The Library
of the
University of North Carolina

Endowed by The Dialectic
and
Philanthropic Societies

F220.49
BA

4

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA
ALCOVE 31 SHELF on top

University of N.C.
LIBRARY.
Donor
Case Shelf

This **BOOK** may be kept out **TWO WEEKS ONLY**, and is subject to a fine of **FIVE CENTS** a day thereafter. It was taken out on the day indicated below:

10Oct45GS 20May'53TK		

The

University o

Endowed

Philanth

F

ԱԾ՟ԱՇՈՒՆՉ
ՄԱՏԵԱՆ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԸՍՏ
ՃՇԳՐԻՏ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՆԵԱՑ ՄԵՐՈՑ
Ի ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆԷՆ ՀԱՒԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ ԲՆԱԳՐԷ
Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆՍ ԲԱՐԲԱՌ·

Նորոգապէս 'ի լոյս ընծայեալ յընտրելագոյն գրչագիր գաղափարէ՝ համեմատութեամբ այլ և այլ օրինակաց, հանդերձ կարևոր ծանօթութեամբք բնաբանին:

Յաշխատասիրութենէ Տ՟Ն Հ. Յովհաննու Զօհրապեան Վ՟րդպտի, 'ի միաբանութ՟է
Մեծին Մխիթարայ Րաբունապետի և առաջին Աբբայի:

* * *

Տպագրեալ հրամանաւ Տ՟Ն Տ՟Ն Ստեփաննոսի Ագոնց Ածապատիւ Արքեպիսկոպոսի. և
Առաջնորդի Ուխտին՝ Սբ՟յն Ղազարու:

University Library, N.

1805 Ի ՎԵՆԵՏԻԿ· ՌՄԾ՟Դ
'Ի Գործարանի Սբ՟յն Ղազարու:

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://www.archive.org/details/astuatsashunchma00zohr

ՆԱԽԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՎԵՐԾԱՆՕՂՍ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵԱՆՍ գանձարան ծածկեալ անքննելի խորհրդոց, և յայտարար կամաց նորին բարեհաճութեան, նախ առաջին՝ որպէս արդարև ընտրեալ սեպհական ժողովրդեան, աւանդեցաւ եբրայականն ազին սրբահաճեան սերնդոց, 'ի նոյին հարազատ բարբառ դրոշմեալ 'ի գիր: Քանզի զհին սորայս գծագրութիւն եղեալ նախամարգարէն Մովսէս, զկնի նորին հետ զհետէ շարունակեալ յաւելլին 'ի նոյն իսրայէլեան տոհմի իմաստունք և մարգարէք 'ի դարս իւրաքանչիւր. որոց միանգամ թելադիր եղև Ած 'ի միտս նց՝ մատենագրել. ոչ զաւնօսին և եթ եղեալ յայտնութիւս ապագայից, որ են Մարգարէութիւնք, այլ և զԽրատականսն՝ յառաջնորդութի ուղղիղ քաղաքավարութե, և զՊատմական կարգի անցս գխլուածոց ազգի իւրեանց՝ իսկզբանէ մինչև ցկատարած ընդ հայրախնամ առաջնորդութբ աջոյն բարձրելոյ: որով զբովանդակ զածային մատենագրութիս՝ յերկս յայսոսիկ իմանամք գլխաւորեալ տարազս բանից: Այսու սորասիւ ցուցակ լոյս ածգիտութեն՝ յեբրայականն ազին սեպհականեալ լուսաւորէր, համբուն և ածաշունչ մատեանս 'ի միակ նոցին հայրենի բարբառ ամփոփեալ պահեցաւ 'ի յոլով դարս, որպէս գանձ թաքուցեալ յանարժանից անտի յարտաքին հեթանոսական ազգաց: Այլ իբրև մերձեցաւ ժամանակն, յորում 'ի խնամոց վերին տնտեսութեն պարտ էր լուսոյ աւետարանին յընդհանուր ազինս ընդ ոլորտս տիեզերաց ճառագայթեալ ծաւալել, գալստեամբ ասեմ Մեսիային Քսի, որ նոյն ինքն նպատակն էր բանից սբյ մատենագրութեն, այնու հետև՝ ըստ աւանդելոյ նախնի հաւատարիմ պատմաբանից, անկանէր 'ի սիրտ Պտղոմէոսի փիղադեղփեայ արքայի եգիպտացւոց, որ 'ի ժամանակի անդ կազմէր զիւրն հոյակապ մատենարան, խնդիր առնել և եբրայական մատենից: Եւ նմին իրէ յղեալ առ եղիազարոս քահանայապետ հրէից, ընկալաւ 'ի նմանէ՝ որպէս ասեն, եւթանասուն և երկու բանիբուն թարգմանիս հրէից, քաջավարժս երկաքանչիւր բարբառոյ, որք 'ի բնիկ իւրեանց յեբրայականէն յեղին 'ի հելլենականն զողջոյն զածաշունչ գիրս, կամ լաւ ևս ասել, որքան ինչ միանգամ առնովլին ժամանակօք 'ի կանոնի անդ հրէից՝ որպէս հաւատարիմ ածաշունչ աւանդ՝ ընկալեալ և պատուեալ էր 'ի նոցանէ: Թողում աստանօր մի ըստ միոջէ յառաջ բերել՝ որ ինչ յաղագս եղանակի կատարման թարգմանութեան այսորիկ պատմի 'ի գիրս արիստէոսի, վասն որոյ բազմապատիկ և պէսպէս են կարծիք մատենագրաց:

Բ. Նորա՝ սոյն այս հելլենականս թարգմանութի սբ մատենից, որ առեալ զանուանակոչութին յեւթանասուն և երկու թարգմանչաց անտի՝ յարանուանեալ յորջորջեցաւ՝ Եօթանասնից, վս իւրոյ ճշգրիտ հաւատարմութեն և անստերիւր ուղղութեն, 'ի սկզբան անդ առ իմաստունս հրէից, և յետ այնորիկ յընդհանուր եկեղեցիս քրիստոնէից՝ սկսեալ յառաքելոց անտի՝ այնչափ 'ի յարգի եղեալ պատուեցաւ, մինչ զի և 'ի բազմաց իսկ վարդապետաց արևելեայց և արևմտեայց իբրև իսկական ածաշունչ պատգամ 'ի հոգւոյն սբյ թելադրեալ՝ քարոզեցաւ: Եւ այսպէս՝ իրաւամբք նաև քան զառաջինկայ եբրայական սկզբնագիրն նախամեծար համարեցաւ. մի սակս անստոյգ հանգամանաց գրչութե բարբառոյն այնորիկ, որոյ ճշգրիտ վերծանութին կեղակարծելի մնայ յետնոց. և միւս ևս՝ վս հետ զհետէ աղաւաղութե նորին, ոչ միայն յանհմտութէ և 'ի վրիպմանէ գրչաց, որ սովոր է լինել. այլ և բազում ուրեք 'ի չարամտութէ նոցին իսկ հրէից, այլայլելով յայն վայրս որք նպաստ բերէին քրիստոնէական դաւանութեն: Այլ գլխով հարցաքննութեն զայսոցիկ փաստ՝ ունի տեսանել ուղղադատ բանասէրն 'ի ճառս այնոցիկ, որոց օրինաւոր գլխովք յանձին կալեալ է անաչառաբար ջատագով լինել ճշմարտութեն, զպատճառանս հրէաշունչ հակառակորդացն նանրացուցեալ. որք 'ի բաղդատութիւն մատուցեալ զհելլենական օրինակս 'ի հնութէ ժամանակի խանգարեալս և այլայլեալս՝ ընդ եբրայականին, այնմ ասեմ՝ ըստ որում յետոյ փոխադրեցաւ նորահնար կետանշանիւք՝ որք Մասորեթեանքն անուանին, և ոչ սակաւ տարբերութիւնս նշմարեալ 'ի նս, ժպրհեցան բամբասանել զեւթանասնից զբպարտութբ յանդգնութե և թանձր տգիտութե: Իսկ ընդհակառակն՝ եւթանասունքն այնոքիկ, որոց և ժամանակ կենաց ոչ ձգի աւելի քան զհարիւր յիսուն ամ՝ յետ եզրոյ, (այն որ 'ի կարգի եդ զսկզբնագիրն եբրայական.) գոլով նոքեանք բնածին եբրայեցիք, որով և տեղեկագոյնք ընդաբոյս բարբառոյ իւրեանց, և որպէս հմտագոյնք ընտրեալք 'ի քահանայապետէն յայս գործառնութի. ապաքէն անհամեմատ առաւելութբ ունէին գերազանցել, քան որ բազմօք յետոյ՝ յայլոց ազգաց և 'ի լեզուաց մուրացիկ հմտութբ մասորեթեանն ասացեալ եբրայական դպրութե եղեն աշակերտ: Որչափ կարի աննման այսոցիկ և վաղուրեմն յերկրորդ դարու անդ քրիստոնէութե՝ երևեցան Ակիւղաս, Թէոդոտիոն, և Սիմաքոս, որք յայլ և այլ հերձուածողական աղանդս տարաբերեալ, և հնուսկ ուրեմն 'ի հրէութի շրջեալ, և 'ի նմին աշակերտեալք եբրայականն բարբառոյ, ձեռնամուխ եղեն իւրաքանչիւր 'ի նորանոր հելլենական թարգմանութիս, այսու՝ որպէս պատմեն, կամեցեալ իմն նպաստ մատուցանել աղանդոց իւրեանց: Յաւէլ 'ի սոսա և զայլ կցկտուր թարգմանութիս այլոց ումանց, որք տեսեալ զայլայլութի օրինակաց եւթանասնից, հնարեցան ուղղա-

276226

դրել զնոյն յեբրայականէն, որպիսիս ասեն լինել զԵրիքովեանն, և զՆիկոպօլսեան յորջորջեալ Թարգմանութիւնս. զորոց չէ տեղւոյս յերկարել:

Գ. Բայց արդարև՝ որպէս ասացաք, 'ի միջոցս բազում դարուց օրինակաց յօրինակս անցեալ և այս սքանչելի գաղափար Թարգմանութեան Եւթանասնից՝ կէս մի յանհոգութենէ՝ և կէս մի յանհմտութենէ նոցին իսկ գրչաց, որպէս սովոր է հանդիպիլ, աղարտեցան և 'ի սմա ոչ սակաւ այլայլութիւնք և երևելի աղաւաղութիւնք: Վասն այսորիկ յիրաւի այսպիսի արկածից խնամով իմն կամեցեալ դարման մատուցանել Որոգինէս՝ յերրորդ դարու անդ, խորհեցաւ կազմել զՎեցիցեան մատեան իւր, Թող զքառիցեանն և զութիցեանն, եւն, զորոց և այլապէս են կարծիք: Եւ զայս Վեցիցեան՝ յայս կերպարան ասեն յօրինել նմա. յառաջին էջս մատենին կարգեաց զեբրայական բնագիրն՝ բուն իսկ նոցին նշանագրովք. յերկրորդ էջսն՝ զնոյն եբրայականն բնագիր հելլէն տառիւք ձևացեալ. յերրորդն՝ զԹարգմանութիւն Ակիւղասայ. 'ի չորրորդն՝ զԹարգմանութիւն Սիմաքոսի. 'ի հինգերորդն՝ զԹարգմանութիւնն որ յանուն Եւթանասնից յածէր յայնմ ժամանակի. և 'ի վեցերորդն՝ զԹարգմանութիւնն Թէոդիտոնի: Սակայն զասացեալ օրինակ Եւթանասնից՝ ոչ սոսկապէս որպէս եգիտն այնպէս փոխագրեաց, այլ յաւելուածով և կրճատութեամբ ըստ համեմատութեան եբրայականին, այսպիսի իմն եղանակաւ. զի ուր միանգամ պակասէր ինչ յեբրայականէ անտի՝ ելից 'ի Թարգմանութենէն Սիմաքոսի կամ Ակիւղասայ, և յաճախութեամբ իսկ 'ի Թէոդիտոնէ, որպէս զխարդ յաւէտ համաձայն Թուէին նոքին բնագրին եբրայեցւոց, դրոշմեալ հանդէպ նոցին աստեղանիշ այսպիսի ※: Իսկ ուր ուրեք յաւելեալ գտանէր յօրինակին Եւթանասնից՝ բառ կամ բան քան զեբրայականն, Թողեալ որպէս և էրն, որոշեաց զայնս բրդաձև ասացեալ նշանաւս ÷ կամ ∼. առ ճշգրիտ հաւատարմութեամբ զանազանելոյ զնուազուն և զաւաւելուն օրինակին Եւթանասնից՝ և բնագրին եբրայեցւոց իւրում ժամանակի: Եւ յայնմ հետէ իսկ՝ առ սակաւ սակաւ խառնեալ այլոց հելլենական Թարգմանութեանց, հանդերձ նորայարդար Թարգմանութեամբն Ղուկիանու վկային, և Իսիքոսի ասացեալ ուղղագրութեացն՝ որ յետ այնորիկ երևեցան. այս Վեցիցեանս օրինակ Եւթանասնից քան զամենայն նախամեծար համարեալ, որպէս գլխովին անթերի և հաւատարմագոյն գաղափար սրբոց մատենից՝ ընկալեալ եղև յամենեցունց: Մանաւանդ առ ժամանակօք մեծին կոստանդիանոսի՝ ձեռնարկութեամբ քաջահմուտն Եւսեբեայ կեսարացւոյ. որոյ առեալ հրաման 'ի մեծէ ինքնակալէն, (որպէս դրէ նա ինքն 'ի վարս նորին. գիրք. Դ. գլ. ԼԶ. ԼԷ.) զընտիր պատճէն Եւթանասնից ըստ վեցիցեանն գաղափարի ընկալեալ յարկեղաց գրոց պամփիլեայ վկային, հոգացաւ յիսուն Թուով օրինակս 'ի մատենէ անտի տալ գծագրել յարևնման ճշգրիտ և անվրէպ գրչութեամբ՝ պաճուճազարդեալս 'ի մագաղաթի. և բարձեալ զնոսա յերկուս սայլս՝ յղեաց 'ի կոստանդնուպօլիս Թագաւորեալ քաղաք՝ ըստ պատուիրանի նորին ինքնակալի:

Դ. Ապա՝ 'ի խնամոց բարձրելոյն առ հինգերորդ դարու բարգաւաճեալ ուսման իմաստից 'ի մերում հայաստան աշխարհի, սատարութեամբ ճառագայթաւէտ լուսաւորաց ազգիս՝ սրբոյն Սահակայ և Մեսրոպայ, առաջին փոյթ եղև նոցա բազմաջխատ հայթհայթանօք յօրինուած գրոց հայկական բարբառոյ, առ 'ի զԹարգմանութիւն աստուածային մատենից անսայթաք կատարելոյ, որպէս ցուցանէ պատմութիւնն: Յայն սակս 'ի ձեռնարկել նոցին երկրորդ անգամ կատարելագոյն Թարգմանութեան 'ի հելլենականն բարբառոյ, 'ի բաց Թողեալ զառաջինն զոր սկսեալն էին առնել յասորի օրինակաց. իբրև դէպ եղև նմին իրի 'ի Թագաւորեալ քաղաքն կոստանդնուպօլիս առաքել զաշակերտս իւրեանց 'ի խնդիր ընտրելագոյն հելլենական գաղափարի. 'ի մաքսիմիանոսէ պատրիարգէ ժամանակին աւանդեցաւ 'ի ձեռս մերոց դեսպանաց, ըստ գրելոյ Խորենացւոյն, Գ. 63. Ստոյգ օրինակ գրոց: Զոր և պատմելով Կորիւն՝ ասէ. Հաւաստատուն օրինակօք աստուածատուր գրոցն.. գային երևելով յաշխարհին հայոց: Այսպէս՝ 'ի պատմութենէ Թարգմանութեան սրբոց գրոց առ մեզ, (զորմէ գրեցին աշակերտք՝ նոյն և գործակիցք բազմերախտ Թարգմանչացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ,) դրեթէ աներկբայ ունիմք իմաստասիրել՝ լինելոյ այնմ 'ի հաւատարմագունէն 'ի հելլենական գաղափարս, որ 'ի հինգերորդ դարու անդ նախամեծար յածէր 'ի Թագաւորեալ քաղաքին, յոյր սակս Խորենացին և Կորիւն կոչեն զնոյն՝ Ստոյգ և Հաւաստատուն օրինակ: Այլ եթէ սոյն այս էր անցեալն 'ի Վեցիցեան օրինակէ անտի Որոգինեայ, զոր 'ի բազում պատճէնս յղեաց Եւսեբի 'ի կոստանդնուպօլիս, որպէս 'ի վերոյ ցուցաք. իբր ակներև հաւաստեն մեզ հետք որոգինեան աստեղանշանացն և բրդաձևաց՝ որ 'ի գրչագիրս մեր երևին այսօր. ըստ որում իմանամք զգուշութեամբ նշանակեալ 'ի Թարգմանչաց անտի մերոց 'ի հայկականն՝ որպէս զխարդ և գտին 'ի հելլենական գաղափարի իւրեանց: զորս և մեք յառաջիկայդ խնամով նշանակեցաք յիւրաքանչիւր վայրս՝ համեմատ մերում գաղափարի. զանց արարեալ զբրդաձևօքն, զոր արտաքոյ մերում ունէին այլ երկուք 'ի գրչագրաց մերոց 'ի գիրս ինչ: Թէպէտ և 'ի վերայ այսր ամի անտեղի էր մեզ կարծել, եթէ այնչափ և այնոքիկ միայն՝ զորս ըստ տեղւոյ տեղւոյ նշմարեմք յառաջիկայ գրչագիրս մեր, լցեն որոգինեան նշանագրութիւնք ճշգրտիւ դրոշմեալք: Քանզի ոչ միայն 'ի հայկական մատեանս մեր, այլ և 'ի նոյն 'ի հելլենականն՝ օրինակաց յօրինակս փոխագրեալ 'ի միջոցս բազում դարուց՝ 'ի պակասութենէ աշալուրջ խնամոց գրչաց, յոլովս այլայլեցան այն նշանք. կամ զմին փոխանակ միւսոյ դնելով, կամ առաւելութեամբ նշանակելով ուր ոչ պարտն էր, և կամ խսպառ զանց առնելով զկարևորօքն. ըստ որում քաջ ունին 'ի վերայ հասանել քննիչք այսպիսեաց, որով ըստ ասացելոցս՝ հաւասարապէս ընդ երկբայութեամբ անկանին նա և նշանագրութիւնքն այնոքիկ՝ որ 'ի հելլենական գրչագիրս երևին այսօր:

Այլ արդ՝ դառնալով մեր անդրէն 'ի նպատակ բանիցս՝ որ զհայկականս Թարգմանութենէ. 'ի դէպ էր արդեօք յառաջիկայ պատեհուս ըստ արժանւոյն երկար գովեստիւ 'ի ներբողումն նորին պարապել, 'ի պէսպէս գլխոց յառաջ բերեալ զգերազանցութեանցն նորա զվարկ, եթէ պատշաճ չափաւորութիւն նախաբանութեան մատենիս ոչ ստիպէր զմեզ այլուր ընդարձակ ճառս հասուցանել. շատացեալ առ այժմ ասել, եթէ Երանելի Թարգմանիչք մեր քաջ հմտացեալք և 'ի հելլենականն, որպէս է տեսանել յարդեանց վաստակոց նոցա, զայսպիսի ընտրելագոյն գաղափար յանդիման ունելով, այնուհետև փոյթ յանձին կալեալ յեղուլ զայն 'ի հայկականս բարբառ՝ գլխովին խնամով և զգուշութեամբ ըստ

ճշգ

ճիշդ կանոնաց հաւատարմութե̄, զոր օրինակ պահանջէր կարեւոր գործոյն հանգամանք, մինչեւ գոգցես՝ բառ առ բառ եւ ոճ առ ոճ պատշաճեցուցեալ, ըստ որում առ այս ոչ սակաւ օժանդակէր, նաեւ՝ մերձաւորութիւն հայկականս սովորութե̄ ասից ընդ հելլենականին, որ 'ի բարդութիւնս անուանց եւ 'ի շարամանութիւնս ձայնից, եւ այլն եւս: Այլ եւ 'ի վերայ այսորիկ՝ չքնաղ եւ վայելչաբան յօրինուածով ընտիր հայկաբանութե̄՝ այնպէս անվթար յերիւրեցին 'ի մերս հայրենի բարբառ, մինչեւ համարձակիմ ասել, զի եթէ 'ի նմա զբառ ինչ կամ ըզգրախեց մի կամիցի ոք փոփոխել, կամ յաւելուլ, եւ կամ նուազեցուցանել, արդարեւ չմարթի առանց խանգարելոյ զքաղցրալի ներդաշնակութի̄ շարադրութեանն՝ յայն ձեռնամերձ լինել: Ասացելոցս ճշմարտութե̄ 'ի վերայ հաստատեալ վկայեցին նաեւ այնոքիկ 'ի հնախնդիր հմտացելոց անտի այլալեզու Եւրոպացւոց. որոց միանգամ դէպ եղեւ ըստ կարի տեղեկանալ հայկականս դպրութե̄. եւ գոյզն մի առեալ զճաշակ մերումս Թարգմանութե̄, Հռչակաւորն առանց Լաքռոզեան 'ի հայկական բարբառս, համարեցան զնա. եւ ազանչացեալ՝ Թագուհի համօրէն Թարգմանութեանց Սբ Գրոց, խշխեցին կարդալ զնոյն, 'ի սակս պէսպէս մասանց կատարելութեցն. զորոց զքանան մի ըստ միոջէ աստանօր 'ի մէջ առնուլ՝ ոչ ներեն հանգամանք սղութե̄ յառաջաբանիս: Ուր զի եւ յաւէտ զարմանալին այն է, զի զայսպիսի գերազանց կարծիս հաստատեցին սոքա ըզթարգմանութենէս մերմէ, ոչ ունելով 'ի ձեռին զհաւատարիմ ինչ գրչագիր գաղափար, այլ հանդիպեալք եւ եթ տպագիր օրինակին ոսկանայ. զորոյ եւ զբազմապատիկ խանգարմունսն ինքնին իմաստասիրեալք, ոչ սակաւ մեղադրութիւնս ըստ արժանեաց գիտացին ածել 'ի վերայ անուսումն եւ ձեռներէց համարձակութեանց նորա:

Ե. Ն̃ այսորիկ 'ի պահանջել պիտոյից չորրորդ տպագրութե̄ 'ի լոյս ընծայելոյ ածածունչ մատենիս, յերկրորդում ասա 'ի մերս գործարանէ. յայս նուագ առընթեր ունելով զայլ եւ այլ գրչագիր օրինակս, եւ 'ի նոսին քաջ նկատեալ զանբաւ աղաւաղութիւնս Ոսկանեանն օրինակի, ապաքէն անտեղի իմն թուէր զնոյն վերստին 'ի տիպ արձանացուցանել. մանաւանդ զի եւ անձուկ փափաքանաց բազմաց ուղղախոհ բանասիրաց մերոց, տեսանելոյ զհայկականս ածածունչ մաքրեալ նորայարդար տպագրութե̄ 'ի հաւատարիմ գրչագրաց անտի, 'ի վաղուց հետէ առ այս յորդորադրգեն զմեզ պատրաստել: Նմին իրի յակնարկութե̄ ածապատիւ Վեհին՝ իմումս յանձնեալ չափաւորութե̄ այսմ փոյթ ունել, որում անդստին 'ի մանուկ տիոյս յոյժ պարապմունս սիրելի էր անձանձիր 'ի նոյն դեգերումն. այնուհետեւ ձեռն 'ի գործ արկի յուսով վերին օգնականութեեն 'ի գլուխ տանել զոր երկնեալն էի: Եւ որպէս պարտն է՝ հիմն հաստատուն զգուշալի գործոյս եդեալ զճշգրիտ եւ զանխարդախ հաւատարմութի̄, ոչինչ բնաւին կամեցայ այլայլել 'ի մէնջ՝ կամ ըստ բերման նախադատութե̄, եւ կամ ըստ իրիք ակնածութե̄. որ սովորեցան անցեալ դարու տպագրապետք կամ ծանօթարարք մատենից, իմաստախոհութե̄ իմն ձեռն մխել 'ի գրուածս նախնեաց՝ ուղղագրութե̄ կարծեօք. այլ զխնդրելին անկեղծութե̄ յար եւ նման գրչագիր գաղափարաց ջանացայ գործել զսոյն օրինակի առաջիկայիս: Բայց զի հանդերձ անվթար հաւատարմութեն զոր խոստանամք, նաեւ ըստ կարի սակաւ վրիպակօք գլխաւորեսցի այս մերս գործառնութի̄. որով հետեւ եւ նոյնին իսկ գրչագրաց գրեթէ անհնար է զերծ լինել 'ի մարդկօրէն թերութեց՝ ըստ յաւէտ կամ նուազ սխալանաց գրութե̄. յայնմ սակս նախամեծար արարեալ 'ի նո̄ զընտրելագոյնն հնութե̄ եւ ուղղագրութե̄, եդաք մեր յանդիման կէտ նպատակի, զչափաւոր վրիպակս գրութե̄ սորին 'ի համաձայն ուղղաբանութե̄ այլոց յարդարելով: Այսքանեաւ շատացեալ առ այժմ՝ մինչեւ կատարելագոյնն եւս քան զսոյն, զուգեալ արդեօք յանկեան ուրեք՝ 'ի յաջողուէ ժամանակին 'ի վեր երեւեսցի: Վն այսորիկ կարեւոր է մեզ այսուհետեւ՝ նախ առաջին ծանօթս տալ վն գրչագիր օրինակաց մերոց, եւ զորպիսութի̄ տպագրութեն ոսկանայ, եւ ապա զեղանակէ մերումս առաջիկայիս:

Հանգամանք գրչագիր օրինակաց, եւ ոսկանեան տպագրութեան:

Ա. Սառաջինն 'ի գրչագիրս՝ զոր եւ ընտրեցաք մեզ տիպ գաղափարի, էր 'ի սկիզբն չորեքտասներորդ դարու առ չէ̄ թուականաւ գրեալ 'ի մեծ քառածալ աստացեալ գիրս՝ երկիւղեան, բոլորագիր, ամբողջ ծայրէ 'ի ծայր առանց ինչ պակասուէ թերթից՝ 'ի մագաղաթէ: Մատեանս՝ թէպէտ ըստ արտաքնոյն էր պարզ առանց պաճուճազարդ նկարուց եւ պատկերաց, եւ ոչ երեւելի ինչ վայելչութե̄ տառից գծագրեալ. այլ միակերպ եւ անսայթաք գրչութեն ըստ ուղիղ առոգանութեն՝ տայր ցոյց լինելոյ այնմ գործ հմուտ եւ արուեստաւոր գրչի. որով եւ գերազանցեր գրեթէ քան զամ̄ գրչագիր մատեանս յածեալս առ մեօք: Բայց 'ի վեր քան զբնաւս՝ ըստ հաւատարմութե̄ մասին, որ յոյժ իսկ յաւէտ խնդրելին է, գրիչս մեր ցուցանէր ունել զնոյն բզմ̄ առաւելութի̄. ըստ որում տեսանեմք զի 'ի շեղլն ըստ բերման 'ի գաղափարէն իւրմէ դարձեալ բերելով յարմարէր. եւ յուղակի 'ի նոյն իսկ 'ի վրիպակսն եւ 'ի թերութիւնս գաղափարին, զատարկ թողեալ 'ի միջոյն՝ արտաքոյ 'ի լուսանցս գրէր զուղիղն, եւ 'ի տարակուսականսն՝ չակերտս նշանակէր, եւ այլ եւս այսպիսի զգուշաւոր հաւատարմութե̄ ցոյցք. զորոց եւ ըստ իւրաքանչիւր վայրի փոյթ կալաք ակնարկել 'ի ծանօթութիւնս: Յիշատակարանք գրչին 'ի մատենիս, ըստ նախնի սովորութե̄ 'ի վեց տեղիս էին գրոշմեալ. յորս երեւելին. Մի՝ յաւարտ մարգարէութեն եղէկիելի, այսպէս. „Փառք ՏԵ երրորդութեեն յաւիտեանս յաւիտե": Եւ մեղաւորս յոհանէս՝ ըստ կարի զփափաքս իմ լցի յանկ ելանելովս. եւ այս՝ եղեւ ներելովն այ. զի յանարժանէս թերեւս արժանաւոր այս գործ եղեւ յանկեալ. եւ զայս ոչ աւեմ վն գեղապաճոյճ շարագրութեեցս, այլ վն աղնիւ աւրինակիս, զոր սուրբ եւ երանեալ վարդապետին գեորգեա ձեռացն շարահիւսեալք էին: աղաչեմ զժառանգաւորդ, եւս եւ զհանդիպաւղսդ ներեցէք սխալմանս 'ի սա, եւ սիրով ուղղեցէք, եւ միոյ Տր ողորմի արժանի արարէք զողորմելի գրիչս յոհ՝. եւ զծն՝. իմ, եւ զեղբ՝": Աւարտի սա՝ 'ի մայիսի Ժ եւ 'ի Է̄Ն.: „Դարձեալ 'ի փախձման գործոց առաք": „Զմեղաւորս յոհանէս եւ զծնաւղսն իմ եւ զեղբարս յիշեցէք 'ի մեղաց թողութի̄, ածասէր ընթերցաւղք, եւ մի մեղադրէք, զի այսչափ էր կար իմ: չկը̄:": Այս յիշատակարանք թէպէտ յայտ առնեն զանուն գրչին հանդերձ թուականաւն, բայց զանց արարեալ զայլ եւս կարեւոր հանգամանս՝ յերկբայս թողուն զմեզ գիտել ինչ լեզուին՝ ղպտուական գաղափարէս: Այլ սակայն 'ի նշանաց ինչ 'ի նմա՝ մարթ է մեզ կարծիս առնուլ եթէ 'ի կիլիկիա լեալ իցէ գրութիւն սորա, 'ի ձեռնագրէ անտի, որպէս ասի՝ գէորգայ վարդապետի: Իսկ թէ ո՛ ոք արդեօք իցէ այն գէորգ, առ այժմ չունիմ ստուգութիւն հաստատել ինչ զնմանէ. զի 'ի դարս դարս բազում եղեն գէորգ անուն վարդապետք, որպէս է տեսանել 'ի նախնի պատմագիրս մեր և 'ի յիշատակարանս մատենից. և դեռևս արտաքոյ այսր ոչ ուրեք հանդիպեցաք գէորգեայ ումեք՝ որ յառաջին կարգութիւն օրինակի ծծաշունչ գրոց իցէ աշխատասիրեալ, որպէս ակնարկի 'ի վերագրեալ բանսդ: Այն այս ձեռնագիր օրինակ յամհանու գրչի եղև բուն գաղափար՝ որպէս ասացաք, մերումս առաջիկայ տպագրութեան: իսկ որ միանգամ յայլոց գրչագրաց զոր ունէաք՝ ձեռնատու եղեն այսմ գաղափարի 'ի ստուգաբանութիւն կամ յուղղագրութիւն. և 'ի լրումն թերութեանցն, են յետագայքդ: Վ̄ որոյ

Երկրորդ օրինակն էր շղագիր, կամ որպէս ասի՝ նոտրագիր աջողաձեռն գրեալ 'ի վերայ փայլուն թղթոյ, և սա թուէր ինձ ճշգիւ ընդօրինակեալ յառաջնոյ անտի, նա և յոլովակի ըստ վրիպանացն իսկ, որ և գրեթէ բառ առ բառ զնոյն յիշատակագիրս ունէր 'ի նոյն վայրս՝ զորս 'ի վերոյ յառաջ բերաք, փոխեալ միայն զանունն յաճախս 'ի Փոտլալաճ, կամ Փատլալայ, և զանց առնելով զբանն, զոր ասէ [illegible] ստացեալ վարդապետին գէորգեա են. և 'ի միումն գնէր զթուական գրութեան՝ ռ̄ղ. առանց յիշելոյ զտեղին՝ որպէս առաջինն: Իսկ այս է գրչագիրն. զոր ուրեք ուրեք 'ի ծանօթութիւնս յիշեմք անուանելով Ընդօրինակող մատեանս:

Երրորդ գրչագիր օրինակն 'ի փոքր քառածալ գիրս 'ի մագաղաթի երկիջեան բոլորագիր գրեալ՝ անպաճոյճ 'ի նկարուց, էր 'ի տեղիս տեղիս պակասաւոր, յորմէ հատեալ և 'ի բաց հանեալ էին թերթք. թերևս առ խոյս անհետ առնելոյ զյիշատակարան գրչութեան, որով և անթուական մնացեալ էր մատեանն, որպէս տեսանեմք հանդիպեալ այսպիսի արկածից նաև այլոց գրչագիր մատենից: Գրութիւն սորա թէպէտ և վայելուչ միակերպ՝ ըստ արուեստի էր յեղիւրեալ, բայց ոչ զերծ 'ի բազում սխալանաց և 'ի թերութեանց: Ըստ արտաքին երևութի կարծիս ինձ արդեօք տայր առ յաւէտ հնութեան քան զառաջինն, եթէ նովին գրչաւ չէր գրոշմեալ 'ի լուսանցս գրոց թուագիր գլխակարգութեանց ըստ համեմատութեան լատինականին. նշանակելով այսպէս. փ̄ա. ա̄. փ̄ա. ֆ̄. ևն. և 'ի սկզբունս գրոցն. Փառաւորեն համարն 'ի յայս գիրս. ի. կամ իէ. ևն. յորմէ մարթ է խմաստասիրել՝ թէ գրութիւն նր̄ լեալ իցէ 'ի կիլիկիա՝ համեմատութեամբ լատինական մատենից. երանի թէ ըստ գլխակարգութեանցն միայն՝ առանց ինչ այլայլութեանց բնաբանին: Այս մատեան եւեթ յամ գրչագիրս մեր առաւելապէս համաձայնէր ընդ գաղափարին սականայ, մանաւանդ յերկու գլուխս սողմոնին՝ յառակսն, 'ի ժողովողն, և յերգսն, ո՛ր զի 'ի սոսա բաղդատեալ ընդ այլոյ՝ թուէին ինձ այլ և այլ թարգմանութիւնք:

Չորրորդ և Հինգերորդ գրչագիրք 'ի մագաղաթի բոլորագիր գրեալք, ոսկեզօծ գլխագրովք, և խիտ առ խիտ գունագոյն նկարուք զարդարեալ, էին ածանցեալք յօրինակէն Ղազարու բաբերդացւոյ. ո՛ր յայտ առնէր յառաջաբանութիւն և վերջաբան ստացուածոյն նորին արձանագրեալ 'ի նոսա. որ առ ռ̄կ̄ը թուականաւ 'ի քաղաքն իլով 'ի լեհաստան յօրինեաց զգաղափար ծծաշունչ մատենին իւրոյ: Քանզի նախանձ բերեալ սորա ընդ լատինականին՝ բազում աշխատութեամբ յարմարեաց ըստ այնմ օրինակի կրկին ցուցակս անուանց և բանից պարունակելոց 'ի ս̄բ գիրս՝ այբուբենական կարգաւ. մի՝ ըստ նախնի գլխաթուոյ. և երկրորդ՝ ըստ գլխակարգութեանց և մանր համարատանց լատինացւոց, վասն որոյ և առ 'ի գլուխ նոցին՝ բաց յառաջնոյ յաւել նշանակել 'ի լուսանցս և զլատինականն: Այլ ոչ համարձակիմ երաշխաւոր լինել և սմա՝ ուրեք ուրեք նաև բնաբանին անհաւատ լինելոյ: Զսկզբնագիր նորին դէպ եղև ինձ տեսանել 'ի նմին քաղաքի, և զայլ և այլ օրինակս նր̄ 'ի կողմանս բնակութեան աշխարհին, յորմէ և սփռեցան արտաքոյ 'ի բազում տեղիս: Յայնսակս և դիւց առաջնոյն 'ի վերոյասացելոցս, որ փառաւորագոյն էր և հարստագոյն ըստ զարդարանաց՝ ասի 'ի յիշատակարանին լինել տէր գաստառ երէցը, որ ծախիւք տէր խաչատուր աբեղայի գրեաց 'ի թուին ռ̄ղ̄է. յերկրին պարսկաստանի 'ի ժողովս գաղթեցւոց: Իսկ զմիւսն գրեաց մարկոս ոմն առ ռ̄ծ̄դ̄ թուականաւ, որոյ պակասեալ վերջին թղթոյ յիշատակարանին, անգիտելի մնայ տեղին հանդերձ այլ ևս հանգամանօք: Գրուածք երկոցունցս՝ որպէս ասացաք, թէպէտ են վայելչակերպ ըստ արտաքնոյն՝ բայց բազմօք նուազեալ յարուեստէ. մանաւանդ երկրորդն՝ որ և լի է անհամար սխալանօք: Յորս և զարմանալ դայր ընդ այն. զի ուր երկոքին սոքա որպէս յարտաքին գծագրութիւս զարդուց, նոյն և 'ի բանն 'ի բազում տեղիս այնպէս համաձայնէին իրերաց նաև 'ի վրիպակն իսկ, մինչև թուէին կամ 'ի միմեանց՝ և կամ 'ի մի և 'ի նոյն աղբերէ անընդմիջապէս փոխադրեալ. սակայն ուրեք ուրեք, և երբեմն յամբողջ իսկ գիրս զլխովին տարբերէին յիրերաց, մերթ ընդ միում՝ և մերթ ընդ այլումն 'ի գրչագրաց համաձայնելով. որպէս և յոլովակի իսկ ընդ մերումս առաջիկայ օրինակիս:

Վեցերորդ օրինակն էր ըստ կարի չափաւոր ուղղագրութեամբ, և վայելչագոյն ոսկեզօծ նկարուք 'ի մագաղաթի գրեալ 'ի կոստանդնուպօլիս, ձեռամբ ակնեցի յակոբ դպրի առ ռ̄ղ̄ը թուականաւ: Գրութիւն սորա էր յաւէտ անսայթաք գրեթէ քան զամենայն նորագիր օրինակս. որ և առաւելապէս քան զայլս համեմատ ընթանայր ընդ մերումս գաղափարի 'ի բազում գիրս: Եթէ 'ի լուսանցս սորին չէին յաւելեալ և գլխահամարք լատինացւոց՝ թէ և առանց թուոյ տանց, կարծիս տայր մատեանս 'ի հնագոյն յանձեռամերձ և 'ի հաւատարիմ գրչագրէ լինելոյ ընդօրինակեալ:

Եօթներորդ գրչագիր օրինակին յիշատակարանն ցուցանէր գրեալ առ ռ̄ճ̄է թուականութեամբ 'ի պէտս պէրլաւցի աբրահամու, 'ի լեհացի յովհաննէս դպրէ. այլ թէ ուր ուրեք՝ չէ յայտ, զի ոչ նշանակեալ էր ինչ 'ի նմա զայսմանէ: Այս բոլորագիր մատեան թէպէտ ըստ արտաքին երևութին 'ի վերայ մագաղաթի գրեալ՝ ոսկեզօծ գլխագրովք և վայելուչ նկարուք էր զարդարեալ, սակայն չէր զերծ 'ի վրիպակաց, նաև ուրեք ուրեք յորդառոյ անհաւատարմութեան՝ մանաւանդ 'ի նոր կտակարանի. ուր 'ի համաձայնել գրչին զգլխակարգութիւս ընդ լատինականին՝ երևէր ձեռն մխեալ և 'ի բնաբանն. զորօրինակ այն՝ որ 'ի ա̄. յովհ. ե̄. 6. զորմէ ունիս տեսանել անդանօր 'ի կարգին: 'Ի սմա յաճախութեամբ նշմարէին հետք վերոյիշատակեալ որոգինեան աստեղանշանոյն և բրդաձևոյ, որպէս և 'ի յերրորդ

գրչա

գրչագիրն անթուական. թէպէտ և բազմօք տարբերէին յիրերաց 'ի բանսն, և յեղանակ գրչութե՟ն ։

Ութերորդ գրչագիրն մասնական՝ սկսեալ 'ի գրոցն յոբայ մինչև ցաւարտ՝ հանդերձ թղթովք առաքելոց, էր գրեալ բոլորագիր 'ի թուղթ բամբակեայ, յալէքսանէ քարտուղարէ ա՟ն փիլիպպոսի կաթողիկոսի ։ Սա 'ի տեղիս տեղիս անսովոր տարբերութե՟քն որոշէր յայլոց օրինակաց, բայց ոչինչ առաւելութիւն ցուցանէր այնու ։ Զպակասութիւն այսր օրինակի՝ լցուցանեն այլևս մասնաւոր հին և նոր գրչագիրք 'ի կատարումն թղթոյս. որք և ուրեք ընդ միում՝ և մերթ ընդ այլում 'ի վերոյասացեալ օրինակաց համաձայնէին ։ Յաւել 'ի սոսա և զօրինակս Ճաշոց ասացեալ գրոց. յորոց ունէաք առընթեր հնագոյն ամբողջ գրչագիրս չորս ։

Այսէն ըստ կարգի իններորդ օրինակ մարթ է համարել զգրչագիր գաղափարն՝ զոր 'ի կիր առ ոսկան 'ի տպագրութի՟ ։ Այս մատեան թէպէտ ըստ հանգամանաց՝ տեղւոյ և ժամանակի. և թէ՝ յումմէ և յո՛յր պէտս գրեցաւ՝ անգիտելի է մեզ, ոչ ունելով զբունն իսկ 'ի ձեռին. սակայն համեմատելով մեր զնորին օրինակ յոսկանեան տպագրութե՟ անդ՝ ընդ վերոյիշատակեալ գրչագրաց մերոց, չերևի ընտրելագոյն ինչ գաղափար՝ ոչ ըստ հմտւո գրչութե՟ն, և ոչ ըստ այլոց մասանց անվթարութե՟. բազմօք նմանեալ՝ որպէս ասացաք, երրորդ գրչագիր օրինակին մերոյ. ըստ որում և 'ի փորձ մատուցեալ՝ ունի ստուգել մտադիր քննողն 'ի ծանօթութիւս տարբերութե՟ց օրինակաց. որով և զմանէ գուշակեմք գրեալ 'ի կիլիկիա իբր 'ի վերջն չորեքտասաներորդ դարու ։ Իսկ զոր կարծեցին ոմանք լինել այնմ թագաւորական օրինակ՝ իբր 'ի պէտս Հեթմոյ արքայի գրեալ, որով և յաչս պարզամտաց ոմանց նախամեծար պատուէր ազնուութե՟, թուի թէ վերջին յիշատակարան ստանաւոր նորա պատճառս ետ այսպէս համարելոյ նոցա. որովհետև ոչինչ յիշէ ոսկան զայսմանէ, ա՟յ և ոչ զայլևս հանգամանաց բնաւ այնմ գաղափարի ։ Պատմէ արդեօք 'ի յիշատակագրի իւրում՝ Զաքարիաս առաջնորդ ամատունեաց՝ աշակերտ Մովսիսի Գ կաթուղիկոսի, եթէ իւր ասացեալ իցէ 'ի կարգին զայսպիսի մատեան՝ թագաւորական ստանաւորաւ, և յղեալ յարագածոտն 'ի վանս իւր 'ի պահեստ. այլ չի՟ք ստուգութի՟ հաստատելոյ՝ թէ սա ա՟յն իցէ ։

Այսորիկ ինն ամբողջ գրչագիր օրինակք զորս ունէաք առընթեր՝ էին ըստ մասին հին կտակարանաց. իսկ նոր կտակարանացն օրինակաց թիւ՝ հանդերձ գծագրելովքն ընդ հնոյն միահետ, Աւետարանագրացն միայն՝ ընդ ամբողջ և ընդ մասնական կամ թերատ՝ հասանէր գրեթէ 'ի համար երեսնից, և Գործոց և թղթոցն առաքելոյ՝ չորեքտասան. զորոց բացատրել մի ըստ միոջէ զանց առնեմք յառաջիկայդ, զանգիտեալ յանչափաւորն երկարաձգութե՟ բանիցս ։

Բ. Յայս վայր յառաջբերեալ զհանգամանաց գրչագիր օրինակաց ա՟ծաշունչ մատենիցն՝ զորս վարեցաք 'ի գործութի առաջիկայիս, մատիցուք այժմ 'ի ծանօթութի՟ տպագրելոցն ։ Արդ՝ թողեալ զմասնական տպագրութե՟ս Սաղմոսարանաց, որք սկսեալ յամէ 1565. տպագրեցան 'ի զանազան տեղիս, 'ի հռոմ, յիլվով, 'ի վենետիկ, և այլն. ասացեն ըստ ամբողջութե՟ն՝ զառաջինն ունիմք զտպագրութի՟ն Ոսկանայ վարդապետի երևանեցւոյ ։ Քանզի նա ինքն ըստ իւրումն ասելոյ՝ հրամանաւ ա՟ն Յակոբայ կաթուղիկոսի, այնու միովն գրչագիր օրինակաւ եկեալ յարևմուտս, և յետ բազմադէմ հանդիպմանց հաստատեալ տպագրատուն հայկական 'ի յամսդելտամ քաղաք հոլանտացւոց, յամի 1666. տպագրեաց զառաջին ա՟ծաշունչ հայկական բարբառոյ, 'ի մեծ քառածալ ասացեալ գիրս՝ վայելչագոյն տառիւք՝ քան զոր մինչև ցայնժամ 'ի զանազան կողմանս էին փորագրեալ հայերէն այբուբենք 'ի սակս տպագրութե՟ ։ Վ՟ն այսորիկ 'ի հրատարակիլ մատենին զառաջինն անդ յարևելս, ոչ սակաւ գովասանութե՟ ընկալեալ եղև 'ի պարզամտաց ազգիս՝ հայեցեալ 'ի վայելչութի՟ տառիցն և 'ի մաքրութի՟ տպագրութե՟ն, և մանաւանդ 'ի դիւրագնութի՟ ծախուցն՝ համեմատութե՟ գրչագիր մատենից 'ի ստացումն. որով և անուն ոսկանայ պատուեալ ծաւալեցաւ յազգիս՝ որպէս բազմերախտ աշխատաւորի և մեծիմաստ վարդապետի. այլ արդեամբք զհակառակ նմին կարծիս ժառանգեաց յաչս իմաստնագունից, որոց զարտաքին հանգամանս տպագրութե՟ն ոչ արհամարհեալ, 'ի ներքինն գիտացին յառել զտեսանելիս մասցն ։ Բայց թէև այսպիսեաց նուազագոյն գոլով առ նովին ժամանակաւ, և անյաջողութե՟ արգելեալք զլաւագոյն փորձոյ բուռն հարկանել. առ սակաւ սակաւ այնպէս սովորեալ վարժեցան նովաւ, մինչ զի կամեցեալ տպագրել յետ այնորիկ զն՟ք մատեանն ըստ մասին կա՟մ ըստ բոլորին՝ հեշտեաւ իմն 'ի նմանէ առեալ փոխագրեցին. ա՟յ է տեսանել զսաղմոսարանս և զնոր կտակարանս՝ յետ այնորիկ տպագրեալս ։ Ընդ սոս և թուագէս երէց, որ յամին 1686, զառաջինն տպագրեաց 'ի վենետիկ զՃաշոց գիրսն, ոչ սակաւ աշխատութե՟ կարծեմ յարմարեալ զայնչափ ընթերցուածսն՝ ըստ ոսկանեանն գաղափարի՝ աղաւաղեալ զթագաւորականն ազնիւ օրինակ, որում առէ հանդիպիլ յաջողութե՟ ա՟ն ։

Նմին իրի և երկրորդ անգամ հարկ եղեալ տպագրութե՟ ողջոյն Ա՟ծաշունչ մատենին, աշակերտն նորին ոսկանայ՝ Պետրոս ա՟ն Լազինացի անուանեալ, ունելով առ ձեռն պատրաստ զգործիս տպագրական այնոյից, յար և նման ամենևին օրինակի իւրումն նախնոյն, բայց մանրագիր և անմաքուր՝ տպագրեաց յամին 1705. 'ի կոստանդնուպօլիս 'ի թաղն պէկօղլի ։

Իսկ յետ ժամանակաց՝ մեր բազմարդիւն Մխիթար Աբբահայր տեսեալ զնուազութի երկուց այսոցիկ տպագրութե՟ց յազգի մերում, որով դժուարագիւտ և մեծագին եղեալ մատեանն, անկարանայր և ինքն 'ի պէտս աշակերտաց իւրումն գալրատան չափաւոր ծախիւք ստանալ, խորհեցաւ միւսանգամ տպագրութե՟ այնմ գարման մատուցանել ։ Եւ զի պակասէին առ նմա հայկական գրչագիր օրինակք առ ուղղագրութի վրիպանացն՝ զորս ծնեալ յոսկանեան օրինակի անդ. վասն այնորիկ առ ժամն ըստ մարթելոյ հայթհայթեալ զուղղագրութի նոցին 'ի լուսանցս, առեալ 'ի լատին թարգմանութե՟ անտի եւթնալեզուեան մատենին փարիզու, (որ դեռևս 'ի յարգին էր 'ի ժամանակին.) և ինչ ինչ որ անտանելի թուեցաւ նմա՝ նաև 'ի բնաբանին մուծեալ. այսպիսի իմն գուզնաքեայ այլայլութե՟՝ ըստ այնմ ոսկանեան օրինակի վայելչագոյն և յաւէտ պայծառ յօրինուածով զարդուց, գործակցութե՟ ձեռնասուն աշակերտաց իւրոց՝ երրորդ անգամ 'ի լոյս ընծայեաց զԱ՟ծաշունչ մատեանն՝ 'ի վենետիկ յամին 1733 ։

Գ. Այլ քանզի և հին Մխիթարեանս այսորիկ տպագրութե՟ եղև ոսկանեանն. ապաքէն ոչինչ աւելի քան զնորայն գերազանցութի մարթ էր ունել սմա ըստ հաբաղատութեան, այլ տակաւին միայն նոյն թերութիւք՝ որ ինչ 'ի յառաջնումն անդ։ Զի նա ինքն Ոսկան, որպէս յարգեանց անտի գործոց իւրոց ունիմք իմաստասիրել, (ըստ որում տեսանեմք արարեալ նր նաև 'ի տպագրութիւնս այլոց գործոց նախնեաց մերոց, շարակնոցին ասեմ՝ և հասարակաց աղօթից. որոց առաջին և ընտրելագոյն տպագրութիւն ձախողակի վրիպակեցաւ 'ի ձեռս նորա.) նախ՝ գլխովին անճանաչ գոլով ճշգրիտ հայկաբանութեան, ըստ բերման ժամանակին՝ յորում կարի իմն նուազեալ էր դպրութիւն հայկականս քերթողութեան յազգի մերում. և երկրորդ՝ նա և անտեղեակ ուսմանց գիտութեան իմաստասիրականին, որով և կանոնաց ուղիղ դատման. զայսպիսի զգուշալի գործառնութիւն յանձին կալեալ, ոչ միայն ըստ քերթողական արուեստին ձեռներէց եղև այլայլել զքանչելի յօրինուած շարագրութեան 'ի մասունս բանի, և 'ի համաձայնութիւնս անուանց, այլովքն հանդերձ. այլ և ըստ առաջնորդութեան միամիտ նախադասութեանց իւրոց հնարեցաւ իմն ուղղաբանել զհայկական բնաբանն 'ի լատինական Վուլկաթա ասացեալ թարգմանութենէ անտի. անգիտացեալ ապաքէն՝ եթէ մերս յառաջ գայ 'ի հելլենականն աղբերէ եւթանասնից, զորօրինակ և տեսաք 'ի վեր անդր. և վուլկաթայն լատինացւոց՝ յեբրայականն օրինակէ, յորս անբաւ տարբերութիւնք են 'ի միջի. զորոց չէ տեղւոյս հարցաքննել։ Բայց արդարև ըստ միում կողման և էր ստգտանելի առնէր զանձն, եթէ գէթ ճշգիւ ամենայն ուրեք յաջողէր նմա առնել զիւրն կարծեցեալ ուղղաբանութիւն, սակայն առաւելու զամբաստանութիւն անձին յայն իսկ, զի ըստ հաճոյից իմն երևի բերել անխտիր, ոչ պահելով զմիօրինակ կանոն յամի ըստ երկուց եւս եղանակաց փոփոխութեան՝ զոր ասացաք։ Որով ածաշունչ իւր՝ ըստ իմաստիցն ձևացաւ խառնաբան այլ և այլ թարգմանութեանց՝ հելլենականին և լատինականին. իսկ ըստ քերթողական արուեստին՝ խառնաձայնութիւն նախնի հայկական վայելչաբանութեան՝ ընդ նորահնար օտարալուր բարբառոյ։ Թողում և զոր ողջոյն գիրս Սիրաքայ՝ և չորրորդ Եզրայ՝ հանդերձ թղթով ինչ երեմիայ մարգարէի, իբրև ամբողջական մասունս՝ թարգմանեալ 'ի լատինականէն՝ իւրովի իսկ թերուսումն հմտութեամբ բարբառոյն այնորիկ, յաւել 'ի մերս՝ խուժադուժ հայկաբանութեամբ. օրինակ իմն իբրև կապերտ քրձոյ առ կերպասիւ ագուցեալ, մինչ զի և երէկեան համբակին արամենիս դիւրութեամբ մարթի որոշումն զանազանութեան առնել 'ի նոսա։ Վ̃ որոյ և իրաւամբք անընդունելի եղեալ վայրապար աշխատութիւն նորա՝ պախարակեալ լինէր 'ի մտաւոր բանասիրաց իւրոյ ժամանակին. թէպէտ՝ և ինքն զայրացեալ, որպէս ակնարկէ ուրեք, կոչէ զնոսա, Սոփեստայս, և Բարբարոսս Իմաստակս։ Այն զի՝ ընդ հակառակն՝ ըստ ուղիղ բանի խոհականութեան, զմի միայն գրչագիր գաղափար ածաշունչ մատենի ունելով 'ի ձեռին, և այն՝ ոչ զերծ 'ի բազմապատիկ սխալանաց, որպէս և ինքն վկայէ 'ի վերջաբանին, 'ի սոյնպէս հարկէր տպագրութեան՝ պատրաստ էր ամենայն հաւատարմութեամբ ընդօրինակել 'ի նմանէ, նաև եթէ մարթ ինչ է ասել՝ ըստ յայտնի վրիպանացն իսկ 'ի գրչաց հանդիպեալ, և զուգիչն երևեալ ինքեան՝ արտաքոյ բնաբանին՝ 'ի լուսանցսն անդ նշանակել, մինչև այլ ևս ճշգրտագիր օրինակ ժամանակաւ 'ի յայտ եկեալ՝ մարթասցի ուղղել զնորին վրիպակս։

Եղանակ կազմութեան առաջնոյս տպագրութեանս։

Ժ. Յասացելոցս զատարադէպ հանգամանաց տպագրութեան Ոսկանայ՝ յայտ յանդիման երևեալ անհրաժեշտ կարևորութեան նորակերտ տպագրութեանս, մնայ մեզ արդ ծանօթս տալ բարենախանձ վերծանողաց մերում՝ զեղանակէ սորին ձեռնարկութեան. զոր ըստ ճշգրիտ կանոնաց հաւատարմութեան դուն գործեցաք կատարել յաղնուագոյն գրչագիր գաղափարէ անտի, զորմէ լիով ասացաք 'ի վեր անդր։ Արդ՝ նախ առաջին զնոյն թիւ և զկարգ պահեցաք գրոցն՝ ըստ որում և 'ի գաղափարի մերում գտաք՝ համաձայն այլոց բազմաց հնագոյն օրինակաց. և վասն այսորիկ իսկ ոչ խղճեցաք արտաքոյ կարգի թողուլ զգիրսն Սիրաքայ, զոր թէպէտ իբր երեք 'ի նորագիր օրինակաց, գ՝ չորրորդն, հինգերորդն, և ութերորդն ունէին՝ սակայն գրեալ առանց սովորական նախադրութեան և ցանկի գլխոց, բայց այլք ընդ մերումս իսպառ զանց առնէին զնովաւ։ Եւ արդարև կամեցեալ մեր հետազօտել զհանգամանաց այնր գրոց՝ զոր այսօր ունիմք 'ի հայկականս, բաց 'ի հատընտիր իմն եղանակաւ թարգմանութեան նր՝ բաղդատեալ ընդ յունականին, նաև կարի զանազանութիւն տեսանեմք ոճոյ շարագրութեան յայլոց նմանատիպ գրոց անտի՝ զոր արարին նախնի թարգմանիչք մեր, մինչ զի և ոչ նոյնին կրտսերագոյն աշակերտաց համարձակելի է մեզ ընծայել. բայց կարծել եթէ բազմօք յետոյ՝ 'ի նուաղութեան ասեմ ընտիր հայկաբանութեան հայթհայթեալ իցէ թարգմանութիւն նորա. և հուսկ ուրեմն 'ի յետին ժամանակս 'ի համեմատութիւն կանոնին լատինացւոց՝ 'ի բարենախանձ գրչաց անտի մուծեալ 'ի հայկականս։ Որ և առ այսպիսի նորակերտութեան նորին ապացոյց՝ չէ ինչ անտեղի զայն ևս իմանալ, իբր զի 'ի ցուցակս եկեղեցական պաշտամանց մերոց, որոյ վերջին կարգաւորութիւն եղև յերկոտասաներորդ դարու, ոչ ինչ ընթերցուած 'ի գրոցն սիրաքայ նշանակեալ երևի, որպէս գրեթէ յայլ ամենայն գրոց հին կտակարանաց առեալ է, բաց յոմանց առակաւոց՝ առկս ոչ յարմարելոյ բանիցն, և բաց 'ի Յայտնութենէն յովհաննու՝ 'ի նորն, զորոյ զթարգմանութիւն ևս 'ի մերս՝ կասկածիմ ոչ անցանել հնութեամբ քան զութերորդ դարն, և յետոյ ուրեմն յարեալ 'ի կանոնն, ըստ որում ունին զնոյն ամենայն գրչագիր օրինակք՝ որ այսօր երևին առ մեզ։

Իսկ թէ զիարդ այս անցք հանդիպեցան գրոցն սիրաքայ, որպէս և յայտնութեան յովհաննու. ինձ այսպէս թուի անշուշտ՝ (զոր և ոչինչ պատճառանօք մարթ է ստերիւրել՝ թիւրս խորհելով զհաւատարմութեան ածարեալ հարցն մերոց,) եթէ թարգմանիչք մեր ոչ ունելով զնոսին 'ի հելլենական գաղափարի իւրեանց յորմէ թարգմանէին, արտաքոյ մնացին նոքին. և յետոյ, որպէս ասացաք՝ յայլոց թարգմանեալ 'ի յայտ եկին առ մերս, որով և 'ի միջին դարու վարդապետաց մերոց ուրեք ուրեք 'ի վկայութիւն ածան։ Այլ սիրաքն, ոչ երբէք եդաւ 'ի նախնեաց անտի 'ի բովանդակութեան կանոնի մերոյ, այլ արտաքոյ պատուեցաւ. որպէս և կանոն ժողովոյն Սիոնի կաթուղիկոսի 'ի պարտաւ՝ յութերորդ դարու անդ, յետ թուելոյ զգիրս հին կտակարանաց, յաւելու. Եւ արտաքոյ պատգամաւորեալցն առ 'ի յաստուածայնոյն գրեր մանկանց . . . սիրաքայ իմաստութիւն։ Ըստ որում և տեսանեմք իսկ, զի մեծ մասն օրինակաց նորին՝

կամ

կամ գլխովն առանձինն են գրեալ, և կամ մասնաւորապէս ընդ առակացն սողոմոնի՝ իբրև համառեալ խրատական պատգամս ։ Իսկ զոր քերթողահայրն մեր 'ի գիրս պիտոյից · ա · 2 · յառաջ բերէ վկայութ̃ի 'ի սիրաքայ, այն է ըստ հելլենական սկզբնագրին, որպէս անդանօր նշանակեալ եմք · որ ոչ երևի 'ի յառաջեկայ հայկական օրինակս · որով և անդրէն հաստատի մերս պատճառ ։ Բաց 'ի գրոցն սիրաքայ՝ նաև զԹուղթ երեմիայի, զոր ոսկան կարգեալ ունի 'ի վերջ գրոցն բարուքայ, մեք գլխովին արտաքոյ թողաք, որով հետև ոչինչ 'ի հետոց նորին նշմարեալ տեսաք երբէք 'ի գրչագիրս մեր ։ Ըստ այսմ օրինակի 'ի բաց բարձաք նաև զոլջոյն հատուածս բանից կամ զպարբերութիս՝ յընթացս իւրաքանչիւր գրոց, յորս ոսկան՝ և կամ այլ ոք 'ի յետին գրչաց պակասաւոր համարեալ զմերս՝ 'ի ներքս մուծեալ էին 'ի լատինականէն, թէպէտ յառաջ բերեալ և զնոսին նշանակեցաք 'ի ծանօթութիւն ։ Որպէս ըստ թուոյն՝ զոր ասացաք, նոյնգունակ և ըստ կարգի մասնաւոր գրոցն համաձայնեցաք գրչագիր օրինակաց, ըստ որում ունէին և հելլենական հաւատարմագոյն օրինակք ։ Վ̃ որոյ ոչինչ գոյ զարմանալ և 'ի շփոթութ̃ի պաշարիլ ուշիմ վերծանողի մատենիս, 'ի տեսանելն և յայսմ զտարբերութ̃ի մերումս՝ յօրինակէ անտի ոսկանայ, զոր մինչև ցարդ վարէր միամիտ սովորութ̃ի · զի նա ինքն ըստ բնաբանիցն՝ համայն և զգիրսն հնարեցաւ դասակարգել համեմատ լատինականին ։ Քանզի 'ի հին կտակարանին եդ նախ զմեծ մարգարէութիս այլով իմն կարգաւ, և ապա զփոքունս · և 'ի նորն՝ զԹուղթսն կաթուղիկեայս յետ պաւղոսեան թղթոց, և 'ի սոսա զեբրայեցին յետ ամենեցուն ։ Իւր ոչ գիտաց ակնածել նաև 'ի սովորութ̃ի հասարակաց աղօթից հայաստանեայցս եկեղեցւոյ · յորս նախնիք մեր համեմատ կանոնի ամենայն մատենին զոր վարէին, 'ի կարգաւորութ̃ի անդ առաքելական ընթերցուածոց, սկսեալ 'ի զատկէ յարութ̃ն, (ուստի և սկիզբն առնու եկեղեցական ամ մերոյս պաշտաման) սահմանեցին նախ զԹուղթսն կաթուղիկեայս, և ապա զպաւղոսեանն՝ ընդ ոլջոյն շրջաբերութ̃ի ամին մինչև ցյառաջիկայ աղուհացսն · որպէս յայտ իսկ է հմուտ պաշտօնէից եկեղեցւոյ ։

է̃ · Երկրորդ՝ 'ի դէպ իսկ և շահաւէտ վարկաք դնել զյառաջաբանս կմ̃ զնախադրութիս, և զցանկս գլխոց իւրաքանչիւր գրոց հին և նոր կտակարանաց, հանդերձ նոցին համեմատեալ թուադրովք որ 'ի լուսանցս անդ բնաբանին · ըստ որում ունէին կարգեալ առհասարակ ամ գրչագիր օրինակք · զորս իբր աւելորդս և անպիտանս՝ արհամարհեալ զանց արար ոսկան, որպէս գրէ 'ի վերջաբանութ̃ի իւրում ։ Զբազմահմուտ հեղինակ բանիցս՝ ըստ մասին հին կտակարանաց, առաքէն 'ի հայկազանց անտի մերոց արժան էր համարել, նկատեալ 'ի վայելուչ հայկաբան արտադրութ̃ի չարադրութ̃ն՝ հանդերձ այլ ևս սեպհական ինչ նշանօք, եթէ չէր 'ի վեր երևեալ 'ի նոր թարգմանութ̃ի ասորւոց յեւթանասնիցն օրինակաց · զոր և հաստատեն եղեալ յեւթներորդ դարուն 'ի հելլենական գաղափարէ · որոյ ընտրելագոյն գրչագիր օրինակի յաջողեցաւ և ինձ ականատես լինել յամբրոսեանն գրատան 'ի մեդիոլան ։ Քանզի գրչագիրս այս՝ ըստ իմս գատման, իբր 'ի Ժ̃Գ դարու գրեալ կիսամանեայ, որ պարունակէր զիմաստնական և զմարգարէական գիրս ևեթ, 'ի սկիզբն անցնիւր գրոց ունէր կարգեալ զցանկ գլխոց, որ գրեթէ բառ առ բառ համեմատէր ընդ մերումս · այլ պակասէին 'ի նոսա նախադրութիք՝ որ անթերի յամենայն գիրս գտանին առ մեզ ։ Այլ՝ այս նախադրութիք և ցանկք գլխոց, զորս ամբողջաբար ունին ամ գրչագիրք մեր · եթէ ըստ ասացելումս՝ ոչ են նախագիծ գրութ̃ե յօրինեալ 'ի մերս հայկական բարբառ, սակայն հարազատ հայկաբանութ̃ն որ նշմարի 'ի նոսին, կարծիս իմն տան՝ եթէ 'ի նոցին իսկ 'ի թարգմանչաց անտի մերոց զոյգ ընդ ամենայն բնաբանիցն յեղեալ են 'ի մեզ · ունելով թերևս 'ի յառաջագրեալն իւրեանց հելլենական գաղափարի ։ Թէպէտ և զարմանք մեծ այն են · զի ոչ գտանին նոքին 'ի հելլենական գրչագիրս մինչև ցարդ 'ի յայտ եկեալս, որ յայլ և այլ մատենադարանս եւրոպիոյ դանձեալ պահին · յորս յաւէլուածագրեանն ևեթ, որպէս ասեն՝ տեսանին 'ի լուսանցս բնաբանիցն 'ի հնուէ զեծեալ հետք թուահամարոյ գլխոց՝ որք ուրեք ուրեք համեմատին մերումս բաժանման ։ Սմին իրի և անծանօթ գտան 'ի սոցանէ մատենագիրք եւրոպացւոց՝ անտեղեակք մերումս դպրութ̃ե, մինչև ցհրատարակումն մարգարէութ̃ն դանիելի հանդերձ ցանկով գլխոց 'ի լատին բարբառ՝ 'ի վերոյասացեալ ասորի մատենէ անտի, տպագրեալ 'ի մեդիոլան յամին 1788 · և 'ի թարգմանչէ գործոյն հեղինակ այնց գլխակարգութեանց կարծեցաւ լինել եւսեբիոս կեսարացի ։ Իւր ապաքէն և մեզ ոչ էր տարադէպ նոյնգունակ իմաստասիրել, եթէ և 'ի մերս պակասէին նախադրութիք · քանզի 'ի նոսա ակներև ցուցանի, թէ մատենագիր նոցին հանդերձ գլխակարգութ̃քն, (յորս չիք զանազանութ̃ի ոճոյ արտադրութ̃ն,) այլ ոք է՝ յետոյ ժամանակաւ քան զեւսեբիոս, որ 'ի քրոնիկոնէ նորին ուրեք ուրեք վկայութիս 'ի մէջ ածէ՝ յանուանէ յիշելով զնա · որպէս է տեսանել 'ի նախադրութիս եսթերայ, յուդթայ, և այլ · մակաբայեցւոց ։ Այլ և 'ի սոյն յիշատակելով զյառաջաբանիցն գրոց դատաւորաց և թագաւորութ̃ց արարեալ յիւրմէ, գրեթէ աներկբայ տայ մեզ համարել՝ եթէ համօրէն նախադրութիք և ցանկք գլխոց հին կտակարանաց՝ այնմ միոյ մատենագրի են գործ · բայց թէ ո՛ ոք արդեօք նա՝ և յորում դարու ծաղկեալ, չունիմք առ այժմ ասել՝ ոչ ստուգութ̃ե և ոչ 'ի կարծ գուշակմամբ ։ Ըստ պայմանի գրոց հին կտակարանացն՝ համաձայն գրչագիր օրինակաց մերոց՝ եդաք և զնոր կտակարանացն զնախադրութիս և զցանկս առ իւրաքանչիւր գիրս · որպէս զնախադրութիս չորից աւետարանացն, որք կարծին լինել Գամիլիէլեայ վկային, և կմ̃ Եւսեբեայ կեսարացւոյ ։ Նաև զսկզբունս գլխոց աւետարանաց՝ համաձայնութ̃ե չորիցն միանգամայն՝ թուահամարով նշանակեալ · զորմէ և հաւանեալ եմ լինել ուրուականն այն Ամմոնի աղէքսանդրացւոյ · զոր կատարելագոյն ևս ձևացոյց ներհունն եւսեբի, ըստ որում գրէ 'ի ծանուցումն կանոնաց իւրում համաբարբառի ։ Նոյնգունակ կարգեցաք և զյառաջաբանս և զցանկս գլխոց՝ գործոց և թղթոցն առաքելոյ՝ արարեալս յեւթաղեայ անտի բանիբուն վարդապետէ · որ ըստ ակնարկելոյ 'ի բանս իւր՝ երևի ծաղկեալ 'ի միջոցին հինգերորդ դարու · այլ թէ յորում կողման, և ով այնք յորոց 'ի խնդրոյ բերաւ յայսպիսի աշխատասիրութիս, ընդ երկբայութ̃ե է ։ Այլ 'ի վերայ այսր ամենայնի առ 'ի չծանրաբեռնելոյ առաւելապէս զբովանդակութ̃ի մատենիս, չտպեցաք այնոքիւք զորս և եդաք · զգուշացեալ յառաւելն յա-

ճա

Ճախել՝ պատճառս իմն տալ շփոթման վերծանողաց մերոց։ Վասն այսորիկ ոչ զոր միանգամ գտաք գրուածս յօրինակի մերում՝ անխտիր եդաք 'ի կարգին․ այլ ինչ ինչ թողաք արտաքոյ․ որպէս՝ 'ի հին կտակարանի զանց արարաք զկրկնակ նախադրութիւնս 'ի գիրս ինչ․ և ևս՝ զօրհնութիւնս կանոնաց սաղմոսարանին, և զհամառօտ պատմութիւնս մարգարէից․ իսկ 'ի նորն՝ զկանոնս համաբարբառին Եւսեբեայ՝ յաւետարանսն, և զցուցակս ընթերցուածոց և վկայութեանց 'ի թուղթս առաքելոց՝ հանդերձ այլովք․ զորոց և մի ըստ միոջէ յիւրաքանչիւր վայրի ոչ գանդաղեցաք ծանուցանել։ Բայց զի մի և յայսմ պատճառէ արտաքոյ մնասցեն ինչ ինչ և 'ի պիտանեաց անտի, որոց պակասութիւն թերևս անկատարութիւն իմն բերէր գործոյս, յայն սակս պատշաճ վարկաք 'ի վախճան մատենիս իբր յաւելուած այսպիսի մնացորդաց առնել, կարգելով 'ի նմա և որ արտաքոյ մերումս գաղափարի յայլ գրչագիրս գտանէին․ յորս գլխաւորն էր գիրքն Սիրաքայ, որ 'ի կանոնին լատինացւոց է այլ սրբամատեան գրուածս աներկբայաբար պատուեալ է․ և այլքն ըստ կարգի․ զորոց յայտ առնէ անդանօր նախակարգեալ ծանուցումն զնոցանէ։

Գ․ Երրորդ՝ ունելով մեր առ ընթեր զյաճախութիւն գրչագիր օրինակաց, որպէս 'ի վերոյ ցուցաք, վասն այն առ 'ի կատարելագոյն հանգամանօք 'ի լոյս ընծայելոյ զառաջիկայ գործառնութիւնս, ոչ շատացաք և եթ ըստ մարթելոյ ուղղագրել նոքօք զառաջի եդեալս օրինակ 'ի վրիպմանց գրչին՝ ուր ուրեք 'ի մարդկային պայմանէ սխալեալ տեսաք․ այլ և բաց 'ի ճշգրիտ ծանօթութեանց զեղանակէ գրչութեան նորին, պատշաճ դատեցաք նա ևս զտարբերութիւնս այլոց օրինակաց առ նմին մերձ դնել՝ 'ի պէտս մերոց ուսումնասիրաց, որոց դէպ լինի 'ի զանազան առիթս վարել զնոյն մատեանս․ որով իբր միով հայեցիւք յանդիման ունիցին համեմատեալ տեսանել զայլ և այլ օրինակս։ զորս և այսպիսի իմն կարգաւ որոշեալ նշանակեցաք։ Նախ՝ ուր միանգամ ըստ ասացելոյս, զյայտնի երևեալ վրիպակս գրչին մերոյ ուղղագրեցաք 'ի միաբան գրութենէ այլ ամ̃ գրչագիր օրինակաց, անդանօր առ 'ի ցոյց հաւատարմութեան, միանգամայն և յառաւել զգուշութիւն կամեցեալ առաջի առնել և զվրիպակն զայնոսիկ, եդաք․ * Յօրինակին՝ այսպէս, կամ այնպէս)։ Երկրորդ՝ փոյթ կալեալ ծանուցանել և զորս 'ի լուսանցս մերումս օրինակի էին նշանակեալ 'ի նմին գրչէ՝ տարբերութիւնք ինչ այլոց օրինակաց, անդէն որպէս զիարդ գտաք համաձայն առ մեօք եղելոց՝ 'ի կարգի բնաբանին գրեալ, յայտ արարաք դնելով․ * 'Ի լուս״․ այսպէս, կամ այնպէս, համաձայն ոմանց, կմ̃ բազմաց 'ի բնաբ״)։ Այլ 'ի լուսանցս նշանակելոց աստի՝ որք բացատրութիւնք և եթ էին բառից, կմ̃ տարբերութիւնք թարգմանութեանց, սոսկապէս եդաք առանց յաւելուածոյ։

Իսկ զտարբերութիւնս այլոց գրչագիր օրինակաց՝ յառաւել դիւրութիւն, 'ի չորս կարգս պատշաճ թուեցաւ որոշել՝ ըստ այսմ եղանակի։ Նախ՝ ուր գտաք կէս մի յօրինակաց, և մերթ՝ նաև երկուս տարբերեալ 'ի մերմէս, և մնացեալքն համեմատ մերումս․ անդէն նշանակեցաք․ * Ոմանք այսպէս, կմ̃ այնպէս)։ և յայս տեսակ էին մեծ մասն տարբերութեանց։ Երկրորդ՝ յորս բազմաթիւ օրինակք քան զկէսն՝ միաբան ունէին այլազգ 'ի մերմէս, որպէս զի՝ ընդ մերումս մնալ երկուց, և մերթ նաև միոյ, ըստ առաւելութեան կամ նուազութեան թուոյ նոցին, յայնժամ եդաք․ * Բազումք այսպէս, կմ̃ այնպէս)։ Երրորդ՝ ուր առ հասարակ ամենայն օրինակք որ առ մեօք՝ համեմատ իրերաց միաբան ունէին այլազգ 'ի մերմէս, անդանօր նշանակեցաք․ * Այլք այսպէս, կմ̃ այնպէս)։ Յայսպիսիս արժան էր արդեօք այլայլել զբնաբան մեր, կասկածեալ զվրիպմանց գրչին, եթէ վասն բազմապատիկ պատշաճողութեանց ոչ առաջի եդեալ էր մեր կէտ նպատակի զմի միայն ընտրելագոյն գաղափար, ուղղագրեալ և եթ զնոյն 'ի յայտնի վրիպակաց գրչին։ Թող զի և ուրեք ուրեք առանձնական տարբերութիւն մերումս՝ զկատարելագոյնն ունի տեղի քան զայլոցն ամենեցուն, որպէս յայտ է որոց մտելին 'ի հետազօտութիւն հելլենական ընթերցուածոց։ Եւ ևս՝ գուցէ ունելով մեր առ ընթեր և զայլ գրչագիր օրինակս, մարթ էր տեսանել և յայնոսիկ վայրս զհամաձայնութիւն սորին ընդ նոսա, և այնպէս չերևէր ինքն միայնակ առանձնախօս։ Չորրորդ՝ ոչ անպատկան վարկաք բազում ուրեք և զտարբերութիւնս մի միայն օրինակի՝ որ չէգէր յայլոց ամենեցուն, 'ի մէջ բերեալ նշանակել․ * Օրինակ մի՝ այսպէս, կմ̃, այնպէս)։ Մի զի այսպիսի տարբերութիւնք երևէին երբեմն 'ի հնագոյն՝ և յընտիր համարեալ գրչագիրս․ զորոց զյիշատակս ևս կամեցաք անկորուստ պահել, զի 'ի յայտնիլ թերևս և այլոց նման օրինակաց՝ հարցաքննութեամբ նոցին՝ ստուգեսցի ճշմարտութիւն։ Եւ դարձեալ այս ուրեք՝ առ 'ի հմտութիւն վերծանողին, քաջ 'ի միտ առնուլ՝ եթէ յոլով անգամ տարբերութիւնք 'ի գրչագիրս հանդիպեալք՝ ոչ միայն յառաջ գան 'ի տարաժամութենէ և 'ի թիւր սովորութենէ ընդօրինակողաց, այլ և 'ի կամակար յանդգնութենէ նոցին, որք ուղղագրութեան մտօք ձեռնամուխ լինէին ըստ քմաց իւրեանց այլայլել։ 'Ի սոյն պատճառս գլխաւորաբար փոյթ եղև մեզ յառաջ բերել և զտարբերութիւնս ոմանց․ առ 'ի յապացոյց վերոյասացելոցս զնմանէ փոքր 'ի շատէ։ վասն որոյ 'ի նշանակելն մեր՝ լոկ․ * Ոսկան այսպէս, եւն․ իմանալիք ցուցանել, եթէ նա ինքն միայն զատուցեալ յամ̃ գրչագիր օրինակաց, մերթ առ 'ի համաձայնութիւն լատինականին, և մերթ 'ի վերածումն նորահնար կանոնաց հայկական քերթողութեան՝ հնարեցաւ ուղղաբանել ըստ այնմ օրինակի։ Ուր զայս ևս յուշ առնել ուսումնասիրին՝ ոչ գանդաղիմք, եթէ ոչ առհասարակ զհամօրէն տարբերութիւնս այլոց օրինակաց խոստանամք 'ի սմա առաջի առնել, այլ ըստ մեծագոյն մասին․ ոչ զի արտաքոյ մնալ սակաւուցն պիտանեաց, որք 'ի տեսուէ մերմէ ակամայ վրիպեցան․ և այնոցիկ՝ զորովք տիրապէս զանց արարաք, աներկբայ ծանուցեալ զնոցին վրիպականութիւնս 'ի թերութեանց գրչաց ձևացեալ։

Դ․ Այլ 'ի վերայ ասացելոցս ամենայնի՝ ոչինչ տարադէպ վարկաք, իբր հակառակ ինչ գործելով մերս խոստացեալ ճշգրիտ հաւատարմութեան, ձեռնամուխ լինել 'ի յայլայլութիւն նիւթական գրուածոց մատենիս՝ ըստ երից այսոցիկ գլխոց։ Առաջին՝ զի առ յաւէտ հեշտընկալ առնելոյ զնոյն այժմեան մերոյ ուսումնասիրաց․ մանաւանդ զի մի յոմն նորակերպ փոփոխութ̃՝ որով մինչև ցարդ վարժեալն էին, վայրապար դժկամակութեան առաւելապէս պատճառս տացուք այնոցիկ որոց սակաւ է հմտութիւն 'ի գրուածս նախնեաց․ յառաջիկայդ յետին դարու սովորութեան զհետ երթեալ վարեցաք զնշանագիրն (օ), 'ի հասարակ ասացեալ անուանս․ բայց յանսովորից ոմանց, զորօրինակ, օչ, օրէնք, օչնէն, եւն․ յորս օրինակ մեր ըստ նախնի յարմարագ-

բաւրութ͞ե ունէր յամի զերկբարբառս (աւ), գրեալ՝ աւր, աւրհնեաց, աւրհնել, ևն: Այլ 'ի յատուկ անուանս, որք յայլ ազգաց 'ի մեզ փոխագրեցան, ապաքէն անտեղի համարեցաք այժմ յետամուտ սովորութ͞ե զկնմանել, թէ և զառաջինն անդ անախորժ հնչեսցէ 'ի լսելիս այլազգասովորելոցն • վ͞ն որոյ և ոչ խղճեցաք դնել ըստ գրչագիր օրինակաց մերոց, աւնան, աւփոփոս • սաւղոս, պաւղոս, ևն: Նոյնպէս և զանուանս՝ էաւբն, էաւղ • գէաւղ • կմ գէաւաղ, աղէաւր, բէաւր, հաւրէաւր, մէաւ, արդէաւք, ևն • զորս ըստ իւրաքանչիւր վայրաց համաձայնեցաք օրինակի մերում:

Երկրորդ՝ 'ի կէտադրութ͞ե մասին ոչ ըստ ամենայնի զհետ չոգաք մերումս օրինակի • քանզի ոչ էր ամենայն ուրեք միակերպ կանոնաւ կէտադրեալ • այլ երբեմն՝ մանաւանդ թէ յողջոյն գիրս ինչ յաճախեալ ունէր ըզկէտադրութիւնս • և այլ ուրեք՝ նաև 'ի կարևորն զանց առնէր • զնման պարբերութիս բանի՝ 'ի նմին վայրի մերթ ստորակէտիւ, մերթ միջակէտիւ, և մերթ վերջակէտիւ անխտիր յանգէր • նմին իրի պատշաճ թուեցաւ մեզ ըստ կարի յամենայն տեղիս միապէս կէտադրել, բաց յայնցանէ որք զիմաստ բանին կարէին այլայլել, յորս զգուշացաք ձեռնամերձ լինել: Նոյնգունակ և զշեշտանշանս 'ի վ͞ր բառից ոչ էր միակերպ եդեալ • այլ 'ի գիրս ինչ կարի յաճախէր, և յայլս ոմանս խապաւ նուազեցուցանէր • յորս մեք ըստ պատշաճին՝ զաւելորդսն բարձաք, և զպակասորդն յայլուստ լցուցաք • մանաւանդ յայնս՝ որք ունէին նպաստել ուղիղ վերծանութ͞ե, որով և բացայայտութ͞ե նոցին իսկ իմաստիցն: Որ զարմանալի իմն թուի, համաձայնութ͞ե գրեթէ առ հասարակ ամ͞ գրչագրաց՝ շեշտանշանն 'ի վերայ անուանց առաքելոց յաւետարանագրի անդ՝ ըստ հելլենական առոգանութեան եդեալ, պե՛տրոս, յա՛կոբոս, յովհա՛ննէս, ևն • արտաքոյ մերումս հայկական սովորութ͞ե, ըստ որում ուսաք 'ի բազմավանկ անուանս շեշտել զվերջինն, գրելով, պետրո՛ս, յակոբո՛ս, յովհաննէ՛ս, ևն:

Երրորդ կարևոր վարկաք զիւրաքանչիւր գիրս ա͞ծաշունչ մատենիս ըստ լատինական գլխակարգութ͞եց և համարատանց որոշեալ բաժանել • զորօրինակ ունէին և ածանցեալքն 'ի գաղափարէն զաղարու բաբերդացւոյ՝ 'ի գործածուի ցանկիցն յարմարեալ • և բաց 'ի նոցանէ նաև այլք՝ ըստ գլխակարգութ͞ե մասին ևեթ • Քանզի այսպիսի մանրամասն բաժանումն բնաբանից ս͞բ գրոց մեծապէս բերէն 'ի դիւրութի՝ որոց կամիցին 'ի վար արկանել զնոսա յիւրաքանչիւր պէտս, առ 'ի անյապաղ որոնել և գտանել, և պատրաստաբար նշանակել 'ի նմանէ զոր խնդրեն: Նմին իրի և 'ի սկզբան ուրեմն ձևացեալ միանգամ 'ի վերայ Վուլկաթա անուանեալ թարգմանութեան լատինացւոց, յետ այնորիկ ցանդ անայլայլելի պահեցաւ նոյն տրոհումն, մինչև նաև 'ի հրատարակումն իսկ տպագրութեամբ՝ եբրայական և հելլենական բնագրաց, զոր 'ի գրչագիր մատենից խոստացան բնաւին հաւատարմութեամբ կատարել:

Ե • Ի յազնիւ տաժանու 'ի լոյս ածեալ զհարազատ հայկական թարգմանութի Ածաշունչ մատենիս՝ ըստ ընտրելագոյն օրինակին, յուսամք մերոցս ուղղադատ բանասիրաց ընդունելի ընծայեցուցանել զմեր աշխատասիրութի, մանաւանդ թէ՝ 'ի դէպ իսկ պատշաճել նոցին բաղմակարօտ բաղձանաց • և կարեկից արդահատութ͞ե ներումն գտանել, եթէ 'ի բերմանէ մարդկայնոյ պայմանի ակամայ պակասեալ իցէ մեր 'ի հոգաբարձութ͞ե մեծի գործոյս՝ չեղելով երբեք 'ի յառաջադրեալ նպատակէս, զոր խոստացաք ճշգրիտ 'ի գլուխ տանել: Զորոյ զվաստակս կամակար յանձն առեալ յօգուտ և 'ի պարծանս մերոյին ազգիս, ո՛րպէս արդարև հաւատարիմ աւանդապահ հոյակապ ժառանգութե՝ թողեալ 'ի բարեացապարտ մերոցն Նախնեաց, զնոյն անդրէն ողջ և անվթար, ըստ մարթելոյն որբեալ յեկամուտ այլայլութ͞եց և յարատաւորութ͞եց՝ բերեմք նուիրել 'ի նոցանէ յաջորդեալ մանկանց, 'ի յիշատակ յաւիտենական՝ 'ի փառս բարձրելոյն:

ՑՈՒ.

ՑՈՒՑԱԿ ԳՐՈՑ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ։

Ըստ կարգի առաջնկայ կազմութեան ։

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆ։

Էջ։

ա․ Ծնունդք․ . . . . 3։
բ․ Ելք․ . . . . 36։
գ․ Ղեւտական․ . . . . 64։
դ․ Թիւք․ . . . . 83։
ե․ Երկրորդումն օրինաց․ . . . . 110։
զ․ Գիրք Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ․ . . . . 134։
է․ Դատաւորք․ . . . . 151։
ը․ Հռութ․ . . . . 167։
թ․ Թագաւորութեանց առաջին․ . . . . . 171։
ժ․ Թագաւորութեանց երկրորդ․ . . . . . . 192։
ժա․ Թագաւորութեանց երրորդ․ . . . . . . 210։
ժբ․ Թագաւորութեանց չորրորդ․ . . . . . . 231։
ժգ․ Մնացորդաց առաջին․ . . . . 251։
ժդ․ Մնացորդաց երկրորդ․ . . . . 269։
ժե․ Գիրք Եզրի առաջին․ . . . . 290։
ժզ․ Եզրայ երկրորդ․ . . . . 300։
ժէ․ Բանք Նէեմեայ որդւոյ աքաղեայ․ . . . 306։
ժը․ Եսթեր․ . . . . 315։
ժթ․ Յուդիթ․ . . . . 323։
ի․ Տովբիթ․ . . . . 332։
իա․ Գիրք առաջին Մակաբայեցւոց․ . . . . 340։
իբ․ Գիրք երկրորդ Մակաբայեցւոց․ . . . . 363։
իգ․ Գիրք երրորդ Մակաբայեցւոց․ . . . . 381։
իդ․ Գիրք Սաղմոսաց դաւթի․ . . . . . . 393։
իե․ Առակք Սողոմոնի․ . . . . 434։
իզ․ Բանք Ժողովողին․ . . . . 453։
իէ․ Երգ երգոց․ . . . . 459։
իը․ Իմաստութիւն Սողոմոնի․ . . . . . . 464։
իթ․ Գիրք Յոբայ․ . . . . 475։
լ․ Մարգարէութիւն Եսայեայ․ . . . . . 494։
լա Մարգա″․ Ովսեայ․ . . . . 528։
լբ․ Մարգա″․ Ամովսայ․ . . . . 532։
լգ․ Մարգա″․ Միքիայ․ . . . . 536։
լդ․ Մարգա″․ Յովելեայ․ . . . . 539։
լե․ Մարգա″․ Աբդիու․ . . . . 540։
լզ․ Մարգա″․ Յովնանու․ . . . . 541։
լէ․ Մարգա″․ Նաւումայ․ . . . . 542։
լը․ Մարգա″․ Ամբակումայ․ . . . . . . 543։
լթ․ Մարգա″․ Սոփոնիայ․ . . . . . . 545։
խ․ Մարգա″․ Անգեայ․ . . . . 546։
խա․ Մարգա″․ Զաքարիայ․ . . . . . . 547։
խբ․ Մարգա″․ Մաղաքիայ․ . . . . . . 552։
խգ․ Գիրք Երեմիայ մարգարէի․ . . . . . . 556։
խդ․ Թուղթ Բարուքայ․ . . . . 591։
խե․ Ողբք սրբյն Երեմիայ մարգարէի․ . . . 594։
խզ․ Մարգարէութիւն Դանիելի․ . . . . . 599։
խէ․ Մարգարէութիւն Եզեկիելի․ . . . . . 613։

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ։

ա․ Աւետարան ը̅ Մատթէոսի․ . . . . . 649։
բ․ Աւետարան ը̅ Մարկոսի․ . . . . . . 670։
գ․ Աւետարան ը̅ Ղուկասու․ . . . . . . 684։
դ․ Աւետարան ը̅ Յովհաննու․ . . . . . 706։
ե․ Գործք Առաքելոց․ . . . . 725։
զ․ Թուղթ Յակոբայ․ կաթուղիկէ․ . . . . 750։
է․ Թուղթ Պետրոսի․ առաջին․ . . . . . 753։
ը․ Թուղթ Պետրոսի․ երկրորդ․ . . . . . 756։
թ․ Թուղթ Յովհաննու․ առաջին․ . . . . 759։
ժ․ Թուղթ Յովհաննու․ երկրորդ․ . . . . . 762։
ժա․ Թուղթ Յովհաննու․ երրորդ․ . . . . . 762։
ժբ․ Թուղթ Յուդայի․ կաթուղ″․ . . . . . 763։
ժգ․ Պաւղոսի առաքելոյ առ Հռովմայ″․ Թուղթ․ 767։
ժդ․ Առ Կորնթացիս․ առաջին․ . . . . . . 777։
ժե․ Առ Կորնթացիս․ երկրորդ․ . . . . . . 787։
ժզ․ Առ Գաղատացիս․ . . . . 793։
ժէ․ Առ Եփեսացիս․ . . . . 797։
ժը․ Առ Փիլիպեցիս․ . . . . 800։
ժթ․ Առ Կողոսացիս․ . . . . 803։
ի․ Առ Թեսաղոնիկեցիս․ առաջին․ . . . . 805։
իա․ Առ Թեսաղոնիկեցիս․ երկրորդ․ . . . . 808։
իբ․ Առ Եբրայեցիս․ . . . . 810։
իգ․ Առ Տիմոթէոս․ առաջին․ . . . . . . 817։
իդ․ Առ Տիմոթէոս․ երկրորդ․ . . . . . . 820։
իե․ Առ Տիտոս․ . . . . 822։
իզ․ Առ Փիլիմոն․ . . . . 824։
իէ․ Յայտնութիւն սրբյն Յովհաննու առաքելոյ․ 825։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Սիրաք․ . . . . 2։
Խօսք սիրաքայ․ . . . . 12։
Եզր երրորդ․ . . . . 13։
Աղօթք մանասէի․ . . . . 25։
Թուղթ կորնթացւոց առ Պաւղոս․ . . . . . 25։
Հանգիստ յովհաննու․ . . . . 27։
Աղերս եւթաղի․ . . . . 28։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԾՆՆԴՈՑ

Առջէ և գլխաւորն գիրս ծննդոց՝ գրեալ նախամարգարէն Մովսէս որ ՚ի թանձն աբրահամու ընթացի : Սա ՚ի ժամանակս յեգիպտոս ծառայութեան իւր, որժամն եղև յա̄յ շնորհաց մարգարէութե. և ՚ի հոգւոյն ա̄յ վարդապետեալ՝ ստորև զհանգամանս լինելութեան արարածոց, և զայլոց հնագունից իրաց զոր պատմէ ՚ի գիրս յայս : Եւ քանզի սա է առաջին մարգարէ. և սա՛ առ գրով օրէնս յա̄յ. և սա առաջին գրեաց գիրս ա̄ծեղէնս : Սակս այսորիկ ասացաւ ՚ի մէջ զթուեցելոյն ծերունեացն : Նախ՝ թէ զինչ է մարգարէութիւն. և յինչ պատճառս տուաւ մարգարէութիւն. և թէ զինչ պէտք էին գրոյ , և գրով օրէնս տալոյ ա̄յ : և ապա խնդրել զպատճառս գրելոյ ծննդոց գրոցս, և զհետևեալսն ըստ կարգի : Արդ՝ է մարգարէութիւն, անյայտից իրաց գիտութիւն. ոչ միայն ապագայից՝ այլ և անցելոց և ներկայից : Եւ տեսակք մարգարէութե. է՛ որ բանիւ. և է՛ որ իրօք : բանիւն. խոստացութեամբ, և պատմութեամբ, և օրէնսդրութեամբ : և իրօքն, որպէս խո՛յն, յէմանն, Զո՛րքն, գաւազանն :

Եւ պատճառք տալո՛յ մարգարէութե. նախ զի ողորմեա՛լ ա̄յ մարդկան ետ զմարգարէութե, իբր զհայրենի բարիս զոր ունէր ադամ, դարձուցեալ յորդիս նր : Երկրորդ՝ զի լուծցէ զխաբէութիւս դիւաց . որք խաբէին զմարդիկ , իբրու՝ թէ ունին իմացական նախագիտութիւն . որ միայն ա̄յ է, և որոց նա՛ յայտնէ . որ էն մարգարէքն : Երրորդ՝ զի զերկիւղութիւն որ [illegible] լինելո՛ց էր՝ խառնակս գալոցեն մարդկան : Իսկ պատճառս գրով օրէնս տալոյն . զի առաջնոցն՝ առանց գրոյ ետ օրէնս և պատուէրս ա̄ծ . ադամայ՝ լսել ՚ի գիտութե ծառոյն . կայենի՝ չխառնել ընդ քանանու կայենի . քանզի նոյի՝ լսել զարիւն կենդանեաց . աբրահամու զթլփատութիւն : Իսկ ՚ի յետոյ մովսէսի գրով . Նախ զի այնուհետև ոչ բաւական էին, այլ պարտ էին և մեկնել . իսկ այսուհետև գրեալ գլխաւորք , և այլ բազում ևս մանաւանդ , զոր ոչ էր կարողութե առանց գրոյ ՚ի միտ պահել : և ապա՝ զի ՚ի հետևանաց մարդկան յերեսաց ա̄յ, հա՛րկ լինէր գրով օրէնս առնուլ :

Իսկ պատճառ ծննդոց գրոցս՝ է այս . զի մոլորեալ մարդկան յա̄յ, ոմանք ասացին ո՛չ էութիւն ա̄ծ . և այլք զարարիչս արարածս ասացին : և զաշխարհս ոմանք ինքնեղ ասացին . և այլք զէութիւն մշտնջենաւոր և անսկզբնակից ա̄յ, առօք առնել ասեն ա̄յ արա՛ր զաշխարհս : Որոշեաց և զանխնամելի ա̄յ զաշխարհս՝ ասելով թէ ըստ պատահման բերի ա̄մ : Զայսպիսի մոլորութիւն ուղղել կամելով՝ գրեա՛ց ՚ի գիրս յայս, թէ եղական է աշխարհս և սկզբնաւոր, և թէ ա̄ծ արար զաշխարհս , ո՛չ ՚ի հիւլէէ , այլ բանի՛ւ յոչէից գոյացոյց զերկին և զերկիր և զայլն ա̄մ : Նոյն ինքն արար և զմարդն ՚ի պատկեր իւր, և եդ ՚ի դրախտին , որ ո՛չ պահեաց զպատուէրն ա̄յ . այլ խաբեցաւ յօձէն, յանցեաւ և ել ՚ի դրախտէն յայս թշուառական կենցաղս : Եւ ՚ի վերայ մեծաց փորձութեցն որ եհաս նմա, վշտացաւ և այնու . զի անդրանիկ որդին սպան զկրսերն , և սուգ մեծ հասոյց ծնողացն : և ինքն անիծիւք տառապէր յա̄յ : Եւ թէ ՚ի բազմանալ մարդկանն ամենայն լերինք , զոր ջրհեղեղաւ դարձուցաւ ա̄ծ . պահելով ութն կենդանի ամենայն մարդկան զտունն նոյի : յորոց ՚ի բազմանալն դարձեալ բաժանեաց զլեզուսն նոցա առ աշտարակաւն : Յետոյ ՚ի ծննդոցն սեմայ ա̄ծպաշտութե յայտնեալ աբրահամ երթա՛յ զհետ հրամանին ա̄յ ՚ի քաղդէացւոցն առ քանանացիս . և հարիւրամենին եղեալ ծնաւ զիսահակ , և իսահակ զյակոբ, որոյ երթեալ ՚ի խառան դառնա՛յ կանամբք և որդւովք՝ ծառանգէ զիսահակ : Իսկ որդին յակոբայ յովսէփ ննջեալ ՚ի յեղբարցն վաճառի յեգիպտոս, և քաղաքացի մեծութե եղբարցն կարաւանի : Եւ ՚ի պատճառս սովոյն իջանէ յակոբ ամ տամբն յեգիպտոս , կերակրի ՚ի յովսէփայ , և վախճանի անդէն : Վախճանի ապա և յովսէփ և եղբարք նր : Զայս ա̄մ պատմէ գիրք ծննդոցս , որդի ՚ի հօրէ զծննդոցս ժամանակագրութե , յելից ադամայ ՚ի դրախտէն մինչև ցմահն յովսեփայ, որ են ամք ՌՇ . և ժամանակք ամաց ըստ եւթանասնիցն . ԳՃԽԱ :

Գլուխք ծննդոցն :

Ա. Պատմութիւն վեցօրեայ արարչագործութեանն ա̄յ զաշխարհս, և դնելոյ ՚ի դրախտին զմարդն :

Բ. Վս̄ խաբելոյ օձին զկինն, և յանցանաց մարդոյն, և պատուհասելոյն :

Գ. Ծնունդն կայենի, և վս̄ սպանելոյ զեղբայրն պատուհաս նորին . և աշխարհամար թուն նր մինչև ցեւթն ազգս :

Դ. Ծննդաբանութիւն հանդերձ ժամանակագրութե թուն ադամայ մինչև ցնոյ . յորում և վս̄ հսկայիցն :

Ե. Հրաման առնու նոյ՝ կազմել զտապանն, որով ապրի ՚ի ջրհեղեղէն ինքն և տուն իւր :

Զ. Պատարագէ նոյ ա̄յ . և ընդունի օրհնութիւն և ուխտս յա̄յ :

Է. Անիծանէ քանան վան կատակելոյն զնոյ :

Ը. Ծնունդք երից որդւոցն նոյի՝ եւթանասուն և երկուց ազգաց . յորում և թէ ո՞ առաջին թագաւորեաց :

Թ. Շինուած աշտարակին , և բաժանել լեզուացն , և ցրուել ազգացն ընդ ա̄մ երկիր :

Ժ. Աշխարհամար ժամանակագրութե որդւոցն սեմայ մինչև ցաբրահամ :

ԺԱ. Ելն աբրահամու ՚ի քաղդէացւոց , և գալն ՚ի միջագետս և բնակել ՚ի խառան . և գնալն անտի հանդերձ ղովտաւ զհետ խոստմանն ա̄յ ՚ի քանան , և վս̄ սովոյն իջանել յեգիպտոս :

ԺԲ. Պատժէ ա̄ծ զփարաւոն վս̄ սառայի . և դառնայ աբրահամ անդրէն ՚ի քանան :

ԺԳ. Վս̄ կռուոյ հովուացն մեկնի ղովտ յաբրահամէ , և երթեալ բնակէ ՚ի սոդոմ :

ԺԴ. Երկրորդութիւն խոստմանն ա̄յ առ աբրահամ փո՛խ նմա զերկիրն , և բնակէին նր ՚ի մամբրէ :

ԺԵ. Գերէ ղովտ ընդ սոդոմացիս ՚ի քոդողոգոմորեանց . որոց զհետ մտեալ աբրահամ յաղթէ և դարձուցանէ զաւարն գերեալսն :

ԺԶ. Մեծ քահ զաբրահամ գալով մելքիսեդեկ՝ օրհնէ զաբրահամ , և առնու հա՛ս զտասանորդսն :

ԺԷ. Չորեքկին խոստումն ա̄յ առ աբրահամ . և պատարագօքն գուշակէ նմա զծառայութիւն որդւոցն յեգիպտոս , և սահմանէ զժամանակ ելիցն :

ԺԸ. Թէ ծնաւ աբրահամ զիսմայէլ յագարայ աղախնոյ յութսուն և վեց ամի [illegible] իւրոյ :

ԺԹ. Մեծարի աբրահամ յա̄յ յորջորջմամբ անուանն , և հրամանաւ ա̄յ թլփատի ինքն և տունն ա̄մ :

Ի. Երևի նմա ա̄ծ երկու հրեշտակօք ՚ի կերպարանս արանց , և ընկալեալ զհիւրսն , հաստատէ զաւետիս ծննդեանն սահակայ ՚ի նմին տարւոջ :

ԻԱ. Կործանէ սոդոմ , և ղովտ զերծեալ ՚ի լեառնն՝ ծնանի ՚ի դստերացն զմովաբ և զամոն :

ԻԲ. Յափշտակէ աբիմելէք գերարացի զսառա , և ՚ի սպառնալեացն ա̄յ զարհուրեալ՝ հանդերձ [illegible] տայ ՚ի բաց :

ԻԳ. Կատարի աւետիսն ա̄յ , զի ծնաւ սառա զիսահակ [illegible] , և աբրահամ հարիւրամենի :

ԻԴ. Խրատու սառայի ՚ի բաց արձակէ աբրահամ զաղախինն որդւովն ՚ի փառան :

ԻԵ. Երդնու աբրահամ աբիմելէքայ ՚ի ջրհորն երդման , և հաստատէ եւթն որոջօքն իւր գնէ զջրհորն , որ և կոչեաց զա̄ծ՝ ա̄ծ յաւիտենական :

ԻԶ. Փորձէ աբրահամ , և ընծայէ զիսահակ պատարագ , ընդունի զխոստումն զաւակին իւրոյ քս̄ի , յորմէ օրհնին ամենայն ազգք երկրի :

ԻԷ. Սերունդք նաքովրայ եղբօր աբրահամու , յորոց և ռեբեկա :

ԻԸ. Մեռանի սառա ՚ի քեբրոն . և գնէ աբրահամ զագարակն եփրոնի . յորում է այրն կրկին , ուր և թաղէ ՚ի նմա զսառա :

ԻԹ. Առաքէ աբրահամ զծառայն ՚ի խառան , և առնու զդուստր բաթուելի զռեբեկա՝ կին որդւոյ իւրում սահակայ :

Լ. Աբրահամ ծնանի և այլ ևս որդիս ՚ի քետուրայ . և ինքն ՚ի բարւոք ծերութե մեռանի , և թաղի յայրն անդ կրկնում :

ԼԱ. Սերունդք իսմայէլի որդւոյ հագարու , և մահ նորին :

ԼԲ. Վաթսնամենին գոլով իսահակ՝ ծնաւ զյակոբ և զեսաւ . և զի վաճառեաց եսաւ ընդ կերակրոյ զանդրանկութիւն իւր յակոբայ ընդ երդմամբ :

ԼԳ. Խոստումն և զգուշութե յա̄յ առեալ իսահակ՝ բնակէ ՚ի մէջ գերարացւոց . և աբիմելէք զգուշացուցանէ զիւրսն վս̄ ռեբեկայ . ուր և հարիւրապատիկ գտեալ զարդիւն իսահակ՝ հալածի յազգէն :

ԼԴ. Պեղէ զխցեալ ջրհորսն , և զնո՛րսն . ընդ որոյ [illegible] ՚ի ջղջպայուցն. և ապա անդրդրեալ՝ երդնուն միմեանց սահակ և աբիմելէք:

ԼԵ. Խրատու մօրն առնու յակոբ զօրհնութիւն 'ի հօրէն, որոյ անարժան գտեալ եսաւայ՝ ոխացեալ սպառնայր սպանանել զյակոբ:

ԼԶ. Պատուէր առեալ յակոբ 'ի հօրէն գնայ 'ի խառան. և հասեալ 'ի բեթէլ հանդիպի տեսլեանն այ. և օծեալ զարձանն՝ ուխտէ զպատարագն տալ այ:

ԼԷ. Հասեալ 'ի միջագետս 'ի դաշտին, և պատահեալ ռաքելայ՝ բանայ զջրհորն, և արբուցեալ զխաշինսն մտանէ 'ի տուն լաբանու:

ԼԸ. Չորեքտասան ամ ծառայեալ՝ առնու զդստերսն լաբանու երկու նաժշտօքն, 'ի խորհուրդ երկուց ժողովրդոցն գոլ:

ԼԹ. Ծնեալ 'ի կանանցն որդիս մետասան, մեծանայ և ընչիւք, և հրամանաւ այ դառնայ գնալ առ հայրն իսահակ գաղտ 'ի լաբանայ:

Խ. Գողանայ ռաքէլ զկուռսն. և պնդի լաբան զհետ յակոբայ. և խափանեալ յայ ձեռնարկել յակոբայ, այլ խաղաղութե դաշնեալ դառնայ անդրէն յետս:

ԽԱ. Ընդ առաջ լինին յակոբայ հրեշտակք այ, այլ կասկածեալ նր յեսաւայ առաքէ նմա պատարագս. և քաջալերեալ յերկիւղէն ժուժկալելովն ընդ այ և իէլ կոչմամբն. պատահեալ ապա եսաւայ յուղարկէ սիրով:

ԽԲ. Հասեալ իէլ 'ի սիկիմ ստանայ զագարակն էմովրայ հարիւր ոչխարաց:

ԽԳ. 'Ի պատճառս դստերն յակոբայ թլփատին սիկիմացիք. և զնախատանաց աղջկանն զվրէժ 'ի սուր և յաւար վարեցեալք տուժին:

ԽԴ. Ուստի խրախուսեալ իէլ յայ՝ որ ահ արկ 'ի վերայ բնակչաց երկրին, կորուսանէ զկուռսն աստուածոցն:

ԽԵ. Մխիթարէ ած զիէլ վս դեբովրայ, և տայ նմա զօրհնութե մեծութե. ապա կանգնեալ կրկնակի զարձանն՝ տուն այ կոչէ ըզտեղին:

ԽԶ. Մերձ յեփրաթա հասեալ՝ դժուարածին եղեալ հասուցեալ մեռանի, և անդէն թաղեցաւ:

ԽԷ. Եղծանէ ռուբէն յանկողինս հօրն, ընդ որում խիթայր յակոբ մինչ 'ի մահ: Աստ թուէ զերկոտասան որդիսն յակոբայ. և թէ մեռաւ սահակ 'ի մամբրէ՝ այն է քեբրոն:

ԽԸ. Ծնունդք եսաւայ՝ թագաւորք և իշխանք 'ի նմանէ, որք կորուսին զտառեցին ԽԸ ազգ, և ընտրեալք բնակեցին 'ի սէիր:

ԽԹ. Թէ վս երազոցն նախանձ կրեալ յեղբարցն յովսէփ՝ վաճառի յեգիպտոս:

Ծ. Զարք գոլով որդիքն յուդայ մեռան 'ի տնէ. իսկ թամարայ յղացեալ 'ի յուդայէ ծնանի երկուս:

ԾԱ. Թէ 'ի վաւաշ տիկնոջէն զրպարտեալ յովսէփ և մտեալ 'ի բանտ, մեկնէ զերազս ծառայիցն փարաւոնի:

ԾԲ. Մեկնէ ապա և զփարաւոնի զերազսն, և իշխանացեալ ժողովէ ցորեան վս սովոյն. և ծնանի որդիս:

ԾԳ. Եկին եղբարքն յովսեփայ զցորենոյ. և 'ի կրկին դարձին ծանօթս առնեալ նոցա, յղեաց զհօրէն և զբեռուր տանեն վս կարեաց սովոյն:

ԾԴ. Իջեալ յակոբ յեգիպտոս եւթանասուն և հինգ ոգւով, և օրհնեալ զփարաւոն, ծերապատիւ ամ որդւովքն 'ի յովսեփայ:

ԾԵ. Թէ ստացաւ յովսէփ զերկիրն հանդերձ բնակչօքն փարաւոնի՝ բաց 'ի քրմացն:

ԾԶ. Մերձ 'ի վախճան եղեալ յակոբայ օրհնէ զորդիսն յովսեփայ. մեծարեալ զկրտսերն 'ի խորհուրդ նորոյս. և զսիկիմ յովսեփայ սեպհականեալ:

ԾԷ. Օրհնէ 'ի ժամ մահուն զորդիսն իւր մարգարէութե. և խնդրէ 'ի յովսեփայ թաղել զինքն 'ի գերեզմանին աբրահամեանց 'ի քեբրոն. ուր և արար նմա:

ԾԸ. Մխիթարէ յովսէփ զկասկած եղբարցն. և ինքն զերիս ծնունդս եփրեմի տեսեալ, մարգարէանայ վս ելիցն. և սա և վս ոսկերաց իւրոց պատուիրեալ վախճանի 'ի քառս այ:

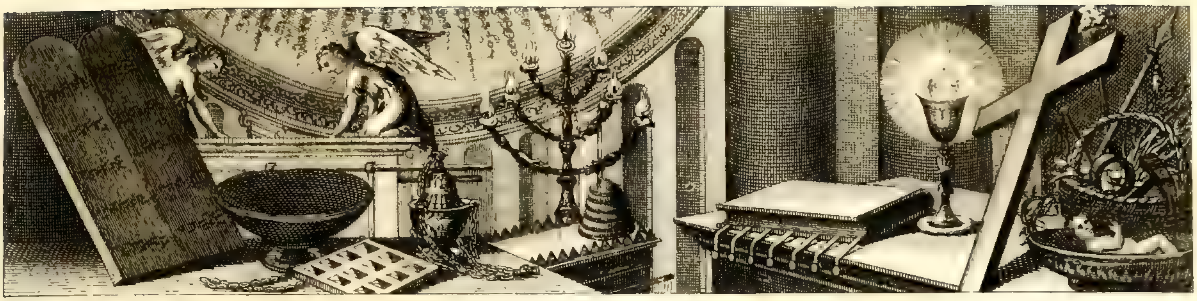

ԾՆՈՒՆԴՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ի ՍԿԶԲԱՆԷ 1
արար ա̃ծ զերկին և զերկիր։
* Եւ երկիր էր աներևոյթ և 2
անպատրաստ. և խաւար 'ի
վերայ անդնդոց. և հոգի ա̃յ
շրջէր 'ի վերայ ջուրց։ * Եւ 3
ասաց ա̃ծ, եղիցի լոյս. և
եղև լոյս։ * և ետես ա̃ծ զլոյսն զի բարի է։ և մեկնեաց 4
ա̃ծ 'ի մէջ լուսոյն և 'ի մէջ խաւարին։ * և կոչեաց
ա̃ծ զլոյսն տիւ, և զխաւարն կոչեաց գիշեր։ և 5
եղև երեկոյ՝ և եղև վաղորդայն՝ օր մի։ * Եւ ասաց 6
ա̃ծ. եղիցի հաստատութիւն 'ի մէջ ջրոցդ, և եղիցի մեկնել
'ի մէջ ջուրցդ և ջուրց։ և եղև այնպէս։ * Եւ արար 7
ա̃ծ զհաստատութիւն։ և անջրպետեաց ա̃ծ 'ի մէջ
ջրոյն որ 'ի ներքոյ հաստատութեանն, և 'ի մէջ ջրոյն որ 'ի
վերոյ հաստատութեանն։ * և կոչեաց ա̃ծ զհաստատութիւնն 8
երկին։ և ետես ա̃ծ զի բարի է։ և եղև երեկոյ, և եղև
վաղորդայն, օր երկրորդ։ * Եւ ասաց ա̃ծ. ժողովեսցին 9
ջուրքդ որ 'ի ներքոյ երկնից 'ի ժողով մի, և երևեսցի
ցամաքն։ և եղև այնպէս. և ժողովեցան ջուրքն, որ
'ի ներքոյ երկնից 'ի ժողովս իւրեանց. և երևեցաւ ցամաքն։
* Եւ կոչեաց ա̃ծ զցամաքն երկիր. և զժողովս 10
ջուրցն կոչեաց ծովս։ և ետես ա̃ծ զի բարի է։ * Եւ ասաց 11
ա̃ծ. բղխեսցէ երկիր բանջար խոտոյ. սերմանել
սերմն ըստ ազգի և ըստ նմանութեան. և ծառ պտղաբեր՝
առնել պտուղ ըստ ազգի իւրում. որոյ սերմն իւր 'ի
նմին ըստ ազգի 'ի նմանութեան 'ի վ̃ր երկրի։ և եղև այնպէս։
* Եւ եհան երկիր բանջար խոտոյ, սերմանել 12
սերմն որ է 'ի վ̃ր ա̃մ երկրի. և փայտ պտղաբեր առնել
պտուղ՝ որոյ սերմն իւր 'ի նմին ըստ ազգի 'ի վերայ
երկրի։ և ետես ա̃ծ զի բարի է։ * և եղև երեկոյ, և 13
եղև վաղորդայն, օր երրորդ։ * Եւ ասաց ա̃ծ՝ եղիցին 14
լուսաւորք 'ի հաստատութեան երկնից, 'ի լուսաւորութիւն
'ի վ̃ր երկրի. և մեկնել 'ի մէջ տուընջեան և 'ի մէջ գիշերոյ.
և եղիցին 'ի նշանս, և 'ի ժամանակս, և յաւուրս,
և 'ի տարիս։ * և եղիցին 'ի լուսաւորութիւն 'ի հաստատութեան 15
երկնից ծագել յերկիր. և եղև այնպէս։ * Եւ 16
արար ա̃ծ զերկուս լուսաւորսն զմեծամեծս. զլուսաւորն
մեծ յիշխանութիւն տուընջեան, և զլուսաւորն փոքր
17 յիշխանութիւն գիշերոյ. և զաստեղս։ * և եդ զնոսա ա̃ծ
18 'ի հաստատութեան երկնից լուսատու լինել յերկիր։ * և
իշխել տուընջեան և գիշերոյ, և մեկնել 'ի մէջ լուսոյն
19 և 'ի մէջ խաւարին։ և ետես ա̃ծ զի բարի է։ * և եղև
20 երեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր չորրորդ։ * Եւ ասաց
ա̃ծ. հանցեն ջուրք զեռունս շնչոց կենդանեաց, և թռչունս
թեւաւորս 'ի վ̃ր երկրի ըստ հաստատութեան երկնից։
21 և եղև այնպէս։ * Եւ արար ա̃ծ կէտս մեծամեծս,
և զա̃մ շունչ զեռնոց կենդանեաց, զոր հանին ջուրք ըստ
ազգի իւրեանց. և զա̃մ թռչունս թեւաւորս ըստ ազգի։
22 և ետես ա̃ծ զի բարի են։ * Եւ օրհնեաց զնոսա ա̃ծ և
ասէ. աճեցէք և բազմացարուք, և լցէք զջուրսդ որ 'ի
23 ծովս. և թռչունքդ բազմասցին 'ի վ̃ր երկրի։ * և եղև
24 երեկոյ, և եղև վաղորդայն, օր հինգերորդ։ * Եւ ասաց
ա̃ծ. հանցէ երկիր շունչ կենդանի ըստ ազգի չորքոտանիս,
և սողունս, և գազանս երկրի ըստ ազգի։ և
25 եղև այնպէս։ * Եւ արար ա̃ծ զգազանս երկրի ըստ ազգի,
և զանասունս ըստ ազգի, և զա̃մ սողունս երկրի
26 ըստ ազգի իւրեանց։ և ետես ա̃ծ զի բարի են։ * Եւ
ասաց ա̃ծ. արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում և
ըստ նմանութեան, և իշխեսցեն ձկանց ծովու. և թռչնոց
երկնից, և անասնոց, և ամենայն երկրի, և ամենայն
սողնոց որ սողին 'ի վերայ երկրի։
27 * Եւ արար ա̃ծ զմարդն 'ի պատկեր իւր. ըստ պատկերի Ա
28 ա̃յ արար զնա. արու և էգ արար զն̃ա։ * Եւ օրհնեաց
զն̃ա ա̃ծ՝ և ասէ. աճեցէք և բազմացարուք՝ և լցէք
զերկիր. և տիրեցէք դմա. և իշխեցէք ձկանց ծովու,
և թռչնոց երկնից, և ա̃մ անասնոց. և ա̃մ երկրի, և ա̃մ
29 սողնոց որ սողին 'ի վ̃ր երկրի։ * Եւ ասաց ա̃ծ. ահաւասիկ
ետու ձեզ զա̃մ խոտ սերմանելի՝ սերմանել
սերմն ըստ ազգի և ըստ նմանութեան, որ է 'ի վերայ ա̃մ
երկրի. և ա̃մ փայտ որ ունիցի յինքեան պտուղ սերման
30 սերմանելոյ, ձեզ լիցի 'ի կերակուր։ * և ա̃մ գազանաց
երկրի. և ա̃մ թռչնոց երկնից. և ա̃մ սողնոց որ սողին
'ի վ̃ր երկրի՝ որ ունիցի շունչ կենդանի. և ա̃մ խոտ դա-
լա́ր

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

Վերնագիր գրոցս Ծննդոց պակասէր յօրինակին մերում. այլ և յայլս՝ բաց յոմանց որք ունէին՝ Գիրք Ծննդոց, կամ Գիրք արարածոց։ Իսկ մեք առաւել 'ի նշանակելոյն 'ի սպառին կողմ խորանացն Եւսեբեան օրինակի մերոյ, եդաք յառաջնկալս՝ Ծնունդք. համեմատ վերնագրաց այլոց յաջորդ գրոցն։

Գլ. ա̃. (7) Ոմանք. Եւ արար ա̃ծ զհաստատութիւն. և մն''. 'ի մէջ ջրոյն որ էր 'ի ներքոյ։ (8) Յոմանս պակասի. Երկին. և ետես ա̃ծ զի բարի է։ (11) 'Ի լուսանց մերումս գրի՝ Զբանջար խոտոյ. համաձայն այլոց 'ի բնաբանի։ (12) Ոմանք յաւելուն. Սերմն ըստ ազգի և ըստ նմանութեան, որ է 'ի վերայ։ (17) Ոմանք. Լուսատու լինել երկրի։ (21) Ոմանք. Եւ զա̃մ թռչուն թեւաւոր ըստ ազ''։ (26) Ոսկան. Եւ իշխեսցէ ձկանց ծովու։ (29) Յայլս պակասի. Սերմն ըստ ազգի և ըստ նմանութեան. որ է 'ի վ̃ր։ (29) Այսպ. Եւ զա̃մ փայտ որ։

լոր 'ի կերակուր ։ և եղև այնպէս ։ * Եւ ետես ած զամ 31
զոր արար , և ահա բարի էին յոյժ ։ և եղև երեկոյ , և
եղև վաղորդայն , օր վեցերորդ ։

ԳԼ. Բ.

Եւ կատարեցան երկինք և երկիր և ամ զարդ նց ։ 1
* և կատարեաց ած յաւուրն վեցերորդի զամ ըզ֊ 2
գործս իւր՝ զոր արար ։ Եւ հանգեաւ յաւուրն եւթ֊
ներորդի յամ գործոց իւրոց՝ զոր արար ։ * և օրհնեաց 3
ած զօրն եւթներորդ , և սրբեաց զնա ․ զի 'ի նմին հան֊
գեաւ յամ գործոց իւրոց՝ զոր սկսաւ առնել ած ։ * Այս 4
է գիր արարածոց երկնի և երկրի , յաւուր յորում ա֊
րար ած զերկինս և զերկիր ։ * և զամ բանջար վայրի 5
մինչ չև լեալ էր 'ի վր երկրի , և զամ խոտ վայրի մինչ֊
չև բուսեալ էր , զի չև ևս էր տեղացեալ ※ տն այ 'ի վր
երկրի ․ և մարդ չէր՝ որ գործէր զերկիր ։ * Բայց աղ֊ 6
բիւր ելանէր յերկրէ՝ և ոռոգանէր զամ երեսս երկ֊
րի ։ * Եւ ստեղծ ※ տր ած զմարդն հող յերկրէ ․ և 7
փչեաց յերեսս նր շունչ կենդանի , և եղև մարդն յո֊
գի կենդանի ։ * Եւ տնկեաց ած զդրախտն յեդեմ 8
ընդ արևելս , և եդ անդ զմարդն զոր ստեղծ ։ * Եւ 9
բուսոյց ևս տր ած յերկրէ զամ ծառ գեղեցիկ 'ի տե֊
սանել , և քաղցր 'ի կերակուր ․ և զծառն կենաց 'ի
մէջ դրախտին , և զծառն գիտելոյ զգիտութի բարւոյ
և չարի ։ * Եւ գետ ելանէր յեդեմայ ոռոգանել ըզ֊ 10
դրախտն ․ և անտի բաժանի 'ի չորս առաջս ։ * Անուն 11
միումն փիսոն ․ նա է որ պատէ զամ երկիրն եւիլա֊
տայ , ուր ոսկին է ․ * և ոսկի երկրին այնորիկ 12
ազնիւ ․ և անդ է սուտակն և ակն դահանակ ։ * Եւ 13
անուն գետոյն երկրորդի գեհոն ․ նա պատէ զամ եր֊
կիրն եթովպացւոց ։ * Եւ գետն երրորդ՝ տիգրիս , 14
նա է որ երթայ յանդիման ասորեստանի ։ Եւ գետն
չորրորդ եփրատէս ։ * Եւ առ տր ած զմարդն զոր ա֊ 15
րար , և եդ զնա 'ի դրախտին փափկութե գործել զնա
և պահել ։ * Եւ պատուիրեաց տր ած ադամայ՝ և ա֊ 16
սէ ․ յամ ծառոց որ է 'ի դրախտիդ՝ ուտելով կերիցես ։
* բայց 'ի ծառոյն գիտութե բարւոյ և չարի՝ մի ու֊ 17
տիցէք , զի յորում աւուր ուտիցէք 'ի նմանէ՝ մահու
մեռանիցիք ։ * Եւ ասաց տր ած , ոչ է բարւոք մար֊ 18
դոյդ միայն լինել , արասցուք դմա օգնական ըստ դմա ։
* Եւ ստեղծ ևս տր ած զամ գազանս վայրի , և զամ 19
թռչունս երկնից ․ և ած զնոսա առ ադամ՝ տեսանել
զինչ կոչեսցէ զնս ։ և ամ շնչոյ կենդանւոյ զինչ և ան֊
ուանեաց ադամ , այն անուն է նր ։ * Եւ կոչեաց ա֊ 20
դամ անուանս ամ անասնոց , և ամ թռչնոց երկնից ,
և ամ գազանաց վայրի ․ բայց ադամայ ոչ գտաւ օգ֊
նական նման նմա ։ * Եւ արկ տր ած թմբրութի 'ի վր 21
ադամայ , և ննջեաց ․ և առ մի 'ի կողից նր՝ և ելից ընդ
այնր մարմին ։ * և շինեաց տր ած զկողն զոր առ յադա֊ 22
մայ 'ի կին , և ած զնա առ ադամ ։ * Եւ ասէ ադամ ․ այս 23
այժմիկ ոսկր յոսկերաց իմոց , և մարմին 'ի մարմնոյ ի֊
մոյ ․ սա կոչեսցի կին , զի յառնէ իւրմէ առաւ ։ * Վս 24
այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր՝ և զմայր իւր , և երթիցէ
զհետ կնոջ իւրոյ ։ * և եղիցին երկուքն 'ի մարմին մի ։ Եւ 25
էին երկոքեան մերկ՝ ադամ և կին իւր , և ոչ ամաչէին ։

ԳԼ. Գ.

Բ. Եւ օձն էր իմաստնագոյն քան զամ գազանս որ 'ի 1
վր երկրի զոր արար տր ած ։ և ասէ օձն ցկինն ․
զի՞ է զի ասաց ած թէ յամ ծառոց որ իցեն 'ի ներքս
2 'ի դրախտի այդր՝ մի ուտիցէք ։ * Եւ ասէ կինն ցօձն ․
3 'ի պտղոյ ծառոց դրախտիդ կերիցուք ։ * բայց 'ի պտ֊
ղոյ ծառոյն , որ է 'ի մէջ դրախտին , ասաց ած՝ մի ու֊
տիցէք 'ի նմանէ , և մի հուպ լինիցիք՝ զի մի մեռանի֊
4 ցիք ։ * Եւ ասէ օձն ցկինն ․ ոչ եթէ մահու մեռանի֊
5 ցիք ։ * զի գիտէր ած թէ յորում աւուր ուտիցէք 'ի
նմանէ , բանայցեն աչք ձեր , և լինիցիք իբրև զաստ֊
6 ուածս , ճանաչել զբարի և զչար ։ * Եւ ետես կինն՝
զի բարի էր ծառն 'ի կերակուր , և հաճոյ աչաց հայե֊
լոյ , և գեղեցիկ 'ի տեսանել ։ և առ 'ի պտղոյ նր , ե֊
7 կեր ․ և ետ առն իւրում՝ ընդ իւր , և կերան ։ * և բա֊
ցան աչք երկոցունց , և գիտացին զի մերկ էին ․ և
կարեցին տերևս թզենւոյ , և արարին իւրեանց սփա֊
8 ծանելիս ։ * Եւ լուան զձայն զգնալոյ տն այ 'ի դրախ֊
տի անդ՝ ընդ երեկս , և թաքեան ադամ և կին իւր
9 յերեսաց տն այ՝ 'ի մէջ ծառոց դրախտին ։ * Եւ կո֊
10 չեաց տր ած զադամ , և ասէ ցնա ․ ո՞ւր ես ։ * և ա֊
սէ ․ լուայ զձայն քո 'ի դրախտի աստ՝ և երկեայ ․ քան֊
11 զի մերկ էի և թաքեայ ։ * Եւ ասէ ցնա ․ ո՞ պատմեաց
քեզ թէ մերկ ես ․ բայց եթէ 'ի ծառոյն յորմէ պա֊
տուիրեցի քեզ՝ անտի և եթ չուտել , կերա՞ր արդեւք
12 'ի նմանէ ։ * Եւ ասէ ադամ ․ կինս զոր ետուր ընդ
13 իս՝ սա ետ ինձ 'ի ծառոյ անտի և կերայ ։ * Եւ ասէ տր
ած ցկինն ․ ※ զի՞նչ գործեցեր զայդ ։ և ասէ կինն ․
14 օձն խաբեաց զիս , և կերայ ։ * Եւ ասէ տր ած ցօձն ․
փոխանակ զի արարեր դու զայդ , անիծեալ լիջիր դու
յամենայն անասնոց և յամ գազանաց երկրի ․ 'ի վերայ
լանջաց և որովայնի քոյ գնասցես , և հող կերիցես
15 զամ աւուրս կենաց քոց ։ * և եդից թշնամութի 'ի
մէջ քո և 'ի մէջ կնոջդ , և 'ի մէջ զաւակի քոյ և 'ի մէջ
զաւակի դորա ․ նա սպասեսցէ քում գլխոյ , և դու
16 սպասեսցես նորա գարշապարի ։ * Եւ ցկինն ասէ ․
բազմացուցանելով բազմացուցից զտրտմութիւնս քո և
զհեծութիւնս քո ․ տրտմութբ ծնցես որդիս ․ և առ այր
17 քո դարձ քո , և նա տիրեսցէ քեզ ։ * Եւ ցադամ ա֊
սէ ․ փոխանակ զի լուար ձայնի կնոջդ քոյ , և կերար
'ի ծառոյ անտի , յորմէ պատուիրեցի քեզ անտի միայն
չուտել , և կերար 'ի նմանէ , անիծեալ լիցի երկիր 'ի
գործս քո ․ տրտմութբ կերիցես զնա զամ աւուրս կե֊
18 նաց քոց ։ * փուշ և տատասկ բուսուսցէ քեզ ․ և կե֊
19 րիցես զբանջար վայրի ։ * քրտամբք երեսաց քոց կերի֊
ցես զհաց քո , մինչև դարձցիս յերկիր ուստի առար ․ զի
20 հող էիր և 'ի հող դարձցիս ։ * Եւ կոչեաց ադամ զա֊
նուն կնոջ իւրոյ կեանս ․ զի նա է մայր ամ կենդանեաց ։
21 * Եւ արար տր ած ադամայ և կնոջ նր հանդերձս
22 մաշկեղէնս , և զգեցոյց զնս ․ * Եւ ասէ տր ած ․ ահա
ադամ եղև իբրև զմի 'ի մէնջ՝ գիտել զբարի և զչար ։
և արդ գուցէ ձգիցէ զձեռն և առնուցու 'ի ծառոյն
23 կենաց , ուտիցէ և կեցցէ յաւիտեան ։ * Եւ եհան ար֊
ձակեաց զնա տր ած 'ի դրախտէ անտի փափկութե՝
24 գործել զերկիր ուստի առաւ ։ * և եհան զադամ , և
բնակեցոյց յանդիման դրախտին փափկութե ․ և հրա֊
մայեաց քերովբէից և բոցեղէն սրոյ շուրջանակի պա֊
հել զճանապարհս ծառոյն կենաց ։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ մուտ ադամ առ եւայ կին իւր , և յղացաւ և ծը֊ Գ.
2 նաւ զկայէն ․ և ասէ ․ ստացայ մարդ այլ ։ * Եւ
յաւել ծնանել զեղբայր նր զհաբէլ ։ և եղև հաբէլ
3 հովիւ խաշանց , և կայէն գործէր զերկիր ։ * Եւ եղև
յետ աւուրց՝ եբեր կայէն 'ի պտղոյ երկրի պատարագ
այ ․

ԳԼ. Բ. (2) Յայլս պակասի ․ Վեցերրդի զամ զգործս իւր ։ (3) Ոմանք ․ Զօրն եւթներրդի , և սր" ։ (4) 'Ի լուսանցս մերումս 'ի վր՝ յաւուր յորում , նշանակի՝ յորժամ եղև ։ (5) Ոմանք ․ Տեղացեալ տր ած 'ի վր երկ" ։ (8) Ոմանք ․ Եւ տնկեաց տր ած զդրախտն եդեմ ։ (12) Ոմանք ․ Եւ անդ է սուտակ և ակն դահ" ։ Այլ ոմանք ․ և անդ է ակն սուտակ ։ (19) Օրինակ մի ․ Այն է անուն նց ։ (23) 'Ի լուս" ․ սորին բանին՝ այս այժմիկ ․ նշանակի Էբրայեցւոց ․ այս այժմ" ։ (23) Ոմանք ․ 'Ի մարմնոյ իմմէ ։ ԳԼ. Գ. (6) Ոմանք ․ 'Ի պտղոյ նորա և եկեր ։ (8) Ոմանք ․ Զձայն գնալոյ տն այ 'ի դր" ։ Եւ օրինակ մի ․ զձայն գալոյ ։ (11) Ոմանք ․ Անտի միայն չուտել , կերա՞ր ։ (21) Այլք ․ Եւ արար ած ադամայ ։ ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք ․ Եւ եմուտ ադամ ․ և յղացաւ ծընաւ ։ (3) Ոմանք ․ 'Ի պտղոյ երկրին պտուղ ։

ծոյ ։ * ա՟ծ և Հաբէլ յանդրանկաց խաշանց իւրոց և 'ի 4
պարարտոց ն՟ց ։ և հայեցաւ ա՟ծ յաբէլ և 'ի պատարագս ն՟ր ։ * և 'ի կայէն և 'ի զոհս ն՟ր ոչ նայեցաւ ։ և 5
տրտմեցաւ կայէն յոյժ , և խոնարհեցան անկան երեսք
իւր ։ * Եւ ասէ տ՟ր ա՟ծ ցկայէն · ընդէ՞ր տրտմեցար , 6
կամ ընդէ՞ր խոնարհեցան անկան երեսք քո ։ * ո՛չ ապաքէն եթէ ուղիղ մատուցանես , և ուղիղ ո՛չ բաժանես՝ մեղա՛ր · լո՛ւռ լեր , առ քե՛զ լիցի դա՛րձ ն՟ր , և դու 7
տիրեսցես նմա ։ * Եւ ասէ կայէն ցհաբէլ եղբայր իւր , 8
եկ երթիցուք 'ի դաշտ ։ և եղև իբրև չոգան 'ի դաշտ
անդր , յարեաւ կայէն 'ի վերայ աբելի եղբօր իւրոյ և
սպան զնա ։ * Եւ ասէ տ՟ր ա՟ծ ցկայէն · ո՞ւր է հաբէլ 9
եղբայր քո · և նա ասէ՝ չգիտեմ · միթէ պահապան իցեմ եղբօրն իմոյ ։ * Եւ ասէ ա՟ծ · զի՞նչ գործեցեր 10
զայդ · գոչումն արեան եղբօր քո բողոքէ առ իս յերկրէ ։ * և արդ՝ անիծեա՛լ լիջիր դու 'ի վ՟ր երկրի , որ 11
եբաց զբերան իւր ընդունել զարիւն եղբօր քոյ 'ի ձեռաց քոց ։ * զի գործիցես զերկիր՝ և ո՛չ յաւելցէ տալ 12
քեզ զզօրութին իւր · երերեա՛լ և տատանեալ եղիցես
'ի վ՟ր երկրի ։ * Եւ ասէ կայէն ցտ՟ր ա՟ծ · մե՛ծ է պատիժ իմ քան զթողուլ զիս ։ * եթէ հանես զիս այսօր 13 14
յերեսաց երկրէ , և յերեսաց քոց թաքեայց · և լինիցիմ երերեալ և տատանեալ յերկրի · և եղիցի ա՟մ որ
գտանիցէ զիս՝ սպանցէ զիս ։ * Եւ ասէ ցնա տ՟ր ա՟ծ · ո՛չ 15
այդպէս ։ ա՟մ որ սպանանէ զկայէն , եւթն վրէժս լուծցէ ։ և եդ տ՟ր ա՟ծ նշա՛ն 'ի կայէն՝ չսպանանել զնա ա՟մ
որ գտանիցէ զնա ։ * Եւ ե՛լ կայէն յերեսաց տ՟ն · և 16
բնակեցաւ յերկրին նայիդ յանդիման եդեմայ ։ * Եմուտ կայէն առ կին իւր , և յղացաւ և ծնաւ զենովք ։ և 17
շինէր քաղաք , և դնէր անուն քաղաքին յանուն որդւոյ
իւրոյ ենովքայ ։ * Եւ եղև որդի ենովքայ գայերիդադ ։ 18
և գայերիդադ ծնաւ զմայիէլ ։ և մայիէլ ծնաւ զմաթուսաղա ։ և մաթուսաղա ծնաւ զղամէք ։ * Եւ ա՛ռ 19
իւր ղամէք երկուս կանայս · անուն միումն ադդա , և
անուն երկրորդին սէլլա ։ * Եւ ծնաւ ադդա զյովբէլ · 20
նա է հայր այնոցիկ որ բնակեալ են 'ի վրանս խաշնարածաց ։ * և անուն եղբօր ն՟ր յովբաղ ։ նա է հայր՝ որ 21
եցոյց զերգս և զքնարս ։ * Եւ սէլլա ծնաւ զթոբէլ , 22
և էր ճարտարապետ դարբին՝ պղնձոյ և երկաթոյ · և
քոյր թոբելայ նոյեմա ։ * Եւ ասէ ղամէք ցկանայս 23
իւր ցադդա և ցսէլլա · լուարո՛ւք ձայնի իմում կանայք ղամէքայ , և ո՛ւնկնդիր բանից իմոց · զի այր սպանի 'ի վէրս ինձ , և երիտասարդ՝ 'ի հարուածս ինձ ։
* զի թէ եւթն անգամ վրէժք խնդրեցին 'ի կայենէ · 24
ապա և 'ի ղամէքայ եւթանասնեկին եւթն ։

Դ· * Եմո՛ւտ ադամ առ եւայ կին իւր , և յղացաւ և ծնաւ 25
որդի · և անուանեաց զանուն ն՟ր սէթ ※ · ասէ ։ զի յարոյց ինձ ա՟ծ զաւակ այլ փոխանակ հաբելի զոր սպանն
կայէն ։ * Եւ սէթայ եղև որդի , և անուանեաց զանուն ն՟ր ենովս · նա յուսացաւ կոչել զանուն տ՟ն ա՟յ ։ 26

Գլ· Ե·

Այս է գիր արարածոց մարդկան · յաւուր յորում 1
արար ա՟ծ զադամ · ըստ պատկերի ա՟յ ստեղծ զնա ·
* արու և էգ արար զն՟ս , և օրհնեաց զն՟ս · և անուանեաց զանուն ն՟ց ադամ , յաւո՛ւր յորում արար զն՟ս ։ 2
* Եկեա՛ց ադամ ամս երկերիւր և երեսուն · և ծնաւ 3
ըստ կերպարանաց իւրոց և ըստ պատկերի իւրում ·
և անուանեաց զանուն ն՟ր սէթ ։ * Եւ եղեն աւուրք 4
ադամայ յետ ծնանելոյ ն՟ր զսէթ՝ ամք եւթնհարեւր · և
5 ծնաւ ուստերս և դստերս ։ * Եւ եղեն ա՟մ աւուրք
ադամայ զոր եկեաց , ամք ինն հարեւր և երեսուն ,
6 և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց սէթ ամս երկերիւր և հինգ ,
7 և ծնաւ զենովս ։ * և եկեաց սէթ յետ ծնանելոյ ն՟ր
զենովս՝ ամս եւթնհարեւր և եւթն · և ծնաւ ուստերս
8 և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք սէթայ , ամք ինն
9 հարեւր և երկոտասան , և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց ենովս ամս հարեւր և իննսուն , և ծնաւ զկայնան ։
10 * և եկեաց ենովս յետ ծնանելոյ նորա զկայնան՝ ամս
եւթնհարեւր և տասն և հինգ , և ծնաւ ուստերս և
11 դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք ենովսայ՝ ամք ինն
12 հարեւր և հինգ , և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց կայնան
ամս հարեւր և եւթանասուն , և ծնաւ զմաղաղայէլ ։
13 * և եկեաց կայնան յետ ծնանելոյ ն՟ր զմաղաղայէլ ,
ամս եւթնհարեւր և քառասուն , և ծնաւ ուստերս
14 և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք կայնանայ՝ ամք
15 ինն հարեւր և տասն , և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց մաղաղայէլ ամս հարեւր և վաթսուն և հինգ , և ծնաւ զյա-
16 րեդ ։ * և եկեաց մաղաղայէլ յետ ծնանելոյ ն՟ր զյարեդ՝ ամս եւթնհարեւր և երեսուն · և ծնաւ ուս-
17 տերս և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք մաղաղայէլի
ամք ութ հարեւր և իննսուն և հինգ , և մեռաւ ։
18 * Եւ եկեաց յարեդ ամս հարեւր և վաթսուն և եր-
19 կու , և ծնաւ զենովք ։ * և եկեաց յարեդ յետ ծնանելոյ ն՟ր զենովք՝ ամս ութ հարեւր · և ծնաւ ուստերս
20 և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք յարեդի՝ ամք ինն
21 հարեւր վաթսուն և երկուք , և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց
ենովք ամս հարեւր վաթսուն և հինգ , և ծնաւ զմա-
22 թուսաղա ։ * Եւ հաճո՛յ եղև ենովք ա՟յ յետ ծնանելոյ
նորա զմաթուսաղայ՝ ամս երկերիւր ։ և ծնաւ ուստերս
23 և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ աւուրք ենովքայ՝ ամք երեք
24 հարեւր և վաթսուն և հինգ ։ * և հաճո՛յ եղև ենովք
25 ա՟յ · և ո՛չ ուրեք գտանէր , զի փոխեա՛ց զնա ա՟ծ ։ * Եւ
եկեաց մաթուսաղա ամս հարիւր ութսուն և եւթն ,
26 և ծնաւ զղամէք ։ * և եկեաց մաթուսաղա յետ ծնանելոյ ն՟ր զղամէք՝ ամս եւթնհարեւր ութսուն և եր-
27 կու · և ծնաւ ուստերս և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ
աւուրք մաթուսաղայի զոր եկեաց , ամք ինն հարեւր
28 վաթսուն և ինն , և մեռաւ ։ * Եւ եկեաց ղամէք ամս
29 հարեւր ութսուն և ութ · և ծնաւ որդի · * և անուանեաց զանուն ն՟ր նոյ · ասէ՝ սա՛ հանգուսցէ զմեզ
'ի գործոց մերոց և 'ի տրտմութեանց ձեռաց մերոց , և
30 յերկրէ զոր անէծ տ՟ր ա՟ծ ։ * և եկեաց ղամէք յետ
ծնանելոյ նորա զնոյ՝ ամս հինգհարեւր և վաթսուն և
31 հինգ , և ծնաւ ուստերս և դստերս ։ * և եղեն ա՟մ
աւուրք ղամէքայ՝ ամք եւթն հարիւր յիսուն և երեք ,
32 և մեռաւ ։ * Եւ էր նոյ ամաց հինգհարիւրից , և ծընաւ նոյ երիս որդիս · զսէմ , զքամ , և զյաբեթ ։

Գլ· Զ·

Եւ եղև իբրև սկսաւ մարդիկն բազմանալ 'ի վերայ
1 երկրի · և դստերք ծնան ն՟ց ։ * տեսեալ որդւոցն
2 ա՟յ զդստերսն մարդկան զի գեղեցիկ էին , առին իւրեանց կանայս յամենեցունց զոր ընտրեցին ։ * Եւ
3 ասէ տ՟ր ա՟ծ · մի՛ մնասցէ ոգի իմ 'ի մարդկանդ յայդմիկ յաւիտեան · վ՟ն լինելոյ դոցա մարմին ։ և եղիցին
4 աւո՛ւրք դոցա ամք հարիւր քսան ։ * Եւ սկա՛յք էին 'ի
վերայ երկրի յաւուրսն յայնոսիկ ։ և յետ այնորիկ իբրև
մտա-

---

(4) Ոմանք · Հայեցաւ ա՟ծ 'ի հաբէլ և 'ի ։ (5) Ոմանք · Ոչ հայեցաւ . . . անկան երեսք ն՟ր ։ (9) Ոմանք յաւելուն · Պահապան իցեմ ես եղբօր իմոյ ։ (12) Այլք · Զի գործեսցես ։ (16) Ոսկան · Յերեսաց տ՟ն ։ (17) Ոմանք · Եւ եմուտ կայէն . . և շինէ ք՟ղք ։ (17) Յայլ [illegible] · Որդւոյ իւրոյ ենոքայ ։ (21) Ոսկան · Նա էր հայր որ ։ (22) Ոմանք · Եւ քոյր թովբելայ նեեմայ ։ (24) Ոմանք · Ապա և 'ի ղամէքէ ։ (25) Ոմանք · Եւ եմուտ ադամ ։
Գլ· Ե · (3) Ոմանք · Եւ ծնաւ որդի ըստ կերպարանի և ըստ պտկրի իւ՟ ։ (4) Ոմանք · Զսէթ ամս եւթնհարիւր ։ Ու[ր] ոսկան · Զսէթ՝ ամք ութն հարիւր ։ (10) Այլք · Եւթն հարիւր և հնգետասան ։ (12)(13) Ոմանք · Զմաղաղիէլ ։ (22) Եբրայ՝ օրինակք ևեթ համաձայնին Եբրայ՝ յաւելուն · Յետ ծնանելոյ ն՟ր զմաթուսաղայ , և [illegible] ամս երկերիւր ։ (26) 'Ի լուս՟ · 'Ի Եւթն հարեւր ութսուն և եր՟ , նշանակի՝ [illegible] · [illegible]՝ ութ հարեւր երկու · համաձայն ոմանց 'ի բնագ՟ ։ (32) Ոսկան · Ամաց հինգ հարիւրոց ։
Գլ· Զ· (1) Ոսկան · Իբրև սկսան մար՟ ։ (4) Ոսկան · Հըս-

մտանէին որդիքն ա՟յ առ դստերսն մարդկան, և ծնա՛ն
իւրեանց որդիս. նոքա էին սկայքն որ յաւիտենից
արք անուանիք։ * Եւ իբրեւ ետես տ՟ր ա՟ծ եթէ բազմացան 5
չարիք մարդկան 'ի վ՟ր երկրի. և ա՟մ ոք խորհէր
'ի սրտի իւրում խնամով 'ի չարիս զա՟մ աւուրս։
* Եւ սրտմտեցաւ ա՟ծ զի արար զմարդն 'ի վ՟ր երկրի. 6
և մտախոհ եղև 'ի սրտի իւրում։ * և ասէ տ՟ր ա՟ծ. 7
ջնջեցից զա՟մ մարմին զոր արարի յերեսաց երկրի, 'ի
մարդոյ մինչև յանասուն. և 'ի սողնոց մինչև 'ի թռչունս
երկնից. զի բարկացայ զի արարի զն՟ա։ * Բայց Նոյ 8
եգիտ շնորհս առաջի տ՟ն ա՟յ։
Ե * Եւ ա՛յս են ծնունդք Նոյի։ Նոյ՝ ա՛յր արդար կատարեալ 9
էր յազգի անդ իւրում. և հաճոյ եղև Նոյ ա՟յ։
* և ծնաւ Նոյ երիս որդիս. զսէմ, զքամ, զյաբէթ։ 10
* Եւ ապականեցաւ երկիր առաջի ա՟յ, և լցաւ երկիր 11
անիրաւութ՟բք։ * և ետես տ՟ր ա՟ծ զերկիր, և էր ապականեալ. 12
զի ապականեա՛ց ա՟մ մարմին զճանապարհս
իւր 'ի վ՟ր երկրի։ * Եւ ասէ տ՟ր ա՟ծ ցՆոյ. Ժամանակ 13
ա՟մ մարդոյ հասեա՛լ է առաջի իմ. զի լցաւ երկիր անիրաւութ՟բք
'ի նոցանէ. և ահա ես ապականեցից զն՟ս՝
և զերկիր։ * Արդ՝ արա՛ դու քեզ տապան 'ի չորեքկուսի 14
փայտից, խո՛րշս խորշս գործեսցես զտապանն. և
նաւթիւ ծեփեսցես զն՟ա ներքոյ և արտաքոյ։ * Եւ 15
ա՛յսպէս արասցես զտապանն։ յերեքհարեւր կանգնոյ
զերկայնութիւն տապանին, և 'ի յիսուն կանգնոյ զլայնութիւն,
և յերեսուն կանգնոյ զբարձրութիւն։ * քաղե՛լով 16
գործեսցես զտապանն, և 'ի մի կանգուն կատարեսցես
զն՟ա 'ի վերուստ. և զդուռն տապանին 'ի
կողմանէ արասցես։ ներքնատունս, և միջնատունս.
և վերնատունս գործեսցես 'ի նմա։ * Եւ ահա ես ածից 17
ջրհեղեղ ջրոյ 'ի վ՟ր երկրի, ապականել զա՟մ մարմին
յորում է շունչ կենդանի 'ի ներքոյ երկնից. և ինչ
որ իցէ 'ի վ՟ր երկրի սատակեսցի։ * Եւ եդից զուխտ 18
իմ ընդ քեզ. և մտցես 'ի տապանն. դու և որդիք քո, և
կին քո, և կանայք որդւոց քոց ընդ քեզ։ * և յա՟մ անասնոց 19
և յա՟մ զազանաց և յա՟մ մարմնոյ. երկու երկու
յա՟մէ մուծցես 'ի տապանն բուծանել ընդ քեզ. արու
և էգ լինիցին։ * Յա՟մ հաւուց թռչնոց ըստ ազգի, և 20
յա՟մ անասնոց ը՟ ազգի. և յա՟մ սողնոց երկրի ը՟ ազգի
իւրեանց. երկո՛ւ երկու յա՟մէ մտանիցեն առ քեզ կերակրել
ընդ քեզ արո՛ւ և էգ։ * Եւ դու առնուցուս քեզ 21
յա՟մ կերակրոց զոր ուտիցէք, և ժողովեսցես առ
քեզ. և եղիցի քե՛զ և ն՟ց կերակուր։ * Եւ արար Նոյ զա՟մ 22
զոր պատուիրեաց նմա տ՟ր ա՟ծ. նո՛յնպէս և արար։

Գլ. Է.

Եւ ասէ տ՟ր ա՟ծ ցՆոյ. մո՛ւտ դու և ա՟մ տուն քո 'ի 1
տապանդ. զի զքե՛զ տեսի արդար առաջի իմ յազգիդ
յայդմիկ ※։ * և յա՟մ անասնոց սրբոց մո՛յծ ընդ 2
քեզ եւթն եւթն արո՛ւ և էգ, և յա՟մ անասնոց որ ո՛չ են
ս՟ք, երկո՛ւս երկուս արու և էգ։ * և 'ի թռչնոց երկնից 3
սրբոց՝ եւթն եւթն արու և էգ. և 'ի թռչնոց որ ո՛չ
ս՟ք են՝ երկու երկու արո՛ւ և էգ, բուծանել զաւակ
'ի վ՟ր ա՟մ երկրի։ * Եւ ա՛յլեւս եւթն օր, և ածից ես 4
անձրև 'ի վ՟ր երկրի զքառասուն տիւ և զքառասուն
գիշեր, և ջնջեցից զա՟մ հասակ զոր արարի յերեսա՛ց
երկրի։ * Եւ արա՛ր Նոյ զա՟մ, զոր միանգամ պատուիրեաց 5
նմա տ՟ր ա՟ծ։ * Նո՛յ էր ամաց վեց հարիւրոց, 6
և ջրհեղեղ ջուրցն եղև 'ի վ՟ր երկրի։ * և եմուտ Նոյ և 7
որդիք իւր, և կին ն՟ր, և կանայք որդւոց ն՟ր ընդ նմա
8 'ի տապանն վ՟ս ջուրցն հեղեղի։ * Եւ 'ի թռչնոց սրբոց,
և 'ի թռչնոց որ ոչ ս՟ք էին. և յա՟մ սողնոց որ
9 սողի՛ն 'ի վ՟ր երկրի, * երկու երկու մտին առ Նոյ 'ի
տապան անդր՝ արու և էգ, ո՟ր պատուիրեաց նմա տ՟ր
10 ա՟ծ։ * Եւ եղև յետ եւթն աւուր, և ջուր ջրհեղեղին
11 եղև 'ի վ՟ր երկրի։ * Յամին վեցհարիւրորդի կենացն
Նոյի. յեւթներորդում ամսեանն 'ի քսան և եւթն ամսոյն։
և պատառեցան ա՟մ աղբիւրք անդնդոց ※ բազմա՛ց.
12 և սահանք երկնից բացան։ * և եղև անձրև 'ի վ՟ր
13 երկրի զքառասուն տիւ, և զքառասուն գիշեր։ * Յաւուր
յայնմիկ եմուտ Նոյ. սէմ, քամ, յաբէթ. որդիք
Նոյի, և կին Նոյի, և երեք կանայք որդւոց ն՟ր ընդ նմա
14 'ի տապան անդր։ * Նոքա և ա՟մ գազանք ըստ ազգի, և
ա՟մ անասուն ըստ ազգի իւրեանց, և ա՟մ սողուն շարժուն
'ի վ՟ր երկրի ըստ ազգի իւրեանց։ և ա՟մ հաւ թռչուն
15 ըստ ազգի իւրում, * մտին առ Նոյ 'ի տապան անդր
երկու երկու յա՟մ մարմնոյ յորում է շունչ կենդանի։
16 * և որ մտանէինն՝ արու և էգ յա՟մ մարմնոյ մտանէին,
17 ո՟ր պատուիրեա՛ց ա՟ծ Նոյի։ * Եւ փակեա՛ց տ՟ր ա՟ծ արտաքոյ
ն՟ր զտապանն։ և եղև ջրհեղեղ զքառասուն տիւ
և զքառասուն գիշեր 'ի վ՟ր երկրի։ և բազմացա՛ւ ջուրն
18 և վերացոյց զտապանն. և բարձրացաւ յերկրէ։ * և
զօրանայր ջուրն և բազմանայր յոյժ 'ի վ՟ր երկրի։ և
19 շրջէր տապանն 'ի վ՟ր ջրոց։ * Եւ սաստկանայր ջուրն
յոյժ յո՛յժ 'ի վ՟ր երկրէ և ծածկէր զա՟մ լերինս բարձունս
20 որ էին 'ի ներքոյ երկնից։ * հնգետասա՛ն կանգուն
բարձրացաւ ջուրն 'ի վեր։ և ծածկեաց զա՟մ լերինս։
21 * Եւ մեռա՛ւ ա՟մ մարմին շարժուն 'ի վ՟ր երկրի,
թռչնոց և անասնոց և գազանաց. և ա՟մ սողուն զեռուն
22 'ի վ՟ր երկրի, և ա՟մ մարդ։ * և ա՟մ որ ունէր
շունչ կենդանի յռունգունս իւր. և ա՟մ որ ինչ էր 'ի
23 վ՟ր ցամաքի մեռա՛ւ։ * Եւ ջնջեա՛ց զա՟մ հասակ որ էր
'ի վ՟ր երեսաց երկրէ, 'ի մարդոյ մինչև յանասուն. 'ի
սողնոց մինչև 'ի թռչունս երկնից. և ջնջեցան յերկրէ։
և մնաց միայն Նո՛յ և որ ընդ նմա էին 'ի տապանի անդ։
24 * Եւ բարձրացա՛ւ ջուրն 'ի վերայ երկրի աւուրս հարիւր և յիսուն։

Գլ. Ը.

1 Եւ յիշեաց ա՟ծ զՆոյ և զա՟մ գազանս, և զա՟մ անասունս,
և զա՟մ թռչունս որ էին ընդ նմա 'ի տապանի
անդ. և ած ա՟ծ հողմ 'ի վ՟ր երկրի, և դադարեաց
2 ջուրն։ * և խցան աղբիւրք անդընդոց, և սահանք
3 երկնից. և արգելա՛ւ անձրև յերկնից։ * և զիջանէր
տակաւ, երթայր ջուրն և թուլանա՛յր յերկրէ և նուազէր
4 ջուրն յետ հարիւր և յիսուն աւուր։ * Եւ նստաւ
տապանն յեւթներորդում ամսեանն 'ի քսանևեւթն
5 ամսոյն 'ի լերինս Արարատայ։ * և ջուրն երթայր և
նուազէր մինչև 'ի տասներորդ ամիսն։ իսկ յամսեանն
մետասաներորդի, որ օր առաջին էր ամսոյն՝ երևեցա՛ն
6 գլուխք լերանց։ * Եւ եղև յետ քառասուն աւուր
7 եբա՛ց Նոյ զպատուհան տապանին զոր արար։ * և արձակեաց
զագռաւն, և ել. և անդրէն ո՛չ դարձաւ մինչև
8 ցցամաքել ջրոյն յերկրէ։ * Եւ արձակեաց զաղաւնին
զհետ ն՟ր տեսանել թէ ցածուցեա՛լ իցէ ջուրն յերեսաց
9 երկրի։ * և չգտեալ աղաւնւոյն հանգիստ ոտից
իւրոց՝ դարձա՛ւ անդրէն առ նա 'ի տապան անդր. զի
ջո՛ւր դեռ ունէր զա՟մ երեսս երկրի։ և ձգեաց զձեռն
և ըն

կոյք էին 'ի վ՟ր եր"։ (7) Ոսկան. Ջնջեցից զմարդն զոր արարի։ (7) Ոմանք. Զոր արարի յերեսաց երկրէ։ (16) Յօրինակին պակասէր. կատարեսցես զն՟ա 'ի վերուստ։ (16) Ոմանք. Եւ միջնատունս։ (20) (21) Ոսկան. Մտանիցեն առ քեզ զի կեցցեն։ Եւ դու։ (22) Ոմանք. Զոր միանգամ պատուիրեաց նմա։

Գլ. Է. (1) Ոմանք. Եւ ասէ ա՟ծ ցՆոյ։ (8) Ոմանք յաւելուն. Որ ոչ ս՟ք էին և յանասնոց սրբոցն, և յանասնոց որ ոչ սուրբ էին. և յա՟մ սողնոց։ (9) Ոմանք. Մտին առ Նոյ 'ի տապանն անդ։ (11) Ոսկան. Յերկրորդում ամսեանն 'ի քսան և։ (14) Ոմանք. Սողուն շարժուն ըստ ազգի իւրեանց 'ի վերայ։ (14) Յօրինակին պակասէր. Եւ ա՟մ հաւ թռչուն։ (15) Ոսկան. Յորում էր շունչ կեն"։ (23) Այլ. Եւ 'ի սողնոց մինչև։

Գլ. Ը. (3) Ոսկան. Եւ թուլանայր յերկրէ։ (4) Ոմանք. 'Ի լերինս Արարադայ։ և ոմանք. Այրարատայ։ (7) Այլ. Մինչև ցցամաքել ջրոյն։ (8) Ոմանք. Յերեսաց երկրէ։ (9) Ոմանք. Անդրէն առ Նոյ 'ի տա"։ և ձգեաց զձեռն

և ընկալաւ զնա, և տար զնա անդրէն առ ինքն 'ի տա-
պանն անդր: *Եւ դադարեաց ևս աւուրս եւթն, և 10
դարձաւ արձակեաց զաղաւնին 'ի տապանէ անտի: *և 11
դարձաւ առ Նա աղաւնին ընդ երեկս, և ունէր տերև
ձիթենւոյ շիղ 'ի բերան իւրում. և գիտաց Նոյ, թէ
ցածուցեալ էն ջուրքն յերկրէ: *Եւ դադարեաց ա- 12
ւուրս եւթն ևս, և դարձեալ արձակեաց զաղաւնին:
և ոչ ևս յաւելաւ դառնալ առ Նա: *Եւ եղև 'ի վեց- 13
հարիւրորդի և 'ի միում ամի կենաց Նոյի, յամսեանն
առաջնում որ օր մի էր ամսոյն, նուազեաց ջուրն յե-
րեսաց երկրի: Եւ եբաց Նոյ զձեղուն տապանին զոր
արար ※: և ետես զի նուազեալ էր ջուրն յերեսաց
երկրի: *Իսկ յամսեանն եւթներորդի, որ օր քսան և 14
եւթն էր ամսոյն՝ ցամաքեցաւ երկիր: *Եւ խօսեցաւ 15
տ̄ր ա̄ծ ընդ Նոյի և ասէ. *Ել 'ի տապանէ այտի, դու 16
և կին քո, և որդիք քո, և կանայք որդւոց քոց ընդ
քեզ: *և ա̄մ գազանք որ են ընդ քեզ, և ա̄մ մարմին 17
'ի թռչնոց մինչև ցանասունս: և զա̄մ սողուն զեռուն
երկրի հան ընդ քեզ, և զեռասցեն 'ի վ̄ր երկրի: և ա-
ճեցէք և բազմացարուք 'ի վ̄ր երկրի: *Եւ Ել Նոյ. 18
և կին ն̄ր և որդիք ն̄ր, և կանայք որդւոց ն̄ր ընդ նմա:
*և ա̄մ գազան, և ա̄մ սողուն չորքոտանի, և ա̄մ թռչուն 19
յերկրէ ըստ ազգի իւրեանց, ելին 'ի տապանէ անտի:
Դ *Եւ շինեաց Նոյ սեղան տ̄ն: և առ յա̄մ անասնոց 20
սրբոց, և յա̄մ թռչնոց սրբոց, և եհան ողջակէզ 'ի վ̄ր
սեղանոյն: *և հոտոտեցաւ տ̄ր ա̄ծ 'ի հոտ անուշից: 21
Եւ ասէ տ̄ր ա̄ծ, ածեալ զմտաւ, ոչ ևս յաւելից անի-
ծանել զերկիր վ̄ս գործոց մարդկան: զի միտք մարդ-
կան հաստատեալ են 'ի խնամս չարի 'ի մանկութէ իւր-
մէ: Արդ՝ ոչ ևս յաւելից հարկանել զա̄մ մարմին կեն-
դանի որպէս արարի: *այսուհետև զա̄մ աւուրս երկ- 22
րի սերմն և հունձք, ցուրտ և տօթ, ամառն և գարուն,
զտիւ և զգիշեր մի դադարեսցեն:

ԳԼ. Թ.

Եւ օրհնեաց ա̄ծ զՆոյ և զորդիս ն̄ր. և ասէ ց̄նս, 1
աճեցէք և բազմացարուք և լցէք զերկիր և տի-
րեցէք դմա: *և ահ և երկիւղ ձեր եղիցի 'ի վ̄ր ա̄մ 2
գազանաց երկրի. և 'ի վ̄ր ա̄մ թռչնոց երկնից, և 'ի
վ̄ր ա̄մ զեռնոց երկրի, և 'ի վերայ ա̄մ ձկանց ծովու.
զորս ընդ ձեռամբ ձերով ետու: *Եւ ա̄մ զեռուն որ 3
է կենդանի, ձեզ լիցի 'ի կերակուր. իբրև զբանջար
խոտոյ ետու ձեզ զա̄մ: *Բայց զմիս արեամբ շնչոյ մի 4
ուտիցէք: *Զքի և զձեր արիւն շնչոյ խնդրեցից, 'ի ձե- 5
ռաց ա̄մ գազանաց խնդրեցից զնա, և 'ի ձեռաց մար-
դոյ. 'ի ձեռաց առն զշունչ արեան եղբօր իւրոյ խնդ-
րեցից: *Որ հեղու զարիւն մարդոյ, փոխանակ ա- 6
րեան ն̄ր հեղցի արիւն ն̄ր: զի 'ի պատկեր ա̄յ արարի
ես զմարդն: *այլ դուք աճեցէք և բազմացարուք՝ և 7
լցէք զերկիր, և բազմացարուք 'ի վ̄ր դորա: *Եւ խօ- 8
սեցաւ տ̄ր ա̄ծ ընդ Նոյի, և ընդ որդիս ն̄ր որ ընդ նմա
էին՝ և ասէ. *և ահաւասիկ ես հաստատեմ զուխտ 9
իմ ընդ ձեզ, և ընդ զաւակի ձերում յետ ձեր: *և 10
ընդ ա̄մ շնչոյ կենդանւոյ որ ընդ ձեզ են, 'ի թռչնոց
և յանասնոց և յա̄մ գազանաց երկրի ※ որ ընդ ձեզ. և
յամենեցունց որ ելին 'ի տապանէ անտի, և ա̄մ անաս-
նոց երկրի: *և հաստատեցից զուխտ իմ ընդ ձեզ. և 11
ոչ ևս մեռանիցի ա̄մ մարմին 'ի ջրհեղեղէ. և ոչ ևս եղի-
ցի ջրհեղեղ ջրոյ ապականել զա̄մ երկիր: *Եւ ասէ 12
տ̄ր ա̄ծ ցՆոյ. այս է նշան ուխտին զոր ես տաց ընդ իս
և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ ա̄մ շնչոյ կենդանւոյ որ է ընդ
13 ձեզ, յազգս յաւիտենից: *Զաղեղն իմ եդից յամպս,
և եղիցի 'ի նշանակ յաւիտենական ուխտին ընդ իս և ընդ
14 ամենայն երկիր: *Եւ եղիցի 'ի գումարել ինձ զամպս
15 'ի վ̄ր երկրի, երևեսցի աղեղն իմ յամպս: *և յիշեցից
զուխտ իմ որ ընդ իս և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ ա̄մ շնչոյ
կենդանւոյ յա̄մ մարմին. և ոչ ևս եղիցի ջրհեղեղ 'ի սա-
16 տակել զա̄մ մարմին: *Եւ եղիցի աղեղն իմ յամպս. և
տեսից, յիշել զուխտն յաւիտենական 'ի մէջ իմ և 'ի
մէջ ա̄մ շնչոյ կենդանւոյ յա̄մ մարմնի որ է 'ի վ̄ր եր-
17 կրի: *Եւ ասէ ա̄ծ ցՆոյ. այս է նշան ուխտին զոր ու-
խտեցի ես ընդ իս և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ ա̄մ մարմնոյ
18 որ է 'ի վ̄ր երկրի: *Եւ էին որդիքն Նոյի որ ելին 'ի տա-
պանէ անտի. սէմ, քամ, յաբեթ. քամ էր հայր քա-
19 նանու: *երեք սոքա էին որդիքն Նոյի, և 'ի նոցանէ
սփռեցան ընդ ա̄մ երկիր:
20 *Եւ սկսաւ Նոյ, այր հողագործ զերկիր գործել. և Ե
21 տնկեաց այգի: *և արբ 'ի գինւոյն և արբեցաւ. և
22 մերկացաւ 'ի տան իւրում: *Եւ ետես քամ հայր քա-
նանու զմերկութի հօր իւրոյ, և ել պատմեաց երկուց
23 եղբարց իւրոց արտաքոյ: *Եւ առեալ սեմայ և յա-
բեթի հանդերձ, եդին 'ի վերայ թիկանց երկոցուն, և
գնացին յետս յետս, և ծածկեցին զմերկութի հօրն իւ-
րեանց. և զերեսս իւրեանց յետս ընդդէմ ունէին, և
24 զմերկութի հօրն իւրեանց ոչ տեսին: *Եւ սթափեցաւ
Նոյ 'ի գինւոյ անտի իւրմէ, և գիտաց զինչ արար ընդ
25 նա որդին իւր կրտսեր: *և ասէ. անիծեալ քանան
26 մանուկ, և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց: *Եւ ասէ
օրհնեալ տ̄ր ա̄ծ, ա̄ծ սեմայ, և եղիցի քանան ծառայ
27 ն̄ր: *ընդարձակեսցէ ա̄ծ յաբեթի, և բնակեսցէ 'ի
28 տան սեմայ. և եղիցի քանան ծառայ ն̄ց: *Եւ եկեաց
29 Նոյ յետ ջրհեղեղին՝ ամս երեքհարիւր յիսուն: *Եւ ե-
ղեն ամենայն աւուրք Նոյի, ամք իննհարիւր և յի-
սուն. և մեռաւ:

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ այս են ծնունդք որդւոցն Նոյի. սէմ, քամ, յա- Ը
2 բեթ. և ծնան ն̄ց որդիք յետ ջրհեղեղին: *Որ-
դիք յաբեթի. գամեր, և մագոգ, և մադա, և յա-
3 ւան, և ելիսա, և թոբէլ, և մոսոք, և թիրաս: *Եւ
որդիք գամերայ՝ աքանազ. և րիփաթ, և թորգոմա:
4 *Եւ որդիք յաւանայ՝ եղիսա և թարսիս. կիտացիք.
5 և ռոդացիք: *և 'ի նոցանէ մեկնեցան կղզիք ազգաց
յերկրի իւրեանց. իւրաքանչիւր ըստ լեզուս յազգս
6 իւրեանց և 'ի տոհմս իւրեանց: *Եւ որդիք քամայ՝
7 քուշ, և մեսրեմ, փուդ, և քանան: *Եւ որդիք քու-
շայ սաբա, և եւիլա, և սաբաթա, և ռեգմա, և սա-
բակաթա: և որդիք ռեգմայ, սաբա և յուդադան:
8 *Եւ քուշ ծնաւ զնեբրովթ. նա սկսաւ լինել հսկայ
9 'ի վ̄ր երկրի: *և նա էր սկայ որսորդ առաջի տ̄ն ա̄յ.
վ̄ս այնորիկ ասեն, իբրև զնեբրովթ սկայ առաջի տ̄ն
10 ա̄յ: *Եւ եղև սկիզբն թագաւորութե ն̄ր բաբելոն.
և որեք, և աքադ. և քաղանէ յերկրին սենաար:
11 *Յերկրէն յայնմանէ ել ասուր, և շինեաց զնինուէ, և
12 զռոբովթ քաղաք. և զքաղան. *և զդասեման 'ի մէջ
13 նինուէի և 'ի մէջ քաղանայ, այն է քաղաք մեծ: *Եւ
մեսրեմ ծնաւ զլուդիիմացիս, և զենեմիմացիս և զլ-
14 աբիիմացիս. և զնեփթաղիմացիս. *և զփատրոսա-
նիմ

իւր և ընկա": (10) Ոմանք. Եւ դարձեալ արձակեաց:
(11) Ոմանք. Շիւղ 'ի բերանի իւրում: (12) Ոմանք. Եւ
ոչ ևս յաւել դառ": (13) Ոմանք. Եւ եղև յետ վեցհարիւրորդի և . . յերեսաց երկրէ: (14) Ոմանք. Իսկ յամսեանն
երկրորդի: (20) Ոմանք. Եւ եհան ողջակէզս 'ի վերայ սեղանոյն: (21) Ոմանք. Զի միտք մարդոյ հաստատեալ են:

Գլ. Թ. (5) Ոմանք. Զշունչ եղբօր իւրոյ խնդրեցից:
(11) Ոմանք. Եւ ոչ ևս մեռցի ա̄մ: (12) Ոմանք յաւելուած.
Եւ ասէ տ̄ր ա̄ծ ցՆոյ և ցորդիս ն̄ր, այս է: (13) Ոմանք.
Եւ եղիցին նշանակ յա": (16) Ոմանք. Յա̄մ մարմնոյ որ
է 'ի վ̄ր եր": (17) Ոմանք. Եւ ասէ տ̄ր ա̄ծ ցՆոյ: (24) Ոմանք. Զինչ արար ընդ նմա որդին իւր:

Գլ. Ժ. (3) Ոմանք. Աքանազ և րիփաթ: (4) Ոմանք.
Կիտիացիք և ռո": (7) Ոմանք. Սաբա և իւլա . . և սեբակաթա: (8) Յօրինակին առաջին միայն գրի՝ Ծնաւ զնեբրաւթ:
(13) Յօրինակին. Եւ մեսրիմ ծնաւ: (14) Այլ. Զքասղուիիմացիս, ուստի:

նիմացիս , և զքաղսոնիիմացիս , ուստի ելին փղշտա-
ցիք . և զկափթորիմացիս : *Եւ քանան ծնաւ զսի- 15
դոն զանդրանիկ իւր , և զքետացին : *և զյեբուսա- 16
ցին , և զամովրհացին , և զգերգեսացին . *և զևացին , 17
և զարուակացին , և զասինացին , *և զարադիոնացին , և 18
զսամարացին , և զամաթացին : Եւ յետ այնորիկ սփռե-
ցան ազգք քանանացւոց : *և եղեն սահմանք քանանա- 19
ւոց , 'ի սիդոնէ մինչև 'ի գալ 'ի գերարա և 'ի գազա .
մինչև 'ի գալ 'ի սոդոմ և 'ի գոմոր , և յադամա և 'ի սե-
բոյիմ մինչև 'ի լասա : *Սոքա են որդիք քամայ յազգս 20
իւրեանց , ըստ լեզուս իւրեանց , յաշխարհս իւրեանց ,
և 'ի տոհմս իւրեանց : *Եւ սեմայ ծնան որդիք և նր , 21
հօրն ամ որդւոցն եբերայ , եղբօրն յաբեթի երիցու :
*Որդիք սեմայ . ելամ և ասուր , արփաքսադ և լուդ , 22
և արամ : *և որդիք արամայ . հուս , և էմուղ , և գա- 23
դեր , և մոսոք : *և արփաքսադ ծնաւ զսաղա . և սա- 24
ղա ծնաւ զեբեր : *Եւ եբերայ ծնան երկու որդիք . 25
անուն միոյն փաղէկ . զի յաւուրս նր բաժանեցաւ եր-
կիր : և անուն եղբօր նր յեկտան : *Եւ յեկտան ծնաւ 26
զելմովդադ , և զսաղէֆ , և զասարմովդ , և զյարաք :
*և զյոդորամ , և զեզէլ , և զդեկլա , *և զգեբաղ , և 27
զաբիմէէլ , և զսաբեի , *և զուփիր , և զևիլա , և զյո- 29
բաբ : Ամենեքեան սոքա որդիք յեկտանայ : *և եղև բնա- 30
կութիւն նց 'ի մասեայ մինչև 'ի գալ 'ի սոփերա լեառնն
արևելեայց : *Սոքա են որդիք սեմայ յազգս իւրեանց , 31
ըստ լեզուս իւրեանց , յաշխարհս իւրեանց և 'ի տոհմս
իւրեանց : *Այս են ազգք որդւոց նոյի ըստ ծնունդս 32
իւրեանց ըստ տոհմս իւրեանց : և 'ի սոցանէ սփռեցան
կղզիք ազգաց 'ի վր երկրի յետ ջրհեղեղին :

ԳԼ. ԺԱ.

Թ Եւ էր ամ երկիր՝ լեզու մի , և բարբառ մի ամենե- 1
ցուն : *Եւ եղև 'ի խաղալն նց յարևելից , գտին 2
դաշտ մի յերկրին սենաար , և բնակեցան անդ : *և 3
ասեն այր ցընկեր իւր , եկայք արկցուք աղիւս , և
թրծեսցուք զայն հրով . և եղև նց աղիւսն 'ի տեղի քա-
րի , և կուպր 'ի տեղի շաղախոյ : *Եւ ասեն եկայք շի- 4
նեսցուք մեզ քաղաք և աշտարակ , որոյ լինիցի գլուխն
մինչև յերկինս . և արասցուք մեզ անուն յառաջ քան
զսփռել 'ի վր երեսաց ամ երկրի : *Եւ էջ Տր տեսա- 5
նել զքաղաքն և զաշտարակն զոր շինէին որդիք մարդ-
կան : *և ասէ Տր . ահա ազգ մի և լեզու մի ամենե- 6
ցուն , և զայդ սկսան գործել : և արդ՝ ոչինչ պակասի
'ի նոցանէ , զամ զոր ինչ յօժարեսցին գործել : *եկայք 7
իջցուք և խառնակեսցուք անդ զլեզուս նց , զի մի լսի-
ցեն իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ : *Եւ սփռ- 8
եաց զնոսա Տր Ած անտի ընդ երեսս ամ երկրի , և դա-
դարեցին 'ի շինելոյ զքաղաքն և զաշտարակն : *Վն այ- 9
նորիկ կոչեցաւ անուն նր խառնակումն . զի անդ խառ-
նակեաց Տր Ած զլեզուս ամ երկրի . և անտի ցրուեաց
զնս Տր Ած ընդ երեսս ամ երկրի :
Ժ *Եւ այս են ծնունդք սեմայ : սէմ որդի հարիւրե- 10
մեան էր յորժամ ծնաւ զարփաքսադ յերկրորդում ա-
մի յետ ջրհեղեղին : *Եւ եկեաց սէմ յետ ծնանելոյ նր 11
զարփաքսադ՝ ամս հինգհարիւր . և ծնաւ ուստերս և
դստերս , և մեռաւ : *Եւ արփաքսադ եկեաց ամս հա- 12
րիւր երեսուն և հինգ , և ծնաւ զսաղա : *և եկեաց 13
արփաքսադ յետ ծնանելոյ նորա զսաղա ամս երեքհա-
րեւր և երեսուն . և ծնաւ ուստերս և դստերս , և մե-
ռաւ : *Եւ եկեաց սաղա ամս հարիւր երեսուն , և ծը- 14
նաւ զեբեր : *և եկեաց սաղա յետ ծնանելոյ նր զեբեր 15
ամս երեքհարիւր երեսուն . և ծնաւ ուստերս և դըս-
16 տերս , և մեռաւ : *Եւ եկեաց եբեր ամս հարիւր ե-
17 րեսուն և չորս , և ծնաւ զփաղէկ : *և եկեաց եբեր
յետ ծնանելոյ նր զփաղէկ , ամս երկերիւր և եւթա-
18 նասուն . և ծնաւ ուստերս և դստերս , և մեռաւ : *Եւ
եկեաց փաղէկ ամս հարիւր երեսուն և չորս , և ծնաւ
19 զռագաւ : *և եկեաց փաղէկ յետ ծնանելոյ նր զռա-
գաւ՝ ամս երկերիւր ինն . և ծնաւ ուստերս և դստերս ,
20 և մեռաւ : *Եւ եկեաց ռագաւ ամս հարիւր երեսուն և
21 երկու . և ծնաւ զսերուք : *և եկեաց ռագաւ յետ ծը-
նանելոյ նր զսերուք՝ ամս երկերիւր եւթն . և ծնաւ
22 ուստերս և դստերս , և մեռաւ : *Եւ եկեաց սերուք
23 ամս հարիւր երեսուն , և ծնաւ զնաքովր : *և եկեաց
սերուք յետ ծնանելոյ նր զնաքովր՝ ամս երկերիւր , և
24 ծնաւ ուստերս և դստերս , և մեռաւ : *Եւ եկեաց
նաքովր ամս եւթանասուն և ինն , և ծնաւ զթարա :
25 *և եկեաց նաքովր յետ ծնանելոյ նր զթարա՝ ամս հա-
րիւր քսան և երկու . և ծնաւ ուստերս և դստերս , և
26 մեռաւ : *Եւ եկեաց թարա ամս եւթանասուն , և
27 ծնաւ զաբրամ , և զնաքովր , և զառան : *Այս են
ծնունդք թարայի : թարա ծնաւ զաբրամ , և զնաքովր ,
28 և զառան : և առան ծնաւ զղովտ : *և մեռաւ ա-
ռան առաջի թարայի հօր իւրոյ , յերկրին յորում ծը-
29 նաւ , յաշխարհին քաղդեացւոց : *Եւ առին աբրամ և
նաքովր իւրեանց կանայս . անուն կնոջն աբրամու՝ սա-
րա , և անուն կնոջն նաքովրայ՝ մեղքայ , դուստր առա-
30 նայ , հօր մեղքայ , և հօր՝ յեսքայ : *Եւ էր սարա ա-
մուլ և ոչ ծնանէր :
31 *Եւ առ թարա զաբրամ զորդի իւր , և զնաքովր ԺԱ
զորդի իւր , և զղովտ որդի առանայ որդւոյ իւրոյ . և
զսարա զնու իւր զկին աբրամու որդւոյ իւրոյ , և եհան
զնս յաշխարհէն քաղդեացւոց երթալ յերկիրն քանա-
նացւոց . և եկին մինչև ցխառան , և բնակեցին անդ :
32 *Եւ եղեն ամ աւուրք թարայի 'ի խառան , ամք եր-
կերիւր և հինգ . և մեռաւ թարա 'ի խառան :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ ասէ Ած ցաբրամ . ել դու յերկրէ քումմէ և
յազգէ քումմէ և 'ի տանէ հօր քոյ , յերկիր զոր ցու-
2 ցից քեզ : *և արարից զքեզ յազգ մեծ . և օրհնեցից
զքեզ , և մեծացուցից զանուն քո . և եղիցես օրհնեալ :
3 *և օրհնեցից զօրհնիչս քո , և զանիծիչս քո անիծից .
4 և օրհնեսցին 'ի քեզ ամ ազգք երկրի : *Եւ գնաց ա-
բրամ ոպ և խօսեցաւ ընդ նմա Տր . երթայր ընդ նմա
և ղովտ : և աբրամ էր ամաց եւթանասուն և հնգից յոր-
5 ժամ ել 'ի խառանէ : *Եւ առ աբրամ զսարա զկին
իւր , և զղովտ զեղբօրորդի իւր , և զամ զինչս իւրեանց
զոր ստացան , և զամ ոգիս զոր ստացան 'ի խառան . և
ելին գնալ յերկիրն քանանացւոց . և եկին յերկիրն քա-
6 նանու : *Եւ շրջեցաւ աբրամ յերկիրն ընդ երկայնութի
նր մինչև 'ի տեղին 'ի սիւքէմ , 'ի կաղնին բարձր . բայց
7 քանանացիք բնակեալ էին յայնժամ յերկրին : *Եւ ե-
րևեցաւ Տր աբրամու , և ասէ ցնա . զաւակի քում
տաց զերկիրս զայս : և շինեաց անդ աբրամ սեղան Տն
8 որ երևեցաւ նմա : *Եւ մեկնեցաւ անտի 'ի լեառն ընդ
արևելս 'ի բեթէլ . և եհար անդ զխորան իւր 'ի բեթէլ .
յանդիման ծովուն՝ և անգէի ընդ արևելս : և շինեաց
9 անդ սեղան Տն , և կոչեաց յանուն Տն : *չուեաց ա-
10 բրամ , և գնաց բնակեցաւ յանապատի : *Եւ եղև սով
յերկրին , և էջ աբրամ յեգիպտոս բնակել անդ պան-
11 դխտութ , զի զօրացաւ սով յերկրին : *Եւ եղև իբրև
մեր-

---

(21) Ոմանք . Որդիք . և նա է հայր ամենայն որդւոցն եբերայ": (24) Երկու օրինակք և էԲ համաձայնք Եբերայ յաւելուն առաջանոր . Եւ արփաքսադ ծնաւ զկայնան . և կայնան ծնաւ զսաղա . և սաղա : (29) Յօրինակին . Որդիք յեկտանայ :

Գլ. ԺԱ. (2) Այլ . Յերկիրն սենաար : (5) Ոմանք . Զոր շինեցին որդիք մար": (6) Յայլ օրինակի . Գործել .

և արդ ոչինչ պակաս": (9) Ոմանք . Կոչեցաւ անունն նր բաբելոն՝ զի անդ խառն": (10) Ոմանք : Որդի հարիւրամեան էր : (29) Ոմանք . Եւ անուն կնոջն աբրա": (31) Յօրինակին . Եւ նաքովր զորդի իւր :

Գլ. ԺԲ . (1) Ոմանք . Եւ 'ի տանէ հօր քո , և եկ յերկիր : (3) 'Ի լոա": Եւ զանիծիչս քո անիծեցից : (7) Ոմանք . Եւ երևեցաւ Տր աբրա":

մերձեցաւ աբրամ մտանել յեգիպտոս, և ասէ ցսարա
ցկին իւր. գիտեմ զի կին գեղեցիկ ես դու: * արդ 12
եղիցի եթէ տեսանիցեն եգիպտացիքն, և ասիցեն թէ
կին նորա է սա. և սպանանիցեն զիս, և զքեզ ապրեցուցանիցեն: * ասասցես եթէ քոյր նր̃ եմ. զի բարւք լի- 13
ցի ինձ վս̃ քո, և կեցցէ անձն իմ յաղագս քո: * Եւ 14
եղև իբրև եմուտ աբրամ յեգիպտոս, և տեսեալ եգիպտացւոցն զկինն զի գեղեցիկ էր յոյժ: * տեսին զնա և 15
իշխանքն փարաւոնի, և գովեցին զնա առաջի փարաւոնի. և տարան զնա 'ի տուն փարաւոնի: * Եւ աբրամու 16
բարիս առնէին վս̃ նր̃. և եղեն նր̃ խաշինք, անդեայք,
և էշք. ծառայք, և աղախնայք. ջորիք, և ուղտք:
ԺԲ * Եւ պատժեաց ած̃ զփարաւոն պատժօք մեծամե- 17
ծօք և չարօք, և զտուն նր̃, վս̃ սարայի կնոջն աբրամու: * Կոչեաց փարաւոն զաբրամ, և ասէ ցնա. զի՞նչ 18
գործեցեր զայդ ընդ իս, զի ոչ պատմեցեր եթէ կին քո
է: * ընդէ՞ր ասացեր թէ քոյր իմ է, և առի զդա ինձ 19
կնութեն̃. և արդ աւանիկ կին քո առաջի քո. առ և գնա
'ի բաց: * Եւ պատուէր ետ արանց վս̃ աբրամու, յու- 20
ղարկել զնա և զկին նորա, և զա̃մ որ ինչ էր նր̃. և
զղովտ ընդ նմա:

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ ել աբրամ յեգիպտոսէ, ինքն և կին իւր և ա̃մ 1
որ ինչ էր նր̃, և ղովտ ընդ նմա յանապատն: * Եւ 2
աբրամ էր մեծատուն յոյժ, անասնով և արծաթով և
ոսկւով: * և գնաց անդրէն ուստի եկն յանապատն 3
մինչև ցբեթէլ, մինչև ցտեղին ուր էր խորան նր̃ զառաջինն, ընդ բեթէլ և ընդ անգէ: * 'ի տեղի սեղանոյն, 4
զոր արար անդ զառաջինն. և կարդաց անդ աբրամ
զանուն տն̃ այ̃:

ԺԳ * Եւ ղովտայ որ երթեալն էր ընդ աբրամու, էր ար- 5
ջառ և ոչխար և անասուն: * և ոչ բաւէր նոցա եր- 6
կիրն բնակելոյ 'ի միասին. զի էին նոցա ստացուածք
բազումք, և ոչ կարէին բնակել 'ի միասին: * Եւ եղև 7
մարտ 'ի մէջ հովուաց խաշանցն աբրամու, և 'ի մէջ հովուաց խաշանցն ղովտայ: և քանանացիքն և փերեզացիքն յայնժամ բնակեալ էին յերկրին: * Ասէ աբրամ 8
ցղովտ. մի լիցի կռիւ ընդ իս և ընդ քեզ, և ընդ հովիւս
իմ և ընդ հովիւս քո. զի արք եղբարք եմք մեք. * ո՞չ 9
աւադիկ երկիրդ ա̃մ առաջի քո է, մեկնեաց յինէն. եթէ դու յահեակ՝ ես յաջ. եթէ դու յաջ՝ ես յահեակ:
* Ամբարձ ղովտ զաչս իւր և ետես զա̃մ կողմանս յոր- 10
դանանու, զի ա̃մ յուռթի էր. մինչև կործանեալ էր
այ̃ զսոդոմ և զգոմոր, իբրև զդրախտ այ̃ էր, և իբրև
զերկիրն եգիպտացւոց՝ մինչև 'ի գալ 'ի զոորա: * Եւ 11
ընտրեաց իւր ղովտ զա̃մ կողմանս յորդանանու. և չուեաց ղովտ յարևելից, և մեկնեցան իւրաքանչիւր յեղբօրէ իւրմէ: * Եւ աբրամ պանդխտեցաւ յերկրին քա- 12
նանացւոց. և ղովտ նստաւ 'ի քաղաքի միում կողմանցն,
և բնակեցաւ 'ի սոդոմ: * և մարդիկն սոդոմացւոց չարք 13
և մեղաւորք էին առաջի այ̃ յոյժ:

ԺԴ * Եւ ասէ ած̃ ցաբրամ յետ մեկնելոյն ղովտայ 'ի նմա- 14
նէ. հայեաց աչօք քովք և տես 'ի տեղւոջէ յայդմանէ
յորում դու ես, 'ի կողմանէ հիւսիսոյ և հարաւոյ, յարևելից և 'ի ծովու. * զի զա̃մ երկիրդ զոր տեսանես 15
դու, քեզ տաց զդա և զաւակի քում մինչև յաւիտեան:
* Եւ արարից զզաւակ քո իբրև զաւազ երկրի. եթէ 16
կարիցէ՞ ոք թուել զաւազ երկրի՝ ապա և քո զաւակ
ընդ թիւ մտցէ: * և արդ՝ արի շրջեաց ընդ երկիրդ 17
յերկայնութն̃ դորա և 'ի լայնութն̃ դորա ※, զի քեզ
18 տաց զդա: * Եւ չու արարեալ աբրամու, եկն բնակեցաւ առ կաղնեաւն մամբրէի, որ է 'ի քեբրոն: և շինեաց անդ սեղան տն̃ այ̃:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղև 'ի թագաւորութեն̃ ամարփաղայ արքայի սե- ԺԵ
նարայ, արիովք արքայ ելղասարայ, և քոդողագոմոր արքայ ելամայ, և թարգաղ արքայ ազգաց.
2 * Ետուն պատերազմ ընդ բաղակայ արքայի սոդոմացւոց, և ընդ բարսայ արքայի գոմորացւոց, և ընդ սենայ արքայի ադամացւոց. և ընդ սիմոբորայ արքայի սեբոյիմացւոց. և ընդ թագաւորին բաղակայ,
3 այն ինքն է սեգովր: * Ամենեքեան սոքա՝ գումարեցան
4 'ի ձորն աղի, որ է՝ ծով աղտից: * Երկոտասան ամ
'ի ծառայութն̃ կացեալ էին քոդոդգոմորայ. և յերեք-
5 տասաներորդում ամին ապստամբեցին: * և յամին չորեքտասաներորդի՝ եկն քոդողագոմոր և թագաւորքն
որ ը̃ նմա, և կոտորեցին զսկայսն որ յաստարովթ կառնայիմ էին, և զազգս հզօրս որ ընդ նոսա. և զոմմա-
6 ցիսն 'ի շաւէ քաղաքին նց̃: * և զքոռացիսն որ 'ի լերինս սէիրայ, մինչև ցբեւինի ձորոյն որ է յանապատի
7 անդ: * Եւ դարձան եկին յաղբեւրն դատաստանի.
այն ինքն է՝ կադէս, և կոտորեցին զա̃մ իշխանս ամաղեկայ. և զամովրհացին զբնակեալսն յասասանթամար.
8 * Եւ ել արքայ սոդոմացւոց և արքայ գոմորացւոց, և
արքայ ադամացւոց, և արքայ սեբոյիմացւոց, և արքայ բաղակայ որ է սեգովր, և ճակատեցան ընդ նո-
9 սա 'ի պատերազմ 'ի ձորն աղտից: * ընդ քոդողագոմորայ արքային ելամայ, և ընդ թարգաղայ՝ արքայի ազգաց, և ամարփաղայ արքայի սենարայ, և արիովքայ
արքայի ելղասարայ. չորք թագաւորք՝ ընդ հնգից:
10 * և 'ի ձորն աղտից ջրհորք, ջրհորք նաւթի: Եւ փախեաւ արքայ սոդոմացւոց և արքայ գոմորացւոց, և
անկան անդր. և մնացեալքն փախեան 'ի լեռնակողմն:
11 * Եւ առին զա̃մ աւար սոդոմացւոց և գոմորացւոց,
12 և զա̃մ համբարս նց̃՝ և գնացին: * առին և զղովտ զեղբօրորդին աբրամու, և զինչս նորա, և երթային. քան-
13 զի բնակեալ էր 'ի սոդոմ: * Եւ եհաս ոմն 'ի զերծելոց
անտի, և պատմեաց աբրամու յայնկոյս կացելոյ. և նա
էր բնակեալ առ կաղնեաւն մամբրէի ամովրհացւոյն՝
եղբօրն էսքողայ՝ և եղբօրն աւնանայ, որ էին դաշնա-
14 ւորք աբրամու: * Եւ իբրև լուաւ աբրամ թէ գերի
վարեցաւ եղբայրն իւր ղովտ. համարեցաւ զընդոծինսն
15 իւր երեքհարիւր և ութ և տասն: * և պնդեցաւ զկնի
նց̃ գիշերի, ինքն և ծառայք իւր. և եհար զնոսա մին-
16 չև ցքոբաղ, որ է 'ի ձախմէ դամասկոսի: * Եւ դարձոյց զա̃մ աւարն սոդոմացւոց. և զղովտ զեղբայր իւր,
և զա̃մ ստացուածս նր̃ դարձոյց. և զկանայս և զժո-
17 ղովուրդն: * Եւ ել արքայ սոդոմացւոց ընդ առաջ նր̃՝
յետ դառնալոյ նր̃ 'ի կոտորածէ քոդողգոմորայ, և
թագաւորացն որ ընդ նմա էին 'ի ձորն շաւէ՝ այն ինքն
է դաշտ թագաւորաց:
18 * Եւ մելքիսեդեկ արքայ շաղեմայ եհան հաց և գի- ԺԶ
19 նի. քանզի քահանայ էր այ̃ բարձրելոյ: * և օրհնեաց
20 զաբրամ և ասէ: * Օրհնեալ է աբրամ յայ̃ բարձրելոյ
որ արար զերկինս և զերկիր. օրհնեալ ած̃ բարձրեալ
որ մատնեաց 'ի ձեռս քո զթշնամիս քո: և ետ նմա տա-
21 սանորդս յա̃մէ: * Եւ ասէ արքայ սոդոմացւոց ցաբ-
22 րամ. տուր ցիս զմարդիկդ, և զաւարդ քեզ առ: * Եւ
ասէ

---

(17) Ոմանք. Մեծամեծօք և չարեօք: (18) Ոմանք. Ոչ պատմեցեր ինձ եթէ: (20) Ոմանք. Եւ զա̃մ զոր ինչ էր նորա:

Գլ. ԺԳ. (6) Այլք. Երկիրն՝ բնակել 'ի միասին:
(9) Ոմանք. Ոչ ահաւասիկ երկիրդ: (10) Ոմանք. Մինչև 'ի գալ 'ի սեգովր: (14) Ոմանք. Եւ յարևելից և ծովու: (15) Բզմք. Զոր տեսանես՝ քեզ տաց:

Գլ. ԺԴ. (2) Ոմանք. Այս ինքն է սեգովր: (4) Բազումք. Գոդողագոմորայ: (6) Ոմանք. Մինչև ցբևեկն 'ի ձորոյն: (7) Ոմանք. Եւ զբնակեալսն յասաս": (8) Յօրինակին. Եւ արքայ սեբիմաց": (10) Յօրինակին պ̃կսէր. Եւ արքայ գոմորացւոց. (12) Ոմանք. Եւ զինչս նր̃ և զհօտ. քանզի բնա": (13) Ոմանք. Ամուրհացւոցն. . որ էին դաշնակիցք աբրա": (14) Ոմանք. Գերի վարեցաւ եղբօրորդին իւր ղովտ: (14) Յօրինակին՝ նշանագրով այսպէս գրէ. Յ և ԺԸ: (17) Ոմանք. Այն ինքն էր դաշտ: (18) Ոմանք.

ասէ աբրամ ցարքայն սոդոմացւոց։ ձգեմ զձեռն իմ
առ ա՟ծ բարձրեալ որ արար զերկինս և զերկիր, * եթէ 23
՚ի շաղամաթէ միոջէ մինչև ՚ի խրացս մի կօշկաց առից
ես յամէ որ ինչ քո իցէ․ զի մի՛ ասիցես թէ ես մեծացուցի
զաբրամ։ * Բայց որչափ ինչ կերան մանկտիդ․ 24
և մասն արանցդ որ եկին ընդ իս․ անան և եսքող,
և մամբրէ․ նոքա առցեն զբաժին իւրեանց։

ԳԼ․ ԺԵ․

ժե Յետ բանիցս այսոցիկ եղև բան տ՟ն առ աբրամ ՚ի 1
տեսլեան գիշերի, և ասէ․ մի՛ երկնչիր աբրամ,
ես վերակացու եղէց քեզ․ և վարձք քո բազում եղիցին
յոյժ։ * Եւ ասէ աբրամ․ տ՟ր տ՟ր, զի՞նչ արասցես 2
ինձ, զի ես կորնչիմ անորդի։ և որդի մասնեկայ ընտոծնի
իմոյ․ այն է եղիազար դամասկացի։ * Եւ ասէ 3
աբրամ․ որովհետև ինձ ոչ ետուր զաւակ, ընտոծինն
իմ ժառանգեսցէ զիս։ * Եւ վաղվաղակի ձայն ա՟յ եղև 4
առ նա և ասէ․ ոչ ժառանգեսցէ զքեզ դա, այլ որ ելանէ
՚ի քէն՝ նա ժառանգեսցէ զքեզ։ * Եւ եհան զնա 5
արտաքս՝ և ասէ ցնա․ հայեաց ընդ երկինս, և թուեա՛
զաստեղս, եթէ կարիցես թուել զնոսա։ և ասէ ցնա․
այնպէս եղիցի զաւակ քո։ * Եւ հաւատաց աբրամ ա՟յ, 6
և համարեցաւ նմա յարդարութ՟ի։ * Եւ ասէ ցնա․ ես 7
եմ տ՟ր ա՟ծ քո, որ հանի զքեզ յաշխարհէն քաղդէացւոց,
տալ քեզ զերկիրդ զայդ ՚ի ժառանգութ՟ի։ * Եւ 8
ասէ աբրամ․ տ՟ր տ՟ր՝ ի՞ւ գիտասցից եթէ ժառանգիցեմ
զսա։ * Եւ ասէ ցնա․ ա՛ռ դու ինձ երինջ երեմեան, 9
և քօշ երեմեան, և խոյ երեմեան, և տատրակ, և աղաւնի։
* Եւ ա՛ռ զա՟մ զայն, և յօշեա՛ց զնոսա ընդ մէջ, 10
և եդ զնոսա դէմ ընդ դէմ միմեանց․ և զթռչունսն ոչ
յօշեաց։ * և իջանէին թռչունք ՚ի վ՟ր յօշելոյ անդամոթուքն 11
ն՟ց։ և նստէր առ նոքօք աբրամ։ * Եւ մօտ 12
ընդ մուտս արևուն թմբրութ՟ի անկանէր ՚ի վ՟ր աբրամու․
և ահա՛ ահ խաւարին հասանէր ՚ի վ՟ր ն՟ր։ * և ասացաւ 13
առ աբրամ․ Գիտելով գիտասջիր․ զի պանդուխտ
եղիցի զաւակ քո յերկիր որ ոչ իւր իցէ․ և
ծառայեցուսցեն զնոսա և չարչարեսցեն, և տառապեցուսցեն
զն՟ս ամս չորեքհարեւր։ * բայց զազգն որում 14
ծառայեսցեն՝ դատեցա՛յց ես։ և յետ այնորիկ ելցեն
այսր բազում ստացուածովք։ * Եւ դու երթիցես առ 15
հարս քո խաղաղութ՟ի, սնեալ ՚ի բարւոք ծերութ՟ի։
* և ՚ի չորրորդում ազգի դարձցին այսրէն․ քանզի չև ելցեալ 16
է մեղք ամովրհացւոցն մինչև ցայժմ։ * Եւ իբրև 17
արեւն ՚ի մուտս լինէր, բոցք հատանէին, և ահա հնո՛ց
ծխեալ․ և ճառագայթք հրոյ անցանէին ընդ մէջ անդամոցն
յօշելոյ։ * Յաւուր յայնմիկ եդ տ՟ր ուխտ ընդ աբրամու, 18
և ասէ․ զաւակի քում տաց զերկիրդ զայդ,
՚ի գետոյն եգիպտացւոց մինչև ՚ի գետն մեծ եփրատ։
* Զկինեցիս, և զկենեզացիս, և զկեդմոնացիս, * և 19
զքետացիս, և զփերեզացիս, և զռափիմացիս, * և զամովրհացիս, 20
և զքանանացիս, և զգերգեսացիս, և զյեբուսացիս։ 21

ԳԼ․ ԺԶ․

ժզ Եւ սարա կին աբրամու ոչ ծնանէր նմա։ և էր ն՟ր 1
աղախին մի եգիպտացի որոյ անուն էր ագար։ * Եւ 2
ասէ սարա ցաբրամ յերկրին քանանացւոց․ որովհետև
արգել զիս տ՟ր ՚ի ծնանելոյ, արդ՝ մո՛ւտ առ աղախինդ
իմ զի արարից ինձ որդի ՚ի դմանէ։ և ունկնդիր եղև
աբրամ ձայնի սարայի։ * Եւ ա՛ռ սարա կին աբրամու 3
զագար եգիպտացի զաղախին իւր, յետ տասն ամի բնակելոյ
աբրամու յերկրին քանանացւոց, և ետ զնա աբրամու
4 առն իւրում կնութ՟ի։ * Եւ եմուտ առ ագար,
և յղացաւ։ իբրև ետես թէ յղի է՝ արհամարհեցաւ տիկինն
5 իւր ※ յաչս ն՟ր։ * Եւ ասէ սարա ցաբրամ, բուռն
է ինձ ՚ի քէն․ ես ետու զաղախինն իմ ՚ի գիրկս քո։ և
արդ՝ իբրև ետես թէ յղացաւ, արհամարհեցայ ես յաչս
6 ն՟ր․ դա՛տ արասցէ ա՟ծ ընդ իս և ընդ քեզ։ * Եւ ասէ
աբրամ ցսարա․ ահաւասիկ աղախին քո ՚ի ձեռս քո,
արա՛ նմա զինչ հաճոյ է առաջի աչաց քոց։ և չարչարեաց
7 զնա սարա․ և փախեաւ յերեսաց ն՟ր։ * Եգիտ
զնա հրեշտակ տ՟ն յաղբեւր ջուրց յանապատի անդ․
8 յաղբեւրն որ ՚ի ճանապարհին սուրայ է։ * և ասէ ցնա
հրեշտակ տ՟ն․ ագար՝ աղախին սարայի, ուստի՞ գաս
կամ յո՞ երթաս։ և ասէ՝ յերեսաց սարայի տիկնոջ իմոյ
9 փախուցեալ եմ ես։ * Ասէ ցնա հրեշտակն տ՟ն․
դարձի՛ր առ տիկինն քո՝ և հնազանդ լե՛ր ընդ ձեռամբ
10 նորա։ * և ասէ ցնա հրեշտակն տ՟ն, բազմացուցանելով
բազմացուցից զզաւակ քո, և անթիւ լիցի ՚ի բազմութենէ։
11 Եւ ասէ ցնա հրեշտակն տ՟ն․ * ահաւադիկ դու յղի
իսկ ես․ և ծնցես որդի, և կոչեսցես զանուն ն՟ր իսմայէլ․
12 զի լուաւ տ՟ր տառապանաց քոց։ * և նա եղիցի
այր վայրագ․ ձեռք ն՟ր յամենեսին, և ձեռք ամենեցուն
՚ի նա․ և յանդիման ա՟մ եղբարց իւրոց բնակեսցէ։
13 * Եւ կարդա՛ց ագար զանուն տ՟ն որ խօսեցաւ
ընդ նմա, և ասէ․ դու ես ա՟ծ որ հայեցար յիս։ քանզի
ասաց եթէ յանդիման իսկ տեսի զայն, որ երևեցաւն
14 ինձ։ * վ՟ն այնորիկ կոչեաց զջրհորն՝ ջրհո՛ր այնորիկ զոր
յանդիմանն տեսի․ և ահա է այն ընդ կադէս և ընդ
15 բարադ։ * Եւ ծնաւ ագար աբրամու որդի, և կոչեաց
զանուն որդւոյն իւրոյ որ ծնաւ նմա ագար՝ իսմայէլ։
16 * Եւ աբրամ էր ամաց ութսուն և վեցից, յորժամ
ծնաւ նմա ագար զիսմայէլ։

ԳԼ․ ԺԷ․

1 Եւ եղև աբրամ ամաց իննսուն և իննից։ և երևեցաւ ժէ
տ՟ր ա՟ծ աբրամու և ասէ ցնա, ես եմ ա՟ծ
2 քո, հաճո՛յ լեր առաջի իմ, և լեր անարատ։ * և եդից
զուխտ իմ ընդ իս և ը՟ քեզ, և բազմացուցից զքեզ յոյժ
3 յոյժ։ * Եւ անկաւ աբրամ ՚ի վ՟ր երեսաց իւրոց։ և
4 խօսեցաւ ընդ նմա ա՟ծ * և ասէ, և իմ ահաւադիկ
ուխտ ընդ քեզ․ և եղիցես հայր բազմութ՟ե ազգաց։
5 * և ոչ կոչեսցի այսուհետև անուն քո աբրամ, այլ եղիցի
անուն քո աբրաամ․ զի հայր ազգա՛ց բազմաց
6 եդի զքեզ։ * Եւ աճեցուցից զքեզ յոյժ, և եդից ըզքեզ
7 յազգս․ և թագաւորք ՚ի քէն ելցեն։ * և հաստատեցից
զուխտ իմ ընդ իս և ընդ քեզ, և ՚ի մէջ զաւակի
քոյ յետ քո յազգս իւրեանց յուխտ յաւիտենական․
8 լինել քեզ ա՟ծ և զաւակի քում յետ քո։ * Եւ տաց քեզ
և զաւակի քում զերկիրս զայս, յորում բնակես պանդխտութ՟ի․
զա՟մ երկիրդ քանանացւոց ՚ի ժառանգութ՟ի
9 յաւիտենական․ և եղէց ն՟ց ա՟ծ։ * Բայց դու զուխտ
իմ պահեսցես, և զաւակ քո յետ քո յազգս իւրեանց։
10 * Եւ այս է ուխտ իմ, զոր պահեսցես ընդ իս և ընդ
քեզ, և ՚ի մէջ զաւակի քո յետ քո յազգս իւրեանց։
11 * Թլփատեսցի ձեր ա՟մ արու, և թլփատեսջիք զմարմին
անթլփատութ՟ե ձերոյ․ և եղիցի նշանակ ուխտին
12 ընդ իս և ընդ ձեզ։ * Եւ մանուկ՝ ութօրեայ թլփատեսցի
ձեր, ա՟մ արու յազգս ձեր․ ընտոծինն և արծաթագինն,
և յա՟մ օտարածնէ որ ոչ իցէ ՚ի զաւակէ
քումմէ, թլփատելով թլփատեսցի ընտոծին տան քոյ

և ար

Արքայ սաղեմայ եհան։
Գլ․ ժե․ (1) ՚ի տեսլեան և ասէ։ (2) Ոսկան․ Տ՟ր տ՟ր զի՞նչ տացես ինձ․ զի ։ (5) Այլ․ Եթէ կարասցես թուել զն՟ս ։ (7) Ոմանք․ Զերկիրդ զայդ ՚ի ժառանգել զդա ։ (12) Ոմանք․ Եւ ահ խաւարին հա՟։ (17) Ոմանք․ Եւ անցանէին ընդ մէջ։
Գլ․ ժզ․ (1) Յօրինակին գրեալ․ Եւ էր նորա աղջիկ մի։
(2)(3) Այլ․ Յերկրին քանանացւոց։ (3) Այլ․ Զագար զեգիպտացի։ (4) Ոմանք․ Եւ իբրև ետես եթէ յղի է։ (6) Ոմանք․ Զինչ և հաճոյ է առա՟։ (14) ՚Ի լուս՟․ ՚ի վ՟ր՝ Եւ ընդ բարադ, նշանակի՝ փառան։
Գլ․ ժէ․ (2) Յօրինակին պակասէր․ Ընդ իս և ընդ քեզ։
(5) Ոմանք․ Բազմաց եդից զքեզ։
(8) Ոմանք․ Յորում բնակեալ ես պան՟։ (9) Ոմանք․ Եւ

և արծաթագին քո ։ * և եղիցի ուխտ իմ 'ի վ՟ր մարմնոյ 13
ձերոյ յուխտ յաւիտենական ։ * Արուն անթլփատ՝ որ 14
ոչ թլփատեսցէ զմարմին անթլփատութե՟ իւրոյ յաւուր
ութերորդի, սատակեսցի անձնն այն յազգէ իւրմէ.
զի ցրուեաց զուխտ իմ ։ * Եւ ասէ ա՟ծ ցաբրաամ. և սարայի 15
կնոջ քո ոչ կոչեսցի անուն ն՟ր սարա, այլ սառա
եղիցի անուն ն՟ր ։ * և օրհնեցից զնա. և տաց քեզ 'ի 16
նմանէ որդի, և օրհնեցից զնա, և եղիցի յազգս, և
թագաւորք ազգաց 'ի նմանէ եղիցին ։ * Անկաւ աբրաամ 17
'ի վ՟ր երեսաց իւրոց և ծիծաղեցաւ. և խօսեցաւ
'ի մտի իւրում և ասէ. թէ հարիւրամենի՞ որդի՞
լինիցի. և սառա՝ իններսնամեայ ծնանիցի՞ ։ * Եւ ասէ 18
աբրաամ ցա՟ծ. իսմայէլս այս կեցցէ առաջի քո ։ * Եւ 19
ասէ ա՟ծ ցաբրաամ. այո ։ ահա սառա կին քո ծնցի քեզ
որդի. և հաստատեցից զուխտ իմ ընդ ն՟մ ուխտ յաւիտենականս,
և ընդ զաւակի ն՟ր յետ ն՟ր ։ * Եւ վ՟ս իսմայէլի 20
ահա լուայ քեզ. և օրհնեցից զնա, և աճեցուցից զնա
և բազմացուցից զնա յոյժ. և երկոտասան ազգ ծնցի,
և տաց զնա յազգ մեծ ։ * բայց զուխտ իմ հաստատեցի՛ց 21
ընդ սահակայ, զոր ծնցի քեզ սառա 'ի ժամանակի
յայսմիկ 'ի միւսում տարւոջ ։ * Եւ վախճանեաց զխօսելն 22
ընդ նմա. և վերացաւ ա՟ծ յաբրաամէ ։ * Եւ ա՛ռ 23
աբրաամ զիսմայէլ զորդի իւր, և զա՟մ ընդոծինս իւր,
և զա՟մ զարծաթագինս իւր, և զա՟մ արու արանց որ
էին 'ի տան աբրաամու. և թլփատեաց զմարմին անթլփատութե՟
ն՟ց 'ի ժամանակի աւուրն այնորիկ, ո՟ր խօսեցաւ
ընդ նմա ա՟ծ ։ * Եւ աբրաամ էր ամաց իննսուն 24
և իննոց 'ի ժամանակի յորում թլփատեաց զմարմին
անթլփատութե՟ իւրոյ ։ * և իսմայէլ որդի ն՟ր 25
երեքտասանամեայ էր՝ յորժամ թլփատեաց զմարմին
անթլփատութե՟ իւրոյ ։ * 'ի ժամանակի աւուրն այնորիկ 26
թլփատեցաւ աբրաամ և իսմայէլ որդի ն՟ր. * և 27
ա՟մ արք տան ն՟ր ։ և ընդոծինք և արծաթագինք որ էին
յազգաց օտարաց՝ թլփատեա՛ց զնոսա ։

ԳԼ. ԺԸ.

Ի Եւ երևեցաւ նմա ա՟ծ առ կաղնեաւն մամբրէի, մինչ 1
դեռ նստէր առ դուրս խորանին իւրոյ 'ի միջօրէի ։
* Ամբարձեալ զաչս իւր և ետես. և ահա արք երեք 2
կային 'ի վերոյ քան զնա ։ Եւ իբրև ետես՝ ընթացաւ
ընդ առաջ ն՟ց 'ի դրանէ խորանին իւրոյ. և երկիր եպագ
'ի վերայ երկրի և ասէ ։ * Տ՟ր՝ եթէ գտի շնորհս առաջի 3
քո՝ մի՛ զանց առներ 'ի ծառայէ քումմէ ։ * այլ առից 4
սակաւ մի ջուր, և լուասցեն զոտս ձեր, և զովասջիք
ընդ ծառովս ։ * և առից հաց՝ և կերիջիք, և ապա երթիջիք 5
զճանապարհս ձեր. փոխանակ զի դարձարուք առ
ծառայ ձեր ։ և ասէ՝ այդպէս արա՛, ո՟րպ ասացեր դու ։ * Եւ 6
պնդեցաւ աբրաամ 'ի խորանն առ սառա, և ասէ ցնա.
փութա՛ թրեա՛ գրիւս երիս ալեր նաշհոյ, և արա՛ նկանակս ։
* Եւ յանդեայ ընթացաւ աբրաամ, և ա՛ռ որթ մի մատաղ 7
և բարի, և ետ ցպատանին, և փութացո՛յց վաղվաղակի
հասուցանել ։ * Եւ ա՛ռ կոգի և կաթն, և զորթն 8
զոր հասոյց, և եդ առաջի ն՟ց, և կերան. և նա կայր առաջի
ն՟ց ընդ ծառովն ։ * Եւ ասէ ցնա, ո՞ւր է սառա 9
կին քո ։ նա պատասխանի ետ և ասէ. ահաւանիկ 'ի խորանին
անդ է ։ * Եւ ասէ. դարձեալ եկից առ քեզ 'ի 10
ժմկի յայսմիկ 'ի սոյն աւուրս, և՛ ունիցի որդի սառա կին
քո ։ և սառա՝ ունկն դնէր առ դրան խորանին. քանզի
յետոյ ն՟ր կայր ։ * Եւ աբրաամ և սառա ծերացեալք 11
էին և անցեալք զաւուրբք ։ և պակասեալ էր 'ի սառայէ
լինել 'ի կանանց օրէնի ։ * Ծիծաղեցաւ սառա ը՟ միտս՝ 12
և ասէ. որ ինչ ցայժմ ոչ եղև ինձ, ա՞րդ լինիցի. և
13 տէր իմ ծերացեալ է ։ * Եւ ասէ տ՟ր ցաբրաամ. զի՞ է
զի ծիծաղեցաւ սառա ընդ միտս իւր՝ և ասէ. թէ արդարև
14 ծնանիցի՞մ. զի ահա ես պառաւեալ եմ ։ * Միթէ
տկարանայցէ՞ առ 'ի յա՟յ բան ։ 'ի ժամանակի յայսմիկ
դարձայց առ քեզ 'ի սոյն աւուրս, և եղիցի սառայի
15 որդի ։ * Ժխտեաց սառա և ասէ, թէ ոչ ծիծաղեցայ.
քանզի երկեաւ ։ և ասէ, ոչ այդպէս. այլ
16 ծիծաղեցա՛ր ։ * Եւ յարուցեալ անտի արանցն հայեցան
ընդ երեսս սոդոմացւոց և գոմորացւոց ։ և աբրաամ
17 երթայր ընդ ն՟ս յուղարկել զն՟ս ։ * Եւ ասէ
տ՟ր. մի թէ թաքուցից ինչ իցէ յաբրաամէ ծառայէ իմմէ
18 զորինչ գործելոց եմ ։ * այլ աբրաամ լինելով լինիցի
յազգ մեծ և 'ի բազում. և օրհնեսցին 'ի նա ա՟մ
19 ազգք երկրի ։ * Քանզի գիտէի եթէ պատուիրեսցէ որդւոց
իւրոց և տան իւրոյ յետ իւր, պահել զճանապարհս
տ՟ն, և առնել զարդարութի՟ և զիրաւունս ։ և
ածցէ տ՟ր ա՟ծ 'ի վերայ աբրաամու զամենայն զոր խօսեցաւ
ընդ նմա ։

20 * Եւ ասէ տ՟ր. աղաղակ սոդոմացւոց և գոմորացւոց ԻԱ
21 յաճախեա՛ց, և մեղք ն՟ց մեծացա՛ն յոյժ ։ * արդ իջեալ
տեսից եթէ ըստ աղաղակին ն՟ց որ յիս հասանէ՝ վճարիցե՞ն.
22 ապա թէ ոչ զի գիտացից ։ * Եւ դարձեալ անտի
արանցն եկին 'ի սոդոմ ։ և աբրաամ կայր առաջի
23 տ՟ն ։ * Եւ մատուցեալ աբրաամ ասէր. միթէ կորուսանիցե՞ս
զարդարն ընդ ամպարշտին, և լինիցի արդարն
24 իբրև զամպարիշտն ։ * Եթէ իցեն յիսուն արդար
'ի քաղաքի, կորուսանիցե՞ս զնոսա. և ո՛չ ներեսցես
ա՟մ տեղեացն վ՟ս յիսուն արդարոյն եթէ իցեն 'ի նմա ։
25 * քա՛ւ լիցի քեզ առնել զայդ բան, սպանանել զարդարն
ընդ ամպարշտի, և լինիցի արդարն իբրև զամպարիշտն
։ քա՛ւ լիցի քեզ որ դատիս զա՟մ երկիր, մի՛
26 արասցես զայդ դատաստան ։ * Եւ ասէ տ՟ր, եթէ գտցի
'ի սոդոմ յիսուն արդար 'ի քաղաքի անդ, թողացուցի՛ց
27 ա՟մ տեղեացն վասն ն՟ց ։ * Պատասխանի ետ աբրաամ
և ասէ. այժմ սկսայ խօսել ընդ տ՟ն. բայց ես
28 հո՛ղ եմ և մոխիր ։ * եթէ պակա՛ս իցեն քան զյիսուն
արդար հնգի՛ւ չափ, կորուսանիցե՞ս վ՟ս հնգիցն զա՟մ
քաղաքն ։ և ասէ՝ ոչ կորուսից՝ եթէ գտցի անդ քառասուն
29 և հինգ ։ * Եւ յաւել ևս խօսել ընդ նմա՝ և
ասէ. իսկ եթէ գտցի անդ քառասուն ։ և ասէ՝ ոչ կորուսից
30 վ՟ս քառասնիցն ։ * Եւ ասէ՝ մի թէ իցէ՞ ինչ տ՟ր
եթէ խօսիցիմ. իսկ եթէ գտցի անդ երեսո՞ւն ։ և ասէ,
31 ոչ կորուսից՝ եթէ գտցի անդ երեսուն ։ * Եւ ասէ.
որովհետև կալայ խօսել ընդ տ՟ն, թէ գտցի անդ՝ քսա՞ն.
32 և ասէ՝ ոչ կորուսից վ՟ս քսանիցն ։ * Եւ ասէ, միթէ
իցէ՞ ինչ տ՟ր եթէ խօսեցայց ևս միւս անգամ ։ եթէ
գտցի անդ՝ տա՞սն և ասէ, ոչ կորուսից վ՟ս տասանցն ։
33 * Եւ գնա՛ց տ՟ր իբրև լռեաց 'ի խօսելոյ անտի ընդ աբրաամու.
և աբրաամ դարձա՛ւ 'ի տեղի իւր ։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ եկին երկու հրեշտակքն 'ի սոդոմ ընդ երեկս.
և ղովտ նստէր առ դրան սոդոմացւոցն ։ իբրև
ետես ղովտ՝ յարեաւ ընդ առաջ ն՟ց, և երկիր եպագ
2 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց յերկիր՝ և ասէ. * ահաւասիկ
ես՝ տեա՛րք, եկա՛յք 'ի տուն ծառայի ձերոյ, հանգերուք,
և լուացից զոտս ձեր, և կանխեալ ընդ առաւօտս երթիջիք
զճանապարհ ձեր ։ Եւ ասեն, ոչ. այլ 'ի քաղաքամիջի
3 աստ ագցուք ։ * և բռնադատեաց զնոսա յոյժ. և խոտորեցան
առ նա, և մտին 'ի տուն ն՟ր. և արար ն՟ց ընթրիս ։
4 և բաղարջ եփեաց ն՟ց՝ և կերան ։ * Մինչ չև՛ 'ի քուն
մտեալ էր ն՟ց, և արք քաղաքին սոդոմացւոց պատեցին
զտունն

զաւակի քո յետ քո ։ (19) Ոմանք. Ցաբրաամ. այո, ահա սառա ։ (19) Ուխտն յաւէրժ. Որդի. և կոչեսցես զանուն ն՟ր իսահակ. և հաստ'' ։ (20) Ոմանք. Եւ օրհնեցի զնա, և աճե'' ։ (23) Ոմանք. 'ի ժմկի աւուրն այնմիկ ։
Գլ. ԺԸ. (4) Ոմանք. Այլ առցի սակաւ մի ջուր, և ։ (5) Այլք. Եւ ասեն՝ այդպէս արա՛ ։ (6) Ոմանք. Եւ արա՛ նկանակս ։ (9) Այլք. Եւ ասեն ցնա. ո՞ւր է սառա ։ (15) Ոմանք. Ոչ այդպէս է. այլ ։ (18) Ոմանք. Լինելով եղիցի յազգ ։ (21) Այլք. Եւ արդ իջեալ տե'' ։ (23) Ոմանք. Զարդարն ընդ ամբարիշտս ։ (32) Այլք. Եթէ գտանիցի անդ տասն ։
Գլ. ԺԹ. (2) Ոմանք. Ահաւանիկ ես․․ ընդ առաւօտն

զտունն յերիտասարդաց մինչև ցծերս, ամ ժողովուրդն
'ի միասին ։ * Եւ կոչէին արտաքս զղովտ, և ասէին ցնա․ 5
ուր են արքն որ մտին առ քեզ գիշերի․ ած զնս առ մեզ
զի գիտասցուք զնս ։ * Եւ ել առ նոսա ղովտ՝ արտաքոյ 6
դրանն, և զդուռն ձգեաց զկնի իւր ։ * և ասէ ցնս․ քա՛ւ 7
լիցի ձեզ եղբարք, մի գործէք պիղծ չարիս ։ * են իմ 8
երկու դստերք որ զայր ոչ գիտեն, հանից զնս առ ձեզ,
և արարէք ընդ նոսա ոըպ հաճոյ իցէ ձեզ, բայց միայն
արանցդ այդոցիկ մի ինչ մեղ առնիցէք․ որովհետև
մտին ընդ յարկաւ գերանաց իմոց ։ * Եւ ասեն, 'ի 9
բաց կաց․ մտեր բնակել պանդխտութբ․ միթէ և դատաստան
ևս դատել ։ այժմ և զքեզ ևս չարչարեսցուք
առաւել քան զնս ։ և բռնադատէին զայրն զղովտ յոյժ,
և մերձ էին զդուռն խորտակել ։ * Եւ ձգեալ արանցն 10
զձեռս իւրեանց կորզեցին յինքեանս զղովտ 'ի տուն
անդր, և զդուրս տանն փակեցին ։ * և զարսն որ առ 11
դուրս տանն կային հարին կուրութբ 'ի փոքուէ մինչև
ցմեծն․ և լքան խնդրել զդուրսն ։ * Եւ ասեն արքն 12
ցղովտ․ է՞ ոք քո աստ փեսայ կամ որդիք կամ դստերք,
կամ այլ ոք քո՝ իցէ՞ 'ի քաղաքի աստ․ հան զնոսա 'ի տեղւոջէ
յայսմանէ ։ * զի կործանելոց եմք զքաղաքս զայս․ 13
զի բարձրացաւ աղաղակ սոցա առաջի տն, և առաքեաց
զմեզ տր սատակել զսա ։ * Ել ղովտ և խօսեցաւ 14
ընդ փեսայս իւր որ առնլոց էին զդստերս նր․
և ասէ, արի՛ք՝ ելէք 'ի տեղւոջէ աստի յայսմանէ, զի
սատակէ տր զքաղաքս ։ և թուէր ծաղր առնել յաչս
փեսայից իւրոց ։ * Եւ իբրև եղև առաւօտ, փութացուցանէին 15
հրեշտակքն զղովտ՝ և ասէին․ արի առ ըզկին
քո և զերկուս դստերս քո զոր ունիս, և ել աստի,
զի մի և դու կորնչիցիս ընդ անօրէնութն քաղաքիդ ։
* Եւ նոքա խռովեցան ։ և կալան հրեշտակքն 16
զձեռանէ նր, և զձեռանէ կնոջ նր, և զձեռանէ երկուց
դստերաց նր․ զի խնայեաց տր 'ի նա ։ և հանին
զնա, և եդին արտաքոյ քաղաքին ։ * Եւ եղև իբրև հանին 17
զնոսա արտաքս, ասեն՝ ապրեցո՛ զանձն քո, մի
դառնայցես յետս, և մի կայցես յամ կողմանս աշխարհիդ․
զերծի՛ր 'ի լեառն, գուցէ՝ ընդ նս ըմբռնիցիս ։
* Եւ ասէ ղովտ ցնս․ աղաչեմ տէր, * որովհետև եգիտ 18
ծառայ քո ողորմութն առաջի քո, և մեծ արարեր 19
զարդարութի քո, զոր առնես յիս ապրել անձին իմոյ․
և արդ ես ոչ կարեմ զերծանել 'ի լեառն, գուցէ հասանիցեն
ինձ չարիքն, և մեռանիցիմ ։ * ահա քաղաքս 20
այս մերձ է անկանել 'ի նա, որ է փոքրիկ, անդ ապրեցայց,
և չէ՞ փոքր, և կեցցէ անձն իմ վն քո ։ * Եւ 21
ասէ ցնա՝ ահաւասիկ արարի մեծարանս երեսաց քոց․
և 'ի բանիդ յայդմիկ չկործանել զքաղաքն վն որոյ խօսեցար ։
* Եւ արդ՝ փութա՛ զերծանել 'ի նա․ զի ոչ 22
կարեմ առնել իրս ինչ մինչև անկանիցիս անդր․ վն
այնորիկ կոչեաց զանուն քաղաքին այնորիկ սեգովր ։
* Արեգակն ծագեաց յերկիր, և ղովտ եմուտ 'ի սեգովր ։ 23
* և տր տեղա՛ց 'ի սոդոմ և 'ի գոմոր ծծումբ և 24
հուր 'ի տէ յերկնից ։ * և կործանեաց զքաղաքսն զայնոսիկ, 25
և զամ կողմանսն, և զամ բնակիչս քաղաքացն,
և զամ բոյս երկրին ։ * և դարձաւ կինն ղովտայ յետս, և 26
եղև արձան աղի ։ * Եւ կանխեալ աբրահամ ընդ առաւօտն 27
'ի տեղին ուր կայր առաջի տն․ * և հայեցաւ յերեսս 28
սոդոմայեցւոց և գոմորացւոց, և յամ երեսս երկրի
դաւառին․ և ետես և ահա ելանէր բոց երկրին
իբրև մրրիկ հնոցի ։ * Եւ եղև 'ի սատակել տն զամ 29
զքաղաքսն զայնոսիկ շուրջ զընակութեմբն, յիշեա՛ց ած
զաբրահամ, և եհան արձակեաց զղովտ 'ի միջոյ կործանմանն,
'ի կործանել տն զքաղաքն յորս բնակեալ
30 էր 'ի նոսա ղովտ ։ * Եւ ել ղովտ 'ի սեգովրայ, և նըստէր
'ի լերինն, և երկոքին դստերքն նր ընդ նմա․ քանզի
երկեաւ բնակել 'ի սեգովր․ և բնակեաց յայրի անդ,
31 ինքն և երկոքին դստերք նր ընդ նմա ։ * Եւ ասէ երէցն
ցկրտսերն․ հայր մեր ծերացեալ է, և չիք ոք
յերկրի որ մտանիցէ առ մեզ, ոըպ օրէն է ամ երկրի ։
32 * Եկ արբուսցո՛ւք հօր մերում գինի, և ննջեսցո՛ւք
33 ընդ նմա, և յարուսցուք 'ի հօրէ մերմէ զաւակ ։ * Եւ
արբուցին հօրն իւրեանց գինի 'ի գիշերին յայնմիկ․ և
եմուտ երէցն ննջեաց ընդ հօրն իւրում զգիշերն զայն․
34 և ոչ գիտէր 'ի ննջելն նր և 'ի յառնել ։ * Եւ եղև 'ի
վաղիւ անդր, և ասէ երէցն ցկրտսերն․ ահա ննջեցի
ես երէկ ընդ հօր իմում, արբուսցո՛ւք նմա գինի և 'ի
գիշերիս յայսմիկ․ և մուտ ննջեա՛ ընդ նմա․ և յարուսցո՛ւք
35 զաւակ 'ի հօրէ մերմէ ։ * Եւ արբուցին՝ և յայնմ
գիշերի գինի հօրն իւրեանց․ և եմուտ կրտսերն և ննջեաց
ընդ հօրն իւրում․ և ոչ գիտէր 'ի ննջելն նր և
36 'ի յառնել ։ * Եւ յղացան երկոքին դստերքն ղովտայ 'ի
37 հօրէն իւրեանց ։ * Եւ ծնաւ երէցն որդի, և կոչեաց
զանուն նորա մովաբ․ ասէ, 'ի հօրէ իմմէ․ նա է հայր
38 մովաբացւոց մինչև ցայսօր ժամանակի ։ * Ծնաւ և
կրտսերն որդի՝ և կոչեաց զանուն նորա ամման․ ասէ,
որդի ազգի իմոյ․ նա է հայր ամոնացւոց մինչև ցայս
օր ժամանակի ։

ԳԼ․ Ի․

1 Եւ չուեա՛ց անտի աբրահամ յերկիրն հարաւոյ, և ԻԲ
բնակեցա՛ւ ընդ կադէս և ընդ սուր․ և պանդխտեցաւ
2 'ի գերարայ ։ * և ասա՛ց աբրահամ վն սառայի
կնոջ իւրոյ թէ քոյր իմ է ։ և առաքեաց աբիմելէք
3 արքայ գերարացւոց, և ա՛ռ զսառրա ։ * Եւ եկն ած
առ աբիմելէք 'ի տեսլեան ※ գիշերոյ, և ասէ․ ահա
մեռանիս վն կնոջդ զոր առեր, զի կին՝ առնակին է ։
4 * Բայց աբիմելէք ոչ մերձեցաւ 'ի նա ։ և ասէ՝ տր,
5 զազգ մի զանգէտ և զարդար՝ կորուսանիցես ։ * ոչ ապաքէն
նա՛ ասաց ցիս քոյր իմ է, և սա՝ ասաց ցիս եղբա՛յր
իմ է, և ես սրբութբ սրտի՝ և արդարութբ ձեռաց
6 արարի զայս ։ * Եւ ասէ ցնա ած 'ի տեսլեանն․
ես գիտացի զի սրբութբ սրտի արարեր դու զայդ,
և խնայեցի ես 'ի քեզ չմեղանչել քեզ յիս․ վն այնորիկ
7 ոչ ետու թոյլ քեզ մերձենալ 'ի դա ։ * բայց արձակեա՛
զկինդ յայր իւր․ զի այր մարգարէ է, և արասցէ աղօթս
վն քո և կեցցես ։ ապաթէ ոչ տացես, գիտեա՛ զի
8 մեռանիս դու և ամ որ ինչ քո է ։ * Եւ կանխեաց աբիմելէք
ընդ առաւօտն՝ և կոչեաց զամ պծառայս իւր, և խօսեցաւ
զամ բանս զայսոսիկ յականջս նց ։ և զահի հարան
9 ամ մարդիկն յոյժ ։ * Եւ կոչեաց աբիմելէք զաբրահամ,
և ասէ ցնա․ զի՞նչ գործեցեր դու զայդ ընդ մեզ․
միթէ մեղա՞ք ինչ քեզ՝ զի ածեր 'ի վր իմ և 'ի վր թագաւորութե
իմոյ մեղս մեծամեծս․ գործ զոր ոչ ոք գործէ՝
10 գործեցեր ընդ իս ։ * և ասէ աբիմելէք ցաբրահամ․ զի՞նչ
11 տեսեալ արարեր զբանդ զայդ ։ * Եւ ասէ աբրահամ․
զի ասացի՝ թէ գուցէ ոչ գուցէ աստուածպաշտութի 'ի տեղւոջս
յայսմիկ․ և զիս սպանանիցեն վն կնոջդ իմոյ ։
12 * բայց արդարև՝ քո՛յր իմ է 'ի հօրէ և ոչ 'ի մօրէ․ և
13 եղև ինձ կին ։ * Եւ եղև յորժամ եհան զիս ած 'ի տանէ
հօր իմոյ, և ես ասացի ցդա․ զայս արդարութի արասցես
ընդ իս․ յամ տեղիս ուր և երթիցուք, ասասցես
14 զինէն թէ եղբա՛յր իմ է ։ * Եւ ա՛ռ աբիմելէք հա-
զար

երթիր"։ (5) Այլ․ Եւ ասէին ցնա ։ (8) Ոսկան ։ Մի ինչ մեղս առնիցէք ։ (9) Այլ․ Զդուրսն խորտակել ։ (12) Ոմանք․ Է՞ ոք քո անդ փեսայ ։ (12) Ոսկան․ Այլ ոք որ քո իցէ ։ (13) Ոմանք․ Զի կորուսանելոց եմք մեք զքաղաքս ։ (15) Այլ․ Ընդ անօրէնութիւն քա"։ (18) Ոսկան․ Աղաչեմ տեարք իմ ։ (19) Ոմանք․ Գուցէ հասանիցէ ինձ չարիք ։ (24) Ոմանք․ Եւ տր տեղեաց 'ի սո"։ (29) Այլ․ Զքաղաքն շուրջ զընա"։ (31) Ասորին՝ կրտսեր, արտաքոյ սովորականին՝ յօրինակի մերում ասէ․ ասէ․ Գրեալ էր՝ կրցեր, ըստ որում և մեք եդաք համաձայն եբրայականին փեղեաց ։ (32) Այլ․ Եկ և արբուսցուք ։ (38) Ոմանք․ Զանուն նր ամոն ։

Գլ․ Ի․ (2) Այլ․ Կնոջն իւրոյ․․․ արքայ գերարացւոց ։ (6) Ոմանք․ Ոչ ետու թոյլ մերձենալ ։ (7) Ոմանք․ Ապա թէ ոչ տայցես․․ և ամ ինչ որ քո է ։ (13) Ոմանք․ Զայդ արդարութի ։

զար սատեր, և արջառ և ոչխար, ծառայս և աղախնայս,
և ետ աբրահամու· և ետ ցնա զսառա զկին իւր։
* և ասէ աբիմելէք ցաբրահամ, ահաւասիկ երկիրդ իմ 15
առաջի քո, ուր հաճոյ իցէ քեզ բնակեա՛ց։ * Եւ ցսառա 16
ասէ· ահա ետու հազա՛ր սատեր եղբօր քում, այն
եղիցի քեզ 'ի պատիւ երեսաց քոց, և ա՟մ կանանց որ
ընդ քեզ են· և զա՟մ արդա՛ր խօսեսջիր։ * Եւ եկաց յաղօթս 17
աբրահամ առ ա՟ծ· և բժշկեաց զաբիմելէք և զկին
ն՟ր, և զաղախնայս ն՟ր, և ծնանէին։ * զի փակելով 18
փակեաց տ՟ր արտաքուստ զա՟մ արգանդ 'ի տանն աբիմելէքայ վ՟ս սառայի կնոջ աբրահամու։

ԳԼ. ԻԱ.

ԻԳ Եւ տ՟ր յայց ել սառայի որպէս և ասաց· և արար 1
տ՟ր սառայի՝ ո՟պ և խօսեցաւ։ * Եւ յղեցաւ և ծնաւ 2
սառա աբրահամու որդի ծերութեան· ըստ ժամանակին որպէս և խօսեցաւ ընդ նմա ա՟ծ։ * Եւ կոչեաց 3
աբրահամ զանուն որդւոյ իւրոյ զոր ծնաւ նմա սառա՝
իսահակ։ * և թլփատեաց աբրահամ զիսահակ զորդի 4
իւր յաւուր ութերորդի· որպէս և պատուիրեաց նմա
տ՟ր ա՟ծ։ * Եւ աբրահամ հարիւրամեան էր յորժամ եղև 5
նմա իսահակ որդի իւր։ * Եւ ասէ սառա, ծա՛ղր 6
արար զիս ա՟ծ· զի որ և լուիցէ՝ ուրա՛խ լինիցի ընդ իս։
* Եւ ասէ· ո՞վ պատմեսցէ աբրահամու եթէ սնուցանիցէ 7
մանուկ՝ սառա· զի ծնայ որդի 'ի ծերութեան իմում։
* Եւ աճեաց մանուկն, և հատուցաւ 'ի ստենէ· 8
և արար աբրահամ ուրախութի՟ն մեծ յաւուր յորում
հատուցաւ 'ի ստենէ իսահակ որդի իւր։

ԻԴ * Եւ տեսեալ սառայի զորդին ագարու եգիպտացւոյ՝ 9
որ եղև աբրահամու, զի խաղայր ընդ իսահակայ որդւոյ
իւրում, և ասէ ցաբրահամ։ * 'ի բա՛ց հան զաղախինդ 10
և զորդի դորա· զի մի՛ ժառանգեսցէ որդի աղախնոյդ
ընդ որդւոյ իմում իսահակայ։ * Եւ խիստ թուեցաւ 11
բանն առաջի աբրահամու վասն որդւոյ նորա։ * Եւ ասէ 12
ա՟ծ ցաբրահամ· մի՛ ինչ խիստ թուեսցի առաջի քո
վ՟ս մանկանն և վ՟ս աղախնոյն։ զա՟մ զոր զինչ ասիցէ
քեզ սառա՝ լո՛ւր ձայնի ն՟ր· զի սահակաւ կոչեսցի քեզ
զաւակ։ * բայց զորդի աղախնոյդ արարից յա՛զգ մեծ, 13
զի սերմն քո՛ է։ * Յարեաւ աբրահամ ընդ առաւօտն՝ 14
և ա՛ռ հաց և տիկ ջրոյ և ետ ցագար, և եդ յուս ն՟ր
զմանուկն, և արձակեա՛ց զնա։ և երթեալ մոլորեալ
շրջէր յանապատի անդ առ ջրհորովն երդմա՛ն։ * Եւ 15
նուաղեա՛ց ջուր 'ի տկէ անտի· և ընկէց զմանուկն 'ի
ներքոյ միոյ եղևնի ծառոյ։ * և երթեալ նստաւ յանդիման 16
ն՟ր 'ի բացեայ իբրև վտաւանաւ· զի ասէր՝ թէ
ոչ տեսից զմահ որդւոյն իմոյ· և նստէր յանդիման ն՟ր։
ձա՛յն բարձեալ մանկանն լայր։ * Եւ լուաւ ա՟ծ ձայնի 17
մանկանն 'ի տեղւոջէն ուր էր։ և կոչեաց ա՟ծ զագար
յերկնից՝ և ասէ ցնա· զի՞նչ է այդ ագար, մի՛ երկնչիր·
զի լուաւ ա՟ծ ձայնի որդւոյ քոյ 'ի տեղւոջէ այտի
ուր է։ * արի ա՛ռ զմանուկն քո, և զօրացո՛ զնա ձեռամբ· 18
զի յազգ մեծ արարից զնա։ * Եւ եբա՛ց ա՟ծ 19
զաչս ն՟ր, և ետես ջրհոր ջրոյ կենդանւոյ· և չոգաւ ելից
զտիկն ջրով և արբոյց մանկանն։ Եւ էր ա՟ծ ընդ
մանկանն· * և աճեաց, և եղև աղեղնաւոր։ * և բնակէր 20
յանապատին փառանու· և ա՛ռ նմա մայր ն՟ր կին 21
յերկրէն եգիպտացւոց։

ԻԵ * Եւ եղև 'ի ժամանակին յայնմիկ խօսեցաւ աբիմելէք, 22
և ոքոզաթ տաճարապետ ն՟ր, և փիքաւղ սպարապետ
զօրաց ն՟ր· և ասեն ցաբրահամ· ա՟ծ ընդ քեզ է՛ յա՟մ
23 զինչ և գործես։ * Արդ՝ երդուի՛ր ինձ յա՟ծ չմեղանչել
ինձ, և մի՛ զաւակի իմում, և անուան իմոյ· այլ
ըստ արդարութե՟ն զոր արարի ընդ քեզ՝ արասցես ընդ
24 իս, և երկրիս յորում բնակեալ ես 'ի սմա։ * և ասէ աբրահամ·
25 ես երդնում։ * Եւ յանդիմանեա՛ց աբրահամ զաբիմելէք՝
վ՟ս ջրհորոյն ջրոց զորս հանին ծառայքն աբիմելէքայ։
26 * Եւ ասէ ցնա աբիմելէք· ո՛չ գիտացի ո՛ արար
զայն իրս, և դու ո՛չ պատմեցեր ինձ· և իմ ո՛չ էր
27 լուեալ՝ բայց այսօր։ * Եւ ա՛ռ աբրահամ արջառս և ոչխարս՝
և ետ աբիմելէքայ· և եդին երկոքին ուխտ ընդ
28 միմեանս· * և կացոյց աբրահամ եւթն որոջ ոչխարաց
29 միայն։ * Եւ ասէ աբիմելէք ցաբրահամ· զի՞նչ են այս
30 եւթն որոջք ոչխարաց զորս կացուցեր միայն։ * Եւ ասէ՝
զայդ եւթն որոջս առցես յինէն, զի եղիցի ինձ 'ի
31 վկայութի՟, թէ ես փորեցի զջրհորդ զայդ։ * վ՟ս այնորիկ
անուանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ ջրհո՛ր երդ-
32 ման· * զի անդ երդուան երկոքին միմեանց, և անդ եդին
ուխտ առ ջրհորին երդման։ Յարեաւ աբիմելէք
և ոքոզաթ տաճարապետ ն՟ր, և փիքաւղ սպարապետ
զօրաց ն՟ր· և դարձան անդրէն յերկիրն փղշտացւոց։
33 * Եւ տնկեաց աբրահամ տունկ առ ջրհորովն երդման·
34 և կարդաց անդ զանուն տ՟ն, ա՟ծ յաւիտենական։ * Եւ
պանդխտեցաւ աբրահամ յերկրին փղշտացւոց աւուրս
բազումս։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, փորձեա՛ց ա՟ծ զաբրահամ՝ ԻԶ
և ասէ ցնա· աբրահա՛մ աբրահամ· և նա՛
2 ասէ· ահաւասիկ եմ։ * Եւ ասէ ցնա· ա՛ռ դու զորդիդ քո
սիրելի զոր սիրեցեր զիսահակ, և գնա՛ դու յերկիր
բարձր, և հանցես զդա անդ յողջակէզ 'ի վ՟ր միոյ լեռանց
3 յորոց ասացից քեզ։ * Եւ յարեաւ աբրահամ ընդ
առաւօտն, համետեաց զէշ իւր· և ա՛ռ ընդ իւր երկուս
ծառայս· և զիսահակ զորդի իւր· և պատառեաց
փայտ յողջակէզ՝ և յարեաւ գնա՛ց· և եկն 'ի տեղին զոր
4 ասաց նմա ա՟ծ։ * և յաւուրն երրորդի համբարձ աբրահամ
զաչս իւր ※ և ետես զտեղին 'ի հեռաստանէ։
5 * Եւ ասէ աբրահամ ցպատանիս իւր· նստարո՛ւք դուք
այդր հանդերձ իշովդ· և ես և պատանեակդ երթիցուք
մինչև ցանդր, և երկի՛ր պագցուք և դարձցուք
6 առ ձեզ։ * Եւ ա՛ռ աբրահամ զփայտ ողջակիզին, և եդ
'ի վ՟ր իսահակայ որդւոյ իւրոյ· և ա՛ռ 'ի ձեռն զսուրն
7 և զհուրն· և գնացին երկոքեան 'ի միասին։ * Եւ ասէ
իսահակ ցաբրահամ հայր իւր, հա՛յր· և նա ասէ,
զի՞ է որդեակ։ և նա ասէ, ահա հուր՝ և ահա փայտ·
8 ո՞ւր է ոչխար յողջակէզ։ * և նա ասէ· ա՟ծ տեսցէ իւր
ոչխար յողջակէզ որդեակ։ գնացին երկոքեան 'ի միասին,
9 * և եկին 'ի տեղին զոր ասաց նմա ա՟ծ։ Անդ շինեաց
սեղան աբրահամ· և եդ 'ի վերայ զփայտն։ և կապեաց
զիսահակ զորդի իւր, և եդ զնա 'ի սեղան 'ի վ՟ր
10 փայտին։ * և ձգեաց աբրահամ զձեռն առնուլ զսուրն
11 և զենուլ զորդին իւր։ * Եւ կոչեաց զնա հրեշտակ տ՟ն
յերկնից՝ և ասէ· աբրահա՛մ աբրահամ։ և նա ասէ ցնա·
12 ահաւասիկ եմ։ * և ասէ, մի՛ մխեր զձեռն քո 'ի պատանեակդ,
և մի՛ ինչ առներ դմա· զի այժմ գիտացի
թէ երկիւղած ես դու յա՟յ, և ո՛չ խնայեցեր յորդւոյդ
13 քո սիրելի վ՟ս իմ։ * Համբարձ աբրահամ զաչս իւր և
ետես, և ահա խոյ մի կախեա՛լ կայր զծառոյն սաբեկայ

---

(15) Ոմանք· Ահաւադիկ երկիրդ իմ առա″։ (16) Այլք· Արդար խօսիցիս։ (17) Յօրինակին· Եւ եկեաց յաղօթս։
Գլ. ԻԱ. (2) Ոմանք· Եւ յղացաւ ծնաւ սառ″։ (6) Ոմանք· Ծաղր արարեր զիս ա՟ծ·· ուրախ լիցի ը՟ իս։ (7) Ոմանք· Եթէ սնուցանէ մա″։ (8) Ոմանք· 'Ի ստենէ իսահակ որդի ն՟ր։ (13) Ոմանք· Բայց և զորդի աղախնոյն։ (14) Ոմանք· Եւ եդ յուս ն՟ր զմա″։ (16) Ոմանք· Երթեալ նստէր յանդիման ն՟ր 'ի բացէ։ (17) Ոսկան· 'Ի լուս″· Եւ կոչեաց հրեշտակ տ՟յ զագար։

(22) Ոմանք· Եւ խօսեցաւ աբիմելէք·· և ասէ ցաբրա″։ (23) Ոմանք· Արդ երդուիր դու ինձ։ (23) 'Ի լուս″· Եւ մի անուան իմոյ· համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″։ (25) Ոմանք· Վ՟ս ջրհորոցն ջուրց զորս։ (31) Ոմանք· Զանուն տեղւոյն այնորիկ՝ ջրհոր բերսաբէէ։ (33) Ոմանք· Զանուն տ՟ն ա՟յ յաւիտենական։
Գլ. ԻԲ. (6) Ոմանք· 'Ի ձեռն զհուրն և զսուրն։ (7) Ոմանք· Ցաբրահամ ցհայր իւր։ (9) Այլք· 'Ի սեղանն 'ի վերայ փայտին։

կայ զեղջերաց : և գնաց աբրահամ առ զխոյն, և եհան
զնա յողջակէզ փոխանակ իսահակայ որդւոյ իւրոյ :
* Եւ կոչեաց աբրահամ զանուն տեղւոյն այնորիկ տ՟ր 14
ետես . զի ասիցեն ցայսօր 'ի լերինս յայսմիկ տ՟ր երևեցաւ :
* Եւ կոչեաց հրեշտակ տ՟ն զաբրահամ երկիցս անգամ 15
յերկնից՝ և ասէ : * Յանձն իմ երդուայ՝ ասէ տ՟ր, 16
փոխանակ զի արարեր դու զբանդ զայդ, և ոչ խնայեցեր
յորդւոյդ քո սիրելւոյ վ՟ն իմ . * այո՛ օրհնելով օրհնեցից 17
զքեզ, և բազմացուցանելով բազմացուցից զզաւակ
քո ո՟ղ զաստեղս երկնից բազմութ՟ե . և ո՟ղ զաւազ
առ ափն ծովու . և ժառանգեսցէ զաւակ քո զքաղաքս
հակառակորդաց իւրոց : * և օրհնեսցին 'ի զաւակի 18
քում ա՟մ ազգք երկրի . փոխանակ զի լուար ձայնի իմում :
* Դարձաւ աբրահամ առ պատանիսն իւր, և 19
յարուցեալ գնացին 'ի միասին 'ի ջրհորն երդման . և
բնակեցաւ աբրահամ առ ջրհորովն երդման :
ԻԷ * Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, պատմեցաւ աբրահամու, 20
թէ ահա ծնաւ մեղքա և նա որդիս նաքովրայ
եղբօր քում : * զովք զանդրանիկն ն՟ր, և զբաւ զեղբայր 21
ն՟ր, և զկամուէլ հայր ասորւոց, * և զքասադ, 22
և զազաւ, և զփաղդաս, և զյեդղափ, և զբաթուէլ .
* և բաթուէլ ծնաւ զռեբեկա : ութ սոքա որդիք՝ զորս 23
ծնաւ մեղքա նաքովրայ եղբօր աբրահամու : * Եւ հարճն 24
նորին որոյ անուն էր ռեմա, ծնաւ և նա զտաբեկ, և
զգաամ, և զտոքոս, և զմոլքա :

ԳԼ. ԻԳ.

ԻԸ Եւ եղեն կեանք սառայի հարիւր և քսան և եւթն 1
ամ : * և մեռաւ սառա 'ի քաղաքի արբոկայ 'ի ձորն, 2
այն ինքն է քեբրոն յերկրին քանանացւոց : և եկն աբրահամ
կոծել զսառա և սուգ առնուլ : * Եւ յարեաւ 3
աբրահամ 'ի մեռելոյն իւրմէ, և խօսեցաւ ընդ որդիսն
քետայ՝ և ասէ : * Պանդուխտ և նժդեհ եմ ես 'ի միջի 4
ձերում . արդ՝ տուք ինձ ստացուած գերեզմանի
ընդ ձեզ և թաղեցից զմեռեալս իմ : * Պատասխանի 5
ետուն որդիքն քետայ աբրահամու՝ և ասեն . * ունկն 6
դիր մեզ տէր, թագաւոր յա՟յ ես 'ի միջի մերում, յընտիր
շիրմաց մերոց թաղեա զմեռեալն . զի ոչ ոք 'ի մէնջ
արգելու 'իքէն զշիրիմս : * Յարեաւ աբրահամ երկիր 7
եպագ ժողովրդեան երկրին որդւոցն քետայ : * և խօսեցաւ 8
ընդ նոսա աբրահամ՝ և ասէ . եթէ յօժար իցէք
'ի մտի ձերում թաղել զմեռեալդ իմ յերեսաց իմոց,
ունկն դիք ինձ, և խօսեցարուք վ՟ն իմ ընդ եփրոնի
որդւոյ սահառայ, * և տացէ ինձ զայրն կրկին, որ է 9
'ի վիճակի ագարակի իւրոյ, արծաթոյ՝ որչափ և արժան
իցէ . տացէ զնա ինձ 'ի միջի ձերում 'ի ստացուած
բնակաց : * և եփրոն նստէր 'ի մէջ որդւոցն քետայ : 10
Պատասխանի ետ եփրոն քետացի աբրահամու՝ և ասէ,
լու 'ի լու որդւոցն քետայ, և ամենեցուն որ մտանէին
ընդ դուռն քաղաքի ն՟ր : * և ասէ . յիս դարձ տէր . և 11
ունկն դիր ինձ . զագարակն ետու քեզ, և զայրն որ
'ի նմա տա՛ց քեզ առաջի ա՟մ քաղաքակցաց իմոց ետու
քեզ թաղել զմեռեալն քո : * Եւ երկիր եպագ աբրահամ 12
առաջի ա՟մ ժողովրդեան երկրին . * և խօսեցաւ ընդ 13
եփրոնի յականջս ժողովրդեան երկրին, և ասէ . որով
հետև անսացեր ինձ, ունկն դիր ինձ . տա՛ց քեզ արծաթ
ընդ ագարակին, ա՛ռ յինէն և թաղեցից անդ
զմեռեալս : * Պատասխանի ետ եփրոն աբրահամու՝ և 14
ասէ ցնա . * ոչ տէր իմ . լուայ թէ գետինն չորեքհարիւր 15
սատեր արծաթոյ է, ընդ իս և ընդ քեզ զի՞նչ է
16 այն . բայց դու թաղեա զմեռեալն քո : * Եւ իբրև լուաւ
աբրահամ յեփրոնէ, կշռեա՛ց զարծաթն եփրոնի, զոր
խօսեցաւ յականջս որդւոցն քետայ, չորեքհարիւր սատեր
17 արծաթոյ ընտրոյ վաճառականաց : * Եւ հաստատեցաւ
ագարակն եփրոնի, որ է առ կրկնով այրին
յանդիման մամբրէի, ագարակն և այրն որ է 'ի նմա .
և ա՟մ ծառաստանն որ է յագարակի անդ, շուրջ յա՟մ
18 սահմանս ն՟ր, * 'ի ստացուածս աբրահամու առաջի որդւոցն
քետայ, և որ մտանէին ընդ դուռն քաղաքի ն՟ր :
19 * Եւ յետ այնորիկ թաղեաց աբրահամ զսառա զկին իւր
'ի կրկնումն այրի ագարակին, որ է յանդիման մամբրէի .
20 այն է քեբրոն յերկրին քանանացւոց : * և հաստատեցաւ
ագարակն և այրն որ է 'ի նմա՝ աբրահամու,
'ի ստացուածս շիրմաց յորդւոցն քետայ :

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ աբրահամ ծերացեալ էր և անցեալ զաւուրբք .
և տ՟ր օրհնեաց զաբրահամ ամենայնիւ :
2 * Եւ ասէ աբրահամ ցծառայն իւր ցերէց տան իւրոյ, ԻԹ
ցիշխան ա՟մ ընչից ն՟ր . դիր զձեռն քո ը՟ն երանօք իմովք :
3 * և երդմնեցուցից զքեզ 'ի տ՟ր, յա՟ծ երկնից, և յա՟ծ երկրի,
զի մի առցես կին որդւոյ իմում իսահակայ 'ի դստերաց
4 քանանացւոց յորոց միջի ես բնակեմ : * այլ յերկիրն
իմ ուստի ելեալ եմ երթիցես, և 'ի տուն իմ . և
5 առցես դու անտի կին որդւոյ իմում իսահակայ : * Ասէ
ցնա ծառայն . գուցէ՝ կինն ոչ կամիցի գալ ընդ իս յերկիրս
յայս, դարձուցանելով դարձուցի՞ց զորդի քո յերկիրն
6 ուստի ելեր : * Եւ ասէ աբրահամ . զգո՛յշ լեր, մի
7 դարձուցանիցես զորդի իմ անդր : * Տ՟ր ա՟ծ երկնից,
և ա՟ծ երկրի, որ առ զիս 'ի տանէ հօր իմոյ, և յերկրէն
ուստի ծնեալ էի, որ խօսեցաւ ընդ իս՝ և երդուաւ
ինձ և ասէ . զաւակի քում տաց զերկիրդ զայդ . նա
առաքեսցէ զհրեշտակ իւր առաջի քո . և առցես անտի
8 կին որդւոյ իմում իսահակայ : * Ապա թէ ոչ կամիցի
կինն գալ ընդ քեզ յերկիրս յայս, քաւեա՛լ լիջիր
դու յերդմանէդ յայդմանէ : բայց միայն զորդեակդ
9 իմ մի դարձուցանիցես անդր : * Եւ եդ ծառայն աբրահամու
զձեռն իւր ընդ երանօք տեառն իւրոյ՝ և երդուաւ
10 նմա վ՟ն բանիս այսորիկ : * Եւ առ ծառայն
տասն ուղտ յուղտուց տեառն իւրոյ՝ և գնաց : և յա՟մ
բարութեց տեառն իւրոյ ընդ իւր : և յարեաւ գնաց
11 'ի միջագետս 'ի քաղաքն նաքովրայ . * և նստոյց զուղտսն
արտաքոյ քաղաքին առ ջրհորոյ ջրոյն ը՟ն երեկս յորժամ
12 ջրուորն ելանէր : Եւ ասէ . * տ՟ր ա՟ծ տեառն իմոյ աբրահամու՝
յաջողեա առաջի իմ այսօր . և արա ողորմութ՟ի
13 ընդ տեառն իմում աբրահամու : * Աւասիկ ես կամ
'ի վ՟ր աղբեր ջրոյս, և դստերք բնակչաց քաղաքիս ելանեն
14 հանել ջուր : * և եղիցի կոյս մի որում ես ասացից,
թէ խոնարհեցո՛ զսափորդ քո զի արբից, և ասէ ցիս՝
արբ, և ուղտուցդ քոց ես արբուցից մինչև
դադարեսցին յըմպելոյ, զա՛յն պատրաստեցեր ծառային
քում իսահակայ . և այնու գիտացից թէ արարեր ողորմութ՟ի
15 տեառն իմում աբրահամու : * Եւ եղև մինչչև
կատարեալ էր ն՟ր զխօսսն 'ի մտի իւրում, և ահա
ռեբեկա ելանէր, որ ծնեալն էր բաթուէլի որդւոյ
մեղքեայ կնոջ նաքովրայ եղբօր աբրահամու . և ունէր սափոր
16 յուս իւր : * և էր կոյսն գեղեցիկ երեսօք յոյժ : կոյս՝
զոր այր ոչ գիտէր : էջ յաղբերն, և ելից զսափորն իւր
և ել :

---

(14) Ոմանք . 'Ի լերինն յայնմիկ տ՟ր : (17) Ոմանք . Իբրև զաստեղս երկ" . և իբրև զաւազ : (19) Ոմանք . Եւ բնակեաց աբրահամ առ ջրհորին երդ" : (22) Ոմանք . Եւ զքազադ և զաւաւ : (24) Այլք . Որոյ էր անուն ռեեմայ :
Գլ . իգ . (3) Ոմանք . 'Ի մեռելոյ անտի իւրմէ : (6) Այլք . Թաղեա զմեռեալդ քո : (6) Յօրինակին գրեալ . Զի ոչ ոք 'ի մէնջ արգել" : (7) Ոմանք . Եւ երկիր եպագ ժո" : (8) Յօրինակին գրեալ . Վ՟ն իմ ընդ եփրոնի : (11) Այլք . Թաղեա զմեռեալն քո : (15) Ոմանք . Չորեքհարիւր սատերի ար" :

(16) Ոմանք . Կշռեաց աբրահամ զարծաթն : (17) Այլք . Որ էր յագարակի անդ :
Գլ . իդ . (1) Այլք . Էր ծերացեալ և անց" : (2) Ոմանք . Ընդ երանօք իւրովք : (3) Ոմանք . 'Ի դստերաց աստի քանանացւոց" . յորոց միջի ես բնակեալ եմ : (9) Ոմանք . Ընդ երանօք աբրահամու տեառն : (11) Յօրինակին . Յորժամ ջրուորն ելանէր : (14) Այլք . Եւ ասասցէ ցիս արբ" . մինչև դադարեսցեն : (16) Ոմանք . Կոյս՝ որ զայր ոչ գիտէ : (16) Յօրինակին գրեալ . Եւ ելից զսափորն իւր և ել :

և ել: * Ընթացաւ ծառայն ընդ առաջ նր̃՝ և ասէ. ար- 17
բո՛ ինձ սակաւ մի ջուր 'ի սափորոյ այդմ: * Եւ նա 18
ասէ. ա՛րբ տէր: և փութացաւ իջոյց զսափորն 'ի վե̃ր
բազկաց իւրոց. և արբոյց նմա՝ * մինչև դադարեաց 19
յըմպելոյ: և ասէ՝ և ուղտուց քոց հանից ջուր մինչև
ամենեքեան արբցեն: * Եւ փութացաւ թափեաց զսա- 20
փորն յաւազանն, և ընթացաւ դարձեալ 'ի ջրհորն հա-
նել. և եհան ջուր ամ̃ ուղտուց նր̃: * Եւ այրն միտ 21
դնէր նմա, և լո՛ւռ կայր 'ի միտ առնուլ. եթէ աջո-
ղեա՞ց տր̃ զճանապարհ նր̃՝ և թէ ոչ: * Եւ եղև իբրև 22
դադարեցին ամ̃ ուղտքն յըմպելոյ, և առ այրն գինդս
ոսկիս մի մի ըստ դահեկանի ծանու, և երկուս ապա-
րանջանս 'ի ձեռս նր̃. 'ի տասն դահեկանէ ծանր նոցա:
* Եւ եհա՛րց զնա՝ և ասէ. ո՞յր դուստր ես դու, պատ- 23
մեա՛ ինձ թէ իցէ՞ 'ի տան քում մեզ տեղի յիջավանաց:
* Եւ ասէ ցնա. դուստր բաթուէլի եմ ես որդւոյ մեղ- 24
քեայ զոր ծնաւ նաքովրայ: * և ասէ ցնա. և յարդ և 25
խոտ շատ է մեր, և տեղի իջավանաց: * Խնդա՛ց այրն, 26
և երկիր եպագ տն̃, * և ասէ. օրհնեա՛լ տր̃ ած̃ տեառն 27
իմոյ աբրահամու. որ ո՛չ վրիպեցոյց զարդարութի̃ իւր
և զճշմարտութի̃ 'ի տեառնէ իմմէ. և ինձ յաջողեաց տր̃
'ի տա՛ն եղբօր տեառն իմոյ: * Եւ ընթացաւ աղջիկն 28
պատմեաց 'ի տան մօր իւրոյ ըստ բանիցն այնոցիկ: * Եւ 29
ռեբեկայ՝ էր եղբայր որում անուն էր լաբան: և ըն-
թացաւ լաբան առ այրն արտաքս յաղբեւրն, * իբրև 30
ետես զգինդսն և զապարանջանսն 'ի ձեռսն քեռ իւ-
րոյ. և զի լուաւ զբանսն ռեբեկայ քեռէ իւրմէ՝ որ
ասէր, թէ այսպէս ինչ խօսեցաւ ընդ իս այրն: և եկն
առ այրն, մինչ կայր 'ի վե̃ր ուղտուց իւրոց առ աղբերն.
* և ասէ ցնա. եկ մո՛ւտ 'ի տուն օրհնեա՛լ տն̃. զի՞ կաս 31
արտաքոյ, զի ես պատրաստեցի տուն և տեղի ուղ-
տուցդ: * Եմուտ այրն 'ի տունն անդր, և իջոյց ուղ- 32
տուցն: և ետուն յարդ և խոտ ուղտուցն, և ջուր լուա-
նալոյ ոտից նր̃, և ոտից նց̃ որ ընդ նմայն էին: * Եւ 33
եդին հաց առաջի նց̃ ուտել: և նա ասէ. ո՛չ կերայց
մինչև խօսեցայց զբանս իմ: և ասեն՝ խօսեա՛ց: * Եւ 34
ասէ. ծառայ աբրահամու եմ ես. * և տր̃ օրհնեաց զը- 35
տէր իմ՝ յոյժ, և բարձրացաւ. և ետ նմա արջառ և
ոչխար, և արծաթ և ոսկի, ծառայս և աղախնայս,
ուղտս և էշս: * և ծնաւ սառա՝ կին տեառն իմոյ որ- 36
դի մի տեառն իմում յետ ծերութե̃ իւրոյ. և նմա ետ
զա̃մ ինչ որ էր նր̃: * Եւ երդմնեցոյց զիս տէր իմ՝ և 37
ասէ. ո՛չ առցես կին որդւոյ իմում իսահակայ 'ի դըս-
տերաց աստի քանանացւոց, յորոց միջի ես պանդխ-
տեալս եմ յերկրի սոցա: * այլ 'ի տունն հօր իմոյ եր- 38
թիցես և 'ի տոհմ իմ, և առցես անտի կին որդւոյ իմ-
մում: * Եւ ես ասացի ցտէրն իմ. գուցէ՝ ո՛չ գայցէ 39
կինն ընդ իս: * և ասէ ցիս. տր̃ ած̃ իմ որում հաճոյ 40
եղէ առաջի նր̃, նա՛ առաքեսցէ զհրեշտակ իւր ընդ
քեզ, և յաջողեսցէ զճանապարհս քո. և առցես կին
որդւոյ իմում յազգէ իմմէ, և 'ի տանէ հօր իմոյ: * և 41
յայնժամ քաւեա՛լ լիցիս 'ի նզովից աստի իմոց. յոր-
ժամ երթիցես 'ի տոհմ իմ՝ և ո՛չ տացեն, քաւեա՛լ լի-
ցես յերդմանէ աստի իմմէ: * Եւ իբրև եկի այսօր յաղ- 42
բեւրն՝ ասեմ. տր̃ ած̃ տեառն իմոյ աբրահամու, եթէ
յաջողեցեր ինձ զճանապարհս իմ, զոր ես այժմիկ ե-
կեալ եմ. * ահաւասիկ ես հասեալ կամ 'ի վե̃ր աղբեր 43
ջրոյս, և դստերք մարդկան քաղաքիս ելանեն տանել
ջուր. և եղիցի կոյս ցոր ես ասացից՝ թէ արբո՛ ինձ
սակաւ մի ջուր 'ի սափորոյդ քումմէ, * և ասասցէ ցիս՝ 44
թէ ա՛րբ, և ուղտուցդ ևս քոց հանից ջուր, ա՛յն է կին
զոր պատրաստեաց տր̃ ծառայի իւրում իսահակայ. և
այնու գիտացից թէ արարեր ողորմութի̃ ընդ տեառն
45 իմում աբրահամու: * Եւ եղև մինչչև իմ կատարեալ
էր զխօսս 'ի մտի իմում, անդէն վաղվաղակի ելանէր
ռեբեկա՝ և ունէր սափոր յուս իւր. էջ յաղբեւրն՝ և
46 եհան ջուր: և ասեմ ցնա արբո՛ ինձ: * և փութացեալ
իջոյց զսափորն յինքենէ՝ և ասէ. ա՛րբ դու, և ուղ-
տուցդ ևս քոց արբուցից: և արբի. և ուղտուցն ի-
47 մոյ արբոյց: * Եւ հարցի ցնա՝ և ասեմ, ո՞յր դուստր
ես դու՝ պատմեա՛ ինձ. և նա ասէ, դուստր բաթուէ-
լի եմ ես՝ որդւոյ նաքովրայ զոր ծնաւ նմա մեղքա: և
եդի գինդս յականջս նր̃, և ապարանջանս 'ի ձեռս նր̃.
48 և խոնարհեցի. * և երկի՛ր պագի տն̃. և օրհնեցի զտր̃ ած̃
տեառն իմոյ աբրահամու. որ յաջողեաց ինձ 'ի ճանա-
պարհի ասա ճշմարտութե̃. առնուլ զդուստր եղբօր
49 տեառն իմոյ որդւոյ նր̃: * Արդ՝ եթէ առնէք դուք
շնորհս և արդարութի̃ առ տէրն իմ, պատմեցէ՛ք ինձ.
ապա թէ ո՛չ՝ ցուցէ՛ք ինձ զի դարձայց յա՛ջ կամ յա-
50 հեակ: * Պատասխանի ետուն լաբան և բաթուէլ՝ և
ասեն. 'ի տէ̃ ել իրդ այդ. և մեք ո՛չ կարեմք հակա-
51 ռակ ինչ չար ասել բարւոյ. * ահաւադիկ ռեբեկա ա-
ռաջի քո, ա՛ռ և գնա. և եղիցի կին որդւոյ տեառն
52 քոյ՝ որպէս և խօսեցաւ տր̃: * Եւ եղև իբրև լուաւ ծա-
53 ռայն աբրահամու զբանս նոցա, երկիր եպագ տն̃: * և
եհան ծառայն անօթս ոսկւոյ և անօթս արծաթոյ, և
հանդերձս, և ետ ռեբեկայ. և ետ ընծայս եղբարց նր̃
54 և մօրն: * Կերան և արբին նա՛, և արքն որ ընդ նմա
էին. և ննջեցին: և յարուցեալ 'ի վաղորդայն անդր՝
55 ասէ. արձակեցէ՛ք զիս զի երթայց առ տէր իմ: * Եւ
ասեն եղբարք նր̃ և մայրն. կացցէ կոյսն առ մեզ իբրև
56 աւուրս տասն, և ապա երթիցէ: * Եւ նա ասէ ցն̃ց.
մի՛ խափանէք զիս. զի տր̃ աջողեաց զճանապարհս իմ.
57 արձակեցէ՛ք զիս զի երթայց առ տէրն իմ: * և ասեն
եղբարք նր̃. կոչեսցուք զաղջիկն, և հարցցո՛ւք 'ի բե-
58 րանոյ նր̃: * Կոչեցին զռեբեկա՝ և ասեն ցնա. երթա՞ս
59 ընդ առնս ընդ այսմիկ. և նա ասէ՝ երթա՛մ: * Եւ յու-
ղարկեցին զռեբեկա զքոյրն իւրեանց, և զինչս նր̃. և
60 զծառայն աբրահամու, և որ ընդ նմայն էին: * և օրհ-
նեցին զռեբեկա՝ և ասեն ցնա. քոյր մեր եղիցես 'ի հա-
զարս և 'ի բեւրս. և ժառանգեսցէ զաւակ քո զքա-
61 ղաքս թշնամեաց քոց: * Յարուցեալ ռեբեկա և նա-
ժիշտք իւր, ելին յուղտս և գնացին ընդ առնն: և ա-
62 ռեալ ծառայն զռեբեկա՝ գնա՛ց: * Եւ իսահակ յանա-
պատի անդ առ ջրհորովն տեսլեան բնակէր յերկրին
63 'ի կողմ հարաւոյ: * և ել իսահակ զբօսնուլ 'ի դաշտին
ընդ երեկս. ամբարձ զաչս իւր՝ և ետես՝ զի գային
64 ուղտք տասն: * Ամբարձեալ զաչս իւր և ռեբեկա ե-
65 տես զիսահակ, էջ վաղվաղակի յուղտուէ անտի. * և
ասէ ցծառայն. ո՞վ է այրն որ գայ 'ի դաշտին ընդ ա-
ռաջ մեր: և ասէ ծառայն, նա՛ է տէրն իմ: և նր̃ ա-
66 ռեալ ձորձս արկա՛ւ զիւրև: * Եւ պատմեաց ծառայն.
67 իսահակայ զա̃մ զխօսսն զոր արար: * Եւ եմուտ իսա-
հակ 'ի տունն սառայի մօր իւրոյ, և ա՛ռ զռեբեկա, և
եղև նր̃ կին. և սիրեաց զնա. և մխիթարեցաւ իսա-
հակ վս̃ սառայի մօր իւրոյ:

ԳԼ. ԻԵ.

1 Եւ յաւել աբրահամ առնուլ կին որում անուն էր Լ
2 քետուրա: * և ծնաւ նմա զեմրան, և զյեկ-
սան, և զմադան, և զմադիան, և զյեսբոկ, և զսովեւէ:

---

(16) Յօրինակին. Էջ յաղբերն: (23) Այլք. Տեղի իջավանաց: (27) Ոմանք. 'Ի տէ̃ իմմէ, և ինձ.. 'ի տանէ եղբօր տեառն իմոյ: (28) Ոմանք. Պատմեաց 'ի տան հօր իւրոյ: (32) Ոսկան. Եւ իջոյց յուղտուցն: (41) Ոմանք Չերիմոյն ևս փնդիս ունին. Քաւեա՛լ լիցես: Որք ոմանք. 'Ի նզովից աստի իմոց: (42) Ոմանք. Զոր ես այժմ եկեալ եմ: (43) Ոմանք. Ելանեն հանել ջուր: (56) Ոմանք. Զի տր̃ յաջողեաց զճանապարհ իմ: (59) Ոմանք յաւելուն. Եւ զինչս նորա. և զդայեակ նորա. և զծառայն աբրահա̃մու: (61) Ոմանք. Զռեբեկա՝ և գնաց: (62) Ոմանք. Եւ իսահակ շրջէր յանապատի անդ առ ջրհորովն տեսլեանն բնակէր: (63) Ոսկան. Զբօսնուլ 'ի դաշտին: (64) Օրինակ մի. Յուղտէ անտի: Իսկ Ոսկան. Յուղտոյ անտի:

Գլ. ԻԵ. (1) Ոմանք. Առնուլ իւր կին.. քետուրա: (2) Ոմանք. Եւ զյեկսան.. և զյեսբոկ:

ւէ ։ * Եւ յեկտան ծնաւ զսաբա, և զթեման, և զդադան ։ 3
և եղեն որդիք դադանայ, ռագուէլ, և նաբդեէլ,
և ասուրիմ, և լատուսիմ, և լովոմիմ ։ * Եւ 4
որդիք մադիամու, գեփար, և ափեր, և ենոք, և աբիդա, և եղրագա ։ ամենեքեան սոքա էին որդիք քետուրայ ։ * Եւ ետ աբրահամ զամ̃ ինչս իւր իսահակայ 5
որդւոյ իւրում ։ * և որդւոց հարճիցն իւրոց որ էին 6
աբրահամու, ետ աբրահամ պարգևս · և արձակեաց զնոսա յիսահակայ որդւոյ իւրոյ մինչդեռ ինքն կենդանի
էր՝ ընդ արևելս յերկիրն արևելից ։ * Եւ այս են ամք 7
աւուրց կենացն աբրահամու զորս եկեաց, հարիւր եւթանասուն և հինգ ամ ։ * և պակասեալ աբրահամու մեռաւ 8
'ի բարւոք ծերութե̃, ալևորեալ և լի աւուրբք ·
և յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր ։ * Եւ թաղեցին զնա 9
իսահակ և իսմայէլ որդիք նր̃, յայրին անդ 'ի կրկնում
յագարակին եփրոնի որդւոյ սահառայ քետացւոյ · որ
է յանդիման մամբրէի · * ագարակն և այրն զոր ստացաւ 10
աբրահամ յորդւոցն քետայ ։ անդ թաղեցին զաբրահամ և զսառա կին նր̃ ։ * Եւ եղև յետ մահուանն 11
աբրահամու, օրհնեաց ա̃ծ զիսահակ զորդի նր̃ ։ և բնակեցաւ իսահակ առ ջրհորն տեսլեանն ։

ԼԱ * Եւ այս են ծնունդք իսմայէլի որդւոյ աբրահամու, 12
զոր ծնաւ ագար եգիպտացի աղախինն սառայի ։ * Եւ այս են անուանք որդւոցն իսմայէլի · ըստ 13
անուանց ազգացն նր̃ ։ Անդրանիկն իսմայէլի նաբէովթ
և կեդար, և աբդեէլ, և մաբսամ, * և մասմա, և իդումա, 14
և մասէ, * և քոդդադ, և թեման, և յետուր, 15
և նափէս, և կեդմա ։ * Սոքա են որդիք իսմայէլի, 16
և այս են անուանք նց̃ 'ի հանգրուանս իւրեանց, և 'ի
խորանս իւրեանց, երկոտասան իշխանք նց̃ ըստ ազգաց
իւրեանց ։ * Եւ այս են ամք կենաց իսմայէլի, հարիւր երեսուն և եւթն ամ · և պակասեալ մեռաւ, 17
և յաւելաւ յազգ իւր ։ * և բնակեցաւ յեւիլայ մինչև 18
ցսուր որ է յանդիման եգիպտոսի, մինչև 'ի գալ յասորեստանեայս · յանդիման ամենայն եղբարց իւրոց
բնակեցաւ ։

ԼԲ * Եւ այս են ծնունդք իսահակայ որդւոյ աբրահամու · 19
աբրահամ ծնաւ զիսահակ ։ * և էր իսահակ ամաց քառասնից յորժամ առ զռեբեկա զդուստր բաթուէլի 20
ասորւոյ, որ էր 'ի միջագետաց ասորւոց, զքոյր լաբանու ասորւոյ իւր 'ի կնութե̃ ։ * Եւ աղաչէր իսահակ 21
զա̃ծ վս̃ ռեբեկայ կնոջ իւրոյ՝ զի ամուլ էր ։ և լուաւ
նմա ա̃ծ · և յղեցաւ ռեբեկա կին նր̃ ։ * և խաղային 22
մանկունք 'ի նմա ։ և ասէ՝ եթէ այսպէս լինելոց իցէ ինձ,
ընդէ՞ր իցէ ինձ այս ։ և գնաց հարցանել 'ի տ̃է ։ * Եւ 23
ասէ ցնա տ̃ր · երկու ազգք են յարգանդի քում, և երկու ժողովուրդք յորովայնէ քումմէ զատցին · և ժողովուրդ զժողովրդեամբ եւելեւել առնիցէ, և երէցն կրտսերոյն ծառայեսցէ ։ * Եւ իբրև լցան նր̃ աւուրք ծնանելոյ · և էին երկուորիք յորովայնի նորա ։ * Եւ ելն 25
ել որդին անդրանիկ շառագոյն ամենևին՝ իբրև զմորթ
թաւ, և անուանեաց զանուն նր̃ եսաւ · և ապա ել
եղբայր նր̃, և ձեռն նր̃ ունէր զգարշապարէ եսաւայ ·
և կոչեաց զանուն նր̃ յակոբ ։ * Եւ իսահակ էր ամաց 26
վաթսնից՝ յորժամ ծնաւ զնս̃ ռեբեկա ։ և աճեցին մանկունքն ։ * և էր եսաւ՝ այր հմուտ որսոյ վայրագ ։ և 27
յակոբ՝ այր առանց պաճուճանաց ընտանի ։ * Եւ 28
սիրեաց իսահակ զեսաւ, զի որս նորա կերակուր էր
նմա · և ռեբեկա սիրէր զյակոբ ։ * Եւ էր եփեալ յակոբայ թան · և եկն եսաւ 'ի դաշտէ՝ նքթեալ ։ * և ասէ եսաւ ցյակոբ · տուր ինձ ճաշակել 'ի շիկաթանէդ յայդմանէ, զի նքթեալ եմ ։ վս̃ այնորիկ կոչեցաւ անուն նր̃ եդոմ ։ * Եւ ասէ յակոբ ցեսաւ · վաճառեա 31

32 ինձ այսօր զանդրանկութիւն քո ։ * Եւ ասէ եսաւ՝ ահաւասիկ ես երթամ 'ի վախճանել, և առի՞մ իցեն ինձ
33 այն անդրանկութիւնք ։ * և ասէ ցնա յակոբ · երդուիր
ինձ այսօր ։ և երդուաւ նմա ։ Եւ վաճառեաց եսաւ
34 զանդրանկութիւնս իւր յակոբայ ։ * և յակոբ ետ եսաւայ հաց և թան ոսպնեայ · կերաւ և արբ, և յարեաւ
գնաց ։ և անարգեաց եսաւ զանդրանկութիւնն ։

ԳԼ · ԻԶ ·

1 Եւ եղև սով յերկրին · թող զառաջին սովն որ եղև 'ի ժամանակս աբրահամու ։ և չոգաւ իսահակ ԼԳ ·
2 առ աբիմելէք արքայ փղշտացւոց 'ի գերարա ։ * Եւ երևեցաւ նմա տ̃ր՝ և ասէ · մի իջաներ յեգիպտոս, այլ
3 բնակեա դու յերկրիդ յորում ասացից քեզ ։ * և պանդխտեա յերկրիս յայսմիկ · և եղէց ընդ քեզ, և օրհնեցից զքեզ · զի քեզ և զաւակի քում տաց զամ̃ զերկիրս
զայս · և հաստատեցից զերդումն իմ զոր երդուայ աբրահամու
4 հօր քո ։ * Եւ բազմացուցից զզաւակ քո իբրև
զաստեղս երկնից · և տաց զաւակի քում զամ̃ զերկիրս
զայս · և օրհնեսցին 'ի զաւակի քում ամ̃ ազգք երկրի ։
5 * փոխանակ զի լուաւ աբրահամ հայր քո ձայնի իմում,
և պահեաց զհրամանս իմ և զպատուիրանս իմ, և զիրաւունս
6 իմ, և զօրէնս իմ ։ * Եւ բնակեցաւ իսահակ
7 'ի մէջ գերերացւոց ։ * և հարցին արք տեղւոյն զռեբեկայ կնոջէ նր̃ · և ասէ՝ քոյր իմ է, քանզի երկեաւ
ասել թէ կին իմ է · թէ գուցէ սպանանիցեն զնա արք
8 տեղւոյն վս̃ ռեբեկայ · զի գեղեցիկ էր երեսօք ։ * և եղև անդ բազում ժամանակս ։ Եւ կարկառեալ աբիմելէք արքայ փղշտացւոց ընդ պատուհան, և ետես զիսահակ
9 զի խաղայր ընդ ռեբեկայ կնոջ իւրում ։ * կոչեաց աբիմելէք զիսահակ՝ և ասէ ցնա · ուրեմն կին քո էր,
և ընդէ՞ր ասացեր թէ քոյր իմ է ։ ասէ ցնա իսահակ,
10 քանզի ասացի՝ թէ գուցէ մեռանիցիմ վս̃ նր̃ ։ * Ասէ
ցնա աբիմելէք · ընդէ՞ր արարեր զայդ ընդ մեզ · սակաւիկ մի ևս մտեալ էր ուրումն յազգէ իմմէ առ կին
քո · և ածէիր 'ի վր̃ մեր անգիտութի̃ ։ Եւ պատուիրեաց
11 աբիմելէք ամ̃ ժողովրդեան իւրում և ասէ · * ամենայն որ հարկանիցէ ընդ այրդ ընդ այդ, կամ ընդ
12 կին դորա՝ մահու պարտական լիցի ։ * Եւ սերմանեաց
սերմ իսահակ յերկրին յայնմիկ, և եգիտ 'ի տարւոջն
յայնմիկ հարիւրաւոր զգարին ։ և օրհնեաց զնա տ̃ր ։
13 * և բարձրացաւ այրն · և երթայր յառաջադէմ և մեծանայր,
14 մինչև եղև մեծ յոյժ ։ * և եղև նր̃ անասուն
ոչխարի և արջառոյ, և արմտիք բազում ։ Եւ նախանձեցան
15 ընդ նմա փղշտացիքն ։ * և զամ̃ ջրհորս զոր փորեցին
ծառայք նր̃ 'ի ժամանակին աբրահամու հօր նր̃,
16 խցին փղշտացիքն և լցին զնս̃ հողով ։ * Եւ ասէ աբիմելէք ցիսահակ · երթ գնա 'ի մէնջ, զի կարի զօրաւորագոյն
17 քան զմեզ եղեր ։ * և գնաց անտի իսահակ, և
բնակեցաւ 'ի ձորն գերերացւոց · և անդ բնակեաց ։
18 * Եւ դարձեալ իսահակ փորեաց զջրհորսն ջրոց, զոր ԼԴ ·
փորեցին ծառայքն աբրահամու հօր նր̃, և խցին զայն
փղշտացիքն յետ մահուանն աբրահամու հօր նր̃ · և եդ
նց̃ անուանս ըստ անուանցն զոր անուանեաց նց̃ աբրահամ
19 հայր իւր ։ * Եւ փորեցին ծառայքն իսահակայ
'ի ձորն գերերացւոց, և գտին անդ ջրհոր ջրոյ կենդանւոյ
20 ։ * Եւ մարտնչէին հովիւքն գերերացւոց ընդ
հովիւսն իսահակայ · և ասէին՝ եթէ իւրեանց իցէ ջրհորն · և կոչեաց զանուն ջրհորոյն զրկումն · քանզի զրկեցին
21 զնա ։ * Չուեաց անտի և փորեաց միւս ևս ջրհոր ջրոյ · հակառակէին և վս̃ այնորիկ ևս ։ և կոչեաց
22 զանուն նր̃ թշնամութի̃ ։ * Չուեաց անտի և փորեաց
այլ

---

(7) Յօրինակին · Զորս եկեաց ՃՀԵ ամ ։ (16) Այլ · Եւ այս անուանք են ։ (18) Ոմանք · Եւ բնակեցաւ յեւզայ մինչև ցսուր ։ (21) Ոմանք · Եւ յղացաւ ռեբեկա ։ (22) Այլ · Եւ խաղացին մանկունքն 'ի ։ (23) Ոմանք · Յորովայնէ քում զատ՛՛ ։ (28) Ոմանք · Եւ սիրէր իսահակ զեսաւ ։ (28) Յօրինակին · Կերակուր է նմա ։ (32) Ոմանք · Եւ առ իմ իցեն ինձ այն ։ (34) Ոմանք · Եւ անարգեաց · · զանդրանկութիւն իւր ։ և Ոմանք, զանդրանկութիւն ։ ԳԼ · ԻԶ · (3) Ոմանք · Աբրահամու հօր քում ։ (14) Ոմանք · Եւ եղեն նր̃ անա՛՛ ։ (16) Ոմանք · Զի կարի զօրացայ ։ (18) Ոմանք · Զոր անուանեաց զնս̃ աբրահամ ։ (20) Ոմանք · Թէ իւրեանց իցէ ջուրն · · · ք̃զի զրկեցին զնա ։

այլ Ջրհոր, և ոչ մարտնչէին վն՛ այնր. և կոչեաց զա-
նուն նր՛ Անդորրութիւն. ասէ՝ զի այժմ ընդարձակեաց
մեզ տր՛, և աճեցոյց զմեզ յերկրի: * Եւ ել անտի 'ի 23
Ջրհորն երդման: * և երևեցաւ նմա տր՛ 'ի գիշերին յայն- 24
միկ՝ և ասէ: ես եմ ա՛ծ հօր քոյ, մի՛ երկնչիր. զի ընդ
քեզ եմ, և օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցից զզաւակ
քո վն՛ աբրահամու հօր քոյ: * Եւ շինեաց անդ սեղան. 25
և կարդա՛ց անդ զանուն տն՛: և եհար անդ զխորան իւր:
փորեցին ծառայքն իսահակայ անդ Ջրհոր: * Եւ աբի- 26
մելէք չոգաւ առ նա 'ի գերարայ, և ոքոզաթ սաղարա-
պետ նր՛, և փիքաւղ սպարապետ զօրաց նր՛: * Եւ ա- 27
սէ ցնոսա իսահակ. զի՞ եկիք առ իս, զի դուք ատե-
ցէք զիս՝ և հալածեցէք 'ի ձէնջ: * Եւ ասեն. տեսա- 28
նելով տեսաք՝ զի էր տր՛ ընդ քեզ. և ասեմք՝ եղիցի
դա՛շն ընդ միմեանս, ընդ մեզ և ընդ քեզ. և դիցուք
ընդ քեզ ուխտ * չառնել ինչ մեզ չար. ո՛պ և մեք ոչ- 29
ինչ մեղաք քեզ. և զոր օրինակ արարաք քեզ բարի՝ և
արձակեցա՛ք զքեզ խաղաղութե՛. և արդ դու օրհնեա՛լ
'ի տե՛ ես: * Եւ արա՛ր նց՛ խրախութիւն. կերան և ար- 30
բին: * և յարուցեալ 'ի վաղիւ անդր երդուան այր ըն- 31
կերի իւրում. և արձակեա՛ց զնոսա իսահակ, և գնա-
ցին 'ի նմանէ ողջութե՛: * Եւ եղև յաւուր յայնմիկ ե- 32
կին ծառայքն իսահակայ՝ և պատմեցին նմա վն՛ Ջրհո-
րոյն զոր փորեցին, թէ ոչ գտաք Ջուր: * և կոչեաց զնա 33
երդումն: վն՛ այնորիկ է անուն քաղաքին այնմիկ Ջրհոր
երդման՝ մինչև ցայսօր ժամանակի:

ԼԵ * Եւ էր եսաւ ամաց քառասնից, և առ իւր կին զյու- 34
դիթ դուստր բէերայ քետացւոյ, և զմասեմայ դուստր
ելոմայ խևացւոյ: * և դառնացուցանէին զիսահա՛կ 35
և զռեբեկա:

ԳԼ. ԻԷ.

Եւ եղև իբրև ծերացա՛ւ իսահակ, և վատեցին աչք 1
նր՛ 'ի տեսանելոյ. կոչեաց զեսաւ զորդի իւր զերէց՝
և ասէ ցնա. որդեակ իմ: և նա ասէ ցնա, ահաւասիկ ես:
* Եւ նա ասէ ցնա. ահաւասիկ ես ծերացեալ եմ, և ոչ 2
գիտեմ զօր վախճանի իմոյ: * արդ՝ ա՛ռ դու զգործի քո 3
զաղեղն և զկապարճս, և ե՛լ 'ի դաշտ. և որսա՛ ինձ որս.
* և արա՛ ինձ խորտիկս ո՛պ և ես սիրեմ. և բե՛ր մատո՛ ինձ՝ 4
զի կերայց. և օրհնեսցէ՛ զքեզ անձն իմ մինչչև՛ մեռեալ
իցեմ: * Եւ լուաւ ռեբեկա զի խօսէր իսահակ ընդ որդ- 5
ւոյ իւրում: գնաց եսաւ 'ի դաշտ որսա՛լ որս հօր իւ-
րում: * Եւ խօսեցաւ ռեբեկա ընդ յակոբայ որդւոյ 6
իւրում՝ և ասէ. ահա լուա՛յ ես 'ի հօրէ քումմէ զի խօ-
սէր ընդ եղբօր քում՝ և ասէր. * բե՛ր ինձ որս և ա- 7
րա ինձ խորտիկս զի կերայց և օրհնեցից զքեզ առաջի
տն՛՝ մինչչև՛ մեռեալ իցեմ: * Եւ արդ՝ որդեակ իմ լո՛ւր 8
ինձ՝ ո՛պ ես պատուիրեմ քեզ: * գնա՛ դու 'ի դաշտն, և 9
ա՛ռ ինձ անտի երկուս ուլս փափուկս և ընտիրս, և ա-
րարից զնո՛ խորտիկս հօր քում ո՛պ և սիրէ: * և մա- 10
տուսցես հօր քում և կերիցէ. զի օրհնեսցէ զքեզ հայր
քո՝ մինչչև՛ մեռեալ իցէ: * Եւ ասէ յակոբ ցռեբեկայ 11
մայր իւր. եղբայր իմ եսաւ, այր՝ թա՛ւ է, և ես լե՛րկ.
* գուցէ՛ շօշափիցէ՛ զիս հայր իմ. և լինիցիմ առաջի նր՛ 12
իբրև արհամարհող, և ածիցեմ 'ի վր՛ իմ անէծս և ոչ
օրհնութի՛: * Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. յի՛մ վերայ ա- 13
նէծք այն որդեակ. բայց միայն լո՛ւր ձայնի իմում և
երթ ա՛ծ ինձ: * Գնա՛ց՝ և ա՛ռ ած մօր իւրում: և ա- 14
րար խորտիկս՝ ո՛պ և սիրէր հայր նորա: * Եւ առեալ 15
ռեբեկայ զպատմուճանն ազնիւ որդւոյ իւրոյ երիցու
որ կայր առ նմա 'ի տան, զգեցոյց յակոբայ որդւոյ իւ-
16 րում կրտսերոյ: * և զուլենիսն այծոյ 'ի բազուկս նր՛, և
17 'ի վերայ մերկոյ պարանոցի նր՛: * Եւ ետ զխորտիկսն և
18 զհացն զոր արար 'ի ձեռս յակոբայ որդւոյ իւրոյ: * և
տարաւ հօր իւրում և ասէ՝ հա՛յր իմ: և նա ասէ՝ ա-
19 հաւասիկ եմ: և ասէ. ո՞վ ես դու որդեակ: * Եւ ասէ
յակոբ ցհայրն. ես եմ եսա՛ւ անդրանիկն քո, արարի՛
որպէս և խօսեցար ընդ իս, արի՛ նիստ և կե՛ր յորսոյ
20 իմմէ. զի օրհնեսցէ զիս անձն քո: * Եւ ասէ իսահակ
ցորդին իւր. զի՞ է զի վաղվաղակի գտեր որդեակ: և
նա ասէ, որպէս պատրաստեաց տր ա՛ծ առաջի իմ:
21 * Եւ ասէ իսահակ ցյակոբ. մօտ եկ՝ և շօշափեցից ըզ-
քեզ որդեակ, եթէ դո՛ւ իցես որդի իմ եսաւ՝ թէ ոչ:
22 * Մատեա՛ւ յակոբ առ իսահակ հայր իւր, և շօշափեա՛ց
զնա՝ և ասէ. ձայնդ՝ ձա՛յն յակոբայ, և ձեռքդ՝ ձե՛ռք
23 եսաւայ: * և ոչ ծանեաւ զնա. զի էին ձեռք նր՛ իբրև
զձեռսն եսաւայ եղբօր իւրոյ թա՛ւ: Եւ օրհնեա՛ց զնա
24 * և ասէ. դո՛ւ ես որդի իմ եսաւ: և նա ասէ՝ ե՛ս եմ:
25 * և ասէ մատո՛ ինձ՝ և կերայց յորսոյ քումմէ որդեակ,
զի օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ: ա՛ռ մատոյց նմա՝ և կե-
26 րաւ. և եբեր նմա գինի՝ և ա՛րբ: * Եւ ասէ ցնա իսա-
հակ հայր իւր. մօտ եկ և համբուրեա՛ զիս որդեակ:
27 * Եւ մատեաւ համբուրեա՛ց զնա: և ա՛ռ զհոտ հանդեր-
ձից նր՛. և օրհնեա՛ց զնա՝ և ասէ. Ահա՛ հոտ որդւոյ ի-
28 մոյ իբրև զհո՛տ անդոյ լիո՛յ զոր օրհնեաց տր: * և տա-
ցէ քեզ ա՛ծ 'ի ցօղոյ երկնից՝ և 'ի պարարտութե՛ երկրի,
29 և բազմութի՛ ցորենոյ և գինւոյ: * և ծառայեսցեն քեզ
ազգք. և երկի՛ր պագցեն քեզ իշխանք. և եղիցես տէ՛ր
եղբօր քում, և երկի՛ր պագցեն քեզ որդիք հօր քոյ.
որ անիծանիցէ զքեզ՝ անիծեա՛լ լիցի. և որ օրհնեսցէ
30 զքեզ՝ օրհնեա՛լ: * Եւ եղև յետ դադարելոյն իսահա-
կայ յօրհնելոյ անտի զյակոբ զորդի իւր. իբրև ե՛լ յա-
կոբ յերեսաց իսահակայ հօր իւրոյ: և եկն եսաւ եղ-
31 բայր նր՛ յորսոյ: * արար և նա՛ խորտիկս, և մատոյց
հօր իւրում. և ասէ ցհայր իւր. յարիցէ՛ հայր իմ, և
կերիցէ յորսոյ որդւոյ իւրոյ՝ զի օրհնեսցէ՛ զիս անձն
32 քո: * Եւ ասէ ցնա իսահակ հայր իւր, ո՞վ ես դու:
33 և նա ասէ, ե՛ս եմ որդին քո անդրանիկ եսաւ: * Եւ
զարմացաւ իսահակ զարմացումն մեծ յոյժ. և ասէ, իսկ
այն ո՞վ էր որ որսացաւ ինձ որս՝ և եբեր մատոյց. և կե-
րայ յամենայնէ մինչչև՛ քո եկեալ էր. և օրհնեցի՛ զնա
34 և եղիցի օրհնեա՛լ: * Եւ եղև իբրև լուաւ եսաւ ըզ-
բանսն սահակայ հօր իւրոյ. աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ
դառնացեա՛լ յոյժ. և ասէ ցհայրն իւր, օրհնեա՛ արդ՝
35 և զիս հայր: * Եւ ասէ ցնա. եկն եղբայր քո նե՛նգու-
36 թե՛ և ա՛ռ զօրհնութիս քո: * Եւ նա ասէ. յիրաւի՛ կո-
չեցաւ անուն նր՛ Յակոբ. զի այս երկիցս խաբեաց զիս.
ա՛ռ զանդրանկութի՛ն իմ, և արդ՝ ա՛ռ զօրհնութիս իմ:
և ասէ եսաւ ցհայր իւր. և ոչ մի՞ ինչ օրհնութե՛ թո-
37 ղեր ինձ հայր: * Պատասխանի ետ իսահակ՝ և ասէ ցե-
սաւ. որովհետև տէ՛ր արարի զնա քեզ. և զա՛մ եղբարս
քո արարի նմա ծառա՛յս. ցորենով և գինւով հաստա-
38 տեցի զնա. քեզ զի՞նչ արարից որդեակ: * Ասէ եսաւ
ցհայրն իւր, միթէ՝ մի՞ օրհնութի՛ իցէ քո՛ հայր. օրհնեա՛
և զիս հայր: և իբրև ստրջացաւ իսահակ. ամբա՛րձ զձայն
39 իւր եսաւ և ելա՛ց: * Պատասխանի ետ իսահակ հայր նր՛
և ասէ ցնա. ահա՝ 'ի պարարտութե՛ երկրի եղիցի բնա-
40 կութի՛ քո, և 'ի ցօղոյ երկնից 'ի վերուստ: * և սրո՛վ քո՛վ
կեցցես. և եղբօր քում ծառայեսցես. և եղիցի յոր-
ժամ քակեսցես և լուծցես զլուծ նր՛ 'ի պարանոցէ քում-
41 մէ: * Եւ պահէր եսաւ ո՛խս յակովբայ վն՛ օրհնութե՛ցն
զոր օրհնեաց զնա հայր իւր. և ասէր եսաւ 'ի մտի ※ իւ-
րում. մերձեսցին աւուրք կարեաց հօր իմոյ, զի սպանից
զյա-

---

(25) Այլք. Եւ կարդաց զանուն տն՛: (32) Ոմանք. Եւ պատմեցին նմա... թէ գտաք Ջուր: (33) Ոմանք. Եւ կոչեաց զնա առատութի՛. վն՛ այնորիկ է: (34) Յօրինակին պակասէր. Զյուդիթ դուստր բէէրայ: (34) Ոմանք. Բեէրայ քետացւոյ և զմասեմաթ դուստ'':
ԳԼ. ԻԷ. (1) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա ահաւասիկ եմ: (3) Ոմանք. Եւ ե՛լ 'ի դաշտին և որսա՛: (12) Ոմանք. Եւ ոչ օրհնութի՛ս: (13) Այլք. Անէծքն այն ո՛րդ'': (25) Ոմանք. Առմատոյց նմա: (33) Այլք. Իսկ այն ո՞վ է որ որսա'': (33) Ոմանք. Եւ եբեր մատոյց ինձ, և: (37) Ոմանք. Եւ զա՛մ եղբարս նորա արա'': (39) 'Ի լուս''. Ահա 'ի պարարտութե՛. համաձայն ոմանց 'ի բնագ'': (39) Ոսկան յաւելու. 'ի վերուստ եղիցի օրհնութի՛ քո: (41) Այլք. Վն՛ օրհնութե՛ն զոր օրհ'':

զյակոբ զեղբայր իմ։ * Ազդ եղեւ ռեբեկայ բանքն եսա- 42
ւայ որդւոյ իւրոյ երիցու. եւ յղեաց կոչեաց զորդի իւր
զկրտսեր զյակոբ՝ եւ ասէ ցնա. ահա եսաւ եղբայր քո
սպառնայ սպանանել զքեզ։ * Արդ՝ լուր որդեակ ձայ- 43
նի իմում, եւ արի գնա՛ 'ի միջագետս առ լաբան եղբայր
իմ 'ի խառան։ * Եւ բնակեսցես ընդ նմա աւուրս բա- 44
զումս, մինչեւ անցցէ սրտմտութիւն բարկութե՟ եղբօր քո
'ի քէն։ * Եւ մոռասցի զոր ինչ արարեր նմա. եւ ապա 45
առաքեցից կոչեցից զքեզ անտի. գուցէ՝ անզաւակի-
ցիմ յերկոցունց 'ի ձէնջ 'ի միում աւուր։
ԼԶ * Եւ ասէ ռեբեկա ցիսահակ. ձանձրացեա՛լ է անձն իմ 46
'ի դստերաց որդւոց քետայ. եթէ առնուցու յակոբ կին
'ի ※ դստերաց անտի քետայ, 'ի դստերաց երկրիս այ-
սորիկ. ընդէ՞ր լիցէ ինձ կեալ։

ԳԼ. ԻԸ.

Կոչեաց առ ինքն իսահակ զյակոբ. օրհնեաց զնա, 1
եւ պատուիրեաց նմ՟ եւ ասէ. մի՛ առնուցուս կին 'ի
դստերաց աստի քանանացւոց։ * Այլ արի գնա՛ 'ի մի- 2
ջագետս ասորւոց, 'ի տուն բաթուելի հօր մօր քո. եւ
ա՛ռ անտի քեզ կին 'ի դստերաց լաբանու եղբօր մօր
քոյ։ * Եւ ած՟ իմ օրհնեսցէ զքեզ, եւ աճեցուսցէ զը- 3
քեզ, եւ բազմացուսցէ զքեզ, եւ եղիցես 'ի ժողովս ազ-
գաց։ * Եւ տացէ քեզ զօրհնութիւն աբրահամու հօր ի- 4
մոյ, քեզ եւ զաւակի քում յետ քո. ժառանգել քեզ
զերկիր պանդխտութե՟ քոյ՝ զոր ետ ած՟ աբրահամու։ * Եւ 5
արձակեաց իսահակ զյակոբ, եւ գնա՛ց 'ի միջագետս ա-
սորւոց առ լաբան որդի բաթուելի ասորւոյ, եղբայր
ռեբեկայ, մօր յակոբայ եւ եսաւայ։ * Եւ իբրեւ ետես 6
եսաւ եթէ օրհնեաց իսահակ զյակոբ, եւ գնաց 'ի մի-
ջագետս ասորւոց առնուլ իւր անտի կին. եւ յօրհնելն
զնա պատուիրեա՛ց եւ ասէ. մի՛ առնուցուս կին 'ի դըս-
տերաց աստի քանանացւոց. * Եւ ունկնդիր եղեւ յա- 7
կոբ հօր եւ մօր իւրում. եւ գնաց 'ի միջագետս ասորւոց։
* Եւ ետես եսաւ եթէ չա՛ր թուին դստերք քանանաց- 8
ւոցն առաջի սահակայ հօր իւրոյ. * գնա՛ց եսաւ առ 9
իսմայէլ, եւ առ զմայելեթ դուստր իսմայելի որդւոյ
աբրահամու՝ զքոյր նաբէութայ 'ի վր՟ այլո՛ց կանանց իւ-
րոց՝ իւր կնութե՟։ * Եւ ել յակոբ 'ի ջրհորոյ անտի երդ- 10
մանն, եւ գնաց 'ի խառան։ * Եւ հասեալ 'ի տեղի մի՝ եւ 11
ննջեաց անդ. քանզի արեւն 'ի մուտս էր, եւ ա՛ռ 'ի քա-
րանց տեղւոյն եւ եդ ընդ սնարս իւր, եւ ննջեաց 'ի տեղ-
ւոջն յայնմ։ * Եւ ետես տեսիլ. եւ ահա սանդուղք, 12
հաստատեալ յերկրի, որոյ գլո՛ւխ իւր հասանէր մինչեւ
յերկինս. եւ հրեշտակք այ՟ ելանէին եւ իջանէին ընդ նա։
* Եւ տր՟ հաստատեա՛լ կայր 'ի նմա։ Եւ ասէ. ես եմ տր՟ 13
ած՟ աբրահամու հօր քոյ, եւ ած՟ սահակայ. մի՛ երկնչիր. զե-
րկիրդ յորում դո՛ւդ ննջեցեր, քեզ տաց զդա եւ զաւա-
կի քում։ * Եւ եղիցի զաւակ քո իբրեւ զաւա՛զ երկրի. եւ 14
ընդարձակեսցի 'ի ծովակողմն եւ ընդ արեւելս. եւ ը՟ հիւ-
սիս եւ ընդ հարաւ. եւ օրհնեսցին 'ի քեզ ամ՟ ազգք երկ-
րի՝ եւ 'ի զաւակի քում։ * Եւ ես ահաւասիկ ընդ քեզ 15
եմ պահել զքեզ յամ՟ ճանապարհս քո՝ յորս գնասցես.
եւ դարձուցից զքեզ յերկիրս յայս. զի ո՛չ թողից զքեզ
մինչեւ արարից զամ՟ ինչ զոր խօսեցայ ընդ քեզ։ * Եւ 16
զարթեա՛ւ յակոբ 'ի քնոյ անտի իւրմէ՝ եւ ասէ. տր՟ է 'ի
տեղւոջս յայսմիկ, եւ ես ո՛չ գիտէի։ * Զահի հարաւ՝ եւ 17
ասէ. ահեղ իմն է տեղիս այս. եւ ո՛չ է սա՝ եթէ ոչ
տուն այ՟. եւ ա՛յս է դուռն երկնից։ * Եւ յարեաւ յա- 18
կոբ ընդ առաւօտն, եւ ա՛ռ զվէմն զոր եդ ընդ սնարս
իւր. եւ կանգնեաց զնա արձան. եւ արկ եւղ 'ի գլուխ
19 նր՟։ * Եւ կոչեաց յակոբ զանուն տեղւոյն այնորիկ տո՛ւն
այ՟. եւ յառաջ անուն էր քաղաքին այնորիկ ուղամաուս։
20 * Եւ ուխտեաց յակոբ ուխտ՝ եւ ասէ. եթէ եղիցի տր՟
ած՟ ընդ իս, եւ պահեսցէ զիս 'ի ճանապարհիս յայս-
միկ զոր ես երթամ, եւ տացէ ինձ հա՛ց ուտել եւ հան-
21 դերձ զգենուլ, * եւ դարձուսցէ զիս ողջութե՟ 'ի տուն
22 հօր իմոյ, եւ եղիցի ինձ տր՟ յած՟. * եւ վէմս զոր կանգ-
նեցի արձան, եղիցի ինձ տո՛ւն այ՟. եւ յամէ զոր տա-
ցես ինձ, տա՛ց քեզ տասանորդս։

ԳԼ. ԻԹ.

1 Եւ զոտս իւր ամբարձեալ յակոբայ գնա՛ց յերկիրն ԼԷ
արեւելից, առ լաբան որդի բաթուելի ասորւոյ,
2 եղբայր ռեբեկայ՝ մօր յակոբայ եւ եսաւայ. * Եւ հայե-
ցաւ եւ ահա ջրհո՛ր մի 'ի դաշտի անդ. եւ էին անդ երեք
հօտք խաշանց մակաղեալք 'ի նմա, եւ 'ի ջրհորոյն յայն-
մանէ արբուցանէին զխաշինսն։ Եւ վէմ մի մեծ կայր 'ի
3 վր՟ բերանոյ ջրհորոյն։ * Եւ անդր ժողովէին ամ՟ հօտք,
եւ թաւալէին զվէմն 'ի բերանո՛յ ջրհորոյն, եւ տային ջուր
խաշանցն. եւ կափուցանէին զվէմն 'ի բերան ջրհորոյն՝
4 անդրէն 'ի տեղի իւր։ * Եւ ասէ ցնս՟ յակոբ. եղբարք՝
5 ուստի՞ էք դուք։ Եւ նոքա ասեն. 'ի խառանէ եմք։ * Ա-
սէ ցնս՟. գիտէ՞ք դուք զլաբան զորդի նաքովրայ։ Եւ նո-
6 քա ասեն՝ գիտեմք։ * Ասէ ցնոսա. ո՞ղջ իցէ։ Եւ նոքա ա-
սեն՝ ողջ է։ Եւ ահա ռաքէլ դուստր նր՟ գայր ընդ խա-
7 շինսն։ * Եւ ասէ յակոբ. դեռ աւուր շա՛տ կայ. չեւ եւս է
ժամ խաշանցդ ժողովելոյ. արբուցէ՛ք խաշանցդ, եւ եր-
8 թա՛յք արածեցէք։ * Եւ նոքա ասեն. չէ՛ հնար՝ թէ մինչ
ո՛չ ժողովեսցին ամ՟ հովիւք, եւ թաւալեսցեն զվէմդ 'ի
բերանոյ ջրհորոյդ. եւ արբուցանիցեմք խաշանցս։
9 * Մինչդեռ նա ընդ նոսա խօսէր, ահա ռաքէլ դուստր
լաբանու գայր ընդ խաշինս հօր իւրոյ. քանզի նա ա-
10 րածէր զխաշինս հօր իւրոյ։ * Եւ եղեւ իբրեւ ետես յա-
կոբ զռաքէլ դուստր լաբանայ եղբօր մօր իւրոյ ※. եւ
զխաշինս լաբանայ եղբօր մօր իւրոյ։ Եւ մատուցեալ
յակոբ թաւալեցոյց զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն, եւ ար-
11 բոյց խաշանցն լաբանու եղբօր մօր իւրոյ։ * Եւ համ-
12 բուրեաց յակոբ զռաքէլ. եւ ձա՛յն եբարձ եւ լաց։ * Եւ
պատմեաց յակոբ ռաքելայ թէ եղբայր հօր նր՟ է, եւ որ-
դի ռեբեկայ։ Եւ ընթացաւ պատմեաց հօր իւրում բա-
13 նիցս այսոցիկ։ * Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ լաբան զանուն
յակոբայ որդւոյ քեռ իւրոյ, ընթացա՛ւ ընդառաջ նր՟,
գի՛րկս արկ եւ համբուրեաց զնա. եւ տարաւ զնա 'ի տուն
14 իւր։ Եւ պատմեաց լաբանու զամ՟ զբանս զայսոսիկ։ * Եւ
ասէ ցնա լաբան. յոսկերա՛ց իմոց, եւ 'ի մարմնոյս իմոց
ես դու։ Եւ էր ընդ նմա ամսօրեայ մի ժամանակ։
15 * Եւ ասէ լաբան ցյակոբ. զի եղբա՛յր իմ ես դու, ո՛չ ԼԸ
ծառայեսցես ինձ ձրի. յա՛յտ արա ինձ զինչ լիցին վարձք
16 քո։ ※ * Եւ լաբանայ էին երկու դստերք. անուն երի-
17 ցուն լիա, եւ անուն կրտսերոյն ռաքէլ։ * Եւ աչք լիայ՝
գիջագոյնք. բայց ռաքէլ բարի էր տեսլեամբ եւ գե-
18 ղեցիկ երեսօք։ * Եւ սիրեաց յակոբ զռաքէլ։ Եւ ասէ՝
ծառայեցից քեզ եւթն ամ՟ վր՟ ռաքելայ դստեր քոյ կրտ-
19 սերոյ։ * Եւ ասէ ցնա լաբան. լա՛ւ իցէ քեզ տալ զնա,
20 քան տալ զնա առն օտարի. բնակեա՛ դու ընդ իս։ * Եւ
ծառայեաց յակոբ վր՟ ռաքելայ ամս եւթն. եւ էին յաչս
21 նր՟ իբրեւ աւուրք սակա՛ւք, քանզի սիրէր զնա։ * Եւ ա-
սէ յակոբ ցլաբան. տո՛ւր ինձ զկին իմ, լցեալ են ա-
22 ւուրք, զի մտից առ նա։ * Եւ ժողովեաց լաբան զամ՟
23 արս տեղւոյն, եւ արար հարսանիս։ * Եւ եղեւ երեկո՛յ՝
առեալ լաբանու զլիա դուստր իւր տարաւ առ յա-
կոբ.

---

(42) Ոմանք. Ազդ եղեն ռեբեկայ։ (46) Ոմանք. Եւ ընդէ՞ր լիցէ ինձ։

Գլ. ԻԸ. (5) Ոմանք. Եղբօր ռեբեկա՛յ, մօր յա՛՛։ (9) Ոմանք. Զքոյր նաբէութայ. կամ՝ նաբէովթայ.. իւր 'ի կնութե՟։ (11) Այլք. Եւ եհաս 'ի տեղի մի եւ ննջ՛՛։ (12) Այլք. Որոյ գլուխն հասանէր յերկինս։ (15) Այլք. Եւ ես ահաւասիկ ընդ քեզ եմ։ (15) Յօրինակին պակասէր. Զամ՟ ինչ զոր խօսեցայ։ (17) Ոմանք. Ահեղ իմն է տեսիլս այս։ (19) Ոմանք. Քաղաքին այնորիկ՝ ուղոմաուս։ Ոմանք. այնորիկ՝ լուզա՛։ (22) Ոմանք. Զոր կանգնեցի յարձան։

Գլ. ԻԹ. (7) Ոսկան. Դեռ օր շատ կայ։ (9) Ոմանք յաւելուն. Ընդ խաշինս լաբանու հօր իւ՛՛։ (10) Ոմանք. 'Ի բերանոյ ջրհորին, եւ ար՛՛։ (16) Ոմանք. Եւ անուն կրտսերին ռա՛՛։ (17) Այլք. Եւ աչք լիայի գիջա՛՛։

կոբ. և եմուտ առ նա յակոբ։ * Եւ ետ լաբան զզելփա 24
զաղախին իւր նաժիշտ դստեր իւրում լիայ։ և իբրև
այգ եղև, և ահա լիա էր։ * Եւ ասէ յակոբ ցլաբան. 25
ընդէ՞ր գործեցեր զայս. ո՞չ վ՟ն ռաքելի ծառայեցի
քեզ. ընդէ՞ր խաբեցեր զիս։ * Ասէ լաբան. չէ՛ն օրէնք 26
աշխարհի մերում տալ նախ զկրտսերն քան զերէց։
* արդ կատարեա՛ եւթն եւս ամ ընդ ն՟ր. և տաց քեզ 27
և զնա՝ փոխանակ վաստակոյն զոր վաստակեսցես ինձ
զեւթն ամ եւս այլ։ * Արար այնպէս յակոբ. և կա- 28
տարեաց եւթն եւս ամ ընդ ն՟ր։ և ետ նմա լաբան զռ-
աքէլ դուստր իւր կնութե՟։ * և ետ լաբան ռաքէլի 29
դստեր իւրում զբալլայ զաղախին իւր նաժիշտ։ * Եւ 30
եմուտ առ ռաքէլ, և սիրեաց զռաքէլ քան զլիա. և
ծառայեաց նմա այլևս եւթն ամ։

ԼԹ * Իբրև ետես տ՟ր եթէ ատելի՛ է լիա, եբա՛ց զարգանդ 31
ն՟ր. բայց ռաքէլ ամուլ էր։ * Եւ յղացաւ լիա, և ծնաւ 32
որդի յակոբայ. և կոչեաց զանուն ն՟ր ռուբէն. ասէ՝ զի
ետես տ՟ր զտառապանս իմ. արդ՝ սիրեսցէ զիս այր իմ։
* Յղացաւ դարձեալ լիա՝ և ծնաւ երկրորդ որդի յա- 33
կոբայ և ասէ՝ զի լուաւ տ՟ր եթէ ատեցեալ եմ, և յա-
ւել ինձ զսա. և կոչեաց զանուն նորա շմաւոն։ * Եւ 34
յղացաւ՝ և ծնաւ որդի. և ասէ, արդ առ իս եղիցի այր
իմ, զի ծնայ նմա երիս որդիս. վ՟ն այնորիկ կոչեաց
զանուն ն՟ր ղեւի։ * Եւ յղացաւ դարձեալ, ծնաւ որ- 35
դի. և ասէ, զայս միւսանգամ գոհացայց զտ՟է. և կո-
չեաց զանուն ն՟ր յուդա։ և եկա՛ց 'ի ծննդոց։

ԳԼ. Լ.

Իբրև ետես ռաքէլ եթէ ո՛չ ծնաւ որդի յակոբայ, նա- 1
խանձեցաւ ռաքէլ ընդ քեռն իւրում, և ասէ ցյա-
կոբ. տո՛ւր ինձ որդիս, ապաթէ ոչ՝ մեռանիմ։ * Բար- 2
կացաւ յակոբ ռաքելայ՝ և ասէ ցնա. միթէ փոխանակ
ա՟յ իցեմ ես, որ արգել զպտուղ որովայնի քո։ * Եւ 3
ասէ ռաքէլ ցյակոբ. ահաւասիկ աղախինն իմ բալլա,
մո՛ւտ առ նա՝ և ծնցի 'ի վերայ ծնգաց իմոց. և արա-
րից և ե՛ս որդիս 'ի նմանէ։ * և ետ նմա զբալլա զաղա- 4
խինն իւր կնութե՟։ Եւ եմուտ առ նա յակոբ։ * և յղա- 5
ցաւ բալլա նաժիշտն ռաքելայ, և ծնաւ որդի յակո-
բայ։ * Եւ ասէ ռաքէլ. իրաւ արար ինձ ա՟ծ. և լուա՛ւ 6
ձայնի իմում, և ետ ինձ որդի. վ՟ն այնորիկ կոչեաց
զանուն ն՟ր դան։ * Եւ յղացաւ դարձեալ բալլա նա- 7
ժիշտն ռաքելայ. և ծնաւ որդի երկրորդ յակոբայ։ * և 8
ասէ ռաքէլ. օգնեաց ինձ ա՟ծ, զի գումարեցայ ընդ
քեռն իմում և յաղթեցի. և կոչեաց զանուն ն՟ր նեփ-
թաղիմ։ * Իբրև ետես լիա եթէ եկա՛ց 'ի ծննդենէ, 9
առ զզելփա զնաժիշտ իւր և ետ յակոբայ կնութե՟։ * Յղա- 10
ցաւ զելփա նաժիշտն լիայ, և ծնաւ որդի յակոբայ։
* և ասէ լիա, առ ի՛ս բախտ իմ. և անուանեաց զանուն 11
ն՟ր գադ։ * Յղացա՛ւ զելփա նաժիշտն լիայ, և ծնաւ 12
որդի երկրորդ յակոբայ։ * և ասէ լիա. երանելի՛ եմ 13
ես. զի երանիցեն ինձ կանայք. և կոչեաց զանուն նո-
րա ասեր, մեծութի՟։ * Գնա՛ց ռուբէն յաւուրս հնձոց 14
ցորենոյ, և եգիտ խնձոր մանրագորայ յանդի, և ե-
բեր զայն առ լիա մայր իւր. ասէ ռաքէլ ցլիա. քո՛յր
իւր, տո՛ւր ինձ 'ի մանրագորայ որդւոյ քո։ * Եւ ա- 15
սէ լիա. ո՛չ իցէ քեզ շատ զի առեր զայրն իմ. միթէ և
զմանրագորս որդւոյ իմոյ առնուցուս։ և ասէ ռաքէլ՝
ո՛չ այդպէս է. ննջեսցէ ընդ քեզ զայս գիշեր՝ փոխանակ
16 մանրագորայ որդւոյ քո։ * Եւ իբրև եմուտ յակոբ
յանդէ ընդ երեկս. ել լիա ընդ առաջ ն՟ր և ասէ՝ առ
ի՛ս մտցես այսօր. քանզի 'ի վարձու կալայ զքեզ՝ փո-
խանակ մանրագորայ որդւոյ իմոյ։ և ննջեաց ընդ նմա
17 զայն գիշեր։ * և լուաւ ա՟ծ լիայ։ Յղացաւ՝ և ծնաւ
18 յակոբայ որդի հինգերորդ։ * և ասէ լիա. ետ ինձ ա՟ծ
զվարձս իմ, փոխանակ զի ետու զաղախինն իմ առն ի-
19 մում. և կոչեաց զանուն ն՟ր իսաքար, որ է վարձ։ * Եւ
յղացաւ միւսանգամ լիա. և ծնաւ որդի վեցերորդ
20 յակոբայ։ * և ասէ լիա. պարգևեաց ինձ ա՟ծ պարգև՛
բարի. յայսմ հետէ սիրեսցէ զիս այր իմ. զի ծնայ նմա
21 որդիս վեց. և անուանեաց զանուն ն՟ր զաբողոն։ * Եւ
յետ այսորիկ ծնաւ դուստր. և կոչեաց զանուն նորա
22 դինա։ * Եւ յիշեաց ա՟ծ զռաքէլ. և լուաւ նմա ա՟ծ,
23 և եբաց զարգանդ ն՟ր։ * և յղացաւ՝ և ծնաւ որդի յա-
կոբայ. և ասէ ռաքէլ, եհա՛ն յինէն ա՟ծ զնախատինս
24 իմ։ * և կոչեաց զանուն ն՟ր յովսէփ. ասէ՝ յաւելցէ ինձ
25 ա՟ծ որդի միւս ևս։ * Եւ եղև իբրև ծնաւ ռաքէլ ըզ-
յովսէփ, Ասէ յակոբ ցլաբան. արձակեա՛ զիս զի եր-
26 թայց 'ի տեղի իմ և յերկիր իմ։ * և տո՛ւր զկանայս և
զմանկունս իմ, վ՟ն որոց ծառայեցի քեզ՝ զի գնացից.
զի դու ինքնին իսկ գիտես զծառայութիւն զոր ծառայե-
27 ցի քեզ։ * Ասէ ցնա լաբան. եթէ գտի շնորհս առա-
28 ջի քո. հմայեցի զի օրհնեաց զիս ա՟ծ յոտին քում։ * և
ասէ լաբան. յայտ արա ինձ զվարձս քո յինէն՝ և տաց։
29 * Ասէ ցնա յակոբ. դու գիտես որչափ ինչ ծառայե-
ցի քեզ. և որչափ խաշն էր քո առ իս. սակաւիկ ինչ
30 էր յառաջ քան զիս, * և աճեաց 'ի բազմութի՟. և օրհ-
նեաց զքեզ տ՟ր ա՟ծ յոտին իմում. և արդ ե՞րբ ա-
31 նիցեմ ինձ տուն։ * Եւ ասէ ցնա լաբան. զի՞նչ տաց
քեզ։ և ասէ ցնա յակոբ, մի՛ ինչ տար ինձ, բայց զայս
և եթ բանս արասցես ինձ։ Դարձեալ արածեցից ըզ-
32 խաշինս քո՝ և պահեցից։ * և անցցեն այսօր ա՟մ խա-
շինքդ առաջի քո. և զատ՛ 'ի միմեանց զա՟մ ոչխար ըզ-
խայտախարիւ և զգորշ. և զա՟մ արօտական զհամակ յօ-
դեաց։ Եւ ա՟մ խայտախարիւն յօդեաց և ալխտակն
33 յայծեաց եղիցին վարձք։ * և երևեսցի արդարութի՟
իմ 'ի վաղիւ օր՝ թէ գա՛ն իմ վարձք առաջի քո։ ա՟մ որ
ոչ իցէ խայտ և պիսակ յայծեաց, և գորշախայտ յօդ-
34 եաց, 'ի գողոնս համարեսցի՛ լիցի ինձ։ * և ասէ ցնա
35 լաբան՝ եղիցի՛ ըստ բանի քում։ * Եւ զատոյց յաւուր
յայնմիկ զքաղս կապոյտս և զպխաակս, և զա՟մ այծս
կապոյտս և զպխաակս, և զա՟մ ալխտակս 'ի նոցանէ,
և զա՟մ համակս յօդեաց, ետ 'ի ձեռն որդւոցն իւրոց.
36 * և մեկնեցոյց ճանապարհ երից աւուրց՝ ընդ մէջ ն՟ց
և ընդ մէջ յակոբայ. և յակոբ արածէր զխաշինսն լա-
37 բանու զմնացեալս։ * Եւ ա՛ռ յակոբ գաւազան՝ շէ՛ր դա-
լար և ընդունզի և սօսւոյ, և կեղևեաց զն՟ա յակոբ, և
եղև ալխտակ. և էքերծ զդալարն 'ի գաւազանացն. և
երևէր 'ի գաւազանսն ալխտակն զոր քերծոյր՝ նկարէն։
38 * Եւ դնէր զգաւազանսն զոր քերծոյր՝ յաւազանս ջրար-
բից ջրոյն. զի իբրև գայցեն խաշինքն ըմպել ջուր՝ հան-
դէպ գաւազանացն զկծիցեն յորժամ գայցեն ըմպել
39 ջուր։ * Եւ զկծէին խաշինքն 'ի գաւազանսն, և ծնա-
նէին խաշինքն գորշախայտս և պիսակս և խայտախա-
40 րիւս։ * և զորոջսն ուրոյն զատանէր յակոբ, և կա-
ցուցանէր յանդիման մաքեացն. և զխոյ կապոյտ, և զա՟մ

գոր-

---

(24) Յօրինակին. Զելփա զաղախին։ (25) Ոմանք. Զինչ գործեցեր զայս։ (26) Ոմանք. Ոչէն օրէնք յաշխարհի մե՟.. քան զերէցն։ (27) Յօրինակին պակասէր. Եւ տաց քեզ և զնա։ (32) Յօրինակի մերում 'ի գիրս յայս՝ [illegible] ա՟մ ուրեք միայն գրի անունն՝ Ռոբէն, ուր այլք առհասարակ ռուբին ռուբէն, և երբեմն ռոբէն։ (34) Ոմանք. Եւ յղացաւ ևս և ծնաւ որդի։

ԳԼ. Լ. (2) Ոմանք. Միթէ փոխան ա՟յ իցեմ։ (3) Այլք. Յյակոբ. աւանիկ աղա՟։ (12) Ոմանք. Եւ յղացաւ զելփա նաժ՟... և ծնաւ ևս որդի։ (13) Ոմանք. Զի երանեսցեն զիս կա՟.. ասեր, որ է մեծութի՟։ (16) Յօրինակին պակասէր. Եւ իբրև եմուտ յա՟։ (16) Ոմանք. Քանզի 'ի վարձու կալայ զքեզ այսօր։ (20) Այլք. Եւ կոչեաց զանուն ն՟ր զաբու՟։ (21) Այլք. Եւ յետ այնորիկ ծնաւ։ (26) Ոմանք. Եւ տո՛ւր զկանայս իմ և զմա՟։ (32) Ոմանք. Եւ զա՟մ արօտ արօտական.. և ա՟մ խայտախարիւն և պիսակն յայծեաց։ (32) Ոսկան. Եղիցին վարձք իմ։ (33) Ոմանք. 'Ի վաղիւ անդր՝ թէ գոն։ (35) Ոմանք. Եւ զպխաակս և զա՟մ ալխտակս 'ի ն՟ցէ. և զա՟մ այծս կապոյտս և պիսակս, և զա՟մ զհամակս յօդեացն ետ 'ի ձեռս։ (37) Ոսկան. Գաւազան շերտ դալար ընկուզի։ (37) Այլք. Զդալարն 'ի գաւազանաց անտի։ (38) Ոմանք. Ջրար-

գործախայտսն յոգնեաց · և զատանէր իւր հօտս առանձինն · և ոչ խառնէր զնս̄ ՚ի խաշինս Լաբանու ։ * Եւ լինէր 41
յորժամ յղձէին խաշինքն ՚ի խառնման, և յղենային,
դնէր Յակոբ զգաւազանսն յանդիման խաշանցն յաւազանսն, առ ՚ի յղենալոյ նց̄ ըստ գաւազանացն ։ * և յորժամ 42
ծնանէին խաշինքն՝ ոչ դնէր ։ Եւ լինէր աննշանն
Լաբանու, և նշանաւորն Յակոբայ ։ * և մեծացաւ այրն 43
յոյժ յոյժ, և եղև նր̄ ոչխար և արջառ յոյժ, ծառայք
և աղախնայք, ուղտք և էշք ։

ԳԼ. ԼԱ.

Եւ լուաւ Յակոբ զբանս որդւոցն Լաբանու՝ զի ասէին, 1
եթէ առ Յակոբ զա̄մ ինչս հօր մերոյ · և ՚ի
հօր մերոյ ընչից արար իւր զայն ա̄մ փառս ։ * և ետես 2
Յակոբ զերեսս Լաբանու, և ահա՝ ոչ էին ընդ նմա ոպ̄
յերէկն և յեռանդ ։ * Եւ ասէ տր̄ ա̄ծ ցՅակոբ · դարձիր 3
յերկիր հօր քոյ և յազգ քո · և եղէց ընդ քեզ ։
* Եւ յղեաց Յակոբ, և կոչեաց զՌաքէլ և զԼիա ՚ի դաշտ 4
անդր՝ ուր էին խաշինքն ։ * և ասէ ցնոսա · տեսանեմ 5
ես զերեսս հօր ձերոյ, զի ոչ են ընդ իս ոպ̄ յերէկն և
յեռանդ ։ և ա̄ծ հօր իմոյ էր ընդ իս ։ * Եւ դուք ինքնին 6
գիտէք զի յա̄մ զօրութե̄ իմմէ ծառայեցի հօր ձերում ։ * և հայր ձեր ընդ հարաւ ընդ իս, և փոխեաց 7
զվարձս իմ զտասն բծացդ · և ոչ ետ նմա ա̄ծ առնել
ինձ չար ։ * Եթէ ասիցէ, նկարէնքդ եղիցին քո վարձք, 8
ա̄մ խաշինքս նկարէնս ծնանէին ։ և եթէ ասիցէ թէ սպիտակքդ եղիցին քո վարձք, ա̄մ խաշինքս սպիտակս ծնանէին ։ * և եհան ա̄ծ զա̄մ խաշինս հօր ձերոյ՝ և ետ ինձ ։ 9
* Եւ լինէր յորժամ յղձէին խաշինքն, տեսանէի աչօք 10
իմովք յերազի, և ահա քօշք և խոյք ելանէին ՚ի վ̄ր
մաքեաց և այծից · պիսակք և խայտախարիւք և գորշախայտք ։ * Եւ ասէ ցիս հրեշտակ ա̄յ ՚ի տեսլեան · 11
Յակոբ ։ և ես ասեմ · զի՞ է ։ * և ասէ՝ հայեաց աչօք 12
քովք, և տես զքօշսն և զխոյս որ ելանեն ՚ի մաքիսն
և յայծս · զիարդ պիսակք և գորշախայտք և խայտախարիւք են ։ քանզի տեսի որչափ ինչ առնէր ընդ քեզ Լաբան ։ * Ես եմ ա̄ծ որ երևեցայ քեզ ՚ի տեղւոջն ա̄յ · 13
ուր օծէր ինձ զարձանն, և եդիր ուխտս ։ և արդ՝ արի
ել յերկրէս յայսմանէ, և երթ յերկիր ծննդեան
քոյ, և եղէց ընդ քեզ ։ * Պատասխանի ետուն Ռաքէլ 14
և Լիա՝ և ասեն ցնա, միթէ գո՞յ ևս մեր այսուհետև
բաժին և ժառանգութի̄ ՚ի տան հօր մերոյ ։ * ո՞չ ապաքէն 15
իբրև զօտարոտիս համարեալ եմք նմա · զի վաճառեաց
զմեզ՝ և եկեր ուտելով զարծաթ մեր ։ * ա̄մ մեծութի̄ 16
և փառք զոր եհան ա̄ծ ՚ի հօրէ մերմէ, մեզ եղիցի՝
և որդւոց մերոց ։ արդ զոր ինչ ասաց քեզ ա̄ծ՝
արա ։

Խ * Յարեաւ Յակոբ՝ առ զկանայս իւր և զմանկունս իւր, 17
և եհան զնոսա յուղտս ։ * և խաղացոյց զա̄մ զինչս իւր 18
և զա̄մ ստացուածս իւր զոր արար ՚ի միջագետս ասորւոց՝
երթալ առ Սահակ հայր իւր յերկիրն քանանացւոց ։
* Եւ Լաբան երթեալ էր ՚ի կտուրս խաշանց իւրոց ։ 19
և գողացաւ Ռաքէլ զկուռս հօր իւրոյ · * և գողացաւ 20
Յակոբ զմիտս Լաբանու աներոյ իւրոյ՝ չպատմել
նմա թէ գնայցէ ։ * և գնաց ինքն և ա̄մ որ ինչ 21
իւր էր ։ և յարուցեալ անց ընդ գետ՝ և դիմեաց ՚ի
լեառն Գաղաադու ։ * Ազդ եղև Լաբանու Ասորւոյ 22
յաւուրն երրորդի, եթէ գնաց Յակոբ ։ * և առեալ 23
զեղբարս իւր ընդ իւր, պնդեցաւ զկնի նր̄ ճանապարհ
զեւթն աւուր, և եհաս նմա ՚ի լերինն Գաղաադու ։ * Եւ 24
եկն ա̄ծ առ Լաբան Ասորի ՚ի տեսլեան գիշերոյ՝ և ասէ
ցնա · զգո՛յշ լեր անձին քում, գուցէ խօսիցիս ընդ
25 Յակոբայ անզգամութե̄ ։ և եհաս Լաբան Յակոբայ ։ * Եւ
Յակոբ եհար զխորան իւր ՚ի լերինն ։ և Լաբան կացոյց
26 զեղբարս իւր ՚ի լերինն Գաղաադու ։ * Եւ ասէ Լաբան
ցՅակոբ · ընդէ՞ր արարեր զայդ, ընդէ՞ր գաղտագնաց եղեր
յինէն, և գողացար զիս · և վարեցեր զդստերս իմ
27 իբրև զգերեալս սրոյ ։ * և եթէ ազդ արարեալ էր ինձ,
առաքէի զքեզ ուրախութե̄, և արուեստականօք թմբկաց
28 և քնարաց ։ * և չէի՞ արդեօք արժանի համբուրել
զորդեակս իմ՝ և զդստերս իմ ։ և արդ՝ անմտութե̄
29 արարեր ։ * Եւ այժմ ձեռնհաս էի առնել քեզ չար,
բայց ա̄ծ հօր քոյ երէկ ասաց ցիս · զգո՛յշ լեր գուցէ
30 խօսիցիս ընդ Յակոբայ անզգամութե̄ ։ * և արդ՝ գնացեալ
երթաս, զի ցանկանալով ցանկացեալ ես երթալ
՚ի տուն հօր քոյ ։ և ընդէ՞ր գողացար զաստուածսն իմ ։
31 * Պատասխանի ետ Յակոբ՝ և ասէ ցԼաբան, քանզի երկեայ ։
ասացի թէ գուցէ հանիցես զդստերս քո յինէն,
32 և զա̄մ ինչ զիմ ։ * Եւ ասէ Յակոբ · առ որում
գտցես զաստուածսն քո, մի կեցցէ առաջի եղբարցս
մերոց ։ և արդ՝ ծանիր ինչ ՚ի քոյ ընչից առիս, և առցես ·
և ոչ ծանեաւ առ նմա և ոչ ինչ ։ և ոչ գիտէր Յակոբ՝
33 թէ Ռաքէլայ կնոջ իւրոյ գողացեալ էր զնս̄ ։ * Եւ
մտեալ Լաբան յուզէր ՚ի տան Յակոբայ · ※ և ՚ի տան
Լիայ, և ՚ի տան երկոցուն հարճիցն, և ոչ գտանէր ·
և ելեալ ՚ի տանէ անտի Լիայ՝ եմուտ ՚ի տուն Ռաքէլի ։
34 * Իսկ Ռաքէլ առեալ զկուռսն եդ ընդ ուղտու պատատու,
և նստաւ ՚ի վերայ նց̄ ։ և յուզեաց Լաբան
35 զա̄մ տաղաւարն և ոչ եգիտ ։ * և նա ասէ ցհայր իւր ·
մի ինչ ծանր թուեսցի քեզ տէր · ոչ կարեմ յոտն յառնել
առաջի քո, քանզի ՚ի կանանց օրէնս եմ ։ և յուզեաց
36 Լաբան զա̄մ տունն՝ և ոչ եգիտ զկուռսն ։ * Բարկացաւ
Յակոբ և կագէր ընդ Լաբանու ։ պատասխանի ետ Յակոբ
և ասէ ցԼաբան · զի՞նչ վնաս է իմ, կամ զի՞նչ յանցանք
37 են իմ, զի պնդեցար զհետ իմ, * և յուզեցեր զա̄մ
զինչս իմ · զի՞նչ գտեր յա̄մ ընչից քոց ՚ի տան իմում ։ դիր
առաջի եղբարցս իմոց՝ և եղբարց քոց, և յանդիմանեսցեն
38 ՚ի մէջ մեր երկոցունց ։ * Այս քսան ամ է զի էի
ընդ քեզ · ոչխարք քո և այծիք՝ ոչ ստերջացան · և զխոյս
39 մաքեաց քոց ոչ կերայ ։ * զգազանաբեկն ոչ բերի առ
քեզ, այլ ես յանձնէ տուժէի · զգողունի տուընջեան,
40 և զգողօնի գիշերոյ ։ * զցերեկ այրեալ լինէի ՚ի տօթոյ,
և զցայգ ՚ի ցրտոյ · հատեալ էր քուն յաչաց իմոց ։
41 * Այս քսան ամ է ՚ի տան քում էի · զչորեքտասան ամ
փոխանակ դստերաց քոց վաստակեցի, և զվեց ամ ՚ի
խաշինս քո · և խաբեցեր զիս ՚ի վարձս տասն բծացս ։
42 * Եւ թէ ոչ ա̄ծ հօր իմոյ ա̄ծ Աբրահամու, և երկեւղն
Իսահակայ էր ընդ իս, այժմ թերևս ունայն իսկ արձակէիր
զիս ։ այլ զտառապանս իմ և զվաստակս ձեռաց
իմոց ետես ա̄ծ, և յանդիմանեաց զքեզ երէկ ։
43 * Պատասխանի ետ Լաբան՝ և ասէ ցՅակոբ · դստերքդ՝
դստերք իմ են, և ուստերքդ՝ ուստերք իմ են, և խաշինքդ՝
խաշինք իմ են · և ա̄մ ինչ զոր դու տեսանես՝ իմ
է և դստերացդ իմոց ։ և արդ զի՞նչ արարից դոցա այսօր՝
44 կամ որդւոց դոցա զոր ես ծնայ ։ * Բայց արդ՝ եկ ուխտ
դիցուք ես և դու · և եղիցի ՚ի վկայութի̄ ընդ իս և ը̄ քեզ ։
և ասէ ցնա · ահա ոչ ոք է ՚ի միջի մերում · բայց ա̄ծ վկայ
45 ընդ իս և ընդ քեզ ։ * Եւ առեալ Յակոբայ վէմ, կանգ-
46 նեաց արձան ։ * և ասէ ցեղբարսն իւր · կուտեցէք քարինս ։
և կուտեցին քարինս և արարին բլուր, և կերան
47 և արբին անդ ՚ի վ̄ր բլրոյն ։ * Եւ կոչեաց զնա Լաբան
կար-

բից Ջուրցն ։ (41) Ոմանք · Եւ յղանային, դնէր յա՛՛ ։ (43) Այլք · Եւ ծառայք և աղախ՛՛ ։

Գլ. լա̄ · (2) Յօրինակին պակասէր · Ոչ էին ընդ նմա ոպ̄ ։ (4) Այլք · Ուր խաշինքն էին ։ (8) Ոմանք · Եթէ ասիցէ եթէ նկա՛՛ ։ (11) Ոմանք · Եւ ասէր ցիս հրեշտակ ։ (12) Ոմանք · Որչափ ինչ առնէ ընդ քեզ ։ (13) Ոմանք · Եւ արդ արի և ել ։ (20) Ոսկան · ՚Ի չպատմել նմա թէ ։ (29) Այլք · Ասաց ցիս, ասէ զգո՛յշ ։

(32) Ոմանք · Առ ում գտցես զաստ՛՛ · · · ՚ի քո ընչից առիս ։ (34) Այլք · Իսկ Ռաքէլի առեալ զկուռ՛՛ ։ (37) Յօրինակին պակասէր · ՚Ի մէջ մեր երկոցունց ։ (38) Ոմանք · Եւ այծիք քո ոչ ստերջեցան ։ (39) Ոմանք · Ոչ բերէի առ քեզ · · զգողօնի տուընջեան և զգողօնս գիշ՛՛ ։ (42) Ոմանք · Եթէ ոչ ա̄ծ հօր իմոյ ։ (47) Ոսկան յաւելու · Կարկառ վկայ · Իսրայէլացիք ըստ յատկութե̄ լեզուի իւրոյ ։

կարկառ վկայութեան․ և յակոբ կոչեաց զնա կարկառ
վկայ։ * Եւ ասէ ցնա լաբան․ բլուրս այս վկայ ընդ իս և 48
ընդ քեզ այսօր։ և կոչեաց զնա լաբան բլուր վկայութե,
և յակոբ կոչեաց զնա բլուր վկայ։ Եւ ասէ լաբան ցյա-
կոբ․ բլուրս այս և արձանս այս՝ զոր կանգնեցի ընդ
իս և ընդ քեզ․ վկայ է բլուրս այս, վկայ է արձանս
այս։ վն այնորիկ կոչեցաւ անուն բլրոյն վկայութի։
* Եւ տեսիլն զորմէ ասաց՝ թէ տեսցէ ած ընդ իս և ընդ 49
քեզ․ զի մեկնիմք ընկեր՝ յընկերէ։ * և եթէ վշտացուցես 50
զդստերս իմ․ եթէ առցես կանայս առ դստերօք ի-
մովք։ զգո՛յշ լեր զի ոչոք է ընդ մեզ որ տեսանէ․ * ած
լիցի վկայ ընդ իս և ընդ քեզ։ * Եւ ասէ լաբան ցյա- 51
կոբ․ ահա կարկառս այս՝ և ահա արձանս, զոր հաստա-
տեցաք, ընդ իս և ընդ քեզ * եղիցի վկայ կարկառս, և 52
վկայ արձանս․ զի ոչ ես անցից ըստ կարկառս, և մի
դու անցանիցես ըստ բլուրս՝ և ըստ արձանս ըստ այս՝
չարութե։ * ած աբրահամու և աստուած նաքովրայ ե- 53
ղիցի դատաւոր 'ի միջի մերում, ած հարցն նց։ Եւ եր-
դուաւ յակոբ յերկեւղ հօր իւրոյ իսահակայ։ * և եզեն 54
յակոբ զենլիս 'ի լերինն, և կոչեաց զեղբարս իւր ու-
տել հաց․ կերան և արբին, և ագան 'ի լերինն անդ։
* Եւ յարուցեալ լաբան 'ի վաղիւ անդր համբուրեաց 55
զորդիս իւր և զդստերս իւր, և օրհնեաց զնոսա, և
գնաց․ դարձ արարեալ լաբանայ 'ի տեղի իւր։

ԳԼ․ ԼԲ․

Եւ յակոբ գնաց զճանապարհս իւր։ 1
ԽԱ Եւ հայեցեալ ետես զբանակ ածոյ բանակեալ․ և ընդ
առաջ եղեն նմա հրեշտակք ածոյ։ * և ասէ յակոբ իբրև 2
ետես զնս․ այս բանակ ածոյ է։ և կոչեաց զանուն տեղ-
ւոյն այնորիկ բանակս։ * Եւ առաքեաց յակոբ հրեշ- 3
տակս յառաջ քան զինքն առ եսաւ եղբայր իւր յերկիրն
'ի սէիր, յաշխարհն եդոմայ, * պատուէր ետ նց և ասէ․ 4
այսպէս ասասջիք տեառն իմում եսաւայ․ թէ այսպէս
ասէ ծառայ քո յակոբ։ ընդ լաբանայ կեցի և յամեցի
մինչև ցայժմ։ * և եղեն իմ արջառ և ոչխար և էշք, ծա- 5
ռայք և աղախնայք․ և առաքեցի պատմել տեառն ի-
մում եսաւայ՝ զի գտցէ ծառայ քո շնորհ առաջի քո։
* Եւ դարձեալ հրեշտակացն առ յակոբ՝ ասեն․ չոգաք 6
առ եսաւ եղբայր քո․ և գայ ընդ առաջ քո, և չորք հա-
րիւր այր ընդ նմա։ * Զահի հարաւ յակոբ․ և տարակու- 7
սեալ էր․ և զատոյց զժողովուրդն որ ընդ նմա էր․ և
զարջառ և զոչխար և զուղտս՝ յերկուս բանակս։ * և ասէ 8
յակոբ․ եթէ եկեսցէ եսաւ յառաջին բանակն և հարցէ
զնա, ապրեսցի երկրորդ բանակն։ * Եւ ասէ յակոբ․ 9
ած հօր իմոյ աբրահամու, և ած հօր իմոյ իսահակայ, տր
որ ասացեր ցիս թէ երթ յերկիր ծննդեան քո՝ և բարի
արարից քեզ։ * չեմ բաւական ամ արդարութե՝ և ճշմար- 10
տութեն զոր արարեր ընդ ծառայի քում․ զի ցուպ 'ի
ձեռն անցի ընդ այս յորդանան․ և արդ՝ աւասիկ եղէ
յերկուս բանակս։ * Եւ արդ՝ ապրեցո զիս 'ի ձեռաց 11
եղբօր իմոյ եսաւայ․ զի զահի հարեալ եմ ես 'ի նմա-
նէ․ գուցէ՝ եկեալ հարկանիցէ զիս մայր առ մանկան։
* և դու ասացեր՝ թէ բարի արարից քեզ, և եդից ըզ- 12
զաւակ քո իբրև զաւազ ծովու որ ոչ թուեսցի 'ի բազ-
մութէ։ * և ննջեաց անդ զայն գիշեր։ Եւ առ յորոց 13
ածէրն ձեռամբ իւրով պատարագս։ և առաքեաց եսա-
ւայ եղբօր իւրում․ * այծս երկերիւր, քաղս քսան, մա- 14
քիս երկերիւր, խոյս՝ քսան․ * ուղտս ծնեալս կողամբք 15
հանդերձ՝ երեսուն․ կովս քառասուն, ցուլս տասն,
էշս քսան, և մտրուկս տասն։ * Եւ ետ 'ի ձեռս ծա- 16
ռայից իւրոց․ հօտս հօտս առանձինն։ և ասէ ցծառայսն
իւր․ երթայք դուք յառաջ քան զիս, և բացագոյնս 'ի
17 միմեանց տանիցէք հօտս 'ի հօտից։ * Պատուիրեաց ա-
ռաջնոյն՝ և ասէ․ եթէ պատահիցէ քեզ եսաւ եղբայր
իմ, և հարցանիցէ թէ ո՞յր ես՝ և յո՞ երթաս, և ո՞յր է
18 այդ որ առաջի քո երթայ։ * և ասասցես, թէ ծառայի
քոյ յակոբայ պատարագք են, զոր առաքեաց տեառն
19 իւրում եսաւայ․ և ինքն զկնի մեր գայ։ * Պատուի-
րեաց առաջնումն և երկրորդին և երրորդի․ և ամե-
նեցուն որ երթային յառաջ զհետ խաշանցն, ասէր՝ ըստ
բանիս ըստ այսմիկ խօսեսջիք ընդ եսաւայ, յորժամ
20 գտանիցէք զնա։ * և ասասջիք, ահա ծառայ քո յակոբ
գայ զհետ մեր։ քանզի ասաց՝ թէ ցածուցից զերեսն նր
պատարագօքդ որ երթան առաջի․ և ապա տեսից զե-
րեսս նորա, թերևս արասցէ մեծարանս երեսաց իմոց։
21 * Եւ երթային յառաջ ընծայքն քան զնա․ և ինքն ննջե-
22 ցաւ զայն գիշեր անդէն 'ի բանակին։ * և յարուցեալ
'ի նմին գիշերի՝ առ զերկուս կանայսն, և զերկուս ա-
ղախնայսն, և զմետասան որդիս իւր, և անց ընդ հունն
23 յոբոկայ։ * և առ անցոյց զնս ընդ ձորն, և զամ ինչ
24 որ իւր էր։ * Եւ մնաց յակոբ միայն։ և մարտեաւ այր
25 մի ընդ նմա մինչև ցառաւօտ։ * և իբրև ետես թէ ոչ
յաղթէ նմա, բուռն եհար զամոլաջլէ զբստի նր և ընդ-
արմացոյց զամոլաջիլ զբստին յակոբայ 'ի կռուելն ի-
26 րում ընդ նմա։ * Եւ ասէ ցնա․ արձակեա զիս քանզի
այգ եղև։ և նա ասէ․ ոչ արձակեցից զքեզ՝ եթէ ոչ
27 օրհնեսցես զիս։ * Եւ նա ասէ ցնա, զի՞նչ անուն է քո։
28 և նա ասէ ցնա, յակոբ։ * Եւ ասէ ցնա․ յայսմ հետէ
ոչ կոչեսցեն զանուն քո յակոբ, այլ իէլ եղիցի անուն
քո․ զի ժուժկալեցեր ընդ ածոյ․ և ընդ մարդկան զօ-
29 րաւոր լիջիր։ * Եհարց յակոբ՝ և ասէ․ պատմեա ինձ
զանուն քո։ և ասէ՝ զի՞ հարցանես զանուանէ իմմէ։ և
30 օրհնեաց զնա անդ։ * Եւ կոչեաց յակոբ զանուն տեղ-
ւոյն այնորիկ՝ տեսիլ ածոյ․ զի տեսի զած դէմ յանդի-
31 ման, և ապրեցաւ անձն իմ։ * Եւ ծագեաց նմա արե-
գակն իբրև անց տեսիլն ածոյ։ և նա կաղայր երթայր 'ի զբստէ
32 անտի։ * վն այնորիկ ոչ ուտեն որդիքն իլի զամոլա-
ջիլն՝ զոր ընդարմացոյց, որ է 'ի վր տախտակի զբստին,
մինչև ցայսօր։ զի բուռն եհար զտախտակէ զբստին յա-
կոբայ, և ընդարմացո՛յց զամոլաջիլ նր։

ԳԼ․ ԼԳ․

1 Զաչս իւր 'ի վեր եբարձ յակոբ և ետես, և ահա ե-
սաւ եղբայր իւր գայր, և ընդ նմա արք չորե-
քհարիւր։ և բաշխեաց յակոբ զմանկունսն 'ի լիա՝ և յռա-
2 քէլ, և յերկուս աղախնայս։ * Եւ արար զերկուս ա-
ղախնայսն և զորդիս նց առաջի, և զլիա և զորդիս նր
3 զկնի, և զռաքէլ և զյովսէփ յետոյ։ * և ինքն անց
յառաջ քան զնոսա, և երկիր եպագ եւթն անգամ 'ի
4 վերայ երկրի՝ մինչև մերձենալ առ եղբայրն իւր։ * Եւ
ընթացաւ եսաւ ընդ առաջ նորա․ գիրկս արկ նմա և
համբուրեաց, և անկաւ 'ի վր պարանոցի նր և համբու-
5 րեաց զնա․ և լացին երկոքեան։ * Եւ հայեցեալ 'ի վեր
ետես զկանայսն և զմանկունս, և ասէ․ դոքա՝ զի՞նչ են
քո։ և նա ասէ․ մանկունք իմ են, որովք ողորմեցաւ ած
6 ծառայի քում։ * Եւ մատեան աղախնայքն և որդիք նց,
7 և երկիր պագին նմա։ * և մատեաւ լիա և որդիք իւր՝
և երկիր պագին նմա․ յետոյ մատեաւ յովսէփ և ռա-
8 քէլ՝ և երկիր պագին նմա։ * Եւ ասէ՝ զի՞նչ էր այն ամ
չու՝ որ ինձ դիպեցաւ։ և նա ասէ․ զի գտցէ ծառայ քո
9 շնորհս առաջի քո։ * և ասէ եսաւ․ կայ և իմ շատ՝ եղ-
բայր՝

---

(48) Ոմանք․ Բլուրս այս վկայ է ընդ իս․․․ ահա բլուրս
այս և արձանս այս։ (52) Ոմանք․ Ըստ արձանս ըստ այս
միկ չար՛՛։ (55) Յօրինակին գրեալ․ Համբուրեաց զորդիս
իւր և զդստերս իւր։
Գլ․ ԼԲ․ (5) Այլ․ Շնորհս առաջի քո։ (6) Այլ․ Եւ
չորեք հարիւր այր։ (10) Ոմանք․ Զի ցուպ 'ի ձեռին ան-
ցի։ (11) Այլ․ Եւ ապրեցո զիս 'ի ձե՛՛։ (15) Բազումք․
Ուղտս ծնեալ կողս՛՛։ (18) Ոմանք․ Տեառն իմում եսա-
ւայ։ (21) Այլ․ Յառաջագոյն ընծայքն քան։ (22) Ո-
մանք․ Ընդ հունն յակոբայ։ (25) Ոմանք․ Թէ ոչ յաղ-
թեաց նմա։ (30) Օրինակ մի․ Տեղւոյն այնորիկ՝ փանուէլ
տեսիլ ածոյ։
Գլ․ ԼԳ․ (1) Յօրինակին Բոսփորոյ․ Եւ ընդ նմա արք ն։
(7) Ոմանք․ Եւ յետոյ մատեաւ ռաքէլ և յովսէփ։

բայց՝ քեզ լիցի քոյդ։ * Եւ ասէ յակոբ. մի՛ այդպէս. 10
եթէ գտի շնորհս առաջի քո՝ ընկա՛լ զընծայս 'ի ձեռաց
իմոց. քանզի այնպէս տեսի զերեսս քո՝ որպէս ոք տե-
սանիցէ զերեսս ա̃յ։ և զուարճացցես ընդ իս։ * և ա՛ռ 11
զօրհնութիւն իմ, զոր մատուցի քեզ. զի ողորմեցաւ ինձ
ա̃ծ. և է իմ ա̃մ ինչ։ և բռնադատեաց զնա։ և ա՛ռ։ * Եւ 12
ասէ՝ չուեսցո՛ւք գնասցուք՝ և երթիցուք զուղորդն։
* Եւ ասէ ցնա. տէր իմ ինքնին գիտէ, զի մանկունքս 13
մատաղ են. և ոչխարք, և արջառոյ ծնունդ արձակեալ
է. և եթէ մի օր ստիպեմ զդոսա, մեռանին ա̃մ խա-
շինքդ։ * Այլ յառաջեսցէ տէր իմ քան զծառայ իւր. և 14
ես ըստ կարի և ըստ պարապոյ ճանապարհին առաջի իմ,
և ըստ կարողութեան մանկանց իմոց խաղացից, մինչև եկից
առ տէր իմ 'ի սէիր։ * Եւ ասէ եսաւ. թող թողից առ 15
քեզ 'ի ժողովրդենէ աստի՝ որ ընդ իս են։ և նա ասէ.
ընդէ՞ր է ինձ այդ. շա՛տ է զի գտի շնորհս առաջի քո տէր։
* Եւ դարձաւ յաւուր յայնմիկ եսաւ ընդ ճանապարհս 16
իւր 'ի սէիր։ * Եւ յակոբ չուեա՛ց 'ի խորանս և արար 17
իւր անդ տունս, և խաշանց իւրոց արար դադարս. վ̃ն
այնորիկ կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ խորանս։
Ի. Բ. * Եւ եկն յակոբ 'ի սաղէմ քաղաք սիկիմացւոց, որ է 18
յերկրին քանանացւոց՝ իբրև եկն 'ի միջագետաց ասոր-
ւոց, և բնակեցաւ յանդիման քաղաքին։ * Եւ ստացաւ 19
զվիճակ անդին ուր եհար զխորան իւր՝ յեմովրայ հօրէ
սիւքեմայ հարիւր ոչխարի։ * Եւ շինեաց անդ սեղան, 20
և կարդաց զԱ̃Ծ ի̃լի։

ԳԼ. ԼԴ.

Խ. Գ. Եւ ել դինա դուստր լիայ՝ զոր ծնաւ յակոբայ, 'ի 1
զնին դստերաց աշխարհին։ * և ետես զնա սիւ- 2
քեմ որդի եմովրա քոռեցի, որ իշխանն էր երկրին. և
ա՛ռ զնա, և ննջեաց ընդ նմա. և տառապեցո՛յց զնա։
* և ո՛ւշ եդեալ դինայի դստերն յակոբայ՝ սիրեաց ըզ- 3
կոյսն, և խօսեցաւ ըստ մտաց կուսին։ * Եւ խօսեցաւ 4
սիւքեմ ընդ եմովրայ հօր իւրոյ՝ և ասէ. ա՛ռ դու ինձ
զաղջիկս զայս կնութե̃։ * Եւ լուաւ յակոբ եթէ պղ- 5
ծեաց որդի եմովրայ զդինա զդուստր իւր։ և որդիք
նր̃ էին 'ի խաշինս 'ի դաշտի. լո՛ւռ եղև յակոբ մինչև ե-
կին նոքա։ * Եւ ել եմովր հայր սիւքեմայ առ յակոբ 6
խօսել ընդ նմա։ * եկին և որդիքն յակոբայ 'ի դաշտէ։ 7
իբրև լուան սորջացան արքն, և տրտմութի̃ էր նց̃ յոյժ.
զի խայտառակութի̃ արար յի̃լի, մտանելով առ դուստրն
յակոբայ. և ո՛չ այնպէս վճարիցի։ * Եւ խօսեցաւ ընդ 8
նոսա եմովր՝ և ասէ. սիւքեմ որդի իմ սիրեաց ոգւով
չափ զդուստրն ձեր. արդ՝ տո՛ւք զնա նմա կնութե̃, * և 9
արարէք ընդ մեզ խնամութի̃. զդստերս ձեր տո՛ւք մեզ,
և զդստերս մեր առէք որդւոց ձերոց։ * և բնակեցէք 10
'ի միջի մերում. և երկիրդ ահա ընդարձա՛կ է առաջի
ձեր, և բնակեցէք՝ և չահեցարո՛ւք 'ի դմա. և ստացա-
րո՛ւք ստացուածս 'ի դմա։ * Եւ ասէ սիւքեմ ցհայր նր̃ 11
և ցեղբարս նր̃. գտից շնորհս առաջի ձեր. և զոր ինչ
ասիցէք՝ տացո՛ւք։ * յաճախեցէք յոյժ զվարձանս և զօ- 12
ժիտս. և տա՛ց՝ որչափ և ասիցէք. և տո՛ւք ինձ զաղջիկն
զայն կնութե̃։ * Պատասխանի ետուն որդիքն յակոբայ՝ 13
սիւքեմայ և եմովրայ հօր նր̃ նենգութ̃ե՝ և ասեն ցնս̃. վ̃ն
զի պղծեցին զդինա քոյր նց̃։ և ասեն շմաւոն և ղևի եղ-
բարք դինայ՝ որդիքն լիայ։ * Ո՛չ կարեմք առնել զայդ 14
բան. տալ զքոյր մեր առն անթլփատի. զի նախատինք
են մեզ. * բայց այսու նմանեսցուք ձեզ, և բնակես- 15
ցուք 'ի միջի ձերում, եթէ լինիցիք և դուք իբրև զմեզ՝

16 'ի թլփատել ձեզ զա̃մ արու։ * և տացուք զդստերս մեր
ձեզ, և 'ի դստերաց ձերոց առցուք մեզ կանայս. և բնա-
17 կեսցո՛ւք առ ձեզ, և եղիցուք իբրև ա՛զգ մի։ * ապա թէ
ո՛չ լուիցէք մեզ թլփատել, առեալ զդստերս մեր 'ի բա՛ց
18 գնասցուք։ * Եւ հաճո՛յ թուեցաւ բանքն առաջի եմով-
19 րայ, և առաջի սիւքեմայ որդւոյ եմովրայ։ * և ո՛չ յա-
մեաց պատանին առնել զբանն. զի յո՛յժ հաւանեալ էր 'ի
սէր դստերն յակոբայ։ և նա՛ էր պատուականագոյն քան
20 զամենեսեան՝ որ 'ի տան հօր նր̃ էին։ * Եւ եկին եմովր
և սիւքեմ որդի նր̃ 'ի դուռն քաղաքին իւրեանց. և խօ-
21 սեցան ընդ արս քաղաքին իւրեանց՝ և ասեն. * արեա՛րն
այն խաղաղութ̃ե են ընդ մեզ. արդ բնակեսցեն յերկ-
րիս, և չահեսցին 'ի սմա. զի երկիրս ընդարձա՛կ է ա-
ռաջի նց̃. զդստերս նց̃ առցուք մեզ կանայս, և զդս-
22 տերս մեր տացուք նց̃։ * Բայց միայն՝ այսու նմանես-
ցեն մեզ արեարն՝ բնակել ընդ մեզ լինել ազգ մի. 'ի
թլփատել մեզ զա̃մ արու, որպ̃ նոքայն թլփատեալ են։
23 * և խաշինք նց̃ և անասուն նց̃ և չորքոտանի նց̃ ո՛չ ապա-
քէն մեր լինիցի. բայց այնու և եթ նմանեսցուք նց̃,
24 և բնակեսցեն 'ի միջի մերում։ * Եւ լուան եմովրայ և
սիւքեմայ որդւոյ նր̃ ամենեքին որ ելանէին ընդ դուռն
քաղաքին իւրեանց. և թլփատեցին զմարմին անթլփա-
տութե̃ իւրեանց ա̃մ արու, ամենեքին որ ելանէին ընդ
25 դուռն քաղաքի նր̃։ * Եւ եղև յաւուրն երրորդի մինչ
դեռ էին նոքա 'ի ցաւսն, առին երկու որդիքն յակո-
բայ, շմաւոն և ղևի եղբարք դինայ՝ իւրաքանչիւր զսուր
իւր, և մտին 'ի քաղաքն կազմութե̃, և կոտորեցին զա̃մ
26 արու։ * և զեմովր և զսիւքեմ զորդի նր̃ սպանին 'ի սուր
սուսերի, և առին զդինա 'ի տանէ սիւքեմայ՝ և ելին։
27 * Եւ որդիքն յակոբայ մտին 'ի վ̃ր վիրաւորացն, և ա-
ռին աւար զքաղաքն, յորում պղծեցին զդինա զքոյրն
28 նց̃։ * զարջառ և զոչխար և զէշ նոցա՝ որ էին 'ի քաղա-
29 քին, և որ ինչ 'ի բացի էր՝ առին։ * և զա̃մ մարդա-
գերի նց̃, և զա̃մ զկահ և զկարասի նոցա. և զկանայս
նց̃ գերեցին։ և յափշտակեցին որ ինչ էր 'ի քաղաքին՝
30 և որ ինչ 'ի տունս։ * Եւ ասէ յակոբ ցշմաւոն և ցղևի.
ատելի արարէք զիս. երևել անզգամ ա̃մ բնակչաց
երկրիս 'ի մէջ քանանացւոց և փերեզացւոց. և ես սա-
կաւաւո՛ր եմ թուով. արդ՝ եթէ ժողովեսցին 'ի վ̃ր իմ
և հարկանիցեն զիս, սատակելով սատակեցի՛մ և ես, և
31 տուն իմ։ * Եւ ասեն, եւ՛ զիա՞րդ. զի իբրև զբո՛զ մի
քարշեցին զքոյրն մեր։

ԳԼ. ԼԵ.

1 Եւ ասէ ա̃ծ ցյակոբ. արի՛ ա՛նց 'ի տեղին 'ի բեթէլ. Խ. Գ.
և անդ բնակեսցես. և արասցես անդ սեղան ա̃յ
որ երևեցաւ քեզ 'ի փախչե՛լն քո յերեսաց եսաւայ եղ-
2 բօր քո։ * Եւ ասէ յակոբ ցընտանիսն իւր, և ցամե-
նեսեան որ ընդ նմա էին. 'ի բա՛ց առէք զաստուածսդ
օտարոտիս որ ընդ ձեզ են 'ի միջոյ ձերմէ, և սրբեցա-
3 րո՛ւք. և փոխեցէք զպատմուճանս ձեր։ * և յարու-
ցեալ ելցո՛ւք 'ի բեթէլ, և արասցուք անդ սեղան ա̃յ.
որ լուաւ ինձ յաւուր նեղութե̃, որ էր ընդ իս. և
4 ապրեցոյց զիս 'ի ճանապարհին՝ զոր գնացի։ * Եւ ե-
տուն ցյակոբ զաստուածսն օտարոտիս որ էին 'ի ձեռս
նց̃, և զգինդս որ յականջս իւրեանց։ և ծածկեաց զնս̃
յակոբ 'ի ներքոյ բևեկնոյն 'ի սիկիմ, ※ և կորոյս զնս̃
5 մինչև ցայսօր ժամանակի։ * Եւ չուեաց ի̃էլ 'ի սիկի-
մայ. և եղև ա̃հ ա̃յ 'ի վ̃ր քաղաքացն որ շուրջ զնովաւ.
6 և ո՛չ ելին զհետ որդւոցն ի̃լի։ * Եւ եկն յակոբ 'ի լուզ՝
որ

---

(10) Ոմանք. Եւ զուարթասցի ը̃իս։ (12) Ոմանք. Եւ եր-
թիցուք զուղիղորդ։ (14) Ոմանք. Ըստ կազդուրելոյ ման̃։
ԳԼ. ԼԴ. (4) Ոմանք. Ընդ եմովրայ հօր իւրում։ (5) Այլք.
Զդինա զդուստր նր̃։ (18) Այլք. Եւ հաճոյ թուեցան
բանքն։ (21) Ոսկան. Արքն այնոքիկ խաղաղութ̃ե են։
և 22. Նմանեսցին մեզ արքն բնակել ընդ մեզ։ (24) Ո-
մանք. Ընդ դուռն քաղաքի նր̃։ և ոմանք. քաղաքի իւր-
եանց։ (25) Յօրինակին [illegible]. Եւ եղև յաւուրն։ (26) Յշ-
ընդօրինակին պակասէր. Եւ զեմովր և։ (28) Ոմանք. Եւ զար-
ջառ և զոչխար։ (30) Այլք առանց հարցական նշանի. Սա-
տակեցից ես և տուն իմ։ (31) Ոմանք. Իսկ զիարդ
իբրև զբոզ քարշիցեն զքոյրն մեր։
ԳԼ. ԼԵ. (1) Ոմանք. Արի և ել 'ի տեղին 'ի բեթէլ։
(2) Ոմանք. Որ ընդ նմայն էին։ (3) Ոմանք. Որ էրն ընդ
իս։ և ոմանք. որ է ընդ իս։ Եւ Ոսկան. Յաւուր նեղութե̃
իմոյ, որ է ընդ իս։ (6) Այլք. 'Ի լուզա՝ որ է յերկրին։

որ է յերկրին քանանացւոց, այն ինքն է բեթէլ, ինքն
և ա̃մ ժողովուրդն որ ընդ նմա ։ * Եւ շինեաց անդ սե- 7
ղան․ և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ բեթէլ․ զի
անդ երևեցաւ նմա ա̃ծ 'ի փախչել նորա յերեսաց եսա-
ւայ եղբօր իւրոյ ։
ԽԵ * Եւ մեռաւ դեբովրա դայեակն ռեբեկայ, և թաղեցաւ 8
'ի ներքոյ բեթելայ ընդ կաղնեաւն․ և կոչեաց զանուն
նր̃ կաղնի սգոյ ։ * Եւ երևեցաւ ա̃ծ յակոբայ՝ մինչդեռ 9
անդ էր 'ի լուզ․ յորժամ եկն 'ի միջագետաց ասորւոց ։
և օրհնեաց զնա ա̃ծ ։ * և ասէ ցնա ա̃ծ․ անուն քո յա- 10
կոբ՝ ոչ ևս կոչեսցի յակոբ, այլ ի̃էլ եղիցի անուն քո․
և կոչեաց զանուն նր̃ ի̃էլ ։ * Եւ ասէ ցնա ա̃ծ՝ ես եմ 11
ա̃ծ քո բաւական․ աճեսջիր և բազմասջիր․ ազգք և ժո-
ղովուրդք ազգաց եղիցին 'ի քէն, և թագաւորք յերա-
նաց քոց ելցեն ։ * և զերկիրդ զոր ետու աբրահամու և 12
սահակայ՝ քեզ տաց զդա, քեզ եղիցի, և զաւակի քում
յետ քո տաց զերկիրդ զայդ ։ * Եւ վերացաւ 'ի նմանէ 13
ա̃ծ 'ի տեղւոջէն՝ ուր խօսեցաւ ընդ նմա ։ * Եւ կանգ- 14
նեաց յակոբ արձան 'ի տեղւոջն ուր խօսեցաւ ընդ նմա,
արձան քարեղէն․ և նուիրեաց 'ի նմա նուէրս․ և արկ
'ի վերայ նր̃ եւղ ։ * և կոչեաց զանուն տեղւոյն ուր խօ- 15
սեցաւ ընդ նմա ա̃ծ՝ բեթէլ ։
ԽԶ * Եւ չուեաց 'ի բեթելայ ։ և եղև իբրև մերձեցաւ 'ի 16
քաբրաթա երկիր, մտանել յեփրաթա, ծնաւ ռաքէլ ։
* և դժուարածին եղև 'ի ծննդեանն․ և եղև 'ի վշտա- 17
նալ նր̃ 'ի ծննդեանն, և ասէ ցնա ծնուցիչն՝ քաջալե-
րեա՛ց, զի և այդ ևս քո ուստր է ։ * Եւ եղև ընդ հանել 18
ոգւոյն, քանզի մեռաւ, կոչեաց զանուն նր̃ որդի վշտաց
իմոց․ և հայրն կոչեաց զնա բենիամին ։ * Մեռաւ ռա- 19
քէլ՝ և թաղեցաւ 'ի ճանապարհին եփրաթայ․ այն իսկ
է բեթղահէմ ։ * և կանգնեաց յակոբ արձան 'ի վերայ 20
շիրմին նորա, այն է արձան շիրմի ռաքելայ մինչև ցայ-
սօր ժամանակի ։
ԽԷ * Եւ չուեաց ի̃էլ՝ և եհար զխորան իւր յայնկոյս աշտա- 21
րակին գադերայ ։ * Եւ եղև իբրև բնակեաց ի̃էլ յերկ- 22
րին յայնմիկ․ գնաց ռուբէն՝ և ննջեաց ընդ բալլայ հար-
ճի հօր իւրոյ․ լուաւ ի̃էլ՝ և չար թուեցաւ առաջի նր̃ ։
Եւ էին որդիք յակոբայ երկոտասանք ։ * Որդիք լիայ՝ 23
անդրանիկ յակոբայ՝ ռուբէն․ շմաւոն․ ղևի․ յուդայ․
իսաքար․ զաբողոն ։ * Եւ որդիք բալլայ նաժշտի ռաքե- 24
լայ՝ դան, և նեփթաղիմ ։ * Եւ որդիք զելփա նաժշտին 25
լիայ՝ գադ և ասեր ։ * Եւ որդիք ռաքելի՝ յովսէփ և բե- 26
նիամին ։ Այս են որդիք յակոբայ․ որ եղեն նմա 'ի մի-
ջագետս ասորւոց ։ * Եւ եկն յակոբ առ իսահակ հայր 27
իւր 'ի մամբրէ՝ 'ի քաղաք դաշտին․ այն է քեբրոն, յերկ-
րին քանանացւոց, ուր պանդխտեցան աբրահամ և իսա-
հակ ։ * Եւ եղեն ա̃մ աւուրք իսահակայ՝ զոր եկեաց․ 28
ամք հարիւր ութսուն ։ * և պակասեալ իսահակայ մե- 29
ռաւ, և յաւելաւ յազգ իւր․ ծերացեալ և լի̃ աւուրբք ։
և թաղեցին զնա եսաւ և յակոբ որդիք իւր ։

ԳԼ․ ԼԶ․

ԽԸ Եւ այս են ծնունդք եսաւայ․ նա է եդոմ ։ * Եւ առ 1
իւր եսաւ կանայս 'ի դստերաց քանանացւոց․ զադ- 2
դա զդուստր ելոնայ քետացւոյ ։ և զողիբամա դուստր
անայի՝ որդւոյ սեբեգոնի խևացւոյ ։ * և զբասեմաթ 3
զդուստր իսմայելի՝ զքոյր նաբէութայ ։ * Եւ ծնաւ 4
ադդա եսաւայ զելիփազ ։ և բասեմաթ ծնաւ զռա-
5 գուէլ ։ * և ողիբամա ծնաւ զյէուս, և զեգղոմ, և զկորխ ։
սոքա են որդիք եսաւայ, որ եղեն նմա յերկրին քանա-
6 նացւոց ։ * Եւ առ եսաւ զկանայս իւր, և զուստերս և
զդստերս իւր, և զա̃մ մարդիկ տան իւրոյ, և զա̃մ ինչս
և զանասուն․ և զա̃մ ինչ զոր ստացաւ՝ և զոր արար
յերկրին քանանացւոց․ և գնաց յերկրէն քանանացւոց
7 յերեսաց յակոբայ եղբօր իւրոյ ։ * Զի էին բազում
ինչք նոցա 'ի միասին բնակելոյ․ և ոչ կարէր երկիրն
պանդխտութե̃ հանդարտել նց̃ 'ի բազմութե̃ ընչից իւ-
8 րեանց ։ * և բնակեցաւ եսաւ 'ի լերինն սէիր ։ եսաւ՝ որ
9 նա ինքն է եդոմ ։ * Եւ այս են ծնունդք եսաւայ՝ հօրն
10 եդոմայեցւոց, 'ի լերինն սէիր ։ * և այս են անուանք
որդւոցն եսաւայ․ եղիփազ որդի ադդայի կնոջ եսա-
ւայ ։ և ռագուէլ՝ որդի բասեմաթայ կնոջ եսաւայ ։
11 * Եւ եղեն որդիք եղիփազայ, թեման, ովմար, սով-
12 փար, գոթամ, և կենեզ ։ * և թամար էր հարճ եղիփա-
զու որդւոյ եսաւայ․ և ծնաւ եղիփազու զամաղէկ ։
13 սոքա են որդիք ադդայի կնոջ եսաւայ ։ * Եւ այս են
որդիք ռագուելի, նաքովթ, զարեհ, ամմա, և մեզա,
14 սոքա են որդիք բասեմաթայ կնոջ եսաւայ ։ * Եւ այս
են որդիք ողիբամայ դստեր անայի որդւոյ սեբեգոնի
կնոջ եսաւայ ։ և ծնաւ եսաւայ զյէուս, և զեգղոմ․ և
15 զկորխ ։ * Սոքա են իշխանք՝ որդիք եսաւայ ։ Որդիք ե-
ղիփազու անդրանկանն եսաւայ․ իշխան թեման, իշ-
16 խան ովմար, իշխան սովփար, իշխան կենեզ, * իշխան
կորխ, իշխան գոթամ, իշխան ամաղէկ ։ սոքա են իշ-
խանք եղիփազու յերկրին եդոմայեցւոց․ ն̃ք են որդիք
17 ադդայի ։ * Եւ այս են որդիք ռագուելի որդւոյ եսա-
ւայ․ իշխան նաքովթ, իշխան զարեհ, իշխան ամմա,
իշխան մոզէ ։ այս են իշխանք ռագուելի յերկրին եդո-
18 մայ ։ սոքա են որդիք բասեմաթայ կնոջ եսաւայ ։ * Եւ
այս են որդիք ողիբամայ կնոջ եսաւայ․ իշխան յէուս․
իշխան յեգղոմ․ իշխան կորխ ։ այս են իշխանք ողիբա-
19 մայ դստեր անայի կնոջ եսաւայ ։ * և այս են իշխանք
20 նց̃․ և այս են որդիք եդոմայ ։ * Եւ այս են որդիք սէի-
րայ քոռացւոյ որ բնակեալ էր 'ի սէիր․ ղովտան, սո-
21 բաղ, սեբեգոն, անա, * դեսոն․ և ասեր՝ և ռիսոն ։ ն̃ք
են իշխանք քոռեցւոյն, որդւոյ սէիրայ յերկրին եդո-
22 մայ ։ * Եւ եղեն որդիք ղովտանայ․ քոռի, և եմման․
23 և քոյր ղովտանայ՝ թամնա ։ * Եւ սոքա են որդիք սո-
բաղայ․ գաղոմ, և մանաքաթ, և գեբաղ, և սովփար,
24 և ավնան․ * Եւ այս են որդիք սեբեգոնի․ այիէ, և ա-
նան․ այս անան է որ եգիտ զաղբիւրն յանապատի
25 մինչ արածէր զէշս սեբեգոնի հօր իւրոյ ։ * Եւ այս են
26 որդիք անայի՝ դեսոն, և ողիբամա դուստր անայի ։ * Եւ
այս են որդիք դեսոնայ․ ամադան, և եսբան, և յեթ-
27 րան, և քառան ։ * Եւ այս են որդիք ասերայ․ բալ-
28 ղան, և զուկան․ ոմնիկան, և ուկամ ։ * Եւ այս են որ-
29 դիք ռիսոնի․ ովս, և առան ։ * Եւ այս են իշխանք քո-
ռայ․ իշխան ղովտան, իշխան սովբաղ, իշխան սեբե-
30 գոն, իշխան անա․ * իշխան դեսոն․ իշխան ասեր․ իշ-
խան ռիսոն ։ այս են իշխանք քոռայ․ 'ի պետութիւնս իւ-
31 րեանց յերկրին յեդոմայ ։ * Եւ այս են թագաւորք որ
թագաւորեցին յերկրին եդոմայեցւոց, մինչ չև թագա-
32 ւորեալ էր թագաւոր յի̃էլ ։ * Եւ թագաւորեաց յե-
դոմ բաղակ որդի սեպփովրայ․ և անուն քաղաքի նր̃
33 դեննաբա ։ * և մեռաւ բաղակ ։ Եւ թագաւորեաց ընդ
նր̃

---

(7) 'Ի լուզ․ 'Ի վերայ՝ բեթէլ, նշանակի՝ հզօր ։ (8) Այլք․ Դայեակն ռեբեկայ ։ (11) Ոմանք․ Ազգք և ժողովք ազգաց ։ (14) Ոսկան․ Ուր խօսեցաւ ընդ նմա ա̃ծ ։ (18) Ոմանք․ Եւ հայրն կոչեաց զանուն նր̃ բենիամին ։

(25) Ոմանք․ Եւ երկու որդիք զելփայ ։ Աստանօր յօրինակս ոմանք՝ յետ որդւոցն լիայ դնեն զռաքելին․ ապա զբալլայն, և յետոյ զզելփայն ։ իսկ ոմանք յետ լիայ և ռաքելի՝ զզելփայն, և ապա յետոյ զբալլայն ։

Գլ․ Լ̃Զ․ (2) Ոմանք․ Զադա զդուստր ելոնայ․․ զողիբամա դուստր ։ (5) (14) Ոմանք․ Եւ զյեգղոմ ։ (10) Ոմանք․ Որդի ադա կնոջ ․․․ որդի բասեմաթայ․

(11) Ոմանք․ Սովփար, գոթոմ, կամ գոթեմ ։ (13) Ոսկան․ Սամմա և մեզա ։ (16) Յօրինակին պակասէր․ Իշխան կորխ․ իշխան գո՛ ։ (16) Ոմանք յաւելուն․ Սոքա են որդիք ադայի կնոջ եսաւայ ։ (18) Ոմանք յաւելուն․ Անայի կնոջ եսաւայ․ Այս են որդիք եսաւայ ։ (20) Ոմանք․ Որ բնակեալ էր յերկրին ղովտան, սովբաղ կամ նեբաղ սեբեգոն ։ (21) Ոմանք․ Իշխանք քոռացւոյն․․ յերկրէն եդովմայ ։ (24) Ոմանք․ Եւ ուխան․ այս ուխան է որ ։ (31) Ոմանք․ Եւ այս թագաւորք են․․ մինչև թագաւոր թագաւորեալ էր իսրայէլի (33) Ոմանք․ Եւ թագաւորեաց ընդ նմա յովբաբ ։

նր̅ յոբաբ որդի զարեհի 'ի բոսորայ : * և մեռաւ յոբաբ : 34
Եւ թագաւորեաց ընդ նր̅ ասոմ՝ յերկրէ թեմանացւոց :
* և մեռաւ ասոմ : Եւ թագաւորեաց ընդ նորա ադադ 35
որդի բարադայ, որ կոտորեաց զմադիամ 'ի դաշտին
մովաբացւոց . և անուն քաղաքին նր̅ գեթեմ : * և մեռաւ 36
ադադ : Եւ թագաւորեաց ընդ նր̅ սամաղա մասեկկայ :
* և մեռաւ սամաղա : Եւ թագաւորեաց ընդ նր̅ սա- 37
ւուղ յռաբաւթայ՝ որ առ գետեզերն : * և մեռաւ սա- 38
ւուղ : Եւ թագաւորեաց ընդ նր̅ բաղդյեննան որդի ա-
քոբորայ : * և մեռաւ բաղդյեննան որդի աքոբորայ : Եւ 39
թագաւորեաց ընդ նորա ադադ որդի բարադայ . և ա-
նուն քաղաքի նր̅ փոգով . և անուն կնոջ նր̅ մետաբեէլ
դուստր մատեթայ, որդւոյ մազոմբայ : * Այս են ան- 40
ուանք որդւոյն եսաւայ, և իշխանացն եսաւայ յազգս
իւրեանց . ըստ տեղիս իւրեանց յաշխարհս իւրեանց,
և 'ի տոհմս իւրեանց ըստ անուանց նց̅ : իշխան թամա-
նա, իշխան գովաան, իշխան յեթաթ, * իշխան ողիբա- 41
մաս, իշխան հեղայ, իշխան փենոն, * իշխան կենեզ, 42
իշխան թեման . իշխան մաբսար : * իշխան մագեդել . իշ- 43
խան զաբոյին : Սոքա են իշխանք եդոմայեցւոց ըստ բը-
նակութե̅ երկրի ստացուածոց իւրեանց : և այս է ե-
սաւ հայր եդոմայ :

ԳԼ. ԼԷ.

Խթ Եւ բնակէր յակոբ յերկրի ուր պանդխտեցաւ հայր 1
նր̅, յերկրին քանանացւոց : * Եւ այս են ծնունդք 2
յակոբայ : Յովսէփ եւթնուտասնամեայ էր, մինչ ա-
րածէր եղբարբքն հանդերձ խաշինս . և էր կրտսեր ընդ
որդիսն բալլայ, և ընդ որդիսն զելփայ կանանց հօր իւ-
րոյ : Եւ բերէին համբաւ չար զյովսեփայ առ իէլ̅ հայրն
իւրեանց : * Բայց իէլ̅ սիրէր զյովսէփ առաւել քան 3
զամ̅ որդիսն իւր . քանզի որդի ծերութե̅ նր̅ էր : և ա-
րար նմա պատմուճան ծաղկեայ : * Իբրև տեսին եղ- 4
բարքն նր̅ թէ սիրէ զնա հայրն քան զամ̅ որդիս իւր,
ատեցին զնա . և ոչ կարէին խօսել ինչ ընդ նմա խա-
ղաղութբ̅ : * Եւ ետես երազ յովսէփ՝ և պատմեաց եղ- 5
բարց իւրոց . և յաւելին ևս ատել զնա : * Եւ ասէ ցնս̅ . 6
լուարո՛ւք զերազն զոր տեսի : * Թուէր ինձ որպէս կա- 7
պէաք 'ի դաշտի միում : և կանգնեցաւ որայն իմ, եկաց
ուղղորդ . և դարձան որայքն ձեր, և պագին երկիր ի-
մում որայոյն : * Եւ ասեն ցնա եղբարքն իւր . միթէ 8
թագաւորելո՞վ թագաւորեսցես 'ի վր̅ մեր, կամ տի-
րելո՞վ տիրեսցես մեզ . և յաւելին ևս ատել զնա վս̅ ե-
րազոցն նր̅ . և վս̅ բանիցն նր̅ : * Եւ ետես միւս ևս ե- 9
րազ . և պատմեաց հօր իւրում և եղբարց իւրոց : և ա-
սէ . ահա տեսանէի միւս ևս այլ երազ : որպէս թէ ա-
րեգակն և լուսին՝ և մետասան աստեղք երկիր պա-
գանէին ինձ : * Սաստեա՛ց նմա հայրն իւր՝ և ասէ . զի՞նչ 10
է երազն զոր տեսեր : արդ՝ գալով գայցեմք ես և մայր
քո՝ և եղբարք քո, և երկի՞ր պագանիցեմք քեզ : * Եւ 11
նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր . բայց հայրն պա-
հէր զբանսն : * Եւ գնացին եղբարք նր̅ արածել զխա- 12
շինս հօրն իւրեանց 'ի սիւքէմ : * Եւ ասէ իէլ̅ ցյովսէփ . 13
ո՞չ աւանիկ եղբարք քո արածեն զխաշինսն 'ի սիւքէմ .
ե՛կ առաքեցից զքեզ առ նոսա : * և ասէ ցնա . ահա- 14
ւասիկ ես : ասէ ցնա իէլ̅ . երթ տես եթէ ո՞ղջ իցեն
եղբարքն քո՝ և խաշինք, և բեր ինձ զրոյց : Եւ առա-
քեաց զնա 'ի ծործորոյն քեբրոնի . եկն 'ի սիւքէմ : * և 15
եգիտ զնա այր մի մոլորեալ 'ի դաշտին : եհարց ցնա
այրն՝ և ասէ . զի՞նչ խնդրես : * և նա ասէ . զեղբարսն իմ 16
խնդրեմ . պատմեա՛ ինձ ո՞ւր արածիցեն : * և ասէ ցնա 17
այրն . բարձին աստի . և լուայ զի ասէին, երթիցուք
'ի դովթայիմ : և գնաց յովսէփ զհետ եղբարց իւրոց .
18 և եգիտ զնոսա 'ի դովթայիմ : * Տեսին զնա եղբարքն
յառաջագոյն 'ի հեռաստանէ, մինչ չև՛ մօտ եկեալ էր
առ նոսա . խորհէին դաւ 'ի մէջ առին սպանանել զնա :
19 * Եւ ասեն իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր . ահա երազա-
20 տեսն գայ . * եկա՛յք սպանցուք զնա, և ընկեսցո՛ւք 'ի մի
'ի գբոց աստի, և ասասցուք եթէ գազան չա՛ր եկեր զնա .
21 և տեսցուք զի՞նչ լինիցին երազքն նր̅ : * Իբրև լուաւ
22 ռուբէն, կորզեաց զնա 'ի ձեռաց նց̅, * և ասէ . մի՛ հար-
ցուք զդա յոգի : և ասէ ցնոսա ռուբէն . մի՛ հեղցուք ա-
րիւն . այլ արկէք զդա 'ի գուբ մի յանապատի աստ .
և ձեռն մի՛ արկանէք 'ի նա : Զի թափիցէ զնա 'ի ձե-
23 ռաց նց̅, և հասուցանիցէ զնա առ հայր իւր : * Եւ եղև
իբրև եկն յովսէփ առ եղբարսն իւր, մերկացին զպատ-
24 մուճանն նորա ծաղկեայ 'ի նմանէ : * և առին ընկեցին
զնա 'ի գուբն : և գուբն ունայն էր . և ջուր ո՛չ գոյր 'ի
25 նմա : * և նստան ուտել հաց : Զաչս 'ի վեր բարձեալ
տեսին, և ահա ճանապարհորդք իսմայելացիք գային
'ի գաղաադէ . և ուղտք նոցա լի՛ էին խնկովք ստաշխամբ
26 և ռետինիւ . և երթային իջուցանել յեգիպտոս : * Եւ
ասէ յուդա ցեղբարսն իւր . զի՞նչ օգուտ է եթէ սպա-
նանիցեմք զեղբայրն մեր . և թաքուցանիցեմք զարիւն
27 նր̅ . * եկա՛յք վաճառեսցո՛ւք զնա իսմայելացւոցն . և
ձեռք մեր մի՛ շաղախեսցին 'ի նմա . զի եղբայր և մար-
28 մին մեր է : և լուան նմա եղբարքն իւր : * Եւ անցա-
նէին արք մադիանացիք՝ վաճառականք : Եւ ձգեցին հա-
նին զյովսէփ 'ի գբոյ անտի, և վաճառեցին զյովսէփ
29 իսմայելացւոցն քսա՛ն դահեկանի : * և իջուցին զյով-
սէփ յեգիպտոս : Դարձաւ ռուբէն 'ի գուբն . և ո՛չ ե-
30 գիտ զյովսէփ 'ի գբի անդ : * պատառեաց զհանդերձս
իւր . և դարձաւ առ եղբարսն իւր՝ և ասէ . պատանեակն
31 չէ՛ անդ, և ես արդ՝ յո՞ երթայց : * Եւ առեալ զպատ-
մուճանն յովսեփայ՝ զենին ուլ այծեաց, և թաթաւե-
32 ցին զպատմուճանն յարեանն : * և առաքեցին զպատ-
մուճանն ծաղկեայ տանել առ հայրն իւրեանց, և ա-
սեն . զայդ գտաք . ծանի՛ր եթէ որդւո՞յ քո իցէ պատ-
33 մուճանդ եթէ ոչ : * Եւ ծանեաւ զնա՝ և ասէ . պատ-
մուճանս որդւո՛յ իմոյ է . գազան չա՛ր եկեր զնա . գա-
34 զա՛ն յափշտակեաց զյովսէփ : * Եւ պատառեաց զհան-
դերձս իւր, և քո՛ւրձ զգեցաւ 'ի վերայ միջոյ իւրոյ . և
սո՛ւգ ունէր 'ի վերայ որդւոյն իւրոյ աւուրս բազումս :
35 * Եւ ժողովեցան ամ̅ ուստերք նր̅՝ և ※ ամ̅ դստերք նր̅,
և եկին մխիթարել զնա, և ո՛չ կամէր մխիթարել . ասէ՝
զի իջի՛ց ես սովին սգով առ որդի իմ 'ի դժոխս . և ե-
36 լա՛ց զնա հայրն իւր : * Իսկ մադիանացիքն վաճառեցին
զյովսէփ յեգիպտոս պետափրեայ ներքինւոյ դահճա-
պետի փարաւոնի :

ԳԼ. ԼԸ.

1 Եւ եղև 'ի ժամանակի յայնմիկ, էջ յուդա յեղբարց Ծ
իւրոց, և չոգաւ առ ա՛յր ոդողոմացի որում ա-
2 նուն էր իրաս : * Եւ ետես անդ յուդա զդուստր առն
քանանացւոյ, որում անուն էր շաւա . և ա՛ռ զնա իւր
3 կին . և եմուտ առ նա : * յղացաւ և ծնաւ որդի . և կո-
4 չեաց զանուն նր̅՝ էր : * յղացաւ դարձեալ և ծնաւ որ-
5 դի . և կոչեաց զանուն նորա աւնան : * և յաւել դար-
ձեալ ծնաւ որդի . և կոչեաց զանուն նր̅ սելովմ . և նա
6 էր 'ի քասբի յորժամ ծնաւ զնոսա : * Եւ ա՛ռ յուդա
կին էրա՛յ անդրանկին իւրում, որում անուն էր թա-
7 մար : * Եւ եղև էր՝ անդրանիկին յուդայ՝ չար առաջի տն̅ .
և

---

(34) Ոմանք . Ասովմ յերկրէ թեմանն'' : (36) Ոսկան . Սամաղա 'ի մասեկայ : (37) Ոմանք . Սաւուղ յռոբովթայ, որ առ գետեզերբն : (39) Ոմանք . Մետաբեէլ դուստր մատեթրայ : (43) Այլք . Սք̅ են իշխանք եդովմայեցւոց :
Գլ . լէ . (2) Ոմանք . Յովսէփ եւթն և տասնամ'' : (7) Ոմանք . Պագին երկիր իմոյ որայիցն : (8) Յօրինակին պակասէր . Վս̅ երազոցն նր̅, և վս̅ բանիցն նր̅ : (18) Ոմանք . Եւ տեսին զնա եղ'' : (22) Այլք . Այլ արկէք զնա 'ի գուբ : (22) Ոսկան յաւելու . Արկանէք 'ի նա : պայս առնէր զի թափիցէ զնա : (32) Ոմանք . Իցէ պատմուճանդ՝ և եթէ ոչ : (35) Ոմանք . Այլ ասէ՝ զի իջից ես սովին :
Գլ . լը . (2) Ոմանք . Որում անուն էր սաւա : (3) Ոմանք . Եւ յղացաւ և ծնաւ : Ոսկան . Որ յղացաւ և ծն'' : (4) Այլք . Եւ յղացաւ դարձեալ :

և սպան զնա ա̅ծ։ *Եւ ասէ յուդա ցաւնան· մուտ առ 8
կին եղբօր քո, և ամուսնացիր ընդ նմա· և յարուցցես
զաւակ եղբօր քում։ *Իբրև գիտաց աւնան թէ 9
ոչ լինի նմա զաւակն· լինէր յորժամ մտանէր առ կին
եղբօր իւրոյ, հեղոյր զսերմն յերկիր, չտալ զաւակ եղբօրն
իւրում։ *և չար թուեցաւ առաջի ա̅յ գործն զոր 10
արար, և սպան և զնա ևս։ *Եւ ասէ յուդա ցթամար 11
նու իւր· Նիստ այրի 'ի տան հօր քո՝ մինչև եղիցի մեծ
սելովմ որդի իմ· զի ասէր՝ թէ գուցէ և նա ևս մեռանիցի
որպէս և եղբարքն ն̅ր։ Գնաց թամար՝ և նստաւ
'ի տան հօր իւրոյ։ *Բազմացան աւուրքն· և մեռաւ 12
դուստրն շաւայ՝ կին յուդայ։ Մխիթարեցաւ յուդա՝ և
գնաց 'ի կտուրս խաշանց իւրոց, ինքն և իրաս հովիւ
իւր ոդողոմացի 'ի թամնա։ *Ազդ եղև թամարայ նուոյ 13
ն̅ր՝ և ասեն· աՀա սկեսրայր քո ելանէ 'ի թամնա՝ կտրել
զխաշինս իւր։ *Եւ եհան զհանդերձս այրութե̅ իւրոյ 14
յինքենէ· արկաւ տեւ՝ և զարդարեցաւ· և նստաւ առ
դրան ենանու յանցս թամնայ։ զի ետես եթէ մեծ եղև
սելովմ· և նա ոչ տայր զնա նմա կին։ *Իբրև ետես 15
զնա յուդա՝ համարեցաւ թէ բոզ իցէ· քանզի ծածկեալ
էր զերեսս իւր՝ և ոչ ծանեաւ զնա։ *Խոտորեցաւ 16
առ նա 'ի ճանապարհէ անտի՝ և ասէ· Թոյլ տուր
ինձ մտանել առ քեզ· զի ոչ ծանեաւ թէ նու ն̅ր իցէ։
Եւ նա ասէ· զի՞նչ տացես ինձ եթէ մտանիցես առ իս։
*Եւ ասէ՝ ես տաց ածել քեզ ուլ այծեաց 'ի խաշանց 17
իմոց։ Եւ նա ասէ· թէ տաս գրաւական մինչև տացես
ածել։ *Եւ նա ասէ՝ զի՞նչ գրաւական տաց քեզ· և ասէ՝ 18
զմատանիդ և զգինդդ, և զգաւազանդ որ 'ի ձեռին
քում։ Եւ եմուտ առ նա· և յղացաւ 'ի նմանէ, *և յարեաւ 19
գնաց։ և եհան 'ի բաց զձորձն իւր յինքենէ· և
զգեցաւ զհանդերձն այրութե̅ իւրոյ։ *Եւ առաքեաց 20
յուդա ուլ այծեաց 'ի ձեռն հովուին իւրոյ ոդողոմացւոյ
առնուլ զգրաւականն 'ի կնոջէ անտի, և ոչ եգիտ
զնա։ *Եհարց զարս տեղւոյն և ասէ ցնո̅· ո՞ւր է բոզն 21
որ էր յենան 'ի վ̅ր ճանապարհին։ *և ասեն· չէր աստ 22
ուրեք բոզ։ և դարձաւ առ յուդա, և ասէ՝ ոչ գտի։ և
արք տեղւոյն ասեն՝ թէ չէր աստ բոզ։ *Ասէ յուդա· 23
նմա լիցի այն· այլ զի մի ծաղր կացցուք, ես ետու տանել
զուլդ, և դու ոչ գտեր։ *Եւ եղև յետ երից ամսոց, 24
ազդ եղև յուդայ և ասեն· պոռնկեցաւ նու քո
թամար, և ահա յղի է 'ի պոռնկութե̅։ և ասէ յուդա·
հանէք զնա արտաքս, և այրեսցի։ *Եւ մինչդեռ տանէին 25
զնա, առաքեաց առ սկեսրայրն իւր՝ և ասէ· յառնէ՝
ո՞յր այդ գրաւականքեն՝ յղի եմ ես։ և ասէ՝ ծանիր,
ո՞յր իցէ մատանիդ՝ գինդդ՝ և գաւազանդ։ *Ծանեաւ 26
յուդա՝ և ասէ· արդարացեալ է նա քան զիս· զի ոչ
ետու զնա որդւոյ իմում սելովմայ։ և ոչ ևս յաւել գիտել
զնա։ *Եւ եղև իբրև ծնանէր· և էին երկու որդիք 27
յորովայնի ն̅ր։ Եւ եղև 'ի ժամանակի ծննդեան
ն̅ր, մին յառաջագոյն եհան զձեռն իւր· և առ ծնուցիչն՝
կապեաց կարմիր 'ի ձեռին ն̅ր· *և ասէ, նախ սա 28
ելեսցէ։ *Իբրև ամփոփեաց զձեռն անդրէն· ելն՝ ել 29
վաղվաղակի եղբայր ն̅ր։ և նա ասէ· զի՞ է զի խրամստեցաւ
վ̅ս քո ցանգ· և կոչեաց զանուն ն̅ր փարէս։
*Եւ յետոյ ել և եղբայր ն̅ր, յորոյ ձեռին կապեալ 30
էր զկարմիրն։ և կոչեաց զանուն ն̅ր՝ զարա։

ԳԼ. ԼԹ.

ԾԱ Եւ զյովսէփ իջուցին յեգիպտոս, և գնեաց զնա պետափրէս 1
ներքինի փարաւոնի դահճապետ, այր
եգիպտացի 'ի ձեռաց իսմայելացւոցն· որք իջուցին զնա
2 անդր։ *Եւ էր տ̅ր ընդ յովսեփայ· և էր այր աջողակ։
3 և եղև 'ի տան տեառն իւրոյ յեգիպտոս։ *Իբրև գիտաց
տէրն ն̅ր՝ թէ տ̅ր ընդ նմա է· և զա̅մ զինչ և առնէր՝ տ̅ր
4 յաջողէր 'ի ձեռս ն̅ր։ *և եգիտ յովսէփ շնորհս առաջի
տեառն իւրոյ· զի հաճոյ էր նմա։ Եւ կացոյց զնա
'ի վ̅ր տան իւրոյ· և զա̅մ ինչ որ իւր էր՝ ետ 'ի ձեռս
յովսեփայ։ և եղև յետ կացուցանելոյ զնա 'ի վ̅ր տան
5 իւրոյ՝ և 'ի վ̅ր ա̅մ ինչս որ ինչ էր ն̅ր։ *և օրհնեաց տ̅ր
զտունն եգիպտացւոյն վ̅ս յովսեփայ։ և եղև օրհնութ̅ի
տ̅ն 'ի վ̅ր ա̅մ ընչից ն̅ր 'ի տան և յանդի։ և եթող զա̅մ
6 որ ինչ իւր էր՝ 'ի ձեռս յովսեփայ։ *և ոչ գիտէր զա̅մ
որ ինչ կայր 'ի տան իւրում, բայց միայն զհացն զոր
ուտէր։ Եւ էր յովսէփ աղնիւ երեսօք, և գեղեցիկ տեսլեամբ
7 յոյժ։ *Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, և արկ
կին տեառն իւրոյ զաչս իւր 'ի վերայ յովսեփայ· և ասէ
8 ցնա՝ քունեա՛ ընդ իս։ *Եւ նա ոչ կամեցաւ։ և ասէ
ցկին տեառն իւրոյ· զի եթէ տէր իմ ոչ ճանաչէ ինչ
9 'ի տան իւրում վ̅ս իմ· *և զա̅մ ինչ ետ 'ի ձեռս իմ· և
չիք ինչ 'ի տան աստ որ մեծ է քան զիս· և չիք ինչ զատեալ
յինէն բաց 'ի քէն՝ զի տիկին ն̅ր ես· և զիա՞րդ առնիցեմ
զբանդ չայդ զչար և զմեծ, և մեղանչիցեմ առաջի
10 ա̅յ։ *Եւ եղև իբրև խօսէր ընդ յովսեփայ օր
ըստ օրէ, և ոչ անսայր քունել ընդ նմա, և ոչ հուպ լինել։
11 *և եղև օր ինչ այսպիսի· մտեալ յովսէփ 'ի տունն
գործել զգործ ինչ իւր· և ոչոք էր անդ յընտանեաց
12 անտի 'ի ներքս· *բուռն եհար զձորձոց նորա և ասէ,
ննջեա՛ ընդ իս· և ն̅ր թողեալ զձորձս իւր 'ի ձեռս ն̅ր, և
13 փախեաւ ել արտաքս։ *Եւ եղև իբրև ետես եթէ եթող
14 զձորձս իւր 'ի ձեռս ն̅ր և փախեաւ ել արտաքս· *կոչեաց
զընտանիս տանն՝ և ասէ· տեսէք, զի ած մեզ ծառայ
եբրայեցի, խաղ առնել զմեզ· եմուտ առ իս և ասէ,
ննջեա՛ ընդ իս· և ես աղաղակեցի 'ի ձայն բարձր։
15 *և իբրև լուաւ թէ մեծաբարբառ աղաղակեցի, եթող
16 զձորձս իւր առ իս՝ և փախեաւ ել արտաքս։ *Եւ
եդ զձորձսն առ իւր՝ մինչև եկն տէրն 'ի տուն իւր· և
17 խօսեցաւ ընդ նմա ըստ բանիցս այսոցիկ, *և ասէ· Եմուտ
առ իս ծառայն եբրայեցի զոր ածեր մեզ՝ խաղ
18 առնել զիս· և ասէ ցիս՝ ննջեա՛ ընդ իս։ *Իսկ իբրև
լուաւ թէ բարձրացուցի զբարբառ իմ և աղաղակեցի·
19 եթող զձորձս իւր յիս, և փախեաւ ել արտաքս։ *Եւ
եղև իբրև լուաւ տէրն ն̅ր զբանս կնոջն իւրոյ՝ զոր խօսեցաւ
ընդ նմա և ասէ, թէ այսպէս արար ընդ իս ծառայն
20 քո, բարկացաւ սրտմտութ̅։ *Եւ առ տէրն յովսեփայ՝
արկ զնա 'ի բանտ· 'ի տեղի ուր կալանաւորքն
21 արքունի կապեալ կային 'ի բանտին։ *Եւ էր տ̅ր ընդ
յովսեփայ, և արկ զնովաւ ողորմութ̅ի, և ետ նմա շնորհս
22 առաջի բանտապետին։ *և ետ բանտապետն ըզբանտն
'ի ձեռս յովսեփայ, և զա̅մ կալանաւորսն որ էին
'ի բանտի անդ· և զա̅մ որ ինչ գործէին անդ, նա էր
23 որ գործէր։ *Եւ ոչ ինչ գիտէր բանտապետն զբանտին
վ̅ս ն̅ր· զի ա̅մ 'ի ձեռս յովսեփայ էր· քանզի տ̅ր էր
ը̅ նմա· և զոր ինչ գործէր նա՝ տ̅ր յաջողէր 'ի ձեռս ն̅ր։

ԳԼ. Խ.

1 Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, յանցեաւ տակառապետ
արքային եգիպտացւոց, և մատակարար
2 տեառն ն̅ց արքային եգիպտացւոց։ *Եւ բարկացաւ
փարաւոն 'ի վ̅ր երկոցուն ներքինեացն իւրոց· և 'ի վ̅ր
3 տակառապետին, և 'ի վ̅ր մատակարարին։ *և եդ ըզ
նոսա

---

(9) Ոմանք· Եւ իբրև գիտաց աւնան եթէ։ (10) Ոմանք· Եւ սպան զնա ևս։ (11) Ոմանք· Ցթամար ցնու իւր։ (12) Ոմանք· Դուստրն սաւայի կին։ (14) Ոմանք· Ոչ տայր նմա զնա կին։ (18) Ոմանք· Եւ նա ասէ՝ զմատանիդ և զգինդդ։ (19) Յօրինակին պակասէր· Եւ յարեաւ գնաց, և եհան։ (24) Ոմանք· Ազդ եղև յուդայի ··· արտաքս զի այրեսցի։ (25) Այլ· Եւ գինդդ և գաւա՛։ (30) Ոմանք· Յորոյ ձեռն։

ԳԼ. ԼԹ. (1) Ոմանք· Ներքինին փարաւոնի դահճապետի։ (5) Ոմանք· Եւ եթող զա̅մ ինչ որ իւր էր։ (7) Ոմանք· Եւ ասէ ցնա, ննջեա՛ ընդ իս։ (9) Բազումք· Բայց 'ի քէն՝ զի կին ն̅ր ես։ (12)(13) Ոմանք· Փախեաւ և ել։ (17) Ոմանք· Եւ ասէ ցիս՝ քունեա՛ ընդ իս։ (22) Ոմանք· Եւ զա̅մ կալանաւորսն որ էին ·· և զա̅մ զոր ինչ գործէին անդ։

ԳԼ. Խ. (3) Այլ· Յայնմ բանտի 'ի տեղւոջ։

նոսա 'ի բանտի առ դահճապետին․ յայնմ բանտի տեղ-
ւոջ ուր Յովսէփն կայր ։ * և յանձն արար զնոսա 4
դահճապետն Յովսեփայ․ և կայր նց̄ 'ի սպասու ։ և էին
աւուրս ինչ 'ի բանտի անդ ։ * Եւ տեսին երազ երկո- 5
քին․ զիւրաքանչիւր երազ 'ի միում գիշերի ։ տեսիլ ե-
րազոյ տակառապետին և մատակարարին որ էին ար-
քային եգիպտացւոց, մինչ էին 'ի բանտի անդ ։ * Ե- 6
մուտ առ նոսա Յովսէփ ընդ առաւօտն․ և ետես զնո-
սա՝ և էին խռովեալք ։ * եհարց ցներքինիսն փարաւո- 7
նի որ էին ընդ նմա 'ի բանտի անդ առ տեառն նր̄՝ և
ասէ․ ընդէ՞ր տրտումք են երեսք ձեր այսօր ։ * Եւ նո- 8
քա ասեն ցնա․ երազ տեսաք, և ոչոք իցէ որ մեկնիցէ
զնա ։ և ասէ ցնոսա Յովսէփ․ ոչ ապաքէն 'ի ձեռն այ̄ ի-
ցէ մեկնութիւն նց̄․ պատմեցէ՛ք ինձ ։ * Եւ պատմեաց տա- 9
կառապետն զերազն իւր Յովսեփայ՝ և ասէ․ Թուէր ինձ
'ի տեսլեան իմում, որթ մի առաջի իմ ։ * և յորթն ե- 10
րեք ուռք՝ կանաչք յոյժ․ և ունէր երիս ողկոյզս հա-
սեալս ողկո՛յզ խաղողոյ ։ * և բաժակն փարաւոնի 'ի ձե- 11
ռին իմում ։ առնուի զխաղողն, և ճմլէի 'ի բաժակն
※ փարաւոնի, և տայի զբաժակն 'ի ձեռս փարաւոնի ։
* Եւ ասէ ցնա Յովսէփ․ այս է մեկնութիւն նորա ։ երեք 12
ուռքն, երեք աւուրք են ։ * այլ ևս երեք աւուրք, և յի- 13
շեսցէ փարաւոն զիշխանութիւն քո, և անդէն 'ի նմին տա-
կառապետութեան քում կացուսցէ զքեզ․ և տացես զբա-
ժակն փարաւոնի 'ի ձեռս նր̄, ըստ առաջնոյ իշխանու-
թեան քո՝ որպէս և էիր տակառապետ ։ * Այլ զիս յի- 14
շեսջի՛ր յորժամ բարի լինիցի քեզ․ և արասցես ինձ ո-
ղորմութիւն․ և յիշեսցես զիս առաջի փարաւոնի․ և հան-
ցես զիս 'ի բանտէ աստի յայսմանէ ։ * զի գողանալով 15
գողացան զիս յերկրէն եբրայեցւոց․ և աստ՝ ինչ ոչ ա-
րարի․ և արկին զիս 'ի տուն գբոյս այսորիկ ։ * Իբրև 16
ետես մատակարարն թէ ուղիղ մեկնեաց, ասէ ցՅով-
սէփ․ և ես տեսանէի յերազի, թուէր ինձ թէ երիս
խանս նաշհւոյ ունէի 'ի գլուխ իմում ։ * և 'ի վերնում 17
խանին յամէ զոր ուտէր արքայ փարաւոն՝ գործ մատա-
կարարաց․ և թռչունք ուտէին զնա 'ի խանէ անտի՝ որ
էր 'ի վր̄ գլխոյ իմոյ ։ * Պատասխանի ետ Յովսէփ՝ և ա- 18
սէ ցնա․ այս է մեկնութիւն նր̄ ։ երեք խանքն՝ երեք ա-
ւուրք են ։ * յետ երից աւուրց բարձցէ փարաւոն ըզ- 19
գլուխ քո 'ի քէն, և կախեսցէ զքեզ զփայտէ․ և կերի-
ցեն թռչունք երկնից զմարմին քո 'ի քէն ։ * Եւ եղև 20
յաւուրն երրորդի, օր ծննդոց էր փարաւոնի, և առ-
նէր ուրախութիւն ամ̄ ծառայից իւրոց ։ և յիշեաց զիշ-
խանութիւն տակառապետին, և զիշխանութիւն մատակա-
րարին 'ի մէջ ծառայից իւրոց ։ * Եւ կացոյց զտակա- 22
ռապետն անդէն յիշխանութեան իւրում․ և ետ զբաժակն
'ի ձեռս փարաւոնի ։ * և զմատակարարն կախեաց ըզ- 23
փայտէ, որպէս և մեկնեացն Յովսէփ ։
Ծր․ * Եւ ոչ յիշեաց տակառապետն զՅովսէփ, այլ մոռա- 24
ցաւ զնա ։

ԳԼ․ ԽԱ․

Եւ եղև յետ երկուց ամաց աւուրց, ետես փարաւոն 1
երազ ։ Թուէր թէ կայցէ յեզր գետոյ ։ * և ահա 2
ոպ̄ թէ 'ի գետոյ անտի ելանէին եւթն երինջք գեղե-
ցիկ տեսանելով, և ընտիրք մարմնով, և արածէին 'ի
խաղի անդ ։ * Եւ այլ ևս եւթն երինջք ելանէին յետ 3
նոցա 'ի գետոյ անտի․ զազիրք տեսանելով․ և վատթարք
մարմնով․ և արածէին առ այլ երնջովքն առ եզեր գե-
4 տոյն ։ * Եւ ուտէին եւթն երինջքն զազիրք տեսլեամբ
և վատթարք մարմնովք, զեւթն երինջս գեղեցիկս տես-
5 լեամբ և զընտիրս ։ Զարթեաւ փարաւոն․ * և անդրէն
'ի քուն եմուտ ։ և ետես երազ երկրորդ․ և ահա եւթն
հասկ ելանէին 'ի միում փնջի՝ ընտիրք և գեղեցիկք ։
6 * Եւ ահա եւթն այլ հասկք սինք և խորշակահարք ե-
7 լանէին յետ նոցա ։ * և կլանէին եւթն հասկքն սինք և
խորշակահարք զեւթն հասկսն՝ զընտիրս և զատոքս ։
8 Զարթեաւ փարաւոն, և էր երազ ։ * և եղև առաւօտ,
և խռովեցաւ անձն նր̄ ։ Եւ առաքեաց կոչեաց զամ̄ ե-
րազահանսն եգիպտոսի, և զամ̄ իմաստունս նորա, և
պատմեաց փարաւոն զերազն իւր ։ և ոչոք էր որ մեկ-
9 նէր զերազն փարաւոնի ։ * Եւ խօսեցաւ տակառա-
պետն առաջի փարաւոնի՝ և ասէ․ զյանցանս իմ յիշե-
10 ցուցանեմ այսօր ։ * Բարկացաւ փարաւոն ծառայից
իւրոց․ և եդ զմեզ 'ի բանտի 'ի տան դահճապետին․
11 զիս՝ և զմատակարարն ։ * և տեսաք երկոքին երազ 'ի
միում գիշերի՝ ես և նա․ և իւրաքանչիւր ըստ երազոյ
12 իւրում տեսանէաք ։ * Եւ էր անդ ընդ մեզ պատանի
մի մանուկ՝ եբրայեցի, ծառայ դահճապետին․ և պատ-
13 մեցաք նմա ։ * և մեկնեաց մեզ զերազսն մեր ※ առն ըստ
իւրաքանչիւր երազոյ մեկնեաց ։ և եղև ոպ̄ մեկնեացն
մեզ, նոյնպէս և պատահեաց․ ինձ գալ հաստատել յիշ-
14 խանութիւն․ և նմա՝ կախել զփայտէ ։ * Առաքեաց փա-
րաւոն և կոչեաց զՅովսէփ ։ և հանին զնա 'ի բանտէ ան-
տի․ և փոքրեցին զհերս նր̄, և փոխեցին զպատմուճան
15 նր̄․ և եկն առաջի փարաւոնի ։ * Եւ ասէ փարաւոն
ցՅովսէփ, երազ տեսի՝ և չիք ոք որ մեկնէ զնա․ բայց
ես լուայ զքէն, ասեն՝ եթէ լսես զերազս՝ մեկնես ։
16 * Պատասխանի ետ Յովսէփ՝ և ասէ ցփարաւոն ։ առանց
17 այ̄ ոչ լինի պատասխանի փրկութեան փարաւոնի ։ * Խօ-
սեցաւ փարաւոն ընդ Յովսեփայ՝ և ասէ․ Թուէր 'ի տես-
18 լեան իմում, եթէ կայի յեզեր գետոյ․ * և որպէս թէ
'ի գետոյ անտի ելանէին եւթն երինջք ընտիրք մար-
մնովք և գեղեցիկ տեսանելով, և արածէին 'ի խաղի անդ ։
19 * Եւ ահա այլ ևս եւթն երինջք ելանէին զկնի նց̄ 'ի
գետոյ անտի, դժընդակք և զազիրք տեսանելով յոյժ,
և վատթարք մարմնովք․ որպիսի ոչ տեսի յամ̄ երկրին եգիպ-
20 տացւոց զազրագոյնս քան զնոսա ։ * Եւ ուտէին եւթն
երինջքն վատթարք և զազիրք զեւթն երինջսն զառաջինսն՝
21 զգեղեցիկսն և զընտիրս ։ * և մտանէին յորովայն նց̄, և
ոչ երևէին․ և երեսք նց̄ զազիրք իբրև զառաջինն ։ Զար-
22 թեայ, և դարձեալ ննջեցի ։ * և տեսանէի միւսանգամ
յերազի ։ ոպ̄ թէ եւթն հասկ ելանէին 'ի միում փնջի՝
23 լիք և գեղեցիկ ։ * և այլ եւթն հասկ ※ ապականեալք,
ազազունք և խորշակահարք, ելանէին մօտ առ նոսա ։
24 * և կլանէին եւթն հասկքն ազազունք և խորշակահարք՝
զեւթն հասկսն զգեղեցիկս և զատոքս ։ Եւ պատմեցի ե-
25 րազահանացն, և ոչոք էր որ մեկնէր ինձ ։ * Եւ ասէ
Յովսէփ ցփարաւոն․ երազն փարաւոնի մի է․ զոր ինչ
26 ած̄ առնելոց է՝ եցոյց փարաւոնի ։ * Եւթն երինջքն
գեղեցիկք՝ եւթն ամ են․ և եւթն հասկն գեղեցիկք՝
27 եւթն ամ են ։ երազն փարաւոնի մի է ։ * և եւթն ե-
րինջքն տձեղք և վատթարք որ ելանէին զհետ նց̄, եւթն
ամ են․ և եւթն հասկքն սինք և խորշակահարք․ լիցի
28 զեւթն ամ սով ։ * բանն զոր ասացի փարաւոնի՝ այն է․
29 զոր ինչ ած̄ առնելոց է, եցոյց փարաւոնի ։ * Ահա ամք
եւթն եկեսցեն բազում լիութեան յամ̄ երկիրս եգիպ-
30 տացւոց ։ * Եւ յետ այնորիկ եկեսցէ եւթն ամ սովոյ,
և մոռասցին զլիութիւն յամ̄ երկիրս եգիպտացւոց․
և սպա-

---

(8) Այլք․ Եւ ոչ ոք է որ մեկն''․․․ 'ի ձեռն այ̄ իցէ ։ (8) Ոմանք յաւելուն․ Որ մեկնիցէ զնա մեզ ։ (10) Բազմք․ Եւ յորթն երեք ուռք ։ (13) Ոմանք․ Ոչ̄ և էիրն տակառա'' ։ (15) Ոմանք․ Գողացան զիս յերկրէն եբր'' ։ (15) Այլք․ Եւ աստ ոչինչ արարի ։ (16) Բազումք․ Եւ թուէր ինձ․․ ունէի 'ի գլուխ իմ ։ (23) Ոմանք․ Որպէս մեկնեաց նմա Յովսէփ ։

Գլ․ խա̄․ (1) Այլք․ Թէ կայցէ առ եզեր գետոյն ։ (3) Ոմանք․ Եւ ահա այլ ևս եւթն ․․ տեսլեամբք և վատթարք մար''․․ առ եզերբ գետոյն ։ (6) 'Ի լուս''․ Այլ հասկք սինք․ համօրէն բազմաց 'ի բնաբ'' ։ (7) Ոմանք․ Եւ կլանէին սինքն զեւթն հասկսն ։ (11) Ոմանք․ Եւ տեսաք երկոքեանս երազ․․․ ես և նա, իւրա'' ։ (16) Այլք․ Ոչ լինիցի պատասխանի ։ (17) Այլք․ Առ եզր, կամ՝ առ եզեր գետոյ ։ (19) Ոմանք․ 'Ի գետոյ անտի՝ ժանդք և զազիրք՝ տեսա'' ։ (27) Ոմանք․ Տգեղք և վատթարք ։ (30) Ոմանք․ Եւ յետ այնորիկ եկեսցեն ։

և ապականեսցէ սովն զերկիր ։ ✳ և ոչ ծանիցի լիութիւն 31
յերեսաց սովոյն որ գալոց է յետ այնորիկ ․ քանզի սաստիկ
լինելոց է յոյժ ։ ✳ Այլ վ̅ն կրկնելոյ երազոյն փարաւոնի 32
երկիցս անգամ ․ զի ճշմարիտ է բանն առ 'ի յա̅յ,
և փութասցի ա̅ծ առնել զնա ։ ✳ Եւ արդ՝ տես ․ խնդրեա 33
այր մի իմաստուն և խորհրդական փարաւոնի ․ և
կացուսցես զնա 'ի վ̅ր երկրիս եգիպտացւոց ։ ✳ Եւ արասցէ, 34
և կացուսցէ գործակալս փարաւոնի 'ի վերայ
երկրիս ։ և հինգերորդեսցեն զարմտիս երկրիս եգիպտացւոց
զեւթն ամացն լիութե ։ ✳ և ժողովեսցեն զա̅մ 35
կերակուրս զեւթն ամացն բարեաց եկելոց ։ և ժողովեսցի
ցորեան ընդ ձեռամբ փարաւոնի ․ և կերակուրք
'ի քաղաքս պահեսցին ։ ✳ Եւ եղիցի կերակուրքն պահեալ 36
երկրիս յեւթն ամս սովոյն որ լինիցին յերկրիս
եգիպտացւոց ․ և մի՛ սատակեսցի երկիրս 'ի սովոյ ։ ✳ Եւ 37
հաճոյ թուեցաւ բանքն առաջի փարաւոնի, և առաջի
ա̅մ ծառայից իւրոց ։ ✳ և ասէ փարաւոն ցա̅մ ծառայս 38
իւր ․ միթէ գտանիցեմք այր այնպիսի՝ որ ունիցի զհոգի
ա̅յ յանձին իւրում ։ ✳ Եւ ասէ փարաւոն ցյովսէփ ․ 39
որովհետև եցոյց քեզ ա̅ծ զայդ ա̅մ ․ չի՛ք այր իմաստնագոյն
և խորհրդական քան զքեզ ։ ✳ դու լիջիր 'ի վ̅ր 40
տան իմոյ ․ և բերանոյ քում հնազանդ լիցի ա̅մ ժողովուրդ
իմ ․ բայց միայն աթոռովս 'ի վերոյ եղէց ես քան
զքեզ ։ ✳ Եւ ասէ փարաւոն ցյովսէփ ․ ահաւասիկ կացուցի 41
զքեզ այսօր 'ի վ̅ր երկրիս եգիպտացւոց ։ ✳ Եւ 42
հանեալ փարաւոնի զմատանին իւր 'ի ձեռանէ իւրմէ՝
եդ 'ի ձեռին յովսեփայ ․ և զգեցոյց նմա պատմուճան
բեհեզեայ, և արկ մանեակ ոսկի 'ի պարանոց ն̅ր ։ ✳ և 43
եհան զնա յերկրորդ կառս իւր ․ և քարոզ կարդայր առաջի
ն̅ր ։ և կացոյց զնա 'ի վ̅ր երկրին եգիպտացւոց ։
✳ Եւ ասէ փարաւոն ցյովսէփ ․ ահաւասիկ ես փարաւոն ․ 44
առանց քո ոչոք համբարձցէ զձեռս իւր և զոտս իւր
'ի վ̅ր ա̅մ երկրիս եգիպտացւոց ։ ✳ Եւ կոչեաց փարաւոն 45
զանուն յովսեփայ՝ փսոմփթոմփանէ ։ և ետ նմա զասանեթ
դուստր պետափրեայ քրմի արեգ քաղաքի կնութե ։
Եւ ել յովսէփ յերեսաց փարաւոնի ։ ✳ և էր յովսէփ 46
ամաց երեսնից յորժամ ընծայեցաւ առաջի փարաւոնի
արքային եգիպտացւոց ։ Ել յովսէփ յերեսաց
փարաւոնի, և շրջեցաւ ընդ ա̅մ եգիպտոս ։ ✳ Եւ արար 47
երկիրն յեւթն ամս լիութեն արդիւնս ։ ✳ և ժողովեաց 48
զա̅մ կերակուրս ամացն իւթանց, յորս էր լիութիւն
յերկրին եգիպտացւոց ։ և համբարեաց կերակուրս 'ի
քաղաքս ․ զկերակուր դաշտաց քաղաքին որ շուրջ զնովաւ ։
✳ և համբարեաց 'ի նմա ։ և ժողովեաց յովսէփ 49
զցորեան իբրև զաւազ ծովու բազում յոյժ ․ մինչև ոչ
կարէր համարել ․ քանզի ոչ գոյր թիւ ։ ✳ Եւ եղեն յովսեփու 50
երկու որդիք մինչ չև՛ եկեալ էր եւթն ամացն
սովոյ ․ զորս ծնաւ նմա ասանեթ դուստր պետափրեայ
քրմի արեգ քաղաքի ։ ✳ և կոչեաց յովսէփ զանուն անդրանկանն 51
մանասէ ․ զի ասէ՝ թէ մոռացոյց ինձ ա̅ծ զա̅մ
զվիշտս իմ, և զա̅մ վիշտս հօր իմոյ ։ ✳ և զանուն երկրորդին 52
կոչեաց եփրեմ, զի ասէ՝ թէ աճեցոյց զիս ա̅ծ յերկրի
տառապանաց իմոց ։ ✳ Եւ անցին եւթն ամք լիութեն, 53
որ եղեն յերկրին եգիպտացւոց ։ ✳ և սկսան գալ եւթն 54
ամք սովոյն ․ որպէս ասաց յովսէփ ։ Եւ եղև սով յա̅մ
երկրին ․ զի յա̅մ երկրին եգիպտացւոց ոչ գտանէր
հաց ։ ✳ և սովեցաւ ա̅մ երկիրն եգիպտացւոց ։ և աղաղակեաց 55
ա̅մ ժողովուրդն առ փարաւոն վ̅ն հացի ։ և
ասէ փարաւոն ցա̅մ եգիպտացիսն, երթայք առ յովսէփ,
և զոր ինչ ասիցէ ձեզ արասջիք ։ ✳ Եւ էր սով 'ի 56
վ̅ր երեսաց ա̅մ երկրի ։ և եբաց յովսէփ զա̅մ շտեմարանս
ցորենոյ ․ և վաճառէր ա̅մ եգիպտացւոյն ։ Եւ
57 սաստկացաւ սովն յա̅մ երկրին եգիպտացւոց ։ ✳ և
ա̅մ աշխարհք գային յեգիպտոս գնել 'ի յովսեփայ ․ զի
զօրանայր սովն ընդ ա̅մ երկիր ։

Գ․Լ․ ԽԲ․

1 Եւ ետես յակոբ եթէ գոյ վաճառ յերկրին եգիպտացւոց, Ծ․Դ․
ասէ յակոբ ցորդիսն իւր ․ ընդէ՞ր հեղգայք ։
2 ✳ ահա լուեալ թէ գոյ ցորեան յեգիպտոս ․ իջէք
անդր, և գնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր, զի կեցցուք՝
3 և մի՛ մեռցուք ։ ✳ Եւ իջին եղբարքն յովսեփու
4 տասնեքին՝ գնել ցորեան յեգիպտոս ։ ✳ և զբենիամին
զեղբայրն յովսեփայ ոչ արձակեաց ※ յակոբ ընդ եղբարսն ․
քանզի ասէր թէ գուցէ պատահիցէ նմա հիւանդութի ։
5 ✳ Եւ եկին որդիքն ի̅ղի գնել ընդ այլ երթևեկսն ․
6 քանզի էր սով յերկրին քանանացւոց ։ ✳ և
յովսէփ էր իշխան երկրին ․ և նա վաճառէր ա̅մ ժողովրդեան
երկրին ։ Եւ եկեալ եղբարքն յովսեփայ երկի՛ր
7 պագանէին 'ի վ̅ր երեսաց խոնարհ յերկիր ։ ✳ և իբրև
ետես յովսէփ զեղբարսն իւր, ծանեաւ ․ և օտարանայր
'ի նոցանէ, և խօսեցաւ ընդ նոսա խստագոյնս ․ և ասէ,
ուստի՞ գայք ։ և նոքա ասեն՝ յերկրէն քանանացւոց գընել
8 կերակուրս ։ ✳ Ծանեաւ յովսէփ զեղբարսն իւր,
9 և նոքա ոչ ծանեան զնա ։ ✳ և յիշեաց յովսէփ զերազն
իւր զոր ետես ։ և ասէ ցնոսա ․ լրտեսք էք դուք, և դիտել
10 զել և զմուտ աշխարհիս եկեալ էք ։ ✳ Եւ նոքա ասեն,
ոչ տէր ։ ծառայք քո եկեալ եմք գնել կերակուրս ։
11 ✳ ամենեքին մեք որդիք եմք առն միոյ ․ արք խաղաղութե
12 եմք, և չեն ծառայք քո լրտեսք ։ ✳ Ասէ ցն̅՝ ոչ ․
13 այլ զել և զմուտ երկրիս եկեալ էք տեսանել ։ ✳ Եւ նոքա
ասեն ․ երկոտասան եղբայր եմք ծառայք քո՝ որդիք
առն միոյ յերկրին քանանացւոց ․ և կրտսերն առ հօր իւրում
14 է այսօր ․ և մեւսն չէ՛ 'ի միջի ։ ✳ Ասէ ցնոսա յովսէփ ․
15 այդ իսկ է զոր ասացի, թէ լրտեսք էք ։ ✳ և դովին
յայտ արարէք ։ երդուեալ յարեն փարաւոնի, ոչ
ելանէք աստի՝ եթէ ոչ եկեսցէ եղբայրն ձեր կրտսեր
16 այսր ։ ✳ Արդ՝ առաքեցէք զմի ոք 'ի ձէնջ և ածցէ զեղբայրն
ձեր ․ և դուք կացէք 'ի դիպահոջ մինչև յայտնի
լիցին բանք ձեր եթէ արդա՛ր խօսիցիք և թէ ոչ ․ ապա
թէ ոչ՝ երդուեալ յարեն փարաւոնի թէ ոչ լրտեսք էք
17 դուք ։ ✳ և եդ զնոսա 'ի բանտի զերիս աւուրս ։ ✳ Եւ ասէ
18 ցնոսա յովսէփ յաւուրն երրորդի ։ զայս արարէք՝ և
19 ապրեք ․ զի և ես յա̅յ երկիւղած եմ ։ ✳ եթէ արք խաղաղութե
էք՝ եղբայր մի 'ի ձէնջ աստ մնասցէ 'ի բանտի ․
20 և դուք տարայք զվաճառ ցորենոյդ ձերոյ ։ ✳ և
զեղբայրն ձեր կրտսեր ածէք առ իս ․ և հաւատարիմ լինիցին
բանք ձեր ․ ապա թէ ոչ՝ մեռանիք ։ Արարին այնպէս ։
21 ✳ և ասէ իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր ։ այո ․ քանզի
'ի մեղս եմք վ̅ն եղբօր մերոյ ․ զի արհամարհեցաք ըզնեղութի
ոգւոյ ն̅ր յորժամ աղաչէրն զմեզ, և ոչ լուաք
22 նմա ․ վ̅ն այնորիկ եկն 'ի վ̅ր մեր այս նեղութի ։ ✳ Պատասխանի
ետ ռուբէն՝ և ասէ ցնոսա ․ ո՞չ խօսեցայ ընդ
ձեզ՝ և ասեմ, թէ մի՛ մեղանչէք մանկանդ ․ և ոչ լուարուք
23 ինձ ․ և ահա՝ արիւն ն̅ր խնդրի ։ ✳ Եւ նոքա ոչ գիտէին
թէ լսէր յովսէփ ․ զի թարգմանն կայր 'ի միջի ։
24 ✳ և անցեալ մեկուսի 'ի նոցանէ՝ ելաց յովսէփ ։ Եւ եկն
25 միւսանգամ առ նոսա, և խօսեցաւ ընդ նոսա ։ ✳ և առ
'ի նոցանէ զշմաւոն, կապեաց առաջի ն̅ց ։ Եւ ետ հրաման
յովսէփ լնուլ զամանս ն̅ց ցորենով ․ և դնել զարծաթն
իւրաքանչիւր 'ի քրձի իւրում ․ և տալ ն̅ց պաշար
26 'ի ճանապարհ ․ և եղև ն̅ց այնպէս ։ ✳ և նոցա բարձեալ

---

(32) Ոմանք ․ Զի ճշմարիտ իցէ բանն ։ (34) Ոսկան ․ Գործակալս փարաւոն 'ի վ̅ր երկ՚՚ ։ (37) Ոմանք ․ Եւ հաճոյ թուեցան բա՚՚ ։ (45) Յօրինակին պ̅կսէր ․ Փարաւոն զանուն յովսեփայ փս՚՚ ։ (49) Ոմանք ․ Մինչև ոչ կարէր համբարել ․ քանզի ։ (50) Ոմանք ․ Եւ եղև յովսեփայ երկու ։ (53) Ոմանք ․ Որ եղև յերկրին եգիպ՚՚ ։ (54) Ոմանք յաւելուն ․ Եւ եղև սով յա̅մ երկրին եգիպտացւոց ։

(57) Ոմանք ․ Եւ ա̅մ աշխարհն գային ։
Գ․Լ․ ԽԲ․ (1) Ոմանք ․ Եթէ գոյ ցորեան յերկրին եգիպտացւոց ։ (3) Բազումք ․ Տասնեքինք գնել ցորեան յեգիպտոսէ ։ (9) Այլք ․ Զերազսն իւր զոր ետես ։ (12) Ոմանք ․ Զել և զմուտ աշխարհիս եկ՚՚ ։ (14) Ոմանք ․ Զոր ասացի ձեզ եթէ լր՚՚ ։ (16) Ոմանք ․ Մինչ յայտ լինիցին բանք ։ (21) Ոմանք ․ Եւ ասեն իւրաքանչիւրոք ցեղբ՚՚ ։

ձեալ իւրաքանչիւր իշոյ՝ գնացին անտի ։ * Եւ լուծեալ 27
միոյ զքուրձ իւր տալ կերակուր գրաստու իւրում * յի-
ջավանին, և ետես զծրար արծաթոյն իւրոյ զի կայր 'ի
բերան քրձի իւրոյ ։ * ասէ ցեղբարսն իւր, դարձուցաւ 28
ինձ այսրէն արծաթն, և ահա աստէն կայ 'ի քրձի ի-
մում ։ և զարմացան միտք Նց̃ ․ և խռովեցան ընդ միմեանս՝
և ասեն ․ զինչ է այս զոր արար ընդ մեզ ա̃ծ ։ * Եւ ե- 29
կին առ յակոբ հայրն իւրեանց յերկիրն քանանու ․ և
պատմեցին նմա զա̃մ ինչ որ անց ընդ նոսա՝ և ասեն ։
* խօսեցաւ այրն տէր երկրին ընդ մեզ խստագոյնս, և 30
եդ զմեզ 'ի բանտի իբրև զլրտեսս երկրին ։ * Եւ ասեմք 31
ցնա, արք խաղաղութե̃ եմք ․ և չեմք լրտեսք ։ * երկո- 32
տասան եղբարք եմք որդիք հօր միոյ ․ մին՝ չէ 'ի միջի, և
կրտսերն այժմ ընդ հօր մերում է յերկրին քանանաց-
ւոց ։ * Ասէ ցմեզ այրն տէր երկրին ․ այսու գիտա- 33
ցից թէ արք խաղաղութե̃ էք ․ եթէ զեղբայր մի ձեր
աստ առ իս թողուցուք, և զվաճառս ցորենոյդ 'ի տունս
ձեր առեալ տանիցիք ։ * և զեղբայրն ձեր կրտսեր ա- 34
ծիցէք առ իս ․ և գիտացից եթէ չէք լրտեսք, այլ արք
խաղաղութե̃ էք ․ և զայս և եղբայր տաց ձեզ ․ և յերկ-
րի աստ տանիցէք վաճառ ։ * Եւ եղև 'ի թափելն Նց̃ 35
զքուրձս իւրեանց, և կայր իւրաքանչիւր ուրուք ծրար
արծաթոյ 'ի քրձի իւրեանց ։ և իբրև տեսին զծրար ար-
ծաթոյ իւրեանց, ինքեանք և հայրն իւրեանց, երկեան
յոյժ ։ * Եւ ասէ ցնոսա յակոբ հայրն իւրեանց ․ զիս՝ 36
անորդի արարէք ․ յովսէփ չէ 'ի միջի ․ շմաւոն՝ չէ 'ի մի-
ջի ․ և զբենիամին ևս առնուցուք ։ յիմ վ̃ր եկն այս ա̃մ ։
* Խօսեցաւ ռուբէն ընդ հօր իւրում և ասէ ․ զերկոսին 37
զորդիսն իմ սպանջիր, եթէ ոչ ածից զդա առ քեզ ․
տուր զդա յիմ ձեռն ․ և ես ածից զդա առ քեզ ։ * Եւ 38
նա ասէ ․ ոչ իջանէ որդի իմ ընդ ձեզ ․ զի եղբայր սո-
րա մեռաւ ․ և սա միայն մնացեալ է ․ և դէպ լինիցի սմա
հիւանդանալ 'ի ճանապարհին զոր երթայցէք ․ և իջու-
ցանիցէք զծերութիւն իմ տրտմութե̃ 'ի դժոխս ։

ԳԼ. ԽԳ.

Եւ սովն ևս քան զևս սաստկանայր 'ի վերայ երկրին ։ 1
* Եւ եղև իբրև սպառեցին ուտել զցորեանն զոր 2
բերին յերկրէն եգիպտացւոց, ասէ ցնո̃ հայրն իւրեանց ․
դարձեալ երթայք գնեցէք սակաւ մի կերակուր ։ * Խօ- 3
սեցաւ ընդ նմա յուդա՝ և ասէ ․ վկայութե̃ եդ ընդ մեզ
վկայութի այրն՝ և ասէ ․ մի տեսանիցէք զերեսս իմ, եթէ
ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ը̃ ձեզ իցէ ։ * արդ՝ եթէ արձա- 4
կես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ՝ իջցուք և գնեսցուք կերա-
կուրս ։ * ապա թէ ոչ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ, 5
ոչ երթիցուք ․ զի այրն խօսեցաւ ընդ մեզ՝ և ասէ, մի տե-
սանիցէք զերեսս իմ՝ եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ
ձեզ իցէ ։ * Եւ ասէ Իէլ ․ զինչ չարիս հասուցէք 'ի վ̃ր 6
իմ ․ զի՞ պատմեցէք առնն թէ գուցէ ձեր եղբայր ։ * Եւ 7
նոքա ասեն՝ հարցանելով եհարց զմենջ այրն, և զազգէ
մերմէ, և թէ տակաւին կենդանի՞ իցէ հայրն ձեր, և ե-
թէ իցէ՞ ձեր եղբայր ․ և պատմեցաք նմա ըստ հարցանե-
լոյն Նր̃ ․ մի թէ գիտէաք թէ ասելոց է ցմեզ՝ ածէք զեղ-
բայրն ձեր ։ * Ասէ յուդա ցԻէլ հայրն իւր ․ արձակեա ը̃ 8
իս զպատանեակդ, և յարուցեալ գնասցուք ․ զի կեցցուք
և մի մեռցուք, և մեք և դու, և ստացուածք մեր ։ * Ես 9
առնում զդա յերաշխի ․ 'ի ձեռաց իմոց խնդրեսջիր զդա ․
եթէ ոչ ածից զդա և կացուցից առաջի քո, յանցաւոր
եղէց զա̃մ աւուրս ։ * զի եթէ ոչ էաք յամեալ, արդ՝ 10

11 երկնից իսկ դարձեալ էր այսրէն ։ * Ասէ ցնոսա Իէլ
հայրն իւրեանց ․ եթէ այդպէս իցէ, արարէք զայդ ։
առէք 'ի պտղոյ երկրիս յամանս ձեր, և տարայք առնն
պատարագս ․ ռետին, և մեղր, և խունկ, և ստաշխն, և
12 բեւեկն, և ընկոյզ ։ * և արծաթ կրկին առէք 'ի ձեռս
ձեր ․ զարծաթն որ դարձաւ յամանս ձեր՝ տարայք ընդ
13 ձեզ ․ գուցէ ընդ խաբս ինչ իցէ ։ * և զեղբայրդ ձեր ա-
14 ռէք, և արիք իջէք առ այրն ։ * և ա̃ծ իմ տացէ ձեզ
շնորհս առաջի առնն, և արձակեսցէ ընդ ձեզ զեղբայրն
ձեր զմեւս, և զբենիամին ։ բայց ես՝ ո̃ր անզաւակեցայ
15 անզաւակեցայ ։ * Եւ առեալ արանցն զպատարագսն,
և արծաթ կրկին 'ի ձեռս իւրեանց, և զբենիամին ․ յա-
րուցեալ իջին յեգիպտոս, և կացին յանդիման յովսէ-
16 փայ ։ * Իբրև ետես զնո̃ յովսէփ, և զբենիամին եղբայր
իւր, ասէ ցհազարապետ տանն իւրոյ ․ տար զարսդ 'ի
տուն, և զե̃ն զենլիս և պատրաստեա ․ զի ընդ իս ուտե-
17 լոց են արքդ այդուքիկ 'ի միջօրէի ։ * և արար այրն որպէս
և ասաց յովսէփ ․ և տարաւ զարսն 'ի տուն յովսեփայ ։
18 * Եւ տեսեալ արանցն եթէ տարան զնոսա 'ի տուն յով-
սեփայ, ասեն ․ վ̃ն արծաթոյն որ դարձաւ յամանս մեր
զառաջինն, մտանեմք անդր, առ 'ի խուզելոյ զմեզ ․ ար-
կանել 'ի վ̃ր մեր, և առնուլ զմեզ 'ի ծառայս, և զէշս
19 մեր ։ * Մատուցեալ առ այրն՝ վերակացու տանն յովսէ-
20 փայ, * խօսեցան առ դրանն՝ և ասեն ․ աղաչեմք զքեզ
21 տէր ․ իջաք զառաջինն գնել կերակուրս ։ * և եղև իբրև
հասաք յիջավանս, և բացաք զամանս մեր ․ և արծաթ
իւրաքանչիւր յամանի իւրում էր ․ արդ՝ զարծաթն
այսրէն կշռով դարձուցաք, և աւասիկ 'ի ձեռին մերում
22 է ։ * և այլ արծաթ բերաք ընդ մեզ, գնել կերակուրս ․
23 և ոչ գիտեմք ով եդ զարծաթն յամանս մեր ։ * Ասէ ցնո-
սա ․ խաղաղութի ընդ ձեզ՝ մի երկնչիք ։ ա̃ծն ձեր և
հարցն ձերոց՝ եդ ձեզ զգանձս յամանս ձեր ․ այլ իմ
զձեր արծաթն առեալ, և հաճեալ եմ ։ և եհան առ նո-
24 սա զշմաւոն ։ * Եւ տարաւ 'ի ներքս այրն զարսն 'ի
տուն յովսեփայ, և բերին ջուր լուանալ զոտս Նց̃ ․ և
25 ետ կերակուր գրաստուց Նց̃ ։ * Եւ նոքա պատրաստե-
ցին զպատարագսն մինչչև եկեալ էր յովսէփ 'ի միջօ-
26 րէին ․ քանզի լուան թէ անդ ճաշակելոց է ։ * Եմուտ
յովսէփ 'ի տուն ․ և մատուցին նմա զընծայսն զոր ու-
նէին 'ի ձեռս իւրեանց՝ 'ի տան անդ ․ և երկիր պագին
27 նմա 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր ։ * եհարց զնո̃
և ասէ, զիա՞րդ կայք ։ և ասէ ցնոսա, թէ ո՞ղջ իցէ հայրն
ձեր ծերունի, զորմէ ասացէք թէ տակաւին կենդանի՞
28 է ։ * Եւ նոքա ասեն՝ ողջ է ծառայ քո հայր մեր, տա-
կաւին կենդանի է ։ և ասէ՝ օրհնեալ է այրն այն յա̃յ ։
29 և խոնարհեցան երկիր պագին նմա ։ * Ամբարձ զաչս
իւր՝ և ետես զբենիամին զեղբայր իւր զհամամայր՝ և ա-
սէ ․ այդ է եղբայրն ձեր կրտսեր՝ զորմէ ասացէք ածել
30 առ իս ։ և ասէ, ա̃ծ ողորմեսցի քեզ որդեակ ։ * Եւ խռ-
ովեցաւ յովսէփ՝ և գալարէին աղիք Նր̃ 'ի վերայ եղ-
բօրն իւրոյ ․ և խնդրէր լալ ։ մտեալ 'ի սենեակ անդր
31 ելաց ․ * և լուացեալ զերեսս իւր՝ ել ․ պնդեաց զանձն,
32 և ասէ՝ արկէք հաց ։ * Եւ արկին նմա միայնոյ՝ և Նց̃ իւ-
րաքանչիւրումեք, և եգիպտացւոցն որ ճաշէին ը̃ նմա՝
իւրաքանչիւր առանձինն ․ զի ոչ կարէին եգիպտացիքն
ուտել հաց ընդ եբրայեցիսն, քանզի գարշելի էին ե-
33 գիպտացւոցն ։ * Նստաւ առաջի Նր̃ անդրանիկն՝ ըստ
երիցութե̃ իւրում, և կրտսերն՝ ըստ կրտսերութե̃ իւ-
րում ․ և զարմացեալ էին արքն իւրաքանչիւր ընդ եղ-
34 բօր իւրում ։ * և առին իւրեանց մասունս 'ի նմանէ ․
և մե-

---

(27) Այլք ․ Յիջավանին, ետես զծրար ։ (30) Բազումք ․ Իբրև լրտեսս երկրին ։ (31) Ոմանք յաւելուն ․ Արք խաղաղութե̃ եմք մք՝ և չեմք ։ (32) Այլք ․ Որդիք հօր մերոյ ․ մին՝ չէ ։ (33) Ոմանք ․ Եւ ասէ ․ ․ այդու գիտացից եթէ արք ․ ․ և զվաճառդ ցո" ։ (37) Ոմանք ․ Տուր զդա 'ի ձեռս իմ ։ Գլ․ խգ․ (3) Ոմանք ․ Եղբայրն ձեր կրսեր ընդ ձեզ եղիցի ։ (5) Ոմանք ․ Ապա թէ ոչ արձակեսցես ։ (7) Այլք ․ թէ ասելոց իցէ ցմեզ ։ (8) Այլք ․ Ասէ յուդա ցԻէլ ցհայրն իւր ։ (9) Ոմանք ․ Եթէ ոչ ածից առ քեզ զդա, և ։

(10) Ոմանք ․ Զի թէ չէաք յամեալ ։ (11) Ոմանք ․ Եւ խունկս և ստաշխին ։ (12) Ոմանք ․ Եւ զարծաթն որ դարձաւ ։ (14) Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր համաձայն բնագրի եօթանասնից՝ յայսմ վայրի կրկնեն զբառս՝ անզաւակեցայ ։ (16) Ոմանք յաւելուն ․ Արքդ այդուքիկ հաց 'ի միջօրէի ։ (18) Ոմանք ․ Մտանեմք մեք անդր ։ (21) Ոմանք ․ Յամանի մերում էր ․ ․ ․ և աւասիկ 'ի ձե" ։ (24) Ոսկան ․ Այրն զնո̃ 'ի տուն յովսեփայ ։ (33) Յօրինակին ․ Եւ կրտսերն ըստ կրտ" ։ (34) Ոմանք ․ Հինգապատիկ քան զնո" ։

և մեծացաւ մասն բենիամինի քան զմասունս ամենե-
ցուն հնգպատիկ քան զնոցայն ։ արբին՝ և արբեցան
ընդ նմա ։

ԳԼ. ԽԴ.

Եւ հրաման ետ յովսէփ հազարապետին իւրում՝ և 1
ասէ. լցէք զամանս արանցն կերակրով որչափ և
կարիցեն բառնալ. և դի՛ք զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի
բերան ամանոյ իւրոյ ։ * և զսկիհն իմ արծաթի դիջիք 2
յամանի կրտսերոյն, և զգինս ցորենոյ ն՟ր ։ և եղև ըստ
բանին յովսեփայ՝ ո՟պ և ասաց ։ * Եւ իբրև առաւօտ ե- 3
ղև՝ արձակեցան արքն, ինքեանք և էշք իւրեանց ։ * և 4
իբրև ելին ըստ քաղաքն, և չէին մեկնեալ 'ի բաց, ասէ
յովսէփ ցհազարապետն իւր, արի՛ պնդեաց զհետ ա-
րանցն, և հասցես նոցա ։ և ասասցես. զի՞ է զի հատու-
ցէք չար փոխանակ բարեաց. * ընդէ՞ր գողացայք զսկի- 5
հըն արծաթի. ո՛չ այն էր որով ըմպէր տէրն իմ, և
նովաւ ինքն հմայելով հմայէր. արդ՝ չա՛ր գործեցէք՝ զոր
արարէք ։ * Եւ իբրև եգիտ զնոսա, ասէ ըստ բանիցս 6
այսոցիկ ։ * Եւ նոքա ասեն ցնա. ընդէ՞ր խօսիցի տէր 7
այդպիսի բանս. քա՛ւ լիցի ծառայից քոց առնել ըստ
բանիդ այդմիկ ։ * զի եթէ զարծա՛թն զոր գտաք յա- 8
մանս մեր՝ դարձուցաք առ ձեզ յերկրէն քանանացւոց.
զիա՞րդ գողանայաք 'ի տանէ տեառն քոյ արծաթ կամ
ոսկի ։ * Եւ արդ՝ առ որում գտցի 'ի ծառայից քոց 9
սկիհն՝ մեռցի. և մեք եղիցուք տեառն մերում ծառայք ։
* Եւ նա ասէ՝ ա՛յդպէս եղիցի ո՟պ ասացէքդ. առ որում 10
գտցի սկիհն՝ եղիցի իմ ծառա՛յ. և դուք անպա՛րտք լի-
նիջիք ։ * Եւ փութացան իջուցին զբեռն իւրաքանչիւր 11
'ի գետնի. և բացին իւրաքանչիւր զաման իւր ։ * և 12
յուզեաց, սկսեալ յերիցուէն մինչև եկն կատարեաց
'ի կրտսերն. և եգիտ զսկիհն յամանի բենիամինի ։ * Եւ 13
պատառեցին զհանդերձս իւրեանց. և եդին իւրաքան-
չիւր զբեռն իւր 'ի վերայ իշո՛յ իւրոյ, և դարձան 'ի քա-
ղաքն ։ * Եւ եմուտ յուդա և եղբարքն իւր առ յովսէփ, 14
մինչդեռ անդէն էր. և անկա՛ն առաջի ն՟ր 'ի վերայ երկ-
րի ։ * Ասէ ցնոսա յովսէփ. զի՞նչ են իրքդ զոր արարէք. 15
ո՛չ գիտէք թէ հմայելով հմայէ այր որ իբրև զիս է ։
* Ասէ յուդա. զի՞նչ տացուք պատասխանի տեառն՝ 16
կամ զի՞նչ խօսիցիմք, կամ զո՞ր իրաւունս ցուցանիցեմք ։
եգիտ ա՟ծ զյանցանս ծառայից քոց. արդ՝ աւասիկ կամք
ծառայք տեառն մերոյ. և մեք, և առ որում և սկիհն
գտաւ ։ * Եւ նա ասէ. քա՛ւ լիցի ինձ առնել զբանդ 17
զայդ ։ այրն առ որում սկիհն գտաւ՝ նա՛ եղիցի իմ ծա-
ռայ. և դուք ելէ՛ք ողջութե՟ առ հայրն ձեր ։ * Մա- 18
տուցեալ առ նա յուդա՝ և ասէ. աղաչեմ տէր, խօսե-
ցի ծառայ քո բան մի առաջի քոյ. մի՛ բարկասցիս ծա-
ռայի քում, զի դո՛ւ ես յետ փարաւոնի տէր ։ * Դու 19
հարցեր ցծառայս քո՝ և ասացեր, եթէ կա՞յցէ ձեր հայր
կամ եղբայր ։ * և մեք ասեմք տեառն. կա՛յ մեր հայր 20
ծերացեալ, և մանուկ մի կրտսեր՝ որդի ծերութե՟ ն՟ր,
և եղբայր նորա մեռաւ. և նա միա՛յն մնաց մօր իւրոյ, և
հայրն սիրէ զնա ։ * և ասացեր ցծառայս քո, իջուցէ՛ք 21
զնա առ իս՝ և խնամարկեցի՛ց նմա ։ * և ասացաք ցտէր. 22
ո՛չ կարէ մանուկն թողուլ զհայր իւր. ապա թէ թո-
ղուցու զհայրն իւր՝ մեռանի ։ * և դու ասացեր ցծա- 23
ռայս քո. եթէ ո՛չ իջանիցէ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ
ձեզ՝ մի՛ յաւելուցուք տեսանել զերեսս իմ ։ * Եւ եղև 24
իբրև ելաք մեք առ ծառայ քո հայր մեր, պատմեցա՛ք
նմա զբանս տեառն մերոյ ։ * և ասէ հայրն մեր. երթա՛յք 25
դարձեալ՝ գնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր ։ * և մեք 26
ասացաք՝ եթէ ո՛չ կարեմք իջանել անդր, եթէ ոչ եղ-
բայրդ մեր կրտսեր իջանիցէ ընդ մեզ, և ապա՛ իջանի-
ցեմք. զի ո՛չ կարեմք տեսանել զերեսս առնն, եթէ եղ-
27 բայրդ մեր կրտսեր ընդ մեզ ոչ իցէ ։ * Եւ ասէ ցմեզ
ծառայ քո հայր մեր. դուք ինքնին գիտէք՝ զի երկո՛ւս
28 ծնաւ ինձ կին իմ. * մին՝ ել յինէն և ասացէք թէ գա-
զանակո՛ւր եղև. և ո՛չ ևս տեսանեմ զնա մինչև ցայժմ ։
29 * արդ՝ եթէ զսա՛ ևս առնուցուք յերեսաց իմոց, և պա-
տահիցէ սմա հիւանդութի՟ 'ի ճանապարհի, իջուցանէք
30 զծերութիւն իմ տրտմութե՟ հանդերձ 'ի դժոխս ։ * Եւ
արդ՝ եթէ երթայցեմք առ ծառայ քո հայր մեր՝ և պա-
տանեակս չիցէ ընդ մեզ. և նորա՛ ոգին կախեա՛լ կայ
31 զդորա ոգւոյդ ։ * և լինիցի իբրև ոչ տեսանիցէ ընդ
մեզ զմանուկդ՝ վախճանիցի. և իջուցանիցեն ծառայք
քո զծերութի՟ ծառայի քոյ հօր մերոյ չարչարանօ՛ք հան-
32 դերձ 'ի դժոխս ։ * Զի ծառայի քոյ առեալ է յերաշխի՛
զմանուկդ 'ի հօրէ իւրմէ. ասեմ, եթէ ո՛չ ածից զդա
առ քեզ՝ և կացուցից առաջի քո, յանցաւո՛ր եղէց առ
33 հայր իմ զա՟մ աւուրս ։ * Եւ արդ՝ կացից ես ծառայ քո
փոխանակ մանկանդ ստրուկ տեառն իմոյ. և պատա-
34 նեակդ ելցէ ընդ եղբարս իւր ։ * քանզի զիա՞րդ ելանի-
ցեմ առ հայրն իմ, եթէ պատանեակդ չիցէ ընդ մեզ ։ զի
մի՛ տեսից զչարիսն որ գտանիցեն զհայրն իմ ։

ԳԼ. ԽԵ.

1 Եւ ո՛չ կարաց յովսէփ ժո՛յժ ունել առաջի ամենե-
ցուն՝ որ շուրջ զնովաւ կային. այլ ասէ՝ հանէ՛ք
զամենեսին արտա՛քս յինէն ։ և չկա՛յր ևս ոք անդ առ նմա՝
2 յորժամ ետ ծանօթս եղբարց իւրոց ։ * Եւ ձայն բար-
ձեալ լալով հանդերձ՝ մինչ լուան եգիպտացիքն. և
3 ա՛զդ եղև 'ի տուն փարաւոնի ։ * Ասէ յուսէփ ցեղբարսն
իւր ։ Ես եմ յովսէփ. արդարև տակաւին կենդանի՞ է
հայր իմ ։ և ո՛չ կարէին եղբարքն ն՟ր տալ նմա պատաս-
4 խանի. զի խռովեցա՛ն յերեսաց ն՟ր ։ * Ասէ յովսէփ ցեղ-
բարսն իւր. մօտեկայք առ իս ։ և չոգա՛ն մօտ. և ասէ,
Ես եմ յովսէփ եղբայրն ձեր, զոր դուք վաճառեցէք
5 յեգիպտոս ։ * բայց մի՛ ինչ տրտմիք. և մի՛ խիստ թուես-
ցի ձեզ զի վաճառեցէք զիս այսր. քանզի 'ի փրկութի՟
6 առաքեաց զիս ա՟ծ առաջի ձեր ։ * Զի այս երկրորդ-
ամ է սովս 'ի վերայ երկրի. և ա՛յլ ևս հի՛նգ ամ յորս
7 ո՛չ լինիցի վար, * և ո՛չ հունձք ։ և զիս առաքեաց ա՟ծ ա-
ռաջի ձեր առ 'ի թողո՛ւլ ձեզ զաւակ յերկրի. և կերակ-
8 րել զձեր մնացորդս մեծամեծս ։ * Եւ արդ՝ ո՛չ եթէ
դուք առաքեցէք զիս այսր, այլ ա՟ծ. և արա՛ր զիս հայր
փարաւոնի, և տէր ա՟մ տան ն՟ր, և իշխան ա՟մ երկրիս
9 եգիպտացւոց ։ * Արդ՝ փութացեալ ելէ՛ք առ հայրն
իմ և ասացէք ցնա. ա՛յսպէս ասէ որդին քո յովսէփ ։ ա-
րար զիս ա՟ծ տէ՛ր ա՟մ երկրիս եգիպտացւոց. արդ՝ էկ էջ
10 առ իս. և մի՛ հեղգար ։ * և բնակեսցես յերկրիս գեսեմ,
յարաբիա. և եղիցես մօտ առ իս. դո՛ւ և որդիք քո՝ և
որդիք որդւոց քոց, և ոչխար քո, և արջառ քո, և որ ինչ
11 քո՛ իցէ ։ * և կերակրեցի՛ց զքեզ աստ. զի ա՛յլ ևս հի՛նգ ամ
կայ սովոյս. զի մի՛ սատակիցիս դու և որդիք քո, և ա՟մ
12 ստացուածք քո ։ * Ահաւասիկ աչք ձեր տեսանեն, և
աչք բենիամինի եղբօր իմոյ տեսանեն, զի բերան իմ
13 խօսի ընդ ձեզ. * արդ պատմեցէ՛ք հօր իմոյ զա՟մ զփառս
իմ, որ են յեգիպտոս. և որչափ ինչ տեսանէք դո՛ւք ։ և
14 փութացեալ իջուցէ՛ք զհայրն իմ այսր ։ * Եւ անկեալ
'ի վերայ պարանոցին բենիամինի եղբօր իւրոյ ելա՛ց, և
15 բենիամին ելա՛ց 'ի վերայ պարանոցի ն՟ր ։ * Եւ համբու-
րեա՛ց զա՟մ եղբարս իւր, և ելա՛ց 'ի վերայ ն՟ց ։ յետ այ-
16 նորիկ խօսեցան եղբարքն նորա ընդ նմա ։ * Եւ հնչեա՛ց
համբաւն 'ի տուն փարաւոնի, և ասեն. եկին եղբարք
յով-

ԳԼ. ԽԴ. (4) Ոմանք. Եւ ասասցես ցն՟ն. զի՞ է ։ (5) Այլք. Եւ արդ՝ չար գործե'' ։ (7) Ոսկան. Ընդէ՞ր խօսիցի տէր մեր այդ'' ։ (8) Ոմանք. Գողանայաք 'ի տանէ տեառն քո ։ (15) Ոմանք. Ոչ գիտէիք եթէ հմայ'' ։ (16) Այլք. Եւ առ որում՝ սկիհն գտաւ ։ (19) Բազումք. Ցծառայս քո և ասես, եթէ ։ (25) Ոմանք. Սակաւ մի մեզ կերակուր ։

(27) Ոմանք. Դուք իսկ գիտէք, զի եր'' ։ (34) Ոմանք. Ելանիցեմ առ հայրն, եթէ ։

ԳԼ. ԽԵ. (3) Ոմանք. Կենդանի՞ իցէ հայր իմ ։ (5) Ոմանք. Զի մի՛ խիստ թուեսցի ձեզ ։ (10) Ոմանք. Յերկրիս գեսեմ յարաբաւթ ։ (11) Ոմանք. Եւ կերակրեցից զձեզ անդ ։ (13) Ոմանք. Հօր իմում զա՟մ. . . և որչափ ինչ տեսէք ։

յովսէփու։ Ուրախ եղեւ փարաւոն և ծառայք նր։ *Ա֊ 17
սէ փարաւոն ցյովսէփ․ ասա՛ ցեղբարս քո․ այսպէս ա֊
րարէք․ լցէք զգրաստս ձեր՝ և երթայք յերկիրն քանա֊
նացւոց։ *և առեալ զհայր ձեր և զստացուածս ձեր՝ 18
եկեսջիք առ իս․ և տաց ձեզ յամ բարութեանց եգիպ֊
տացւոց․ և կերիջիք զուղեղ երկրիս։ *Եւ տուր զայս 19
հրաման․ տացես առնուլ յերկրէս եգիպտացւոց սայլս,
մանկանց և կանանց ձերոց․ և առեալ զհայրն ձեր ածի֊
ցէք։ *և մի ագահիցեն աչք ձեր 'ի կահ ձեր․ զի բա֊ 20
րութի ամ երկրիս եգիպտացւոց ձեզ լիցի։ *Եւ արա֊ 21
րին այնպէս որդիքն Իղի, և ետ նց յովսէփ սայլս՝ ըստ
բանիցն փարաւոնի արքայի․ և ետ նց պաշար 'ի ճանա֊
պարհ։ *Եւ ամենեցուն ետ կրկին պատմուճանս․ և 22
բենիամինի ետ երեք հարիւր դահեկան, և հինգ պատ֊
մուճանս փոխանակաւ։ *Եւ հօրն իւրում ետ տանել 23
նոյնպէս։ և տասն էշս բեռինս յամ բարութեանց եգիպ֊
տացւոց․ և տասն ջորի նպարակաւոր *, և կերակուր
հօրն իւրում 'ի ճանապարհ։ *Եւ արձակեաց զեղբարս 24
իւր՝ և գնացին։ և ասէ ցնոսա․ մի՛ զայրանայցէք ինչ 'ի
ճանապարհի։ *Ելին յեգիպտոսէ, և չոգան յերկիրն 25
քանանացւոց առ յակոբ հայրն իւրեանց։ *Եւ պատ֊ 26
մեցին նմա, և ասեն․ որդի քո յովսէփ կենդանի է․ և
նա է իշխան ամ երկրին եգիպտացւոց։ Եւ զարմացաւ
'ի միտս իւր յակոբ․ զի ոչ հաւատայր նց։ *և խօսեցան 27
ընդ նմա զամ ինչ՝ զոր ասաց յովսէփ։ Եւ իբրեւ ետես
զսայլսն զոր առաքեաց յովսէփ առնուլ զնա, արծար֊
ծեցաւ ոգին յակոբայ հօր նոցա։ *Եւ ասէ Իղ՝ մեծ է 28
ինձ՝ եթէ արդարեւ տակաւին կենդանի իցէ որդի իմ
յովսէփ․ երթայց տեսից զնա մինչ չեւ մեռեալ իցեմ։

ԳԼ․ ԽԶ․

Չուեաց իսրայէլ ինքն՝ և ամ որ ինչ իւր էր․ և եկն 1
'ի ջրհորն երդման․ և մատոյց պատարագ այ հօր
իւրոյ իսահակայ։
ԾԴ *Խօսեցաւ այ ընդ Իղի 'ի տեսլեան գիշերոյ․ և ասէ․ 2
յակոբ յակոբ։ և նա ասէ․ ո՞վ ես։ *Ասէ՝ Ես եմ այ 3
հարցն քոց․ մի՛ երկնչիր իջանել յեգիպտոս, զի յազգ
մեծ արարից զքեզ անդ։ *Ես իջից ընդ քեզ յեգիպ֊ 4
տոս, և ես հանից զքեզ 'ի սպառ․ և յովսէփ դիցէ զձեռս
իւր 'ի վերայ աչաց քոց։ *Յարեաւ յակոբ 'ի ջրհո֊ 5
րոյ անտի երդման․ և առին որդիքն իսրայէլի զյակոբ
հայրն իւրեանց․ և զկազմած, և զկանայս իւրեանց, 'ի
սայլսն զոր առաքեաց յովսէփ առնուլ զնա։ և առ֊
եալ զինչս իւրեանց․ *և զամ ստացուածս զոր ստա֊ 6
ցան յերկրին քանանացւոց, մտին յեգիպտոս յակոբ
և ամ զաւակ նորա ընդ նմա։ *Որդիք նորա, և որդիք 7
որդւոց նր ընդ նմա․ դստերքն նր, և դստերք դստերաց
նր։ և զամ զաւակ իւր ած յեգիպտոս։ *Եւ այս են ան֊ 8
ուանք որդւոցն Իղի որ մտին յեգիպտոս։ Յակոբ և
որդիք իւր։ անդրանիկ յակոբու՝ Ռուբէն։ *Եւ որդիք 9
ռուբինի՝ ենոք, և փաղղուս, ասրոն, և քարմի։ *Եւ 10
որդիք Շմաւոնի, յամուէլ, և յամին, և ահովդ, և յա֊
քին, և սահառ, և սաւուղ որդի քանանացւոյն։ *Եւ 11
որդիք Ղեւեայ, գեթսոն, և կահաթ, և մերարի։ *Եւ 12
որդիք Յուդայի՝ էր, և աւնան, և սելոմ, և փարէս, և
զարա։ և մեռան էր և աւնան յերկրին քանանացւոց։ և
եղեն որդիք փարեսի՝ ասրոմ, և յամուէլ։ *Եւ որդիք 13
Իսաքարայ, թովլա, և փուդ, և յասուբ, և զամամ։
*Եւ որդիք Զաբուղոնի, սերեդ, և աղլոն, և էէլ։ 14
*Սոքա են որդիք լիայ՝ զոր ծնաւ յակոբ 'ի միջագետս 15
ասորոց․ և զդինա դուստր նր։ ամ ոգիք ուստերք և

16 դստերք երեսուն և երեք։ *Եւ որդիք Գադայ, սա֊
փոն, և մեգիս, և սաւնիս, և թաւսոբամ, և այեդիս,
17 և արոյելիս, և արիէլիս։ *Եւ սոքա են որդիք Ասերայ,
յեմնա, և յեսուա, և յեուլ, և բարիա, և սարա քոյր
18 նց։ և որդիք բարիայ՝ քոբոր, և մելքիէլ։ *Սոքա են
որդիք զելփայ, զոր ետ լաբան լիայ դստերն իւրում։
19 որ ծնաւ զսոսա յակոբայ, վեշտասան որդիս։ *Եւ որ֊
դիք ռաքելայ կնոջ յակոբայ՝ յովսէփ, և բենիամին։
20 *Եւ եղեն որդիք Յովսեփայ յերկրին եգիպտացւոց․
զորս ծնաւ նմա ասանէթ դուստր պետափրեայ քրմի
արեգ քաղաքի․ զմանասէ և զեփրեմ։ Եւ եղեն որդիք
մանասէի զոր ծնաւ նմա հարճն ասորի, զմաքիր․ և
և մաքիր ծնաւ զգաղաադ։ Եւ որդիք եփրեմի եղբօրն
մանասէի, սուտաղաամ, և տաամ․ և որդի սուտաղաա֊
21 մայ, եդեմ։ *Եւ որդիք Բենիամինի՝ բալա, և բոքոր,
և ասբէէ․ և եղեն որդիք բալայ գէէրա, և նէէման,
և անաքիս, և ռովս, և մամփիմ, և ոփիմին։ և գէէրայ
22 ծնաւ զարադ։ *Սոքա են որդիք ռաքելի՝ զոր ծնաւ
23 յակոբայ․ ամ ոգիք ութ և տասն։ *Եւ որդիք Դա֊
24 նայ՝ ասոմ։ *Եւ որդիք Նեփթաղեմի, ասիէլ, և գոնիի,
25 և ասսար, և սիլեմ։ *Սոքա են որդիք բալլայ՝ զոր ետ
լաբան ռաքելի դստեր իւրում․ և ծնաւ զսոսա յակո֊
26 բայ․ ամենեքին ոգիք եւթն։ *Եւ ամ ոգիք որ մտին
ընդ յակոբայ յեգիպտոս, որ ելեալ էին յերանաց նր,
առանց կանանց որդւոցն յակոբայ, ամ ոգիք վաթսուն
27 և վեց․ *Եւ որդիք յովսեփայ որ եղեն նմա յեգիպտոս,
ոգիք երկու։ Եւ ամ ոգիք տանն յակոբու՝ որ մտին յե֊
28 գիպտոս եւթանասուն և հինգ։ *Եւ զյուդա յառա֊
ջագոյն առաքեաց առ յովսէփ, գալ նմա ընդ առաջ
զքաղաք քաղաքաւն, յերկիրն ռամեսա․ և ինքն եկն
29 յերկիրն գեսեմ։ *Կազմեաց յովսէփ զկառս իւր, և ել
ը առաջ Իղի հօր իւրոյ, զքաղաք քաղաքաւն։ և իբրեւ
յանդիման եղեւ նմա՝ անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նր,
30 և ելաց 'ի լալիւն մեծ։ *Եւ ասէ Իէլ ցյովսէփ․ մե֊
ռայց այսուհետեւ․ որովհետեւ տեսի զերեսս քո՝ զի տա֊
31 կաւին կենդանի ես․ *Եւ ասէ յովսէփ ցեղբարս իւր՝
և ցտունն հօր իւրոյ․ երթայց պատմեցից փարաւոնի,
եթէ եղբարք իմ և տունն հօր իմոյ որ էին յերկիրն քա֊
32 նանացւոց, եկին առ իս։ *և արք հովիւքեն, և արք
խաշնադարմանք են, և զանասուն, և զարջառ, և զամ
33 ինչ իւրեանց ածին այսր։ *Արդ՝ եթէ կոչեսցէ զձեզ
34 փարաւոն՝ և ասիցէ, զի՞նչ գործ է ձեր․ *ասասջիք ե֊
թէ արք խաշնադարմանք եմք ծառայք քո 'ի մանկուէ
մինչև ցայժմ․ և մեք և հարք մեր։ զի բնակիցէք յերկ֊
րին գեսեմ։ զի գարշելի է եգիպտացւոց՝ ամ հովիւ֊
խաշանց։

ԳԼ․ ԽԷ․

1 Եւ եկեալ յովսէփ պատմեաց փարաւոնի, և ասէ․
հայր իմ և եղբարք, և խաշինք և արջառ նց, և ամ
որ ինչ նց, եկին յերկրէն քանանացւոց․ և ահա են 'ի
2 գեսեմ։ *և յեղբարց անտի իւրոց առ ընդ իւր հինգ
3 այր․ և կացոյց զնս առաջի փարաւոնի։ *Եւ ասէ փա֊
րաւոն ցեղբարսն յովսեփու․ զի՞նչ գործ է ձեր։ և նոքա
ասեն ցփարաւոն․ հովիւք խաշանց են ծառայք քո, և
4 մեք և հարք մեր։ *Եւ ասեն ցփարաւոն․ պանդխտա֊
նալ եկաք յերկրիս յայսմիկ․ զի ոչ գոյր ճարակ խաշանց
ծառայից քոց, քանզի սաստկացաւ սով յերկրին քա֊
նանացւոց․ և արդ՝ բնակեսցուք ծառայք քո յերկրին
5 'ի գեսեմ։ *Եւ խօսեցաւ փարաւոն ընդ յովսեփու՝ և
6 ասէ․ հայր քո և եղբարք քո եկին առ քեզ։ *ահա՝ եր֊
կիրս

---

(18) Ոմանք․ Եւ կերիջիք զուղէղ, կամ՝ զուղեղ երկրի"։
(20) Ոմանք․ Ամ եգիպտացւոցս ձեր լինիցի։ (22) Ոմանք․
Ետ հինգ հարիւր դահեկան, և հինգ պատմուճան։
Գլ․ ԽԶ․ (3) Ոմանք․ Արարից զքեզ անդր։ (11) Ոմանք․
Գերսոն և կահաթ։ (15) Այլք․ Զոր ծնաւ յակոբայ
'ի մի"։ (17) Այլք․ Յեմնա, և յեսուա, և։ (21) Ոմանք․
Եւ բոքոր և ասբիէ։ (22) Ոմանք․ Ամենայն որդիք ութ
և տասն։ (25) Ոմանք․ Ամենին որդիք եւթն։ (27) Ոմանք։
Յեգիպտոս, որդիք երկու։ (28) Ոմանք․ 'Ի գալ նմա
ընդ առաջ։ (31) Այլք․ Որ էին յերկրին քա"։ (34) Ո֊
մանք․ Քանզի գարշելի է եգիպ"։
Գլ․ ԽԷ․ (1) Ոմանք․ Եկին յերկրէն քանա"։ (2) Յօրինա֊
կին պակասէր․ Եւ կացոյց զնոսա առաջի փա"։ (6) Ոմանք․
'Ի բարւոք երկրի բնա"։

կիրս եգիպտացւոց առաջի քո է․ 'ի բարւոք երկիր բնակեցո
զհայր քո և զեղբարս քո․ և բնակեսցեն յերկրին
գեսեմ։ Ապա թէ գիտես եթէ իցեն 'ի նոսա արք զօրաւորք,
կացո զնոսա իշխանս 'ի վերայ իմոց խաշանց։
* Եւ ած յովսէփ զյակոբ զհայր իւր, և կացոյց առաջի 7
փարաւոնի․ և օրհնեաց յակոբ զփարաւոն․ * Եւ 8
ասէ փարաւոն ցյակոբ․ քանի՞ են ամք աւուրց կենաց
քոց։ * Եւ ասէ յակոբ ցփարաւոն․ աւուրք կենաց ամաց 9
իմոց զորս պանդխտեցայ՝ հարիւր և երեսուն ամ
է․ սակաւք և գձուձք եղեն աւուրք ամաց կենաց
իմոց․ և ոչ հասին յաւուրս ամաց կենաց հարց իմոց,
զոր աւուրս պանդխտեցան։ * Եւ օրհնեաց յակոբ զփարաւոն՝ 10
և ել 'ի նմանէ։ * Եւ բնակեցոյց յովսէփ զհայրն 11
իւր և զեղբարս իւր, և ետ նոցա բնակութիւն յերկրին եգիպտացւոց
'ի բարւոք երկրի․ յերկրին ռամեսսի․ որպէս
հրամայեաց փարաւոն։ * Եւ տայր յովսէփ ռոճիկս հօրն 12
և եղբարց իւրոց․ և ամ՟ տան հօր իւրոյ ցորեան ըս՟ բերան։
* Եւ կերակուր ոչ գոյր յամ՟ երկրին, զի սաստկացաւ 13
սովն յոյժ․ և նուաղեաց երկիրն եգիպտացւոց
և երկիրն քանանացւոց 'ի սովոյ անտի։

ԾԵ * Եւ ժողովեաց յովսէփ զամ՟ արծաթ գտեալ յերկրին 14
եգիպտացւոց՝ և յերկրին քանանացւոց, ընդ ցորենոյն
զոր վաճառէր․ և տայր նց՟ կերակուրս։ և տարաւ յովսէփ
զամ՟ արծաթն 'ի տուն փարաւոնի։ * և նուաղեաց 15
արծաթ յերկրէն եգիպտացւոց, և յերկրէն քանանացւոց։
Եկին ամ՟ եգիպտացիքն առ յովսէփ՝ և ասեն․ տո՛ւր
մեզ հաց, և ընդէ՞ր մեռանիմք առաջի քո․ զի պակասեաց
արծաթ։ * Ասէ ցնս՟ յովսէփ․ ածէք զանասունս 16
ձեր, և տաց ձեզ հաց փոխանակ անասնոց ձերոց, եթէ
պակասեաց արծաթ։ * Եւ ածին զանասունսն առ 17
յովսէփ, և ետ նց՟ յովսէփ հաց․ փոխանակ ձիոյ, և փոխանակ
ոչխարի, և փոխանակ արջառոյ, և փոխանակ
էշոյ․ և կերակրեաց զնս՟ հացիւ, փոխանակ ամ՟ անասնոց
նց՟ յամին յայնմիկ։ Ե՛լ այն ամ, * և եկին առ յովսէփ 18
յերկրորդ ամին՝ և ասեն ցնա։ գուցէ՞ սատակեցիմք
'ի տէրունէ մերմէ․ եթէ արծա՛թ էր՝ պակասեաց, և եթէ
խաշինք և անասունք՝ առ քե՛զ են տէր․ և չէ՛ ինչ մնացեալ
մեր առաջի տեառն, բայց միայն անձինք և երկիրս
մեր։ * Արդ՝ զի մի՛ մեռանիցիմք առաջի քո և մեք, և 19
երկիրս աւերիցի․ ստացի՛ր զմեզ և զերկիրս մեր փոխանակ
հացի․ եղիցուք մեք և երկիրս մեր ծառայք փարաւոնի։
տո՛ւր սերմն զի սերմանեսցուք, և կեցցուք՝ և
մի՛ մեռցուք․ և երկիրս մի՛ աւերեսցի։ * Եւ ստացաւ 20
յովսէփ զամ՟ երկիրն եգիպտացւոց փարաւոնի․ ք՟զի
վաճառեցին եգիպտացիքն զերկիրն իւրեանց փարաւոնի․
զի սաստկացաւ 'ի վերայ նց՟ սովն։ Եւ եղև երկիրն
փարաւոնի։ * և զժողովուրդն ծառայեցոյց իւր 21
'ի սորուկ, 'ի ծագաց սահմանացն եգիպտոսի մինչև 'ի
ծագս նորուն։ * Բայց յերկրէ քրմացն, զի ոչ ստացաւ 22
զնոսա յովսէփ․ քանզի տալով տայր պարգևս քըրմացն
փարաւոն․ և ուտէին զպարգևսն զոր տայր նց՟
փարաւոն․ վ՟ա այնորիկ ոչ վաճառեցին զերկիրն իւրեանց։
* Ասէ յովսէփ ցամ՟ եգիպտացիսն․ ահա ստացայ 23
զձեզ այսօր և զերկիր ձեր փարաւոնի․ առէք ձեզ
սերմանս, և սերմանեցէք զերկիրդ․ * և եղիցին արդիւնք 24
դորա։ և տայցէք զհինգերորդ մասն փարաւոնի․
և չորք մասունքն ձեր եղիցին, 'ի սերմն երկրիդ,
և 'ի կերակուր ձեզ՝ և ամ՟ ընտանեաց ձերոց, և 'ի կերակուր
տղայոց ձերոց։ * Եւ ասեն, կեցուցե՛ր զմեզ․ 25
գտաք շնորհս առաջի տեառն մերոյ․ և եղիցուք ծառայք
փարաւոնի։ * Եւ եդ նոցա օրէնս յովսէփ մինչև 26
ցայսօր յերկրին եգիպտացւոց՝ հինգերորդել փարաւոնի․
բայց յերկրէ քրմացն որ ոչ էր փարաւոնի։
27 * Եւ բնակեաց իէլ՟ յերկրին եգիպտացւոց յերկրին 'ի ԾՁ
գեսեմ․ և ժառանգեցին 'ի նմա, և աճեցին և բազմացա՛ն
28 յոյժ։ * Եւ եկաց յակոբ յերկրին եգիպտացւոց ամս
եւթն և տասն։ Եւ եղեն աւուրք յակոբայ ամաց կենաց
29 նր՟՝ հարիւր և քառասուն և եւթն ամ։ * Եւ մերձեցան
աւուրք իղի՟ մեռանելոյ․ և կոչեաց զորդի իւր զյովսէփ՝
և ասէ ցնա․ եթէ գտի շնորհս առաջի քո, դի՛ր
զձեռն քո ընդ երանօք իմովք․ և արասցես 'ի վերայ
իմ ողորմութիւն և ճշմարտութիւն, չթաղե՛լ զիս յեգիպտոս։
30 * այլ ննջեցից ընդ հարսն իմ․ և բարձցես զիս
յեգիպտոսէ, և թաղեսցես զիս 'ի գերեզմանի նց՟։ և
31 նա ասէ․ ես արարից ըստ բանի քում։ * Եւ ասէ երդուի՛ր
ինձ․ և երդուաւ նմա։ և երկիր եպագ իէլ՟ 'ի
վերայ գլխոյ գաւազանի իւրոյ։

ԳԼ․ ԽԸ․

1 Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ՝ ա՛զդ եղև յովսէփայ՝
եթէ յակոբ հայրն քո նեղեալ է։ և առեալ յովսէփայ
զերկոսին որդիսն իւր ※ ընդ իւր, զմանասէ և զեփրեմ,
2 եկն առ յակոբ։ ա՛զդ եղև յակոբայ՝ և ասեն․ * ահա
որդի քո յովսէփ գայ առ քեզ․ և զօրացաւ իէլ՟՝ և
3 նստաւ 'ի մահիճս։ * Եւ ասէ յակոբ ցյովսէփ․ ած՟ իմ
երևեցաւ ինձ 'ի լուզ՝ յերկրին քանանացւոց․ օրհնեաց
4 զիս․ * և ասէ․ ահա ես աճեցուցից զքեզ, և բազմացուցի՛ց
զքեզ, և արարից զքեզ 'ի ժողովս ազգաց․ և
տաց քե՛զ զերկիրս զայս 'ի ժառանգութիւն յաւիտենական։
5 * Արդ՝ երկու որդիք քո որ եղեն յեգիպտոս,
մինչ չէ՛ եկեալ էր իմ յեգիպտոս՝ իմ են, եփրեմ և մանասէ․
6 իբրև զռուբէն և զշմաւոն եղիցին ինձ։ * և ա՛յլ
ծնունդք զոր ծնանիցիս յետ այսորիկ՝ քե՛զ եղիցին․ յանուն
եղբարց իւրեանց կոչեսցին 'ի նոցա ժառանգութիւս։
7 * Եւ ես յորժամ գայի 'ի միջագետաց ասորւոց,
մեռա՛ւ մայր քո ռաքէլ յերկրին քանանացւոց․ 'ի մերձենա՛լ
ինձ յասպարէզ երկրին քաբրաթայ, 'ի գալն
յեփրաթայ․ և թաղեցի զնա յերկրի ասպարիսին․ ա՛յն
8 է բեթղահեմ։ * Իբրև ետես իէլ՟ զորդիսն յովսէփու՝
9 ասէ․ զի՞նչ են սոքա քո։ * Ասէ յովսէփ ցհայրն իւր․
որդիք իմ են զոր ետ ինձ ած՟ աստ։ և ասէ յակոբ․ մատո՛
10 առ իս զդոսա, զի օրհնեցի՛ց զդոսա։ * Եւ աչք իղի՟
ծանրացեա՛լ էին 'ի ծերութէ՟ անտի․ և ոչ կարէր տեսանել։
և մատոյց զնս՟ առ նա․ և համբուրեա՛ց զնոսա,
11 և 'ի գիրկս իւր առ զնոսա։ * Եւ ասէ իէլ՟ ցյովսէփ․
ահա յերեսաց քոց ոչ կարօտ եղէ․ և եցո՛յց և՛ս ինձ ած՟
12 զզաւակ քո։ * Եւ եհան զնոսա յովսէփ 'ի ծնգաց նր՟․
և երկի՛ր պագին նմա 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր։
13 Եւ առեալ յովսէփայ զերկոսեան որդիսն իւր․ * զեփրեմ
ընդ աջմէ, 'ի ձախմէ իղի՟․ և զմանասէ 'ի ձախմէ՝ յաջմէ
14 իղի՟․ մատոյց զնոսա առ նա։ * Եւ ձգեալ իղի՟ զաջ ձեռն
իւր՝ արկ զգլխովն եփրեմի, և նա՛ էր կրտսեր․ և զձախն
զգլխովն մանասէի, և փոփոխեա՛ց զձեռսն, զի մանասէ
15 էր անդրանիկ։ * և օրհնեա՛ց զնս՟ և ասէ։ Ած՟, որում
հաճոյ եղեն հարքն իմ առաջի նր՟ աբրահամ և իսահակ․
ած՟ որ կերակրէ զիս 'ի մանկութէ՟ իմմէ մինչև ցայսօր։
16 * հրեշտակն որ փրկեաց զիս յամ՟ չարեաց․ օրհնեսցէ
զմանկունս զայսոսիկ, և կոչեսցի 'ի սոսա անուն իմ և անուն
հարց իմոց, աբրահամու և սահակայ․ և օրհնեսցին
17 'ի բազմութի՟ յոյժ 'ի վ՟ր երկրի։ * Եւ տեսեալ յովսէփայ
եթէ արկ հայրն զաջ իւր զգլխովն եփրեմի, ծանր
թուեցաւ նմա․ և օգնեաց յովսէփ ձեռին հօրն իւրոյ, հանել
18 զնա 'ի գլխոյն եփրեմի՝ 'ի գլուխն մանասէի։ * Ասէ
յով-

---

(15) Ոմանք․ "Արծաթ յերկրին եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց"։ (17) Յօրինակին կրկնի․ Յամին յամին յայնմիկ։ (18) Ոմանք․ Յերկրորդ ամի անդ։ (19) Ոմանք․ Եւ երկիրս մեր աւերեսցի․ ստա"։ (21) Այլք․ իւր 'ի սորուկս։ (27) Յօրինակին գրեալ էր․ Եւ բնակեաց իէլ՟ յերկրին եգիպտացւոց․ յերկրին 'ի գեսեմ"։ (28) Ոմանք․ Եւ եկեաց յա"։ (28) Ոմանք․ Եւ եղեն աւուրք ամաց կենաց նր՟։

Գլ․ ԽԸ․ (1) Ոմանք․ Եւ եկն առ յակոբ։ (3) Ոմանք․ 'ի լուզ երկրին քա"։ (4) Ոմանք․ Եւ ասէ ցիս․ ահա ես աճե"։ (7) Ոմանք․ Եւ թաղեցին զնա յերկրի։ (10) Ոմանք․ Ծանրացեալ էր 'ի ծերութէ՟։ (13) Ոմանք․ Ընդ աջմէ 'ի ձախ իսրայէլի։ (14) Ոմանք․ Զի մանասէ էր անդրանիկն։ (16) Ոմանք․ Եւ կոչեսցի 'ի նս՟ անուն իմ։ (18) Այլք․ Դի՛ր զաջ քո 'ի վերայ գլխոյ։

յովսէփ ցհայրն իւր· ոչ այդպէս է հայր· քանզի սա
է անդրանիկ· դիր զաջ ձեռն քո 'ի վերայ գլխոյ սորա։
* Եւ ոչ կամեցաւ հայրն նր̅, այլ ասէ՝ գիտեմ որդեակ 19
գիտեմ· և դա եղիցի 'ի ժողովուրդ, և դա բարձրասցի·
այլ եղբայրս դորա կրտսեր՝ եղիցի մեծ քան
զդա· և զաւակ սորա եղիցի 'ի բազմութիւն ազգաց։ * Եւ 20
օրհնեաց զնոսա յաւուր յայնմիկ՝ և ասէ· 'ի ձեզ օրհնեսցի
իէլ̅։ ասասցեն, թէ արասցէ զքեզ ած̅ իբրև
զեփրեմ և զմանասէ։ և եդ զեփրեմ յառաջ քան զմանասէ։
* Եւ ասէ իէլ̅ ցյովսէփ· ես ահաւասիկ մեռանիմ 21
և ած̅ եղիցի ընդ ձեզ, և դարձուսցէ զձեզ յերկիր
հարցն ձերոց։ * Եւ ես ետու քեզ զսիկիմ սեպհական· 22
արտաքոյ եղբարց քոց, զոր առի 'ի ձեռաց ամովրհացւոցն
սրով իմով և աղեղամբ։

ԳԼ· ԽԹ·

ծե Կոչեաց յակոբ զորդիսն իւր և ասէ· ժողովեցարուք, 1
զի պատմեցից ձեզ ինչ որ պատահիցէ ձեզ 'ի վախճանի
աւուրց։ * Ժողովեցարուք և լուարուք որդիք 2
յակոբայ· լուարուք իէլ̅ի հօր ձերում։ * Ռուբէն անդրանիկ 3
իմ· դու զօրութի̅ իմ և սկիզբն որդւոց իմոց։
խստութ̅բ գնացեր· և խստութ̅բ յանդիմանութ̅բ թշնամանեցեր։
* իբրև զջուր մի եռասցես· զի ելեր յանկողինս 4
հօր քոյ, յայնժամ պղծեցեր զանկողինս յոր ելեր։
* Շմաւոն և Ղևի եղբարք· կատարեցին զանիրաւութիւն 5
'ի կամաց իւրեանց։ * 'ի խորհուրդս նոցա մի 6
մտցէ անձն իմ, և 'ի ժողովս նց̅ ոչ հաճեսցին միջք իմ·
զի սրտմտութ̅բ իւրեանց սպանին զայրս, և ցանկութ̅բ
իւրեանց կարթակոտոր արարին զցուլս։ * Անիծեալ 7
սրտմտութի̅ նց̅՝ զի յանդուգն էր, և ոխութի̅ նոցա՝ զի
խիստ էր· բաժանեցից զնոսա 'ի մէջ յակոբայ· և ցրուեցից
զնոսա 'ի մէջ իէլ̅ի։ * Յուդա՝ զքեզ օրհնեսցեն 8
եղբարքն քո։ ձեռն քո 'ի վերայ թիկանց թշնամեաց քոց·
երկիր պագցեն քեզ որդիք հօր քոյ։ * Կորիւն առիւծու 9
յուդա· 'ի շառաւեղէ ելեր որդեակ իմ, ելեր բազմեցար,
ննջեցեր իբրև զառեւծ, և իբրև զկորիւն առիւծու·
ո յարուսցանէ զնա։ * Մի պակասեսցէ իշխան 10
յուդայ, և մի պետ յերանաց նորա· մինչև եկեսցէ նա
որոյ իւրն է հանդերձեալքն· և նա է ակնկալութի̅ հեթանոսաց։
* Կապեսցէ զորթոյ զյաւանակ իւր, և 11
զգնդակէն զյաւանակ իշոյն· լուասցէ գինւով զպատմուճան
իւր, և արեամբ խաղողոյ զհանդերձս իւր։
* զուարթագինեն աչք նր̅ 'ի գինւոյ· և սպիտակ ատամունք 12
իւր քան զկաթն։ * Զաբողոն՝ յեզերս ծովու 13
բնակեսցէ, և ինքն նաւահանգիստ նաւաց· և ձգեսցի
մինչև 'ի սիդոն։ * Իսաքար՝ բարւոյ ցանկացաւ, 14
հանգուցեալ 'ի մէջ վիճակաց· * տեսեալ զհանգիստն 15
զի գեղեցիկ էր, և զերկիրն՝ զի պարարտ էր, եդ զուս
իւր յաշխատել· և եղև այր արդիւնարար։ * Դան՝ դատեսցէ 16
զժողովուրդ իւր իբրև զմի այր 'ի մէջ իէլ̅ի· * և 17
եղիցի դան՝ օձ դարանակալ 'ի ճանապարհի, հարկանել
զգարշապար երիվարի· և ընկենուլ զհեծեալն յետս,
* և մնալ փրկութե̅ տն̅։ * Գադ՝ հինի ելցէ· և ինքն 18
ելցէ հինիւ զհետ նց̅։ * Ասերայ՝ պարարտ հաց իւր· 19
և ինքն տացէ կերակուր իշխանաց։ * Նեփթաղիմ ծառ 20
բարձրացեալ, աճեցուցանել արմատօք, զգեցուցանել 21
արմատօք զգեղեցկութի։ * Որդեակ աճեցեալ յովսէփ· 22
որդեակ՝ աճեցեալ նախանձելի· որդեակ իմ մատաղ
առիս դարձիր· զոր բանսարկուքն բամբասէին, * և 23
դատափետ առնէին։ և ոխանային ընդ նմա արք աղեղանց·
24 * և փշրեցան զօրութ̅բ աղեղունք իւրեանց, և
լուծան ջիլք բազկաց նց̅ ձեռամբ հզօրին յակոբայ։
25 անտի որ զօրացոյց զիէլ̅, * յայ̅ հօրն քոյ, և օգնեաց
քեզ ած̅ իմ· և օրհնեաց զքեզ յօրհնութե̅ երկնից 'ի
վերուստ· և զօրհնութե̅ երկրի՝ լի ամե̅· վս̅ օրհնութե̅ց
26 ստեանց և արգանդի * օրհնութե̅ց հօր քոյ և մօր քոյ·
որ զօրացան քան զօրհնութի̅ս լերանց մշտնջենաւորաց, և
քան զօրհնութի̅ս բլրոց յաւիտենականաց· եղիցին 'ի վր̅
գլխոյ յովսեփու, և 'ի վր̅ գլխոյ եղբարցն որոց առաջնորդեաց։
27 * Բենիամին՝ գայլ յափշտակօղ, զայգունն
դեռևս ուտիցէ· և առ երեկս բաշխեսցէ կերակուրս։
28 * Ամենեքեան սոքա որդիք յակոբայ՝ ազգք երկոտասան·
և այս է զոր խօսեցաւ ընդ նոսա հայրն իւրեանց, և
օրհնեաց զնոսա։ իւրաքանչիւր ըստ օրհնութե̅ իւրում
29 * օրհնեաց զնոսա։ Եւ պատուիրեաց նց̅, և ասէ ցնոսա·
ես յաւելում առ ժողովուրդ իմ։ թաղեցէք զիս
ընդ հարս իմ յայրի անդ՝ որ է յագարակին եփրոնի քետացւոյ·
30 յայրին ※ որ յանդի անդ է 'ի կրկնում, * յանդիման
մամբրէի յերկրին քանանացւոց՝ զոր ստացաւ
աբրահամ յեփրոնէ քետացւոյ 'ի ստացուածս շիրմի։
31 * Անդ թաղեցին զաբրահամ և զսառա կին նորա։ անդ
թաղեցին զիսահակ և զռեբեկա կին նր̅։ անդ թաղեցին
զլիա 'ի ստացուածի ագարակին և այրին որ է 'ի նմա առ
32 'ի յորդւոցն քետայ։ * Եւ դադարեաց յակոբ 'ի պատուիրելոյ
որդւոցն իւրոց։ և առեալ զոտն իւր անդէն 'ի
մահիճն՝ պակասեաց· և յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր։

ԳԼ· Ծ·

1 Եւ անկեալ յովսեփայ 'ի վերայ երեսաց հօր իւրոյ
2 ելաց զնա, և համբուրեաց զնա։ * Եւ հրաման
ետ յովսէփ ծառայից իւրոց դիազարդաց, պատել ըզ-
3 հայրն իւր։ * և պատեցին դիազարդիքն զիսրայէլ։
և լցին զնա աւուրք քառասուն, զի այնպէս թուէին
աւուրք թաղելոց։ և սուգ առ վս̅ նր̅ եգիպտոս աւուրս
4 եւթանասուն։ * Եւ իբրև անցին աւուրք սգոյն· խօսեցաւ
յովսէփ ընդ իշխանսն փարաւոնի, և ասէ· եթէ
գտի շնորհս առաջի ձեր, խօսեցարուք ընդ փարաւոնի
5 և ասասջիք։ * Հայր իմ երդմնեցոյց զիս և ասէ, ահաւասիկ
ես մեռանիմ· 'ի շիրմի անդ զոր փորեցի ես ինձ
յերկրին քանանացւոց, անդ թաղեսցես զիս· արդ՝ ելեալ
6 թաղեցից զհայր իմ, և եկից։ * Եւ ասէ փարաւոն·
ել թաղեա զհայր քո, որպէս և երդմնեցոյց ըզ-
7 քեզ։ * Եւ ել յովսէփ թաղել զհայր իւր· ելին ընդ
նմա և ամ̅ ծառայք փարաւոնի, և ծերք տան նորա, և
8 ամ̅ ծերք երկրին եգիպտացւոց։ * և ամ̅ համօրէն տուն
յովսեփայ, և եղբարք նր̅· և ամ̅ հայրենի բնակութե̅ նր̅։
և զազգատոհմ և զոչխար և զարջառ թողին յերկրին 'ի
9 գեսեմ։ * Ելին ընդ նմա և կառք և հեծեալք, և եղեն
10 բանակ մեծ յոյժ։ * և հասին 'ի կալն ատադայ, որ է
յայնկոյս յորդանանու· և կոծեցան զնա անդ կոծ մեծ՝
և սաստիկ յոյժ։ և արար հօր իւրում սուգ զեւթն օր։
11 * Տեսին բնակիչք երկրին քանանացւոց զսուգն 'ի կալն
ատադայ, և ասեն· սուգ մեծ է եգիպտացւոց· վս̅ այնորիկ
կոչեաց զանուն նր̅ սուգ եգիպտոսի· որ է յայնկոյս
12 յորդանանու։ * Եւ արարին նմա այնպէս որդիքն իէլ̅ի,
13 որպէս պատուիրեաց նց̅։ * բարձին զնա, և թաղեցին
զնա անդ· և տարան զնա որդիքն իւր յերկրին քանանացւոց·
և թաղեցին յայրին կրկնում, զոր ստացաւ
աբ-

---

(20) Ոմանք· իբրև զեփրեմ և իբրև զմանասէ։
Գլ· ԽԹ· (3) Այլք· Եւ խստութ̅բ յանդգնութ̅բ թշնամանե"։ (4) Ոմանք· Պղծեցեր զանկողինն յոր ե"։ (7) Օրինակ մի· Բաժանեցից զնս̅ 'ի մէջ յա"։ (8) Այլք· Ձեռք քո 'ի վերայ թիկանց։ (9) Ոմանք· Ննջեցեր որպ̅ զառիւծ·· ո յարուցանիցէ զնա։ (10) 'ի լուս"· Իշխան 'ի յուդայ· համաձայն բազմաց 'ի բնաբ"· Որ ոսկան· Մինչև եկեսցեն նմա հանդերձեալքն։ (13) Ոմանք· Զաբուղոն յեզեր ծովուց բնա"·· մինչև ցսիդոն։ (19) 'ի լուս"· Գադ հինիւ ելցէ· համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (25) Ոսկան· Ած̅ հօր քո օգնեաց քեզ, և ած̅ իմ օրհնեաց զքեզ։
(26) Յօրինակին պակասէր· Եւ 'ի վերայ գլխոյ եղբարցն։
(28) Ոմանք· Ամենեքին սոքա ազգք յակոբայ երկոտասանք։
(30) Այլք· Զոր ստացաւ աբրահամ զայրն յեփրոնէ։
(32) Ոմանք· Անդրէն 'ի մահիճս իւր·· և յաւելաւ 'ի ժողովուրդ իւր։
Գլ· Ծ· (1) Այլք· Եւ անկեալ յովսէփ 'ի վերայ եր"։
(3) Այլք· Եւ լցան նր̅ աւուրք քառա"։ (13) Այլք· Յեր-

աբրահամ 'ի ստացուածս շիրմի յեփրոնէ քետացւոյ՝ յանդիման մամբրէի ։ * Եւ դարձաւ յովսէփ յեգիպտոս, 14
ինքն և եղբարք իւր, և ամենեքին որ ելեալ էին ընդ նմա թաղել զհայրն ն̄ր ։

ԾԸ. * Իբրև տեսին եղբարքն յովսեփայ թէ մեռաւ հայրն 15
նոցա. ասեն, գուցէ ոխս ունիցի ընդ մեզ յովսէփ, և հատուցանիցէ մեզ հատուցումն զամենայն չարեացն զոր անցուցաք ընդ նմա ։ * Եկին առ յովսէփ և ա- 16
սեն ցնա. հայր քո երդմնեցոյց զմեզ մինչ չև վախճանեալ էր նորա ։ * ասէ՝ այսպէս ասասջիք ցյովսէփ. 17
Թողցես դոցա զյանցանս և զմեղս իւրեանց. զի չարիս անցուցին ընդ քեզ ։ և արդ՝ ներեա՛ յանցանաց ծառայից ա̄յ հօր քոյ ։ Եւ ելաց յովսէփ վ̄ն բանիցն՝ զոր խօսեցան ընդ նմա ։ * Եւ եկեալ առ նա եղբարցն իւ- 18
րոց՝ անկան առաջի ն̄ր և ասեն. ահաւասիկ մեք ծառայք քո եմք ։ * Եւ ասէ ցնոսա յովսէփ. մի երկնչիք. 19
քանզի և ես ա̄յ եմ ։ * դուք՝ խորհեցարուք զինէն 'ի 20
չարութի. և ա̄ծ խորհեցաւ վ̄ն իմ 'ի բարութի. որպէս եղև իսկ յաւուրս յայսմիկ, զի կերակրեցի ժողովուրդ բազում ։ Եւ ասէ ց̄նս. * մի երկնչիք՝ ես կե- 21
րակրեցից զձեզ՝ և զտունս ձեր ։ և մխիթարեաց զնոսա, և սփոփեաց զսիրտս ն̄ց ։ * Եւ բնակեաց յովսէփ յե- 22
գիպտոս, ինքն և եղբարք իւր, և ա̄մ համօրէն տուն հօր իւրոյ ։ և եկեաց յովսէփ ամս հարիւր տասն. և ետես յովսէփ զորդիս եփրեմի մինչև յերրորդ ազգ ։ և որդիք մաքիրայ որդւոյ մանասէի ծնան յերանս յովսեփու ։ * Եւ խօսեցաւ յովսէփ ընդ եղբարս իւր՝ և ա- 23
սէ ։ Ես՝ աւասիկ մեռանիմ ։ այցելութ̄բ այց արասցէ ձեզ ա̄ծ, և հանցէ զձեզ յերկրէս յայսմանէ յերկիրն զոր երդուաւ ա̄ծ տալ հարցն մերոց աբրահամու սահակայ և յակոբայ ։ * Եւ երդմնեցոյց յովսէփ զորդիսն 24
ի̄լի՝ և ասէ ։ յայցելութեն յորում այց արասցէ ձեզ ա̄ծ՝ հանջիք և զիմ ոսկերս աստի ընդ ձեզ ։ * Եւ վախ- 25
ճանեցաւ յովսէփ ամաց հարիւր և տասանց. և թաղեցին զնա, և եդին զնա 'ի տապանի յեգիպտոս ։

Կատարեցաւ Ծնունդքս ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԼԻՑ

Գիրք Ելիցս՝ նախադասեալ գոլ ասի առ հրէայսն քան զամենայն գիրս, վ̄ն մեծամեծ բարեացն որ եղև նոցա յա̄յ 'ի ժամանակի անդ, զոր և պատմէն գիրքս այս ։ Որոյ պատճառն է այսպէս և ըստ այսմ օրինակի ։ Եհեալ հասեալ էր ժամանակն, զի ըստ խոստմանն ա̄յ առ աբրահամ, ազատեսցէ զհրէայսն 'ի ծանր լծոյ եգիպտացւոց ։ զի 'ի մերձենալ ժամանակի ելիցն ի̄ւր, տառապեալ խոշտացաւ ամենակալիւք փարաւոն փանջելով զի̄նս, և հեղձուցանել զարուն 'ի գետ զմանկունս նոցա ։ 'Ի ժամանակի անդ, զի էր յետ մահուան յովսեփայ ամք ԿԵ. ծնաւ մովսէս ։ ընկեցաւ 'ի գետ, և հանաւ 'ի ջրոյն խնամօքն ա̄յ. և զարգացեալ յայտնեաց զսէրն առ իւր ազգայինսն, սպանանելով զեգիպտացին որ զրկէր զեբրայեցին. և դատաճանեալ յեբրայեցւոյն՝ փախչէր 'ի մադիամ ։ ուր և ա̄ծային յայտնութեն հանդիպեալ առաքիւր յա̄յ հանել զի̄նս յեգիպտոսէ ։ Որոյ եկեալ և մեծամեծ հարուածովք փանջեալ զեգիպտոս. զի̄նս զորտին 'ի ելից տ̄է. և ծովահեղձ արարեալ զփարաւոն թէն տեղւով, անցոյց զի̄նս ընդ ծովն, և եհան յանապատ 'ի սին. պտղաբերեալ հրով և ամպով, և կերակրեալ մանանայիւ ։ պարգևէր զամենայն ։ ածէր անդ առաջ յանդ զորդեայն մովսէսի, որք բազմեցան յաշխարհին ։ Եւ յետ յիսուն աւուր զկնի ելիցն խօսեցաւ ա̄ծ ընդ ժողովրդեանն ղարան պատգամն գնկաւորս, և այլ երկու տասանս մանաւորս զորս գրեաց մովսէս, և որոշեաց զարեանն ողջակիզացն զգենոյն և զեկեղեցին ։ Եւ աստ եւս մովսէս 'ի լեառն հանդերձ յեսուաւ, և եմուտ յամպն մէջն, ուր էր ա̄ծ՝ զքառասուն օր. և առեալ յա̄յ զհանգամանս խորանին և զինչս պաշտպանութեան. զոր և իջեալ խորտակեաց վ̄ն լսելոյ նոցա զի արարին զուղն ։ Այլ եկեալ այլ պաշտպանեալ, և էւ դարձեալ առ ա̄յ. յորում գրեալ ա̄յ զա տախտակսն պատկերեալ, և յառաջ բաւեաց բերեալ մովսէսի. էջ և ամբարձեալ խորանն զոր կարգեցին պատուելի և եղեալ զգենն ա̄մն ։ Եւ կանգնեաց զխորանն 'ի ներքոյ առաջնում ամսեանն, յերկրորդում ամի ելիցն յեգիպտոսէ, յորժամ է յետ մոյ ամի 'ի ներքոյ նոյն ջրհեղեղին, յորոյ վերայ էջին փառքն ա̄յ ամպով ։ Եւ տանի գիրք ելից պատմութ̄ն ժամանակի ՃԼԲ. ամաց ։

Գլուխք Ելիցն ։

Ա. Թուէ զազգակութի մտելոցն յեգիպտոս, որք ըստ խոստմանն ա̄յ աճեցին յանթիւ բազմութի ։

Բ. Թէ յետ վախճանին յովսեփայ՝ նեղէին եգիպտացիքն զի̄նս 'ի շինուածս քաղաքաց և 'ի գործս դաշտաց ։

Գ. Թէ հրաման ետ փարաւոն մանկաբարձացն սպանանել 'ի ծննդեանն զարուսն ի̄նս, յորմէ վերջեալ՝ հրամայեաց զծնեալ արուսն 'ի գետ ընկենուլ ։

Դ. Վ̄ն ծննդեանն մովսէսի և գետընկէց լինելոյ, և հանելոյ զնա դստերն փարաւոնի ։

Ե. Զի սպան մովսէս զայրն եգիպտացին, և ընդ այնր դատաճանեալ յեբրայեցւոյն, փախեաւ 'ի մադիամ ։

Զ. Ուր և առ ջրհորն անդ աստուածաբանեալ՝ ընթացաւ զոջս հովուացն զդստերացն հաւաքանելոյ ջուրս. և առն զն փեսայացեալ յոթորն՝ ծառայէր ոչխարաց ։

Է. Թէ լուաւ ա̄ծ զբողոք նահապետացն ի̄նս, և յայտնեցաւ մովսէսի 'ի մորենի հրով՝ առնէ ելս ի̄նս դարձուցանելոյ, և նա եղև ընդ ձեզ ։

Ը. Հրաման տանէ մովսէս առնել առ ժողովուրդն թէ՝ որ էն ա̄ծ աբրահամու առաքեաց զիս առ ձեզ ։

Թ. Հրաման տանէ և առ փարաւոն զարձանն ։

Ժ. Զի 'ի վերայ երեցն նշանացն, այս է՝ գաւազանին, և բորոտութե ձեռին, և արիւնութե ջրոյն. զի դեռ հրաժարէր, զահարոն տայ նմա 'ի գործակցութի ։

ԺԱ. Զի 'ի գնալ նորա ստահակեաց հրեշտակն, մինչև դարձոյց անդրէն զկինն և զորդիսն ։

ԺԲ. Հրամանաւ ա̄յ գայ ահարոն ընդ առաջ մովսէսի. և միաբանեալ նոքա 'ի ժողովուրդն ասեն նշանս մովսէս, և հաւատայ եղև ժողովուրդն ։

ԺԳ. Մտանեն առ փարաւոն հրամանաւ ա̄յ, և նա ըմբոստանայ, և ծանրացուցանէ զլարլարանսն ի̄ւր ։

ԺԴ. Բողոքեալ ժողովուրդն տառապեալ, և մովսէս դարձեալ առ ա̄յ, և լեալ 'ի տեղի խոստման, և ոչ ասաց նմա ճշմարտութեն իւր ։

ԺԵ. Կոչէ հաստատեալ թէ անվրէպ կատարի հրաման ելիցն ի̄նս 'ի ձեռն մովսէսի և ահարոնի՝ որք 'ի տանէն ղևեայ ։ Եւ 'ի պարա-

կոս

կէրն քանանացւոց ։ (15) Այլ. Զոր անցուցաք ը̄ նա ։ (20) Ոմանք. Որպէս և եղև իսկ յա՛՛ ։ (24) Ոմանք. Յորում այց առնիցէ ձեզ ։ (25) Ոմանք. Եւ եդին 'ի տապանի ։

'Ի վախճան գրոցս ոմանք ունին՝ Կատարեցաւ գիրք ծննդոց ։ և ոմանք. Արարածքս կատարեցաւ. ըստ որում և յեբրայականին էջս Բռշիթն սորագրէն սոսա, մերն՝ Ծնունդք, և մերն՝ Արարածք ։

Յօրինակի մերում յառաջ ծննդոցս՝ այլ և յաւուրս գրոցն հէք կէսէն մինչև ցգիրս հաւուշայ՝ էին պատղաճելով տրամաբանութե ինչ. Ռ. իբրև յընդօրինակողէ մանկնոյն յօրինեալք, սամիանան իմ հաշուեալ 'ի յաճ սորին շարագրութե. զորոյ վասն ոչ արարաք ։

կառանելի դէմ մովսէսի , աստուած ես դնէ զնա փարաւոնի , զօրաւ նշանօք և հանել զԻէլ :

ԺԶ · Որդես Թովէսոյ զարգն նախ զԽ սպասաւորութէ , Թողէ և զժամանակ փեսին մովսիսեանց . որոց հրաման պաշ ԶԸ ամ փարաւոն փորձել ստանալէին :

ԺԷ · Պատանեաց յօյշ գասապանն մովսէսի , և կլանէ պառաւօք օձակերպ գասապանս կախարդացն՝ ՚ի նշանակ կործանման նոցա :

ԺԸ · Անէծքն առնէ փանջել ըէգիպտոս , և դարձուցանէ զջուրն յարիւն՝ զԱ արեանց անմեղ տղայոցն զոր հեղձուցին ՚ի գետն :

ԺԹ · Երկերորդ թանձրատ գորտն , զի պղծերէ և բորբոքեալ էին յարեօք :

Ի · Երրորդ հարուած մունն՝ խոշրանգիլ՝ մանրածնութ բարեաց , և կծոտալից բանից նոցին :

ԻԱ · Չորրորդ հարուած շանաճանճն , ընտբարոյ կնամոլելոցն :

ԻԲ · Հինգերորդ՝ մահ անասնոյն , անբանաբար յոխորտացելոյն :

ԻԳ · Վեցերորդ հարուած , եռացեալ կեղն խոցառաջ՝ խայտառակել դեւթականն լոր խորհրդոց :

ԻԴ · Եօթն հարուած , կարկուտն հրախառն , ամբարտաւան զօրացելոյն ՚ի սերոյն այ :

ԻԵ · Ութերորդ պատուհաս՝ մարախն ապականել պտղոց՝ զայլոց վարս յափշտակողացն :

ԻԶ · Իններորդ՝ խաւարն թանձրամած , կափել խաւարելոցն կամակուրութէ . և հրաւէր նոցին հանդերձեալ անլոյծ խաւարին :

ԻԷ · Հրաման առնու մովսէս պատուիրել որդւոցն իսրայէլի ՚ի տասներորդում աւուր ամսեանն առաջնոյ պատրաստել զգառն ՚ի զատիկ , այլ՝ եւ նշանօքն ՚ի խորհուրդ քրիստոսի :

ԻԸ · Թէ ըստ հրամանին ԺԴ պատարագեաց մովսէս ՚ի լուսեփառան աւուր ամսոյն զենուլ զզատիկն : և շաղախել արեամբն զսեամս դրանցն · զոր և արարին այնպէս :

ԻԹ · Տասներորդ հարուած , մահ անդրանկացն եգիպտացւոց , յորժամ զարհուրեալ փարաւոն հրաման ետ ելանել որդւոցն իէլի :

Լ · Թէ ելին որդիքն իսրայէլի յեգիպտոսէ գիշերի առանց խռովոյ , կողոպտեալ զեգիպտացիսն : ել և խառնիճաղանճ բազում օտար ազգաց ընդ նոսա :

ԼԱ · Պահպանէր զի անթլփատն մի կերիցէ զզատիկն , որպէս և ոչ անմկրտեալն զհոգևոր զատիկն այ :

ԼԲ · Զգուշացուցանէ դարձեալ ՚ի խմորոյ , և հաստատէ զօրէնս զատկին · և խնդրէ ինքեան զանդրանիկս մարդոյ և անասնոյ :

ԼԳ · Թէ եբարձ մովսէս զոսկերսն յովսեփայ : Եւ զի սեամբ հրոյ և ամպոյ առաջնորդէր նոցա ած ընդ ճանապարհ կարմիր ծովուն :

ԼԴ · Թէ եւ փարաւոն զհետ ելեալ պատերազմաւ կառօք և զօրօք , յորոց զարհուրեալ էին · և պաշտպանեալ նոցա ած՝ անջրպետեաց ամպովն ՚ի մէջ երկոցունց , և հրամայեաց մովսէսի բաժանել զծովն , ընդ որ անցանէին :

ԼԵ · Մտեալ եգիպտացւոց զհետ նոցա հեղձան ՚ի ջուրսն , որպէս [illegible] ՚ի գետ յորդանանու աւազանին :

ԼԶ · Թէ մեծ բերկրութեն հասարակ էին , և երգեցին ած զօրհնութիւն յաղթական :

ԼԷ · Զի քաղցրացոյց փայտիւ զդառն ջուրսն մեռայի · որպէս փայտ և խաչելոյն զբնութիւն :

ԼԸ · Եկին յէլիմ · ուր երկոտասան աղբեւրքն և արմաւենիք՝ ՚ի յոյս խորհրդոյ , թէ յետ դառն վշտաց հասանէ մխիթարութէ : եւ ՚ի տիպ երկոտասան և եւթանասնից առաքելոցն վարդապետութէ :

ԼԹ · ՚Ի հնգետասաներորդ աւուր երկրորդի ամսեանն տրտնջէին , ետ նոցա ած լորամարգն և զմանանայն չափով ըստ աւուր աւուր :

Խ · Անդէն օրինադրութէ առաջին շաբաթու :

ԽԱ · Հրամայէ լնուլ չափով զմանանայն ՚ի սափոր ոսկի , և դնել ՚ի պահեստ ՚ի յիշատակ ազգացն , և ՚ի խորհուրդ կուսին :

ԽԲ · Հասեալ յՌափիդին տրտնջեցին վասն ջրոյ · և ետ նոցա ջուր ՚ի վիմէն հարմամբ գաւազանին :

ԽԳ · Եկն ամաղէկ պատերազմել ընդ իէլ , և տարածմամբ ձեռացն մովսէսի յաղթահարեցաւ :

ԽԴ · Եկն յոթոր աներն մովսէսի ՚ի լուր սքանչելեացն · և հաստատեաց՝ անդէն զոհս այ մատոյց :

ԽԵ · Թէ խրատուն յոթորայ լուեալ , կարգեաց մովսէս հազարապետս և հարիւրապետս դատել զիէլ :

ԽԶ · Յետ ելման ամսոյ երրորդի եկին նոքա , պաշ ԶԳ օրինաց դատաստանս պարգևաց և այլ մանաւանդ :

ԽԷ · Թէ ՚ի տեսիլ արհաւրացն զարհուրեցան ժողովուրդն , որոց էին նշանացն ՚ի կատարումն տեղեկանալ նկարոց : Եւ սեղան հողեղէն կամ յանտաշ քարանց բար առնել պատարագ , յոր ոչ ոտ ելցէ · ՚ի խորհուրդ ողջ պահելոյ զլինելութեան բնութէ :

ԽԸ · Յաւելու և այլս , զի յետ Զ ամի արձակեսցեն զծառայս եբրայեցիս · ՚ի խորհուրդ ազատելոյն զմեզ քսի զկնի Է դարուն :

ԽԹ · Եւ թէ ոք զդուստր իւր վաճառէ , և թէ ոչ հաճեսցի ընդ նա որ գնեսցէ :

Ծ · Օրէնք են կամաւոր և ակամայ սպանողաց :

ԾԱ · Օրէնք հարկանողաց ծնողաց :

ԾԲ · Մարդագողին մահու սպանցի :

ԾԳ · Բամբասողին ծնողացն սպանցի :

ԾԴ · Հարկանողին ընկեր՝ ըստ չափոյ գանին տուժելոյ :

ԾԵ · Սպանողին ծառայ իւր՝ սպանցի · բայց թէ մի օր կամ երկու կեցցէ՝ մի սպանցի :

ԾԶ · Վս որ զկին յղի հարցէ · թէ տղայ անկեալ եղիցի կամ թէ նկարեալ :

ԾԷ · Վս որ հարկանէ զակն կամ զատամն ծառայի :

ԾԸ · Վս թէ ցուլ հարկանել զոք սպանցէ , և թէ գիտէր զեղն նորա կամ ոչ :

ԾԹ · Թէ անասուն ՚ի հոր կամ ՚ի ջրհոր անկցի :

Կ · Թէ ցուլ ցուլ հարկանել սպանցէ :

ԿԱ · Որ արջառ կամ ոչխար գողասցի :

ԿԲ · Թէ ոք զգողն ՚ի հարանելն սպանցէ , թէ գիշերի կամ թէ ՚ի տունջեան :

ԿԳ · Որ զայլոյ անդ կամ զայգի արածեսցէ փայտէ :

ԿԴ · Թէ ոք զանդս հրդեհեսցէ :

ԿԵ · Վս յաւանդ տուեալ գրոհից , թէ մեռցի կամ գողասցի կամ գերի առցի :

ԿԶ · Վս ՚ի վարձու առնելոյ իրի :

ԿԷ · Թէ ոք խաբեսցէ զկոյս զոր խօսեալ :

ԿԸ · Զկախարդս սպանանել :

ԿԹ · Զանասնագէտս սպանանել :

Հ · Զդիցապաշտս սպանանել թէ ելոյ իցէ :

ՀԱ · Զպանդուխտ մի նեղել : ՀԲ · Զայրին և զորբն չնեղել :

ՀԳ · Զտոկոսարծաթ չառնուլ : ՀԴ · Զգրաւեալ զգեստ դարձուցանել :

ՀԵ · Չհայհոյել զիշխանս , զոր և աստուածս ասէ · կամ իշխանս ժողովրդեան իւր :

ՀԶ · Զպտուղ կալոյ և զընծայս մի յապաղել :

ՀԷ · Յութերորդ աւուրն նուիրել զանդրանիկս անասնոց :

ՀԸ · Զգազանաբեկին մի ուտել :

ՀԹ · Զհամբաւ սուտ չընդունել :

Ձ · Մի խոտորել զարդար · ՁԱ · Սուտ չվկայել :

ՁԲ · Զդատաստան մի թիւրել :

ՁԳ · Զմոլորեալն և զանկեալ անասուն թշնամւոյն՝ անփոյթ մի առնել :

ՁԴ · Մի առնուլ կաշառս իրաւանց :

ՁԵ · Մի նենգել զպանդուխտն :

ՁԶ · Զի յամն շաբաթու բերք այգեաց և ձիթոյ՝ և տնանկաց եւս լինիցի :

ՁԷ · Հանգչել յաւուր շաբաթու : ՁԸ · Զանուանս դից մի յիշել :

ՁԹ · Զերիս տօնս յամին լինել երախայրեօք [illegible] պտղոցն :

Ղ · Չզոհել ՚ի վր խմորոյ , և զի ճարպոյ և երախայրեաց · և չեփել զգառն ՚ի կաթն մօր իւրոյ :

ՂԱ · ՚Ի պահելն զհրամանսն՝ պաշտպանել խոստանայ ազգին յերեսաց քանանացւոցն՝ հրեշտակաւ և զինուօք :

ՂԲ · Կոչէ ընդ մովսէսի ՚ի [illegible] լերինն և զահարոն որդւովն և եւթանասուն ծերովքն :

ՂԳ · ՚Ի պատմեալ մովսէսի զհրամանսն այ՝ յանձին առ ժողովուրդն լսել և առնել :

ՂԴ · Գրեալ մովսէսի զօրէնսն , շինէ սեղան , և կանգնէ վէմս երկոտասան :

ՂԵ · Երկոտասանքն հանեն զողջակէզ · զորոց արիւնն խառնեալ ջրով , որով զսեղանն և զժողովուրդն :

ՂԶ · Հրաւիրեալք յառաջ և ուրեմն եւսեն մովսէս և ահարոնեանք , և եւթանասուն ալեորօքն , և [illegible] այ [illegible] :

ՂԷ · Կոչէ մովսէս ՚ի լեառն [illegible] օրէնացն · և յանձնեալ զժողովուրդն ահարոնի և ովրայ՝ ինքն ելանէ [illegible] :

ՂԸ · Անտ [illegible] խորանին [illegible] և հրամայէ առնել զայն ըստ օրինակին ցուցելոյ [illegible] :

ՂԹ ·

ՂԹ. Տայ նախ զհանգամանս լաւոյ պաղատանացն զխոնարհութիւն և զպարկեշտութիւն · որք և դնեն հրամայէ զպահպանութիւն 'ի պաղատանացն:

Ճ. Առնել հրամայէ սեղան զխնկոցն և զխնահանոցին · զխնկալացն առ աղային զխոստանին, և զայլսն եւս:

ՃԱ. Սեղան երեսաց հացին զառաջաւոր սեղանն է, զոր հինգ կանգնեան առնէ յառնելն:

ՃԲ. 'Ի քանքարէ միոյ ոսկւոյ զաշտանակն և զճրագունսն առնել հրամայէ:

ՃԳ. Խորան առնել պատուիրէ, և նախագահն՝ որ է ծածկոյթ մաղեղէն · և այլ ծածկոյթ 'ի կարմիր մորթոց · և ապա անդ սիւնս Խ · և երկուս սիւնս յանկեան, և վեց 'ի թիկանց, ընդ ամ Ծ և Ը:

ՃԴ. Եւ վարագոյր ծածկոյթ տապանակին 'ի Դ սեանց լարեաց:

ՃԵ. Դնել առնէ արտաքոյ այսր վարագուրի զսեղան հացին 'ի կողմն հիւսիսոյ, և զաշտանակն 'ի հարաւակողմն, և զսեղան խնկոցն:

ՃԶ. Եւ այս արտաքին խորանին վարագոյր առնել 'ի Ե սեանց հնգից:

ՃԷ. Եւ 'ի դրանն խորանին զպղնձի սեղանն զողջակիզաց:

ՃԸ. Շուրջ զխորանաւն սրահոյն՝ առագաստ առնել, հարիւր կանգուն ընդ հարաւ, և հարիւր ընդ հիւսիսի, և յիսուն ընդ արեւելս, և յիսուն ընդ արեւմուտս:

ՃԹ. 'Ի յիթոյ ձիթենեաց լուսոյէ ահարոն զճրագունսն յերեկորէս մինչև ցառաւօտն:

ՃԺ. Առնել հրամայէ զպատմուճան ահարոնի զգեստուն, յոսկւոյ և 'ի ծիրանւոյ 'ի կապուտ քառոյ · թող զեհնեղեաց պատմուճանն, որոց 'ի ստին ստից մասանէր:

ՃԺԱ. 'Ի ոսկւոյ նիւթոց և զխոնկան ոտնաց, յորոց ոտոյն վերայ երկու ակունս զզմրխտեայք՝ յանդիմանութիւն և ճշմարտութիւն:

ՃԺԲ. Վահանակին անօր կապանեայ 'ի լանջոն և 'ի թիկոնսն · և ձանաւածոյթն վերջէ լուսնէ հիւսուածոյ կապել զվահանակին ընդ ուսովք և ընդ անթովք:

ՃԺԳ. 'Ի պախարակն դադարականն՝ որ է կրծանոցն, ընդելուզանել առնէ զականս երկոտասանս · իսկ վահանակին զոր ասաց առնէ, կմ նոյն է զոր նախ ասաց, կմ երկու պախարակ այլ է 'ի թիկանց և 'ի լանջաց, որովք զխոնակն զի մի զերծանիցի:

ՃԺԴ. Վերարկուն ներքնակ է · կապոյտ առնելոց է, զճշմարիտ 'ի ներքոյ վակասին առնելով 'ի ստորոտս զանգակս և նռնակս:

ՃԺԵ. Թիթեղն ոսկի թերթ անօր 'ի խոյր գլխոյն 'ի վր ճակատուն:

ՃԺԶ. Յիշէ դարձեալ զպատմուճանն բեհեզեղէն:

ՃԺԷ. Զապարոշն վերին գօտի առնէ զանթուրն 'ի վր պճղնաւոր պատմուճանին · և խոյր՝ բեհեն գօտին 'ի վր միջոյն · և անդրավարտիքն 'ի ցոյցս ողջախոհութե: (իսկ յոդերին զապարոշն 'ի ճակատ կապել ասէ · այլ այն զորդ խնդոյն է:)

ՃԺԸ. Կոչէ քահանայանալոյ ահարոնի և որդւոց նր · զորս լուայել ջրով, և զգեցուցանել մասնաւորս զգեստիւն, և արեամբ և իւղով օծցին հանդերձիւք քահանայութեն:

ՃԺԹ. 'Ի խոյն անուն կատարման՝ զերբուածն մանն առնել մովսէսի, յորինակ՝ զմիսն և զկապարանս ամենից անդամոց բազկին այ նուիրել:

ՃԻ. 'Ի մանէ քահանայից մի կերիցէ օտար՝ որ ոչ գործակից քահանայութեն:

ՃԻԱ. Սեղանն եւ օծեալ առնէ, որ օծեալ զի վերայ եղեալն 'ի վր տէր:

ՃԻԲ. Երկուս գառինս, զմին առաւօտու և զմին երեկոյի · երեկոյին՝ այծմուց խորհուրդ տն, և առաւօտուն՝ հանդերձելոյն · առք և անդ՝ նմ ինքնէ վայելուն մեր:

ՃԻԳ. Սեղանն խնկոց որ է՝ յորմէ խնկաղոյն առաջ, զի անդ աղօթելոյն միայ ընծայեցելու: Որ և մանգամ քահանայութեան 'ի փառաց տանել:

ՃԻԴ. Հրամայէ 'ի քանակէնց առնուլ զկէս երկդրամեան հաւ Գն:

ՃԻԵ. Ավազան ևս 'ի լուանալ 'ի խորհուրդ նորոյս, առանց որոյ լուացման զգործս և զգնացս՝ ոչ մտցէ ոք յարքայութի:

ՃԻԶ. Նիւթ իւղոյն օծման խորհուրդ լուսոյ առաքինութեց · և փառք ոչ թողն 'ի զգուշութի, զանան քրիստոնէութի և առաքելական պատուէր մի տալ անարժանիցն:

ՃԻԷ. Եւ շերտ խունկին զոյնս ծխելոյ 'ի հուր, անուշահոտ վարս զինի օծման:

ՃԻԸ. Ցուցանէ ահա նիւթոցն և կահից իւրէ ամ հանճարեղ զբեսելիէլ ուրեանց յուդայեան, և զեղիաբ 'ի ցեղէն դանայ:

ՃԻԹ. Զգուշացուցանէ և ևս զշաբաթն պահպանել:

ՃԼ. Տայ մովսէսի զտախտակսն զածագիրս:

ՃԼԱ. Թէ ժողովուրդն կոտտեալ 'ի վր ահարոնի արարին որթ, և կռապաշտեցին:

ՃԼԲ. Այր արար ամ մովսէսի զանօրէնել ժողովրդեանն:

ՃԼԳ. Թէ աղաչեաց մովսէսի դարձեալ ած 'ի ցասմանէն:

ՃԼԴ. Իջեալ մովսէս 'ի լեռնէն, և ետ մեծ լարեացն նոցա խորտակեաց իսկոյն զտախտակսն:

ՃԼԵ. Այրեաց զորթն զոյն և խարտեաց և արկ 'ի ջուրն ըմպել 'ի պատիժ երկրպագողաց նորին չարացելոց:

ՃԼԶ. Կշտամբէ զահարոն ընդ այնր · և նա ցուցանէ զյանդգնութի խոյս ժողովրդեանն պատճառ որթոյն:

ՃԼԷ. Հրամանաւ մովսէսի մաքրին զեղբայրսն որոց առանց վրէժ յերկրպագողաց որթոյն · և առնուն ընդ այնր օրհնութիւն քահանայութեան:

ՃԼԸ. Ցուցանէ մովսէս ժողովրդեանն զծանր մեղաց առնելեալ որթոյն · և իւրն դարձեալ աղաչէ զնր ընդ մեղաւորացն:

ՃԼԹ. Զառնէմ անդարձ առէ թէ ոչ զղջացին · թէպէտ ներէ առժամայն · և առաջնորդել նմ հրամայէ · զորս և հարկանէ ուղղ՝ ապականմամբ առ ոսկւոյ ոսկւոյ:

ՃԽ. Հրեշտակ իւր առաջնորդ նոցա առնէ և ոչ ինքն · և կշտամբէ զխստապարանոցն և զանդիմադրութեան, և զգուշացուցանէ դարձեալ զնոսա:

ՃԽԱ. Թէ խորանն մովսէսի կանգնեալ խորան վկայութե · զի ըն՝ ևս էր կոչեալ բոլոր խորանն:

ՃԽԲ. Խնդրէ մովսէս տեսանել զած իւրով, և ասէ՝ թէ ոչ կարէ տեսանել փոքր քանակաց իմոց ցուցից քեզ:

ՃԽԳ. Հրաման առեալ մովսէսի կոփէ երկուս տախտակս քարեղէնս · և առեալ ելանէ 'ի լեառնն · ուր ինքեալ ած նմ զսր 'ի ծերպ վիմին՝ փրկական անուամբ զնա մեծարէ · ասացի զօրաւել կարգաց զխորհրդական անուանն 'ի վր այ · և հայցեաց դարձեալ զերթալն այ ընդ նս:

ՃԽԴ. Ունի ած զհայցուածս նր, ուխտադրել վերծել զկանանայսն, և զգուշացուցանէ զժողովուրդն 'ի կրկին պոռնկութե, զի ած նախանձոտ է, և ոչ ներէ:

ՃԽԵ. Պատուիրէ դարձեալ զտն տօնի բաղարջակերացն:

ՃԽԶ. Հրամայէ դարձեալ՝ զի իւր իւր պտղեն զանդրանկն ամ:

ՃԽԷ. Յիշէ դարձեալ զշաբաթս և զտօնն եւթներորդացն, և զպատարագահարաց · և երեք 'ի տարւոջ յանդիման լինել երկեան ընծայիւք:

ՃԽԸ. Մի զենցես զարիւն իմ 'ի վերայ խմորոյ: Թող թէ 'ի խմորոց անմ զարեանն լուանալ:

ՃԽԹ. Զառաջինս արմտեաց 'ի տուն տն նուիրել:

ՃԾ. Մի եփել զգառն 'ի կաթն մօր իւրոյ:

ՃԾԱ. 'Ի լրումն երկրորդի այսմ քառասնեկին՝ հրամայէ ած մովսէսի գրել զպատգամն յառաջուստ ժողովրդեանն · զոր և ինքն ած գրեաց զառաջինն պատճէնն 'ի պախարակն երկրորդս քարեղէնս:

ՃԾԲ. Զի քառասնօրեայ երեսն մովսէսի, 'ի լրումն խորհրդման ամ թէ հրաշս նոր գործեցից · ասպի և զն ու կարեւոր նոյն հայել՝ արկանէր քօղ զերեսօք իւրովք:

ՃԾԳ. Երկրորդեաց նոյն զհրամանս օրինացն, և հրամայեաց բերել զնիւթսն 'ի կազմել խորանին:

ՃԾԴ. Թէ յօժարութե յաճախեաց ժողովուրդն 'ի բերել զնիւթսն ատայելս · զոր և տան 'ի ձեռս բեսելիէլի և եղիաբու:

ՃԾԵ. Թէ գործեցին զհեղիս խորանին, և զամ կազմած նորին · և զվարագոյրն:

ՃԾԶ. Զի արար զպատարագին ընդ ցուցելոյն օրինակին, և զքաւութին և զքերոբէին:

ՃԾԷ. Զառաջաւոր սեղանն առաջ՝ խնկոյն է · զի և զխնկարին զմէջ բերէ զխնկոցն և զայլսն:

ՃԾԸ. Զի արար զաշտանակին ոսկի յոյլ՝ կահիւքն:

ՃԾԹ. Սեղանն ոսկի հինգ կանգնեան՝ զառաջաւորն է, յորոյ վր հացն երեսաց յառաջին արմտեաց դնիւր:

ՃԿ. Զի արար զսեղանն զպղնձի օծուն, և զխոստանին ծխելոյ:

ՃԿԱ. Արար զսեղանն պղնձեայ որ է ողջակիզացն, 'ի բազմամարդն կերկերանց՝ զոր 'ի թիւրն առնէ:

ՃԿԲ. Իսկ և զաւազանն 'ի հայելեաց կանանց պահողաց:

ՃԿԳ. Արար զառագաստն 'ի բարձրութեն կանգնոյ հնգետասան · իսկ զդրանն առագաստ կանգնոյ քսան:

ՃԿԴ. Միահամուռ թուէ զնիւթ ոսկւոյ և արծաթոյ, և զոր համարոյ ժողովրդեանն զանձեցոյն 'ի հանդէսն, որք և զպարտաւորեալն իւր զիւրովն:

ՃԿԵ · Արարին զպատմուճանն և զվակասն, և զպատանեակն զքահանայից :

ՃԿԶ · Ե՛ւս և զպատմուճանն կապուտակ պճղնաւոր, զանգակօք և նռնաձևօք :

ՃԿԷ · Ե՛ւս և զպատմուճանն բեհեզեղէնս, զզարդարանօքն զխոյրն, և զոսկի թիթեղն 'ի խոյրն ծածկութենեալ :

ՃԿԸ · Զի կատարեցաւ գործն ամ բերին առաջի Մովսէսի, և օրհնեաց զնս Մովսէս :

ՃԿԹ · Զի հրամայեաց Տր Մովսէսի կանգնել զխորանն 'ի մուտ ամսոյն առաջնոյ, և օծանել զնա և զամ կահ նր, և զահարոն և զորդիս նր յօծումն քահանայութեան :

ՃՀ · Կանգնեաց Մովսէս զխորանն ըստ հրամանի Տն, և ծածկեաց զնա ամպն, և լի եղև խորանն փառօք Տն :

Ե Լ Ք

ԳԼ · Ա ·

Ա ԱՅՍ ԵՆ ԱՆՈՒԱՆՔ ՈՐԴւոցն 1
իսրայէլի մտելոցն յեգիպտոս հանդերձ
յակոբաւ հարբն իւրեանց · իւրաքանչիւր
ըստ համօրէն տանց իւրեանց
մտանէին : * ռուբէն · շմաւոն · ղևի · յուդա · * իսաքար · 2
զաբուղոն · և բենիամին : * դան · և նեփթաղիմ · 3
գադ · և ասեր : * Եւ էին ամ ոգիք ելեալք 'ի յակոբայ, 4
եւթանասուն և հինգ ոգի : և յովսէփ էր յեգիպտոս : 5
* Վախճանեցաւ յովսէփ՝ և ամ եղբարք 6
նորա, և ամ ազգն այն : * և որդիքն իսրայէլի աճեցին 7
և յուռացան · բազմանային և զօրանային յոյժ · զի բազմացուցանէր
զնս երկիրն :

Բ * Եկաց այլ թագաւոր՝ որ ոչ գիտէր զյովսէփ : * և 8
ասէ ցազգն իւր · ահա ազգ որդւոցն Իլի մեծ է զօրութբ, 9
և զօրանայ քան զմեզ : * Արդ՝ եկայք հնարեսցուք 10
ինչ նոցա · գուցէ՝ բազմանայցեն · և յորժամ
դիպեսցի մեզ պատերազմ, յաւելուցուն և նք 'ի թշնամիսն ·
և մարտուցեալ ընդ մեզ, ելանիցեն յերկրէ
աստի : * Եւ կացոյց 'ի վերայ նց գործավարս, զի չարչարեսցեն 11
զնոսա 'ի գործ : և շինեցին քաղաքս ամուրս
փարաւոնի, զփիթոմ, և զռամեսէ, և զոն՝ որ է արեգքաղաք :
* Եւ որչափ ճնշէին զնոսա, այնչափ առաւել 12
բազմանային և զօրանային յոյժ : * Եւ գարշեցուցանէին 13
եգիպտացիքն զորդիսն Իլի : և յաղթահարէին
եգիպտացիք զորդիսն Իլի բռնութբ : * և կեղէին ըզկեանս 14
նոցա 'ի գործ խիստ կաւոյ և աղիւսարկի, և
յամ գործ դաշտաց · ըստ ամ գործոց իւրեանց՝ որով
ծառայեցուցանէին զնոսա բռնութբ :

Գ * Եւ խօսեցաւ արքայն եգիպտացւոց ընդ ծնուցիչսն 15
եբրայեցւոց · ընդ միում որում անուն էր սեփովրա,
և անուն երկրորդին փուա · * և ասէ · յորժամ ծնուցանիցէք 16
զկանայս եբրայեցիս, և լիցին մերձ 'ի ծնունդըս ·
թէ արու լիցի՝ սպանջիք զնա, և թէ էգ՝ ապրեցուցանիջիք :
* Եւ երկեան ծնուցիչքն յայ · և ոչ արարին՝ 17
որպէս և հրաման ետ նց արքայն եգիպտացւոց ·
և ապրեցուցանէին զարուսն : * Կոչեաց արքայն 18
եգիպտացւոց զծնուցիչսն՝ և ասէ ցնոսա · զի՞ է զի արարէք
զիրսն զայսոսիկ և ապրեցուցէք զարուս : * Եւ 19
ասեն ծնուցիչքն ցփարաւոն · ոչ իբրև զկանայս եգիպտացիս
են եբրայեցիքն : քանզի նախ ծնանին մինչ չև
20 մտեալ առ նոսա մանկաբարձաց : և ծնանէին : * Եւ
բարի առնէր ած մանկաբարձացն : և բազմանայր յոյժ
21 ժողովուրդն, և զօրանայր յոյժ : * Յորմէհետէ երկեան
22 մանկաբարձքն յայ, արարին իւրեանց տունս : * Հրաման
ետ փարաւոն ամ ժողովրդեան իւրում, և ասէ ·
զամ արու որ ծնանիցի եբրայեցւոց, 'ի գետ ընկեցջիք,
և զամ էգ՝ ապրեցուցանիջիք :

ԳԼ · Բ ·

1 Եւ էր ոմն 'ի յազգէ ղևեայ · որ առ իւր կին 'ի Գ
2 դստերաց անտի ղևեայ : * և յղացաւ՝ ծնաւ արու :
և տեսանէին զնա կայտառ · և թաքուցին զնա ամիսս
3 երիս : * Եւ իբրև ոչ ևս կարէին թաքուցանել, առ
մայրն նորա տապանակ սրտուեայ, և ծեփեաց զնա
կպրաձիւթով · և եդ 'ի նմա զմանուկն, և ընկէց զայն
4 'ի խաղ մի առ ափն գետոյն : * և դիտէր քոյրն նորա
'ի հեռաստանէ, տեսանել թէ զի՞նչ ինչ անցք անցանիցեն
5 ընդ նա : * Եւ իջեալ դուստրն փարաւոնի լուանա՛լ 'ի
գետն · և նաժիշտք նորա շրջէին առ գետովն : Եւ տեսեալ
զտապանակն 'ի խաղին անդ, առաքեաց զնաժիշտ
6 մի առնուլ զնա : * եբաց՝ և ետես զմանուկն · և լայր
մանուկն 'ի տապանակի անդ : Խանդաղատեցաւ ընդ
նմա՝ դուստրն փարաւոնի, և ասէ · 'ի մանկանց եբրայեցւոց
7 է դա : * Եւ ասէ քոյրն նորա ցդուստրն փարաւոնի ·
կամիս զի կոչեցից քեզ կին մի դայեակ 'ի
հեբրայեցւոց անտի · և սնուցանիցէ քեզ զմանուկդ :
8 * Ասէ դուստրն փարաւոնի՝ երթ : գնաց աղջիկն և կոչեաց
9 զմայր մանկանն : * և ասէ ցնա դուստրն փարաւոնի ·
առ զմանուկդ, և սնո ինձ զդա · և ես տաց քեզ
զվարձս քո : Եւ առ կինն զմանուկն՝ և սնոյց զնա : և
իբրև հաստատեցաւ մանուկն, ած զնա առ դուստրն
10 փարաւոնի, * և եղև նմա յորդեգիրս : և անուանեաց
զանուն նր մովսէս · ասէ, 'ի ջրոյ անտի հանի զդա :
11 * Եւ եղև յետ աւուրց բազմաց, իբրև եղև մեծ մովսէս, Ե
ել առ եղբարս իւր որդիսն Իլի, հայեցեալ 'ի
չարչարանս նց · ետես այր մի եգիպտացի, զի հարկանէր
զոմն եբրայեցի յեղբարց իւրոց՝ յորդւոցն իսրայէլի :
12 * Հայեցեալ յայս կոյս յայն կոյս՝ ոչ զոք տեսանէր · եհար
զեգիպտացին, և ծածկեաց զնա ընդ աւազով :
13 * Եւ ելեալ յերկրորդում աւուր, տեսանէր երկուս
արս եբրայեցիս ընդ միմեանս մարտուցեալս · և ասէ
14 ցայրն որ զրկէրն · ըէ՞ր հարկանես զընկերդ : * և նա
ասէ, ո՞ կացոյց զքեզ * այր իշխան և դատաւոր 'ի վր
մեր : և թէ սպանանե՞լ զիս կամիցիս որպ երէկ սպանէր
զեգիպտացին : Զահի հարաւ մովսէս՝ և ասէ · թէ այնպէս
15 յայտնի՞ եղև բանն : * Եւ լուաւ փարաւոն զբանն,
և խնդրէր սպանանել զմովսէս : և փախեաւ մովսէս յերեսաց
փարաւոնի, և բնակեաց յերկրին մադիամու :
Եւ եկեալ յերկրին մադիամու՝ նստաւ առ ջրհորի Զ
16 միում : * Եւ քրմին մադիանացւոց էին դստերք եւթն,
որ արածէին զխաշինս հօրն իւրեանց, և եկեալ էին հանել
ջուր, մինչև լցին զաւազանսն, արբուցանել խաշանց
17 հօրն իւրեանց : * և եկեալ այլ հովիւք՝ մերժեցին
զնոսա 'ի բաց : Յարուցեալ մովսէս թափեաց զնս ·
18 և եհան նց ջուր, և արբոյց զխաշինս նոցա : * Եւ եկին
առ հռագուէլ հայրն իւրեանց : և նա ասէ ցնոսա · զի՞
19 է զի յարևու եկիք այսօր : * և նոքա ասեն · այր մի եգիպտացի
փրկեաց զմեզ 'ի հովուաց անտի · և եհան
20 ջուր և արբոյց խաշանց մերոց : * Եւ նա ասէ ցդստերսն
իւր · և ո՞ւր է, ընդէ՞ր թողէք զայրն · արդ՝ կոչեցէք
21 զնա՝ զի կերիցէ հաց : * Եւ բնակեցաւ մովսէս առ
առնն, և ետ զսեպփովրա դուստր իւր մովսիսի կնու-

թե

ԳԼ · Ա · (7) Ոսկան · Աճեցին և յուռացան : (8) Ոմանք · Որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ : (11) Ոմանք · Եւ զռամսէս և զոն : (15) Ոմանք · Ընդ միումն · · սեփփորա :
(21) Ոսկան · Երկեան մանկաբարձքն՝ և արարին իւ'' :
(22) Ոմանք · Որ ծնանի եբրայ'' :

ԳԼ · Բ : (5) Ոսկան · Առաքեաց զնաժիշտն առնուլ :
(13) Ոմանք · Եւ ասէ ցայն որ զրկ'' : (14) Ոմանք Զքեզ յայր իշխան · · · որպ և երէկ սպա'' : (16) Ոմանք · Մինչ լցին զաւազանսն : (18) Ոմանք · Զի՞ է, յարևի եկիք այսօր : (20) Այլ · Արդ կոչեցէք զնա :

թէ ։ * Յղացաւ կինն՝ և ծնաւ որդի · և անուանեաց 22
զանուն նր̅ մովսէս՝ գերսամ · ասէ՝ զի պանդուխտ եմ
ես յօտար երկրի ։

Է * Եւ յետ աւուրց բազմաց մեռաւ թագաւորն եգիպ֊ 23
տացւոց · և հառաչեցին որդիքն Ի̅ղի 'ի գործոց անտի,
և աղաղակեցին 'ի վեր ։ և ել աղաղակ նոցա առաջի ա̅յ
'ի գործոց անտի ։ * և լուաւ ա̅ծ հեծութե̅ նց̅ ։ Եւ յի֊ 24
շեաց ա̅ծ զուխտ իւր որ ընդ աբրաամու և սահակայ
և յակոբայ · * և հայեցաւ ա̅ծ յորդիսն իսրայէլի · և 25
ծանուցաւ նոցա ։

ԳԼ. Գ.

Եւ մովսէս արածէր զխաշինս յոթորայ աներոյ իւ֊ 1
րոյ՝ քրմին մադիանացւոց · և ած զխաշինսն յանա֊
պատ · և եկն 'ի լեառնն ա̅յ 'ի քորեբ ։ * Եւ երևեցաւ նմա 2
հրեշտակ տ̅ն բոցով հրոյ 'ի միջոյ մորենւոյ ։ և տեսա֊
նէր զի մորենին վառեալէր հրով, և ոչ այրէր մորե֊
նին ։ * Եւ ասէ մովսէս, անցեալ տեսից զտեսիլն զայն 3
մեծ, զի՞ է՝ զի ոչ այրի մորենին ։ * Իբրև ետես տ̅ր 4
եթէ մերձենայ տեսանել, կոչեաց զնա տ̅ր 'ի միջոյ մո֊
րենւոյն, ասէ · մովսէս մովսէս ։ և նա ասէ, զի՞ է ։
* և ասէ՝ մի՛ մերձենար այսր · լո՛յծ զկօշիկս քո՝ յոտից 5
քոց · զի տեղիդ յորում կաս դու 'ի դմա՝ երկիր սուրբ
է ։ * Եւ ասէ ցնա, ես եմ ա̅ծ հօր քոյ, ա̅ծ աբրաա֊ 6
մու · և ա̅ծ սահակայ · և ա̅ծ յակոբայ ։ և դարձոյց մով֊
սէս զերեսս իւր, քանզի երկնչէր հայել առաջի ա̅յ ։
* Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս · տեսանելո՛վ տեսի զչարչարանս 7
ժողովրդեան իմոյ՝ որ յեգիպտոս ։ * և լուայ աղաղակի 8
նց̅ 'ի գործավարացն իւրեանց, զի գիտեմ զվիշտս նց̅ ·
և իջի փրկել զն̅ 'ի ձեռաց եգիպտացւոցն · և հանել
զն̅ յերկրէն յայնմանէ, և տանել զն̅ յերկիրն բարի՝
և յընդարձակ · յերկիր՝ որ բղխէ զկաթն և զմեղր ։ յեր֊
կիրն քանանացւոց, և քետացւոց, և ամովրհացւոց, և
փերեզացւոց, և խևացւոց, և գերգեսացւոց, և յեբու֊
սացւոց ։ * Եւ արդ՝ ահաւասիկ աղաղակ որդւոցն Ի̅ղի 9
հասեալ է առ իս, և տեսի ես զնեղութիւն՝ զոր նեղեն
զնոսա եգիպտացիքն ։ * Եւ արդ՝ եկ առաքեցից զքեզ 10
առ փարաւոն արքայ եգիպտացւոց, և հանցես զժո֊
ղովուրդ իմ զորդիսն Ի̅ղի յերկրէն եգիպտացւոց ։

Ը * Եւ ասէ մովսէս ցա̅ծ · ո՞վ եմ ես՝ զի երթայցեմ առ 11
փարաւոն արքայ եգիպտացւոց, և հանիցեմ զորդիսն
Ի̅ղի յերկրէն եգիպտացւոց ։ * Եւ ասէ՝ ես եղէց ընդ 12
քեզ · և այս եղիցի քեզ նշան թէ ես առաքեցի զքեզ
հանել զժողովուրդ իմ յեգիպտոսէ, և պաշտեսջիք զա̅ծ
'ի լերինս յայսմիկ ։ * Եւ ասէ մովսէս ցա̅ծ · ահա ես 13
երթեալ առ որդիսն Ի̅ղի, ասիցեմ ցնոսա, ա̅ծ հարցն
ձերոց առաքեաց զիս առ ձեզ · և հարցանիցեն զիս՝
թէ զի՞նչ անուն է նորա · զի՞նչ ասացից ցնոսա ։ * Եւ 14
ասէ ա̅ծ ցմովսէս ։ Ես եմ Ա̅Ծ որ էն ։ և ասէ՝ այսպէս
ասասցես ցորդիսն Ի̅ղի · որէ̅ն առաքեաց զիս առ ձեզ ։
* Եւ ասէ դարձեալ ա̅ծ ցմովսէս ։ այսպէս ասասցես 15
ցորդիսն Ի̅ղի ։ Տ̅ր ա̅ծ հարցն ձերոց, ա̅ծ աբրաամու,
և ա̅ծ սահակայ, և ա̅ծ յակոբայ, առաքեաց զիս առ
ձեզ ։ այս է անուն իմ յաւիտենական, և յիշատակ ազ֊
գաց յազգս ։ * Արդ՝ երթեալ ժողովեսցես զծերա֊ 16
կոյտ որդւոցն Ի̅ղի, և ասասցես ցնոսա ։ տ̅ր ա̅ծ հարցն
ձերոց երևեցաւ ինձ · ա̅ծ աբրաամու, և ա̅ծ սահա֊
կայ, և ա̅ծ յակոբայ՝ և ասէ · այցելութ̅ե այց արա֊
րից ձեզ · և որինչ անցք անցին ընդ ձեզ յեգիպտոս,
* և ասեմ, հանից զձեզ յերկրէ չարչարանաց եգիպ֊ 17
տացւոցն, յերկիրն քանանացւոց, և քետացւոց, և ա֊
մովրհացւոց, և փերեզացւոց, և գերգեսացւոց, և
խևացւոց, և յեբուսացւոց · յերկիր՝ որ բղխէ զկաթն և
18 զմեղր · * և լուիցեն ձայնի քում ։

Եւ մտցես դու, և ծերակոյտ որդւոցն Ի̅ղի առ փարա֊ Թ
ւոն արքայ եգիպտացւոց, և ասասցես ցնա ։ Տ̅ր ա̅ծ եբ֊
րայեցւոց կոչէ զմեզ առ ինքն · արդ՝ երթիցուք մեք ե֊
րից աւուրց ճանապարհ յանապատ · զի զոհեսցուք տ̅ն
19 ա̅յ մերում ։ * Եւ ես գիտեմ, եթէ ոչ թողուցու զձեզ
արքայն եգիպտացւոց գնալ, եթէ ոչ հզօր ձեռամբ ։
20 * և ձգեալ զձեռն իմ հարից զեգիպտոս ամ̅ սքանչելեօք
իմովք՝ զոր արարից 'ի նոսա · և ապա արձակեսցէ ըզ֊
21 ձեզ ։ * Եւ տաց շնորհս ժողովրդեան իմոյ առաջի ե֊
գիպտացւոցն · և յորժամ ելանիցէք, մի՛ ելանիցէք դա֊
22 տարկք ։ * այլ խնդրեսցէ կին 'ի դրացւոյ և յերդակցէ
իւրմէ անօթս ոսկւոյ և անօթս արծաթոյ, և հան֊
դերձս · և զարդարեսջի՛ք զուստերս և զդստերս ձեր ·
և դաւաճանեսջի՛ք զեգիպտացիսն ։

ԳԼ. Դ.

1 Պատասխանի ետ մովսէս՝ և ասէ ։ եթէ չհաւատայ֊ Ժ
ցեն ինձ, և ոչ լուիցեն ձայնի իմում, քանզի ասի֊
ցեն, թէ չի՛ք երևեալ քեզ ա̅յ · զի՞նչ ասացից ցնոսա ։
2 * Ասէ ցնա տ̅ր, զի՞նչ է այդ որ 'ի ձեռին քում է ։ և
3 նա ասէ՝ գաւազան ։ * Եւ ասէ, ընկեա՛ զդա 'ի գետին ։
և ընկէց զնա 'ի գետին ։ և եղև օձ, և փախեաւ մով֊
4 սէս 'ի նմանէն ։ * Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս · ձգեա՛ զձեռն
քո՝ և բուռն հար զտտանէն ։ և ձգեաց մովսէս զձեռն
իւր, և բուռն եհար զտտանէն · և եղև գաւազան 'ի ձե֊
5 ռին նր̅ ։ * զի հաւատասցեն քեզ՝ թէ երևեալ է քեզ
տ̅ր ա̅ծ հարցն նոցա · ա̅ծ աբրաամու, և ա̅ծ սահա֊
6 կայ, և ա̅ծ յակոբայ ։ * Ասէ ցնա դարձեալ տ̅ր ։ ա՛րկ
զձեռն քո 'ի ծոց քո ։ և արկ զձեռն իւր 'ի ծոց իւր, և
եհան զնա 'ի ծոցոյ իւրմէ, և եղև ձեռն նր̅ բորոտ իբրև
7 զձիւն ։ * Եւ ասէ ցնա՝ ա՛րկ զձեռն քո 'ի ծոց քո ։ և
արկ զձեռն իւր 'ի ծոց իւր ։ և եհան զնա 'ի ծոցոյ
իւրմէ, և դարձեալ անդրէն 'ի նոյն հաստատեցաւ 'ի
8 գո՛յն մարմնոյ իւրոյ ։ * Եթէ ոչ հաւատայցեն քեզ՝ և
ո՛չ լուիցեն ձայնի առաջնոյ նշանին, հաւատասցեն քեզ
9 ձայնի երկրորդի նշանիդ ։ * Եւ եղիցի եթէ ո՛չ հաւա֊
տասցեն երկոցունց նշանացդ այդոցիկ, և ո՛չ լուիցեն
ձայնի քում, առցես դու 'ի ջրոյ գետոյն՝ և հեղցես 'ի
ցամաքի · և եղիցի ջուրն՝ զոր առնուցուս 'ի գետոյն,
10 արիւն 'ի ցամաքին ։ * Եւ ասէ մովսէս ցտ̅ր · աղաչեմ
զքեզ տ̅ր, չե՛մ բանական, որպէս թէ յերէկն և յե֊
ռանտէ, և ո՛չ յորմէհետէ սկսար խօսել ընդ ծառայի
11 քում · զի նրբաձայն և ծանրալեզու եմ ես ։ * Եւ ա֊
սէ տ̅ր ցմովսէս · ո՞վ ետ բերան մարդոյ, կամ ո՞վ ա֊
րար զխուլն և զհամր, զականին և զկոյր, ո՛չ ապաքէն
12 ե՞ս ա̅ծ ։ * և արդ՝ երթ, և ես բացից զբերան քո · և
13 խելամուտ արարից զքեզ՝ զոր պա՛րտ իցէ խօսել ։ * Եւ
ասէ, աղաչեմ զքեզ տ̅ր · ա՛ռ քեզ 'ի ձեռն զա՛յլ ոք զօ֊
14 րաւոր՝ զոր առաքիցես ։ * Եւ բարկացաւ տ̅ր սրտմը֊
տութ̅ե 'ի վերայ մովսիսի՝ և ասէ ։ ո՛չ աւանիկ կայ ա֊
հարոն եղբայր քո ղևտացի · գիտեմ զի խօսելո՛վ խօսե֊
ցի նա ընդ քեզ ։ և ահա նա ելցէ ընդ առաջ քո, և
15 'ի տեսանելն զքեզ բերկրեսցի 'ի միտս իւր ։ * և խօ֊
սեսցիս ընդ նմա, և տացես զպատգամս իմ 'ի բերան
նր̅ · և ես բացից զբերան քո և զբերան նորա, և խելա֊
16 մո՛ւտ արարից զձեզ՝ զի՞նչ առնիցէք ։ * Եւ նա խօսե֊
ցի առ 'ի քէն ընդ ժողովրդեանն ։ և նա եղիցի քեզ բե֊
17 րան · և դու եղիցես նմա յա̅ծակոյս կողմանէ ։ * և ըզ֊
գաւազանդ որ դարձաւ յօձ՝ առցես 'ի ձեռին քում,
18 որով արասցես նշանս ։ * Գնաց մովսէս՝ և դարձաւ առ

յո֊

---

(23) Ոմանք · Եւ աղաղակեցին 'ի վեր ։ (23)(24)(25) Ո֊մանք · Առաջի տ̅ն ․․ և լուաւ տ̅ր ․․ Եւ հայեցաւ տ̅ր ։
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք · Յոթորայ աներոյ իւրոյ ։ (3) Բազումք · Զտեսիլն մեծ զայն ․․ զի ոչ այրիցի ։ (6) Ոմն · Հայել առաջի տ̅ն ։ (11) Ոմանք · Եւ հանցեմ զորդիսն իսրայէլի ։ (13) Յօրինակին · Ահա ես երթամ առ որ" ։ (16) Ոմանք · Այց արարի ձեզ ։ (18) Ոմանք · Եւ ասասցես ցն̅ · տ̅ր ա̅ծ ։ (21) Ոմանք յաւելուն · Առաջի արքային եգիպտացւոց ։
ԳԼ. Դ. (1) Այլք · Եթէ ոչ հաւատայցեն ինձ ։
(9) Ոմանք · Առցես ջուր 'ի գետոյն՝ և հեղ" ․․․ 'ի գետոյ անտի՝ արիւն 'ի ցա" ։ (10) Ոմանք · Ո՛չ թէ յերէկ և յեռանտ ։ (16) Այլք · Եւ նա եղիցի քո բերան ։

յոթոր աներ իւր՝ և ասէ ցնա, դարձայց և երթայց
առ եղբարս իմ որ յեգիպտոս, և տեսից, թէ տակաւին
կենդանի՞ իցեն։ և ասէ յոթոր ցմովսէս, ողջ երթ։
ԺԱ * Եւ յետ աւուրցն բազմաց այնոցիկ վախճանեցաւ 19
արքայն եգիպտացւոց։ և ասէ տ՟ր ցմովսէս 'ի մադիամ.
գնա և երթ յեգիպտոս, զի մեռան ա՟մ արք որ խնդրէին
զանձն քո։ * Եւ առեալ մովսէսի զկին իւր և 20
զմանկունս※ իւր, և եհան զնոսա 'ի գրաստս, և դարձաւ
յեգիպտոս։ առ մովսէս զգաւազանն որ յա՟յ 'ի
ձեռին իւրում։ * Եւ ասէ տ՟ր ցմովսէս. յերթալդ քո 21
և 'ի դառնալդ յեգիպտոս. տեսջիր զա՟մ նշանս զոր ետու
'ի ձեռս քո՝ արասցես առաջի փարաւոնի. և ես
խստացուցից զսիրտ ն՟ր, և ոչ արձակեսցէ զժողովուրդ
իմ։ * և դու ասասցես ցփարաւոն. այսպէս ասէ տ՟ր, 22
որդի անդրանիկ իմ ի՟էլ։ * ասացի ցքեզ՝ արձակեա 23
զժողովուրդ իմ, զի պաշտեսցեն զիս. ապա թէ ոչ կամիցիս
արձակել զդա, ես եմ ապաքէն որ սպանանիցեմ
զորդի քո զանդրանիկ։ * Եւ եղև 'ի ճանապարհի 24
յիջավանս, պատահեաց նմա հրեշտակ տ՟ն, և խնդրէր
սպանանել զնա։ * Եւ առեալ սեպփովրայի գայլախազ, 25
թլփատեաց զանթլփատուն որդւոյն իւրոյ.
և անկեալ առ ոտս ն՟ր՝ ասէ. ահա եկաց արիւն թլփատութ՟ե
մանկան իմոյ։ * Եւ գնաց հրեշտակն 'ի նմանէ. 26
քանզի ասաց՝ եթէ եկաց արիւն թլփատութեան
մանկան իմոյ։

ԺԲ * Եւ ասէ տ՟ր ցահարոն, երթ ընդ առաջ մովսէսի յանապատն։ 27
և գնաց և պատահեաց նմա 'ի լերինն ա՟յ.
և համբուրեաց զնա։ * Եւ պատմեաց մովսէս ահարոնի 28
զա՟մ պատգամսն, զոր առաքեաց զնա տ՟ր. և զա՟մ
նշանսն զոր պատուիրեաց նմա։ * Գնացին մովսէս և 29
ահարոն և ժողովեցին զա՟մ ծերակոյտ որդւոցն ի՟էլի։
* և խօսեցաւ ահարոն զա՟մ պատգամսն՝ զոր խօսեցաւ 30
տ՟ր ընդ մովսէսի. և արար նշանս առաջի ժողովրդեանն։
* Եւ հաւատաց ժողովուրդն և ուրախ եղև, զի արար 31
ա՟ծ այց որդւոցն ի՟էլի. և զի հայեցաւ 'ի նեղութ՟ի ն՟ց։ խոնարհեցաւ
ժողովուրդն՝ և երկիր եպագ։

ԳԼ. Ե.

ԺԳ Եւ ապա մտին մովսէս և ահարոն առաջի փարաւոնի, 1
և ասեն ցնա. այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ի՟էլի.
արձակեա զժողովուրդ իմ, զի արասցեն ինձ տօն յանապատի։
* Եւ ասէ փարաւոն. ո՞վ է նա, որում լըւայց 2
ձայնի ն՟ր արձակել զորդիսն ի՟էլի։ ոչ գիտեմ զտ՟րն՝
և զի՟էլ ոչ արձակեմ։ * Եւ ասեն ցնա. ա՟ծն եբրայեցւոց 3
կոչեաց զմեզ առ ինքն. արդ՝ երթիցուք երից աւուրց
ճանապարհ յանապատն, զի զոհեսցուք տ՟ն ա՟յ
մերում. գուցէ պատահիցէ մեզ մահ կամ սպանումն։
* Եւ ասէ ցնոսա արքայն եգիպտացւոց. ընդէ՞ր դու 4
մովսէս և ահարոն խափանէք զժողովուրդն 'ի գործոյ
իւրեանց. երթայք յիւրաքանչիւր գործ իւր։ * Եւ 5
ասէ փարաւոն. ահա բազմանայ յոյժ ժողովուրդն յերկրիս.
արդ՝ մի հանդարտեցուսցուք զնոսա 'ի գործոյ։
* Եւ հրամայեաց փարաւոն յաւուր յայնմիկ գործավարաց 6
ժողովրդեանն, և դպրաց նորա, ասէ. * մի ևս 7
յաւելուցուք տալ յարդ ժողովրդեանն յաղիւսարկութ՟ն,
որպէս յերէկն և յեռանտ։ ինքեանք երթիցեն
և ժողովեսցեն իւրեանց յարդ։ * և զսակ աղիւսարկին 8
որպէս գործէին հանապազ՝ արկէք 'ի վերայ ն՟ց.
մի՛ հատանիցէք ինչ անտի. զի դատարկացան, և վ՟ն
այնորիկ աղաղակեն՝ և ասեն. երթիցուք զոհեսցուք
ա՟յ մերում։ * Ծանրասցի գործ մարդկանն, և այնմ 9

10 հոգասցեն. և մի հոգասցեն 'ի բանս տարապարտս։ * Եւ
ստիպէին զնոսա գործավարք ժողովրդեանն՝ և դպիրք
ն՟ր. և խօսէին ընդ ժողովրդեանն և ասէին. այսպէս
11 ասէ փարաւոն, ոչ ևս տաց ձեզ յարդ. * դուք ձեզէն
երթայք ժողովեցէք ձեզ յարդ՝ ուստի և գտանիցէք.
զի ոչ թողացի ձեզ 'ի սակէն ձերմէ՝ և ոչինչ։
12 * Եւ սփռեցաւ ժողովուրդն ընդ ա՟մ երկիրն եգիպտացւոց
13 ժողովել եղէգն՝ առ 'ի յարդ։ * Եւ գործավարքն
ստիպէին զն՟ս և ասէին. բովանդակեցէք զգործն
ձեր ըստ հանապազորդ սակին, ո՟րպ մինչ յարդն տային
14 ձեզ։ * Եւ տանջեցան դպիրք ազգի որդւոցն ի՟էլի, որ
կային 'ի վերայ ն՟ց՝ 'ի վերակացուացն փարաւոնի։ զի ասէին,
թէ ընդէ՞ր ոչ բովանդակեցէք զսակ աղիւսոյն
15 ձերոյ ո՟րպ յերէկն և յեռանտ՝ և զայսր աւուրդ։ * Եւ
մտեալ դպրաց որդւոցն ի՟էլի՝ բողոք կալան առաջի փարաւոնի
և ասեն. ընդէ՞ր առնես այսպէս ը՟ ծառայս քո։
16 * Յարդ ոչ տան ծառայից քոց, և զաղիւսն հրամայեն
մեզ գործել. և ահա ծառայք քո 'ի տանջանս են. բռնան
17 առնես ժողովրդեան քում։ * Եւ ասէ ցն՟ս. դատարկ
էք պարապորդ էք. վ՟ն այնորիկ ասէք՝ երթիցուք զոհեսցուք
81 ա՟յ մերում։ * արդ՝ երթայք գործեցէք. քանզի
յարդ ոչոք տայ ձեզ։ և զսակ աղիւսոյն բովանդակ
տայցէք։
19 * Տեսանէին դպիրք որդւոցն ի՟էլի զանձինս իւրեանց 'ի ԺԴ
չարչարանս՝ և ասէին. ոչ ոք թողու մեզ զսակ հանապազորդ
20 աղիւսաթուլին։ * Պատահեցին մովսէսի և ահարոնի,
զի գային հանդէպ ն՟ց ելեալք յերեսաց փարաւոնի.
21 * և ասեն ցնոսա. տեսցէ ա՟ծ, և դատեսցի ընդ
ձեզ. զի գարշեցուցէք զհոտ մեր առաջի փարաւոնի,
և առաջի ծառայից ն՟ր. տալ սուր 'ի ձեռին ն՟ր կոտորել
22 զմեզ։ * Դարձաւ մովսէս առ տ՟ր՝ և ասէ։ Տ՟ր,
ընդէ՞ր չարչարեցեր զժողովուրդն քո. և ընդէ՞ր առաքեցեր
23 զիս։ * և յորմէ հետէ մտի առ փարաւոն խօսել
յանուն քո, չարչարեաց զժողովուրդն։ և փրկելով
ոչ փրկեցեր զժողովուրդ քո։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ ասէ տ՟ր ցմովսէս։ այժմ տեսցես զինչ արարից
ընդ փարաւոն. զի հզօր ձեռամբ արձակեսցէ ըզդոսա,
և բարձրացեալ բազկաւ հանցէ զդոսա յերկրէ
2 իւրմէ։ * Խօսեցաւ ա՟ծ ընդ մովսէսի, և ասէ ցնա։
3 Ես եմ տ՟ր. * և երևեցայ աբրահամու սահակայ և յակոբայ.
ա՟ծ ն՟ց եմ, և անուն իմ տ՟ր. և ոչ յայտնեցի
4 ն՟ց։ * Եւ հաստատեցից զուխտ իմ առ նոսա. տալ ն՟ց
5 զերկիրն քանանացւոց՝ ուր պանդխտեցանն։ * և ես
լուայ հեծութ՟ե որդւոցդ ի՟էլի զոր եգիպտացիքդ ծառայեցուցանեն.
6 և յիշեցի զուխտն ձեր։ * Երթ խօսեա՛ց
ընդ որդիսն ի՟էլի, և ասասցես. Ես եմ տ՟ր. և
հանից զձեզ 'ի բռնութ՟է եգիպտացւոցդ, և փրկեցից
զձեզ 'ի ծառայութ՟է դոցա, և ապրեցուցից զձեզ բա՛րձր
7 բազկաւ և մեծամեծ դատաստանօք։ * և առից զձեզ ինձ
'ի ժողովուրդ. և եղէց ձեր ա՟ծ. և ծանիջիք թէ ես եմ
տ՟ր ա՟ծ ձեր, որ հանեմ զձեզ յերկրէ եգիպտացւոցդ։
8 * և տարայց զձեզ յերկիրն՝ յոր ձգեցի զձեռն իմ տալ
զնա աբրահամու սահակայ և յակոբայ. և տաց զնա ձեզ
9 վիճակաւ, զի ես եմ տ՟ր։ * Խօսեցաւ մովսէս այնպէս
ընդ որդիսն ի՟էլի. և ո՛չ անսացին նմա 'ի կարճմտութ՟է,
և 'ի խիստ գործոյն։
10 * Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսէսի՝ և ասէ. * մուտ խօսեա՛ց ԺԵ
11 ընդ փարաւոնի արքային եգիպտացւոց. զի արձակեսցէ
12 զորդիսն ի՟էլի յերկրէն եգիպտացւոց։ * Խօսեցաւ
մով_

---

(20) Յօրինակին պակասէր. Եւ զմանկունս իւր, և եհան։ (21) Ոմնք. Յերթալդ քում։ (21) 'Ի լուս". Եւ ոչ արձակիցէ զժողովուրդն. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (28) Ոմնք. Պատգամս տ՟ն զոր առա"։ (30) Ոմնք. Զոր խօսեցաւ ա՟ծ ընդ։

Գլ. Ե. (3) Ոմնք. Եւ ասէ ցնա. ա՟ծն եբր"։ (4) Ոմնք. Խափանեցէք զժողովուրդն։ (11) Ոմնք. Զի ոչ թողացի ձեզ։ (14) Ոմնք. Զսակ աղիւսոյն ձերոյ։

(21) Այլք. Սուր 'ի ձեռն ն՟ր կոտորել։

Գլ. Զ. (3) Ոմնք. Եւ անուն իմ տ՟ր է. և ոչ։ (4) Ոմնք. Եւ հաստատեցի զուխտ իմ։ (6) Ոսկան. 'Ի բռնաւորութ՟է եգիպ"։ (7) Ոմնք. Հանեմ զձեզ 'ի բռնութ՟է եգիպտաց"։ (9) Ոսկան. Այսպէս ընդ որդիսն իսրայելի

մովսէս առաջի տն՝ և ասէ․ ահա որդիքն Իղի ոչ լուան
ինձ․ և զիարդ լուիցէ ինձ փարաւոն․ և ես չեմ խօսող
ոք։ * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի․ 13
և ետ նց հրաման առ որդիսն Իղի, և առ փարաւոն
արքայ եգիպտացւոց․ հանել զորդիսն Իղի յերկրէն
եգիպտացւոց։ * Եւ այս են նահապետք տանց 14
ազգաց նոցա․ որդիք ռուբինի անդրանկանն Իղի․ ենոք,
և փալլուս․ ասրոն, և քարմի։ այս ցեղ՝ ռուբինի։
* Եւ որդիք շմաւոնի․ յամուէլ, և յամին, և ահովդ, 15
և յաքին, և սահառ, և սաւուղ որ 'ի փիւնիկեցւոյ
անտի էր։ այս ցեղք են որդւոցն շմաւոնի։
* Եւ այս անուանք են որդւոցն ղեւեայ, ըստ ազգս 16
իւրեանց․ գեթսոն, կահաթ, և մերարի։ և ամք կենաց
ղեւեայ հարիւր երեսուն և եւթն ամ։ * Եւ այս 17
են որդիք գեթսոնի․ լոբենի, և սեմէի․ տունք նահապետաց
նոցա։ * և որդիք կահաթու․ ամրամ, և 18
սահառ, և քեբրոն, և ոզիէլ․ և ամք կենաց կահաթու,
հարիւր և երեսուն և երեք ամ։ * և որդիք մերարեայ․ 19
մոոլի և մուսի․ այս են տունք նահապետաց
ղեւեայ ըստ ազգաց իւրեանց։ * Եւ առ ամրամ 20
զյովքաբեթ դուստր եղբօր հօր իւրոյ իւր 'ի կնութե։
և ծնաւ նմա զահարոն, և զմովսէս, և զմարիամ քոյր
նց․ և ամք կենաց ամրամայ հարիւր և երեսուն և եւթն
ամ։ * Եւ որդիք սահառայ․ կորխ, և նափեգ, և զեքրի։ 21
* և որդիք ոզիէլայ․ միսայէլ, և եղիսափան, և սեթրի։ 22
* Եւ առ ահարոն զեղիսաբեթ դուստր ամինադաբայ 23
զքոյր նաասոնի իւր կնութե․ և ծնաւ նմա զնաբադ,
և զաբիուդ, և զեղիազար, և զիթամար։ * Եւ որդիք 24
կորխայ․ ասիր, և եղկանայ, և բիասափ․ սոքա են ազգք
կորխայ։ * Եւ եղիազար ահարոնեան առ 'ի դստերաց 25
անտի փուտիէլի իւր կնութե, և ծնաւ նմա զփենեէս։
այս են իշխանք նահապետաց ղեւտացւոցն ըստ ազգս
իւրեանց։ * Եւ այս ահարոն և մովսէս, ցորս ասաց 26
ած՝ հանել զորդիսն Իղի յերկրէն եգիպտացւոց հանդերձ
զօրութբ իւրեանց։ * Եւ սոքա են որ վիճէին 27
ընդ փարաւոնի արքային եգիպտացւոց, հանել զորդիսն
Իղի յեգիպտոսէ։ այսէ մովսէս և ահարոն․ * յաւուր 28
յորում խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի յերկրին եգիպտացւոց։
* Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ։ ես 29
եմ տր․ խօսեաց ընդ փարաւոնի արքային եգիպտացւոց
զամ ինչ զոր ասեմ քեզ։ * Եւ ասէ մովսէս առաջի 30
տն․ ահաւասիկ ես նրբաձայն եմ․ և զիարդ լուիցէ
ինձ փարաւոն։

ԳԼ․ Է․

Եւ ասէ տր ցմովսէս․ ահա ետու զքեզ Աստուած 1
փարաւոնի․ և ահարոն եղբայր քո եղիցի քեզ
մարգարէ։ * Դու խօսեսցիս ընդ նմա զամ ինչ՝ զոր 2
պատուիրեմ քեզ։ և ահարոն եղբայր քո խօսեսցի
ընդ փարաւոնի, արձակել զորդիսն Իղի յերկրէ իւրմէ։
* Եւ ես խստացուցից զսիրտն փարաւոնի․ զի յաճախեսցից 3
զնշանս իմ և զարուեստս յերկրին եգիպտացւոց․
* և ոչ լուիցէ ձեզ փարաւոն։ և արկից զձեռն 4
իմ յեգիպտոս․ և հանից հանդերձ զօրութբ իմով զժողովուրդ
իմ, զորդիսն Իղի յերկրէդ եգիպտացւոց, մեծաւ
վրէժխնդրութբ։ * և ծանիցեն եգիպտացիքն, թէ 5
ես եմ տր․ և ձգեցից զձեռն իմ յեգիպտոս, և հանից
զորդիսն Իղի 'ի միջոյ նց։ * Եւ արարին մովսէս և ահարոն․ 6
ոպ և պատուիրեաց նց տր, նոյնպէս և արարին։
ԺԶ * Եւ մովսէս էր ամաց ութսնից․ և ահարոն էր որդի 7
ամաց ութսուն և երից, յորժամ խօսեցան ընդ փարաւոնի։
8 * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ․
9 * եթէ խօսեսցի ընդ ձեզ փարաւոն՝ և
ասասցէ․ տուք մեզ նշան կամ արուեստ․ ասասցես
ցահարոն եղբայր քո․ առ դու զգաւազանդ, և ընկեա՛
զդա 'ի գետին առաջի փարաւոնի և ծառայից նր, և
եղիցի վիշապ։
10 * Մտին մովսէս և ահարոն առաջի փարաւոնի, և արարին ԺԷ
այնպէս, որպէս պատուիրեաց նոցա տր։ Եւ ընկէց
ահարոն զգաւազանն առաջի փարաւոնի և առաջի
11 ծառայից նր, և եղև վիշապ։ * Եւ կոչեաց փարաւոն
զիմաստունս եգիպտացւոց և զկախարդս․ և արարին
գէտքն եգիպտացւոց կախարդութբ իւրեանց նոյնպէս։
12 * Եւ ընկէց իւրաքանչիւր ոք զգաւազան իւր և
եղեն վիշապք։ և եկուլ գաւազանն ահարոնի զգաւազանս նց։
13 * Եւ կարծրացաւ սիրտն փարաւոնի, և ոչ
լուաւ նց՝ որպէս խօսեցաւ տր։
14 * Եւ ասէ տր ցմովսէս․ կարծրացեալ է սիրտն փարաւոնի ԺԸ
15 չարձակել զժողովուրդն։ * Երթ առ փարաւոն ընդ առաւօտն․
ահա նա ելանէ 'ի ջուրն․ և կացցես հանդէպ նր
առ եզերբ գետոյն․ և զգաւազանն որ դարձաւ յօձ՝
16 առցես 'ի ձեռին քում։ * և ասասցես ցնա․ տր ած եբրայեցւոց
առաքեաց զիս առ քեզ՝ և ասէ․ արձակեա՛
զժողովուրդ իմ զի պաշտեսցեն զիս յանապատի․ և ահա
17 ո՛չ լուար ինձ մինչև ցայժմ։ * Այսպէս ասէ տր․
այսու գիտասցես՝ թէ ես եմ տր․ ահաւասիկ ես հարկանեմ
գաւազանաւս որ 'ի ձեռին իմում է՝ զջուր գետոյդ,
18 և դարձցի յարիւն։ * և ձկունք որ 'ի գետ այդր
են, սատակեսցին, և նեխեսցի գետդ․ և ո՛չ կարասցեն
19 եգիպտացիքն ըմպել ջուր 'ի գետոյ այտի։ * Եւ ասէ տր
ցմովսէս․ ասա՛ ցահարոն․ առ զգաւազանդ և ձգեա՛
զձեռն քո 'ի վերայ ջրոցդ եգիպտոսի, և 'ի վերայ գետոց նց․
և 'ի վերայ լճաց նց, և 'ի վերայ խաղից նց,
և 'ի վերայ ջրակուտաց նց․ և եղիցի արիւն։ Եւ եղև
արիւն յամ երկրին եգիպտացւոց, 'ի փայտս և 'ի քարինս։
20 * Եւ արարին մովսէս և ահարոն՝ որպէս և պատուիրեաց
նոցա տր․ և վերացուցեալ զգաւազանն իւր՝
եհար զջուր գետոյն առաջի փարաւոնի և առաջի ծառայից
նորա։ և դարձոյց զամ ջուրս գետոյն յարիւն։
21 * Եւ ձկունք որ 'ի գետ անդ էին՝ սատակեցան, և նեխեցաւ
գետն․ և ո՛չ կարէին եգիպտացիքն ըմպել ջուր
'ի գետոյ անտի։ և էր արիւն յամ երկիրն եգիպտացւոց։
22 * Եւ արարին այնպէս և գէտքն եգիպտացւոց կախարդութբ
իւրեանց։ և խստացաւ սիրտն փարաւոնի
23 և ո՛չ լուաւ նց՝ որպէս ասաց տր։ * Դարձաւ փարաւոն
և եմուտ 'ի տուն իւր, և ո՛չ հաստատեաց զմիտս
24 իւր և ոչ այնու ևս։ * Եւ փորեցին ամ եգիպտացիքն
շուրջ զգետովն ջուր ըմպելոյ․ և ո՛չ կարէին
25 ըմպել ջուր 'ի գետոյն։ * Եւ լցան աւուրք եւթն յետ
հարկանելոյ տն զգետն։

ԳԼ․ Ը․

1 Եւ ասէ տր ցմովսէս․ մո՛ւտ առ փարաւոն՝ և ասասցես ԺԹ
ցնա․ այսպէս ասէ տր․ արձակեա՛ զժողովուրդ Է
2 իմ, զի պաշտեսցեն զիս։ * Ապա թէ ոչ կամիս
դու արձակել․ ահա ես հարից զամ սահմանս քո գորտովք։
3 * և բղխեսցէ գետդ գորտ․ և ելեալ մտանիցեն 'ի
տունս քո, և 'ի շտեմարանս սենեկաց քոց, և 'ի գահոյս
քո, և 'ի տունս ծառայից քոց, և ժողովրդեան քո․
4 և 'ի թոնիրս քո, և 'ի զանգուածս քո։ * և 'ի վերայ
քո, և 'ի վերայ ժողովրդեան քո, և 'ի վերայ ծառայից
5 քոց ելանիցեն գորտքն։ * Եւ ասէ տր ցմովսէս․ ասա՛
սա

---

(14) Ոմանք․ Նախապետք տանց․․ ասրոն և քարմի․․ ռուբենի է։ (16) Յօրինակին Բռնագրոլ այսպէս գրի․ ՃԼԷ ամ․ և 'ի համար 20․ Ճ և ԼԷ։ (21) Ոմանք․ Եւ նափեգ և զեքրի։ (24) Ոմանք․ Եւ որդիք կորխայ՝ ասիր, և։
Գլ․ Է․ (3) 'Ի լուս՛․ Եւ յաճախեսցից զնշանս․ համաձայն այլոց 'Եբրա՛։ (9) Ոմանք յաւելուն․ Կամ արուեստ 'ի ձեռն։
(9) Ոմանք․ Ցահարոն ցեղբայր քո։

(14) Այլք․ Ծանրացեալ է սիրտն փարա՛։ (15) Այլք․ Առ եզեր գետոյն։ (17) Բազումք․ Այդու գիտասցես։
(18) Յօրինակին գրեալ․ Սատակեսցին․ և նեխեսցի գետդ․ և ոչ։ (20) Բազումք․ Եւ արարին այնպէս մովսէս և։ (21) Ոմանք․ Որ 'ի գետ անդր էին։ (22) Ոմանք․ Եւ արարին նոյնպէս և։ (24) Բազումք․ Ջուր 'ի գետոյ անտի։
Գլ․ Ը․ (3) Այլք․ Եւ բղխեսցէ գետդ։ (5) Ոմանք․

սա՛ ցահարոն եղբայր քո․ ձգեա՛ ձեռամբ քո զգաւազանդ
քո 'ի վերայ գետոյն, և 'ի վերայ ջրադարձից, և
'ի վերայ խաղից․ և հանցես գորտ 'ի վերայ երկրիդ եգիպտացւոց։
* Եւ ձգեա՛ց ահարոն զձեռն իւր 'ի վերայ 6
ջրոց եգիպտացւոցն, և եհան գորտ։ Ել գորտն և
ծածկեաց զերկիրն եգիպտացւոց։ * Արարին նոյնպէս 7
և գէտքն եգիպտացւոց կախարդութե̃քն իւրեանց․
և հանին գորտ յերկիրն եգիպտացւոց։ * Կոչեա՛ց փարաւոն 8
զմովսէս և զահարոն՝ և ասէ․ աղօթս արարէք
առ տր̃, և 'ի բա՛ց արասցէ զգորտս յինէն՝ և 'ի ժողովրդենէ
իմմէ․ և արձակեցի՛ց զժողովուրդդ, և զոհեսցեն
տն̃։ * Եւ ասէ մովսէս ցփարաւոն․ ժամ դի՛ր ինձ, 9
առ ե՞րբ արարից աղօթս վս̃ քո, և ծառայից քոց՝ և ժողովրդեան
քոյ․ սատակել զգորտ 'ի քէն և 'ի ժողովրդենէ
քումմէ, և 'ի տա՛նց ձերոց․ բայց միայն 'ի գետ
անդր մնասցեն։ * Եւ նա ասէ․ առ վաղի՛ւ։ և սա ասէ, 10
ոպ̃ ասացերդ եղիցի․ զի գիտասցես եթէ չի՛ք այլ
ոք բա՛ց 'ի տե̃ ա̃յ մերմէ։ * և բարձցին գորտքդ 'ի 11
քէն և 'ի տանց քոց, և 'ի ծառայից քոց, և 'ի ժողովրդենէ
քումմէ, բայց միայն 'ի գետ անդր մնասցեն։
* Եւ ելին մովսէս և ահարոն 'ի փարաւոնէ։ և աղաղակեաց 12
մովսէս առ տր̃՝ վս̃ ժամադրութե̃ գորտոյն,
ոպ̃ ժամադիր եղև փարաւոնի։ * Եւ արար տր̃՝ որպէս 13
և ասացն մովսէս․ և սատակեցաւ գորտն 'ի տանց և 'ի
սրահից և յանդոց։ * և ժողովեցին զնա̃ կո՛յտս կոյտս․ 14
և նեխեցա՛ւ երկիրն։ * Իբրև ետես փարաւոն թէ եղև 15
դիւրութի̃, ծանրացա՛ւ սիրտ նր̃․ և ո՛չ լուաւ նոցա՝
որպէս և խօսեցա՛ւ տր̃։

Ի * Եւ ասէ տր̃ ցմովսէս․ ասա՛ ցահարոն, թէ ձգեա՛ ձեռամբ 16
Գ քով զգաւազանդ և հա՛ր զհող երկրիդ․ և եղիցի
մո̃ւն 'ի մարդ և յանասուն, և յա̃մ երկիրդ եգիպտացւոց։
* Եւ արարին այնպէս․ ձգեաց ահարոն ձեռամբ 17
իւրով զգաւազանն և եհա՛ր զհող երկրին։ և եղև
մուն՝ 'ի մա՛րդ և յանասուն, և յա̃մ հո՛ղ երկրին եգիպտացւոց։
* Արարին նոյնպէս և գէտքն եգիպտացւոց 18
կախարդութե̃քն իւրեանց հանել մուն, և ո՛չ
կարէին։ և եղև մուն 'ի մա՛րդ և յանասուն։ * Եւ ասեն 19
գէտքն ցփարաւոն․ մա՛տն ա̃յ է այդ։ և խստացաւ սիրտն
փարաւոնի․ և ո՛չ լուաւ նոցա՝ որպէս և խօսեցաւ տր̃։

ԻԱ * Եւ ասէ տր̃ ցմովսէս․ կանխեա՛ ընդ առաւօտն և կա՛ց 20
Գ առաջի փարաւոնի․ և ահա նա ելանէ 'ի ջուր անդր։
և ասասցես ցնա․ ա՛յսպէս ասէ տր̃, արձակեա՛ զժողովուրդ
իմ զի պաշտեսցեն զիս։ * ապա թէ ոչ կամիցիս 21
արձակել զժողովուրդ իմ․ Ահա ես առաքեմ 'ի
վերայ քո՝ և 'ի վերայ ծառայից քոց, և 'ի վերայ ժողովրդեան
քոյ, և 'ի վերայ տա՛նց ձերոց շանաճանճս։ և
լցցին տունք եգիպտացւոցդ շանաճանճիւ․ և երկիրն
յորում իցեն 'ի նմա։ * Եւ սքանչելի՛ արարից յաւուրն 22
յայնմիկ զերկիրն գեսեմ, յորում ժողովուրդն իմ իցէ․
և մի՛ լիցի անդ շանաճանճ․ զի գիտասցես թէ ես եմ
տր̃․ տր̃ ա̃մ երկրի։ * և տա՛ց խտրո՛ց 'ի մէջ ժողովրդեան 23
իմոյ՝ և 'ի մէջ ժողովրդեան քոյ։ և վաղիւ եղիցին շանաճանճդ
այդ 'ի վր̃ երկրիդ։ * Եւ արա՛ր տր̃ այնպէս․ 24
և եկն շանաճանճ բազում 'ի տունս փարաւոնի, և 'ի
տունս ծառայից նր̃․ և յա̃մ երկիրն եգիպտացւոց։ և
ապականեցա՛ւ երկիրն 'ի շանաճանճէ անտի։ * Եւ կոչեա՛ց 25
փարաւոն զմովսէս և զահարոն, և ասէ․ երթայք
զոհեցէ՛ք տն̃ ա̃յ ձերում աստէն 'ի միում երկրիս։ * Եւ 26
ասէ մովսէս․ չէ՛ մարթ այդմ լինել եթէ զգարշելիս
եգիպտացւոցդ զոհիցեմք տն̃ ա̃յ մերում։ քանզի եթէ
զոհիցեմք զգարշելիս եգիպտացւոցդ առաջի նորա,
քարկո՛ծ առնեն զմեզ։ * Այլ երթիցուք երեքօրեայ 27
ճանապարհ յանապատ, և զոհեսցուք տն̃ ա̃յ մերում,

28 որպէս և ասա՛ց մեզ տր̃։ * Եւ ասէ փարաւոն․ ես արձակեմ
զձեզ, և զոհեսջի՛ք տն̃ ա̃յ ձերում յանապատի․ այլ
մի՛ ուրեք հեռի ձգիցի՛ք երթալ։ և արդ՝ աղօթս արարէք
29 վս̃ իմ առ տր̃։ * Եւ ասէ մովսէս․ ես ելի՛ց 'ի քէն,
և աղօթս արարից առ ա̃ծ, և փարատեսցէ՛ շանաճանճդ
'ի փարաւոնէ, և 'ի ծառայից իւրոց, և 'ի ժողովրդենէ
իւրմէ՝ վաղիւ։ բայց մի՛ ևս խաբեսցէ փարաւոն առ
30 'ի չարձակելոյ զժողովուրդդ զոհել տն̃։ * Ել մովսէս
31 'ի փարաւոնէ․ և եկաց յաղօթս առ ա̃ծ։ * Եւ արար
տր̃՝ որպէս և ասացն մովսէս․ և փարատեա՛ց շանաճանճն
'ի փարաւոնէ, և 'ի ծառայից նր̃, և 'ի ժողովրդենէ
32 նր̃․ և ո՛չ մնաց և ո՛չ մի։ * Եւ ծանրացո՛յց փարաւոն
զսիրտ իւր 'ի ժամանակին յայնմիկ․ և ո՛չ կամեցաւ
արձակել զժողովուրդն։

ԳԼ․ Թ․

1 Եւ ասէ տր̃ ցմովսէս․ մո՛ւտ առ փարաւոն և ասասցես ԻԲ
ցնա․ ա՛յսպէս ասէ տր̃ ա̃ծն եբրայեցւոց, արձակեա՛ Է
2 զժողովուրդ իմ զի պաշտեսցեն զիս։ * ապա
թէ ո՛չ կամիս արձակել զժողովուրդ իմ, այլ տակաւին
3 ունիցիս զդա։ * Ահա ձեռն տն̃ եղիցի 'ի խաշինս
քո որ 'ի դաշտի են, և 'ի ձիս, և յէշս և յուղտս, և
4 յարջառ, և յոչխար՝ մահո՛ւ մեծաւ յոյժ։ * Եւ արարից
ես սքանչելիս 'ի մէջ խաշանցն եգիպտացւոց, և
'ի մէջ խաշանցն իէ̃լի․ և ո՛չ ծախեսցի յա̃մ որդւոցն իէ̃լի
5 կուինչն։ * Եւ ժամանակեա՛ց ա̃ծ և ասէ․ վաղիւ արասցէ
6 քեզ տր̃ զբանդ զայդ՝ 'ի վր̃ երկրիդ։ * Եւ արար
տր̃ զբանն զայն 'ի վաղիւ անդր։ և սատակեցաւ ա̃մ
անասուն եգիպտացւոցն․ բայց յանասնոց որդւոցն իէ̃լի
7 ոչ ծախեցաւ՝ և ո՛չ ինչ։ * Իբրև ետես փարաւոն, թէ
ո՛չ ծախեցաւ յանասնոց որդւոցն իէ̃լի և ո՛չ ինչ․ ծանրացա՛ւ
սիրտ նր̃, և ո՛չ արձակեաց զժողովուրդն։
8 * Խօսեցաւ տր̃ ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ․ ԻԳ
առէք դուք լի՛ ձեռաք ձերովք մոխիր հնոցի, և ցանեսցէ՛ Է
զայն մովսէս ընդ երկինս առաջի փարաւոնի՝
9 և առաջի ծառայից նր̃․ * և եղիցի փոշի՛ ընդ ա̃մ երկիրդ
եգիպտացւոց։ Եւ եղիցի 'ի մարդ և յանասուն
կեղ, և եռասցեն խաղաւարտք 'ի մարդ և յանասուն
10 յա̃մ երկիրդ եգիպտացւոց։ * Եւ առին զմոխիր հնոցին
առաջի փարաւոնի․ և ցանեաց զայն մովսէս ընդ
երկինս։ և եղև կեղ և խաղաւարտք եռացեալք 'ի մարդ
11 և յանասուն։ * Եւ ո՛չ կարէին կախարդքն կալ առաջի
մովսիսի վս̃ կեղոյն․ քանզի եղև կեղն և 'ի կախարդսն,
12 և յա̃մ երկիրն եգիպտացւոց։ * Եւ խստացոյց տր̃ ըզսիրտն
փարաւոնի, և ո՛չ լուաւ նոցա՝ որպէս և ասաց
տր̃ ցմովսէս։

13 * Եւ ասէ տր̃ ցմովսէս․ կանխեա՛ ընդ առաւօտն, և կա՛ց ԻԴ
առաջի փարաւոնի, և ասասցես ցնա, ա՛յսպէս ասէ տր̃ Է
ա̃ծ եբրայեցւոց, արձակեա՛ զժողովուրդ իմ զի պաշտեսցեն
14 զիս։ * Քանզի յայսմ ժամանակի առաքեցից
ես զա̃մ պատուհասս 'ի սիրտ քո՝ և ծառայից քոց և ժողովրդեան
քոյ․ զի գիտասցես թէ չի՛ք ոք իբրև զիս
15 յա̃մ երկրի։ * քանզի ձգեալ զձեռն իմ հարի՛ց զքեզ՝
և զժողովուրդ քո մահուամբ, և սատակեսցիս յերկրէ։
16 * Եւ վս̃ այնորիկ պահեցար, զի 'ի քե՛զ ցուցից զզօրութի̃
իմ․ և զի պատմեսցի անուն իմ ընդ ա̃մ երկիր։
17 * և դու՝ տակաւին թևարկե՛ս զժողովրդեամբ իմով
18 չարձակե՛լ զդոսա։ * Եւ ես ահա տեղացի՛ց վաղիւ յայսմ
ժամու կարկուտ սաստիկ յոյժ․ որպիսի ո՛չ եղև
յեգիպտոս յօրէ յորմէ հաստատեցաւ մինչև ցայսօր։
19 * Եւ արդ փութա՛ ժողովել զանասուն քո, և որ ինչ
իցէ քո 'ի դաշտի։ զի ա̃մ մարդ և անասուն որ գտցի
'ի դաշ-

Ձեռամբ քով․․ 'ի վերայ գետոցն։ (7) Այլք․ Եւ հանին գորտ յերկիրն եգիպ"։ (10) Ոմանք․ Եթէ չիք այլ ա̃ծ բաց 'ի։ (11) Ոմանք․ Գորտք 'ի քէն․․ 'ի գետ անդ մնասցեն։ (16) Ոսկան․ Եւ յա̃մ հող երկրի եգիպտաց"։ (18) Ոսկան․ Հանել մուն, և ոչ կարացին։ և եղև մունն։ (23) Այլք․ Եւ վաղիւ եղիցի նշանդ այդ 'ի վերայ եր"։

(26) Բզ̃ք․ Առաջի նր̃, քարկոծեն զմեզ։ (29) Այլք․ Առ 'ի չարձակել զժողո"։ (32) Բազումք․ Զսիրտ իւր և 'ի ժամկի յայն"։ (32) Ոսկան յաւելու․ Արձակել զժղ̃վ̃դն փ̃ն։ Գլ․ Թ․ (5) Այլք․ Վաղիւ արասցէ տր̃ զբա"։ (9) Այլք․ Փոշի յա̃մ երկիրդ եգիպտ"։ (19) Բազումք․ 'Ի վր̃ նց̃ կարկուտն։

'ի դաշտի՝ և ոչ մտցէ 'ի տուն, անկցի 'ի վ̅ր ն̅ր կարկուտն՝ և սատակեսցէ ։ * Որ միանգամ երկեաւ 'ի բանէ տ̅ն 'ի ծառայից փարաւոնի, ժողովեաց զծառայս 20
իւր և զանասուն 'ի տուն ։ * և որ ոչն անսաց 'ի միտս 21
իւր բանից տ̅ն, եթող ※ զծառայս իւր՝ և զանասուն իւր 'ի դաշտի ։ * Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս՝ ձգեա՛ զձեռն 22
քո յերկինս ․ և եղիցի կարկուտ 'ի վ̅ր երկրիդ եգիպտացւոց 'ի վ̅ր մարդկան և անասնոց, և 'ի վ̅ր ա̅մ բանջարոյ որ է 'ի դաշտի երկրիդ եգիպտացւոց ։ * Եւ 23
ձգեաց մովսէս զձեռն իւր յերկինս ․ և ետ տ̅ր բարբառս և կարկուտ ․ և ընթանայր հուր ընդ երկիրն ։ և տեղեաց տ̅ր կարկուտ 'ի վերայ ա̅մ երկրին եգիպտացւոց ։ * Էր կարկուտ և հուր բորբոքեալ 'ի մէջ կար- 24
կտին ։ և կարկուտն սաստիկ էր յոյժ ․ որպիսի ոչ եղև յա̅մ երկրին եգիպտացւոց, յորմէ հետէ եղեալ էր 'ի վերայ ն̅ր ազգ ։ * Եհար կարկուտն յամենայն եր- 25
կիրն եգիպտացւոց զա̅մ որ ինչ էր 'ի դաշտի՝ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն ․ և զա̅մ բանջար որ 'ի դաշտի էր՝ եհար կարկուտն ․ և զա̅մ փայտ որ 'ի դաշտս՝ մանրեաց ։
* բայց յերկիրն գեսեմ, ուր էին որդիքն ի̅ղի՝ ոչ եղև 26
կարկուտ ։ * Եւ առաքեալ փարաւոնի կոչեաց զմով- 27
սէս և զահարոն՝ և ասէ ցն̅ս ․ մեղայ ․ այսուհետև տ̅ր արդա՛ր է ․ և ես՝ և ժողովուրդ իմ ամպարիշտ ։ * Կա- 28
ցէք յաղօթս վ̅ս իմ առ տ̅ր՝ և դադարեսցեն 'ի լինելոյ ձայնքն ա̅յ, և կարկուտն և հուր ․ և արձակեցից ըզձեզ, և ոչ ևս յաւելուցուք մնալ ։ * Եւ ասէ ցնա մով- 29
սէս ․ այժմ իբրև ելից ըստ քաղաքս, ձգեցից զձեռս իմ առ ա̅ծ ․ և ձայնքն դադարեսցեն, և կարկուտն և անձրև ոչ ևս լիցի ․ զի ծանիցես թէ տ̅ն է երկիր ։ * և 30
դու և ծառայք քո՝ գիտեմ թէ չև ևս երկերուք 'ի տ̅է ա̅յ ։ * Կտաւն և գարին հարաւ ․ զի գարին յո՛ն կայր, 31
և կտաւն սերմանացեալ էր ։ * և ցորեանն և հաճար ոչ 32
հարան ․ զի անագան էին ։ * Եւ ել մովսէս 'ի փարա- 33
ւոնէ արտաքս քան զքաղաքն, և ձգեաց զձեռն իւր առ տ̅ր ․ և դադարեցին ձայնքն և կարկուտն ․ և անձրև ոչ ևս կաթեաց յերկիր ։ * Իբրև ետես փարաւոն եթէ 34
դադարեաց անձրևն և կարկուտ և ձայնքն, յաւել 'ի մեղանչել ․ և ծանրացոյց զսիրտ իւր և զծառայից իւրոց ։ * և խստացաւ սիրտն փարաւոնի՝ և ոչ արձակեաց 35
զորդիսն ի̅ղի՝ որպէս խօսեցաւ տ̅ր 'ի ձեռն մովսիսի ։

ԳԼ․ Ժ․

ԻԵ Խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ ․ մուտ առ փա- 1
րաւոն՝ զի ես խստացուցի զսիրտ ն̅ր և զսիրտ ծառայից ն̅ր ․ զի կարգաւ եկեսցեն նշանքն իմ 'ի վ̅ր ն̅ց ։
* Որպէս զի պատմիցէք յականջս որդւոց ձերոց, և որդ- 2
ւո՛ց որդւոց ձերոց, ո՛րչափ խաղացի ես ընդ եգիպտացիսդ ․ և զնշանս իմ զոր արարի 'ի նոսա ․ և ծանիջիք՝ թէ ես եմ տ̅ր ։ * Մտին մովսէս և ահարոն առա- 3
ջի փարաւոնի, և ասեն ցնա ․ ա՛յսպէս ասէ տ̅ր ա̅ծն եբրայեցւոց ․ մինչև յե՞րբ ոչ կամիցիս ամաչել յինէն, արձակեա՛ զժողովուրդ իմ զի պաշտեսցեն զիս ։ * Ապա 4
թէ ոչ կամիցիս դու արձակել զժողովուրդ իմ, ահաւասիկ ես ածից 'ի սոյն ժամու վաղիւ մարախ սաստիկ 'ի վ̅ր ա̅մ սահմանաց քոց ։ * և ծածկեսցէ զա̅մ 5
երեսս երկրիդ ․ և ոչ կարիցես տեսանել զերկիր ։ և կերիցէ զա̅մ նշխարսն զոր եթող ձեզ կարկուտն ․ և կերիցէ զա̅մ փայտ բուսեալ ձեզ 'ի վերայ երկրի ։ * Եւ 6
լցցին տո՛ւնք քո, և տունք ծառայից քոց ․ և ա̅մ տունք յա̅մ երկրիդ եգիպտացւոց ․ զոր ոչ երբէք տեսին հարք ձեր, և ոչ հաւք նոցա, յորմէ օրէ եղեն յերկրի մինչև ցայսօր ։ և խոյս տուեալ՝ ել 'ի փարաւոնէ ։ * Ասեն 7
ցնա ծառայքն փարաւոնի ․ մինչև ե՞րբ իցէ մեզ խոչայդ ․ արձակեա՛ զմարդիկն՝ զի պաշտեսցեն զտ̅ր ա̅ծ իւրեանց ․ եթէ գիտե՞լ կամիցիս՝ զի կորեաւ եգիպտոս ։
8 * Եւ դարձուցին զմովսէս և զահարոն առ փարաւոն ․ և ասէ ցն̅ս, երթա՛յք պաշտեցէք զտ̅ր ա̅ծ ձեր ․ բայց
9 ո՛վ և ո՛վ իցեն որ երթայցեն ։ * Եւ ասէ մովսէս ․ երիտասարդօք հանդերձ՝ և ծերովք մերովք երթիցուք ․ ուստերօք և դստերօք մերովք ․ արջառով և ոչխարով
10 մերով երթիցուք ․ զի տօն է տ̅ն ա̅յ մերոյ ։ * Եւ ասէ ցնոսա ․ եղիցի այդպէս ․ տ̅ր ընդ ձեզ ․ քանզի արձակեմ զձեզ, միթէ և զստացուածս ձեր ։ Տեսանէ՞ք զի
11 չարիք կան 'ի ձեզ ։ * Մի՛ այդպէս ․ այլ երթիցեն արք և եթ, և պաշտեսցեն զա̅ծ ․ քանզի զայդ ինքն խնդրէիք
12 դուք ։ և հանին զնոսա յերեսաց փարաւոնի ։ * Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս ․ ձգեա՛ զձեռն քո 'ի վ̅ր երկրիդ եգիպտացւոց, և ելցէ մարախ 'ի վ̅ր երկրիդ եգիպտացւոց, և կերիցէ զա̅մ բանջար երկրիդ ․ և զա̅մ պտուղ ծառոց
13 զոր եթող կարկուտն ։ * Եւ ամբա՛րձ մովսէս զձեռն իւր յերկինս ․ և ա՛ծ տ̅ր հողմ հարաւոյ յերկիր զօրն ա̅մ՝ և զգիշերն ա̅մ ։ իբրև առաւօտ եղև, և հողմ հա-
14 րաւոյ ա՛ռ զմարախն, * և եհան յա̅մ երկիրն եգիպտացւոց ․ և դադարեցոյց 'ի վ̅ր ա̅մ սահմանացն եգիպտացւոց ։ Յառաջ քան զայն ոչ եղև այնպիսի մարախ ․
15 և յետ այնորիկ ոչ եղև այնպիսի ։ * և ծածկեա՛ց զա̅մ երեսս երկրին ․ և ապականեցաւ երկիրն ․ և եկեր զա̅մ բանջար երկրին ․ և զա̅մ պտուղ ծառոց, ուր մնաց 'ի կարկտէ անտի ․ և ո՛չ մնաց կանաչ, ո՛չ 'ի ծառս և ո՛չ
16 յա̅մ բանջար դաշտի յա̅մ երկրին եգիպտացւոց ։ * Եւ փութացաւ փարաւոն կոչել զմովսէս և զահարոն, և
17 ասէ ․ մեղայ առաջի տ̅ն ա̅յ ձերոյ և ձեզ ։ * արդ՝ ներեցէ՛ք այսմ ևս յանցանաց իմոց ․ և աղաչեցէք առ տ̅ր
18 ա̅ծ ձեր, և փարատեսցէ յինէն զմահս զայս ։ * Եւ ել մովսէս 'ի փարաւոնէ ․ և եկաց յաղօթս առ ա̅ծ ։
19 * և դարձոյց տ̅ր հողմ սաստիկ 'ի ծովէ, և ա՛ռ զմարախն և ա՛նկ 'ի ծովն կարմիր ․ և ո՛չ մնաց մարախ յա̅մ
20 երկիրն եգիպտացւոց ։ * Եւ խստացոյց տ̅ր զսիրտն փարաւոնի, և ոչ արձակեաց զորդիսն ի̅ղի ։
21 * Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս ․ ձգեա՛ զձեռն քո յերկինս ․ և ԻԶ
եղիցի խաւար 'ի վ̅ր երկրիդ եգիպտացւոց ․ խաւար՝ Թ̅
22 շօշափելի ։ * Ձգեաց մովսէս զձեռն իւր յերկինս ․ և եղև խաւա՛ր և մէգ և մութ 'ի վ̅ր ա̅մ երկրին եգիպ-
23 տացւոց զերիս աւուրս ։ * և ո՛չ ոք տեսանէր զեղբայր իւր զերիս աւուրս ։ և ոչ ոք յարեաւ յանկողնոյ իւրմէ զերիս աւուրս ։ բայց ա̅մ որդւոցն ի̅ղի լոյս էր յա̅մ
24 բնակութիւնս իւրեանց ։ * Եւ կոչեաց փարաւոն զմովսէս և զահարոն և ասէ ցնոսա ․ երթա՛յք պաշտեցէք զտ̅ր ա̅ծ ձեր, բայց զարջառ և զոչխար ձեր աստէն թո-
25 ղէք ․ և այլ աղխդ ձեր՝ երթիցէ ընդ ձեզ ։ * Եւ ասէ մովսէս ․ նա և դո՛ւ ևս տացես մեզ ողջակէզս և զոհս՝
26 զոր առնիցեմք տ̅ն ա̅յ մերում ։ * Այլ մեր անասո՛ւն իսկ երթիցէ ընդ մեզ, և ո՛չ թողուցումք և ոչ կըճղա՛կ մի ․ քանզի 'ի նոցանէ առնուցումք պաշտել զտ̅ր ա̅ծ մեր ․ և մեք ո՛չ գիտեմք զինչ մատուցանիցեմք տ̅ն ա̅յ
27 մերում մինչև ա՛նդր հասանիցեմք ։ * Եւ խստացոյց տ̅ր զսիրտն փարաւոնի ․ և ո՛չ կամեցաւ արձակել զնոսա ։
28 * Եւ ասէ փարաւոն ․ 'ի բա՛ց գնա յինէն ․ զգո՛յշ լեր անձին քում ․ մի՛ ևս յաւելուցուս տեսանել զերեսս իմ ․
29 զի յորում աւուր երևիս դու ինձ՝ մեռանիս ։ * Եւ ասէ մովսէս ․ ասացեր՝ ո՛չ ևս երևեցայց երեսաց քոց ։

---

(20) Ոմանք ․ Եւ զանասունս 'ի տուն ։ (21) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ զանասուն իւր 'ի դաշտի ։ (22) Ոմանք ․ Որ է 'ի դաշտի յերկրիդ ։ (23) Այլք ․ Եւ տեղաց տ̅ր կար″ ։ (28) Ոմանք ․ 'Ի լինելոյ ձայնք ն̅ց, և կար″ ։ (30) Ոմանք ․ Գիտեմ զի չև ևս էր″ ։

Գլ․ Ժ ․ (4) Ոմանք ․ 'Ի սոյն ժամ վաղիւ ։ (5) Ոմանք ․ Եւ ոչ կարիցեն տեսանել զերկինս ։ և կերիցէ զա̅մ զնշխարսն ։ (6) Ոմանք ․ Եւ ոչ հարք ն̅ց յորմէ օրէ ։ (15) Այլք ․ Ծառոց, որ մնաց 'ի կար″ ․ ․ երկրին եգիպ″ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ անկեալ 'ի ծովն կար″ ։ (23) Այլք ․ Եւ ոչ յարեաւ ոք յանկող″ ։ Ուր ոմանք ․ Յանկողնէ իւրմէ ։ (28) Ոմանք ․ Երևեսցիս դու ինձ ։

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ ասէ տ̃ր ցՄովսէս . այլ մեւս եւս հարուած ածից 1
'ի վերայ փարաւոնի եւ 'ի վերայ եգիպտոսի .
եւ ապա արձակեսցէ զձեզ աստի . այլ յորժամ արձակեսցէ
զձեզ , ամենեւին հանցէ զձեզ աստի : * Արդ՝ 2
խօսեաց գաղտ յականջս ժողովրդեանն , եւ խնդրեսցեն
իւրաքանչիւր ոք յընկերէ իւրմէ , եւ կին 'ի դրացւոյ
իւրմէ անօթս ոսկեղէնս եւ անօթս արծաթեղէնս , եւ
հանդերձս : * Եւ ետ տ̃ր շնորհս ժողովրդեան իւրում 3
առաջի եգիպտացւոցն . եւ ետուն նց̃ 'ի զարդ : Եւ այրն
Մովսէս մեծարոյ եղեւ յոյժ առաջի եգիպտացւոցն , եւ
առաջի փարաւոնի , եւ առաջի ամ̃ ծառայից նր̃ . եւ յաչս
ժողովրդեանն : * Եւ ասէ Մովսէս . այսպէս ասէ տ̃ր . 4
զհասարակ գիշերաւ ես մտից 'ի մէջ եգիպտոսի : * Եւ 5
սատակեսցի զամ̃ անդրանիկ յերկրէդ եգիպտացւոց ,
յանդրանկէ անտի փարաւոնի որ նստի յաթոռ նր̃ ,
մինչեւ ցանդրանիկ աղախնոյն որ կայցէ առ երկանս ,
եւ մինչեւ ցանդրանիկ ամ̃ անասնոց : * Եւ եղիցի աղաղակ 6
մեծ յամ̃ երկրին եգիպտացւոց . որպիսի ոչ եղեւ , եւ
ոչ եւս յաւելուցու լինել նոյնպիսի : * Եւ 'ի մէջ ամ̃ 7
որդւոցն Ի̃Ղի ոչ կռնչեսցէ եւ ոչ շուն մի լեզուաւ իւրով ,
եւ ոչ 'ի մարդոյ մինչեւ յանասուն . զի գիտասցես
որչափ ինչ սքանչելիս արասցէ տ̃ր 'ի մէջ եգիպտացւոց՝
եւ 'ի մէջ Ի̃Ղի : * Եւ իջցեն ամ̃ ծառայք քո այսոքիկ 8
առ իս . եւ երկիր պագցեն ինձ եւ ասասցեն . Ել դու
եւ ամ̃ ժողովուրդ քո , որում դու առաջնորդես . եւ
ապա ելից : * Եւ ել Մովսէս 'ի փարաւոնէ լի բարկութ̃բ : 9
Եւ ասէ տ̃ր ցՄովսէս . ոչ լուիցէ ձեզ փարաւոն ,
զի յաճախեսցից զնշանս եւ զարուեստս յերկրին եգիպտացւոց :
* Եւ Մովսէս եւ Ահարոն արարին զամ̃ նշանս 10
եւ զարուեստս զայսոսիկ յերկրին եգիպտացւոց առաջի
փարաւոնի : Եւ խստացոյց տ̃ր զսիրտ փարաւոնի ,
եւ ոչ կամեցաւ արձակել զորդիսն իսրայէլի յերկրէն
եգիպտացւոց :

ԳԼ. ԺԲ.

ԻԷ Եւ խօսեցաւ տ̃ր ընդ Մովսիսի եւ ընդ Ահարոնի 1
յերկրին եգիպտացւոց , եւ ասէ : * Ամիսս այս եղիցի 2
ձեզ սկիզբն ամսոց , առաջին եղիցի ձեզ յամիսս
տարւոյ : * Խօսեաց ընդ ամ̃ ժողովրդեան որդւոցն Ի̃Ղի 3
եւ ասասցես : 'ի տասներորդում ամսեանս այսորիկ առցեն
իւրեանց իւրաքանչիւր ոչխար ըստ տունս ազգաց
իւրեանց . ոչխար ա̃ երդ : * Եւ եթէ սակաւք իցեն 'ի 4
տանն , որպէս թէ չիցեն բաւական լինել ոչխարին՝ առցէ
ընդ իւր զդրացի իւր եւ զընկեր իւր ըստ մարդաթուի .
իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համարեսցի
յոչխարն : * Ոչխար կատարեալ՝ արու , տարեւոր , 5
անարատ լիցի ձեզ : յօդեաց եւ յայծեաց առնուցուք .
* Եւ եղիցի ձեզ պահեալ մինչեւ 'ի չորս եւ 'ի տասն աւուր 6
ամսոյս այսորիկ : եւ զենցեն զնա ամ̃ բազմութ̃ի
ժողովրդեան որդւոցն Ի̃Ղի ընդ երեկս : * Եւ առցեն 7
յարենէ անտի եւ դիցեն 'ի վերայ երկուց սեմոցն եւ բարաւորին
տանցն յորս ուտիցեն զնա 'ի նս̃ : * Եւ կերիցեն 8
զմիսն 'ի գիշերիս յայսմիկ խորովեալ հրով . եւ բաղարջ
ընդ եղեգի կերիցեն : * Եւ ոչ ուտիցէք 'ի նոցանէ 9
հում , եւ ոչ պախ եփեալ ջրով . այլ խորովեալ հրով .
զգլուխն ոտիւքն հանդերձ , եւ զփորոտին նր̃ : * Եւ ոչ 10
թողուցուք 'ի նմանէ յայգ . եւ ոսկր մի բեկանիցէք 'ի
նմանէ : եւ որ ինչ մնասցէ 'ի նմանէ յայգ՝ հրով այրեսջիք :
11 * Եւ այսպէս ուտիցէք , գօտիք ձեր ընդ մէջս , եւ
կօշիկք ձեր յոտս , եւ ցուպք ձեր 'ի ձեռին : փութանակի
12 ուտիցէք , զի զատիկ տն̃ է : * Եւ անցից ընդ ամ̃
երկիրդ եգիպտացւոց 'ի գիշերիս յայսմիկ , եւ հարից
զամ̃ անդրանիկ երկրիդ եգիպտացւոց 'ի մարդոյ մինչեւ
յանասուն : եւ յամենայն դիւս եգիպտացւոց արարից
13 վրէժխնդրութ̃ի , զի ես եմ տ̃ր : * Եւ եղիցի ձեզ արիւնդ
նշանակեալ 'ի վերայ տանց՝ յորս ուտիցէք դուք
անդ : եւ տեսից զարիւնդ եւ ապրեցուցից զձեզ . եւ ոչ լինիցին
'ի ձեզ հարուածք 'ի սատակել՝ յորժամ հարկանիցեմ
14 յերկրիդ եգիպտացւոց : * Եւ եղիցի ձեզ արիւնդ
այդ 'ի յիշատակ , եւ տօնեցէք զդա՝ տօն տն̃ յազգս ձեր .
15 օրէն յաւիտենական տօնեցէք զդա : * Զեւթն օր բաղարջ
ուտիցէք , յառաջնմէ իսկ օրէ անտի՝ անհետ առնիջիք
զխմոր 'ի տանց ձերոց : ամ̃ որ ուտիցէ խմորեալ՝
16 սատակեսցի անձնն այն յիէլէ : * Յառաջնմէ օրէն մինչեւ
յօրն եւթներորդ . եւ օրն եւթներորդ նուիրեալ եղիցի
ձեզ սուրբ : զամ̃ գործ սպասու մի գործիցէք 'ի
նմա , բայց միայն որ գործիցի ամ̃ անձին՝ այն միայն գործեսցի
17 ձեզ : * Եւ պահեսջիք զպատուիրանս իմ զայս ,
զի յաւուր յայսմիկ հանից զզօրութ̃ի ձեր յերկրէս եգիպտացւոց
. եւ առնիցէք զօրս զայս յազգս ձեր օրէն յաւիտենական
18 : * 'Ի սկսանել չորեքտասաներորդի աւուր
ամսոյն առաջնոյ . յերեկորեայ բաղարջ ուտիցէք , մինչեւ
19 ցքսան եւ մի օր ամսոյն ցերեկոյ : * Զեւթն օր մի
գտցի խմոր 'ի տունս ձեր . ամ̃ որ ուտիցէ խմորեալ՝
սատակեսցի անձն այն յիէլէ : յեկաց եւ 'ի բնակաց երկրին
20 * խմորեալ մի ուտիցեն . յամ̃ բնակութ̃ե ձերում
ուտիցէք բաղարջ :
21 * Եւ կոչեաց Մովսէս զամ̃ ծերակոյտ որդւոցն Ի̃Ղի . ԻԸ
եւ ասէ ցնոսա . երթայք առէք ձեզ ոչխար ըստ ազգս
22 ձեր , եւ զենջիք 'ի զատիկ : * Եւ առնուցուք մշտիկ զոպայի
թաթաւեալ յարեան որ առ դրօքն իցէ , եւ սրսկեսջիք
զբարաւորաւն եւ զերկոքումբք սեմովքն յարենէ
անտի որ առ դրօքն : բայց դուք մի ելանիցէք իւրաքանչիւր
ընդ դուռն տան իւրոյ մինչեւ ցառաւօտ :
23 * Եւ անցցէ տ̃ր հարկանել զեգիպտացիսդ : եւ տեսանիցէ
զարիւնն որ 'ի վ̃ր բարաւորին եւ 'ի վ̃ր երկուց
սեմոց , եւ զանց առնիցէ տ̃ր զդրօքն . եւ ոչ տայցէ թոյլ
24 սատակչին մտանել 'ի տունս ձեր եւ հարկանել : * Եւ
պահեսջիք զբանս զայս՝ օրէն յաւիտենական քեզ եւ որդւոց
25 քոց , մինչեւ ցյաւիտեան : * Եւ եթէ մտանիցէք
յերկիրն զոր տացէ ձեզ տ̃ր՝ ոպ̃ եւ խօսեցաւ , պահեսջիք
26 զպաշտօնդ զայդ : * Եւ եղիցի եթէ ասիցեն
27 ցձեզ որդիք ձեր . զի՞նչ է պաշտօնս այս ձեզ : * ասասջիք
նց̃ , եթէ զոհ զատկի տն̃ է այս . յորժամ պահեաց
զտունս որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոս : մինչ հարկանէր
զեգիպտացիսն , եւ զտունս մեր ապրեցոյց : Եւ խոնարհեցաւ
28 ժողովուրդն՝ եւ երկիր եպագ : * Եւ գնացեալ
որդիքն Ի̃Ղի արարին ոպ̃ պատուիրեաց տ̃ր Մովսիսի
եւ Ահարոնի , նոյնպէս եւ արարին :
29 * Եւ եղեւ 'ի հասարակ գիշերի՝ եւ տ̃ր եհար զամ̃ անդրանիկս ԻԹ
յերկրին եգիպտացւոց . յանդրանկանէ անտի Ժ
փարաւոնի որ նստէր յաթոռ նր̃ , մինչեւ յանդրանիկ
գերւոյն որ կայր 'ի վիրապի . եւ զամ̃ անդրանիկ
30 անասնոց : * Եւ յարեաւ փարաւոն գիշերայն , ինքն եւ
ամ̃ ծառայք իւր , եւ ամ̃ եգիպտացիք . եւ եղեւ աղաղակ
մեծ յամ̃ երկրին եգիպտացւոց . զի ոչ գոյր տուն յորում

Գլ. ԺԱ. (1) Այլք . Ամենեւին հանիցէ զձեզ : (3) Ոմանք . Մեծարու եղեւ յոյժ : (5) Այլք . Եւ սատակեսցի ամ̃ անդրանիկ յերկրին . Որ ոմանք . յերկրէն եգ'' :
(9) Ոմանք յաւելուն . Զնշանս իմ եւ զար'' :
Գլ. ԺԲ. (4) Ոմանք . Եւ եթէ սակաւ իցէ 'ի տանն , որպէս թէ չիցէ բա'' : (8) Ոմանք . Բաղարջ ընդ եղեգի կե'' : (11) Այլք . Եւ ցուպք ձեր 'ի ձե'' : (12) Ոմանք . Անդրանիկ՝ յերկրիդ եգ'' : (13) Ոմանք . Յորս իցէք դուք անդ : (16) Ոմանք . Յառաջնմէ օրէ անտի մինչեւ ցօրն եւթներ̃դ նուիրեալ եղի'' : (19) Ոմանք . Անձն այն 'ի ժողովրդենէ իսրայէլի , յեկաց եւ 'ի բնակչաց երկ'' : (20) Ոմանք . Խմորեալ մի ուտիցես : Որ ոմանք . մի ուտիցէք : (21) Ոմանք . Ըստ ազգաց ձերոց : (22) Ոմանք . Իւրաքանչիւր ըստ դրունս տան իւրոյ : (24) Ոմանք . Եւ պահեսջիք զբանս զայս օրէն քեզ եւ : (24) Յօրինակին՝ [illegible] մինչեւ ցյաւիտեան , [illegible] : (29) Ոմանք . Եւ զամ̃ անդրանիկ անասնոց : (30) Յօրինակին . Յորում ոչ գոյ մեռ'' :

րում ոչ գոյր մեռեալ 'ի նմա ։ * Եւ կոչեաց փարաւոն 31
զՄովսէս և զԱհարոն գիշերայն, և ասէ ցնոսա. Արիք
և ելէք 'ի ժողովրդենէ իմմէ. և դուք և որդիքն Իլի, երթա՛յք
պաշտեցէք զՏր Ած ձեր. ոպ ասացէք ։ * և զարջառ 32
և զոչխար ձեր առեալ գնացէք՝ ոպ և ասացէք ։
բայց և զիս օրհնեցէք ։ * Եւ բռնադատէին եգիպտացիքն 33
զժողովուրդն փութանակի հանել զնոսա յերկրէ
անտի ։ քանզի ասէին՝ թէ ամենեքեան իսկ մեռանիմք ։
Լ * Եւ առ ժողովուրդն զհայսն իւրեանց մինչ չև խմորեալ 34
էր. և զզանգուածս իւրեանց ծրարեալ 'ի կտաւս
իւրեանց՝ 'ի վերայ ուսոց իւրեանց ։ * Եւ որդիքն Իլի 35
արարին որպէս և հրաման ետ նց Մովսէս ։ և խնդրեցին
յեգիպտացւոցն անօթս ոսկեղէնս և անօթս արծաթեղէնս,
և հանդերձս ։ * Եւ ետ Տր շնորհս ժողովրդեան 36
իւրում առաջի եգիպտացւոցն, և ետուն նց
'ի զարդ՝ և կողոպտեցին զեգիպտացիսն ։ * Եւ չուեցին 37
որդիքն Իլի յՌամեսեայ 'ի Սոկքովթ, վեց հարիւր
հազար այր հետեակ, թող զայլ աղխ ։ * Եւ խառնիճաղանճ 38
բազում ել ընդ նոսա. և արջառ և ոչխար և
անասուն բազում յոյժ ։ * Եւ եփեցին զհայսն զոր հանին 39
յեգիպտոսէ, նկանակս բաղարջս, քանզի ոչ խմորեցաւ.
զի հանին զնոսա եգիպտացիքն՝ և ոչ կարէին
մնալ, և ոչ պաշար արարին իւրեանց ճանապարհին ։
* Եւ բնակութիւն որդւոցն Իլի զոր բնակեցին յերկրին 40
եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց, ինքեանք և
հարքն իւրեանց. ամք չորեքհարիւր և երեսուն ։ Եւ եղև
յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի, * յաւուր յայնմիկ 41
ելին ամ զօրութիւնք Տն յերկրէն եգիպտացւոց
* գիշերի ։ որ էր յառաջապահեստ Տն հանել զնոսա 42
յերկրէն եգիպտացւոց ։ այն գիշեր յառաջապահեստ
Տն լինել ամ որդւոցն Իլի յազգս նց ։
ԼԱ * Խօսեցաւ Տր ընդ Մովսէսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ ։ 43
Այս է օրէն զատկի ։ ամ այլազգի մի կերիցէ 'ի նմանէ ։
* և զամ ծառայ ուրուք և զարծաթագին թլփատեսցես, 44
և ապա կերիցէ 'ի նմանէ ։ * պանդուխտն և 45
վարձկանն մի կերիցէ 'ի նմանէ ։ * 'Ի տան միում կերիցի ։ 46
և մի հանիցէք 'ի միոյ անտի արտաքս քան զտունն ։
և Ոսկր մի բեկանիցէք 'ի նմանէ ։ * ամենայն ժողովուրդ 47
որդւոցն Իլի արասցեն զայն ։ * Ապա թէ մերձենայցէ 48
առ ձեզ եկամուտ՝ և առնիցէ զզատիկն Տն, թլփատեսցեն
զամ արու մանուկ նր, և ապա մերձեսցի առնել
զնա և եղիցի իբրև զբնակ երկրին ։ ամ անթլփատ մի
կերիցէ 'ի նմանէ ։ * օրէն՝ մի և նոյն լիցի բնակին և 49
եկին՝ որ գայցէ մերձենալ 'ի ձեզ ։ * Եւ արարին ամ 50
որդիքն Իլի՝ որպէս պատուիրեաց Տր Մովսէսի և Ահարոնի,
նոյնպէս և արարին ։ * Եւ եղև յաւուր յայնմիկ՝ 51
եհան Տր զորդիսն Իլի յերկրէն եգիպտացւոց համդերձ
զօրուք իւրեանց ։

ԳԼ. ԺԳ.

ԼԲ Խօսեցաւ Տր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ ։ * Սրբեա՛ դու 1
ինձ զամ անդրանիկս նախածին որ բանայ զամ արգանդ 2
'ի մէջ որդւոցն Իլի. 'ի մարդոյ մինչև յանասուն՝
քանզի իմ է ։ * Եւ ասէ Մովսէս ցժողովուրդն. յիշեսջիք 3
զօրս զայս յորում ելէք յեգիպտոսէ 'ի տանէ ծառայութե.
զի հզօր ձեռամբ եհան զձեզ Տր աստի ։ և
ոչ ուտիցէք խմորուն ։ * զի յայսմ աւուր ելէք դուք 4
յամսեանն կանխոց ։ * Եւ եղիցի յորժամ եթէ տանիցի 5
զքեզ Տր Ած քո յերկիրն քանանացւոց, և քետացւոց,
և ամովրհացւոց, և խևացւոց, և յեբուսացւոց,
և փերեզացւոց և գերգեսացւոց. զոր երդուաւ հարցն
քոց տալ քեզ, երկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր. և արասցես
6 զպաշտօնս զայս յամսեանս յայսմիկ ։ * Զեւթն
օր բաղարջ կերիջիք. և յաւուրն եւթներորդի տօն
7 Տն ։ * բաղարջ կերիջիք ։ զեւթն օր ոչ երևեսցի առ քեզ
8 խմորուն. և ոչ եղիցի խմոր յամ սահմանս քո ։ * Եւ
պատմեսցես որդւոյ քում յաւուր յայնմիկ և ասասցես ։
վն այնորիկ արար ինձ Տր Ած. մինչ ելանէի յեգիպտոսէ ։
9 * Եւ եղիցի քեզ նշան 'ի ձեռին քում, և յիշատակ
առաջի աչաց քոց. զի լինիցին օրէնք Տն 'ի բերան
քում. զի հզօր ձեռամբ եհան զքեզ Տր յեգիպտոսէ.
10 * և պահեսջիք զօրէնս զայս 'ի ժամանակաց 'ի
11 ժամանակս, և աւուրց յաւուրս ։ * Եւ եղիցի յորժամ
տանիցի զքեզ Տր Ած քո յերկիրն քանանացւոց՝ որպէս
12 երդուաւ քեզ և հարցն քոց. և տացէ զնա քեզ. * զատուսցես
Տն զամ արու որ բանայ զարգանդ. և զամ
որ բանայ զարգանդ յանդէոց և յանասնոց քոց որ լինիցի
13 քեզ. արուքն սուրբ Տն լինիցին ։ * Եւ զամ որ
բանայցէ զարգանդ իշոյ, փոխանակեսցես ընդ ոչխարի ։
և եթէ ոչ փոխանակեսցես, փրկեսցես զնա ։ զամ
14 անդրանիկս որդւոց քոց փրկեսցես ։ * Եւ եթէ հարցանիցէ
զքեզ որդին քո յետ այսորիկ և ասիցէ՝ թէ
զի՞նչ է այդ. ասասցես ցնա. զի հզօր ձեռամբ եհան
զմեզ Տր յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութե ։
15 * յորժամ խստացաւ փարաւոն յարձակել զմեզ. կոտորեաց
Տր զամ անդրանիկս յերկրին եգիպտացւոց.
յանդրանկէ մարդոյ մինչև ցանդրանիկս անասնոյ ։ վն
այնորիկ ես մատուցանեմ Տն զամ արու որ բանայ զարգանդ.
և զամ անդրանիկս որդւոց իմոց փրկեցից ։
16 * Եւ եղիցի նշան 'ի վերայ ձեռին քո. և անշարժ առաջի
աչաց քոց. քանզի հզօր ձեռամբ եհան զմեզ Տր
յերկրէն եգիպտացւոց ։
17 * Եւ իբրև արձակեաց փարաւոն զժողովուրդն. ոչ առաջնորդեաց ԼԳ
նոցա Ած ընդ երկիրն փղշտացւոց, ընդ
կարճոյ ճանապարհն. քանզի ասաց Ած, թէ գուցէ
զանգիտիցէ ժողովուրդն՝ յորժամ տեսանիցէ զպատերազմն,
18 և դառնայցէ յեգիպտոս ։ * և պատեաց Ած
զժողովուրդն ընդ ճանապարհ անապատին՝ առ կարմիր
ծովուն ։ Եւ 'ի հինգերորդ ազգի ելին որդիքն Իլի
19 յերկրէն եգիպտացւոց ։ * Եւ առ Մովսէս զոսկերսն
յովսեփու ընդ իւր. քանզի երդմնեցոյց յովսէփ զորդիսն
Իլի, և ասէ, եթէ այցելութե այց արասցէ ձեզ
20 Տր, հանջիք զոսկերս իմ աստի ընդ ձեզ ։ * Եւ չուեալ
որդւոցն Իլի 'ի Սոկքովթայ, բանակեցան յՈթոմ առ
21 անապատաւն ։ * Եւ Ած առաջնորդէր նց ցերեկ՝ սեամբ
ամպոյ. ցուցանել նց զճանապարհն ։ և զգիշեր՝ սեամբ
հրոյ, լուսատու լինել նց 'ի գնալն՝ զցայգ և զցերեկ ։
22 * Եւ ոչ պակասէր սեան ամպոյն 'ի տուէ, և սեան հրոյն
'ի գիշերի. առաջի ամ որդւոցն Իլի ։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ խօսեցաւ Տր ընդ Մովսէսի և ասէ ։ * Խօսեաց
2 ընդ որդիսն Իլի, և դարձցին բանակեսցին դէմ
յանդիման Հանդրուանին. ընդ մէջ Մագդոլոյ, և ընդ ծովու.
հանդէպ բեեղսեփոնեայ. յանդիման նց բանակեսցիս
3 առ ծովեզերբն ։ * Եւ ասասցէ փարաւոն զորդւոցն
Իլի թէ մոլորեալ են յերկրին, քանզի պատեաց
4 զնոսա անապատն ։ * Եւ ես խստացուցից զսիրտ փա-
րա-

---

(37) Ոմանք. 'Ի Համեսայ 'ի սոկքովթ ։ (37) Ցօրինակին՝ վեց հարիւր հազար այր, կարմրագրեցեալ նշանակի ։ (39) Ոմանք. Եւ ոչ կամէին մնալ, և ։ (44) Ոմանք. Եւ զամ ծառայս ուրուք, և ։ (47) Ոմանք. Առնիցէ զայն ։ (48) Այլք. Թլփատեսցես զամ ա՛՛ ։ (50) Այլք. Նոյնպէս արարին ։

ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Զամ անդրանիկ նախածին.. 'ի մէջ որդւոցդ Իլի ։ (3) Այլք. Եհան զմեզ Տր աստի ։ (4) Ոմանք. Աւուր ելանէք դուք յամսեան կանխոց ։

(5) Ոմանք. Եթէ տանիցէ.. յերկիրն քանան՛՛ ։ (9) Բազմօք. Եւ եղիցի քեզ 'ի նշան 'ի վր ձեռին քո ։ (10) Ոմանք. 'Ի ժամանակէ ժմս և յաւուրց աւ՛՛ ։ (15) Ոմանք. Յանդրանկանէ մարդոյ մինչև յանդրանիկ.. վն այսորիկ ես ։ (16) Բազումք. Զմեզ Տր յեգիպտոսէ ։ (18) Ոմանք. Եւ պատեաց ած Տր Ած զժո՛՛ ։ (20) Ոմանք. Յեթոմ առ անապատաւն ։ (21) Ոմանք. Ցուցանելով նց զճա՛՛ ։ (22) Ոմանք. Առաջի ամ ժողովրդեանն ։

ԳԼ. ԺԴ. (2) Այլք. Բեեղսեփոնեայ ։

րաւոնի և պնդեսցի զհետ դոցա : * և փառաւորեցայց 5
'ի փարաւոն և յամ՟ զօրս նր՟ : և ծանիցեն ամ՟ եգիպտացիքն
թէ ես եմ տր՟ : և արարին այնպէս :
ԼԳ * Եւ ազդ եղև արքային եգիպտացւոց եթէ փախեաւ 6
ժողովուրդն : և շրջեցաւ սիրտն փարաւոնի՝ և ծառայից
իւրոց 'ի վր՟ ժողովրդեանն , և ասեն . զի՞նչ գործեցաք
զայն զի արձակեցաք զորդիսն Իղի՟ , զի մի ծառայեսցեն
մեզ : * Եւ հանդերձեաց փարաւոն զկառս իւր . 7
և տարաւ ընդ իւր զամ՟ ժողովուրդն իւր . և առ վեցհարիւր
կառս ընտիրս , և զամ՟ երիվարս եգիպտացւոց ,
և սպառազէնս 'ի վերայ ամենեցուն : * Եւ խստացոյց 8
տր՟ զսիրտն փարաւոնի արքային եգիպտացւոց , և պնդեցաւ
զհետ որդւոցն Իղի՟ : և որդիքն Իղի՟ ելանէին
բարձրացեալ ձեռամբ : * Եւ պնդեցան եգիպտացիքն 9
զհետ նց՟ , և գտին զնոսա բանակեալս առ ծովեզերբն .
և ամ՟ երիվարք՝ և կառք փարաւոնի , և հեծեալք նր՟
և զօրք նր՟ յանդիման հանգրուանին . հանդէպ բեէղսեփոնայ
: * և եհաս մօտ փարաւոն : Եւ համբարձեալ 10
որդւոցն Իղի՟ զաչս իւրեանց տեսանէին՝ զի բանակեցան
եգիպտացիքն 'ի թիկանց նոցա , և երկեան յոյժ :
* Եւ բողոքեցին որդիքն Իղի՟ առ տր՟ : և ասեն ցմովսէս , 11
իբրև թէ ո՛չ գոյին գերեզմանք յերկրին եգիպտացւոց .
հաներ զմեզ սպանանել յանապատի աստ : զի՞նչ գործեցեր
զայս ընդ մեզ , զի հաներ զմեզ յեգիպտոսէ :
* Ո՞չ այս այն բանք էին՝ զոր խօսեցաք ընդ քեզ յերկրին 12
եգիպտացւոց , թէ թո՛յլ տուր մեզ զի ծառայեսցուք
եգիպտացւոցն : զի լաւ էր մեզ ծառայել եգիպտացւոցն ,
քան մեռանել յայսմ անապատի : * Եւ ասէ 13
մովսէս ցժողովուրդն . քաջալերեցարո՛ւք , պինդ կացէք .
և տեսանիցէք զփրկութի՟ 'ի տէ՟ զոր արասցէ մեզ
այսօր : զի զորօրինակ տեսէք զեգիպտացիսն այսօր ,
ո՛չ ևս յաւելուցուք տեսանել զնս՟ յաւիտեանս ժամանակաց
: * Տր՟ տալ պատերազմ ընդ ձեր , և դուք լռեցէ՛ք 14
: * Եւ ասէ տր՟ ցմովսէս . զի՞ գոչես առ իս : խօսեա՛ց 15
ընդ որդիսդ Իղի՟՝ և չուեսցեն : * և դու ա՛ռ զգաւազանդ 16
քո . և ձգեա՛ զձեռն քո 'ի վր՟ ծովուն և
պատառեա՛ զնա : և մտցեն որդիքն Իղի՟ 'ի մէջ ծովուն ընդ
ցամաք : * Եւ ահա ես խստացուցից զսիրտ փարաւոնի , 17
և զեգիպտացւոցն ամենեցուն , և մտցեն զկնի դոցա :
և փառաւորեցայց ես 'ի փարաւոն և յամ՟ զօրս
նր՟ , և 'ի կառս նր՟ և յերիվարս նր՟ : * և ծանիցեն ամ՟ 18
եգիպտացիքն՝ թէ ես եմ տր՟ . 'ի փառաւորել իմում
'ի փարաւոն՝ և 'ի կառս նր՟ և յերիվարս նորա : * Եւ 19
ամբարձաւ հրեշտակն այ՟ որ երթայր առաջի բանակի
որդւոցն Իղի՟ . և չոգաւ զկնի նց՟ . և վերացաւ սիւն ամպոյն
յերեսաց նց՟ , և եկաց 'ի թիկանց նց՟ : * և եմուտ 20
'ի մէջ բանակի եգիպտացւոցն , և 'ի մէջ բանակի իսրայէլացւոցն
. և եղև խաւա՛ր և մէգ : և անց գիշերն . և
ո՛չ խառնեցան ընդ միմեանս զամ՟ գիշերն : * Եւ ձգեաց 21
մովսէս զձեռն իւր 'ի վր՟ ծովուն . և դարձոյց անդրէն
զծովն բռնութբ՟ հողմոյ հարաւոյ զամ՟ գիշերն : և
արա՛ր զծովն ցամաք . և պատառեցաւ ջուրն : * Եւ մտին 22
որդիքն Իղի՟ ընդ մէջ ծովուն ընդ ցամաք : և եղև ջուրն
պարիսպ ընդ աջմէ նոցա , և ընդ ահեկէ իւրեանց :
ԼԵ * Պնդեցան եգիպտացիքն՝ և մտին զկնի նց՟ , ամ՟ երիվարք 23
փարաւոնի , և կառք նորա , և հեծեալք նր՟ 'ի մէջ
ծովուն : * Եւ եղև յառաւօտին պահուն , հայեցաւ տր՟ 24
'ի բանակն եգիպտացւոց սեամբ հրոյ և ամպոյ . և խռովեաց
զբանակն եգիպտացւոցն . * և կապեաց զանիւս 25
կառաց նց՟ , և վարէր զնոսա բռնութբ՟ : Ասեն եգիպտացիքն
, փախիցո՛ւք յերեսաց Իղի՟ . զի տր՟ պատերազմի
վասն նց՟ ընդ եգիպտացիս : * Եւ ասէ տր՟ ցմովսէս 26
. ձգեա՛ զձեռն քո 'ի վերայ ծովուդ , և կարկատեսցի
անդրէն ջուրդ . և ծածկեսցէ զեգիպտացիսդ ,
27 և զկառս դոցա և զհեծեալս իւրեանց : * Եւ ձգեաց
մովսէս զձեռն իւր 'ի վերայ ծովուն , և դարձաւ ջուրն
ընդ առաւօտն 'ի տեղի իւր : և եգիպտացիքն փախեան
յերեսաց ջրոյն : և թօթափեաց տր՟ զեգիպտացիսն 'ի
28 մէջ ծովուն : * և դարձուցեալ զջուրսն , ծածկեաց
զկառս և զհեծեալս , և զամ՟ զօրութի՟ փարաւոնի . որ
մտեալ էին զհետ նց՟ 'ի ծով անդր . և ո՛չ մնաց 'ի նոցանէ
29 և ո՛չ մի : * Եւ որդիքն Իղի՟ գնացին ընդ ցամաք 'ի
մէջ ծովուն . և ջուրն պարիսպ էր ընդ աջմէ նոցա և
30 ընդ ահեկէ իւրեանց : * Եւ ապրեցոյց տր՟ զԻղ՟ յաւուր
յայնմիկ 'ի ձեռաց եգիպտացւոցն :
31 * Եւ ետես Իղ՟ զեգիպտացիսն մեռեալս առ ափն ծովուն ԼԶ
: և ետես Իղ՟ զձեռն մեծ զոր արար տր՟ ընդ եգիպտացիսն
. և երկեաւ ժողովուրդն 'ի տէ՟ . և հաւատացին
յա՟յ՝ և 'ի մովսէս ծառայ նր՟ :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Յայնժամ երգեաց մովսէս՝ և որդիքն Իղի՟ զօրհնութիւնս
զայս այ՟ , և ասեն : Օրհնեսցուք զտր՟ զի փառօք
է փառաւորեալ . Զերիվարս և զհեծեալս նոցա
2 ընկէց 'ի ծով . * օգնական ընդունելի իմ տր՟ , և եղև
ինձ 'ի փրկութի՟ : Սա՛ է իմ այ՟ և փառաւո՛ր արարից
3 զսա : այ՟ հօր իմոյ՝ և բա՛րձր արարից զսա : * Տր՟ խորտակէ
4 զպատերազմունս , տր՟ անուն նր՟ : * Զկառս փարաւոնի՝
և զզօրութիւնս նորա ընկէց 'ի ծով . զընտիրս
հեծելոց և զսպառազէնս . ընկղմեցան 'ի ծով կարմիր :
5 * Խորք ծածկեցին զնոսա . ընկլան յանդունդս իբրև
6 զվէմ : * Աջ քո տր՟ փառաւորեալ է զօրութբ՟ իւրով ,
7 աջ քո տր՟ խորտակեաց զթշնամին : * Եւ բազմութբ՟ փառաց
քոց մանրեցեր զհակառակորդս , առաքեցեր ըզբարկութի՟ քո , և եկե՛ր զնոսա իբրև զեղէգն : * Եւ
8 հողմով սրտմտութե՟ քով պատառեցան ջուրք . պաղեցան
ո՛չ պարիսպ ջուրք . պաղեցան ալիք 'ի մէջ ծովուն
9 : * Ասա՛ց թշնամին , հալածեցից և հասից , բաժանեցից
զաւարն , և լցուցից 'ի նոցանէ զանձն իմ :
Սատակեցից սրով իմով . տիրեսցէ նոցա ձեռն իմ :
10 * Առաքեցեր զհողմ քո , և ծածկեաց զնոսա ծով . ընկղմեցան
11 որպէս կապար 'ի ջուրս սաստիկս : * Ո՞վ իցէ
նման քեզ յաստուածս տր՟ . և կամ ո՞վ նմանիցէ քեզ
փառաւորեալդ 'ի սուրբս : Սքանչելի փառօք՝ որ առնես
12 զնշանս . * ձգեցեր զաջ քո՝ և եկուլ զնոսա երկիր :
13 * Առաջնորդեցեր արդարութբ՟ ժողովրդեան քում ,
այսմ զոր փրկեցեր : Մխիթարեցեր զօրութբ՟ քով 'ի
14 բնակեալ սրբութե՟ քո . * լուան ազգք և բարկացան ,
15 և երկունք կալան զբնակիչս քանանացւոց : * Յայնժամ
տագնապեցան դատաւորք եդովմայ , և իշխանք
մովաբացւոց : Կալաւ զնոսա դողումն , հալեցան ամ՟
16 բնակիչք քանանացւոց : * Անկցի 'ի վերայ նց՟ ահ և
երկիւղ . մեծութբ՟ բազկի քո քարասցին : Մինչև անցցէ
ժողովուրդ քո տր՟ . մինչև անցցէ ժողովուրդ քո
17 այս զոր ստացար : * Տարեալ տնկեսցես զնս՟ 'ի լերանն
ժառանգութե՟ քո , 'ի պատրաստութի՟ բնակութե՟ քո :
Զոր արարեր տր՟ սրբութի՟ . տր՟ զոր պատրաստեցին
18 ձեռք քո . * տր՟ թագաւոր յաւիտեան . և յաւիտենիս
19 և ևս : * Զի մտին երիվարք փարաւոնի կառօք և հեծելովք
նր՟ 'ի ծով . և ած 'ի վերայ նց՟ տր՟ զջուրս ծովուն
. և որդիքն Իղի՟ գնացին ընդ ցամաք 'ի մէջ ծովուն
20 : * Եւ ա՛ռ մարիամ մարգարէ քոյրն ահարոնի
զթմբուկն 'ի ձեռին իւր . և ելին ամ՟ կանայք զհետ նր՟
թմբ

---

(7) Յօրինակին՝ անուանս Երիվար, ուրեք ուրեք 'ի Գիրս յայս և 'ի յաջորդս՝ գրեալ էր երիւար . զոր մեք յամի միայն եդաք ըստ ուղղագրութեան : (11) Ոմնք . Հանել զմեզ սպանանել յանա": (16) Այլք . 'Ի վր՟ ծովուն , և պատառեա՛ զնա : (16) Ոմնք . Ընդ մէջ ծովուն ընդ ցամաք : (22) Ոմնք . Որդիքն իսրայէլի 'ի մէջ ծովուն . . և ընդ ահեկէ նց՟ : (23) Ոմնք . Եւ պնդեցան եգիպ": (24) Ոմնք . Յառաւօտուն պահ": (27) Ոմնք . Յերեսաց ջրոյն : (28) Ոմնք . Եւ ոչ մնացին 'ի նցէ և ոչ :

ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոմնք . Եւ փառաւորեցից զսա : (4) Ոմնք . Ընկղմեաց 'ի ծով կարմիր : (8) Ոմնք . Սրտմտութե՟ քո բաժանեցան ջուրք . պաղեցան իբրև պա": (14) Ոմնք . Կալան զբնակիչս փղշտացւոց : (18) Ոմնք . Տր՟ թագաւորէ յաւէ": (20) Այլք . Զթմբուկն 'ի ձեռն իւր :

թմբկօք և պարուք։ *և յառաջէր մարիամ և ասէր։ 21
Օրհնեսցո՛ւք զտ̄ր, զի փառօք փառաւորեալ է· Ձիավարս
և զհեծեալս ընկէց 'ի ծով։
ԼԷ *Եւ խաղացոյց մովսէս զորդիսն ի̄ղի 'ի կարմիր ծովէ 22
անտի· և ած զն̄ո յանապատն 'ի սուր։ և գնացին երեքօրեայ
ճանապարհ յանապատի անդ· և ոչ գտանէին
ջուր ըմպելոյ։ *Եկին 'ի մեռա, և ոչ կարէին ըմպել 23
ջուր 'ի մեռայն· քանզի դառն էր· վ̄ն այնորիկ անուանեաց
զանուն տեղւոյն այնորիկ՝ դառնութիւն։ *Եւ 24
տրտնջէին ժողովուրդն զմովսիսէ և ասէին· զի՞նչ արբցուք։
*աղաղակեաց մովսէս առ տ̄ր։ և եցոյց նմա տ̄ր 25
փայտ։ և արկ զայն 'ի ջուրն, և քաղցրացան ջուրն։ Եւ
անդ ետ նմա իրաւունս և դատաստանս· և անդ փորձեաց
զնա, *և ասէ, եթէ լսելով լուիցես ձայնի տ̄ն 26
ա̄յ քում, և զհաճոյս առաջի ն̄ր արասցես, և ունկնդիր
լինիցիս պատուիրանաց ն̄ր· և պահեսցես զա̄մ իրաւունս
ն̄ր· զա̄մ զախտն զոր ածի 'ի վերայ եգիպտացւոցն,
ոչ ածից 'ի վերայ քո· զի ես եմ տ̄ր որ բժշկեմ զքեզ։
ԼԸ *Եւ եկին յայելիմ· և էին անդ երկոտասան աղբեւր 27
ջուրց, և եւթանասուն ծառ արմաւենեաց· և անդ
բնակեցան առ ջրովն։

ԳԼ· ԺԶ·

Չուեցին յէլիմայ, և եկին ա̄մ ժողովուրդ որդւոցն 1
ի̄ղի յանապատն 'ի սին, որ է ի̄ էլիմ և ընդ սինա։
ԼԹ Եւ յաւուր հնգետասաներորդի յերկրորդի ամսոյն
ելանելոյ նոցա յերկրէն եգիպտացւոց։ *տրտնջէին 2
ա̄մ ժողովուրդ որդւոցն ի̄ղի զմովսիսէ և զահարոնէ
յանապատի անդ։ *Եւ ասեն ցն̄ո որդիքն ի̄ղի· լաւ էր 3
թէ մեռեալ էաք հարուածովքն 'ի տ̄նէ յերկրին եգիպտացւոց·
մինչ նստէաք առ կաթսայ մսոյն, և ուտէաք
հաց յագ· քան հանէք զմեզ յանապատս յայս, սպանանել
զա̄մ ժողովուրդս 'ի սովոյ։ *Եւ ասէ տ̄ր ցմովսէս· 4
ահա ես տեղացից ձեզ հաց յերկնից· և ելցէ ժողովուրդ
իմ և ժողովեսցեն զօրըստօրէն, զի փորձեցից զն̄ո՝ եթէ
գնայցե՞ն յօրէնս իմ, թէ ոչ։ *Եւ եղիցի յաւուրն 5
վեցերորդի, պատրաստիցեն զոր ինչ բերիցենն· և եղիցի
կրկին քան զայն, զոր օրըստօրէն ժողովիցեն։
*Եւ ասեն մովսէս և ահարոն ցա̄մ ժողովուրդ որդւոցն 6
ի̄ղի· ընդ երեկոյս գիտասջիք՝ եթէ տ̄ր եհան զձեզ
յերկրէն եգիպտացւոց։ *և առաւօտուց տեսջիք զփառսն 7
տ̄ն։ 'ի լսել ն̄ր զտրտունջ ձեր զա̄յ։ այլ մեք
ո՞վ եմք զի տրտնջէք զմէնջ։ *Եւ ասէ մովսէս՝ 'ի տալ 8
ձեզ տ̄ն ընդ երեկոյս միս ուտելոյ· և ընդ առաւօտս
հաց յագ· վասն լսելոյ տ̄ն զտրտունջ ձեր զոր դուք
տրտնջեցէք զմէնջ· քանզի մեք ո՞վ եմք· զի ոչ զմէնջ է
տրտունջդ ձեր, այլ զա̄յ։ *Եւ ասէ մովսէս ցահարոն· 9
ասա՛ ցա̄մ ժողովուրդ որդւոցդ ի̄ղի· մատերո՛ւք առաջի
տ̄ն, քանզի լուաւ զտրտունջ ձեր։ *Մինչդեռ խօսէր 10
ահարոն ընդ ա̄մ ժողովրդեան որդւոցն ի̄ղի, դարձան
յանապատն· և ահա փառք տ̄ն երևեցան ամպով։
*Եւ խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ։ *Լուա՛յ զտրտունջ 11
որդւոցդ ի̄ղի։ արդ խօսեա՛ց ընդ դոսա՝ և 12
ասասցես· ընդ երեկոյս միս կերիջիք, և ընդ առաւօտս
հացիւ յագեսջիք· և ծանիջիք թէ ես եմ տ̄ր ա̄ծ ձեր։
*Եւ եղև ընդ երեկոյսն, և ել լորամարգին և ծածկեաց 13
զբանակն։ *և եղև ընդ առաւօտն՝ ընդ արկանել 14
ցօղոյն շուրջ զբանակաւն· և ահա 'ի վերայ երեսաց
անապատին՝ մանր իբրև զգինձ, սպիտակ իբրև զեղեամն
'ի վերայ երկրին։ *Իբրև տեսին զայն որդիքն ի̄ղի, ասեն 15
այր ցընկեր, զի՞նչ է այս· քանզի ոչ գիտէին զինչ
իցէ։ և ասէ ցնոսա մովսէս· այդ է հացն զոր ետ ձեզ տ̄ր
16 ուտելոյ· *և այս բան է՝ զոր պատուիրեաց ձեզ տ̄ր։
ժողովեցէք 'ի դմանէ իւրաքանչիւր ըստ բաւականի
իւրում· չափով ըստ գլուխ· ըստ թուոյ անձանց ձերոց,
ըստ իւրաքանչիւր ըստ վրանս ձեր ժողովեցէք։
17 *Եւ արարին այնպէս որդիքն ի̄ղի· և ժողովեցին, որ
18 շատ և որ սակաւ։ *և չափեցին չափովն։ որոյ շատն
էր՝ ոչ յաւելաւ· և որոյ սակաւն էր՝ ոչ պակասեաց։
19 իւրաքանչիւր ը̄ս բաւականի իւրում ժողովեցին։ *Եւ
20 ասէ ցնոսա մովսէս· մի՛ ոք թողուցու այտի յայգ։ *Եւ
ոչ լուան մովսիսի· այլ թողին ոմանք 'ի նմանէ յայգ·
և եռաց 'ի նմա որդն, և նեխեցաւ։ և դառնացաւ 'ի ն̄ս
21 մովսէս։ *Եւ քաղէին այգուէն այգուէն իւրաքանչիւր
ըստ բաւականի իւրում· և իբրև արեւն ջեռնոյր՝ հալէր։
22 *Եւ եղև յաւուրն վեցերորդի ժողովեցին ըզպէտսն
կրկին՝ երկուս չափս առ մի մի։ և մտին ա̄մ
իշխանք ժողովրդեանն և պատմեցին մովսիսի։
23 *Ասէ ցնոսա մովսէս· այս բան է զոր խօսեցաւ տ̄ր։ Խ
Շաբաթ՝ հանգիստ՝ սուրբ տ̄ն վաղիւ։ որ ինչ եփելոց
էք՝ եփեցէք, և որ ինչ հասուցանելոց էք՝ հասուցէք·
և զա̄մ զաւելորդն թողուցո՛ւք յամանս մինչև ցառաւօտ։
24 *Եւ թողին 'ի նմանէ յայգ· ո̄պ հրամայեաց ն̄ց
25 մովսէս· և ոչ նեխեցաւ, և ոչ եղև 'ի նմա որդն։ *Եւ
ասէ մովսէս· կերա՛յք զայդ այսօր· քանզի շաբա՛թ տ̄ն է
26 այսօր· ոչ գտանէք այսօր զայդ 'ի դաշտի։ *զվեց օր
ժողովեցէք զայդ· և յաւուրն եւթներորդի շաբա՛թ·
27 ոչ լինիցի 'ի նմա։ *Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի՝
ելին ոմանք 'ի ժողովրդենէ անտի քաղել՝ և ոչ գտին։
28 *Եւ ասէ տ̄ր ցմովսէս· մինչև յե՞րբ ոչ կամիք լսել պատուիրանաց
29 իմոց և օրինաց։ *տեսէք զի տ̄ր ետ ձեզ
զօրս զայս շաբա՛թ· վասն այնորիկ ինքն ետ ձեզ յաւուրն
վեցերորդի հաց՝ երկուց աւուրց։ Նստարո՛ւք
իւրաքանչիւր 'ի տունս ձեր· և մի՛ ոք ելանիցէ 'ի տեղւոջէ
30 իւրմէ յաւուրն եւթներորդի։ *Եւ շաբաթացաւ
31 ժողովուրդն յաւուրն եւթներորդի։ *Եւ անուանեցին
որդիքն ի̄ղի զանուն ն̄ր մանն։ և նա էր իբրև
զսերմն գինձոյ՝ սպիտակ· և համ նորա իբրև զխորիսխ
մեղու։
32 *Եւ ասէ մովսէս· այս բան է՝ զոր հրաման ետ տ̄ր· ԽԱ
լցէք լի չափով զմանանայդ յաման մի· և պահեսցէք
յազգս ձեր· զի տեսանիցեն զհացդ զոր կերայք դուք
յանապատի աստ· 'ի ժամանակի իբրև եհան զձեզ տ̄ր
33 յերկրէն եգիպտացւոց։ *Եւ ասէ մովսէս ցահարոն·
առ սափոր մի ոսկի, և արկցես 'ի նա լի չափովդ մանանայ,
և դիցես զնա առաջի ա̄յ 'ի պահեստ յազգս
34 ձեր։ *որպէս հրաման ետ տ̄ր մովսիսի։ Եւ եդ զայն
35 ահարոն առաջի վկայութեանն 'ի պահեստ։ *Եւ որդիքն
ի̄ղի կերան զմանանայն զքառասուն ամ մինչև եկին 'ի
շէն երկիրն, զմանանայն ուտէին· մինչև հասին 'ի կողմն
36 փիւնիկեցւոց։ *և չափն էր տասներորդ երից գրուաց։

ԳԼ· ԺԷ·

1 Եւ չուեաց ա̄մ ժողովուրդ որդւոցն ի̄ղի 'ի սինն անապատէ, ԽԲ
ըստ բանակս իւրեանց բանիւ տ̄ն։ և
բանակեցան յռափիդիմ։ Եւ ոչ գոյր ջուր ըմպել ժողովրդեանն։
2 *և բամբասէր ժողովուրդն զմովսէս՝ և
ասէին· տո՛ւր մեզ ջուր զի արբցուք։ Եւ ասէ ցնոսա
3 մովսէս· զի՞ բամբասէք զիս· և զի՞ փորձէք զտ̄ր։ *Եւ
ծարաւեաց անդ ժողովուրդն 'ի ջրոյ։ և տրտնջեաց ժողովուրդն
զմովսիսէ, և ասէին· ընդէ՞ր հաներ զմեզ
յեգիպտոսէ, կոտորել զմեզ և զորդիս մեր, և զխաշինս

---

(21) Ոմանք· Ձի փառօք է փառաւո"։ (27) Բ̄ղմք· Եւ եկին յէլիմ· և անդ բանակեցան առ ջր"։ Ո̄ր յօրինակին· Եւ եկն յայլիմ։

ԳԼ· ԺԶ· (1) Ոմանք· Եւ յաւուրն հնգետա"... ամսեանն ելա"։ (3) Ոմանք· Մինչ նստէաք առ կաթսայս։ (12) Այլք· Արդ՝ խօսեաց ընդ ն̄ո՝ և։ (14) Ոմանք· 'Ի վերայ երեսաց անա"։ (15) Այլք· Ասեն ընկեր ցընկեր, զի՞նչ է։ (23) Յօրինակին· Զաւելորդն թողցուք յամանս։ (24) Ոմանք· Եւ ոչ եղև 'ի նմա որդն։ (26) Ոմանք։ Շաբաթ է, ոչ լինիցի։ (31) Ոմանք· Զանուն ն̄ր մանանայ։ (33) Ոմանք· Եւ դիցես զդա առաջի ա̄յ։ (35) Ոմանք· 'Ի շէն երկիրն, զմա"։

ԳԼ· ԺԷ· (1) Ոսկան· Ջուր ըմպելոյ ժողո"։ (3) Ոմանք· Եւ տրտնջեաց անդ ժողովուրդն։

շինս մեր 'ի ծարաւոյ։ * Եւ բողոքեաց մովսէս առ տր 4
և ասէ. զի՞նչ արարից ժողովրդեանս այսմիկ. սակա-
ւիկ մեւս ևս, և քարկոծ առնիցեն զիս։ * Եւ ասէ տր 5
ցմովսէս. Երթ առաջի ժողովրդեանդ, և ա՛ռ ընդ քեզ
'ի ծերոց ժողովրդեանդ. և զգաւազանն քո որով հա-
րեր զգետն՝ ա՛ռ 'ի ձեռին քում, և երթիցես։ * և ես 6
հասեալ կայցեմ անդ յառաջագոյն քան զքեզ 'ի վերայ
վիմին 'ի քորեբ։ և հարցես զվէմն և ելցէ 'ի նմանէ ջուր,
և արբցէ ժողովուրդդ։ Եւ արա՛ր այնպէս մովսէս ա-
ռաջի որդւոցն իղի։ * Եւ անուանեաց զանուն տեղ- 7
ւոյն այնորիկ՝ փորձութի, և բամբասանս. վն բամ-
բասանաց որդւոցն իղի, և վասն փորձելոյ նց զտր և
ասելոյ, եթէ իցէ՞ 'ի մեզ տր՝ և եթէ ոչ։
ԽԳ. * Եկն ամաղէկ, և տայր պատերազմ ընդ իղի յռափի- 8
դիմ։ * Եւ ասէ մովսէս ցյեսու. ընտրեա՛ դու քեզ արս 9
զօրաւորս, և ելեալ տացես պատերա՛զմ ընդ ամաղե-
կայ առ վաղիւ։ և ահա ես եկեալ կայցեմ 'ի վր գլխոյ
բլրոյն, և գաւազանն այ 'ի ձեռին իմում։ * Եւ արար 10
յեսու որպ ասաց նմա մովսէս. և ճակատեցա՛ւ յանդի-
ման ամաղեկայ։ և մովսէս՝ և ահարոն՝ և ովր՝ ելին 'ի
գլուխ բլրոյն։ * Եւ լինէր յորժամ ամբառնայր մով- 11
սէս զձեռս իւր, զօրանա՛յր իէլ. և յորժամ խոնարհե-
ցուցանէր զձեռս իւր, զօրանայր ամաղէկ։ * Եւ ծան- 12
րէին ձեռքն մովսիսի. և առեալ վէմ դնէին ընդ նո-
վաւ, և նստէր 'ի վերայ նր. և ահարոն և ովր հաստա-
տէին զձեռս նր, մի աստի և մի անտի. և լինէին ձեռքն
մովսիսի հաստատեալք մինչև ցմտանել արեգականն։
* Եւ եհար յեսու զամաղէկ՝ և զամ զօրս նորա կոտո- 13
րամբ սրոյ։ * Եւ ասէ տր ցմովսէս. գրեա՛ զայդ առ 'ի յի- 14
շատակ 'ի գիրս։ և տո՛ւր յականջս յեսուայ. զի ջնջելով ջըն-
ջեցից զյիշատա՛կ ամաղեկայ յերկրէ 'ի ներքոյ երկնից։
* Եւ շինեաց մովսէս սեղան տն. և անուանեաց զանուն 15
նր՝ Տր ապաւէն իմ։ * և ասէ, զի ծածուկ ձեռամբ 16
տն պատերազմի տր ընդ ամաղեկայ ազգա՛ց յազգս։

ԳԼ. ԺԸ.

ԽԴ. Եւ լուաւ յոթոր քուրմ մադիամու աներ մովսիսի 1
զամ զոր արար տր ընդ մովսիսի, և յիղի ժողո-
վրդեան իւրում. զի եհա՛ն տր զիէլ յեգիպտոսէ։ * Եւ 2
ա՛ռ յոթոր աներ մովսիսի զսեպփովրա զկին մովսիսի՝
յետ թողլոյն զնա։ * և զերկուս որդիս նր. որոց միումն 3
անուն էր՝ գերսամ, ասէ՝ պանդուխտ էի յօտար երկ-
րի։ * և անուն երկրորդին՝ եղիազար. ասէ՝ ած հօր 4
իմոյ օգնական իմ, և ապրեցոյց զիս 'ի ձեռաց փարա-
ւոնի։ * Եւ եկն յոթոր՝ աներ մովսիսի և որդիքն նորա 5
և կին նր առ մովսէս յանապատն, ուր բնակեալ էր
'ի լերինն այ։ * Ազդ եղև մովսիսի և ասեն. թէ ահա 6
աներ քո յոթոր՝ գա՛յ առ քեզ, և կին քո և երկու որ-
դիքն քո ընդ նմա։ * Ե՛լ մովսէս ընդառա՛ջ աներոյն 7
իւրոյ, և երկիր եպագ նմա և համբուրեաց զնա։ և
ողջո՛յն ետուն միմեանց 'ի խաղաղութի. և տարաւ զնո-
սա 'ի խորանն։ * Եւ պատմեաց մովսէս աներոյն իւրոյ 8
զամ զոր արար տր ընդ փարաւոն և ընդ եգիպտա-
ցիսն վն իղի, և զամ աշխատութիւնս որ եղև նց 'ի ճանա-
պարհի, և զի ապրեցո՛յց զնոսա տր։ * Եւ զարմացաւ 9
յոթոր 'ի վերայ ամ բարեացն զոր արար նց տր. և զի
ապրեցոյց զնս 'ի ձեռաց եգիպտացւոյն և 'ի ձեռաց
փարաւոնի։ * Եւ ասէ յոթոր, օրհնեա՛լ է տր՝ որ ապ- 10
րեցոյց զդոսա 'ի ձեռաց եգիպտացւոցն՝ և 'ի ձեռաց
փարաւոնի. օրհնեալ է տր զի փրկեաց զժողովուրդ-
'ի ներքուստ ձեռինն եգիպտացւոց։ * արդ՝ գիտեմ 11
թէ մեծ է տր քան զամ աստուածս։ վն այնորիկ զի
12 բռնանայինն 'ի վերայ դոցա։ * Եւ ա՛ռ յոթոր աներն
մովսիսի ողջակէզս և զոհս այ։ և գնացին մովսէս և ա-
հարոն և ամ ծերքն իղի՝ ուտել հա՛ց ընդ աներոյն մով-
սիսի առաջի այ։
13 * Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր, նստա՛ւ մովսէս դատել զժո- ԽԵ
ղովուրդն. և կա՛յր ամ ժողովուրդն շուրջ զմովսիսիւ,
14 յայգուէ մինչև ցերեկոյ։ * Եւ տեսեալ յոթորայ զամ
ինչ զոր առնէր ժողովրդեանն. և ասէ։ Զի՞նչ է բանդ
այդ զոր առնես ժողովրդեանդ. ընդէ՞ր դու նստիս
միայն, և ամ ժողովուրդդ կայ շուրջ զքև յառաւօտէ
15 մինչև ցերեկոյ։ * Եւ ասէ մովսէս ցաներն իւր. քան-
զի գա՛յ ժողովուրդդ առ իս, խնդրել իրաւունս յայ։
16 * յորժամ լինիցի ինչ դոցա հակառակութի, գա՛ն
առ իս. և ես ընտրեմ 'ի մէջ իւրաքանչիւր ուրուք. և
իմացուցանեմ դոցա զհրամանն այ և զօրէնս նորա։
17 * Եւ ասէ ցնա աներն մովսիսի. ո՛չ է ուղիղ բանդ զոր
18 առնես. * անհնարին տանջա՛նօք տանջիս դու՝ և ամ
ժողովուրդ որ է ընդ քեզ։ ծա՛նր է քեզ բանդ այդ.
19 ո՛չ կարես միայն առնել։ * Բայց արդ՝ լո՛ւր ինձ, և
տաց քեզ խրատ. և եղիցի ած ընդ քեզ։ լե՛ր դու ժո-
ղովրդեանդ առ 'ի յայ, և տարցիս դու զբանս դոցա
20 առ ած։ * և դիցես դոցա վկայութի զհրամանացն այ
և զօրինաց նր. և ցուցցես դոցա ճանապա՛րհս յորս
21 գնայցեն, և զգործս զոր գործիցեն։ * Եւ դու տե՛ս
քեզ յամ ժողովրդենէդ արս զօրաւորս՝ աստուածպա՛շտս.
արս արդարակորովս, որ ատիցեն զհպարտութի. և
կացուսցես զնոսա 'ի վերայ դոցա հազարապե՛տս, և
22 հարիւրապե՛տս, և յիսնապե՛տս, և տասնապե՛տս։ * և
դատեսցին զժողովուրդդ յամենայն ժամ. և զբան ինչ
մեծ, առ քե՛զ հասուցանիցեն. և զփոքր ինչ դատաս-
տան՝ ինքեա՛նք դատեսցին. և թեթևացուսցես 'ի քէն,
23 և եղիցին քեզ օգնականք։ * Եթէ զայս բան արաս-
ցես, զօրացուսցէ զքեզ ած. և կարասցես տոկա՛լ.
և ամենայն ժողովուրդդ երթիցէ 'ի տեղի իւր խա-
24 ղաղութբ։ * Եւ լուաւ մովսէս ձայնի աներոյն իւրոյ.
25 և արար զամ որ միանգամ ասաց նմա։ * և ընտրեաց
մովսէս յամ իէլէ ա՛րս զօրաւորս. և արար զնոսա 'ի
վերայ նց հազարապետս, և հարիւրապետս և յիսնա-
26 պետս, և տասնապետս. * և դատէին զժողովուրդն
յամ ժամ։ Բայց զբա՛ն ինչ մեծ հասուցանէին առ մով-
27 սէս. և զամ բան թեթև՝ ինքեա՛նք դատէին։ * Եւ ար-
ձակեա՛ց մովսէս զաներն իւր, և գնա՛ց յերկիր իւր։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Յամսեանն երրորդի ելանելոյ որդւոցն իղի յերկրէն ԽԶ
եգիպտացւոց. յաւուրն յայնմիկ եկին յանապատն
2 սինայ։ * Չուեցին յռափիդիմայ, և եկին յանապատն
սինայի. և բանակեցան յանապատի անդ. և բանակե-
3 ցաւ իէլ անդ հանդէ՛պ լերինն։ * Եւ մովսէս ել 'ի
լեառնն այ։ և կոչեաց զնա ած 'ի լեռնէ անտի և ա-
սէ. Ա՛յսպէս ասասցես տանն յակոբայ, և պատմես-
4 ցես որդւոցն իղի։ * Դուք ձեզէն տեսէք՝ որչափ ինչ
արարի ընդ եգիպտացիսն. և առի զձեզ իբրև 'ի վերայ
5 թևո՛ց արծուոյ՝ և յարեցի զձեզ առ իս։ * և արդ՝ եթէ
լսելով լուիցէք ձայնի իմում, և պահիցէք զուխտ իմ,
եղիջիք դուք ինձ ժողովուրդ սեպհական յամ ազգաց.
6 զի իմ է ամ երկիր. * և դուք եղիջիք ինձ 'ի թագաւո-
րութի, և 'ի քահանայութի՝ և յազգ սբ։ զա՛յս բանս
7 խօսեսցիս ընդ որդիսն իղի։ * Եկն մովսէս և կոչեաց
զծերս ժողովրդեանն. և ե՛դ առաջի նոցա զամ բանս
զայ-

---

(5) Յօրինակին պակասէր. 'ի ձեռին քում, և երթիցես. և ես։ (14) Ոմանք. Զյիշատակս ամաղեկայ։ (15) Յօրինակին՝ Տր ապաւէն իմ, նոր մուծեալ նշանակի։

ԳԼ. ԺԸ. (3) Ոմանք. Յորոց միումն անուն։ (8) Ոմանք. Աներոյն իւրում զամ ինչ զոր։ (13) Ոմանք. Յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ։ (14) Ոմանք. Զոր առնես դու ժողո՛՛։ (16) Այլք. Զհրամանս այ և զօրէնս նորա։

(18) Այլք. Եւ ամ ժողովուրդդ որ է։ (22) Այլք. Եւ թեթևացուսցեն 'ի։ (23) Յօրինակին՝ 'ի բնաբանի գրեալ՝ զօրացուսցէ քեզ ած, 'ի լուսանցսն ուղղագրէ՝ զքեզ. համաձայն այլոց։ (24) Ոմանք. Զամ զոր միանգամ ասաց։

ԳԼ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Յամսեանն երկրորդի ելա՛՛... յանապատն 'ի սինայ։ (4) Ոմանք. 'Ի վերայ թևոց արծուեաց։ (5) Յօրինակին պակասէր. Եղիջիք դուք ինձ ժողո՛՛։

զայսոսիկ զոր պատուիրեաց նմա ա՟ծ : * Պատասխանի 8
ետ ժողովուրդն միահամուռ , և ասեն • զամենայն ինչ
զոր ասաց ա՟ծ՝ արասցուք և լուիցուք : և տարաւ մովսէս
զպատգամս ժողովրդեանն առ ա՟ծ : * Եւ ասէ տ՟ր 9
ցմովսէս • ահաւասիկ ես եկից առ քեզ սեամբ ամպոյ,
զի լուիցէ ժողովուրդն մինչ ես ընդ քեզ խօսիցիմ•
և հաւատասցեն քեզ յաւիտեան : և պատմեաց մովսէս
զբանս ժողովրդեանն առ տ՟ր : * Եւ ասէ տ՟ր ցմովսէս • 10
էջ՝ դիր վկայութի ժողովրդեանն , և սրբեա զն՟ա այսօր
և վաղիւ , և լուասցեն զձորձս իւրեանց : * և պատրաստեսցին 11
աւուրն երրորդի : զի յաւուրն երրորդի
իջցէ տ՟ր յանդիման ամ՟ ժողովրդեանդ 'ի լեառնդ սինա :
*Եւ զատուցես զժողովուրդդ շուրջ՝ և ասասցես• 12
զգոյշ կացէք անձանց յելանելոյ 'ի լեառնն և մերձենալոյ
առ նա • զի ամ՟ որ մերձեսցի 'ի լեառնն՝ մահու
սատակեսցի : * Մի մերձեսցի 'ի նա ձեռն • քանզի քարամբք 13
քարկոծեսցի և նետիւք խոցոտեսցի : եթէ անասուն
լիցի և եթէ մարդ՝ մի կեցցէ : այլ յորժամ ձայնքն
և փողն և ամպն վերասցի 'ի լեռնէ անտի՝ ելցեն
նոքա 'ի լեառնն : * Եւ էջ մովսէս 'ի լեռնէ անտի առ 14
ժողովուրդն , և սրբեաց զնոսա • և լուացին զձորձս
իւրեանց : * և ասէ ցժողովուրդն • պատրաստ լերուք • 15
զերիս աւուրս 'ի կանայս մի մերձենայք : * Եւ եղև 16
յաւուրն երրորդի ընդ առաւօտն • ձայնք և փայլատակունք
և ամպ միգախառն 'ի վերայ լերինն սինայի
լինէին • և ձայն փողոյն հնչէր մեծաձայն : Եւ զարհուրեցաւ
ամ՟ ժողովուրդն որ էր 'ի բանակի անդ : * և 17
եհան մովսէս զժողովուրդն ընդ առաջ ա՟յ 'ի բանակէ
անտի • և կացոյց շուրջ զստորոտով լերինն սինայի :
* Եւ լեառն սինա ծխէր առ հասարակ • քանզի իջեալ 18
կայր ա՟ծ 'ի վ՟ր ն՟ր հրով • և ելանէր ծուխ նորա իբրև
զծուխ հնոցի : և զարհուրեցաւ ամ՟ ժողովուրդն յոյժ •
* քանզի հասանէին ձայնք փողոյն 'ի բաց , յառաջեալք 19
և սաստկացեալք յոյժ : մովսէս խօսէր՝ և ա՟ծ տայր
նմա ձայն : * Եւ էջ տ՟ր 'ի լեառնն սինա , 'ի գլուխ լերինն 20
: և կոչեաց տ՟ր զմովսէս 'ի գլուխ լերինն • և ել
անդր մովսէս : * Եւ խօսեցաւ ա՟ծ ընդ մովսիսի և ասէ 21
• էջ , դիր վկայութի ժողովրդեանդ գուցէ մերձենայցեն
հայել առ ա՟ծ , և անկանիցին բազումք 'ի նոցանէ
: * և քահանայքն որ մերձենան առ ա՟ծ՝ սրբեսցին 22
• գուցէ սատակիցէ 'ի նոցանէ տ՟ր : * Եւ ասէ մովսէս 23
ցա՟ծ • ոչ կարէ ժողովուրդն ելանել 'ի լեառնն
սինա • զի դու ինքնին ուխտեցեր մեզ՝ և ասացեր • թէ
զատուսցես զլեառնն և սրբեսցես զդա : * Եւ ասէ ցնա 24
տ՟ր , երթ էջ , և ել այսրէն դու և ահարոն ընդ քեզ •
բայց քահանայքն և ժողովուրդն մի ժտեսցին ելանել
առ ա՟ծ , գուցէ սատակիցէ 'ի նոցանէ տ՟ր : * Էջ մովսէս 35
առ ժողովուրդն՝ և ասէ ցնոսա :

Գլ. Ի.

Խօսեցաւ տ՟ր զամ՟ զպատգամս զայսոսիկ՝ և ասէ : 1
ա. * Ես եմ տ՟ր ա՟ծ քո որ հանի զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց 2
'ի տանէ ծառայութե : * մի եղիցին քեզ 3
բ. այլ աստուածք բաց յինէն : * Մի արասցես դու քեզ 4
կուռս ըստ ամ՟ նմանութե • որ ինչ յերկինս 'ի վեր , և
որ ինչ յերկիր 'ի խոնարհ , և որ ինչ 'ի ջուրս 'ի ներքոյ
երկրի : * մի երկիրպագանիցես ն՟ց , և մի պաշտեսցես 5
զն՟ս • զի ես եմ տ՟ր ա՟ծ քո՝ ա՟ծ նախանձոտ , որ հատուցանեմ՝
զմեղս հարանց՝ որդւոց , յերիս և 'ի չորս ազգս
6 ատելեաց իմոց : * և առնեմ ողորմութի 'ի հազար ազգս
7 սիրելեաց իմոց , և որք պահեն զհրամանս իմ : * Մի գ.
առնուցուս զանուն տ՟ն ա՟յ քոյ 'ի վերայ սնոտեաց • զի
ոչ սրբեսցէ տ՟ր զայն , որ առնուցու զանուն նորա 'ի
8 վերայ սնոտեաց : * Յիշեսջիր զօրն շաբաթուց սրբել դ.
9 զնա : * զվեց օր գործեսցես , և արասցես զամ՟ գործս
10 քո : * յաւուրն եւթներորդի շաբաթ տ՟ն ա՟յ քում , մի
գործեսցես 'ի նմա զամ՟ գործ քո դու և ուստր քո և
դուստր քո , ծառայ քո , և աղախին քո • եզն քո և էշ
քո , և ամ՟ անասուն քո • և եկն քո և պանդուխտն քո որ
11 'ի քեզ : * Զի զվեց օր արար տ՟ր ա՟ծ զերկինս և զերկիր ,
և զծով և զամ՟ որ 'ի նոսա , և հանգեաւ յաւուրն
եւթներորդի • վ՟ն այնորիկ օրհնեաց տ՟ր զօրն եւթներորդ ,
12 և սրբեաց զնա : * Պատուեա զհայր քո և զմայր ե.
քո • զի քեզ բարի լինիցի , և զի երկայնակեաց
լինիցիս 'ի վերայ երկրին բարութե՝ զոր տ՟ր ա՟ծ տայցէ
13 քեզ : * Մի սպանաներ : * Մի շնար : * Մի գողանար : զ. է.
14 * Մի սուտ վկայութի վկայեր զընկերէ քումմէ : ը. թ.
15 * Մի ցանկանար տան ընկերի քոյ , և մի անդոյ նորա : ժ.
16 մի ցանկանար կնոջ ընկերի քոյ , և մի ծառայի ն՟ր , և մի
17 աղախնոյ ն՟ր , և մի եզին ն՟ր , և մի իշոյ ն՟ր , և մի ամ՟
անասնոյ ն՟ր • և մի ա՟մի զինչ ընկերի քոյ իցէ :
18 * Եւ ամենայն ժողովուրդն տեսանէր զձայնն և զճառագայթն , և զբարբառ փողոյն՝ և զլեառնն ծխեալ : խէ.
զահի հարաւ ամ՟ ժողովուրդն , և խորշեցաւ • եկաց 'ի
19 հեռաստանէ : * Եւ ասեն ցմովսէս • դու խօսեաց ընդ
մեզ՝ և լուիցուք • և մի խօսեսցի ընդ մեզ ա՟ծ՝ գուցէ
20 մեռանիցիմք : * Եւ ասէ ցն՟ա մովսէս • քաջալերեցարուք •
զի վ՟ն փորձելոյ զձեզ եկն առ ձեզ ա՟ծ • ո՟ր
21 զի լինիցի երկիւղ ն՟ր 'ի ձեզ , զի մի մեղանչիցէք : * և
կայր ժողովուրդն 'ի հեռաստանէ • Եւ մովսէս եմուտ
22 'ի մէգն ուր էր ա՟ծ : * Եւ ասէ տ՟ր ցմովսէս • այսպէս
ասասցես դու տանդ յակոբայ , և պատմեսցես որդւոցդ
ի՟լի : դուք ձեզէն տեսէք , զի յերկնից խօսեցայ ընդ
23 ձեզ : * Մի առնիցէք ձեզ աստուածս ոսկեղէնս և աստուածս
24 արծաթեղէնս : * Սեղան՝ հողեղէն արասջիք
ինձ , և մատուսջիք 'ի նմա զողջակէզս ձեր , և զփրկութիս
ձեր , զոչխարս ձեր , և զարջառս ձեր • յամ՟ տեղիս
ուր անուանեցից զանուն իմ անդ • և եկից առ
25 քեզ և օրհնեցից զքեզ : * Ապա թէ սեղան 'ի քարանց
առնիցես ինձ , մի շինեսցես զնոսա կոփածոյս • քանզի
զձեռին գործին քո մերձեցուցեր 'ի նա , և պղծեալ
26 է : * Մի ելանիցես ընդ աստիճանս 'ի սեղան իմ , զի
մի մերկասցին առականք քո 'ի վերայ ն՟ր :

Գլ. ԻԱ.

1 Եւ այս իրաւունք են զոր դիցես առաջի ն՟ց :
2 * Եթէ գնեսցես ծառայ եբրայեցի , զվեց ամ՟ ծառայեսցէ քեզ • խը.
և յամին եւթներորդի՝ գնասցէ ազատ
3 ձրի : * Թէ ինքն միայն մտեալ իցէ՝ միայն գնասցէ • և
եթէ կնաւ հանդերձ մտեալ իցէ՝ ելցէ և կինն ընդ
4 նմա : * Ապա թէ տէրն իւր տայցէ նմա կին , և ծնանիցի
նմա ուստերս և դստերս , կինն և որդիքն՝ տեառն
5 ն՟ր եղիցին • և նա միայն ելցէ : * Ապա թէ պատասխանի
տուեալ ասիցէ ծառայն • սիրեցի զտէր իմ , և
6 զկին իմ , և զորդիս իմ • և ոչ գնամ յազատութի : * տարցի
զնա տէրն իւր յատեան ա՟յ • և ապա մատուսցէ զնա

առ

---

(9) Օրինակ• Զբանս ժողովրդեանն առ տ՟ն : (12) Ոսկան• Եւ զատուցեալ ժողովուրդն շուրջ և : (12) Այլք• Եւ մերձենալոյ 'ի նա : (13) Օրինակ• Վերասցին 'ի լեռնէ անտի՝ ելանիցեն նոքա 'ի լեառն : (18) Օրինակ• Եւ ելանէր ծուխ ն՟ր իբրև : (19) Այլք• Ձայնքն փողոյն 'ի բաց առաջացեալք և : (22) Յօրինակին պակասէր• Եւ քահանայքն :
Գլ. Ի. (3) Այլք• Մի եղիցին քեզ աստուածք : (4) Օրինակ• Ըստ ամի նմանութե . . . 'ի վեր է , և որ ինչ յերկրի : (7) Յօրինակին• Սրբեսցէ տ՟ր զայնոսիկ , որ առնուցու : (10) Այլք• Եւ պանդուխտն որ 'ի քեզ :

(12) Այլք• Զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ : (18) Օրինակ• Զձայնն և զճառագայթն , և զբարբառ : (25) Յօրինակին 'ի բնաբանին կրկին [illegible] այսպէս գրեալ , զձեռին • գործին • 'ի լուսն՝՝ նշանակի 'ի մէջ բերել• քո• որ մեք համաձայն այլոց եդաք գործին քո : (26) Օրինակ• Զի մերկասցին , ընդ որում զառաջինն երկու գրեալ և 'ի բնաբան օրինակի մերում , և յետոյ նովին յետամնեալ յաւելեալ է 'ի վերայ՝ մի :
Գլ. ԻԱ. (4) 'Ի լուսն՝՝• Եւ ծնանիցի նմա ուստերս և դստերս , համաձայն այլոց 'ի բնաբ՝՝ : (6) Այլք• Զունկն ն՟ր հերամբ :

առ սեամս դրանն, և ծակեսցէ զունկն նր հերևամբ,
և ծառայեսցէ նմա յաւիտեան:
Խթ * Իսկ եթէ վաճառեսցէ ոք զդուստր իւր յաղախնութի, 7
մի գնասցէ որպէս ելանիցեն աղախնայք: * եթէ 8
ոչ լինիցի հաճոյ յաչս տեառն իւրոյ՝ որում հաստատեցաւն,
փրկեսցէ զնա. բայց յազգ օտար՝ չէ իշխան վաճառել,
զի անարգեաց զնա: * Ապա թէ որդւոյ իւ- 9
րում հաստատեսցէ զնա, ըստ օրինաց դստերաց ա-
րասցէ նմա: * Ապա թէ առնլով այլ առնուցու. 10
զօրէնն և զհանդերձ նր և զմերձաւորութի մի հատցէ
'ի նմանէ: * Ապա թէ զերիս զայսոսիկ ոչ առնիցէ 11
նմա, ձրի իսկ ելցէ առանց արծաթոյ:
Ծ * Եւ եթէ հարցէ ոք զոք՝ և մեռանիցի, մահու մեռցի 12
և նա: * Իսկ որ ոչ կամաւ՝ այլ ած մատնեաց 'ի ձեռս 13
նր, տաց նմա տեղի ուր փախիցէ սպանողն: * Իսկ 14
եթէ մտաբերիցէ ոք յընկեր իւր սպանանել զնա նենգութե՝
և փախիցէ, և 'ի սեղանոյ իմմէ առնուցուս զնա
և սպանանիցես:
ԾԱ * Որ հարկանէ զհայր իւր, կամ զմայր իւր, մահու 15
մեռցի:
ԾԲ * Որոք գողասցի յորդւոցն Իղի՝ և վաճառեսցէ զնա, և 16
գտցի առ նմա, մահու մեռցի:
ԾԳ * Որ բամբասեսցէ զհայր իւր՝ կամ զմայր իւր, մահու 17
մեռցի:
ԾԴ * Եթէ կագիցեն արք երկու, և հարկանիցէ ոք 'ի նոցանէ 18
զընկեր իւր քարիւ կամ բռնցի. և ոչ մեռանիցի,
այլ դնիցի 'ի մահիճս: * Եթէ յառնիցէ այրն և շրջիցի 19
արտաքոյ 'ի ցպոյ, անպարտ լիցի որ եհարն. բայց
զխափանածոյ նր՝ և զբժշկութեն տուժեսցի:
ԾԵ * Եթէ ոք հարցէ զծառայ իւր՝ կամ զաղախին իւր գաւազանաւ, 20
և մեռցի 'ի ձեռաց նորա, դատաստանաւ
վրէժխնդրութի լիցի: * Բայց թէ մի օր՝ կամ երկուս 21
կեցցէ, մի խնդրեսցի վրէժն. զի գինք արծաթոյ իւ-
րոյ են:
ԾԶ * Իսկ եթէ կռուիցին արք երկու, և հարկանիցեն զղ- 22
կին յղի և ելանիցէ սաղմն աննկար, կէս վնասու
տուժեսցի. որչափ ինչ արկանիցէ նմա այր կնոջն, և
տացէ աղաչելով: * Ապա թէ կերպարանեալ իցէ. տա- 23
ցէ անձն ընդ անձին: * ական ընդ ական, ատամն ընդ 24
ատաման, ձեռն ը̄ ձեռին, ոտն ը̄ ոտին, * խարան 25
ընդ խարանի, վէր ը̄ վիրի. հարուած ը̄ հարուածոյ:
ԾԷ * Իսկ եթէ հարցէ ոք զական ծառայի իւրոյ, կամ զական 26
աղախնոյ իւրոյ, և կուրացուսցէ, արձակեսցէ զնոսա
ազատս փոխանակ ական նց: * Եւ եթէ զատամն ծա- 27
ռայի իւրոյ, կամ զատամն աղախնոյ թափեսցէ, ար-
ձակեսցէ ազատ փոխանակ ատաման նց:
ԾԸ * Իսկ եթէ հարցէ ցուլ զայր կամ զկին, և մեռանի- 28
ցին, ցուլն՝ քարկոծ լիցի, և միս նր մի կերիցի. և տէր
ցլուն անպարտ լիցի: * Ապա թէ ցուլն հարկանող ի- 29
ցէ յերէկն և յեռանտն, և բողոքեալ իցէ տեառն նր,
և նր չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ. և սպանանիցէ զայր կամ
զկին, ցուլն քարկոծ լիցի, և տէր ցլուն առ նմին մեռ-
ցի: * Իսկ եթէ փրկանք անկանիցին 'ի վերայ նր, տա- 30
ցէ փրկանս ընդ անձին իւրում, ըստ ամի որչափ ինչ
արկանիցեն նմա գին: * Եւ եթէ զուստր կամ զդ- 31
դուստր հարկանիցէ, ը̄ նմին օրինակի արասցեն նմա:
* Իսկ եթէ զծառայ կամ զաղախին հարկանիցէ ցուլն, 32
երեսուն կրկին սատեր արծաթոյ տացէ տեառն նց.
և ցուլն քարկոծ լիցի:
ԾԹ * Իսկ եթէ բացցէ ոք հոր, կամ փորեսցէ ջրհոր, և 33
ոչ խփանիցէ զնա, և անկանիցի անդ արջառ՝ կամ էշ:
* տէր հորոյն տուժեսցի արծաթ, և տացէ տեառն նր. 34
և շաղիղն նորա լիցի:

35 * Իսկ եթէ հարցէ ցուլ ուրուք զցուլ ընկերի իւրոյ՝ Կ
և մեռցի. վաճառեսցեն զցուլն կենդանի, և բաժանես-
ցեն զգինս նորա, և զցուլն սպանեալ՝ բաժանեսցեն:
36 * Ապա թէ յերէկն և յեռանտն գիտէին զցուլն, և բո-
ղոքեալ իցէ տեառն նր, և նր չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ
զնա, տուժեսցի ցուլ ը̄ ցլուն, և սպանեալն նր լիցի:

ԳԼ. ԻԲ.

1 Իսկ եթէ գողասցի ոք արջառ կամ ոչխար, և սպանցէ ԿԱ
կամ վաճառեսցէ, հինգ արջառ ընդ արջառոյն
տուժեսցի. և չորս ոչխար ընդ ոչխարին:
2 * Իսկ եթէ յական գտանիցի գող. և խոցեալ մեռցի, չէ ԿԲ
3 այն նմա 'ի սպանութի: * Ապա թէ արեն 'ի վր նր ծագիցէ,
մահապարտ է, փոխարէն մեռցի: Ապա թէ ոչինչ
գտանիցի նր, վաճառեսցի փոխանակ գողութեն իւրոյ:
4 * Իսկ եթէ ըմբռնեսցի, և գտցի 'ի ձեռին նր գողօնն՝
յարջառոյ և յիշոյ մինչև ցոչխար՝ կրկին տուժեսցի:
5 * Եթէ արածիցէ ոք զանդ՝ կամ զայգի, և թողլ տացէ ԿԳ
խաշին իւրում արածել զանդ այլոց, յիւրմէ անդոյ
անտի տուժեսցի ըստ արդեանն: Ապա թէ զամ իսկ
զանդն արածիցէ, զընտիր կողմն անդոյ իւրոյ, և զընտիր
այգւոյ իւրոյ տուժեսցի:
6 * Իսկ եթէ ելանիցէ հուր, և գտանիցէ փուշ, և ընդ ԿԴ
նմին այրիցէ զկալ՝ կամ զորան կամ զանդ, տուժելով
տուժեսցի որոյ զհրդեհն հանեալ իցէ:
7 * Իսկ եթէ ոք տացէ ընկերի իւրում արծաթ, կամ ԿԵ
այլ ինչ կարասի զևր յաւանդ, և գողանայցի 'ի տանէ
առնն. եթէ գտցի որ գողացաւն, կրկին տուժեսցի:
8 * Ապա թէ ոչ գտցի որ գողացաւն, մատիցէ տէր տանն
առաջի այ, և երդուիցի, եթէ իւր չէ նենգեալ ամենեւին
9 զաւանդ ընկերի իւրոյ. * ըստ ամ վնասակար
բանի, յարջառոյ՝ և յիշոյ՝ և յոչխարէ, և 'ի հանդերձէ,
և յամ կորստենէ որում վնասակար առնիցեն: Որ զինչ
իցէ՝ առաջի այ եկեսցէ դատաստան երկոցուն. և որ
ոք 'ի նոցանէ ըմբռնեսցի 'ի ձեռն այ, կրկին տուժեսցի
10 ընկերի իւրում: * Եւ եթէ տացէ ոք ընկերի իւ-
րում էշ, կամ եզն, կամ ոչխար, կամ այլ ինչ անասուն
'ի պահեստ, և բեկցի՝ կամ մեռցի՝ կամ գերի վարեսցի,
11 և ոչ ոք գիտասցէ. * երդումն այ լիցի 'ի մէջ
երկոցուն, եթէ նենգանօք ինչ չիցէ գնացեալ ամենեւին
ընդ աւանդ ընկերին իւրոյ. ապա յանձն առցէ
12 տէր նր. և մի տուժեսցի: * Իսկ եթէ գողութբ գողանայցի
13 'ի նմանէ, տուժեսցի տեառն նր: * Ապա թէ
գազանաբեկ լինիցի, ածցէ վկայ 'ի դէշ անդր. և մի
տուժեսցի:
14 * Իսկ եթէ ոք խնդրեսցէ անօթ յընկերէ իւրմէ, և ԿԶ
բեկցի կամ մեռցի, կամ գերի գնասցէ, և տէր նորա
15 չիցէ ընդ նմա, տուժելով տուժեսցի: * Ապա թէ տէր
նր ընդ նմա իցէ՝ ոչ տուժեսցի: Ապա թէ 'ի վարձու
առեալ իցէ, ընդ վարձուց իւրոց եղիցի նմա:
16 * Իսկ եթէ ոք խաբեսցէ զկոյս զոչ խօսեալ՝ և ննջեսցէ ԿԷ
17 ընդ նմա, վարձանօք վարձեսցի զնա իւր կնութե: * Եւ
եթէ ոչ առնուցու յանձն հայր նր տալ զնա նմա կնութե,
տուժեսցի արծաթ հօր նր որչ իցեն վարձանք կուսից:
18 * Զկախարդս մի ապրեցուցանիցէք: ԿԸ
19 * Զամենայն որ խառնակիցի ընդ անասուն, մահու ԿԹ
սպանանիջիք:
20 * Որ դից զոհէ՝ սատակեսցի, բայց միայն տն: Հ
21 * Զպանդուխտն՝ մի չարչարիցէք՝ և մի նեղէք զնա, զի ՀԱ
և դուք պանդուխտք էիք յերկրին Եգիպտացւոց:
22 * Զամ այրի՝ և զորբ՝ մի չարչարիցէք: * ապա թէ ՀԲ
23 չարչարելով չարչարիցէք զնոսա, և բողոք բարձեալ ա-
ղա-

---

(8) Ոմանք. Որում հաստատեցաւն: (9) Ոմանք. Որդւոյ իւրում հաստատեսցէ զնա: (12) Այլք. Եթէ հարցէ ոք: (18) Բազումք. Եթէ կագիցին արք եր": (19) Յօրինակին. Եւ շրջիցի արտաքոյ 'ի սպոյ: (20) Ոմանք. Եւ մեռցի 'ի ձեռանէ նր: (26) Ոմանք. Իսկ եթէ ոք հարց. և կուրացուցանէ, ար": (27) Այլք. Արձակեսցէ ազատս:

(32) Ոմանք. Կրկին սատեր արծաթ տացէ: (36) Ոմանք. Եւ տեառն նր չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ. . . ցուլ ընդ ցլոյ: Գլ. ԻԲ. (2) Այլք. Եւ խոցեալ մեռանիցի: (7) Ոմանք. Եւ գողանայցէ 'ի տանէ: (11) Ոմանք. 'Ի միջի երկոցուն: (16) Ոսկան. Խաբեսցէ զկոյս խօսեալ: (20) Ոմանք. Որ դից զոհիցէ, սատա": (21) Այլք. Եւ մի նեղիցէք զնա:

աղաղակեսցեն առ իս. լսելով լուայց աղաղակի նց : * Եւ 24
բարկացայց սրտմտութբ և կոտորեցից զձեզ սրով. և
եղիցին կանայք ձեր այրիք, և մանկունք ձեր որբք :
ՀԳ. * Եւ եթէ արծաթ փոխ տացես եղբօր քում, որ աղքատ 25
իցէ՝ առ քեզ, մի ճեպեսցես զնա. և մի արկանիցես
նմա տոկոսիս :
ՀԴ. * Եւ եթէ գրաւեսցես զբաճկոն ընկերի քոյ, նախ քան 26
զմտանել արեւու դարձուսցես անդրէն : * զի այն է 27
վերարկու նորա, և այն է հանդերձ առականաց նորա
որով ննջիցէ : և եթէ բողոքիցէ առ իս՝ լուայց նմա.
քանզի ողորմած եմ:
ՀԵ * Զաստուածս քո մի բամբասիցես : և զիշխան ժողովրդեան 28
քոյ մի հայհոյեսցես :
ՀԶ * Զպտուղ կալոյ քոյ և զհնձանի մի հատանիցես : 29
ՀԷ Զանդրանիկս որդւոց քոց ինձ տացես : * Նոյնպէս արասցես 30
զարջառ քո, և զոչխար քո, և զէշ քո : զեւթն
օր՝ եղիցի ընդ մօրն իւրում, և յաւուրն ութերորդի՝
տացես զնա ինձ :
ՀԸ * Եւ մարդք սուրբք լինիջիք ինձ, զի ես եմ տր ած 31
ձեր : Զմիս գազանաբեկին 'ի բացի՝ մի ուտիցէք, այլ
շան ընկեսջիք :

ԳԼ. ԻԳ.

ՀԹ Եւ համբաւ սուտ՝ մի ընդունիցիս : 1
Ձ Մի հաւանիցիս ը̄ անիրաւի՝ լինել վկայ անիրաւ :
ՁԱ * Մի յօժարեսցիս ընդ բազումս 'ի չարիս : 2
ՁԲ Մի յաւելուցուս 'ի բազմութն միտել ընդ բազումս
առ 'ի խոտորելոյ զիրաւունս : * և մի ողորմեսցիս տնանկին 3
'ի դատաստանի :
ՁԳ * Եւ եթէ պատահեսցիս եզին թշնամւոյ քոյ, կամ 4
իշոյ նր մոլորելոյ, դարձուսցես և հասուսցես զնա առ
նա : * Եւ եթէ տեսանիցես զգրաստ ընկերի քոյ՝ անկեալ 5
ընդ բեռամբ, մի զանց առնիցես զնովաւ, այլ
յարուսցես զնա ընդ նմա :
ՁԴ * Մի խոտորիցես զիրաւունս տնանկին 'ի դատաստանի 6
իւրում : * Յամենայն՝ 'ի զրուց բանէ՝ 'ի բաց լինիցիս. 7
և զարդարն և զանպարտն մի սպանանիցես. և զամպարիշտն
մի արդարացուցանիցես վն կաշառաց. * և կաշառ՝ 8
մի առնուցուս. զի կաշառ կուրացուցանէ զաչս
համարձակահայեաց, և ապականէ զբանս արդարս :
ՁԵ * Եւ զպանդխտն մի նեղես. քանզի ճանաչէք դուք 9
զանձինս պանդխտաց. զի և դուք պանդուխտք էիք
յերկրին եգիպտացւոց :
ՁԶ * Զվեց ամ սերմանեսցես զերկիր քո, և ժողովեսցես 10
զարմտիս նր : * և յամին եւթներորդի թողուլ արասցես, 11
և հանգուսցես զնա : և կերիցեն տնանկք ազգի
քոյ. և զմնացեալն 'ի նոցանէ կերիցեն գազանք վայրի.
այնպէս արասցես զայգի քո և զձիթենի քո :
ՁԷ * Զվեց օր գործեսցես զգործ քո. և յաւուրն եւթներորդի 12
հանգիցէ եզն քո և էշ քո, և հանգիցէ որդի
աղախնոյ քոյ և պանդխտին :
ՁԸ * Զամենայն զոր ասացի ձեզ՝ պահեսջիք. և զանուն 13
աստուածոց օտարաց մի յիշիցէք. և մի լուիցի 'ի բերանոյ
ձերմէ :
ՁԹ * Երիս ժամանակս 'ի տարւոջ արասջիք ինձ տօնս : 14
* Զտօն բաղարջակերացն պահեսջիք. զեւթն օր բաղարջ 15
կերիջիք, որպէս պատուիրեցի ձեզ ըստ ժամանակի
ամսոյն կանխոց. զի 'ի նմա ելէք դուք յերկրէն եգիպտացւոց :
ոչ երեւեսցիս առաջի իմ դատարկաձեռն :
16 * Եւ զտօն ամառայնոյ առաջնոյ արմտեաց քոց արասցես
զգործոց քոց, որ ինչ վարեալ իցէ յանդի քում :
Եւ զտօն կատարածի ելից տարւոյն, 'ի ժողովել զգործոց
17 քոց յանդէ : * Երիս ժամանակս 'ի տարւոջ յանդիման
լիցի ամ արու քո առաջի տն այ :
18 * Եւ մի զոհեսցես 'ի վերայ խմորոյ զարիւն զոհից Ղ.
քոց : և մի ագցի ճարպ տօնի իմոյ մինչև ցառաւօտ :
19 * Զպտուղս առաջինս արմտեաց քոց բերցես 'ի տուն
տն այ քոյ : Եւ մի եփեսցես զգառն 'ի կաթն մօր իւրոյ :
20 * Եւ ահաւասիկ ես առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի երեսաց ՂԱ.
քոց, զի պահեսցէ զքեզ 'ի ճանապարհի. ոչ զի տարցի
21 զքեզ յերկիրն, զոր պատրաստեցի քեզ : * Զգոյշ լեր
անձին քում և լուիցես, և մի անհաւան լինիցիս նմա.
զի ոչ խորշեսցի 'ի քէն. քանզի անուն իմ 'ի վերայ նր
22 է : * Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի իմում, և արասցես
զամ զոր ինչ ասացի քեզ, եղէց թշնամի թշնամեաց
քոց. և հակառակ կացից հակառակորդաց քոց :
23 * զի երթիցէ հրեշտակ իմ առաջնորդել քեզ. և տարցի
զքեզ առ ամովրհացին, և քետացի, և փերեզացի, և
քանանացի, և գերգեսացի, և խեւացի, և յեբուսացի.
24 և սատակեցից զնոսա : * Մի պագանիցես երկիր աստուածոց
նց, և մի պաշտեսցես զնս. և մի առնիցես ըստ
գործոց նց, այլ քակելով քակեսցես զնոսա, և մանրելով
25 մանրեսցես զարձանս նց : * Եւ պաշտեսցես զտր
ած քո. և օրհնեցից զհաց քո և զջուր քո, և դարձուցից
26 'ի ձէնջ զախտ : * և մի եղիցի անսերմ և ամուլ
27 յերկրի քում. զթիւ աւուրց քոց լցուցից : * և զահ
իմ առաքեցից առաջնորդել քեզ. և զարհուրեցուցից
զամ ազգս յորս մտանիցես 'ի նոսա : Եւ տաց զամ
28 հակառակորդս քո փախստականս : * և առաքեցից առաջի
քո զպիծակ. և մերժեսցէ զամովրհացին, և զխեւացին,
և զքանանացին, և զքետացին յերեսաց քոց :
29 * Եւ ոչ մերժեցից զնս յերեսաց քոց 'ի միում ամի. զի
մի երկիրն աւերակ լինիցի, և բազմանայցեն 'ի վերայ
30 քո գազանք երկրին : * առ սակաւ սակաւ մերժեցից
զնոսա 'ի քէն. մինչև աճեսցես և ժառանգեսցես զերկիր :
31 * Եւ եդից զսահմանս քո 'ի կարմիր ծովէ մինչև
'ի ծովն փղշտացւոց. և յանապատէն մինչև ցգետն մեծ
եփրատ : և մատնեցից 'ի ձեռս ձեր զբնակիչս երկրին.
32 և մերժեցից զնս 'ի քէն : * Եւ դու՝ մի դնիցես
33 ընդ նս, և ընդ դիս նոցա ուխտ : * և մի բնակեսցեն
յերկրի քում, զի մի յանցուցանիցեն զքեզ առ իս :
զի եթէ ծառայեսցես դից նոցա, նոքա լիցին քեզ 'ի
գայթագղութի :

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ ասէ ցմովսէս. Ել առ տր, դու և ահարոն, և ՂԲ
նաբադ և աբիուդ՝ և եւթանասուն այր 'ի ծերոցն
2 իլի : և երկիր պագցեն տն 'ի հեռաստանէ : * Եւ
մերձեսցի մովսէս միայն առ ած. և նոքա մի մերձեսցին :
բայց ժողովուրդն մի ելցէ ընդ նոսա :
3 * Եւ եմուտ մովսէս և պատմեաց ժողովրդեանն զամ ՂԳ.
պատգամս այ, և զամ իրաւունս : Պատասխանի ետ
ամ ժողովուրդն 'ի մի ձայն՝ և ասեն. զամ պատգամս
զոր խօսեցաւ տր՝ արասցուք և լուիցուք :
4 * Եւ գրեաց մովսէս զամ զպատգամսն տն : Եւ կանխեալ ՂԴ.
մովսէսի ընդ առաւօտն, շինեաց սեղան 'ի ստո

---

(25) Ոսկան յաւելու. Որ աղքատ իցէ և բնակիցէ առ քեզ : (28) Ոմանք. Եւ զիշխանս ժողովրդեան քո մի : (31) Յայլս պակասի. Լինիջիք ինձ. զի եսեմ տր ած ձեր : (31) Ոմանք. Զմիս գազանաբեկին 'ի բացէ՝ մի ու'': Գլ. ԻԳ. (1) Այլք. Եւ զհամբաւ սուտ : (4) 'Ի լուս''. Եւ եթէ պատահիցես, համաձայն այլոց 'ի Բնաբ'': (7) Ոմանք. Վն կաշառի : և ոմանք. Վն կաշառոց : (8) Այլք. Զաչս համարձակահայեցաց : (9) Այլք. Եւ զպանդուխտն մի նեղիցես : (11) Ոմանք. Այնպէս արասցես զայգին քո : (18) 'Ի լուս''. Եւ մի զոհիցես. համաձայն այլոց 'ի Բնաբ'':

(21) Ոմանք. Եւ լուիցես նմա, և մի անհա'': (23) Բազումք. Հրեշտակ իմ առաջնորդ քեզ : (28) Ոմանք. Եւ զքետացին 'ի քէն : Եւ ոչ մերժե'': (30) Ոմանք. Եւ ժառանգեսցես զերկիրն : (31) Ոմանք. Մինչև 'ի գետն մեծ եփրատ : (33) Բազումք. Նոքին լինիցին քեզ 'ի գայթագ'':
Գլ. ԻԴ. (1) Յօրինակին մերում տն ասելոյ՝ ոչ գրեալ է. յամ գրչագիր օրինակս՝ այս անուն որպէս առաջարկեալ ծայր գիր՝ նաբադ, և ոչ նադաբ, ոչ ասէ ոսկան : (4) Ոսկան. Եւ երկոտասան վէմս :

րոտ լերինն • և երկոտասան վէմ կանգնեաց ըստ
երկոտասան ազգացն Իէլի :
ՂԵ * Եւ առաքեաց զերիտասարդս որդւոցն Իէլի , և 5
հանին ողջակէզս , և զոհեցին զոհս փրկութե այ որթս :
* Եւ առեալ մովսիսի զկէս արեանն արկ 'ի 6
խառնելիսն • և զկէս արեանն եհեղ առաջի սեղանոյն : * և 7
առեալ զգիր ուխտին ընթերցաւ յականջս ժողովրդեանն:
Եւ ասեն , զամ զոր խօսեցաւ տր՝ արասցուք և
լուիցուք : * Եւ առեալ մովսիսի զարիւնն , ցանեաց 8
զժողովրդեամբն՝ և ասէ • ահա այս արիւն է ուխտին զոր
ուխտեաց տր ընդ ձեզ վս ամ բանիցս այսոցիկ :
ՂԶ * Եւ ելին մովսէս և ահարոն , և նաբադ և աբիուդ՝ և 9
եւթանասունք 'ի ծերոցն Իէլի : * և տեսին զտեղին ուր 10
կայր ած Իէլի • և ընդ ոտիւք նորա իբրև զգործ
աղիւսոյ շափիղայ • և իբրև զտեսիլ հաստատութե
երկնից սրբութե : * Եւ յընտրելոցն Իէլի ոչ ծախեցաւ և 11
ոչ մի • և երևեցան 'ի տեղւոջն այ • և կերան և արբին :
ՂԷ * Եւ ասէ տր ցմովսէս • Ել առ իս 'ի լեառնն , և 12
անդ լինիջիր : և տաց քեզ տախտակս քարեղէնս և օրէնս և
պատուիրանս զորս գրեցի , լինել նց օրէնսդիր : * 13
Յարեաւ մովսէս և յեսու պաշտօնեայ նորա , և ելին 'ի
լեառնն այ : * և ասէ ցծերսն • դադարեցէք այդր 14
մինչև դարձցուք առ ձեզ : և ահա ահարոն և ովր ընդ ձեզ
են : եթէ ուրուք դատաստան ինչ լինիցի , երթիցեն
առ նոսա : * Եւ ել մովսէս 'ի լեառնն • և ծածկեաց 15
ամպն զլեառնն : * և իջին փառքն այ 'ի լեառնն սինա • 16
և ծածկեաց զնա ամպն զվեց օր : Եւ կոչեաց տր
զմովսէս յաւուրն եւթներորդի 'ի միջոյ ամպոյն : * և տեսիլ 17
փառացն տն իբրև զհուր բորբոքեալ 'ի վերայ գլխոյ
լերինն՝ յանդիման որդւոցն Իէլի : * Եւ եմուտ մովսէս 18
'ի մէջ ամպոյն , և ել 'ի լեառնն • և էր մովսէս 'ի լերին
անդ զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր :

ԳԼ• ԻԵ•

ՂԸ Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ասէ : * Ասասցես 1
ցորդիսն Իէլի • և առէք ինձ պտուղ 'ի նոցանէ , 2
որոց հաճոյ թուեսցի 'ի սիրտս իւրեանց և առնուցուք
զպտուղս իմ: * Եւ այս է պտուղն զոր առնուցուք 'ի 3
նոցանէ • ոսկի , և արծաթ , և պղինձ , * և կապուտակ , 4
և ծիրանի • և կարմիր կրկին , և բեհեզ մանեալ • և մազ
այծեայ • * և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալս • և մորթս 5
կապուտակեալս • և փայտս անփուտս : * Եւ եւղ 6
լուսոյ • և խունկս յեւղ օծման՝ և 'ի հանդերձանս խնկոց :
* և ականս սարդիոնս • և ականս գրոյ 'ի գործ 7
վակասին • և զպճղնաւորն : * Եւ արասցես ինձ սրբութի , և 8
երևեցայց 'ի ձեզ : * Եւ արասցես ինձ ըստ ամի զոր 9
ցուցից քեզ 'ի լերինն • օրինակ խորանին՝ և օրինակ
ամենայն սպասուց նորա : * և այսպէս արասցես : 10
ՂԹ Արասցես տապանակ վկայութե յանփուտ փայտից :
յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութե նորա ,
և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութի նր , և 'ի կանգնոյ և
'ի կիսոյ զբարձրութե նր : * Եւ պատեսցես զնա 11
ոսկւով սրբով ներքոյ , և արտաքոյ օծցես զնա : և
արասցես 'ի նմա ծնօտս ոսկիս շուրջ շրջանակաւ : * Եւ 12
ձուլեսցես 'ի նմա չորս օղամանեակս ոսկիս • և դիցես 'ի
չորեցունց կողմանց նր երկուս օղամանեակս 'ի միոջէ
կողմանէ • և երկուս օղամանեակս 'ի միւսմէ
կողմանէ : * Եւ արասցես լծակս յանփուտ փայտից • և 13
պատեսցես զնոսա ոսկւով : * և ագուսցես զլծակսն՝ 14
յօղամանեակսն 'ի կողմանս տապանակին , բառնալ նոքօք
զտապանակն : * զի յօղամանեակս տապանակի 15
կասկառնայցն կայցեն լծակքն , անշարժք անդստին 'ի
16 նմանէ : * Եւ դիցես 'ի տապանակին զվկայութիւն զոր ես
17 տաց քեզ : * Եւ արասցես զքաւութին խնկակալ
յոսկւոյ սրբոյ : յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութի
18 նր , և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութե նր : * Եւ
արասցես երկուս քրովբէս ոսկիս ճախարակեայս • և
19 դիցես զնս 'ի վերայ երկոցունց կողմանց քաւութեն : * և
լինիցին քրովբէքն՝ մի 'ի միոջէ կողմանէ , և մի 'ի
20 միւսմէ կողմանէ քաւութեն : * Եւ արասցես երկուս
քրովբէս 'ի վերայ երկոցունց կողմանց նր : և լիցէ քրովբէիցն
տարածեալ զթևս իւրեանց 'ի վերուստ • և հովանի
անիցեն թևօք իւրեանց 'ի վերայ քաւութեն • և երեսք
նց յանդիման միմեանց , զի 'ի քաւութին հայեսցին
երեսք քրովբէիցն : Եւ դիցես զքաւութին 'ի վերայ
21 տապանակին 'ի վերուստ կողմանէ : * Եւ դիցես 'ի
22 տապանակի անդ զվկայութիւն զոր ես տաց քեզ : * Եւ
յայտնեցայց քեզ անտի • և խօսեցայց ընդ քեզ 'ի
վերուստ 'ի քաւութե անտի • 'ի միջոյ երկուց քրովբէիցն ,
որ լիցեն 'ի վերայ տապանակին վկայութե , ըստ ամի
զոր պատուիրեցի քեզ առ որդիսն Իէլի :
23 * Եւ արասցես սեղան յանփուտ փայտից • յերկուց Ճ
կանգնոց զերկայնութի նորա , և 'ի կանգնոյ զլայնութի
24 նր , և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութի նորա : * Եւ
պատեսցես զնա ոսկւով սրբով • և արասցես նմա ծնօտս
25 ոսկիս շուրջանակաւ շուրջանակի : * և արասցես նմա
պսակ ուղղեան շուրջանակի : և արասցես պսակին
26 ծնօտս շուրջանակաւ շուրջանակի : * Եւ արասցես նմա
չորս օղամանեակս ոսկիս • և դիցես զօղամանեակսն 'ի
չորեսին կողմանսն , որ լիցեն չորեցունց ոտից նորա ,
27 * 'ի ներքոյ պսակին • և եղիցին օղամանեակքն լամբք
28 լծակացն , բառնալ նոքօք զսեղանն : * Եւ արասցես
զլծակսն յանփուտ փայտից , և պատեսցես զնս ոսկւով
29 սրբով • և բարձցի նոքօք սեղանն : * Եւ արասցես
ըզխնկաղացն և զտուփս նր , և զճաշակս , և
զնուիրանոցս նր , որովք նուիրեսցես • յոսկւոյ սրբոյ
արասցես զայն :
30 * Եւ դիցես 'ի վերայ սեղանոյ՝ հացն երեսաց ՃԱ
յանդիման իմ հանապազորդ :
31 * Եւ արասցես աշտանակ յոսկւոյ սրբոյ • ՃԲ
ճախարակեայ գործեսցես զաշտանակն • զի բունն , և տեղուանքն ,
և սկահքն , և գնդակքն , և շուշանքն՝ անդստին 'ի
32 նմանէ լիցէ : * Վեց ստեղունք արձակեալք 'ի կողմանց նր •
երեք ստեղունք աշտանակին 'ի միոջէ կողմանէ • և
33 երեք ստեղունք աշտանակին 'ի միւսմէ կողմանէ : * Եւ
երեք սկահաձևք ընկուզազարդք յօրինեալք 'ի միում
ստեղանն • և գնդակ և շուշան • և երեք սկահաձևք
ընկուզազարդք յօրինեալք 'ի միւսում ստեղանն • և
գնդակ և շուշան • նոյնպէս վեցեցունց ստեղանցն
34 արձակելոց յաշտանակէ անտի : * Եւ յաշտանակի անդ չորք
սկահաձևք ընկուզազարդք յարդարեալք • և գնդակք
35 և շուշանք նր : * Գնդակ 'ի ներքոյ երկուց ստեղանցն
անդստին 'ի նմանէ , և գնդակ 'ի ներքոյ երկուց ևս
ստեղանցն անդստին 'ի նմանէ • նոյնպէս արասցես
վեցեցունց ստեղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի :
36 * զի գնդակքն նց և ստեղունք անդստին 'ի նմանէ լիցեն •
37 համակ ճախարակեայ 'ի միոջէ ոսկւոյ սրբոյ : * Եւ
արասցես նմա ճրագարանս եւթն • և դիցես
զճրագարանսն 'ի վերայ աշտանակին • և տայցեն լոյս 'ի միոջէ
38 կողմանէ երեսաց նր : * Եւ զբազմակալս նր , և
39 զնեցուկսն արասցես յոսկւոյ սրբոյ : * 'ի տաղանդէ միոյ
40 յոսկւոյ սրբոյ արասցես զայն ամ սպաս : * Զգոյշ լեր
որպէս ցուցաւ քեզ օրինակ 'ի լերինն՝ արասցես :

ԳԼ•

---

(10) Ոմանք • Երկնից սրբութե : (14) Այլ • Եւ եթէ ուրուք դատ": (16) Ոմանք • Եւ ծածկեաց զնոսա ամպն :

Գլ• ԻԵ• (11) Այլ • Եւ արասցես նմա ծնօտս ոսկիս : (12) Այլ • Եւ ձուլեսցես նմա չորս : (22) Այլ • Զոր պատուիրեցից քեզ : (29) Ոմանք • Զխնկաղացն և ըզզտուփս • • 'ի յոսկւոյ սր": (30) Յօրինակին չէ հացին երեսաց 'ի նորին տպարէ փեղի Ոսկեայ , 'ի լուսանցս նշանակէ 'ի ներքս Եբրէն՝ հաց , և ընթերցանող համօրէն անոնց • հացին երեսաց հաց յանդի": (31) 'ի լուս" • Եւ սկահակքն • համօրէն անձոց 'ի բնա": (33) Յօրինակին • 'ի միում սեղանն • • 'ի միւսում սեղանն : (38) Ոմանք • Եւ զբազմակակալս նորա : (39) Յօրինակին գինէ • Արասցես զայն ամենայն :

ԳԼ. ԻԶ.

ԾԳ. 1 Եւ արասցես խորան տասնփեղկեան: 'ի բեհեզոյ մանելոյ, և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ կրկնելոյ: քերոբէ՝ գործ անկուածոյ գործեսցես զնոսա: 2 * Երկայնութիւն միոյ փեղկին 'ի քսանեւութ կանգնոյ, և լայնութի 'ի չորից կանգնոց փեղկի միոյ լինիցի: չափ՝ նոյն եղիցի ամ փեղկիցն: 3 * Հինգ փեղկ ընդ միմեանս կցեալ· և հինգ ևս այլ ընդ միմեանս խառնեալ: 4 * Եւ արասցես ճարմանդս կապուտակեայս առ եզերբ միոյ փեղկին 'ի միոջէ կողմանէ 'ի խառնուածն: նոյնպէս արասցես և առ եզերբ արտաքնոյ փեղկին, երկրորդի խառնուածոյն: 5 * Յիսուն ճարմանդ արասցես միում փեղկի· և յիսուն ճարմանդ արասցես 'ի կողմանէ փեղկին ըստ երկրորդի խառնուածոյն· դէմ ընդդէմ միմեանց խառնիցին իւրաքանչիւր ճարմանդքն: 6 * Եւ արասցես յիսուն օղս ոսկիս՝ և խառնեսցես ըզփեղկսն ընդ միմեանս օղիւքն· և եղիցի խորան մի: 7 * Եւ արասցես վերնափեղկս մազեղէնս նուարտան խորանին, մետասան փեղկ գործեսցես զնոսա: 8 * Եւ երկայնութի միոյ փեղկի՝ լինիցի յերեսուն կանգնոյ· և լայնութի միոյ փեղկի 'ի չորից կանգնոց: չափ՝ նոյն եղիցի մետասանեցունց փեղկիցն: 9 * Եւ խառնեսցես ընդ միմեանս զհինգ փեղկսն 'ի միասին, և զվեց փեղկսն 'ի միասին: և կրկնեսցես զվեցերորդ փեղկն առաջոյ կողմանէ խորանին: 10 * Եւ արասցես ճարմանդս յիսուն առ եզերբ միոյ փեղկին 'ի մէջ խառնուածոյն: և յիսուն ճարմանդ արասցես առ եզերբ փեղկին երկրորդի խառնուածոյն: 11 * Եւ արասցես օղս պղնձիս յիսուն, և խառնեսցես զօղսն ընդ ճարմանդսն· և կըցեսցես զփեղկսն՝ և եղիցին մի: 12 * Եւ դիցես զաւելորդ փեղկին 'ի ներքոյ խորանին· կիսով փեղկիւն աւելորդաւ մնացելով ծածկեսցես զապարուած փեղկից խորանին յետոյ կողմանէ, 13 * կանգնաւ՝ յայսմ կողմանէ, և կանգնաւ՝ յայնմ կողմանէ· յաւելորդէ երկայնութե փեղկից խորանին: և եղիցի ծածկել զապարուած խորանին աստի անտի: 14 * Եւ արասցես զվերջակս խորանին 'ի շեկակարմիր մորթոց խոյոց: և ծածկելիս 'ի կապուտակ մորթոյ 'ի վերուստ: 15 * Եւ արասցես զսիւնակս խորանին յանփուտ փայտից 16 * կանգնաւորս. 'ի տասն կանգնոյ զերկայնութի միոյ սիւնակին առնիցես: և 'ի միոջէ կանգնոյ և 'ի կիսոյ 17 * զթանձրութի և զլայնութի միոյ սիւնակին: Եւ երկուս սփոխս միում սիւնակի, ագուցեալ ընդ միմեանս. այնպէս արասցես ամ սիւնակաց խորանին: 18 * Եւ արասցես քսան սիւնակս խորանին 'ի հիւսւսոյ կողմանէ: 19 * և քառասուն խարիսխս արծաթիս արասցես քսանեցունց սեանց: երկու խարիսխք առ մի սիւն յերկոցունց կողմանց. և երկու խարիսխք առ մի սիւն յերկոցունց կողմանց խորանին: 20 * Եւ յերկրորդէ կողմանէ խորանին ընդ հարաւ քսան սիւն: 21 * և քառասուն խարիսխք նց արծաթիք. երկու խարիսխք առ մի սիւն յերկոցունց կողմանց: 22 * Եւ յետուստ խորանին 'ի ծովակողմն կուսէ արասցես վեց սիւն: 23 * Եւ երկու սիւնս արասցես յանկիւնս խորանին 'ի թիկանց կողմանէ: 24 * և եղիցին հաւասարք 'ի ներքուստ: Եւ ըստ նմին օրինակի լինիցին զոյգք խոյակոյ նց 'ի մի խառնուած: նոյնպէս արասցես երկոցունց անկեանցն կանգնաւորս: 25 * և եղիցի ութ սիւն. և խարիսխք նց արծաթիք՝ վեշտասան խարիսխք: երկու խարիսխք առ մի սիւն յերկոցունց կողմանց նց. և երկու խարիսխք առ մեւս ևս սիւն: 26 * Եւ արասցես նիգս յանփուտ փայտից. հինգ նիգ առ մի սիւն 'ի միոջէ կողմանէ խորանին, 27 * և հինգ նիգ առ մեւս ևս սիւն յերկրորդ կողմանէ խորանին. և հինգ նիգ առ մի սիւն 'ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն: 28 * և նիգ մի 'ի մէջ սեանցն թափանցանց՝ 'ի միոջէ կողմանէ 'ի միւս կողմն: 29 * Եւ զսիւնսն պատեսցես ոսկւով. և արասցես օղս ոսկիս՝ յորս ագուցանիցես զնիգսն: և պատեսցես զնիգսն ոսկւով: 30 * Եւ կանգնեսցես զխորանն վկայութե՝ ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ 'ի լերինն:

ԾԴ. 31 * Եւ արասցես վարագոյր 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: 32 գործ անկուածոյ գործեսցես զնա քերոբէ: * Եւ դիցես զնա 'ի վերայ չորեցունց անփուտ և ոսկիապատ սեանցն. և խոյակք նց ոսկիք. և խարիսխք նոցա արծաթիք: 33 * և ձգեսցես զվարագոյրն սիւնէ 'ի սիւն: Եւ տարցես 'ի ներքս քան զվարագոյրն զտապանակ վկայութեն. և անջրպետեսցէ ձեզ վարագոյրն 'ի մէջ սրբութեն, 34 և 'ի մէջ սրբութե սրբութեցն: * Եւ ծածկեսցես վարագուրաւն զտապանակ վկայութեն 'ի սրբութի սրբութեցն:

ԾԵ 35 * Եւ դիցես զսեղանն արտաքոյ վարագուրին: և զաշտանակն յանդիման սեղանոյն, 'ի կողմանէ խորանին ընդ հարաւ: և զսեղանն դիցես 'ի կողմանէ խորանին ընդ հիւսիս:

ԾԶ 36 * Եւ արասցես սրահակ դրան խորանին. 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ 37 նիւթելոյ. գործ նկարակերպ: * Եւ արասցես վարագուրին հինգ սիւնակ յանփուտ փայտից. և օծցես զնոսա ոսկւով: Եւ խոյակք նր ոսկիք. և ձուլեսցես նոցա հինգ խարիսխ պղնձի:

ԳԼ. ԻԷ.

ԾԷ 1 Եւ արասցես սեղան յանփուտ փայտից. 'ի հինգ կանգնոյ զերկայնութի նր, և 'ի հինգ կանգնոյ ըզլայնութի: չորեքկուսի լինիցի սեղանն, և յերից կանգնոց զբարձրութի նր: 2 * Եւ արասցես զեղջերս նորա 'ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց. զի անդստին ընդբեալ իցեն եղջերքն: և պատեսցես զնա պղնձով: 3 * Եւ արասցես պսակ սեղանոյն: և զնուարտան նր: և զտաշտան: և զմահահանն: և զկրակարանն: և զամ սպասն արասցես պղնձի: 4 * Եւ արասցես նմա գահաւորակ, վանդակակերպ պղնձի: և արասցես գահաւորակին չորս օղամանեակս պղնձիս 'ի չորեցունց կողմանէ: 5 * և դիցես զնոսա ընդ գահաւորակաւ սեղանոյն 'ի ներքոյ: և եղիցի գահաւորակն մինչև 'ի մէջ սեղանոյն: 6 * Եւ արասցես լծակս սեղանոյն, լծակս յանփուտ փայտից: և պատեսցես զնն պղնձով. 7 * և արկցես զլծակսն ընդ օղսն: և եղիցին լծակքն յերկոցունց կողմանց սեղանոյն՝ առ 'ի բառնալոյ զնա: 8 * Խոր, տախտակամած արասցես զնա. ըստ օրինակին որպէս ցուցաւ քեզ 'ի լերինն. այնպէս արասցես զնա:

* Եւ

Գլ. ԻԶ. (2) Ոմանք. Եղիցի ամ փեղկացն: (5) Այլք. Իւրաքանչիւր խառնիցին ճարմանդքն: կամ խառնիցին իւրա": (6) 'Ի լուս". Յիսուն աղխս ոսկիս. համաձայն եբրայեցւոյ 'ի բնաբ": (8) Ոմանք. Մետասանեցունց փեղկացն: (10) Յօրինակին մերում միայն՝ առաջի սխալ՝ ճարմանդն գրի առ ճարմանդ, ըստ որում և մեք եդաք: (12) Ոմանք. Զաւելորդ փեղկիցն . . . կիսով փեղկին: (14) 'Ի լուս". Մորթոյ խոյոց. համաձայն այլոց 'ի բնաբ": (19) Յօրինակին. Եւ Ծ խարիսխս ար": (19) 'Ի լուս". Երկու սարիսխք առ: (23) Բազումք յայսմ վայրի կրկնեն զվերոյասացեալն ըստ այսմ օրինակի. 'Ի թիկանց կողմանց: Զգոյշ լեր. և յետուստ խորանին 'ի ծովակողմն կուսէ արասցես վեց սիւն. երկուս սիւնս արասցես յանկիւնս խորանին 'ի թիկանց կողմանէ. և եղիցին հա": (24) Ոմանք. Զոյգ 'ի խոյակացն: (25) Յօրինակին միայն. Առ մի սիւն յերկ": (25) 'Ի լուս". Եւ երկու խարիսխք. համաձայն այլոց 'ի բնաբ": (27) Ոմանք. Եւ հինգ նիգ առ մի սիւն յերկրորդ կող": (29) Ոմանք. Ագուցանիցեն զնիգսն, և պատեսցեն: (30) Ոմանք. Զխորանն ըստ օրինակին. 'ի լերին անդ, կամ անդր: (32) Ոմանք. Զորեցունց սեանց անփուտ և ոսկիապատացն: (37) Այլք. Յանփուտ փայտէ . . . և խոյակք նց ոսկիք:

Գլ. ԻԷ. (2) Ոմանք. Եւ պատեսցես զնն պղնձ": (3) 'Ի լուս". Եւ զնուարտան նր: (7) Այլք. Առ 'ի բառնալ զնա: (8) Ոմանք յաւելուն. Քեզ 'ի լերին անդ:

ԾԸ *Եւ արասցես սրահ 'ի խորանին 'ի կողմն հարաւոյ. 9
և զառագաստ սրահին 'ի բեհեզոյ մանելոյ. հարիւր
կանգուն յերկայնութիւն միոյ կողմանն, *և սիւնք նոցա 10
քսան, և խարիսխք նոցա պղնձիք քսան, և օղք նոցա
և խոյակք ն̅ց արծաթիք: *Նոյնպէս և 'ի կողմանն որ 11
ընդ հիւսիսի՝ առագաստքն հարիւր կանգուն յերկայնութիւն. և սիւնք ն̅ց պղնձիք քսան, և խարիսխք նոցա
պղնձիք քսան. և խոյակք նոցա. և խոյակք սեանցն
պատեալ արծաթով: *Եւ 'ի լայնութիւն սրահին ընդ 12
ծովակողմն առագաստք 'ի յիսուն կանգնոյ. սիւնք ն̅ց
տասն, և խարիսխք ն̅ց տասն: *Եւ 'ի լայնութիւն առաջին 13
սրահին՝ որ ընդ արեւելս առագաստք 'ի յիսուն կանգնոյ. սիւնք ն̅ց տասն, և խարիսխք ն̅ց տասն: *Եւ 'ի 14
հնգետասան կանգնոյ բարձրութիւն առագաստիցն 'ի միոջէ կողմանէ. սիւնք ն̅ց երեք, և խարիսխք ն̅ց երեք:
*Եւ յերկրորդում կողմանն՝ հնգետասան կանգուն 15
առագաստից 'ի բարձրութիւն. սիւնք ն̅ց երեք, և խարիսխք ն̅ց երեք: *Եւ դրան սրահին վարագոյր՝ քսան 16
կանգուն 'ի բարձրութիւն, 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ.
նկարէն յասլնագործաց: և սիւնք ն̅ց չորք, և խարիսխք
ն̅ց չորք: *ամ̅ սիւնք սրահին շուրջանակի արծաթապատք, և խոյակք նոցա արծաթիք, և խարիսխք նոցա 17
պղնձիք: *Եւ երկայնութիւն սրահին հարիւր առ հարիւր. և լայնութիւն յիսուն առ յիսուն. և բարձրութիւն 18
հնգետասան կանգուն. 'ի բեհեզոյ մանելոյ. և խարիսխք ն̅ց պղնձիք: *և ամ̅ կահ խորանին, և ամ̅ գործի 19
նր̅, և ամ̅ ցիցք սրահին՝ պղնձիք:

ԾԹ *Եւ դու պատուիրեա որդւոցն Ի̅Ղի. և առցեն քեզ 20
ձէթ 'ի ձիթենեաց, պարզ, սուրբ, խակակութ, 'ի լոյս.
զի եղիցի ճրագ հանապազորդ՝ *'ի խորանին վկայութեան, 21
արտաքոյ վարագուրի ուխտին: Եւ լուցանիցէ զնա
Ահարոն և որդիք իւր յերեկորեայ մինչև ցառաւօտ առաջի տ̅ն. օրէն յաւիտենական յազգս ձեր առ 'ի յորդւոցն Ի̅Ղի:

ԳԼ. ԻԸ.

ԾԺ Եւ դու մատուցես առ քեզ զԱհարոն եղբայր քո. 1
և զորդիս նր̅ ընդ նմա՝ յորդւոցն Իսրայէլի, քահանայանալ ինձ. զԱհարոն, և զՆաբադ, և զԱբիուդ,
և զԵղիազար, և զԻթամար զորդիս Ահարոնի: *Եւ 2
արասցես պատմուճան սուրբ՝ Ահարոնի եղբօր քում,
'ի պատիւ և 'ի փառս: *և դու խօսեսցիս ը̅ ամ̅ իմաստունս մտօք, զորս լցուցի հոգւով իմաստութեան: Եւ 3
արասցեն պատմուճան սուրբ՝ Ահարոնի 'ի սրբութիւն,
որով քահանայանայցէ ինձ: *Եւ այս օրինակ պատմուճանացն՝ զոր առնիցեն. զպճղնաւորն, և զվակաս՝ 4
զուսովք և զլանջօք. և զպատմուճանն բեհեզեայ. և
խոյր. և կամար: և արասցեն պատմուճան սուրբ՝ Ահարոնի եղբօր քում, և որդւոց նր̅ քահանայանալ ինձ:
*Եւ առցեն նոքա ոսկի, և կապուտակ, և ծիրանի, և 5
կարմիր մանեալ, և բեհեզ:

ԾԺ Ա *Եւ արասցեն զվակասն յոսկւոյ սրբոյ, և 'ի կապուտակէ, 6
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ. գործ ոստայնի նկարակերպ: *Երկու 7
վակասք ընդ միմեանս խառնեալք, եղիցին 'ի վ̅ր
երկոցունց կողմանց նր̅ հաստատեալք: *և գործ վակասին՝ 8
որ իցէ 'ի վերայ նր̅. ըստ նմին օրինակի գործ
անդամոյն 'ի նմանէ լինիցի. յոսկւոյ սրբոյ, և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և
'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: *Եւ առցես երկուս ականս զմրուխտ, 9
և գրեսցես 'ի նոսա զանուանս որդւոցն Իսրայէլի.
10 *զվեց անուն ն̅ց 'ի միում ական. և զայլն ևս
11 վեց՝ յերկրորդում ականն. ը̅ ազգս իւրեանց. *գործ
ճարտարութեան ակնագործաց. քանդակ կնքոյ քանդակեսցես զերկոսին ականսն. ըստ անուանց որդւոցն
Ի̅Ղի. պատուարեալս և քանդակեալս ոսկւով արասցես
12 զն̅ա: *Եւ դիցես զերկուս ականսն 'ի վերայ ուսոց վակասին. զի լինիցին ականքն յիշատակ որդւոցն Ի̅Ղի:
և բառնայցէ Ահարոն զանուանս որդւոցն Ի̅Ղի առաջի տ̅ն, 'ի վ̅ր երկուց ուսոց իւրոց՝ 'ի յիշատակ վ̅ս ն̅ց:
13 *Եւ արասցես վահանակս յոսկւոյ սրբոյ: *և արասցես ԾԺ Բ
14 երկուս վերջս յոսկւոյ սրբոյ. մանուածոյս ծաղկեալս՝ գործ հիւսկէն. և դիցես զվերջսն մանուածոյս
15 'ի վերայ երկոցուն վահանակացն *առ վտաւակօքն ն̅ց
առաջոյ կողմանէ:

Եւ արասցես զտախտակն դատաստանաց գործ նկարակերպ. ըստ ձևոյ վակասին արասցես զնա. յոսկւոյ, և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ ԾԺ Գ
16 մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: *Եւ արասցես զնա
չորեքանկիւնի, թզաւ յերկայնութիւն, և թզաւ 'ի լայնութիւն:
17 *Եւ ընդելուզցես 'ի նմա ընդելուզածս, ըստ
չորեքկարգեան ականց: Կարգս ականց, Առաջին՝
18 զմրուխտ, և սարդիոն, և տպազիոն. կարգ մի: *և
կարգն երկրորդ՝ կարկեհան, և շափիղա, և յասպիս:
19 *և կարգն երրորդ՝ գոհազմ̅, և ակատ, և մուտակ: *և
20 կարգն չորրորդ՝ յակինթ, և բիւրեղ, և եղունգն: ընդելուզեալ, յոսկի կապեալ՝ յիւրաքանչիւր կարգս կապ-
21 ցեն: *Եւ եղիցին ականքն յանուանց որդւոցն Ի̅Ղի
երկոտասան. ըստ անուանց նոցա գրեալք քանդակաւ կնքոյ, իւրաքանչիւր ըստ անուան իւրում լինիցին. ըստ
22 ազգացն երկոտասանից: *Եւ արասցես տախտակ մի
հիւսկէն վերջիւք. գործ շղթայագործ յոսկւոյ սրբոյ:
23 *Եւ արասցես 'ի վերայ տախտակին երկուս օղս ոսկիս. և դիցես զերկուս օղսն ոսկիս 'ի վերայ երկուց
24 ծայրից տախտակին: *Եւ դիցես զերկու շղթայագործսն ոսկիս 'ի վերայ երկոցուն օղոցն առ ծայրիւք
25 տախտակին: *և զերկուս ծայրս երկուց շղթայագործիցն տացես 'ի վերայ երկոցունց մած. և դիցես
'ի վերայ թիկանց վակասին 'ի ճակատ երեսաց նորա:
26 *Եւ արասցես երկուս օղս ոսկիս, և տացես զնոսա 'ի
վերայ երկուց ծայրից տախտակին, առ եզերբն որ իցէ
27 հանդէպ վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ: *Եւ արասցես
երկուս օղս ոսկիս, և տացես զնոսա 'ի վերայ երկուց
ուսոց վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ՝ յանդիման միմեանց
միաբան. և զաղխս նր̅ 'ի վերայ մէջքնոյից վակասին:
28 *և պնդ ունիցին զտախտակն յօղից նր̅՝ մինչև ցօղս
վակասին, 'ի նիւթոյ կապուտակէ. զի իցէ 'ի վերայ
մէջքնոյից վակասին. և մի զերծանիցի տախտակն 'ի
29 վակասէ անտի: *Եւ առցէ Ահարոն զանուն որդւոցն
Ի̅Ղի 'ի վերայ տախտակի դատաստանին՝ 'ի լանջս իւր, 'ի
մտանել իւրում 'ի սրբութիւն 'ի յիշատակ հանապազորդ
30 առաջի ա̅յ: *Եւ դիցես 'ի վերայ տախտակին դատաստանի զվերջսն շղթայագործս՝ յերկոցունց կողմանց
տախտակին դիցես: և զերկուս վահանակսն դիցես 'ի
վերայ երկուց ուսոց վակասին յերեսաց կողմանէ 'ի
ներքուստ: Եւ դիցես 'ի վերայ տախտակին դատաստանի զյայտնութիւնն և զճշմարտութիւն. և եղիցի 'ի վ̅ր
լանջացն Ահարոնի յորժամ մտանիցէ 'ի սրբութիւն առաջի տ̅ն: և տարցի Ահարոն զդատաստանս որդւոցն
Ի̅Ղի 'ի վերայ լանջաց իւրոց առաջի տ̅ն հանապազ:
31 *Եւ արասցես վտաւակս պճղնաւորս համակ կապու- ԾԺ Դ
32 տակ. *և զօձիսն գրապանաւ արարեալ, բոլորակ ձևես-

---

(9) Այլ. Սրահ խորանին 'ի կողմն: (11) Ոմանք. Եւ խարիսխք ն̅ց պղնձիք քսան, և խոյակքն ն̅ց և խարիսխք սեանցն, և խարիսխք պատեալ ար'': Որ օրինակ մի փոխանակ խոյակք՝ դնէ աւղք: (13) Ոսկան փոխանակ այսր համարոյ ունի. Նոյնով լայնութեամբ սրահին, որ հայի ընդ արեւելս՝ յիսուն կանգնոյ եղիցին: (16) Ոմանք. Յասլնագործաց: (18) Ոմանք. Եւ բարձրութիւն հինգ կան'':

(21) Ոմանք. Եւ լուցանիցէ զնա Ահարոն և որդիք նր̅ .. յառաւօտ:

ԳԼ. ԻԸ. (3) Այլ. Եւ արասցեն պատմուճան:
(11) Ոմանք. Ոսկւով արասցես զնա: (12) Բազումք. Ականք յիշատակի որդ'': (15) 'Ի լուս''. Առ վակասաւն նոցա:
(15) Ոմանք. Ըստ ձևոյ հասակին ար'': (17) 'Ի լուս''. Ընդելուզուածս. համաձայն ոմանց 'ի բն'': (29) Ոմանք. Զանուանս

ձեւեցես շուրջանակի՝ գործ անդուածոյ ։ և զխառնուածսն
անկեալ անդստին 'ի նմանէ ․ զի մի սրատեցի ։
* Եւ արասցես առ ստորոտով՝ վտաւակացն 'ի ներքոյ 33
կողմանէ՝ իբրև նռնաձևս ծաղկեալս, 'ի կապուտակէ
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ
նիւթելոյ առ ստորոտով վտաւակացն շուրջանակի
․ և տեսլել նր̃ նռնաձև, և զանգակս ոսկիս 'ի մէջ
նց̃ շուրջանակի ։ * զանգակս ոսկի և նռնաձև՝ ծաղկեալ 34
առ ստորով վտաւակացն շուրջանակի ։ * Եւ 35
եղիցի 'ի վերայ ահարոնի յորժամ պաշտիցէ՝ հնչիւն
բարբառոյ 'ի մտանել իւրում 'ի սրբութիւն առաջի տն̃,
և յելանել նր̃՝ զի մի մեռանիցի ։
ԾԺ * Եւ արասցես թիթեղն յոսկւոյ սրբոյ ․ և քանդակեսցես 36
Ե 'ի նմա քանդակ կնքոյ՝ սրբութի̃ տն̃ ։ * և դիցես 37
զնա 'ի վերայ կապուտակին մանելոյ ․ և եղիցի խուրին
յերեսաց կողմանէ * 'ի վերայ ճակատուն ահարոնի ։ 38
Եւ բարձցէ ահարոն զմեղս նուիրացն, որչափ ինչ նուիրեսցեն
որդիքն իէլի, ըստ ամ̃ տրոց սրբութեացն իւրեանց
․ և եղիցի 'ի վերայ ճակատուն ահարոնի հանապազ
յընդունելութի̃ նոցա առաջի տն̃ ։
ԾԺ * Եւ զպճղնաւոր պատմուճանն 'ի բեհեզոյ ։ 39
Զ Եւ արասցես ապարօշս բեհեզեղէնս ․ և կամար՝ գործ
ԾԺ նկարակերպ ։ * Եւ որդւոցն ահարոնի արասցես պատմուճանս, 40
Է և կամարս, և խոյրս ․ 'ի պատիւ և 'ի փառս ։
* և զգեցուսցես զայն ահարոնի եղբօր քում, և որդւոց 41
նր̃ ընդ նմա ։ Եւ օծցես զնոսա ․ և լցցես զձեռս նց̃ ․
և սրբեսցես զնոսա՝ զի քահանայասցին ինձ ։ * Եւ արասցես 42
նոցա անդրավարտիս կտաւեայս ․ ծածկել զառականս
մարմնոյ իւրոց, միջովք չափ և բարձիւք չափ ։
* Եւ ունիցի զայն ահարոն և որդիքն նր̃, յորժամ մտանիցեն 43
'ի խորանն վկայութե̃ ․ կամ յորժամ մերձենայցեն
'ի սեղանն սրբութե̃ պաշտել ։ և մի ածիցեն 'ի վր̃
իւրեանց մեղս՝ զի մի մեռանիցին ։ օրէն յաւիտենական
նմա և զաւակի իւրում յետ նր̃ ։

ԳԼ․ ԻԹ․

ԾԺ Եւ այս ինչ է զոր առնիցես նոցա, և սրբեսցես 1
Ը զնոսա քահանայանալ նց̃ ինձ ։ Առցես զուարակ
մի յանդոյ ․ և խոյս երկուս անարատս ։ * և պանս բաղարջս, 2
և շօթս բաղարջս զանգեալ իւղով ․ և քաքարս
բաղարջս օծեալ իւղով, նաշիհ ցորենոյ զանգեալ իւղով
արասցես զայն ։ * Եւ դիցես 'ի վերայ խանի միոյ ․ 3
և մատուսցես զայն խանիւն, և զզուարակն, և զերկուս
խոյսն ։ * Եւ զահարոն և զորդիս նորա մատուսցես 'ի 4
դուռն խորանին վկայութե̃ ․ և լուասցես զնս̃ ջրով ։
* Եւ առեալ զպատմուճանսն զգեցուսցես ահարոնի 5
եղբօր քում ․ և զպարեգօտս պճղնաւորս 'ի վր̃ ներքնակացն
․ և զվակասն ․ և զտախտակն ․ և պնդեսցես ըզտախտակն
ընդ վակասն ։ * և դիցես զխոյրն 'ի վերայ 6
գլխոյ նր̃ ․ և դիցես զթիթեղն սուրբ 'ի վր̃ խուրին ։
* Եւ առցես յիւղոյ անտի օծման, և արկցես 'ի գլուխ 7
նորա, և օծցես զնա ։ * Եւ զորդիս նր̃ մատուսցես, և 8
զգեցուսցես նոցա պատմուճանս ․ և ածցես նոցա կամարս
※ ․ * ահարոնի և որդւոց նր̃ ․ և ածցես նց̃ ապարօշս 9
․ և եղիցի նց̃ այն ինձ 'ի քահանայութի̃ յաւիտենական
։ և կատարեսցես զձեռս ահարոնի և զձեռս
որդւոց նր̃ ։ * Եւ մատուսցես զզուարակն առ դուռն 10
խորանին վկայութե̃ ․ և դիցեն ահարոն և որդիք նր̃
զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ զուարակին առաջի
տն̃, առ դրան խորանին վկայութե̃ ։ * Եւ սպանցես 11

զզուարակն առաջի տն̃, առ դրան խորանին վկայութե̃ ։
12 * և առցես յարենէ զուարակին, և դիցես 'ի վերայ եղջերաց
սեղանոյն մատամբ քով ․ և զայլն ամ̃ արիւն
13 ցանեսցես առ յատակս սեղանոյն ։ * Եւ առցես զամ̃
ճարպ թաղանթոյ քաղրդին, և զլերդաբոյթն, և զերկուս
երիկամունսն ճարպովքն, դիցես 'ի վերայ սեղանոյն
14 ։ * Եւ զմիս զուարակին և զմորթ նորա, և զապաւառն
այրեսցեն արտաքոյ բանակին ․ զի այն իսկ է
15 վն̃ մեղաց ։ * Եւ զխոյն զմի՝ առցես ․ և դիցեն քահանայքն
որդիքն ահարոնի զձեռս իւրեանց 'ի վր̃ գլխոյ
16 խոյին ․ * և զենցես զխոյն ։ և առեալ զարիւն նր̃ հեղցես
17 շուրջ զսեղանովն ։ * Եւ զխոյն յօշեսցես անդամ
անդամ, և լուասցես զփորոտին և զոտս նորա ջրով ․ և
դիցես 'ի վերայ յօշուածոյն, հանդերձ գլխով նորա ։
18 * Եւ հանցես բովանդակ զխոյն 'ի վերայ սեղանոյն յողջակէզ
19 տն̃ 'ի հոտ անուշից ․ զոհ տն̃ է ։ * Եւ առցես
զխոյն զերկրորդ ․ և դիցեն ահարոն և որդիք նր̃ զձեռս
20 իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ խոյին ։ * և սպանցես զխոյն ։
Եւ առցես յարենէ նր̃, և դիցես 'ի վերայ բլթակի աջոյ
ունկանն ահարոնի ․ և 'ի վերայ բլթակի աջոյ ունկան
որդւոց նր̃ ․ և 'ի վր̃ ծայրից ձեռին նր̃ աջոյ, և 'ի վր̃
ծայրից աջոյ ոտին նր̃ ․ և 'ի վր̃ աջուց բլթակաց ականջաց
որդւոց նր̃ ․ և 'ի վր̃ ծայրից աջոյ ձեռաց նց̃ ․ և 'ի վր̃
ծայրից աջոյ ոտից նց̃ ։ և հեղցես զարիւնն շուրջ զսեղանովն
21 ։ * Եւ առցես յարենէն որ 'ի վր̃ սեղանոյն իցէ,
և յիւղոյ օծութեն, և ցանեսցես 'ի վր̃ ահարոնի և 'ի վր̃
պատմուճանի նր̃ ․ և 'ի վերայ որդւոց նր̃, և 'ի վր̃ պատմուճանաց
որդւոց նր̃ ընդ նմա ․ և սրբեսցի ինքն և
պատմուճան իւր ․ և որդիք նր̃, և պատմուճանք որդւոց
նորա ընդ նմա ։ և զարիւն խոյին ցանեսցես շուրջ
22 զսեղանովն ։ * Եւ առցես 'ի խոյէ անտի զճարպն և զդմակն
և զճարպ թաղանթոյ քաղրթին, և զլերդաբոյթն
և զերկուս երիկամունսն ճարպովքն ․ և զբազուկն աջոյ ․ զի
23 այն է կատարումն ։ * և պան մի, և շօթ մի իւղով զանգեալ
․ և քաքար մի 'ի խանէ անտի բաղարջայն եդելոցն
24 առաջի տն̃ ։ * Եւ դիցես զայն ամենայն 'ի վերայ
ձեռացն ահարոնի, և 'ի վերայ ձեռաց որդւոց նր̃ ․ և
25 նուիրեսցես զայն նուէր առաջի տն̃ ։ * Եւ առցես 'ի
ձեռաց նոցա, և հանցես 'ի սեղանն ողջակիզաց 'ի հոտ
անուշից առաջի տն̃ ․ զի պտուղ տն̃ է ։
26 * Եւ առցես զկրծոսն 'ի խոյէ անտի կատարման, որ ԾԺ
է ահարոնի ․ և նուիրեսցես զայն նուէր առաջի տն̃ ․ Թ
27 և եղիցի քեզ 'ի մասն ։ * և սրբեսցես զկրծոսն 'ի նուէր,
և զբազուկ նուիրին որ նուիրիցի ։ Եւ որ ինչ հանիցի
28 'ի խոյէն * կատարման յահարոնէ և յորդւոց նորա,
և եղիցի ահարոնի և որդւոց նր̃ օրէն յաւիտենական
առ 'ի յորդւոցն իէլի ․ զի այն է նոցա հաս ։ Եւ եղիցի
նուէր յորդւոցն իսրայէլի 'ի զենլեաց փրկութեց իւրեանց
29 , նուէր նց̃ տն̃ ։ * Եւ պատմուճանն սրբութե̃
որ է ահարոնի, եղիցի որդւոց նր̃ յետ նր̃, օծանել
30 զնս̃ նոքօք, և կատարել նոքօք զձեռս նց̃ ։ * Զեւթն
օր զգենուցու զայն քահանայն որ փոխանակ նորա կայցէ
յորդւոց իւրոց ․ որ մտանիցէ 'ի խորանն վկայութե̃
պաշտել 'ի սրբութիւնս ։
31 * Եւ զխոյն կատարման առցես ․ և եփեսցես զմիս նր̃ ԾԻ
32 'ի սրբում տեղւոջ ․ * և կերիցեն՝ ահարոն և որդիք նր̃
զմիս խոյին ․ և զպանսն որ 'ի խանի անդ, առ դրան
33 խորանին վկայութե̃ կերիցեն զայն, * որովք սրբեցանն՝
'ի կատարել զձեռս նց̃ և սրբել զնոսա ։ օտարազգի
34 ոք՝ մի կերիցէ 'ի նոցանէ՝ զի սրբութիւնք են ։ * Ապա
թէ մնասցէ 'ի մսոյ զոհին կատարման, և 'ի հացէ անտի

որդւոցն իսրայէլի ։ (33) Ոմանք ․ Եւ զանգակք ոսկիք 'ի մէջ ։ (37) 'Ի լուս'' ․ Եւ եղիցի 'ի խուրին յեր'' ։ Որ ոմանք ․ Եւ եղիցին խուրին ։ (42) 'Ի լուս'' ․ Անդրավարտիս կտաւս ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (42) Ոմանք ․ Մարմնոյ իւրեանց ։ (43) Ոմանք ․ Եւ մի ածցեն 'ի վերայ ։

ԳԼ․ ԻԹ ։ (5) Ոմանք ․ 'Ի վր̃ ներքնակացն ․ և ։ (10) Այլք ․ Առ դրան խորանին ։ (15) Այլք ․ Եւ դիցեն ահարոն և որդիք նր̃ զձեռս ։ (18) Յօրինակին 'ի կարգի անդ [illegible] [illegible] ողջակէզ, 'ի լուս'' ․ նշանակի 'ի նիրս բնաբն՝ զոհ տն̃ է ․ համաձայն այլոց ․ ըստ որում և մեք յաւելաք ։ (20) Յօրինակին պակասէր ․ Աջոյ ոտին նր̃ ․ և 'ի վերայ աջուց բլթակաց ականջաց որդւոց նր̃, և 'ի վերայ ծայրից ։ (23) Ոմանք ․ Բաղարջոյն եդելոյ ։ (32)(33) Այլք ․ կերիցեն զնս̃, որովք սր'' ։ Որ ոմանց յաւելու ․ կերիցեն զնս̃, զի եւեթ համաձայն ոմն, որովք ։

տի յայտ՝ այրեսցեն զնշխարն հրով. և մի կերիցի, զի
սրբութի̄ն տ̄ն է: * Եւ արասցես ահարոնի և որդւոց 35
ն̄ր այսպէս, ը̄ս ա̄մի զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ:
Զեւթն օր կատարեսցես զձեռս ն̄ց: * և զզուարակն 36
զվասն մեղաց՝ արասցես յաւուրն սրբութե̄:
Ճի Եւ մաքրեսցես զսեղանն, սրբել քեզ 'ի վերայ ն̄ր. օծ-
Ա ցես զնա առ 'ի սրբել զնա * զեւթն օր: և մաքրեսցես 37
զսեղանն և սրբեսցես զնա. և եղիցի սեղանն սուրբ
սրբոյն. ա̄մ որ մերձեսցի 'ի սեղանն՝ սրբեսցի:
Ճի * Եւ այս ինչ իցէ զոր առնիցես 'ի վ̄ր սեղանոյն: եր- 38
Բ կուս գառինս տարևորս անարատս՝ առ օր 'ի վերայ
սեղանոյն յաճախութե̄. զի պտուղ յաճախութե̄ է:
* զմի գառնն առնիցես ընդ առաւօտս, և զերկրորդ 39
գառնն՝ առնիցես ընդ երեկոյս: * Եւ տասանորդ նաշ- 40
հոյ՝ մզեալ իւղով թրմեալ. և զչորրորդ գորակի գին-
ւոյ՝ նուէր առ մի գառնն: * Եւ զգառնն երկրորդ, 41
արասցես ընդ երեկոյս՝ ըստ առաւօտին զոհին, և ը̄ս
նորին նուէրին առնիցես նմա 'ի հոտ անուշից * պտուղ 42
տ̄ն: զոհ յաճախութե̄ յազգս ձեր, առ դրան խորանին
վկայութե̄ առաջի տ̄ն: որովք ծանուցայց քեզ անդ
խօսել ընդ քեզ: * և ժամանակեցից անդ որդւոցն ի̄ղի, 43
և սրբեցայց փառօք իմովք. * և սրբեցից զխորանն 44
վկայութե̄ և զսեղանն: Եւ զահարոն և զորդիս նորա
սրբեցից ինձ 'ի քահանայութի̄: * և անուանեցայց յոր- 45
դիսն ի̄ղի. և եղէց ն̄ց ա̄ծ: * Եւ ծանիցեն թէ ես եմ 46
տ̄ր ա̄ծ ն̄ց. որ հանի զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց,
անուանել ն̄ց՝ և լինել ն̄ց տ̄ր ա̄ծ:

ԳԼ. Լ.

Ճի Եւ արասցես սեղան խնկական խնկոց յանփուտ փայ- 1
Գ տից: * և արասցես զնա կանգնաւ յերկայնութի̄, 2
և կանգնաւ 'ի լայնութի̄, չորեքկուսի լինիցի. և յեր-
կուց կանգնոց բարձրութի̄ ն̄ր. և եղջերքն իւր անդըս-
տին 'ի նմանէ լինիցին: * Եւ պատեսցես զն̄ս ոսկւով 3
սրբով. զվանդակն ն̄ր և զկողմանս շուրջանակի, և զեղ-
ջերս ն̄ր. և արասցես նմա պսակ ոսկի շուրջանակաւ
շուրջանակի: * Եւ երկուս օղս ոսկիս սուրբս արաս- 4
ցես ը̄ շուրջանակաւ պսակի ն̄ր յերկոցունց կողմանց:
* և արասցես յերկոսին անկիւնս ն̄ր. և եղիցին լծակք 5
օղակամեայն բառնալ զնա նոքօք: * և արասցես զլը- 6
ծակսն յանփուտ փայտից, և պատեսցես զն̄ս ոսկւով:
* Եւ դիցես զնա յանդիման վարագուրին, որ իցէ ա- 7
ռաջի տապանակին վկայութե̄, ընդդէմ վկայութե̄ն՝
որ իցէ առ վկայութե̄քն, որովք երևեցայց քեզ անդ:
* Եւ արկցէ 'ի վերայ ն̄ր ահարոն խունկս հանդերձեալ 8
աղացեալ մանր իբրև զփոշի. ընդ առաւօտս առաւօտս,
յորժամ զճրագսն հանդերձիցէ. ծխեսցէ խունկ 'ի վե-
րայ ն̄ր: * Եւ յորժամ լուցանիցէ ահարոն զճրագսն 9
երեկորին, ծխեսցէ 'ի վերայ ն̄ր խունկս յաճախութե̄
հանապազորդ առաջի տ̄ն յազգս իւրեանց: * Եւ ո՛չ 10
հանիցէք 'ի վերայ ն̄ր խունկ օտար, և պտուղս, և զոհս,
և նուէրս մի նուիրիցէք 'ի վերայ ն̄ր: * Եւ քաւեսցէ 11
ահարոն 'ի վերայ եղջերաց նորա միանգամ 'ի տարւոջ՝
յարենէ առ 'ի վասն մեղացն սրբութե̄ և քաւութե̄. մի-
անգամ 'ի տարւոջ սրբեսցէ զնա յազգս ն̄ց, զի սրբու-
թի̄ սրբութե̄ց տ̄ն է:
Ճի * Եւ խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի և ասէ, եթէ ունիցիս 12
Դ զհամար որդւոցն ի̄ղի 'ի հանդիսի իւրեանց: և տացեն
իւրաքանչիւր փրկանս ընդ անձին իւրոյ տ̄ն՝ ըստ հան-
դիսին իւրեանց. և մի լինիցի 'ի նոսա մահ 'ի հանդի-
սի անդ իւրեանց: * Եւ այս ինչ է զոր տացեն որք ան- 13
ցանիցեն 'ի հանդիսի անդ. զկէս երկդրամենին, որ է-
ցէ ըստ սրբութե̄ երկդրամենին. քսան դանգ է երկ-
14 դրամեանն. և կէս երկդրամենին եղիցի հաս տ̄ն: * Ա-
մենայն որ անցանիցէ 'ի հանդիսի անդ՝ 'ի քսան ամենից
15 և 'ի վեր՝ տացեն հաս տ̄ն. * մեծատունն՝ մի յաւելցէ.
16 և տնանկն՝ մի պակասեցուսցէ * 'ի կիսոյ երկդրամենին
'ի տալ անդ զհաս տ̄ն յորդւոցն ի̄ղի, առնել քաւութի̄
վ̄ս անձանց ձերոց: Եւ առցես զարծաթ հասին յորդ-
ւոցն ի̄ղի, և տացես զնա 'ի գործ խորանին վկայութե̄.
և եղիցի որդւոցն ի̄ղի յիշատակ առաջի տ̄ն, քաւել վ̄ս
անձանց նոցա:
17 * Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ: * արա աւազան Ճի
18 պղնձի, և զխարիսխ նորա պղնձի առ 'ի լուանալոյ 'ի Ե
նմա: և դիցես զնա ընդ խորանն վկայութե̄ և ընդ սե-
19 ղանն. և արկցես 'ի նա ջուր: * Եւ լուասցեն ահարոն
20 և որդիք ն̄ր 'ի նմանէ զձեռս և զոտս իւրեանց, * յոր-
ժամ մտանիցեն 'ի խորանն վկայութե̄՝ լուասցեն ջրով
և մի մեռանիցին. կամ յորժամ մերձենայցեն 'ի սեղանն
պաշտել, և հանել զողջակէզսն տ̄ն, լուասցեն զձեռս
21 և զոտս իւրեանց՝ * զի մի մեռանիցին: Եւ եղիցի ն̄ց
օրէն յաւիտենական. նմա և որդւոց ն̄ր յետ ն̄ր:
22 * Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի, * և ասէ. և դու առ Ճի
23 քեզ խունկս անուշունս. ծաղիկ ընտիր զմռնենեաց Զ
հինգ հարիւր սիկղ. և կինամոմոն զանոյշ, զկէս այնո-
րիկ երկերիւր և յիսուն. և զխունկեղէգն զանոյշ
24 երկերիւր և յիսուն: * և հիրիկ հինգ հարիւր սիկղ
ըստ սրբութե̄ն. և եւղ ձիթենեաց հիմենաւ միով:
25 * Եւ արասցես զայն եւղ յօծումն սրբութե̄. եւղ եփ-
եալ ըստ արուեստի իւղագործաց. եւղ յօծումն սըր-
26 բութե̄ լինիցի: * Եւ օծցես 'ի նմանէ զխորանն վկայ-
27 ութե̄, և զտապանակ վկայութե̄ն. * և զսեղանն և զա̄մ
զկահ ն̄ր: և զաշտանակ և զա̄մ զկահ նորա. և զսեղանն
28 խնկոց: * և զսեղանն ողջակիզաց, և զա̄մ զկահ ն̄ր. և
29 զաւազանն, և զյատակս ն̄ր: * Եւ սրբեսցես զնոսա.
և եղիցի սրբութի̄ սրբութե̄ց. ա̄մ որ մերձենայցէ 'ի
30 նոսա՝ սրբեսցի: * Եւ զահարոն և զորդիս ն̄ր օծցես և
31 սրբեսցես զն̄ս ինձ 'ի քահանայութի̄: * Եւ ընդ որդիսն
ի̄ղի խօսեսցիս և ասասցես. եւղ յօծումն օծութե̄ սրբոյ
32 եղիցի ձեզ յազգս ձեր: * 'ի մարմին մարդոյ՝ ոչ օծա-
նիցի. և ըստ այդմ հանդերձանի ոչ առնիցէք ձեզ այդ-
33 պիսի, զի սուրբ է, և 'ի սրբութի̄ եղիցի ձեզ: * Որոք
առնիցէ այդպիսի. և որոք տացէ 'ի դմանէ այլազգւոյ,
սատակեսցի 'ի ժողովրդենէ իւրմէ:
34 * Եւ ասէ տ̄ր ցմովսէս. առ դու քեզ խունկս անու- Ճի
շունս. ստաշխն, և եղունգն, և զքաղբանն զանոյշ, և Է
զկնդրուկն զերևելի. զի հասարակ առ հասարակ լի-
35 նիցին: * Եւ արասցես զայն խունկս եփեալս. գործ
իւղագործաց հանդերձանի. գործ մաքուր 'ի սրբու-
36 թի̄: * Եւ աղայցես 'ի նոցանէ մանր. և դիցես 'ի նմա-
նէ յանդիման վկայութե̄ցն 'ի խորանին վկայութե̄.
ուստի երևեցայց քեզ անտի. զի 'ի սրբութի̄ սրբութե̄ց
37 եղիցի ձեզ խունկն այն զոր առնիցէք: * Ըստ այնմ
հանդերձանի մի առնիցէք ձեզ խունկս. զի սրբութի̄
38 տ̄ն եղիցի ձեզ: * Այր ոք որ առնիցէ ըստ այնմ օրինակի՝
առնուլ հոտ 'ի նմանէ, կորիցէ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ:

ԳԼ. ԼԱ.

1 Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի և ասէ. * ահաւադիկ Ճի
2 յանուանէ կոչեցեալ է իմ զբեսելիէլ զուրիեան, Ը
3 զորդի ովրայ յազգէ յուդայ: * և լցուցից զնա ա̄ծե-
ղէն հոգւով իմաստութե̄, և հանճարոյ և գիտութե̄ ա̄մ
գոր-

---

(36) Ոմանք. 'Ի սրբել քեզ. և օծցես զնա առ 'ի սրբե-
լոյ: (40) Ոմանք. Եւ զչոր̄դ գորակի, և նուէր ը̄ս չոր-
րորդ գորակի գինւոյ առ մի գառն: (43) Ոսկան. Եւ
սրբեսցի սեղանն փառօք իմօք:
ԳԼ. Լ. (1) Ոմանք. Սեղան խնկեայ խնկոց: (2) Յօրի-
նակին պակասէր. Եւ եղջերքն իւր անդստ": (3) Յօրինակին.
Եւ պատեսցես զնա ոսկւով: (11) 'Ի լուս". Յարենէ որ առ
'ի վ̄ս մե": (16) Յօրինակին պակասէր. 'Ի տալ անդ զհաս տ̄ն:
(21) Այլք. Եւ ազգաց ն̄ր յետ ն̄ր: (23) Յօրինակին. Եւ
երկերիւր և: (24) Օրինակ մ. 'Ի ձիթենեաց գորակաւ
միով: (28) 'Ի լուս". Եւ զա̄մ զկահ ն̄ց: (36) Այլք. Եւ ա-
ղասցես 'ի ն̄ցէ: (38) Այլք. Առնիցէ ըստ այնմ օրինակի:
ԳԼ. ԼԱ. (2) Յօրինակին. Զորդի ամովրայ յազգէ յու":
(2)(3) Այլք. Կոչեցեալ իմ զբես". . . Եւ լցուցի զնա:

գործոյ, *խելամուտ լինել, և ճարտարապետել: Գործել 4
զոսկին և զարծաթ և զպղինձ: *զկապուտակն, 5
և զծիրանին, և զկարմիրն մանեալ. և զականակապն 'ի
լրութիւն գործոյն. և զհիւսնութիւն փայտից, գործել ըստ
ա՟մ գործոյ: *Եւ ես ահա ետու զնա, և զԵղիաբ զԱքիսամայ 6
յազգէ Դանայ. և 'ի սիրտ ա՟մ իմաստնոյ ետու
զիմաստութիւն, և արասցեն զա՟մ զոր միանգամ պատուիրեցի
քեզ: *Զխորանն վկայութեան. և զտապանակ 7
կտակարանացն. և զքաւութիւն որ 'ի վերայ ն՟ր. և զա՟մ
սպաս խորանին. և զզոհարանսն. *և զսեղանն և զա՟մ 8
զկահ ն՟ր. և զաշտանակն սուրբ և զա՟մ զկահ նորա. և
զսեղան խնկոցն. *և զսեղան ողջակիզացն և զա՟մ զկահ 9
ն՟ր. զաւազանն և զխարիսխ նորա. *և զպատմուճանս 10
պաշտամանն. և զհանդերձս սրբութեան զԱհարոնի քահանայի.
և զպատմուճանս որդւոց ն՟ր 'ի քահանայանալ
ինձ: *և զիւղն օծութեան և զխունկս հանդերձանաց սըրբութեան: 11
Եւ զա՟մ զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ՝
արասցես:

ԾԻ *Խօսեցաւ տ՟ր ընդ Մովսիսի և ասէ. *և դու խօսեաց 12
Թ ընդ որդիսն Ի՟լի՝ և ասասցես. Զգո՛յշ կացէք պահելոյ 13
զշաբաթս իմ. զի նշանակ է ընդ իս և ընդ ձեզ յազգս
ձեր. զի ծանիջիք թէ ես եմ տ՟ր որ սրբեմ զձեզ. *և 14
պահեսջիք զշաբաթս, զի սրբութիւն է այն տ՟ն, և ձեզ:
Որ պղծեսցէ զնա՝ մահու մեռցի. ա՟մ որ գործիցէ 'ի
նմա գործ, սատակեսցի անձնն այն 'ի միջոյ ժողովրդեան
իւրոյ: *Զվեց օր գործեսցես գործ. և յաւուրն 15
եւթներորդի շաբաթ հանգստեան սրբութիւն տ՟ն. ա՟մ
որ գործեսցէ գործ յաւուր շաբաթու՝ մահու մեռցի:
*Եւ պահեսցեն որդիքն Ի՟լի զշաբաթս, առնել զնոսա 16
յազգս ձեր. ուխտ յաւիտենական *ընդ իս և ընդ որդիսն 17
Ի՟լի: Նշանակ իմ է յաւիտենական. զի զվեց օր
արար տ՟ծ զերկինս և զերկիր, և յաւուրն եւթներորդի
դադարեաց և հանգեաւ:

ԾԼ *Եւ ետ Մովսիսի՝ իբրև դադարեաց ինքն 'ի խօսից իւրոց 18
'ի լերինն Սինա, զերկուս տախտակսն վկայութեան,
տախտակս քարեղէնս գրեալս մատամբն ա՟յ:

ԳԼ. ԼԲ.

ԾԼ Ա Եւ տեսեալ ժողովրդեանն՝ թէ յամեաց Մովսէս իջանել 1
'ի լեռնէ անտի. կուտեցաւ ժողովուրդն 'ի վ՟ր
Ահարոնի՝ և ասեն ցնա. արի՛ և արա՛ մեզ աստուածս՝
որ առաջնորդեսցեն մեզ. զի այրն այն Մովսէս որ եհան
զմեզ յԵգիպտոսէ, ոչ գիտեմք զի՞ եղև նմա: *Եւ ասէ 2
ցն՟ս Ահարոն. կողոպտեցէ՛ք զգինդս ոսկիս յականջաց
կանանց ձերոց, և ուստերաց և դստերաց ձերոց, և բերէ՛ք
առ իս: *Եւ կողոպտեաց ա՟մ ժողովուրդն զգինդս 3
ոսկիս յականջաց կանանց իւրեանց, և բերին առ Ահարոն:
*Եւ ընկալաւ 'ի ձեռաց նոցա: և ձուլեա՛ց զայն 4
քանդակագործով, և արար որթ ձուլածոյ: Եւ ասեն.
այս են աստուածք քո Ի՟էլ, որ հանին զքեզ յերկրէն Եգիպտացւոց:
*Եւ իբրև ետես Ահարոն՝ շինեաց սեղան 5
առաջի ն՟ր: Եւ քարո՛զ կարդաց Ահարոն՝ և ասէ. տօն
տ՟ն առ վաղիւ: *Եւ կանխեալ 'ի վաղիւ անդր եհան 6
ողջակէզս, և մատոյց զո՛հս փրկութ՟ե. Եւ նստաւ ժողովուրդն
յուտել և յըմպել, և յարեան 'ի խաղալ:

ԾԼ *Եւ խօսեցաւ տ՟ր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. գնա՛ էջ դու 7
Բ աստի վաղվաղակի, զի անօրինեցաւ ժողովուրդն քո՝
զոր հաներ յերկրէն Եգիպտացւոց. *անցին վաղվաղակի 8
զճանապարհաւն՝ զոր պատուիրեցեր ն՟ց. արարին
իւրեանց որթ ձուլածոյ, և երկիր պագին նմա,
և զոհեցին նմա և ասեն. այս են աստուածք քո Ի՟էլ,
որ հանին զքեզ յԵգիպտոսէ:

9 *Եւ ասէ տ՟ր ցՄովսէս. տեսի զժողովուրդն զայն, և ԾԼ
10 ահա ժողովուրդ խստապարանոց է: *Եւ արդ՝ թո՛յլ Գ
տուր ինձ, և բարկացեալ սրտմտութ՟բ իմով 'ի նոսա
11 սատակեցից զն՟ս. և արարից զքեզ յազգ մեծ: *Եւ
աղաչեաց Մովսէս առաջի տ՟ն ա՟յ իւրոյ՝ և ասէ. ընդէ՞ր
տ՟ր բարկանաս սրտմտութ՟բ քով ժողովրդեան քում,
զոր հաներ յերկրէն Եգիպտացւոց զօրութ՟բ մեծաւ
12 և բարձր բազկաւ: *Գուցէ՛ խօսիցին Եգիպտացիքն՝
ուստի հանէրն զմեզ, և ասիցեն. առ չարութեան եհան
զնոսա, կոտորել զն՟ս 'ի լերինն, և ջնջել զնոսա յերկրէ:
Դադարեա՛ 'ի բարկութենէ սրտմտութեան քոյ, և
13 ցածի՛ր 'ի չարեաց ժողովրդեան քոյ: *Յիշեա՛ դու զԱբրահամ
և զԻսահակ և զՅակոբ զծառայս քո. որոց երդուա՛ր
յանձն քո, խօսեցա՛ր ընդ նոսա և ասես. և առաւել
բազմացուցից զզաւակ ձեր, իբրև զաստեղս
երկնից բազմութ՟բ: և զա՟մ երկիրն զոր ասացեր տալ
14 զաւակի ն՟ց, կալցին զնա յաւիտեան: *Եւ ցածեաւ
տ՟ր 'ի չարեացն, զոր ասաց առնել ժողովրդեանն իւրում:
15 *Եւ դարձաւ Մովսէս՝ էջ 'ի լեռնէ անտի, և երկու ԾԼ
տախտակքն վկայութեան 'ի ձեռս ն՟ր: տախտակք քարեղէնք, Դ
գրեալք յերկուց կողմանց աստի և անտի գրեալք:
16 *և տախտակքն՝ գործ ա՟յ էին. և գիրն՝ գիր ա՟յ դրոշմեալ
17 'ի տախտակսն: *Եւ լուեալ Յեսուայ զձայն ժողովրդեանն
աղաղակելոյ, ասէ ցՄովսէս. ձայն պատերազմի
18 է 'ի բանակին: *Եւ ասէ Մովսէս. ոչ է ձայն
նահատակա՛ց զօրութեան, և ո՛չ է բարբառ նահատակաց
քաջութեան. այլ ձայն յանդգայելոց 'ի գինւոյ լսեմ ես:
19 *Եւ իբրև մերձեցաւ 'ի բանակ անդր, և ետես զորթն
և զպարաւորսն, բարկացաւ սրտմտութ՟բ Մովսէս. ընկէց
'ի ձեռաց իւրոց զտախտակսն երկոսին, և խորտակեա՛ց
զնոսա առ ստորոտով լերինն:
20 *Եւ առեա՛լ զորթն զոր արարին՝ այրեա՛ց հրով. և ԾԼ
խարտեաց զնա մա՛նր, և ցանեա՛ց 'ի վերայ ջրոցն և արբո՛յց Ե
որդւոցն Իսրայէլի:
21 *Եւ ասէ Մովսէս ցԱհարոն. զի՞նչ արար քեզ ժողովուրդդ, ԾԼ
զի ածեր 'ի վ՟ր դոցա զանհնարին զմեղսդ: Զ
22 *Եւ ասէ Ահարոն ցՄովսէս. մի՛ բարկանար սրտմտութ՟բ
տէ՛ր իմ. զի դու ինքնին գիտես զյանդգնութիւն
23 ժողովրդեանդ. *զի ասացին թէ արա՛ մեզ աստուածս
որ առաջնորդեսցեն մեզ. զի այրն այն Մովսէս՝ որ եհան
24 զմեզ յԵգիպտոսէ, ոչ գիտեմք զի՞ եղև նմա: *Եւ ասեմ
ցնոսա եթէ իցէ ուրուք ոսկի, կողոպտեցէ՛ք և
բերէ՛ք առ իս: և ետուն ցիս, և ընկեցի զայն 'ի հուր.
և ել ո՛րթդ այդ:
25 *Եւ ետես Մովսէս եթէ յանցեաւ ժողովուրդն. քանզի ԾԼ
յանցոյց զնոսա Ահարոն յամահարութ՟ե թշնամեաց Է
26 իւրեանց: *Եւ եկաց Մովսէս առ դրան բանակին՝ և
ասէ. որ ոք տ՟ն իցէ՝ առ իս մատիցէ: հասանէին առ նա
27 ա՟մ որդիքն Ղևեայ: *Եւ ասէ ցնոսա. ա՛յսպէս ասէ
տ՟ր ա՟ծ Ի՟էլի. դի՛ք իւրաքանչիւր զսուր իւր յազդեր իւրում.
անցէ՛ք և այսրէ՛ն դարձարուք դրանէ 'ի դուռն
բանակիդ. և կոտորեցէ՛ք իւրաքանչիւր զեղբայր՝ և իւրաքանչիւր
զընկեր իւր, և իւրաքանչիւր զմերձաւո՛ր
28 իւր: *Եւ արարին որդիքն Ղևեայ որպէս և ասաց Մովսէս:
և անկան 'ի ժողովրդենէ անտի յաւուր յայնմիկ,
29 ոգիք իբրև երեք հազարք այր: *Եւ ասէ ցնոսա Մովսէս.
լցէ՛ք զձեռս ձեր այսօր տ՟ն, և իւրաքանչիւր յոր-
դի

---

(5) Այլ. Եւ զկապուտակն և: (9) Այլ. Եւ զաւազանն և զխա″: (10) Օրին. Զահարոնի զքահանային: (14) Այլ. Եւ որ պղծեսցէ զնա: (17) Օրին. Արար տ՟ր զերկին և: (18) Յօրինակին. Եւ ետ մովսի՝ իբրև: ԳԼ. ԼԲ. (3) Այլ. Յականջաց իւրեանց. և բերին: (8) Այլ. Որ հանին զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց: (12) Յայլ օրինակ. Եգիպտացիք՝ ուստի հանէրն զմեզ. և ասիցեն: (13) Այլ. Եւ զա՟մ զերկիրն զայն զոր աս″: (16) Օրին. Եւ գիրն գրեալ ա՟յ, դր″: (17)(18) Այլ. 'ի բանակի անդ: Եւ ասէ, ոչ է ձայն... և ոչ բարբառ նա″: (19) Այլ. Բարկացեալ սրտմտութ՟բ: (22) Յօրինակին. Գիտես զանդգնութի: (24) Այլ. Եւ բերէք, և ետուն ցիս: (25) Այլ. Յանհարութ՟ե թշնամեաց: (27) Յօրինակին պակասէր. Դարձարուք դրանէ 'ի դուռն բա″: (28) Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր համաձայն բնագրոյ յունաց և Եբրայեցւոց՝ յայսմ վայրի ունին, երեք հազարք այր: Ոսկան առեալ 'ի լատին օրինակէ յաւելմամբ դնէ, քսան և երեք հազար արք:

դի իւր, և իւրաքանչիւր յեղբայր իւր, տալ ՚ի վերայ
ձեր այսօր օրհնութիւն։
ԾԼ *Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր, ասէ Մովսէս ցժողովուրդն. 30
Ը դուք մեղայք մեղս մեծ, բայց ես արդ՝ ելից
առ ա̄ծ, զի ցածուցից վ̄ս մեղաց ձերոց։ *Դարձաւ 31
Մովսէս անդրէն առ տ̄ր և ասէ. աղաչեմ զքեզ
տ̄ր. մեղաւ ժողովուրդն այն մեղս անհնարինս. և արարին
իւրեանց աստուածս ոսկեղէնս։ արդ՝ եթէ թողուս
նց̄ զմեղս իւրեանց՝ թող. *ապա թէ ոչ՝ ջնջեա՛ և զիս 32
՚ի դպրութէ̄ քումմէ յոր գրեցեր։
ԾԼ *Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. եթէ ոք մեղաւ առաջի իմ, 33
Թ ջնջեցից զնա ՚ի դպրութէ̄ իմմէ։ *Բայց արդ՝ երթ էջ 34
և առաջնորդեա՛ ժողովրդեանդ այդմիկ ՚ի տեղին՝ յոր ասացի
քեզ։ Եւ ահա հրեշտակ իմ երթիցէ առաջի երեսաց
քոց։ բայց յաւուր յորում այց արարից, ածից
՚ի վերայ նց̄ զմեղս իւրեանց։ *Եւ եհար տ̄ր զժողովուրդն 35
վ̄ս առնելոյ նց̄ զորթն՝ զոր արար Ահարոն։

ԳԼ. ԼԳ.

ԾԽ Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. Երթ ել աստի, դու և ժողովուրդն 1
քո զոր հաներ յերկրէն Եգիպտացւոց,
յերկիրն զոր երդուայ Աբրահամու՝ և Սահակայ՝ և Յակոբայ.
ասեմ, զաւակի ձերում տաց զնա։ *Եւ առաքեցից 2
առաջի երեսաց քոց զհրեշտակ իմ. և մերժեսցէ
զՔանանացին, և զԱմովրհացին, և զՔետացին, և
զՓերեզացին, և զԳերգեսացին, և զԽևացին, և զՅեբուսացին,
*և տարցի զքեզ յերկիրն որ բղխէ զկաթն և 3
զմեղր։ Բայց ես ոչ ելից ընդ ձեզ, վ̄ս խստապարանո՛ց
լինելոյ ժողովրդեանդ. զի մի՛ սատակիցեմ զքեզ
՚ի ճանապարհի։ *Եւ լուեալ ժողովրդեանն զբանն 4
զայն չար, սուգ առին սգաւորք※. և ոչ ա՛ռ այր զզարդ
զանձամբ։ *Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. ասա՛ դու ցորդիսն 5
Ի̄ղի. դուք ժողովուրդ խստապարանոց էք. զգո՛յշ լերուք
դուք, գուցէ և այլ ևս հարուած ածից ՚ի վ̄ր ձեր, և
սատակեցից զձեզ։ և արդ՝ մերկացարո՛ւք զպատմուճանս
փառաց ձերոց, և զզարդ քո ՚ի քէն. և ցուցից
զինչ առնիցեմ քեզ։ *Եւ մերկացան որդիքն Իսրայէլի 6
զզարդ իւրեանց, և զպատմուճանս իւրեանց ՚ի Քորեբ
լերինն։
ԾԽ *Եւ առեալ Մովսիսի զխորան իւր՝ եհար արտաքոյ 7
Ա բանակին, մեկուսի ՚ի բանակէ անտի. և կոչեցաւ այն՝
խորան վկայութե̄։ Եւ լինէր ամ̄ ոք որ խնդրէր ինչ
՚ի տ̄է, ելանէր ՚ի խորանն վկայութե̄ արտաքոյ բանակին։
*Եւ յորժամ երթայր Մովսէս ՚ի խորանն՝ կայր 8
ամ̄ ժողովուրդն դէտակն կալեալ իւրաքանչիւր ուրուք
առ դուրս խորանի իւրոյ։ հայէին ընդ Մովսէս մինչ
երթայր մտանէր ՚ի խորանն։ *Եւ յորժամ մտանէր 9
Մովսէս ՚ի խորանն, իջանէր սիւն ամպոյն և կայր առ
դուրս խորանին, և խօսէր տ̄ր ընդ Մովսիսի։ *Եւ տեսանէր 10
ամ̄ ժողովուրդն զսիւն ամպոյն որ կայր առ
դուրս խորանին. և կային ամ̄ ժողովուրդն յոտն, և երկիր
պագանէին իւրաքանչիւր առ դուրս խորանի իւրոյ։
*Եւ խօսէր տ̄ր ընդ Մովսիսի դէմ յանդիման. 11
որպէս ոք զի խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում. և դառնայր
՚ի բանակ անդր։ Բայց պաշտօնեայ նր̄ Յեսու որդի
Նաւեայ ոչ ելանէր ՚ի խորանէ անտի։
ԾԽ *Եւ ասէ Մովսէս ցտ̄ր. ահա ասես ցիս, հա՛ն զժողովուրդ 12
Բ զայդ. և դու ո՛չ ցուցեր ինձ զո՞ առաքիցես
ընդ իս։ և դու՝ ցիս ասացեր՝ թէ ճանաչեմ զքեզ քան
13 զամենեսին, և ունիս շնորհս յինէն։ *Արդ՝ եթէ գտի
շնորհս առաջի քո՝ ցո՛յց ինձ զանձն քո յայտնապէս, զի
գիտացի՛ց՝ թէ իբր գտեալ է իմ շնորհս առաջի քո. և
զի ծանեա՛յց թէ ժողովուրդս քո այս՝ յա՛զգ մեծ լինիցի։
14 *Եւ ասէ. Ես ինքնին երթայց առաջի քո, և զետեղեցից
15 զքեզ։ *Եւ ա՛սէ ցնա. եթէ ոչ դու ինքնին
16 երթայցես ընդ մեզ, մի՛ հաներ զմեզ աստի։ *Եւ զիա՞րդ
յայտ լինիցի, եթէ արդարև գտի շնորհս առաջի քո,
և ես և ժողովուրդս քո։ այլ յերթալն քո ընդ մեզ՝ փառաւորեսցուք,
և ես և ժողովուրդս քո, քան զամ̄ ազգս
17 որ իցեն ՚ի վերայ երկրի։ *Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. և
զա՛յդ ես զքո բան զոր ասացեր՝ արարից. քանզի գտեր
շնորհս առաջի իմ. և ճանաչեմ զքեզ քան զամենեսեան։
18 *Եւ ասէ՝ ցո՛յց ինձ զփառս քո։ *Եւ ասէ, Ես
19 անցից առաջի քո փառօք իմովք. և կոչեցից յանուն տ̄ն
առաջի քո. և ողորմեցա՛յց որում ողորմեցայց, և գթացա՛յց
20 յորս գթացայց։ *Եւ ասէ. ո՛չ կարես տեսանել
զերեսս իմ. զի ո՛չ տեսանէ մարդ զերեսս իմ, և ապրի։
21 *Եւ ասէ տ̄ր, ահա՛ տեղի մի առաջի իմ. և կացցես ՚ի վ̄ր
22 վիմին. *յորժամ անցանիցեն փառքն իմ. և եդից զքեզ
՚ի ծե՛րպ վիմին. և ծածկեցի՛ց զքեզ ձեռամբ իմով մինչև
23 անցի՛ց ես։ *և բարձի՛ց զձեռն իմ ՚ի քէն, և ապա
տեսցես զյետո՛յսն իմ. բայց երեսք իմ քեզ մի՛ երևեսցին։

ԳԼ. ԼԴ.

1 Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. կոփեա՛ դու քեզ երկուս տախ- ԾԽ
տակս քարեղէնս ըստ առաջին տախտակացն, և ե՛լ Գ
առ իս ՚ի լեառնն. և գրեցի՛ց ՚ի վ̄ր տախտակացն զպատգամսն՝
որ էին յառաջին տախտակսն զոր խորտակեցեր։
2 *Լեր պատրաստ առ վաղիւ, և ելանիցես ընդ
առաւօտս ՚ի լեառնն Սինա. և մնասցես ինձ անդ ՚ի վերայ
3 գլխոյ լերինն։ *և մի՛ ոք ելանիցէ ընդ քեզ, և մի՛
ոք երևեսցի ամենևին ՚ի լերինն. և արջառ և ոչխար՝ մի՛
4 արածեսցին մօտ ՚ի լեառնն։ *Եւ կոփեա՛ց երկուս տախտակս
քարեղէնս, ըստ օրինակի առաջին տախտակացն.
և կանխեալ Մովսիսի ընդ առաւօտն՝ ել ՚ի լեառնն Սինա,
որպէս հրամայեաց նմա տ̄ր։ և ա՛ռ Մովսէս ընդ իւր
5 զերկուս տախտակսն քարեղէնս։ *Եւ էջ տ̄ր ամպով,
6 և կա՛յր յանդիման նր̄ անդ։ և կոչեա՛ց յանուն տ̄ն։ *Եւ
անց տ̄ր առաջի նորա։ և կարդաց Տ̄ր ա̄ծ՝ գթա՛ծ և ողորմած,
7 երկայնամիտ բազումողո՛րմ և ճշմարիտ։ *Որ
պահէ՛ զարդարութի̄, և առնէ զողորմութի̄ ՚ի հազար
ազգս։ բառնա՛յ զանօրէնութիւնս և զանիրաւութիւնս և
զմեղս. և ո՛չ անպա՛րտ առնէ զպարտաւորն. ածէ՛ զանիրաւութիւնս
հարց՝ որդւոց և յորդիս որդւոց՝ մինչև
8 յերիս և ՚ի չորս ազգս։ *Եւ երագեաց Մովսէս խոնարհ
9 երկի՛ր եպագ, *և ասէ. եթէ գտի շնորհս առաջի քո
տ̄ր, երթիցէ՛ ընդ մեզ տ̄ր. զի ժողովուրդս խստապարանո՛ց
է. և բարձցես դու զանօրէնութիւնս և զմեղս
մեր. և եղիցուք մեք քո՛։
10 *Եւ ասէ տ̄ր ցՄովսէս. ահա ես դնեմ ընդ քեզ ուխտ ԾԽ
առաջի ամ̄ ժողովրդեան քոյ. և արարից սքանչելիս՝ որ Դ
ո՛չ եղեն յամ̄ երկիր, և յամ̄ ազգս. և տեսցէ՛ ամ̄ ժողովուրդդ՝
յորս ես դու ՚ի մէջ դոցա զգործս տ̄ն. զի
11 զարմանալիք իցեն զոր ես արարից ձեզ։ *Զգո՛յշ լեր
դու անձին, զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ այսօր։ ահաւասիկ
ես մերժեմ յերեսաց ձերոց զԱմովրհացին,
և զՔա-

---

(32) Այլ. Ջնջեա՛ զիս ՚ի դպ՛՛։ (34) Ոսկան. ՚Ի տեղին՝ զոր ասացի։
ԳԼ. ԼԳ. (2) Յօրինակին աստէն և ստորև [illegible] Յեբուսացին, գրի և՝ Եբուսացի։ (3) Այլ. Եւ տարայց զքեզ յերկիր.. ոչ ելից ընդ քեզ։ (4) Այլ. Սուգ առին սգաւորք։ (5) Յօրինակին պակասէր. Եւ այլ ևս հարուած։ (5) Այլ յաւելուածով. Եւ ցուցից քեզ զինչ առնելոց եմ քեզ։ (6) Ոմանք. ՚Ի Քորեբ լեռնէ։ (8) Այլ. Եւ հայէին ը̄ մով՛։ (13) Ոմանք. Գտեալ իցէ իմ շնորհս։ և ոմանք. գտեալ իցեմ շ՛՛։

(15) Այլ. Մի՛ հաներ զիս աստի։ Եւ զիարդ յայտնի լինիցի։ (20) ՚Ի լուս՛՛. Եւ ապրէ. համաձայն ոմանց ՚ի Բնաբ՛՛։
ԳԼ. ԼԴ. (4) Ոմանք. Առաջնոցն. և կանխեալ։ (5) Ոսկան. Եւ կոչեաց զանուն տ̄ն։ (7) Յօրինակին յետ՝ ՚ի հազար ազգս, դպրոց փեղէ թողեալ ՚ի կարգին, ՚ի լուսանցսն նշանակի ՚ի ներքս բերել, սիրելեաց իւրոց. զոր ոմանք ունին ՚ի բնաբանի. վ̄ս որոյ և մեք զանց արարաք յաւելուլ։ (7) Այլ. Ածէ զանօրէնութիւնս հարց յորդիս, և յորդւոց յորդիս, մինչ՛՛։ (10) Ոմանք. ՚Ի միջի դոցա.. զի զարմա՛՛։ (10) Յօրինակին պակասէր. Արարից ձեզ։ (11) Այլ. Միանգամ

և զքանանացին, և զքետացին, և զփերեզացին, և զխ-
եւացին, և զգերգեսացին, և զյեբուսացին ։ * Զգո՛յշ 12
լեր անձին քում, գուցէ դնիցես ուխտ ընդ բնակիչս
երկրին, յորում դու մտանելոց ես 'ի նոսա ․ գուցէ լի-
նիցի ձեզ գայթագղութեն ։ * Զբագինս նց կործանես- 13
ջիք, և զարձանս նց՝ փշրեսջիք, և զանտառս նց՝ կո-
տորեսջիք, և զդրօշեալս դից նց՝ հրով այրեսջիք ։ * և 14
մի պագանիցէք երկիր աստուածոց օտարաց ․ զի տր
տծդ անուն նախանձելի է ․ տծ նախանձոտ է ։ * Գու- 15
ցէ դնիցեն ուխտ ընդ բնակիչս երկրին, և պոռնկի-
ցին զկնի դից նց, և զոհիցեն աստուածոց նց ․ և կո-
չիցեն զքեզ՝ և ուտիցես 'ի զոհից նց ։ * Եւ առնուցուս 16
'ի դստերաց նոցա ուստերաց քոց ․ և 'ի դստերաց քոց՝
տայցես ուստերաց նց ․ և պոռնկիցին դստերք քո զկնի
նց, և պոռնկեցուցանիցեն զուստերս քո զկնի դիցն իւ-
րեանց ։ * Եւ աստուածս ձուլածոյս՝ մի առնիցես քեզ ։ 17

ՃԽ* Զտօն բաղարջակերաց պահեսցես ․ զեւթն օր բա- 18
Ե ղարջ կերիցես ոպ պատուիրեցի քեզ, 'ի ժամանակի
իւրում յամսեանն կանխոց ․ զի յամսեանն կանխոց
ելեր յեգիպտոսէ ։

ՃԽ* Ամենայն արու որ բանայ զարգանդ՝ ինձ լիցի, և ամ 19
Զ արուք սնանոց քոց, * անդրանիկն արջառոյ, և անդ- 20
րանիկն ոչխարի ։ և զանդրանիկն իշոյ՝ փրկեսցես գա-
ռամբ ․ ապա թէ ոչ փրկեսցես զնա՝ զգլխն նորա տայ-
ցես ։ Զամենայն անդրանիկս որդւոց քոց փրկեսցես ։
Եւ ձեռնունայն առաջի իմ՝ մի երևեսցիս ։

ՃԽ* Զվեց օր գործեսցես ․ և յաւուրն եւթներորդի հան- 21
Է գիցես ․ և 'ի սերմանս և 'ի հունձս՝ հանգիցես ։ * Եւ տօն 22
եւթներորդաց արասցես ինձ, իսկզբանէ հնձոց ցո-
րենոյ ։ և զտօն արմտեաց ամփոփելոյ՝ յընդմիջել տար-
ւոյն ։ * Երիս ժամանակս 'ի տարւոջ երևեսցի ամ ա- 23
րու մանուկ քո առաջի տն այ Իէլի ։ * քանզի մերժեցից 24
զազգսն յերեսաց քոց ․ և ընդարձակեցից զսահմանս քո,
և ոչոք լիցէ որ ա՛կն դնիցէ երկրին քում, յորժամ ելա-
նիցես երևել առաջի տն այ քոյ յերիս ժամանակս 'ի
տարւոջն ։

ՃԽ* Մի զենուցուս 'ի վերայ խմորելոյ զարիւն զոհից ի- 25
Ը մոց ․ և մի ելանիցէ յայգ զենմանն տօնի զատկի ։

ՃԽ* Զառաջին արմտիս երկրի քոյ՝ տարցես 'ի տուն տն 26
Թ այ քոյ ։

ՃԾ Մի եփեսցես զգառն 'ի կաթին մօր իւրոյ ։

ՃԾ* Եւ ասէ տր ցմովսէս ․ գրեա՛ դու քեզ զպատգամսդ 27
Ա զայդոսիկ ․ զի այդու բանիւ դնիցեմ ուխտ ընդ քեզ՝
և ընդ Իէլ ։ * Եւ էր մովսէս առաջի տն զքառասուն 28
տիւ և զքառասուն գիշեր ․ հաց ոչ եկեր, և ջուր ոչ
արբ ․ և գրեաց 'ի վերայ տախտակացն զբանս ուխտի՝
զտասն պատգամացն ։

ՃԾ* Մինչդեռ իջանէր մովսէս 'ի լեռնէն սինայ, և երկո- 29
Բ քին տախտակքն ուխտի 'ի ձեռս մովսիսի էին ։ և յիջանել
իւրում 'ի լեռնէ անտի, ոչ գիտէր մովսէս եթէ փա-
ռաւորեալ իցէ տեսիլ գունոյ երեսաց նր 'ի խօսել նր
ընդ նմա ։ * Եւ ետես ահարոն և ամ որդիքն Իէլի ըզ- 30
մովսէս ․ և էր փառաւորեալ տեսիլ գունոյ երեսաց նր ․
և երկեան մերձենալ 'ի նա ։ * Եւ կոչեաց զնոսա մով- 31
սէս ․ և դարձան առ նա ահարոն և ամ իշխանք ժողո-
վրդեանն ․ և խօսեցաւ մովսէս ընդ նոսա ։ * Եւ ապա 32
մերձեցան առ նա ամ որդիքն Իէլի ։ և պատուէր նց
զամ զոր խօսեցաւ ընդ նմա տր 'ի լերինն սինայ ։ * Եւ 33
իբրև դադարեաց 'ի խօսելոյ անտի ընդ նոսա ․ արկ
պատրուակ զերեսօք իւրովք ։ * Իբրև մտանէր մով- 34
սէս առաջի տն խօսել ընդ նմա, մերկանայր զպատ-
րուակն մինչև այսրէն ելանելոյ ։ և իբրև ելանէր՝ խօսէր
ը ամ որդիսն Իէլի զոր միանգամ պատուիրեաց նմա տր ։
35 * Եւ տեսանէին որդիքն Իէլի զերեսն մովսիսի զի փա-
ռաւորեալ էր տեսիլ գունոյ երեսաց նր ․ և արկանէր
մովսէս պատրուակ 'ի վերայ երեսաց իւրոց, մինչև անդ-
րէն մտանելոյ և խօսելոյ ընդ նմա ։

ԳԼ․ ԼԵ․

1 Եւ ժողովեաց մովսէս զամ ժողովուրդ որդւոցն Իս- ՃԾ
րայէլի՝ և ասէ ցնս ․ այս բանք են զոր ասաց տր Գ
2 առնել զնոսա ։ * Զվեց օր գործեսցես զգործ ․ յաւուրն
եւթներորդի հանգիցես ․ շաբաթ սուրբ է, հանգիստ
3 տն ։ ամ որ գործեսցէ 'ի նմա, սատակեսցի ։ * մի լուց-
ցի հուր յամ բնակութե ձերում յաւուր շաբաթու ․
4 զի ես եմ տր ։ * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ ամ ժողո-
վրդեան որդւոցն Իէլի՝ և ասէ ․ այս պատգամ է՝ զոր
5 պատուիրեաց տր՝ և ասէ ։ * Առէք 'ի ձէնջ հա՛ս տն ․
ամ ոք զխարդ և յօժարեսցի 'ի սրտի իւրում, բերցէ
6 պտուղ տն ։ ոսկի ․ արծաթ ․ պղինձ, և կապուտակ ․ * և
ծիրանի ․ և կարմիր կրկին մանեալ ․ և բեհեզ նիւթեալ ․
7 և մազ այծեաց ։ * և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ ․
8 և մորթս կապուտակեալս ․ և փայտս անփուտս ։ * և
եւղ լուսոյ ․ և խունկս ջեղոյ օծման ․ և խունկս հան-
9 դերձանաց ։ * Եւ ականս սարդիոնս և ականս զըմ-
րուխտս և ականս 'ի դիր վակասին ․ և զպճղնաւորն ։ * Եւ
10 ամ որ իմաստուն իցէ սրտիւ 'ի ձեզ, եկեալ գործես-
11 ցէ զամ ինչ՝ զոր պատուիրեաց տր ։ * Զխորանն, և
զնուարտանս իւր, և զվիժակս նր, և զգահաւորակս
նր, և զտախտակս նորա ․ և զպարզունակս նր, և զսիւ-
12 նակս նր, և զխարիսխս նր ։ * Եւ զտապանակն վկայու-
թե, և զլծակս նր, և զքաւութիւն, և զվարագոյրն, և
զառագաստ սրահին, և զսիւնակս նորա, և զականս
13 զըմրուխտս, և զխունկսն, և զեւղն օծման ։ * Եւ զսե-
ղանն, և զամ զկահ նորա, և զհովանոցս սեղանոյն, և
14 զլծակս նր, և զամ զկահ նր ։ և զհացն երեսաց ։ * և
զաշտանակն լուսոյ, և զամ զկահ նր, և զճրագարանս
15 նր, և զեւղն լուսոյ ։ * Եւ զսեղանն խնկոց, և զլծակս
նր, և զեւղն օծութե, և զխունկսն հանդերձանաց, և
16 զվարագոյր դրան խորանին ։ * և զսեղանն ողջակիզաց,
և զվանդակս նր զպղնձիս, զլծակս նորա, և զամ զկահ
17 նր ։ Եւ զաւազանն, և զխարիսխս նր ։ * և զառագաստ
18 սրահին, և զսիւնակս նր, և զխարիսխս նորա ։ * Եւ
զվարագոյր դրան սրահին, և զցիցս խորանին, և զցիցս
19 սրահին, և զպարանս նց ։ * և զպատմուճանսն որովք
պաշտիցեն 'ի սրբութեն ․ զպատմուճանսն սուրբս՝ ահա-
րոնի քահանայի ․ և զպատմուճանս քահանայութե որդ-
ւոցն ահարոնի ։

20 * Եւ ել ամ ժողովուրդ որդւոցն Իէլի առ 'ի մովսիսէ ։ ՃԾ
21 * և բերին իւրաքանչիւր որպէս և յօժարէին սիրտք իւ- Դ
րեանց ․ և որոց զխարդ և կամ եղև անձանց իւրեանց ․
բերէին նուէրս տն յամ գործս՝ խորանին վկայութե ․ և
յամ նիւթս նր ․ և յամ պատմուճանս սրբութեց ։
22 * Եւ բերին արք 'ի կանանց, ամ ոք որպէս և միտք իւր
վարէին ․ Ականս, և գինդս, և մատանիս, և ծամա-
կալս, և կշռապանակս, և զամ անօթս ոսկեղէնս ․ և
23 ամ արք որ և էին, բերին նուէրս ոսկւոյ տն ։ * Եւ
ամ այր առ որում գտանէր կապուտակ, և ծիրանի, և
կարմիր մանեալ, և բեհեզ ․ և մազ այծեաց ․ և մորթս
խոյոց

ես պատուիրեմ քեզ ։ (12) Այլ․ Յոր դու մտանիցես 'ի նա ։ (14) Այլ․ Աստուածոյ օտարի ։ (14) Յօրինակին պակասէր․Ած նախանձոտ է ։ (16) 'Ի լուս՛․ Եւ մի առնուցուս ․․․ մի տացես ում՛ ։ (19) Ոմանք․ Ամ որ բանայ զար՛ ։ (20) Յօրինակին բառս՝ ձեռնունայն․ կարմրադեղով նշանակի ։ (22) Այլ․ Իսկզբան հնձոց ։ (24) Օրինակ մի․ Տն այ Իսրայէլի․ երիս ժամանակս ։ (27) Ոմանք․ Դնեմ ընդ․ և օմանք՝ դնիցի ։ Իսկ առ այլս տմեին չէին․ և ընդ Իէլ ։ (30) Յօրինակին բառս․ Եր փառաւորեալ տեսիլ գունոյ երեսաց նր․ կարմրադեղով նշանակի ։ (33) Յօրինակին բառս պատրուակ, կարմ՛ նշա՛ ։ (35) Այլ․ Եւ տեսին որդիքն Իէլի ։ Ոչ ոմանք․ Զերեսն ։

Գլ․ ԼԵ․ (5) Ոմանք․ Զխարդ յօժարեսցէ 'ի ։ (11) Ոմանք․ Եւ զգահակս նր․ և զտախտակս նր, և զնիգս նր, և զսիւ՛ ։ (12) Ոմանք․ Եւ զվարագոյրսն և զառագաստս ։ (19) Այլ․ Եւ զպատմուճանսն սրբս ։ (21) Ոմանք․ Բերին նուէրս տն ․․․ պատմուճանս սրբութեն ։ (22) Ոմանք․ Բերէին նու՛ ։

խոյոց կարմիր ներկեալ. և մորթս կապուտակեալս :
*բերէին ա՟մ, որ նուիրէր նուէրս : արծաթ և պղինձ 24
բերէին զնուէրսն տ՟ն . և ա՟մ առ որում՝ գտանէր փայտ
անփուտ՝ յա՟մ գործ կահին, բերէին : *Եւ ա՟մ կին՝ 25
իմաստուն միտք նիւթէր ձեռօք իւրովք . և բերէր մանեալ՝
զկապուտակն, և զծիրանի, և զկարմիրն ներկեալ,
և զբեհեզն : *Եւ ա՟մ կանայք որ յօժարէին 'ի 26
միտս իւրեանց, մանէին իմաստութ՟բ զմազ այծեացն :
*Եւ իշխանքն բերէին ակունս զմրուխտս . և ակունս 27
'ի նիւթ վակասին և տախտակին . * և զհանդերձանս 28
խնկոցն . և զեւղն լուսոյ, և զեւղն օծութե՟ան : *Եւ ա՟մ 29
այր և կին, որոց յօժարէին միտք իւրեանց, մտանէին
գործել զա՟մ գործն՝ զոր պատուիրեաց տ՟ր գործել :
և 'ի ձեռն մովսիսի բերէին որդիքն ի՟ղի զնուէրսն տ՟ն :
*Եւ ասէ մովսէս ցորդիսն ի՟ղի . տեսէք՝ զի կոչեաց 30
ա՟ծ յանուանէ զբեսելիէլ զուրիեան՝ զորդի ովրայ յազգէ
յուդայ . *և ելից զնա ա՟ծեղէն հոգւով իմաստութե՟ան, 31
և հանճարով և գիտութ՟բ յա՟մի : *ըստ ա՟մ գործոյ 32
ճարտարապետել ճարտարութ՟բ . գործել զոսկին
և զարծաթն՝ և զպղինձն : *Եւ քանդակել զակունս, 33
և գործել զփայտն, և առնել յա՟մ գործ իմաստութե՟ան,
և խելամտել . զի ետ 'ի սիրտ ն՟ր զիմաստութի՟ւն : *Եւ եղիաբայ 34
որդւոյ աքիսամայ յազգէ դանայ : *զորս ելից 35
միտս իմաստութե, խելամտել, գործել զա՟մ գործ սրբութե՟ն .
զոստայնանկութի՟ւն, և զնկարու, կապուտակաւն,
և ծիրանեաւն, և կարմրովն ներկելով, և բեհեզով .
անկանել գործել զամենայն գործ ճարտարութե՟ան նկարակերտաց :

ԳԼ. ԼԶ.

Եւ արարին բեսելիէլ. և եղիաբ, և ա՟մ այր իմաստուն 1
միտք, որում տուաւ 'ի տ՟է իմաստութի՟ւն և
գիտութի՟ւն, խելամուտ լինել, գործել զա՟մ գործ տարազու
սրբութե՟ն . ըստ ա՟մի որպէս և հրամայեաց տ՟ր :
*Եւ կոչեաց մովսէս զբեսելիէլ և զեղիաբ, և զամենեսին 2
որ ունէին իմաստութի՟ւն 'ի սրտի . որոց ետ ա՟ծ
հանճար 'ի սիրտս նոցա : Եւ զամենեսին որ կամակար
միտք կամէին մերձենալ 'ի գործն, և կատարել : *Եւ 3
առին 'ի մովսիսէ զա՟մ նուէրսն՝ զոր բերին որդիքն
ի՟ղի յա՟մ գործ տարազու սրբութե՟ն առնել զայն : և նոքեանք
ևս ընդունէին զնուէրսն 'ի նուիրաբերացն ընդ
առաւօտս առաւօտս : *Եւ գային ա՟մ իմաստունքն՝ որ 4
գործէին զգործ սրբութե՟ն, իւրաքանչիւր ըստ տարազու
իւրում, զոր ինքեանք գործէին : *Խօսեցան 5
ը՟ մովսիսի և ասեն . կարի յաճախէ բերել ժողովուրդ-
քան զբաւական տարազու պիտոյից գործոյն, զոր հրամայեաց
ա՟ծ առնել : *Եւ հրամայեաց մովսէս քարոզ 6
կարդալ 'ի բանակին, և ասել . այր կամ կին՝ մի ևս
գործեսցեն 'ի պատուղ սրբութե՟ն : և ապա արգելաւ ժողովուրդն
'ի բերելոյ . *և զգործեալն իւրեանց բերէին 7
յա՟մ կազմած գործոյն գործել զայն . և դադարեցին :
ԾԹ *Եւ գործէր ա՟մ իմաստուն սրտիւ ընդ գործաւորսն 8
Ե զգործ խորանին տասն փեղկեան, 'ի բեհեզոյ մանելոյ,
և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ կրկնելոյ
: քերոբէ գործ անկուածոյ գործէին : *Երկայնութի՟ւն 9
միոյ փեղկին 'ի քսան և յութ կանգնոյ, և լայնութի՟ւն
'ի չորից կանգնոց միոյ փեղկի . չափ նոյն էր ամենեցունց
փեղկիցն : *և կցեաց զհինգ փեղկն ը՟ միւս 10
հինգ փեղկին, և զհինգն ևս փեղկ կցեալ ընդ այլում
հնգին : *Եւ արար ճարմանդս կապուտակեալս առ 11
եզերբ միոյ փեղկին *'ի կողմանէ առ 'ի խառնուածս . 12

նոյնպէս արար և առ եզերբ արտաքնոյ փեղկին, երկրորդի
13 խառնուածոյն : *Յիսուն ճարմանդ արար միոյ
փեղկի . և յիսուն ճարմանդ արար 'ի կողմանէ փեղկին
ըստ երկրորդի խառնուածոյն, առ 'ի խառնելոյ
իւրաքանչիւր ճարմանդացն ընդ միմեանս : Եւ արար
օղս ոսկիս յիսուն . և խառնեաց զփեղկսն ընդ միմեանս
14 օղիւքն . և եղև խորան մի : *Եւ արար փեղկս մազեղէնս
ծածկոյթ խորանին . մետասան փեղկ արար զնոսա
15 : *երկայնութի՟ւն միոյ փեղկի յերեսուն կանգնոյ . և
լայնութի՟ւն միոյ փեղկի 'ի չորից կանգնոց : չափ նոյն էր
16 մետասանեցունց փեղկեցն . *և կցեաց զհինգ փեղկն 'ի
17 միասին, և զվեց փեղկն 'ի միասին : *Եւ արար յիսուն
ճարմանդ առ եզերբ փեղկին՝ որ 'ի մէջ խառնուածոցն
. և արար յիսուն ևս ճարմանդ առ եզերբ փեղկին
18 երկրորդի խառնուածոյն . *և արար օղս պղնձիս
19 յիսուն . և կցեաց զխորանն՝ զի լինիցի մի : *Եւ արար
զվերմակս խորանին 'ի մորթոց խոյոց կարմիր ներկելոց .
և զարտախուրակն 'ի կապուտակէ 'ի վերոյ կողմանէ :
20 *Եւ արար զերկուս սիւնս խորանին յանփուտ փայտից
21 կանգնաւորս : *'ի տասն կանգնոյ զերկայնութի՟ւն
միոյ սեան . և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զթանձրութի՟ւն և զլայնութի՟ւն
22 միոյ սեան . *և երկուս սփոփչս առ մի մի սիւն
խառնեալ ընդ միմեանս . նոյնպէս արար ա՟մ սեանց
23 խորանին : *Եւ արար զսիւնս խորանին . քսան սիւն՝
'ի հարաւոյ կողմանէ, և քառասուն խարիսխ արծաթի՝
24 սեանցն քսանեցունց . *երկուս խարիսխս առ մի սիւն
յերկոցունց կողմանց . և երկու խարիսխս առ միւս ևս
25 սիւն յերկոցունց կողմանց : *Եւ յերկրորդ կողման
26 խորանին ընդ հիւսիսի արար քսան սիւն, *և քառասուն
խարիսխս արծաթի . երկու խարիսխս առ մի սիւն,
27 և երկու խարիսխս առ միւս ևս սիւն : *Եւ 'ի թիկանց
28 խորանին ընդ ծովակողմ՝ արար վեց սիւն . *և երկու
սիւնս արար յանկիւնս խորանին յետուստ կողմանէ :
29 *Եւ էին հաւասարակ 'ի ներքուստ . և ըստ նմին օրինակի
հաւասարակ էին 'ի գլխոյ կողմանէ, 'ի մի խառնուած .
նոյնպէս արար և երկոցունց սեանցն՝ որ յանկիւնսն :
30 *Եւ էին ութ սիւն, և խարիսխս ն՟ց արծաթիք, վեշտասան
խարիսխք, երկու խարիսխք առ մի սիւն, և
31 երկու խարիսխք առ մի սիւն : *Եւ արար պարզունակս
յանփուտ փայտից, հինգ առ մի սիւն 'ի միոջէ կողմանէ
32 խորանին : *և հինգ ևս պարզունակ առ միւս սիւն՝
յերկրորդ կողմանէ խորանին . և հինգ պարզունակ առ
33 միւս սիւն 'ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն : *Եւ
արար զմիջին պարզունակն թափանցանց 'ի մէջ սեանցն
34 'ի կողմանէ 'ի կողմն : *Եւ զերկուս սիւնսն պատեաց
ոսկւով . և զերկուս օղամանեակսն նոցա արար ոսկիս,
յորս մտանիցեն պարզունակքն . և պատեաց զպարզունակսն
35 ոսկւով : *Եւ արար վարագոյր 'ի կապուտակէ,
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ
36 . գործ անկուածոյ գործեաց զնա քերոբէ : *և
եդ զայն 'ի վերայ չորից սեանցն յանփուտ փայտից ոսկիապատաց
. և խոյակք նոցա ոսկիք, և չորք խարիսխք
37 ն՟ց արծաթիք : *Եւ արար զվարագոյր դրան խորանին
վկայութե՟ան 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի
կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ, գործ անկուածոյ
38 քերոբէ : *Եւ զսիւնս նոցա հինգ, և զօղս ն՟ց .
և պատեաց զխոյակս նոցա ոսկւով . և խարիսխք նոցա
պղնձիք հինգ :

---

(30) Ոմանք. Զբեսելիէլ զովրեան զորդի : (32) Այլք. ճարտարապետութ՟բ, գոր'' : (33) 'ի լուս''. 'ի սիրտ ն՟ց զիմ'' : համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (35) Ոսկան. Զոր ելից միտս իմաս'' : (35) Ոմանք. Կապուտակեաւն . Եւ ոմանք. կապուտակին և ծիրա'' : Ուր օրինակ մի. Եւ զնկարակերտակին և զծիրանեաւն : ԳԼ. ԼԶ. (1) Ոսկան. Եւ արար բեսելիէլ, և ե'' : (2) Ոմանք. Մերձենալ 'ի գործն և կատարել : (3) Ոմանք. Յա՟մ 'ի գործ տարազուն : (10) Յօրինակին պ՟կսէր . Ընդ միւս հինգ փեղկին : (10) Ոսկան. փեղկս կցեալք ը՟ այլոց հնգից : (11) Այլք. Ճարմանդս կապուտակեայս առ ե'' : (19) Այլք. 'ի մորթոյ խոյոց : (25) Ոմանք. Եւ յերկրորդում կողման : (31) 'ի լուս''. Եւ արար նիգս յանփ'' : (36) Այլք. Փայտից յոսկիապատաց : (38) Այլք. Եւ զօղս նոցուն, և :

ԳԼ. ԼԷ.

ԾԹ Զ ԵՒ արար բեսելիէլ զտապանակն յանփուտ փայտից․ 1
յերկուց կանգնոց եւ 'ի կիսոյ զերկայնութի̅ նորա․
եւ 'ի կանգնոյ եւ 'ի կիսոյ զլայնութի̅ նր̅․ եւ 'ի կանգնոյ եւ
'ի կիսոյ զբարձրութի̅ նորա ։ եւ պատեաց զնա ոսկւով
սրբով ներքոյ եւ արտաքոյ ։ * եւ արար նմա ծնօտս ոսկիս 2
շուրջանակի ։ * Եւ ձուլեաց նմա չորս օղամանեակս 3
ոսկիս 'ի չորեցունց կողմանց նր̅․ երկուս օղամանեակս
'ի միոջէ կողմանէ, եւ երկուս օղամանեակս 'ի միւսմէ
կողմանէ, եւ ագոյց լծակացն ։ * Եւ արար լծակս 4
յանփուտ փայտից, եւ պատեաց զնոսա ոսկւով ։ * եւ 5
ագուցին զլծակսն յօղամանեակսն 'ի կողմանց տապանակին,
բառնալ զնա նոքօք ։ * Եւ արարին զքաւութիւն 'ի 6
վերուստ տապանակին յոսկւոյ սրբոյ․ յերկուց կանգնոց
եւ 'ի կիսոյ զերկայնութի̅ նր̅, եւ 'ի կանգնոյ եւ 'ի կիսոյ
զլայնութի̅ նր̅ ։ * Եւ արար երկուս քերովբէս ոսկիս, 7
ճախարակեայս գործեաց զնս̅՝ յերկուց կողմանց քաւութե̅ն ։
* քերովբէ մի 'ի վր̅ միոյ գլխոյ քաւութե̅ն․ եւ քերովբէ մի 8
'ի վր̅ երկրորդի գլխոյ քաւութե̅ն, անդստին 'ի քաւութենէ
անտի արար զերկոսին քերովբէսն, յերկոցունց ծայրից
նր̅ ։ * Եւ էր քերովբէիցն տարածեալ զթեւս իւրեանց 9
'ի վերուստ․ եւ հովանի ունէին թեւօք իւրեանց 'ի վր̅
քաւութե̅ն․ եւ երեսք քերովբէիցն հանդէպ միմեանց
'ի վերայ քաւութե̅ն ։

ԾԹ Է * Եւ արար զսեղանն զառաջաւոր յոսկւոյ սրբոյ․ եւ 10
ձուլեաց նմա չորս օղամանեակս ոսկիս․ երկուս 'ի
միոջէ կողմանէ, եւ երկուս յերկրորդ կողմանէ․ եւ ագոյցս,
բառնալ զնա ագուցիւքն ։ Եւ զդրոյս տապանակին
եւ զսեղանոյն արար յանփուտ փայտից․ եւ պատեաց զնս̅
ոսկւով․ յերկուց կանգնոց զերկայնութի̅ նր̅, եւ 'ի
կանգնոյ եւ 'ի կիսոյ զլայնութի̅ նր̅․ եւ 'ի կանգնոյ եւ 'ի կիսոյ
զբարձրութի̅ նր̅ ։ * Եւ պատեաց զնա ոսկւով սրբով․ 11
եւ արար նմա ծնօտս ոսկիս շուրջանակի ։ * եւ արար նմ̅ 12
պսակ ուղկեան շուրջանակի․ եւ արար ծնօտս ոսկիս
պսակին նր̅ շուրջանակի ։ * Եւ արար նմա չորս 13
օղամանեակս ոսկիս․ եւ եդ զօղամանեակսն 'ի չորս
կողմանս, որ էին չորեցունց ոտից նր̅․ * 'ի ներքոյ 14
պսակին․ եւ եղեն օղամանեակքն ագոյցք լծակացն առ 'ի
բառնալոյ զսեղանն ։ * Եւ արար երկուս լծակս 15
յանփուտ փայտից․ եւ պատեաց զնոսա ոսկւով առ 'ի
բառնալ զսեղանն ։ * Եւ արար զկահ սեղանոյն․ 16
զսկաղացս նր̅, եւ զարիւնակալս նորա, եւ զճաշակս նորա, եւ
զնուիրանոցսն՝ որովք նուիրիցեն՝ յոսկւոյ սրբոյ ։

ԾԹ Ը * Եւ արար զաշտանակն լուսոյ՝ ձոյլ ոսկի, զբունն․ եւ 17
զստեղունսն յերկոցունց կողմանց նր̅․ եւ 'ի ստեղանցն
շառաւիղք ընտրեալք առ միմեանս երեք 'ի միոջէն, եւ
երեք 'ի միւսմէն հաւասարք միմեանց ։ եւ զլուսակալս
նոցա՝ որ էն 'ի ծայրսն ընկուզազարդս անդստին
ընտրեալս ։ Եւ զբազմակալսն 'ի նոսա․ զի եղիցին
ճրագարանքն 'ի վերայ նց̅․ եւ զբազմակալն զեւթներորդ՝
որ 'ի գլուխ լուսակալին․ որ 'ի վերայ բուն իսկ գլխոյն
'ի վերուստ ձոյլ՝ համակ ոսկի ։ Եւ զեւթն
ճրագարանսն որ 'ի վերայ նորա ոսկիս․ եւ զունելիս նորա
ոսկիս․ եւ զյարդարիչս նր̅ ոսկիս յոսկւոյ սրբոյ․
ճախարակեայ գործեաց զաշտանակն, զբունն, եւ զստեղունս
նր̅․ եւ զսկահաձեւսն եւ զգնդակսն եւ զշուշանսն
անդստին 'ի նմանէ ։ * Վեց ստեղունք արձակեալք 'ի 18
կողմանց նր̅․ երեք ստեղունք արձակեալք 'ի միոջէ
կողմանէ աշտանակին․ եւ երեք ստեղունք յերկրորդ կողմանէ
19 աշտանակին ։ * եւ երեք սկահաձեւք ընկուզազարդք
յօրինեալք 'ի միում ստեղան, եւ գնդակ եւ շուշան ։ եւ երեք
սկահաձեւք ընկուզազարդք յօրինեալք 'ի միում եւս
ըստեղան, եւ գնդակ եւ շուշան ։ Այսպէս վեցեցունց
20 ստեղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի ։ * Եւ 'ի բուն
աշտանակին չորք սկահաձեւք ընկուզազարդք յօրինեալք․
21 եւ գնդակք նորին եւ շուշանք ։ * Եւ գնդակ մի ընդ երկուս
ստեղամբքն․ անդստին 'ի նմին․ վեցեցունց ստեղանցն
22 արձակելոց 'ի նմանէ ։ * գնդակք նց̅ եւ ստեղունք
իւրեանց անդստին 'ի նմին, բոլորանդակ ճախարակեայ 'ի
23 միոջէ յոսկւոյ սրբոյ ։ * Եւ արար զճրագարանս նր̅ եւթն․
24 եւ զունելիս, եւ զյարդարիչս նր̅ յոսկւոյ սրբոյ ։ * 'ի
տաղանդէ միոյ ոսկւոյ սրբոյ արար զնա՝ եւ զամ̅ զկահ նր̅ ։
25 * Սա արար զսեղանն ոսկեպատ յանփուտ փայտից, ԾԹ
'ի հինգ կանգնոյ զերկայնութի̅ նր̅, եւ 'ի հինգ կանգնոյ Թ
զլայնութի̅ նր̅, չորեքկուսի․ եւ յերից կանգնոց
26 զբարձրութի̅ նր̅, եւ զեղջերս նր̅ անդստին 'ի նմանէ ։ * Եւ
պատեաց զնա ոսկւով սրբով․ եւ զյարկս նր̅, եւ
27 զկողմանս նորա շուրջանակի, եւ զեղջերս նորա ։ * Եւ
արար նմա ծնօտս ոսկիս շուրջանակի․ եւ երկուս
օղամանեակս ոսկիս ընդ ծնօտիւք նր̅ առ 'ի կողմանէ ընդ
երկոքումբք կողմամբք նր̅՝ յագոյցս լծակացն, առ 'ի
28 բառնալոյ զնա նոքօք ։ * Եւ արար զլծակսն յանփուտ
փայտից, եւ պատեաց զնս̅ ոսկւով ։
29 * Սա արար զեւղն օծութե̅ զսուրբ, եւ զհանդերձանս ԾԿ
խնկոցն․ գործ մաքուր իւղագործաց ։

ԳԼ. ԼԸ.

1 ԵՒ արար զսեղանն պղնձապատ 'ի բուրուառացն ԾԿ
պղնձեաց՝ որ էին 'ի ձեռս արանցն ապստամբաց Ա
հանդերձ ժողովրդեամբն կորխայ, յանփուտ փայտից․
'ի հինգ կանգնոյ զերկայնութի̅ նր̅, եւ 'ի հինգ կանգնոյ
զլայնութի̅ նր̅․ չորեքկուսի․ եւ յերից կանգնոց բարձրութի̅
2 նր̅ ։ * Արար եւ զեղջերս նր̅ 'ի վր̅ չորեցունց անկեանց
նր̅․ անդստին 'ի նմանէ էին եղջերքն նր̅, եւ պատեաց
3 զնա պղնձով ։ * Սա արար զամ̅ կահ սեղանոյն,
զխարիսխն, եւ զբլշակն, եւ զտաշտսն, եւ զմսահանսն, եւ
4 զբուրուառսն ։ եւ զամ̅ կահս նր̅ արար պղնձի ։ * Սա
արար զգահաւորակս սեղանոյն․ գործ վանդակագործ
պղնձի՝ 'ի բուրուառացն․ 'ի ներքուստ մինչեւ ցմէջս․
5 * Եդ 'ի նմա չորս օղամանեակս պղնձիս 'ի չորեցունց
6 կողմանց գահաւորակի սեղանոյն՝ ագոյցս նգացն ։ * Եւ
արար զլծակսն յանփուտ փայտից, եւ պատեաց զնոսա
7 պղնձով ։ * եւ ագուցին զլծակսն յօղամանեակսն 'ի
կողմանս սեղանոյն, բառնալ զսեղանն նոքօք ։ բոլորանդակ
տախտակամած գործեաց զնա ։
8 * Եւ արար զաւազանն պղնձի, եւ զխարիսխս նորա ԾԿ
պղնձի, 'ի հայելեաց կանանց ուխտաւորաց․ որք պահէին Բ
պահս առ դրան խորանին վկայութե̅, յաւուր յորում
եհար զխորանն ։
9 * Եւ արար զսրահն որ հայէր ընդ հարաւ․ եւ զառագաստ ԾԿ
սրահին 'ի բեհեզոյ մանելոյ հարիւր առ հարիւր ։ Գ
10 * եւ սիւնք նց̅ քսան, եւ խարիսխք նց̅ պղնձիք քսան․ եւ
11 զարդք սեանցն եւ խոյակք նց̅ արծաթիք ։ * Եւ ընդ
կողմն հիւսւսոյ հարեւր առ հարեւր․ եւ սիւնք նց̅ քսան,
եւ խարիսխք նց̅ պղնձիք քսան․ եւ զարդք սեանցն եւ
12 դրուագք նց̅ արծաթիք ։ * Եւ ընդ ծովակողմն սրահք 'ի
յիսուն կանգնոյ․ եւ սիւնք նց̅ տասն, եւ խարիսխք նց̅
տասն․ եւ զարդք սեանցն եւ դրուագք նց̅ արծաթիք ։
13 * Եւ ընդ կողմն արեւելից 'ի յիսուն կանգնոյ ։ եւ ա_

ռա_

Գլ. ԼԷ․ (1) Այլք․ 'Ի ներքոյ եւ արտաքոյ ։ (10) 'Ի լուս"․ Բառնալ զնոսա ագու" համաձայն այլոց 'ի բնաբ" ։ (13) 'Ի լուս"․ Որ էին 'ի չորեցունց ։ (15) Այլք․ Առ 'ի բառնալոյ զսե" ։ (17) Այլք․ Եւ զբազմակակալսն 'ի նմ̅․․ եւ զբազմակակալն զեւթն ։ (17) 'Ի լուս"․ Զի իցեն ճրագա"․ համաձայն այլոց 'ի բնաբ" ։ (17)(18) Այլք․ Եւ ընդ շուշանս նր̅ անդստին․․ Վեց ստեղն արձակեալ 'ի կողմանց նր̅․ երեք ստեղունք 'ի միոջէ ։ (25) Յօրինակին պակասէր․ Զերկայնութի̅ նորա, եւ 'ի ։ (27) Ոմանք․ Առ 'ի կողմն․․․ նր̅ 'ի յագոյցս լծակացն ։

Գլ. ԼԸ․ (2) Այլք․ 'Ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց․․ եւ պատեաց զնս̅ պղ" ։ (3) Յօրինակին պակասէր․ Նր̅ արար պղնձի ։ (5) Այլք․ Եւ եդ նմա չորս օղա" ։ (7) Ոմանք յաւելուն․ Գործեաց զնա 'ի ներքոյ ուտոյն ։ (8) Ոմանք․ Եւ հայելեաց կա" ։ (10) 'Ի լուս"․ Եւ դրուագք նոցա արծաթիք ։

ռագաստքն *'ի հնգետասան կանգնոյ 'ի Թիկանց • և 14
սիւնք նց՟ երեք, և խարիսխք նց՟ երեք: *Եւ յերկրորդ 15
Թիկունսն առ դրամբք սրահին, սրահ.ք 'ի հնգետասան
կանգնոյ • և սիւնք նոցա երեք, և խարիսխք նց՟ երեք:
*Ամ՟ սրահ.ք խորանին շուրջանակի 'ի բեհեզոյ մանելոյ 16
• *և խարիսխք նց՟ պղնձիք • և գլուագք սեանցն և 17
խոյաւղ.ք նց՟ արծաթիք, և խոյակ.ք նց՟ արծաթապատք,
և սիւնքն արծաթապատք: *և ամ՟ սիւնք սրահակին: 18
Եւ սրահակք դրան սրահին, գործ նկարակերտ 'ի կապուտակէ,
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ • և
'ի բեհեզոյ նիւթելոյ • 'ի քսան կանգնոյ երկայնութն,
և 'ի հնգետասան կանգնոյ բարձրութն, և լայնութն հասարակ
ըստ առագաստից սրահին: *Եւ սիւնք նոցա 19
չորք, և խարիսխք նց՟ պղնձիք չորք՝ և խոյաւղ.ք նց՟ արծաթիք
չորք • և խոյակ.ք նց՟ արծաթապատք • *և ամ՟ 20
ցիցք սրահին և խորանին շուրջանակի պղնձիք: *Եւ 21
այս էր պայման խորանին վկայութե • ո՟պ հրաման եա
մովսիսի կազմել զպաշտօնն ղեւտացւոցն 'ի ձեռն իթամարայ
որդւոյ ահարոնի քահանայի: *Եւ բեսելիէլ 22
ուրիեան որդի ովրայ յազգէ յուդայ արար ո՟պ հրաման
եա տ՟ր մովսիսի: *Եւ ապա եղիաբ աքիսամայ յազգէ 23
դանայ • որ ճարտարապետէր զաստայնանկութն, և զասղնագործութն,
և զնկարակերտութն • 'ի կապուտակէ, և 'ի
ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ:
ԾԿ Ի *Ամենայն ոսկւոյն՝ որ գործեցաւ 'ի գործն, ըստ ամ՟ 24
գործոյ սրբութեն, եղև կշիռ ոսկւոյն նուիրացն քսան
և ինն տաղանդ, և եւթն հարիւր և երեսուն սիկղ՝ ըստ
սրբութե սիկղն: *Եւ արծաթոյ նուէրք՝ յանցելոց արանց 25
ժողովրդեանն 'ի հանդիսի՝ հարեւր տաղանդ, և
հազար և եւթն հարեւր և եւթանասուն և հինգ սիկղ՝
ըստ սրբութե սիկղն • դրամ մի առ գլուխ՝ կէս սիկղ
ըստ սրբութե սիկղն • ամ՟ որ անցանէր 'ի հանդիսի անդ 'ի
քսան ամենից և 'ի վեր, վեց հարեւրհազար և երեք հազարք
և հինգ հարեւր և յիսուն: *Եւ եղև հարեւր տաղանդ 26
արծաթոյն՝ 'ի ձոյլ հարեւր խոյակաց խորանին,
և 'ի խոյակս վարագուրին • հարեւր տաղանդ՝ *'ի հարեւր 27
խոյակ • տաղանդ մի առ խոյակ: *Եւ զհազար և 28
զեւթն հարեւր և զեւթանասուն և հինգ սիկղն, գործեաց
'ի խոյաւղս սեանցն, և պատեաց ոսկւով զխոյակս
նց՟, և զարդարեաց զնս: *Եւ պղինձ նուիրացն՝ եւթանասուն 29
տաղանդ, և երկու հազար և չորք հարեւր
սիկղ: *Եւ արարին անտի զխարիսխս դրան խորանին 30
վկայութե • և զսեղանն պղնձի, և զպահաւորակ սեղանոյն
պղնձի, և զամ՟ սպաս սեղանոյն, և զխարիսխս սրահին
շուրջանակի • *և զխարիսխս դրան սրահին • և զամենայն 31
ցիցս խորանին, և զամ՟ ցիցս սրահին շուրջանակի
• և զապարումն 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ,
և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ:

ԳԼ. ԼԹ.

ԾԿ Ե Եւ արար պատմուճանս պաշտամանն, պաշտել նոքօք 1
'ի սրբութեն: և արար պատմուճան սրբութեցն
որ իցեն ահարոնի քահանայի • ո՟պ հրամայեաց տ՟ր
մովսիսի: *Եւ արարին զվակասն յոսկւոյ, և 'ի ծիրանւոյ, 2
և 'ի կապուտակէ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի
բեհեզոյ նիւթելոյ: *Եւ հատանէին թիթղունս ոսկիս • 3
թելս թելս անկանել ընդ կապուտակին՝ և ընդ ծիրանւոյն,
և ընդ կարմրոյ մանելոյ, և ընդ բեհեզոյ
նիւթելոյ • գործ անկուածոյ վակասի գործեցին զնա,
*խառնեալ յերկոցունց կողմանց ընդ միմեանս հիւս- 4
5 կէն • գործ անկուածոյ 'ի միմեանս: 'ի նոյն *և 'ի նմանէ
գործեցին ըստ իւրում գործուածոյ, յոսկւոյ, և 'ի
կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ,
և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ • ո՟պ և հրամայեաց տ՟ր մովսե-
6 սի: *Եւ գործեաց զերկոսին ականսն զզմրուխտ՝ ժապաւինեալս
և ընդելուզեալս ոսկւով, քանդակեալս
և մածեալս 'ի քանդակ կնքոյ • յանուանց որդւոցն Իլի:
7 *Եւ հաստատեաց զնա 'ի վերայ ուսոց վակասին, ականս
յիշատակի որդւոցն Իլի • ո՟պ և հրամայեաց տ՟ր
8 մովսիսի: *Եւ արար զտախտակն գործ անկուածոյ
նկարակերպ ըստ գործոյ վակասին, յոսկւոյ, և 'ի կապուտակէ,
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի
9 բեհեզոյ նիւթելոյ: *Չորեքկուսի, և կրկին գործեաց
զտախտակն • թզաւ յերկայնութն՝ և թզաւ 'ի լայնութն:
10 *և անկանէր ի՟ նմին անկուած ականակապ չորեքկարգեան
ականց: կարգն առաջին՝ սարդիոն, և տպազիոն,
11 և զմրուխտ, կարգ մի: *Եւ կարգն երկրորդ, կարկե-
12 հան, և շափիղա, և յասպիս: *Եւ կարգն երրորդ,
13 սուտակ, և դոճազմ, և ակատ: *Եւ կարգն չորրորդ,
ոսկեայն, և եղունգն, և բիւրեղ • պատեալ և ընդելու-
14 զեալ ոսկւով: *Եւ ականքն ըստ անուանց որդւոցն
Իլի էին • երկոտասանք յանուանց նց՟ գրեալք և քանդակեալք
• ԺԲ իւրաքանչիւր անուանց ազգացն երկոտասա-
15 նից: *Եւ արարին ի՟ տախտակաւն վերջս փոփոխեալս
'ի վ՟ր երկուց օղոյն • գործ հիւսկէն յոսկւոյ սրբոյ:
16 *Եւ արարին երկու վահանակս ոսկիս, և երկուս օղս
ոսկիս • և եդին զերկու օղսն ոսկիս յերկոսին առաջս
17 տախտակին: *Եւ եդին զվերջսն փոփոխեալս 'ի վերայ
երկուց օղոցն յերկոսին կողմանս տախտակին • և
յերկոսին խառնուածսն զերկուս վերջս փոփոխեալս •
և եդին 'ի վերայ երկուց վահանակացն, և զնս եդին
18 'ի վերայ ուսոց վակասին *դէմ յանդիման յերեսաց
կողմանէ: Եւ արարին երկուս օղս ոսկիս, և եդին 'ի
վերայ երկոցունց թեւոցն 'ի ծայրս տախտակին, 'ի գըլուխս
թիկանց վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ: Եւ արարին
երկուս օղս ոսկիս, և եդին 'ի վերայ երկոցունց
ուսոց վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ յերեսաց նր՟ ի՟ վեր-
19 նոյ խառնուածոյն անկուածոյ վակասին: *Եւ պնդեցին
զտախտակն յօղից նր՟ մինչև ցօղս վակասին, խառնեալ
ընդ միմեանս, 'ի կապուտակէ • հիւսեալս ընդ
միմեանս յանկուած վակասին, զի մի՛ զերծանիցի տախտակն
'ի վակասէ անտի • ո՟պ հրամայեաց տ՟ր մովսիսի:
20 *Եւ արարին զվտաւակն 'ի վերայ վակասին, գործ ԾԿ
21 անկուածոյ համակ կապուտակ • *և օձիք վտաւակացն Զ
անդէն 'ի նորին՝ 'ի միջի անկուածոյ հիւսկէն՝ դրապանաւ
22 օձիքն շուրջանակի անքակ: *Եւ արարին առ ստորոտով
վտաւակացն իբրև ծաղկեալս նռնաձևս 'ի կապուտակէ,
և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանելոյ, և 'ի
23 բեհեզոյ նիւթելոյ: *Եւ արարին զանգակս յոսկւոյ
սրբոյ • և եդին զզանգակսն 'ի մէջ նռնաձևացն առ ստո-
24 րոտով վտաւակացն շուրջանակի • *'ի մէջ նռնաձևացն
զանգակս ոսկիս և նռնաձև • զանգակ և նռնաձև, առ
ստորոտով վտաւակացն շուրջանակի 'ի սպաս պաշտամանն
• ո՟պ և հրամայեաց տ՟ր մովսիսի:
25 *Եւ արարին պատմուճանս բեհեզեղէնս գործ անկ- ԾԿ
26 ուածոյ, ահարոնի և որդւոց նր՟: *և զապարաշն 'ի Է
27 բեհեզոյ • և զխոյրն 'ի բեհեզոյ: *և զանդրավարտիսն
28 տաբատ՝ 'ի նիւթոյ բեհեզոյ: *Եւ զկամարս նց՟ 'ի բեհեզոյ
նիւթելոյ, և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի
կարմրոյ մանելոյ, գործ նկարուց • զոր օրինակ հրամայ-
29 եաց տ՟ր մովսիսի: *Եւ արարին զթիթեղն ոսկի նուէր
սրբու-

---

(18) Ոմանք • Եւ ամ՟ սիւնք սրահին • (18) Այլք • Գործ նկարակերպ 'ի կապուտակէ: (22) Ոմանք • Եւ բեսելիէլ ովրեան որդի ովրայի • • և արար: (23) Այլք • Եւ զասղանագործութն: (24) Ոմանք • Ամ՟ ոսկին որ գործեցաւ • : ամ՟ գործոյ սրբութեցն: (25) 'Ի լուս՟ • Եւ վեց հարիւր և յիսուն:

Գլ. ԼԹ • (2) Ոմանք • Եւ արարին զվտաւական յոսկ՟: (3) Այլք • Թիթղունս ոսկւոյն, Թելս: (6) Այլք • Եւ մածուցեալս 'ի քանդակ: (13) 'Ի լուս՟ • Զօրդ • յակինթ և եղունգն: (14) Այլք • Ազգացն երկոտասանեցունց: (16) 'Ի լուս՟ • Եւ արարին երկու օղս ոսկիս: (16) Յօրինակին պակասէր • Վահանակս ոսկիս • և երկուս օղս ոսկիս, և եդին: (20) 'Ի լուս՟ 'ի վերայ • Եւ արարին զվտաւակն, նշանակի՝ ներքնակ: Որ այլք • Զվտաւական: (28) Այլք • Գործ նկարու, կամ նկարուն: (29) Այլք • Դրոշմեալ քանդակի:

սրբութեն յանկուծ սրբոյ . և գրեցին 'ի նմա գիր դրոշմեալ
քանդակաւ, սրբութի տն : * Եւ եդին առ կապուտակեայ 30
ժապաւէնսն . զի կացցէ 'ի խոյրին 'ի վերոյ
կողմանէ . զոր օրինակ հրամայեաց տր մովսէսի :

ՃԿԸ * Եւ կատարեցաւ ամ գործ խորանին՝ յարկի վկայութեն : 31
և արարին որդիքն իէլի ըստ ամի ոպ և հրամայեաց
տր մովսէսի, նոյնպէս և արարին : Եւ զաւելորդ զոսկին
նուիրացն՝ արարին կահ պաշտելոյ նոքօք առաջի
տն : * Եւ բերին զպատմուճանսն առ մովսէս 'ի խորանն . 32
և զյարկն՝ և զամ զկահ նորա . զաւանդսն և զդրախտակս նր .
և զպարզունակս նր . և զսիւնակս նր .
և զխարիսխս նր : * Եւ զմաշկսն . և զմորթս խոյոց ներկեալս 33
կարմիր . և զվիժակսն կապուտակեայս : * և 34
զվրահակն որ ծածկէր զտապանակ կտակարանացն . և
զլծակսն . * և զքաւութիւն . և զսեղանն զաւանջաւոր, 35
և զամ զկահ նորա . և զհացն երեսաց : * Եւ զաշտանակն 36
սուրբ . և զճրագարանս նր, և զճրագունսն այրելոյ՝ և
զամ կահ նորա . և զեւղն լուսոյ : * և զսեղանն ոսկի . և 37
զեւղն օծութե . և զխունկսն հանդերձանաց : * Եւ 38
զվրահակս դրանն, և զխորանն . * և զսեղանն պղնձի՝ և 39
զլծակս նր, և զամ կահ նր . և զաւազանն, և զխարիսխս
նորա՝ և զառագաստ սրահին, և զսիւնակս նր, և զխարիսխս
նր : * Եւ զվարագոյր դրան խորանին, և զդրան 40
սրահին . և զպարաւանդակս նր, և զցիցս նր . և զամ զկահ
խորանին յարկի վկայութեն : * Եւ զպատմուճանսն պաշտամանն 41
պաշտել 'ի սրբութեն . և զպատմուճանս սրբութեն
որ իցեն ահարոնի քահանայի . և զպատմուճանս որդւոցն
նր 'ի քահանայութե : * Ըստ ամի զոր միանգամ 42
պատուիրեաց տր՝ մովսէսի . նոյնպէս և արարին որդիքն
իէլի զամ զկազմածն : * Եւ ետես մովսէս զամ գործն . և 43
էր գործեալ ըստ օրինակին՝ որպէս հրամայեաց տր
մովսէսի, նոյնպէս և արարին . և օրհնեաց զնս մովսէս :

ԳԼ. Խ.

ՃԿԹ Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսէսի՝ և ասէ : * Յամսեանն 1
առաջնում յամսամտի ամսոյն, կանգնեսցես զխորանն 2
զյարկ վկայութեն : * և դիցես անդ զտապանակն 3
վկայութե . և ծածկեսցես զտապանակն վարագուրաւն :
* և տարցիս 'ի ներքս զսեղանն, և յօրինեսցես 4
զհացն 'ի վերայ նորա . և տարցիս 'ի ներքս զաշտանակն,
և դիցես 'ի վերայ նր զճրագարանսն : * Եւ 5
դիցես զսեղանն ոսկի՝ արկանել խունկս առաջի տապանակի
վկայութեն : և ձգեսցես զպատրուակ վարագուրին
'ի դրան խորանին վկայութե : * և դիցես զսեղանն 6
ողջակիզացն՝ առ դրան խորանին յարկի վկայութեն
: և օծցես շուրջ զխորանն . և զամ ինչ որ 'ի նմա
իցեն՝ սրբեսցես շուրջանակի : * Եւ դիցես զաւազանն 7
ընդ խորանն վկայութե՝ և ընդ սեղանն . և արկցես անդ
ջուր : * և օծցես զսրահն շուրջանակի . և ձգեսցես 8
զվրահակ դրան սրահին : * Եւ առցես զեւղն օծութե՝ 9
և օծցես զխորանն՝ և զամ որ ինչ 'ի նմա է . և սրբեսցես
զնա, և զամ կահ նր . և եղիցին սրբութիք : * Եւ 10
օծցես զսեղանն ողջակիզաց՝ և զամ կահ նր : * և սրբեսցես 11
զսեղանն, և եղիցի սեղանն՝ սուրբ սրբութեց : և
օծցես զաւազանն, և զխարիսխս նր, և սրբեսցես զնա :
* Եւ մատուսցես զահարոն և զորդիս նր 'ի դուռն խորանին 12
վկայութե . և լուասցես զնս ջրով : * և զգեցուսցես 13
զահարոն զպատմուճանն սուրբ . և օծցես զնա, և
սրբեսցես զնա, և քահանայասցէ ինձ : Եւ մատուսցես
զորդիս նր, և զգեցուսցես նց պատմուճանս . և օծցես
զնոսա զոր օրինակ օծեր զհայրն նց, և քահանայասցեն
ինձ . և եղիցի նոցա օծումն քահանայութե յաւիտեան
յազգս նոցա :

14 * Եւ արար մովսէս ըստ ամի, զոր միանգամ պատուիրեաց ՃՀ
15 նմա տր, նոյնպէս և արար : * Եւ եղև յամսեանն
առաջնում յամի երկրորդի ելանելոյ նց յերկրէն եգիպտացւոց,
16 յամսամտին, կանգնեցաւ խորանն : * Եւ կանգնեաց
մովսէս զխորանն, և եդ զխարիսխս նր, և կանգնեաց
զսիւնս նորա . և եդ 'ի վերայ զնոյակս նորա :
17 * և պարզեաց զպարզունակս նր . և տարածեաց զվերնափեղկն
'ի վր խորանին . Եւ արկ զվիժակս խորանին
'ի վերայ նր 'ի վերուստ : և յօրինեաց զարտախուրակս
18 նր . ոպ հրամայեաց տր մովսէսի : * Եւ առ ըզվկայութիւնն՝
և եդ 'ի տապանակի անդ . և եդ զնիգսն
ընդ տապանակաւն . և եդ զքաւութիւն 'ի վերայ տապանակին
19 'ի վերուստ : * Եւ տարաւ 'ի ներքս զտապանակն
'ի խորանն . և ձգեաց զպատրուակ վարագուրին,
և ծածկեաց զտապանակն վկայութե՝ զոր օրինակ հրամայեաց
20 տր մովսէսի : * Եւ եդ զսեղանն 'ի խորանին
վկայութե 'ի հիւսիսոյ կողմանէ խորանին, արտաքոյ վարագուրին
21 'ի խորանին : * և յօրինեաց 'ի վերայ նորա
զհացն երեսաց առաջի տն, զոր օրինակ հրամայեաց տր
22 մովսէսի : * Եւ եդ զաշտանակն 'ի խորանին վկայութե
յանդիման սեղանոյն, 'ի հարաւոյ կողմանէ խորանին :
23 * և եդ զճրագարանսն 'ի վերայ նր առաջի տն, զորօրինակ
24 հրամայեաց տր մովսէսի : * Եւ եդ զսեղանն
ոսկի 'ի խորանին վկայութե՝ յանդիման վարագուրին .
25 * և արկ խունկ 'ի վերայ նորա 'ի խնկոցն հանդերձանաց,
26 ոպ հրամայեաց տր մովսէսի . * և ձգեաց զվրահակ
27 դրան խորանին : * Եւ եդ զսեղանն ողջակիզաց
առ դրան խորանին յարկի վկայութեն . և եհան 'ի վր
նր ողջակէզս և զոհս, ոպ պատուիրեաց տր մովսէսի :
28 * Եւ եդ զաւազանն ընդ խորանն վկայութե և ընդ սեղանն,
29 և արկ 'ի նա ջուր . * զի լուասցեն 'ի նմանէ մովսէս
և ահարոն, և որդիքն նր զձեռս և զոտս իւրեանց,
30 * յորժամ մտանիցեն 'ի խորանն վկայութե, կամ յորժամ
մերձենայցեն 'ի սեղանն պաշտել : և լուանային
31 'ի նմանէ, որպէս և հրամայեաց տր մովսէսի : * Եւ
կանգնեաց զսրահն շուրջ զխորանաւն և զսեղանաւն .
և ձգեաց զվրահակ դրան սրահին : և կատարեաց մովսէս
32 զամ զգործն : * Եւ ծածկեաց ամպն զխորանն վկայութե .
33 և լի եղև փառօք տն խորանն : * և ոչ կարէր
մովսէս մտանել 'ի խորանն վկայութե, զի ծածկեաց
34 զնա ամպն, և լի եղև խորանն փառօք տն : * Յորժամ
վերանայր ամպն 'ի խորանէ անտի, չուէին որդիքն
35 իէլի հանդերձ ամ աղխիւ իւրեանց : * Եւ եթէ
ոչ վերանայր ամպն՝ ոչ չուէին մինչև ցօրն վերանալոյ :
36 * Զի ամպն տն էր 'ի վերայ խորանին 'ի տուէ . և հուր
կայր 'ի վերայ նր 'ի գիշերի . առաջի ամ որդւոցն իէլի,
յամենայն 'ի չուս իւրեանց :

Կատարեցաւ Ելք :

---

(30) Բաղդատ. Զի կայցէ 'ի խոյրին : (32) 'Ի լուս". Եւ զտախտակս նր և զնիգս նր, համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (32) Այլք. Եւ զսիւնս նր և զխարիսխս նորուն : (39) Ոմանք. Եւ զսիւնս նր : (41) 'Ի լուս". Եւ զպատմուճանսն սուրբ պաշտել : Ոմանք այլք. Պաշտել 'ի սրբութեն : (43) Ոսկան. Հրամայեաց տծ մով" :

Գլ. Խ. (3) Բաղդատ. Վարագուրիւն : (4) Այլք յաւել յուն. 'Ի վերայ նր զՃրագարանս նորա : (5) Այլք. Որ 'ի նմա է սրբեսցես : (7) Բաղդատ. Եւ արկցեն անդ :

(9) Այլք. Եւ զամենայն ինչ որ 'ի նմա է : (13) 'Ի լուս". Յօծումն քահանայութե . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (14) Ոսկան, առանց սկսելոյ մինչև 'ի վերջ գլխոյս ունի՝ պատուիրեաց նմա հրամայեաց տծ, ուր տծ գրեալ էր օրինակք համաձայն մերումս ունին՝ տր : (20) Այլք. Վարագուրի խորանին : (31) Ոմանք. Եւ զսեղանովն : (36) Այլք. Առաջի ամ տանն իսրայէլի :

'Ի վախճան գրոցս ունին ոմանք՝ Կատարեցաւ Ելք՝ և ոմանք՝ Կատարեցաւ գիրք Ելիցս :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂԵՒՏԱԿԱՆԻՆ

Ղեւտական գիրքս՝ յայտնապէս զինի եւեթն կարգեալ. զի ոչէր խանգարելոյ խորանին, զոր քահանայիցն եւ քահանայական գործութե պատարագացն որ 'ի նմա ունի օրէնադրութի: Եւ է պարծանս ղեւտացւոց քահանայութեն այս: Յանօրինել ցեղեոյն իւր երկրպագութե որթուն, ազգն ղեւեայ ոչ հեռացան մտօք յայն, եւ ոչ երկրպագեցին որթուն: Իբրեւ էջ մովսէս 'ի լեառնէն՝ քակեալ 'ի նմանէ անօրինելայն. կոչեաց մովսէս եւ ասէ, որ տն է՝ առ իս մտցէ: Եւ հասին առ նա ղեւտացիքն. որոց հրամայեաց, եւ առին զէնս յանօրինելոցն. եւ հրամայեաց տր մովսիսի կարգել ըն- տրանն ղեւեայ 'ի քահանայութի: Որոց առաջին՝ ահարոն մեծ քահանայ եւ որդիք նր 'ի տանէն կահաթու քահանայք. եւ այլ որդիքն կահաթու, եւ տունն գեթսոնի եւ մերարեայ՝ ղեւտացիս սպասաւորս. որք ունէին զինուորագրութ նորոց քահանայութեն: Եւ սպասու պատարագացն, նախ՝ զի այնու հեռասցեն 'ի կռոց՝ եւ յարեանցն յոյժ. եւ ապա 'ի խորհուրդ քի եւ նոր պատարագին: Ունի գիրքս այս եւ զօրէնադրութի ուտելեաց եւ լուսելեաց կենդանեաց, եւ զսրբութ բորոտաց, ներքնախտաց, եւ այլազգեաց: Եւ տօն եւ զապաշխարութ աղէտ մեղաց, եւ զհանգամանս տօնից, եւ զամս այնուրիկ որ զանուանն առնէր. եւ զոր յիսներորդ ամին որ է յոբելեան, զոր ազատութեան եւ խոստմանց տն, եւ փառաւորութեանց: Եւ ունի զնոյական գիրքս պատ- մութ ժամանակի ամաց միոյ:

Գլուխք Ղեւտականին:

ա. Հրամայէ տր մովսէսի զօրինակ մատուցման ողջակիզացն: որ յարջառոց, որ յոչխարաց, 'ի թռչնոց, 'ի նոխազաց, 'ի թոնրի եփե- լոյ, 'ի տապակէ, 'ի խոնաւարայից:

բ. Զայս ամ աղիւ յաղել, եւ անխմոր. խոկ զմեղրեալ եւ զխմորեալ՝ պտուղ՝ տալէն քահանայիցն. այլ 'ի սեղանն մի եղցի: Բայց մաքրին ձիթել, որ է՝ եղ խանկել.

գ. 'Ի զոհէ փրկութեն պտուղ տն, թէ յարջառոց իցէ, թէ յօդ- եաց, թէ յայծեաց:

դ. Վս չուտելոյ զարիւն եւ զճարպ:

ե. Թէ զո ակամայ մեղաց քահանայապետին զուարակ մատուսցէ, յորոյ արեանն տարցէ 'ի ներքս 'ի սրբութին, եւ զճարպն եւ զմա- րմինն 'ի սեղանն ողջակիզեսցէ. եւ զմիսն եւ զմորթն եւ զաղբանն արտաքոյ 'ի տեղի մոխրանոցին:

զ. Թէ ամ ժողովուրդն մեղիցէ յանգէտս, նմանապէս մատուսցէ զուարակ, եւ այրեսցէ արտաքոյ: Իշխանն մեղուցեալ ակամայ, մատուսցէ նոխազ: Ժողովրդականն մեղուցեալ ակամայ, մատուսցէ այծ կամ ոչխար:

է. Հրամայէ չհրաժարել ումեք զճշմարտին վկայել յիրս զոր ե- տես:

ը. Մերձեցեալն 'ի մեռելոյ, եւ որ երդմամբ իւր ուխտեաց լու- ծանել՝ եւ կամ բարի, եւ ոչ կատարեաց. որոջ կամ պարարակ կամ նոխազով քաւեսցին:

թ. Որ ակամայ խոտանէ զսրբութիւնս՝ հատուսցէ լիով զգլուխն. եւ 'ի հինգ մասնէն զմին առ 'ի վերայ: եւ խոյիւ քաւեսցի:

ժ. Թէ ընդ զրկանաց զոք՝ զգլուխն եւ զհինգերորդն առ հատուսցէ, եւ խոյիւ քաւի:

ժա. Զի մի շիջցի հուր սեղանոյն. ըստ որում զհրգին մի շի- ջուցանէք: Եւ զի քահանայն պատմուճանաւ հանցէ զմոխիրն 'ի սեղանոյն:

ժբ. 'Ի զոհէ նաշհաց մաս քահանային. զոր բաղարջ կերիցեն արուք քահանային:

ժգ. 'Ի տանէն ահարոնի հանապազորդ պատարագ իւղով զան- գեալ նաշիհ, այգուն եւ երեկոյն. եւ զոհ քահանային մի կերիցի, զի ողջակէզ է:

ժդ. Թէ զզոհ մեղացն զոր վերց առաց՝ 'ի սրահին կերիցեն արուք քահանայքն սուրբք: եւ զի յոր ինչ մերձեսցի 'ի նմանէ սրբի. զոր լուանալ եւ ջերել ամէ զգուշութ: Զոր զոր այր խոլ եւ անգեա մարգարէ կատարեսցէ քահանայն զինի դարձին: Նոյն օրէնք կէ- րիցեն եւ զխոյն որ զո յանցանաց:

ժե. Զի մորթ ողջակիզի փրկութեն զոր վերայ առաց, զորոյ ընդ օրէն այրել զմորթն՝ քահանային լիցի: Եւ զոհ եփեալ 'ի թոնրում եւ 'ի խողովակս՝ քահանային: եւ մի զոհի գոհութեն քահանային լիցի, եւ յայգ մի թողցի:

ժզ. Զի կամաւոր զոհն կերիցի եւ 'ի վաղիւն, այլ ոչ եւ յերրորդն աւուր:

ժէ. Անօրէնն որ կերիցէ 'ի զոհէ փրկութեն՝ կորիցէ: Որպէս առ մեզ, դարապատն անշէն խորոմ ուտէ եւ ըմպէ:

ժը. Ճարպ մեռելոտւոյ՝ 'ի գործ եւ 'ի կաւի առալ 'ի գործ, այլ ոչ յուտել. եւ մեռելոյն որեւ 'ի պետս ախորժէ՝ այլ ոչ յոյ:

ժթ. Որ ուտէ զարիւն՝ կորիցէ:

ի. 'Ի զոհէ փրկութեն մասն ահարոնի եւ որդւոց նր:

իա. Զի հանդերձեալ առեւ զո սպեղն տն, զոր մաքրութե ա- հարոն եւ որդիք նր յաւուր օծմանն իւրեանց:

իբ. Հրաման առնու մովսէս օծանել զահարոն եւ զորդիս նորա, եկեղեցւոյն զժողովուրդն:

իգ. Զի օծ նախ զսեղանն եւ զխորանն եւ զահարոն որդւովքն, խորով եւ այլ արեամբ, եւ մաքուր զպատարագն զոր նորա, եւ մա- ձերբութն 'ի խոյէն կատարման: եւ պատուէր էր նոցա չելանել 'ի դրանէ խորանին զեւթն օր:

իդ. Մինազամ մովսէս մատոյց պատարագ, ողջ եւ զե, որ եւ ա- ռանդեալ թէ զոյն արարէք. եւ մովսէս՝ յահարոն եւ յորդին ա- ռանդեալ, մատ՝ առնէ պատարագ ընդ անձին եւ ընդ ժողովրդեանն: Եւ ընդ օրհնէր զժողովուրդն՝ եկ հուր 'ի տնէ եւ եկեր զպատա- րագն, զոր ելեր օրէն ընջուանել:

իե. Թէ նաբադ եւ աբիուդ օտար հուր մատուցեալ՝ մեռան. զորս ժողովրդեան լալ մովսէս հրամայեաց, բայց ահարոնի եւ որդւոցն ոչ, 'ի պատիւ օծմանն:

իզ. Պատուէր տայ քահանայիցն՝ ոչ ըմպել գինի 'ի մտանել 'ի խո- րանն, թերեւս՝ յայս պարծանս մեռան նաբադեանք:

իէ. Մեծարեաց մովսէս զահարոն եւ զորդիսն ուտել զբաժինն իւրեանց. եւ զեղեալն զոր տն մեղաց. եւ զի այրեցեալէր զայն, բարկացաւ մովսէս թէ ուտել պարտ էր եւ քաւել զմեղս ժողովր- դեանն: Եւ ցածոյց զնա ահարոն, թէ առ երկիւղի ոչ կերան: Բայց թէ զի առաջին պատարագն որ զո մեղաց ժողովրդեանն էր՝ ոչ կերաւ. եւ ոչ քաւեցան այս մեղք որթուն:

իը. Թէ զորս որէ ուտել յանասնոց 'ի նշանակ բանաւորաց: զի կճղակն՝ անսայթաք վարուց, եւ որոճն բանին՝ ոռոգէ ին:

իթ. Թէ զորս 'ի ձկանց. զի թեւ՝ առաքինութե, եւ թեփ՝ ծածկոյթ պատկառանաց՝ ոռոգէ ին:

լ. 'Ի թռչնոց զորս պիղծս ասէ՝ նշանակէ ին ամբարշտանից, եւ յափշտակողաց եւ խառնաշարէր մարդկան:

լա. 'Ի զեռուն թռչնոց լորս ազգս մարախոց, զորս որէ ուտել, անյայտ առաքինութեց նման:

լբ. Վս զեռնոց (թռչնոց) որք 'ի չորս ոտս գնան, նշանակ ստո- րաքարշ վարուց 'ի չար սովորութ կապեալս, պիղծք իբրեւ զմեռեալ:

լգ. Վս քայքեղէն կամ խեցեղէն պղծել անօթոյ:

լդ. Վս պղծելոյ կերակրոյ: լե. Վս ջրհորոյ, եւ զո սերմանց:

լզ. Զմերձենալ 'ի մեռելոյ, եւ զգուշանալ 'ի զեռնոց պղծոց:

լէ. Սուրբք լերուք զի ես սբ եմ:

լը. Խրատու օրէնս կնոջ որ արու կամ էգ ծնցի:

լթ. Վս այլ եւ այլ նշանաց բորոտութ սրբելոյ կամ պղծելոյ:

խ. Վս բորոտութե գլխոյ կամ մորուաց, եւ զոր կնտութե եւ ճա- ղատութե:

խա. Վս փշխութե բորոտի, եւ պղծութե:

խբ. Վս առնլեայ եւ կպալեայ անդերձից բորոտութե:

խգ. Խրատանք սրբութե բորոտի յառաջնում եւ յեւթներորդում աւուրն. խորհրդական նուէրօք 'ի փին տն:

խդ. Վս բորոտելոյ տան եւ պղծելոյ, եւ սրբութե նորին:

խե. Վս պղծութե սերմնկաթի, եւ յոր ինչ մերձեսցի. եւ զոր սրբե- լոյ նորին:

խզ. Վս որ շերաղն հոսի, կամ ընդ կնոջ լինի:

խէ. Վս կնոջ եւթնօրեայ բղխման դաշտանի: եւ զոր փեսայա- ցի պղծութե կամ սրբութե:

խը. Զի 'ի փոխ ժամութեն միայն մտցէ քահանայապետն 'ի ներքսագոյն սրբութիւն:

խթ. Զի 'ի փոխ ժամութեն արկցէն վիճակս երկոցունց նոխազաց զենլոյ եւ արձակելոյ, 'ի խորհուրդ մահութե տն քի:

ծ. Օրինակ քաւելոյ զսրբութեն եւ զժողովրդեան, եւ արձա- կելոյ զնոխազն:

ծա. Թէ զուարակն եւ զնոխազն որոց արեամբն սրբեցաւ խո- րանն, այրեսցէն արտաքոյ բանակին, 'ի խորհուրդ քի արտաքոյ դրանն չարչարելոյ:

ծբ. Վս պատարաց աւուրն քաւութե, 'ի քանիերորդում աւուր եւթներորդի ամսոյն:

ծգ.

ծգ · Թէ յարիւնահեղս համարեալ է, որ առնէ զոհ կամ ողջակէզ արտաքոյ դրան խորանին ։

ծդ · Վ՟ս ուտելոյ զարիւն, և զի զարիւն որսոց ընդ հողով ծածկելոյ ։

ծե · Վ՟ս որ զմեռելոտի կամ զգազանաբեկ կերիցէ ։

ծզ · Զորիցս կրկնելով զնոյն եմ տր՟ ածն՝ 'ի բաց քաշէ զնս յեգիպտական և քանանացւոց պղծութէ · յերկից կողմանց ազգակցութէ 'ի վեր և 'ի խոնարհ և յառ 'ի կողմ ։

ծէ · Յառաջին աստիճանին ընդ առ 'ի վեր կոչէ · չխայտառակել պղծութբ առ ծնողս · առաջին ազգին, այսինքն՝ դուստր առ հայր, կամ որդի առ մայր, կն խորթ առ մօրու ։ Դարձեալ 'ի նոյն ազգ և յաստիճան ընդ 'ի խոնարհ կոչէ չխայտառակել հօր զորդւոյ կին, այսինքն՝ զիւր հարսն, կամ զկնոջ իւրոյ դուստր, որ է զիւր խորթ ։

ծը · Իսկ յերկրորդ ազգին և աստիճանին՝ ընդ առ 'ի կողմն կոչէ · չապականել զիւր քոյր · թէ և յայլ մօրէ իցէ, 'ի տան ծնեալ կամ արտաքոյ 'ի հարճէ հօր · կամ զխորթ հօրն իւրոյ, որ է հօրն կնոջ դուստր, կամ զեղբօր կին · կամ զիւր կնոջ քոյր ։ Ե՛ւս 'ի նոյն աստիճանի ընդ 'ի խոնարհ կոչէ, մի՛ խայտառակել զիւրն թոռնեայ, որ է իւր որդւոյ կամ դստեր դուստր · կամ զհարսին դուստր՝ զորդւոյ կնոջ · որ է որդւոյն խորթ · կամ զխորթան դուստր ։

ծթ · Իսկ յերրորդ ազգի և յաստիճանի ընդ առ 'ի կողմն կոչէ՝ չմերձենալ առ իւր հօրաքոյր կամ մօրաքոյր կամ հօրեղբօր կին ։ Իսկ 'ի խոնարհ կողմն չմերձենալ առ իւր խորթան թոռնեայն կամ առ հարսին թոռնեայ ։

կ · Չմերձենալ առ ապարահ ։ և ո՛չ առ կին ընկերի ։

կա · Ի Մողոքին ստակեա, չտալ զզաւակս 'ի պաշտօնութէ, և զմարմին նուիրել կռոց · և ո՛չ 'ի կնութէ հեթանոս իշխանի ։

կբ · Զգուշանալ 'ի մահապարտ մեղաց · յարուամոլութէ և յանասնագիտութէ ։

կգ · Սուրբ եղերուք՝ զի ես ս՟բ եմ ։

կդ · Երկնչել 'ի ծնողաց ։

կե · Պահել զշաբաթ ։ կզ · Չյարել 'ի կռոց ։

կէ · 'Ի զոհէ փրկութեն, յօրն և յերկրորդն ուտել, և յերրորդն ո՛չ ։

կը · 'Ի հունձս իւր և 'ի կութս մի՛ առնել համակատար, և ո՛չ ճռաքաղ, այլ տնանկին թողուլ ։

կթ · Չգողանալ ։ հ · Չերդնուլ սուտ ։

հա · Չզրկել զոք ։ հբ · Առ օրն տալ զվարձս վարձկանին ։

հգ · Զհամր և զկոյր չչարչարել ։

հդ · Չառնուլ ակն 'ի դատաստանի ։

հե · Մի՛ նենգել զոք, և մի՛ յօժարել 'ի մահ ընկերի ։

հզ · Մի՛ ատել զոք՝ այլ յանդիմանել ։

հէ · Չառնուլ վրէժ, և չպահել ոխս ։

հը · Սիրել զընկերն իբրև զանձն ։

հթ · Չտալ զանասունս յօտարախառնս ։

ձ · Զայգի՝ այլ և այլ չվարել, որ է՝ առ կին՝ մի՛ անբնական մերձենալ ։

ձա · Զորյս երկդիմիս մի՛, որ է նշանակ հերձուածոյ ։

ձբ · Վ՟ս քաւութէ որ պղծէ զաղախին ընկերի ։

ձգ · Զերեամ մի՛ ուտել 'ի նորահաս պտղոց, այլ 'ի չորրորդն ամի ։

ձդ · Չզոհել 'ի լերինս ։

ձե · Մի՛ հմայել զօր և զլուսին, կամ զթռիչս և զձայնս հաւուց ։

ձզ · Ցցունս վարսից, ծամս կամ խոցոտս մարմնոյ չառնել ։

ձէ · Վհուկս ոգնածեծս մի՛ առնել ։

ձը · Չխոտել զծերս իբր զբազկաց ։

ձթ · Չտալ զդուստր 'ի պոռնկոց, կամ հարսն կամ ծառայ հեթանոսի ։

ղ · Երկիւղիւ պահել զշաբաթս ։

ղա · Չյարել 'ի վհուկս ։ ղբ · Պատուել զծերս ։

ղգ · Երկնչել յԱյ ։ ղդ · Չնեղել զեկն ։

ղե · Սիրել զընկերն իբրև զանձն ։

ղզ · Արդարս լինել 'ի դատս, 'ի չափս, 'ի կշիռս ։

ղէ · Դարձեալ ասէ չտալ զսերմն, որ է զաւակ իւր՝ հեթանոսի ։

ղը · Դարձեալ ասէ չյարել 'ի վհուկս ։

ղթ · Անարգօղն հօր՝ և մօր՝ մեռցի ։

ճ · Շնացօղքն՝ մահու սպանցին ։

ճա · Խորթ առ մօրու մերձեալ՝ մահու մեռցին ։

ճբ · Առ կին որդւոյ մերձեալն՝ մահու սպանցին ։

ճգ · Արուագէտքն՝ մահու մեռցին ։

ճդ · Զդուստր և զմայր առօղքն՝ այրեսցին հրով ։

ճե · Անասնամերձն՝ սպանցի ։

ճզ · Առ քոյր մերձեալն՝ սպանցին ։

ճէ · Առ ապարահ մերձեալն՝ սպանցին ։

ճը · Առ հօրաքոյր մերձեալն՝ սպանցին ։

ճթ · Առ քեռւոյ կին մերձեալն՝ սպանցին ։

ճժ · Առ կին եղբօր մերձեալն՝ սպանցին ։

ճժա · Չյարել 'ի վհուկս ։

ճժբ · Քահանային մի՛ վայրապար պղծել 'ի դի մեռելոյ, և մի՛ խզել զմօրս ։

ճժգ · Վ՟ս կնոջ առնելոյ քահանայի · և վասն դստեր քահանայի պոռնկելոյ ։

ճժդ · Քահանայապետն ընտանին 'ի դի մի՛ պղծիցի, և ո՛չ 'ի հօր ։ Եւ կին կո՛յս առցէ ։

ճժե · Որ արատ կայցէ 'ի մարմնի՝ մի՛ քահանայասցի · այլ 'ի հացիցն կերիցէ ։

ճժզ · Քահանայ որ լիցէ ասուրբ, 'ի սրբութենէն մի՛ կերիցէ մինչև սրբեսցի ։

ճժէ · Որ լիցէ ընտանի՝ մի՛ կերիցէ, և ո՛չ վարձկան քահանային · բայց ընդոծինն և արծաթագինն կերիցեն ։

ճժը · Դուստր քահանայի այլոյ ամուսնացեալ՝ մի՛ կերիցէ, բայց այրին անորդին դարձեալ 'ի տուն հօրն ։

ճժթ · Որ 'ի հացիցն կերիցէ յանգէտս, զգինւոյն և զհինգերորդն հատուսցէ ։

ճի · Զարատաւորս յանասնոց ո՛չ նուիրել, և ո՛չ 'ի ձեռաց հեթանոսի ։

ճիա · Յութերորդ օրէն և յառաջ ապա՛ նուիրել զծնունդս արջառոց և զոչխարաց ։

ճիբ · Զմայր և զծնունդն իւր 'ի միում աւուր մի՛ զենուլ 'ի նուէր ։

ճիգ · Զզոհ գոհութէն 'ի նմին աւուր ուտել, և ո՛չ թողուլ յայգ ։

ճիդ · Տօնիցն առաջին՝ շաբաթն յաճախ · և երկրորդ՝ զատիկն · երրորդ՝ պենտակոստին · չորրորդ՝ քաւութէն · հինգ՝ տաղաւարահարացն ։

ճիե · Զբուռն գիշերին ճրագունքն ո՛չ շիջցին ։

ճիզ · Երկոտասան բաղարջ դնել 'ի սեղանն՝ 'ի շաբաթէ 'ի շաբաթ ։

ճիէ · Քարկոծել զայ զայն որ անէծ զանուանն ։

ճիը · Մարդասպանն սպանցի ։

ճիթ · Որ անասուն սպանցէ՝ անձն ընդ անձին հատուսցէ ։

ճլ · Որ խեղիցէ զոք՝ խեղեսցեն զինքն, ակն ընդ ական և ատամն ընդ ատաման ։

ճլա · Ամն եւթներորդ՝ հանգիստ, և մի՛ գործեսցի՝ անդ կամ այգի ։

ճլբ · Ամն յիսներորդ՝ հանգստեան և թողութէ · յորում 'ի փոխատուութէն ինչեին ազատեցուէ ։ Եւ զի վաճառեալքն առ տեարսն դարձցին ։

ճլգ · Հանգամանք տանց վաճառելոյ 'ի քաղաքս պարսպաւորս, կամ յագարակս, կամ 'ի քաղաքս ղեւտացւոց ։

ճլդ · Չտալ ինչս տոկոսեօք ։

ճլե · Արձակել զծառայ եբրայեցի յեւթն ամին ։

ճլզ · Չառնել աստուածս ձեռագործս ։

ճլէ · Խոստանայ բարիս թէ կայցեն յօրէնսն, ապա թէ ո՛չ՝ սաստկագոյն սպառնայ [illegible], և խոստովանեալ դարձցին ։

ճլը · Գինս անձանց որոց նուիրեսցեն զինքեանս տն՟, կամ զանասունս կամ զգետին ։

ճլթ · Թէ ով զոր նուիրեսցէ տն՟ գնել իւր կամեսցի, յաւելցէ 'ի գինն և զհինգերորդն [illegible] ։

ճխ · [illegible] ։

ՂԵՒՏԱԿԱՆ

ԳԼ. Ա.

Ա ԵՒ ԿՈՉԵԱՑ ՏԷՐ ԶՄՈՎՍԷՍ, 1
և խօսեցաւ ընդ նմա 'ի խորանէ անտի
վկայութեան՝ և ասէ. խօսեաց դու ը որդիսդ
Իէլի, և ասասցես ցդոսա։ * Այր ոք 'ի ձէնջ 2
եթէ մատուցանիցէ պատարագ տն 'ի խաշանց, յարջառոց
կամ յոչխարէ մատուցանիցէք զպատարագս ձեր։
* Եթէ ողջակէզ իցէ պատարագն նորա յարջառոց, 3
արու անարատ մատուսցէ, առ դուրս խորանին վկայութեան
ածցէ զնա, ընդունելութեան 'ի նմանէ՝ առ
'ի քաւելոյ առաջի տն։ * Եւ դիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ 4
գլխոյ ընծային՝ յընդունելութեան նմա, առ 'ի քաւելոյ
վն անձին իւրոյ։ * Եւ սպանցեն զզուարակն առաջի 5
տն. և մատուսցեն քահանայքն որդիքն Ահարոնի
զարիւնն. և հեղցեն շուրջ զսեղանովն որ կայցէ առ
դրան խորանին վկայութեան։ * և մորթեսցեն զողջակէզն. 6
և անդամ անդամ յօշեսցեն զնա։ * Եւ դիցեն որդիքն 7
Ահարոնի քահանայքն հուր 'ի վերայ սեղանոյն. և կուտեսցեն
փայտ 'ի վերայ հրոյն։ Եւ դիցեն որդիքն Ահարոնի
քահանայքն * զանդամաթիւն և զգլուխն, և 8
զճարպն 'ի վր փայտին որ կայցէ 'ի վերայ հրոյն որ է
'ի ※ սեղանին։ * Եւ զփորոտին և զոտսն լուասցեն ջրով. 9
և դիցեն քահանայքն զամ 'ի վերայ սեղանոյն. զի ողջակէզ
զոհի է 'ի հոտ անուշից տն։ * Ապա թէ յոչխարաց 10
իցէ պատարագն տն, 'ի գառանց և յուլոց ողջակէզ,
արու անարատ մատուցանիցէ զնա։ * Եւ դիցէ 11
զձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ նր. և սպանցեն զնա 'ի
կողմանց սեղանոյն ընդ հիւսիւս, առաջի տն. և հեղցեն
զարիւնն որդիքն Ահարոնի քահանայք շուրջ զսեղանովն։
* Եւ յօշեսցեն զնա անդամ անդամ. և զգլուխ 12
նր և զճարպ դիցեն քահանայքն 'ի վերայ փայտին
և հրոյ՝ որ 'ի վր սեղանոյն իցէ։ * և զփորոտին և 13
զոտսն լուասցեն ջրով. և մատուսցէ քահանայն զամ,
և դիցէ 'ի վերայ սեղանոյն. զի ողջակէզ զոհի է 'ի հոտ
անուշից տն։ * Իսկ եթէ 'ի թռչնոց մատուցանիցէ 14
յողջակէզ պատարագս տն, 'ի տատրակաց կամ յաղաւնեաց
տացէ զպատարագն իւր։ * Եւ մատուսցէ զնա 15
քահանայն առ սեղանն. և խառեսցէ զգլուխ նր. և
դիցէ քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն, և քամեսցէ զարիւնն
առ յատակաւ սեղանոյն։ * Եւ կորզեսցէ զարմլունն 16
թեւօքն հանդերձ. և հանցէ զնա առ սեղանովն
'ի տեղի մոխրակուտին։ * և ջաղջախեսցէ զայն 'ի 17
թեւոցն. և 'ի բաց մի զատուսցէ. և դիցէ զայն քահանայն
'ի սեղանն 'ի վերայ փայտին և հրոյ. զի ողջակէզ
զոհի է 'ի հոտ անուշից տն։

ԳԼ. Բ.

Եւ անձն ոք՝ եթէ մատուցանիցէ պատարագ տն, 1
նաշիհ լիցի պատարագն նր. և արկցէ զնովաւ եւղ,
և դիցէ 'ի վր նր կնդրուկ. զի զոհ է։ * Եւ տարցի զայն 2
առ քահանայսն որդիս Ահարոնի. և լցեալ զձեռն իւր
'ի նաշհւոյ անտի իւղովն հանդերձ, և զամ զկնդրուկն
նր, և դիցէ քահանայն զյիշատակն նր 'ի վր սեղանոյն զոհ
3 'ի հոտ անուշից տն։ * Եւ մնացորդն 'ի զոհէ անտի՝ Ահարոնի
և որդւոց իւրոց եղիցի. սրբութիւն սրբութեանց 'ի զոհից
4 անտի տն։ * Ապա թէ մատուցանիցէ պատարագ զոհ
եփեալ 'ի թոնրի. պատարագ տն 'ի նաշհւոյ՝ պանս բաղարջս,
'ի նաշհւոյ զանգեալ իւղով, և քաքարս բաղարջս
5 օծեալ իւղով։ * Իսկ եթէ զոհ 'ի տապակէ իցէ պատարագն
6 քո. նաշիհ զանգեալ իւղով, բաղարջ լինիցի. * և
բրդեսցես զայն պատառ պատառ. և արկցես 'ի վր
7 նր եւղ. զի զոհ տն է։ * Ապա թէ զոհ 'ի կասկարայից
8 իցէ պատարագն քո, նաշիհ իւղով գործեսցի. * և մատուսցես
զզոհն զոր առնիցես 'ի նոցանէ տն. և տարցիս
առ քահանայն։ Եւ մատուցեալ քահանայն առ սեղանն,
9 * հանցէ 'ի զոհէն զառ 'ի յիշատակէ նր. և դիցէ
քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն ընծայ անուշութեան տն։
10 * Եւ որ մնայցէ 'ի զոհէ անտի, Ահարոնի և որդւոց նր
լինիցի. սրբութիւն սրբութեանց 'ի զոհիցն քոց։
11 * Զամ զոհ զոր մատուցանիցէք տն, ոչ առնիցէք խմորուն. Բ
զամ խմորուն, և զամ մեղր՝ մի մատուցանիցէք
12 'ի նոցանէ պտուղ 'ի զոհ տն։ * պատարագ
պտղոյ մատուցանիցէք զայն տն. բայց 'ի սեղանն մի
13 ելանիցէ 'ի հոտ անուշից տն։ * Եւ զամ պատարագ զոհից
ձերոց աղիւ տն յաղեսցի։ մի պակասեցուցանիցէք
զաղ ուխտին տյ 'ի զոհից ձերոց. ընդ ամ պատարագս
14 աղ մատուցանիցէք։ * Իսկ եթէ յառաջին արմտեաց
մատուցանիցես պատարագ տն, մուրկ նոր փխրեալ և
մաքրեալ՝ տն, մատուսցես զոհ զառաջնոց արմտեաց
15 քոց։ * և արկցես զնովաւ եւղ, և դիցես 'ի վերայ նր
16 կնդրուկ, զի զոհ է։ * Եւ հանցէ քահանայն զառ յիշատակէ
նր 'ի մրկէ անտի հանդերձ իւղովն, և զամ
կնդրուկ նր զի պտուղ տն է։

ԳԼ. Գ.

1 Ապա թէ զոհ փրկութեան իցէ պատարագ նորա տն, Գ.
եթէ յարջառոց մատուցանիցէ, եթէ արու իցէ, և
2 եթէ էգ իցէ, զանարատն մատուսցէ առաջի տն։ * Եւ
դիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ պատարագին. և
սպանցէ զնա առ դրան խորանին վկայութեան։ և հեղցեն
որդիքն Ահարոնի քահանայք զարիւնն 'ի վերայ սեղանոյ
3 ողջակիզացն շուրջանակի։ * Եւ մատուսցէ 'ի զոհէն
փրկութեան պտուղ տն. զճարպ թաղանթ քաղրթին,
4 և զամ ճարպ փորոտոյն։ * և զերկուս երիկամունսն և
զճարպն որ 'ի նոսա, որ առ մանամիջքն իցեն և զյերդաբոյթն
5 երիկամամբքն հանդերձ կորզեսցեն։ * Եւ
հանցեն զայն որդիքն Ահարոնի քահանայք 'ի սեղանն
յողջակէզ 'ի վերայ փայտին և հրոյն, պտուղ անուշից
6 տն։ * Ապա թէ յօդեաց իցէ պատարագ նորա զոհ
փրկութեան տն. արու կամ էգ, անարատ մատուսցէ
7 զայն։ * Իսկ եթէ գառն մատուցանիցէ զպատարագն
8 իւր, մատուսցէ զնա առաջի տն։ * և դիցէ զձեռն իւր
'ի վր գլխոյ պատարագին իւրոյ, և սպանցէ զնա առ
դրան խորանին վկայութեան. և հեղցեն որդիքն Ահարոնի
9 քահանայք զարիւնն շուրջ զսեղանովն։ * Եւ մատուսցեն
'ի զոհէն փրկութեան պտուղ տն, զճարպն և
10 զմէջքն անարատ, * հանդերձ զբոլորովն հանցէ 'ի նմանէ.
և զճարպ թաղանթ քաղրթին, և զամ ճարպ փորոտոյն,
և զերկուս երիկամունսն և զճարպն որ 'ի նմ
որ առ մանամիջքն, և զյերդաբոյթն հանդերձ երիկամամբք
11 * կորզեալ՝ հանցէ քահանայն 'ի սեղանն հոտ անու-

Գլ. Ա. (2) Ոմանք. Պատարագ տյ 'ի խաշանց, յարջառոյ։ (8) Ոմանք. 'ի վերայ հրոյ սեղանոյն։ Եւ ոմանք. 'ի վերայ հրոյ 'ի սեղանի անդ։ (11) Ոմանք. Եւ դիցէ զձեռս իւր 'ի։ (12) Այլք. Եւ դիցեն զայն քահանայքն 'ի վր։ (16) (17) Այլք. Եւ հանցէ զայն առ սե״... 'ի թեւոցն. բայց մի զատուսցէ։

Գլ. Բ. (1) 'Ի լուս״. Պատարագ զոհ տն։ (2) Ոմանք. Զոհ հոտ անուշից տն։ (3) Այլք. Եւ որդւոց իւրոց լիցի։ (9) Ոմանք. Ընծայ անուշութեան տն է։ (10) Այլք. Ահարոնի և որդւոց իւրոց լիցի։ (15) Այլք. Եւ արկցես 'ի նմ զեւղ։ (16) Ոմանք. Եւ հանցէ քահանայն զայն յիշատակէ նր 'ի մրկաց։

Գլ. Գ. (3) Այլք. Եւ մատուսցեն 'ի զո״։ (4) Այլք. Եւ զճարպն 'ի նմ.. իցէ։ (9) 'Ի լուս״. Զճարպն և զմէջկանն անա״։ (10) Այլք. Եւ զերկոսին երի״.. և զճարպն 'ի նոսա ։

նուշից պատարագ տն ։ * Իսկ եթէ յայծեաց լիցէ պատարագն 12
իւր , մատուսցէ առաջի տն ․ * և դիցէ զձեռն 13
իւր 'ի վերայ գլխոյ նր ․ և սպանցեն զնա առ դրան խորանին
վկայութե առաջի տն ․ և հեղցեն որդիքն Ահարոնի
քահանայք զարիւնն շուրջ զսեղանովն ։ * Եւ հանցեն 14
'ի նմանէ պտուղ տն զճարպն զթաղանթ քաղրթին ,
և զամ ճարպ փորոտւոյն ․ * և զերկուս երիկամունսն , 15
և զճարպն 'ի նոսա՝ որ առ մսանամբքն ․ և զերդաբոյթն
երիկամամբքն հանդերձ կորզեսցէ ․ * և հանցէ քահանայն 16
'ի սեղանն պտուղ 'ի հոտ անուշից տն ։
Դ Զամ ճարպ տն՝ * օրէն յաւիտենական յազգս ձեր , յամենայն 17
բնակութե ձերում ․ զամ ճարպ և զամենայն
արիւն մի՛ ուտիցէք ։

ԳԼ․ Դ․

Ե Խօսեցաւ տր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ ։ * Խօսեա՛ց դու 1
ընդ որդիսդ Իէլի , և ասասցես ․ անձն եթէ մեղիցէ 2
առաջի տն ակամայ , յամ հրամանաց տն , յորոց ո՛չ է
արժան առնել՝ և առնիցէ ինչ 'ի նոցանէ ։ * Եթէ քահանայապետն 3
օծեալ մեղանչիցէ առ 'ի ժողովուրդն
յանցուցանելոյ , մատուսցէ վն մեղաց իւրոց զոր մեղաւ՝
զուարա՛կ յանդւոյ անարատ տն՝ վն մեղացն ։ * Եւ 4
ածցէ զզուարակն 'ի դուռն խորանին վկայութե առաջի
տն ․ և դիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ զուարակին
առաջի տն ․ և սպանցեն զզուարակն առաջի տն ։ * Եւ 5
առեալ քահանայն օծելոյ կատարելոյ 'ի ձեռս իւր յարենէ
զուարակին , և տարցի զայն 'ի խորանն վկայութե ։
* և թացցէ քահանայն զմատն իւր յարեանն ․ և ցանեսցէ 6
յարենէ անտի եւթն անգամ մատամբն իւրով առաջի
տն , առ վարագուրաւն սրբութե ։ * Եւ դիցէ քահանայն 7
յարենէ զուարակին 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյ
խնկոցն հանդերձանաց առաջի տն՝ որ կայ 'ի խորանին
վկայութե ։ Եւ զամ արիւն զուարակին հեղցէ
առ յատակաւ սեղանոյն ողջակիզաց , որ կայցէ առ
դրան խորանին վկայութե ։ * Եւ զամ ճարպ զուարակին 8
մեղաց կորզեսցէ 'ի նմանէ , և զճարպ թաղանթ քաղրթին ,
և զամ ճարպ փորոտւոյն ․ * և զերիկամունսն 9
երկոսին ․ և զճարպն որ 'ի նս որ առ մսանամբքն , և
զերդաբոյթն երիկամամբքն հանդերձ կորզեսցէ ։ * Զոր 10
օրինակ առնուցու 'ի զուարակէ զոհի փրկութեն ․ և
հանցէ քահանայն 'ի սեղանն ողջակիզաց ։ * Եւ զմորթ 11
զուարակին և զամ մարմին նր , հանդերձ գլխովն և ոտիւքն ․
և քաղրթաւն , և աղբեւտաւն ․ * հանցեն ողջոյն 12
զզուարակն արտաքոյ բանակին 'ի տեղի մի սուրբ ,
ուր զմոխիրն հեղուցուն ․ և այրեսցեն զնա 'ի վերայ
փայտի հրով ․ 'ի վերայ մոխրակուտին այրեսցի ։
Զ * Ապա թէ ամենայն ժողովուրդ որդւոցն Իէլի ագէտանայցէ 13
ակամայ ․ և մոռանայցի բանն յաչաց ժողովրդեանն ․
և առնիցեն ինչ մի յամենայն պատուիրանաց
տն որ ո՛չ առնիցի , և յանցանիցեն ․ * և յայտնիցի նց 14
մեղքն որ մեղան նովաւ ․ մատուսցէ ժողովուրդն զուարակ
անարատ յանդւոց վն մեղաց ․ և ածցեն զնա 'ի
դուռն խորանին վկայութե ։ * և դիցեն ծերք ժողովրդեանն 15
զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ զուարակին
առաջի տն ․ և սպանցեն զզուարակն առաջի տն ։ * Եւ 16
տարցի քահանայն օծեալ յարենէ զուարակին 'ի խորանն
վկայութե ․ * և թացցէ քահանայն զմատն իւր յարեան 17
զուարակին , և ցանեսցէ եւթն անգամ առաջի

18 տն , յանդիման վարագուրին սրբութե ․ * և դիցէ յարենէ
անտի քահանայն 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն խնկոցն
հանդերձանաց ․ որ կայցէ առաջի տն 'ի խորանին
վկայութե ։ Եւ զամ զարիւնն հեղցէ առ յատակաւ
սեղանոյն ողջակիզաց , որ է առ դրան խորանին վկայութե
19 ։ * և զամ ճարպն կորզեսցէ 'ի նմանէ՝ և հանցէ
20 'ի սեղանն ։ * Եւ արասցէ զուարակին՝ զոր օրինակ
արար զուարակին մեղաց , նոյնպէս արասցէ և նմա ․ և
քաւեսցէ վն նց քահանայն , և թողցին նոցա մեղքն ։
21 * Եւ հանցեն զզուարակն ողջոյն արտաքոյ բանակին ,
և այրեսցեն զզուարակն ․ զոր օրինակ այրեցին զառաջին
22 զուարակն , զի վն մեղաց ժողովրդեանն է ։ * Եւ եթէ
իշխանն մեղիցէ , և արասցէ մի ինչ 'ի պատուիրանաց
տն այ՝ որ ո՛չ առնիցի , և յանցանիցէ ակամայ ․
23 * և յայտնեսցի նմա մեղքն զոր մեղաւ ․ մատուսցէ ընդ
24 պատարագն իւր նոխազ յայծեաց՝ արու անարատ ․ * և
դիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ նոխազին , և սպանցեն
զնա 'ի տեղւոջ ուր սպանանիցեն զողջակէզսն առաջի
25 տն ․ քանզի մեղաց է ։ * Եւ առցէ քահանայն յարենէ
անտի մեղացն՝ մատամբ իւրով և դիցէ 'ի վերայ
եղջերաց սեղանոյն ողջակիզաց ։ Եւ զամ զարիւն նորա
26 հեղցէ առ յատակաւ սեղանոյ ողջակիզացն ․ * և զամ
զճարպ նր հանցէ 'ի սեղանն , իբրև զճարպ զոհի փրկութեն ․
և քաւեսցէ վասն նր քահանայն 'ի մեղացն իւրոց
27 , և թողցի նմա ։ * Եւ եթէ մեղիցէ անձն ակամայ
'ի ժողովրդենէ երկրին ․ յառնել նմա մի ինչ յամ պատուիրանաց
28 տն՝ որ ո՛չ առնիցի , և յանցանիցէ ․ * և
յայտնեսցին նմա մեղքն զոր մեղաւ ․ մատուսցէ զպատարագ
29 իւր՝ այծ անարատ վն մեղացն զոր մեղաւ ։ * և
դիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ նր ․ և սպանցեն զալօջն
վն մեղացն , 'ի տեղւոջ ուր սպանանիցեն զողջակէզսն
30 ։ * Եւ առցէ քահանայն յարենէ մեղացն մատամբ
իւրով , և դիցէ 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն ողջակիզաց ․
և զամ արիւն նր հեղցէ առ յատակաւ սեղանոյ
31 ողջակիզացն ։ * Եւ զամ զճարպն կորզեսցէ՝ զոր
օրինակ կորզիցի ճարպ յողջակիզէ փրկութեն ․ և հանցէ
զայն քահանայն 'ի սեղանն՝ 'ի հոտ անուշից տն ․ և
32 քաւեսցէ վն նր քահանայն , և թողցի նմա ։ * Եւ եթէ
ոչխար մատուցանիցէ զպատարագն իւր , էգ՝ անարատ
33 մատուսցէ զնա ։ * և դիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ
գլխոյ նր որ վն մեղացն լիցի ․ և սպանցեն զնա 'ի տեղւոջն՝
34 ուր սպանանիցեն զողջակէզսն ։ * Եւ առեալ քահանայն
յարենէ ա՛յնր՝ որ վն մեղացն լիցի՝ մատամբն
իւրով , և դիցէ 'ի վր եղջերաց սեղանոյ ողջակիզացն ․
և զամ արիւն նր հեղցէ առ յատակաւ սեղանոյն ողջակիզաց
35 ։ * և զամ զճարպ նորա կորզեսցէ՝ զոր օրինակ
կորզիցի ճարպ ոչխարին փրկութե ։ և դիցէ զայն քահանայն
'ի վերայ սեղանոյն յողջակէզ տն ․ և քաւեսցէ
վն նց քահանայն 'ի մեղացն զոր մեղաւ , և թողցի նմա ։

ԳԼ․ Ե․

1 Եւ եթէ մեղիցէ անձն , և լուիցէ զբարբառ երդման Է
երդմնեցուցանելոյ , և նա լիցէ վկայ , կամ
թէ ետես , կամ թէ իրազեկ լիցէ , և ո՛չ հանցէ 'ի վեր ,
մեղս ընկալցի ։
2 * Եւ անձն որ մերձեսցի յի՛րս պղծութե , կամ 'ի մեռելոտի Ը
, կամ 'ի գազանաբեկ , կամ 'ի պիղծ ինչ ․ կամ
'ի մեռելոտիս անասնոց պղծոց , կամ 'ի մեռելոտիս սողնոց

---

(15) Ոմանք ․ Որ ընդ մսանամբքն ։ (16)(17) Ոսկան ․ Ամենայն ճարպ տն եղիցի ։ Օրէն յաւիտենա"։
Գլ․ Դ․ (2) Ոմանք ․ Յորոց չէ արժան ։ Եւ ոմանք ․ չիցէ արժան ։ (4) 'Ի բնագ պակասի ․ Առաջի տն ․ Եւ սպանցեն զզուարակն առաջի տն ։ Եւ առեալ քա"։ (13) Յօրինակին 'ի նորքին անդ պակասէր ․ Ժողովուրդ որդւոցն Իէլի ագէ"։ այլ 'ի լուսանցսն նշանակի 'ի ներքս առնուլ , համաձայն այլոց 'ի բնաւ"։ (13) Այլք ․ Անգիտանայցէ ակամայ ։ (14) Այլք ․ Յանդւոց վն մեղացն ․ և ածցէ զնա ։ (17) Այլք ․ Զմատն իւր յարենէ զուա"։ (19) Այլք ․ Եւ զամ զճարպն կոր"։
(20) Ոմանք ․ Եւ թողցի նց մեղքն ։ (23) Այլք ․ Եւ յայտնեսցին նմա մեղքն ․ ․ զպատարագն իւր 'ի նոխազաց յայծ"։ (23) Յօրինակին պակասէր ․ Յայծեաց արու ան"։ (24) Յօրինակին ․ Ուր սպանանիցեն ։ (24) Այլք ․ Յորում սպանանիցեն զող"։ (24) Ոսկան ․ Քանզի վն մեղաց է ։ (25) Այլք ․ Եւ առցէ և դիցէ քահանայն յա"։ (26) Ոմանք ․ 'Ի մեղաց անտի իւրոց ։ (30) Այլք ․ Յարենէ նր մատամբ իւ"։ (35) Այլք ․ Կորզի ճարպ ոչխարին ․ ․ ․ 'ի մեղաց անտի զոր մեղաւ ։ Գլ․ Ե․ (1) Յայլս պակասի ․ Երդման երդմնեցուցանելոյ ։ (1) Այլք ․ Եթէ ոչ հանցէ 'ի վեր ։

նոց պղծոց · և անցանիցէ զնովաւ ։ և ինքն պղծիցի և
յանցանիցէ · * կամ մերձենայցէ 'ի պղծութիւնս մարդոյ 3
կամ յա՟մ պղծութիւնս ն՟ր, յոր թէ մերձեցեալ պղծիցի · և
մոռացօնք լինիցին նմա · և յետ այնորիկ 'ի վերայ հա-
սանիցէ և յանցեալ լիցի ։ * Եւ անձն որ ուխտիցէ չար 4
ինչ առնել, կամ բարի · ըս՟ ամի զոր ինչ ուխտիցէ մարդ-
երդմամբ չափ · և մոռանայցի այն յաչաց ն՟ր · և ապա
'ի վերայ հասանիցէ, և մեղանչիցէ միով իւիք 'ի նոցանէ ։
* և խոստովան լինիցի զմեղսն՝ զոր մեղաւ ։ * Մատուս- 5
ցէ վ՟ն յանցանացն իւրոց՝ զոր յանցեաւ տ՟ն · և վ՟ն մե- 6
ղացն զոր մեղաւ, էգ յօդեաց որոջ, կամ այծ մի յայ-
ծեաց վ՟ն մեղացն · և քաւեսցէ վ՟ն նորա քահանայն 'ի
մեղաց անտի · և թողցին նմա մեղքն ։ * Ապա թէ չի- 7
ցէ ձեռնհաս՝ լինել բաւական ոչխարաւ, մատուսցէ
վ՟ն մեղացն զոր մեղաւ, երկուս տատրակս կամ երկուս
ձագս աղաւնեաց · մին վ՟ն մեղացն, և մին՝ յողջակէզ ։
* ածցէ առ քահանայն ։ Եւ տարցի 'ի ներքս քահանայն 8
նախ՝ զվասն մեղացն, և խառեսցէ քահանայն զգլուխն
յուղանէն՝ և մի հատցէ ։ * և ցանեսցէ յարենէ անտի 9
այնր որ վ՟ն մեղացն իցէ՝ զորմով սեղանոյն · և զմնաց-
եալ արիւնն քամեսցէ առ յատակաւ սեղանոյն · քանզի
վ՟ն մեղաց է ։ * Եւ զերկրորդն արասցէ յողջակէզ որ՟ 10
և օրէն իցէ · և քաւեսցէ վ՟ն ն՟ր քահանայն ընդ մեղացն
զոր մեղաւ, և թողցի նմա ։ * Եւ եթէ ոչ գտանիցին 11
ընդ ձեռամբ ն՟ր զոյգ տատրակաց՝ կամ երկու ձագք
աղաւնեաց, բերցէ զպատարագն իւր վ՟ն որոյ մեղաւն,
զտասանորդ գրուի միոյ նաշհիհ վ՟ն մեղացն · և եւղ մի
արկցէ 'ի նա, և կնդրուկ՝ մի դիցէ 'ի վերայ ն՟ր, զի վ՟ն
մեղաց է ։ * Եւ տարցի զայն առ քահանայն · և առեալ 12
քահանային 'ի նմանէ լի ափով զառ 'ի յիշատակէն ն՟ր,
դիցէ 'ի վ՟ր սեղանոյ ողջակիզացն տ՟ն · քանզի վ՟ն մեղաց
է ։ * և քաւեսցէ վ՟ն ն՟ր քահանայն զմեղսն զոր մեղաւ՝ 13
որով իւիք և իցէ 'ի նոցանէ · և թողցի նմա · և մնացեալն
քահանային եղիցի իբրև զզոհ նաշհեայ ։

Թ * Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ · * Անձն՝ որ եթէ 14
վրիպեսցի և մեղիցէ ակամայ 'ի սրբութե՟ց անտի տ՟ն · 15
մատուսցէ վ՟ն յանցանացն իւրոց տ՟ն խոյ անարատ յօ-
դեաց՝ գնոց արծաթոյ 'ի յիսուն սիկղէ՝ ըստ սրբութե՟
սիկղն, * վ՟ն որոյ յանցուցեալն իցէ ։ Եւ զոր մեղաւն 16
'ի սրբութիւն, հատուսցէ · և զհինգերորդ եւս մասն
յաւելցէ 'ի նոյն · և տացէ ցքահանայն · և քաւեսցէ
'ի նմանէ քահանայն խոյիւն որ վ՟ն յանցանացն իցէ, և
թողցի նմա ։ * Եւ անձն՝ որ մեղիցէ, և արասցէ մի ինչ 17
յա՟մ պատուիրանաց տ՟ն զոր չիցէ պարտ առնել, և ոչ
իմանայցէ, և յանցանիցէ, և ընդունիցի մեղս ։ * Ածցէ 18
խոյ անարատ 'ի խաշանց գնոց արծաթոյ վ՟ն յանցուե՟ն՝
առ քահանայն · և քաւեսցէ վ՟ն ն՟ր քահանայն վ՟ն ան-
գիտութե՟ն զոր անգիտացաւ՝ և ինքն ոչ գիտէր, և թողցի
նմա ։ * քանզի յանցեաւ յանցուե՟ յանցանաց առաջի տ՟ն ։ 19

ԳԼ. Զ.

Ժ Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ · * Անձն ոք եթէ 1
մեղիցէ, և արհամարհելով արհամարհեսցէ զպատ- 2
ուիրանս տ՟ն · և ստեսցէ ընկերի իւրում · եթէ յաւան-
դի, եթէ 'ի զովողութե՟, և եթէ 'ի յափշտակութե՟, և
եթէ զրկեսցէ ինչ ընկերի իւրում ։ * Եւ եթէ եգիտ 3
կորուստ ինչ՝ և ժխտիցէ 'ի վերայ ն՟ր · և երդնուցու
սուտ վ՟ն միոյ իրիք՝ յա՟մէ զոր և առնիցէ մարդ * առ 4
'ի մեղանչելոյ ն՟ր նոքօք ։ Եւ եղիցի յորժամ մեղանչիցէ
և յանցանիցէ, հատուսցէ զյափշտակութիւն՝ զոր յափշ-
տակեաց, * կամ զզրկանսն զոր զրկեաց, կամ զաւանդն 5
զոր աւանդեցաւ նմա, կամ զկորուստն զոր եգիտ յա՟մ
իրաց, վ՟ն որոյ երդուաւ սուտ ։ Տուժեսցի զգլուխն ·
և զհինգերորդ մասն յաւելցէ 'ի նոյն · և որ իցէ՝ հա-
6 տուսցէ նմա յաւուր յորում՝ յանդիմանեսցի ։ * Եւ ընդ
յանցանաց իւրոց մատուսցէ տ՟ն խոյ անարատ 'ի հօ-
7 տից՝ գնոց արծաթոյ, վ՟ն որոյ յանցեաւն ։ * Եւ քա-
ւեսցէ վ՟ն ն՟ր քահանայն առաջի տ՟ն · և թողցի նմա վ՟ն
միոյ իրիք յա՟մէ զոր արար և յանցեաւ նա ։

8 * Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ ։ * Պատուէր տուր ԺԱ
9 ահարոնի և որդւոց ն՟ր՝ և ասասցես · այս օրէն է ող-
ջակիզին, վ՟ն այրելոյ ն՟ր 'ի վերայ սեղանոյն զա՟մ գի-
շերն մինչև ցառաւօտ · և հուր սեղանոյն որ այրիցի 'ի
10 վերայ ն՟ր՝ մի շիջցի ։ * Եւ զգեցցի քահանայն պատմու-
ճան կտաւի · և անդրավարտիս կտաւիս զգեցցի 'ի վ՟ր
մարմնոյ իւրոյ, և հանցէ զընծայս ողջակիզին 'ի վերայ
սեղանոյն՝ զոր հուրն ծախիցէ · և դիցէ առ ընթեր սե-
11 ղանոյն ։ * Եւ մերկասցի զպատմուճանն իւր, և զգեց-
ցի այլ պատմուճան · և հանցէ զողջակէզն արտաքոյ
12 բանակին 'ի տեղի սուրբ ։ * Եւ հուրն որ այրիցի 'ի վ՟ր
սեղանոյն մի շիջցի · և այրեսցէ 'ի վերայ ն՟ր քահանայն
փայտ ընդ առաւօտս · և դիցէ 'ի վերայ ն՟ր զողջակէզն ·
13 և դիցէ 'ի նմա զճարպ փրկութե՟ն · * և հուր հանապազ
այրեսցի 'ի վերայ սեղանոյն՝ և մի շիջցի ։

14 * Եւ այս օրէն է զոհին՝ զոր մատուցանիցեն որդիքն ԺԲ
ահարոնի քահանայքն առաջի տ՟ն յանդիման սեղանոյն ։
15 * Առցէ ափով իւրով 'ի նաշհեայ զոհին հանդերձ իւ-
ղով ն՟ր և կնդրկաւն որ իցէ 'ի վերայ զոհին · և հանցէ
16 'ի սեղանն պտուղ 'ի հոտ անուշից յիշատակ ն՟ր տ՟ն ։ * Եւ
զմնացեալն 'ի նմանէ կերիցէ ահարոն և որդիք նորա ·
բաղարջ կերիցի 'ի սուրբ տեղւոջ · 'ի սրահի խորանին
17 վկայութե՟ կերիցեն զնա ։ * ոչ եփեսցի խմորեալ ։ մասն
ետու զայն ն՟ց 'ի պտղոցն տ՟ն · սրբութիք սրբութե՟ց են ։
Որպէս վ՟ն մեղացն իցէ, նոյնպէս և վ՟ն յանցանացն ·
18 * ամենայն արու քահանայից կերիցեն զայն · օրէն յա-
ւիտենական յազգս ձեր 'ի պտղոյն տ՟ն · ա՟մ որ մերձես-
ցի 'ի նոսա՝ սրբեսցի ։

19 * Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ ։ * Այս է պա- ԺԳ
20 տարագ ահարոնի և որդւոցն ն՟ր՝ զոր մատուցանիցեն
տ՟ն յաւուր յորում օծանիցես զնա ։ Զտասանորդ գը-
րուի միոյ նաշհեայ զոհ հանապազորդ · զկէս ն՟ր՝ այգուն,
21 և զկէս ն՟ր երեկուն, * 'ի տապակի իւղով զանգեալ
գործեսցի ։ Եւ մատուսցէ զայն մաքրեալ զոհ 'ի պա-
22 տառոյ · զոհ 'ի հոտ անուշից տ՟ն ։ * Քահանայն օծեալ՝
փոխանակ ն՟ր յորդւոց իւրոց արասցէ զայն, օրէն յաւի-
23 տենական տ՟ն ամենևին կատարեսցի ։ * Եւ ա՟մ զոհք
քահանային ողջակէզ լինիցի, և մի ուտիցի ։

24 * Խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ ։ * Խօսեաց ընդ ԺԴ
25 ահարոն և ը՟ որդիս ն՟ր՝ և ասասցես · Այս օրէն իցէ
վ՟ն մեղացայոյն ։ 'ի տեղւոջ ուր սպանանիցեն զողջակէզն,
սպանանիցեն և զվասն մեղացն առաջի տ՟ն ։ սրբութի
26 սրբութե՟ց է ։ * Քահանայն որ մատուցանիցէ զայն,
կերիցէ · 'ի սուրբ տեղւոջ կերիցէ, 'ի սրահի խորանին
27 վկայութե՟ ։ * Ա՟մ որ մերձենայցէ 'ի միս ն՟ր՝ սրբեսցի ·
և յոյր ձորձոյ վերայ սրսկեսցի 'ի նմանէ արիւն՝ լը-
28 ուասցի 'ի սուրբ տեղւոջ ։ * և յանօթ կաւեղէն յորում ե-
փեսցի, փշրեսցի ։ և եթէ 'ի պղնձի անօթ եփեսցի, քե-
29 րեսցէ զնա՝ և ջրով ողողեսցէ ։ * ամենայն արու քահա-
30 նայից կերիցէ զայն ։ սրբութի սրբութե՟ց է տ՟ն ։ * Եւ
յա՟մ վ՟ն մեղաց յորոց մտանիցէ յարենէ ն՟ց 'ի խորանն
վկայութե՟ քաւել 'ի սրբութիւն՝ մի կերիցի, այլ հրով
այրեսցի ։

ԳԼ.

---

(3) Այլք · 'Ի վերայ հասանիցէ և յանցանիցէ ։ (7) Ո-
մանք · Աղաւնւոյ, մի վ՟ն մեղաց, և մի յող՟ ։ (8) Այլք ·
Յուղանէ անտի · և մի ։ (15) Ոմանք · Անձն ոք թէ վրի-
պիցի ։ (17) Ոմանք · Յա՟մ 'ի պատուիրանաց ։
Գլ. Զ · (2) Այլք · Արհամարհիցէ զպատուիրանս ։
(10) Այլք · Եւ հանցէ 'ի սեղանոյն՝ զոր ։ (18) Այլք · Կե-
րիցեն զնա · · 'ի պտղոյ անտի տ՟ն ։ (20) Այլք · Եւ զկէս
ն՟ր երեկուն ։ (22) Այլք · Յորդւոց իւրոց արասցէ զայն ։
(25) Այլք · Խօսեաց ընդ ահարոնի և ։ (25) 'Ի լուս՟ ·
Վ՟ն մեղուցելոյն ։ 'ի տեղւոջ · համաձայն [illegible] 'ի բնաբ՟ ։
(25) Այլք · Սպանիցեն և զվասն մեղացն ։ (27) Ոմանք · Եւ
յոյր ձորձոյ վերայ · · ըռուասցէ 'ի սուրբ տեղւոջ ։ Եւ

ԳԼ. Է.

Եւ այս օրէն իցէ խոյին՝ որ վն յանցանացն իցէ : 1
զի սրբութիւն սրբութեանց է : *'Ի տեղւոջ ուր սպանանիցեն 2
զողջակէզսն , սպանցեն և զխոյն յանցանաց առաջի
տն · և զարիւնն հեղցէ առ յատակաւ սեղանոյն
ողջակիզաց շուրջանակի : *Եւ զամ ճարպ նր մատուսցէ , 3
և զմկանն · և զճարպ թաղանթ քաղրթին · և զամ ճարպ
փորոտւոյն · *և զերիկամունսն զերկոսին · և զճարպն 4
որ 'ի վերայ նց առ մանամիջօքն · և զլերդաբոյթն երիկամամբքն
հանդերձ կորզեսցէ : *Եւ հանցէ զայն քահանայն 5
'ի սեղանն պտուղ տն՝ զի վն յանցանաց է : *Ամ 6
արու քահանայից կերիցեն զայն · 'ի սուրբ տեղւոջ կերիցեն
զայն , քանզի սրբութիւն սրբութեանց է : *Որպէս 7
զվն մեղացն՝ նոյնպէս զվասն յանցանացն : օրէն՝
մի և նոյն կացցէ նոցա · և քահանայն որ քաւիցէ նովաւ՝
նմա լիցի :
ՃԵ *Եւ քահանայն՝ որ մատուցանիցէ զողջակէզս իւր մարդոյ , 8
մորթ ողջակիզին զոր մատուցանիցէ՝ նմա լիցի :
*Եւ զամ զոհ որ գործիցի 'ի թոնիրս · և ամ որ գործիցի 9
'ի կասկարայս՝ կամ 'ի տապակի , քահանային որ
մատուցանիցէ զայն՝ եղիցի : *Եւ ամ զոհ զանգեալ 10
իւղով՝ և որ չիցէ զանգեալ , ամենեցուն որդւոցն Ահարոնի
իւրաքանչիւր ումեք եղիցի հաւասարակ : *Այս 11
օրէն է զոհից փրկութեան՝ զոր մատուցանիցեն տն : *Իսկ 12
եթէ վն գոհութեան մատուցանիցէ զայն · մատուսցէ վն
զոհի գոհութեանն պանս բաղարջս 'ի նաշհէ զանգեալ
իւղով , և քաքարս բաղարջս օծեալ իւղով , և նաշիհ
զանգեալ իւղով · շօթիւք բաղարջ *հացիւ մատուսցէ 13
զպատարագն իւր , 'ի վերայ զոհին գոհութեան և փրկութեան ·
և մատուսցէ մի ինչ յամ պատարագաց իւրոց
նուէր տն : *և այն քահանային որ հեղուցու զարիւնն՝ 14
փրկութեան եղիցի · Եւ միս զոհին գոհութեան և փրկութեան՝
նորին լինիցի : *յորում աւուր պատարագիցի՝ 15
կերիցի · և մի թողուցուն 'ի նմանէ յայգ :
ՃԶ *Եւ եթէ կամաւ ոք ուխտս մատուցանիցէ տն զպատարագն 16
իւր · յաւուր յորում մատուցանիցի զոհն՝ կերիցի ,
և 'ի վաղիւն : և մնացեալն 'ի մսոյ զոհին *մինչև 17
յօրն երրորդ՝ հրով այրեսցի : *Ապա թէ ուտելով 18
ուտիցի 'ի մսոյ զոհին փրկութեան իւրոյ յաւուրն երրորդի ·
մի լինիցի ընդունելի մատուցանելեացն , և մի
համարեսցի նմա այն · քանզի ապական և պղծութիւն է ·
և անձն՝ որ կերիցէ 'ի նմանէ , մեղս առնիցէ : *Եւ միս՝ 19
որ մերձեսցի յամ պղծութիւն , մի կերիցի , այլ հրով
այրեսցի · ամ սուրբ կերիցէ զմիսն :
ՃԷ *Եւ անձն՝ որ կերիցէ 'ի զոհէ փրկութեանն որ իցէ տն : 20
և պղծութիւն նր 'ի նմա իցէ , կորիցէ անձն այն 'ի ժողովրդենէ
իւրմէ : *Եւ անձն՝ որ մերձեսցի յամ իրս 21
պղծութեան · 'ի պղծութենէ մարդոյ՝ կամ յանասնոց պղծոց ,
կամ յամենայն գարշելի պղծոց , և կերիցէ 'ի մսոյ զոհին
փրկութեան որ իցէ տն , կորիցէ անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ :
ՃԸ *Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : *Խօսեա՛ց ընդ 22
որդիսդ իղի և ասասցես : Զամ ճարպ արջառոյ և զոչխարի 23
և զայծեաց մի ուտիցէք : *և ճարպ մեռելոտւոյ և 24
գազանաբեկաց՝ լինիցի յամ գործ · բայց 'ի կերակուր՝
մի ուտիցի : *Եւ ամ որ ուտիցէ 'ի ճարպոյ անասնոց · 25
զոր մատուցանիցէք պտուղ տն , կորիցէ անձն այն 'ի
ժողովրդենէ իւրմէ :

26 *Զամ արիւն մի ուտիցէք յամ բնակութիւնս ձեր , 'ի ՃԹ
27 թռչնոց և յամ անասնոց : *ամենայն անձն որ կերիցէ
արիւն՝ կորիցէ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ :
28 *Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : *Խօսեա՛ց ընդ Ի
29 որդիսդ իղի՝ և ասասցես : Որ մատուցանիցէ զոհ փրկութեան
տն · ածցէ զպատարագն իւր տն 'ի զոհէ փրկուէ
30 իւրոյ : *ձեռք նորա մատուսցեն պտուղ տն · զճարպ
երբծոյն , և զլերդաբոյթն երիկամամբքն հանդերձ մատուսցէ
31 դնել առաջի տն · *և հանցէ զայն քահանայն
'ի սեղանն : Եւ եղիցի երբուծն Ահարոնի և որդւոց նր ·
32 *և զթիկն զաջոյ՝ տացէք հաս քահանային 'ի զոհից փրկութեան
33 ձերոյ : *Որ մատուցանիցէ զարիւնն փրկութեան
և զճարպն առ 'ի յորդւոցն Ահարոնի , նորա լիցի թիկն
34 աջոյ 'ի մասն : *Զի զերբուծն վերադրաց և զթիկն
նուիրաց՝ առի ես յորդւոցն իղի 'ի զոհից փրկութեան
ձերոց · և ետու զայն Ահարոնի քահանայի և որդւոց նր ·
օրէն յաւիտենական յորդւոցն իղի :
35 *Այս օծումն է Ահարոնի և որդւոց նր 'ի պտղոցն տն · ԻԱ
յաւուր յորում մատուցանէր զնոսա տն · ոպ պատուիրեաց
36 տր տալ նց , *յաւուր յորում օծ զնս յորդւոցն
37 իղի · օրէն յաւիտենական յազգս նց : *Այս օրէն է
ողջակիզացն , և զոհից , և վն մեղացն , և վն յանցանաց ,
38 և վն կատարմանն , և զոհին փրկութե : *Որպէս պատուիրեաց
տր մովսիսի 'ի լերինն սինայ · յաւուր յորում
պատուիրեաց տր որդւոցն իղի , մատուցանել զպատարագս
իւրեանց առաջի տն յանապատին սինայ :

ԳԼ. Ը.

1 Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ · *Ա՛ռ զահարոն ԻԲ
2 և զորդիս նր , և զպատմուճանս նց , և զեւղն օծութեան ·
և զզուարակն զվն մեղաց , և զխոյսն զերկոսին , և
3 զխանն բաղարջաց : *և զամ ժողովուրդն եկեղեցացուցես
4 'ի դուռն խորանին վկայութե : *Եւ արար մովսէս՝
ոպ հրամայեաց նմա տր · և եկեղեցացոյց զժողովուրդն
'ի խորանն վկայութե :
5 *Եւ ասէ մովսէս ցժողովուրդն : այս բանն է զոր պատուիրեաց ԻԳ
6 տր առնել : *Եւ մատոյց մովսէս զահարոն
7 և զորդիս նր · և լուաց զնս ջրով · *և զգեցոյց ահարոնի
զպատմուճանն , և ած ընդ մէջ նր զկամարն , և
արկ զնովաւ զվերարկուն , և եդ 'ի վերայ նր զվակասն :
8 *և խառնեաց 'ի նմա ըստ գործուածոյ վակասին · և
պնդեաց զնա 'ի նմա · և եդ 'ի վերայ նր զտախտակն , և
եդ 'ի վերայ տախտակին զյայտնութիւնն և զճշմարտութի :
9 *Եւ եդ 'ի վերայ գլխոյ նր զխոյրն · և եդ 'ի
վր խոյրն յերեսաց կողմանէ զթիթեղն ոսկի զնուիրեալն
10 և զսուրբ · ոպ պատուիրեաց տր մովսիսի : *Եւ
առեալ մովսիսի յիւղոյն օծութե ցանեա՛ց մասամբ 'ի վր
11 սեղանոյն եւթն անգամ · *և օծ զսեղանն , և սրբեաց
զնա , և զամ սպասս նր : Եւ զաւազանն և զխարիսխս նր ·
և սրբեաց զնս : և օծ զխորանն և զամ ինչ որ 'ի նմա , և
12 սրբեաց զնա : *Եւ արկ մովսէս յիւղոյն օծութե 'ի
13 գլուխն ահարոնի և օծ զնա , և սրբեաց զնա : *Եւ
մատոյց մովսէս զորդիսն ահարոնի և զգեցոյց նց ըզպատմուճանսն ·
և ած ընդ մէջ նց զկամարսն , և եդ
14 նց զխոյրսն · ոպ և հրամայեաց տր մովսիսի : *Եւ
մատոյց մովսէս զզուարակն զվն մեղացն · և եդին ահարոն
և որդիք նր զձեռս իւրեանց 'ի վր գլխոյ զուարակին
15 մեղաց և սպան զնա · *և ա՛ռ մովսէս յարենէ անտի ,
և եդ 'ի վր եղջերաց սեղանոյն շուրջանակի մատամբ

անօթ կաւեղէն :

Գլ. Է · (1) Այլք · Օրէնն է խոյին : (2) Այլք · Սեղանոյն շուրջանակի : (3) Ոմանք · Եւ զմկանն , և զամ զճարպ : (6) Յօրինակին պակասէր · Կերիցեն զայն · 'ի սուրբ տեղւոջ կերիցեն զայն · քանզի : (7) Այլք · Նոյնպէս և զվն յանցա'' : (8) Այլք · Նմա եղիցի : Եւ ամ զոհ : (10) Այլք · Որդւոցն Ահի իւրաքանչիւր · · · հաւասարակ : Այս օրէն : (14) Այլք · Փրկութէ լինիցի : (16) Այլք · Մատուցանիցէ զզոհն՝ կերիցի · և 'ի վաղիւ անդր մնացեալն 'ի մսոյ :

(16) Ոմանք · Մնացեալն ուտիցի 'ի մսոյ : (18) Ոմանք · Ապա թէ ոք · · ուտիցէ : (18) Այլք · 'Ի նմանէ , մեղս առցէ : (21) Այլք · Յամ գարշելիս պղծս : (24) Ոմանք : Մեռելոտւոյ · · · 'ի կերակուր մի ուտիցէք : (30) Այլք · Եւ զլերդաբոյթն մատուսցէ : (35) Այլք · 'Ի պտղոյ անտի տն · · · զնս ոպ և պատու'' :

Գլ. Ը · (1) Յօրինակին պակասէր · Տր ընդ մովսիսի : (10) Այլք · Ցանեաց 'ի վր սեղանոյն : (11) Յօրինակին · Եւ սրբեաց զնա և օծ · այլ 'ի լուս'' ուղղագրեալ գտի՝ զնս ,

տամբ իւրով. և սրբեաց զսեղանն. և զարիւնն եհեղ
առ յատակաւ սեղանոյն։ * Եւ սրբեաց զնա առնել քաւութ 16
՚ի վ՟ր ն՟ր։ և առ զա՟մ զճարպ փորոտւոյն, և զլերդաբոյթն և զերկոսին զերիկամունսն, և զա՟մ ճարպն
որ ՚ի վերայ ն՟ց, և եհան մովսէս ՚ի սեղանն։ * Եւ զզուարակն՝ 17
և զկաշի ն՟ր, և զմիսն և զաղբեւառն այրեաց
հրով արտաքոյ բանակին. որ՟պ հրամայեաց տ՟ր մովսիսի։
* Եւ մատոյց մովսէս զխոյն որ յողջակէզ. և եդին ահարոն 18
և որդիք ն՟ր զձեռս իւրեանց ՚ի վ՟ր գլխոյ խոյին.
* և սպան մովսէս զխոյն. և եհեղ զարիւնն շուրջ զսեղանովն։ 19
* և զխոյն յօշեաց անդամ անդամ։ և առ մովսէս 20
զգլուխն և զանդամամթիւն, և զճարպն և զքաղիրթըն և զոտսն, * և լուաց ջրով։ Եւ եհան մովսէս զխոյն 21
ողջոյն ՚ի սեղանն՝ ողջակէզ ՚ի հոտ անուշից տ՟ն. քանզի
պտուղ տ՟ն է. որ՟պ հրամայեաց տ՟ր մովսիսի։ * Եւ մա- 22
տոյց մովսէս զխոյն երկրորդ՝ զխոյն կատարման, և եդին
ահարոն և որդիք ն՟ր զձեռս իւրեանց ՚ի վ՟ր գլխոյ
խոյին. * և սպանին զնա։ Եւ առ մովսէս յարենէ ն՟ր, 23
և եդ ՚ի վ՟ր բըլթակի աջոյ ունկանն ահարոնի, և ՚ի վ՟ր
ծայրի աջոյ ձեռին ն՟ր, և ՚ի վ՟ր ծայրի աջոյ ոտին ն՟ր։
* Եւ մատոյց մովսէս զորդիսն ահարոնի. և եդ մովսէս 24
յարենէ անտի ՚ի վ՟ր բըլթակաց աջուց ականջաց ն՟ց, և
՚ի վ՟ր ծայրից աջուց ձեռաց ն՟ց, և ՚ի վ՟ր ծայրից աջուց
ոտից ն՟ց։ և եհեղ մովսէս զարիւնն շուրջ զսեղանովն։
* Եւ առ զճարպն և զմկանն. և զճարպն որ ՚ի վ՟ր քաղըթին, 25
և զլերդաբոյթն, և զերիկամունսն զերկոսին. և
զճարպն որ ՚ի վերայ ն՟ց, և զերին աջոյ։ * Եւ ՚ի խանէն 26
կատարման որ կայր առաջի տ՟ն, առ պան մի բաղարջ,
և պան մի յիւղոյ անտի, և եդ ՚ի վ՟ր ճարպոյն և ՚ի վ՟ր
երւոյն աջոյ. * և եդ զա՟մ ՚ի վ՟ր ձեռացն ահարոնի, և 27
՚ի վ՟ր ձեռաց որդւոց ն՟ր. և մատոյց զայն նուէր առաջի
տ՟ն։ * Եւ առ զայն մովսէս ՚ի ձեռաց ն՟ց, և եհան ՚ի սեղանն 28
յողջակէզ կատարման, որ է ՚ի հոտ անուշից պըտուղ
տ՟ն. որ՟պ պատուիրեաց տ՟ր։ * Եւ առեալ մովսէսի 29
զերբուծն՝ եհան նուէր առաջի տ՟ն ՚ի խոյէ անտի կատարման.
և եղև մովսիսի ՚ի մասն, որ՟պ և պատուիրեաց
տ՟ր մովսիսի։ * Եւ առեալ մովսիսի յիւղոյն օծութե, 30
և յարենէն որ ՚ի վ՟ր սեղանոյն՝ ցանեաց զահարոնիւ և
զպատմուճանօք ն՟ր, և զորդւովք ն՟ր՝ և զպատմուճանօք
ն՟ց. * և սրբեաց զահարոն և զպատմուճանս ն՟ր. և զոր- 31
դիս ն՟ր և զպատմուճանս որդւոց ն՟ր ը՟ն նմա։ Եւ ասէ
մովսէս ցահարոն և ցորդիս նորա. եփեցէք զմիսդ ՚ի
սրահի խորանին վկայութե ՚ի սրբ տեղւոջ, և անդ ուտիցէք
զայն. և զպա՛նսն որ ՚ի խանի կատարմանն իցեն. զոր
օրինակ հրամայեաց ինձ տ՟ր՝ և ասէ. ահարոն և որդիք
ն՟ր կերիցեն զայն։ * և զնշխար հացի և մսոյ՝ հրո՛վ այրեսջիք։ 32
* Եւ ՚ի դրանէ խորանին վկայութե մի՛ ելանիցէք 33
զեւթն օր. մինչև յօրն՝ լման աւուրց կատարմանն
ձերոյ. զի զեւթն օր լցցէ զձեռս ձեր. * որ՟պ և 34
արա՛րն յաւուրն յայնմիկ. որ՟պ պատուիրեաց տ՟ր առնել,
առ ՚ի քաւելոյ վ՟ս ձեր։ * Եւ առ դրան խորանին վկայ- 35
ութե նստիցիք զեւթն օր, զցա՛յգ և զցերեկ. և պահեսջիք
զպահպանութիւնս տ՟ն զի մի՛ մեռանիջիք. զի այնպէս
պատուիրեաց ինձ տ՟ր։ * Եւ արար ահարոն և որ- 36
դիք ն՟ր զա՟մ զբանս՝ զոր պատուիրեաց տ՟ր մովսիսի։

ԳԼ. Թ.

ԽԳ Եւ եղև յաւուրն ութերորդի. կոչեաց մովսէս զա- 1
հարոն և զորդիս նորա և զծերակոյտն ի՟լի. և ասէ
մովսէս ցահարոն. * Առ դու քեզ զուարակ մի յանդւոյ 2
վ՟ս մեղաց. և խոյ յողջակէզ անարատ. և մատո՛ զն՟ս
3 առաջի տ՟ն։ * Եւ ընդ ծերակոյտ որդւոցն ի՟լի խօսեսցիս
և ասասցես. առէք դուք ձեզ նոխազ մի յայծեաց
վ՟ս մեղաց. և խոյ, և զուարակ, և գառն տարեւոր, յող-
4 ջակէզ անարատ։ * Եւ զուարակ և խոյ, յողջակէզ
փրկութե առաջի տ՟ն. և զո՛հ նաշիհ զանգեալ իւղով.
5 զի այսօր երևեսցի տ՟ր ՚ի միջի ձերում։ * Եւ առին որ՟պ
և հրամայեաց մովսէս առաջի խորանին վկայութե։ և
6 մատեան ա՟մ ժողովուրդքն, և կացին առաջի տ՟ն։ * Եւ
ասէ մովսէս. այս բան է՝ զոր ասաց տ՟ր առնել, և եր-
7 ևեսցին ՚ի ձեզ փառք տ՟ն։ * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն.
մատիր առ սեղանն, և արա՛ զվ՟ս մեղացն քո, և զողջակէզն
քո. և քաւեա՛ վ՟ս քո և տան քո։ Եւ արա՛ զպատարագս
ժողովրդեան քոյ, և քաւեա՛ վասն ն՟ց. որ՟պ պատ-
8 ուիրեաց տ՟ր մովսիսի։ * Եւ մատեաւ ահարոն առ սե-
9 ղանն, և սպան զզուարակն զվ՟ս մեղացն իւրոց։ * Եւ
մատուցին որդիքն ահարոնի զարիւնն առ նա. և եթաց
զմատն իւր յարեանն. և եդ ՚ի վ՟ր եղջերաց սեղանոյն.
10 և զարիւնն եհեղ առ յատակաւ սեղանոյն։ * և զճարպն
և զերիկամունսն, և զլերդաբոյթն, զվ՟ս մեղացայոյն ե-
11 հան ՚ի սեղանն, որպէս պատուիրեաց տ՟ր մովսիսի։ * և
12 զմիսն և զկաշին այրեցին հրով արտաքոյ բանակին։ * Եւ
սպան զողջակէզն. և մատուցին որդիքն ահարոնի զա-
13 րիւնն առ նա. և եհեղ շուրջ զսեղանովն։ * և զողջա-
կէզն մատուցին առ նա անդամ անդամ, և զգլուխն. և
14 եդ ՚ի վ՟ր սեղանոյն։ * և լուաց զքաղիրթն և զոտսն ջրով,
15 և եդ ՚ի վ՟ր ողջակիզին ՚ի սեղանն։ * Եւ մատուցին զպա-
տարագ ժողովրդեանն. և առ զնոխազն զվ՟ս մեղաց ժո-
16 ղովրդեանն. և սպա՛ն զնա իբրև զառաջինն։ * Եւ մա-
17 տո՛յց զողջակէզն, * և արար զնա որպէս և օրէն էր. և
մատոյց զզոհն, և ելից զձեռս ՚ի նմանէն, և եդ ՚ի վերայ
18 սեղանոյն՝ ուրոյն յառաւօտին ողջակիզէն։ * Եւ սպան
զզուարակն և զխոյն զոհին փրկութե ժողովրդեանն. և
մատուցին որդիքն ահարոնի զարիւնն առ նա. և եհեղ
19 զայն շուրջ զսեղանովն։ * Եւ զճարպն որ ՚ի զուարակէն
և ՚ի խոյէն, և զմկանն. և զճարպ թաղանթ քաղըթին. և
զերկոսին երիկամունսն ճարպովին, և զլերդաբոյթն և
20 զերբուծն։ * Եւ եդին զճարպն ՚ի վ՟ր երբծոցն. և հա-
նին զճարպն հանդերձ երբծովքն. և եդին զճարպն
21 ՚ի վերայ սեղանոյն։ * և զերբուծսն և զերին աջոյ նուի-
րեաց նուէր առաջի տ՟ն, որ՟պ պատուիրեաց տ՟ր մովսի-
22 սի։ * Եւ ամբարձեալ ահարոնի զձեռս իւր ՚ի վ՟ր ժո-
ղովրդեանն՝ և օրհնեաց զն՟ս։ Եւ էջ արար զվ՟ս մեղացն,
23 և զողջակէզսն և զփրկութեն։ * և մտին մովսէս և ա-
հարոն ՚ի խորանն վկայութե, և ելեալ անտի օրհնեցին
զա՟մ ժողովուրդն։ Եւ երևեցաւ փառք տ՟ն ա՟մ ժողո-
24 վրդեանն։ * Եւ ել հուր ՚ի տ՟է, և եկեր զա՟մ որ ինչ
կայր ՚ի վ՟ր սեղանոյն. զողջակէզն, և զճարպն։ և ետես
ա՟մ ժողովուրդն, և զարհուրեցա՛ն անկա՛ն ՚ի վերայ ե-
րեսաց իւրեանց։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ առեալ երկուց որդւոցն ահարոնի, նաբադայ ԽԵ
և աբիուդայ զիւրաքանչիւր բուրուառ՝ եդին ՚ի ն՟ս
հուր, և արկին խունկս, և մատուցին առաջի տ՟ն հուր
2 օտար. զոր ո՛չ հրամայեաց ն՟ց տ՟ր։ * Եւ ել հուր ՚ի տ՟է
3 և եկեր զնոսա. և մեռան առաջի տ՟ն։ * Եւ ասէ մով-
սէս ցահարոն. այս է զոր ասաց տ՟ր. Աւէ. ՚ի մերձաւորս
իմ սրբեցայց, և առաջի ա՟մ ժողովրդեան իմոյ
4 փառաւորեցայց։ և ստրջացաւ ահարոն։ * Եւ կոչեաց
մով-

համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՟։ (17) Բազում. Որ՟պ և հրամայ՟։
(21) Այլ. Ողջակէզ որ ՚ի հոտ անուշից. քանզի պտուղ։
(24) ՚Ի լուսն՟. Բլթըկաց աջուց ակընջաց ն՟ց։ (25) ՚Ի լուսն՟. Զճարպն և զմսանն։ (29) Այլ. Զերբուծն, և եհան։ (31) Բազ. Կատարմանն իցէ, զոր օ՟.
ԳԼ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ եղև յաւուրն եօթներորդի։
(3) Այլ. Եւ ընդ ծերակոյտան ի՟լի խօ՟։ (9) Այլ. Զմատն յարեանն։ (10) Ոմանք. Զվ՟ս մեղացն եհան ՚ի։

(11) Յօրինակին պակասէր. Այրեցին հրով արտաքոյ բա՟։
(19) (20) Այլ. Եւ զլերդաբոյթն։ Եւ եդին զճարպն։
(24) Այլ. Եւ եկեր որ ինչ կայր ... և զարհուրեցաւ, և անկան։ (24) Յօրինակին. հուրն կարմրագեղով նշանակի։
ԳԼ. Ժ. (1) Յօրինակին. Նաբաթայ և աբիութայ։ Որ և՝ հուր օտար կարծրով է. որ՟պ և ՚ի յաջորդ համարին՝ հուր, և չէ այնուրիկ բանն՝ ՚ի մերձաւորս իմ սրբեցայց։ (3) Այլ. Առ ա՟մ ժողովրդեանն փառաւորեսցիմ։ (4) ՚Ի լուսն՟. Զմի-

մովսէս զմիսադայի և զեղիսափան զորդիս եզիէլի, զոր-
դիս հօրեղբօր ահարոնի, և ասէ ցնոսա. մատիք և բար-
ձէք զեղբարս ձեր, հանդերձ պատմուճանօքն իւրեանց
յերեսաց սրբութեցդ՝ արտաքոյ քան զբանակն։ * Մա- 5
տեան և բարձին զնոսա՝ հանդերձ պատմուճանօքն իւ-
րեանց արտաքոյ բանակին. զորօրինակ ասաց մովսէս։
* Եւ ասէ մովսէս ցահարոն, և ցեղիազար, և ցիթամար 6
որդիսն նր̅ մնացեալս։ Զգլուխս ձեր մի՛ ապախուրէք,
և զհանդերձս ձեր մի՛ պատառէք, զի մի՛ մեռանիցիք.
և ՚ի վ̅ր ժողովրդեանդ լինիցի բարկութի̅։ Բայց եղ-
բարք ձեր և ամ̅ տունդ ի̅ղի՝ լացցեն զհրայրեացն որ
այրեցան ՚ի տ̅է։ * և ՚ի դրանէ խորանիդ վկայութե̅ մի՛ 7
ելանիցէք, զի մի՛ մեռանիցիք. զի եւղն օծութե̅ որ ՚ի
տ̅է՝ ՚ի վ̅ր ձեր է։ և արարին ըստ բանին մովսիսի։
ԻԶ * Խօսեցաւ տ̅ր ընդ ահարոնի՝ և ասէ։ * Գինի՝ և ցքի՝ 8
մի՛ ըմպիցէք դու և որդիք քո ընդ քեզ՝ յորժամ մտա- 9
նիցէք ՚ի խորանն վկայութե̅, կամ յորժամ մերձենայ-
ցէք ՚ի սեղանն. զի մի՛ մեռանիցիք։ օրէ̅ն յաւիտենական
յազգս ձեր. * զատել ՚ի մէջ սրբոց և պղծոց, և ՚ի մէջ 10
պարկեշտից և անպարկեշտից։ * և իմացուցանել ի̅ղի 11
զամ̅ զօրէնս՝ զոր խօսեցաւ տ̅ր ը̅ ն̅ս ՚ի ձեռն մովսիսի։
ԻԷ * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն, և ցեղիազար և ցիթամար 12
ցորդիս նր̅ ցմնացեալս. Առէք զզոհն մնացեալ ՚ի պտղ-
ղոց անտի տ̅ն, և կերիջիք բաղարջ առաջի սեղանոյն.
զի սրբութի սրբութեց է։ * և կերիջիք զայն ՚ի սուրբ 13
տեղւոջ. զի օրէ̅ն քեզ լինիցի այն, և օրէ̅ն որդւոց քոց
՚ի պտղոցն տ̅ն. զի այնպէս հրամայեալ է ինձ տ̅ն։ * Եւ 14
զերբուծ նուիրին, և զերի հասին կերիջիք ՚ի ս̅բ տեղ-
ւոջ դու՝ և որդիք քո և տուն քո ը̅ քեզ. զի օրէ̅ն քեզ
է այն, և օրէ̅ն որդւոց քոց տուաւ՝ ՚ի զոհից փրկութե̅
որդւոցն ի̅ղի։ * Զերին հասի՝ և զերբուծ նուիրի ՚ի վ̅ր 15
ընծայից ճարպոյն, մատուսցեն նուէր նուիրել առաջի
տ̅ն։ և եղիցի քեզ և որդւոց քոց և դստերաց քոց ընդ
քեզ՝ օրէ̅ն յաւիտենական. զորօրինակ հրամայեաց տ̅ր
մովսիսի։ * Եւ զնոխազն զվ̅ն մեղաց խնդրելով խնդ- 16
րեաց մովսէս. և այն՝ էր այրեցեալ։ Եւ բարկացաւ
մովսէս եղիազարու և իթամարայ որդւոցն ահարոնի
մնացելոց՝ * և ասէ. ընդէ՞ր ոչ կերայք զայն ՚ի սուրբ 17
տեղւոջ. զի սրբութի սրբութեց է. և զայն ետ ձեզ
ուտել. զի բառնայցէք զմեղս ժողովրդեանն. և առնի-
ցէք քաւութի̅ վ̅ն ն̅ց առաջի տ̅ն. * քանզի ոչ եմուտ 18
յարենէ նր̅ ՚ի սրբութի̅ն յանդիման երեսացն ՚ի ներքս։
Արդ՝ կերայք զնա ՚ի ս̅բ տեղւոջ՝ զորօրինակ հրամայե-
ցաւ ինձ։ * Խօսեցաւ ահարոն ընդ մովսիսի՝ և ասէ. 19
զի թէ այսօր մատուցին զվ̅ն մեղացն իւրեանց պատա-
րագ, և զողջակէզս իւրեանց առաջի տ̅ն. և այսպիսի
անցք անցին ընդ իս, և ուտիցէ՞մ այսօր զվ̅ն մեղացն,
գուցէ չլինիցի հաճոյ առաջի տ̅ն։ * Եւ լուաւ մովսէս՝ 20
և հաճոյ թուեցաւ նմա։

ԳԼ. ԺԱ.

Ը Խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ։ 1
* Խօսեցարո՛ւք ը̅ որդիսդ ի̅ղի՝ և ասացէք. Ա՛յս 2
անասունք են զոր ուտիցէք յամ̅ անասնոց որ են ՚ի վ̅ր
երկրի։ * Զամ̅ անասուն թաթահերձ և կճղակաւոր, 3
որոյ յերկուս բաժանեալ լինին թաթքն՝ և որոճիցէ,
յանասնոց՝ զայն կերիջիք։ * Բայց յայնցանէ մի՛ ուտի- 4
ցէք, որք որոճիցեն և կճղակահերձ ոչ իցեն։ Ո՛ւղտ զի
5 որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժանի, պիղծ իցէ նա ձեզ։ * Եւ
նապաստակ զի որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժանի՝ պիղծ իցէ
6 նա ձեզ։ * Եւ ճագար զի որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժա-
7 նի՝ պիղծ իցէ նա ձեզ։ * Եւ խոզ՝ զի թաթահերձ է՝ և
8 կճղակս ունի՝ և որոճայ ոչ, պիղծ իցէ նա ձեզ։ * ՚Ի
մսոյ ն̅ց մի՛ ուտիցէք, և ՚ի դիէշ նոցա մի՛ մերձենայցէք.
քանզի պիղծ իցէ ձեզ այն։
9 * Եւ այս է զոր ուտիցէք՝ յամէ որ ՚ի ջուրս իցեն. Ամե- ԻԹ
նայնի որոյ իցեն թեւք և թեփ՝ ՚ի ջուրս և ՚ի ծովս և ՚ի
10 վտակս, զայնս ուտիցէք։ * Եւ ա̅մի որոյ ոչ իցեն թեւք
և թեփ՝ ՚ի ջուրս և ՚ի ծովս և ՚ի վտակս, մի՛ ուտիցէք,
յամէ զոր ջուրքն բղխիցեն, և յամ̅ շնչոյ կենդանեաց որ
11 ՚ի ջուրս։ քանզի պիղծ է այն, պիղծ լինիցի ձեզ. * ՚Ի
մսոց նոցա մի՛ ուտիցէք, և ՚ի մեռելոց ն̅ց զարշեսջիք։
12 * Զի ա̅մի որոց ոչ իցեն թեւք և թեփ՝ որ ՚ի ջուրս ի-
ցեն, պիղծ իցէ ձեզ այն։
13 * Եւ այս իցեն ՚ի թռչնոց՝ յորոց զարշիջիք, և ոչ ուտիցի՝ Լ
այլ պիղծ իցէ ձեզ. Արծուի, և պասկուճ, և գետար-
14 ծուի, * և անգղ, և ցին, և որինչ նման իցէ ն̅ց. * և ագ-
15 ռաւ, և որինչ նման իցէ նմա։ * և ջայլեամն, և բու,
16 և որոր, և որինչ նման իցէ նոցա։ * և բազէ, և որինչ
17 նման իցէ նմա. և հաւապատիր, և հողամաղ։ * և քա-
18 ջահաւ, և սոխակ, և հաւալուսն, և կարապ, * և արա-
19 գիլ, և քարադր, և որինչ նման իցէ նոցա. և յոպոպ,
և չիղջ։
20 * Եւ ամ̅ զեռուն թռչուն՝ որ գնայցէ ՚ի չորս, պիղծ լի- ԼԱ
21 ցի ձեզ։ * Այլ զայն ուտիցէք ՚ի զեռնոց թռչնոց որ
գնայցեն ՚ի չորս. որոյ իցեն կարթք ՚ի վերոյ քան զոտսն.
22 ոստոստել նոքօք յերկրէ։ * Եւ այս իցեն զոր ուտիցէք
՚ի նոցանէ. զջորեակն, և որ ինչ նման է նմա. և ըղ-
խարագուլ, և որ ինչ նման է նմա. և զմարախ, և որ
ինչ նման է նմա. և զօձամարտ, և որ ինչ նման իցէ նմա։
23 * Ամենայն զեռուն թռչնոց, որ իցեն չորք ոտք, պիղծ ԼԲ
24 իցէ ձեզ, մի՛ նոքօք պղծիջիք։ * Ամ̅ որ մերձենայցէ ՚ի
25 մեռեալ ն̅ց՝ պիղծ լինիցի մինչև ցերեկոյ։ * և ամ̅ որ
բառնայցէ զմեռեալ ն̅ց՝ լուասցէ զհանդերձս իւր, և պիղծ
26 լիցի մինչև ցերեկոյ։ * Յամ̅ անասնոց որ կճղակահերձ
իցէ և մագիլս սփռիցէ, և որոճիցէ ոչ՝ պիղծ լիցի ձեզ
այն ամ̅. և որ մերձեսցի ՚ի մեռեալ ն̅ց՝ պիղծ լիցի մին-
27 չև ցերեկոյ։ * Եւ ամ̅ որ գնայցէ ՚ի ձեռս իւր, յամ̅ գա-
զանաց որ գնայցէ ՚ի չորս, պիղծ լիցի ձեզ այն. ամ̅ որ
28 մերձեսցի ՚ի մեռեալ ն̅ց՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ։ * և
որ բառնայցէ ՚ի մեռելոյ ն̅ց, լուասցէ զհանդերձս իւր, և
պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ. զի այն ամ̅ պիղծ իցէ ձեզ։
29 * Եւ այս իցէ ձեզ պիղծ յամ̅ սողնոց՝ որ սողին ՚ի վ̅ր
30 երկրի. աքիս, և մուկն, և սխտեռն, յուսին, * և մկնա-
քիս, և գետնառեւծ, և կովադիայ, և մողէզ, և խլ-
31 լուրդ։ * Այս ամ̅ պիղծ իցէ ձեզ յամ̅ սողնոց որ սողին
՚ի վերայ երկրի. ամ̅ որ մերձեսցի ՚ի մեռեալ ն̅ց՝ պիղծ
32 լիցի ձեզ մինչև ցերեկոյ։ * և յամի յորոյ վերայ անկա-
նիցի ՚ի մեռելոյ ն̅ց՝ պիղծ լիցի։
Յամենայն փայտեղէն անօթոյ, կամ ՚ի հանդերձէ, ԼԳ
կամ ՚ի մաշկէ, կամ ՚ի քրձէ. ամ̅ անօթ յորում գործ
ինչ գործիցի ՚ի նմա, ՚ի ջուր թացցի՝ և պիղծ լիցի մին-
33 չև ցերեկոյ, և ապա սուրբ լիցի։ * Եւ ամ̅ անօթ խե-
ցեղէն, յոր անկանիցի ինչ ՚ի նոցանէն. և որինչ ՚ի ներքս
կայցէ, պիղծ լիցի, և զայն բեկանիջիք։

* Եւ

սադիայի։ (4) Այլք. Որդիս ոզիէլի։ (10) Այլք. Զատանել ՚ի մէջ սրբոց։ (12) Յօրինակին. Յորդիս նոցա մնացեալս։ (13) Այլք. ՚Ի պտղոց անտի, զի որպէս հրամայեալ է ինձ տ̅ն։ Զերբուծ զնուէր"։ (14) Յօրինակին պակասէր. Եւ որդիք քո և տուն քո ընդ քեզ։ (15) Այլք. ՚Ի վերայ ընծայիցն ճարպոց։ (17) ՚Ի լուս". Ոչ կերայք զվ̅ն մեղացն ՚ի սուրբ տեղւոջ. համաձայն այլոց ՚ի բնաբ"։ (17) Այլք. Եւ զայն ետու ձեզ։ (19) Այլք. Զվ̅ն մեղացն իւրեանց, և զողջակէզս իւրեանց։

Գլ. ժա. (4) Այլք. Զի որոճայ՝ և կճղակն ոչ բաժան"։ (7) Ոմանք. Եւ խոզ.. և ոչ որոճայ։ (9) Այլք. Եւ ՚ի ծովս և ՚ի վտակս։ (10) Այլք. Եւ յամէ շնչոյ կենդանեաց"։ (16) Ոմանք. Եւ ջայլամն, և բու։ (17) Ոսկան. Եւ հաւապատիր։ (18) Այլք. Եւ կարապ։ (19) Ոմանք. Եւ քարադր... և չեղջ։ (20) Այլք. Եւ ամ̅ զեռուն թռչնոց ... պիղծ եղիցի ձեզ։ (22) Այլք. Եւ այս իցէ զոր ուտիցէք։ (22) Ոմանք. Եւ զխարագլուխ, և որ ինչ։ (23) Ոմանք. Որոյ. իսկ ոմանք. որոց իցեն չորք ոտք։ (26) Ոմանք. Եւ մագիլս սփռիցի։ (29) Այլք. Որ սողիցին ՚ի վերայ։ (30) Այլք. Կովադիայ և մողէզ, և։ (31) Այլք. Այն ամ̅ պիղծ իցէ ձեզ.. որ սողիցին.. պիղծ լիցի մինչև ցե"։ (32) Այլք. Կամ ՚ի հանդերձոյ։

ԼԴ. * Եւ ա̄մ կերակուր որ ուտիցի, և անկանի 'ի վ̄ր նորա 34
'ի ջրոյ անտի՝ պիղծ լիցի. և ա̄մ ըմպելի որ ըմպիցի յա̄մ
ամանի՝ պիղծ լիցի։ * և յա̄մ յոր ինչ անկանիցի 'ի մեռելոյ 35
ն̄ց՝ պիղծ լիցի։ Եւ թոնիրք և կասկարայք՝ քակեսցին. քանզի պղծեալ են, և պիղծք լիցին ձեզ։

ԼԵ * Բայց յաղբերաց ջրոց, և 'ի ջրհորոյ, և 'ի ջրալճուտաց. 36
որ սուրբ լինիցին ձեզ։ Եւ ա̄մ որ մերձենայցէ 'ի պղծութիւն
չնչոյ մեռելոյ ն̄ց, պիղծ լիցի։ * Իսկ եթէ 37
անկանիցի ինչ 'ի մեռելոյ ն̄ց 'ի վ̄ր ա̄մ սերման սերմանելոյ, որ սերմանիցի. սուրբ լիցի։ * ապա թէ հեղուցու 38
ջուր 'ի վ̄ր ա̄մ սերման, և անկանիցի ինչ
անդր 'ի մեռելոյ ն̄ց, անսուրբ լիցի ձեզ։

ԼԶ * Եւ եթէ մեռանիցի ինչ յանասնոց որ ձեզ ուտելի 39
են, որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ ն̄ց՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ։ * և որ բառնայցէ 'ի մեռելոյ նոցա՝ լուասցէ ըզձորձս 40
իւր, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ։ * Եւ ա̄մ սողուն 41
որ սողի 'ի վ̄ր երկրի, պիղծ լիցի ձեզ, և մի
կերիցի։ Ամենայն որ սողի 'ի վ̄ր որովայնի իւրոյ։ * և 42
ա̄մ որ գնայցէ 'ի չորս, մինչև ցա̄մ բազմոտանիս, յա̄մ
սղանոց՝ որ զեռայցեն 'ի վ̄ր երկրի, մի ուտիցէք. զի
պիղծ է այն ձեզ։ * Եւ մի գարշեցուցանիցէք զանձինս 43
ձեր ա̄մ սողնովք, որ սողիցին 'ի վ̄ր երկրի. և մի պղծիցիք նոքօք, և մի լինիցիք անսուրբք նոքօք։

ԼԷ Ես եմ տ̄ր ա̄ծ ձեր. և սրբիջիք՝ և սուրբք լինիջիք. զի 44
Սուրբ եմ ես տ̄ր ա̄ծ ձեր. և մի պղծիցէք զանձինս ձեր
ա̄մ զեռնովք՝ որ շարժիցին 'ի վ̄ր երկրի։ * Զի ես եմ 45
տ̄ր ա̄ծ, որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց լինել
ձեզ ա̄ծ, և եղիջիք սուրբք՝ զի ես ս̄բ եմ։ * Այս օրէն 46
լինիցի վ̄ս անասնոց՝ և թռչնոց և ա̄մ շնչոյ որ շրջիցի 'ի
ջուրս, և ա̄մ շնչոյ որ շրջիցի 'ի վ̄ր երկրի։ * Որոշել 47
'ի մէջ սրբոյն և 'ի մէջ անսրբոյն. և խելամուտ առնել
զորդիսդ ի̄ղի 'ի մէջ ուտելեացն կենդանածնաց. և 'ի
մէջ չուտելեացն անասնոց։

ԳԼ. ԺԲ.

ԼԸ Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ։ * Խօսեաց ընդ 1
որդիսն ի̄ղի՝ և ասասցես ց̄նս. Կին որ՝ եթէ սերմ 2
առցէ և ծնանիցի արու. պիղծ լիցի զեւթն օր, ըստ
աւուրց զատանելոյ դաշտանին իւրոյ պիղծ լիցի։ * Եւ 3
յաւուրն ութերորդի թլփատեսցէ զմարմին անթլփատութե̄ ն̄ր։ * և զերեսուն և զերիս աւուրս նստցի 'ի 4
սրբութե̄ արեան իւրոյ։ Յա̄մ ինչ սուրբ՝ նա մի մերձենայցէ. և 'ի սրբութիւն մի մտցէ. մինչև լցցին աւուրք
սրբութե̄ նորա։ * Ապա թէ էգ ծնանիցի՝ պիղծ լիցի 5
զեւթն օր ըստ դաշտանին. և զվաթսուն և զվեց օր նստցի 'ի սուրբ արեանն իւրում։ * Եւ յորժամ լնուցուն 6
աւուրք սրբութե̄ ն̄ր 'ի վ̄ր ուստերն՝ կամ դստերն, ածցէ՝ գառն տարևոր յողջակէզս. և զոյգս աղաւնեաց կամ
տատրակի վ̄ս մեղաց 'ի դուռն խորանին վկայութե̄ առ
քահանայն։ * և մատուսցէ առաջի տ̄ն. և քաւեսցէ վ̄ս 7
ն̄ր քահանայն, և սրբեսցէ զնա յաղբերէ արեան նորա։
Այս օրէն իցէ այնորիկ՝ որ ծնանիցին արու կամ էգ։
* Ապա թէ ոչ գտանիցէ ձեռն ն̄ր բաւական լինել գառամբ՝ առցէ երկուս տատրակս կամ երկուս ձագս աղաւնեաց, զմին յողջակէզ՝ և զմեւսն վ̄ս մեղաց. և քաւեսցէ վ̄ս ն̄ր քահանայն, և սրբեսցի։ 8

ԳԼ. ԺԳ.

1 Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ։ ԼԹ
2 * Մարդոյ ուրուք եթէ լինիցի 'ի մորթ մարմնոյ
իւրոյ նշան սպւոյ, կամ պալար, կամ պաղպաջ, և լինիցի 'ի մորթ մարմնոյ ն̄ր արած բորոտութե̄, եկեսցէ
առ ահարոն քահանայ. կամ առ մի յորդւոց ն̄ր քահանայից։
3 * Եւ տեսցէ քահանայն զարածն, 'ի մորթ մարմնոյ ն̄ր, և կամ թէ մազ արածին 'ի սպիտակ դարձեալ
իցէ, և տեսիլ արածին զնստագոյն իցէ քան զմորթ
մարմնոյն, արած բորոտութե̄ է. և տեսցէ քահանայն
4 և պղծեսցէ զնա։ * Ապա թէ պաղպաջն սպիտակ իցէ 'ի մորթ մարմնոյ նորա, և զնստագոյն չիցէ տեսիլ
ն̄ր քան զմորթն, և մազն 'ի սպիտակ չիցէ դարձեալ,
և ինքն շլագոյն իցէ, զատուսցէ քահանայն զարածն
5 զեւթն օր։ * Եւ տեսցէ քահանայն յաւուրն եւթներորդի, եթէ կայցէ նոյնպէս արածն առաջի ն̄ր, և չիցէ
փոխեալ արածն 'ի մորթն, զատուսցէ զնա քահանայն
6 այլևս աւուրս եւթն։ * և տեսցէ քահանայն յաւուրն
եւթներորդի միւս անգամ. և ահա շլագոյն իցէ արածն,
և յայլ գոյն չիցէ փոխեալ մորթն, սրբեսցէ զնա քահանայն. զի նշան ինչ է այն. և լուասցէ զձորձս իւր
7 և եղիցի սուրբ։ * Ապա թէ շրջելով շրջեսցի նշանն 'ի
մորթն, յետ տեսանելոյ զնա քահանային և սրբելոյ.
և երևեսցի միւս անգամ քահանային, և տեսցէ քահա-
8 նայն, և ահա այլագունեալ իցէ նշանն 'ի մորթն * պղ-
9 ծեսցէ զնա քահանայն՝ զի բորոտութի̄ է։ * Եւ արած
բորոտութե̄ եթէ լինիցի մարդոյ, եկեսցէ առ ահարոն
10 քահանայ, * և տեսցէ քահանայն, և ահա պալար սպիտակ իցէ 'ի մորթն. և մազն ն̄ր 'ի սպիտակ դարձեալ ի-
11 ցէ, և յառողջ և 'ի կենդանի մարմնոյն 'ի պալար՝ * բորոտութի̄ հնացեալ իցէ 'ի մորթ մարմնոյ ն̄ր. պղծեսցէ զնա քահանայն, և զատուսցէ զնա՝ զի պիղծ է։
12 * Ապա թէ սփռելով սփռեսցի բորոտութիւնն ը̄ մորթն.
և ծածկեսցէ բորոտութիւնն զա̄մ մորթ իրանանցն, 'ի
13 գլխոյ մինչև ցոտս, ըստ ա̄մ տեսոյ քահանային։ * Եւ
տեսանիցէ քահանայն, և ահա ծածկեաց բորոտութիւնն
զա̄մ մորթ մարմնոյն, սրբեսցէ քահանայն զարածն.
14 քանզի ա̄մ 'ի սպիտակ դարձաւ, սուրբ է։ * Եւ յորում
աւուր երևեսցի 'ի նմա մարմին կենդանի, պղծեսցի։
15 * և տեսցէ քահանայն զմարմինն կենդանի. և պղծեսցէ զողջ մարմինն. և պիղծ լիցի՝ ք̄զի բորոտութի̄ է։
16 * Ապա թէ անդրէն հաստատեսցի մարմինն ողջ, և
17 դարձցի 'ի սպիտակ. * եկեսցէ առ քահանայն. և տեսցէ զնա քահանայն. և ահա դարձեալ իցէ արածն ն̄ր
'ի սպիտակ, սրբեսցէ քահանայն զարածն՝ ք̄զի սուրբ
18 է։ * Եւ մարդոյ եթէ լինիցի 'ի մորթ մարմնոյ ն̄ր կեղ,
19 և ողջասցի. * և եղիցի 'ի տեղի կեղոյն սպիտակ փայլուն,
լնացեալ կամ կարմրացեալ. և երևեսցի քահանային։
20 * և տեսանիցէ քահանայն, և ահա խորագոյն իցէ տեղին քան զմորթն, և մազն 'ի սպիտակ դարձեալ իցէ,
պղծեսցէ զնա քահանայն. զի բորոտութի̄ է ը̄ կեղոյն
21 բորբոքեալ։ * Իսկ եթէ տեսանիցէ քահանայն՝ և չիցէ
'ի նմա մազ սպիտակ. և ոչ խորագոյն իցէ քան զմարմինն, և ինքն շլագոյն իցէ. զատուսցէ զնա քահանայն
22 զեւթն օր։ * Եթէ սփռեսցի ընդ մորթն, պղծեսցէ զնա
քահանայն. զի արած բորոտութե̄ ընդ կեղոյն բորբո-
23 քեցաւ։ * ապա թէ անդէն 'ի տեղւոջն կացցէ փայլունն

---

(32) Յօրինակին. Գործիցի նմա, 'ի ջուր։ (34) Ոմանք. Եւ անկանիցի 'ի վ̄ր։ (36) Բազումք. Բայց յաղբերաց։ (38) Այլք. Անդր 'ի մեռելոյ ն̄ց։ (39) Բազումք. Որ ձեր ուտելի են։ (40) Ոմանք յաւելուն. Եւ որ ուտիցէ 'ի նմանէ, և որ բառ''։ (40) Այլք. Եւ պղծեալ լիցի մինչև։ (45) Բազումք. Լինել ձեր ա̄ծ։ (47) Յօրինակին լուսանօք գրեալ էր. 'Ի մէջ ուտելեացն կենդանածնաց։
Գլ. ԺԲ. (4) Այլք. Նստցի 'ի վերայ սրբոյ արեան։ (5) 'Ի լուս'' կրկին. Պիղծ լիցի զէ̄ օր, և զէ̄ օր ը̄ս դաշ''։ (7) Ոմանք. Այնոցիկ որ։ և այլք. Որ ծնանիցի արու։

Գլ. ԺԳ. (2) Յօրինակին լուսանօք գրեալ էր. Մարդոյ աւուրք եթէ լինիցի 'ի։ (6) Այլք. Եւ յայլագոյն չիցէ . . . 'ի մորթն . . . և լուացեալ զձորձս իւր եղիցի ս̄բ։ (9) Ոմանք. Բորոտութե̄. և որ լինիցի մարդ, եկես''։ (11) Ոմանք. Հնացեալ է 'ի մորթ։ (12) Բազումք. Զա̄մ մորթ իրանացն։ (12) Յօրինակին. 'Ի գլխոյ մինչև զոտս։ (17) Այլք. Եւ տեսանիցէ զնա քա''։ (18) Այլք. Լինիցի 'ի մորթ ն̄ր կեղ։ (19) 'Ի լուս''. Եւ եղիցի 'ի տեղի կեղոյն։ (20) Այլք. Եւ ահա տեսիլն խորագոյն քան զմարմինն իցէ, և մազն։ (22) (23) Այլք. Քանզի արած

լուենն՝ և ոչ տարածանիցի , սպի կեղոյն է . սրբեսցէ զնա
քահանայն ։ * Եւ մարմնոյ եթէ լինիցի 'ի մորթ նորա 24
այրեցած հրոյ , և լինիցի ողջացեալ մորթ նր յայրեցածէ
անտի . և լինիցի տեղի այրեցածին փայլուն կամ
պաղպաջ սպիտակ , կամ կարմրացեալ , կամ լռնացեալ ։
* և տեսանիցէ զնա քահանայն , և ահա փոխեալ իցէ 25
մազն 'ի սպիտակ 'ի փայլուն . և տեսիլ նր զնջագոյն իցէ
քան զմորթն , բորոտութիւն է ընդ այրեցածին բորբոքեալ .
պղծեսցէ զնա քահանայն՝ զի արած բորոտութե
է ։ * Եւ եթէ տեսանիցէ քահանայն , և ահա՝ չիցէ 26
'ինմա փայլուն ինչ կամ մազ սպիտակ , և ոչ զնստագոյն
քան զմորթն , բայց շլագոյն իցէ . զատուսցէ զնա
քահանայն զեւթն օր ։ * և տեսցէ զնա քահանայն յաւուրն 27
եւթներորդի , եթէ սփռելով սփռեալ իցէ արածն
ընդ մորթն , պղծեսցէ զնա քահանայն . զի արած
բորոտութե է ընդ այրեցածին բորբոքեալ ։ * Եւ եթէ 28
'ինմին տեղւոջ կայցէ փայլուն , և ոչ սփռեսցի ընդ
մորթն . և ինքն շլագոյն իցէ , սպի այրեցածոյն է . սրբեսցէ
զնա քահանայն՝ զի դրոշմն այրեցածոյն է ։

Խ * Եւ առն կամ կնոջ , եթէ լինիցի արած բորոտութե 29
'ի գլուխ՝ կամ 'ի մօրուս , և տեսանիցէ քահանայն զարածն ,
* և ահա տեսիլ նր զնստագոյն իցէ քան զմորթն . 30
և 'ինմա մազ աղուամաղ խարտեշացեալ , պղծեսցէ զնա
քահանայն . խզի հարած է , բորոտութի գլխոյ է , կամ
բորոտութի մօրուաց ։ * Եւ եթէ տեսանիցէ քահանայն 31
զարած հարածոյն . և ահա չիցէ տեսիլն զնստագոյն քան
զմորթն , և ոչ մազ խարտեշացեալ 'ինմա . զատուսցէ
քահանայն զարած հարածին զեւթն օր ։ * Եւ տեսանիցէ 32
քահանայն զարածն յաւուրն եւթներորդի , և ահա
չիցէ տարածեալ հարածն ը̄ մորթն . և մազ խարտեշացեալ
չիցէ 'ինմա , և ոչ տեսիլ հարածոյն զնստագոյն
իցէ քան զմորթն՝ * գերծցէ զնա . բայց զհարածն 33
մի գերծցէ . և զատուսցէ քահանայն զարածն զեւթն
օր կրկին անգամ ։ * Եւ տեսանիցէ քահանայն զարածն 34
յաւուրն եւթներորդի . և ահա չիցէ սփռեալ արածն
ընդ մորթն յետ գերծանելոյն զնա . և տեսիլ հարածոյն
չիցէ զնստագոյն քան զմորթն , սրբեսցէ զնա քահանայն .
և լուացեալ զհանդերձս իւր՝ եղիցի սուրբ ։ * Ապա 35
թէ սփռելով սփռեսցի հարածն ը̄ մորթն յետ գերծելոյն
զնա և տեսանիցէ քահանայն , և ահա սփռեալ իցէ
հարածն ընդ մորթն . * մի դարմանեսցէ զնա քահանայն 36
վս̄ խարտեաշ մազոյն զի պիղծ է ։ * Իսկ եթէ կայցէ 37
'ի տեղւոջ հարածն 'ի մորթն , և մազ թուխ եհեսցէ
'ինմա , ողջացաւ հարածն սուրբ է . և սրբեսցէ զնա քահանայն ։
* Եւ առն կամ կնոջ եթէ լինիցի 'ի մորթ մարմնոյ 38
իւրոյ փայլուն ինչ՝ փայլածուն լռնացեալ , * և տեսանիցէ 39
քահանայն . և ահա 'ի մորթ մարմնոյ նր փայլուն
փայլածուն՝ լռնացեալ . թեփուկ է տարածեալ 'ի մորթ
մարմնոյ նր . սուրբ է ։ * Եւ եթէ մաշտեսցի գլուխ ուրուք՝ 40
կունտ է , սուրբ է ։ * և եթէ յերեսաց կողմանէ 41
մաշտիցի գլուխ նր , ճաղատ է՝ սուրբ է ։ * Ապա թէ լինիցի 42
'ի կնտութե նր կամ 'ի ճաղատութե արած սպիտակ կամ կարմրացեալ ,
բորոտութի թաքուցեալ է 'ի կնտութե նր կամ
'ի ճաղատութե ։ * Եւ տեսանիցէ զայն քահանայն , և ահա 43
տեսիլ արածին սպիտակ իցէ , կամ կարմրագոյն 'ի կնդատութե
նր , կամ 'ի ճաղատութե , իբրև զտեսիլ բորոտութե 'ի
մորթ մարմնոյ նր . այր բորոտեալ է՝ պիղծ է , պղծելով
պղծեսցէ զնա քահանայն . զի 'ի գլուխ իւրում է արածն
իւր ։

ԽԱ * Եւ բորոտ յորում իցէ արած , * հանդերձ նորա քակեալ 44
լիցի , և գլուխ նր մերկ , և զբերան իւր պատեսցէ . 45
46 և պիղծ կոչեսցի * զա̄մ աւուրս որչափ իցէ 'ինմա արածն ,
պիղծ եղիցի . և պիղծ է , մեկնեալ նստցի , և արտաքոյ
բանակին եղիցի բնակութի նորա ։

47 * Եւ հանդերձ յորում լինիցի արած բորոտութե եթէ 'ի հանդերձ ԽԲ
48 ասուի , եթէ 'ի հանդերձ կտաւի , * եթէ յառէջ , եթէ 'ի թեղան ,
եթէ 'ի կտաւիս , և եթէ յասուիս . եթէ 'ի մորթ , և
49 եթէ յա̄մ մաշկ գործոյ ։ * և լինիցի արած կանաչացեալ
կամ կարմրացեալ՝ 'ի մորթ կամ 'ի հանդերձ . կամ յառէջ
կմ 'ի թեղան , կմ յա̄մ մորթ գործոյ , կմ յանօթ
50 ինչ . արած բորոտութե իցէ . և ցուցցէ քահանային ։ * Եւ
տեսցէ քահանայն զարածն , և զատուսցէ քահանայն զարածն
51 զեւթն օր ։ * և տեսցէ քահանայն զարածն յաւուրն
եւթներորդի . եթէ սփռեալ իցէ արածն ընդ
հանդերձն , կամ ը̄ առէջ , կամ ընդ թեղան , կամ ը̄ կտաւիս ,
կամ ընդ ասուիս , կամ ընդ մորթ . ըստ ա̄մի որպէս
և գործիցի մորթ 'ի գործ , բնակ բորոտութե է արածն ։
52 Պիղծ է . * և այրեսցէ զհանդերձն եթէ առէջ իցէ՝
եթէ թեղան , յասուեաց կամ 'ի կտաւեաց , կամ յա̄մ
մաշկեղէն նիւթոյ , յորում իցէ արածն . քանզի բնակ
53 բորոտութե է՝ հրով այրեսցի ։ * Ապա թէ տեսանիցէ
քահանայն՝ և ահա չիցէ սփռեալ հարածն ը̄ հանդերձն ,
կամ ընդ առէջն , կամ ընդ թեղանն , կամ ընդ ասրն ,
54 կամ ընդ կտաւն , կամ ընդ ա̄մ անօթ մաշկեղէն ։ * Հրամա՛ն
տացէ քահանայն , և լուասցեն յորում իցէ արածն .
և զատուսցէ քահանայն զարածն զեւթն օր երկիցս անգամ ։
55 * Եւ տեսցէ քահանայն յետ լուանալոյ զարածն .
եթէ չիցէ ինչ փոխեալ տեսիլ արածին . և ոչ սփռեալ
իցէ արածն , պիղծ է , հրով այրեսցի . զի հաստատեալ
56 է 'ի հանդերձն , կամ յառէջն , կամ 'ի թեղան ։ * Եւ եթէ
տեսանիցէ քահանայն՝ և շլագոյն իցէ հարածն յետ
լուանալոյն զնա , պատառեսցէ զայն 'ի հանդերձէ անտի ,
կամ 'ի մորթոյ , կամ յառիջէ , կամ 'ի թեղանոյ ։
57 * Ապա թէ դարձեալ երևեսցի 'ի հանդերձին , կամ
յառէջ , կամ 'ի թեզան , կամ յա̄մ անօթ մաշկեղէն ,
բորոտութի բորբոքեալ է . հրով այրեսցի յորում իցէ
արածն , եթէ հանդերձ իցէ , և եթէ առէջ , եթէ թեղան ,
58 * և եթէ ա̄մ անօթ մաշկեղէն ։ որ լուանայցի՝ և
ելանիցէ 'ինմանէ արածն , կրկին լուասցի՝ և սուրբ
59 լիցի ։ * Այս օրէն իցէ արածի բորոտութե ասուեայ
հանդերձի , կամ կտաւոյ , կամ առիջոյ , կամ թեզանոյ ,
կամ ամենայն մաշկեղէն անօթոյ , 'ի սրբել կամ 'ի
պղծել զնա ։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Խօսեցաւ Տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Այս օրէն լիցի ԽԳ
2 բորոտի՝ յաւուր յորում սրբեսցի . ածցի առ
3 քահանայն ։ * և ելցէ քահանայն արտաքոյ բանակին .
և տեսցէ քահանայն , և ահա բժշկեալ իցէ արած բո-
4 րոտութեն 'ի բորոտէ անտի ։ * Հրամա՛ն տացէ քահա-
նայն , և առցեն 'ի սրբելոյն երկուս հաւս կենդանիս
սուրբս , և փայտ եղևնեայ , և կարմիր մանեալ , և զոպա ։
5 * և հրամա՛ն տացէ քահանայն , և սպանցեն զմի հաւն
6 յանօթ խեցեղէն 'ի վերայ ջրոյ կենդանւոյ ։ * Եւ զհաւն
կենդանի առցէ , և զփայտն եղևնեայ , և զկարմիրն
մանեալ , և զզոպայն , և թացցէ զնոսա և զհաւն
կենդանի՝ յարիւն հաւուն սպանելոյ 'ի վր̄ ջրոյն
7 կենդանւոյ ։ * և ցանեսցէ 'ի վերայ սրբելոյն 'ի բորոտութեն
եւթն անգամ , և սրբեսցէ զնա ։ և արձակես-
8 ցէ զհաւն կենդանի 'ի դաշտ ։ * Եւ լուասցէ սրբեալն
զհանդերձս իւր , և գերծեսցէ զա̄մ զմազ իւր . և լուասցի
ջրով

բորոտութե . . և ոչ տարածեսցի , սպի կե'' ։ (27) Այլ . Եւ տեսցէ քահանայն . . սփռեալ իցէ ընդ մորթն . . արած բորոտութե է ընդ կեղոյն բորբոքեալ ։ (34) . Այլ . Սփռեալ հարածն ընդ մոր'' ։ (35) Այլ . Եւ տեսանիցէ զնա քահանայն ։ (37) Այլ . Կայցէ . . . հարածն , և մազ ։ (39) Ոսկան . Թէ փուք է տարածեալ ։ (39) Այլ . 'Ի մորթ մարմնոյ իւրոյ ։ (48) Ոմանք . Եթէ յառէջ , եթէ ։ (49) Այլ . Արածն կանաչացեալ ։

(52) 'Ի լուս'' . Մաշկեղէն անօթոյ , համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (53) Այլ . Եւ չիցէ սփռեալ արածն . . . կամ ը̄ ասրն և ընդ կտաւ ։ (54) Ոմանք . Զեւթն օր երկիցս անգամ ։ (55) 'Ի լուս'' . Սփռեալ տեսիլ արածին ։ (55) Այլ . Եթէ չիցէ փոխեալ . . . արածն . հրով այրեսցի . . 'ի հանդերձին ։ (59) 'Ի լուս'' ։ Ասուեայ հանդերձի ։ Գլ . ԺԴ ։ (2) Այլ . Այս օրէն եղիցի բո'' ։ (3) Այլ . Եւ տեսանիցէ քահանայն ։ (8) Այլ . Եւ գերծցէ զա̄մ ։

ջրով, և սուրբ լիցի. և ապա մտցէ 'ի բանակն, և լիցի
արտաքոյ տան իւրոյ զեւթն օր ։ * և յաւուրն եւթն- 9
երորդի գերծցէ զա̄մ՝ զմազ իւր, և զգլուխ, և զմօրուս
և զյօնս. և զա̄մ զմազ իւր գերծցէ. և ողողեսցէ զհան-
դերձս իւր, և լուասցէ զմարմին իւր ջրով, և սուրբ լի-
ցի ։ * Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ երկուս գառինս 10
անարատս տարևորս, և որոջ մի անարատ տարևոր, և
երիս տասանորդս նաշհւոյ 'ի զոհ իւղով զանգեալ, և
ճաշակ մի իւղոյ ։ * և կացուսցէ քահանայն որ սրբիցէն, 11
զայրն որ սրբիցին, և զայն՝ առաջի խորանին վկայութ̄ե ։
* և սպանցէ քահանայն զմի գառնն. և մատուսցէ զնա 12
վն̄ յանցանաց, և զճաշակն իւղոյ. և նուիրեսցէ զայն
նուէր առաջի տն̄ ։ * Եւ սպանցէ զգառնն զմեւս 'ի տեղ- 13
ւոջն ուր սպանանիցեն զողջակէզն և զվն̄ մեղացն 'ի սր̄բ
տեղւոջ. զի ո̄պ որ վն̄ մեղացն իցէ, նոյնպէս և որ վն̄ յան-
ցանացն իցէ. և եղիցի քահանայից. զի սրբութի̄ սրբութեց
է ։ * Եւ առցէ քահանայն յարենէ այնր՝ որ վն̄ յանցա- 14
նացն իցէ. և դիցէ քահանայն յարենէ անտի 'ի վր̄ բըլ-
թակի աջոյ ունկան այնորիկ որ սրբիցին, և 'ի վր̄ ծայ-
րի աջոյ ձեռին նր̄, և 'ի վր̄ ծայրի աջոյ ոտին նր̄ ։ * Եւ 15
առեալ քահանային 'ի ճաշակէ անտի իւղոյն, արկցէ
'ի ձախոյ ձեռին իւր քահանայն ։ * և թացցէ քահանայն 16
զմատն իւր աջոյ յիւղոյ անտի՝ որ իցէ 'ի ձախոյ ձեռին
իւրում. և ցանեսցէ մատամբ իւրով եւթն անգամ ա-
ռաջի տն̄ ։ * և զմնացեալ եւղն 'ի ձեռին իւրում՝ դիցէ 17
քահանայն 'ի վր̄ բլթակի աջոյ ունկան՝ այնորիկ որ սր-
բելոցն իցէ. և 'ի վր̄ ծայրի աջոյ ձեռին նր̄. և 'ի վր̄ ծայ-
րի աջոյ ոտին նր̄, 'ի տեղւոջ արեանն յանցանաց ։ * և 18
զմնացեալ իւղն 'ի ձեռին քահանային, դիցէ քահանայն
'ի վր̄ գլխոյ սրբեցելոյն. * և քաւեսցէ վն̄ նր̄ քահանայն 19
առաջի տն̄. Եւ արասցէ քահանայն զվասն մեղացն. և
քաւեսցէ քահանայն վն̄ այնորիկ՝ որ սրբելոցն իցէ 'ի
մեղաց իւրոց ։ Եւ ապա սպանցէ քահանայն զողջակէզն,
* և հանցէ քահանայն զողջակէզն և զզոհն առաջի տն̄ 'ի 20
սեղանն. և քաւեսցէ վն̄ նր̄ քահանայն, և սրբեսցի ։ * Եւ 21
եթէ աղքատ իցէ, և չգտանիցէ ձեռն իւր. առցէ գառն
մի վն̄ յանցանաց զոր յանցեաւն 'ի նուէր առ 'ի քաւե-
լոյ վն̄ նր̄. և զտասանորդ նաշհւոյ իւղով զանգեալ 'ի
զոհ, և ճաշակ մի իւղոյ ։ * և երկուս տատրակս կամ 22
երկուս ձագս աղաւնեաց. որչափ ինչ եգիտ ձեռն նր̄.
և եղիցի մին՝ վն̄ մեղաց. և մին՝ յողջակէզ ։ * և մատուցի 23
զայն յաւուրն ութերորդի առ քահանայն, առ 'ի սրբե-
լոյ զնա առ դրան խորանին վկայութե̄ առաջի տն̄ ։
* Եւ առեալ քահանայն զգառնն զվն̄ յանցանացն, և 24
զճաշակն իւղոյ. և դիցէ նուէր առաջի տն̄ ։ * և սպան- 25
ցէ զգառնն զվն̄ յանցանացն. և առցէ քահանայն յարե-
նէ անտի՝ որ վն̄ յանցանացն իցէ, և դիցէ 'ի վր̄ բլթա-
կի աջոյ ունկան սրբեցելոյն, և 'ի ծայրի աջոյ ձեռին
նր̄, և 'ի ծայրի աջոյ ոտին նր̄ ։ * Եւ յիւղոյ անտի արկ- 26
ցէ քահանայն 'ի ձախու ձեռին իւրում, * և ցանեսցէ 27
քահանայն մատամբն աջոյ յիւղոյ անտի՝ որ իցէ 'ի ձա-
խու ձեռին իւրում եւթն անգամ առաջի տն̄ ։ * և դի- 28
ցէ քահանայն յիւղոյ անտի որ իցէ 'ի ձեռին իւրում,
'ի վր̄ բլթակի աջոյ ունկան սրբեցելոյն, և 'ի վր̄ ծայ-
րի աջոյ ձեռին նր̄, և 'ի վր̄ ծայրի աջոյ ոտին նր̄, 'ի
տեղւոջ արեանն որ վն̄ յանցանացն իցէ ։ * Եւ զմնա- 29
ցեալ եւղն որ իցէ 'ի ձեռին քահանային, արկցէ 'ի գը-
լուխ սրբեցելոյն. և քաւեսցէ վն̄ նր̄ քահանայն առա-
ջի տն̄ ։ * Եւ արասցէ զմի 'ի տատրակաց անտի կամ 'ի 30
ձագուցն աղաւնեաց՝ ըստ ընչին զոր եգիտ ձեռն իւր ։
* զմին՝ վն̄ մեղաց, և զմին ողջակէզ առաջի տն̄ հան- 31
դերձ զոհիւն. և քաւեսցէ քահանայն վն̄ սրբեցելոյն
32 առաջի տն̄ ։ * Այս օրէն իցէ յորում իցէ արած բո-
րոտութե̄, և որ ոչ գտանիցի 'ի ձեռին բաւական լի-
նելոյ 'ի սրբութե̄ իւր ։

33 * Խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ ։ ԽԴ.
34 * Յորժամ մտանիցէք յերկիրն քանանացւոց՝ զոր ես
տաց ձեզ 'ի ստացուածս. և տայցեմ արած բորոտու-
35 թե̄ 'ի տունս երկրին ստացուածոց ձերոց ։ * և գայցէ
որոյ տունն իցէ, և պատմիցէ քահանային՝ և ասիցէ,
36 թէ արած իմն երևեցաւ 'ի տան իմում ։ * Հրամա՛ն տա-
ցէ քահանայն թափել զտունն, մինչև մտեալ իցէ քա-
հանային տեսանել զտունն, և մի պղծեսցէ քահանայն
զա̄մ ինչ որ 'ի տանն կայցէ. և ապա մտցէ քահանայն
37 որոնել զտունն ։ * Եւ տեսանիցէ քահանայն զարածն
յորմս տանն, զնստագոյնս, կանաչս կամ կարմրացեալս.
38 և տեսիլ նր̄ զնստագոյն իցէ քան զորմսն ։ * և ելեալ
քահանայն 'ի տանէ անտի 'ի դուռն տանն, զատու-
39 ցէ քահանայն զտունն զեւթն օր ։ * Եւ եկեսցէ դար-
ձեալ քահանայն յաւուրն եւթներորդի. և տեսանիցէ
զտունն, եթէ սփռեալ իցէ արած տանն ընդ որմս
40 տանն ։ * հրամա՛ն տացէ քահանայն, և քակեսցեն զքա-
րինսն յորս արածն իցէ. և հանցեն զնս̄ արտաքոյ քա-
41 ղաքին 'ի տեղի անսուրբ ։ * Եւ քերեսցեն զտունն 'ի
ներքոյ շուրջանակի. և հանցեն զքերուածն արտաքոյ
42 քաղաքին 'ի տեղի անսուրբ ։ * և առցեն այլ քարինս
քերածոյս, և դիցեն փոխանակ այնց քարանց. և այլ
43 հող առցեն և ծեփեսցեն զտունն ։ * Եւ եթէ անդրէն
կրկնեսցի արածն, և երևեսցի 'ի տանն յետ զքարինսն
քակելոյ, և զտունն քերելոյ և միւսանգամ ծեփելոյ.
44 * մտցէ քահանայն և տեսցէ թէ սփռեա՛լ իցէ արածն
ընդ տունն, բնակ բորոտութի̄ է 'ի տանն, պիղծ է ։
45 * քակեսցեն զտունն, և զփայտս նր̄, և զքարինս նր̄,
և զա̄մ հող տանն. և հանցեն արտաքոյ քաղաքին 'ի տե-
46 ղի անսուրբ ։ * Եւ որ մտանիցէ 'ի տունն զա̄մ աւուրս
47 զատանելոյ նորա, պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * և որ
ննջիցէ 'ի տան անդ՝ լուասցէ զձորձս իւր, և պիղծ լի-
ցի մինչև ցերեկոյ ։ և որ կերիցէ 'ի տանն՝ լուասցէ ըզ-
48 ձորձս իւր, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ եթէ
եկեալ մտանիցէ քահանայն և տեսանիցէ. և ահա չիցէ
սփռեալ արածն ընդ որմս տանն յետ ծեփելոյ զտունն,
սրբեսցէ քահանայն զտունն, զի բժշկեցաւ արածն ։
49 * Եւ առցէ առ 'ի սրբելոյ զտունն երկուս հաւս կեն-
դանիս սրբս, և փայտ եղևնեայ, և կարմիր մանեալ. և զո-
50 պայ. * և սպանցէ զմի հաւն յաման խեցեղէն 'ի վր̄ ջրոյ
51 կենդանւոյ ։ * և առցէ զփայտն եղևնեայ, և զկարմիրն
մանեալ, և զզոպայն, և զհաւն կենդանի. և թացցէ
զնոսա յարեան հաւուն սպանելոյ 'ի վր̄ ջրոյ կենդան-
52 ւոյ. և ցանեսցէ նոքօք զտամբն եւթն անգամ ։ * Եւ
սրբեսցէ զտունն արեամբ հաւուն, և ջրովն կենդա-
նեաւ, և հաւուն կենդանեաւ, և փայտիւն եղևնեաւ,
53 և զոպայիւն, և կարմրովն մանելով ։ * և արձակեսցէ
զհաւն կենդանի արտաքոյ քաղաքին՝ 'ի դաշտ. և քա-
54 ւեսցէ վն̄ տանն և մաքրեսցի, և սուրբ եղիցի ։ * Այս
օրէն լիցի ըստ ա̄մ արածոյ և բորոտութե̄. և հարածի,
55 * և բորոտութե̄ հանդերձի, և տան, * և սպւոյ, և պա-
56 լարի, և պաղպաջոյ * նշանակելոյ, թէ յորո՛ւմ աւուր
57 պղծիցի, և յորո՛ւմ աւուր սրբիցի ։ Այս օրէն լիցի բո-
րոտութե̄ ։

ԳԼ.

---

(12) Ոմանք. Եւ առցէ քահանայն զմի գառն ։ (15) Այլք. 'Ի ձախոյ ձեռն քահանային ։ (17) Այլք. Եւ 'ի ծայրի աջոյ ձե".. և 'ի ծայրի աջոյ ոտին ։ (21) Ոմանք. Եւ ոչ գտանիցէ ձեռն ։ (22) Այլք. Ձագս աղաւնւոյ... եգիտ ձեռն իւր. և եղիցի ։ (25) Ոմանք. Աջոյ ունկան սրբացելոյն ։ (26) Այլք. 'Ի ձախոյ ձեռն քահանային ։ և ։ (30) (31) Այլք. Զոր եգիտ 'ի ձեռին իւրում... և զմին ողջակէզ հանդերձ զո" ։

(34) Այլք. 'Ի ստացուած.. երկրին ստացուածոյ ձերոյ ։ (36) Այլք. Եւ պղծեսցէ քահանայն զա̄մ ։ (37) Ոմանք. Կանաչս կարմրացեալս ։ (41) Այլք. Եւ քերեցեն զնա 'ի ներ"... և հեղցեն զքերուածն ար" ։ (44) Ոմանք. Բնակ բորոտութե̄ է 'ի տանն ։ (48) Ոմանք. Արածն ընդ տունն, և սրբեսցէ քահանայն ։ (52) Բազումք. Եւ փայտիւն եղևնով և զո" ։ (54) Այլք. Ըստ ա̄մ արածոյ բորոտութե̄ ։

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԵ Խօսեցաւ Տ̅ր ընդ Մովսիսի և ընդ Ահարոնի՝ և ասէ ։ 1
* խօսեա՛ց ընդ որդիսդ Ի̅ղի՝ և ասասցես ցդոսա ։ 2
Այր ուրուք ասն՝ եթէ լինիցի ծորումն 'ի մարմնոյ
իւրմէ, ծորումն իւր պիղծ է ։ * Եւ այս օրէն լինիցի 3
սրբութեան նր̅. որոյ ծորիցէ սերմն 'ի մարմնոյ իւրմէ,
կամ թէ հալիցի մարմին իւր 'ի ծորելոյն. պղծութիւն իւր
'ի նմա՛ է զամ աւուրս ծորելոյ մարմնոյ իւրոյ, կամ
թէ հալիցի մարմին նորա 'ի ծորելոյ անտի. պղծութիւն
մարմնոյ է այն. * Ամ անկողին յորում ննջեսցէ սերմնակաթն՝ 4
պիղծ լիցի. և ամ յորոյ վր̅ նստցի՝ պիղծ լիցի ։
* Եւ մարդ որ մերձեսցի յանկողին նր̅՝ ողողեսցէ 5
զձորձս իւր, և լուասցի ջրով, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։
* և որ նստիցի 'ի վր̅ անօթոյ՝ յորում նստեալ 6
իցէ սերմնակաթն, ողողեսցէ զհանդերձս իւր և լըւասցի
ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * և որ մերձեսցի 7
'ի մարմին սերմնակաթին, ողողեսցէ զձորձս իւր,
և լուասցի ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ 8
եթէ թուք սերմնակաթին հասանիցէ 'ի սուրբն, ողողեսցէ
զհանդերձս իւր, և լուասցի ջրով. և պիղծ լիցի
մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ ամ համետ իշոյ՝ յորոյ վերայ 9
նստցի սերմնակաթն, պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * և 10
ամ որ մերձեսցի յամ որ ինչ 'ի ներքոյ նր̅ իցէ, պիղծ
լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ յորինչ մերձեսցի սերմնակաթն, 11
և զձեռս իւր ոչ լուանայցէ ջրով, ողողեսցէ
զհանդերձս իւր, և լուասցէ զմարմին իւր ջրով. և պիղծ
լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * և անօթ խեցեղէն՝ յոր թէ մերձեսցի 12
սերմնակաթն ; փշրեսցի. և ամ անօթ փայտեղէն
լուասցի ջրով, և եղիցի սբ̅ ։ * Եւ եթէ սրբեսցի սերմնակաթն 13
'ի բղխմանէ իւրմէ, համարեսցի իւր եւթն օր
'ի սրբութի իւր. և ողողեսցէ զհանդերձս իւր, և լուասցէ
զմարմին իւր ջրով կենդանւով. և եղիցի սուրբ ։
* Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ երկուս տատրակս, 14
կամ երկուս ձագս աղաւնեաց. և տարցի զայն առաջի
տն̅ 'ի դուռն խորանին վկայութե. և տացէ ցքահանայն ։
* Եւ արասցէ քահանայն զմին վն̅ մեղաց, և զմին՝ 15
յողջակէզ ։ և քաւեսցէ վն̅ նր̅ քահանայն առաջի տն̅ 'ի
բղխմանէ անտի նորա ։
ԽԶ * Եւ այր ոք՝ յորմէ ելանիցէ արութի սերման, լուասցէ 16
զամ մարմին իւր ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։
* Եւ ամ հանդերձ և մաշկ, յորոյ վերայ հասանիցէ արութի 17
սերման, լուասցին ջրով. և պիղծ լիցին մինչև
ցերեկոյ ։ * Եւ կին ընդ որում հարկանիցի այր՝ արութ 18
սերման. լուասցին ջրով, և պիղծ լիցին մինչև ցերեկոյ ։
ԽԷ * Եւ կին՝ որոյ բղխիցէ արիւն. և լինիցի բղխումն արեան 19
նր̅ 'ի մարմինի իւրում, զեւթն օր եղիցի 'ի դաշտանի
իւրում ։ * ամ որ հարկանիցի ընդ նա, պիղծ լիցի 20
մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ ամ յորոյ վր̅ ննջեսցէ 'ի դաշտանին 21
իւրում. և ամ յորոյ վր̅ նստցի՝ պիղծ լիցի մինչև
ցերեկոյ ։ * և ամ որ մերձենայցէ յանկողին նորա, 22
ողողեսցէ զհանդերձս իւր, և լուասցէ զմարմին իւր
ջրով, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ ամ որ մերձենայցէ 23
յամ անօթ յորոյ վր̅ նստցի նա. ողողեսցէ ըզհանդերձս
իւր, և լուասցի ջրով, և պիղծ լիցի մինչև
ցերեկոյ ։ * Եւ եթէ սակաւին յանկողնին իւրում իցէ, 24
կամ թէ 'ի վր̅ անօթոյ իրիք յորոյ վր̅ նստեալ իցէ, 'ի
մերձենալ ուրուք 'ի նա՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ Եւ
եթէ ննջելով ոք ննջեսցէ ընդ նմա, և պղծութի նորա
'ի նմա՛ իցէ, պիղծ լիցի զեւթն օր. և ամ անկողին յորոյ
25 վերայ և ննջիցէ՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ ։ * Եւ
կին՝ որ բղխիցէ բղխումն արեան զաւուրս բազումս.
ոչ 'ի ժամանակի դաշտանի իւրոյ. եթէ բղխիցէ յետ
դաշտանին իւրոյ. ամ աւուրք բղխման պղծութե իւրոյ,
այնպէս իցեն իբրև զաւուրս դաշտանին իւրոյ. և եղիցի
26 պիղծ ։ * Եւ ամ անկողին՝ յորում ննջեսցէ զամ աւուրս
բղխման իւրոյ, ըստ անկողնի դաշտանին իւրոյ
լիցի անսուրբ ։ և ամ անօթ յորոյ վերայ նստցի՝ պիղծ
27 լիցի ըստ պղծութե աւուրց դաշտանին իւրոյ ։ * ամ
որ մերձեսցի 'ի նա՝ պիղծ լիցի, և ողողեսցէ զձորձս
իւր, և լուասցէ զմարմին իւր ջրով. և պիղծ լիցի մինչև
28 ցերեկոյ ։ * Ապա թէ սրբեսցի 'ի բղխմանէ անտի,
29 համարեսցի իւր աւուրս եւթն, և ապա սրբեսցի ։ * Եւ
յաւուրն ութերորդի առցէ իւր երկուս տատրակս
կամ երկուս ձագս աղաւնեաց. և տարցի զայն առ քահանայն
30 'ի դուռն խորանին վկայութե ։ * և արասցէ քահանայն
զմին վն̅ մեղաց, և զմին յողջակէզ. և քաւեսցէ
վն̅ նր̅ քահանայն առաջի տն̅ 'ի բղխմանէ անտի պղծութեն
31 իւրոյ ։ * Եւ զգուշացո՛յս առնիցէք զորդիսն Ի̅ղի
'ի պղծութեց իւրեանց. և ոչ մեռանիցին վն̅ անսրբութե
իւրեանց. առ 'ի պղծելոյ նց̅ զխորանն իմ որ է 'ի
32 նոսա ։ * Այս օրէն իցէ սերմնակաթին ։ և եթէ ելանիցէ
յումեքէ արութի սերման, առ 'ի պղծելոյ նովաւ ։
33 * և տեռատեսի 'ի դաշտանի իւրում ։ և սերմնակաթին
'ի բղխման իւրում. արուին և իգի, և առն որ ննջիցէ
ընդ դաշտանի ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Խօսեցաւ Տ̅ր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ. յետ վախճանելոյ ԽԸ
որդւոցն Ահարոնի, 'ի մատուցանել նոցա հուր
2 օտար առաջի տն̅, և սատակել ։ * Եւ ասէ Տ̅ր ցՄովսէս.
խօսեա՛ց ը̅ Ահարոնի եղբօր քում. և մի մտցէն յամ ժամ
'ի սրբութիւն 'ի ներքս քան զվարագոյրն յանդիման քաւութեն,
որ է 'ի վերայ տապանակի վկայութեն. և ոչ
մեռանիցիք ։ զի ամպով երևեցայց 'ի վր̅ քաւութեն ։
3 * և այսպէս մտանիցէ Ահարոն 'ի սրբութին՝ զուարակաւ
4 յանդւոյ վն̅ մեղաց, և խոյիւ յողջակէզ ։ * Եւ պատմուճան
կտաւի սրբեալ զգեցցի. և անդրավարտիս կտաւիս
ունիցի յանդամս իւր. և գօտի կտաւի ածցէ ընդ
մէջ իւր, և խոյր կտաւի եդեալ 'ի գլուխ, զի հանդերձ
սրբութե է. և լուասցէ ջրով զամենայն մարմին իւր,
և զգեցցի զնոսա ։
5 * Եւ 'ի ժողովրդենէ որդւոցն Իսրայէլի առցէ երկուս ԽԹ
նոխազս յայծեաց վասն մեղաց, և խոյ մի յողջակէզ ։
6 * և մատուսցէ Ահարոն զզուարակն զվն̅ մեղաց
7 իւրոյ. և քաւեսցէ վն̅ իւր, և վն̅ տան իւրոյ ։ * Եւ
առցէ երկոսեան նոխազսն և կացուսցէ զնս̅ առաջի տն̅ առ
8 դրան խորանին վկայութե ։ * և արկցէ Ահարոն 'ի վր̅
երկուց նոխազացն վիճակս՝ վիճակ մի տն̅, և վիճակ մի
9 արձակելոյ. * և մատուսցէ Ահարոն զնոխազն՝ յորոյ վր̅
10 ելցէ վիճակն արձակելոյ. * և կացուսցէ զնա առաջի տն̅
կենդանի. քաւել նովաւ՝ առ արձակելոյ զնա յարձակումն,
և թողլոյ զնա յանապատ ։ և առցէ նոխազն յինքն
զանօրէնութիս նոցա՝ յանկոխն ։
11 * Եւ մատուսցէ Ահարոն զզուարակն զվն̅ մեղաց զիւրն. Ծ
12 և քաւեսցէ վն̅ իւր և վն̅ տան իւրոյ ։ և սպանցէ ըզզուարակն
զվն̅ մեղաց զիւրն ։ * և առցէ լի բուրուառաւ
կայծակունս հրոյ 'ի սեղանոյ անտի, որ է առա
ջի

Գլ. ԺԵ. (2) Այլ. Այր որոյ լինիցի ծորումն 'ի մարմնոյ իւրոյ.. պիղծ իցէ ։ (3) 'Ի լուս". Լիցի պղծութե նր̅, որոյ ծոր" ։ (4) Այլ. Պիղծ եղիցի, և ամ յորոյ վր̅ նստիցի ։ (5) Ոսկան. Ողողեսցէ զձեռս իւր ։ (6) Ոմանք ուրեք ուրեք գրեն, սերմնակաթն, սերմնակաթին ։ (8) Յօրինակին. Եւ եթէ թուք.. հանիցէ 'ի սուրբն ։ (8) Ոմանք. Ողողեսցէ զձորձս իւր ։ (13) Յօրինակին պակասէր. Զհանդերձս իւր, և լուասցէ ։ (19) Ոսկան. 'Ի մարմինի իւրում, եօթն օր որոշեսցի ։ Ամենայն որ ։

(21)(22) Այլ. Նստիցի՝ պիղծ լիցի. և ամ որ մերձենայ յամ" ։ (26) Այլ. Յորոյ վերայ ննջիցէ զամ.. բղխմանն իւրոյ.. լինիցի անսուրբ ։ (30) Այլ. 'Ի բղխմանէ պղծութե նր̅ ։

Գլ. ԺԶ. (1) Այլ. Նոցա զհուրն օտար տն̅, և սա" ։ (4) Այլ. Եւ գօտի կտաւի ածեալ ։ (9) Այլ. Յորոյ վր̅ իցէ վիճակն ար" ։ (9)(10) Ոսկան յաւելուածով ասէ այսպէս. Յորոյ վերայ իցէ Վիճակ Տն̅ ։ Իսկ յորոյ վերայ վիճակն արձակելոյ, և կա" ։

ջի տ̅ն․ և լցցէ զձեռս իւր խնկով հանդերձանացն մանր
ջաղացելով․ և տարցի 'ի ներքս քան զվարագոյրն ։ ＊ և 13
դիցէ զխունկն 'ի վերայ հրոյն առաջի տ̅ն․ և ծածկես-
ցէ ծուխ խնկոյն զքաւութիւն որ իցէ 'ի վ̅ր վկայութեցն․
և ոչ մեռանիցիք ։ ＊ Եւ առցէ յարենէ զուարակին , և 14
ցանեսցէ մատամբ իւրով 'ի վ̅ր քաւութեն ընդ կողմն
արեւելից ընդդէմ քաւութեն ։ և ցանեսցէ եւթն ան-
գամ յարենէ անտի մատամբ իւրով ։ ＊ Եւ սպանցէ ըզ- 15
նոխազն զվ̅ս մեղաց , որ վ̅ս ժողովրդեանն իցէ առաջի
տ̅ն ։ և տարցի յարենէ անտի 'ի ներքս քան զվարագոյրն․
և արասցէ զարիւն ն̅ր զոր օրինակ արար զարիւն զուա-
րակին․ և ցանեսցէ զարիւնն ն̅ր 'ի վ̅ր սեղանոյն յանդի-
ման քաւութեն ։ ＊ Եւ քաւեսցէ զսրբութիւնն 'ի պղ- 16
ծութեց որդւոցն Ի̅ղի , և յանիրաւութեց ն̅ց , և վ̅ս ա̅մ
մեղաց ն̅ց ։ Եւ այսպէս արասցէ 'ի խորանին վկայութե̅ ,
ստացելոյ 'ի նոսա 'ի մէջ պղծութեց ն̅ց ։ ＊ և ամենեւին 17
մարդ ոչ լինիցի 'ի խորանին վկայութե̅ 'ի մտանել նորա
և քաւել 'ի սրբութեն մինչև ելանիցէ ։ և քաւեսցէ վ̅ս
իւր և վ̅ս տան իւրոյ , և վ̅ս ա̅մ ժողովրդեան որդւոցն
Ի̅ղի ։ ＊ Եւ ելցէ 'ի սեղանն որ առաջի տ̅ն , և քաւեսցէ 18
'ի վ̅ր ն̅ր ։ և առցէ յարենէ զուարակին և յարենէ նո-
խազին , և դիցէ 'ի վ̅ր եղջերաց սեղանոյն շուրջանա-
կի ։ ＊ և ցանեսցէ յարենէ անտի մատամբ իւրով 'ի վ̅ր 19
ն̅ց եւթն անգամ , և մաքրեսցէ զնա , և սրբեսցէ զնա
'ի պղծութեց որդւոցն Ի̅ղի ։ ＊ և վախճանեսցէ առ 'ի 20
քաւելոյ զսրբութիւն , և զխորանն վկայութե̅ և զսեղանն ։
▲ վ̅ս քահանայիցն սրբեսցէ ։ Եւ մատուսցէ զնոխազն
կենդանի․ ＊ և դիցէ ահարոն զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ 21
նոխազին կենդանւոյ․ և խոստովան լիցի 'ի վերայ ն̅ր
զա̅մ անօրէնութիւնս որդւոցն Ի̅ղի , և զա̅մ անիրաւութիւս
ն̅ց , և զա̅մ զմեղս ն̅ց ։ և դիցեն զն̅ա 'ի վ̅ր գլխոյ նոխազին
կենդանւոյ․ և արձակեսցէ 'ի ձեռն առն պատրաստելոյ`
յանապատ ։ ＊ Եւ առցէ նոխազն յանձն իւր զանօրէ- 22
նութիւս ն̅ց` յերկիր անկոխ․ և արձակեսցէ զնոխազն
յանապատ ։ ＊ Եւ մտցէ ահարոն 'ի խորանն վկայութե̅ , 23
և մերկասցի զպատմուճանն կտաւի․ զոր զգենոյր 'ի
մտանելն իւրում 'ի սրբութիւն․ և դիցէ զայն անդ ։ ＊ և 24
լուասցէ զմարմին իւր ջրով 'ի տեղւոջն սրբութե̅․ և
զգեցցի զպատմուճանն իւր․ և ելեալ արասցէ զողջա-
կէզն իւր և զողջակէզ ժողովրդեանն և քաւեսցէ վ̅ս
իւր և վ̅ս տան իւրոյ , և վ̅ս ժողովրդեանն , ո̅պ վ̅ս քա-
հանայիցն ։ ＊ և զճարպն որ վասն մեղացն իցէ` հանցեն 25
'ի սեղանն ։ ＊ Եւ որ արձակէ զնոխազն նուիրեալ յար- 26
ձակումն , ողողեսցէ զձորձս իւր , և լուասցէ զմարմին
իւր ջրով․ և ապա մտցէ 'ի բանակն ։

ԾԱ ＊ Եւ զզուարակն որ վ̅ս մեղաց , և զնոխազն զվ̅ս մե- 27
ղաց , որոց արիւնն մուծաւ քաւել 'ի սրբութեն , հան-
ցեն արտաքոյ բանակին և այրեսցեն զն̅ա հրով , և ըզ-
մորթ ն̅ց և զմիս ն̅ց , և զապաւառ ն̅ց ։ ＊ Եւ որ այրե- 28
ցէն զնոսա , ողողեսցէ զհանդերձս իւր , և լուասցէ ըզ-
մարմին իւր ջրով․ և ապա մտցէ 'ի բանակն ։ ＊ և եղիցի 29
ձեզ այն` օրէն յաւիտենական ։

ԾԲ Յամսեանն եւթներորդի 'ի տասն ամսոյն , լլկեսջիք
զանձինս ձեր․ զա̅մ գործ մի գործիցէք․ բնակն , և
պանդուխտն որ եկեալ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ ։ ＊ Զի յա- 30
ւուր յայնմիկ լինիցի քաւութի վ̅ս ձեր , առ 'ի սրբե-
լոյ զձեզ յա̅մ մեղաց ձերոց առաջի տ̅ն․ և սրբեսջիք ,
＊ զի շաբաթ շաբաթուց է ։ Եւ եղիցի ձեզ այն հան- 31
գիստ․ և լլկեսջիք զանձինս ձեր , զի օրէն յաւիտենա-
կան է յազգս ձեր ։ ＊ Եւ քաւեսցէ քահանայն զոր օծա- 32
նիցեն , և զորոյ կատարիցեն զձեռս ն̅ր քահանայանալ
յետ հօր իւրոյ․ և զգեցցի զպատմուճանն կտաւի ըզ-
պատմուճանն սուրբ ։ ＊ և քաւեսցէ զսրբութի սրբու- 33
թեցն․ և զխորանն վկայութե̅ , և զսեղանն․ և քաւես-
ցէ վ̅ս քահանայիցն , և վ̅ս ա̅մ ժողովրդեանն քաւես-
34 ցէ ։ ＊ Եւ եղիցի ձեզ այն` օրէն յաւիտենական քաւել
վ̅ս որդւոցն Ի̅ղի յա̅մ մեղաց ն̅ց ։ մի անգամ 'ի տարւոջ
առնիցի․ ո̅պ հրամայեաց տ̅ր մովսէսի ։

ԳԼ․ ԺԷ․

1 Խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսէսի` և ասէ ։ ＊ Խօսեաց դու ԾԳ
2 ընդ ահարոնի և ընդ որդիսն ն̅ր` և ընդ ա̅մ որդիսն
Ի̅ղի , և ասասցես ց̅ն․ այս բան է զոր պատուիրեաց
3 տ̅ր` և ասէ ։ ＊ Այր ոք այր` յորդւոցն Ի̅ղի․ որ սպանա-
նիցէ արջառ , կամ ոչխար , կամ այծ 'ի բանակի․ և որ
ոք սպանանիցէ արտաքոյ բանակին․ և 'ի դուռն խորա-
նին վկայութե̅ ոչ ածիցէ զայն , առ առնելոյ զնա յող-
ջակէզ վ̅ս փրկութե̅ տ̅ն ընդունելի 'ի հոտ անուշից ։
4 Եւ որ սպանանիցէ արտաքոյ ։ ＊ և 'ի դուռն խորանին
վկայութե̅ ոչ ածցէ առ 'ի մատուցանելոյ պատարագ
տ̅ն , յանդիման խորանին վկայութե̅ տ̅ն ։ Յարիւն հա-
մարեսցի մարդոյն այնմիկ , ո̅պ թէ արիւն եհեղ` սա-
5 տակեսցի անձն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ ։ ＊ Որպէս
զի ածիցեն որդիքն Ի̅ղի զզոհս իւրեանց` զոր ինքեանք
սպանանիցեն 'ի դաշտս , և մատուսցեն առաջի տ̅ն 'ի
դուռն խորանին վկայութե̅ առ քահանայն․ և զենու-
6 ցուն զն̅ա զենումն փրկութե̅ տ̅ն ։ ＊ Եւ հեղցէ քահա-
նայն զարիւնն առ սեղանովն յանդիման տ̅ն , առ դրան
խորանին վկայութե̅․ և հանցեն զճարպն 'ի հոտ անու-
7 շից տ̅ն ։ ＊ Եւ ոչ ևս զոհեսցեն զզոհս իւրեանց սնո-
տեաց` զորոց զհետ ինքեանք պոռնկէին ։ օրէն յաւի-
8 տենական եղիցի ձեզ յազգս ձեր ։ ＊ Եւ ասասցես ց̅ն ։
մարդ ոք մարդ` յորդւոցն Ի̅ղի , և յորդւոց եկաց յե-
9 ցելոց 'ի ձեզ․ որ առնիցէ ողջակէզ կամ զոհ․ ＊ և 'ի
դուռն խորանին վկայութե̅ ոչ ածցէ առնել զնա տ̅ն․
սատակեսցի մարդն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ ։
10 ＊ Եւ մարդ ոք մարդ յորդւոցդ Ի̅ղի , կամ յեկաց յեցե- ԾԴ
լոց 'ի ձեզ․ որ ուտիցէ զա̅մ արիւն․ հաստատեցից զե-
րեսս իմ 'ի վերայ անձինն որ ուտիցէ զարիւնն․ և կո-
11 րուսից զնա 'ի ժողովրդենէ իւրմէ ։ ＊ Զի շունչ ա̅մ
մարմնոյ արիւն իւր է ։ և ես ետու ձեզ զայն 'ի սեղանն ,
քաւել վ̅ս անձանց ձերոց․ զի արիւն ն̅ր փոխանակ ան-
12 ձին ն̅ր քաւեսցէ ։ ＊ Վ̅ս այնորիկ ասացի ցորդիսն Ի̅ղի․
ա̅մ անձն 'ի ձէնջ` արիւն մի կերիցէ ։ և եկն` որ եկեալ
13 յեցեալ իցէ 'ի ձեզ` արիւն մի կերիցէ ։ ＊ Եւ մարդ ոք
մարդ` յորդւոցն Ի̅ղի , կամ յեկաց յեցելոց 'ի ձեզ․ որ
որսայցէ որս երէ ինչ` կամ թռչուն որ ուտիցի , հեղ-
14 ցէ զարիւն ն̅ր և ծածկեսցէ հողով ։ ＊ զի շունչ ամենայն
մարմնոյ արիւն իւր է ։ Եւ ասացի ցորդիսն Ի̅ղի` զա-
րիւն ա̅մ մարմնոյ մի ուտիցէք , զի շունչ ա̅մ մարմնոյ
արիւն իւր է ։ ա̅մ որ ուտիցէ զայն` սատակեսցի ։
15 ＊ Եւ ա̅մ անձն որ ուտիցէ զմեռելոտի կամ զգազանա- ԾԵ
բեկ , յա̅մ եկաց կամ 'ի պանդխտաց , ողողեսցէ զհան-
դերձս իւր , և լուասցէ զմարմին իւր , և պիղծ լիցի
16 մինչև ցերեկոյ․ և ապա ս̅բ լիցի ։ ＊ Եւ եթէ ոչ ողո-
ղեսցէ զհանդերձս իւր , և ոչ լուասցէ զմարմին իւր
ջրով , ընկալցի զանօրէնութիւս յանձն իւր ։

ԳԼ․ ԺԸ․

1 Խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսէսի` և ասէ ։ ＊ Խօսեաց ընդ ԾԶ
2 որդիսդ Ի̅ղի` և ասասցես ց̅ն ։ Ես եմ տ̅ր ա̅ծ ձեր․
3 ＊ ըստ ա̅մ գնացից երկրին եգիպտացւոց յորում պան-
դխտեցարուք` մի առնիցէք ։ Ըստ գնացից երկրին քանա-
նացւոց յոր ես տարայց զձեզ` մի առնիցէք․ և ըստ օրի-
նաց

---

(18) Ոսկան․ Եւ յորժամ ելցէ 'ի սեղանոյն որ առաջի ։
(19) Բազումք․ Յարենէ անտի 'ի վ̅ր ն̅ր մատամբ իւ" ։
(26) Ասլք․ Եւ որ արձակիցէ զնոխազն ուխտեալ․ բաց որում նշանակի և 'ի լուսն" ։ (29) (30) Ասլք․ Որ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ ։ Յաւուրն յայնմիկ ։ (31) (32) Ասլք․ Ան 'ի հանգիստ․․․ յաւիտենական է ։ Եւ քաւեսցէ ։

Գլ․ ԺԷ․ (3) Բազումք․ Ընդունել 'ի հոտ անուշից ։
(6) Ոմանք․ Եւ հանցէ զճարպն ։ (9) Ասլք․ Ոչ ածիցէ առնել ։ (11) Բազումք․ փոխանակ անձին նորա քաւեսցի ։ (15) 'Ի լուսն"․ Յա̅մ բնակաց կամ 'ի պանդխտաց ։
Գլ․ ԺԸ․ (3) Ասլք․ Եւ ըստ գնացից երկրին քանա" ։

նաց նց մի՛ գնայցէք : * Զիրաւունս իմ առնիջիք , և 4
զհրամանս իմ պահեսջիք , գնալ ՚ի նս : Ե՛ս եմ տր ած
ձեր : * և պահեսջիք զամ հրամանս իմ , և զամ զիրա- 5
ւունս իմ , և արասջիք զնս : զոր արարեալ մարդոյ՝ կեց-
ցէ նոքօք : Ես եմ տր ած ձեր :

ԾԷ * Մարդ ոք մարդ՝ առ ամ ընտանութիւն մարմնոյ իւրոյ 6
մի՛ մերձեսցի՝ յայտնել զառականս նր · զի ես եմ տր :
* Զառականս հօր քոյ , և զառականս մօր քոյ մի՛ յայտ- 7
նեսցես՝ զի մա՛յր քո է · մի՛ յայտնեսցես զառականս նր :
* Զառականս կնոջ հօր քոյ մի՛ յայտնեսցես · զի առա- 8
կանք մօր քում են :

ԾԸ * Զառականս քեռ քոյ՝ թէ առ ՚ի հօրէ՛ իցէ կամ առ 9
՚ի մօրէ՝ ՚ի տան ծնեալ կամ արտաքոյ , մի՛ յայտնեսցես
զառականս նր : * Զառականս դստեր ուստեր քո , կամ 10
զդստեր դստեր քոյ՝ մի՛ յայտնեսցես զառականս նոցա ·
զի առականք քո են : * Զառականս դստեր կնոջ հօր 11
քոյ մի՛ յայտնեսցես · զի համհօրեայ քո՛յր քո է · մի՛
յայտնեսցես զառականս նորա :

ԾԹ * Զառականս հօրաքեռ քոյ մի՛ յայտնեսցես · զի ըն- 12
տանի հօր քոյ է : * Զառականս մօրաքեռ քոյ մի՛ յայտ- 13
նեսցես · զի ընտանի մօր քոյ է : * Զառականս հօր- 14
եղբօր քոյ մի՛ յայտնեսցես , և առ կին նր մի՛ մտանի-
ցես · զի ազգակա՛ն քո է : * Զառականս նուո՛յ քոյ մի՛ 15
յայտնեսցես · զի կին որդւո՛յ քոյ է · մի՛ յայտնեսցես զա-
ռականս նորա : Եւ զդուստր ուստեր նորա , կամ զդ-
դուստր դստեր նորա մի՛ առնուցուս յայտնել զառա-
կանս նր · զի ընտանի են քո · ամպարշտութի է : * Զա- 16
ռականս կնոջ եղբօր քոյ մի՛ յայտնեսցես · զի առականք
եղբօ՛ր քում են : * Զառականս կնո՛ջ և զդստեր իւրոյ 17
մի՛ յայտնեսցես : Զդուստր ուստեր նորա՝ և զդուստր
դստեր նր մի՛ առնուցուս յայտնել զառականս նց · զի
ընտանի քո են · ամպարշտութի է : * Կին առ քեռբ իւ- 18
րով մի՛ առնուցուս նախանձընդդէմ , յայտնել զառա-
կանս նր , առ նովաւ կենդանւոյն :

Կ * Եւ առ կին ՚ի դաշտանի պղծութե իւրոյ մի՛ մտանիցես՝ 19
յայտնել զառականս նր : * Եւ առ կին ընկերի քոյ մի՛ 20
տացես զարութե սերման քոյ , առ ՚ի պղծելոյ ընդ նմա :

ԿԱ * Եւ ՚ի սերմանէ քումմէ մի՛ տացես ծառայել իշխանի , 21
և մի՛ պղծեսցես զանուն իմ սր · զի ես եմ տր :

ԿԲ * Եւ ընդ արուի մի՛ մտանիցես զմուտ կանանց , զի 22
պղծութի է այն : * Եւ յամ անասուն ոչ տացես զա- 23
րութի սերման քոյ առ ՚ի պղծելոյ ընդ նմա : Եւ կին՝
մի՛ կացցէ առաջի ամ անասնոյ մտաբերել ՚ի նա · զի գար-
շելի է այն : * Եւ մի՛ պղծիցիք այնու ամի · զի այնու ամի 24
պղծեցան ազգքն , զոր ես մերժեցից յերեսաց ձերոց · * և 25
եղև գարշելի երկիրն , և հանդէս արարի անօրէնութեց
նց ՚ի նմանէ · և տաղտկացաւ երկիրն ՚ի բնակչաց իւրոց :
* Եւ պահեցէք զօրէնս իմ , և զամ հրամանս իմ · և մի՛ 26
առնիցէք յամ պղծութեցն այնոցիկ · բնա՛կն , և եկն ,
և պանդուխտն որ ՚ի ձեզ իցէ : * Զի զա՛յն ամ պղծու- 27
թիս արարին մարդիկ երկրին , որ էին անդ յառաջ
քան զձեզ · և պղծեցա՛ւ երկիրն : * զի մի՛ տաղտկանայ- 28
ցէ և ձեւք երկիրն՝ ՚ի պղծել ձեր զնա · որպ տաղտկա-
ցաւ ազգացն՝ որ էին յառա՛ջ քան զձեզ : * Զի ամ մարդ 29
որ արասցէ յամ պղծութեցն այնոցիկ , սատակեսցին
անձինքն՝ որ առնիցեն զայն՝ ՚ի միջոյ ժողովրդեան իւ-
րեանց : * Եւ պահեսջիք զպահպանութիս իմ · զի մի՛ առ- 30
նիցէք յամ պղծութե օրինացն՝ որ գործեցան յառաջ քան
զձեզ · և մի՛ պղծիցիք նոքօք , զի ես եմ տր ած ձեր :

ԳԼ· ԺԹ·

1 Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * խօսեա՛ց ընդ ԿԳ·
2 որդւոց իէլի՝ և ասասցես ցնոսա : Սո՛ւրբ եղերուք ·
զի ես սբ եմ տր ած ձեր :
3 * Իւրաքանչիւր ՚ի հօրէ և ՚ի մօրէ իւրմէ երկնչիջիք : ԿԴ·
Եւ զշաբաթս իմ պահեսջիք · զի ես եմ տր ած ձեր : ԿԵ·
4 * Մի՛ երթայցէք զհետ կռոց · և աստուածս ձուլածոյս ԿԶ
մի՛ առնիցէք ձեզ : Ես եմ տր ած ձեր :
5 * Եւ եթէ զոհիցէք զոհ փրկութե տն , ընդունելի ձեր ԿԷ
6 զոհեսջիք : * Յաւուր յորում մատուցանիցի՝ կերիցի ,
և ՚ի վաղիւ անդր · և եթէ մնասցէ մինչև ցօրն երրորդ՝
7 հրով այրեսցի : * Ապա թէ ուտելով ուտիցի յաւուրն
8 երրորդի , անզո՛հ է , մի՛ ընկալցի · * և որ ուտիցէ զայն՝
մեղս առցէ · զի զսրբութի տն պղծեաց , և սատակեսցին
անձինքն որ ուտիցեն՝ ՚ի ժողովրդենէ իւրեանց :
9 * Եւ ՚ի հնձել հնձոյց ձերոց զհունձս երկրին ձերոյ , ԿԸ
մի՛ սպառիցէք զհունձս անդոց ձերոց մօտ հնձելով · և
10 զանկեալն ՚ի հնձոց քոց մի՛ ժողովեսցես : * Եւ զայգի
քոյ ճռաքաղ մի՛ առնիցես : և պտղաքաղ այգւոյ մի՛ լի-
նիցի : տնանկին և պանդխտի թողուցուս զայն · Ես եմ
տր ած ձեր :
11 * Մի՛ գողանայցէք · և մի՛ ստիցէք · և մի՛ զրպարտիցէք ԿԹ
իւրաքանչիւր զընկեր իւր :
12 * Եւ մի՛ երդնուցուք սուտ յանուն իմ · և մի՛ պղծիցէք Հ
զանուն տն այ ձերոյ · Ես եմ տր ած ձեր :
13 * Մի՛ զրկեսցես զընկեր քո , և մի՛ յափշտակեսցես : ՀԱ
Մի՛ ագցին վարձք վարձկանին առ քեզ մինչև ցառաւօտ : ՀԲ
14 * Զհամրն մի՛ զզուեսցես : և առաջի կուրին գայթագ- ՀԳ
ղութի մի՛ դնիցես : և երկնչիցիս ՚ի տե այ քումմէ :
15 Ե՛ս եմ տր ած քո : * անիրաւութի ՚ի դատաստանի մի՛ ՀԴ·
առնիցես · և ակն աղքատի մի՛ առնուցուս · և մի՛ երեսաց
աչառիցես հզօրի · արդարութե դատեսցիս զընկեր քո :
16 * Եւ նենգութե ընդ ազգի քում մի՛ գնայցես : և յա- ՀԵ
րեան ընկերի քոյ մի՛ յօժարիցիս :
17 Ե՛ս եմ տր ած ձեր · * մի՛ ատեսցես զեղբայր քո ՚ի մտի ՀԶ
քում : Յանդիմանութե յանդիմանեսցես զընկեր քո ,
և մի՛ ընդունիցիս վս նր զմեղս :
18 * Մի՛ խնդրեսցէ վրէժ ձեռն քո : և ընդ որդւոց ժո- ՀԷ
ղովրդեան քոյ ոխս՝ մի՛ ունիցիս :
Եւ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո · զի ես եմ ՀԸ
19 տր · * զօրէնս իմ պահեսջի՛ք :
Զանասուն քո յօտարախառնս մի՛ խառնեսցես : ՀԹ
Եւ զայգի քո՝ մի՛ վարեսցես այլ և այլ : Ղ
Զձորձս երկդիմիս գարշելիս՝ մի՛ արկանիցես զքեւ : ՂԱ
20 * Եթէ ոք ննջեսցէ ընդ կնոջ արութե սերման · և նա՝ ՂԲ
իցէ աղախին պահեալ առն , և փրկանօք չիցէ փրկեալ ,
և ազատութե չիցէ ազատեալ · հարց և փորձ լիցի նց ·
21 և մի՛ մեռանիցին՝ զի չիցէ ազատեալ : * Եւ մատուսցէ
ընդ յանցանաց իւրոց տն առ դրան խորանին վկայու-
22 թե խո՛յ յանցանաց · * և քաւեսցէ՛ վս նորա քահանայն
խոյիւն յանցանաց առաջի տն վս մեղացն զոր մեղաւ ·
և թողցի նմա մեղքն՝ զոր մեղաւ :
23 * Եւ յորժամ մտանիցէք յերկիրն՝ զոր տր ած տացէ ՂԳ
ձեզ , և տնկիցէք զամ փայտ ուտելի , սրբեսջիք զպղծու-
թի նր · և պտուղ նր զերեամ պղծ լիցի ձեզ , և մի՛
24 կերիցի : * Եւ յամին չորրորդի եղիցի ամ պտուղ նր
25 սուրբ , օրհնեա՛լ տն · * և յամին հինգերորդ կերիջիք
զպտուղ նր · յաւելուա՛ծ ձեզ լինիցին բերք նր :
26 Ե՛ս եմ տր ած ձեր · * ՚ի վր լերանց մի՛ ուտիցէք : ՂԴ
Եւ

---

(4) Այլ · Զիրաւունս իմ արասջիք : (8) Այլ · Զի առականք հօր քում են : (10) Այլ · Յայտնեսցես զառականս նր : (14) ՚Ի լատ՛՛· Հօրեղբօր քոյ մի յայտնեսցես · համաձայն այլոց ՚ի բնաբ՛՛ : (15) Այլ · Զառականս նց , զի ընտանիք են քո : (18) Ոմանք · Առ քերբ իւրով մի : (18) ՚Ի լատ՛՛· Զառականս նոցա առ : (19) Ոմանք · Եւ առ կին դաշտանի : (20) Այլ · Եւ ՚ի կին ընկերի քո : (25) Այլ · Անիրաւութե նորա ՚ի նմանէ : (28) Ուղան յաւելու · Այլ զգուշացարուք , զի մի տաղտկանայցէ :

ԳԼ· ԺԹ · (2) Այլ · Խօսեաց ընդ ժողովրդեան որդւոցն իսրայէլի և ասա՛՛ : (6) Այլ · Յորում մատուցանիցէք , կե՛՛ : (10) Այլ · Եւ յայգիս քո ճռա՛՛ · · այգւոյ քոյ մի լինիցիս · · թողցես զայն : (13) Այլ · Եւ մի ագցին վարձք : (18) Այլ · Եւ մի խնդրեսցէ : (19) Այլ · Եւ զձորձս երկդիմիս գար՛՛ : (25) Այլ · Եւ յամին հինգերորդի · · լիցին : (26) Ոմանք · Մի ուտիցէք զմիս

ՁԵ Եւ մի՛ հմայիցէք· և մի՛ հաւահարց՝ և մի՛ հաւադէտք լինիցիք:
ՁԶ* Ցցունս 'ի վարսից գլխոց ձերոց մի՛ առնիցէք· և մի՛ 27
ապականիցէք զտեսիլ մօրուաց ձերոց:
ՁԷ * Եւ վէտս 'ի վ̃ր ոգւոյ մի՛ առնիցէք 'ի մարմինս ձեր: 28
ՁԸ Եւ գիր հատեալ մի՛ առնիցէք 'ի ձեզ:
ՁԹ Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր: * մի՛ պղծիցես զդուստր քո պոռնկեցուցանելով 29
զնա· զի մի՛ պոռնկեսցի երկիրն, և
լցցի երկիրն անիրաւութե̃:
Ղ * Զշաբաթս իմ պահեսջիք, և 'ի սրբութեանց իմոց երկնչիջիք, 30
զի ես եմ տ̃ր:
ՂԱ * Զհետ վհկաց՝ մի՛ երթայցէք, և 'ի գէտս մի՛ յարիցիք 31
պղծել նոքօք:
ՂԲ Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր · * առաջի ալեաց յառնիցես, և 32
պատուեսցես զերեսս ծերոյն:
ՂԳ Եւ երկնչիցիս յա̃յ քումմէ: Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ քո:
ՂԴ* Եւ եթէ յարեսցի առ ձեզ եկ՝ յերկրին ձերում, մի՛ 33
նեղիցէք զնա: * Իբրև զբնակն ձեր լինիցի ձեզ՝ և եկն 34
յարեալ 'ի ձեզ:
ՂԵ Եւ սիրեսցես զնա իբրև զանձն քո: զի պանդուխտք
եղերուք և դուք յերկրին Եգիպտացւոց· ես եմ տ̃ր
ա̃ծ ձեր:
ՂԶ* Մի՛ առնիցէք անիրաւութի̃ 'ի դատաստանի, 'ի չափս, 35
և 'ի կշիռս, և 'ի գիրս: * Զոյգք արդարք, և 36
չափք արդարք, և կշիռք արդարք, և կապիճ արդար
լիցի ձեզ: Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն
Եգիպտացւոց: * և պահեսջիք զա̃մ զօրէնս իմ, և զա̃մ 37
զհրամանս իմ· և արասջիք զնս̃՝ զի ես եմ տ̃ր ա̃ծ:

ԳԼ. Ի.

ՂԷ Խօսեցաւ տ̃ր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ· * Խօսեաց ընդ 1
որդիսդ Ի̃Ղի՝ և ասասցես: Եթէ ոք յորդւոցդ Ի̃Ղի՝ 2
կամ յեկաց պանդխտացդ Ի̃Ղի, տացէ զսերմն իւր իշխանի՝
մահու մեռցի· և ազգք երկրին քարկոծ արասցեն
զնա քարամբք: * Եւ ես հաստատեցից զերեսս իմ 3
'ի վ̃ր մարդոյն այնորիկ· և կորուսից զնա 'ի ժողովրդենէ
իւրմէ· զի ետ 'ի սերմանէ իւրմէ իշխանին պղծել
զսրբութիս իմ· և գարշեցուցանել զանուն սրբեցելոցն
իմոց: * Ապա թէ ականածելով ականածիցեն բնակիչք 4
երկրին աչօք իւրեանց յառնէն յայնմանէ · 'ի տալ ն̃ր
զսերմն իւր իշխանին՝ չսպանանել զնա: * հաստատեցից 5
զերեսս իմ 'ի վ̃ր առնն այնորիկ, և 'ի վերայ ազգի
ն̃ր, և կորուսից զնա և զա̃մ միաբանեալսն ընդ նմա՝
առ 'ի պոռնկեցուցանելոյ զնոսա ընդ իշխանին, 'ի միջոյ
ժողովրդեան իւրեանց:
ՂԸ * Եւ անձն որ երթիցէ զհետ վհկաց կամ դիւթաց, պոռնկել 6
զկնի ն̃ց· հաստատեցից զերեսս իմ 'ի վ̃ր անձինն
այնորիկ, և կորուսից զնա 'ի ժողովրդենէ իւրմէ:
* Եւ սրբեսջիք· և եղիջիք սուրբք, զի ս̃ր եմ ես 7
տ̃ր ա̃ծ ձեր: * և պահեսջիք զհրամանս իմ, և արասջիք 8
զնս̃· Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր՝ որ սրբեմ զձեզ:
ՂԹ * Մարդ ոք մարդ՝ որ հայհոյեսցէ զհայր իւր կամ 9
զմայր իւր՝ մահու մեռցի: զհայր իւր և զմայր իւր ·
թէ բամբասիցէ՝ մահապարտ է:
Ճ * Եւ այր ոք թէ շնասցի ը̃ առնակնոջ, կամ շնայցէ ը̃ 10
կնոջ ընկերի իւրոյ, մահու մեռցին, շնացօղն և շնացեալն:
ՃԱ * Եւ այր ոք՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ, զառականս 11
հօր իւրոյ յայտնեաց· մահու մեռցին երկոքին,
զի ամպարշտեցան, և մահապարտք են:
ՃԲ * Եւ եթէ ննջեսցէ ոք ընդ նուոյ իւրում, մահու մեռցին 12
երկոքին· զի ամպարշտեցան, և մահապարտք են:
13 * Եւ այր ոք եթէ ննջեսցէ ընդ արուի զդարձ կանանց· ՃԳ
պղծութի̃ գործեցին, մահու մեռցին երկոքին՝ զի
մահապարտք են:
14 * Եւ այր ոք որ առնուցու զկին և զմայր ն̃ր, անօրէնութի̃ ՃԴ
է, հրով այրեսցեն զնա՝ և զնս̃· և մի՛ լինիցի 'ի ձեզ
անօրէնութի̃:
15 * Եւ այր ոք՝ որ տացէ զարութի̃ իւր յանասուն՝ մահու ՃԵ
16 մեռցի· և զանասունն սպանջիք: * Եւ կին՝ որ մատչիցի
յա̃մ անասուն պղծել նմա 'ի նմանէ, սպանանիջիք
զկինն և զանասունն· մահու մեռանիցին՝ զի մահապարտք
են:
17 * Եւ այր ոք՝ որ առնուցու զքոյր իւր զառ 'ի հօրէ՝ կամ ՃԶ
զառ 'ի մօրէ, և տեսանիցէ զառականս ն̃ր, և նա տեսանիցէ
զառականս նորա՝ նախատինք են· սատակեսցին
յերեսաց որդւոց ազգին իւրեանց· զի զառականս քեռ
իւրոյ յայտնեաց· ընկալցին զմեղս իւրեանց:
18 * Եւ այր՝ որ ննջիցէ ը̃ կնոջ դաշտանի, և յայտնեսցէ ՃԷ
զառականս ն̃ր, զի զաղբեւր արեան ն̃ր յայտնեաց, և
նա՝ յայտնեաց զբղխումն արեան իւրոյ, սատակեսցին
երկոքեան յազգէ իւրեանց:
19 * Եւ զառականս հօրաքեռ քոյ և զմօրաքեռ քոյ՝ մի՛ յայտնեսցես· ՃԸ
զի զընտանութի̃ առականս յայտնեցին, զմեղս
իւրեանց տարցին, և անորդիք մեռցին:
20 * Եւ մարդ ոք՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ քեռւոյ իւրոյ, զառականս ՃԹ
քեռւոյ իւրոյ յայտնեաց· զմեղս իւրեանց ընկալցին,
և անորդիք մեռցին:
21 * Եւ մարդ ոք՝ որ առնուցու զկին եղբօր իւրոյ՝ պղծութի̃ ՃԺ
է· զառականս եղբօր իւրոյ յայտնեաց, անորդիք
մեռցին:
22 * Եւ պահեսջիք զա̃մ հրամանս իմ, և զա̃մ իրաւունս ՃԺԱ
իմ, և արասջիք զնս̃· և ոչ տաղտկասցի ձեւք երկիրն՝
23 յոր ես տարայց զձեզ բնակել 'ի նմա: * Եւ մի՛ գնայցէք
ըստ օրինաց ազգացն զոր մերժեցից ես 'ի ձէնջ·
24 զի զա̃յն ա̃մ արարին, և գարշեցայ ես 'ի նոցանէն· * և
ասացի ցձեզ· դուք ժառանգեսջիք զերկիրն զայն, և ես
տաց ձեզ զնա 'ի ստացուած· երկիր որ բղխէ զկաթն
և զմեղր: Ե՛ս եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր՝ որ մեկնեցի զձեզ յա̃մ
25 ազգաց· * և զատուսջիք զանձինս ձեր 'ի մէջ անասնոց՝
սրբոց և անսրբոց, և 'ի մէջ թռչնոց՝ սրբոց և անսրբոց·
և մի՛ պղծէք զանձինս ձեր անասնովք և թռչնովք, և
ա̃մ սողնովք երկրի· զոր ես զատուցի ձեզ 'ի պղծութի̃:
26 * Եւ եղիջիք ինձ սուրբք, զի ես ս̃ր եմ տ̃ր ա̃ծ
27 ձեր· որ զատուցի զձեզ յա̃մ ազգաց լինել ինձ: * Եւ
այր կամ կին՝ որ լինիցի վհուկ կամ գէտ, մահու մեռցի·
քարամբք քարկոծեսցէք զնս̃՝ զի մահապարտք են:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Խօսեցաւ տ̃ր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ: Խօսեաց ընդ ՃԺԲ
որդիսդ ահարոնի ը̃ քահանայս՝ և ասասցես ցդոսա·
2 զի մի՛ պղծիցին յոգիս ազգի իւրեանց· * կամ յընտանիս
կամ 'ի դրացի իւրեանց: այլ կամ 'ի հայր, կամ
'ի մայր, կամ յուստերս, կամ 'ի դստերս, կամ յեղբայր,
3 * կամ 'ի քոյր, կամ 'ի դուստր մերձաւոր իւր՝ զոր առն
4 չիցէ տուեալ՝ նոքօք պղծիցին: * և մի՛ պղծեսցին վայրապար
'ի ժողովրդեան իւրում 'ի պղծութի̃ իւրեանց:
5 * Եւ մի՛ գերծուցուն զգլուխս իւրեանց 'ի վ̃ր մեռելոյ
'ի կնտութի̃: և զտեսիլ մօրուաց մի՛ գերծուցուն·
6 և 'ի մարմինս իւրեանց վէտս մի՛ հատանիցեն: * Զի
սուրբ լինիցին տ̃ն ա̃յ իւրեանց: և մի՛ գարշեցուսցեն
զա-

ը̃ արեան, 'ի վ̃ր լե'': (28) 'Ի լուս''· Եւ վէտս 'ի վ̃ր ոգւոյ մի՛ առ''· համաձայն այլոց 'ի բնագ'': (28) 'Ի լուս''· Եւ գիր գրեալ մի՛ առն'': (29) Այլք· Երկիրն անօրէնութե̃: (36) Բազումք· Լինիցի ձեր:

ԳԼ. Ի. (2) Այլք· Կամ յեկելոց պանդխտացն: (3) Այլք· Զանուն սրբացելոցն իմոց: (6) Ոմանք· Պոռնկել զհետ ն̃ց: (9) Այլք· Կամ զմայր իւր թէ բամբասեսցէ: (10) 'Ի լուս''· Եւ շնացօղն և շնա''· համաձայն այլոց 'ի բնագ'': (15) Այլք· Եւ զանասունն սպանանիջիք: (16) 'Ի լուս''· Եւ զկինն և զանաս''· համաձայն ոմանց 'ի բնագ'': (17) Ոմանք· Զառականս ն̃ր՝ նախա'': (25) Այլք· Եւ մի՛ պղծիցէք զանձինս: (25) Յօրինակին· Զոր ես զատուցի զձեզ 'ի: (26) Այլք· Զի սուրբ եմ ես տ̃ր ա̃ծ: (27) Այլք· Կին, յորոց լինիցի վհուկ:

ԳԼ. ԻԱ. (4) Ոմանք· 'Ի պղծութե̃ իւրեանց: (6) Այլք· Լինիցին ա̃յ իւրե''··· զի զոհն տ̃ն:

զանուն այ իւրեանց . զի զոհսն տն պատարագ այ իւրեանց
նոքա մատուցանեն : և եղիցին սուրբք :
Ծժ. * Կին պոռնիկ և պղծեալ՝ մի առնուցուն . և զկին հանեալ 7
Գ. յառնէ իւրմէ մի առնուցուն . զի սուրբ է տն այ
իւրում, * և սրբեսցէ զնա . զի զպատարագն տն այ 8
ձերոյ նա մատուցանէ . սուրբ եղիցի . զի սբ եմ ես
տր՝ որ սրբեմ զնս : * Եւ դուստր առն քահանայի՝ եթէ 9
'ի պոռնկութէ պղծիցի , զանուն հօր իւրոյ բամբասեաց՝
հրով այրեսցի :
Ծժ. * Եւ քահանայն մեծ՝ յեղբարց իւրոց . յորոյ վերայ գըլխոյն 10
Գ. արկեալ իցէ զեւղ օծութե . և կատարեալ զձեռս
նր զգենուլ զպատմուճանսն , զգլուխ իւր մի ապախուրեսցէ ,
և զհանդերձս իւր մի պատառեսցէ . * և յանձն 11
վախճանեալ մի մտցէ : 'ի հայր իւր կամ 'ի մայր իւր
մի պղծիցի : * Եւ 'ի սրբութեց անտի մի ելանիցէ . և 12
մի պղծեսցէ զսրբութի այ իւրոյ . զի սբ եւղն օծութե որ
յայ՝ 'ի վր նր է . զի ես եմ տր : * Նա՝ կին կոյս յազգէ 13
իւրմէ առնուցու : * զայրի և զհանեալ , և զպոռնիկ , մի 14
առնուցու . այլ կոյս յազգէ իւրմէ առնուցու կին : և
մի պղծեսցէ զանուն իւր : * և մի պղծեսցէ զսերմն իւր 15
'ի ժողովրդեան իւրում . զի ես եմ տր՝ որ սրբեմ զնա :
Ծժ. * Խօսեցաւ տր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ 16
Ե. Ահարոնի՝ և ասասցես . Այր ոք՝ յազգէ քումմէ՝ յամ 17
ազգս ձեր յորում իցէ արատ , մի մատիցէ մատուցանել
պատարագ այ իւրոյ : * զի ամ այր՝ յորում իցէ արատ՝ 18
մի մատիցէ : Այր կաղ , կամ կոյր , կամ կարճունչ ,
կամ ակընջատ . * կամ այր ձեռնբեկ , կամ ոտնբեկ , 19
* կամ սապատող , կամ չիլ , կամ պտղակն . կամ այր 20
յորում իցէ քոս , կամ քաղցկեղ , կամ միորձի : * Ամ 21
այր յորում իցէ արատ , 'ի զաւակէ Ահարոնի քահանայի ,
մի մերձեսցի մատուցանել զոհս այ քում . զի արատ
գոյ 'ի նմա : և զպատարագսն այ մի մատչիցի մատուցանել .
զի պատարագքն այ՝ սրբութիք սրբութեցն :
* 'Ի սրբութեց անտի կերիցէ . * բայց 'ի վարագոյրն մի 22
մերձեսցի , և առ սեղանն մի մատիցէ , զի արատաւոր 23
է : և մի պղծեսցէ զսրբութի այ իւրոյ , զի ես եմ տր որ
սրբեմ զնոսա : * Եւ խօսեցաւ Մովսէս ընդ Ահարոնի և 24
ընդ որդիս նր , և ընդ ամ որդիսն Իղի :

ԳԼ. ԻԲ.

Ծժ. Խօսեցաւ տր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ . * Ասասցես 1
Ջ. Ահարոնի և որդւոց նր , և զգոյշ լինիցին սրբութեց՝ 2
որդւոցն Իղի . և մի պղծեսցեն զանուն իմ սբ՝ զորս նոքայն
սրբեն ինձ , զի ես եմ տր : * Ասասցես ցնոսա . 3
յազգս ձեր ամ այր՝ յամ զաւակէ ձերմէ որ մերձենայցէ
'ի սրբութիւն , որ սրբիցեն որդիքն Իղի տն , և
պղծութի իւր 'ի նմա իցէ , սատակեսցի անձնն այն յերեսաց
իմոց , զի ես եմ տր : * Եւ այր ոք 'ի զաւակէ 4
Ահարոնի քահանայի , թէ բորոտ՝ կամ սերմնակաթ
իցէ՝ 'ի սրբութեց անտի մի կերիցէ մինչև սրբեսցի :
Եւ որ մերձեսցի յամ պղծութիս ոգւոյ , կամ այր յորմէ
ելանիցէ արուեթի սերման . * կամ որ մերձենայցէ 5
յամ սողուն պիղծ՝ զոր պղծիցեն , կամ 'ի մարդ որով
պղծիցեն զնա ըստ ամ պղծութե նր : * Անձն որ մերձենայցէ 6
'ի նն՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : և մի կերիցէ
'ի սրբութեց անտի , եթէ ոչ լուանայցէ զմարմին իւր
ջրով : * և մտանիցէ արեգակն . սուրբ լիցի , և ապա 7
կերիցէ 'ի սրբութեց անտի . զի հաց նր է այն : * Զմեռելոտի 8
և զգազանաբեկ մի ուտիցէ , պղծել նմա նոքօք .
զի ես եմ տր : * Եւ պահեսցեն զպահպանութիս իմ , զի 9
մի ընդունիցին վս նոցա մեղս . և մեռանիցին վս այնորիկ՝
եթէ պղծիցեն զնս . զի ես եմ տր որ սրբեմ զնս :
10 * Եւ ամ օտարազգի՝ մի կերիցէ զսրբութիւն : պանդուխտ Ծժ.
քահանային և վարձկանն՝ մի կերիցեն 'ի սրբութեցն : Ի.
11 * Բայց թէ քահանայն ստասցի ոգի ստացուածով
արծաթոյ՝ նա կերիցէ 'ի հացից անտի նր : և ընտածինք
նր՝ կերիցեն 'ի հացից անտի նորա :
12 * Եւ դուստր առն քահանայի , եթէ լինիցի առն այլազգւոյ ; Ծժ.
13 նա 'ի պտղոյ սրբութեցն մի կերիցէ : * Եւ Ը.
դուստր առն քահանայի , եթէ լինիցի այրի , կամ հանեալ .
և զաւակ ոչ իցէ նմա , և դառնայցէ անդրէն 'ի
տուն իւր հայրենի , ըստ մանկութե իւրում 'ի հացից
անտի հօր իւրոյ կերիցէ : և ամ այլազգի՝ մի կերիցէ
'ի նոցանէ :
14 * Եւ մարդ՝ որ յանգէտս կերիցէ զսրբութիւն , յաւելցէ Ծժ.
'ի նոյն զհինգերորդ մասնն . և տացէ զսրբութին Ժ.
15 ցքահանայն . * և մի պղծեսցեն զսրբութիս սրբութեցն
16 որդւոցն Իղի , զոր զատուցին նոքա տն : * Եւ ածիցեն 'ի
վր իւրեանց անօրէնութե յանցանաց , ուտելով իւրեանց
զսրբութիսն սրբութեցն . զի ես եմ տր՝ որ սրբեմ զնս :
17 * Խօսեցաւ տր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ Ծի.
18 Ահարոնի և ընդ որդիս նր , և ընդ ամ ժողովրդեան
որդւոցն Իղի՝ և ասասցես ցնոսա : Այր ոք՝ յորդւոցն
Իղի , կամ յեկաց յարեցելոց 'ի նս 'ի մէջ Իղի . որ մատուցանիցէ
զպատարագս իւր ըստ ամ խոստովանութեց
իւրեանց : կամ ըստ ամ կամաց իւրեանց՝ զորինչ
19 մատուցանիցեն տն յողջակէզ * ընդունելի առ 'ի ձէնջ ,
20 արու անարատ յանդւոց և յօդեաց և յայծեաց . * զամ
արատաւորն մի մատուցանիցեն տն . զի ոչ լիցի ընդունելի
21 առ 'ի ձէնջ : * Եւ այր՝ որ մատուցանիցէ զպատարագս
իւր ըստ ամ խոստովանութե իւրեանց , կամ ըստ
ամ կամաց իւրեանց զոհ փրկութե տն , ուխտեալ ուխտ ,
կամ ըստ կամաց , կամ 'ի տօնս ձեր , յանդւոց կամ յոդեաց
, անարատ լինիցի յընդունելութի . ամ արատ մի
22 լիցի 'ի նմա : * Զկոյրն , կամ զկաղն , կամ զբեկն , կամ
զլեզուատ , կամ զմարմատոտ , կամ զքոսոտ , կամ զերքոյնոտ
, մի մատուցանիցեն զայն տն , և յողջակէզ՝ ոչ
23 տայցէք 'ի նոցանէ 'ի սեղան տն : * Զարջառ . և զոչխար՝
զակընջատ , կամ զկրճատ՝ քեզ արասցես 'ի զենլիս . և
24 յուխտ քո մի լիցի ընդունելի : * Զթաղամատուորն ,
և զմայլեալն , և զքածաւարոտն , և զհատեալն , մի մատուցանիցես
25 տն . և յերկրի ձերում մի առնիցէք : * Եւ
'ի ձեռանէ այլազգւոյն մի մատուցանիցէք զպատարագս
այ ձերոյ , յամէ յայնպիսեաց անտի . զի խեղութիք և
արատք են 'ի նոսա . և ոչ լինիցի այն ընդունելի առ
'ի ձէնջ :
26 * Խօսեցաւ տր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ : * Արջառ կամ Ծի.
27 ոչխար կամ այծ՝ յորժամ ծնանիցին , կացցէ զեւթն օր Ա.
ընդ մարբն . և յօրէն ութերորդէ և անդր ընդունելի
լիցի 'ի պատարագ ընծայ տն :
28 * Զարջառ և զոչխար՝ և զծնունդս իւրեանց՝ մի մատուցանիցէք Ծի.
'ի միում աւուր : Բ.
29 * Եւ եթէ զոհեսցես զզոհ գոհութե տն . զընդունելիսն Ծի.
30 առ 'ի ձէնջ զոհեսջիք : * 'Ի նմին աւուր կերիցի , և մի Գ.
31 թողուցուք 'ի մնոյ անտի յայգ , զի ես եմ տր : * Եւ
պահեսջիք զպատուիրանս իմ , և արասջիք զնոսա . զի
32 ես եմ տր : * և մի պղծիցէք զանուն իմ սբ՝ զի ես եմ
տր . և սրբեցայց 'ի մէջ որդւոցն Իղի : Ես եմ տր որ
33 սրբեմ զձեզ : * որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց
լինել ձեր այ . ես եմ տր :

Գլ.

---

(10) Բ ձեռ . Յորոյ վր 'ի գլխոյն արկեալ է զեւղն օծ": (14)(15) Այլք . Առնուցու կին : Եւ մի պղծեսցէ ըզսերմն իւր 'ի ժո": (18) Այլք . Ականջատ : (20) Այլք . Կամ քարցկեղ : (24) 'Ի լուսան". Եւ խօսեցաւ զայս Մովսէս :

Գլ. ԻԲ. (6) Այլք . Որ մերձենայցէ 'ի նա , պիղծ : (13) Ոմանք . Եւ զաւակ ոչ իցէ նր : (15) Այլք . Սրբութեցն Իղի , զոր : (18) Այլք . Այր ոք այր յորդւոցն .. յարեկաց 'ի նս : (18) Ոմանք . Խոստովանութե իւրոյ .. կամաց իւրոց : (22) Այլք . Կամ զորքինոտ՝ մի մատու": (23) Այլք . Արասցես զենլիս , և յուխտ քո մի լինիցին : (24) Ոմանք . Զթաղամատուորն , և զմալեալն : (28) 'Ի լուսան". Մի սպանանիցէք 'ի միում աւուր . համաձայն այլոց 'ի Բնագ":

ԳԼ. ԻԳ.

ՃԻ Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ : * խօսեա՛ց ընդ 1
Ի որդիսն Իէլի՝ եւ ասասցես ցնս . տօնս տն զոր անուանի- 2
ցէք, կոչեցեալք եւ սուրբք՝ ա՛յնք լիցին իմ տօնք : * Զվեց 3
Ա . օր գործեսցես զգործ . յաւուրն եւթներորդի, Շա-
բա՛թ՝ հանգիստ անուանեալ սուրբ տն . զամ գործ մի
գործիցէք, զի շաբա՛թ տն է, յամ բնակութե նոցա .
* զի ա՛յն են տօնք տն : եւ նոքա անուանեալք են սուրբք 4
զորս անուանեցէք 'ի տօնս նց : Յառաջնում ամսեանն 5
Ե . 'ի տասն եւ 'ի չորս ամսոյն 'ի մէջ երեկորեացն Զատիկ
տն : * եւ յաւուրն հնգետասաներորդի նորին ամսոյ՝ 6
տօն բաղարջակերաց տն, զեւթն օր բաղա՛րջ կերիջիք :
* Եւ օրն առաջին անուանեալ՝ սուրբ եղիցի ձեզ . զամ 7
գործ սպասաւորութե մի առնիցէք : * եւ մատուսջիք ող- 8
ջակէզս տն . զեւթն օր՝ եւ օրն եւթներորդ՝ սուրբ կո-
չեցեալ լիցի ձեզ . զամ գործ սպասաւորութե մի գոր-
ծիցէք : * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ . * խօ- 9
սեա՛ց ընդ որդիսդ Իէլի՝ եւ ասասցես . յորժամ մտանի- 10
ցէք յերկիրն զոր ես տա՛ց ձեզ . եւ հնձիցէք զհունձս
նր, բերիցէք զորայն զպտուղ հնձոց ձերոց առ քահա-
նայն : * եւ հանցէ զորայն առաջի տն յընդունելութի 11
առ 'ի ձէնջ : Եւ 'ի վաղիւ անդր յաւուրն առաջնում
հանցէ զայն քահանայն : * եւ արասցէ յաւուրն յորում 12
մատուցանիցէ զորայն, ոչխար անարատ տարեւոր յող-
ջակէզ տն : * եւ զզոհն իւր երկուս տասանորդս նաշհւոյ 13
զանգելոյ իւղով, զո՛հ տն 'ի հոտ անուշից տն . եւ նուէր
նր չորրորդ մասն զորակի գինւոյ . * եւ պա՛ն մի : Եւ 14
զամ մուրկ փխրեալ մի ուտիցէք մինչեւ յաւուրն յորում
մատուցանիցէք պատարագ տն այ ձերոյ . օրէն յաւի-
տենական յազգս ձեր . յամ բնակութե ձերում : * Եւ 15
համարեսջիք ձեզ 'ի վաղուէ շաբաթուն յօրէ յորմէ մա-
տուցանիցէք զորայ ուխտին, եւթն եւթներորդս բո-
վանդակ Թուիցես * մինչեւ ցվաղիւն յետին եւթներոր- 16
Դ . դին Թուիցէք . Յիսուն օր, եւ մատուցանիցէք զոհ նոր
տն : * 'ի բնակութե ձերմէ մատուցանիցէք պանս նը- 17
ւիրի . երկուս պանս յերկուց տասանորդաց լինիցի
պա՛ն մի . խմորեալք եփեսցին յառաջնոց արդեանց քոց
տն : * Եւ մատուցանիցէք ընդ հացին եւթն որոջ ա- 18
նարա՛տ տարեւորս, եւ զուարակ մի յանդէոց, եւ խոյս եր-
կուս անարատս : եւ եղիցին յողջակէզ տն . եւ զոհք նոցա
եւ նուէրք նց՝ զո՛հ 'ի հոտ անուշից տն : * Եւ առնիցէք 19
նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց, եւ երկուս գառինս տա-
րեւորս 'ի զոհ խաղաղականաց * ընդ պանից առաջնոց 20
արմտեացն : Եւ նուիրեսցէ զայն քահանայն նուէր ընդ
պանից առաջնոց արմտեացն յանդիման տն . հանդերձ
երկո՛ւ գառամբքն սրբեսցին տն . քահանային որ մա-
տուցանիցէ զայն՝ եղիցին : * Եւ կոչեսջիք զօրն զայն 21
անուանեալ եւ կոչեցեալ օր այ, սո՛ւրբ եղիցի ձեզ : զամ
գործ սպասաւորութե մի գործիցէք 'ի նմա . օրէն յա-
ւիտենական եղիցի յազգս ձեր յամ բնակութե ձերում :
* Եւ յորժամ հնձիցէք զհունձս երկրի ձերոյ . մի առ- 22
հասարակ զնշխար հնձոց անդին քոյ 'ի հնձել քում ամ-
փոփեսցես . եւ զանկեալն 'ի հնձոյն քոց մի ժողովեսցես .
այլ աղքատին եւ պանդխտին քում Թողուցուս զայն .
զի ես եմ տր ած ձեր : * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ 23
եւ ասէ . * խօսեա՛ց ընդ որդիսն Իէլի՝ եւ ասասցես : յամ- 24
սեան եւթներորդի՝ որ օր մի իցէ ամսոյն, եղիցի ձեզ

25 հանգիստ . Յիշատա՛կ փողոց՝ կոչեցեալ սբ տն : * զամ
գործ սպասաւորութե մի գործիցէք, եւ մատուցանի-
26 ցէք ողջակէզ տն : * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ :
27 * 'Ի տասներորդում աւուր՝ ամսոյն եւթներորդի, որ
օրն Քաւութե է, կոչեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ . եւ խո- Դ .
նարհեցուսջիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեան
28 յերեկորեայ . եւ մատուսջիք ողջակէզս տն : * Զամ
գործ մի գործիցէք յաւուրն յայնմիկ, զի օր՝ քաւու-
Թե է նա ձեզ . քաւե՛լ վն ձեր առաջի տն այ ձերոյ :
29 * Ամ անձն որ ոչ խոնարհեսցի յաւուրն յայնմիկ, սա-
30 տակեսցի 'ի ժողովրդենէ իւրմէ : * եւ ամ անձն որ գոր-
ծիցէ գործ յաւուր յայնմիկ, կորիցէ անձն այն 'ի ժո-
31 ղովրդենէ իւրմէ : * զամ գործ՝ մի գործիցէք : օրէ՛ն
յաւիտենական եղիցի յազգս ձեր, յամ բնակութե ձե-
32 րում : * Շաբա՛թ շաբաթուց եղիցի ձեզ . եւ խոնարհե-
ցուսջիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեանն յե-
րեկորեայ մինչեւ ցերեկոյն . շաբաթացուսջիք զշաբաթս
33 ձեր : * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ . * խօսեա՛ց
34 ընդ որդիսդ Իէլի՝ եւ ասասցես . 'ի հնգետասաներորդի
աւուր ամսեանն եւթներորդի տօն Տաղաւարահարաց Ե .
35 զեւթն օր տն : * եւ օրն առաջին կոչեցեալ սուրբ . զամ
36 գործ սպասաւորութե մի գործիցէք : * Զեւթն օր
մատուցանիջիք ողջակէզս տն . եւ օրն եւթներորդ կո-
չեցեալ, սուրբ եղիցի ձեզ, եւ մատուցանիցէք ողջակէզ
տն . քանզի ե՛լք են . զամ գործ սպասաւորութե մի գոր-
37 ծիցէք : * Ա՛յս են տօնք տն՝ զորս կոչիցէք կոչեցեալ
սուրբս, առ 'ի մատուցանելոյ ընծայս տն, զողջակէզս
38 եւ զզոհս իւրեանց, եւ նուէրս օրըստօրէ * առանց շա-
բաթուց տն . եւ առանց ընծայից ձերոց, եւ առանց ամ
ուխտից ձերոց, եւ առանց կամայականաց ձերոց՝ զոր
39 տայցէք տն : * Եւ 'ի հնգետասաներորդում աւուր ամ-
սոյն եւթներորդի՝ յորժամ բովանդակիցէք զարդիւնս
երկրին, տօնեսջիք տն զեւթն օր : յաւուրն առաջնում
40 հանգիստ, եւ յաւուրն եւթներորդի հանգիստ : * Եւ
առնուցուք ձեզ յաւուրն առաջնում պտուղ զգեղե-
ցիկ ծառոց, եւ կողե՛րս յարմաւենեաց, եւ ոստս 'ի տե-
րեւախիտ ծառոց եւ յուռեաց, եւ զոստս հացնեաց 'ի ձո-
41 րոց . ուրա՛խ լինել առաջի տն զեւթն օր : * Եւ տօնես-
ջիք զնա տօն տն զեւթն օր տարւոյն . օրէ՛ն յաւիտե-
նական յազգս ձեր, յամսեանն եւթներորդի տօնեսջիք
42 զնա : * 'Ի տաղաւա՛րս բնակեսջիք զեւթն օր . ամ բը-
43 նակքն Իէլի բնակեսցեն 'ի տաղաւարս : * զի գիտասցեն
ամենայն ազգք ձեր, Թէ 'ի տաղաւարս բնակեցուցի
զորդիսդ Իէլի 'ի հանե՛լ ինձ զնոսա յերկրէն եգիպտա-
44 ցւոց . Ե՛ս եմ տր ած ձեր : * Եւ պատմեաց մովսէս
զտօնս տն որդւոցն Իէլի :

ԳԼ. ԻԴ.

1 Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ : * Պատուիրեա՛ ՃԻ
2 որդւոցն իսրայէլի . եւ առցեն քեզ եւղ ձիթենա- Ե
եաց սուրբ խակակուԹ 'ի լոյս . եւ այրեսցի ճրա՛գ հա-
3 նապազորդ * արտաքոյ վարագուրին 'ի խորանին վկա-
յութե . եւ լուցցէ զայն ահարոն եւ որդիքն նր, յերեկորեայ
մինչեւ ցառաւօտ առաջի տն անպակաս . օրէ՛ն յաւիտե-
4 նական յազգս ձեր : * 'Ի վերայ աշտանակին սրբոյ այ-
րեցէ՛ք զճրագունսն առաջի տն մինչեւ ցառաւօտ :
5 * Եւ առնուցուք նաշի՛հ, եւ առնիցէք զայն՝ երկոտա- ՃԻ
սա՛ն պան . յերկո՛ւց տասանորդաց լինիցի պա՛ն մի : Զ
* Եւ

Գլ . իգ . (2) Ոմանք . Տօն տն . եւ ոմանք . Տօնք տն զոր . . իմ տօնք : (3) Ոսկան 'ի լուս՟ . Յամ բնակութե ձերում : (8) Յօրինակին պակասէր . Ողջակէզս տն զեւթն օր . եւ օրն : (10) Այլք . Եւ ասասցես ցնս . յորժամ . . . տաց ձեզ . եւ հնձիցէք զհունձ՟ : (11) Այլք . Անդր աւուրն առաջնոյ : (13) Այլք . 'Ի նաշհոյ զանգելոյ իւ՟ : (14) Այլք . Մինչեւ յօրն յորում : (16) Բազումք . Եւ մատուցէք զոհ նոր : (17) Այլք . Արդեանց տն : (20) Այլք . Մատուցանիցէ զնս, եղ՟ : (21) Այլք . Անուանեալ կոչեցեալ սբ եղիցի ձեզ : (22) Այլք . Անդոյն քոյ . . եւ զանկեալն հնձոցն քոց մի ժողովիցես . . . եւ պանդխտին Թողուցուս : (27) Այլք . Յիններրդ օրէն յերեկորեայ : (32) Այլք . Յիններորդ, կամ յիններորդէ ամսեանն յերեկորեայն : (34) Ոսկան . Տաղաւարահարացն է : (39) Այլք . Տօնեսջիք զեւթն օր . . . եւ յաւուրն ութերորդի հանգիստ : (40) Յօրինակին . Հացնեաց ձերոց, ուր՟ : (40) Յօրինակին պակասէր . Տն զեւթն օր : (42) Յօրինակին կրկնի . Բնակքն Իէլի : Որ ոմանք ունին միայն, բնակիչքն Իէլի :

Գլ . իդ . (2) Այլք . Ձէթ 'ի ձիթենեաց . . զի այրեսցի :

* Եւ դնիցեք զն̃ս երկուս նուէրս. վեց պան զմի նուէր 6
'ի վ̃ր սեղանոյն մաքրոյ առաջի տ̃ն ։ * Եւ դիցես 'ի վ̃ր 7
նուիրին կնդրուկ սբ̃՝ եւ աղ. եւ եղիցին 'ի հաց յիշատա-
կի զառաջաւոր տ̃ն ։ * Յաւուրն շաբաթուց դնիցեք ա- 8
ռաջի տ̃ն, հանապազորդ յորդւոցն Ի̃լի ուխտ յաւիտե-
նական ։ * Եւ եղիցի Ահարոնի եւ որդւոցն նր̃, եւ կերի- 9
ցեն զայն 'ի սուրբ տեղւոջ. զի սրբութի̃ սրբութե̃ց է
այն նմա 'ի զոհաւորացն տ̃ն՝ օրէն յաւիտենական ։

ԾԻԵ * Եւ ել որդի կնոջ Ի̃եղացւոյ, եւ նա էր որդի առն ե- 10
գիպտացւոյ 'ի մէջ որդւոցն Ի̃լի, եւ կռուեցան 'ի բա-
նակին ։ Որ յԻ̃եղացւոյ անտի էր. եւ այր մի Ի̃եղացի,
* եւ անուանեալ կնոջն Ի̃եղացւոյ զանունն՝ եւ անէծ ։ եւ 11
ածին զնա առ մովսէս. եւ անուն մօր նորա սաղամիթ՝
դուստր դաբրեայ, յազգէ դանայ ։ * Եւ արկին զնա 'ի 12
պահ, դատել հրամանաւ տ̃ն ։ * Եւ խօսեցաւ տ̃ր ընդ 13
մովսիսի՝ եւ ասէ. * հանէք զայրն որ անէծն՝ արտաքոյ 14
բանակին. եւ դիցեն որք լուանն՝ զձեռս իւրեանց 'ի վ̃ր
գլխոյ նորա, եւ քարկոծեսցեն զնա ա̃մ ժողովուրդն ։
* Եւ ընդ որդիսն Ի̃լի խօսեսցիս եւ ասասցես ցնոսա. 15
Այր ոք այր՝ որ անիծանիցէ զա̃ծ, մեղս ընկալցի. * զի 16
անուանեալ զանուն տ̃ն՝ մահու մեռցի. քարընկէցու-
թբ̃ քարկոծ արասցեն զնա ամենայն ժողովուրդն. ե-
թէ պանդուխտ իցէ՝ եւ եթէ բնակ, յանուանել նր̃ զա-
նուն տ̃ն, սատակեսցի ։

ԾԻԸ * Եւ մարդ ոք՝ որ հարկանիցէ զա̃մ անձն մարդոյ՝ եւ 17
մեռանիցի, մահու մեռանիցի եւ նա ։

ԾԻԹ * Եւ որ հարկանէ զանասուն, անձն ընդ անձին տու- 18
ժեսցի ։

ԾԼ * Եւ եթէ խեղեսցէ ոք զընկեր իւր. ոպ̃ արարն՝ նոյնպէս 19
արասցի նմա ։ * Բեկումն ընդ բեկման, ակն ընդ ա- 20
կան, ատամն ընդ ատաման. ոպ̃ առնիցէ ոք զխեղութն̃՝
նոյնպէս հատուսցի նմա ։ * Եւ որ հարկանէ զմարդ՝ եւ 21
մեռանիցի, մահու մեռանիցի եւ նա ։ * Իրաւունք՝ մի եւ 22
նոյն կացցեն, եկին, եւ բնակին. զի ես եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր ։
* Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն Ի̃լի, եւ հանին 23
զայրն որ անէծն՝ արտաքոյ բանակին. եւ քարկոծ արա-
րին զնա ա̃մ ժողովուրդն քարամբք. եւ որդիքն Ի̃լի ա-
րարին՝ ոպ̃ պատուիրեաց տ̃ր մովսիսի ։

ԳԼ. ԻԵ.

ԾԼԱ Խօսեցաւ տ̃ր ընդ մովսիսի՝ 'ի լերինն սինայ՝ եւ ասէ ։ 1
* խօսեաց ընդ որդիսն Ի̃լի՝ եւ ասասցես ցն̃ս ։ Եթէ 2
մտանիցէք յերկիրն զոր ես տաց ձեզ, եւ հանգչիցի եր-
կիրն զոր տաց ձեզ. զի շաբաթ տ̃ն է ։ * զվեց ամ վա- 3
րեսցես զանդ քո, եւ զվեց ամ յատցես զայգի քո, եւ
ժողովեսցես զպտուղ նորա. * Յամին եւթներորդի շա- 4
բաթ հանգիստ եղիցի երկրին. զի շաբաթ տ̃ն է. զանդ
քո ոչ վարեսցես, եւ զայգի քո ոչ յատցես. * եւ զինք- 5
նեակն անդոյ քոյ որ դայցէ՝ ոչ հնձեսցես, եւ զխաղող
սրբութե̃ն քոյ ոչ կթեսցես. զի ամ հանգստեան է այն
երկրին ։ * Եւ եղիցի շաբաթ երկրին ձերոյ, կերա- 6
կուր՝ ձեզ, եւ ծառային քում, եւ աղախնոյ քում, եւ
վարձկանին քում, եւ պանդխտին յեկելոյ 'ի քեզ. * եւ 7
անասնոյ քում, եւ գազանաց որ իցեն յերկրին քում.
եղիցի ա̃մ բերն նորա՝ 'ի կերակուր ։

ԾԼԲ * Եւ թուեսցես դու քեզ եւթն հանգիստ ամաց, եւ 8
եւթն ամ եւթնեկին. եւ եղիցին եւթն եւթներորդքն
ամաց՝ քառասուն եւ ինն ամ ։ * Եւ ազդ առնիցէք բար- 9
բառով փողոյ յա̃մ երկրին ձերում, յամսեանն եւթն-
երորդի՝ որ օր տասն իցէ ամսոյն. յաւուրն քաւութե̃ն
ազդ արասջիք փողով ընդ ամենայն երկիրն ձեր ։ * Եւ 10
սրբեսջիք զամն յիսներորդ տարւոյն, եւ քարոզեսջիք
թողութի̃ 'ի վերայ երկրին՝ ամենայն բնակչաց նր̃. զի
տարի թողութե̃՝ եղիցի ձեզ այն ազդեցութե̃ ։ Եւ դարձ-
ցի իւրաքանչիւրոք 'ի ստացուածս իւր, եւ իւրաքան-
11 չիւրոք յազգ իւր երթիցէ. * զի թողութե̃ն ազդեցու-
թե̃ն է այն ։ Ամ̃ յիսներորդ՝ եղիցի ձեզ տարեկան. մի
սերմանիցէք, եւ մի հնձիցէք զինքնեակս նր̃՝ որ ելանի-
12 ցեն. եւ մի կթիցէք զսրբեցեալս նր̃. * զի թողութե̃ն
ազատութե̃ն է, սուրբ լինիցի ձեզ. 'ի դաշտաց կերի-
13 ջիք զարմտիսն նր̃ ։ * Յամին ազդեցութե̃ թողութե̃ նր̃՝
14 դարձցի իւրաքանչիւրոք 'ի ստացուած իւր ։ * Ապա
թէ վաճառեսցէ ոք վաճառ ընկերի իւրում, եւ ստա-
15 ցի յընկերէ իւրմէ, մի նեղեսցէ այր զընկեր իւր. * Ըստ
թուոյ ամացն յետ ազդեցութե̃ն. ստասցի յընկերէ իւր-
16 մէ ըս̃ թուոյ ամաց արմտեացն վաճառեսցի քեզ. * ըստ
յաճախելոյ արմտեացն յաճախեսցէ զստացուածս իւր.
եւ ըս̃ պակասելոյ ամացն պակասեցուսցէ զստացուածս
իւր. զի ըստ թուոյ արդեանցն վաճառեսցէ զնա քեզ ։
17 * մի նեղեսցէ այր զընկեր իւր ։ Եւ երկնչիցիս 'ի տ̃նէ
18 ա̃յ քումմէ. ես եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր ։ * Եւ արասջիք զա̃մ
իրաւունս իմ, եւ զա̃մ դատաստանս իմ. եւ պահեսջիք եւ
19 արասջիք զն̃ս. եւ բնակեսջիք յերկրին յուսով ։ * եւ տա-
ցէ երկիրն զբերս իւր, եւ կերիջիք ցյագ. եւ բնակես-
20 ջիք 'ի նմա վստահութբ̃ ։ * Ապա թէ ասիցէք՝ զինչ կե-
րիցուք յամին եւթներորդի յայնմիկ, եթէ ոչ սերմա-
21 նիցեմք՝ եւ ոչ ժողովիցեմք զարմտիս մեր ։ * Առաքեցից
զօրհնութիւն իմ 'ի ձեզ յամին վեցերորդի. եւ արասցէ
22 զարդիւնս իւր երից ամաց. * եւ սերմանեսջիք յամին
ութերորդի. եւ կերիջիք զհին արդեանցն մինչեւ ցամն
իններորդ. մինչեւ դայցեն արմտիք նր̃, կերիջիք հին 'ի
23 հնոյ ։ * Եւ երկիրն ոչ վաճառեսցի 'ի հաստատութի̃.
զի իմ է երկիրն. քանզի պանդուխտք եւ նժդեհք էք դուք
24 առաջի իմ ։ * եւ ըստ ա̃մ երկրին կալուածոյ ձերոյ՝
25 փրկանս տասջիք երկրին ։ * Եւ եթէ աղքատասցի եղ-
բայր քո որ ընդ քեզ իցէ, եւ վաճառեսցէ 'ի կալուա-
ծոց իւրոց. եւ եկեսցէ մերձաւորիչն՝ որ մերձաւոր իցէ
26 նորա, եւ փրկեսցէ զվաճառ եղբօր իւրոյ ։ * Ապա թէ
չիցէ ուրուք մերձաւորիչ, եւ ձեռնհաս իցէ. եւ գտա-
27 նիցի նմա բաւական փրկանացն իւրոց. * եւ համարիցի
զամս վաճառին իւրոյ, եւ հատուսցէ կարողն առնն ո-
րում վաճառեաց նմա, եւ դարձցի 'ի կալուածս իւր ։
28 * Ապա թէ ոչ գտցի 'ի ձեռին նորա բաւականն՝ առ 'ի
հատուցանելոյ նմա. եղիցի վաճառ նր̃ այնմ որ ստա-
ցաւն զնա մինչեւ յամն թողութե̃ ։ եւ ելցէ յամին թո-
ղութե̃, եւ դարձցի անդրէն 'ի կալուածս իւր ։
29 * Եւ եթէ վաճառեսցէ ոք տուն բնակութե̃ 'ի պարս- ԾԼԳ
պաւոր քաղաքի. եղիցին փրկանք նր̃ մինչեւ 'ի կատարել
տարւոյն աւուրցն վաճառի նորա. օրաթուի լինիցին
30 փրկանքն նր̃ ։ * Ապա թէ ոչ փրկիցի՝ մինչեւ լնուցու-
նր̃ տարին ողջոյն, հաստատեսցի տունն որ իցէ 'ի պարս-
պաւոր քաղաքի հաստատութբ̃ ստացողին իւրոյ յազգս
31 իւր. եւ ելցէ 'ի թողութե̃ն ։ * Իսկ տունք, որ յաւանս ի-
ցեն, որոց պարիսպ ոչ իցէ շուրջանակի, ընդ անդս
երկրի համարեսցին, եւ հանապազ ընդ փրկանօք լիցին.
32 եւ 'ի թողութե̃ն ելցեն ։ * Եւ 'ի քաղաքս ղեւտացւոց տունք,
որ 'ի քաղաքս կալուածոց նց̃ իցեն, ընդ փրկանօք լի-
33 նիցին հանապազ որ 'ի մէջ ղեւտացւոցն իցէ ։ * Եւ որոք
փրկեսցէ 'ի ղեւտացւոց անտի, ելցէ վաճառ տանց քաղա-
քաց կալուածոցն նց̃ 'ի թողութե̃ն. զի տունք քաղա-
քացն ղեւտացւոցն կալուածք նց̃ են այն 'ի մէջ որդւոցն
34 Ի̃լի ։ * Եւ ագարակք զատուցեալք 'ի քաղաքս նց̃՝ մի
վաճառեսցին. զի կալուած յաւիտենական է այն նց̃ ։
35 * Եւ եթէ աղքատանայցէ եղբայր քո եւ տկարանայցէ ԾԼԴ
ձեռօք՝ առ քեզ, պատսպարեսցես զնա, իբրեւ զեկն եւ
զպան-

---

(7) Ոմանք. Կնդրուկ սբ̃ ։ (8) Այլք. Յօրն շաբաթուց դնել" ։ (11) Այլք. Զանունն անէծ. եւ ածին ։ (12) Այլք. յաւելուած. Դատել ըստ հրամա" ։ (14) Այլք. Հանէք զայն որ անէծն ։ (17) Այլք. Եւ մարդ որ հարկանիցէ ։ (19) Այլք. Եթէ խեղեսցէ ոք ։ (21) Այլք. Հարկանիցէ զմարդ . . . մահու մեռցի եւ նա ։ ԳԼ. ԻԵ. (9) Բազումք. Յամսեանն եւթներորդում ։ (12) Այլք. Զի թողութե̃ ազդեցութե̃ է սբ̃ լիցի ձեզ ։ (16) 'Ի լուս". Ըստ յաճախելոյ ամացն. համաձայն այլոց 'ի բնաբ" ։ (16) 'Ի լուս". Պակասելոյ արմտեացն պակաս" ։ (16) Այլք. Վաճառեսցէ նա քեզ ։ (30) 'Ի լուս". Եւ մի ելցէ 'ի թողութե̃ն ։ (31) Այլք. Ոչ գուցէ շուրջանակի . . Է փրկանօք լինիցին ։

զպանդուխտն. և կեցցէ եղբայրն քո՝ որ ընդ քեզն իցէ:
* Մի առնուցուս 'ի նմանէ վաշխ և տոկոսիս. և երկնչի- 36
ցիս 'ի տե̅է ա̅յ քումմէ, զի ես եմ տր̅, և կեցցէ եղբայր քո
ընդ քեզ: * զարծաթ քո մի տացես նմա ընդ տոկոսեօք, 37
և զկերակուր քո մի տացես նմա ը̅ շահաւետ: * Ես 38
եմ տր̅ ա̅ծ ձեր, որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց,
տալ ձեզ զերկիրն քանանացւոց, առ 'ի լինելոյ ձեր ա̅ծ:
ԾԼ * Եւ եթէ անանկասցի եղբայր քո որ ը̅ քեզ՝ և վաճա- 39
Ե ռեսցի քեզ, մի ծառայեսցէ քեզ զծառայութի ստրկի,
* իբրև զվարձկան: իբրև զպանդուխտ եղիցի քեզ. մին- 40
չև յամն թողութեան գործեսցէ առ քեզ: * Եւ ելցէ 'ի 41
թողութեան ինքն և որդիք իւր ընդ իւր, և դարձցի յազգ
իւր, և 'ի հայրենիս կալուածս իւր երթիցէ: * Զի ծա- 42
ռայք իմ են ն̅ք զորս և հանի յերկրէն եգիպտացւոց.
մի վաճառեսցին 'ի վաճառ ստրկի. * և մի տառապե- 43
ցուսցես զնա ընդ աշխատութի̅. և երկնչիցիս 'ի տե̅է ա̅յ
քումմէ: * Եւ ծառայ՝ կամ աղախին որչափ և լինիցին 44
քեզ յազգացն որ շուրջ զքեւն իցեն, 'ի նոցանէ ստաս-
ջիք. * և յորդւոց պանդխտացն՝ որ 'ի միջի ձերում իցեն, 45
'ի նոցանէ ստասջիք, և յազգականաց ն̅ց որչափ ինչ
լինիցին յերկրին ձերում՝ եղիցին ձեզ 'ի կալուածս.
* և բաժանեսջիք զն̅ս որդւոց ձերոց յետ ձեր, և եղի- 46
ցին ձեզ ստացուածք յաւիտեան: Բայց յեղբարց ձերոց
յորդւոցն Իէ̅լի՝ իւրաքանչիւրոք զեղբայր իւր մի տա-
ռապեցուցանիցէք աշխատութի̅: * Եւ եթէ բաւական 47
իցէ ձեռն եկին և պանդխտին որ առ քեզ իցէ. և չքա-
ւորեալ եղբայր քո վաճառեսցի եկին կամ պանդխտ-
ին որ առ քեզ իցէ՝ անդէն ծնելոյ պանդխտին: * Յետ 48
վաճառելոյն ն̅ր փրկանք լինիցին նմա: մի ոք՝ որ և իցէ
յեղբարց իւրոց՝ փրկեսցէ զնա: * եղբայր հօր՝ կամ 49
որդի հօրեղբօր փրկեսցէ զնա. կամ ոք յընտանեաց
մարմնոյ իւրոյ 'ի ցեղէ իւրմէ փրկեսցէ զնա: Ապա թէ
իւր իսկ զձեռամբ իցէ՝ ինքնին փրկեսցէ զանձն. * և 50
համարեսցի ընդ ստացողին իւրոյ, յամէ անտի յորմէ
վաճառեցաւ նա մինչև ցամն թողութեան. և եղիցի ար-
ծաթ գնոց ն̅ր իբրև վարձկանի. ամ յամէ որչափ իցէ
ընդ նմա: * Եւ եթէ աւելի ևս քան զայն ամս կայցէ, 51
տացէ զփրկանս իւր յարծաթոյ ստացուածոյն իւրոյ:
* Եւ եթէ սակաւ ինչ կայցէ յամացանն մինչև ցամն 52
թողութեան. համարեսցի իւր ըստ ամացն իւրոց, և տա-
ցէ զփրկանս իւր * իբրև զվարձկան ամ յամէ, որչափ 53
և իցէ ընդ նմա. և մի տառապեցուսցես զնա աշ-
խատութի̅ առաջի քո: * Ապա թէ ոչ փրկեսցէ զնա ը̅ 54
այսմ օրինակի, ելցէ յամին թողութեան, ինքն և որդիք
իւր ընդ նմա: * զի իմ են որդիքն Իէ̅լի ստրուկք. ծա- 55
ռայք իմ են, զորս հանի յերկրէն եգիպտացւոց:

ԳԼ. ԻԶ.

Ես եմ տր̅ ա̅ծ ձեր: 1
ԾԼ Մի առնիցէք ձեզ ձեռագործս կամ դրօշեալս. և
Զ մի կանգնիցէք ձեզ արձանս. և մի քարկոթող դնիցէք յեր-
կրի ձերում երկիր պագանել նմա. Ես եմ տր̅ ա̅ծ ձեր:
ԾԼ * Զշաբաթս իմ պահեսջիք, և 'ի սրբութեանց իմոց երկն- 2
Է չիջիք. զի ես եմ տր̅: * Եթէ ըստ հրամանաց իմոց 3
գնայցէք, և զպատուիրանս իմ պահիցէք, և առնիցէք
զնոսա՝ Տաց ձեզ անձրև 'ի ժամանակի իւրում. * և եր- 4
կիրն տացէ զարմտիս իւր. և ծառք դաշտաց տացեն
զպտուղս իւրեանց: * Եւ հասցէ ձեր կալք 'ի կութս, 5
և կութք 'ի սերմանս հասանիցեն ձեր. և կերիջիք զհաց
ձեր ցյագ, և բնակեսջիք անհոգութի̅ յերկրին ձերում:
6 * Եւ տաց խաղաղութի յերկրին ձերում. և պատերազմ
մի անցցէ ընդ երկիր ձեր. և ննջիցէք, և ոչ ոք իցէ
որ զարհուրեցուցանիցէ զձեզ. և կորուսից զգազանս
7 չարս յերկրէ ձերմէ. * և հալածեսջիք զթշնամիս ձեր,
8 և անկանիցին առաջի ձեր սպանմամբ: * Եւ հալածես-
ցեն 'ի ձէնջ հինգք զհարիւրս. և հարիւրք 'ի ձէնջ հա-
լածեսցեն զբեւրս, և անկանիցին թշնամիք ձեր առաջի
9 ձեր սրով: * Եւ հայեցայց 'ի ձեզ. և աճեցուցից զձեզ,
և բազմացուցից զձեզ. և հաստատեցից զուխտ իմ 'ի
10 ձեզ: * և կերիջիք զհին՝ և զհնոյ հին. և զհինն յերեսաց
11 նորոյն հանիջիք 'ի բաց: * Եւ հաստատեցից զուխտ իմ
12 'ի ձեզ. և ոչ գարշեսցի անձն իմ 'ի ձէնջ: * և գնացից
'ի ձեզ, և եղէց ձեր ա̅ծ. և դուք եղիջիք ինձ 'ի ժողո-
13 վուրդ: * Ես եմ տր̅ ա̅ծ ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն
եգիպտացւոց, մինչ էիք դուք ծառայք. և խզեցի ըզ-
կապանս լծոյն ձերոյ, և ածի զձեզ համարձակութի̅:
14 * Ապա թէ ոչ լսիցէք ինձ, և ոչ առնիցէք զա̅մ հրամանս
15 իմ զայսոսիկ, * այլ հեստիցէք սոցա. և յիրաւանց իմոց
տաղտկանայցեն անձինք ձեր, առ 'ի չառնելոյ ձեզ զա̅մ
16 զպատուիրանս իմ, և ցրելոյ զուխտն իմ: * Արարից
նոյնպէս և ես ձեզ. հաստատեցից 'ի վ̅ր ձեր տագնա-
պաւ տարակուսանս, զքոս և զդալուկն. որ սպեցու-
ցանիցեն զաչս ձեր, և հալեցէք յանձինս ձեր. և սերմա-
նիջիք 'ի սնոտիս զսերմանիս ձեր. և զայն հակառակորդք
17 ձեր կերիցեն: * Հաստատեցից զերեսս իմ 'ի ձեզ. և
անկանիջիք առաջի թշնամեաց ձերոց. և հալածեսցեն
զձեզ ատելիք ձեր. և լինիջիք փախստեայք առանց ու-
18 րուք հալածելոյ զձեզ: * Եւ եթէ տակաւին ոչ լսիցէք
ինձ՝ յաւելից խրատել զձեզ եւթնպատիկ 'ի վ̅ր մեղացն
19 ձերոց: * և խորտակեցից զհպարտութի ամբարտաւա-
նութեանց ձերոց. և արարից ձեզ զերկինս երկաթի, և զեր-
20 կիր ձեր իբրև պղնձի: * և եղիցի ընդունայն զօրութիւ
ձեր. և մի տացէ երկիր ձեր զսերմանիս իւր, և մի ծառ
21 վայրաց տացէ զպտուղ իւր: * Եւ եթէ տակաւին գնայ-
ցէք դուք խոտորնակս, և ոչ կամիցիք լսել ինձ. յաւելից
ձեզ հարուածս եւթնպատիկ ըստ անօրէնութեան ձերում:
22 * և առաքեցից 'ի վ̅ր ձեր գազանս չարս երկրի, և կերի-
ցեն զձեզ, և սատակեսցեն զանասունս ձեր: և նուա-
զունս արարից զձեզ. և կուրասցին ճանապարհք ձեր:
23 * Ապա թէ այնու ևս ոչ խրատիցիք. այլ տակաւին խո-
24 տորնակս գնայցէք ընդ իս. * գնացից և ես ը̅ ձեզ բար-
կութի̅ խոտորնակս. և հարից զձեզ եւթնպատիկ փոխա-
25 նակ մեղաց ձերոց: * և սատակեցից զձեզ սրով, խնդրել
զվրէժ ուխտին: և թէ ամփոփեսջիք 'ի քաղաքս ձեր, ա-
ռաքեցից մահ 'ի ձեզ. և մատնեսջիք 'ի ձեռս թշնամեաց:
26 * 'Ի նեղել զձեզ առճկաւ հացի, եփեսցեն տասն կին
զհացն ձեր 'ի միում թոնրի, և տացեն զհացն ձեր կշռով.
27 և կերիջիք և մի յագիջիք: * Եւ եթէ այնու ոչ ևս լուի-
28 ցէք ինձ. այլ գնայցէք ընդ իս խոտորնակս. * և ես գը-
նացից ընդ ձեզ բարկութի̅ խոտորնակս: Եւ խրատե-
29 ցից զձեզ եւթնպատիկ ըստ մեղաց ձերոց. * և կերիջիք
30 զմարմինս ուստերաց և դստերաց ձերոց, * և կործա-
նեցից զարձանս ձեր. և աւերեցից զփայտեղէն ձեռա-
գործս ձեր. և արկից զդիս ձեր զդիակամբք կռոց ձե-
31 րոց. և գարշեսցի անձն իմ 'ի ձէնջ: * Եւ արարից ըզ-
քաղաքս ձեր աւերակս, և թափուր արարից զսրբու-
32 թիւս ձեր. և ոչ հոտոտեցայց 'ի հոտ զոհից ձերոց: * և
աւերեցից զերկիրն ձեր. և զարմասցին ընդ նա թշնա-
33 միքն ձեր, որ բնակեալ իցեն 'ի նմա: * Եւ ցրեցից ըզ-
ձեզ

---

(39) Այլ. Տնանկեսցի եղբայր քո առ քեզ: (48) Ոս-
կան. Մի ոք որ երևեցի յեղ'': (50) Այլ. Յորում վա-
ճառեցաւ նմա մին'': (53) 'Ի լուս''. Աշխատութի̅ առա-
ջի տն̅. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'':
Գլ. ԻԶ. (5) Այլ. Եւ հասանիցեն ձեր կալք . . . հասա-
նիցեն և կերիջիք: (6) Այլ. Խաղաղութի̅ յերկրին ձեր . . .
մի անցցէ յերկիր ձեր: (7) Այլ. Եւ հալածեսջիք զթշ'':
(8) 'Ի լուս''. Հինգք՝ զռ: (9) Ոմանք. Զուխտ իմ ը̅ ձեզ:
(12) Ոմանք. Եւ եղէց ձեզ ա̅ծ . . . ինձ ժողովուրդ: (13) Այլ.
Եւ ես տր̅ ա̅ծ ձեր, որ հա'': (15) Այլ. Տաղտկասցեն
անձն'': (16) Ոմանք. Զբոս և զդալուկն: (16) Ոսկան. Հա-
լեցեք յանձն'' . և օրինակ մի. Հալեցէք զանձինս ձեր:
(16) Այլ. Եւ սերմանեսջիք 'ի սնոտ'': (19) Օրինակք
բանս՝ զերկինս երկա'' . նոր'' . նոյ: (20) Այլ. Երկիր ձեր
զսերմանիս ձեր: (27) Այլ. Այնու ևս ոչ լսիցէք ինձ:
(27) Օրինակն. Այլ գնայցէք ը̅ իս: (28) Ոմանք. Եւթն-
պատիկ վս̅ մեղաց: (29) Այլ. Ուստերաց ձերոց, և
զմարմինս դստերաց ձերոց կերիջիք: (33) Այլ. Եւ

ձեզ ընդ ազգս. և սատակեսցէ զձեզ սուրն եկեալ 'ի
վր. և եղիցի երկիրն ձեր աւերակ, և քաղաքքն ձեր
թափուրք : * Յայնժամ հաճեսցի երկիրն ընդ շաբաթս 34
իւր զամ աւուրս աւերածոյն իւրոյ. * և դուք եղիջիք 35
յերկրին թշնամեաց ձերոց յերկիր օտար : Յայնժամ
շաբաթասցի երկիրն ձեր, և հաճեսցի ը շաբաթս իւր
զամ աւուրս աւերածոյն իւրոյ. և շաբաթասցի զշա-
բաթսն զոր ոչ շաբաթացաւ 'ի շաբաթս ձեր, 'ի ժամա-
նակի յորում բնակէիքն 'ի նմա : * Եւ 'ի վր մնացելոցն 36
'ի ձէնջ ածից դողումն 'ի սիրտս նց յերկրին թշնամեաց
իւրեանց. և հալածեսցէ զնս ձայն տերևոյ խարխափե-
լոյ. և փախիցեն ոպ փախչիցին 'ի պատերազմէ. և ան-
կանիցին առանց ուրուք հալածելոյ : * Եւ թողցէ եղ- 37
բայր զեղբայր իւր իբրև 'ի պատերազմի՝ առանց ուրուք
զհետ մտանելոյ. և ոչ կարիցէք ընդդէմ դառնալ թշ-
նամեաց ձերոց : * և կորնչիցիք 'ի մէջ ազգաց. և կերի- 38
ցէ զձեզ երկիրն թշնամեաց ձերոց : * Եւ մնացեալքն 39
'ի ձէնջ սատակեսցին վս մեղաց իւրեանց յերկրի թշ-
նամեաց իւրեանց. և վս մեղաց հարց իւրեանց՝ որ ը
նոսա մաշեսցին : * Եւ խոստովան լիցին զմեղս իւրեանց 40
և զհարց իւրեանց, զի յանցեան, և արհամարհեցին զիս:
և զի գնացին առաջի իմ խոտորնակս. * և ես գնացից 41
ընդ նս բարկութ խոտորնակս, և կորուսից զնս յերկրի
թշնամեաց իւրեանց : յայնժամ ամաչեսցէ սիրտ նոցա
անթլփատ. և յայնժամ հաճեսցին ընդ մեղս իւրեանց :
* Եւ յիշեցից զուխտն յակոբայ, և զուխտն իսահակայ, 42
և զուխտն աբրահամու յիշեցից. և զերկիրն յիշեցից :
* և երկիրն լքցի 'ի նցէ : յայնժամ ընկալցի երկիրն զշա- 43
բաթս իւր, յաւերել նր 'ի նց. և նք ընկալցին զանօրէ-
նութիւն իւրեանց. փոխանակ զի զիրաւունս իմ արհամար-
հեցին, և 'ի հրամանաց իմոց տաղտկացաւ անձն նց: * Եւ 44
ես՝ մինչդեռ էին յերկրի թշնամեացն իւրեանց, ոչ արա-
րի զնս անտես. և ոչ տաղտկացայ նոքօք առ 'ի սատակե-
լոյ զնս՝ ցրել զուխտ իմ որ ընդ նս. զի ես եմ տր ած նց :
* Եւ յիշեցից զառաջին ուխտն նց, յորժամ հանի զնս 45
յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութե. առաջի
ամ ազգաց՝ լինել նց ած. զի ես եմ տր : Այս են իրա-
ւունք և հրամանք՝ և օրէնք, զոր ետ տր 'ի մէջ իւր՝ և 'ի
մէջ որդւոցն իէլի 'ի լերինն սինայ՝ 'ի ձեռն մովսիսի :

ԳԼ. ԻԷ.

ԾԼԸ Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * խօսեաց ընդ 1
որդիսն իէլի՝ և ասասցես ցնս : Որ ոք ուխտեսցէ 2
ուխտ, տալ զգինս անձին իւրոյ տն. * եղիցին գինք 3
արուի 'ի քսանամենից մինչև ցվաթսնամեանս. եղիցի
գինք նր յիսուն երկդրամեան արծաթոյ ըստ սրբութե
սկեղն : * և իգին՝ լիցին գինք՝ երեսուն երկդրամեան : 4
* Ապա թէ 'ի հնգամենից մինչև ցքսան ամն լինի- 5
ցին՝ գինք արուին՝ քսան երկդրամեան, և իգին՝ տասն
երկդրամեան : * Եւ յամսօրեից մինչև ցհնգամեանս՝ 6
եղիցի արուին՝ հինգ երկդրամեան արծաթոյ, և իգին՝
երեք երկդրամեանք արծաթոյ : * Ապա թէ 'ի վաթսնա- 7
մենից և 'ի վեր իցէ. եթէ արու իցէ, եղիցին գինք նր
հնգետասան երկդրամեան արծաթոյ. և իգին՝ տասն
երկդրամեան : * Ապա թէ աղքատ իցէ 'ի գնոցն. կաց- 8
ցէ առաջի քահանային, և հատցէ նմա քահանայն գին :
և որչափ ինչ 'ի կարի իցէ 'ի ձեռին ուխտաւորին՝ արկ-
ցէ նմա գինս քահանայն : * Եւ եթէ յանասնոց մատու- 9
ցանելեաց տն իցէ պատարագն. որչափ ինչ տայցէ 'ի նցէ
տն սուրբ լիցի : * և մի փոխանակեսցէ զլաւն ընդ յոռ- 10
ւոյն, և մի զյոռին ընդ լաւին : ապա թէ փոխանակե-
լով փոխանակեսցէ զայն անասուն ընդ անասնոյ, եղի-
11 ցի և այն փոխանակն սուրբ : * Ապա թէ յամ անաս-
նոց անսրբոց իցէ՝ յորոց ոչ մատչիցի պատարագ տն.
12 կացուսցէ զանասունն առաջի քահանային : * և արկցէ
նմա գինս քահանայն 'ի մէջ լաւին և յոռւոյն. և որպէս
13 զխարդ արկցէ նմա գինս քահանայն՝ այն կացցէ : * Իսկ
եթէ փրկելով փրկեսցէ զնա. և զհինգերորդ մասն գը-
14 նոյ նորա յաւելցէ 'ի նոյն : * Եւ մարդ ոք՝ որ սրբեսցէ
զտունն իւր սրբութի տն, արկցէ նմա գինս քահանայն
'ի մէջ լաւին և յոռւոյն. և որպէս զխարդ արկցէ նմա
15 գինս քահանայն, նոյն կացցէ : * Ապա թէ որ սրբեացն
զնա՝ փրկեսցէ զտունն իւր, յաւելցէ և զհինգերորդ
մասն արծաթոյ գնոց նր 'ի նոյն. և նմա իսկ եղիցի :
16 * Եւ եթէ յանդոյ կալուածոց իւրոց սրբեսցէ ոք ինչ
տն, եղիցին գինք նր ըստ սերման իւրում: քոռի միոջ
17 գետնոյ եղիցի յիսուն երկդրամեան արծաթոյ : * Եւ
եթէ յամէ թողութեն սրբեսցէ զանդն իւր. ըստ գնոցն
18 որչափ ինչ իցեն, կացցէ : * Ապա թէ յետ թողութեն
սրբեսցէ զանդն իւր. համարեսցի նմա քահանայն զար-
ծաթն յայլ ևս ամսն՝ մինչև ցտարին թողութե. և հատ-
ցէ փոքր ինչ 'ի գնոց անտի նորա :
19 * Ապա թէ փրկեսցէ զանդն որ սրբեացն զնա, յաւել- ԾԼ
ցէ զհինգերորդ մասն արծաթոյ 'ի գինս իւր. և նորա Թ
20 իսկ լիցի : * Ապա թէ ոչ փրկեսցէ զանդն իւր, և վա-
ճառեսցէ զանդն իւր այլում մարդոյ. մի ևս փրկես-
21 ցի. * այլ եղիցի անդն ելեալ՝ 'ի թողութեն սուրբ տն,
իբրև զերկիր մի զատուցեալ՝ քահանային եղիցի 'ի կա-
22 լուած : * Ապա թէ յանդոյ զոր գնեալ իցէ, և չիցէ
23 յիւրոց կալուածոց՝ սրբեսցէ տն, * համարեսցի ընդ
նմա քահանայն 'ի գնոցն մինչև ցտարին թողութե. և
24 տացէ զգինսն յաւուր յայնմիկ սրբութի տն : * Եւ յա-
մին թողութե դարձցի անդն՝ անդրէն առ այրն յորմէ
ստացեալ իցէ. որոյ իւր իսկ էր կալուած երկրին :
25 * Եւ ամ գինքն եղիցին ըստ սրբութե կշռոցն. քսան
26 դանգ լիցի երկդրամեանն : * Եւ ամ անդրանիկ որ
ծնանիցի 'ի խաշանց քոց՝ տն լիցի. և մի ոք փրկեսցէ
27 զայն. եթէ արջառ իցէ, և եթէ ոչխար՝ տն լիցի : * Եւ
եթէ 'ի չորքոտանեաց անսրբոց՝ փրկիցէ ը գնոց իւրոց.
զհինգերորդ մասն 'ի նոյն յաւելցէ՝ և նորին լիցի : ապա
28 թէ ոչ փրկեսցի՝ վաճառեսցի ըստ գնոց իւրոց : * Ամ
նուէր՝ զոր նուիրեսցէ ոք տն՝ յամէ որ ինչ իւր իցէ 'ի
մարդոյ մինչև յանասուն, և յանդոյ մինչև ցկալուածս
իւր, մի դարձցի անդրէն՝ և մի փրկեսցի : ամ նուէր՝
29 սր սրբութեց լիցի տն : * Ամենայն նուէր՝ որ նուիրիցի
'ի մարդկանէ, մի փրկեսցի, այլ մահու մեռանիցի :
30 * Ամենայն տասանորդ յերկրէ՝ 'ի սերմանեաց երկրին, ԾԽ
31 և 'ի պտղոց ծառոց՝ տն է 'ի սրբութի տն : * Եւ եթէ
փրկելով ոք փրկեսցէ զտասանորդ իւր, զհինգերորդ
32 մասն յաւելցէ 'ի նոյն, և նորին լիցի : * Եւ ամ տասա-
նորդ՝ արջառոյ և ոչխարի, և ամ տասանորդ որ մտա-
33 նիցէ ընդ թուով գաւազանի՝ սրբութի տն լիցի : * Մի
լիցի խառն ընդ բարին և ընդ յոռին. և մի փոխանա-
կեսցես զբարին ընդ յոռւոյ. ապա թէ փոխանակելով
փոխանակեսցես. և նա և փոխանակն իւր եղիցին սր՝
34 և մի փրկեսցին : * Այս են պատուիրանք՝ զոր պատուի-
րեաց տր մովսիսի առ որդիսն իէլի 'ի լերինն սինայի :

Կատարեցաւ Ղեւտական :

ցուեցից զձեզ : (35) Այլք. Երկիրն, և հաճեսցի . . . աւերածին իւրոյ : (36) Այլք. Ոպ որ փախչիցին : (37) Ոմանք. Ուրուք զհետ մտելոյ : (39) Այլք. Հարց նց . . մաշեսցին : (40) Այլք. Լինիցին զմեղս . . . և զի գնացին : (44) Այլք. Ոչ անտես արարի զնս :

Գլ. ԻԷ. (3) Այլք. Եղիցին գինք նր : (5) Այլք. Մինչև ցքսանամեանս : (6) Այլք. Եւ յամսօրէն կմ յամսօրէէն մինչև ցհնգամեանն : (10) Այլք. Եւ այն և փոխանակն սր : (15) Այլք. Յաւելցէ զհինգերրդ արծաթոյ գնոցն 'ի նոյն, և նմին : (20) Այլք. Զանդն այլում մրդյ . . և ոչ փըրկեսցէ : (26) Ոմանք. Եւ մի ոք սրբեսցէ զայն : (28) Այլք. Մինչև 'ի կալուածս : (32) Այլք. Գաւազանի 'ի սրբութի:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՈՑ

Որպէս որ նախ քան զԹուոս նախակարգեալ մատեանք յերեքն (՚ի Գործոյն) առաջին զանազանին, Ծննդոց, եւ Ելից, եւ Ղեւտականն, զոր ընթերցաք գոյից, եւ ելեալ իսկ յեգիպտոսէ, եւ զի քահանայից ՚ի փառսն զնեաց․ այսպէս եւ Թուոց յերեքն ընկալաւ զանուն։ Զի յետ կանգնելոյ խորանին, հրամայեաց ա̅ծ թուել զժողովուրդն ըստ ցեղից, ՚ի քսանամենից մինչեւ ցյիսնամեանս․ զոր եւ յետոյ յետեաց զի հասին կրոց երկրորդամենին, թերեւս զանց հրամայեալն՝ մինչ կատարէ։ Բայց ո՛չ ՚ի դերեւ՝ ելանէ այսու խոստումն առ Աբրահամ անթիւ լինել զաւակի նր, զի ո՛չ զամ համար, եւ ո՛չ զկանայս, այլ զմիջինն եւ էթ զզինուորականն թուէ։ Նախ՝ զի զինուորս իւր ցուցցէ, թէ ո՛րչափ աճեցոյց զնա ՚ի մէջ Եգիպտոսի յեգիպտոս՝ եւ արդ ՚ի զգուշութիւն մերձ հասանէին, զի ա̅յ կազմէ ՚ի հարկիս։ Բայց այս թէ՝ յետ անկանելոյ զնա որթոյն երից հազարացն է․ որ յեւելոյ անդր վեցհարիւր հազարացն։ Իսկ զղեւտացւոց որդոց թուէ յամօրէից․ եւ սահմանէ նոցա զգործ խորանին։ Ապա եւ զճանապարհս խորանին։ Եւ զի առ յերկրորդում ամ ելիցն կամէր մուծանել զնա յերկիրն խոստացեալ․ եւ առաքեաց լրտեսս զի քաջալերեսցեն մտանել․ այլ զի վատասրտեցաւ դարձեալ յեգիպտոս, գերեցան եւ ոմանք եւ յածեցոյց զն՛ս յանապատի անդ․ զի մեռցին գերեզմանն զեր եգիպտացւոցն․ մինչեւ յելելոյն քառասուն ամ։ ՚Ի քառասներորդ ամին յառաջնում ամսեանն մեռաւ Մարիամ․ եւ ՚ի հինգերորդի ամսեանն մեռաւ Ահարոն։ Եւ այսպէս առին զերկիրն Սեհոնի եւ Ովգայ։ Եւ հաւանեալ առ Մովսէս էին բազումք, եւ խօսեցաւ զոր ինչ խօսեցաւ։ Եւ յետ վճարման իրացն բազմաց՝ հրամայեաց դարձեալ թուել զնս։ Եւ այս էր հրաման Մովսիսի վախճանելոյ։ Որով գիրք Թուոցս՝ պատմութիւն ժամանակի երեսուն եւ ինն ամաց։

Գլուխք Թուոց։

ա̅․ Հրաման առնու Մովսէս համարել իշխանօքն առանձինն զհամար զօրացն իլի, ՚ի քսանամենից եւ ՚ի վեր՝ բաց ՚ի ղեւտացւոցն։

բ̅․ Կարգեցանէ զղեւտացին բարձողս խորանին եւ կահից նորին, եւ զօտարն եթէ երբէք ՚ի սուրբ կողմանց ՚ի բանակաց նշանաց մերձեսցի։

գ̅․ Տայ զղեւտացին պաշտօնեայս ահարոնի, եւ առնու զն՛ս յամօրէից եւ ՚ի վեր զհամար երից որդւոց ղեւեայ, եւ բաժանէ զգործս իւրաքանչիւրոց ՚ի խորանին։

դ̅․ Առնու զիւր անդրանկացն իլի․ եւ փոխանակ ընդ նոցա իւր զղեւտացին յամօրէից, անձն ընդ անձին․ եւ ընդ աւելորդաց անդրանկացն իլի զհինգ զհինգ սիկղս, եւ տայ ցահարոն։

ե̅․ Տայ զպաշտօն քահանայութեան տանն ահարոնի, եւ խնկարկման պատարագին եւ ընծայից զահարոն եւ զորդիս իւր, եւ զայլ որդւոց կահաւորս բարձողս այսոցիկ։ Իսկ բարձողս գեղերց խորանին՝ գործն Գեթսոնի, եւ օհանոցն եւ խոյակացն՝ գործն Մերարեայ։

զ̅․ Վ՛ս զբորոտն եւ զեմանն արտաքոյ պահել բանակին։

է̅․ Զի զղջման, զգլուխն եւ զհնգեակն հատուցեն ՚ի փեսան կամ ՚ի քահանայն։

ը̅․ Վ՛ս կնոջ զորս կասկածէ այրն շնացեալ գոլ, թէ իցէ կամ լինի, տալ զնորա՝ նզովին ջրով։

թ̅․ Զի մի արբցէ ուխտաւորն գինի կամ զմանան, եւ նուէրք ՚ի կատարման ուխտին։

ժ̅․ Օրհնութիւն քահանայիցն զոր տայր ժողովրդեանն։

ժա̅․ ՚Ի նաւակատիս խորանին ընծայք երկոտասան իշխանաց ցեղիցն, եւ խօսելն ա̅յ ՚ի միջոյ քերովբէիցն։

ժբ̅․ Վ՛ս լուցման ճրագաց աշտանակին։

ժգ̅․ Սրբէ զղեւտացին սրսկմամբ ՚ի գործ սպասաւորութեան՝ ՚ի քսանամենից մինչեւ ցյիսնամեան։

ժդ̅․ Հրամայէ առնել զպասեքն ՚ի լրումն ամսեանն առաջնոյ։ Իսկ որք լինէին սուրբք՝ յերկրորդում ամսեանն ՚ի լրմանն։

ժե̅․ Զի հրամանաւ տ̅ն չուեսցեն կամ բանակեսցեն, ՚ի վերանալ կամ ՚ի ծածկել ամպոյն զխորանն։

ժզ̅․ Փողս կազմել արծաթիս հնչել, զի հաւաքեսցին, եւ պատերազմ, զի ընթացին բանակն չուեսցեն, ՚ի պատերազմունս․ եւ յամսամտի ՚ի վեր զոհիցն․ ՚ի տեղ տօնից ձայնից, եւ հրեշտակաց ՚ի տ̅ն գալոյ։

ժէ̅․ Վերացեալ ամպն, եւ չուեալ ըստ հրամանի առաջնորդ խորանին ՚ի Սինեայ ՚ի Փարան։

ժը̅․ Մեծարէ Մովսէս զՅոբաբ զանէր իւր երթալ ընդ իւրեանս, եւ լինել քահանայ կամ առաջ։

ժթ̅․ Թէ ՚ի չուել նոցա, յառաջագոյն երեւէր տապանակն, եւ ամպն ստուեր հովանի։

ի̅․ Տրտնջեաց ժողովուրդն, եւ պատժեցաւ հրով ՚ի կիզեցելոյն հրայրեաւ։

իա̅․ Ցանկացան մսոյ, եւ խնդրեաց Մովսէս ձեռնտու զյանկութեան, եւ փոխել ինքեան օգնական․ եւ էառ զեւթանասուն ծերսն, եւ զլորամարգն՝ ամօրեայ․ եւ հարուածեաց զն՛ս, եւ ՚ի թաղելոյն կոչեցաւ տեղին՝ գերեզմանք ցանկութեան։ յաւն եւ յերկիրն մեղ ՚ի դժոխս։

իբ̅․ Բորոտի մարեամ զի բամբասեաց զմովսէս։ պայծառագոյն առ մեզ ստուեր ա̅յ նկարագրելով։

իգ̅․ Թէ ՚ի զանգիտելոյն բանից լրտեսացն՝ յեգիպտոս դառնալ կամէին, ընդ որ բարկացեալ ա̅յ վճռեաց նոցա թէ մտցեն ՚ի հանգիստն, բայց որդիք նոցա, եւ Քաղեբ եւ Յեսու։

իդ̅․ Ելին պատերազմել ընդ Ամաղեկայ, եւ պարտեցան զի ոչ էր ընդ նոսա տր, զի ոչ էր ընդ գնացողսն։

իե̅․ Օրինադրէ զիրաւունս ողջակիզաց նուիրոց եւ գինւոյն, ընդ գառին, ընդ խոյի եւ ընդ զուարակի։ Զատ մեզ կենդանի բանաւոր զոհից նուէրս նշանակելով։ զմարմինն տանել ազօթիւք խնկանուէր, ընդ որս խաղաղացոյց հոգւոյ եւ անմահ գառինն ա̅յ։

իզ̅․ ՚Ի խմորել հացին՝ զառաջին նկանակն հանել պտուղ հրամայէ։

իէ̅․ Եթէ ա̅մ ժողովրդեանն ակամայ յանցանիցէ, զուարակ մի յողջակէզ զոհեն, եւ նոխազ մի վ՛ս մեղաց։ Իսկ ընդ մի անձին ակամայ յանցանելոյ՝ այծ մի։

իը̅․ Կամակոր մտօք մեղուցեալն՝ մահու մեռցի։

իթ̅․ Քարկոծել զայն զփայտահատն ՚ի շաբաթու, յահ եւ յերկիւղ ա̅մ արհամարհողաց։

լ̅․ Ծոպս աղանալ առնել ՚ի փեղկս հանդերձիցն, նշանակ յիշման պատուիրանացն։

լա̅․ Խռովութիւն կորխայ եւ դաթանայ յարեան ՚ի վերայ մովսիսի եւ ահարոնի, եւ կորեան չարաչար։

լբ̅․ Հրամայէ զբուրվառս պղնձիս զայրեցելոցն առնել ծածկոյթ սեղանոյն, յիշատակ յանդգնութեան, եւ ՚ի սոսկումն ապագայիցն։

լգ̅․ Տրտնջեաց ժողովուրդն զմովսիսէ՝ իբրեւ թէ յանձնէ պատճառ եղեալ զժողովն կորուսեալ, եւ անկան ընդ այն երեքտասան հազարք, մինչ ահարոն խնկարկելով թուեաց։

լդ̅․ Հրամայէ առնուլ գաւազանս ըստ անուանց ցեղիցն, ՚ի ծաղկել գաւազանին ահարոնի, եւ ՚ի տալ պտուղ ընկուզի, եւ դադարեցուցանել զտրտունջ ՚ի վերայ քահանայիցն։

լե̅․ Տայ զղեւտացին ՚ի պաշտօն ահարոնի պահել զխորանն, բայց ոչ ՚ի սեղանն մերձենալ։

լզ̅․ Շնորհէ ահարոնի եւ որդւոց նր զկեանս նուէրացն եւ զոհիցն, եւ զանդրանկացն, եւ զնախապտղոյն արմտեաց համարձակապէս ուտել յաւիտենական ուխտիւ։

լէ̅․ Զտասանորդս մտից ժողովրդեանն տայ ղեւտացւոց․ եւ զի ոչ տայ նոցա վիճակ յերկրին ժառանգութեան․ զի տր է բաժին նոցա։

լը̅․ ՚Ի մտից անտի տասանորդացն՝ տասներորդ զղեւտացւոց տասանորդս տալ ահարոնի։

լթ̅․ Զմոխիր այրեցեալ երնջոյն՝ ջուր ցօղել ՚ի պղծեալս առ ՚ի սրբութիւն։ Նկարագրելով զբարեբեր լուսաւորութեան ք̅ի։

խ̅․ Մեռանի մարեամ ՚ի դէ, կամ յանձէ օտարեալ, որպէս ասեն մովսիսի, ծերուն եւ յերկնեւեալ աւուր հրամայէ։

խա̅․ Մեռաւ մարեամ ՚ի Կադէս․ եւ ՚ի տրտնջել ժողովրդեանն ընդ ջրոյ, հրաման առեալ մովսէս հարկանել զվէմն երկիցս, եւ ապա ելց ջուրն։ Վ՛ս որոյ մեղադրեալ մովսէս եւ ահարոն․ եւ կոչեցաւ տեղին՝ ջուր բամբասանաց։

խբ̅․ Խնդրեաց մովսէս ճանապարհ ընդ Եդոմ, եւ նա ոչ ետ, այլ եւ պատերազմեաց․ յորմէ խոյս տուեալ իլի եկն ՚ի Հոր լեառն։

խգ̅․ Անդ մեռաւ ահարոն, եւ մինչդեռ ՚ի սուգ էր ժողովուրդն՝ եկն պատերազմել քանանացին, եւ նզովեցան զնոսա ՚ի դէ։

խդ̅․ Տրտնջեցին զի ձանձրացան, եւ յղեաց բազում օձս սպանողս, մինչեւ կանգնեաց զօձն պղնձի ՚ի նշան ք̅ի։

խե̅․ Զբազում օթեւանս անցեալ եկին ՚ի ջրհորն մեծ ՚ի յորում անձրեւոյ․ առ եւ նուագեցին ա̅յ ՚ի վերայ ջրհորոյն մեծի։

խզ̅․ Խնդրեաց իլի ճանապարհ ընդ Սեհովն ամովրհացի, եւ նա ոչ ետ, եհար զնա, եւ առ զա̅մ սահմանս նր։ Առ եւ զթագաւորութիւնն Ովգայ բասանացւոյ։

խէ̅․ Եկին ժողովուրդն մօտ ՚ի Յորդանան, եւ կոչեաց Բաղակ զԲաղաամ անիծանել զիլի․ որ եւ յօրհնելն զիլի մարգարէացաւ եւ զինչ թէ ծագեսցէ աստղն յակոբայ : Եւ ապա 'ի յետոյ ըստ խորհրդոյ գայթագղութեան նետեաց իսրայէլի, ուր եւ անկան քսան եւ չորք հազարք :

խը . Անդ առաքինացեալ փենեէս խոցեաց զամբրի, եւ տրուաւ նմա ուխտ քահանայութեան : Եւ ապա Տէր առնուլ վրէժ 'ի մադիանացւոց :

խթ . Հրամայէ դարձեալ թուել զիսրայէլ, որոց տալոց էր զերկիրն 'ի ժառանգութիւն ըստ ցեղապետացն :

ծ . Գան դստերք սաղպաադայ խնդրել ժառանգութիւն, եւ հրամայեաց զբաժինն նոցա ժառանգութեանց :

ծա . Հրամայէ մովսէսի ելանել 'ի նաբաւ լեառն եւ վախճանել . բայց նախ յեսուն կարգել զյեսու առաջնորդ լինել :

ծբ . Պատուէր տայ զհանապազորդ նուիրացն, զշաբաթուց եւ զերեկորեայ գառանց, եւ զամսամտից եւ զամսամտից . եւս եւ զզատկաց խասար փողից, զզատիկ զպենտեկոստէ, զտօնսն, զտաղաւարահարաց :

ծգ . Հրամայէ զի որ ուխտէ ուխտ հատուսցէ . բայց թէ այրն կամ հայրն լուեսցէ թոյլ՝ մի հատուսցէ :

ծդ . Առնուն վրէժ 'ի մադիանու, սպանեն զհինգ թագաւորսն, եւ զբաղաամ, եւ էրան յաւարէն հաս քահանային եւ ղեւտացւոցն :

ծե . Խնդրեցին 'ի մովսէսէ գադ եւ ռուբէն 'ի կողմանց զերկիրն սեհոնի եւ ովգայ, եւ նա պատուիրեաց երթալ նոցա ընդ ինն ցեղիցն յառաջագոյն նիզակակից՝ մինչեւ նուաճեսցեն զերկիրն ընդ յեսուայ :

ծզ . Բանակետեղք իսրայէլի յեգիպտոսէ մինչեւ ցեզր յորդանանու յանդիման երիքովի :

ծէ . Հրամայէ զի 'ի մտանելն յերկիր անդր կործանեսցեն զկուռսն եւ զբագինս :

ծը . Ծրագրէ զեզերս աշխարհին զոր ժառանգելոց էին՝ ըստ լայնութեան եւ երկայնութեան :

ծթ . Անուանք իշխանացն, որ ժառանգեցուցանելոց էին նոցա զերկիրն :

կ . Հրամայէ զի տացեն ղեւտացւոցն 'ի կալուած փախստեան ապաստանի, յորս անկեալ ապրեսցի ակամայ սպանօղն :

կա . Թէ զինչ խնդրեցին իշխանք ցեղին մանասէի 'ի պատճառս դստերացն սաղպաադայ, եւ թէ զինչ օրինադրեաց վասն ժառանգութեան :

ԹԻՒՔ

ԳԼ. Ա.

Ա ԵՒ ԽՕՍԵՑԱՒ ՏԷՐ ԸՆԴ 1
մովսէսի՝ յանապատին սինայի, 'ի խորանն
վկայութեան, 'ի միում ամսեանն երկրորդի .
յամին երկրորդի ելանելոյ նոցա յերկրէն
եգիպտացւոց . ասէ : * Առէք զհամար ամենայն ժողովրդեան 2
որդւոցն Իսրայէլի, ըստ ազգս : ըստ տանց նահապետաց, ըստ
թուոց յանուանէ՝ ըստ գլխոցն նոցա . * ամենայն արու 'ի քսան_ 3
ամենից եւ 'ի վեր, ամենայն որ ելանիցէ 'ի զօրս Իսրայէլի, հան_
դէս առնել նոցա հանդերձ զօրութեամբ իւրեանց : դու եւ
ահարոն առնիցէք նոցա հանդէս : * Եւ ընդ ձեզ լիցին իւ_ 4
րաքանչիւր ըստ ցեղի, իւրաքանչիւր իշխան, ըստ տանց
նահապետաց լինիցին : * Եւ այս են անուանք արանցն՝ 5
որ յանդիման լինիցին ընդ ձեզ : Ռուբինի՝ եղիսուր
որդի սադիուրայ : * Շմաւոնի՝ սաղամիէլ որդի սու_ 6
րիսադայի : * Յուդայի՝ նաասոն որդի ամինադաբայ : 7
8 * Իսաքարայ՝ նաթանայէլ որդի սովգարայ : * Զաբու_
9 ղոնի՝ եղիաբ որդի քելոնայ : * Որդւոցն յովսեփայ,
10 Եփրեմի՝ եղիսամայ որդի եմիուդայ : Մանասէի՝ գա_
11 մաղիէլ որդի փադասուրայ : * Բենիամինի՝ աբիդան
12 որդի գեդեոնի : * Դանայ՝ աքիեզեր որդի միսադանայ :
15 * Նեփթաղիմայ՝ աքիրէ որդի ենանայ : * Գադայ՝ եղիսա_
14 փան որդի ռագուէլի : * Ասերայ՝ փագիէլ որդի եքրա_
13 նայ : * Սոքա են անուանիք ժողովրդեանն . իշխանք ցե_
16 ղիցն ըստ նահապետաց հազարապետք են : * Եւ առին
17 մովսէս եւ ահարոն զարսն զայնոսիկ՝ որք յանուանէն
18 կոչեցան : * Եւ զամենայն ժողովուրդն ժողովեցին 'ի
միում ամսեանն երկրորդի, յամին երկրորդի : Եւ մը_
տին 'ի հանդէս ըստ ազգաց իւրեանց, ըստ նահապե_
տաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց նոցա, 'ի քսանամե_
19 նից եւ 'ի վեր . ամենայն արու ըստ գլխոց իւրեանց . * որ_
պէս հրամայեաց Տէր մովսիսի . եւ մտին 'ի հանդէս յա_
20 նապատին սինայ : * Եւ եղեն որդիք Ռուբինի՝ անդ_
րանկանն Իսրայէլի, ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւ_
րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ
անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամենայն արու 'ի
քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրսն Իսրայէլի,
21 հանդէս նոցա * յազգէն ռուբինի, քառասուն եւ վեց հա_
22 զար եւ հինգ հարիւր : * Եւ որդւոցն Շմաւոնի ըստ
ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նա_
հապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց իւրեանց,
ըստ գլուխս իւրեանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից եւ 'ի
23 վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրս Իսրայէլի հանդէս նոցա * 'ի ցեղէն
24 շմաւոնի, յիսուն եւ ինն հազար եւ երեք հարիւր : * Եւ
որդւոցն Յուդայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս
իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թը_
ւոյ անուանց նոցա, ըստ գլխոց իւրեանց, ամենայն արու՝ 'ի
քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրս հանդէս
25 նոցա * 'ի ցեղէն յուդայ՝ եւթանասուն եւ չորք հազարք եւ
26 վեց հարիւր : * Եւ որդւոցն Իսաքարայ՝ ըստ ազգս իւ_
րեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նահապե_
տաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց իւրեանց, ըստ
գլխոց իւրեանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն
27 որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս նոցա * 'ի ցեղէն իսաքարայ,
28 յիսուն եւ չորք հազարք եւ չորեքհարիւր : * Եւ որդւոցն
Զաբուղոնի, ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւ_
րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ
անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց ամենայն արու 'ի
քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս
29 նոցա * 'ի ցեղէն զաբուղոնի, յիսուն եւ եւթն հազար եւ չո_
30 րեքհարիւր : * Եւ որդւոցն յովսեփայ՝ որդւոց Եփրե_
մի՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ
տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց
իւրեանց, ըստ գլխոց նոցա, ամենայն արու 'ի քսանամենից եւ
31 'ի վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս նոցա * 'ի ցեղէն
32 եփրեմի, քառասուն հազար եւ հինգհարիւր : * Եւ որդ_
ւոցն Մանասէի՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւ_
րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ
անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամենայն արու 'ի
քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս
33 նոցա * 'ի ցեղէն մանասէի, երեսուն եւ երկու հազար եւ
34 երկեք հարիւր : * Եւ որդւոցն Բենիամինի՝ ըստ ազգս
իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նահապե_
տաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց նոցա, ըստ գլխոց
իւրեանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից եւ 'ի վեր, ամենայն
35 որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս նոցա * 'ի ցեղէն բենիամինի,
38 երեսուն եւ հինգ հազար եւ չորեքհարիւր : * Եւ որդ_
ւոցն Դանայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւ_
րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ թուոյ
անուանց նոցա, ըստ գլխոց իւրեանց, ամենայն արու 'ի քսան_
ամե_

Գլ. ա. (1) Այլք. 'Ի խորանին վկայութեան : (2) Այլք. Ըստ գլխոյ նոցա : (3) Այլք. 'Ի հանդէս առնել նոցա : (10) Յօրինակին աստ եւ այլուր. Գլ. Է. 20. Գրէ՝ Որդի փադասուրայ : (13)(14)(15) Այլք դնեն նախ՝ Ասերայ, ապա՝ Գադայ, եւ յետոյ՝ Նեփթաղիմայ : (22) Այլք. Ըստ գլխոց իւրեանց.. ամենայն արու որ ելանէր 'ի զօրս հանդէս նոցա : (30) Ոմանք. Ըստ թուոյ անուանց նոցա : (38) Յայս օրէնակս այս կարգ նահապետութեան այլայլ կարգաւ դնին. ք՝ յետ ցեղին Բենիամինի՝ ցեղն Գադայ, ապա՝ Դանայ, յետոյ՝ Ասերայ. եւ զկնի՝ Նեփթաղիմայ. ըստ որոց համեմատին եւ թը_

ամենից և 'ի վեր, ամ̃ որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս ն̄ց
* 'ի ցեղէն Դանայ, վաթսուն և երկու հազարք և եւթն 39
հարեւր ։ * Եւ որդւոցն Նեփթաղիմայ՝ ըս̃ ազգս իւր- 42
եանց, ըս̃ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց
իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց ն̄ց, ըստ գլխոց իւր-
եանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ̃ որ
ելանէր 'ի զօրու հանդէս ն̄ց * 'ի ցեղէն Նեփթաղիմայ, 43
յիսուն և երեք հազարք և չորեքհարիւր ։ * Եւ որդւոցն 36
Գադայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց,
ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըս̃ թուոյ անուանց
ն̄ց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամ̃ արու 'ի քսանամենից և
'ի վեր, ամ̃ որ ելանէր 'ի զօրու հանդէս ն̄ց * 'ի ցեղէն 37
Գադայ, քառասուն և հինգ հազար և վեց հարիւր և յի-
սուն ։ * Եւ որդւոցն Ասերայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, 40
ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւ-
րեանց, ըստ թուոյ անուանց ն̄ց, ըստ գլխոց իւրեանց,
ամ̃ արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ̃ որ ելանէր 'ի զօ-
րու հանդէս նոցա * 'ի ցեղէն Ասերայ, քառասուն և մի 41
հազար և չորեքհարիւր ։ * Այս է հանդէս՝ զոր ա- 44
րարին մովսէս և ահարոն և իշխանքն իէլի, երկոտասան
իշխանք ․ այր մի ըստ միում ազգի, ըստ ցեղից տանց
նահապետաց իւրեանց էին ։ * Եւ եղև ամ̃ հանդէս որդ- 45
ւոցն իէլի հանդերձ զօրու իւրեանց 'ի քսանամենից և 'ի
վեր, ամ̃ որ ելանէր 'ի պատերազմ 'ի միջոյ իէլի ։ * Եւ 46
եղեն ամ̃ անցեալքն 'ի հանդիսին վեց հարիւր հազար,
և երեքհազար և վեց հարեւր և յիսուն ։ * Բայց ղևտա- 47
ցիքն 'ի ցեղէ ազգի իւրեանց ոչ անցին 'ի հանդիսի ընդ
որդիսն իէլի ։

Բ * Խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսէսի՝ և ասէ ։ * Տեսջիր զազգն 48
ղևեայ մի խառնեսցես ընդ ն̄ս 'ի հանդէսս, և զհամար 49
ն̄ց մի առնուցուս 'ի մէջ որդւոցն իէլի ։ * և կացուսցես 50
զղևտացիսն 'ի վ̄ր խորանին վկայութե, և 'ի վ̄ր ամ̃ կա-
հի ն̄ր, և 'ի վ̄ր ամ̃ որ ինչ է 'ի նմա ։ Եւ նոքա բարձ-
ցեն զխորանն, և զամ̃ կահ ն̄ր ․ և նոքա պաշտեսցեն 'ի
նմա ․ և շուրջ զխորանաւն բանակեսցին ։ * Եւ 'ի չուել 51
խորանին՝ իջուսցեն զնա ղևտացիքն, և 'ի բանակել խո-
րանին՝ կանգնեսցեն զնա ղևտացիքն ․ և այլազգի որ
մերձեսցի 'ի նա՝ մեռցի ։ * Եւ բանակեսցին որդիքն իէլի 52
այր ըստ իւրաքանչիւր կարգի, և այր ըստ իւրաքանչիւր
նահապետութե հանդերձ զօրու իւրեանց ։ * Բայց ղև- 53
տացիքն բանակեսցին շուրջ զխորանաւն վկայութե յան-
դիման տ̄ն ․ և ոչ լինիցին մեղք 'ի մէջ որդւոցն իսրայէ-
լի ։ և պահեսցեն ղևտացիքն զպահպանութի խորանին
վկայութե ։ * Եւ արարին որդիքն իսրայէլի ըստ ամե- 54
նայնի, որպէս պատուիրեաց տ̄ր մովսէսի և ահարոնի
նոյնպէս և արարին ։

ԳԼ․ Բ․

Եւ խօսեցաւ տ̄ր ընդ մովսէսի և ընդ ահարոնի՝ և 1
ասէ ։ * Այր իւրաքանչիւր՝ զհետ նշանի գնդի իւ- 2
րոյ գնասցեն, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ
բանակաց իւրեանց բանակեսցին որդիքն իէլի ։ * Եւ 3
որ յառաջագոյնն բանակեսցին յարևելից կողմանէ՝ ցեղ
բանակին Յուդայ իցէ՝ հանդերձ զօրուն իւրեանց,
և իշխան որդւոցն յուդայ նաասոն՝ որդի ամինադաբայ ․
* և զօրք ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի, եւթանասուն և չորք 4
հազարք և վեց հարիւր ։ * Եւ որք բանակիցեն զհետ ն̄ց՝ 5
ցեղն իսաքարայ իցէ, և իշխան որդւոցն իսաքարայ, նա-
թանայէլ որդի սեգիովրայ ․ * և զօրք ն̄ր անցեալք 'ի հան- 6
դիսի՝ յիսուն և չորք հազար և չորեք հարիւր ։ * Եւ բա- 7
նակեսցին առ նոքօք ցեղն Զաբուղոնի, և իշխան որդ-
8 ւոցն զաբուղոնի եղիաբ որդի քելոնի ․ * և զօրք նորա
անցեալք 'ի հանդիսի՝ յիսուն և եւթն հազար և չորեք-
9 հարիւր ։ * Ամենեքեան անցեալք 'ի հանդիսի բանակին
յուդայ, հարիւր և ութսուն և վեց հազար և չորեքա-
րեւր, հանդերձ զօրուն իւրեանց յառաջագոյն չուես-
10 ցեն ։ * Գունդ բանակին Ռուբենի ընդ հարաւակողմն,
և զօրն ն̄ց ․ և իշխան որդւոցն ռուբենի, եղիսուր որդի
11 սեդիուրայ ․ * և զօրն ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի՝ քառա-
12 սուն և վեց հազար և հինգ հարիւր ։ * Եւ բանակեսցին
առ նովաւ ցեղն Շմաւոնի ․ և իշխան որդւոցն շմաւո-
13 նի սաղամիէլ որդի սուրիսադայի ․ * և զօրն նորա ան-
ցեալք 'ի հանդիսի՝ յիսուն և ինն հազար և երեք հա-
14 րիւր ։ * Եւ բանակեալք առ նովաւ ցեղն Գադայ ․ և
15 իշխան որդւոցն գադայ, եղիաբ որդի ռագուէլի ․ * և
զօր ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի քառասուն և հինգ հազար
16 և վեց հարիւր և յիսուն ։ * Ամենեքեան անցեալք 'ի
հանդիսի ցեղին ռուբենի, հարիւր յիսուն և մի հազար
և չորեքհարիւր և յիսուն, հանդերձ զօրուն իւրեանց
17 երկրորդք չուեսցեն ։ * Եւ խաղասցէ խորանն վկայութե
և բանակ ղևտացւոցն 'ի մէջ բանակացն, որպէս բանա-
կեսցին՝ նոյնպէս և չուեսցեն, իւրաքանչիւր զհետ մի-
18 մեանց ըստ պետութե ։ * Եւ գունդ բանակին Եփրեմի
ընդ ծովակողմն հանդերձ զօրուն իւրեանց ․ և իշխան
19 որդւոցն եփրեմի եղիսամա որդի սեմիուդայ ․ * և զօրն
նոցա անցեալք 'ի հանդիսի, քառասուն հազար և հինգ
20 հարիւր ։ * Եւ որ բանակեցին զհետ ն̄ց՝ ցեղն Մանա-
սէի իցէ ․ և իշխան որդւոցն մանասէի՝ գամաղիէլ որ-
21 դի փադասուրայ ․ * և զօրն ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի՝
22 երեսուն և երկու հազար և երեք հարիւր ։ * Եւ որ բա-
նակիցեն զհետ ն̄ց՝ գունդն Բենիամինի իցէ ․ և իշխան
23 որդւոցն բենիամինի, աբիդան որդի գեդէոնի ․ * և զօր
ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի, երեսուն և հինգ հազար և չո-
24 րեքհարիւր ։ * Ամենեքին անցեալք 'ի հանդիսի բանա-
կին եփրեմի, հարիւր և ութ հազար և երկերիւր, հան-
25 դերձ զօրուն իւրեանց՝ երրորդ չուեսցեն ։ * Եւ գունդ
բանակին Դանայ ընդ հիւսիսի հանդերձ զօրուն իւ-
րեանց ․ և իշխան որդւոցն դանայ՝ աքիեզեր որդի մի-
26 սադանայ ․ * և զօր ն̄ր անցեալք 'ի հանդիսի, վաթսուն
27 և երկու հազարք և եւթն հարիւր ։ * Եւ որ բանակե-
ցին զհետ ն̄ր ազգն Ասերայ իցէ ․ և իշխան որդւոցն
28 ասերայ փաքիէլ որդի եքրանայ ․ * և զօր ն̄ր անցեալք
'ի հանդիսի, քառասուն և մի հազար և հինգ հարիւր ։
29 * Եւ որ բանակեսցին զհետ ն̄ր ցեղն Նեփթաղիմայ իցէ ․
և իշխան որդւոցն նեփթաղիմի՝ աքիրէ որդի ենանայ ․
30 * և զօրն նորա անցեալք 'ի հանդիսի՝ յիսուն և երեք հա-
31 զարք և չորեքհարիւր ։ * Ամենեքեան անցեալք 'ի հան-
դիսի բանակին դանայ, հարիւր յիսուն և եւթն հազար
և վեց հարիւր ․ հանդերձ զօրուն իւրեանց յետոյ չուես-
32 ցեն ըստ գունդս իւրեանց ։ * Այս է հանդէս որդւոցն
իէլի ․ ըս̃ տանց նահապետաց իւրեանց ․ ամ̃ հանդէս բա-
նակացն հանդերձ զօրօք իւրեանց ․ վեց հարիւր հազար,
33 և երեք հազար և վեց հարիւր և յիսուն ։ * Բայց ղև-
տացիքն ոչ անցին ընդ նոսա 'ի հանդիսի ․ որպէս պա-
34 տուիրեաց տ̄ր մովսէսի ։ * Եւ արարին որդիքն իսրայէ-
լի զամենայն՝ որպէս հրամայեաց տ̄ր մովսէսի՝ այնպէս
բանակէին ըստ գունդս իւրեանց, և այնպէս չուէին
իւրաքանչիւր զհետ ցեղից իւրեանց ըստ տանց նահա-
պետաց իւրեանց ։

առհասարակն որ ըստ առաջին տպագրութեանց ։ (41) 'Ի լուս՛՛․ Եւ մի հազար և հինգ հարիւր, համաձայն այլոց 'ի բնաբ՛՛ ։ (45) Այլք ․ Որ ելանէր տալ պատերազմ ։ (49) Այլք ․ Մի խառնիցես ․․․ 'ի մէջ որդւոցդ իէլի ։ (50) Այլք ․ Որ ինչ է 'ի նմա ։ ն̄ք բարձցեն ։ (52) Ոմանք ․ Եւ բանակեսցեն ։ (53) Ոմանք ․ Բնակեսցին շուրջ ։
Գլ․ Բ․ (2) Յայլս գիրս ․ Գնդի իւրոյ գնասցեն, ըս̃ տանց ։

(5) Այլք ․ Նաթանայէլ որդի սեգովրայ ։ (13) Ոմանք ․ Եւ զօր ն̄ց անցեալք ։ (16) Ոսկան ․ Եւ ամ̃ զօրք ն̄ր անցեալք 'ի հանդէս 'ի ցեղին ։ (19) Այլք ․ Եւ զօրն ն̄ր անցեալք 'ի ։ (24) Այլք ․ Երրորդք չուեսցեն ։ (25) Այլք ․ Որդի ամիսադայի ։ (31) 'Ի լուս՛՛․ Ամենեքին անցեալք ․ համաձայն այլոց 'ի բնաբ՛՛ ։ (31) Այլք ․ 'Ի բանակին դանայ, հարիւր և յիսուն ։ (32) Ոսկան ․ Հանդերձ զօրուն իւր՛՛ ։

ԳԼ. Գ.

Գ Եւ այս ազգ են ահարոնի, յաւուր յորում խօսեցաւ 1
տ̅ր̅ ընդ մովսիսի 'ի լերինն սինայի ։ * Եւ այս 2
են անուանք որդւոցն ահարոնի քահանայի · անդրանիկն՝ նաբադ և աբիուդ, եղիազար, և իթամար ։ * և 3
այս են անուանք որդւոցն ահարոնի քահանայիցն օծելոց · զորոց կատարեցին զձեռս իւրեանց քահանայանալ ։
* Եւ վախճանեցան նաբադ և աբիուդ առաջի տ̅ն̅՝ մինչ 4
մատուցանէին զհուրն օտար առաջի տ̅ն̅ յանապատին
սինայի, և որդիք ոչ էին ն̅ց̅ · և քահանայացան եղիազար և իթամար ը̅ ահարոնի հօրն իւրեանց ։ * Եւ 5
խօսեցաւ տ̅ր̅ ը̅ մովսիսի՝ և ասէ · * ա՛ռ զազգն ղեւեայ, 6
և կացուսցես զնոսա առաջի ահարոնի քահանայի, և
պաշտեսցեն զնա ։ * և պահեսցեն զպահպանութիւնս ն̅ր̅, 7
և զպահպանութիւնս որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ առաջի խորանին վկայութեան գործել զգործ խորանին ։ * Եւ պահեսցեն 8
զա̅մ̅ սպաս խորանին վկայութեան, և զպահպանութիւնս
որդւոցն ի̅ղ̅ի̅, և զամենայն գործ խորանին ։ * և տացես 9
զղեւտացիսն ահարոնի եղբօր քում և որդւոցն ն̅ր̅
քահանայից · հատուցեալ տուեալ լիցին նոքա յորդւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ * Եւ զահարոն և զորդիս ն̅ր̅ կացուսցես 'ի 10
վ̅ր̅ խորանին վկայութեան և պահեսցեն զպահպանութիւն
իւրեանց · և զա̅մ̅ ինչ սեղանոյն, և որ ինչ 'ի ներքս
քան զվարագոյրն իցէ ։ և այլազգի որ մերձենայցէ՝ մեռցի ։ * Եւ խօսեցաւ տ̅ր̅ ընդ մովսիսի՝ և ասէ · * և ես 11
ահա առի զղեւտացիսն 'ի միջոյ որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ փոխանակ 12
ա̅մ̅ անդրանկան որ բանայ զարգանդ 'ի միջոյ որդւոցն
ի̅ղ̅ի̅ · փրկանք նոցա լիցին · և եղիցին ինձ ղեւտացիքն ։
* Զի իմ է ա̅մ̅ անդրանիկ · յաւուր յորում հարի զա̅մ̅ 13
անդրանիկ յերկրին եգիպտացւոց, սրբեցի ինձ զա̅մ̅
անդրանիկս ի̅ղ̅ի̅ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն · իմ լիցին՝
զի ես եմ տ̅ր̅ ։ * Եւ խօսեցաւ տ̅ր̅ ը̅ մովսիսի յանապատին սինայի՝ և ասէ ։ * Համարեա արա որդւոցն ղեւեայ · 14 15
ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ գնդս իւրեանց, ըստ ազգս իւրեանց, ա̅մ̅ արուի՝ յամսօրէից և
'ի վեր առնիցէք համարս ։ * Եւ արարին ն̅ց̅ համարս 16
մովսէս և ահարոն, ըստ բարբառոյ տ̅ն̅՝ որպէս և հրամայեաց ն̅ց̅ տ̅ր̅ ։ * Եւ սոքա են որդիք ղեւեայ ըստ անուանց իւրեանց, գեթսոն, կահաթ, և մերարի ։ * Եւ 17 18
այս են անուանք որդւոցն գեթսոնի, ըստ գնդս իւրեանց · ղոբենի, և սեմեի ։ * Եւ որդիք կահաթու ը̅ 19
գնդս իւրեանց, ամրամ, և սահառ, քեբրոն, և ոզիէլ ։
* Եւ որդիք մերարեայ ըստ գնդս իւրեանց, մոոլի, 20
և մուսի ։ * Սոքա են գունդք ղեւտացւոց ըստ տանց նահապետաց իւրեանց · Գեթսոնի, գունդն ղոբենեայ, 21
և գունդն սեմեայ · սոքա են գունդք գեթսոնի, * և 22
համարն ն̅ց̅ ըստ թուոյ ա̅մ̅ արուի, յամսօրէից և 'ի վեր,
համարս ն̅ց̅ · եւթն հազար և հինգ հարիւր ։ * Եւ այս 23
գունդք գեթսոնի՝ յետոյ խորանին ը̅ ծովակողմն բանակեսցին ։ * Եւ իշխան տան նահապետաց գնդին գեթսոնի՝ եղիասափ որդի գեւղայ ։ * և պահպանութիւն որդ- 24 25
ւոցն գեթսոնի 'ի խորանին վկայութե ։ * խորանն և ար- 26
տախուրակք և նուարտանք խորանին վկայութեան, և ա-
ռագաստք սրահին, և վարագոյրք դրան խորանին · և
այլ ևս աւելորդ ա̅մ̅ գործոյն նոցա ։ * Եւ կահաթու՝ 27
գունդ մի ամրամայ, և գունդ մի սահառայ, և գունդ
մի քեբրոնի, և գունդ մի ոզիէլի ։ սոքա են գունդք կահաթու՝ * ըստ թուոյ ա̅մ̅ արուի յամսօրէից և 'ի վեր, 28
ութ հազար և երեք հարիւր · որ պահեսցեն զպահպանութիւն սրբութեանց ։ * Եւ գունդք որդւոցն կահաթու 29

30 բանակեսցին 'ի կողմանէ խորանին ընդ հարաւ ։ * և իշ-
խան տան նահապետաց գնդին կահաթու, եղիսափան
31 որդի ոզիէլի ։ * Եւ պահպանութիւն ն̅ց̅՝ տապանակն,
և սեղանն, և աշտանակն, և զոհանոցքն, և կահք սրբու-
թեանց որովք պաշտէին, և սրսկապանն, և ա̅մ̅ գործի
32 ն̅ց̅ ։ * Եւ իշխան 'ի վերայ իշխանացն ղեւտացւոց, եղիազար որդի ահարոնի քահանայի կացցէ, պահել զպահ-
33 պանութիւնս սրբութեանց ։ * Եւ մերարեայ գունդն մոոլեայ · և գունդն մուսեայ · սոքա են գունդք մերարեայ,
34 և համարս ն̅ց̅՝ * ըստ թուոյ ա̅մ̅ արուի յամսօրէից և 'ի
35 վեր, վեց հազար և երկերիւր ։ * Եւ իշխան տան նահապետաց գնդին մերարեայ, սուրիէլ որդի աբիքեայ ·
36 'ի կողմանէ խորանին բանակեսցին ընդ հիւսիս, * և
համարս ն̅ց̅ ։ Եւ պահպանութիւն որդւոցն մերարեայ,
խոյակք խորանին և նիգք ն̅ր̅, և սիւնակք ն̅ր̅՝ խարիսխք
37 ն̅ր̅, և ա̅մ̅ կահք նոցունց, և գործի նոցուն, * և սիւնք
սրահին շուրջանակի, և խարիսխք ն̅ց̅, և ցիցք նոցա,
38 և ապաւանդակք ն̅ց̅ ։ * Եւ որ բանակիցին յանդիման
խորանին վկայութեան յարևելից կողմանէ՝ մովսէս և ա-
հարոն լիցին, և որդիք ն̅ր̅, պահեսցեն զպահպանութիւնս
սրբութեանց 'ի պահպանութիւնս որդւոցն ի̅ղ̅ի̅, և այլազ-
39 գի որ մերձենայցէ 'ի նա՝ մեռցի ։ * Ամենայն համարս
ղեւտացւոցն որոց արարին համարս մովսէս և ահարոն
բանիւ տ̅ն̅ · ըստ գնդս իւրեանց, ա̅մ̅ արու՝ յամսօրէից և 'ի վեր, քսան և երկու հազարք ։

40 * Եւ խօսեցաւ տ̅ր̅ ընդ մովսիսի՝ և ասէ · համարեա արա Դ
ա̅մ̅ անդրանկան արուի ա̅մ̅ որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ յամսօրէից և
41 'ի վեր · և կա́լ զթիւ ն̅ց̅ յանուանէ ։ * Եւ առցես զղեւ-
տացիսն ինձ, զի ես եմ տ̅ր̅ · փոխանակ ա̅մ̅ անդրան-
կաց որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ · և զանասուն ղեւտացւոցն, փոխանակ
42 անդրանկաց անասնոց որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ * և արար մովսէս
համարս որպէս պատուիրեաց տ̅ր̅, ա̅մ̅ անդրանկաց որդ-
43 ւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ * Եւ եղեն ա̅մ̅ արուք անդրանիկք որդւոցն
ի̅ղ̅ի̅, ըստ թուոյ յանուանէ յամսօրէից և 'ի վեր, 'ի հան-
դիսէ անուն նոցա, քսան և երկու հազարք և երկերիւր
44 եւթանասուն և երեք ։ * Եւ խօսեցաւ տ̅ր̅ ընդ մովսի-
45 սի՝ և ասէ · * ա՛ռ զղեւտացիսն փոխանակ ա̅մ̅ անդրան-
կաց որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ · և զանասուն ղեւտացւոցն փոխանակ
անասնոց ն̅ց̅ · և եղիցին ինձ ղեւտացիքն · զի ես եմ տ̅ր̅ ։
46 * Եւ զփրկանս երկերիւրոց և եւթանասնից և երից
աւելորդաց քան զղեւտացիսն, յանդրանկաց որդւոցն
47 ի̅ղ̅ի̅ * առցես հինգ սիկղ ըստ գլուխ ըստ սրբութեան երկ-
48 դրամենին · առցես քսան դանգ՝ առ սիկղ · * և տացես
զարծաթն ահարոնի և որդւոցն ն̅ր̅, փրկանս ընդ աւե-
49 լորդացն 'ի նոցանէ ։ * Եւ առ մովսէս զարծաթն զփրկանս աւելորդացն 'ի նոցանէն 'ի փրկանս ղեւտացւոցն,
50 * յանդրանկաց որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ · և առ զարծաթն հազար
և երեքհարիւր և վաթսուն և հինգ սիկղ ըստ սրբու-
51 թեան սիկղն ։ * Եւ ետ մովսէս զփրկանս աւելորդացն
ահարոնի և որդւոց նորա ըստ բանին տ̅ն̅ · որպէս հրամայեաց տ̅ր̅ մովսիսի ։

ԳԼ. Դ.

Ե
1 Եւ խօսեցաւ տ̅ր̅ ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և
2 ասէ ։ * Կա́լ զթիւ գլխոց որդւոցն կահաթու 'ի մի-
ջոյ որդւոցն ղեւեայ, ըստ գնդս իւրեանց, ը̅ տանց
3 նահապետաց իւրեանց՝ * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և
'ի վեր մինչև ցյիսնամենս · ա̅մ̅ որ մտանիցէ 'ի սպաս
4 գործել զա̅մ̅ գործ 'ի խորանին վկայութեան ։ * Եւ այս
իցէ գործ որդւոցն կահաթու 'ի միջոյ որդւոցն ղեւեայ,
ըստ գնդս իւրեանց, ըստ տանց նահապետացն 'ի խո-
րա-

ԳԼ. Գ. (1) Այլ յաւելուն · Ազգ են ահարոնի և մովսէսի ։
(2) Այլ · Ահարոնի անդրանկան ։ (9) Այլ · Տուեալ
իցեն նոքա որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ (10) Այլ · Եւ պահեսցեն
զքհնյութին · · և զա̅մ̅ ինչ զսեղանոյն · · · 'ի ներքոյ քան ։
(14) Յօրինակին պակասէր · Տ̅ր̅ ընդ մովսիսի ։ (24) Այլ ·
Որդի գեեղայ ։ (26) Այլ · Ա̅մ̅ գործոյն ն̅ր̅ ։ (27) Ոմանք
յաւելուն · Գունդք կահաթու [illegible] ըստ անուանց իւրեանց ։

(36) Այլ · Եւ ամենայն կահ նոցուն, և գործի նոցին ։
(38) Ոմանք յաւելուն · Եւ որք յանդիման խորանին բանակէ-
ցին, որք բանա՛ ։ (38) Այլ · Որ մերձենայցէ մեռցի ։
(40) Այլ · Արուի յորդւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ (43) Այլ · Ա̅մ̅ ա-
րուք որդւոցն ի̅ղ̅ի̅ ։ (46) Յօրինակին պակասէր · Եւ զեւ-
թանասնից ։ (49) Այլ · Աւելորդացն 'ի փրկանս ։
ԳԼ. Դ. (4) Այլ · Սրբութիւնք սրբութեանց ։

րանին վկայութե՝ սրբութի սրբութեցն ։ * Եւ մտցէ 5
ահարոն և որդիք իւր յորժամ խաղայցէ բանակն․ և
իջուսցեն զվարագոյրն հովանոց, և ծածկեսցեն նովաւ
զտապանակ վկայութեն, * և դիցեն 'ի վր նր զնուար- 6
տանն մաշկեղէն զկապուտակ, և արկցեն զնովաւ ձորձ
համակ կապուտակ 'ի վերուստ կողմանէ, և ագուսցեն
զլծակսն ։ * Եւ 'ի վր զառաջաւորի սեղանոյն արկցեն 7
հանդերձ համակ ծիրանի․ և զափսէսն, և զտուփսն,
և զճաշակսն, և զնուիրանոցսն որովք նուիրեսցեն․ և
հացքն հանապազորդք 'ի վր նր կացցեն ։ * և արկցեն 8
զնովաւ հանդերձ կարմիր, և ծածկեսցեն զնա մաշկե-
ղէն նուարտանաւ կապուտակաւ, և ագուսցեն 'ի նմա
զլծակսն ։ * Եւ առցեն հանդերձ կապուտակ, և ծած- 9
կեսցեն զաշտանակն լուսոյ՝ և զճրագսն ճրագարանին
նր, և զունելիս նր, և զբաղմակալս նր, և զամ ամանս
իւղոյն որովք պաշտեսցենն ։ * և արկցեն զնա և զամ 10
կահ նր 'ի նուարտան մաշկեղէն կապուտակ․ և դիցեն
զնա 'ի վր լծակացն ։ * Եւ զսեղանն ոսկի ծածկեսցեն 11
հանդերձիւ կապուտակաւ, և արկցեն 'ի վր նր նուար-
տան մաշկեղէն կապուտակ, և ագուսցեն 'ի նմա զլծակս
նր ։ * Եւ առցեն զամ զկահ պաշտամանն՝ որովք պաշ- 12
տիցեն 'ի սրբութիւն, և արկցեն՝ 'ի հանդերձս կապու-
տակս․ և ծածկեսցեն զայն մաշկեղէն նուարտանաւ կա-
պուտակաւ․ և դիցեն 'ի վր լծակացն ։ * Եւ զնուար- 13
տանն դիցեն 'ի վր սեղանոյն․ և ծածկեսցեն զնա հան-
դերձիւ համակ ծիրանեաւ․ * և դիցեն 'ի վր նր զսպասն 14
որովք պաշտիցեն 'ի վր նր, և զբուրուառս, և զմսա-
հասս, և զտաշտսն, և զծածկիչսն, և զամ սպաս սեղա-
նոյն․ և արկցեն 'ի վր նր նուարտան մաշկեղէն կապու-
տակ․ և անցուսցեն ը̄ նա զլծակսն ։ * Եւ առցեն հան- 15
դերձ ծիրանի և ծածկեսցեն զաւազանն, և զխարխիսս
նր․ և արկցեն զնովաւ մաշկ կապուտակ, և դիցեն 'ի
վր լծակացն ։ Եւ կատարեսցեն ահարոն և որդիք նր
ծածկել զսրբութիւն, և զամ կահ սրբութեն 'ի չուել
բանակին ։ և ապա մտցեն որդիքն կահաթու բառնալ,
և մի մերձեսցին 'ի սրբութիւն՝ զի մի մեռանիցին ։ Զայն
բառնայցեն որդիք կահաթու 'ի խորանէ անտի վկայու-
թե ։ * Եւ ոստիկան եղիազար որդի ահարոնի քահա- 16
նայի․ զեւղն լուսոյ, և զխունկսն հանդերձանաց, և
զկոհն հանապազորդ․ զեւղն օծութե, և զհանդերձ ամ
խորանին և որ ինչ 'ի նմա․ և որ 'ի սրբութեն, և յամ
սրբութիւն ։ * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ընդ 17
ահարոնի՝ և ասէ ։ * Մի սատակիցէք զգունդն կահա- 18
թու 'ի միջոյ ղեւտացւոցն․ զայս ինչ արասջիք նոցա, և
կեցցեն և մի մեռանիցին * 'ի մերձենալ նց 'ի սրբութի 19
սրբութեցն․ ահարոն և որդիք նր մտցեն 'ի ներքս, և
կարգեսցեն զնս իւրաքանչիւր ըստ բեռին իւրում․ * և 20
մի մտցեն վայրապար տեսանել զսրբութի սրբութեցն,
զի մի մեռանիցին ։ * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և 21
ասէ ։ * Կալ դու զհամար որդւոցն գեթսոնի, ըստ ան- 22
ուանց նահապետաց իւրեանց, ը̄ գնդից իւրեանց * 'ի 23
քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցյիսնամեանս,
և արասցես նց հանդէս․ ամ որ մտանիցէ 'ի սպաս, գոր-
ծել զգործ խորանին վկայութե ։ * Այս իցէ սպասաւո- 24
րութի գնդին գեթսոնի, 'ի մտանել 'ի հարկ և 'ի բառ-
նալ ։ * և բարձցեն զվերնափեղկս խորանին, և զխորանն 25
վկայութե, և զարտախուրակս նր, և զնուարտանս նր կա-
պուտակեայս որ 'ի նմա 'ի վերուստ կողմանէ․ և զվարա-
գոյր խորանին վկայութե, * և զաւագաստ սրահին, և 26
որ ինչ 'ի վր խորանին վկայութե․ և զապարուամն, և զամ
կահ սպասուն որովք պաշտիցենն ։ * Եւ արասցեն ը̄ 27
բերանոյ ահարոնի և որդւոց նր․ եղիցի սպասաւորութի
որդւոցն գեթսոնի ըստ ամ սպասաւորութե իւրեանց,
և ըստ ամ գործոց իւրեանց․ և արասջիք նց հանդէս

28 յանուանէ, և ամի որ ինչ բառնայցի 'ի նոցանէ ։ * Այս
իցէ սպասաւորութի որդւոցն գեթսոնի 'ի խորանին վը-
կայութե, և պահպանութի նց 'ի ձեռն իթամարայ որդ-
29 ւոյ ահարոնի քահանայի ։ * Եւ որդւոցն մերարեայ ը̄
գնդից իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց,
30 արասջիք նց հանդէս, * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և
'ի վեր, մինչև ցյիսնամեանս՝ արասջիք նոցա հանդէս․
ամ որ մտանիցէ 'ի սպաս գործոյ խորանին վկայու-
31 թե ։ * Եւ այս իցէ պահպանութիք բեռանցն որ բառ-
նայցին 'ի նոցանէ, ըստ ամ գործոց նոցա 'ի խորանին
վկայութե․ զխոյակս խորանին, և զնիգս, և զսիւնակս
նր, և զխարխիսս նր․ և զվարագոյրն, և զխարխիսս նր․
32 և զսիւնս նց․ * և զվարագոյր դրան խորանին․ և զսիւնս
սրահին շուրջանակի, և զխարխիսս նց․ և զսիւնս վա-
րագուրին դրան սրահին, և զխարխիսս նոցա, և զցիցս
նց, և զապաւանդակս նց, և զամ կահ նց, և զամ սպաս
նց ։ Եւ յանուանէ հանդէս առնիցէք նց․ և ամ կահի
33 պահպանութե որ բառնայցի 'ի նոցանէ ։ * Այս իցէ
սպասաւորութի գնդի որդւոցն մերարեայ, յամ 'ի գործս
իւրեանց 'ի խորանին վկայութե՝ 'ի ձեռն իթամարայ որդ-
34 ւոյ ահարոնի քահանայի ։ * Եւ արարին հանդէս մով-
սէս և ահարոն և իշխանքն իլի որդւոցն կահաթու ըստ
35 գնդից իւրեանց, ը̄ տանց նահապետաց իւրեանց՝ * 'ի
քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցյիսնամեանս,
ամ որ մտանէր 'ի սպաս, և գործէր գործ 'ի խորանին
36 վկայութե ։ * և եղև նց հանդէս ը̄ գնդից իւրեանց, եր-
37 կու հազար և եւթն հարեւր և յիսուն ։ * Այս է հան-
դէս գնդին կահաթու․ ամ որ մտանէր 'ի սպաս խորանին
վկայութե․ ոպ և արարին հանդէս մովսէս և ահարոն բա-
38 նիւ տն 'ի ձեռն մովսիսի ։ * Եւ անցին 'ի հանդէսն որ-
դիքն գեթսոնի ը̄ գնդից իւրեանց, ը̄ տանց նահապե-
39 տաց իւրեանց՝ * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մին-
չև ցյիսնամեանս, ամ որ մտանէր պաշտել և գործել
40 գործ 'ի խորանին վկայութե ։ * և եղև հանդէս նց ը̄ գըն-
դից իւրեանց, ը̄ տանց նահապետաց իւրեանց, երկու
41 հազար և վեց հարեւր և երեսուն ։ * Այս է հանդէս
գնդի որդւոցն գեթսոնի, ամ որ պաշտէր 'ի խորանին
վկայութե, որոց արարին հանդէս մովսէս և ահարոն,
42 ըստ բանի տն 'ի ձեռն մովսիսի ։ * Անցին 'ի հանդէսն
և գունդք որդւոցն մերարեայ՝ ըստ գնդից իւրեանց,
43 ըստ տանց նահապետաց իւրեանց՝ * 'ի քսան և 'ի հինգ
ամենից և 'ի վեր մինչև ցյիսնամեանս․ ամ որ մտանէր
44 պաշտել 'ի գործ խորանին վկայութե․ * և եղև հանդէս
նց ըստ գնդից իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւ-
45 րեանց, երեք հազար և երկերիւր ։ * Այս է հանդէս
գնդի որդւոցն մերարեայ․ որոց արարին հանդէս մով-
46 սէս և ահարոն ըստ բանի տն 'ի ձեռն մովսիսի ։ * Ամե-
նեքին անցեալք 'ի հանդէսն, որոց արարին հանդէս մով-
սէս և ահարոն և իշխանքն իլի ղեւտացւոցն, ը̄ գնդից
47 իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց՝ * 'ի քսան
և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցյիսնամեանս․ ամ
որ մտանէր 'ի գործ սրբութեցն, և 'ի գործ կրելեաց
48 խորանին վկայութե ։ * եղեն անցեալք 'ի հանդէսն ութ
հազար և հինգ հարիւր և ութսուն՝ ըստ բանի տն ։
49 * Արար նոցա հանդէս տր 'ի ձեռն մովսիսի․ այր ըստ
առնէ 'ի վերայ գործոյ իւրեանց, 'ի վերայ բեռանցն
զոր ինքեանք բառնային․ և անցին 'ի հանդէսն՝ որպէս
հրամայեաց տր մովսիսի ։

ԳԼ․ Ե․

1 Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ․ * հրամայեա՛ տուր Զ
2 որդւոցն իլի, և արձակեսցեն 'ի բաց զամ բորոտ 'ի
բանակէ անտի, և զամ սերմնակաթ, և զամ պղծեալ
յու-

---

(9) Ոմանք․ Եւ զբաղմակակալս… իւղոյն, որովք պաշտե-
ցեն ։ (12) 'Ի լուս"․ Եւ արկցեն զնովաւ 'ի հան" ։ (13) Այլք․
Համակ ծիրանեօվ ։ (16) 'Ի լուս"․ 'Ի վեր՝ Եւ ոստիկան․
Նշանակէ՝ եպիսկոպոս ։ (16) Այլք․ Եւ զեւղն օծութե ։ (19) 'Ի
լուս"․ Ըստ կարգի իւրում, համաձայն այլոց 'ի բն" ։ (20) Այլք․
Եւ մի մտանիցեն ։ (22) Այլք․ Ըստ տանց նահապետաց
իւր" ։ (25) Այլք․ Եւ զնուարտանն կապուտակեայ ։
(29) Այլք․ Արասջիք հանդէս ։ (31) Այլք․ Եւ զխարխիսս
նց, և զսիւնս ։ (37) Այլք․ 'Ի սպաս 'ի խորանն վկ" ։
Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Եւ խօսեցաւ տր ։

յոգի, * յարուէ մինչև ցէգ․ արձակեցէք 'ի բաց 'ի բա- 3
նակէ անտի․ և մի պղծեսցեն զբանակս իւրեանց՝ յոր
ես իջանեմ: * Եւ արարին այնպէս որդիքն Իղի, և 4
արձակեցին զնոսա 'ի բաց 'ի բանակէ անտի, որպէս խօսե-
ցաւ տր ընդ Մովսիսի, այնպէս արարին որդիքն Իղի:
Է * Խօսեցաւ տր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ․ * խօսեաց ընդ 5
որդիսդ Իղի՝ և ասասցես․ Այր կամ կին, որ ոք արաս- 6
ցէ յամ մարդկեղէն մեղաց, և արհամարհելով արհա-
մարհիցէ՝ և յանցանիցէ անձնն այն; * խոստովան լիցի 7
զմեղս իւր զոր արար․ և հատուսցէ ընդ յանցանացն
զգլուխն, և զհինգերորդ ևս մասն նր յաւելցէ 'ի նոյն, և
տացէ այնմ որում յանցեաւն: * Ապա թէ չիցէ ոք 8
առնն մերձաւորիչ հատուցանել նմա զյանցանաց նր․
և ընդ յանցանացն որ ինչ ընծայիցի տն, այն քահանային
եղիցի․ բայց 'ի խոյէ քաւութեն՝ որով քաւիցէ վն իւր:
* Եւ ամ պտուղ ըստ ամի որ սրբիցի յորդւոցն Իղի՝ 9
զոր ինչ մատուցանիցեն տն, քահանային եղիցի: * Եւ 10
յիւրաքանչիւր սրբելոց անտի, նորա լիցին․ և այր ոք
որ տացէ քահանային՝ նորա լիցին:
Ը * Խօսեցաւ տր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ․ * խօսեաց ընդ 11
որդիսդ Իղի՝ և ասասցես ցդոսա: Առն ուրուք առն՝ 12
եթէ յանցանիցէ կին իւր՝ և արհամարհիցէ զնա: * և 13
ննջեսցէ ոք ընդ նմա արուք սերման․ և վրիպիցի յա-
չաց առն իւրոյ՝ և թաքուցանիցէ․ և նա պղծեալ իցէ,
և վկայ ոչ գուցէ զնմանէ, և յղի ոչ իցէ: * Եւ հասա- 14
նիցէ 'ի վր առն նր ոգի նախանձու․ և նախանձ բերի-
ցէ ընդ կնոջ իւրում, և նա՝ ոչ իցէ պղծեալ: կամ հա-
սանիցէ 'ի վր նր ոգի նախանձու, և նախանձ բերիցէ
ընդ կնոջ իւրում․ և նա՝ իցէ պղծեալ: * Ածցէ այրն 15
զկին իւր առ քահանայն՝ և մատուսցէ վն նր քահանայն
պատարագ, զտասներորդ գրուի ալեր գարեղէն, և եւղ՝
մի արկցէ 'ի նա, և կնդրուկ՝ մի դիցէ 'ի վր նր․ զի զոհ
նախանձաւորութե է: զոհ յիշատակի, զոհ յիշատակե-
լոյ զմեղս * մատուսցէ քահանայն, և կացուսցէ զկինն 16
առաջի տն: * և առցէ քահանայն ջուր սուրբ կենդա- 17
նի խեցեղէն ամանաւ․ և 'ի հողոյ անտի որ իցէ առ յա-
տակաւ խորանին վկայութե՝ առեալ քահանայն արկցէ
'ի ջուրն: * Եւ կացուսցէ քահանայն զկինն առաջի 18
տն․ և մերկացուսցէ զգլուխ կնոջն, և տացէ 'ի ձեռս
նր զզոհ յիշատակին, զզոհ նախանձաւորութեն․ և 'ի
ձեռին քահանային կացցէ ջուրն յանդիմանութե նզովին
այնորիկ, * և երդմնեցուսցէ զնա քահանայն՝ և ասաս- 19
ցէ ցկինն․ եթէ չիցէ ննջեցեալ ընդ քեզ առն, եթէ
չիցես յանցուցեալ և պղծեալ առ արամբ քով, քաւ-
եալ լինջիր 'ի ջրոյդ յանդիմանութե նզովից այդո-
րիկ: * ապա թէ յանցուցեալ իցես առ արամբ քով, 20
կամ պղծեալ իցես․ և տուեալ իցէ ուրուք զարութի
իւր 'ի քեզ, առանց առն քոյ: * Եւ երդմնեցուսցէ 21
քահանայն զկինն՝ երդմամբ նզովիս այսորիկ․ և ա-
սասցէ քահանայն ցկինն․ տացէ զքեզ տր 'ի նզովս և
յերդումն 'ի մէջ ժողովրդեան քոյ, 'ի տալ տն զբարձս
քո 'ի քակտումն, և զորովայն քո յուռուցումն: * և 22
մտցէ ջուրս նզովեալ յորովայն քո, ուռուցանել զմէջ
քո, և քակել զբարձս քո: և ասասցէ կինն․ եղիցի ե-
ղիցի: * Եւ գրեսցէ քահանայն զնզովս զայսոսիկ 'ի մա- 23
տենի․ և լուասցէ 'ի ջուրն յանդիմանութե նզովիցն:
* և տացէ ըմպել կնոջն զջուրն յանդիմանութե նզովից: 24
և մտցէ 'ի նա ջուրն յանդիմանութե նզովեալ: * Եւ 25
առցէ քահանայն 'ի ձեռանէ կնոջն զզոհ նախանձաւո-
րութեն, և դիցէ զզոհն առաջի տն․ և մատուսցէ առ
սեղանն: * և առցէ բուռն քահանայն 'ի զոհէ յիշատա- 26
կին նր, և հանցէ զայն 'ի սեղանն․ և ապա արբուսցէ
27 կնոջն զջուրն յանդիմանութե: * Եւ եղիցի եթէ պղ-
ծեալ իցէ՝ և ծածկելով ծածկեալ իցէ յառնէն նորա․
և մտանիցէ 'ի նա ջուրն յանդիմանութե նզովեալ․ ու-
ռուսցէ զորովայն նր, և քակեսցին բարձք նր․ և եղիցի
28 կինն 'ի նզովս 'ի մէջ ժողովրդեան իւրոյ: * Ապա թէ
չիցէ պղծեալ կինն՝ և սուրբ իցէ, քաւեալ լիցի՝ և ըն-
29 կալցի սերմն: * Այս օրէն իցէ նախանձաւորութե,
որոյ յանցուցեալ իցէ կին՝ որ առնակին իցէ և պղծի-
30 ցի: * կամ այր յորոյ վերայ հասանիցէ ոգի նախանձու,
և 'ի նախանձ մտանիցէ ընդ կնոջ իւրում: Կացուսցէ
զկինն առաջի տն, և արասցէ նմա քահանայն ըստ ամ
31 օրինօս այսորիկ․ * և քաւեալ լիցի այրն 'ի մեղաց ան-
տի․ և կինն ընկալցի զմեղս իւր:

ԳԼ. Զ.

1 Խօսեցաւ տր ընդ Մովսիսի՝ և ասէ: * խօսեաց ընդ Թ
2 որդիսդ Իղի՝ և ասասցես: Այր կամ կին, որ մեծ
3 ինչ ուխտս ուխտեսցէ սրբել զսրբութի տն: * 'ի գինւ-
ոյ և 'ի ցքւոյ սրբեսցի․ և զքացախ ցքւոյ մի արբցէ,
4 և զխաղող նր և զչամիչ մի կերիցէ: * զամ աւուրս ուխ-
տին իւրոյ յամէ զինչ և լինիցի յորթոյ, զգինի, 'ի չամ-
5 չոյ մինչև ցթինն մի կերիցէ * զամ աւուրս սրբութեն:
և սրբիչ մի ածիցէ զգլխով իւրով․ մինչև լցցին աւուրքն
զորս ուխտեաց տն՝ սուրբ կացցէ, աճեցուցեալ զվարս
6 մազոյ գլխոյ իւրոյ, * զամ աւուրս ուխտին իւրոյ տն:
7 Յոգի վախճանեալ մի մտցէ * 'ի հօր, և 'ի մօր, յեղբօր,
և 'ի քեռ․ մի պղծեսցի նոքօք 'ի մահու նոցա․ զի ուխտ
8 տն 'ի վր գլխոյ նորա է․ * զամ աւուրս ուխտին իւրոյ
9 սուրբ կացցէ տն: * Եւ եթէ յանկարծ մեռանիցի ոք
'ի վերայ նր, առժամայն պղծեսցի գլուխ ուխտի նր:
և գերծցէ զգլուխ իւր յաւուր յորում սրբիցի․ և յա-
10 ւուրն եւթներորդի գերծցի: * և յաւուրն ութերորդի
ածցէ երկուս տատրակս, կմ երկուս ձագս աղաւնեաց
11 առ քահանայն 'ի դուռն խորանին վկայութե: * Եւ ա-
րասցէ քահանայն զմին վն մեղաց, և զմին յողջակէզ․ և
քաւեսցէ վն նր քահանայն զ մեղացն զոր մեղաւ յոգի․
12 և սրբեսցէ զգլուխ իւր յաւուր յայնմիկ․ * զի յայնմ
աւուր սրբեաց տն զաւուրս ուխտին իւրոյ: Եւ ածցէ
գառն մի տարեւոր վն յանցանացն․ և աւուրքն առաջինք
անհամարք լիցին․ զի պղծեցաւ գլուխ ուխտի նորա:
13 * Եւ այս օրէն իցէ ուխտաւորին, յաւուր յորում կա-
տարիցէ զաւուրս ուխտին իւրոյ․ ածցէ 'ի դուռն խո-
14 րանին վկայութե․ * և մատուսցէ զպատարագն իւր տն,
գառն մի տարեւոր անարատ յողջակէզ, և որոջ մի տա-
րեւոր անարատ վն մեղաց, և խոյ մի անարատ 'ի փրկու-
15 թի․ * և խան մի բաղարջաց նաշհոյ․ և պանս զանգեալ
իւղով, և քաքարս բաղարջս օծեալս իւղով, և զզոհն նց,
16 և զնուէրս իւրեանց: * Եւ մատուսցէ քահանայն առա-
ջի տն, և արասցէ զվն մեղացն նց․ և զողջակէզն նր,
17 * և զխոյն արասցէ զոհ փրկութե տն 'ի վր խանին բա-
ղարջոյ: և արասցէ քահանայն զզոհն նորա, և զնուէրս
18 նր: * Եւ գերծցէ ուխտաւորն առ դրան խորանին վը-
կայութե զգլուխ ուխտին իւրոյ․ և դիցէ զմազն 'ի հուրն
19 որ 'ի վր զոհին փրկութե: * Եւ առցէ քահանայն զթե-
րին եփեալ 'ի խոյէ անտի․ և պան մի բաղարջ 'ի խանէն,
և քաքար մի բաղարջ, և դիցէ քահանայն 'ի վր ձեռաց
20 ուխտաւորին, յետ գերծելոյ նր զգլուխն իւր: * և մա-
տուսցէ զայն քահանայն ընծայ առաջի տն, և եղիցի սբ:
քահանային եղիցի 'ի վր երբծոյն նուիրի, և 'ի վր եր-
21 ւոյն հասի: և ապա արբցէ ուխտաւորն գինի: * Այս
օրէն իցէ ուխտաւորի որ ուխտիցէ ոք տն, և զպատա-
րագ

---

(9) Ոսկան․ Քահանայիցն եղիցի: (10) Ոմանք․ 'Ի սրբելոց անտի նորա լինիցի: (10) Այլք․ Նորա լինիցին․․ Նորա լինիցի: (12) Ոմանք․ Եւ արհամարհելով արհամարհիցէ զնա: (15) Այլք․ Զտասաներորդ: Ոմանք․ գրուին ալեւր գա''․․ մի արկանիցէ: (17) Ոմանք․ Եւ առցէ քահանայն ջուր սուրբ: (21) Ոմանք․ Զբարձս քո 'ի քակումն: (23) Ոմանք․ Զնզովս զայս 'ի մատենի:

(27) Ոմանք․ 'Ի նզովս ժողովրդեան իւրոյ:
Գլ․ Զ․ (1) Ոմանք․ Եւ խօսեցաւ տր: (4) Յօրինակին․ Մինչև ցքինն մի կերիցէ: (5) Ոմանք․ Զվարս գլխոյ իւրոյ: (9) 'Ի լուսա'' յաւելու․ Պղծեսցի ազին նր և գլուխ: համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (15) Յօրինակին․ Եւ պան մի բաղարջաց: (18) Ոմանք․ Որ իցէ 'ի վր զոհին: (19) Յօրինակին․ Եւ պանմ բաղարջ: (19) Ոմանք․ Յետ գերծելոյ նր:

րադ իւր վն ուխտից. Թող զայն որինչ գտանիցէ ձեռն
իւր. ըստ կարի ուխտին իւրոյ՝ զոր ուխտիցէ ըստ օրէ-
նի սրբութե նն :
ժ. * Խօսեցաւ Տր ընդ մովսէսի՝ և ասէ. * Խօսեաց ընդ 22
ահարոնի և ընդ որդիս նր և ասասցես : Այսպէս օրհ- 23
նեսջիք զորդիսդ Իէլի. և ասասջիք նց. * և դիցեն զա- 27
նունն իմ ՚ի վերայ որդւոցն Իէլի, և ես Տր օրհնեցից
զնս. * Օրհնեսցէ զքեզ Տր՝ և պահեսցէ զքեզ. * և 24
երևեցուսցէ զերեսս իւր ՚ի քեզ, և ողորմեսցի քեզ. 25
* ամբարձցէ Տր զերեսս իւր ՚ի քեզ, և տացէ քեզ խա- 26
ղաղութիւն :

ԳԼ. Է.

ժ.Ա. Եւ եղև յաւուր յորում կատարեաց մովսէս առ ՚ի 1
կանգնել զխորանն. և օծ զնա և զամ սպասն նր.
և զզոհանոցն, և զամ սպաս նր. և օծ զնս և սրբեաց
զնս : * Եւ մատուցին իշխանքն Իէլի՝ երկոտասան իշխան 2
տանց նահապետաց նց : նոքա էին իշխանք ցեղիցն, և
նոքա կային ՚ի վր ատենականութեն : * Եւ մատուցին զըն- 3
ծայս իւրեանց առաջի Տն : վեց սայլս զարդարեալս,
և եզինս երկոտասանս. սայլ մի յերկուց իշխանաց, և
զուարակ յիւրաքանչիւր ումեքէ. և ածին առաջի խո-
րանին : * Խօսեցաւ Տր ընդ մովսէսի և ասէ : * Առ զայդ 4
՚ի դոցանէ, և եղիցին ՚ի գործ պաշտաւորութե խորանին 5
վկայութե. և տացես զայդ ղևտացւոց, իւրաքանչիւր ըս
իւրում պաշտաւորութե : * Եւ առեալ մովսէսի զսայլսն 6
և զեզինսն ետ ղևտացւոցն : * Զսայլս երկուս և եզինս 7
չորս՝ ետ որդւոցն գեթսոնի ըստ պաշտաւորութեն իւ-
րեանց : * Եւ սայլս չորս և եզինս ութ՝ ետ որդւոցն մե- 8
րարեայ ըստ պաշտաւորութե իւրեանց, ՚ի ձեռն իթամա-
րայ որդւոյ ահարոնի քահանայի : * Եւ որդւոցն կահա- 9
թու ոչինչ ետ. զի զպաշտաւորութե սրբութեց սրբութեցն
ունէին, և յուսս իւրեանց բառնային : * Եւ մատուցին 10
իշխանքն ՚ի նաւակատիս սեղանոյն, յաւուր յորում օծ
զնա. և բերին իշխանքն զընծայս իւրեանց առաջի սեղա-
նոյն : * Եւ ասէ Տր ցմովսէս. մի մի իշխան, մի մի օր մա- 11
տուսցեն զընծայս իւրեանց ՚ի նաւակատիս սեղանոյն :
ա. * Եւ մատուցանէր զընծայս իւր յաւուրն առաջնում 12
նաասոն որդի ամինադաբայ՝ իշխան ցեղին յուդայ,
* մատոյց զընծայսն իւր : Կոնք մի արծաթի՝ ՚ի հարիւր 13
և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի արծաթի՝ յեւթանա-
սուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. երկոքին լի նաշհիւ
զանգելով ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ մի ոսկի ՚ի տասն 14
դահեկանէ լի խնկով : * զուարակ մի յանդւոյ, խոյ մի, 15
գառն մի տարևոր յողջակէզ, * Նոխազ մի յայծեաց վն 16
մեղաց : * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս երկուս, խոյս հինգ, 17
նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ : Այս ընծայ նաա-
սոնի որդւոյ ամինադաբայ :
բ. * Եւ յաւուրն երկրորդի մատոյց նաթանայէլ որդի 18
սովգարայ՝ իշխան ցեղին իսաքարայ. * և մատոյց զըն- 19
ծայս իւր : Կոնք մի արծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կըշ-
ռորդէ. տաշտ մի արծաթի՝ յեւթանասուն սիկղէ ըս սըր-
բութե սկեղն. երկոքեան լի նաշհիւ զանգելով ըն իւղոյ
՚ի զոհ : * Տուփ մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով : * զուա- 20
րակ մի յանդւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ. 21
* Նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց : * և ՚ի զոհ փրկութե ե- 22
րինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս 23
հինգ : Այս ընծայ նաթանայէլի որդւոյ սովգարայ :
գ. * Եւ յաւուրն երրորդի, իշխան որդւոցն զաբուղոնի, 24
եղիաբ որդի քեղոնի, * զընծայսն իւր : Կոնք մի արծա- 25
թի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի արծա-
թի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. երկո-
26 քին լի նաշհիւ զանգելով ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
27 մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով : * զուարակ մի յանդ-
28 ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ, * Նոխազ
29 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ եղիաբու որդւոյ քեղոնի :
30 * Եւ յաւուրն չորրորդի իշխան որդւոցն ռուբինի՝ ե- դ.
31 ղիսուր որդի սեդիուրայ, * զընծայս իւր : Կոնք մի ար-
ծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
32 կոքին լի նաշհիւ զանգելով ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
33 մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով : * զուարակ մի յանդ-
34 ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ, * և Նոխազ
35 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ եղիսուրայ որդւոյ սեդիուրայ :
36 * Եւ յաւուրն հինգերորդի՝ իշխան որդւոցն շմաւոնի, ե.
37 սաղամիէլ՝ որդի սուրիսադայի, * զընծայս իւր : Կոնք մի
արծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
38 կոքին լի նաշհիւ զանգելոյ ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
39 մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով : * զուարակ մի յանդ-
40 ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ. * և Նոխազ
41 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ սաղամիէլի որդւոյ սուրիսադայի :
42 * Եւ յաւուրն վեցերորդի՝ իշխան որդւոցն գադայ, ե- զ.
43 ղիսափան որդի ռագուէլի * զընծայս իւր : Կոնք մի ար-
ծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
44 կոքին լի նաշհիւ զանգելով ընդ իւղոյ : * Տուփ մի ՚ի
45 տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդւոյ,
46 խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ, * և Նոխազ մի
47 յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ եղիսափանայ որդւոյ ռագուէլի :
48 * Եւ յաւուրն եւթներորդի իշխան որդւոցն եփրեմի, է.
49 եղիսամա որդի սեմիուդայ, * զընծայսն իւր : Կոնք մի
արծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի
արծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
50 կոքին լի նաշհիւ զանգելով ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
51 մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ-
52 ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ, * Նոխազ մի
53 յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ՝ եղիսամայ որդւոյ սեմիուդայ :
* Եւ յաւուրն ութերորդի՝ իշխան որդւոցն մանասէի, ը.
54 գամաղիէլ որդի փադասուրայ * զընծայսն իւր : Կոնք
55 մի արծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ
մի արծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն.
56 երկոքին լի նաշհիւ զանգելով ը իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
57 մի ՚ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ-
58 ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարևոր յողջակէզ, * և Նոխազ
59 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ՚ի զոհ փրկութե երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարևորս հինգ :
Այս ընծայ գամաղիէլի որդւոյ փադասուրայ :
60 * Եւ յաւուրն իններորդի իշխան որդւոցն բենիամի- թ.
61 նի. աբիդան որդի գեթսոնի, * զընծայս իւր : Կոնք մի
արծաթի ՚ի հարիւր և յերեսուն կշռորդէ. տաշտ մի
արծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
62 կոքին լի նաշհիւ զանգելով ընդ իւղոյ ՚ի զոհ : * Տուփ
մի

---

(27) Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր յետ բանից 23 համարոյն ունին զբանս 27 ին. Եւ դիցեն զանուն իմ ևն : բաց յայնմանէ՝ որ դնէ զնոյն ՚ի վախճանի ըստ կարգի լատինական թարգմանութեան : ԳԼ. Է. (1) Այլք. Եւ զզոհանոցն, և զամ : (2) Ոմանք. Եւ մատուցին... երկոտասան իշխանաց նահապետաց նց : (9) Ոմանք. Զի զպաշտաւորութն սրբութեց նուէրին յուսս իւրեանց բառ'' : (13) Ոմանք. Եւ տաշտ մի արծա'' :

(25) Այս ներքոյագրեալս հատուած բանիցս ՚ի համարս 25. 31. 37. 43. 49. ևն. ուրեմն միայն յաւելու՝ Մատոյց. զոր միաբան ամ օրինակք զօրութե թողուն նմանալ, եդեալ ՚ի 13. 18. և 19. համարսն և յլ : (25) Յօրինակին պակասէր. Զանգելով ընդ իւղոյ : (37) Այլք. Զանգելով ընդ իւղոյ : (53)(59) Ոմանք համաձայն մերումս օրինակի, այսպէս ունին՝ Որդի փառասուրայ :

մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ- 63
ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարեւոր յողջակէզ, * և նոխազ 64
մի յայծեաց վ̅ն մեղաց. * և 'ի զոհ փրկութե̅ երինջս եր- 65
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարեւորս հինգ:
Այս ընծայ աբիդանայ որդւոյ գեդէոնի:
Ժ. * Եւ յաւուրն տասներորդի իշխան որդւոցն դանայ' 66
աքիեզեր որդի ամիսադայի, * զընծայսն իւր: Կոնք մի 67
արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշռոյ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե̅ սիկղն. երկո-
քին լի նաշհւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: * Տուփ 68
մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ- 69
ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարեւոր յողջակէզ, * և նոխազ 70
մի յայծեաց վ̅ն մեղաց. * և 'ի զոհ փրկութե̅ երինջս եր- 71
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարեւորս հինգ:
Այս ընծայ աքիեզերայ' որդւոյ ամիսադայի:
ԺԱ. * Եւ յաւուրն մետասաներորդի իշխան որդւոցն ասե- 72
րայ' փագիէլ որդի եքրանայ, * զընծայսն իւր: Կոնք մի 73
արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշռոյ. տաշտ մի
արծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե̅ սիկղն. եր-
կոքին լի նաշհւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: * Տուփ 74
մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ- 75
ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարեւոր յողջակէզ, * և նոխազ 76
մի յայծեաց վ̅ն մեղաց. * և 'ի զոհ փրկութե̅ երինջս եր- 77
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարեւորս հինգ:
Այս ընծայ փագիէլի որդւոյ եքրանայ:
ԺԲ. * Եւ յաւուրն երկոտասաներորդի' իշխան որդւոցն 78
նեփթաղիմայ' աքիրան որդի ենանայ, * զընծայսն իւր: 79
Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշռոյ. տաշտ
մի արծաթի յեւթանասուն սիկղէ ըստ սրբութե̅ սիկղն. եր-
կոքին լի նաշհւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ: * Տուփ 80
մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով. * զուարակ մի յանդ- 81
ւոյ, խոյ մի, գառն մի տարեւոր յողջակէզ, * նոխազ մի 82
յայծեաց վ̅ն մեղաց. * և 'ի զոհ փրկութե̅ երինջս եր- 83
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոջս տարեւորս հինգ:
Այս ընծայ աքիրանայ որդւոյ ենանայ: * Այս է օրէն 84
նաւակատեաց սեղանոյն յաւուրն յորում օծ զնա, յիշ-
խանաց որդւոցն ի̅ղ̅ի: Կոնք արծաթիք երկոտասան.
տաշտք արծաթիք երկոտասան. տուփք երկոտասան.
* 'ի հարիւր և յերեսուն սիկղէ կոնք մի. յեւթանասուն 85
սիկղէ տաշտ մի: Ամենայն արծաթ սպասուցն' երկու
հազար և չորեքհարիւր սիկղ ըստ սրբութե̅ սիկղն:
* Տուփք ոսկիք երկոտասանք լի խնկով: ամ̅ ոսկի ար- 86
փոցն' հարիւր և քսան դահեկան: * Եւ ամ̅ արջառ յող- 87
ջակէզ. զուարակք երկոտասանք. խոյք երկոտասանք.
գառինք տարեւորք անարատք երկոտասան. և զոհք նց̅
և նուէրք նոցին. և նոխազք յայծեաց վ̅ն մեղաց երկո-
տասանք. * և ամ̅ արջառք 'ի զոհ ողջակիզին երկոտա- 88
սանք. երինջք քսան և չորս, խոյք վաթսուն, նոխազք
վաթսուն, որոջք տարեւորք անարատք վաթսուն: Այս
են նաւակատիք սեղանոյն յետ կատարելոյ զձեռս նց̅,
* 'ի մտանելն մովսիսի 'ի խորանն վկայութե̅ խօսել ընդ 89
նմա: Եւ լուաւ զբարբառն տն̅ 'ի խօսելն ընդ նմա 'ի
վերուստ 'ի քաւութէ անտի' 'ի միջոյ երկուց քերոբէիցն
որ էին 'ի վ̅ր տապանակին վկայութե̅, 'ի միջոյ երկուց
քերովբէիցն, և խօսէր ընդ նմա:

ԳԼ. Ը.

ԺԲ Եւ խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի' և ասէ: * Խօսեա՛ց 1
ընդ ահարոնի և ասասցես ցնա: Յորժամ դնիցես 2
զճրագունսն 'ի միջէ կողմանէ երեսաց աշտանակին,
լուսանիցեն եւթնեքին ճրագարանքն: * Եւ արար 3
այնպէս ահարոն: 'ի միջէ կողմանէ հանդէպ աշտանա-
կին ելոյց զճրագարանս նր̅. ո̅պ հրամայեաց տ̅ր մով-
4 սիսի: * Եւ այս է կազմած աշտանակին: ձոյլ ոսկի բուն
նր̅. և շուշանք նր̅ ձոյլ համակ, ըստ օրինակին ո̅պ ե-
ցոյց տ̅ր մովսիսի' այնպէս արարին զաշտանակն:
5 * Խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի' և ասէ: * Ա՛ռ դու զղե- ԺԳ.
6 ւտացիսն 'ի միջոյ որդւոցն ի̅ղ̅ի և սրբեսցես զն̅ս. * և այս-
7 պէս արասցես նց̅ զսրբութիւն իւրեանց: Ցանեսցես
զնոքօք ջո՛ւր սրբութե̅. և ածցի ածելի 'ի վ̅ր ամ̅ մարմ-
նոց նց̅, և լուասցեն զձորձս իւրեանց, և սո՛ւրբ ե-
8 ղիցին: * Եւ առցես զուարակ մի յանդւոյ, և ըստ նմին
զո՛հ նաշհւ զանգեալ իւղով: և առցես ո՛րթ տարեւոր
9 յանդւոյ վ̅ն մեղաց. * և տարցիս զղեւտացիսն առաջի
խորանին վկայութե̅, և ժողովեսցես զամ̅ ժողովուրդ
10 որդւոցն ի̅ղ̅ի. * և մատուսցեն զղեւտացիսն առաջի տն̅.
և դիցեն որդիքն ի̅ղ̅ի զձեռս իւրեանց 'ի վ̅ր ղեւտացւոցն:
11 * Եւ զատուսցէ ահարոն զղեւտացիսն 'ի հատուցումն
առաջի տն̅ յորդւոցն ի̅ղ̅ի. և եղիցին գործել զգործ խո-
12 րանին առաջի տն̅: * Եւ ղեւտացիքն դիցեն զձեռս իւր-
եանց 'ի վ̅ր գլխոյ զուարակացն. և արասցես զմին վ̅ն
13 մեղաց, և զմին յողջակէզ տն̅ քաւել վ̅ն նց̅: * և կա-
ցուսցես զղեւտացիսն առաջի տն̅, և առաջի ահարոնի,
և առաջի որդւոց նր̅. և տացես զն̅ս հատուցումն առաջի
14 տն̅: * և զատուսցես զղեւտացիսն 'ի միջոյ որդւոցն իս-
15 րայէլի, և եղիցին ի̅մ: * Եւ ապա մտցեն ղեւտացիքն
գործել զգործ խորանին վկայութե̅. և սրբեսցես զն̅ս,
16 և տացես զն̅ս հատուցումն առաջի տն̅. * զի հատու-
ցումն հատուցեալ են նոքա ինձ 'ի միջոյ որդւոցն ի̅ղ̅ի.
փոխանակ ամ̅ անդրանկաց որ բանան զամ̅ արգանդ
17 յորդւոցն ի̅ղ̅ի. առի զն̅ս ինձ: * Զի իմ է ամ̅ անդրա-
նիկ որդւոցն ի̅ղ̅ի, 'ի մարդո՛յ մինչև յանասուն. յաւուր
յորում հարի զամ̅ անդրանիկ յերկրին եգիպտացւոց,
18 և սրբեցի զն̅ս ինձ, * և առի զղեւտացիսն փոխանակ ամ̅
19 անդրանկաց որդւոցն ի̅ղ̅ի: * Եւ ետու զղեւտացիսն հա-
տուցումն տուեալս' ահարոնի և որդւոց նորա 'ի միջոյ
որդւոցն ի̅ղ̅ի, գործել զգո՛րծ որդւոցն ի̅ղ̅ի 'ի խորանին
վկայութե̅. և քաւել վ̅ն որդւոցն ի̅ղ̅ի մերձենալով 'ի
20 սրբութիւնս: * Եւ արարին մովսէս և ահարոն, և ամ̅ ժո-
ղովուրդ որդւոցն ի̅ղ̅ի ղեւտացւոցն' ո̅պ պատուիրեաց
տ̅ր մովսիսի վ̅ն ղեւտացւոցն, նո՛յնպէս և արարին նոցա
21 որդիքն ի̅ղ̅ի: * Եւ սրբեցա՛ն ղեւտացիքն, և լուացին
զհանդերձս, և ետուն զանձինս ահարոնի 'ի հատու-
ցումն առաջի տն̅. և քաւեա՛ց վ̅ն նոցա ահարոն սրբել
22 զն̅ս: * Եւ ապա մտին ղեւտացիքն պաշտել զպաշտօն իւր-
եանց 'ի խորանին վկայութե̅, առաջի ահարոնի և առա-
ջի որդւոց նր̅. ո̅պ պատուիրեաց տ̅ր մովսիսի վ̅ն ղե-
23 ւտացւոցն. նո՛յնպէս և արարին նց̅: * Եւ խօսեցաւ տ̅ր
24 ընդ մովսիսի' և ասէ: * Այս ինչ է որ վ̅ն ղեւտացւոցն
իցէ: 'ի քսան և հինգ ամենից և 'ի վեր, մտցեն գոր-
25 ծել 'ի խորանին վկայութե̅. * և 'ի յիսնամենից 'ի բա՛ց
կացցեն 'ի պաշտամանէ անտի' և ո՛չ ևս գործեսցեն.
26 * և պաշտեսցէ եղբա՛յր նր̅ 'ի խորանին վկայութե̅: պա-
հել պահեսցէ զպահպանութիւն, բայց գործ ինչ մի՛
գործեսցէ: այնպէս արասցես ղեւտացւոցն 'ի պահպա-
նութիւն իւրեանց:

ԳԼ. Թ.

1 Եւ խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի յանապատին սինայի, յա- ԺԴ.
մին երկրորդի ելանելոյ նց̅ յեգիպտոսէ յամսեանն
2 առաջնում' և ասէ: * Ասա՛ և արասցեն որդիքն ի̅ղ̅ի
3 զզատիկն 'ի ժամանակի իւրում. * 'ի չորեքտասանե-
րորդում աւուր ամսոյն առաջնոյ, արասցեն զայն ընդ
երեկս. ըստ ժամանակս. ըստ օրինի իւրում, ըստ
4 պայմանէ իւրում առնիցեն զնա: * Եւ խօսեցաւ մովսէս
5 ընդ որդիսն ի̅ղ̅ի առնել զզատիկն, * 'ի սկսանել չորեք-
տա-

---

(66) Ոմանք. Աքեզեր որդի ա'': (72) Ոմանք. Փագիէլ որդի եքրանայ: (88) Յօրինակին պակասէր. Խոյք վաթսուն. նոխազք վաթսուն, որոջք: (88) Ոմանք. Յետ կատարելոյ զձեռս նր̅: (89) Ոմանք. 'Ի քաւութե̅ անտի' 'ի միջոյ երկուց քերովբէիցն, և խօսէր ընդ նմա:

ԳԼ. Ը. (4) Այլք. Եւ այս էր կազմած: (4) Ոմանք. Այնպէս արար զաշտա'': (10) Այլք. Եւ մատուսցես զղե'': (15) Ոմանք. Եւ սրբեսցես զն̅ս հատուցումն:
(21) Ոմանք. Ահարոնի հատուցումն:
ԳԼ. Թ. (3) Ոմանք. Պայմանի իւրում առնիցեն զայն:

տասներորդի աւուր ամսոյն յանապատին սինայի ,
ո̃ր հրամայեաց տ̃ր մովսէսի՝ այնպէս արարին որդիքն
Ի̃ղի ։ ✱ Եւ եկին արք՝ որ ո՛չ էին ս̃բ ոգւով մարդոյ · և 6
ո՛չ կարէին առնել զզատիկն յաւուր յայնմիկ ։ ✱ և մա- 7
տեան առաջի մովսէսի և ահարոնի յաւուր յայնմիկ , և
ասեն ցնա արքն այնոքիկ · մեք անսուրբք եմք յոգի մար-
դոյ · արդ՝ մի՛ յետնեսցուք 'ի մատուցանելոյ պատա-
րագ տն̃ 'ի ժամանակի իւրում 'ի մէջ որդւոցն իսրայէ-
լի ։ ✱ Ասէ ցնա մովսէս · կացէք այդր , և լուայց՝ թէ 8
զի՛նչ տացէ հրաման տ̃ր վ̃ս ձեր ։ ✱ Եւ խօսեցաւ տ̃ր ընդ 9
մովսէսի և ասէ · ✱ խօսեա՛ց ը̃ որդիսդ Ի̃ղի՝ և ասասցես · 10
Մա՛րդ ոք մարդ՝ որ լինիցի անսուրբ յոգի մարդոյ ·
և կամ թէ 'ի հեռի ճանապարհի ոք իցէ 'ի ձէնջ յազգս
ձեր · արասցէ զզատիկն տն̃ ✱ յամսեանն երկրորդի · 11
'ի չորեքտասաներորդում աւուր ընդ երեկս արասցէ
զնա բաղարջով և եղեգամբ կերիցեն զնա ։ ✱ և մի՛ թողու- 12
ցուն ինչ 'ի նմանէ յայգ · և ոսկր մի՛ բեկանիցեն 'ի նմա-
նէ · ըստ օրինի զատկին արասցեն զնա ։ ✱ Եւ մարդ ոք՝ 13
որ սուրբ իցէ , և 'ի հեռաւոր ճանապարհի ո՛չ իցէ , և
հեղգասցի առնել զզատիկն , սատակեսցի անձն այն 'ի
ժողովրդենէ իւրմէ ։ զի զպատարագ տն̃ ո՛չ մատոյց 'ի
ժամանակի իւրում · զմեղս իւր ընկալցի մարդն այն ։
✱ Եւ եթէ յարեսցի 'ի ձեզ եկ ոք յերկրին ձերում , և 14
առնիցէ զզատիկն տն̃ , ըստ օրինակի զատկին՝ և ըստ
պայմանի իւրում արասցէ զնա ։ Օրէն՝ մի և նոյն կաց-
ցէ ձեզ , եկին և բնակի երկրին ։

ԺԵ ✱ Եւ յաւուրն յորում կանգնեցաւ խորանն , ծածկեաց 15
ամպ զխորանն և զտունն վկայութե̃ · և ընդ երեկս լի-
նէր 'ի խորանին իբրև զտեսիլ հրոյ մինչև ցառաւօտ ։
✱ Այնպէս լինէր հանապազ · ամպ ծածկէր զնա 'ի 16
տուէ ; և տեսիլ հրոյ 'ի գիշերի ։ ✱ Եւ յորժամ վերա- 17
նայր ամպն 'ի խորանէ անտի , ապա չուէին որդիքն Ի̃ղի ·
և 'ի տեղւոջ յորում զտեղի առնոյր ամպն՝ անդ բանա-
կէին որդիքն Ի̃ղի ։ ✱ Հրամանաւ տն̃ բանակէին որդիքն 18
Ի̃ղի , և հրամանաւ տն̃ չուէին ։ ✱ Զամ աւուրս յորս 19
հովանի ունիցի ամպն 'ի վերայ խորանին , բանակեսցին
որդիքն Ի̃ղի · և յորժամ ձգիցի ամպն 'ի վերայ խորանին
աւուրս բազումս , պահեսցեն որդիքն Ի̃ղի զպահպա-
նութի̃ տն̃՝ և մի՛ չուեսցեն ։ ✱ Եւ եղիցի յորժամ հովա- 20
նի ունիցի ամպն զաւուրս թուով 'ի վերայ խորանին ·
ըստ բանի տն̃ բանակեսցեն , և ըստ բանի տն̃ չուես-
ցեն ։ ✱ Եւ եղիցի յորժամ լինիցի ամպն յերեկորեայ 21
մինչև ցառաւօտ , և եթէ վերանայցէ ամպն ընդ առա-
ւօտն · չուեսցեն զցերեկ կամ զցայգ ։ և եթէ ո՛չ վե-
րասցի ամպն՝ ո՛չ չուեսցեն ։ ✱ Եւ եթէ ամսօրեայ ժամա-
նակ յաճախիցէ ամպն , և հովանի լիցի 'ի վ̃ր նր̃ , բա- 22
նակեսցեն որդիքն Ի̃ղի՝ և մի՛ չուեսցեն ։ ✱ զի ըստ հրա-
մանի տն̃ չուեսցեն , և զպահպանութի̃ տն̃ պահեսցեն 23
հրամանաւ տն̃ 'ի ձեռն մովսէսի ։

ԳԼ. Ժ.

ԺԶ Խօսեցաւ տ̃ր ընդ մովսէսի՝ և ասէ · ✱ արա՛ դու քեզ 1
երկուս փողս կռածոյս , արծաթիս արասցես զն̃ս · 2
և եղիցին քեզ ազդ առնելոյ ժողովրդեանն , և չուելո՛յ
բանակացն ։ ✱ և հարկանիցեն փո՛ղ նոքօք , և ժողովես- 3
ցի ա̃մ ժողովուրդն 'ի դուռն խորանին վկայութե̃ ։ ✱ Եւ 4
եթէ 'ի միում հարկանիցեն փող՝ եկեսցեն առ քեզ իշ-
խանքն զօրավարքն Ի̃ղի ։ ✱ Եւ հարջի՛ք փող ազդեցութե̃ , 5
և չուեսցեն բանակքն բանակեալք ընդ արեւելս ։ ✱ Եւ 6
հարկանիցէք զերկրորդ փողն ազդեցութե̃ , և չուես-
ցեն բանակքն բանակեալք ընդ հարաւ ։ Եւ հարկա-
նիցէք զերրորդ փողն ազդեցութե̃ , և չուեսցեն բա-
նակքն բանակեալք ընդ ծովակողմն ։ Եւ հարկանիցէք
զչորրորդ փողն ազդեցութե̃ , և չուեսցեն բանակքն բա-
նակեալք ընդ հիւսիս ։ ազդեցութե̃ փող հարկանիցեն
7 'ի չուելն իւրեանց ։ ✱ Եւ յորժամ ժողովիցէք զժողո-
8 վուրդն՝ և հարկանիցէք փող՝ և ո՛չ ազդեցութե̃ ։ ✱ Եւ
որդիքն ահարոնի քահանայք հարցեն փող , և եղիցի ձեզ
9 օրէն յաւիտենական յազգս ձեր ։ ✱ Եւ եթէ ելանիցէք
'ի պատերազմ յերկրի ձերում , ընդդիմակացացն որ
կայցեն ձեզ հակառակ , ազդեսջի՛ք փողով և յիշատա-
կեսջի՛ք առաջի տն̃ · և ապրիցէք 'ի թշնամեացն ձե-
10 րոց ։ ✱ Եւ յաւուրս ուրախութե̃ ձերոյ , և յամսագը-
լուխս ձեր հարկանիցէք փող · և 'ի վ̃ր ողջակիզացն , և
'ի վ̃ր զոհիցն փրկութե̃ց ձերոց · և եղիցի ձեզ յիշա-
տակ առաջի տն̃ ձերոյ · Ես եմ տ̃ր ա̃ծ ձեր ։

11 ✱ Եւ եղև յամին երկրորդի յամսեանն երկրորդի՝ որ օր ԺԷ
քսան էր ամսոյն՝ վերացաւ ամպն 'ի խորանէն վկայու-
12 թե̃ ։ ✱ Եւ չուեցին որդիքն Ի̃ղի հանդերձ աղխիւքն իւր-
եանց յանապատէն սինայի ։ և եկաց ամպն յանապա-
13 տին փառանու ։ ✱ և չուեցին որդիքն Ի̃ղի ըստ բանի
14 տն̃ 'ի ձեռն մովսէսի ։ ✱ Եւ չուեցին նախ գունդք բա-
նակի որդւոցն յուդայ յառաջագոյն զօրուն իւրեանց ·
15 և 'ի վ̃ր զօրացն նց̃ նաասոն որդի ամինադաբայ ։ ✱ և 'ի
վ̃ր զօրաց որդւոցն իսաքարայ՝ նաթանայէլ որդի սով-
16 գարայ ։ ✱ և 'ի վ̃ր զօրու ցեղի որդւոցն զաբուղոնի՝ է-
17 ղիաբ որդի քեղոնի ։ ✱ Եւ իջուցանէին զխորանն , և
չուէին ։ որդիքն գեթսոնի և որդիքն մերարեայ բառ-
18 նային զխորանն ։ ✱ Եւ չուէին գունդք բանակի որդ-
ւոցն ռուբենի հանդերձ զօրուն իւրեանց · և 'ի վ̃ր զօ-
19 րու նց̃ եղիսուր որդի սեդիուրայ · ✱ և 'ի վերայ զօրու
ցեղի որդւոցն շմաւոնի՝ սաղամիէլ որդի սուրիսադայի ։
20 ✱ և 'ի վ̃ր զօրու ցեղի որդւոցն գադայ եղիսափան որ-
21 դի ռագուելի ։ ✱ Եւ չուեսցեն որդիքն կահաթու բար-
ձեալ զսրբութիւն · և կանգնեսցեն զխորանն մինչև այլքն
22 հասանիցեն ։ ✱ Եւ չուեսցեն գունդք բանակին եփրե-
մայ հանդերձ զօրուն իւրեանց · և 'ի վ̃ր զօրու նց̃ եղի-
23 սամա որդի սեմուդայի · ✱ և 'ի վերայ զօրու ցեղի որդ-
24 ւոցն մանասէի գամաղիէլ որդի փադասուրայ ։ ✱ և
'ի վ̃ր ցեղի որդւոցն բենիամենի աբիդան որդի գեդեո-
25 նի ։ ✱ Եւ չուեցին գունդք բանակի որդւոցն դանայ
յետոյ քան զամենայն բանակսն հանդերձ զօրուն իւր-
եանց · և 'ի վ̃ր զօրու նց̃ աքիեզեր որդի ամիսադայի ։
26 ✱ և 'ի վերայ ցեղի որդւոցն ասերայ փագեէլ որդի եք-
27 րանայ ։ ✱ և 'ի վ̃ր ցեղի որդւոցն նեփթաղիմայ աքիրան
28 որդի ենանայ ։ ✱ Այս են զօրք որդւոցն Ի̃ղի · և չուե-
ցին հանդերձ զօրուն իւրեանց ։

29 ✱ Եւ ասէ մովսէս ցյոբաբ որդի ռագուելի մադիանա- ԺԸ
ցի ցաներն մովսէսի ։ ահա մեք չուեմք 'ի տեղին զոր ա-
սաց տ̃ր տա՛լ զնա մեզ · եկ ընդ մեզ , և բարի արաս-
30 ցուք քեզ · զի տ̃ր խօսեցաւ բարութի̃ւ Ի̃ղի ։ ✱ Եւ նա
ասէ՝ ո՛չ երթայց անդր , այլ յերկիրն իմ և յազգն իմ
31 գնայցից ։ ✱ Եւ ասէ ցնա · մի՛ թողուր զմեզ · քանզի էիր
32 ընդ մեզ յանապատին · և եղիցես ընդ մեզ ծեր ։ ✱ և
եղիցի թէ երթայցես ը̃ մեզ , և լինիցին բարութիւնքն զոր
ինչ արասցէ մեզ տ̃ր բարի , արասցո՛ւք և քեզ ։
33 ✱ Եւ չուեցին 'ի լեռնէ անտի տն̃ երեքօրեայ ճանա- ԺԹ
պարհ · և տապանակ ուխտին տն̃ յառաջագոյն քան զն̃ս
երթայր երեքօրեայ ճանապարհաւ , դիտել նոցա հան-
35 գիստ ։ ✱ Եւ եղև 'ի չուել տապանակին՝ ասէ մովսէս ։
Արի՛ տ̃ր՝ և ցրուեսցին թշնամիք քո , փախիցեն ամե-
36 նայն ատելիք քո ։ ✱ Եւ 'ի դադարելն ասէ ։ Դարձի՛ր
34 տ̃ր 'ի հազարաւորս և 'ի բիւրաւո՛րս իսրայէլի ։ ✱ Եւ
ամպն

---

(6) (7) Ոմանք · Զզատիկն յաւուր յայնմիկ ։ Եւ ասեն ցնա արքն այնոքիկ ։ (11) Այլք · Եւ եղեգով կերիցեն զնա ։ (19) Ոմանք · Զամ աւուրս զորս հովանի ։

ԳԼ. Ժ. (1) Ոմանք · Եւ խօսեցաւ տ̃ր ։ (4) Ոսկան · Իշխանքն և զօրավարքն ։ (9) Ոմանք · Ընդդիմակացացն որ ։ (10) Այլք · Առաջի ա̃յ ձերոյ ։ (11) Այլք · Յամսեանն երկրորդում ։ (12)(13)(14) Ոմանք · Փառանայ ։ Եւ չուեցին նախ ըստ բանի տն̃ · · Եւ չուեցին գունդք բա" ։ (15) Ոմանք · Եւ 'ի վերայ զօրուց որդւոցն ։ (22) Ոմանք · Եւ չուեցին գունդք ։ (22) Այլք · Որդի սեմիուդայ ։ (26) Ոմանք · Եւ 'ի վ̃ր զօրու ցեղի ։ (27) Ոմանք · Եւ 'ի վ̃ր զօրու ցեղի ։ (29) Ոսկան · Ցաներն իւր · ահա ։ (29) Ոմանք · Ասաց տ̃ր · տաց զնա ձեզ ։ (35) Ոսկան · Ատելիք քո յերեսաց քոց ։ (34) Ամենայն օրինակք բաց յոս-

ամպն հովանի ունէր 'ի վերայ նոցա 'ի տուէ 'ի չուել
նոցա 'ի բանակէ անտի :

ԳԼ. ԺԱ.

Ի Եւ ժողովուրդն տրտնջէր չարաչար առաջի Տն՟. եւ 1
լուաւ Տր՟ եւ բարկացաւ սրտմտութբ՟ : Եւ բորբո-
քեցաւ 'ի նոսա հուր 'ի Տէ՟. եւ եկեր զմասն ինչ բանա-
կին : * Եւ աղաղակեաց ժողովուրդն առ Մովսէս, եւ 2
յաղօթս եկաց Մովսէս առ Տր՟. եւ դադարեաց հուրն :
* Եւ կոչեցաւ անուն տեղւոյն այնորիկ Հրայրեաց : զի 3
բորբոքեցաւ 'ի նոսա հուրն 'ի Տէ՟ :
ԻԱ * Եւ խառնաղաժանն որ էր 'ի միջի նց՟ ցանկացան ցան- 4
կութ՟. եւ նստեալ լային որդիքն Իլի՟՝ եւ ասէին. Ո՞ տացէ
մեզ միս ուտել. * զի յիշեմք զձուկնն զոր ուտէաք 5
յԵգիպտոս ձրի, եւ զսեխն, եւ զմեղրապտուղ, եւ զպրասն, եւ
զսոխն եւ զխստոր : * եւ արդ՝ աւասիկ նքթեալ են անձինք 6
մեր. եւ ոչ ուրեք՝ բայց միայն 'ի մանանայն են աչք մեր :
* Եւ մանանայն էր իբրեւ զսերմն գինձոյ սպիտակ. եւ տե- 7
սիլ նր՟ իբրեւ զտեսիլ սառին. * եւ շրջէր ժողովուրդն եւ 8
քաղէին, եւ աղային յերկանս, եւ ծեծէին յանգանի, եւ
եփէին 'ի պտուտան, եւ առնէին նկանս. եւ էր քաղցրութի՟
նր՟ իբրեւ զխորխոխ իւղոյ եւ մեղու : * եւ յորժամ իջանէր 9
ցօղ 'ի բանակն զգիշեր, իջանէր եւ մանանայն 'ի վ՟ր նր՟ :
* Լուաւ Մովսէս զլալեան նոցա ըստ գնդից իւրեանց, 10
զիւրաքանչիւր առ դրան վրանի իւրոյ : եւ բարկացաւ
սրտմտութբ՟ Տր՟ յոյժ : եւ առաջի Մովսիսի չար թուե-
ցաւ : * Եւ ասէ Մովսէս ցՏր՟. ընդէ՞ր Տր՟ չարչարեցեր 11
զծառայս քո, եւ հիմ ոչ գտի շնորհս առաջի քո, արկա-
նել զինեւ զբարկութի՟ ժողովրդեանս այսորիկ. * միթէ 12
ես յղացայ զամ՟ ժողովուրդս զայս, կամ թէ՝ ես ծնայ
զսոսա. զի ասես ցիս՝ թէ առ զդա 'ի գոգ քո, որպ՟ առ-
նուցու դայեակ զստնդիաց, տանել յերկիրն զոր երդ-
ուար հարցն նց՟ : * Եւ արդ՝ ուստի՞ է ինձ միս՝ տալ ամ՟ 13
ժողովրդեանս այսմիկ. զի լան զինեւ եւ ասեն՝ տուր մեզ
միս զի կերիցուք : * Ո՛չ կարեմ ես միայն կրել զժողո- 14
վուրդս զայս. զի ծանրագոյն քան զիս է բանդ : * եթէ 15
այդպէս առնիցես ընդ իս՝ սպան իսկ զիս եթէ հաճոյ
իցէ քեզ. եթէ գտի շնորհս եւ ողորմութի՟ առ 'ի քէն,
զի մի տեսից զչարչարանս իմ : * Եւ ասէ Տր՟ ցՄովսէս. 16
ժողովեա ինձ եւթանասուն այր 'ի ծերոցն Իլի՟. զոր
դու գիտես եթէ նոքա իցեն ծերագոյնք ժողովրդեանն,
եւ ընտիրք նց՟. եւ հանցես զնս՟ 'ի խորանն վկայութե՟, եւ
կացցեն անդ ընդ քեզ : * Եւ իջից անդր եւ խօսեցայց 17
ընդ քեզ, եւ առից 'ի հոգւոյդ որ 'ի քեզ է եւ արկից զնո-
քօք. եւ բարձցեն ընդ քեզ զյանդգնութի՟ ժողովրդեանդ
այդորիկ. եւ ոչ կրեսցես զդոսա դու միայն : * Եւ զժո- 18
ղովուրդն ասասցես. սրբեցարուք առ վաղիւ՝ եւ կերի-
ջիք միս. զի լացէք առաջի Տն՟՝ եւ ասացէք. ո՞ ջամբեսցէ
մեզ միս. զի լաւ էր մեզ յԵգիպտոս : Եւ տացէ ձեզ Տր՟
միս ուտել, եւ կերիջիք միս : * ոչ զմի օր ուտիցէք, եւ 19
ոչ զերկուս. եւ ոչ զհինգ օր, եւ ոչ զտասն, եւ ոչ զքսան
օր : * այլ զամսօրեայ աւուրս ուտիցէք. մինչեւ ելանի- 20
ցէ ընդ ռնգունս ձեր. եւ եղիցի ձեզ 'ի գառնութի. զի
հեստեցէք Տն՟ որ է 'ի միջի ձերում, եւ լացէք առաջի
նորա, եւ ասէիք՝ ընդէ՞ր էր մեզ ելանել յԵգիպտոսէ :
* Եւ ասէ Մովսէս. վեցհարիւր հազար հետեւակաց է ժո- 21
ղովուրդն՝ յորոց միջի եմ ես. եւ դու ասես միս տաց նց՟,
22 եւ կերիցեն ամսօրեայ ժամանակ : * միթէ արջառ եւ
ոչխար սպանանիցի՝ եւ բաւական լինիցի նց՟ : կամ թէ
ամ՟ ձուկն ծովու ժողովիցի՝ եւ բաւական լինիցի նոցա :
23 * Եւ ասէ Տր՟ ցՄովսէս. միթէ ձեռն Տն՟ չիցէ՞ բաւա-
կան. այժմ տեսանիցես եթէ հասանիցէ 'ի վ՟ր քո բանս
24 իմ՝ եթէ ոչ : * Եւ ել Մովսէս եւ խօսեցաւ ընդ ժողո-
վրդեանն զպատգամս Տն՟. եւ ժողովեաց եւթանասուն
այր 'ի ծերոց ժողովրդեանն, եւ կացոյց զնս՟ շուրջ զխո-
25 րանաւն : * Եւ էջ Տր՟ ամպով, եւ խօսեցաւ Տր՟ ընդ Մով-
սիսի. եւ առ 'ի հոգւոյն որ 'ի նմա, եւ արկ զեւթանա-
սուն արամբքն զծերովք : Եւ իբրեւ հանգեաւ հոգին
'ի վ՟ր նց՟, եւ մարգարէացան 'ի բանակին, եւ այլ ոչ եւս
26 յաւելին : * Եւ մնացին երկու արք 'ի բանակին. անուն
միումն Եղդադ, եւ անուն երկրորդին Մովդադ, եւ հան-
գեաւ 'ի վ՟ր նց՟ հոգին. եւ նոքա էին 'ի գրելոց անտի՝ եւ
27 ոչ եկին 'ի խորանն, * եւ մարգարէացան 'ի բանակին :
Եւ ընթացեալ պատանի մի՝ պատմեաց Մովսիսի՝ եւ ասէ
ցնա. Եղդադ եւ Մովդադ մարգարէացան 'ի բանակին :
28 * Պատասխանի տուեալ Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ
պաշտօնէին Մովսիսի ընտրելոյ՝ եւ ասէ. տէր Մովսէս, ար-
29 գել զնս՟ : * Եւ ասէ ցնա Մովսէս. մի՛ արկաներ դու ինձ
նախանձուկս. եւ ո՞ տայր զամ՟ ժողովուրդս Տն՟ մարգա-
30 րէս. յորժամ տայր Տր՟ զհոգին իւր 'ի վ՟ր նց՟ : * Եւ գնաց
31 Մովսէս 'ի բանակն, ինքն եւ ծերքն Իլի՟ : * Եւ ել հողմ
'ի Տէ՟ եւ խաղացոյց յայսկոյս զլորամարգին 'ի ծովէն.
եւ անկաւ զբանակաւն, աւուր գնաց աստի, եւ աւուր
գնաց անտի շուրջ զբանակաւն, իբրեւ ցերկուս կան-
32 գունս յերկրէ : * Եւ յարուցեալ ժողովուրդն զաւուրն
ողջոյն, եւ զգիշերն ողջոյն. եւ զաւուրն ողջոյն 'ի վաղիւ
անդր, ժողովեցին զլորամարգին. որ սակաւ ժողովեաց՝
տասն քոռ. եւ սպանին եւ ապխտեցին իւրեանց ապուխ-
33 տըս ապուխտս շուրջ զբանակաւն : * Մինչդեռ միսն
յատամունս նց՟ էր՝ յառաջ քան զսպառելն, եւ Տր՟ բար-
կացաւ ժողովրդեանն, եւ եհար Տր՟ զժողովուրդն հար-
34 ուածս մեծամեծս յոյժ : * Եւ կոչեցաւ անուն տեղւոյն
այնորիկ գերեզմանք ցանկութե՟. զի անդ թաղեցին
զժողովուրդն ցանկացող : Եւ 'ի գերեզմանացն ցան-
կութե՟ չուեաց ժողովուրդն յԱսերովթ :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ բամբասեցին Մարիամ եւ Ահարոն զՄովսէս վասն ԻԲ
կնոջն եթովպացւոյ՝ զոր առ Մովսէս. զի կին ե-
2 թեովպացի առ : * եւ ասեն՝ թէ ընդ Մովսիսի միայն խօ-
սեցաւ Տր՟. ոչ ապաքէն եւ ընդ մե՞զ խօսեցաւ : Եւ լու-
3 աւ Տր՟ : * Եւ այրն Մովսէս հեզ էր յոյժ քան զամ՟
4 մարդիկ՝ որ էին 'ի վերայ երկրի : * Եւ ասէ Տր՟ նոյն-
ժամայն՝ ցՄովսէս եւ ցԱհարոն եւ ցՄարիամ. ելէք դուք
երեքին 'ի խորանն վկայութե՟ : Եւ ելին երեքին 'ի խո-
5 րանն վկայութե՟ : * Եւ էջ Տր՟ սեամբ ամպոյ, եւ ե-
կաց առ դրան խորանին վկայութե՟. եւ կոչեցան Ահա-
6 րոն եւ Մարիամ : եւ ելին երկոքեան : * Եւ ասէ ցնս՟ Տր՟.
լուարուք բանից իմոց. եթէ լինիցի մարգարէ 'ի ձէնջ
Տն՟, տեսլեամբ երեւեցայց նմա, եւ երազով խօսեցայց ը՟
7 նմա : * Ո՛չ այնպէս ո՟պ ծառայն իմ Մովսէս՝ որ յամ՟
8 տան իմում հաւատարիմ է : * բերան 'ի բերան խօսե-
ցայց ը՟ նմա, երեւօք եւ ոչ առակօք. եւ զփառսն Տն՟ ե-
տես : Եւ ընդէ՞ր ոչ երկերուք բամբասել զծառայն իմ
Մով-

խնոյ՝ գրեալ 34. համարոյն առնին սաքէն յետ 36 համարոյ : Գլ. ԺԱ. (4) Ոսկան 'ի լուս''. Եւ խառնիճաղանճն որ : (4) Այլք. Որ էր 'ի մէջ նոցա : (4) Ոմանք. Ցանկացաւ ցանկութբ՟ : (5) Բազումք. Եւ զսոխ եւ զսխտոր : (10) Ոմանք. Զլալիւն նց՟ ըստ գնացից իւրե'' : (11) Այլք. Ոչ գտի շնորհս առաջի քո : (12) Ոմանք. Ծնայ զնոսա . . . որպէս առնու դայեակ : (13) Ոմանք. Ուստի իցէ ինձ միս : (14) Այլք. Ես միայն կրել զժողովուրդս : (17) Յօրինակին. Զանդգնութի՟ ժողովրդեանդ : (20) Ոմանք. Էր մեզ ելն յեգիպտոսէ : (21) Ոսկան. Ամսօրեայ ժամանակս : (22) Յօրինակին՝ ձուկն ծովու կարմրագրեալ նշանակի : (23) Ոմանք. Այժմ գիտասցես եթէ հասանիցէ . . . եւ թէ ոչ : (25) (26) Ոմանք. Ոչ եւս յաւելուին. Մնացին երկու արք 'ի բանակի անդ. անո'' : (27) Ոմանք. Եւ Մովդադ մարգարէանան 'ի : (28) Յօրինակի մերում եւ էլի՝ աստանօր անուն Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ, գրի՝ Յեսուս, յեսուայ, ըստ յոյնականին : (31) Ոմանք. Զլորամարգին 'ի ծովէ անտի : (32) Ոմանք. Ապուխտ ապուխտս : զոր ոսկան առնէ միանգամ եւ էլի : (33) Յօրինակին. Յառաջքան զսպառելն : (33) Ոմանք. Հարուածս մեծ յոյժ :

Գլ. ԺԲ. (2) Այլք. Եւ ասեն. միթէ ընդ Մովսիսի :

մովսէս: * Եւ եղեւ բարկութիւն սրտմտութեան տն 'ի վր 9
նց՝ և գնացին: * Եւ ամպն վերացաւ 'ի խորանէ անտի: 10
և ահա մարիամ բորոտեալ էր իբրև զձիւն. և հայեցաւ
ահարոն ը մարիամ, և ահա՝ բորոտեալ էր: * Եւ ասէ 11
ահարոն ցմովսէս. խնդրեմ 'ի քէն տր, մի ածեր 'ի վր
մեր մեղս. զի անգիտացաք. և քանզի մեղաք՝ * մի լինիցի 12
հանգոյն մահու, իբրև վիժած որ ելանիցէ յարգանդէ
մօր՝ և ուտիցէ զկէս մարմնոյ նր: * Եւ աղաղակեաց 13
մովսէս առ տր՝ և ասէ. խնդրեմ 'ի քէն ած,
բժշկեա զնա: * Եւ ասէ տր ցմովսէս. եթէ հօր նորոյ 14
թքանելով թքեալ էր ընդ երեսս նր՝ չամաչէ՞ր զեւթն
օր: մեկնեսցի զեւթն օր արտաքոյ բանակին՝ և ապա
մտցէ: * Եւ զատուցաւ մարիամ արտաքոյ բանակին 15
զեւթն օր: և ժողովուրդն ոչ չուեաց՝ մինչև սրբեցաւ
մարիամ:

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ ապա չուեաց ժողովուրդն յասերովթայ, և բանակեցաւ 1
յանապատին փառանու:
Ի.Դ. * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ: * Առաքեա արս՝ 2
և լրտեսեսցեն զերկիրն քանանացւոց, զոր ես տաց որդւոցն 3
իլի 'ի կալուածս. այր մի՝ ըստ ցեղի, ըստ տանց
նահապետաց իւրեանց առաքեսցես զնս՝ զամ գլխաւորս
'ի նոցանէ: * Եւ առաքեաց զնս մովսէս յանապատէն 4
փառանու՝ ըստ բանին տն. ամենեքին արք գլխաւորք
էին նոքա յորդւոցն իլի: Եւ այս են անուանք
նոցա: * Ցեղին ռուբինի, սաղամիէլ որդի սքուրայ: 5
* Ցեղին շմաւոնի, սափատ որդի սուրեայ: * Ցեղին 6
յուդայ, քաղէբ որդի յեփոնեայ: * Ցեղին իսաքարայ, 7
գաղամ որդի յովսեփայ: * Ցեղին եփրեմայ, աւսէս որդի 8
նաւեայ: * Ցեղին բենիամինի, փաղտի որդի ռափուայ: 9
* Ցեղին զաբուղոնի, յուդիէլ որդի սուդիայ: 10
* Ցեղին յովսեփայ՝ որդւոցն մանասէի, գադդէ որդի 11
սուսայ: * Ցեղին դանայ, ամիէլ որդի գամայի: 12
* Ցեղին ասերայ, սաթուր որդի միքայելի: * Ցեղին 13
նեփթաղիմայ, աբի որդի յաբիայ: * Ցեղին գադայ, 14
գուդիէլ որդի մակքեայ: * Այս անուանք են արանցն՝ 15
զոր առաքեաց տր լրտեսել զերկիրն քանանացւոց. և 16
անուանեաց մովսէս զանուն աւսեայ որդւոյ նաւեայ՝ 17
Յեսու: * Եւ առաքեաց զնոսա մովսէս յանապատէն 18
փառանու լրտեսել զերկիրն քանանացւոց: և ասէ ցնս.
ելէք ընդ անապատ, և ամբարձջիք 'ի լեառնն, * և 19
տեսջիք զերկիրն զի՞նչ իցէ. և զժողովուրդն որ նստի
'ի նմա, եթէ զօրաւորագո՞յն իցէ՝ թէ անաւագ, եթէ
սակաւո՞ւք իցեն՝ եթէ բազումք: * Եւ զի՞նչ իցէ երկիրն 20
յորում նոքա բնակեալ իցեն, եթէ բարւո՞ք իցէ՝ եթէ չար.
և զի՞նչ իցեն քաղաքքն յորս նոքա բնակեալ են. պարսպաւո՞րք
են՝ եթէ անպարիսպք: * և զի՞նչ իցէ երկիրն, 21
պարարտ իցէ՝ եթէ նկար. եթէ իցէ՞ 'ի նմա ծառաստանք՝
եթէ ոչ: և ժրասջիք առնջիք 'ի պտղոյ երկրին: Եւ աւուրք
գարնայնոյ էին աւուրքն խայծուածոյ խաղողոյ:
* Եւ ելեալ լրտեսեցին զերկիրն յանապատէն սինայ 22
մինչև ցռոոբ 'ի մուտս եփրաթայ: * ելին ը անապատն՝ 23
և եկին մինչև ցքեբրոն: և անդ աքիմանն, և սեսի, և
թաղամի, և ազգքն ենակայ: և քեբրոն եւթն ամաւ յառաջագոյն
շինեալ էր քան զտանիս եգիպտացւոց:
* Եւ եկին մինչև ցձորն ողկուզոյ, և լրտեսեցին զնա. 24
և հատին անտի ուռ որթոյ, և ողկոյզ մի խաղողոյ 'ի
նմա, և բարձին զնա լծակաւ՝ և 'ի նռանէ և 'ի թզոյ:
* և անուանեցին զանուն տեղւոյն՝ ձոր ողկուզոյ. վն 25
26 ողկուզին զոր հատին անտի որդիքն իլի: * Եւ դարձան
անդրէն որդիքն իլի լրտեսեալ զերկիրն յետ աւուրց
27 քառասնից. * և եկեալ հասին առ մովսէս և առ ահարոն,
և առ ամ ժողովուրդ որդւոցն իլի յանապատն
փարան կադէս. և ետուն նոցա զբոյս և ամ ժողովրդեանն:
28 Եւ ցուցին զպտուղ երկրին, * և պատմեցին
նց, և ասեն ցնա. չոգաք յերկիր յոր առաքեցեր զմեզ,
երկիր՝ որ բղխէ զկաթն և զմեղր. և այս է պտուղ նր:
29 * Բայց ազգն սաստիկ էր որ բնակեալ էին 'ի նմա. և
քաղաքք ամուրք և պարսպաւորք և մեծամեծք յոյժ:
30 և զազգն ենակայ տեսաք անդ: * Եւ ամաղէկ բնակեալ
էր յերկրին ընդ հարաւակողմն. և քետացին և խեւացին
և յեբուսացին և ամորհացին բնակեալ էին առ լերամբքն,
և քանանացին՝ առ ծովեզերբն և առ յորդանանաւ:
31 * Լռեցո՛յց քաղէբ զժողովուրդն 'ի մովսիսէ,
և ասէ ցնս. ոչ այդպէս է. այլ ելանելով ելցուք և
32 ժառանգեսցուք զնա. զի կարող եմք յաղթել նց: * Եւ
արքն որ ընդ նմա ելեալ էին՝ ասէին. ոչ ելցուք,
քանզի ոչ կարեմք ելանել 'ի վր ազգին, զի զօրագոյն
33 քան զմեզ է յոյժ: * Եւ զարհուրեցուցին երկրաւն զոր
լրտեսեցին՝ զորդիսն իլի՝ և ասեն. ը երկիրն ընդ որ
մեք անցաք լրտեսել զնա, երկիր՝ մարդաճա՛խ է բնակչաց
իւրոց. և զամ զազգն զոր տեսաք 'ի նմա՝ արք յաղթահասակք
34 են: * տեսաք անդ՝ և սկայս, և էաք յաչս
նոցա իբրև մարախ:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ ձայն բարձին ամ ժողովուրդն, և ելա՛ց ազգն
2 զգիշերն զայն ողջոյն. * և տրտնջեա՛ց ժողովուրդն
զմովսիսէ և զահարոնէ ամ որդւովքն իլի: Եւ ասէ ցնս
ամ ժողովուրդն. լա՛ւ էր եթէ մեռեալ էաք յերկրին
եգիպտացւոց. կամ թէ աստէն յանապատի աստ իսկ
3 մեռանէաք. * և ընդէ՞ր տանիցի զմեզ տր յերկիրն յայն
անկանել մեզ պատերազմաւ. և կանայք մեր և որդիք
մեր լինիցին 'ի յափշտակութիւն. և արդ լա՛ւ իցէ մեզ
4 դառնալ անդրէն յեգիպտոս: * Եւ ասէ այր ցընկեր.
5 արասցո՛ւք զօրավար, և դարձցո՛ւք յեգիպտոս: * Եւ
անկան մովսէս և ահարոն 'ի վր երեսաց իւրեանց առաջի
6 ամ որդւոցն իլի: * Բայց յեսու որդի նաւեայ,
և քաղէբ որդի յեփոնեայ 'ի լրտեսացն երկրին՝ պատառեցին
7 զհանդերձս իւրեանց, * և խօսեցան ը ամ ժողովրդեան
որդւոցն իլի՝ և ասեն: Երկիր զոր մեք լըրտեսեցաք՝
8 երկիր բարի է յոյժ. * եթէ հաճեսցի միայն
ընդ մեզ ած, և տարցի յերկիրն յայն, և տացէ զնա մեզ.
9 երկիր է՝ որ բղխէ զկա՛թն և զմեղր: * բայց 'ի տէ միայն
ապստամբք մի լինիցիք, և 'ի ժողովրդենէ երկրին մի
երկնչիջիք. քանզի կերակուր մեր են: Զի մեկնեցաւ 'ի
նոցանէ տր և ը մեզ է տր. մի զանգիտիցէք 'ի նոցանէ:
10 * Եւ ասաց ամ ժողովուրդն քարկոծել զնս քարամբք:
և փառք տն երևեցան ամպով 'ի վր խորանին վկայութեան
11 ամ որդւոցն իլի: * Եւ ասէ տր ցմովսէս,
մինչև յե՞րբ բարկացուցանէ զիս ժողովուրդդ. և մինչև
յե՞րբ ոչ հաւատան ինձ ամ նշանօք զոր արարի 'ի մէջ
12 նց: * Թո՛յլ տուր ինձ՝ և հարից զդոսա մահուամբ, և
կորուսից զդոսա. և զքեզ և զտուն հօր քոյ արարից
13 յա՛զգ մեծ և 'ի բազում քան զայդ: * Եւ ասէ մովսէս
ցտր. իսկ արդ՝ լուիցեն եգիպտացիքն՝ եթէ դու հաներ
14 զօրութե՛ք քո մեծաւ զժողովուրդս զայս 'ի նոցանէ: * այլ
և ամ բնակիչք երկրիս այսորիկ լուիցեն՝ թէ դու տր
'ի ժողովրդեանս յայսմիկ ես՝ որ դէմ յանդիման երևիս
դու

---

(11) Ոմանք. Զի անգիտացաք. քանզի մեղաք: Եւ ոմանք. Եւ մեղաք: (12) Ոմանք. Զկէս մարմնոյ նց:
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Եւ խօսեցաւ տր ընդ: (4) Ոմանք. Յանապատին փառանու՝ ըստ բա": (19) Ոմանք. Եթէ զօրագոյն իցէ՝ թէ անա": (20) Ոմանք. Պարսպաւորք իցեն՝ եթէ: (27) Այլք. Եւ հասեալ եկին առ մովսէս և.. փառան կադէս: (28) Ոմանք. Յերկիր որ բղխէ.. այս է պտուղ սորա: (30) Ոմանք. Եւ ամ ամաղէկ բնա":

(32) Ոմանք. Ասէին, ոչ ելցուք: (34) Ոմանք. Եւ սկայք ... իբրև զմարախ:
Գլ. ԺԴ. (2) Ոմանք. Ամենայն որդւոցն իլի: Եւ ոմանք. Ամ որդիքն իլի: (5) 'Ի լսո". Առաջի ամ ժողովրդեան որդւոցն իլի: (8) Ոմանք. Ընդ մեզ տր ած, և տարցի: (9) Ոմանք. Մի զանգիտէք 'ի նցէ: (11) Այլք. Արարի 'ի մէջ նոցա: (14) Ոսկան. Որոց դէմ յանդիման ե":

դու տր̄ . և ամպ քո կայ 'ի վ̄ր դոցա . և սեամբ ամպոյ
երթաս դու առաջի դոցա 'ի տուէ, և սեամբ հրոյ 'ի
գիշերի . * և սատակեսցես զժողովուրդս քո զայս՝ իբրև 15
զայր մի . Եւ խօսեսցին ազգքն որ լուան զանուանէ քում
մե, և ասիցեն . * վս̄ զի ոչ կարէր տանել տր̄ զժողովուրդն 16
զայն՝ յերկիրն զոր երդուաւ նց̄, արկ զնոսա
տապաստ յանապատի անդ : * Եւ արդ բարձրասցի 17
ձեռն քո տր̄, որպէս խօսեցար և ասացեր : * Թէ տր̄ երկայնամիտ 18
է և բազումողորմ և ճշմարիտ, բառնայ զանօրէնութիւնս
և զանիրաւութիւնս և զմեղս, և սրբելով ոչ
սրբէ զպարտաւորն . հատուցանել զմեղս հարանց յորդիս
մինչև յերիս և 'ի չորս ազգս : * Թող զմեղս ժողովրդեան 19
քոյ, ըստ մեծի ողորմութե̄ քում . որպէս ներեցեր
դոցա յեգիպտոսէ մինչև ցայժմ : * Եւ ասէ տր̄ 20
ցմովսէս . ներեցից դոցա ըստ բանի քում . * բայց կենդանի 21
եմ ես, և կենդանի է անուն իմ . և լցցէ փառք
տն̄ զա̄մ երկիր : * Զի ա̄մ արք որ տեսին զփառս իմ, 22
և զնշանս զոր արարի ես յեգիպտոս և յանապատիս
յայսմիկ, և փորձեցին զիս այս տասն անգամ, և ոչ
լուան ձայնի իմում : * Թէ տեսանիցեն զերկիրն զոր 23
երդուայ հարցն նց̄ . այլ որդիք նց̄ որ են աստ ընդ իս՝
որ ոչ գիտեն զբարի կամ զչար, ա̄մ մանուկ տխմար՝
նոցա տաց զերկիրն . և ամենեքին որ բարկացուցին զիս՝
ոչ տեսցեն զնա : * Բայց քաղէբ ծառայ իմ յորում էր 24
հոգի այլ, և եկն զհետ իմ . տարայց զնա յերկիրն՝
յոր եմուտ . և զաւակ նր̄ ժառանգեսցէ զնա : * Եւ 25
ամաղէկ և քանանացին բնակեալ են 'ի ձորն : բայց դուք
վաղիւ դարձարո՛ւք և չուեցէք յանապատն ընդ ճանապարհ
կարմիր ծովուն : * Խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսէսի 26
և ընդ ահարոնի՝ և ասէ . * մինչև յե՞րբ զժողովուրդդ 27
զայդ զչար կրիցեմ . և դոքա տրտնջեն առաջի իմ :
Զտրտունջ որդւոցն Ի̄ղի որ տրտնջեն զձէնջ՝ լուայ :
* արդ՝ ասասցես ցն̄ս . կենդանի եմ ես ասէ տր̄, եթէ 28
ոչ ոպ̄ խօսեցայք յականջս իմ, նոյնպէս արարից ձեզ :
* յանապատիս յայսմիկ անկցին ոսկերք ձեր, և ա̄մ 29
հանդէս ձեր, և մնացեալքն 'ի ձէնջ 'ի համար՝ 'ի քսանամենից
և 'ի վեր որ տրտնջեցին զինէն : * Թէ մտցեն յերկիրն՝ 30
յոր համբարձի զձեռն իմ բնակեցուցանել զձեզ
'ի նմա . բայց քաղէբ՝ որդի յեփոնեայ, և յեսու նաւեան
: * Եւ զորդիսն զորմէ ասացէք թէ 'ի յափշտակութի 31
լինիցին, տարայց զն̄ս յերկիրն . և ժառանգեսցեն
զնա, յորմէ դուքն յափրացարուք : * և ոսկերք ձեր 32
անկցին աստէն յանապատիս . * և որդիք ձեր ճարակեսցին 33
յանապատի աստ՝ ամս քառասուն, և բարձցեն
զպոռնկութի ձեր, մինչև մաշեսցին ոսկերք ձեր յանապատի
աստ : * ըստ թուոյ աւուրցն քառասնից . օր ա̄ 34
տարւոյ ընդունիցիք զմեղս ձեր զքառասուն ամ, և ծանիջիք
զսրտմտութի բարկութե̄ իմոյ : * Ես տր̄ խօսեցայ 35
. եթէ ոչ արարից ժողովրդեանդ այդմիկ չարի յարուցելոյ
'ի վ̄ր իմ . յանապատի աստ ծախիցին, և աստէն
մեռանիցին : * Եւ արքն զորս առաքեաց մովսէս 36
լրտեսել զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զնմանէ առ
ժողովրդեանն, հանել համբաւ չար զերկրէն . * մեռան 37
արքն այնոքիկ՝ որ հանին համբաւ չար զերկրէն, չարաչար
հարուածովք առաջի տն̄ : * Եւ յեսու որդի 38
նաւեայ՝ և քաղէբ որդի յեփոնեայ միայն ապրեցան յարանցն
յայնցանէ որ երթեալ էին լրտեսել զերկիրն :
ԽԴ * Եւ խօսեցաւ մովսէս զպատգամս զայս առ ա̄մ որդիսն 39
Ի̄ղի, և սուգ առ ժողովուրդն յոյժ . * և կանխեալ ընդ 40
առաւօտն ելին 'ի գլուխ լերինն . և ասեն, ահաւասիկ
կամք մեք՝ ելցուք 'ի տեղին զոր ասաց տր̄՝ զի մեղաք :

41 * Եւ ասէ մովսէս . ընդէ՞ր անցանէք զբանիւ տն̄՝ և ոչ
42 աջողեսցի ձեզ . * մի ելանէք՝ զի ոչ է տր̄ ընդ ձեզ, և
43 անկանիցիք առաջի թշնամեաց ձերոց . * զի ամաղէկ և
քանանացին են անդ առաջի ձեր, և անկանիցիք սրով .
փոխանակ զի դարձայք յետս և հեստեցէք տն̄, և ոչ
44 լինիցի տր̄ ընդ ձեզ : * Եւ մնասատեալ ելին 'ի գլուխ
լերինն . բայց տապանակ կտակարանացն տն̄՝ և մովսէս
45 ոչ շարժեցան 'ի բանակէ անտի : * Էջ ամաղէկ և քանանացին՝
որ բնակեալ էր 'ի լերինն . և հարին զն̄ս, և
46 կոտորեցին զնոսա մինչև ցհերմա : * և դարձան անդրէն
'ի բանակն :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսէսի՝ և ասէ . * խօսեա՛ց ը̄ որդիսն ԽԵ
2 Ի̄ղի՝ և ասասցես ցդոսա : Յորժամ մտանիցէք
3 յերկիրն բնակութե̄ ձերոյ զոր ես տաց ձեզ . * և առնիցէք
ողջակէզ տն̄՝ և ողջընծայ 'ի զոհ, մեծացուցանել
զուխտ կամ զկամաւ, կամ 'ի տօնս ձեր առնել հոտ
4 անուշից տն̄, եթէ յարջառոյ և եթէ 'ի հօտից : * Եւ
բերցէ որ մատուցանիցէ զպատարագն իւր տն̄, զոհ
նաշհւոյ զտասանորդ գրուին՝ զանգեալ իւղով չորրորդաւ
5 դորակին . * և գինի 'ի նուէր զչորրորդ դորակին
առնիցէք, ըստ զոհին կամ ըստ ողջակիզին, առ գառն
6 մի այնչափ առնիցես ընծայ 'ի հոտ անուշից տն̄ : * Եւ
խոյին՝ յորժամ առնիցես զնա յողջակէզ կամ 'ի զոհ,
արասցես զզոհ նաշհւոյն, երկուս տասանորդս զանգեալ
7 իւղով երրորդիւ դորակին . * և գինի 'ի նուէր
զերրորդ դորակին մատուցանիցէք 'ի հոտ անուշից
8 տն̄ : * Ապա թէ յարջառոյ առնիցէք յողջակէզ կամ
9 'ի զոհ, մեծացուցանել զուխտ 'ի փրկութե̄ տն̄, * մատուսցէ
ըստ զուարակին զոհ նաշհւոյ՝ երիս տասանորդս
10 զանգեալ իւղով կիսով դորակին . * և գինի 'ի
նուէր՝ կէս դորակին, ընծայ 'ի հոտ անուշից տն̄ :
11 * Այնպէս առնիցես * միում զուարակին, կամ միում
12 խոյին, կամ միում գառին, յօդեաց կամ յայծեաց ըս̄
թուոյ նց̄, ոպ̄ զինչ առնիցէք՝ նոյնպէս արասջիք միում
13 ըստ իւրաքանչիւր թուոյ նց̄ . * ա̄մ բնակն նոյնպէս
արասցէ . նոյնպիսի ընծայս մատուցանել 'ի հոտ
անուշից տն̄ : Եւ եթէ եկ ոք յարեսցի 'ի ձեզ յերկրին
ձերում, որ լինիցի առ ձեզ յազգս ձեր, արասցէ ընծայ
14 'ի հոտ անուշից տն̄ : * Ոպ̄ դուքն առնիցէք՝ նոյնպէս
15 առնիցէ և եկն, և ժողովուրդն տն̄ : * օրէն մի և
նոյն կացցէ ձեր և եկաց՝ որ յարիցեն 'ի ձեզ . օրէն
յաւիտենական յազգս ձեր . ոպ̄ և դուքն իցէք, և եկն
լինիցի առաջի տն̄ . օրէն մի և նոյն կացցէ, և իրաւունք
մի և նոյն լինիցին՝ ձեր և եկին որ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ :
16 * Խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսէսի՝ և ասէ . * խօսեա՛ց ընդ ԽԶ
17 որդիսն Ի̄ղի՝ և ասասցես ցդոսա : * 'Ի մտանել ձեր
18 յերկիրն յոր ես տարայց զձեզ, * և եղիցի յորժամ ուտիցէք
19 դուք 'ի հացէ երկրին, առջիք հաս 'ի նուէր տն̄
20 զառաջին զանգուածոյ ձերոյ . * և տարջիք զհաց հասին
տն̄, զատուսջիք զայն տն̄ որպէս զհասն 'ի կալոյ .
21 * Նոյնպէս և զայն զատուցանիցէք զառաջին զանգուածոյն
ձերոյ . և տաջիք տն̄ հաս յազգս ձեր :
22 * Իսկ յորժամ յանցանիցէք, և ոչ առնիցէք զա̄մ զպատուիրանս ԽԷ
զայսոսիկ՝ զոր խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսէսի .
23 * ոպ̄ հրաման ետ ձեզ տր̄ 'ի ձեռն մովսէսի, յօրէ յորմէ
հրաման ետ ձեզ տր̄ և յառ յապա ժամանակս յազգս
24 ձեր : * Եւ եղիցի եթէ յաչաց ժողովրդեանն վրիպեսցի
ակամայ ինչ, արասցէ ժողովուրդն զուարակ մի յանդւոյ

---

(16) Օրին . Ոչ կարէր տր̄ տանել . . . և արկ զն̄ս աս'' : (18) 'Ի լուս'' . Հատուցանել զմեղս հա'' : [illegible] հատուցանէ : (19) Օրին . յաւելուած . Եւ արդ թող զմեղս ժո'' : (23) 'Ի լուս'' . Եթէ թէ տեսանիցեն զերկիրն . [illegible] 'ի բնաբ'' : (28) Օրին . Արդ ասասցես նց̄ : (30) Այլք . Թէ մտանիցեն յերկիրն : (32) Օրին . Եւ ոսկերքն ձեր անկանիցին : (41) Օրին . Ընդէ՞ր անցանէք դուք զբանիւ : Գլ . ԺԵ . (1) Օրին . Եւ խօսեցաւ տր̄ : (2) Օրին . Եւ ասասցես ցնոսա . . . յերկիրն բնա'' : (3) Օրին . Զուխտ կամ . . . Թէ յարջառոց և ե'' : (5) Օրին . Առ գառն միայն չափ առնիցես : (8) Օրին . Մեծացուցանել զուխտն : (12) Այլք . Իւրաքանչիւր թուոյ նոցա : (13) Յօրինակին . Ամենայն բնակին նոյնպէս արասցէ : (15) Օրին . Եւ յեկացն որ յարեսցին 'ի ձեզ . օրէն մի յաւիտենական . . ոպ̄ և դուք իցէք, նոյնպէս և եկն : (20) Օրին . Եւ տաջիք

ւոյ անարատ յողջակէզ 'ի հոտ անուշից տն. և զոհ ըստ
նմին, և նուէր ը̄ նմին պայմանի, և նոխազ մի յայծեաց
վն մեղաց: * և քաւեսցէ քահանայն վն ամ ժողովրդեան 25
որդւոցն իլի. և թողցի նց՝ զի ակամայ է: Եւ նոքա
մատուցեն զպատարագն իւրեանց ընծայ տն. վն մեղաց
իւրեանց առաջի տն յաղագս ակամայիցն իւրեանց:
* և թողցի ամ ժողովրդեան որդւոցն իլի. և եկին 26
յեկելոյ 'ի ձեզ. զի ամենայն ժողովրդեանն է ակամայն:
* Եւ եթէ մի անձն մեղիցէ ակամայ, մատուսցէ 27
այծ մի տարեւոր վն մեղաց. * և քաւեսցէ 28
քահանայն 'ի վր անձին ակամայեցելոյ, և մեղուցելոյ
առաջի տն ակամայ, քաւել վն նր: * բնակին որդւոցն 29
իլի, և եկին յեկելոյ 'ի նս, օրէն մի և նոյն կացցէ որ
ինչ առնիցէ ոք ակամայ:

ԻԸ * Եւ անձն՝ որ առնիցէ ձեռամբ հպարտութն 'ի բնակաց 30
կամ յեկաց, բարկացոյց նա զած. սատակեսցի
անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ: * զի զբանն տն խոտեաց, 31
և զպատուիրանս նր ցրեաց. ջնջելով ջնջեսցի
անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ՝ զի մեղքն նր 'ի նմա են:

ԻԹ * Եւ էին որդիքն իլի յանապատի անդ. և գտին այր մի 32
որ քաղէր փայտ յաւուր շաբաթու: * Եւ մատուցին 33
զնա որք գտինն զի քաղէր փայտ յաւուր շաբաթու՝ առ
մովսէս և ահարոն, և առ ամ ժողովուրդ որդւոցն իլի:
* և եդուն զնա 'ի պահ. զի ոչ ընտրեցին թէ զի՞նչ առնիցեն 34
նմա: * Եւ խօսեցաւ տր ը̄ մովսիսի՝ և ասէ. մահու 35
մեռցի այրն, քարամբք քարկոծեսցեն զնա ամ ժողովուրդն:
* Եւ հանին զնա ամ ժողովուրդն արտաքոյ 36
բանակին. և քարկոծեցին զնա ամ ժողովուրդն
արտաքոյ բանակին՝ որպէս հրամայեաց տր մովսիսի:

Լ * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ. * խօսեա՛ց ընդ 37
որդիսն իլի՝ և ասասցես ցնս, զի արասցեն իւրեանց 38
ծոպս 'ի ծագս հանդերձից իւրեանց յազգս իւրեանց.
և դնիցեն 'ի վր ծոպից ծագացն առասան կապուտակ:
* Եւ լինիցի այն ձեզ 'ի ծոպս, և տեսանիցէք 39
զայն, և յիշեսջիք զամ զպատուիրանս տն առնել
զնս. և ոչ խոտորիցիք զկնի մտաց և աչաց ձերոց, որով
դուքն պոռնկիք զկնի նց: * Զի յիշեսջիք և առնիցէք 40
զամ զպատուիրանս իմ. և եղիջիք սուրբք այ ձերում.
* զի ես եմ տր ած ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց 41
լինել ձեզ ած. ես եմ տր ած ձեր:

ԳԼ. ԺԶ.

ԼԱ Եւ խօսեցաւ կորխ՝ որդի սահառայ որդւոյ կահաթու 1
որդւոյ ղեւեայ. և Դաթան և աբիրոն որդիք
եղիաբայ որդւոյ ռուբինի, և աւնան որդի փաղեթայ
որդւոյ ռուբենի: * և կացին հակառակ մովսիսի. և երկերիւր 2
և յիսուն այր յորդւոցն իլի զլխաւորք ժողովրդեանն՝
խորհրդականք խորհրդոց, և արք անուանիք:
* Կուտեցան 'ի վր մովսիսի և ահարոնի՝ և ասեն. Շատ 3
լիցի ձեզ. զի ամ ժողովուրդն և ամենեքեան սուրբք
են. և տր 'ի միջի նց. և արդ՝ ընդէ՞ր ձոխացեալ էք 'ի
'ի վր ժողովրդեանդ տն: * Եւ լուեալ մովսիսի՝ անկաւ 4
'ի վր երեսաց իւրոց. * և խօսեցաւ ընդ կորխայ 5
և ընդ ամ ժողովրդեանն նր, և ասէ. Յայց եղ և ծանեաւ
ած զիւրսն, և զսուրբս. և մերձեցոյց առ ինքն. և զոր
6 ոչն ընտրեաց՝ ոչ մերձեցոյց առ ինքն: * Արդ զայս
արարէք. առէք ձեզ զբուրուառս ձեր. կորխ և ամ
7 ժողովուրդ իւր. * և դիք 'ի նս հուր, և արկէք 'ի նս
խունկ՝ առաջի տն 'ի վաղիւ. և եղիցի այր զոր ընտրեսցէ
8 տր՝ նա է սուրբ. շատ լիցի ձեզ որդիք ղեւեայ: * Եւ
9 ասէ մովսէս ցկորխ. լուարո՛ւք ինձ որդիք ղեւեայ. * միթէ
փո՞քր ինչ իցէ ձեզ այդ. զի զատոյց զձեզ ած իլի
'ի ժողովրդենէ իւրմէ, և մերձեցոյց զձեզ առ ինքն
պաշտել զպաշտօն խորանին տն. և կալ առաջի ժողովրդեանն
10 պաշտել զնա. * և մերձեցոյց զքեզ առ ինքն,
և զամ եղբարս քո զորդիսն ղեւեայ ընդ քեզ. և քահանայանալ
11 ևս խնդրէք: * Եւ այդպէս դու և ժողովուրդ
քո գումարեալ էք զայ. և ահարոն ո՞վ է զի տրտնջէք
12 զնմանէ: * Եւ առաքեաց մովսէս կոչել զդաթան և զաբիրոն
13 զորդիսն եղիաբու. և ասեն, ոչ եկեսցուք. * միթէ
փո՞քր իցէ այն՝ զի հաներ զմեզ յերկրէն որ բղխէր
զկաթն և զմեղր, սպանանել զմեզ յանապատի
14 աստ. և արդ՝ սաստես ևս մեզ. և դո՞ւ ես իշխան. * միթէ՝
յերկիրն որ բղխէր զկաթն և զմեղր՝ տարար ըզմեզ.
և ետուր մեզ անդ ժառանգութն անդաց և այգեաց.
եթէ զաչս մեր բրեսցես՝ ոչ եկեսցուք առ քեզ:
15 * Եւ ծանրացաւ սրտմտութն եղև յոյժ, և ասէ ցտր. մի հայիր
'ի զոհսն նց. զի զցանկալի ինչ ուրուք 'ի նոցանէ ես ոչ
16 առի, և ոչ զոք 'ի նոցանէ չարչարեցի: * Եւ ասէ մովսէս
ցկորխ. սրբեա՛ զժողովուրդ քո, և եղիջիք պատրաստ
17 առաջի տն՝ դու և ահարոն առ վաղիւ. * և առէք
իւրաքանչիւր զբուրուառ իւր, և դիջիք 'ի վերայ
նց խունկս. և մատուսջիք առաջի տն իւրաքանչիւր ըզբուրուառս
իւր. զերկերիւր և զյիսուն բուրուառսն.
18 և դու և ահարոն զիւրաքանչիւր բուրուառ իւր: * Եւ
եդին 'ի նս հուր, և արկին 'ի նս խունկ, և կացին առ
19 դրան խորանին վկայութն մովսէս և՛ ահարոն: * Եւ
կուտեաց 'ի վր նց կորխ զամ ժողովուրդն իւր 'ի դուռն
խորանին վկայութն: և երեւեցան փառք տն ամ ժողովրդեանն:
20 * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ը̄ ահարոնի՝
21 և ասէ. * մեկնեցարո՛ւք 'ի միջոյ ժողովրդեանդ
22 այդորիկ, և սատակեցից զդոսա միանգամայն: * Անկան
'ի վր երեսաց իւրեանց՝ և ասեն. ած ած հոգւոց
և ամ մարմնոյ. եթէ մի մարդ մեղաւ, 'ի վերայ ամ ժողովրդեա՞նդ
23 գայցէ բարկութն տն: * Եւ խօսեցաւ տր
24 ընդ մովսիսի և ասէ, * խօսեա՛ց ընդ ժողովրդեանն և
ասասցես. զատարո՛ւք շուրջ զժողովրդեամբքդ կորխայ
25 և դաթանայ և աբիրոնի: * Եւ յարեաւ մովսէս և գնաց
առ դաթան և աբիրոն, և գնացին ընդ նմա ամ
26 ծերքն իլի: * և խօսեցաւ ընդ ժողովրդեանն՝ և ասէ.
մեկնեցարո՛ւք 'ի վրանաց արանց խստաբարոյից այդոցիկ,
և մի մերձենայցէք յինչ 'ի դոցա. զի մի կորնչիցիք
27 ընդ ամ մեղս դոցա: * Եւ մեկնեցան 'ի ժողովրդենէն
կորխայ շուրջ զնոքօք. և դաթան և աբիրոն ելին կային
առ դրան վրանաց իւրեանց, և կանայք նց և մանկունք
28 իւրեանց՝ և ա՛ղխն իւրեանց: * Եւ ասէ մովսէս, այսու
գիտասջիք, եթէ տր առաքեաց զիս գործել զամ
29 գործս զայսոսիկ. և եթէ ոչ յինէն ինչ է. * եթէ ըստ
մահու ամ մարդկան մեռանիցին դոքա, կամ ը̄ հանդիսի
ամ մարդկան լինիցի հանդէս նց. ապա զիս տր
30 ոչ առաքեաց: * Այլ թէ նորանշան ինչ ցուցցէ տր.
և

տն զհաց հասին: (24) Ոմանք. Եւ զոհ նմին, և նուէր ը̄ նուէրին պայմանի, և նոխազ մի: (25) Ոմանք. Եւ նոքա մատուցին զպտրդն. . . յաղագս տն ակամայիցն իւ՛՛: (28) Ոմանք. 'Ի վր անձինն ակամայացելոյ: (29) Յօրինակին. Որ ինչ առ նէ ոք ակամայ: (30) Ոմանք. Ձեռամբ հպարտութն. . բարկացոյց նա զտր. և սատակեսցի: (33) Ոմանք. Առ մովսէս և առ ահարոն: (34) Ոմանք. Եթէ զինչ առնիցեն զնա: (37) Ոմանք: Եւ խօսեցաւ տր ընդ: (39) Ոմանք. Զկնի մտաց ձերոց և աչաց ձերոց: որով դուքն պոռնկէիք: (40) Ոմանք. Եւ լինիջիք սուրբք այ: (41) Այլք. Լինել ձեր ած:

ԳԼ. ԺԶ. (4) Ոմանք. Եւ լուաւ մովսէս. և անկաւ: (7) Ոմանք. Առաջի տն առ վաղիւ: (9) Ոմանք. Եւ կալ առաջի ամ ժողովրդեան: (10) Յօրինակին. Եւ մերձեցոյց զձեզ: (10) Ոմանք. Զքեզ առ իւր. . քո և զորդիս ղեւեայ ընդ: (10) Այլք. Եւ քահանայանալ ևս խնդրէք: (11) Ոմանք. Ով իցէ զի տրտնջեցէք զնմանէ: (13) Օրինակ մի. Սաստես ևս զմեզ: (17) Ոմանք. Եւ զերկերիւր և զյիսուն բուր՛՛ . . . իւրաքանչիւր զբուր՛՛: (24) Ոմանք. Խօսեաց դու ընդ ժղվդ՛: (24) Օրինակ մի. Զատացարուք շուրջ զժողո՛՛: (26) Յօրինակին պակասէր. 'Ի վրանաց արանց խստաբարոյից: Որք ունին ասեն խստացդ: (27) Այլք. Ելին և կային: (28) Բազմք. Զամ զգործս զայսոսիկ: (29) Ոմանք. Կամ թէ ըստ հանդիսին. . հանդէս դոցա: (30) Ոմանք յաւելուածով ունին ըզբանն. Նոր նշան ինչ ցուցանիցէ. . զբերան իւր և կլ

և բացեալ երկիր զբերա՛ն իւր կլանիցէ զդոսա, և ըղ-
տունս դոցա, և զա̅մ ինչ որ դոցա՛ իցէ. և իջանիցեն
կենդանւո՛յն ՚ի դժոխս, գիտասջի՛ք՝ եթէ բարկացուցին
արքդ այդոքիկ զտ̅ր ։ *Եւ իբրև դադարեաց ՚ի խօսե- 31
լոյ զբանս զայսոսիկ. պատառեցա՛ւ երկիր ՚ի ներքոյ ն̅ց.
*և բացա՛ւ երկիր և եկուլ զն̅ս՝ և զտունս ն̅ց. և ըղ- 32
մարդիկն որ էին ընդ կորխայ՝ և զանասունս ն̅ց ։ *Եւ 33
իջին նոքա և որ ինչ էր ն̅ց կենդանւոյն ՚ի դժոխս. և
ծածկեա՛ց զն̅ս երկիրն. և կորեան ՚ի միջոյ ժողովըր-
դեանն ։ *և ա̅մ ի̅ղ որ շուրջ զնոքօք էր՝ փախեա՛ն ՚ի ձայ- 34
նէ նոցա. զի համարէին թէ գուցէ կլանիցէ և զնոսա՛
երկիրն ։ *Եւ ել հուր ՚ի տ̅է՝ և եկե՛ր զերկերիւր և 35
զյիսո՛ւն այրն՝ որ մատուցանէին զխունկսն ։

Բ *Եւ ասէ տ̅ր ցմովսէս և ցեղիազար յորդին ահարոնի 36
ցքահանայ. *բարձէ՛ք զբուրվառս պղնձիս ՚ի միջոյ 37
այրեցելոցդ, և զհո՛ւրդ օտար ցրուեսցես ՚ի բա՛ց. զի
սրբեցա՛ն *բուրվառքդ մեղաւորացդ այդոցիկ յոգիս 38
իւրեանց ։ Եւ արասցես զայդ դրուա՛գս կռածոյս նը-
ւարտա՛նս սեղանոյն. զի մատուցա՛ն առաջի տ̅ն և սըր-
բեցան. և եղիցին ՚ի նշանա՛կ որդւոցն ի̅ղի ։ *Եւ ա՛ռ 39
եղիազար որդի ահարոնի քահանայի զբուրվառսն
պղնձիս՝ զորս մատուցին այրեցեալքն, և արա՛ր դըր-
ւագս սեղանոյն *յիշատա՛կ որդւոցն ի̅ղի. զի մի՛ մերձե- 40
նայցէ այլազգի ոք՝ որ չիցէ՛ ՚ի զաւակէ ահարոնի դնել
խունկս առաջի տ̅ն. զի մի՛ լինիցի իբրև զկո՛րխ և ըղ-
խուժա՛ն ն̅ր. որպէս խօսեցաւ տ̅ր ՚ի ձեռն մովսիսի ։

Գ *Եւ տրտնջեցին որդիքն ի̅ղի ՚ի վաղիւ՛ անդր զմովսէսէ 41
և զահարոնէ, և ասեն. դո՛ւք կոտորեցէք զժողովուրդն
տ̅ն ։ *Եւ եղև ՚ի կուտել ժողովրդեանն ՚ի վ̅ր մովսիսի 42
և ահարոնի, դիմեցի՛ն ՚ի խորանն վկայութե̅, և զնոսա՛
ծածկեաց ամպն. և երևեցա՛ն փառքն տ̅ն ։ *և կացին 43
մովսէս և ահարոն յանդիման խորանին վկայութե̅ ։ *Եւ 44
խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ.
*մեկնեցարո՛ւք ՚ի միջոյ ժողովրդեանդ այդորիկ՝ և սա- 45
տակեցի՛ց զդոսա միանգամայն ։ և անկան ՚ի վ̅ր երեսաց
իւրեանց ։ *Եւ ասէ մովսէս ցահարոն. ա՛ռ դու զբու- 46
րվառն, և դիցես ՚ի նմա հուր ՚ի սեղանոյ անտի, և
ա՛րկ ՚ի նա խունկ, և տա՛ր վաղվաղակի ՚ի բանակն, և քա-
ւեսցես վ̅ն ն̅ց ։ քանզի ել բարկութի̅ ՚ի տ̅է, և սկսաւ
սատակել զժողովուրդն ։ *Եւ ա՛ռ ահարոն որպէս խօ- 47
սեցա՛ւ ընդ նմա՛ մովսէս. և ընթացաւ ՚ի ժողովուրդ
անդր, և ահա սկսեա՛լ էր սատակումն ՚ի ժողովրդեանն.
Եւ արկ զխունկն, և քաւեա՛ց վ̅ն ժողովրդեանն. *և 48
եկաց ՚ի մէջ մեռելո՛ց և կենդանեաց. և դադարեաց սա-
տակումնն ։ *Եւ եղեն մեռեալքն ՚ի սատակմանն չորեք- 49
տասան հազար և եւթն հարիւր. թո՛ղ զմեռեալսն վ̅ն
կորխայ ։ *Եւ դարձա՛ւ ահարոն առ մովսէս ՚ի դուռն 50
խորանին վկայութե̅, և դադարեա՛ց սատակումնն ։

ԳԼ. ԺԷ.

Դ Եւ խօսեցաւ տ̅ր ընդ մովսիսի՝ և ասէ. *խօսեա՛ց 1
դու ընդ որդիսդ ի̅ղի, և առցես ՚ի նոցանէ գաւա- 2
զանս ըստ տա՛նց նահապետաց իւրեանց, յա̅մ իշխա-
նաց իւրեանց. ժ̅բ տանց ազգաց իւրեանց, երկոտասան
գաւազան. և զիւրաքանչիւր անուն գրեսցես ՚ի վերայ
գաւազանի իւրոյ ։ *Եւ զանունն ահարոնի գրեսցես 3
՚ի վ̅ր իւրո՛յ գաւազանի ։ և իցէ գաւազան մի ժ̅բ ցեղից
4 ի̅ղի՝ զոր ՚ի տանց նահապետաց իւրեանց տացեն ։ *և
դիցես զն̅ս ՚ի խորանին վկայութե̅՝ ուստի՛ երևեցայց քեզ
5 անդ ։ *Եւ եղիցի մարդոյ զոր ընտրեցի՛ց՝ գաւազանն
իւր ծաղկեսցի ։ և բարձի՛ց յինէն զտրտունջ որդւոցն
6 ի̅ղի զոր տրտնջեն նոքա զձէնջ ։ *Եւ խօսեցաւ մովսէս
ընդ որդիսն ի̅ղի, և ետո՛ւն ցնա ա̅մ իշխանքն ն̅ց զգա-
ւազանս իւրեանց. գաւազա՛ն միոյ իշխանի ըստ տա՛նց
նահապետաց իւրեանց. երկոտասան գաւազան. և գա-
7 ւազանն ահարոնի ՚ի մէջ գաւազանացն ն̅ց ։ *Եւ եդ
մովսէս զգաւազանսն առաջի տ̅ն ՚ի խորանին վկայութե̅ ։
8 *և եղև ՚ի վաղիւ՛ անդր մտին մովսէս և ահարոն ՚ի խո-
րանն վկայութե̅ ։ Եւ ահա դալարացա՛ւ գաւազանն ա-
հարոնի ՚ի տանն ղևեայ, և արձակեաց շառաւի՛ղ, և
9 ծաղկեաց ծաղիկ, և երևեցո՛յց ընկո՛յզ ։ *Եւ եհա՛ն մով-
սէս զգաւազանսն յերեսաց տ̅ն առ ա̅մ որդիսն ի̅ղի, և
10 տեսին. և ա՛ռ իւրաքանչիւրոք զգաւազա՛ն իւր ։ *Եւ
ասէ տ̅ր ցմովսէս. դի՛ր զգաւազանդ ահարոնի առաջի
վկայութեանցն ՚ի պահեստ, ՚ի նշանա՛կ որդւոցն անհնազան-
դից. և դադարեսցէ՛ տրտունջ դոցա յինէն՝ և մի՛ մեռա-
11 նիցին ։ *Եւ արարին մովսէս և ահարոն, որպէս հրա-
12 մա՛ն ետ տ̅ր մովսիսի՝ նոյնպէս և արարին ։ *Եւ խօսե-
ցա՛ն որդիքն իսրայէլի ընդ մովսիսի՝ և ասեն. ահա
13 հատանիմք, կորնչի՛մք, ծախի՛մք ։ *ամենայն որ
մերձենայ ՚ի խորանն վկայութե̅ տ̅ն, մեռանի. մինչև ՚ի
սպառ մեռանիցի՛մք ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ խօսեցաւ տ̅ր ընդ ահարոնի՝ և ասէ. դո՛ւ և որ- ԼԵ
դիք քո, և տուն նահապետութե̅ քո ընդ քեզ առ-
նուցուք զմեղս սրբութեացն. և դո՛ւ և որդիք քո առնու-
2 ցուք զմեղս քահանայութե̅ ձերոյ ։ *Եւ զեղբարս քո զցեղն
ղևեայ զգնդն հօր քո մատուսցես առ քեզ, և յաւել-
ցի՛ն ՚ի քեզ. և պաշտեսցեն զքեզ ։ Եւ դո՛ւ և որդիք քո
3 ը̅ քեզ, յանդիման խորանին վկայութե̅. *և պահես-
ցեն զպահպանութիս քո, և զպահպանութիս խորանին
վկայութե̅. բայց ՚ի սպա՛ս ինչ ՚ի ս̅ր՝ և ՚ի սեղանն մի՛ մեր-
4 ձեսցին, զի մի՛ մեռանիցին. և նոքա, և դուք ։ *Եւ
յաւելցի՛ն ՚ի քեզ, և պահեսցեն զպահպանութիս խո-
րանին վկայութե̅, ըստ ա̅մ պաշտաման խորանին. և
5 օտարազգի մի՛ մերձեսցի առ քեզ ։ *Եւ պահեսջի՛ք ըզ-
պահպանութիս սրբութեցն, և զպահպանութիս սեղա-
6 նոյն. և ո՛չ ևս լինիցի բարկութի̅ յորդիսն ի̅ղի ։ *Եւ
ես՝ առի զեղբարս ձեր զղևտացիս ՚ի միջոյ որդւոցն ի̅ղի՝
փոխանա՛կս տուեալ տ̅ն. պաշտե՛լ զպաշտօն խորանին
7 վկայութե̅ ։ *Եւ դու և որդիք քո ընդ քեզ պահեսջի՛ք
զքահանայութի̅ ձեր ըստ ա̅մ պայմանի սեղանոյն, և զներ-
քին կողմն վարագուրին. և պաշտեսջի՛ք զպաշտօն քահա-
նայութե̅ ձերոյ ։ և այլազգին որ մերձենայցէ՝ մեռցի ։
8 *Խօսեցաւ տ̅ր ընդ ահարոնի՝ և ասէ. ես աւասիկ ԼԶ
ետո՛ւ ձեզ զպահեստ պտղոց իմոց. յա̅մ նուիրելո՛ցն
ինձ յորդւոցն ի̅ղի՝ քեզ ետու զայն ՚ի պատիւ, և որդ-
9 ւոց քոց յետ քո, օրէ՛ն յաւիտենական ։ *Եւ ա՛յս եղի-
ցի ձեզ ՚ի նուիրելոց սրբութեցն ընծայից, յա̅մ պա-
տարագաց ն̅ց, և յա̅մ զոհիցն ն̅ց, և յա̅մէ առ ՚ի յան-
ցանացն ն̅ց, և յա̅մէ առ ՚ի մեղաց ն̅ց. զոր տայցեն ինձ
10 յա̅մ սրբութեցն՝ քեզ լիցի և որդւոց քոց ։ *՚Ի սրբութե̅
սրբութե̅ցն կերիջի՛ք զա̅մ ։ ա̅մ արու ուտիցէ՛ զայն. դո՛ւ և
որ-

նիցէ․․ և զտունս դոցա, և զխորանս դոցա, և զա̅մ ինչ որ ։
(35) Ոսկան. Եւ զյիսուն արսն ։ (36) Օմանք. Ցմովսէս,
ասա և ցեղիազար ցորդին ահարոնի ցքահանայն զի
բարձ"։ Ուր ոսկան. ահարոնի քահանայի ։ (40) Բազ̃ք. ՚Ի
յիշատակ որդւոցն ի̅ղի ։ (46) Ոսկան. Եւ դի՛ր ՚ի նմա
հուր ։ (49) Յօրինակին պակասէր. Թող զմեռեալսն վասն
կորխայ. այլ ՚ի լուսա" նշանակի ՚ի ներքս առնուլ, համաձայն
այլոց ։

Գլ. ԺԷ. (3) Ոմանք. ՚Ի վ̅ր գաւազանի իւրոյ․․ ըստ
ցեղի ցեղի զոր ՚ի տանց նահապետաց իւրեանց տացեն ։
(4) Ոմանք. Ուստի երևեցայց անդ քեզ ։ (5) Ոմանք. Գա-
ւազանն իւր ծաղկեսցէ ։ (8) Ոմանք. ՚Ի վաղիւ անդր՝ և
մտին․․․ ՚ի տանն ղևեայ. և արձակեաց շառաւեղս ։
(9) Ոմանք. Իւրաքանչիւր զգաւազանն իւր ։ (10) Ոմանք.
Տրտնջիւնն ն̅ց յինէն ։ (12) Ոմանք. Որդիքն ի̅ղի, և ասեն
ցմովսէս. ահաւասիկ ։

Գլ. ԺԸ. (3) Ոմանք. ՚Ի սպասն իմ ՚ի ս̅րբուն՝ և ՚ի սեղանն
իմ մի մեր"։ (7) Ոմանք. Պահեսջիք զպահպանութիս
ձեր ըստ ա̅մ․ և պաշտեցէք զպաշտօն ։ (9) Ոմանք. Ըն-
ծայից ն̅ց, յա̅մ պա"։ (10) Ոմանք. ՚Ի սրբութե̅ սրբութեցն
կերիջ"․․․ զի սրբութի̅ եղիցի քեզ ։ (10) Այլք յաւելուն.
Կերիջիք զայն ա̅մ ։ ա̅մ արու.

որդիք քո՝ զի սրբութիւնք եղիցին քեզ. * և այս եղիցի ձեզ 'ի 11
պտղոյ տրոց նց, յամ նուիրաց որդւոցն Իղի, քեզ ե-
տու զայն. և ուստերաց և դստերաց քոց ընդ քեզ, օրէն
յաւիտենական. ամ սուրբ 'ի տան քում կերիցէ զայն :
* Եւ զամ պտուղ իւղոյ, և զամ պտուղ գինւոյ և ցորե- 12
նոյ՝ զոր տայցեն տն զպտուղ իւրեանց. քեզ ետու զայն
ամ : * և առաջինք արմտեաց երկրին իւրեանց զոր մա- 13
տուցեն տն՝ քեզ լիցին. և ամ որ 'ի տան քում կերիցէ
զայն : * և ամ նուիրեալն յորդւոցն Իղի քեզ լիցի : * Եւ 14
ամ որ բանայ զարգանդ՝ յամ մարմնոյ, զոր մատուցա- 15
նիցեն տն 'ի մարդոյ մինչև յանասուն՝ քեզ լիցի : այլ
փրկելով փրկեսցես զանդրանիկս մարդկան. և զանդրա-
նիկս անասնոց անսրբոց փրկեսցես. * և փրկանք նր 16
յամսօրէից և 'ի վեր, և գին նր հինգ սիկղ ը սրբութե
սիկեղն, որ է քսան դանգ : * Բայց զանդրանիկս ար- 17
ջառոց, և զանդրանիկս օդեաց, և զանդրանիկս այ-
ծեաց, ոչ փրկեսցես՝ զի սուրբ են. և զարիւն նց հեղ-
ցես առ սեղանովն. և զճարպն հանցես ընծայ 'ի հոտ
անուշից տն. * և միսն եղիցի քո, որպէս երբուծ նը- 18
ւիրին՝ և երրին աջոյ քեզ լիցի : * Զամ ինչ հաս 'ի սըր- 19
բութեցն զոր հանցեն տն որդիքն Իղի՝ քեզ ետու և որդ-
ւոց քոց, և ուստերաց և դստերաց քոց ընդ քեզ, օրէն
յաւիտենական. քանզի ուխտ աղի է առաջի տն. քեզ
և զաւակի քում յետ քո : * Եւ խօսեցաւ տր ընդ ահա- 20
րոնի՝ և ասէ. յերկրի նց՝ մի ժառանգեսցես. և բաժին
քո ընդ նոսա՝ մի լիցի. զի ես եմ բաժին քո և ժառան-
գութի 'ի մէջ որդւոցն Իղի :

ԼԷ * Եւ որդւոցն ղևեայ՝ ահա ետու զամ տասանորդս Իղի 21
'ի ժառանգութի. և փոխանակ պաշտաման նց զոր նո-
քայն պաշտիցեն 'ի խորանին վկայութե. * և մի ևս մեր- 22
ձեսցին որդիքն Իղի 'ի խորանն վկայութե ընդունել
զմեղս մահաբերս : * Եւ պաշտեսցէ ղևտացին զպաշտօն 23
խորանին վկայութե, և նոքա առցեն զմեղս նց. օրէն
յաւիտենական յազգս իւրեանց 'ի մէջ որդւոցն Իղի. և
մի ժառանգեսցեն ժառանգութի : * Զտասանորդս որդ- 24
ւոցն Իղի՝ զոր զատուցեն տն հաս, ետու ղևտացւոցն
'ի ժառանգութի. վս այսորիկ ասացի նոցա թէ 'ի մէջ
որդւոցն Իղի՝ մի ժառանգեսցեն վիճակ :

ԼԸ. * Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Ընդ ղևտա- 25
ցիսն խօսեսցիս՝ և ասասցես ցնոսա. եթէ առնուցուք 26
յորդւոցն Իղի տասանորդս զոր ետու ձեզ, հանիցէք և
դուք անտի հաս տն, զտասանորդս 'ի տասանորդէ. * և 27
համարեսցի ձեզ հասն ձեր իբրև զցորեան 'ի կալոյ, և
իբրև զպտուղ 'ի հնձանէ : * Այնպէս և դուք հանի- 28
ցէք 'ի հասից անտի տն, յամ տասանորդաց ձերոց՝ զոր
առնուցուք յորդւոցն Իղի, և տայցէք 'ի նոցանէ հաս տն.
ահարոնի քահանայի. * յամ տրոց ձերոց հանիցէք 29
հաս. և յամ պտղոց զնուիրեալն 'ի նմանէ : * Եւ ասաս- 30
ցես ցնս. յորժամ հանիցէք զպտուղն 'ի նմանէ, համա-
րեսցի ղևտացւոցն իբրև զարդիւնս 'ի կալոյ, և իբրև
զպտուղ 'ի հնձանէ : * և կերիջիք զայն յամ տեղւոջ, 31
դուք և տունք ձեր. զի վարձ ձեր է այն, փոխանակ
պաշտամանցն ձերոց 'ի խորանին վկայութե : * Եւ մի 32
առնուցուք վս այնորիկ մեղս : և յորժամ հանիցէք ըզ-
պտուղն 'ի նմանէ զսրբութիւն որդւոցն Իղի. ոչ պղծի-
ցէք՝ զի մի մեռանիցիք :

ԳԼ. ԺԹ.

1 Խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ : ԼԹ
2 * Այս որոշումն է օրինացն՝ զոր պատուիրեաց
տր մովսիսի՝ և ասէ : խօսեաց ը որդւոցն Իղի՝ և առցեն
առ քեզ երինջ մի կարմիր անարատ, յորում ոչ գուցէ
3 բիծ ինչ, և ոչ իցէ մտեալ ընդ լծով : * Եւ տացես զնա
ցեղեազար քահանայ : և հանցեն զնա արտաքոյ բանա-
4 կին 'ի տեղի սուրբ : և սպանցեն զնա առաջի նր : * և առցէ
եղիազար յարենէ նր, և ցանեսցէ յանդիման խորանին
5 վկայութե յարենէ նր եւթն անգամ. * և այրեսցեն զնա
առաջի նր. և մորթ նր, և միս նր, և արիւն նր հանդերձ
6 ապականաւ նր այրեսցի : * Եւ առցէ քահանայն փայտ
եղեւնեայ, և զոպա, և կարմիր. և արկցեն 'ի մէջ այ-
7 րեցածի երինջուն : * և ողողեսցէ զհանդերձս իւր քա-
հանայն, և լուասցէ զմարմին իւր ջրով, և ապա մտցէ
'ի բանակն. և անսուրբ լիցի քահանայն մինչև ցերեկոյ :
8 * և որ այրիցէն զնա, ողողեսցէ զհանդերձս իւր, և
լուասցէ զմարմին իւր ջրով, և անսուրբ լիցի մինչև ցե-
9 րեկոյ : * Եւ ժողովեսցէ այր սբ զմոխիր երինջուն, և
կուտեսցէ արտաքոյ բանակին 'ի սուրբ տեղւոջ. և եղիցի
ժողովրդեան որդւոցն Իղի 'ի պահեստ ջուր սրսկման՝ զի
10 սրբութի է : * Եւ լուասցէ զմարմին իւր որ ժողովիցէ
զմոխիր երինջուն, և ողողեսցէ զհանդերձս իւր. և ան-
սուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ. և եղիցի ժողովրդեան որդ-
ւոցն Իղի և եկացն յեկելոց 'ի նս, օրէն յաւիտենական :
11 * Եւ որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ անձին մարդոյ, ան- Խ
12 սուրբ լիցի զեւթն օր. * և սրբեսցի նա յաւուրն երրոր-
դի՝ և յաւուրն եւթներորդի, և ապա սուրբ լիցի : ա-
պա թէ ոչ սրբեսցի յաւուրն երրորդի և յաւուրն եւթնե-
13 րորդի, մի լիցի սուրբ : * Ամ որ մերձենայցէ 'ի մե-
ռեալ անձն 'ի մարդոյ որ մեռանիցի, և ոչ սրբեսցի՝
զխորանն տն պղծեաց. սատակեսցի անձնն այն յԻղէ.
զի ջուրն սրսկման ոչ սրսկեցաւ 'ի վր նր, անսուրբ է
14 զի պղծութի իւր 'ի նմա է : * Եւ այս օրէն իցէ մար-
դոյ որ մեռանիցի 'ի տան. ամ որ մտցէ 'ի տունն, և որ
15 ինչ կայցէ 'ի տանն, անսուրբ լիցին զեւթն օր. * և ամ
աման՝ բաց որ ոչ իցէ խփեալ կամ սերեկեալ, պիղծ
16 լիցի : * Եւ ամ որ մերձենայցէ ը երեսս դաշտի 'ի վի-
րաւոր կամ 'ի մեռեալ՝ կամ յոսկր մարդոյ կամ 'ի գե-
17 րեզման, պիղծ լիցի զեւթն օր : * Եւ առցեն պղծե-
լոյն 'ի մոխրոյ այրեցելոյն սրբութե. և արկցեն 'ի վր
18 նր ջուր յաման. * և առցեն զոպա, և թացցէ 'ի ջուրն
այր սուրբ, և ցանեսցէ զտամբն, և զկահիւն, և զամա-
նովքն, և զանձամբքն որ իցեն անդ. և զմերձեցելովքն
յոսկր մարդոյ, կամ 'ի վիրաւոր, կամ 'ի մեռեալ, կամ
19 'ի գերեզման : * և ցանեսցէ սուրբն զպղծովն՝ յաւուրն
երրորդի և յաւուրն եւթներորդի. և սրբեսցի յաւուրն
եւթներորդի. և ողողեսցէ զհանդերձս իւր, և լուա-
ցէ զմարմին իւր ջրով. և անսուրբ լիցի մինչև ցերե-
20 կոյ : * Եւ մարդ՝ որ պղծիցի և ոչ սրբեսցի, սատակես-
ցի անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ. զի զսրբութիւն
տն պղծեաց, և ջուր սրսկման ոչ սրսկեցաւ զնովաւ,
21 անսուրբ է. * և եղիցի ձեզ այն օրէն յաւիտենական :
Եւ որ սրսկէ զջուրն սրսկման՝ լուասցէ զձորձս իւր. և
որ մերձենայցէ 'ի ջուրն սրսկման, անսուրբ լիցի մին-
22 չև ցերեկոյ : * Եւ յամ ինչ յոր մերձենայցէ պղծեալն,
անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ : և անձն որ մերձենայցէ
'ի նա, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ :

---

(18) Ոմանք. Որպ և երբուծ նուէր" : (21) Ոմանք. Փոխա-
նակ պաշտամանցն նց, զոր նք պաշ" : (23) Ոմանք. Ղև-
տացին ինքն զպաշ" : Ոմանք. Եւ պաշտեսցեն ղևտա-
ցիքն զպաշ" : (24) Ոմանք. Զի զտասանորդս որդւոցն :
(25)(26) Ոմանք. Եւ խօսեցաւ տր.. և ը ղևտացիսն խօ" :
(32) Ոմանք. Զսրբութիւնն որդւոցն Իղի : (32) 'Ի լուս".
Ո՛չ պղծիցի, զի մի. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" :
Գլ. ԺԹ. (1)(2) Ոմանք. Եւ խօսեցաւ.. Այս որոշումն
է օրինին, զոր... և առցեն քեզ երինջ : (2) Յօրինակին
բառս կարմիր՝ կարմրադեղով նշանակի : (5) Ոմանք. Ապակա-
նաւն իւրով այրեսցի : (10) Ոմանք. Եւ ժողովեսցէ
զմարմին երինջոյն : (11) 'Ի լուս". 'Ի մեռեալ անձն մար-
դոյ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (13) Ոսկան. 'Ի մեռեալ
անձն մարդոյ : (13) Ոմանք. Զի պղծութի նր 'ի նմա է :
(15) Ոմանք. Աման. բայց որ չիցէ խփ" : (18) Ոսկան. Եւ
առցէ զոպայ : (21) Յօրինակին գրեալ. Եւ եղիցի ձեզ այն
օրէն : (21) Աւշ. Եւ որ սրսկիցէ զջուրն : (22) Ոմանք.
Ամ ինչ որ մերձենայցէ 'ի պղծեալն :

Գ Լ. Ի.

ԽԱ Եւ եկին որդիքն Ի՟ղի ա՟մ ժողովրդեամբն յանապատն 1
սինայ, յառաջնում ամսեանն. եւ բանակեցաւ ժո-
ղովուրդն ՚ի կադէս: Եւ վախճանեցաւ անդ մարիամ,
եւ անդ թաղեցաւ: * Եւ ոչ գոյր անդ ջուր ըմպելոյ ժո- 2
ղովրդեանն. եւ կուտեցան ՚ի վ՟ր մովսիսի եւ ահարոնի.
* եւ բամբասեաց ժողովուրդն զմովսէս՝ եւ ասեն. լա՛ւ 3
էր թէ մեռեալ էաք ՚ի կորստեան եղբարց մերոց առա-
ջի տ՟ն: * Եւ ընդէ՞ր ածէք զժողովուրդս տ՟ն յայս անա- 4
պատ կոտորել զմեզ՝ եւ զանասուն մեր. * եւ ընդէ՞ր հա- 5
նէք զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց, գա՛լ ՚ի տեղիս յայս
չար. ՚ի տեղի ուր ոչ սերմն սերմանի, եւ ոչ սեխենիք,
եւ ոչ այգիք, եւ ոչ նռնենիք, եւ ոչ ջուր գոյ ըմպելոյ:
* Եւ մտին մովսէս եւ ահարոն յերեսաց ժողովրդեանն 6
՚ի դուռն խորանին վկայութե՟ն, եւ անկան ՚ի վ՟ր երեսաց
իւրեանց: Եւ երեւեցան փառքն տ՟ն ՚ի վ՟ր ն՟ց: * Եւ խօ- 7
սեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի՝ եւ ասէ: * Ա՛ռ դու զգաւա- 8
զանն, եւ եկեղեցացո՛ զժողովուրդն, դու եւ ահարոն եղ-
բայր քո. եւ բարբառեսջիք ՚ի վ՟ր վիմին յանդիման ն՟ց,
եւ տացէ զջուրս իւր. եւ հանջիք ն՟ց ջուր ՚ի վիմէ անտի.
եւ արբուսջիք ժողովրդեանն եւ անասնոց ն՟ց: * Եւ ա՛ռ 9
մովսէս զգաւազանն յանդիման տ՟ն՝ ո՟ր հրամայեաց նմա
տ՟ր: * Եւ ժողովեցին մովսէս եւ ահարոն զժողովուրդն 10
հանդէպ վիմին: Եւ ասէ ցն՟ս. լուարո՛ւք ինձ անհա-
ւանք. միթէ ՚ի վիմէ՞ս յայսմանէ հանիցեմք ձեզ ջուր:
* Եւ ամբարձեալ մովսիսի զձեռն իւր, եհա՛ր զվէմն եր- 11
կիցս անգամ. եւ ել ջուր բազում. եւ արբ ժողովուրդն
եւ անասուն ն՟ց: * Եւ ասէ տ՟ր ցմովսէս եւ ցահարոն. 12
փոխանակ զի ոչ հաւատացէք դուք ինձ, սո՛ւրբ առնել
զիս առաջի որդւոցն Ի՟ղի. վ՟ս այդորիկ ոչ տանիցէք դուք
զժողովուրդդ յերկիրն՝ զոր ետու դոցա: * Այն է ջուր 13
բամբասանաց. զի բամբասեցին որդիքն Ի՟ղի առաջի
տ՟ն. եւ սրբեցաւ ՚ի նոսա:

ԽԲ * Եւ առաքեաց մովսէս հրեշտակս ՚ի կադէսայ առ ար- 14
քայն եդոմայ՝ եւ ասէ. Այսպէս ասէ եղբայր քո Ի՟էլ.
դու գիտես զա՟մ աշխատութիւնս որ գտին զմեզ:
* եւ ո՟ր իջին հարքն մեր յեգիպտոս. եւ պանդխտեցաք 15
յեգիպտոս աւուրս բազումս, եւ չարչարեցին զմեզ ե-
գիպտացիքն, եւ զհարսն մեր, * եւ բողոքեցա՛ք առ տ՟ր. 16
եւ լուա՛ւ տ՟ր ձայնի մերում, եւ առաքեալ հրեշտակ ե-
հա՛ն զմեզ յեգիպտոսէ: եւ արդ՝ եմք մեք ՚ի կադէս քա-
ղաքի, ՚ի կողմն մի ՚ի սահմանաց քոց: * Եւ արդ՝ անց- 17
ցո՛ւք ընդ երկիր քո: եւ ոչ անցցուք ընդ անդս քո, եւ
ոչ ընդ այգիս քո, եւ ոչ արբցուք ջուր ՚ի ջրհորոց քոց:
ճանապարհ զարքունի գնասցուք. ոչ խոտորեսցուք
յաջ կամ յահեակ, մինչեւ անցցո՛ւք ընդ սահմանս քո:
* Եւ ասէ ցնա եդոմ. մի՛ անցցես ընդ իս. ապա թէ 18
ոչ՝ պատերազմա՛ւ ելից ընդդէմ քո: * Եւ ասեն ցնա 19
որդիքն Ի՟ղի, առ լերամբդ անցցուք. եւ եթէ արբցուք
՚ի ջրոյ քումմէ ես եւ խաշինք իմ, տացուք քեզ զգինս:
արդ՝ ո՛չինչ են իրքդ, անցցուք առ լերամբդ: * Եւ նա 20
ասէ, ո՛չ անցցես ընդ իս: Եւ ել եդոմ ընդդէմ նոցա
ծանր ամբոխիւ եւ հզօր ձեռամբ: * եւ ոչ կամեցաւ եդոմ 21
տա՛լ անց Ի՟ղի ընդ սահմանս իւր. եւ խոյս ետ Ի՟էլ ՚ի նմա-
նէ: * Եւ չուեցին ՚ի կադէսայ, եւ եկին որդիքն Ի՟ղի ա՟մ 22
ժողովրդեամբն ՚ի հովր լեառն:

ԽԳ * Եւ խօսեցաւ տ՟ր ընդ մովսիսի եւ ընդ ահարոնի ՚ի հովր 23
լերինն, ՚ի սահմանս երկրին եդովմայեցւոց՝ եւ ասէ.
24 * Յաւելցի ահարոն առ ժողովուրդ իւր, զի մի մտցէ
յերկիրն զոր ետու որդւոցն Ի՟ղի. քանզի բարկացուցէք
25 զիս ՚ի վերայ ջուրցն բամբասանացն: * Ա՛ռ դու զահա-
1 րոն՝ եւ զեղիազար զորդի ն՟ր. եւ հա՛ն զն՟ս ՚ի հովր լեառն
26 յանդիման ա՟մ ժողովրդեանն. * եւ մերկացո՛ յահարոնէ
զպատմուճան ն՟ր, եւ զգեցուսցես եղիազարու որդւոյ
2 27 ն՟ր: եւ ահարոն յաւելեալ մեռցի անդ: * Եւ արար մով-
սէս ո՟ր եւ հրամայեաց նմա տ՟ր, եւ եհան զնա ՚ի հովր
3 28 լեառն առաջի ա՟մ ժողովրդեանն: * եւ մերկացոյց յա-
հարոնէ զհանդերձս նորա, եւ զգեցոյց զն՟ս եղիազարու
4 29 որդւոյ նորա: * Եւ մեռաւ ահարոն ՚ի գլուխ լերինն:
5 30 եւ իջին մովսէս եւ եղիազար ՚ի լեռնէ անտի: * եւ ետես
ա՟մ ժողովուրդն թէ վախճանեցաւ ահարոն. եւ լացին
զահարոն երեսուն օր ա՟մ տունն Ի՟ղի:

6

Գ Լ. Ի Ա.

7 1 Եւ լուաւ քանանիս արքայ արադայ՝ որ բնակեալ էր
8 առ անապատաւն. եթէ եկն Ի՟էլ զճանապարհն ա-
թարէնայ. եւ ետ պատերազմ ընդ Ի՟ղի. եւ ա՛ռ ՚ի նոցա-
2 նէ գերի: * Եւ ուխտեաց Ի՟էլ ուխտ տ՟ն՝ եւ ասէ. եթէ
մատնեսցե՛ս ընդ ձեռամբ իմով զազգն զայն, նզովեցի՛ց
9 3 զնա եւ զքաղաքս նորա: * Եւ լուաւ տ՟ր ձայնի Ի՟ղի, եւ
մատնեա՛ց զքանանացին ՚ի ձեռս ն՟ր. եւ նզովեա՛ց զնա եւ
10 զքաղաքս ն՟ր. եւ կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ նզովս:
4 * Եւ չուեալ ՚ի հովր լեռնէ ընդ ճանապարհ կարմիր ԽԴ
ծովուն, պատեցան զեդովմաւ. եւ յոգնեցաւ ժողովուրդն
11 5 ՚ի ճանապարհին. * եւ բամբասեաց ժողովուրդն զա՟ծ
եւ զմովսէս՝ եւ ասեն. ընդէ՞ր հաներ զմեզ յեգիպտոսէ
12 կոտորել զմեզ յանապատիս յայսմիկ. զի ոչ գոյ հաց
եւ ոչ ջուր. եւ անձինք մեր տաղտկացեա՛լ են ՚ի սնոտի
6 հացէս: * Եւ առաքեաց տ՟ր ՚ի ժողովուրդն օձս կոտո-
13 րիչս, եւ հարկանէին զժողովուրդն. եւ մեռա՛ւ ժողովուրդ
7 բազում յորդւոցն Ի՟ղի: * Եւ եկին առ մովսէս եւ ասեն.
մեղա՛ք՝ զի խօսեցաք չար զտ՟է եւ զքէն: արդ՝ կա՛ց յա-
14 ղօթս առ տ՟ր, եւ բարձցէ՛ ՚ի մէնջ զօձսդ: եւ եկա՛ց մով-
8 սէս յաղօթս առ տ՟ր վասն ժողովրդեանն: * Եւ ասէ
տ՟ր ցմովսէս. արա՛ դու քեզ օձ, եւ դիցես զնա ՚ի վ՟ր
15 նշանակի. եւ եղիցի յորժամ հարկանիցէ օձ զմարդ, ա՟մ
9 օձահար որ տեսանիցէ զնա՝ կեցցէ: * Եւ արար մով-
16 սէս օձ պղնձի, եւ կացոյց զնա ՚ի վերայ նշանակին: եւ լի-
նէր՝ յորժամ հարկանէր օձ զմարդ, հայէր ընդ օձն
պղնձի, եւ կեա՛յր:
17 10 * Եւ չուեցին որդիքն Ի՟ղի եւ եկին բանակեցան յաբովթ: ԽԵ
11 * եւ չուեալ յաբովթայ բանակեցան յաքեղգայի յայնկոյս
անապատին՝ որ է յանդիման մովաբայ յարեւելից կող-
12 մանէ: * անտի չուեցին՝ եւ բանակեցան ՚ի ձորն զարեդ:
13 * Անտի՛ չուեալ բանակեցան յա՛յնկոյս առնովնայ յա-
18 նապատին, առ ելեւք սահմանացն ամովրհացւոց. քան-
19 զի առնովն սահման է մովաբացւոց: ընդ մովաբացին
14 եւ ը՟ ամովրհացին: * վ՟ս այնորիկ ասի ՚ի գիրս: Պատե-
15 րազմ տ՟ն՝ զովգ հրձիգ արար եւ զձորն առնովնայ, * եւ
20 հաստատեաց զձորսն բնակեալս յարոյեր, որ առ ըն-
16 թեր կայ սահմանացն մովաբու: * Եւ անտի քան զնա
21 ջրհորն. այն է՝ ջրհորն զորմէ ասաց տ՟ր ցմովսէս, ժո-
17 ղովեա՛ զժողովուրդն՝ եւ տաց ն՟ց ջուր ըմպելոյ: * Յա՛յն-
22 ժամ օրհնեաց Ի՟էլ զօրհնութիւն զայս ՚ի վ՟ր ջրհորոյն:
18 Նուագեցէք նմա * զջրհորն զոր իշխանք փորեցին, եւ
23 տաշեցին զնա թագաւորք ազգաց ՚ի թագաւորութե՟ իւ-
րեանց՝ եւ ՚ի տիրել իւրեանց: Եւ ՚ի ջրհորոյ անտի ՚ի
մանն

Գլ. Ի. (2) Ոմանք. Ջուր անդ ժող՟դեանն ըմպելոյ:
(4) Ոմանք. Զժողովուրդս տ՟ն յանապատ: (11) Ոմանք.
Մովսէսի զձեռն իւր ՚ի վեր, եհար: (12) Ոմանք. Զժո-
ղովուրդն.. զոր ետու ն՟ց: (13) Յօրինակին բանս՝ այն է
ջուր բամբասանաց. կարմրով նշանակի: (16) Այլ. ՚Ի
կողմն մի սահմանաց քոց: (18) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա
եդոմ, մի անցանիցես ընդ իս: (19) Ոմանք. Եւ եթէ
արբցուք ՚ի ջրհորոյ քումմէ... տացուք քեզ գինս:
(24) Այլ. Զի մի մտցէք յերկիրն: (24) Յօրինակին գրեալ.

ԺԳ

Քանզի բարկացուցէք զիս ՚ի վերայ ջուր": (30) Այլ.
Զերեսուն օր ա՟մ:
Գլ. ԻԱ. (1) Ոմանք. Եւ լուաւ քանանացին արքայն
արադայ: (3) Օրինակ մի ՚ի լուս՟". Յորմա, այս է նզովս.
զոր ասեն գտնէ ՚ի բնագ": (4) Ոմանք. Եւ յոգնեցաւ ժողո-
վուրդն: (9) Յօրինակին բանս՝ Օձ պղնձի, եւ կացոյց
զնա. կարմրով նշանակի: (10) Ոմանք. Բանակեցան յոբովթ:
(13) Ոմանք. Եւ անտի չուեալ: (15) Այլ. Զձորսն
բնակեալս յէր, որ:

N

մանթանին ։ * և 'ի մանթանինայ 'ի մանայէլ․ և 'ի մա- 19
նայէլէ 'ի բամովթ ։ * Եւ 'ի բամովթայ յանայէն, որ է 20
'ի դաշտին մովաբայ, 'ի կատարէ կոփածուին' որ հայի
ընդ անապատն ։

ԽԶ * Եւ առաքեաց մովսէս հրեշտակս առ արքայն ամով- 21
հացւոց բանիւք խաղաղութե' և ասէ ։ * Անցցուք ընդ եր- 22
կիր քո․ զճանապարհայն գնասցուք․ ոչ խոտորեսցուք
յանդս և ոչ յայգիս․ և ոչ արբցուք ջուր 'ի ջրհորոց քոց․
ճանապարհ արքունի գնասցուք մինչև անցցուք ընդ
սահմանս քո ։ * Եւ ոչ ետ սեհոն անցանել իղի ընդ սահ- 23
մանս իւր ։ և ժողովեաց սեհոն զամ ժողովուրդն իւր․
և ել ընդ պատերազմ ընդ իղի յանապատին․ և եկն 'ի
սիսսար, և ետ պատերազմ ընդ իղի ։ * Եւ եհար զնա իէլ 24
կոտորմամբ սրոյ, և տիրեցին երկրի նորա յառնովնայ
մինչև յյաբովկ․ մինչև յորդիսն ամմոնայ․ զի յազեր է
սահման որդւոցն ամոնայ ։ * Եւ առ իէլ զամ քաղաքսն 25
զայնոսիկ, և բնակեաց իէլ յամ քաղաքս ամուրհա-
ւոց ։ Յեսեբոն և յամ արուարձանս նր․ * քանզի 26
եսեբոն էր քաղաք սեհոնի արքայի ամովրհացւոց․ և
նա նախ ետ պատերազմ ընդ արքային մովաբու, և առ
զամ երկիրն նր յարոյերայ մինչև յառնոն ։ * Վն այնո- 27
րիկ ասեն ամ առակարկուք․ եկայք յեսեբոն զի շինես-
ցէ, և հանդերձեսցի քաղաքն սեհոնի․ * զի հուր ել 28
յեսեբոնայ՝ և բոց 'ի քաղաքէն սեհոնի, և եկեր մինչև
ցմովաբ․ և կլափեաց զարձանս առնովնայ ։ * Վայ քեզ 29
մովաբ ։ կորեար ժողովուրդ քամովսայ․ և մատնեցան
ուստերք նց 'ի փախուստ, և դստերք նց 'ի գերութի թա-
գաւորին ամովրհացւոց․ * և զաւակ նց սատակեսցի 30
յեսեբոնէ մինչև ցդեբոն․ և կանայք նց բորբոքեցան
հրով 'ի վր մովաբու ։ * Եւ բնակեաց իէլ յամ քաղաքս 31
ամուրհացւոցն ։ * Եւ առաքեաց մովսէս լրտեսել զա- 32
զեր․ և առին զնա և զաւանս նր, և հանին զամուրհա-
ցին որ բնակեալ էր 'ի նմա ։ * և կրկնեցան ելին ընդ 33
ճանապարհն 'ի բասան ։ Եւ ել՝ ովգ թագաւոր բասա-
նու ընդդէմ նց, և ամ ժողովուրդ նց 'ի պատերազմ
յեդրային ։ * Եւ ասէ տր ցմովսէս․ մի երկնչիր 'ի նմա- 34
նէ, զի 'ի ձեռս քո մատնեցի զնա և զամ ժողովուրդն
նր, և զամ երկիր նր․ և արասցես ընդ նա՝ որպ արա-
րեր ընդ սեհոն արքայ ամովրհացւոց՝ որ բնակեալ էր
յեսեբոն ։ * Եւ եհար զնա և զորդիս նր, և զամ ժողո- 35
վուրդն նորա․ մինչև ամենեւին չթողլոյ 'ի նոցանէն
ապրեալ ։ և ժառանգեցին զերկիրն նց ։

ԳԼ․ ԻԲ․

ԽԷ Եւ չուեալ որդւոցն իղի բանակեցան յարեւմտից 1
մովաբու առ յորդանանաւ յանդիման երիքովի ։
* Եւ տեսեալ բաղակայ՝ որդւոյ սեպփովրայ զամ զոր 2
արար իէլ ընդ ամովրհացին, * երկեաւ մովաբ յոյժ 'ի ժո- 3
ղովրդենէ անտի, զի բազում էին ։ և զանգիտեաց մո-
վաբ յերեսաց որդւոցն իղի ։ * Եւ ասէ մովաբ ցծերա- 4
կոյտն մադիամու․ արդ՝ լիզանէ ժողովուրդս այս զամ
որ շուրջ զմեւք են, որպ լիզանէ արջառ զդեղ դալար
'ի դաշտի ։ Եւ բաղակ որդի սեպփովրայ էր արքայ մո-
վաբու 'ի ժամանակի յայնմիկ ։ * և առաքեաց հրեշտակս 5
առ բաղաամ որդի բէովրայ՝ առ փաթուրն․ որ էր առ
գետեզերբ երկրին որդւոց ազգին իւրոյ․ կոչել զնա
և ասել, ահա՝ ազգ ել յեգիպտոսէ, և ծածկեաց զե-
րեսս երկրի․ և նստի սա մօտ առ իս ։ * Եւ արդ՝ եկ ա- 6
նէծ դու ինձ զժողովուրդս զայս․ զի զօրագոյն քան
զիս է սա ։ Թերեւս կարասցուք հարկանել 'ի սոցանէ,
և հանից զսա յերկրէ իմմէ ։ քանզի գիտեմ թէ զոր օրհ-
7 նես դու՝ օրհնեալ է, և զոր անիծանես՝ անիծեալ ։ * Եւ
գնացին ծերակոյտն մովաբու և ծերակոյտն մադիա-
մու, և ըղձութիւք 'ի ձեռս նց ։ եկին առ բաղաամ, և
8 ասացին նմա զպատգամն բաղակայ ։ * և ասէ ցնոսա․
ագարուք աստ զայս գիշեր, և տաց ձեզ պատաս-
խանի իրացդ, ինչ զոր տր խօսեսցի ընդ իս ։ և ագան
9 իշխանքն մովաբու առ բաղաամու ։ * Եւ եկն ած առ
բաղաամ և ասէ ցնա․ զի՞ են արքդ այդոքիկ առ քեզ ։
10 * և ասէ բաղաամ ցած․ բաղակ որդի սեպփովրայ ար-
11 քայ մովաբու առաքեաց զդոսա առ իս և ասէ․ * ահա
ազգ ել յեգիպտոսէ և ծածկեաց զերեսս երկրի, և
նստի սա մօտ առ իս․ արդ՝ եկ անէծ դու զսոսա ինձ,
թերեւս կարացից հարկանել զսա՝ և հանից զսա յերկրէ
12 իմմէ ։ * Եւ ասէ ած ցբաղաամ․ մի երթար ընդ նս․
և մի անիծանիցես զժողովուրդն՝ քանզի օրհնեալ է ։
13 * Եւ յարուցեալ բաղաամ ընդ առաւօտն, ասէ ցիշ-
խանսն բաղակայ․ գնացէք անդրէն առ տէրն ձեր․ զի
14 ոչ թողու զիս ած գալ ընդ ձեզ ։ * Եւ յարուցեալ իշ-
խանքն մովաբու եկին առ բաղակ՝ և ասեն․ ոչ կամե-
15 ցաւ բաղաամ գալ ընդ մեզ ։ * Եւ յաւել առաքել բա-
ղակ իշխանս բազումս և պատուականագոյնս քան զնս ։
16 * եկին առ բաղաամ, և ասեն ցնա․ այսպէս ասէ բա-
ղակ սեպփովրեան․ աղաչեմ զքեզ՝ մի զանգիտեսցես գալ
17 առ իս․ * զի պատուելով պատուեցից զքեզ, և զոր ինչ
ասիցես արարից քեզ․ և արդ՝ եկ անէծ ինձ զժողո-
18 վուրդս զայս ։ * Պատասխանի ետ բաղաամ և ասէ ցիշ-
խանսն բաղակայ․ եթէ տացէ ինձ բաղակ լի տունս իւրով
արծաթ և ոսկի, ոչ կարացից անցանել զբանիւ տն այ,
19 առնել զնա փոքր կամ մեծ միտս իմովք ։ * Եւ արդ՝ ա-
գերուք դուք աստ զգիշերս զայս․ և գիտացից զինչ յա-
20 ւելցէ տր խօսել ընդ իս ։ * Եւ եկն ած առ բաղաամ 'ի
գիշերին՝ և ասէ ցնա․ եթէ կոչել զքեզ եկեալ են արքդ
այդոքիկ, արի երթ զկնի դոցա․ բայց զբանն զոր ես
21 խօսեցայց ընդ քեզ՝ զայն արասցես ։ * Եւ յարուցեալ
բաղաամ ընդ առաւօտն հանդերձեաց զէշ իւր, և գը-
22 նաց ընդ իշխանսն մովաբու ։ * Եւ բարկացաւ սրտ-
մտութբ ած ընդ երթալն նորա․ և եկաց հրեշտակ այ
լինել նմա բանսարկու ։ և նա հեծեալ էր 'ի վերայ իշոյ
23 իւրոյ, և երկու պատանիք նր ընդ նմա ։ * Եւ տեսեալ
իշոյն զհրեշտակ այ զի կայր նմա ընկրձեալ 'ի ճանա-
պարհին, և սուսեր մերկ 'ի ձեռին իւրում, խուսեաց
էշն 'ի ճանապարհէն՝ և երթայր ընդ դաշտն ։ և եհար
24 գաւազանաւ զէշն ուղղել զնա 'ի ճանապարհն ։ * Եւ
եկաց հրեշտակն այ յառուածս այգեաց․ և էր ցանգ
25 աստի՝ և ցանգ անտի ։ * և տեսեալ իշոյն զհրեշտակն
այ՝ նեղեաց զինքն ընդ որմն և ճմլեաց զոտն բաղաամու․
26 և յաւել ևս հարկանել զնա ։ * Եւ յաւել հրեշտակն
այ երթալ կալ 'ի նեղ տեղւոջ․ ուստի ոչ գոյր խուսել
27 յաջ կամ յահեակ ։ * Եւ տեսեալ իշոյն զհրեշտակն այ,
նստաւ ընդ բաղաամու․ և բարկացաւ բաղաամ, և ե-
28 հար զէշն գաւազանաւ ։ * Եւ եբաց ած զբերան իշոյն,
և ասէ ցբաղաամ․ զի՞նչ արարի քեզ զի հարեր զիս այս
29 երիցս անգամ ։ * Եւ ասէ բաղաամ ցէշն․ փոխանակ
զի խաղ արարեր զիս ։ և եթէ էր սուր 'ի ձեռին իմում,
30 արդ և խոցեալ էր իմ զքեզ ։ * Եւ ասէ էշն ցբաղաամ․
ո՞չ ես այն էշ եմ քո՝ յորում հեծանէիր 'ի մանկութէ
քումմէ մինչև ցայսօր ժամանակի․ միթէ յուլանալով
յուլացայ ինչ երբէք առնել քեզ այսպէս ։ և նա ասէ՝
ոչ ։

---

(22) Այլ․ Ոչ խոտորեսցուք ոչ յան"․․․ մինչև անցցուք ըստ սահմա"։ (27) Ոմանք․ Ասեն ամենայն առարկուք ։ (29) Ոմանք․ Կորեաւ ժողովուրդ ։ (30) Ոմանք․ Եւ կանայք ևս նոյա բորբո"։ (32) Ոմանք․ Զյազեր, և առ զնա և զա"։ (33) Այլ․ Փղէգն նորա 'ի պատ"։ (34) Ոմանք․ Մատնեցից զնա․․․ և արասցես ընդ նմա որպ․․ որ բնակեալ էն յեսեբոն ։

ԳԼ․ ԻԲ․ (1) Եւ չուեցին որդիքն իղի բանա"․․ առյորդանանու ։ (4) Ոմանք․ Զամն որ․․․ որպ զի լիզանիցէ արջառ զդալար 'ի դաշ"։ (5) Ոմանք․ Երկրին այնորիկ որդւոց ազ"։ (6) Ոմանք․ Եւ հանից զսոսա յերկրէ․․․ և զոր անիծանես անիծեալ են ։ (13) Ոմանք․ Ընդ առաւօտն և ասէ ։ (20) Ոմանք․ Բայց զբան զոր ես ։ (22) Ոմանք․ Եւ բարկացաւ տր սրտմտութբ ընդ երթալ նորա ։ (23) Ոմանք․ Զի կայր ընդ նմա ընկէ"․․․ էշն 'ի ճանապարհէ անտի, և եր"։ (25) Ոմանք․ Զհրեշտակն տն․․․ ընդ որմն, և ճմլեաց զոտնն ։ (27) Ոմանք․ Իշոյն զհրեշտակ տն ։

ոչ։ * Եւ եբա՛ց ա̅ծ զաչս Բաղաամու, եւ ետես զհրեշտակն տ̅ն ընկեցեալ նմա 'ի ճանապարհին, եւ սուսեր մերկ 'ի ձեռին իւրում։ եւ անկեալ 'ի վ̅ր երեսաց իւրոց երկիր եպագ նմա ։ 31
* Եւ ասէ ցնա հրեշտակն տ̅ն · Ընդէ՞ր հարեր դու զէշդ՝ այս երիցս անգամ· եւ ահա ելի ես 'ի բանսարկութիւն քեզ, զի ոչ է ճանապարհդ քո ուղիղ առաջի իմ· 32
* Եւ տեսեալ զիս իշոյդ՝ խուսափեաց յինէն այս երիցս անգամ· եւ եթէ չէր խուսափեալ յինէն, արդ՝ իմ զքեզ սպանեալ էր, եւ զդա ապրեցուցեալ։ 33
* Եւ ասէ Բաղաամ ցհրեշտակն տ̅ն · Մեղայ · զի ոչ գիտէի՝ թէ դու ինձ ընկեցեալ կայցես 'ի ճանապարհիս ։ Եւ արդ՝ եթէ չիցէ քեզ հաճոյ՝ դարձայց անդրէն ։ 34
* Եւ ասէ հրեշտակն տ̅ն ցԲաղաամ· Երթ դու ընդ արսդ այդոսիկ · բայց բանի զոր ես ասացից քեզ, զնմին ըզգոյշ լինիջիր խօսելոյ ։ եւ գնաց Բաղաամ ը̅ իշխանսն Բաղակայ ։ 35
* Եւ լուեալ Բաղակայ եթէ գայ Բաղաամ, ել նմա ը̅ առաջ 'ի քաղաքն Մովաբու՝ որ է 'ի սահմանս Առնոնայ յեզեր միում սահմանացն։ 36
* Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղաամ· Ոչ առաքեցի առ քեզ կոչել զքեզ · ընդէ՞ր ոչ գայիր առիս, որպէս թէ ո՞չ էի արդեւք կարօղ պատուել զքեզ ։ 37
* Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Ահաւասիկ եկի առ քեզ · արդ՝ կարօ՞ղ լիցիմ խօսել բան ինչ, բայց եթէ զոր արկանիցէ ա̅ծ 'ի բերան իմ զայն խօսեցայց ։ 38
* Եւ գնաց Բաղաամ ընդ Բաղակայ, եւ եկն 'ի քաղաքս հանգրուանացն ։ 39
* Եւ եզեն Բաղակ զարջառ եւ ոչխար, եւ առաքեաց Բաղաամու եւ իշխանացն որ ընդ նմա էին ։ 40
* Եւ իբրեւ այգ եղեւ, առեալ ընդ իւր Բաղակայ զԲաղաամ եհան զնա յարձանն Բահաղու · եւ եցոյց նմա անտի ըզմասն ինչ ժողովրդեանն ։ 41

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Շինեա ինձ աստ եւթն բագինս, եւ պատրաստեա դու ինձ աստ՝ եւթն զուարակ եւ եւթն խոյ ։ 1
* Եւ արար Բաղակ որպէս եւ ասաց նմա Բաղաամ· եւ եհան զուարակ եւ խոյ 'ի բագինն ։ 2
* Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Կա՛ց 'ի վ̅ր զոհիդ քո, եւ ես երթայց՝ թերեւս յայտնեսցի ինձ ա̅ծ ընդ առաջ ելեալ · եւ բան զոր ցուցցէ ինձ՝ պատմեցից քեզ ։ եւ եկաց Բաղակ 'ի վ̅ր զոհին իւրոյ ։ Եւ գնաց Բաղաամ հարցանել զա̅ծ ։ 3
* Եւ երթայր ուղղորդ · եւ երեւեցաւ ա̅ծ Բաղաամու ։ եւ ասէ Բաղաամ, Եւթն բագինս պատրաստեցի, եւ հանի զուարակ եւ խոյ 'ի բագին մի ։ 4
* Եւ արկ ա̅ծ բան 'ի բերան Բաղաամու, եւ ասէ · դարձիր առ Բաղակ, եւ այսպէս խօսեսցիս ։ 5
* Եւ դարձաւ առ նա · եւ նա կա՛յր 'ի վ̅ր ողջակիզացն իւրոց · եւ ա̅մ իշխանքն Մովաբացւոց ընդ նմա ։ 6
* Եւ եղեւ հոգի ա̅յ 'ի վ̅ր ն̅ր, եւ ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ ։ Ի Միջագետաց կոչեաց զիս Բաղակ արքայ Մովաբացւոց, 'ի լերանցն արեւելից, եւ ասէ՝ Եկ նզովեա դու ինձ զյակոբ · եւ Եկ անէծ ինձ զի̅է̅լ ։ 7
* Զի՞նչ նզովեցից՝ զոր ոչ նզովէ տ̅ր · կամ զի՞նչ անիծեցից՝ զոր ոչ անիծանէ ա̅ծ · 8
* զի 'ի լերանց տեսի զնա, եւ 'ի բլրոց յառաջագոյն հայեցայ 'ի նա ։ Եւ ահա ժողովուրդ բնակեսցէ առանձինն, եւ ընդ ազգս մի՛ համարեսցի ։ 9
* Ո՞ ճշգրտեաց զզաւակն յակոբայ, եւ ո՛ համարեսցի զգունդսն Ի̅է̅լի · Մեռցի անձն իմ ընդ անձինս արդարոցն, եւ եղիցի զաւակ իմ իբրեւ զզաւակ նոցա ։ 10
* Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղաամ· Զի՞նչ գործեցեր ընդ իս · յանիծանել թշնամեաց կոչեցի զքեզ, եւ դու օրհնեցեր օրհնութի՞ ։ 11
* Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Ոչ ապաքէն զինչ արկանիցէ ա̅ծ 'ի բերան իմ՝ զայն զգուշացայց խօսել ։ 12
13 * Եւ ասէ ցնա Բաղակ · Եկ դարձեալ ընդ իս յայլ տեղի, ուստի ոչ տեսանիցես զնա · այլ զմասն ինչ 'ի նմանէ տեսանիցես · եւ զամենեսեան ոչ տեսանիցես, եւ անէծ ինձ զնա անտի ։
14 * Եւ առ զնա յագարակս դիտանոցին, 'ի կատար կոփածոյին, եւ շինեաց անդ եւթն բագինս, եւ եհան զուարակ եւ խո՛յ 'ի բագինն ։
15 * Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Կա՛ց 'ի վ̅ր զոհիդ քո, եւ ես երթայց հարցանել զա̅ծ ։
16 * Եւ ա̅ծ առա՛ջ եղեւ Բաղաամու, եւ արկ բան 'ի բերան ն̅ր · եւ ասէ, դարձիր անդրէն առ Բաղակ, եւ այսպէս խօսեսցիս ։
17 * Եւ դարձաւ առ նա · եւ նա կա՛յր 'ի վ̅ր ողջակիզին իւրոյ, եւ ա̅մ իշխանքն Մովաբացւոց ը̅ նմա ։ Եւ ասէ ցնա Բաղակ · զի՞նչ խօսեցաւ տ̅ր ։
18 * Եւ ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ ։ Արի՛ Բաղակ եւ լուր · ունկն դիր վկայդ որդիդ Սեպփովրայ ·
19 * ոչ իբրեւ զմարդ է ա̅ծ 'ի զարթնուլ, եւ ոչ իբրեւ զորդի մարդոյ 'ի սպառնալ, դու ասացեր թէ ոչ արասցէ, խօսեսցի եւ ոչ կացուսցէ ։
20 * Ահա՛ յօրհնել առեալ եմ · օրհնեցից եւ ոչ դարձուցից ։
21 * Ոչ լիցի աշխատութի 'ի յակոբ, եւ մի՛ երեւեսցի վաստակ 'ի մէջ Ի̅է̅լի ։ տ̅ր ա̅ծ ն̅ր ը̅ նմա · փառաւորութիւնք իշխանաց 'ի նմա ·
22 * Եւ ա̅ծ որ եհան զն̅ս յեգիպտոսէ՝ իբրեւ փառք միեղջերոյ 'ի վ̅ր ն̅ր ։
23 * Զի ոչ գոն հմայք 'ի յակոբ՝ եւ ոչ ըղձութիւնք 'ի մէջ Ի̅է̅լի · ըստ ժամանակի պատմեսցի յակոբայ՝ եւ Ի̅է̅լի զինչ կատարելոց իցէ ա̅ծ ։
24 * Ահա ժողովուրդն իբրեւ զկորիւն առիւծու յարիցէ, իբրեւ զառեւծ նազեսցի · եւ ոչ ննջեսցէ մինչեւ կերիցէ որս, եւ զարիւն վիրաւորաց արբցէ ։
25 * Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղաամ· Մի՛ անիծանելով անիծաներ ինձ զնա, եւ մի՛ օրհնելով օրհնեսցես զնա ։
26 * Պատասխանի ետ Բաղաամ եւ ասէ ցԲաղակ · ո՞չ խօսեցայ ընդ քեզ բանս՝ եւ ասեմ, թէ զոր ինչ խօսեսցի ընդ իս ա̅ծ՝ զայն արարից ։
27 * Եւ ասէ Բաղակ ցԲաղաամ· Եկ տարայց զքեզ յայլ տեղի՝ թերեւս հաճոյ լիցի ա̅յ, եւ անիծանիցես ինձ զն̅ս անտի ։
28 * Եւ տարաւ Բաղակ ըզԲաղաամ 'ի կատարն Փոգովրայ՝ որ ձգի յանապատն ։
29 * Եւ ասէ Բաղաամ ցԲաղակ · Շինեա ինձ աստ եւթն բագինս, եւ պատրաստեա ինձ աստ եւթն զուարակ եւ եւթն խոյ ։
30 * Եւ արար Բաղակ որպէս եւ ասաց նմա Բաղաամ, եւ եհան զուարակ եւ խոյ 'ի բագինն ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ տեսեալ Բաղաամու թէ բարւոք թուի առաջի տ̅ն օրհնել զԻ̅է̅լ, ոչ չոգաւ ըստ սովորութեն ընդ առաջ հմայիցն, դարձոյց զերեսս իւր յանապատն ։
2 * Եւ ամբարձեալ Բաղաամու զաչս իւր ետես զԻ̅է̅լ բանակեալ ըստ ցեղից ցեղից ։ եւ եղեւ հոգի ա̅յ 'ի վ̅ր ն̅ր ·
3 * Եւ ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ · Ասէ՛ Բաղաամ որդի Բէովրայ ·
4 * ասէ այրն ճշմարտատես · որ զտեսիլ ա̅յ ետես 'ի քուն աչօք իւրովք բացօք ։
5 * Իբրեւ զի գեղեցիկ են տունք քո յակոբ եւ խորանք քո Ի̅է̅լ ·
6 * Իբրեւ զանտառս հովանաւորս, եւ իբրեւ զբուրաստանս առ գետովք, եւ իբրեւ զխորանս զոր կանգնեաց տ̅ր, եւ իբրեւ զմայրս 'ի գնացս ջուրց ։
7 * Եւ ելցէ այր 'ի զաւակէ ն̅ր, եւ տիրեսցէ ազգաց բազմաց · եւ բարձրասցի քան զովգայ թագաւորութի ն̅ր · եւ աճեսցէ թագաւորութի նորա ։
8 * ա̅ծ առաջնորդեաց նմա յեգիպտոսէ · իբրեւ փառք միեղջերոյ 'ի վ̅ր ն̅ր ։ կերիցէ զազգս թշնամեաց իւրոց, եւ զպարարտութի ն̅ց ուղղածուծ արասցէ · եւ նետիւք
9 իւրովք նետաձիգ լիցի 'ի թշնամիս ։ * Եւ բազմեալ հանգեաւ

---

(35) Ոմանք · Եւ ասէ հրեշտակն տ̅ն · · · · զգոյշ լինիջիր 'ի խօսելոյ ։ (37) Ոմանք · Թէ ոչ եւս արդեօք կարօղ էի պատուել"։ (41) Ոմանք · Եւ առեալ ընդ իւր Բա"։

ԳԼ. ԻԳ. (4) Ոմանք · Եւ ասէ ցնա Բաղաամ։ (7) Յօրինակին պակասէր · Կոչեաց զիս Բաղակ ։ (9) Ոմանք · Զի 'ի լերանց տեսից զնա · · · հայեցայց 'ի նա ։ (11) Ոմանք · Օրհնեցեր օրհնութի՞ ։ (16) Ոմանք · Բան 'ի բերան Բաղաամու, եւ ասէ ։ (17) Ոմանք · Զի՞նչ խօսեցաւ տ̅ր ։ (22) Ոմանք · Եհան զն̅ս յերկրէն յեգիպտոսէ ։ (22) Օրինակ մի՝ առ Լուսանցս ԳԼ. ԻԴ. 8 · Իբրեւ փառք միեղջերւոյ 'ի վ̅ր ն̅ր ։ Յօրինակն · միեղջերոյին 'ի վ̅ր ։ (23) Ոմանք · Ոչ գոյն հմայք · · ըղձութի ։ (24) Ոմանք · Եւ իբրեւ զառիւծ նազեսցէ ։ (26) Ոմանք · Ո՞չ խօսեցայց ը̅ քեզ բանս եւ ասեմ · զոր ինչ ։ (28) Ոմանք · 'Ի կատարն Փոգովրայ՝ յոր ձգի յանա"։

ԳԼ. ԻԴ. (3) Ոմանք · Զառակս իւր ասէր, ասէ Բա"։ (4) Այլք · Ասէ այրն ճշմարտատես որ ։ (7) Այլք · Քան զգովգայ թագաւորութի ն̅ր ։

գեաւ իբրև զառեւծ , և իբրև զկորիւն առիւծու , և
ո՛ յարուցանիցէ զնա . օրհնիչք քո՝ օրհնեսցին , և անիծիչք
քո՝ անիծեսցին : *Եւ բարկացաւ բաղակ բաղաամու , 10
և ծափ զծափի հարկանէր . և ասէ բաղակ ցբաղաամ .
անիծանել զթշնամիս իմ կոչեցի զքեզ , և ահա
օրհնելով օրհնեցեր զնա՝ այս երիցս անգամ : *Եւ արդ՝ 11
փախիր դու 'ի տեղի քո : ասացի պատուել զքեզ , և
զրկեցո՛յց զքեզ տր 'ի փառաց : *Եւ ասէ բաղաամ 12
ցբաղակ . ո՛չ և ընդ հրեշտակսն քո զոր առաքեցեր առ
իս՝ խօսեցայ և ասացի . *Թէ տայցէ ինձ բաղակ լի՛ տուն 13
իւրով արծաթ և ոսկի , ո՛չ կարիցեմ անցանել զբանիւ
տն , առնել զնա չար կամ բարի յանձնէ իմմէ . այլ
զոր ինչ ասիցէ ած՝ զայն խօսեցայց : *և արդ՝ ահա դընամ 14
'ի տեղի իմ : Եկ տաց քեզ խրատ , թէ զինչ առնելոց
է ժողովուրդն այն ընդ ժողովուրդ քո 'ի վախճանի
աւուրց : *և ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէր : 15
Ասէ բաղաամ որդի բէովրայ . ասէ այրն ճշմարտատես .
*որ լսէ զպատգամս ած , և հմուտ է գիտութե 16
բարձրելոյ . և զտեսիլ ած տեսեալ 'ի քուն աչօք իւրովք
բացօք : *Ցուցից նմա՝ և ո՛չ այժմ . երանեցի՛ց , և ո՛չ 17
'ի մօտոյ : Ծագեսցէ աստղ 'ի յակոբայ , և յարիցէ այր
յիլէ , և հարցէ զիշխանս մովաբայ . և առցէ աւա՛ր զամ
որդիս սեթայ : *և եղիցի նմա եդոմ ժառանգութի 18
եսաւայ թշնամոյ իւրոյ . և իէլ արար զօրութի : *և 19
յարիցէ այր 'ի յակոբայ , և կորուսցէ զապրեալսն 'ի
քաղաքէ անտի : *Եւ տեսեալ զամաղէկ , ամբարձեալ 20
զառակս իւր՝ ասէ . գլուխ ազգաց ամաղէկ , և զաւակ
նոցա կորիցէ : *Եւ տեսեալ զկինեցին , ամբարձեալ 21
զառակս իւր՝ ասէ . հզօր է բնակութի քո . և թէ դիցես
'ի քարանձաւս զբոյն քո , *և թէ լիցի 'ի բէովր բոյն 22
խորդախութե քոյ , ասորեստանեայք գերեսցեն : *Եւ 23
ամբարձեալ զառակս իւր ասէ . Ո՛ ոք կեցցէ յորժամ
դնիցէ զայն ած , *և ելցէ 'ի ձեռաց կիտացւոց , և չարչարեսցեն 24
զասուր . և չարչարեսցեն զեբրայեցիս : և
ինքեանք միանգամայն կորիցեն : *Եւ յարուցեալ բաղաամ 25
դարձաւ գնաց 'ի տեղի իւր : և բաղակ գնաց ը
իւր կողմն :

Գլ. ԻԵ.

Եւ բնակեցաւ իէլ 'ի սատտիմ . և պղծեցաւ ժողովուրդն 1
պոռնկել ընդ դստերսն մովաբու : *և կոչեցին 2
զնս 'ի զոհս կռոց իւրեանց , և եկեր ժողովուրդն
'ի զոհից նց , և երկիր պագին կռոց նց : *և նուիրեցաւ 3
իէլ բէեղփեգովրայ . և բարկացաւ սրտմտութի տր 'ի վր
իլի : *Եւ ասէ տր ցմովսէս . առ զամ իշխանս ժողովրդեանդ , 4
և առակեա՛ զդոսա առաջի տն յանդիման
արեգական . և դարձցի սրտմտութի բարկութե տն յիլէ :
*Եւ ասէ մովսէս ցցեղսն իլի . կոտորեցէք իւրաքանչիւր 5
զընտանի իւր զնուիրեալ բէեղփեգովրայ :
ԽԸ *Եւ ահա այր իէլացի , գա՛յր ածէր զեղբայր իւր առ 6
կին մադիանացի յանդիման մովսէսի , և յանդիման ամ
ժողովրդեան որդւոցն իլի . և նք լային առ դրան խորանին
վկայութե : *Եւ տեսեալ փենեհէսի որդւոյ եղիազարու 7
որդւոյ ահարոնի քահանայի , յարեա՛ւ 'ի մէջոյ
ժողովրդեանն , և առեալ դեղարդն 'ի ձեռն իւր ,
8 *և եմուտ զհետ առնն իէլայւոյ 'ի հնոցն , և խոցեաց
զերկոսին զայրն իէլացի՝ և զկինն ընդ արգանդ իւր .
9 և դադարեա՛ց հարուածն յորդւոցն իլի : *Եւ եղեն մեռեալքն
'ի հարուածոցն յայնցանէ քսան և չորք հազարք :
10 *Եւ խօսեցաւ տր ը մովսէսի՝ և ասէ . *փենեհէս՝
11 որդի եղիազարու , որդւոյ ահարոնի քահանայի՝
ցածոյց զսրտմտութի իմ յորդւոցն իլի , 'ի նախանձեցուցանել
ինձ զնախանձն իմ 'ի նս . և ո՛չ սատակեցից
12 զորդիսդ իլի նախանձու իմով : *Եւ արդ՝ այսպէս ասասցես .
13 ահա ես տա՛ց նմա ուխտ խաղաղութե . *և
եղիցի նմա և զաւակի նր յետ նր ուխտ քահանայութե
յաւիտենական . փոխանակ զի քինախնդիր եղև այ իւրում .
14 և քաւեաց վս որդւոցն իլի : *Եւ անուն առն
իէլացւոյ հարելոյ որ հարաւ ընդ կնոջն մադիանացւոյ՝
զամբրի որդի սաղովմայ , իշխան տան ազգի որդւոցն
15 շմաւոնի : *և անուն կնոջն մադիանացւոյ հարելոյ՝
քազբի , դուստր սուրայ իշխանի ազգին ամովթայ՝
16 տան նահապետութե մադիանու : *Եւ խօսեցաւ տր
17 ընդ մովսէսի՝ և ասէ . *խօսեա՛ց ընդ որդիսն իլի՝ և
ասասցես . թշնամեցա՛յք ը մադիանացիսն , և հարկանիցէք
18 զնս . *զի թշնամի են նոքա ընդ ձեզ նենգութբ .
որ նենգեցին զձեզ փոգովրաւ , և քազբեաւ դըստերբ
իշխանին մադիանու քերբն իւրեանց հարելով
յաւուրն հարուածոց վս փոգովրայ :

Գլ. ԻԶ.

1 Եւ եղև յետ հարուածոյն :
Խօսեցաւ տր ընդ մովսէսի և ընդ եղիազարու քահանայի՝ ԽԹ
2 և ասէ : *Առ՛ զհամար ամ ժողովրդեան որդւոյն
իլի , 'ի քսանամենից և 'ի վեր . ըստ տանց նահապետաց
իւրեանց , ամ որ ելանիցէ յիլէ տալ պատերազմ :
3 *Եւ խօսեցան մովսէս և եղիազար քահանայ ,
յաբովթ մովաբու առ յորդանանու յանդիման երեքովի՝
4 և ասեն : *'Ի քսանամենից և 'ի վեր , որպէս հրաման
ետ տր մովսէսի . դու և որդիքն իլի ելեալքդ յեգիպտոսէ
5 *կազմեցարո՛ւք : Ռուբէն անդրանիկն իլի . և
որդիք ռուբենի , ենոք , և գունդն ենոքայ . փալլուս ,
և գունդն փալլուսայ . քարմի , և գունդն քարմեայ :
6 *ասրոմ , և գունդն ասրոմայ : *Սոքա են գունդք ռուբինի .
7 և եղև համարս նց . քառասուն և երեք հազարք
8 եւթն հարիւր և երեսուն : *Եւ որդիք փալլուսայ եղիաբ .
9 *և որդիք եղիաբու՝ յամուէլ , և դաթան և աբիրոն .
սոքա էին անուանիք ժողովրդեանն . և սոքա են՝
որ յարեան 'ի վր մովսէսի և ահարոնի 'ի ժողովրդեանն
10 կորխայ յարուցելոց հակառակ տն , *և բացեալ երկրի
զբերան իւր եկո՛ւլ զնոսա , և զկորխ՝ մահուամբ ժողովրդեանն
իւրոյ . յորժամ եկեր հուր զերկերիւր և
11 զյիսունսն . և եղեն 'ի նշաւակ : *և որդիքն կորխայ ո՛չ
12 մեռան : *Եւ որդիք շմաւոնի . և գունդք որդւոցն
շմաւոնի , յամուէլ , և գունդ մի յամուէլի . յամին , և
13 գունդ մի յամինայ . յաքին , և գունդ մի յաքինայ . *զարա ,
և գունդ մի զարայի . մաւուլ , և գունդ մի մաւուլայ :
14 *Այս են գունդք շմաւոնի 'ի համարէ իւրեանց .
19 քսան և երկու հազարք և երեք հարիւր : *Եւ որդիք
Յուդայ՝ էր , և աւնան , և սելոմ , և փարէս , և զարա :
և

---

(12) Ոմանք . Ոչ և ը հրեշտակսն քո : (13) Ոմանք . Ոսկի և արծաթ , ոչ կարացից անցա՛'' . . . առնել զայն չար կամ : (15) Այլք . Ասէ այրն ճշմարտատես : (16) Ոմանք . Զպատգամս տն այ : (17) Օրինակ մի . Ծագեսցէ աստղ 'ի յակոբայ , և ելցէ այր յիլէ : (18) Ոմանք . Եդովմ 'ի ժառանգութին : (21) Ոմանք . Եթէ և դիցես 'ի քարանձաւս : (22) Ոմանք . 'Ի բէովր բոյն քո խորդախութե ա'' :

Գլ. ԻԵ . (1) Ոմանք . Իէլ 'ի սատտիմ : (3) Ոմանք . Եւ նուիրեցաւ իէլ բէելբեգովրայ : (4) Ոմանք . Արեգականն . . բարկութի սրտմտութե տն : (7)(11) Ոմանք . Փենէհեսի . փենէհէս : (9) Ոմանք . 'Ի հարուածոյն յայնցանէ : (12) Յօրինակին . Եւ արդ այսպէս արասցես , ահա : (13) Ոմանք . Ուխտ քահանայութեն : (15) Ոմանք . Քասբի , դուստր սուրայ իշխան ազգին ոմովթայ :

Գլ. ԻԶ . (3) Յօրինակին . Յաովթմովաբ . և 'ի լուս'' . մովաբու : Որ օրինակ մի ունի՝ յաբով մովաբ : (3) Անուանս Երեքով , 'ի գիրս Թուոց և Երից օրինաց , նաև բազ՟մ տեղիս 'ի գիրս յեսուայ , յօրինակին մերում համաձայնութեամբ այլոց ևս գրչագրաց գրեալ էր՝ երեքոյ կամ երիքոյ , երեքոյի . բայց որում և մեք համեմատեցաք առ ի բրատանելիք դեղիս : (6) Ոմանք . Եւ գունդն ասրամայ : (7) Ոմանք . Եւ երեք հազարք և չորս , և երեսուն : (9) Այլք . Յարուցելոյ հակառակ տն : (10) Ոմանք . Մահուամբ իւրով ժողովրդեամբն . . . . զերկերիւրսն և զյիս'' : (13) Ոմանք . փոխանակ Մաւուլայ ունին , Սաւուղ . և գունդ մի սաւուղայ : (14) Օրինակ մի . 'Ի համարէ իւրեանց . քսան և երկու հազար և

և մեռան՝ Էր և աւնան յերկրին քանանացւոց ։ * Եւ 20
եղեն որդիք յուդայի ըստ գնդից իւրեանց ․ սելոմ, և
գունդ մի սելոմեայ ․ փարէս, և գունդ մի փարէսի ․ զարա,
և գունդ մի զարայի ։ * Եւ եղեն որդիք փարէսի ․ 21
ասրոն, և գունդ մի ասրոնի ․ յամուէլ, և գունդ մի յամուէլի ։
* Սոքա են գունդք յուդայ ըստ հանդիսի իւրեանց ․ 22
եւթանասուն և վեց հազար և հինգհարիւր ։
* Եւ որդիք իսաքարու՝ ըստ գնդից իւրեանց ․ թովլա, 23
և գունդ մի թովլայի ․ փուա, և գունդ մի փուայի ․
* յասուբ, և գունդ մի յասուբայ ․ ամրան, և գունդ մի 24
ամրանայ ։ * Սոքա են գունդք իսաքարու 'ի հանդիսի 25
իւրեանց ․ վաթսուն և չորք հազարք և երեք հարիւր ։
* Եւ որդիք Զաբուղոնի՝ ըստ գնդից իւրեանց ․ սարեդ, 26
և գունդ մի սարեդայ ․ ալլոն, և գունդ մի ալլոնի ․
աղէլ, և գունդ մի աղէլեայ ։ * Սոքա են գունդք 27
զաբուղոնի 'ի հանդիսէ իւրեանց ․ վաթսուն հազար և
հինգհարիւր ։ * Եւ որդիք Գադայ՝ ըստ գնդից իւրեանց ․ 15
սափոն, և գունդ մի սափոնայ ․ անգի, և գունդ
մի անգեայ ․ սունի, և գունդ մի սունեայ ․ * ազենի, 16
և գունդ մի ազենեայ ․ ադդի, և գունդ մի ադդեայ ․
* արուադի, և գունդն արուադեայ ․ արիէլ, և գունդ 17
մի արիէլի ։ * Սոքա են գունդք որդւոցն գադայ 'ի հանդիսէ 18
իւրեանց ․ քառասուն և չորք հազարք և հինգհարիւր ։
* Եւ որդիքն Ասերայ՝ ը՟ս գնդից իւրեանց ․ յամին, 44
և գունդ մի յամինայ ․ յեսու, և գունդն յեսուեայ ․
բարիա, և գունդ մի բարիայի ․ * քոբէր, և գունդ մի քոբերայ ․ 45
մելքիէլ, և գունդն մելքիէլի ։ * Եւ անուն 46
դստերն ասերայ՝ սարա ։ * Սոքա են գունդք ասերայ 47
'ի հանդիսէ իւրեանց ․ քառասուն և երեք հազարք և
վեցհարիւր ։ * Եւ որդիք յովսեփայ ը՟ս գնդից իւրեանց՝ 28
մանասէ, և եփրեմ ։ * Եւ որդիք Մանասէի ․ մաքիր, 29
և գունդ մի մաքիրայ ։ և մաքիր ծնաւ զգաղաադ ․ գաղաադ,
և գունդ մի գաղաադու ։ * Եւ որդիք գաղաադու ․ 30
աքիեզեր, և գունդ մի աքիեզերայ ․ քեղեգ, և
գունդ մի քեղեգեայ ․ * եսրիէլ, և գունդ մի եսրիէլի ․ 31
սիւքեմ, և գունդ մի սիւքեմայ ․ * սիմայի, և գունդ 32
մի սիմայեայ ․ ոփեր, և գունդ մի ոփերայ ։ * Եւ սաղպաադայ 33
որդւոյ ոփերայ ոչ եղեն ուստերք, այլ դստերք ։
և անուն դստերացն սաղպաադայ ․ մաալա, և
նուա, և էգլա, և մեղքա, և թերսա ։ * Այս գունդք 34
մանասէի 'ի հանդիսէ իւրեանց ․ յիսուն և երկու հազարք
և եւթնհարիւր ։ * Եւ այս են որդիք Եփրեմայ ․ 35
սուտաղա, և գունդ մի սուտաղայի ․ տանաք, և գունդ
մի տանաքայ ։ * Սոքա են որդիք սուտաղայի ․ եդեն, 36
և գունդ մի եդենայ ։ * Այս գունդք եփրեմայ 'ի հանդիսէ 37
իւրեանց ․ երեսուն և երեք հազարք և հինգհարիւր ։
սոքա են գունդք յովսեփայ ը՟ս գնդից իւրեանց ։
* Եւ որդիք Բենիամինի ըստ գնդից իւրեանց ․ բալէ, 38
և գունդ մի բալեայ ․ ասբեր, և գունդ մի ասբերայ ․
յաքերան, և գունդ մի յաքերանայ ․ * սափան, և գունդ 39
մի սափանայ ։ * Եւ եղեն որդիք բալեայ ․ ադար, և 40
նոյեման, և գունդ մի նոյեմանեայ ։ * Այս որդիք բենիամինի, 41
ըստ գնդից իւրեանց 'ի հանդիսէ իւրեանց ․
երեսուն և հինգհազար և հինգհարիւր ։ * Եւ որդիք 42
Դանայ՝ ըստ գնդից իւրեանց ․ սամի, և գունդ մի սամեայ ։
այս են գունդք դանայ ըստ գնդից իւրեանց ։
* Ա՟մ գունդք սամեայ ըստ հանդիսի իւրեանց, վաթսուն 43
և չորք հազարք և վեցհարիւր ։ * Եւ որդիք Նեփթաղիմայ՝ 48
ըստ գնդից իւրեանց ․ ասիէլ, և գունդ մի ասիէլի ․
49 գաւնի, և գունդ մի գաւնեայ ․ * յասեր, և գունդ
50 մի յասերայ ․ սելլեմ, և գունդ մի սելլեմայ ։ * Այս
գունդք նեփթաղիմայ 'ի հանդիսէ իւրեանց, քառասուն
51 հազար և երեք հարիւր ։ * Այս է հանդէս որդւոցն
Ի՟Ղի ․ վեցհարիւր հազար, և հազար մի ․ և եւթնհարիւր
52 և երեսուն ։ * Եւ խօսեցաւ տ՟ր ը՟ն մովսիսի՝ և ասէ ։
53 * Դոցա բաժանեսցի երկիրն ժառանգել ը՟ս թուոյ անուանց ․
54 * ըստ բազմաց՝ բազմացուսցես զժառանգութիւն ․
և ը՟ս սակաւուց՝ սակաւացուսցես զժառանգութիւն իւրեանց ։ իւրաքանչիւր ո՟ք և անցին 'ի հանդիսի՝ տացի
55 ժառանգութիւն իւրեանց ։ * Վիճակաւ ժառանգեսցի
երկիրն, ըստ անուանց, ըստ ցեղից նահապետաց իւրեանց
56 ժառանգեսցեն ։ * վիճակաւ բաժանեսցեն ըզ
57 ժառանգութիւն ն՟ց 'ի մէջ բազմաց և սակաւուց ։ * Եւ
որդիքն Ղեւեայ ըստ գնդից իւրեանց ․ գեթսոն, և
գունդ մի գեթսոնի ․ կահաթ, և գունդ մի կահաթու ․
58 մերարի, և գունդ մի մերարեայ ։ * Սոքա են գունդք
որդւոց ղեւեայ ․ գունդ մի ղոբենի, և գունդ մի քեբրոնի ․
և գունդ մի կորխ ․ և գունդ մի մուսի ։ Եւ կահաթ
59 ծնաւ զամրամ ․ * և անուն կնոջ ն՟ր յովքաբեթ՝
դուստր ղեւեայ ․ որ ծնաւ զսոսա ղեւեայ յեգիպտոս ։
և ծնաւ ամրամայ զահարոն, և զմովսէս, և զմարիամ
60 քոյր ն՟ց ։ * Եւ ծնան ահարոնի նաբադ և աբիուդ, եղիազար
61 և իթամար ։ * և մեռան նաբադ և աբիուդ, 'ի
մատուցանել իւրեանց զհուրն օտար առաջի տ՟ն յանապատին
62 սինայի ։ * Եւ եղեն 'ի հանդիսէն իւրեանց քսան
և երեք հազարք ․ ա՟մ արու յամսօրէից և 'ի վեր ։ քանզի
ոչ անցին 'ի հանդիսի 'ի մէջ որդւոցն Ի՟Ղի ․ զի ոչ էր
63 նոցա տուեալ վիճակ 'ի մէջ որդւոցն Ի՟Ղի ։ * Եւ այս է
հանդէս մովսիսի և եղիազարու քահանայի ․ որ արարին
հանդէս որդւոցն Ի՟Ղի յարաբովթ մովաբու առ յորդանանու՝
64 յանդիման երիքովի ։ * Եւ ընդ նոսա մի այր ոչ
գտաւ յանցելոցն 'ի հանդիսի 'ի մովսիսէ և յահարոնէ՝
զոր արարին հանդէս որդւոցն Ի՟Ղի յանապատին սինայի ։
65 * Քանզի ասաց զնոցանէ տ՟ր՝ թէ մահու մեռանիցին
յանապատին, և ոչ մնաց 'ի նոցանէ և ոչ մի ․ բայց քաղեբ
որդի յեփոնեայ, և յեսու որդի նաւեայ ։

ԳԼ․ ԻԷ․

1 Եւ մատեան դստերքն սաղպաադու որդւոյ ոփերայ, ծ
որդւոյ գաղաադու, որդւոյ մաքիրայ, 'ի գնդէն
մանասէի որդւոցն յովսեփայ ․ և այս են անուանք ն՟ց ․
2 մաալա, և նուա, և էգլա, և մեղքա, և թերսա ։ * Կացին
առաջի մովսիսի և առաջի եղիազարու քահանայի
և առաջի իշխանացն, և առաջի ա՟մ ժողովրդեանն 'ի դրան
3 խորանին վկայութեան՝ և ասեն ։ * Հայր մեր մեռաւ
յանապատի անդ ․ և նա ոչ էր 'ի մէջ ժողովրդեանն
գումարելոց առաջի տ՟ն 'ի ժողովրդեանն կորխայ, որ
4 վ՟ն մեղաց իւրոց մեռաւ ․ և որդիք՝ ոչ են ն՟ր ․ * Եւ արդ՝
մի՛ ջնջեսցի անուն հօր մերոյ 'ի միջոյ ցեղի իւրոյ՝ վ՟ն զի
ոչ գոյր ն՟ր որդի ․ տո՛ւր մեզ ժառանգութիւն 'ի մէջ եղբարց
5 հօր մերոյ ։ * Եւ մատոյց մովսէս զդատաստանն
6 ն՟ց առաջի տ՟ն ։ * Եւ խօսեցաւ տ՟ր ը՟ն մովսիսի՝ և ասէ ։
7 * ուղի՛ղ խօսեցան դստերքն սաղպաադու ․ տալով տացես
նոցա կալուածս ժառանգութեան 'ի մէջ եղբարց հօր
իւրեանց, և դիցես զվիճակ հօրն իւրեանց ընդ նոքօք ։
8 * Եւ ընդ որդիսն Ի՟Ղի խօսեսցիս և ասասցես ․ ա՛յր ոք՝ եթէ
մեռանիցի, և ուստր ոչ գուցէ նորա, տայցէ զժա-

ռան-

երկերիւր ։ (24) Ոմանք ․ Յասուբ և գունդ մի յասուբայ ։ (25) Ոմանք ․ Վաթսուն և չորք հազար և երկերիւր ։ (17) Ոմանք ․ Եւ գունդն արիէլի ։ (45) Ոմանք ․ Եւ գունդ մի մելքիէլի ։ (28) Բազումք ․ Եւ որդիք յովսեփայ մանասէ և եփ″ ։ (32) Յօրինակին ․ Եւ գունդմ ոփերայ ։ (33) Այլք ․ Եւ անուանք դստերացն ։ (37) Այլք ․ Երեսուն և երկու հազարք, և հինգ հար″ ։ (38) Ոմանք ․ Ասեբեր և գունդ մի ասեբերեայ, յաքիրան ։ (41) Ոմանք ․ Այս են որդիքն բե″ ։ (49) Ոմանք ․ Յեսեր, և գունդ մի յեսերայ ։ (50) Ոսկան ․ Քառասուն և հինգ հազար և երեք հարիւր ։ (54) Ոմանք ․ Եւ ը՟ս սակաւուց սակաւա″ ։ (55) Ոմանք յաւելուն ․ Ըստ անուանց իւրեանց ը՟ս ցեղից ։ (57) Յօրինակին ․ Եւ գունդմ կահաթու ։ (58) Ոմանք ․ Գունդ մի ղոբենի ․․․ և գունդ մի կորխայ ։ (60) Ոմանք ․ Եւ ծնաւ ահարոնի ․․․ և եղիազար ։ (63) Ոմանք ․ Առ յորդանանաւ՝ յանդիման երիքովի ։ (64) Ոմանք ․ Յանցանելոցն 'ի հանդիսի ․․․ որ արարին հանդէս ։ Գլ․ ԻԷ․ (2) Ոմանք ․ 'Ի դուռն խորանին վկ″ ։ (3) Ոմանք ․ Եւ որդիք ոչ եղեն ն՟ր ։ (7) Ոմանք ․ Կալուած ժառանգութեան ։

ռանգութիւն իւր դստեր իւրում. * Եւ եթէ ոչ գուցէ 9
նր̄ դուստր, տայջիք զժառանգութիւն նր̄ եղբօր իւրում:
* Եւ եթէ ոչ գուցեն նր̄ եղբարք, տայջիք զժառանգու- 10
թիւն նր̄ հօրեղբօր իւրոյ. * Եւ եթէ ոչ գուցեն եղբարք 11
հօր նր̄, տայջիք զժառանգութիւն ընտանւոյ մերձաւորի
նորա. 'ի ցեղէն նր̄ ժառանգեսցէ զնորայն. Եւ եղիցի
այդ որդւոցն իսրայէլի իրաւունք դատաստանի, որ-
պէս հրաման ետ տր̄ մովսիսի:

ԾԱ * Եւ ասէ տր̄ ցմովսէս. Ել դու 'ի լեառնն որ յայնկոյս 12
է' 'ի լեառն 'ի նաբաւ' և տես զերկիրն քանանացւոց զոր
ես տաց որդւոցն իէլի 'ի կալուած. * տեսցես զնա' և 13
յաւելցիս առ ժողովուրդ քո և դու, ոպ̄ յաւելաւ ա-
հարոն եղբայր քո 'ի հովր լերինն: * Վասն զի անցէք 14
զբանիւ իմով յանապատին 'ի սին. 'ի հակառակել ժո-
ղովրդեանն առ 'ի սր̄բ առնելոյ զիս. և ոչ առաւե- [illegible]
[illegible] զիս
սբ 'ի վր̄ ջրոցն յանդիման նց̄. այն է ջուր հակառա-
կութե յանապատին 'ի սին: * Եւ ասէ մովսէս ցտր̄. 15
* տեսցէ տր̄ ած̄ հոգւոց և ամ̄ մարմնոյ' այր 'ի վր̄ ժո- 16
ղովրդեանս այսորիկ, * որ ելանիցէ առաջի սոցա, և 17
որ հանիցէ և մուծանիցէ զսոսա. և մի̄ լինիցի ժողո-
վուրդս տն̄ իբրև զոչխար' որոց ոչ իցէ հովիւ: * Եւ 18
խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսիսի' և ասէ. առ դու քեզ զյե-
սու որդի նաւեայ' զայր յորում գո̄յ հոգի, և դիցես
զձեռս քո 'ի վր̄ նր̄. * և կացուսցես զնա յանդիման 19
եղիազարու քահանայի. և պատուիրեսցես վս̄ նր̄ յան-
դիման նց̄. * և տացես 'ի փառաց քոց 'ի վերայ նր̄, զի 20
լուիցեն նմա որդիքն իէլի: * Եւ կացցէ առաջի եղիա- 21
զարու քահանայի, և հարցցեն 'ի նմանէ զիրաւունս
յայտնութեց առաջի տն̄, ըստ բանի բերանոյ նր̄ ելա-
նիցեն, և ըստ բանի բերանոյ նորա մտանիցեն. ինքն և
որդիքն իէլի միաբան, և ամ̄ ժողովուրդն: * Եւ արար 22
մովսէս ոպ̄ պատուիրեաց նմա տր̄. և առեալ զյեսու
կացոյց առաջի եղիազարու որդւոյ ահարոնի քահա-
նայի, և առաջի ամ̄ ժողովրդեանն. * և եդ զձեռս իւր 23
'ի վերայ նր̄, և արար զնա յանձն' որպէս պատուիրեաց
տր̄ մովսիսի:

ԳԼ. ԻԸ.

ԾԲ Եւ խօսեցաւ տր̄ ընդ մովսիսի' և ասէ: * Պատուի- 1
րեա՛ որդւոցն իէլի, և ասասցես ցնս̄. զպատարագս 2
իմ և զպահամունս իմ, և զընծայս իմ 'ի հոտ անուշից'
զգուշասջիք մատուցանել 'ի տօնս իմ: * Եւ ասասցես 3
ցնս̄. այս են ընծայք զոր մատուցանիցէք տն̄. գառինս
երկուս անարատս հանապազ յողջակէզ անպակաս:
* զմի գառնն արասցես ընդ առաւօտս, և զերկրորդ 4
գառնն արասցես ընդ երեկոյս: * Եւ արասցես տասա- 5
նորդ գրուի նաշիհ զանգեալ իւղով մզելով չորրորդա-
գորակի, * ողջակէզ անպակասութե. ոպ̄ լինէր 'ի լե- 6
րինն սինայի 'ի հոտ անուշից տն̄: * Եւ նուէր նորուն 7
չորրորդ գորակին առ մի գառն 'ի սրբութեն. և նուի-
րեսցես զնուէրն ըմպելի տն̄: * և զգառնն երկրորդ 8
արասցես ընդ երեկոյս. ըստ զոհին իւրում և ըստ նը-
ւիրին իւրում արասջիք 'ի հոտ անուշից տն̄: * Եւ յա- 9
ւուրն շաբաթուց մատուսջիք երկուս գառինս տա-
րևորս անարատս, և երկուս տասանորդս նաշհոյ զան-
գելոյ իւղով 'ի զոհ. * և զնուէր ողջակիզին շաբաթուց 10
'ի շաբաթս, և 'ի վր̄ հանապազորդ ողջակիզին, և զնո-
11 րուն նուէր: * Եւ յամսամուտս մատուսջիք ողջակէզս
տն̄, զուարակս երկուս յանդւոյ, և խոյ մի. գառինս
12 տարևորս եւթն. * և երիս տասանորդս նաշհոյ զան-
գելոյ իւղով առ զուարակ մի. և երկուս տասանորդս
13 նաշհոյ զանգեալ իւղով առ խոյ մի: * և տասանորդ
նաշհոյ զանգեալ իւղով առ գառն մի, 'ի հոտ անու-
14 շից ընծայ տն̄: * Եւ նուէր նց̄ կէս գորակին գինւոյ
լիցի առ զուարակ մի, և երրորդ գորակին լիցի առ
խոյ մի, և չորրորդ գորակին լիցի առ գառն մի: այս
15 ողջակէզք իցեն ամիս յամսոյ' յամիսս տարւոյն: * և
նոխազ մի յայծեաց տն̄, վս̄ մեղաց իւրեանց 'ի վր̄ հա-
16 նապազորդ ողջակիզին առնիցի, և նուէրն նր̄: * Եւ
յամսեանն առա[illegible], 'ի չորեքտասաներորդում աւուր
17 ամսեանն' զատիկ տն̄. * և 'ի հնգետասաներորդում ա-
ւուր նորուն ամսոյ' տօն. զեւթն օր բաղարջ կերիջիք.
18 * և օրն առաջին կոչեցեալ սուրբ լիցի ձեզ. զամ̄ գործ
19 սպասաւորութե մի գործիցէք: * Եւ մատուսջիք ող-
ջակէզս և ընծայս տն̄. զուարակս երկուս յանդւոյ, և
20 խոյ մի. գառինս տարևորս անարատս եւթն: * Եւ զոհ
նց̄, նաշիհ զանգեալ իւղով' երիս տասանորդս առ զու-
21 արակ մի. և երկուս տասանորդս առ խոյ մի: * և տա-
սանորդ տասանորդ արասցես առ գառն մի եւթանե-
22 ցունց գառանցն. * և նոխազ մի յայծեաց վս̄ մեղաց,
23 քաւել վս̄ նց̄. * Թող զհանապազորդ առաւօտին ողջա-
24 կէզն, որ է ողջակէզ յաճախութե: * Զայս ըստ այսմ
օրինակի արասջիք աւուր աւուր' զեւթն օր, պատարագ
ողջակէզ 'ի հոտ անուշից տն̄. 'ի վր̄ հանապազորդ ողջա-
25 կիզին առնիցէք զնուէր նորին: * և օրն եւթներորդ կո-
չեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ. զամ̄ գործ սպասաւորութե
26 մի գործիցէք 'ի նմա: * Եւ յաւուրն նուիրեաց յոր-
ժամ մատուցանիցէք զոհ տն̄ զեւթներորդացն, կոչե-
ցեալ սուրբ եղիցի ձեզ. զամ̄ գործ սպասաւորութե
27 մի գործիցէք: * Եւ մատուսջիք ողջակէզս 'ի հոտ ա-
նուշից տն̄. զուարակս երկուս յանդւոյ և խոյ մի, գա-
28 ռինս տարևորս անարատս եւթն: * Եւ զոհ նց̄ նաշիհ
զանգեալ իւղով երեք տասանորդք առ զուարակ մի,
29 և երկու տասանորդք առ խոյ մի, * և տասանորդ տա-
30 սանորդ առ գառն մի, եւթանեցունց գառանցն. * և
նոխազ մի յայծեաց վս̄ մեղաց, քաւել վս̄ ձեր. Թող
31 զհանապազորդ ողջակէզն, * և զզոհս նց̄ զոր առնի-
ցէք, և զնուէրս նց̄. և անարատք լինիցին ձեզ:

ԳԼ. ԻԹ.

1 Եւ յամսեանն եւթներորդի որ օր մի իցէ ամսոյն,
կոչեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ. զամ̄ գործ սպասա-
ւորութե մի գործիցէք. օր նշանակելոյ եղիցի ձեզ:
2 * Եւ արասջիք ողջակէզ 'ի հոտ անուշից տն̄. զուարակ
մի յանդւոյ. խոյ մի, գառինս տարևորս անարատս
3 եւթն. * և զոհ նց̄ նաշիհ զանգեալ իւղով, երիս տա-
սանորդս առ զուարակ մի, և երկուս տասանորդս առ
4 խոյ մի. * և տասանորդ տասանորդ առ գառն մի եւ-
5 թանեցունց գառանցն. * և նոխազ մի յայծեաց վս̄ մե-
6 ղաց' քաւել վս̄ ձեր: * Թող զողջակէզն ամսամտիցն,
և զոհս նց̄, և նուէրք իւրեանց ըստ պայմանի իւրեանց
7 'ի հոտ անուշից տն̄: * Եւ 'ի տասներորդի նորին ամ-
սոյ,

---

(10) Ոմանք. Հօրեղբօր իւրում: (12) Ոմանք. 'Ի լեառն նաբաւու կամ նաբու: (14) Ոմանք. 'Ի վերայ ջրոյն յանդիման նց̄: (17) Ոմանք. Ժողովուրդս իբրև զոչխարս, որոց: (18) Ոմանք. Ա՛ռ դու առ քեզ զյեսու: (19) Օրինակ մի յաւելու. Եւ պատուիրեսցես նմա յանդիման ամ̄ ժողովրդեանն. և պատուիրեսցես վս̄ նր̄ յանդիման: (21) Ոմանք. Եւ կացցեն առաջի եղիազա՛':

Գլ. ԻԸ. (2) Ոմանք. Եւ զպահմունս իմ, և զընծայս: (5) Ոմանք. Չորրորդ գորակի: (6) Ոմանք. Ոպ̄ լինէին 'ի լերինն սինայ: (10) Ոմանք. Ողջակիզին 'ի զոհ շաբաթուց 'ի շաբաթս 'ի վերայ: (11) Ոմանք յաւելուն. Տարևորս անարատս եւթն: (13) Ոմանք. 'Ի զոհ անուշից ընծայ տն̄: (14) Ոմանք. Եւ չորրորդ գորակին գինւոյ լիցի: (18) Ոմանք. Եւ օրն առաջին սբ̄ կոչեցեալ եղիցի ձեզ ... մի գործիցէք 'ի նմա: (21) (29) Ոսկան. Եւ տասանորդ տասանորդի: (24) Ոմանք. Աւուր յաւուր: կամ' աւուր զաւուր ... առնիցէք զնուէրն նուիրին: (26) Օրինակ մի միայն' հաւաք մերում գրէ' յաւուրն նուիրաց. Իսկ այլք ամենին' նորեաց: (26) Ոմանք յաւելուն. Մի գործիցէք 'ի նմա:

Գլ. ԻԹ. (1) Ոմանք 'ի բնաբանի ունին' Օր շաբաթոյ, կամ շաբաթելոյ եղիցի ձեզ. և 'ի լուսանցս դնէին' օր նշանակոյ: (2) Բազումք. Եւ արասջիք ողջակէզս 'ի հոտ: (4) Ոմանք. Եւ տասանորդս տասանորդս առ:

ւոյ, կոչեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ, և չարչարեսջիք զանձինս
ձեր․ զա̃մ գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք։ *Մա- 8
տուսջիք ողջակէզս ՚ի հոտ անուշից ընծայս տ̃ն․ զուա-
րակ մի յանդէոյ, խոյ մի, գառինս տարևորս անարատս
եւթն․ *և զոհ ն̃ց նաշիհ զանգեալ իւղով, երիս տա- 9
սանորդս առ զուարակ մի, և երկուս տասանորդս առ
խոյ մի․ *և տասանորդ տասանորդ առ գառն մի, եւ- 10
թանեցունց գառանցն։ *և նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մե- 11
ղաց՝ քաւել վ̃ն ձեր․ թո՛ղ զխ̃ մեղացն և քաւու̃է, և զող-
ջակէզն հանապազորդս՝ և զզոհս նր̃․ և զնուէր նորին
ըստ պայմանի իւրում ՚ի հոտ անուշից ընծայս տ̃ն։
*Եւ յաւուրն հնգետասաներորդի նորին եւթներոր- 12
դի ամսոյ, կոչեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ․ զա̃մ գործ
սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք, և տօնեսջիք զնա տօն
տ̃ն զեւթն օր։ *և մատուսջիք ողջակէզս ընծայս ՚ի հոտ 13
անուշից տ̃ն։ Յաւուրն առաջնում զուարակս յանդ-
ւոյ երեքտասան․ խոյս երկուս․ գառինս տարևորս
չորեքտասան, անարատք լինիցին։ *և զոհք ն̃ց նա- 14
շիհ զանգեալ իւղով, երիս տասանորդս առ զուարակ
մի, երեքտասանեցունց զուարակացն․ և երկուս տասա-
նորդս առ խոյ մի, երկոցունց խոյոցն․ *և տասանորդ 15
տասանորդ առ մի մի գառն չորեքտասանեցունց գա-
ռանցն։ *և նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց։ Թող զհա- 16
նապազորդ ողջակէզս և զզոհս և զնուէրս ն̃ց։ *Եւ յա- 17
ւուրն երկրորդի զուարակս երկոտասան, խոյս եր-
կուս, գառինս տարևորս անարատս չորեքտասան։ *և 18
զո՛հք նոցա՝ և նուէրք զուարակին, և խոյոցն, և գա-
ռանցն՝ ըստ թուոյ ն̃ց և ըստ պայմանի իւրեանց։ *և 19
նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց․ թող զհանապազորդ
ողջակէզն, և զզոհս նոցա, և զնուէրս իւրեանց։ *Եւ 20
յաւուրն երրորդի զուարակս մետասան, և խոյս եր-
կուս․ գառինս տարևորս անարատս չորեքտասան․
*և զոհն ն̃ց և նուէր զուարակացն, և խոյոցն, և գառանց, 21
ըստ թուոյ ն̃ց․ *և քօշ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց․ թող 22
զհանապազորդ ողջակէզսն նոցա, և զնուէրս իւրեանց։
*Եւ յաւուրն չորրորդի զուարակս տասն, և խոյս եր- 23
կուս․ գառինս տարևորս անարատս չորեքտասան․ *և 24
զոհք ն̃ց և նուէրք զուարակացն, և խոյոցն, և գա-
ռանց, ըստ թուոյ ն̃ց և ըստ պայմանի իւրեանց․ *և 25
նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց․ թող զհանապազորդ
ողջակէզսն, և զզոհս ն̃ց, և զնուէրս իւրեանց։ *Եւ 26
յաւուրն հինգերորդի զուարակս ինն, և խոյս երկուս,
որոջս տարևորս անարատս չորեքտասան․ *և զոհք ն̃ց 27
և նուէրք զուարակացն և խոյոց, և գառանց, ըստ թը-
ւոյ ն̃ց, և ըստ պայմանի իւրեանց․ *և նոխազ մի յայ- 28
ծեաց վ̃ն մեղաց․ թող զհանապազորդ ողջակէզսն, և
զզոհս ն̃ց, և զնուէրս իւրեանց։ *Եւ յաւուրն վեցե- 29
րորդի զուարակս ութ, խոյս երկուս, գառինս տա-
րևորս անարատս չորեքտասան․ *և զոհք ն̃ց և նուէրք 30
զուարակացն, և խոյոց, և գառանց, ըստ թուոյ ն̃ց,
և ըստ պայմանի իւրեանց․ *և նոխազ մի յայծեաց վ̃ն 31
մեղաց․ թող զհանապազորդ ողջակէզսն, և զզոհս ն̃ց,
և զնուէրս իւրեանց։ *Եւ յաւուրն եւթներորդի զը- 32
ւարակս եւթն, խոյս երկուս, գառինս տարևորս ա-
նարատս չորեքտասան, *և զոհք ն̃ց, և նուէրք զուա- 33
րակացն, և խոյոց, և գառանց, ըստ թուոյ ն̃ց, և ըստ
պայմանի իւրեանց․ *և նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց․ 34
թող զհանապազորդ ողջակէզսն․ և զզոհս ն̃ց, և ըզ-
նուէրս իւրեանց։ *Եւ յաւուրն ութերորդի ելք լի- 35
ցին ձեզ․ զա̃մ գործ սպասաւորութեան մի՛ գործիցէք
36 ՚ի նմա։ *և մատուսջիք ողջակէզս ՚ի հոտ անուշից ըն-
ծայս տ̃ն, զուարակ մի, խոյ մի, գառինս տարևորս ա-
37 նարատս եւթն։ *և զոհք ն̃ց և նուէրք զուարակին,
և խոյի, և գառանց ըստ թուոյ նոցա՝ և ըստ պայմանի
38 իւրեանց․ *և նոխազ մի յայծեաց վ̃ն մեղաց․ թող զհա-
նապազորդ ողջակէզսն, և զզոհսն ն̃ց, և զնուէրս իւր-
39 եանց․ *Զայս արասջիք ՚ի տօնս ձեր տ̃ն․ թող զուխ-
տըն ձեր, և զողջակէզսն ձեր, և զկամաւորականն ձեր,
և զզոհսն ձեր, և զնուէրսն ձեր, և զփրկութիւն ձեր։

ԳԼ․ Լ․

1 Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն ի̃ղի՝ որպէս պա- ԾԳ․
2 տուիրեաց տ̃ր մովսիսի։ *և խօսեցաւ մովսէս ընդ
իշխանս որդւոցն ի̃ղի՝ և ասէ․ Այս բան է՝ զոր հրա-
3 մայեաց տ̃ր։ *այր ոք այր՝ եթէ ուխտիցէ ուխտ տ̃ն,
կամ երդնուցու երդումն սահմանաւ, կամ սահմանի-
ցէ ինչ վ̃ն անձին իւրոյ, մի՛ արասցէ ապախտ զբանն
իւր․ այլ զա̃մ ինչ որ ելանիցէ ՚ի բերանոյ իւրմէ՝ արա-
4 սցէ։ *Եւ եթէ կին ոք՝ ուխտիցէ ուխտ տ̃ն, կամ սահ-
մանիցէ սահման ինչ ՚ի տան հօր իւրոյ ՚ի մանկութե̃ իւ-
5 րում․ *և լուիցէ հայր նր̃ զուխտս նր̃, և զսահմանս նր̃
զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, և լռեսցէ նմա հայր
նր̃, կացցեն ա̃մ ուխտք նր̃․ և ա̃մ սահմանքն զոր սահ-
6 մանեաց զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեսցին նմա։ *Եւ ե-
թէ ոչ առնուցու յանձն հայր նր̃՝ յաւուր յորում լուի-
ցէ զա̃մ ուխտս նորա, և զսահմանսն զոր սահմանեաց
զանձնէ իւրմէ, մի՛ կացցեն։ և տ̃ր անպարտ արասցէ
7 զնա, զի ոչ առ յանձն հայր նր̃։ *Ապա թէ լինելով
լինիցի առն, և ուխտք իւր ՚ի նմա իցեն ըստ ուխտելոյ
8 շրթանց իւրոց, զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ․ *և լուի-
ցէ այրն նր̃, և լռիցէ նմա յաւուր յորում լուիցէ, այն-
պէս կացցեն ա̃մ ուխտք նր̃, և սահմանքն նր̃՝ զոր սահ-
9 մանեաց զանձնէ իւրմէ, հաստատեսցին։ *Ապա թէ
ոչ առնուցու յանձն այր նր̃՝ յաւուր յորում լուիցէ,
ա̃մ ուխտքն նր̃ և ա̃մ սահմանքն զոր սահմանեաց զանձ-
նէ իւրմէ, մի՛ հաստատեսցին։ զի այրն ոչ առ յանձն․
10 և տ̃ր անպարտ արասցէ զնա։ *Եւ ուխտք այրւոյ կամ
հանելոյ, զոր ուխտիցէ զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեսցին
11 նմա։ *Ապա թէ ՚ի տան առն իւրոյ իցեն ուխտք նր̃,
կամ սահմանն զոր սահմանիցէ երդմամբ զանձնէ իւր-
12 մէ․ *և լուիցէ այր նր̃ և լռիցէ նմա, և առնուցու նմա
յանձն, կացցեն ա̃մ ուխտք նր̃․ և ա̃մ սահմանք նր̃՝ զոր
13 սահմանեաց զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեսցին նմա։ *Եւ
եթէ խափանելով խափանեսցէ այրն նր̃ յորում աւուր
լուիցէ զա̃մ ինչ որ ելանիցէ ՚ի շրթանց նր̃՝ ըստ ուխ-
տից նր̃ և ըստ սահմանացն նր̃ զանձնէ իւրմէ, մի՛ հաս-
տատեսցի նմա․ զի այր նր̃ զանցոյց․ և տ̃ր անպարտ
14 արասցէ զնա։ *Զամենայն ուխտ, և զա̃մ երդումն կա-
պոյ առ չարչարել զանձն, այր նր̃ հաստատեսցէ նմա, և
15 այր նր̃ զանցուսցէ։ *Եւ եթէ լռելով լռեսցէ նմա․
օրըստօրէ հաստատեսցէ նմա զա̃մ ուխտսն իւր, և ըզ-
սահմանսն կացուսցէ նմա․ վ̃ն զի լռեաց նմա յաւուրն
16 յորում լուաւ։ *և եթէ զանցուցանելով զանցուսցէ
այրն նր̃ յետ աւուրն յորում լուաւ, ընկալցի զմեղս
17 իւր։ *Այս իրաւունքն են զոր պատուիրեաց տ̃ր մով-
սիսի, ընդ այր և ընդ կին իւր․ ընդ հայր և ընդ դուստր
իւր՝ ՚ի մանկութեն ՚ի տան հօր իւրոյ։

ԳԼ․

---

(12) Ոմանք․ Եւ յաւուրն հնգետասաներորդում նորին
եւթ՛՛։ (14) Ոմանք․ Երեքտասանորդս առ զուարակ մի՝
երեքտասանեցունց զուարակացն, և եր՛՛։ (18) Ոմանք․
Եւ նուէրք զուարակացն և խոյոց։ (19) Ոսկան․ Զհանա-
պազորդ ողջակէզսն, և։ (21) Ոսկան յաւելու․ Ըստ թը-
ւոյ ն̃ց, և ըստ պայմանի իւրեանց։ (22) Ոմանք յաւելուն․
Ողջակէզս և զզոհս նոցա և զնուէրս իւ՛՛։ (27) Ոմանք․ Եւ
նուէրք զուարակաց ն̃ց և խոյոց։ (39) Ոմանք․ Եւ ըզ-
փրկութիւն ձեր։

ԳԼ․ Լ․ (2) Ոմանք․ Այս բան է զոր հրաման ետ տ̃ր։
(3) Ոմանք․ Այր որ ուխտիցէ ուխտ տ̃ն․․ և սահմանի-
ցէ։ (5) Ոմանք․ Եւ լռեսցէ նմա հայրն, կացցեն ա̃մ․․․
հաստատեսցի նմա։ (9) Ոսկան․ Յաւուր յորում լուիցէն
ա̃մ։ (9) Ոմանք․ Այրն ոչ առնմա յանձն։ (12) Ոմանք․
Եւ լռեսցէ, կամ լռեսցի նմա։ և ոմանք․ և լուիցէ նմա։
(14) Ոմանք․ Առ ՚ի չարչարելոյ զանձն։ (15) Ոմանք․ Եւ զսահ-
մանսն իւր կացուսցէ նմա։ (17) Ոմանք յաւելուն․ Ընդ
հայր և ընդ մայր, և ընդ դուստր իւր ՚ի մանկութե̃ ՚ի տան։

ԳԼ· ԼԱ·

ԾԳ· Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * ա՛ռ զվրէժ 1
որդւոցդ Իէլի 'ի մադիանացւոցն · և ապա յաւելցիս 2
'ի ժողովուրդ քո : * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ ժողովրդեանն՝ 3
և ասէ · վառեցէք 'ի ձէնջ արս՝ ճակատել
առաջի տն 'ի վերայ մադիամու · հատուցանել զվրէժ 'ի
տնէ մադիամու · * հազա՛ր այր 'ի ցեղէ, յամ ցեղիցն Իէլի, 4
առաքեցէք տալ պատերազմ : * Եւ համարեցան 'ի հազարաւորացն 5
Իէլի հազա՛ր այր 'ի ցեղէ · երկոտասան հազար
վառեալ 'ի պատերազմ : * Եւ արձակեաց զնս մովսէս, 6
հազա՛ր այր 'ի ցեղէ հանդերձ զօրու իւրեանց · և
զփենեէս որդի եղիազարու որդւոյ ահարոնի քահանայի,
և զսպաս սրբութե, և փողքն ազդեցութե 'ի ձեռս
նց : * Եւ ճակատեցան ընդդէմ մադիանացւոցն · ոպ 7
հրամայեաց տր մովսիսի : Եւ կոտորեցին զամ արու,
* և զթագաւորսն մադիանացւոց կոտորեցին հանդերձ 8
վիրաւորօք նց · և զեւին, և զսուր, և զրոկոմ, և զուր,
և զռոբոք, զհինգ թագաւորս մադիամու : և զբաղաամ
որդի բէովրայ սպանին սրով, հանդերձ վիրաւորօք
նց : * Եւ զկանայս մադիամու, և զաղխն նց, և զանասունս 9
նց, և զամ ստացուածս նց, և զզօրս նց առին
յաւարի : * և զամ քաղաքս նոցա տամբք իւրեանց, և 10
զաւանս նց հրձիգ արարին · * և առին զամ աւար նց · 11
և զամ կապուտ նց 'ի մարդոյ մինչև յանասուն : * Եւ 12
ածին առ մովսէս և առ եղիազար քահանայ, և առ ամ
որդիսն Իէլի, զգերին և զկապուտ և զաւար բանակին
յառաբովթ մովաբ, որ է յանդիման երեքովի առ եզերբ
յորդանանու : * Եւ ելին մովսէս և եղիազար քահանայ, 13
և ամ իշխանք ժողովրդեանն ընդ առաջ նց արտաքոյ բանակին :
* և բարկացաւ մովսէս 'ի վր ատեանաց զօրուն՝ 14
հազարապետաց և հարիւրապետաց, եկելոց 'ի
ճակատէ պատերազմին : * Եւ ասէ ցնս մովսէս · ընդէ՞ր 15
ապրեցուցէք զամ էգ · * զի նոքա էին որդւոցն Իէլի ը 16
բանիցն բաղաամու, առ 'ի վրիպեցուցանելոյ, և արհամարհելոյ
զբանն տն վս փոգովրայ · և եղև հարուած 'ի
ժողովրդեանն տն : * Եւ արդ՝ կոտորեցէք զամ արու 17
յամ աղխին · և զամ կին որոյ գիտացեալ է զարութի
արուի՝ կոտորեցէք : * և զամ զաղխ կանանց, որ ո՛չ 18
իցէ գիտացեալ զարութի արուի՝ ապրեցուցէք : * Եւ 19
դուք բնակեցարո՛ւք արտաքոյ բանակին զեւթն օր :
ամի որոյ սպանեա՛լ իցէ և մերձեալ 'ի վիրաւոր, սրբեսցի
յաւուրն երրորդի, և յաւուրն եւթներորդի · դո՛ւք և
գերին ձեր : * և ամ հանդերձ, և ամ անօթ մաշկեղէն, 20
և ամ գործ մազագործ, և զամ կահ փայտեղէն սրբեսջիք :
* Եւ ասէ եղիազար քահանայ ցարս զօրուն եկելոց 21
'ի ճակատէ պատերազմին · ա՛յս իրաւունք օրինին են
զոր հրամայեաց տր մովսիսի : * բա՛ց յոսկւոյ և յարծաթոյ, 22
և 'ի պղնձոյ, և յերկաթոյ, և 'ի կապարոյ, և յանագէ ·
* ամ որ անցանէ ընդ հուր՝ և սրբեսցի · այլ և 23
ջրո՛վն սրսկման սրբեսցի · և ամ որ ո՛չ անցանիցէ ընդ
հուր, և լուանայցի ջրով · * լուասջի՛ք զհանդերձս յաւուրն 24
եւթներորդի, և սո՛ւրբք լինիջիք · և ապա մտանիցէք 'ի բանակն :
* Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և 25
ասէ · * ա՛ռ զհամար աւարի գերութեդ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն · 26
դո՛ւ և եղիազար քահանայ, և իշխանք նահապետա՛ց
ժողովրդեանդ : * և բաժանեսջի՛ք զաւարդ 27
'ի մէջ պատերազմողացդ ելելոցդ 'ի պատերազմ · և 'ի
28 մէջ ամ ժողովրդեանդ : * Եւ առջի՛ք հա՛ս տն յամ արանց
պատերազմողաց ելելոց 'ի պատերազմ · ոգի
մի՝ 'ի հինգ հարիւրոց՝ 'ի մարդո՛յ և յանասնոց, և յարջառոյ
29 և յոչխարէ և յայծեաց · * և զկէ՛ս նոցա առնուցուս,
և տացես եղիազարու քահանայի զպտուղն տն :
30 * Եւ 'ի կիսոյ որդւոցն Իէլի առցես մի 'ի յիսնէ, 'ի
մարդոյ և յանասնոյ յարջառոյ և յոչխարէ և յէշոյ, և
յամ անասնոյ · և տացես զայն ղեւտացւո՛ցն որ պահեցեն
31 զպահպանութիւ խորանին տն : * Եւ արարին մովսէս
և եղիազար քահանայ՝ ոպ հրամայեաց տր մովսիսի :
32 * և եղև աւելո՛րդ աւարին զոր ածին յաւարի ա՛րքն
պատերազմօղք : յոչխարաց վեցհարեւր հազար, և եւթանասուն
33 և հինգ հազար · * և արջառ՝ եւթանասուն և
34 երկու հազարք · * և էշք՝ վաթսուն և մի հազար : * և
35 ոգիք մարդկան՝ 'ի կանանց որ ո՛չ գիտէին զարուի առն,
36 ամ ոգիք՝ երեսուն և երկու հազարք : * Եւ եղև կէս աւարին
երթելոցն 'ի պատերազմ՝ 'ի թուոյ ոչխարացն՝ երեքհարեւր
և երեսուն հազար, և եւթն հազար և հինգ
37 հարիւր : * Եւ եղև հա՛ս տն յոչխարէ, վեցհարեւր և
38 եւթանասուն և հինգ · * և արջառ երեսուն և վեց հազար,
39 և հասն տն եւթանասուն և երկու · * և էշք՝ երեսուն
հազար և հինգ հարեւր, և հասն տն վաթսուն և մի ·
40 * և ոգիք մարդկան՝ վեշտասան հազար, և հա՛ս 'ի նոցանէ
41 տն երեսուն և երկու ոգիք : * Եւ ետ մովսէս ըզհասն
տն զպտուղն այ եղիազարու քահանայի · ոպ հրաման
42 ետ տր մովսիսի · * զհասարակած որդւոցն Իէլի,
զորս բաժանեաց մովսէս յարանցն պատերազմողաց :
43 * Եւ եղև հասարակած 'ի ժողովրդենէ անտի · յոչխարէ
երեքհարեւր և երեսուն հազար, և եւթն հազար և հինգ
44 հարեւր · * և արջառ՝ երեսուն և վեց հազար · * և էշք՝
45 երեսուն հազար և հինգ հարեւր · * և ոգիք մարդկան՝
46 վեշտասան հազար : * Եւ ա՛ռ մովսէս 'ի հասարակածէ
47 որդւոցն Իէլի · մի 'ի յիսնէ, 'ի մարդոյ և յանասնոյ · և
ետ զայն ղեւտացւոցն որ պահէին զպահպանութե խորանին
48 տն · ոպ հրամա՛ն ետ տր մովսիսի : * Եւ մատեա՛ն
առ մովսէս ամ վերակացուք հազարապետութե զօրուն,
49 հազարապետք և հարիւրապետք, * և ասեն ցմովսէս ·
ծառա՛յք քո կալան զհամար արանց պատերազմողաց
50 առ 'ի մէնջ, և ո՛չ ծախեցաւ 'ի նոցանէ և ո՛չ մի · * և բերաք
մատուցանել ընծա՛յ տն : ա՛յր՝ որոյ գտանիցի ոսկի
մեհեանդ, կամ ապարանջանք, և մատանի, և կշտապանակ,
և փողոշուկ ընդելուզեալ · քաւել վս մեր առաջի
51 տն : * Եւ առին մովսէս և եղիազար քահանայ զոսկին
52 'ի նոցանէ, զամ անօթ գործեալ, * զոր եղև ամ
ոսկի հասին զոր հանին տն · վեշտասան հազար և եւթն
53 հարեւր և յիսուն սիկղ՝ 'ի հազարապետաց անտի · * և
արք պատերազմօղք որ ածին աւար, իւրաքանչիւր ումեք :
54 * Եւ առին մովսէս և եղիազար քահանայ զոսկին,
'ի հազարապետաց անտի, և 'ի հարեւրապետաց, և տարան
'ի խորանն վկայութե · յիշատա՛կ առ 'ի յորդւոցն
Իէլի առաջի տն :

ԳԼ· ԼԲ·

1 Եւ անասուն բազո՛ւմ էր որդւոցն Իէլի, որդւոցն ռուբենի, ԾԵ
և որդւոցն գադայ զեղեա՛լ յոյժ : և տեսին
զերկիրն յազերայ, և զերկիրն գաղաադու · և էր տեղին՝
2 տեղի խաշանց : * Եւ մատուցեալ որդիքն ռուբենի
և որդիքն գադայ՝ ասեն ցմովսէս և ցեղիազար քա-
հա-

Գլ· ԼԱ· (1) Այլք · Եւ խօսեցաւ տր : (2) Ոմանք · 'ի մադիանացւոց անտի : (3) 'Ի լուս''· Հատուցանել զվրէժ 'ի տնէ, համաձայն այլոց 'ի բնաբ'': (6) Ոմանք · Եւ զսպասքն սրբութե : (7) Բազումք · Ոպ և հրամայեաց տր : (9) Ոմանք · Եւ զամ անասունս նց : (17) Ոմանք · Յորոյ գիտացեալ իցէ զա'': Որ ոմանք · Զզօրութի արուի : (18) Ոմանք · Որոց չիցէ գիտացեալ : (19) Այլք · Եւ դուք բնակեցարո՛ւք արտաքոյ : (20) 'Ի լուս''· Եւ ամ կահ մազագործ, համաձայն ամենայն 'ի բնաբ'': (23) Բազումք · Եւ լուանայցէ ջրով : (28) Ոմանք · Երթալոց 'ի պտրզմ · · · 'ի հինգ հարիւրոյ :

(30) Ոմանք · Զպահպանութիս 'ի խորանին տն: (35) Յօրինակին · 'Ի կանանց զոր ոչ գիտէին : (36) Ոմանք · Երեքհարիւր երեսուն և եւթն հազար, և'': (37) Ոմանք · Եւթանասուն և հինգ հազար : (42) Ոմանք · Զհասարակաց որդւոց Իէլի : (42) Այլք · Արանցն պատերազմողաց : (51) Ոմանք · 'Ի նոցանէ, և զամ անօթ գործեալ : (52) Ոմանք · Որ եղև ամ ոսկի : Որ օրինակ մի · Եւ եղև ամ ոսկի : Գլ· ԼԲ · (1) Ոմանք · Որդւոցն Իէլի, ռուբենի և որդւոցն գադայ · · և տեսեալ զերկիրն յազերայ · · և տեղին էր տեղի խաշանց :

հանայ, և ցիշխանս ժողովրդեանն ։ * Ատարովթ, և դեբոն, 3
և յազեր, և Նեմրա, և Եսեբոն, և Եղէաղէթ, և
սեբամա, և Նաբաւ, և բեան․ * երկիրն զոր մատնեաց 4
տր առաջի որդւոցն Իլի, երկիր՝ անասնոց է․ և ծառայից
քոց խաշինք են ։ * և ասեն․ եթէ գտաք շնորհս 5
առաջի քո, տացի երկիրն այն ծառայից քոց 'ի կալուած․
և մի անցուցաներ զմեզ ընդ յորդանան ։ * Եւ 6
ասէ մովսէս ցորդիսն գադայ և ցորդիսն ռուբինի․
եղբարք ձեր երթայցեն 'ի պատերազմ, և դուք նստիցի՞ք
աստ ։ * և ընդէ՞ր խոտորեցուցանէք զսիրտս որդւոցն 7
Իլի չանցանել յերկիրն՝ զոր տր տալոց է նոցա ։
* Ո՞չ այդպէս արարին հարքն ձեր՝ յորժամ առաքեցի 8
զնս 'ի կադէսբառնեայ դիտել զերկիրն․ * և ելին 'ի 9
ձորն ողկուզի, և դիտեցին զերկիրն․ և զանգիտեցուցին
զսիրտս որդւոցն Իլի, զի մի մտանիցեն յերկիրն
զոր ետ նց տր ։ * Եւ բարկացաւ սրտմտութբ տր յաւուր 10
յայնմիկ, և երդուաւ՝ և ասէ ։ * մի տեսցեն արք 11
որ ելին յեգիպտոսէ՝ 'ի քսանամենից և 'ի վեր, որ գիտիցեն
զչար և զբարի․ զերկիրն զոր երդուայ տալ աբրահամու
և սահակայ և յակոբայ․ զի ոչ եկին զհետ
իմ ։ * բայց քաղէբ՝ որդի յեփոնեայ զատուցեալն, և 12
յեսու որդի նաւեայ, զի եկին զկնի տն ։ * և բարկացաւ 13
սրտմտութբ տր 'ի վր Իլի, և յածեցոյց զնս յանապատին
ամս քառասուն․ մինչև սատակեցաւ ամ ազգն
որ արարին զչարիս առաջի տն ։ * Եւ արդ՝ դուք յարուցեալ 14
էք փոխանակ հարց ձերոց, ժողովք մարդկան
մեղաւորաց, յաւելուլ միւսանգամ 'ի սրտմտութե
բարկութե տն 'ի վր Իլի ։ * զի դարձեալ էք 'ի նմանէ, 15
յաւելուլ միւսանգամ լքանել նմա զձեզ յանապատ․
և անօրինիք յամ ժողովուրդս յայս ։ * Եւ մատեան առաջի 16
նորա՝ և ասեն ։ դադարս ոչխարաց մերոց շինեսցուք՝
և անասնոց մերոց, և քաղաքս աղխից մերոց ։ * և 17
մեք վառեսցուք առաջի տն, առաջապահք երթիցուք
որդւոցն Իլի, մինչև հանցուք զնս յիւրաքանչիւր տեղի
։ և բնակեսցէ աղխն մեր 'ի քաղաքս պարսպաւորս վս
բնակչաց երկրիս ։ * Եւ ոչ դարձցուք 'ի տունս մեր՝ 18
մինչև բաժանեսցին որդիքն Իլի զիւրաքանչիւր ժառանգութի
։ * և ոչ ևս ժառանգեսցուք 'ի մէջ նց յայնկոյսն 19
յորդանանու և անդր․ զի ունիմք զվիճակս մեր յայս
կոյս յորդանանու յարևելից ։ * Եւ ասէ ցնս մովսէս․ 20
եթէ առնիցէք ըստ բանիդ ըստ այդմիկ․ եթէ վառեսցիք
առաջի տն 'ի պատերազմ․ * և անցցէ ձեր ամ վառեալ 21
ընդ յորդանան առաջի տն, մինչև սատակեսցի
թշնամին նր առաջի նր, * և նուաճեսցի երկիրն առաջի 22
տն, և ապա դառնայցէք, քաւեալ լինիցիք առաջի տն
և յԻէլէ․ և եղիցի երկիրս այս ձեզ 'ի կալուած առաջի
տն ։ * Ապա թէ ոչ առնիցէք այդպէս, յանցաւոր գտանիցիք 23
առաջի տն․ և ծանիցիք զմեղս ձեր՝ յորժամ հասանիցեն
ձեզ չարիք ։ * Եւ շինեսջիք դուք ձեզ քաղաքս 24
աղխին ձերոյ, և դադարս խաշանց ձերոց․ և որինչ ել
'ի բերանոյ ձերմէ առնիցէք ։ * Եւ խօսեցան որդիքն 25
ռուբինի և որդիքն գադայ ը մովսիսի՝ և ասեն ։ արասցեն
ծառայք քո՝ որպէս հրամայեաց մեզ տէրդ մեր․
* աղխ մեր և կանայք մեր և ամենայն անասուն մեր՝ կացցեն 26
'ի քաղաքս գաղաադու․ * և ծառայք քո անցցեն 27

վառեալք և կազմեալք առաջի տն 'ի պատերազմ՝ որպ
28 և տէրդ ասէ ։ * Եւ յանձնեաց արար նց մովսէս զեղիազար
քահանայ, և զյեսու որդի նաւեայ, և զիշխանս
29 նահապետաց ցեղիցն Իլի ։ * Եւ ասէ ցնս մովսէս․ եթէ
անցցեն որդիքդ ռուբինի և որդիքդ գադայ ընդ
ձեզ ըստ յորդանան, ամ վառեալ 'ի պատերազմ առաջի
տն, և տիրեսջիք երկրին, տայջիք դոցա զերկիրն գաղաադու
30 'ի կալուածս ։ * Ապա թէ ոչ անցցեն ը ձեզ
վառեալք 'ի պատերազմ առաջի տն, անցուսջիք զա՛ղխ
դոցա և զկանայս դոցա, և զանասուն դոցա յառաջագոյն
քան զձեզ յերկիրն քանանացւոց․ և ժառանգեսցեն
31 ընդ ձեզ յերկիրն քանանացւոց ։ * Պատասխանի
ետուն որդիքն ռուբինի և որդիքն գադայ՝ և ասեն․
32 զորինչ ասէ տէրդ ցծառայս իւր՝ արասցուք ։ * մեք
անցցուք վառեալք յերկիրն քանանացւոց, և տաջիք
33 մեզ կալուածս յայս կոյս յորդանանու ։ * Եւ ետ մովսէս
որդւոցն գադայ և որդւոցն ռուբինի՝ և կիսոյ ցեղին
մանասէի որդւոցն յովսեփայ, զթագաւորութին
սեհոնի արքային ամովրհացւոց, և զթագաւորութին
ովգայ արքային բասանու․ զերկիրն և զքաղաքս սահմանօք
34 իւրովք, և զքաղաքս երկրին շուրջանակի ։ * Եւ
35 շինեցին որդիքն գադայ զդեբոն, և զատարովթ, * և
36 զարոէր, և զետոփար, և զյազեր ։ * և բարձրացուցին
զնս․ և զնամրան, և զբաւթառան, քաղաքս ամուրս,
37 և դադարս հօտից ։ * Եւ որդիքն ռուբինի շինեցին զեսեբոն
38 , և զեղէաղէթ, և զկարիաթեմ․ * և զբէեղմոն,
շուրջ ամրացուցեալս, և զսեբամայ․ և անուանեցին ը
անուանց իւրեանց զանուանս քաղաքացն՝ զոր շինեցին ։
39 * Եւ գնաց որդի մաքիրայ որդւոյ մանասէի 'ի գաղաադ՝
և առ զնա, և կորոյս զամովրհացին որ բնակեալ էր 'ի
40 նմա ։ * և ետ մովսէս զգաղաադ մաքիրայ որդւոյ մանասէի
41 ․ և բնակեցաւ անդ ։ * Եւ յայիր մանասեան չոգաւ՝
առ զքաղաքս նոցա, և անուանեաց զնս աւանս
42 յայիրայ ։ * Եւ նաբաւ գնաց՝ և առ զկանաթ և զաւանս
նր, և անուանեաց զնս նաբաւթ ըստ անուան իւրոյ ։

ԳԼ․ ԼԳ․

1 Եւ այս են բանակեալք որդւոցն Իլի՝ յորմէհետէ
ելին յերկրէն եգիպտացւոց հանդերձ զօրուն իւրեանց
2 'ի ձեռն մովսիսի և ահարոնի ։ * Եւ գրեաց մովսէս
զչուս նց, և զբանակեալս իւրեանց բանիւ տն ։
3 և այս են բանակեալք գնացից նց ։ * Չուեցին յռամեսեայ
յամսեանն առաջնում, 'ի հնգետասաներորդում
աւուր՝ ամսոյն առաջնոյ․ զայգոյ զատկին ելին որդիքն
Իլի բարձրացեալ ձեռամբ առաջի ամ եգիպտացւոցն ։
4 * և եգիպտացիքն թաղեցին զամ մեռեալսն 'ի նոցանէ,
զորս կոտորեաց տր զամ անդրանիկս յերկրին եգիպտացւոց
5 ․ և 'ի դիս նց արար վրէժխնդրութի տր․ * և
չուեալ որդւոցն Իլի յռամեսեայ բանակեցան 'ի սոկքովթ
6 ։ * Եւ չուեալ 'ի սոկքովթայ՝ բանակեցան 'ի
7 բովթան, որ է մասն ինչ անապատին ։ * Չուեցին 'ի
բովթանայ, և բանակեցան առ բերանովն եպիրովթայ,
որ է յանդիման բէելսեփոնայ, և բանակեցան հանդէպ
8 մակդովլայ ։ * Չուեցին հանդէպ եպիրովթայ, և անցին

ցին

---

(3) Ոմանք․ Եւ Նաբրա․․ և եղեաղէթ․ և սեմաբա ։ (4) Ոմանք․ Երկիր անասնանոյց է ։ (5) Ոմանք․ Զմեզ ըստ յորդանան ։ (7) Օրինակ մի․ Խոտորեցուցանիցէք զմիտս որդւոցն Իլի ։ (11) Յօրինակին․ Մի մտցեն արք որ ելին ։ (12) Յօրինակին՝ [illegible] Քաղէբ որդի յափոնեայ ։ (12) Ոմանք․ Զի եկին զկնի իմ ։ (14) Ոմանք․ 'Ի բարկութե սրտմտութե տն ։ (15) Ոմանք․ Զձեզ յանապատի աստ ։ (18) Ոսկան համաձայն միում օրինակի․ Մինչև բաժանեսցեն որդիքն ։ (19) Ոմանք․ 'Ի միջի նց յանկոյսն յոր" ։ (20) Ոմանք․ Եթէ արասցէք ըստ բա" ։ (21) Օրինակ մի․ Թշնամին նր յերեսաց նր ։ (23) Ոմանք․ Առնիցէք այնպէս․ յանցաւոր գտանիցիք ։ Ոսկան յաւելու․ Առաջի տն․ [illegible] և ծանիցիք զմեղս ։ (29) Ոմանք յաւելուն․ Եւ տիրեսջիք երկրին առաջի ձեր,

տաջիք ։ (31) Ոմանք․ Զորինչ ասաց տէրդ ։ (32) Ոմանք յաւելուն․ Մեք անցցուք վառեալք առաջի տն յերկիրն քա"․․ յայնկոյս յորդանանու ։ (35) Այլք․ Եւ զարոէր և զսովփար ։ (35) Ոսկան յաւելուածով առնի․ Եւ զարոէր․ [illegible]․ զսովփար, և զյազեր, յօգէբէհաւ ։ (36) Ոմանք․ Եւ զբաւթռան, քաղաքս ։ (37) Ոմանք․ Եւ զեղեաղէն, և զկարիաթամ ։ (38) Ոսկան յաւելու․ Եւ [illegible] և զբէելմոն ։ (39) Ոսկան․ Եւ գնացին որդիք մաքիրայ․․ և առին․․ և կորուսին ։ (42) Ոմանք․ Նաբովթ․ ըստ անուան իւ" ։ Գլ․ ԼԳ․ (1) Ոմանք․ Եւ այս են բանակեալք որդւոցն Իլի ։ (2) Ոմանք․ Եւ զբանակեալն․ [illegible] բանակեալք իւրեանց ։ (4) Այլք․ Եւ եգիպտացիքն թաղէին զամ մեռ" ։ (7) Ոմանք յօրինակաց 'Ի [illegible]․ Չուեցին, յաւելուն․ Եւ․ մինչև ընծայեալն 48 ։

ցին ընդ մէջ ծովուն յանապատն , և գնացին նոքա ե֊
րեքօրեայ ճանապարհ ընդ անապատն , և բանակեցան
զդառն աղբերբքն ։ ✻ Չուեցին 'ի դառն աղբերացն՝ և 9
եկին յեղիմ․ և էին յեղիմ երկոտասան ակն ջրոց , և եւ֊
թանասուն ծառ արմաւենեաց ․ և բանակեցան անդ առ
ջրովն ։ ✻ Չուեցին յեղիմայ , և բանակեցան զափամբ 10
կարմիր ծովուն ։ ✻ Չուեցին 'ի կարմիր ծովէն , և բա֊ 11
նակեցան յանապատին 'ի սին ։ ✻ Չուեցին 'ի սին անա֊ 12
պատէն , և բանակեցան 'ի հռափա ։ ✻ Չուեցին 'ի հռա֊ 13
փայ , և բանակեցան յեղիմ ։ ✻ Չուեցին յեղիմայ , և բա֊ 14
նակեցան յռափիդին ․ և ոչ գոյր ջուր ըմպելոյ ժողո֊
վրդեանն ։ ✻ Չուեցին յռափիդիմայ , և բանակեցան 15
յանապատն 'ի սինայ ։ ✻ Չուեցին յանապատէն սինայ , 16
և բանակեցան 'ի գերեզմանս ցանկութե ։ ✻ Չուեցին 17
'ի գերեզմանացն ցանկութե , և բանակեցան յասերովթ ։
✻ Չուեցին յասերովթայ , և բանակեցան յռաթամա ։ 18
✻ Չուեցին յռաթամայ , և բանակեցան յռեմմոնփարէս ։ 19
✻ Չուեցին յռեմմոնփարեսայ , և բանակեցան 'ի ղեբո֊ 20
նա ։ ✻ Չուեցին 'ի ղեբոնայ , և բանակեցան 'ի դեսա֊ 21
ռա ։ ✻ Չուեցին 'ի դեսայէ , և բանակեցան 'ի մակեղ֊ 22
ղաթ ։ ✻ Չուեցին 'ի մակեղղաթայ , և բանակեցան 'ի 23
սովփար ։ ✻ Չուեցին 'ի սովփարայ , և բանակեցան 'ի 24
քարադաթ ։ ✻ Չուեցին 'ի քարադաթայ , և բանակե֊ 25
ցան 'ի մակելովթ ։ ✻ Չուեցին 'ի մակելովթայ , և բա֊ 26
նակեցան 'ի կատաաթ ։ ✻ Չուեցին 'ի կատաաթայ , 27
և բանակեցան 'ի կարաաթ ։ ✻ Չուեցին 'ի կարաաթայ , 28
և բանակեցան 'ի մատեկա ։ ✻ Չուեցին 'ի մատեկայ , 29
և բանակեցան 'ի սելմոնա ։ ✻ Չուեցին 'ի սելմոնայ , և 30
բանակեցան 'ի մասուրութ ։ ✻ Չուեցին 'ի մասուրու֊ 31
թայ , և բանակեցան 'ի բանեա ։ ✻ Չուեցին 'ի բա֊ 32
նեայ , և բանակեցան 'ի լերինն գադգադ ։ ✻ Չուե֊ 33
ցին 'ի լեռնէ անտի գադգադայ , և բանակեցան յետե֊
բաթա ։ ✻ Չուեցին յետեբաթայ , և բանակեցան յեբ֊ 34
րոն ։ ✻ Չուեցին յեբրոնայ , և բանակեցան 'ի գասիոն֊ 35
գաբեր ։ ✻ Չուեցին 'ի գասիոնգաբերայ , և բանակեցան 36
յանապատին 'ի սին ։ ✻ Չուեցին 'ի սինն անապատէ ․ 37
և բանակեցան յանապատին փարանու , այն է կադէս ։
Չուեցին 'ի կադէսայ , և բանակեցան 'ի հովր լերինն ,
մերձ առ երկրաւն եդոմայ ։ ✻ Եւ ել ահարոն քահա֊ 38
նայ 'ի լեառնն հրամանաւ տն՝ և մեռաւ անդ ․ 'ի քառա֊
սներորդի ամի ելանելոյ որդւոցն իլի յերկրէն եգիպ֊
տացւոց ․ յամսեանն հինգերորդի՝ որ օր մի էր ամսոյն ։
✻ Եւ ահարոն էր հարեւր և քսան և երից ամաց յոր֊ 39
ժամ մեռաւ 'ի հովր լերինն ։ ✻ Եւ լուաւ քանանէս ար֊ 40
քայ արադայ , և նա բնակեալ էր յերկրին քանանաց֊
ւոց , յորժամ մտանէին որդիքն իլի , և ետ պատերազմ
ընդ իլի , և առ 'ի նոցանէ գերի ։ ✻ Չուեցին 'ի հովր լեռ֊ 41
նէ , և բանակեցան 'ի սելմոնա ։ ✻ Չուեցին 'ի սելմոնայ, 42
և բանակեցան 'ի փենով ։ ✻ Չուեցին 'ի փենովայ , և բա֊ 43
նակեցան յոբովթ ։ ✻ Չուեցին յոբովթայ , և բանակե֊ 44
ցան 'ի գայի՝ յայն կոյս սահմանացն մովաբու ։ ✻ Չուե֊ 45
ցին 'ի գայեայ , և բանակեցան 'ի դեմոնգադ ։ ✻ Չուե֊ 46
ցին 'ի դեմոնգադայ , և բանակեցան 'ի գեղմոնդեբլա֊
թեմ ։ ✻ Չուեցին 'ի գեղմոնդեբլաթեմայ , և բանակե֊ 47
ցան 'ի լերինն սաբարիմ յանդիման նաբաւայ ։ ✻ Չուե֊ 48
ցին 'ի լերանցն նաբաւայ , և բանակեցան յարեւմտից
49 մովաբու առ յորդանանաւ յանդիման երեքովի ։ ✻ և
բանակեցան զյորդանանաւ 'ի մէջ եսիմովթայ ․ մինչև
ցբեղսատով յարեւմտից մովաբու ։

50 ✻ Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի յարեւմտից մովաբու ԾԷ
51 առ յորդանանաւ յանդիման երեքովի՝ և ասէ ։ ✻ Խօ֊
սեաց ընդ որդիսդ իլի՝ և ասասցես ցդոսա ․ դուք ա֊
հաւադիկ անցանէք ընդ յորդանան յերկրին քանանաց֊
52 ւոց ․ ✻ և կորուսջիք զամ բնակիչս երկրին յերեսաց
ձերոց ․ և կործանեսջիք զդիտանոցս երկրի նոցա ․ և
զամ կուռս ձուլածոյս նց կորուսջիք ․ և զամ զարձանս
53 նոցա՝ բառնայցէք 'ի միջոյ ։ ✻ Եւ կորուսջիք զբնակիչս
երկրին , և բնակեսջիք դուք 'ի նմա ․ զի ձեզ ետու զեր֊
54 կիրն նց 'ի վիճակ , ✻ ըստ ցեղից ձերոց , ըստ բազմաց՝
բազմացուցանիջիք զկալուածս իւրեանց ․ և ըստ սա֊
կաւուց՝ սակաւացուսջիք զկալուածս իւրեանց ։ Ուր ե֊
լանիցէ յանուն ուրուք՝ անդ լինիցի ․ ըստ ցեղից նա֊
55 հապետութե ձերոյ ժառանգեսջիք ։ ✻ Եւ եթէ ոչ կո֊
րուսանէք զբնակիչս երկրին յերեսաց ձերոց , եղիցին
զոր թողուցուքն 'ի նոցանէ՝ խոչ յական ձերում , և
նետք 'ի կողս ձեր ․ և եղիցին ձեզ թշնամիք յերկրին յո֊
56 րում դուք բնակիցէք ․ ✻ և եղիցի որպէս խորհեցի առ֊
նել նոցա՝ արարից ձեզ ։

ԳԼ. ԼԴ.

1 Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ ։ ✻ Պատուիրեա ԾԸ
2 որդւոցն իլի՝ և ասասցես ցնս ․ դուք մտանէք
յերկիրն քանանացւոց , և այն լիցի ձեզ 'ի ժառանգու֊
թի ․ երկիրն քանանու հանդերձ սահմանօք իւրովք ։
3 ✻ Եւ եղիցի ձեզ կողմն ընդ հարաւ 'ի սինն անապատէ
մինչև մօտ յեդոմ ։ և եղիցին ձեզ սահմանքն որ ընդ հա֊
րաւ լիցեն , 'ի մասնէ աղի ծովուն յարեւելից կողմանէ ։
4 ✻ Եւ պատիցեն սահմանքն ձեր 'ի հարաւոյ՝ ընդ սարն
ակրաբինայ , և անցցեն յենակ , և եղիցին ելք նր ընդ
հարաւոյ կողմն կադէսբառնեայ ․ և ելցեն յաւանն ա֊
5 րադայ , և անցցեն յասեմոն ։ ✻ Եւ պատիցեն սահմանքն
յասեմոնայ ձորոյն եգիպտացւոց ․ և եղիցին ելք նորա
6 ընդ ծովն ․ ✻ և սահմանք ծովուն ձեզ լիցին ։ ծովն մեծ
7 սահմանն իցէ ․ և այն լիցին ձեզ սահմանք ծովուն ։ ✻ Եւ
այս լիցին ձեզ սահմանք ընդ կողմն հիւսւսոյ ․ 'ի մեծէ
8 ծովէն չափեսջիք ձեզ զլեռնլեռնայն ․ ✻ և 'ի լեռնէ ան֊
տի չափեսջիք զնոյն մինչև 'ի մուտն եմաթայ ․ և եղի֊
9 ցին ելքն նորա սահմանք արադաքոյ ․ ✻ և ելանիցէ առ
սահմանօքն եփրոնայ ․ և եղիցին ելք նր ասենայիդ ․
10 այն լիցին ձեզ սահմանք 'ի հիւսւսոյ ։ ✻ Եւ չափեսջիք
ձեզ սահմանս յարեւելից , յասենայիդայ ցսեպփամար ․
11 ✻ և իջանիցեն սահմանքն 'ի սեպփամարայ ցբեղայ , յա֊
րեւելից կողմանէ աղբերացն ․ և իջցեն սահմանքն 'ի բե֊
12 ղայ մինչև ցծովն քեներայ յարեւելից կողմանէ ․ ✻ և ի֊
ջանիցեն սահմանքն մինչև ցյորդանան ․ և ելք նր լիցին
ծովն աղի ․ այն ամ երկիր լինիցի ձեզ , և սահմանք նր
13 շուրջանակի ։ ✻ Եւ պատուիրեաց մովսէս որդւոցն իլի՝
և ասէ ․ այս է երկիրն զոր ժառանգիցէք զսա վիճա֊
կաւ ․ որ հրամանեաց տր տալ զնա ինն ցեղիցն , և կէ֊
սոյ

---

(11) Ոմանք․ Յանապատն 'ի սին ։ (12) Ոմանք․ Եւ չուե֊ցին 'ի սինայ անտի"։ կամ 'ի սինն անապատէ ։ (14) Ոմ֊անք․ Եւ բանակեցան յռափիդիմ ։ (15) Ոմանք․ Եւ չուեցին յռափիդինայ ․․ յանապատին սինա ։ (23) Ոմանք․ Եւ բանակեցան 'ի սափար ։ (26)(27) 'ի կատաա֊թայ ․ 'ի կատաաթայ ։ (27)(28) Օրինակ մ․ 'ի տարաթ ։ Եւ չուեցին 'ի տարաթայ և բանակեցան 'ի մատեկ ։ (35) Օրինակ մ․ Յեբրոնեայ ․․․ 'ի գասիոնգաբեր ։ (36) Ոմանք յաւելուն․ 'ի սին՝ որ է կադէս ։ (38) Ոմանք․ Մերձ առ երկրին եդոմայ ։ (40) Ոմանք․ Եւ լուաւ քանանես ար"։ (40) Յայլս գրչագր․ Մ՛անանէին որդիքն իլի ։ Եւ ետ պատերազմ ընդ իլի , և առ 'ի նոցանէ գերի ։ (47) Ոմանք․ Եւ բանակեցան 'ի սաբարիմ ։ (49) Ոմանք․ Զյորդանանու 'ի մէջ եսեմոլթայ ։ (50) Ոմանք․ Յա֊րեմովաբու մովաբու առ յորդանանու ։ (51) Այլք․ Յերկիրն քանանացւոց ։ (52) Ոմանք․ Կուռս ձուլածոյս նց կործանեսջիք ։ (54) Օրինակ մ․ Բազմացուցանիցէք ․․ սակաւացուցանիցէք ․․․ ըստ ցեղից ցեղից նշխարհն"։ (55) Ոմանք․ Եթէ ոչ կորուսանիցէք ։ (56) Ոմանք․ Որ֊պէս խորհեցայ առնել նոցա ։

Գլ․ ԼԴ․ (2) Ոմանք․ Դուք մտանիցէք ․․ և այն լինիցի ձեզ ․․․ երկրին քանա"։ (3) Ոմանք․ Եւ եղիցի ձեզ սահ֊մանն ընդ հարաւ ։ (4) Ոմանք․ Ելք նր ը հարաւակողմ ։ (5) Ոմանք․ Եւ պատեսցէն զսահմանքն յասեմոնայ ․․․ ելք նր 'ի ծովն ։ (7) Այլք․ Զձեզ զլեռան լեռնայն ։ (8) Ոմանք․ Սահմանքն արադաքայ ։ (9) Ոմանք․ Ելք նորա ասերնայիւն ։ (12) Ոմանք․ Լինիցին մինչև ցծովն աղի ։

ոյ ցեղին մանասէի։ *Վասն զի առ ցեղ որդւոցն ռուբենի 14
և ցեղ որդւոցն գադայ՝ ըստ տանց նահապետաց
իւրեանց. *և կէս ցեղին մանասէի զվիճակս իւրեանց 15
յայնկոյս յորդանանու յանդիման երիքովի 'ի հարաւոյ
ընդ կողմն արևելից։
ԾԹ *Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ։ *Այս անուանք 16
են արանցն՝ որ ժառանգեցուցանիցեն ձեզ զերկիրն. 17
Եղիազար քահանայ, և յեսու նաւեան. *և մի 18
մի իշխան 'ի ցեղէ առնուցուք ժառանգեցուցանել ձեզ
զերկիրն։ *Եւ այս անուանք են արանց։ Ցեղին յուդայ՝ 19
քաղէբ որդի յեփոնեայ։ *Ցեղին շմաւոնի, սաղամիէլ 20
որդի եմիուդայ։ *Ցեղին բենիամինի, եղդադ 21
որդի քասղովդայ։ *Ցեղին դանայ, իշխան բակքիր 22
որդի եգղիայ։ *Որդւոցն յովսեփայ, ցեղի որդւոյն 23
մանասէի իշխան, անիէլ որդի սուփիդայ։ *Ցեղի 24
որդւոցն եփրեմի իշխան, կամուէլ որդի սաբաթայ։
*Ցեղին զաբուղոնի իշխան, եղիսափան որդի փառնաքայ։ 25
*Ցեղի որդւոցն իսաքարայ իշխան, փաղտիէլ 26
որդի ոզիայ։ *Ցեղի որդւոցն ասերայ իշխան, աքիովր 27
որդի սեղովմայ։ *Ցեղին նեփթաղիմայ իշխան, փադայէլ 28
որդի մեուդայ։ *Սոքա են որոց հրաման ետ տր 29
բաժանել որդւոցն Իղի զերկիրն քանանացւոց։

ԳԼ. ԼԵ.

Կ Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի յարևմուտս մովաբու՝ 1
առ եզերբ յորդանանու յանդիման երիքովի՝
և ասէ։ *Հրաման տուր որդւոցն Իղի. և տացեն ղևտացւոցն 2
'ի վիճակաց կալուածոց իւրեանց քաղաքս
բնակութեց, և բուրաստանս շուրջ զքաղաքօք իւրեանց
տացեն ղևտացւոցն։ *Եւ եղիցին նց քաղաքք բնակութե. 3
և զառուցեալքն նոցա եղիցին խաշանց նց, և ամ
չորքոտանեաց նց։ *Եւ արուարձանք քաղաքացն զորս 4
տայցէք ղևտացւոցն 'ի պարսպէ քաղաքին. և արտաքոյ
քաղաքին երկուս հազարս կանգունս շուրջանակի։ *Եւ 5
չափեսջիք արտաքոյ քաղաքին, յարևելից կողմանէ երկուս
հազարս կանգունս. և ընդ ծովակողմն երկուս
հազարս կանգունս. և ընդ կողմն հիւսւսոյ՝ երկուս հազարս
կանգունս. և ընդ կողմն հարաւոյ՝ երկուս հազարս
կանգունս։ և քաղաքք 'ի մէջ այնորիկ լինիցի
ձեզ։ և զարուարձանս քաղաքացն։ *Եւ զքաղաքսն զորս 6
տայցէք ղևտացւոցն զվեց քաղաքս ապաստանից զոր
տայցէք՝ փախչել անդր սպանողին։ և առ այնու քառասուն
և երկուս քաղաքս։ *ընդ ամ քաղաքս՝ քառասուն 7
և ութ քաղաք տայցէք ղևտացւոցն։ և զնոսա՝ և զբուրաստանս
իւրեանց։ *Եւ զքաղաքս՝ զոր տայցէք 'ի 8
կալուածոց որդւոցն Իղի. 'ի բազմաց՝ բազումս, և 'ի
սակաւուց՝ սակաւս. ըստ իւրաքանչիւր ժառանգութե
զոր ժառանգիցեն, տացեն 'ի քաղաքաց անտի ղևտացւոցն։
*Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի՝ և ասէ. *Խօսեաց 9
ընդ որդիսն Իղի՝ և ասասցես ցնս։ Դուք անցանէք 10
ընդ յորդանան յերկիրն քանանացւոց,
*և զատուսջիք ձեզ քաղաքս, որ լինիցին ձեզ ապաստանաց՝ 11
փախչել անդ սպանողին։ Ամ որ հարկանիցէ
զանձն ուրուք ակամայ, *եղիցին ձեզ քաղաքք ապաստանի 12
'ի մերձաւորէ արեանն. և մի մեռանիցի սպանողն՝ մինչև անցցէ առաջի ժողովրդեանն 'ի դատաստանի։
13 *Եւ քաղաքքն զոր տայցէք՝ վեց քաղաքք ապաստանի
14 լինիցին ձեզ. *երիս քաղաքս տաջիք յայնկոյս
յորդանանու, և երիս քաղաքս տաջիք յերկիրն քանանացւոց։
15 *Եւ եղիցի այն ապաւինութի որդւոցն Իղի,
եկին և պանդխտի 'ի միջի ձերում. և եղիցին քաղաքքն
այնոքիկ ապաստանք, փախչել անդր ամի որ հարկանիցէ
16 զանձն ուրուք ակամայ։ *Եւ եթէ երկաթեղէն անօթով
ոք հարկանիցէ՝ և սպանանիցէ զնա, սպանող է.
17 մահու մեռցի սպանողն։ *Եւ եթէ բռնաքարաւ որով
մեռանիցի ոք հարկանիցէ զնա և մեռանիցի, սպանող է.
18 մահու մեռցի սպանողն։ *Եւ եթէ փայտեղէն անօթով
'ի ձեռանէ որով մեռանիցի ոք՝ հարկանիցէ զնա և մեռանիցի,
19 սպանող է. մահու մեռցի սպանողն։ *Մերձաւոր
արեանն սպանցէ զսպանողն. յորժամ պատահեսցէ
20 նմա սպանցէ զնա։ *Եւ եթէ առ թշնամանս մղեսցէ
զնա. և ձգեսցէ նմա զամ անօթ խարդախութբ՝ և
21 մեռանիցի. *կամ առ քինալ հարկանիցէ զնա ձեռամբ
իւրով և մեռանիցի, մահու մեռցի որ եհարն. սպանող
է, մահու մեռցի որ սպանանիցէն. մերձաւոր արեանն
22 սպանցէ զսպանողն 'ի պատահելն նր նմա։ *Ապա թէ
վրիպակաւ՝ և ոչ առ թշնամանս մղեսցէ զնա, և ձգեսցէ
23 նմա զամ անօթ և ոչ խարդախութբ. *կամ զամ
քար որով մեռանիցի, և ոչ գիտութբ հարկանիցէ զնա՝
և մեռանիցի. և նա ոչ էր նր թշնամի, և ոչ խնդրէր չար
24 առնել նմա. *դատեսցի ժողովուրդն 'ի մէջ հարկանելեացն,
և 'ի մէջ մերձաւորի արեանն ըս դատաստանացս
25 այսոցիկ. *և ապրեցուսցէ ժողովուրդն զսպանողն
'ի մերձաւորէ արեանն։ Եւ յուղարկեսցէ զնա
ժողովուրդն անդրէն 'ի քաղաքն ապաստանի յոր ապաւինեալն
էր. և բնակեսցէ անդ մինչև մեռանիցի քահանայն
26 մեծ զոր օծին իւղովն սրբութե։ *Եւ եթէ
ելանելով ելանիցէ սպանողն ըստ սահմանս քաղաքին
27 յոր ապաւինեալն էր. *և գտցէ զնա մերձաւոր արեանն
արտաքոյ սահմանաց քաղաքին ապաստանի իւրոյ,
սպանցէ մերձաւոր արեանն զսպանողն. և մի լիցի մահապարտ։
28 *Վասն այնորիկ 'ի քաղաքի ապաստանին
իւրոյ բնակեսցէ՝ մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ. և
յետ մեռանելոյ քահանային մեծի, դարձցի անդրէն
29 սպանողն յերկիր կալուածոց իւրոց։ *Եւ եղիցի այս
ձեզ յիրաւունս դատաստանի յազգս ձեր, յամ բնակութե
30 ձերում։ *Ամ որ հարկանիցէ զանձն. վկայիւք
սպանցեն զսպանողն. և մի միայն վկայ՝ մի վկայեսցէ
31 սպանանելոյն զանձն։ *Եւ փրկանս ընդ անձին 'ի սպանողէն՝
որ մահապարտ իցէ, մի առնուցուք. այլ մահու
32 մեռանիցի։ *Եւ մի առնուցուք փրկանս վս փախչելոյ
'ի քաղաքն ապաստանի, առ միանգամ բնակելոյ
33 յերկրին, մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ։ *Եւ մի
շաղախիցէք զերկիրն. և ոչ քաւեսցի երկիրն յարենէն
34 հեղլոյ 'ի վերայ նր, եթէ ոչ արեամբն հեղլոյ։ *Եւ մի
պղծիցէք զերկիրն յորում բնակիցէք 'ի նմա. յորում
ես բնակեցայց 'ի միջի ձերում. զի ես եմ տր ած ձեր,
որ բնակեցեմ 'ի մէջ որդւոցն Իղի։

---

(15) Ոմանք յաւելուածով. Եւ կիսոյ ցեղին մանասէի զվիճակս իւրեանց։ Երկու ցեղքն կէսն առին 'ի կալուած իւրեանց յայնկոյս։ (15) Ոմանք. 'Ի հարաւոյ ըն կողմն արևմտից։ (23) Ոմանք. Անիէլ որդի սուփիայ։ (26) Ոմանք. Փաղտիէլ որդի ոզայի։ (27) Ոմանք. Որդի սեղեմայ։ (28) Ոմանք։ Փադէէլ որդի միուդայ։

Գլ. ԼԵ. (2) Օրինակն. Եւ բուրաստան շուրջ։ (4) Ոմանք. 'Ի պարսպաւոր քաղաքին և արտա″։ (4) Այլք. Եւ արտաքոյ պարսպին երկուս հազարս կան″։ (5) Ոմանք. Յարևելից կող″... և ընդ կողմն հիւսիսոյ..։ և ընդ ծովակողմ... և ընդ կողմ հարաւոյ։ (6) Օրինակ մի կրկնէ. Քառասուն և երկուս՝ քառասուն և երկուս քաղաքս. և ընդ ամենայն։ (11) Ոմանք. Փախչել անդր սպա″։ (12) Ոմանք. Մինչև կացցէ կամ կայցէ, առաջի ժողովրդ″։ (13) Ոմանք. Զվեց քաղաք ապաստանի լինիցի ձեզ։ (15) Ոմանք. Եւ եղիցին այն սպա″... և պանդխտին 'ի միջի ձերում եղիցին քա″։ (17)(18) Ոմանք. Մահու մեռանիցի սպա″։ (20) Ոմանք. Զամենայն անօթ խարդախութեան։ (21) Ոմանք. Կամ առ 'ի քինալ հար″... սպանցէ զնա զսպանողն։ (23) Ոմանք. Կամ զամենայն քարով, որով մե″.. և նա չէր նր թշնամի։ (26) Ոմանք. Յոր ապաւինեցաւն։ (27) Բազումք. Եւ մի՛ լինիցի մահապարտ։ (28) Այլք. 'Ի քաղաքի ապաւինելին իւրոյ բնա″։ (31) Ոմանք. Որ մահապարտ է, մի առնու″։ (34) Ոմանք. Տր ած, որ բնակեմ 'ի մէջ որդւոցդ։

ԳԼ. ԼԶ.

ԿԱ Եւ մատեան իշխանք ցեղի որդւոցն Գաղաադու որդւոյ 1
Մաքիրայ՝ որդւոյ Մանասէի 'ի ցեղէ որդւոցն
Յովսեփու. և խօսեցան առաջի Մովսիսի, և առաջի Եղիազարու
քահանայի, և առաջի իշխանաց տանց նահապետաց
որդւոցն Իէլի, * և ասեն. Տեառնդ մերում 2
հրաման ետ Տր, տալ զերկիրն ժառանգութե վիճակ
որդւոցն Իէլի, և տեառնդ հրաման ետ Տր՝ տալ ժառանգութի
դստերացն Սաղպաադու եղբօր մերում։ * Եւ 3
արդ՝ եթէ լինիցին միում ցեղիցն Իէլի կանայք. և բառնայցէ՞
վիճակ նց 'ի կալուածոց հօրն իւրեանց. և յաւելուցու
'ի ժառանգութի այնր ցեղի որոց լինիցին կանայք.
և 'ի վիճակէ ժառանգութե մերոյ բառնայցէ՞։
* և եթէ լինիցի թողութի որդւոցն Իէլի, յաւելուցու 4
ժառանգութի նց 'ի ժառանգութի ցեղի, որոց լինիցին
կանայք. և 'ի ժառանգութէ ցեղի ազգիս մերոյ բառնայցէ
ժառանգութի նց։ * Եւ պատուիրեաց Մովսէս 5
որդւոցն Իէլի հրամանաւ Տն՝ և ասէ. առ այն զոր ասաց
ցնա ցեղ որդւոցն Յովսեփայ։ * Այս բանն է զոր հրաման 6
ետ Տր դստերացն Սաղպաադու, և ասէ. Որոց
հաճոյ թուեսցի յայս նց՝ եղիցին նոքա կանայք. բայց
'ի ցեղէ հօրն իւրեանց եղիցին կանայք։ * Եւ մի փոխեսցի 7
ժառանգութի որդւոցն Իէլի ցեղէ 'ի ցեղ. զի յիւրաքանչիւր
ժառանգութի հայրենի ցեղի իւրոյ յարիցեն
որդիքն Իէլի։ * Եւ ամ օրիորդ մերձաւոր ժառանգութե 8
'ի ցեղից որդւոցն Իէլի միում ումեք յազգականէ
հօր իւրոյ լինիցի կին. զի մերձաւորեցուցեն որդիքն
Իէլի զիւրաքանչիւր հայրենի ժառանգութի իւր։ * Եւ 9
մի փոխեսցի վիճակ 'ի ցեղէ յայլ ցեղ. այլ իւրաքանչիւր
յիւր ժառանգութի յարիցեն որդիքն Իէլի։ * Եւ 10
որպէս հրաման ետ Տր Մովսիսի, այնպէս արարին դստերքն
Սաղպաադու։ * Եւ եղեն Թերսա, և Եգղա, և 11
Մեղքա, և Նուա, և Մաալա, դստերքն Սաղպաադու՝
հօր եղբարց որդւոց իւրեանց կանայք։ * 'Ի ցեղէն Մանասէի 12
որդւոցն Յովսեփայ եղեն կանայք։ և եղեն ժառանգութիւնք
նոցա յազգատոհմի հօրն իւրեանց։
* Այս են պատուիրանք և իրաւունք և դատաստանք 13
զոր պատուիրեաց Տր 'ի ձեռն Մովսիսի, յարեւմուտս
Մովաբու, առ եզերբ Յորդանանու յանդիման Երիքովի։

Կատարեցաւ Թիւոց։

ԳԼ. ԼԶ. (3) Ոմանք. Միում 'ի ցեղիցն Իէլի.. 'ի կալուածոց հարց մերոց. և յաւելուցու։ (3) Ոմանք առանց հարցական ոլորակի ունին զբառս, բառնայցէ։ Յորս ոմանց դնէ՝ բառնայցի։ (7) Ոմանք. 'Ի ցեղէ 'ի ցեղ.. 'ի հայրենի ցեղին իւրոյ։ (7) Այլք. Ցեղի իւրոյ յարեսցին որդ''։ (8) Յօրինակին գրի՝ աւրուորդ. և 'ի լուս''. նշանակի՝ աւրիորդ. համաձայն այլոց։ (8) Օրինակ մի. Մի ումեք յազգականէ հօր իւրոյ ... զիւրաքանչիւր զհայրենի։
(9) Այլք. Յարեսցին որդիքն Իսրայէլի։
'Ի վախճանի ոմանք դնեն՝ Կատարեցաւ գիրք Թուոցս։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ

Այս է պատճառ Գրոցս որ կոչի Երկրորդումն օրինաց։ Մերձ 'ի վախճան հասեալ Մովսէսի, զի երկոտասան ամիս պէտք առ 'ի լրումն քառասուն ամաց աստանդնութեանն նց յելից անտի։ Վս որոյ զգուշանայ ժողովրդեանն զի մի մեղիցեն [illegible] յօրէնացն։ Եւ զի մեռան առաջինքն, որոց ինքն հանեալ փոխան օրէնքն. արդ զի մի փնտոյն օտար համարեսցին ինքեանց զօրէնսն, երկրորդէ զնոյն օրէնսն վերջինոցն, որք ժառանգելոց էին զերկիրն. զի 'ի պատճառս երկրորդիս՝ և նախագրելոցն եւս զգուշասցին։ Անեեալ ապա յանցիցն նոցա ընդ ծովն մինչև յայս քառասներորդ 'ի Մովաբ մերձաւորներորդ ամացն, երկրորդէ զպատմութիւն ժամանակին և զօրէնադրութիւն։ Յորում բազումքն են մարգարէանայ վն քի։ Եւ վն առաւել զգուշութե կարգէ նոցա օրհնութիւնս 'ի պահելն, և անէծս չարագինս 'ի յանցանելն, զի դիւրաւ դարձցին [illegible]։ Գրեաց և իւրաքանչիւր ցեղիցն օրհնութիւնս մարգարէականս։ յանցնելոց զժողովուրդն յեռաւոյ, և եւ 'ի լեառնն Նաբաւ Մովաբու, և վախճանեցաւ։ Եւ ունի գիրքս լոք ժամանակի երկուց ամաց, յորս զանցելոց քառասուն ամացն երկրորդեաց զպատմութիւն։ Իսկ բովանդակ հինգ գիրքս Մովսիսի՝ ունի լոք ժամանակի՝ յելիցն 'ի դրախտէն ցվախճանն Մովսիսի. [illegible] ամ։

Գլուխք Երկրորդ օրինաց։

Ա. Երկրորդելով մինչ Մովսէս զօրէնսն՝ առ փղայոց. և ցուցանէ թէ զքառասուն ամ յածեալ յանապատին՝ ինքեանք իսկ արարին. զի Տր Այ մեր վաղուրեան ասաց 'ի Քորէբ, թէ մտէք ժառանգեցէք զերկիրն զոր երդուաւ տալ ձեզ 'ի կալուած։
Բ. Յիշեցուցանէ եւս զի առ 'ի հանգիստ և 'ի զգուշութի նոցա կարգեաց զհազարապետսն։
Գ. 'Ի նն հանէ զպատճառս առաքման լրտեսացն. և թէ զանգիտացուցեալ լուրսն, և զրպարտեցէք զՏր, և բարկացաւ Տր և ասաց՝ թէ մի մտջիք 'ի հանգիստն։
Դ. Թէ զի բարկացուցէք զՏր. և խաբեցայք ապա ելանել ժառանգել զերկիրն, պարտեցայք յամովրհացւոցն, զի ոչ էր Տր ընդ ձեզ։
Ե. Թէ յետ երեսուն և ութ ամի լրտեսացն իբրև, ասաց Տր դառնալ մտանել յերկիր անդր. այլ մի գրգռել յանցանելն ընդ Եդոմ կամ ընդ Մովաբայ։
Զ. Թէ մատնեաց Տր 'ի ձեռս նոցա զՍեհոն և զՈգ, և ժառանգեցոյց զերկիր նոցա Ռուբինի և Գադայ։
Է. Թէ հրամայեաց նոցան երկուց և կիսոյ ցեղին՝ առաջնորդեալ վառեալ առաջի ցեղիցս՝ յայնկոյս Յորդանանու, մինչև [illegible] երկիրն ընդ ձեռամբ։
Ը. Աղաչեաց կամելով մտանել նոցա զերկիրն, աղաչեաց առ Տր մտանել 'ի լեառն տեսն, և անդէն արար զնա Տր վասն ձեր։
Թ. Յօրէնսն ասէ չյաւելուլ ինչ կամ հատանել. այլ պահել 'ի գործս և 'ի շահ անձանց։
Ժ. Յիշեցուցանէ զահեղերևումն Այ յօրն եկեղեցւոյ. և պատուիրէ լսանել [illegible]։
ԺԱ. Մեծացուցանէ եւս զերախտիսն, թէ ինչ բարկացաւ Տր չմտանել յերկիրն, և դուք մտանէք ժառանգել. արդ զգոյշ լերուք՝ զի Այ հուր ծախիչ է։
ԺԲ. Համառօտէ զերախտիսն Այ առ նս յԵգիպտոսէ և յառաջ։
ԺԳ. Զատոյց զերիս քաղաքն յայնկոյս Յորդանանու՝ յապաւէնութի անձանց սպանելոց։
ԺԴ. Երկրորդէ յականջս նոցա զտասն պատգամսն. և զգուշացուցանէ սիրել զՏր Այ, զի Տր մի է, և երկնչել 'ի Տնէ Այ՝ զի նախանձոտ է։
ԺԵ. Մի փորձեսցես զՏր Այ քո, և զհաճոյսն առաջի նր արասցես, զի քեզ բարի է։
ԺԶ. Չառնել խնամութի ընդ հեթանոսին, այլ քակել զբագինս նոցա։
ԺԷ. Օրհնութիւնս խոստանայ 'ի պահելն զպատուիրանսն։
ԺԸ. [illegible], զի մի [illegible] երկիրն, [illegible]։
ԺԹ. Յիշեցուցանէ [illegible]։
Ի. [illegible]

ծախել օտարին զհիւանդս թռ : Այս չէ զառաջին կատարեալ պահոցն, եւ թէ չէ որոյն զոր մեղաւ՝ բարձրագոյն չէ ոչ ստանալ, առանց պահի հարեալ է, եւ դաղամ :

ԻԱ · Յեւեցոյցանէ զերկին աշխարհութեն երկրորդն տասանեկի, եւ թէ լռա ինչ ոք եւ ոչ ստացեալ ունէր :

ԻԲ · Երկնչել պատուիրէ նոցա 'ի ջնջ, որով ժառանգել մարթասցեն զերկինն :

ԻԳ · Զգուշանալ պատուիրէ 'ի դիւց եւ խօսել յօրէնս եւ խոկալ 'ի նմին, այլ եւ 'ի վերայ ուսմանց եւս գրել զնոցին :

ԻԴ · Օրհնութիւն եւ անէծս դնէ՝ 'ի լսելն կամ 'ի չլսելն · եւ հրամայէ կարդալ զայն 'ի Գեբաղ եւ 'ի Գարիզին :

ԻԵ · Փչրել հրամայէ զբագինս եւ զդրօշեալս ազգացն :

ԻԶ · 'Ի միում տեղւոջ մատուցանել առ ողջակիզելն, 'ի մի ած-պաշտութիւն զնա ժողովելով :

ԻԷ · Արիւն մի՛ ուտել ասէ, զի ուտէին հեթանոսք զարիւն, եւ մի՛ զոհել զմարդ :

ԻԸ · Մի՛ լսել երազահանաց որք խոտորեցուցանեն զնեղ յայս, եւ ո՛չ եղբօր կամ հետեւողի · այլ քարկոծեսցեն զնա եւ գայթակղեցուցիչն :

ԻԹ · 'Ի վերայ մեռելոց մի՛ ցտել կամ ճաղատ հարկանել :

Լ · Թէ ո՛րք են սուրբք եւ կամ պիղծք յանասնոց՝ 'ի չորքոտանեաց · կամ յօդայնոց :

ԼԱ · Զմեռելոտին՝ պանդխտին այլազգւոյն տալ ասէ, կամ վաճառել : Այլ 'ի նորս կանոն զայս ո՛չ հրամայէն, զի պիղծ են գինին սոցա :

ԼԲ · Մի՛ եփել զգառն 'ի կաթն մօր իւրոյ :

ԼԳ · Հատուցանել զամենայն պտղոյն տասանորդս յետ երից ամաց, մինչ որբեւոյ խորհրդոյ երեւոյն :

ԼԴ · 'Ի յեօթներորդ ամին՝ թողութիւն առնել եղբօրն պարտուց, եւ մի՛ կծկել զձեռն առ 'ի չտալոյ փոխ եղբօրն 'ի մերձենալ ամին թողլոյ :

ԼԵ · Յեօթներորդ ամի արձակել զեբրայեցի ծառայն թողութե, որ թէ չկամի՝ ծակել զականջն հերեամբ :

ԼԶ · Նորոգել առ յեմ զնախընծայս հօտից · խոյ զարգաւորն յամ տարւոջ զենուլ, եւ ուտել որբոց եւ այրեաց :

ԼԷ · Վասն պատուոյ երից մեծամեծ տօնիցն :

ԼԸ · Օրինադրէ դատաւորաց առանց կաշառոյ դատել :

ԼԹ · Չտնկել անտառս մերձ առ սեղանն :

Խ · Չնուիրել ինչ զարատաւոր անասուն :

ԽԱ · Երկուք եւ երեք վկայիւք մեռցի մահապարտն, եւ բարձցէք զչարն 'ի միջոյ :

ԽԲ · Զմեծ ինչ դատաստան՝ քահանայք դատեսցեն · եւ ո՛չ հաւանեալն սպանցի :

ԽԳ · Մի՛ զայլազգի՝ այլ զեղբայրն կացուսցես իշխան, որում ոչ էր առնել զձիս զայս ասէ :

ԽԴ · Զաս քահանայիցն 'ի զենլեաց ծառայութեանն :

ԽԵ · Չդիւթել կամ կախարդել · զի մարգարէ յարուսցէ ձեզ Տէր :

ԽԶ · Երիս եւ քաղաքս զապաստանեալս առնել յապաստան ակամայ սպանողաց :

ԽԷ · Չխնայել սպանողի սպանողին :

ԽԸ · Չյափշտակել զսահման ընկերին :

ԽԹ · Երկուք եւ երեք վկայիւք սպանցի մահապարտն :

Ծ · Որոց պարտ է երթալ 'ի պատերազմ, եւ որոց դառնալ :

ԾԱ · Օրինակ պաշարելոց քաղաքաց թշնամեաց :

ԾԲ · Զպտղաբեր ծառանոցին ո՛չ ապականել :

ԾԳ · Թէ գտցի սպանեալ 'ի դաշտի՝ եւ չգիտիցեն զսպանողն :

ԾԴ · Զխնամակալել ընդ գերեալ կանայս մինչ ածցէ 'ի տուն իւր օրէնք :

ԾԵ · Վասն պատուելոյ զանդրանիկն, 'ի խորհուրդ անդրանկութեան եկեղեցւոյ :

ԾԶ · Քարկոծել կամ խառնել առն զանառակ որդի, եւ թաղել զխաչեալն նախ քան զմուտս արեւուն :

ԾԷ · Զմոլորեալ եւ զընդ բեռամբ անկեալ գրաստ եղբօրն՝ յարուցանել :

ԾԸ · Վասն պատշաճ զգեստուց արանց եւ կանանց, 'ի խորհուրդ ողջ պահելոյ զամենայն բնութեն :

ԾԹ · Չառնուլ զմայրն եւ զձագս հաւուց :

Կ · Պարտաւոր դնել շուրջ զպատնէշ :

ԿԱ · Չվարել այլ եւ այլ զոյգս, 'ի խորհուրդ կնոջ՝ մանաւանդ յղւոյ :

ԿԲ · Չվարել եզամբ եւ իշով · որ է չհամարձակել սրբոցն ընդ պղծոց :

ԿԳ · Այլայլախառն չզգենուլ · ասուրի զվուշ զգեստ :

ԿԴ · Ծոպս առնել՝ նշան անմոռացութե :

ԿԵ · Որ բամբասէ զկին իւր 'ի չկուսոյն՝ նախ քան զառանձնացն զնա :

ԿԶ · Սպանանել զշնացեալսն :

ԿԷ · Վասն խօսեցելոյ եւ պղծելոյ կուսի 'ի դաշտի կամ 'ի քաղաքի, եւ զի ո՛չ խօսեցելոյ :

ԿԸ · Չմտանել առ մօրու :

ԿԹ · Վասն կրճատելոյ, եւ վասն պոռնկորդեաց :

Հ · Մերժէ զամոնացին եւ զմովաբացին :

ՀԱ · Վասն եկաց եգիպտացւոց եւ եդովմայեցւոց :

ՀԲ · Սուրբ պահել զբանակն 'ի բնական աղտեղութենէ, ցիցս զգօտեաւ կրելով :

ՀԳ · Չմատնել զծառայ՝ 'ի ձեռս տեառն փախստեւոյ :

ՀԴ · Չդառնել եւ ընտանել դիւաց :

ՀԵ · Գարշելի առնէ գին վճարու շնութե :

ՀԶ · Հրաժեշտ տալ 'ի վաշխից :

ՀԷ · Զերդեալ ուխտն կատարել :

ՀԸ · Յարտ եւ յայգի այլոց մտեալ՝ ուտել միայն, եւ ո՛չ ամանել :

ՀԹ · Ո՛չ կարէ՝ գրով արձակեալ կին եւ այլում եղեալ, 'ի մեռանել վերջնոյ առնն դառնալ յառաջինն :

Ձ · Նորոգ փեսայացեալն մի՛ երթիցէ 'ի պատերազմ :

ՁԱ · Չգրաւել զերկանս երկանաքարս :

ՁԲ · Մարդագողն մահու պարտի :

ՁԳ · Բորոտն արտաքոյ բանակին լիցի :

ՁԴ · Դարձուցանել զգրաւն նախ քան զմուտս արեւուն :

ՁԵ · Զվարձս վարձկանին 'ի նմին աւուր վճարել, նախ քան զմուտս արեւուն :

ՁԶ · Մի՛ մեռցի հայր ընդ մեղս որդւոյ :

ՁԷ · Չզրկել զորբս · եւ չգրաւել զայրին :

ՁԸ · Չառնել հասկաքաղ, ո՛չ ձիթաքաղ, եւ ո՛չ պտղաքաղ :

ՁԹ · Քառասուն անգամ հարկանել զարժանին գանի, եւ այլ ո՛չ :

Ղ · Չկապել զդունչ եզին կալոյն :

ՂԱ · Կենդանի եղբայրն՝ առցէ զկին անզաւակ եղբօր մեռելոյ, ապա թէ ո՛չ՝ տուն բոկացելոյ կոչեսցի :

ՂԲ · Կին որ թէ 'ի թափել զայր իւր զընկերաւորեաց մարմնոյն կալցի՝ կտրեսցի ձեռնն :

ՂԳ · Կշիռք եւ չափք արդա՛ր լինիցին :

ՂԴ · Զանուն ամաղեկայ ջնջել ասէ, որ խափանեցին 'ի յելսն Մովսէսի, յահ եւ յերկիւղ խափանգործաց :

ՂԵ · Առաջին պտղոյն բերել առ 'ի տեղին ընտրելոյ տն, եւ գոհանալ զտր բերոց երկրին :

ՂԶ · Յերրորդում ամին կրկին տասանորդս տալ, զնա ղեւտացւոյ եւ եկին այրեաց :

ՂԷ · 'Ի վերայ բրեալ քարեայ սեղանոյ գրել առ զբանս օրինացն, զի ընթերցեալ սոցին հեթանոսք յանցանելն ընդ հուանն յորդանանու :

ՂԸ · Կարգէ անէծս եւ օրհնութիւնս ընթեռնուլ ղեւտացւոց լսելեաց՝ 'ի լսել ամ ազգին · կամ զօրհնութեն յանիծից կամ քաքանել օրհնութեն · եւ կարի ահագնագոյն առնէ զանէծս : Իբր ասէ կայ այն, թէ զնշանս տն փեղոյս կախել զփայտ :

ՂԹ · Համառօտէ զամ բարիսն տր, որ յեգիպտոս եւ յանապատի · եւ զգուշացուցանէ եւ զնոյն ծնեալն 'ի դէն պաշտելոյ՝ խառնելոյն նորոց :

Ճ · Ահեղ ցուցանէ զպատիժ տյ 'ի յանցուցելեալն եւ հրամայէ · եւ յայս օրհնութե տայ 'ի պահպանողն · խրատէ յօրինաց, որ ո՛չ են հեռի, այլ 'ի մերձ եւ յանձին :

ՃԱ · Յայտ առնէ մովսէս՝ զի չէր իւր՝ յետ այսմ յանձին ժողովրդն, զոր եւ յորդորէ քաջալերելով :

ՃԲ · Գրեալ զօրէնս տայ յաւանդ ցքահանայսն ընթեռնուլ յականջս ժողովրդեանն :

ՃԳ · Եղ տր ամպով տալ հրաման յեսուայ · եւ գուշակեաց մովսէսի զոր ինչ առնելոց էր ժողովուրդն · եւ հրամայեաց գրել զօրհնութիւն 'ի վկայութի անօրէնելոցն 'ի գտանել զնոյ չարեաց իւրեանց :

ՃԴ · Քաջալերեալ մովսէսի զյեսու՝ գրեաց զօրհնութիւն 'ի մահեան, եւ եդ 'ի պահեստ յիշատակի :

ՃԵ · Հրաման առեալ մովսէսի ելանել 'ի լեառն՝ տեսանել զերկիրն եւ վախճանել · եւ նախ քան զելանելն յառաջնոյ օրհնեաց զԺԲ ցեղսն ժողովրդեանն · եւ ըստ ցեղից ցեղից՝ բաժ 'ի շնորհս :

ՃԶ · Եւ մովսէս 'ի լեառն նաբաւ · եւ ետես զերկիրն զոր առնելոց էր իէլ · եւ վախճանեցաւ :

ՃԷ · Զի եկաց յեսու փոխանակ մովսէսի առաջնորդ ժողովրդեանն :

ԵՐԿՐՈՐԴՈՒՄՆ ՕՐԻՆԱՑ

ԳԼ. Ա.

Ա. ԱՅՍ ԵՆ ՊԱՏԳԱՄՔ՝ ԶՈՐ 1
խօսեցաւ մովսէս ը̅ ամ̅ իլի̅ յայնկոյս յոր-
դանանու յանապատին յարեւմուտս՝ մերձ
՚ի ծովն կարմիր, ՚ի մէջ փառանտոփողայ,
եւ ղոբանայ, եւ հանդրուանացն եւ ոսկեկայ, * մետասան 2
օրեայ ճանապարհ ՚ի քորեբայ ցլերանն սէիր մինչեւ
ցկադէսբառնեայ: * Եւ եղեւ ՚ի քառասներորդում ամի, 3
յամսեանն մետասաներորդում, որ օր մի էր ամսոյն:
խօսեցաւ մովսէս ընդ ամ̅ որդիսն իլի̅. ըստ ամ̅ի ոչ̅
պատուիրեաց նմա տր̅ առ նս̅. * յետ հարկանելոյ զսե- 4
հոն արքայ ամովրհացւոց զբնակեալն յեսեբոն, եւ զովգ՝
արքայն բասանու զբնակեալն յաստարովթ եւ յեդրային.
* յայնկոյս յորդանանու յերկրին մովաբու. սկսաւ 5
մովսէս մեկնել զօրէնս զայսոսիկ՝ եւ ասէ:
* Տր̅ Ա̅Ծ մեր խօսեցաւ ընդ մեզ ՚ի քորեբ՝ եւ ասէ. շատ 6
լիցի ձեզ բնակելդ ՚ի լերինս յայսմ. * դարձարուք եւ 7
չուեցէք դուք աստի, եւ մտանիցէք ՚ի լեառնն ամով-
րհացւոց, եւ առ ամենեսին որ շուրջ բնակեալ իցեն զա-
րաբացւովք ՚ի լերինս եւ ՚ի դաշտս, ընդ հարաւ եւ ընդ
ծովեզրն քանանացւոց, եւ յանտերն լիբանանու՝ մինչեւ
ցգետն մեծ ցգետն եփրատ: * Տեսէք զի ահա մատնե- 8
ցի առաջի ձեր զերկիրն, մտէք ժառանգեցէք զերկիրն՝
զոր երդուայ ես հարցն ձերոց, աբրահամու եւ սահա-
կայ եւ յակոբայ. տալ նց̅ եւ զաւակի նց̅ յետ նց̅ զերկիրն՝
որ բղխէ զկաթն եւ զմեղր:
Բ. * Եւ խօսեցայ ընդ ձեզ ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ ա- 9
սեմ: * Ո՛չ կարեմ միայն հանդարտել ձեզ. տր̅ ա̅ծ մեր 10
բազմացոյց զձեզ. եւ ահաւասիկ էք դուք այսօր իբրեւ
զաստեղս երկնից բազմութ̅: * տր̅ ա̅ծ հարցն մերոց յա- 11
ւելցէ ՚ի ձեզ եւս քան որչափ էքդ հազարապատիկ, եւ
օրհնեսցէ զձեզ՝ ոչ̅ եւ խօսեցաւ ընդ ձեզ: * Եւ զիա՞րդ 12
կարիցեմ միայն կրել զաշխատութի̅ ձեր, եւ զաղխս ձեր,
եւ զհակառակութիս ձեր: * արդ՝ տուք ՚ի ձէնջ ձեզ արս 13
իմաստունս, եւ խորհրդականս, եւ հանճարեղս ՚ի վր̅ ցե-
ղից ձերոց. եւ կացուցից ՚ի վր̅ ձեր իշխանս ձեզ: * Եւ 14
պատասխանի տուեալ ասացէք ցիս. բարւո՛ք է բանդ
զոր խօսեցար առնել: * Եւ առի ՚ի ձէնջ զցեղապետսն, 15
արս իմաստունս եւ հանճարեղս, եւ խորհրդականս. եւ
կացուցի զնս̅ ՚ի վր̅ ձեր, առաջնորդս, հազարապետս,
եւ հարիւրապետս, եւ յիսնապետս, եւ տասնապետս, եւ
ատենադպիրս դատաւորացն ձերոց: * Եւ պատուի- 16
րեցի դատաւորացն ձերոց ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ
ասեմ: Լուարո՛ւք ատենի ՚ի մէջ եղբարց ձերոց. եւ դա-
տեցարո՛ւք արդարութ̅ ՚ի մէջ առն եւ եղբօր իւրոյ. եւ
՚ի մէջ եկին իւրոյ. * եւ մի առնուցուս ակն ՚ի դատաս- 17
տանի, ըստ փոքուն եւ ըստ մեծին դատեսջիս. եւ մի խոր-
չիցես յերեսաց մարդոյ. զի դատաստանն այ̅ է. եւ բան
ինչ որ ծանրագոյն քան զձեզ իցէ, հասուսջի՛ք առ իս՝
18 եւ լուայց: * Եւ պատուիրեցի ձեզ ՚ի ժամանակին յայն-
միկ զամ̅ բանս՝ զոր առնիցէք:
19 * Եւ չուեալ ՚ի քորեբայ շրջեցաք ընդ ամ̅ անապատն Գ.
ընդ մեծ եւ ընդ ահագին, զոր դուք իսկ տեսէք, զճանա-
պարհ լերինն ամովրհացւոց. ոչ̅ պատուիրեաց տր̅ ա̅ծ
20 մեր մեզ, եւ եկաք մինչեւ ցկադէսբառնեայ: * Եւ ասացի
ցձեզ. եկայք մինչեւ ցլեառն ամովրհացւոց՝ զոր տր̅ ա̅ծ
21 մեր տացէ ձեզ. * տեսէք՝ զի տր̅ ա̅ծ մեր մատնեաց ա-
ռաջի երեսաց ձերոց զերկիրն. ելէք եւ ժառանգեցէք՝
ոչ̅ ասաց տր̅ ա̅ծ հարցն մերոց ձեզ. մի՛ երկնչիցիք՝ եւ
22 մի՛ զանգիտիցէք: * Եւ մատեա՛յք առ իս ամենեքեան՝ եւ
ասացէք. առաքեսցուք յառաջագոյն քան զմեզ արս, եւ
դիտեսցեն մեզ զերկիրն. եւ պատմեսցեն մեզ զհանգա-
մանս ճանապարհին ընդ որ ելանիցեմք անդր, եւ զք-
23 ղաքացն յորս մտանիցեմք: * Եւ հաճո՛յ թուեցաւ
առաջի իմ բանն. եւ առի ՚ի ձէնջ երկոտասան այր, այր
24 մի ա̅ ցեղի: * եւ գնացին ելին ՚ի լեառնն, եւ հասին մին-
25 չեւ ՚ի ձորն ողկուզի, եւ լրտեսեցին զնա. * եւ առին ՚ի
ձեռս իւրեանց ՚ի պտղոյ երկրին, եւ իջին առ մեզ՝ եւ
բերին մեզ զրոյց. ասեն, բարի է երկիրն՝ զոր տր̅ ա̅ծ
26 տալոց է մեզ: * Եւ ո՛չ կամեցայք ելանել, եւ հեստե-
27 ցէք բանին տն̅ ա̅յ մերոյ. * եւ տրտնջեցէք ՚ի վրանս ձեր
եւ ասացէք, առ ատելութե̅ տն̅ եհան զմեզ յերկրէն
եգիպտացւոց, մատնել զմեզ ՚ի ձեռս ամովրհացւոց,
28 սատակել զմեզ. * արդ՝ յո՞ ելանիցեմք: Եւ եղբարք
ձեր զանգիտեցուցին զսիրտ ձեր՝ եւ ասեն. ազգ մեծ
եւ բազում, եւ զօրագո՛յն է քան զմեզ, եւ քաղաքք մեծա-
մեծք եւ պարսպաւորք մինչեւ յերկինս. այլ եւ որդիս սկա-
29 յից տեսաք մեք անդ: * Եւ ասացի ցձեզ՝ մի՛ զանգի-
30 տիցէք եւ մի՛ զարհուրիք ՚ի նոցանէ. * տր̅ ա̅ծ մեր որ
երթայ առաջի երեսաց ձերոց, նա՛ տայ պատերազմ
ընդ նոսա փոխանակ ձեր. ըստ ամ̅ի զոր արար ձեզ
31 յերկրին եգիպտացւոց առաջի աչաց ձերոց. * եւ յա-
նապատս յայսմիկ զոր տեսէք: զի սնո՛յց զքեզ տր̅ ա̅ծ
քո, ոչ̅ սնուցանիցէ ոք զորդի իւր, ըստ ամ̅ ճանա-
32 պարհին զոր գնացէք՝ մինչեւ եկիք ՚ի տեղիս յայս: * Եւ
33 ՚ի բանիս յայսմիկ ո՛չ հաւատացէք տն̅ ա̅յ մերոյ, * որ
երթայ առաջի ձեր ՚ի ճանապարհին, ընտրել ձեզ զտե-
ղին. առաջնորդել ձեզ հրով ՚ի գիշերի, ցուցանել ձեզ
34 ճանապարհ ընդ որ գնայցէք. եւ ամպով ՚ի տուէ: * Եւ
լուաւ տր̅ զձայն բանիցն ձերոց. եւ բարկացեալ եր-
35 դուաւ՝ եւ ասէ: * Թէ տեսանիցէ ոք յարանցդ յայս-
ցանէ զերկիրն բարւոք՝ զոր երդուայ տալ հարցն նոցա,
36 * բաց քաղեբ որդի յեփոնեայ, նա տեսցէ զնա. եւ նմա
տաց զերկիրն յոր եհաս եւ որդւոցն նր̅, վս̅ յարելոյ նր̅
37 ՚ի տր̅: * Եւ ինձ բարկացաւ տր̅ վս̅ ձեր՝ եւ ասէ. եւ
38 դու մի մտցես անդր. * այլ յեսու որդի նաւեայ սպա-
սաւոր քո, նա մտցէ անդր. զնա զօրացո, զի նա ժա-
39 ռանգեցուսցէ զնա իլի̅: * Եւ ծնունդք եւ որդիք ձեր
զորոց ասացէք թէ յափշտակութե̅ լինիցին, եւ ամ̅ մա-
նուկ մատաղ որ ոչ գիտիցէ այսօր զբարի կամ զչար,
նոքա՛ մտցեն անդր. եւ նոցա՛ տաց զնա, եւ նոքա ժա-
40 ռանգեսցեն զնա: * Եւ դուք դարձարո՛ւք եւ չուեցէք
յանապատն ընդ ճանապարհ կարմիր ծովուն:
41 * Եւ պատասխանի ետուք ինձ եւ ասացէք. մեղա՛ք ա- Դ.
ռաջի տն̅ ա̅յ մերոյ. ելցո՛ւք մեք՝ տացուք պատերազմ,
ոչ̅

Բաղդատեալ [illegible] ձեռագրաց ամենին վերնագիր գրոցս, բաց յոմանց որք դնեն, Երկրորդ օրինացն:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. ՚ի մէջ փառանտոփողայ եւ ղոբանայ: Ոմանք. Փառանտոփողայ: Եւ Ոմանք. Փառափողայ: (1) Ոսկան. Եւ ղոբանայ՝ եւ [illegible], եւ հանդրուանացն ոսկեկայ: (2) Ոմանք. Ցլերանն սէիր մինչեւ: (6) Ոմանք. ՚ի լերինս յայսմիկ, եւս, յայսոսիկ: (10) Ոմանք. Եւ աճեցայք էք դուք: (14) Ոմանք. Եւ պատասխանի ետուք ինձ եւ ասացէք, բարիոք է: (16) Ոմանք. Լուարուք ատենի ՚ի մէջ: (17) Ոմանք. Եւ ը̅ մեծին դատեսջիս: (20) Ոմանք. Տր ած մեր տայ մեզ: (23) Ոմանք. Առաջի իմ բանքն: (25) Ոմանք. Զոր Տր ած մեր տայ: (26) Ոմանք. Տն այ ձերում: (28) Ոմանք. Եւ արդ յո՞ ելանիցեմք. մինչեւ յերկինս: (29) Ոմանք. Մի զանգիտեսջիք եւ մի զարհուրիցիք: (30) Ոմանք. Առաջի աչաց մերոց: (31) Բնբ. Ճանապարհին զոր գնացէք: (32) ՚Ի լուսանցս. Տն այ ձերոյ, համաձայն բազմաց: յորս եւ ոմանք՝ ձերում: (33) Ոմանք. Եւ ցուցանել ձեզ հրով զճանապարհն ընդ: (34) Ոսկան. Եւ լուաւ ած զձայն: (34) Օրինակն. Եւ բարկացեալ երդուաւ: (37) Ոսկան. Եւ ինձ բարկացաւ ած: (39) Այլք. Թէ ՚ի յափշտակութեան լինիցին:

ո՟պ պատուիրեաց մեզ Տ՟ր ա՟ծ մեր. և առեալ իւրաքանչիւր
զգործի պատերազմի իւրոյ՝ գումարեցայք
ելէք 'ի լեառնն: * Եւ ասէ ցիս Տ՟ր. ասա՛ ցն՟ս, մի՛ ելանէք 42
և մի՛ մարտնչիք՝ զի չե՛մ ընդ ձեզ, գուցէ խորտակիցիք
առաջի թշնամեաց ձերոց: * Եւ խօսեցայ ընդ 43
ձեզ՝ և ոչ լուարուք ինձ, և անցէք զբանիւ Տ՟ն. և անսաստեցէք
ելէք 'ի լեառնն: * Եւ ելեալ ամովրհացին՝ 44
որ բնակեալն էր 'ի լերինն յայնմիկ ընդդէմ ձեր՝ հալածեաց
զձեզ, ո՟պ պատիցի մեղու, և խոցոտեցին ըզձեզ
'ի սէիրայ մինչև ցհերմա: * և նստեալ լայիք առաջի 45
Տ՟ն. և ոչ լուաւ Տ՟ր ձայնի ձերում, և ոչ անսաց
ձեզ: * Եւ նստայք 'ի կադէս աւուրս բազումս. որչափ 46
աւուրս երբեմն նստայք անդր:

ԳԼ. Բ.

Եւ դարձաք չուեցաք յանապատն ընդ ճանապարհ 1
կարմիր ծովուն. զոր օրինակ խօսեցաւ Տ՟ր ընդ իս.
և պատեցաք զսէիր լեառն աւուրս բազումս:
Ե * Եւ ասէ ցիս Տ՟ր. * շա՛տ լիցի ձեզ պատել զլերամբդ. 2
արդ՝ դարձարո՛ւք ընդ կողմն հիւսիւսոյ: * և ժողովրդեանդ 3
պատուէր տուր՝ և ասասցես. Դուք աւադիկ 4
անցանէք առ սահմանօք եղբարց ձերոց՝ որդւոց եսաւայ,
որ բնակեալ են 'ի սէիր. և երկնչիցին 'ի ձէնջ:
* Եւ զգուշանայցէք յոյժ. մի՛ գրգռիցէք ընդ ն՟ս 'ի պատերազմ, 5
զի ոչ տաց ձեզ յերկրէ նոցա՝ և ոչ քայլ մի
ոտին. քանզի վիճակաւ ետու եսաւայ զլեառնն սէիր:
* Կերակուրս գնեսջի՛ք 'ի նոցանէ և կերիջիք. և ջուր 6
չափով արծաթոյ առջի՛ք 'ի նոցանէ՝ և արբջի՛ք: * Զի 7
Տ՟ր ա՟ծ մեր օրհնեաց զքեզ յա՟մ գործս ձեռաց քոց:
Ծանի՛ր զիա՛րդ անցեր ընդ անապատն մեծ և ահագին.
ահա քառասուն ա՟մ Տ՟ր ա՟ծ քո ընդ քեզ է. և ո՛չ իւիք
կարօտեցար: * Եւ անցա՛ք առ եղբարբք մերովք որդւովքն 8
եսաւայ բնակելովքն 'ի սէիր ; առ ճանապարհաւն
արաբայւոց յեդոմայ, և'ի գասիոնգաբերայ: Եւ
դարձեալ անցաք ընդ ճանապա՛րհ անապատին մովաբու.
* և ասէ ցիս Տ՟ր. մի՛ թշնամանիցէք ընդ մովաբացիսն, 9
և մի՛ գրգռիցէք ընդ նոսա 'ի պատերազմ. զի ոչ
տաց ձեզ յերկրէն ն՟ց 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն ղովտայ
ետու զսէիր 'ի ժառանգութի՟: * Եւ ոմմինքն նախ 10
բնակեալ էին 'ի նմա՝ ազգ մեծ և բազում և հզօր, ո՟պ
ենակիմք * ընդ ռափայինսն համարեցին, նոյնպէս և 11
նոքա իբրև զենակիմս. և մովաբացիք անուանեն զնոսա
ոմմինս: * Եւ 'ի սէիր նախ բնակեալ էր քոռեցին. 12
և որդիքն եսաւայ կորուսին զն՟ս, և սատակեցին զնոսա
յերեսաց իւրեանց, և բնակեցան փոխանակ ն՟ց. զորօրինակ
արար ի՟էլ զերկիր ժառանգութե՟ իւրոյ՝ զոր ետ
ն՟ց Տ՟ր: * Եւ արդ՝ արի՛ք չուեցէ՛ք և անցէ՛ք ընդ ձորն 13
զարեդ: * Եւ աւուրք որչափ անկա՛ն մեզ 'ի գնալն 14
մեզ 'ի կադէսբառնեայ, մինչև անցաք ընդ ձորն զարեդ,
երեսուն և ութ ա՟մ. մինչև անկա՛ւ ա՟մ ազգ արանց պատերազմողաց
'ի բանակէ անտի, որպէս երդուաւ ն՟ց
ա՟ծ. * և ձեռն Տ՟յ էր 'ի վերայ ն՟ց սատակել զնոսա 'ի 15
բանակէն մինչև անկան: * Եւ եղև իբրև անկան ա՟մ 16
արք պատերազմօղք մեռեալք 'ի միջոյ ժողովրդեանն,
* խօսեցաւ Տ՟ր ընդ իս՝ և ասէ: * Դու անցանես այսօր 17
առ սահմանօք մովաբու 'ի սէիր. * և մօտ հասանիցէք 18
յորդիսն ամոնայ, մի՛ թշնամանիցէք ընդ նոսա, և մի՛ 19
գրգռիցէք ընդ նոսա պատերազմ. զի ոչ տաց ձեզ զերկիր
որդւոցն ամոնայ 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն ղովտայ
20 ետու զն՟ս վիճակաւ: * Երկիր որ ռափայնոյ համարեսցի.
քանզի նախ՝ ռափայինք բնակէին 'ի նմա. և
12 ամոնացիք անուանեն զն՟ս զոմզոմինս, * ազգ մեծ և բազում
և զօրաւոր իբրև զենակիմս. և կորոյս զն՟ս Տ՟ր
յերեսաց ն՟ց. և ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ
22 ն՟ց: * Ո՟պ արար որդւոցն եսաւայ բնակելոց 'ի սէիր,
զորօրինակ սատակեաց Տ՟ր զքոռեցին յերեսաց ն՟ց, և
ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ նոցա մինչև ցայսօր:
23 * Եւ խևացիքն որ բնակեալ էին յասիրովթ մինչև
ցգազայ. և գամիրքն որ ելեալ էին 'ի գամրայ՝ սատակեցին
զն՟ս, և բնակեցան փոխանակ նոցա:
24 * Արդ՝ արի՛ք չուեցէ՛ք և անցէ՛ք ընդ ձորն առնոնայ, Զ
ահա մատնեցի 'ի ձեռս քո զսեհոն արքայ եսեբոնայ զամովրհացի.
և զերկիր ն՟ր սկսի՛ր ժառանգել. և գրգռել
25 ընդ նմա պատերազմ: * Յօրէ յայսմանէ սկսի՛ր տալ
զահ և զերկիւղ քո առաջի ա՟մ ազգաց որ են 'ի ներքոյ
երկնից. զի որք լուիցեն զանուանէ քումմէ՝ խռովեսցին,
26 և երկիւղ կալցի զն՟ս յերեսաց քոց: * Եւ առաքեցի
հրեշտակս յանապատէն կեդմովթայ առ սեհոն արքայ
27 եսեբոնայ բանիւք խաղաղութե՟, և ասեմ. * անցից ը՟
երկիր քո, զճանապարհա՛յն գնացից. ոչ խոտորեցայց
28 յաջ և ոչ յահեակ: * Կերակուր՝ արծաթո՛յ վաճառեսցես
ինձ և կերայց. և ջուր՝ արծաթո՛յ վաճառեսցես
29 ինձ և արբից. բայց զի ոտիւք և եթ անցից. * որպէս
արարին ինձ որդիքն եսաւայ բնակեալքն 'ի սէիր,
մովաբացիքն բնակեալք յարոէր. մինչև անցից ը՟ յորդանան
30 յերկիրն զոր Տ՟ր ա՟ծ տացէ մեզ: * Եւ ոչ կամեցաւ
սեհոն արքայ եսեբոնայ անցանել մեզ առ նովաւ.
զի խստացո՛յց Տ՟ր ա՟ծ մեր զոգի ն՟ր, և կարծրացոյց
զսիրտ նորա՝ զի մատնեսցի 'ի ձեռս քո յաւուրսն
31 յայնմիկ: * Եւ ասէ ցիս Տ՟ր. ահա՛ սկսեա՛լ եմ մատնել
առաջի երեսաց քոց զսեհոն արքայ եսեբոնի զամովրհացի՝
և զերկիրն ն՟ր. սկսի՛ր վիճակաւ ժառանգել
32 զերկիրն ն՟ր: * Եւ ել սեհոն արքայ եսեբոնի ընդդէմ
մեր, ինքն և ժողովուրդ իւր պատերազմաւ 'ի սիասար.
33 * և մատնեաց զն՟ս Տ՟ր ա՟ծ մեր 'ի ձեռս մեր. և հարա՛ք
34 զնա և զորդիս ն՟ր, և զա՟մ ժողովուրդ ն՟ր. * և յաղթեցաք
ա՟մ քաղաքացն ն՟ր 'ի ժամանակին յայնմիկ. և սատակեցաք
զա՟մ քաղաքս ն՟ր մի ըստ միոջէ, և զկանայս
ն՟ց, և զմանկունս իւրեանց. և ոչ թողաք 'ի նոցանէ ապրեալ:
35 * Բայց զի զխաշինսն ածաք յաւարի, և ըզկապուտ
36 քաղաքացն զոր առաք յարոերայ. * որ է առ
եզերբ ձորոյն առնոնայ: և զքաղաքն որ է 'ի ձորն,
մինչև ցահմանս գաղաադու. և ոչ էր քաղաք որ ապրեցաւ
'ի մէնջ. այլ զա՟մ մատնեաց Տ՟ր ա՟ծ մեր 'ի ձեռս
37 մեր: * Բայց յերկիր որդւոցն ամոնայ յոր ոչ մերձեցաք՝
զա՟մ արուարձանս ձորոյն յաբոկայ, և զա՟մ քաղաքսն
լեռնականս՝ ո՟պ պատուիրեաց մեզ Տ՟ր ա՟ծ մեր:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ դարձա՛ք ելաք ընդ ճանապարհն բասանու. և
ել ովգ արքայ բասանու ընդդէմ մեր. ինքն և
2 ա՟մ ժողովուրդ ն՟ր պատերազմաւ 'ի սեդրայիմ: * Եւ
ասէ ցիս Տ՟ր. մի՛ երկնչիցիս 'ի նմանէ. զի 'ի ձեռս քո
մատնեցի զնա, և զա՟մ ժողովուրդ ն՟ր, և զա՟մ երկիր
ն՟ր.

---

(42) Ոմանք. Մի՛ ելանիցէք.. գուցէ սատակիցիք առա":
(44) Ոմանք. Եւ հալածեաց զձեզ, ո՟պ պատիցէ:
Գլ. Բ. (1) Ոսկան. Եւ դարձեալ չուեցաք յա": (5) Ոմանք. Մի՛ գրգռիցէք ընդ ն՟ս պ՟տրզմ: (7) Յօրինակին. Օրհնեաց զյա՟մ գործս: (7) Ոմանք. Մեծ և ը՟ ահագին... և ոչ իւիք կարօտացար: (8) Ոմանք. Առ եղբարբք ձերովք.. արաբացւոց յէլոնայ, և'ի գասիո": (9) Ոմանք. Մի՛ թշնամիցիք. կամ, մի՛ թշնամանիցիք.. ը՟ ն՟ս պ՟տրզմ.. յերկրէն նոցա վիճակ: (12) Ոմանք. Զոր ետ ն՟ց ա՟ծ: (13) Ոմանք. Եւ անցէք 'ի ձորն զարեդ: (14) Ոմանք. 'Ի գնալն մեր 'ի կադէսբ": (15) Այլք. Եւ ձեռն Տ՟ն էր 'ի վերայ: (19) Ոմանք. Մի՛ թշնամիցիք.. և մի՛ գրգռիցիք ը՟ ն՟ս 'ի պ՟տրզմ: (20) Ոմանք. Որ ռափայնոյ. կամ, ռափայեան համարեսցին.. Անուանեն զն՟ս զոմզմինս: (22) Ոմանք. Այնպէս արար որդւոցն եսաւայ: (23) Ոմանք. Որ ելանէին 'ի գամրայ: (24) Ոսկան. Զգրգռել ընդ նմա: (29) Ոմանք. Զոր Տ՟ր ա՟ծ տալոց է մեզ: (30) Ոմանք. 'Ի ձեռս քո յաւուրս յայսմիկ: (33) Այլք. Եւ մատնեաց զնա Տ՟ր: (36) Ոմանք. 'Ի ձորն, և մինչև ցահ"... զոր ապրէ": (37) Ոմանք. Բայց երկիրն որդւոցն ամոն"... ձորոյն յաբովկայ. կամ, յաւարովկայ:

ն̃ր · եւ արասցես նմա որպէս արարեր սեհոնի արքայի
ամովրհացւոց՝ որ բնակեալ էր յեսեբոն ։ * Եւ մատ_ 3
նեաց զնա տ̃ր ա̃ծ մեր 'ի ձեռս մեր · եւ զովգ արքայ բա_
սանու, եւ զա̃մ ժողովուրդն նորա · եւ հարաք զնա մինչ
ոչ թողուլ նմա զաւակ ։ * Եւ յաղթեցաք ա̃մ քաղա_ 4
քացն ն̃ր 'ի ժամանակի յայնմիկ · եւ ոչ էր քաղաք՝ զոր
ոչ առաք 'ի նոցանէ · վաթսուն քաղաք զա̃մ շուրջ ըզ_
գաւառաւն արգովկայ թագաւորին ովգայ 'ի բասան ·
* ա̃մ քաղաքք ամուրք բարձրապարիսպք, դրամբք եւ 5
գոնափակօք · թող զքաղաքսն արձակաքաղաքս փերե_
զացւոց բազում յոյժ ։ * Եւ սատակեցաք զն̃ս՝ ո̃պ ա_ 6
րարաք զսեհոն արքայ եսեբոնի · եւ սատակեցաք զա̃մ
քաղաքս մի ըստ միոջէ, եւ զկանայս եւ զմանկունս · եւ
ոչ թողաք մնացորդ ։ * եւ զա̃մ զանասուն եւ զկապուտ 7
քաղաքացն ածաք մեզ յաւար ։ * Եւ առաք 'ի ժամանա_ 8
կի յայնմիկ զերկիրն 'ի ձեռաց երկուց թագաւորացն
ամովրհացւոց · որ էին յայնկոյս յորդանանու, յառնով_
նայ մինչեւ ցահերմոն ։ * եւ փիւնիկեցիք անուանեցին զա_ 9
հերմոնն սանիովր · եւ ամովրհացին անուանեաց զնա
սանիր ։ * Ամենայն քաղաքք միսովրայ, եւ ա̃մ գաղաադ, 10
եւ ա̃մ բասան, մինչեւ ցեղքա, եւ ցեդրային · քաղաքք թա_
գաւորութեան ովգայ 'ի բասան ։ * Զի ովգ միայն ար_ 11
քայ բասանու մնաց յռափայնոց անտի · եւ դահոյք ն̃ր
դահոյք երկաթիք · եւ ահա է այն յամրոցի որդւոցն
ամոնայ՝ ինն կանգուն երկայնութիւն ն̃ր եւ չորք կանգուն
լայնութիւն ն̃ր, սկայից կանգնով ։ * Եւ զերկիրն զայն 12
ժառանգեցաք 'ի ժամանակի յայնմիկ, յարոերայ որ է
առ եզերբ ձորոյն առնոնայ ։ Եւ զկէս ձորոյն գաղաա_
դու եւ զքաղաքս ն̃ր ետու ռուբինի եւ գադայ · * եւ զա_ 13
ւելորդն գաղաադու եւ զա̃մ բասան՝ զթագաւորութիւն
ովգայ՝ ետու կիսոյ ցեղին մանասէի · եւ զա̃մ գաւառն
արգովկայ, եւ զա̃մ բասանն, որ երկիր ռափայնոցն հա_
մարեցի ։ * Եւ յայիր՝ որդի մանասէի առ զա̃մ գաւառն 14
արգովկայ մինչեւ ցսահմանս գարգասեայ եւ ոմքաթեայ ·
եւ անուանեաց զնա յիւր անուն, զբասան՝ աւովթիեր,
մինչեւ ցայսօր ժամանակի ։ * Եւ մաքիրայ ետու զգա_ 15
ղաադ · * եւ ռուբինի եւ գադայ ետու 'ի գաղաադէ, մին_ 16
չեւ 'ի ձորն առնոնայ, ընդ մէջ ձորոյն սահման մինչեւ
ցյաբոկ, ձորն սահման որդւոցն ամոնայ · * եւ արաբիա, 17
եւ յորդանան սահման է նմա 'ի քեններեթայ մինչեւ ցծովն
արաբիայ ծովն աղի ։ յասեդովթայ յարեւելից փասգայ ։
Է * Եւ պատուիրեցի ձեզ 'ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ ա_ 18
սեմ · տ̃ր ա̃ծ մեր ետ ձեզ զերկիրս զայս 'ի վիճակ · վա_
ռեցարուք անցէք առաջի եղբարց ձերոց՝ որդւոցն ի̃էլի
ա̃մ զօրաւոր ։ * Բայց կանայք ձեր եւ մանկունք ձեր, 19
եւ անասուն ձեր, գիտեմ զի անասուն բազում է ձեր,
բնակեսցեն 'ի քաղաքս ձեր՝ զոր ետու ձեզ, * մինչեւ 20
զետեղեսցէ տ̃ր ա̃ծ մեր զեղբարս ձեր, ո̃պ եւ զձեզ ·
զի ժառանգեսցեն եւ նոքա զերկիրն՝ զոր տ̃ր ա̃ծ մեր
տացէ ն̃ց յայնկոյս յորդանանու · եւ դարձջիք այսրէն
յիւրաքանչիւր ժառանգութիւն՝ զոր ետու ձեզ ։ * Եւ 21
յեսուայ պատուիրեցի 'ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ ասեմ ·
աչք ձեր լեալ տեսին զա̃մ զոր արար տ̃ր ա̃ծ քո ընդ
երկոսս թագաւորսն ընդ այնոսիկ · նոյնպէս արասցէ
տ̃ր ընդ ա̃մ թագաւորութիւնս՝ յորս վ̃ր գնասցես դու ·
* մի զանգիտիցէք · զի տ̃ր ա̃ծ մեր ինքնին պատերազ_ 22
մեսցի փոխանակ ձեր ։

23 * Եւ աղաչեցի զտ̃ր ա̃ծ 'ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ ա_ Ը
24 սեմ · * Տ̃ր՝ տ̃ր, դու սկսար ցուցանել ծառայի քում
զսաստկութի̃ քո եւ զզօրութի̃ քո, զձեռն հզօր եւ զբա_
զուկ բարձր · քանզի ո՞վ է ա̃ծ յերկինս կամ յերկրի՝
որ առնիցէ որպէս դու արարեր ըստ զօրութե̃ քում ։
25 * Անդ՝ անցեալ տեսից զերկիրն բարի՝ որ է յայնկոյս
յորդանանու, զլեառնն բարի զերկրորդն լիբանան ։
26 * Եւ անտես արար զիս տ̃ր վ̃ս ձեր, եւ ոչ լուաւ ինձ ·
եւ ասէ ցիս տ̃ր · շատ լիցի քեզ՝ մի եւս յաւելուցուս
27 խօսել զբանդ զայդ ։ * Ել 'ի կատար կոփածոյին, եւ
հայեցեալ աչօք քովք ընդ ծովակողմն, եւ ընդ հիւսիւ_
սի, եւ ընդ հարաւ, եւ ընդ արեւելս, տես աչօք քովք ·
28 քանզի ոչ անցանիցես ընդ այդ յորդանան ։ * Եւ պա_
տուիրեա յեսուայ եւ զօրացուսցես զնա, եւ մխիթարես_
ցես զնա · զի նա անցցէ առաջի ժողովրդեանն իմոյ այ_
դորիկ · եւ նա ժառանգեցուսցէ դոցա զերկիրն զոր տե_
29 սեր ։ * Եւ նստաք 'ի հովիտն մերձ 'ի տունն փոգովրայ ։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ այժմ իսրայէլ՝ լուր իրաւանց եւ դատաստանաց, Թ
զոր ես ուսուցանեմ քեզ այսօր առնել · զի կեց_
ջիք, եւ մտանիցէք ժառանգել զերկիրն՝ զոր տ̃ր ա̃ծ մեր
2 տացէ ձեզ ։ * Մի յաւելուցուք ինչ 'ի բանն՝ զոր ես
պատուիրեմ ձեզ, եւ մի հատանիցէք 'ի նմանէ ։ պահես_
ջիք զհրամանս տ̃ն ա̃յ մերոյ զոր ես պատուիրեմ ձեզ ։
3 * Աչք ձեր տեսին՝ զոր ինչ արար տ̃ր ընդ բելփե_
գովր · զի ա̃մ մարդ որ չոգաւ զհետ բելփեգովրայ՝
4 սատակեաց զնա տ̃ր ա̃ծ մեր 'ի ձէնջ ։ * Բայց դուք՝
որ յարեցայք 'ի տ̃ր ա̃ծ ձեր, կենդանի էք դուք ամե_
5 նեքեան յաւուրս յայսմիկ ։ * Տեսէք զի ուսուցի ձեզ
զիրաւունս եւ զդատաստանս՝ ո̃պ պատուիրեաց ինձ տ̃ր
առնել զայն յերկրին յորում դուք մտանիցէք ժառան_
6 գել զնա ։ * Եւ պահեսջիք եւ արասջիք · զի այն է ի_
մաստութի̃ ձեր եւ հանճար առաջի ա̃մ ազգացն, որ լսի_
ցեն զա̃մ իրաւունս զայսոսիկ եւ ասիցեն · ահա ժողո_
7 վուրդ իմաստուն եւ հանճարեղ ազգս այս մեծ ։ * Քան_
զի ո՞վ իցէ ազգ մեծ՝ որոյ իցէ ա̃ծ մօտ 'ի ն̃ս · ո̃պ տ̃ր
8 ա̃ծ մեր յամենայնի՝ որովք կարդասցուք առ նա · * եւ
ո՞ր ազգ մեծ՝ որոյ իցեն իրաւունք եւ դատաստանք
արդարք, ըստ ա̃մի իրաւանցս այսոցիկ՝ զոր ես տամ
այսօր առաջի ձեր ։
9 * Հայեա՛ց 'ի քեզ եւ զգո՛յշ լեր անձին քում յոյժ · մի մո_ Ժ
ռանայցես զա̃մ բանս զայսոսիկ՝ զոր տեսին աչք քո ·
եւ մի մերժեսցին 'ի սրտէ քումմէ զա̃մ աւուրս կենաց
քոց · եւ խելամուտ արասցես որդւոց քոց, եւ որդւո՛ց
10 որդւոց քոց, * զօրն յորում կայցէք դուք 'ի քորեբ ա_
ռաջի տ̃ն ա̃յ ձերոյ յաւուրն եկեղեցւոյ · յորժամ ա_
սաց ցիս տ̃ր, թէ եկեղեցացուցես առ իս զժողովուրդ,
եւ լուիցեն զպատգամս իմ զոր ուսուցից երկնչել յի_
նէն զա̃մ աւուրս՝ որչափ կենդանի իցեն դոքա 'ի վ̃ր
11 երկրի, եւ ուսուսցեն զորդիս իւրեանց ։ * Եւ մատու_
ցեալ կայիք դուք առ ստորոտով լերինն · եւ լեառնն
բորբոքէր հրով մինչեւ յերկինս, եւ խաւար եւ մէգ եւ մա
12 ռախուղ էր ։ * Եւ խօսեցաւ տ̃ր ընդ ձեզ 'ի միջոյ հրոյն ·
զձայն պատգամացն լուարուք դուք, եւ նմանութի̃ ինչ ոչ
13 տեսէք · բայց միայն զբարբառն ։ * Եւ պատմեաց ձեզ
զուխտն

Գլ. Գ. (4) Յօրինակին մերում նշանակի անուանս՝ արգովկայ, զոր ոմանք գրեն՝ արգովբայ ։ (7) Ոմանք. Ածաք մեզ յաւարի ։ (9) Ոմանք. Զահերմոնն՝ անիովր ։ (10) Ոսկան. Մինչեւ ցսեղքայ ։ (12) Ոմանք. Եւ զերկիրն զայն ժառանգեցէք 'ի ։ (13) Օրինակ մի. Որ է երկիր ռափայ 'ի նոյն համարեցի ։ (14) Ոմանք. Գաւառն արգովբայ մինչեւ 'ի սահմանսն գարգասեայ եւ ամքաթեայ. զբասան աւովթիէլ ։ (16) Ոմանք. Մինչեւ ցձորն առնոնի, ընդ մէջ ։ (16) Ոմանք. Ձորն որ է սահման որդ" ։ (17) Ոմանք. Եւ արաբայ, եւ յորդանան սահման առ 'ի քանարաթայ, կամ քեներաթայ ։ (18) Ոմանք. Առաջի երեսաց եղբարց ձերոց ։ (22) Ոմանք. Զի տ̃ր ա̃ծ ձեր ինքնին ։ (25) Ոմանք. Եւ զերկրորդն զլիբանան ։ (29) Ոմանք. Եւ նստայք 'ի հովիտն ։

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ այժմ լուր Ի̃էլ ։ (1) Այլք. Եւ մտանիցէք ժառանգիցէք զեր" ։ (2) 'Ի լուսն". Պահեսջիք զպատուիրանս տ̃ն ա̃յ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" ։ (5) Բիւզ. Յոր դուք մտանիցէք ։ (7) 'Ի լուսն". Որոյ իցէ 'ի նմա ա̃ծ մօտ 'ի ն̃ս. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ" ։ (8) Այլք. Ըստ ա̃մի օրինացս այսո" ։ (9) Ոմանք. Զա̃մ զբանս զայսոսիկ՝ զոր տեսին աչք ձեր, եւ մի" ։ (10) Ոմանք. Յորում ասաց ցիս տ̃ր՝ թէ եկեղեցացոյ . . . զոր ուսցին երկնչել . . որչափ եւ կենդա" ։ (11) Ոմանք. Առ ստորոտ լերինն . . . մինչեւ ցերկինս ։

զուխտն իւր զոր պատուիրեաց ձեզ առնել, զտա՛սն
պատգամսն: և գրեաց զն՟ա 'ի վ՟ր երկուց քարեղէն տախտակաց:
* Եւ պատուիրեաց ինձ 'ի ժամանակին յայնմիկ` 14
ուսուցանել իրաւունս ձեզ և դատաստանս. և առնել
ձեզ զն՟ա յերկրին յոր դուք մտանիցէք ժառանգել զնա:
* Եւ զգուշացարո՛ւք յոյժ անձանց ձերոց. զի նմանութ՟ն 15
ինչ ոչ տեսէք յաւուրն յայնմիկ` յորում խօսեցաւ ընդ
ձեզ տ՟ր 'ի քորեբ լերինն 'ի միջո՛յ հրոյն: * Մի անօրէնիցէք, 16
և առնիցէք ձեզ դրօշեալս նմանութ՟ն ա՟մ պատկերի. նմանութիւն արուական կամ իգական: * նմանութիւն 17
ա՟մ անասնոց` որ իցեն յերկրի. նմանութ՟ն ա՟մ հաւուց
թռչնոց, որ թռչիցին 'ի ներքոյ երկնից: * նմանութիւն 18
ա՟մ սողնոց` որ սողին 'ի վ՟ր երկրի. նմանութ՟ն ա՟մ ձկանց`
որ իցեն 'ի ջուրս 'ի ներքոյ երկրի: * Եւ մի հայեցեալ 19
ընդ երկինս տեսանիցես զարեգակն և զլուսին և զաստեղս, և զա՟մ զարդ երկնից, և մոլորեալ երկիր պագանիցես ն՟ց, և պաշտիցես զն՟ա. զոր բաժանեա՛ց տ՟ր ա՟ծ
ա՟մ ազգաց որ 'ի ներքոյ երկնից. * և զձեզ ա՟ռ 'ի ձեռն 20
ա՟ծ, և եհա՛ն զձեզ յերկաթեղէն հնոցէն յեգիպտոսէ,
լինել նմա ժողովուրդ վիճակա՛ւ, ո՟պ և յաւուր յայսմիկ:

ԺԱ * Եւ տ՟ր բարկացա՛ւ ինձ վ՟ն բանից ասացելոց 'ի ձէնջ, 21
և երդուաւ զի մի՛ անցից ընդ այդ յորդանան. և զի մի՛
մտանիցեմ յերկիրն` զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութի: * Եւ արդ` ես աւասիկ մեռանիմ յերկրիս 22
յայսմիկ, և ոչ անցանեմ ընդ յորդանան. բայց դուք
անցանէք և ժառանգէք զերկիրն բարի: * Զգո՛յշ լերուք 23
դուք մոռանայցէք զուխտն տ՟ն ա՟յ մերոյ` զոր
ուխտեա՛ց ընդ ձեզ, և առնիցէք ձեզ դրօշեալ նմանութի յա՟մէ` յորոց պատուիրեա՛ց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո: * Զի 24
տ՟ր ա՟ծ քո հո՛ւր ծախիչ է. ա՟ծ նախանձո՛տ: * Եւ եթէ 25
ծնանիցիս որդիս, և զորդիս որդւոց քոց, ու յամիցէք
յերկրին. և անօրինիցէք, և առնիցէք դրօշեալ նմանութի ա՟մի. և առնիցէք չա՛ր առաջի տ՟ն ա՟յ ձերոյ բարկացուցանել զնա: * Ունիմ ձեզ վկա՛յս այսօր զերկինս և 26
զերկիր, զի կորստեամբ կորնչիցի՛ք յերկրէն, յոր դուք
անցանէք ընդ յորդանան ժառանգել զնա: և ո՛չ բազմացուցանիցէք զժամանակս աւուրց 'ի վ՟ր ն՟ր. այլ սատակելով սատակեսջի՛ք: * Եւ ցրուեսցէ տ՟ր զձեզ ընդ 27
ա՟մ ազգս. և մնասջիք սակաւք թուով 'ի մէջ ազգացն`
յորս տարցի զձեզ տ՟ր անդր: * Եւ պաշտիցէք անդ 28
զաստուածս օտարս զձեռագործս մարդկան. զփայտեղէնս և զքարեղէնս. որք ո՛չ տեսանիցեն և ո՛չ լսիցեն,
և ո՛չ ուտիցեն, և ո՛չ հոտոտիցեն: * Եւ խնդրիցէք անդ 29
զտ՟ր ա՟ծ ձեր. և գտանիցէք յորժամ խնդրիցէք զնա յա՟մ
սրտէ ձերմէ, և յա՟մ անձնէ ձերմէ, 'ի նեղութէ ձերում. * և գտանիցեն զքեզ ա՟մ բանքս այսոքիկ 'ի վախճանի 30
աւուրց: Եւ դարձցի՛ս դու առ տ՟ր ա՟ծ քո, և
լուիցես ձայնի ն՟ր. * զի ա՟ծ ողորմա՛ծ է, ո՛չ թողցէ զքեզ 31
և ո՛չ սատակեսցէ զքեզ. և ո՛չ մոռասցի զուխտ հարցն
քոց, զոր երդուաւ նոցա:

ԺԲ * Հարցէք զաւուրսն զառաջինս զեղեալս յառաջագոյն 32
քան զձեզ. յօրէ յորմէ հաստատեաց ա՟ծ զմարդ 'ի վ՟ր
երկրի. 'ի ծագաց երկրի մինչև 'ի ծագս երկնից, եթէ
եղեա՛լ իցէ ըստ բանիս մեծի այսորիկ: եթէ ազդեա՛լ
իցէ լուր այսպիսի: * եթէ լուեա՛լ իցէ ազգի զձայն 33
ա՟յ կենդանւոյ բարբառելոյ 'ի միջոյ հրոյ: ո՟պ լուա՛ր
դու` և կեցեր: * եթէ յօժարեա՛լ իցէ ա՟յ մտանել առնուլ 34
իւր ա՛զգ 'ի միջոյ ազգի, փորձութ՟բ և նշանօք և
արուեստիւք և պատերազմաւ, հզօր ձեռամբ և բա՛րձր
բազկաւ, և մեծամեծ տեսլեամբք. ըստ ա՟մի զոր արա՛ր
տ՟ր ա՟ծ մեր յեգիպտոս` յանդիման քո՛ իսկ տեսանելով:
35 * Զի գիտասցես թէ տ՟ր նա՛ է ա՟ծ, և չի՛ք այլ ոք բա՛ց
36 'ի նմանէ: * Յերկնից լսելի եղև բարբառ ն՟ր խրատել
զքեզ. և յերկրի եցո՛յց քեզ զհուր իւր զմեծ, և զպատգամս
37 ն՟ր լուար 'ի միջոյ հրոյ, * վասն սիրելոյ ն՟ր ըզհարսն
քո: Եւ ընտրեաց զզաւակ նոցա յետ ն՟ց զձեզ
քան զա՟մ ազգս. և եհա՛ն զձեզ ինքնին զօրութ՟բ իւրով
38 մեծաւ յեգիպտոսէ. * սատակել քեզ զազգս մեծամեծս
և հզօրագո՛յնս քան զքեզ յերեսաց քոց. տանել զքեզ
և տա՛լ քեզ զերկիր ն՟ց 'ի ժառանգութի. ո՟պ ունիս իսկ
39 այսօր: * Եւ ծանիցես այսօր և դարձցիս միտք. զի տ՟ր
ա՟ծ քո` նա՛ է ա՟ծ յերկինս 'ի վեր և յերկիր 'ի խոնարհ.
40 և չի՛ք ա՛յլ ոք բաց 'ի նմանէ: * Եւ պահեսցես զիրաւունս
ն՟ր, և զպատուիրանս ն՟ր զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր, զի բարի լինիցի քեզ և որդւոց քոց յետ քո. և
երկայնակեա՛ց լինիցիս յերկրին` զոր տ՟ր ա՟ծ տացէ քեզ
զա՟մ աւուրս:

41 * Յայնժամ զատոյց մովսէս երիս քաղաքս յայնկոյս ԺԳ.
42 յորդանանու յարևելից կողմանէ, * փախչե՛լ անդր
սպանողին, որոք սպանանիցէ զընկեր իւր և ո՛չ գիտութ՟բ. և ինքն ո՛չ ատեայր զնա յերէկն և յեռանդ, անկցի
43 'ի մի 'ի քաղաքացն այնոցիկ` և կեցցէ: * Զբոսոր յանապատին, 'ի դաշտին յերկրին ռուբինի. և զռամովթ
'ի գաղաադ զգադայ. և զգաւղոմն 'ի բասան զմանասէի:
44 * Եւ ա՛յս օրէնք են` զոր եդ մովսէս առաջի որդւոցն ի՟ղի: ԺԴ.
45 * Եւ ա՛յս են վկայութիւնք և իրաւունք և դատաստանք,
զոր խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն ի՟ղի յելանել նոցա
46 յերկրէն եգիպտացւոց. * յա՛յն կոյս յորդանանու. 'ի
ձորն որ է մերձ 'ի տունն փեգովրայ. յերկրին սեհոնի
արքայի ամովրհացւոց` որ բնակեա՛լ էր յեսեբոն. զորս
եհա՛ր մովսէս և որդիքն ի՟ղի յելանել իւրեանց յերկրէն
47 եգիպտացւոց: * Եւ ժառանգեցին զերկիրն նոցա. և
զերկիր ովգայ թագաւորին բասանու. զերկո՛ւց թագաւորացն ամովրհացւոց` որ էին յա՛յն կոյս յորդանանու
48 ընդ արևելս: * յարոերայ` որ է առ եզերբ ձորոյն առնովնայ, մինչև ցլեառնն սեհոնի` որ է՛ առ հերմոն:
49 * Զա՟մ զարաբիա՛` որ է յա՛յնկոյս յորդանանու
ընդ արևելս, մինչև ցծո՛վն արաբացւոց 'ի ներքոյ ասեդովթայ կոփածոյին:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ կոչեա՛ց մովսէս զա՟մ ի՟ղ և ասէ ցն՟ա: Լո՛ւր ի՟ղ
զիրաւունս և զդատաստանս` զոր ես խօսիմ յականջս ձեր յաւուր յայսմիկ. և ուսջիք զն՟ա, և զգո՛յշ լերջիք
2 առնել զն՟ա: * Տ՟ր ա՟ծ մեր ուխտեաց մեզ ո՛ւխտ 'ի
3 քորեբ: * ո՛չ եթէ հարցն ձերոց ուխտեաց տ՟ր զուխտն
զայն, այլ ձեզ. և դուք ամենեքին կենդանի՛ էք այսօր:
4 * Դէմ յանդիման խօսեցաւ տ՟ր ընդ ձեզ 'ի լերինն 'ի
5 միջոյ հրոյն. * և ես կայի 'ի մէջ տ՟ն և ձեր 'ի ժամանակին յայնմիկ, պատմե՛լ ձեզ զպատգամսն տ՟ն. զի զարհուրեցա՛յք յերեսաց հրոյն` և ո՛չ ելէք 'ի լեառնն: Ասէ,
6 * Ե՛ս եմ տ՟ր ա՟ծ քո որ հանի զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց ա.
7 'ի տանէ՛ ծառայութ՟ե: * Մի՛ լինիցին քեզ աստուածք բ.
8 օտարք առաջի աչաց իմոց. * և մի՛ առնիցես
դու քեզ դրօշեալ, և մի՛ զնմանութի ա՟մի` որ ինչ յերկինս

---

(15) Ոմանք. Յոյժ վ՟ն անձանց ձերոց: (16) Ոմանք. Մի անօրինիցէք.. դրօշեալ նմանութ՟ն ա՟մ: (17) Ոմանք. Որ իցեն 'ի վ՟ր երկրի.. հաւուց թռչնոց: (18) Այլք. Որ սողիցին 'ի վերայ երկրի: (20) Ոմանք. Ո՟պ յաւուրս յայսմիկ: (23) Ոմանք. Զգո՛յշ կացէք դուցէ մո՟": (26) Ոմանք. Զոր դուքն անցանիցէք: (29) Ոմանք. Եւ խնդրիցէք անդր... և գտանիցէք զնա յորժամ: (31) Ոմանք. Եւ ոչ թողցէ ... զոր խոստացաւ ն՟ց: (32) 'Ի լուսանց՟. Ա՟ծ զմարդ յերկրի. համաձայն եբրայ՟ 'ի բնաբ՟": (32) Ոմանք. Եւ 'ի ծագաց երկրէ. կամ, երկնից մինչև 'ի ծագս երկրի: (34) Ոսկան. Եթէ յօժարեալ լիցի ա՟յ:

(35) Ոմանք. Թէ նա է տ՟ր ա՟ծ, և: (37) Այլք. Եւ եհան զքեզ ինքնին զօ՟": (40) Ոմանք. Զի երկայնակեաց լինիցիս յերկրին... տ՟ր ա՟ծ քո: (43) Ոմանք. 'Ի դաշտային երկրին ռու՟": (46) Ոմանք. Որ էր մերձ 'ի տունն փոգովրայ: (47) Ոմանք. Զերկիրն ն՟ր. և զերկիր: (48) Այլք. Սեհոնի, որ է ահերմոն:
ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ զգոյշ լինիջիք առնելոյ: (2) Ոմանք. Ուխտեաց քեզ. կամ, ձեզ: (4) 'Ի բազումս պակասի. Ընդ ձեզ 'ի լերինն 'ի միջոյ հրոյն: (5) Ոմանք. Եւ ես կայի 'ի մէջ տ՟ն: (6) Ոմանք. Յերկրէն յեգիպտոսէ: (8) Ոմանք. Յա՟մի որ ինչ յերկինս... և որ ինչ յերկրի 'ի խո՟":

կինս 'ի վեր, և որինչ յերկիր 'ի խոնարհ, և որինչ 'ի
ջուրս 'ի ներքոյ երկրի ․ * մի՛ երկիրպագանիցես ն՟ց, և 9
մի՛ պաշտեսցես զնոսա ․ զի ես եմ տ՟ր ա՟ծ քո, ա՟ծ նա-
խանձոտ ․ հատուցանեմ զմեղս հարանց որդւոց իւ-
րեանց, յերիս և 'ի չորս ազգս ատելեաց իմոց ։ * և առ- 10
նեմ ողորմութ՟ի 'ի հազար ազգս սիրելեաց իմոց, և
գ․ որոց պահիցեն զհրամանս իմ ։ * Մի՛ առնուցուս զա- 11
նուն տ՟ն ա՟յ քոյ 'ի վերայ սնոտեաց ․ զի ոչ սրբեսցէ տ՟ր
ա՟ծ քո զայն, որ առնուցու զանուն ն՟ր 'ի վ՟ր սնոտեաց ։
դ․ * Զգուշասջի՛ր աւուրն շաբաթու սրբել զնա ․ ո՟պ և 12
պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո ։ * զվեց օր գործեսցես՝ 13
և արասցես զա՟մ գործ քո ։ * Յաւուրն եւթներորդի 14
շաբաթ տ՟ն ա՟յ քոյ ․ մի՛ գործեսցես 'ի նմա զա՟մ գործ
քո, դու և ուստր քո և դուստր քո, և ծառայ քո և ա-
ղախին քո ․ եզն քո և էշ քո, և ա՟մ անասուն քո ․ և եկն
որ 'ի ներքոյ դրանց քոց ։ զի հանգիցէ ծառայն քո և
աղախին քո ո՟պ և դու ։ * և յիշեսցես դու զի ծառայ 15
եիր յերկրին եգիպտացւոց ․ և եհան զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո
անտի հզօր ձեռամբ և բարձր բազկաւ ․ վ՟ս այսորիկ
պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո պահել զօրն շաբաթուց
ե․ և սրբել զնա ։ * Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր քո, ո՟պ 16
պատուեաց զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո ․ զի բարի լինիցի քեզ ․
և երկայնակեաց լինիցիս 'ի վ՟ր երկրին՝ զոր տ՟ր ա՟ծ քո
զ․է․ տացէ քեզ ։ * Մի՛ շնայցես ։ * Մի՛ սպանանիցես ։ 17
ը․թ․ * Մի՛ գողանայցես ։ * Մի՛ վկայիցես զընկերէ քում- 18
ժ․ մէ վկայութ՟ի սուտ ։ * Մի՛ ցանկանայցես կնոջ ընկե- 19
րի քոյ ․ և մի՛ ցանկանայցես տան ընկերի քոյ, և մի՛ ան- 20
դոյ նորա, և մի՛ ծառայի ն՟ր, և մի՛ աղախնոյ ն՟ր ․ և մի՛ 21
եզին ն՟ր, և մի՛ իշոյ ն՟ր, և մի՛ ա՟մ անասնոյ ն՟ր ․ և մի՛
ա՟մի զինչ ընկերի քոյ իցէ ։ * Զա՛յս պատգամս խօսե- 22
ցաւ տ՟ր ընդ ժողովրդեանն ձերում 'ի լերինն 'ի միջո՛յ
հրոյն ․ ուր խաւարն և մէգ և մառախուղ էր, մեծաւ
բարբառով, և ոչ ևս յաւել ։ և գրեաց զնոսա 'ի վ՟ր եր-
կուց քարեղէն տախտակացն՝ և ետ ցիս ։ * Եւ եղև իբ- 23
րև լուայք զբարբառն 'ի միջոյ հրոյն, և լեառն բոր-
բոքեալ էր հրով ։ և մատուցեալ առ իս իշխանաց ցե-
ղիցն ձերոց և ծերակուտին ձերոյ, ասէին ․ * ահա ե- 24
ցոյց մեզ տ՟ր ա՟ծ զփառս իւր և զմեծութ՟ի իւր, և ըզ-
բարբառ նորա լուաք 'ի միջոյ հրոյ ։ Յաւուր յայսմիկ
տեսաք՝ եթէ խօսիցի ա՟ծ ընդ մարդոյ՝ և կեցցէ ։ * և 25
արդ՝ մի՛ մեռցուք ․ զի մի՛ սատակեսցէ զմեզ հուրս այս
մեծ ։ եթէ յաւելուցումք մեք լսել զձայն տ՟ն ա՟յ մերոյ
միւսանգամ, և մեռանիցիմք ։ * Զի ո՞ ոք մարմին իցէ 26
որ լուաւ զձայն ա՟յ կենդանւոյ բարբառելոյ 'ի միջո՛յ
հրոյ որպէս մեքս՝ և կեցցէ ։ * Մատի՛ր դու, և լո՛ւր՝ 27
զորինչ ասիցէ տ՟ր ա՟ծ մեր, և դու խօսեսցիս ընդ մեզ
զա՟մ ինչ զոր խօսիցի տ՟ր ա՟ծ մեր ընդ քեզ ․ և լուիցուք
և արասցուք ։ * Եւ լուաւ տ՟ր զբարբառ բանիցն ձե- 28
րոց խօսելոյ ընդ իս, և ասէ ցիս տ՟ր ․ լուա՛յ զբարբառ
բանից ժողովրդեանն զոր խօսեցան ընդ քեզ ։ Ուղի՛ղ
խօսեցան զա՟մ, * ո՛ տացէ լինել այնպէս սրտից ն՟ց 'ի 29
ն՟ս, երկնչել յինէն, և պահել զպատուիրանս իմ զա՟մ
աւուրս ․ զի բարի լինիցի նոցա և որդւոց ն՟ց յաւի-
տեան ։ * Արդ երթ ասա՛ ցնոսա ․ դարձարո՛ւք դուք 30
'ի տունս ձեր ։ * և դու ա՛տ կա՛ց առ իս, և խօսեցայց 31
ը՟ քեզ զպատուիրանս և զիրաւունս, և զդատաստանս
զոր ուսուցանիցես ն՟ց ․ և արասցեն յերկրին՝ զոր ես
32 տա՛յց ն՟ց 'ի ժառանգութ՟ի ։ * Զգո՛յշ լերուք առնելոյ ․
որպէս պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո ․ և մի՛ խոտորի-
33 ցիս յաջ և մի՛ յահեակ, * ըստ ա՟մ ճանապարհին՝ զոր
պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ մեր գնալ ․ զի հանգուսցէ
զքեզ՝ և բարի արասցէ քեզ ․ և երկայնօրեա՛յք լինիցիք
յերկրին զոր ժառանգիցէք ։

ԳԼ․ Զ․

1 Եւ այս են պատուիրանքն և իրաւունքն և դատաստանք՝
զոր պատուիրեաց ձեզ տ՟ր ա՟ծ մեր, ուսուցանել
զձեզ՝ առնել այնպէս յերկրին յոր դուք մտանիցէք ժա-
2 ռանգել ։ * Զի երկնչիցիք 'ի տ՟է ա՟յ մերմէ, պահել
զա՟մ իրաւունս ն՟ր, և զպատուիրանս ն՟ր զոր ես պա-
տուիրեմ ձեզ այսօր ։ դու և որդիք քո, և որդիք որդ-
ւոց քոց, զա՟մ աւուրս կենաց քոց ․ զի երկայնօրեա՛յք
3 լինիցիք ։ * Եւ լո՛ւր ի՟ղ և զգո՛յշ լեր առնելոյ ․ զի բա-
րի լինիցի քեզ, և բազմանայցէք յոյժ, ո՟պ խոստացաւ
ա՟ծ հարցն քոց տա՛լ քեզ զերկիրն որ բղխէ զկաթն և
զմեղր ։ Այս են իրաւունք և դատաստանք՝ զոր պա-
տուիրեաց մովսէս որդւոցն ի՟ղի յանապատին, յելա-
4 նել ն՟ց յերկրէն եգիպտացւոց ։ * Լո՛ւր ի՟ղ, տ՟ր ա՟ծ
5 մեր՝ տ՟ր մի է ։ * և սիրեսցես զտ՟ր ա՟ծ քո յա՟մ սրտէ
քումմէ, և յա՟մ անձնէ քումմէ, և յա՟մ զօրութ՟է քում-
6 մէ ։ * Եւ եղիցին պատգամքս այսոքիկ զոր ես պա-
7 տուիրեմ քեզ այսօր 'ի սրտի քում և յանձին քում ։ * և
իմացուսցես զայս որդւոց քոց ․ և խօսեսցիս զոքօք, 'ի
նստել 'ի տան, և 'ի գնալ 'ի ճանապարհի, և 'ի ննջել և
8 'ի յառնել ։ * Եւ արկցես զսոսա նշան 'ի ձեռին քում ․
9 և եղիցի անշարժ առաջի աչաց քոց ։ * և գրեսցես զն՟ս
10 'ի վ՟ր սեմոց տանց քոց, և 'ի դրունս քո ։ * Եւ եղիցի
յորժամ տանիցի զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո յերկիրն զոր երդ-
ուաւ տ՟ր հարցն քոց աբրահամու, և սահակայ, և յա-
կոբայ տա՛լ քեզ քաղաքս մեծամեծս և գեղեցիկս զոր
11 ոչ շինեցեր ։ * Եւ տունս լի՛ ա՟մ բարութե՟ք զոր ոչ
լցեր, և ջրհորս փորեալս զոր ոչ փորեցեր ․ և այգիս
12 և ձիթենիս զորս ոչ տնկեցեր ։ * և ուտիցես և յագի-
13 ցիս ։ * Զգո՛յշ լինիջի՛ր անձին քում ․ գուցէ՛ մոռանա-
ցես զտ՟ր ա՟ծ քո, որ եհան զքեզ յերկրէն եգիպտաց-
ւոց 'ի տանէ ծառայութ՟ե ։ 'Ի տ՟է ա՟յ քումմէ երկիցես,
և զնա միա՛յն պաշտեսցես, և 'ի նա՛ յարեսցիս, և յանո՛ւն
14 ն՟ր երդնուցուս ։ * Մի՛ երթայցէք զհետ աստուածոց
օտարաց, և զհետ աստուածոց ազգացն որ շուրջ ըզ-
15 ձեւք իցեն ։ * Զի ա՟ծ նախանձոտ, տ՟ր ա՟ծ քո 'ի միջի
քում ․ գուցէ՛ բարկացեալ սրտմտիցի տ՟ր ա՟ծ քո սա-
տակել զքեզ յերեսաց երկրէ ։

16 * Մի՛ փորձեսցես զտ՟ր ա՟ծ քո՝ որպէս փորձեցէք 'ի
17 փորձութ՟են ։ * Պահելով պահեսցես զպատուիրանս
տ՟ն ա՟յ քոյ, զվկայութ՟իս և զիրաւունս զոր պատուի-
18 րեաց քեզ ․ * և արասցես զբարին և զհաճոյսն առաջի
տ՟ն ա՟յ քոյ ․ զի քեզ բարի լինիցի, և մտցես և ժառան-
գեսցես զերկիրն բարի՝ զոր երդուաւ տ՟ր հարցն մե-
19 րոց ․ * հալածել զա՟մ թշնամիս յերեսաց քոց, որպէս և
20 խօսեցաւ ։ * Եւ եղիցի յորժամ հարցանիցէ զքեզ վա-
ղիւ որդին քո և ասիցէ ․ զի՞նչ են վկայութ՟իքն և իրա-
ւունք

---

(10) Ոմանք ․ Ողորմութ՟ի 'ի հազար ամս սի'' ․ ․ ․ և որոց պահեն ․ կամ, պահեսցեն ։ (12) Ոմանք ․ Զգուշասջիք աւուրն շաբաթուց ։ (13) (14) Ոմանք ․ Զա՟մ զգործս քո ․ և յաւուրն եւթներ'' ։ (16) Այլք ․ Ո՟պ պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո ։ Ո՟ր օրինակ մի ․ Ո՟պ պատուիրեաց զքեզ ։ (16) Ոմանք ․ Եւ զի երկայնակեաց լինի'' ։ (20) Ոմանք ․ Մի՛ վկայեսցես ։ (23) Ոմանք ․ Իշխանք ցեղիցն ձերոց ։ (24) Ոմանք ․ Լուայք 'ի միջոյ հրոյ յաւուր յայսմիկ ։ (26) Ոմանք ․ Զի ո՛ ոք որ մարմին իցէ, որ լու'' ։ (28) Ոմանք ․ Եւ լուաւ տ՟ր ա՟ծ զբարբառ ։ (29) Ոմանք ․ Այնպէս լինել սրտի ն՟ց ․ ․ ․ և պահել զա՟մ պատուիրանս ։ (31) Ոմանք ․ Զոր ուսուցանիցեմ ն՟ց, և արասցեն յերկրին ։ (32) Ոմանք ․ Խոտորեսցիս մի՛ յաջ և մի՛ ։ (33) Ոմանք ․ Եւ երկայնակեաց լինիցիք ։

ԳԼ․ Զ․ (1) Ոմանք ․ Առնել այսպէս յերկիրն յոր դուք ։ (2) Ոմանք ․ Զի երկայնակեացք լինից'' ։ (3) Ոմանք ․ Ո՟պ խօսեցաւ ա՟ծ հարցն ։ (6) Ոմանք ․ Եւ եղիցին քեզ պատ'' ։ (8) Ոմանք ․ Եւ արկցես զն՟ս ․ ․ և եղիցին ան'' ։ (9) Ոմանք ․ Եւ գրեսցես զսոսա 'ի վ՟ր ։ (12) Ոմանք ․ Եւ յագեսցիս ․ կամ՝ յագիցես ։ (13) Յայլս պակաս ․ Եւ զնա միայն պաշտեսցես ։ (14) Ոմանք ․ Մի՛ երթայցես զհետ ։ (15) Օրինակ մի ․ Բարկացեալ սրտմտիցէ ։ (18) Ոմանք ․ Եւ արասցես զհաճոյն և զբարի ․ ․ զի քեզ բարի լիցի ։ (19) Ոմանք ․ Ո՟պ և խօսեցաւ տ՟ր ։ (20) Յօրինակին դնէր ․ Զինչ են վկայութիքն ։ (20) Ոմանք ․ Հարցանիցէ ցքեզ վա'' ․ ․ ․ պատուիրեաց մեզ տ՟ր ա՟ծ մեր ։

ւունք և դատաստանք՝ զոր պատուիրեաց տր ած մեր
մեզ: * Եւ ասասցես որդւոյն քո· ծառայք էաք փարաւոնի 21
յեգիպտոս, և հան զմեզ տր ած անտի հզօր ձեռամբ
և բարձր բազկաւ· * և ետ տր նշանս և արուեստս 22
մեծամեծս և չարաչարս յերկրին եգիպտացւոց,
'ի փարաւոն և 'ի տուն նր առաջի մեր· * և զմեզ եհան 23
անտի, զի ածցէ այսր՝ տալ մեզ զերկիրս զայս զոր երդուաւ
տալ հարցն մերոց: * Եւ պատուիրեաց մեզ 24
տր առնել զամ իրաւունս զայսոսիկ· երկնչել 'ի տե այ
մերմէ, զի բարի լիցի մեզ զամ աւուրս· զի կեցցուք
որպէս և այսօր: * Եւ ողորմութիւն եղիցի մեզ, եթէ 25
զգուշասցուք առնել զամ պատուիրանս զայսոսիկ
առաջի տն այ մերոյ, որպէս և պատուիրեաց մեզ:

ԳԼ· Է·

ԺԶ Եւ եթէ տարցի զքեզ տր ած քո յերկիրն՝ յոր դու 1
մտանիցես ժառանգել, և բարձցէ զազգսն մեծամեծս
և զբազումս յերեսաց քոց: Զքետացին, և զգերգեսացին,
և զամովրհացին, և զքանանացին, և զփերեզացին,
և զխեւացին, և զյեբուսացին· եւթն
ազգս մեծամեծս և զօրագոյնս քան զձեզ: * Եւ մատնեսցէ 2
զնոսա տր ած քո 'ի ձեռս քո· հարցես զնս, և
եղծանելով եղծցես զնոսա· մի դնիցես ընդ նս ուխտ,
և մի ողորմեսցիս նց: * Եւ մի առնիցէք խնամութիւն ընդ 3
նոսա· զդուստր քո մի տայցես ուստեր նր, և զդուստր
նր մի առնուցուս ուստեր քում· * զի մի ապստամբեցուցանիցէ 4
զորդին քո յինէն, և պաշտիցէ զաստուածս
օտարս· և բարկասցի սրտմտութբ տր 'ի ձեզ, և սատակեսցէ
զձեզ վաղվաղակի: * Այլ այսպէս արասջիք 5
նց: զբագինս նց կործանեսջիք, և զարձանս նոցա
փշրեսջիք, և զանտառս նց կոտորեսջիք, և զդրօշեալս
նց այրեսջիք հրով: * Զի ժողովուրդ սուրբ ես դու 6
տն այ քում· և զքեզ ընտրեաց տր ած քո, լինել նմա
ժողովուրդ սեպհական քան զամ ազգս որ 'ի վր երեսաց
երկրի: * Ոչ զի բազում էք դուք քան զամ ազգս, 7
հաճեցաւ տր ընդ ձեզ՝ և ընտրեաց զձեզ· զի դուք սակաւոր
էք քան զամ ազգս: * այլ վասն սիրելոյ զձեզ 8
տն, և պահելոյ զերդումն զոր երդուաւ հարցն ձերոց,
եհան զձեզ տր հզօր ձեռամբ և բարձր բազկաւ·
և փրկեաց զձեզ 'ի տանէ ծառայութե, 'ի ձեռաց փարաւոնի
արքային եգիպտացւոց: * Եւ ծանիցես զի տր 9
ած քո նա է ած, ած հաւատարիմ: Որ պահէ զուխտ
և զողորմութիւն սիրելեաց իւրոց, և որոց պահեն զպատուիրանս
նր 'ի հազար ազգս· * և հատուցանէ ատելեաց 10
իւրոց յանդիման սատակել զնս· և ոչ յամեցուսցէ
յատելեաց, այլ յանդիման հատուցանէ նց:
ԺԷ * Եւ պահեսցես զպատուիրանս և զիրաւունս և զդատաստանս՝ 11
զոր ես պատուիրեմ քեզ առնել: * Եւ եղիցի 12
յորժամ լուիցէք զամ իրաւունս զայսոսիկ, և պահիցէք
և առնիցէք զնոսա, պահեսցէ քեզ տր ած քո
զուխտն և զողորմութիւն՝ որպէս երդուաւ հարցն մերոց:
* Եւ սիրեսցէ զքեզ և օրհնեսցէ զքեզ, և բազմացուցէ 13
զքեզ· և օրհնեսցէ զծնունդս որովայնի քոյ՝ և
զպտուղ երկրի քոյ· և զցորեան քո, և զգինի քո, և
զեւղ քո· զանդեայս արջառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց
քոց, յերկրին զոր երդուաւ տր հարցն քոց տալ զնա
14 քեզ: * Օրհնեալ լիցիս դու քան զամ ազգս· մի լիցի
15 'ի ձեզ ամուլ, և անծնունդ, և մի յանասունս քո: * և
բարձցէ 'ի քէն տր զամ ախտ, և զամ ցաւս չարաչարս
եգիպտացւոցն զորս տեսեր և զորս գիտացեր· և մի
ածցէ զնս 'ի վր քո, այլ ածցէ զնս 'ի վր թշնամեաց
16 քոց, և 'ի վր ամ ատելեաց քոց: * Եւ կերիցես զամ
զկապուտ ազգացն՝ զոր տր ած քո տացէ քեզ· և մի
խնայեսցէ ակն քո 'ի նոսա, և ոչ պաշտեսցես զդիս նց·
զի խոչ է այն քեզ:
17 * Ապա թէ ասիցես 'ի միտ քում· զի բազում է ազգն ԺԸ
այն քան զիս, զիարդ կարացից սատակել զնոսա:
18 * Մի երկնչիցիս 'ի նոցանէ· յիշելով յիշեսցես զորինչ
արար տր ած քո ընդ փարաւոնի և ընդ ծառայս նորա,
19 և ընդ ամ եգիպտացիսն· * զփորձանս մեծամեծս զոր
տեսին աչք քո· զնշանս և զարուեստս մեծամեծս, զձեռնն
հզօր՝ և զբազուկն բարձր· որպէս եհան զքեզ
տր ած քո անտի, նոյնպէս արասցէ տր ած մեր ընդ ամ
20 ազգսն յորոց դու երկնչիցիս յերեսաց նոցա: * Եւ զձիաստայն
առաքեսցէ տր ած քո 'ի նոսա, մինչև սատակեսցին
21 մնացորդքն և թաքուցեալքն 'ի քէն: * Մի
զանգիտեսցես յերեսաց նոցա· զի տր ած քո 'ի միջի
22 քում է, մեծ և հզօր· * և ծախեսցէ տր ած քո զազգսն
զայնոսիկ յերեսաց քոց առ սակաւ սակաւ: Ոչ կարասցես
սատակել զնոսա վաղվաղակի· զի մի լիցի երկիրն
աւերակ, և բազմանայցեն 'ի վերայ քո գազանք անապատի:
23 * Եւ մատնեսցէ զնոսա տր ած քո 'ի ձեռս
քո, և կորուսցէ զնոսա կորստեամբ մեծաւ· մինչև սատակեսցէ
24 զնոսա: * Եւ մատնեսցէ զթագաւորս նոցա
'ի ձեռս ձեր· և կորուսջիք զանուն նոցա 'ի տեղւոջէն
յայնմանէ· և մի ոք կացցէ ընդդէմ քո, մինչև սատակեսցես
25 զնոսա: * Զդրօշեալ դիս նց այրեսցես հրով,
և մի ցանկանայցես արծաթոյ և ոսկւոյ 'ի նոցանէ, և մի
առնուցուս քեզ· և մի յանցանիցես նովաւ· զի գարշելի
26 է այն տն այ քում: * Եւ մի տանիցիս զգարշելին 'ի
տուն քո, և լինիցիս 'ի նզովս իբրև զնոյն· այլ գարշելով
գարշեսցես, և պղծելով պղծեսցես զնա՝ զի նզովեալ է:

ԳԼ· Ը·

1 Ամենայն պատուիրանաց զոր ես պատուիրեմ ձեզ ԺԹ
այսօր, զգոյշ լինիջիք առնելոյ· զի կեցջիք և
բազմապատիկք լինիջիք, և մտանիցէք ժառանգիցէք
2 զերկիրն զոր երդուաւ տր հարցն մերոց: * Եւ յիշեսցես
զամ ճանապարհն զոր ած զքեզ տր ած անապատն·
զի լլկեսցէ զքեզ՝ և փորձեսցէ զքեզ, և ճանաչիցէ թէ
զինչ կայցէ 'ի սրտի քում, եթէ պահեսցես զպատուիրանս
3 նր և թէ ոչ: * Եւ չարչարեաց զքեզ, և սովաբեկ
արար զքեզ, և կերակրեաց զքեզ մանանայիւն
զոր ոչ գիտէիր, և ոչ գիտէին հարքն քո· զի յայտ
արասցէ քեզ թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ, այլ
ամ բանիւ, որ ելանէ 'ի բերանոյ այ՝ կեցցէ մարդ:
4 * Հանդերձք քո՝ ոչ մաշեցան 'ի քէն, և ոտք քո ոչ փապարեցին
5 զայն ամս քառասուն: * և ծանիցես 'ի սրտի
քում· թէ ոպ այր ոք՝ որ խրատէ զորդի իւր, այնպէս
6 տր ած քո խրատեսցէ զքեզ: * Եւ պահեսցես
զպա

---

(21) Օրինակ մի յաւելու· Եւ բարձր բազկաւ, և մեծամեծ տեսլեամբք: (24) Ոմանք· Ոպ և այսօրս:

ԳԼ· Է· (1) Ոմանք· Յոր դու մտանելոց ես ժառանգել զնա· և բարձցէ: (1) Այլք· Եւ զօրագոյնս քան զքեզ: (3) Ոսկան· Եւ մի առնիցես զխնամութիւն: (4) Ոմանք· Եւ սատակեսցէ զքեզ: (7) Ոմանք· Զի ոչ եթէ բազում էք դուք: (7) Այլք· Զի դուք սակաւաւոր էք: (8) Ոմանք· Եւ եհան զմեզ տր: (9) Ոմանք· Նա է տր ած, ած հաւատ": (10) Ոմանք· Յամեցուսցէ ատելեաց, այլ յանդիման հատուցանէ նց: (11) Ոմանք· Եւ պահեսցեն զպատուիրանս: (12) Ոմանք· Եւ եղիցի քեզ յորժամ լսիցէք ... և առնիցէք զնոսա: (14) Ոմանք· Մի լինիցի քեզ անծնունդ, և մի ամուլ, և մի յանասունս քո: (15) Ոմանք· Զամենայն ախտ և զամենայն: (20) Ոմանք· Եւ զձիաստանայն առա": (22) Ոմանք· Զի մի լինիցի երկիրն ... գազանք յանապատի: (23) Յօրինակին պակասէր· Մեծաւ· մինչև սատակես": (24) Ոմանք· Եւ կորուսջիք զանուանս նոցա: (25) Այլք· Զդրօշեալս դից նոցա: (26) Ոսկան· Այլ գարշելով գարշեսցիս:

ԳԼ· Ը· (1) Յօրինակին պակասէր· Զգոյշ լինիջիք առնելոյ, զի կեց": (1) Ոմանք· Զի կեցջիք·· և մտանիցէք ժառանգել: (2) Ոսկան յաւելու· Եած զքեզ տր ամս քառասուն ընդ անա": (3) Ոմանք· Յայտ արասցէ քեզ տր, եթէ ոչ հա": (3) Այլք· Ոչ հացիւ միայն կեայ մարդ:
Եւ այս բան յօրինակին խարմրով նշանակի:

զպատուիրանս տ՟ն ա՟յ քոյ. գնա՛լ 'ի ճանապարհս ն՟ր, և
երկնչե՛լ 'ի նմանէ: * Զի տ՟ր ա՟ծ քո տարցի զքեզ յեր- 7
կիրն բարի և յաղթ. ուր վտա՛կքն ջրոց, և աղբերք
անդնդոց բղխեն ը՟ դաշտս և ընդ լերինս. * երկիր ցո- 8
րենոյ, և գարւոյ, և գինւոյ, այգեա՛ց և նռնենեաց. եր-
կիր ձիթենեաց, իւղո՛յ և մեղու: * երկիր՝ յորում ոչ 9
աղքատութ՟ կերիցես զհաց քո, և ոչ կարօտանայցես
ինչ 'ի նմա: Երկիր՝ որոյ քարինք իւր երկաթ, և 'ի
լերանց ն՟ր հատանիցես պղինձ: * և կերիցես և յագե- 10
ցիս. և օրհնեսցես զտ՟ր ա՟ծ քո 'ի վերայ երկրին բարու-
թե՟ զոր ետ քեզ:

Ի * Հայեա՛ց յանձն քո. գուցէ մոռանայցես զտ՟ր ա՟ծ քո, 11
չպահե՛լ զպատուիրանս նորա և զդատաստանս և զիրա-
ւունս ն՟ր՝ զոր ես քեզ պատուիրեմ: * Գուցէ յորժամ 12
ուտիցես և յագիցիս, և տունս գեղեցիկս շինեսցես,
և բնակեսցես 'ի նոսա. * և բազմանայցէ արջառ և ոչ- 13
խար քո. և յաճախիցէ քեզ արծաթ և ոսկի, և ա՟մ ինչ
որ քո՛ իցէ՝ բազմանայցէ: * հպարտանայցես 'ի սրտի 14
քում, և մոռասցիս զտ՟ր ա՟ծ քո՝ որ եհան զքեզ յերկ-
րէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութե՟. * և ած ըզ- 15
քեզ ընդ անապատն մեծ և ընդ ահագին. ուր օձն խա-
ծանէր, և կարիճ. և ծարաւ, և ո՛չ գոյր ջուր. և եհան
քեզ յապառաժ վիմէ աղբեւր ջուրց: * Որ կերակրեաց 16
զքեզ մանանայիւն յանապատին, զոր ո՛չ գիտէին հարքն
քո. զի չարչարեսցէ զքեզ, և փորձեսցէ զքեզ. և բա-
րի արասցէ քեզ 'ի վախճանի քում: * Մի՛ ասիցես 'ի 17
սրտի քում, թէ զօրութի՟ իմ, և ուժգնութի՟ ձեռին
իմոյ արար ինձ զզօրութի՟ս զայս մեծ. * այլ յիշեսցես 18
զտ՟ր ա՟ծ քո. զի նա՛ տայ քեզ ոյժ առնել զօրութի՟. զի
հաստատեսցէ զուխտն իւր զոր երդուաւ հարցն քոց,
ո՟պ և այսօր: * Եւ եղիցի եթէ մոռանալով մոռասցիս 19
զտ՟ր ա՟ծ քո. և երթայցես զհետ աստուածոց օտարաց,
և պաշտիցես զնոսա, և երկիր պագանիցէք ն՟ց. Ուխտ
ձեզ վկայս այսօր զերկինս և զերկիր, զի կորստեամբ
կորնչիցիք: * ո՟պ և ազգքն զորս տ՟ր կորուսցէ յերեսաց 20
ձերոց, նո՛յնպէս կորնչիջիք. փոխանակ զի ոչ լուարուք
ձայնի տ՟ն ա՟յ ձերոյ:

ԳԼ. Թ.

Լուր իսրայէլ. դու անցանես այսօր ընդ յորդանան 1
մտանե՛լ ժառանգե՛լ զազգսն մեծամեծս և զզօրա-
գոյնս քան զձեզ. և քաղաքս մեծամեծս և պարսպեալս
մինչև յերկինս. * զժողովուրդն մեծ և զբազում և 2
զյաղթանդամ, զորդիսն ենակայ զոր դու իսկ գիտես.
և լուա՛ր եթէ ո՛վ կացցէ ընդդէմ որդւոցն ենակայ:
* Եւ ծանիցես այսօր՝ զի տ՟ր ա՟ծ քո նա՛ ինքն երթայցէ 3
առաջի քո, որ Հո՛ւրն ծախիչ է. նա՛ սատակեսցէ զն՟ս,
և նա՛ կործանեսցէ զն՟ս առաջի երեսաց քոց. և սատա-
կեսցէ զն՟ս և կորուսցէ զն՟ս վաղվաղակի. ո՟պ և ասաց
քեզ տ՟ր: * Մի՛ ասիցես 'ի սրտի քում 'ի ծախել զն՟ս 4
տ՟ն ա՟յ քոյ՝ յառաջոյ քումմէ, թէ վ՟ս արդարութե՟ իմոյ
ած զիս տ՟ր ժառանգել զերկիրս զայս բարի. զի ո՛չ վ՟ս
արդարութե՟ քոյ՝ այլ վ՟ս ամպարշտութե՟ ազգացն այնո-
ցիկ սատակեսցէ զնոսա տ՟ր ա՟ծ քո՝ յառաջոյ քումմէ:
* Քանզի ոչ վ՟ս արդարութե՟ քոյ, և ոչ վ՟ս անբծութե՟ 5
սրտի քոյ մտանես ժառանգե՛լ զերկիր ն՟ց, այլ վ՟ս ա-
նօրէնութե՟ ազգացն այնոցիկ տ՟ր ա՟ծ քո սատակեսցէ
զն՟ս յերեսաց քոց. և զի հաստատեսցէ զուխտն զոր երդ-
ուա՛ւ տ՟ր հարցն մերոց աբրահամու և սահակայ և յա-
6 կոբայ: * Եւ ծանիցես այսօր զի ոչ վ՟ս արդարութե՟
քոյ տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ զերկիրն բարի ժառանգե՛լ.
7 զի ժողովուրդ խստապարանո՛ց ես: * Յիշեա՛ մի՛ մո-
ռանայցես որչափ բարկացուցեր զտ՟ր ա՟ծ քո յանապա-
տին. յօրէ յորմէ ելէք յերկրէն եգիպտացւոց, մինչև
եկիք 'ի տեղիս յայս, խեռութե՟ վարէիք 'ի տ՟նակողմն
8 կոյս: * Եւ 'ի քորէբ՝ բարկացուցէք զտ՟ր, և բարկացաւ
9 տ՟ր սատակե՛լ զձեզ. * յելանելն իմում 'ի լեառն. առ-
նուլ զտախտակսն քարեղէնս, զտախտա՛կսն ուխտին
զոր ուխտեա՛ց տ՟ր ընդ ձեզ: Եւ եղէ 'ի լերինն զքա-
ռասուն տիւ և զքառասո՛ւն գիշեր. հաց ո՛չ կերայ և
10 ջուր ո՛չ արբի. * և ետ ինձ տ՟ր զերկոսին տախտակսն
քարեղէնս, գրեա՛լս մատամբն ա՟յ. և 'ի ն՟ս գրեալ էին
ա՟մ պատգամքն՝ զոր խօսեցաւ տ՟ր ընդ ձեզ 'ի լերինն
11 յաւուրն եկեղեցւոյ: * Եւ եղև յետ քառասուն աւուր
տուընջեան և քառասուն գիշերոյ, ետ ինձ տ՟ր զեր-
12 կուս տախտակսն քարեղէնս, տախտա՛կս ուխտի. * և
ասէ ցիս տ՟ր. Արի՛ էջ վաղվաղակի աստի, զի անօրի-
նեցաւ ժողովուրդն քո զոր հաներ յերկրէն եգիպտաց-
ւոց. անցին անդրէն զճանապարհաւն զոր պատուի-
13 րեցեր ն՟ց, և արարին իւրեանց ձուլածոյս: * Եւ ասէ
ցիս տ՟ր. խօսեցայ ընդ քեզ միանգամ և երկիցս՝ և ա-
սեմ. տեսի զժողովուրդդ զայդ, և ահա ժողովուրդ
14 խստապարանո՛ց է. * Թո՛յլ տուր ինձ սատակել զդո-
սա, և ջնջեցից զանուն դոցա 'ի ներքոյ երկնից. և ա-
րարից զքեզ յազգ մե՛ծ և 'ի հզօր՝ և 'ի բազո՛ւմ, առա-
15 ւե՛լ քան զայդ: * Եւ դարձեալ իջի 'ի լեռնէ անտի,
և լեառնն բորբոքէր հրով, և երկու տախտակքն յեր-
16 կոսին 'ի ձեռս իմում: * Եւ տեսեալ եթէ մեղա՛յք ա-
ռաջի տ՟ն ա՟յ մերոյ, և արարէք ձեզ ձուլածոյս, և ան-
17 ցէք զճանապարհաւն զոր պատուիրեաց տ՟ր: * և ա-
ռեալ զերկոսին տախտակսն 'ի ձեռաց իմոց, խորտա-
18 կեցի յանդիման ձեր: * Եւ աղաչեցի առաջի տ՟ն կըր-
կին անգամ իբրև զառաջինն, զքառասուն տիւ և ըզ-
քառասուն գիշեր. հաց ո՛չ կերայ՝ և ջուր ո՛չ արբի. վ՟ս
ա՟մ մեղաց ձերոց զոր մեղա՛յք, առնել զչա՛ր առաջի տ՟ն
19 ա՟յ մերոյ. բարկացուցանե՛լ զնա: * և զահի հարեալ եմ
վ՟ս բարկութե՟ն և սրտմտութե՟ն. զի բարկացա՛ւ տ՟ր 'ի
վերայ ձեր սատակե՛լ զձեզ: և լուաւ ինձ տ՟ր 'ի ժամա-
20 նակի յայնմիկ: * Եւ ահարոնի բարկացա՛ւ տ՟ր յոյժ
սատակե՛լ զնա. և արարի աղօթս և վ՟ս ահարոնի 'ի ժա-
21 մանակի յայնմիկ: * և զմեղսն ձեր զոր արարէք զորթն,
առի և այրեցի զնա հրով. և կոտորեցի և խորտակեցի
զնա յոյժ, մինչև եղև մանր իբրև զփոշի, և ընկեցի զփո-
22 շին 'ի վտակն որ իջանէր 'ի լեռնէ անտի: * Եւ 'ի հրայ-
րեա՛ցսն, և 'ի փորձութե՟ն, և 'ի գերեզմանս ցանկութե՟ն
23 բարկացուցէք զտ՟ր ա՟ծ ձեր: * Եւ յորժամ առաքեաց
զձեզ տ՟ր 'ի կադէսբառնեայ, ասէ՝ ելէ՛ք և ժառան-
գեցէք զերկիրն զոր տա՛լոց եմ ձեզ. հեստեցէք բանին
տ՟ն ա՟յ ձերոյ, և ո՛չ հաւատացէք նմա, և ո՛չ լուարուք
24 ձայնի ն՟ր: * զի հեստեա՛լ կայիք 'ի տ՟նակողմանն, յօ-
րէ յորմէ ծանուցաւ ձեզ:
25 * Եւ աղաչեցի առաջի տ՟ն զքառասուն տիւ և զքառա- ԻԱ
սուն գիշեր, զորս աղաչեցին. քանզի ասաց տ՟ր սատա-
26 կե՛լ զձեզ. * և կացի յաղօթս առ տ՟ր՝ և ասեմ. տ՟ր տ՟ր,
թագաւո՛ր աստուածոց. մի՛ սատակեր զժողովուրդ քո
և զբաժին քո՝ զոր փրկեցեր զօրութե՟ քո մեծաւ. զորս
հաներ յեգիպտոսէ զօրութե՟ քո մեծաւ, և կարօղ ձե-
ռամբ

---

(7) Ոմանք. Զի տ՟ր ա՟ծ քո նա տարցի.. 'ի բարի և 'ի յաղթ: (9) Ոմանք. Ոչ աղքատութ՟ ուտիցես զհաց քո: (13) Ոմանք. Արջառ քո և ոչխար քո: (15) Ոմանք. Աղբիւր ջրոյ. յօրին. ջրոց: (17) Ոմանք. Զզօրութիւն զայն մեծ: (19) Ոմանք. Պաշտեսցես զն՟ս, և երկիր պագցես ն՟ց, ունիմ վկայ ձեզ այսօր: (19) Յօրինակին պակասէր. Եւ զերկիր, զի կորստեամբ: (20) Ոմանք. Զորս տ՟ր կացուսցէ յերեսաց: Գլ. Թ. (1) Ոսկան. Եւ զօրագոյնս քան զքեզ: (1) Ոմանք. Եւ պարսպաւորս մինչև ցերկինս: (4) Ոմանք. Զն՟ս տ՟ն ա՟յ քում... ած զիս տ՟ր ա՟ծ ժա՟: (5) Ոմանք. Զուխտ իւր զոր երդու՟: (9) Ոմանք. Առնուլ զտախտակսն քարեղէն, զտախտակս ուխտի զոր: (11) Յայլ օրին. Յետ քառասուն աւուր տուընջեան: (11) Ոմանք. Եւ ետ ինձ տ՟ր զերկոսին տախտակս: (12) Այլք. Անցին արդէն զճ՟մրհաւն: (14) Ոմանք. Եւ հզօր և բազում և առաւել քան զդա: (15) Ոմանք. Յերկոսին ձեռին իմում: (19) Ոմանք. Եւ 'ի ժամանակի յայնմիկ: (22) Ոմանք. Բարկացուցէք զտ՟ր ա՟ծ մեր: (23) Ոմանք. Եւ ասէ՝ ելէք ժառան՟.. զի հեստեցէք բանին: (24) Ոմանք. Կայիք տ՟նակողմանն: (26) Ոմանք. Տ՟ր ա՟ծ թագաւոր աստուա՟:

ռամբ, և բա՛րձր բազկաւ : * Յիշեա՛ դու զաբրահամ 27
և զիսահակ և զյակոբ՝ զծառայս քո, որոց երդուար
քե՛ : մի՛ հայիր 'ի խստութիւն ժողովրդեանդ այդորիկ,
և յամպարշտութիւնս և 'ի մեղս դոցա : * Գուցէ՛ խօսիցին 28
բնակիչք երկրին ուստի հաներ զմեզ, և ասիցեն ·
առ 'ի չկարելոյ տն̄ տանել զնոսա յերկիրն զոր խոստացաւ
նոցա, և առ ատել զնս̄ տն̄՝ եհան զնոսա կոտորել
զնոսա յանապատին : * Եւ սոքա ժողովուրդ քո և 29
ժառանգութի քո՝ զոր հաներ յերկրէն եգիպտացւոց
զօրութե̄ քո մեծաւ՝ և բա՛րձր բազկաւ

ԳԼ· Ժ·

'Ի ժամանակին յայնմիկ ասաց ցիս տր̄ · Կոփեա՛ դու 1
քեզ երկուս տախտակս քարեղէնս իբրև զառաջինսն,
և ե՛լ 'ի լեառնն · և արասցես դու քեզ տապանակ
փայտեղէն · * և գրեցից 'ի տախտակսն զնոյն պատգամս՝ 2
որ էին յառաջին տախտակսն զորս դու խորտակեցեր
· և դիցես զնս̄ 'ի ներքս 'ի տապանակին : * Եւ արարի 3
տապանակ յանփուտ փայտից · և կոփեցի երկուս
տախտակս քարեղէնս իբրև զառաջինսն · և ելի 'ի լեառնն,
և երկու տախտակքն յերկոսին 'ի ձեռս իմում:
* Եւ գրեաց յերկոսին տախտակսն ըստ առաջին գրոյն 4
զտասն պատգամսն զոր խօսեցաւ ը̄ ձեզ տր̄ 'ի լերինն 'ի
միջոյ հրոյն · և ետ զնս̄ ցիս տր̄ : * Եւ դարձայ իջի 'ի 5
լեռնէ անտի, և եդի զտախտակսն 'ի ներքս 'ի տապանակին
· և էին անդ որպէս և պատուիրեաց ինձ տր̄:
* Եւ որդիքն ի̄լի չուեցին 'ի բերովթայ որդւոցն յակիմայ 6
'ի սադխայ · և անդ մեռաւ ահարոն և անդրէն թաղեցաւ
: և քահանայացաւ եղիազար որդի նր̄ ընդ նր̄ :
* Անտի չուեցին 'ի գադգադ, և 'ի գադգադայ յետակայ 7
յերկիր վտակաց ջուրց : * Յայնմ ժամանակի զատոյց 8
տր̄ զցեղն ղևեայ բառնալ զտապանակ ուխտին տն̄,
կալ առաջի տն̄՝ պաշտել և աղօթս մատուցանել յանուն
նր̄ մինչև ցայսօր : * Վասն այնորիկ ոչ գոյ ղևտացւոցն 9
բաժին և ժառանգութի 'ի մէջ եղբարց իւրեանց · զի
տր̄ ինքնին է մասն և ժառանգութի նց̄՝ որ̄ և ասաց
նոցա : * Եւ ես կացի 'ի լերինն զքառասուն տիւ և 10
զքառասուն գիշեր · և լուաւ ինձ տր̄ 'ի ժամանակին
յայնմիկ · և ոչ կամեցաւ սատակել զձեզ : * Եւ ասէ 11
ցիս տր̄ · գնա՛ չուեա՛ առաջի ժողովրդեանդ այդորիկ ·
և մտցեն և ժառանգեսցեն զերկիրն զոր երդուայ հարցն
դոցա տալ դոցա :

ԻԲ· * Եւ արդ՝ ի̄է̄լ, զի՞նչ խնդրէ 'ի քէն տր̄ ած̄ քո · այլ 12
երկնչել 'ի տէ̄ այ̄ քումմէ · և գնալ յամ̄ ճանապարհս նր̄,
և սիրել զնա · և պաշտել զտր̄ ած̄ քո յամ̄ սրտէ քումմէ,
և յամ̄ անձնէ քումմէ : * և պահել զպատուիրանս 13
տն̄ այ̄ քոյ, և զիրաւունս նր̄՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ
այսօր, զի բարի լիցի քեզ : * Ահաւասիկ տն̄ այ̄ քոյ 14
երկինք՝ և երկինք երկնից, և երկիր և ամ̄ որ է 'ի նս̄ :
* բայց ը̄ հարսն ձեր յառաջագոյն հաճեցաւ տր̄ սիրել 15
զնս̄, և ընտրեաց զզաւակ նոցա յետ նոցա զձեզ քան
զազգս ամ̄ ըստ աւուրս ըստ այսմիկ : * Եւ թլփատեցէք 16
զխստասրտութի ձեր, և զպարանոցս ձեր մի՛ ևս
խստացուցանէք : * զի տր̄ ած̄ մեր, նա՛ է ած̄ աստուծոց 17
և տր̄ տերանց · ած̄ մեծ և հզօր և ահաւոր · որ
ոչ աչառէ երեսաց, և ոչ առնու կաշառ : * Առնէ իրաւունս 18
եկին և որբոյ և այրւոյ · սիրէ զնժդեհն, տալ
նմա հաց և հանդերձ : * Եւ սիրեցէք զպանդուխտն, զի 19
20 և դուք պանդուխտք էիք յերկրին եգիպտացւոց : * 'Ի
տէ̄ այ̄ քումմէ երկիցես, և զնա պաշտեսցես, և 'ի նա յարեսցիս,
21 և յանուն նր̄ երդնուցուս : * զի նա՛ է պարծանք
քո, և նոյն ած̄ քո, որ արար 'ի քեզ զմեծամեծսն և
22 զփառաւորս՝ զոր տեսին աչք քո : * Եւթանասուն ոգւովք
իջին հարքն քո յեգիպտոս, և արդ ահա արար ըզքեզ
տր̄ ած̄ քո իբրև զաստեղս երկնից բազմութե̄ :

ԳԼ· ԺԱ·

1 Եւ սիրեսցես զտր̄ ած̄ քո · և պահեսցես զպահպանութիւնս
նր̄, և զիրաւունս նր̄, և զպատուիրանս
2 նր̄, և զդատաստանս նր̄ զամ̄ աւուրս կենաց քոց : * Եւ
ծանիջիք այսօր, եթէ ոչ վն̄ որդւոց քոց՝ որք ոչ գիտեն
և ոչ տեսին զխրատ տն̄ այ̄ քոյ · և զմեծամեծս նր̄,
3 զձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր · * զնշանս նր̄ և զարուեստս՝
զոր արար 'ի մէջ եգիպտոսի, 'ի փարաւոն արքայ
4 եգիպտացւոց, և յամ̄ երկիր նր̄ : * Եւ զորինչ արար
ընդ զօրսն եգիպտացւոց · զկառս նց̄ և զերիվարս
իւրեանց · որ̄ ծփեաց զջուրս կարմիր ծովուն 'ի վր̄ երեսաց
նց̄, 'ի յարձակել նց̄ զկնի մեր · կորոյս զնոսա
5 տր̄ մինչև ցայսօր ժամանակի : * և զորինչ արար ձեզ
6 յանապատի անդ, մինչև եկիք 'ի տեղիս յայս : * Եւ
զորինչ արար ընդ դաթան և ընդ աբիրոն՝ ընդ որդիս
եղիաբու որդւոյ ռուբինի · որոց բացեալ երկիր զբերան
իւր եկուլ զնս̄, և զտունս նոցա, և զվրանս նց̄ ·
7 և զամ̄ ինչս նց̄ ընդ նոսա 'ի միջոյ ամ̄ ի̄լի : * զի ձեր իսկ
աչք տեսին զամ̄ զգործս տն̄ զմեծամեծս զոր արար 'ի
8 ձեզ մինչև ցայսօր : * Եւ պահեցէք զամ̄ պատուիրանս
նր̄ զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր · զի կեցջիք և բազմապատիկք
լինիցիք · և մտանիցէք ժառանգիցէք զերկիրն,
յոր դուք անցանէք ընդ յորդանան ժառանգել
9 զնա : * Զի երկայնօրեայք լինիցիք 'ի վր̄ երկրին զոր
երդուաւ տր̄ հարցն ձերոց տալ նց̄, և զաւակի նց̄ յետ
10 նց̄, երկիր՝ որ բղխէ զկաթն և զմեղր : * Քանզի երկիրն
յոր մտանելոց էք ժառանգել զնա, ոչ իբրև զերկիրն
եգիպտացւոց է՝ ուստի ելէք դուք անտի · յորժամ սերմանեն
սերմանս, և ռոգանեն ոտիւք իբրև զպարտէզ
11 բանջարոյ : * Այլ երկիրն յոր դուք մտանելոց էք ժառանգել,
երկիր լեռնային և դաշտական է · յանձրևոյ
12 երկնից ըմպէ ջուր · * երկիր՝ զոր տր̄ ած̄ քո դարմանէ
զնա, հանապազ աչք տն̄ այ̄ քոյ 'ի վր̄ նր̄, իսկզբանէ
տարւոյն մինչև ցկատարումն տարւոյն :
13 * Եւ եթէ լսելով լուիցես ամ̄ պատուիրանաց նր̄ զոր ԻԳ·
ես պատուիրեմ քեզ այսօր, սիրել զտր̄ ած̄ քո և պաշտել
զնա յամ̄ սրտէ քումմէ, և յամ̄ անձնէ քումմէ :
14 * Տացէ անձրև երկրին ձերում 'ի ժամանակի իւրում
զկանուխ և զանագան · և ժողովեսցես զցորեան քո և
15 զգինի քո և զեւղ քո : * և տացէ խոտ յանդս քո անասնոց
16 քոց · և կերիցես և յագեսցիս : * Հայեցարո՛ւք
յանձինս ձեր, գուցէ յուլանայցեն սիրտք ձեր և յանցանիցէք,
և պաշտիցէք զաստուածս օտարս · և երկիր
17 պագանիցէք նց̄ : * Եւ սրտմտեալ բարկանայցէ տր̄ 'ի
վերայ ձեր, և արգելուցու զերկինս՝ և ոչ լինիցի անձրև,
և երկիր ոչ տացէ զպտուղ իւր · և կորնչիցիք արագարագ
18 յերկրէն բարութե̄՝ զոր ետ ձեզ տր̄ : * Եւ
դիջիք զբանս զայս 'ի սիրտս ձեր, և յանձինս ձեր, և
արկջիք զնս̄ նշանս 'ի ձեռս ձեր · և եղիցին անշարժ առաջի
19 աչաց ձերոց : * Եւ ուսուցջիք որդւոց ձերոց
խօ-

---

(27) Ոմանք · Ժողովրդեանդ այդմիկ : (28) Ոմանք · Առ 'ի չկամելոյ տն̄ տանել · · · սատակել զնս̄ յանապատի : Գլ· Ժ· (3) Ոմանք · Յերկոսին 'ի ձեռին իմում : (6) Այլք · Որդւոցն յակիմայ 'ի սադայի · · · և անդէն թաղեցաւ : (8) Ոմանք · Եւ կալ առաջի նորա պաշտել : (9) Ոմանք · Բաժին ժառանգութե̄ 'ի մէջ · · ինքնին է ժառանգութի նց̄ : (11) Ոմանք · Գնա՛ չուեա՛ դու առա'' · · հարցն նց̄ տալ նց̄ : (12) Ոմանք · Յամ̄ 'ի ճնպրհս նր̄ : (14) Ոմանք · Տն̄ այ̄ քո են երկինք : (17) Ոմանք · Աչառէ յերեսաց : Ոմն օրինակ · աչառէ երեսաց : (18) Ոմանք · Եւ առնէ իրաւունս : (20) Ոմանք · Երկնչիցիս · կամ, երկնչիցես : Գլ· ԺԱ· (3) Ոմանք · Եւ զնշանս նր̄ և զգործս նր̄ զոր արար 'ի մէջ եգիպտոսի 'ի փարաւոն արքային եգ'' : (6) Այլք · Որոց բացեալ երկիր զբե'' : (7) Ոմանք · Զոր արար ձեզ մինչև : (8) Ոմանք · Զի կեցջիք և բազ'' · · և ժառան'' : (10) Ոմանք · Դուք անտի, որ յորժամ · · և առոգանեն ոտիւք · · իբրև զպարտէզս : (12) Ոմանք · Տր̄ ած̄ քո դարմանէ զքեզ հանա'' : (14) Ոմանք · Եւ տացէ · · երկրին ձերոյ : (16) Ոմանք · Յուլանայցէ սիրտ ձեր : (18) Ոմանք · Զսոսա նշան 'ի ձեռս ձեր :

խօսել զնոսա 'ի նստել 'ի տան, և 'ի գնալ 'ի ճանապարհի,
և 'ի ննջել և 'ի յառնել: ∗ Եւ գրեսջիք զնոսա 'ի վր̅ 20
սեմոց տանց ձերոց և 'ի դրունս ձեր: ∗ զի բազմօրեայք 21
լինիցիք, և աւուրք որդւոց ձերոց 'ի վր̅ երկրին՝ զոր
երդուաւ տր̅ հարցն քոց տալ քեզ, ըստ աւուրց երկնից
'ի վր̅ երկրի: ∗ Եւ եղիցի եթէ լսելով լուիցէք ամ̅ 22
պատուիրանացս այսոցիկ՝ զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր
առնել, սիրել զտր̅ ած̅ քո· գնալ 'ի ճանապարհս
նր̅՝ և յարել 'ի նա: ∗ Մերժեսցէ տր̅ զազգսն զայնոսիկ 23
յերեսաց ձերոց, և ժառանգեսջիք զազգս մեծամեծս
և հզօրագոյնս քան զձեզ: ∗ Ամենայն տեղի ուր 24
կոխիցեն գնացք ոտից ձերոց՝ ձեզ լիցին, յանապատէ
անտի մինչև ցանտերն լիբանանու· և 'ի գետոյն մեծէ
գետոյն եփրատայ մինչև ցծովն արևմտից եղիցին սահմանք
ձեր: ∗ Եւ ոչ ոք դառնայցէ ընդդէմ ձեր, զահ 25
և զերկիւղ ձեր արկցէ տր̅ ած̅ ձեր 'ի վր̅ երեսաց ամ̅
երկրին զոր կոխիցէք, որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ տր̅:
ԻԴ· ∗ Եւ ես աւասիկ տամ այսօր առաջի ձեր օրհնութիւն 26
և անէծս· ∗ օրհնութիւն՝ եթէ լսիցէք պատուիրանաց 27
տն̅ այ̅ ձերոյ՝ զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր: ∗ Եւ 28
անէծս՝ եթէ ոչ լուիցէք պատուիրանաց տն̅ այ̅ ձերոյ,
զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր· և մոլորիցիք 'ի ճանապարհէն
զոր ես պատուիրեցի ձեզ, երթալ պաշտել
զաստուածս օտարս՝ զորս ոչ ճանաչիցէք: ∗ Եւ եղիցի 29
յորժամ տարցի զքեզ տր̅ ած̅ քո յերկիրն յոր անցանես
ընդ յորդանան ժառանգել զնա· և տացես դու
զօրհնութիւնս 'ի լերինն գարիզին, և զանէծս 'ի լերինն
գեբաղ: ∗ Ոչ ապաքէն յայն կոյս յորդանանու է այն՝ 30
յետոյ ճանապարհին արևմտից յերկիրն քանանացւոց·
որոյ նիստն է արևմուտս է մերձ 'ի գաղգաղ, առ կաղնեաւն
բարձու: ∗ Եւ դուք անցանէք ընդ յորդանան 31
մտանել ժառանգել զերկիրն՝ զոր տր̅ ած̅ տալոց է
քեզ 'ի ժառանգութիւն զամ̅ աւուրս· և ժառանգեսջիք
զնա՝ և բնակեսջիք 'ի նմա:
ԻԵ· ∗ Եւ զգուշասջիք առնել զամ̅ հրամանս նր̅, և զդատաստանս 32
զայսոսիկ զոր ես տամ առաջի ձեր այսօր:

ԳԼ· ԺԲ·

Եւ այս են հրամանք և դատաստանք՝ զոր զգուշանայցէք 1
առնել յերկրին զոր տր̅ ած̅ հարցն ձերոց
տալոց է ձեզ 'ի ժառանգութի· զամ̅ աւուրս՝ զորս կեցէք
դուք 'ի վր̅ երկրի: ∗ Կորուսանելով կորուսջիք զամ̅ 2
տեղիսն՝ յորս պաշտեցին 'ի նոսա ամ̅ ազգքն զդիս իւրեանց
, յորս դուք ժառանգիցէք զնս̅ 'ի վր̅ լերանց
բարձանց, և 'ի վր̅ բլրոց, և 'ի ներքոյ վարսաւոր ծառոց
: ∗ և կործանեսջիք զբագինս նոցա· և փշրեսջիք 3
զարձանս նց̅· և կոտորեսջիք զանտառս նոցա· և զդրօշեալս
դից նց̅ այրեսջիք հրով: Եւ կորուսջիք զանուանս
նց̅ 'ի տեղւոջէն յայնմանէ: ∗ և մի առնիցէք նոյնպէս 4
տն̅ այ̅ ձերում:
ԻԶ ∗ Այլ 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տր̅ ած̅ ձեր 'ի միում 5
'ի ցեղից ձերոց, անուանել զանուն իւր և կոչել 'ի նմա,
խնդրեսջիք և մտջիք անդր: ∗ Եւ մատուսջիք զողջակէզս 6
ձեր, և զզոհս ձեր, և զտասանորդս ձեր, և զպտուղս
ձեր, և զուխտս ձեր, և զկամայականս ձեր, և զխոստովանութիւնս
ձեր, և զանդրանիկս արջառոց և ոչխարի ձերոյ
: ∗ Եւ կերիջիք առաջի տն̅ այ̅ ձերոյ· և ուրախ լինիջիք 7
'ի վր̅ ամ̅ յոր մխիցէք զձեռս ձեր· դուք և տունք
8 ձեր· ոպ̅ օրհնեաց զքեզ տր̅ ած̅ քո: ∗ Մի առնիցէք
զամ̅ ինչ զոր այսօր մեք աստ ոչ առնեմք, իւրաքանչիւր
9 զհաճոյն առաջի իւր: ∗ Քանզի ոչ հասէք 'ի հանգիստն
և 'ի ժառանգութիւն, զոր տր̅ ած̅ մեր տալոց է ձեզ, մինչև
10 ցայսօր: ∗ Եւ անցջիք ընդ յորդանան և բնակեսջիք
յերկրին՝ զոր տր̅ ած̅ մեր ժառանգեցուցէ ձեզ· և
հանգուցէ զձեզ յամ̅ թշնամեաց ձերոց որ շուրջ ըզձեւք
11 լիցեն, և բնակեսջիք զգուշութ̅բ: ∗ Եւ եղիցի
տեղին զոր ընտրեսցէ տր̅ ած̅ մեր կոչել զանուն իւր
'ի վր̅ նր̅, անդ մատուսջիք զամ̅ զոր ես պատուիրեմ
ձեզ այսօր, զողջակէզս ձեր, և զզոհս ձեր, և զտասանորդս
ձեր, և զպտուղս ձեռաց ձերոց· և զգահամունս
ձեր· և զամ̅ զընտիրս պատարագաց ձերոց զոր ուխտիցէք
12 տն̅ այ̅ ձերում: ∗ Եւ ուրախ լինիջիք առաջի տն̅ այ̅
մերոյ, դուք և ուստերք ձեր, և դստերք ձեր, և ծառայք
ձեր, և աղախնայք ձեր· և ղևտացին որ 'ի դրունս
ձեր· զի ոչ գոյ նց̅ բաժին և ոչ ժառանգութիւն ը̅ ձեզ:
13 ∗ Զգոյշ լեր անձին քում· գուցէ մատուցանիցես զողջակէզս
14 քո յամ̅ տեղւոջ զոր տեսանիցես· ∗ այլ 'ի տեղւոջն
զոր ընտրեսցէ տր̅ ած̅ քո իւր, 'ի միում 'ի քաղաքաց
քոց· անդ մատուցանիցես զողջակէզս քո, և անդ
15 արասցես զամ̅՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր: ∗ Այլ,
և ըստ ամ̅ ցանկութե̅ քում զենցես և ուտիցես միս
ըստ օրհնութե̅ տն̅ այ̅ քոյ, զոր ետ քեզ յամ̅ քաղաքս·
անսուրբն որ 'ի քեզ և սուրբն 'ի միասին կերիցեն զայն·
16 իբրև զայծեամն և զեղջերու: ∗ բայց արիւն մի ուտիցէք,
17 այլ յերկիր հեղուցուք զնա իբրև զջուր: ∗ Մի
ժտիցես ուտել 'ի քաղաքս քո զտասանորդս ցորենոյ
քոյ և զգինւոյ քոյ և զիւղոյ քոյ, զանդրանիկս արջառոյ
քոյ և զոչխարի· և զամ̅ ուխտս զոր ուխտիցէք, և
զխոստովանութիւնս ձեր, և զպտուղս ձեռաց ձերոց:
18 ∗ Այլ առաջի տն̅ այ̅ քոյ կերիցես զայն՝ 'ի տեղւոջն
զոր ընտրեսցէ տր̅ ած̅՝ իւր· դու և ուստր քո և դուստր
քո, ծառայն քո և աղախին քո, և ղևտին որ 'ի քաղաքս
քո· և ուրախ լինիցիս առաջի տն̅ այ̅ քոյ 'ի վր̅ ամ̅՝
19 յոր մխիցես զձեռն քո: ∗ Զգոյշ լեր անձին քում,
գուցէ թողուցուս զղևտացին զամ̅ ժամանակս քո՝ որչափ
և կեցցես 'ի վր̅ երկրին:
20 ∗ Եւ եթէ ընդարձակեսցէ տր̅ ած̅ քո զսահմանս քո ԻԷ
ոպ̅ և խօսեցաւ քեզ, և ասիցես թէ կերայց միս· եթէ
ցանկանայցէ անձն քո ուտել միս, ըստ ամ̅ ցանկութե̅
21 անձին քոյ կերիցես միս: ∗ Ապա թէ հեռագոյն
իցէ 'ի քէն տեղին զոր ընտրեսցէ տր̅ ած̅ քո անուանել
զանուն իւր 'ի վր̅ նր̅· և զենուցուս յարջառոյ քումմէ
և յոչխարէ քումմէ՝ յորոց տացէ քեզ ած̅· զորօրինակ
պատուիրեցի քեզ, կերիցես 'ի քաղաքս քո ը̅ ցանկութե̅
22 անձին քոյ· ∗ որպէս ուտիցի այծեամն և եղջերու,
այնպէս կերիցես և զայն· անսուրբն 'ի քեզ և սուրբն
23 նոյնպէս կերիցեն: ∗ Զգոյշ լեր չուտելոյ զարիւն, զի
արիւն նորա է շունչ իւր· մի ուտիցես շունչ ը̅ մսոյ·
24 ∗ յերկիր հեղուցուս զնա իբրև զջուր· ∗ և մի ուտիցես
25 զնա· զի բարի լինիցի քեզ, և որդւոց քոց յետ քո·
եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաջի տն̅ այ̅ քոյ:
26 ∗ Բայց զսրբութիւն քո որ լինիցին քեզ, և զուխտսն
քո զոր ուխտիցես· առեալ եկեսցես 'ի տեղին զոր ընտրեսցէ
տր̅ ած̅ քո իւր· կոչել զանուն իւր 'ի վր̅ նր̅:
27 ∗ Եւ արասցես զողջակէզսն քո, զմիսն հանցես 'ի վերայ
սե

---

(20) Այլ· Եւ գրեսջիք զնոսա 'ի: (23) Ոմանք· Մերժեսցէ տր̅ զամ̅ ազգսն·· և հզօրագոյնս քան: (24) Ոմանք· Ուր հասանիցեն գնացք ոտ՛՛··· և 'ի գետոյ մեծէ 'ի գետոյն եփրատայ: (25) Ոմանք· Եւ զահ և զերկիւղ ձեր··· որպէս և խօսե՛՛: (29) Ոմանք· Յոր անցանիցես ը̅ յոր՛՛ ·· 'ի լերինն գարիզին: (30) Ոմանք· Ընդ արևմուտս է մերձ 'ի գողգողն: (31) Ոմանք· Տալոց է ձեզ 'ի ժառան՛՛: ԳԼ· ԺԲ· (1) Օրինակ մի· Կեցէք դուք 'ի վր̅ երկրին: (2) Ոմանք· Զորս դուք ժառանգիցէք զնս̅: (7) Ոմանք· Եւ կերիջիք անդ առաջի տն̅ ··· և դուք և տունք: (7) Այլ· Որպ̅ և օրհնեաց զքեզ: (9) Ոմանք· Քանզի ոչ հասէք մինչև ցայժմ 'ի հանգիստն և 'ի: (11) 'Ի բազ՛՛· Եւ զպտուղս ծառոց ձերոց: (12) Ոմանք· Եւ ուրախ լիջիք·· այ̅ մերում: (15) Ոմանք· Զենցես և կերիցես··· և սուրբն որ 'ի քեզ: (17) Ոմանք· Եւ զոչխարի քո, և զամենայն ուխտս: (20) Ոմանք· Անձն քո ուտելոյ միս: (21) Ոմանք· Յորոց տացէ քեզ տր̅ ած̅: (22) Յօրինակին· Եւ եղջերուն· այնպէս կերիցես: (23) Ոմանք· Զգոյշ լեր 'ի չուտելոյ զարիւն ··· մի ուտիցես շունչ ը̅ մսոյ: Այլ օրինակ· Զշունչ մսոյ: (25) Ոմանք· Եթէ առնիցես զբարին և զհաճոյն: (27) Ոմանք· Հեղցես առ յատակաւ:

սեղանոյ տն այ քոյ· և զարիւն փոհիցն հեղուցուս առ
յատակաւ սեղանոյն տն այ քոյ · և զմիսն կերիցես ։
*Զգոյշ լեր և լուր· և արասցես զամ զբանս զոր ես 28
պատուիրեմ քեզ· զի բարի լինիցի քեզ, և որդւոց քոց
յաւիտեան ։ և արասցես զբարին և զհաճոյն առաջի
տն այ քոյ ։ *Եւ եթէ սատակեսցէ տր ած քո զազգսն 29
յերեսաց քոց· յորում դու մտանելոց ես ժառանգել
զերկիր նց · և ժառանգեսցես զնս, և բնակեսցես յերկրի
նց ։ *Զգոյշ լեր անձին քում, գուցէ խնդրիցես 30
երթալ զհետ նց յետ սատակելոյ զնոսա յերեսաց քոց ։
մի՛ քննիցես զդիս նոցա՝ և ասիցես · զիա՞րդ առնիցեն
ազգքս այսոքիկ դիցն իւրեանց՝ զի և ես արարից նն ։
*Մի՛ առնիցես նոյնպէս տն այ քում · զի զգարշելիսն 31
զոր ատեայ տր՝ արարին դիցն իւրեանց · զի զուստերս
իւրեանց և զդստերս իւրեանց՝ այրեն հրով դիցն իւրեանց
։ *Զամենայն բանն զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր՝ 32
զգուշանայցես առնելոյ · մի՛ յաւելուցուս 'ի նա ,
և մի՛ հատանիցես 'ի նմանէ ։

ԳԼ · ԺԳ ·

ԻԲ Նւ եթէ յառնիցէ 'ի միջի քում մարգարէ կամ երազահան 1
երազոց , և տացէ քեզ նշան կամ արուեստ
· *և լինիցի նշանն կամ արուեստն զոր խօսեցաւ 2
առ քեզ , և ասիցէ երթիցուք պաշտեսցուք զաստուածս
օտարս՝ զորս ոչ ճանաչիցէք ։ *Մի՛ լսիցէք բանից մարգարէին 3
այնորիկ , կամ երազահանին երազոց · զի փորձէ
զքեզ տր ած ճանաչել, թէ սիրիցէ՞ք զտր ած ձեր
յամ սրտէ ձերմէ՝ և յամ անձնէ ձերմէ ։ *Զկնի տն 4
այ ձերոյ երթիջիք , և 'ի նմանէ երկնչիջիք , և զպատուիրանս
նր պահեսջիք , և ձայնի նր լուիջիք , և 'ի նա
յարեսջիք ։ *Եւ մարգարէն այն կամ երազահանն երազոց՝ 5
մեռցի · զի խօսեցաւ ապստամբեցուցանել ըզքեզ
'ի տէ այ քումմէ՝ որ եհան զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց,
որ փրկեաց զքեզ յերկրէն ծառայութե ·
մերժել զքեզ 'ի ճանապարհէն՝ զոր պատուիրեաց քեզ
տր ած քո գնալ ընդ նա · և բարձցես զչարն 'ի միջոյ ձերմէ
։ *Եւ եթէ աղաչեսցէ զքեզ եղբայր քո առ 'ի հօրէ 6
կամ առ 'ի մօրէ քումմէ , կամ ուստր քո , կամ
դուստր քո , կամ կին ծոցոյ քոյ , կամ բարեկամ հանգոյն
անձին քոյ , գաղտ՝ և ասիցէ · երթիցո՛ւք պաշտեսցո՛ւք
զաստուածս օտարս , զորս ոչ ճանաչիցես դու և
հարք քո · *յաստուածո՛ց ազգացն որ շուրջ զձեւք իցեն 7
, 'ի մերձաւորացն քոց կամ 'ի հեռաւորաց , 'ի ծագաց
երկրին մինչև 'ի ծագս երկրին ։ *Մի՛ հաւանիցիս 8
նմա , և մի՛ լուիցես նմա , և մի՛ խնայեսցէ ակն քո 'ի նա ,
և մի՛ գթասցիս 'ի նա , և մի՛ ծածկեսցես զնա ։ *Պատմելով 9
պատմեսցես զնմանէ · ձեռք քո նախ լիցին 'ի նա
սպանանել զնա , և ապա ձեռն ամ ժողովրդեանն · *և 10
քարկոծեսցեն զնա քարամբք և մեռցի ։ զի խնդրեաց
ապստամբեցուցանել զքեզ 'ի տէ այ քումմէ · որ եհան
զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութե ։ *Եւ 11
լուեալ ամ Իէլ զարհուրեսցի · և ոչ ևս յաւելուցուն
առնել ըստ բանին այնորիկ չարի 'ի միջի ձերում ։ *Եւ 12
եթէ լսիցես 'ի միում 'ի քաղաքացն՝ զորս տր ած քո
տացէ քեզ բնակել անդ · ասել *եթէ ելին արք անօրէնք 13
'ի մէնջ · և ապստամբեցուցին զամ բնակիչս քաղաքին
իւրեանց · և ասեն , երթիցուք և պաշտեսցուք

14 զաստուածս օտարս՝ զորս ոչ գիտիցէք · *և քննեսցես
և հարցանիցես և յուզեսցես յոյժ · և ահա ստոյգ և հաւաստեաւ
իցէ բանն , և եղեալ իցէ գարշութիւն 'ի ձեզ ·
15 *կոտորելով կոտորեսջի՛ք զամ բնակիչս երկրին այնորիկ
կոտորմամբ սրոյ · և նզովելով նզովեսջի՛ք զնա , և
16 զամ ինչ որ 'ի նմա , և զանասունս նց 'ի բերան սրոյ ։ *Եւ
զամ կապուտ նր ժողովեսցես յելս նր · և այրեսցես
հրով զքաղաքն , և զամ զաւար նր համօրէն առաջի տն
այ քոյ · և եղիցի աւերակ յաւիտեան , և ոչ ևս շինեսցի ։
17 *Եւ մի՛ կցեսցի 'ի ձեռս քում 'ի նզովից նր · զի դարձցի
տր 'ի բարկութենէ սրտմտութե իւրոյ ։ և տացէ քեզ
ողորմութի , և ողորմեսցի քեզ և բազմացուսցէ զքեզ ·
18 զոր օրինակ երդուաւ տր հարցն քոց ։ *Եթէ լսիցես
ձայնի տն այ քոյ , պահել զամ պատուիրանս նր , զոր
ես քեզ պատուիրեմ այսօր · առնել զբարին և զհաճոյ
առաջի տն այ քոյ ։

ԳԼ · ԺԴ ·

1 Որդիք էք դուք տն այ ձերոյ ։
Մի՛ ցոփիցէք , և մի՛ հարկանիցէք զճակատ 'ի վր ԻԹ
2 մեռելոյ · *զի ժողովուրդ ես դու սուրբ տն այ քոյ ·
և զքեզ ընտրեաց տր ած քո լինել նմա ժողովուրդ սեպհական
յամենայն ազգաց որ 'ի վր երեսաց երկրի ։
3 *Մի՛ ուտիցէք զամ գարշելիս ։ *Այս անասունք են Է
4 զորս ուտիցէք · արջառ , և ոչխար 'ի հօտից , և նոխազ
5 յայծեաց , *զեղջերու և զայծեամն , և զգոմէշ և զխարբուղ
6 , և զայծքաղ , և զյամոյր , և զանալութ ։ *և զամ
անասուն զթաթահերձ , և զկճղակաբաշխ , և զորոճող
7 յանասնոց ուտիցէք ։ *Եւ զայն մի՛ ուտիցէք որ որոճեն ,
և թաթահերձ՝ և կճղակաբաշխ ոչ իցեն ։ Ուղտ , և նապաստակ
, և ճագար , զի որոճեն , և կճղակահերձ ոչ
8 են , անսուրբք իցեն նոքա ձեզ ։ *և խոզ , զի թաթահերձ
և կճղակաբաշխ է , և որոճէ ոչ , անսուրբ իցէ նա
ձեզ ։ 'ի մսոյ նոցա մի՛ ուտիցէք , և 'ի մեռելս նոցա մի՛
9 մերձենայցէք ։ *Եւ այս են զոր ուտիցէք յամէ՝ որ 'ի
10 ջուրս են · ամի որոյ իցեն թեւք և թեփ , ուտիցէք ։ *և
ամի որոյ ոչ իցեն թեւք և թեփ մի՛ ուտիցէք · անսուրբ
11 իցեն նոքա ձեզ ։ *Զամենայն հաւ սուրբ ուտիցէք ։
12 *և այս է զոր ոչ ուտիցէք 'ի նոցանէ · զարծուի , և ըզկորճ
13 , և զանգղ , *և զգետարծուի , և զցին , և որ ինչ
14 նման է նոցա ։ *և զորի , և որ ինչ նման իցէ նմա ։ *և
15 զջայլեամն , և զբու , և զճայ , *և զարագիլ , և զփոր , և
16 զհողամաղ , *և զքաջահաւ , և զսոխակ , և զագռաւ ,
17 *և զհաւալուսն , և զքաղադր , և որ ինչ նման է նոցա ,
18 և զյոպոպ , և զչղջիկ ։ *Եւ ամենայն սողուն 'ի թռչնոց
19 անսուրբ լիցի ձեզ · և մի՛ ուտիցէք 'ի նոցանէ ։ *Եւ
20 զամ թռչուն սուրբ՝ կերիջիք ։
21 *Եւ զամ մեռելոտի մի՛ ուտիցէք · այլ պանդխտին որ ԼԱ
է 'ի քաղաքս քո տացես զնա՝ և կերիցէ , կամ վաճառեսցես
օտարոտւոյն · զի ժողովուրդ սուրբ ես դու տն
այ քոյ ։
Մի՛ եփեսցես զգառն 'ի կաթն մօր իւրոյ ։ ԼԲ
22 *Տասանորդս տասանորդեսցես յամ արմտեաց սերմանց ԼԳ
23 քոց , զարմտիս անդոց քոց ամ ըստ ամէ ։ *Եւ
կերիցես զայն առաջի տն այ քոյ 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ
տր ած քո անուանել զանուն իւր 'ի վերայ նր ,
անդ մատուսցես զտասանորդս ցորենոյ քոյ , և զգինւոյ

ւոյ

---

(28) Ոմանք · Զոր ես պատուիրեմ ձեզ, զի բարի լիցի քեզ ։ (29) Այլք · Յոր դու · կամ , դուն մտա″ ։
(31) Այլք · Եւ զդստերս այրեն ։
Գլ · ԺԳ · (1) Ոմանք · Քեզ նշանս կմ արուեստս ։ (2) Ոմանք · Եւ ասէ երթիցուք և պաշ″ ։ (3) Այլք · Զի փորձէ զձեզ տր ած ։ (4) Ոմանք · Լուիջիք , և 'ի նա յաւելջիք ։ (5) Ոմանք · Գնալ ընդ նմա ։ (7) Ոմանք · 'Ի մերձաւորաց նց կմ 'ի հե″ ։ (9) Ոմանք · Եւ ձեռն քո նախ լիցի 'ի նմ ։ (11) Ոմանք · Ըստ բանից այդորիկ չար 'ի միջի ձե″ ։ (12) Ոմանք · 'Ի քաղաքաց քոց զորս · · տալոց է քեզ բնակել անդ և ասել ։ (14) Այլք · Եւ քննեսցես և հարցցես ։ (16) Ոմանք · Կապուտ նց ժողովեսցես յելս նոցա ։ (17) Ոմանք · Եւ մի կցուեսցի 'ի ձե″ ։ (18) Ոմանք · Եւ զհաճոյս · կամ , զհաճոյսն առաջի ։
Գլ · ԺԴ · (1) Ոմանք · Մի ցոփիցէք և մի հարկանիցէք ։ (2) Ոմանք · Լինել քեզ նմա ժղվդ ։ (4) Ոմանք · Այս անասունքն են զոր ուտիցէք ։ (5) Ոմանք · Եւ զայծքաղ և զյամոյր ։ (12) Բազումք · Եւ զանկղ ։ (16) Ոմանք · Եւ զհողամաղ ։ (18) Ոմանք · Եւ զքաղարդ · և ոմանք , քաղարդ ։ (21) Ոմանք · Որ 'ի քաղաքս քո · և ոմանք , որ իցէ 'ի քաղաքս քո ։ (22) Ոմանք · Զտասանորդս տասանորդեսցես ։

ւոյ քոյ, և զիւղոյ քոյ, և զանդրանիկս արջառոյ քոյ,
և զոչխարի քոյ. զի ուսցիս երկնչել 'ի տ՟է ա՟յ քումմէ
զա՟մ աւուրս։ * Ապա թէ հեռի իցէ 'ի քէն ճանապարհն, 24
և ոչ կարիցես տանել զայն. վասն զի հեռի իցէ 'ի քէն
տեղին զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ քո անուանել զանուն
իւր անդ։ Զի օրհնեաց զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո. * վաճա- 25
ռեսցես զայն արծաթոյ, և առցես զարծաթն 'ի ձե-
ռին քում, և երթիցես 'ի տեղին զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ
քո. * և տայցես զարծաթն ընդ ա՟մի որում ցանկանայ- 26
ցէ անձն քո, արջառոյ, կամ ոչխարի, կամ գինւոյ,
կամ ցքւոյ, կամ ա՟մի որում ցանկանայցէ անձն քո. և
կերիցես անդ առաջի տ՟ն ա՟յ քոյ. և ուրախ լինիցիս
դու և տուն քո, * և զղեւտացին որ 'ի քաղաքս քո, մի 27
թողուցուս զնա, զի ոչ գոյ նորա բաժին և ոչ ժառան-
գութ՟ի ընդ քեզ։ * Յետ երից ամաց հանիցես զա՟մ տա- 28
սանորդս արմտեաց քոց, և յամի յայնմիկ դիցես զայն
'ի քաղաքս քո. * և եկեսցէ ղեւտացին. քանզի ոչ գոյ ն՟ր 29
բաժին և ժառանգութ՟ի ընդ քեզ. և եկն, և որբ, և
և այրի 'ի քաղաքս քո, կերիցեն և յագեսցին. զի օրհ-
նեսցէ զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո յա՟մ գործս քո զոր առնիցես։

ԳԼ. ԺԵ.

ԼԴ. Յեւթն եւթներորդ ամի արասցես թողութ՟ի։ * Եւ 1
այս լիցի հրաման թողութե՟ն։ Թողցես զա՟մ պարտս 2
քո զոր պարտիցի քեզ ընկեր քո. և մի պահանջիցես
յընկերէ և յեղբօրէ քումմէ. զի թողութ՟ի կոչեցեալ
է տ՟ն ա՟յ քոյ։ * Յօտարոտւոյն պահանջիցես որ ինչ իցէ 3
քո առ նմա. բայց եղբօրն քում թողութ՟ի արասցես
զպարտուցն քոց։ * Եւ մի լինիցի 'ի միջի քում կարօ- 4
տեալ. զի օրհնելով օրհնեսցէ զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո յերկ-
րին՝ զոր տ՟ր ա՟ծ քո տալոց է քեզ 'ի ժառանգութ՟ի ժա-
ռանգել զնա։ * Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի տ՟ն 5
ա՟յ քոյ, պահել և առնել զա՟մ պատուիրանս զոր ես
պատուիրեմ քեզ այսօր. * զի տ՟ր ա՟ծ քո օրհնեաց ըզ- 6
քեզ, որպէս և խոստացաւ քեզ. և տայցես փոխ ազգաց
բազմաց, և դու ոչ առնուցուս փոխ. և տիրեսցես ազ-
գաց բազմաց, և քեզ մի տիրեսցեն։ * Եւ եթէ լինի- 7
ցի 'ի միջի քում կարօտեալ յեղբարց քոց, 'ի միում 'ի
քաղաքաց քոց յերկրին զոր տայցէ քեզ տ՟ր ա՟ծ քո. մի
դարձուցանիցես զսիրտ քո, և մի կծկիցես զձեռն քո
յեղբօրէ քումմէ կարօտելոյ։ * այլ ընդարձակելով 8
արձակեսցես նմ՟ զձեռն քո, և տալով տացես նմա փոխ
որչափ և խնդրիցէ 'ի կարօտութե՟ իւրում։ * Զգոյշ լեր 9
անձին քում, գուցէ լինիցի բան ծածուկ անօրէնութե՟
'ի սրտի քում. և ասիցես, մերձ է ամն եւթներորդ՝ ամն
թողութե՟. և չարակնեսցէ ակն քո 'ի վ՟ր եղբօր քո կա-
րօտելոյ, և ոչ տայցես նմա. և բողոքեսցէ զքէն առ
տ՟ր. և լինիցին քեզ այն մեղք մեծամեծք։ * Այլ պար- 10
գեւելով պարգեւեսցես նմա, և տալով տացես նմա փոխ՝
որչափ և պիտոյ իցէ։ և մի տրտմիցիս 'ի սրտի քում զկնի
տրոցն քոց նմա. զի վասն բանին այնորիկ օրհնեսցէ
զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո յա՟մ 'ի գործս քո. և յա՟մի յորինչ և
մխեսցես զձեռն քո. * զի ոչ պակասէ կարօտեալ յերկ- 11
րէ։ Վ՟ա այնորիկ ես պատուիրեմ զբանս զայս և ասեմ.
ընդարձակելով արձակեսցես զձեռն քո յաղքատ և 'ի
տառապեալ եղբայր քո որ իցէ յերկրին քում։
12 * Եւ եթէ վաճառեսցի քեզ եղբայր քո եբրայեցի, կամ ԼԵ
կին եբրայեցի, ծառայեսցէ քեզ զվեց ամ. և յամին
13 եւթներորդի արձակեսցես զնա ազատ 'ի քէն։ * Եւ
յորժամ արձակեսցես զնա, ոչ արձակեսցես զնա ու-
14 նայն. * այլ հանդերձելով հանդերձեսցես զնա յոչխա-
րաց քոց. 'ի ցորենոյ քումմէ, և 'ի հնձանէ քումմէ. ո՟պ
15 և օրհնեաց զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո՝ տացես նմա։ * Եւ յիշես-
ցես, զի և դու ծառայ էիր յերկրին եգիպտացւոց. և
փրկեաց զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո անտի։ վասն այսորիկ ես պա-
16 տուիրեմ քեզ առնել զբանս զայս։ * Ապա թէ ասի-
ցէ ցքեզ. ոչ ելանեմ 'ի քէն. զի սիրեաց զքեզ և զտուն
17 քո. զի բարի իցէ նմա առ քեզ։ * առցես հերիւն, և
ծակեսցես զունկն ն՟ր 'ի վ՟ր սեմոց դրանն, և եղիցի քեզ
ստրուկ յաւիտեան. և զաղախին քո նոյնպէս արասցես։
18 * Եւ մի խիստ թուեսցի առաջի քո յորժամ արձակես-
ցես զնոսա ազատս 'ի քէն. զի ամի ամի վարձուք վարձ-
կանի ծառայեաց քեզ զվեց ամ. և օրհնեսցէ զքեզ տ՟ր
ա՟ծ քո յա՟մի զինչ և գործեսցես։
19 * Զա՟մ անդրանիկս որ ծնանիցին յանդեայս քո և 'ի ԼԶ
հօտս քո, զարուսն 'ի նոցանէ սրբեսցես տ՟ն ա՟յ քում։
Ո՛չ գործեսցես անդրանկաւ եզին քոյ, և մի կտրեսցես
20 զանդրանիկս հօտից քոց։ * ա՟մ յամէ կերիցես զնա ա-
ռաջի տ՟ն 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ քո, դու և
21 տուն քո։ * Եւ եթէ արատաւոր իցէ, կամ կաղ,
կամ կոյր, և կամ ա՟մ արատ չար զինչ և գուցէ 'ի նմա,
22 մի զենցես զնա տ՟ն ա՟յ քում. * այլ 'ի քաղաքս քո կերի-
ցես զնա. անսուրբն 'ի քեզ՝ և սուրբն նոյնպէս կերի-
23 ցեն, իբրև զայծեամն կամ զեղջերու։ * Բայց զարիւն
մի ուտիցես, յերկիր հեղուցուս զնա իբրև զջուր։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Զգուշացի՛ր ամսոյն կանխոց, և արասցես զատիկ ԼԷ
տ՟ն ա՟յ քոյ. զի յամսեանն կանխոց ելէք յեգիպ-
2 տոսէ 'ի գիշերի։ * Եւ զենցես զզատիկն տ՟ն ա՟յ քում.
ոչխարս և արջառս, 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ
3 քո անուանել զանուն իւր անդ։ * Մի ուտիցէք ընդ
նմա խմորուն, զեւթն օր բաղարջ կերիցես ընդ նմա,
հաց չարչարանաց. քանզի տագնապաւ ելէք յեգիպտո-
սէ. զի յիշիցէք դուք զօրն ելից ձերոց յերկրէն եգիպ-
4 տացւոց՝ զա՟մ աւուրս կենաց ձերոց։ * Եւ մի եւս ե-
րեւեսցի 'ի քեզ խմոր յա՟մ սահմանս քո զեւթն օր. և մի
ագցի 'ի մսոյն զոր զենուցուս յերեկորեայ յաւուրն ա-
5 ռաջնոյ ցայգ։ * Եւ մի ժտեսցես զենուլ զզատիկն 'ի
միում 'ի քաղաքաց քոց՝ զորս տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ.
6 * այլ 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ քո անուանել
զանուն իւր 'ի նմա, անդ զենցես զզատիկն առ երեկս
ընդ արեւմտաւ, 'ի ժամանակին յորում ելեր յեգիպ-
7 տոսէ։ * Եփեսցես և խորովեսցես, և կերիցես 'ի տեղ-
ւոջն զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ քո. և դարձցիս 'ի վաղիւն
8 երթիցես 'ի տուն քո։ * զվեց օր կերիցես բաղարջ, և
յաւուրն եւթներորդի ելք տօն տ՟ն ա՟յ քոյ. մի գոր-
ծեսցես 'ի նմա զա՟մ գործ, բայց որ ինչ գործիցի անձին։
* Եւթն

---

(26) Ոմանք. Եւ տացես զարծաթն . . . և կերիցես զայն առաջի տ՟ն ա՟յ քո ... և ուստր քո, և դուստր քո, և զե″։ (27) Ոմանք. Զի ոչ գոյր ն՟ց բաժ″։ (28) Ոմանք. Հանցես զա՟մ տասս″։ (29) Յօրինակին պակասէր. Յա՟մ գործս քո զոր առնիցես։

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Յեւթներորդ ամի արասցես։ (5) Ոմանք. Լուիցէք ձայնի տ՟ն ա՟յ մերոյ. կամ, ձերոյ. պահել.. պատուիրանս ն՟ր զոր ես։ (6) Ոմանք. Զի տ՟ր ա՟ծ քո օրհնեսցէ զքեզ։ (7) Ոմանք. Զոր տ՟ր ա՟ծ քո տալոց է քեզ։ (8) Ոմանք. Ընդարձակեսցես. կամ, ընդարձակեսջիր նմ . . . խնդրեսցէ 'ի կարօ″։ (9) Ոմանք. Այն 'ի մեղք մեծամեծք։ (11) Ոմանք. Ընդարձակելով ընդարձակեսցես զձեռն քո յեղբայր քո աղքատ և 'ի կարօտեալն որ իցեն յերկրի քում։

(14) Յօրինակին. Այլ հանդերձով հանդերձեսցես։ (14) Այլք. Եւ 'ի ցորենոյ քումմէ։ (15) Այլք. Վ՟ա այնորիկ ես պա″։ (17) Ոմանք. 'Ի վ՟ր սեմոց դրացն։ (18) Ոմանք. Ամի յամի վարձուք վարձականի . . . յա՟մի որ զինչ և գոր″։ (19) Յօրինակին էր. Հօտից հօտից քոց։ (21) Ոմանք. Մի զենցես զնա առաջի տ՟ն ա՟յ քում։ (23) Ոմանք. Մի ուտիցէք, յերկիր հեղուցուք։

Գլ. ԺԶ. (1) Ոսկան. Զգուշասջիր ամսոյն կանխոյ։ (3) Այլք. Զի յիշեցէք զօրն ելից ձերոց։ (4) Այլք. Եւ մի երեւեսցի 'ի քեզ։ (4) Բազումք. Յաւուրն առաջնոյ յայգ։ (5) Ոմանք. Եւ մի ժտեսցիս. կամ, ժտիցես . . . 'ի միում քաղաքաց քոց։ (8) Ոսկան. Ելք տօնի տ՟ն ա՟յ քո։

* Եւթն եւթներորդս համարեսցիս քեզ, 'ի սկսանելոյ 9
մանգաղի քոյ յոճ, սկսանիցիս համարել եւթն եւթներորդս.
* եւ արասցես տօն եւթներորդաց տն այ քում. 10
որչափ կարող իցէ ձեռն քո ըստ ընչին զոր տացէ քեզ՝
որպէս զի մարդ օրհնեսցէ զքեզ տր ած քո: * Եւ ուրախ 11
լիցիս առաջի տն այ քոյ, դու եւ ուստր քո եւ դուստր
քո, ծառայ քո, եւ աղախին քո. եւ ղեւտացին որ 'ի քաղաքս
քո. եւ եկն եւ որբն եւ այրին որ 'ի ձեզ. 'ի տեղւոջն
զոր ընտրեսցէ տր ած անուանել զանուն իւր անդ:
* Եւ յիշեսցես զի ծառայ էիր յերկրին եգիպտացւոց. 12
եւ զգուշասցիս եւ արասցես զպատուիրանս զայսոսիկ:
* Տօն տաղաւարահարաց արասցես զեւթն օր. 'ի ժողովել 13
քեզ 'ի կալոյ քումմէ եւ 'ի հնձանէ քումմէ: * Եւ ուրախ 14
լիցիս 'ի տօնի քում. դու եւ ուստր քո եւ դուստր
քո, ծառայ քո եւ աղախին քո. եւ ղեւտացին, եւ եկն եւ
որբն եւ այրին որ իցեն 'ի քաղաքս քո: * զեւթն օր տօնեսցես 15
տն այ քում, 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տր ած
քո 'ի նմա: Եւ եթէ օրհնեսցէ զքեզ տր ած քո յամ
արմտիս քո, եւ յամ գործս ձեռաց քոց, եւ լինիցիս ուրախ:
* Երիս ժամանակս 'ի տարւոջ յանդիման լիցի 16
ամ արու քո՝ առաջի տն այ քոյ 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ
տր: 'Ի տօնի բաղարջակերացն. եւ 'ի տօնի եւթներորդացն.
եւ 'ի տօնի տաղաւարահարացն: եւ ոչ երեւեսցիս
առաջի տն այ քում ունայնաձեռն. * իւրաքանչիւր 17
ըստ կարի ձեռաց իւրոց՝ ըստ օրհնութեան տն այ
քո զոր ետ քեզ:

ԼԸ * Դատաւորս եւ ատենադպիրս կացուսցես յամ քաղաքս 18
քո՝ զոր տր ած քո տացէ քեզ՝ ըստ ցեղից. եւ դատեսցեն
զժողովուրդն դատաստան արդար. * եւ մի աչառիցեն 19
երեսաց. եւ մի առնուցուն կաշառս: Քանզի
կաշառ՝ կուրացուցանէ զաչս իմաստնոց. եւ ապականէ
զբանս արդարոց: * Արդարութբ արասցես զիրաւունս, 20
զի կեցջիք, եւ մտանիցէք ժառանգել զերկիրն զոր տր
ած տացէ ձեզ:

ԼԹ * Մի տնկեսցես քեզ անտառս զամ փայտի առ սեղանով 21
տն այ քոյ: * Եւ մի արասցես ինչ քեզ ձաւնի: Եւ 22
մի կանգնեսցես քեզ արձան զոր ատեաց տր ած քո:

ԳԼ. ԺԷ.

Խ Եւ մի զոհիցես տն այ քում արջառ կամ ոչխար՝ յորում 1
իցէ արատ ինչ, ըստ ամ արատաւոր բանի.
զի պիղծ է այն առաջի տն այ քոյ:
ԽԱ * Եւ եթէ գտցի 'ի միջի քում, 'ի միում 'ի քաղաքացն 2
զոր տր ած քո տացէ քեզ, այր կամ կին՝ որ առնիցէ
զչար առաջի տն այ քոյ, անցանել զուխտիւ նր. * եւ 3
երթեալ պաշտիցեն զաստուածս օտարս, եւ երկիր պագանիցեն
նց. Արեգական, կամ լուսնի, կամ ամի որ
իցէ 'ի զարդուէ երկնից. զորս ոչ հրամայեցի * եւ 4
պատմեսցի քեզ: եւ քննեսցես յոյժ, եւ ահա ճշմարտելեալ
իցէ բանն, եւ եղեալ իցէ պղծութիւն այն 'ի մէջ
Իլի: * Հանցես զայրն զայն, կամ զկինն՝ որ արարին 5
զբանն չար, 'ի դրունս ձեր. եւ քարկոծեսջիք զնս քարամբք
եւ մեռցին: * Երկուք եւ երիւք վկայիւք մեռցի 6
որ մեռանիցին, եւ մի մեռցի միով վկայիւ: * Եւ ձեռն 7
վկայիցն եղիցի նախ 'ի նա սպանանել զնա, եւ ապա
ձեռն ամ ժողովրդեանն: Եւ բարձցես զչարն 'ի միջոյ
ձերմէ:

8 * Եւ եթէ վրիպեսցէ 'ի քէն բան 'ի դատաստանի, 'ի ԽԲ
մէջ արեան եւ արեան. եւ 'ի մէջ դատաստանի եւ դատաստանի,
եւ 'ի մէջ գրգռութե եւ գրգռութե, եւ 'ի մէջ
հակառակութե եւ հակառակութե. բան դատաստանի
'ի քաղաքս քո. եւ յարուցեալ ելցես 'ի տեղին զոր ընտրեսցէ
9 տր ած քո անուանել զանուն իւր անդ: * Եւ
երթիցես առ քահանայսն եւ ղեւտացիս, եւ առ դատաւորն
որ լինիցի յաւուրսն յայնոսիկ. եւ քննեալ պատմեսցեն
10 քեզ զդատաստանն: * Եւ արասցես ըստ հրամանին
զոր պատմեսցեն քեզ որք 'ի տեղւոջն իցեն՝ զոր
ընտրեսցէ տր ած քո. եւ զգուշասջիր յոյժ առնել ըստ
11 ամի ոպ օրինադրեսցի քեզ: * ըստ օրինացն եւ ըստ դատաստանի
զոր ասասցեն քեզ՝ արասցես. եւ մի խոտորեսցիս
'ի բանէն զոր պատմեսցեն քեզ, մի յաջ եւ մի
12 յահեակ: * Եւ մարդ ոք՝ որ առնիցէ հպարտութբ առ
'ի չլսելոյ քահանային՝ որ կայցէ պաշտել յանուն տն
այ քոյ. կամ դատաւորին որ իցէ յաւուրսն յայնոսիկ՝
13 մեռցի մարդն այն. եւ բարձցես զչարն յԻլէ: * Եւ ամ
ժողովրդեանն լուեալ երկիցէ, եւ մի եւս ամպարշտեսցի:
14 * Եւ եթէ մտանիցես յերկիրն զոր տր ած քո տացէ ԽԳ.
քեզ, եւ ժառանգեսցես զնա, եւ բնակեսցես 'ի նմա. եւ
ասիցես, կացուցից 'ի վր իմ իշխան ոպ եւ այլ ազգք
15 որ շուրջ զինեւ են: * Կացուցանելով կացուսցես 'ի վր
քո իշխան՝ զոր ընտրեսցէ տր ած քո: յեղբարց քոց կացուսցես
քեզ իշխան. եւ մի իշխեսցես կացուցանել քեզ
16 զայր օտար որ չիցէ եղբայր քո. * զի մի յաճախեսցէ
իւր երիվարս, եւ մի դարձուսցէ զժողովուրդն յԵգիպտոս:
զի տր ասաց. թէ մի եւս յաւելուցուք դառնալ
17 ընդ նոյն ճանապարհ: * Եւ մի յաճախեսցէ իւր կանայս,
զի մի խոտորեսցի սիրտ նր. եւ արծաթ եւ ոսկի
18 մի կարի յաճախեսցէ իւր: * Եւ եղիցի յորժամ նստցի
յիշխանութե իւրում, գրեսցէ նմա զերկրորդումն օրէնացս
19 այսոցիկ 'ի մատեանի: * Եւ 'ի քահանայիցն ղեւտացւոց
լիցի առ նմա. եւ ընթերցցի զսա զամ աւուրս կենաց
իւրոց. զի ուսցի երկնչել 'ի տէ այ քումմէ, պահել
զամ պատուիրանս զայսոսիկ, եւ առնել զիրաւունս
20 զայսոսիկ: * Զի մի հպարտասցէ սիրտ նր 'ի վերայ
եղբարց իւրոց, զի մի անցանիցէ զպատուիրանօքս յաջ
կամ յահեակ. զի երկայնակեաց լիցի յիշխանութե իւրում,
ինքն եւ որդիք իւր 'ի մէջ որդւոցն Իլի:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ մի լինիցի քահանայիցն ղեւտացւոց որդւոցն ԽԴ.
ղեւեայ բաժին եւ ժառանգութի ընդ որդւոցն Իլի:
2 Երախայրիքն տն վիճակ նց. զայն կերիցեն: * եւ վիճակ
մի լիցի նց 'ի մէջ եղբարց իւրեանց. զի տր է վի-
3 ճակ նց. ոպ ասաց նց: * Եւ այս են իրաւունք քահանային
'ի ժողովրդենէ անտի, որք զենուցուն զենլիս.
եթէ արջառ իցէ, եւ եթէ ոչխար, տացէ քահանային զե-
4 րին եւ զծնօտսն եւ զխաղացսն: * Եւ զպտուղս ցորենոյ
քոյ, եւ զգինւոյ քոյ, եւ զիւղոյ քոյ. եւ զպտուղ կտրոց
5 խաշանց քոց տացես նց. * զի զնա ընտրեաց տր յամ
ցեղիցն քոց կալ առաջի տն այ քոյ, պաշտել եւ օրհնել
6 յանուն նր. նա եւ որդիք իւր զամ աւուրս: * Ապա
թէ եկեսցէ ղեւտացին 'ի մի 'ի քաղաքացն քոց յամ որդւոցն
Իլի, ուր իցէ ինքն բնակեալ. եւ եկեսցէ ըստ ցանկութե
անձին իւրոյ, 'ի տեղին զոր ընտրեսցէ տր.

* պաշ-

---

(9) Ոմանք. Մանգաղի քոյ: (14) Ոմանք. Եւ ուրախ լիցիս 'ի: (16) Այլք. Այ քո ունայնաձեռն: (17) Ոմանք. Ըստ կարի ձեռաց ձերոց: (18) Ոմանք. Յամ 'ի քաղաքս քո: (19) Յօրինակին 'ի բնաբանի անդ գրեալ՝ ապականէ. 'ի լուսնցանակին 'ի մէջ տողոյ՝ այպանէ, յամ համաձայն այլոց, ապականէ, ոպ եւ եբրա.: (20) Ոմանք. Արդարութբ վարեսցես զիրաւունս. զի կեցցէք.. ժառանգեսջիք զերկիրն.. տացէ քեզ: (21) Ոմանք. Անտառ ամ փայտի: (22) Ոմանք. Եւ մի արասցես ինչ ձաւնի:

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Առաջի տն այ քում: (2) Օրինակ մի. Անցանելով զուխտիւ նր: (4) Ոսկան. Եւ պատմեսցի քեզ, եւ քն": (5) Ոմանք. Զնս քարամբք, եւ սատակեսցին: (6) Ոմանք. Երկու եւ երիւք վկ".. որ մեռանիցի: (7) Ոմանք. Եղիցի նախ 'ի նմ սպա": (8) Օրինակ մի. Եւ բան դատաստանի 'ի քա": (9) Ոմանք. Եւ երթիցես առ քահանայսն ղեւտացիս: (15) Ոմանք. Որ ոչ իցէ եղբայր քո: (18) Այլք. Յորժամ նստիցի: (19) Ոմանք. Եւ առ 'ի քահանայիցն.. լինիցի ընդ նմ. եւ ընթերցցի զնա... 'ի տէ այ քումմէ զամ աւուրս:

Գլ. ԺԸ. (1) Այլք. Ժառանգութի ը Իլի: (3) Ոմանք. Են իրաւունք քահանայից: (3) Այլք. Եւ զխախացսն: Ուր օրինակ մի՝ զխարացսն: (5) Ոմանք. Եւ օրհնել զանուն նր:

* պաշտել զանուն տ՟ն ա՟յ իւրոյ․ իբրև զա՟մ եղբարսն 7
իւր ղևտացիս որ կացցեն անդ առաջի տ՟ն ա՟յ , * կերիցէ 8
զմասնն հաւասար , բայց իւրաքանչիւր յազգական
վաճառէն :

ԽԵ * Եւ եթէ մտանիցես յերկիրն զոր տ՟ր ա՟ծ տացէ քեզ․ 9
մի ուսանիցիս առնել ըստ գարշելեաց ազգացն այնոցիկ :
* Մի գտանիցի 'ի քեզ՝ որ ածիցէ զուստր իւր 10
կամ զդուստր իւր զհրով․ և գիւթիցէ գիւթութիւն ,
և հմայիցէ , և հաւահմայ լինիցի․ * և կախարդիցէ կախարդանօք , 11
և վհուկ , և նշանագէտ լինիցի առ 'ի զմեռեալս
հարցանելոյ : * Քանզի պիղծ է տ՟ն ա՟մ որ առնէ 12
զայն․ զի վ՟ս այսպիսի գարշելեաց սատակեսցէ զն՟ս
տ՟ր 'ի քէն : * Կատարեալ լինիցիս առաջի տ՟ն ա՟յ քոյ․ 13
* զի ազգքն այնոքիկ զորս դու ժառանգելոց ես , նոքա 14
հմայից և գիւթութեանց անսան․ բայց քեզ ոչ այնպէս ետ
հրաման տ՟ր ա՟ծ քո : * Մարգարէ յեղբարց քոց իբրև 15
զիս յարուսցէ քեզ տ՟ր ա՟ծ քո , նմա լուիջիք * ըստ 16
ա՟մի՝ զոր խնդրեցեր 'ի տ՟է ա՟յ քումմէ․ 'ի քորեբ յաւուրն
եկեղեցւոյ , ասէիր՝ ոչ ևս յաւելուցումք լսել զձայն տ՟ն
ա՟յ մերոյ․ և զհուրդ զայդ զմեծ ոչ ևս տեսցուք , զի մի
մեռանիցիմք : * Եւ ասէ ցիս տ՟ր․ ուղիղ է ա՟մ ինչ զոր 17
խօսեցան : * Մարգարէ յարուցից ն՟ց յեղբարց իւրեանց 18
իբրև զքեզ , և տաց զպատգամս իմ 'ի բերան ն՟ր ,
և խօսեսցի ընդ նոսա ա՟մ և պատուիրեցից նմա : * և 19
մարդ՝ որ ոչ լուիցէ զոր խօսիցի մարգարէն յանուն իմ ,
ես խնդրեցից զվրէժ 'ի նմանէ : * Բայց մարգարէն , եթէ 20
ամպարշտեսցի խօսել յանուն իմ բան ինչ զոր ես
ոչ հրամայեցի խօսել․ և կամ թէ խօսիցի յանուն աստուածոց
օտարաց , մեռցի մարգարէն այն : * Ապա թէ 21
ասիցէք 'ի սրտի․ զիա՞րդ գիտասցուք զբանն զոր ոչ խօսեցաւ
տ՟ր : * Զոր ինչ խօսիցի մարգարէն յանուն տ՟ն՝ 22
և ոչ լինիցի բանն և ոչ դիպիցի , այն բան է զոր ոչ խօսեցաւ
տ՟ր : ամպարշտութ՟բ խօսեցաւ մարգարէն , մի
թողուցուք նմա :

ԳԼ․ ԺԹ․

ԽԶ Եւ եթէ սատակեսցէ տ՟ր ա՟ծ քո զազգսն՝ զորոց տ՟ր 1
ա՟ծ տացէ քեզ զերկիրն նոցա․ և ժառանգեսցես
զնա , և բնակեսցես 'ի քաղաքս և 'ի տունս ն՟ց : * երիս 2
քաղաքս զատուսցես քեզ 'ի միջոյ երկրին զոր տ՟ր ա՟ծ
քո տացէ քեզ : * Նկատեսցես քեզ զճանապարհն , և ե՟ 3
երիս բաժանեսցես քեզ զսահմանս երկրին քո․ զոր
բաժանեսցէ քեզ տ՟ր ա՟ծ քո․ և եղիցի անդ ապաստան
ա՟մ սպանողի : * Այս սահման եղիցի ա՟մ սպանողի որ 4
փախիցէ անդ՝ և ապրեսցի : Որ ոք հարկանիցէ զընկեր
իւր ակամայ․ և նա ոչ ատեայր զնա յերէկն և յեռանդ :
* և որ ոք մտանիցէ ընդ ընկերի իւրում 'ի մայրի հարկանել 5
փայտ․ և ամբառնայցէ զձեռն իւր փայտատաւն
հարկանել փայտ , և անկանիցի երկաթն 'ի մեղեխէ անտի ,
և դիպիցի ընկերին և մեռանիցի , փախիցէ նա , և
անկցի 'ի մի 'ի քաղաքացն այնոցիկ և կեցցէ : * Զի մի 6
պնդեսցի մերձաւոր արեանն զկնի սպանողին , մինչդեռ
այրիցի սիրտ ն՟ր․ և հասանիցէ նմա՝ եթէ հեռագոյն իցէ
ճանապարհն , և հարկանիցէ զանձն ն՟ր․ և նմա չէ
դատաստան մահու․ զի ոչ ատեայր զնա յերէկն և յեռանդն :
* Վասն այնորիկ ես պատուիրեմ քեզ զբանս 7
զայս՝ և ասեմ․ երիս քաղաքս զատուսցես քեզ : * Եւ 8
եթէ ընդարձակեսցէ քեզ տ՟ր ա՟ծ քո զսահմանս քո ո՟պ
և երդուաւ տ՟ր հարցն քոց․ և տացէ քեզ տ՟ր զա՟մ երկիրն՝
9 զոր խոստացաւ տալ հարցն քոց : * և եթէ լուիցես
առնել զամենայն պատուիրանս զայսոսիկ զոր ես
պատուիրեմ քեզ այսօր , սիրել զտ՟ր ա՟ծ քո , և գնալ
յամենայն ճանապարհս ն՟ր զամենայն աւուրս : Եւ յաւելցես
10 քեզ այլ ևս երիս քաղաքս յայնս յերիսն․ * և
մի հեղցի արիւն անպարտ յերկրին քում , զոր տ՟ր ա՟ծ
քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութիւն․ և մի ոք լիցի 'ի միջի
քում պարտական արեան :

11 * Եւ եթէ լինիցի այր որ ատիցէ զընկեր իւր , և դարան ԽԷ
գործիցէ նմա , և յարիցէ 'ի վ՟ր ն՟ր , և հարկանիցէ
զանձն ն՟ր և մեռցի․ և փախիցի 'ի մի 'ի քաղաքացն
12 այնոցիկ․ * առաքեսցեն ծերակոյտ քաղաքի ն՟ր և առցեն
զնա անտի , և մատնեսցեն զնա 'ի ձեռս մերձաւորի
13 արեանն և մեռցի : * Եւ մի խնայեսցէ ակն քո 'ի
նա․ և սրբեսցես զարիւն անպարտ 'ի միջոյ ի՟ղի , և բարի
լիցի քեզ :

14 * Մի փոխեսցես զսահմանս ընկերի քոյ՝ զոր հաստատեցին ԽԸ
հարքն քո 'ի ժառանգութեան քում , զոր ժառանգեսցես
յերկրին զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութեան :
15 * Ոչ հաստատեսցի մի վկայ վկայել զմարդոյ ըստ ա՟մ ԽԹ
ապիրատութեան , և ըստ ա՟մ յանցանաց , և ըստ ա՟մ մեղաց
զոր մեղանչէ : 'Ի բերանոյ երկուց և երից վկայից
16 հաստատեսցի ա՟մ բան : * Եւ եթէ կացցէ յառաջ սուտ
վկայ զմարդոյ , և չարախօսեսցէ զնմանէ ամպարշտութ՟ն
17 ինչ․ * կացցեն երկոքին արքն որոց հակառակութիւն
իցէ , առաջի տ՟ն , և առաջի քահանայից և առաջի դատաւորացն
18 որ իցեն յաւուրսն յայնոսիկ․ * և քննեսցեն
դատաւորքն ճշմարտութ՟բ․ և ահա վկայ անիրաւ
վկայեաց զանիրաւութիւն․ և եկաց հակառակ եղբօր իւրում․
19 * արասջիք նմա ո՟պ խորհեցաւ չար առնել ընկերի
20 իւրում․ և բարձջիք զչարն 'ի միջոյ ձերմէ : * Եւ
այլոցն լուեալ՝ զահի հարկանիցին , և մի ևս յաւելուցուն
առնել ըստ բանին այնմիկ չարի 'ի միջի ձերում․
21 * մի խնայեսցէ ակն քո 'ի նա : Անձն ընդ անձին․ ակն
ընդ ական․ ատամն ընդ ատաման․ ձեռն ընդ ձեռին․
ոտն ընդ ոտին :

ԳԼ․ Ի․

1 Եւ եթէ ելանիցես 'ի պատերազմ 'ի վ՟ր թշնամեաց Ծ
քոց․ և տեսանիցես երիվարս և հեծեալս , և ազգ
բազում քան զքեզ․ մի երկնչիցիս 'ի նոցանէ , զի տ՟ր ա՟ծ
քո ընդ քեզ է՝ որ եհան զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց :
2 * Եւ եղիցի յորժամ մերձենայցես 'ի պատերազմ․ մատուցեալ
3 քահանայն խօսեսցի ընդ ազգին․ * և ասասցէ
ցն՟ս : Լուր Ի՟էլ , դուք դիմեալ երթայք այսօր 'ի
պատերազմ աւադիկ 'ի վ՟ր թշնամեաց ձերոց․ մի լքանիցին
սիրտք ձեր , և մի երկնչիցիք․ և մի զարհուրիցիք ,
4 և մի խուսիցէք յերեսաց նոցա․ * զի տ՟ր ա՟ծ մեր
երթայ առաջի ձեր ընդ ձեզ , տալ պատերազմ վ՟ս ձեր
5 ընդ թշնամիս ձեր , ապրեցուցանել զձեզ : * Եւ խօսեսցին
դպիրքն ընդ ժողովրդեանն , և ասասցեն․ Այր
ոք՝ որոյ շինեալ իցէ տուն նորաշէն , և ոչ իցէ արարեալ
նմա նաւակատիս , գնասցէ և դարձցի 'ի տուն իւր․
զուցէ մեռանի 'ի պատերազմի , և այլ այր առնիցէ նմա
6 նաւակատիս : * Եւ այր ոք՝ որոյ տնկեալ իցէ այգի , և
չիցէ

---

(7) Ոսկան․ Պաշտեսցէ զանուն տ՟ն : (7) Ոմանք․ Առաջի տ՟ն ա՟յ քո : (8) 'Ի լուսն․ Յազգականն վաճառէն․ համաձայն այլոց 'ի բնոց : (11) Ոմանք․ Եւ վհուկ և նշա՛ : (15) Յօրինակին՝ Մարգարէ, խորհրդաբերեալ նշանակի : (15) (16) Ոմանք․ Յեղբարց ձերոց ․․․ և նմ՟ լուիցուք ը՟ս ա՟մի զոր : Ուր ոմանք [illegible] դնեն յետ լուիջիք : (19) Ոմանք․ Զոր ինչ խօսեսցի մ՟րգրէն : (21) Ոմանք․ Ապա թէ ասիցէք 'ի սրտի ձերում : Գլ․ ԺԹ․ (1) Ոմանք․ Եւ ժառանգեսցես զն՟ս : (3) Յօրինակին պակասէր․ Նկատեսցես քեզ զճանապարհն : (4) Ոմանք․ Այս հրաման եղիցի ա՟մ : Ուր ոմանք․ Այս սահման եղիցի ․․․ որ փախիցի անդր և ապրեսցէ :

(5) Ոմանք․ Եւ ամբարձցէ զձեռն : (6) Ոմանք․ Եւ նմ՟ չէր դատաստա՛ : (11) Յօրինակին․ 'Ի քաղաքն այնոցիկ : Ուր ոմանք․ Եւ մեռանիցի․ և փախիցէ : (13) Ոմանք․ Զարիւն անպարտ յի՟ղէ : (15) Ոմանք․ Մեղաց զոր մեղանչիցէ : (19) Ոմանք․ Խորհեցաւ առնել չար եղբօր իւրում, և բարձջիք զչարն :
Գլ․ Ի․ (1) Ոմանք․ Եւ ազգ բազում քան զքեզ : (2) (3) Ոմանք․ Ընդ ազգին․ և ասասցէ ցդոսա․ լուր : (3) Ոմանք․ Եւ մի խռովիցէք յերեսաց ն՟ց : (5) Ոմանք․ Որ շինեալ իցէ տուն : (5) Ոսկ․ Գուցէ մեռանիցի 'ի պատերազմի : (6) Ոմանք․ Տնկեալ իցէ նմա այգի :

չիցէ ուրախ լեալ 'ի նմանէ, գնասցէ և դարձցի անդրէն 'ի տուն իւր. գուցէ մեռանիցի 'ի պատերազմի, և
այլ այր ուրախ լինիցի 'ի նմանէ: * Եւ այր ոք՝ որոյ խօ- 7
սեալ իցէ կին, և չիցէ առեալ զնա, գնասցէ և դարձցի 'ի տուն իւր. գուցէ մեռանիցի 'ի պատերազմի, և
այլ այր առնուցու զնա: * Եւ յաւելցեն դպիրքն խօ- 8
սել ընդ ժողովրդեանն՝ և ասասցեն. այր ոք որ երկնչիցի, և վատասիրտ սրտիւ իցէ, գնասցէ և դարձցի 'ի տուն իւր. զի մի զանգիտեցուսցէ զսիրտ եղբօր իւ-
րոյ իբրև զիւրն: * Եւ եղիցի յորժամ դադարեսցեն 9
դպիրքն 'ի խօսելոյ ընդ ժողովրդեանն, կացուսցեն իշխանս զօրուն առաջնորդս ժողովրդեանն:

ԾԱ * Եւ եթէ մերձենայցես 'ի քաղաք տալ պատերազմ ը̄ 10
նմա, կոչեսցես զնս̄ 'ի խաղաղութի: * և եղիցի եթէ տայ- 11
ցեն խաղաղութե պատասխանի, և բացցեն քեզ, եղիցի ամ̄ ժողովուրդն որ գտանիցին 'ի նմա հարկատուք
և հնազանդեալք քեզ: * Ապա թէ ոչ հնազանդեսցին 12
քեզ, և արասցեն ընդ քեզ պատերազմ, պաշարեսցես
զնա: * և մատնեսցէ զնա տր̄ ած̄ քո 'ի ձեռս քո. և հար- 13
ցես զամ̄ արու նր̄ կոտորմամբ սրոյ. * բայց 'ի կանանց 14
և 'ի կահուէ և յամ̄ անասնոյ. և զամ̄ ինչ զինչ և գտանիցի 'ի քաղաքին, և զամ̄ աւլ՝ առցես քեզ յաւարի. և կերիցես զամ̄ զաւար թշնամեաց քոց՝ զոր տր̄ ած̄ քո
տացէ քեզ: * Նոյնպէս արասցես ը̄ ամ̄ քաղաքս ը̄ յոյժ 15
հեռաւորս, որ ոչ 'ի քաղաքաց ազգացն այնոցիկ իցեն:

ԾԲ * Բայց 'ի քաղաքաց ազգացն այնոցիկ՝ զոր տր̄ ած̄ քո 16
տացէ քեզ զերկիր նոցա 'ի ժառանգութի, մի ապրե-
ցուցանիցէք 'ի նոցանէ զամ̄ շնչաւոր, * այլ նզովելով 17
նզովեսջիք զնս̄. զքետացին, և զամովրհացին, և զքանանացին, և զփերեզացին, և զեւացին, և զյեբուսացին, և զգերգեսացին. զոր օրինակ պատուիրեաց տր̄
ած̄ քո: * զի մի ուսուցանիցեն ձեզ առնել զամ̄ գար- 18
շելութիս իւրեանց, զոր արարին դիցն իւրեանց. և
մեղանչիցէք առաջի տն̄ այ̄ ձերոյ: * Եւ եթէ նստեալ 19
պաշարեսցես զքաղաք՝ աւուրս բազումս մարտնչել ը̄ նմա յառնուլ զնա, մի հարկանիցես զծառատունկ նր̄ արկանելով 'ի նմա երկաթ. այլ կերիցես 'ի նմանէ, և զնա մի հարկանիցես: միթէ մարդ իցի ծառատունկն որ յանդի անդ իցէ՝ մտանել յերեսաց քոց 'ի պատնէշ:
* Այլ զփայտ զոր գիտիցես թէ չիցէ պտղաբեր, զայն 20
հարցես և կոտորեսցես. և շինեսցես պատնէշ շուրջ զքաղաքաւն որ տայցէ ը̄ քեզ պատերազմ մինչև մատնեսցի:

ԳԼ. ԻԱ.

ԾԳ Եւ եթէ գտանիցի վիրաւոր յերկրի քում զոր տր̄ 1
ած̄ քո տացէ քեզ ժառանգել, և անկեալ գտանիցի
'ի դաշտի. և ոչ գիտիցեն զայն որ խոցեացն զնա. * Ել- 2
ցէ ծերակոյտն քո, և դատաւորքն քո, և չափեսցեն շուրջ զվիրաւորաւն զմոյրս քաղաքացն: Եւ եղիցի քա-
ղաքն որ հուպ իցէ 'ի վիրաւորն. * առցէ ծերակոյտ քա- 3
ղաքին այնորիկ երինջ մի յարջառոց՝ որ ը̄ գործ չիցէ
մտեալ, և լուծ չիցէ ձգեալ. * և իջուսցեն ծերակոյտ 4
ժողովրդեանն զերինջն 'ի ձոր մի ապառաժ ուր չիցէ գործեալ, և ոչ սերմանեալ. և կարթակոտոր արաս-
ցեն զերինջն 'ի ձոր անդր: * Եւ մատիցեն քահանայքն 5
ղևտացիք՝ զի զնոսա ընտրեաց տր̄ ած̄ քո կալ առաջի իւր և օրհնել յանուն նր̄. և ըստ բերանոյ նց̄ վճարես-
6 ցի ամ̄ հակառակութի և ամ̄ գրգռութի: * Եւ ամ̄
ծերակոյտ քաղաքին այնորիկ որ հուպ իցէ 'ի վիրաւորն, լուասցեն զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ երնջուն կար-
7 թահարելոյ 'ի ձորն. * և պատասխանի տուեալ ասաս-
ցեն. ձեռք մեր ոչ հեղին զարիւնս զայս, և աչք մեր
8 ոչ տեսին. * քաւեա զժողովուրդ քո զԻէլ̄, զոր փրկե-
ցեր տր̄. զի մի եկեսցէ արիւնս անպարտ 'ի վր̄ ժողո-
9 վրդեան քոյ Իէլի: և քաւեսցի 'ի նոցանէ արիւնն. * և
բարձցես դու զարիւնն անպարտ 'ի ձէնջ:
Եւ եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաջի տն̄ այ̄ ԾԴ
10 քոյ: * Եւ եթէ ելանիցես 'ի պատերազմ 'ի վր̄ թշնամեաց քոց, և մատնեսցէ զնոսա տր̄ ած̄ քո 'ի ձեռս
11 քո, և աւարեսցես զաւար նց̄, * և տեսանիցես յաւա-
րին՝ կին գեղեցիկ տեսլեամբ, և ցանկասցիս նմա. և
12 առցես զնա քեզ կնութ. * և տարցիս զնա 'ի տուն քո,
13 և փերծցես զգլուխն նր̄. * և սրբեսցես զըղընգունսն նր̄,
և հանցես զհանդերձ գերութե նր̄. և նստցի 'ի տան քում, և լացցէ զհայր և զմայր իւր զաւուրս ամսոյ միոյ. և ապա մտցես առ նա, և բնակեսցես ընդ նմա.
14 և եղիցի կին քո: * Եւ եղիցի եթէ ոչ հաճեսցիս ընդ
նա, արձակեսցես զնա ազատ. և վաճառելով մի վաճառեսցես զնա արծաթոյ. և մի անարգեսցես զնա՝ քանզի լլկեցեր զնա:

15 * Եւ եթէ լինիցին առն միում երկու կանայք. և լի- ԾԵ
նիցի 'ի նոցանէ մին սիրելի և միւսն ատելի. և ծնանիցին նմա որդիս՝ սիրելին և ատելին, և լինիցի որդի
16 անդրանիկ ատելւոյն: * և եղիցի յաւուր յորում ժա-
ռանգեցուցանիցէ որդւոց իւրոց զինչս իւր, մի իշխեսցէ անդրանկացուցանել զորդի սիրելւոյն, անտես
17 արարեալ զորդի ատելւոյն զանդրանիկ: * այլ զանդ-
րանիկ ատելւոյն ծանիցէ տալ նմա կրկին յամէ որ ինչ գտանիցի նր̄. զի նա է սկիզբն որդւոց նր̄, և նմա անկ է անդրանկութին:

18 * Եւ եթէ իցէ ուրուք որդի խեռ և անզգամ, և ոչ ԾԶ
լսիցէ ձայնի հօր և մօր իւրոյ. և խրատիցեն զնա՝ և ոչ
19 անսայցէ նց̄. * կալցին զնա հայր և մայր նր̄, և տար-
ցին զնա առ ծերակոյտ քաղաքին իւրեանց, և 'ի դուռն
20 տեղւոյն իւրեանց. * և ասասցեն ցարս քաղաքին իւր-
եանց. Որդիս մեր այս՝ խեռ է և անզգամ, և ոչ լսէ ձայ-
21 նի մերում. հանկանակող է և արբշիռ: * Եւ քարկո-
ծեսցեն զնա արք քաղաքին նր̄ քարամբք՝ և մեռցի: և
բարձջիք զչարն 'ի միջոյ ձերմէ: և լուեալ այլոցն՝ զա-
22 հի հարկանիցին: * Եւ եթէ հասանիցեն ումեք մեղք
մահապարտութե՝ և մեռանիցի, կախեսջիք զնա զփա-
23 տէ. * և մի ագանիցի մարմին նր̄ 'ի փայտին. այլ թաղե-
լով թաղեսջիք զնա 'ի նմին աւուր: Զի անիծեալ յայ̄
է ամ̄՝ որ կախիցի զփայտէ: և մի պղծիցէք զերկիրն՝
զոր տր̄ ած̄ քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութի:

ԳԼ. ԻԲ.

1 Գուցէ տեսեալ զարջառ և զոչխար եղբօր քո մոլո- ԾԷ
րեալս 'ի ճանապարհի, և անտես առնիցես զնս̄,
այլ դարձուցանելով դարձուսցես զնս̄ և ածցես առ
եղ-

---

(7) Ոմանք. Եւ դարձցի անդրէն 'ի տուն իւր . . . և այլ այր առնիցէ զնա: (8) Յօրինակին պակասէր. գնասցէ և դարձ՛՛: (8) Ոմանք. Եւ դարձցի անդրէն 'ի տուն: (11) Ոմանք. Որ գտանիցի 'ի նմ. . և հնազանդեալ քեզ:
(12) Ոմանք. Պաշարեսցես զնս̄: (13) Յօրինակին պակասէր. Տր̄ ած̄ քո 'ի ձեռս քո: (17) Ոմանք. Պատուիրեաց քեզ տր̄: (18) Ոմանք. Զամ̄ գարշութիս իւրեանց . . . տն̄ այ̄ մերոյ: (19) Ոմանք. Արկանելով 'ի նա երկաթ: (19) Այլք. Միթէ մարդ իցէ: (19) 'Ի լուս՛՛. Մարդ իցի ձեռատունկն. համաձայն բաղդատ 'ի բնաբ՛՛:
Գլ. իա. (1) Ոմանք. Ժառանգել. անկեալ 'ի դաշտի: (2) (3) Ոմանք. Որ հուպ իցէ 'ի վիրաւորաւն . . . և 'ի լուծ չիցէ ձգեալ: (4) Ոմանք. Յապառաժ, որ չիցէ գործեալ: (5) Յօրինակին. Եւ ը̄ բերանոյ նր̄ վճա՛՛: (6) Ոմանք. Քաղաքին այնորիկ եկեսցեն, որ հուպ իցէ 'ի վիրաւորն, և լուա՛՛: Եւ ոմանք. որ հուպ իցեն . . . 'ի վր̄ երնջոյն: (10) Ոմանք. Եւ յաւարեսցես զաւար: (11) Ոմանք. Կին գեղեցիկ տեսանելով: (13) Ոմանք. Զեղնգունս. Եւ ոմանք. զըղընգունսն: (13) Այլք. Եւ եղիցի քո կին: (14) Ոմանք. Մի վաճառեսցի ը̄ արծա՛՛: (15) Ոմանք. Երկու կանայք, մին 'ի նոցանէ սիրելի, և մին ատելի: (16) Ոմանք. Ժառանգեցուսցէ . . . և մի իշխեսցէ: (19) Ոմանք. Հայրն և մայրն իւր, և: (20) Ոմանք. Հարկանող է և արբշիռ: Եւ ոմանք. հարկանակող է: (23) Ոմանք. Զի անիծեալ այ̄ է որ կախիցի:
Գլ. իբ. (1) Ոմանք. Զարջառ կամ զոչխար .. դար-

եղբայր քո : *Ապա թէ չիցէ մօտ եղբայրն քո առ 2
քեզ, և ոչ ճանաչիցես զնա. ժողովեսցես զնա 'ի տուն
քո. և եղիցին առ քեզ, մինչև խնդրեսցէ զնա եղբայր
քո, և տացես ցնա : *Նոյնպէս արասցես զէշ նորա, 3
նոյնպէս արասցես զհանդերձ նր, նոյնպէս արասցես
և զամ կորուստ եղբօր քոյ. որինչ կորնչիցի 'ի նմանէ
և գտանիցես՝ մի լինիցես անտես առնել զայն: *Գուցէ 4
տեսանիցես զէշ եղբօր քոյ, կամ զեզն նր անկեալ
'ի ճանապարհի, և զանց առնիցես զնոքօք. այլ յարուցանելով
յարուսցես ընդ նմա :
ԾԸ *Մի՛ եղիցի հանդերձ առնացի զկանամբք. և մի ըզգեցցի 5
այր զգեստ կանացի. զի պիղծ է տն այ քում
ամ որ առնէ զայն :
ԾԹ *Եւ եթէ դիպեսցիս բունոյ հաւուց առաջի քո 'ի ճանապարհի, 6
եթէ 'ի ծառ և եթէ 'ի գետնի, ձագուց կամ
ձուոց, և մայրն ջեռեալ նստցի 'ի վր ձագուցն կամ
ձուոց. մի առնուցուս զմայրն հանդերձ որդւովքն:
*արձակելով արձակեսցես զմայրն, և զորդիսն առցես 7
քեզ. զի բարի լիցի քեզ, և բազմօրեայ լինիցիս 'ի վր
երկրի :
Կ *Եւ եթէ շինեսցես տուն նորաշէն. արասցես պսակ 8
շուրջ զտանեօքն: և մի սպանումն գործեսցես 'ի տան
քում, զի մի անկանիցի որ անկանելոյն իցէ 'ի նմա :
ԿԱ *Մի՛ վարեսցես զայգի քո այլ և այլ. զի մի սրբեսցին 9
արմտիքն և սերմն զոր սերմանիցես ընդ բերոց
այգւոյն քոյ:
ԿԲ *Մի՛ վարեսցես զէշ և զեզն 'ի միասին : 10
ԿԳ *Մի՛ զգենուցուս այլայլախառն, զասր և զկտաւ 'ի 11
միասին :
ԿԴ *Ծոպս մանուածոյս արասցես 'ի վերայ չորեցունց 12
տանց հանդերձից քոց, զոր և զգենուցուս :
ԿԵ *Եւ եթէ առնուցու ոք կին՝ և ամուսնասցի ընդ նմա, 13
և ատեսցէ զնա. *և դիցէ 'ի վր պատճառս բամբասական 14
բանից. և անուն չար հանիցէ զնմանէ՝ և ասիցէ.
զկինս զայս առի, և մերձեցեալ 'ի սա ոչ գտի զկուսութիւն
նորա : *Եւ առեալ հայր և մայր աղջկանն, հանցեն 15
զկուսութիւն աղջկանն առ ծերակոյտն 'ի դուռն: *և 16
ասասցէ հայր աղջկանն ցծերակոյտն. զդուստր իմ
զայս ետու առն այդմիկ կնութե. *և ատեցեալ զսա՝ 17
դնէ 'ի վր պատճառս բամբասաւոր բանից՝ և ասէ. ոչ
գտի զկուսութի դստեր քո, և ահաւասիկ կուսութիք
դստեր իմոյ. և բացցեն զհանդերձն առաջի ծերոց քաղաքին
այնորիկ: *Եւ առցէ ծերակոյտ քաղաքին այնորիկ 18
զայրն զայն, և խրատեսցեն զնա. *և տուժեսցեն 'ի 19
նմանէ հարեւր սիկղ. և տացեն հօր աղջկանն, փոխանակ
զի եհան անուն չար զկուսէն իէլացւոյ. և նորին
լիցի կին. և մի իշխեսցէ արձակել զնա զամ ժամանակս:
*Ապա թէ ճշմարիտ իցէ բանն, և ոչ գտցին կուսութիք 20
աղջկանն. *հանցեն զաղջիկն առ դուրս հօր իւրոյ, 21
և քարկոծ արասցեն զնա արք քաղաքին իւրոյ՝ և
մեռցի. զի արար անզգամութի 'ի մէջ որդւոյն իէլի,
պոռնկել 'ի տան հօր իւրոյ. և բարձջիք զչարն 'ի ձէնջ:
ԿԶ *Եւ եթէ գտցի այր շնացեալ ընդ առնակնոջ, սպանջիք 22
զերկոսեան, զայրն շնացեալ ընդ կնոջն՝ և զկինն.
և բարձջիք զչարն յիէլէ :
ԿԷ *Եւ եթէ եղիցի աղջիկ կոյս խօսեցեալ առն. և գտանիցէ 23
զնա այր ոք 'ի քաղաքի և ննջեսցէ ը նմա: *հանջիք 24
զերկոսեան 'ի դուռն քաղաքին իւրեանց, և քարկոծեսցեն
զնա քարամբք և մեռցին. զաղջիկն՝ զի ոչ բողոքեաց
'ի քաղաքին, և զայրն՝ որ լլկեաց զկին ընկերի
25 իւրոյ. և բարձջիք զչարն 'ի միջոյ ձերմէ : *Ապա թէ
'ի դաշտի գտցէ այր զաղջիկ ոք՝ խօսեցեալ առն, և բռնաբար
ննջեսցէ ընդ նմա. սպանջիք զայրն որ ննջեաց ը
26 նմա. *և աղջկանն մի ինչ առնիցէք. զի ոչ է աղջկանն
մեղս մահու. զի որպէս յառնիցէ մարդ 'ի վր ընկերի իւրոյ՝
27 և սպանանիցէ զնա, այնպէս է իրն. *զի 'ի դաշտի
եգիտ զնա. և բողոքեաց աղջիկն խօսեալ, և ոչոք էր
28 որ օգնէր նմա : *Եւ եթէ գտանիցէ ոք զաղջիկ կոյս՝
որ չիցէ խօսեցեալ առն, և բռնաբար ննջեսցէ ը նմա.
29 *տացէ այրն որ ննջեաց ը նմա՝ հօր աղջկանն յիսուն
երկդրամեան արծաթոյ, և նորա լիցի կին. և մի իշխեսցէ
արձակել զնա զամ ժամանակս իւր :
30 *Մի՛ առցէ այր զկին հօր իւրոյ, և մի յայտնեսցէ ԿԸ
զծածուկս հօր իւրոյ:

ԳԼ. ԻԳ.

1 Մի՛ մտցէ մալեալն և կրճատեալն յեկեղեցի այ : ԿԹ
2 *Մի՛ մտցէ պոռնկորդի յեկեղեցի այ :
3 *Մի՛ մտցէ ամոնացի և մովաբացի յեկեղեցի տն, մինչև Հ
ցտասն ազգ մի մտցեն յեկեղեցին տն, և մինչև ցյաւիտեան :
4 *Վս զի ոչ ելին ը առաջ ձեր հացիւ և ջրով
'ի ճանապարհի ելանելոյն ձերոյ յեգիպտոսէ : Եւ զի
'ի վարձու կալան վս քո զբաղաամ որդի բէովրայ 'ի միջագետաց
5 անիծանել զքեզ. *և ոչ կամեցաւ տր այ
քո լսել բաղաամու, և դարձոյց տր այ քո զանէծսն
6 յօրհնութիւն. զի սիրեաց զքեզ տր այ քո : *Մի՛ խօսեսցիս
ընդ նոսա խաղաղութիւն զամ աւուրս քո մինչև
յաւիտեան :
7 *Մի՛ գարշեցուցանիցես զեդոմայեցին, զի եղբայր քո ՀԱ
է: Մի՛ գարշեցուցանիցես զեգիպտացին, զի պանդուխտ
8 էիր յերկրի նր: *Եթէ լինիցին նորա որդիք՝
յերրորդ ազգի՝ մտցեն յեկեղեցի տն:
9 *Եւ եթէ ելանիցես 'ի պատերազմ բանակել 'ի վր ՀԲ
10 թշնամեաց քոց, զգոյշ լինիջիր յամ բանէ չարէ : *Եւ
թէ իցէ 'ի քեզ այր՝ որ չիցէ սուրբ 'ի ցայգունե բղխմանէ,
ելցէ արտաքոյ բանակին, և մի մտցէ 'ի բանակն.
11 *և ընդ երեկս լուասցէ զմարմին իւր ջրով, և ընդ
12 մտանել արեւուն մտցէ 'ի բանակն : *Եւ տեղի յայտ
լիցի քեզ արտաքոյ բանակին, և ելցես դու արտաքս.
13 *և ցից լինիցի զգօտւոյ քումմէ. և եղիցի յորժամ
նստիցիս արտաքս, փորեսցես նովաւ, և ածեալ ծածկեսցես
14 զաղտեղութի քո : *Զի տր այ քո շրջի ընդ բանակն
քո փրկել զքեզ, և մատնել զթշնամիս քո առաջի
երեսաց քոց : և եղիցի բանակն քո սուրբ, և ոչ երեւեսցի
'ի միջի քում աղտեղութի իրացն. և դառնայցէ 'ի քէն :
15 *Մի՛ մատնեսցես զծառայ տն իւրում, որ յաւելուցու ՀԳ
16 'ի քեզ 'ի տնէ իւրմէ : *ընդ քեզ բնակեսցէ և ը
քեզ զետեղեսցի յամ տեղւոջ ուր և հաճոյ իցէ նմա.
և մի նեղիցէք զնա :
17 *Մի՛ լինիցի բոզ 'ի դստերաց իէլի. և մի պոռնիկ յուստերաց ՀԴ
իէլի: Մի՛ լինիցի ձաւնի 'ի դստերաց իէլի, և մի
նուիրեալ ոք յուստերաց իէլի :
18 *Մի՛ տարցիս զկապէնս պոռնկի. և մի զգին սխուրս ՀԵ
'ի

ձուցանիցես զնա : (2) Յօրինակին . ժողովեսցես զնա 'ի : (6) Ոսկան . Եթէ 'ի ծառոյ և եթէ 'ի: (7) Օրինակ . Եւ զորդիսն առցես առ քեզ: (8) Օրինակ . Զի մի անկցի որ անկանելոցն իցէ 'ի նմէ: (10) Օրինակ . Զեզն և զէշ 'ի միասին: (12) Օրինակ . Չորեցունց տանց հան'': (14) Օրինակ . Եւ դիցէ 'ի վր նր պտճառս . . և մերձեալ 'ի սա : (15) Օրինակ . Եւ առեալ հօր և մօր աղջկանն: (17) Օրինակ . Եւ առեալ զսա . . . պտճառս բամբասականս բանից, ասէ . . . առաջի ծերոց ժղվրդեանն : (20) Օրինակ . Ապա եթէ ճշմարտեսցի բանն: (21) Յօրինակին պակասէր . Եւ քարկոծ արասցեն զնա արք : Այլ օրինակ . և քարկոծեսցեն զնա : (24) Յօրինակին պակասէր . Եւ քարկոծեսցեն զնա քար'' : Այլ օրինակ . Եւ քարկոծեսցին քարամբք :(29) Օրինակ . Արձակել զնա զամ աւուրս իւր :

Գլ. ԻԳ . (2) Ոսկան յաւելու . Յեկեղեցի տն մինչև 'ի տասն ազգն : (3) Օրինակ . Յեկեղեցի տն . և մինչև յաւիտեան : (7) Օրինակ . Զի պանդուխտ եղեր յերկ'' : (9) Օրինակ . Ելանիցես 'ի պատերազմ 'ի բանակել : (10) Օրինակ . 'Ի քեզ արու որ չիցէ սուրբ 'ի ցանկութեան բղխ'': (11) Օրինակ . Եւ ընդ արեւ մտցէ 'ի բանակն : (12) Օրինակ . Լինիցի քո արտաքոյ բա'': (14) Օրինակ . Եւ մատնել զթշնամին քո : (18) Օրինակ . Եւ մի զշանսխուրս 'ի տան այ քո . . զի պիղծ է առա'': (18) Այլ . Առաջի տն այ քո երկո'' :

'ի տուն տն̅ այ̅ քոյ յամ ուխտս․ զի պիղծ են առաջի տն̅ այ̅
քոյ երկոքեան ։
ՀԶ *Մի տացես եղբօր քում արծաթ վաշխիւ․ և մի ըզ- 19
կերակուր շահիւ, և մի տոկոսեօք ։ *զա̅մ ինչ փոխ 20
տայցես օտարին՝ և եղբօր քում․ զի օրհնեսցէ զքեզ
տր̅ ած̅ քո յա̅մ 'ի գործս քո 'ի վր̅ երկրին՝ յոր մտանե-
լոց ես ժառանգել զնա ։
ՀԷ *Եւ եթէ ուխտիցես ուխտ տն̅ այ̅ քում, մի յամե- 21
ցես հատուցանել զայն․ զի պահանջելով պահանջեսցէ
տր̅ ած̅ քո 'ի քէն․ և լինիցի քեզ 'ի մեղս ։ *Ապա թէ 22
ոչ կամիցիս ուխտել՝ չլինիցի քեզ մեղք ։ *Որ ինչ ե- 23
լանէ ընդ շրթունս քո, զգոյշ լինիջիր և արասցես ոռ̅
ուխտեցեր տն̅ այ̅ քում, զտուրսն զոր խոստայար բերա-
նով քով ։
ՀԸ *Եւ եթէ մտանիցես 'ի հունձս ընկերի քոյ, քաղեսցես 24
ձեռօք քովք զհասկն․ և մանգաղ մի արկանիցես յոճ
ընկերի քոյ ։ *Եւ եթէ մտանիցես յայգի ընկերի քոյ, 25
կերիցես խաղող մինչև ցյագել անձին քոյ․ բայց յա-
մանս մի ամանայցես ։

ԳԼ․ ԻԴ․

ՀԹ Եւ եթէ առնուցու ոք կին, և մտանիցէ առ նա․ և 1
եղիցի եթէ ոչ գտցէ շնորհս առաջի նր̅, զի եգիտ
'ի նմա իրս անարգութ̅, գրեսցէ նմա գիր ապահար-
զանի և տացէ 'ի ձեռս նր̅, և արձակեսցէ զնա 'ի տա-
նէ իւրմէ ։ *Եւ եթէ գնացեալ լինիցի առն այլում․ 2
*և ատիցէ զնա այրն վերջին, գրեսցէ նմա գիր մեկ- 3
նելոյ, և տացէ 'ի ձեռս նորա․ և արձակեսցէ զնա 'ի
տանէ իւրմէ ։ Ապա թէ մեռանիցի այրն նր̅ վերջին՝
որ առ զնա կնութ̅․ *մի կարասցէ այրն առաջին որ 4
արձակեաց զնա՝ դառնալ առնուլ զնա իւր կնութ̅,
յետ պղծելոյն նորա․ զի պիղծ է այն առաջի տն̅ այ̅
քոյ․ և մի պղծէք զերկիրն՝ զոր տր̅ ած̅ տացէ ձեզ 'ի
ժառանգութ̅ ։
Ձ *Եւ եթէ առնուցու ոք կին նորոգ, մի մտցէ 'ի պա- 5
տերազմ․ և մի անկցին 'ի վերայ նր̅՝ և մի մի ինչ իրք․
այլ անպարտ լիցի 'ի տան իւրում․ և ուրախ արասցէ
զկին իւր զոր առ ։
ՁԱ *Մի գրաւեսցես զվերին և զներքին երկան․ զի զո- 6
գիս գրաւէ այնպիսին ։
ՁԲ *Եթէ ըմբռնեսցի այր ոք մարդագող յեղբարց իւրոց 7
յորդւոցն Իլի, և բռնաբարեալ վաճառեսցէ զնա․ մեռ-
ցի գողն, և բարձջիք զչարն 'ի միջոյ ձերմէ ։
ՁԳ *Զգոյշ լեր անձին քում յարածէ բորոտութ̅․ զգոյշ 8
լինիջիր՝ առնել ըստ ա̅մ օրինին զոր պատմիցեն ձեզ
քահանայքն ղևտացիք․ զորօրինակ պատուիրեցի ձեզ
զգուշանալ առնելոյ ։ *Յիշեցէք՝ զոր ինչ արար տր̅ 9
ած̅ քո ընդ մարիամ 'ի ճանապարհի ելանելոյն ձերոյ
յեգիպտոսէ ։
ՁԴ *Եւ եթէ պարտելով պարտիցի ընկեր քո զինչ և իցէ, 10
մի մտանիցես 'ի տուն նորա գրաւել ինչ գրաւ․ *այլ 11
արտաքոյ կայցես․ և այրն առ որում պարտքն քո իցեն՝
հանցէ զգրաւն արտաքս ։ *Եւ եթէ աղքատ իցէ այրն, 12
մի ագցի ը̅ գրաւաւն իւրով․ *դարձուցանելով դար- 13
ձուսցես զգրաւ նր̅ ընդ մտանել արևու․ և ննջեսցէ
հանդերձիւն իւրով, և օրհնեսցէ զքեզ․ և եղիցի քեզ
յողորմութ̅ առաջի տն̅ այ̅ քոյ ։
ՁԵ *Մի զլասցիս զվարձս տնանկին՝ և զկարօտելոյ յեղ- 14
15 բարց քոց, կամ յեկաց քաղաքաց քոց․ *նոյն օրին հա-
տուսցես զվարձս նր̅․ և մի մտանիցէ արեգակն 'ի վր̅
այնորիկ, զի տնանկ է, և այն է յոյս նր̅․ և մի բողոք
հարկանիցէ զքէն առ տր̅․ և մի լինիցի այն քեզ 'ի մեղս ։
16 *Մի մեռցին հարք ը̅ որդւոց․ և մի որդիք մեռանի- ՁԶ
ցին ը̅ հարց․ իւրաքանչիւր ոք 'ի մեղս իւր մեռանիցի ։
17 *Մի խոտորիցես զիրաւունս զեկին, և զորբոյ, և զայր- ՁԷ
18 ւոյ ։ և մի գրաւեսցես զձորձս այրւոյն․ *քանզի ծա-
ռայ էիր դու յերկրին եգիպտացւոց, և փրկեաց զքեզ
տր̅ ած̅ քո անտի․ վասն այնորիկ ես պատուիրեմ քեզ
առնել զբանս զայս ։
19 *Եւ եթէ հնձեսցես զհունձս յանդի քում, և մոռա- ՁԸ
ցի որայ յանդի քում, մի դառնայցես անդրէն առնուլ
զնա, աղքատին, և եկին, և այրւոյ, և որբոյ եղիցի
այն․ զի օրհնեսցէ զքեզ տր̅ ած̅ քո յա̅մ 'ի գործս ձե-
20 ռաց քոց ։ *Եւ եթէ կթեսցես զայգի քոյ, մի ճռա-
քաղ առնիցես զկնի քո․ եկին, և որբոյ, և այրւոյ ե-
ղիցի այն ։ և յիշեսցես զի ծառայ էիր յերկրին եգիպ-
տացւոց․ վս̅ այնորիկ ես պատուիրեմ քեզ առնել ըզ-
21 բանս զայս ։ *Եւ եթէ կթեսցես ձէթ, մի դարձցիս
անդրէն պտղաքաղ առնել զկնի քո․ եկին, և որբոյ, և
22 այրւոյ եղիցի այն ։ *և յիշեսցես զի և դու ծառայ էիր
յերկրին եգիպտացւոց․ վս̅ այնորիկ ես պատուիրեմ
քեզ առնել զբանս զայս ։

ԳԼ․ ԻԵ․

1 Եւ եթէ լինիցի հակառակութ̅ 'ի մէջ մարդկան, ՁԹ
մատիցեն յատեան և դատեսցին․ և արդարացու-
2 ցեն զարդարն, և պարսաւորեսցեն զամպարիշտն ։ *Եւ
եղիցի եթէ արժանի իցէ գանի ամպարիշտն, նստու-
ցեն զնա առաջի դատաւորացն, և հարցեն զնա առա-
3 ջի նց̅ ըստ ամպարշտութ̅ նր̅՝ *թուով քառասուն․ և
այլ մի յաւելուցուն․ ապա թէ յաւելուցուն հարկա-
նել զնա աւելի քան զայն, անարգութ̅ լիցի եղբօրն
քում առաջի քո ։
4 *Մի կապեսցես զպռունկ եզին կալոտւոյ ։ Ղ
5 *Եւ եթէ բնակեսցեն եղբարք 'ի միասին, և մեռանի- ՂԱ
ցի մի ոք 'ի նոցանէ, և զաւակ ոչ իցէ նր̅․ մի լինիցի
կին մեռելոյն արտաքոյ առն ուրեք՝ որ մերձաւոր չիցէ
նորա․ այլ եղբայր առն իւրոյ մտցէ առ նա, և առցէ
6 զնա իւր կնութ̅․ և բնակեսցէ ընդ նմա ։ *և եղիցի
մանուկն որ ծնանիցի՝ հաստատեսցէ յանուն վախճանե-
7 լոյն․ և մի ջնջեսցի անուն նր̅ յիէլէ ։ *Ապա թէ ոչ
կամիցի այրն առնուլ զկին եղբօր իւրոյ, ելցէ կինն 'ի
դուռն անդր առ ծերակոյտն՝ և ասասցէ․ ոչ կամի եղ-
բայր առն իմոյ կանգնել զանուն եղբօր իւրոյ 'ի մէջ
8 Իլի ։ *Եւ կոչեսցեն զնա ծերակոյտ քաղաքին իւրոյ,
և խօսեսցին ընդ նմա․ և նա կացցէ և ասիցէ, ոչ կա-
9 միմ առնուլ զդա ։ *Եւ մատուցեալ կին եղբօր նր̅ ա-
ռաջի ծերոցն, հանցէ զկօշիկ մի յոտանէ նր̅․ և թքցէ
ը̅ երեսս նր̅, և պատասխանի տուեալ ասասցէ․ այս-
պէս արասցեն առն, որ ոչ շինիցէ զտուն եղբօր իւրոյ ։
10 *Եւ կոչեսցի անուն նր̅ 'ի մէջ Իլի տուն բոկացելոյ ։
11 *Եւ եթէ կռուեսցին արք ընդ միմեանս, այր ը̅ եղ- ՂԲ
բօր իւրում․ և մատուցեալ կին միոյ 'ի նոցանէ թա-
փել զայր իւր 'ի ձեռաց այնորիկ որ հարկանիցէն զնա,
և ձգեալ զձեռն բուռն հարկանիցէ զերկուորեաց նր̅․
12 *հատցես զձեռն, և մի խնայեսցէ 'ի նա ակն քո ։
*Մի

---

(20) Ոմանք․ Զա̅մ ինչ զոր փոխ տայցես ։ (21) Ոմանք․ Ուխտեսցես ուխտս ··· զի մի պահանջելով պա՛՛ ։ (23) Ոմանք․ Եւ արասցես ուխտ զոր ուխտեցեր ։ (25) Ոմանք․ Բայց յաման մի յամանայցես ։ Որ ասէ․ մի ամանեսցես ։
Գլ․ ԻԴ․ (1) Այլ․ Եթէ ոչ գտանիցէ շնորհս ։ (1) Ոմանք․ 'ի նմա իրս անօրէնութ̅․ գրես՛՛ ։ (2) (3) Ոմանք․ Եւ թէ գնացեալ առն այլում․ և ատեսցէ զնա այրն ։ (4) Այլ․ Եւ մի պղծիցէք զերկիրն, զոր ։ (5) Ոմանք․ Եւ որ անկանիցին 'ի վերայ նորա, և մի ինչ իրք ։ (6) Օրինակ մի․ Մի գրաւեսցես զվերին և զներքին երանն․ զի ։ (8) Ոմանք․ Զգոյշ լինիցիս առնելոյ ․․ զոր պատմեսցեն քեզ ։ (13) Ոմանք․ Զգրաւ նր̅ ընդ մուտս արևու ։ (14) Ոմանք․ Կամ յեկաց աղքատաց քոց ։ (15) Ոմանք․ Եւ լինիցի այն քեզ 'ի մեղս ։ (16) Ոմանք․ Մեռանիցին ընդ հարանց ․․ 'ի մեղս իւրում մեռցի ։ (20) Ոմանք․ Մի ճռաքաղ առնիցես զայգի քո, եկին ։
Գլ․ ԻԵ․ (1) Եւ պարսաւորեցուսցեն զամ՛՛ ։ (2) Ոմանք․ Եթէ արժան իցէ ․․ նստուցանեն զնա ։ (5) Ոմանք․ Եղբարք քո 'ի միասին ․․․ արտաքս յառն ումեք ։ (11) Օրինակ մի․ Որ հարկանիցէ զնա ։ (12) Այլ․ Հատանիցես զձեռն ։

ԴԳ* Մի՛ լինիցի յամանի քում կշիռ և կշիռ, մեծ կամ 13
փոքր: * և մի՛ լինիցի 'ի տան քում չափ և չափ, մեծ 14
կամ փոքր: * Կշիռ ստոյգ և արդար եղիցի քեզ. և չափ 15
ստոյգ և արդար եղիցի քեզ. զի բազմօրեայ եղիցիս 'ի
վ՟ր երկրին զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութի՟ն:
* զի պի՛ղծ է տ՟ն ա՟յ քում ա՟մ որ առնէ զայն, և ա՟մ 16
որ առնէ զանիրաւութի՟ն:

ԴԴ* Յո՛ւշ լիցի քեզ զոր արարն քեզ ամաղէկ 'ի ճանա- 17
պարհի ելանելոյն քո յեգիպտոսէ. * զիարդ ընդդէմ 18
եկաց քեզ 'ի ճանապարհին՝ և կրճատեա՛ց զվերջին քո,
և զաշխատեալսն զկնի քո, և դու քաղցեալ և աշխա-
տեալ էիր. և ոչ երկեաւ յա՟յ: * Եւ եղիցի յորժամ 19
հանգուցանիցէ զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո յա՟մ թշնամեաց քոց
որ շուրջ զքե՛ իցեն յերկրին զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ
վիճակաւ 'ի ժառանգութի, ջնջեսցե՛ս զանուն ամաղէկայ
'ի ներքոյ երկնից, և մի՛ մոռասցես:

ԳԼ. ԻԶ.

ԴԵ Եւ եղիցի եթէ մտանիցես յերկիրն զոր տ՟ր ա՟ծ քո 1
տացէ քեզ 'ի ժառանգութի և ժառանգեսցես ըզնա,
և բնակեսցես 'ի նմա: * Առցես զառաջինս պտղոց 2
զերկրին քոյ զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ քեզ. և արկցես 'ի
կողովս. և գնասցես 'ի տեղին՝ զոր ընտրեսցէ տ՟ր ա՟ծ
անուանել զանուն իւր անդ: * Եւ երթիցես առ քա- 3
հանայն, որ կայցէ յաւուրսն յայնոսիկ, և ասասցես
ցնա: Գոհանամ այսօր զտ՟է ա՟յ իմմէ, զի մտի յերկիրն
զոր երդուաւ տ՟ր հարցն մերոց տա՛լ մեզ: * և առցէ 4
քահանայն զկողովն 'ի ձեռաց քոց. և դիցէ զնա առա-
ջի սեղանոյն տ՟ն ա՟յ քոյ: * Եւ պատասխանի տուեալ, 5
ասասցե՛ս առաջի տ՟ն ա՟յ քոյ: Զասորիս եթող հա՛յր իմ
և էջ յեգիպտոս, և պանդխտեցա՟ւ անդ սակա՛ւ ինչ
թուով, և եղև անդ յա՛զգ մեծ. և բազմացաւ անդ յո՛յժ
յոյժ. * և չարչարեցին զմեզ եգիպտացիք, լլկեցին ըզմեզ 6
և եդին 'ի վ՟ր մեր գո՛րծ խստութ՟ն: * Եւ աղաղա- 7
կեցաք առ ա՟ծ հարցն մերոց. և լուաւ ձայնի մերում,
և ետես զտառապանս մեր և զաշխատութի մեր, և զնե-
ղութի. * և եհան զմեզ տ՟ր յեգիպտոսէ ինքնին զօրութ՟բ 8
մեծաւ, և հզօր ձեռամբ, և բարձր բազկաւ, և մեծա-
մեծ տեսլեամբք, և նշանօք և արուեստիւք. * և ած 9
զմեզ 'ի տեղիս յայս. և ետ մեզ զերկիրս զայս. երկիր՝
որ բղխէ զկա՛թն և զմեղր: * Եւ արդ ահաւասիկ բերի 10
զպտուղ արդեանց երկրին զոր ետ ինձ տ՟ր, երկիր՝ որ
բղխէ զկաթն և զմեղր: Եւ երկիր պագցես անդ առա-
ջի տ՟ն ա՟յ քոյ: * և ուրա՛խ լիցիս անդ յա՟մ բարութ՟ն՝ 11
զոր ետ քեզ տ՟ր ա՟ծ քո, և տա՛ն քում. դո՛ւ և ղևտա-
ցի՟ն և պանդուխտն որ 'ի քեզ:

ԴԶ* Եւ եթէ կատարեսցես տասանորդել զա՟մ տասա- 12
նորդս երկրի քոյ. յամին երրորդի կրկին տասանոր-
դեսցիս ղևտացւոյն, և եկին, և որբոյ, և այրւոյ. և
կերիցեն 'ի քաղաքս քո և յագեսցին: * Եւ ասասցես 13
առաջի տ՟ն ա՟յ քոյ, սրբեցի 'ի բաց զսրբութի՟ն 'ի տանէ
իմմէ. և ետու զայն ղևտացւոյն, և եկին, և որբոյ, և
այրւոյ, ը՟ ա՟մ պատուիրանաց տ՟ն ա՟յ՝ զոր պատուի-
րեալ էր ինձ. ոչ անցի զպատուիրանաւ քով և ոչ մո-
ռացայ: * և ո՛չ կերայ 'ի վիշտս 'ի նոցանէ. և ոչ ընծայ- 14
եցի 'ի նոցանէ պղծոյն. և ոչ ետու 'ի նոցանէ մեռելոյ:
Լուա՛յ ձայնի տ՟ն ա՟յ իմոյ. և արարի ո՟պ պատուիրեցեր
ինձ: * Արդ՝ հայեա՛ց 'ի սրբոյ բնակութէ քումմէ յերկ- 15
նից, և օրհնեա՛ զժողովուրդ քո զի՟էլ, և զերկիրն զոր
ետուր ն՟ց. ո՟պ երդուար հարցն մերոց, տա՛լ մեզ զեր-
16 կիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր: * Յաւուր յայնմիկ պա-
տուիրեա՛ց մեզ տ՟ր ա՟ծ մեր առնել զա՟մ իրաւունս զայ-
սոսիկ, և զդատաստանս. և պահեսջի՛ք և արասջի՛ք ըզ-
17 սոսա յա՟մ սրտէ ձերմէ, և յա՟մ անձնէ ձերմէ: * Զտ՟ր
ա՟ծ քո ընտրեա՛ այսօր լինել քեզ ա՟ծ, և գնասջի՛ք 'ի
ճանապարհս ն՟ր, և պահեսջի՛ք զիրաւունս և զդատաս-
18 տանս ն՟ր՝ լսե՛լ ձայնի նորա: * Եւ տ՟ր ընտրեաց զքեզ
այսօր լինե՛լ նմա ժողովուրդ սեպհական՝ ո՟պ և խօս-
19 տացաւ քեզ. պահե՛լ զա՟մ պատուիրանս ն՟ր. * և լինել
քեզ 'ի վե՛ր քան զա՟մ ազգս. ո՟պ արա՛ր զքեզ անուանի
և բարգաւա՛ճ և փառաւոր՝ լինել քեզ ժողովուրդ
սուրբ տ՟ն ա՟յ քում. ո՟պ և խոստացա՛ւ քեզ:

ԳԼ. ԻԷ.

1 Եւ պատուիրեա՛ց մովսէս և ծերակոյտն ի՟էլ՝ և ա- ԴԷ
սէն. պահեցէ՛ք զա՟մ պատուիրանս զոր ես պա-
2 տուիրեմ ձեզ այսօր: * Եւ եղիցի յաւուր յորում ան-
ցանիցես ը՟ յորդանան, յերկիրն զոր տ՟ր ա՟ծ քո տացէ
քեզ. և կանգնեսցես անդ քարինս մեծամեծս, և բռես-
3 ցե՛ս զն՟ո բռով: * և գրեսցե՛ս 'ի վ՟ր քարանցն զա՟մ պատ-
գամս զօրինացս այսոցիկ յորժամ անցանիցէք ընդ յոր-
դանան, 'ի ժամանակի իբրև մտանիցէք յերկիրն՝ զոր
տ՟ր ա՟ծ հարցն ձերոց տացէ քեզ, երկիր որ բղխէ ըզ-
կաթն և զմեղր. ո՟պ խոստացաւ տ՟ր ա՟ծ հարց քոց տա՛լ
4 քեզ: * Եւ եղիցի յորժամ անցանիցէք ընդ յորդանան,
կանգնեսջի՛ք զքարինս զայնոսիկ զոր ես պատուիրեմ
ձեզ այսօր՝ 'ի լեռնին գեբաղ, և բռեսջի՛ք զն՟ո բռով:
5 * Եւ շինեսցե՛ս անդ սեղա՛ն տ՟ն ա՟յ քոյ. սեղա՛ն 'ի քա-
6 րանց. և մի՛ հպեսցի 'ի նոսա երկաթ: * բոլորա՛կ վի-
մօք շինեսցես զսեղանն տ՟ն ա՟յ քոյ. և հանցե՛ս 'ի վ՟ր ն՟ր
7 ողջակէզս տ՟ն ա՟յ քում: * Եւ զենցե՛ս անդ զենումն
փրկութ՟ն տ՟ն ա՟յ քում. և կերիցե՛ս և յագեսցիս անդ.
8 և ուրա՛խ լիցիս առաջի տ՟ն ա՟յ քոյ. * և գրեսցե՛ս 'ի վ՟ր
քարանցն զա՟մ զօրէնս զայսոսիկ յայտնապէ՛ս յոյժ:
9 * Եւ խօսեցա՛ւ մովսէս, և քահանայքն՝ և ղևտացիք՝ ԴԸ
ը՟ ա՟մ ի՟էլ և ասեն. լո՛ւռ լեր և լո՛ւր ի՟էլ: Յաւուր
10 յայսմիկ եղեր ժողովուրդ տ՟ն ա՟յ քոյ. * և լուիցե՛ս ձայ-
նի տ՟ն ա՟յ քոյ. և արասցե՛ս զա՟մ պատուիրանս նորա և
11 զիրաւունս ն՟ր՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր: * Եւ
պատուիրեա՛ց մովսէս ժողովրդեանն յաւուր յայնմիկ՝
12 և ասէ: * Սոքա՛ կացցեն օրհնել զժողովուրդն 'ի լե-
րինն գարիզին, յորժամ անցանիցէք ընդ յորդանան:
Շմաւոն. ղևի. յուդայ. իսաքար. յովսէփ. և բենիա-
13 մին: * Եւ սոքա՛ կացցեն 'ի վերայ անիծիցն 'ի լերինն գե-
բաղ: Ռուբէն. գադ. ասեր. զաբուղոն. դան. և նեփ-
14 թաղիմ: * Եւ պատասխանի տուեալ ղևտացւոցն՝ ասի-
15 ցեն մեծաձայն ա՟մ ի՟էլ: * Անիծեա՛լ լիցի մարդն, որ
արասցէ դրօշեալս և ձուլածոյ. զի պի՛ղծ է տ՟ն ձեռա-
գործ ճարտարի, և դնիցէ զն՟ա 'ի թաքստեան: Եւ պա-
տասխանի տուեալ ժողովրդեանն, ասասցեն՝ եղիցի:
16 * Անիծեա՛լ որ անարգեսցէ զհայր իւր կամ զմայր իւր:
17 Եւ ասասցէ ա՟մ ժողովուրդն՝ եղիցի: * Անիծեա՛լ որ
խոտորեսցէ զիրաւունս՝ եկին և որբոյ և այրւոյ: Եւ
18 ասասցէ ա՟մ ժողովուրդն՝ եղիցի: * Անիծեա՛լ՝ որ փո-
խեսցէ զսահմանս ընկերի իւրոյ: Եւ ասասցէ ա՟մ ժո-
19 ղովուրդն՝ եղիցի: * Անիծեա՛լ՝ որ մոլորեցուսցէ ըզ-
կոյրն 'ի ճանապարհի: Եւ ասասցէ ա՟մ ժողովուրդն՝
20 եղիցի: * Անիծեա՛լ՝ որ ննջեսցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ.
զի

---

(15) Ոմանք. Ստոյգ և արդար լինիցի քեզ ... բազմօրեայ լինիցիս 'ի վ՟ր: (18) Ոմանք. Եւ կրճատեաց զվերջին քո:

Գլ. ԻԶ. (1) Այլ. Եթէ մտանիցես յերկիրն զոր: (2) Ոմանք. Տ՟ր ա՟ծ քո անուանել զա": (5) Ոմանք. Եթող հայր մեր և էջ յե": (7) Այլ. Եւ լուաւ տ՟ր ձայնի մերում... և զնեղութիս մեր: (12) Օրինակ մ. Յամին երկրորդի յամենայնէն կրկին տասանորդեսցես ղևտացւոյն: (13) Յօրինակին. Սրբեցի 'ի բաց զսրբութին: (15) Ոմանք. Ո՟պ երդուար հարց ն՟ց: (16) Ոմանք. Պատուիրեաց քեզ տ՟ր ա՟ծ քո առնել: (19) Ոմանք. Որպէս և խօսեցաւ քեզ:

Գլ. ԻԷ. (2) Ոմանք. Յորում անցանիցէք: (3) Ոմանք. Տացէ ձեզ երկիր որ ... ո՟պ խօսեցաւ տ՟ր ա՟ծ հարցն քոց քեզ: (5) Ոմանք. Սեղան տ՟ն ա՟յ քում... և մի՛ հպեսցես 'ի նոսա եր": (12) Ոմանք. 'Ի լերինն գարեզին: (15) Ոմանք. Զի պիղծ է առաջի տ՟ն ձե": (17) Բազմ. Որ խոտորեսցէ զի": (19) Ոմանք. Զկոյրն 'ի ճանապարհէ:

զի յայտնեաց զաներեւոյթս հօր իւրոյ : Եւ ասասցէ
ամ̅ ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ ը̅ 21
ամենայն անասնոյ : Եւ ասասցէ ամ̅ ժողովուրդն՝ եղիցի :
* Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ ընդ քեռ իւրում, որ 22
ու 'ի հօրէ իցէ , կամ ու 'ի մօրէ : Եւ ասասցէ ամ̅
ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ հարկանիցէ զընկեր 24
իւր նենգութ̅ : Եւ ասասցէ ամ̅ ժողովուրդն՝ եղիցի :
* Անիծեալ՝ որ առնուցու կաշառ հարկանել 25
զանձն արեան արդարոյ : Եւ ասասցէ ամ̅ ժողովուրդն՝
եղիցի : * Անիծեալ ամ̅ մարդ որ ոչ կացցէ յամենայն 26
բանս օրինացս այսոցիկ՝ առնել զսոսա : Եւ ասասցէ
ամ̅ ժողովուրդն՝ եղիցի :

ԳԼ· ԻԸ·

Եւ եղիցի եթէ լսելով լուիցէք ձայնի տ̅ն ա̅յ մերոյ, 1
զգուշանալ և առնել զամ̅ պատուիրանս ն̅ր,
զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր, տացէ զքեզ տ̅ր ա̅ծ
քո 'ի վեր քան զամ̅ ազգս երկրի · * և եկեսցեն 'ի վ̅ր 2
քո ամ̅ օրհնութիւնս այսոքիկ · և գտցեն զքեզ, եթէ
լուիցես ձայնի տ̅ն ա̅յ քոյ : * Օրհնեալ լիցիս դու 'ի քաղաքի, 3
և օրհնեալ յանդի : * Օրհնեալ լիցին ծնունդք 4
որովայնի քոյ, և արդիւնք երկրի քոյ, անդեայք արջառոց
քոց, և հօտք ոչխարաց քոց : * Օրհնեալ լիցին շտեմարանք 5
քո, և համբարք քո : * Օրհնեալ լիցիս դու 6
յելանել և 'ի մտանել քում : * Մատնեսցէ տ̅ր ա̅ծ քո 7
զթշնամիս քո և զհակառակորդս քո խորտակեալս առաջի
երեսաց քոյ : Ը̅ մի ճանապարհ ելցեն առ քեզ,
և ը̅ եւթն ճանապարհ փախիցեն յերեսաց քոց : * Առաքեսցէ 8
տ̅ր 'ի վ̅ր քո օրհնութի̅, 'ի շտեմարանս քո,
և յամ̅ ինչ ուր մխեսցես զձեռն քո 'ի վ̅ր երկրին՝ զոր
տ̅ր ա̅ծ քո տայցէ քեզ : * Կանգնեսցէ զքեզ տ̅ր ա̅ծ քո 9
իւր ժողովուրդ սուրբ· ո̅պ երդուաւ հարցն քոց· եթէ
լուիցես ձայնի տ̅ն ա̅յ մերոյ, և գնասցես 'ի ճանապարհս
ն̅ր : * և տեսցեն ամ̅ ազգք երկրի զի անուն տ̅ն 10
կոչեցեալ է 'ի վ̅ր քո · և երկիցեն 'ի քէն : * Եւ բազմացուսցէ 11
զքեզ տ̅ր ա̅ծ քո 'ի բարութիս, ծննդեամբք
որովայնի քոյ, և արդեամբք երկրի քոյ, և ծննդեամբք
խաշանց քոց · 'ի վ̅ր երկրին զոր երդուաւ տ̅ր հարցն
քոց տալ քեզ, ըստ աւուրց երկնից 'ի վերայ երկրի :
* Բացցէ քեզ տ̅ր զգանձս բարութ̅ իւրոյ զերկինս, 12
տալ անձրեւ 'ի ժամանակի իւրում երկրին քոյ, օրհնել
զամ̅ գործս ձեռաց քոց · և տացես փոխ ազգաց բազմաց,
և դու ոչ առնուցուս փոխ · * և իշխեսցես ազգաց 13
բազմաց, և քեզ՝ մի իշխեսցեն : Հաստատեսցէ
զքեզ տ̅ր ա̅ծ քո 'ի գլուխ և ոչ 'ի վերջ · և եղիցիս 'ի
վեր, և ոչ 'ի խոնարհ · եթէ լուիցես պատուիրանաց
տ̅ն ա̅յ քոյ, զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր պահել և
առնել : * Եւ ոչ անցանիցես զամ̅ բանիւք զոր ես պատուիրեմ 14
քեզ այսօր՝ ոչ յաջ և ոչ յահեակ · երթալ զհետ
աստուածոց օտարաց պաշտել զնոսա : * Եւ եղիցի 15
եթէ ոչ լուիցես ձայնի տ̅ն ա̅յ քոյ, պահել և առնել
զամ̅ պատուիրանս ն̅ր զոր ես պատուիրեմ քեզ
այսօր, եկեսցեն 'ի վ̅ր քո անէծքս այսոքիկ՝ և հասցեն
քեզ : * Անիծեալ լիջիր դու 'ի քաղաքի, և անիծեալ 16
յանդի : * Անիծեալ շտեմարանք քո և համբարք 17
քո : * Անիծեալ ծնունդք որովայնի քոյ և արդիւնք 18
երկրի քոյ, և անդեայք արջառոց քոց, և հօտք ոչխարաց
քոց : * Անիծեալ լիջիր դու 'ի մտանել՝ և անիծեալ 19
յելանել : * Առաքեսցէ քեզ տ̅ր զնուազութի̅ և 20
զկարօտութի̅ · և ծախս 'ի վ̅ր ամ̅ յոր մխեսցես զձեռն
քո, և զոր ինչ առնիցես · մինչեւ սատակեսցէ զքեզ
տ̅ր, մինչեւ կորուսցէ զքեզ վաղվաղակի վ̅ս չարութ̅
21 գնացից քոց՝ զի թողէր դու զիս : * Խանձեցուսցէ տ̅ր
'ի քեզ զմահ, մինչեւ սատակեսցէ զքեզ տ̅ր յերկրէն յոր
22 դու մտանելոց ես ժառանգել զնա : * Հարցէ զքեզ
տ̅ր տարակուսանօք, և ջերմամբ, և սարսռով, և խեթիւք,
և երկիւղիւ, և խորշակաւ, և գունով · և հալածեսցեն
23 զքեզ մինչեւ կորուսցեն զքեզ : * Եւ եղիցին
'ի վ̅ր գլխոյ քոյ երկինք պղնձի, և երկիր 'ի ներքոյ քո
24 երկաթի : * Տացէ տ̅ր զանձրեւ երկրի քոյ փոշի · և հող
յերկնից իջցէ 'ի վ̅ր քո · մինչեւ սատակեսցէ զքեզ և
25 կորուսցէ զքեզ : * Տացէ զքեզ տ̅ր 'ի պարտութի̅ առաջի
թշնամեաց քոց · ընդ մի ճանապարհ ելցես 'ի վերայ
ն̅ց, և ընդ եւթն ճանապարհ փախիցես յերեսաց ն̅ց ·
և եղիցիս ցրուեալ ընդ ամ̅ թագաւորութիւնս երկրի :
26 * և եղիցին մեռեալք ձեր կերակուր թռչնոց երկնից
և գազանաց երկրի · և ոչ ոք իցէ որ ընդոստուցանիցէ :
27 * Հարցէ զքեզ տ̅ր կեղով եգիպտացւոցն, և թանչիւք,
և զայրացեալ քոսով՝ և քնով · զի մի կարասցես
28 բժշկել : * Հարցէ զքեզ տ̅ր յիմարութ̅, և շլացութ̅,
29 և ապշութ̅ մտաց · * և խարխափեսցես 'ի մէջօրէի ո̅պ
խարխափիցէ կոյր 'ի խաւարի : Եւ եթէ ոչ ուղղեսցես
զճանապարհս քո, եղիցիս յայնժամ զրկեալ և յափշտակեալ
զամ̅ աւուրս · և ոչ ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ :
30 * Առնուցուս կին՝ և այլ այր հանիցէ զնա 'ի քէն : շինեսցես
տուն՝ և մի բնակեսցես 'ի նմա : տնկեսցես այգի՝
31 և մի կթեսցես զնա : * Արջառ քո՝ սպանեալ առաջի
քո, և մի կերիցես 'ի նմանէ : էշ քո՝ յափշտակեալ 'ի
քէն, և մի դարձցի առ քեզ : ոչխար քո՝ մատնեալ թշնամեաց
32 քոց, և ոչ ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ : * Ուստերք
քո և դստերք քո՝ մատնեալք ազգի օտարի, և աչք քո
կրկնեցեալ հայիցին 'ի նոսա, և ոչ հասանիցէ ձեռն քո :
33 * Զբերս երկրի քոյ, և զամ̅ վաստակս քո կերիցէ ազգ,
զոր դու ոչ գիտիցես : Եւ եղիցես զրկեալ և խորտակեալ
34 զամ̅ աւուրս : * և եղիցես յիմարեալ վասն տեսլեանց
35 աչաց քոց՝ զոր տեսանիցես : * Հարցէ զքեզ տ̅ր
չարաչար կեղով 'ի ծունկս և 'ի սրունս · և ոչ կարասցես
բժշկել 'ի թաթից ոտից քոց մինչեւ ցգլուխ քո :
36 * Տարցի զքեզ տ̅ր և զիշխանսն զոր կացուսցես 'ի վ̅ր
քո՝ յազգ որ ոչ գիտիցես դու՝ և ոչ հարք քո · և պաշտեսցես
անդ զաստուածս օտարս, զփայտեղէնս և զքարեղէնս
37 · * և եղիցես յառակ և 'ի ցոյց և 'ի զրոյց 'ի
38 մէջ ամ̅ ազգաց՝ յոր տանիցի զքեզ տ̅ր անդր : * Սերմն
բազում հանցես յանդի, և սակաւ ժողովեսցես · զի կերիցէ
39 զայն մարախ : * Այգիս տնկեսցես և գործեսցես,
և գինի ոչ արբցես, և մի ուրախ լիցիս 'ի նմանէ ·
40 զի կերիցէ զայն՝ որդն : * Եւ եղիցին ձիթենիք յամ̅
սահմանս քո, և իւղով ոչ օծցիս, զի թափեսցին ձիթենիքն
41 քո : * Ուստերս, և դստերս ծնցիս, և ոչ լինիցին
42 քո · քանզի երթիցեն 'ի գերութ̅ : * Զամ̅ ծառատունկ
քո և զարդիւնս երկրի քոյ հարցէ թրթուր :
43 * Եկն որ 'ի քեզ իցէ, ելցէ քան զքեզ վեր 'ի վեր, և
44 դու իջցես վայր 'ի վայր : * Նա տացէ քեզ փոխ, և դու
ոչ տացես նմա փոխ : Նա եղիցի գլուխ, և դու եղիցես
45 վերջ : * Եւ եկեսցեն 'ի վ̅ր քո անէծքս այսոքիկ, և հալածեսցեն
զքեզ · և հասցեն քեզ մինչեւ սատակեսցեն
զքեզ, և մինչեւ կորուսցեն զքեզ : զի ոչ լուար ձայնի
տ̅ն ա̅յ քոյ, պահել զպատուիրանս ն̅ր և զիրաւունս
46 ն̅ր զոր պատուիրեաց քեզ : * Եւ եղիցին 'ի քեզ նշանք
և

---

(23) Ոսկան 'ի տպագրում յաւելու համար 23երրորդ · Անիծեալ որ ննջիցէ ընդ զոքանչի իւրոյ · Եւ ասասցէ ամենայն ժողովուրդն եղիցի : (24) Ոմանք · Անիծեալ որ հարկանէ · կամ, հարցէ զընկեր իւր :

ԳԼ· ԻԸ· (1) Օրինակ մի · Այսօր , և տարցէ զքեզ տ̅ր : (8) Ոմանք · Ուր մխիցեն զձեռն քո 'ի վ̅ր : (9) Ոմանք · Ձայնի տ̅ն ա̅յ քո : (11) Ոմանք · Ծննդովք որովայնի քո ... 'ի վ̅ր երկրին : (15) Ոմանք · Եւ պահել և առնել : (21) Ոմանք · Խանձեցուսցէ տ̅ր 'ի քեզ մահ : (22) Օրինակ մի · Եւ սարսռով և խեթիւք և կեղիւ և խայր" : (23) Յօրինակին բառս՝ Պղնձի, Երկաթի · կարծրով նշանակին : (24) Ոմանք · Տացէ քեզ տ̅ր զանձրեւ եր" : (29) Այլք · Եւ եղիցիս յայնժամ : (33) Ոմանք · Կերիցէ ազգ օտար զոր դու : (36) Ոմանք · Եւ զիշխանս քո զոր կացուսցես : (38) Ոմանք · Սերմ բ̅զմ ցանիցես յանդի : (41) Այլք · Երթիցեն 'ի գերութ̅ : (43) 'Ի լուս" · 'ի վայր 'ի վայր · համաձայն օրինաց 'ի բնագ" : Որ ոմանք · 'ի վեր 'ի վեր · · 'ի վայր 'ի վայր :

և արուեստք, և 'ի զաւակի քում մինչև ցյաւիտեան.
* փոխանակ զի ոչ պաշտեցեր զտ̄ր ած̄ քո ուրախութ̄ 47
և ճշմարիտ սրտիւ: վ̄ս բազմութ̄ ամենեցուն * պաշտեսցես 48
զթշնամիս քո՝ զորս առաքեսցէ 'ի վ̄ր քո տ̄ր,
'ի սով և 'ի ծարաւ և 'ի մերկութ̄ և 'ի նուաղութ̄ ամ̄ի:
և դիցէ անուր երկաթի 'ի պարանոցի քում մինչև սատակեսցէ
զքեզ: * Ածցէ 'ի վ̄ր քո ազգ 'ի հեռաստանէ 49
'ի ծագաց երկրի իբրև զթռիչս արծուոյ. ազգ՝
զորոյ ոչ լուիցես զձայն նր̄. * ազգ՝ ժպիրհ երեսօք. որ 50
ոչ աչառիցէ երեսաց ծերոց, և ոչ ողորմեսցի տղայոց.
* և կերիցէ զծնունդս խաշանց քոց, և զարդիւնս երկրի 51
քոյ. և ոչ թողուցու քեզ ցորեան, գինի, եւղ, զանդեայս
արջառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց քոց, մինչև
կորուսցէ զքեզ: * Եւ նեղեսցէ զքեզ յամ̄ քաղաքս 52
քո, մինչև կործանեսցին պարիսպք քո բարձրացեալք
և ամուրք՝ յորս դու յուսացեալ իցես յամ̄ երկրին
քում: և նեղեսցէ զքեզ յամ̄ քաղաքս քո՝ զորս ետ
քեզ տ̄ր ած̄ քո: * Եւ կերիցես զծնունդս որովայնի 53
քոյ. զմիս ուստերաց քոց և դստերաց քոց՝ զոր ետ
քեզ տ̄ր, յանձկութ̄ քում և 'ի նեղութ̄ քում, որով
նեղեսցէ զքեզ թշնամին քո: * Գիրգն որ 'ի քեզ և փափուկն 54
յոյժ, չարակնեսցէ յեղբայր իւր և 'ի կին ծոցոյ
իւրոյ, և 'ի մնացեալ որդիսն՝ որ մնայցեն նմա, * տալ 55
միում 'ի նոցանէ 'ի մարմնոյ որդւոց իւրոց յորոց ուտիցէ.
վ̄ս չմնալոյն նմա ինչ. յանձկութ̄ն քում և 'ի
նեղութ̄, որով նեղիցեն զքեզ թշնամիքն քո յամ̄ քաղաքս
քո: * Եւ գիրգն որ 'ի քեզ և փափուկն յոյժ, 56
որոյ ոչ իցէ առին իւրոյ առեալ զփորձ դնելոյ 'ի վ̄ր
երկրի վ̄ս փափկութ̄ իւրոյ և գրգութ̄, չարակնեսցէ
յայր ծոցոյ իւրոյ: և զուստրն իւր, և զդուստր. * և 57
զաղան ելեալ 'ի միջոյ իւրմէ, և զծնունդն զոր ծնանիցի՝
խորովեսցէ 'ի նոցանէ՝ և կերիցէ. և վ̄ս նուաղութ̄ն
յամ̄է թաքուսցէ յանձկութ̄ն և 'ի նեղութ̄ն. որով
նեղիցէ զքեզ թշնամին յամ̄ քաղաքս քո: * Եւ եթէ 58
ոչ լուիցէք առնել զամ̄ բանս օրինացս այսոցիկ,
զգրեալս 'ի գիրս յայսմիկ, երկնչել 'ի պատուականն և
'ի սքանչելի անուանէ տ̄ն ա̄յ քոյ. * Նորանշան արասցէ 59
տ̄ր զհարուածս քո, և զհարուածս զաւակի քոյ,
զհարուածս մեծամեծս և զարմանալիս, և զցաւս չարաչարս
և զկարեւորս: * Եւ ածցէ 'ի վ̄ր քո զամ̄ ախտս 60
չարաչարս զեգիպտացւոցն՝ յորմէ սոսկայիրն յերեսաց
նց̄, և մնասցին 'ի քեզ: * Եւ զամ̄ հիւանդութիս. և 61
զամ̄ հարուածս գրեալս 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ,
ածցէ տ̄ր 'ի վերայ քո՝ մինչև սատակեսցէ զքեզ: * և 62
մնասջիք թուով սակաւք. փոխանակ զի էիք դուք իբրև
զաստեղս երկնից բազմութ̄. և ոչ լուարուք ձայնի տ̄ն
ա̄յ ձեր: * Եւ եղիցի ո̄պ ուրախ եղև 'ի ձեզ տ̄ր բարի 63
առնել ձեզ, և բազմացուցանել զձեզ, նոյնպէս ուրախ
լինիցի տ̄ր 'ի ձեզ՝ սատակել զձեզ. և բարձջիք
յերկրէն յոր մտանելոց էք ժառանգել զնա: * Եւ 64
ցրուեսցէ զքեզ տ̄ր ած̄ քո ընդ ամ̄ ազգս, 'ի ծագաց
երկրի մինչև 'ի ծագս երկրի. և ծառայեսցես անդ աստուածոց
օտարաց, փայտից և քարանց՝ զորս ոչ գիտէիր
դու և հարքն քո: * Այլ և յազգսն յայնոսիկ ոչ 65
հանգուսցէ զքեզ, և ոչ լինիցի կայ թաթից ոտից քոց.
և տացէ քեզ անդ սիրտ տրտմեալ, և աչս սորեալս, և
անձն հարեալ: * Եւ եղիցին կեանք քո կախեալ առաջի 66
աչաց քոց, և զարհուրեսցիս զցայգ և զցերեկ. և
67 ոչ հաւատասցեն կենացն քոց: * Ընդ առաւօտս ասիցես՝
թէ երբ լինիցի երեկոյ. և ը̄ երեկոյս ասիցես՝
թէ երբ լինիցի առաւօտ, 'ի զարհուրանաց սրտի քոյ
զոր երկնչիցիս, և 'ի տեսլեանց աչաց քոց զոր տեսանիցես
68 : * Եւ դարձուսցէ զքեզ տ̄ր անդրէն յեգիպտոս
նաւօք հաղարաւոր զօրօք. և ընդ ճանապարհ ը̄
նոյն՝ ոչ յաւելուցուք տեսանել զնա. և վաճառեսջիք
անդ թշնամեաց ձերոց 'ի ծառայս և յաղախնայս.
և ոչ ոք իցէ որ գնիցէ:

ԳԼ. ԻԹ.

1 Այս բանք են ուխտին զոր պատուիրեաց տ̄ր մովսէսի.
հաստատել որդւոցն Ի̄լի յերկրին մովաբու.
թող զայն ուխտ՝ զոր ուխտեաց ն̄ց 'ի քորեբ:
2 * Եւ կոչեաց մովսէս զամ̄ որդիսն Ի̄լի՝ և ասէ ցնոսա: Դ̄Թ.
Դուք ձեզէն տեսէք զամ̄ ինչ զոր արար տ̄ր յեգիպտոս
առաջի ձեր, ը̄ փարաւոն և ը̄ ծառայս նր̄, և ը̄ ամ̄
3 երկիր նր̄: * Զփորձանսն մեծամեծս՝ զոր տեսին աչք
ձեր. զնշանսն և զարուեստս մեծամեծս զայնոսիկ, ըզձեռն
4 հզօր, և զբազուկ բարձր: * Եւ ոչ ետ ձեզ տ̄ր
ած̄ ձեր սիրտ գիտելոյ, և աչս տեսանելոյ. և ականջս
5 լսելոյ մինչև ցայսօր: * և ած̄ զձեզ զքառասուն ամ̄
ը̄ անապատն: Ոչ հնացան հանդերձք ձեր, և ոչ մաշեցան
6 կօշիկք յոտից ձերոց: * Հաց ոչ կերայք, և գինի և ցքի
7 ոչ արբէք. զի ծանիջիք թէ ես եմ տ̄ր ած̄ ձեր. * Եւ
եկիք մինչև 'ի տեղիս յայս: Եւ ել սեհոն թագաւոր
եսեբոնայ, և ովգ թագաւոր բասանու ընդդէմ մեր
8 պատերազմաւ. և հարաք զն̄ս, * և առաք զերկիր ն̄ց.
և ետու զնա 'ի ժառանգութ̄ի ռուբինի և գադայ և
9 կիսոյ ցեղին մանասէի: * Եւ զգուշասջիք առնել զամ̄
բանս ուխտիս այսորիկ. զի իմանայցէք զամ̄ զոր առնիցէք
10 : * Դուք կայք աւադիկ այսօր ամենեքեան առաջի
տ̄ն ա̄յ ձերոյ. ցեղապետք ձեր, և ծերակոյտ ձեր,
և դատաւորք ձեր, և ատենադպիրք ձեր, և ամ̄ այր
11 Ի̄լի, * և կանայք ձեր, և որդիք ձեր, և եկն որ 'ի միջի
ձերում բնակէ. և 'ի փայտահատէ ձերմէ մինչև
12 ցջրբեր ձեր: * Յանցանել ձեր զուխտիւ տ̄ն ա̄յ ձերոյ,
և զնզովիւք նր̄ զոր տ̄ր ած̄ քո ուխտէ քեզ այսօր:
13 * զի կացուսցէ զքեզ իւր ժողովուրդ, և նա եղիցի
քեզ ած̄՝ ո̄պ և ասաց. և զոր օրինակ երդուաւ հարցն
14 քոց՝ աբրահամու և սահակայ և յակոբու: * Եւ ոչ
ձեզ միայն ուխտեմ ես զուխտս զայս, և զնզովս զայսոսիկ,
15 * այլ և որոց աստ ը̄ մեզ իցեն այսօր առաջի տ̄ն
16 ա̄յ մերոյ, և որոց չիցեն ընդ մեզ այսօր: * Զի դուք
գիտէք՝ ո̄պ բնակեցայք յերկրին եգիպտացւոց,
և որպէս անցաք ը̄ մէջ ազգացն. ը̄ որս անցէք դուք.
17 * և տեսէք զգարշելիս նոցա և զկուռս իւրեանց, ըզփայտն
և զքար, զարծաթն և զոսկի. որ է առ նոսա:
18 * Մի ոք իցէ 'ի ձէնջ այր կամ կին, կամ ազգ, կամ
ցեղ՝ որոյ միտք իւր խոտորեալ իցեն 'ի տ̄է ա̄յ իւրմէ,
երթալ պաշտել զդիս ազգացն այնոցիկ:
Մի ոք իցէ 'ի ձէնջ արմատ 'ի վեր բուսեալ դառնութ̄ Ճ
19 և դաժանութ̄. * և եղիցի եթէ լուիցէ զպատգամս
նզովիցս այսոցիկ, և խոկասցի 'ի սրտի իւրում՝
և ասիցէ, քաւութիւք եղիցին ինձ. զի եթէ ես ըստ մոլորութ̄
սրտի իմոյ գնայցեմ. զի մի կորուսանիցէ մեղաւորն
20 զանմեղն: * Եւ ոչ հաճեսցի ած̄ ներել նմա.

այլ

---

(47) Ոսկան. Վ̄ս բազմութ̄ իրաց ամենեցուն: (48) Ոմանք. Եւ 'ի մերկութ̄ և 'ի: (49) Ոմանք. 'Ի ծագաց երկրէ .. լուիցես զձ՛՛: (50) Ոմանք. Եւ ոչ ողորմիցի տղայոց: (52) Ոմանք. Յուսացեալ իցես յամ̄ քաղաքս քո և յամ̄ երկրին քում, զոր տ̄ր ած̄ քո ետ քեզ, նեղեսցէ զքեզ: (54) Ոսկան. Որդիսն՝ որք իցեն 'ի նմա: (55) Բ̄դ̄մ. Վ̄ս չմնալոյն նմա ինչ: (56) Ոսկան. Եւ յուստրն իւր և 'ի դուստր: (60) Ոմանք. Յերեսաց նր̄ և մերձեսցին 'ի քեզ: (62) Այլք. Ձայնի տ̄ն ա̄յ ձերոյ: (66) Ոմանք. Եւ եղիցի կեանք քո: (66) Այլք. Եւ ոչ հաւատասցես կենաց: (68) Յօրինակին՝ Ներքուստ մերձաւորութ̄ յայնեցու 'ի մէջ Նաւն Անիւ. Վրիպանօք գրեալ էր՝ յեգիպտոս անուաւք. որք այլ ամ̄ օրինակք մեր, բաց 'ի միոյն որ զանց առնէ, համաձայն յանախական օրինակաց ունին Նաւօք. ո̄պ և եբրայք:

Գլ. ԻԹ. (2) Ոմանք. Ձեզէն տեսէք աչօք ձերովք զամ̄ ինչ: (7) Ոմանք. Ընդդէմ ձեր պատերազմաւ: (11) Ոմանք. Որ 'ի միջի բանակին ձերում, 'ի փայտահատէ: (12) Այլք. Տ̄ն ա̄յ քո: Որք ոմանք. Եւ յանցանել քո զուխտիւն տ̄ն ա̄յ քո ... զոր տէր ած̄ քո ուխտեաց քեզ. զի: (16) Յօրինակին. Անցաք ընդ մէջ գաղանացն, ընդ որս անցէք: (18) Ոմանք. 'Ի տ̄նէ ա̄յ մերմէ, երթալ:

այլ յայնժամ բորբոքեսցի բարկութն̅ նր̅, և նախանձ
նր̅ 'ի մարդն յայն. և հասցեն նմա ա̅մ նզովք ուխտիս
այսորիկ, գրեալք 'ի գրի օրինացս այսոցիկ. և ջնջեսցէ
տր̅ զանուն նր̅ 'ի ներքոյ երկնից. *և զատուսցէ զն̅ա 21
տր̅ 'ի չարիս յա̅մ որդւոցն Ի̅լի. ըստ ա̅մ նզովից ուխ-
տիս գրելոյ 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ: *Եւ ասիցեն 22
ազգքն միւս՝ և որդիքն ձեր որ յարիցեն յետ ձեր, և
օտարոտին որ գայցէ յերկրէ հեռաստանէ՝ տեսանի-
ցեն զհարուածս երկրին այնորիկ. և զախտս նց̅ զոր
առաքեաց տր̅ 'ի վր̅ նց̅. *զծծումբն և զաղն այրե- 23
ցեալ, յա̅մ 'ի հող նր̅ մի սերմանեսցի և մի բուսցի, և
մի ելցէ 'ի վր̅ նր̅ ա̅մ դեղ դալար: Ո̅ր կործանեցան
Սոդոմ և Գոմոր, Ադամա և Սեբոյիմ, զորս կործանեաց
տր̅ սրտմտութբ̅ և բարկութբ̅: *Եւ ասասցեն ա̅մ 24
ազգքն. ընդէ՞ր արար տր̅ այնպէս երկրին այնմիկ, զի՞նչ
իցէ սրտմտութի̅ մեծ բարկութե̅ն այնորիկ: *Պատաս- 25
խանի տացեն և ասասցեն. զի թողին զուխտ ա̅յ հարց
իւրեանց, զոր ուխտեաց հարցն նց̅, յորժամ եհան զն̅ս
յերկրէն Եգիպտացւոց. *և գնացեալ պաշտեցին զաս- 26
տուածս օտարս, և երկիր պագին նց̅ զոր ոչն ճանա-
չէին, և ոչ բաժանեաց նց̅: *և բարկացաւ տր̅ սրտ- 27
մտութբ̅ 'ի վր̅ երկրին այնորիկ, ածել 'ի վր̅ նր̅ ը̅ ա̅մ
նզովից ուխտիս գրելոյ 'ի մատենի օրինացս այսոցիկ:
*Եւ եբարձ զն̅ս տր̅ յերկրէ իւրեանց, բարկութբ̅ և 28
սրտմտութբ̅ և զայրագմամբ մեծաւ յոյժ. և մերժեաց
զն̅ս յերկիր օտար մինչև ցայժմ: *Ծածուկքն տն̅ ա̅յ 29
մերում, և յայտնիքն մեզ և որդւոց մերոց յաւիտեան՝
առնել զա̅մ պատգամս օրինացս այսոցիկ:

ԳԼ. Լ.

Եւ եղիցի եթէ հասանիցէ 'ի վր̅ քո ա̅մ պատգամքս 1
այսոքիկ. կամ օրհնութիք կամ անէծք զորս ետու
առաջի երեսաց քոց, և կալցիս 'ի սրտի քո ընդ ա̅մ
ազգսն ուր ցրուեսցէ զքեզ տր̅ անդ: *Եւ դարձցիս 2
առ տր̅ ա̅ծ քո. և լուիցես ձայնի նր̅ ըստ ա̅մի զոր ես
պատուիրեմ քեզ այսօր, յա̅մ սրտէ քումմէ և յա̅մ
անձնէ քումմէ: *և բժշկեսցէ տր̅ զմեղսն քո, և ողոր- 3
մեսցի քեզ: Եւ դարձեալ ժողովեսցէ զքեզ յա̅մ ազ-
գաց՝ ուր ցրուեսցէ զքեզ տր̅ անդր: *եթէ իցէ ցրումն 4
քո 'ի ծագաց երկրի մինչև 'ի ծագս երկրի, և անտի
ժողովեսցէ զքեզ տր̅ ա̅ծ քո. *և անտի առցէ զքեզ 5
տր̅ ա̅ծ քո, և ածցէ զքեզ տր̅ ա̅ծ քո յերկիրն զոր ժա-
ռանգեցին հարքն քո. և ժառանգեսցես զն̅ա՝ և բարի
եղիցի քեզ, և բազմապատիկ արասցէ զքեզ քան ըզ-
հարս քո: *Եւ պարուրեսցէ տր̅ զսիրտ քո և զսիրտ 6
զաւակի քոյ. սիրել զտր̅ ա̅ծ քո յա̅մ սրտէ քումմէ և
յա̅մ անձնէ քումմէ. զի կեցցես դու և զաւակ քո:
*Եւ տացէ տր̅ ա̅ծ քո զնզովս զայս 'ի թշնամիս քո, 7
և յատելիս քո որք հալածեցին զքեզ: *և դու դարձ- 8
ցիս և լուիցես ձայնի տն̅ ա̅յ քոյ. և արասցես զպա-
տուիրանս նր̅ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր: *Եւ 9
աճեցուսցէ զքեզ տր̅ ա̅ծ քո յա̅մ գործս ձեռաց քոց,
ծննդովք որովայնի քոյ, և արդեամբք երկրի քոյ, և
ծննդովք անասնոց քոց: Զի դարձցի 'ի քեզ տր̅ ա̅ծ
քո ուրախ լինել քեզ 'ի բարութի՝ որպէս ուրախ եղև
հարցն քոց: *Եթէ լուիցես ձայնի տն̅ ա̅յ քոյ, պա- 10
հել և առնել զա̅մ պատուիրանս նր̅ և զիրաւունս նր̅,
և զդատաստանս նր̅, զգրեալս 'ի գրի օրինացս այսո-
ցիկ. եթէ դարձցիս առ տր̅ ա̅ծ քո յա̅մ սրտէ քումմէ՝
11 և յա̅մ անձնէ քումմէ: *Զի պատուիրանքս այս՝ զոր
ես պատուիրեմ քեզ այսօր, ոչ ծանրացեալ ինչ է, և
12 ոչ հեռի 'ի քէն: *Ո՛չ յերկինս՝ թէ ասիցես. ո՛վ ե-
լանիցէ մեզ յերկինս և առնուցու զն̅ա՝ և լուիցուք և
13 արասցուք: *Եւ ոչ յայնկոյս ծովու է, թէ ասիցես
ո՛վ անցանիցէ յայնկոյս ծովու՝ և առնուցու առ մեզ
14 զն̅ա, և լսելի արասցէ մեզ՝ և արասցուք: *Մերձ է
բանն առ քեզ յոյժ, 'ի բերան քո և 'ի սրտի քում, և
15 'ի ձեռս քո է առնել զն̅ա: *Ահաւասիկ ետու այսօր
առաջի երեսաց քոց զկեանս և զմահ, զբարի և զչար:
16 *Եւ եթէ լուիցես պատուիրանաց տն̅ ա̅յ մերոյ՝ զոր
ես պատուիրեմ քեզ այսօր, սիրել զտր̅ ա̅ծ քո. գնալ
'ի ճանապարհս նր̅, պահել զիրաւունս և զպատուի-
րանս նր̅, և զդատաստանս նր̅, կեցջիք և բազումք լի-
նիջիք. և օրհնեսցէ զքեզ տր̅ ա̅ծ քո յա̅մ երկրին յոր
17 մտանելոց ես ժառանգել զն̅ա: *Եւ եթէ փոխեսցի
սիրտ քո, և ոչ լուիցես, և մոլորեալ երկիր պագա-
նիցես աստուածոց օտարաց, և պաշտեսցես զնոսա.
18 *պատմեմ քեզ այսօր, զի կորստեամբ կորնչիջիք. և
ոչ լինիջիք բազմօրեայք 'ի վր̅ երկրին՝ յոր դուք ան-
19 ցանէք ընդ Յորդանան ժառանգել զն̅ա: *Ունիմ ձեզ
վկայ այսօր զերկինս և զերկիր. զկեանս և զմահ ետու
առաջի երեսաց ձերոց, զօրհնութիս և զանէծս. և ընտ-
20 րեա զկեանս, զի կեցցես դու և զաւակ քո. *սիրել
զտր̅ ա̅ծ քո, և լսել ձայնի նր̅, և ունել զնմանէ. զի
այն են կեանք քո, և երկայնութի̅ աւուրց քոց. բնա-
կել յերկրին զոր երդուաւ տր̅ հարցն քոց. Աբրահա-
մու և Սահակայ և Յակոբայ՝ տալ նոցա:

ԳԼ. ԼԱ.

1 Եւ կատարեաց Մովսէս խօսել զա̅մ զբանս զայսոսիկ ԾԱ
2 առ ա̅մ որդիսն Ի̅լի: *Եւ ասէ ցն̅ս. Հարիւր և
քսան ամաց եմ ես այսօր, և ոչ ես կարեմ ելանել և
մտանել. քանզի տր̅ ասաց ցիս, թէ ոչ անցանիցես ը̅
3 այդ Յորդանան: *Տր̅ ա̅ծ քո երթայ առաջի երեսաց
քոց. նա սատակեսցէ զազգսն զայնոսիկ յերեսաց քոց.
և ժառանգեսցես զն̅ս. և Յեսու երթայ առաջի երե-
4 սաց քոց՝ ո̅ր խօսեցաւ տր̅: *Եւ արասցէ տր̅ ը̅ նս̅
ո̅ր արար ը̅ Սեհոն և ը̅ Ովգ, ը̅ երկոսին թագաւորսն
Ամովրհացւոց որ էին յայնկոյս Յորդանանու, և ը̅ եր-
5 կիր նց̅. *ո̅ր սատակեցաք զն̅ս: Եւ մատնեսցէ զն̅ս
տր̅ առաջի ձեր. և արասջիք ը̅ նս̅ ո̅ր պատուիրեցի
6 ձեզ: *Քա՛ջ լեր և զօրացիր, մի երկնչիր և մի զանգի-
տեր, և մի զարհուրեսցիս յերեսաց նց̅. զի տր̅ ա̅ծ քո
ինքնին է որ երթայցէ յառաջագոյն ընդ ձեզ 'ի միջի
ձերում. ոչ թողցէ զքեզ՝ և ոչ ը̅ վայր հարկանիցէ:
7 *Եւ կոչեաց Մովսէս զՅեսու՝ և ասէ ցն̅ա առաջի ա̅մ
Ի̅լի. քա՛ջ լեր և զօրացիր. քանզի դու մտանելոց ես
առաջի երեսաց ժողովրդեանդ այդորիկ, յերկիրն զոր
երդուաւ տր̅ հարցն ձերոց տալ նց̅. և դու ժառան-
8 գեցուսցես զն̅ա: *և տր̅ որ երթալոց է ընդ քեզ, ոչ
թողցէ զքեզ, և ոչ ընդ վայր հարցէ. մի երկնչիր և մի
զանգիտեր:

9 *Եւ գրեաց Մովսէս զա̅մ բանս օրինացս այսոցիկ 'ի ԾԲ
մատենի. և ետ զայն ցքահանայսն ցորդիսն Ղևեայ, որ
բառնային զտապանակ ուխտին տն̅, և ցծերս որդւոցն
10 Իսրայէլի: *Եւ պատուիրեաց նոցա Մովսէս յաւուր
յայն-

---

(21) Ոմանք. 'Ի չարիս 'ի վր̅ ա̅մ որդւոց Ի̅լի... գրելոյ 'ի գիրս օրինաց այսոցիկ: (25) Ոմանք: Տ̅ն ա̅յ հարց իւրեանց: (27) Ոմանք. Ուխտիս գրեալս 'ի մա": (28) Յօրինակին պակասէր. Եւ սրտմտութեամբ և զայրացմամբ մեծաւ:

Գլ. Լ. (1) Ոմանք. Թէ հասանիցեն 'ի վր̅ քո.. և ընկալցի սիրտ քո: (1) Բ̅ր̅մ̅ք. Եւ ընկալցիս 'ի սիրտ քո: (3) Այլք. Ուր ցրուեաց զքեզ տր̅: (10) Ոմանք. 'Ի գիրս օրինացս այսոցիկ: (12) Ոմանք. Ոչ է յերկինս՝ եթէ ա": (13) Ոմանք. Ով ելանիցէ յայնկոյս ծո"... և լսելիս արաս": (13) Այլք: Առնուցու մեզ զնա: (14) Օրինակ մի. Մերձ է առ քեզ բաժինն յոյժ, 'ի բերան: (16) Ոմանք. Տ̅ն ա̅յ քո զոր ես.. գնալ յա̅մ 'ի ճնպհս նր̅.. զիրաւունս նորա և... յոր մտանիցես ժառանգել: (18) 'Ի լուս". Պատուիրեմ քեզ այսօր. զի. համաձայն Եբ̅ր̅ 'ի բնաբանին: (18) Ոմանք. Յոր դուք անցանիցէք ը̅ յոր":

Գլ. ԼԱ. (3) Ոմանք. Եւ Յեսու որ երթայ առա": (6) Ոմանք. Որ երթայ յառաջագոյն քան զձեզ... ոչ թողցէ զձեզ և ոչ ը̅: (8) Ոմանք. Եւ ոչ ը̅ վայր հարկանիցէ:

յայնմիկ և ասէ ։ յետ եւթն ամի ժամանակի տարւոյն
թողութե 'ի տօնի տաղաւարահարացն, * 'ի գումարել 11
ամ իլի յանդիման լինելոյ առաջի տն այ քոյ, 'ի տեղւոջն
զոր ընտրեսցէ տր՝ ընթեռնուցուք զօրէնս զայս
առաջի իլի յականջս նց, * եկեղեցացուցեալ զժողովուրդն, 12
զարս և զկանայս և զմանկունս, և զեկն որ
'ի քաղաքս ձեր · զի լուիցեն, և ուսանիցին երկնչել
'ի տէ այ մերմէ · և ուսցին առնել զամ պատգամս օրինացս
այսոցիկ ։ * Եւ որդիք նոցա որ ոչ գիտիցեն, 13
լուիցեն և ուսցին երկնչել 'ի տէ այ մերմէ զամ աւուրս՝
որչափ և կեցցեն նոքա 'ի վերայ երկրին՝ յոր դուք անցանելոց
էք ընդ յորդանան ժառանգել զնա ։

ԾԳ * Եւ ասէ տր ցմովսէս · ահա մերձեցան աւուրք մահուան 14
քոյ · կոչեա զյեսու՝ և կացէք առաջի դրան խորանին
վկայութե, և հրամանս տաց նմա ։ Եւ գնացին
մովսէս և յեսու 'ի խորանն վկայութե, և կացին 'ի դրան
խորանին վկայութե ։ * և էջ տր սեամբ ամպոյ, և եկաց 15
առ դրան խորանին վկայութե · և եկաց սիւն ամպոյն
առ դրան խորանին ։ * Եւ ասէ տր ցմովսէս · ահաւասիկ 16
դու ննջեսցես ընդ հարս քո · և յարուցեալ
ժողովուրդդ այդ պոռնկեսցի զհետ աստուածոց օտարաց
երկրին յոր մտանիցէ դա 'ի նոսա, և թողուցուն
զիս · և ցրիցեն զուխտ իմ զոր ուխտեցի ընդ դոսա ։
* Եւ բարկացայց դոցա սրտմտութբ յաւուր յայնմիկ, 17
և լքից զդոսա, և դարձուցից զերեսս իմ 'ի դոցանէ,
և եղիցին կերակուր թշնամեաց, և գտցեն զդոսա չարիք
բազումք և նեղութիւնք · և ասասցեն յաւուր յայնմիկ
· քանզի չէ տր այ մեր ընդ մեզ, գտին զմեզ չարիքս
այսոքիկ ։ * Եւ ես դարձուցանելով դարձուցից 18
զերեսս իմ 'ի նոցանէ յաւուր յայնմիկ · վասն ամ չարեացն
զոր արարին · զի դարձան յաստուածս օտարս
։ * Եւ արդ գրեցէք զբանս օրհնութեանս այսորիկ, 19
և ուսուսջիք զդա որդւոցն իլի, և արկջիք զդա 'ի բերան
նց ։ զի եղիցի ինձ օրհնութիւնդ այդ 'ի վկայութի 'ի
մէջ որդւոցդ իլի · * քանզի տարայց զդոսա յերկիրն 20
բարի զոր երդուայ հարց նց, երկիր որ բղխէ զկաթն
և զմեղր, և կերիցեն և յղեալ յագեսցին · և դառնասցին
յաստուածս օտարս, և պաշտեսցեն զնոսա, և
զայրացուցանիցեն զիս · և ցրիցեն զուխտ իմ զոր
ուխտեցի նց · * և ընդդէմ կացցէ նց օրհնութիւնդ այդ՝ 21
յանդիման լինել վկայ ։ և մի մոռասցի 'ի բերանոց նց,
և 'ի բերանոյ զաւակի նց · քանզի գիտեմ զչարութի նց
զոր արարին աստ այսօր, յառաջ քան զտանելն իմ զնս
յերկիրն բարութե զոր երդուայ հարցն նոցա ։ * Եւ 22
գրեաց մովսէս զօրհնութիւնս զայս յաւուր յայնմիկ, և
ուսոյց զսա որդւոցն իլի ։

ԾԴ * Եւ պատուիրեաց մովսէս յեսուայ որդւոյ նաւեայ՝ 23
և ասէ · քաջ լեր՝ և զօրացիր · զի դու տանելոց ես
զորդիսն իլի յերկիրն զոր խոստացաւ տալ նց տր, և
նա եղիցի ընդ քեզ ։ * Եւ իբրև կատարեաց մովսէս 24
գրել զամ զբանս օրինացս այսոցիկ 'ի մատեանի մինչև
իսպառ ։ * և պատուիրեաց ղեւտացւոցն որ կրէին ըզտապանակ 25
ուխտին տն · ասէ ։ * Առեալ զմատեանն օրինացդ 26
այդոցիկ՝ դնիցէք 'ի կողմանէ տապանակի ուխտին
տն այ մերոյ · և եղիցի անդ ը̅ քեզ 'ի վկայութի ։
* Զի ես գիտեմ զհեստութի քո և զխիստ պարանոց 27
քո · զի մինչդեռ ես ը̅ ձեզ կենդանի եմ այսօր, դառնացուցիչք
էք առ ած, որպէս ոչ ապաքէն և
18 յետ մահուանս իմոյ ։ * Արդ ժողովեցէք առ իս զցեղապետս
և զծերս ձեր, և զդատաւորս ձեր, և զատենադպիրս
ձեր · զի խօսեցայց յականջս նց զամ զբանս
զայսոսիկ · և կալայց ձեզ վկայ զերկինս և զերկիր ։
29 * Քանզի գիտեմ եթէ յետ վախճանի իմոյ անօրէնելով
անօրինիցէք, և խոտորիցիք 'ի ճանապարհէն զոր
պատուիրեցի ձեզ · և պատահիցեն ձեզ չարիքն 'ի վախճանի
աւուրց ։ քանզի առնիցէք չար առաջի տն, բարկացուցանել
30 զնա գործովք ձեռաց ձերոց ։ * Եւ խօսեցաւ
մովսէս յականջս ամ եկեղեցւոյն իլի զբանս
օրհնութեանս այսորիկ մինչև 'ի սպառ ։

ԳԼ· ԼԲ·

1 Նայեցարուք երկինք և խօսեցայց, և լուիցէ երկիր
2 զպատգամս բերանոյ իմոյ ։ * ակնկալեսցի իբրև
զանձրև բարբառ իմ · և իջցէ իբրև զցօղ պատգամք
իմ ։ իբրև զանձրև 'ի վր սիզոյ, և իբրև զտեղատարափ
3 'ի վր խոտոյ ։ * զի զանուն տն կարդացի · տուք օրհնութի
4 տն այ մերոյ ։ * Ած որոյ ճշմարիտ են գործք
նր · և ամ ճանապարհք նր իրաւամբք ։ ած հաւատարիմ
է, և ոչ գոյ 'ի նմա անիրաւութի · արդար և անարատ
5 է տր ։ * մեղան՝ և ոչ նմա որդիք արատոյ, ազգ
6 թիւր և խոտորեալ ։ * Զայդ տն հատուցանէք այդպէս,
ժողովուրդ յիմար՝ և ոչ իմաստուն ։ ոչ նա է
հայրն որ ստացաւ զքեզ, արար զքեզ՝ և հաստատեաց
7 զքեզ ։ * Յուշ լիցին քեզ աւուրքն յաւիտենից · իմացարուք
զամն ազգաց յազգս ։ հարց զհարսն քո՝ և
8 պատմեսցեն քեզ · և զծերս քո՝ և ասասցեն քեզ ։ * յորժամ
բաժանեաց բարձրեալն զազգս ամ · ոպ սփռեաց
զորդիսն ադամայ ։ կացոյց սահմանս ազգաց ը̅ թուոյ
9 որդւոց այ ։ * Եղև բաժին տն ժողովուրդ իւր յակոբ,
10 և վիճակ ժառանգութե իւրոյ իէլ ։ * Բաւական եղև
նմա յանապատի, 'ի ծարաւ տօթոյ յանջրդի պաշտպանեաց
զնա ։ և խրատեաց և պահեաց զնա իբրև զբիբ
11 ական · * իբրև զարծուի 'ի ծածկել զբոյն իւր, և 'ի
ձագս իւր գթացաւ ։ տարածեաց զթեւս իւր և ընկալաւ
զնա · և բարձեալ բերէր զնա 'ի վերայ միջնողանց
12 իւրոց ։ * Տր միայն ածէր զնս, և ոչ գոյր ընդ նոսա
13 աստուած օտար ։ * Եհան զնս 'ի զօրութի երկրի · կերակրեաց
զնոսա արդեամբք անդաստանաց ։ դիեցոյց
14 մեղր 'ի վիմէ, և եւղ յապառաժ վիմէ ։ * Կոգի կովուց
և կաթն մաքեաց, հանդերձ ճարպով գառանց խոյոց
որդւոց ցլուց և նոխազաց ։ ընդ ճարպոյ երիկամանց
15 ցորենոյ, և զարիւն խաղողոյ ըմպէին գինի ։ * Եկեր
յակոբ՝ և յագեցաւ, յօրացաւ և յանկուշեաց սիրելին ։
գիրացաւ ստուարացաւ և լայնացաւ, և եթող զած
զարարիչ իւր · և ապստամբեաց յայ փրկչէ իւրմէ ։
16 * Բարկացուցին զիս օտարաւուք, և գարշելեօք իւրեանց
17 դառնացուցին զիս ։ * զոհեցին դիւաց և ոչ
այ · դից՝ զորս ոչ գիտէին, նորք և առժամայնք եկեալ,
18 զորս ոչ գիտէին հարքն ձեր ։ * Թողեր զած՝ որ ծնաւ
19 զքեզ, մոռացար զած զկերակրիչն քո ։ * Ետես տր՝ և
նախանձեցաւ, և սրտմտեցաւ վն բարկութե ուստերաց
20 իւրոց · * և ասաց · դարձուցից զերեսս
իմ 'ի նոցանէ, և ցուցից նց զինչ լինելոց իցէ 'ի
վախճանի աւուրց ։ զի ազգ թիւր են, որդիք՝ յորս ոչ
21 գոն հաւատք ։ * Նոքա նախանձեցուցին զիս չաստուա-

---

(11) Ոմանք · Յանդիման լինելով առաջի ։ (14) Ոմանք · Եւ կացին առ դրան խո՛՛ ։ (16) Ոմանք · Ահաւասիկ դու ննջես՛՛ ·· յերկրին յոր մտա՛՛ ·· և ցրուիցեն զուխտն ·· ը նոսա ։ (18) Յօրինակին դնի · Զերեսս իմ 'ի նոցանէ ։ (20) Յօրինակին · Եւ ցրեսցին զուխտն իմ ։ (21) Այլք · Յերկիրն բարութեան ։ (26) Ոմանք · Եւ եղիցի այդ ընդ քեզ 'ի վկայ՛՛ ։ (27) Ոմանք · Զի ես գիտեմ ·· և զխըստապարանոց քո ։ Ոմանք յօրինակին գրեալ · Որպէս ոչ ապաքէն և յետ · բայց 'ի լուս՛՛ · նշանակի 'ի մէջ տողոյն · համայայն այսոյ 'ի բնաբ՛՛ ։ (29) Ոմանք · Թէ յետ վախճանելոյն իմոյ ։

ԳԼ· ԼԲ· (3) Ոմանք · Զի զանուն տն կարդացի ։ Ուր ոմանք · Կարդացացուք և տուք ։ (4) Ոմանք · Որոյ ճշմարտութեն են գործք նր ։ (6) Ոմանք · Զայդ տմ հատուցանէք ·· ոչ է նա հայր քո որ ։ (9) Ոմանք · Եւ եղև բաժին տն ։ (10) Ոմանք · Եւ խրատեաց զնա · և ։ (11) Ոմանք · Եւ բարձ զնս 'ի վերայ միջնողաց իւրոց ։ (12) Բազ՛՛ · Ընդ նս աստուած օտար ։ (13) Ոմանք · Դիեցոյց նց մեղր 'ի ։ (15) Ոմանք · Անկուշեաց · և ոմանք՝ անկուշեաց սիրելին ։ (18) Ոմանք · Թողեր զտր ած որ ։ (21) Ոմանք · Զնս չազգաւ, և ազգաւ անմտաւ բարկացուցից ։

ուածովք, և բարկացուցին զիս կռովք իւրեանց: Ես
նախանձեցուցից զնս յազգաւ, և անմիտ ժողովրդեամբ
բարկացուցից զնոսա:
* Զի հուր բորբոքեալ է 'ի բարկութենէ իմմէ. այրեսցէ 22
մինչև 'ի դժոխս ներքինս: կերիցէ զերկիր և զարմտիս
նր. բորբոքեսցէ զհիմունս լերանց: * Կուտեցից 'ի 23
նս չարիս, և զնետս իմ սպառեցից 'ի նս: * մաշեալք 24
սովով և կերակուր թռչնոց. լեարդ առանց բժշկութե,
և ժանիս գազանաց առաքեցից 'ի նս, սրտմտութբ քարշելոց
զնս ը երկիր: * Արտաքուստ անզաւակեսցէ զնս 25
սուր, և 'ի շտեմարանաց երկեւղ: զերիտասարդն հանդերձ
կուսիւն. և զստնդիացն հանդերձ հաստատեալով
ծերով: * Ասացի թէ ցրեցից զնս. դադարեցուցից 26
'ի մարդկանէ զյիշատակս նոցա: * Թէ ոչ վն բարկութե 27
թշնամեաց, զի մի երկայնակեացք լինիցին. և
զի մի բարձրասցին հակառակորդքն, և ասիցեն, թէ
ձեռն մեր բարձր՝ և ոչ տր արար զայս ամ: * Զի ազգ 28
խորհրդակորոյս են. և ոչ գոյ 'ի նս իմաստութի. * և 29
ոչ խորհեցան 'ի միտ առնուլ զայս. արդ ընկալցին առ
յապա ժամանակս: * Զիարդ հալածեսցէ մի զհազարս, 30
և երկուք շարժեսցեն զբեւրս. եթէ ոչ ած վաճառեաց
զնս: * Զի ոչ են իբրև զած մեր աստուածք 31
նց. և թշնամիք մեր վատախորհուրդք: * զի յորթոյ սոդոմայ 32
է որթ նց, և ուռ նց 'ի գոմորայ: Խաղող նց
խաղող լեղւ, և ողկոյզ նց դառնութի: * սրտմտութի վիշապաց 33
գինի նց. և սրտմտութի իժից առանց բժշկութե:
* Ոչ ապաքէն այս ամ ժողովեալ է առ իս, և կնքեալ 34
կայ 'ի գանձի իմում: * յաւուր վրէժխնդրութե հատուցից, 35
'ի ժամանակի յորում սխալեսցի ոտն նց. զի
մերձ է օր բարկութե նց, և հասեալ պատրաստեալ
կայ ձեզ: * Զի դատեսցէ տր զժողովուրդ իւր. և 'ի 36
ծառայս իւր մխիթարեսցի: զի ետես զնս լուծեալս
և լքեալս և մաշեալս 'ի գերութի: * Եւ ասաց տր՝ 37
ուր են աստուածք նց, յորս յուսացեալ էին 'ի նոսա.
* զորոց զճարպ զոհից նց ուտէիք, և ըմպէիք զգինի 38
նուիրաց նց. յարիցեն օգնեսցեն ձեզ, և եղիցին ձեր
թիկունք: * Տեսէք տեսէք զի ես եմ, և չիք այլ ոք 39
բաց յինէն: Ես սպանանեմ և ես կեցուցանեմ, հարկանեմ
և բժշկեմ. և ոչ ոք իցէ որ հանիցէ 'ի ձեռաց
իմոց: * Զի ամբարձից յերկինս զձեռս իմ, և երդուայց 40
յաջ իմ, և ասացից. կենդանի եմ ես յաւիտեան: * զի 41
սրեցից իբրև զփայլակն զսուսեր իմ, և կալցի զդատաստանաց
ձեռն իմ, և հատուցից վրէժս թշնամեաց
իմոց. և ատելեաց իմոց հատուցից: * արբեցուցից 42
զնետս իմ յարենէ, և սուր իմ կերիցէ միս յարենէ վիրաւորաց
գերութե 'ի գլխոց իշխանաց թշնամեաց: Ուրախ
լերուք երկինք հանդերձ նովաւ, և երկիր պագցեն
նմա ամ որդիք այ: * Ուրախ լերուք ազգք ընդ 43
ժողովրդեան նր, և զօրացուսցեն զնա ամ հրեշտակք
այ: զի խնդրի վրէժ արեան որդւոց նր. և խնդրեսցէ
վրէժ՝ և հատուսցէ դատաստանս թշնամեաց, և ատելեացն
հատուսցէ. և սրբեսցէ տր զերկիր ժողովրդեան
իւրոյ: Եւ գրեաց մովսէս զօրհնութիս զայս յաւուր յայնմիկ,
և ուսոյց զսա որդւոցն իսլի: * Եւ եմուտ մովսէս 'ի 44
ժողովուրդն, և խօսեցաւ զամ բանս օրինացս այսոցիկ
յականջս ժողովրդեանն, ինքն և յեսու որդի նաւեայ:
* Եւ կատարեաց մովսէս խօսել ը ամ իսլի. * և ասէ 45
ցնս. զգոյշ լերուք սրտիւք ձերովք ամ բանիցս այսոցիկ, 46
զորոց ես դնեմ վկայութի ընդ ձեզ այսօր. զոր
պատուիրիցէք որդւոց ձերոց, պահել և առնել զամ
47 բանս օրինացս այսոցիկ: * զի ոչ եթէ բան ինչ ընդունայն
իցէ ձեզ. զի սա է կեանք ձեր. և վն այսր բանի
երկայնօրեայք լինիցիք 'ի վերայ երկրի՝ յոր դուք անցանէք
ընդ յորդանան ժառանգել զնա:
48 * Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսիսի 'ի նմին աւուր՝ և ասէ. ԾԵ
49 * Ել դու 'ի լեառն նաբարի 'ի լեառն նաբաւ, որ
է յերկրին մովաբու յանդիման երեքովի. և տես զերկիրն
50 զի ես տաց որդւոցն իսլի 'ի կալուածս: * Եւ
վախճանեաց անդէն 'ի լերինն յոր ելանիցես, և յաւելիր
'ի ժողովուրդ քո, զորօրինակ մեռաւ ահարոն եղբայր
քո 'ի հովր լերինն, և յաւելաւ առ ժողովուրդ իւր.
51 * փոխանակ զի հեստեցէք բանի իմոյ 'ի մէջ որդւոցն իսլի
'ի վմ ջուրցն հակառակութե 'ի կադէս՝ յանապատին 'ի
52 սին. զի ոչ սրբեցէք զիս 'ի մէջ որդւոցն իսլի: * Յանդիման
տեսցես զերկիրն՝ և անդր մի մտանիցես:

ԳԼ. ԼԳ.

1 Այս է օրհնութի զոր օրհնեաց մովսէս այրն այ զորդիսն
2 իսլի յառաջ քան զվախճանելն իւր. * և ասէ. տր 'ի սինայէ եկեսցէ, և երևեցաւ մեզ 'ի սեիրայ,
և փութացաւ 'ի լեռնէն փառանու. բիւրաւորօքն 'ի կադէսայ, յաջմէ նր հրեշտակք իւր ընդ իւ.
3 * և խնայեաց 'ի ժողովուրդ իւր: և ամ սրբեալք 'ի
4 ներքոյ ձեռին քոյ, և նոքա ընդ քե են: * Եւ ընկալաւ
'ի պատգամաց նր օրէնս, զոր պատուիրեաց մեզ
5 մովսէս, զժառանգութի ժողովոյն յակոբայ. * և եղիցի
իշխան 'ի մէջ սիրեցելոյն, գումարելոց իշխանաց
6 ժողովրդոց, հանդերձ ցեղիւքն իսլի: * Կեցցէ ռուբէն
7 և մի մեռցի, և եղիցի բազմաւոր թուով: * Եւ զայս
ասէ զյուդայէ. Լուր տր ձայնի յուդայի. և 'ի ժողովուրդ
նր եկեսցես. և ձեռք նր ընդարձեսցեն նմա. և
8 օգնական 'ի թշնամեաց եղիցես նմա: * Եւ զղևեայ ասէ.
Տուք ղևեայ զյայտնութի նր, և զճշմարտութի նր
առնն անարատի. զորս փորձեցին փորձանօք, և բամ-
9 բասեցին զնա 'ի վերայ ջուրցն հակառակութե: * որ ասէր
ցհայր իւր և ցմայր իւր՝ թէ ոչ տեսի զքեզ. և
զեղբարս իւր ոչ ծանեաւ, և զորդիս իւր ոչ գիտաց.
10 զգուշացաւ բանից քոց, և զուխտ քո պահեաց: * պահեսցեն
զիրաւունս քո յակոբայ, և զօրէնս քո իսլի. դիցեն
խունկս 'ի բարկութե քում հանապազ 'ի վր սեղանոյ
11 քոյ: * օրհնեա տր զօրհնութի նր, և ընկալ զգործս
ձեռաց նր: խորտակեա զմէջս 'ի վր յարուցելոց
թշնամեաց նր. և ատելիք նորա մի կանգնեսցին:
12 * Եւ զբենիամինէ ասէ. Սիրեցեալն 'ի տե բնակեսցէ
յուսով, և ած հովանի լիցի նմա զամ աւուրս. և 'ի
13 մէջ ուսոց նր հանգեաւ: * Եւ զյովսեփայ ասէ. Յօրհնութե
տն երկիր նր, 'ի ժամանակաց երկնից և 'ի ցօ-
14 ղոյ, և յանդնդոց աղբերաց 'ի ներքուստ. * 'ի ժամանակի
արդեանց արեգական փոփոխմանց, և 'ի գումա-
15 րելոյ առ միմեանս ամսոց. * 'ի գագաթանց լերանց
16 սկզբան, և 'ի գլխոց բլրոց մշտնջենաւորաց: * Եւ ը
ժամանակի երկրի լրութե, և ընդունելութիք երևեցելոյն
'ի մորենւոջն եկեսցեն 'ի վր գլխոյն յովսեփայ՝ և
'ի վերայ գագաթան փառաւորելոյն 'ի մէջ եղբարց:
17 * անդրանիկ ցլու գեղ նր, և եղջերք միեղջերոյ եղջերք
նորա. խեթիկեսցէ նոքօք զազգս միանգամայն
մինչև ցծագս երկրի: այս են բիւրաւորք եփրեմի. և
սոքա

---

(25) Ոմանք. Եւ ստնդիացն հանդերձ: (29) Ոմանք. Առնուլ զայս ընկալցին առ 'ի յապա ժմկս: (30) Ոմանք յաւելուն. Ած վաճառեաց զնս. և տր մատնեաց զնս: (32) Ոմանք. Եւ ուռ նց 'ի գոմորայ: (35) Բազք. Ցորում սխալեսցէ ոտն նց: (35) Ոմանք. Զի մերձ է օր կորստեան նց: (39) Ոմանք. Որ հանիցէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց: (42) Ոմանք. Եւ արբեցուցից զնետս .... և թշնամեաց ամն: (42) Այլք. Եւ գերութե: (43) Ոմանք. Եւ զօրացուսցեն զնա: (47) Ոմանք. Յոր դուք անցանիցէք: (49) Ոմանք. 'ի լեառն աբարիմ: (49) Բազք. Եւ 'ի լեառն նաբաւ: (51) Ոմանք. Բանին իմում 'ի մէջ որդ'':

Գլ. ԼԳ. (5) Ոմանք. 'ի մէջ սիրելոյն գումարելոց իշխանաց և ժողո'': (8) Ոմանք. Զյայտնութիւն նր: (9) Ոմանք. Որ ասէ ցհայր իւր . . . և զեղբարս իւրոց ծա'': (11) Այլք. Օրհնեա տր զզօրութի նր: (12) Ոմանք. Եւ տր հովանի լիցի նմ: (15) Ոմանք. Եւ 'ի գագաթան լերանց սկիզբն, և գլխոց բլրոց: (16) Այլք. Երևելոյն: Որ օրինակ մի. Երևելոյն իմոց 'ի մորենւոջն: (17) 'Ի լուսս. Միեղջերաւի, համաձայն անոնց 'ի բնագ'':

սոքա հազարաւորք մանասէի ։ * Եւ զզաբուղոնէ ասէ ․ 18
ուրախ լեր զաբուղոն յելս քո ։ Եւ զիսաքարայ ասէ ․
՚ի բնակութիս ն̃ց ազգք սատակեսցին , * և անդր կո- 19
չեսջիք և զոհեսջիք զո՛հ արդարութ̃ ․ զի զմեծութ̃ ծո-
վու դիեցուսցէ քեզ ․ և զշահավաճառաց առ ծովեզեր
բնակելոց ։ * Եւ զգադայ ասէ ․ օրհնեա՛լ որ ընդար- 20
ձակեաց գադայ , հանգեաւ իբրև զառեւծ ․ և խորտա-
կեա՛ց զբազուկս , և զիշխանս , * և ետես զիշխանութի 21
իւր ․ զի անդ բաժանեցաւ երկիր իշխանաց ժողովր-
դովք հանդերձ ազգապետօք ազգաց ցեղիւքն Ի̃ղի ,
զարդարութի̃ տ̃ն արար , և զդատաստան իւր ընդ Ի̃ղի ։
* Եւ զդանայ ասէ ․ դան՝ կորիւն առիւծու , և յար- 22
ձակեսցի ՚ի բասանայ ։ * Եւ զնեփթաղիմայ ասէ ․ նեփ- 23
թաղիմ յագուրդ ընդունելութեց , և լցցի օրհնութ̃
՚ի տ̃է , և զծով և զհարաւ ժառանգեսցէ ։ * Եւ զասե- 24
րայ ասէ ․ օրհնեա՛լ յորդւոց ասեր , և եղիցի ընդու-
նելութ̃ եղբարց , և մխեսցէ յեւղ զոտն իւր ․ * և եր- 25
կաթ և պղինձ եղիցին կօշիկք ն̃ր ․ ըստ աւուրց քոց և
զօրութ̃ քո ։ * Ո՛չ գոյ իբրև զա̃ծ սիրեցելոյն , որ ե- 26
լանէ յերկինս օգնական քո , և մեծամեծա՛րն հաստա-
տութեան ․ * և ծածկոյթ ա̃յ իշխանութեան ․ և ՚ի 27
զօրութէ̃ բազկաց մշտնջենաւորաց ․ և մերժեսցէ յե-
րեսաց քոց զթշնամին , և ասասցէ թէ կորիր ։ * և 28
բնակեսցէ իսրայէլ յուսով առանձինն յերկրին յա-
կոբայ , ՚ի մէջ ցորենոյ և գինւոյ ․ և երկինք՝ նմա համ
բարա՛կ ցօղոյ ։ * Երանեա՛լ ես դու իսրայէլ ․ ո՛ նմա- 29
նեսցէ քեզ ժողովուրդ ընտրեալ ՚ի տ̃նէ ․ պաշտպա-
նեսցէ քեզ օգնական քո , և սուր պարծանք քո ․ և
եկեսցեն թշնամիք քո , և դու ելցես ՚ի վերայ պարա-
նոցի նոցա ։

ԳԼ․ ԼԴ․

1 Եւ ե՛լ մովսէս յարաբովթ մովաբայ , ՚ի լեառն նա- ԾԶ
բաւ , ՚ի կատարն փոգովրայ , որ է յանդիման երե-
քովի ․ և եցո՛յց նմա տ̃ր զա̃մ երկիրն գաղաադու մինչև
2 ցդան ․ * և զա̃մ երկիրն նեփթաղիմայ , և զա̃մ երկիրն
եփրեմի , և մանասէի , և զա̃մ երկիրն յուդայ մինչև
3 ցծո՛վն վերջին ․ * և զանապատն , և շուրջ զերեքովիւ ,
4 և զքաղաքսն արմաւենեաց մինչև ցսեգովր ։ * Եւ ասէ
տ̃ր ցմովսէս ․ այս է երկիրն զոր երդուայ աբրահա-
մու և սահակայ և յակոբայ՝ և ասեմ ․ զաւակի քում
5 տաց զդա ․ ցուցի աչաց քոց , և անդր մի՛ մտցես ։ * Եւ
վախճանեցաւ մովսէս ծառայ տ̃ն յերկրին մովաբու ը̃ս
6 բանի տ̃ն ։ * և թաղեցին զնա ՚ի գայի մերձ ՚ի տունն
փոգովրայ ․ և ո՛չ ոք գիտաց զգերեզման նորա մինչև
7 ցայսօր ։ * Եւ մովսէս էր ամաց հարեւր և քսանից՝ ՚ի
վախճանելն իւրում ․ և ո՛չ վատեցին աչք նորա , և ո՛չ
8 խորշոմեցան ծնօտք ն̃ր ։ * Եւ լացին որդիքն Ի̃ղի զ-
մովսէս յառաբովթ մովաբու առ յորդանանու յանդի-
ման երեքովի աւուրս երեսուն ։ և կատարեցան աւուրք
սգոյ լալեացն մովսիսի ։

9 * Եւ յեսու որդի նաւեայ՝ լցա՛ւ հոգւով իմաստութ̃ ․ ԾԷ
զի եդ մովսէս զձեռն իւր ՚ի վ̃ր ն̃ր ․ և հնազանդեցա՛ն
նմա որդիքն Ի̃ղի , և արարին որպէս պատուիրեա՛ց տ̃ր
10 մովսիսի ։ * Եւ ո՛չ ևս եկաց մարգարէ յԻ̃ղի իբրև զ-
11 մովսէս , այր զոր ծանեա՛ւ տ̃ր դէմ յանդիման ։ * ա̃մ
նշանօք և արուեստիւք զոր առաքեա՛ց տ̃ր առնել յերկ-
րին եգիպտացւոց , ՚ի փարաւոն և ՚ի ծառայս նորա ,
12 և յա̃մ երկիր ն̃ր զնշանս մեծամեծս ․ * զձեռն հզօր և
զբազուկ բարձր՝ զոր արա՛ր մովսէս առաջի որդւոցն Ի̃ղի ։

Կատարեցաւ Երկրորդումն Օրինաց ։

---

(19) Ոմանք․ Եւ զշահս վաճառաց առ ծովեզերբն բնա″ ։
(26) Ոմանք․ Եւ մեծամեծարն հաստատութե̃ ։ (28) Ոմանք․ Նմա համարակ ցօղեսցէ ։ (29) Ոմանք․ Եւ երանեալ ես․․․ և տ̃ր պարծանք քո․ եկեսցեն ։

ԳԼ․ ԼԴ․ (1) Ոմանք․ Յառաբովթ մովաբայ ՚ի լեառնն․․․ և եցոյց նմա ա̃ծ ։ (1) ՚Ի լուսա″․ Գաղաադու մինչև ցդադան․ համաձայն եբր̃ց ՚ի բնաբ″ ։ (4) Այլք․ Եւ անդր մի մտանիցես ։ (5) Ոմանք․ Մովսէս ծառայն ա̃յ յերկ″ ։

(6) Բաղդատ․ Փոգովրայ ։ Որ ոմանք յաւելուն , մերձ ՚ի տունն փոգովրայ Եբրայեցին մովաբու , և ոչ ոք ։ (9) Ոմանք․ Որպէս պատուիրեաց ա̃ծ մով″ ։ (10) Ոմանք․ Մարգարէ իսրայէլի այր՝ զոր ծանեաւ դէմ յանդիման ։ (11) Ոմանք․ Զոր առաքեաց ա̃ծ․․․ և յամենայն ծառայս նորա ։

՚Ի վախճան գրոցս ոմանք ունին՝ Կատարումն երկրորդ օրինացն․ և ոմանք՝ Կատարեցաւ երկրորդ օրէնքս ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴՒՈՅ ՆԱՒԵԱՅ

Յեսու որդի Նաւեայ 'ի ցեղէն Եփրեմի, աշակերտ Մովսիսի: Եւ [illegible] մեծամեծ գործս վճարեաց Մովսէս եւ աւարտեաց զելսն յեգիպտոսէ, արգելեալ նա 'ի հասանելոյ զժողովուրդն յերկիրն խոստացեալ. զի մի կարծիցէ ժողովուրդն զնմանէ թէ ա՟ծ ոք իցէ, եւ մոլորեալ 'ի պաշտօն առցեն զնա, եւ ընկնիցի կռապաշտութիւն փոխանակ ա՟ծպաշտութե. վախճանեցաւ նա իբրեւ զմարդ: Եւ զի մի յետ ն՟ր անիշխան մնասցէ ժողովուրդն, հրամանաւ տ՟ն ձեռնադրեաց փոխանակ իւր զյեսու: Որ եւ [illegible] ժառանգեցոյց ժողովրդեանն զերկիրն խոստացեալ. որում եւ օրինակ իսկ էր ք՟ի: որ յետ դադարման օրինացն, որ ոչ կարաց հասուցանել զմարդիկ 'ի հանգիստն, կոչեաց զմեզ աշխատեալս 'ի մեղաց եւ ասէ. Եկայք առ իս՝ եւ ես հանգուցից զձեզ: Այլ եւ առաքեաց զլրտեսն 'ի նշանակ առաքելոցն: [illegible] 'ի խորհուրդ [illegible]: կործանեաց զերիքով յօրինակ դժոխոց: [illegible] 'ի դէմս [illegible]: եւ այլ բազում իրս էր նա օրինակ ք՟ի. զորս մի ըստ միոջէ 'ի գլխոց գրոց աստի ուսանիցես: Եւ [illegible] յեսուայ, զժամանակս առաջնորդութե նորա 'ի վերայ ի՟ղի, ամս [illegible] եւ [illegible], եւ թուի պատմագրաց գրել զգիրս յեսուայ վասն առնելոյն՝ թէ ոչ առանձին գրեալ է այս 'ի գիրս սրբութե:

Գլուխք գրոց Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ:

Ա. Յանձն առնէ տ՟ր յեսուայ զի՟ղ. եւ վստահ առնէ յաղթել [illegible], բայց թէ զգուշասցի զօրէնսն պահել:

Բ. Հրամայէ յեսու պատրաստել պաշար 'ի մանանայէն. զի յանցանիցեն ընդ յորդանան պարէն լինիցի փոխանակ զմանանայն:

Գ. Վստահ զգունդն ռուբենի յառաջապահ, զի մի [illegible] եղբարցն իւրեանց [illegible]:

Դ. Առաքէ զլրտեսն 'ի [illegible] ժողովրդեանն, եւ 'ի [illegible] թէ [illegible] բանակս, եւ 'ի նշանակ [illegible] խաչն եւ արեանն ք՟ի:

Ե. Բանակեցան առ յորդանան մինչ [illegible], [illegible] եւ 'ի [illegible] որ առաջնորդէր նոցա, 'ի վերայ ք՟ի նորա [illegible]. բայց [illegible] հրամայէ [illegible] ժողովրդեանն:

Զ. Բաժանեցաւ գետն 'ի խորանոյն ժողովրդեանն, եւ [illegible]. 'ի վերայ [illegible] 'ի [illegible], եւ [illegible] 'ի ջուրն, 'ի [illegible] հրաշիւն՝ եւ 'ի վերայ առաքելոցն, եւ [illegible] 'ի ջուրն 'ի նշանակ մեղաց:

Է. [illegible] զբաժանել գետոյն՝ եւ յիմարեցան. բայց յանդգնեցան մարտնչել ընդ թագաւորին, եւ կորեան 'ի յեսուայ:

Ը. [illegible] թլփատեաց զի՟ղ՝ զի [illegible], եւ զի [illegible] նոցա օրինօքն թլփատեցի. եւ 'ի վերայ [illegible] զէնս յի հագուցէ. եւ բառնալոյ [illegible] ծառայութե մեղացն:

Թ. Առաքին [illegible]. եւ [illegible] մանանայն, զի մի [illegible]՝ ոչ 'ի հարցն նոցա:

Ժ. Երեւեցաւ հրեշտակն առաջի օգնել ի՟ղի, եւ [illegible] զ[illegible], եւ [illegible]. եւ զի [illegible] լինի [illegible]:

ԺԱ. Շրջապատեն զերիքով զեօթն օր. եւ զի ոչ հնազանդեցան [illegible] ընդ մեծ [illegible] պատերազմին, զի [illegible] պատերազմեցոյց ընդ դեւս: եւ զի յաղթահարէ նոցա անկան պարիսպն, 'ի նշանակ [illegible]: եւ զի [illegible] նշանակ. զի 'ի [illegible] աշխարհն, ոչ [illegible] կոչելոյ խաչին:

ԺԲ. Աքարեցւոյ յեսու [illegible] տն հաստատութե, եւ նզովեաց զերիքով 'ի [illegible] ընդ [illegible] յաղթեցան [illegible]. որ [illegible] եւ [illegible]՝ 'ի նշանակ հաստատութե եւ [illegible] վարուց:

ԺԳ. Անէծ որ շինէ զերիքով, զի [illegible] յանդգնեցան 'ի մարդ, եւ այն յետ [illegible] զերիքով օր. զի [illegible] մի [illegible] յ[illegible] ա՟յ, եւ մի շինեսցէ զնոյն:

ԺԴ. Գողացաւ աքար 'ի նզովիցն տ՟ն, ընդ որոյ պարտեցաւ ի՟ղ. [illegible] եղեւ յեսու մինչեւ յերեկոյ՝ զի գլխովն աքար: [illegible] նոցա [illegible] եւ [illegible] զխմէլն. [illegible] յանդիմանեցաւ, իւրեանց [illegible] ոչ [illegible] մեծ [illegible] եւ յետոյ:

ԺԵ. Պատերազմաւ լինի 'ի վ՟ր գայեայ՝ յառաջ հնարից պատերազմի. ապա յեսու կանգնեալ նշանիւն զխաչ յաղթութե. եւ [illegible] կախէ խորհրդով խաչին:

ԺԶ. Գրեաց զօրէնսն 'ի վ՟ր քարանց սեղանոյն՝ զի ուսցին հեթանոսք. ընթերցաւ զօրհնութիւնսն եւ զանէծսն, նոցա եւ մեզ [illegible] 'ի քահանայութե:

ԺԷ. Ժամադիր եղեն թագաւորքն մարտնչել ընդ յեսուայ. այլ գաբաւոնացիք անյիշատակ եղեն [illegible] հնարիւք, յօրինակ դիմելոց յա՟ծ:

ԺԸ. Կոտորեցան հինգ թագաւորքն [illegible] գաբաւոնացւոց. զի [illegible]. [illegible] նոցա, [illegible] եւ [illegible]:

ԺԹ. Արգել զարեգակն եւ զլուսինն. զի ցուցցէ զխորհուրդ [illegible] հեթանոսաց. նկարելով եւ զնշանն որ եղեւ 'ի կատարածն յօր խաչին ք՟ի:

Ի. Սպան զհինգ թագաւորսն եւ կախեաց զփայտից, եւ զայլ բազում զօրս [illegible], կոտորեաց [illegible] եւ զինն թագաւորսն, եւ [illegible] նոցա:

ԻԱ. Խնդրեաց քաղէբ զերկիրն խոստացեալ նմա: Եւ առին յուդա եւ եփրեմ, եւ կէս ցեղին մանասէի զբաժին ժառանգութե իւրեանց:

ԻԲ. Եկեղեցւոյ ժողովուրդն 'ի սելով, եւ կանգնեցին զխորանն վկայութեան 'ի վիճակին եփրեմի, եւ բաժանեաց զմնացեալ երկիրն եւթն ցեղիցն:

ԻԳ. Զի ետուն ղեւտացւոցն յամ ցեղին քաղաքս եւ [illegible] ապաստանի:

ԻԴ. Բնակեցաւ յեսու 'ի թամնասարայ. եւ զի հանգոյց տ՟ր ընդ խաղաղութե իւրեանց զի՟ղ:

ԻԵ. Օրհնեաց յեսու զռուբինեանսն, եւ արձակեաց [illegible] 'ի վիճակս իւրեանց. եւ պատուիրեաց նոցա զգուշանալ օրինացն տ՟ն:

ԻԶ. Շինեցին ռուբինեանքն սեղան 'ի վիճակին իւրեանց. ընդ որոյ հարցեալ՝ պատասխանեցին թէ 'ի վկայութի որդւոց մերոց կանգնեցաք, առ 'ի յիշեցուցանել որդւոց [illegible] 'ի տ՟ր պաշտելոյ:

ԻԷ. Ծերացեալ յեսուայ, ժողովեաց զի՟ղ առաջի տ՟ն. եւ յիշեցոյց նոցա ընդ զբարերարութիւնսն ա՟յ՝ յաբրահամէ մինչեւ ցայն վայր. եւ զգուշացոյց նոցա պաշտել զտ՟ր. եւ երկրորդեալ նոցա զխոստումն պաշտելոյ զտ՟ր, գրեաց՝ եւ կանգնեաց վէմ 'ի վկայութի:

ԻԸ. Թէ վախճանեցաւ յեսու, եւ զի թաղեցին ընդ նմա զդանակսն քարեղէնս. նշանակել թէ 'ի մեռանելն յի խափանելոց անյայտ լինի մարմնաւոր թլփատութիւնն:

ԻԹ. Վ՟ս թաղման ոսկերացն յովսեփայ, եւ վ՟ս մահուան եղիազարու քահանայի, եւ փինեհեսի որդւոյ նորա:

Լ. Ամբարշտութիւն կռապաշտելոյն ի՟ղի, եւ մատնելոյն ընդ ծառայութի:

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴՒՈՅ ՆԱՒԵԱՅ

ԳԼ. Ա.

Ա Եւ ԵՂԵՒ ՅԵՏ ՎԱԽՃԱՆԵ- 1
լոյն մովսիսի ծառայի տն, խօսեցաւ տր
ընդ յեսուայ որդւոյ նաւեայ պաշտօնէի
մովսիսի, և ասէ: Մովսէս ծառայ իմ 2
վախճանեցաւ. արդ յարուցեալ անցցես ընդ այդ յոր-
դանան՝ դու և ամ ժողովուրդ քո յերկիրն զոր ես
տամ որդւոցն իլի: Յամենայն տեղիս յոր հասանի- 3
ցեն գնացք ոտից ձերոց, ձեզ տաց զնա, որպէս խօսե-
ցայ ընդ մովսիսի. զանապատն, և զլիբանաներն, 4
մինչև ցգետն մեծ ցգետն եփրատ. զամ երկիրն քե-
տացւոց, մինչև ցծովն վերջին, 'ի մտիցն արևու՝ ձեզ
լիցին սահմանքն: Եւ ոչ ոք կացցէ ընդդէմ ձեր զամ 5
աւուրս կենաց քոց: Եւ որպէս էի ընդ մովսիսի, նոյն-
պէս եղէց և ը քեզ. և ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ անտես
արարից զքեզ. զօրացիր և քաջ լեր: զի դու բա- 6
ժանեսցես ժողովրդեանդ այդմիկ զերկիրն զոր երդ-
ուայ հարցն քոց տալ դոցա: Արդ զօրացիր և քաջ 7
լեր յոյժ, պահել և առնել ըստ ամ պատուիրանացն
ոզ պատուիրեաց քեզ մովսէս ծառայ իմ. և մի խո-
տորիցիս 'ի նոցանէ յաջ կամ յահեակ, զի խելամուտ
լինիցիս ամի զինչ և գործեսցես: Եւ մի մերժեսցի 8
գիր օրինացս այսոցիկ 'ի բերանոյ քումմէ, և խոկա-
ցես 'ի դմա 'ի տուէ և 'ի գիշերի. զի իմասցիս առ-
նել զամ գրեալսդ 'ի դմա. և ապա աջողեսցիս և ուղ-
ղեսցես զճանապարհս քո, և ապա խելամուտ լինիցիս:
Ահա պատուիրեմ քեզ. զօրացիր և քաջ լեր. մի 9
զանգիտիցես. և մի երկնչիցիս. զի ընդ քեզ է տր ած
քո յամ տեղիս ուր և երթիցես:

Բ Եւ պատուիրեաց յեսու դպրաց ժողովրդեանն՝ և 10
ասէ. մտէք 'ի մէջ բանակի ժողովրդեանդ, և հրաման
տուեալ ժողովրդեանդ ասացէք: Պատրաստեցէք 11
ձեզ ※ պաշար. զի այլ ևս երեք աւուրք, և անցանէք
դուք ը այդ յորդանան, մտանել առնուլ զերկիրն զոր
տր ած հարցն ձերոց տացէ ձեզ 'ի ժառանգութի:

Գ Եւ ընդ ռուբինի և ընդ գադայ և ընդ կիսոյ ցեղին 12
մանասէի խօսեցաւ յեսու և ասէ: Յիշեցէք զբանն 13
տն զոր պատուիրեաց ձեզ մովսէս ծառայն նր՝ և ասէ.
Տր ած ձեր զետեղեցոյց զձեզ, և ետ ձեզ զերկիրս
զայս. կանայք ձեր և մանկունք ձեր և անասունք 14
ձեր՝ բնակեսցեն յերկրիս զոր ետ ձեզ ※ մովսէս յայս-
կոյս ※ յորդանանու: Բայց դուք զինեալք անցանի-
ցէք յառաջագոյն քան զեղբարս ձեր, և ամ զօրաւոր
15 ※ զօրութք, և լինիցիք նց մարտակիցք. մինչև զե-
տեղեցուսցէ տր ած ձեր զեղբարս ձեր որպէս և զձեզ.
և ժառանգեսցեն և նոքա զերկիրն՝ զոր տր ած մեր
տացէ նց. և դառնայցէք յիւրաքանչիւր ժառանգու-
թի. և ժառանգեսջիք զնա՝ զոր ետ ձեզ մովսէս ծա-
16 ռայ տն յայսկոյս յորդանանու յարևելից: Եւ պա-
տասխանի տուեալ ասեն ցյեսու. զամ զոր միանգամ
17 պատուիրես մեզ արասցուք. և յամ տեղիս ուր ա-
ռաքիցես զմեզ՝ երթիցուք. և ըստ ամի որպէս լուաք
մովսիսի ※ նոյնպէս լուիցուք և քեզ: Բայց միայն տր
18 ած մեր եղիցի ընդ քեզ՝ որպէս էր ընդ մովսիսի: Եւ
այր որ անհնազանդ լիցի քեզ՝ և ոչ լուիցէ բանից քոց,
որպէս ինչ և հրաման տացես նմա՝ մեռցի. բայց միայն
զօրացիր և քաջ լեր:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ առաքեաց յեսու որդի նաւեայ 'ի սատիմայ եր- Գ
կուս երիտասարդս լրտեսել զերկիրն գաղտ. և
ասէ, ելէք լրտեսեցէք զերկիրն և զերիքով: Եւ գը-
նացեալ երկուց երիտասարդացն եկին յերիքով. և
մտեալ 'ի տուն կնոջ պոռնկի միոջ՝ որում անուն էր
2 ռահաբ. և անդ կալան օթևվանս: Ազդ եղև թա-
գաւորին երիքովայ ※, և ասեն. ահա արք մտեալ են
3 այսր զցայգս յորդւոցն իլի լրտեսել զերկիրս: Եւ
առաքեաց թագաւորն երիքովայ՝ և ասէ ցռահաբ. հան
այսր զարսդ մտեալսդ առ քեզ՝ որ եկին 'ի տուն քո
4 զցայգ, զի լրտեսել ※ զամ երկիրս եկին: Եւ առեալ
կինն զերկոսին արսն թաքոյց զնս. և խօսեցաւ ընդ
նոսա և ասէ. մտին առ իս արք, և ես ոչ գիտէի ուս-
5 տի էին. և ընդ առնուլ դրանն ընդ աղջամուղջս
առաւօտին ելին արքն արտաքս՝ և ոչ գիտեմ յո գնա-
ցին. պնդեցարուք սաէպ զհետ նց՝ թերևս հասանի-
6 ցէք նց: Եւ եհան զնս 'ի տանիս, և թաքոյց զնս ը
7 խրձամբք կտաւոյ՝ զոր դիզեալ էր իւր 'ի տանիս: Եւ
պնդեցան արքն զկնի նց զճանապարհն յորդանանու
'ի հունն, և դուռն փակեցաւ: Եւ եղև իբրև ելին
8 խնդրակքն զհետ նց. և մինչչև 'ի քուն մտեալ էր
9 նց, ել կինն առ նս 'ի տանիսն, և ասէ ցնս: Գիտեմ
զի ետ ձեզ տր զերկիրս. քանզի անկաւ ահ ձեր 'ի վր
մեր, ※ և զի հալեցան ամենեքեան որ բնակեալ էին
10 յերկրիս յայսմիկ յերեսաց ձերոց. քանզի լուաք թէ
ցամաքեցոյց տր զծովն կարմիր յերեսաց ձերոց, յել-
նելն ձեր յեգիպտոսէ, և զոր ինչ արարէք ը երկոսին
թագաւորսն ամովրհացւոց, որ էին յայնկոյս յորդա-
նանու ընդ սեհոնի և ընդ ովգայ՝ զոր սատակեցէք:
11 Եւ իբրև լուաք մեք՝ զարհուրեցաք սրտիւք մերովք,
և ոչ ևս գոյ շունչ յումեք 'ի մէնջ յերեսաց ձերոց. զի
տր ած ձեր՝ նա է ած յերկինս 'ի վեր և յերկիր 'ի խո-
12 նարհ: Եւ արդ՝ երդուարուք ինձ 'ի տր ած. զի առ-
նեմ ձեզ ողորմութի. և արասջիք և դուք ողորմութի
13 տան հօր իմոյ. և տուք ※ ինձ նշան ճշմարիտ. և ապ-
րեցուցէք զտուն հօր իմոյ, և զմայր իմ և զեղբարս իմ
և զքորս իմ, և զամ որ ինչ իցեն նոցա. և փրկեսջիք
զանձն

Ձեռագիր Գրոցս բազմաւոր համեմատ մերումս, բայց 'ի միւսն որ դնէ՝ Յեսու նաւեայ. և միւս այլ, Գիրք Յեսու:
Գլ. ա. (2) Օրին. Անցցես ը յորդանանու, և ամ: Եւ օրին. Անցցես դու ը այդ յոր". զոր ես տամ որդ":
(2) Այլք. Յերկիրն զոր ես տաց: (3) Օրին. Ուր հասանիցեն.. ձեզ տաց զնս, ոպ: (6) Օրին. Հարցն ձերոց՝ տալ նց: (7) Այլք. Ըստ ամ օրինացն, որպէս:
(7) Օրին. Եւ մի խոտորիցիս 'ի նմէ: (8) Օրին. Եւ մի մերժեսցի գիր օրինացս... զի իմասցես առնել:
(8) Այլք. Եւ խոկասցես 'ի դա 'ի տուէ: (9) Օրին. Ամենայն ուրեք ուր և երթայցես: (10) Օրին. Եւ հրաման տուք ժողովրդեանդ և ասացէք: (11) Օրին. Եւ անցանիցէք ընդ յորդանան: (13) Օրին. Զոր խօսեցաւ ձեզ մովսէս ծառայ տն և ասէ: (14) Օրին. Յայնկոյս յորդանանու: (15) Օրին. Մինչև զետեղեսցէ... տր ած ձեր տացէ... յայնկոյս յորդա":
(16) Օրին. Զամ զոր ինչ միանգամ: (17) Օրին. Ուր և առաքեսցես.. ոպ և լուաք մովսիսի, սոյնպէս և լու":
(18) Այլք. Անհնազանդ լիցի քեզ: (18) Օրին. Որ թէ ինչ հրաման տայցես նմա:
Գլ. բ. (1) Օրին. Եւ ասէ, ելէք տեսէք զերկիրն.. և մտին 'ի տուն... էր ռախաբ: (2) Յօրինակին պակասէր. Մտեալ են այսր: (4) Օրին. Եւ առաքեալ կնոջն զերկոսին: (5) Օրին. Եւ ը առնել դրանն ը աղջամուղջն առաւօտուն: (5) Յօրինակին պակասէր. Ելին արքն արտաքս: (6) Օրին. Եւ նա եհան զնոսա 'ի տա": (9) Օրին. Եւ զի ափշեցան ամքեան: (10) Օրին. Ընդ սեհոնի և ը ովգ զորս սատակեցէքն: (11) Օրին. Եւ ոչ ևս գոյր շունչ յումեք: (13) Այլք. Որ ինչ էցէ նոցա:

զանձն իմ 'ի մահուանէ ։ * Եւ ասեն ցնա արքն ․ անձինք 14
մեր փոխանակ ձեր 'ի մահ, ※ եթէ ոչ պատմիցէք
զբանս զայս զմեզ ։ և նա ասէ ․ եղիցի յորժամ
մատնեսցէ ձեզ տ̅ր զքաղաքս, արասջիք ընդ իս ողորմութիւն
և ճշմարտութիւն ։ * Եւ կախեաց զնոսա չուանաւ 15
ընդ պատուհանն ․ քանզի տուն ն̅ր 'ի պարսպին էր՝ և
ինքն բնակեալ էր 'ի պարսպին ։ * Եւ ասէ ցնոսա ․ 16
զլեռնային գնասջիք, զի մի պատահեսցեն ձեզ
խնդրակքն ․ և թաքիջիք անդ զերիս աւուրս, մինչև
դարձցին խնդրակքն յետոյ ձերմէ ․ և ապա երթիջիք
զճանապարհն ձեր ։ * Եւ ասեն արքն ցնա, քաւեալ եմք 17
մեք յերդմանէդ՝ ※ զոր երդմնեցուցեր զմեզ ։ * Ահա 18
մեք մտանիցեմք 'ի մասն ինչ քաղաքիդ, և դու դնիցես
նշանակ զլարդ կարմիր, և կապեսցես զպատուհանեդ
ընդ որ զմեզ իջուցեր, և զհայր քո և զմայր քո և զեղբարս
քո, և զա̅մ տուն հօր քո ժողովեսցես առ քեզ
'ի տունս յայս ։ * Եւ եղիցի ա̅մ որ ելանէ 'ի տանէ 19
քումմէ արտաքս՝ ինքն եղիցի անձին իւրում պարտական
․ և մեք քաւեալ լիցուք յերդմանէդ քումմէ յայդմանէ
։ և որ միանգամ լինիցին ընդ քեզ 'ի տան քում,
մեք լիցուք պարտականք՝ ※ եթէ ձեռն ուրուք մերձեսցի
'ի նա ։ * Այլ եթէ ոք մեղանչեսցէ մեզ, և յայտնեսցես 20
զբանս մեր զայսոսիկ, քաւեալ լիցուք յերդմանէդ
քումմէ յայդմանէ ։ * Եւ ասէ՝ եղիցի ըստ բանից 21
ձերում, նոյնպէս եղիցի ։ և արձակեաց զնոսա և
գնացին ։ Եւ կապեաց նշան կարմիր 'ի պատուհանին ։
* և գնացին և եկին 'ի լեռնակողմն, և կացին անդ զերիս 22
աւուրս, մինչև դարձան խնդրակքն ։ և յուզեցին
խնդրակքն զա̅մ ճանապարհն՝ և ոչ գտին ։ * Եւ դարձան 23
երկոքին երիտասարդքն և իջին 'ի լեռնէ անտի, և
եկին յայնկոյս ․ և հասին առ յեսու որդի նաւեայ, և
պատմեցին զա̅մ անցսն որ անցին ընդ ն̅ս ։ * և ասեն 24
ցյեսու՝ թէ մատնեաց տ̅ր ա̅ծ 'ի ձեռս մեր զա̅մ երկիրն,
և զարհուրեցան ա̅մ բնակիչք երկրին 'ի մէնջ ։

ԳԼ. Գ.

Ե Եւ կանխեաց յեսու ընդ առաւօտն, և չուեցին 'ի 1
սատիմայ և եկին մինչև ցյորդանան, ինքն և ա̅մ
որդիքն Ի̅լի ․ և բանակեցան անդ յառաջ քան զանցանելն
։ * Եւ եղև յետ երից աւուրց, անցին դպիրքն 2
ընդ բանակն, * և պատուիրեցին ժողովրդեանն և ասեն 3
․ յորժամ տեսանիցէք զտապանակ ուխտին տ̅ն ա̅յ
ձերոյ, և զքահանայսն մեր, և զղևտացիսն որ բարձեալ
ունիցին զնա՝ ※ և դուք խաղասջիք 'ի տեղեաց
ձերոց և գնասջիք զհետ ն̅ր ։ * Բայց հեռագոյն լինիցի 4
ընդ ձեզ և ընդ ն̅ս՝ որչափ կանգունք երկուց հազարաց,
զտեղի առնուցուք և ոչ մերձենայցէք 'ի նա ․
զի գիտիցէք զճանապարհն ընդ որ երթայցէք ․ զի ոչ
էք երթալոց զճանապարհ երէկին և եռանդի ։ * Եւ 5
ասէ յեսու ցժողովուրդն ․ սրբեցարուք առ վաղիւ ․
զի վաղիւ արասցէ ձեզ տ̅ր սքանչելիս ։ * Եւ խօսեցաւ 6
յեսու ընդ քահանայսն՝ և ասէ ․ առէք զտապանակ
ուխտին տ̅ն, և գնացէք յառաջագոյն առաջի ժողովրդեանն
։ և բարձին քահանայքն զտապանակ ուխտին
տ̅ն՝ և երթային առաջի ժողովրդեանն ։
7 * Եւ ասէ տ̅ր ցյեսու ․ յաւուր յայսմիկ սկիզբն արարից Ջ
բարձրացուցանել զքեզ առաջի ա̅մ որդւոցն Ի̅լի ․
զի ծանիցեն թէ որպէս էի ընդ մովսէսի, նոյնպէս եղէց
8 և ը̅ քեզ ։ * Եւ արդ՝ պատուիրեա քահանայիցն
որ բառնան զտապանակ ուխտին՝ և ասասցես ․ յորժամ
մտանիցէք յեզր ջրոյն յորդանանու, կայջիք 'ի
9 ներքս 'ի յորդանան ։ * Եւ ասէ յեսու ցորդիսն Ի̅լի ․
մատերուք այսր և լուարուք զպատգամս տ̅ն ա̅յ մերոյ
10 ։ * Եւ ասէ յեսու ․ այնու գիտասջիք եթէ տ̅ր կենդանի
է 'ի ձեզ ․ և սատակելով սատակեսցէ յերեսաց
ձերոց՝ զքանանացին, և զքետացի, և զխևացի, և
զփերեզացի, և զգերգեսացի, և զամորհացի, և զյեբուսացի
11 ։ * Ահաւասիկ տապանակ ուխտին տ̅ն ա̅մ
12 երկրի անցանէ ※ առաջի ձեր ընդ յորդանան ։ * Եւ
արդ՝ յառաջ կալարուք 'ի ձէնջ արս երկոտասան յորդւոց
13 Ի̅լի, այր մի յիւրաքանչիւր ցեղէ ․ * և եղիցի
իբրև մխիցին ոտք քահանայիցն կրելեաց զտապանակ
ուխտին տ̅ն ա̅մ երկրի 'ի ջուրն յորդանանու, պակասեսցէ
ջուրն որ իջանէ 'ի վերուստ, կացցէ իբրև ըդկարկառակոյտ
14 մի ։ * Եւ եղև իբրև չուեաց ժողովուրդն
'ի խորանաց իւրեանց անցանել ընդ յորդանան ․ և քահանայքն
բարձին զտապանակ ուխտին տ̅ն առաջի ա̅մ
15 ժողովրդեանն ։ * Եւ իբրև մտանէին քահանայքն որ
կրէին զտապանակ ուխտին 'ի յորդանան, և ոտք քահանայիցն
կրելեաց տապանակին մխեցան յեզր ջրոյն
յորդանանու, և յորդանան լցեալ դայր դարիւ և դարիւ
16 ո̅ղ յաւուրս հնձոց ցորենոյ ․ * և կացին ջուրքն
որ իջանէին 'ի վերուստ՝ միաձոյլք, անջրպետեալք,
հեռացեալք յոյժ ※ յոյժ ․ յադամիաէս քաղաքէ՝ որ է
մասն կարիաթարիմայ ․ և որ իջանէինն՝ իջին 'ի ծովն
արաբացւոց 'ի ծովն աղի, մինչև 'ի սպառ նուազելոյ ։
17 և ժողովուրդն կայր յանդիման երեքովի ։ * Եւ կացին
քահանայքն որ կրէին զտապանակ ուխտին տ̅ն 'ի վերայ
ցամաքի 'ի մէջ յորդանանու պատրաստութ̅բ ։ Եւ ա̅մ
որդիքն Ի̅լի անցին ընդ ցամաք, մինչև վախճանեաց ա̅մ
ժողովուրդն անցանել ընդ յորդանան ։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ իբրև վախճանեաց ա̅մ ժողովուրդն անցանել ը̅
2 յորդանան ․ խօսեցաւ տ̅ր ընդ յեսու և ասէ ․ * առեալ
քեզ 'ի ժողովրդենէ անտի արս երկոտասան, այր
3 մի յիւրաքանչիւր ցեղէ, * հրաման տուր ն̅ց և ասասցես
․ առէք դուք ձեզ այտի 'ի միջոյ յորդանանու յանատեղեաց
քահանայիցդ պատրաստականաց քարինս երկոտասան,
և տարջիք ընդ ձեզ ․ և դիջիք 'ի մէջ բանակին
4 ձերոյ՝ ուր բանակիջիք զայս գիշեր ։ * Եւ կոչեաց
յեսու արս երկոտասան 'ի փառաւորաց որդւոցն Ի̅լի
5 մի յիւրաքանչիւր ցեղէ, * և ասէ ցնոսա յեսու ։ Մատերուք
առաջի իմ յանդիման տ̅ն 'ի մէջ յորդանանու,
և առեալ բարձցեն անտի իւրաքանչիւրոք քար մի 'ի վ̅ր
6 ուսոց իւրոց ըստ թուոյ ցեղիցն Ի̅լի ․ * զի լինիցին ն̅շ
ձեզ

---

(14) Ոմանք ․ Պատմեսջիք զբանս զայս 'ի մէնջ ․․․ տ̅ր ա̅ծ զքաղաքս ։ (15) Ոմանք ․ Տուն ն̅ր ը̅ պարսպին էր ։ և ոմանք ․ 'ի պարիսպն էր ․․․ բնակեալ էր 'ի պարիսպն ։ (16) Ոմանք ․ Եւ ասէ ցն̅ս ․ զլեռնային գնասջիք ․․․ 'ի յետոյ ձերմէ ։ (18) Օրինակ մի ․ Եւ դիցես նշան զլարդ կարմիր ․ և կապես՛՛ ։ (19) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ եղիցի ա̅մ որ ։ (19) Ոմանք ․ Որ ելանիցէ 'ի տանէ յայսմանէ ։ (20) Ոմանք ․ Այլ եթէ մեղանչիցէ ոք ։ (21) Ոմանք ․ Եւ ասէ ցն̅ս եղիցի ը̅ ։ (23) Ոմանք ․ Եւ անցին յայնկոյս, և եկին առ յեսու որ՛՛ ։

Գլ. Գ. (3) Ոմանք ․ Տ̅ն ա̅յ մերոյ ․․․ դուք խաղաս՛՛ ։ (4) Ոմանք ․ Լիցի ը̅ ձեզ և ը̅ նա՝ որչափ ․․․ ը̅ որ երթիցէք ․ կմ, գնայցէք ։ (4) Օրինակ մի ․ Զճն̅պհ երեկոյին և առաւօտին ։ (5) Ոմանք ․ Զի 'ի վաղիւ արասցէ 'ի ձեզ տ̅ր ։ (7) Ոմանք ․ Յաւուրս յայսմիկ ․․ զի ծանիցես ։ (9) Ոմանք ․ Զպատգամս տ̅ն ա̅յ ձերոյ ։ (10) Ոմանք ․ Այսու գիտասջիք եթէ ․․․ զքետացին և զքանանացին ։ (11) Ոմանք ․ Տ̅ն ա̅յ մերոյ ամենայն երկրի անցցէ առաջի ։ (12) Ոմանք ․ Յառաջ կալարուք ինձ 'ի ։ (13) Ոմանք ․ Իբրև մխեսցին ․ կմ, մխեսցի ։ (13) Օրինակ մի ․ Կացցէ իբրև զնոր կարկառակոյտ սեանն ։ (15) Ոմանք ․ Եւ իբրև մտին անդ քահանայքն ․․․ իբրև աւուրս հնձոց ցո՛՛ ։ (16) Ոմանք ․ Որ է մասն ինչ կարիաթարիմայ ։

Գլ. Դ. (1) Այս բան առաջին համարոյ ․ Եւ իբրև վախճա՛՛ ․ որ է կրկնումն վերջին համարոյ նախընթաց գլխոյ՝ պակասի յայլ ա̅մ օրինակս ։ (1) Այլք ․ Ընդ յեսուայ և ասէ ։ (2) Այլք ․ 'ի ժողովրդենէ այտի արս ։ (3) Ոմանք ․ Ուր բնակիցէք զայս գի՛՛ ։ (5) Ոմանք ․ Եւ առեալ բարձէք անտի ․․ 'ի վերայ ուսոց ձերոց ։ (6) Ոմանք ․ Կալ 'ի նշան հանապազորդ ։

ձեզ կա՛լ 'ի նշանակ համապազորդ ։ զի յորժամ հարցանիցէ
ցքեզ առ վաղիւ որդին քո և ասիցէ . զի՞նչ են քարինքս
այսոքիկ ձեզ , * պատմեսցե՛ս դու որդւոյն քում 7
և ասիցես , թէ՝ զի պակասեաց գետն յորդանան յերեսաց
տապանակի ուխտին տ̃ն ա̃մ երկրի՝ մինչ անցանէր
ընդ յորդանան , նուազեա՛ց ջուրն ※ յորդանանու ։ և
եղիցին ձեզ քարինքս այսոքիկ 'ի յիշատա՛կ 'ի մէջ որդւոցն
Ի̃ղի , մինչև ցյաւիտեան ։ * Եւ արարի՛ն որդիքն 8
Ի̃ղի ո̃պ պատուիրեա՛ց տ̃ր յեսուայ . և առեալ երկոտասան
քարինս 'ի միջոյ յորդանանու՝ որպէս և հրամա՛ն ետ
տ̃ր յեսուայ 'ի վախճանի անցանելոյ որդւոցն Ի̃ղի ։ և
տարան զն̃ն ընդ իւրեանս 'ի բանակն և եդին զնոսա
անդ ։ * Եւ կանգնեա՛ց յեսու այլ ևս երկոտասան քարինս 9
անդէն 'ի յորդանան , 'ի տեղւոջ ուր կացին ոտք
քահանայիցն որ կրէին զտապանակ ուխտին տ̃ն . և են
անդ մինչև ցայսօր ժամանակի ։ * Եւ կային անդ քահանայքն 10
որ բարձեալ ունէին զտապանակ ուխտին տ̃ն
※ 'ի մէջ յորդանանու՝ մինչև վախճանեա՛ց յեսու զա̃մ
զոր պատուիրեաց տ̃ր յեսուայ պատմե՛լ ժողովրդեանն՝
ըստ ա̃մի զոր պատուիրեաց մովսէս յեսուայ ։ և փութացա՛ւ
ժողովուրդն՝ և անց ։ * Եւ եղև իբրև վախճանեաց 11
ա̃մ ժողովուրդն անցանե՛լ , անց և տապանակ
ուխտին տ̃ն , և երկոտասան քարինքն առաջի նոցա ։
* Անցի՛ն և որդիքն ռուբինի և գադայ՝ և կէս ցեղին 12
մանասէի կազմեա՛լք առաջի որդւոցն Ի̃ղի , ո̃պ պատուիրեա՛ց
նոցա մովսէս ։ * Չո՛րք բեւրք վառեալք 'ի 13
կռիւ , անցի՛ն առաջի տ̃ն 'ի պատերազմ ընդ երիքով
քաղաքի ։ * Յաւուր յայնմիկ ա̃ճեցո՛յց տ̃ր զյեսու առաջի 14
ա̃մ ազգին Ի̃ղի . և երկնչէի՛ն 'ի նմանէ ո̃պ երկնչէին
'ի մովսիսէ՝ որչափ ժամանակս և եկաց ։ * Եւ խօսեցա՛ւ 15
տ̃ր ընդ յեսուայ՝ և ասէ . * հրամա՛ն տուր քահանայիցդ՝ 16
որ բարձեալ ունին զտապանակ ուխտին
վկայութե̃՝ ելանե՛լ 'ի յորդանանէ ։ * Եւ հրամա՛ն ետ 17
յեսու քահանայիցն և ասէ . ելէ՛ք 'ի յորդանանէ ։ * Եւ 18
եղև իբրև ելին քահանայքն որ բարձեալ ունէին զտապանակ
ուխտին տ̃ն 'ի միջոյ յորդանանու , և եդին
զոտսն քահանայքն 'ի ցամաքի , դիմեա՛ց ջուրն յորդանանու
'ի տեղի իւր , և գնա՛յր ո̃պ յերէկն և յեռանդ ը̃
ա̃մ ատակս նր̃ ։ * Եւ ե՛լ ժողովուրդն 'ի յորդանանէ 'ի 19
տասներորդում աւուր ամսոյն առաջնոյ ։ և բանակեցան
որդիքն Ի̃ղի 'ի գաղգաղա յարևելից կողմանէ երիքովի ։
* և զերկոտասան քարինսն զոր առի՛ն 'ի յորդանանէ , 20
կանգնեա՛ց յեսու 'ի գաղգաղա ։ * Եւ ասէ ցորդիսն 21
Ի̃ղի . յորժամ հարցանիցեն որդիքն ձեր առ վաղիւ
և ասասցեն , զի՞նչ են քարինքս այսոքիկ . * պատմեսջի՛ք 22
որդւոցն ձերոց թէ՝ ցամաքա՛ւ անց Ի̃ղ ընդ
յորդանան , * 'ի ցամաքեցուցանե՛լ տ̃ն ա̃յ մերոյ զջուրսն 23
յորդանանու յերեսաց նց̃ մինչև անցին ։ * Որպէս արար 24
տ̃ր ա̃ծ մեր ընդ ծո՛վն կարմիր , զոր ցամաքեցո՛յց
տ̃ր ա̃ծ մեր առաջի մեր մինչև անցաք . * զի ծանիցեն 25
ամենայն ազգք երկրի՝ թէ զօրութիւն տ̃ն զօրաւո՛ր
է ։ և զի դուք պաշտիցէք զտ̃ր ա̃ծ մեր զամենայն ժամանակս ։

Գլ. Ե.

1 Եւ եղև իբրև լուան ա̃մ թագաւորքն ամովրհացւոց , Ե
որ էին յա՛յն կոյս յորդանանու առ ծովեզերբն .
և թագաւորքն փիւնիկեցւոց որ առ ծովեզերբն . եթէ
ցամաքեցո՛յց տ̃ր ա̃ծ զյորդանան գետ առաջի որդւոցն
Ի̃ղի յանցանելն նց̃ , հալեցա՛ն սիրտք նց̃ և զարհուրեցան ,
և ո՛չ գո՛յր 'ի նոսա իմաստութի̃ և ո՛չ մի՝ յերեսաց
որդւոցն Ի̃ղի ։
2 * Ընդ այնո՛ւ ժամանակաւ ասէ տ̃ր ցյեսու . արա՛ դու
քեզ սուր 'ի գայլախա՛զ վիմէ՝ և նստեալ թլփատեսցե՛ս
3 զորդիսն Ի̃ղի կրկնակի ։ * Եւ արա՛ր իւր յեսու սուրս
քարեղէնս գայլախազեայս , և թլփատեա՛ց զորդիսն Ի̃ղի
4 'ի տեղւոջ՝ որ կոչէր բլո՛ւր անթլփատից ։ * Եւ զորօրինակ
յապաւեաց յեսու զորդիսն Ի̃ղի որ էին 'ի ճանապարհի
անդ , որ բնաւ չէին թլփատեալք յելելոյն յեգիպտոսէ,
զամենեսեան թլփատեա՛ց յեսու ։ Եւ այս ժողովուրդ
է զոր թլփատեաց յեսու . ա̃մ ժողովրդեանն
ելելոց յեգիպտոսէ զարո՛ւ մանուկ ։ քանզի ա̃մ արք պատերազմողք ※
մեռա՛ն յանապատին անդէն 'ի ճանապարհին ※
5 յելանելն իւրեանց յերկրէն եգիպտացւոց ։ * զի ※
թլփատեալք էի՛ն ա̃մ ժողովուրդն որ ելին , և ա̃մ ժողովուրդն ※
որ ծնան յանապատին 'ի ճանապարհին ելանելոյ ※
6 նց̃ յերկրէն եգիպտացւոց ։ * Քանզի զքառասուն
և զերկուս ամս շրջեցա՛ւ Ի̃ղ յանապատին աբդարեայ .
վա̃ որոյ անթլփա՛տք էին բազումք 'ի պատերազմողացն
ելելոց յերկրէն եգիպտացւոց՝ ոյք անհնազանդեցա՛ն
պատուիրանացն ա̃յ ։ Որոց և սահմանեա՛ց
տ̃ր չտեսանե՛լ զերկիրն զոր երդուաւ հարցն նց̃ տալ
7 նց̃ . զերկիր՝ որ բղխէ զկաթն և զմեղր ։ * և փոխանակ
նց̃ տարաւ զորդիս նց̃՝ զոր թլփատեաց յեսու . քանզի
անթլփատք էին . վա̃ լինելոյ նց̃ անթլփատս 'ի ճանապարհին
8 ։ * Եւ իբրև թլփատեցա՛ւ ա̃մ ազգն , հանդարտութի̃
կալեալ նստա՛ն անդէն 'ի բանակին մինչև ողջացան
9 ։ * Եւ ասէ տ̃ր ցյեսու . յաւուր յայսմիկ բարձի՛
զնախատինս եգիպտացւոց 'ի ձէնջ ։ և կոչեաց զանուն
10 տեղւոյն այնորիկ գաղգաղա՛ մինչև ցայսօր ։ * և
անդ բանակեցան որդիքն Ի̃ղի ։
Եւ արարի՛ն որդիքն Ի̃ղի զզատիկն 'ի չորեքտասաներորդու՛մ Թ
աւուր ամսոյն յերեկորեայ , յարևելից երիքովի
11 'ի դաշտի անդ . * և կերան 'ի ցորենոյ երկրին
12 զայգոյ բաղա՛րջ և նորի ։ * Յաւուր յայնմիկ պակասեա՛ց
մանանայն , յետ ուտելոյ նց̃ 'ի ցորենոյ երկրին .
և ո՛չ ևս գտանէր որդւոյն Ի̃ղի մանանայ ։ և ժողովեցի՛ն
զպտուղ երկրին փիւնիկեցւոց 'ի տարւոջն յայնմիկ ։
13 * Եւ եղև մինչ էր յեսու յերիքով , ամբարձեալ զաչս Ժ
իւր ետե՛ս , զի կայր առաջի նր̃ այր , և սուսեր մերկ
'ի ձեռին նր̃ ։ և մատուցեալ յեսուայ՝ ասէ ցնա . մե՞ր
14 ես՝ թէ 'ի թշնամեաց մերոց ։ * Եւ նա ասէ ցնա . ես
15 զօրավա՛ր եմ զօրու տ̃ն , և այժմ եկի ։ * և անկա՛ւ յեսու
'ի վերայ երեսաց իւրոց և երկի՛ր եպագ , և ասէ
16 ցնա՝ տ̃ր զի՞նչ հրամա՛ն տացես ծառայի քում ։ * Եւ
ասէ զօրավարն տ̃ն ցյեսու . լո՛յծ զկօշիկս քո յոտից
քոց , զի տեղիդ յորում կաս՝ ս̃ւրբ է ։ և արա՛ր այնպէս ։

Գլ.

---

(7) Ոմանք . Քարինքն այսոքիկ 'ի յիշտ̃կ ։ (8) Ոմանք . Եւ արարին այնպէս որդ" ։ (10) Այլք . Եւ կային անդ քա" . . . զտապանակ ուխտին 'ի մէջ յոր" ։ (12) Այլք . Եւ որդիքն գադայ և կէս ։ (17) Յօրինակին պակասէր . Եւ հրաման ետ ։ (18) Ոմանք . 'Ի մէջ յորդանանու . . . և գայր ո̃պ յերէկն և յեռ" . . յատակս նր̃ ։ (19) Ոմանք Աւուր ամսեան առաջնոյ ։ (24) Բազումք . Տ̃ր ա̃ծ մեր մինչ անցաք ։ (25) Ոմանք . Զտ̃ր ա̃ծ ձեր զա̃մ ժամս" ։

Գլ. Ե . (1) Յօրինակին պակասէր . Եւ եղև իբրև լուան ։ (1) Ոմանք . Յորդանանու և առ ծովեզերին , և թգ̃րքն փիւ" . . . հալեցան միտք նց̃ և զար" ։ (2) Ոմանք . Ընդ այն ժմկս . . . սուրս 'ի գայլախազ յապառաժ վիմէ , և ։ (3) Ոմանք . 'Ի տեղւոջն ուր կոչէր ։ (4) Ոմանք . Որ բնաւ իսկ ոչ էին թլփատեալ յելլցն յեգիպ" ։ Եւ այս ժողովուրդ էր զոր . . . յելանելն իւրեանց յեգիպտոսէ ։ (5) Օրինակ մի յաւելու . Յերկրէն եգիպտացւոց՝ [illegible] ։ Ուրոշխան . Ոչ թլփատեցան ։ (6) Ոմանք . Չտեսանել նց̃ զերկիրն , զոր երդուաւ տ̃ր հարցն ։ (7) Ոմանք . Եւ փոխանակ նց̃ կացոյց զորդիս ։ (8) Ոմանք . Եւ իբրև թլփատեցան ա̃մ ազգքն , հանդարտութե̃ կալան նստել անդրէն 'ի բանակն ։ (10) Օրինակ մի . Յարևմտից երիքովի 'ի ։ (11) Ոմանք . 'Ի ցորենոյ անտի երկրին զայգւոյ զատկին բաղարջ և ։ (12) Յօրինակին պակասէր . Երկրին . և ոչ ևս ։ (12) Օրինակ մի . փիւնիկեց" . 'ի տեղւոջն յայնմիկ ։ (14) Ոմանք . Եւ ես զօրավար եմ ։ (16) Ոմանք . Եւ արար այնպէս յեսու ։

Գլ. Զ.

ԺԱ Եւ երիքով փակեա՛լ և ամրացեալ էր յերեսաց որդւոցն 1
Ի՟ղի, և ո՛չ ոք ելանէր ՚ի նմանէ, և ո՛չ ոք մտանէր:
* Եւ ասէ տ՟ր ցյեսու. ահա ես տամ ՚ի ձեռս քո 2
զերիքով և զթագաւորն որ ՚ի նմա, և զզօրաւո՛րս զօրութ՟ե:
* Բայց դու՝ ա՛ծ պատեա՛ զնովաւ զա՟մ մարտիկս 3
շուրջանակի յոբելինաւն, ՚ի լսել ձեզ զձայն եղջեւր
փողոյ. և եղիցի իբրև հարկանիցէք զփողն՝ պատեսջի՛ք
զքաղաքն զա՟մ արք պատերազմողք շուրջ զքաղաքաւն
մի անգամ: այսպէս առնիցէ՛ք զվե՛ց օր: * Եւ 4
եւթն քահանայ առցեն զեւթնափո՛ղն եղջերեայս յոբելեան
առաջի տապանակին: Եւ յաւուրն եւթներորդի
պատեսջի՛ք զքաղաքն եւթն անգամ. և քահանայքն
հարցեն զփողն եղջերեայս. * Եւ աղաղակեսցեն 5
առհասարակ ա՟մ ժողովուրդն. և յաղաղակելն նոցա
կործանեսցին ի՛ւրովին պարիսպք քաղաքին ՚ի ներքո՛յ
ն՟ց. և մտցէ ա՟մ ժողովուրդն դիմեալ իւրաքանչիւր
հանդէպ երեսաց իւրոց ՚ի քաղաքն: * Եւ եմուտ յեսու 6
որդի նաւեայ առ քահանայսն՝ և ասէ ցն՟ս. առէ՛ք
զտապանակ ուխտին, և եւթն քահանայք՝ առցեն եւթն
փող եղջերեայ յոբելեան առաջի տապանակին տ՟ն: * Եւ 7
խօսեցաւ ընդ նոսա և ասէ. պատուէր տուք ժողովրդեանն
անցանե՛լ պատել զքաղաքն. և մարտիկքն երթիցեն
վառեա՛լք առաջի տապանակին տ՟ն: * Եւ եղև 8
իբրև պատուիրեաց ժողովրդեանն. և եւթանեքին քահանայքն
որ ունիցին եւթն փողս նուիրականս, անցցեն
նոյնպէս առաջի տ՟ն՝ և ազդեսցեն ուժգին. և տապանակ
ուխտին տ՟ն երթիցէ զհետ նոցա. * և մարտիկքն 9
երթիցեն առաջի՛, և քահանայքն՝ և որ հարկանիցեն
զփողն եղջերեայս, վերջապա՛հք զկնի տապանակին
տ՟ն, հարկանելով զփողն եղջերեայս երթիցեն: * Եւ 10
ժողովրդեանն պատուէր ետ յեսու և ասէ. մի աղաղակիցէք,
և մի ոք լուիցէ զբարբառ ձեր, և մի ելանիցէ
բան ՚ի բերանոյ ձերմէ, մինչև յօրն յորում ինքն
ա՛զդ արասցէ աղաղակելոյ, և ապա՛ աղաղակեսջի՛ք:
* Եւ շո՛ւրջ եկեալ տապանակի ուխտին տ՟ն զքաղաքաւն, 11
դնա՛ց անդրէն ՚ի բանակն՝ և անդ ագաւ: * Եւ 12
յաւուրն երկրորդի յարեա՛ւ յեսու ընդ առաւօտն. և
բարձին քահանայքն զտապանակն տ՟ն: * և եւթն քահանայքն 13
առին եւթն փողս նուիրականս, և երթային
առաջի տ՟ն. և քահանայքն հարին զփողն. և այլ եւս
ամբոխն ա՟մ: և գնացին դարձեալ անդրէն ՚ի բանակն:
և ապա՛ մտանէին մարտիկքն, և այլ եւս ամբոխն զկնի
տապանակի ուխտին տ՟ն: և երթային և հարկանէին
զփողն եղջերեայս: * և պատեցին զքաղաքն յաւուրն 14
երկրորդի միանգամ ՚ի մօտոյ: և գնացին դարձեալ
անդրէն ՚ի բանակն: Ա՛յնպէս արարին զվեց օր: * Եւ 15
եղև յաւուրն եւթներորդի, յարեա՛ն ընդ էլս առաւօտուն
և պատեցին զքաղաքն ը՟ նմին օրինակի եւթն
անգամ: * և եղև յեւթներորդումն նուագի պատելոյն, 16
հարին քահանայքն զփողն. և ասէ յեսու ցորդիսն
Ի՟ղի. ա՛րդ աղաղակեցէ՛ք, քանզի մատնեաց տ՟ր ՚ի ձեռս
մեր զքաղաքս: * Եւ եղիցի քաղաքն նզովեա՛լ, ինքն 17
և ա՟մ որ ինչ ՚ի նմա իցէ ՚ի տ՟է զօրութ՟եց: բայց զռահաբ
պոռնիկ ապրեցուսջի՛ք, զնա և զա՟մ որ ինչ իցէ
՚ի տան ն՟ր, զի թաքո՛յց զհրեշտակսն զոր արձակեցաք:
* Ա՛յլ դուք զգո՛յշ լինիջի՛ք ՚ի նզովիցն. գուցէ ցանկացեալք 18
առնուցուք ինչ դուք ՚ի նզովից անտի. և
առնիցէք զբանակ որդւոցդ Ի՟ղի ՚ի նզովս, և ջնջիցէք
19 զմեզ: * Ամենայն ոսկի և արծաթ և պղինձ և երկաթ
20 եղիցի սո՛ւրբ տ՟ն, ՚ի գա՛նձ տ՟ն մտցէ: * Եւ աղաղակեա՛ց
ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողն. իբրև լուաւ
ժողովուրդն զձայն փողոյն՝ աղաղակեաց ա՟մ ժողովուրդն
առհասարակ մեծ և ուժգին աղաղակաւ:
և անկա՛ւ պարիսպն շուրջանակի. և ել ա՟մ ժողովուրդն
՚ի քաղաքն իւրաքանչիւր հանդէպ իւր. և առին զքաղաքն.
21 * և նզովեցին զնա, և որ ինչ էր ՚ի քաղաքին
յառնէ մինչև ցկին, և յերիտասարդէ մինչև ցծեր, և
յարջառոյ մինչև ցոչխար, և ցէշ, արկին ՚ի բերան սրոյ:
22 * Եւ ցերկո՛ւս երիտասարդսն որ լրտեսեցին զերկիրն՝ ԺԲ
ասէ յեսու. մտէ՛ք ՚ի տուն կնոջն պոռնկի, և հանէ՛ք
զնա անտի, և զա՟մ ինչ որ ն՟ր իցէ՝ որպէս և երդուա՛յք
23 նմա: * Եւ մտին երկու երիտասարդքն որոց լրտեսեա՛լ
էր զքաղաքն՝ ՚ի տուն կնոջն, և հանին զռահաբ
պոռնիկ, և զհայր ն՟ր և զմայր ն՟ր. և զեղբարս ն՟ր, և
զա՟մ որ ինչ էր ն՟ր, և զա՟մ ազգատոհմս ն՟ր. և կացուցին
24 զնա արտաքոյ բանակին Ի՟ղի: * Եւ զքաղաքն այրեցի՛ն
հրով և զա՟մ ինչ որ ՚ի նմա էր. բա՛ց յոսկւոյ և յարծաթոյ
և ՚ի պղնձոյ և յերկաթոյ, զոր ետուն ՚ի գա՛նձ
25 տ՟ն մտանել: * Եւ զռահաբ պոռնիկ, և զտուն ն՟ր
հայրենի, և զա՟մ ինչ որ ստա՛ց էր ապրեցոյց յեսու.
և բնակեցաւ ՚ի մէջ Ի՟ղի մինչև ցայսօր ժամանակի.
վ՟ս զի թաքոյց զլրտեսսն զոր առաքեաց յեսու յաւուր
յայնմիկ լրտեսել զերիքով:
26 * Եւ նզովեաց յեսու յաւուր յայնմիկ զերիքով և ասէ. ԺԳ
անիծեա՛լ լիցի մարդն առաջի տ՟ն, որ կանգնեսցէ
և շինեսցէ զքաղաքն զերիքով. անդրանկաւ իւրով
դնե՛լ զհիմունս ն՟ր, և կրտսերաւ իւրով կանգնեսցէ
զդրունս պարսպի նորա: Եւ այնպէս արար ազան բեթէլացի,
աբիրոնաւ անդրանկա՛ւ իւրով եդ զհիմունս
ն՟ր, և զերծելով կրտսերով իւրով կանգնեաց զդրունս
27 ն՟ր: * Եւ էր տ՟ր ընդ յեսուայ, և էր անուն ն՟ր ընդ
ա՟մ երկիր:

Գլ. Է.

1 Եւ յանցեա՛ն որդիքն Ի՟ղի յանցանս, և գողացա՛ն ՚ի ԺԴ
նզովից անտի: և ա՛ռ աքար որդի քարմեայ՝ որդւոյ
զամբրեայ, որդւոյ զարայի՝ ՚ի ցեղէ յուդայ՝ ՚ի նզովից
անտի. և բարկացա՛ւ սրտմտութ՟բ տ՟ր որդւոցն Ի՟ղի:
2 * Եւ առաքեա՛ց յեսու արս յերիքովէ ՚ի գայի՝ ※ որ է
յանդիման բեթէլայ, և ասէ ցն՟ս. լրտեսեցէ՛ք ըզգայի:
3 և ելին արքն և լրտեսեցին զգայի: * և դարձան
առ յեսու և ասեն. մի՛ ելցէ ա՟մ ժողովուրդս,
այլ իբրև երկու հազարք կամ երեք հազարք արանց
ելցեն՝ և պաշարեսցեն զքաղաքն. մի՛ տանիր անդ զա՟մ
4 ժողովուրդն՝ զի սակա՛ւք են: * Եւ ելին անդր ՚ի ժողովրդենէն
իբրև երեքհազարք և փախեան յերեսաց արանց
5 գայեայ. * և կոտորեցին ՚ի նոցանէ արք գայեայ
արս՝ երեսուն և վեց. և հալածեցին զն՟ս ՚ի դրանէն
մինչև խորտակեցին զն՟ս. և վիրաւորեցին ՚ի զառիվայրին.
և պակասեցա՛ւ սիրտ ժողովրդեանն և եղեն
6 իբրև զջուր: * Եւ պատառեա՛ց յեսու զհանդերձս
իւր, և անկա՛ւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի
տապանակին տ՟ն մինչև ցերեկոյ, ինքն և ծերքն Ի՟ղի.
7 և արկին հո՛ղ զգլխովք իւրեանց: * Եւ ասէ յեսու.
աղա

Գլ. Զ. (2) Ոմանք. Եւ զթ՟գրս ն՟ր որ ՚ի նմ՟: (3) Օրինակ մի. Զա՟մ պարիսպ շուրջանակի, յոբելեան լսել ձեզ: (4) Այլք. Առցեն զեւթն փողսն եղջեր": (6) Ոմանք. Զտապանակ ուխտին տ՟ն: (8) Ոմանք. Եւ եւթնեքին քհնյքն ունէին եւթն: (9) Ոմանք. Զկնի տապանակի ուխտին տ՟ն: (13) Յօրինակին պակասէր. Եւ երթային և հար": (15) Ոմանք. Յարեան ը՟ ել առաւօ": (17) Ոմանք. Որ ինչ իցէ ՚ի նմ՟, զի թաք": (18) Ոմանք. Այդ դուք զգոյշ լի"... որդւոցն Ի՟ղի: (20) Ոմանք. Մեծաւ ուժգին աղաղա": (20) Յօրինակին պակասէր. Ա՟մ ժողովրդն ՚ի քաղաքն, իւրա": (21) Յօրինակին պակասէր. Եւ յերիտա"... և յարջառոյ: (22) Ոմանք. Ասէ ցն՟ս յեսու... և զայլ ինչ որ նորա իցէ: (23) Ոմանք. Եւ զա՟մ ինչ որ նորա էին: (25) Ոմանք. Որ նորա էր, ապրե": (25) Բազումք. Եւ բնակեցաւ ՚ի մէջ Ի՟ղի: (26) Ոմանք. Աբիրաւ անդրանկաւ... զդրունս պարսպին ն՟ր:

Գլ. Է. (3) Ոմանք. Եւ ասեն ցնա, մի ելցէ: (5) Ոմանք. Եւ պակասեաց սիրտ ժողո": (6) Ոմանք. Եւ պատառեաց յեսու զպատմուճան իւր... ինքն և ծերակոյտն Ի՟ղի. և ե (7) Ոմանք. Զժղ՟վրդս քո ՚ի յորդանան, մատնել զմա ա-

աղաչեմ զքեզ տր տր. ընդէ՞ր իսկ բնաւ անցանելով
անցոյց ծառայ քո զժողովուրդս զայս ընդ յորդանան,
մատնել զսոսա ամովրհացւոցն՝ և կորուսանել զմեզ։
լաւ էր թէ անդէն զետեղեալ և բնակեալ էաք առ
եզերբ յորդանանու։ *յիս տր. և արդ զի՞նչ ասա- 8
ցից՝ որովհետև կորացոյց իսրայէլ զպարանոց իւր ա-
ռաջի թշնամեաց իւրոց։ *և լուեալ քանանացւոցն և 9
ամ բնակչաց երկրին պատեսցեն զմեզ և սատակես-
ցեն յերկրէ։ և զի՞նչ արասցես զանուն քո մեծ։ *Եւ 10
ասէ տր ցյեսու. յոտն կաց, զի՞ անկեալ կաս 'ի վերայ
երեսաց քոց. *մեղաւ ժողովուրդն, և անց զուխտիւ 11
իմով զոր ուխտեցի նց. և գողացան և առին 'ի նզո-
վիցն, սուտեցին, և արկին յամանս իւրեանց։ *և ոչ 12
ևս կարիցեն որդիքն իլի կալ առաջի թշնամեաց իւր-
եանց. այլ դարձուսցեն զպարանոցս առաջի թշնա-
մեաց իւրեանց՝ զի եղեն 'ի նզովս. և ոչ ևս յաւելից
լինել ընդ ձեզ, եթէ ոչ բառնայցէք զնզովսդ զայդ 'ի
միջոյ ձերմէ։ *Արի՛ սրբեա՛ զժողովուրդդ, և արաս- 13
ցես սրբե՛լ առ վաղիւ. Այսպէս ասէ տր ած իլի.
նզովք են 'ի ձեզ իէլ. ոչ կարիցէք կալ առաջի թշնա-
մեաց ձերոց, մինչև բառնայցէք զնզովսն 'ի ձէնջ։ *Եւ 14
ժողովեսջիք ամենեքեան ը առաւօտն ըստ ցեղից ձե-
րոց. և եղիցի ցեղն՝ զոր ցուցցէ տր, մատուսջիք ըստ
տոհմից. և զտոհմն՝ զոր յանդիմանեսցէ տր, մատուս-
ջիք ըստ տանց. և տունն՝ զոր յանդիմանեսցէ տր, մա-
տուսջիք ը արանց։ *և որ յանդիմանեսցի 'ի նզովսն, 15
այրեսցի ինքն հրով՝ և ամ տունն իւր, և ամ ինչ որ նր
իցէ. զի անց զուխտիւն տն, և արար անօրէնութի 'ի
մէջ իլի։ *Եւ կանխեաց յեսու ընդ առաւօտն, և մա- 16
տոյց զժողովուրդն ը ցեղիցն իւրեանց, և յանդիմա-
նեցաւ ցեղն յուդայի. *և մատուցաւ ցեղն յուդայի 17
ը տոհմից, և յանդիմանեցաւ տունն զարայի. և մա-
տուցաւ տոհմն զարայի ը արանց, և յանդիմանեցաւ
զամբրի. *և մատուցաւ տունն նր ը արանց, և յան- 18
դիմանեցաւ աքար որդի քարմեայ, որդւոյ զամբրեայ,
որդւոյ զարայի, 'ի ցեղէն յուդայ։ *Եւ ասէ յեսու 19
ցաքար. որդեա՛կ իմ, տո՛ւր փառս այսօր տն այ իլի,
և տո՛ւր խոստովանութի, և պատմեա՛ ինձ զինչ գոր-
ծեցեր. և մի՛ թաքուցաներ յինէն։ *Պատասխանի ետ 20
աքար և ասէ ցյեսու. արդարև ես մեղայ առաջի տն
այ իլի. զայս ինչ և զայս գործեցի։ *տեսի յաւարին 21
ամղան մի նկարէն գեղեցիկ, և երկերիւր երկդրա-
մեան արծաթոյ, և լեզու մի ոսկի՝ որոյ յիսուն երկ-
դրամեան էր ձոյլ նր. և ցանկացեալ նց առի. և ա-
հաւանիկ թաքուցեալ կայ ը հողով 'ի վրանի իմում.
և արծաթն թաքուցեալ կայ 'ի ներքոյ նց։ *Եւ ա- 22
ռաքեաց յեսու հրեշտակս արս և ընթացան 'ի վրանն
'ի բանակն. և անդ թաքուցեալ կայր 'ի վրանի նր. և
արծաթն 'ի ներքոյ նց։ *հանին զայն 'ի վրանէ անտի 23
և բերին առ յեսու և առ ծերսն իլի՝ և եդին առաջի
տն։ *Եւ ա՛ռ յեսու զաքար զորդի զարայի, և եհան 24
զնա 'ի ձորն աքովրայ, և զուստերս նր և զդստերս նր,
և զարջառ նր, և զէշ նր, և զամ զոչխարս նորա, և
զվրանս նր, և զամ ինչս նր. և ամենայն իէլ ը նմա.
25 և ած զնա յեմեկն աքովրայ։ *Եւ ասէ յեսու ընդէ՞ր
սատակեցեր զմեզ. սատակեսցէ՛ զքեզ տր ըստ աւուրս
ըստ այսմիկ։ Եւ քարկոծեցին զնա ամ իէլ քարամբք,
և այրեցին զնս հրով. և քարկոծեցին զնս քարամբք.
26 *և կուտեցին 'ի վերայ նց կարկառ մեծ քարանց մինչև
ցայսօր. և դադարեաց տր 'ի սրտմտութէ բարկութե
իւրոյ. վն այնորիկ անուանեաց զնա եմակ աքովրայ
մինչև ցայսօր։

ԳԼ. Ը.

1 Եւ ասէ տր ցյեսու. մի՛ երկնչիր և մի՛ զանգիտիցես. **ԺԵ**
ա՛ռ դու ընդ քեզ զամ արս պատերազմողս, և
յարուցեալ ելցես 'ի գայի. ահա ես տամ 'ի ձեռս քո
զթագաւորն գայեայ և զժողովուրդ նր, և զքաղաք
2 նր և զերկիր նր. *և արասցես ընդ գայի և ընդ թա-
գաւորն նր, զոր օրինակ արարեր ընդ երիքով և ընդ
թագաւորն նր. և զաւար նր և զանասուն նր ածցես
յաւարի։ և կացուսցես քեզ դարանամուտս քաղաքին
3 զկնի նր։ *Եւ յարեա՛ւ յեսու՝ և ամ ժողովուրդն պա-
տերազմող, ելանե՛լ 'ի գայի. և ընտրեաց յեսու երե-
սուն հազար արանց զօրաւորս զօրութբ, և առաքեաց
4 զնս զցայգ։ *Եւ պատուիրեաց նց և ասէ. տեսէք,
զի դուք դարանամուտ լինիցիք յետուստ քաղաքին, և
մի՛ կարի հեռի լինիջիք 'ի քաղաքէն. և կայջիք պատ-
5 րա՛ստք ամենեքին։ *և ես և ամ ժողովուրդն որ ընդ իս՝
մատեսցո՛ւք 'ի քաղաքն. և եղիցի յորժամ ելանիցեն
բնակիչքն գայեայ ընդդէմ մեր իբրև զառաջինն, փա-
6 խիցո՛ւք յերեսաց նց. *և իբրև ելցեն զկնի մեր, մեկ-
նեսցուք զնս 'ի քաղաքէ անտի. և ասիցեն թէ փա-
7 խեա՛ն յերեսաց մերոց իբրև զառաջինն։ *Եւ իբրև
փախիցուք յերեսաց նց, դուք յարիջիք 'ի դարանէ ան-
տի, և մտջիք 'ի քաղաքն, և հարջիք զքաղաքն. և տա-
8 ցէ՛ զնս տր ած իլի 'ի ձեռս մեր։ *Եւ եղիցի յորժամ
առնուցուք զքաղաքն, այրեսջիք զնա հրով. ըստ ա՛յ-
9 սմ օրինակի առնիջիք՝ ահա պատուիրեցի ձեզ։ *Եւ
առաքեա՛ց զնս յեսու, և գնացին 'ի դարանն, և մտին
ղօղեցան 'ի մէջ բեթելայ և 'ի մէջ դանայ 'ի ծովակող-
մանէն գայեայ։ և ագա՛ւ յեսու զայն գիշեր 'ի մէջ ժո-
10 ղովրդեանն։ *Եւ կանխեալ յեսու ընդ առաւօտն ա-
րար հանդէս ժողովրդեանն. և ե՛լ ինքն և ծերքն իլի
11 առաջի ժողովրդեանն 'ի վր գայեայ։ *և ամ զօր պա-
տերազմող ելին ը նս, և գնացին ելին եկին հանդէպ
քաղաքին յարևելից կողմանէ, և դարանամուտք քա-
ղաքին 'ի ծովակո՛յս կողմանէ, և բանակեցան 'ի հիւսւսոյ
12 գայեայ. և ձո՛ր ընդ մէջ նց և գայեայ։ *Եւ ա՛ռ հինգ
հազար արանց, և եմոյծ զնս 'ի դարան՝ ընդ բեթա՛ւնն
13 և ընդ ծովն գայեայ. *և արկ զժողովուրդն և զամ
բա-

մուրհ''.. եթէ անդէն զետեղեալ էաք և բնակեալ առ։ (8) Ոմանք. Զի՞նչ ևս արարից։ (8) Յօրինակին 'ի բնաբանի պակասէր. Զպարանոց իւր։ այլ 'ի լուս''. նշանակի 'ի ներքս բերել համօրէնն այլոց։ (10) Ոմանք. Ընդէ՞ր անկեալ կաս 'ի։ (11) Ոմանք. Զոր ուխտեցի առ նս։ (13) Ոմանք. Սրբել զժողովուրդն առ 'ի վաղիւ... տէր ածն իլի։ (13) Յօրինակին. Մինչ բառնայցէք։ (15). 'Ի բաղդատման պակասի. Հրով, և ամենայն տուն իւր։ (17) Ոմանք. Եւ մատուցաւ ը տոհմիցն յուդայի, և յանդիմանեցաւ տունն զարայի, և մատուցաւ տունն զարայի ըստ արանց, և յանդիմանեցաւ տունն զամբրի. և մատուցաւ տունն նորա ըստ ար''։ Իսկ այլ ոմանք. Եւ յանդիմանեցաւ տոհմն զարայի, և մատուցաւ տոհմն զարայի ըստ տանց, և յանդի''։ (20) Օրինակ մի. Արդարև խոտորեցայ առաջի տն այ իլի՝ զայս ինչ և զայս ինչ գոր''։ (22) Ոմանք. Եւ այն թաքուցեալ կայր ... 'ի ներքոյ նր։ (24) Ոմանք. 'Ի ձորն նաքովրայ։ (24) Այլ. Եւ ած զնս յեմակն։ Որ ոմանք առնեն՝ յեմեկ նաքովրայ։ Իսկ 'ի լուս'' մերումս 'ի վր Եմակ, նշանակի՝ ծործոր։ (26) Ոմանք. 'Ի բարկութէ սրտմտութե.. զնա եմեկ նաքովրայ։

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Եւ ահա ետու 'ի ձեռս քո զթագա''։ (3) Ոմանք. Հազար արանց՝ արս զօրաւորս զօրութբ։ (4) Ոմանք. Լինիք յետոյ քաղաքին։ (6) Յօրինակին պակասէր. Եւ իբրև ել''։ (7) Ոմանք. Եւ տացէ զնա տր։ (8) Ոմանք. Այրեսջիք զքղքն հրով. ը այնմ բանի առնիջիք. ահա։ (11) Ոմանք. Ելին ը նմա։ (11) Յօրինակին. Եւ դարանամուտ քղքին։ (11) Բանն. Եւ ձոր ը մէջ նց և գայեայ, յամ օրինակս որ առ մեօք պակասի. և 'ի մերումս 'ի լուսանցսն գրեալ, [illegible] նշանակի 'ի ներքս առնուլ ըստ որում այլուստ ևս [illegible] եդաք 'ի բնաբանի։ (12) Յօրինակին՝ անուանս Բեթաւն, զորպէս այսպէս գրեալ էր. բեթ աւն. զոր Ներսէս [illegible] խորհեցեալ գրէր [illegible] անդէն 'ի ներքս բերել պիտանի եղ. և առնել բեթելաւն. որ զ առնին ոմանք 'ի գրչագրաց մերոց, չեղեալ 'ի յունական օրինակաց ոմանց, որք դնեն համեմատ մերումս, բեթաւն։ (13) 'Ի բաղդատման պակասի. 'Ի հիւսւսոյ քղքին. Եւ մերձ նորա 'ի ծո-

բանակն 'ի հիւսիսոյ քաղաքին, և վերջ նց 'ի ծովակողմն
քաղաքին․ և անց յեսու զգիշերն զայն ընդ մէջ ձորոյն։
* Եւ եղև իբրև ետես թագաւորն գայեայ, փութա- 14
ցաւ կանխեաց և ել ընդդէմ նց․ և արք քաղաքին եր-
թային հանդէպ նց 'ի պատերազմ․ ինքն և ամ ժողո-
վուրդ իւր 'ի ժամանակին յանդիման արաբայ․ և ինքն
ոչ գիտէր եթէ դարան գործեալ իցէ նմա յետուստ քա-
ղաքին։ * Իբրև ետես յեսու՝ դարձաւ անդրէն ընդ 15
կրունկն, և ամ իէլ յերեսաց նց փախեան ընդ ճանա-
պարհ անապատին։ * Եւ սաստկեաց ամ ժողովուրդ 16
երկրին երթալ զհետ նորա․ և պնդեցան երթալ զկնի
որդւոցն իէլի․ և նոքա մեկնեցան 'ի քաղաքէ անտի։ * և 17
ոչ մնաց 'ի գայի և 'ի բեթէլ՝ որ ոչ պնդեցաւ զհետ
իէլի․ և թողին զքաղաքն 'ի բաց, և յարձակեցան զհետ
իէլի։ * Եւ ասէ տր ցյեսու․ ձգեա զձեռն քո գայխա- 18
նաւդ որ 'ի ձեռին քում 'ի վերայ քաղաքին, զի 'ի ձեռս
քո մատնեցի զնա․ և դարանակալքն ելցեն վաղվաղա-
կի 'ի տեղւոջէ իւրեանց։ Եւ ձգեաց յեսու զգայխանն
և զձեռս իւր 'ի վերայ քաղաքին։ * և դարանակալքն 19
յարեան վաղվաղակի 'ի տեղւոջէ իւրեանց՝ և ելին իբրև
ձգեաց զձեռնն, և մտին 'ի քաղաքն՝ և առին զնա․ և
փութացեալ այրեցին զքաղաքն հրով։ * Եւ հայե- 20
ցեալ բնակչացն գայեայ 'ի թիկունս իւրեանց, տեսա-
նէին զի ելանէր ծուխ քաղաքին մինչև յերկինս․ և ոչ
ևս ուրեք գոյր նց փախուստ՝ այսր կամ անդր․ և ժո-
ղովուրդն որ թաքուցեալ էր յանապատն՝ յարեան 'ի
վերայ հետամտացն։ * Եւ յեսու և ամ ժողովուրդն 21
իբրև տեսին թէ առին դարանակալքն զքաղաքն, և զի
ելանէր ծուխ քաղաքին մինչև յերկինս․ դարձան անդ-
րէն ընդ կրունկն, և հարին զարսն գայեայ․ * և նոքա 22
ելին 'ի քաղաքէ անտի ընդառաջ նոցա, և եղեն 'ի մէջ
բանակին․ նոքա անտի, և սոքա աստի՝ և հարին զնս
մինչև չմնալոյ 'ի նցնէ ապրեալ և փախստական։ * Եւ 23
զթագաւորն գայեայ ձերբակալ արարին կենդանւոյն,
և ածին առ յեսու։ * Եւ իբրև դադարեցին որդիքն 24
իէլի 'ի կոտորելոյ զամ գայացիս, զորս 'ի դաշտս, զորս
'ի լերինս զառիվայրին մինչև հալածեցին զնս․ և ան-
կան ամենեքին 'ի սուր սուսերի մինչև 'ի սպառ։ Եւ
դարձաւ յեսու 'ի գայի, և եհար զնա սրով սուսերի։
* և եղեն անկեալք յաւուր յայնմիկ յառնէ մինչև ցկին՝ 25
երկոտասան հազար, ամ բնակիչքն գայեայ։ * Եւ յե- 26
սու ոչ դարձոյց զձեռն իւր զոր ձգեաց գայխանաւն՝
մինչև նզովեաց զամ բնակիչսն գայացւոց․ * բաց յա- 27
նասնոյ և յաւարէ քաղաքին զոր աւարեցին որդիքն իէլի
ըստ հրամանի տն՝ ոպս հրամայեաց տր յեսուայ։ * և 28
այրեաց յեսու զքաղաքն հրով և արար զնա բլուր հո-
ղոյ՝ անշէն յաւիտեան մինչև ցայսօր։ * Եւ զթագա- 29
ւորն գայեայ կախեաց զերկճիւղ փայտէ․ և էր 'ի վր
փայտին կախեալ մինչև ցերեկոյ․ և ընդ մտանել արե-
գականն հրամայեաց յեսու և իջուցին զնա 'ի փայտէ
անտի, և ընկեցին զնա 'ի գուբ առ դրան քաղաքին․
և կուտեցին 'ի վր նր կարկառ քարանց մինչև ցայսօր։
ԺԶ * Յայնժամ շինեաց յեսու սեղան տն այ իէլի 'ի լերինն 30
գեբաղ * ոպս պատուիրեաց մովսէս ծառայ տն որդ- 31
ւոցն իէլի․ զորօրինակ գրեալ է յօրէնսն մովսիսի․ Սե-
ղան յողջոյ քարանց՝ յորս ոչ մերձեալ իցէ երկաթ․ և
անդ եհան ողջակէզ տն և զոհս փրկութե։ * Եւ գրեաց 32
յեսու 'ի վր քարանցն զերկրորդումն օրինաց զօրէնսն
մովսիսի, զոր գրեաց առաջի որդւոցն իէլի։ * Եւ ամ 33
իէլ, և ծերքն նց և դատաւորքն նց՝ և դպիրքն նց, երթային
աստի անտի հանդէպ տապանակին․ և քահանայքն
ղևտացիք բարձին զտապանակ ուխտին տն, և եկն և
բնակ։ Եւ էին կէսք 'ի նոցանէ մերձ 'ի լեառն գա-
րիզին, և կէսք 'ի նոցանէ մերձ 'ի լեառն գեբաղ․ որ-
պէս պատուիրեաց մովսէս ծառայ տն, օրհնել նախ
34 զժողովուրդն։ * և ապա ընթերցաւ զամ բանս օրինացս
այսոցիկ, զօրհնութիւնս և զանէծս՝ ըստ ամ գրելոցն յօ-
35 րէնսն մովսիսի։ * Եւ ոչ էր բան յամէ զոր պատուի-
րեաց մովսէս յեսուայ՝ զոր ոչ ընթերցաւ յեսու յա-
կանջս ամ եկեղեցւոյն իէլի, արանց և կանանց և ման-
կանց, և եկացն յեցելոցն յիէլ։

ԳԼ․ Թ․

1 Իբրև լուան ամ թագաւորքն ամովրհացւոց որ յայն- ԺԷ
կոյս յորդանանու՝ որ լեռնայինք և որ դաշտայինք, և
որ յամ ծովեզր ծովուն մեծի․ և որք առ լիբանաներբն,
և քետացիքն՝ և ամովրհացիք՝ և գերգեսացիք՝ և քանա-
2 նացիք՝ և փերեզացիք՝ և խևացիք՝ և յեբուսացիք․ * եկին
'ի միասին տալ պատերազմ ընդ յեսուայ և ընդ իէլի՝ ա-
3 մենեքին առ հասարակ։ * Եւ բնակիչքն գաբաւոնի լու-
ան՝ զոր ինչ արար յեսու ընդ երիքով և ընդ գայի։
4 * արարին նոքա խորամանկութե՝ * եկեալք պաշարով
և պատրաստութե։ առին քուրձս հնացեալս 'ի վերայ
ուսոց իւրեանց, և տիկս գինւոյ հնացեալս և պատա-
5 ռոտեալս կարկատեալս․ * և անկանուրդք կօշկաց նց՝
հողաթափք իւրեանց հնացեալք և կարկատեալք յոտս
իւրեանց․ և հանդերձք իւրեանց հնացեալք զանձամբք
իւրեանց․ և հաց պաշարի իւրեանց չորացեալ և ճրճե-
6 կեր․ * և եկին առ յեսու 'ի բանակն իէլի 'ի գաղգաղա։
Եւ ասեն ցյեսու և ցամ իէլ․ յերկրէ հեռաստանէ
եկեալ եմք, և արդ՝ դիք ը մեզ ուխտ։ Եւ ասեն որդիքն
7 իէլի ցքոռացին․ * տես՝ գուցէ առ իս բնակեալ իցես,
8 և զիա՞րդ դնեմք ընդ քեզ ուխտ։ * Եւ ասեն ցյեսու․
ծառայք քո եմք։ և ասէ ցնս յեսու, ուստի՞ էք դուք,
9 և ուստի՞ եկեալ էք։ * և ասեն ցնա․ յերկրէ հեռաս-
տանէ յոյժ եկին ծառայք քո յանուն տն այ քո․ զի
լուաք զանուն նր, և զոր ինչ արար ընդ եգիպտոս,
10 * և զոր ինչ արար ընդ երկուս թագաւորսն ամովր-
հացւոց որ էին յայնկոյս յորդանանու, ընդ սեհոն
թագաւորն եսեբոնի, և ընդ ովգ թագաւորն բասա-
11 նու՝ որ բնակեալ էր յաստարովթ և յեդրային։ * Եւ
խօսեցան ընդ մեզ ծերքն մեր, և ամ բնակիչք երկրին
մերոյ և ասեն․ առէք ձեզ պաշար ճանապարհի՝ և եր-
թայք ընդառաջ նց, և ասասջիք ցնոսա, ծառայք ձեր
12 եմք, և արդ դիք ընդ մեզ ուխտ։ * զի զհացս զայս
մեր, ջերմ առաք պաշար 'ի տանց մերոց յաւուր յո-
րում ելաք 'ի տանց մերոց և եկաք առ ձեզ․ և արդ՝
13 չորացաւ և եղև ճրճեկեր։ * և տիկքս զոր լցաք գին-
ւով նորք էին՝ և պատառեցան, և ձորձք մեր և կօշիկք
14 մաշեցան, 'ի բազում երկայն ճանապարհէն։ * Եւ ա-
15 ռին իշխանքն զպաշար նց՝ և զտր ոչ հարցին։ * և արար
ընդ նս խաղաղութի յեսու․ և ուխտեաց նց ուխտ ապ-
րեցուցանել զնս․ և երդուան նոցա իշխանք ժողովր-
16 դեանն։ * Եւ եղև յետ երից աւուրց զհետ ուխտելոյ
նց զուխտն, լուան եթէ մօտաւորք են, և անդէն առ
17 նոսա բնակեն։ * Չուեցին որդիքն իէլի՝ և ելին 'ի քա-
ղաքս նց յաւուրն երրորդի․ և քաղաքք նց էին գա-
բա-

Ձախողմն քաղաքին․ և անց։ (14) Այլք․ Յանդիման արա-
բիայ․ կամ, արաբեայ։ (15) Այլք․ Անդրէն ը կրունկն։
(16) Այլք․ Երթալ զհետ նց։ (17) Ոմանք․ Եւ ոչ ոք
մնաց 'ի գայի։ (18) Օրինակ մի․ Ձգեա զձեռն քո 'ի գայի
գեղարդեամբդ․․ քում է 'ի վր քա"․․․ և դարանելքն
ելցեն։ (19) Ոմանք․ Այրեցին զնա հրով։ (21) Ոմանք․
Անդրէն 'ի կրունկ․․ զարս։ (22) Ոմանք․ Եւ հալածե-
ցին զնս մինչև։ (24) Բզմք․ Մինչ ուր հալածեցին զնս։
(24) Ոմանք․ Եւ եհար զնս սրով սու"։ (29) Ոմանք Զերկ-
ճղի փայտեայ։ Ոմանք․ Զերկու ճեղ փայտէ։

(33) Օրինակ մի․ Եւ եկին և բնակեալ էին կէսք 'ի նո-
ցանէ մերձ 'ի։
Գլ․ Թ․ (1) Յօրինակին պակասէր․ Եւ որ յամ ծո"․․ և ա-
մովրհացիք և գերգեսացիք։ (4) Ոմանք․ Եւ արարին նք
խորամանկութի․․․ և պատառոտունս և կարկատունս։
(5) Այլք․ Անկարուրդք․ կամ, անկարուրդս։ (5) Ոմանք․
Պաշարոյ իւրեանց հնացեալ չորացեալ և ճիճեկեր։
(7) Ոմանք․ Գուցէ առ ս բնակեալ իցես, և զիարդ դնի-
ցեմք ը քեզ։ (13) Ոմանք․ 'Ի բազում երկար ճանապար"։
(14) Ոմանք․ Զպաշարս նց։ (17) Ոմանք․ 'Ի գաբաւոնն

բաւոն և կեփիրոն և բերովթ, և քաղաքք յարիմայ:
* Եւ ոչ մարտեան ընդ նոսա որդիքն Իղի. քանզի եր 18
դուան նց ամ իշխանք ժողովրդեանն 'ի տր ած Իղի: և
տրտնջեցին ամ ժողովուրդն զիշխանացն: * Եւ ասեն 19
ամ իշխանքն ցամ ժողովուրդն. մեք երդուաք նոցա
'ի տր ած Իղի, և ոչ կարեմք սպել նց: * արդ՝ զայս 20
արասցուք նոցա ապրեցուցանել զնոսա, և ստասցուք
զնս. և մի եկեսցէ 'ի վր մեր բարկութիւն վն երդմանն
զոր երդուաք նց: * Եւ ասեն ցնս իշխանքն. կեցցեն, 21
և լինիցին փայտահարք և ջրակիրք ամ ժողովրդեանդ:
և եղեն փայտակոտորք և ջրաբերք՝ ոպ և ասացին նոցա
իշխանքն: * Եւ կոչեաց զնս միահամուռ յեսու, և խօ 22
սեցաւ ընդ նս և ասէ. ընդէ՞ր խաբեցէք զիս և ասա
ցէք՝ հեռի եմք 'ի ձէնջ յոյժ, և դուք գաւառակա՞նք
էք բնակչացս որ 'ի միջի մերում: * և արդ՝ անիծեալ 23
էք. և մի պակասեսցէ 'ի ձէնջ ծառայ փայտակոտոր
և ջրկիր ինձ՝ և այ իմում: * Պատասխանի ետուն և 24
ասեն ցյեսու. պատմեցաւ մզ եղև մեզ, զորինչ հրա
մայեաց տր ած քո մովսիսի ծառայի իւրոյ, տալ ձեզ
զերկիրս զայս, և սատակել զմեզ և զամ բնակիչս սորա
յերեսաց ձերոց. և երկեաք յոյժ վն անձանց մերոց
յերեսաց ձերոց, և արարաք զիրն զայն: * և արդ ա 25
ւասիկ եմք ընդ ձեռամբ ձերով. ոպ հաճոյ է ձեզ և
ոպ կամիք առնել՝ արարէք: * Եւ արարին նց այնպէս. 26
և ապրեցոյց զնոսա յեսու յաւուր յայնմիկ 'ի ձեռաց
որդւոցն Իղի, և ոչ կոտորեցին զնոսա: * Եւ կացոյց 27
զնս յաւուր յայնմիկ փայտակոտորս և ջրակիրս ամ
ժողովրդեանն՝ և սեղանոյն այ մինչև ցայսօր ժամա
նակի. և 'ի տեղւոջն զոր ընտրեսցէ տր:

ԳԼ. Ժ.

ԺԸ Եւ իբրև լուաւ ադոնիբեզեկ թագաւորն Եմի, թէ 1
առ յեսու զգայի, և սատակեաց զնա. զորօրի
նակ արար ընդ երիքով և ընդ թագաւորն նր, նոյն
պէս արար ընդ գայի և ընդ թագաւոր նորա. և զի
անձնատուրք եղեն բնակիչք գաբաւոնի առ յեսու և
առ Իէլ՝ և եղեն 'ի մէջ նց. * զարհուրեցան յանձինս 2
իւրեանց յոյժ. քանզի գիտէին թէ քաղաք մեծ է գա
բաւոն ոպ զմի 'ի մայրաքաղաքաց թագաւորացն. քան
զի նա մեծ էր քան զգայի, և ամ արք նր զօրաւորք:
* Եւ առաքեաց ադոնիբեզեկ արքայ Եմի առ եղամ 3
արքայ քեբրոնի, և առ քերամ արքայ յերիմութայ, և
առ յեփիէ արքայ լաքիսայ, և առ դաբիր արքայ ոդո
ղոմայ, և ասէ: * Եկա՛յք ելէք առ իս և օգնեցէք ինձ. 4
և տացուք պատերազմ ընդ գաբաւոնի. զի անձնատուրք
եղեն առ յեսու և առ որդիսն Իղի: * Եւ գումարե 5
ցան և ելին հինգ թագաւորքն յեբուսացւոց. թագա
ւորն Եմի, և թագաւորն քեբրոնի, և թագաւորն յե
րիմութայ, և թագաւորն լաքիսայ, և թագաւորն ո
դողոմայ. ինքեանք և ամ ժողովուրդ նց, և նստան
զգաբաւոնիւ և պաշարեցին զնա: * Եւ առաքեցին 6
բնակիչք գաբաւոնի առ յեսու 'ի բանակն Իղի 'ի գաղ
գաղա՝ և ասեն. մի թուլացուցանես զձեռն քո 'ի ծա
ռայից քոց, ել առ մեզ վաղվաղակի և ապրեցո՛ զմեզ,
և օգնեա՛ մեզ. զի ժողովեալ են 'ի վր մեր ամ թա
գաւորք ամովրհացւոց որ բնակեալ են 'ի լեռնակող
մանն: * Եւ ել յեսու 'ի գաղգաղայ, ինքն և ամ զօրն 7
պատերազմօղ ընդ նմա. և ամ որ կարող էր զօրութ:

8 * Եւ ասէ տր ցյեսու. մի երկնչիցիս 'ի նոցանէն, զի
'ի ձեռս քո մատնեցից զնոսա. և ոչ ժուժկալեսցէ 'ի
9 նոցանէ և ոչ մի ոք առաջի ձեր: * Եւ եհաս 'ի վերայ
նց յեսու յանկարծակի զգիշերն ամ՝ եկեալ 'ի գաղգա
10 ղայ: * Եւ զարհուրեցոյց զնոսա տր յերեսաց Իղի. և
եհար զնոսա բեկումն մեծ 'ի գաբաւոն. և հալածեցին
զնոսա ընդ ճանապարհ զառիվայրին բեթորոնայ, և
11 կոտորեցին զնոսա մինչև յազեկայ և ցմակեդայ: * Եւ
'ի փախչելն նց յերեսաց որդւոցն Իղի ընդ զառիվայրն
բեթորոնայ, Եւ տր արկ 'ի վերայ նց քարինս կարկտի
յերկնից մինչև ցյազեկայ. և եղեն բազումք այնոքիկ
որ մեռան 'ի քարանց կարկտին, քան զայնոսիկ զորս
կոտորեցին որդիքն Իղի սրով պատերազմի:
12 * Յայնժամ խօսեցաւ յեսու ընդ տն՝ յաւուր յորում ԺԹ
մատնեաց տր ած զամովրհացին ընդ ձեռամբ որդւոցն
Իղի. 'ի ժամանակին յորում խորտակեաց զնս 'ի գա
բաւոն, և խորտակեցան յերեսաց Իղի: Եւ ասէ յե
սու, կացցէ արեգակն հանդէպ գաբաւոնի և լուսին
13 հանդէպ ձորոյն եղոնայ: * և կացին արեգակն և լու
սին 'ի կայս իւրեանց. մինչև էառ ած վրէժ 'ի թշնա
մեաց նց: Ո՞չ ապաքէն գրեալ է այս 'ի գիրս ուղղու
թե. և եկաց արեգակն 'ի մէջ երկնից, և ոչ խաղաց
14 ընդ արեւմուտս, մինչև ցկատարումն աւուր միոյ: * Եւ
ոչ եղև այսպիսի օր, ոչ յառաջ և ոչ յետոյ ※ լսել այ
ձայնի մարդոյ. զի տր պատերազմեցաւ խառն ընդ
15 Իղի: * և դարձաւ յեսու և ամ Իէլ ընդ նմա 'ի բա
նակն 'ի գաղգաղա:
16 * Եւ փախեան հինգեքին թագաւորքն այնոքիկ՝ և թա Ի
17 քեան 'ի այրին 'ի մակեդայ: * Եւ ազդ եղև յեսուայ՝
և ասեն. գտան հինգ թագաւորքն թաքուցեա՛լք 'ի յայ
18 րի անդ 'ի մակեդայ: * և ասէ յեսու. թաւալեցուցէք
վէմս մեծամեծս 'ի բերան այրին, և կացուցէք 'ի վերայ
19 նց արս պահել զնոսա. * բայց դուք մի դադարէք 'ի
պնդելոյ զհետ թշնամեաց ձերոց. և հասէք 'ի վերջս
նց, և մի տայք թոյլ մտանել 'ի քաղաքս իւրեանց.
20 քանզի մատնեաց զնոսա տր ած 'ի ձեռս մեր: * Եւ
եղև իբրև դադարեաց յեսու և ամ որդիքն Իղի 'ի կո
տորելոյ զնս կոտորումն մեծ յոյժ մինչև 'ի սպառ. և
ապրեալքն որ ապրեցան 'ի նոցանէ՝ մտին 'ի քաղաքս
21 ամուրս: * Եւ դարձաւ ամ ժողովուրդն 'ի բանակն առ
յեսու 'ի մակեդայ ողջանդամք, և ոչոք կռնչեաց յորդ
22 ւոցն Իղի լեզուաւ իւրով: * Եւ ասէ յեսու. բացէք
զայրն և հանէք առ իս զհինգեսին թագաւորսն յայրէ
23 անտի: * և արարին այնպէս. և հանին առ նա զհինգե
սին թագաւորսն յայրէ անտի, զթագաւորն Եմի, և
զթագաւորն քեբրոնի, և զթագաւորն յերիմութայ, և
24 զթագաւորն լաքիսայ, և զթագաւորն ոդողոմայ: * Եւ
իբրև հանին զնոսա առ յեսու. և կոչեաց յեսու զամ
Իէլ և յառաջամարտիկս երթեալ ընդ նմա: և ասէ ցնս,
մատիք յառաջ՝ և դիք զոտս ձեր 'ի վր պարանոցաց
նց. և մատուցեալ եդին զոտս իւրեանց 'ի վր պարա
25 նոցաց նց: * Եւ ասէ ցնոսա յեսու. մի երկնչիք 'ի նո
ցանէ՝ և մի զանգիտեցէք, քաջացարո՛ւք և զօրացարո՛ւք,
զի այսպէս արասցէ տր ընդ ամ թշնամիս ձեր՝ ընդ որս
26 դո՛ւք մարտնչիցիք: * Եւ կոտորեա՛ց զնոսա յեսու, և
կախեաց զնս հնգեսին զփայտից. և կային կախեա՛լ
27 զփայտիցն մինչև ցերեկոյ: * Եւ եղև ընդ արեւմուտն,
հրամայեաց յեսու և իջուցին զնոսա 'ի փայտիցն. և
ընկեցին յայրն յորս փախուցեալ անկեալ էին. և թա
ւալ

և կեփիրան. հաճ, կեռա և բերովթ և քաղաք յարիսա. հաճ, յամիրայ: (21) Ոմանք. Կացցեն և լինիցին.. և ջրկիրք ամ ժո՛՛.. և եղեն նց փայտակոտորք և ջրբերք: (22) Ոմանք. Բնակչաց որ 'ի միջի ձերում: (23) Ոմանք. Եւ ջրաբեր ինձ և այ: (24) Բազումք. Եւ սատակել զամ բնա՛՛: (27) Ոմանք. Եւ կացոյց զնս յեսու.. և ջրկիրս: ԳԼ. Ժ. (1) Ասոր. Եւ եղեն 'ի միջի նց: (2) Ոմանք: Եւ զարհուրեցան: (3) Ոմանք. Եւ առ փերիմ արքայ յերիմութայ. . և առ դաբիր արքայ եգղոմայ: (5) Ոմանք. Եւ նստան ընդ գաբաւոնիւ և պա՛՛: (8) Ոմանք. 'Ի նոցանէ, զի 'ի ձեռս քո մատնեցի զնս: (10) (11) Յօրինակին. Բեթորոնայ: (12) Ոմանք. Յաւուր յայնմիկ յարում մատնեաց: (13) Ոմանք. Մինչև առ տր վրէժս 'ի թշնամեաց իւրեանց: (18) (19) Օրինակ մի. 'Ի վր նց պահապանս պահել զնս... Եւ հասէք 'ի վր նոցա: (19) Բազումք. Եւ մի տայք նց թոյլ: (23) Յօրինակին պակասէր. Եւ արարին: (24) Ասոր. Եւ զյառաջամարտիկս երթեալս ը նմ: (25) Ոմանք. Այլ քաջացարուք... զի այդպէս տր՛՛: (26) Ոմանք. Զնս զհնգեսին յես՛՛.. և կացին կա՛՛: (27) Ասոր. Եւ եղև ընդ արեւմտանալն:

ւալեցուցին քարինս մեծամեծս 'ի վ՟ր այրին մինչեւ ցայսօր
ժամանակի։ * Եւ զՄակեդա առին յաւուր յայն 28
միջի, եւ կոտորեցին զնա սրով սուսերի. եւ զԹագաւորն
նց, եւ սատակեցին զնա՝ ※ եւ զամ՟ շնչաւոր որ 'ի նմա. եւ
ոչ ոք մնաց 'ի նմանէ ապրեալ եւ փախուցեալ։ Եւ արար
ընդ Թագաւորն Մակեդայ, զորօրինակ արար ընդ Թագաւորն
Երիքովի։ * Եւ գնաց յեսու եւ ամ՟ իէլ ընդ 29
նմա 'ի Մակեդայէ 'ի Ղեբնա։ Եւ պաշարեցին զՂեբնա,
* եւ մատնեաց զնա տր 'ի ձեռս իէլի. եւ առ զնա, եւ զԹագաւոր 30
նորա, եւ կոտորեաց զնա սրով սուսերի, եւ
զամ՟ շնչաւոր որ 'ի նմա. եւ ոչ մնաց 'ի նմանէ եւ ոչ մի ապրեալ
եւ փախստական. եւ արար ընդ Թագաւորն նր
զորօրինակ արար ընդ Թագաւորն Երիքովի։ * Եւ գնաց 31
յեսու եւ ամ՟ իէլ ընդ նմա 'ի Ղեբնայէ 'ի Լաքիս,
եւ նստաւ զնովաւ եւ պաշարեաց զնա. * եւ մատնեաց տր 32
զԼաքիս 'ի ձեռս իէլի, եւ առ զնա յաւուրն երկրորդի,
եւ կոտորեաց զնա բերանով սրոյ, եւ սատակեաց զնա,
զորօրինակ արար ընդ Ղեբնայ։ * Յայնժամ ել Եղամ 33
արքայ Գազերայ օգնել Լաքիսայ. եւ եհար զնա յեսու
սրով սուսերի ※ եւ զզօրս նր մինչեւ չմնալ 'ի նոցանէ ապրեալ
եւ փախստական։ * Եւ չուեաց յեսու եւ ամ՟ իէլ 34
ընդ նմա 'ի Լաքիսայ յՈդողամ, եւ նստաւ զնովաւ եւ
պաշարեաց զնա. եւ մատնեաց զնա տր 'ի ձեռս իէլի,
* եւ առ զնա յաւուր յայնմիկ, եւ կոտորեաց զնա սրով 35
սուսերի, եւ զամ՟ շնչաւոր որ 'ի նմա յաւուր յայնմիկ կոտորեցին,
զորօրինակ արարին ընդ Լաքիս։ * Եւ չուեաց 36
յեսու եւ ամ՟ իէլ ընդ նմա յՈդողամայ 'ի Քեբրոն,
եւ նստաւ զնովաւ, * եւ առին զնա, եւ հարին զնա բերանով 37
սուսերի. եւ զԹագաւորն նր, եւ զամ՟ շնչաւոր
որ 'ի նմա, եւ 'ի նմա ոչ ոք էր ապրեալ. եւ արարին ընդ
նմա որպ՟ արարին ընդ Ոդողամ. եւ սատակեցին զնա եւ
զամ՟ շնչաւոր, եւ զամ՟ ինչ որ 'ի նմա։ * Եւ դարձաւ յեսու 38
եւ ամ՟ իէլ 'ի Դաբիր, եւ նստեալ զնովաւ, * առին 39
զնա եւ զԹագաւորն նր, եւ զամ՟ զօրս նր. եւ հարին զնա
բերանով սրոյ, եւ սատակեցին զնա եւ զամ՟ շնչաւոր որ
'ի նմա. եւ ոչ թողին եւ ոչ մի ապրեալ. զոր օրինակ արարին
ընդ Քեբրոն նոյնպէս արարին ընդ Դաբիր եւ ընդ
Թագաւորն նր. եւ որպէս արարին ը՟ Ղեբնա եւ ը՟ Թագաւորն
նր։ * Եւ եհար յեսու զամ՟ երկիրն լեռնական 40
եւ զՆագեբ, եւ զդաշտականսն, եւ զասեդովթ եւ զամ՟ Թագաւորս
նր. եւ ոչ եթող 'ի նմանէ ապրեալ, եւ զամ՟ շնչաւոր
սատակեցին 'ի նմանէ. զորօրինակ պատուիրեաց
տր ած իէլի։ * Եւ կոտորեաց զնս յեսու, 'ի Կադէսբառնեայ 41
մինչեւ ցԳազա. եւ զամ՟ երկիրն Գոսոմայ մինչեւ ցԳաբաւոն.
* եւ զամ՟ Թագաւորսն նց. եւ զերկիր նց առ յեսու 42
միանգամայն. զի տր ած իէլի համամարտ կռուէր
ընդ իէլի։ * Եւ դարձաւ յեսու եւ ամ՟ իէլ ընդ նմա 'ի 43
բանակն 'ի Գաղգաղայ։

ԳԼ. ԺԱ.

Իբրեւ լուաւ Յաբին արքայ Ասորայ, առաքեաց առ 1
Յոբաբ արքայ Մառոնայ, եւ առ արքայն Սէմերոնի,
եւ առ արքայն Աքսիփայ. * եւ առ Թագաւորս մեծի Սիդոնայ 2
'ի լեռնայինսն, եւ յառաբաւթ հանդէպ Քեներեթայ։ Եւ 'ի դաշտայինսն, եւ 'ի Նաբեթթովր, եւ 'ի ծովեզերեայս
* քանանացիս յարեւելից կողմանէ. 'ի ծովեզերեայսն 3
ամովրհացւոց, եւ 'ի քետացիս, եւ 'ի փերեզացիս, եւ յեբուսացիս որ 'ի լերինն, եւ 'ի խեւացիսն որ
4 ընդ աՀերմոնիւ 'ի Մասեփայ։ * Եւ ելին նոքեանք եւ
Թագաւորք նոցա ընդ նոսա. եւ զօր բազում իբրեւ
զաւազ առ ափն ծովու բազմութ՟ք, եւ երիվարք եւ կառք
5 բազում յոյժ. * գումարեցան ամ՟ Թագաւորքն այնոքիկ
եւ եկին 'ի միասին. եւ բանակեցան միանգամայն առ
6 ջուրն Մառոնայ տալ պատերազմ ընդ իէլի։ * Եւ ասէ
տր ցյեսու. մի՛ երկնչիր յերեսաց նց, զի վաղիւ 'ի սոյն
ժամու մատնեցից ես զամենեսեան զնս վանեալս առաջի
որդւոցն իէլի. զերիվարս նց կարթակոտորս արասցես,
7 եւ զկառս նց այրեսցես հրով։ * Եւ եկն յեսու
եւ ամ՟ զօրն պատերազմօղ ընդ նմա, 'ի վ՟ր նց 'ի
ջուրն Մառոնայ յանկարծօրէն. եւ անկան 'ի վ՟ր նց 'ի
8 լեռնակողմանն։ * Եւ մատնեաց զնս տր ընդ ձեռամբ
իէլի. եւ կոտորեալ զնոսա արարին հալածական մինչեւ
ցմեծն Սիդոն, եւ մինչեւ ցմասրեփովթմայիմ, եւ մինչեւ
ցդաշտն Մասեփայ ընդ արեւելս. եւ կոտորեաց զնոսա
9 մինչեւ չմնալոյ 'ի նցանէ ապրեալ։ * Եւ արար ընդ նս
յեսու որպէս պատուիրեաց նմա տր. զերիվարս նց
կարթակոտորս արար, եւ զկառս նոցա այրեաց հրով։
10 * Եւ դարձաւ յեսու 'ի ժամանակին յայնմիկ, եւ առ
զԱսովր եւ զԹագաւորն նր, եւ սպան զնա։ զի Ասովր
11 էր նախիշխան ամ՟ Թագաւորութեցն այնոցիկ։ * Եւ կոտորեցին
զամ՟ շնչաւոր որ 'ի նմա սրով սուսերի, եւ սատակեցին
զամենեսին. եւ ոչ մնաց 'ի նմա շնչաւոր։ Եւ
12 զԱսովր այրեցին հրով. * Եւ զամ՟ քաղաքս Թագաւորութեցն
այնոցիկ, եւ զԹագաւորս նց առ յեսու, եւ
կոտորեաց զնս սրով սուսերի, եւ սատակեաց զնոսա.
13 զոր օրինակ հրամայեաց նց Մովսէս ծառայ տն։ * Այլ
զամ՟ քաղաքս հողացուցեալս 'ի նցանէ ոչ այրեաց իէլ,
14 բայց միայն զԱսովր զոր այրեաց յեսու. * եւ զամ՟ կապուտ
նր եւ զանասունս առին իւրեանց յաւարի որդիքն
իէլի. բայց զնս զամենեսին սատակեցին սրով սուսերի
մինչեւ կորուսին զնոսա, եւ ոչ թողին 'ի նոցանէ եւ ոչ մի
15 շնչաւոր. * զոր օրինակ հրամայեաց տր Մովսիսի ծառայի իւրում. եւ որպ՟ պատուիրեաց Մովսէս յեսուայ՝
նոյնպէս արար յեսու. եւ ոչ անց եւ ոչ զբան մի յամէ զոր
16 պատուիրեաց նմա Մովսէս։ * Եւ առ յեսու զամ՟ երկիրն
զայն, զլեռնակողմն, եւ զամ՟ երկիրն Նագեբ, եւ
զամ՟ երկիրն Գոսոմ, եւ զդաշտայինն եւ զարեւմտեայն,
17 եւ զլեառնն իէլի, եւ զհովիտս նր որ առ լերամբն. * 'ի
լեռնէն Աքեղայ եւ ցելան սուրայ, մինչեւ ցԲաաղգադ։
եւ զդաշտայինն Լիբանանու առ ստամբն ԱՀերմոնի։ եւ
զԹագաւորս նոցա. եւ զամենեսին առ եւ կոտորեաց։
18 * Եւ աւուրս բազումս արար յեսու ընդ ամ՟ Թագաւորսն
19 ը՟ այնոսիկ պատերազմ։ * Եւ ոչ էր քաղաք զոր
ոչ մատնեաց տր որդւոցն իէլի, բաց 'ի խեւացւոցն որ
բնակեալ էր 'ի Գաբաւոն. զամենեսին առ պատերազմաւ։
20 * Զի 'ի տէ կարծրանային սիրտք նց պատահել
պատերազմաւ իէլի՝ զի սատակեսցին։ եւ մի տացի նց
ողորմութի, այլ զի սատակեսցին որպ՟ խօսեցաւ տր ընդ
21 Մովսիսի։ * Եւ եկն յեսու 'ի ժամանակին յայնմիկ՝ եւ
սատակեաց զԵնակիմսն, 'ի լեռնակողմն Քեբրոնի, եւ
Դաբիրայ, եւ յԱնովբայ՝ եւ յամ՟ լեռնէն իէլի, եւ յամ՟ լեռնէն
Յուդայ, հանդերձ քաղաքօք նոյա. եւ սատակեաց
22 զնս յեսու, * եւ ոչ մնաց յԵնակիմացն յորդւոցն իէլի,
բայց միայն 'ի Գազա, եւ 'ի Գէթ, եւ յասեդովթ մնացին։
23 * Եւ առ յեսու զամ՟ երկիրն որպէս պատուիրեաց
տր Մովսիսի. եւ ետ յեսու ժառանգութի իէլի վիճակաւ
ըստ ցեղից նց։ եւ դադարեաց երկիրն պատերազմել։

ԳԼ.

---

(28) Ոմանք. Եւ զԹ՟րն նր.. 'ի նմ՟ ապրեալ... զոր օրինակ արարին ը՟ Թ՟րն Երիքովի։ (30) Այլք. Եւ ոչ մնաց 'ի նմ՟, եւ ոչ մի.. եւ արարին.. զոր օրինակ արարին։ (33) Ոմանք. Մինչեւ չմնալոյ 'ի նոցանէ։ (36) Այլք. Եւ նստան զնովաւ։ (40) Օրինակ մի. Եւ զնասեդովթ եւ զամ՟ Թագ″... սատակեաց 'ի նմանէ։

Գլ. ժա. (1) Ոմանք. Արքայ ասովրայ.. մեռոնայ։ (2) Ոմանք. Եւ առ Թ՟րն մեծի սիդոնի։ (2) Այլք. Եւ 'ի նաբեդթովր։ (6) Այլք. Մի երկնչիցես յերեսաց նց։ (8) Ոմանք. Արարին զնս հալածականս մինչեւ ցծովն սիդոն, եւ մինչեւ ցմասրեբովթմայիս։ (10) Ոմանք. Եւ զԹ՟րն նր սպան հրով. եւ զի ասովր էր նախ իշխան 'ի վ՟ր Թ՟րութեցն այնոցիկ։ (13) Բազումք. 'ի սոցանէ ոչ այր″։ Եւ ոմանք. Հողացուցեալսն նց ոչ այրեաց 'ի նցէ իէլ, բայց միայն զասովր։ (14) Յօրինակին պակասէր. Կապուտ նորա։ (17) 'ի լեռն″. Եւ ցելան սէիրայ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″։ (21) Ոմանք. 'ի լեռնակողմանն քեբրոնի։ (22) Ոմանք. Եւ ոչ մնաց ենակիմացի որդւոցն իէլի... եւ յասեդովթ մնացին։ (23) Ոմանք. Երկիրն պ՟րզմելոյ. կամ, պատերազմեալ։

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ այս են թագաւորքն՝ զորս կոտորեաց մովսէս և 1
որդիքն Ի̅ղի, և ժառանգեցին զերկիրն ն̅ց յայն-
կոյս յորդանանու յարևմտից կողմանէ, 'ի ձորոյն առ-
նոնիայ մինչև ցլեառնն ահերմոն, և զա̅մ զարաբա յա-
րևելից կողմանէ: * Զսեհոն թագաւոր ամովրհացւոց 2
որ բնակեալ էր յեսեբոն, և տիրէր յարոերայ մինչև
ցձորն առնոնիայ՝ յեզերբ ձորոյն, և զկէսն գաղաադու
մինչև ցհեղեղատն յաբոկայ. սահմանք որդւոցն ամո-
նայ: * և արաբա մինչև ցծովն քեներեթայ, և ընդ ա- 3
րևելս մինչև ցծովն աղի, յարևելից ընդ ճանապարհն
սեմովթայ. 'ի թեմանայ որ է ընդ ասեդովթաւ 'ի
փասգայնէ: * Եւ սահմանք ովգայ արքայի բասանու՝ 4
որ մնացեալ էր 'ի սկայեցանն. որ բնակեալ էր յաս-
տարովթ և յեդրային: * իշխան 'ի լեռնէն ահերմոնի 5
և 'ի սեղքայ. և զա̅մ բասան մինչև 'ի սահմանս գեսու-
րայ, և մաքաթի, և զկէս գաղաադու սահմանացն սե-
հոնի արքայի եսեբոնայ: * Եւ մովսէս ծառայ տ̅ն և 6
որդիքն Ի̅ղի հարին զնոսա. և ետ զայն մովսէս ծառայ
տ̅ն 'ի ժառանգութի̅ ռուբինի և գադայ, և կիսոյ ցե-
ղին մանասէի: * Եւ այս են թագաւորքն ամովրհացւոց 7
զորս կոտորեաց յեսու և որդիքն Ի̅ղի յայնկոյս յորդա-
նանու՝ առ ծովեզերբն գաղաադու 'ի դաշտին լիբա-
նանու մինչև ցլեառնն աղովկայ յելսն սեիրայ: Եւ ետ
զնա յեսու ցեղիցն Ի̅ղի 'ի ժառանգութի̅ ըստ վիճակաց
ն̅ց. * 'ի լերինն և 'ի դաշտի, և յարաբա, և յասեդովթ, 8
և յանապատին և 'ինագեբ: զքետացին, և զամովրհա-
ցին, և զքանանացին, և զփերեզացին, և զխևացին,
և զգերգեսացին, և զյեբուսացին: * Զթագաւորն երի- 9
քովայ ※ զմի: զթագաւորն գայեայ որ մերձ 'ի բեթէլ
※ զմի: * Զթագաւորն երուսաղեմի ※ զմի: զթագա- 10
ւորն քեբրոնի ※ զմի: * Զթագաւորն յերիմութայ ※ 11
զմի: զթագաւորն ղաքիսայ ※ զմի: * Զթագաւորն եղ- 12
ղոնի ※ զմի: զթագաւորն գազերայ ※ զմի: * Զթագա- 13
ւորն դաբիրայ ※ զմի: զթագաւորն գեսեմայ ※ զմի:
* Զթագաւորն հերմեայ ※ զմի: զթագաւորն աբերայ ※ 14
զմի: * Զթագաւորն ղոբնայ ※ զմի: զթագաւորն ոդող- 15
մայ ※ զմի: * Զթագաւորն մակեդայ ※ զմի: * Զթագա- 16
ւորն թափուայ ※ զմի: զթագաւորն ոփերայ ※ զմի: 17
* Զթագաւորն նափեկայ ※ զմի: զթագաւորն ասովրայ 18
※ զմի: * Զթագաւորն սամրոնայ ※ զմի: զթագաւորն մա- 20
ռոնիայ ※ զմի: զթագաւորն աքսափայ ※ զմի: * Զթագա- 21
ւորն թանաքայ ※ զմի: զթագաւորն մակեդդովայ ※ զմի:
* Զթագաւորն կեդեսայ ※ զմի: զթագաւորն յեկնո- 22
մայ զքերմեղայն ※ զմի: * Զթագաւորն դովրայ զնա- 23
փեդովրայ ※ զմի: զթագաւորն գեղիմայ զգեղգեղայն ※
զմի: * Զթագաւորն թերսայ ※ զմի: Ամենեքեան սոքա 24
թագաւորք քսանևինն:

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ յեսու ծերացեալ և անցեալ զաւուրբք: Եւ ա- 1
սէ տ̅ր ցյեսու. դու ծերացեալ ես և անցեալ
զաւուրբք. և երկիր բազում մնացեալ է 'ի ժառան-
գութի̅: * Եւ այս է երկիրն մնացեալ. ա̅մ սահմանք 2
3 փղշտացւոց. գեսուրի. * և քանանացին, յանշինէ ան-
տի ընդդէմ եգիպտոսի, մինչև 'ի սահմանս ակկարո-
նի, ընդ աջմէ քանանացւոյն համարի հնգից թագա-
ւորացն փղշտացւոց. գազացւոյն, և ազովտացւոյն, և
ասկաղոնացւոյն, և գեթացւոյն, և ակկարոնացւոյն.
4 և խևացւոյն 'ի թեմանայ: * Եւ ա̅մ երկրին քանանաց-
ւոյն, գայայ, և սիդոնացիք մինչև ցափեկա մինչև
5 ցսահմանս ամովրհացւոյն: * և զա̅մ երկիրն արաբա
'ի փղշտացւոց՝ և զա̅մ լիբանան յելից արևու, 'ի գաղ-
գաղա՝ առ ստորոտ լերինն ահերմոնի մինչև ցմուտս ե-
6 մաթայ. * ամենայն որ բնակեալ իցէ զլեռնակողմն,
'ի լիբանանէ մինչև 'ի մասերեփ թովթմայիմ: Եւ զա̅մ
սիդոնացիս. ես սատակեցից զն̅ս յերեսաց որդւոցն
Ի̅ղի. բայց դու բաժանեա զն̅ս 'ի ժառանգութի̅ Ի̅ղի.
7 որպէս պատուիրեցի քեզ: * Եւ արդ՝ բաժանեա զեր-
կիրս զայս 'ի ժառանգութի̅ ինն ցեղիցն, և կիսոյ ցե-
ղին մանասէի: 'ի յորդանանէ մինչև ցծովն մեծ ընդ
կողմն արևմտից՝ տացես զնա. և ծովն մեծ սահմանես-
8 ցէ: * Եւ երկու ցեղիցն՝ և կիսոյ ցեղին մանասէի՝ որ
են ընդ ռուբինի և ը̅ գադայ ※ որ առին զժառանգու-
թի̅ իւրեանց զոր ետ մովսէս յայնկոյս յորդանանու
9 յարևելից. բաժանեաց ն̅ց մովսէս ծառայ տ̅ն, * յա-
րոերայ՝ որ է առ եզերբ հեղեղատին առնոնիայ, և
զքաղաքն որ է 'ի մէջ ձորոյն, և զա̅մ միսովր, 'ի մեդա-
10 բայ մինչև ցդեբոն: * զա̅մ քաղաքսն սեհոնի արքայի
ամովրհացւոց որ թագաւորեաց յեսեբոն, մինչև ցսահ-
11 մանս որդւոցն ամոնայ: * և զգաղաադայինն, և զսահ-
մանս գեսուրայ, և զմաքաթեայ, և զա̅մ լեառնն ահեր-
12 մոն. և զա̅մ բասանաստան մինչև ցսեղքա: * Եւ զա̅մ
թագաւորութին ովգայ 'ի բասան, որ թագաւորեաց
յաստարովթ և յեդրային. նա մնաց 'ի մնացորդաց
13 սկայիցն. և եհար զնա մովսէս՝ և սատակեաց: * Եւ
ոչ սատակեցին որդիքն Ի̅ղի զգեսուրի, և զմաքաթի,
և զքանանացին. և բնակէր թագաւորն գեսուրայ և
14 մաքաթեայ 'ի մէջ որդւոցն Ի̅ղի մինչև ցայսօր: * Բայց
ցեղին ղևեայ ոչ տուաւ բաժին և ժառանգութի̅. զի
տ̅ր ա̅ծ Ի̅ղի է ն̅ց ժառանգութի̅ որպէս ասաց ն̅ց տ̅ր:
Եւ այս են բաժինք զոր բաժանեաց մովսէս որդւոցն
Ի̅ղի, յառաբովթ մովաբ յայնկոյս յորդանանու յանդէ-
15 ման երեքովի: * Եւ ետ մովսէս ըստ ցեղին ռուբինի
16 և ըստ տոհմից ն̅ց: * և եղեն սահմանք ն̅ց յարոերայ՝
որ կայ յանդիման ձորոյն առնոնիայ, և քաղաքն 'ի ձորն
17 առնոնիայ, և ա̅մ միսովր. և մեդաբայ * մինչև ցդե-
բոն. և զա̅մ քաղաքս ն̅ց որ են 'ի միսովր, և զդեբոն,
18 և զբամովթբայաղ. և զտունս բաելմովթայ. * և զյա-
19 սա, և զկեդմովթ, և զմեփայաթ. * և զկարիաթեմ,
և զսեբամա, և զսարթ, և զսիովր 'ի լերինն ենակայ:
20 * և զբեթփագովր. և զասեդովթփասղայ, և զբեթ-
21 սիմովթ, և զա̅մ քաղաքս միսովրայ, * Եւ զա̅մ թա-
գաւորութին սեհոնի արքայի ամովրհացւոց, որ թա-
գաւորեաց յեսեբոն. զոր եհար մովսէս, զնա և զիշ-
խանս մադիամու, և զևի, և զրոկոմ, և զսուր, և զուր,
և զռովբէ. և զիշխանս պարասխոնացն զբնակեալս յերկ-
22 րին: * Եւ զբաղաամ բէովրեան զհարցուկն, կոտորե-
23 ցին որդիքն Ի̅ղի սրով 'ի միում վայրկենի: * և եղեն
սահմանքն ռուբինի յորդանան սահման: Այս է ժա-
ռանգութի̅ որդւոցն ռուբինի ըստ տոհմից իւրեանց,
քա-

Գլ. ԺԲ. (2) Այլք. Զեզերբ ձորոյն: (3) Ոմանք. Եւ արաբիա մինչև ցծովն քեներեթայ ը̅ արևելս, և մինչև ցծովն արաբիա ծովն աղի յարևմտից ը̅ ճանապարհն արիմովթայ: (7) Այլք. Եւ ետ զն̅ս յեսու ցե″: (9) Ոմանք. Որ է մերձ 'ի բեթէլ: (13) Յօրինակին. Զթ̅ւրն դամիրայ զմի: Որք ոմանք ունին՝ դադերայ: (14) Ոմանք. Զթ̅ւրն ադերայ զմի: (16) Ոչ ամ յաւելու. Զթ̅ւրն մակե″.. Զթ̅ւրն բեթէլ զմի: (18) (20) Ոմանք. Զթ̅ւրն ափեկայ զմի.... զթ̅ւրն սամովրայ զմի... զթ̅ւրն նաղգաբայ զմի. և այլն: Որք ոչ ամ յաւելեալ համար 19. դնէ. Զթ̅ւրն մադոն զմի: զթ̅ւրն ասորայ զմի: (24) Ոմանք. Զթագաւորն թերսայ զմի:

Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Փղշտացւոց, գեսսերին: (3) 'Ի լուս″. Հնգից նախարարացն փղշտաց″: Որք ոմանք ունին 'ի բնաբանի՝ թ̅ւրցն և նախարարացն: Եւ ոմանք լոկ՝ նախարարաց փղշտացւոցն: (4) Այլք. Եւ ա̅մ երկիրն քանա″: (5) Այլք. Եւ զա̅մ երկիրն գաբայ: (6) Ոմանք. Որ բընակեալ իցէ զլերամբն 'ի լիբա″: (6) Բազումք. 'Ի մասերեփովթմայիմ: (6) Այլք. Բայց դու բաշխեա զն̅ս 'ի ժա″: (11) Ոմանք. Եւ զսահմանս գեսսարայ: Եւ ոմանք. գեսգուրայ: (16) (17) Ոմանք. Եւ միդաբայ մինչև ցեսեբոն: (19) Ոմանք. Եւ զկարիաթարիմ, և զսեբամ. 'ի լերին ենակիմայ: (21) Ոմանք. Պարսինացն. բնակեալս յերկ″: Եւ ոմանք. պարխոնացւոց զբնա″:

քաղաքք և աւանք նոցա։ * Եւ ետ Մովսէս որդւոցն 24
Գադայ ըստ տոհմից իւրեանց · * և եղեն նց՟ սահմանք 25
Յազերայ, և ամ՟ քաղաքք Գաղաադու · և կէս երկրի
որդւոցն Ամովնայ մինչև ցԱրուէր որ է յանդիման Ռա-
բայ · * և յԵսեբոնայ մինչև ցՀռամովթ՝ առ Մաս- 26
փայիւ · և Բոտանիմ, և Մանայեմ մինչև ցսահմանս Դա-
բիրայ։ * Եւ յԷմակն և Բեթարամ, և Բեթնամրա, և 27
Սովքով, և Սափոն · և զայլ ևս թագաւորութիւն Սե-
հոնի արքայի Եսեբոնայ · Յորդանան սահման է · մինչ
ցեզր ծովուն Քեներեթայ, յայնկոյս Յորդանանու յա-
րևելից։ * Այս է ժառանգութի՟ որդւոցն Գադայ ը՟ 28
տոհմից իւրեանց · ըստ քաղաքաց նց՟՝ և ագարակք նո-
ցին։ * Եւ ետ Մովսէս կիսոյ ցեղին Մանասէի · և եղև 29
կիսոյ ցեղի որդւոցն Մանասէի, ը՟ տոհմից իւրեանց։
* և եղեն սահմանք նց՟ 'ի Մանայեմայ, և ամ՟ Բասան · 30
և ամ՟ թագաւորութիւն Ովգայ արքայի Բասանու, և
ամ՟ աւանք Յայիրայ, որ են 'ի Բասանաստանի · վաթ-
սուն քաղաք։ * և կէս Գաղաադու, և Յաստարովթ, և 31
Յեդրայիւն, քաղաքք թագաւորութեան Ովգայ 'ի Բասա-
նաստանի։ Եւ տուան որդւոցն Մաքիրայ որդւոյ Մա-
նասէի, և կիսոց որդւոցն Մանասէի ըստ տոհմից իւր-
եանց։ * Սոքա են զորս ժառանգեցոյց Մովսէս յայն- 32
կոյս Յորդանանու յարաբովթ Մովաբ յայնմ կողմանէ Յոր-
դանանու հանդէպ Երիքովի յարևելից։ * Եւ ցեղին 33
Ղևեայ ոչ ետ Մովսէս ժառանգութի՟ · զի Տր՟ Ած՟ Իէլի
ինքնին է ժառանգութի՟ նց՟՝ որպ՟ խօսեցաւ ընդ նս՟։

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ սոքա են որ ժառանգեցուցին որդւոցն Իէլի յերկ- 1
րին Քանանացւոց, որոց ժառանգեցուցին։ Ե-
ղիազար քահանայ, և Յեսու Նաւեան, և իշխանք նա-
հապետութե՟ ցեղից որդւոցն Իէլի։ * և վիճակօք ժա- 2
ռանգեցուցին · զոր օրինակ պատուիրեաց Տր՟ 'ի ձեռն
Յեսուայ, ինննեցունց ցեղիցն, և կիսոյ ցեղին։ * Քան- 3
զի ետ Մովսէս ժառանգութի՟ երկուց ցեղիցն և կիսոյ
ցեղին յայնկոյս Յորդանանու։ Եւ Ղևտացւոցն ոչ ետ
ժառանգութի՟ 'ի մէջ նց՟։ * Զի էին որդիքն Յովսեփու 4
երկու ցեղք, Մանասէ և Եփրեմ · և ոչ տուաւ բաժին
յերկրին Ղևտացւոյն, այլ քաղաքք բնակելոյ, և զա-
տուցեալս ըստ նոցին, խաշանց նոցա · * զոր օրինակ 5
պատուիրեաց Տր՟ Մովսիսի, նոյնպէս արարին որդիքն
Իէլի՝ և բաժանեցին զերկիրն։
ԻԱ * Եւ մատեան որդիքն Յուդայ առ Յեսու 'ի Գաղգա- 6
ղայ · և ասէ ցնա Քաղէբ Յեփոնեայ Կենեզեան · դու
ինքնին գիտես զբանն՝ զոր խօսեցաւ Տր՟ ընդ Մովսիսի
առն Այ՟՝ վս՟ իմ և վս՟ քո 'ի Կադէսբառնեա։ * զի քա- 7
ռասնամեայ էի ես, յորժամ առաքեաց զիս Մովսէս ծա-
ռայ Տն՟ 'ի Կադէսբառնեայ լրտեսել զերկիրն · և բե-
րաք նմա զրոյց ըստ մտաց նր՟։ * Բայց եղբարքն իմ 8
որ ելին ընդ իս՝ թիւրեցին զմիտս ժողովրդեանն · բայց
ես յաւելայ երթալ զհետ Տն՟ Այ՟ իմոյ։ * և երդուաւ 9
Մովսէս յաւուր յայնմիկ և ասէ · յերկիրն յոր հասեր՝
քեզ լիցի 'ի ժառանգութի՟ և որդւոց քոց յաւիտեան ·
զի յաւելայ երթալ զհետ Տն՟ Այ՟ իմոյ։ * Եւ արդ կե- 10
րակրեաց զիս Տր՟ որպ՟ ասաց՝ այս ամք քառասներորդ
հինգերորդ է՝ յորմէհետէ խօսեցաւ Տր՟ զբանս զայս
ընդ Մովսիսի · և շրջեցաւ Իէլ յանապատին։ Եւ արդ
11 աւասիկ եմ ես այսօր ամաց ութսուն և հնգից · * և
կարող եմ այսօր՝ որպ՟ յորժամ առաքեաց զիս Մովսէս,
նոյնպէս և արդ կարող եմ մտանել և ելանել 'ի պա-
12 տերազմ։ * Եւ այժմ խնդրեմ 'ի քէն զլեառնն զայն՝
որպ՟ ասաց Տր՟ յաւուր յայնմիկ · զի դու ինքնին լուար
զբանս զայս յաւուր յայնմիկ։ և արդ ահաւասիկ Ենա-
կիմք են անդ, և քաղաքք ամուրք և մեծամեծք · արդ
եթէ Տր՟ ընդ իս է՝ սատակեցից զնս՟ որպէս ասաց ինձ
13 Տր՟։ * Եւ օրհնեաց զնա Յեսու · և ետ զՔեբրոն Քա-
ղեբայ որդւոյ Յեփոնեայ Կենեզացւոյ 'ի ժառանգու-
14 թի՟։ * Վս՟ այնորիկ եղև Քեբրոն Քաղեբայ որդւոյ Յե-
փոնեայ Կենեզացւոյ 'ի ժառանգութի՟ · վս՟ երթալոյ նր՟
15 զհետ հրամանի Տն՟ Այ՟ Իէլի։ * և անուն Քեբրոնի էր
յառաջ քաղաք՝ Արբոկ։ Նա էր մայր քաղաքաց Ենա-
կիմանցն։ և երկիրն դադարեաց 'ի պատերազմէ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ եղեն սահմանք ցեղից որդւոցն Յուդայ, ըստ
տոհմի իւրեանց 'ի սահմանացն Եդովմայեցւոց, 'ի
2 Սինն անապատէ մինչև 'ի Կադէս, * ը՟ հարաւակողմն · և
եղեն նց՟ սահմանք 'ի հարաւոյ մինչև յեզր ծովուն աղ-
3 ւոյ, 'ի սարոյն որ իջանէ 'ի հարաւակողմն · * և անցա-
նեն մինչև 'ի զառ 'ի վայրն Ակրաբիմայ, և պատին զՍի-
նաքաւ, և վերանան 'ի հարաւոյ ցԿադէսբառնեա, և
ելանեն 'ի Հռոմն, և ձգին առ Ադդարաւ, և պատին առ
4 Արեմաւքն Կադէսայ։ * և երթան ցԱսեմնա, և հա-
նեն մինչև ցՁորն Եգիպտացւոց · և եղիցին նոքա ելք
սահմանացն ընդ ծովակողմն։ Այս են նց՟ սահմանք 'ի
5 հարաւոյ։ * Եւ սահմանք յարևելից ամ՟ ծովն աղի,
մինչև ցեզրն Յորդանանու։ Եւ սահմանք նց՟ ընդ հիւ-
6 սիսի · 'ի սարոյ ծովուն և յեզերէ Յորդանանու · * հա-
սանեն սահմանքն 'ի Բեթագլա, և շրջին առ հիւսիսով
ցԲեթարաբու, և վերանան սահմանքն առ Բեոն վի-
7 մաւ որդւոցն Ռուբինի։ * և ելանեն սահմանքն առ
չորրորդ մասամբ ձորոյն Աքովրայ · և ընդ հարաւա-
կողմն, և իջանեն 'ի Գաղգաղ, որ է հանդէպ մտու-
ցին Եղոմիմա, և ընդ հարաւակողմն · և հասանէ սահ-
մանն 'ի Ջուր արեգ աղբեր · և եղիցին նոցա ելք, աղ-
8 բերն Ռովգելայ։ * և ելանեն սահմանքն 'ի Ձոր որդ-
ւոցն Ենովմայ 'ի թիկանց Յեբուսայ 'ի հարաւոյ, այն է
Երուսաղէմ։ և հասանեն սահմանքն 'ի գլուխ լերինն՝
որ է հանդէպ ձորոյն Ենովմայ 'ի ծովակոյս կողմանէ՝
9 որ է յեզեր երկրին Ռափայնոց ընդ հիւսիսի։ * Եւ
հանէ սահմանն 'ի գլխոյ լերինն յաղբեր ջրոյն Ափով-
թայ, և հասանէ լեառնն Եփրեմի 'ի գայի · և հանէ
10 սահմանն 'ի Բաաղ · այն է քաղաք Յարիմայ։ * Եւ պա-
տի սահմանն 'ի Բաաղայ ընդ ծովակողմն Ասարես 'ի
լեառնն Սէիր, և պատի զթիկամբք քաղաքին Յարիմայ
'ի հիւսիսոյ · այն է Քասղոն · և իջուցանէ յարեգ քա-
11 ղաք, և անցանէ 'ի հարաւ։ * և հատանէ սահմանն 'ի
թիկանց Ակկարոնի ընդ հիւսիսի։ և հանեն սահմանքն
'ի Սաքքայովնայ, և անցանեն առ լերամբ երկրին Բաա-
ղայ, և հատանեն ցարևեղ։ և եղիցին ելք սահմանաց
նց՟

---

(25) Օրինակ մի · Մինչև Արուէր, որ է յանդիման Ռաբ-
բայ։ (27) 'Ի լուս՛՛ · 'Ի վերայ յԷմակին՝ նշանակի ծործոր · զոր
ոմանք 'ի նէբրէս առնուլ գրեն · Եւ 'ի ծործորն յԷմակն։ Ուր
օրինակ մի ասէ · Եւ ցամեկն Թիւթարիմ և Բեթարամ։
(30) Ոմանք · Սահմանք նոցա 'ի Մայենիմայ։ (31) Ոմանք ·
Եւ կիսոյ ցեղին որդւոցն Մանասէի ը՟ տոհմիցն Իէլի։
Գլ. ԺԴ · (3) Ոմանք · Երկոցունց ցեղիցն և կի՛՛։ (6) Յօ-
րինակին · Առ Յեսու 'ի Գաղաադ · և ասէ ցնա Քաղէբ։
(7) Ոմանք · Զի քառասուն ամաց էի։ (9) Ոմանք · Յեր-
կիրն զոր հասեր։ (12) Բզմք · Որպ՟ և ասաց ինձ Տր՟։
(14) Յօրինակին · Որդւոյ Յափոնեայ։ (15) Ոմանք յառաջ
15 համարին · 'ի պատերազմէ, յաւելեալ զբանս զայս · Եւ
ադամ մեծն ննջեալ 'ի մէջ սկայիցն։

Գլ. ԺԵ · (1) Այլք · Սահմանք ցեղի . . . ըստ տոհմից։
(1) Ոմանք · 'Ի սահմանացն Իդումեացւոցն։ (2) Այլք · Ընդ
հարաւակողմն, և եղեն։ (3) 'Ի լուս՛՛ · 'ի զառ 'ի վերին
Ակրաբի՛՛ · համաձայն ոմանց 'ի բնագ՛՛։ (3) 'Ի լուս՛՛ · Եւ ելա-
նեն 'ի Հռով, և ձգին · զոր ոմանք առնեն · 'ի Հռոմն։ (4) Ո-
մանք · Եւ երթան յԱսեմոնայ . . . և եղիցին նր՟ ելք սահ՛՛։
(7) Ոմանք · Հանդէպ մտուցին Ադոմիմայ։ (8) Այլք ·
Եւ հանեն սահմանքն 'ի գլուխ։ (9) 'Ի լուս՛՛ · Եւ հասանէ
սահմանն։ զոր ոմանք առնեն · հասանէ։ (9) Ոմանք · Ջրոյն
Նափթովայ, և հասանէ 'ի լեառնն Եփրեմի 'ի գայի։ (9) 'Ի
լուս՛՛ · Եւ հանէ լեռն 'ի Բաաղ · այն է։ (11) Ոմանք ·
Եւ հասանէ սահմանն . . . և հանեն սահմանքն 'ի Սաքքարո-
նայ . . . և հատանեն ցարէւլ · կամ, յարևմուտ։

նց՟ ընդ ծովակողմն. * և զսահմանն նց՟ 'ի ծովէ՝ ծովն 12
մեծ զատանէ: Այս են սահմանք որդւոցն յուդայ
շուրջանակի, ըստ տոհմից իւրեանց: * Եւ քաղեբայ 13
որդւոյ յեփոնեայ ետ բաժին 'ի մէջ որդւոցն յուդայ
հրամանաւ այ՟. և ետ նմա յեսու զքաղաքն արբոկ,
զմայր քաղաքացն ենակայ, այն է քեբրոն: * և սատակեաց 14
զնոսա անտի քաղեբ որդի յեփոնեայ, զերիս որդիսն
ենակայ, զսուսի, զթոլմայի, և զաքիման, զծնունդս
ենակայ: * Եւ ել անտի քաղեբ 'ի վր՟ բնակչացն 15
դաբիրայ. և անունն դաբիրայ՝ էր յառաջագոյն
քաղաք նամակայ: * Եւ ասէ քաղեբ. որ ոք առցէ զքաղաքն 16
նամակաց, և տիրեսցէ նմա, տաց նմա զաքսա
դուստր իմ կնութե՟: * Եւ առ զնա գոթոնիէլ 17
որդի կենեզի, եղբայր քաղեբայ կրտսեր. և ետ նմա
զաքսա դուստր իւր կնութե՟: * Եւ եղև յերթալն նր՟ 18
խորհեցաւ ընդ նա՝ և ասէ. խնդրեսցի 'ի հօրէ իմմէ
ագարակ: և աղաղակեաց յիշոյ անտի: և ասէ ցնա քաղեբ՝
զի՞ քեզ: * և ասէ ցնա. տուր ինձ օրհնութի. զի 19
յերկիր նագեբ ետուր զիս, տուր ինձ գուլաթմայիմ.
և ետ նմա քաղեբ զգոլաթն վերին՝ և զգոլաթն ներքին:
* Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն յուդայ, 20
ը՟ տոհմից իւրեանց: * Եւ եղեն նց՟ քաղաքք: քաղաք 21
առաջին ցեղի որդւոցն յուդայ 'ի սահմանս եդոմայ
յանապատին: կաբսեէլ, և եդրայն և յագուր. * և 22
կինա, և դեմնա, և ադադա. * և կադէս, և իթնանզիփ. 23
* և տէղէմ, և բաաղովթ. * և քաղաքն ասերոն, 24
այն է ասովր: * Ամամ, և սամաա, և մոլադա. * և 25
ասերգադդա, և բեթփաղէթ. * և ասարսուդա, և 28
բերսաբէէ. և աւանք նց՟, և ագարակք նց՟: * Բաաղա, 29
և աւիմ, և ասեմ: * և եղթովլադ, և քսիղ, և 30
երմա, * և սիկելէկ, և մադեբենա, և սանսաննա. * և 31
ղաբովթ, և սելեմի, և ռեմոն. քաղաքք քսանեւինն՝ և 32
աւանք նց՟: * 'Ի դաշտավայրս, եսթաւող, և սարաա, 33
և ասնա: * և ռամոն, և զանով, և ադիաթեմ, և ենայիմ, 34
* և յերիմութ, և ոդողամ, և ներմա, և սոքով, 35
և ազեկա: * և սարգարիմ, և գադերա. և ագարակք 36
նց՟. քաղաքք չորեքտասանք և աւանք նոցա:
* Սենան, և ադասա, և մակդաղգադ, * և դաղաան, 37
և մասփա, և յեքթրայեղ: * և ղաքիս, և բաղկաթ, և 38
ագղոմ, * և քաբրա, և ղամաս, և քաաղոմ, * և գադերովթ, 39
և բեթդագոն, և նոմմա, և մակեդդա. քաղաքք 40
վեշտասան և աւանք նց՟: * Ղեբնա, և աթեր, 42
* և յեփթա, և ասենա, և նեսիբ, * և կէիլա, և աքզիբ, 43
և մարեսա, և եղէմով. քաղաքք ինն, և աւանք 44
նց՟: * Ակկարոն, և աւանք նր՟, և ագարակք նր՟: * և 45
յակկարոնէ յեմէն, և ամ՟ որոսարձանք ազդորովդայ. 46
և աւանք նց՟ և ագարակք նց՟: * Գազա, և աւանք նր՟ 47
և ագարակք նորա, մինչև ցհեղեղատն եգիպտոսի. և
ծովն մեծ զատուցանէ: * Եւ 'ի լեռնակողմն՝ սափիր, 48
և յեթեր, և սովքով: * և դեննա. և լեառնն աշերմոն. 49
և քաղաքն նամակաց. այն է դաբիր: * և անովբ, 50
և եսթեմով, և անիմ. * և գոսոմ, և քիղուոն, և գեղոն. 51
52 քաղաքք մետասան, և աւանք նց՟: * Երեբ, և եսան.
53 և երումա. * և յանում, և բեթթափուէ, և
54 ափակա. * և քամմատա. և քաղաքքն արբոկ. այն է
55 քեբրոն, և սիովր. քաղաքք ինն, և աւանք նց՟: * Մաւոն,
56 և քերմեղ, և զիփ, և յետա. * և յեզրայեղ, և
57 յեկտա, և զանովաեկիմ, * և գաբաա, և թամնա. քաղաքք
58 ինն, և աւանք նց՟: * Ալուլ, և բեթսուր, և գեդովր,
59 * և մարովթ, և բեթանովթ, և եղթեկեն. քաղաքք
վեց, և աւանքն նց՟: Թեկով, և եփրաթա. այն է
բեթղահեմ, և բագովր, և եատամ, և կուղոմ, և տատամի,
և սովրես, և կարեմ, և գաղղիմ, և բեթեր, և
60 մանոքով: քաղաքք մետասան, և աւանք նոցա: * Կարիաթբաաղ.
նա է քաղաք յարիմայ, և արաբա. քաղաքք
երկու, և աւանք նց՟, և ագարակք իւրեանց:
61 * Բէթբարգիս, և բէթարաբա, և մադոմն, և սովքովա:
62 * և նեբսան. և քղքք աղտից, և ենգադիս. քղքք
63 եւթն, և աւանք նց՟: * Եւ յեբուսացին բնակէր յէմ՟,
և ոչ կարացին որդիքն յուդայ մարտնչել ը՟ նս՟. և բնակեցան
յեբուսացիքն ը՟ որդիսն յուդայ յէմ՟ մինչև ցայսօր:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ եղեն որդւոցն յովսեփայ սահմանք, 'ի յորդանանէ
հանդէպ երիքովի, 'ի ջրոյ անտի որ հանդէպ
երիքովի, յարևելից ընդ անապատն. և ամբառնան
յերիքովէ 'ի լեռնակողմն անապատին 'ի բեթէլղուզ:
2 * և ելանէ 'ի բեթէլղուզայ, և անցանեն առ սահմանօքն
3 արքիատարովթայ: * Եւ ելանեն ընդ ծովակողմն
'ի սահմանն յեփաղթեայ, մինչև ցսահմանս բեթորոնայ
ներքնոյ, և մինչև ցգազեր. և եղիցին ելք նց՟ ը՟
4 ծովակողմն: * և ժառանգեցին որդիքն յովսեփայ՝ եփրեմ
5 և մանասէ: * Եւ եղեն սահմանք որդւոցն եփրեմայ
ըստ տոհմից իւրեանց: և եղեն սահմանք ժառանգութե՟
նց՟, յարևելից՝ ատարովթ, և ադար, մինչև
6 ցբեթորոնն վերին, և ցգազեր: * և անցանեն սահմանքն
ընդ ծովակողմն 'ի քամովթ 'ի հիւսիսոյ. և պատիցի
սահմանն ընդ արևելս 'ի թենաթսելով. և անցանէ
7 յարևելից առ յանովաւ: * և իջցէ յանովայ յատարովթ,
և 'ի նաարաթա. և աւանք նց՟: Եւ անցցեն առ
8 երիքովիւ, և հանցեն 'ի յորդանան. * և 'ի թափուեա
անցցեն սահմանքն 'ի ծովակողմն 'ի հեղեղատն կանայ.
և եղիցին ելք նր՟ 'ի ծովակողմն: Այս է ժառանգու-
9 թի ցեղի որդւոցն եփրեմի ը՟ տոհմից իւրեանց: * Եւ
քաղաքքն զատուցեալք որդւոցն եփրեմի, 'ի մէջ ժառանգութե՟
որդւոցն մանասէի: և ամ՟ քաղաքք և աւանք
10 նց՟: * Եւ ոչ կորոյս եփրեմ զքանանացին բնակեալ
'ի գազեր. և բնակէր քանանացին 'ի մէջ եփրեմայ
մինչև ցայսօր: Մինչև ել փարաւոն արքայ եգիպտացւոց
և առ զքաղաքն՝ և այրեաց զնա հրով. և զքանանացին
և զփերեզացին զբնակեալն 'ի գազեր խոտեաց.
և ետ զնա փարաւոն պաշտական դստեր իւրում.
և եղեն ծառայք հարկատուք:

ԳԼ.

---

(13) Ոմանք. Արբոկ, որ է մայր քա՟": (15) (16) Ոմանք. Քաղաք նամակայ: Զքաղաքն նամակայ. կամ, ամակայ: (17) Ոմանք. Եղբայր քաղեբայ կրտսերն ... զաքսա դուստր կնութե՟ նր՟: (18) Ոմանք. Խորհեցաւ ը՟ նմ՟ և ասէ: (18) Այլք. Եւ ասէ ցնա .. զի՞ է քեզ: (19) Ոմանք. Զի յերկիրն ագեբ ետուր ... զգոլղաթմայիմ: (21) Ոմանք. Եւ եղեն նոքա քաղաքք ... կաբսեէլ, և եդ": (23) Ոսկան յառաջաբանով. Եւ կադէս և ասոր, և իթնամ: Զիփ, և տելեմ: Այլ ոմանք. Իթնազիփ: (25) Ոսկան յառաջաբանով. Ասերոն, հարնոն, եւրոն, այն է ա": (30) Ոմանք. Եւ եղթովլա և քսիղ, և եր": (32) Ոսկան. Եւ սելեմի, և ային, և ռեմոն: Այլ ոմանք. Եւ սելեհիմ: (34) Ոմանք. Եւ ռամեն և զանով: (42) Ոսկան. Եւ աթեր և ասան: (46) Ոմանք. Արուարձանք ասդովթայ: (53) Ոմանք. Եւ բեթփափուէ, և ափա: (56) (57) Ոմանք. Եւ յեզրայէլ և յեկդամ, և զանովաեկիմ: Այլ ոսկան. և զանովա: Եւ կիմ. և գաբաա. գիբեհա. և թամնա. քաղաքք մետասան. և աւանքն նց՟: (59) Ոմանք. Եւ սովրես և կարեմ: (61) Ոմանք. Բեթգարդիս .. և մադոմն. և մանայ և սովքովայ: (62) Օրինակ մի. Եւ նեբրան, և քաղաք աղտից, և ենգադի: (63) Ոմանք. Որդիք նցի մարտնչել ը՟ նս՟: ԳԼ. ԺԶ. (1) 'Ի բազմ՟ գիրս. Երիքովի, 'ի ջրոյ անտի որ հանդէպ երիքովի. յարևելից: (1) Ոմանք. Եւ ամբառնայր 'ի յերիքովէ 'ի լեառնակողմ: (3) 'Ի լուս՟. Եւ ելանեն ը՟ լեռնակողմն. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (3) Ոսկան. Ելք նց՟ ը՟ ձախակողմն: (5) Ոմանք. Յարևելից ատարովթ. կամ, աթարովթ: (5) 'Ի լուս՟. Եւ ցգազար: Այլ ոմանք, և ցգազերայ: (6) Այլք. 'Ի մաքովթ 'ի հիւս": (6) Բազմ՟. 'Ի թեանթսելով: Եւ օրինակ մի. 'Ի թարենաթելամ, և անցցէ յարևելից: (7) Բազումք. Յանովայ յատարովթ. կամ, յամատարովթ: (10) Օրինակ մի. Եւ զբնակեալս 'ի գազեր խոցոտեաց, և ետ: (10) Ոմանք. Պաշտօնական. կամ, պաշտօնական: Եւ ոմանք. Պաշտօնական: Այլ ոմանք, Ծառայք հարկատուք: Եւ ոմանք. Հարկաւորք:

ԳԼ. ԺԷ.

Եւ եղեն սահմանք ցեղի որդւոցն մանասէի· զի նա 1
էր անդրանիկ յովսեփայ, մաքիրայ անդրանկանն
մանասէի հօր գաղաադու, քանզի այր պատերազմօղ
էր, գաղաադայինն 'ի բասանաստանի։ * Եւ եղև այլոց 2
որդւոցն մանասէի, ըստ տոհմից իւրեանց, որդւոցն
աքիեզերայ, և որդւոցն քեղկեայ, և որդւոցն երիէզ֊
եայ, և որդւոցն եքէմայ, և որդւոցն սեմիրայեայ, և
որդւոցն ոփերայ։ Այսքան են որդիք մանասէի որդւոյ
յովսեփայ արուք ըստ տոհմից իւրեանց։ * Եւ սաղ֊ 3
պաադայ որդւոյ ոփերայ, որդւոյ գաղաադու, որդ֊
ւոյ մաքիրայ, որդւոյ մանասէի, ոչ գոյին նր̅ ուստերք,
այլ դստերք։ Եւ այս են անուանք դստերացն սաղ֊
պաադայ· մաաղա, և նուա, և էգղա, և մեղքա, և թեր֊
սա։ * Կացին առաջի եղիազարու քահանայի, և առա֊ 4
ջի յեսուայ որդւոյ նաւեայ, և առաջի իշխանացն՝ և
ասեն։ Ած̅ պատուիրեաց 'ի ձեռն մովսէսի տալ մեզ
ժառանգութի̅ 'ի մէջ եղբարց մերոց· և տուաւ նց̅ ժա֊
ռանգութի̅ հրամանաւ տն̅ 'ի մէջ եղբարց հօր իւրեանց։
* Եւ ել վիճակ մանասէի գաւառն գաբեկայ, և գաղաա֊ 5
դի, և բասանա, որ է յայնկոյս յորդանանու։ * Զի 6
դստերք որդւոց մանասէի ժառանգեցին վիճակ 'ի մէջ
եղբարց իւրեանց· և երկիրն գաղաադու եղև որդւոցն
մանասէի մնացելոցն։ * Եւ եղեն սահմանք որդւոցն 7
մանասէի, յասերմաքովթայ, որ է հանդէպ սեքեմայ, և
երթան սահմանքն ցյամին, և ցասեբ՝ և յաղբեւրն թափ֊
թովթայ· մանասէի եղիցի երկիր թափթովթայ։ * և 8
թափթովթա 'ի սահմանս մանասէի որդւոցն եփրե֊
մայ։ * և իջանեն սահմանքն 'ի ձորն կանայի ընդ հա֊ 9
րաւակողմն հանդէպ ձորոյն յայերայ· և բեւեկնին եփ֊
րեմայ 'ի մէջ քաղաքին մանասէի։ Եւ սահմանք մանա֊
սէի ը̅ հիւսիսի ցհեղեղատն։ և եղիցին նր̅ ելք ծովն,
* 'ի հարաւակողմն կուսէ եփրեմայ, և 'ի հիւսիսոյ մա֊ 10
նասէի· և եղիցի ծովն սահման նց̅։ և յասեր յար՝ ե֊
ցեն 'ի հիւսիսոյ կողմանէ· և յիսաքար՝ յարևելից կող֊
մանէ։ * և եղիցի մանասէ ընդ իսաքար և ընդ ասեր։ 11
Բեթսան, և աւանք նց̅· և ադրամ և դստերք նորա։
Բնակիչք ենդովրայ, և աւանք նր̅· և բնակիչք մակեդ֊
դովայ, և աւանք նր̅· և բնակիչք թանաքայ, և աւանք
նր̅· և երրորդ նափեթայ, և աւանք նր̅։ * Եւ ոչ կա֊ 12
րացին որդիք մանասէի սատակել զքաղաքսն զայնո֊
սիկ։ և սկսաւ քանանացին բնակել յերկրին յայնմիկ։
* Եւ եղև իբրև յաղթահարեցին որդիքն իղի̅, արարին 13
զքանանացին հնազանդս· բայց սատակելով ոչ սատա֊
կեցին զնս̅։ * Ընդդէմ դարձան որդիք յովսեփայ յե֊ 14
սուայ՝ և ասեն· ընդէր ժառանգեցուցեր մեզ մի ժա֊
ռանգութի̅ և մի վիճակ· և ես ժողովուրդ բազում
եմ· և Ած̅ օրհնեաց զիս։ * Ասէ ցնոսա յեսու· եթէ 15
ժողովուրդ բազում ես դու, ել յանտառն՝ և սրբեա
դու քեզ զերկիրն, զփերեզացին և զռափայինսն։ ե֊
թէ նեղ իցէ քեզ լեառնդ եփրեմի։ * Եւ ասեն որ֊ 16
դիքն յովսեփայ, չէ մեզ բաւական լեառնն եփրեմայ։
և անդ ընտիր ընտիրք երիվարաց, և զէն ամ̅ քանա֊
նացւոյն բնակելոյ յերկրի խմում ընդ իս· 'ի բեթսան և
յաւանս նր̅, և 'ի ձորն յեզրայելի։ * Եւ խօսեցաւ յե֊ 17
սու ընդ որդիսն յովսեփայ, ընդ եփրեմի և ընդ մա֊
նասէի՝ և ասէ· եթէ ժողովուրդ բազում ես դու, և
18 զօրութի բազում ունիս· մի լիցի քեզ մի վիճակ· * ան֊
տառն եղիցի քեզ, զի անտառ է և սրբեսցես զնա· և
եղիցին քեզ ելք նր̅ յորժամ սատակեսցես զքանանա֊
ցին։ զի թէպէտ և երիվարք ընտիրք իցեն նր̅, և զօ֊
րագոյն քան զքեզ իցէ, դու յաղթահարեսցես զնա։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եկեղեցացաւ ամ̅ ժողովուրդ որդւոցն իղի̅ 'ի ԻԲ
սելով, և կանգնեցին անդ զխորանն վկայութե̅·
2 և երկիրն նուաճեցաւ 'ի նոցանէ։ * Եւ մնացին որ֊
3 դիքն իղի̅՝ և ոչ ժառանգեցին եւթն ցեղք։ * Եւ ասէ
ցնոսա յեսու· մինչև յե՞րբ մեկնիցէք չմտանել ժառան֊
4 գել զերկիրն զոր ետ ձեզ տր̅ Ած̅ հարցն մերոց։ * տուք
ինձ երիս արս 'ի ցեղէ, և առաքեցից զնս̅, և յարու֊
ցեալ անցանիցեն ընդ երկիրն, և գրեսցեն զնա առաջի
իմ՝ թէ ո՞րչ պարտ իցէ բաժանել զնա։ Եւ եկին առ
5 նա։ * և բաժանեաց նց̅ եւթն մասն։ Յուդայ կացցէ
նց̅ սահման 'ի հարաւոյ· և որդիքն յովսեփայ կացցեն
6 'ի սահմանս իւրեանց 'ի հիւսիսոյ։ * և դուք բաժանե֊
ցէք զերկիրն եւթն բաժին՝ և բերէք առ իս այսր· և
7 հանից ձեզ վիճակ աստ առաջի տն̅ Այ̅։ * Զի ոչ գոյ
ընդ ձեզ բաժին որդւոցն ղևեայ· զի քահանայութի տն̅
է բաժին նր̅։ և գադ, և ռուբէն, և կէս ցեղին մանա֊
սէի առին զժառանգութի իւրեանց յայնկոյս յորդա֊
8 նանու յարևելս՝ զոր ետ նց̅ մովսէս ծառայ տն̅։ * և
յարուցեալ արքն գնացին։ Եւ պատուիրեաց յեսու
արանցն երթելոց աշխարհագրել զերկիրն· և ասէ·
անցէք գնացէք և աշխարհագրեցէք զերկիրն, և ե֊
կեսջիք առ իս այսր· և հանից ձեզ վիճակս առաջի տն̅
9 'ի սելով։ * Եւ գնացին արքն և շրջեցան ընդ երկիրն·
և աշխարհագրեցին զերկիրն, և տեսին զնա· և գրե֊
ցին ըստ քաղաքաց իւրեանց եւթն բաժին 'ի մատե֊
10 նի· և բերին առ յեսու 'ի բանակն 'ի սելով։ * Եւ արկ
նց̅ յեսու վիճակ 'ի սելով առաջի տն̅, և բաժանեաց
անդ զերկիրն որդւոցն իղի̅՝ ըստ բաժանմանց իւրեանց։
11 * Եւ ել նախ վիճակն բենիամինի ը̅ տոհմից իւրեանց·
և էին սահմանք վիճակի նոցա 'ի մէջ յուդայ՝ և 'ի մէջ
12 որդւոցն յովսեփայ։ * Եւ եղեն սահմանք նց̅ 'ի հիւ֊
սիսոյ յորդանանու· և ամբարձցին սահմանքն 'ի հարա֊
ւոյ երեքոյի ընդ հիւսիսի, և ամբարձցին 'ի լեառնն
ընդ ծովակողմն· և եղիցին նր̅ ելք մաբդարայինն բե֊
13 թաւան· * և անցցեն անտի սահմանքն լուզայ, 'ի թի֊
կանց լուզայ 'ի հարաւոյ կողմանէ, այն է բեթէլ։ և
իջցեն սահմանքն ցատարովթ ադարայ 'ի լեռնակողմն,
14 որ է 'ի հարաւոյ բեթորոնայ ներքնոյ։ * Եւ անցցեն
սահմանքն և պատեսցեն առ եզերբն որ հայի ը̅ ծով
'ի հարաւոյ, 'ի լեռնէն որ հանդէպ բեթորոնի է ընդ
հարաւոյ։ և եղիցին նր̅ ելք 'ի կարիաթբաաղ· այն է
կարիաթարիմ քաղաք որդւոցն յուդայ· և այն է եզր
15 ընդ ծովակողմն, * և եզր ընդ հարաւ յեզերէ կարիաթ֊
բաաղայ· և անցանեն սահմանքն 'ի գասին, և ելցեն յաղ֊
16 բեւր ջրոցն նափթովայ։ * Եւ իջցեն սահմանքն յեզր
լերինն՝ որ է յանդիման հովտացն որդւոցն ենովմայ,
որ է մասն ենակայ՝ ռափայնոյն 'ի հիւսիսի· և իջցեն
'ի

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Անդրանիկ մանասէի.... և գաղաադինն և բասանաստանի։ (2) Ոմանք. Եւ որդւոցն սեքեմայ, և որդւոցն սեմիրայ։ (5) Ոմանք. Վիճակն մանասէի 'ի գաւառն գաբեկայ 'ի գաղգաղի 'ի բանանայ, որ է։ (7) Բառ. Յասերմաքթովթայ, որ է հանդէպ սեմեայ. կամ սեքենայ։ (7) Յօրինակին պակասէր. Եւ երթան սահ՟։ (9) Ոմանք. Եւ իջցեն սահ՟... ձորոյն յայիայի և բեւեկնին եփրեմի... ընդ հիւսիսոյ հեղեղատն։ (10) Ոմանք. Եւ յասեր յարիցեն. կամ, յարեսցին։ (11) Ոմանք. Եւ երրորդն նափեթայ, և ա՟։ (14) Ոմանք. Զի ես ժողովուրդ բզ̅մ եմ։ (16) Ոմանք. Եւ զէնք ամ̅ քանանացւոց բնակեացի յերկրի խմում ընդ իս 'ի բեթսան և յաւանակու֊րայ 'ի ձորն յեզրայէլի։ (16) Յօրինակին պակասէր. Եւ յաւանս նորա։ (18) Ոմանք. Յորժամ կոտորես զքանանացին.. ընտիրք իցեն նց̅.. յաղթահարեսցես նմա։

Գլ. ԺԸ. (3) Ոմանք. Մինչև յերբ մեկնիցէք։ (4) Ոմանք. Տուք 'ի ձէնջ երիս արս... անցցեն ընդ եր՟.. որպէս պարտ է բա՟։ (5) Ոմանք. Կացցէ նց̅ մասն 'ի հարաւոյ։ (6) Ոմանք. Առաջի տն̅ Այ̅ մերոյ։ (7) Ոմանք. Զի ոչ է ը̅ ձեզ բաժին... յարևելից. զի ետ նց̅ մով՟։ (8) Ոմանք. Երթալոց աշխարհագրել... և եկջիք առ իս այսր։ (11) Ոմանք. Եւ ել վիճակն նախ ցեղին բենիա՟.. և ելին սահմանքն վիճակին նց̅։ (14) Օրինակ մի. Առ եզամբքն որ հայի ը̅։ (15) Օրինակ մի. Յաղբիւր ջրոյն նափինեայ։

'ի գայլ ենովմայ 'ի թիկանց յեբուսայ 'ի հարաւոյ. և
իջցեն յաղբերբն ռովգեղայ: *Եւ հատցեն ընդ հիւսի_ 17
սի, և անցցեն յաղբերն 'ի բեթսամիւս, *և պատե_ 18
ցին առ գալիլովթաւ. որ է հանդէպ զառիվերին ե_
դովմինեաւ. և իջցեն 'ի վէմն բաան, որդւոյ ռուբինի,
և անցցեն 'ի թիկանց բեթարաբա 'ի հիւսիսոյ. և իջցեն
յարաբիա: *և իջցեն սահմանքն 'ի թիկանց բեթագ_ 19
ղայ 'ի հիւսիսոյ ծովու. և եղիցին ելք սահմանացն 'ի
սար ծովուն աղեղ 'ի հիւսիսոյ, և յեզր յորդանանու
'ի հարաւոյ: *Այս են սահմանք նց 'ի հարաւոյ, և 20
յորդանան զատուցանէ 'ի կողմանէ արեւելից: Այս է
ժառանգութիւն որդւոցն բենիամինի. և սահմանք նց
շուրջանակի ըս տոհմից իւրեանց: *Եւ եղեն քաղաքք 21
ցեղի որդւոցն բենիամինի ըստ տոհմից իւրեանց: Յե_
րիքով, և բեթագլա, և ամեկասիս, *և բեթարա_ 22
բայ, և սեմարիմ, և բեթէլ. *և աւիմ, և ափար, և 23
արփա: *և կարեմ, և քափերամին, և գաբաա: *քա_ 24
ղաքք երկոտասան և աւանք նց: *Գաբաւոն, և ռամ_ 25
մա, և բերովթ, *և մասփա, և կեփիրա, և ամուսա, 26
*և ռէկեմ, և յերփայէլ, և թարաղա: *և սելաղէփ, 27
և յեբուս՝ այն է երուսաղէմ. և գաբաաթ. և քաղաքն 28
արեմ. քաղաքք երկոտասան, և աւանք նց: Այս է 29
ժառանգութիւն որդւոցն բենիամինի ըս տոհմից իւրեանց:

ԳԼ. ԺԹ.

Եւ ել երկրորդ վիճակն շմաւոնի ցեղի որդւոցն շմա_ 1
ւոնի ըստ տոհմից իւրեանց: և եղև ժառանգութի
նց 'ի մէջ վիճակի որդւոցն յուդայի: *Եւ եղև վիճակ 2
նց, բերսաբէէ, և սաբէէ, և մովղադա, *և ասերսու_ 3
աղ, և բաղթուղ, և բովղա, և ասոմ, *և էղթուղադ, 4
և երմա. *և սիկեղա, և բեթամ, և մարքաբովթ, և 5
ասերսուսիմ. *և բեթղաբաթ. և ագարակք նց. քա_ 6
ղաքք երկոտասան, և աւանքնց: *Ային, և ռեմոն, և 7
եթեր, և ասան. քաղաքք չորք, և աւանք նց: *և ամ 8
ագարակք շուրջ զքաղաքաւն այնոքիւք, մինչև ցբաա_
ղեթ բերամովթ, 'ի մուտս յամաթայ ը հարաւ: Այս
է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն շմաւոնի ըստ տոհմից
իւրեանց. *'ի վիճակէն յուդայ ժառանգութի ցեղի 9
որդւոցն շմաւոնի. քանզի եղև բաժին որդւոցն յու_
դայ մեծ քան զնոցայն. և ժառանգեցին որդիքն շմա_
ւոնի 'ի մէջ վիճակի նց: *Եւ ել երրորդ վիճակն զա_ 10
բուղոնի, ըստ տոհմից իւրեանց. Եւ եղեն սահմանք
ժառանգութե նց մինչև ցսարդիթ. *սահմանք նոցա 11
ծովն, և մարալա. և հասցեն ցգաբասթէ. և հանդի_
պեսցին ձորոյ՝ որ է հանդէպ յեկնամայ: *և դարձցին 12
'ի սարիդա դէմ՝ յանդիման յարեւելից բեթսամեայ, 'ի
սահմանս քասաղովթ բոթորայ, և անցցեն 'ի դաբա_
րաթ. և ամբարձցին առ յաբադայիւ: *Եւ անտի պա_ 13
տեսցին հանդէպ ընդ արեւելս ձգեալ 'ի քաղաքն կատա_
սիմ. և անցցեն յռեմմոն, յամաթարիման նուայ. *և 14
պատեսցին զսահմանօքն հիւսիսոյ ցեկանթոնն. և ե_
ղիցին ելք նց 'ի գայի՝ յեփթայեղի, *և ընդ կատտա_ 15
մաթ, և ընդ նաաղովղ, և ընդ սեմրոն, և ընդ յադէ_
ղա, և ընդ բեթղահէմ. քաղաքք երկոտասան և աւանք
16 նց: *Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն զաբուղո_
նի ըս տոհմից իւրեանց քաղաքքն նց և աւանք իւրեանց:
17 *Եւ իսաքարայ ել չորրորդ վիճակն. որդւոցն իսա_
18 քարու ըստ ազգականութե իւրեանց: *Եւ եղեն սահ_
19 մանք նց, յեզրայէլ, և աքասեղովթ, և սունամ, *և
20 ափերեմ, և սիան, *և ռամաթ, և ենդանիմ, և ռե_
21 նաթ, և անարեթ, *և ռաբբովթ, և կեսիոն, և այեմէս,
և ռենաթ, և ենգադիս, և ենգադդա, և բեթմասեմ:
22 *և կցեսցին սահմանքն 'ի թաբովթ, և 'ի կասիմ ընդ
ծովակողմն, և 'ի բեթսամիւս. և եղիցին ելք սահմա_
նաց նց յորդանան. քաղաքք վեշտասան և աւանք նց:
23 *Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն իսաքարու ըս
24 տոհմից իւրեանց. քաղաքք և ագարակք իւրեանց: *Եւ
ել վիճակն հինգերորդ ցեղի որդւոցն ասերայ ըս տոհ_
25 մից իւրեանց: *Եւ եղեն սահմանք նց, քեղկաթ, և
26 ոզլի, և բատնէ, և աքսափ, *և ամաթ, և մասաղ. և
կցեսցի 'ի կարմեղ ընդ ծովակողմն. և սիովր, և 'ի բա_
27 ղանայէ: *և դարձցին յարեւելից կողմանէ 'ի բեթբա_
գովնայ, և կցեսցի 'ի զաբուղոն և 'ի գայի, յեփթայիե_
ղի, ընդ հիւսիսի. և մտցեն սահմանքն 'ի սափաթա բե_
թամէկ. և գնասցեն ընդ սահմանակիցս անայեղի, և
28 անցցեն 'ի քաբովղ, յահէկէ կողմանէ, *և յաքրան, և
յռովբ, և յամմոն, և 'ի կանայի մինչև 'ի սիդոն մեծ:
29 *Եւ դարձցին սահմանքն յռամա մինչև ցքաղաք ամրո_
ցին տիւրացւոց. և դարձցին սահմանքն 'ի սովսա. և
30 եղիցին ելք նր ծովն. և վիճակն զիփայ: *և ամմա, և
ափեկա, և ռաւովբա. քաղաքք քսան և երկու, և ա_
31 ւանք նց: *Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն ա_
սերայ ըստ տոհմից իւրեանց. քաղաքք նոցա և աւանք
32 իւրեանց: *Եւ նեփթաղիմայ ել վիճակն վեցերորդ.
33 որդւոցն նեփթաղիմայ ըստ տոհմից իւրեանց: *Եւ ե_
ղեն սահմանք նց. մեղեփ, և մայեղովմ, և բերսանայ_
իմ, և արսոէ, և նագեբ, և յաբնեղ. մինչև ցղակու. և
34 եղեն ելք նց յորդանան: *և դարձցին սահմանքն 'ի
ծովն ազանովթթաբովր, և անցցեն անտի 'ի կովկ. և
կցեսցին 'ի հարաւոյ զաբուղոնի և ասերայ. կցեսցին
'ի ծովակողմն յուդայ, և յորդանան յարեւելից կողմա_
35 նէ: *Եւ քաղաքք պարսպաւորք տիւրացւոց. տիւրոս,
36 և ամաթ, և ռեկկաթ, և քեներեթ. *և ադամի, և
37 ռամմա, և ասովր: *և կադէս, և եդրային, և ակնա_
38 սովր, *և յարոն. և մակդաղիէլ. ովրամ, և բեթա_
նաթ, և թամմուս. քաղաքք ինն և տասն, և ագարակք
39 նց: *Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն նեփթա_
ղիմայ. ըստ տոհմից իւրեանց, քաղաքք և աւանք նց:
40 *Եւ ցեղի որդւոցն դանայ ըստ տոհմից իւրեանց, ել
41 վիճակն եւթներորդ: *Եւ եղեն սահմանք ժառան_
42 գութե նց. սարաա և եսթաւուղ: *և սաղաբին, և
43 յեթղա, և թամնա, *և եղթեկով, և բաաղովթ. *և
44 բանեբարակ. և քաղաքք սամէս, և յաաղոն, *և եղոն,
45 և ակկարոն. և գաբաթոն, և յութ, *և գեթրեմոն.
46 և 'ի ծովէն բաղէից, և բակրոնա. սահման մերձ յոպ_
47 պէ: *և ել սահման որդւոցն դանայ 'ի նոցանէն: Այս
է ժառանգութի ցեղի որդւոցն դանայ՝ ըստ տոհմից իւր_
եանց,

---

(17) Ոմանք. Յաղբիւրն 'ի սամիր: (18) Ոմանք. Եւ պա_տուեսցեն առ գալիլովթայ . . . 'ի վէմն բաամ որդւոցն ռուբ": (18) (19) Ոսկան յաւելու. Եւ ելցեն 'ի արաբայ: Անտի անցցէ սահմանքն: (21) Յօրինակին. Ցեղից որդ_ւոցն բե" . . . և 'ի բեթագլա: (21) Ոմանք. Եւ բեթագ_ղա, և ամեկասիս: (23) Ոմանք. Եւ ասփար, և ափրա: (24) Ոմանք. Եւ կարիմ, կ՚ կարէն: (29) Բազմ. Եւ գա_բաւաթ և քաղաթնարիմ. քաղաքք: (29) Ոսկան. Քաղաքք չորեքտասանք:

Գլ. ԺԹ. (5) Ոմանք. Եւ բեթեմ, և մայրաբովթ: (8) 'Ի լուս". 'Ի մուտս յարեւմտեայ. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ": (9) Ոմանք. Բաժին ցեղի որդւոցն յու": (11) Ոսկան. Եւ էր սահման նոցա ծովն: (11) Ոմանք. Ցաբասաթէ: ոմանք, ցգարասաթէ: Այլ օրինակ մի. ռաբա_բասաթէ . . . հանդէպ եկ յենամեայ:

(13) Ոսկան. Յամաթարիմ. ամնուայ: (14) Բազմ. Հիւ_սիսոյ ցեկնաթոնն: այլ օրինակ մի. ցեղննաթոն: (16) Յօ_րինակին. Ըստ տոհմի իւր": (21) Ոմանք. Եւ ռամաթ . . . ենեադա և բեդփամէս: (22) Ոմանք. 'Ի բեղբերովթ և 'ի սատիմ: (25) Ոմանք. Եւ ողեաղ և քեղկաթ: (25) Ոսկան յաւելու. Եւ աքսափ, և ակամելէ: (26) Ոմանք. Եւ 'ի սիովր և 'ի ղաբանայէ: (27) Ոմանք. 'Ի բեթդագոնայ . . . և անց_ցեն 'ի քաղովղ: (29) 'Ի լուս". Եւ վիճակն ակզիփայ: Ոմանք. 'Ի ծովն. և 'ի վիճակէն ակզիփայ: (33) Բա_զումք. Եւ արսէ և նագեբ: (35) Ոսկան. Պարսպա_ւորք, անտարեւ տիւրոս. և ա": (38) Ոսկան. Մակդաղիէլ, ամօր և բե": (39) Յօրինակին. պակասէր. Ժառանգութեն ցեղի որդ": (41) Յօրինակին. Սարաա և եսթաւուղ: (46) Օրինակ մի. Սահման մերձ յերակ 'ի յոպէ: (47) Ո_մանք. Քաղաքք և աւանք իւրեանց:

եանց, քաղաքք և աւանք նց ։ Եւ ոչ ջնջեցին որդիքն
դանայ զամովրհացին զնեղիչն իւրեանց 'ի լերինն. և
ոչ թողուին զնոսա ամովրհացիքն իջանել 'ի հովիտն.
և նեղէին 'ի նոցանէ զսահմանս բաժնի իւրեանց ։ Եւ
գնացին որդիքն դանայ և եառին պատերազմ ընդ ղեսեմայ,
և առին զնա, և հարին զնա սրով սուսերի. և
ժառանգեցին զնա. և բնակեցին 'ի նմա. և անուանեցին
զղեսեմ, դան, ըստ անուան հօրն իւրեանց ։ * Այս 48
է ժառանգութիւն ցեղի որդւոցն դանայ ըստ ազգականութեան
իւրեանց. քաղաքքս այսոքիկ և ագարակք իւրեանց ։
* Եւ վախճանեցին ժառանգել զերկիրն ըստ 49
սահմանաց իւրեանց. Եւ ամովրհացին տեւեաց բնակել
յեղոմ, և 'ի սաղամին. և ծանրացաւ ձեռն եփրեմի
'ի վերայ նց. և եղեն նց 'ի հարկատուս ։ և գնացին
նկատել զերկիրն ըստ սահմանաց նց ։ Եւ ետուն որդիքն
Իլի ժառանգութիւն յեսուայ որդւոյ նաւեայ 'ի մէջ
իւրեանց * հրամանաւ տն. և ետուն նմա զքաղաքն 50
զոր խնդրեաց զթամնաթսարա՝ որ է 'ի լերինն եփրեմայ.
և շինեաց զքաղաքն՝ և բնակեցաւ 'ի նմա ։ * Այս 51
են բաժինք՝ զորս բաժանեաց եղիազար քահանայ, և
յեսու նաւեան, և իշխանք նահապետութեանց ցեղիցն
Իլի, վիճակօքն 'ի սելովն առաջի տն առ դրան խորանին
վկայութեան. և գնացին նկատել զերկիրն ։

ԳԼ. Ի.

ԻԴ Խօսեցաւ տր ընդ յեսուայ՝ և ասէ. խօսեաց ընդ որդիսն 1
Իլի, և ասասցես ։ * Տուք զքաղաքս ապաստանեացն 2
զորոց խօսեցայ ընդ ձեզ 'ի ձեռն մովսիսի ։ * Ապաստան 3
սպանողի՝ որ սպանանէ զանձն ակամայ յանդէտս,
և եղիցին ձեզ քաղաքք ապաստանի. և մի մեռցի
սպանօղն 'ի մերձաւորէ արեանն, մինչև կացցէ առաջի
ժողովրդեանն յատենի ։ * և փախիցէ 'ի մի 'ի քաղաքացն 4
այնոցիկ. և կացցէ 'ի մուտս դրան քաղաքին,
և խօսեսցի յականջս ծերոց քաղաքին այնորիկ զբանս
իւր ։ Եւ ժողովեսցեն զնա ժողովուրդն առ ինքեանս,
և տացեն նմա տեղի, և բնակեսցէ ընդ նս ։ * և եթէ 5
երթիցէ մերձաւոր արեանն զկնի նր, մի մատնեսցեն
զսպանօղն 'ի ձեռս նր. քանզի յանգէտս եհար զընկերն
իւր, և ոչ ատեայր զնա յերէկն և յեռանդ ։ * Եւ բնակեսցէ 6
'ի քաղաքին յայնմիկ մինչև կացցէ առաջի ժողովրդեանն
յատենի, մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ՝
որ իցէ յաւուրսն յայնոսիկ. և ապա դարձցի սպանօղն
և եկեսցէ 'ի տեղի իւր՝ և 'ի տուն իւր, և 'ի քաղաքն
ուստի փախեաւ ։ * Եւ զատուցին զկադէս 'ի գալիլեա՝ 7
'ի լերինն նեփթաղիմայ ։ և զսիւքեմ՝ 'ի լերինն եփրեմայ ։
Եւ զքաղաքն արբոկ՝ այն է քեբրոն 'ի լերինն յուդայ ։
* Եւ յայնկոյս յորդանանու յարեւելից երեքովի. 8
Եւ ետուն զբոսոր յանապատին 'ի դաշտի, 'ի ցեղէն
ռուբինի ։ և զռամովթ 'ի գաղաադ, 'ի ցեղէն գադայ ։
և զգովղան 'ի բասանաստան 'ի ցեղէն մանասէի ։ * Այս 9
են քաղաքք հոյակապք ամ որդւոցն Իլի, և եկին՝ յեցելոյ
'ի նս. փախչել անդր ամի որ հարկանիցէ զանձն
ակամայ, զի մի մեռանիցի 'ի ձեռաց մերձաւորի արեանն,
մինչև կացցէ առաջի ժողովրդեանն յատենի ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ մատեան նահապետք որդւոցն ղևեայ առ եղիազար
քահանայ, և առ յեսու նաւեան, և առ նահապետս
2 տոհմից ցեղից որդւոցն Իլի. * և խօսեցան ընդ
նս 'ի սելով յերկրին քանանացւոց՝ և ասեն. Հրամա՛ն
ետ տր 'ի ձեռն մովսիսի՝ տալ մեզ քաղաքս բնակելոյ,
3 և զանդաստանս նց անասնոց մերոց ։ * Եւ ետուն որդիքն
Իլի ղևտացւոցն 'ի ժառանգութեն հրամանաւ տն,
4 զքաղաքսն զայնոսիկ և զանդաստանս նց ։ * Եւ ել վիճակ
տոհմին կահաթու ։ և եղեն որդւոցն ահարոնի քահանայիցն
ղևտացւոց, 'ի ցեղէն յուդայ և 'ի ցեղէն շմաւոնի,
և 'ի ցեղէն բենիամինի, վիճակաւ՝ քաղաքք
5 երեքտասանք ։ * Եւ այլոց որդւոցն կահաթու մնացելոց՝
յազգականութենէ ցեղին եփրեմայ, և 'ի ցեղէն դանայ,
և 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի, վիճակաւ քաղաքք
6 տասն ։ * Եւ որդւոցն գեթսոնի յազգականութենէ ցեղին
իսաքարայ՝ և 'ի ցեղէն ասերայ, և 'ի ցեղէն նեփթաղիմայ,
և 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի բասան, վիճակաւ
7 քաղաքք երեքտասան ։ * Եւ որդւոցն մերարեայ ըստ
տոհմից իւրեանց, 'ի ցեղէն ռուբինի, և 'ի ցեղէն գադայ,
և 'ի ցեղէն զաբուղոնի, վիճակաւ քաղաքք երկոտասան ։
8 * Եւ ետուն որդիքն Իլի ղևտացւոցն զքաղաքսն
զայնոսիկ և զանդաստանս նց զորօրինակ պատուիրեաց
9 տր մովսիսի, վիճակաւ ։ * Եւ ետ ցեղ որդւոցն
յուդայ, և ցեղ որդւոցն շմաւոնի, և ցեղ որդւոցն
բենիամինի զքաղաքսն զայնոսիկ, և կոչեցան յանուն
10 * և յազգ որդւոցն ահարոնի, 'ի տոհմէ կահաթու
11 որդւոցն ղևեայ. զի նց ել նախ վիճակն ։ * Եւ
ետուն նց զկարիաթարբոկ զմայր քաղաքացն ենակայ,
այն է՝ քեբրոն 'ի լեառնն յուդայ, և զանդաստանս շուրջ
12 զնովաւ, * և զագարակս նր, և զաւանս նր. զոր ետ
13 յեսու քաղեբայ որդւոյ յեփոնեայ 'ի կալուած ։ * Եւ
որդւոցն ահարոնի քահանայից, ետուն քաղաքք ապաստանի
սպանողի, զքեբրոն, և զզատուցեալսն 'ի նա ։
14 և զղեբնա, և զզատուցեալսն 'ի նա ։ * և զյեթեր, և
զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զյեսթեմով, և զզատուցեալսն
15 'ի նա ։ * և զաղոն, և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զդաբիր,
16 և զզատուցեալսն 'ի նա ։ * և զային, և զզատուցեալսն
'ի նա ։ և զյետտա, և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զբեթսամիւս,
և զզատուցեալսն 'ի նմա. քաղաքք ինն, յերկուց
17 ցեղիցն այնոցիկ ։ * Եւ 'ի ցեղէն բենիամինի. զգաբաւոն,
18 և զզատուցեալսն 'ի նա ։ * և զանաթովթ,
և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զաղմոն, և զզատուցեալսն 'ի
նա ։ և զգաբէէ՝ և զզատուցեալսն 'ի նա. քաղաքս չորս ։
19 * Ամ քաղաքք որդւոց ահարոնի քահանայից, քաղաքք
20 երեքտասանք, և անդաստանք նոցա ։ * Եւ տոհմից որդւոցն
կահաթու ղևտացւոցն՝ մնացելոց յորդւոցն կահաթու ։
21 և եղեն քաղաքք սահմանաց նոցա, * 'ի ցեղէն
եփրեմայ ։ Եւ ետուն նց քաղաք ապաստանի սպանողի,
զսիւքեմ, և զզատուցեալսն 'ի նմա 'ի լերինն եփրեմայ.
22 և զգազեր, և զզատուցեալսն 'ի նմա ։ * և զկարսեմ,
և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զվերինն բոթորոն, և
23 զզատուցեալսն 'ի նա. քաղաքք չորք ։ * 'Ի ցեղէն դանայ.
զեղթեկով, և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զգեբեթոնն,
24 և զզատուցեալսն 'ի նա ։ * և զյաղոն, և զզատուցեալսն
'ի նա ։ և զգեթրեմոն, և զզատուցեալսն 'ի
25 նա. քաղաքս չորս ։ * Եւ կիսոյ ցեղին մանասէի. զթանաք,

---

(48) Ոմանք. Ըստ ազգակցութեն իւրեանց ։ (48) Յօրինակին. Քաղաքքս այսոցիկ և ագա″ ։ (49) Ոմանք. 'Ի յելովն 'ի սաղամիմ . . . կատարել զերկիրն ըստ սահ″ ։ (50) Ոսկան. Հրամանաւ տն ետուն նմ ։ (51) Ոմանք. Բաժինք զորս ժառանգեցոյց եղիազար քահանայ ։

ԳԼ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ խօսեցաւ . . խօսեայ ցորդիսն Իլի ։ (3) Ոմանք. Որ սպանանիցէ . . . առաջի ամ ժողո″ ։ (6) Ոմանք. Եւ մնասցէ 'ի քաղաքին յայնմիկ մինչև ։ (8) Յօրինակին. Եւ զգովղան 'ի բասանաս″ ։ (9) Օրինակ մի. Այն է քաղաքք հոյակապք ։

ԳԼ. ԻԱ. (1) Յօրինակին պակասէր. Նահապետս տոհմից ցեղից ։ Ուր ոմանք. տոհմից 'ի ցեղիցն Իլի ։ (7) Ոմանք. Քաղաքք երեքտասան ։ (9) (10) Ոսկան. Եւ կոչեցան յանուանէ ։ Եւ ազգ որդւոցն ։ (11) Ոմանք. 'Ի լերինն յուդայ ։ (12) Ոմանք. Եւ ետ յեսու քաղէ″ ։ (14) Ոմանք. Եւ զյեսթոմմ ։ (18) Բազումք. Եւ զաղմոն ։ (19) Ոմանք. Երեքտասանք. և աւանք նց ։ (21) Ոմանք. Եւ եղեն նց քղքք ապաստ″ ։ (22) Ոմանք. Եւ զկարսայեմ.. և զվերինն բեթորոնն (23) Ոմանք. Եւ 'ի ցեղէն դանայ, զեղթենով . . . և զգեթեբոն ։ (25) Ոմանք. Եւ 'ի կիսոյ ցեղէն մանասէի ։

նաք , և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զբեթսան , և զզատուցեալսն
'ի նա ․ քաղաքս երկուս ։ * Ընդ ամ՝ քաղաքս 26
տասն , և զզատուցեալսն 'ի նս ․ տոհմի որդւոցն կահաթու ,
մնացելոց ։ * Եւ որդւոցն գեթսոնայ , ազգականացն 27
ղեւտացւոց , 'ի կիսոյ ցեղէն մանասէի քաղաքս
զատուցեալս սպանողաց ․ զգովղան 'ի բասանաստանի ,
և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զբէեստարա , և զզատուցեալսն
'ի նա ․ քաղաքս երկուս ։ * 'Ի ցեղէն իսաքարայ ․ 28
զկեսիոն , և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զդաբրաթ , և ըզզատուցեալսն
'ի նա ։ * և զերիմոթ , և զզատուցեալսն 29
'ի նա ։ և զաղբեւրն նամակաց , և զզատուցեալսն 'ի նա ․
քաղաքս չորս ։ * 'Ի ցեղէն ասերայ ․ զմասաղ , և ըզզատուցեալսն 30
'ի նա ։ և զաբդոն , և զզատուցեալսն 'ի
նա ։ * և զքեղկաթ , և զզատուցեալսն 'ի նա ։ և զռոովբ , 31
և զզատուցեալսն 'ի նա ․ քաղաքս չորս ։ * Եւ 'ի ցեղէն 32
նեփթաղիմայ , քաղաքս զատուցեալս սպանողի ․ զկադէս
'ի գալիլեայ , և զատուցեալսն 'ի նա ։ զեմաթդովր ,
և զատուցեալսն 'ի նա ։ և զնոյեմոն , և զատուցեալսն 'ի
նմա ․ քաղաքս երիս ։ * Ընդ ամ քաղաքս գեթսոնի ըստ 33
տոհմից իւրեանց քաղաքս երեքտասան , և զատուցեալք
նց ։ * Եւ տոհմի որդւոցն մերարեայ այլոցն ղեւտացւոց 34
․ 'Ի ցեղէ որդւոցն զաբուղոնի ․ զյեկնամ , և զանդաստանս
նր ․ զկադէս , և զանդաստանս նր ․ զկարթա ,
և զանդաստանս նր ։ * զդեմնա , և զանդաստանս նր ։ 35
զնաաղովլ , և զանդաստանս նր ․ քաղաքս հինգ ։ * Եւ 36
յայնկոյս յորդանանու 'ի հանդիպէ երեքովի ․ 'Ի ցեղէն
ռուբինի քաղաքս ապաստանի սպանողի ․ զբոսոր յանապատին
միսովրայ , և զանդաստանս նր ։ և զյազեր , և
զանդաստանս նր ։ * զկեդմոն , և զանդաստանս նորա ։ 37
զմասփա , և զանդաստանս նր ․ քաղաքս չորս ։ * Եւ 'ի 38
ցեղէն գադայ՝ քաղաքս ապաստանի սպանողի ․ զռամովթ
'ի գաղաադ , և զանդաստանս նր ։ զմանայիմ , և
զանդաստանս նր ։ * զեսեբոն , և զանդաստանս նր ։ և 39
զյազեր , և զանդաստանս նր ։ * ընդ ամ քաղաքս չորս ։ 40
Ամենայն քաղաքք որդւոցն մերարեայ , ըստ տոհմից իւրեանց
մնացելոց 'ի ցեղէն ղեւեայ ․ և եղեն սահմանք նց
քաղաքք երկոտասան ։ * Ընդ ամ քաղաքք ղեւտացւոցն 41
'ի մէջ կալուածոց որդւոցն Իլի քառասուն և ութ քաղաք ,
և անդաստանք նց շուրջ զքաղաքօքն այնոքիւք ․
* քաղաքք և անդաստանք շուրջ զքաղաքօքն ․ նոյնպէս 42
ամենեցուն քաղաքացն այնոցիկ ։ Եւ վախճանեաց յեսու
բաժանել զերկիրն սահմանօք իւրովք ։

ԻԴ․ Եւ ետուն որդիքն Իլի բաժին յեսուայ ըստ սահմանի
տն՝ ետուն նմա զքաղաքն զոր խնդրեաց՝ զթամնասաքար
'ի լերինն եփրեմայ ․ և շինեաց յեսու զքաղաքն և
բնակեցաւ 'ի նմա ։ Եւ առ յեսու զսուրն քարեղէն
որով թլփատեաց զորդիսն Իլի , զելեալսն 'ի ճանապարհի
անապատին ․ քանզի ոչ թլփատեցան յանապարհի
անդ ․ և եդ զնոսա 'ի թամնասաքար ։ * Եւ ետ տր Իլի 43
զամ երկիրն զոր երդուաւ տալ հարցն նց , և ժառանգեցին
զնա , և բնակեցին 'ի նմա ։ * Եւ հանգոյց զնոսա 44
տր շուրջանակի՝ ոպ երդուաւ հարցն նց ․ և ոչ ոք յարեաւ
ընդդէմ նոցա 'ի թշնամեաց իւրեանց ․ զի զամ
թշնամիս նց մատնեաց տր 'ի ձեռս նց ․ * և ոչ սխալեցաւ 45
բան մի յամ բանից բարեաց , զոր խօսեցաւ տր
որդւոցն իսրայէլի ․ այլ ամ ինչ եղև ։

ԳԼ․ ԻԲ․

1 Յայնժամ կոչեաց յեսու զորդիսն ռուբինի , և զորդիսն ԻԵ
2 գադայ , և զկէս ցեղին մանասէի , * և ասէ
ցնոսա ․ Դուք ձեզէն լուարուք զամ ինչ զոր պատուիրեաց
ձեզ մովսէս ծառայ տն ․ և ունկնդիր եղէք բարբառոյ
3 իմոյ ըստ ամի զոր պատուիրեցի ձեզ , * և ոչ
թողէք զեղբարս ձեր զայնչափ աւուրս ․ Եւ աւելի մինչև
ցայսօր ժամանակի , պահեցէք զպատուիրանս տն
4 այ ձերոյ ։ * Եւ արդ՝ հանգոյց տր ած մեր զեղբարս
ձեր՝ ոպ և ասաց նց ․ բայց արդ դարձեալ երթայք 'ի
տունս ձեր՝ և յերկիր կալուածոց ձերոց , զոր ետ ձեզ
5 մովսէս ծառայ տն յայնկոյս յորդանանու ։ * Այլ ըզգոյշ
լինիջիք յոյժ , առնել զպատուիրանն և զօրէնսն
զոր պատուիրեաց մեզ մովսէս ծառայ տն ․ սիրել զտր
ած մեր՝ և գնալ յամ ճանապարհս նր , պահել զպատուիրանս նր ,
և յարիլ 'ի նա , և պաշտել զնա յամ սրտէ
6 ձերմէ՝ և յամ անձնէ ձերմէ ։ * Եւ օրհնեաց զնս յեսու
7 և արձակեաց զնս՝ և գնացին 'ի տունս իւրեանց ։ * Եւ
կիսոյ ցեղին մանասէի ետ մովսէս 'ի բասանաստան , և
կիսոյն ետ յեսու ընդ եղբարս նց առ ծովեզերբն ։ Եւ
յորժամ արձակեաց զնս յեսու 'ի տունս իւրեանց , և
8 օրհնեաց զնս , * և խօսեցաւ ընդ նս՝ և ասէ ․ Ընչիւք
բազմօք երթիցեն 'ի տունս իւրեանց ։ և անասունս բազում
յոյժ , և արծաթ և ոսկի , և պղինձ և երկաթ , և
հանդերձ բազում յոյժ ․ բաժանեցան աւար 'ի թշնամեաց
ընդ եղբարս իւրեանց ։
9 * Եւ դարձան , և գնացին որդիքն ռուբինի , և որդիքն ԻԶ
գադայ , և կէս ցեղին մանասէի յորդւոցն Իլի , 'ի սելովայ
յերկրէն քանանացւոց , երթալ յերկիրն գաղաադու ․
յերկիր կալուածոց իւրեանց զոր ժառանգեցին
10 հրամանաւ տն 'ի ձեռն մովսիսի ։ * Եւ եկին 'ի
գալիլովթ յորդանանու , որ է յերկրին քանանու , և
շինեցին որդիքն ռուբինի , և որդիքն գադայ , և կէս
ցեղին մանասէի , սեղան առ եզերբ յորդանանու ․ սեղան
11 մեծ տեսանելով ։ * Եւ լուան որդիքն Իլի՝ և ասեն ․
Եթէ ահա շինեցին որդիքն ռուբինի , և որդիքն
գադայ , և կէս ցեղին մանասէի՝ սեղան 'ի սահմանս
երկրին քանանացւոց 'ի գալիլովթ յորդանանու , յայնկոյս
12 որդւոցն Իլի ։ * և լուան որդիքն Իլի ։ Եւ ժողովեցան
որդիքն Իլի 'ի սելով , ելանել տալ ընդ նս պատերազմ ։
13 * Եւ առաքեցին որդիքն Իլի առ որդիսն ռուբինի ,
և առ որդիսն գադայ , և առ կէս ցեղին մանասէի
'ի գաղաադ , զփենեէս զորդի եղեազարու որդւոյ
14 ահարոնի քահանայի ։ * և տասն այր յիշխանացն ընդ
նմա , մի մի իշխան 'ի նահապետացն , յամ ցեղիցն Իլի ․
իշխանք տանց նահապետաց էին հազարապետք Իլի ։
15 * Եւ եկին առ որդիսն ռուբինի , և առ որդիսն գադայ ,
և առ կէս ցեղին մանասէի 'ի գաղաադ , խօսեցան
16 ընդ նս՝ և ասեն ։ * Այսպէս ասէ ամ ժողովուրդն տն ․
զինչ էն յանցանքդ այդոքիկ՝ զոր յանցեայք առաջի տն
այ Իլի , դառնալ յետս 'ի տէ , շինել ձեզ սեղան ․ և
17 լինել ձեզ ապստամբ 'ի տէ այ մերմէ ։ * Միթէ փոքր
իցէ մեզ մեղքն փեգովրայ՝ զի ոչ եմք սրբեալ 'ի նմանէ
մինչև ցայսօր , և եղեն հարուածք 'ի վերայ ժողովրդեանն
18 տն ։ * և դուք դարձայք այսօր 'ի տէ ․ և եղիցի
թէ

---

(28) Ոմանք ․ Եւ ցեղին իսաք՝ ․․․ զկեսոնէ ։ (29) Օրինակ Գ ․ Եւ զաղբիւրն ամեկայ ։ (30) Այլք ․ Եւ 'ի ցեղէն ասերայ ։ (31) Ոմանք ․ Եւ զռոովբ ․ կամ , ռովբ ։ (33) Բզմք ․ Եւ զատուցեալքն նոցին ։ (34) Ոմանք ․ Եւ տոհմից որդւոց ղեւտացւոցն մերարեայ , 'ի ցե՛՛ ։ (34) 'Ի բզմս պակասի ․ Զկադէս և զանդաստանս նորա ։ Որ օրինակ մի ունի , զկեդէս , և զանդաստ՛՛ ․ և զկարթա ․ և զկաղաովթ ․ և զանդ՛՛ ։ (35) Ոսկան ․ Քաղաքս չորս ։ (36) Ոմանք ․ 'Ի հանդիպէ անտի երեքովի ։ (38) Ոմանք ․ Եւ զմանայիմ , և զան՛՛ ։ (38) Յօրինակին ․ Եւ զանդաստանսն նց ։ (42) Այլք ․ Եւ ետուն ․․․ բաժին յեսուայ ըստ հրմնի տն ։ (42) Բզմք ․ Եւ առ յեսու զսուրսն քարեղէնս ։ ԳԼ․ ԻԲ ․ (1) Ոմանք ․ Զամ որդիսն ռուբէնի և ։ (2) Յօրինակին պակասէ ․ Բարբառոյ իմոյ ըստ ։ (4) Ոմանք ․ Արդ դարձարուք երթայք ։ (5) Ոմանք ․ Պատուիրեաց ձեզ ․․․ սիրել զտր ած ձեր ։ (7) Ոմանք ․ 'Ի բասան ․ և կիսոյ ցեղին ետ յեսու ընդ եղբարսն նր ։ (8) Օրինակ մի ․ Բաժանեցին յաւարի թշնամեաց իւրեանց ընդ ։ (9) Ոմանք ․ 'Ի սելով յերկրէն քանա՛՛ ։ (10) Ոմանք ․ 'Ի գալիլով ․ յորդա՛՛ ․․ յերկիրն քանանայւոց , երթալ յերկիրն գաղաադու ․ և շինեցին որ՛՛ ։ (16) Յօրինակին ․ Դառնալ յետ 'ի տնէ ։ Որ ոմանք ․ դառնալ այսօր յետս 'ի տնէ շինել ձեզ սեղան ․ և եղիցի եթէ ապստամբ լիցէք այսօր 'ի տնէ այ ձերմէ ։ (17) Ոմանք ․ Իցէ մեզ մեղքն փոգովրայ , զոր ոչ եմք ․․ մինչև ցայս վայր ։

թէ ապստամբիցէք այսօր 'ի տ՟է․ և լինիցի վաղիւ բարկութ՟ի
'ի վերայ ա՟մ ի՟ղի։ * Եւ արդ՝ եթէ փոքր իցէ ձեզ 19
երկիր կալուածոց ձերոց, անցէք յերկիր կալուածոց
տ՟ն, ուր հարեալ է խորանն տ՟ն․ և ժառանգեցէք 'ի միջի
մերում․ և մի լինիք ապստամբք 'ի տ՟է․ և մի 'ի մէնջ
ապստամբէք․ վ՟ն շինելոյ ձերոյ սեղան արտաքոյ քան
զսեղան տ՟ն ա՟յ մերոյ։ * Ո՞չ ապաքէն աքար՝ զարայեան 20
յանցեաւ յանցանս 'ի նզովից անտի, և 'ի վ՟ր ա՟մ ժողովրդեանն
ի՟ղի եղև բարկութ՟ի․ և նա միայն էր, միթէ
ինքն միայն մեռաւ յիւրում 'ի մեղսն։ * Պատասխանի 21
ետուն որդիքն ռուբինի և որդիքն գադայ և կէս
ցեղին մանասէի, խօսեցան ընդ հազարապետսն՝ և ասեն։
* Ա՟ծ, ա՟ծ է տ՟ր․ և ա՟ծ ա՟ծ ինքնին գիտէ։ և 22
ի՟ղ ինքնին գիտասցէ․ եթէ վ՟ն ապստամբութ՟ե ինչ
յանցեաք առաջի տ՟ն, մի ապրեցուսցէ զմեզ յաւուրս
յայսմիկ․ * և եթէ շինեցաք մեզ սեղան ապստամբելոյ 23
'ի տ՟է մերմէ, հանել 'ի վերայ ն՟ր զոհ ողջակիզաց․
կամ եթէ առնել 'ի վ՟ր ն՟ր զոհ փրկութ՟ե, տ՟ր ինքնին
խնդրեսցէ։ * Այլ վ՟ն երկիւղի արարաք զայս․ ասելով՝ 24
գուցէ խօսեսցին որդիքն ձեր ընդ որդիսն մեր
և ասիցեն, թէ զի՞ կայ ձեր և տ՟ն ա՟յ ի՟ղի։ * և սահմա՛ն 25
եդ տ՟ր՝ ընդ մեզ և ընդ ձեզ որդիք ռուբինի և որդիք
գադայ՝ զյորդանան․ և չիք ձեզ բաժին 'ի տ՟է․ և օտարացուցանիցեն
որդիք ձեր զորդիսն մեր՝ զի մի պաշտիցեն
զտ՟ր։ * Եւ ասացաք առնել այսպէս։ շինել 26
զսեղանս զայս, ոչ վ՟ն ողջակիզաց, և ոչ վ՟ն զոհից։
* այլ զի իցէ սա 'ի վկայութ՟ի ընդ մեզ և ընդ ձեզ․ և 27
ընդ որդիս մեր յետ մեր․ պաշտել զպաշտօն տ՟ն առաջի
ն՟ր, ընծայիւք մերովք, և պատարագօք մերովք՝ և
զոհիւք փրկութ՟եց մերոց։ և ոչ ասասցեն որդիք ձեր
ցորդիս մեր վաղիւ, թէ ոչ գոյ ձեզ բաժին 'ի տ՟է։
* Եւ ասացաք թէ լինիցի երբէք՝ և խօսեսցին ընդ մեզ՝ 28
կամ ընդ ազգս մեր վաղիւ․ և ասիցեն, թէ տեսէք
զնմանութ՟ի սեղանոյ տ՟ն՝ զոր արարին հարքն մեր․ ոչ
վ՟ն ողջակիզաց և ոչ վ՟ն զոհից, այլ վկայութ՟ի ընդ մեզ
և ընդ ձեզ, և 'ի մէջ որդւոց մերոց։ * Այլ քա՛ւ լիցի 29
մեզ ապստամբել 'ի տ՟է այսօր, առ 'ի շինելոյ մեզ սեղան
զոհից կամ ողջակիզաց, կամ զոհից փրկութ՟ե, արտաքոյ
քան զսեղան տ՟ն ա՟յ մերոյ՝ որ է առաջի խորանի
ն՟ր։ * Եւ իբրև լուաւ փենէհէս քահանայ, և ա՟մ իշխանք 30
ժողովրդեանն, և հազարապետքն ի՟ղի որ էին ընդ նմա
զբանսն, զոր խօսեցան որդիքն ռուբինի և որդիքն գադայ
և կէս ցեղին մանասէի, հաճո՛յ թուեցաւ նոցա։
* Եւ ասէ փենէհէս որդի եղիազարու քահանայ տ՟ն ցորդիսն 31
ռուբինի և ցորդիսն գադայ և ցկէս ցեղին մանասէի․
այսօր գիտացաք թէ ընդ մե՛զ է տ՟ր․ զի ոչ
յանցեայք առաջի տ՟ն զյանցումն զայդ․ զի ապրեցուցէք
զորդիսն ի՟ղի 'ի ձեռաց տ՟ն։ * Եւ դարձան փենէհէս 32
քահանայ որդի եղիազարու, և իշխանք ատենիցն՝
յորդւոցն ռուբինի և յորդւոցն գադայ և 'ի կիսոյ ցեղէն
մանասէի, յերկրէն գաղաադու՝ յերկիրն քանանու
առ որդիսն ի՟ղի, և ետուն ն՟ց զպատգամսն։ * Եւ 33
հաճո՛յ թուեցաւ բանն որդւոցն ի՟ղի, և օրհնեցին զա՟ծ
որդւոցն ի՟ղի․ և խօսեցան ընդ որդիսն ի՟ղի և ասեն․ մի
ևս ելանել ընդ նոսա 'ի պատերազմ սատակել զերկիր
որդւոցն ռուբինի և որդւոցն գադայ և կիսոյ ցեղին
մանասէի․ և բնակեցան 'ի նմա։ * Եւ անուանեաց յեսու 34
զսեղանն ռուբինի և զգադայ և զկէս ցեղին մանասէի՝
և ասէ, զի վկայութ՟ի է 'ի մէջ ն՟ց, թէ տ՟ր՝ ա՟ծ է ն՟ց։

ԳԼ․ ԻԳ․

1 Եւ եղև յետ աւուրց բազմաց, յե՛տ հանգուցանելոյ ԻԼ․
տ՟ն զի՟ղ յա՟մ թշնամեաց ն՟ց շուրջանակի․ և
2 յեսու ծերացեա՛լ և անցեալ զաւուրբք։ * Կոչեա՛ց յեսու
միանգամայն զա՟մ որդիսն ի՟ղի, և զծերակոյտս ն՟ց,
և զիշխանս ն՟ց, և զդատաւորս ն՟ց, և զդպիրս նոցա, և
3 ասէ ցն՟ն․ ես ծերացայ և անցի զաւուրբք։ * և դուք
ձեզէն տեսէք զա՟մ զոր արար տ՟ր ա՟ծ մեր ընդ ա՟մ
ազգսն՝ զոր եբարձ յերեսաց ձերոց․ զի տ՟ր ա՟ծ ինքնին
4 տայր պատերազմ ընդ ձեր։ * Եւ արդ տեսէք՝ զի թողի
ձեզ զազգսն զմնացեալսն զայնոսիկ 'ի ժառանգութ՟ի
ըստ ցեղից ձերոց, 'ի յորդանանէ զա՟մ ազգսն՝ զոր սատակեցին
'ի ծովէն մեծէ՝ որ զատուցանէ 'ի մտից արևու։
5 * Արդ՝ տ՟ր ա՟ծ մեր նա՛ սատակեսցէ զն՟ն յերեսաց
ձերոց մինչև կորիցեն․ և արձակեսցէ 'ի վերայ ն՟ց
զգազանս վայրենիս՝ մինչև սատակեսցէ զն՟ն, և զթագաւորս
ն՟ց յերեսաց ձերոց․ և ժառանգեսջիք զերկիր
6 ն՟ց՝ որ՟պ խօսեցաւ տ՟ր ա՟ծ մեր ընդ մեզ։ * Արդ զօրացարո՛ւք
յոյժ զգուշանալ և առնել զա՟մ գրեալս 'ի գիրս
օրինացն մովսեսի․ զի մի խոտորիցէք 'ի նմանէ յաջ
7 կամ յահեակ։ * գուցէ մտանիցէք յազգսն մնացեալս
յայնոսիկ․ և անուանք դից ն՟ց մի անուանեսցին 'ի միջի
ձերում․ մի երդնուցուք 'ի նոսա, և մի պաշտիցէք
8 զնոսա, և մի երկրպագանիցէք ն՟ց։ * այլ զհետ տ՟ն ա՟յ
9 մերոյ երթիջիք՝ որ՟պ արարէք մինչև ցայսօր․ * և սատակեաց
զն՟ն տ՟ր յերեսաց ձերոց, զազգս մեծամեծս և
զհզօրս․ և ոչ ոք եկաց ընդդէմ ձեր մինչև ցայսօր։
10 * Մի 'ի ձէնջ հալածեաց զհազարս․ զի տ՟ր ա՟ծ ինքնին
տայր պատերազմ ընդ ձեր, որ՟պ խօսեցաւ ընդ ձեզ։
11 * Զգո՛յշ լինիջիք յոյժ անձանց ձերոց, սիրել զտ՟ր ա՟ծ
12 ձեր։ * Ապա թէ դառնալով դառնայցէք, և յաւելուցուք
յազգսն մնացեալս 'ի ձէնջ, և խնամութիս առնիցէք
ընդ ն՟ն, և խառնակիցիք դուք ընդ ն՟ն, և նոքա ը՟ն
13 ձեզ։ * գիտելո՛վ գիտասջիք, զի ոչ ևս յաւելուցու տ՟ր
սատակել զազգսն զայնոսիկ յերեսաց ձերոց․ և լինիցին
ձեզ յորոգայթս և 'ի գայթագղութիս․ խի՛չ 'ի գարշապարս
ձեր, և նետք յաչս ձեր, մինչև կորնչիցիք յերկրէս
14 բարութ՟ե զոր ետ ձեզ տ՟ր ա՟ծ ձեր։ * Եւ ես՝ ահա
երթամ այսօր զճանապարհ որպէս ամենեքին որ են
յերկրի։ և ծանիջիք յա՟մ սրտէ ձերմէ և յա՟մ անձնէ
ձերմէ․ զի ոչ վրիպեաց բան մի յա՟մ բանից զոր խօսեցաւ
տ՟ր ա՟ծ ձեր․ այլ ա՟մ ինչ եկն եհաս ձեզ, և ոչ
15 սխալեցաւ 'ի նոցանէ բան մի։ * Եւ եղիցի՝ զոր օրինակ
եկին 'ի վ՟ր ձեր ա՟մ բանք բարիք զոր խօսեցաւ տ՟ր վ՟ն
ձեր․ նոյնպէս ածցէ տ՟ր 'ի վ՟ր ձեր զա՟մ բանս չարս,
մինչև սատակեսցէ զձեզ յերկրէս բարութ՟ե՝ զոր ետ
16 ձեզ տ՟ր ա՟ծ ձեր, * յանցանել ձեզ զուխտիւն տ՟ն ա՟յ
ձերոյ՝ զոր պատուիրեաց ձեզ, և յերթալ պաշտել
զաստուածս օտարս՝ և երկիր պագանել ն՟ց։ և բարկանայցէ
ձեզ տ՟ր, և կորնչիջիք վաղվաղակի յերկրէս բարութ՟ե՝ զոր ետ ձեզ տ՟ր։

ԳԼ․ ԻԴ․

1 Եւ ժողովեա՛ց յեսու զա՟մ ցեղսն ի՟ղի 'ի սելով․ և
կոչեաց զա՟մ ծերսն ի՟ղի, և զիշխանս ն՟ց, և զդատաւորս ն՟ց, և զդատաւորս նոցա, և կացին առաջի տ՟ն։
* Եւ

---

(19) 'Ի բ՟զմ օրինակս․ Տ՟ն․ ուր հարեալ է խորանն տ՟ն։ (21) Ոմանք․ Ընդ հ՟զրապետսն ի՟ղի և ասեն։ (23) Ոմանք․ 'Ի տ՟նէ ա՟յ մերմէ։ (24) Ոմանք․ Ասելով, գուցէ խօսի՛։ (25) Ոմանք․ Եւ չիք ձեր բաժին 'ի տ՟է։ (27) Այլք․ Ոչ գոյ ձեր բաժին 'ի։ (28) Ոմանք․ Վկայութիւն է ընդ մեզ․․․ որդւոց ձերոց։ (29) Ոմանք․ Առ 'ի շինել մեզ սեղան։ (30) Ոմանք․ Եւ իբրև լուան փենէ՛։ (33) Ոմանք․ Մի ևս ելանել առ ն՟ն 'ի։ (33) Յօրինակին․ Եւ բնակեցան 'ի նմ՟։ (34) Այլք․ Եթէ տ՟ր ա՟ծ է ն՟ց։

Գլ․ ԻԳ․ (1) Ոմանք․ Յա՟մ թշնամեաց ն՟ր շուրջ՛։ (2) Ոմանք․ Ես ծերացեալ և անցեալ զաւ՛։ Ի ոմանս․ և անցայ զաւուրբք։ (3) Ոմանք․ Պ՟տրզմ ը՟ն ձեզ։ (4) Ոմանք․ Զի թողի 'ի ձեզ զազգսն։ (10) Ոմանք․ Մի այր 'ի ձէնջ հալածէր․․․ զի տ՟ր ա՟ծ ձեր ինք՛։ (11) Ոմանք․ Եւ զգոյշ լինիջիք․ յոյժ։ (12) Յօրինակին կրկին․ մնացեալս մնացեալս։ (12) Օրինակ մի․ Եւ ժառանգիցէք դուք ը՟ն ն՟ն։ (13) Օրինակ մի․ Յերկրէ սրբութ՟ե զոր ետ ձեզ։ (14) Օրինակ մի․ Եւ ահաւես երթամ․․ ո՟պ և ա՟մ երկիր․ և ծա՛։ (16) Ոմանք․ Եւ բարկանայցէ տ՟ր ա՟ծ ձեր, և կորն՛։

Գլ․ ԻԴ․ (1) Ոմանք․ Եւ կային առաջի ա՟յ։

* Եւ խօսեցաւ յեսու ընդ ամ̄ ժողովրդեանն՝ և ասէ : 2
Այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ ի̄ղի • յայնկոյս գետոյն պանդխտեցան
հարքն ձեր յառաջագոյն • Թարա՝ հայր աբրահամու
և հայր Նաքովրայ, և պաշտեցին զաստուածս
օտարս : * Եւ առի ես զհայր ձեր զաբրահամ յայնմ կողմանէ 3
գետոյն, և առաջնորդեցի նմա յամ̄ երկրին քանանացւոց,
և բազմացուցի զզաւակ ն̄ր • * և ետու նմա 4
զիսահակ • և ետու սահակայ զյակոբ, և զեսաւ : և ետու
եսաւայ զլեառնն սէիր 'ի ժառանգութ̄ի : Եւ յակոբ
և որդիք ն̄ր իջին յեգիպտոս • և եղեն անդ յազգ
մեծ և 'ի բազում և 'ի հզօր, և չարչարեցին զն̄ս եգիպտացիքն :
* և եհար տ̄ր զեգիպտացիսն նշանօք և արուեստիւք՝ 5
զոր արար 'ի ն̄ս • * և ապա եհան զձեզ յեգիպտոսէ : 6
և մտէք 'ի ծովն, և պնդեցան եգիպտացիքն
զհետ հարցն ձերոց կառօք և երիվարօք 'ի ծովն կարմիր :
* Եւ աղաղակեցաք առ տ̄ր • և եդ զամպն և զմէգ 7
'ի մէջ մեր և 'ի մէջ եգիպտացւոցն • և ած 'ի վերայ ն̄ց
զծովն՝ և ծածկեաց զն̄ս : և տեսին աչք մեր զոր արար
տ̄ր ընդ երկիրն եգիպտացւոց : և էիք յանապատի անդ
զաւուրս բազումս : * Եւ ած զձեզ յերկիրն ամովրհացւոց 8
բնակելոց յայնկոյս յորդանանու, և ետուն ը̄
ձեզ պատերազմ • և մատնեաց զն̄ս տ̄ր 'ի ձեռս ձեր, և
ժառանգեցէք զերկիրն ն̄ց : և սատակեցէք զն̄ս յերեսաց
ձերոց : * Եւ յարեաւ բաղակ սեպփովրայ արքայ 9
մովաբու և ետ պատերազմ ընդ ի̄ղի : և առաքեաց կոչեաց
զբաղաամ որդի բէովրայ նզովել զձեզ : * և ոչ 10
կամեցաւ տ̄ր ա̄ծ քո կորուսանել, և օրհնելով օրհնեաց
զձեզ, և ապրեցոյց զձեզ 'ի ձեռաց ն̄ց • և մատնեաց զն̄ս
'ի ձեռս ձեր : * Եւ անցէք ընդ յորդանան, և եկիք յերիքով • 11
և պատերազմեցան ընդ ձեզ բնակիչք երիքովի •
ամուրհացին և քանանացին, և փերեզացին, և
խեւացին, և յեբուսացին, և քետացին, և գերգեսացին
: և մատնեաց զնոսա 'ի ձեռս մեր : * Եւ առաքեաց 12
յառաջագոյն քան զձեզ զձիաստացին, և մերժեաց զն̄ս
յերեսաց ձերոց • զերկոտասան թագաւորս ամովրհացւոց,
ոչ սրով քով և ոչ աղեղամբ քով : * և ետ ձեզ 13
տ̄ր զերկիրս՝ յորում ոչ վաստակեցէք : և բնակեցէք 'ի
քաղաքս զոր ոչ շինեցէք, և յայգիս և 'ի ձիթենիս՝ զոր
ոչ տնկեցէք դուք՝ և ուտէք : * Եւ արդ՝ երկերուք դուք 14
'ի տ̄է : և պաշտեցէք զն̄ա ուղղութ̄բ և արդարութ̄բ •
և 'ի բաց արարէք զաստուածս օտարոտիս՝ զոր պաշտեցին
հարք ձեր յայնկոյս գետոյն, և յեգիպտոս • և պաշտեցէք
զտ̄ր : * Ապա թէ ոչ իցէ ձեզ հաճոյ պաշտել 15
զտ̄ր, ընտրեցէք այսօր թէ զո՞ պաշտիցէք • զաստուածս
հարցն ձերոց որ յայնկոյս գետոյն էին, թէ՞ զաստուածս
ամովրհացւոցն, յորոց դուք բնակեալ էք յերկրի
նոցա : Այլ ես՝ և տուն իմ պաշտեմ զտ̄ր՝ զի ս̄բ է :
* Պատասխանի ետուն ժողովուրդն՝ և ասեն • քաւ լիցի 16
մեզ թողուլ զտ̄ր ա̄ծ մեր՝ և պաշտել զաստուածս
օտարս • * զի տ̄ր ա̄ծ մեր, նա եհան զմեզ և զհարս մեր 17
յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութ̄ե, և արար
մեզ զնշանս մեծամեծս զայնոսիկ : և պահեաց ըզմեզ
յամ̄ ճանապարհին յորում գնացաք, և յամ̄ ազգս՝
ընդ որ անցաք : * և մերժեաց տ̄ր զամովրհացին և զամ̄ 18
ազգս բնակեալս յերկրին՝ յերեսաց մերոց : Այլ և մեք
պաշտեսցուք զտ̄ր • զի նա է ա̄ծ մեր : * Եւ ասէ յեսու 19
ցժողովուրդն • ոչ կարէք դուք պաշտել զտ̄ր՝ զի ս̄բ է •
և նա՝ նախանձեալ ոչ ներիցէ մեղաց և անօրէնութ̄եց
ձերոց • * յորժամ թողուցուք զտ̄ր, և պաշտիցէք զաստուածս 20
օտարս • և հասեալ 'ի վ̄ր չարչարիցէ զձեզ, և
ծախեսցէ զձեզ փոխանակ բարեացն՝ զոր արար ձեզ :
21 * Եւ ասէ ժողովուրդն ցյեսու • ոչ այդպէս, այլ զտ̄ր
22 պաշտեսցուք : * Եւ ասէ յեսու ցժողովուրդն • ահա
դուք ձեզէն եղերուք վկայք անձանց ձերոց, զի դուք
23 ընտրեցէք զտ̄ր պաշտել զն̄ա : և ասեն՝ վկայ եմք : * Եւ
ասէ՝ արդ 'ի բաց արարէք 'ի ձէնջ զաստուածս օտարոտիս,
24 և ուղղեցէք զսիրտս ձեր առ տ̄ր ա̄ծ ի̄ղի : * Եւ
ասէ ժողովուրդն ցյեսու • զտ̄ր ա̄ծ մեր պաշտեսցուք,
25 և ձայնի ն̄ր լուիցուք : * Եւ ուխտեաց յեսու ուխտ ը̄
ժողովրդեանն յաւուր յայնմիկ • և ետ նմա օրէնս և
26 դատաստանս 'ի սելով առաջի խորանին ա̄յ ի̄ղի : * Եւ
գրեաց յեսու զբանս զայսոսիկ 'ի գիրս օրինաց ա̄յ • և
առ վէմ մեծ, և կանգնեաց զն̄ա 'ի ներքոյ բեւեկնոյն առաջի
27 տ̄ն : * և ասէ յեսու ցամ̄ ժողովուրդն • ահա
վէմս այս եղիցի ձեզ 'ի վկայութ̄ի • զի սա լուաւ զամ̄
խօսեցեալսն 'ի տ̄է զոր խօսեցաւ ընդ ձեզ այսօր : և եղիցի
սա ձեզ 'ի վկայութ̄ի աւուրց յետնոց՝ յորժամ
28 ստիցէք տ̄ն ա̄յ ձերում : * Եւ արձակեաց յեսու զժողովուրդն,
29 և գնաց իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր : * Եւ
պաշտեաց ի̄ղ զտ̄ր զամ̄ աւուրս յեսուայ, և զամ̄ աւուրս
ծերոցն որ ձգեցին զժամանակս ընդ յեսուայ •
որք և տեսին զամ̄ գործս տ̄ն՝ զոր արար յի̄ղ :
30 * Եւ եղև յետ այսորիկ մեռանել յեսուայ որդւոյ նաւեայ ԻԸ
31 ծառայի տ̄ն, հարիւր և տասն ամաց : * և թաղեցին
զն̄ա առ սահմանօք ժառանգութ̄ե իւրոյ 'ի թամնասաքար
'ի լերինն եփրեմայ 'ի հիւսիսոյ լերինն գայասու :
Եւ անդ եդին ը̄ նմա ուր թաղեցին զն̄ա առ 'ի յիշատակէ
զսուրսն քարեղէնս, որով թլփատեաց զորդիսն ի̄ղի 'ի
գաղգաղա, յորժամ եհան զն̄ս յերկրէն եգիպտացւոց՝ ո̄պ
հրամայեաց տ̄ր • և անդ են մինչև ցայսօր ժամանակի :
32 * Եւ զոսկերսն յովսեփու հանին որդիքն ի̄ղի յեգիպտոսէ ԻԹ
• և թաղեցին զն̄ա 'ի սիկիմ, 'ի բաժնի ագարակին
զոր ստացաւ յակոբ յամովրհացւոցն բնակելոցն 'ի
սիկիմ, որոջաց հարիւրոց : և ետ զայն յովսեփայ 'ի բաժնի
33 : * Եւ եղև յետ այսորիկ վախճանել եղիազարու քահանայի
որդւոյ ահարոնի • և թաղեցաւ 'ի գաբաաթ փենեէսի
որդւոյ իւրում, զոր ետ նմա 'ի լերինն եփրեմայ :
Յաւուրսն յայնոսիկ առեալ որդւոցն ի̄ղի զտապանակ
ուխտին ա̄յ շրջեցուցանէին ընդ իւրեանս : Եւ
քահանայացաւ փենեէս փոխանակ եղիազարու հօր իւրոյ,
մինչև մեռաւ՝ և թաղեցաւ յիւրումն գաբաաթ :
Եւ որդիքն ի̄ղի գնացին յիւրաքանչիւր տեղիս իւրեանց, Լ
և յիւրաքանչիւր քաղաքս իւրեանց • և պաշտեցին որդիքն
ի̄ղի զաստարտն և զաստարովթ, և զաստուածս ազգացն
որ շուրջ զնոքօք : Եւ մատնեաց զն̄ս տ̄ր 'ի ձեռս եգղոմայ
արքայի մովաբու • և ծառայեցին նմա ամս ութ և տասն :

Կատարեցաւ Յեսու Նաւեայ :

---

(4) Ոմանք • Եւ ետու նմ̄ զաւակ զիսահակ : (5) Ոսկան • Եւ հարի զեգիպ՚՚ • • զոր արարի 'ի ն̄ս : Եւ ապա հանի զձեզ : (7) Ոմանք • Եւ եդ զամպն • • 'ի մէջ ձեր • • • և տեսին աչք ձեր : (9) Յօրինակին պակասէր • Սեպփովրայ արքայ մո՚՚ : (11) (12) 'Ի ձեռս ձեր••• քան զձեզ զձիաստացն : (14) Յօրինակին պակասէր • Երկերուք դուք 'ի տ̄նէ : (15) Ոմանք • Ընտրեցէք ձեզ այսօր եթէ զո՞ պաշտիցէք, զա̄ծ հարցն ձե՚՚ : (15) Յօրինակին • Բնակեալ էիք յերկրի ն̄ց : (16) Ոմանք • Պատասխանի ետ ժղ̄ղդն և ասէ : (19) Ոմանք • Զտ̄ր ա̄ծ՝ զի ս̄բ է :

(22) Ոմանք • Ձեզէն իսկ եղերուք : (26) Ոմանք • Օրինաց տ̄ն • • • վէմ մի մեծ : (30) Ոմանք • Յետ այնորիկ մեռանելոյ յեսուայ ծառայի տ̄ն ա̄յ : (31) Յօրինակին • Լերինն եփրեմայ • • • զսուրսն քարեղէնս : Այլ ոմանք • զսուրսն քարեղէն : (31) Ոմանք • Զն̄ս յեգիպտոսէ, ո̄պ և հրա՚՚ : (33) Ոմանք • 'Ի գաղաղայադ փենեհէսի : Յաւուր յայնմիկ••• զտապանակ ուխտին տ̄ն :

'Ի վախճանի՝ ոմանք • Կատարեցաւ գիրք յեսուայ որդւոյ նաւեայ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

Պատմէ յետ մահուան յեսուայ և մինչ հոգին դատաւորք 'ի վերայ Իսրայէլի ։ Իբր երբեք զի և այլազգիքն իշխէին նոցա · զի 'ի միջոցս ժամանակաց դատաւորացն 'ի խառն դատաւորին հերէայք · և մարդիկ զնոսա ած 'ի յետս այլազգեաց ։ Յորոց 'ի նեղելն դառնային՝ աղաղակէին առ տր, և յարուցանէր փրկիչ նոցա դատաւորս, որք պատերազմէին ընդ հեթանոսս՝ փրկէին զնոսա 'ի յեռաց նոցա, նկարելով զմարմնաւոր փրկչին քս որ փրկեաց զմարդկութիւն 'ի մեղաց ։ Նա՝ և այլ ևս բազում իրօք եղեն նոքա օրինակ քի · որպէս յայտնի լինի 'ի ծածկելն սխալանաց · և խործանելն գեդէոնի զեղմն բահալու · և անձրևն 'ի վերայ գեղմանն առանց · և ցամաքեալ աստեղն, և այլն ևս ։ Պատմին գիրքս այս յետ մահուանն յեսուայ մինչև յմահն սամփսոնի զժամանակս երեքտասան դատաւորացն, որք յետ մահուանն յեսուայ իշխեցին հրէից ։ Եւ 'ի միջոցին զիրեւն այլազգեացն · ութ յետ յեսուայ դատաւորք առաջնոյ · և յետ գոդոնիելի՝ ընդ գերևման վաղեաց · և յետ սամեգարայ՝ դաբոնիայ տանանցոյ · յետ բարակայ՝ զմադիամա · և յետ գեդէոնի՝ զայլազգիս զառ փղշտաց սամփսոն ։ 'Ի սոյն գիրս մեղուցն և զկռապաշտութիւն ցեղին դանայ · և զանդուգն լրբութիւն բենիամինեանցն ։ Եւ սոյն գիրք դատաւորացն լնուն ժամանակին ընդ հրէից՝ ամս ՅԾԷ ։ իսկ իշխանութիւնն՝ ըստ հարցեալ և ծանր · որում և տրում 'ի գործոն յայնակոյի · յետ յեսուայ ԻԸ և Ծ · ամ լինել մինչև 'ի սամուէլ մարգարէ · զի քառասուն ամ հեծեալ 'ի վերայ ուրեք հարկեալ և փառացն երևել, ըստ պատերազմին և պղծութեան ։ Եւ յայտ է աստ զի յայլ և յայլ պատմագրաց գրեցաւ գիրքս այս ըստ անձանց ժամանակին, և յետոյ 'ի մի բովանդակեցաւ ։

Գլուխք գրոց Դատաւորացն ։

ա · Զի յետ վախճանին յեսուայ ցեղն յուդայ նախ առաջնորդութեան ։ յորում և կրկնակ առ յեսուա եղեալ իրացն 'ի թագեաց ։
բ · Թէ զի ոչ սպանին զազգսն ըստ հրամանին տն · և երևեցաւ հրեշտակն, և յանդիմանեաց զանօրէնութիւն նոցա, և լացին ընդ այնր առաջի տն ։
գ · Ամբարշտութիւնք լսելեաց նոցա, զի յետ մահուան յեսուայ յետս կացին յոց, և մատնեաց զնս տր 'ի ձեռս թագաւորաց արտաքին ազգաց, և փրկեաց զնոսա 'ի ձեռն գոթոնիելի ։
դ · Յաւելին 'ի չարիս և մատնեցան եգղոմայ մովաբացւոց, և յարոյց տր զաւոդ, որ սպան զեգղոմ, և փրկեաց զմովաբ ։
ե · Յետ նորա սամեգար, որ սպան վեցհարիւր այր մաճիւ արօրոյ ։
զ · Մատնեցան յաբինայ քանանացւոյ, և եղև պատգամ տն 'ի ձեռն դեբովրայ առ բարակ · և նա ընդ նմա եհար զզօրսն յաբինայ, սպանեալ և զյաբին ։ և օրհնեաց դեբովրայ օրհնութիւն տն յաղթականն ։
է · Նեղեաց զնս մադիամ և յարեան գեդեոն · նկարեաց զնշանակ խաչին · և 'ի նշան յաղթութեան առեալ 'ի գեղմն՝ զօրէնսն տն առ հրեայսն, և զնշան բանին 'ի հոյսն և զանարատ ծնունդն · և ապա զյամառին հրէիցն, և զանհաւատն աշխարհի ։ Այլ և մահուբ՝ հրեայքն երկաթեայ գառագեղեան ձերբակալ ընդ դատ կաթ և երևելի · յորոց և լոյս եկեղեցւոյն փրկչին առաքելոցն վաղնեաց զիշխանն աշխարհի ։ Այլ և 'ի խորհրդակից մարմնական գործոց՝ պայծառանայ յաղթութիւն հոգւոյ ։
ը · Յետ մահուան գեդեոնի աբիմելէք հարճորդի որդի նորա սպան զեղբարսն իւր, և թագաւորեաց · և յետ սակաւ ժամանակաց խնդրեցաւ 'ի նմանէ վրէժ, զի մահացաւ գլխովն և մեռաւ ։
թ · Յետ նորա թովղա ։ ժ · Յետ նորա յայիր ։
ժա · Յետ նր յեփթայի, որ և զոհեաց զդուստրն, և ած հրաման՝ ոչ ոք աբրահամ ոչ խափանեաց, զի այս ոք յայտնի ոսկը մի ծաղրեցի ։ խոստովանել և զի թէ՞ ճար անպատեհ գործութեան ։
ժբ · Յետ նորա եսեբոն բեթղեհեմացի ։
ժգ · Յետ նր եղոն զաբուղոնացի ։ ժդ · Յետ նր աբդոն ։
ժե · Աստ սամփսոն, որ ոչ էր զօրութեան իւրով նմանեալ զանցանէր զօրութիւն տն իւրոյ · և յաղթելով 'ի նմանէ, նմանէր զնորին մարդկան առաջի մեղաց ։
ժզ · Ամբարշտանք զդիէաց որ յանգնեաց զպատկեր կռոցն 'ի տան միքայ · զի առաց ըմայր միքայ թէ արծաթն զոր գողացան 'ի քէն, և երդուար՝ զի թէ գոյ, արարից անտի պատկեր կռոյ · արդ՝ արծաթն առ իս է, առ և արա պատկեր ըստ երդմանն, և օրհնեաց զնա մայրն զի առաց թէ արա պատկեր ։ արար և կանգնեաց, և վարձեաց քուրմ ղևտացին ։
ժէ · Ամբարշտանք և ցեղին դանայ, զի առին զկուռսն 'ի տանէն միքայ · որով և խոտորեցան՝ մինչև ցգերելն 'ի ժամանակաւ ։
ժը · Պոռնկեցաւ հարճ ղևտացւոյն, և փախեաւ · և նա դարձոյց զնա · և եկին 'ի գաբաա · իբրև լուիցին զհարճն և մեռաւ · ծուղեցին էն 'ի վերայ գաբաայ ։ Եւ զի ոչ խոտորեցան առ նախանձեցան որ մեծ էր, և ոչ խնդրեցին իւրոց նախանձեցան, եկն մեծ պատերազմ ընդ միմեանս, մինչև առ սակաւուն վերստին ջարդեալն միմեանց՝ յերկոց կողմանցն ։

Իսկ զհրաւիրեալ զիրաց, վճարմամբ իրացն, և միկնութեան անուանցն,
թէ կամիս՝ առցես 'ի պարտական ուղղմնս, և յետ 'ի դրախտի,
և 'ի փեսութիւն տն առ նա՝ ծննդեամբն 'ի տանէն դաւթի ։

ԴԱՏԱՒՈՐՔ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԵՏ ՎԱԽՃԱՆԵԼՈՅՆ յեսուայ, հարցանէին որդիքն Իսրայէլի ըզտր՝ և ասէին · ո՞ ելցէ մեզ առ քանանացին առաջնորդ՝ պատերազմել ընդ նմա ։
2 * Եւ ասէ տր՝ յուդա ելցէ · զի ետու զերկիրն 'ի ձեռս
3 նր ։ * Եւ ասէ յուդա ցշմաւոն եղբայր իւր · ել ընդ իս 'ի վիճակիս իմում, և տացուք պատերազմ ընդ քանանացիսն · և եկից ես ընդ քեզ 'ի քում վիճակին ։ և
4 գնաց ընդ նմա շմաւոն ։ * Եւ ել յուդա · և ետ տր զքանանացին և զփերեզացին 'ի ձեռս նր · և եհար զնս
5 'ի բեզեկ տասն հազար արանց ։ * Եւ գտին զադոնիբեզեկ 'ի բեզեկ, և ետուն պատերազմ ը̄ նմա · և հա-
6 րին զքանանացին և զփերեզացին ։ * Եւ փախեաւ ադոնիբեզեկ, և պնդեցան զհետ նր, և հասին նմա · և
7 կտրեցին զծայրս ձեռաց նր, և զծայրս ոտից նր ։ * Եւ ասէ ադոնիբեզեկ · եւթանասուն թագաւորք ծայրակոտուրք ձեռօք և ոտիւք էին, որ քաղէին զփշրանս 'ի ներքոյ սեղանոյ իմոյ · արդ՝ որպէս արարի, նոյնպէս հատոյց ինձ ած ։ և ածին զնա յէմ, և անդ մեռաւ ։
8 * Եւ պատերազմեցին որդիքն յուդայ ընդ էմի, և առին զնա, և հարին զնա սրով սուսերի · և զքաղաքն այրե-
9 ցին հրով ։ * Եւ յետ այնորիկ իջին որդիքն յուդայ պատերազմել ընդ քանանացւոյն, բնակելոյ 'ի լեռ-
10 նակողման, և 'ի հարաւ, և 'ի դաշտավայրս ։ * Եւ գնաց յուդա 'ի վր քանանացւոյն բնակելոյ 'ի քեբրոն, և ել քեբրոն ընդդէմ · և էր անուն քեբրոնի յառաջ կարիաթարբոկ սեփեր · և հարին զսեսի, և զաքիման,
11 և զթոլմի, զծնունդս ենակայ ։ * Եւ ելին անտի 'ի վերայ բնակչացն դաբիրայ, և անուն դաբիրայ էր յա-
12 ռաջագոյն քաղաք նամակաց ։ * Եւ ասէ քաղեբ · որ ոք հարցէ զքաղաքն նամակաց՝ և առցէ զնա, տաց նմա զաք-
13 սա դուստր իմ կնութե ։ * Եւ առ զնա գոդոնիէլ

որ-

Գլ. ա · (1) Ոմանք · Եւ ասեն, ո՛վ ելցէ ։ Ոմն ունի · Հարցին որդիքն իսլի ։ (3) Ոմանք · Ցշմաւոն եղբայր · · ը̄ քանանացւոյն, և եկից և ես ։ (6) Օրինակ մի · Եւ փախեաւ ադոնի 'ի բեզեկ · · · և կտրեցին զծայրս ։ (7) Ոմանք · Ոպ̄ արարի ես, նոյնպ̄ հատոյց ինձ տր ։ (8) Ոմն ունի · Եւ պատերազմեցան ։ (9) Ոմանք · Եւ յետ այսորիկ · · ը̄ քանանացւոյն, և 'ի հարաւ և 'ի դշտվայրս, և որ բնակեալ էին 'ի լեռնակողմանն ։ (11) Ոմանք · Քաղաք նամակաց ։

որդի կենեզի եղբայր քաղեբայ՝ կրտսեր քան զնա։ և
ետ նմա քաղեբ զաքսա զդուստր իւր կնութեան։ * Եւ 14
եղև 'ի գնալն նր, յորդորեաց զնա գոդոնիէլ խնդրել
'ի հօրէ իւրմէ ագարակ։ և տրտնջեաց՝ և աղաղակեաց
յիշոյ անտի՝ և ասէ․ յերկիր հարաւոյ ետուր զիս։ Եւ
ասէ ցնա քաղեբ․ զի՞ է քեզ։ * և ասէ ցնա աքսա․ տո՛ւր 15
ինձ օրհնութիւն, զի յերկիր հարաւոյ ետուր զիս․ և տա֊
ցես ինձ զբօսանս ջրոյ։ և ե՛տ նմա քաղեբ ըստ սրտի
նր զբօսանս բարձանց, և զբօսանս հովտաց։ * Եւ որ֊ 16
դիքն յոբաբայ կինեցւոյ աներոյն մովսիսի, ելին 'ի քա֊
ղաքէն արմաւենեաց՝ առ որդիսն յուդայ 'ի յանապատն
յուդայ, որ է 'ի հարաւոյ յուդայ, առ զառիվայրին ա֊
րադայ․ և գնացին բնակեցան առ ժողովրդեանն։ * Եւ 17
գնա՛ց յուդայ ընդ շմաւոնի եղբօր իւրոյ, և հարին ըզ֊
քանանայսն բնակեալ յասփեթ․ և նզովեցին զնա, և
սատակեցին զնա․ և կոչեցին զանուն քաղաքին սատա֊
կումն։ * Եւ ոչ ժառանգեաց յուդա զգազա և զսահ֊ 18
մանս նր, և զասկաղոն և զսահմանս նր, և զակկարոն
և զսահմանս նր․ և զազովտոս և զանդաստանս նորա։
* Եւ էր տր ընդ յուդայ, և ժառանգեաց զլեառնն․ զի 19
ոչ կարացին ժառանգել զբնակիչս հովտացն․ զի ռե֊
քաբ՝ զատո՛յց զնս․ և կառք երկաթիք էին նց։ * Եւ 20
ետուն քաղեբայ զքեբրոն որպէս և խօսեցաւ մովսէս․
և ժառանգեաց անտի ※ զերիս քաղաքս որդւոցն ենա֊
կայ․ և եբարձ անտի զերեսին որդիսն ենակայ։ * Եւ 21
զյեբուսացին զբնակեալն յեմ ոչ ժառանգեցին որդիքն
բենիամինի։ և բնակեաց յեբուսացին ընդ որդիսն բե֊
նիամինի յեմ մինչև ցայսօր։ * Եւ ելին որդիքն յովսե֊ 22
փու, և ինքեանք 'ի բեթէլ․ և տր ընդ նս։ * և բանա֊ 23
կեցան տունն իլի 'ի բեթէլ․ և անուն քաղաքին էր յա֊
ռաջ լուզայ։ * Եւ տեսին պահապանքն զայր մի ելեալ 24
'ի քաղաքէ անտի, կալան զնա՝ և ասեն․ ցո՛յց մեզ զմուտ
քաղաքիդ, և արասցուք ընդ քեզ ողորմութիւն։ * և եցո՛յց 25
նց զմուտ քաղաքին, և հարին զքաղաքն սրով սուսե֊
րի․ և զայրն և զազգատոհմն իւր արձակեցին։ * Եւ 26
գնա՛ց այրն յերկիրն 'ի քետիմ, և շինեաց անդ քաղաք,
և կոչեաց զանուն նր լուզա․ և ա՛յն է անուն նր մինչև
ցայսօր։ * Եւ ոչ ժառանգեաց մանասէ զբեթսան՝ որ 27
է սկիւթուպօլիս․ և ոչ զդստերս նր, և ոչ զանդաս֊
տանս նր․ և ոչ զթանաք և զդստերս նր։ Եւ ոչ զբնա֊
կիչսն դովրայ․ և ոչ զշուրջ բնակեալսն զնովաւ, և ոչ
զդստերս նորա։ և ոչ զբնակիչս բաղակայ, և ոչ զշուրջ
բնակեալսն զնովաւ․ և ոչ զդստերս նր։ Եւ ոչ զբնա֊
կիչս յեբղամայ, և ոչ զշուրջ բնակեալսն զնովաւ, և ոչ
զդստերս նր։ և սկսաւ քանանացին բնակել յերկրին
յայնմիկ։
Բ * Եւ եղև իբրև զօրացաւ իէլ, եդ զքանանացին ընդ 28
հարկաւ, և բառնալով ոչ եբարձ զնա։ * Եւ եփրեմ՝ 29
ոչ եբարձ զքանանացին զբնակեալն 'ի գազեր․ և բնա֊
կեաց քանանացին 'ի մէջ նր 'ի գազեր, և եղև նմա հար֊
կատու։ * Եւ զաբուղոն՝ ոչ եբարձ զբնակիչսն կեդրո֊ 30
նի, և զբնակիչսն ամմնայ․ և բնակեաց քանանացին 'ի
մէջ նր․ և եղև նմա հարկատու։ * Եւ ասեր՝ ոչ եբարձ 31
զբնակիչսն ակքովայ, և եղև նմա հարկատու․ և զբնա֊
կիչսն դովրայ, և զբնակիչսն սիդոնի, և զբնակիչսն դա֊
լափայ, և զաքազիփ, և զեղփա, և զափեկ, և զռովբ։
32 * և բնակեա՛ց ասեր 'ի մէջ քանանացւոյն բնակելոյն
33 յերկրին․ քանզի ոչ կարացին բառնալ զնա։ * Եւ նեփ֊
թաղիմ՝ ոչ եբարձ զբնակիչսն բեթսամիւսայ, և ոչ ըզ֊
բնակիչսն բեթանաթայ․ և բնակեաց նեփթաղիմ 'ի մէջ
քանանացւոյն բնակելոյ յերկրին․ և բնակիչքն բեթ֊
34 սամիւսայ և բեթանաթայ եղեն նմա հարկատուք։ * Եւ
նեղեա՛ց ամուրհացին զորդիսն դանայ 'ի լերինն․ զի ոչ
35 տայր նց թոյլ իջանել 'ի հովիտն։ * Եւ սկսաւ ամուր֊
հացին բնակել 'ի լերինն մուրտաստանի․ ուր արջք և
աղուէսք 'ի մուրտաստանսն և 'ի սաղաբին։ Եւ ծան֊
րացաւ ձեռն յովսեփայ 'ի վերայ ամուրհացւոյն․ և ե֊
36 ղեն նց հարկատուս․ * զի սահման ամուրհացւոյն ե֊
դոմայեցին էր․ 'ի վերայ զառիվայրին ակրաբիմայ 'ի
վիմէն և 'ի վեր։

ԳԼ․ Բ․

1 Եւ ել հրեշտակ տն 'ի գաղգաղա 'ի լալէոզն, և 'ի
բեթէլ, և 'ի տունն իլի, և ասէ ցնս․ Ա՛յսպէս
ասէ տր։ տր եհան զձեզ յեգիպտոսէ, և ած զձեզ յեր֊
կիրդ՝ յոր երդուաւ հարցն ձերոց տալ ձեզ, և ասէ
ցձեզ․ ոչ ցրեցից զուխտն իմ որ ընդ ձեզ յաւիտեան։
2 * Եւ մի դնիցէք ուխտ ը բնակիչս երկրիդ այդորիկ,
և մի ընդ դիս նոցա, և մի երկիրպագանիցէք նց․ այլ
զդրօշեալս նց խորտակեսջիք, և զսեղանս նց կործա֊
նեսջիք․ և ոչ լուարուք ձայնի իմում․ քանզի արարէք
3 զայն։ * Եւ ասացի թէ ոչ յաւելից փոխել զժողովուր֊
դըն զոր յաւելի սատակել, և ոչ բարձից զնս յերեսաց
ձերոց․ և եղիցին ձեզ 'ի վտանգս․ և դիք նոցա եղիցին
4 ձեզ 'ի գայթագղութիւն։ * Եւ եղև իբրև խօսեցաւ հրեշ֊
տակն տն զբանս զայսոսիկ առ ամ որդիսն իլի․ ամբար֊
5 ձին ժողովուրդքն զձայնս իւրեանց՝ և լացին։ * և վն
այնորիկ կոչեցաւ անուն տեղւոյն այնորիկ լալօնք․ և
6 զոհեցին անդ տն։ * Եւ արձակեա՛ց յեսու զժողովուրդ֊
սըն․ և գնացին որդիքն իլի յիւրաքանչիւր տուն իւր,
և յիւրաքանչիւր ժառանգութիւն իւր՝ ժառանգել զերկիրն։
7 * Եւ ծառայեա՛ց ժողովուրդն տն զամ աւուրս յեսու֊ Գ
ւայ, և զամ աւուրս ծերոցն, որ միանգամ երկայնա֊
կեացք եղեն ընդ յեսուայ․ որ գիտակ լեալ էին զամ
8 մեծամեծ գործոցն տն՝ զոր արար յիէլ։ * Եւ վախ֊
ճանեցա՛ւ յեսու որդի նաւեայ ծառայ տն․ որդի հա֊
9 րիւր և տասն ամաց։ * և թաղեցին զնա 'ի լերին ժա֊
ռանգութեան նր, 'ի թամնաթարէս՝ 'ի լերինն եփրեմի 'ի
10 հիւսիսոյ լերինն գայասու։ * և ամ ազգն այն յաւե֊
լա՛ն առ հարս իւրեանց։ Յարեաւ ա՛յլ ազգ որ ոչ ճա֊
11 նաչէին զտր, և ոչ զգործսն զոր արար 'ի մէջ իլի։ * Եւ
արարին որդիքն իլի չար առաջի տն․ և պաշտեցին ըզ֊
12 բահաղիմ․ * և թողին զտր ած հարցն իւրեանց, որ
եհան զնս յերկրէն եգիպտացւոց, և գնացին զհետ ա֊
տուածոց օտարաց, աստուածոց ազգացն որ շուրջ ըզ֊
13 նոքօք, և երկիր պագին նց․ և բարկացուցին զտր։ * և
14 թողին զնա և պաշտեցին զբահաղ, և զաստարտն։ * Եւ
բար֊

---

(15) Ոմանք․ Ըստ սրտի նր զզբօսանս ջրոյ, և զբօսանս բարձանց։ (16) Ոմանք․ Եւ որդիքն յոթորայ կինե''․․ առ 'ի զառիվայրին․․ ը ժողովրդեանն։ (17) Ոմանք․ Բնակեալ յեփեթ։ (18) Ոսկան․ Եւ ժառանգեաց յուդա զգազա, և զսահմանս նր։ (19) Ոմանք․ Երկաթիք էին նր։ (21) Յայլս ձեռ․ Բենիամինի յերուսաղէմ մինչև ցայսօր։ (22) Ոմանք․ Եւ էր տր ը նս։ (24) Ոմանք․ Եւ կալան զնա և ասեն ցնա․․․ զմուտ քղքիս։ (27) Ոմանք․ Զբեթսան, որ է խսկիւթոպօլիս։ Որ ոսկան․ Զբեթան, որ է։ Առ ոմանս պակասի․ Եւ ոչ զբնակիչս բաղակայ ․․․ Եւ զբնակիչս յեբղա֊մայ, ևն։ Իսկ այլ օրինակ մի այլազգ ևս ունի զբանս՝ այսպէս․ Զբեթսան ոչ կիւթուպօլիս․ և ոչ զդստերս նր․ և ոչ զբնակիչս նր․ զովրայ, և ոչ զշուրջ բնակեալն նովաւ, և ոչ զդստերս նր, և ոչ զբնակիչս բաղակայ․․ և ոչ ըզ֊զբնակեալսն մակեդոնայ, և ոչ շուրջ զբնակեալսն․․․ և սկսաւ քանան''։ (31) Ոմանք․ Զբնակիչսն աքովրայ․․․ և զբնակիչսն պաղափայ․․ և զռովկ։ (34) Ոմանք․ Զի ոչ ետ նց թոյլ։ (35) Ոսկան․ 'Ի լերինն բուրաստանի։ Որ ոմանք․ Մուրաստանի․․ 'ի մուրաստանսն և 'ի սաղաբին․․ և եղև նց հարկատու։ (36) Ոմանք․ Եդիմացին էր․․․ ակրաբինայ և 'ի վիմէն։

ԳԼ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Այսպէս ասէ տր, որ եհան․․ զոր երդուաւ տալ հարցն ձերոց․ և ետ ձեզ և ասէ, ոչ ցրե''։ (3) Օրինակ մի․ Եւ ասացի սատակել, և ոչ բարձ''։ (4) Ոմանք․ Զամ զբանս զայսոսիկ առ։ (6) Ոմանք․ 'Ի տուն իւր ․․․ 'ի ժառան''։ (7) Ոմանք․ Մեծամեծաց գործոց տն զոր արար իլի․ կամ, յիլի։ (9) Ոմանք․ Ժառանգութե որ 'ի թամնաթար, 'ի լերինն գայասու։ (10) Ոմանք յաւելուած․ Եւ յարեաւ այլ ազգ յետ նոցա, որ ոչ ճանա''։ (13) Ոմանք․ Զբահաղ և զաստուածսն։

բարկացաւ սրտմտութեամբ տր̄ Իղ̄ի ; և մատնեաց զնս̄ տր̄
'ի ձեռս աւարառուացն , և աւերեցին զնս̄ . և ետ զնս̄
տր̄ 'ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց շուրջանակի . և ոչ կարացին
կալ ընդդէմ թշնամեաց իւրեանց ամենեցունց՝
ընդ որս պոռնկեցան : * Եւ ձեռն տն̄ էր նց̄ 'ի չարութիւ 15
որպէս և խօսեցաւ տր̄ , և որպէս երդուաւ տր̄ , և
նեղեա՛ց զնս̄ յոյժ : * Եւ յարոյց նց̄ տր̄ դատաւորս , և 16
փրկեաց զնս̄ տր̄ 'ի ձեռաց աւարառուաց նց̄ . սակայն
և նոցա ոչ լուան : * զի պոռնկեցան զհետ աստուածոց 17
օտարաց , և երկիր պագին նց̄ . և բարկացուցին զտր̄ .
և խոտորեցան վաղվաղակի 'ի ճանապարհէն ընդ որ
գնացին հարք նց̄ լսել պատուիրանաց տն̄ . և ոչ արարին
այնպէս : * Եւ յորժամ յարոյց նց̄ տր̄ դատաւորս . 18
և էր տր̄ ընդ դատաւորին . և փրկեաց զնս̄ 'ի ձեռաց
թշնամեաց նց̄ զամ̄ աւուրս դատաւորին . զի մխիթարեցաւ
տր̄ 'ի հեծութենէ նց̄ յերեսաց պաշարողացն նց̄
որ չարչարէին զնս̄ : * Եւ լինէր իբրև մեռանէր դատաւորն , 19
դառնային միւսանգամ եղծանել առաւել
քան զհարս իւրեանց , երթալ զհետ աստուածոց օտարաց ,
պաշտել զնս̄ և երկիրպագանել նց̄ . և ոչ ընկեցին
'ի բաց զարուեստս իւրեանց , և ոչ հատան 'ի խիստ
ճանապարհաց իւրեանց : * Եւ բարկացաւ սրտմտութբ̄ 20
տր̄ Իղ̄ի և ասէ . փոխանակ զի եթող ազգդ այդ զուխտ իմ
զոր պատուիրեցի հարց դոցա, և ոչ լուան ձայնի իմում :
* և ես ոչ յաւելից բառնալ զայր յերեսաց նց̄, յազգացն 21
զոր եթող յեսու որդի նաւեայ : * Եւ եթող փորձել 22
նովաւ զԻղ̄ , եթէ զգուշանայցեն ճանապարհին տն̄
գնալ ընդ նա , զոր օրինակ զգուշացան հարքն նց̄ , և
եթէ ոչ : * Եւ եթո՛ղ տր̄ զազգսն զայնոսիկ , չբառնալ 23
զնս̄ վաղվաղակի . և ոչ մատնեաց զնս̄ 'ի ձեռս յեսուայ :

ԳԼ. Գ.

Եւ ա՛յս ազգք են զորս եթող յեսու փորձել նոքօք 1
զԻղ̄ . զամենեսին որ ոչ գիտէին զամ̄ պատերազմունս
քանանացւոց . * բայց վս̄ ազգաց որդւոցն Իղ̄ի 2
ուսուցանել նց̄ պատերազմ . սակայն և որ յառաջագոյն
քան զնս̄ էին՝ ոչ գիտէին : * Զհինգ նախարարութիս 3
այլազգեաց . և զամ̄ քանանացին . և զսիդոնացին .
և զխեւացին զբնակեալսն 'ի լիբանան 'ի լեռնէն բաղհերմոնեայ՝
մինչև ցբաղովեմաթ : * Եւ եղև 'ի փորձել 4
նոքօք զԻղ̄ . գիտել եթէ լուիցեն պատուիրանացն տն̄՝
զորս պատուիրեաց հարցն նց̄ 'ի ձեռն մովսիսի : * Եւ 5
որդիքն Իղ̄ի բնակեցին 'ի մէջ քանանացւոյն , և քետացւոյն ,
և ամովրհացւոյն , և փերեզացւոյն , և խեւացւոյն ,
և յեբուսացւոյն , և գերգեսացւոյն : * Եւ առին զդստերս 6
նց̄ իւրեանց 'ի կանայս , և զդստերս իւրեանց
ետուն ուստերաց նց̄ . և պաշտեցին զդիս նց̄ : * Եւ 7
արարին որդիքն Իղ̄ի չար առաջի տն̄ . և մոռացան զտր̄
ած̄ իւրեանց , և պաշտեցին զբահաղ՝ և զանտառսն : * և 8
բարկացաւ սրտմտութբ̄ տր̄ Իղ̄ի , և մատնեա՛ց զնս̄ 'ի ձեռս
քուսարսաթեմայ արքային ասորւոց միջագետաց . և
ծառայեցին նմա ամս ութ : * և աղաղակեցին որդիքն 9
Իղ̄ի առ տր̄ : Եւ յարոյց տր̄ փրկիչ Իղ̄ի , և ետ նց̄ զգոթոնիէլ
որդի կենեզեայ , զեղբայր քաղեբայ՝ կրտսեր
քան զնա : * և լուաւ նց̄ : Եւ եղև 'ի նմա հոգի տն̄ , և 10
դատեաց զԻղ̄ : և ել 'ի պատերազմ ը̄ քուսարսաթեմայ .
և մատնեաց տր̄ 'ի ձեռս նր̄ զքուսարսաթեմ արքայ
ասորւոց . և սաստկացաւ ձեռն նր̄ 'ի վերայ քուսարսաթեմայ :
11 * և դադարեաց երկիրն ամս քառասուն :
և մեռաւ գոթոնիէլ որդի կենեզի :

12 * Եւ յաւելին որդիքն Իղ̄ի առնել չար առաջի տն̄ . և Դ.
զօրացոյց տր̄ զեգղոմ արքայ մովաբու 'ի վր̄ Իղ̄ի . վասն
13 առնելոյ նց̄ չար առաջի տն̄ : * Եւ ժողովեա՛ց 'ի վերայ
նց̄ զամ̄ որդիսն ամոնայ , և զամաղէկ . և չոգաւ եհար
զԻղ̄ . և ժառանգեաց զքաղաքն արմաւենեաց : * Եւ
ծառայեցին որդիքն Իղ̄ի եգղոմայ արքայի մովաբու ամս
15 ութուտասն : * և աղաղակեցին որդիքն Իղ̄ի առ տր̄ :
Եւ յարոյց նց̄ տր̄ փրկիչ զաւովդ որդի գերեայ՝ զորդի
ա՛ռն յեմենեցւոյ , զերկոցունց ձեռաց աջողակն : և
առաքեցին որդիքն Իղ̄ի 'ի ձեռն նր̄ պատարագս եգղոմայ
16 արքայի մովաբու : * Եւ արար իւր աւովդ սո՛ւր
երկսայրի թզաւ յերկայնութե̄ , և եդ յաջո՛յ ազդեր իւրում
17 ընդ տառատոկաւն , և գնաց : * և մատոյց զպատարագսն
եգղոմայ արքայի մովաբու : և եգղոմ էր այր
18 յո՛յժ յոյժ : * Եւ եղև իբրև վախճանեաց աւովդ մատուցանել
զպատարագսն , և արձակեաց զպատարագաբարձսն
19 : * և եգղոմ դարձաւ 'ի գրօշելոցն համդերձ
գաղգաղաւն : Եւ ասէ աւովդ . բա՛նք ինչ են ինձ ընդ
քեզ լռելեայն արքայ : և ասէ եգղոմ . լռեալ լեր : և ասէ
ցամենեսին . 'ի բա՛ց գնացէք : և ելին արտաքս որ
20 զնովաւն կային : * և նա նստէր յամարանոցի 'ի վերնատանն
իւրում միայն առանձինն : Եւ ասէ աւովդ .
պատգամ այ̄ է իմ առ քեզ արքայ : և յարեաւ եգղոմ
21 յաթոռոյն մերձ առ նա : * Եւ եղև ընդ յառնելն նր̄ ,
ձգեա՛ց աւովդ զձեռն իւր զձախ , և ա՛ռ զսուրն յաջոյ
22 ազդերէ իւրմէ , և եհար 'ի կշտի եգղոմայ , * արկ և զերախակալն
ևս զհետ վիրին . և արգել ճարպն զվիրաբերանն
23 , զի ոչ ձգեաց 'ի բաց զսուրն 'ի կշտէ նր̄ : * և
ել 'ի պատշգամն , և անց ը̄ վանդակապատն , և փակեաց
զդուրս վերնատանն ընդդէմ նորա և աղխեաց .
24 և ինքն ել գնաց : * Եւ ծառայքն նորա մտին՝ և
տեսին . և ահա դուրք վերնատանն փակեալ էին : և ասեն՝
25 գուցէ յաթոռն նստիցի 'ի պէտս 'ի սենեկին : * և
կացին մնացին ամաչեցեալք : և ահա ոչ ոք էր որ բանայր
զդուրս վերնատանն : և առին զբանալին և բացին ,
և ահա տէրն իւրեանց անկեա՛լ կայր մեռեալ 'ի
26 գետնի : * Եւ աւովդ զերծաւ 'ի սխրովթա՛ մինչ նոքա
զաղմկեալ էին . և ոչոք էր որ փոյթ առնէր զնմանէ :
և նա անց առ գրօշելովքն , և զերծաւ անկաւ 'ի սեիրովթա
27 : * Եւ եղև իբրև եկն աւովդ յերկիրն Իղ̄ի , եհա՛ր
փող 'ի լերինն եփրեմայ . և իջին ընդ նմա որդիքն
28 Իղ̄ի 'ի լեռնէ անտի . և ինքն առաջի նց̄ : * և ասէ ցնս̄ .
իջէք զկնի իմ , զի մատնեաց տր̄ ած̄ մեր զթշնամիս մեր
զմովաբացիս 'ի ձեռս մեր : Եւ իջին զկնի նր̄ . և կալան
նախ զա՛նցս յորդանանու 'ի մովաբայ , և ոչ թողին մարդոյ
29 անցանել : * Եւ հարին 'ի մովաբայ յաւուր յայնմիկ
իբրև տասն հազար արանց զամ̄ պատերազմօղս 'ի
նոցանէ , և զամ̄ այր զօրութ̄ . և ոչ ապրեցաւ և ոչ մի
30 այր : * Եւ վանեցաւ մովաբ յաւուր յայնմիկ ը̄ ձեռամբ
Իղ̄ի : և դադարեա՛ց երկիրն ամս ութսուն : և դատեա՛ց
զնոսա աւովդ մինչև մեռաւ :

31 * Եւ յետ նր̄ յարեա՛ւ սամեգար որդի անաթայ . և եհա՛ր Ե
յայլազգեացն վեց հարիւր այր մածուլ արօրոյ , և
ա՛ռ յաւարի արջառ և ոչխար բազում յոյժ , թո՛ղ
զօրթս արջառոյ : և փրկեա՛ց նա զԻսրայէլ :

ԳԼ.

---

(17) Ոմանք . Ընդ որ գնացին հարքն նց̄ : (19) Ոմանք . Եւ ոչ հատանէին 'ի խիստ ճնճհէն իւրեանց : (20) Ոմանք . Պատուիրեցի հարց նց̄ :

Գլ. Գ. (2) Ոմանք . Եւ որ յառաջ քան զնս̄ : (3) Ոմանք . Մինչև ցղաբովեմաթ : Այլ ոմանք . 'Ի լեռնէն հերմոնայ մինչ ցաբովեմաթ . կ՟, ցդաբովեմաթ : (4) Ոմանք . Հարց նց̄ մովսէս : (7) Ոմանք . Եւ որդիքն Իղ̄ի արարին չարիս առաջի տն̄ : (12) Օրինակ մի . Զեգղոն արքայ մո՛՛ : (13) Ոմանք . Եհար զամենայն որդիսն Իղ̄ի , և ժա՛՛ : (15) Ոմանք . Առն յեմինացւոյ : և ոմանք . յամինացւոյ . . ձեռացն աջողակ . . 'ի ձեռս նր̄ պատա՛՛ : (16) Ոմանք . Եւ ա՛ռ իւր սուր աւովդ երկս՛՛ . . . ազդերն իւրում ը̄ տառատոկաւն . կամ , տաւիովկտաւն : (19) Ոմանք . Դարձաւ 'ի գրօշելոյն համդերձ գաղգաղաւն . . . բան ինչ են : (20) Ոմանք . Նստէր յամարայնոյ 'ի վերնա՛՛ . պատգամ տն̄ է իմ : (21) (22) Օրինակ մի . Եւ եհար զկշտի նր̄ , և արկ զերախակալն ևս . . և արգել ճարպոյն զվերաբերանն , և ոչ ձգ՛՛ : (22) Յօրինակին պակասէր . Զի ոչ ձգեաց 'ի բաց զսուրն : (24) Ոմանք . Փակեալ կայր . և ասեն : (26) Յօրինակին պակասէր . Զերծաւ անկաւ 'ի սիրովթա : (31) Յայլս պակասի . Վեց հարիւր այր մածուլ արօրոյ . և առ յաւարի արջառ և ոչխար բզմ̄ յոյժ . թո՛ղ զօրթս :

ԳԼ· Դ·

Եւ յաւելին որդիքն Իղի առնել չար առաջի տ՟ն · և 1
սամեգար մեռաւ ։
Չ * Եւ մատնեաց զն՟ս տ՟ր 'ի ձեռս յաբինայ արքայի քա- 2
նանացւոց , որ թագաւորեաց յասովր ։ և իշխան զօրու
ն՟ր սիսարա · և ինքն բնակէր յարիսովթ ազգաց ։ * Եւ 3
աղաղակեցին որդիքն Իղի առ տ՟ր · զի ինն հարիւր կառք
երկաթիք էին նորա · և նա նեղէր զԻ՟ղ սաստիկ՝ ամս
քսան ։ * Եւ դեբովրա կին մարգարէ՝ կին ղափիդով- 4
թայ · նա դատէր զԻ՟ղ 'ի ժամանակին յայնմիկ ։ * և 5
ինքն բնակեալ էր ընդ արմաւենեաւն 'ի մէջ ռամայ և
'ի մէջ բեթելայ՝ 'ի լերինն եփրեմայ · և ելանէին որ-
դիքն Իղի առ նա 'ի դատաստան ։ * Եւ առաքեաց դե- 6
բովրա և կոչեաց զբարակ զորդի աբինէեմայ 'ի կադե-
սայ նեփթաղիմի , և ասէ ցնա · Ո՞չ ապաքէն հրաման
ետ քեզ տ՟ր ա՟ծ Իղի , և երթիցես 'ի լեառն թաբովր , և
առցես ընդ քեզ տասն հազար արանց յորդւոցն նեփ-
թաղիմայ , և յորդւոցն զաբուղոնի , * և ածից ընդ 7
քեզ 'ի հեղեղատն կիսոնի , 'ի վերայ սիսարայ իշխանի
զօրուն յաբինայ՝ և զօրաց ն՟ր , և կառաց ն՟ր , և մատնե-
ցից զնա 'ի ձեռս քո ։ * Եւ ասէ ցնա բարակ · եթէ եր- 8
թիցես ընդ իս՝ երթայց · և եթէ ոչ երթիցես ընդ իս՝
ոչ երթայց ։ քանզի ոչ գիտեմ զօրն յորում աջողեսցէ
տ՟ր զհրեշտակ իւր ընդ իս ։ * Եւ ասէ ցնա դեբովրա · 9
երթալով երթայց ընդ քեզ · բայց գիտասջիր , զի ոչ
քո լինի քաջութ՟ի 'ի ճանապարհին զոր երթայցես · քան-
զի 'ի ձեռն կնոջ մատնեսցէ տ՟ր զսիսարա ։ Եւ յարեաւ
դեբովրա , և գնաց ընդ բարակայ 'ի կադէսայ ։ * և 10
պատուէր ետ բարակ զաբուղոնի և նեփթաղիմի 'ի կա-
դէս · և ելին զհետ ն՟ր տասն հազար արանց · Էլ ընդ
նմա և դեբովրա ։ * Եւ մերձաւորք կինեցւոյն մեկնե- 11
ցան 'ի կինեայ յորդւոցն յոբաբայ աներոյն մովսիսի ։ և
եհար զխորան իւր առ կաղնեաւն հանգուցելոցն՝ որ
է մերձ 'ի կադէս ։ * Եւ ազդ եղև սիսարայ եթէ ել 12
բարակ որդի աբինէեմայ 'ի լեառն թաբովր ։ * և գու- 13
մարեաց սիսարա զամ՟ կառս իւր , ինն հարիւր կառս
երկաթեղէնս · և զամ՟ զօրն որ ընդ իւր յարիսովթայ
ազգաց՝ 'ի հեղեղատն կիսոնի ։ * Եւ ասէ դեբովրա ցբա- 14
րակ · արի՛ զի այս օր է՝ յորում մատնեաց տ՟ր զսիսա-
րա 'ի ձեռս քո · զի ահա տ՟ր է առաջի քո ։ Եւ էջ բա-
րակ 'ի լեռնէն թաբովրայ , և տասնհազար արանց ըզ-
հետ ն՟ր ։ * և զարհուրեցոյց տ՟ր զսիսարա , և զամ՟ կառս 15
ն՟ր , և զամ՟ բանակն ն՟ր՝ սրով սուսերի առաջի բարա-
կայ ։ Եւ էջ սիսարա 'ի կառաց իւրոց , և փախեաւ հե-
տիոտս ։ * և բարակ զհետ մտեալ երթայր զկնի կա- 16
ռացն , և զհետ բանակին մինչև յանտառն ազգաց ։ և
անկաւ ամ՟ բանակն սիսարայ սրով սուսերի · և ոչ մնաց
և ոչ մի ։ * Եւ սիսարա մեկնեցաւ գնաց հետիոտս 'ի 17
խորանն յայէլի կնոջ քաբերայ կինեցւոյ · քանզի խա-
ղաղութ՟ի էր 'ի մէջ յաբինայ արքայի ասովրայ , և 'ի մէջ
տանն քաբերայ կինեցւոյ ։ * Եւ ել յայէլ ընդ առաջ 18
սիսարայ՝ և ասէ ցնա · խոտորեա՛ց առիս տէր իմ խո-
տորեա՛ց , և մի երկնչիր ։ և խոտորեցաւ առ նմա 'ի խո-
րանն · և ծածկեաց զնա ընդ փեղկիւք ն՟ր ։ * Եւ ասէ 19
ցնա սիսարա · արբո՛ ինձ սակաւ մի ջուր՝ զի ծարաւի
եմ ։ և եբաց զտիկ կաթինն՝ և արբոյց նմա · և ծած-
20 կեաց զերեսս ն՟ր ։ * Եւ ասէ ցնա սիսարա · կա՛ց դու
առ դրան խորանիդ , և եղիցի եթէ եկեսցէ ոք առ
քեզ , և հարցցէ և ասասցէ ոք ցքեզ · եթէ է՞ ոք այդր
21 այր , ասասցես՝ թէ ոչ է ։ * և ծածկեա՛ց զնա ընդ փեղ-
կիւքն ն՟ր ։ Եւ առ յայէլ կին քաբերայ զցից խորանին ,
և կալաւ զուռնն 'ի ձեռին իւրում · և եմուտ մեղմով
առ նա · և բախեաց զցիցն ը՟ ծամելիս ն՟ր՝ և վարսեաց
ընդ գետինն · և նա տապալեցաւ 'ի մէջ ոտից ն՟ր , և
22 եհան զոգի ։ * Եւ ահա բարակ պնդեալ գայր զհետ
սիսարայի ։ և ել յայէլ ընդ առաջ ն՟ր և ասէ ցնա · եկ
այսր և ցուցից քեզ զայրն զոր դու խնդրես · և եմուտ
առ նա ։ և ահա սիսարա կայր անկեալ մեռեալ՝ և ցիցն
23 'ի ծամելւոջ ն՟ր ։ * Եւ կորացոյց տ՟ր ա՟ծ յաւուր յայնմիկ
24 զյաբին արքայ քանանացւոց առաջի որդւոցն Իղի ։ * Եւ
ձեռն որդւոցն Իղի երթալով երթայր խստացեալ 'ի վ՟ր
յաբինայ արքային քանանացւոց՝ մինչև սատակեցան ։

ԳԼ· Ե·

1 Եւ օրհնեա՛ց դեբովրա , և բարակ որդի աբինէեմայ
2 յաւուր յայնմիկ՝ և ասեն ։ * 'Ի սկսանել զօրավա-
րացն Իղի , մտադիւրութ՟բ ժողովրդեանն օրհնեցէք զՏ՟ր ։
3 * Լուարո՛ւք թագաւորք՝ և ունկնդիր լերուք նախա-
րարք · Ես տ՟ն երգեցից , և սաղմոս ասացից ա՟յ Իղի ։
4 * Տ՟ր յելանել քո 'ի սէիրայ , և 'ի չուել քում յանդաս-
տանացն եդովմայ , երկիր շարժեցաւ և երկինք խռո-
5 վեցան , և ամպք ցօղեցին ջուր ։ * լերինք շարժեցան
6 յերեսաց տ՟ն եղովայ սինայի , յերեսաց տ՟ն ա՟յ Իղի ։ * Յա-
ւուրցն սամեգարայ որդւոյ անաթայ՝ յաւուրս յայէ-
լի , պակասեցին թագաւորք և գնացին ընդ շաւիղս ,
7 գնացին ընդ ճանապարհս կամակորս ։ * Պակասեցին
փարազունք բնակեալք 'ի մէջ Իղի՝ պակասեցին , մինչև
8 յարեաւ դեբովրա , մինչև յարեաւ մայր Իղի ։ * Յան-
կացան իբրև զարեղէն նկանակ աստուածոց օտարաց
սնոտւոց ։ յայնժամ պատերազմեցան քաղաքք իշխանաց ։
ծածկութ՟բ նորոց դեղարդանց , քառասուն հազար այր
9 'ի մէջ Իղի ։ * Սիրտ իմ 'ի վերայ կարգելոցն Իղի ։ զօրա-
10 ւորք ժողովրդեանն օրհնեցէք զՏ՟ր ։ * Հեծեալք յերի-
վարս 'ի մէջօրէի , և սպիտակաց · երթեալք յատեանս
11 ատենակալաց ։ Տո՛ւք ձայն բարբառոյ , * նուագածու-
աց , 'ի մէջ ցնծացելոց ։ անդ տացեն արդարութ՟ի տ՟ն ։
զարդարութ՟ի զօրացոյց 'ի մէջ Իղի ։ յայնժամ էջ 'ի քա-
12 ղաքս ժողովուրդ տ՟ն ։ * Զարթի՛ր զարթի՛ր դեբովրա ·
զարթո՛ զբիւրաւորս հանդերձ ժողովրդեամբ ։ զարթի՛ր
զարթի՛ր խօսեա՛ց երգովք ։ Զօրացեալ յարիցես բա-
րակ · գերեսցես զգերութիւն քո՝ որդի աբինէեմայ ։
13 * Յայնժամ մեծացաւ զօրութ՟ի ն՟ր ։ Տ՟ր ընկրկեաց ինձ
14 զզօրագոյնսն քան զիս ։ * Ժողովուրդ եփրեմայ պատ-
ժեա՛ց զն՟ս 'ի հովիտսն ։ եղբայր քո բենիամին՝ քոյին ժո-
ղովուրդ ։ Յինէն 'ի մաքիր իջին խուզարկուք ։ և 'ի զա-
բուղոնէ զօրացուցիչք , գաւազանաւ պատմութ՟ե դպրի ։
15 * Եւ զօրավարք իսաքարու ընդ դեբովրայ և ընդ բա-
րակայ ։ և այսպ բարակ 'ի հովիտսն տարածեաց զոտս
իւր · 'ի բաժինս ռուբինի մեծամեծ ճշդութ՟իք սրտի ։
16 * Ընդէ՞ր նստիցին 'ի մէջ մասփաթեմա · լսել զշաչիւնս
տագնապողաց , անցանել 'ի կողմն ռուբինի ։ Մեծա-
17 մեծ յարուցեալ կան հետազօտութ՟իք սրտից ։ * Գադ՝
յայնկոյս յորդանանու բնակեաց ։ և դան՝ ընդէ՞ր բնաւ
պան-

Գլ · Դ · (2) Ոմանք · Եւ ինքն բնակեալ էր յարիսովթ ։ (5) Ոսկան · Ընդ արմաւենեաւն դեբօրայ ։ (6) Ոմանք · 'Ի կիդեսայ նեփթաղեմի ։ (7) Ոմանք · Յաբինայ , և կառաց ն՟ր , և բազմութ՟ե նորա · և մատնե՛՛ ։ (11) Ոմանք · Որդւոցն յոբաբայ · · · առ կաղնեաւն հանգուցելոյն ։ (14) Բազումք · Զի այսօր է՝ յորում ։ (15) Ոմանք · Եւ ոչ մնաց մինչև ցմի ։ (18) Ոմանք · Յայէլ ընդդէմ սիսարայ , և ասէ ցնա , մօտ եկ առիս տէր իմ , և մի երկնչիր · և խոտորեցաւ , առ նա 'ի ։ (19) Ոմանք · Արբո՛ ինձ բաժակ մի ջուր զի ծա՛՛ ։ (21) Բազումք · Եւ եմուտ մեղմ՝ առ նա ։ (21) Ոմանք · Ընդ մէջ ոտից ն՟ր ։ (22) Ոմանք · Եւ ցուցից քեզ զսիսարա զայրն զոր ։ (24) Ոմանք · Մինչև սատակեցին զն՟ս ։

Գլ · Ե · (5) Ոմանք · Յերեսաց տ՟ն ելելոյ 'ի սինայէ ։ (6) Ոմանք · Յաւուրս սամագարայ · · յաւուրս յայէ՛՛ ։ (7) 'Ի լուսա՛՛ · 'Ի Եբր՝ փարազունք , նշանակի՝ աւանք ։ (8) Ոմանք · Օտարաց սնոտեայ · · · իշխանք քղքացն · · նորոց դեղարդեանց ։ (9) Ոմանք · Ժողովրդեանդ օրհ՛՛ ։ (11) Ոմանք · Անդ տացեն օրհնութ՟իս տ՟ն · · · 'ի քաղաքս ժողովրդեանն տ՟ն ։ (14) Ոմանք · Քոյին ժողովրդովք յինէն 'ի մաքիր իջին ։ (15) Ոմանք · Մեծամեծ ճշգրտութ՟ինք սրտի ։ (17) Ոմանք · Պանդխտեսցի 'ի նաւս ։

պանդխտիցիս 'ի նաւս ։ Ասեր՝ բնակեաց առ ծովեզերբ
ծովուց, և 'ի կիրճս ն՟ր բնակեսցէ ։ * Զաբուղոն՝ ժողովուրդ 18
անձնանախատ 'ի մահ ։ և Նեփթաղիմ 'ի բարձունս
ագարակի ։ * Հասին թագաւորք՝ և ճակատեցան․ 19
յայնժամ տագնապեցան թագաւորք քանանացւոց
'ի թանաք 'ի վ՟ր ջրոց մակեդդովայ ։ Զագահուն
արծաթոյ ես ոչ առին ։ * Յերկնից ճակատեցան աստեղք՝ 20
յիւրաքանչիւր յօրինուածոց, ետուն պատերազմ
ընդ սիսարայ ։ * Հեղեղատն կիսոնի մերժեաց զնոսա․ 21
հեղեղատն կադեսիմայ, հեղեղատն կիսոնի ։ Կոխեսցէ
զն՟ս անձն իմ ։ * ոտք իմ զօրասցին զօրու՟թ ։ Յայնժամ 22
կարթակոտորք եղեն գարշապարք երիվարաց մադգարոլթայ
։ և հարթեսցեն գարշապարք իմ զհպարտութիւն
զարհուրանաց ն՟ց ։ * Նզովեցէք զմերովզ՝ ասէ հրեշտակն 23
տ՟ն, անիծանելով անիծեցէք զբնակիչս ն՟ր․ զի
ոչ եկին յօգնականութ՟ե տ՟ն ։ օգնական տ՟ր 'ի մէջ նահատակաց
հզօրն ։ * Օրհնեալ լիցի 'ի կանանց յայել 24
կին քաբերայ կինեցւոյ․ օրհնեսցի 'ի կանանց 'ի խորանի
իւրում ։ * Ջուր խնդրեաց, և ետ կաթն դաշխուրանաւ 25
զօրաւորաց․ մատոյց կոգի ։ * Զձեռն իւր ձախ 26
ձգեաց 'ի ցից, և զաջ իւր 'ի սպառսպուռ ջաղջախանս
անպիտանացուցանել, և վախճանեցոյց զսիսարա ։ վարսեաց
ընդ ծամելիսն ն՟ր, և անցոյց ցից ընդ գլուխ ն՟ր,
և սատակեաց ։ * 'Ի մէջ ոտից ն՟ր անկաւ ծանրացեալ, 27
և նիրհեցոյց 'ի մէջ ծնգաց իւրոց․ յորում կորացաւ
մինչև զգետնեցաւ՝ անդ անկաւ չուառականն ։ * Մայրն 28
սիսարայ հայեցեալ դէտ ակն ունէր 'ի վանդակապատ
պատուհանէն․ քանզի տեսանէր զդարձեալսն 'ի սիսարայ․
վ՟ս զի յամեցան կառք ն՟ր 'ի գալոյ, ընդէ՞ր յամեցին
հետք կառաց ն՟ր ։ * Կանայք իմաստունք իշխանաց 29
ն՟ր, ետուն անդէն պատասխանի նմա՝ և ասեն ։ և
ինքնին անձամբ անձին առնէր իւր պատասխանի ։ * Ո՛չ 30
գտանիցեն զնա աւարաբաշխք, առնել սէր բարեկամաց
'ի գլուխ արանց․ և եդել զաղխ ն՟ր ։ Կապուտ երանգոյն
սիսարայ կապուտ երանգոյն գոյնագոյն նկարուց,
նարօտ պէսպէս նկարուց․ այն էր պարանոցին
ն՟ր կապուտ ։ * Այսպէս կորիցեն ա՟մ թշնամիք քո տ՟ր ։ 31
և որք սիրիցեն զնա՝ իբրև զելս արեգական 'ի զօրութ՟ե
ն՟ր ։ * Եւ դադարեաց երկիրն ամս քառասուն ։ 32

ԳԼ․ Զ․

Է Եւ արարին որդիքն Ի՟Ղի չար առաջի տ՟ն․ և ետ զն՟ս 1
տ՟ր 'ի ձեռս մադիամու ամս եւթն․ * և զօրացաւ 2
ձեռն մադիամու 'ի վերայ Ի՟Ղի ։ Եւ արարին իւրեանց
որդիքն Ի՟Ղի յերեսաց մադիամու գուբս 'ի լերինս, և
այրս և յամուրս ։ * Եւ լինէր իբրև վարէր այր Ի՟Ղի․ 3
ելանէր մադիամ և ամաղէկ և որդիքն արևելեայց հասանէին
'ի վ՟ր ն՟ց, * և բանակէին առ նոքօք, և ապականէին 4
զբերս երկրին մինչև 'ի մուտս գազայ․ և ոչ
թողուին դադար կենաց Ի՟Ղի․ ոչխար, և արջառ, և էշ ։
* Զի ինքեանք և խաշինք իւրեանց ելանէին, և զվրանս 5
իւրեանց բերէին․ և հասանէին իբրև զմարախ բազմութ՟ք․
և ոչ գոյր թիւ ն՟ց, և ուղտուց իւրեանց․ և
հասանէին յերկիրն Ի՟Ղի ապականել զնա ։ * և աղքատացաւ 6
Ի՟Ղ յոյժ յերեսաց մադիամու ։ Եւ աղաղակեցին
որդիքն Ի՟Ղի առ տ՟ր ։ * և եղև իբրև աղաղակեցին որդիքն 7
Ի՟Ղի առ տ՟ր վ՟ս մադիամու, * և առաքեաց տ՟ր այր մարգարէ 8
առ որդիսն Ի՟Ղի՝ և ասէ ցնոսա ։ Այսպէս ասէ
տ՟ր ա՟ծ Ի՟Ղի․ ես եմ որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց,
9 և կորզեցի զձեզ 'ի տանէ ծառայութ՟ե․ * և փրկեցի
զձեզ 'ի ձեռաց եգիպտացւոցն, և 'ի ձեռաց ա՟մ նեղչաց
ձերոց․ և մերժեցի զն՟ս յերեսաց ձերոց, և ետու
10 ձեզ զերկիր նոցա ։ * Եւ ասացի ցձեզ․ ես եմ տ՟ր ա՟ծ
ձեր, մի՛ երկնչիք յաստուածոց ամորհացւոցն, յորոց
միջի դուք բնակեալ էք յերկրի նոցա․ և ոչ լուարուք
11 ձայնի իմում ։ * Եւ եկն հրեշտակ տ՟ն, և նստաւ ընդ
կաղնեաւն՝ որ էր յեփրա յովասու հօր եսրեայ, և գեդէոն
որդի ն՟ր ծեծէր ցորեան 'ի կալ, փախչել յերեսաց
12 մադիամու ։ * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ տ՟ն՝ և
13 ասէ ցնա․ Տ՟ր ընդ քեզ հզօր զօրու՟թ․ * Եւ ասէ ցնա
գեդէոն․ յիս տ՟ր իմ․ եթէ է՞ր տ՟ր ընդ մեզ՝ ընդէ՞ր
գտին զմեզ ա՟մ չարիքս այսոքիկ․ և ո՞ւր են ա՟մ սքանչելիքն
նորա զոր պատմեցին մեզ հարքն մեր՝ և ասեն, ոչ
ապաքէն յեգիպտոսէ եհան զմեզ տ՟ր․ և արդ՝ ընդէ՞ր
մերժեաց զմեզ, և մատնեաց զմեզ 'ի ձեռս մադիամու ։
14 * Եւ հայեցաւ ը՟ն նա հրեշտակն տ՟ն, և ասէ ցնա․ Երթ
զօրու՟թբ քով այդուիկ, և փրկեսցես զԻ՟Ղ 'ի ձեռաց
15 մադիամու․ ո՞չ աւասիկ ես առաքեցի զքեզ ։ * Եւ ասէ
ցնա գեդէոն․ յիս տ՟ր, իւ՞ փրկեցից զԻ՟Ղ․ և ահա
հազարաւորն իմ խոնարհագոյն է 'ի մէջ մանասէի․ և
16 ես կրասեր եմ 'ի տան հօր իմոյ ։ * Եւ ասէ ցնա․ տ՟ր
17 ընդ քեզ․ և հարցես զմադիամ իբրև զայր մի ։ * Եւ
ասէ գեդէոն․ եթէ գտի շնորհս առաջի աչաց քոց, արասցես
18 ինձ նշան՝ եթէ դու խօսեցար ընդ իս ։ * մի՛
գնասցես աստի՝ մինչև եկից առ քեզ, և բերից զզոհ
իմ, և եդից առաջի քո ։ և ասէ՝ ես եմ, և նստայց աստ
19 մինչև դարձցիս առիս ։ * Եւ եմուտ գեդէոն՝ և հասոյց
ուլ մի յայծեաց, և արդու մի ալեւր բաղարջ․ և
զմիսն եդ 'ի վ՟ր խանի, և զարգանակն արկ 'ի պոյտն․ և
20 եհան առ նա ընդ կաղնեաւն և երկիր եպագ ։ * Եւ
ասէ ցնա հրեշտակն տ՟ն․ ա՛ռ դու զմիսդ՝ և զհացդ բաղարջ,
և դի՛ր 'ի վերայ վիմին այնորիկ․ և հեղ զարգանակն
21 ։ և արար այնպէս ։ * Եւ ձգեաց հրեշտակն տ՟ն
զծայր գաւազանին որ 'ի ձեռին իւրում, և հասոյց 'ի
միսն և 'ի բաղարջսն․ և բորբոքեցաւ հուր 'ի վիմէ անտի,
և եկեր զբաղարջսն․ և հրեշտակն տ՟ն գնաց յաչաց
22 ն՟ր ։ * Եւ ետես գեդէոն եթէ հրեշտակ տ՟ն է ։ և ասէ
գեդէոն․ ա՛, ա՛․ տ՛ր տ՟ր․ զի տեսի զհրեշտակն տ՟ն դէմ
23 յանդիման ։ * Եւ ասէ ցնա տ՟ր՝ խաղաղու՟թ ընդ քեզ․
24 մի՛ երկնչիր, ոչ մեռանիցիս ։ * և շինեաց անդ գեդէոն
սեղան տ՟ն․ և կոչեաց զնա խաղաղութ՟ի տ՟ն մինչև ցայս
օր ։ Եւ մինչդեռ ինքն անդէն էր, յեփրա հօր իւրոյ
25 եսրեայ ։ * և եղև 'ի գիշերին յայնմիկ՝ և ասէ ցնա տ՟ր․
ա՛ռ դու քեզ զեզն պարարակ հօր քոյ, և զեզն երկրորդ
զեւթնեմեան․ և քակեսցես զսեղանն բահաղու որ է
26 հօր քոյ, և կոտորեսցես զանտառն որ զնովաւ․ * և շինեսցես
սեղան տ՟ն այ քում, որ երևեցաւ քեզ 'ի գլուխ
լերինն մանովզայ, 'ի տեղւոջ պատերազմին․ և առցես
զեզն զերկրորդ, և հանցես յողջակէզ փայտիւք անտառին
27 զոր կոտորեսցես ։ * Եւ ա՛ռ գեդէոն երեքտասան
այր 'ի ծառայից իւրոց, և արար ո՟ր և խօսեցաւ ընդ
նմա տ՟ր ։ և եղև իբրև երկեաւ 'ի տանէ հօր իւրոյ՝ և
28 յարանց քաղաքին առնել 'ի տուէ, արար գիշերի ։ * Եւ
կանխեցին արք քաղաքին ընդ առաւօտն, և ահա՝ կործանեալ
սեղանն բահաղու․ և անտառն որ զնովաւ՝ կո-
տոր-

---

(19) Ոմանք․ Հասին թ՟գք ն՟ց և ։ (19) 'Ի լուս՛․ Յայնժամ պ՟տրզմեցան թ՟գք քա՛․ համաձայն ամաց 'ի բնաբ՛ ։ (22) Ոմանք․ Ոտն իմ զօրասցի ։ (23) Ոմանք․ Անիծէք զբն՛ ։ (24) Ոմանք․ Օրհնեսցի 'ի կանայս յայել ։ (25) Ոմանք․ Եւ մատոյց կաթն․ դաշխուրանաւ զօրաւորաց ետ կոգի ։ (27) Ոմանք․ Ընդ մէջ ոտից ն՟ր ․․․ անդ անկաւ թշուառականն ։ (29) Այլք․ Ետուն անդրէն պինի ։ (29) Ոմանք․ Պատասխանի և ասեն, ինքն անձամբ ։ (30) Ոմանք․ Աւարաբաշխ առնել զսէր ․․ և եդեալ զաղխ ն՟ր ։ Կապուտակ երանգոյն սիսարայի կապուտակ երագոյն գոյնգոյն նկարոյն ․․․ էր պարանոցի ն՟ր 'ի կապուտ ։

ԳԼ․ Զ․ (4) Ոմանք․ Դադարս կենացն յԻսրայէլի ։ (8) Ոմանք․ Ասէ տ՟ր ա՟ծ ցԻէլ․ ես եմ ։ (10) Յօրինակին․ Եւ ասացից ձեզ, ես ։ Այլ ոմանք․ ասացի ձեզ ․․․ յաստուածոց օտարաց ամորհացւոց՛ ։ (17) Ոմանք․ Եւ ասէ ցնա գեդէոն ․․․ եթէ դու ուխտեցեր ընդ իս․ մի՛ ։ (18) Ոմանք․ Եւ դիցի առաջի քո ։ (19) Յօրինակին․ Եւ հասոյց ցուլ մի յայծեաց ։ (19) Յօրինակին պակասէր․ Եւ զարգանակն արկ 'ի պոյտն ։ (20) Ոմանք․ 'Ի վերայ վիմիդ այդորիկ, և հեղ զարգանակդ ։ (21) Ոմանք․ Եւ եկեր զմիսն և զբաղարջսն ։ (28) Այլք․ Եւ ահա կործանեալ էր սե՛ ։ (28) Յօրինակին․ Եւ անտառն որ ըղ-

տորեալ, և եզն պարարակ հանեալ ողջակէզ 'ի սեղանն
շինեալ: * Եւ ասեն այր ցընկեր իւր. ո՞ արար զիրս 29
զայս. և յուզէին' և քննէին, և ասէին' թէ գեդէոն որ-
դի յովասու արար զիրդ զայդ: * Եւ ասեն արք քաղա- 30
քին ցյովաս, հա՛ն արտաքս զորդին քո' և մեռցի. զի
կործանեաց զսեղանն բահաղու, և կոտորեա՛ց զանտառն
որ զնովաւ: * Եւ ասէ յովաս ցարսն ցյարուցեալս 'ի 31
վերայ նր̅. դո՞ւք այժմ դատիցիք վս̅ բահաղու, և կամ
դո՞ւք ապրեցուցանիցէք զնա. որ մարտեաց նմա մեռ-
ցի մինչև ցառաւօտ. եթէ ա͞ծ իցէ' ինքն խնդրեսցէ
զվրէժ անձին իւրոյ' զի կործանեցին զսեղանն նր̅: * Եւ 32
կոչեաց զնա յաւուր յայնմիկ յերոբոաղ. և ասէ, դա-
տաստան բահաղու. զի կործանեաց զսեղանն նր̅: * Եւ 33
ա͞մ մադիամ և ամաղէկ, և ա͞մ որդիքն արևելեայց ժո-
ղովեցան 'ի միասին, և եկին բանակեցան 'ի հովիտն
յեզրայելի: * Եւ հոգի տն̅ զօրացոյց զգեդէոն: և ե- 34
հար փող եղջերեայ. և խրախոյս եբարձ աբիեզեր
զկնի նր̅: * Եւ արձակեաց հրեշտակս' յասեր, և 'ի զա- 35
բուղոն, և 'ի նեփթաղիմ. և ելին ընդ առաջ նր̅: * Եւ 36
ասէ գեդէոն ցա͞ծ. եթէ փրկեսցես ձեռամբ իմով զի͞էլ'
որպէս և խօսեցար: * Ահա դնեմ զգզաթ մի ասուի 'ի 37
կալ. եթէ լինիցի անձրև 'ի վր̅ գզաթոյն միայն, և 'ի
վր̅ ա͞մ երկրի ցամաքութի, գիտացից եթէ փրկեսցես
ձեռամբ իմով զի͞էլ' ո͞պ և խօսեցար: * Եւ եղև այնպէս: 38
Եւ կանխեաց գեդէոն ընդ առաւօտն 'ի վաղիւ անդր,
և քամեա՛ց զգզաթն. և էջ ցօղ 'ի գզաթէ անտի լի կոն-
քիւ ջրոյ: * Եւ ասէ գեդէոն ցա͞ծ. մի բարկասցի ցա- 39
սումն քո ինձ, և խօսեցայց դարձեալ միւսանգամ. և
փորձեցի՛ց միւսանգամ զգզաթուն. և եղիցի միւսանգամ
ցամաքութի 'ի վր̅ գզաթուն միայնոյ, և 'ի վերայ ա͞մ
երկրի եղիցի անձրև: * Եւ արար ա͞ծ այնպէս 'ի գիշե- 40
րին յայնմիկ. և եղև ցամաքութի 'ի վր̅ գզաթուն միայ-
նոյ. և 'ի վր̅ ա͞մ երկրի եղև անձրև:

ԳԼ. Է.

Եւ կանխեա՛ց յերոբոաղ նա՛ ինքն է գեդէոն, և ա͞մ 1
զօրն ընդ նմա. և բանակեցան առ աղբերն արե-
դայ. և բանակն մադիամու և ամաղեկայ' էր նց̅ ընդ
հիւսւսոյ, 'ի գաբաաթամ որ 'ի հովտի անդ: * Եւ ա- 2
սէ տր̅ ցգեդէոն. բազո՛ւմ է զօրդ որ ընդ քեզ է, առ
'ի չմատնելոյ ինձ զմադիամ 'ի ձեռս դոցա. գուցէ պար-
ծիցի 'ի վր̅ իմ ի͞էլ' և ասիցէ, թէ ձեռն իմ փրկեաց զիս:
* Եւ ասէ ցնա տր̅. խօսեա՛ յականջս ժողովրդեանդ, 3
և ասասցես. ո՛ ոք վատասիրտ իցէ' դարձցի: և գնաս-
ցեն 'ի լեռնէն գաղաադու, և դարձան 'ի զօրուէն քսան
և երկու հազարք. և մնացին տասն հազարք: * Եւ ա- 4
սէ տր̅ ցգեդէոն. տակաւին բազո՛ւմ է զօրդ. իջո՛ ըզ-
դոսա 'ի ջուրն, և փորձեցի՛ց քեզ զդոսա անդ: և եղի-
ցի զորմէ ասացից ցքեզ' եթէ դա՛ երթիցէ ընդ քեզ,
նա՛ երթիցէ ընդ քեզ. և զա͞մ զորմէ ասացից' թէ դա
մի՛ երթիցէ ընդ քեզ, նա մի՛ երթիցէ ընդ քեզ: * և ի- 5
ջո՛յց զզօրն 'ի ջուրն: Եւ ասէ տր̅ ցգեդէոն. ա͞մ որ լա-
փիցէ լեզուաւ իւրով 'ի ջրոյ անտի իբրև շուն, կա-
ցուսցես զնս̅ ուրոյն. և ա͞մ որ անկցի 'ի վր̅ ծնկա՛ց իւ-
րոց ըմպել, կացուսցես զնս̅ առանձինն: * Եւ եղև թիւ 6
ամենեցուն որ լափեցին ձեռամբ և լեզուով իւրեանց,
երեք հարիւր այր. և մնացորդք ժողովրդեանն անկան

7 'ի վերայ ծնկաց իւրեանց ըմպել ջուր: * Եւ ասէ տր̅
ցգեդէոն. երեք հարիւր արամբքդ որ լափեցին զջուր'
փրկեցի՛ց զձեզ. և տա՛ց զմադիամ 'ի ձեռս քո: և ա͞մ
ժողովուրդդ երթիցէ այր իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր:
8 * Եւ առին զպաշար ժողովրդեանն 'ի ձեռս իւրեանց,
և զփողս նց̅ զեղջերեայս. և զա͞մ այր ի͞էլի արձակեա՛ց
զայր 'ի բնակութի իւր: և զերեքհարիւր այրն ևէթ
կալաւ: և բանակն մադիամու' էին 'ի ներքոյ նորա 'ի
9 հովտանն: * Եւ եղև 'ի գիշերին յայնմիկ, և ասէ ցնա
տր̅. արի էջ աստի վաղվաղակի 'ի բանակն, զի մատնե-
10 ցի զնա 'ի ձեռս քո: * ապա թէ երկնչիցիս դո՛ւ իջա-
նել, էջ նախ դու և պատանեակդ քո փարա 'ի բանակն.
11 * և լուիցես եթէ զի՞նչ խօսիցին, և ապա՛ զօրասցին
ձեռք քո, և իջցես 'ի բանակն: Եւ էջ ինքն և պատա-
նեակն իւր ընդ նմա 'ի մա՛սն ինչ յիսներորդաց բանա-
12 կին: * Եւ մադիամ և ամաղէկ, և ա͞մ որդիքն արևել-
եայց բանակեալ էին 'ի ծործորսն, իբրև զմարախ բազ-
մութբ̅. և ուղտուց նց̅ ո՛չ գոյր թիւ, այլ էին իբրև
13 զաւազ առ եզերբ ծովու բազմութբ̅: * Եւ եմուտ գե-
դէոն, և ահա այր պատմէր ընկերի իւրում երա՛զ: տե-
սի ասէ երազ, և ահա նկանակ գարեղէն հոլովեալ 'ի
բանակս մադիամու, և եկն մինչև 'ի խորանն մադիա-
մու, և եհա՛ր զնա և կործանեաց. և անկա՛ւ խորանն
14 վերուստ 'ի վայր: * Պատասխանի ետ ընկերն նր̅ և ա-
սէ. ո՛չ է այն' եթէ ո՛չ սուրն գեդէոնի որդւոյ յովա-
սու ա՛ռն ի͞էլացւոյ. մատնեա՛ց տր̅ 'ի ձեռս նորա զմա-
15 դիամ' և զա͞մ բանակս: * Եւ եղև իբրև լուաւ գեդէոն
զպատմութի երազոյն' և զմեկնութի նր̅, երկի՛ր եպագ
տն̅, և դարձաւ անդրէն 'ի բանակն ի͞էլի, և ասէ. արի՛ք
զի մատնեաց տր̅ զբանակն մադիամու 'ի ձեռս մեր:
16 * Եւ բաժանեաց զերեքհարիւր այրն' յերիս առաջս.
և ետ զփողն եղջերեայս 'ի ձեռս ամենեցունց, և ջահս
17 'ի մէջ սափորոցն: * Եւ ասէ ցնս̅. ընդ իս հայեսջիք, և
այնպէս արասջիք: ահա ես մտանեմ 'ի մէջ բանակին,
և եղիցի ո͞պ ես առնիցեմ, նոյնպէս և դո՛ւք արասջիք:
18 * Եւ հարից ես զփողն եղջերեայ, և ամենեքեան որ
ընդ իս էք, հարջիք և դուք զփողսն եղջերեայս, շուրջ
զա͞մ բանակաւն. և ասասջիք, Սո՛ւր տն̅ և գեդէոնի:
19 * Եւ եմուտ գեդէոն և հարիւր այր ընդ նմա 'ի կողմն
բանակին, ի սկզբան միջնո՛յ պահուն. միայն զարթու-
ցանելով զարթուցին զպահապանսն, և հարին զփողսն
եղջերեայս, և թօթափեցին զսափորսն որ 'ի ձեռս իւր-
20 եանց. * և հարին զփողսն եղջերեայս երեքին առաջքն.
և խորտակեցին զսափորսն: Եւ առին ձախու ձեռամբք
իւրեանց զջահսն, և աջու ձեռօք իւրեանց զփողսն հար-
կանել, և աղաղակեցին և ասեն. Սո՛ւր տն̅ և գեդէո-
21 նի: * Եւ կացին իւրաքանչիւր առանձինն շուրջ զբա-
նակաւն. և ընթացաւ ա͞մ բանակն' փող հարին և փախ-
22 եան: * Եւ գոչեցին երեքհարիւրեքին փողքն եղջե-
րեայք: և եդ տր̅ զսուր առն յընկեր իւր' և յա͞մ բա-
23 նակն. * և փախեաւ ա͞մ բանակն մինչև ցբեթասետա,
և միւս գունդն մինչև ցդարն աբէղմաուղայ, և ցտա-
բէթ: Եւ գոչեա՛ց այր ի͞էլացի 'ի նեփթաղիմայ, և յա-
սերայ, և յա͞մ մանասէէ, և զհետ մտին մադիամու:
24 * Եւ հրեշտակս արձակեաց գեդէոն յա͞մ սահմանս եփ-
րեմայ, և ասէ. իջէ՛ք յառաջս մադիամու, և կալարո՛ւք
զկիրճս ջրոցն մինչև ցբեթփարա և ցյորդանան: Եւ
գոչեաց ա͞մ այր եփրեմի, և կալան իւրեանց զանցս
ջրոցն,

նովաւ կործանել: (29) Ոմնք. Եւ ասէ այր ցընկեր իւր' ո՞վ ա": (32) Ոմնք. Եւ կոչեաց զանուն նորա յաւուր յայնմիկ յերոբաաղ. և այս է դատաստան բա": (35) Ոմնք. յասերացւոց. Եւ արձակեաց հրեշտակս ընդ ա͞մ մանասէ, և գոչեաց և նա զհետ նորա. և արձակեաց հրեշտակս յասեր և և 'ի զաբուղոն: (36) Ոմնք. Եթէ փրկելոց իցես.. որպէս և խօսեցարն: (37) Այլք. 'Ի վր̅ գզաթուն միայնոյ: (38) Ոմնք. Լի կոնք մի ջրով: (39) Ոմնք. Եւ ասէ գեդէոն ցտր̅ ... միւսանգամ ես զգզաթուն, և եղիցի ցամաքութի 'ի վր̅:

ԳԼ. Է. (1) Ոմնք. Եւ ա͞մ զօր նր̅ ը̅ նմ, և բանակեցան առ եզերբն յարեթայ.. և գաբայաթամ ուր է հիւսիսոյ 'ի հովտի անդ": (3) Ոմնք. Վատասիրտ է' դարձցի, և գնասցեն .. և մնացին Ժ. այր: (4) Ոմնք. Զդոսա անդր.. զորմէ ես ասացից: (6) Ոմնք. Եւ լեզուաւ իւրեանց: (10) Ոմնք. Ապա թէ երկնչիս 'ի բանակն մտանել, էջ նախ դու: (11) Զօրասցի ձեռն քո ... յիսներորդ բանա": (11) Ոսկան. Եւ պատանեակն իւր փարա ը̅ նմ: (16) Բզմք. Եւ ետ զփողսն .. ա͞մյն: (17) Ոմնք. Եւ ահա ես ... առնիջիք: (20) Ոմնք. Սուրն տն̅ և գեդէոնի: (21) Ոմնք. Իւրաքանչիւրոք առան": (22) Ոմնք. Եւ եմ տր̅ զսուր: (23) Ոմնք. Ցբեթասեմայ, և միագունդ-

ջրոցն, մինչև ցբեթփարա և ցյորդանան: * Եւ կալան 25
զերկուս իշխանսն մադիամու զորեբ, և զզեբ. և սպա-
նին զորեբ 'ի սովորեբայ, և զզեբ՝ սպանին յակեբզե-
բա. և հալածեցին զմադիամ, և զգլուխն ովրեբայ և
զեբայ բերին առ գեդէոն յայնմ կողմանէ յորդանանու:

ԳԼ. Ը.

Եւ ասեն ցգեդէոն այր եփրեմի. զի՞նչ է բանդ այդ 1
զոր արարեր ընդ մեզ. զի ոչ կոչեցեր զմեզ յոր-
ժամ երթայիր պատերազմել ը̅ մադիամու: և վիճէին
ընդ նմա սաստկագոյնս: * Եւ ասէ ցն̅ս. արդ զի՞նչ 2
ինչ արարի իբրև զձեզ. ո՞չ ապաքէն լաւագոյն է ճռա-
քաղութիւնդ եփրեմի, քան զկութն աբիեզերայ: * 'ի 3
ձեռս ձեր մատնեաց ա̅ծ զիշխանս մադիամու՝ զորեբ
և զզեբ. և զի՞նչ կարացի առնել իբրև զձեզ: և ապա
դադարեաց ոգի ն̅ց 'ի նմանէ 'ի խօսել ն̅ր զբանս զայս:
* Եւ եկն գեդէոն 'ի յորդանան, և անց ինքն և երեք 4
հարիւր արքն որ ը̅ նմա պարտասեալք և քաղցեալք:
* Եւ ասէ ցարս սոքքովթայ. տուք աւադիկ հաց 'ի 5
կերակուր զօրուս այսմիկ որ ընդ իս; զի քաղցեալ են.
և ես պնդեցայց զհետ զեբէի և սաղմանայ թագաւո-
րացն մադիամու: * Եւ ասեն իշխանքն սոքքովթայ. մի՞ 6
թէ ձեռն զեբէի և սաղմանայ իցէ 'ի ձեռին քում, զի
տացուք հաց զօրականիդ քում: * Եւ ասէ գեդէոն. 7
ոչ այդպէս, այլ 'ի տալ ա̅ն զեբէի և զսաղմանայ 'ի ձեռս
իմ. և ես քարշեցից զմարմինս ձեր փշովք անապատի
և բորկոնիմաւ: * Եւ ել անտի 'ի փանուէլ, և խօսե- 8
ցաւ ընդ ն̅ս նոյնպէս. և պատասխանի արարին նմա
արք փանուելայ, զոր օրինակ արարին նմա պատասխա-
նի արք սոքքովթայ: * Եւ խօսեցաւ գեդէոն ընդ արս 9
փանուելի՝ և ասէ. 'ի դառնալ իմում այսրէն խաղա-
ղութե̅, կործանեցից զաշտարակդ զայդ: * Եւ զեբէէ 10
և սաղմանա էին 'ի կարկար, և բանակ ն̅ց ընդ նոսա,
իբրև հնգետասան հազար այր՝ ընդ ա̅մ որ մնացեալ էին
յա̅մ բանակէ որդւոցն արևելից: և անկեալք էին հա-
րիւր և քսան հազար արանց սուսերամերկաց: * Եւ 11
ել գեդէոն ընդ ճանապարհս վրանաբնակչացն յարևե-
լից նաբաէի, և հանդէպ նաբեայ. և եհար զբանակն,
զի անհոգ էր բանակն յանհոգս: * Եւ փախեան զեբէէ 12
և սաղմանա, և պնդեցաւ զհետ ն̅ց. և ձերբակալ ա-
րար զերկուս թագաւորսն մադիամու զզեբէէ և զսաղ-
մանա, և զա̅մ բանակ ն̅ր գղրդեցոյց: * Եւ դարձաւ 13
գեդէոն որդի յովասու 'ի պատերազմէն 'ի զառիվայրէ
անտի արեսայ: * Եւ կալաւ պատանեակ մի յարանց 14
սոկքովթայ, և եհարց զնա. և գրեաց առ ինքն զիշ-
խանսն սոկքովթայ, և զծերս ն̅ր եւթանասուն և եւթն
այր: * Եւ եկն գեդէոն առ իշխանսն սոկքովթայ, և 15
ասէ ցն̅ս. ահաւասիկ զեբէէ և սաղմանա, վ̅ն որոյ նա-
խատեցէք զիս՝ և ասացէք. միթէ ձեռն զեբէի և սաղ-
մանայ այժմ 'ի ձեռին քում իցէ, զի տացուք հաց ա-
րանց քոց նքթելոց: * Եւ ա՛ռ զիշխանսն և զծերս քա- 16
ղաքին, և փուշս յանապատէ, և զբորկոնիմն. և քար-
շեաց նոքօք զարսն սոկքովթայ: * և զաշտարակն փա- 17
նուէլի կործանեաց, և կոտորեաց զարս քաղաքին: * Եւ 18
ասէ ցզեբէէ և ցսաղմանա, ո՞ւր են արքն զորս կոտո-
րեցէք 'ի թաբովր: և ասեն՝ ոմ̅ դու, նոյնպէս և նք̅
նման քեզ, և դու նման ն̅ց, իբրև զտեսիլ որդւոց թա-
19 գաւորի: * Եւ ասէ գեդէոն, եղբարք իմ և որդիք մօր
իմոյ էին ※. և երդուաւ ն̅ց և ասէ. կենդանի է ա̅ր,
եթէ կենդանի պահեալ էր ձեր զն̅ս, ոչ սպանանէի
20 զձեզ: * Եւ ասէ ցեթեր ցանդրանիկ իւր. արի սպան
զդոսա. և ոչ եհան պատանեակն զսուր իւր, զի եր-
21 կեաւ՝ քանզի մանուկ էր: * Եւ ասեն զեբէէ և սաղ-
մանա. արի և դու քեզէ՛ն պատահեա մեզ, զի ը̅ ա̅ն՝
և զօրութի̅ իւր: և յարեաւ գեդէոն և սպան զզեբէէ
և զսաղմանա. և ա՛ռ զմանեակսն 'ի պարանոցաց ուղ-
22 տուց ն̅ց: * Եւ ասեն այր Ի̅ղի ցգեդէոն. իշխեա՛ մեզ
դու և որդիք քո, և որդիք որդւոց քոց. զի փրկեցեր
23 զմեզ 'ի ձեռաց մադիամու: * Եւ ասէ ցն̅ս գեդէոն.
ոչ իշխեցից ես ձեզ, և ոչ իշխեսցէ ձեզ որդի իմ. այլ
24 ա̅ր իշխեսցէ ձեզ: * Եւ ասէ ցն̅ս գեդէոն. խնդրեցից
'ի ձէնջ հայցուածս ինչ, և տուք ինձ՝ առ այր գինդ
մի յաւարէ անտի. զի գինդք ոսկիք էին ն̅ց, քանզի իս-
25 մայելացիք էին: * Եւ ասեն՝ տալով տացուք: և ստա-
րածեցին զհանդերձս ն̅ր. և ընկեցին անդր այր իւրա-
26 քանչիւր զգինդս ոսկիս զաւարի իւրոյ: * Եւ եղև կշիռ
գնդացն ոսկեաց զոր խնդրեաց՝ հազար և եւթն հա-
րիւր սիկղ ոսկւոյ, թո՛ղ զընչանուսն և զմեհեանդս,
և զպսակակալս, և զծիրանիս, և որ ինչ 'ի թագաւորսն
մադիամու. և թո՛ղ զմանեակս ոսկիս պարանոցաց ուղ-
27 տուց ն̅ց: * Եւ արար զայն գեդէոն յեփուդ, և հաս-
տատեաց զայն 'ի քաղաքի իւրում յեփրա: և պոռնկե-
ցաւ ա̅մ Ի̅ղ զկնի ն̅ր անդր. և եղև գեդէոնի և տան
28 ն̅ր 'ի գայթագղութի̅: * Եւ վանեցաւ մադիամ առաջի
որդւոցն Ի̅ղի, ※ և ոչ ևս յաւելին ամբառնալ զգլուխս
իւրեանց. և դադարեաց երկիրն ամս քառասուն յա-
29 ւուրս գեդէոնի: * և գնաց յերոբաաղ որդի յովասու,
30 և բնակեաց 'ի տան իւրում: * Եւ գեդէոնի էին եւ-
թանասուն որդիք ելեալք յերանաց ն̅ր. զի կանայք
31 բազումք էին ն̅ր: * և հարճ ն̅ր որ 'ի սիկիմայ, ծնաւ
32 նմա և նա որդի. և եդ անուն նմա աբիմելէք: * Եւ
մեռաւ գեդէոն որդի յովասու 'ի բարւո̅ք ծերութե̅,
և թաղեցաւ 'ի գերեզմանի յովասու հօր իւրոյ յեփրա
հօրն եսրեայ:

33 * Եւ եղև իբրև մեռաւ գեդէոն, դարձան որդիքն Ի̅ղի՝ Ը
և պոռնկեցան զհետ բահաղիմայցն. և եդին զուխտ ի-
րեանց ընդ բահաղուն բերիթայ, լինել ն̅ց նմա յաս-
34 տուած: * և ոչ յիշեցին որդիքն Ի̅ղի զտ̅ր ա̅ծ իւրեանց
որ փրկեաց զնոսա յա̅մ թշնամեաց իւրեանց շուրջանա-
35 կի: * Եւ ոչ արարին ողորմութի̅ ընդ տանն յերոբաա-
ղայ՝ որ նա ինքն է գեդէոն, ըստ ա̅մ բարութե̅ն զոր
արար ընդ Ի̅ղի:

ԳԼ. Թ.

1 Եւ գնա՛ց աբիմելէք որդի յերոբաաղայ 'ի սիկիմ առ
եղբարս մօր իւրոյ, և խօսեցաւ ընդ ն̅ս, և ընդ
2 ա̅մ ազգատոհմի տան հօր մօր իւրոյ՝ և ասէ: * Խօսե-
ցարո՛ւք յականջս ա̅մ արանց սիկիմայեաց. ո՞ր լաւ իցէ
ձեզ, իշխել ձեզ եւթանասուն արանց ա̅մ որդւոցն յե-
րոբաաղայ, եթէ տիրել ձեզ առն միոջ. և յիշեցէք, զի
3 ոսկր ձեր և մարմին ձեր եմ ես: * Եւ խօսեցան զնմա-
նէ եղբարք մօր ն̅ր՝ յականջս ա̅մ արանց սիկիմացւոց
զա̅մ բանս զայսոսիկ: և միտեցաւ սիրտ ն̅ց զկնի աբի-
4 մելէքայ, զի ասացին թէ եղբա՛յր մեր է: * և ետուն նմա
եւ-

մինչև ցդարն .. և գոչեցին այր Ի̅ղի 'ի նեփթաղիմայ:
(25) Ոմանք. Եւ կալան զերկոսեան իշ'':
ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Եւ ասեն ցգեդէոն եփրեմացիքն:
(3) Ոմանք. Ոգի ն̅ր 'ի նոցանէ: (4) Ոմանք. Պարտասեալք
և քաղց'': (5) Ոմանք. Այսորիկ որ ը̅ իս է. զի: (7) Ո-
մանք. Ոչ այդպէս է, այլ ... փշովք անապատի բոր-
կոնիմաւ: (9) Յօրինակին պակասէր. Ընդ արս փանուելի:
(11) Ոմանք. Եւ զի էր բանակն յանհոգս: (12) Ոմանք.
Եւ զա̅մ իշխանս նոցա գղրդեցոյց: (13) Յօրինակին. 'ի
զառ'ի վայրէ անտի աւերայ: Այլ օրինակ մի. Անտի առե-
սար: (15) Ոմանք. Արանց քոց նքողելոց: (18) Ոմանք.
Եւ իբրև զտեսիլ որդւոյ թագա'': (21) Ոմանք. Արի
դու քեզէն և պատահեաց: (21) Յօրինակին. Եւ սպան
ըզեբէէ և: (22) Այլ. Եւ որդի քո, և որդի որդւոյ
քոյ: (23) Ոմանք. Այլ իշխեսցէ ձեզ ա̅ծ: (25) Ո-
մանք. Ոսկիս յաւարէ իւրոյ: (26) Օրինակ մի. Սիկղ
ոսկւոյ .. թո՛ղ զթռչանուսն և զմեհեան'' .. 'ի թագաւորսն
մադի'' .. 'ի պարանոցաց ուղ'': (31) Ոմանք. Եւ եդ ա-
նուն նորա աբի'': (33) Ոմանք. Լինել նոցա աստուած:
(35) Յօրինակին. Ընդ տանն յերեբողայ:
ԳԼ. Թ. (2) Ոմանք. Յականջս ա̅մ սիկիմեցւոց ... ամե-
նեցունց որդւոց: (4) Ոմանք. Եւ 'ի վարձու կալաւ աբի-

եւթանասուն արծաթոյ 'ի տանէ բահաղու բերիթայ
ուխտին : Եւ վարձեցաւ նոքօք աբիմելէք արս սրիկայս
և զարհուրեցուցիչս, և գնացին զհետ ն̅ր : * և եմուտ 5
'ի տուն հօր իւրոյ յեփրա, և կոտորեա՛ց զեղբարս իւր,
զորդիսն յերոբաաղայ, արս եւթանասուն 'ի վ̅ր վիմի
միոյ: Եւ մնաց յովաթամ որդի յերոբաաղայ կրտսեր,
քանզի թաքեաւ : * և ժողովեցան ա̅մ արք սիկիմաց- 6
ւոց, և ա̅մ տունն մաալոնայ, և չոգան թագաւորեցու-
ցին զաբիմելէք 'ի թագաւո՛ր, առ կաղնեաւ կռուոյն որ
'ի սիկիմայ : * Եւ ա՛զդ եղև յովաթամայ. ե՛լ գնաց և ե- 7
կաց 'ի վ̅ր գլխոյ լերինն 'ի գարիզին. ամբա՛րձ զձայն իւր
և ելա՛ց, և ասէ ցնոսա. լուարո՛ւք ինձ արք սիկիմացւոց,
և լուիցէ ձեզ ա̅ծ : * Գնալո՛վ գնացին ծառք օծանել 8
իւրեանց թագաւոր, և ասեն ցձիթենին. թագաւորեա՛
'ի վ̅ր մեր : * Եւ ասէ ցնոսա ձիթենին. թողից զպա- 9
րարտութի̅ իմ յորոյ փառաւորեա՛ց զիս ա̅ծ և մարդիկ,
և երթայցեմ իշխել ծառո՞ց : * Եւ ասեն ծառքն ցթզե- 10
նին. եկ թագաւորեա՛ 'ի վերայ մեր : * Եւ ասէ ցնոսա 11
թզենին. թողեալ զքաղցրութի̅ իմ, և զբերս բարութե̅
իմոյ, և երթայցեմ իշխա՞ն լինել փայտից : * Եւ ասեն 12
ծառքն զորթ. եկ թագաւորեա՛ 'ի վ̅ր մեր : * Եւ ասէ 13
ցն̅ա որթ. թողեալ զգինի իմ և զուրախութի̅ ա̅յ և մարդ-
կան, և երթայցեմ իշխա՞ն լինել փայտից : * Եւ ասեն 14
ծառքն ցդժնիկ. եկ թագաւորեա՛ 'ի վ̅ր մեր : * և ասէ 15
դժնիկ ցծառս, թէ արդարև օծանիցէք զիս թագաւո-
րել 'ի վ̅ր ձեր. եկա՛յք ծածկեցարո՛ւք ընդ հովանեաւ
իմով. եթէ ո՛չ ելանիցէ հուր 'ի դժնկէ աստի, և կերի-
ցէ զեղևնափայտս լիբանանու : * Եւ արդ եթէ ճշմար- 16
տութե̅՝ և բովանդակութե̅՝ արարէք, և թագաւորեցու-
ցէք զաբիմելէք. և թէ ո՛րպէս արարէք ը̅ յերոբաաղ և
ը̅ տուն ն̅ր. և եթէ ը̅ հատուցման ձեռինն ն̅ր արարէք
նմա. * որպէս ետ պատերազմին հայր իմ փոխանակ ձեր, 17
և ընկէց զանձն իւր յառաջ, և ապրեցո՛յց զձեզ 'ի ձե-
ռաց մադիամու : * և դուք յարեա՛յք 'ի վ̅ր տան հօր իմոյ 18
այսօր, և կոտորեցէք զորդիս ն̅ր՝ արս եւթանասուն 'ի
վ̅ր վիմի միոյ. և թագաւորեցուցէք զաբիմելէք զորդի
աղախնոյ ն̅ր 'ի վ̅ր արանց սիկիմացւոց, զի եղբա՛յր ձեր
է : * Եթէ ճշմարտութե̅ և բովանդակութե̅ արարէք ը̅ 19
յերոբաաղայ և ընդ տան ն̅ր յաւուրս յայսմիկ՝ օրհնեա-
լի՛ք դուք, և ուրա՛խ լինիք յաբիմելէք. և ուրա՛խ լիցի
և նա 'ի ձեզ : * Ապա թէ ո՛չ ելցէ հուր յաբիմելիքայ՝ 20
և կերիցէ զարս սիկիմացւոց, և զտունն մաալոնայ : ա-
պա թէ ո՛չ ելցէ հուր յարանց սիկիմացւոց և 'ի տանէն
մաալոնայ՝ և կերիցէ զաբիմելէք : * Եւ փախեաւ յովա- 21
թամ և գերծաւ, և գնաց ընդ ճանապարհն 'ի բերայ.
և բնակեաց անդ յերեսաց աբիմելիքայ եղբօր իւրոյ :
* և իշխեաց աբիմելէք 'ի վ̅ր ի̅ղի ամս երիս : * Եւ առա- 22
քեա՛ց ա̅ծ ոգի չա՛ր 'ի մէջ աբիմելիքայ, և 'ի մէջ արանց 23
սիկիմացւոց : և արհամարհեցին արք սիկիմացւոց ըզ-
տունն աբիմելիքայ * ածել 'ի վ̅ր ն̅ր զանիրաւութի̅ եւ- 24
թանասնից որդւոցն յերոբաաղայ. և հատուցանել զա-
րիւն ն̅ց 'ի վ̅ր աբիմելիքա՛յ եղբօրն իւրեանց՝ որ կոտո-
րեա՛ց զնոսա. և 'ի վ̅ր արանց սիկիմացւոց՝ զի զօրացու-
ցին զձեռս ն̅ր կոտորել զեղբարս իւր : * Եւ գործեցին 25
նմա դարա՛ն ա՛րք սիկիմացւոց 'ի վ̅ր գլխոց լերանց, և
յափշտակէին զամենեսին որ անցանէին առ նոքօք ընդ
ճանապարհն : և ա՛զդ եղև աբիմելիքայ : * Եւ եկն գաաղ 26
որդի աբեդդայ և եղբարք ն̅ր. և անցին 'ի սիկիմ, և

27 վստա՛հ եղեն 'ի նա արք սիկիմացւոց. * և ելին յանդաս-
տանսն և կթեցին զայգիս իւրեանց, և հարին հնձանս,
և արարին պարանցիկս, և մտին 'ի տուն աստուածոյն
իւրեանց. և կերան և արբին՝ և անիծին զաբիմելէք :
28 * Եւ ասէ գաաղ որդի աբեդդայ, ո՞ է աբիմելէք, և
ո՞ է որդին սիքեմայ՝ զի ծառայեմք նմա. ո՞չ նա է որ-
դի յերոբաաղայ, և զեբուղ ծառա՛յ իւր սոսխկա՛ն ն̅ր,
հանդերձ արամբք եմովրայ հօր սիքեմայ. և զի՞ է՝ զի
29 ծառայեսցուք նմա : * և ո՞ տայր զժողովուրդս զայս 'ի
ձեռս իմ, և փոխէի զաբիմելէք. և ասէի ցաբիմելէք,
30 բազմացո՛ զզօրս քո՝ և ե՛լ ինձ : * Եւ լուաւ զեբուղ իշ-
խան քաղաքին՝ զբանս գաաղայ որդւոյ աբեդդայ, և
31 սրտմտեցաւ բարկութե̅ : * և առաքեաց առ աբիմելէք
հրեշտակս պատարագօք՝ և ասէ. Ահաւասիկ գաա՛ղ
որդի աբեդդայ և եղբարք ն̅ր եկին 'ի սիկիմ, և պաշա-
32 րեն զքաղաքս 'ի վերայ քո : * արդ արի՛ զգիշեր դու և
զօրդ քո որ ընդ քեզ է, և դարանամո՛ւտ լեր յանդաս-
33 տանին. * և եղիցի ընդ առաւօտն 'ի ծագել արեգա-
կանն, կանխեսցես և հասցես զքաղաքաւ. և ահա նա՝
և զօրս որ ընդ նմա է ելանէ առ քեզ. և արասցես ը̅
34 սա ո̅պ ինչ գտցէ ձեռն քո : * Եւ յարեաւ աբիմելէք
և ա̅մ զօրն որ ընդ նմա զգիշեր. և մտին 'ի դարանս ըզ-
35 սիկիմաւ չորք առաջք : * Եւ եղև ընդ առաւօտն, ել
գաաղ որդի աբեդդայ՝ և եկաց 'ի մուտս դրան քաղա-
քին : Եւ յարեաւ աբիմելէք և ա̅մ զօրն որ ընդ նմա
36 'ի դարանացն : * և ետես գաաղ որդի աբեդդայ զզօրն,
և ասէ ցզեբուղ, ահաւանիկ զօր իջանէ 'ի գլխոյ լե-
րանցս. և ասէ ցնա զեբուղ. զստուերս լերանցն տե-
37 սանես դու իբրև զմարդիկ : * Եւ յաւել ևս խօսել
գաաղ և ասէ. ահաւասիկ զօ՛ր իջանէ ընդ ծովակողմն
առ պորտով երկրին. և առաջ մի ե՛լ ընդ ճանապարհ
38 կաղնւոյն դիտանոցաց : * Եւ ասէ ցնա զեբուղ. արդ՝
ո՞ւր է բերան քո որ ասէր, թէ ո՞վ է աբիմելէք, զի
ծառայեսցուք նմա. ո՛չ աւանիկ ա՛յն զօր է՝ զոր դուն
39 աղարտէիր. արդ՝ ե՛լ տո՛ւր ընդ նմա պատերազմ : * Եւ
ե՛լ գաաղ առաջի արանցն սիկիմացւոց, և մարտեաւ ը̅
40 աբիմելիքայ : * և հալածեաց զնա աբիմելէք. և փա-
խեաւ յերեսաց ն̅ր, և անկան վիրաւորք բազումք մինչև
41 ցդրունս քաղաքին : * Եւ նստաւ աբիմելէք յարիմ, և
եհան զեբուղ զգաաղ և զեղբարս ն̅ր՝ զի մի բնակեսցեն
42 'ի սիկիմ : * Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր՝ և ել ժողովուրդն
43 'ի դաշտն, և ա՛զդ եղև աբիմելիքայ. * և առ զզօրն՝ և
բաժանեաց յերիս առաջս, և եմուտ նովաւ 'ի դարան :
և ետես՝ և ահա զօր ելանէր 'ի քաղաքէ անտի. և յա-
44 րեաւ 'ի վերայ ն̅ց՝ և եհար զնոսա : * Եւ աբիմելէք և
գունդքն որ ը̅ նմա՝ ճակատեցան և կացին առ դրան
քաղաքին. և երկու գունդք սփռեցան 'ի վ̅ր ամենե-
45 ցուն որ յանդաստանսն էին, և հարին զն̅ա : * Եւ ա-
բիմելէք պատերազմէր ը̅ քաղաքին զօ՛ն զայն ողջոյն,
և առին զքաղաքն, և զժողովուրդն որ 'ի նմա կոտո-
րեցին, և զքաղաքն կործանեցին՝ և աղո՛րս վարեցին :
46 * Եւ լուան ա̅մ արք աշտարակին սիկիմացւոց, և ե-
47 կին յամրոց տանն բեթէլ բերիթայ : * Եւ ա՛զդ եղև
աբիմելիքայ՝ եթէ ժողովեցան ա̅մ արք աշտարակին սի-
48 կիմացւոց : * Եւ ել աբիմելէք 'ի լեառնն սեղմոն, ինքն
և ա̅մ զօրն որ ընդ նմա. և ա՛ռ աբիմելէք տապար 'ի
ձեռն իւր, և կոտորեա՛ց բեռն մի փայտի՝ և ա՛ռ զայն
և եդ զայն 'ի վերայ ուսոց իւրոց : և ասէ ցզօրն իւր,

զինչ

մելէք նոքօք արս սրիկ": (6) Ոմանք. Առ կաղնով կռւոյն որ 'ի սիկիմա : (7) Ոմանք. Լերինն որ 'ի գարիզին : (9) Ոմանք. Յորս փառաւ": Եւ ոմանք. զոր փառաւորեաց յիս ա̅ծ և : (11) (13) Ոմանք. Եւ երթիցեմ իշխան լինել : (15) Ոմանք. Օծանէք զիս թ̅գր 'ի վ̅ր ձեր : (16) Ոմանք. Եւ ը̅ տուն իւր : (19) Ոմանք. Ընդ յերոբաաղայ և ը̅ որդիս ն̅ր յաւուրս յայս"... և ուրախ լիցի 'ի ձեզ և նա : (24) Ոմանք. Եւ հատուցանել 'ի վ̅ր նոցա զարիւնն աբիմելէքայ եղբօրն իւրեանց որ կոտորեաց զն̅ա 'ի վ̅ր արանց սիկի". զի զօրացուցին զնա կոտորել : (29) Ոմանք. Զժողովս զայս ... և ասէի ցնա բազմացո : (31) Ոմանք. Յաբեդեայ և որդիք ն̅ր եկին : (33) Ոմանք. Եւ ահա զօրքս որ ը̅ նմա .. և արասցես ը̅ նմ̅ ո̅պ ինչ գտցի 'ի ձեռս քո : (34) Ոմանք. Զսիկիմաւ 'ի չորս առաջս : (36) Յօրինակին. Եւ ասէ ցեբուղ, ահաւա" : (36) Ոմանք. Ահաւասիկ զօր իջա" ... զստուերս լերանց : (37) Ոմանք. Առ պորտով լերինն, և առաջ մի գայր ը̅ ճանա" : (38) Ոմանք. Թէ ուր է աբիմելէքն զի ծառայես" : (39) Ոմանք. Եւ ել գաաղ ... և ետ ը̅ ն̅ս պ̅տրզմ. և հալածեաց : (40) Ոմանք. Մինչև ցմուտս դղեկին : (42) Ոմանք. Եւ էր ժղ̅դն 'ի դաշտն : (44) Ոմանք. Եւ գունդք ն̅ր ը̅ նմ̅ ճակա" : (48) Ոմանք. Եւ ա̅մ զօր ն̅ր ընդ նմ̅ ... տապար 'ի ձե-

զինչ տեսանիցէք յիս որ առնիցեմ, արասջիք և դուք
փաղփաղակի իբրև զիս ։ * Կոտորեցին և նոքա իւրաքան- 49
չիւրոք ամենեքին բեռն մի փայտ, և բարձին և գնա-
ցին զհետ աբիմելիքայ. և եդին 'ի վերայ ամրոցին, և
այրեցին 'ի վերայ նց զամրոցն հրով ։ և մեռան ամ արք
աշտարակին սիկիմացւոց՝ իբրև հազար մի ընդ այր և
ընդ կին ։ * Եւ չոգաւ աբիմելիք 'ի Թեբէս, և նստաւ 50
շուրջ զնովաւ. և առ զնա ։ * և աշտարակ մի էր հզօր 51
'ի մէջ քաղաքին. և փախեան անդր ամ արք և կանայք,
և ամ գլխաւորք քաղաքին, և փակեցին ընդդէմ իւ-
րեանց, և ելին 'ի տանիս աշտարակին ։ * Եւ եկն ա- 52
բիմելիք մինչև ցաշտարակն, և մարտեան ընդ նմա, և
մերձեցաւ աբիմելիք 'ի դուրս աշտարակին ։ * Եւ ըն- 53
կէց կին մի բեկոր երկանի 'ի վերայ գլխոյ նր, և ման-
րեաց զգագաթն աբիմելիքայ ։ * Եւ աղաղակեաց վաղ- 54
վաղակի առ պատանեակն կապարճակիր իւր՝ և ասէ
ցնա. մերկեա զսուր քո և սպան զիս. գուցէ ասիցեն
թէ կին սպան զնա ։ և խոցեաց զնա պատանին իւր,
և մեռաւ աբիմելիք ։ * Եւ տեսեալ այր իէլացի՝ թէ մե- 55
ռաւ աբիմելիք, գնացին այր իւրաքանչիւր 'ի տեղի
իւր ։ * Եւ դարձոյց ած զչարիսն աբիմելիքայ 'ի գլուխ 56
իւր զոր արար հօր իւրում կոտորելով զեւթանասուն
եղբարսն իւր ։ * և զամ չարիսն արանց սիկիմացւոց 57
դարձոյց ած 'ի գլուխս նց ։ և եկին 'ի վր նց անէծքն
յովաթամայ որդւոյ յերոբոաղայ ։

ԳԼ. Ժ.

Թ Եւ յարեաւ յետ աբիմելիքայ փրկել զիէլ, թովղա 1
որդի փուայ. որդի հօր եղբօր նր, այր յիսաքա-
րայ. և նա բնակէր 'ի սամարիա, 'ի լերինն եփրեմայ ։
* Եւ դատեաց զիէլ ամս քսան և երիս, և մեռաւ՝ և 2
թաղեցաւ 'ի սամարիա ։

Ժ * Եւ յարեաւ յետ նր յայիր գաղաադացի, և դատեաց 3
զիէլ ամս քսան և երկուս ։ * և եղեն նր որդիք՝ երե- 4
սուն և երկու, որ հեծանէին յերեսուն և երկու յո-
վանակս. և երեսուն և երկու քաղաքք նց ։ և կոչեաց
զնս աւանս յայիրայ մինչև ցայսօր, որ են 'ի գաղաադ ։
* Եւ մեռաւ յայիր՝ և թաղեցաւ 'ի կամոն ։ 5

ԺԱ * Եւ յաւելին որդիքն իսրայէլի առնել չար առաջի տն, 6
և պաշտեցին զբահաղիմն, և զաստարովթն, և զաստ-
ուածս ասորւոց, և զաստուածս սիդոնայ, և զաստ-
ուածս մովաբայ, և զաստուածս որդւոցն ամոնայ, և
զաստուածս այլազգեացն ։ և թողին զտր, և ոչ ծա-
ռայեցին նմա ։ * Եւ սրտմտեցաւ բարկութբ տր իէլի, 7
և մատնեաց զնս 'ի ձեռս այլազգեացն, և 'ի ձեռս որդ-
ւոցն ամոնայ ։ * և խախտեցին խորտակեցին զորդիսն 8
իէլի 'ի ժամանակին յայնմիկ ամս ութուտասն զամ իէլա-
ցիս յայնկոյս յորդանանու, յերկրի ամորհացւոցն 'ի
գաղաադ ։ * Եւ անցին որդիքն ամոնայ ը յորդանան 9
տալ պատերազմ ընդ յուդայ և ընդ բենիամինի, և ը
տանն եփրեմայ. և նեղեցան որդիքն իէլի յոյժ ։ * Եւ ա- 10
ղաղակեցին որդիքն իէլի առ տր՝ և ասեն. մեղաք քեզ,
զի թողաք զածդ մեր՝ և պաշտեցաք զբահաղիմն ։ * Եւ 11
ասէ տր ցորդիսն իէլի. ո՞չ ապաքէն եգիպտացիք և ա-
մուրհացիք, և որդիք ամոնայ, և մովաբ, և այլազգիք,
* և սիդոնացիք, և ամաղէկ և քանան՝ նեղեցին զձեզ, 12
և աղաղակեցէք առ իս՝ և փրկեցի զձեզ 'ի ձեռաց նց ։

13 * Եւ դուք թողէք զիս՝ և ծառայեցէք աստուածոց օ-
14 տարաց. վն այնորիկ ոչ յաւելից փրկել զձեզ ։ * այլ
երթայք աղաղակեցէք առ աստուածսն զոր ընտրեցէք
ձեզ. և նոքա փրկեսցեն զձեզ 'ի ժամանակի նեղութեց
15 ձերոց ։ * Եւ ասեն որդիքն իլի ցտր. մեղաք, արա դու
ընդ մեզ զամ, որ ինչ հաճոյ թուի առաջի քո. բայց
16 տր՝ միայն ապրեցո զմեզ յաւուր յայսմիկ ։ * Եւ մերժե-
ցին զաստուածսն օտարոտիս 'ի միջոյ իւրեանց. և պաշ-
տեցին զտր միայն ։ և ոչ հաշտեցաւ ը ժողովրդեանն ։
17 և յոգնս ապաստան եղև յաշխատութէ իլի ։ * Եւ ելին
որդիքն ամոնայ, և բանակեցան 'ի գաղաադ ։ և ելին
18 որդիքն իլի, և բանակեցան 'ի դիտանոցին ։ * Եւ ա-
սեն իշխանք ժողովրդեանն գաղաադու՝ այր ցընկեր իւր.
այր որ սկիզբն առնիցէ պատերազմել ընդ որդիսն ա-
մոնայ, եղիցի գլուխ ամ բնակչացս գաղաադու ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ յեփթայէ գաղաադացի, էր այր հզօր զօրութբ.
և նա որդի կնոջ պոռնկի. և ծնաւ գաղաադու
2 զյեփթայէ ։ * Եւ ծնաւ կինն գաղաադու նմա որդիս.
և հասատեցան որդիք կնոջն, և մերժեցին զյեփթայէ,
և ասեն ցնա. ոչ ժառանգեսցես 'ի տան հօր մերոյ, զի
3 որդի կնոջ պոռնկի ես դու ։ * Եւ փախեաւ յեփթայէ
յերեսաց եղբարց իւրոց, և բնակեցաւ յերկիր 'ի տովբ ։
և ժողովէին առ յեփթայէ արք որխկայք. և ելանէին
4 ընդ նմա ։ * Եւ եղև յետ աւուրց, և պատերազմեցան
5 որդիքն ամոնայ ընդ իէլացիսն ։ * Եւ եղև յորժամ ե-
տուն պատերազմ որդիքն ամոնայ ը իլի՝ չոգան ծերք
6 գաղաադու առնուլ զյեփթայէ յերկրէն տովբայ ։ * և
ասեն ցյեփթայէ. եկ և եղիցես մեզ 'ի զօրավար. և
7 տացուք պատերազմ ընդ որդիսն ամոնայ ։ * Եւ ասէ
յեփթայէ ցծերսն գաղաադու. ոչ ապաքէն դուք ա-
տեցէք զիս, և հանէք առաջի տն 'ի տանէ հօր իմոյ, և
արձակեցէք զիս 'ի ձէնջ. և արդ՝ զի՞ եկէք առ իս յոր-
8 ժամ նեղեցայքդ ։ * Եւ ասեն ծերքն գաղաադու ցյեփ-
թայէ. ոչ այդպէս է. այլ եկաք առ քեզ, և երթիցես
ընդ մեզ, և տացուք պատերազմ ը որդիսն ամոնայ ։ և
9 եղիցես մեզ 'ի գլուխ ամ բնակչացս գաղաադու ։ * Եւ
ասէ յեփթայէ ցծերսն գաղաադու. եթէ դարձուցա-
նիցէք զիս պատերազմել ընդ որդիսն ամոնայ, և մատ-
10 նեսցէ զնա տր առաջի իմ, ես եղէց իշխան ։ * Եւ ա-
սեն ծերքն գաղաադու ցյեփթայէ. տր կացցէ լսող 'ի
միջի մերում, եթէ ոչ ըստ բանիդ քում նոյնպէս և ա-
11 րասցուք ։ * Եւ գնաց յեփթայէ ընդ ծերսն գաղաա-
դու. և կացուցին զնա ժողովուրդն 'ի վերայ իւրեանց
գլուխ և առաջնորդ ։ և խօսեցաւ յեփթայէ զամ զբանս
12 իւր առաջի տն 'ի մասեփա ։ * Եւ առաքեաց յեփթայէ
հրեշտակս առ թագաւոր որդւոցն ամոնայ՝ և ասէ. զի՞
կայ իմ և քո, զի եկեալ ես առ իս պատերազմել յերկրի
13 մերում ։ * Եւ ասէ արքայ որդւոցն ամոնայ ցհրեշ-
տակսն յեփթայեայ. ընդէ՞ր առ իէլ զերկիր իմ յելա-
նել իւրում յեգիպտոսէ՝ յառնոնայ մինչև ցյաբոկ, և
մինչև ցյորդանան. և արդ՝ դարձո զնա առ իս խաղա-
ղութբ՝ և գնացից ։ և դարձան հրեշտակքն առ յեփ-
14 թայէ ։ * Եւ յաւել ևս յեփթայէ առաքել հրեշտակս
15 առ արքայ որդւոցն ամոնայ, * և ասէ ցնա. այսպէս
ասէ իէլ և յեփթայէ. ոչ առ իէլ զերկիրն մովաբայ,
և

ւին իւրում... փայտ, և առ զայն 'ի վր ուսոց իւրոց ։ (49) Ոմանք. Եւ նք ամքն իւրաքանչիւր բեռն ։ (50) Յօրինակին. Եւ չոգաւ.. 'ի բեթէս ։ (52) Ոմանք. Մինչև յաշտարակն, և մարտեաւ ը նմ. և մերձեցաւ.. մինչև ցդրունս աշտարակին ։ Յօր ուղղոյն յաւելու. Աշտարակին, զի այրեսցէ զնա հրով ։ (53) Ոսկան. Բեկոր երկանի 'ի վր ։ (57) Ոմանք. Եւ զամ չարիս սիկիմայ դարձոյց ։

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ նա բնակեալ էր 'ի սամարիա ։ (5) Ոմանք. Եւ թաղեցաւ 'ի կամովն ։ (6) Ոմանք. Եւ թողին զտր ած, և ոչ ։ (7) Բազումք. 'ի ձեռս այլազգեացն ։ և ոմանք. 'ի ձեռս թշնամեացն ։ (8) Այլք. Եւ խախտեցին և խորտա": (14) Ոմանք. 'ի ժամու նեղութե ձերոյ ։ (15) Ոմանք. Որ ինչ հաճոյ թուիցի քեզ. բայց միայն.. յաւուրս յայսմիկ ։ (16) Ոմանք. Յաշխատութէ իէլ ։

Գլ. ԺԱ. (3) Ոմանք. Յերկրին 'ի տովբ ։ (4) Ոմանք. Ընդ իլի ։ (5) Ոմանք. Ընդ որդիսն իլի ։ (7) Ոմանք. Յեփթայէ ը ծերս գաղաադայ".. և արդ՝ զի՞ ելէք առ իս ։ (7) Այլք. Եւ հանէք 'ի տանէ հօր իմոյ ։ (9) Ոմանք. Եւ մատնեսցէ զնս տր ա".. և ես եղէց ձեզ իշխան ։ (12) Յօրինակին. Հրեշտակ՝ առ թգւր ։ (12) Ոմանք. Առ որդիսն ամոնայ և առ թգրն իւրեանց և ասէ.. յերկրի իմում ։ (13) Ոմանք. Յառնոնայ մինչև ցյաբոկ ։

և զերկիր որդւոցն ամոնայ * յելանելն իւրեանց յե- 16
գիպտոսէ. այլ գնաց իէ̄լ ընդ անապատն մինչև ցծովն
կարմիր, և եկն մինչև ցկադէս. * և առաքեաց իէ̄լ հր- 17
եշտակս առ արքայ եդովմայ՝ և ասէ. թող՝ անցից ը̄ն
երկիր քո : և ոչ անսաց արքայն եդովմայ : և առաքեաց
առ արքայն մովաբու, և ոչ կամեցաւ : Եւ նստաւ իէ̄լ
'ի կադէս. * և շրջեցաւ ընդ անապատն, և պատեցաւ 18
զերկրաւն եդովմայ, և զերկրաւն մովաբայ : և եկն առ
արևելիւք երկրին մովաբու. և բանակեցաւ յայնկոյս
առնոնայ, և ոչ մտին 'ի սահմանս մովաբու. քանզի առ-
նոնն էր սահման մովաբու : * Եւ առաքեաց իէ̄լ հրեշ- 19
տակս առ սեհոն արքայ ամուրհացւոց՝ թագաւոր ե-
սեբոնայ և ամուրհացւոց, և ասէ ցնա իէ̄լ. թող՝ ան-
ցից ը̄ն երկիր քո մինչև ցտեղի իմ : * Եւ ոչ կամեցաւ 20
սեհոն զիէ̄լ անցանել ը̄ն սահմանս իւր : և ժողովեաց
սեհոն զա̄մ ժողովուրդ իւր, և բանակեցաւ յասսա. և
ետ պատերազմ ընդ ի̄ղի : * Եւ մատնեաց տ̄ր ա̄ծ ի̄ղի 21
զսեհոն՝ և զա̄մ ազգն ն̄ր 'ի ձեռս ի̄ղի. և եհար զն̄ս, և
ժառանգեաց իէ̄լ զերկիր ամուրհացւոցն բնակելոյն
յերկրին յայնմիկ : * և ժառանգեաց իէ̄լ զա̄մ սահմանս 22
ամուրհացւոցն յառնոնայ մինչև ցյաբոկ, և յանապա-
տէն մինչև ցյորդանան : * Եւ արդ տ̄ր ա̄ծ ի̄ղի եբարձ 23
զամուրհացին յերեսաց ժողովրդեան իւրոյ ի̄ղի. և դու՞
ժառանգիցես զնա : * Ո՛չ ապաքէն զոր ժառանգեցոյց 24
քեզ քամովս աստուածն քո՝ զայն ժառանգեսցես. և
զա̄մ զոր ժառանգեցոյց տ̄ր ա̄ծ մեր յերեսաց ձերոց՝
զայն մեք ժառանգեսցուք : * Իսկ արդ՝ միթէ լաւ ինչ 25
իցես դու քան զբաղակ որդի սեպփովրայ զարքայն մո-
վաբու. միթէ մարտի՞ւ մարտեաւ ընդ ի̄ղի, կամ պա-
տերազմաւ պատերազմեցա՞ւ ը̄ն նոսա : * 'Ի բնակելն 26
ի̄ղի յեսեբոն և 'ի դստերս ն̄ր, և յարոէր և 'ի դստերս
ն̄ր, և յա̄մ քաղաքս որ առ եզերբ յորդանանու ամս
երեքհարիւր. զի՞ է զի ոչ թափեցին զն̄ս 'ի ժամանա-
կին յայնմիկ : * և ես ոչ ինչ մեղայ քեզ՝ և դու առնես 27
ընդ իս չարութ̄ի, տալ ընդ իս պատերազմ: Դատեսցէ
տ̄ր որ դատաւորն է այսօր՝ 'ի մէջ որդւոցն ի̄ղի և 'ի
մէջ որդւոցն ամոնայ : * Եւ ոչ անսաց արքայ որդւոցն 28
ամոնայ բանիցն յեփթայեայ՝ զորս առաքեաց առ նա :
* Եւ եղև 'ի վերայ յեփթայեայ հոգի տ̄ն, և անց ընդ 29
գաղաադ և ընդ մանասէ, և անց ընդ դիտանոցն գա-
ղաադու, և 'ի դիտանոցէն գաղաադու յայնկոյս որդ-
ւոցն ամոնայ : * Եւ ուխտեա՛ց յեփթայէ ուխտ տ̄ն՝ 30
և ասէ. եթէ մատնելով մատնեսցես զորդիսն ամոնայ
'ի ձեռս իմ. * և եղիցի որ ելանելով ելանիցէ 'ի դրանց 31
տան իմոյ ընդ առաջ իմ, 'ի դառնալն իմում խաղա-
ղութ̄բ յորդւոցն ամոնայ, եղիցի՝ զի մատուցից զնա
տ̄ն յողջակէզ : * Եւ ա՛նց յեփթայէ առ որդիսն ամոնայ 32
պատերազմել ը̄ն ն̄ս. և մատնեա՛ց զն̄ս տ̄ր 'ի ձեռս ն̄ր.
* և եհար զն̄ս յարոերայ մինչև 'ի մուտս սեմենիթայ, 33
քսա՛ն քաղաքք, մինչև ցյաբէ՛լ այգեստանեացն՝ հար-
ուածս մեծամեծս յոյժ : և վանեցա՛ն որդիքն ամոնայ
յերեսաց որդւոցն ի̄ղի : * Եւ եկն յեփթայէ 'ի մասեփա 34
'ի տուն իւր : և ահա դուստր իւր ելանէր ընդ առաջ
ն̄ր թմբկօք և պարուք. և նա էր միամօր սիրելի ն̄ր,
և ոչ գոյր ն̄ր բա՛ց 'ի նմանէ ուստր կամ դուստր : * Եւ 35
եղև իբրև ետես զնա՝ պատառեա՛ց զհանդերձս իւր և
ասէ. վա՜յ է ինձ դուստր իմ, ընկձեցեր զիս, խոչըն-
դա՛կն եղեր ինձ. զի ես բացի զբերան իմ վ̄ս քո առ
տ̄ր, և ոչ կարացից դարձուցանել : * Եւ ասէ ցնա. 36
եթէ վ̄ս իմ բացեր զբերան քո առ տ̄ր, արա՛ զիս ո̄պ
ել 'ի բերանոյ քումմէ. փոխանակ զի արար քեզ տ̄ր վր-
րէժխնդրութ̄ի 'ի թշնամեաց քոց յորդւոցն ամոնայ :
37 * Եւ ասէ ցհայր իւր. արա՛ ինձ զբանս զայս, թողու-
ցո՛ ինձ զերկուս ամիսս, և երթայց շրջեցայց ընդ լե-
38 րինս, և լացից զկուսութ̄իս իմ. ես և ընկերք իմ : * Եւ
ասէ ցնա՝ երթ, և արձակեաց զնա զերկուս ամիսս : և
չոգա՛ւ ինքն և ընկերք իւր, և ելա՛ց զկուսութ̄ին իւր 'ի
39 վերայ լերանց : * Եւ եղև յետ կատարելոյ երկուց ամ-
սոցն, դարձաւ առ հայր իւր : և արա՛ր նովաւ զուխտն
զոր ուխտեաց : և նա ոչ գիտէր զայր : Եւ եղև 'ի կրօնս
40 'ի մէջ ի̄ղի ողբա՛լ զդուստրն յեփթայեայ * աւուրց յա-
ւուրս : ժողովէին դստերք ի̄ղի՝ ողբա՛լ զդուստրն յեփ-
թայեայ գաղաադացւոյ չո՛րս աւուրս 'ի տարւոջ :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ ժողովեցան որդիքն եփրեմի, և եկին 'ի սեփի-
նա. և ասեն ցյեփթայէ. զի՞ է զի ելեր պատե-
րազմել ընդ որդիսն ամոնայ, և զմեզ ոչ կոչեցեր եր-
թալ ընդ քեզ : արդ՝ այրեսցո՛ւք հրով զտուն քո 'ի վ̄ր
2 քո : * Եւ ասէ ցն̄ս յեփթայէ. այր զրկեա՛լ էի ես, և
ժողովուրդ իմ. և որդիք ամոնայ տառապեցուցանէին
զիս յոյժ. և բողո՛ք արկի առ ձեզ, և ոչ փրկեցէք զիս
3 'ի ձեռաց ն̄ց : * և տեսի զի ոչ ոք էր որ փրկէր, և եդի
զանձն իմ 'ի ձեռին իմում, և անցի առ որդիսն ամո-
նայ. և մատնեաց զն̄ս տ̄ր 'ի ձեռս իմ: և արդ ընդէ՞ր ե-
4 լէք առ իս յաւուր յայսմիկ մարտնչել ընդ իս : * Եւ ժո-
ղովեաց յեփթայէ զա̄մ արս գաղաադու՝ և տայր պա-
տերազմ ը̄ն եփրեմի : և հարին արքն գաղաադու զեփ-
րեմ. զի ասացին ապրեալքն եփրեմի, թէ դուք գա-
5 ղաադացիք 'ի մէջ եփրեմի և 'ի մէջ մանասէի էք : * Եւ
կալաւ գաղաադ զկիրճս յորդանանու զեփրեմի. և եղև
իբրև ասացին ապրեալքն եփրեմայ, թէ թո՛ղ անցցուք.
ասեն ցն̄ս արք գաղաադու. միթէ և դուք յեփրեմէ՞
6 իցէք : և ասեն, չե՛մք 'ի նմանէ : * Եւ ասեն ցն̄ս, տո՛ւք
մեզ նշա՛ն ինչ, և ասացէք, հա՛սկ հա՛սկ : և ոչ յաջողե-
ցան խօսել այնպէս : և կալան և կոտորեցին զն̄ս յանցսն
յորդանանու : և անկան 'ի ժամանակին յայնմիկ յեփրե-
7 մէ քառասուն և երկո՛ւ հազարք : * Եւ դատեաց յեփ-
թայի զիէ̄լ ամս վե՛ց : և մեռա՛ւ յեփթայէ գաղաադա-
ցի՝ և թաղեցաւ 'ի քաղաքի իւրում 'ի գաղաադ :
8 * Եւ դատեա՛ց յետ ն̄ր զիէ̄լ եսեբոն 'ի բեթղեհեմէ : ԺԲ
9 * և եղեն ն̄ր ուստերք երեսո՛ւն, և դստերք երեսուն
տուեալ արտաքս : և երեսուն կին ած ուստերաց իւ-
10 րոց արտաքուստ : Եւ դատեաց զիէ̄լ ամս եւթն. * և
մեռա՛ւ եսեբոն՝ և թաղեցաւ 'ի բեթղեհէմ:
11 * Եւ դատեաց յետ ն̄ր զիէ̄լ՝ էլո՛ն զաբուղոնացի ամս ԺԳ.
12 տա՛սն : * և մեռա՛ւ էլո՛ն զաբուղոնացի, և թաղեցաւ
յէլիմ յերկրին զաբուղոնի :
13 * Եւ դատեաց յետ նորա զիէ̄լ, աբդոն որդի ելլէքայ ԺԴ.
14 փարաթոնացի : * և եղեն ն̄ր որդիք քառասուն. և ե-
րեսուն որդիք որդւոց ն̄ր, որ հեծանէին յեւթանա-
15 սո՛ւն յաւանակս. և դատեաց զիէ̄լ ամս ո՛ւթ : * Եւ
մեռաւ աբդոն որդի ելլէքայ փարաթոնացի. և թաղե-
ցաւ յեփրաթոն, յերկրի եփրեմայ 'ի լերինն ամաղեկայ:

---

(18) Ոմանք. Եւ բնակեցաւ յերկիրն առն": (21) Ոմանք. Եւ ժառանգեաց իէ̄լ զա̄մ եր": (22) Ոմանք. Ամովրհացւոյն .. մինչև ցյաբոկ : (26) Այլք. 'Ի բնակելն իէ̄լի յեսեբոն : (31) Ոմանք. Տ̄ն յողջակէզս : (33) Ոմանք. Եւ մինչև ցաբէլ : (34) Ոմանք. Եւ ահա դուստր նորա ելա".. թմբկօք և պարուք : (35) Ոմանք. Զի ընկձեցեր զիս : (37) Ոմանք. Թողացո՛ ինձ զամիսս երկու ... և ես և ընկե": (38) Ոմանք. Եւ արձակեաց զնա զամիսս երկու .. և լացին զկուսութ̄ի իւրեանց 'ի վերայ լե":

(39) (40) Ոմանք. 'Ի կրօնս 'ի մէջ իէ̄լի, աւուրց յաւուրս ժողովէին :

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Զի՞ է զի չոգար պատերազմել : (3) Յօրինակին պակասէր. Զն̄ս տ̄ր 'ի ձեռս իմ : (3) Ոմանք. Յաւուրս յայսմիկ մար": (4) Ոմանք. Եւ 'ի մէջ մանասէի էիք : (6) Ոմանք. Եւ ասացէք թէ հասկ հասկ : (8) Ոմանք. Եսեբոն 'ի բեթղեհեմի : (13) Ոմանք. Որդի եղղաքեայ փարաթոնացւոյ : (14) Ոմանք. Յեւթանասուն յովանակս :

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ յաւելին որդիքն իէլի առնել չար առաջի տն̄. եւ 1
մատնեաց զնոսա տր̄ ՚ի ձեռս այլազգեացն ամս
քառասուն։
ԺԵ * Եւ եղեւ այր մի ՚ի սարաա՛ ՚ի ցեղէ դանայ, եւ անուն 2
նր̄ մանովէ. եւ կին նր̄ ամուլ էր՝ եւ ոչ ծնանէր։ * Եւ 3
երեւեցաւ հրեշտակ տն̄ կնոջն, եւ ասէ ցնա. ահաւասիկ
դու ամուլ ես՝ եւ ոչ է քո ծնեալ, եւ յղասցիս եւ
ծնցիս որդի։ * Արդ՝ զգո՛յշ լեր՝ զուցէ ըմպիցես գինի 4
եւ օղի. եւ մի ուտիցես զա̄մ անսուրբ։ * զի ահա յղասցիս 5
դու եւ ծնցիս որդի, եւ երկաթ մի ելցէ ՚ի գլուխ
նր̄. զի ուխտաւոր այ̄ եղիցի մանուկն անդստին յորովայնէ.
եւ նա սկսցի փրկել զիէլ̄ ՚ի ձեռաց փղշտացւոցն։
* Եւ եմուտ կինն եւ ասէ ցայր իւր, եթէ այր այ̄ եկն 6
առ իս, եւ տեսիլ նր̄ իբրեւ զտեսիլ հրեշտակի այ̄ երեւելի
յոյժ. եւ հարցի զնա՝ թէ ուստի ես, եւ զանուն իւր
ոչ պատմեաց ինձ։ * Եւ ասէ ցիս. ահա յղասցիս դու, 7
եւ ծնցիս որդի։ եւ արդ՝ մի ըմպիցես գինի եւ օղի, եւ մի
ուտիցես զա̄մ անսուրբ. զի ուխտաւոր այ̄ եղիցի մանուկն
անդստին յորովայնէ մօր իւրոյ մինչեւ ցօր մահուան
իւրոյ։ * Եւ աղաչեաց մանովէ զտր̄՝ եւ ասէ. յի՛ս 8
տր̄. այրն այ̄ զոր առաքեցեր առ մեզ, եկեսցէ դարձեալ
առ մեզ եւ լուսաւորեսցէ զմեզ, թէ զի՞նչ արասցուք
մանկանն որ ծնանիցի։ * Եւ լուաւ ած̄ ձայնի մանովէ։ 9
Եւ եկն հրեշտակն այ̄ միւս անգամ առ կին նր̄
մինչդեռ նստէր յանդի. եւ մանովէ այր նորա չէր առ
նմա։ * Եւ փութացաւ կինն՝ եւ ընթացաւ պատմեաց 10
առն իւրում, եւ ասէ ցնա. ահա երեւեցաւ ինձ այրն որ
եկն առ իս յաւուր յայնմիկ։ * Եւ յարեաւ գնաց մանովէ 11
զհետ կնոջ իւրոյ, եւ եկն առ այրն, եւ ասէ ցնա.
եթէ դո՞ւ իցես այրն որ խօսիցիս ընդ կնոջն։ եւ ասէ
հրեշտակն՝ ես եմ։ * Եւ ասէ մանովէ. արդ գալով 12
չափ բանին քոյոյ, զի՞նչ լինիցին իրաւունք մանկանն՝
եւ գործք նր̄։ * Եւ ասէ հրեշտակն տն̄ ցմանովէ. յամենայնէ 13
զոր ասացի կնոջդ՝ զգո՛յշ լինիցի։ * յա̄մէ որ 14
ելանէ յորթոյ՝ մի կերիցէ, եւ գինի եւ օղի մի արբցէ,
եւ զա̄մ անսուրբ մի կերիցէ. յա̄մէ զոր պատուիրեցի
նմա զգո՛յշ լինիցի։ * Եւ ասէ մանովէ ցհրեշտակն. թո՛ղ 15
բռնադատեսցուք զքեզ, եւ արասցուք առաջի քո ուլ
մի յայծեաց։ * Եւ ասէ հրեշտակն տն̄ ցմանովէ. եթէ 16
բռնադատեսցես զիս՝ ոչ կերայց ՚ի հացից քոց, եւ եթէ
արասցես ողջակէզ՝ տն̄ մատուսցես զնա։ զի ոչ գիտաց
մանովէ թէ հրեշտակ տն̄ իցէ։ * Եւ ասէ մանովէ ցհրեշտակն 17
տն̄. զի՞նչ անուն է քեզ, զի յորժամ եկեսցէ
բանն քո՝ փառաւորեսցուք զքեզ։ * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն 18
տն̄. զի՞ հարցանես զանուանէ իմմէ, եւ նա է
սքանչելի։ * Եւ ա՛ռ մանովէ զուլն այծեաց զզոհն, եւ 19
մատոյց ՚ի վերայ վիմին՝ տն̄ սքանչելարարի։ եւ մանովէ
եւ կին նր̄ հայէին։ * Եւ եղեւ ընդ ամբառնալ բոցոյն ՚ի 20
վերուստ ՚ի սեղանոյն յերկինս, ամբարձաւ հրեշտակն
տն̄ բոցով սեղանոյն. եւ մանովէ եւ կին նր̄ հայէին։ եւ
անկան ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր։ * Եւ ոչ եւս 21
յաւել երեւել հրեշտակն տն̄ մանովէ եւ կնոջ նր̄։ յայնժամ
գիտաց մանովէ թէ հրեշտակ տն̄ է։ * Եւ ասէ 22
մանովէ ցկինն իւր. մահու մեռանիցիմք զի զած̄ տեսաք։
23 * Եւ ասէ ցնա կին նր̄, եթէ կամեցեալ էր տն̄
սպանանել զմեզ, ոչ ընդունէր ՚ի ձեռաց մերոց զողջակէզն
եւ զզոհն. եւ ոչ լուսաւորէր մեզ զայն ա̄մ ը̄ ժամանակս
24 ժամանակս, եւ ոչ լսելի առնէր մեզ զայն։ * Եւ
ծնաւ կինն որդի, եւ կոչեաց զանուն նր̄ սամփսոն։ եւ
25 աճեաց մանուկն, եւ օրհնեաց զնա տր̄։ * Եւ սկսաւ
հոգի տն̄ շրջել ընդ նմա ՚ի բանակին դանայ, ՚ի մէջ
սարաա, եւ ՚ի մէջ եսթաւուլայ։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ էջ սամփսոն ՚ի թամնաթա՝ եւ ետես կին մի ՚ի
թամնաթա՝ ՚ի դստերացն այլազգեաց, եւ հաճոյ
2 թուեցաւ առաջի նր̄։ * Եւ ել պատմեաց հօր իւրում
եւ մօր իւրում եւ ասէ. կին մի տեսի ՚ի թամնաթա ՚ի
դստերայն այլազգեաց. եւ արդ առէք զնա ինձ կնութե̄։
3 * Ասեն ցնա հայր եւ մայր իւր, միթէ ո՞չ գուցէ ՚ի
դստերաց եղբարց քոց՝ եւ յա̄մ ժողովրդեան իմում կին,
զի երթիցես դու առնուլ կին յայլազգեաց անթլփատից։
Եւ ասէ սամփսոն ցհայր իւր. զնա՛ ած ինձ, զի
4 նա՛ հաճոյ է աչաց իմոց։ * Եւ հայր նր̄ եւ մայր նր̄ ոչ
գիտացին թէ ՚ի տն̄ է, զի հատուցումն խնդրիցէ նա
յայլազգեացն։ եւ ՚ի ժամանակին յայնմիկ այլազգիքն
5 տիրէին իէլի։ * Եւ էջ սամփսոն եւ հայր նր̄ եւ մայր իւր
՚ի թամնաթա։ եւ խոտորեցաւ սամփսոն յայգեստանն
թամնաթայ, եւ ահա կորիւն մի առիւծուց գոչեաց ընդդէմ
6 նր̄։ * Եւ յաջողեցաւ ՚ի վր̄ նր̄ հոգի տն̄. եւ ճեղքեաց
զնա իբրեւ զուլ մի այծեաց, եւ ոչ ինչ գոյր ՚ի ձեռին
նր̄։ եւ ոչ պատմեաց հօր իւրում եւ մօր իւրում
7 զոր արար։ * Եւ իջին խօսեցան ընդ կնոջն։ եւ հաճոյ
8 թուեցաւ առաջի սամփսոնի. * եւ դարձաւ յետ աւուրց
առնուլ զնա. եւ խոտորեցաւ տեսանել զդէշ առիւծուն,
եւ ահա գունդ մեղուաց ՚ի բերան առիւծուն՝ եւ մեղր։
9 * Եւ ա՛ռ զայն ՚ի բերան իւր, եւ երթալով երթայր եւ ուտէր։
չոգաւ առ հայր իւր եւ առ մայր իւր, եւ ետ նց̄
եւ կերան. եւ ոչ պատմեաց նց̄՝ թէ ՚ի բերանոյ առիւծուն
10 եհան զմեղրն։ * Եւ էջ հայր նր̄ առ կինն. եւ արար
անդ սամփսոն հարսանիս զեւթն օր. զի այնպէս
11 առնէին երիտասարդք։ * Եւ եղեւ ՚ի զարհուրել նց̄ ՚ի
նմանէ, կացուցին առ նա ընկերս երեսուն, եւ էին ը̄
12 նմա։ * Եւ ասէ ցնս̄ սամփսոն. արկից ձեզ առասպել.
եթէ առեղծանելով եղծանիցէք զնա ինձ զեւթն օր
խրախուսե̄ն՝ ※ եւ գտանիցէք, տաց ձեզ երեսուն պատառակալ
13 եւ երեսուն պատմուճան հանդերձից։ * ապա
թէ ոչ կարիցէք առեղծանել ինձ. տայջիք դուք ինձ երեսուն
պատառակալ եւ երեսուն պատմուճան հանդերձից։
Եւ ասեն ցնա՝ արկ մեզ զառասպելն քո, եւ
14 լուիցուք զնա։ * Եւ ասէ ցնոսա. ՚ի կերչէ՝ ել կերակուր,
եւ ՚ի հզօրէ ել քաղցր։ եւ ոչ կարացին առեղծանել
15 զառասպելն նր̄ զերիս աւուրս. * Եւ եղեւ յաւուրն
չորրորդի, եւ ասեն ցկինն սամփսոնի. պատրեա՛ զայր
քո՝ եւ պատմեսցէ քեզ զառասպելն, գուցէ այրիցեմք
զքեզ եւ զտուն հօր քոյ. թէ աղքատացուցանե՞լ կոչեցեր
16 զմեզ այսր։ * Եւ լա՛յց կինն սամփսոնի առ նա՝ եւ
ասէ ցնա. ատեցեր զիս եւ ոչ սիրեցեր զիս. զի զառասպելն
զոր արկեր որդւոց ժողովրդեան իմոյ՝ ինձ ոչ
պատմեցեր։ Եւ ասէ ցնա սամփսոն. ահա հօր եւ մօր
իմոյ

Գլ. ԺԳ. (3) Ոմանք. Ահաւասիկ... յղասցես եւ ծնցես։ (4) Ոմանք. Եւ արդ զգո՛յշ լեր.. գինի եւ ուղի։ (6) Ոմանք. Եթէ ուստի իցես, եւ զա″։ (11) Ոմանք. Որ խօսեցարն ը̄ կնոջն։ (13) Ոմանք. Զոր ասացի ցկինդ. կի՛, ցկինն։ (14) Ոմանք. Յա̄մէ որ ելանիցէ յորթոյ, մի ուտիցէ։ (15) Ոմանք. Եւ ասէ.. ցհրեշտակ տն̄։ (16) Ոմանք. Զիս ոչ կերայց ՚ի հա″.. եւ եթէ արասցես ուլ յողջակէզս եւ մատուսցես։ (17) Յօրինակին. Եւ ասէ մանովէ զհրեշտակն տն̄։ (17) Բազումք. Փառաւոր արասցուք զքեզ։ (19) Ոմանք. Զուլն այծեաց եւ զզոհն.. տն̄ սքանչելի արարի։ (19) Յօրինակին. Եւ մանով եւ կին նր̄ հայ″։ (20) Ոմանք. Ամբարձաւ եւ հրեշ″։ (21) Ոմանք. Մանովէի եւ կնոջ նր̄։ (23) Ոմանք. Եւ ոչ լուսաւորեալ էր մեզ զայն ը̄ ժամս″։

Գլ. ԺԴ. (3) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա հայրն եւ մայրն... զի երթիցես դու երթալ առնուլ յայլազգեացն յանթլ″։ (5) Ոմանք. Եւ հայր նորա եւ մայր նր̄... կորիւն մի առիւծու. կամ, առիւծոյ։ (9) Ոմանք. Թէ ՚ի փորոյ առիւծուն եհան զմեղրն։ (10) Ոմանք. Առ կին նր̄. եւ արար անդ սամփսոնի խրախուսիս զեւթն օր։ (11) Ոմանք. Կացուցին առ նմ̄ ընկերս երեսուն, եւ էր նա ը̄ նս̄։ (12) Յօրինակին պակասէր. Եղծանիցէք զնա ինձ զեւթն։ (15) Ոմանք. Թէ աղքատացուցանել կամեցէք կոչել զմեզ այսր։ (16) Ոմանք. Կինն սամփսոնի առ նմ̄, եւ ա″...

իմոյ ոչ պատմեցի․ և արդ՝ քե՞զ պատմիցեմ։ * և ելաց 17
առ նա զեւթն օր՝ յորս էր խրախութիւն։ և եղև յաւուրն
եւթներորդի պատմեաց նմա՝ քանզի թախանձեաց
զնա։ և նա պատմեաց որդւոց ազգին իւրոյ։ * Եւ 18
ասեն ցնա արք քաղաքին յաւուրն եւթներորդի՝ յառաջ
քան զմտանել արեգականն։ Զի՞նչ քաղցրագոյն
քան զմեղր․ կամ զի՞նչ հզօրագոյն քան զառեւծ։ և ասէ
ցնոսա սամփսոն․ եթէ ոչ ճնչէալ էր զերինջն իմ,
ոչ գտանէիք զառասպելն իմ։ * Եւ յաջողեցաւ 'ի վերայ 19
նորա հոգի տն՝ և էջ յասկաղոն, և եհար անդ
արս երեսուն։ և առ ետ զպատմուճանսն առ լուծանելեաց
առասպելին։ Եւ բարկացաւ սրտմտութբ սամփսոն,
և էլ 'ի տուն հօր իւրոյ։ * Եւ ամուսնացաւ 20
կինն սամփսոնի ընդ հացկերեյուն նորա՝ որ էր նորա
ընկեր։

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ եղև յետ աւուրց, յաւուրս հնձոց ցորենոյ, այց 1
արար սամփսոն կնոջ իւրում, ածեալ ուլ մի յայծեաց․
և ասէ՝ մտից առ կին իմ 'ի սենեակ։ և ոչ եթող
զնա հայրն նր մտանել առ նա։ * Եւ ասէ հայրն նր․ 2
ասելով ասացի՝ թէ ատեցեր զնա, և ետու զնա ընկերի
քում․ ոչ աւանիկ քոյր նորա կրտսեր լաւագո՛յն է
քան զնա․ եղիցի սա՛ քեզ փոխանակ նորա։ * Եւ ասէ 3
սամփսոն․ անպարտ եմ ես միանգամայն յայլազգեացդ․
եթէ արարից ես ը դոսա չարութ։ * Եւ գնաց սամփսոն, 4
և կալաւ երեքհարիւր աղուէս․ և առ ջահս, և
կապեա՛ց զնս ընդ միմեանս ձետ ը ձետ, և եդ զջահսն
'ի մէջ երկուց ձետո՛ցն, և կապեա՛ց 'ի միջոցին զջահսն։
* և ելոյց հուր 'ի ջահսն, և արձակեա՛ց յոծ այլազգեացն․ 5
և այրեաց զորանն, և զյառաջագոյն հնձեալսն՝ 'ի բարդից
մինչև ցկանգնաւո՛րն, և մինչև ցայգիս և ձիթենիս։
* Եւ ասեն այլազգիքն, ո՞ արար զայս։ և ասեն՝ սամփսոն 6
փեսայ թամնացւոյն․ զի եհան զկին նր՝ և ետ ընկերի
նր։ և ելին այլազգիքն և այրեցին զտուն հօր նր,
և զկինն և զհայր նր հրով։ * Եւ ասէ ցնս սամփսոն․ 7
եթէ գո՛յն չափ ես առնիցէք, սակայն ո՛չ հաճեցայց․
այլ զվրէժ իմ յիւրաքանչիւր ումեքէ 'ի ձէնջ խնդրեցից։
* և եհար զնս 'ի սրունից մինչև ցերանս հարուածս 8
մեծամեծս։ Եւ էջ բնակեցաւ առ հեղեղատաւն
յայրին ետեմայ։ * և ելին այլազգիքն, և բանակեցան 9
զյուդայիւ, և անկան զղե՛քեաւ։ * Եւ ասէ ցնս այր 10
յուդայ․ ընդէ՞ր ելէք 'ի վր իմ։ և ասեն այլազգիքն․
կապել զսամփսոն ելաք, և առնել ընդ նա զորօրինակ
արա՛ր ընդ մեզ։ * Եւ իջին երեք հազարք 'ի յուդայ 'ի 11
ծակ վիմին ետեմայ․ և ասեն ցսամփսոն․ ո՞չ գիտես
զի իշխեն մեզ այլազգիքն, և ընդէ՞ր արարեր զայդ ը
մեզ։ Եւ ասէ ցնս սամփսոն․ որպէս արարին ընդ իս,
նո՛յնպէս արարի ընդ նոսա։ * Եւ ասեն ցնա․ կապե՛լ 12
զքեզ իջաք, և մատնել 'ի ձեռս այլազգեացն։ և ասէ
ցնոսա սամփսոն․ երդուարո՛ւք ինձ դո՛ւք՝ չսպանանե՛լ
զիս և տո՛ւք զիս նց․ և դուք մի՛ երբէք պատահիցէք
ինձ։ * Եւ երդուան նմա՝ և ասեն, ո՛չ․ այլ կապելով 13
կապեսցո՛ւք զքեզ, և տացուք 'ի ձեռս նց․ բայց մահու
ո՛չ սպանցուք զքեզ։ Եւ կապեցին զնա երեք կարովք
նորովք, և հանին զնա 'ի վիմէն․ * և եկին մինչև ցծնօտն․ 14
և այլազգիքն աղաղակեցին և ընթացան ընդդէմ նր։
Եւ յաջողեցաւ 'ի վր նր հոգի տն․ և եղեն կարքն 'ի
բազուկս նր իբրև զխծուծ՝ յորժամ 'ի հուր հոտոտիցի,
15 և հալեցան կապանքն 'ի բազկաց նր։ * Եւ եգիտ
ծնօտ մի իշոյ ընկեցեալ․ ձգեա՛ց զձեռն իւր և առ զնա․
16 և եհար նովաւ հազար այր։ * Եւ ասէ սամփսոն․ ծնօտիւ
իշոյ ջնջելով ջնջեցից զնս, զի ծնօտիւ իշոյ կոտորեցի
17 հազար այր։ * Եւ եղև իբրև կատարեաց զխօսելն,
ընկէց զծնօտն 'ի ձեռանէ իւրմէ․ և կոչեաց զտեղին
18 կոտորած ծնօտի։ * Եւ ծարաւեցաւ յոյժ, և
աղաղակեաց առ տր՝ և ասէ․ դու յաջողեցեր ձեռամբ
ծառայի քո զփրկութիս զայս մեծ․ և արդ մեռանիցիմ
19 'ի ծարաւոյ, և անկանիցիմ 'ի ձեռս անթլփատից։ * Եւ
եբաց տր զծակ ծնօտին, և ել 'ի նմանէ ջուր, և արբ․
և դարձաւ ոգի իւր առ ինքն և զօրացաւ։ վս այնորիկ
կոչեաց զանուն նր աղբեւր անուանեալ ծնօտի մինչև
20 ցայսօր։ * Եւ դատեաց զիէլ յաւուրս այլազգեացն
ամս քսան։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ չոգաւ սամփսոն անտի 'ի գազա, և ետես անդ
2 կին մի պոռնիկ, և եմուտ առ նա։ * Եւ ազդ եղև
գազացւոցն և ասեն, եկեալ է այսր սամփսոն․ և պատեցին
և դարանակա՛լ եղեն նմա զգիշերն ողջոյն առ
դրան քաղաքին, և անշշո՛ւնչ կացին զգիշերն ողջոյն, և
ասեն՝ ա՛սա կացցուք մինչև ցառաւօտ, և սպանցո՛ւք
3 զնա։ * Եւ ննջեաց սամփսոն մինչև ցմէջ գիշերոյն, և
յարեաւ զմէջ գիշերաւն, և թափեաց զդրունս քաղաքին
հանդերձ սեմովքն, և եբա՛րձ զնս հանդերձ նգովքն,
և եդ 'ի վերայ ուսոց իւրոց, և եհան զնս 'ի գլուխ լերինն՝
4 որ է հանդէպ քեբրոնի․ և եդ զնս անդ։ * Եւ
եղև յետ այնորիկ սիրեաց կին մի՝ առ եզերբ հեղեղատին
5 սովրեկայ․ և անուն նր դալիլա։ * Եւ ելին առ
նա նախարարք այլազգեացն՝ և ասեն․ պատրեա՛ զնա
և տես՝ ի՞ւ իցէ զօրութի նր մեծ, և կամ ի՞ւ կարասցուք
նմա հնար գտանել և կապել զնա առ 'ի տկարացուցանել
զնա․ և մեք տացուք քեզ այր իւրաքանչիւր հազա՛ր
6 և հարիւր արծաթոյ։ * Եւ ասէ դալիլա ցսամփսոն․
պատմեա՛ ինձ, ի՞ւ իցէ զօրութի քո մեծ, և ի՞ւ կապիցիս
7 առ 'ի տկարացուցանելոյ զքեզ։ * Եւ ասէ ցնա
սամփսոն․ եթէ կապիցեն զիս եւթն ջլօք դալարո՛վք
չվտտելովք, տկարացայց և եղէց իբրև զմի 'ի մարդկանէ։
8 * Եւ բերին առ նա նախարարքն այլազգեացն եւթն
9 ջիլս դալարս անվտիտս․ և նա կապեաց զնա նոքօք։ * և
դարա՛ն նստէր նմա 'ի շտեմարանի․ և ասէ ցնա, այլազգիք
հասեալ են 'ի վերայ քո սամփսոն։ Եւ խզեաց
զջիլսն՝ զոր օրինակ խզիցի քուղ 'ի թօթափելոյ յորժամ
'ի հուր հոտոտիցի։ և ո՛չ ծանուցաւ զօրութի նորա։
10 * Եւ ասէ դալիլա ցսամփսոն․ ահա խաբեցեր զիս և
խօսեցար սուտ․ գոնէ արդ պատմեա՛ ինձ, թէ ի՞ւ կապիցիս։
11 * Եւ ասէ ցնա․ եթէ կապելո՛վ կապեսցեն զիս
եւթն կարովք նորովք, որովք չիցէ՛ գործեալ գործ․
12 տկարացա՛յց և եղէց իբրև զմի 'ի մարդկանէ։ * Եւ ա՛ռ
դալիլա կա՛րս նորս, և կապեաց զնա նոքօք․ և ասէ ցնա,
այլազգիք հասեալ են 'ի վերայ քո սամփսոն։ և դարան
նստէր նմա 'ի շտեմարանի։ և խզեաց զայն 'ի բազկաց
իւ-

ահա հօր իմում և մօր իմում ոչ պատմեցի զնա։ (17) Ոմանք․ Եւ ելաց առ նմ․․․ յորս էր 'ի խրա"։ (18) Ոմանք․ Ճնչէլ էր ինձ երինջն իմ։ (20) Ոմանք․ Ընդ հացկերեյուն որ էր ընդ ընկեր։

Գլ․ ԺԵ․ (1) Յօրինակին պակասէր․ Եւ ոչ եթող զնա հայրն։ (3) Ոմանք․ Եւ ասէ ցնս սամփսոն։ (5) Ոմանք․ Եւ այրեաց զորայն․․․ 'ի բարդից մինչև․․․ և ցձիթենիս։ (8) Ոմանք․ 'ի սրնոց մինչև․․ և բնակեցաւ առ ջրհեղեղատն յայրին եմամայ։ (9) Ոմանք․ Եւ բանակեցան առ յուդայիւ։ (10) Ոմանք․ Ելէք 'ի վր մեր․․․ զորօրինակ արար նա ը մեզ։ (11) Այլք․ Երեք հազարք արանց յուդայ։ (11) Ոսկան․ 'Ի ծագ վիմին եռե"։ (12) Բազմք․ Եւ տուք զիս ցնս։ (13) Ոմանք․ Երիւք կապովք նորովք։ (14) Այլք․ Եւ եկն մինչև ցծնօտն։ (14) 'Ի լուս"․ Եւ եղեն չխթայքն 'ի բազուկս․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ Ուր այլ ոմանք․ Եւ եղև կապքն 'ի բա"։ (17) Ոմանք․ Եւ կոչեաց զտեղին զայն կո"։ (19) Ոմանք․ Ոգի իւր առ ինքն և զօրացաւ․ վս այնորիկ անուանեաց զանուն նր աղբիւր ծնօտի մինչև։

Գլ․ ԺԶ․ (2) Ոմանք․ Եւ անշշունջ կային զգիշերն ող"։ (3) Ոմանք․ Սամփսոն մինչև ցկէս գիշերոյն։ (5) Ոմանք․ Եւ ասեն ցնա․․․ և տես թէ իւ իցէ։ (9) Ոմանք․ Այլազգիք հասին 'ի վերայ քո․․․ զօրութի իւր։ (10) Ոմանք․ Եւ խօսեցար ընդ իս սուտ։ (11) Ոմանք․ Եւթն

իւրոց իբրև զաղամնի ։ * Եւ ասէ դալիլա ցսամփսոն ․ 13
մինչև ցե՞րբ խաբեցես զիս , և խօսեցիս ընդիս սուտ ․
արդ՝ պատմեա՛ ինձ իւ կապեցիս ։ Եւ ասէ ցնա ․ Եթէ
անկցես զեւթանեսին գիսակս գլխոյ իմոյ է̅ ազբին ,
և վարեսցես ցցովք ընդ որմն՝ եղէց տկարացեալ
իբրև զմի 'ի մարդկանէ ։ * Եւ ննջեցոյց զնա դալիլա , 14
և առ զեւթանեսին գիսակս գլխոյ ն̅ր հանդերձ ազբամբն ,
և վարեաց ցցովք է̅ որմն ․ և ասէ ցնա , այլազգիք
հասեալ են 'ի վ̅ր քո սամփսոն ։ Եւ զարթեաւ
'ի քնոյ իւրմէ , և կորզեաց զցիցսն հանդերձ ոստայնիւն
և ազբամբն յորմոյ անտի ․ և ոչ ծանուցաւ զօրութ̅ի ն̅ր ։
* Եւ ասէ ցնա դալիլա ․ զիա՞րդ ասես՝ թէ սիրեցի ընդքեզ , 15
և սիրտ քո չէ ուղիղ ընդիս , այս երիցս անգամ
խաբեցեր զիս , և ոչ պատմեցեր ինձ թէ իւ իցէ զօրութ̅ի
քո մեծ ։ * Եւ եղև իբրև վտանգեա՛ց զնա բանիւք 16
զգիշերն ողջոյն՝ և թախանձեցո՛յց զնա , և պարտասեցոյց
զնա մինչև ցմահ ․ * պատմեա՛ց նմա զա̅մ ինչ 'ի սրտէ 17
իւրմէ , և ասէ ցնա ․ Ածելի ոչ ելեալ 'ի գլուխ իմ ․ զի
ուխտաւո՛ր ա̅յ եմ ես յորովայնէ մօր իմոյ ․ արդ թէ
գերծուցում , մեկնեսցի յինէն զօրութ̅ի իմ , և տկարացայց
և եղէց իբրև զա̅մ մարդիկ ։ * Իբրև ետես դալիլա 18
եթէ պատմեա՛ց նմա զա̅մ ինչ 'ի սրտէ իւրմէ , առաքեա՛ց
կոչեաց զնախարարս այլազգեացն՝ և ասէ ․ ելէք
միանգամայն , զի պատմեաց ինձ զա̅մ 'ի սրտէ իւրմէ ։
և ելին առ նա նախարարք այլազգեացն , և բերին
զարծաթն 'ի ձեռս իւրեանց ։ * Եւ ննջեցոյց զնա 'ի 19
մէջ ծնգաց իւրոց ․ և կոչեա՛ց վարսավիրայ , և եգերծ
զեւթանեսին գիսակս գլխոյ նորա ․ և սկսաւ թօշնել ,
և մեկնեցա՛ւ 'ի նմանէ զօրութ̅ի ն̅ր ։ * Եւ ասէ դալիլա 20
․ այլազգիք հասեալ են 'ի վերայ քո սամփսոն ։ և
զարթեա՛ւ 'ի քնոյ իւրմէ , և ասէ ․ ելից և արարից ո̅պ
միշտ , և թօթափեցից ։ և նա ոչ գիտէր թէ տ̅ր մեկնեցաւ
'ի նմանէ ։ * Եւ կալա՛ն զնա այլազգիքն , և բրեցին 21
զաչս նորա , և իջուցին զնա 'ի գազա ․ և կապեցին
զնա երկաթի կապանօք ․ և աղա՛յր 'ի տան բանտին ։ * և 22
սկսաւ մազ գլխոյ ն̅ր բուսանել յետ գերծելոյն ։ * Եւ 23
իշխանք այլազգեացն ժողովեցան զոհել զո՛հ մեծ դագոնայ
աստուծոյն իւրեանց , և ուրա՛խ լինել ․ և ասէին ,
մատնեաց աստուած մեր զսամփսոն թշնամի մեր 'ի ձեռս
մեր ։ * Իբրև տեսին ժողովուրդն՝ օրհնէին զաստուածս 24
իւրեանց ․ զի ասացին թէ մատնեա՛ց աստուած մեր
զթշնամիս մեր 'ի ձեռս մեր ․ և զապականիչ երկրի մերում ,
որ յաճախեա՛ց զվիրաւորս մեր ։ * Եւ եղև իբրև 25
զուարթացա՛ն սիրտք իւրեանց , ասեն ․ կոչեցէք ըզսամփսոն
'ի տանէ բանտին , և խա՛ղ արասցէ առաջի մեր ։
և կոչեցին զսամփսոն 'ի տանէ բանտին , և խաղային նովաւ
․ և կացուցին զնա 'ի մէջ երկո՛ւց սեանցն ։ * Եւ 26
ասէ սամփսոն ցպատանին որ ունէր զձեռանէ նորա ․
թո՛յլ տուր ինձ և զննեցի՛ց զսիւնս՝ յորոց վերայ տունս
հաստատեալ կայ , և յեցայ՛ց 'ի նս̅ ։ * Եւ տունն լի՛ էր 27
արամբք և կանամբք ․ և անդ ա̅մ նախարարք այլազգեացն
․ և 'ի տանիսն իբրև երեք հազարք , արք և կանայք
որ տեսանէին զխաղն սամփսոնի ։ * Եւ աղաղակեա՛ց 28
սամփսոն առ տ̅ր՝ և ասէ ․ տ̅ր տ̅ր զօրութեա՛ց յիշեա՛
զիս , և զօրացո՛ զիս զայս ևս մի նուագ ա̅ծ՝ և խնդրեցի՛ց
զվրէժխնդրութ̅ի իմ փոխանակ երկո՛ւց աչաց իմոց
յայլազգեա՛ց աստի ։ * Եւ բո՛ւռն եհար սամփսոն 29
զերկուց սեանցն միջնոց , յորո՛ց վերայ տունն հաստատեալ
կայր , և յեցա՛ւ 'ի նս̅՝ 'ի մին աջո՛վ իւրով , և 'ի
30 միւսն ձախով իւրով ։ * և ասէ սամփսոն ․ մեռցի անձն
իմ ընդ այլազգիս ․ և շարժեաց զօրութ̅բ ։ Եւ անկա՛ւ
տունն 'ի վ̅ր ա̅մ նախարարացն , և 'ի վերայ ա̅մ ժողովրդեան
որ 'ի նմա ։ և էին մեռեալքն զորս մեռոյց սամփսոն
'ի մահուան իւրում , առաւե՛լ քան զորս սպան 'ի
31 կենդանութ̅ե իւրում ։ * Եւ իջին եղբարք ն̅ր և ա̅մ
տուն հօր ն̅ր ․ և բարձին , և հանին թաղեցին զնա 'ի
մէջ սարայ և 'ի մէջ յեսթաւուղայ՝ 'ի գերեզմանի մանովայ
հօր իւրոյ ։ Եւ նա դատեաց զիէ̅լ ամս քսան ։

ԳԼ․ ԺԷ․

1 Եւ եղև այր 'ի լեռնէն եփրեմայ , և անուն ն̅ր միքա ։ ԺԷ
2 * և ասէ ցմայր իւր ․ զհազար և զհարիւր արծաթոյն
զոր առեր առ քեզ , և երդուար՝ և ասես յականջս
իմ թէ արծաթն առ իս է , ես առի զայն ։ և ասէ
մայր ն̅ր ․ օրհնեա՛լ լիցիս դու որդեակ իմ 'ի տ̅է ։
3 * Եւ դարձոյց անդրէն զհազար և զհարիւր արծաթն
առ մայր իւր ։ և ասէ մայր ն̅ր ․ սրբելո՛վ սրբեցի զարծաթն
տ̅ն 'ի ձեռանէ իմմէ , և առանձինն ․ առնել դրօշեալ
և ձուլածոյ ․ և արդ՝ դարձուցից զնա առ քեզ ։
4 * և դարձոյց զարծաթն առ մայր իւր ։ Եւ առ մայր
ն̅ր երկերիւր արծաթոյ , և ետ զայն ձուլչի ․ և արար
5 զայն դրօշեալ և ձուլածոյ ․ և եղև 'ի տան միքայի ։ * և
տուն միքայի՝ նմա՛ տուն աստուծոյ ։ և արար եփուդ ,
և թերափ ․ և ելից զձեռս միոյ յորդւոց իւրոց , և եղև
6 նմա 'ի քահանայ ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ ո՛չ գոյր թագաւոր
ի̅ղի ․ և այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչաց իւրոց
7 առնէր ։ * Եւ եղև պատանեակ մի 'ի բեթղահեմէ յուդայ ,
յազգէ տոհմին յուդայի , և ինքն ղեւտացի ․ և բնակէր
8 նա անդ ։ * Եւ գնա՛ց այրն 'ի քաղաքէ բեթղահեմի
յուդայ պանդխտել ուր և գտանիցէ ․ և եկն մինչև
ցլեառնն եփրեմի , և մինչև ցտունն միքայ , առնել ըզ-
9 ճանապարհ իւր ։ * Եւ ասէ ցնա միքա ․ ուստի՞ գաս ։
և ասէ ցնա ․ ղեւտացի եմ ես 'ի բեթղեհեմէ յուդայ ,
10 և երթամ պանդխտանալ՝ ուր և գտանիցեմ ։ * Եւ ասէ
ցնա միքա ․ նիստ աստ առ իս , և լե՛ր ինձ 'ի հայր և
'ի քահանայ ․ և ես տա՛ց քեզ տասն արծաթոյ՝ աւուրց
յաւուրս , և զոյգս ձորձոց , և ռոճիկ որով կեցցես ։
11 Եւ չոգաւ ղեւտացին ․ * և սկսաւ պանդխտանե՛լ առ
առնն ․ և եղև նմա պատանեակն իբրև զմի յորդւոց ն̅ր ։
12 * Եւ ելից միքա զձեռս ղեւտացւոյն , և եղև նմա պատանեակն
13 'ի քահանա՛յ , և էր 'ի տա՛ն միքայ ։ * Եւ ասէ
միքա ․ այժմ գիտացի՝ եթէ բարի արար ինձ տ̅ր ․ զի
14 եղև ինձ ղեւտացին 'ի քահանայ ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ
ոչ գոյր թագաւոր ի̅ղի ։

ԳԼ․ ԺԸ․

1 Եւ յաւուրսն յայնոսիկ ցեղն դանայ խնդրէր իւր ԺԸ
ժառանգութ̅ի բնակելոյ ․ զի ոչ եհաս նմա ցաւուրսն
2 ցայնոսիկ 'ի մէջ ցեղին ի̅ղի ժառանգութ̅ի ։ * Եւ
առաքեցին որդիքն դանայ 'ի տոհմից իւրեանց արս հինգ ,
այր ըստ ցեղի՛ իւրեանց որդիս զօրութ̅ե 'ի սարայ և
յեսթաւուղայ , լրտեսե՛լ զերկիրն , և հետազօտե՛լ ըզնա ։

կարիւք նորովք ։ (13) Ոմանք ․ Եթէ արկցես զեւթա″ ։ (13) Յօրինակին պակասէր ․ Գլխոյ իմոյ է̅ ազբ″ ։ (13) Ոմանք ․ Եւ վարսեսցես ․ կամ , վարեցես ։ (14) Ոսկան ․ Եւ վարսեաց ցցովք ։ (17) Ոմանք ․ Եւ պատմեաց նմա ։ (17) Յօրինակին ․ Զոր ուխտաւոր ա̅յ եմ ։ Այլ ոմանք ․ Վ̅ս զի ուխտաւոր ։ (18) Օրինակ մ ․ Զա̅մ սիրտ իւր ․․․ և ելին առ նա ա̅մ նախար″ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ կոչեաց զվարսաւիրայ ։ (20) Օրինակ մ ․ Այլազգիք յարուցեն 'ի վ̅ր քո սամփ″ ։ (23) Ոմանք ․ Եւ իշխանք այլազգեացն սկսան զոհել ․․․ աստուածոց իւրեանց ։ (24) Ոմանք ․ Եւ օրհնեցին զաստ″ ․․ զթշնամին մեր 'ի ձե″ ։ (25) Ոմանք ․ Կոչեսջիք զսամփ″ ․․ և խաղասցէ առա″ ․․․ և խաղացին նովաւ ։ (29) Ոմանք ․ Զմիջնոցն , յորոց վ̅ր ․․․ և 'ի միւն ձախով իւ″ ։ (30) Ոմանք ․ Եւ 'ի վերայ ա̅մ ժողովրդեան ․ կամ , ժողովրդոցն ․․․ սամփսոն 'ի մա″ ։

Գլ ․ ԺԷ ․ (2) Ոսկան ․ Զհազար և զմէկ հարիւր ։ (2) Ոմանք ․ Ես առի զնա ։ (3) Ոմանք ․ Սրբելով սրբեցից զար″ ․․․ և առնել զդրօշեալ և զձու″ ։ (4) Ոմանք ․ Եւ ետ զայն ձուլչացն ։ (6) Ոմանք ․ Զհաճոյսն իւր առնէր ։ (9) Ոմանք ․ Եւ ասէ ցնա ղեւտացին 'ի բեթղեհէ″ ․․ երթամ ։ (13) Ոմանք ․ Եւ ասէ միքայ , ո՛ գիտասցէ այժմ բարի արարեր ինձ տ̅ր ․ և եղև ինձ ղեւտացի 'ի քհ̅նյ ։

Գլ ․ ԺԸ ․ (1) Ոմանք ․ Բնակութ̅ի ժառանգելոյ ․․ ն̅մ մինչև յաւուրսն յայնոսիկ ․ (2) Ոմանք ․ Որդւոցն զօրութ̅ե ․․․

նա ։ և ասեն ցնոսա, երթա՛յք որոնեցէք զերկիրն ։ և չո֊
գան 'ի լեառնն եփրեմայ մինչև ցտունն միքայ, և հան֊
գեա՛ն անդ ։ * Եւ մինչդեռ էին նոքա 'ի տա՛ն միքայ, 3
ծանեա՛ն զձայն պատանեկին ղևտացւոյ, և խոտորեցան
անդ. և ասեն ցնա. ո՞ ած զքե՛զ այսր, և զի՞նչ գործես
դու աստ, և կամ զի՞նչ կայ քո աստ ։ * Եւ ասէ ցն՟ս. 4
այսպէս և այսպէս արար ինձ միքա, և կալաւ զիս 'ի
վարձու, և եղէ նմա 'ի քահանայ ։ * Եւ ասեն ցնա, ա֊ 5
ղէ՛ հա՛րց զա՟ծ՝ և գիտասցուք եթէ յաջողեսցի մեզ ճա֊
նապարհս մեր յոր երթամք ։ * Եւ ասէ ցնոսա քահա֊ 6
նայն. երթա՛յք 'ի խաղաղութ՟ի. առաջի տ՟ն է ճանա֊
պարհ ձեր զոր երթայք ։ * Եւ գնացին հնգեքին արքն, 7
և չոգան 'ի լա՛յիսա. և տեսին զժողովուրդն որ 'ի նմա,
որ բնակեալ նստէր յուսով, ըստ նմանութ՟ե սիդոնաց֊
ւոցն հանդարտելո՛ցն յուսով. և ո՛չ բաւական լինելոյ
խօսել ուրեք բան մի յերկրի գանձո՛ւցն ժառանգաւո֊
րի. քանզի հեռի էին 'ի սիդոնէ. և բա՛նք ինչ ո՛չ գոյին
ն՟ց ընդ ասորիս ։ * Եւ եկին հնգեքին արքն առ եղ֊ 8
բա՛րս իւրեանց 'ի սարաա և յեսթաւուլ. և ասեն ցն՟ս
եղբարք իւրեանց. զի՞ նստիք դուք ։ * Եւ ասեն. ա֊ 9
րէք ելցո՛ւք 'ի վ՟ր ն՟ց, զի մտա՛ք և շրջեցաք ընդ երկիրն
մինչև ցլայիսա, և տեսաք ժողովուրդ բնակեալ 'ի նմա
յուսո՛վ, հանգոյն սիդոնացւոց, և հեռի են 'ի սիդո֊
նէ, և բա՛նք ինչ ո՛չ գոյ ն՟ց ընդ ասորիս ։ արի՛ք և ել֊
ցո՛ւք 'ի վ՟ր ն՟ց. զի ահա տեսա՛ք զերկիրն, և բարի է
յոյժ. և դուք դադարեա՞լ կայք ։ և արդ է՞ր վատա֊
նայք երթալ մտանել ժառանգել զերկիրն ։ * և եղիցի 10
յորժամ երթայք, ունիք զազգն յուսացեալ, և զերկիրն
ընդարձա՛կ. զի մատնեաց զնա ա՟ծ 'ի ձեռս մեր ։ տեղի
յորում ո՛չ գոյ պակասութ՟ի ի՟մ բանի որ ինչ իցէ յերկ֊
րի ։ * Եւ խաղացին անտի յազգականութ՟է տոհմիցն 11
դանայ՝ 'ի սարաայ և յեսթաւուլայ, արք վեցհարիւրք
վառեալք զինու պատերազմի. * և ելին բանակեցան 12
'ի կարիաթարիմ յուդայ. վ՟ս այնորիկ կոչեցաւ տեղին
այն բանակետղ դանայ՝ մինչև ցայսօր. որ է 'ի թիկանց
կարիաթարիմայ ։ * Եւ անցին անտի, և եկին մինչև 13
ցլեառնն եփրեմայ. և հասին մինչև 'ի տունն միքայի ։
* Պատասխանի ետուն արքն հնգեքին որ երթեալ էին 14
լրտեսել զերկիրն լայիսա, և ասեն ցեղբարս իւրեանց.
եթէ գիտիցէ՞ք՝ զի 'ի տունս յայսոսիկ եփուդ, և թե֊
րափ, և դրօշեալ, և ձուլածոյ. արդ գիտասջի՛ք զինչ
առնիցէք ։ * Եւ խոտորեցան անդ, և մտին 'ի տուն պա֊ 15
տանեկին ղևտացւոյ, որ էր 'ի տան միքայ, և հարցին
զողջունէ ն՟ր ։ * և վեց հարիւր արքն վառեալք պատե֊ 16
րազմական զինու իւրեանց արձանացեալք կային առ
մուտս դրանն, որ էին յորդւոցն դանայ ։ * Եւ ելին 17
հնգեքին արքն որ երթեալ էին լրտեսել զերկիրն. յար֊
ձակեցան և առին զդրօշեալն, և զեփուդ, և զթերափ,
և զձուլածոյ. և քահանայն արձանացեա՛լ կայր 'ի մուտս
դրանն. և վեց հարիւր արքն վառեալք պատերազմա֊
կան զինու, * և նոքա մտին 'ի տունն միքայ. և առին 18
զդրօշեալն, և զեփուդ, և զթերափ, և զձուլածոյ ։ Եւ
ասէ ցնոսա քահանայն. զի՞նչ գործեցէք դուք ։ * և ա֊ 19
սեն ցնա. կարկեա՛, ափիբերա՛ն լեր, և եկ ընդ մեզ, և
լե՛ր մեզ 'ի հայր և 'ի քահանայ. միթէ լա՞ւ իցէ լինել
քեզ քահանայ տա՛ն միո՛յ առն, քան լինել քահանայ ցե֊
20 ղի՛ միոյ՝ և ազգի իլի ։ * Եւ զուարթացա՛ւ սիրտ քա֊
հանայի՛ն. և ա՛ռ զեփուդն, և զթերափ, և զդրօշեալ,
21 և զձուլածոյ, և եմուտ 'ի մէջ զօրուն ։ * և դարձան և
գնացին. և հարին համօրէն զտունն, և զատացուածն
22 վայելչութ՟ե ն՟ր առաջի ն՟ց ։ * Եւ 'ի հեռանալ ն՟ց 'ի տա֊
նէ միքայ. և ահա միքա և արքն որ 'ի տունս ն՟ր էին ը՟
23 միքայ, բողո՛ք բարձին և հասին որդւոցն դանայ ։ * Եւ
դարձուցին զերեսս իւրեանց որդիքն դանայ, և ասեն
24 ցմիքա. զի՞ է քեզ, զի՞ աղաղակես ։ * Եւ ասէ միքա.
զի զաստուածսն իմ զոր արարի ինձ՝ առէք և զքահա֊
նայն՝ և գնացէք. և զի՞նչ կայ այսուհետև ինձ. զի՞նչ
25 է այդ զոր ասէք ցիս՝ թէ զի՞ աղաղակես ։ * Եւ ասեն
ցնա որդիքն դանայ. մի՛ լուիցի ձայն քո զկնի մեր,
գուցէ պատահիցեն քեզ արք դառնացեալք ոգւով, և
26 գնիցեն զանձն քո և զանձն տան քոյ ։ * և գնացին որ֊
դիքն դանայ զճանապարհս իւրեանց ։ Եւ ետես միքա,
եթէ բռնագո՛յն քան զնա են, դարձա՛ւ 'ի տուն
27 իւր ։ * Եւ նոքա առին զոր ինչ արարն միքա, և զքա֊
հանայն ն՟ր, և չոգա՛ն 'ի լայիսա, 'ի ժողովուրդն հան֊
դարտացեալ և վստահացեալ յուսով ։ և հարին զնոսա
28 սրով սուսերի, և զքաղաքն այրեցին ։ * և ո՛չ ոք էր որ
փրկէր. զի հեռի էին 'ի սիդոնացւոց, և բանք ինչ ո՛չ
էին ն՟ց ընդ ումեք 'ի մարդկանէ ։ և նա կա՛յ 'ի հովտի
տա՛նն ռովբայ ։ Եւ շինեցին զքաղաքն՝ և բնակեցան 'ի
29 նմա. * և կոչեցին զանուն ն՟ր դա՛ն, ըստ անուան հօրն
իւրեա՛նց՝ որ եղև յիլի. և էր անուն քաղաքին յառա֊
30 ջագոյն ղա՛յիսա ։ * Եւ կանգնեցին իւրեանց որդիքն
դանայ զդրօշեալն միքայ ։ Եւ յովնաթան որդի գեթ֊
սոնի որդւոյ մանասէի, ինքն և որդիք իւր էին քուրմք
31 ցեղին դանայ, մինչև ցօ՛ր գերութ՟ե երկրին ։ * և կար֊
գեցին իւրեանց զդրօշեալն միքայ, զա՟մ աւուրս զորս
էր տունն ա՟յ 'ի սելով ։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ, և թագաւոր ո՛չ գոյր ԺԲ
յիլի ։ Եւ էր այր ղևտացի պանդխտեալ 'ի կողմանս
լերինն եփրեմի ։ և ա՛ռ իւր այրն կին հարճ 'ի բեթղա֊
2 հեմէ յուդայ ։ * Եւ սարտեա՛ւ 'ի նմանէ հարճն իւր. և
գնա՛ց 'ի նմանէ 'ի տուն հօր իւրոյ 'ի բեթղահեմ յուդայ.
3 և եղև անդ չորս ամիս ։ * Եւ յարուցեալ այրն չո֊
գաւ զհետ ն՟ր, խօսել 'ի սիրտ ն՟ր հաշտեցուցանել զնա
ընդ իւր, և ածել միւսանգամ առ ինքն. և պատանի
իւր ընդ իւր, և զոյգ էշոց ։ և չոգան մինչև ցտուն հօր
ն՟ր ։ Իբրև ետես զնա հայր աղջկանն, ել ընդ առաջ
4 ն՟ր. * և տարա՛ւ զնա 'ի ներքս աներ իւր հայր աղջկանն,
և նստա՛ւ առ նմա աւուրս երիս. և կերան և արբին և
5 ննջեցին անդ ։ * Եւ եղև յաւուրն չորրորդի, կանխե֊
ցին ը՟ առաւօտն, և յարեան գնա՛լ ։ և ասէ հայր աղջ֊
կանն ցփեսայ իւր. հաստատեա՛ զսիրտ քո պատառով
6 միով հացիւ, և ապա գնասջիք ։ * և նստան՝ կերան և
արբին 'ի միասին երկոքին ։ Եւ ասէ հայր աղջկանն ցփե֊
սայ իւր. արդ՝ սկսեալ աստէն իսկ ագիր, և զուար֊
7 թասցի սիրտ քո ։ * և յարեաւ այրն 'ի գնալ. և բռնա֊
դատեաց զնա աներ իւր, և նստաւ, և անդէն ագաւ ։
8 * Եւ կանխեաց ընդ առաւօտն յաւուրն հինգերորդի
'ի

և չոգան 'ի լեռնէն եփրեմայ մինչև ։ (5) Ոմանք. Հարց
զա՟ծ. կամ, տ՟ն և գի՞... զճանապարհս մեր զոր երթամք ։
(8) Յօրինակին. Եւ ասեն ցնա եղբարք իւ՟ ։ (9) Ոմանք.
Եւ հեռի էին 'ի սիդոնէ ։ (10) Ոմանք. Յորժամ եր֊
թայցէք ունիցիք զազգն յուսացեալ... մատնեաց զնա
ա՟ծ 'ի... ոչ գոյր պ՟կասութ՟ի իմի որ ինչ իցէ ։ (12) Ոմանք.
Եւ բանակեցան 'ի կարիաթիմ ։ (14) Ոսկան. Յայսոսիկ
է եփուտ և ։ Ուր օրինակ Գ. Զի էին 'ի տունս յայսոսիկ
եփուտ ։ (16) Ոմանք. Վառեալքն պատրաստական զինու
իւրեանց արձանակացեալք կային ։ (18) Այլք. Զինչ
գործէք դուք ։ (20) Ոմանք. Եւ զուարճացաւ սիրտ ։
(22) Այլք. 'Ի տունս ն՟ր էին ը՟ միքայ ։ Ուր ոմանք. 'Ի
տուն նորա էին ը՟ միքայի ։ (24) Ոմանք. Եւ զինչ կայցէ
այսու"... և զինչ է այդ զոր ասացէք ցիս ։ (25) Յօրինա֊
կին. Պատահիցեն մեզ ։ (25) Ոմանք. Եւ գնիցես զանձն
քո ։ (26) Ոմանք. Թէ բռնագոյն քան զնա էին ։
(27) Ոմանք. Եւ գնացին 'ի լայիսա, և ժողովն հանդար" ։
(28) Ոմանք. Զի հեռի էր 'ի սիդոնաց"... կայ 'ի հովտի
տան ռափայ. կամ, ռովաբայ ։ (30) Ոմանք. Որդի գեր֊
սոնի որդւոյ մա" ։ (31) Ոմանք յաւելուն. Զդրօշեալն զոր
արար միքայ... էր տունն տ՟ն 'ի սելով ։
Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Ոչ գոյր իլի. և էր այր ղևտացի
պանդխտեալ 'ի լերինն եփրեմի ։ (5) Ոմանք. Կանխեաց
ը՟ առաւօտն, և յարեաւ ։ (6) Ոմանք. Հայր աղջկանն
ցայրն. արդ ։ (8) Ոմանք. Ասէ ցնա աներն իւր հայր
աղջկանն... շրջեսցի օրս ։

'ի գնալ. ասէ հայր աղջկանն, հաստատեա՛ զսիրտ քո
հացիւ, և զբօսիր, մինչև շիջեսցի օրն. և կերան և արբին
երկոքին: *Եւ յարեաւ այրն գնալ, ինքն և հարճն՝ 9
և պատանին իւր: և ասէ ցնա հայր աղջկանն. ահա դարձաւ
օրս յերեկս, աստէն ագի՛ր՝ և զուարթասցի սիրտ
քո, և կանխեսջիր վաղիւ 'ի ճանապարհ քո, և երթիցես
յարկս քո: *Եւ ոչ կամեցաւ այրն ագանել անդ, 10
այլ յարեաւ և գնաց. և եկն եհաս մինչև ցհանդէպ յեբուսայ,
ա՛յն է Եէմ. և ընդ նմա զո՛յգք իշոց համետելոց.
և հարճն իւր ը̅ նմա: *և նոքա հանդէպ յեբուսայ. 11
և օրն խոնարհեցաւ յոյժ: Ասէ պատանին ցտէր
իւր. Եկ խոտորեսցուք 'ի քաղաքն յեբուսացւոց, և ագցուք
'ի նմա: *Եւ ասէ ցնա տէր իւր. ոչ խոտորեսցուք 12
'ի քաղաքս օտարոտեաց, յորում ոչ գուցէ յորդւոցն
Իէլի, այլ անցցուք մինչև ցգաբաա՛: *Եւ ասէ 13
ցպատանին իւր. Եկ մերձեսցուք 'ի մի ուրեք 'ի տեղեաց,
և անդ ագցուք 'ի գաբաա կամ 'ի հռամա: և անցին գնացին:
*Եւ եմուտ նց̅ արեգակն մերձ 'ի գաբաա, որ 14
է բենիամինի: *և խոտորեցան անդր մտանել ագանել 15
'ի գաբաա. և եմուտ նստաւ 'ի հրապարակի քաղաքին.
և ոչ էր այր որ ժողովէր զնոսա 'ի տուն իւր ագանել:
*Եւ ահա այր մի ծեր, եմուտ 'ի գործոյ իւրմէ յանդոյ 16
անագանի. և այրն 'ի լեռնէ եփրեմայ, և ինքն
պանդխտեալ էր 'ի գաբաա: և արք տեղւոյն՝ որդիք բենիամինի:
*և ամբարձեալ զաչս իւր ետես զայրն ուղևոր 17
'ի մէջ հրապարակի քաղաքին: Եւ ասէ այրն ծեր.
յո՞ երթաս՝ և ուստի՞ գաս: *Եւ ասէ ցնա. անցանեմք 18
մեք 'ի բեթղեհեմէ յուդայ, մինչև ցկողմանս լերինն
եփրեմայ. քանզի անտի եմ ես. և չոգայ մինչև
ցբեթղեհեմ յուդայ, և 'ի տուն հօր իմոյ երթամ. և չի՛ք
այր որ ժողովեսցէ զմեզ 'ի տուն. *և յարդ՝ և խոտ կա՛յ 19
իշոց մերոց, և հաց և գինի ինձ և աղջկանդ և պատանւոյդ.
և չէ՛ ինչ պակասութի̅ ա̅մ իրաց ծառայից քոց:
*Եւ ասէ այրն ծեր. խաղաղութի̅ ընդ քեզ. ա̅մ պակասութիւնդ 20
քո զինև՝ բայց դու 'ի հրապարակիդ մի ագանիցես:
*և տարաւ զնա 'ի տուն իւր, և արկ խոտ իշոյն. 21
և լուացին զոտսն̅ց, և կերան և արբին: *Եւ 'ի զուարթանալ 22
սրտից նց̅. Եւ ահա արք քաղաքին, արք՝ որդիք
անօրինաց պատեցին զտունն և բախեցին զդուրսն,
և խօսեցան ընդ առնն ծերոյ ը̅ տեառն տանն՝ և ասեն.
հա՛ն զայրդ մտեալ 'ի տուն քո, զի գիտասցուք զդա:
*Եւ ել առ ն̅ս այրն տէր տանն, և ասէ ցն̅ս. քա՛ւ լիցի 23
ձեզ եղբարք, մի՛ ինչ անզգամէք յետ մտանելոյ առնդ
այդորիկ 'ի տուն իմ. մի՛ առնէք զանզգամութի̅դ զայդ:
*Ահաւասիկ դուստր իմ կոյս, և հարճ նր̅, հանից զն̅ս 24
արտաքս. և լլկեցէք զն̅ս, և արարէք զն̅ս՝ զինչ հաճո՛յ
է յաչս ձեր. և առն այսմիկ մի՛ առնէք զի̅ անզգամութե̅
բանիդ այդորիկ: *և ոչ կամեցան արքն անսալ: 25
Եւ ա՛ռ այրն զհարճն իւր, և եհան զնա արտաքս. և
գիտացին զնա, և լլկեցին զնա զգիշերն ողջոյն մինչև ցառաւօտ.
և արձակեցին զնա 'ի ծագել առաւօտուն: *Եւ 26
եկն կինն ը̅ առաւօտն, և անկաւ առ դրանդւոյ դրան
տան առնն, ուր էր տէր նր̅. և եհան զօրն: *Եւ 27
յարեաւ տէր նր̅ ը̅ առաւօտն, և եբա՛ց զդուրս տանն,
և ել գնա՛լ զճանապարհս իւր, և ահա կինն հարճ նր̅
անկեալ կայր առ դրանն. և ձեռն իւր 'ի վ̅ր դրանդւոյն:
28 *Եւ ասէ ցնա. արի և գնասցուք. և ոչ ետ նմա
պատասխանի՝ քանզի մեռեալ էր. և ա՛ռ եհան զնա յէշ.
29 և յարեաւ այրն և չոգաւ 'ի տեղի իւր: *Իբրև եմուտ
'ի տուն իւր, ա՛ռ սուր, և բուռն եհար զհարճէն իւրմէ,
և յօշեաց զնա ըստ ոսկերաց իւրոց յերկոտասան
30 մասն. և առաքեա՛ց զայն ընդ ա̅մ ցեղսն Իէլի: *Եւ եղև
զի ամենայն որ տեսանէր՝ ասէր, թէ ոչ եղև, և
ոչ երևեցաւ այսպէս յաւուրց ելանելոյ որդւոցն Իէլի
յերկրէն եգիպտացւոց մինչև ցայսօր. արդ՝ առէք ձեզ
վ̅ս այդորիկ խորհուրդ, և խօսեցարո՛ւք:

ԳԼ. Ի.

1 Եւ ելին ա̅մ որդիքն Իէլի, և եկեղեցացա՛ւ ժողովուրդն
իբրև զա՛յր մի 'ի դանայ մինչև ցբերսաբէէ, և երկիրն
2 գաղաադու՝ առ տ̅ր 'ի մասեփա: *Եւ եկաց կողմն
ա̅մ ժողովրդեանն, և ա̅մ ցեղք Իէլի յա̅մ եկեղեցւոջ ժողովրդեանն
ա̅յ. չորեքհարիւր հազար արանց սուսերամերկաց:
3 *Եւ լուան որդիքն բենիամինի, եթէ ելին
որդիքն Իէլի 'ի մասեփա: Եւ ասեն որդիքն Իէլի,
4 խօսեցարո՛ւք՝ թէ ո՛ւր եղև այսպիսի չարութի̅: *Պատասխանի
ետ այրն ղևտացի՝ այր կնոջն սպանելոյ, և
ասէ. 'ի գաբաա բենիամինի եկի ես և հարճ իմ ագանել:
5 *և յարեան 'ի վ̅ր իմ արք գաբաացիք. և պատեցին
շուրջ զինև զտունն զգայգ, և զիս կամեցան սպանանել.
և զհարճն իմ լլկեցին և հեղձուցին, և մեռաւ:
6 *և առի զհարճն իմ և յօշեցի զնա, և առաքեցի յա̅մ
սահմանս ժառանգութե̅ Իէլի. զի արարին զիմս մեծ և
7 անզգամութի̅ 'ի մէջ Իէլի: *և ահաւասիկ մեք ամենեքեան
8 որդիք Իէլի, տո՛ւք մեզ բան և խորհուրդ: *Եւ
յարեաւ ա̅մ ժողովուրդն իբրև զայր մի, և ասեն. ոչ
մտցուք այր իւրաքանչիւր ընդ յարկաւ իւրով, և ոչ
9 խոտորեսցուք այր իւրաքանչիւր 'ի տուն իւր: *Եւ
արդ՝ ա՛յս բան է զոր արասցուք ընդ գաբաա. ելցո՛ւք
10 'ի վ̅ր նց̅ վիճակաւ: *բայց առցուք տասն այր 'ի հարիւրոց,
յա̅մ ցեղից Իէլի, և հարիւր 'ի հազարոց. և
հազարս 'ի բիւրուց. առնուլ պաշար զաւուրս բովանդա՛կ
երթողաց 'ի գաբաա բենիամինի, ը̅ ա̅մ անզգամութե̅
11 զոր արարին 'ի մէջ Իէլի: *Եւ ժողովեցա՛ւ ա̅մ
12 Իէլ իբրև զա՛յր մի եկեալք 'ի քաղաքաց: *և առաքեցին
ցեղքն Իէլի արս յա̅մ ցեղսն բենիամինի՝ և ասեն. զի՞նչ
13 է չարութիդ այդ եղեալ 'ի միջի ձերում: *և արդ տուէք
զարսն զամպարիշտս զգաբաացիս զորդիսն բելիարայ,
և սպանցո՛ւք զն̅ս, և բարձցո՛ւք զչարիսն յԻէլէ:
Եւ ոչ կամեցան որդիքն բենիամինի լսել ձայնի եղբա՛րց
14 իւրեանց որդւոցն Իէլի: *Եւ ժողովեցան որդիքն
բենիամինի 'ի քաղաքս իւրեանց 'ի գաբաա, ելանել 'ի
15 պատերա՛զմ ընդ որդիսն Իէլի: *Եւ հանդէս արարին
որդիքն բենիամինի յաւուր յայնմիկ յիւրաքանչիւր քաղաքաց,
քսան և հինգ հազար արանց սուսերամերկաց.
16 թո՛ղ զբնակիչս գաբաացւոց, *որ անցին 'ի հանդիսի
եւթնհարիւր այր երիտասարդք ընտիրք յա̅մ ժողովրդենէն
յերկոցունց ձեռացն աջողա՛կք. ամենեքին նք̅
պարսաւո՛րք, որ ձգէին քարինս՝ և 'ի մազէ ոչ վրիպէին:
*Եւ

---

(9) Ոմանք. Եւ յարեաւ այրն 'ի գնալ... և կանխեսջիք վաղիւ զճանապարհս ձեր: (10) Ոմանք. Մինչև հանդէպ յեբուսայ: (13) Ոմանք. Մերձեսցուք 'ի միում 'ի քաղաքաց և ագցուք 'ի գաբաա: (14) Ոմանք: Արեգակն 'ի գաբաա. որ է մերձ 'ի բե": (16) Ոմանք. Եւ այրն էր 'ի լեռնէ եփր": (17) Ոմանք. Երթաս՝ կամ ուստի գաս: (18) Ոմանք. Եւ ասեն ցնա. անցանիցեմք... այր որ ժողովեսցէ զիս: (19) Օրինակ մի. Եւ յարդ և խոտ տայ իշոց: (20) Ոմանք. Խաղաղութի̅ ը̅ ձեզ. ա̅մ: (21) Ոմանք. Եւ տարաւ զնոսա 'ի: (22) Ոմանք. Պատեցին զդուրսն և խօսեցան ընդ առնն.. զայրդ զմտեալդ 'ի տուն քո: (24) Ոմանք. Եւ հանից զն̅ս.. և արարէք ընդ ն̅ս: (25) Ոմանք. Եւ արձա". զնա ը̅ ելանել առաւօտուն: (26) Ոմանք. Եւ անկաւ 'ի վ̅ր դրանդւոյ դրան առն. որ էր տէր տան նր̅, և: (29) Ոմանք. Եւ առաքեաց զնա ը̅ ա̅մ. կամ, յա̅մ ցեղսն Իէլի: (30) Ոմանք. Թէ ոչ երևեցաւ, և ոչ եղև այնպէս յաւուրց:

Գլ. Ի. (1) Ոմանք. Իբրև զմի այր 'ի դանայ մինչև: (5) Ոմանք. Լլկեցին՝ և հեղձուցաւ և մեռաւ: (7) Ոմանք. Եւ արդ ահաւասիկ մեք որդիք Իէլի, տուք ձեզ բան և: (10) Այլք. Եւ հարիւր 'ի հազարաց: (10) Ոմանք. Պաշար զօրուս բովանդակ երթողացն 'ի: (11) Ոմանք. Եւ ժողովեցան ա̅մ այր Իէլի իբրև զայր մի 'ի քաղաքն եկեալք 'ի ք̅ղ̅քացն: (12) Ոմանք. Որ եղեւ է 'ի միջի ձե": (14) Ոմանք. 'Ի ք̅ղ̅քաց իւրեանց 'ի գաբա": (15) Ոմանք. Զբնակիչսն գաբաայ, որ: (16) Ոմանք. Եւթն հարիւր այր երիտասարդք ընտիրք ա̅մ ժողովրդենէն. Է՟ արք ընտիրք յերկոցունց ձեռացն աջո"... և 'ի մազոյ ոչ:

* Եւ ա̃մ այր Ի̃ղի անցին 'ի հանդիսի, առանց որդւոցն 17
բենիամինի. չորեք հարիւր հազարք արանց սուսերամերկաց,
ամենեքին նոքա արք պատերազմօղք: * Եւ 18
յարեան ելին 'ի բեթէլ: և հարցին զա̃ծ և ասեն որդիքն
Ի̃ղի. ո՞վ ելցէ մեզ առաջնորդ պատերազմել ընդ
որդիսն բենիամինի: և ասէ տ̃ր՝ յուդայ ելցէ առաջնորդ:
* Եւ յարեան որդիքն Ի̃ղի ը̃ առաւօտն՝ և բանակեցան 19
զգաբայաւ: * և ել այր Իէլացի պատերազմել 20
ընդ բենիամինի. և ճակատեցան ընդ նս̃ այր Ի̃ղի 'ի
պատերազմ առ գաբայաւ: * Եւ ելին որդիքն բենիամինի 21
'ի քաղաքէն, և սատակեցին յԻղէ քսան և երկու
հազար արանց յաւուր յայնմիկ, և արկին տապաստ յերկիր:
* Եւ զօրացան դարձեալ այր Իէլացի՝ և յաւելին 22
ճակատել 'ի պատերազմի 'ի տեղւոջ ուր ճակատեցան
յաւուրն առաջնում: * Եւ ելին որդիքն Ի̃ղի և լացին 23
առաջի տ̃ն մինչև ցերեկոյ. և հարցին զտ̃ր՝ և ասեն. եթէ
յաւելցո՞ւք մարտնչել 'ի պատերազմ ընդ բենիամինի
եղբօր մերում: և ասէ տ̃ր, ելէ՛ք 'ի վերայ նց: * Եւ 24
ելին որդիքն Ի̃ղի 'ի պատերազմ ընդ որդիսն բենիամինի
յաւուրն երկրորդի: * և ել բենիամին ընդդէմ նց 25
'ի պատերազմ յաւուրն երկրորդի: Եւ սատակեաց
միւսանգամ 'ի ժողովրդենէ անտի ութ հազար արանց
յերկիր՝ ամենեքեան նոքա սուսերաձիգք: * Եւ ելին 26
ա̃մ որդիքն Ի̃ղի և ա̃մ ժողովուրդն՝ և եկին 'ի բեթէլ.
և նստան լացին առաջի տ̃ն, և պահեցին յաւուր յայնմիկ,
և մատուցին ողջակէզս փրկութե̃ առաջի տ̃ն. * քանզի 27
զի անդ էր տապանակ ուխտին տ̃ն ա̃յ յաւուրսն յայնոսիկ:
* Եւ փենեէս որդի եղիազարու որդւոյ ահարոնի, 28
կայր առաջի նր̃ յաւուրսն յայնոսիկ: Եւ հարցին
որդիքն Ի̃ղի զտ̃ր, և ասեն՝ յաւելցո՞ւք միւսանգամ ելանել
'ի պատերազմ ընդ որդիսն բենիամինի եղբօր մերում՝
թէ դադարեսցուք: և ասէ տ̃ր՝ ելէ՛ք, և վաղիւ
տաց զնա 'ի ձեռս ձեր: * Եւ եդին որդիքն Ի̃ղի դարանակալս 29
շուրջ զգաբաաւ: * և ելին որդիքն Ի̃ղի 'ի 30
վ̃ր բենիամինի յաւուրն երրորդի. և ճակատեցան ըզգաբաաւ
որպէս միանգամ և միւսանգամ: * Եւ ելին 31
որդիքն բենիամինի ընդդէմ ժողովրդեանն, և ձգեցան
'ի քաղաքէ անտի, և սկսան հարկանել 'ի ժողովրդենէ
անտի, որ̃պ միանգամ և միւսանգամ, առ ճանապարհօք՝
որ մին ելանէր 'ի բեթէլ, և միւսն ելանէր
'ի գաբաա, և հարին յանդի անդ իբրև արս երեսուն
յԻղէ: * Եւ ասեն որդիքն բենիամինի. կոտորեալ են 32
նոքա առաջի մեր իբրև զառաջինն: և որդիքն Ի̃ղի ասեն.
փախիցո՛ւք և մերժեսցուք զնս̃ 'ի քաղաքէն և 'ի
ճանապարհէն: * Եւ ա̃մ այր Ի̃ղի յարեան յիւրաքանչիւր 33
տեղւոջէ իւրմէ, և ճակատեցան 'ի բաաղթամայ.
և դարանակալքն Ի̃ղի կռուէին 'ի տեղւոջէ իւրեանց
յարևմտից գաբաայ: * և եկին հանդէպ գաբաայ տասն 34
հազար արանց ընտրելոց յա̃մ Իէլէ. և ծանրացաւ պատերազմն,
և նոքա ոչ գիտէին թէ հասեալ են 'ի վ̃ր
նց չարիք: * Եւ վանեաց տ̃ր զբենիամին առաջի որդւոցն 35
Ի̃ղի, և սատակեցին որդիքն Ի̃ղի 'ի բենիամինէ յաւուր
յայնմիկ քսան և հինգ հազար և հարիւր այր. ամենեքին
36 նոքա սուսերաձիգք: * Իբրև տեսին որդիքն
բենիամինի՝ եթէ 'ի պարտութի̃ մատնեալ են, տեղի
ետուն այր Իէլեան բենիամինի. զի յուսացեալ էին 'ի
37 դարանամուտն որ էին զգաբաաւ: * Եւ յարձակեցան
դարանամուտքն՝ և հեղան զգաբաաւ. և մտին և
38 հարին զքաղաքն ա̃մ սրով սուսերի: * Եւ ժամադրութի̃
էր առն Ի̃ղի առ դարանակալսն՝ հրով հանել նց
39 զծուխ ծխոյ քաղաքին: * և դարձաւ այր Իէլացի 'ի պատերազմէն:
Եւ բենիամին սկսաւ հարկանել վիրաւորս
'ի դարանակալացն Ի̃ղի իբրև արս երեսուն. զի ասացին
թէ վանելով վանին առաջի մեր այսօր իբրև զպատերազմն
40 զառաջինն: * Եւ նշանակն ամբարձաւ յորդեալ
'ի վերայ քաղաքին իբրև սիւն ծխոյ: և հայեցաւ
բենիամին 'ի թիկունս իւր, և ահա ելանէր վախճան
41 քաղաքին յերկինս: * Եւ այր Իէլացի դարձաւ անդրէն,
և տագնապեցաւ այր բենիամինի. զի տեսին հասեալ
42 'ի վերայ նց զչարիսն: * և խոյս ետուն յերեսաց
առն Ի̃ղի ընդ ճանապարհ անապատին: և պատերազմն
ժամանեաց նց. և որ 'ի քաղաքացն ելանէին սատակէին
43 զնս̃ 'ի մէջ իւրեանց: * Եւ հարին զբենիամին. և մտին
զհետ նր̃ 'ի նուայ մինչև հանդէպ գաբաայ, յարևելից
44 կողմանէ: * Եւ անկան 'ի բենիամինէ ութուտասն հազար
45 արանց. ամենեքեան նոքա արք զօրաւորք: * Եւ
տեսեալ մնացորդացն փախեան յանապատն ապառաժ
'ի վէմն ռեմնոյ. և ճռաքաղ արարին 'ի նմանէ 'ի ճանապարհին՝
հազարս հինգ արանց: և պնդեցան զհետ
նց մինչև ցգաղաադ, և հարին 'ի բենիամինէ երկուս
46 հազարս արանց: * Եւ եղեն ա̃մ անկեալքն 'ի բենիամինէ՝
քսան և հինգ հազար և հարիւր արանց սուսերամերկաց
յաւուր յայնմիկ, ամենեքեան նոքա արք զօրութե̃:
47 * Եւ խուսեալ մնացորդացն՝ փախեան յանապատն
ապառաժ 'ի վէմն ռեմնայ՝ արք վեցհարիւր. և նստան
48 'ի վերայ ռեմնոնի չորս ամիս: * Եւ այր Ի̃ղի դարձան
ը̃ կրունկն յորդւոցն բենիամինի. և հարին զնս̃ սրով
սուսերի 'ի քաղաքէ կարգաւ մինչև ցանասուն, մինչև
ցա̃մ գտեալ յա̃մ քաղաքս. և զքաղաքսն ապրեալս առաքեցին
և այրեցին հրով:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ այր Ի̃ղի երդուաւ 'ի մասեփաթ, և ասեն. այր
ոք 'ի մէնջ մի տացէ զդուստր իւր բենիամինի կնութե̃:
2 * Եւ եկին ա̃մ ժողովուրդն 'ի մասեփայ 'ի բեթէլ.
և նստան անդ մինչև ցերեկոյ առաջի ա̃յ. և ամբարձին
3 զձայնս իւրեանց և լացին լալիւն մեծ: * և ասեն՝ ընդէ՞ր
տ̃ր ա̃ծ Ի̃ղի՝ եղև այս յԻէլ, բնաջինջ լինել այսօր
4 յԻղէ ցեղի միոյ: * Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր կանխեաց
ժողովուրդն և շինեցին անդ սեղան, և մատուցին զողջակէզս
5 փրկութե̃: * Եւ ասեն որդիքն Ի̃ղի. ո՞վ է որ
ոչ ել յայս եկեղեցի յա̃մ ցեղիցն Ի̃ղի առ տ̃ր 'ի մասեփա:
զի երդումն մեծ էր այնմ, որ ոչ ելանէր 'ի մա-
սե-

---

(18) Ոմանք. Ո՞ ելցէ մեր առաջնորդ: (19) Ոմանք. Եւ բանակեցան ը̃ գաբաաւ: (20) Ոմանք. Եւ ել այր Ի̃ղի: (21) Ոմանք. Արանց պտ̃րզմողաց յաւուր յայնմիկ: (22) Ոմանք. Այր Ի̃ղի, և յաւելան ճակատել 'ի պտ̃րզմ 'ի նմին տեղւոջ ուր ճա'': (23) Ոմանք. Եւ հարցին զտ̃ր.. եթէ յաւելից պտ̃րզմել ը̃ բենիամինի: (25) Յօրինակին համաձայն այլոց գրչագրաց օրինակաց Ոսկանեանն ունի. ը̃ռ արանց յերկիր: (25) Ոմանք. Ամէն նք արք սուսե'': (26) Ոմանք. Նստան և լացին: և ոմանք. Եւ նստեալ լացին առաջի: (28) Ոմանք. Եւ ասեն եթէ յաւելից մեւ'':... ելէ՛ք ես վաղիւ տաց: (31) Այլ, ոմանք. Հարկանել վիրաւորս 'ի ժողովրդենէ: և ոմանք. 'Ի ժողովրդենէ անտի վիրաւորս: (32) Ոմանք. Զնոսա 'ի քղքէն 'ի ճանապարհս: (33) Ոմանք. Յարեաւ..'ի տեղւոջէ իւրմէ...'ի բաաղթամար: (35) Ոմանք. Յաւուրն յայնմիկ Ի̃ և Է̃ հազար և: (36) Ոմանք. Այր իսրայէլի տան բենիամի...'ի դարանակալսն որ եդին. կամ, եդեալ էին զգաբայաւ: (37) Ոմանք. Եւ արձակեցան դարա'': (38) Ոմանք. Առ դարանամուտն հրով հանել: (39) Ոմանք. Եթէ վանելով անցին առաջի մեր իբրև զառաջինն: (40) Ոմանք. Եւ նշանակն սկսաւ յորդել 'ի վերայ...'ի թիկունս իւր, և տեսանէ զվախճան քաղաքին զի ելանէր յերկինս: (42) Ոմանք. Առն իսրայէլի զճանապարհ անապատին: (43) 'Ի լուս''. Զհետ նր̃ 'ի նոմբայ մին''. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': Որք ոմանք նաև. 'ի նուբայ: (44) Ոմանք. Իբրև ութսուն հզ̃ր ար'': (45) Ոմանք. Ապստամբի 'ի վէմն... արարին զնս̃ 'ի ճնպրհսն է̃ռ արանց ... և հարին 'ի նմէ երկուս հա'': (46) Այլ. Քսան և հինգ հազար արանց: (47) Այլ, ոմանք. 'Ի վէմն. և ոմանք. 'Ի վիմին ռեմնայ չորս ամիս: (48) Ոմանք. Դարձաւ 'ի կրունկն յորդւոցն: Գլ. իա̃. (1) Ոմանք. 'Ի մասեփա, և ասէ այր իւրաքանչիւր մի տացէ..'ի կնութե̃: (3) Ոմանք. Եղև այս իսրայէլի: (5) Ոմանք. Որ ոչ ելանէր առ տ̃ր 'ի մասեփա:

սեփա. եւ ասէին թէ մահու մեռցի: * Եւ մխիթարեցան 6
որդիքն Ի՟ղի 'ի վ՟ր բենիամինի եղբօր իւրեանց, եւ
ասեն. բարձաւ այսօր ցեղ մի յԻ՟ղէ. * Եւ արդ զի՞նչ արասցուք 7
մնացելոցն առանց կանանց, եւ մեք երդուաք
'ի տ՟ր չտալ ն՟ց 'ի դստերաց մերոց կանայս: * Եւ ասեն. 8
մ՞ ոք մի 'ի ցեղիցն Ի՟ղի որ ո՛չ ել առ տ՟ր 'ի Մասեփա:
եւ ահա չէ՛ր ոք եկեալ յաբիսայ գաղաադու 'ի բանակ
եկեղեցւոյն: * Եւ անց 'ի հանդէս ժողովուրդն. 9
եւ ո՛չ գոյր անդ այր 'ի տանէ յաբիսայ գաղաադու: * Եւ 10
առաքեցին անդր ժողովուրդն երկոտասան հազար արանց
յորդւոցն զօրութե՟: Եւ պատուիրեցին ն՟ց՝ եւ ասեն.
երթայք եւ հարէք զբնակիչս յաբիսայ գաղաադու
սրով սուսերի, եւ զկանայս եւ զժողովուրդ: * Եւ այս բան 11
է զոր առնիցէք. զա՟մ արու, եւ զա՟մ կին՝ որ գիտիցէ
զանկողինս արուի, նզովեսջիք: * Եւ գտին 'ի տանէ 12
յաբիսայ գաղաադու չորեքհարիւր աղջիկ կոյս՝ որ ո՛չ
գիտէին զայր յանկողինս արուի: Եւ ածին զն՟ս 'ի բանակն
'ի սելով, որ է յերկրին քանանու: * Եւ առաքեաց 13
ա՟մ ժողովուրդն եւ խօսեցան ը՟ որդւոյն բենիամինի՝
որ էին 'ի վիմին ռեմոնայ, եւ կոչեցին զն՟ս 'ի խաղաղութ՟:
* Եւ դարձաւ բենիամին 'ի ժամանակին յայնմիկ 14
առ որդիսն Ի՟ղի: Եւ ետուն ն՟ց կանայս զայնոսիկ՝
որ էին 'ի կանանցն յաբիսայ գաղաադու. եւ հաճոյ
թուեցաւ ն՟ց այնպէս: * Եւ ժողովուրդն մխիթարեցաւ 15
'ի վերայ բենիամինի. զի արար տ՟ր խրամատութի՟
'ի մէջ ցեղիցն Ի՟ղի: * Եւ ասեն ծերք ժողովրդեանն. 16
զի՞նչ արասցուք եւ վ՟ս այլոց անկանանցն. զի սատակեցաւ
կին 'ի բենիամինէ: * Եւ ասեն. ժառանգութի՟ 17
զերծելոյ է 'ի բենիամինէ, եւ մի՛ ջնջեսցի ցեղն յԻ՟ղէ:
* Եւ մեք ո՛չ կարեմք տալ նոցա կանայս 'ի դստերաց մերոց. 18
զի երդուաք որդիքս Ի՟ղի՝ եւ ասեմք, թէ անիծեա՛լ
լիցի որ տայցէ կին բենիամինի: * Եւ ասեն, ահա տօն 19
տ՟ն է 'ի սելով աւուրց յաւուրս. որ է 'ի հիւսիսոյ բեթելայ,
ընդ արեւելս ճանապարհին որ հանէ 'ի բեթելայ
'ի սիկիմ, եւ 'ի հարաւոյ լիբանանու յեմերոնա: * Եւ 20
պատուիրեցին որդւոցն բենիամինի՝ եւ ասեն. երթայք
եւ դարանամուտ լերուք յայգեստանսն. * Եւ յորժամ 21
տեսանիցէք թէ ելանեն դստերք բնակչացն սելովայ
պա՛ր առեալ պարուք, ելջիք յայգեստանեացն, եւ յափշտակեսջիք
այր իւրաքանչիւր կին 'ի դստերաց սելովայ.
եւ երթիջիք յերկիրն բենիամինի: * Եւ եղիցի յորժամ 22
գայցեն հարքն ն՟ց եւ եղբարքն ն՟ց դատել ը՟ն ձեզ, ասասցուք
ն՟ց՝ թէ ողորմեցարուք ն՟ց. զի ո՛չ առ այր զկին
իւր 'ի պատերազմին, եւ ո՛չ դուք ետուք ն՟ց թէ յանցանք
ինչ իցեն: * Եւ արարին այնպէս որդիքն բենիամինի, 23
եւ առին կանայս ըստ թուոյ իւրեանց, 'ի պարուորացն
զորս յափշտակեցին. եւ գնացին՝ եւ դարձան յիւրաքանչիւր
ժառանգութիւն իւրեանց, եւ շինեցին քաղաքս եւ
բնակեցին 'ի ն՟ս: * Եւ գնացին որդիքն Ի՟ղի 'ի ժամանակին 24
յայնմիկ այր յիւրաքանչիւր ցեղ իւր, եւ յազգատոհմ
իւր. եւ ելին անտի այր յիւրաքանչիւր ժառանգութի՟
իւր: Յաւուրսն յայնոսիկ ո՛չ գոյր թագաւոր
Ի՟ղի. եւ այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչաց իւրոց առնէր:

Կատարեցաւ Դատաւորք:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀՌՈՒԹԱՅ

Պարփակեալ գրոցս Հռութայ: 'Ի ժամանակս դատաւորացն Եղեմելէք այր Բեթղահեմացի 'ի փանէ քաղաքէ յուդայեանց՝ Նոեմինաւ կնաւ իւրով եւ երկու որդւովք՝ վս կարեաց սովոյ էջ առ Մովաբացիս, եւ մեռաւ այրն անդէն: Իսկ երկու որդիքն առին կանայս մովաբացիս, եւ անուանք կանանցն՝ Որփա եւ Հռութ: Մեռան անդէն եւ որդիքն: Իբրեւ կամեցաւ մայր նոցա Նոեմին դառնալ 'ի Բեթղահեմ, երթային եւ հարսունքն ընդ նմա. զորս յորդորեաց սկեսուրն դառնալ յազգ իւրեանց. եւ դարձաւ Որփա անդրէն: Իսկ Հռութ գնաց զհետ սկեսրին. եւ եկին 'ի Բեթղահեմ: Եւ ետ զնա սկեսուրն մերձաւոր ազգականի առն իւրոյ Եղիմելէքայ, եւ անուն մերձաւորին՝ Բոոս, խնդրել զանուն մեռելոյ որդւոյն Նոեմեայ առնն Հռութայ՝ ըստ օրինացն: Եւ ծնաւ Բոոս 'ի Հռութայ զՈվբէդ, եւ նա զյեսսէ, եւ յեսսէ զԴաւիթ: Արդ՝ զի սիրեաց Հռութ մովաբացի խառնիլ յօրհնեալ ազգն աբրահամու, որպէս նախ քան զնա Թամար եւ Ռախաբ. եւ եղեւ մծ պսակաւոր նորա, եւ արդ 'ի սիրոյն Բոոսայ առնուլ զնա կնութիւն, եւ խառնել յազգն յուդայ 'ի նահապետս մարմնոյն Քի: Եւ նկարեաց նախաւ զսա քն կոչման հեթանոսաց:

ՀՌՈՒԹ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԵՏ ԱՅՍՈՐԻԿ ՅԱՒՈՒՐՍ դատելոյ դատաւորացն, եկն սով
յերկիրն: Եւ գնաց այր 'ի բեթղեհեմէ յուդայ՝
պանդխտանալ յագարակին մովաբայ. ինքն եւ կին
2 իւր, եւ երկու որդիք իւր: * Եւ անուն առնն եղիմելէք,
եւ անուն կնոջ ն՟ր նոեմին, եւ անուն երկուց որդւոց
ն՟ր՝ մաաղոն, եւ քելիոն, եփրաթացիք 'ի ցեղէ յուդայ:
3 չոգան յագարակն մովաբու, եւ անդ էին: * Եւ
մեռաւ եղիմելէք այրն նոեմինայ. եւ մնաց կինն եւ երկու
4 որդիք ն՟ր: * Եւ առին իւրեանց կանայս մովաբացիս.
անուն միումն որփա, եւ անուն երկրորդին հռութ.
5 եւ բնակեցին անդ իբրեւ ամս տասն: * Եւ մեռան անդ
երկոքին, մաաղոն եւ քելիոն. եւ մնաց կինն միայն յառնէ
6 իւրմէ եւ յորդւոց իւրոց: * Եւ յարեաւ ինքն եւ երկոքին
նուանք ն՟ր, եւ դարձան յագարակէն մովաբայ.
զի լուաւ թէ այց արար տ՟ր ժողովրդեան իւրում տալ
7 ն՟ց հաց: * Եւ ել 'ի տեղւոջէն ուր էր, եւ երկոքին նուանք
ն՟ր ը՟ն նմա. եւ գնացին ճանապարհ դառնալ յերկիրն
8 յուդայ: * Եւ ասէ նոեմին ցերկոսին նուանս իւր.
երթայք դարձարուք յիւրաքանչիւր տուն հօր իւրոյ.
եւ արասցէ ը՟ն ձեզ տ՟ր ողորմութի՟, ո՟պ արարէք ը՟ն
9 մեռեալսն եւ ընդ իս: * Տացէ ձեզ տ՟ր՝ եւ գտջիք հան-

գիստ

---

(8) Ոմանք. Ո՛վ ոք մի իցէ 'ի ցեղիցն Ի՟ղի: (10) Յօրինակին վրիպէր. Անդր ժողովուրդն երկ": (12) Ոմանք. Զայր եւ զանկողինս արուի: (13) Ոմանք. Ընդ ա՟մ որդիսն բենի". 'ի վիմին ռեմո" ... եւ կոչեցին զնա 'ի խա": (14) Ոմանք. Առ որդիսն Ի՟ղի 'ի ժմկին յայնմիկ, որ էին 'ի կանանցն յաբիսայ գաղաադու, ետուն զայնոսիկ ն՟ց 'ի կանայս, եւ հաճոյ թուեցաւ այնպէս: (15) Ոմանք. Զոր արար տ՟ր խրամ": (16) Ոմանք. Եւ վ՟ս այլոց կանանցն: (18) Ոմանք. Երդուաք որդիքս Ի՟ղի.. եթէ անիծեա՟լ լիցի որ տայցէ: (19) Ոմանք. Եւ հարաւոյ 'ի լիբանանու յեսեբոնայ: (21) Ոմանք: 'Ի սելովայ.. ելջիք յայգեստանեէն, եւ այր իւրաքանչիւր առցէ իւր կին 'ի դստերացն սելովայ:

(22) Ոմանք. Հարք նոցա եւ կամ եղբարք ն՟ց: (23) Ոմանք. Եւ շինեցին իւրեանց քաղաքս: (24) Ոմանք. Եւ գնացին անտի որդիքն.. այր իւրաքանչիւր 'ի ցեղ իւր ... զհաճոյն աչաց իւրոց առնէր:

'Ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ գիրք Դատաւորաց:

Ոմանք ունին վերնագիր. Գիրք Հռութայ:

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Յաւուրս դատաւորացն: (2) Ոմանք. Եւ անուն կնոջ ն՟ր նոեմի: (2) Ոմանք. Երկոցունց որդ". . . եփրաթի 'ի բեթղեհեմէ յուդայ: (6) Ոմանք. Եւ երկոքին նուանք իւր . . . եթէ այց արար տ՟ր ժո": (8) Ոմանք. Իւրաքանչիւր 'ի տուն: (9) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք 'ի տան առն իւրոյ . . . եւ ամբարձին.

գիւտ իւրաքանչիւր 'ի տան հօր իւրոյ ։ և համբուրեաց
զնո̄ ։ Ամբարձին զձայնս իւրեանց և լացին , * և ասեն 10
ցնա • ոչ այդպէս , այլ ը̄ քեզ դարձցուք 'ի ժողովուրդ
քո ։ * Եւ ասէ Նոոմին • դարձարո՛ւք դստերք իմ • ընդէ՞ր 11 10
գայցէք ընդ իս • միթէ զարմեալ որդիք իցեն յորովայնի
իմում , և լինիցին ձեզ յարս • * դարձարո՛ւք 12
դստերք իմ և երթա՛յք , զի ես ծերացեալ եմ , և չեմ 11
լինելոյ առն • եթէ ասիցեմ թէ կայցէ ինչ ինձ այրս՝
և լինիցիմ առն աշխարհականացեալ և ծնանիցիմ որդիս •
* և նոցա սպասիցէք մինչև զարգանայցեն , և 'ի նո̄ 13
դրաւիցիք չլինել առն ։ մի՛ դստերք իմ • զի առաւել
քան զձեզ դառնացեալ եմ , զի ել ընդ իս ձեռն տ̄ն ։ 12
* Եւ ամբարձին զձայնս իւրեանց միւսանգամ , և լացին ։ 14
և համբուրեաց Որփա զսկեսուր իւր , և դարձաւ 13
'ի ժողովուրդ իւր • բայց Հռութ գնաց զկնի նր̄ ։ * Եւ 15
ասէ Նոոմին ցՀռութ • ահա նե՛ր քո դարձաւ 'ի ժողովուրդ
իւր՝ և առ աստուածս իւր , դարձի՛ր և դու ըզհետ 14
ներին քոյ ։ * Եւ ասէ Հռութ • մի՛ պատահեսցէ 16
ինձ թողուլ զքեզ և դառնալ 'ի քէն • զի ուր դու երթայցես՝
երթա՛յց , և ուր հանգչիցիս՝ հանգեա՛յց , ժողովուրդ
քո՝ ժողովուրդ իմ • և ա̄ծ քո՝ ա̄ծ իմ • * և ուր 17 15
մեռանիցիս՝ մեռա՛յց , և ա՛նդ թաղեցայց ։ օնևօն արասցէ
ինձ տ̄ր՝ և օնևօն յաւելցէ , բայց եթէ մա՛հ մեկնեսցէ 16
ը̄ իս և ը̄ քեզ ։ * Եւ իբրև ետես Նոոմին թէ պնդեա՛լ 18
է երթալ նա ընդ նմա , դադարեա՛ց այնուհետև 'ի խօսելոյ
ընդ նմա ։ * և գնացին երկոքին մինչև գալ նց̄ 'ի 19
բեթղեհէմ ։ Եւ եղև 'ի գալն նց̄ 'ի բեթղեհէմ , հնչեա՛ց 17
ա̄մ քաղաքն զնովաւ , և ասեն՝ թէ սա՞ իցէ Նոոմին ։ 18
* Եւ ասէ ցնո̄ • մի՛ կոչէք զիս Նոոմին , այլ կոչեցէք զիս 20
դառնացեա՛լ , զի դառնացո՛յց զիս բաւականն յոյժ ։
* Լի՛ չոգայ , և ունա՛յն դարձոյց զիս տ̄ր ։ և արդ՝ ընդէ՞ր 21 19
կոչէք զիս Նոոմին , և տ̄ր նկո՛ւն արար զիս , և բաւականն
չարչարեա՛ց զիս ։ * Եւ դարձան Նոոմին և Հռութ 22
մովաբացի նո՛ւ իւր ընդ նմա՝ գնացեալ յագարակէն
մովաբայ ։ և եկին 'ի բեթղեհէմ 'ի սկիզբն հնձոց գարւոյ ։ 20

Գ Լ • Բ •

21

Եւ անդ էր այր ծանօթ առնն Նոոմինայ , և այրն 1 22
հզօր զօրութ̄ • յազգէն էղիմելիքայ , և անուն նր̄
բոոս • և ետ Նոոմինայ ա՛ռն այրութ̄ բնակելոյ 'ի նմա ։
* Եւ ասէ Հռութ մովաբացի ցՆոոմին • երթա՛յց յանդ 2 23
և քաղեցի՛ց հասկս զհետ ուրուք , որոյ գտից շնորհս
առաջի աչաց նր̄ ։ և ասէ ցնա՝ երթ դուստր ։ * և գնա՛ց ։ 3
Եւ երթեալ քաղէր հասկ յանդի զհե՛տ հնձողացն •
և դիպելո՛վ դիպեցաւ վիճակի անդին բոոսայ՝ ազգականի
եղեմելիքայ ։ * Եւ ահա բոոս եկն 'ի բեթղահեմէ • 4
և ասէ ցհնձօղս իւր • Տ̄ր ը̄ ձեզ ։ և ասեն ցնա • օրհնեսցէ 1
զքեզ տ̄ր ։ * Եւ ասէ բոոս ցպատանին իւր որ կայր 5 2
'ի վերայ հնձողացն • ո՞յր է աղջիկդ այդ ։ * Պատասխանի 6
ետ պատանին որ կայր 'ի վերայ հնձողացն՝ և ասէ •
մովաբացի՛ աղջիկն է՝ որ դարձաւ ընդ Նոոմինայ յագարակէն 3
մովաբայ ։ * և ասէ • թող քաղեցի՛ց և ժողովեցի՛ց 7
հասկ 'ի մէջ որայոց զհետ հնձողացդ • և եկն եկաց
յառաւօտէ մինչև ցայժմ , և ո՛չ դադարեաց՝ և ո՛չ սակաւիկ 4
ինչ յանդիս ։ * Եւ ասէ բոոս ցՀռութ • լուա՞ր 8
դուստր • մի՛ այլ ուրեք երթիցես քաղել հասկ յայլոց
անդի , և մի՛ բնաւ ուրեք գնասցես աստի • այլ աստէ՛ն 5
խակ յարեաց յաղջկունս իմ • * և աչք քո յանդի՛ս ուր և 9 6
հնձեսցեն , և երթիցես զհետ նց̄ ։ ոչ ապաքէն պատուէր
10 ետու մանկանց իմոց չմերձենա՛լ 'ի քեզ • և եթէ
ծարաւեսցիս , երթիցես յամանսն և արբցե՛ս՝ ուստի
11 10 հանիցեն ջուր մանկունք ։ * Եւ անկեալ 'ի վերայ երեսաց
իւրոց երկի՛ր եպագ յերկիր 'ի խոնարհ , և ասէ •
12 զի՞ է զի գտի շնորհս առաջի աչաց քոց ծանաչել զիս •
11 և ես եմ կին մի օտար ։ * Պատասխանի ետ բոոս և ասէ
ցնա • պատմելով պատմեցա՛ւ ինձ ա̄մ ինչ զոր արարեր
սկեսրի քում յետ մահուան առնն քում • և զիարդ
13 թողեր զհայր քո և զմայր , և զերկիր ծննդեան քոյ • և
եկիր 'ի ժողովուրդ զոր ոչ գիտէիր յերէկ և յեռանդ ։
12 * հատուսցէ քեզ տ̄ր ըստ վաստակոց քոց , և եղիցի լի՛
14 վարձք քո 'ի տ̄է ա̄յ ի̄ղի , յոր դիմեցերն ապաստա՛ն լինել
13 ընդ թևօք նր̄ ։ * Եւ նա ասէ • գտի՛ շնորհս առաջի
15 աչաց քոց տէր • զի մխիթարեցեր զիս , և զի խօսեցա՛ր
'ի սիրտ աղախնոյ քոյ • և ես եղէց իբրև զմի յաղախնանց
14 քոց ։ * Եւ ասէ ցնա բոոս • ահա ժամ ճաշո՛յ է •
16 մատի՛ր այսր և կե՛ր 'ի հացէդ , և թացցես զպատառ քո
'ի քացախիդ ։ Եւ նստաւ Հռութ 'ի կողմանէ հնձողացն •
և խառնեաց նմա բոոս փոխինդ • և եկե՛ր , և յագեցաւ •
17 15 և եթող նշխա՛ր • * և յարեաւ քաղել հասկ ։ Եւ պատուիրեաց
բոոս մանկանց իւրոց , և ասէ • այլև 'ի մէջ
16 որայո՛ցն քաղիցէ • և մի՛ պատկառեցուցանէք զնա ։ * այլ
18 և բառնալո՛վ բարձուսջի՛ք , և արկանելով արկջի՛ք առաջի
նորա 'ի փոխնդո՛ցն խառնելոց , և թոյլ տայջի՛ք նմա
19 և կերիցէ՝ և քաղիցէ հասկ • և մի՛ ինչ զղուիցէք զնա ։
17 * Եւ քաղեա՛ց յանդին մինչև ցերեկոյ • և ծեծեա՛ց զոր
18 քաղեացն , և եղև արդո՛ւ մի գարւոյ • * և ա՛ռ՝ և եմուտ
20 'ի քաղաքն ։ Իբրև ետես սկեսուրն նր̄ զոր քաղեացն •
և եհան Հռութ ետ նմա 'ի նշխարէն՝ յորոյ յագեցաւն ։
21 19 * Ասէ ցնա սկեսուրն իւր • ո՞ւր ժողովեցեր այսօր •
և կամ ո՞ւր եղեր • եղիցի որ ծանեաւն զքեզ՝ օրհնեա՛լ ։
22 և պատմեա՛ց Հռութ սկեսրին իւրոյ թէ ո՞ւր եղև • և
ասաց զանուն առնն առ որում եղև ա՛յն օր՝ թէ բոո՛ս
20 է ։ * Ասէ Նոոմին ցնո՛ւ իւր • օրհնեա՛լ է նա 'ի տ̄է • զի
ո՛չ պակասեցոյց զգութ իւր 'ի կենդանեաց և 'ի մեռելոց ։
և ասէ ցնա Նոոմին • մե՛րձ է այրն 'ի մեզ , 'ի մերձաւորա՛ց
21 մերոց է ։ * Եւ ասէ Հռութ ցսկեսուրն իւր •
իրաւ է • ասաց ցիս թէ յաղջկո՛ւնսդ իմ յարեաց , մինչև
1 22 վախճանեսցեն զհունձսդ՝ որչափ իցեն իմ ։ * Եւ ասէ
Նոոմին ցՀռութ նո՛ւ իւր • բարի՛ է դուստր զի եղեր ը̄
աղջկունս նր̄ , և մի՛ պատահիցէ ոք քեզ յայլում անդի ։
2 23 * Եւ յարեցաւ Հռութ յաղջկունսն բոոսայ քաղել հասկ
մինչև վախճանել հնձոցն գարեաց , և հնձոց ցորենոյ •
3 և նստա՛ւ առ սկեսրի իւրում ։

Գ Լ • Գ •

4

1 Եւ ասէ ցնա Նոոմին սկեսուր իւր • դո՛ւստր՝ խնդրեցից
5 2 քեզ հանգիստ , զի բարի՛ լինիցի քեզ ։ * Եւ
6 արդ՝ ոչ ապաքէն բոոս ծանօթ մեր է , որոյ է՛իր ընդ
աղջկունս նր̄ • ահաւասիկ նա արկանէ կա՛լ 'ի գարւոյ 'ի
3 գիշերիս յայսմիկ • * և դու լուացիս և օծցիս , և արկցես
7 զհանդերձ քո զքև՝ և ելցես 'ի կալն , և մի՛ տացես
առնն ծանօթս մինչև վախճանեսցէ զուտել և զըմպել
4 իւր ։ * Եւ եղիցի 'ի մտանելն նր̄ 'ի քուն , նշմարեսցես
8 զտեղին ուր ննջիցէ • և երթիցես և բացցես յոտից կողմանէ՝
և ննջիցես • և նա պատմեսցէ քեզ զինչ առնելոց
5 իցես ։ * Եւ ասէ ցնա Հռութ • զա̄մ զոր ինչ ասասցես
9 6 ցիս՝ արարից ։ * Էջ 'ի կալն , և արար ըստ ա̄մի որպէս
պատ-

---

(11) Ոմնք • Ընդէ՞ր գայցէք առ իս ։ (12) Ոմնք • Վ̄ս զի ես ծերա'' ։ (14) Ոմնք • Եւ Հռութ գնաց զհետ նորա ։ (16) Ոմնք • Մի՛ ասացի թողուլ զքեզ ։ (19) Ոմնք • Ամենայն քաղաքն նովաւ և ասեն եթէ ։ (21) Ոմնք • Ընդէ՞ր կոչիցէք զիս Նոոմին ։ (22) Ոմնք • Եւ գնաց և ել յագարա'' • և եկն 'ի բեդղէհէմ , յսկզբան ։

Գլ • Բ • (2) Այլք • Եւ քաղեցից հասկ զհետ ։ (3) Ոմնք • Դիպեցաւ անդ վիճակ անդին բոոսայ ։ (6) Ոմնք • Մովաբացի է աղջիկն ։ (8) Ոմնք • Լուր դուստր , մի՛ ուրեք երթայցես քաղել հասկ յանդի այլոց ։ (10) Ոմնք • Եւ ասէ ցնա , զի՞ է զի ։ (12) Այլք • Եւ եղիցին լի վարձք քո ։ (13) Այլք • Յաղախնաց • կամ , յաղախնեաց քոց ։ (15) Ոմնք • Եւ յարեաւ 'ի քաղել ։ (16) Ոմնք • Արկջիք նմա 'ի փոխնդ'' ։ (18) Ոմնք • Ետ նմա 'ի նշխարաց յորոց ։ (19) Յօրինակին • Որ ծանեաւն զքեզ ։ (22) Ոմնք • Զի ելեր ընդ աղջ'' • և մի՛ ոք պատահեսցէ քեզ ։

Գլ • Գ • (3) Ոմնք • Մինչև վախճանէ զուտել իւր և զըմպել ։ (4) Ոմնք • Եւ երթայցես . . . և ննջեսցես ։

պատուիրեաց նմա սկեսուրն իւր ։ * Եկեր բոոս և արբ՝ 7
և զուարթացաւ սիրտ նր՟, և չոգաւ ննջեաց առ եզերբ
գաղձին ։ և նա եկն գաղտ, և մերկացոյց յոտից կողմա-
նէ՝ և ննջեաց ։ * Եւ եղև զհասարակաւ գիշերաւ, 8
զարհուրեցաւ այրն և խռովեցաւ․ և ահա կինն ննջէր
առ ոտիւք նր՟ ։ * Եւ ասէ․ ո՞վ ես դու ։ և ասէ՝ ես եմ 9
Հռութ աղախին քո, և արկցես դու զդրօշակ քո զաղախ-
նով քով․ զի մերձաւորիչ ես դու ։ * Եւ ասէ բոոս․ 10
օրհնեալ ես դու 'ի տ՟է ա՟յ դուստր, զի ազնուացուցեր
դու զգութ քո զվերջինս քան զառաջինն․ զի ոչ չոգար
զհետ երիտասարդաց, աղքատաց՝ կամ մեծամեծաց ։
* Եւ արդ դուստր՝ մի՛ երկնչիր․ զա՟մ զոր ինչ ասաս- 11
ցես ցիս արարից քեզ․ քանզի գիտէ ա՟մ ցեղ ժողովր-
դեան իմոյ՝ թէ կին զօրութե՟ ես դու ։ * Եւ արդարև՝ 12
եմ ես մերձաւորիչ քո․ բայց գոյ և այլ ևս մօտ մերձա-
ւորիչ՝ մօտագոյն քան զիս․ * ագի՛ր աստ զգիշերս զայս․ 13
և եղիցի այգուն, եթէ մերձաւորեսցուսցէ զքեզ մեր-
ձաւորիչն՝ բարի է․ ապա թէ ոչ կամիցի մերձաւորե-
ցուցանել զքեզ, ես մերձաւորեցուցից զքեզ՝ կենդա-
նի է տ՟ր․ ննջեա՛ այդր մինչև ցառաւօտ ։ * և ննջեաց 14
առ ոտս նր՟ մինչև ցառաւօտն ։ Եւ յարեաւ կինն՝ մինչ-
չև ճանաչէր այր զընկեր իւր ։ և ասէ բոոս․ մի՛ ոք գի-
տասցէ՝ թէ կին ոք եկն առ իս 'ի կալս․ * բե՛ր զմեկնոցդ 15
որ 'ի վերայ քո է՝ և կա՛լ աստ․ և նա կալաւ ։ և չափեաց
վեց չափոյն գարի, և եդ 'ի վ՟ր նր՟, և եմուտ 'ի քաղաքն․
* և չոգաւ Հռութ առ սկեսուրն իւր ։ Եւ նա ասէ՝ զի՞ 16
է դուստր ։ և պատմեաց նմա զա՟մ ինչ զոր արար նմա
այրն․ * և ասէ ցնա․ զայս վեց չափ գարւոյ ետ ինձ՝ և 17
ասէ, զի մի՛ մտցես ունայնաձեռն առ սկեսուրն քո ։
* Եւ նա ասէ․ նիստ դու մինչև յայտ լիցի մեզ․ որպէս 18
զի ոչ վրիպէ բանն․ զի ոչ դադարէ այրն՝ թէ ոչ կա-
տարէ սո՛յն օրին զբանն ։

ԳԼ․ Դ․

Եւ բոոս ել 'ի դուռնն և նստաւ անդ․ և ահա ան- 1
ցանէր առ նովաւ մերձաւորիչն՝ զորմէ խօսեցաւ
բոոս ։ և ասէ ցնա բոոս՝ անց նիստ աստ վայր մի և ի՛նձ․
և նա անց նստաւ ։ * Եւ ա՛ռ բոոս տասն այր 'ի ծերոց քա- 2
ղաքէն՝ և ասէ․ նստարո՛ւք աստ, և նստան ։ * Եւ ասէ 3
բոոս ցմերձաւորիչն․ զբաժին անդոյ որ է եղբօր մերոյ
եղիմելէքայ՝ վաճառէ նոոմին․ որ դարձեալն է յագա-
րակէն մովաբայ, * և ես ասացի՝ թէ յայտնեցից յունկն 4
քո ։ արդ՝ ստացի՛ր առաջի սոցա որ նստին, և առաջի
ծերո՛ց ժողովրդեան իմոյ ։ Արդ՝ եթէ մերձաւորեցու-
ցանես՝ մերձաւորեցո՛․ ապա թէ ոչ մերձաւորեցուցա-
նես, պատմեա՛ ինձ և գիտացից․ զի ոչ գոյ բա՛ց 'ի քէն
մերձաւորարար․ և յետ քո՝ ես եմ մերձաւորեցուցիչ ։
* Եւ ասէ բոոս․ յաւուր ստանալոյ քոյ զագարակն 'ի 5
ձեռաց նոոմինայ, և 'ի հռութայ մովաբացւոյ կնոջ մե-
ռելոյն․ և զնա՛ պարտիս ստանալ և յարուցանել զանուն
մեռելոյն 'ի ժառանգութե՟ իւրում ։ * Եւ ասէ մերձա- 6
ւորիչն ցբոոս․ ո՛չ կարեմ մերձաւորեցուցանել ես ինձ,
գուցէ եղծանիցեմ զժառանգութի՟ իմ․ մերձաւորեա՛
դու քեզ զմերձաւորութի՟ իմ․ զի ես ո՛չ կարեմ մերձա-
7 ւորեցուցանել ։ * Եւ ա՛յս օրէն էր յառաջագոյն 'ի մէջ
իղի վ՟ս մերձաւորութե՟, և վ՟ս գնելոյ առ 'ի հաստատե-
լո՛յ զա՟մ բան ։ բոկանա՛յր այր զկօշիկ իւր, և տա՛յր ցըն-
կեր իւր՝ որ մերձաւորելոց էր զմերձաւորութի՟ նորա ։
8 և ա՛յն լինէր 'ի վկայութի՟ 'ի մէջ իղի ։ * Եւ ասէ մերձա-
ւորիչն ցբոոս․ ստացի՛ր դու քեզ զմերձաւորութի՟ իմ․
9 և բոկացաւ զկօշիկ իւր և ետ ցնա ։ * Եւ ասէ բոոս ցծեր-
սըն, և ցա՟մ ժողովուրդն․ վկա՛յք իմ էք դուք այսօր․
զի ստացա՛յ զա՟մ ինչս եղիմելէքայ, և զա՟մ ինչ որ է քեղ-
10 ոնեայ և մաաղոնեայ 'ի ձեռաց նոոմինայ ։ * Նա՛ և զհռութ
մովաբացի զկին մաաղոնեայ ստացայ ինձ կնութե՟, կանգ-
նել զանուն մեռելոյն 'ի ժառանգութե՟ իւրում․ և մի՛
ջնջեսցի անուն մեռելոյն յեղբարց իւրոց՝ և 'ի ցեղէ տեղ-
11 ւո՛յ իւրոյ․ և վկա՛յք դո՛ւք էք այսօր ։ * Պատասխանի ետ
ա՟մ ժողովուրդն 'ի դրանն՝ և ասեն․ մեք եմք վկայք ։ և
ծերքն ասեն․ Տացէ տ՟ր զկինն որ մտանէ 'ի տուն քո՝
իբրև զհռաքէլ և իբրև զլիա, որ շինեցին երկոքին զը-
տունն իղի․ առնել զօրութի՟ յեփրաթա, և կոչել անուն
12 'ի բեթղեհէմ ։ * և եղիցի տուն քո իբրև զտունն փարե-
սի, զոր ծնաւ թամար յուդայի յայնմ զաւակէ, և տա-
13 ցէ քեզ տ՟ր որդի յաղջկանէդ յայդմանէ ։ * Եւ ա՛ռ բոոս
զհռութ, և եղև նմա 'ի կնութե՟․ և եմուտ առ նա, և
14 ետ նմա տ՟ր յղութի՟․ և ծնաւ որդի ։ * Եւ ասեն կանայքն
ցնոոմին․ օրհնեա՛լ տ՟ր, որ ո՛չ քակեաց 'ի քէն այսօր զը-
15 մերձաւորիչն, անուանել զանուն քո 'ի մէջ իղի ։ * և ե-
ղիցի քեզ 'ի դարձուցանել զոգի, և կերակրել զծերու-
թի՟ քո․ զի՝ նու՛ քո որ սիրեաց զքեզ ծնաւ որդի՝ որ
16 լա՛ւ է քեզ քան զեւթն որդի ։ * Եւ ա՛ռ նոոմին զմա-
17 նուկն՝ և եդ 'ի ծոց իւրում․ և եղև նմա դայեակ ։ * և
կոչեցին անուն նմա դրացիքն՝ և ասեն․ ծնաւ որդի նոո-
մինայ․ և կոչեցին զանուն նր՟ ովբէդ ։ Նա՛ է հայր յես-
18 սեայ հօր դաւթի ։ * Եւ ա՛յս են ծնունդք փարեսի ։ Փա-
19 րէս ծնաւ զեսրոմ ։ * և Եսրոմ ծնաւ զարամ ։ Արամ
20 ծնաւ զամինադաբ ։ * Ամինադաբ ծնաւ զնաասոն ։
21 Նաասոն ծնաւ զսաղմոն ։ * Սաղմոն ծնաւ զբոոս ։ Բոոս
22 ծնաւ զովբէթ ։ * Ովբէթ ծնաւ զյեսսէ ։ Յեսսէ ծնաւ
զԴաւիթ ։

Կատարեցաւ Հռութ ։

---

(7) Ոմանք․ Եւ զուարճացաւ սիրտ նր՟, և չոգաւ ննջել առ եզեր գաշին ։ (8) Ոմանք․ Զհ՟րկածաւ գիշերոյն․․ և ահա կին ննջէր ։ (9) Ոմանք․ Եւ ասէ ցնա ո՛վ ես․․ մերձաւորիչ իմ ես դու ։ (11) Ոմանք․ Եւ արդ դու դուստր իմ, մի՛ ։ (12) Ոմանք․ Բայց գոյ և այլ ևս մերձաւորիչ մօտ՛՛ ։ (13) Ոմանք․ Ագ զայս գիշեր․ և եղիցի այգունն․․ ապա թէ ոչ կամի մեր՛՛ ։ (14) 'Ի [illegible]․ Ցառաւօտ ։ և ննջեաց առ ոտս նորա մինչև ցառաւօտն ։ (18) Ոմանք․ Ցայտ լիցի քեզ՝ թէ որպէս ոչ վրիպէ․․․ եթէ ոչ կատարեսցէ ։

Գլ․ Դ․ (1) Ոմանք․ Եւ ահա եւանէր առնա մերձաւորիչն ։ (2) Այլք․ 'Ի ծերոց քաղաքին, և ասէ ։ (3) Ոմանք․ Որ էր եղբօր մեր եղիմէ՛՛ ։ (4) Բազումք․ Ես եմ մերձաւորիչ ։ և ոմանք․ ես եմ․ և մերձաւորեցուցից ։

(5) Ոմանք․ Ստանալոյ քեզ զագա՛՛․․ կնոջէ մեռելոյն․ և վասն այսր պարտիս ստանալ յարուցանել մեռե՛՛ ։ (6) Ոմանք․ Գուցէ զերծանիցեմ զժառ՛՛ ։ (7) Ոմանք․ Վ՟ս մերձաւորելոյ և վ՟ս գնե՛՛ ։ (7) Յօրինակին․ Եւ տայ ցընկեր իւր ։ (8) Ոմանք․ Եւ բոկացաւ զկօշիկս ։ (9) Ոմանք․ Վկայք իմ երդուայք այսօր․․․ որ էր քեղոնեայ ։ (11) Ոմանք․ Պ՟խի ետուն․․ և ասեն 'ի դրան․ մեք եմք ։ (12) Ոմանք․ Ո՟ղ զտունն փարեսի ։ (14) Ոմանք․ Օրհնեալ է տ՟ր ։ (15) 'Ի լուսա՛՛․ Ծնաւ քեզ որդի, որ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (15) Ոմանք․ Զի լաւ է քեզ քան զըտասն որդի ։ (17) Ոմանք․ Հայր յեսսէ՝ հայր դաւթի ։ (19) Ոմանք․ Եւ արամ․․ և ամինադաբ․․ և նաասոն․․ սաղ՛՛․ և ն՟ ։

'Ի վախճանի ոմանք գրեն․ Կատարումն Հռութայ ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑՆ

Սկիզբն գրոց թագաւորութեանց դէպսն զհեղեայ պատմէ, որ է եւ նա 'ի կարգ դատաւորացն. եւ յետ հեղեայ՝ սամուէլ մարգարէ վերջին դատաւորացն. զի 'ի նմանէ խնդրեցին հրէայքն թագաւոր. եւ օծ նոցա զսաւուղ, եւ ապա զդաւիթ։ Այլ զի եբրայեցիք յերկուս գիրս բաժանեն զգիրս թագաւորութեանց, եւ այլք 'ի չորս, գտցես զայս 'ի յառաջաբանին անդ հնոցն, զոր ես կարծեմ գոլ որոգինի, որ յոյժ հմուտ էր եբրայեցւոցն։ Իսկ զի ինքն սամուէլ գրեաց զգիրս առաջին թագաւորութեանց, գիրք սամուէլի կոչի սա. իսկ զերկրորդ եւ այլն յայտ է զի այլք գրեցին, որպէս 'ի մնացորդսն ասի 'ի ճառին յովսափատու, թէ յէու որդի անանեայ գրեաց զգիրս թագաւորացն ի̄ղի, յայտ է զի եւ [illegible]։ Բայց կարծելի է զի ոչ զբովանդակն, զի զիա՞րդ մարթ էր զամ թագաւորացն ժամանակս կեալ նմա. այլ զատ 'ի յայլոց առաջնոցն գրեալ որէն որէն զթագաւորացն 'ի մի ժողովեաց, եւ զիւրոյ ժամանակին եւս յաւել 'ի նոյն. զի եւ չորրորդ թագաւորութեանցն առ երեմիայի գրեալ, եւ կարծելի է ոչ ամենայնն, այլ առաւելն յոլովեալ. նոյնպէս եւ գիրքն իւր համանման գրոց չորրորդ թագաւորութեանցն. ով եւ գիրքն երեմիայ՝ պատմութեամբն եղելոց. եւ որպէս ասի 'ի մնացորդսն, զմնացեալ բանսն սողոմոնի՝ գրեալ նաթանայ մարգարէի, եւ աքիայ սիլոմացւոյ։ Յայտ եղեւ՝ զի յայլ եւ յայլ հոգելից իմաստնոց գրեցաւ գիրքս այս, եւ յետոյ բովանդակեցաւ 'ի մի։ Եւ զի յետ մահուանն սողոմոնի յերկուս բաժանեցաւ թագաւորութիւն իւր՝ 'ի տանն դաւթի եւ 'ի տանն եփրեմի. զոյգ ընդ միմեանս զերկոցուն ազգացն բերէ գիրքս զկարգն թագաւորացն պատմութիւն։ Բաղդատմամբ 'ի տանէն դաւթի որք էին [illegible] թագաւորք՝ յառաքինութիւն իւրեանց նմանեցին զնախահայրն իւրեանց։ Եւ ունի գիրք չորից գրոց թագաւորութեանց պատմութիւն ժամանակի հինգ հարիւր եւ քառասուն եւ հինգ, կամ վաթսուն եւ հինգ ամաց. զի հեղեայ ոմանք քսան ամ ասեն, եւ այլք քառասուն. յորոյ դատաւորելոյն մինչեւ զգերութիւն երուսաղէմի 'ի բաբելացւոցն, եւ զհրկիզութիւն տաճարին պատմեն բնագիրքս այս։

Գլուխք Առաջին Թագաւորութեանցն։

ա. Վ̄ս եղկանայ եւ երկուց կանանց նորա։
բ. Ծնունդն սամուէլի աղօթիւք մօրն։
գ. Զի մատուցին զնա երեխայն առաջի ա̄յ։
դ. Զի նուիրեալ զնա տ̄ն յանձն արարին հեղեայ։
ե. Վ̄ս երեքժանի մսահանացն։
զ. Զի ոչ լսէին խրատու հօրն որդիքն հեղեայ։
է. Պատգամ տ̄ն առ հեղի՝ բառնալ զտունն նորա։
ը. Սկիզբն յայտնելոյ բանին տ̄ն առ սամուէլ։
թ. Զի խօսեցաւ տ̄ր բառնալ զքահանայութիւն տանն հեղեայ։
ժ. Պարտիլն ի̄ղի եւ գերել տապանակին։
ժա. Վ̄ս ողբալի մահուանն հեղեայ։
ժբ. Հարուածք ազոտայ եւ դագոնայ 'ի տապանակէն։
ժգ. Թէ զիա՞րդ տանջեալ այլազգիքն խորհին դարձուցանել զտապանակն։
ժդ. Թէ զի՞նչ ընծայիւք նուիրօք առաքեցին զտապանակն։
ժե. Թէ եկն ինքնին տապանակն 'ի բեթսամիւս, եւ վ̄ս հարուածոցն որ անդ։
ժզ. Զի փոխեցաւ տապանակն 'ի կարիաթարիմ. եւ վ̄ս աղօթիցն սամուէլի, եւ զգառն զոր նուիրեաց ա̄յ։
ժէ. Զի յաղօթս սամուէլի որոտաց տ̄ր, եւ վանեաց զայլազգիսն առաջի ի̄ղի։
ժը. Զի թագաւոր խնդրեցին 'ի սամուէլէ։
ժթ. Զի եցոյց նոցա սամուէլ զհարկս թագաւորին։
ի. Զի եւ սաւուղ 'ի խնդիր կորուսեալ իշոցն։
իա. Եւ զի պատահեաց նմա սամուէլ, որոյ եւ տ̄ր յայտնեալ էր վ̄ս նորա։
իբ. Զի հիւրընկալեաց սամուէլ զսաւուղ։
իգ. Թէ օծ զսաւուղ, եւ զի հասին նմա տուեալ նշանքն 'ի սամուէլէ։
իդ. Թէ ժողովեաց զի̄ղ, եւ վիճակաւ թագաւորեցոյց նոցա զսաւուղ։
իե. Թէ զիարդ գումարեաց սաւուղ զի̄ղ եւ յաղթեաց ամմանացւոցն։
իզ. Զի արարեալ նաւակատիս՝ օծ սամուէլ զսաւուղ։
իէ. Զի արդա՛ր գտաւ սամուէլ առ ժողովուրդն։
իը. Զի կշտամբեաց նա զժողովուրդն 'ի կողմանէ տ̄ն, եւ ետ տ̄ր ձայնս 'ի վկայութիւն բանիցն։ եւ թէ զերկեամ մի եկաց միամիտ սաւուղ։
իթ. Եհա՛ր յոնաթան զայլազգիս, եւ նոքա գումարեցան դարձեալ։
լ. Թէ սաւուղ ողջակէզ մատոյց, եւ կշտամբեաց զնա սամուէլ։
լա. Թէ ծանրացան այլազգիքն 'ի վերայ ի̄ղի, եւ թէ անզէնք էին եբրայեցիք բայց 'ի սաւուղայ եւ յոնաթանայ։
լբ. Թէ զիա՛րդ յոնաթան կապարճակրաւն դղրդեցոյց զբանակս այլազգեացն։
լգ. Որպէս խրախուսեալ սաւուղ, յարձակեցաւ զօրօքն, եւ վանեաց զայլազգիսն։
լդ. Զի երդմնեցոյց սաւուղ չճաշակել ինչ ամենեք։
լե. Թէ մեղան ուտել արեամբ։
լզ. Եւ վիճակ զի մեռցի յոնաթան, եւ ո՛չ եթող ժողովուրդն։
լէ. Պատգամ տ̄ն առ սաւուղ՝ երթալ նզովել ջնջել զամաղէկ։
լը. Զի ագահեաց սաւուղ յաւարն ամաղեկայ։
լթ. Զի ինքնակամ ողջակիզեր տ̄ն, եւ եհաս առ նա սամուէլ։
խ. Զի կշտամբեաց զնա [illegible]։
խա. Պատճառս իմն կարկառէ սաւուղ, եւ փաղաքշէ եւս. զոր անընկալ [illegible]. եւ սպանեալ զագագ գնայ 'ի սաւուղայ։
խբ. Հրաման առեալ յա̄յ՝ օծ զդաւիթ որդի յեսսեայ։
խգ. Զի հալածէր դաւիթ զդեւն 'ի սաւուղայ։
խդ. Ժողովեցան այլազգիք ընդդէմ ի̄ղի 'ի պատերազմ։
խե. Թէ նախատէր գողիաթ զի̄ղ. եւ զի առաքեաց յեսսէ զդաւիթ 'ի բանակն։
խզ. Զի խրախուսեաց դաւիթ երթալ ընդդէմ այլազգւոյն։
խէ. Սպան դաւիթ զգողիաթ, եւ վանեցան այլազգիքն, եւ նախանձեալ ընդ այն սաւուղայ՝ ջանայր սպանանել զդաւիթ։
խը. Զի նենգութեամբ փեսայացոյց զդաւիթ 'ի դստեր իւր, զի այնու արկցէ զնա 'ի ձեռս անթլփատիցն։
խթ. Ասաց սաւուղ սպանանել զդաւիթ, եւ խափանեաց զայն յոնաթան։
ծ. Վրիպեաց 'ի խոցելոյ զդաւիթ, եւ յամառէր 'ի նոյն, եւ փախոյց զնա մեղքող պատճառեալ հանդերձիւք։
ծա. Առ սամուէլ զերծեալ դաւիթ՝ առաքէր սաւուղ ըմբռնել զնա. որոց եկեալ դասուն մարգարէացելոց. ապա եւ ինքն եկն անդ. եւ մարգարէանայր զինուորօքն իւր։
ծբ. Մուծանէ դաւիթ զյոնաթան յուխտ տ̄ն, գուշակել նմա թէ արդարեւ 'ի մտի չար ինչ զդաւթէ սաւուղ։
ծգ. Տայ յոնաթան նշանակս ազդել դաւթի նետօք զկամս սաւուղայ։
ծդ. Բարկանայ սաւուղ 'ի վերայ յոնաթանու վ̄ս արձակելոյն դաւթի։
ծե. Ա՛յդ արար յոնաթան զնետսն, եւ արձակեաց զդաւիթ։
ծզ. Եկն դաւիթ եւ առ պաշար 'ի քահանայէն, եւ ետես զնա դովեկ ասորի։
ծէ. Եկն դաւիթ 'ի գէթ, եւ երկուցեալ՝ այլայլեցաւ, եւ զերծաւ. եւ զհայր եւ զմայր իւր յանձնեաց արքային մովաբու։
ծը. Կոտորեաց սաւուղ զքահանայսն վ̄ս դաւթի. եւ զերծաւ աբիաթար եւ եկն առ դաւիթ։
ծթ. Եհարց դաւիթ 'ի տ̄նէ երթալ փրկել զկէիլա։
կ. Ե՛կն դաւիթ փրկեաց զկէիլա, եւ դադարեաց անդ [illegible], եւ սաւուղ պատրաստէր պաշարել զնա անդ։
կա. Զի ել դաւիթ եւ իւրքն, եւ գնացին անտի։
կբ. Ե՛լ դաւիթ 'ի լեառնն զիփա, եւ եկն առ նա յոնաթան եւ

դաւ-

---

* 'Ի գրչագիր օրինակս մեր յառաջեան զայս նախադրութիւն գտանի եւ այլ՝ մակագրեալ, Յառաջաբան Նախակարգեալ Թագաւորութեանց. զորմէ անհարկի յառաջբերել լինել որոգինեայ։ Այլ քանզի պարունակութիւն բանիցն որ 'ի նմա կայ 'ի վերայ ամենայն գրոց ա̄ծաշունչ մատենիս՝ քան թագաւորութեանցն առանձինն, յայսմանէ զանց արարեալ դնել առաջնոր, 'ի դէպ համարիմ եւ զնոյն կարգել 'ի վախճանի ընդ այլ եւս գրուածս գտեալս 'ի գրչագիր ա̄ծաշունչս մեր։ այլում ապագայից ժամանակի թողեալ հետազօտել զանուն մատենագրի նորին։

դարձաւ, և Զիփայիք գուշակեցին Սաւուղի զԴաւիթ :

ԿԳ · Եւ Սաւուղ պաշարել զԴաւիթ, և գուժկան հասանել առ նա, դարձաւ անդրէն :

ԿԴ · Եւ դարձեալ Սաւուղ զհետ Դաւթի · և մտեալ Դաւթի էհատ զքղանցս նորա, և մեկնեալ խօսեցաւ առ նա զարժանն, և երդմնեցոյց զնա Սաւուղ : և թէ մեռաւ Սամուէլ :

ԿԵ · Առաքեաց Դաւիթ առ Նաբաղ հարցանել սիրով :

ԿԶ · Զի անարգանօք դարձոյց Նաբաղ զծառայսն Դաւթի :

ԿԷ · Պնդեաց Դաւիթ բարկութիւն 'ի վերայ Նաբաղայ, և յառաջ եկեալ կնոջն ընծայիւք՝ ցածոյց զԴաւիթ :

ԿԸ · Թէ յետ սակաւ ինչ աւուրց մեռանի Նաբաղ :

ԿԹ · Եւ թէ առ Դաւիթ զԱբիգեա կին նորա :

Հ · Եւ Սաւուղ զօրօքն իւր այլով արամբք, և ինքն զհետ մտեալ խնդրէր զԴաւիթ · որոյ մտեալ 'ի վերայ նորա առ զգեղարդն և զկուժն, և զերծեալ աղաղակեաց առ զօրսն :

ՀԱ · Փաղաքշէ իմն Սաւուղ նենգաւ · այլ Դաւիթ ոչ յանձնեալ զինքն՝ գնայ յԱնքուս :

ՀԲ · Եկեալ Դաւթի առ Անքուս 'ի Գէթ, և իւրովքն արամբք և աղխիւ նստի 'ի Սիկելակ :

ՀԳ · Թէ ո՞ր ուրեք արշաւէին Դաւթեանք, և զի հրամայեաց Անքուս զԴաւիթ գալ ընդ իւր 'ի պատերազմ ընդ Իէլի :

ՀԴ · Թէ զի խրատուն Սամուէլի եհարց Սաւուղ զվհուկն, և զի Տր դարձոյց զերեսս իւր 'ի նմէ, դարձաւ նա խնդրեաց վհուկ, և ել դնէ 'ի նմանութիւն Սամուէլի :

ՀԵ · Զի հանոյց վհուկն զբանն, և էր առաջի Սաւուղայ ասպէլ :

ՀԶ · Զի ոչ կամեցան իշխանք այլազգեացն գնալ ընդ Դաւթի ընդդէմ Իէլի :

ՀԷ · Զի յերրորդում աւուրն հասեալ Դաւթի 'ի Սիկելակ՝ եգիտ գերեալ զնորեանսն, և զհետ մտեալ եհաս :

ՀԸ · Զի թափեաց զգերին ամբողջ՝ դարձաւ յաղթութեամբ :

ՀԹ · Թէ առաքեաց բարեկամաց իւրոց մասունս յաւարէ անտի :

Ձ · Զի պարտեցաւ Իէլ 'ի պատերազմ անդր · և զի սպանան Սաւուղ և երեքին որդիք նորա :

* * *

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ · Ա ·

Ա ՆԻ ԱՅՐ ՄԻ ԷՐ ՅԱՐԻՄԱ- 1
թեմայ, 'ի սիփայ՝ 'ի լեռնէ եփրեմի · և
անուն նորա եղկանա : Որդի յերեմիե-
լի, որդւոյ հեղեայ որդւոյ թովկեայ,
'ի նասիբ եփրեմի : * Եւ էին նորա երկու կանայք · ա- 2
նուն միումն աննա, և անուն երկրորդին՝ փեննանա · և
էին փեննանայի որդիք, և աննայի ոչ գոյր որդի : * Եւ 3
ելանէր այրն աւուրց յաւուրս 'ի քաղաքէ իւրմէ յա-
րիմաթեմայ՝ երկիր պագանել, և զոհել տն այ զօրու-
թեց 'ի սելով : և անդ հեղի՝ և երկու որդիք նորա ոփ-
նի և փենէես՝ քահանայք տն : * Եւ եղև օր մի և զո- 4
հեաց եղկանա · և ետ փենանայի կնոջ իւրում, և ուս-
տերաց նր և դստերաց նր մասունս · * և աննայի ետ 5
մասն մի · զի ոչ գոյր նր որդի : Բայց զաննա սիրէր եղ-
կանա՝ առաւել քան զփեննանա · և տր փակեաց զար-
6 գանդ նր : * զի ոչ ետ նմա որդի, ըստ նեղութե իւ-
րում, և ըստ տրտմութե անձին իւրոյ · և տրտմեալ էր
վասն այնորիկ՝ զի փակեաց տր զարգանդ նր առ 'ի չտա-
7 լոյ նմա որդի : * Եւ այնպէս առնէր ամի ամի յելանելն
8 նր 'ի տուն տն · և տրտմէր և լայր՝ և ոչ ուտէր : * Եւ
ասէ ցնա եղկանա այր իւր · աննա : և ասէ ցնա · ահա-
սիկ եմ տէր : և ասէ ցնա · զի՞ է քեզ զի լաս, և ընդէ՞ր
ոչ ուտես, և ընդէ՞ր հարկանէ զքեզ սիրտ քո · ո՛չ լաւ
եմ ես քեզ քան զտասն որդի :
9 * Եւ յարեաւ աննա յետ ուտելոյ նորա 'ի սելով · և ե- Բ
կաց առաջի տն : և հեղի քահանայ նստէր աթոռով առ
10 սեամս տաճարին տն : * Եւ նա ցաւագին անձամբ է-
11 կաց յաղօթս առ տր : և ելաց լալով և ասէ · * ադոնայ
տր, էլովէ սաբաւովթ · եթէ հայելով հայեսցիս 'ի տա-
ռապանս աղախնոյ քոյ, և յիշեսցես զիս · և տացես ա-
ղախնոյ քում զաւակ արու, տաց զնա նուէր առաջի քո
մինչև ցօր մահուան իւրոյ · և գինի և արբեցութի մի
12 արբցէ, և երկաթ մի ելցէ 'ի գլուխ նորա : * Եւ եղև
իբրև յաճախեաց կալ յաղօթս առաջի տն · և հեղի քա-
13 հանայ միտ դնէր բերանոյ նր · * և նա խօսէր 'ի սրտի
իւրում, և շրթունք իւր ոչ շարժէին, և բարբառ իւր
ոչ լինէր լսելի : և լուաւ նմա տր : Եւ համարեցաւ
14 զնա հեղի արբեալ · * և ասէ ցնա պատանեակն հեղ-
եայ · մինչև յե՞րբ կայցես յարբեցութե, թափեա՛ 'ի
15 քէն զգինիդ քո, և գնա՛ յերեսաց տն : * Եւ պատաս-
խանի ետ աննա՝ և ասէ · ո՛չ այդպէս տէր, այլ կին
վշտացեալ եմ ես ոգւով, և գինի և արբեցութի ոչ է
16 իմ արբեալ · և հեղում զանձն իմ առաջի տն : * մի՛ հա-
մարիր զաղախին քո դուստր ժանտ, զի 'ի բազում
տրտմութե և 'ի տխրութե իմմէ վարանեալ կամ մինչև
17 ցայժմ : * Ե՛տ նմա պատասխանի հեղի՝ և ասէ · երթ
'ի խաղաղութի, և աճ իլի տացէ քեզ զամ խնդրուածս
18 քո զոր խնդրեցեր 'ի նմանէ : * և ասէ աննա · եգիտ ա-
ղախին քո շնորհս առաջի քո : Եւ գնաց կինն զճանա-
պարհս իւր, և եմուտ 'ի վանս իւր՝ և կերաւ ընդ առն
իւրում, և խօսեցաւ, և երեսք իւր այլ ոչ ևս տխրե-
19 ցան : * և կանխեցին ընդ առաւօտն երկիր պագին տն,
և գնացին զճանապարհս իւրեանց : և եմուտ եղկանա
'ի տուն իւր յարիմաթեմ · և մերձեցաւ առ աննա կին
20 իւր : Եւ յիշեաց զնա տր, և յղացաւ : * և եղև 'ի ժա-
մանակի աւուրցն, և ծնաւ որդի, և կոչեաց զանուն
նր սամուէլ՝ ասէ, զի 'ի տէ այ զօրութեց խնդրեցի զնա :
21 * Եւ ել այրն եղկանա և ամ տուն նր զոհել 'ի սելով Գ
զզոհս աւուրցն · և զուխտս իւր, և զամ տասանորդս
22 իւր տալով : * Եւ աննա՝ ոչ ել ընդ նմա · զի ասաց
ցայր իւր, թէ մինչև ելցէ անդր մանուկս յորժամ հա-
տուցից զնա 'ի ստենէ · և յանդիման լիցի առաջի տն,
23 և նստցի անդ մինչև ցյաւիտեան : * Եւ ասէ ցնա եղ-
կանա այր իւր · արա՛ որ ինչ բարի թուի առաջի աչաց
քոց · նիստ աստէն մինչև հատուսցես զդա 'ի ստենէ ·
և տր հաստատեսցէ որ ինչ ել 'ի բերանոյ քումմէ : Եւ
նստաւ կինն և սնոյց զորդին իւր՝ մինչև հատոյց զնա
24 'ի ստենէ : * Եւ ել ընդ նմա 'ի սելով երեմեանաւ զու-
արակաւ, և պանիւք, և արդուու նաշհւոյ, և սափո-
րով գինւոյ · և մտին 'ի տուն տն 'ի սելով · և մանուկն
25 ընդ նոսա · * և մատուցին առաջի տն : և սպան հայրն
նր զզոհն՝ զոր առնէր աւուրց յաւուրս տն :
Եւ մատոյց զմանուկն · և սպան զզուարակն վս փրկու- Դ
26 թե մանկանն : * Եւ մատոյց աննա մայր մանկանն ըզ-
մանուկն առ հեղի, և ասէ · յիս տր իմ · կենդանի է
անձն քո · ես այն կինն եմ, որ կայի առաջի քո ընդ
27 քեզ՝ * կալ յաղօթս առ տր վս մանկանս այսորիկ · և
28 ետ տր զխնդրուածս իմ, զոր խնդրեցի 'ի նմանէ : * Եւ
տամ

Գլ · Ա · (2) Ոմանք · Եւ էին փեննանայի որ'' · · և աննայի ոչ գոյին որդիք : (3) Ոմանք · Եւ անդ էր հեղի, և եր'' : Ոսկան · Եւ էին անդ հեղի, և եր'' : (6) Բզմք · Զի ոչ ետ նմա տր որդի : (7) Ոմանք · Եւ տրտմեալ էր և լայր՝ և : (8) Ոմանք · Ահաւասիկ ես տէր : (11) Ոմանք · Ելցէ սաբաւովթ :

(14) Ոմանք · Եւ ասէ ցնա մանուկն հեղեայ : (16) Ոմանք · Տրտմութէ իմմէ վարանեալ, և կամ մին'' : (20) Ոմանք · Եւ ասէ, զի 'ի տնէ զօ'' : (21) Ոսկան · Եւ ել այր նորա եղ'' : (22) Ոսկան · Զդա 'ի ստենէ : (23) Ոսկան · Արա՛ որպէս ինչ բարի : (24) Օրինակ մի · Երեմենաւ և զուարակաւ :

տամ զդա փոխ տն̄՝ զամ աւուրս որչափ և կեցցէ․ և ե-
ղիցի դա՝ փոխ տն̄ ։ և պագին երկիր անդ տն̄ ։ Եւ յա-
ղօթս եկաց Աննա՝ և ասէ ։

ԳԼ․ Բ․

Հաստատեցաւ սիրտ իմ 'ի տր̄, և բարձրացաւ եղ- 1
ջեւր իմ յա̄ծ իմ։ ընդարձակեցաւ բերան իմ 'ի
վր̄ թշնամեաց իմոց․ ուրախ եղէց 'ի փրկութե̄ քում։
* Զի ոչ գոյ ո̄ք իբրև զտր̄․ և ոչ գոյ արդար՝ իբրև զա̄ծ 2
մեր․ և ոչ գոյ ո̄ք բաց 'ի քէն ։ * Մի պարծիք՝ և մի 3
խօսիք զամբարտաւանս․ և մի ելցէ մեծաբանութի 'ի
բերանոյ ձերմէ ։ զի ա̄ծ գիտութեց տր̄, և ա̄ծ պատ-
րաստէ զարուեստս իւր ։ * Աղեղունք հզօրաց տկարա- 4
ցան, և տկարք զգեցան զօրութի ։ * Լցեալք հացիւ՝ 5
նուաղեցին․ և քաղցեալք բնակեցան յերկրի ։ զի ա-
մուլն ծնաւ եւթն, և բազմածինն նուաղեաց յորդւոց ։
* Տր̄ մեռուցանէ և կեցուցանէ․ իջուցանէ 'ի դժոխս 6
և հանէ ։ * Տր̄ աղքատացուցանէ և մեծացուցանէ․ խո- 7
նարհեցուցանէ և բարձրացուցանէ, * կանգնէ յերկրէ 8
զտնանկն, և յարուցանէ զաղքատն յաղբեաց ։ նստու-
ցանել զնոսա ընդ զօրաւորս ժողովրդեան․ և աթոռ
փառաց ժառանգեցուցանէ ն̄ց ։ * Տայ զուխտս ուխ- 9
տաւորի․ և օրհնեաց զամս արդարոց ։ զի ոչ իւրով զօ-
րութե̄ զօրանայ այր հզօր․ տր̄ տկար առնէ զհակառա-
կորդս իւր՝ տր̄ ս̄ր է ։ Մի պարծեսցի իմաստունն յի-
մաստութի իւր․ և մի պարծեսցի հզօրն 'ի զօրութե իւր․
և մի պարծեսցի մեծատունն 'ի մեծութի իւր ։ այլ այ-
նու պարծեսցի՝ որ պարծիցին, իմանալ և ճանաչել
զտր̄, և առնել զիրաւունս և զարդարութի 'ի մէջ երկրի ։
* Տր̄ ել յերկինս՝ և որոտաց, և ինքն դատի զծագս 10
երկրի՝ որ արդարն է ։ տայ զօրութի թագաւորաց մե-
րոց․ և բարձրացուսցէ զեղջեւր օծելոյ իւրոյ ։ * Եւ 11
թողին զնա անդ առաջի տն̄, և գնացին յարիմաթեմ
'ի տուն իւրեանց ։

Է Եւ մանուկն սամուէլ՝ կայր 'ի պաշտօն երեսաց տն̄
առաջի հեղեայ քահանայի ։ * Եւ որդիքն հեղեայ քա- 12
հանայի՝ որդիք ժանտք, և ոչ ճանաչէին զտր̄ ։ * Եւ է- 13
բաւունք քահանային էին առ 'ի ժողովրդենէն՝ յամէ
որ զոհէր ։ գայր մանուկ քահանային մինչդեռ եփէր
միսն, և երեքժանի մսահան 'ի ձեռին իւրում․ * և ար- 14
կանէր զայն յաւազան, կամ 'ի սան մեծ պղնձի՝ կամ
'ի պղյտն, և զամ որինչ գայր 'ի մսահանն՝ առնոյր իւր
քահանայն ։ Ըստ այսմ օրինակի առնէին ամ̄ ի̄լի որ
գային զոհել 'ի տուն տն̄ 'ի սելով ։ * և մինչչև ճարպն 15
ծխեալ էր՝ գայր մանուկ քահանային, և ասէր
ցայրն որ զոհէրն․ տուր միս խորովելոյ քահանային,
և ոչ առնում 'ի քէն միս եփեալ 'ի սանէ ։ * Եւ ասէր 16
այրն որ զոհէր՝ ծխեսցի նախ ճարպն որպէս օրէն է,
և ապա առցես քեզ յամէ որոց և ցանկասցի անձն քո ։
և նա ասէր՝ ոչ, բայց եթէ այժմ տացես․ և եթէ ոչ
տաս՝ ուժգին առից ։ * Եւ էին այն մեղք մեծամեծք 17
յոյժ մանկանցն առաջի տն̄ ։ * Եւ սամուէլ մանուկն 18
պաշտէր առաջի տն̄, արկեալ զեփուդ ։ * և կրկնոց 19
փոքրիկ առնէր նմա մայրն իւր, և տանէր նմա աւուրց
յաւուրս յելանել ը̄ առն իւրում զոհել զզոհ աւուրցն ։
* Եւ օրհնեաց հեղի զեղկանա և զկին ն̄ր, և ասէ․ հա- 20
տուսցէ քեզ տր̄ զաւակ 'ի կնոջէդ յայդմանէ փոխա-
նակ փոխոյն զոր ետուր տն̄ ։ և գնաց այրն 'ի տեղի իւր ։
* Եւ այց արար տր̄ աննայի, և յղացաւ և ծնաւ ևս ե- 21
րիս ուստերս և երիս դստերս ։

22 Եւ մեծացաւ մանուկն սամուէլ առաջի տն̄ ։ * Եւ հե- Զ
ղի ծերացեալ էր յոյժ, և լսէր զամ ինչ զոր առնէին
որդիքն ն̄ր ընդ որդիսն ի̄լի․ և որպէս ննջեցուցանէին
զկանայս ուխտաւորս առ դրան խորանին վկայութե̄ ։
23 * Եւ ասէ ցն̄ս․ ընդէ՞ր առնէք ըստ բանիցն ըստ այն-
միկ, զոր ես լսեմ բանս 'ի բերանոյ ամ̄ ժողովրդեանն
24 տն̄ ։ * Մի որդեակք, զի ոչ է բարւոք լուրն զոր ես
25 լսեմ, առ 'ի չծառայելոյ ժողովրդեանն ա̄յ ։ * Զի ե-
թէ մեղանչելով մեղանչիցէ այր՝ առն, կացցեն յաղօթս
վս̄ ն̄ր առ տր̄․ և եթէ տն̄ մեղանչիցէ, ո՞վ կացցէ յա-
ղօթս վս̄ ն̄ր ։ Եւ ոչ լսէին ձայնի հօրն իւրեանց ։ զի
կամելով կամէր տր̄ եղծանել զնոսա ։

26 * Եւ մանուկն սամուէլ երթայր և մեծանայր ※․ և հա- Է
27 ճոյ էր ա̄յ և մարդկան ։ * Եւ եկն հրեշտակ ա̄յ առ հե-
ղի՛ և ասէ․ այսպէս ասէ տր̄․ Յայտնելով յայտնեցայ
ամ̄ տան հօր քոյ մինչդեռ էին ն̄ք յերկրին եգիպտաց-
28 ւոց ծառայք տան փարաւոնի․ * և ընտրեցի զտուն հօր
քոյ յամ̄ գաւառանացն ի̄լի քահանայանալ ինձ, և ե-
լանել առ սեղանն իմ, արկանել խունկս, և կրել զե-
փուդն առաջի իմ։ և ետու տան հօր քոյ զամ̄ զաւ 'ի
29 հրոյն որդւոցն ի̄լի ※ 'ի կերակուր ։ * Եւ ընդէ՞ր հայե-
ցար 'ի խունկս իմ և 'ի զոհս իմ ժպիրհ ակամբ․ և փա-
ռաւորեցեր զորդիսն քո քան զիս, օրհնելով զպտուղ
30 ամ̄ զոհիցն ի̄լի՝ որ է առաջի իմ։ * Վս̄ այդորիկ այս-
պէս ասէ տր̄ ա̄ծ ի̄լի, ասացի թէ տուն քո և տուն հօր
քոյ շրջեսցին առաջի իմ մինչև ցյաւիտեան ։ և այժմ՝ ա-
սէ տր̄․ քաւ լիցի ինձ․ այլ զփառաւորիչս իմ փառա-
31 ւորեցից, և որ արհամարհէին զիս՝ անարգեսցին ։ * Ա-
հա աւուրք եկեսցեն, և սատակեցից զզաւակ քո, և
զզաւակ տան հօր քոյ․ և մի եղիցի ծեր 'ի տան քում։
32 * և հայեսցիս ատեաց ※ կողկողագին յամ̄ բարութին՝ ※ զոր
արասցէ տր̄ ա̄ծ ի̄լի․ և մի եղիցի ծեր 'ի տան քում զամ̄
33 աւուրս ։ * Եւ այր ոչ սատակեցից 'ի սեղանոյ իմմէ,
առ 'ի սպառելոյ աչաց իւրոց, և մաշելոյ զանձն ն̄ր․ և ամ̄
34 մնացորդք տան քոյ անկցին սրով արանց ։ * և այն նշա-
նակ լիցի քեզ՝ որ եկեսցէ 'ի վերայ երկոցուն որդւոցդ
քոց ոփնեայ և փենեհէսի․ 'ի միում աւուր մեռցին եր-
35 կոքեան ։ * Եւ յարուցից ինձ քահանայ հաւատարիմ․
որ զամ̄ ինչ 'ի սրտի իւրում և յանձին իւրում արաս-
ցէ․ և շինեցից նմա տուն հաւատարիմ․ և շրջեսցի ա-
36 ռաջի օծելոյ իմոյ զամ̄ աւուրս ։ * Եւ եղիցի՝ ամ̄ որ
մնայցէ 'ի տան քում, եկեսցէ երկիր պագանել նմա
դանգի միոյ արծաթոյ ※, և նկանակի միոյ հացի․ և
ասիցէ, ընկեա զիս 'ի տեղի մի քահանայութե̄ քոյ, զի
կերայց հաց ։

ԳԼ․ Գ․

1 Եւ մանուկն սամուէլ կայր 'ի պաշտօն տն̄ առաջի Ը
հեղեայ քահանայի ։ Եւ բան տն̄ պատուական էր
յաւուրսն յայնոսիկ․ և ոչ գոյր տեսիլ որ գուշակէր ։
2 * Եւ եղև յաւուր յայնմիկ ննջէր հեղի 'ի տեղւոջ իւ-
րում, և աչք ն̄ր սկսան ծանրանալ, և ոչ կարէր տե-
3 սանել ։ * և ճրագն ա̄յ չև՛ևս էր անցեալ ։ և սամուէլ
4 ննջէր 'ի տաճարին տն̄՝ ուր էր տապանակն ա̄յ ։ * Եւ
կոչեաց տր̄ և ասէ․ սամուէ՛լ սամուէլ ։ և ասէ․ ահա-
5 սիկ եմ ։ * և ընթացաւ առ հեղի և ասէ․ ահաւասիկ եմ
ես, զի՞ կոչեցեր զիս ։ և ասէ․ ոչ կոչեցի զքեզ, դար-
ձիր անդրէն և ննջեա ։ և դարձաւ անդրէն և ննջեաց ։
6 * Եւ յաւել տր̄ միւս անգամ կոչել՝ և ասէ․ սամուէլ
սամուէլ ։ և յարեաւ սամուէլ չոգաւ առ հեղի երկրորդ-
ան

ԳԼ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Ուրախ եղէ 'ի փրկութե̄ ։ (8) Ոմանք․ Նստուցանէ զնա ը̄ զօ՛՛ ։ (9) Ոմանք․ Զուխտս ուխտաւորաց ։ (10) Ոմանք․ Եւ բարձր առնէ եղջեւր ։ (14) Ոմանք․ Ամ̄ որդւոցն ի̄լի որ գային զոհել տն̄ 'ի սելով ։ (16) Ոմանք․ Եւ ասէր ցայն որ զոհէրն ։ (17) Ոսկան յաւելու․ Առաջի տն̄, զի արհամարհէին արքն զզոհս տն̄ ։ (25) Օրինակ մի․ Տն̄ մեղանչիցեն․ ո՞ կայցէ յա՛՛ ։ (29) 'Ի յոմ՛՛․ Առնելոյ զպտուղ ամ̄ ։ (29) Ոմանք․ Պտուղ ամ̄ զոհիցն ի̄լի, և առա՛՛ ։ (30) Բ̄ ձ̄ք․ Վս̄ այսորիկ այսպէս ։ (33) Ոսկան․ Եւ այլ ոչ սատա՛՛ ։ (33) Ոմանք․ Առ 'ի սպառելոյ աչաց իմոց ։ (35) Այլք․ Զամ̄ ինչ որ 'ի սրտի իմում, և յանձին իմում արասցէ ։ (36) Ոսկան․ Նմա վս̄ դանգի միոյ ար՛՛ ։

ԳԼ․ Գ․ (3) Ոմանք․ Եւ ճրագն ա̄յ չև էր յարդարեալ․ և սամուէլ ։ (4) Ոմանք․ Եւ ասէ, աստուասիկ եմ ։ (6) Ոմանք․ Ահաւասիկ կամ, զի՞ կոչե՛՛ ։

անգամ և ասէ. ահաւասիկ եմ, զի՞ կոչեցեր զիս: և ասէ.
ոչ կոչեցի զքեզ որդեակ իմ, դարձիր անդրէն՝ և
ննջեա՛: * Եւ Սամուէլ նախածանօթ էր ա̅յ. և չև ևս 7
յայտնեալ էր նմա բան տ̅ն: * Եւ յաւել տ̅ր միւսանգամ 8
կոչել զՍամուէլ յերրորդում նուագին: և յարեաւ
չոգաւ առ Հեղի՝ և ասէ. ահաւասիկ եմ ես՝ զի՞ կոչեցեր
զիս: և իմացաւ Հեղի՝ թէ տ̅ր կոչէ զմանուկն:
* Եւ ասէ Հեղի ցՍամուէլ. դարձիր անդրէն և ննջեա՛ 9
որդեակ. և եղիցի եթէ կոչեսցէ զքեզ, ասասցես՝ խօսեա՛ց
տ̅ր, զի լուիցէ ծառայ քո: և գնաց Սամուէլ՝ և
ննջեաց 'ի տեղւոջ իւրում: * Եւ եկն տ̅ր եկաց 'ի վ̅ր՝ 10
և կոչեաց զնա, ո̅պ միանգամն և միւսանգամ. Սամուէլ
Սամուէլ: և ասէ Սամուէլ. խօսեա՛ց տ̅ր, զի լուիցէ
ծառայ քո:

Թ * Եւ ասէ տ̅ր ցՍամուէլ. ահա՛ ես առնեմ զբանս իմ 11
'ի մէջ Ի̅ղի. ո̅պ զի ա̅մ որ լուիցէ զնոսա՝ հնչեսցեն երկոքեան
ականջք իւր: * Յաւուր յայնմիկ յարուցից 'ի 12
վ̅ր Հեղեայ զա̅մ ինչ զոր խօսեցայ 'ի վերայ տա̅ն ն̅ր.
սկսա՛յց և կատարեցից: * որպէս պատմեցի նմա, եթէ 13
խնդրեցից վրէժ 'ի տանէ ն̅ր մինչև յաւիտեան. վ̅ն անօրէնութե̅
որդւոց ն̅ր, զի հայհոյէին զա̅ծ որդիք ն̅ր,
և նա ոչ խրատէր զն̅ս: * Եւ ոչ այնպէս. այլ երդուայ 14
տանն Հեղեայ, թէ ոչ քաւեսցի անօրէնութի̅ տանն Հեղեայ
խնկովք և զոհիւք մինչև յաւիտեան: * Եւ ննջեա՛ց 15
Սամուէլ մինչև ցառաւօտն. և կանխեաց ը̅ առաւօտն,
և եբաց զդուրս տանն տ̅ն: և Սամուէլ երկեաւ պատմել
զտեսիլն Հեղեայ: * Եւ ասէ Հեղի ցՍամուէլ. Սամուէ՛լ 16
որդեակ: և ասէ. ահաւասիկ եմ: * և ասէ. զի՞նչ 17
է բանն խօսեցեալ ընդ քեզ. մի՛ թաքուցաներ յինէն:
ա՛ն և ա՛ն արասցէ ընդ քեզ ա̅ծ, և ա՛ն և ա՛ն յաւելցէ՝ թէ
թաքուցես յինէն բան մի յա̅մ բանից խօսեցելոց յականջս
քո: * Եւ պատմեա՛ց նմա Սամուէլ զա̅մ բանսն, 18
և ոչ թաքոյց 'ի նմանէ: և ասէ Հեղի. Տ̅ր որ ինչ բարի
է առաջի իւր ի՛նքն արասցէ: * Եւ մեծացաւ Սամուէլ. 19
և էր տ̅ր ընդ նմա, և ոչ անկաւ յա̅մ բանից ն̅ր
'ի գետին: * Եւ գիտաց ա̅մ Ի̅ղ 'ի Դանայ մինչև ցԲերսաբեէ՝ 20
թէ հաւատարիմ է Սամուէլ 'ի մարգարէս տ̅ն:
* Եւ յաւել տ̅ր գուշակել 'ի Սելով, թէ յայտնեցաւ տ̅ր 21
Սամուէլի 'ի Սելով ը̅ բանին տ̅ն. և հաւատարիմ եղև
Սամուէլ՝ լինել 'ի մարգարէ տ̅ն, յա̅մ Ի̅ղ 'ի ծագաց
երկրին մինչև 'ի ծագս: Եւ Հեղի ծերացեա՛լ էր յոյժ,
և որդիք նորա երթային երթալով՝ և չար էր ճանապարհ
նոցա:

ԳԼ. Դ.

Ժ Եւ եղև ընդ աւուրսն ը̅ այնոսիկ, ժողովեցին այլազգիքն 1
'ի վ̅ր Ի̅ղի: և ե՛լ Ի̅ղ ընդդէմ ն̅ց 'ի պատերազմ,
և բանակեցան յԱբենեզեր. և այլազգիքն բանակեցան
յԱփեկ: * և ճակատեցին այլազգիքն ընդդէմ 2
Ի̅ղի, և խմբեցաւ պատերազմն՝ և պարտեցաւ այր Ի̅ղի
յերեսաց այլազգեացն, և հարան 'ի ճակատուն չորք
հազարք արանց: * և եկն զօրն 'ի բանակն: Եւ ասեն 3
ծերքն Ի̅ղի. ընդէ՞ր արդեւք պարտեաց զմեզ տ̅ր այսօր
առաջի այլազգեացն. առցո՛ւք առ մեզ 'ի Սելովայ զտապանակ
ուխտին ա̅յ մերոյ. և ելցէ 'ի միջի մերում,
և փրկեսցէ զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց: * Եւ առաքեաց 4
ժողովուրդն 'ի Սելով, և առին անտի զտապանակ
ուխտին տ̅ն զօրութեանց որ նստի 'ի քերովբէս:

և երկոքեան որդիքն Հեղեայ ընդ տապանակին ուխտին
5 ա̅յ Ոփնի և Փենեհէս գնային: * Եւ եղև իբրև եկն տապանակ
ուխտին տ̅ն 'ի բանակն, աղաղակեաց ա̅մ Ի̅ղ
6 մեծաձայն, և հնչեաց երկիրն: * Եւ լուան այլազգիքն
զբարբառ աղաղակին. և ասեն այլազգիքն. զի՞նչ է բարբառ
մեծի աղաղակին այնորիկ 'ի բանակի Եբրայեցւոցն:
և գիտացին թէ տապանա՛կն տ̅ն եկն 'ի բանակն:
7 * Եւ երկեան այլազգիքն՝ և ասեն. ա՛յն ա̅ծք ն̅ց եկին
'ի բանակն: ապրեցո՛ զմեզ տ̅ր այսօր: Վա՛յ մեզ՝ զի ոչ
8 եղև մեզ այսպիսի յերէկ և յեռանտ: * վա՛յ մեզ. և ո՞
ապրեցուսցէ զմեզ 'ի ձեռաց ա̅ծոցն հզօրացն այնոցիկ:
ա՛յն ա̅ծք են՝ որ հարին զեգիպտոս ա̅մ հարուածովք,
9 և յա̅մ անապատին: * քաջացարո՛ւք և լերո՛ւք արք՝ ※ ո՛
այլազգիք, գուցէ ծառայիցէք Եբրայեցւոցն՝ զորօրինակ
ծառայեցին ձեզ: լերո՛ւք ա՛րք և պատերազմեցա՛յք
10 ընդ ն̅ս: * Եւ պատերազմեցան ընդ ն̅ս. և փախեաւ
այր Ի̅ղի իւրաքանչիւր 'ի յարկս իւրեանց: և եղեն հարուածք
մեծամեծք յոյժ. և անկան յԻ̅ղէ երեսուն հազար
11 զաստւց: * և տապանակն ա̅յ առաւ. և երկոքին
որդիքն Հեղեայ մեռան, Ոփնի և Փենեհէս:
12 * Եւ ընթացաւ ա՛յր յամինայի 'ի բանակէ անտի, և եկն ԺԱ
'ի Սելով յաւուր յայնմիկ: և ձորձք իւր պատառեալք՝
13 ※ և հող զգլխով իւրով, * և եկն: և ահա Հեղի նստէր
աթոռով իւրով առ դրանն, և դիտէր զճանապարհն.
զի էր սիրտ ն̅ր տագնապեա՛լ վ̅ն տապանակին ա̅յ: Եւ
եմուտ այրն գո՛յժ արկանել 'ի քաղաքին: և աղաղա-
14 կեա՛ց քաղաքն. * և լուաւ Հեղի զձայն աղաղակին՝ և ասէ.
զի՞նչ է ձայն աղաղակին այնորիկ: և այրն փութա-
15 ցաւ մտանել՝ և ասել գոյժ Հեղեայ: * Եւ Հեղի էր ամաց
իննսուն և ութից. և աչք իւր վատեա՛լ էին և ոչ
տեսանէր: և ասէ Հեղի ցարսն որ շուրջ կային զնովաւ,
16 զի՞նչ է բարբառ աղաղակիս այնորիկ: * Եւ այրն փութացեալ
եմուտ առ Հեղի՝ և ասէ ցնա. ես եմ որ եկի
'ի բանակէ անտի. և ես եմ որ փախեայ այսօր 'ի պատերազմէն:
Եւ ասէ՝ զի՞նչ գործ գործեցաւ որդեակ՝
17 պատմեա՛ ինձ: * պատասխանի ետ պատանին՝ և ասէ:
փախեաւ այր Ի̅ղի յերեսաց այլազգեացն, և հարուածք
մեծամեծք եղեն 'ի ժողովրդեանն. և երկոքին որդիքն
քո մեռան Ոփնի և Փենեհէս. և տապանակն ա̅յ առաւ:
18 * Եւ եղև իբրև յիշեա՛ց զտապանակն ա̅յ, անկաւ Հեղի
յաթոռոյն յետս առ դրանն, և բեկաւ ողն ն̅ր՝ և մեռաւ.
զի այր ծեր էր և ծանրացեա՛լ. և նա դատեաց
19 զԻ̅ղ ամս քառասուն: * Եւ նու ն̅ր՝ կին Փենեհեսի յղի էր
մերձ 'ի ծնունդս. իբրև լուաւ զգոյժն՝ եթէ առաւ
տապանակն ա̅յ, և թէ մեռաւ սկեսրայրն ն̅ր՝ և այր
իւր, եկա՛ց՝ և ծնաւ՝ զի պատեցան զնովաւ երկունք
20 իւր. * և 'ի ժամանակի իւրում մեռանէր: Եւ ասեն
ցնա կանայքն՝ որ շուրջ զնովաւն կային. մի՛ երկնչիր
զի ուստր ծնար: և ոչ ետ պատասխանի, և ոչ իմացաւ
21 սիրտ ն̅ր: * Եւ կոչեցին զմանուկն վա՛յ քաբովթ, 'ի վ̅ր
տապանակին ա̅յ, և 'ի վ̅ր սկեսրայրին ն̅ր, և 'ի վերայ
22 առն իւրոյ. * և ասեն, բարձեա՛լ են փառք Ի̅ղի՝ յառնուլ
տապանակին տ̅ն. և վ̅ն մեռանելոյ սկեսրէին ն̅ր,
և ա՛ռն իւրոյ:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ այլազգիքն առին զտապանակն ա̅յ, և տարան զնա ԺԲ
2 յԱբենեզերայ յԱզովտոս: * Եւ առին այլազգիքն զտա-

---

(7) 'Ի լուս''. Գ̅ալս անծանօթ էր ա̅յ. համաձայն այլոց 'ի բնաք'': (8) Ոմանք. Յերրորդ նուագին ... եթէ տ̅ր կոչեաց զնա'': (9) Օրինակ մ̅. խօսեցաւ տ̅ր, և լուիցէ ծա'': (10) Ոմանք. Որպէս միանգամն և միւս ևս անգամն: (13) Ոմանք. Վ̅ն անիրաւութե̅ որդւոց.. և նա ոչ սաստէր ն̅ց: (15) Այլք. Եւ եբաց զդրունս տանն: (17) Ոմանք. Ընդ քեզ տ̅ր.. դու յինէն բան.. խօսելոց յականջս քո: (18) Ոմանք. Տ̅ն որ ինչ բարի է ա'': (21) Ոմանք. Յա̅մ Ի̅ղի.. մինչև ցծագս երկրի:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ ել Ի̅ղ ընդ ն̅ս 'ի պատերազմ.. յԱբենեզեր: (2) Այլք. 'Ի ճակատու անդ չորք հազ'': (3) Օրինակ մ̅. Ուխտին տ̅ն ա̅յ մերոյ, և եղիցի 'ի միջի մերում և: (3) Յօրինակին պակասէր. 'Ի ձեռաց թշնամեաց: (7) Ոմանք. Մեզ այդպիսի յերէկն և: (12) Ոմանք. Այր յեմենացի: (15) Ոմանք. Որ շուրջն կային: (17) Ոմանք. Փախեաւ այր Իսրայէլ յերե'': (17) Այլք. Մեծամեծք եղեն 'ի ժողովրդեանն: (18) Ոմանք. Եւ նա դատեցաւ զի̅էլ: (20) Ոսկան. Եւ 'ի ժամանակի յորում մեռ'': (21) Ոմանք. Եւ 'ի վ̅ր սկեսրէին ն̅ր: (22) Ոմանք. Եւ վ̅ն սկեսրայրին ն̅ր մեռանելոյ, և առն իւրոյ:

զտապանակն Տն՝ և տարան 'ի տունն Դագոնայ, և կանգնեցին
զնա առ Դագոնաւ: * Եւ կանխեցին Ազովտացիքն 3
'ի վաղիւ անդր, և մտին 'ի տունն Դագոնայ. և տեսին
զԴագոն կործանեալ 'ի վր երեսաց իւրոց 'ի գետին առաջի
տապանակին Տն: և կանգնեցին զԴագոն, և կացուցին
զնա 'ի տեղւոջ իւրում: Եւ ծանրացաւ ձեռն Տն
'ի վր Ազովտացւոցն՝ և չարչարեաց զնս, և եհար զնս
յերաստանս իւրեանց, զԱզովտոս և զսահմանս նորա:
* Եւ եղև իբրև կանխեցին ը առաւօտն 'ի վաղիւ անդր՝ 4
և ահա Դագոն կործանեալ կայր 'ի վր երեսաց իւրոց
յերկիր առաջի տապանակի ուխտին Տն: և գլուխն Դագոնայ,
և երկոքին թաթք ոտից նորա խորտակեալք և
ցրուեալք ընդ մէջգետինն. և երկոքին դաստակք ձեռաց
նր անկեալք զսեմովքն. * բայց միայն ողնայարն 5
Դագոնայ մնացեալ էր. վասն այնորիկ ոչ կոխեն քուրմք
Դագոնայ զսեամս տանն Դագոնայ. և ամ որ մտանէ 'ի
տունն Դագոնայ՝ զսեամս տանն Դագոնայ յԱզովտոս մինչև
ցայսօր. այլ քայլելով քայլեն և անցանեն: * Եւ 6
ծանրացաւ ձեռն Տն 'ի վր Ազովտայ. և ած 'ի վր նց
հարուածս յերաստանս, և եռացոյց մկունս յանդս նց.
և եղև շշուկ մեծ մահու 'ի քաղաքին:

ԺԳ. * Եւ տեսին արք Ազովտայ՝ թէ այնպէս է. ասեն՝ ոչ 7
նստցի տապանակն Այ առ մեզ. զի ծանրացաւ ձեռն նր
'ի վր մեր, և 'ի վր Դագոնայ աստուծոյն մերոյ: * Եւ 8
առաքեցին ժողովեցին զամ նախարարս այլազգեացն առ
իւրեանս, և ասեն. զի՞նչ արասցուք տապանակին Այ
Իղի: Եւ ասեն Գեթացիքն. փոխեսցի տապանակն Այ
Իղի առ մեզ: և փոխեցաւ տապանակն Այ 'ի Գէթ: * Եւ 9
եղև յետ փոխելոյ նր անդր, լինէր ձեռն Տն 'ի վերայ
քաղաքին, և խռովութի մեծ յոյժ. և չարչարեաց զարս
քաղաքին 'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծս, և եհար զնոսա
յերաստանս իւրեանց: և արարին Գեթացիքն իւրեանց
երաստանս: * Եւ առաքեցին զտապանակն Այ յԱսկաղոն. 10
և եղև 'ի մտանել տապանակին Այ յԱսկաղոն. ըղբողոք
բարձին Ասկաղոնացիքն՝ և ասեն. ընդէ՞ր դարձուցէք
զտապանակն Այ Իղի առ մեզ, սպանանել ըզմեզ
և զժողովուրդս մեր: * Եւ առաքեցին և ժողովեցին 11
զամ նախարարս այլազգեացն, և ասեն. առաքեցէք
զտապանակն Այ Իղի՝ և նստցի 'ի տեղւոջ իւրում, և մի
սպանանիցէ զմեզ և զժողովուրդս մեր. զի եհաս շշուկ
մահու յամ քաղաքիս ծանրացեալ յոյժ. յորժամ հետ
եմուտ տապանակն Այ Իղի անդր: * Եւ կենդանիքն որ 12
ոչ էին մեռեալ՝ հարան յերաստանս իւրեանց. և ել
աղաղակ քաղաքին յերկինս:

ԳԼ. Զ.

Եւ էր տապանակն Այ յանդաստանին այլազգեաց 1
զեւթն ամիս. և եռացոյց յերկիր նց մուկն: * Եւ 2
կոչեցին այլազգիքն զքուրմսն, և զհմայսն, և զգէտս իւրեանց՝
և ասեն. զի՞նչ արասցուք տապանակին Տն,
ցուցէք մեզ՝ ի՞ւ առաքեսցուք զնա 'ի տեղի իւր:

ԺԴ. Եւ ասեն. * եթէ առաքէցէք զտապանակն Այ Իղի ուխտին 3
Տն, մի առաքէք զնա ունայն, այլ տալով տաջիք
նմա զհարուածոցն, և ապա բժշկեսջիք՝ և հաշտեսցի ը
մեզ. գուցէ ոչ վերանայցէ ձեռն նր 'ի ձէնջ: * Եւ ասեն. 4
զի՞նչ տայցեմք ը գանին նր: Եւ ասեն՝ ըս թուոյ
նախարարացն այլազգեաց. հինգ երաստանս ոսկիս արարէք,
և հինգ մուկն ոսկի. զի հարուածք են 'ի ձեզ,
և յիշխանս ձեր, և 'ի ժողովրդեանդ: * Եւ արդ՝ արարէք 5
զպատկերս երաստանաց ձերոց. և զնմանութի մկանց
ձերոց, ապականչաց երկրին. և տայք Տն փառս, զի
թեթևացուսցէ զձեռն իւր 'ի ձէնջ, և 'ի դից ձերոց,
6 և յերկրէ ձերմէ: * Եւ ընդէ՞ր ծանրացուցանէք զսիրտ
ձեր, որպէս ծանրացոյց Եգիպտոս և փարաւոն զսիրտս
իւրեանց. ոչ ապաքէն յորժամ խաղաց նոքօք, ապա արձակեցին
7 զնս՝ և գնացին: * Եւ արդ՝ առէք և արարէք
սայլ մի նոր, և երկուս երինջս անդրանկածինս առանց
որդւոց, և լծեցէք զերինջսն 'ի սայլին. և քեցեցէք զորդիսն
8 'ի հետոց նց 'ի տուն: * Եւ առէք զտապանակն Տն,
և դիք զնա 'ի վր սայլին. և զանօթսն զոսկիս զոր տայցէք
նմա ընդ գանին. և դիջիք 'ի քուրձ արգոբ 'ի կողմանէ
նր, և առաքեսջիք զնա՝ և վարեսջիք զնա՝ և երթիցէ:
9 * Եւ տեսջիք եթէ 'ի մուտս սահմանաց իւրոց
երթիցէ ընդ բեթսամիւս՝ նա արար մեզ զչարիսս մեծամեծս
զայսոսիկ. ապա թէ ոչ՝ գիտասցուք եթէ ոչ
ձեռն նր եկն 'ի վր մեր. այլ վիպակ ինչ գործեցաւ
10 'ի մեզ: * Եւ արարին այլազգիքն այնպէս, և առին երկուս
երինջս անդրանկածինս՝ և լծեցին զնս 'ի սայլին,
11 և զորդիս նց արգելին 'ի տան: * և եդին զտապանակն
Տն 'ի վր սայլին, և զքուրձն արգոբ, և զմկունսն ոսկիս.
12 և զպատկերս երաստանաց իւրեանց: * Եւ ուղղեցան
երինջքն ընդ ճանապարհ մուտին բեթսամիւսայ, ընդ
մի շաւիղ երթային՝ և վառաչէին, և ոչ խոտորէին ոչ
յաջ և ոչ յահեակ: և նախարարք այլազգեացն երթային
զհետ նր մինչև 'ի սահմանս բեթսամիւսայ:
13 * Եւ որ 'ի բեթսամիւսն էին՝ հնձէին հունձս ցորենոյ 'ի ԺԵ.
հովիտն. և ամբարձին զաչս իւրեանց՝ և տեսին զտապանակն
14 Տն, և ուրախ եղեն ը առաջ նր: * Եւ սայլն
եմուտ յանդաստանն Ովսեայ բեթսամիւսացւոյ: և
կանգնեցին անդ առ նովաւ վէմ մի մեծ. և պատառեցին
15 զփայտ սայլին, և զերինջսն հանին յողջակէզս Տն: * Եւ
ղեւտացիքն հանին զտապանակն Տն, և զքուրձն արգոբ
ընդ նմին, և զանօթսն ոսկիս որ 'ի նմա. և եդին 'ի վր
վիմին մեծի: Եւ արք բեթսամիւսայ մատուցին ողջակէզս,
16 և զոհեցին զոհս յաւուր յայնմիկ Տն: * Եւ հինգ
նախարարքն այլազգեաց տեսանէին, և դարձան յԱսկարոն:
17 * Եւ երաստանքն ոսկիք՝ զոր ետուն այլազգիքն
Տն՝ ընդ գանին, մին Ազովտայ էր, և մին Գազայ, և մին
18 Ասկաղոնի, և մին Գեթայ, և մին Ակկարոնի: * Եւ մկունքն
ոսկիք՝ ըստ թուոյ ամ քաղաքացն այլազգեաց,
հնգեցուն նախարարացն, յամուր քաղաքաց՝ մինչև
ցաւանս փերեզացւոյն, մինչև ցվէմն յորոյ վր եդին
զտապանակ ուխտին Տն. մինչև ցայսօր յանդին Ովսեայ
բեթսամիւսացւոյ: Եւ ոչ հաճեցան որդիքն Յեքոնեայ
ընդ արս բեթսամիւսացւոցն, զի տեսին զտապանակն
19 Տն: * Եւ եհար 'ի նոցանէ յիսուն հազար և եւթանասուն
այր. և սուգ առ ժողովուրդն՝ զի եհար Տր 'ի ժողովրդեանն
20 հարուածս մեծամեծս յոյժ: * Եւ ասեն
արք բեթսամիւսացիք. ո՞ կարասցէ շրջել առաջի Տն
Այ սրբոյ այսորիկ. և արդ՝ առ ո՞ ելանիցէ տապանակ
21 Տն 'ի մէնջ: * Եւ առաքեցին հրեշտակս առ բնակիչս
Կարիաթարիմայ՝ և ասեն. դարձուցին այլազգիքն ըզտապանակն
Տն, իջէք և հանէք զնա՝ առ ձեզ:

ԳԼ. Է.

1 Եւ եկին արք Կարիաթարիմայ, և հանին անտի զտապանակ ԺԶ.
ուխտին Տն. և տարան զնա 'ի տուն Ամինադաբայ
որ 'ի բլրին. և զԵղիազար որդի նր սրբեցին
պա

Գլ. Ե. (3) Օրին. Առաջի տապանակին Այ: (4) Յօրինակին պակասէր. Եւ եղև իբրև կանխե'': (4) Ոմանք. Եւ ցրուեալք ընդ մէջ գետնին: (5) Օրին. Ողնայարն Դագոնայ: (5) Յայլս պակասի. Քուրմք Դագոնայ զսեամս տանն Դագոնայ յԱզով'': (7) Այլք. Թէ այն այնպէս է: (9) Այլք. 'Ի փոքուէ մինչև 'ի մեծս'':

Գլ. Զ. (1) Օրին. Եւ էր տապանակն Տն յանդաստա'': (2) Օրին. Զի՞նչ արասցուք տապանակին Այ: (3) Այլք. Մի առաքիցէք զնա ու'': (6) Այլք. Զսիրտս ձեր, որպէս ծան'': (6) Օրին. Եւ ապա արձակեաց զնոսա. և: (11) Այլք. Զտապանակն Տն 'ի սայլին: (13) Օրին. Զտապանակն Այ, ուրախ եղ'': (14) Յօրինակին, 'Ի բեթ''. Եւ փառաւորեցին, այլ 'ի լուսն''. պատառե'': (16) 'Ի լուսն''. Եւ դարձան յԱսկաղոն, համաձայն ոմանց 'ի բեթ''. Յօր և յաւելուած ոմանք, յաւուր յայնմիկ: (17) Յօրինակին պակասէր. Այլազգիքն Տն ընդ գա'': (18) 'Ի լուսն''. Եւ ոչ խնդացին որդիքն յեքո'': համաձայն ոմանց 'ի բեթ'': (19) Յօրինակին՝ համաձայն բազմաց Բռատիրով գրի. Ծ Ռ և Հ. այր:

պահել զտապանակ ուխտին տ՟ն : * Եւ եղև յօրէ յորմէ 2
հետէ էր տապանակն 'ի կարիաթարիմ, բազմացան աւուրքն
և եղեն ամք քսան : և հայեցաւ ամ՟ տունն Ի՟լի
զկնի տ՟ն : * Եւ խօսեցաւ սամուէլ ընդ ամ՟ տանն Ի՟լի՝ 3
և ասէ . թէ յամ՟ սրտէ ձերմէ դարձեալ էք առ տ՟ր , 'ի
բաց արարէք զաստուածսն օտարոտիս 'ի միջոյ ձերմէ ,
և զանտառսն . և պատրաստեցէք զսիրտս ձեր առ տ՟ր ,
և ծառայեցէք նմա միայն , և փրկեսցէ զձեզ 'ի ձեռաց
այլազգեացն : * Եւ 'ի բաց արարին որդիքն Ի՟լի զբահաղիմսն , 4
և զանտառսն աստարովթայ , և ծառայեցին
նմա միայնոյ : * Եւ ասէ սամուէլ . ժողովեցէք զամ՟ 5
Ի՟լ 'ի մասեփաթ , և կացից յաղօթս վ՟ն ձեր առ տ՟ր :
* Եւ ժողովեցան 'ի մասեփաթ : և հանին ջուր , և եհեղ 6
յերկիր առաջի տ՟ն : և պահեցին յաւուր յայնմիկ ,
և ասեն՝ մեղաք առաջի տ՟ն :

ԺԷ Եւ դատեցաւ սամուէլ զորդիսն Ի՟լի 'ի մասեփաթ : * և 7
լուան այլազգիքն եթէ ժողովեցան որդիքն Ի՟լի 'ի մասեփաթ :
և ելին նախարարք այլազգեացն 'ի վ՟ր Ի՟լի .
և լուան որդիքն Ի՟լի և երկեան յերեսաց այլազգեացն :
* Եւ ասեն որդիքն Ի՟լի ցսամուէլ . մի դադարեր 'ի գոչելոյ 8
վ՟ն մեր առ տ՟ր ա՟ծ քո , և փրկեսցէ զմեզ 'ի ձեռաց
այլազգեացն : * Եւ առ սամուէլ գառն մի դիեցիկ , 9
և եհան զնա ողջակէզ տ՟ն համդերձ ամ՟ ժողովրդեամբն :
և գոչեաց սամուէլ առ տ՟ր վ՟ն Ի՟լի . և լըւաւ
նմա տ՟ր : * Եւ մինչդեռ մատուցանէր սամուէլ 10
զողջակէզն , մերձեցան այլազգիքն 'ի պատերազմ 'ի վ՟ր
Ի՟լի . և որոտաց տ՟ր մեծաւ բարբառով յաւուր յայնմիկ
'ի վ՟ր այլազգեացն , և շփոթեցան և անկան առաջի
Ի՟լի և ելին արքն Ի՟լի 'ի մասեփաթ : * Եւ հալածեցին 11
զայլազգիսն : և հարին զն՟ս մինչև 'ի ներքոյ բեթքորայ :
* Եւ առ սամուէլ վէմ մի , և կանգնեաց 'ի 12
մէջ մասեփայ և 'ի մէջ պաղեսայ . և կոչեաց զանուն ն՟ր
աբենեզեր , վէմ օգնականի : և ասէ՝ մինչև ցայս վայր
օգնեաց մեզ տ՟ր : * Եւ կորացոյց տ՟ր զայլազգիսն . և 13
ոչ ևս յաւելին ելանել 'ի վ՟ր սահմանացն Ի՟լի : Եւ եղև
ձեռն տ՟ն 'ի վ՟ր այլազգեացն զամ՟ աւուրս սամուէլի : * և 14
դարձուցին զքաղաքսն զոր առին այլազգիքն յորդւոցն
Ի՟լի , և ետուն զնոսա անդրէն Ի՟լի , յասկաղոնէ մինչև
ցգէթ . և զսահմանս Ի՟լի հանին 'ի ձեռաց այլազգեացն :
և էր խաղաղութ՟ի 'ի մէջ Ի՟լի և 'ի մէջ ամուրհացւոցն :
* Եւ դատէր սամուէլ զԻ՟լ զամ՟ աւուրս կենաց իւրոց : 15
* Երթայր ամ՟ յամէ , և պատէր զբեթէլ , և զգաղաղ , 16
և զմասեփաթ . և դատէր զԻ՟էլ յամ՟ սրբեալսն
յայնոսիկ : * և դարձ իւր էր յարեմաթեմ . զի անդ 17
էր տուն նորա . և անդ դատէր զԻ՟էլ . և շինեաց անդ
սեղան տ՟ն :

Գլ. Ը.

ԺԸ Եւ եղև իբրև ծերացաւ սամուէլ , կացոյց զորդիս 1
իւր դատաւորս Ի՟լի : * Եւ այս են անուանք որդւոց 2
ն՟ր . անդրանկանն յովէլ , և անուն երկրորդին աբիա .
դատաւորք 'ի բերսաբէէ : * Եւ ոչ գնացին որդիք 3
ն՟ր զճանապարհս ն՟ր , և թիւրեցան զհետ զշահաքաղութ՟ե .
և առնուին կաշառ և թիւրէին զիրաւունս : * Եւ 4
ժողովեցան ամ՟ արք Ի՟լի՝ և եկին առ սամուէլ յարիմաթեմ ,
* և ասեն ցնա . դու ծերացար , և 5
որդիք քո ոչ գնան զճանապարհ քո : և արդ՝ կացո
'ի վերայ մեր թագաւոր դատել զմեզ ո՟պ և այլ ազգք :
* Եւ չար թուեցաւ բանն յաչս սամուէլի . զի ասացին 6
թէ տուր մեզ թագաւոր դատել զմեզ : և յաղօթս
7 եկաց սամուէլ առ տ՟ր : * Եւ ասէ տ՟ր ցսամուէլ . լուր
ձայնի ժողովրդեանդ , ո՟պ և խօսեցան ընդ քեզ : զի ոչ
եթէ զքեզ անարգեցին , այլ զիս մերժեցին չթագաւորել
8 'ի վ՟ր ն՟ց : * ըստ ամ՟ գործոց զոր արարին ընդ իս՝
յօրէ յորմէ հանի զնոսա յեգիպտոսէ մինչև ցայսօր . և
թողին զիս և ծառայեցին աստուածոց օտարաց , նոյնպէս
9 առնեն նոքա և ընդ քեզ : * Եւ արդ՝ լուր ձայնի
ն՟ց . բայց դնելով դնիցես վկայութ՟ի ն՟ց , և պատմեսցես
ն՟ց զիրաւունս թագաւորի՝ որ թագաւորեսցէ ն՟ց :
10 * Եւ խօսեցաւ սամուէլ զամ՟ պատգամս տ՟ն առ ժողովրդեանն՝ ԺԹ
11 որ խնդրեցին 'ի նմանէ թագաւոր , * և ասէ .
Այս լինիցին իրաւունք թագաւորին որ թագաւորեսցէ
'ի վերայ ձեր . զուստերս ձեր առցէ , և արասցէ
կառավարս և հեծեալս , և սուրհանդակս առաջի
12 կառաց իւրոց : * և կացուսցէ զնոսա իւր հազարապետս ,
և հարիւրապետս . և հնձել զհունձս նորա , և
կթել զկութս ն՟ր , և առնել նմա զէնս՝ և անօթս կառաց :
13 * և զդստերս ձեր առցէ յիւղագործս , և 'ի խոհարարս ,
14 և 'ի հացթխս : * Եւ զանդս ձեր , և զայգիս
ձեր , և զձիթենիս ձեր զազնիւս՝ առցէ . և տացէ
15 ստրկաց իւրոց : * և զսերմանս ձեր , և զայգիս ձեր տասանորդեսցէ ,
և տացէ ներքինեաց իւրոց , և ստրկաց
16 իւրոց : * Եւ զծառայս ձեր , և զաղախնայս ձեր , և զանդեայս
ձեր զազնիւս , և զէշս ձեր՝ առցէ և տասանորդեսցէ
17 'ի գործ իւր : * և զհօտս ձեր տասանորդեսցէ .
18 և դուք եղիջիք նմա ծառայք : * Եւ աղաղակեսջիք յաւուր
յայնմիկ յերեսաց թագաւորին ձերոյ՝ զոր ընտրեցէք
ձեզ , և ոչ լուիցէ ձեզ տ՟ր յաւուրսն յայնոսիկ . զի
19 դուք ձեզէն ընտրեցէք ձեզ թագաւոր : * Եւ ոչ կամեցաւ
ժողովուրդն լսել սամուէլի . և ասեն ցնա . ոչ
20 այդպէս է , այլ թագաւորեսցէ 'ի վ՟ր մեր . * և եղիցուք
և մեք իբրև զայլ ազգս , և դատեսցէ զմեզ թագաւորն
մեր , և ելցէ առաջի մեր և պատերազմեսցի
21 զպատերազմ մեր : * Եւ լուաւ սամուէլ զամ՟ բանս ժողովրդեանն .
22 և խօսեցաւ զն՟ս յականջս տ՟ն : * Եւ ասէ
տ՟ր ցսամուէլ . լուր ձայնի ն՟ց՝ և թագաւորեցո ն՟ց թագաւոր :
և ասէ սամուէլ ցարս Ի՟լի , երթիցէ իւրաքանչիւրոք
'ի քաղաք իւր :

Գլ. Թ.

1 Եւ էր այր մի յորդւոցն բենիամինի՝ և անուն նորա Ի
կիս , որդի աբիելի , որդւոյ աբեդայ , որդւոյ բեքովրաթայ ,
որդւոյ աֆիայ . որդւոյ առն յեմենացւոյ :
2 Այր զօրաւոր . * և էր ն՟ր որդի , և անուն ն՟ր սաւուղ ,
այր բարի և անձնեայ . և ոչ գոյր յորդիսն Ի՟լի այր լաւ
քան զնա . ուսովք չափ 'ի վեր բարձր էր քան զամ՟ երկիրն :
3 * և կորեան էշք հօրն սաւուղայ : Ասէ կիս ցսաւուղ
որդի իւր . առ ընդ քեզ մի 'ի մանկանցդ , և արիք
երթայք խնդրեցէք զէշսն : և գնացին , և անցին
4 ընդ լեառնն եփրեմի : * և անցին ընդ լեառնն սաղիսայ ,
և ոչ գտին . և անցին ընդ երկիրն սաղիմայ՝ և ոչ
ուրեք էին , և անցին ընդ երկիրն յեմինացւոյն՝ և ոչ
5 գտին : * Եւ իբրև եկին 'ի սիփ . ասէ սաւուղ ցպատանեակն
իւր որ ընդ նմա . եկ դարձցուք անդրէն , գուցէ
6 թողեալ հօր մերոյ զէշսն , և զմէնջ հոգասցէ : * և
ասէ ցնա պատանին : Ահա այր ա՟յ է 'ի քաղաքիս յայսմիկ ,
այր փառաւոր , և զամ՟ զոր ինչ խօսիցի՝ լինելով
լինի . և արդ՝ երթիցուք անդր , զի պատմեսցէ մեզ
զճա-

Գլ. Է. (2) Ոմանք . Եւ հայեցան ամ՟ տունն : (3) Այլք . Եւ ծառայեցէք նմա միայնոյ , և փր": (9) Ոմանք . Գառն մի դիացիկ , և եհան զնա յողջակէզս : Որք և ոմանք . գառն մի դեղեցիկ : (10) Ոմանք . Եւ ելին արքն Ի՟լի 'ի մասեփաթայ : (12) 'Ի լուսանց". 'Ի մէջ մասեփայ և 'ի մէջ բեթսամնայ հնոյ . համաձայն ոմանց 'Ի բնաբ": (16) Ոմանք . Եւ երթայր ամ՟ յամէ :

Գլ. Ը. (2) Ոմանք . Անդրանիկն յովէլ . . . դատաւորք 'ի բերսաբէէ : (3) 'Ի լուսանց". Զհետ վախճանի զշահաքաղութ՟ե : (7) Ոմանք . Ո՟պ և խօսեսցին ընդ քեզ : (10) Ոմանք . Զամ՟ զպատգամս : (14) Ոմանք . Եւ զձիթենիս ձեր զազնիւս : (14) Յօրինակին պակասէր . Առցէ և տացէ : (20) Ոմանք . Եւ դատեսցի զմեզ թ՟գր մեր : (22) Ոմանք . Իւրաքանչիւր 'ի քաղաք իւր :

Գլ. Թ. (1) Ոմանք . Որդի աբիելի որդւոյ սաբեդայ . կամ , ասեդայ . . յեմինացւոյ : (2) Ոմանք . Բարձր էր քան զամ՟ ժողովուրդն : (4) Ոմանք . Եւ անցին ընդ երկիրն սաղիսայ : (5) Այլք . Եւ զամ՟ ինչ զոր խօսիցի :

զճանապարհս մեր՝ և գնասցուք ։ ✱ Եւ ասէ սաւուղ 7
ցպատանին որ ընդ նմա · ահա երթայցեմք , և զի՞նչ
տանիցիմք առն այ̅ · զի հաց ևս պակասեաց յամանոց
մերոց , և չիք ինչ որ կայցէ ընդ մեզ աւելի տանել
առն այ̅ ։ ✱ Եւ յաւել պատանին տալ պատասխանի 8
սաւուղայ՝ և ասէ · ահա գտանի 'ի ձեռին իմում չոր-
րորդ սկեղ արծաթոյ , և տացես առն այ̅ ։ և պատմես-
ցէ մեզ զճանապարհս մեր ։ ✱ Եւ յառաջ 'ի մէջ իէլի̅ այս- 9
պէս ասէր իւրաքանչիւրոք՝ յորժամ երթայր հարցա-
նել զած̅ · եկա՛յք երթիցուք առ տեսանողն · զի մար-
գարէ՝ յառաջ տեսանօղ կոչէր ժողովուրդն ։ ✱ Եւ ա- 10
սէ սաւուղ ցպատանին իւր , բարւո՛ք է բանդ , եկ եր-
թիցուք ։

ԻԱ Եւ չոգան 'ի քաղաքն՝ ուր էր այրն այ̅ · ✱ Եւ մինչդեռ ե- 11
լանէին ընդ զառ 'ի վեր քաղաքին , գտին նոքա աղջ-
կունս որ ելանէին հանել ջուր · և ասեն ցնս̅ · եթէ
դու՞ցէ աստ տեսանող ։ ✱ Պատասխանի ետուն նոցա 12
աղջկունքն՝ և ասեն · գո՛յ , ահաւասիկ առաջի ձեր այդր ·
արդ՝ արագեցէք ※ զի վն̅ աւուրս եկեա՛լ է 'ի քաղաքս ·
զի զո՛հ է այսօր ժողովրդեանն 'ի բամա · ✱ յորժամ 13
մտանիցէք 'ի քաղաքդ , ապա՛ գտանիցէք զնա 'ի քաղա-
քիդ , մինչև՛ երթեալ իցէ նր̅ 'ի բամա ուտել ։ քանզի
ո՛չ ուտէ ժողովուրդն մինչև 'ի մտանել նր̅ · զի նա օրհնէ
զզոհն , և ապա ուտեն կոչնականքն · և արդ ելէք զի վն̅
աւուրս գտանէք զնա այդր ։ ✱ Եւ ելին 'ի քաղաքն · և 14
իբրև մտին նոքա 'ի քաղաքամէջն , և ահա սամուէլ ել
ընդառաջ նց̅ երթա՛լ 'ի բամա ։ ✱ Եւ էր տր̅ յայտնեալ 15
յունկն սամուէլի աւուր միով յառա՛ջ քան զգալն սա-
ւուղայ առ նա · ✱ եթէ վաղիւ 'ի սոյն ժամ առաքեցից 16
առ քեզ այր յերկրէն բենիամինի , և օծցես զնա իշխան
'ի վր̅ ժողովրդեան իմոյ իէլի · և փրկեսցէ զժողովուրդ-
իմ 'ի ձեռա՛ց այլազգեացն · զի հայեցա՛յ 'ի տառապանս
ժողովրդեան իմոյ , քանզի եհա՛ս գոչումն նց̅ առ իս ։ ✱ Եւ 17
սամուէլ ետես զսաւուղ · և տր̅ ասէ ցնա · ահաւադիկ
է այրն զորմէ ասացի քեզ եթէ նա իշխեսցէ ժողովր-
դեան իմում ։ ✱ Եւ մատեա՛ւ սաւուղ առ սամուէլ 'ի 18
մէջ քաղաքին և ասէ · պատմեա՛ ինձ՝ ո՞ր տունն իցէ տե-
սանողին ։ ✱ Պատասխանի ետ սամուէլ և ասէ ցսա- 19
ւուղ · ես ինքնին իսկ եմ · ել առաջի իմ 'ի բամա , և կե-
րիցես ընդ իս այսօր · և արձակեցի՛ց զքեզ վաղիւ · և
զամ̅ ինչ որ 'ի սրտի քում է՝ պատմեցի՛ց քեզ ։ ✱ Եւ վն̅ 20
իշոցն երեքօրէի՛ց կորուսելոց մի՛ ինչ ածեր զմտաւ՝
քանզի գտեա՛լ են · և ո՞յր իցեն վայելչութիւնք իէլի՝ եթէ
ո՛չ քո և ամ̅ տան հօր քոյ ։ ✱ Պատասխանի ետ սաւուղ՝ 21
և ասէ · ո՛չ ապաքէն առն միոյ յմինեցուոյ եմ ես՝ փո-
քու գաւազանի ցեղին իէլի , և կրտսերոյ ցեղի յամ̅ իշ-
խանութէ բենիամինի · և ընդէ՞ր խօսեցար ընդ իս ըստ
բանիդ ըստ այդմիկ ։

ԻԲ ✱ Եւ ա՛ռ սամուէլ զսաւուղ և զպատանին նր̅ , և տա- 22
րաւ զնոսա 'ի վանս իւր · և ետ նց̅ տեղի 'ի վերո՛յ կոչ-
նականացն իբրև զերեսուն արամբք ։ ✱ և ասէ սամուէլ 23
ցխոհակերն · տո՛ւր ինձ զմասնն զոր ետու ցքեզ , զոր-
մէ ասացի դնել զնա առ քեզ ։ ✱ և եփեա՛ց խոհակերն 24
զազդրն՝ և զթա՛մբն որ զնովաւ · և եդ զայն առաջի
սաւուղայ ։ Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ · ահաւասիկ
նշխար , դի՛ր զայդ առաջի քո՝ և կե՛ր · զի վկայութիւն լի-
ցի քեզ առ 'ի ժողովրդոց , և կրծեսցես ։ և եկեր սա-
ւուղ ընդ սամուէլի յաւուր յայնմիկ ։ ✱ և էջ 'ի բամայ 25
'ի քաղաքն ։ Եւ արկին անկողինս սաւուղայ 'ի տանիսն՝
և ննջեա՛ց ։ ✱ և եղև ընդ ելանել առաւօտուն՝ կոչեա՛ց 26
սամուէլ զսաւուղ 'ի տանեացն՝ և ասէ · արի՛ եկ՝ և ար-
ձակեցից զքեզ , և յարեա՛ւ սաւուղ և ել ինքն և սամու-
27 էլ արտաքս ։ ✱ Եւ մինչդեռ իջանէին նոքա յեզր քա-
ղաքին , ասէ սամուէլ ցսաւուղ · ասա՛ ցպատանիդ՝ և
անցցէ յառա՛ջ քան զմեզ · և ա՛նց ։ և դու կացցես այսօր
աստ՝ և լուիցես զպատգամս այ̅ ։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ ա՛ռ սամուէլ զսրուակն իւղոյ՝ և եհե՛ղ 'ի գլուխ ԻԳ
նր̅ · և համբուրեա՛ց զնա , և ասէ ցնա · ո՛չ ապա-
քէն օծ զքեզ տր̅ 'ի վր̅ ժառանգութեն̅ իւրոյ իշխան ,
և 'ի վր̅ ժողովրդեան իւրոյ իէլի · և դո՛ւ իշխեսցես ժո-
ղովրդեան տն̅ , և փրկեսցես զնա 'ի ձեռաց թշնամեաց
իւրոց շուրջանակի ։ Եւ ա՛յն եղիցի քեզ նշանակ՝ եթէ
2 տր̅ օծ զքեզ · ✱ իբրև երթայցես այսօր յինէն՝ գտցես
երկո՛ւս արս առ գերեզմանաւն հռաքելի՝ 'ի լերինն բե-
նիամինի , զի մեծամեծս վազիցեն , և ասիցեն ցքեզ ·
գտա՛ն էշքն՝ յորոց գնում 'ի խնդիր երթեա՛լ էիր · և
թողեալ հօր քոյ զիրս իշոցն հոգա՛յ վասն ձեր · և ասէ
3 զի՞նչ արարից վն̅ որդւոյ իմոյ ։ ✱ Եւ երթիցես անտի
ևս անդր , և հասցես մինչև 'ի կաղնին դեբովրայ · և
գտցես անդ երիս արս որ ելանիցեն առ ած̅ 'ի բեթէլ ·
միոյն բարձեալ ո՛ւլս երիս , և միւսոյն բարձեալ երիս
4 ամանս հացի , և միոյն բարձեալ տիկ մի գինւոյ · ✱ և
հարցցեն զքեն 'ի խաղաղութն̅ · և տացեն քեզ երկուս
5 պտուղս հացի , և առցես 'ի ձեռաց նոցա ։ ✱ և ապա
մտցես 'ի բլուրն այ̅ , ուր է գունդ այլազգեացն ։ Եւ
եղիցի յորժամ մտանիցես 'ի քաղաքն , դիպեսցիս պա-
րո՛ւ մարգարէից իջելոց 'ի բամայ · և առաջի նց̅ սրինգ ,
և թմբուկ , և փող , և քնար · և նոքեանք մարգարէա-
6 ցեալք ։ ✱ և խաղասցէ 'ի վր̅ քո հոգի տն̅ , և մարգա-
7 րէասցիս և դո՛ւ ընդ նս̅ · և դարձցիս յա՛յր յա՛յլ ։ ✱ Եւ
եղիցի յորժամ գայցեն նշանքս այսոքիկ 'ի վր̅ քո , ա-
րասցես զամ̅ ինչ զոր գտանիցէ ձեռն քո՝ զի ած̅ ընդ
8 քեզ է ։ ✱ Եւ իջցես յառաջ քան զիս 'ի գաղգաղա · և
ահա ես իջի՛ց առ քեզ մատուցանել ողջակէզս և զոհս
և խաղաղականս · զեւթն օր դադարեսցես մինչև եկի՛ց
9 առ քեզ , և խմացուցի՛ց քեզ զոր ինչ առնիցես ։ ✱ Եւ
եղև 'ի դարձուցանել զթիկունս իւր գնալո՛յ 'ի սամուէ-
լէ , շրջեաց նմա ած̅ սիրտ ա՛յլ · և եկին հասին նմա ամ̅
10 նշանքն յաւուր յայնմիկ ։ ✱ Եւ եկն անտի 'ի բլուրն , և
ահա պա՛ր մարգարէից ընդ առաջ նր̅ · և խաղաց 'ի վր̅
11 նր̅ հոգի այ̅ , և մարգարէացա՛ւ 'ի մէջ նց̅ ։ ✱ Եւ եղև
իբրև ծանեան զնա ամենեքին՝ որոց յերէկն և յեռանտ
տեսեա՛լ էր զնա · եթէ ահա և նա՛ 'ի մէջ մարգարէիցն
մարգարէանայր , ասէ ժողովուրդն իւրաքանչիւր ցըն-
կեր իւր · զի՞նչ է այդ որ եղև որդւոյ կիսեայ , կա՛մ
12 թէ և սաւո՞ւղ ընդ մարգարէս իցէ ։ ✱ և պատասխանի
ետ ոմն 'ի նոցանէ և ասէ · և ո՞վ է հա՛յր նր̅ , եթէ ոչ
կիս · վն̅ այնորիկ եղև յառակս , թէ և սաւո՞ւղ 'ի մար-
13 գարէս ։ ✱ Եւ վախճանեա՛ց զմարգարէանալն , և եկն
14 'ի բլուրն ։ ✱ Եւ ասէ ընտանի նր̅ ցնա և ցծառայն նր̅ ·
յո՞ չոգայք ։ և ասեն՝ խնդրե՛լ զէշսն , և իբրև տեսաք թէ
15 չէն ուրեք՝ մտա՛ք առ սամուէլ ։ ✱ Եւ ասէ ընտանին
ցսաւուղ , պատմեա՛ ինձ զի՞նչ ասա՛ց քեզ սամուէլ ։
16 ✱ Եւ ասէ սաւուղ ցընտանին իւր · պատմելո՛վ պատ-
մեաց ինձ եթէ գտա՛ն էշքն ։ բայց զբան թագաւորու-
թեն̅ ո՛չ ե՛տան նմա 'ի վեր , ※ զոր ասաց նմա սամուէլ ։
17 ✱ Եւ ժողովեա՛ց սամուէլ զամ̅ ժողովուրդն առ տր̅ 'ի ԻԴ
մա-

---

(8) Ոմանք · Զորդ մասն սկեղ արծաթ" ։ (9) Այլք · Զի զմար-
գարէ՝ յոռ̅ք տեսա" ։ (11) Յօրինակին պակասէր · Ելանէին ընդ
զառ" ։ (12) Այլք · Ահաւադիկ առաջի ձեր այրդ ։ (13) Ո-
մանք · Ոչ ուտէր ժողովն · · · գտանէք զնա անդր ։ (13) 'Ի
լուսա" · Եւ ապա ուտեն հիւրքն · համաձայն ոմանց ։ Որ ոմանց
Կոչնական հիւրքն ։ (16) Ոսկան · 'Ի սոյն ժամու առա" ։
(20) Ոմանք · Մի՛ ինչ ածել զմտաւ ։ (21) Ոմանք · Յամե-
նայնոյ · և ոմանք , յմինացոյ ։ (26) Յօրինակին պակասէր ·
Եւ եղև ընդ ելա" ։ (27) Ոմանք · Եւ դու կաց այսօր ։

Գլ · Ժ · (1) 'Ի լուս" · Եւ առ սամուէլ զկուժն իւղոյ ։ Որ
ոմանք առնէն 'ի բնաբ" · զկուժն սրուակն եւղոյ ։ (2) Ոմանք ·
Որոյ դուն 'ի խն" · · · և թողեալ հօր քո զիշոցն , հոգայ ։
(3) Այլք · Եւ միոյն բարձեալ երիս ա" · · և միոյն բար-
ձեալ տիկ մի ։ (7) Ոմանք · Զամենայն ինչ որ գտանիցէ ։
(10) Այլք · Եւ մարգարէացաւ 'ի միջի նց̅ ։ (14) 'Ի լուս" ·
Եւ ասէ հօրեղբայր նորա ցնա · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" ։
Որ ոմանք · Եւ ասեն ընտանիքն նր̅ ցնա ։ (17) Ոմանք ·
Եւ ժողովեալ սամուէլ ։

մաւեփաթ. * և ասէ ցորդիսն Իէլի. Այսպէս խօսեցաւ 18
Տր̅ ած̅ Իէլի, և ասէ. Ես եմ որ հանի զորդիսն Իէլի
յԵգիպտոսէ. և փրկեցի զձեզ 'ի ձեռաց փարաւոնի արքային
եգիպտացւոց, և յամ̅ թագաւորութեց նեղչաց
ձերոց: * Եւ դուք այսօր անարգեցէք զած̅, որ է փրկիչ 19
ձեր յամենեցունց որ շուրջ զձեւք են՝ և նեղեն զձեզ.
և ասացէք՝ ոչ այդպէս, այլ զի կացուսցես 'ի վր̅ մեր
թագաւոր: Եւ արդ՝ կացէք առաջի տն̅՝ ըստ իշխանութեց
ձերոց, և ըստ գաւազանաց ձերոց, և ը̅ հազարաւորաց
ձերոց: * Եւ մատոյց սամուէլ զամ̅ գաւազանսն 20
Իէլի, և ել վիճակն գաւազանին բենիամինի:
* Եւ մատոյց զգաւազանն բենիամինի ըստ ցեղից, և 21
ելանէր վիճակն ցեղին ամատարեայ: Եւ մատուցին
զցեղն ամատարեայ ըստ արանց. և ելանէր վիճակն
սաւուղայ որդւոյ կիսեայ: և խնդրէր զնա՝ և ոչ գտանէր:
* Եւ եհարց միւսանգամ սամուէլ զՏր̅՝ և եթէ 22
գայցէ՞ այսր այրն: և ասէ Տր̅, աւադիկ թաքուցեալ
է ընդ կարասեաւ: * և ընթացաւ և ա՛ռ զնա անտի, 23
և կացոյց զնա 'ի մէջ ժողովրդեանն. և բարձրացաւ քան
զամ̅ ժողովուրդն թիկամբք չափ 'ի վեր: * Եւ ասէ սամուէլ 24
ցամ̅ ժողովուրդն. եթէ տեսանիցէ՞ք զոր ընտրեաց
իւր Տր̅, զի ոչ գոյ նման նորա յամենեսին 'ի
ձեզ: և ծանեան ամ̅ ժողովուրդն և ասեն՝ կեցցէ արքայ:
* Եւ ասաց սամուէլ ժողովրդեանն զիրաւունս 25
թագաւորին. և գրեաց 'ի մատեանն, և եդ առաջի տն̅:
և արձակեաց սամուէլ զամ̅ ժողովուրդն. և գնաց իւրաքանչիւրոք
'ի տեղի իւր: * և սաւուղ գնաց 'ի տուն 26
իւր 'ի գաբաա: Եւ գնացին որդիք զօրութե՝ զորոց
գրգռեալ Տր̅՝ զսիրտս նց̅ ը̅ սաւուղայ: * Եւ որդիք 27
ժանտք ասէին, թէ՞ ո՞ է սա՝ որ փրկեսցէ զմեզ. և անարգեցին
զնա՝ և ոչ բերին նմա պատարագս:

ԳԼ. ԺԱ.

ԻԵ Եւ եղև յետ ամսոյ միոյ աւուրց. ել Նաաս ամոնացի, 1
և բանակեցաւ զյաբիսաւ գաղաադու: Եւ
ասեն ամ̅ արք յաբիսայ՝ ցնաաս ամոնացի. ուխտեա
ընդ մեզ ուխտ, և ծառայեսցուք քեզ: * Եւ ասէ ցնս̅ 2
նաաս ամոնացի. այնու ուխտեցից ընդ ձեզ ուխտ,
եթէ հանիցէք զամ̅ ակն ձեր զաջոյ. և եդից նախատինս
'ի վր̅ ամ̅ Իէլի: * Եւ ասեն արք յաբիսայ ցնաաս 3
թո՛յլ տուր մեզ աւուրս եւթն. և առաքեսցուք հրեշտակս
յամ̅ սահմանս Իէլի, եթէ չիցէ ոք որ փրկեսցէ զմեզ՝
ելցուք առ քեզ: * Եւ եկին հրեշտակքն 'ի գաբաա 4
առ սաւուղ, և խօսեցան զբանսն յականջս ժողովրդեանն.
և ամբարձին ժողովուրդն զձայնս իւրեանց և
լային: * Եւ ահա սաւուղ գայր ընդ առաւօտն յանդոյ, 5
և ասէ սաւուղ. զի՞նչ իցէ զի լայ ժողովուրդն:
և պատմեցին նմա զպատգամս որդւոցն յաբիսայ: * Եւ 6
խաղաց հոգի տն̅ 'ի վր̅ սաւուղայ իբրև լուաւ զբանսն
զայնոսիկ. և սրտմտեցաւ բարկութի նր̅ յոյժ: * Եւ 7
ա՛ռ երկուս եզինս և յօշեաց զնոսա, և առաքեաց յամ̅
սահմանս Իէլի 'ի ձեռն հրեշտակաց՝ և ասէ. ո՛ ոք ոչ ելանիցէ
զհետ սաւուղայ և զհետ սամուէլի, ըստ այդմ
օրինակի արասցեն զեզինս նր̅: Եւ անկաւ ահ տն̅ 'ի
վր̅ ամ̅ ժողովրդեանն Իէլի. և խրախուսեցին իբրև զմի
այր: * Եւ համարէր արար նց̅ 'ի բեզեկ. ամ̅ այր իէլացի 8
ելին վեցհարիւր հազար, և այր յուդայ եւթանասուն
հազար: * Եւ ասէ ցհրեշտակսն եկեալս: Այսպէս 9
ասասջիք ցարս յաբիսայ գաղաադու. վաղիւ եղիցի
ձեզ փրկութի ընդ ջեռնուլ արեգականն: և եկին
հրեշտակքն 'ի քաղաքն, և պատմեցին արանցն յաբիսայ.
10 և ուրախ եղեն: * Եւ ասեն արք յաբիսայ ցնաաս
ամոնացի. վաղիւ ելցուք մեք առ ձեզ, և արասջիք ը̅
11 մեզ որ ինչ հաճոյ իցէ առաջի ձեր: * Եւ եղև 'ի վաղիւ
անդր, և բաժանեաց սաւուղ զժողովուրդն յերիս
առաջս. և մտին 'ի մէջ բանակին յառաւօտին պահուն,
և հարկանէին զորդիսն ամոնայ մինչև 'ի ջեռնուլ արեւուն:
և եղեն մնացեալքն ցրուեալք, և ոչ մնացին 'ի
12 նոցանէ երկու 'ի միասին: * Եւ ասէ ժողովուրդն ցսամուէլ.
ո՞վ է որ ասացն՝ թէ մի թագաւորեսցէ մեզ սաւուղ.
13 տուք 'ի ձեռս զարսն՝ և սպանցուք զնս̅: * Եւ ասէ
սամուէլ, մի՛ ոք մեռցի յաւուր յայսմիկ. զի այսօր
արար Տր̅ զփրկութի Իէլի:
14 * Եւ խօսեցաւ սամուէլ ընդ ժողովրդեանն և ասէ. ԻԶ
երթիցուք 'ի գաղգաղա, և արասցուք նուակատիս թագաւորութե:
15 * Եւ չոգաւ ամ̅ ժողովուրդն 'ի գաղգաղա,
և օծ անդ սամուէլ զսաւուղ 'ի թագաւոր առաջի
տն̅ 'ի գաղգաղա. և զոհեցին անդ զոհս խաղաղականս
առաջի տն̅: և ուրախ եղև անդ սամուէլ և ամ̅ ժողովուրդն
յոյժ:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ ասէ սամուէլ ցամ̅ արս իէլացիս: ահաւասիկ ԻԷ
լուայ ձայնի ձերում յամ̅ զոր ասացէք ինձ, և
2 թագաւորեցուցի ձեզ թագաւոր. * և արդ՝ աւադիկ
թագաւոր ելանէ առաջի ձեր: ես ծերացեալ եմ, երթայց
նստայց. և որդիքդ իմ աւադիկ են 'ի միջի ձերում:
Եւ ես շրջեցայ առաջի ձեր 'ի մանկութէ իմմէ
3 մինչև ցայսօր, ահաւասիկ կամ ես, * տուք զինէն պատասխանի
առաջի տն̅ և առաջի օծելոյ նր̅: Եթէ զեզն
ուրուք առի, կամ զէշ ուրուք վարեցի, կամ յաղթահարեցի
զոք 'ի ձէնջ. կամ թէ զրկեցի ինչ զոք: յո՞յր ձեռաց
առի հան, կամ կօշիկս. տուք զինէն պատասխանի,
4 և հատուցից ձեզ: * Եւ ասեն ցսամուէլ. ոչ մեղար
մեզ և ոչ զրկեցեր զմեզ, և ոչ նեղեցեր զմեզ, և ոչ
առեր 'ի ձեռաց ուրուք և ոչ ինչ:
5 * Եւ ասէ սամուէլ ցժողովուրդն. վկայ լիցի Տր̅ 'ի միջի ԻԸ
ձերում, և վկայ օծեալս նր̅ այսօր յաւուր յայսմիկ.
զի ոչ գտէք 'ի ձեռին իմում և ոչ ինչ: և ասեն՝ լիցի վկայ:
6 * Եւ խօսեցաւ սամուէլ ընդ ժողովրդեանն և ասէ.
վկայ լիցի Տր̅՝ որ արար զմովսէս և զահարոն, որ
7 եհան զհարսն մեր յԵգիպտոսէ: * Եւ արդ՝ կացէք յառաջ՝
և դատեցայց զձեզ առաջի տն̅. և պատմեցից ձեզ
զամ̅ արդարութիւն զոր արար Տր̅ 'ի միջի ձերում, և 'ի
8 հարսն ձեր. * յորժամ եմուտ յակոբ և որդիք նր̅ յԵգիպտոս,
և լլկեաց զնս̅ եգիպտոս. և աղաղակեցին հարքն
մեր առ Տր̅, և առաքեաց Տր̅ զմովսէս և զահարոն, և
եհան զհարսն մեր յԵգիպտոսէ, և բնակեցոյց 'ի տեղւոջս
9 յայսմիկ: * և մոռացան զՏր̅ ած̅ իւրեանց. և մատնեաց
զնս̅ 'ի ձեռս սիսարայ զօրավարին յաբինայ արքային
ասորայ ※, և 'ի ձեռն այլազգեաց. և 'ի ձեռս
թագաւորին մովաբու, և պատերազմեցան ընդ նոսա:
10 * Եւ աղաղակեցին առ Տր̅ և ասեն. մեղաք՝ զի թողաք
զՏր̅՝ և ծառայեցաք բահաղիմայն և անտառացն. և
արդ՝ ապրեցո զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց՝ և ծառայեսցուք
11 քեզ: * Եւ առաքեաց Տր̅ զյերոբոաղ, և
զբարակ, և զյեփթայէ, և զսամփսոն. և ապրեցոյց ըզձեզ
'ի ձեռաց թշնամեաց ձերոց շուրջանակի, և բնա-
կէ-

---

(21) Օմանք. Ցեղին մատարայ: (22) 'Ի լտին". Եթէ կայցէ այսր այրն, համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (22) Օմանք. Ահաւանիկ թաքուս": (22) 'Ի լտին". Ընդ կարասով. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (25) Օմանք. Եւ գնացին իւրաք": (26) Օմանք. Որդիքն զօրութեց: (27) Ոսկան յաւելու. Եւ ոչ բերին նմա պատարագս. իսկ նա էր իբրև խուլ:

Գլ. ժա. (1) Օրինակ մի. Յետ ամսոյ միոյ աւ": (1) Յօրինակին գրէր. Եւ ասեն ամ̅ արք յաբի": (3) Յօրինակին գրէր. Արք յաբիսայ ցնաաս, թոյլ: Որ ոսկան դնէ, ցնս̅, թոյլ: (6) Օմանք. Զբանս զայսոսիկ: (8) Յօրինակին համաձայն ոմանց ըստ այսմ կերպի գրի Եբրա: Ամ̅ այր իէլացի ելին վեց ռ Ջ... և այր յուդայ եւթանասուն ռ: (12) Օմանք. 'Ի ձեռս զարսն, և սպանցուք զնա: (15) Յօրինակին պակասէր. Եւ ուրախ եղև անդ սամուէլ:

Գլ. ժբ. (2) Օմանք. Եւ արդ աւասիկ թագւոր: (5) 'Ի լտին". Լիցի Տր̅ 'ի միջի ձերում. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (7) Օմանք. Արդարութիւնս տն̅ զոր արար 'ի միջի ձե": (9) Ասոր. Եւ 'ի ձեռս այլազգեաց:

կեցէք վստահութ̄բ: * Եւ տեսէք զի նաաս ամոնացի 12
եկն 'ի վ̄ր ձեր, և ասացէք. ոչ այդպէս, այլ զի թա-
գաւոր թագաւորեսցէ 'ի վ̄ր մեր. և տ̄ր ա̄ծ մեր՝ թա-
գաւոր մեր: * Եւ արդ՝ աւադիկ թագաւորդ զոր ընտ- 13
րեցէք, և զոր խնդրեցէք. և ահա ետ ձեզ տ̄ր թագա-
ւոր: * Եթէ երկնչիցիք 'ի տ̄է, և ծառայիցէք նմա, և 14
լսիցէք ձայնի նր̄՝ և ոչ հեստիցէք 'ի բերանոյ տ̄ն. և լի-
նիցիք դուք և թագաւորն՝ որ թագաւորեսցէ ձեզ եր-
թալ զկնի տ̄ն, ոչ եղիցի ձեռն տ̄ն 'ի վ̄ր ձեր և 'ի վ̄ր
թագաւորին ձերոյ: * Ապա թէ ոչ լսիցէք ձայնի տ̄ն, 15
և հեստիցէք բերանոյ տ̄ն, եղիցի ձեռն տ̄ն 'ի վ̄ր ձեր,
և 'ի վ̄ր թագաւորին ձերոյ: * Եւ արդ՝ կացէք և տե- 16
սէք զբանս զայս մեծ, զոր արասցէ տ̄ր առաջի աչաց
ձերոց: * Ո՛չ ապաքէն հունձք ցորենոյ են այսօր. կար- 17
դացից առ տ̄ր՝ և տացէ ձայնս և անձրևս, և գիտասջի՛ք
և տեսջի՛ք՝ թէ մեծ է չարութ̄ի ձեր՝ զոր արարէք առա-
ջի տ̄ն խնդրել ձեզ թագաւոր: * Եւ կարդաց սամու- 18
էլ առ տ̄ր, և ետ տ̄ր ձայնս և անձրևս յաւուր յայն-
միկ: * Եւ երկեաւ ամ̄ ժողովուրդն յոյժ 'ի տ̄է՝ և 'ի սա- 19
մուելէ: Եւ ասէ ամ̄ ժողովուրդն ցսամուէլ. կա՛ց յա-
ղօթս առ տ̄ր ա̄ծ քո վ̄ն ծառայից քոց՝ և մի՛ մեռցուք.
զի յաւելաք յամ̄ մեղս մեր և 'ի չարիս, և խնդրեցաք մեզ 20
թագաւոր: * Եւ ասէ սամուէլ ցժողովուրդն. մի՛ երկն-
չիք. դուք արարէք զայդ ամ̄ չարիս. բայց մի՛ խոտորե-
ցիք 'ի տ̄է, և ծառայեցէ՛ք տ̄ն յամ̄ սրտէ ձերմէ. * և մի՛ 21
երթայցէք զհետ ոչնչիցն, որ ոչ ինչ վճարեն, և ոչ փրը-
կեն. քանզի չեն ա̄ծք: * զի ոչ մերժեսցէ տ̄ր զժողո- 22
վուրդ իւր վ̄ն անուան իւրոյ մեծի. զի հեզութ̄բ առ
ձեզ տ̄ր իւր ժողովուրդ: * Եւ ինձ քա՛ւ լիցի մեղան- 23
չել տ̄ն, հեղգա՛լ առ 'ի չանելոյ աղօթս վ̄ն ձեր. և
ծառայեցէք տ̄ն, և ցուցից ձեզ զճանապարհ զբարի և
զուղիղ: * բայց երկերո՛ւք 'ի տ̄է, և ծառայեցէք նմա 24
ճշմարտութ̄բ յամ̄ սրտէ ձերմէ. քանզի տեսէք զմեծա-
մեծսն զոր արար ը̄ մեզ: * և եթէ խարդախութ̄ խար- 25
դախիցէք, և դո՛ւք և թագաւոր ձեր սատակիցիք:

ԳԼ. ԺԳ.

Որդի տարեւոր սաւուղ 'ի թագաւորել իւրում, և 1
երկուս ամս թագաւորեաց 'ի վերայ ի̄լի:
ԻԹ * Եւ ընտրեա՛ց իւր սաւուղ երիս հազարս՝ արս յա- 2
րանցն ի̄լի. և էին ընդ նմա երկու հազարք 'ի մաքմաս,
և 'ի լերինն բեթելայ էին ընդ յովնաթանու հազար 'ի
գաբաա բենիամինի. և զմնացորդս ժողովրդեանն ար-
ձակեա՛ց յիւրաքանչիւր բնակութիս: * Եւ եհար յովնա- 3
թան զնասիբ այլազգի, որ էր 'ի բլրին. և լուա՛ն այլ-
ազգիքն: և սաւուղ փո՛ղ եհար ընդ ամ̄ երկիրն՝ և ա-
սէ, եթէ անգոսնեցին ծառայքն: * Եւ լուա՛ն ամ̄ ի̄էլ, 4
ասեն եթէ եհա՛ր սաւուղ զնասիբ այլազգի. և յամօթ
արար ի̄էլ զայլազգիսն. և կոչեա՛ց ժողովուրդն զհետ
սաւուղայ 'ի գաղգաղա: * Եւ այլազգիքն ժողովեա՛լ էին 5
'ի պատերազմ ընդ ի̄լի. և ելին 'ի վ̄ր ի̄լի երեսուն հա-
զար կառաց, և վե՛ց հազար հեծելոց, և ժողովուրդն
իբրև զաւա՛զ առ եզերբ ծովու բազմութ̄բ. ելին և բա-
նակեցան 'ի մաքմաս, յանդիմա՛ն բեթորոնայ ընդ հա-
րաւ: * Եւ ետես այր ի̄լի եթէ անձո՛ւկ է նմա մերձե- 6
նալ առ նա, և թաքեա՛ւ ժողովուրդն յայրս, և 'ի գոմս,
և 'ի վէմս, և 'ի խորխորատս, և 'ի ջրհորս: * և որ ան- 7
ցանելոցն էին ընդ յորդանան՝ անցին յերկիրն գադայ
և գաղաադու:
Լ Եւ սաւուղ դեռ անդէն ևս էր 'ի գաղգաղա, և ամ̄
8 ժողովուրդն թօթափեցա՛ն 'ի նմանէ: * և դադարեա՛ց
զեւթն օր վկայութ̄ն՝ ոպ̄ և ասա՛ց սամուէլ. և ոչ եկն
սամուէլ 'ի գաղգաղա, և ցրուեցա՛ւ ժողովուրդն իւր
9 'ի նմանէ: * Եւ ասէ սաւուղ՝ մատուցէք զի արարից
10 ողջակէզս և խաղաղականս. և եհա՛ն զողջակէզսն: * և
եղև իբրև կատարեա՛ց մատուցանել զողջակէզսն, եկն
սամուէլ: և ել սաւուղ ընդ առաջ նորա օրհնե՛լ զնա:
11 * Եւ ասէ սամուէլ. զի՞նչ գործեցեր: և ասէ սաւուղ.
զի տեսի թէ ցրուեցա՛ւ ժողովուրդ իմ յինէն, և դու
ոչ եկիր ոպ̄ ուխտեցեր 'ի վկայութ̄ե աւուրցն. և այլ-
12 ազգիքն ժողովեցան 'ի մաքմաս. * և ասացի՝ թէ արդ
իջանիցեն այլազգիքն 'ի վերայ իմ 'ի գաղգաղա. և զե-
րեսս տ̄ն չե՛ր աղաչեալ. ժտեցայ՝ և մատուցի զողջա-
13 կէզսն: * Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ. 'ի զո՛ւր է քեզ,
զի ոչ պահեցեր զպատուիրանն իմ զոր պատուիրեաց
տ̄ր. զի այժմ հաստատէր տ̄ր զթագաւորութ̄ի քո 'ի
14 վ̄ր ի̄լի մինչև յաւիտեան: * բայց արդ՝ մի՛ կացցէ թա-
գաւորութ̄ի քո, և խնդրեսցէ իւր տ̄ր ա՛յր ըստ սրտի
իւրում. և տացէ զնա պատուիրանաւ իշխան 'ի վ̄ր ժո-
ղովրդեան իւրոյ, զի ոչ պահեցեր՝ զոր ինչ պատուի-
15 րեաց քեզ տ̄ր: * Եւ յարեա՛ւ սամուէլ՝ և գնաց 'ի գաղ-
գաղայ զճանապարհ իւր: Եւ մնացորդք ժողովրդեանն
ելին զհետ սաւուղայ ընդառաջ պատերազմական ժո-
ղովրդեանն: և 'ի հասանել նց̄ 'ի գաղգաղա 'ի գաբաա
բենիամինի:
Հանդէս արար սաւուղ ժողովրդեանն գտելոյ ը̄ նմա, ԼԱ
16 իբրև վեցհարիւրո՛ց արանց: * Եւ սաւո՛ւղ՝ և յովնա-
թան որդի նր̄, և ժողովուրդն գտեալ ընդ նս̄՝ նստա՛ն
'ի գաբաա բենիամինի. և այլազգիքն բանակեա՛լ էին 'ի
17 մաքմաս: * Եւ ելանէր ապականիչն յանդէ այլազ-
գեացն յերիս առաջս: առա՛ջ մի՝ որ հայէր ը̄ ճանա-
18 պարհն ոփերա՛յ յաղբերն սոգոլ՛այ. * և առաջ մի ը̄
ճանապարհն՝ որ հայէր 'ի բեթորոն. և առաջ մի՝ ընդ
ճանապարհն որ հայէր 'ի գաբայէ յառեա՛լ 'ի գայն սա-
19 բային անապատին: * Եւ դարբին երկաթոյ ո՛չ գտա-
նէր յամ̄ երկիրն ի̄լի. քանզի ասէին այլազգիքն եթէ
20 գուցէ՛ առնիցեն եբրայեցիքն սուսեր և գեղարդն: * Եւ
իջանէին ամ̄ ի̄էլացիքն յերկիրն այլազգեաց, թեքե՛լ
իւրաքանչիւր զգերանդի՛ իւր և զգործի՛ իւր, և իւրա-
21 քանչիւր զփայտահատ իւր, և զմանգա՛ղ իւր: * Եւ էին
կութք պատրաստ հնձելոյ: և կահին՝ երեք սկեղք էին
22 խոփոյ և կացնոյ և մանգաղի յորդ հանդոյն նմին: * Եւ
եղև յաւուրս պատերազմին որ 'ի մաքմաս. և ոչ գտա-
նէր սուսեր և գեղարդն 'ի ձեռին ամ̄ ժողովրդեանն՝
որ էին ընդ սաւուղայ և ը̄ յովնաթանու որդւոյ նր̄.
23 և գտա՛ւ սաւուղայ և յովնաթանու որդւոյ նր̄: * Եւ
ել 'ի ճամբա՛յ այլազգեացն յայնկոյս մաքմասայ. և հօր
իւրում ոչ եհան 'ի վեր:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղև օր. և ասէ յովնաթան որդի սաւուղայ
ցպատանին ցկապարճակիրն իւր. եկ անցցո՛ւք 'ի
կիրճս այլազգեացն յայնկոյս. և հօր իւրում ոչ պատ-
2 մեաց: * Եւ սաւուղ նստէր 'ի գլուխ բլրին ընդ նռնեն-
եա՛ն 'ի մագդովն. և էին ընդ նմա իբրև վեց հարիւր
3 այր 'ի ժողովրդենէն: * Եւ աքիա՝ որդի աքիտովբայ
եղբօր քաբիելի. որդւոյ փենեհեսի որդւոյ ղևեա՛յ քա-
հանայի ա̄յ 'ի սելով՝ որ կրէր զեփուդն: Եւ ժողո-
4 վուրդն ոչ գիտէր եթէ երթեա՛լ իցէ յովնաթան * 'ի
մէջ կրճին, ընդ որ խնդրէր անցանել յովնաթան 'ի
ճամ

---

(13) Ոմանք. Աւասիկ թա՛՛... ահա ետ ձեզ: (14) Այլք. Եւ ոչ հեստեցէք բերանոյ տ̄ն: (19) Ոմանք. Վ̄ն ծառայից քոց՝ զի մի մեռ՛՛ (21) Ոմանք. Զհետ ոչ ընչիցն.. և ոչ փրկիցեն: (23) Այլք. Զճանապարհն զբարի:
ԳԼ. ԺԳ. (3) 'Ի լուր՛՛. Եթէ անգոսնեցին եբրայեցիքն: (4) Այլք. Եւ լուաւ ամ̄ ի̄էլ. ասեն: (5) Ոմանք. Առ եզր ծո՛՛.. և ելին և բա՛՛.. բեթորոնայ, կամ, բեթերոնայ: (7) Ոմանք. Ժողովուրդն թօթափեցաւ 'ի նմանէ:

(14) Ոմանք. Յիշխան 'ի վ̄ր ժողո՛՛: (15) Յօրինակին պակասէր. Հանդէս արար սաւուղ: (17) Ոմանք. Առաջ միոյ հայէր ը̄: (18) Ոմանք. Որ հայէր ը̄ գաբայէ յառեալ: (19) Ոմանք. Զգտանէր յամ̄ երկրին: (21) Ոմանք. Եւ կացնոյ և մանգաղոյ: (22) Ոսկան յաւելու. Եւ գտաւ միայն սաւուղայ և յովնաթանու:
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Ե՛կ և անցցուք 'ի կիր՛՛: (2) Այլք. 'Ի գլուխ բլրոյն ը̄ նռն՛՛: (4) Ոսկան. 'Ի մէջ կրճին էր. ը̄

ճամբար այլազգեացն 'ի կիրճս․ և քարաժայռք յայսմ
կողմանէ, և քարաժայռք յայնմ կողմանէ․ անուն միումն
բազէս, և անուն միւսումն սէննաա ։ * և ժայռ մի 'ի 5
հիւսւսոյ որ երթայր ընդ մաքմաս, և միւսև ժայռ՝
որ երթայր 'ի հարաւոյ 'ի գաբայէ ։

ԼԲ * Եւ ասէ յովնաթան ցպատանին ցկապարճակիրն իւր․ 6
եկ անցցուք 'ի կիրճս անթլփատիցն այնոցիկ․ թերևս
արասցէ ինչ մեզ տ̅ր․ զի ոչ ինչ է խոտիր տ̅ն ապրեցու-
ցանել բազմօք կամ սակաւուք ։ * Եւ ասէ ցնա կապար- 7
ճակիրն իւր․ արա զա̅մ ինչ յոր և յօժարեսցէ սիրտ
քո․ ահաւասիկ ես ընդ քեզ եմ․ ո̅պ սիրտ քո՝ սիրտ
իմ ։ * Եւ ասէ յովնաթան․ ահաւասիկ մեք անցանեմք 8
առ արսն․ և յախսիթերս երթիցուք առ ն̅ս, * եթէ 9
ասիցեն ցմեզ․ 'ի բաց կացէք այդր մինչև պատմեսցուք
ինչ ձեզ․ զտեղի կալցուք՝ և մի ելցուք առ ն̅ս ։ * Ա- 10
պա թէ ասիցեն՝ ելէք առ մեզ․ ելցուք, զի մատնեաց
զնոսա տ̅ր 'ի ձեռս մեր ։ այս լիցի մեզ նշանակ ։ * Եւ 11
մտին երկոքեան 'ի կիրճս այլազգեացն ։ և ասեն այլ-
ազգիքն՝ ահա եբրայեցիքն ելանեն 'ի ծակուց իւրեանց՝
ուր թաքուցեալ էին ։ * Եւ պատասխանի ետուն արք 12
կրճացն՝ և ասեն ցյովնաթան և ցկապարճակիրն․ ե-
լէք առ մեզ՝ և ծանուսցուք ձեզ բանս ։ և ասէ յովնա-
թան ցկապարճակիրն իւր․ եկ զկնի իմ զի մատնեաց
զնոսա տ̅ր 'ի ձեռս ի̅լի ։ * Եւ ել յովնաթան յափս- 13
թերս, և կապարճակիրն ն̅ր ը̅ նմա․ և հայեցան ընդ-
դէմ յովնաթանու, և եհար զնոսա․ և կապարճակիրն
տայր սատակ զհետ ն̅ր ։ * Եւ եղեն առաջին հարուածքն 14
զոր եհար զն̅ս յովնաթան՝ և կապարճակիրն իւր՝ իբրև
քսան արանց, նետիւք և բռնաքարամբք դաշտին ։ * Եւ 15
եղև խռովութի̅ յանդին և 'ի բանակին․ և ա̅մ ժող-
վուրդն որ 'ի կիրճսն էին՝ և ապականիչքն զարհուրե-
ցան, և ոչ կամէին աշխատել․ և դղրդեցաւ երկիրն, և
եղև ահ 'ի տ̅է ։

ԼԳ * Եւ տեսին դէտքն սաւուղայ 'ի գաբաայ բենիամինի, 16
և ահա խռովեալ էր բանակն յայսկոյս յայնկոյս ։ * Եւ 17
ասէ սաւուղ ցժողովուրդն որ ընդ նմա․ հանդէս ա-
րարէք և տեսէք՝ ո՞վ երթեալ իցէ 'ի մէնջ ։ և հանդէս
արարին, և ոչ գտանէր յովնաթան՝ և կապարճակիր
ն̅ր ։ * Եւ ասէ սաւուղ ցաքիա․ մատո զեփուդդ․ քան- 18
զի նա կրէր զեփուդն․ զի էր տապանակն ա̅յ յաւուր
յայնմիկ առաջի ի̅լի ։ * Եւ եղև մինչդեռ խօսէր սաւուղ 19
ընդ քահանային, և աղաղակ 'ի բանակին այլազգեաց
երթալով երթայր և յաճախէր ։ և ասէ սաւուղ ցքա-
հանայն․ ամփոփեա զձեռն քո ։ * Եւ ել սաւուղ և ա̅մ 20
ժողովուրդն որ ը̅ նմա, և եկին մինչև ցպատերազմն ։
և ահա եղև սուր առն 'ի վ̅ր ընկերի իւրոյ, և աղմուկ
մեծ յոյժ ։ * Եւ ծառայքն՝ որ էին ընդ այլազգիսն յե- 21
րէկն և յեռանտն՝ որ ելեալ էին ընդ բանակին, դար-
ձան անդրէն լինել ընդ ի̅լի, և ընդ սաւուղայ և յով-
նաթանու ։ * Եւ ա̅մ ի̅էլ որ թաքուցեալ էին 'ի լե- 22
րինն եփրեմի, իբրև լուան թէ փախեան այլազգիքն,
խմբեցան և նոքա ևս զհետ ն̅ց 'ի պատերազմ ։

ԼԴ * Եւ փրկեաց տ̅ր յաւուր յայնմիկ զի̅էլ․ և պատերազմն 23
պատեցաւ զբեթաւանաւ ։ * և ա̅մ ժողովուրդն էր ը̅ 24
սաւուղայ իբրև տասն հազար արանց․ և էր պատե-
րազմ ցրուեալ ընդ ա̅մ քաղաքն 'ի լերինն եփրեմի ։
Եւ սաւուղ անգիտացաւ անգիտութի̅ յաւուր յայն-
միկ․ և նզովեաց զժողովուրդն՝ և ասէ, անիծեալ լիցի
մարդն՝ որ կերիցէ հաց մինչև ցերեկոյ, մինչև խնդրե-
ցից վրէժ 'ի թշնամեաց իմոց ։ Եւ ոչ ճաշակեաց ա̅մ
25 ժողովուրդն հաց, * և ա̅մ երկիրն ճաշէր ։ Եւ անդ էր
26 անտառ մեղուաց հանդէպ անդին, * և եմուտ զօրն 'ի
մեղուանոցն, և անցանէին քրթմնջելով․ և չէր ոք որ
դարձուցանէր զձեռն իւր 'ի բերան իւր․ քանզի եր-
27 կեաւ ժողովուրդն յերդմանէն տ̅ն ։ * Եւ յովնաթանու
չէր լուեալ՝ թէ երդմնեցոյց հայր ն̅ր զժողովուրդն,
և կարկառ զծագ գաւազանին իւրոյ որ 'ի ձեռին իւ-
րում, և եհար 'ի խորիսխ մեղուն․ և դարձոյց զձեռն
28 իւր 'ի բերան իւր, և բացան աչք ն̅ր ։ * Եւ պատաս-
խանի ետ ոմն 'ի զօրուէ անտի և ասէ․ երդմնեցուցա-
նելով երդմնեցոյց հայր քո զժողովուրդս՝ և ասէ․ ա-
նիծեալ լիցի այր որ կերիցէ հաց մինչև ցերեկոյ ։ և
29 լքաւ ժողովուրդն ։ * Եւ իբրև գիտաց յովնաթան, ա-
սէ․ կորոյս հայր իմ զերկիրս․ զի թէ տեսին աչք իմ,
30 վ̅ն զի ճաշակեցի սակաւ մի 'ի մեղուէս յայսմանէ․ * և-
թէ ուտելով կերեալ էր այսօր ժողովրդեանն յաւարէ
թշնամեաց իւրեանց զոր գտին՝ մեծամեծ հարուածս
31 առնէին յայլազգիսն ։ * Եւ եհար յաւուր յայնմիկ յայլ-
ազգեացն 'ի մաքմաս, և աշխատեցաւ ժողովուրդն յոյժ ։
32 * և յարձակեցաւ ժողովուրդն յաւարն ։

Եւ առ ժողովուրդն զհօտս և զանդեայս և զծնունդս ԼԵ
արջառոց, և սպանանէր 'ի վ̅ր երկրի, և ուտէր ժող-
33 վուրդն հանդերձ արեամբն ։ * Ազդ եղև սաւուղայ և
ասեն, թէ մեղաւ ժողովուրդն տ̅ն․ զի կերան արեամբ
հանդերձ ։ և ասէ սաւուղ 'ի գեթթայիմ անօրինեցայք․
34 թաւալեցուցէք ինձ այսր վէմ մի մեծ ։ * Եւ ասէ սա-
ւուղ․ սփռեցայք ը̅ ժողովուրդդ՝ և ասացէք ցդոսա՝
մատուցանել այսր զիւրաքանչիւր արջառ իւր, և զիւ-
րաքանչիւր ոչխար իւր, և սպանէք 'ի վերայ դորա, և
կերայք զդոսա․ և մի մեղանչէք տ̅ն ուտելով հանդերձ
արեամբ ։ Եւ մատոյց ժողովուրդն իւրաքանչիւր որ
35 'ի ձեռին իւրում զցայգն․ և սպանանէին անդ ։ * և շի-
նեաց անդ սաւուղ սեղան տ̅ն ։ զայն նախ սկսաւ սա-
ւուղ շինել սեղան տ̅ն ։

36 * Եւ ասէ սաւուղ՝ իջցուք զհետ այլազգեացն զցայգ, ԼԶ
և յափշտակեսցուք 'ի նոցանէն մինչև լուսասցի օր, և
մի թողուցուք 'ի նոցանէ այր ։ և ասեն ցնա․ զա̅մ զոր
ինչ հաճոյ թուի առաջի աչաց քոց՝ արա ։ Ասէ քահա-
37 նայն՝ մատիցուք աստ առ ա̅ծ ։ * և եհարց սաւուղ զա̅ծ․
իջցո՞ւք զհետ այլազգեացն, եթէ մատնեսցե՞ս զն̅ս 'ի
ձեռս ի̅լի ։ և ոչ արար նմա պատասխանի տ̅ր յաւուր
38 յայնմիկ ։ * Եւ ասէ սաւուղ․ մատուցէք այսր զա̅մ
ազգս ի̅լի, և գիտասջիք և տեսջիք՝ թէ վասն ո՞յր եղեն
39 այսօր մեղքս այսոքիկ․ * զի կենդանի է տ̅ր որ փրկեաց
զի̅էլ․ զի թէ զյովնաթանայ որդւոյ իմոյ տացէ պատաս-
խանի՝ մահու մեռցի ։ և ոչ ոք էր որ տայր պատասխա-
40 նի յա̅մ ժողովրդենէն ։ * Եւ ասէ ցա̅մ այր ի̅լի, դուք
լինջիք 'ի ծառայութի̅, և ես և յովնաթան որդի իմ ե-
ղիցուք 'ի ծառայութի̅ ։ և ասէ ժողովուրդն ցսաւուղ,
41 որ ինչ հաճոյ իցէ առաջի աչաց քոց՝ արա ։ * Եւ ասէ
սաւուղ․ Տ̅ր ա̅ծ ի̅լի․ զի՞ է զի ոչ ետուր պատասխանի
ծառայի քում յաւուր յայնմիկ․ եթէ յիս իցեն այսօր,
և եթէ 'ի յովնաթան յորդի իմ անօրէնութիւնք՝ տո՛ւր
յայտնութի̅ ։ և եթէ 'ի ժողովրդեան քում ի̅լի իցէ ա-
նիրաւութի̅՝ տուր քաւութի̅ ։ Եւ արկին վիճակս՝ յով-
նաթանու՝ և սաւուղայ՝ և ժողովրդեանն․ և ել ժող-
42 վուրդն արտաքս ։ * Եւ ասէ սաւուղ․ արկէք վիճակ
ը̅ իս և ընդ յովնաթան որդի իմ․ և որում հանցէ տ̅ր
զվի-

որ ։ (4) Ոմանք․ Անուն միումն բեզէս ։ (7) Յօրինակին․ Եւ որպէս սիրտ քո․ բայց 'ի հ̅յ և ի բ̅ն լուսանցսն նշանակի արտաքս հանել, համաձայն այլոց ։ (8) Յօրինակին․ Եւ յափսթերս երթիցուք ։ (11) Ոմանք․ Որ թաքուցեալ էին ։ (14) Ոմանք․ Եւ բռնաքարօք դաշտին ։ (15) Ոմանք․ Որ 'ի կրճին էր ։ (17) Ոմանք․ Ո՞ երթեալ իցէ 'ի ։ (19) Ոմանք․ Ամփոփեա զձեռս քո ։ (21) Ոմանք․ Եւ ը̅ յովնաթանու ։ (24) 'Ի լուս''․ Իբրև Զ․ Ռ․ անանց ։ (24) Ոմանք․ Մինչև ցերեկոյ, և խնդրեսցին վրէժ 'ի թշնամեաց ։ (29) Ոմանք․ Եւ եթէ տեսին աչք իմ ։ (30) Ոմանք․ Կերեալ էր այսր աւուր ժո'' ։ (33) Ոմանք․ Անօրինեցայք 'ի գեթթամայ ։ (36) Այլք․ Զհետ այլազգեացն ըզցայգս․ և յափշտա''․․․ և մի թողցուք 'ի նոցանէ այր ։ (39) Յօրինակին․ Զի թէ յովնաթանայ որդ'' ։ (40) Ոմանք այսպիսի օրինակաւ ունին զբանս զայս․ Դուք լինջիք 'ի մի կողմն, և ես և յովնաթան որդի իմ եղիցուք 'ի մի կողմն ։ և ասէ ժողովուրդն ։ (41) Այլք․ Յաւուր յայսմիկ ։ (41) Ոմանք․ Եւ եթէ 'ի յովնաթանու որդւոյ իմում․․․ իցէ իցէ անօրէնութի̅ ։ (41) Յայլս գ̅իս․ Յովնաթանու, և սաւուղայ, և ժողովրդեանն․ և ել ժո'' ։

վիճակն՝ մեռցի : և ասէ ժողովուրդն ցսաւուղ . մի լիցի
բանդ այդ : Եւ սաստկեաց սաւուղ զժողովուրդն .
և արկին ընդ նա և ընդ յովնաթան որդի ն̄ր . և ել վիճակն
յովնաթանու : * Եւ ասէ սաւուղ ցյովնաթան 43
պատմեա ինձ զի՞նչ արարեր : և պատմեաց նմա յովնաթան
և ասէ . ճաշակելով ճաշակեցի ծայրիւ գաւազանին
որ 'ի ձեռին իմում սակաւ մի մեղր , և ահա մեռանիցիմ
ես : * Եւ ասէ ցնա սաւուղ . ա՛ն և ա՛ն արասցէ 44
ինձ ա̄ծ՝ և ա՛ն և ա՛ն յաւելցէ , եթէ ոչ մահու մեռանիցիս
այսօր : * Եւ ասէ ժողովուրդն ցսաւուղ . քա՛ւ լիցի 45
եթէ մեռանիցի այսօր , որ արար զփրկութիւս զայս
մեծ ի̄լի : կենդանի է տ̄ր՝ եթէ անկցի 'ի հերոյ գլխոյ
ն̄ր յերկիր . զի ժողովուրդս ա̄յ արար զմեղս զայսօրիկ
: և եկեալ ժողովուրդն յաղօթս առ տ̄ր վ̄ս յովնաթանու
յաւուր յայնմիկ . և ոչ մեռաւ : * Եւ դարձաւ 46
սաւուղ յայլազգեացն . և այլազգիքն գնացին 'ի տեղիս
իւրեանց :

ԼԷ * Եւ եհաս սաւուղայ թագաւորել , և վիճակեցաւ 'ի 47
վ̄ր ի̄լի . և տայր պատերազմ շուրջ ընդ ա̄մ թշնամիս
իւր . ընդ մովաբայ , և ընդ որդիսն ամոնայ . և ընդ
որդիսն եդոմայ , և ընդ բեթռովբայ , և ընդ թագաւորին
սուբայ , և ընդ այլազգիսն . և ուր շրջէր՝ փրկէր
և առնէր զօրութիւս սաստիկս : * և եհար զամաղէկ , և 48
ապրեցոյց զի̄էլ 'ի ձեռաց կողոպտողաց ն̄ց : * Եւ էին որդիք 49
սաւուղայ . յովնաթան , և յեսուբ , և մելքիսաւէ
: և անուանք երկուց դստերաց ն̄ր , անուն անդրանկանն
մերոբ , և անուն երկրորդին մեղքող : * և անուն 50
կնոջ ն̄ր աքինոամ դուստր աքիմասայ . և անուն զօրավարին
ն̄ր աբեններ , որդի ներեայ որդւոյ ընտանւոյ
սաւուղայ : * Եւ կիս՝ հայր սաւուղայ . և ներ՝ հայր աբեններայ 51
. և որդիք յամինայ որդւոյ աբիելի երեսուն
և ութ : * Եւ էր պատերազմ սաստիկ ը̄ այլազգիսն 52
զա̄մ աւուրս սաւուղայ : Եւ տեսեալ սաւուղայ զա̄մ
զօրաւորս և զա̄մ որդի զօրութե̄ , ժողովեաց զնոսա
առ ինքն :

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . զիս առաքեաց տ̄ր օծանել 1
զքեզ 'ի թագաւոր 'ի վերայ ժողովրդեան
իւրոյ ի̄լի . և արդ լուր ձայնի պատգամաց տ̄ն : * Այսպէս 2
ասէ տ̄ր զօրութե̄ց . արդ խնդրեցից զվրէժ , զոր
արար ամաղէկ ընդ ի̄լի . զիա՞րդ պատահեաց նմա 'ի
ճանապարհի ելանելոյ ն̄ց յեգիպտոսէ : * Եւ արդ երթ 3
և հարցես զամաղէկ , և զյարիմ . և զա̄մ որ ինչ ն̄ր իցէ .
և մի ապրեցուցանիցես 'ի նոցանէ , և սատակեսցես
զնա . և կորուսցես յառնէ մինչև ցկին , և 'ի տղայոյ մինչև
ցստնդիացն , և յարջառոյ մինչև ցոչխար , և յուղտուէ
մինչև ցէշ :

ԼԸ * Եւ հրաման ետ սաւուղ ժողովրդեանն , և հանդէս 4
արար ն̄ց յաղիմ , չորեքհարեւր հազար դասականաց , և
երեսուն հազարաց դասականաց յուդայ : * և եկն սաւուղ 5
մինչև ցքաղաքս ամաղեկայ . և դարանամուտ եղեն
'ի հեղեղատին : * Եւ ասէ սաւուղ ցկինեցին . երթ 6
խոյս տուր 'ի միջոյ ամաղեկացւոցն , զի մի սատակեցից
զքեզ ընդ նմա . և դու արարեր ողորմութի̄ ընդ ա̄մ
որդիսն ի̄լի յելանելն ն̄ց յեգիպտոսէ : և խոյս ետ կինեցին
'ի միջոյ ամաղեկայ : * Եւ եհար սաւուղ զամաղէկ 7
յեւիլա մինչև 'ի սուր , որ է հանդէպ եգիպտոսի :
* և կալաւ զթագաւորն ամաղեկայ զագագ կենդանւոյն 8
: և զա̄մ ազգն յարիմայ կոտորեցին սրով սուսերի
: * Եւ ապրեցոյց սաւուղ և ա̄մ ժողովուրդն զագագ 9
կենդանի : և զընտիրս խաշանց , և զանդեոց , և
զկերակրոց , և զայգեաց , և զա̄մ բարութե̄ց , և ոչ կամեցաւ
սատակել զն̄ա . և զա̄մ գործ զանարգ և զարհամարհեալ
սատակեցին :

10 * Եւ եղև բան տ̄ն առ սամուէլ՝ և ասէ . * Զղջացեա՛լ ԼԹ
11 եմ , զի թագաւորեցուցի զսաւուղ 'ի թագաւոր . զի
դարձաւ յինէն յետս , և զբանս իմ ոչ պահեաց : և տրտմեցաւ
սամուէլ : Եւ գոչեաց սամուէլ առ տ̄ր զգիշերն
12 ա̄մ : * և կանխեաց սամուէլ՝ և գնաց ընդ առաջ ի̄լի ,
ընդ առաւօտն : Եւ ազդ եղև սամուէլի՝ և ասեն . եկն
սաւուղ 'ի կարմելոս և կանգնեաց իւր ձեռն , և դարձոյց
զկառսն և էջ 'ի գաղգաղա : և եկն սամուէլ առ
սաւուղ . և ահա նա մատուցանէր ողջակէզս տ̄ն զառաջինս
13 աւարոյն զոր ած յամաղեկայ : * Եւ եկն սամուէլ
առ սաւուղ , և ասէ ցնա սաւուղ . օրհնեա՛լ դու
14 'ի տ̄է . կացուցի զոր ինչ խօսեցաւ տ̄ր : * Եւ ասէ սամուէլ
. և զի՞նչ է բարբառ հօտիդ այդորիկ յականջս
15 իմ , և բարբառ արջառոցդ զոր ես լսեմ : * Եւ ասէ սաւուղ
. յամաղեկայ ածի զայդ՝ զոր ապրեցոյց ժողովուրդդ
, զընտիրս խաշանց և զարջառոց . զի զոհեսցեն
տ̄ն ա̄յ քում . և զայլսն սատակեցի :

16 * Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . անսա՛ և պատմեցից քեզ Խ
զոր խօսեցաւ տ̄ր ընդ իս յայսմ գիշերի : և ասէ ցնա՝
17 խօսեա՛ց : * Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . ո՞չ ապաքէն
փո՛քր ես դու առաջի ն̄ր զօրավար գաւազանի ցեղին
18 ի̄լի . և օծ զքեզ տ̄ր՝ թագաւոր 'ի վ̄ր ի̄լի : * և առաքեաց
զքեզ տ̄ր 'ի ճանապարհ , և ասէ ցքեզ . երթ և
սատակեա զմեղանչականն յիս զամաղէկ . և տացես ընդ
19 ն̄ա պատերազմ մինչև վախճանեսցես զն̄ա : * և ընդէ՞ր
ոչ լուար ձայնի տ̄ն , այլ յարձակեցար դիմել 'ի վ̄ր
աւարիդ . և արարեր չար առաջի տ̄ն :

20 * Եւ ասէ սաւուղ ցսամուէլ . վ̄ս լսելոյ իմոյ ձայնի ԽԱ
ժողովրդեանն . և չոգայ 'ի ճանապարհն զոր առաքեաց
զիս տ̄ր . և ածի զագագ արքայ ամաղեկայ , և զամաղէկ
21 սատակեցի : * և առ ժողովուրդս յաւարէ անտի
հօտս և անդեայս զընտիրս սատակմանն առաջի ա̄յ զոհել
22 'ի գաղգաղա : * Եւ ասէ սամուէլ . եթէ հաճոյ իցէ
տ̄ն ողջակէզ և զոհ իբրև լսել ձայնի տ̄ն . ահաւասիկ
է ունկնդրութի̄ քան զզոհ բարի , և հնազանդութի̄
23 քան զճարպ խոյոց : * Զի հմայք մեղքեն , և ցաւս և
աշխատութիս ածէ թերափիմ 'ի վ̄ր : զի արհամարհեցեր
զբանն տ̄ն , արհամարհեսցէ զքեզ տ̄ր՝ չլինել թագաւոր
24 'ի վ̄ր ի̄լի : * Եւ ասէ սաւուղ ցսամուէլ . մեղայ
զի անցի զբանիւ տ̄ն , և զբանիւ քով . զի երկեայ
25 'ի ժողովրդենէն և լուայ ձայնի նոցա : * և արդ՝ բարձ
զմեղս իմ , և դարձի՛ր ընդ իս , և պագից երկիր տ̄ն ա̄յ
26 քում : * Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . ո՛չ դարձայց ընդ
քեզ , զի արհամարհեցեր զբանն տ̄ն . և արհամարհեսցէ
27 զքեզ տ̄ր չլինել թագաւոր 'ի վ̄ր ի̄լի : * և դարձոյց
սամուէլ զերեսս իւր 'ի գնալ . և բուռն եհար
սաւուղ զտտնոյ կրկնոցի նորա և պատառեաց զնա :
28 * Եւ ասէ ցնա սամուէլ . պատառեաց տ̄ր զթագաւորութի̄դ
'ի ձեռաց քոց յի̄էլ այսօր , և տացէ զդա ընկերի
29 քում լաւագունի քան զքեզ : * և բաժանեսցի
իէլ ընդ երկու . և ոչ դարձցի , և ոչ զղջասցի տ̄ր . զի
ոչ եթէ իբրև զմարդ է 'ի զղջանալ . ինքնին սպառնացի
30 : * Եւ ասէ սաւուղ , մեղայ . այլ մեծարեա զիս առաջի
ծերոց ժողովրդեան իմոյ , և առաջի ի̄լի . և դարձի՛ր
31 ընդ իս , և երկի՛ր պագից տ̄ն ա̄յ քում : * Եւ դարձաւ
սամուէլ զկնի սաւուղայ , և երկի՛ր եպագ տ̄ն :
32 * և ասէ սամուէլ . մատուցէ՛ք առ իս զագագ թագաւորն
ամաղեկայ . և մատեաւ առ նա ագագ դողալով .
և

---

(43) Ոմանք . Եւ ահա մեռանիմ ես : (45) Ոմանք . Զփրկութիւս զայս մեծ յիսրայէլի . . . արար զմեղս զայս : (48) Ոմանք . 'Ի ձեռաց կողոպտողաց ն̄ց :

ԳԼ. ԺԵ. (1) Յօրինակին պակասէր . Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . զիս ա" : (3) Ոմանք . Եւ մի ապրեցուցանիցես 'ի նմանէ . . . և յուղտէ մինչև : (4) 'Ի լուսա" . Եւ հանդէս արար ն̄ց գաղգաղ . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (4) Ոմանք . Չորեքհարեւր հազար արանց դասականաց : (7) 'Ի լուսա" . Յեւիլաայ մինչև . համաձայն ոմանց 'ի բն" : (11) Յօրինակին պակասէր . Ոչ պահեաց . և տրտմեցաւ սամուէլ : Եւ գոչ" : (13) Ոսկան . Եւ իբրև եկն սամուէլ : (14) Ոմանք . Բարբառ հօտիդ այդորիկ յականջս : (17) Ոմանք . Գաւազան 'ի ցեղին իսրայէլի : (21) Ոմանք . Առաջի տ̄ն ա̄յ : (26) Յայլ ղ̄ի . Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ . ոչ դար" :

և ասէ ագագ, եթէ այսպէս դառն լիցի մահ : *Եւ 33
ասէ սամուէլ ցագագ. զորօրինակ որդեկորոյս արար
սուր քո զկանայս, նոյնպէս որդեկորոյս լիցի 'ի կանանց
մայր քո : և սպան սամուէլ զագագ առաջի տն
'ի գաղգաղա :*Եւ գնաց սամուէլ յարիմաթեմ, և սաւուղ 34
ել 'ի տուն իւր 'ի գաբաա : *և ոչ ևս յաւել սամուէլ 35
տեսանել զսաւուղ մինչև յօր մահուան իւրոյ.
զի սուգ ունէր սամուէլ 'ի վր սաւուղայ :
ԽԲ Եւ զղջացաւ տր զի թագաւորեցոյց զսաւուղ 'ի վր իղի :

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ ասէ տր ցսամուէլ. մինչև յե՞րբ սուգ առնուս 1
'ի վր սաւուղայ. և ես անարգեցի զնա՝ չթագաւորել
'ի վր իղի : լից զեղջեւր քո իւղով, և եկ առաքեմ
զքեզ առ յեսսէ մինչև ցբեթղեհէմ. զի տեսի ես
յորդւոցն նորա թագաւորել ինձ 'ի թագաւոր : *Եւ 2
ասէ սամուէլ, զիա՞րդ երթայց. և լուիցէ սաւուղ և
սպանանիցէ զիս: և ասէ տր. առ դու ինձ երինջ մի
յարջառոյ. և ասասցես՝ զոհել տն եկի : *և կոչեսցես 3
զյեսսէ 'ի զոհն: և ցուցից քեզ զինչ առնիցես. և օծցես
զոր ես ասացից քեզ : *Եւ արար սամուէլ զամ 4
զոր խօսեցաւ ընդ նմա տր, և եկն 'ի բեթղահէմ. և
զարհուրեցան ծերք քաղաքին 'ի պատահել նմա. և ասեն՝
խաղաղութի՞ւն լիցի մուտ քո տեսանող : *Եւ ասէ՝ 5
խաղաղութի՛ւն է : զոհել տն եկի. սրբեցարուք և
ուրախ լերուք ընդ իս այսօր : և սրբեաց զյեսսէ և զորդիս նր,
և կոչեաց զնս 'ի զոհն : *Եւ եղև 'ի մտանելն 6
նց. ետես զեղիաբ և ասէ՝ այլ և առաջի իսկ տն օծեալ
իւր : *Եւ ասէ տր ցսամուէլ. մի հայիր ընդ տեսիլ 7
դորա, և մի 'ի մեծութի հասակի դորա. զի անարգեցի
զդա : զի ոչ եթէ ոպ տեսանիցէ մարդ՝ տեսանէ
ած. զի մարդ հայի յերեսս, և ած հայի 'ի սիրտս : *Եւ 8
կոչեաց յեսսէ զամինադաբ, և անց առաջի սամուէլի.
և ասէ՝ և ոչ զդա ընտրեաց տր : *Եւ անցոյց յեսսէ 9
զսամա. և ասէ՝ և ոչ զդա ընտրեաց տր : *Եւ անցոյց 10
յեսսէ զեւթանեսին զորդիսն իւր առաջի սամուէլի :
և ասէ սամուէլ ցյեսսէ՝ ոչ ընտրեաց 'ի դոցանէ
տր : *Եւ ասէ սամուէլ ցյեսսէ. այդչափ են մանկտիդ : 11
և ասէ՝ կայ մեւս՝ եւս փոքրիկ և արածէ խաշն :
և ասէ սամուէլ ցյեսսէ, առաքեա՛ և ա՛ծ զնա. զի ոչ
բազմեսցուք մինչև 'ի գա՛լ նր այսր : *և առաքեաց և 12
ած զնա: և նա էր կարմիր, և աչօք գեղեցիկ, և բարւոք
տեսանելով տն : Եւ ասէ տր ցսամուէլ. արի՛ օծ
զդաւիթ, զի դա է բարի : *և ա՛ռ սամուէլ զեղջեւրն 13
իւղոյ, և օծ զնա 'ի մէջ եղբարց իւրոց : Եւ խաղաց հոգի
տն 'ի վր դաւթի յօրէ յայնմանէ և առ յապա : և
յարեաւ սամուէլ և գնա՛ց յարիմաթեմ: *և հոգի տն 14
վերացաւ 'ի սաւուղայ : Եւ խեղդէր զնա այս չար 'ի
տէ : *և ասեն ցնա ծառայքն իւր. ահա այս չար 'ի տէ 15
խեղդէ զքեզ. *խօսեսցին ծառայք քո առաջի քո, և 16
խնդրեսցեն տեառն մերում այր մի որ գիտիցէ երգել
քնարաւ. և եղիցի 'ի հասանել 'ի վր քո այսոյն չարի
որ յայ, երգեսցէ քնարաւն և դեւր լիցի քեզ, և հանգուսցէ
զքեզ : *Եւ ասէ սաւուղ ցծառայսն իւր. 17
տեսէք ինձ այր մի որ բարւո՛ք երգիցէ, և ածէք զնա
առ իս : *Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի մանկտւոյ նր և 18
ասէ. ահա տեսի զորդի յեսսեայ զբեթղահեմացի. և
գիտէ սաղմոս, և այր իմաստուն, և այր պատերազմող.
և այր հանճարեղ, և ճարտարաբան. և այր գեղեցիկ
տեսլեամբ, և տր ընդ նմա :

19 *Եւ առաքեաց սաւուղ հրեշտակս առ յեսսէ, և ասէ, ԽԳ
առաքեա առ իս զդաւիթ որդի քո որ 'ի հօտի քում է :
20 *Եւ ա՛ռ յեսսէ արդու մի հացի, և տիկ մի գինւոյ,
և ուլ մի յայծեաց, և առաքեաց 'ի ձեռն դաւթի որդւոյ
21 իւրոյ սաւուղայ : *Եւ եմուտ դաւիթ առ սաւուղ,
և կա՛յր 'ի սպասու առաջի նր : և սիրեա՛ց զնա
22 յոյժ, և եղև նր կապարճակիր : *Եւ առաքեաց սաւուղ
առ յեսսէ և ասէ. կացցէ դաւիթ առաջի իմ, զի
23 եգիտ շնորհս առաջի աչաց իմոց : *Եւ լինէր յորժամ
հասանէր այսն չար 'ի վր սաւուղայ, առնոյր դաւիթ
զքնարն և նուագէր ձեռամբ իւրով, և հանգուցանէր
զսաւուղ. և դիւրանայր նմա, և մեկնէր 'ի նմանէ այսն
չար :

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ ժողովեցին այլազգիքն զբանակս իւրեանց 'ի պատերազմ, ԽԴ
և ժողովեցան 'ի սոկքով հրէաստանի.
և բանակեցան ընդ սոկքով և ընդ ազեկայ յափեսդոմմին :
2 *Եւ սաւուղ և արք իղի՝ ժողովեցան և նստան 'ի
հովիտն, և ճակատեցան 'ի պատերազմ ընդդէմ այլազգեացն :
3 *Եւ այլազգիքն կային 'ի վր լերինն յայնմ
կողմանէ, և իէլ կայր 'ի վերայ լերինն յայսմ կողմանէ,
և հովիտն 'ի մէջ նոցա :
4 *Եւ ել այր զօրաւոր 'ի ճակատէ այլազգեացն՝ գողիադ ԽԵ
անուն նր 'ի գեթայ : բարձրութի նր վեց կանգուն և
5 թիզ : *և սաղաւարտ 'ի գլուխ նր : և զրահս վերաս
զգեցեալ. և կշիռ զրահից նր հինգհազար սիկղ, պղնձոյ
6 և երկաթոյ : *և ռնապանք պղնձիք 'ի վր բարձից
7 նր, և վահան պղնձի 'ի վր թիկանց նր. *և բուն
գեղարդան նր իբրև զաորի ոստայնանկաց. և տէգ նր
'ի վեցհարիւր սիկղ երկաթոյ. և զինակիր նր առաջի
8 նր երթայր : *Եւ կա՛յ եկաց. ձայն ետ 'ի ճակատն իղի՝
և ասէ ցնս. ընդէ՞ր ելանէք ճակատել 'ի պատերազմ
ընդդէմ մեր, ո՞չ ապաքէն ես այլազգի եմ, և դուք եբրայեցիք
ծառայք սաւուղայ. ընտրեցէ՛ք դուք ձեզ այր
9 մի և իջցէ առ իս, *եթէ կարասցէ կռուել ընդ իս և
հարկանել զիս՝ եղիցուք մեք ձեզ 'ի ծառայս. ապա
թէ ես յաղթեցից և հարից զնա, եղիջիք դուք մեզ 'ի
10 ծառայս և ծառայեսջիք մեզ : *Եւ ասէ այլազգին.
ահաւասիկ ես նախատեցի զճակատ իղի յաւուր յայսմիկ.
տո՛ւք այր մի, և ես և նա մենամարտեսցուք երկոքեան :
11 *Իբրև լուաւ սաւուղ և ամ իէլ զբանս այլազգւոյն,
12 զահի հարան և երկեան յոյժ : *Եւ էր այր
մի որդի առն եփրաթացւոյ, և նա՛ 'ի բեթղահեմէ յուդայ,
և անուն նր յեսսէ. և էին նորա որդիք ութ : և
այրն յաւուրս սաւուղայ ծերացեալ հասեալ յարս :
13 *Եւ գնացին երեք որդիքն յեսսեայ մեծագոյնք, երթեալ
զհետ սաւուղայ 'ի պատերազմ: և անուանք որդւոց
նր երթելոց 'ի պատերազմ. եղիաբ անդրանիկն
նր, և երկրորդն նր ամինադաբ, և երրորդն նորա սամաա :
14 *և դաւիթ էր կրտսեր. և երեքին մեծագոյնքն
15 երթեալ էին զհետ սաւուղայ : *Եւ դաւիթ գնացեալ
դարձաւ 'ի սաւուղայ՝ արածել զոչխարս հօր իւրոյ, 'ի
16 բեթղահեմ: *Եւ մատուցեալ այլազգւոյն՝ կանխեալ
17 և անագանեալ արձանանայր աւուրս քառասուն : *Եւ
ասէ յեսսէ ցդաւիթ ցորդի իւր. ա՛ռ դու եղբարց քոց
զարդու փոխնդոյս այսորիկ, և զտասն նկանակս զայսոսիկ,
18 և պնդեա՛ 'ի բանակն և տո՛ւր եղբարց քոց : *Եւ
զտասն մաճառակս զկաթին՝ տարցես հազարապետին.
և տեսցես զողջոյն եղբարց քոց. և եթէ պէտք ինչ իցեն

---

(33) Ոմանք. Որդեկորոյս լիցի 'ի կանայս : (35) Ոմանք. Մինչև ցօր մահուան :
Գլ. ԺԶ. (2) 'Ի բազումս պակասի. Ա՛ռ դու ինձ երինջ մի : (6) Ոմանք. Եւ եղև 'ի մտանելն նր, ետես զեղ'' : (7) Ոմանք. Որպէս տեսանէ մարդ տեսանիցէ ած : (8) Ոմանք. Եւ ոչ զդա ընտրեաց իւր տր : (12) Ոսկան. Եւ բարւոք տեսլեամբ տն : (18) 'Ի լուս''. Յեսսեայ զբեթղեհեմացւոյ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (22) 'Ի լուս''. Կեցցէ դաւիթ առաջի իմ:
Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Յափեսդոմմին. և ոմանք, յեփեսդոմմին : (3) Ոմանք. Յայնմ կողմանէ, և հովիտն 'ի մէջ: (11)(12) Բնաբ. Եւ երկեան յոյժ: Եւ ասէ դաւիթ որդի առն եփրաթա'' : (13) Ոմանք. Երթալոց 'ի պատերազմ.. և երրորդն սամաա : (15) Ոմանք. Եւ դաւիթ գնացեալ էր 'ի սաւուղայ արա'' : (18) Ոմանք. Եւ ըղտասն զմաճառակս կաթինդ տարցես հազարա'' :

ցեն նց̅, իմացիս: * Եւ սաւուղ՝ և ամ̅ այր իէ̅լացի՝ 19
էին 'ի հովիտս կաղնւոյն, պատերազմել ընդ այլազգիսն:
* Եւ կանխեաց դաւիթ ընդ առաւօտն. և եթող 20
զոչխարսն 'ի տուարածականն: առ և գնաց՝ ոպ̅
և հրամայեաց նմա յեսսէ. և եկն 'ի տափարակն և 'ի
զօրն որ ելանէր 'ի ճակատն: Եւ աղաղակեցին 'ի պատերազմին.
* և ճակատեցան իէ̅լացիքն և այլազգիքն 21
հանդէպ միմեանց՝ ճակատ առ ճակատ: * Եւ եթող դաւիթ 22
զկարասին յինքենէ 'ի ձեռն վանապանին, և ընթացաւ
'ի ճակատն, և եկն եհարց զողջունէ եղբարցն
իւրոց: * Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ ահա այրն յամինացի 23
ելանէր, գողիադ անուն նր̅, փղշտացի 'ի գեթայ՝
'ի ճակատուց այլազգեացն. և խօսեցաւ ըստ նմին բանից:
և լուաւ դաւիթ: * Եւ ամ̅ իէ̅լ 'ի տեսանել իւրեանց 24
զայրն՝ փախեան յերեսաց նր̅, և զարհուրեցան
յոյժ: * Եւ ասէ այր իէ̅լի, եթէ տեսանէք զայրն զայն 25
որ ելանէ, զի նախատել ելանէ զիէ̅լ: և եղիցի այր որ
սպանանիցէ զնա, մեծացուսցէ զնա արքայ՝ յոյժ մեծութբ̅,
և զդուստր իւր տացէ նմա կնուե̅. և զտուն
հօր նր̅ արասցէ ազատ 'ի մէջ իէ̅լի:

ԽԶ * Եւ խօսեցաւ դաւիթ ը̅ արսն որ շուրջ կային զնովաւ՝ 26
և ասէ. զի՞նչ առնիցէ առն որ հարկանիցէ զայլազգին
զայն, և բառնայցէ զնախատինս յիէ̅լէ. զի զի՞նչ
է այլազգին այն անթլփատ, զի նախատեաց զճակատս
այ̅ կենդանւոյ: * Եւ խօսեցաւ ը̅ նմա ժողովուրդն ը̅ 27
նմին բանից՝ և ասէ. այնպէս արասցէ առն՝ որ սպանանիցէ
զնա: * Իբրև լուաւ եղիաբ եղբայր նր̅ երէց՝ 28
զխօսել նր̅ ը̅ արսն, բարկացաւ սրտմտութբ̅ եղիաբ
դաւթի՝ և ասէ. ընդէ՞ր բնաւ իջեր այսր, և յո՞յր ձեռն
թողեր զսակաւ ոչխարսն յանապատի անդ. ես գիտեմ
զհպարտութի̅ քո՝ և զչարութի̅ սրտի քոյ, զի վս̅ տեսանելոյ
զպատերազմն իջեր: * Եւ ասէ դաւիթ՝ և արդ՝ 29
զի՞նչ արարի. ոչ ապաքէն բանք իցեն: * Եւ դարձաւ 30
'ի նմանէ 'ի մեւս կողմն՝ և խօսեցաւ ըստ նմին բանից.
և ետ նմա պատասխանի ժողովուրդն ը̅ առաջնոյ բանիցն:
* Եւ լու̅ եղեն բանքն զոր խօսեցաւ դաւիթ, 31
և պատմեցին առաջի սաւուղայ. և առ զնա առ ինքն:
* Եւ ասէ դաւիթ ցսաւուղ. մի՛ անկցի սիրտ տեառն 32
իմոյ 'ի վերայ իւր. ծառայ քո երթիցէ և մարտիցէ ը̅
այլազգւոյն ը̅ այնմիկ: * Եւ ասէ սաւուղ ցդաւիթ՝ 33
գուցէ ոչ կարիցես երթալ կռուել ընդ այլազգւոյն.
զի դու մանուկ ես, և նա այր պատերազմող 'ի մանկութէ
իւրմէ: * Եւ ասէ դաւիթ ցսաւուղ. արածէր 34
ծառայ քո զխաշինս հօր իւրոյ, և յորժամ դայր առեւծ
կամ արջ, և առնոյր ոչխար 'ի հօտէ անտի, * ելանէի 35
զհետ նր̅՝ և հարկանէի զնա, և կորզէի 'ի բերանոյ նր̅.
և եթէ յառնէր 'ի վերայ իմ, ունէի զփողից նր̅՝ և հարկանէի
և սպանանէի զնա: * Զառեւծ և զարջ սատակէր 36
ծառայ քո, և եղիցի այլազգին անթլփատ իբրև
զմի 'ի նոցանէն. և արդ՝ ոչ երթայց սատակեցից զնա,
և բարձից այսօր զնախատինս յիէ̅լէ. զի ո՞ ոք է այն
անթլփատ՝ որ նախատեաց զբանակս այ̅ կենդանւոյ:
* Եւ ասէ դաւիթ. տր̅ ած̅՝ որ ապրեցոյց զիս 'ի ձեռաց 37
առիւծուն, և 'ի ձեռաց արջոյն, նո՛յն ապրեցուցէ
զիս 'ի ձեռաց այլազգւոյն անթլփատին այնորիկ:
Եւ ասէ սաւուղ. երթ՝ և տր̅ եղիցի ը̅ քեզ: * Եւ ըզգեցոյց 38
սաւուղ դաւթի զվարապանակս իւր, և սաղաւարտ
պղնձի 'ի գլուխ նր̅, և ագոյց նմա զրահս: * Եւ 39
ած դաւիթ զսուսեր իւր ընդ մէջ 'ի վր̅ վարապանակացն.
և գթեաց 'ի գնալն մի անգամ և երկիցս. և ասէ
դաւիթ ցսաւուղ, ոչ կարեմ երթալ սոքօք՝ զի չեմ հըմուտ.

40 և հանին զայն 'ի նմանէ: * Եւ առ զգաւազան իւր
'ի ձեռին իւրում. և ընտրեաց իւր հինգ քարինս ողորկս
'ի հեղեղատէն, և եդ զնոսա 'ի հովուական մախաղին
յոր սովոր էր զքարն ժողովել, և զպարսն 'ի ձեռին իւրում.
41 և մերձեցաւ առ այրն այլազգի: * Եւ գնայր
դայր այլազգին՝ և մերձենայր առ դաւիթ. և այր վահանակիր
42 առաջի նր̅: * Իբրև հայեցաւ այլազգին և ետես
զդաւիթ՝ արհամարհեաց զնա. զի էր պատանեակ
43 խարտեաշ, և աչօք դեղեցիկ: * Եւ ասէ այլազգին ցդաւիթ.
զիա՞րդ, շո՞ւն եմ ես, զի ցպով և քարամբք գաս
'ի վերայ իմ: Եւ ասէ դաւիթ. նա՝ և վատթա՛ր ևս ես
քան զշուն: և նզովեաց այլազգին զդաւիթ դիօքն իւրովք:
44 * Եւ ասէ այլազգին ցդաւիթ. եկ առիս և տաց
45 զմարմին քո թռչնոց երկնից՝ և գազանաց երկրի: * Եւ
ասէ դաւիթ ցայլազգին. դու գաս 'ի վր̅ իմ սրով և
գեղարդեամբ և ասպարաւ, և ես՝ գամ 'ի վր̅ քո անուամբ
տն̅ զօրութեց ճակատուս իէ̅լի՝ զոր նախատեցեր
46 այսօր: * և փակեսցէ զքեզ տր̅ այսօր 'ի ձեռս իմ, և
սպանից զքեզ. և առից զգլուխ քո 'ի քէն. և տաց ըզդեհս
քո՝ և զդիակունս բանակի այլազգեացդ յաւուր
յայսմիկ թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի. և ծանիցէ
47 ամ̅ երկիր՝ թէ գոյ ած̅ 'ի մէջ իէ̅լի: * և ծանիցէ ամ̅
եկեղեցիս այս՝ թէ ոչ սրով և գեղարդեամբ փրկէ տր̅:
զի տն̅ է պատերազմ, և մատնեսցէ զձեզ տր̅ 'ի ձեռս մեր:
48 * Եւ յարեաւ այլազգին՝ և եկն և մերձեցաւ ընդդէմ ԽԷ
դաւթի: և ածապարեաց դաւիթ՝ և ընթացաւ 'ի ճակատն
49 ընդդէմ այլազգւոյն: * Եւ ձգեաց դաւիթ ըզձեռն
իւր 'ի մախաղն, և առ անտի քար մի, և պարսաքարեաց
և եհար զճակատ այլազգւոյն. և եմուտ քարն
ընդ սաղաւարտն 'ի ճակատն, և անկաւ 'ի վր̅ երեսաց
50 իւրոց յերկիր: * Եւ զօրացաւ դաւիթ քան զայլազգին
պարսիւքն և քարիւն ※, և եհար զայլազգին և սպան
51 զնա. և սուր չէր 'ի ձեռին նր̅: * Եւ ընթացաւ դաւիթ
և հարաւ 'ի վերայ նր̅, և առ զնորին սուսեր, և
մերկեաց զնա 'ի պատենից իւրոց, և սպան զնա և եհատ
զգլուխ նր̅: Իբրև տեսին այլազգիքն թէ մեռաւ զօրաւորն
52 նց̅՝ փախեան: * և յարեան արք իէ̅լի և յուդայ,
աղաղակեցին և յարձակեցան զհետ նց̅ մինչև 'ի մուտս
գեթայ, և մինչև 'ի դրունս ասկաղոնի: Եւ անկան վիրաւորք
այլազգեացն զճանապարհայնն մինչև ցդրունս
53 գեթայ և ակկարոնի: * և դարձան արք իէ̅լի ապաստակեալքն
զհետ այլազգեացն, և կոխեցին զբանակս նց̅:
54 * Եւ առ դաւիթ զգլուխ այլազգւոյն, և եբեր զնա
55 յեմ̅. և զզէն նորա եդ 'ի վանս իւրում: * Եւ իբրև ետես
սաւուղ զդաւիթ ելեալ ընդդէմ այլազգւոյն, ասէ
ցաբեններ իշխան զօրուն. ո՞յր որդի է պատանեակդ
այդ աբեններ: և ասէ աբեններ. կենդանի է անձն քո
56 արքայ՝ թէ գիտիցեմ: * և ասէ արքայ, հա՛րց թէ ո՞յր
57 որդի իցէ պատանեակդ: * Եւ իբրև դարձաւ դաւիթ
'ի հարկանելոյ զայլազգին, առ զնա աբեններ՝ և ած
զնա առաջի սաւուղայ. և գլուխ այլազգւոյն 'ի ձեռին
58 նր̅: * և ասէ ցնա սաւուղ, ո՞յր որդի ես՝ մանուկ դու:
և ասէ դաւիթ, որդի ծառային քոյ յեսսեայ բեթղեհեմացւոյ:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եղև իբրև վախճանեաց զխօսելն ը̅ սաւուղայ,
և ոգի յովնաթանու կապեցաւ ընդ ոգւոյն դաւթի.
և սիրեաց զնա յովնաթան ըստ անձին իւրում:
2 * Եւ առ զնա սաւուղ առ ինքն յաւուր յայնմիկ. և ոչ
ետ

---

(20) Ոմանք. 'Ի ճակատն: և աղաղակեցին 'ի ճակատուն: (23) Ոմանք. Եւ մինչդեռ նա ը̅ նս̅ խօսէր. և ահա այրն ամինացի: (25) Ոմանք. Եթէ տեսանիցէք զայրն զայն, որ ելանիցէ: (26) Ոմանք. Եւ զի՞նչ է այլազգին: (27) Այլ. Այնպէս արասցի առն: Այլ ոմանք. Ըստ նմին բանի: (28) Ոմանք. Յո՞յր 'ի ձեռն թողեր: (28) Այլ. Զսակաւ ոչխարակն յանա'': (31) Ոմանք. Եւ լուր եղեն բանքն: (39) Այլ. Եւ ած դաւթի զսուսեր իւր 'ի վերայ վարապանա'': (39) Յօրինակին. Եւ ասէ դաւիթ սաւուղ: (40) Ոմանք. Սովոր էր զքարինս ժողովելոյ. և զպարսան: Եւ ոմանք. և զպարսն 'ի ձեռին: (43) Ոմանք. Շուն իցեմ ես. . զդաւիթ դիովք իւրովք: (47) Ոմանք. Եւ ծանիցէ եկեղեցիս այս ամ̅՝ եթէ: (51) Ոմանք. Եւ մերկեաց զնա 'ի պա'': (52) Ոմանք. Զճանապարհայն նմին մինչև 'ի դրունս գեթայ և յակկարոն: (57) Ոմանք. Դարձաւ. . 'ի սպանանելոյ զայլազգին:

նա նմա դառնալ 'ի տուն հօր իւրոյ: * Եւ ուխտեաց 3
ընդ նմա յովնաթան ուխտ՝ առ 'ի սիրել զնա ըստ անձին
իւրում: * Եւ մերկացաւ յովնաթան զլաւդիկն որ 4
զիւրև՝ և ետ զայն դաւթի, և զվառապանակս իւր՝ մինչև
ցսուսեր իւր, և ցաղեղն իւր, և ցկամար իւր և ցկապարճս
իւր: * Եւ երթայր դաւիթ ուր ուրեք ուր և 5
առաքէր զնա սաւուղ, և իմաստնանայր: և կացոյց զնա
սաւուղ 'ի վերայ արանց պատերազմի. և հաճոյ եղև առաջի
աչաց ամ ժողովրդեանն. նա՝ և առաջի աչաց ծառայիցն
սաւուղայ: * Եւ եղև 'ի մտանելն նոցա՝ իբրև 6
դարձաւ դաւիթ 'ի սպանանելոյ զայլազգին, ելին պարաւորք
ը առաջ դաւթի յամ քաղաքացն իլի երգել՝
պար առնուլ ընդառաջ սաւուղայ արքայի, թմբկօք և
ուրախութ և ծնծղայիւք: * Եւ նուագէին կանայք խաղալիկք՝
և ասէին. Եհար սաւուղ զհազարս՝ և դաւիթ 7
զբեւրս: * Եւ չարեցաւ սաւուղ վս բանից այնոցիկ՝ 8
և ասէ. դաւթի ետուն զբեւրս, և ինձ ետուն զհազարս.
և արդ զինչ լիցի պակաս նմա, բայց եթէ թագաւորութիւն:
* Եւ ընդ ակամբ հայէր սաւուղ յօրէ 9
յայնմանէ՝ և առ յապա: * Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր՝ և 10
հարաւ այս չար յայ 'ի վր սաւուղայ, և մարգարէանայր
'ի մէջ տան իւրոյ, և դաւիթ երգէր ձեռամբ իւրով
ըստ և հանապազն: Եւ գեղարդն 'ի ձեռին սաւուղայ:
* և ասէ հարից կարեցից զդաւիթ գեղարդամբս 11
ընդ որմն, և ձգեաց սաւուղ. և խոյս ետ յերեսաց նր
դաւիթ երկիցս: * Եւ երկեաւ սաւուղ յերեսաց դաւթի. 12
զի տր էր ը նմա, և 'ի սաւուղայ վերացեալ էր:
* Եւ 'ի բաց արար զնա սաւուղ յիւրմէ, և կացոյց զնա 13
իւր հազարապետ. և ելանէր և մտանէր առաջի ժողովրդեանն:

ԽԸ * Եւ էր դաւիթ խելամուտ յամ ճանապարհս իւր, և 14
տր ընդ նմա: * Եւ ետես սաւուղ՝ թէ այնչափ իմաստուն 15
է յոյժ, ակնածէր յերեսաց նորա: * Եւ ամ իէլ 16
և յուդայ սիրէր զդաւիթ. զի նա ելանէր և մտանէր
առաջի երեսաց ժողովրդեանն: * Եւ ասէ սաւուղ ցդաւիթ. 17
ահաւասիկ դուստր իմ երէց մերովբ՝ տաց զնա
քեզ կնութն. բայց լեր դու ինձ յորդի զօրութն, և
պատերազմեա զպատերազմունս տն: քանզի ասաց սաւուղ,
մի եղիցի ձեռն իմ 'ի նա, այլ եղիցի 'ի նա ձեռն
այլազգեացն: * Եւ ասէ դաւիթ ցսաւուղ. ո՞վ եմ ես՝ 18
և կամ կեանք ազգատոհմի հօր իմոյ 'ի մէջ իլի, զի լինիցիմ
փեսայ արքայի: * Եւ եղև 'ի ժամանակի տալոյ 19
զմերովբ դուստր սաւուղայ՝ դաւթի, տուաւ նա եդրիէլի
մովլաթացւոյ կնութն: * Եւ սիրեաց մեղքող՝ 20
դուստր սաւուղայ զդաւիթ. և ազդ եղև սաւուղայ, և
հաճոյ թուեցաւ բանն յաչս նր. * Եւ ասէ սաւուղ՝ տաց 21
զնա նմա կնութն, և եղիցի նմա 'ի գայթագղութի: Եւ
էր 'ի վերայ սաւուղայ ձեռն այլազգեացն: և ասէ սաւուղ
ցդաւիթ. երկոքումբք փեսայասցիս դու ինձ այսօր:
* Եւ պատուիրեաց սաւուղ ծառայից իւրոց և 22
ասէ. խօսեցարուք դուք լռելեայն ընդ դաւթի և ասացէք՝
ահա արքայ հաճեալ է ընդ քեզ, և ամ արք նր
սիրեն զքեզ, և արդ՝ փեսայացիր դու արքայի: * Եւ 23
խօսեցան ծառայքն սաւուղայ յականջս դաւթի ըստ
ամ բանիցս այսոցիկ: Եւ ասէ դաւիթ՝ թեթև՞ իցէ
յաչս ձեր փեսայանալ արքայի. և ես այր մի տառապեալ
եմ, և ոչ փառաւոր: * Եւ պատմեցին սաւուղի 24
ծառայքն իւր ըստ բանիցս այսոցիկ զոր խօսեցաւ դաւիթ:
* Եւ ասէ սաւուղ. այսպէս ասասջիք ցդաւիթ, 25
եթէ ոչ կամի արքայ վարձանս, այլ հարիւր անթլփատութի
այլազգեաց, առնուլ վրէժ 'ի թշնամեաց արքայի:
և սաւուղ խորհէր արկանել զնա 'ի ձեռս այլազգեացն:
26 * Եւ պատմեցին դաւթի ծառայքն սաւուղայ
զբանս զայսոսիկ. և հաճոյ թուեցաւ բանն յաչս
դաւթի՝ փեսայանալ արքայի: և չէին լցեալ աւուրք:
27 * Եւ յարեաւ դաւիթ և գնաց ինքն և արք իւր, և եհար
յայլազգեացն արս հարիւր. և եբեր զանթլփատութիւնս
նց, և ելից զնոսա առաջի արքայի. և փեսայացաւ արքայի:
և ետ սաւուղ զմեղքող՝ դուստր իւր նմա կնութն:
28 * Եւ ետես սաւուղ և ծանեաւ եթէ տր է ընդ
29 նմա, և ամ իէլ սիրէր զնա. * Եւ յաւել ևս ակնածել
'ի դաւթէ: Եւ եղև սաւուղ թշնամութ ընդ դաւթի
30 զամ աւուրս նր: * Եւ ելին իշխանք այլազգեացն, և
եղեն 'ի բազում ժամանակաց ելք նց: և խելամուտ էր
դաւիթ քան զամ ծառայսն սաւուղայ. և պատուեցաւ
անուն նորա յոյժ:

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ խօսեցաւ սաւուղ ընդ յովնաթանայ որդւոյ իւրում, ԽԹ.
և ընդ ամ ծառայս իւր սպանանել զդաւիթ:
2 * Եւ յովնաթան որդի սաւուղայ հաճեալ էր ընդ
դաւթի յոյժ. և պատմեաց յովնաթան դաւթի և ասէ.
հայր իմ խնդրէ սպանանել զքեզ. զգոյշ լեր վաղիւ
ընդ առաւօտն. և թաքիջիր, և նստիջիր 'ի թաքստեան:
3 * Եւ ես ելից և կացից մօտ առ հօր իմում յանդիման,
ուր և իցես դու անդ, և ես խօսեցայց վս քո
ընդ հօր իմում. և տեսից եթէ զինչ իցէ և պատմեցից
4 քեզ: * Եւ խօսեցաւ յովնաթան վս դաւթի բանս բարիս
ընդ սաւուղայ հօր իւրում, և ասէ ցնա. մի մեղիցէ
արքայ 'ի ծառայ իւր դաւիթ, զի ոչ ինչ մեղաւ նա
5 քեզ. և գործք նր բարութ են առ քեզ յոյժ: * Եւ եդ
զանձն իւր 'ի ձեռին իւրում, և եհար զայլազգին. և
արար փրկութ մեծ. և ամ իէլ տեսին և ուրախ եղեն.
և ընդէ՞ր մեղանչիցես յարիւն արդար՝ սպանանել զդաւիթ
6 տարապարտուց: * Եւ լուաւ սաւուղ ձայնի
յովնաթանու, և երդուաւ սաւուղ և ասէ. կենդանի
7 է տր եթէ մեռանիցի: * Եւ կոչեաց յովնաթան զդաւիթ,
և պատմեաց նմա յովնաթան զամ բանս զայսոսիկ.
և տարաւ յովնաթան զդաւիթ առ սաւուղ, և էր
առաջի նր իբրև յերեկն և յեռանդն:

8 * Եւ յաւել ևս լինել պատերազմ, և զօրացաւ դաւիթ Ծ
տալ պատերազմ ընդ այլազգիսն. և եհար 'ի նոցանէ
հարուածս մեծամեծս յոյժ. և փախեան յերեսաց նր:
9 * Եւ եղև այս չար 'ի տէ 'ի վերայ սաւուղայ. և ինքն
նստէր 'ի տան, և գեղարդն 'ի ձեռին նր. և դաւիթ երգէր
10 ձեռօք իւրովք: * Եւ խնդրէր սաւուղ հարկանել
զգեղարդնն ընդ դաւիթ և ընդ որմն. և խուսեաց յերեսաց
սաւուղայ, և եհար զգեղարդն յորմն. և դաւիթ
11 ել գնաց և զերծաւ: * Եւ եղև 'ի գիշերին յայնմիկ
առաքեաց սաւուղ հրեշտակս 'ի տուն դաւթի պահել
զնա. զի սպանցէ զնա ընդ առաւօտն: Եւ պատմեաց
դաւթի մեղքող կին իւր՝ և ասէ. եթէ ոչ ապրեցուցես
զանձն քո 'ի գիշերիս յայսմիկ՝ վաղիւ մեռանելոց
12 ես: * Եւ իջոյց մեղքող զդաւիթ ընդ պատուհանն,
13 և փախեաւ գնաց և ապրեաց: * Եւ առ մեղքող պատուճապատկերս,
և եդ 'ի վր մահճացն. և լեարդ այծեաց
և կծիկ մազոյ եդ 'ի սնարս, և ծածկեաց զնա հանդերձիւ:
14 * Եւ առաքեաց հրեշտակս սաւուղ՝ ունել
15 զդաւիթ. և ասեն՝ թէ խօթ է: * Եւ առաքեաց 'ի վր
դաւ_

Գլ. ԺԸ. (4) Յայլ օրինակ. Եւ ցկամար իւր և ցկապարճս իւր: (8) Այլք. Վս բանին այնորիկ... և արդ զինչ պակաս է նմա: (15) Ոմանք. Եթէ այնչափ իմաստուն էր յոյժ: (17) Այլք: Ահա դուստր իմ երէց: (17) 'Ի լուսն: Ներովբ: (17) Ոմանք. Քանզի ասէր սաւուղ. մի: (19) Ոմանք. Եդրիէլի մօղոլթացւոյ: (24) Այլք. Եւ պատմեցին նմա ծառայքն իւր: (26) Ոմանք. Եւ չև էին լցեալ աւուրքն: (27) Ոմանք. Եւ ետ նմա սաւուղ զմեղքող: (28) Ոմանք. Եւ ամ իէլ սիրէ զնա: (29) Յայլ օրինակ. Զամ աւուրս նր:

Գլ. ԺԹ. (2) Այլք. Հաճեալ էր ընդ դաւիթ յոյժ: (3) Ոմանք. Յանդիման ուր և իցես դու. և: (5) Այլք. Եւ արար տր փրկութի մեծ: (7) Ոմանք. Զամենայն ըզբանս զայսոսիկ նմա... և էր առաջի նորա որպէս յերէկ'': (8) Ոսկան. Եւ եհար 'ի հարուածս.. 'ի նոցանէ: (10) Ոմանք. Եւ դաւիթ ել և գնաց և զերծաւ: (12) Ոմանք. Գնաց՝ ել և ապրեցաւ: (14) Ոմանք. Եւ ասեն, խօթ է:

դաւթի դարձեալ և ասէ. հանէք զնա մահճօքն առիս՝
և սպանից զնա: *Եւ եկին հրեշտակքն, և ահա պատ- 16
ճուճապատանքն ՚ի վ՟ր մահճացն, և լեարդ այծեաց և
կծիկ մազոյ ՚ի սնարսն: *Եւ ասէ սաւուղ ցմեղքող՝ 17
ընդէ՞ր այսպէս խաբեցեր զիս, և արձակեցեր զթշնա-
մին իմ և ապրեցաւ: և ասէ մեղքող ցսաւուղ՝ ինքն ա-
սաց թէ արձակեա զիս, ապա թէ ոչ սպանանեմ զքեզ:
ԾԱ *Եւ դաւիթ փախեաւ և ապրեցաւ, և եկն առ սա- 18
մուէլ յարիմաթեմ. և պատմեաց նմա զամ՟ ինչ զոր ա-
րար նմա սաւուղ: և գնացին սամուէլ և դաւիթ՝ և
նստան ՚ի նաւաթհաւամս: *Ազդ եղև սաւուղայ և ա- 19
սեն. ահա դաւիթ ՚ի նաւաթհաւամս է: *և առաքեաց 20
սաւուղ հրեշտակս ունել զդաւիթ. և տեսին զեկեղե-
ցին մարգարէից մարգարէացելոց. և սամուէլ կայր
՚ի վ՟ր ն՟ց: և եղև ՚ի վ՟ր հրեշտակացն սաւուղայ հոգի
ա՟յ, և մարգարէացան և նոքա: *Եւ պատմեցաւ սա- 21
ւուղայ. և յաւել սաւուղ առաքել այլ հրեշտակս. և
մարգարէացան և նոքա: և յաւել սաւուղ առաքել
այլ հրեշտակս, և մարգարէացան և նոքա: *Եւ բար- 22
կացաւ սրտմտութ՟բ սաւուղ, և գնաց ինքն յարիմա-
թեմ, և եկն մինչև ՚ի ջրհորն մեծ՝ որ ՚ի սեկքով, և ե-
հարց և ասէ. ո՞ւր է սամուէլ և դաւիթ. և ասեն՝ ՚ի
նաւաթհաւամս է: *Եւ գնաց անտի ՚ի նաւաթհաւա- 23
մս: և եղև ՚ի վ՟ր նորա հոգի ա՟յ, և երթայր երթալով
և մարգարէանայր, մինչև հասանել նմա ՚ի նաւաթհաւա-
մս: *և մերկացաւ զհանդերձ իւր ինքնին, և մարգա- 24
րէացաւ առաջի ն՟ց. և անկաւ մերկ զտիւն ողջոյն, և
զգիշերն ամ՟. վ՟ա այնորիկ ասէին՝ թէ և սաւուղ ՚ի մար-
գարէս:

ԳԼ. Ի.

ԾԲ Եւ փախեաւ դաւիթ ՚ի նաւաթայհաւամայ, և եկն 1
խօսեցաւ առաջի յովնաթանայ և ասէ. զի՞նչ ա-
րարի, և զի՞նչ վնաս է իմ, և զի՞նչ մեղայ առաջի հօր
քոյ՝ զի խնդրէ զանձն իմ: *Եւ ասէ ցնա յովնաթան. 2
քա՛ւ քեզ, ո՛չ մեռանիցիս. զի ահա ո՛չ առնէ հայր իմ
բան մի մեծ կամ փոքր՝ զոր ո՛չ յայտնէ յունկն իմ. և
զիա՞րդ իցէ զի թաքուցանիցէ հայր իմ յինէն զբանդ
զայդ. չէ՛ այդպէս: *Պատասխանի ետ դաւիթ և ա- 3
սէ ցյովնաթան. գիտելով գիտէ հայր քո զի գտի շը-
նորհս առաջի աչաց քոց, և ասէ թէ մի՛ գիտասցէ յով-
նաթան՝ գուցէ ո՛չ կամիցի. այլ կենդանի է տ՟ր և կեն-
դանի է անձն քո, զի որպէս ասացի՝ վճարեալ է ընդ
իս և ը՟ հայր քո մինչև ցմահ: *Եւ ասէ յովնաթան 4
ցդաւիթ. զի՞նչ ցանկայ անձն քո՝ և արարից քեզ: *Ա- 5
սէ դաւիթ ցյովնաթան. ահա վաղիւ ամսամուտ է.
և ես նստելով ո՛չ նստայց ուտել հաց ընդ արքայի. և
առաքեսցես զիս՝ և թաքեայց ՚ի դաշտի աստ մինչև ցե-
րեկս աւուրն երրորդի: *եթէ առնելով առնիցէ ա՛յց 6
զինէն հայր քո, ասասցես եթէ հրաժարելով հրաժա-
րեաց յինէն դաւիթ երթալ մինչև ցբեթղահէմ քաղաք
իւր. զի զո՛հ աւուրց է անդ ամ՟ ցեղին: *եթէ ասաս- 7
ցէ՝ բարւո՛ք է, խաղաղութի՟ է ծառայի քում. ապա թէ
խստիւ տայցէ պատասխանի՝ գիտասջի՛ր զի վճարեալ
է չարութի՟ առ ՚ի նմանէ: *Եւ արասցես ողորմութի՟ 8
ընդ ծառայի քում. զի յուխտ տ՟ն մուծեր զծառայ քո
ընդ քեզ. և թէ վնա՛ս ինչ է ծառայի քում, դո՛ւ իսկ
սպան զիս. և ընդէ՞ր հասուցանիցես զիս առ հայր քո:
*Եւ ասէ յովնաթան. քա՛ւ լիցի քեզ, զի եթէ գիտե- 9
լով գիտասցես եթէ վճարեալ է չարութի՟ առ ՚ի հօրէ
իմմէ գա՛լ ՚ի վ՟ր քո՝ եթէ ոչ ՚ի քաղաքն իսկ քո պատ-
10 մեցից քեզ: *Եւ ասէ դաւիթ ցյովնաթան՝ ո՛ պատ-
մեսցէ ինձ եթէ խստիւ պատասխանի տայցէ քեզ հայր
11 քո: *Եւ ասէ յովնաթան ցդաւիթ. Երթ և մնա յան-
12 դին: և գնացին երկոքեան յանդն: *Եւ ասէ յովնա-
թան ցդաւիթ. տ՟ր ա՟ծ ի՟էլի գիտէ՝ եթէ ոչ քննեցից
զհայր իմ զերիւք ժամուն, և եթէ բարի ինչ իցէ զդաւ-
13 թէ և եթէ չար՝ առաքեցի՛ց առ քեզ յանդս: *Ա՛յն և ա՛յն
արասցէ տ՟ր յովնաթանու, և ա՛յն և ա՛յն յաւելցէ, եթէ ոչ
քննեցից զչարութի՟ն վ՟ր քո, և յայտնեցի՛ց յունկն քո.
և արձակեցի՛ց զքեզ՝ և երթիցես ՚ի խաղաղութի՟. և ե-
14 ղիցի տ՟ր ընդ քեզ՝ ո՟պ էր ընդ հօր իմում: *Եւ իցէ՛
թէ մինչդեռ ես կենդանի իցեմ, արասցե՛ս ընդ իս իսկ
15 ողորմութի՟, և եթէ մահու մեռանիցիմ, *մի՛ բարձցես
զողորմութի՟ քո ՚ի տանէ իմմէ մինչև յյաւիտեան: և ե-
թէ ո՛չ ՚ի ջնջել տ՟ն զթշնամիս դաւթի զիւրաքանչիւրոք
16 յերեսաց երկրէ, *գտցի անուն յովնաթանու ՚ի տան
դաւթի. խնդրեսցէ՛ տ՟ր ՚ի ձեռաց թշնամեաց դաւթի:
17 *Եւ յաւել յովնաթան երդմնեցուցանել զդաւիթ առ ԾԳ
18 սէր ն՟ր. զի սիրեաց զանձն սիրելւոյն իւրոյ: *Եւ ա-
սէ ցնա յովնաթան. վաղիւ ամսամուտ է, և խնդրես-
19 ցիս. *քանզի խնդրեսցի աթոռ քո, և երեքօրեսցիս և
երեւեսցես ՚ի տեղւոջ քո՝ ուր թաքեարն յաւուրն գոր-
20 ծոյ. և նստցիս առ երգաբաւդ այդուիկ: *Եւ ես ե-
րեքկնեցի՛ց փքնօք յորս ածել և ձգե՛լ յամատարայն.
21 *և արձակեցի՛ց զպատանեակն, և ասացից, Երթ գիտ
զփքնին: Եւ եթէ ասելով ասացից ցպատանեակն. ՚ի
քէն և ա՛յսր է փքնին, և ա՛յսր առ զնա, եկեսջի՛ր. զի
խաղաղութի՟ է քեզ, և չէ՛ն ինչ բանք՝ կենդանի՛ է տ՟ր:
22 *Ապա թէ ասացից ցպատանին. ՚ի քէն և ա՛նդր է
23 փքնին, գնասջի՛ր՝ զի արձակեա՛ց զքեզ տ՟ր: *և բանիցս
զոր խօսեցաք՝ ես և դու, ահա տ՟ր լիցի վկայ ընդ իս և
24 ընդ քեզ մինչև յյաւիտեան: *Եւ թաքեաւ դաւիթ
յանդին: և եհաս ամսամուտն. և եմուտ արքայ ՚ի սե-
25 ղանն ուտե՛լ հաց: *և նստաւ արքայ յաթոռ իւրում
որպէս միանգամ և միւսանգամ աթոռով յորմայեցն.
և ժամանեաց յովնաթան. և նստաւ աբեններ ՚ի կող-
26 մանէ՛ սաւուղայ. և խնդրեցաւ տեղին դաւթի: *և ո՛չ
խօսեցաւ սաւուղ և ո՛չ ինչ յաւուր յայնմիկ. քանզի ա-
սաց թէ դէպք ինչ իցեն չլինելոյ սուրբ, և չիցէ՛ սրբեալ:
27 *Եւ եղև ՚ի վաղիւ ամսամտին յաւուրն երկրորդի, խնդ- ԾԴ
րեցաւ տեղին դաւթի, և ասէ սաւուղ ցյովնաթան որ-
դի իւր. զի՞ է՝ զի ո՛չ եկն որդին յեսսեայ երէկ և այ-
28 օր ՚ի սեղանս: *Պատասխանի ետ յովնաթան և ասէ
ցսաւուղ. հրաժարեա՛ց յինէն երթալ ՚ի բեթղահէմ քա-
29 ղաք իւր. *ասէ՝ արձակեա՛ զիս՝ զի զո՛հ է ցեղին մե-
րոյ ՚ի քաղաքին. և պատուիրեցին զիս եղբարք իմ. և
արդ եթէ գտի շնորհս առաջի աչաց քոց՝ երթա՛յց տե-
սից զեղբարս իմ: վասն այնորիկ ո՛չ եկն ՚ի սեղան ար-
30 քայի: *Եւ բարկացա՛ւ սաւուղ ՚ի վ՟ր յովնաթանու՝
և ասէ ցնա՝ աղջկորդի անձնամոլոտի. ես ո՛չ գիտեմ,
զի դաշնաւոր ես դու որդւոյն յեսսեայ՝ յամօթ քո, և
31 յամօթ առականաց մօր քոյ: *զի զամ՟ աւուրս որչափ
որդին յեսսեայ կենդանի է՝ ո՛չ հաստատեսցի թագաւո-
րութի՟ քո. արդ առաքեա՛ կա՛լ զպատանին՝ զի որդի
32 մահու է նա: *Պատասխանի ետ յովնաթան սաւու-
ղայ հօր իւրում, և ասէ ցնա. ընդէ՞ր մեռանիցի. զի՞նչ
33 գործեաց: *Եւ վերացոյց սաւուղ զգեղարդն ՚ի վ՟ր
յովնաթանու սպանանել զնա. և գիտաց յովնաթան
թէ

---

(17) Յօրինակին դրուէր. Եւ ասէ մեղքող ցսաւուղ. ինքն ա″: (18) Յօրինակին դրուէր. Եւ եկն առ սամուէլ: (21) Ոմանք. Եւ պատմեցաւ սաւուղայ, և առաքեաց այլ: (23) Յօրինակին դրուէր. Եւ երթայր երթալով և մարգարէա″: (23) Ոմանք. Եւ գնաց ՚ի նաւաթ հաւամս... մինչև հասանել ն՟ր ՚ի նաւաթ հաւ″: Գլ. Ի. (1) Ոմանք. ՚ի նաւաթ հաւամայ, և ե″: (5) Ոմանք. ՚ի դաշտի անդ մինչև: (5) Այլք. Մինչև ցընդերեկս աւ″: (7) Այլք. Եթէ ասասցէ թէ բարւ″: (7) Ոմանք. Խստիւ տայցէ քեզ պ՟ի:

(8) Ոմանք. Վնաս ինչ է ՚ի ծառայի քում: (9) Յօրինակին դրուէր. Զի եթէ գիտելով: (19) Այլք. Եւ երեքօրեսցիս, և խնդրեսցիս, և եկեսցես ՚ի տեղի քո: (21) Ոմանք. Գիտ զփքնին.. և այսր է փքնին: (22) Եւ անդր է փքնին: (26) Ոմանք. Քանզի ասաց թէպէտ ինչ իցեն: (27) ՚Ի լուսն″. Երէկ և յեռանդ ՚ի սեղանս: (29) Բ՟ղ՟ք. Եւ պատուիրեցին յիս եղբ″: (30) Ոմանք. Եւ բարկացաւ սաւուղ յոյժ ՚ի վ՟ր յովն″: (30) ՚Ի լուսն″. Աղջկորդի. համոյսն բարձման ՚ի բնոյն″: (31) Բազումք. Ոչ հաստատեսցի:

թէ վճարեալ է չարութիւն 'ի հօրէ նր՟՝ սպանանել զդաւիթ։
* Եւ դիմեաց յովնաթան 'ի սեղանոյ անտի սրտմտիւ 34
բարկութե՟ եւ սրտմտութե՟․ եւ ոչ եկեր յաւուրն
երկրորդի ամսոյն հաց, զի բեկաւ վս՟ դաւթի․ զի վճարեաց
վս՟ նր՟ հայրն իւր։
ԾԵ * Եւ եղեւ ընդ առաւօտն՝ ել յովնաթան յանդն, ուր 35
ժամադիր եղեւ դաւթի 'ի վկայութիւն․ եւ մանուկ փոքրիկ
ընդ նմա։ * Եւ ասէ ցպատանեակն, ընթա՛ գտ 36
զնետինն զոր ձգեցից․ եւ ընթացաւ պատանեակն․ եւ նա
ձգեաց զնետինն, եւ եբեր զնա։ * Եւ չոգաւ պատանեակն 37
մինչեւ ցտեղի նետին զոր ձգեաց յովնաթան․ եւ
աղաղակեաց յովնաթան զկնի պատանեկին եւ ասէ, 'ի
քէն եւ անդ է նետինն։ * Եւ աղաղակեաց յովնաթան զկնի 38
պատանեկին եւ ասէ․ փութացեալ արագեա՛ եւ մի՛ կացցես․
եւ քաղեաց մանուկն յովնաթանու զնետինսն եւ եբեր
առ տր՟ իւր։ * Եւ պատանեակն ոչ ինչ գիտէր՝ բայց 39
'ի յովնաթանայ եւ 'ի դաւթէ՝ զի գիտէին զբանն։ * Եւ 40
ետ յովնաթան զգործին իւր ցպատանեակն, եւ ասէ
ցպատանեակն իւր․ երթ մուտ 'ի քաղաքն։ * Եւ եմուտ 41
պատանեակն։ Եւ յարեաւ դաւիթ յարգաբայն, եւ անկաւ
'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր, եւ երկիր եպագ
նմա երիցս անգամ, եւ համբուրեաց իւրաքանչիւր զընկեր
իւր, եւ լացին իւրաքանչիւր 'ի վերայ ընկերի իւրոյ
մինչեւ ցմեծ վախճան։ * Եւ ասէ յովնաթան ցդաւիթ, 42
երթ 'ի խաղաղութիւն․ եւ որպէս երդուաք մեք երկոքեան յանուն
տն՟ եւ խօսեցաք, տ՟ր լիցի վկայ ընդ իս եւ ը՟ քեզ,
եւ 'ի մէջ զաւակի իմոյ եւ 'ի մէջ զաւակի քոյ մինչեւ ցյաւիտեան։
* Եւ յարեաւ դաւիթ եւ գնաց, եւ յովնաթան 43
եմուտ 'ի քաղաքն։

ԳԼ․ ԻԱ․

ԾԶ Եւ եկն դաւիթ 'ի Նոմբա՝ առ աքիմելէք քահանայ․ 1
եւ զարհուրեցաւ աքիմելէք 'ի պատահել նր՟․ եւ ասէ
ցնա․ զի՞ է զի դու միայն ես՝ եւ ոչ ոք է ընդ քեզ։
* Եւ ասէ դաւիթ ցաքիմելէք քահանայ․ բան ինչ հրամայեալ 2
է ինձ արքայի այսօր․ եւ ասէ ցիս՝ մի՛ ոք գիտասցէ
զբանն վս՟ որոյ առաքեցի զքեզ, եւ վասն որոյ
պատուիրեցի քեզ․ եւ հրամանեաւ մանկունսն 'ի տեղւոջն
որ կոչի այ՟ հաւատարմութիւն, փելմոնի ելմոնի։
* Եւ արդ՝ եթէ իցէ 'ի ձեռին քում հինգ նկանակ հացի՝ 3
տո՛ւր 'ի ձեռս իմ, թէ ո՛րչափ եւ գտանիցի։ * Պատասխանի 4
ետ քահանայն այ՟ եւ ասէ ցդաւիթ․ ոչ կայ
հա՛ց պիղծ ընդ ձեռամբ իմով, այլ հա՛ց սրբութե՟․ եւ
եթէ իցեն զգուշացեալ մանկտին 'ի կանանց՝ կերիցեն։
* Պատասխանի ետ դաւիթ քահանային՝ եւ ասէ․ 'ի կանանց 5
մեկուսի եմք յերեկէ եւ յեռանտէ, յելանել իմ
'ի ճանապարհս սրբեցան եւ մանկտին․ զի եւ ճանապարհս
իսկ պիղծ է․ եւ վասն այնորիկ այսօր սրբեսցի գործովս
իմով։ * Եւ ետ նմա աքիմելէք քահանայ՝ 'ի զառաջաւոր 6
հացէն․ զի չգո՛յր անդ հաց, բայց 'ի հացէն
երեսաց, առեալ յերեսաց տն՟, դնել առաջի հաց ջերմ
յաւուրն յորում առ զայն։ * Եւ անդ էր մի 'ի ծառայից 7
սաւուղայ յաւուր յայնմիկ նեղեալ նեսարաւ
առաջի տն՟․ եւ անուն նր՟ դովեկ՝ ասորի, արածէր զջորիս
սաւուղայ։ * Եւ ասէ դաւիթ ցաքիմելէք, եթէ 8
իցէ՞ աստ ընդ ձեռամբ քով գեղարդն կամ սուսեր․ զի
զսուսեր իմ եւ զկազմած իմ ոչ առի 'ի ձեռին իմում․
քանզի բանն արքայի ստիպեաց զիս։ * Եւ ասէ քահանայն․ 9
ահա սուսերն գողիադու այլազգւոյ փղշտացւոյ՝ զոր սպանէր 'ի հովիտսն ելայ․ եւ այն պատեալ
կայ ձորձով յետոյ վակասւն․ եթէ զայն առնուս ընդ
քեզ՝ առ, զի ոչ գոյ աստ՝ բայց յայնմանէ։ Եւ ասէ դաւիթ՝
չի՛ք իբրեւ զնա, տո՛ւր ցիս զայն։ Եւ ետ նմա զայն։
10 * Եւ յարեաւ դաւիթ եւ փախեաւ յաւուր յայնմիկ յերեսաց ԾԷ
սաւուղայ, եւ եկն դաւիթ առ անքուս արքայ
11 գեթայ։ * Եւ ասեն ծառայքն անքուսայ ցնա․ ո՞չ սա է
դաւիթ՝ թագաւոր երկրին․ ո՞չ սմա նուագէին պարաւորքն եւ ասէին, եհար սաւուղ զհազարս, եւ դաւիթ
12 զբեւրս։ * Եւ եդ դաւիթ զբանսն 'ի սրտի իւրում,
եւ երկեաւ յոյժ յերեսաց անքուսայ արքայի գեթայ։
13 * Եւ այլակերպեաց առաջի նր՟ զերեսս իւր, եւ պատճառեցաւ
յաւուր յայնմիկ․ եւ կաքաւէր առ դուրս քաղաքին,
եւ ծորեցուցանէր զլորձունս իւր 'ի վր՟ մօրուաց
14 իւրոց, եւ յափխիթէրս խաղայր։ * Եւ ասէ անքուս
ցծառայս իւր․ ահա տեսէք զայրն՝ այսահար՝ եւ ընդէ՞ր
15 մուծէք զնա առ իս․ * միթէ կարօ՞տ ինչ իցեմ ես այսահարաց,
զի ածէք զդա այսահարել առաջի իմ․ մի՛ մտցէ
դա 'ի տուն։

ԳԼ․ ԻԲ․

1 Գնա՛ց անտի դաւիթ՝ եւ եկն զերծաւ յայրն ոդողոմայ․
եւ լուան եղբարք նր՟ եւ ամ՟ տուն հօր նր՟, եւ
2 իջին առ նա անդր։ * Եւ ժողովեցին առ նա ամ՟ վշտացեալք,
եւ ամ՟ պարտապանք, եւ ամ՟ ցաւագնեալք ոգւովք․
եւ էր նց՟ զօրագլուխ․ եւ էին ընդ նմա իբրեւ արք
3 չորեքհարիւր։ * Եւ գնա՛ց անտի դաւիթ 'ի մասեփաթ
մովաբայ․ եւ ասէ ցարքայն մովաբայ․ եկեսցէ հայր իմ եւ
մայր իմ առ քեզ, մինչեւ գիտացից թէ զինչ արասցէ
4 ինձ ած՟։ * Եւ աղաչեաց զերեսս արքային մովաբայ․ եւ
բնակեցին առ նմա զամ՟ աւուրս մինչեւ էր դաւիթ յանձաւին։
5 * Եւ ասէ գադ մարգարէ ցդաւիթ․ մի՛ նստիր յանձաւիդ, ԾԸ
այլ արի՛ եւ երթիցես յերկիրն յուդայ։ գնա՛ց
6 դաւիթ եւ եկն նստաւ 'ի քաղաքին սարիթ։ * Եւ լուաւ
սաւուղ եթէ յայտնեցաւ դաւիթ եւ արքն որ ընդ
նմա։ Եւ սաւուղ նստէր 'ի բլրին 'ի ներքոյ հերկին որ 'ի
բամա․ եւ գեղարդն 'ի ձեռին իւրում․ եւ ամ՟ ծառայք
7 նր՟ կային շուրջ զնովաւ։ * Եւ խօսեցաւ սաւուղ ընդ
ծառայսն իւր որ կային շուրջ զնովաւ, եւ ասէ ցնոսա․
լուարո՛ւք որդիք բենիամինի․ թէ արդարեւ ամենեցուն
ձեզ տացէ՞ որդին յեսսեայ անդս եւ այգեստանս, եւ զամ՟
8 զձեզ առնիցէ հազարապետս եւ հարիւրապետս․ * զի
միաբանեալ կայք 'ի վր՟ իմ դուք ամենեքեան․ եւ ո՛չ ոք
էր որ յայտնէր յուխտն իմ 'ի դնել որդւոյն իմոյ ուխտ
ընդ որդւոյն յեսսեայ․ եւ չի՛ք ոք 'ի ձէնջ որում ցաւէր
վս՟ իմ, եւ յայտնէր յուխտն իմ․ զի յարոյց որդի իմ զծառայ
իմ 'ի վերայ իմ թշնամի, որպէս յաւուր յայսմիկ։
9 * Պատասխանի ետ դովեկ ասորի, որ կայր 'ի վր՟
ջորւոյն սաւուղայ, եւ ասէ․ տեսի զորդին յեսսեայ եկեալ
'ի նոմբա առ աքիմելէք որդի աքիտովբայ առ քահանայ
10 * Եւ հարցանէր նա նմա 'ի այ՟․ եւ ետ նմա պաշա՛ր՝
11 եւ զսուսերն գողիադու այլազգւոյ ետ նմա։ * Եւ
առաքեաց արքայ կոչեաց զաքիմելէք որդի աքիտովբայ
զքահանայ, եւ զամ՟ որդիս հօր նր՟ զքահանայս որ էին
12 'ի նոմբա․ եւ եկին ամենեքին առ արքայ։ * Եւ ասէ
սաւուղ․ լո՛ւր որդի աքիտովբայ։ եւ ասէ․ ահաւասիկ կամ,
13 խօսեա՛ց տ՟ր։ * Եւ ասէ ցնա սաւուղ․ զի՞ է զի միաբանեցէք
դու եւ որդին յեսսեայ հակառակ ինձ, տալ նմա
հաց

---

(37) Ոմանք․ Մինչեւ 'ի տեղի նետինն․․․ 'ի քէն եւ անդր է նետինն։
Գլ․ ԻԱ․ (1) Ոմանք․ Աքիմելէք 'ի պատահմանն նորա։ (2) Ոսկան․ Յաքիմելէք քահանայ այ՟։ (2) Ոմանք․ Ինձ արքայ այսր․․․ եւ հրաման ետ մանկունսն․․ այ՟ հաւատարմութիւն 'ի փելմոնի։ (2) Յօրինակին․ փելոնի ելմոնի։ (3) Ոմանք․ Եթէ իցեն 'ի ձե"։ (5) Այլք․ Եւ ասէ ցնա, 'ի կանանց․․․ այսօր սրբեսցի գոր"։ (6) Այլք․ Զի ոչ գոյր անդ․․ հաց ջերմ։ (7) Ոմանք․ Յաւուր յայնմիկ 'ի ներսի խորանին առաջի տն՟։ (12) Ոմանք․ Անքուսայ գեթացւոյ։ (15) Յօրինակին գրեալ էր․ Ինչ իցեմ ես․ այսա"։ (15) Ոմանք․ Դա 'ի տուն իմ։
Գլ․ ԻԲ․ (1) Ոմանք․ Եւ գնաց անտի դաւիթ։ (3) Ոմանք․ Եկեսցեն հայր իմ․․ եթէ զինչ ա"։ (4) Յօրինակին գրեալ էր․ Մինչեւ էր դաւիթ յան"։ (6) Ոմանք․ Եւ գեղարդն որ 'ի ձեռին իւ"։ (7) Այլք․ Եւ զամենեսեան զձեզ առնիցէ։ (9) 'Ի բնա"․ Դովեկ եդոմայեցի, որ։ (11) Ոմանք․ Եւ առաքեաց արքայ կոչել զա"։ (13) Այլք․ Զի միաբանե-

հաց եւ սուսեր, եւ հարցանել նմա յա̅յ, եւ գնել զնա ինձ
թշնամի, ոպ̅ եւ յաւուր յայսմիկ: * Պատասխանի ետ 14
աքիմելէք արքայի եւ ասէ. եւ ո՞վ է յա̅մ ծառայս քո հա-
ւատարիմ իբրեւ զդաւիթ, եւ փեսայ արքայի. եւ իշխան
ա̅մ հրամանի քոյ, եւ փառաւոր 'ի տան քում: * Եթէ 15
այսօր աւուր ինչ սկսեալ իցեմ հարցանել նմա յա̅յ. քաւ
մի երբէք դիցէ արքայ 'ի վ̅ր ծառայի իւրոյ այդպիսի
բան, եւ 'ի վերայ տան հօր իմոյ. զի ոչ գիտէ ծառայ քո
յա̅մի յայդմիկ բան մի մեծ կամ փոքր: * Եւ ասէ սա- 16
ւուղ. մահու մեռցիս աքիմելէք՝ դու եւ ա̅մ տուն հօր
քոյ: * Եւ ասէ արքայ ցսուրհանդակսն որ կային շուրջ 17
զնովաւ. մատիք եւ սպանէք զքահանայսն տ̅ն, զի ձեռն
նց̅ ը̅ դաւթի է. զի գիտացին եթէ փախչի նա՝ եւ ոչ
յայտնեցին յունկն իմ: Եւ ոչ կամեցան ծառայքն ար-
քայի արկանել զձեռս իւրեանց, եւ մեղանչել 'ի քահա-
նայսն տ̅ն: * Եւ ասէ արքայ ցդովեկ. դարձիր դու՝ 18
եւ պատահեա՛ քահանայիցն տ̅ն: Եւ դարձաւ դովեկ ա-
սորի, եւ կոտորեաց զքահանայսն տ̅ն. եւ սպան յաւուր
յայնմիկ երեքհարիւր եւ հինգ այր, զամենեսին որ կրէին
զեփուդն կտաւի: * Եւ զնոմբեա քաղաք քահանայիցն 19
եհար սրով սուսերի՝ յառնէ մինչեւ ցկին, 'ի տղայոյ մինչեւ
ցստնդիաց. յարջառոյ եւ յիշոյ մինչեւ ցոչխար՝ բերանով
սրոյ: * Եւ ապրեցաւ որդի մի աքիմելիքայ, որդւոյ 20
աքիտովբայ. եւ անուն նր̅ աբիաթար, եւ փախեաւ զհետ
դաւթի: * Եւ պատմեաց աբիաթար դաւթի եթէ կո- 21
տորեաց սաւուղ զա̅մ քահանայսն տ̅ն: * Եւ ասէ դա- 22
ւիթ ցաբիաթար. գիտէի յաւուր յայնմիկ եթէ դովեկ
ասորի պատմելով պատմէ սաւուղայ: Ես եմ պարտա-
կան ոգւոց տան հօր քոյ. * Նիստ առ իս՝ եւ մի երկնչիր, 23
զի ուր խնդրեցից զանձին իմոյ տեղի՝ խնդրեցից եւ
քում անձին, զի պահեսցիս դու առ իս:

ԳԼ. ԻԳ.

Ծթ. Եւ ազդ եղեւ դաւթի եւ ասեն, ահա այլազգիք պա- 1
տերազմին ընդ կեիլա, եւ յափշտակեցին զկալո-
րայն: * Եւ եհարց դաւիթ 'ի տ̅է եւ ասէ, եթէ եր- 2
թայց եւ հարկանիցե՞մ զայլազգիսն զայնոսիկ. եւ ասէ տ̅ր
ցդաւիթ. երթ եւ հարկանիցես զայլազգիսն, եւ փրկես-
ցես զկեիլա: * Եւ ասեն արք դաւթի ցնա՝ ահա մեք 3
աստէն 'ի հրէաստանի յերկիւղի եմք, եւ զիա՞րդ լինիցի
եթէ երթիցեմք 'ի կեիլա յաւա՛ր այլազգեացն:
Կ * Եւ յաւել միւսանգամ դաւիթ հարցանել 'ի տ̅է. եւ 4
պատասխանի ետ նմա տ̅ր՝ եւ ասէ ցնա. արի էջ 'ի կեի-
լա՝ զի ես մատնեցից զայլազգիսն 'ի ձեռս քո: * Եւ գը- 5
նաց դաւիթ եւ արքն որ ը̅ նմա 'ի կեիլա, եւ մարտեաւ
ը̅ այլազգիսն. եւ փախեան յերեսաց նր̅, եւ ա՛ռ զանա-
սուն նց̅, եւ եհար 'ի նոցանէ հարուածս մեծամեծս. եւ
փրկեաց դաւիթ զբնակիչսն կեիլայ: * Եւ եղեւ 'ի փախ- 6
չելն աբիաթարայ որդւոյ աքիմելիքայ առ դաւիթ, եւ
ինքն ընդ դաւթի էջ 'ի կեիլա. եւ ունէր զեփուդն 'ի
ձեռին իւրում: * Եւ ազդ եղեւ սաւուղայ եթէ եկն 7
դաւիթ 'ի կեիլա. եւ ասէ սաւուղ, վաճառեաց զնա ա̅ծ
'ի ձեռս իմ. զի փակեցաւ մտեալ 'ի քաղաք դրանց եւ
դռնափակաց: * Եւ հրաման ետ սաւուղ ա̅մ ժողովր- 8
դեանն իջանել 'ի պատերազմ 'ի կեիլա. ունել զդա-
ւիթ եւ զարս նր̅: * Եւ գիտաց դաւիթ զսաւուղայ ե- 9
թէ ոչ դադարէ 'ի չարութե̅. եւ ասէ դաւիթ ցաբիա-
թար քահանայ, մատո՛ զեփուդդ տ̅ն: * Եւ ասէ դաւիթ. 10
տ̅ր ա̅ծ ի̅ղի, լսելով լուաւ ծառայ քո՝ թէ խնդրէ սա-
ւուղ գալ 'ի վերայ կեիլայ, ապականել զքաղաքս վ̅ս
11 իմ. * Եթէ պաշարիցի՞. եւ եթէ իջանիցէ՞ այժմ այսր
սաւուղ՝ ո̅պ լուաւ ծառայ քո. տ̅ր ա̅ծ ի̅ղի՝ պատմեա՛ ծա-
12 ռայի քում: Եւ ասէ տ̅ր՝ պաշարեսցի: * Եւ ասէ դա-
ւիթ. եթէ մատնեսցե՞ն զիս կեիլացիքս եւ զա՛րս իմ 'ի
ձեռն սաւուղայ: Եւ ասէ տ̅ր, մատնեսցեն:
13 * Եւ յարեաւ դաւիթ, եւ արքն որ ընդ նմա իբրեւ չո- ԿԱ
րեքարիւր, ելին 'ի կեիլայ եւ գնացին յո եւ գնացին: Եւ
ա՛զդ եղեւ սաւուղայ եթէ զերծաւ դաւիթ 'ի կեիլայ,
եւ դադարեաց յելանելոյ:
14 * Եւ նստաւ դաւիթ յանապատին 'ի մասերէթ յան- ԿԲ
ձուկսն, եւ նստէր 'ի լերին անապատին զիփայ 'ի մաւայլ
լերինն 'ի մ̅թին երկրին: Եւ խնդրէր զնա սաւուղ զա̅մ
15 աւուրս, եւ ոչ մատնեաց զնա տ̅ր 'ի ձեռս նր̅: * Եւ ե-
տես դաւիթ եթէ ելանէ սաւուղ խնդրել զդաւիթ.
եւ դաւիթ նստէր յանապատին 'ի մաւայլ լերինն զիփայի
16 նորում: * Եւ յարեաւ յովնաթան որդի սաւուղայ, եւ
չոգաւ առ դաւիթ 'ի նորն. եւ հաստատեաց զձեռս իւր
17 'ի տ̅ր, * եւ ասէ ցնա՝ մի երկնչիր, զի ոչ գտցէ զքեզ
ձեռն սաւուղայ հօր իմոյ. եւ դու թագաւորեսցես 'ի
վ̅ր ի̅ղի. եւ ես եղէց քո երկրորդ, եւ սաւուղ հայր իմ
18 գիտէ թէ այդպէս է: * Եւ ուխտեցին ուխտ երկոքեան
առաջի տ̅ն: Եւ նստէր դաւիթ 'ի նորումն. եւ յովնա-
19 թան գնաց 'ի տուն իւր: * Եւ ելին զիփացիքն 'ի մաւայլ
երկրէն առ սաւուղ 'ի բլուրն, եւ ասեն. ո՞չ ահաւասիկ
դաւիթ թաքուցեալ է առ մեզ 'ի մասերա յանձուկս
20 նորոյն 'ի բլո՛ւրն եքելատու, ը̅ աջմէ յեսեմոնայ: * Եւ
արդ ըստ ա̅մ ցանկութե̅ անձին արքայի իջցէ՛ իջանե-
լով առ մեզ. քանզի փակեսցուք զնա 'ի ձեռս արքայի:
21 * Եւ ասէ ցն̅ս սաւուղ. օրհնեա՛լ էք դուք 'ի տ̅է, զի
22 ցաւեաց ձեզ վ̅ս իմ. * արդ երթա՛յք եւ ա՛յլ եւս կազմե-
ցարուք, եւ գիտասջի՛ք եւ տեսէ՛ք զտեղին ուր իցէ ոտն
նր̅. հասէ՛ք վաղվաղակի անդր ուր ասացէքն թէ է,
23 գուցէ խորամանգիցէ: * Եւ քննեսջի՛ք եւ տեսջի՛ք ※ յա̅մ
տեղեաց ուր թաքուցեալ իցէ, եւ դարձջի՛ք առ իս պատ-
րաստութե̅, եւ երթիցո՛ւք ընդ ձեզ: Եւ եղիցի եթէ իցէ
յերկրին՝ խուզեցից զնա ա̅մ հազարաւորօք յուդայ:
24 * Եւ յարեան եւ գնացին զիփացիքն յերեսաց սաւու- ԿԳ.
ղայ. եւ դաւիթ եւ արք նորա էին յանապատին մաոնայ
25 առ երեկս ընդ աջմէ յեսեմոնայ: * Եւ գնա՛ց սաւուղ
եւ արք իւր խնդրել զդաւիթ: Եւ ա՛զդ արարին դաւթի,
եւ էջ 'ի վէ̅մն որ յանապատին մաոնայ: Եւ լուաւ սաւուղ՝
26 եւ պնդեցա՛ւ զհետ դաւթի յանապատն մաոնայ: * Եր-
թա՛յր սաւուղ եւ արք իւր՝ զա՛յս կողմն լերինն, եւ դա-
ւիթ եւ արք իւր առ 'ի կողմն զա՛յն կողմն լերինն: Եւ եղեւ
դաւթի թաքստեամբ երթալ յերեսաց սաւուղայ: Եւ
սաւուղ եւ արք նր̅ պատեցան զդաւթիւ եւ զարամբք նր̅
27 ունել զն̅ս: * Եւ եկն հրեշտակ առ սաւուղ եւ ասէ.
փութա՛ եկ այսր, զի արշաւեցին այլազգիք յերկիրս:
28 * Եւ դարձաւ սաւուղ չպնդել զհետ դաւթի, եւ չոգաւ
ընդդէմ այլազգեացն: Վասն այնորիկ կոչեցաւ տեղին
այն վէ̅մ բաժանեալ:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ յարեաւ դաւիթ անտի եւ նստաւ յանձուկս գադ-
դայ:
2 * Եւ եղեւ իբրեւ դարձաւ սաւուղ յայլազգեացն, ազդ ԿԴ.
եղեւ նմ̅ եւ ասեն. ահաւասիկ դաւիթ յանապատին գադ-
3 դայ է: * Եւ ա՛ռ ընդ իւր երիս հազարս արանց ընտրե-
լոց յա̅մ ի̅ղէ, եւ գնաց խնդրել զդաւիթ եւ զարս նր̅,
4 հանդէպ եղիմայ որսոյն եղջերուաց. * Եւ եկն 'ի պա-
ռակս

ցէք դուք եւ որ'': (13) Ոմանք. Հարցանել նմա 'ի տ̅նէ: (16) Այլ. Եւ ասէ արքայ սաւուղ: (18) Յօրինակին Ոսկանայ այսպէս գրի. Երեք Ճ եւ Ե. այր: (23) Ոմանք. Անձին իմում տեղի:

Գլ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Ահա այլազգիքն . . եւ յափշտակեցին զկալորայն: (2) Այլ. Եւ հարցես զայլազգիսն: (7) 'Ի լուս''. Եւ ասէ սաւուղ. մատնեաց զնա ա̅ծ 'ի: (12) Այլ. իմ' 'ի ձեռս սաւուղայ: (14) Ոմանք. 'Ի մաւայլ լերինն: (15) Եւ դաւիթ նստէր յանտառին 'ի մաւայլ լե'': (19) Ոմանք. Ոչ ահաւասիկ . . . 'ի մեսերա . . 'ի բլրին եքեղատու: (20) Ոմանք. Ըստ ա̅մ ցանկութե̅ արքայի . . քանզի եւ փակեցին 'ի ձեռս արքայի: (26) Ոմանք. Պատեցին զդաւթիւ . . յունել զնա:

Գլ. ԻԴ. (3) Ոմանք. Եւ գնացին խնդրել զդա'' . . . հանդէպ աղիմայ: Որ ասեն. Եղիմայ որսոյն: (4) Ոմանք. Հօտից նր̅ առ ճանապարհաւն, եւ էր անդ այր մի . . եւ.

րախս հօտից որ առ ճանապարհաւն · և անդ էր այր
մի՝ և եմուտ սաւուղ հանգչել · և դաւիթ և արք նորա
նստէին 'ի ներքնում այրին : * Եւ ասեն արքն դաւթի 5
ցնա · ահա այս օր է, զորմէ ասաց տ՟ր ցքեզ, մատնել
զթշնամիս քո 'ի ձեռս քո · և արասցես ընդ նմա՝ որպէս
և հաճոյ թուի յաչս քո : Եւ յարեաւ դաւիթ և եհատ
զտուտն լաւդկին սաւուղայ գաղտ : * և եղև յետ այնորիկ՝ 6
զղջացոյց զդաւիթ սիրտն իւր, զի եհատ զտուտն
լաւդկի ն՟ր : * Եւ ասէ դաւիթ ցարս իւր · քաւ լիցի 7
ինձ 'ի տ՟է, թէ արարից զբանդ զայդ տեառն իմում
օծելոյ տ՟ն, մխել 'ի նա զձեռս իմ · զի օծեալ տ՟ն է նա :
* և հաճեաց դաւիթ զարսն իւր բանիւք, և ոչ ետ ն՟ց 8
յառնել և սպանանել զսաւուղ : Եւ սաւուղ յարեաւ
յայրէ անտի և էջ 'ի ճանապարհն : * և յարեաւ դաւիթ 9
զկնի ն՟ր ել յայրէ անտի · և աղաղակեաց դաւիթ
զհետ ն՟ր և ասէ · տէր իմ արքայ : և հայեցաւ սաւուղ
'ի թիկունս իւր · և անկաւ դաւիթ 'ի վերայ երեսաց
իւրոց յերկիր, և եպագ նմա երկիր : * Եւ ասէ դաւիթ 10
ցսաւուղ : ընդէ՞ր լսես բանից ժողովրդեանն որ
ասեն թէ դաւիթ խնդրէ զանձն քո · * ահա յաւուր 11
յայսմիկ տեսին աչք քո, որպէս մատնեաց զքեզ տ՟ր
այսօր 'ի ձեռս իմ յայրի անդ, և ոչ կամեցայ սպանանել
զքեզ · և խնայեցի 'ի քեզ, և ասացի թէ ոչ ձգեցից
զձեռն իմ 'ի տէր իմ · զի օծեալ տ՟ն է նա : * Եւ 12
տես հայր իմ · ահա տուտն լաւդկի քո 'ի ձեռին իմում ·
Ես հատի զտուտն հանդերձի քոյ, և ոչ սպանի զքեզ :
և ծանի՛ր և տե՛ս այսօր, զի ոչ գոյ 'ի ձեռին իմում չարութ՟ի,
և ոչ արհամարհութ՟ի, և ոչ ամպարշտութի, և
ոչ մեղայ ինչ քեզ · և դու պաշարես զանձն իմ առնուլ
զնա : * դատ արասցէ տ՟ր ընդ իս և ընդ քեզ · և առցէ 13
տէր զվրէժ իմ 'ի քէն, և ձեռն իմ մի՛ եղիցի 'ի քեզ :
* Որպէս ասէ հին առասպելն · յանօրէնս ձեռաց ելցէ 14
մեղս, և ձեռն իմ մի՛ եղիցի 'ի քեզ : * Եւ արդ՝ զո՞յր 15
հետ ելեալ ես արքայդ իղ՟ի, և զո՞ հալածես · զհետ շան
մեռելոյ՝ և զհետ լուի միոյ : * եղիցի տ՟ր դատաւոր 16
և իրաւարար ընդ իս և ընդ քեզ · տեսցէ տ՟ր՝
և դատեսցի զդատաստանս իմ, և արասցէ ինձ իրաւունս
'ի ձեռաց քոց : * Եւ եղև իբրև կատարեաց դաւիթ 17
խօսել զբանս զայսոսիկ ընդ սաւուղայ, և ասէ
սաւուղ · այդ քո՞ ձայն իցէ որդեակ իմ դաւիթ : և ամբարձ
սաւուղ զձայն իւր և ելաց : * Եւ ասէ սաւուղ 18
ցդաւիթ · դու արդար ես քան զիս · զի դու հատուցեր
ինձ բարիս, և ես հատուցի քեզ չարիս : * և դու 19
պատմեցեր ինձ այսօր զոր արարեր ինձ բարիս · և թէ
որպէս փակեաց զիս տ՟ր այսօր 'ի ձեռս քո՝ և ոչ սպաներ
զիս : * զի որպէս գտանէ ոք զթշնամիս իւր 'ի նեղութ՟ե, 20
և արձակիցէ զնա բարեաւ ընդ ճանապարհ, և
տ՟ր հատուսցէ նմա բարիս · ո՟ր դու արարեր այսօր :
* Եւ արդ գիտեմ զի թագաւորելով թագաւորեսցես, 21
և հաստատեսցի 'ի ձեռս քո թագաւորութիւն իղ՟ի · * և 22
արդ՝ երդուի՛ր ինձ 'ի տ՟ր, զի մի՛ սատակեսցես զզաւակ
իմ զկնի իմ, և մի՛ եղծցես զանուն իմ 'ի տանէ հօր
իմոյ : * Եւ երդուաւ դաւիթ սաւուղայ · և գնաց սաւուղ 23
'ի տեղի իւր · և դաւիթ և արք իւր ելին 'ի մասարա
յանձուկն :

ԳԼ · ԻԵ ·

Եւ մեռաւ սամուէլ · և ժողովեցան ամ՟ իէ՟լ և կոծեցան 1
զնա : և թաղեցին զնա 'ի տան իւրում յարիմաթեմ :
ԿԵ Եւ յարեաւ դաւիթ և էջ յանապատն մաոնայ : * Եւ 2
էր այր մի 'ի մաոն, և հօտք իւր 'ի կարմելոս · և այրն
մեծատուն էր յոյժ · և ն՟ր էին ոչխարք երեք հազարք,
և այծք հազար · և եղեն կտուրք հօտիցն 'ի կարմելոս :
3 * Եւ անուն ն՟ր նաբաղ և անուն կնոջ ն՟ր աբիգեա · և
կին ն՟ր առաւել իմաստութ՟բ և գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ ·
4 և այրն խիստ և չար խորհրդովք՝ և այր շնաբարոյ : * Եւ
լուաւ դաւիթ յաւուր յայնմիկ եթէ կտրէ նաբաղ կարմելացի
5 զհօտս իւր, * առաքեաց դաւիթ մանկունս
տասն, և ասէ դաւիթ ցմանկունսն · ելէ՛ք 'ի կարմելոս՝
և երթա՛յք առ նաբաղ, և հարցէ՛ք յանուն իմ զողջունէ
6 ն՟ր : * և ասասջի՛ք՝ այսպէս 'ի սոյն աւուրս ողջ լիցես
7 դու և տուն քո, և ա՟մ որ ինչ քո ողջ լիցի : * Եւ արդ՝
աւասիկ լուայ եթէ կտուրք են հօտից քոց որ ը՟ մեզ
էին յանապատի աստ, և ոչ արգելաք զդոսա, և ոչ խուեցաք
զդոսա և ոչ իւիք զա՟մ աւուրս որչափ և էին ը՟
8 մեզ 'ի կարմելոս : * հա՛րց ցմանկտիդ քո և պատմեսցեն
քեզ : Եւ գտցէ՛ն մանկունքդ շնորհս առաջի աչաց քոց,
զի 'ի բարի աւուր եկին, արդ՝ տացես որչափ ինչ և
գտցէ ձեռն քո ծառայից քոց, և որդւոյ քում դաւթի :
9 * Եւ եկին մանկունքն դաւթի, և խօսեցան զբանսն ը՟ ԿԶ
նաբաղայ, ըստ ա՟մ բանիցն այնոցիկ յանուն դաւթի :
10 * Ընթոստացաւ, և ետ պատասխանի ծառայիցն դաւթի
և ասէ : ո՞ դաւիթ, կամ ո՞ որդին յեսսեայ · բազմացեալ
են այսօր ծառայք գնացականք իւրաքանչիւր
11 յերեսաց տեառն իւրոյ : * Արդ առնուցո՞ւմ զհա՛ց իմ
և զգինի իմ և զզենլիս իմ զոր զենի կտրողաց իմոց
պատրուճակս, և տայցե՞մ արանց զորս ոչ գիտիցեմ
12 ուստի իցեն : * Եւ դարձան մանկունքն դաւթի 'ի ճանապարհ
իւրեանց · և եկին պատմեցին դաւթի զա՟մ բանիցն այնոցիկ :
13 * Եւ ասէ դաւիթ ցարսն իւր · ածէ՛ք ընդ մէջ իւրաքանչիւր ԿԷ
զսուր իւր · և ածին ընդ մէջ այր իւրաքանչիւր
զսուսեր իւր : ած ը՟ մէջ և դաւիթ զսուր իւր ·
և ելին զհետ դաւթի իբրև արք չորեքհարիւր · և երկերիւրն
14 նստան առ կարասին : * Եւ աբիգեայ՝
կնոջ նաբաղայ պատմեաց մինն 'ի մանկտւոյ անտի
և ասէ · ահա առաքեաց դաւիթ հրեշտակս յանապատէն
օրհնել զտէր մեր, և նա՝ խուսեաց 'ի ն՟ցնէն ·
15 * և արքն երախտաւո՛ր էին մեզ յոյժ, և ոչ արգելին
զմեզ, և ոչ իւիք խուեցին զմեզ որչափ եղեաք ընդ ն՟ս
16 'ի բացի · * և իբրև զպարիսպ էին մեզ զցայգ և զցերեկ՝
զա՟մ աւուրսն որչափ էաք ընդ ն՟ս, և արածէաք զխաշինսն
17 : * Եւ արդ գիտասցես և տեսցես զինչ գործեսցես
· զի վճարեալ է չարութ՟ի 'ի վերայ տեառն մերոյ,
և 'ի վերայ ա՟մ տան ն՟ր · և նա՝ այր ժանտ է, և ոչ
18 գոյ խօսել ընդ նմա : * Եւ աճապարեաց աբիգեա, և
ա՛ռ երկերիւր նկանակ, և երկուս ամանս գինւոյ, և
հինգ ոչխար հասուցեալ, և հինգ արդու փոխնդոյ, և
կայթ մի չամիչ, և պաղատիտս երկերիւր · և եդ 'ի վ՟ր
19 իշոյ : * և ասէ ցմանկտին իւր · երթա՛յք յառաջագոյն
քան զիս, և ես գամ զկնի ձեր · և առն իւրում նաբաղայ
20 ոչ եհան 'ի վեր : * Եւ եղև ընդ ելանել ն՟ր յէշն,
և ընդ իջանել ը՟ զանխուլ լերինն, և ահա դաւիթ և
21 ա՛րք ն՟ր իջանէին ը՟ առաջ ն՟ր · և դիպեցաւ ն՟ց : * Եւ
ասէ դաւիթ · զո՞ւր ուրեմն պահեցի զա՟մ ինչ նաբաղու
յանապատի անդ · և ոչ խուեցաք առնուլ յա՟մէ որ
ինչ էր ն՟ր և ոչ ինչ · և հատոյց ինձ չար երախտեաց իմոց
22 : * օ՛նև օ՛ն արասցէ ա՟ծ դաւթի, և օ՛նև օ՛ն յաւելցէ,
եթէ թողից յա՟մէ նաբաղու մինչև ցառաւօտն՝ որ զորմով
23 միզիցէ : * Իբրև ետես աբիգեա զդաւիթ՝ փութացաւ
և վազեաց յիշոյն, և անկաւ առաջի դաւթի 'ի վ՟ր
24 երեսաց իւրոց, և երկի՛ր եպագ նմ՟ յերկիր ※ : * և անկաւ
առ ոտս ն՟ր և ասէ · յիս տէր մեղս իմ · բայց խօսեսցի
աղախին քո յականջս քո, և լուիցես բանից աղախ-

ղախ-

արք ն՟ր անդ նս'' : (9) Ոմանք · 'Ի թիկունս ն՟ր, և անկաւ :
(13) Յօրինակին պակասէր · Դատ արասցէ տ՟ր ընդ իս և ընդ
քեզ : (17) Ոմանք · Խօսել զբանս զայսոսիկ : (19) Ոմանք ·
Այսօր եթէ ո՟ր փակեաց : (21) Ոմանք · Թագաւորութ՟եդ իղ՟ի : (23) Բազումք · 'Ի մասարայ յանձուկն :
ԳԼ · ԻԵ · (5) Ոմանք · Եւ առաքեաց դաւիթ : (8) Յօրինակին · Հա՛րց ցմանկտիս քո : (14) Այլ · Կնոջ նաբաղու :
(17) Ոմանք · Եւ արդ գիտասջիր զինչ գոր'' · · և նա այր
ժանդ, և ոչ գոյ : (18) Բազումք · Եւ եդ 'ի վերայ իշոյ :
(21) Ոմանք · Զա՟մ ինչսն նաբա'' · · · և հատոյց ինձ չար երախտեացն
իմոց : (23) Յօրինակին ոչէր · Եւ երկիր եպագ նմա յերկիր :

Aa 2

ղախնոյ քոյ։ * Մի՛ դիցէ տ̅ր իմ զսիրտ իւր 'ի վ̅ր առն 25
ժանտի Նաբաղայ· զի ըստ անուան ն̅ր՝ և ինքն է։ Նա-
բաղ անուն ն̅ր՝ և անզգամութի̅ ընդ նմա։ Եւ ես աղա-
խին քո ո՛չ տեսի զմանկունս քո զոր առաքեցեր։ * Եւ 26
արդ՝ կենդանի է տ̅ր և կենդանի է անձն քո· ո՛չ ար-
գել զքեզ տ̅ր չգա՛լ յարիւն անպարտ, այլ պահե̅լ ըղ-
ձեռն քո առ քեզ։ և արդ՝ եղիցին իբրև զՆաբաղ թշնա-
միք քո՝ և որ խնդրիցեն տեառն իմոյ չարիս։ * Եւ արդ՝ 27
ա՛ռ զօրհնութիս զայս զոր եբեր աղախին քո տեառն ի-
մում· և տացես մանկաւոյդ որ կան առաջի տեառն ի-
մում։ * և բարձ զյանցանս աղախնոյ քոյ։ Զի առնելո՛վ ա- 28
րասցէ տ̅ր տեառն իմում տուն հաւատարիմ· զի զպա-
տերազմ տեառն իմոյ տ̅ր պատերազմի, և չարութի̅ մի՛
երբէք գտցի 'ի քեզ։ * և ո՛չ յարիցէ մարդ հալածել 29
զքեզ, և խնդրել զանձն քո· և եղիցի անձն տեառն ի-
մոյ ծրարեա՛լ 'ի ծրարի կենաց տ̅ն ա̅յ· և զանձն թըշ-
նամեաց քոց պարսաքարեսցես 'ի մէջ պարսատկաց։
* Եւ եղիցի յորժամ արասցէ տ̅ր տեառն իմում զա̅մ 30
բարիս զոր խօսեցաւ ածել 'ի վ̅ր քո, և տացէ զքեզ
պատուիրանաւ առաջնորդ 'ի վ̅ր Ի̅ղի։ * Մի՛ լիցի պղծու- 31
թի̅ և գայթագղութի̅ 'ի սրտի տեառն իմոյ հեղո՛ւլ զա-
րիւն արդար տարապարտուց, և պահեսցի ձեռն տեառն
իմոյ առ իւր· և բարի արասցէ տ̅ր տեառն իմում· և
յիշեսցես զաղախին քո բարի առնել նմա։ * Եւ ասէ 32
Դաւիթ ցաբիգեա· օրհնեա՛լ տ̅ր ա̅ծ Ի̅ղի որ առաքեաց
զքեզ այսօր այսր ընդ առաջ իմ· * և օրհնեա՛լ բարք 33
քո, և օրհնեա՛լ լիցիս դու որ արգելեր զիս այսօր աստ
չերթա՛լ յարիւն, և պահել զձեռն իմ առ իս։ * Բայց 34
կենդանի է տ̅ր ա̅ծ Ի̅ղի, որ արգել զիս այսօր յառնելոյ
քեզ չարիս· զի թէ չէիր փութացեալ և եկեալ ը̅ ա-
ռա՛ջ իմ· քանզի ասացի, թէ ո՛չ մնասցէ Նաբաղայ մինչև
ցլոյս առաւօտու որ զորմով միզիցէ։ * Եւ ա՛ռ Դաւիթ 35
'ի ձեռաց ն̅ր զա̅մ ինչ զոր եբեր նմա· և ասէ ցնա, ե՛լ
'ի տուն քո խաղաղութե̅· տե՛ս զի լուայ ձայնի քում,
և ա՛կն առի երեսաց քոց։

ԿԸ * Եւ գնա՛ց աբիգեա առ Նաբաղ· և էր խրախութի̅ 'ի 36
տան ն̅ր իբրև զխրախութի̅ թագաւորի· և սիրտ Նա-
բաղու ուրախացեա՛լ էր յինքեան, և ինքն արբեա՛լ էր
յոյժ· և ո՛չ պատմեաց ն̅մ բան մի մեծ կամ փոքր մինչև
ցլոյս առաւօտին։ * Եւ եղև ը̅ առաւօտն, իբրև սթա- 37
փեցա՛ւ Նաբաղ 'ի գինւոյ անտի, պատմեա՛ց նմա կինն
իւր զբանս զայսոսիկ· և մեռաւ սիրտ ն̅ր 'ի ն̅մ, և եղև
իբրև զքա՛ր։ * և եղեն իբրև աւուրք տասն, և եհա՛ր տ̅ր 38
զՆաբաղ, և մեռաւ։ * Եւ լուա՛ւ Դաւիթ եթէ մեռաւ 39
Նաբաղ, և ասէ· օրհնեա՛լ տէր ա̅ծ որ դատեաց զդա-
տաստանս նախատանաց իմոց 'ի ձեռաց Նաբաղայ, և
զծառայ իւր ապրեցո՛յց 'ի ձեռաց չարեաց, և զչարու-
թի̅ Նաբաղայ դարձո՛յց տ̅ր 'ի գլուխ ն̅ր։

ԿԹ Եւ առաքեա՛ց Դաւիթ և խօսեցաւ ընդ աբիգեա ա-
նուլ զնա իւր կնութե̅։ * և եկին ծառայքն Դաւթի առ 40
աբիգեա՛ 'ի կարմեղոս, խօսեցա՛ն ընդ ն̅մ և ասեն· Դա-
ւիթ առաքեաց զմեզ առ քեզ առնո՛ւլ զքեզ իւր կնու-
թե̅։ * Եւ յարեաւ երկիր եպագ 'ի վ̅ր երեսաց իւրոց 41
յերկիր և ասէ· ահաւասիկ կա՛յ աղախին քո 'ի ստրկու-
թի̅ լուանալո՛յ զոտս ծառայից տեառն իմոյ։ * և փու- 42
թացեալ յարեա՛ւ աբիգեա, ե՛լ յէշ· և հինգ աղջիկ գը-
նացին զհետ ն̅ր, և չոգաւ զհետ ծառայիցն Դաւթի, և
եղև ն̅ր՝ կին։ * Եւ զաքինովամ ա՛ռ Դաւիթ յեզրայելէ· 43
և էին ն̅ր երկոքեան կանայք։

Հ * Եւ սաւուղ ետ զմեղքող դուստր իւր զկին Դաւթի, 44
փաղտիելի որդւոյ յեմեսեայ ռոմմացւոյ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Եւ եկին զիփացիքն 'ի մառայլէն առ սաւուղ 'ի բը-
լուրն՝ և ասեն· ահա Դաւիթ թաքուցեա՛լ է առ
2 մեզ 'ի բլրին եքեղատու՝ հանդէպ յեսեմնեայ։ * Եւ
յարեա՛ւ սաւուղ էջ յանապատն զիփայ, և ընդ ն̅մ ե-
րեքհազարք արանց ընտրելոց յԻ̅ղէ՝ խնդրել զԴաւիթ
3 յանապատին զիփայ։ * և բնակեցաւ սաւուղ 'ի բլրին
եքեղատու հանդէպ յեսեմնայ 'ի վ̅ր ճանապարհին։
Եւ Դաւիթ նստէր յանապատին։ իբրև ետես Դաւիթ
4 թէ եկն սաւուղ զկնի ն̅ր յանապատն, * առաքեաց Դա-
ւիթ լրտեսս· և գիտա՛ց եթէ եկեալ է սաւուղ պատ-
5 րաստութե̅ 'ի կեիլա։ * Եւ յարեա՛ւ Դաւիթ գաղտ և
եկն 'ի տեղին ուր նստէր սաւուղ ※· և ետես Դաւիթ
զտեղին ուր ննջեաց սաւուղ· և ա՛նդ աբեններ որդի
ներեայ զօրավար նորա։ և սաւուղ ննջէր 'ի պաղպա-
6 ջունսն· և զօրն բանակեա՛լ էր շուրջ զնովաւ։ * Պա-
տասխանի ետ Դաւիթ և ասէ ցաբիմելէք քետացի, և
ցաբեսսա որդի շարուհեայ եղբայր յովաբայ, և ասէ·
ո՞ մտցէ ընդ իս առ սաւուղ 'ի բանակն։ և ասէ աբես-
7 սա՝ ես մտից ը̅ քեզ։ * Եւ մտին Դաւիթ և աբեսսա
'ի զօրն զցայգ· և ահա սաւուղ ննջէր 'ի պաղպաջունսն,
և գեղարդն ցցեա՛լ յերկիր 'ի սնարից ն̅ր· և աբեններ
8 և զօրն ննջէին շուրջ զնովաւ։ * Եւ ասէ աբեսսա ցԴա-
ւիթ· փակեա՛ց տ̅ր այսօր զթշնամիս քո 'ի ձեռս քո·
արդ հարից զսա գեղարդամբս յերկիր մի անգամ և ո՛չ
9 կրկնեցից։ * Եւ ասէ Դաւիթ ցաբեսսա· մի՛ հարկա-
ներ զդա· զի ո՞վ իցէ որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալ տ̅ն
10 և սրբիցի։ * և ասէ Դաւիթ· կենդանի է տ̅ր· բայց ե-
թէ տ̅ր խրատեսցէ զդա։ և կամ թէ օր իւր եկեսցէ և
11 մեռցի։ կամ թէ 'ի պատերա՛զմ մտցէ և յաւելցի։ * քա՛ւ
լիցի ինձ 'ի տ̅է ձգել զձեռն իմ յօծեալ տ̅ն։ բայց արդ՝
ա՛ռ զգեղարդնդ 'ի սնարից դորա, և զկո՛ւժ ջրոյդ, և
12 գնասցո՛ւք 'ի մեզ։ * Եւ ա՛ռ Դաւիթ զգեղարդն և ըզ-
կուժ ջրոյն 'ի սնարից ն̅ր, և գնացին յինքեանս։ և ո՛չ
ոք էր որ տեսանէր, և ո՛չ որ գիտէր, և ո՛չ ոք էր որ
յառնէր· զի ամենեքեան 'ի քուն էին, քանզի թմբրու-
13 թի̅ 'ի տ̅է անկաւ 'ի վերայ ն̅ց։ * Եւ անց Դաւիթ յա՛յն
կողմն, և եկա՛ց 'ի վ̅ր գլխոյ լերինն 'ի բացեայ, և բա-
14 զո՛ւմ ճանապարհ էր 'ի մէջ ն̅ց։ * Բարբառեցաւ Դա-
ւիթ 'ի զօրն, և խօսեցա՛ւ ընդ աբեններեայ և ասէ։ ո՞չ
տաս պատասխանի աբեններ։ և ասէ· ո՞վ ես դու որ
15 կոչես զիս առ արքայ։ * և ասէ Դաւիթ ցաբեններ· ո՛չ
ապաքէն այր քա՛ջ ես դու, և ո՞վ է իբրև զքեզ 'ի մէջ
Ի̅ղի· և ընդէ՞ր ոչ պահես զտէր քո զարքայ· զի եմուտ
16 ոմն 'ի զօրուէդ սպանանել զտ̅ր քո զարքայ։ * չէ՛ բա-
րի բանդ զոր արարեր· կենդանի է տ̅ր զի որդիք մա-
հո՛ւ էք դուք՝ որ պահէք զտ̅ր ձեր զարքայ զօծեալ տ̅ն։
և արդ աւասիկ գեղարդնն արքայի և կուժ ջրոյն ո՞ւր
է որ առ սնարս ն̅ր կային։
17 * Եւ ծանեա՛ւ սաւուղ զձայնն Դաւթի և ասէ· այդ ձա՞յն ՀԱ
քո է որդեակ իմ Դաւիթ։ և ասէ Դաւիթ· ծառայ քո
18 եմ տէր իմ արքայ։ * և ասէ· ընդէ՞ր է այդ տէր իմ,
զի մտեալ ես զկնի ծառայի քոյ։ զի՞ մեղայ, և զի՞ գը-
19 տաւ յիս մեղս։ * Եւ արդ լուիցէ՛ տէր իմ արքայ ըզ-
բանս ծառայի իւրոյ։ եթէ ա̅յ շարժեալ է զքեզ 'ի վ̅ր
իմ, ճենճերեսցի զոհ քո· և եթէ որդւոց մարդկան՝
անիծեա՛լ լիցին դոքա առաջի տ̅ն· զի մերժեցին զիս
այսօր չհաստատե̅լ ինձ 'ի ժառանգութե̅ տ̅ն· ասեն՝
20 երթ ծառայեա՛ աստուածոց օտարաց։ * և արդ՝ մի՛
անկցի արիւն իմ յերկիր առաջի երեսաց տ̅ն, զի ե-

լեա՛լ

---

(26) Այլ· Տեառն իմում չարիս։ (32) Այլ· Զքեզ այսօր ընդ առաջ իմ։ (34) Այլ· Յառնելոյ քեզ չար· զի։ (36) Այլ· Խրախութի̅ տան նորա իբրև·· մինչև ցլոյս առաւօտուն։ (37) Ոմանք· Եւ մեռաւ սիրտ ն̅ր, և նա եղև իբրև զքար։ (38) Ոմանք· Եւ եղև իբրև աւուրք։ (42) Ոմանք· Եւ քսան աղջիկ։ և ոմանք· Ե̄ աղջիկ։

Գլ. ԻԶ. (1) Ոմանք· Եւ եկին զեփեցիքն 'ի մառայլէն։ (3) Այլ· Եւ բանակեցաւ սաւուղ 'ի բլ"։ (7) Ոմանք· Եւ գեղարդն յեցեալ յերկրի 'ի սնա"։ (7) Այլ· Եւ զօր նորա ննջէին շուրջ։ (10) Ոմանք· Բայց եթէ տ̅ր իւր խրատ"։ (11) Ոմանք· 'Ի սնարից նորա։ (15) Ոսկան· Եմուտ ոմն 'ի զօրուէդ։ (16) Ոմանք· Զարքայ զտէր ձեր։ (18) Ոմանք· Եւ զի՞նչ գտաւ յիս մեղս։

լեալ է Թագաւոր Ի՟ղի խնդրել զանձն իմ, ո՟պ ընթա-
նայցէ ագռաւ ընդ լերինս : * Եւ ասէ սաւուղ՝ մե- 21
ղայ, դարձիր որդեակ իմ դաւիթ, զի ոչ արարից քեզ
չար • փոխանակ զի պատուական է անձն իմ առաջի ա-
չաց քոց • և ես յայսմ աւուր ժամանակի զբախնդիր և
յանցաւոր եմ յոյժ : * Պատասխանի ետ դաւիթ և ա- 22
սէ • ահաւասիկ դեղարդն արքայի, անցցէ մի ոք 'ի
մանկտւոյդ և առցէ զսա : * և տ՟ր հատուսցէ իւրաքան- 23
չիւր ումեք ըստ արդարութեան իւրոց և ըստ հաւատար-
մութ՟ե • Թէ ո՟պ մատնեաց զքեզ տ՟ր այսօր 'ի ձեռս իմ • և
ոչ կամեցայ ձգել զձեռն իմ յօծեալ տ՟ն : * և ո՟պ մեծա- 24
ցաւ անձն քո աստ այսօր առաջի աչաց իմոց, այնպէս մե-
ծասցի անձն իմ առաջի տ՟ն • և ամրացուսցէ զիս, և ապ-
րեցուսցէ զիս յա՟մ նեղութ՟ե : * Եւ ասէ սաւուղ ցդա- 25
ւիթ • օրհնեալ ես դու որդեակ իմ դաւիթ, և առնելով
արասցես, և զօրանալով զօրասցիս : Եւ գնաց դաւիթ
զճանապարհ իւր • և սաւուղ դարձաւ 'ի տեղի իւր :

ԳԼ• ԻԷ•

ՀԲ Եւ խօսեցաւ դաւիթ 'ի սրտի իւրում և ասէ • արդ 1
անկանիցիմ յաւուր միում 'ի ձեռն սաւուղայ • և
չէ ինձ բարի, եթէ ոչ զերծայց յերկիրն փղշտացւոց •
և եթէ լիցէ՝ խնդրեսցէ զիս սաւուղ յա՟մ սահմանս Ի՟ղի՝
ապրեցայց 'ի ձեռաց նորա : * Եւ յարեաւ դաւիթ, և 2
անց ինքն՝ և վեցհարիւր արքն որ ընդ նմա, և գնաց
առ անքուս որդի մովաքայ՝ արքայ գեթայ : * և նստաւ 3
դաւիթ ընդ անքուսայ 'ի գէթ • ինքն և արք իւր՝ իւ-
րաքանչիւր տամբ իւրով : և դաւիթ և երկոքին կանայք
իւր, աքինովամ յեզրայելացի, և աբիգեա կին նաբա-
ղայ կարմելացւոյ : * Եւ ազդ եղև սաւուղայ եթէ փա- 4
խեաւ դաւիթ 'ի գէթ, և ոչ ևս յաւել խնդրել զնա :
* Եւ ասէ դաւիթ ցանքուս • եթէ եգիտ ծառայ քո 5
շնորհս առաջի աչաց քոց, տացես ինձ տեղի 'ի միում
քաղաքաց յանդս, և նստայց անդ : և ընդէ՞ր նստիցի
ծառայ քո 'ի թագաւորեալ քաղաքի ընդ քեզ : * Եւ 6
ետ նմա անքուս յաւուր յայնմիկ զսիկելակ • վ՟ա այնո-
րիկ եղև սիկելակ արքայի հրէաստանի մինչև ցայսօր :
* Եւ եղև թիւ աւուրցն զորս նստաւ դաւիթ յանդի 7
այլազգեացն՝ աւուրք չորից ամսոց :

ՀԳ * Եւ ելանէր դաւիթ և արքն որ ընդ նմա էին, և աս- 8
պատակէին 'ի վ՟ր ա՟մ գեսերացւոյն, և գեզերացւոյն,
և ամաղեկացւոյն • և ահա բնակէր երկիրն 'ի գեղամ
սուրայ յապահովելոց պարսպաւորաց մինչև ցեգիպ-
տոս : * Եւ հարկանէր դաւիթ զերկիրն և ոչ ապրե- 9
ցուցանէր զայր և զկին • և առնոյր հօտս և անդեայս,
և էշս, և ուղտս, և հանդերձս • և դառնայր և գայր առ
անքուս : * Եւ ասէր անքուս ցդաւիթ • ուրո՞ւմ կողման 10
արշաւեցեր այսօր : և ասէ դաւիթ • 'ի կողմանս հարա-
ւոյ հրէաստանի, և 'ի կողմանս յերամեղի, և 'ի կողմանս
կենեզայ : * զայր և զկին ոչ ապրեցուցի ածել 'ի գէթ • 11
ասեմ գուցէ ազդ լինիցի զմէնջ 'ի գէթ, և ասիցեն թէ
զայս ինչ գործէ դաւիթ : Եւ այս իրաւունք էին ն՟ր
զա՟մ աւուրս որչափ և նստաւ դաւիթ յանդի այլազ-
գեացն : * Եւ հաւատաց անքուս դաւթի յոյժ, և ասէ՝ 12
ամաչելով ամաչէ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ յի՟էլէ : և ե-
ղիցի ինձ ծառայ յաւիտեան :

ԳԼ• ԻԸ•

Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ՝ ժողովեցան այլազգիքն 1
բանակօք իւրեանց ելանել պատերազմել ընդ իս-
րայէլի : և ասէ անքուս ցդաւիթ • գիտալով գիտաս-
ցես՝ զի ընդ իս ելանելոց ես 'ի պատերազմ, դու և արք
2 քո : * Եւ ասէ դաւիթ ցանքուս • այդպէս լիցի : արդ
գիտասցես զինչ գործեսցէ ծառայ քո, և ասէ անքուս
ցդաւիթ • այդպէս լիցի • անձնապահապետ արարից
զքեզ զամենայն աւուրս :

3 * Եւ սամուէլ մեռաւ, և կոծեցան զնա ա՟մ Ի՟ղ, և ՀԴ•
թաղեցին զնա 'ի քաղաքին իւրում յարիմաթեմ : և սա-
4 ւուղ եբարձ զվհուկս և զգէտս յերկրէ : * Եւ գումա-
րեցան այլազգիքն, և եկին բանակեցան 'ի սովման • և
ժողովեաց սաւուղ զա՟մ այր Ի՟ղի, և բանակեցան 'ի
5 գեղբուէ : * Իբրև ետես սաւուղ զբանակն այլազ-
6 գեացն՝ երկեաւ և զարհուրեցաւ սիրտ ն՟ր յոյժ : * և
եհարց սաւուղ 'ի տ՟է • և ոչ արար նմա պատասխանի
7 տ՟ր երազովք և գուշակութեամբք և մարգարէիւք : * Եւ
ասէ սաւուղ ցծառայս իւր • խնդրեցէք ինձ կին մի
վհուկ, և երթայց առ նա և խնդրեցից նովաւ : և ա-
8 սեն ծառայքն ն՟ր ցնա • ահա է կին մի յայենդովր : * Եւ
ծպտեցաւ սաւուղ, և զգեցաւ այլ հանդերձս • և գը-
նաց ինքն և երկու արք ընդ նմա, և եկին առ կինն գի-
շերի : և ասէ ցնա • դիւթեա դու ինձ վհկաւդ, և հան
9 ինձ զոր ես ասացից քեզ : * Եւ ասէ կինն • ահա դու
ինքնին իսկ գիտես զոր ինչ արար սաւուղ, ո՞րպէս սա-
տակեաց զվհուկս և զգէտս յերկրէ • և արդ ընդէ՞ր որ-
10 սաս զանձն իմ սպանանել զնա : * Եւ երդուաւ նմա
սաւուղ 'ի տ՟ր և ասէ • կենդանի է տ՟ր, եթէ պատա-
11 հեսցի քեզ վնաս 'ի բանիս յայսմիկ : * Եւ ասէ կինն՝
12 զո՞ հանից քեզ : և ասէ՝ զսամուէլ հան ինձ : * և ետես
կինն զսամուէլ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ • և ասէ
կինն ցսաւուղ, ընդէ՞ր խաբեցեր զիս և դու սաւուղ
13 ես : * Եւ ասէ ցնա արքայ՝ մի՛ երկնչիր, ասա զո՞ տե-
սեր : և ասէ ցնա կինն • աստուածս տեսանեմ ելեալս
14 յերկրէ : * և ասէ ցնա՝ զի՞նչ գիտացեր : և ասէ ցնա •
այր ուղղորդ ելեալ յերկրէ, և արկեալ զիւրև կրկնոց :
Եւ ծանեաւ սաւուղ եթէ սամուէլ է նա • և անկաւ
'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր՝ և եպագ նմա երկիր :
15 * Եւ ասէ սամուէլ ցսաւուղ • զի՞ լլկեցեր զիս ելա-
նել ինձ : և ասէ սաւուղ, նեղեալ եմ յոյժ, և այլազ-
գիք պատերազմին ընդ իս • և ա՟ծ հեռացաւ յինէն, և
ոչ լուաւ ինձ՝ ոչ մարգարէիւք և ոչ երազովք • և արդ
16 կոչեցի զքեզ ցուցանել ինձ զի՞նչ գործեցից : * Եւ ա-
սէ սամուէլ • զի՞ հարցանես զիս • և տ՟ր հեռացաւ 'ի
17 քէն, և եղև ընդ ընկերի քում : * և արար ընդ քեզ տ՟ր
ո՟պ խօսեցաւ յիմ ձեռն • և պատառեսցէ տ՟ր զթագա-
ւորութիդ 'ի ձեռաց քոց, և տացէ զդա ընկերի քում՝
18 դաւթի • * զի ոչ լուար ձայնի տ՟ն, և ոչ արարեր ըզ-
սրտմտութի բարկութ՟ե ն՟ր յամաղէկ • վ՟ա այնր բանի
19 արար քեզ տ՟ր զայդ յաւուր յայսմիկ : * և մատնեսցէ
տ՟ր զի՟էլ քե՟ հանդերձ 'ի ձեռս այլազգեացն • և վաղիւ՝
դու և որդիք քո ը՟ քեզ անկցին • և զբանակն Ի՟ղի տացէ
20 տ՟ր 'ի ձեռս այլազգեացն : * Եւ փութացաւ սաւուղ
և անկաւ յանկելեաց 'ի գետին • և զարհուրեցաւ յոյժ
'ի բանիցն սամուէլի, և զօրութի ոչ ևս գոյր 'ի նմա •
զի ոչ եկեր հաց զտիւն ողջոյն և զգիշերն ա՟մ :
21 * Եւ եմուտ կինն առ սաւուղ՝ և ետես զի տագնապեալ ՀԵ
էր յոյժ, և ասէ ցնա • ահա լուաւ աղախինն քո ձայնի
քում, և եդի զոգի իմ 'ի ձեռին իմում, և ունկնդիր
22 եղէ բանիցն զոր խօսեցար ընդ իս • * և արդ լուր և
դու ձայնի աղախնոյ քոյ, և եդից առաջի քո պատա-
ռ մի հաց և կերիցես, և եղիցի քեզ զօրութի • զի երթի-
23 ցես զճանապարհ քո : * Եւ ոչ կամեցաւ ուտել • և բըռ-
նադատեցին զնա ծառայքն իւր և կինն, և լուաւ ձայ-
նի

---

(21) Այլք • Զի ոչ ինչ արարից քեզ չար :
ԳԼ • ԻԷ • (1) Ոմանք • 'Ի ձեռս սաւուղայ • • և եթէ խնդրեսցէ զիս սաւ'' : (2) Ոմանք • Անքուս որդի մովաքայ :
(5) Ոմանք • 'Ի թագաւորեալ քաղաքի քո ընդ քեզ :
(7) Բազումք • Թիւ աւուրցն զոր նստաւ : (7) 'Ի լուս''• Աւուրք երկուց ամսոց : (10) Ոմանք • Արշաւեցէք այսօր • և ասէր դաւիթ ցնա'' : ԳԼ • ԻԸ • (1) 'Ի լուս''• Գիտելով գիտասցես • համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'' • Որ օրինակ մի ունի, գիտելով զօրասցես, զի ընդ իս : (6) Ոմանք • Երազովք և գուշակութբ, և մարգ'' : (7) Բազումք • Ահա է կին մի վհուկ յայենդովր : (9) Ոմանք • Սպանանել զնա :
(13) Ոմանք • Աստ զոր տեսեր : (14) Ոմանք • Այր ուղղորդեալ յերկրէ : (15) Ոմանք • Եւ ոչ ևս լուաւ ինձ :
(22) Յօրինակին [illegible] • Եւ արդ լուր և դու ձայնի :

նոցա, և յարեաւ 'ի գետնոյն, և նստաւ յաթոռ: * Եւ 24
կնոջն անուցեալ էր որթ մի 'ի տան, և փութացաւ եզեն
զնա. և առ ալեւր՝ թրեաց, և եփեաց բաղարջս. * և 25
մատոյց առաջի սաւուղայ, և առաջի ծառայից նր, և
կերան. և յարեան գնացին զգիշերն զայն:

ԳԼ. ԻԹ.

ՀԶ Եւ ժողովեցին այլազգիքն զամ զբանակս իւրեանց 1
յափեկ. և բանակեցաւ իէլ յայենդովր յեզրայէ-
լի: * Եւ նախարարք այլազգեացն հարիւրաւորք և 2
հազարաւորք: և դաւիթ և արք իւր երթային յետոյ
ընդ անքուսայ: * Եւ ասեն նախարարք այլազգեացն. 3
ո՞ են դոքա որ անցանեն: և ասէ անքուս ցնախարարս
այլազգեացն. ո՞չ դա է դաւիթ ծառայ սաւուղայ ար-
քային իէլի. և այս՝ երկու ամքեն զի առ մեզ է, և ո՛չ
ինչ գտի 'ի դմա յորէ յորմէհետէ անկաւ 'ի մեզ մին-
չև ցայսօր: * Եւ խոժոռեցան նմա նախարարք այլազ- 4
գեացն, և ասեն ցնա. դարձո զայրդ, և երթիցէ 'ի տե-
ղի իւր ուր կացուցեր զնա անդ. և մի եկեսցէ ընդ
մեզ 'ի պատերազմ, և մի լիցի դաւաճան բանակիս: և
իւ հաճիցի դա ընդ տեառն իւրում, եթէ ոչ գլխովք
արանցդ այդոցիկ: * Ո՞չ այդ դաւիթ է, որում նը- 5
ւագէին 'ի պարս. և ասէին, եթէ եհար սաւուղ ըզ-
հազարս և դաւիթ զբեւրս: * Եւ կոչեաց անքուս զդա- 6
ւիթ, և ասէ ցնա. կենդանի է տր, զի ուղիղ և բարի
ես դու յաչս իմ, և մուտ քո և ել 'ի բանակի աստ ընդ
իս. և ո՛չ գտի 'ի քեզ չարութիւն յորէ յորմէ հետէ եկիր
առ իս մինչև ցայսօր ժամանակի: Եւ յաչս նախարա-
րացն ո՛չ թուիս դու բարւոք. * և արդ դարձիր և երթ 7
'ի խաղաղութիւն, և ո՛չ արասցես չարութիւն յաչս նախարարաց
այլազգեացս: * Եւ ասէ դաւիթ ցանքուս, զի՞նչ ա- 8
րարի քեզ. և զի՞նչ գտեր 'ի ծառայի քում յորէ յորմէ
հետէ էի առաջի քո մինչև ցայսօր. զի՞ ոչ դայցեմ պա-
տերազմել ընդ թշնամիս տն իմոյ արքայի: * Պատաս- 9
խանի ետ անքուս և ասէ ցդաւիթ. գիտեմ զի բար-
ւոք թուիս դու յաչս իմ իբրև զհրեշտակ այ. այլ
նախարարք այլազգեացն ասեն, մի եկեսցէ ընդ մեզ
'ի պատերազմ: * և արդ կանխեա՛ դու ընդ առաւօտն, 10
դու և ծառայք տեառն քո որ եկեալ են ը քեզ, և եր-
թայք 'ի տեղին յորում կացուցի զձեզ. և բան ինչ յո-
ռութեան մի դիցես 'ի սրտի քում, զի հաճոյ ես դու ա-
ռաջի իմ. և վաղվաղակի լինիցիք 'ի ճանապարհ և լու-
սասցի ձեզ և գնասջիք:

ՀԷ * Եւ կանխեաց դաւիթ և արք իւր գնալ ընդ առա- 11
ւօտն, և պահել զերկիր այլազգեացն: և այլազգիքն ե-
լին պատերազմել ընդ իէլի:

ԳԼ. Լ.

Եւ եղև ընդ մտանել դաւթի և արանց նր 'ի սիկե- 1
լակ յաւուրն երրորդի: և ամաղէկ ասպատա-
կեալ 'ի հարաւակողմն, և 'ի սիկելակ. և եհար զսիկե-
լակ և այրեաց զնա հրով. * և գերեաց զկանայս և 2
զամ ինչ որ 'ի նմա 'ի փոքուէ մինչև ցմեծ. և ո՛չ սպա-
նին զայր և զկին, այլ գերեցին և գնացին զճանա-
պարհս իւրեանց: * Եւ եկն դաւիթ և արք իւր 'ի քա- 3
ղաքն. և ահա այրեցեալ էր քաղաքն, և կանայք նց և
ուստերք և դստերք իւրեանց գերեալք: * և ամբար- 4
ձին դաւիթ և արք նր զձայնս իւրեանց և լացին, մին-
5 չև ո՛չ ևս գոյր 'ի նս զօրութիւն լալոյ: * և երկոքին կա-
նայքն դաւթի գերեցան, աքինովամ յեզրայելացի, և
6 աբիգեա կին նաբաղու կարմելացւոյ: * Եւ նեղեցաւ
դաւիթ յոյժ. զի ասաց ժողովուրդն քարկոծել զնա.
և զայրացեալ էր ոգի ամ ժողովրդեանն իւրաքանչիւր
'ի վր ուստերաց և դստերաց իւրեանց: Եւ զօրացաւ
7 դաւիթ 'ի տր ած իւր. * և ասէ դաւիթ ցաբիաթար
քահանայ՝ որդի աքիմելէքայ. մատո զեփուդդ. և մա-
8 տոյց աբիաթար զեփուդն առ դաւիթ: * և եհարց դա-
ւիթ 'ի տէ, և ասէ: պնդեցայց զկնի գեդդուրայն
այնորիկ, եթէ հասանիցե՞մ նց: և ասէ ցնա տր. պըն-
դեաց և հասանելով հասանես, և թափելով թափես-
9 ցես: * Եւ գնաց դաւիթ և չորեքարիւր արքն որ ընդ
նմա, և եկին մինչև ցհեղեղատն բոսորայ. և աւելորդքն
10 զտեղի առին: * և պնդեցաւ դաւիթ չորեքարիւր ա-
րամբք. և երկերիւր այր մնացին որք նստան յայնկոյս
11 հեղեղատին բոսորայ: * Եւ գտին այր մի եգիպտացի
յանդին և կալան զնա, և ածին առ դաւիթ յանդն. և
12 ետուն նմա հաց և կերաւ, և արբուցին նմա ջուր: * և
ետուն նմա կտոր մի պաղատտաց, և երկուս չամ-
չեայս՝ և կերաւ. և հաստատեցաւ այնու ոգի նր. քանզի
չէր կերեալ հաց, և ոչ արբեալ ջուր զերիս տիւս և
13 զերիս գիշերս: * Եւ ասէ ցնա դաւիթ. ո՞յր ես դու,
և ուստի՞ ես: և ասէ պատանեակն. եգիպտացի եմ ես
ծառայ առն ամաղեկացւոյ, և եթող զիս տէր իմ. զի
14 նքողեցայ ես այս երրորդ օր: * և մեք ասպատակեցաք
'ի կողմանս հարաւոյ քերեթայ, և 'ի կողմանս հրէաս-
տանի, և 'ի հարաւակողմ քաղեբայ, և զսիկելակ այրե-
15 ցաք հրով: * Եւ ասէ ցնա դաւիթ. եթէ իջուցանիցե՞ս
զիս 'ի գեդդուրն յայն. և ասէ ցնա եգիպտացին. երդ-
ուիր ինձ եթէ ոչ սպանցես զիս, և ո՛չ մատնեսցես զիս
'ի ձեռս տեառն իմոյ, և իջուցից զքեզ 'ի գեդդուրն:
16 և երդուաւ նմա. * և իջոյց զնա անդր: Եւ ահա նոքա
ցրուեալ էին ը երեսս ամ երկրի, ուտէին և ըմպէին.
և տօնէին ամ աւարօքն մեծամեծօք, զոր առին յերկ-
17 րէն այլազգեաց, և յերկրէն յուդայ: * Եւ եհաս 'ի
վր նց դաւիթ. և եհար զնս դաւիթ յելանելոյ արու-
սեկին մինչև ցերեկոյ՝ և 'ի վաղիւ անդր, և ո՛չ ապրե-
ցաւ 'ի նցէ այր. բայց միայն պատանեակք չորեքարիւր
հեծան յուղտս և փախեան:

18 * Եւ թափեաց դաւիթ զամ ինչ զոր առին ամաղեկա- ՀԸ
19 ցիքն. և զերկոսին կանայս իւր թափեաց դաւիթ: * և
ո՛չ սխալեցաւ 'ի նցէ 'ի փոքուէ մինչև ցմեծ. և յուս-
տերաց և 'ի դստերաց, և յաւարէն մինչև ցամ ինչ զոր
20 առին 'ի նցէ՝ զամ ինչ դարձոյց դաւիթ: * Եւ առ դա-
ւիթ զամ հօտս և զանդեայս, և տանէր առաջի աւա-
րին. և աւարին անուն կոչէր՝ թէ այս աւար դաւթի
21 է: * Եւ եկն դաւիթ առ երկերիւրսն լքեալս յերթա-
լոյ զկնի դաւթի, և նստոյց զնս 'ի հեղեղատին բոսո-
րայ. և ելին ընդ առաջ դաւթի և ընդ առաջ զօրուն
որ ընդ նմա: և մատեաւ դաւիթ առ զօրն, և եհարց
22 զողջունէ նր 'ի խաղաղութի: * Եւ պատասխանի ետուն
նմա ամ արք ժանտք և անզգամք յարանց պատերազմո-
ղաց որք երթեալ էին ընդ դաւթի, և ասեն. եթէ զի
ո՛չ եկին հետամուտ ընդ մեզ, ո՛չ տացուք դոցա յաւա-
րէ աստի զոր թափեցաք. բայց եթէ զիւրաքանչիւր
23 զկին և զորդիս առցեն և գնասցեն 'ի բաց: * Եւ ասէ
դաւիթ. մի արասցի այդպէս եղբարք իմ, յետ մատնե-
լոյ զնս մեզ տն, և պահելոյ զմեզ. և մատնեաց տր 'ի
24 ձեռս մեր զգեդդուրն եկեալ 'ի վր մեր: * և ո՞ անսաս-
ցէ

Գլ. ԻԹ. (1) Ոմանք. Զամ զբանակս իւրե՛՛: (2) Ոմանք. Հարիւրաւորք և հազարաւորք: (4) Ոմանք. Եւ իւ հաճիցի դա ընդ տեառն իմում, եթէ ոչ գլխով ա՛՛: (7) Ոմանք. Դարձիր, և երթ դու 'ի խաղա՛՛: (8) Այլք. Յօրէ յորմէ էի: Ոմ ոմանք. Յորմէ եկի առաջի:
(10) Յօրինակին պակասէր. Դու ընդ առաւօտն, դու և ծառայք: (11) Ոմանք. Դաւիթ, ինքն և արք իւր... ելին 'ի պտրզմել:
Գլ. Լ. (1) Այլք. Յաւուրն երրորդի: (6) Այլք. Զի զայրացեալ էր ոգի: (8) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վր Գեդդուրայն, նշանակի՝ հինին: (9) Ոմանք. Եւ չորեքհարիւր արք նր ը նմ: (14) Ոմանք. Հարաւոյ քերեթեայ: (15) Ոսկան. Երդուիր ինձ զի մի սպան՛՛: (15) Ոմանք. Եւ ոչ տայցես զիս 'ի ձեռս: (16) Այլք. Ընդ երեսս ամ երկրին: (17) Ոմանք. Յելանելոյ արուսեկին: (19) Ոմանք. Զամ դարձոյց դաւ՛՛: (20) Յօրինակին. Թէ այս աւր դաւթի է: (21) Բաղդատ. Եւ մատեաւ դաւիթ 'ի զօրն, և ե՛՛: (24) Ոմանք. Եւ ո՞ անսայցէ բանից.. ոչ են ընդ հատ..

չէ բանիցդ ձերոց այդոցիկ, զի ոչ ինչ են ընդ հաստ 'ի
ձէնջ. քանզի ըստ մասին երթալոյն 'ի պատերազմ, նոյն-
պէս եղիցի մասն վանապանին. ըստ նմին օրինակի բա-
ժանեսցին: *Եւ եղև յօրէ յայնմանէ և անդր՝ եղև 25
օրէնք և իրաւունք 'ի մէջ Իղի մինչև ցայսօր:
Հ·Թ *Եւ եկն Դաւիթ 'ի Սիկելակ. և առաքեաց յաւարէ 26
անտի ծերոցն Յուդայ, և ընկերաց իւրոց, և ասէ. Այդ
ձեզ օրհնութիւն յաւարէ թշնամեաց Տն, *որ 'ի Բեթէլդ 27
էք, և յՌամաթ հարաւոյ, և որք յԵթեր, *և յԱրոէր, 28
և որք յԵփթամովթ, և որք յԵսթամա. *և որք յԵրա- 29
քէլ, և որք 'ի քաղաքս յերեմելացւոյն, և որք 'ի քա-
ղաքս կինեցւոյն. *որք 'ի Հռամա, և որք 'ի Բովրասա, 30
և որք յԱթաք. *և որք 'ի Քեբրոն. և որք յամ՛ տե- 31
ղիս՝ ընդ որ շրջեցաւ Դաւիթ ինքն և արք իւր:

ԳԼ. ԼԱ.

Չ Եւ այլազգիքն պատերազմէին ընդ Իղի. և փախեան 1
արք Իղի յերեսաց այլազգեացն. և անկանէին վի-
րաւորք 'ի լերինն Գեղբուա: *Եւ հասին այլազգիքն 2
'ի Սաւուղ և յորդիսն նր, և հարին այլազգիքն զՅով-
նաթան և զԱմինադաբ և զՄելքիսուէ զորդիս Սաւու-
ղայ: *և ծանրացաւ պատերազմն 'ի վր Սաւուղայ: և 3
գտին զնա արք կորովիք աղեղնաւորք՝ և վիրաւորեցաւ
ընդ կարաւանդան 'ի ներքս: *Եւ ասէ Սաւուղ ցկա- 4
պարճակիրն իւր. մերկեա՛ զսուր քո և խոցեա՛ զիս նո-
վաւ. գուցէ գայցեն անթլփատքն և խոցոտիցեն զիս,
և խաղայցեն զինև: և ոչ կամեցաւ կապարճակիրն՝ քան-
զի երկեաւ յոյժ. և առ Սաւուղ զսուսերն իւր և ան-
կաւ 'ի վր նր: *Իբրև ետես կապարճակիրն եթէ մե- 5
ռաւ Սաւուղ՝ անկաւ և նա 'ի վր սուսերին իւրոյ և մե-
ռաւ ընդ նմա: *Եւ մեռաւ Սաւուղ՝ և երեքեան որ- 6
դիք նր, և կապարճակիրն իւր. և ամ արք նր յաւուր
յայնմիկ 'ի միասին: *Եւ իբրև տեսին արք Իղի որ յայն- 7
կոյս հովտացն, և որ յայնկոյս Յորդանանու. եթէ փա-
խեան արք Իղի, և թէ մեռաւ Սաւուղ՝ և որդիք նորա,
թողին զքաղաքս իւրեանց և փախեան. և եկին այլազ-
գիքն և բնակեցան 'ի նոսա: *Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր 8
եկին այլազգիքն մերկացուցանել զդիակունսն. և գը-
տին զՍաւուղ և զերիս որդիս նր անկեալ 'ի լերին
Գեղբուայ. *դարձուցին զնա, և մերկացուցին զհան- 9
դերձ նր, և հատին զգլուխ նր. և առաքեցին յերկիրն
այլազգեաց շուրջանակի աւետաւորս 'ի կուռս իւ-
րեանց՝ և 'ի ժողովուրդն: *և եդին զկարասին նր յաս- 10
տարոթինն, և զմարմինս նց կախեցին զպարսպէն Բեթ-
սանայ: *Եւ լուան զնոցանէն բնակիչք Յաբիսայ Գա- 11
ղաադացւոց զոր ինչ արարին այլազգիքն ընդ Սաւուղ:
*և յարեան ամ այր զօրուէ, և գնացին զգիշերն ամ. 12
և առին զմարմինն Սաւուղայ և զմարմինն Յովնաթանու
որդւոյ նր 'ի պարսպէն Բեթսանայ, և բերին զնս Յա-
բիս. և այրեցին զնս անդ: *Եւ առին զոսկերս նոցա 13
և թաղեցին զնոսա ընդ անդուէն Յաբիսայ. և պահեցին
զեւթն օր:

Կատարեցաւ Թագաւորութեց Առաջին:

Գլուխք Երկրորդ Թագաւորութեց:

Ա. Զի սպան Դաւիթ զայրն որ ասաց՝ թէ ես սպանի զՍաւուղ:
Բ. Ողբք Դաւթի 'ի վերայ Սաւուղայ և Յովնաթանու:
Գ. Զի օծին զԴաւիթ 'ի Քեբրոն 'ի վերայ Յուդայ:
Դ. Զի թագաւորեաց յԵբոսթէ որդի Սաւուղայ 'ի վերայ մե-տասան ցեղիցն:
Ե. Կռիւն 'ի Գաբաւոն, ուր և սպանաւն Ասայէլ:
Զ. Զի զօրանայր տունն Դաւթի:
Է. Տրտմութիւն յԵբոսթեայ, և սպանանելիքն Աբեններեայ:
Ը. Զի առաքեաց Աբեններ առ Դաւիթ՝ բանս սիրոյ:
Թ. Զի խօսեցաւ Աբեններ յականջս ամ Իղի վս Դաւթի թագաւորել նմա:
Ժ. Մահն Աբեններեայ, և սուգն Դաւթի 'ի վերայ նորա:
ԺԱ. Զի սպան Դաւիթ զսպանօղսն յԵբոսթեայ:
ԺԲ. Զի օծին զԴաւիթ 'ի վերայ ամ Իղի:
ԺԳ. Առ Դաւիթ զՍիոն, և արար ապարանս կաղնոյ և կոճոյ: և վս որդւոց նորա:
ԺԴ. Զի խորտակեաց Տր զայլազգիսն առաջի Դաւթի:
ԺԵ. Զի դարձեալ եհար զայլազգիսն 'ի Նզան անտառին:
ԺԶ. Թէ մեռաւ Ոզա առ տապանակաւն, վս որոյ խոտորեցոյց Դաւիթ զտապանակն 'ի տուն Աբեդդարայ.
ԺԷ. Զի եհան Դաւիթ զտապանակն յետ 'ի խորանն զոր ինքն կազմեաց. և թէ անգոսնեաց Մելքող զԴաւիթ:
ԺԸ. Ասաց Դաւիթ շինել տուն Այ. և Նա յորդորեաց զնա առանց Տն 'ի նոյն:
ԺԹ. Պատգամ Տն առ Դաւիթ՝ թէ որդի քո շինեսցէ ինձ տուն, և ես եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի:
Ի. Գոհութիւն Դաւթի վս այսր. և խնդրուածք վս մնլոյ խոստմանն:
ԻԱ. Կրկին հայցուած վս այսորիկ:
ԻԲ. Զի տիրեաց Դաւիթ Գետոյն Եփրատայ. և յաւարէ հեթանոսացն պատրաստեաց պղինձ յոյժ 'ի շինութիւն կահից տաճարին:
ԻԳ. Սպան Դաւիթ զԱդրիազար. վս որոյ առաքեաց նմա արքայն Անտիոքոս՝ անօթս ոսկեղէնս:
ԻԴ. Զի արար Դաւիթ ողորմութի Մեմփիբոսթեայ որդւոյ Յովնաթանու:
ԻԵ. Առաքեաց Դաւիթ մխիթարել զՀանոն արքայ Ամոնայ. որոյ նախատել զհրեշտակսն Դաւթի վարձեաց զասորիս կռուել ընդ Դաւթի:
ԻԶ. Զի առաքինացան ընդդէմ նոցա Յովաբ և Աբեսսա. և նոքա դարձեալ գումարեցան:
ԻԷ. Անդ առաքինացեալ Դաւթի, և թագաւորքն ասորւոց ծառայք լինէին նմա:
ԻԸ. Եմուտ Դաւիթ առ կինն Ուրիայ, ապա յղացաւ կինն:
ԻԹ. Եւ զի 'ի պատերազմի անդ սպանաւ Ուրիա խաբէութեամբ Դաւթի:
Լ. Թէ զի՞նչ դիմօք խօսեցաւ Նաթան ընդ Դաւթի վս կնոջն Ուրիայ:
ԼԱ. Զի 'ի վճռելն Դաւթի զինքն, ապաշխարեաց առ նա բանին Տն. և զի յանձն առ Դաւիթ զմեղանսն և ապրեցաւ:
ԼԲ. Վս մահու մանկանն, և վս ծննդեանն Սողոմոնի:
ԼԳ. Չոգաւ Դաւիթ և առ զՌաբաթ Ամոնացւոց, և [illegible] զգերեալսն անտի:
ԼԴ. Զոր խրատ ետ Յովնադաբ Ամնոնի վս Թամարայ:
ԼԵ. Զի բռնադատեաց Ամնոն զԹամար, և եղև ընդ նմա:
ԼԶ. Զի եւ ինքն 'ի վէր, և լուեալ Դաւթի բարկացաւ:
ԼԷ. Զի ընդ նախատանաց քեռն՝ սպան Աբեսողոմ զեղբայր իւր զԱմնոն:
ԼԸ. Եւ զի փախեաւ Աբեսողոմ յերեսաց Դաւթի:
ԼԹ. Զի 'ի յետոյ բանիւք կնոջն Թեկուացւոյ յագեաց զկամս Դաւթի զոր ունէր վս Աբեսողոմայ:
Խ. Զի գիտաց Դաւիթ թէ ինքն Յովաբ եդ բանս 'ի բերան կնոջն խօսել ընդ Դաւթի զԱբեսողոմայ:
ԽԱ. Զի հրամանաւ Դաւթի ած Յովաբ զԱբեսողոմ յԵմ, և վս գեղոյ և հերաց նորա:
ԽԲ. Զի այրեաց Աբեսողոմ զանդն գարւոյն Յովաբայ, և գնացեալ Յովաբայ եմոյծ զնա առ արքայ:

ԽԳ.

երթելոյն 'ի պտրզմ... մասն վանապանի: (27) Ոմանք. Եւ Հռեմաթ հարաւոյ: (28) Ոմն. Յեփթամովթ. և որք յԵփլ՛ամա: (30) Ոմանք. 'Ի Բովրասա, և որք յԱթաք: (31) Ոմանք. Դաւիթ ինքն և որք ընդ իւր:
Գլ. լա. (4) Ոմանք. Մերկա՛ զսուր քո: (5) Յօրինակին պակասէր. Անկաւ և նա 'ի վերայ սուսերին: (7) Յօրինակին. Յորդանանու. և թէ փախեան արք Իղի... և բնակեցան 'ի նա: (7) Ոմանք. Եւ բնակեցան ընդ նա: (10) Ոմանք. Եւ եդին.. յաստարովթին: (13) Ոմանք. Եւ թաղեցին զնա ընդ անուէն յաբիսայ:
'Ի վախճանի՝ ոմանք. Կատարումն առաջին Թագաւորութեց: Եւ ոմանք. Կատարեցաւ գիրք առաջին Թագաւորութեցն: Ըստ այսմ ունին սոքա և 'ի յաջորդ գիրս Թագաւորութեց:

խգ. Զի նենգութբ պատրէր աբեսողոմ, և քարշէր յինքն զիէլ:

խդ. Թէ խրատովն աքիտոփելայ թագաւորեաց աբեսողոմ:

խե. Զի փախեաւ դաւիթ յաբեսողոմայ. և զի դարձոյց յետս զտապանակն. և պատուիրեաց սադովկայ գուշակել ինքեան ըզ_ [illegible]:

խզ. Զի դարձոյց յետս զքուսի, ցրել նմա զխորհուրդն աքիտոփելայ: Եւ զի ել սիբա պատանի մեմփիբոսթեայ պատարագօք ընդառաջ դաւթի:

խէ. Զի անիծանէր սեմէի զդաւիթ. և նա լռանայր:

խը. Եմուտ աբեսողոմ յէմ, և եմուտ առ նա քուսի բարեկամ դաւթի:

խթ. Եւ զի խօսեցաւ քուսի ընդ [illegible] աբեսողոմայ:

ծ. Զառ խրատն աքիտոփելայ մտանել աբեսողոմայ ընդ հարճս հօրն. և դժնեայ խորհուրդն նորա քուսիւ հատանել սպանանել զդաւիթ:

ծա. Զի ցրեաց քուսի զնենգաւոր խորհուրդն աքիտոփելայ:

ծբ. Զի [illegible] գուշակեաց քուսի [illegible] դաւթի. զոր գիտացեալ աքիտոփէլ խեղդամահ եղև:

ծգ. Զամեսայ կացոյց աբեսողոմ 'ի վերայ զօրուն. և թէ ո՞յք էին որ կերակրեցին զդաւիթ 'ի փախչել անդ:

ծդ. Զի պարտեցաւ զօրն աբեսողոմայ 'ի պատերազմի անդ առաջի զօրացն դաւթի:

ծե. [illegible] մահն [illegible] աբեսողոմայ:

ծզ. Զի դադարեցոյց յովաբ զպատերազմն, և զի արձանին աբեսողոմայ:

ծէ. Զի եկին աւետիք առ դաւիթ, և [illegible] աբեսողոմ:

ծը. Զի ողբայր դաւիթ զաբեսողոմ, և խորշէին 'ի նմանէ զօրքն. և [illegible] յովաբ 'ի [illegible] դաւթի, և նա [illegible]:

ծթ. Զի էին [illegible] յուդայ [illegible] դարձուցանել զդաւիթ 'ի տուն իւր. և [illegible]:

կ. Զի անյիշաչար եղև դաւիթ առ սեմէի, [illegible]:

կա. Թէ զի՞նչ [illegible] մեմփիբոսթէ [illegible] դաւթի:

կբ. Թէ զի՞նչ խօսեցաւ դաւիթ ընդ բերզելեայ՝ որ կերակրեաց զնա:

կգ. Եկին արք [illegible] ընդ [illegible]:

կդ. Ապստամբեաց սաբէէ 'ի դաւթէ հանդերձ իէլիւ:

կե. Վն [illegible] հարճիցն: և զի ամասեայ դաւթի զամեսայ [illegible] ղէէլ. և նա յամեաց:

կզ. Զոգան յովաբեան [illegible] սաբէի [illegible], և մահն ամեսայ 'ի յովաբայ:

կէ. Խօսեցաւ կին իմաստուն՝ և [illegible] 'ի յովաբայ համաձայն գլխոյն սաբէի:

կը. Յարագեցին ողանին գաբաւոնացիք զորդիս սաւուղայ. և [illegible] զոր էրէին: և վասն պատերազմացն [illegible]:

կթ. Օրհնութե զոր օրհնեաց դաւիթ զած որ փրկեաց զնա յամ [illegible]:

հ. Գովութե [illegible] այլ մարգարէութե հանդերձ:

հա. Վերջին բանք 'ի դաւթայ ասացեալք:

հբ. Անուանութե քաջացն դաւթի:

հգ. Զի նուիրեաց դաւիթ այլ ջուր [illegible]:

հդ. Անուանք զօրաւորացն դաւթի նախանձաւորացն՝ երեսնին և [illegible]:

հե. Թէ գրգռեաց տր զդաւիթ թուել զիէլ:

հզ. Պատգամ այլ առ դաւիթ վն երից պատուհասից, յորոց ընտրեաց զմահն դաւիթ. և զի կանգնեաց սեղան տն, և դադարեաց մահն յիսրայէլէ:

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԵՏ ՄԱՀՈՒԱՆՆ Ա
սաւուղայ, և դաւիթ դարձաւ 'ի հարկանելոյ զամաղեկ. և նստաւ դաւիթ 'ի սի
2 կելակ աւուրս երկուս: * Եւ եղև յետ աւուրն երրորդի, և ահա այր եհաս 'ի բանակէ զօրուն
սաւուղայ, և հանդերձք իւր պատառեալք, և հող ըզգլխով իւրով: և եղև 'ի մտանել նր առ դաւիթ. ան
3 կաւ յերկիր և երկիր եպագ նմա: * և ասէ ցնա դաւիթ. ուստի՞ գաս դու: և ասէ ցնա 'ի բանակէն Իէլի
4 զերծեալ եմ ես: * Եւ ասէ ցնա դաւիթ. զի՞նչ զրոյց
է պատմեա՛ ինձ: և ասէ, փախեաւ ժողովուրդն 'ի պատերազմէն, և անկան բազումք 'ի ժողովրդենէն և մե
5 ռան. և սաւուղ և յովնաթան մեռան: * Եւ ասէ դաւիթ ցպատանին որ պատմեաց նմա. զիա՞րդ գիտես ե
6 թէ մեռաւ սաւուղ և յովնաթան որդի նր: * և ասէ
պատանին որ պատմեաց նմա. դիպելով դիպեցայ 'ի լերինն գեղբուա, և ահա սաւուղ յեցեալ կայր 'ի նիզակն
իւր. և ահա կառք և ախոյանք հեծելոց գումարեցան
7 'ի նա: * և հայեցաւ 'ի թիկունս իւր և ետես զիս, և կո
8 չեա՛ց զիս. և ասեմ՝ ահաւասիկ եմ ես: * և ասէ ցիս, ո՞վ
9 ես դու. և ասեմ, ամաղեկացի եմ ես: * և ասէ ցիս.
արի 'ի վր իմ և սպա՛ն զիս. զի կալաւ զիս մութ ան
10 հնարին. մինչ դեռ ամ շունչ իմ յիս է: * Եւ յարեա՛յ
'ի վերայ նր և սպանի զնա. զի գիտէի թէ ո՛չ է ապրենաց, յետ անկանելոյն նր. և առի զթագն 'ի գլխոյ նր,
և զապարանջանն 'ի բազկէ նր, և բերի զնս տեառն ի
11 մում այսր: * Եւ բուռն եհար դաւիթ զհանդերձից
իւրոց և պատառեաց զնս. և ամ արք որ ը նմա պա
12 տառեցին զհանդերձս իւրեանց: * և կոծեցան և պահեցին և լացին մինչև ցերեկս 'ի վերայ սաւուղայ և
յովնաթանու որդւոյ նր, և 'ի վր ժողովրդեանն յու
13 դայ. և 'ի վերայ տանն Իէլի զի հարան սրով: * Եւ ասէ դաւիթ ցպատանին որ պատմեաց նմա, ուստի՞ ես
դու: և ասէ. որդի առն պանդխտի ամաղեկացւոյ եմ
14 ես: * ասէ ցնա դաւիթ. և զիա՞րդ ոչ երկեար ձգել
15 զձեռն քո ապականել զօծեալն տն: * Եւ կոչեա՛ց դաւիթ զմի 'ի մանկտւոյն և ասէ. մատի՛ր պատահեա դմա.
16 և եհար զնա և մեռաւ: * և ասէ ցնա դաւիթ. արիւն
քո 'ի գլուխ քո. զի բերան քո խօսեցաւ զքէն և ասէ,
թէ ես սպանի զօծեալն տն:

17 * Եւ ողբա՛ց դաւիթ զողբս զայս 'ի վերայ սաւուղայ Բ.
18 և 'ի վերայ յովնաթանու որդւոյ նր: * և ասաց դաւիթ
ուսուցանել որդւոցն յուդայ ※ աղեղնաւորութի: և ա
19 հա գրեալ է 'ի գիրս ուղղութե: * Արձանացիր իէլ 'ի
վերայ բլրոցն 'ի բարձունս քո վիրաւորաց: զիա՛րդ ան
20 կան զօրաւորքն: * Մի՛ պատմէք 'ի գէթ, և մի՛ տայք
զայդ աւետիս յելս ասկաղոնի. զի մի՛ ուրախ
լիցին դստերք այլազգեաց, և մի՛ ցնծասցեն դստերք
21 անթլփատից: * Լերինք գեղբուայ, մի՛ իջցէ 'ի ձեզ
ցօղ. և մի՛ եկեսցէ 'ի վերայ ձեր անձրև անդաստանք
պտղոց: զի անդ ապականեցաւ ասպար զօրաւորաց:
վահ

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Այր եհաս 'ի բանակէն սաւուղայ: (5) Ոմանք. Եթէ մեռան սաւուղ և յովնան": (9) Ոմանք. Մութն անհնարին: (9) 'Ի յոյս". Զի մինչդեռ ամ. համայն բազմոյ 'ի հնաք": (13) Յօրինակին պակասէր. Ուստի ես դու: և ասէ, որդի առն: (15) Ոմանք. Զմի 'ի մանկտւոյն իւրոց. և ասէ: (20) Յօրինակին պակասէր. Եւ մի տայք դուստր աւե":

վաշտին սաւուղայ ոչ օծաւ իւղով: * Յարենէ վիրաւորաց, 22
եւ 'ի ճարպոյ զօրաւորաց: աղեղն յովնաթանու
ոչ դարձաւ ունայն յետս. եւ սուրն սաւուղայ ոչ ամփոփեցաւ
դատարկացեալ: * Սաւուղ եւ յովնաթան սիրելիք, 23
եւ գեղեցիկք եւ վայելուչք. չմեկնեալք 'ի կենդանութե
իւրեանց, եւ ոչ մեկնեցան 'ի մահուան իւրեանց:
թեթեւագոյնք քան զարծուիս. զօրացան առաւել
քան զառիւծունս: * Դստերք ի͞ղի լացէք 'ի վերայ 24
սաւուղայ. լացէք 'ի վ͞ր ն͞ր որ զգեցուցանէր զձեզ կարմիրս՝
հանդերձ զարդուց ձերոց. որ արկանէր զարդս
ոսկւոյ 'ի վերայ հանդերձից ձերոց: * Զիարդ անկան 25
զօրաւորքն 'ի մէջ պատերազմի: յովնաթան 'ի վերայ
բարձանց քոց վիրաւոր: * Ցաւէ ինձ 'ի վերայ քո եղբայր 26
իմ յովնաթան: գեղեցկացար ինձ յոյժ. զարմանալի
եղեւ սէր քո ինձ քան զսէր կանանց: * Զիարդ 27
անկան զօրաւորքն, եւ կորեան անօթքն պատերազմականք:

ԳԼ. Բ.

Գ. Եւ եղեւ յետ այնորիկ եհարց դաւիթ 'ի տ͞է եւ ասէ. 1
եթէ ելանիցե՞մ 'ի մի 'ի քաղաքացն յուդայ:
եւ ասէ ցնա տ͞ր՝ ել: եւ ասէ դաւիթ, յո՞ ելից. եւ ասէ 'ի
քեբրոն: * Եւ ել դաւիթ 'ի քեբրոն. եւ երկոքին կանայք 2
ն͞ր աքինոամ յեզրայելացի, եւ աբիգեա կին նաբաղու
կարմելացւոյ: * եւ արքն զորս եհան դաւիթ իւրաքանչիւր 3
տամբ իւրով. եւ բնակէին 'ի քաղաքսն քեբրոնի:
* Եւ եկին արք հրէաստանի՝ եւ օծին անդ զդաւիթ 4
թագաւոր 'ի վերայ տանն յուդայ: եւ պատմեցին
դաւթայ եւ ասեն, եթէ արք յաբիսայ գաղաադացւոյ
թաղեցին զսաւուղ: * եւ առաքեաց դաւիթ հրեշտակս 5
առ առաջնորդս յաբիս գաղաադացւոց, եւ ասէ
ցնոսա դաւիթ. օրհնեա՛լ էք դուք 'ի տ͞է, զի արարէք
դուք զգութն զայն 'ի վերայ տեառն ձերոյ սաւուղայ
օծելոյ տ͞ն, եւ թաղեցէք զնա եւ զյովնաթան զորդի նորա:
* Եւ արդ՝ արասցէ տ͞ր ընդ ձեզ ողորմութի եւ 6
ճշմարտութի. եւ ես հատուցից ձեզ ընդ բարութեն
այնորիկ զոր արարէք զբանն զայն: * Եւ արդ՝ զօրասցին 7
ձեռք ձեր, եւ լերուք յորդիս զօրութե. զի մեռաւ
տէրն ձեր սաւուղ. եւ զիս օծ տունս յուդայ 'ի թագաւոր
իւրեանց:

Դ. * Եւ աբեններ որդի ներեայ զօրավար սաւուղայ առ 8
զյեբուսթէ զորդի սաւուղայ, եւ տարաւ զնա 'ի բանակն.
* եւ թագաւորեցոյց զնա 'ի վերայ գաղաադատանի, 9
եւ 'ի վերայ թասիրայ, եւ 'ի վ͞ր յեզրայելի, եւ 'ի
վերայ եփրեմի, եւ 'ի վ͞ր բենիամինի, եւ 'ի վ͞ր ա͞մ ի͞ղի:
* Եւ էր ամաց քառասնից յեբուսթէ որդի սաւուղայ 10
յորժամ թագաւորեաց 'ի վերայ ի͞ղի, եւ երկուս ամս
թագաւորեաց. բայց 'ի տանէն յուդայ՝ որ էին զհետ
դաւթի: * Եւ եղեն աւուրք զորս թագաւորեաց դաւիթ 11
'ի քեբրոն 'ի վերայ տանն յուդայ՝ ամք եւթն եւ
ամիսք վեց:

Ե * Եւ ել աբեններ որդի ներեայ եւ ծառայք յեբուսթեայ 12
որդւոյ սաւուղայ 'ի բանակացն 'ի գաբաւոն:
* Եւ յովաբ որդի շարուհեայ եւ ծառայք դաւթի ելին 13
'ի քեբրոնէ, եւ դիպեցան միմեանց 'ի վ͞ր աղբերն գաբաւոնի.
եւ նստան նոքա անտի աղբերն գաբաւոնի, եւ
սոքա աստի: * Եւ ասէ աբեններ ցյովաբ. յարիցեն 14
մանկտիք եւ խաղասցեն առաջի մեր: եւ ասէ յովաբ՝ յարիցեն:
15 * Եւ յարեան, եւ անցին թուով 'ի մանկանցն
բենիամինի երկոտասանք, եւ յեբուսթեայ որդւոյ սաւուղայ.
16 եւ 'ի մանկանցն դաւթի երկոտասանք: * եւ կալան
այր իւրաքանչիւր ձեռամբ զգլխոյ ընկերի իւրոյ,
եւ սուր 'ի կողս ընկերի իւրոյ. եւ անկեալ անկանէին եւ
մեռանէին: եւ կոչեցաւ անուն տեղւոյն այնորիկ վիճակ
17 դաւաճանաց, որ է 'ի գաբաւոն: * Եւ եղեւ պատերազմ
խիստ յոյժ յաւուր յայնմիկ. եւ պարտեցաւ աբեններ՝
18 եւ արք ի͞ղի առաջի ծառայիցն դաւթի: * Եւ անդ էին
երեք որդիքն շարուհեայ. յովաբ, եւ աբեսսա, եւ ասայել.
եւ ասայել թեթեւ էր ոտիւք իբրեւ զմի յայծեմանց
19 'ի դաշտի: * Եւ պնդեցաւ ասայել զհետ աբեններեայ.
եւ ոչ խոտորեցաւ երթալ յաջ եւ ոչ յահեակ 'ի հետոց
20 աբեններեայ: * եւ հայեցաւ աբեններ 'ի թիկունս իւր՝
21 եւ ասէ, եթէ դո՞ւ իցես ասայել: եւ ասէ՝ ես եմ: * եւ
ասէ ցնա աբեններ. խոտորեա՛ դու յաջ կամ յահեակ,
եւ կա՛լ քեզ մի 'ի մանկտւոյդ, եւ ա՛ռ դու քեզ զսպառազինութի
ն͞ր: եւ ոչ կամեցաւ ասայել խոտորել 'ի հետոց
22 ն͞ր: * Եւ յաւել եւս աբեններ ասել ցասայել, 'ի բա՛ց
կաց յինէն, զի մի հարից զքեզ ընդ գետին. եւ զիա՞րդ
ամբարձից զերեսս իմ առ յովաբ. եւ ո՞ւր լինիցի այն.
23 դարձիր առ յովաբ եղբայր քո: * եւ ոչ կամեցաւ թափել:
Եւ եհար զնա աբեններ նիզակաւն ընդ անակուշն,
եւ ել նիզակն ընդ զնա ն͞ր, եւ անկաւ անդէն
եւ մեռաւ 'ի ներքոյ ն͞ր: Եւ լինէր որ միանգամ գայր
ցտեղին ցայն ուր անկաւ ասայել եւ մեռաւ՝ զտեղի առնոյր:
24 * Եւ պնդեցան յովաբ եւ աբեսսա զհետ աբեններեայ.
եւ արեւն եմուտ. եւ նոքա մտին մինչ ցբլուրն ամմանայ
որ է յանդիման գայեայ, ընդ ճանապարհ անապատին
25 գաբաւոնի: * Եւ ժողովեցան որդիքն բենիամինի
զհետ աբեններեայ. եւ կացին 'ի վերայ բլրոյ միոյ:
26 * Եւ կոչեաց աբեններ զյովաբ եւ ասէ. մի թէ իսպառ
ուտիցէ սուր, կամ թէ ո՞չ գիտիցես զի դառնութի լինի
վախճանն. մինչեւ ցե՞րբ ոչ ասիցես ժողովրդեանն դառնալ
27 'ի հետոց եղբարց իւրեանց: * Եւ ասէ յովաբ.
կենդանի է տ͞ր. զի եթէ քո չէր խօսեցեալ, յայգուէ
իսկ ելանէր ամբողջ իւրաքանչիւր զհետ եղբօր իւրոյ:
28 * Եւ փո՛ղ եհար յովաբ, եւ մեկնեցաւ ժողովուրդն ա͞մ,
եւ ոչ եւս պնդեցան զհետ ի͞ղի, եւ ոչ եւս յաւելին պատերազմել:
29 * Եւ աբեններ եւ արք ն͞ր գնացին ը͞ արեւելս
զգիշերն զայն ողջոյն. եւ անցին ընդ յորդանան՝ եւ չոգան
30 ընդ ա͞մ ձգեալն. եւ եկին 'ի բանակսն: * եւ յովաբ
դարձաւ յաբեններեայ, եւ ժողովեաց զա͞մ ժողովուրդն:
Եւ հանդէս եղեւ ծառայիցն դաւթի որ կոտորեցան՝
31 ինն եւ տասն առն՝ եւ ասայել: * եւ ծառայքն դաւթի հարին
յորդւոցն բենիամինի, եւ յարանց աբեններեայ երեք
32 հարիւր եւ վաթսուն այր: * Եւ բարձին զասայել.
եւ թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի հօր իւրոյ 'ի բեթղահեմ:
եւ գնացին յովաբ եւ արք ն͞ր, եւ լուսացաւ ն͞ց 'ի
քեբրոն:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ էր պատերազմ սաստիկ 'ի մէջ տանն սաւուղայ՝ Զ
եւ 'ի մէջ տանն դաւթի. եւ տունն դաւթի երթայր
եւ զօրանայր, եւ տունն սաւուղայ երթայր եւ տկարանայր:
2 * Եւ ծնան դաւթի որդիք 'ի քեբրոն. անդրանիկ
3 ն͞ր՝ ամնոն յաքինոամայ յեզրայելացւոյ: * եւ երկրորդ
ն͞ր՝ դաւիա յաբիգեայ կարմելացւոյ: եւ երրորդն՝
աբե

---

(22) Ոմանք. Աղեղնն յովնաթա": (24) Այլք. Զգեցուցանէր ձեզ.. զարդու ձերոյ. կամ, զարդուն ձերով: (25) Ոմանք. 'Ի վերայ բարձանց քոց վիրաւորեցաւ: Գլ. Բ. (3) Այլք. Եւ բնակէին 'ի գիւղսն քեբ": (4) Ոմանք. Թագաւորել 'ի վ͞ր տանն յուդայ: (5) Ոմանք. Զոր արարէք դուք գգու": (5) Ոսկան. Օծելոյ տ͞յ: (6) Ոմանք. Զի արարէք զբանն զայն: (7) Այլք. Իւրեանց 'ի թագաւոր. կամ, թագաւոր: (10) Ոմանք. Բայց 'ի տանէն յուդայ որ էին ընդ դաւթի: (11) Ոմանք. 'Ի քեբրոն, եւ 'ի վերայ տանն յուդայ: (13) 'Ի լուս". Առ ջրբղխին գաբաւոնի: Որ ոմանք. Առ աղբերն գաբա": (15) Այլք. Երկոտասանք յեբուսթեայ որդւոյ սա": (16) Ոմանք. Եւ սուր իւր 'ի կողս ըն": (24) Այլք. Մինչեւ ցբլուրն ամ": (27) Յօրինակին պակասէր. Զի եթէ քո չէր խօ": (27) Յօրինակին. Ելանէր ամբողջ իւ": (29) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ Ձգեալն. նշանակի՝ անապատն: Որ այլ ոմանք՝ Եղեւ 'ի բնաբ". Ը͞ ա͞մ ձգեալն. 'Ի լուս". նշանակին՝ Յանապատն ձգեալ 'ի գետով: (32) Ոմանք. Յովաբ եւ արքն որ ընդ նմա, եւ լուսացաւ:
Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Եւ ծնան դաւթայ որդ".. եւ էր

աբեսաղոմ, ՚ի մաաքեայ դստերէ Թողմեայ արքայի գե֊
սուրայ։ *Եւ չորրորդն ադոնիա, որդի ագգիթայ։ Եւ հին֊ 4
գերորդն՝ սափատիա, որդի աբիտաղայ։ *Եւ վեցերորդն՝ 5
յեթրամ, յեգղայթայ կնոջէ դաւթի։ Սոքա ծնունդք
դաւթի ՚ի քեբրոն։

Է. *Եւ եղև ՚ի լինել պատերազմին ՚ի մէջ տանն սաւու֊ 6
ղայ և ՚ի մէջ տանն դաւթի, և աբեններ ունէր զտունն
սաւուղայ։ *Եւ սաւուղայ էր հարճ մի, որում անուն 7
էր ռեսփա, դուստր յուդայ։ Եւ ասէ յեբուսթէ որ֊
դի սաւուղայ ցաբեններ. *ընդէ՞ր մտանես դու առ 8
հարճ հօր իմոյ։ Եւ բարկացաւ աբեններ յոյժ վս բանին
յեբուսթեայ, և ասէ ցնա աբեններ. միթէ շա՞ն գլուխ
իցեմ ես՝ որ արարի ողորմութի այսօր ՚ի վերայ տանն
սաւուղայ հօր քոյ, և ՚ի վերայ եղբարց և ՚ի վր բարե֊
կամաց, և ոչ եղէ անձնատուր ՚ի տունն դաւթի. և
խնդրես յինէն այսօր վրէ՞ժ կնոջ միոյ. *օ՛ն և օն արաս֊ 9
ցէ ած աբեններայ և օ՛ն և օն յաւելցէ նմա, եթէ ոչ
որպէս երդուաւ տր դաւթի, այնպէս արարից նմա.
*բառնալով զթագաւորութիւն սաւուղայ, և կանգնել 10
զթագաւորութիւն դաւթի ՚ի վր իլի և ՚ի վր յուդայ՝
՚ի դանայ մինչև ցբերսաբէէ։ *Եւ ոչ ևս կարաց յե֊ 11
բուսթէ տալ պատասխանի աբեններայ բան մի յեր֊
կիւղէն։

Ը. *Եւ առաքեաց աբեններ հրեշտակս առ դաւիթ ՚ի 12
թեսաղմու երկիր՝ առ ժամայն, և ասէ. ուխտեա ընդ֊
իս զուխտ քո, և ահա ձեռն իմ ընդ քեզ, դարձուցա֊
նել առ քեզ զամ տունն իլի։ *Եւ ասէ դաւիթ՝ բար֊ 13
ւո՛ք է. ես ուխտեցի՛ց ը քեզ ուխտ, բայց բան մի ես
խնդրեմ ՚ի քէն՝ մի՛ տեսցես զերեսս իմ, եթէ ոչ ած֊
ցես զմեղքող դուստր սաւուղայ ՚ի գալն քում տեսա֊
նել զերեսս իմ։ *Եւ առաքեաց դաւիթ առ յեբուս֊ 14
թէ որդի սաւուղայ հրեշտակս և ասէ. տո՛ւր ցիս զկին
իմ զմեղքող, զոր առի ես ընդ հարիւր անթլփատու֊
թեց այլազգեաց։ *Եւ առաքեա՛ց յեբուսթէ՝ և ա՛ռ 15
զնա յառնէ իւրմէ փաղտիելէ որդւոյ սեղլայ։ *Եւ եր֊ 16
թա՛յր այր նր զհետ նր և լայր, մինչև ցբարակիմ։ Եւ ա֊
սէ ցնա աբեններ, երթ դարձի՛ր. և դարձաւ։

Թ. *Եւ խօսեցաւ աբեններ ընդ ծերս իլի և ասէ. երէկ 17
և եռանտ խնդրէիք զդաւիթ թագաւորել ՚ի վր ձեր.
*և արդ՝ արարէք, զի տր խօսեցաւ վս դաւթի և ա֊ 18
սէ. ձեռամբ ծառայի իմոյ դաւթի փրկեցից զիէլ ՚ի
ձեռաց այլազգեաց և ՚ի ձեռաց ամ թշնամեաց իւր֊
եանց։ *Եւ խօսեցաւ աբեններ յականջս բենիամենի։ 19
Եւ գնաց աբեններ խօսել յականջս դաւթի ՚ի քեբ֊
րոն, զամ ինչ որ հաճոյ թուեցաւ յաչս իլի, և յաչս ամ
տանն բենիամենի։ *Եւ եկն աբեններ առ դաւիթ ՚ի 20
քեբրոն, և ը նմա քսան այր. և արար դաւիթ աբեն֊
ներայ և արանցն որ ընդ նմա խրախութի։ *Եւ ա֊ 21
սէ աբեններ ցդաւիթ. յարեա՛յց և գնացից և ժողովե֊
ցից առ տէր իմ արքայ զամ իէլ, և ուխտեցից ը քեզ
ուխտ. և թագաւորեսցես ՚ի վերայ ամենեցուն որոց
ցանկայ անձն քո։

Ժ. Եւ առաքեաց դաւիթ զաբեններ, և գնաց խաղա֊
ղութե։ *Եւ ահա ծառայք դաւթի և յովաբ եկին 22
յասպատակէ, և աւա՛ր բազում ածին ընդ իւրեանս։
և յովաբ չէր ը դաւթի ՚ի քեբրոն յորժամ արձակեաց
զնա և գնաց խաղաղութե։ *Եւ յովաբ և ամ զօրն նր ե֊ 23
կին. և ազդ եղև յովաբայ և ասեն. եկն աբեններ որ֊
դի ներեայ առ դաւիթ, և արձակեա՛ց զնա՝ և գնա՛ց խա֊
24 ղաղութե։ *Եւ եմուտ յովաբ առ դաւիթ արքայ և
ասէ. զի՞նչ գործեցեր զայդ, զի եկն աբեններ առ քեզ.
25 և ընդէ՞ր արձակեցեր զնա խաղաղութե։ *Եթէ ո՛չ գի֊
տիցես զչարութի աբեններեայ որդւոյ ներեայ. զի խա֊
բէլ զքեզ եկն, և իմանալ զմուտ և զել քո. և տեղեկա֊
26 նալ ամի զինչ և գործիցես։ *Եւ ել յովաբ ՚ի դաւթէ,
և արձակեաց հրեշտակս զկնի աբեններեայ, և դարձու֊
ցին զնա ՚ի ջրհորոյ անտի սեիրմայ. և դաւիթ ո՛չ գի֊
27 տէր։ *Եւ դարձոյց զաբեններ ՚ի քեբրոն. և խոտորե֊
ցոյց զնա յովաբ ՚ի կողմանց դրանն խօսել ը նմա դա֊
ւաճանութե. և եհար ընդ սնակուշտն՝ և մեռաւ. վս
28 արեանն ասայէլի եղբօր յովաբայ։ *Եւ լուաւ դաւիթ
յետ այնորիկ և ասէ. անպարտ եմ ես և թագաւորու֊
թի իմ ՚ի տե մինչև ցյաւիտեան՝ յարենէն աբեններեայ
29 որդւոյ ներեայ։ *Հասցէն ՚ի գլուխ յովաբայ և ՚ի վր
ամ տան հօր նր. և մի՛ պակասեսցէ ՚ի տանէն յովաբայ
սերմնակալ, և բորոտ, և մուրող՝ որ շիջիցի ՚ի ցըպոյ,
30 և սրամահ, և սովամահ։ *Եւ յովաբ և աբեսսա եղ֊
բայր նր սպասէին աբեններայ. փոխանակ զի սպա՛ն
31 զեղբայր նց ՚ի գաբաւոն ՚ի պատերազմին։ *Եւ ասէ
դաւիթ ցյովաբ, և ցամ ժողովուրդն որ ը նմա. պա֊
տառեցէ՛ք զհանդերձս ձեր, և զգեցարո՛ւք քո՛ւրձ. և
կոծեցարո՛ւք առաջի աբեններեայ։ Եւ արքայ դաւիթ
32 երթայր զհետ դագաղայն. *և թաղեցին զաբեններ ՚ի
քեբրոն։ Եւ ամբա՛րձ արքայ զձայն իւր և ելաց ՚ի վր
գերեզմանի նր. և ելաց ամ ժողովուրդն ՚ի վերայ ա֊
33 բեններայ։ *Եւ ա՛ռ ողբս արքայ ՚ի վր աբեններայ,
և ասէ, միթէ ըստ մեռանիցի՞ անզգամ, մեռաւ աբեն֊
ներ. եթէ ըստ մահուանն նաբաղայ մեռաւ աբեն֊
34 ներ. *ձեռք քո ո՛չ կապեցան, և ոտք քո ո՛չ աղխեցան
՚ի շղթայս. և ո՛չ մատեար իբրև զնաբաղ առաջի որդ֊
ւոյ անիրաւութե և անկար. այլ ըստ անկանիցին առա֊
ջի անիրաւաց անկար։ և ժողովեցան ամ ժողովուրդն
35 լա՛լ զնա։ *Եւ եկն ամ ժողովուրդն տալ ընթրիս դա֊
թի՝ մինչդեռ աւուր կայր։ Եւ երդուաւ դաւիթ
և ասէ. օ՛ն և օն արասցէ ինձ ած՝ և օն և օ՛ն յաւելցէ,
եթէ ոչ մտանիցէ արեգակն և ապա ճաշակեցից հաց,
36 և կամ զայլ ինչ ամ։ *Եւ գիտաց ամ ժողովուրդն, և
հաճոյ թուեցաւ առաջի նց ամ ինչ զոր արար արքայ
37 առաջի ժողովրդեանն զբարութի։ *Եւ գիտաց ամ
ժողովուրդն և ամ իէլ յաւուր յայնմիկ՝ եթէ ո՛չ յար֊
38 քայէ եղև սպանանել զաբեններ որդի ներեայ։ *Եւ
ասէ արքայ ցծառայսն իւր. ո՛չ գիտէք եթէ առաջնորդ
39 մե՛ծ անկաւ յաւուր յայսմիկ յիլէ։ *և զի ես՝ ազգա֊
կա՛ն եմ այսօր, և յարքայէ կացուցեալ է։ և արքդ այ֊
դոքիկ որդիք շարուհեայ խստագոյնք քան զիս են. հա֊
տուսցէ տր չարին ըստ չարութե իւրում։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ լուաւ յեբուսթէ որդի սաւուղայ եթէ մեռաւ ԺԱ.
աբեններ ՚ի քեբրոն, լուծան ձեռք իւր. և ամ
2 արք իլի լքան։ *Եւ արք երկու գլխաւորք գնդից
յեբուսթեայ որդւոյ սաւուղայ, անուն միումն բաա֊
նա, և անուն երկրորդին ռեքաբ. որդիք ռեմոնայ բե֊
րովթացւոյ, յորդւոյն բենիամենի. զի և բերովթ որդ֊
3 ւոցն բենիամենի ՚ի համարի էր։ *Եւ փախեան բերով֊
թա֊

անդրանիկ նր ամնոն։ (4) Ոմանք. Որդի ամեղատայ։ (5) Այլք. Սոքա ծնան, դաւթի ՚ի քեբրոն։ (7) Այլք. Անուն էր ռեսփա։ (7) ՚Ի լուս''. Ռեսփա դուստր յու֊դայ։ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ''։ (8) Ոմանք. Շա՞ն գլուխ եմ ես։ (10) Այլք. Բառնալ զթագաւորութիւն սա''։ (14) Ոմանք։ Ընդ հարիւրոց անթլ''։ (16) Յօրինակին պա֊կասէր. Այր նորա զհետ նորա և լայր։ (21) Յօրինակին պակասէր։ Եւ ժողովեցից առ տէր իմ։ (24) Ոմանք. Արձակեցեր զնա, և գնաց խաղաղութե։ (26) Ո֊մանք. ՚Ի ջրհորոյ․․ սեիրայ։ (30) Ոմանք. Սպան զասա֊յէլ զեղբ''։ (34) Ոմանք. Եւ ոչ մատեար իբրև։ Ո֊

այս հատուած բանի. Այլ որպէս անկանիցին առաջի անիրաւաց անկար. պակասի առ ոմանց համաձայն այլ միում գրչագրի. իսկ ՚ի միւսումն երկու գրչագրիս յորս գտանի ՚ի բնաբանի միայնեան գրեալ. ՚ի լուս''. երկուց ՚ի նոցանէ նշանակի՝ սիմ. թէ՝ ըստ սիմմաքոսի։ Իսկ յօրինակին մերում յայսմ վայրի ունէր ՚ի 33 համարոյ. Եւ առ ողբս, մինչև յայս բան, և ժողովեցան ամ, բովանդակ նոյն կրկնեալ, և ՚ի նորոյ յարմարութե գրեալ։ (35) Ոմանք. Եւ ապա ճաշեցից հաց։ (38) Ոմանք. Ան֊կաւ այսօր յիլէ։

ԳԼ. Դ. (2) Ոմանք. Եւ արքերկու գլուխք գնդից յե''․․ ռեքաբ․․ յորդւո''։

թացիքն 'ի գեթթայի· և էին անդ պանդխտացեալք
մինչև ցայսօր։ * Եւ յովնաթանու որդւոյ սաւուղայ 4
էր որդի մի հաշմ ոտիւք, որդի ամաց հնգից· և զնա 'ի
հասանել գուժին սաւուղայ և յովնաթանու որդւոյ
ն՟ր, յեզրայելէ առ դայեակ իւր և փախեաւ· և եղև
ընդ փութանալն իւրում 'ի գաղթել, անկաւ և կաղա֊
ցաւ· և անուն ն՟ր մեմփիբոսթէ։ * Եւ գնացին որդիքն 5
ռեմմոնայ բերովթացւոյ՝ ռեքաբ և բաանա, և մտին 'ի
տօթաժամու աւուրն 'ի տուն յեբուսթեայ· և նա՝ ննջ֊
ջէր յանկողնի 'ի հասարակ աւուրն· * և բարապան 6
տանն սրբէր ցորեան, և նիրհեաց և 'ի քուն եմուտ· և
ռեքաբ և բաանա եղբարք զօղեցին * և մտին 'ի տունն· 7
և յեբուսթէ ննջէր 'ի գահոյս իւրում 'ի սենեկի· և
հարին զնա և սպանին· և հատին զգլուխ ն՟ր, և առին
զգլուխն, և գնացին զճանապարհն արևելից զա՟մ գի֊
շերն։ * և բերին զգլուխն յեբուսթեայ առ դաւիթ 'ի 8
քեբրոն· և ասեն ցարքայ, ահա գլուխ յեբուսթեայ
որդւոյ սաւուղայ թշնամւոյ քոյ, որ խնդրէր զանձն
քո· և տ՟ր ետ տեառն մերում արքայի վրէժխնդրութի՟
'ի թշնամեաց իւրոց, ո՟պ յաւուր յայսմիկ 'ի սաւուղայ
թշնամւոյ քումմէ՝ և 'ի զաւակէ ն՟ր։ * Եւ պատասխա֊ 9
նի ետ դաւիթ ռեքաբայ և բաանայ եղբօր ն՟ր՝ որդւոց
ռեմմոնայ բերովթացւոյ՝ և ասէ ց՟ն· կենդանի է տ՟ր որ
փրկեաց զանձն իմ յա՟մ նեղութ՟է· * զի որ պատմեաց 10
ինձ թէ մեռաւ սաւուղ, և նմա թուէր թէ աւետիս
տայցէ առաջի իմ, կալայ և սպանի զնա 'ի սիկեղակ·
որում օրէն էր ինձ տալ աւետչեայ։ * Եւ արդ՝ արք 11
չարք՝ սպանէք զայր արդար 'ի տան իւրում յանկողնի·
և արդ խնդրեցից զարիւն ն՟ր 'ի ձեռաց ձերոց, և սա֊
տակեցից զձեզ յերկրէ։ * Եւ հրաման ետ դաւիթ 12
մանկտւոյ իւրում, և սպանին զն՟ն, և կտրեցին զձեռս
և զոտս ն՟ց, և կախեցին 'ի վ՟ր ջրբղխին 'ի քեբրոն· և
զգլուխն յեբուսթեայ թաղեցին 'ի գերեզմանի աբեն֊
ներեայ որդւոյ ներեայ 'ի քեբրոն։

ԳԼ. Ե.

ԺԲ Եւ եկին ա՟մ ցեղքն ի՟ղի առ դաւիթ 'ի քեբրոն· խօ֊ 1
սեցան և ասեն· ահաւասիկ ոսկերք քո և մարմինք
քո եմք։ * և յերէկն և յեռանտ մինչ էր սաւուղ թա֊ 2
գաւոր 'ի վ՟ր մեր, դու էիր որ մուծանէիր և հանէիր
զի՟ղ· և ասաց քեզ տ՟ր· դու հովուեսցես ժողովրդեան
իմոյ ի՟ղի, և դու լիցիս յառաջնորդ 'ի վերայ ի՟ղի։ * և 3
եկին ա՟մ ծերքն ի՟ղի առ արքայ 'ի քեբրոն· և ուխտեաց
ը՟ ն՟ն ուխտ արքայ դաւիթ 'ի քեբրոն առաջի տ՟ն։ Եւ
օծին զդաւիթ թագաւոր 'ի վ՟ր ամենայն ի՟ղի։ * Որդի 4
ամաց երեսնից դաւիթ 'ի թագաւորել իւրում. և քա֊
ռասուն ամ թագաւորեաց։ * եւթն ամ և վեց ամիս 5
թագաւորեաց 'ի քեբրոն 'ի վ՟ր յուդայ· և երեսուն և ե֊
րիս ամս թագաւորեաց 'ի վ՟ր ա՟մ ի՟ղի և յուդայ յէ՟մ։
ԺԳ * Եւ չոգաւ դաւիթ և արք նորա յէ՟մ առ յեբուսացին 6
բնակեալ յերկրին· և ասացաւ դաւթի՝ թէ ոչ մտցես
դու այսր· քանզի ընդդէմ դարձան կոյրք և կաղք՝ և
ասեն· մի մտցէ այսր դաւիթ։ * Եւ առ դաւիթ ըզ֊ 7
սիոն և զամրոց ն՟ր· այն է քաղաք դաւթի։ * Եւ ասէ 8
դաւիթ յաւուր յայնմիկ· ա՟մ որ հարկանիցէ սրով ըզ֊
յեբուսացին· և մատիցէ սրով և 'ի կաղս և 'ի կոյրս և
յատելիս անձին դաւթի։ վ՟ա այնորիկ ասեն· կոյրք և
կաղք մի մտցեն 'ի տուն տ՟ն։ * Եւ նստաւ դաւիթ յամ֊ 9
րոցին· և կոչեցաւ այն քաղաք դաւթի· և շինեաց զնա
քաղաք դաւիթ, շուրջանակի ծառէ 'ի ծայր, և զտունն
10 իւր։ * և երթալով երթայր դաւիթ և մեծանայր· և
11 տ՟ր ամենակալ էր ընդ նմա։ * Եւ առաքեաց քիրամ
արքայ տիւրոսի հրեշտակս առ դաւիթ, և փայտս եղև֊
նեայ, և հիւսունս փայտից, և ճարտարապետս քարանց·
12 և շինեցին տուն դաւթի։ * Եւ գիտաց դաւիթ եթէ
հաստատեաց զնա տ՟ր թագաւոր 'ի վերայ ի՟ղի· և թէ
բարձրացաւ թագաւորութի ն՟ր վ՟ա ժողովրդեան նորա
13 ի՟ղի։ * Եւ առ ևս դաւիթ կանայս և հարճս յէ՟մէ՝ յետ
գնալոյ ն՟ր 'ի քեբրոնէ· և եղեն դաւթի և այլևս ուս֊
14 տերք և դստերք։ * Եւ այս են անուանք ծնելոց որդ֊
ւոց նորա յէ՟մ։ սամմաթ, յեսիբաթ, նաթան, դաղա֊
15 մաան, * յեբաար, թեմեսուս, էլփալատ, նագեդ, նա֊
16 փեկ, * յենանաթա, էղիսամա, բաղիդաթ, էղիփաղէթ։
17 * Եւ լուան այլազգիքն եթէ օծեալ է դաւիթ թագա֊ ԺԴ
ւոր 'ի վերայ ի՟ղի, և ելին ա՟մ այլազգիքն խնդրել զդա֊
18 ւիթ։ Եւ լուաւ դաւիթ՝ և էջ յամրոցն։ * և այլազ֊
գիքն եկին հասին, և խառնեցան 'ի հովիտս տիտանացն։
19 * Եւ եհարց դաւիթ 'ի տ՟է և ասէ· եթէ ելից 'ի վ՟ր
այլազգեացն, և մատնեսցես զն՟ն 'ի ձեռս իմ։ և ասէ
տ՟ր ցդաւիթ, ել· զի մատնելով մատնեցից զայլազ֊
20 գիսն 'ի ձեռս քո։ * Եւ եկն դաւիթ 'ի վերուստ խրա֊
մատիցն, և կոտորեաց անդ զայլազգիսն։ և ասէ դա֊
ւիթ· Տ՟ր խրամատեաց զթշնամիս իմ առաջի իմ, ո՟պ
խրամատիցին ջուրք· վ՟ա այնորիկ կոչեցաւ անուն տեղ֊
21 ւոյն այնորիկ 'ի վ՟ր խրամատից։ * և թողին անդ զաս֊
տուածս իւրեանց, և առ զն՟ն դաւիթ և արքն որ ընդ
նմա, և այրեցին զն՟ն հրով։
22 * Եւ յաւելին այլազգիքն միւս անգամ ելանել, և գու֊ ԺԵ
23 մարեցան 'ի հովիտս տիտանացւոց։ * Եւ եհարց դա֊
ւիթ 'ի տ՟է և ասէ, եթէ ելից 'ի վերայ այլազգեացն,
և մատնեսցես զն՟ն 'ի ձեռս իմ։ և ասէ տ՟ր· մի ելաներ
ընդդէմ ն՟ց, դարձիր 'ի նոցանէն, և եկեսցես 'ի թևէ
24 ն՟ց մօտ 'ի լալոնան· * և եղիցի յորժամ լուիցես զձայն
շարժման անտառին լալոնից՝ յայնժամ իջցես առ ն՟ն·
քանզի յայնժամ ելցէ տ՟ր առաջի քո կոտորել 'ի պա֊
25 տերազմի այլազգեացն։ * Եւ արար դաւիթ ո՟պ հրա֊
ման ետ նմա տ՟ր· և եհար զայլազգիսն 'ի գաբաւոնէ
մինչև ցգազերա։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ ժողովեաց միւսանգամ դաւիթ զա՟մ երիտա֊ ԺԶ
2 սարդս յի՟ղէ իբրև իւթանասուն հազար։ * և յա֊
րեաւ գնաց դաւիթ՝ և ա՟մ ժողովուրդ ն՟ր ը՟ նմա յիշ֊
խանացն յուդայ 'ի զառիվերն ընդ որ ել տապանակն
ա՟յ, յորոյ վերայ կոչեցաւ անուն տ՟ն ա՟յ զօրութ՟եց, որ
3 նստի 'ի քերովբէս 'ի վերայ ն՟ր։ * Եւ եհան եդ զտա֊
4 պանակն տ՟ն 'ի վերայ սայլի նորոյ· * և առ զնա 'ի տա֊
նէ ամինադաբայ բլրացւոյ· և ոզա և եղբարք նորա որ֊
դիք ամինադաբայ՝ վարէին զսայլն հանդերձ տապա֊
նակաւն, և եղբարք ն՟ր երթային առաջի տապանակին։
5 * Եւ դաւիթ և որդիքն ի՟ղի խաղային առաջի տապա֊
նակին տ՟ն՝ տաւղօք և նուագարանօք զօրութ՟ք, և եր֊
գովք, և քնարօք, և սրընգօք, և թմբկօք· և ծնծղայ֊
6 իւք, և փողովք, * և եկին մինչև ցկալն ամինադաբայ։
Եւ ձգեաց ոզա զձեռն իւր 'ի տապանակն ա՟յ ունել
զնա, և կալաւ զնա· զի թիւրեաց զնա զուարակն յու֊
7 ներոյ անտի զնա։ * Եւ բարկացաւ տ՟ր ոզայ, և եհար
զնա անդ ա՟ծ վ՟ա յանդգնութ՟են· և մեռաւ անդէն առ
տա֊

---

(4) Այլք, ոմանք· Եւ եղև 'ի փութալն· և ոմանք 'ի փախ֊
չելն իւրում 'ի գաղթել։ (5) Ոմանք· Եւ մտին 'ի տօթա֊
ժամի։ (10) Ոմանք· Զի որ պատմեացն ինձ եթէ ··· ո֊
րում օրէնն էր ինձ։

Գլ. Ե. (2) Ոմանք· Եւ ասէ քեզ տ՟ր· դու ·· ժողովրդեան
իմում ի՟ղի։ (3) Ոմանք· Զդաւիթ 'ի թագաւոր 'ի վ՟ր։
(4) Յօրինակին պակասէր· Ամաց երեսնից դաւիթ 'ի թա"։
(8) Ոմանք· Որ հարկանիցէ զյեբուսա"··սրով 'ի կաղսն
և 'ի կոյրս յատ"։ (11) Ոմանք· Հրեշտակս առ դաւիթ և
փայտեղենեայս։ (13) Այլք· Յետ գալոյ նորա 'ի քեբ֊
րոնէ։ (14) Ոմանք· Նաթան· և դաղամաան։ (15) Ոմանք·
Թեմեսուս, եղփասատ։ (18) Ամենայն օրինակք միաբան
ունէին· Եւ խառնեցան 'ի հովիտ"։ (21) Ոմանք· Եւ արք
նորա ընդ նմա։ Որ առ բազումս պակասի· Որ ընդ
նմա, և այրեցին զնոսա հրով։ (25) Բազումք· Որպէս և
հրաման ետ։

Գլ. Զ. (5) Ոմանք· Խաղային առաջի տ՟ն տաւղօք ···
և սրնկօք և քնարաւ։

տապանակին տն՟ առաջի այ՟ : * Եւ տրտմեցաւ Դաւիթ՝ 8
զի խրամատեաց տր՟ խրամատութիւն յՕզա · եւ կոչեցաւ
տեղին այն խրամատութիւն Օզայ՝ մինչեւ ցայսօր : * Եւ 9
երկեաւ Դաւիթ 'ի տէ՟ յաւուր յայնմիկ եւ ասէ · զիա՞րդ
մտանիցէ առ իս տապանակդ այ՟ : * Եւ ո՛չ կամեցաւ Դա- 10
ւիթ տանել առ ինքն զտապանակ ուխտին տն՟ 'ի քա-
ղաքն Դաւթի · եւ խոտորեցո՛յց զնա Դաւիթ 'ի տունն Ա-
բեդդարայ գեթացւոյ : * Եւ նստաւ տապանակն տն՟ 'ի 11
տան Աբեդդարայ գեթացւոյ ամիս երիս : Եւ օրհ-
նեաց տր՟ զԱբեդդար եւ զամ՟ տունն նր՟ : * Եւ պատմեցին 12
Դաւթի եւ ասեն , օրհնեաց տր՟ զտունն Աբեդդարայ՝
եւ զամ՟ ինչ որ նր՟ վս՟ տապանակին այ՟ :
ԺԷ Եւ չոգաւ Դաւիթ եւ եհան զտապանակն տն՟ 'ի տանէ
Աբեդդարայ 'ի քաղաք Դաւթի ուրախութբ՟ : * Եւ էին 13
ընդ նմա որ բառնային զտապանակն՝ եւթն դաս պա-
րուց , եւ սպանդ զուարակի եւ գառանց : * Եւ Դաւիթ 14
հարկանէր զտաւիղս նուագարանացն առաջի տն՟ · եւ
էր Դաւիթ զգեցեալ պատմուճան հանդերձեալ : * Եւ 15
Դաւիթ եւ ամ՟ տունն իղի՟ հանին զտապանակն տն՟ հռչա-
կաւ եւ ձայնիւ փողոյ : * Եւ եղեւ 'ի հասանել տապանակին 16
'ի քաղաքն Դաւթի , եւ Մեղքող դուստր Սաւուղայ հայ-
էր ընդ պատուհանն · եւ ետես զԴաւիթ արքայ զի կա-
քաւէր՝ եւ նուագէր զնուագարանսն առաջի տն՟ , ան-
գոսնեաց զնա 'ի սրտի իւրում : * Եւ բերին զտապա- 17
նակն տն՟ , եւ եդին զնա 'ի տեղւոջ իւրում 'ի մէջ խորա-
նին զոր եհա՛ր նմա Դաւիթ : Եւ մատոյց Դաւիթ ող-
ջակէզս առաջի տն՟՝ եւ խաղաղականս : * Եւ իբրեւ կատա- 18
րեա՛ց Դաւիթ մատուցանել զողջակէզսն եւ զխաղաղա-
կանս , օրհնեա՛ց զժողովուրդն յանուն տն՟ զօրութեց՟ :
* Եւ բաշխեա՛ց ամ՟ ժողովրդեանն , յամ՟ զօրութե՟ իղի՟ 'ի 19
Դանայ մինչեւ ցԲերսաբէէ , յառնէ մինչեւ ցկին , իւրա-
քանչիւր ումեք բլիթ մի հաց , եւ պատառ մի 'ի կա-
կարայից , եւ քաքար մի 'ի տապակէ : Եւ գնաց ամ՟ ժողո-
վուրդն իւրաքանչիւրոք 'ի տուն իւր : * Եւ դարձաւ 20
Դաւիթ օրհնել զտուն իւր : Եւ ել Մեղքող՝ դուստր Սա-
ւուղայ ընդ առա՛ջ Դաւթի , եւ օրհնեա՛ց զնա եւ ասէ ·
քանի՞ փառաւորեալ էր այսօր արքայ իղի՟ , որ հոլանե-
ցաւ այսօր առաջի աղախնաց եւ ծառայից իւրոց , զոր
օրինակ հոլանիցի հոլանելով մի ոք 'ի կաքաւչաց : * Եւ 21
ասէ Դաւիթ ցՄեղքող · առաջի տն՟ կաքաւեցից · օրհ-
նեա՛լ է տր՟ այ՟ , որ ընտրեաց զիս քան զհա՛յր քո , եւ
քան զամ՟ տուն նորա · եւ կացոյց զիս քան զհայր քո եւ
քան զամ՟ տուն նր՟ · եւ կացոյց զիս առաջնորդ 'ի վերայ
ժողովրդեան իւրոյ իղի՟ : * Եւ խաղացի՛ց եւ կաքաւեցից 22
առաջի տն՟ , եւ հոլանեցա՛յց սոյնպէս եւս քան զայս · եւ եղէց
անպիտան յաչս քո · եւ ընդ աղախնայս ը՟ որս ասացեր
փառաւորել՝ փառաւորեցայց : * Եւ Մեղքողայ դստեր 23
Սաւուղայ ո՛չ եղեւ որդի մինչեւ ցօր մահուան իւրոյ :

ԳԼ. Է.

ԺԸ Եւ եղեւ յորժամ նստաւ Դաւիթ 'ի տան իւրում · եւ 1
տր՟ հանգոյց նմա յամ՟ թշնամեաց իւրոց շուրջա-
նակի : * Եւ ասէ արքայ ցՆաթան մարգարէ · Ահաւա- 2
սիկ ես բնակեա՛լ եմ 'ի տա՛ն եղեւնափայտից , եւ տապա-
նակն այ՟ շրջիցի 'ի մէջ խորանի՞ : * Եւ ասէ Նաթան ցար- 3
քայ , զամ՟ որ ինչ լիցէ 'ի սրտի քում , երթ եւ արա՛ · զի
տր՟ ընդ քեզ է :
ԺԹ * Եւ եղեւ 'ի գիշերին յայնմիկ · եղեւ բա՛ն տն՟ առ Նաթան 4
5 եւ ասէ : * Երթ եւ ասա՛ ցծառա՛յ իմ Դաւիթ · ա՛յսպէս
6 ասէ տր՟ · ո՛չ շինեսցես դու ինձ տուն բնակելոյ : * զի
ո՛չ բնակեցայ 'ի տան՝ յօրէ յորմէ հանի զորդիսն
իղի՟ յեգիպտոսէ մինչեւ ցա՛յսօր · եւ շրջէի յիջաւանի խո-
7 րանաւ , * ամենայն ուրեք ուր շրջէի 'ի մէջ ամ՟ իղի՟ , ե-
թէ խօսելով խօսեցա՞յ երբէք ը՟ միում ցեղի իղի՟՝ ում
եւ հրամա՛ն ետու հովուել զժողովուրդ իմ զիէլ՟ , ասել
8 թէ ընդէ՞ր ոչ շինեցէք ինձ տուն եղեւնափայտեայ : * Եւ
արդ՝ ա՛յսպէս ասասցես ցծառայ իմ Դաւիթ · ա՛յսպէս
ասէ տր՟ ամենակալ · առի՛ ես զքեզ 'ի վանաց հօտից ,
լինել քեզ յառաջնո՛րդ 'ի վր՟ ժողովրդեան իմոյ իղի՟ ·
9 * Եւ էի ընդ քեզ ամ՟ ուրեք ուր եւ երթայիր : Եւ սատա-
կեցի զամ՟ թշնամիս քո յերեսաց քոց · եւ արարի զքեզ
անուանի ըստ անուանց մեծամեծաց որ 'ի վր՟ երկրի :
10 * Եւ եդից տեղի ժողովրդեան իմոյ իղի՟ , եւ տնկեցի՛ց
զնա · եւ բնակեսցէ՛ առանձինն · եւ մի՛ եւս հոգասցի , եւ
ո՛չ եւս յաւելցէ որդի անօրէնութե՟ լլկե՛լ զնա իբրեւ զա-
11 ռաջինն : * յաւուրցն յորոց կարգեցի դատաւորս 'ի վր՟
ժողովրդեան իմոյ իղի՟ · եւ հանգուցի՛ց զքեզ յամ՟ թըշ-
նամեաց քոց · եւ պատմեսցէ՛ քեզ տր՟ զի շինեսցես նմա
12 տուն : * Եւ եղիցի եթէ լցցին աւուրք քո , եւ ննջես-
ցես ընդ հարս քո , յարուցի՛ց զզաւակ քո յետ քո , որ
եղիցի յորովայնէ քումմէ · եւ պատրաստեցից զարքայ-
13 ութի՟ քո նմա : * Եւ նա՛ շինեսցէ տուն անուան իմոյ · եւ
14 կանգնեցի՛ց զաթոռ նր՟ մինչեւ ցյաւիտեան : * Ե՛ս եղէց
նմա 'ի հայր , եւ նա եղիցի ինձ յորդի · եւ եթէ եկեսցէ
անիրաւութի՟ նր՟՝ յանդիմանեցի՛ց զնա , եւ խրատեցից
զնա գաւազանաւ արանց , եւ տանջանօք որդւոց մարդ-
15 կան : * Բայց զողորմութի՟ ո՛չ մերժեցից 'ի նմանէ , ոպ՟
16 մերժեցի յորոց մերժեցին առաջի երեսաց իմոց : * Հա-
ւատարիմ լիցի անուն նր՟ , եւ արքայութի՟ նր՟ առաջի իմ
մինչեւ ցյաւիտեան · եւ աթոռ նր՟ կացցէ՛ կանգուն առա-
17 ջի իմ մինչեւ ցյաւիտեան : * Ըստ ամ՟ բանիցս այսոցիկ ,
եւ ըստ ամ՟ տեսլեանս այսորիկ , սո՛յնպէս խօսեցաւ Նա-
թան ընդ Դաւթայ :
18 * Եւ եմուտ արքայ Դաւիթ եւ նստաւ առաջի տն՟ , եւ Ի
ասէ · Ո՞վ եմ ես տր՟ իմ տր՟ · եւ ո՞ տուն իմ , զի սիրե-
19 ցեր զիս մինչեւ ցա՛յդ վայր · * Եւ ո՛չ փոքրկացայ սակա-
ւիկ ինչ առաջի քո տր՟ իմ տր՟ : Եւ խօսեցար վս՟ տա՛ն ծա-
ռայի քո յերկար · եւ ա՛յս է օրէն մարդոյ տր՟ իմ տր՟ :
20 * Եւ զի՞ եւս յաւելուցու Դաւիթ խօսել առ քեզ : Եւ
21 դու ինքնին գիտես զծառայ քո տր՟ իմ տր՟ : * վս՟ ծառայի
քո արարեր , եւ ը՟ ամ՟ սրտի քո արարեր զամ՟ զմեծու-
22 թիւս զայս ծանուցանել ծառայի՛ քում , * վս՟ մեծացու-
ցանելո՛յ զիս տր՟ իմ տր՟ : Զի չի՛ք ոք իբրեւ զքեզ , եւ չի՛ք
այ՟ բա՛ց 'ի քէն 'ի վր՟ ամի՟ զոր լուաք ականջօք մերովք :
23 * Եւ ո՞վ է ազգ 'ի վր՟ երկրի իբրեւ զժողովուրդ քո զիէլ՟ ·
որում առաջնորդեա՛ց այ՟ , փրկե՛լ իւր ժողովուրդ ·
դնե՛լ քեզ անուն , եւ առնե՛լ քեզ մեծութի՟ եւ յայտնութի՟ ·
մերժե՛լ քեզ յերեսաց ժողովրդեան քոյ զոր փրկեցեր
24 դու քեզ յեգիպտոսէ , զա՛զգս եւ զբնակութիս · * Եւ պատ-
րաստեցեր դու քեզ զժողովուրդ քո զիէլ՟ 'ի ժողովուրդ
25 մինչեւ ցյաւիտեան · եւ դո՛ւ տր՟՝ եղեր նոցա յայ՟ : * Եւ
արդ՝ տէ՛ր իմ , զբանն զոր խօսեցա՛ր վս՟ ծառայի քոյ եւ
տան նր՟ , հաւատարմացո՛ մինչեւ յաւիտեան · եւ արա՛ ոպ՟
26 եւ խօսեցար · * Եւ մեծասցի անուն քո մինչեւ ցյաւիտեան :
Եւ արդ՝ տր՟ ամենակալ , այ՟ 'ի վերայ ամ՟ իղի՟ · տուն
27 ծառայի քոյ Դաւթի եղիցի կանգո՛ւն առաջի քո : * զի
դո՛ւ ես տր՟ ամենակալ այ՟ իղի՟ :

Եւ

---

(8) Ոմանք · Խրամատեաց տր՟ 'ի խրամատութի՟ յՕզայ մինչեւ : (10) 'Ի լուս՟ · Աբեդդարայ ղետացւոյ : (12) Ոմանք · Եւ զամ՟ ինչ նր՟ վս՟ տապ՟ : (14) 'Ի լուս՟ · Պատմուճան բեհեզեայ · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՟ : (19) Ոմանք · Յամ՟ զօրութենէն իղի՟ : (19) Այլք · Բլիթ մի հացի , եւ պա՟ : (21) Յոմանս պակասէ այս կրկնութի՟ բանի · Եւ կացոյց զիս քան զհայր քո եւ քան զամ՟ տուն նր՟ : (22) Ոմանք · Եւ հոլանեցայց նոյնպէս եւս :

Գլ · Է : (1) Ոսկան · Հանգոյց զնա : Որ ոմանք 'ի բնաբանի նշէին · Եւ տր՟ ժառանգեցոյց նմա , 'ի լուսանցսն նշանակէին՝ Հանգոյց 'ն ծառայեցոյց : (2) Ոմանք · Եւ տապանակն այ՟ նստիցի 'ի մէջ խո՟ : (6) Այլք · Եւ շրջէի յիջավանի : (7) Ոմանք · Որում եւ հրամանե՟ : (9) Յօրինակին · Յերեսաց քո : (10) Ոմանք · Որդի անիրաւութե՟ լլկել : (15) Ոմանք · Բայց զողորմութի՟ իմ ոչ · · · որ մերժեցի յորոց մերժե՟ : Որ օրինակ մի · Ոպ՟ մերժեցի որ ոչ մերժեցին առաջի ե՟ : (17) Ոմանք · Նաթան ընդ Դաւիթ : (24) Ոմանք · Եւ դու տր՟ եղեր նոցա այ՟ : (25) Ոմանք · Հաւատարմացո՛ մինչեւ ցյաւիտեան : (27) Ոմանք · Մեծասցի տուն քո մինչեւ յաւ՟ :

ԻԱ Եւ արդ ոչ խօսեցար մեծասցի անուն քո մինչև ցյաւիտեան՝ ասէ տէր ամենակալ աստուած իսրայէլի. յայտնեցեր յունկն ծառայի քո և ասացեր, շինեցից քեզ տուն. վասն այնորիկ եգիտ ծառայ քո զսիրտ իւր՝ կալ առ քեզ յաղօթս զաղօթս զայսոսիկ: * Եւ արդ տէր իմ տէր, դու ես աստուած. 28
և բանք քո եղիցին ճշմարիտ, և զոր խօսեցար վասն ծառայի քո զամենայն բարութիս զայս. * և արդ սկսիր օրհնել 29
զտուն ծառայի քո լինել առաջի քո յաւիտեան, զի դու տէր իմ տէր խօսեցար. և յօրհնութենէ քումմէ օրհնեսցի տուն ծառայի քո յաւիտեան:

ԳԼ. Ը.

ԻԲ Եւ եղև յետ այսորիկ եհար դաւիթ զայլազգիսն և 1
վանեաց զնոսա, և առ դաւիթ զդատաւորեալսն 'ի ձեռաց այլազգեացն: * Եւ եհար դաւիթ զմովաբ. և չա- 2
փեաց զնոսա պարանօք, և գառացոյց զնոսա յերկիր. և եղեն երկու պարանքն սպանանելոյ, և երկու պարանքն ապրեցուցանելոյ. և եղև մովաբ դաւթի 'ի ծառայս պատարագաբերս: * Եւ եհար դաւիթ զադրաազար զոր- 3
դի ռովամայ՝ զարքայ սուբայ, յերթալ նորա արկանել զձեռն իւր 'ի վերայ գետոյն եփրատայ. * և առ զնորա 4
դաւիթ հազար կառս, և եւթն հազար հեծելոց, և քսան հազար հետևակաց. և քակեաց դաւիթ զամենայն կառսն, և եթող իւր 'ի նոցանէ հարիւր կառս: * Եւ 5
գայր ասորին 'ի դամասկոսէ օգնել ադրաազարու արքային սուբայ: և եհար դաւիթ յասորւոցն քսան և երկու հազարս արանց. * և եդ դաւիթ պահակս յասո- 6
րիս հանդէպ դամասկոսի: և եղեն ասորիք դաւթի 'ի ծառայս պատարագաբերս: և փրկեաց տէր զդաւիթ ամենայն ուրեք ուր և երթայր: * Եւ առ դաւիթ զապա- 7
րանջանսն ոսկիս որ էին 'ի ծառայսն ադրաազարու արքային սուբայ՝ և եբեր յերուսաղէմ: Եւ առ զայն սուսակիմ արքայ եգիպտացւոց յելանել իւրում յերուսաղէմ յաւուրս ռոբովամայ որդւոյ սողոմոնի: * Եւ 'ի մասբակայ առ 8
արքայ դաւիթ յընտիր ընտիր քաղաքաց ադրաազարու պղինձ, որով արար սողոմոն զծովն պղնձի, և զսիւնսն, և զաւազանսն, և զամենայն կահն:

ԻԳ * Եւ լուաւ թովու արքայ եմաթայ, եթէ եհար դա- 9
ւիթ զամենայն զօրն ադրաազարու. * և առաքեաց թովու 10
զեդդուրա զորդի իւր առ արքայ դաւիթ՝ հարցանել զխաղաղութենէ նորա. և օրհնեաց զնա՝ փոխանակ զի սատակեաց զադրաազար. զի այր՝ դոյն պատերազմաւ էր նա ընդ թովայ, և հակառակ կայր նմա ադրաազար. և 'ի ձեռս նորա էին անօթք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, և անօթք պղնձիք: * Եւ սրբեաց զայն արքայ դաւիթ տեառն 11
ընդ արծաթոյն և ընդ ոսկւոյն, զոր սրբեաց յամենայն պատերազմաց որոց յաղթեաց. * յեդովմայ, և 'ի մովաբայ, 12
և յորդւոցն ամոնայ, և յայլազգեացն, և յամաղեկայ, և յաւարէ ադրաազարայ որդւոյ ռովբայ արքային սուբայ: * և արար դաւիթ անուն: Եւ 'ի դառնալ իւրում 13
եհար դաւիթ զասորիս 'ի գաբեղեմ յութուտասան հազար: * և եդ յեդոմ պահապանս յամենայն եդովմայեցիս, 14
և եղեն ամենայն եդովմայեցիք ծառայք արքային:

ԻԴ Եւ փրկեաց տէր զդաւիթ ամենայն ուրեք ուր և երթայր:
* և թագաւորեցոյց զդաւիթ 'ի վերայ ամենայն իսրայէլի. և առ- 15
նէր դաւիթ իրաւունս և արդարութիւն 'ի վերայ ամենայն ժողովրդեան իւրոյ: * Եւ յովաբ՝ որդի շարուհեայ էր 'ի 16
վերայ զօրուն: և յովսափատ որդի աքիայ 'ի վերայ յիշատակաց: * և սադովկ՝ որդի աքիտովբայ, և աքիմելէք 17
որդի աբիաթարայ քահանայք: և սասա՝ դպրապետ:
* և բանեա որդի յովիդայեայ խորհրդակից: և քերեթին, և ոփելեթին: և որդիք դաւթի խոռապետք 18
էին:

ԳԼ. Թ.

1 Եւ ասէ դաւիթ, եթէ իցէ՞ ոք մնացեալ 'ի տանէն սաւուղայ, և արարից ընդ նմա ողորմութիւն վասն
2 յովնաթանու: * Եւ 'ի տանէն սաւուղայ էր մանուկ մի. և անուն նորա սիբա. և կոչեցին զնա առ դաւիթ, և ասէ ցնա արքայ. եթէ դու՞ իցես սիբայն: և ասէ, Ես
3 եմ ծառայ քո: * և ասէ արքայ. եթէ իցէ՞ ոք մնացեալ 'ի տանէ սաւուղայ՝ և արարից ընդ նմա ողորմութիւն աստուծոյ: Եւ ասէ սիբա ցարքայ. է՛ որդի մի յովնաթանու
4 հաշմ ոտիւք: * և ասէ արքայ, ու՞ր է նա: և ասէ սիբա ցարքայ. ահա է 'ի տան մաքիրայ որդւոյ ամիելի լա-
5 դաբարացւոյ: * Եւ առաքեաց արքայ դաւիթ և առ զնա 'ի տանէ մաքիրայ որդւոյ ամիելի ղադաբարաց-
6 ւոյ: * Եւ եկն մեմփիբոսթէ որդի յովնաթանու որդւոյ սաւուղայ առ արքայ դաւիթ, և անկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և երկիր եպագ նմա: Եւ ասէ ցնա դաւիթ՝ մեմփիբոսթէ՞. և ասէ, ահաւասիկ եմ ծառայ քո:
7 * և ասէ ցնա դաւիթ. մի՛ երկնչիր, զի առնելով արարից ընդ քեզ զողորմութիւն վասն յովնաթանու հօր քոյ. և դարձուցից քեզ զամենայն անդս սաւուղայ զհօր՝ հօր քոյ.
8 և դու՝ ուտիցես հաց հանապազ 'ի սեղան իմում: * Եւ երկիր եպագ մեմփիբոսթէ և ասէ. ո՞վ է ծառայ քո՝
9 զի հայեցար 'ի շուն մի մեռեալ նմանօղ ինձ: * Եւ կոչեաց արքայ զսիբա զծառայ սաւուղայ՝ և ասէ ցնա. զամենայն ինչ որ է սաւուղայ, և զամենայն որ տանն նորա, ետու որդ-
10 ւոյ տեառն քոյ. * և գործեսցես դմա զերկիրն, դու և որդիք քո, և ծառայք քո. և մուծցես 'ի տուն տեառն քո հաց, և կերիցեն զայն. և մեմփիբոսթէ՝ որդի տեառն քոյ՝ կերիցէ հաց հանապազ 'ի սեղան իմում: Եւ սի-
11 բայի էին որդիք հնգետասան, և ծառայք քսան: * Եւ ասէ սիբա ցարքայ. ըստ ամենայնի զոր հրամանս ետ տէր իմ արքայ ծառայի իւրում, այնպէս արասցէ ծառայ քո: Եւ մեմփիբոսթէ ուտէր հաց 'ի սեղանոյ դաւթի՝ իբ-
12 րև զմի յորդւոցն արքային: * Եւ մեմփիբոսթեայ էր որդի մի փոքրիկ, և անուն նորա միքա. և ամենայն բնակութիւն
13 տանն սիբայի՝ ծառայք մեմփիբոսթեայ: * և մեմփիբոսթէ բնակէր յերուսաղէմ. զի հանապազ 'ի սեղանոյ արքային ուտէր. և ինքն էր կաղ յերկոցունց ոտից իւրոց:

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ եղև յետ այնորիկ՝ և մեռաւ արքայ որդւոցն ամոնայ, և թագաւորեաց անոն որդի նորա ընդ նորա: ԻԵ
2 * Եւ ասէ դաւիթ. արասցո՛ւք ողորմութիւն ընդ անոնայ որդւոյ նաասայ՝ զորօրինակ արար հայր նորա ընդ իս ողորմութիւն: և առաքեաց դաւիթ մխիթարել զնա 'ի ձեռն ծառայից իւրոց վասն հօր իւրոյ. և չոգան ծա-
3 ռայքն դաւթի յերկիր որդւոցն ամոնայ: * Եւ ասեն իշխանք որդւոցն ամոնայ ցանոն տէրն իւրեանց. միթէ փառաւորե՞լ ինչ զհայր քո առաջի քո առաքեաց առ քեզ դաւիթ մխիթարիչս. ոչ, այլ զի որոնեսցեն ըզքաղաքս, և դիտեսցեն զսա. և լրտեսել զսա առաքեաց
4 դաւիթ զծառայս իւր առ քեզ: * Եւ կալաւ զծառայսն դաւթի, և եդերծ զմօրուս նոցա, և կտրեաց զգրաստս
5 նոցա 'ի միջոյ մինչև ցեղր, և արձակեաց զնոսա: * Եւ պատմեցին դաւթի վասն արանցն. և առաքեաց դաւիթ ընդ առաջ նոցա զի էին արքն անարգեալք յոյժ: և ասէ արքայ. նստարո՛ւք յերիքով մինչև աճեսցեն մօրուք ձեր, և

Գլ. Ը. (2) Օրինակ մի. Եւ չափեաց զնոսա պարանօք, հաւասարեաց գետնին. և գառացոյց զնոսա յերկիր: (9) Ոմանք. Եւ լուաւ թովուս արքայն": (11) Յօրինակին պակասէր. Սրբեաց զայն արքայ դաւիթ: (13) Ոմանք. Զասորիս 'ի գարբելղեմ: (18) 'Ի լուս. 'Ի վերայ՝ քերեթին և ոփելեթին, նշանակի՝ աղեղնաւորք և պարսաւորք:

Գլ. Թ. (1)(3) Յայլս պակասի. Եւ արարից. և արարից: (4) Ոմանք. Ամիէլիլա դաբարացւոյ: (7) 'Ի լուս. Քեզ զամենայն ինչս սաւուղայ. համաձայն ոմանց 'ի բնաւք": (13) Այլք. Յերկոցունց ոտից իւրոց:

Գլ. Ժ. (1) 'Ի լուս. Եւ թագաւորեաց անոն որդի նորա. համաձայն ոմանց 'ի բնաւք": (4) Երկու օրինակք ևս էին ընդ [illegible]. Եւ կտրեաց զգրաստս նոցա: Իսկ այլ երեքն [illegible], զգրաստս:

և ապա՛ դարձիք : *Եւ տեսին որդիքն ամոնայ եթէ 6
ամօթ արարին ժողովրդեանն դաւթի , առաքեցին որդիքն ամոնայ՝ և 'ի վարձու կալան զասորիս ռովբայ , և
զասորիս սուբայ՝ քսան հազար հետևակաց , և զարքայն
ամաղեկայ հազար արամբք , և 'ի տովբայ երկոտասան
հազար արանց :

ԻԶ *Լուաւ արքայ դաւիթ , և առաքեաց զյովաբ և զա̅մ 7
զօրն զօրաւոր : *Եւ ելին որդիքն ամոնայ և ճակատե- 8
ցան 'ի պատերազմ առ դրան քաղաքին ասորւոց սու-
բայ , և ռովբ և տովբ՝ և ամաղէկ էին միայն յանդին :
*Եւ ետես յովաբ՝ եթէ եկին հասին 'ի վ̅ր̅ նր̅ առա- 9
ջոյ և զկնի , ընտրեաց յա̅մ երիտասարդաց Իէլի , և ճա-
կատեցոյց ընդդէմ ասորւոց : *և զմնացորդս զօրուն 10
ետ 'ի ձեռս աբեսսայ եղբօր իւրոյ , և ճակատեցան ը̅-
դէմ որդւոցն ամոնայ : *Եւ ասէ՝ եթէ յաղթահարես- 11
ցեն զիս ասորիքն , եղիջիք ինձ 'ի փրկութի̅ · և եթէ որ-
դիքն ամոնայ յաղթահարեսցեն զքեզ՝ եկեսցուք ապրե-
ցուցանել զքեզ : *քաջ լեր՝ և զօրասցուք 'ի վ̅ր̅ ժողո- 12
վրդեան մերոյ՝ և 'ի վերայ քաղաքաց ա̅յ մերոյ · և տ̅ր
արասցէ զհաճոյն առաջի աչաց իւրոց : *Եւ մատեաւ 13
յովաբ և զօրն որ ընդ նմա 'ի պատերազմ ը̅ ասորին ·
և փախեան ասորիքն յերեսաց նր̅ : *Եւ որդիքն ամո- 14
նայ իբրև տեսին եթէ փախեան ասորիքն , փախեան և
նոքա յերեսաց աբեսսայ , և մտին 'ի քաղաքն : և դար-
ձաւ յովաբ յորդւոցն ամոնայ՝ և եկն յե̅մ :

ԻԷ *Իբրև ետես ասորին եթէ պարտեցաւ առաջի Իէլի , 15
գումարեցան 'ի միասին : *և առաքեաց ադրաազար և 16
ժողովեաց զասորիսն յայնմ կողմանէ գետոյն 'ի քաղա-
մակ : և եկին հասին՝ եղամ և սովբակ իշխանք զօրացն
ադրաազարայ յառաջ քան զնա : *Եւ ազդ եղև դաւ- 17
թի · և ժողովեաց զա̅մ Իէլ և անց ընդ յորդանան , և
եհաս 'ի քաղամակ : և ճակատեցան ասորիքն ընդդէմ
դաւթի տա՛լ ընդ նմա պատերազմ, *և փախեան ասո- 18
րիքն յերեսաց Իէլի : Եւ կոտորեաց դաւիթ յասորւոցն
եւթնհարիւր կառս , և քառասուն հազար հեծելոց ,
և զսովբակ իշխան զօրուն նր̅ եհար , և մեռաւ անդէն :
*Իբրև տեսին ա̅մ թագաւորք ծառայք ադրաազարու՝ 19
թէ պարտեցան առաջի Իէլի , անձնատուրք եղեն · և
ուխտեցին ուխտ ը̅ Իէլի , և ծառայեցին նց̅ : և երկեան
ասորիքն այնուհետև ապրեցուցանել զորդիսն ամոնայ :

ԳԼ․ ԺԱ․

Եւ եղև 'ի դառնալ տարւոյն՝ 'ի նոյն ժամանակ ե- 1
լից թագաւորացն · և առաքեաց դաւիթ զյովաբ
և զծառայս իւր ընդ նմա , և զա̅մ Իէլ · և սատակեցին
զորդիսն ամոնայ , և նստան զռաբաթաւ · և դաւիթ
նստէր յե̅մ :

ԻԸ *Եւ եղև ը̅ երեկս և յարեաւ դաւիթ յանկողնէ իւ- 2
րմէ , և զգնայր 'ի վերայ տանեաց տան թագաւորին · և
ետես 'ի տանեացն կին մի լուացեալ , և կինն գեղեցիկ
տեսլեամբ յոյժ : *Եւ առաքեաց դաւիթ և խնդրեաց 3
զկինն , և ասէ · ո՞չ դա է բերսաբեէ՝ դուստր եղիաբայ՝
կին ուրիայ քետացւոյ : *և առաքեաց դաւիթ հրեշ- 4
տակս և առ զնա , և եմուտ առ նա , և ննջեաց ը̅ նմա ·
և նա էր սրբեալ 'ի դաշտանէ իւրմէ : *և դարձաւ 'ի 5
տուն իւր և յղացաւ կինն , և առաքեաց պատմեաց
դաւթի՝ և ասէ · յղի եմ ես : *Եւ առաքեաց դաւիթ 6
առ յովաբ՝ և ասէ , առաքեա առ իս զուրիա քետացի :
և առաքեաց յովաբ զուրիա առ դաւիթ : *և եկեալ 7
ուրիա եմուտ առ դաւիթ · և եհարց դաւիթ զողջու-
նէ յովաբայ , և զողջունէ զօրուն , և զողջունէ պատե-
8 րազմին : և ասէ ուրիա՝ ողջոյն է : *Եւ ասէ դաւիթ
ցուրիա · արի էջ 'ի տուն քո և լուա՛ զոտս : և ել ու-
րիա 'ի տանէ արքայի · և ել զկնի նր̅ պարգև 'ի ձեռա-
9 նէ արքայի : *և ննջեաց ուրիա առ դրանն արքայի ը̅
10 ծառայսն նր̅ , և ոչ էջ 'ի տուն իւր : *Եւ պատմեցին
դաւթի և ասեն , եթէ ոչ էջ ուրիա 'ի տուն իւր : և ա-
սէ դաւիթ ցուրիա , ո՞չ 'ի ճանապարհէ եկեալ ես դու՝
11 ընդէ՞ր ոչ իջեր 'ի տուն քո : *Եւ ասէ ուրիա ցդա-
ւիթ · տապանակն ա̅յ և իէլ և յուդա բնակեալ են 'ի
վրանս · և տ̅ր իմ յովաբ և ծառայք տեառն իմոյ՝ բնա-
կեալ են 'ի բացի · և ես մտանիցե՞մ 'ի տուն իմ , ուտել
ըմպել և ննջել ը̅ կնոջ իմում · և զի՞արդ լինիցի այն ·
12 կենդանի է անձն քո թէ արարից զբանդ զայդ : *Եւ
ասէ դաւիթ ցուրիա · նիստ աստ այսօր , և վաղիւ ար-
ձակեցից զքեզ · և նստաւ ուրիա յե̅մ յաւուր յայնմիկ :
13 *և 'ի վաղիւ անդր կոչեաց զնա դաւիթ · եկեր առա-
ջի նր̅՝ և արբ , և արբեցաւ · և ել անագանին՝ ննջեաց
յանկողնի իւրում ընդ ծառայս տեառն իւրոյ , և 'ի
տուն իւր ոչ էջ :

14 *Եւ եղև ընդ առաւօտն , և գրեաց դաւիթ հրովար- ԻԹ
տակ առ յովաբ , և առաքեաց դաւիթ 'ի ձեռն ուրիայ ·
15 *և գրեաց 'ի հրովարտակին՝ և ասէ · մատո՛ զուրիա ը̅-
դէմ սաստկացեալ պատերազմին , և դարձջիք ը̅ կրունկ
16 'ի նմանէ , և հարցի և մեռցի : *Եւ եղև 'ի պահել յո-
վաբայ զքաղաքն · և ետ զուրիա 'ի տեղին՝ ուր գիտէր
17 թէ արք զօրուէ էին անդ : *և ելին արք քաղաքին 'ի
պատերազմ ը̅ յովաբայ , և անկան 'ի զօրուէ ծառայիցն
18 դաւթի՝ և մեռան , և ուրիա քետացի մեռաւ : *Եւ ա-
ռաքեաց յովաբ և պատմեաց արքայի զա̅մ զրոյց պա-
19 տերազմին · *և պատուէր ետ հրեշտակին և ասէ · 'ի
վախճանել քո զա̅մ զրոյցս պատերազմիս խօսել ը̅ ար-
20 քայի , *և եղիցի եթէ ելցէ ցասումն արքայի , և ասասցէ
ցքեզ՝ եթէ ընդէ՞ր մերձենայիք 'ի քաղաքն մարտնչել ·
և ո՞չ գիտէիք եթէ 'ի վերուստ 'ի պարսպացն նետաձիգ
21 լինին : *Ո՞ եհար զաբիմելէք զորդի յերոբովաղայ՝ որդ-
ւոյ ներեայ · ո՞չ ապաքէն կին մի բեկոր երկանի ընկէց
'ի վերայ նր̅ 'ի վերուստ 'ի պարսպէն , և մեռաւ 'ի թա-
մասի · ընդէ՞ր մօտեցայք 'ի պարիսպն : և ասասցես թէ
22 և ծառայ քո ուրիա քետացի մեռաւ : *Եւ չոգաւ հր-
րեշտակն յովաբայ առ արքայ յե̅մ , և եհաս և պատմեաց
դաւթի զա̅մ ինչ զոր պատուիրեաց նմա յովաբ զա̅մ
իրս պատերազմին : Եւ բարկացաւ դաւիթ 'ի վ̅ր̅ յո-
վաբայ , և ասէ ցհրեշտակն · ընդէ՞ր մերձեցայք 'ի քա-
ղաքն մարտնչել · ո՞չ գիտէիք եթէ հարկանելոց էք 'ի
պարսպէն · ո՞ եհար զաբիմելէք որդի յերոբովաղայ ,
ո՞չ ապաքէն կին մի բեկոր երկանի ընկէց 'ի վերայ նր̅
'ի պարսպէն , և մեռաւ 'ի թամասի · ընդէ՞ր մերձենայիք
23 'ի պարիսպն : *Եւ ասէ հրեշտակն ցդաւիթ · զի առ-
պատակեցան 'ի վերայ մեր արք , և ելին առ մեզ ար-
տաքս՝ և հասաք 'ի վերայ նց̅ մինչև ցդուռն քաղաքին ·
24 *և նետաձիգք եղեն աղեղնաւորքն 'ի ծառայս քո 'ի վե-
րուստ 'ի պարսպէ անտի , և մեռան 'ի ծառայից ար-
25 քայի · և ծառայ քո ուրիա քետացի մեռաւ : *Եւ ա-
սէ դաւիթ ցհրեշտակն · այսպէս ասասցես ցյովաբ · մի
թուեսցի չար բանդ յաչս քո · զի երբեմն այսպէս ուտէ
սուր , և երբեմն այնպէս : սաստկացո՛ զպատերազմ ը̅
քաղաքիդ և կործանեսցես զդա , և զօրացո՛ զանձն քո :
26 *Եւ իբրև լուաւ կինն ուրիայ եթէ մեռաւ ուրիա Լ
27 այր իւր , կոծեցաւ 'ի վերայ առն իւրոյ : *Իբրև անց
սուգն , առաքեաց դաւիթ և ամփոփեաց զնա 'ի տուն
իւր · և եղև նմա կին , և ծնաւ նմա որդի : և չար թը-
ւեցաւ բանն՝ զոր արար դաւիթ յաչս տ̅ն :

ԳԼ․

---

(6)(8) Ոսկան · Եւ 'ի խոտովբայ · · · և խոտովբ : (13) Ոմանք · Եւ մարտեաւ յովաբ : (13) Այլք · 'Ի պ̅տ̅րզմ ընդ ասորիսն : (16) Ոմանք · Յառաջ քան զնս̅ :

Գլ․ ժա̅ · (2) Ոմանք · Եւ կինն գեղեցիկ էր տեսլեամբ : (5) Ոսկան · Եւ առաքեալ պատմեաց : (9) Այլք · Առ դրան տանն արքայի : (10) Ոմանք · Ընդէ՞ր ոչ իջեր դու 'ի տուն : (11) 'Ի լուս՛՛ · Բնակեալ են 'ի բացի : (11) Ոմանք · Տապանակն ա̅ն և իէլ · · · և ննջել ընդ կնոջ իւրում · · եթէ արարից : (15) Ոմանք · Ընդ կրունկն 'ի նմանէ : (16) Ոսկան · Եւ եդ զուրիա 'ի տե՛՛ : (17) Ոսկան · Եւ մեռաւ ուրիա քետա՛՛ : (20) Ոմանք · Նետաձիգք լինէին : (21) Յօրինակին · Ընդէր մօտեցայց 'ի պա՛՛ : (23) Այլք · Զի սաստկացան 'ի վ̅ր̅ մեր արք , և ելին : (25) Ոմանք · Ուտէ սուր , և երբեմն այսպէս :

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ առաքեաց տ՟ր զնաթան մարգարէ առ դաւիթ. 1
եւ եմուտ առ նա, եւ ասէ ցնա: արք երկու էին 'ի
քաղաքի միում. մին մեծատուն, եւ միւսն աղքատ: * Եւ 2
մեծատանն էին հօտք եւ անդէայք բազում յոյժ: * Եւ 3
աղքատին եւ ոչ ինչ. բայց որոջ մի փոքր զոր ստացեալ
եւ ապրեցուցեալ եւ սնուցեալ էր զնա, եւ հասուցեալ
էր ընդ նմա, եւ ընդ որդիս ն՟ր 'ի միասին. 'ի հացէ նորա
ուտէր եւ 'ի բաժակէ ն՟ր ըմպէր, եւ 'ի ծոց ն՟ր ննջէր. եւ
էր ն՟ր իբրեւ դուստր: * Եւ եկն անցաւոր առ այրն 4
մեծատուն. եւ խնայեաց առնուլ 'ի հօտից իւրոց եւ յանդէոց
իւրոց առնել հիւրոյն անցաւորի եկելոյ առ նա.
եւ էառ զորոջ աղքատին եւ արար առնն եկելոյ կերակուր
առ նա:

ԼԱ * Եւ բարկացաւ սրտմտութե՟ դաւիթ յոյժ առնն: եւ 5
ասէ դաւիթ ցնաթան. կենդանի է տ՟ր զի որդի մահու
է այրն որ արար զայն. * եւ զորոջն տուժեսցի եւթնպատտիկ, 6
փոխանակ առնելոյ զբանն զայն, վ՟ն զի ոչ խնայեաց:
* Եւ ասէ նաթան ցդաւիթ. դու ես այրն որ 7
արարեր զայն: այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ի՟լի. ես եմ որ օծի
զքեզ թագաւոր 'ի վ՟ր ա՟մ ի՟լի, եւ ես փրկեցի զքեզ
'ի ձեռաց սաւուղայ: * եւ ետու քեզ զտուն տեառն քո, 8
եւ զկանայս տեառն քո 'ի ծոց քո. եւ ետու քեզ զի՟էլ եւ
զյուդայ. եւ թէ սակաւ իցէ, յաւելից քեզ դո՛յն չափ.
* եւ ընդէ՞ր անարգեցեր զբանն տ՟ն առնել չար առաջի 9
աչաց ն՟ր: Զուրիա քետացի հարեր դու սրով, եւ զկին
ն՟ր առեր դու քեզ կնութե՟. եւ զնա սպաներ սրով որդւոյն
ամոնայ: * եւ արդ՝ մի հեռասցի սուր 'ի տանէ 10
քումմէ մինչեւ յյաւիտեան՝ փոխանակ զի անարգեցեր
զիս, եւ առեր զկին ուրիայ քետացւոյ լինել քեզ կնութե՟:
* Այսպէս ասէ տ՟ր, ահա ես յարուցից 'ի վերայ 11
քո չարիս 'ի տանէ քումմէ. եւ առից զկանայս քո առաջի
աչաց քոց, եւ տաց ընկերի քում. եւ ննջեսցէ ը՟ կանայս
քո յանդիման արեգականս այսորիկ: * զի դու արարեր 12
զայդ 'ի ծածուկ, եւ ես արարից զբանդ զայդ
յանդիման ա՟մ ի՟լի, եւ առաջի արեգականս այսորիկ:
* Եւ ասէ դաւիթ ցնաթան. մեղա՛յ տ՟ն: եւ ասէ նաթան 13
ցդաւիթ. եւ տ՟ր անցո՛յց զքեւ զմեղս քո՝ եւ մի մեռցիս:
* բայց քանզի զայրացուցանելո՛վ զայրացուցեր 14
զթշնամիս տ՟ն բանիւդ այդուիկ. որդին քո զոր ծնանելոց
է քեզ՝ մահու մեռցի:

ԼԲ * Եւ գնա՛ց նաթան 'ի տուն իւր. եւ եհար տ՟ր զմանուկն, 15
զոր ծնաւ կինն ուրիայ դաւթի, եւ հիւանդացաւ:
* Եւ խնդրեա՛ց դաւիթ յա՟յ վ՟ն մանկանն, եւ պահեաց 16
դաւիթ պահս, եւ եմուտ անկաւ 'ի վ՟ր գետնոյ:
* եւ յարեան 'ի վերայ ն՟ր ծառայք տանն յարուցանել 17
զնա. եւ ոչ կամէր յառնել 'ի գետնոյն, եւ ոչ եկեր ընդ
ն՟ո հաց: * Եւ եղեւ յաւուրն եւթներորդի մեռանել 18
մանկանն. եւ երկեան ծառայքն դաւթի պատմել նմա
եթէ մեռաւ մանուկն. զի ասացին եթէ մինչդեռ կենդանի
էր մանուկն՝ խօսեցաք ը՟ նմա՝ եւ ոչ լուաւ ձայնի
մերում, եւ զիա՞րդ ասասցուք նմա թէ մեռաւ մանուկն,
եւ գործիցէ չարիս: * Եւ ետես դաւիթ եթէ 19
շշնջեն ծառայք ն՟ր. եւ իմացաւ դաւիթ եթէ մեռաւ մանուկն,
եւ ասէ դաւիթ ցծառայսն իւր, եթէ մեռեա՞լ
իցէ մանուկն. եւ ասեն՝ մեռաւ: * Եւ յարեաւ դաւիթ 20
'ի գետնոյն, եւ լուացաւ, եւ օծաւ, եւ փոխեաց զհանդերձս
իւր, եւ եմուտ 'ի տունն ա՟յ, եւ երկիր եպագ
նմա: եւ եմուտ 'ի տուն իւր, եւ խնդրեաց հաց ուտել.
21 եւ եդին առաջի ն՟ր հաց՝ եւ եկեր: * Եւ ասեն ցնա ծառայքն
իւր. զի՞նչ է բանդ այդ զոր արարեր վ՟ն մանկանն.
մինչդեռ կենդանին էր, պահէիր, եւ լայիր, եւ
տքնէիր. եւ իբրեւ մեռաւ մանուկն՝ յարեա՛ր կերար եւ
22 արբեր: * Եւ ասէ դաւիթ. մինչդեռ կենդանի էր մանուկն՝
պահէի եւ լայի. քանզի ասէի, ո՛ գիտէ ողորմեսցի
23 տ՟ր, եւ կեցցէ մանուկն: * արդ՝ որովհետեւ մեռաւ
մանուկն, ես ընդէ՞ր պահիցեմ. միթէ կարօ՞ղ իցեմ
դարձուցանել զնա այսրէն: ես՝ առ նա երթալոց
24 եմ, եւ նա առ իս ոչ դարձցի: * Եւ մխիթարեաց դաւիթ
զբերսաբէէ զկին իւր. եւ եմուտ առ նա եւ ննջեաց
ընդ նմա: եւ յղացաւ եւ ծնաւ որդի. եւ կոչեաց զանուն
25 ն՟ր սողոմոն: եւ տ՟ր սիրեաց զնա. * եւ առաքեաց 'ի ձեռն
նաթանայ մարգարէի, եւ կոչեաց զանուն ն՟ր յեդեդի
վասն տ՟ն:

26 * Եւ պատերազմեցաւ յովաբ յռաբաթ որդւոցն ամոնայ, ԼԳ
եւ եհաս յառնուլ զքաղաքն թագաւորութե՟:
27 * Եւ առաքեաց յովաբ հրեշտակս առ դաւիթ եւ ասէ.
պատերազմեցայ ընդ ռաբաթայ, եւ հասի յառնուլ ըզքաղաքս
28 ջրոյ: * եւ արդ ժողովեա՛ զմնացորդս ժողովրդեանդ,
եւ բանակեսցիս զքաղաքաւս, եւ առցես զսա.
զի մի ես առից զքաղաքս՝ եւ կոչեսցի անուն իմ 'ի վ՟ր
29 սորա: * Եւ ժողովեա՛ց դաւիթ զա՟մ ժողովուրդն եւ
չոգաւ յռաբաթ, եւ պատերազմեցաւ ընդ նմա եւ ա՛ռ
30 զնա: * Եւ ա՛ռ զպսակն մելքոմայ թագաւորին ն՟ց 'ի
գլխոյ ն՟ր. եւ կշիռ նորա տաղանդ մի ոսկւոյ, եւ ականց
պատուականաց. եւ էր 'ի գլուխ դաւթի. եւ զառ քաղաքին՝
31 բազում յոյժ: * Եւ զժողովուրդն որ էր 'ի նմա՝
եհան արտաքս եւ արկ ընդ սղոցաւ՝ եւ ը՟ քերանօք երկաթեօք,
եւ չրջեցուցանէր զնոսա աղիւսով. եւ այնպէս
առնէր ընդ ա՟մ քաղաքս որդւոցն ամոնայ: եւ դարձաւ
դաւիթ եւ ա՟մ զօրն յե՟մ:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ եղեւ յետ այնորիկ, եւ աբիսողոմայ որդւոյ դաւթի ԼԴ
էր քոյր մի յոյժ գեղեցիկ տեսլեամբ, եւ անուն
2 ն՟ր թամար. եւ սիրեաց զնա՝ ամնոն որդի դաւթի. * եւ
նեղէր ամնոն՝ մինչեւ հիւանդանալ նմ՟ վ՟ն թամարայ քեռ
իւրոյ. զի կոյս էր նա. եւ ծանր էր յաչս ամնոնի առնել
3 ինչ նմա: * Եւ էր ընկեր ամնոնայ, եւ անուն ն՟ր յովնադաբ,
որդի սամայ եղբօր դաւթի: եւ յովնադաբ՝ այր
4 իմաստուն յոյժ: * եւ ասէ ցնա. զի՞ է՝ զի այդպէս նիհարիս
որդի արքայի այգուն այգուն՝ եւ ոչ պատմես ինձ,
եւ ասէ ցնա ամնոն. զթամար զքոյր աբեսողոմայ եղբօր
5 իմոյ սիրեմ ես: * Եւ ասէ ցնա յովնադաբ. ննջեա՛ 'ի
մահիճս քո եւ հիւանդացիր, եւ մտցէ հայր քո տեսանել
զքեզ. եւ ասասցես ցնա. մտցէ թամար քոյր իմ եւ աբուսցէ
ինձ խիւս. եւ արասցէ առաջի աչաց իմոց կերակուր,
զի տեսից եւ կերայց 'ի ձեռաց ն՟ր:
6 * Եւ անկաւ ամնոն եւ հիւանդացաւ. եւ եմուտ արքայ ԼԵ
տեսանել զնա. եւ ասէ ամնոն ցարքայ. եկեսցէ թամար
քոյր իմ առ իս, եւ արասցէ առաջի իմ կերակուր բլիթս,
7 եւ կերայց 'ի ձեռաց ն՟ր: * Եւ առաքեաց դաւիթ
առ թամար 'ի տուն եւ ասէ, երթ 'ի տուն ամնոնի եղբօր
8 քո, եւ արա՛ նմա կերակուր: * Եւ գնա՛ց թամար 'ի տուն
ամնոնի եղբօր իւրոյ, եւ նա անկեալ դնէր. եւ ա՛ռ հայս
եւ թրեաց, եւ արար առաջի ն՟ր բլիթս. եւ եփեաց ըզբլիթսն:
9 * եւ ա՛ռ զտապակն՝ եւ թափեա՛ց առաջի ն՟ր.
եւ ոչ կամեցաւ ուտել: Եւ ասէ ամնոն. հանէ՛ք զա՟մ այր
յինէն արտաքս: եւ հանին արտաքս զա՟մ այր 'ի նմանէ:
* Եւ

Գլ. ԺԲ. (3) Ոմանք. 'Ի հացէ անտի ն՟ր ուտէր: (4) 'Ի բազումս պակասի. Կերակուր. իսկ օրինակ մի այսպէս ունի. Եւ էառ զորոջ աղքատին, արար առն եկելոյ առ նա կերակուր: (8) Բազումք. Եւ եթէ սակաւ իցէ: (13) Ոմանք. Եւ մի մեռցես: (14) Այլք. Որդին քո որ ծնանելոց է: (21) Ոմանք. Մինչ կենդանի էր, պա՛՛: (25) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վ՟ն՝ եդեդի, նշանակէ՝ գգուանս, համաձայն ամենայն 'ի բնաբ՛՛. զոր եւ ոմանք գրեն եդդի: (26) (27) (29) Ոմանք. Յառաբաթ: (30) Ոմանք. Եւ զառ քաղաքին եհան բազում յոյժ: (31) Ոմանք. Եւ արկ ընդ սղոցեաւ:

Գլ. ԺԳ. (1) Անուանս յաջորդաց գրչագիրքս մեր մէ գրեն միապէս. այլ, մերթ՝ Աբիսողոմ. եւ մերթ՝ աբեսողոմ, կամ, աբեսողոմ. եւ երբեմն եւս՝ աբեսաղոմ: ըստ որում առ հարկաւորաց փոխեցաք եւ մեք համեմատութեամբ օրինակի մերում: (1) Ոմանք. Գեղեցիկ յոյժ տեսլեամբ: (3) Ոմանք. Եւ անուն նմա յովնադաբ: (5) Ոմանք. Եւ տացէ ինձ խիւս:

* Եւ ասէ ամնոն ցԹամար. տա՛ր զխորտիկդ 'ի սենեակն, 10
եւ կերա՛յց 'ի ձեռաց քոց։ եւ ա՛ռ Թամար զբլիթսն զոր
արար, եւ տարաւ ամնոնի եղբօր իւրում 'ի սենեակն։
* Եւ մատոյց նմա ուտել. եւ նա բուռն եհար զնմանէ եւ 11
ասէ ցնա. եկ ննջեա՛ ընդ իս քո՛յր իմ։ * Եւ ասէ ցնա. 12
մի՛ եղբայր իմ, մի՛ տառապեցուցաներ զիս. զի ո՛չ գոր-
ծի այդպիսի ինչ 'ի մէջ Ի͞էլի, եւ մի՛ առներ զայդ անզգա-
մութիւն։ * Եւ ես յո՞ տանիցեմ զնախատինս իմ. եւ դու 13
լինիցիս իբրեւ զմի յանզգամաց 'ի մէջ Ի͞էլի։ եւ արդ՝ խօ-
սեա՛ց ընդ արքայի, եւ ո՛չ արգելու զիս 'ի քէն։ * Եւ 14
ո՛չ կամեցաւ ամնոն լսել ձայնի ն͞ր. եւ բռնահարեա՛ց եւ
բռնադատեա՛ց զնա, եւ տառապեցո՛յց զնա, եւ ննջեա՛ց
ընդ նմա։

ԼԶ * Եւ ատեա՛ց զնա ամնոն ատելութի͞ւն մեծ յոյժ. զի մեծ 15
էր ատելութիւնն որ ատեաց զնա. եւ անհնարին վերջին
աղէտքն քան զառաջին սէրն, զոր սիրեաց զնա։ եւ ա-
սէ ցնա ամնոն. արի՛ եւ գնա՛։ * Եւ ասէ ցնա Թամար, մեծ 16
են չարիքս այս քան զայն զոր արարեր ընդ իս, արձա-
կելդ քո զիս։ Եւ ո՛չ կամեցաւ ամնոն լսել ձայնի ն͞ր։
* Եւ կոչեաց զպատանին իւր զվերակացու տանն իւրոյ, 17
եւ ասէ ցնա. հա՛ն զդա յինէն արտաքս, եւ փակեա՛ զդ-
դուրսդ զկնի դորա։ * Եւ էր զնովաւ պարեգօտք ա- 18
սրղնագործք եւ կոճկէնք. զի ա՛յնպէս զգենուին դըս-
տերք Թագաւորաց կոյսք զձորձս իւրեանց։ եւ եհա՛ն
զնա սպասաւորն արտաքս. եւ փակեա՛ց զդուրսն զկնի
ն͞ր։ * Եւ ա՛ռ Թամար մոխիր, եւ արկ զգլխով իւրով, 19
եւ զպարեգօտն կոճկէնս զոր զգեցեալ էր՝ պատառեաց.
եւ եդ զձեռս իւր 'ի վ͞ր գլխոյ իւրոյ, եւ երթա՛յր լա-
լով եւ լա՛յր։ * Եւ ասէ ցնա աբեսողոմ եղբայր ն͞ր. մի- 20
թէ ամնո՞ն եղբայր քո եղեւ ը͞ն քեզ. եւ արդ՝ քո՛յր իմ լռու-
կաց, զի եղբա՛յր քո է. մի՛ ածեր զմտաւ քո՛ւ խօսել զբ-
բանդ զայդ։ Եւ նստաւ Թամար այրութե͞ 'ի տան աբե-
սողոմայ եղբօր իւրոյ։ * Եւ լուաւ արքայ զբանս զայ- 21
սոսիկ՝ եւ բարկացա՛ւ յոյժ, եւ ո՛չ տրտմեցոյց զոգի ամ-
նոնայ որդւոյ իւրոյ՝ զի սիրէր զնա. զի անդրանի՛կ ն͞ր էր։

ԼԷ * Եւ ո՛չ խօսեցաւ աբեսողոմ ը͞ն ամնոնայ 'ի չարէ մինչեւ 22
ցբարի. զի ատեա՛ր աբեսողոմ զամնոն վ͞ս բանին զոր
տառապեցո՛յց զԹամար զքոյր ն͞ր։ * Եւ եղեւ յետ ե- 23
րեմոյ աւուրց, եւ էին կատուրք աբեսողոմայ 'ի բեթմա-
րոն մերձ յեփրեմ. եւ կոչեա՛ց աբեսողոմ զա͞մ որդիս
արքայի։ * Եւ եկն աբեսողոմ առ արքայ՝ և ասէ ցնա. 24
ահաւասիկ կտուրք են ծառայի քում, երթիցէ արքայ
եւ ծառայք իւր ընդ ծառայի քում։ * Եւ ասէ արքայ 25
ցաբեսողոմ. մի՛ որդեակ իմ, մի՛ երթիցուք ամենեքեան
մեք, եւ մի՛ ծանրասցուք քեզ. եւ ստիպեաց զնա, եւ ո՛չ
կամեցաւ երթալ, եւ օրհնեա՛ց զնա։ * Եւ ասէ աբեսո- 26
ղոմ. ապա թէ ո՛չ՝ գոնէ եկեսցէ ընդ իս ամնոն եղբայր
իմ։ եւ ասէ արքայ. ընդէ՞ր երթիցէ ը͞ն քեզ ամնոն. * Եւ 27
ստիպեաց զնա աբեսողոմ։ եւ արձակեաց ընդ նմա զա-
մնոն, եւ զա͞մ զորդիս արքայի։ Եւ արար աբեսողոմ խրա-
խութ͞ի ըստ խրախուն͞ե Թագաւորի։ * Եւ պատուէր 28
ետ աբեսողոմ մանկանց իւրում եւ ասէ. տեսէք, յոր-
ժամ զուարթասցի սիրտն ամնոնի 'ի գինւոյ, եւ ասացից
ձեզ. հարէք զամնոն՝ եւ սպանէք զնա. մի՛ երկնչիք. զի ո՛չ
ապաքէն ե՛ս իցեմ՝ որ հրամայեցից ձեզ. քաջալերեցա-
րուք եւ լերուք յորդիս զօրութե͞։ * Եւ արարին մանկ- 29
տին աբեսողոմայ ամնոնի՝ որպէս հրամայեաց նոցա աբե-
սողոմ։ եւ յարեան ա͞մ որդիք արքայի, եւ հեծան յիւրա-
քանչիւր 'ի ջորւոջ իւրում, եւ փախեան։ * Եւ եղեւ 30
մինչդեռ նոքա էին 'ի ճանապարհին, գո՛յժ եկն առ դա-
ւիթ՝ եւ ասեն, կոտորեա՛ց աբեսողոմ զա͞մ որդիս ար-
31 քայի, եւ ո՛չ եԹող 'ի նոցանէ եւ ո՛չ մի։ * Յարեա՛ւ ար-
քայ՝ պատառեա՛ց զհանդերձս իւր, եւ անկա՛ւ 'ի վ͞ր
գետնոյ. եւ ա͞մ ծառայք ն͞ր կային շուրջ զնովաւ պա-
32 տառեալ զհանդերձս իւրեանց։ * Պատասխանի ետ
յովնադաբ որդի սամմայ եղբօր դաւթի՝ եւ ասէ. մի՛
ասասցէ տէր իմ արքայ թէ ա͞մ որդիք արքայի մեռան.
զի ամնոն միա՛յն մեռաւ։ քանզի 'ի բերան աբեսողոմայ
կայր, յօրէ յորմէ տառապեցոյց զԹամար զքոյր ն͞ր.
33 * Եւ արդ՝ մի՛ դիցէ արքայ 'ի սրտի իւրում զբանդ եւ ա-
սասցէ, Թէ ա͞մ որդիքն արքայի մեռան. այլ զի ամնոն
34 միայն մեռաւ։ * Եւ փախեաւ աբեսողոմ։ եւ եբարձ պա-
տանին դէտն զաչս իւր եւ ետես, եւ ահա ժողովուրդ
բազո՛ւմ գայր՝ ը͞ն ճանապարհն 'ի նմանէ առ կողմամբ
լերինն ընդ զառ'ի վայրն։ եւ եկն դէտն պատմեաց ար-
քայի՝ եւ ասէ. տեսի արս 'ի ճանապարհին որոնիմայ
35 առ կողմամբ լերինն։ * Եւ ասէ յովնադաբ ցարքայ.
ահա որդիք արքայի եկին, ը͞ս բանի ծառայի քո նոյն-
36 պէս եղեւ։ * Եւ իբրեւ վախճանեա՛ց զխօսելն, եւ ահա
որդիքն արքայի եկին. եւ ամբարձին զձա՛յնս իւրեանց
եւ լացին։ այլ եւ արքայ եւ ա͞մ ծառայք իւր լացին լալի͞ւն
մեծ յոյժ։

37 * Եւ աբեսողոմ փախեաւ, եւ չոգաւ առ Թողմեղեմ՝ ԼԸ
որդի եմիուդայ արքայի գեսուրայ՝ յերկիր մաքութայ։
եւ սուգ առ դաւիԹ արքայ 'ի վ͞ր որդւոյն իւրոյ զա͞մ
38 աւուրս։ * Եւ աբեսողոմ փախեաւ, եւ գնաց 'ի գեԹսուր,
39 եւ էր անդ ամս երիս։ * Եւ դադարեաց արքայ դաւիթ
յելանելոյ 'ի վ͞ր աբեսողոմայ, քանզի մխիԹարեցա՛ւ 'ի
վերայ ամնոնայ որ մեռաւն։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ իմացաւ յովաբ՝ որդի շարուհեայ, Թէ է՛ սիրտ ԼԹ
2 արքայի 'ի վ͞ր աբեսողոմայ. * առաքեաց յովաբ
'ի Թեկուէ, եւ ա՛ռ անտի կին մի իմաստուն. եւ ասէ ցնա։
սո՛ւգ առ եւ զգեցի՛ր հանդերձ սգոյ. մի՛ օծանիցիս իւ-
ղով, եւ եղիցես իբրեւ զկին մի սգացեալ 'ի վ͞ր բազմօր-
3 եայ մեռելոյ. * եւ եկեսցես առ արքայ, եւ խօսեսցիս
ընդ նմա ըստ բանիս ըստ այսմիկ։ եւ եդ յովաբ՝ բանս
4 'ի բերան ն͞ր։ * Եւ եմուտ կինն Թեկուացի առ արքայ,
եւ անկա՛ւ 'ի վ͞ր երեսաց իւրոց 'ի գետնի՝ եւ ասէ. ապ-
5 րեցո՛ զիս արքայ ապրեցո՛։ * Եւ ասէ ցնա արքայ. զի՞
է քեզ։ Եւ նա ասէ. կարի՛ իսկ տագնապ է ինձ. կին մի
6 այրի եմ ես. մեռաւ այր իմ։ * Եւ աղախնոյ քո երկու
որդիք էին, մարտեան ընդ միմեանս երկոքեան յան-
դի. եւ ո՛չ ոք էր որ համոզէր 'ի մէջ ն͞ց, եւ եհա՛ր մին
7 զմիւս եղբայրն եւ սպան զնա։ * Եւ ահա յարուցեալ է
ա͞մ ազգն 'ի վ͞ր աղախնոյ քո. ասեն՝ տո՛ւր զսպանողն
եղբօր իւրոյ, եւ սպանցուք զնա փոխանակ անձին եղ-
բօր իւրոյ, եւ բարձցուք զժառանգակա՛լն քո. եւ շիջու-
ցանեն զկայծականն իմ զմնացեալ, առ 'ի չԹողուլ առն ի՛
8 մնալ մնացորդ եւ անուն 'ի վ͞ր երեսաց երկրի։ * Եւ
ասէ արքայ. երԹ ողջամբ 'ի տուն քո. եւ ես պատուէ-
9 րեցից վ͞ս քո։ * Եւ ասէ կինն Թեկուացի. յիմ վ͞ր ար-
քայ անօրէնուԹի͞ն, եւ 'ի վ͞ր տան հօր իմոյ. եւ արքայ
10 եւ Թոռ իւր քաւեալ։ * Եւ ասէ արքայ. ո՞վ է որ խօ-
սեցի ընդ քեզ. եւ ածցես զնա առ իս՝ եւ ո՛չ եւս մերձես-
11 ցի առ քեզ։ * Եւ ասէ. յիշեսցէ արքայ զտ͞ր ա͞ծ իւր,
'ի յաճախել մերձաւորի արեանն ապականել. մի՛ ջըն-
ջեսցեն զորդեակն իմ։ Եւ ասէ դաւիԹ. կենդանի՛ է տ͞ր
եթէ անկցի 'ի հերոյ որդւոյ քո մազ մի 'ի գետնի։
12 * Եւ ասէ կինն. խօսեսցի՛ աղախին քո առաջի տեառն Խ
իմոյ

---

(13) Ոմանք. Եւ ես յո՞ տանիցեմ զնա։ (15) Բազումք՝ Արի՛ գնա։ (17) Ոմանք. Եւ փակեա՛ զդուրսդ զկնի ն͞ր։ (18) Ոմանք. Ասրղնագործք կոճկէնք... դստերք Թագաւորի։ (19) Այլք. Եւ երԹայր երԹալով եւ լայր։ (23) Ոմանք. Յետ երկեմեայ աւուրց... 'ի բեԹմարոն յեփրեմ։ (24) Այլք. Կտուրք են ծառայի քոյ։ (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա արքայ։ (28) Յօրինակին պ͞կ էր. Եւ տացից ձեզ հարէք։ (28) Բազումք. Քաջացարուք եւ լերուք։

(29) Այլք. Եւ հեծան այր իւրաքանչիւր։ (31) Յօրինակին պ͞կ էր. Ծառայք ն͞ր կային շուրջ։ (33) Ոմանք. 'Ի սրտի քում զբանդ, եւ ասասցէ։ (35) Ոմանք. Նոյնպէս եւ եղեւ։ (38) Ոմանք. Եւ գնաց 'ի գեԹսուրա։ Եւ էր անդ ամս երիս։

Գլ. ԺԴ. (2)(3) Յօրինակին. Յովաբ որդի շարուհեայ։ (4) Ոմանք. 'Ի վ͞ր երեսաց իւրոց 'ի գետնի։ (5) Ոմանք. Զի՞ է 'ի քեզ։ (7) Այլք. Եւ շիջուցանիցեն։

իմոյ արքայի բան մի ։ և ասէ, խօսեաց ։ * Եւ ասէ կինն . 13
ընդէ՞ր խորհեցար այդպիսի ինչ ՚ի վ̄ր ժողովրդեանն
այ̄ . կամ թէ ՚ի բերանոյ արքային իցէ բանն այն մեղա-
ռու՝ չդարձուցանել արքային զմերժեալն յիւրմէ, * զի 14
մահու մեռանիցի . և իբրև զջուր հեղեալ յերկիր ոչ
ամփոփիցի . և ոչ առնուցու այ̄ զոգին . և խորհիցի ոչ
մերժել յինքենէ զմերժեալն ։ * Եւ արդ եկի խօսել 15
առ արքայ տեառն իմոյ զբանս զայս . զի տեսանիցէ
զիս ժողովուրդն և ասիցէ՝ թէ աղախին քո խօսեցաւ
ընդ արքայի, թերևս արասցէ արքայ զբան աղախնոյ
իւրոյ ։ * զի լուիցէ արքայ և փրկեսցէ զիս ՚ի ձեռաց 16
առնն, որ խնդրէ ջնջել և զիս՝ և զորդի իմ ՚ի ժառան-
գութենէ այ̄ ։ * Եւ ասէ կինն . եղիցի բան տեառն իմոյ 17
արքայի ՚ի զոհս ։ զի իբրև զհրեշտակ այ̄ այնպէս է տէր
իմ արքայ ՚ի լսել զբարի և զչար . և տէր այ̄ քո եղիցի
ընդ քեզ ։ * Եւ պատասխանի ետ արքայ՝ և ասէ ցկինն . 18
մի թաքուցաներ յինէն զբան զոր ես հարցից քեզ ։ և
ասէ կինն . խօսեսցի տէր իմ արքայ ։ * Եւ ասէ արքայ . 19
միթէ ձեռն յովաբայ իցէ յամի յայդմիկ ընդ քեզ ։ և
ասէ կինն ցարքայ . կենդանի է անձն քո տէր իմ ար-
քայ, եթէ իցէ յաջ կամ յահեակ յամէ զոր խօսեցաւ
տէր իմ արքայ . զի ծառայ քո յովաբ՝ նա պատուիրեաց
ինձ, և նա եդ ՚ի բերան աղախնոյ քոյ զամ̄ բանս զայ-
սոսիկ, * վ̄ս բոլորելոյ յերեսաց բանիս այսորիկ՝ զոր 20
արար ծառայ քո յովաբ զբանս զայսոսիկ . և տէր իմ
իմաստուն է ըստ իմաստութե̄ն հրեշտակի այ̄՝ գիտել
զամ̄ ինչ որ յերկիր ։

ԽԱ * Եւ ասէ արքայ ցյովաբ . ահաւասիկ արարի քեզ ըս̄ 21
բանի քում ըստ այսմիկ . երթ դարձո, ած զպատա-
նեակն զաբեսաղոմ ։ * Եւ անկաւ յովաբ ՚ի վ̄ր երեսաց 22
իւրոց յերկիր, և երկիր եպագ նմա, և օրհնեաց զար-
քայ ։ և ասէ յովաբ, այսօր գիտաց ծառայ քո եթէ
գտի շնորհս յաչս քո՝ տէր իմ արքայ զի արար տ̄ր իմ
արքայ զբան ծառայի իւրոյ ։ * Եւ յարեաւ յովաբ և 23
գնաց ՚ի գեթսուր, և ած զաբեսաղոմ յեմ̄ ։ * Եւ ասէ 24
արքայ . դարձցի ՚ի տուն իւր, և զերեսս իմ մի տես-
ցէ ։ և դարձաւ աբեսաղոմ ՚ի տուն իւր, և զերեսս ար-
քային ոչ ետես ։ * Եւ իբրև զաբեսաղոմ ոչ գոյր յամ̄ 25
իս̄լի, այր գեղեցիկ գովելի յոյժ . ՚ի թաթից ոտից իւ-
րոց մինչև ՚ի գլուխ իւր ոչ գոյր ՚ի նմա արատ ։ * և ՚ի 26
փոքրել զհերս իւր՝ լինէր ՚ի սկսանելոյ աւուրց յա-
ւուրս փոքրել, զի կարի ծանրանայր ՚ի վերայ նր̄ ։ և
յորժամ փոքրէր, կշռէր զհեր գլխոյ իւրոյ երկերիւր
սիկղ ըս̄ արքունական սիկղ ։ * Եւ ծնան աբեսաղոմայ 27
երեք ուստերք՝ և դուստր մի և անուն նր̄ թամար . և
նա էր կին գեղեցիկ յոյժ տեսլեամբ ։ և եղև կին ռո-
բովամայ որդւոյ սողոմոնի, և ծնաւ նմա զաբիա ։

ԽԲ * Եւ նստաւ աբեսաղոմ յեմ̄ աւուրս ամաց երկուց, 28
և զերեսս արքային ոչ ետես ։ * և առաքեաց աբեսաղոմ 29
առ յովաբ յղել զնա առ արքայ, և ոչ կամեցաւ երթալ
առ նա . և առաքեաց երկրորդ անգամ առ նա, և ոչ կա-
մեցաւ երթալ ։ * Եւ ասէ աբեսաղոմ ցծառայս իւր ։ 30
գիտէք զի վիճակ գետնոյ յովաբայ լի գարւով մօտ է
առիս, երթայք այրեցէք զնա հրով . և այրեցին ծա-
ռայքն աբեսաղոմայ զվիճակն յովաբայ հրով ։ Եւ եկին
ծառայքն յովաբայ առ նա պատառեալ զհանդերձս
իւրեանց՝ և ասեն . այրեցին ծառայքն աբեսաղոմայ
զվիճակն հրով ։ * Եւ յարեաւ յովաբ և եկն առ աբե- 31
սաղոմ ՚ի տուն՝ և ասէ ցնա . ընդէ՞ր այրեցին ծառայք
քո զվիճակն իմ հրով ։ * Եւ ասէ աբեսաղոմ ցյովաբ ։ 32
յղեցի առ քեզ և ասեմ . եկ այսր յղեցից զքեզ առ ար-
քայ, ասել՝ թէ ընդէ՞ր եկի ՚ի գեթսուրայ . լաւ էր
ինձ տակաւին անդ լինել, քան ոչ տեսանել զերեսս
33 արքայի . և թէ մնա՞յ ինչ կայցէ յիս՝ սպա՛ն զիս ։ * Եւ
եմուտ յովաբ առ արքայ՝ և պատմեաց նմա ։ և կոչեաց
զաբեսաղոմ . և եմուտ առ արքայ, և երկիր եպագ նմա,
և անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց առաջի արքայի ։ և
համբուրեաց արքայ զաբեսաղոմ ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ եղև յետ այնորիկ, և արար աբեսաղոմ կառս և ԽԳ.
երիվարս, և յիսուն այր սուրհանդակ առաջի իւր ։
2 * Եւ կանխէր աբեսաղոմ և կայր առ ճանապարհի դը-
րանն ։ և լինէր՝ ամ̄ այր որոյ էր դատ՝ գալ առ արքայ
՚ի դատաստան . բարբառէր առ նա աբեսաղոմ և ասէր
ցնա ։ յորմէ՞ քաղաքէ ես դու, և ասէր այրն, ՚ի միոյ ՚ի
3 ցեղիցն իս̄լի է ծառայ քո ։ * և ասէ ցնա աբեսաղոմ . ա-
հա բանք քո բարի են և դիւրինք, և որ ունկնդիր լի-
4 նիցի քեզ՝ չիք առ ՚ի յարքայէ ։ * Եւ ասէր աբեսաղոմ .
ո՛ կացուցանէր զիս դատաւո՛ր ՚ի վերայ երկրիս . և ա-
ռ իս գայր ամ̄ այր . որոյ էր հակառակութի և դատաս-
5 տան, և առնէի նմա իրաւունս ։ * Եւ լինէր յորժամ
մերձենայր առ նա այր երկիր պագանել նմա, ձգէր
զձեռն իւր և առինքն մատուցանէր, և համբուրէր ըզ-
6 նա ։ * Եւ առնէր աբեսաղոմ ըստ բանիս ըստ այսմիկ
ամ̄ իս̄լի եկելոյ ՚ի դատաստան առ արքայ . և յանկու-
ցանէր յինքն աբեսաղոմ զսիրտ ամ̄ արանց իս̄լի ։
7 * Եւ եղև ՚ի կատարել չորից ամաց, ասէ աբեսաղոմ ԽԴ.
ցհայր իւր . երթայց և հատուցից զուխտս իմ զոր ուխ-
8 տեցի տն̄ ՚ի քեբրոն ։ * զի ուխտիւք ուխտեա՛ց ծառայ
քո մինչ էի ՚ի գեթսուր յասորիս . ասեմ, եթէ դարձու-
ցանելով դարձուսցէ զիս տր̄ յեմ̄, պաշտեցից զտր̄ ։
9 * Եւ ասէ ցնա արքայ . երթ խաղաղութ̄ ։ և յարեաւ
10 գնաց ՚ի քեբրոն ։ * և առաքեաց աբեսաղոմ պատուի-
րակս յամ̄ ցեղս իս̄լի, և ասէ . ՚ի լսել ձեր զձայն եղջեր-
փողոյ, ասասջիք եթէ թագաւորեաց թագաւոր աբե-
11 սաղոմ ՚ի քեբրոն ։ * Եւ ը̄ աբեսաղոմայ գնացին արք
երկերիւր հրաւիրեալք . և երթային միամտութ̄, և
12 ոչ գիտէին ամենևին զըրոյցսն ։ * Եւ առաքեա՛ց աբե-
սաղոմ և կոչեաց զաքիտոփէլ թեկուացի խորհրդակից
դաւթի ՚ի քաղաքէ իւր ՚ի գովլա ՚ի զոհել իւրում ըզ-
զոհսն ։ և եղև ժողով սաստիկ . և ժողովուրդ բազում
13 երթեալ ընդ աբեսաղոմայ ։ * Եւ եհաս գուժկան առ
դաւիթ և ասէ, եղև սիրտ արանց իս̄լի զհետ աբեսա-
ղոմայ ։

14 * Եւ ասէ դաւիթ ցամ̄ ծառայս իւր որ ը̄ նմա յեմ̄ . ԽԵ
արիք և փախիցուք . զի ոչ գոյ մեզ փրկութի̄ յերեսաց
աբեսաղոմայ . փութացարո՛ւք գնալ, զի մի արագեսցէ
և հարկանիցէ զմեզ, և արկանիցէ ՚ի վ̄ր մեր չարիս . և
15 հարկանիցէ զքաղաքս սրով սուսերի ։ * Եւ ասեն ծա-
ռայքն արքային՝ ցարքայ ։ ըստ ամ̄ի զոր և կամիցի տէր
16 մեր արքայ՝ ահաւասիկ կամք ծառայք քո ։ * Եւ ել
արքայ և ամ̄ տուն նորա ՚ի հետիոտս ։ և եթող արքայ
17 տասն կին ՚ի հարճից անտի իւրոց պահել զտունն ։ * և
ել արքայ և ամ̄ ծառայք նր̄ հետևակք, և կացին առ
18 ձիթենեաւն որ յանապատի անդ ։ * Եւ ամ̄ ծառայք նր̄
մերձաւորքն անցանէին առ նովաւ ։ և ամ̄ քերեթին և
ոփելեթին ։ և ամ̄ գեթացիք վեց հարիւր այր եկեալ
19 հետևակք ՚ի գեթայ՝ և անցանէին առաջի դաւթի ։ * Եւ
ասէ

---

(16) Այլք․ Ջնջել զիս և զորդի իմ։ (18) Ոմանք․ Մի թաքուցանէր բան յինէն․․ հարցից զքեզ։ (19) Յօրինակին ՚ի ջնջեալ․ Ձեռն յովաբայ իցէ յամենայնի։ (20) Ոմանք․ Վ̄ս բոլորելոյ երեսաց։ (21) Այլք․ Ըստ բանի քում ըստ այդմիկ։ (28) Ոմանք․ Աւուրս ամաց երկուց։ (30) Այլք․ Գիտէք զվիճակ գետնոյ։ (33) Ոմանք․ ՚Ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի։

ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոմանք․ Եւ ասէ այրն, ՚ի միոյ։ (3) Ոմանք․ Եւ ասէր ցնա աբե"։ (4) Ոմանք․ Հակառակութի ՚ի դատաստան։ (5) Յօրինակին պակասէր․ Առ նա այր էր"։ (6) Այլք․ Զսիրտ ամ̄ արանց։ (8) Ոմանք․ Մինչ բնակէի ես ՚ի գեթսուր յասորիս։ (10) Ոմանք․ Եւ առաքեաց․․ գետս պատուիրակս յամ̄։ (12) Ոսկան․ [illegible] երթայր։ Որ ոմանք․ Երթալ ընդ ա"։ (14) Բազումք․ Զի մի արագիցէ և հասանիցէ մեզ․ և արկանիցէ ՚ի վերայ մեր։ Եւ ոմանք․ Եւ հասանիցեն ՚ի վերայ մեր չարիք․ և հար"։ (18) ՚Ի լուս"․ Եւ անցանէին առաջի արքային․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ"։

ասէ արքայ ցեթթի գեթացի։ ընդէ՞ր գայցես և դու
ընդ մեզ. դարձի՛ր անդրէն և բնակեա՛ ընդ արքայի,
զի այր օտա՛ր ես դու. և խախտեցար 'ի տեղւոջէ քում֊
մէ 'ի գեթայ՝ և եկիր. * և այսօր խախտեցեմ զքեզ գը֊ 20
նալ ընդ մեզ. և ես երթա՛յց յո և երթալոց իցեմ։ բայց
դու դարձի՛ր, և դարձո՛ զեղբարս քո ը̅ քեզ։ և արաս֊
ցէ ընդ քեզ տ̅ր ողորմութի̅ և ճշմարտութի։ * Պատաս֊ 21
խանի ետ եթթի արքայի՝ և ասէ։ կենդանի՛ է տ̅ր, և
կենդանի՛ է տէր իմ արքայ. զի 'ի տեղւոջ ուր տ̅ր իմ
արքա՛յ իցէ, և 'ի մահու և 'ի կեանս՝ անդ եղիցի և ծա֊
ռայ քո։ * Եւ ասէ արքայ ցեթթի. եկ անց ընդ իս։ 22
և անց եթթի գեթացի. և ամ̅ ծառայք նր̅, և ամ̅ ամ֊
բոխ նր̅ ընդ նմա։ * Եւ ամ̅ երկիրն լայր մեծաձայն, 23
և ամ̅ զօրն անցանէր ընդ հեղեղատն կեդրոնի։ անց
և արքայ ը̅ հեղեղատն կեդրոնի. և ամ̅ զօրն և արքայ
երթայի՛ն ընդ երեսս ճանապարհին անապատի։ * Եւ 24
ահա սադովկ և ամ̅ ղեւտացիք ընդ նմա, բարձին զտա֊
պանակն ուխտին տ̅ն 'ի բեթարա, և կացուցին զտա֊
պանակն ա̅յ. և ել 'ի բեթարա մինչև կատարեաց ամ̅
ժողովուրդն անցանել 'ի քաղաքէ անտի։ * Եւ ասէ 25
արքայ ցսադովկ. դարձո՛ զտապանակդ ա̅յ 'ի քաղաք,
և նստցի՛ 'ի տեղւոջ իւրում. եթէ գտից շնորհս առաջի
տ̅ն՝ դարձուսցէ զիս, և ցուցցէ ինձ զդա՛ և զվայել֊
չութի̅ դորա. * ապա թէ այսպէս ասասցէ ցիս թէ 26
չե՛մ հաճեալ ընդ քեզ, ահաւասիկ կամ, արասցէ ինձ
որպէս հաճոյ իցէ առաջի աչաց նր̅։ * Եւ ասէ արքայ 27
ցսադովկ քահանայ. տեսէ՛ք. զի դու դառնաս խաղա֊
ղութե̅ 'ի քաղաք, և աքիմաաս որդի քո, և յոնաթան
որդի աբիաթարայ՝ երկոքին որդիք ձեր ը̅ ձեզ. * և 28
ահա ես բանակիցիմ յարաբովթ անապատին, մինչև ե֊
կեսցէ զրո՛յց 'ի ձէնջ՝ պատմել ինձ։ * Եւ դարձուցին 29
սադովկ և աբիաթար զտապանակն յե̅մ, և նստան անդ։
* Եւ դաւիթ ելանէր ընդ զառ 'ի վերն ձիթենեաց, 30
ելանէր և լա՛յր. և զգլուխ իւր ծածկեալ. և ինքն եր֊
թայր բո՛կ, և ամ̅ ժողովուրդն ընդ նմա ձորձ զգլխով.
այր իւրաքանչիւր ելանէին և լային։ * Ազդ եղև դաւ֊ 31
թի՝ և ասեն. և աքիտոփէլ ընդ ժողովեալսն առ աբե֊
սողոմա՛յ է։ և ասէ դաւիթ. ցրուեա՛ զխորհուրդն ա֊
քիտոփելայ տ̅ր ա̅ծ իմ։ * Եւ եհաս դաւիթ 'ի հռովս՝ 32
ուր եպա՛գն երկիր ա̅յ։

ԽԶ Եւ ահա ընդ առաջ նորա քուսի արաքացի բարեկամ
դաւթի պատառեալ զպատմուճան իւր՝ և հո՛ղ 'ի գլուխ
նր̅։ * Եւ ասէ ցնա դաւիթ. եթէ անցանիցես ընդ իս՝ 33
բեռն լինիս ինձ. * ապա թէ դարձցիս 'ի քաղաք՝ ա֊ 34
սասցես ցաբեսողոմ, եթէ անցին եղբարք քո. և ար֊
քայ կաթոգին էր զկնի իմ, և անց հայր քո. և արդ՝
ծառայ քո՛ եմ արքայ, և թո՛ղ կացից առաջի քո. ծա֊
ռայ հօր քոյ էի յայնժամ, և արդ քո՛ ծառայ եմ ես ար֊
քայ։ և ցրեսցես յինէն զխորհուրդն աքիտոփելայ։
* Եւ ահա ընդ քեզ սադովկ և աբիաթար քահանայք. 35
և եղիցի բան զոր լուիցես 'ի տանէ արքայի՝ պատմեսջի՛ր
սադովկայ և աբիաթարու քահանայից։ * և ահա են ը̅ 36
նս̅ երկոքեան որդիք իւրեանց, աքիմաաս որդի սա֊
դովկայ, և յոնաթան որդի աբիաթարայ. և առաքես֊
ջի՛ք 'ի ձեռն նց̅ առ իս զամ̅ բան զոր և լուիցէք։ * Եւ 37
եմուտ քուսի բարեկամ դաւթի 'ի քաղաքն. և աբեսա֊
ղոմ մտանէր 'ի քաղաքն։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ դաւիթ անցեա՛լ էր սակաւիկ ինչ ըստ հռովս։
Եւ ահա սիբա պատանի մեմփիբոսթեայ ընդ ա֊
ռաջ նր̅. և զոյգք իշոց բեռնաւորաց, և 'ի նոսա երկե֊
րիւր նկանակ, և հարիւր չամիչս, և հարիւր արմաւ,
2 և մա՛ր մի գինւոյ։ * Եւ ասէ արքայ ցսիբա. զի՞նչ է
այդ։ և ասէ սիբա. էշքդ նստելոյ արքայի, և հացդ և
արմաւդ՝ 'ի կերակո՛ւր մանկանցդ, և գինիդ՝ ըմպելի՛
3 լքելոցդ յանապատի աստ։ * Եւ ասէ արքայ. ո՞ւր է
որդի տեառն քոյ։ և ասէ սիբա ցարքայ՝ ահա նստի
յե̅մ. զի ասէ՝ այսօր դարձուսցե՛ն ինձ տունն ի̅լի ըզ֊
4 թագաւորութի հօր իմոյ։ * Եւ ասէ արքայ ցսիբա.
ահա քեզ լիցի ամ̅ ինչ որ է մեմփիբոսթեայ։ երկի՛ր
եպագ սիբա և ասէ. գտի՛ շնորհս առաջի քո տէ՛ր իմ
արքայ։
5 * Եւ եկն արքայ դաւիթ մինչև ցբաւուրիմ, և ահա ե֊ ԽԷ
լանէր անտի այր յազգականութենէ տանն սաւուղայ, և
անուն նր̅ սեմէի որդի գերեայ, ելանելով ելանէր և
6 անիծանէր. * և ձգէր քարինս դաւթի, և ամենեցու՛ն
որոց ընդ արքային դաւթի։ և ամ̅ ժողովուրդն, և ամ̅
7 զօրաւորք էին ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ արքային։ * Եւ
այսպէս ասէր սեմէի յանիծանելն զնա. ե՛լ ե՛լ այր ա֊
8 րեանց՝ և այր անօրէն. * դարձո՛յց 'ի քեզ տ̅ր զամ̅ ա֊
րիւնս տանն սաւուղայ. զի թագաւորեցեր փոխանակ
նր̅. և ետ տ̅ր զթագաւորութի̅ քոյ 'ի ձեռս աբեսողո֊
մայ որդւոյ քոյ. եցո՛յց քեզ զչարիս քո. զի այր՝ արեանց
9 ես դու։ * Եւ ասէ աբեսսա որդի շարուհեայ ցդա֊
ւիթ. ընդէ՞ր անիծանէ այնպէս շուն մի մեռեալ զտէ՛ր
10 իմ զարքայ, անցի՛ց և առից զգլուխ նր̅։ * Եւ ասէ ար֊
քայ՝ զի՞ կայ՝ իմ և ձեր որդիք շարուհեայ. թո՛յլ տուք
նմա, թո՛ղ անիծանէ այնպէս. զի տ̅ր ասաց նմա անի֊
ծանել զդաւիթ. և ո՞վ ասասցէ թէ ընդէ՞ր արարեր
11 այդպէս։ * Եւ ասէ դաւիթ ցաբեսսա և ցամ̅ ծառայս
իւր. ահաւասիկ որդի իմ որ ելեալ է յորովայնէ իմմէ
խնդրէ՛ զանձն իմ, ո՞րչափ ևս որդին յեմինեայ. թո՛յլ
12 տուք նմա և անիծցէ, զի տ̅ր ասաց նմա. * թերևս տես֊
ցէ տ̅ր զտառապանս իմ, և հատուսցէ ինձ բարիս փո֊
13 խանակ անիծից նր̅ յաւուր յայսմիկ։ * Եւ երթայր
դաւիթ և արքն որ ընդ նմա զճանապարհն. և սեմէի
երթայր մօտ առնա ընդ կողս լերինն, երթա՛յր և ա֊
նիծանէր, և քարինս 'ի կողմանէ նր̅ ընկենոյր, և հո՛ղ
14 ցանէր 'ի վերայ։ * Եւ եկն արքայ և ամ̅ զօրն որ ընդ
նմա աշխատեա՛լք, և հանգեան անդ։
15 * Եւ աբեսողոմ և ամ̅ ի̅լ մտին յե̅մ, և աքիտոփէլ ը̅ ԽԸ
16 նմա։ * և եղև իբրև եկն քուսի արաքացի բարեկամ
դաւթի առ աբեսողոմ, և երկիր եպագ նմա. և ասէ
քուսի ցաբեսողոմ, կեցցէ՛ արքայ։
17 * Եւ ասէ աբեսողոմ ցքուսի. ա՞յդ գութ էր քո ընդ ԽԹ
բարեկամին քում. և ընդէ՞ր ոչ չոգար ընդ բարեկամին
18 քում։ * Եւ ասէ քուսի ցաբեսողոմ, ո՛չ այդպէս է,
այլ զհետ այնորիկ՝ զոր ընտրեաց տ̅ր, և ժողովուրդս
այս՝ և ամ̅ այր ի̅լի երթայց՝ և նորա՛ եղէց, և ընդ նմա՛
19 նստայց։ * և երկրորդ անգամ ո՞ւմ ծառայիցեմ ես, ո՞չ
ապաքէն առաջի որդւոյ նր̅. որպէս ծառայեցի առա֊
ջի հօր քում, նոյնպէս եղէց առաջի քո։
20 * Եւ ասէ աբեսողոմ ցաքիտոփէլ. առէ՛ք խորհուրդ 'ի Ծ
21 մէջ թէ զի՞նչ գործեսցուք։ * Եւ ասէ աքիտոփէլ ցա֊
բեսողոմ. մուտ առ հարճս հօր քո զորս եթող պահել
զտունն իւր, և լուիցէ ամ̅ ի̅լ թէ յամօթ արարեր
զհայր

---

(24) Ոմանք. Եւ կացուցին զտապանակն տ̅ն։ (25) Ոմանք.
Եթէ գտցի շնորհս առ՛՛։ (26) Ոմանք. Ապա թէ այնպէս
ասասցէ ցիս եթէ չե՛մ. ո՛չ և հաճոյ։ (28) Ոմանք. Եւ
ահա ես բնակեցայց։ (31) Ոմանք. Ցրեա՛ զխորհուրդն։
(32) Ոմանք. Ուր երպագ նա երկիր ա̅յ։
Գլ. ԺԶ. (1) Յօրինակին. Պատանի մեմփիբոսթեայ... և
Հարիւր չամիչս, և Ճ. արմաւ։ (2) Ոմանք. 'Ի կերակուր
մանկտւոյդ։ (4) Ոմանք. Ամենայն ինչ որ ինչ է մեմփի՛՛։

(9) Ոմանք. Եւ ասէ աբեսսա որդի շարուհեայ ցարքայ,
ընդէ՞ր։ (10) Բազումք. Թո՛ղ անիծցէ այնպէս։ Եւ ո֊
մանք. Թոյլ տուք նմա և անիծցէ այնպէս։ (13) 'Ի լուս՛՛.
Առ նա ընդ կողէ ածաց լե՛՛. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛.
Որ ոմանք ես. ընդ կողեաց։ (16) 'Ի բազումս պակասէ.
Առ աբեսողոմ, և երկիր եպագ նմա։ (19) Բազումք.
Որպէս ծառայեցի հօր քում։ (21) Ոմանք. Որ ընդ
քեզ են։

զհայր քո. և զօրասցին ձեռք ամենեցուն որք են ընդ
քեզ։ * Եւ հարին վրան աբեսողոմայ 'ի տանիս, և ե- 22
մուտ աբեսողոմ առ հարճս հօր իւրոյ յանդիման ամ
Իղի։ * Եւ խորհուրդ աքիտոփելայ զոր խորհէր յա- 23
ւուրսն առաջինս, որպէս թէ հարցանիցէ ոք բան յԱյ,
այնպէս էր ամ խորհուրդն աքիտոփելայ, և առ դաւ-
թի և առ աբեսողոմայ։

ԳԼ. ԺԷ.

Եւ ասէ աքիտոփել ցաբեսողոմ. ընտրեցից ինձ եր- 1
կոտասան հազար արանց, և յարեայց և պնդեցայց
զհետ դաւթի զցայգս, * և հասից 'ի վերայ նր զցայգ. 2
և նա աշխատեալ է և լքեալ ձեռօք, և զարհուրեցու-
ցից զնա, և փախիցէ զօրն որ ընդ նմա. և սպանից զար-
քայ միայն։ * և դարձուցից զամ զօրն առ քեզ, զոր օրի- 3
նակ դառնայցէ հարսն առ այր իւր. բայց միայն զանձն
միոյ առն խնդրիցես, և ամ զօրն եղիցի 'ի խաղաղութեան։
* Եւ ուղիղ թուեցաւ բանն առաջի աբեսողոմայ և ա- 4
ռաջի ամ ծերոցն Իղի։
ԾԱ * Եւ ասէ աբեսողոմ. կոչեցէք զքուսի արաքացի, և 5
լուիցուք թէ զինչ կայցէ 'ի բերան նորա։ * և եմուտ 6
քուսի առ աբեսողոմ, և խօսեցաւ աբեսողոմ ընդ նմա
ըստ բանին այնորիկ՝ զոր խօսեցաւ աքիտոփել. և ասէ
թէ արասցուք ըստ բանի նր, ապա թէ ոչ՝ և դու խօ-
սեաց ինչ։ * Եւ ասէ քուսի ցաբեսողոմ. ոչ է բարւոք 7
խորհուրդն զոր խորհեցաւ աքիտոփել այս անգամ։
* Եւ ասէ քուսի, դու ինքնին գիտես զհայր քո և զարս 8
նորա. զի կարի զօրաւորք են յոյժ, և դառնացեալք
ոգւով իբրև զարջ մի որդեկորոյս 'ի վայրի, և զայրաց-
եալ 'ի դաշտի. և հայր քո այր պատերազմող, և ոչ տայ
դուլ զօրուն։ * և ահա ինքն զօտեալ իցէ 'ի միում 'ի 9
բլրոց, կամ 'ի միում ուրեք 'ի տեղեաց. և եղիցի յան-
կանել 'ի վր նց զառաջինն հարկանիցէ, և լուիցէ որ
լսիցէ, և ասիցէ՝ թէ եղև խորտակումն ժողովրդեանն
որ զկնի աբեսողոմայ։ * Քանզի և նա՝ այր զօրաւոր է, 10
որոյ սիրտն իբրև զսիրտ առիւծու հաշէլով հաշիցի. զի
գիտէ ամ Իէլ թէ զօրաւոր է հայր քո, և որդիք զօրա-
ւորք որ ընդ նմայն են։ * Եւ այսպէս տամ քեզ խրատ. 11
ժողովելով ժողովեսցի ամ այր Իղի 'ի դանայ մինչև ց-
բերսաբէէ իբրև զաւազ առ եզր ծովու բազմութբ.
և քո երեսք երթիցեն առաջի նց. * և հասցուք 'ի վր 12
նր 'ի միում 'ի տեղեաց ուր և գտանիցեմք զնա անդ. և
պատեսցուք զնովաւ՝ ոպս իջանիցէ ցօղ 'ի վր երկրի. և
ոչ ապրեցուսցուք զնր և ոչ զոք։ * Ապա թէ 'ի քաղաք 13
մտանիցէ՝ առցէ ամ Իէլ քաղաքին այնմիկ պարանս, և
քարշեսցուք զնա մինչև ցհեղեղատս. զի մի մնասցէ անդ
և մի մի քար։ * Եւ ասէ աբեսողոմ և ամ այր Իղի՝ քաջ 14
է խորհուրդ քուսեայ արաքացւոյ՝ քան զխորհուրդ
աքիտոփելայ։ և Տր ետ հրաման ցրել զքաջ խորհուրդն
աքիտոփելայ. զի ածցէ Տր 'ի վերայ աբեսողոմայ զա-
մենայն չարիսն։
ԾԲ * Եւ ասէ քուսի արաքացի ցսադովկ և ցաբիաթար քա- 15
հանայս. զայս ինչ և զայս խրատ ետ աքիտոփել աբե-
սողոմայ՝ և ծերոց Իղի, և զայս ինչ և զայս՝ ես խորհե-
ցայ։ * Եւ արդ՝ առաքեցէք վաղվաղակի՝ և պատմեցէք 16
դաւթի և ասացէք. մի ագանիցիս զայս գիշեր յա-
րաբովթ անապատին, այլ փութապէս անցանել, գուցէ
կլանիցէ զարքայ և զամ ժողովուրդն որ ընդ նմա։ * Եւ 17
յովնաթան և աքիմաաս կային առ աղբերն ռովգելայ,
և չոգաւ աղախին մի և պատմեաց նց. և նոքա գնային
և պատմեցին զայս արքային դաւթի. զի ոչ կարէին մտա-
18 նել երևել 'ի քաղաքին։ * Եւ ետես զնս պատանեակ
մի, և պատմեաց աբեսողոմայ. և չոգան երկոքին, և
մտին 'ի տուն առն միոյ 'ի բաւուրիմ. և նորա էր գուբ
19 մի 'ի տան, և մտին անդր։ * և առ կինն՝ և կափոյց ըզ-
խուփն 'ի վր գբին, և ցամաքեցուցանէր 'ի վր նր արա-
20 բովթ. և ոչ եղ բանն 'ի վեր։ * Եւ եկին ծառայքն ա-
բեսողոմայ առ կինն 'ի տուն անդր, և ասեն. ուր են ա-
քիմաաս և յովնաթան։ և ասէ ցնս կինն. անցին յայն-
կոյս ջրոյդ. և նոքա խնդրեցին զնս՝ և ոչ գտին, և դար-
21 ձան յեմ։ * Եւ եղև յետ գնալոյն նց, ելին 'ի գբոյն և
չոգան՝ պատմեցին արքային դաւթի, և ասեն ցդաւիթ.
արիք և անցէք ըստ ջուրդ. զի զայս ինչ և զայս խոր-
22 հեցաւ վս ձեր աքիտոփել։ * Եւ յարեաւ դաւիթ՝ և
ամ ժողովուրդն որ ընդ նմա, և անցին ընդ յորդա-
նան մինչև 'ի լուսանալ առաւօտուն, մինչև ոչ մնալոյ
23 և ոչ միոյ ուրուք՝ որ ոչ անց ընդ յորդանան։ * Եւ ա-
քիտոփել իբրև ետես թէ ոչ եղև խորհուրդն նր, հան-
դերձեաց զէշ իւր, և յարեաւ գնաց 'ի տուն իւր 'ի քա-
ղաք, և հրաման ետ տան իւրում, և խեղդ արկ՝ և մե-
ռաւ, և թաղեցաւ 'ի գերեզմանի հօր իւրոյ։
24 * Եւ դաւիթ եհաս 'ի մանաիմ. և աբեսողոմ անց ընդ ԾԳ
25 յորդանան՝ ինքն և ամ Իէլ ընդ նմա։ * Եւ զամեսայի
կացոյց աբեսողոմ փոխանակ յովաբայ 'ի վր զօրուն։ և
ամեսայի՝ որդի էր առն որում անուն էր յոթոր յեզ-
րայելացի. նա եմուտ առ աբիգեայ դուստր յեսսեայ՝
26 քոյր շարուհեայ մօր յովաբայ։ * և բանակեցաւ աբե-
27 սողոմ և ամ Իէլ յերկրին գաղաադու։ * Եւ եղև իբրև
եհաս դաւիթ 'ի մանաիմ, վեսբի որդի նաասայ յռա-
բաթայ որդւոցն ամոնայ և մաքիր որդի ամիելի 'ի լա-
28 դաբարայ, և բերզելի գաղաադացի յռոգելիմայ, * բե-
րին անկողինս տասն, և օթոցս և սանս տասն, և ա-
նօթս բրուտ, և ցորեան, և գարի, և ալեւր, և փոխինդ,
29 և ոլոռն, և ոսպն, * և մեղր, և կոգի, և պարուճակս,
և որթս գիեցիկս. և մատուցին դաւթի և զօրուն որ
ընդ նմա՝ ուտել. զի էր զօրն քաղցեալ և ծարաւի, և
լքեալ յանապատի անդ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ հանդէս արար դաւիթ զօրուն որ ընդ նմա, և ԾԴ
կացոյց 'ի վր նց հազարապետս և հարիւրապետս։
2 * և առաքեաց դաւիթ զերիր մասն զօրուն 'ի ձեռն
յովաբայ, և զերիր մասն 'ի ձեռն աբեսսայ որդւոյ շա-
րուհեայ՝ եղբօր յովաբայ, և զերիր մասն 'ի ձեռն եթ-
թեայ գեթացւոյ։ և ասէ դաւիթ ցզօրն. ելանելով
3 ելից և ես ընդ ձեզ։ * Եւ ասեն՝ ոչ ելցես. զի եթէ
փախչիցեմք, ոչ դիցեն 'ի վր մեր զսիրտ. և եթէ կի-
սոյ կէս 'ի մէնջ մեռանիցիմք՝ ոչ դիցեն 'ի վր մեր ըզ-
սիրտ. և դու իբրև զտասն հազար 'ի մէնջ ես. և արդ
լաւ է թէ դու 'ի քաղաքի իցես՝ զի լինիցիս մեզ յօգ-
4 նականութն։ * Եւ ասէ ցնս արքայ. որ ինչ հաճոյ իցէ
առաջի ձեր արարից։ և եկաց արքայ յեց առ դրանն.
և ամ զօրն ելանէր ըստ հարիւրաւորաց և ըստ հազա-
5 րաւորաց։ * Եւ պատուէր ետ արքայ յովաբայ և ա-
բեսսայ և յեթթեայ՝ և ասէ. խնայեսջիք 'ի պատա-
նեակ իմ աբեսողոմ։ և ամ զօրն լուաւ 'ի պատուիրելն
6 արքայի ամ իշխանացն վս աբեսողոմայ։ * Եւ ել ամ
զօրն յանտառն ընդդէմ Իղի, և եղև կռիւ յանտառին
եփրե-

---

(23) Ոմանք։ Ոպ հարցանիցէ ոք։ (23) Ոսկան. Աքիտոփելայ, առ դաւթի և առ աբէ՛՛։
ԳԼ. ԺԷ. (3) Այլք. Միոյ առնն խնդրեսցես։ (5) Այլք. Եթէ զինչ կայցէ 'ի բերան։ (8) Յօրինակին պակասէր. Են յոյժ և դառնացեալք ոգւով, իբրև։ Որք ոմանք. ոգւով են իբրև զարջ։ (8) Յօրինակին պակասէր. Եւ ոչ տայ դուլ։ (11) Յօրինակին փոխանակ Եւ այսպէս, դնի՝ Եւ այսպէս տամ քեզ խր՛՛։ (11) Ոմանք. Երթիցեն 'ի մէջ նց։ (12) Յօրինակին. 'Ի միում 'ի տեղեաց ուրեք։ (12) Ոմանք. Զնր և զարանց նր և ոչ զմի ոք։ (16) Ոմանք. Եւ զամ ժողովուրդն նր ը նմա։ (18) Ոմանք. Եւ մտին 'ի տուն մի 'ի բաւուրիմ։ (19) 'Ի լուս՛՛. 'Ի Եբր՝ արաբովթ. նշանակէ՝ նուռն և պապատիս։ և այլ ոմանք նշանակեն. բանջար։ (22) Ոմանք. Մինչև ցլուսանալ առա՛՛։ (25) Օրինակ մի. Դուստր նաասայ քոյր շա՛՛։ (29) Ոմանք. Եւ որթս գիացիկս։
ԳԼ. ԺԸ. (3) Ոմանք. Զի եթէ փախչելով փախչիցեմք.. 'ի վերայ մեր սիրտ։ (3) Այլք. Զի դու իբրև զտասն հա՛՛։ (5) Ոմանք. 'Ի պատանեակն աբեսաղոմ։

եփրեմայ. * Եւ պարտեցաւ անդ զօրն Ի՟ղի առաջի ծառայիցն 7
դաւթի. եւ եղեւ խորտակումն մեծ յաւուր յայնմիկ.
եւ անկան քսան հազար արանց: * Եւ եղեւ անդ պատերազմն՝ 8
ցրուեալ ընդ ամ՟ երեսս երկրին: եւ յաւելեաց
անտառն ուտել 'ի զօրուէն քան զոր եկեր սուրն
յաւուրն յայնմիկ:
ԾԵ * Եւ դիպեցաւ աբեսողոմ առաջի ծառայիցն դաւթի. 9
եւ աբեսողոմ էր հեծեալ 'ի ջորւոջ իւրում, եւ եմուտ
ջորին ընդ թաւ կաղնեաւ մեծաւ, եւ պատեցաւ գլուխ
նր՟ ընդ կաղնեաւն, եւ կախեցաւ ընդ երկինս եւ ընդ երկիր,
եւ ջորին անց 'ի ներքոյ նր՟: * Եւ ետես այր մի, եւ 10
պատմեաց յովաբայ եւ ասէ. ահա տեսի զաբեսողոմ
կախեալ զկաղնւոյն: * Եւ ասէ յովաբ ցայրն որ պատմեացն 11
նմա. եւ ահա տեսեր՝ եւ ընդէ՞ր ոչ հարեր զնա ընդ
գետնին. եւ ես տայի քեզ այսօր յիսուն սիկղ արծաթոյ՝
եւ սուսեր մի: * Եւ ասէ այրն ցյովաբ, եթէ կշռելով 12
իսկ առնուի 'ի ձեռաց քոց հազար սիկղ արծաթոյ՝ ոչ
ձգէի զձեռն իմ յորդի արքայի. զի յականջս մեր պատուիրեաց
արքայ՝ քեզ եւ աբեսսայ եւ եթթեայ, եւ ասէ՝
զգոյշ լինիջիք պատանեկին աբեսողոմայ, * մի՛ ինչ վնաս 13
առնել անձին նորա. եւ ամ՟ բան ոչ թաքչիցի յարքայէ,
եւ դու կայցես 'ի բացեայ: * Եւ ասէ յովաբ՝ վ՟ն 14
այդորիկ իսկ անցից առաջի քո: Եւ առ յովաբ երիս
նետս 'ի ձեռին իւրում, եւ եհար զնա 'ի սիրտ աբեսողոմայ
մինչդեռ կենդանին կայր 'ի կաղնւոջն: * Եւ պատեցան 15
տասն մանկունք 'ի զինակրացն յովաբայ, եւ հարին
զաբեսողոմ եւ սպանին զնա:
ԾԶ * Եւ եհար յովաբ զփողն եղջերեայ, եւ դարձաւ զօրն 16
որ ընդ նմա, զի մի՛ երթիցեն զհետ Ի՟ղի. զի խնայեաց
յովաբ 'ի զօրն: * Եւ առ յովաբ զաբեսողոմ, եւ ընկէց 17
զնա 'ի վիհ մեծ յանտառին 'ի խորին յայծ. եւ ամ՟ Ի՟ղ
փախեաւ այր իւրաքանչիւր 'ի բնակութի՟ իւր: * Բայց 18
աբեսողոմ մինչդեռ կենդանին էր՝ կանգնեաց իւր արձան.
եւ կանգնեաց 'ի յաբին զարձանն 'ի հովիտս թագաւորաց.
քանզի ասաց թէ չի՛ք իւր որդի որ յիշիցէ
զանուն նր՟: եւ կոչեաց զարձանն յիւր անուն. եւ կոչեաց
զնա ձեռն աբեսողոմայ մինչեւ ցայսօր:
ԾԷ * Եւ աքիմաաս՝ որդի սադովկայ ասէ, ընթացա՛յց տարայց 19
աւետիս արքայի. զի արար նմա տր՟ իրաւունս 'ի
ձեռաց թշնամեաց իւրոց: * Եւ ասէ ցնա յովաբ. ո՛չ 20
ես դու այր աւետեաց յաւուր յայսմիկ, եւ տացես աւետիս
յայլում աւուր. բայց յաւուր յայսմիկ մի՛ տացես
աւետիս, քանզի որդի արքայի մեռաւ: * Եւ ասէ ցքուսի՝ 21
Ե՛րթ պատմեա՛ արքայի զոր ինչ տեսեր. եւ երկիր եպագ
քուսի յովաբայ եւ ել: * Եւ յաւել ես աքիմաաս 22
որդի սադովկայ՝ եւ ասէ ցյովաբ, եւ զի՞նչ լինիցի եթէ
ընթանայցեմ եւ ես զհետ քուսեայ: եւ ասէ յովաբ. եւ ընդէ՞ր
լիցի քեզ այն՝ եթէ ընթանայցես որդեակ իմ. ա՛յսր
եկ, ո՛չ ինչ են քեզ աւետիքն յօգուտ երթալոյ: * Եւ ասէ 23
աքիմաաս. զի՞ է՝ թէ ընթանայցեմ: եւ ասէ ցնա յովաբ՝
ընթա՛: եւ ընթացաւ աքիմաաս ընդ ճանապարհն
կեքարայ՝ եւ անց զքուսեաւ: * Եւ դաւիթ նստէր 'ի 24
մէջ երկոցունց դրանցն: եւ գնաց դէտն 'ի տանիս դրանն
'ի պարիսպն. ամբարձ զաչս իւր եւ ետես, եւ ահա
այր ընթանայր միայն հանդէպ իւր. * Եւ աղաղակեաց 25
դէտն եւ ազդ արար արքայի: Եւ ասէ արքայ, եթէ
միա՛յն է՝ աւետիք են 'ի բերան նորա: եւ գալով գայր՝ եւ
մերձենայր: * Եւ ետես դէտն միւս եւս այր ընթացեալ. 26
եւ աղաղակեաց դէտն 'ի դուռն՝ եւ ասէ, ահա միւս եւս
այր ընթանայ միայն: եւ ասէ արքայ, եւ նա աւետաւոր
է: * Եւ ասէ դէտն, տեսանեմ զընթացս առաջնոյն 27
իբրեւ զընթացս աքիմաասայ որդւոյ սադովկայ: եւ ասէ
արքայ՝ այր բարի է նա, եւ բարի աւետեօք գայ: * Եւ 28
աղաղակեաց աքիմաաս եւ ասէ ցարքայ. ողջո՛յն է. եւ
երկիր եպագ 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց յերկիր, եւ ասէ.
օրհնեա՛լ է տր՟ ած՟ քո, որ փակեաց զարս ատելիս քո
որ ամբարձին զձեռս իւրեանց 'ի վ՟ր տեառն մերոյ արքայի:
29 * Եւ ասէ արքայ, եթէ ողջո՞յն իցէ մանկանն
իմոյ աբեսողոմայ. եւ ասէ աքիմաաս, տեսի խուռն մեծ
ուստի առաքեացն յովաբ ծառայ քո՝ արքայ զիս զծառայ
30 քո, եւ ոչ գիտացի թէ զի՛նչ իցէ անդ: * Եւ ասէ
արքայ. դարձի՛ր եւ արձանացի՛ր: եւ դարձաւ եւ եկաց:
31 * Եւ եհաս քուսի, եւ ասէ ցարքայ. աւետիք տեառն
իմոյ արքայի. զի արար քեզ տր՟ իրաւունս այսօր 'ի ձեռաց
32 ամ՟ յարուցելոց 'ի վ՟ր քո: * Եւ ասէ արքայ ցքուսի.
եթէ ողջո՞յն իցէ մանկանն իմոյ աբեսողոմայ. եւ ասէ
քուսի՝ եղիցին իբրեւ զմանուկն թշնամիք տեառն իմոյ
արքայի, եւ ամ՟ յարուցեալք 'ի վ՟ր քո 'ի չարութի՟:
33 * Եւ խռովեցաւ արքայ, եւ ել 'ի վերնատուն դրանն եւ ԾԸ
ելաց: եւ այսպէս ասէր 'ի լալ իւրում. Որդեակ իմ աբեսողոմ,
աբեսողոմ որդեակ իմ, ո՛ տայր զմահ իմ փոխանակ
քո. ես փոխանակ քո աբեսողոմ որդեակ իմ,
որդեա՛կ իմ աբեսողոմ:

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ պատմեցա՛ւ յովաբայ՝ եւ ասեն. ահաւանիկ արքայ
2 լայ եւ սգայ 'ի վերայ աբեսողոմայ: * Եւ եղեւ
փրկութիւն յաւուր յայնմիկ 'ի սուգ ամ՟ զօրուն. զի լուաւ
զօրն յաւուր յայնմիկ, ասեն թէ տրտմեցա՛ւ արքայ
3 վ՟ն որդւոյն իւրոյ: * Եւ խորշէր զօրն յաւուր
յայնմիկ մտանել 'ի քաղաքն, ո՟պ խորշիցի զօր ամաչեցեալ
4 յորժամ փախիցի 'ի պատերազմէ: * Եւ արքայ
ծածկեաց զերեսս իւր, եւ կական բարձ 'ի ձայն մեծ՝
եւ ասէ. Որդեա՛կ իմ աբեսողոմ, աբեսողո՛մ որդեակ
5 իմ: * Եւ եմուտ յովաբ առ արքայ 'ի տուն՝ եւ ասէ.
յամօթ արարեր այսօր զերեսս ամ՟ ծառայից քոց, որ
ապրեցուցին զքեզ այսօր՝ եւ զանձինս ուստերաց եւ
դստերաց քոց, եւ զանձինս կանանց եւ հարճից քոց.
6 * սիրե՛լ զատելիս քո՝ եւ ատել զսիրելիս քո: եւ ուսուցեր
այսօր՝ եթէ ոչ ինչ համարիս զիշխանս քո, եւ ոչ
զծառայս քո. եւ ստուգեալ գիտեմ այսօր, զի եթէ աբեսողոմ
կենդանի՛ էր՝ մեք ամենեքեան մեռեալ էաք,
7 եւ այն էր քեզ հաճոյ: * Եւ արդ՝ յարուցեալ ել եւ խօսեաց
'ի սիրտ ծառայից քոց: զի 'ի տր՟ երդուեալ, եթէ
ոչ ելանիցես այսօր, եթէ ագանիցի առ քեզ այր
մի զգիշերս զայս. եւ գիտասջի՛ր յանձն քո, թէ չա՛ր լինիցի
քեզ այն՝ քան զամ՟ չարիս որ եկին 'ի վերայ քո 'ի
8 մանկութենէ քումմէ մինչեւ ցայժմ: * Եւ յարեաւ արքայ
եւ նստաւ 'ի դրանն. եւ ամ՟ զօրուն պատմեցին եւ ասեն,
ահա արքայ նստի առ դրանն. եւ եմուտ ամ՟ զօրն առաջի
արքային: եւ Ի՟ղ փախեաւ այր իւրաքանչիւր 'ի
բնակութի՟ իւր:
9 * Եւ ամ՟ ժողովուրդն խռովէր յամ՟ ցեղսն Ի՟ղի, եւ ասէին. ԾԹ
արքայ դաւիթ փրկեաց զԻ՟ղ յամ՟ թշնամեաց մերոց,
եւ նա ապրեցոյց զմեզ 'ի ձեռաց այլազգեաց. եւ արդ՝
փախստական է յերկրէս եւ 'ի թագաւորութենէ իւրմէ,
10 յաբեսողոմայ: * Եւ աբեսողոմ զոր օծաք մեզ՝ մեռաւ
'ի պատերազմի. եւ արդ՝ դուք զի՞ լռեալ կայք 'ի դարձուցանելոյ
զարքայ: եւ պատգամ ամ՟ Ի՟ղի եկն առ արքայ:
11 * Եւ արքայ դաւիթ առաքեաց առ սադովկ եւ
առ աբիաթար քահանայս՝ եւ ասէ. խօսեցարո՛ւք ընդ
ծերս յուդայ եւ ասասջի՛ք. ընդէ՞ր լինիք յետինք դարձուցանել
զարքայ 'ի տուն իւր. եւ պատգամ ամ՟ Ի՟ղի եկն
12 առ արքայ: * Եւ ասէ դաւիթ ցցեղսն յուդայ. ոսկերք
իմ եւ մարմինք իմ դուք՝ ընդէ՞ր լինիք յետինք դարձու-

ցա

---

(8) Ոմանք. Ցրուեալ ը՟ երեսս ամ՟ դաշտին, եւ յաւ″. ուտել 'ի զօրուէն քան զորս եկեր սուրն 'ի զօրուէն յաւ″: (8) Յօրինակին պակասէր. 'ի զօրուէն քան զորս եկեր սուրն յաւուրն յայն″: (9) Ոմանք. Ընդ թաւ կաղնեաւն մե″: (11) Ոմանք. Յիսուն սիկղ արծա″: (12) Այլք. Եթէ կշռով իսկ առնուի: (15) Այլք. Եւ պատեցան տասն մանուկ: (16) Յօրինակին պակասէր. Եւ դարձաւ զօրն որ ընդ նմա: Որք ունին. Զօրն իւր ընդ նմա: (23) Բազ՟ք. Եւ ասէ, զի՞ է եթէ ընթա″: (29) Ոմանք. Խուռնք մեծ: (32) Ոմանք. Մանկանն աբեսաղոմայ:

ԳԼ. ԺԹ. (6) Ոմանք. Եւ այն հաճոյ էր քեզ: (11) Բազ՟ք. Առ սադովկ եւ աբիաթար քահանայս: (12) 'Ի բազ″. Եւ

ցանել զարքայ 'ի տուն իւր ։ * Եւ ցամեսայի ասասջիք, 13
ոչ ոսկր իմ և մարմին իմ ես դու, և արդ՝ ո՛հ եօ՛ն արասցէ
ինձ ած և ո՛հ եօ՛ն յաւելցէ, եթէ ոչ իշխան զօրուն
լինիցիս առաջի իմ զամ աւուրս փոխանակ յովաբայ ։
* Եւ դարձոյց զսիրտ ամ յուդայ իբրև զառն միոջ, և 14
առաքեցին առ արքայ և ասեն ։ դարձիր դու՝ և ամ ծառայք
քո ։ * և դարձաւ արքայ, և եկն մինչև ցյորդա- 15
նան ։ Եւ արք յուդայ եկին 'ի գաղգաղայ՝ երթալ ընդ
առաջ արքային, և անցուցանել զարքայ ընդ յորդանան։
* Եւ աճապարեաց սեմէի որդի գերայ որդւոյ յեմենայ 16
'ի բաւուրիմայ, և էջ ընդ առն յուդայ ընդ առաջ ար-
քային դաւթի ։ * և հազար այր ընդ նմա 'ի բենիամի- 17
նէ, և սիբա՝ պատանի տանն սաւուղայ, և հնգետասա-
նեքին որդիք նր ընդ նմա, և քսանեքին ծառայք նորա
ընդ նմա ։ և կազմեցին զյորդանան առաջի արքային ։ * և 18
հարկին սպասաւորութն անցուցանելոյ զարքայ ։ և անցին
անցաւորք զարթուցանել զտունն արքային, և առ-
նել զուղղութն առաջի աչաց նր ։

Կ Եւ սեմէի որդի գերայ անկաւ 'ի վր երեսաց իւրոց ա-
ռաջի արքային՝ մինչ անցանէր ընդ յորդանան, * և ասէ 19
ցարքայ ։ մի համարեսցի տէր իմ արքայ՝ անօրէնութն ։
և մի յիշեսցէ զոր ինչ յանցեաւ ծառայ քո՝ յաւուր յո-
րում ելանէր տէր իմ յեմէ, դնել արքային 'ի սրտի իւ-
րում ։ * զի գիտաց ծառայ քո թէ մեղայ ։ և ահաւասիկ 20
ես եկի այսօր յառաջագոյն քան զամ տունն յովսեփայ,
իջանել ընդ առաջ տեառն իմոյ արքային ։ * Եւ պատաս- 21
խանի ետ աբեսսա որդի շարուհեայ՝ և ասէ ։ միթէ փո-
խանակ այսորիկ ոչ մեռանիցի սեմէի, զի անէծ զօծեալ
տն ։ * Եւ ասէ դաւիթ ։ զի՞ կայ՝ իմ և ձեր որդիք շա- 22
րուհեայ, զի լինիք դուք ինձ այսօր 'ի դաւաճանութի ։
մի ոք մեռցի այսօր այր յիէլէ ։ միթէ ոչ գիտիցեմ ես,
զի այսօր թագաւոր եմ 'ի վր իէլի ։ * և ասէ արքայ ցսե- 23
մէի, ոչ մեռցիս ։ և երդուաւ նմա արքայ ։

ԿԱ * Եւ մեմփիբոսթէ որդի յովնաթանու՝ որդւոյ սաւու- 24
ղայ էջ ընդ առաջ արքային ։ և ոչ էր դարմանեալ զոտս
իւր, և ոչ էր հատեալ զեղընգունս իւր, և ոչ էր փոք-
րեալ զմօրուս իւր, և ոչ էր սրբեալ զընջօք իւրովք,
և ոչ էր լուացեալ զհանդերձս իւր, յօրէ յորմէ հետէ
գնաց արքայ՝ մինչև ցօրն յորում եկն նա խաղաղութբ ։
* Եւ եղև իբրև եմուտ յեմ, ել ընդառաջ արքային ։ և 25
ասէ ցնա արքայ ։ զի՞ է՝ զի ոչ գնացեր ընդ իս մեմփի-
բոսթէ ։ * Եւ ասէ ցնա մեմփիբոսթէ ։ տէր իմ ար- 26
քայ ։ ծառայ իմ արհամարհեաց զիս, զի ասաց ծառայ
քո ցնա՝ թէ կազմեա ինձ էշ, և հեծայց 'ի նա և գնա-
ցից ընդ արքային ։ զի կաղ է ծառայ քո ։ * և զայրացոյց 27
ընդ իս ծառայ քո զքեզ տէր իմ արքայ ։ և տէր իմ ար-
քայ արար զբարին իւր առաջի իւր իբրև զհրեշտակ
այ ։ և արդ՝ արա՛ որինչ բարի՛ է յաչս քո ։ * զի ոչ էր 28
ամ տուն հօր իմոյ՝ եթէ ոչ արք մահու տեառն իմոյ
արքային, և կարգեցեր զծառայ քո ընդ այնոսիկ որ ու-
տեն զսեղան արքային ։ և արդ՝ զի՞նչ իրաւունք կան իմ
այսուհետև բողոք ունել միւսանգամ առ արքայ ։ * Եւ 29
ասէ ցնա արքայ ։ զի՞ ես խօսիս զբանս քո ։ ասացի թէ
դու և սիբա բաժանեցէք զագարակն ։ * և ասէ մեմփի- 30
բոսթէ ցարքայ ։ զամ իսկ առցէ, որովհետև եկն ար-
քայ խաղաղութբ 'ի տուն իւր ։

ԿԲ * Եւ բերզելի գաղաադացի էջ յռոգելիմայ, և անցոյց 31
զարքայ ընդ յորդանան, յուղարկել զնա 'ի յորդանա-
նէ ։ * և բերզելի՝ այր ծեր էր յոյժ, որդի ամաց ութ- 32
սնից ։ և նա կերակրեաց զարքայ մինչ բնակէր 'ի բանաիս ։
33 զի այր մեծ էր յոյժ ։ * Եւ ասէ արքայ ցբերզելի ։ դու
անցցես ընդ իս՝ և կերակրեցից զծերութի քո ընդ իս
34 յեմ ։ * Եւ ասէ բերզելի ցարքայ ։ քանի՞ ինչ իցեն ա-
ւուրք կենաց իմոց, զի ելանիցեմ ընդ արքային յեմ ։
35 * որդի ամաց ութսնից եմ ես այսօր, միթէ գիտիցե՞մ
ինչ 'ի մէջ բարւոյ և չարի ։ կամ թէ ճաշակեսցէ՞ ծառայ
քո զոր ուտեմ, կամ զոր ըմպեմ ։ կամ թէ լսիցեմ սա-
կաւին զձայն գուսանաց և վարձակաց ։ և ընդէ՞ր լինի-
36 ցի ծառայ քո բեռն տեառն իմոյ արքային ։ * Սակաւ-
ինչ անց ծառայ քո ըստ յորդանան ը արքային ։ և ըն-
դէ՞ր հատուցանիցես ինձ արքայ զհատուցումն զայդ ։
37 * նստցի ծառայ քո՝ և մեռցի 'ի քաղաքի իւրում, և 'ի
գերեզմանի հօր և մօր իմոյ ։ և ահա ծառայ քո քա-
մաամ անցցէ ընդ տեառն իմում արքային ։ և արա՛ նմա
38 որ ինչ բարի թուի առաջի աչաց քոց ։ * Եւ ասէ ար-
քայ, անցցէ ընդ իս քամաամ, և ես արարից նմա որինչ
բարի իցէ առաջի աչաց իմոց ։ և զամ որինչ ա՛կն ունի-
ցիս յինէն՝ արարից քեզ ։

39 * Եւ անց ամ ժողովուրդն ը յորդանան, անց և ար- ԿԳ
քայ ։ և համբուրեաց արքայ զբերզելի, և օրհնեաց զը-
40 նա ։ և դարձաւ 'ի տեղի իւր ։ * Եւ անց արքայ 'ի գաղ-
գաղայ, անց և քամաամ ընդ նմա ։ և ամ ժողովուրդն
յուդայ անցին ը արքային, և կէս ժողովրդեանն իէլի ։
41 * Եւ ահա ամ այր իէլի եկին առ արքայ՝ և ասեն ցնա ։
զի՞ է՝ զի գողացան զքեզ եղբարք մեր այր յուդայ, և
42 անցուցին զարքայ և զտուն իւր ընդ յորդանան ։ * Եւ
պատասխանի ետ այր յուդայ՝ առն իէլի՝ և ասէ ։ քանզի
մերձաւո՛ր իսկ է իմ արքայ ։ և ընդէ՞ր դժկամակ եղեր
վս բանիս այսորիկ ։ միթէ ուտելով կերաք ինչ յար-
քայէ, կամ թէ պարգևս ետ մեզ, կամ թէ զբեռն ինչ
43 եբարձ զմեր ։ * Պատասխանի ետ այր իէլացի առն
յուդայ՝ և ասէ ։ տասն ձեռք իմ են յարքային, և անդ-
րանիկ ես եմ քան զձեզ ։ նա՝ և 'ի դաւթի՝ ես 'ի վեր
եմ քան զքեզ ։ և ընդէ՞ր այդպէս թշնամանեցեր զիս ։
և ոչ եղև 'ի համարի բան իմ, նախ՝ ինձ դարձուցանել
զարքայ առ իս ։ և խստացաւ բան առն յուդայ՝ քան ըզ-
բան առն իէլի ։

ԳԼ. Ի.

1 Եւ անդ խրախուսեաց այր անօրէն, և անուն նորա ԿԴ
սաբէէ որդի բոքորայ՝ այր յեմենացի, փող եհար
եղջերաւ՝ և ասէ ։ չի՛ք մեր մասն 'ի դաւթի, և ոչ ժա-
ռանգութի յորդին յեսսեայ ։ չուեա՛ այր իւրաքանչիւր
2 'ի բնակութի քո իէլ ։ * Եւ ել ամ իէլ 'ի դաւթէ զկնի
սաբէեայ՝ որդւոյ բոքորայ, և այր յուդայ չոգան զհետ
թագաւորին իւրեանց 'ի յորդանանէ մինչև ցեմ ։
3 * Եւ եմուտ դաւիթ 'ի տուն իւր յեմ, և ա՛ռ արքայ ԿԵ
զտասն կանայս զհարճս իւր զոր եթող պահել զտունն,
և ետ զնոսա 'ի տունն պահեստի, և կերակրեաց զնս ։
և առ նոսա ոչ եմուտ ։ և էին նեղեալք, զի մինչև ցօր
4 մահուան իւրեանց կեցին այրիք ։ * Եւ ասէ դաւիթ
ցամեսայի ։ ձայնեա՛ առ իս զամ այր յուդայ զերիս ա-
5 ւուրս, և դու այսր եկեսցես ։ * և գնաց ամեսայի ձայ-
նել զյուդայ, և յամեաց 'ի ժամանակէն զոր եդ նմա ։
6 * Եւ ասէ դաւիթ ցաբեսսա ։ արդ՝ առնէ մեզ չար սա- ԿԶ
բէէ որդի բոքորայ վս աբեսողոմայ ։ արդ՝ ա՛ռ դու ը
քեզ զծառայս տեառն քոյ, և պնդեա՛ց զհետ նր ։ գու-
ցէ գտանիցէ իւր քաղաքս ամուրս, և ածիցէ ստուե-
7 րածս 'ի վր աչաց մերոց ։ * Եւ ելին զհետ նր աբե-
սա-

ասէ դաւիթ ցծերսն յուդայ ։ ոմանք ցցեղն ։ (13) Յօրինակին պակաս · Լինիցիս առաջի իմ զամ աւ″ ։ (18) Ոմանք · Մինչև անցանէր ընդ ։ (19) Ոմանք · Եւ մի յիշեսցէ տէր իմ, զոր ինչ ։ (22) Ոմանք · Իմ և ձեր որդի շարու″ · · · միթէ ոչ գիտիցես զի այսօր ։ (22) Այլք · Այսօր թագաւորեմ ես 'ի վր իլի ։ (24) Ոմանք · Մինչև յօրն՝ յորում ։ (27) Ոմանք · Արար զբարին առաջի իւր ։ (36) Ոմանք · Ծառայ քո ը յորդա″ ։ (41) Ոմանք · Այր իլի եկին առ արքայ ։ (42) Ոմանք · Այր յուդայ առն իլի, և ասէ ։ (43) Ոմանք · Եմ ես քան զքեզ · նա և դաւթի · կամ, 'ի դաւիթ՝ ես ։ (43) Յօրինակին · Եւ ոչ եղև 'ի համարի բան մի ։

Գլ · Ի · (1) Ոմանք · Եւ ոչ ժառանգութի յորդին յեսսեայ, այր իւրա″ ։ (3) Յօրինակին պակասէր · 'ի տուն իւր յեմ ։ Որ ոմանք · Եւ եմուտ դաւիթ յեմ ։ (4) Ոմանք · Եւ ասէ արքայ ցամեսայի · · · և դու այդր կաց ։ Դարձեալ 'ի լուս″ · Նշանակէն 'ի օրինակէ · Կոչեա՛ դու առ իս զամ որդիսն յուդայ յաւուր երիցի, և դու այսր եկեսցես ։

սա և արք յովաբայ, և քերեթին և ոփելեթին, և ամ̅ զօրաւորքն, և ելին յեմ̅է պնդել զհետ սաբեէ որդւոյ բոքորեայ։ * Եւ մինչդեռ էին նոքա առ վիմին մեծի որ 8
'ի գաբաւոն, և ամեսայի եմուտ առաջի նց̅. և յովաբ զգեցեալ էր վարապանակս զրահից. և 'ի վր̅ նր̅ սուսեր ա̅ մէջ, ծայնեալ առ միջոյն պատենիւք հանդերձ. և այն էր թերաքամեալ։ * և ասէ յովաբ ցամեսայի, եթէ ո՞ղջ իցես եղբայր. և կալաւ յովաբ աջով ձեռամբն զմօրուացն ամեսայայ համբուրել զնա։ * Եւ ամեսայի 9 10
ոչ զգուշացաւ 'ի սրոյն որ էր 'ի ձեռին յովաբայ. և եհար զնա նովաւ յովաբ ընդ անակուշն, և վայթեցաւ որովայն նր̅ յերկիր, և ոչ կրկնեաց նմա. և մեռաւ ամեսայի։ Եւ յովաբ և աբեսսա եղբայր իւր պնդեցան զհետ սաբեէայ որդւոյ բոքորեայ։ * Եւ այր ոմն եկն 11
եկաց 'ի վերայ ամեսայայ յերիտասարդացն յովաբայ՝ և ասէ. որ ոք սիրիցէ զյովաբ կամ զդաւիթ, երթիցէ զհետ յովաբայ և աբեսսայ։ * Եւ ամեսայի կայր թաթաւեալ յարեանն 'ի մէջ ճանապարհին. և տեսեալ առնն եթէ զուեղի առեալ կայ ամ̅ զօրն, տարաւ զամեսայի 'ի ճանապարհէն յանդն, և ընկէց 'ի վր̅ նր̅ հանդերձ. քանզի տեսանէր զամ̅ ոք եկեալ կացեալ 'ի վերայ նր̅։ * և իբրև փոխեցաւ 'ի ճանապարհէն, անցանէր ամ̅ այր իղի զհետ յովաբայ պնդել զհետ սաբէեայ որդւոյ բոքորեայ։ 12 13

ԿԵ * Եւ անց ընդ ամ̅ ցեղսն իղի յաբէլ և 'ի բեթմաքա՝ և 14
ամ̅ ընտիր ընտիրքն ժողովեցան և եկին զհետ նր̅։ * և 15
հասին և պատեցին 'ի վերայ նր̅ զաբէլ և զբեթմաքայ. և կուտեցին բլուր հողոյ հանդէպ քաղաքին, և կանգնեցաւ իբրև զպատուար. և ամ̅ զօրն որ ընդ յովաբայ եղծանէր կործանէր զպարիսպն։ * Եւ աղաղակեաց 16
կին մի իմաստուն 'ի պարսպէն և ասէ. լուարո՛ւք լուարո՛ւք, ասացէք ցյովաբ՝ մատի՛ր այսր և խօսեցայց ընդ քեզ։ * և մատեաւ առ նա։ և ասէ կինն. եթէ դո՞ւ 17
իցես յովաբ. և ասէ, ե՛ս եմ։ և ասէ ցնա. լո՛ւր բանից աղախնոյ քո։ և ասէ յովաբ. 'ի լսե՛լ եկեալ եմ ես։ * Եւ խօսեցաւ՝ և ասէ. բա՛ն ճառէր յառաջինն. 18
և ասէին՝ հարցանելով հարցաւ յաբէլ և 'ի դան. եթէ պակասեցուցի՞ն, եթէ ապաստակեցի՞ն, հաւատարիմք իղի, հարցանելով հարցցեն յաբէլ, և ապա թէ պակասեցուցանիցեն։ * Ես եմ խաղաղարար հաստատութե իղի, և դու խնդրես կորուսանե՞լ զքաղաքս իղի. ընդէ՞ր ընկլմես զժառանգութի տն̅։ * Պատասխանի ետ 19 20
յովաբ՝ և ասէ. քա՛ւ լիցի ինձ, քա՛ւ լիցի թէ ընկլմեցից և ապականեցից. * ոչ այդպէս է բանդ. զի այր 21
մի 'ի լեռնէ եփրեմի սաբեէ անուն նր̅ որդի բոքորեայ, համբարձ զձեռն իւր 'ի վերայ արքային դաւթի. տո՛ւք ինձ զնա միայն, և գնացից 'ի քաղաքէ աստի։ և ասէ կինն ցյովաբ. ահա՛ գլուխ նր̅ ընկեսցի առ քեզ ընդ պարիսպս։ * Եւ եմուտ կինն առ ամ̅ ժողովուրդն, և 22
խօսեցաւ ընդ ամ̅ քաղաքին իմաստութ̅ իւրով հատանել զգլուխն սաբէեայ որդւոյ բոքորեայ։ և հատին ընկեցին զնա առ յովաբ։ և փող եհար եղջերեաւն, և սփռեցան 'ի քաղաքէն յանիմանէ այր իւրաքանչիւր 'ի բնակութիս իւրեանց։ և յովաբ դարձաւ յեմ̅ առ արքայ։ * Եւ յովաբ էր 'ի վերայ ամ̅ զօրուն իղի. և բանեա որդի յովիդեայ 'ի վր̅ քերեթայն և ոփելեթայն. 23
* և ադոնիրամ 'ի վերայ հարկաց. և յովսափատ որդի 24
աքիլուդթայ յիշատակաց. * և սուդաէ դպրապետ. և 25
26 սադովկ և աբիաթար քահանայք. * և իրաս որ յարիմն էր՝ քահանայ դաւթի։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ եղև սով յաւուրս դաւթի զերիս ամս. ամ զամի զկնի. և խնդրեաց դաւիթ յերեսաց տն̅։ և ասէ տր̅. վս̅ սաւուղայ և վս̅ արեանց տան նր̅ է մեղադ ԿԶ
2 այդ, զի կոտորեաց զգաբաւոնացիսն ※։ * Եւ կոչեաց արքայ դաւիթ զգաբաւոնացիսն, և ասէ ցնս̅։ և գաբաւոնացիքն չէին որդիք իղի, այլ յաւելուածք ամորհացւոցն, և որդիքն իղի երդուեալ էին նց̅. և խնդրեաց սաւուղ հարկանել զնս̅, նախանձ առեալ վս̅ որդւոցն իղի և
3 յուդայ։ * Եւ ասէ դաւիթ ցգաբաւոնացիսն. զի՞նչ արարից ձեզ. և ի՞ւ քաւեցից, և օրհնիցէք զժառանգութի
4 տն̅։ * Եւ ասեն ցնա գաբաւոնացիքն. ոչ գոյ մեր արծաթ և ոսկի առ սաւուղայ և 'ի տան նր̅. և ոչ պիտի մեզ այր սպանանել յիղէ։ և նա ասէ, և արդ՝
5 զի՞նչ ասէք զի արարից ձեզ։ * Եւ ասեն ցարքայ. այր որ սպառեա՛ց զմեզ և հալածեա՛ց զմեզ, որ համարեցաւ սատակել զմեզ, զնա՛ ապականեսցուք. զի մի՛ կայ-
6 ցէ յամ̅ սահմանս իղի։ * տացին մեզ եւթն արք յորդւոց նր̅, և յարագեսցուք զնս̅ տն̅ 'ի գաբաա սաւուղայ
7 ընտիրս տն̅։ Եւ ասէ արքայ. ես տաց ձեզ։ * և խնայեա՛ց արքայ 'ի մեմփիբոսթէ որդի յովնաթանու որդւոյ սաւուղայ՝ վս̅ երդմանն տն̅՝ որ 'ի մէջ յովնաթա-
8 նու որդւոյ սաւուղայ և 'ի մէջ դաւթի։ * Եւ ա՛ռ արքայ զերկուս որդիսն ռեսփայ դստեր այիայ զորս ծնաւ սաւուղայ, զերմոնթի և զմեմփիբոսթէ. և զհնգեսին որդիսն մերովբայ դստեր սաւուղայ, զորս ծնաւ եսդ-
9 րիէլի որդւոյ բերզելեայ մովլաթացւոյ. * և ետ զնս̅ 'ի ձեռս գաբաւոնացւոցն. և յարագեցին զնոսա 'ի լերինն առաջի տն̅. և անդ անկան եւթանեքին նոքա 'ի միասին. և մեռան նոքա յաւուրս հնձոց, յառաջաւոր
10 'ի սկզբան հնձոց գարեաց։ * Եւ ա՛ռ ռեսփայ դուստր այիայ քուրձ և արկ 'ի վերայ նց̅ 'ի վիմին 'ի սկզբան հնձոց գարեաց, մինչև կաթեաց 'ի վերայ նց̅ ջուր յերկնից. և ոչ տայր թողլ թռչնոց երկնից հանգչել 'ի վերայ նց̅
11 'ի տուէ, և ոչ գազանաց անապատի 'ի գիշերի։ * Եւ պատմեցաւ դաւթի զոր ինչ արար ռեսփայ դուստր այիայ՝ հարճ սաւուղայ։ և լքան։ և եհաս 'ի վերայ
12 նց̅ դան որդի յովասայ՝ 'ի ծննդոց սկայից։ * Եւ չոգաւ դաւիթ և ա՛ռ զոսկերսն սաւուղայ, և զոսկերսն յովնաթանու որդւոյ նորա յարանց յաբիսայ գաղաադու, որ դողացան զնս̅ 'ի հրապարակացն բեթսանայ. զի արձանացուցին զնս̅ անդ այլազգիքն՝ յաւուր յո-
13 րում հարին զնոսա այլազգիքն 'ի գեղբուէ։ * և եհան անտի զոսկերսն սաւուղայ՝ և զոսկերսն յովնաթանու
14 որդւոյ նորա։ ժողովեաց և զյարագելոցն * յերկրին բենիամինի, 'ի դերեզմանն որ է մերձ առ կիս հայր նր̅. և անդ թաղեցան։ և արարին զամ̅ ինչ զոր հրամայեաց
15 արքայ։ և լուա՛ւ ած̅ երկրին յետ այնորիկ։ * Եւ եղև միւս անգամ պատերազմ այլազգեացն ընդ իղի. և էջ դաւիթ և ծառայք նր̅ ընդ նմա, և պատերազմեցան ը̅
16 այլազգիսն. և լքաւ դաւիթ։ * Եւ աբէսա 'ի յեսբէ, որ էր 'ի ծննդոցն ռափայ. և կշիռ նիզակի նր̅ յերեքարիւր սկեղէ կշռ պղնձոյ, և ինքն ունէր ընդ մէջ իւր
17 թուր, և խորհէր հարկանե՛լ զդաւիթ. * և օգնեաց դաւ-

---

(8) 'Ի լուս''. Եւ յովաբ զգեցեալ էր վարապանակս ըզհանդերձս իւր. և 'ի վր̅ նր̅. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ''։ (10) Ոմանք. Ընդ անակուշսն. և վարեցաւ. կՏ, վայրթեցաւ որովայն։ (11) Ոմանք. Զհետ յովաբայ։ Եւ ամե''։ (18) Ոմանք. Եթէ պակասեցին. եթէ ապաստակեցին. հաւատարիմք իղի հարցանեն յաբէլ։ (21) Յօրինակին. Որդի բոքերեայ։ (21) Ոմանք. Տուք ինձ զդա միայն։ (22) 'Ի լուս''. 'Ի քաղաքէն առ 'ի նմանէ. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ''. Որք եւս ոմանք ունին. 'ի քաղաքէն առ 'ի յայնմանէ։ (24) Ոմանք. Որդի աքիղութայ ... և սուդայ դպրապետ։

Գլ. իա. (1) Ոմանք. Ամ զամի կնի .. և վս̅ արանց տան նր̅ է։ (2) Յօրինակին ձեռնէր. Եւ կոչեաց արքայ դաւիթ զգաբաւոնացիսն։ (2) Ոմանք. Եւ որդիքն իղի երդուեալ էր։ (4) Ոմանք. Եւ ոչ է պիտոյ մեզ այր սպան''։ (5) Ոմանք. Այր որ համարեցաւ սա''։ (8) Ոմանք. Զերմոնթի և զմեմփիբոսթէ։ (8) Բնաբ. Եւ զհնգեսին որդիսն մեղքողայ դստեր սա''։ (10) Յօրինակին. Եւ առ ռեսեփայ դուստ''։ (11) Յօրինակին մերում համաձայն այլոց բազմաց ընդ մէջ հարճ սաւուղայ՝ Ն և լքան դնի խոտորնակ չակերտ ինչ։ (16) Ոմանք. Եւ աբեսսայ 'ի եսբեայ, 'ի ծննդոցն ռափայ։

դաւթի աբեսսա որդի շարուհեայ, և եհար զայլազ գին և սպան զնա։ յայնժամ երդուան արք դաւթի՝ և ասեն, թէ ոչ ևս ելցես ընդ մեզ 'ի պատերազմ, և ոչ շիջուցես զճրագ Ի̄լի։ * Եւ եղև յետ այնորիկ, եղև 18
միւսանգամ պատերազմ 'ի գէթ ը̄ այլազգիսն։ յայնժամ եհար սովբաք ուսացի զսեփոսն 'ի ծննդոցն ռափայ։ * Եւ եղև միւսանգամ պատերազմ յռովբ ընդ 19
այլազգիսն. և եհար էլէանան որդի արիովգիմայ բեթղահեմացւոյ զգողիադ գեթացի. և փայտ նիզակի ն̄ր իբրև զառոյն ոստայնանկաց։ * Եւ եղև միւսանգամ 20
պատերազմ 'ի գէթ. և էր անդ այր մի անուն մադոն, և մատունք ձեռաց ն̄ր և ոտից վեց վեց. քսան և չորք թուով. և նա ծնաւ ռափայ. * և նախատէր զԻէլ. և ե 21
հար զնա յովնադաբ որդի սամայ՝ եղբօր դաւթի։
* Զորեքեան սոքա ծնան ռափայ 'ի տան 'ի գէթ. և ան 22
կան 'ի ձեռս դաւթի՝ և 'ի ձեռս ծառայից ն̄ր։

ԳԼ. ԻԲ.

Կթ Եւ խօսեցաւ դաւիթ տ̄ն զբանս օրհնութեանս այսո 1
րիկ՝ յաւուր յորում փրկեաց զնա տ̄ր 'ի ձեռաց ա̄մ թշնամեաց իւրոց, և 'ի ձեռաց սաւուղայ. * և ասէ. 2
Տ̄ր վէմ իմ և ամրութիւն իմ, և փրկիչ իմ ինձ. * ա̄ծ պա 3
հապան եղիցի ինձ. յուսացեալ եղէց 'ի նա. վերակացու իմ, և եղջեւր փրկութ̄ե իմոյ. պաշտպան իմ, և ապաւէն փրկութ̄ե իմոյ. յանիրաւէ փրկեսցէ զիս տ̄ր։
* Օրհնեալն զտ̄ր կարդացից, և 'ի թշնամեաց իմոց 4
ապրեցայց։ * Զի պաշարեցին զիս ջախջախմունք մա 5
հու. ուղխք անօրէնութ̄ե տագնապեցուցին զիս։ * Եր 6
կունք մահու պատեցան զինև. ժամանեցին ինձ որոգայթք մահու։ * 'Ի նեղութ̄ե իմում կարդացից առ 7
տ̄ր, և առ ա̄ծ իմ աղաղակեցից. և լուիցէ ինձ 'ի տաճարէ սրբոյ իւրմէ ձայնի իմում. և աղաղակ իմ յականջս ն̄ր։ * Հայեցաւ և խռովեցաւ և շարժեցաւ եր 8
կիր, և հիմունք երկնից խռովեցան և տապալեցան. զի բարկացաւ ն̄ց տ̄ր։ * Ել ծուխ 'ի բարկութ̄ե ն̄ր, և հուր 9
'ի բերանոյ ն̄ր կերիցէ. կայծակունք բորբոքեցան 'ի նմանէ։ * և խոնարհեցոյց զերկինս և էջ, և մէգ 'ի ներ 10
քոյ ոտից նորա։ * Ել նստաւ 'ի վերայ քրովբէից, և 11
թռեաւ, և երևեցաւ 'ի վ̄ր թևոց հողմոց։ * Եդ զխաւ 12
արին ծածկութ̄ի իւր, շուրջ զնովաւ խորան իւր. և խաւար ջրոց թանձրացոյց զամպս օդոց։ * 'Ի լուսոյն 13
առաջի ն̄ր բորբոքեցան կայծակունք հրոյ։ * և որոտաց 14
յերկնից տ̄ր, և բարձրեալն ետ զձայն իւր։ * Եւ առ 15
աքեաց զնետս իւր, և ցրուեաց զն̄ս. փայլատակե ցոյց զփայլատակունս՝ և զարհուրեցոյց զն̄ս. * և երևե 16
ցան յորդունք ծովու. և յայտնեցան հիմունք տիեզե րաց 'ի սաստէ տ̄ն, և 'ի շնչելոյ հողմոց բարկութ̄ե ն̄ր։
* Առաքեաց 'ի բարձանց և առ զիս. ձգեաց զիս 'ի ջրոց 17
բազմաց. * կորզեաց զիս 'ի բռնութ̄ե թշնամեաց իմոց, 18
և յատելեաց իմոց, զի սաստկացան քան զիս։ * Ժամա 19
նեցին ինձ աւուրք նեղութ̄ե իմոյ. եղև ինձ տ̄ր հաս տատութ̄ի. * և եհան զիս յանդորր, և ապրեցոյց զիս՝ 20
զի հաճեցաւ ընդ իս. * և հատոյց ինձ տ̄ր ըստ արդա 21
րութ̄ե իմում. և ըստ սրբութ̄ե ձեռաց իմոց հատուսցէ ինձ տ̄ր։ * Զի պահեցի զճանապարհս տ̄ն, և ոչ 22
ամպարշտեցայց յա̄յ իմմէ։ * Զի ա̄մ իրաւունք ն̄ր ա 23
ռաջի իմ են. և յարդարութ̄եց ն̄ր ոչ հեռացայց։ * և 24
եղէց նմա անբիծ, և յառաջագոյն զգուշացայց յանօ
25 րէնութ̄է իմմէ։ * Եւ հատուսցէ ինձ տ̄ր ըստ արդա րութ̄ե իմում. և ըստ սրբութ̄ե ձեռաց իմոց առաջի աչաց նորա։

26 * Ընդ սրբոյն սուրբ եղիցես, և ընդ առն կատարելոյ ՀԱ
27 կատարեսցիս. * և ընդ ընտրելոյն ընտրեալ եղիցես,
28 և ընդ թիւրելոյն թիւրեսցիս։ * Զի դու զժողովուրդ տնանկ՝ փրկեսցես, և զաչս ամբարտաւանից խոնարհե
29 ցուսցես։ * զի դու ես ճրագ իմ տ̄ր. և դու տ̄ր լու
30 սաւորեսցես ինձ զխաւար իմ։ * Զի քեւ ընթացայց մի
31 նազնեալ. և ա̄ծ իմով անցից ընդ պարիսպ։ * Ա̄ծ իմ հզօր. որոյ անարատ է ճանապարհ իւր. բան տ̄ն հզօր
32 քննեալ, վերակացու է ա̄մ ապաւինելոց իւրոց։ * Մի է հզօր բաց 'ի քէն տ̄ր. և ով է հաստիչ բաց յա̄յ մերմէ։
33 * հզօր, զօրացուցանէ զիս զօրութ̄ե. ձգեաց անարատ
34 զճանապարհս իմ։ * զնէր զոտս իմ իբրև զեղջերուաց.
35 և 'ի վ̄ր բարձանց կացուցանէ զիս։ * Ուսուցանէ ըզ ձեռս իմ 'ի պատերազմ. և հաստատեաց աղեղն պղնձի
36 զբազուկս իմ։ * և ետուր ինձ պաշտպանութ̄ե փրկու
37 թ̄ե իմոյ։ և հնազանդութ̄ի իմ յաճախեաց ինձ։ * ընդ արձակութ̄ե 'ի ներքոյ գնացից իմոց. և ոչ սասանեցան
38 բարձք իմ։ * Հալածեցից զթշնամիս իմ և ապականե
39 ցից զն̄ս, և ոչ դարձայց մինչև սպառեցից զն̄ս։ * խոր տակեցից զն̄ս՝ և մի կանգնեսցին. անկցին 'ի ներքոյ ո
40 տից իմոց։ * Եւ զօրացուսցես զիս զօրութ̄ե 'ի պատե րազմ. և կործանեսցես 'ի ներքոյ իմ զյարուցեալսն 'ի
41 վ̄ր իմ։ * և զթշնամիս իմ դարձուսցես յետս յինէն, և
42 զատելիս իմ կոտորեցեր։ * Աղաղակեսցեն՝ և ոչ ոք է
43 ցէ որ օգնեսցէ. առ տ̄ր՝ և ոչ լուաւ ն̄ց։ * և լեսի զն̄ս իբրև զհող երկրի. և իբրև զկաւ դռնաց մանրեցից
44 զն̄ս։ * և փրկեսցես զիս 'ի կռուոյ ժողովրդոց, և պա հեսցես զիս 'ի գլուխ ազգաց։ Ժողովուրդ զոր ոչ գի
45 տէի՝ ծառայեաց ինձ. * և 'ի լուր ունկան լուան ինձ։
46 Որդիք օտարոտիք ստեցին ինձ. * որդիք օտարոտիք ընկեցին 'ի բաց. և սխալեցին 'ի պաշարման իւր
47 եանց։ * Կենդանի է տ̄ր՝ և օրհնեալ է պահապանն իմ.
48 և բարձրասցի ա̄ծ իմ պահապան փրկութ̄ե իմոյ։ * Հզօր տ̄ր որ առնէ զվրէժխնդրութ̄ի, խրատէ զժողովուրդս
49 'ի ներքոյ իմ։ * և հանէ զիս 'ի թշնամեաց իմոց. և յա րուցելոց 'ի վ̄ր իմ բարձրացուսցէ զիս. յառնէ անիրա
50 ւութ̄եց փրկեսցես զիս։ * Վասն այսորիկ գոհացայց զքէն 'ի մէջ ազգաց տ̄ր, և անուան քում սաղմոս ա
51 սացից։ * Մեծացուցանէ զփրկութ̄ի թագաւորի, և առնէ ողորմութ̄ի օծելոյ իւրում դաւթի՝ և զաւակի ն̄ր մինչև յյաւիտեան։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Եւ այսոքիկ բանք դաւթի վերջինք։ Հաւատարիմ ՀԱ
դաւիթ որդի յեսսեայ, և հաւատարիմ այր. զոր կացոյց տ̄ր յօծեալ ա̄յ 'ի վ̄ր յակոբայ։ և վայելուչ են
2 երգք Ի̄լի։ * Հոգի տ̄ն խօսեցաւ յիս, և բան նորա 'ի
3 լեզուի իմում. * ասէ ա̄ծ Ի̄լի. ընդ իս խօսեցաւ պահապանն Ի̄լի։ առակուսն ասացի 'ի մարդ. ով է որ
4 կալցի զերկիւղ տ̄ն և զա̄յ, * 'ի լոյս առաւօտու։ ծագեալ զարեգակն ընդ առաւօտս՝ և ոչ նուաղեաց
5 'ի լուսոյ. և իբրև անձրևոյ դալարւոյ յերկրէ. * զի ոչ եթէ այս տուն իմ է ընդ հզօրին ա̄յ։ Ուխտ յաւի տե

---

(18) Ոմանք. Եհար սովբայ քովսացի։ (20) Ոմանք. Այր մի մադիոն. կամ, մադաւոն։ Որ ոսկան. 'ի մանդիոն։ (22) Ոսկան. 'Ի ռափայ 'ի տան գէթայ։

Գլ. ԻԲ. (3) Ոմանք. Ա̄ծ իմ պահապան եղի"։ (3) Այլք. Յանիրաւէ փրկեսցես զիս տ̄ր։ (7) Բազումք. Եւ լուիցէ 'ի տաճարէ իւրմէ։ (12) Ոմանք. Եւ եդ զխաւար 'ի ծածկումն։ (13) Ոմանք. Լոյս առաջի ն̄ր. բոր"։ (16) Ոմանք. Եւ 'ի շնչել հողմոյ։ (24) Ոսկան. Եւ եղէ նմա.. զգուշացայց յանօրէնութ̄է։ (30) Ոսկան. Մենազնեալ։ Որ ոմանք. միազնեալ։ (31) Ոսկան. Տ̄ր ա̄ծ իմ հզօր։ (33) Այլք. Հզօր որ զօրացուցա"։ (34) Ոմանք. Զոտս իմ որպէս զեղջերուաց։ (35) Ոսկան. Եւ հաստատեաց իբրև զաղէ"։ (41) Այլք. Դարձուցեր յետս։ (44) Ոմանք. 'Ի կռուոյն ժողովրդոց։ և ոմանք. 'ի կռոյ ժո"։ (45) Ոմանք. Որդիք օտարաց ստեցին ինձ, և 'ի լուր ականջաց լուան ինձ։ (46) 'Ի լաւ". Եւ սխալեցին 'ի պաշտամանց իւ". համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ Որ և ոմանք. 'ի պաշարմանց իւրեանց։ (49) Այլք. Բարձրացուսցես զիս։ (51) Ոմանք. Զփրկութ̄ի թագաւորի իւրոյ... մինչև յաւիտեան։

Գլ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Եւ այս բանք են դաւ"... զի կացոյց տ̄ր յօծ"։ (3) Ոմանք. Զերկիւղ տ̄ն և զա̄յ։

տէնական եդ ինձ պատրաստական յամ՛ ժամանակի
պահել. զի ամ՛ փրկութիւն իմ, և ամ՛ կամք իմ տր: Զի
մի բողբոջեսցի *անօրէնն: Իբրև զփուշ մերժեալ են 6
ամենեքին նոքա՝ որ ոչ ձեռամբ առնուցուն. *և աշխա- 7
տեսցի 'ի նմ այր. և զամ՛ երկաթ և զփայտ նիզակի
հրով այրեսցէ. և բորբոքեսցին ամօթով իւրեանց:
ՀԲ. *Այս անուանք են զօրավարացն դաւթի: Յեբուսթէ 8
քանանացի՝ իշխան երիր մասինն: ադինոն ամօնացի,
'ի վր ութհարիւրոց 'ի միում նուագի: *Եւ յետ նր 9
եղէանան որդի հօրեղբօր նր՝ որդի սովսացւոյն, 'ի մէջ
երից զօրավարացն դաւթի. յորժամ 'ի նախատել նորա
զայլազգիս, ուր գումարեցան 'ի պատերազմ. *և խրա- 10
խուսեաց այր իլի. և նա յարեաւ և եհար յայլազ-
գեացն՝ մինչև մաշեցաւ ձեռն նր սրովն. և արար տր
փրկութիւն մեծ յաւուր յայնմիկ. և զօրն նստէր յետոյ
նր. բայց միայն 'ի կապուտն: *և յետ նր սամաա որ- 11
դի սիսայ արուկացի: Եւ ժողովեցան այլազգիքն 'ի
ծնօտն, և անդ էր վիճակ անդի լի ոսպամբ. և զօրն
փախեաւ յերեսաց այլազգեացն: *և արձանացաւ 'ի 12
մէջ վիճակին, և ապրեցոյց զնա, և եհար զայլազգիսն.
և արար տր փրկութի մեծ: *Եւ իջին երեք յերեսնից, 13
և իջին 'ի կասովա առ դաւիթ՝ յայրն ոդողոմայ: գունդք
այլազգեացն բանակեալ էին 'ի հովիտս ռափայնոյն.
*և դաւիթ էր յայնժամ յամրոցին: 14
ՀԳ. Եւ ճամբար այլազգեացն էր յայնժամ 'ի բեթղահէմ:
*և ցանկացաւ դաւիթ՝ և ասէ. ո՛ արբուցանէր ինձ ջուր 15
'ի ջրհորոյն բեթղահէմի որ առ դրանն է: *և գունդք 16
այլազգեացն էին 'ի բեթղահէմ. և հատին երեք զօրա-
վարք զբանակն այլազգեաց՝ և հանին ջուր 'ի ջրհորոյն
բեթղահէմի որ առ դրանն. և առին և եկին առ դա-
ւիթ. և ոչ կամեցաւ ըմպել զայն, այլ նուիրեաց զայն
տն, *և ասէ. քաւ լիցի ինձ տր առնել զայդ, եթէ 17
զարիւն արանց երթելոց ոգւովք չափ՝ ըմպիցեմ. և
ոչ կամեցաւ ըմպել զայն: զայս արարին երեք զօրա-
վարքն: *Եւ աբեսսա՝ եղբայր յովաբայ որդի շարուհեայ, 18
ինքն իշխան 'ի մէջ երիցն. և նա կանգնեաց զնի-
զակն իւր 'ի վր երեքհարիւրոց վիրաւորաց. և նորա ա-
նուն *'ի մէջ երիցն յայնցանէ փառաւորեալ, և եղև 19
նց իշխան. և մինչև յերիսն ոչ եհաս: *Եւ բանեա որ- 20
դի յովիդեայ որդի առն զօրաւորի, որոյ բազում գործ
գործեալ էր 'ի կաբէէլա. և նա եհար զերկուս որդիսն
արիէլի մովաբացւոյ. և նա էջ և սպան զառեւծն 'ի
մէջ գբին յաւուր ձեան. *և նա սպան զայրն երևելի՝ 21
զայրն եգիպտացի. և 'ի ձեռին եգիպտացւոյն էր նի-
զակ իբրև զփայտ կամրջի. և էջ առ նա նիզակաւն, և
յափշտակեաց զնիզակն 'ի ձեռաց եգիպտացւոյն, և
սպան զնա նորին նիզակաւ: *զայս արար բանեա որդի 22
յովիդեա: *և նր անուն 'ի մէջ երիցն զօրաւորաց. յե- 23
րիցն փառաւորեալ, և առ երիսն ոչ հասանէր: և կար-
գեաց զնա դաւիթ 'ի վերայ համբարաց իւրոց:
ՀԴ. Եւ այս անուանք են զօրաւորացն դաւթի արքայի:
*Ասայէլ եղբայր յովաբայ, նա էր 'ի մէջ երեսնիցն: 24
ելեանան որդի ելիուդայ հօր եղբօր նր 'ի բեթղահէմ: 25
*սամեա ռուդացի: սելլեմ կելովթացի: *ալլաս փել- 26
լատացի: իրաս՝ որդի եսկաթայ թեկուացի: *Աբիե- 27
28 զեր անաթովթացի՝ յորդւոյն ասովթացւոյն: *էլոն
29 աւխոյացի: Նոերէ նետոփաթացի: *Ալափ, որդի
փամիփանայ: անաովէ նեփլաթացի: եթթի, որդի ռե-
բայ 'ի գաբաեթայ որդւոցն բենիամինի եփրաթացւոյ:
30 *Ադդայի 'ի ձորոյն գովասայ: *աբիելբոն 'ի դաշտա-
31 վայրացն ադդայի 'ի նաքալայ: գասբիէ լադաբարացի:
32 ասմոն բարսամացի: *Եղեաս սաղաբոնացի: որդի ա-
33 սանայ, յովնաթան: *սամեան արովդացի: եղեան, որ-
34 դի արեդայ արաթիրացի: *Աղիփաղեթ, որդի ասբ-
բացւոյ՝ որդի ամոքայ: եղիաբ, որդի աքիտոփելայ գա-
35 ղամոնացւոյ: *Ասարէ կարմելայի: տուուր երքացի:
36 *Գաղա, որդի նաթանայ 'ի զօրութէ որդի գաղաա-
37 դայ: *Էլիէ ամմանացի: Գելովրէ բեքրովթացի, կա-
38 պարճակիր յովաբայ որդւոյ շարուհեայ: *Իրաս յե-
39 թերացի: գարէի՝ բեթանացի: *Ուրիա քետացի: ընդ
ամ՛ երեսուն և եւթն: Այլք 'ի հեղեղատէն գադա-
բեէլի որդւոյ արաբովթացւոյն:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ յաւել սրտմտութի տն բորբոքել 'ի վր իլի. և ՀԵ
գրգռեաց զդաւիթ 'ի նոսա՝ և ասէ. Երթ թուեա
2 զիլ՝ և զյուդա: *Եւ ասէ արքայ ցյովաբ իշխան զօ-
րուն որ ընդ նմա. շրջեա ընդ ամ՛ ցեղսն իլի՝ 'ի դանայ
մինչև ցբերսաբեէ, և համարեա արա ժողովրդեանդ. և
3 գիտացից զթիւ դոցա: *Եւ ասէ յովաբ ցարքայ. յա-
ւելցէ տր 'ի ժողովուրդն որչափ ենն՝ հարիւր պատիկ.
և տեսցեն աչք տեառն իմոյ արքայի. և տէր իմ արքայ
4 ընդէ՞ր կամիցի զբանդ զայդ: *Եւ սաստկացաւ բանն
արքայի առ յովաբ՝ և առ իշխանս զօրուն: և ել յովաբ
և ամ՛ իշխանք զօրութե յերեսաց արքայի առնել հան-
5 դէս ժողովրդեանն իլի: *Եւ անցին ընդ յորդանան,
և պատեցան ընդ արոէր յաջմէ քաղաքին, որ 'ի մէջ ձո-
6 րոյն գադայ և եղեազարու. *և անցին ընդ գաղաադ,
և 'ի թաբասոն, և յեւթան, և յադասէ. և հասին 'ի
7 դան, և պատեցան զսիդոնաւ. *և եկին 'ի մափսար
տիւրոսի. և յամ՛ քաղաքս խեւացւոյն, և քանանացւոյն:
Եւ եկին 'ի հարաւոյ կողմանէ 'ի յուդայ և 'ի բերսա-
8 բեէ: *և շրջեցան ընդ ամ՛ երկիրն. և եկին հասին 'ի
9 կատարել ինն ամսոյ և աւուրց քսանից՝ յեմ: *Եւ ետ
յովաբ զհամար հանդիսի ժողովրդեանն արքայի: և ե-
ղև իլի ութ հարեւր հազար արանց զօրու սուսերա-
մերկաց: և այր յուդայ հինգ հարիւր հազար արանց
մարտկաց:
10 *Եւ եհա՛ր զդաւիթ սիրտն իւր յետ թուելոյ զժողո- ՀԶ
վուրդն. և ասէ դաւիթ ցտր: մեղայ յոյժ զոր արա-
րին. և արդ՝ անցո՛ զանօրէնութի 'ի ծառայէ քումմէ.
11 զի ընդունայնացայ յոյժ: *և յարեաւ դաւիթ ընդ ա-
ռաւօտն: Եւ բան տն եղև 'ի վր գադայ մարգարէի
12 տեսանողի առ դաւիթ՝ և ասէ. *Երթ խօսեաց ընդ դաւ-
թի, և ասասցես. այսպէս ասէ տր. երիս ինչ ասեմ
'ի վր քո, ընտրեսցես քեզ մի 'ի նոցանէ՝ և արարից քեզ
13 զայն: *Եւ եմուտ գադ առ դաւիթ, և պատմեաց նմա
և ասէ ցնա: ընտրեա՛ քեզ լինել, եթէ եկեսցէ սով զե-
րիս ամս յերկիր քո. կամ զերիս ամիս փախչել յերե-
սաց

---

(6) Ոսկան. Անօրէնքն իբրև: (7) Ոմնք. Եւ աշխատիցին 'ի նմ այր: (8) Ոմնք. Ադինոն ասոնեայ 'ի վր ութ հարիւրոց վիրաւորաց 'ի մի": (10) Ոմնք. Մինչև պարտեցաւ ձեռն նորա. բայց և ոսկա 'ի լուսանցս նշանակէն՝ մաշեցաւ: (11) Ոմնք. Որդի սիսայ արուակացի: (13) Ոսկան. Իջին երրորդ յերեսնից: (16) Ոսկան. Երրորդ զօրավարք. ոսկ ոմնք. զօրաւորք: (17) Ոմնք. Առնել զայն.. արանց երթալոց.. երեք զօրաւորք: (18) (19) Ոսկան. Եւ նորա անուն յերիսն: 'ի մէջ է": (20) Յօրինակին. Գործեալ էր 'ի բակեէլայ: (23) Ոմնք. 'ի յերիցն փառաւորեալ: (25) Ոմնք. Սամէ ռուդացի. սեղղեմ, կամ, սեղղոն նեղովգացի: (28) Ոմնք. Էլոն ալխայացի: (31) Ոմնք. Գասբիէլ արաբադացի. ասմօն բարսամիացի: (33) Յօրինակին. Որդի աբեգայ արաթիրա": (34) Ոմնք. Որդի ասբացւոյ: (36) Ոմնք. Գաղաա որդի նա": (37) Ոմնք. Եղիէ ամմոնացի: (38) Ոմնք. Իրաս յեթիրացի. գարէի բեթթանացի:

Գլ. իդ. (1) Ոմնք. Երթ թուեա զիսրայէլ և զյուդայ: (3) Ոսկան. Յաւելցէ տր ած 'ի ժո": (3) Ոմնք. 'ի ժողովուրդն որչափ եղեն: (3) Այլք. Հարիւրապատիկ: (5) Ոմնք. Ընդ արոյեր ընդ աջմէ քաղաքին: (6) Այլք. Եւ յեւթոն և յադասէ: (7) Ոմնք. Յուդայ 'ի բերսաբէէ: (8) Ոմնք. 'ի կտրել ինն ամսոյ և աւ": (9) Օրինակ մ. ժողովրդեանն առաջի արքայի: (9) Յօրինակին նօտարգրով գրի. Յուդայ Ե Ճ Հ արանց: (10) Ոմնք. Զոր արարի: (11) Ոմնք. Մարգարէի և տեսանողի: (12) Ոմնք. Եւ ընտրեսցես քեզ մի 'ի նոցանէ:

սաց թշնամեաց քոց, և լինիցին հալածել զքեզ. կամ
լինել զերիս աւուրս մահ յերկրի քում: և արդ՝ ծանիր
և տես, զի՞նչ պատասխանի տաց առաքչին իմոյ: *Եւ 14
ասէ դաւիթ ցգադ. վա՛նդ է ինձ յա͞մ կողմանց յոյժ:
բայց արդ՝ անկա՛յց 'ի ձեռս տ͞ն. զի բազո՛ւմ են գթու-
թիւք նորա յոյժ, և մի՛ անկայց 'ի ձեռս մարդոյ: և ընտ-
րեաց իւր դաւիթ զմա՛հն. և էին աւուրք հնձոց ցորե-
նոյ: *Եւ ետ տ͞ր մահ յի͞էլ յառաւօտէ մինչև ցճաշա- 15
ժամ: և սկսաւ սատակումն 'ի ժողովրդեանն. և մեռաւ
'ի ժողովրդենէ անտի 'ի դանայ մինչև ցբերսաբէէ, եւ-
թանասուն հազար արանց: *Եւ ձգեաց հրեշտակն ա͞յ 16
զձեռն իւր յե͞մ ապականել զնա: և մխիթարեցաւ տ͞ր
'ի վ͞ր չարեացն. և ասէ ցհրեշտակն որ ապականէր զժո-
ղովուրդն. շա՛տ է, արդ ամփոփեա՛ զձեռն քո: և հրեշ-
տակ տ͞ն կա՛յր առ կալոյն ոռնեայ յեբուսացւոյ: *Եւ 17
ասէ դաւիթ ցտ͞ր, իբրև ետես զհրեշտակն որ հարկա-
նէր զժողովուրդն, ասէ՝ ա՛ւասիկ կամ. ես մեղայ, ես
հովիւս յանցեայ. և դոքա ոչխարքդ զի՞ արարին. եղիցի
ձեռն քո յիս՝ և 'ի տուն հօր իմոյ: *Եւ եկն գադ առ 18
դաւիթ յաւուր յայնմիկ՝ և ասէ ցնա. ե՛լ և կանգնեա՛
տ͞ն սեղան 'ի կալն ոռնեայ յեբուսացւոյ: *Եւ ել դա- 19
ւիթ ըստ բանին գադայ, ո͞պ և պատուիրեաց նմա տ͞ր:
*Եւ խոնարհեցաւ ոռնա իբրև ետես զարքայ, և զծա- 20
ռայս նո͞ր երթեա՛լս առ նա: և ել առնա և երկիր եպագ
տ͞ն 'ի վ͞ր երեսաց իւրոց յերկիր: *Եւ ասէ ոռնա. 21
զի՞ է զի եկն տէր իմ արքայ առ ծառա՛յ իւր: և ասէ դա-
ւիթ՝ գնե՛լ 'ի քէն զկալս, շինել սեղան տ͞ն. զի դադա-
րեսցէ ապականութի͞ն 'ի ժողովրդենէն: *Եւ ասէ ոռ- 22
նա ցդաւիթ. առցէ՛ և մատուսցէ տէր իմ արքայ տ͞ն,
ո͞պ և հաճո՛յ իցէ առաջի աչաց նո͞ր. ահաւասիկ եզինքս
յողջակէզ. և անիւքդ և կահ եզանցդ 'ի փա՛յտ: *զա͞մ 23
ետ ոռնա արքայի: և ասէ ոռնա ցարքայ: տ͞ր ա͞ծ քո
օրհնեսցէ զքեզ: *Եւ ասէ արքայ ցոռնա. ո՛չ այդ- 24
պէս՝ այլ գնելով գնեցի՛ց 'ի քէն՝ գնոց. և ո՛չ մատուցից
տ͞ն ա͞յ իմոյ ողջակէզս ձրի: Եւ գնեաց դաւիթ զկալն,
և զեզինսն արծաթոյ յիսուն սիկղ: *և շինեաց անդ 25
դաւիթ սեղան տ͞ն ա͞յ, և եհան ողջակէզս և խաղաղա-
կանս 'ի վ͞ր նո͞ր: Եւ յաւել սողոմոն 'ի սեղանն յետոյ՝
զի փո՛քր էր զառաջինն: Եւ լուաւ տ͞ր երկրին՝ և ար-
գելաւ սատակումն յիսրայելէ:

Կատարեցաւ Թագաւորութեանց Երկրորդ:

Գլո՛ւխք Երրորդ Թագաւորութե͞ց:

ա. Ոի ցուրտ ծերոյն վարանգէր դաւիթ. և զի ծառայից գտան առ աբիսակ՝ սունամանակ ջերմանելոյ իրոյն:

բ. Զի ադոնիա անյամբ թագաւորել ջանայր:

գ. Թէ զի՞նչ խրատ ետ նաթան մարգարէ բերսաբէի զսողոմոնէ, և կամ զի՞նչ խօսեցաւ ընդ դաւթի:

դ. Զի հրամանաւ դաւթի թագաւորեաց սողոմոն, և նստաւ յաթոռն դաւթի:

ե. Զի յետոյ ոտիցն արձակեաց սողոմոն զադոնիա 'ի տուն իւր:

զ. Զի պատուէր ետ դաւիթ սողոմոնի յա͞ծայինս և 'ի մարդկայինս. և ննջեաց ընդ հարս իւր:

է. Թէ յո՞րոց վասն պատճառս սպան սողոմոն զադոնիա և զյովաբ. և մերժեաց զաբիաթար յիթամարեան, և կացոյց զսադովկ յեղիազարեան:

ը. Զի ա՛ռ սողոմոն զդուստրն փարաւոնի, և վ͞ս շինուածոց և ողջակիզաց 'ի կարճոյ:

թ. Յեւէ ա͞ր և կանն քաղաքացն զոր շինեաց յետ շինութե͞ տաճարին:

ժ. Թէ յի՞նչպիսի պատճառս սպան սողոմոն զսեմէի որդի գերեայ:

ժա. Զի հազար ողջակէզս մատոյց սողոմոն 'ի գաբաւոն 'ի վ͞ր սեղանոյն զոր արար բեսելիէլ, որ կայր անդ առաջի խորանին զոր կանգնեաց մովսէս:

ժբ. Եւ երևեցաւ տ͞ր սողոմոնի և ասէ, խնդրեա՛ զոր ինչ կամիս. և խնդրեաց զիմաստութի͞. և ետ նմա:

ժգ. Զի արար նա դատաստան 'ի մէջ երկուց կանանցն:

ժդ. Վ͞ս իշխանացն և երկոտասան գործակալացն 'ի վերայ ի͞ղի. ամսոյ ամսոյ տալ ռոճիկ տանն սողոմոնի. և վ͞ս աւուր աւուր ծախիցն. և վ͞ս կառաց և ձիոց նորա:

ժե. Թէ իմաստնացաւ սողոմոն քան զա͞մ մարդիկ. և խօսեցաւ առակս և օրհնութի͞ս, զփայտից զանասնոց և զձկանց:

ժզ. Զի օգնէր քիրամ թագաւորն. և սկսաւ սողոմոն շինել տաճար տ͞ն յանտաշ քարանց:

ժէ. Թէ զի՞նչ խօսեցաւ տ͞ր ընդ սողոմոնի 'ի շինելն զտաճարն, և հանգամանք մանրապատում վ͞ս շինուածոց տաճարին, և վասն սեղանոյն և ծովուն. և վ͞ս տան դստերն փարաւոնի:

ժը. [illegible] զփորձն. և յաւելու վ͞ս ոսկի սեղանոյն և վ͞ս աշտանակացն և այլոց կահիցն:

ժթ. Զի տարաւ սողոմոն ա͞մ եկեղեցեաւն ի͞ղի զտապանակն 'ի ներքս 'ի դաբիրն ընդ քերովբէիւքն. և և զա͞մ սպասս սրբութե͞ տաճարին, և հանին ողջակէզս:

ի. Զի լցին փառք տ͞ն զտաճարն ամպով, և թէ զի՞նչ խօսեցաւ սողոմոն:

իա. Զի օրհնեաց սողոմոն զա͞ծ ի͞ղի որ ուխտեաց դաւթի՝ թէ որդի քո սողոմոն շինեսցէ ինձ տուն:

իբ. Դարձեալ աղօթք սողոմոնի առ տ͞ր վ͞ս հաստատութե͞ աթոռոյն դաւթի:

իգ. Խնդրուածք մարգարէութե͞ վ͞ս բնակելոյ տ͞ն 'ի տաճարին, և մարմնանալոյն ք͞ի. և վ͞ս լսելոյ տ͞ն ա͞ծ խնդրոյ աղօթից:

իդ. Թէ զիարդ օրհնեաց զի͞ղ յետ աղօթիցն. և յորդորեաց զժողովուրդն հաստատել յա͞ծ:

իե. Զի զուարակս նուիրեաց արար տօն մեծ ա͞մ բազմութե͞ն ի͞ղի, և նաւակատիս տաճարին:

իզ. Եւ երևեցաւ տ͞ր սողոմոնի կրկին անգամ խոստմամբք և սպառնալեօք: Եւ զի քիրամ օգնէր սողոմոնի: և զի նաւք բերէին սողոմոնի ոսկի:

իէ. Զի եկն թագուհին սաբա պատարագօք առ սողոմոն:

իը. Վ͞ս ոսկի նիզակացն և փղոսկրեայ աթոռոյն, և այլոց կահից և բազմութե͞ գանձուցն սողոմոնի:

իթ. Թէ կանանէր գոլով սողոմոն յաճախեաց առնուլ իւր կանայս, որք հեռացուցին զնա յա͞յ:

լ. Զի խոտորեցաւ սողոմոն յա͞յ, զհետ [illegible]. և բարկացաւ տ͞ր պատառել զթագաւորութի͞ն 'ի տանէ նորա:

լա. Զի յարոյց տ͞ր սատան սողոմոնի զադեր եդովմայեցի զհախուսեալն յեգիպտոս, և զռազոն դամասկացի:

լբ. Զի ատեա [illegible] յերոբովամայ նաբատեանց

---

(14) Ոմանք. Բայց անկեայց 'ի ձեռս տ͞ն: (16) Ոմանք. Զձեռս իւր յե͞մ:.. ոռնայ յեբուսայց": Ոմն օրինակ մի. կայր առ կալնոյն օռնեայ յեբու": (16) Յօրինակին. Ոռնանեայ յեբ": (21) Յօրինակին պակասէր. Զի՞ է զի եկն տէր: (22) Ոմանք. Եւ ահաւասիկ եզինքս.. և անիւքս և կահ:

զԹագաւորութիւն տասն ցեղիցն Իէլի․ և նա յահէն սողոմոնի փախեաւ յԵգիպտոս :

ԼԳ · Թագաւորեաց ռոբովամ, և խնդրեաց ժողովուրդն 'ի նմանէ թեթևութի հարկին · և թէ ոչինչ խրատեցին զնա ծերքն · և կամ զի՛նչ մանկունքն :

ԼԴ · Զի եթող ռոբովամ զխորհուրդ ծերոցն՝ անմտութբ :

ԼԵ · Զի վս խիստ պատասխանւոյն մեկնեցան տասն ցեղքն 'ի նմանէ :

ԼԶ · Եւ զի արհամարհեաց զնա՝ քարկոծեցին զհարկապետն նր :

ԼԷ · Զի թագաւորեցոյց իւր Իէլ զյերոբովամ նախապատեանց · և ռոբովամ կազմէր պատերազմել :

ԼԸ · Զի արգել Տր զռոբովամ չպատերազմել : Եւ զի արար յերոբովամ զերկուս երինջսն 'ի պաշտօն Բէլ, և ինքն խոյ զոհէր :

ԼԹ · Անդ հասեալ մարգարէն բանիւ Տն պատուհասեաց զսեղանն, և գօսացոյց զձեռն յերոբովամայ, և դարձաւ ինքն 'ի գնալ :

Խ · Զի նենգեաց նմա մարգարէն ծեր որ 'ի Բեթէլ դարձոյց ըզնա ուտել հաց · և 'ի գնալն անդրէն եհեղձ զնա առիւծ · և ծերն թաղեաց զնա : Եւ պատգամ Տն բարկութ 'ի ձեռն աքիայ սիլովմացւոյ 'ի վերայ տանն յերոբովամայ, և մահ նորա : Եւ զի նաբատ որդի նորա տիրեաց ըստ նորա :

ԽԱ · Զի 'ի չարիս հակաւ ռոբովամ · և յաւուրս նորա ել սուսակիմ եգիպտացի յէմ, և առ զգանձս տաճարին :

ԽԲ · Յութևտասն ամին յերոբովամայ թագաւորէ աբիու, և գնաց նա 'ի մեղս հօր իւրոյ :

ԽԳ · 'Ի քսան ամին յերոբովամայ թագաւորէ ասա, և արար ուղղութի · և վարձեաց զարքայն ասորւոց ընդդէմ բաասայ արքային Իսրայէլի :

ԽԴ · 'Ի երրորդ ամին ասայի սպան բաասա զնաբատ, և թագաւորեաց ամս Ի և Դ · և արար չարիս · և 'ի Ի և Զ · ամին ասայի թագաւորեաց եղա որդի բաասայ ամս երկուս, և սպանաւ :

ԽԵ · Յեւթնևքսան ամի ասայի թագաւորեաց զամբրի աւուրս եւթն, և այրեաց զնա ամբրի, և թագաւորեաց ամս ԺԲ · և շինեաց զսամարիա · և արար չարիս և մեռաւ :

ԽԶ · Յերեսներորդ ութերորդ ամին ասայի՝ թագաւորէ աքաաբ որդի ամբրեայ, ամս Ի և Բ · և շինեաց զերիքով :

ԽԷ · Յաւուրս աքաաբու փակեցան երկինք յանձրևոյ, և եղև եղիա 'ի սարեփթա, ուր և յարոյց զորդի կնոջն որ զնա ընկալաւ :

ԽԸ · Հրաման առ եղիա, և պատահել աքաաբու՝ հրամայեաց ժողովել զԻէլ, և զմարգարէսն յեզաբելայ 'ի կարմելոս :

ԽԹ · Թէ զիա՞րդ այրեցաւ զոհարանն Տն աղօթաւք զոհին :

Ծ · Եւ թէ զիա՞րդ ինքն [illegible] · և կոտորեաց զքրմսն բէլայ :

ԾԱ · Զի յաղօթս եղիայի եղև անձրև մեծ, և զի սպառնացաւ յեզաբէլ սպանանել զեղիա :

ԾԲ · Երկուցեալ եղիայի · և կերակրեալ 'ի հրեշտակէ գնաց անօթի զաւուրս քառասուն և եկն 'ի քորէբ · և ամբաստան լեալ Տն զԻէլէ, հրաման 'ի Տնէ առեալ եկն և օծեաց զեղիսէ :

ԾԳ · Արքայն ասորւոց պաշարեաց զսամարիա, և բանիւ Տն ել աքաաբ եւթն հազարօքն, և յաղթեաց նմա :

ԾԴ · Կրկին անգամ յաղթեալ ըմբռնեաց զարքայն ասորւոց, և արձակեաց :

ԾԵ · Զի վս այնր բանի գանել ետ զինքն մարգարէն, և բանիւ Տն սպառնացաւ 'ի վերայ աքաաբու :

ԾԶ · Զի 'ի պատճառս այգւոյն իւրոյ նենգ կրեալ 'ի յեզաբելայ քարկոծեցաւ նաբովթ · և թէ ողբայ ըստ այնր աքաաբ :

ԾԷ · Պատգամ վրիժուց 'ի Տնէ վս այնր 'ի ձեռն եղիայի առ տունն աքաաբու :

ԾԸ · Պատրաստեցան աքաաբ և յովսափատ արքայ յուդայ պատերազմել ընդ ռամաաթ գաղաադու · և սուտ մարգարէքն քաջալերէին :

ԾԹ · Ըստ բանին Տն 'ի ձեռն միքեայ սպանաւ աքաաբ 'ի պատերազմի անդ :

Կ · Յամին չորրորդի աքաաբու թագաւորեաց յովսափատ որդի ասայի ամս քսան և հինգ · արար ուղղութի և մեռաւ :

ԿԱ · Յամին եւթնուտասներորդի յովսափատայ թագաւորեաց յԻէլ ոքոզիա որդի աքաաբու ամս երկուս, և արար չարիս, և մեռաւ :

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՐՐՈՐԴ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԱՐՔԱՅ ԴԱՒԻԹ ԾԵՐԱՑԵԱԼ
և անցեալ զաւուրբք․ և ծածկէին
2 զնա հանդերձիւք, և ոչ ջեռնոյր : * Եւ
ասեն ծառայք նր․ խնդրեսցեն Տն մերոյ
արքային աղջիկ մի կոյս․ և կացցէ առաջի արքային, և
եղիցի դարմանել․ և ննջեսցէ ընդ նմա, և ջեռուսցի տէր
3 մեր արքայ : * Եւ խնդրեցին աղջիկ մի գեղեցիկ յամ
սահմանացն Իէլի, և գտին զաբիսակ սոմնացի․ և ածին
զնա առ արքայ : * և էր աղջիկն գեղեցիկ յոյժ, և ջեռուցանէր
4 զարքայ՝ և պաշտէր զնա․ և արքայ ոչ գիտաց
զնա :
5 * Եւ ադոնիա՝ որդի ագիթայ ամբառնայր․ ասէ, Ես Բ
թագաւորեցից : և արար իւր կառս և հեծեալս, և յիսուն
6 այր սուրհանդակս ընթանալ առաջի նր : * Եւ
հայրն ոչ արգելոյր զնա․ և ոչ երբէք ասէր, թէ ընդէ՞ր
արարեր զայդ : և ինքն էր գեղեցիկ տեսանելով․
7 և զնա ծնաւ յետ աբեսողոմայ : * և եղեն բանք նր ը
յովաբայ որդւոյ շարուհեայ, և ընդ աբիաթարայ քահանայի․
8 և օգնէին ադոնիայ : * Եւ սադովկ քահանայ,
և բանեա որդի յովիդայեայ, և նաթան մարգարէ, և
սեմեի, և ռէի․ և որդիք զօրաւորք դաւթի՝ չէին ընդ
9 հետ ադոնիայ : * Եւ եզեն ադոնիա ոչխարս և եզինս
և գառինս՝ առ վիմին զոողեթայ․ որ է մօտ յերկիրն
ռովգելայ․ և կոչեաց զամ եղբարս իւր զորդիս արքային,
10 և զամ զարս յուդայ զծառայս արքային : * Եւ
զնաթան մարգարէ՝ և զբանեա, և զզօրաւորսն, և զսողոմոն
զեղբայր իւր ոչ կոչեաց :

11 * Եւ խօսեցաւ նաթան մարգարէ ը բերսաբեայ մօր Գ
սողոմոնի՝ և ասէ․ ո՞չ լուար զի թագաւորեաց ադոնիա
որդի ագիթայ․ և տէր մեր արքայ դաւիթ ոչ գիտաց :
12 * Եւ արդ՝ եկ տաց քեզ խրատ, և ապրեցուսցես
13 զանձն քո, և զանձն որդւոյ քոյ սողոմոնի : * Երթ
մուտ առ արքայ դաւիթ, և խօսեսցիս ընդ նմա՝ և ասասցես :
ո՞չ դու տէր իմ արքայ երդուար աղախնոյ
քում և ասացեր, թէ սողոմոն որդի քո թագաւորեսցէ
յետ իմ, և նա նստցի յաթոռ իմ․ և այն զի՞նչ է զի
14 թագաւորեաց ադոնիա : * և ահա մինչդեռ դու խօսիցիս
15 անդ ը արքային, ես մտից և լցից զբանս քո : * Եւ
եմուտ բերսաբէէ առ արքայ 'ի սենեակն, և արքայ ծերացեալ
էր յոյժ․ և աբիսակ սոմնացի կայր 'ի սպասու
16 արքային : * Խոնարհեցաւ բերսաբէէ՝ և երկիր եպագ
17 արքային : Եւ ասէ արքայ․ զի՞ է քեզ : * և նա ասէ․ տէր
իմ արքայ, դու երդուար 'ի Տր ած քո՝ աղախնոյ քում
և ասացեր, թէ սողոմոն որդի քո թագաւորեսցէ յետ
18 իմ, և նա նստցի յաթոռ իմ․ * և ահա ադոնիա թագաւորեաց․
19 և դու տէր իմ արքայ ոչ գիտացեր : * և
եզեն արջառս և ոչխարս և գառինս բազումս, և կոչեաց
զամ որդիս արքային, և զաբիաթար քահանայ, և զյովաբ
իշխան զօրուն : և զսողոմոն զծառայ քո ոչ կոչեաց :
20 * Եւ տէր իմ արքայ՝ աչք ամ Իէլի 'ի քեզ են, պատմել
նց թէ ո՛ նստցի յաթոռ տեառն իմոյ արքայի յետ
նր :

Գլ. Ա. (8) Յօրինակին մերում պակասի և յայլ գրչագիրս, անուանս՝ [illegible] գրէ, Որդի յովիդայեայ. և ապա յետնագոյն անխտիր դնի նաև. որդի յովիդեայ : (9) Այլք. Զամ զեղբարս իւր : Յօրինակին ընդ մէջ 9 և 10 համարոց դնի խզանիշ չակերտ ին․ ․ և ապա սկսանի. Եւ զնաթան : (11) Ոմանք. Եւ տէր իմ արքայ դաւիթ : (14) Ոմանք. Խօսեսցիս անդ ընդ արքային. և ես մտից և լցից :

ն͞ր ։ * Եւ եղիցի եթէ ննջեսցէ տէր իմ արքայ ընդ հարս 21
իւր, և լինիցիմ ես և որդի իմ սողոմոն մեղապարտք ։
* Եւ մինչդեռ նա խօսէր ընդ արքայի, եկն նաթան 22
մարգարէ ․ * և պատմեցաւ արքայի և ասեն, ահաւասիկ 23
նաթան մարգարէ ։ և եմուտ առաջի արքայի, և երկիր
եպագ արքայի 'ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր ։ * Եւ 24
ասէ նաթան ․ տէր իմ արքայ՝ դո՞ւ ասացեր եթէ ադոնիա թագաւորեսցէ զկնի իմ, և նա նստցի յաթոռ
իմում ։ * զի էջ այսօր, և եզեն արջառս և ոչխարս և 25
գառինս բազումս ․ և կոչեաց զա͞մ որդիսն արքայի, և
զիշխանս զօրուն, և զաբիաթար քահանայ ․ և ահա ուտեն և ըմպեն առաջի ն͞ր, և ասեն՝ կեցցէ արքայ ադոնիա ։ * Եւ զիս զծառայ քո, և զսադովկ քահանայ՝ և 26
զբանեա որդի յովիդայեայ, և զսողոմոն զծառայ քո
ոչ կոչեաց ։ * եթէ 'ի ձեռն տեառն իմոյ արքայի եղև 27
բանն այն ․ և ոչ ցուցեր ծառայի քում թէ ո՞ նստցի յաթոռ տեառն իմոյ արքայի յետ ն͞ր ։

Գ․ * Պատասխանի ետ դաւիթ արքայ՝ և ասէ ․ կոչեցէ՛ք 28
առ իս զբեթսաբէէ ։ և եմուտ առաջի ն͞ր, և եկաց յանդիման ն͞ր ։ * և երդուաւ արքայ և ասէ ․ կենդանի է 29
տ͞ր, որ փրկեաց զանձն իմ յա͞մ նեղուէ ․ * զի ո͞ր եր- 30
դուայ 'ի տ͞ր ա͞ծ ի͞ղի՝ և ասեմ, եթէ սողոմոն որդի քո
թագաւորեսցէ յետ իմ, և նա նստցի յաթոռ իմ փոխանակ իմ, եթէ ոչ այսպէս արարից յաւուր յայսմիկ ։
* Եւ խոնարհեցաւ բեթսաբէէ 'ի վ͞ր երեսաց իւրոց 31
յերկիր, և երկի՛ր եպագ արքայի՝ և ասէ ․ կեցցէ տէր
իմ արքայ դաւիթ յաւիտեան ։ * Եւ ասէ արքայ դա- 32
ւիթ ․ կոչեցէ՛ք առ իս զսադովկ քահանայ՝ և զնաթան
մարգարէ, և զբանեա որդի յովիդայեայ ։ և մտին առաջի արքայի ։ * Եւ ասէ ցն͞ս արքայ ․ առէ՛ք ընդ ձեզ 33
զծառայս տեառն ձերոյ ․ և հեծուցէ՛ք զսողոմոն զորդի
իմ 'ի ջորւոջն իմում, և իջուցէ՛ք զնա 'ի գեհոն ։ * Եւ 34
օծցեն զնա անդ սադովկ քահանայ՝ և նաթան մարգարէ 'ի թագաւոր 'ի վ͞ր ի͞ղի ․ և փո՛ղ հարէք եղջերեաւն,
և ասասջի՛ք՝ կեցցէ արքայ սողոմոն ։ * և ելջի՛ք զկնի ն͞ր, 35
և մտցէ և նստցի յաթոռ իմում, և նա թագաւորեսցէ
ընդ իմ ․ և ես ետու հրաման լինել նմա առաջնորդ 'ի
վերայ ի͞ղի և յուդայ ։ * Եւ պատասխանի ետ բանեա 36
որդի յովիդայեայ արքայի՝ և ասէ ․ եղիցի այդպէս ․
հաւատարմացուսցէ տ͞ր ա͞ծ տեառն իմոյ արքայի ․ * և 37
որպէս էր տ͞ր ընդ տեառն իմում արքայի, եղիցի և
ընդ սողոմոնի ․ և մեծացուսցէ զաթոռ ն͞ր քան զաթոռ
տեառն իմոյ արքայի դաւթի ։ * Եւ էջ սադովկ քա- 38
հանայ, և նաթան մարգարէ, և բանեա որդի յովիդայեայ, և քերեթին և ոփելեթին ․ և հեծուցին զսողոմոն
'ի ջորւոջն արքայի դաւթի, և տարան զնա 'ի գեհոն ։
* Եւ առ սադովկ քահանայ զեղջերն իւղոյ 'ի խորա- 39
նէն և օծ զսողոմոն ․ և եհար զփողն եղջերեայ, և ասէ
ա͞մ ժողովուրդն՝ կեցցէ արքայ սողոմոն ։ * և ել ա͞մ 40
ժողովուրդն զհետ ն͞ր, և պա՛ր առեալ պարուք ուրախ
լինէին մեծաւ ուրախութ͞բ ․ և հնչեաց երկիրն 'ի բար-
բառոյ ն͞ց ։ * Եւ լուաւ ադոնիա և ա͞մ բազմականք ն͞ր, 41
և կատարեցին նոքա զուտելն ։ և լուաւ յովաբ զձայն
եղջերոյն՝ և ասէ ․ զի՞նչ է բարբառն որ հնչէ 'ի քաղա-
քին ։ * Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ ահա յովնաթան՝ որ- 42
դի աբիաթարու քահանայի եհաս ։ և ասէ ադոնիա ․
մո՛ւտ՝ զի այր զօրութ͞ե ես դու, և բարութիւ աւետա-
րանես ։ * Պատասխանի ետ յովնաթան և ասէ ցադո- 43
նիա ․ և կարի իսկ քաջ ․ տէր մեր արքայ դաւիթ թա-
գաւորեցոյց զսողոմոն ։ * և առաքեաց ը͞ նմա արքայ 44
զսադովկ քահանայ, և զնաթան մարգարէ, և զբանեա
որդի յովիդայեայ, և զքերեթին և զոփելեթին ․ և հեծուցին զնա 'ի ջորւոջն արքայի, * և օծին զնա սադովկ 45
քահանայ և նաթան մարգարէ 'ի թագաւոր 'ի գեհոն ․
և ելին անտի ուրախութ͞բ, և հնչեաց քաղաքն ․ և ա՛յն
46 է բարբառն՝ զոր լուարուք ։ * Եւ նստաւ սողոմոն յա-
47 թոռն արքայութ͞ե ։ * Եւ մտին ծառայքն արքայի օրհնել
զտէր մեր զարքայ դաւիթ՝ և ասեն ․ մեծացուսցէ ա͞ծ
զանունն սողոմոնի որդւոյ քոյ՝ քան զանունն քո, և մեծացուսցէ զաթոռ ն͞ր քան զաթոռ քո ։ Եւ երկի՛ր ե-
48 պագ արքայ յանկողնէ իւրմէ ։ * և այսպէս ասաց ար-
քայ ․ օրհնեա՛լ է տ͞ր ա͞ծ ի͞ղի՝ որ ետ ինձ այսօր 'ի զաւակէ իմմէ նստել յաթոռ իմ ․ և աչք իմ տեսանեն ։
49 * Եւ զարհուրեցան, և յարեան ա͞մ կոչնականքն ադո-
նիայ ․ և գնացին այր իւրաքանչիւր զճանապարհ իւր ։
50 * Եւ ադոնիա երկեաւ յերեսաց սողոմոնի, և յարեաւ Ե
51 չոգաւ բուռն եհար զեղջերաց սեղանոյն ։ * և ա՛զդ եղև
սողոմոնի՝ և ասեն ․ ահա ադոնիա երկեաւ յարքայէ սո-
ղոմոնէ՝ և ունի զեղջերաց սեղանոյն՝ և ասէ, երդուիցի ինձ այսօր արքայ սողոմոն, եթէ ոչ սպանցէ զծա-
52 ռայ իւր սրով ։ * Եւ ասէ սողոմոն, եթէ լինիցի յոր-
դի զօրութ͞ե, ոչ անկցի 'ի հերոյ ն͞ր մազ մի 'ի գետին ․
53 ապա թէ չարութ͞ի գտցի 'ի նմա՝ մահու մեռցի ։ * և
առաքեաց արքայ սողոմոն, և իջոյց զնա 'ի վերուստ 'ի
սեղանոյ անտի ․ և եմուտ երկի՛ր եպագ արքայի սողո-
մոնի ․ և ասէ ցնա սողոմոն, երթ 'ի տուն քո ։

ԳԼ․ Բ․

1 Եւ մերձեցան աւուրք դաւթի մեռանելոյ ․ և պա- Զ
տասխանի ետ սողոմոնի որդւոյ իւրում, և ասէ ։
2 * Ես երթամ զճանապա՛րհ ա͞մ երկրի ․ և դու զօրաս-
3 ցի՛ս և եղիցես այր ։ * և պահեսցես զպահպանութիւ
տ͞ն ա͞յ քոյ, գնա՛լ 'ի ճանապարհս ն͞ր ․ և պահել զպա-
տուիրանս ն͞ր և զիրաւունս, և զդատաստանս և զվկայու-
թիւնս ն͞ր ․ զգրեալս յօրէնս մովսէսի ․ զի 'ի մի՛տ առնու-
ցուս զոր առնիցես, ըստ ա͞մ զոր պատուիրեմ քեզ ։
4 * Զի հաստատեսցէ տ͞ր զբան իւր զոր խօսեցաւ վ͞ս
իմ և ասէ, եթէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս
իւրեանց գնալ առաջի իմ ճշմարտութ͞բ յա͞մ սրտէ իւր-
եանց՝ և յա͞մ անձնէ իւրեանց, ասէ՝ մի՛ սատակեսցի
5 այր յաթոռոյ ի͞ղի ։ * Եւ դու գիտէ՛ս զոր ինչ
արա՛ր ինձ յովաբ որդի շարուհեայ, և զոր ինչ արար
ընդ երկուս իշխանս զօրաց ի͞ղի՝ ընդ աբեններ որդի
ներեայ, և ընդ ամեսայի որդի յեթերայ, և սպան զն͞ս ․
և խնդրեաց զարիւն պատերազմի 'ի խաղաղութ͞ե ․ և
ետ զարիւն անպարտ 'ի կեանս իւրում, 'ի մէջ իւր, և
6 'ի կօշիկս ոտից իւրոց ։ * և արասցե՛ս ըստ իմաստութ͞ե
քում ․ և ոչ իջուցես զալիս ն͞ր խաղաղութ͞բ 'ի դժոխս ։
7 * Եւ որդւոցն բերզելեայ գաղաադացւոյ արասցես
ողորմութ͞ի ․ և եղիցին ընդ այնոսիկ որ ուտիցեն 'ի սե-
ղանոյ քումմէ ․ զի այնպէս մերձեցան յիս 'ի փախչելն
8 իմում յերեսաց աբեսողոմայ եղբօր քոյ ։ * Եւ ահա
ընդ քեզ է սեմէի որդի գերեայ որդւոյ յեմինայ բա-
ւուրիմացւոյ ․ և նա անէծ զիս անէծս ցաւագինս, յա-
ւուր յորում գնացեալ երթայի 'ի բանակս ․ և նա էջ
ընդառաջ իմ 'ի յորդանան, և երդուայ նմա 'ի տ͞ր և
9 ասեմ, եթէ ոչ սպանից զքեզ սրով ։ * և մի՛ անպա՛րտ
առնիցես զնա, զի այր իմաստուն ես դու, գիտասջի՛ր
որպէս առնիցես նմա ․ և իջուցես զալիս ն͞ր արեամբ
10 'ի դժոխս ։ * Եւ ննջեա՛ց դաւիթ ընդ հարս իւր, և
11 թաղեցաւ 'ի քաղաքի դաւթի ։ * և աւուրք զորս թա-
գաւորեաց դաւիթ 'ի վերայ իսրայէլի՝ ա͞մ քառա-
սուն ։ 'ի քեբրոն թագաւորեաց ամս եւթն ․ և յերու-
12 սաղէմ թագաւորեաց ամս երեսուն և երիս ։ * Եւ
սողոմոն նստաւ յաթոռ դաւթի հօր իւրոյ՝ ամաց եր-
կո-

---

(21) Այլ․ իւր, լինիցիմ ես ։ (30) Ոմանք․ Եւ եթէ ոչ այդ͞պ արարից յաւուրս յայս՛՛ ։ (37) Ոմանք․ Ընդ տեառն իմոյ ար՛՛ ։ (39) Բազումք․ Եւ առ սադովկ զեղջիւրն իւ՛՛ ։ (40) Ոմանք․ 'Ի բարբառոյ ն͞ր ։ (41) Ոմանք․ Եւ լուաւ ադոնիա և ա͞մ կոչնականք նորա ։ (44) Յօրինակին պակասէր․ Եւ հեծուցին զնա 'ի ջոր՛՛ ։ (45) Ոմանք․ Այն է․․ զոր լուայք ։ (47) Ոսկան․ Մեծացուսցէ տ͞ր զանունն ։ (47) Ոմանք․ Յընկողնէ իւրմէ ։ (52) Ոմանք․ Լինիցի որդի զօրութ͞ե ։

Գլ․ Բ․ (2) Ոմանք․ Եւ եղիցես այր ։ (3) Ոմանք․ Զգրեալն յօրէնս մովսէսի ։ (8) Այլ․ Բաւուրիմացւոյ ։ (8) Ոմանք․ Յանէծս ցաւագինս ։

կոտասանից․ և պատրաստեցաւ թագաւորութիւն նորա յոյժ ։

Է * Եւ եմուտ ադոնիա որդի ագիթայ առ բերսաբէէ 13
մայր սողոմոնի, և երկիր եպագ նմա ։ և ասէ, խաղա-
ղութիւն է մուտ քո ։ և ասէ՝ խաղաղութիւն է ։ * Եւ ա- 14
սէ՝ բանք ինչ են իմ ընդ քեզ ։ և ասէ՝ խօսեա՛ց ։ * Եւ 15
ասէ ցնա՝ դու ինքնին գիտես զի իմ էր թագաւորու-
թիւն․ և յիս վերայ եդ ամ իէլ զերեսս իւր 'ի թագա-
ւոր․ և դարձաւ թագաւորութիւն, և եղև եղբօր իմում․
զի 'ի տե եղև նմա ։ * և արդ՝ խնդիր մի խնդրեմ 'ի քէն, 16
մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն ։ և ասէ ցնա բեր-
սաբէէ՝ խօսեա՛ց ։ * Եւ ասէ ցնա, ասասցես ցսողոմոն 17
արքայ, զի ոչ դարձուսցէ զերեսս իւր 'ի քէն․ և տա-
ցէ ինձ զաբիսակ սոմնացի կնութե ։ * և ասէ բերսա- 18
բէէ՝ բարւո՛ք է, ես խօսեցայց վն քո ընդ արքայի ։ * Եւ 19
եմուտ բերսաբէէ առ արքայ սողոմոն խօսել ընդ նմա
վն ադոնիայ․ և յոտն եկաց արքայ ընդառաջ նր, և
համբուրեաց զնա․ և նստաւ յաթոռ իւրում, և եդաւ
աթոռ մօրն արքայի, և նստաւ ընդաջմէ նր ։ * և ասէ 20
ցնա՝ խնդիր մի փոքր խնդրեմ ես 'ի քէն, մի՛ դարձու-
ցանիցես զերեսս քո յինէն ։ Եւ ասէ արքայ․ խնդրեա՛
մայր իմ․ զի ոչ դարձուցից զերեսս իմ 'ի քէն ։ * և ա- 21
սէ․ տացի աբիսակ սոմնացի ադոնիայ եղբօր քում
կնութե ։ * Պատասխանի ետ արքայ սողոմոն՝ և ասէ 22
ցմայր իւր․ և ընդէ՞ր խնդրիցես զաբիսակ սոմնացի ա-
դոնիայ, այլ խնդրեա՛ նմա զթագաւորութիւն․ զի նա
երէց եղբայր է քան զիս, և նր աբիաթար քահանայ,
և յովաբ որդի շարուհեայ սպարապետ և բարեկամ ։
* Եւ երդուաւ արքայ սողոմոն 'ի տր՝ և ասէ․ ա՛ն և ա՛ն ա- 23
րասցէ ինձ ած՝ և ա՛ն և ա՛ն յաւելցէ՝ եթէ ոչ հակառակ
անձին իւրոյ խօսեցաւ ադոնիա զբանդ զայդ ։ * Եւ 24
արդ՝ կենդանի է տր, որ արար զիս և եդ յաթոռ դաւ-
թի հօր իմոյ, և նա արար ինձ տուն որպէս և խօսեցաւ
տր, եթէ ոչ այսօր իսկ մեռցի ադոնիա ։ * Եւ առա- 25
քեաց արքայ սողոմոն 'ի ձեռն բանեայ որդւոյ յովի-
դեայ, և սպան զնա ։ և մեռաւ ադոնիա յաւուր յայն-
միկ ։ * Եւ ցաբիաթար քահանայ ասէ արքայ․ երթ յա- 26
նաթովթ յագարակ քո, զի այր մահու ես դու յաւուր
յայսմիկ․ և ոչ սպանից զքեզ, զի կրեցեր զտապանակ
ուխտին տն առաջի հօր իմոյ․ և զի չարչարեցար ամ
ուրեք՝ ուր չարչարեցաւ հայր իմ ։ * Եւ եհան սողո- 27
մոն զաբիաթար՝ չլինել քահանայ տն․ առ 'ի կատարե-
լոյ բանին տն զոր խօսեցաւ 'ի վերայ տանն հեղեայ 'ի
սելով ։ * Եւ լո՛ւր եհաս մինչև առ յովաբ․ զի յովաբ 28
միտեալ էր զհետ ադոնիայ, և ոչ միտեցաւ զհետ սո-
ղոմոնի․ և փախեաւ յովաբ 'ի խորանն տն, և բուռն ե-
հար զեղջերաց սեղանոյն ։ * Եւ ա՛զդ եղև սողոմոնի՝ և 29
ասեն, թէ փախեաւ յովաբ 'ի խորանն տն․ և ահա ու-
նի զեղջերաց սեղանոյն ։ և առաքեաց սողոմոն առ յո-
վաբ՝ և ասէ․ զի՞ եղև քեզ զի փախեար 'ի սեղանդ․ և
ասէ յովաբ, զի երկեայ յերեսաց քոց, և փախեայ առ
տր ։ և առաքեաց սողոմոն արքայ զբանեա որդի յովի-
դեայ և ասէ․ երթ սպա՛ն զնա, և թաղեա՛ զնա ։ * Եւ 30
չոգաւ բանեա որդի յովիդեայ առ յովաբ 'ի խորանն
տն, և ասէ ցնա․ ա՛յսպէս ասէ արքայ՝ ե՛լ այտի ։ և ա-
սէ յովաբ՝ ոչ ելանեմ քանզի աստէն մեռանիմ ։ և դար-
ձաւ բանեա որդի յովիդեայ, և խօսեցաւ ընդ արքայի՝
և ասէ․ զա՛յս ինչ խօսեցաւ յովաբ, և զա՛յս ինչ ետ պա-
տասխանի ։ * Եւ ասէ ցնա արքայ․ երթ՝ և արա՛ նմա 31
ոպ և ասացն, և սպա՛ն զնա, և թաղեա՛ զնա․ և բարձ-
ցես այսօր զարիւնն զուր զոր եհեղ յովաբ՝ յինէն և
32 'ի տանէ հօր իմոյ ։ * դարձցի տր զարիւն անիրաւու-
թե նր 'ի նորին գլուխ, որպէս պատահեաց երկուց
արանց արդարոց և քաջաց քան զնա, և սպան զնոսա
սրով․ և հայր իմ ոչ գիտաց զարիւնն նց․ զաբեններ որ-
դի ներեայ՝ զսպարապետն իէլի, և զամեսայի որդի յե-
33 թերայ զսպարապետն յուդայ ։ * և դարձան արիւնք
նց 'ի գլուխ դորա, և 'ի գլուխ զաւակի դորա յաւի-
տեան․ և դաւթի և զաւակի իւրոյ և տան իւրոյ և ա-
թոռոյ իւրոյ՝ եղիցի խաղաղութիւն 'ի տե յաւիտեան ։
34 * Եւ ել բանեա որդի յովիդեայ, և պատահեաց յովա-
բայ և սպան զնա, և թաղեաց զնա 'ի տան իւրում յա-
35 նապատին ։ * և ետ արքայ զբանեայ որդի յովիդեայ
փոխանակ նր 'ի զօրավարութի ։ և թագաւորութիւն ուղ-
ղէր յեմ ։ և զսադովկ քահանայ ետ արքայ փոխանակ
աբիաթարու՝ 'ի քահանայ առաջի տն ։

Եւ ետ տէր սողոմոնի հանճա՛ր և իմաստութիւն բազում Ը
յոյժ, և լայնութիւն սրտի իբրև զաւա՛զ առեղս ծովու․
և բազմացաւ հանճար սողոմոնի քան զամ որդւոցն նախ-
նեաց, և քան զիմաստնոց եգիպտացւոց ։ Եւ ա՛ռ ըզ-
դուստրն փարաւոնի, և ած զնա 'ի քաղաքն դաւթի,
մինչև կատարել նր զտունն իւր․ և նախ զտունն տն,
և զպարիսպն եմի շուրջանակի, զեւթն ամ արար և
կատարեաց ։ Եւ էին սողոմոնի եւթանասուն հազար
բեռնակրաց, և ութսուն հազար քարահատաց 'ի լե-
րինն ։ Եւ արար սողոմոն զծովն, և զմոյթսն, և զաւա-
զանսն մեծամեծս․ և զսիւնսն․ և զաղբիւրն սրա-
հին․ և զծովն պղնձի ։ Եւ շինեաց զբարձաւանդակն
մահարձանօք, և անջրպետեաց զքաղաքն դաւթի ։ և
ապա դուստրն փարաւոնի ել 'ի քաղաքէն դաւթի 'ի
տունն իւր զոր շինեաց նմա․ և ապա շինեաց զբարձա-
ւանդակն ։ Եւ սողոմոն մատուցանէր երիցս 'ի տար-
ւոջ ողջակէզս և խաղաղականս 'ի վերայ սեղանոյն զոր
շինեա՛ց տն, և արկանէր խունկս առաջի տն․ և կատա-
րեա՛ց զտունն ։

Եւ ա՛յս են իշխանք որ կային 'ի վերայ գործոյն սողո- Թ
մոնի․ երեքհազար և վեցհարիւր գործավարք ժողովր-
դեանն, որ գործէին զգործն ։ Եւ շինեա՛ց զասուր, և
զմակդով, և զգազեր, և զբեթորոն վերին, և զբաղաաթ ։
բայց յետ շինելոյն նր զտունն տն, և զպարիսպն եմի
շուրջանակի, ապա շինեաց և զքաղաքսն զայնոսիկ ։

Եւ մինչդեռ կենդանի էր դաւիթ՝ պատուիրեաց սո- Ժ
ղոմոնի, և ասէ՝ ահա ընդ քեզ է սեմէի որդի գերեայ՝
որդի զաւակի յեմինայ 'ի քեբրոնէ․ նա անէծ զիս ա-
նէծս ցաւագինս յաւուր յորում գնացեալ երթայի 'ի
բանակս ։ Եւ նա էջ ընդառաջ իմ յափն յորդանանու․
և երդուայ նմա 'ի տր, թէ ոչ մեռցիս սրով ։ և արդ՝ մի՛
առնիցես զնա անպարտ․ զի այր իմաստուն ես դու,
և գիտասցես զինչ առնիցես նմա, և իջուսցես զալիս
36 նր արեամբ 'ի դժոխս ։ * Եւ առաքեաց արքայ և կո-
չեաց զսեմէի, և ասէ ցնա․ շինեա՛ դու քեզ տո՛ւն յեմ,
37 և նստ անդ, և մի՛ ուրեք ելանիցես անտի ։ * և եղիցի
յաւուր ելանելոյ քոյ՝ թէ անցանիցես ընդ հեղեղատն
կեդրոնի, գիտելով գիտասջիր զի մահու մեռանիցիս,
և արիւն քո 'ի գլուխ քո եղիցի ։ և երդուաւ նմա ար-
38 քայ յաւուր յայնմիկ ։ * Եւ ասէ սեմէի ցարքայ, բա-
րի է բանդ զոր խօսեցար տէր իմ արքայ, ա՛յնպէս ա-
39 րասցէ ծառայ քո ։ և նստաւ սեմէի յեմ ամս երիս ։ * և
եղև յետ երից ամաց՝ փախեան ծառայք երկու՝ սեմեայ
առ անքուս՝ որդի մաաքայ արքայ գեթայ․ և ա՛զդ եղև
սեմեայ և ասեն, ահա երկու ծառայք քո 'ի գէթ են ։
40 * Յարեաւ սեմէի և հանդերձեաց զէշ իւր, և գնաց
առ

---

(15) Յօրինակին պակասէր․ Զերեսս իւր 'ի թագաւոր ։ (16) Ոմանք․ Մի՛ դարձուսցես զերեսս քո ։ (17) Ոմանք․ Զաբիսակ սոմնացի 'ի կնութե ։ (19) Յօրինակին պակասէր․ Առ արքայ սողոմոն խօսել ։ (29) Ոմանք․ Զի փախեար 'ի սեղան անդ ։ (33) Ոմանք․ Արիւնք նոցա 'ի գլուխ նորա ։ (35) Ոմանք․ Եւ եդ արքայ․․ և զթագաւորութիւն ուղղէր ։ Աստանօր միջանկեալ բանս յաւելեալ՝ Եւ ետ տէր սողոմոնի, մինչև՝ զալիս նր արեամբ 'ի դժոխս․ որ է բոլ ըստեր օրինակաց բնագրի եօթանասնից․ երեւի յարի իմն երկարաձգեալ պատմութիւն 35․ եղեալ համեմատութե համարոցն յաւելուածոց թագաւորութե․ յորում պակասին բանքս ։ (35) Ոմանք․ Մինչև ցկատարել նորա․․ և զպարիսպս եմի ։․․ Եւ զսիւնսն և զջրաբաշխս սրահին ։ Ժ (35) 'Ի լուսանց․ Զաւակի յեմինայ 'ի բաւուրէ ։ Այլ ոմանք․ զաւակ 'ի յեմինայ 'ի քեբբոնէ ։․․ Թէ ոչ մեռցիս սրով ։ (39)(40) Ոմանք․ Առ անքուս որդի ։

առ անքուս խնդրել զծառայս իւր. և չոգաւ սեմէի և
ած զծառայսն իւր 'ի գեթայ: *Եւ պատմեցաւ սողոմոնի՝ 41
ասեն, թէ չոգաւ սեմէի յԵմէ 'ի գեթ՝ և դարձոյց
զծառայս իւր: *Եւ առաքեաց արքայ և կոչեաց զսեմէի՝ 42
և ասէ ցնա. ո՞չ երդմնեցուցի զքեզ 'ի Տր, և եդի
քեզ վկայութիւն՝ և ասեմ. յաւուր յորում ելանիցես
յԵմէ՝ և երթայցես յաջ կամ յահեակ՝ գիտելով գիտասջիր
զի մահու մեռանիցիս: և ասացեր ցիս՝ բարի
է բանդ զոր լուայ: *Եւ արդ՝ զիարդ է զի ոչ պահեցեր 43
զերդումն Տն, և զպատուէրն զոր պատուիրեցի
քեզ: *Եւ ասէ արքայ ցսեմէի. դու ինքնին գիտես 44
զչարութիւն քո, զոր գիտէ սիրտ քո զոր արարեր ը̅ դաւթի
հօր իմում. և հատոյց Տր զչարիսն քո 'ի գլուխ քո:
*Եւ արքայ սողոմոն օրհնեալ է, և աթոռ դաւթի պատրաստ 45
առաջի Տն յաւիտեան: *Հրաման ետ արքայ 46
սողոմոն բանեայ որդւոյ յովիդայեայ. և ել սպան զնա,
և մեռաւ:

ԳԼ. Գ.

ԺԱ Եւ 'ի հաստատել թագաւորութեան սողոմոնի, խնամութիւն 1
արար սողոմոն ընդ փարաւոնի արքային
եգիպտացւոց, և առ զդուստր նորա՝ և ած 'ի քաղաք
դաւթի, մինչև կատարեաց շինել զտունն իւր՝ և զտունն
Տն, և զպարիսպն Եմի շուրջանակի: *Սակայն ժողովուրդն 2
արկանէին խունկս 'ի վերայ բարձանց. զի ոչ
շինեցաւ տուն անուան Տն մինչև ցաւուրսն ցայնոսիկ:
*Եւ սիրեաց սողոմոն զՏր՝ գնալ ըստ հրամանաց դաւթի 3
հօր իւրոյ, բայց 'ի բարձունսն և նա զոհէր՝ և արկանէր
խունկս: *Եւ յարեաւ գնաց արքայ 'ի գաբաւոն 4
զոհել անդ, զի նա առաւել բարձրագոյն և մեծ
էր. հազար ողջակէզ եհան սողոմոն 'ի վերայ սեղանոյն
այնորիկ 'ի գաբաւոն:

ԺԲ *Եւ երևեցաւ Տր սողոմոնի 'ի քուն գիշերոյ. և ասէ 5
Տր ցսողոմոն, խնդրեա՛ դու քեզ խնդիր ինչ: *Եւ ասէ 6
սողոմոն, դու արարեր ողորմութիւն մեծ ընդ դաւթի
հօր իմոյ, որպէս և շրջեցաւ առաջի քո ճշմարտութբ
և արդարութբ և ուղղութբ սրտի ընդ քեզ. և պահեցեր
նմա զողորմութիւն զայս մեծ՝ տալ որդւոյ նր
նստել յաթոռ նր՝ ոպ̅ և յաւուր յայսմիկ: *Եւ արդ՝ 7
Տր Ած իմ, դու ետուր զծառայ քո փոխանակ դաւթի
հօր իմոյ, և ես եմ մանուկ փոքր, և ոչ գիտեմ զել և
զմուտ իմ: *Եւ ծառայ քո 'ի մէջ ժողովրդեան քո է՝ զոր 8
ընտրեցեր ժողովուրդ քո՝ բազում, անթիւ և անհամար
'ի բազմութէ: *Եւ տացես ծառայի քում սիրտ լսելոյ 9
և դատելոյ զժողովուրդ քո արդարութբ, խելամուտ
լինել 'ի մէջ բարւոյ և չարի. քանզի ո՞ կարիցէ դատել
զայս ժողովուրդ քո զծանր: *Եւ հաճոյ թուեցաւ 10
բանն առաջի Տն, զի խնդրեաց սողոմոն զայն բան:
*Եւ ասէ ցնա Տր. փոխանակ զի խնդրեցեր յինէն 11
զբանդ զայդ, և ոչ խնդրեցեր քեզ աւուրս բազումս,
և ոչ խնդրեցեր քեզ մեծութի, և ոչ խնդրեցեր զանձինս
թշնամեաց քոց. այլ խնդրեցեր դու քեզ խելամուտ
լինել լսելոյ զիրաւունս. *Ահա արարի ը̅ս բանից 12
քոց. ահա ետու քեզ սիրտ իմաստուն և հանճարեղ.
իբրև զքեզ ոչոք եղև յառաջ քան զքեզ, և յետ
քո ոչոք յարիցէ նմանօղ քեզ: *Եւ զոր ոչ ես խնդրեցեր՝ 13
ետու քեզ, զմեծութի և զփառս, որպէս ոչոք եղև
նման քեզ 'ի թագաւորս զամ̅ աւուրս քո: *Եւ եթէ 14
գնասցես 'ի ճանապարհս իմ պահել զհրամանս իմ և
զպատուիրանս իմ որպէս և գնաց դաւիթ հայր քո, և
15 բազմացուցից զաւուրս քո: *Եւ զարթեաւ սողոմոն՝
և ահա երազ էր: և յարեաւ եկն յԵմ, և եկաց առաջի
սեղանոյն յանդիման տապանակի ուխտին Տն 'ի սիոն.
և մատոյց ողջակէզս, և արար խաղաղականս, և արար
խրախութիւն մեծ իւր և ամ̅ ծառայից իւրոց:

16 *Յայնժամ երևեցան երկու կանայք պոռնիկք՝ առքայի, ԺԳ
17 և կացին առաջի նր: *Եւ ասէ մի կինն, յիս տէր
իմ. ես և կինս այս էաք 'ի միում տան, և ծնայ 'ի տանն:
18 *Եւ եղև յաւուրն երրորդի ծնաւ և կինս այս. և մեք
առանձինն էաք, և ոչոք դոյր ընդ մեզ 'ի տանն՝ բաց 'ի
19 մէնջ յերկոցունց 'ի տանն: *Եւ մեռաւ որդի սորա
20 'ի գիշերի, քանզի ննջեաց 'ի վերայ նր: *Եւ յարեաւ 'ի
հասարակ գիշերի, և առ զմանուկն իմ 'ի գրկաց իմոց.
և աղախին քո 'ի քուն էր, և ննջեցոյց զնա 'ի ծոց իւրում.
և զորդին իւր զմեռեալ ննջեցոյց 'ի ծոց իմում:
21 *Եւ յարեայ ը̅ առաւօտն դիեցուցանել զորդին իմ,
և նա՝ էր մեռեալ. և հայեցայ ը̅ նա այգուն, և ահա
22 չէր որդին իմ զոր ծնայ: *Եւ ասէ միւս կինն, ոչ.
այլ որդի քո է մեռեալն, և որդի իմ կենդանին: և
միւսն ևս ասէր, այլ որդի իմ կենդանին, և որդի քո
23 մեռեալն: *Եւ խօսեցան առաջի արքայի: Եւ ասէ ցնս
արքայ. դու ասես՝ թէ այս որդի իմ է՝ որ կենդանիս
է, և որդի դորա մեռեալն: և դու ասես՝ ոչ այլ որդին
24 քո մեռեալն, և որդին իմ կենդանին: *Եւ ասէ
արքայ. առէք առիս զսուրն. և բերին զսուրն առաջի
25 արքայի: *Եւ ասէ արքայ. կտրեցէք զմանուկն զստնդիաց
զկենդանի յերկուս, և տուք զկէսն նր դմա, և
26 զկէսն նր նմա: *Եւ պատասխանի ետ կինն՝ որոյ որդին
կենդանի էր, և ասէ ցարքայ. քանզի խռովեցան
աղիք նր 'ի վերայ որդւոյն իւրոյ, և ասէ՝ յիս տէր.
տուք նմա զմանուկն կենդանի՝ և մահու մի սպանանէք
զնա: և միւսն ասէր, մի իմ լիցի՝ և մի դորա, կտրեցէք
27 ը̅ մէջ: *Պատասխանի ետ արքայ և ասէ. տուք
դմա զմանուկն կենդանի, որ ասաց թէ տուք զդա
նմա՝ և մահու մի սպանանէք զդա. նա է մայր դորա:
28 *Եւ լուաւ ամ̅ իէլ զդատաստանն զոր դատեցաւ արքայ,
և զահի հարան յերեսաց արքայի. զի տեսին թէ
իմաստութն Այ է 'ի նմա առնել իրաւունս:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ էր արքայ սողոմոն թագաւորեալ 'ի վր իէլի: *Եւ ԺԴ
2 այս էին իշխանք նր: Ազարիա որդի սադովկայ՝
3 քահանայ: *Ելիարեփ, և աքիա որդիք սիսայ՝ դպիրք.
և յովսափատ՝ որդի աքիլիդայ 'ի վերայ յիշատակաց:
4 *Եւ բանեա որդի յովիդայեայ 'ի վերայ զօրաց: և սադովկ՝
5 և աբիաթար քահանայք: *Եւ ազարիա որդի նաթանայ
'ի վերայ գործավարաց: և զաբութ՝ որդի նաթանայ
6 քահանայ բարեկամ արքայի: *Եւ աքիսար՝ էր
հրամատար: և էլիակո՝ հազարապետ: և էլիափ որդի
սափայ շահապ. և ադոնիրամ որդի աբդովայ 'ի վերայ
7 հարկաց: *Եւ էին սողոմոնի երկոտասան գործակալք
'ի վերայ ամ̅ իէլի, տալ ռոճիկ արքայի և տան նր
8 մէն մի ամիս 'ի տարւոջ: *Եւ այս են անուանք նց.
9 բէին որդի ովրայ՝ 'ի լերինն եփրեմի: *Մի՝ որդի դակարայ
'ի մաքմաս, և 'ի սաղաբիմ, և 'ի բեթսամիւս, և
10 յայելոմ մինչև ցբեթանան: *Որդի եսդայ՝ յարաբաւթն.
11 նր սոքով և ամ̅ երկիրն ոփերայ: *Որդի ամինադաբայ
և ամ̅ նեփադովր, որոյ տափաթ դուստր սողոմոնի էր
նր

---

(42) Օրինակ մ. Եւ ասացեր բարի է բանդ զոր ասացեր ցիս: (43) Յօրինակին պէսէս. Զիարդ է զի ոչ պահեցեր: Գլ. Գ. (2) Օրինակ. Մինչև յաւուրսն յայնոսիկ: (8) Օրինակ. Եւ ժողովուրդ քո բազում, անթիւ: (12) Օրինակ. Եւ յետ քո ոչ յարիցէ: (13) Այլ. Եւ զոր ոչն ես խնդրեցեր: (18) Այլ. Բաց 'ի մէնջ երկոցունց: (20) Օրինակ. Զմեռեալն ննջեցոյց 'ի ծոց: (21) Օրինակ. Ընդ նա այգուն, և ահա: (26)(27) Օրինակ. Մի սպանանէք: (28) Օրինակ. Թէ իմաստութիւն Այ է 'ի նմա:

Գլ. Դ. (5) Օրինակ. Եւ զաբուդ որդի նաթա'': (6) Յօրինակին բառս հրամատար. բաժանեալ գիր հրամ'ատար. [illegible] 'ի մէջ [illegible] համաձայն [illegible] Դ. 2. 4. 6. [illegible] համաձայն [illegible] հրամատար: (11) Այլ. Որդւոյ ամինադաբայ: (12) 'Ի լ[illegible]''. Որ առ [illegible], համաձայն [illegible] 'ի Եբր'':

նր̄ կնութե̄ ։ * Բաանա՝ որդի այխղուդթայ, զԹանաք և 12
զմակեդով, և զա̄մ տունն սանայ· որ առ Եղառթանաւ, ՚ի Ներքոյ Եզրայելի, և ՚ի բեթսաւնա մինչև յաբեղմաուլա, և մինչև ցմամբրալա ։ * Եկմաաւ որդի գա- 13
բերայ յառմովթ գաղաադ· նր̄ աւանք յայերայ որդւոյ մանասէի ՚ի գաղաադ· նր̄ վիճակն երգաբա որ ՚ի բասան· վաթսուն քաղաքք մեծամեծք պարսպաւորք պղնձաձիգք ։ * Աքինադաբ որդի ադդովայ ՚ի մայե- 14
նէմ ։ * Աքիմաա ՚ի նեփթաղիմ· սա առ զմաասեմաթ 15
դուստր սողոմոնի կնութե̄ ։ * Բաանաա որդի քուսեայ՝ 16
յասեր և ՚ի բաաղովթ ։ * Յովսափատ որդի փուարայ՝ 17
յիսաքար ։ * Սեմէի որդի Եղայ՝ ՚ի բենիամին ։ * Գա- 18
բեր որդի ադայի, յերկրին գաղաադու· յերկրին սե- 19
հոնի արքային ամովրհացւոց, և ովգայ արքային բասանու ։ Նաբիփ յերկրին * յուդայ ։ Եւ իէլ բազում էր 20
իբրև զաւազ առ եզր ծովու բազմութե̄· ուտէին և ըմպէին և ուրախ լինէին ։ * Եւ սողոմոն՝ իշխան էր 21
թագաւորութեց, ՚ի գետոյ երկրին այլազգեաց մինչև ՚ի սահմանս եգիպտոսի ։ բերէին պատարագս՝ և ծառայէին սողոմոնի զա̄մ աւուրս կենաց նր̄ ։ * Եւ այս 22
ռոճիկք էին սողոմոնի ՚ի միում աւուր· երեսուն քոռ նաշհոյ, և քառասուն քոռ ալեր զերմակոյ ։ * և տասն 23
եզն ընտիր, և քսան կով արօտական, և հարիւր ոչխար ։ Թող զեղջերու և զայծեամն, և զընտիր ընտիր հաւուց պարարելոց ։ * Զի էր իշխան ա̄մ յայնկոյս 24
գետոյն՝ ՚ի թափսայ մինչև ցգազայ, ա̄մ թագաւորութեց յայնմ կողմանէ գետոյն ։ և էր նմա խաղաղութի յա̄մ կողմանց շուրջանակի ։ * Եւ բնակեալ էր յուդա 25
և իէլ վստահութե̄· իւրաքանչիւրոք ընդ որթով և ը̄ թզենեաւ իւրով· ուտէին և ըմպէին՝ ՚ի դանայ մինչև ցբերսաբեէ զա̄մ աւուրս սողոմոնի ։ * Եւ էին սողոմո- 26
նի քառասուն հազար մատակ ձիոց ՚ի կառս, և երկոտասան հազար երիվարաց ։ * և տային այնպէս ռոճիկ 27
գործակալքն արքային սողոմոնի ։ և զա̄մ հրամանս սեղանոյն արքայի՝ զիւրաքանչիւր ամիս ։ և ոչ սխալէին բան մի ։ * Նոյնպէս և զգարին և զյարդն երիվարացն՝ 28
և կառամատոյն, բերէին ՚ի տեղին ուր էր արքայ՝ իւրաքանչիւրոք ըստ սակի իւրում ։

ԺԵ * Եւ ետ տր̄ իմաստութի սողոմոնի՝ և հանճար բազում 29
յոյժ, և զեղումն սրտի իբրև զաւազ առ եզեր ծովու ։ * և բազմացաւ իմաստութին սողոմոնի յոյժ, քան ըզ- 30
հանճար ա̄մ նախնեաց մարդկան, և քան զա̄մ իմաստնոց եգիպտոսի ։ * Եւ իմաստնացաւ քան զա̄մ մար- 31
դիկ ։ և իմաստնացաւ քան զգեթան զարաացի, և զեմանն, և զքաղքաղ և զդարդան՝ որդիս մաուլայ ։ և էր անուանի յա̄մ ազգս շուրջանակի ։ * Եւ խօսեցաւ սո- 32
ղոմոն երիս հազար առակս· և էին օրհնութիք նր̄ հինգ հազար ։ * և խօսեցաւ զփայտից զեղեւնափայտէն որ ՚ի 33
լիբանան, մինչև ցզոպայն որ յորմն ելանէ ։ և խօսեցաւ զանասնոց, և զթռչնոց, և զձկանց ։ * Եւ գային ա̄մ 34
ազգք լսել զիմաստութին սողոմոնի և յա̄մ թագաւորաց երկրի որ լսէին զիմաստութի նր̄ ։

ԳԼ. Ե.

ԺԶ Եւ առաքեաց քիրամ արքայ տիւրոսի զծառայս իւր 1
առ սողոմոն· քանզի լուաւ թէ զնա օծին ՚ի թագաւոր փոխանակ դաւթի հօր իւրոյ· զի սիրէր քիրամ զդաւիթ զա̄մ աւուրս ։ * Եւ առաքեաց սողոմոն 2
առ քիրամ, և ասէ · * դու ինքնին գիտես զդաւիթ ըզ- 3
հայր իմ զի ոչ կարաց շինել տուն անուան տն̄ այ իւմոյ, յերեսաց պատերազմացն որ շուրջ էին զնովաւ,
4 մինչև տալ տն̄ զնոսա ընդ ոտիւք նորա ։ * Եւ արդ՝ ցածոյց տր̄ ած իմ շուրջ զինև, և ոչ գոյ հակառակ՝ և ոչ
5 պատահար չար ։ * և ահա ես ասեմ շինել տուն անուան տն̄ այ իմոյ· ո̄պ խօսեցաւ տր̄ ած ը̄ դաւթի հօր իմում, և ասէ· որդի քո զոր տաց փոխանակ քո յա-
6 թոռ քո՝ նա շինեսցէ տուն անուան իմոյ ։ * Եւ արդ հրամա̄ տուր, և հարցեն ինձ փայտ ՚ի լիբանանէ· և ահա ծառայք իմ եղիցին ընդ ծառայս քո· և զվարձս ծառայութե քո տաց քեզ՝ ըստ ա̄մ զոր և ասասցես ։ զի դու ինքնին գիտես, զի ոչ գոյ մեր այր որ գիտէ
7 հարկանել փայտ իբրև զսիդոնացիս ։ * Եւ եղև իբրև լուաւ քիրամ զբանս սողոմոնի, ուրախ եղև յոյժ՝ և ասէ· օրհնեալ տր̄ ած այսօր, որ ետ որդի իմաստուն
8 դաւթի ՚ի վ̄ր բազում ժողովրդեանն այնորիկ ։ * Եւ առաքեաց քիրամ առ սողոմոն՝ և ասէ· լուայ վս̄ ա̄մ զոր առաքեցեր առ իս· ես արարից զա̄մ զկամս քո ։
9 եղևնափայտ և մայր * իջուսցեն ծառայք իմ ՚ի լիբանանէ ՚ի ծով, և ես արարից զնս̄ լաստ ՚ի ծովու՝ մինչև ցտեղի յոր առաքեսցես առ իս, և հանից յեզր, և դու առցես ։ և արասցես զկամս իմ տալ հաց տան իմոյ ։
10 * Եւ տայր քիրամ սողոմոնի եղևնափայտս, և մայրս,
11 և զա̄մ զկամս նր̄ ։ * և սողոմոն տայր քիրամայ քսան հազար քոռ ցորենոյ, և քսան հազար սափոր իւղոյ մզե-
12 լոյ, զոր տայր սողոմոն քիրամայ ՚ի տարւոջ ։ * Եւ ետ տր̄ իմաստութի սողոմոնի, ո̄պ և խօսեցաւ ընդ նմա ։ և էր խաղաղութի ՚ի մէջ քիրամայ և ՚ի մէջ սողոմոնի,
13 և ուխտեցին ուխտ ՚ի մէջ իւրեանց ։ * Եւ արկ արքայ սողոմոն մարդահարկ յա̄մ իէլ, և էր հարկն երեսուն հա-
14 զար արանց ։ * և առաքէր զնս̄ ՚ի լիբանան տասն հազար յամսեան՝ փոխանակաւ կային ամիս մի ՚ի լիբանան, և զերկուս ամիս ՚ի տունս իւրեանց· և ադոնիրամ ՚ի
15 վերայ հարկին ։ * Եւ էին սողոմոնի եւթանասուն հազար բեռնակրաց և ութսուն հազար քարահատաց ՚ի
16 լերինն· * թող զիշխանս կացուցեալս սողոմոնի ՚ի վ̄ր գործոյն, երեքհազար և հինգհարիւր ՚ի վերայ ժողովր-
17 դեանն որ գործէին զգործն ։ * Եւ հրամա̄ն ետ արքայ և բերին վէմս մեծամեծս և քարինս պատուականս
18 ՚ի հիմն տանն, և քարինս անտաշս, * և տաշեցին որդիքն սողոմոնի, և որդիքն քիրամայ, և բիբլացիքն· և պատրաստեցին զփայտն և զքար, զերիս ամս շինել զտունն ։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ եղև յամին չորեքհարիւրորդի և քառասներորդի ելանելոյ որդւոցն իէլի յեգիպտոսէ ։ յամին չորրորդի յամսեանն երկրորդի թագաւորելոյ արքային սո-
2 ղոմոնի ՚ի վերայ իէլի· շինէր զտունն տն̄ ։ * Եւ տունն զոր շինեաց արքայ սողոմոն տն̄՝ վաթսուն կանգուն երկայնութի նր̄, և քսան կանգուն լայնութի նր̄, և
3 քսան կանգուն բարձրութի նր̄ ։ * Եւ կամարակապ առաջի տանն՝ ՚ի քսան կանգնոյ երկայնութի նր̄, հանդէպ բարձրութե տանն, և ՚ի տասն կանգնոյ լայնութի նր̄, առաջի երեսաց տանն ։ և շինեաց զտունն և կատա-
4 րեաց զնա ։ * Եւ արար տանն պատուհանս հայեցիկս
5 ծածուկս ։ * և ած զորմովք տանն պատուարս շուրջանակի՝ ※ առ որմովք տանն շուրջանակի տաճարին և դա-
6 բիրայն ։ Եւ արար կողմնոյս շուրջանակի ։ * կողմանոցին ներքնոյ՝ ՚ի հինգ կանգնոյ լայնութի նր̄, և միջնոյն վեց կանգնոյ լայնութի, և երրորդին յեւթն կանգնոյ լայնութի նր̄· քանզի անջրպետութի ետ տանն շուրջա֊

---

(12) Ոմանք · Եւ ՚ի բեթսանայ մինչև յաբեղմաուլա, և մինչև ցմեմբրալայ ։ (13) Ոսկան · Յարերայ որդւոյ մանա՛՛· (17) Այլք · Փարուայ՝ յիսաքար ։ (19) Ոմանք · Որդի յուդայ ՚ի յերկրին · · · արքային բասանու և Նաբիփ յերկրին ։ (20) Ոմանք · Առ եզեր ծովու ։ (25) Այլք · Ընդ որթով իւրով և ընդ թզենեաւ ։ (29) Ոմանք · Առ եզր ծովու ։ (31) Ոմանք · Որդի սամաուլայ ։ (33) Ոսկան · Մինչև ցզոպայն որ ։ (33) ՚Ի լեռ՛՛· ՚Ի քերմոյ՝ յորմն, նշանակէ՝ պարիսպ ։

Գլ · Ե · (3) Յօրինակին դժուարէր · Գիտես զդաւիթ զհայր իմ ։ (6) Ոմանք · Եթէ ոչ գոյ մեր այր ։ (7) Ոմանք · Օրհնեալ է ած այսօր ։ (9) Այլք · Զնս̄ լաստս ՚ի ծովու ։ (16) Ոմանք · Որ գործէին զգործսն ։ (18) Ոմանք · Եւ որդիքն քիրամայ և լիբացիքն · և պատ՛՛ ։
Գլ · Զ · (6) Ոմանք · Եւ միջոյն ՚ի վեց կանգնոյ լայնութի ։

ջանակի արտաքուստ կողմանէ տանն․ զի մի՛ հարկանի-
ցին ընդ որմս տանն։ * Եւ 'ի շինել տանն՝ ապառաժ 7
և անգործ քարամբք շինեցաւ․ և մուրճ և ամ՟ ինչ եր-
կաթի ոչ հնչեաց 'ի շինել նր՟։ * Եւ դուռն կողմանցն 8
'ի ներքոյ աջոյ ուսոյ տանն, և ելանէին շուրջանակաւ
'ի միջինն, և 'ի միջնոյն յերրորդ յարկն։ * Եւ շինեաց 9
զտունն, և կատարեաց զնա․ և դրուագեաց զտունն
տախտակամածօք պահանգօք և յօրինուածովք եղևնա-
փայտից։ * և շինեաց զկողակս ամ՟ տանն, 'ի հինգ կանգ- 10
նոյ բարձրութիւն նորա, և պատեաց զկողակսն եղևնա-
փայտիւ։

ԺԷ * Եւ եղև բանն տն՟ առ սողոմոն՝ և ասէ․ * Զտունդ զոր 11
շինես դու՝ եթէ ըստ հրամանաց իմոց գնասցես և զի- 12
րաւունս իմ արասցես՝ և պահեսցես զամ՟ պատուիրանս
իմ գնալ նոքօք, հաստատեցից զբանս իմ ընդ քեզ, զոր
խօսեցայ ընդ դաւթի հօր քոյ․ * և բնակեցայց 'ի մէջ 13
որդւոցն իլի՟, և ոչ թողից զժողովուրդ իմ զիէլ՟։ * Եւ 14
շինեաց սողոմոն զտունն, և կատարեաց զնա։ * և շի- 15
նեաց զորմս տանն 'ի ներքուստ յեղևնափայտից․ 'ի յա-
տակէ տանն մինչև ցորմն և մինչև ցգերանսն, և պա-
տեաց շուրջանակի փայտիւ 'ի ներքուստ․ և դրուագեաց
'ի ներքոյ տանն կողմանցօք մայրիւք։ * և շինեաց քսան 16
կանգուն 'ի ծագէ որմոյն զմի կողմանցն 'ի յատակէ
տանն մինչև ցհեծանսն։ Եւ արար 'ի ներքոյ կողմանէ
նր՟ զդաբիրն 'ի սրբութիւն սրբութեանցն։ * 'ի քառասուն 17
կանգնոյ էր տունն, տաճարն ներքին։ * և դրուագեաց 18
զտունն 'ի ներքոյ եղևնափայտիւք զկամարսն և զկո-
ղակս, և զդրօշուածս զամ՟ յեղևնափայտից․ և ոչ երևէր
քարն * հանդէպ դաբիրոյն 'ի մէջ տանն 'ի ներքուստ 19
կողմանէ։ և պատրաստեաց դնել անդ զտապանակ
ուխտին տն՟։ * Եւ հանդէպ դաբիրոյն քսան կանգուն 20
յերկայնութիւն, և քսան կանգուն լայնութիւն, և քսան
կանգուն բարձրութիւն նորա․ և դրուագեաց զնա ոսկ-
ւով ձուլով։ Եւ արար սեղան եղևնափայտեայ։ * և 21
դրուագեաց սողոմոն զտունն 'ի ներքուստ ոսկւով
զտով․ և հաստատեաց ոսկի բևեռօք հանդէպ դաբի-
րայն՝ և պատեաց զնա ոսկւով։ * և զամենայն տունն օծ 22
ոսկւով մինչև 'ի սպառ ամենայն տանն։ և ամենայն ներ-
քին կողման դաբիրայն՝ արար թիթղունս ոսկիս։ * Եւ 23
արար 'ի ներքս 'ի դաբիրն երկուս քերովբէս 'ի փայ-
տից նոճից․ 'ի տասն կանգնոյ մեծութիւն միոյն՝ կշռով․
* և 'ի հինգ կանգնոյ թևն մի նորա, և 'ի հինգ կանգնոյ 24
թևն երկրորդ․ տասն կանգուն թևէ 'ի թև թևոց նր՟։
* Նոյնպէս և երկրորդի քերովբէին միով չափով, մի բո- 25
վանդակութիւն քերովբէիցն։ * և բարձրութիւն միոյ քերով- 26
բէի 'ի տասն կանգնոյ․ նոյնպէս և երկրորդի քերովբէին։
* Եւ եդ զերկոսին քերովբէսն 'ի մէջ տանն ներքնոյ, և 27
տարածեաց զթևս նց՟․ և հասանէր թև միոյն յորմն, և
հասանէր թև քերովբէին երկրորդի՝ յորմն երկրորդ։ և
թևք նց՟ 'ի մէջ տանն հասանէին թևէ 'ի թև։ * և պա- 28
տեաց զքերովբէսն ոսկւով։ * Եւ զամ՟ որմս տանն շուր- 29
ջանակի քանդակեալ գրեաց գրչաւ քերովբէս և արմա-
ւենիս, և դրօշուածս հայելիս 'ի ներքսագոյնն և յար-
տաքինն։ * և զատակ տանն դրուագեաց ոսկւով զներք- 30
նոյն և զարտաքնոյն։ * Եւ դրա՛ց դաբիրոյն արար 31
դուրս 'ի փայտից գիոյ․ և սեամս հնգեկինս․ * և եր- 32
կուս դուրս 'ի փայտից մայրից․ և քանդակս 'ի նոցանէ
7 մածուցեալս քերովբէս և արմաւենիս, և թիթղունս թաւ-
ցեալս, և պատեաց ոսկւով․ և իջանէր 'ի վերայ քերով-
8 33 բէիցն և արմաւենեացն ոսկին։ * Այնպէս արար դը-
34 րաց տաճարին սեամս 'ի փայտից գիոց չորեկկինս։ * և
9 երկոցունց դրանցն փայտս մայրս երկբացիկս, մի մի
35 դուռն․ և ծխնիք նց՟ երկբացիկք։ * Եւ դուռն երկ-
րորդ շրջանակաւ՝ դրօշեալ 'ի նմա քերովբէս և արմաւե-
10 նիս, և թաւուցեալ թիթղունս, և պատեալ ոսկւով ի-
36 ջանելով 'ի վերայ յօրինուածոյն։ * Եւ շինեաց զսրահն
ներքին երեքկարգեանս յանտաշից, և պարիսպ դոր-
11 37 ծեալ յեղևնափայտից։ * Յամին չորրորդի արկ հիմն
12 38 տանն տն՟, յամսեանն զիւ․ * յերկրորդում ամսեանն․
և յամին մետասաներորդի յամսեանն 'ի բուլ․ այն է
ամիսն ութներորդ․ կատարեցաւ տունն ըստ ամ՟ բա-
13 նի նր՟, և ըստ ամ՟ յօրինուածոյն իւրոյ։ և շինեաց զնա
14 զեւթն ամ։
15

ԳԼ․ Է․

1 Եւ զիւր տունն շինեաց սողոմոն զերեքտասան ամ,
16 2 և կատարեաց զամ՟ զտունն իւր։ * Եւ շինեաց
զտունն անտառին լիբանանու՝ հարիւր կանգուն երկայ-
նութիւն, և յիսուն կանգուն լայնութիւն նր՟, և երեսուն
17 կանգուն բարձրութիւն նր՟․ և երից կարգաց սեանցն
18 3 եղևնափայտից, և ուսք եղևնեայք 'ի վր՟ սեանցն։ * և
էյարկ զտունն 'ի վերայ կողմանցանց սեանցն․ և թիւ
4 սեանցն քառասուն և հինգ, և հնգետասան կարգ։ * և
19 պատուհանք երեք, և անջրպետք առ անջրպետօք երեք-
5 կին։ * Եւ ամ՟ դրունք, և ամ՟ անջրպետք չորեքկուսի
20 6 պատուարաւորք․ և 'ի դրանէ 'ի դուռն երեքկին։ * Եւ
զկամար սեանցն արար յիսուն կանգուն յերկայնութիւն,
և երեսուն 'ի լայնութիւն․ զօդեալ կամարքն հանդէպ մի-
21 մեանց․ և սիւնքն և խարիսխք 'ի դիմաց կողմանէ կա-
7 մարացն։ * Եւ զկամար աթոռոյն ուր դատէր 'ի կա-
մարի ատենին, արար և յարկ եղևնափայտիւք 'ի յա-
22 8 տակէ մինչև ցյատակ։ * և տան նր՟ յորում նստցի՝ սրահ
մի կամարակապ ըստ նմին գործոյ։ Եւ տուն դստերն
23 փարաւոնի զոր առ սողոմոն՝ ըստ նմին օրինակի, կա-
9 մարակապ․ * ամ՟ 'ի քարանց պատուականաց․ չափով
յանկոփից կցեալ ընդ միմեանս յերկարաւոր 'ի ներքոյ
24 10 և արտաքոյ, 'ի հիմանէ մինչև ցառաստաղն։ * Եւ ար-
տաքուստ 'ի սրահին մեծի հաստատեալ քարամբք մե-
25 11 ծամեծօք տասն կանգնէիւք և ութ կանգնէիւք։ * և
26 'ի վերուստ կողմանէ քարամբք պատուականօք ը՟ նմին
12 չափոյ անտաշիւք։ Եւ եղևնափայտիւք * զսրահն մեծ
27 շուրջանակի երեքկանգնեանս յանտաշից․ և կարգ մի
մածուցեալ եղևնափայտի։ Եւ շինեաց զսրահ տանն
տն՟, զներքին կամարաց տան տն՟ հանդէպ տաճարին։
28 13 * Եւ առաքեաց արքայ սողոմոն, առ զքիրամ 'ի տիւ- ԺԸ
29 14 րոսէ, * որդի կնոջ այրւոյ, և նա էր 'ի ցեղէն նեփթաղի-
մայ․ և հայր նր՟ այր տիւրացի, ճարտարապետ պղնձոյ,
և լի արուեստիւ և իմաստութբ՟ և գիտութբ՟, գործել
30 զամ՟ գործ պղնձոյ։ և եմուտ առ արքայ սողոմոն․ և
31 15 արար զամ՟ զգործն։ * Եւ ձուլեաց զերկոսին սիւնսն
32 կամարի տանն․ ութ և տասն կանգուն բարձրութիւն
սեանն․

---

(8) Այլ․ Եւ դուռն կողմանցին 'ի ներքոյ․․ շրջանակաւ 'ի միջ"։ (9) Ոմանք․ Պահանօք և յօրինուա"։ (12) Ոմանք․ Եւ զհրամանս իմ արասցես։ (12) Ոսկան․ Գնալ զնոքօք, հաստատեցից զբանս իմ։ Որ ոմանք․ զբանն իմ։ (18) Ոմանք․ Եւ զկամարսն, և զկո"։ (20) Այլ․ Եւ քսան կանգուն 'ի լայնութե։ Որ ոմանք․ 'Ի բարձրութիւն նր՟։ (24) Ոմանք․ Թև մինորին։ (29) Ոմանք․ Եւ դրուշուածս ․․․ և յարտաքինսն։ (30) Ոմանք․ Եւ զյատակս տանն։ (31) Ոմանք․ 'Ի փայտից գիոց․ և սեամս հնգեքինս։ (33) Ոմանք․ Արար և դրաց տաճարին․․ չորեքկինս։ (35) Այլ․ Ոսկւով իջելով։ Որ ոմանք․ 'ի վերայ յօրինուածին։ (36) Ոմանք․ Երեքկանգնեան յանտաշից, և։ (37) Ոսկան․ Արկաւ հիմն տանն տն՟։ (38) Ոմանք․ Եւ յերկրորդում ամսեան յամին մետասաներ"․․ այն է ամիսն ութերորդ․ կատարեցաւ։

Գլ․ Է․ (2) Յօրինակին․ Եւ ուսք և զևնեայք։ (3) Բազումք․ Եւ արկ տունն 'ի վր՟։ (6) Ոմանք․ Եւ խարիսխք նց՟ 'ի դիմաց։ (7) Ոմանք․ Աթոռոյն․ որ դատէր 'ի կա"։ (8) Ոմանք․ Յորում նստցի․․․ ըստ նմին կամարակապ։ (9) Յօրինակի մերում գրեալ 'ի վերայ առաջին այլն բառին յերկարաւոր կերպն կերպ նշանակեալ, որպէս այնպիսի բառնալ զայն, և առնել յերկրաւոր, ըստ որում խմբագիր ընթերցնակոչ նորին․ Բայց և ամ՟ գրչագիրք մեր համաձայն այնպէս ունին որպէս և եդաք։ (9) Ոմանք․ Մինչև ցառաստաղ։ (12) Այլ․ Երեքկարգեանս յանտաշից․ և։ (13) Այլ․ Եւ առ զքիրամ 'ի տիւ"։ (15) Ոմանք․ Սիւնսն 'ի կամար

սեանն. և շուրջ զնովաւ չափ չորեքտասան կանգուն
շուրջանակի թանձրութի՟ սեանն. և 'ի չորից մատանց
մատնէքն: Նոյնպէս և երկրորդ սիւնն: * Եւ երկուս 16
խոյակս արար տալ 'ի վ̄ր գլխոց սեանցն ձոյլ պղնձիս.
հինգ կանգուն բարձրութի՟ միոյ խոյակին, և հինգ կանգուն
բարձրութի՟ երկրորդ խոյակին: * Եւ արար երկուս 17
վանդակս ծածկել զխոյակն, և արար երկուս ևս
վանդակս ծածկել զերկրորդ խոյակն. գործ կախաղանաւ:
* և երկոցունց սեանցն նռնաձևս պղնձիս 'ի վանդակապատն, 18
գործ կախաղանաւ, կարգ առ կարգ:
Եւ այնպէս արար երկրորդի խոյակին * 'ի վ̄ր գլխոյ 19
սեանցն, գործ շուշանագործ առ կամարաւ 'ի չորից
կանգնոց: * Եւ պատուար 'ի վ̄ր երկոցունց սեանցն: 20
և 'ի վերուստ 'ի կողմանցաց խոյակին պատուար: և
նռնաձևացն երկերիւր կարգ շուրջ զերկրորդաւ խոյակաւն:
* Եւ կանգնեաց զսիւնսն կամարի տաճարին և 21
կանգնեաց զմի սիւնն, և կոչեաց զանուն նո̄ր յաքում.
և կանգնեաց զսիւնն երկրորդ, և կոչեաց զանուն նո̄ր
բոոզ: * և 'ի վ̄ր գլխոյ սեանցն գործ շուշանագործ: 22
և կատարեցաւ գործ սեանցն: * Եւ արար զծովն ձուլածոյ, 23
տասն կանգուն շրթանէ 'ի շուրթն, գործ բոլորշի նոյնաձև,
հինգ կանգուն բարձրութի՟ նո̄ր, և գոգեալ՝
երեսուն և երեք կանգնովք պատէին զնա շուրջանակի.
* և նեցուկ 'ի ներքոյ նորա՝ շուրջանակի պատէին 24
զնա 'ի տասն կանգնոյ շուրջանակի, երկու կարգ
մուլթից ձուլեալք 'ի ձուլին նո̄ր հաստեալք: * Եւ երկոտասան 25
եզն 'ի ներքոյ ծովուն. երեքն հայէին ընդ
հիւսիսի, և երեքն հայէին ընդ ծով, և երեքն հայէին
ընդ հարաւ, և երեքն հայէին ընդ արևելս. և ծովն 'ի
վ̄ր նց̄ 'ի վերուստ կողմանէ. և ամենեցուն թիկունք
'ի տունն: * Եւ թանձրութի՟ նո̄ր թզաւ և շուրթն նո̄ր 26
իբրև զգործ շրթան բաժակի. և բոյս շուշանի 'ի վ̄ր
նո̄ր. և առնէր իբրև երկուս հազարս մարս: * Եւ արար 27
զմեքենովթս տասն պղնձիս. հինգ կանգուն երկայնութի՟
միոյ մեքենովթայ, և չորք կանգունք լայնութի՟
նո̄ր, և վեց կանգունք բարձրութի՟ նո̄ր: * Եւ այս 28
գործ էր մեքենովթացն, խորշք խորշք 'ի վ̄ր, և խորշք
'ի մէջ առանցիցն: * և 'ի վ̄ր խորշից նց̄ 'ի մէջ առանցիցն, 29
առեւծք, և եզինք, և քերոբէք. և 'ի վ̄ր առանցիցն
նոյնպէս: և 'ի վերոյ և 'ի ներքոյ առիւծուցն և եզանց՝
տեղիք գործ առ 'ի թափ: * և չորք անիւք պղնձիք 30
միում մեքենովթայն, և առանցք պղնձիք. և 'ի չորեցունց
կողմանց նց̄ ուսքն 'ի ներքոյ աւազանացն, ※ և
ուսք ձուլեալք հանդոյնք մարդոյ առ ընթերակայք:
* և բերան նո̄ր 'ի ներքուստ 'ի խոյակէն և 'ի վեր կանգնաւ. 31
և բերան նո̄ր գործ բոլորշի. նոյնպէս 'ի կանգնոյ
և 'ի կիսոյ թանձրութի՟ նո̄ր: Եւ առ բերանով նո̄ր ճախարակեայ
հաստատուն չորեքկուսի և ոչ բոլորշի. * և 32
չորք անիւք 'ի ներքոյ հաստատելոյն, և ձեռք յանիւսն,
և 'ի մեքենովթան. և բարձրութի՟ միոյ անուոյ՝ 'ի կանգնոյ
և 'ի կիսոյ: * և գործ անուոցն՝ իբրև զգործած անուոց 33
կառաց, և ձեռք նց̄՝ և պարանոցք իւրեանց, և
թիկունք իւրեանց, և ա̄մ արար նց̄ ձուլածոյ: * Եւ 34
չորք ուսք 'ի վ̄ր չորեցունց անկեանց միոյ մեքենովթայն.
անդստին 'ի մեքենովթայն ուսք իւր: * և 'ի 35
գլուխ մեքենովթայն կէս կանգնոյ մեծբոլորակ շուրջ
զնովաւ 'ի վ̄ր գլխոյ մեքենովթայն: և սկիզբն ձեռաց
նո̄ր՝ և խորշք նո̄ր անդստին 'ի նմանէ: * Եւ բանային 'ի 36
սկիզբն ձեռացն նո̄ր, և խորշք նո̄ր քերոբէք, և առիւծունք,
և արմաւենիք կանգնեալք առ նովաւ. իւրաքանչիւր
37 հանդէպ երեսաց իւրոց 'ի ներքս և շուրջանակի: * Ըստ
նմին օրինակի արար զա̄մ զտասանեսին մեքենովթսն.
38 մի պայման՝ և մի չափ՝ և մի օրինակ ամենեցուն: * Եւ
արար տասն պուտնարդս պղնձիս. և ունէր պուտնարդ
մի քառասուն սափոր 'ի չորից կանգնոց պուտնարդ մի
չափով: և պուտնարդ մի 'ի վերայ միոյ մեքենովթայ՝
39 տասնեցունց մեքենովթացն: * Եւ եդ զմեքենովթսն
հինգ՝ յուսոյ տանն յաջմէ, և զհինգն յուսոյ տանն 'ի
ձախմէ. և ծովն յուսոյ տանն ընդ աջմէ՝ ընդ արևելս 'ի
40 հարաւոյ կողմանէ: * Եւ արար քիրամ զսանսն, և ըզջեռուցիչսն,
և տաշտսն: և կատարեաց քիրամ առնել
41 զա̄մ գործն զոր արար արքայ սողոմոն 'ի տան տ̄ն: * Սիւնս
երկուս, և շրջանակս քանդակագործից սեանցն 'ի վ̄ր
գլխոց սեանցն. երկուս երկուս վանդակապատս, ծածկել
զերկոսին շրջանակսն քանդակագործացն որ էին
42 'ի վ̄ր սեանցն: * զնռնաձևսն զչորեքարիւր երկոցունց
վանդակացն, երկու կարգ նռնաձևաց միոյ վանդակի,
ծածկել շուրջ զերկոսին շրջանակս մեքենովթացն 'ի
43 վերայ երկոցունց սեանցն: * Եւ զմեքենովթսն՝ և ըզպուտնարդսն
44 տասանեսին 'ի վերայ մեքենովթացն: * և
զծովն զմի. և զերկոտասանեսին եզինսն 'ի ներքոյ ծովուն:
45 * Եւ զսանսն, և զջեռուցիչսն զերեսին. և ըզտաշտսն.
և զա̄մ կահն զոր արար քիրամ՝ արքային սողոմոնի 'ի տունն տ̄ն: Եւ սիւնք քառասուն և ութ տանն
արքային, և տանն տ̄ն. զա̄մ գործ զարքային պատրաստեաց
քիրամ պղնձի համօրէն: և ոչ գոյր կշիռ պղնձոյն
որով արար զա̄մ գործսն զայնոսիկ 'ի բազմութէ՟ անտի
46 յոյժ. և ոչ գոյր չափ կշռոյ պղնձոյն փայլնոյ: * Առ
ափն յորդանանու ձուլեաց զայն արքայի, 'ի թանձրութե՟
երկրին 'ի մէջ սոկքովթայ, և 'ի մէջ սիրաթամայ:
47 * Եւ ետ արքայ սողոմոն յա̄մ կահն, քանզի կարի յոյժ
48 էր բազմութի՟. և ոչ գոյր թիւ պղնձոյն: * Եւ արար
սողոմոն զա̄մ կահն որ 'ի տան տ̄ն: զզոհանոցսն ոսկի:
49 և զսեղանն յորոյ վերայ հացն պատարագի՝ ոսկի: * Եւ
զաշտանակսն հինգ ընդ աջմէ, և հինգ ընդ ձախմէ հանդէպ
դաբիրայն 'ի զուտ ոսկւոյ: Եւ զբազմակալսն, և
50 զճրագունսն, և զպարգարիչսն ոսկիս: * և զդրանդսն,
և զբեւեռսն, և զտաշտսն, և զսկաւառակսն, և զտուփսն
ոսկիս զուտ: և զդրունս տանն ներքոյ զսրբութե՟ սրբութեցն:
51 և զդրունս տան տաճարին ոսկիս: * Եւ բովանդակեցաւ
ա̄մ գործն զոր արար արքայ սողոմոն ըզտանն տ̄ն:

Եւ տարաւ արքայ սողոմոն զսրբութիւն դաւթի հօր իւրոյ, և զա̄մ սրբութիւն սողոմոնի՝ զարծաթ և զոսկի և զկահ՝ եդ 'ի գանձս տանն տ̄ն: ՃԺԹ

ԳԼ. Ը.

1 Յայնժամ եկեղեցացոյց արքայ սողոմոն զա̄մ ծերս
ի̄էլի, հանդերձ ա̄մ գլխօք գաւազանացն համբարձելոց
հարց որդւոց ի̄էլի առ արքայ սողոմոն 'ի սիոն,
հանել զտապանակ ուխտին տ̄ն 'ի քաղաքէ դաւթի՝
2 այս է սիոն: * և եկեղեցացան առ արքայ սողոմոն ա̄մ
այր ի̄էլի, յամսեանն անթանի՝ ամի տօնին, այն է ամիսն
3 եւթներորդ: * Եւ եկին ա̄մ ծերք ի̄էլի, և բարձին քահանայքն
4 զտապանակն. * և հանին զտապանակն տ̄ն,
և

տանն: (15) 'Ի լուս". Մատանց մատնէնքն: (18) Յօրինակին. Կարգ առ գարգ: (21) Ոմանք. Եւ կոչեաց զանուն նորա բոոզ: (23) Այլք. Երեսուն և երիւք կան": (24) Այլք. Եւ նեցուկք 'ի ներ"... երկու կարգք մու": (26) Օրինակ մի. Իբրև զշուրթ գործ բաժակի: (27) Այլք 'Ի բազմապատիկ յայս գլուխս և այլուր գրեալ մեքա՝ ընդ մեքենովթս, մեքենովթայն, ևն: (29) Ոմանք. Գործ զառ 'ի թափի: (32) Ոմանք. 'Ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ կանգնոյ: (36) Ոմանք. Եւ քերոբէք և առիւծունք: (38) Ոմանք. Եւ 'ի չորից կանգնոց: (40)(45) Յօրինակին. Եւ զտաշտն: (40) Ոմանք. Զոր արար արքային սողոմոնի: (41) Ոմանք. Եւ շրջանս քանդակագոր"... 'ի վերայ գլխոց սեանցն: (45) Այլք. Սողոմոնի 'ի տանն տ̄ն: (46) Ոսկան. Ձուլեաց զայն արքայ 'ի թանձրութե՟ երկրի: (46) Ոմանք. Եւ 'ի մէջ սիրաթիմայ: (48) Այլք. Զզոհանոցն ոսկի: (49) Ոմանք. Եւ զբազմակալսն: (50) Այլք. Տանն ներքնոյ զսրբ": (50) Ոմանք. Եւ զդրունս տաճարին ոս": (51) Ոսկան. Եդ 'ի գանձս տանն:

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Ամենայն գաւազանացն համբարձելոց: Որ յօրինակին 'ի ՃԷ ՀԻ լսելեր եդեալ, 'ի լուս" նշանակի՝ բ: (1) Ոսկան. Այս է 'ի սիօնէ: (2) Ոմանք. Անթանի ամ 'ի տօնին:

և զխորանն վկայութեան, և զամ սպասն սրբութեան որ 'ի
խորանին վկայութեան ※ ։ և հանին զայն քահանայքն և
ղևտացիք ։ * Եւ արքայ սողոմոն և ամ ժողովուրդն Իղի 5
գումարեալք առ նա, հանդերձ նովաւ առաջի տապանակին ․
զենուին արջառս և ոչխարս անհամարս և անթիւս
'ի բազմութէ ։ * Եւ տարան 'ի ներքս քահանայքն 6
զտապանակ ուխտին տն 'ի տեղի իւր, 'ի դաբիր տանն
սրբութե սրբութեացն՝ ընդ թևովք քրովբէիցն ։ * զի քրովբէքն 7
թռուցեալ թևովք 'ի վր տեղւոյ տապանակին,
և ծածկեցին քրովբէքն զտապանակն, և զսրբութիւն նր
'ի վերուստ ։ * Եւ կային 'ի վր սրբեցելոցն, և հայէին 8
գլուխք սրբեցելոցն 'ի սրբութենէ անտի հանդէպ դաբիրայն,
և արտաքս ոչ երևէին ․ և եղեն անդ մինչև ցայսօր ։
* Եւ ոչ ինչ գոյր 'ի տապանակին, բայց երկու 9
տախտակքն քարեղէնք, տախտակք ուխտին, զորս եդ
անդ մովսէս 'ի քորեբ ․ զորս ուխտեաց տր ը որդւոցն
Իղի յելանելն նց յերկրէն եգիպտացւոց ։

Ժ * Եւ եղև իբրև ելին քահանայքն 'ի սրբութենէն, և ամպն 10
ելից զտունն տն ․ * և ոչ կարէր քահանայն կալ 'ի սպասու 11
յերեսաց ամպոյն ․ զի փառք տն լցին զտունն ։
* Յայնժամ ասէ սողոմոն ․ Տր ասաց հովանի լինել 12
մեգով ։ * շինելով շինեցի քեզ տուն բնակութե ․ հաստատութիւն 13
աթոռոյ քում յաւիտեան ։

ԺԱ * Եւ դարձոյց արքայ զերեսս իւր, և օրհնեաց զամ 14
Իղի ։ և ամ եկեղեցին Իղի կայր ։ * Եւ ասէ ․ Օրհնեալ 15
տր ած Իղի այսօր ․ որ խօսեցաւ բերանով իւրով վսն
դաւթի հօր իմոյ ․ և ձեռօք իւրովք ելից՝ և ասէ ։ * Յօրէ 16
յորմէ հանի զժողովուրդ իմ զԻղ յեգիպտոսէ, ոչ
ընտրեցի 'ի քաղաքի միում ուրեք 'ի գաւառաց Իղի
շինել տուն՝ զի լինիցի անուան իմոյ ․ և ընտրեցի զդաւիթ
լինել 'ի վր ժողովրդեան իմոյ Իղի ։ * Եւ եղև 'ի 17
սրտի դաւթի հօր իմոյ շինել տուն անուան տն այ Իղի ։
* և ասէ տր ցդաւիթ հայր իմ ․ փոխանակ զի եկն 'ի 18
սիրտ քո շինել տուն անուան իմոյ՝ բարւոք արարեր,
զի եղև 'ի սրտի քում ․ * բայց դու ոչ շինեսցես զտունն, 19
այլ որդին քո որ ելանէ յերանաց քոց՝ նա շինեսցէ տուն
անուան իմոյ ։ * Եւ կանգնեաց տր զբան իւր զոր խօսեցաւ ։ 20
և կացի ես փոխանակ դաւթի հօր իմոյ, և
նստայ յաթոռն Իղի ոպ և խօսեցաւ տր ․ և շինեցի տուն
անուան տն այ Իղի ․ * և եդի անդ տեղի տապանակին, 21
որ է ուխտն տն զոր ուխտեաց տր ընդ հարսն մեր, 'ի
հանել նր զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց ։

ԺԲ * Եւ յարեաւ սողոմոն յերեսաց սեղանոյն տն՝ առաջի 22
ամ եկեղեցւոյն Իղի, և տարածեաց զձեռս իւր յերկինս,
* և ասէ ․ Տր ած Իղի ․ չիք իբրև զքեզ ած յերկինս 23
'ի վեր և յերկիր 'ի խոնարհ՝ որ պահեցեր զուխտ
և զողորմութիւն ծառայի քում գնացելոյ առաջի քո ամ
սրտիւ իւրով ․ * պահել ծառայի քում դաւթի հօր իմոյ, 24
զոր խոստացար նմա, և խօսեցար բերանով քով,
և ձեռօք քովք կատարեցեր որպէս և յաւուր յայսմիկ ։
* Եւ արդ տր՝ ած Իղի, պահեա ծառայի քում դաւթի 25
հօր իմոյ, զոր խօսեցար նմա և ասացեր ․ ոչ բարձցի
քո այր յերեսաց իմոց որ նստիցի յաթոռ Իղի, միայն
թէ զգուշասցին որդիք քո ճանապարհաց իւրեանց գնալ
առաջի իմ, ոպ և գնացեր դու առաջի իմ ։

ԺԳ * Եւ արդ տր՝ ած Իղի, հաւատարիմ լիցի բանն քո 26
զոր խօսեցար ծառայի քում դաւթի հօր իմոյ, * թէ 27
բնակիցէ՞ ած ը մարդկան որ 'ի վր երկրի ։ եթէ երկինք՝
և երկինք երկնից չեն քեզ բաւական, արդ զիարդ
տունս զոր շինեցի ։ * Եւ արդ հայեաց յաղօթս ծառայի 28
քում, և 'ի խնդրուածս իմ, տր ած Իղի, լսել
պաղատանաց աղօթից ծառայի քոյ որ կայ առաջի քո
29 առ քեզ ․ * լինել բաց աչաց քոց զցայգ և զցերեկ, 'ի
տեղւոջս զորմէ ասացեր թէ եղիցի անուն իմ անդ, 'ի
լսել աղօթից զոր աղաչիցէ ծառայ քո 'ի տեղւոջս յայսմիկ
※ 'ի տուէ և 'ի գիշերի, և լուիցես ձայնի ծառայի
քոյ, և ժողովրդեան քո Իղի, զոր կայցեն յաղօթս 'ի
30 տեղւոջս յայսմիկ ։ * և դու լուիցես 'ի տեղւոջ բնակութեան
31 քոյ յերկինս, և արասցես և քաւեսցես, * զոր
ինչ ոք մեղիցէ ընկերի իւրում ։ Եւ եթէ առցէ 'ի վր
նր անէծս անիծանել զնա, և խոստովան լիցի առաջի
32 սեղանոյ քոյ 'ի տանս յայսմիկ, * և դու լուիցես յերկնից,
և արասցես և դատեսցիս զժողովուրդ քո զԻղ ։
Յանօրինել անօրինին, տալ ըստ ճանապարհաց նր 'ի
գլուխ նր ։ և արդարացուցանել զարդարն ․ տալ նմա
33 ըստ արդարութե նր ։ * Եւ 'ի պարտել ժողովրդեան
քո Իղի առաջի թշնամեաց, յորժամ մեղանչիցեն քեզ
և դառնայցեն առ քեզ՝ և խոստովան լիցին անուան
քում ․ և յաղօթս կայցեն, և աղաչիցեն առ քեզ 'ի տանս
34 յայսմիկ ․ * և դու լուիցես յերկնից, և քաւեսցես ըզմեղս
ժողովրդեան քոյ Իղի ․ և դարձուսցես զնոսա յերկիրս
35 զոր ետուր հարց նց ։ * Եւ յարգելուլ երկնից՝
և 'ի չլինել անձրևի, զի մեղուցեալ իցեն քեզ ․ և յաղօթս
կացցեն 'ի տեղւոջս յայսմիկ, և խոստովան լինիցին
անուան քում, և 'ի մեղաց իւրեանց դառնայցեն,
36 յորժամ նկուն առնիցես զնս ․ * լուիցես յերկնից, և
քաւեսցես զմեղս ծառայից քոց և ժողովրդեան քոյ
Իղի ․ զի ցուցցես նց ճանապարհ բարի գնալ 'ի նմա ․ և
տացես անձրև յերկիր քո զոր ետուր ժողովրդեան
37 քում 'ի ժառանգութի ։ * Եւ սով եթէ լինիցի յերկրի,
կամ թէ մահ լինիցի, կամ թէ հրայրեացք, կամ դալուկն,
կամ ջորեակ, կամ ժանգ եթէ լինիցի ․ և նեղիցէ
զնա թշնամի իւր 'ի միում քաղաքացն իւրոց ․ ամ
38 պատահար և ամ ցաւ ։ * Ամենայն աղօթք՝ և ամ խնդրուածք
որ լինիցին ամ մարդոյ, ամ ժողովրդեան քոյ
Իղի, ոպ զիարդ գիտիցեն իւրաքանչիւր զախտ սրտի
39 իւրոյ, և տարածեսցէ զձեռս իւր 'ի տանս յայսմիկ ․ * և
դու՝ լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնակութէ քումմէ,
և քաւեսցես և արասցես ․ և տացես առն ըստ ամ
ճանապարհաց իւրոց, ոպ և գիտիցես զսիրտ նր ․ զի
40 դու միայն գիտես զսիրտ ամ որդւոց մարդկան ․ * զի
երկիցեն 'ի քէն զամ աւուրս իւրեանց՝ որչափ և կեցցեն
'ի վր երեսաց երկրի, զոր ետուր հարց մերոց ։
41 * Եւ օտարոտին որ ոչ իցէ 'ի ժողովրդենէ քումմէ Իղի,
42 և նա եկեալ իցէ յերկրէ հեռաստանէ ․ * ուր և լուիցէ
զանուանէ քումմէ մեծէ, և զձեռանէ քումմէ հզօրէ ․
և զբազկէ քումմէ ձգելոյ ․ և եկեսցէ և յաղօթս կացցէ
43 'ի տեղւոջս յայսմիկ ․ * և դու լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ
բնակութէ քումմէ, և արասցես ըստ ամի զոր և
կարդասցէ առ քեզ օտարոտին ։ զի ծանիցեն ամ ազգք
երկրի զանուն քո, և երկիցեն 'ի քէն ոպ և ժողովուրդ
քո Իղ ․ և ծանիցեն զի անուն քո կոչեցեալ է 'ի վր
44 տանս զոր շինեցի ։ * Եւ եթէ ելանիցէ ժողովուրդ քո
'ի պատերազմ ընդ թշնամիս իւր՝ 'ի ճանապարհի յորմէ
դարձուսցես զնս ․ և կայցեն յաղօթս յանուն տն 'ի
ճանապարհի քաղաքիս զոր ընտրեցեր, և 'ի տանս զոր
45 շինեցի անուան քում ․ * և դու լուիցես յերկնից աղօթից
նց և խնդրուածոց նց, և արասցես նց իրաւունս ․
46 * քանզի մեղանչեսցեն քեզ, զի չիք մարդ որ ոչ մեղանչէ ։
Եւ եթէ ածցես 'ի վերայ նց, և մատնեսցես զնս
առաջի թշնամեաց ․ և գերեսցեն զնս գերիչք իւրեանց
47 յերկիր թշնամեաց՝ 'ի հեռաւոր կամ 'ի մօտաւոր ․ * և

դար

---

(11) Այլ ․ Եւ ոչ կարէին քահանայքն կալ ։ (15) Ոմանք ․ Օրհնեալ է տր ած ։ (16) Ոմանք ․ Ոչ ընտրեցի քաղաք 'ի միում ուրեք գաւառանի Իսրայելի ։ (18) Այլ ․ Ցդաւիթ ցհայր իմ ։ (19) Բազումք ․ Որ ելանիցէ յերա''։ (21) Այլ ․ Ուր է ուխտն տն ։ (25) Ոսկան ․ Որպէս և դու գնացեր ․ Իսկ յայլս չէ՛ դու ։ (28) Ոմանք ․ Յաղօթս ծառայի քո ։ (29) Ոմանք ․ Զոր աղաչէ ծառայ քո ։ (32) 'Ի լուսա'' ․ Յերկնից ․ անցուսցես և քաւեսցես և դատես'' ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ''։ (35) Ոմանք ․ Եւ յաղօթս կայցեն ։ (37) Այլ ․ Իւր 'ի միում 'ի քաղաքացն իւրոց ։ (38) Ոսկան ․ Որ զիարդ գիտիցէ իւրա''։ (43) Ոմանք ․ Եւ տացես ըստ ամի զոր ։ (44) Ոմանք ․ Եւ 'ի ճանապարհի յորմէ դու դարձուսցես ։ (45) Այլ ․ Եւ լուիցես յերկնից ։ (46) 'Ի լուսա'' ․ Մեղանչիցեն քեզ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ''։ Այլ ոմանք ․ եթէ ածիցես 'ի վերայ ․․․ և գերիցեն զնոսա ։

դարձուսցեն զմիտս իւրեանց յերկրին յոր գերեցան․
և դարձցին և աղաչեսցեն զքեզ յերկրին գերութե՟
իւրեանց․ և ասիցեն՝ մեղաք անօրինեցաք անիրաւեցաք․ * և դարձցին առ քեզ յամ՟ սրտէ իւրեանց, և 48
յամ՟ անձնէ իւրեանց՝ յերկրին թշնամեաց իւրեանց
յոր փոխեցեր զն՟ս․ և յաղօթս կացցեն առ քեզ վասն
ճանապարհի երկրին իւրեանց զոր ետուր հարցն ն՟ց,
և քաղաքին զոր ընտրեցեր, և տանս զոր շինեցի անուան քում։ * և լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնա- 49
կութե՟ քումմէ աղօթից ն՟ց և խնդրուածոց ն՟ց, և արացես ն՟ց իրաւունս։ * և քաւեսցես զանիրաւութիս ն՟ց 50
զոր մեղան քեզ․ և ը՟ս ամ՟ արհամարհանաց ն՟ց զոր արհամարհեցին զքեզ․ և տացես զնոսա 'ի գթութի առա-
ջի գերչաց իւրեանց, և գթասցեն 'ի ն՟ս․ * զի ժողովուրդ 51
քո և ժառանգութի քո են՝ զորս հաներ յերկրէն եգիպ-
տացւոց 'ի միջոյ երկաթոյն հալոցաց։ * Եւ եղիցին 52
աչք քո և ականջք քո բաց 'ի խնդրուածս ծառայի քոյ․
և 'ի խնդրուածս ժողովրդեան քո ի՟ղի՝ լսել ն՟ց յամի ո-
րովք և կարդայցեն առ քեզ։ * զի դու զատուցեր զն՟ս 53
քեզ 'ի ժառանգութի յամ՟ ժողովրդոց երկրի․ ո՟պ խօ-
սեցար 'ի ձեռն մովսիսի ծառայի քոյ 'ի հանել զհարսն
մեր յեգիպտոսէ տ՟ր տ՟ր։

ԻԴ Յայնժամ խօսեցաւ սողոմոն վ՟ս տանն իբրև կատարեաց
շինել զնա․ Զարեգակն ծանեաւ յերկինս․ Տ՟ր ասաց
բնակել 'ի միգի։ Շինեա՛ զտուն իմ տուն վայելուչ բը-
նակել 'ի նմա նորոգութ՟ք։ ո՞չ ահաւասիկ գրեալ է այս 'ի
գիրս երգոց։ * Եւ եղև իբրև կատարեաց սողոմոն կալ 54
յաղօթս առ տ՟ր, զամ՟ աղօթս զայս և զխնդրուածս․
յարեաւ յերեսաց սեղանոյն տ՟ն ուր կայր 'ի գուճս 'ի
վերայ ծնգաց իւրոց, և ձեռք իւր ընդ երկինս տարա-
ծեալ։ * և եկաց և օրհնեաց զամ՟ եկեղեցին ի՟ղի մեծա- 55
ձայն, և ասէ։ * Օրհնեալ է տ՟ր այսօր, որ ետ հան- 56
գիստ ժողովրդեան իւրում ի՟ղի ը՟ս ամի զոր խօսեցաւ՝
ո՛չ վրիպեաց բան մի յամ՟ բանից ն՟ր բարեաց որովք խօ-
սեցաւ 'ի ձեռն մովսիսի ծառայի իւրոյ։ * և եղիցի տ՟ր 57
ա՟ծ մեր ընդ մեզ՝ ո՟պ էր ընդ հարսն մեր, և մի թող-
ցէ զմեզ։ * այլ դարձուսցէ զմեզ առ 'ի չխոտորելոյ 58
սրտից մերոց 'ի նմանէ․ գնալ յամ՟ ճանապարհս ն՟ր, և
պահել զամ՟ պատուիրանս ն՟ր, և զհրամանս ն՟ր, և զի-
րաւունս ն՟ր զորս պատուիրեաց հարցն մերոց։ * Եւ 59
եղիցին բանքս իմ այսոքիկ որովք պաղատեցայ առաջի
տ՟ն ա՟յ մերոյ՝ մերձենալ առ տ՟ր ա՟ծ մեր 'ի տուէ և 'ի
գիշերի, առնել իրաւունս ծառայի քում, և իրաւունս
ժողովրդեան քում ի՟ղի, զբան օրըստօրէ․ * զի ծանի- 60
ցեն ա՟մ ժողովուրդք երկրի, զի տ՟ր՝ նա՛ է ա՟ծ, և չի՛ք
այլ ոք։ * Եւ եղիցին սիրտք մեր կատարեալք առ տ՟ր 61
ա՟ծ մեր անարատութ՟բ գնալ ը՟ստ հրամանաց ն՟ր, և
պահել զպատուիրանս ն՟ր ո՟պ և յաւուր յայսմիկ։

ԻԵ * Եւ արքայ և ա՟մ որդիքն ի՟ղի ընդ նմա՝ զոհեցին զոհս 62
առաջի տ՟ն։ * և զոհեաց արքայ սողոմոն զո՛հս խաղա- 63
ղականաց զորս զոհեաց տ՟ն յարջառոց քսան և երկո՛ւս
հազարս, և յոչխարաց հարիւր և քսան հազար։ Եւ ա-
րար նաւակատիս տանն տ՟ն արքայ՝ և ա՟մ որդիքն ի՟ղի։
* Յաւուր յայնմիկ սրբեաց արքայ զմիջոց սրահին որ 64
հանդէպ տանն տ՟ն․ զի անդ արար զողջակէզսն և ըզ-
պատարագսն, և զզոհսն, և զճարպսն խաղաղականաց․
զի սեղանն պղնձի որ առաջի տ՟ն կայր՝ փո՛քր էր, և ո՛չ
կարէր ընդունել զողջակէզսն և զպատարագսն, և ըզ-
զոհս խաղաղականաց։ * Եւ արար սողոմոն յաւուր 65
յայնմիկ տօ՛ն, և ա՟մ ի՟ղ ընդ նմա եկեղեցի մեծ, 'ի
մտից եմաթայ մինչև ցգետն եգիպտացւոց՝ առաջի
տ՟ն ա՟յ մերոյ, 'ի տանն զոր շինեաց՝ ուտելով և ըմպե-
լով և ուրախ լինելով առաջի տ՟ն ա՟յ մերոյ զեւթն օր՝
66 * և զեւթն օր, աւուրս չորեքտասան։ * Եւ յաւուրն
ութերորդի արձակեաց զժողովուրդն․ և օրհնեցին
զարքայ և գնացին իւրաքանչիւր 'ի բնակութիւնս իւ-
րեանց, խնդութ՟բ և սրտիւ զուարթութ՟բ՝ 'ի վ՟ր ամ՟
բարեացն զոր արար տ՟ր ա՟ծ ծառայի իւրում դաւթի՝
և ի՟ղի ժողովրդեան իւրում։

ԳԼ․ Թ․

1 Եւ եղև իբրև կատարեաց սողոմոն շինել զտունն
տ՟ն, և զտունն արքայի․ և զամ՟ հանդերձանս սո-
ղոմոնի զոր կամեցաւ առնել։
2 * Եւ երևեցաւ տ՟ր սողոմոնի երկրո՛րդ անգամ, ո՟պ ԻԶ
3 երևեցաւ նմա 'ի գաբաւոն։ * Եւ ասէ ցնա տ՟ր․ լը-
ւա՛յ ձայնի աղօթից քոց և պաղատանաց զոր պաղատե-
ցար առաջի իմ, արարի քեզ ըստ ամ՟ աղօթից քոց․
սրբեցի զտունն զոր շինեցեր դնել զանուն իմ անդ
յաւիտեան․ և եղիցին աչք իմ և սիրտ իմ ա՛նդ զամ՟
4 աւուրս։ * Եւ դու եթէ գնասցես առաջի իմ, որպէս
գնա՛ց դաւիթ հայր քո սրբութ՟բ սրտիւ և ուղղութ՟բ՝
առնել ըստ ամի զոր պատուիրեցի նմա, և զհրամանս
5 իմ և զպատուիրանս իմ պահեսցես՝ * կանգնեցի՛ց զա-
թոռ թագաւորութե՟ քոյ 'ի վ՟ր ի՟ղի յաւիտեան․ ո՟պ
խօսեցայ դաւթի հօր քում և ասացի․ մի՛ պակասեսցէ
6 քո այր առաջնորդ յի՟ղէ։ * Ապա թէ դառնալով դառ-
նայցէք դուք և որդիք ձեր յինէն․ և ո՛չ պահիցէք դուք
զպատուիրանս իմ՝ և զհրամանս իմ զոր ետ մովսէս ա-
ռաջի ձեր․ և երթայցէք և ծառայիցէք աստուածոց օ-
7 տարաց՝ և երկիր պագանիցէք նոցա, * բարձի՛ց զի՟ղ
յերկրէն զոր ետու ն՟ց։ Եւ զտո՛ւնդ զայդ զոր սրբե-
ցի անուան իմոյ՝ ընկեցի՛ց յերեսաց իմոց․ և եղիցի ի՟ղ
8 յապականութի և 'ի խօսս ընդ ամ՟ ժողովուրդս․ * և
տունդ բարձրացեալ՝ 'ի զո՛յգս․ ամ՟ որ անցանիցէ առ
դովաւ՝ զարմասցի, և շշնջեսցէ և ասասցէ․ ընդէ՞ր ա-
9 րար տ՟ր այսպէս երկրիս այսմիկ և տանս այսմիկ։ * և
ասասցեն՝ փոխանակ զի թողին զտ՟ր ա՟ծ իւրեանց որ
եհան զհարս ն՟ց յեգիպտոսէ 'ի տանէ ծառայութե՟, և
բռնեցան հարկին զաստուածոց օտարաց, և երկիր պագին
ն՟ց և ծառայեցին ն՟ց․ վ՟ս այնորիկ ած տ՟ր 'ի վ՟ր դոցա
զամ՟ չարիսդ զայդոսիկ։ Յայնժամ եհան սողոմոն ըզ-
դուստրն փարաւոնի 'ի քաղաքէ դաւթի 'ի տունն իւր՝
10 զոր շինեա՛ց իւր։ * Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ յա՛մս
քսան զոր շինեաց սողոմոն զերկոսին տունսն՝ զտունն
11 տ՟ն և զտունն արքայի։ * Եւ քիրամ արքայ տիւրոսի
ձեռնտու էր սողոմոնի, եղևնափայտիւք և փայտիւք
մայրից, և ոսկւով, և ամ՟ կամօք իւրովք։ Յայնժամ
ետ արքայ սողոմոն քիրամայ քսան քաղաք 'ի գալիլեա։
12 * և ել քիրամ 'ի տիւրոսէ և շրջաւ 'ի գալիլեա տեսա-
նել զքաղաքսն զոր ետ նմա սողոմոն, և ո՛չ եղև նմա հա-
13 ճոյ․ * և ասէ՝ զի՞նչ են քաղաքքս այսոքիկ զոր ետուր
ինձ եղբայր․ և կոչեաց զն՟ս սահմանս իւր մինչև ցայս
14 օր։ * և եբեր քիրամ սողոմոնի հարիւր և քսան տա-
15 ղանդ ոսկւոյ։ * Եւ ա՛յս են հանդերձանք աւարին, զոր
եհան արքայ սողոմոն շինել զտունն տ՟ն, և զտունն ար-
քայի․ և զմելոն, և զբարձաւանդակն, խնուլ զխրամս
քաղաքի դաւթի, և զասուր, և զմայիդան, և զպարիսպն
16 ե՟մի, և զեսեր, և զմակեդդով, և զգազեր, * փարաւո-
նի արքայի եգիպտացւոց․ քանզի ել և ա՛ռ զգազեր,
և այրեաց զնա հրով․ և զքանանացին որ նստէր 'ի քա-
ղաքին՝ սպա՛ն, և ետ զնա աշտանակեան դստեր իւրում
17 կնոջ սողոմոնի։ * Եւ շինեաց սողոմոն զգազեր, և ըզ-
բե-

---

(48) Ոմանք․ Ուր փոխեցեր զն՟ս ։ (54) Ոմանք․ Զամ՟ զաղօթս զայս ․․․ կայր 'ի գուճս 'ի վերայ ծն"։ (56) Ոմանք․ Օրհնեալ է տ՟ր ա՟ծ ․․․ զոր և խօսե"։ (58) Ոմանք․ Եւ դարձուսցէ զմեզ առ'ի ։ (59) 'Ի յօյն"․ Մերձենալ մեզ առ տ՟ր ա՟ծ ։ (63) Ոմանք․ Զոր զոհեաց տ՟ն ա՟յ ։ (64) Բազումք․ Եւ զճարպս խաղաղականաց ։ (66) Ոմանք․ Եւ յօրն ութերորդի ․․ զժողովն ․․․ և սրտի զուարթ"․․

զոր արար տ՟ր դաւթի ծա"։
ԳԼ․ Թ․ (3) Ոմանք․ Արարից քեզ ըստ ամ՟։ (4) Ոմանք․ Ո՟պ և գնաց հայր քո դա"։ (5) Ոմանք․ Քո այր յերեսաց իմոց առաջնորդ ի՟ղի ։ (8) Ոմանք․ Որ անցանէ առ դովաւ ։ (10) Ոմանք․ Ամս քսան զոր ։ (13) Այլք․ Զն՟ս սահմանս մինչև ցայս"։ (15) 'Ի յօյն"․ 'Ի վերայ՝ հանդերձանքս, նշանէ՝ սաղ հարկի։ (15) Ոմանք․ Զխրամ քաղաքին դաւ"․․ և

բեթորոն զներքին ։ * և զբաղաղաթ, և զթերմաթ յանապատի 18
և յերկրի անդ. * զա՟մ քաղաքս բնակութեանց որ 19
էին սողոմոնի, և զքաղաքս կառաց, և զա՟մ քաղաքս երիվարաց,
և զհանդերձանս սողոմոնի, զոր հանդերձեաց
շինել յե՟մ, և 'ի լիբանան, և յա՟մ երկրին. * վ՟ 20
չիշխելոյ նր՟ զա՟մ ազգին մնացելոյ յամուրհացւոցն, և
'ի քետացւոց, և 'ի փերեզացւոց, և 'ի խեւացւոց, և 'ի
քանանացւոց, և 'ի յեբուսացւոց, և 'ի գերգեսացւոց,
որ ոչ յորդւոցն ի՟լի էին. * որդիք նց՟ մնացեալք յետ 21
նց՟ յերկրին, զոր ոչ կարացին որդիքն ի՟լի սատակել.
և արկ զնոսա սողոմոն ընդ հարկաւ ծառայութե՟ մինչև
ցայսօր ։ * Եւ յորդւոցն ի՟լի ոչ ետ սողոմոն 'ի հանդերձաւորութի՟. 22
զի նոքա արք պատերազմօղք էին. և ծառայք
նր՟, և իշխանք նր՟ և սպառազէնք նր՟, և հեծեալք
նր՟ ։ * Եւ այս են իշխանք որ կային 'ի վ՟ր գործոյն սողոմոնի, 23
հինգ հարիւր և յիսուն, որ ունէին զժողովուրդն
որ գործէին զգործն ։ * Բայց դուստրն փարաւոնի 24
ել 'ի քաղաքէն դաւթի 'ի տունն իւր, զոր շինեաց
նմա. յայնժամ շինեաց զմելոն ։ * Եւ հանէր սողոմոն 25
երիցս անգամ 'ի տարւոջ ողջակէզս և խաղաղականս
'ի վերայ սեղանոյն զոր շինեաց տն՟, և արկանէր
խունկս առաջի տն՟. և բովանդակեաց զտունն ։ * Եւ 26
արար նաւ արքայ սողոմոն 'ի գասիոնգաբեր, որ է մերձ
յեղաթ՝ յեզեր վերջնոյ ծովուն յերկրին եդոմայ ։ * և 27
առաքեաց քիրամ ընդ նաւսն 'ի ծառայից իւրոց նաւորդս
հմուտս նաւարկութե՟ ծովու ընդ ծառայս սողոմոնի.
* և չոգան 'ի սովփերա. և առին անտի ոսկի 28
չորեքհարիւր և քսան տաղանտ, և բերին արքային սողոմոնի ։

ԳԼ. Ժ.

ԽԵ Եւ տիկինն սաբայ լուաւ զանունն սողոմոնի՝ և զանունն 1
տն՟, և զիմաստութի՟ սողոմոնի. և եկն փորձել
զնա առակօք ։ * և եկն յե՟մ զօրու ծանու յոյժ. և 2
ուղտուք որ բարձեալ բերէին խունկս, և ոսկի բազում
յոյժ, և ականս պատուականս. և եմուտ առ սողոմոն,
և խօսեցաւ ընդ նմա զա՟մ ինչ որ էր 'ի սրտի
իւրում ։ * և մեկնեաց նմա սողոմոն զա՟մ բանս նր՟, և 3
ոչ էր բան սխալեալ յարքայէ զոր ոչ մեկնեաց նմա ։
* Եւ ետես կինն զա՟մ իմաստութի՟ն սողոմոնի, և զտունն 4
զոր շինեաց. * և զխորտիկսն սողոմոնի. և զաթոռ 5
ծառայից նր՟, և զկարգ պաշտօնէից նր՟, և զհանդերձանս
նր՟, և զմատռուակս նր՟. և զողջակէզս նորա
զոր մատուցանէր տն՟, և յիմարեցաւ ։ * Եւ ասէ ցարքայ 6
սողոմոն. Ճշմարիտ էր բանն զոր լուայ յերկրին
իմում վ՟ս բանից քոց՝ և վ՟ս իմաստութե՟ քո ։ * և ոչ 7
հաւատայի խօսելեացն առ իս, մինչև ինձէն եկի՝ և տեսին
աչք իմ. և ահա 'ի կէս չէ զոր պատմեցին ինձ իմաստութե՟դ
զոր յաւելեր և բարութե՟, և զա՟մ համբաւոյն
զոր լուեալ յերկրին իմում ։ * Երանելի են կանայք 8
քո՝ և երանելի ծառայք քո որ կան առաջի քո՝ և
հանապազ լսեն զիմաստութի՟ քո ։ * և եղիցի տր՟ ած 9
քո օրհնեալ որ հաճեցաւ ը՟ քեզ տալ զքեզ յաթոռ
ի՟լի. վ՟ս սիրելոյ տն՟ զի՟էլ հաստատել յաւիտեան ։ և կացոյց
զքեզ արքայ 'ի վ՟ր նց՟, առնել իրաւունս և արդարութի՟
յատեանս նց՟ ։ * Եւ ետ սողոմոնի հարիւր և 10
քսան տաղանտ ոսկւոյ, և խունկս բազում յոյժ, և ականս
պատուականս. և ոչ էին եկեալ այնպիսի խունկք
բազումք և անուշունք, զորս ետ տիկինն սաբայ արքայի

11 սողոմոնի ։ * Եւ նաւն քիրամայ որ բերէր ոսկի
'ի սովփերայ, բերէր 'ի սովփերայ փայտ անտաշ բազում
12 յոյժ, և ականս պատուականս ։ * և արար արքայ ըղփայտն
անտաշս մոյթս տանն տն՟, և տանն արքայի, և
քնարս և տաւիղս երգեցողաց. և չէր եկեալ այնպիսի
փայտ անտաշ յերկիրն, և ոչ երևեցաւ ուրեք մինչև
13 ցայսօր ։ * Եւ արքայ սողոմոն ետ տիկնոջն սաբայ զա՟մ
ինչ զոր կամեցաւ և զոր խնդրեաց, բաց յայնմանէ զորս
տուեալ էր նր՟ 'ի ձեռս արքայի սողոմոնի ։ և դարձաւ և
14 գնաց յերկիր իւր՝ ինքն և ա՟մ ծառայք իւր ։ * Եւ էր
կշիռ ոսկւոյն եկելոյ սողոմոնի 'ի միում տարւոջ վեցհարիւր
15 և վաթսուն և վեց տաղանտ ոսկւոյ. * Թող զհարկացն
կարգելոց, և զվաճառաց վաճառականաց, և զա՟մ
թագաւորաց այնր կողման, և նախարարաց երկրին ։
16 * Եւ արար արքայ սողոմոն երեքարիւր նիզակ ոսկի ԽԲ
կռածոյ, և երեքարիւր դահեկան 'ի վերայ միոյ նիզակի
17 ։ * և երեքարիւր զէն ոսկի կոփ, և երեք մնաք ոսկի
'ի մի զէն. և ետ զայն արքայ 'ի տունն անտառին լիբանանու
18 ։ * Եւ արար արքայ աթոռ փղոսկրեայ մեծ, և
19 պատեաց զնա ոսկւով փորձով. * վեց աստիճան աթոռոյն,
և գէմք եզանց 'ի թիկանց կողմանէ աթոռոյն,
և ձեռք աստի և անտի 'ի վ՟ր աթոռոյն նստելոյ, և երկու
20 առիւծունք կային առընթեր ձեռացն ։ * և երկոտասան
առեւծք կային 'ի վ՟ր վեցեցունց աստիճանացն
աստի և անտի ։ և ոչ եղև այնպիսի յա՟մ թագաւորութե՟
21 ։ * Եւ ա՟մ կահ սպասու արքայի սողոմոնի
ոսկի գործեալ. և աւազանք ոսկիք. և ա՟մ կահ տան
անտառին լիբանանու ոսկւով պատեալ. և ոչ գոյր արծաթ,
քանզի ոչ էր համարեալ արծաթ յաւուրս սողոմոնի՝
22 թէ իցէ ինչ ։ * զի նաւ թարսացի էր սողոմոնի
արքայի 'ի ծովու ը՟ նաւս քիրամայ, և յերեամ
գայր արքայի նաւ 'ի թարսսէ, ոսկւոյ և արծաթոյ, և
23 ժանեաց փղաց. և կապկաց, և սիրամարգաց ։ * Եւ
մեծացաւ սողոմոն քան զա՟մ թագաւորս երկրի, մեծութե՟
24 և իմաստութե՟ ։ * և ա՟մ թագաւորք երկրի խնդրէին
տեսանել զերեսս սողոմոնի, և լսել զիմաստութի՟
25 նր՟, զոր ետ տր՟ 'ի սիրտ նր՟. * և նոքա բերէին իւրաքանչիւր
զպատարագս իւրեանց, անօթս արծաթեղէնս
և անօթս ոսկեղէնս, և հանդերձս. ստաշխն, և
26 խունկս, և ձիս, և ջորիս, ամի ամի ։ * Եւ ժողովեաց
սողոմոն կառս և հեծեալս. և էին սողոմոնի քառասուն
հազար ձիք մատակք կառաց, և երկոտասան հազար երիվարաց.
և եդ զնս՟ 'ի քաղաքս կառաց, և որ ը՟ արքային
յե՟մ ։ Եւ էր իշխան ա՟մ թագաւորաց 'ի գետոյն
մինչև ցայլազգիս, և մինչև ցսահմանս եգիպտացւոց ։
27 * Եւ ետ արքայ զարծաթ և զոսկի յե՟մ իբրև զքարինս,
և զեղևնափայտ՝ իբրև զմոլաթզենիս 'ի դաշտի բազմութե՟
28 ։ * Եւ ելք երիվարաց սողոմոնի յեգիպտոսէ, և
'ի թեկուայ վաճառք արքայի. և առնուին 'ի թեկուայ
29 գնովք. * և ելանէին ելք կառաց յեգիպտոսէ, փոխանակ
արծաթոյ, և ձի ընդ հարիւր և յիսուն արծաթոյ.
և նոյնպէս թագաւորաց ամենեցունց, քետտիմայ,
և թագաւորացն ասորւոց որ ընդ ծովակողմն
ելանէին ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ արքայ սողոմոն՝ էր կնասէր. և առ իւր կանայս ԽԹ
օտարոտիս բազումս, և զդուստրն փարաւոնի, և
մովաբացիս, և ամոնացիս, և եդովմայեցիս, և ասորիս,
և

զմայդան և զպարխապան երուսաղէմի ։ (20) Ոմանք. Յամուրհացւոյն և 'ի քետացւոյ, ևն ։ (20) Յօրինակին գրեալ էր. Եւ 'ի գերգեսացւոց ։ (22) 'Ի լուսն″. Ոչ ետ սողոմոն 'ի ծառայութի՟. զի ։ (23) Ոմանք. Եւ այս էին իշխանք որ ։ (23) Այլք. Որ գործէին 'ի գործն ։ (26) Ոմանք. 'Ի գասոնգաբեր, որ ։ (27) Ոմանք. Արս նաւորդս հմուտս ։ ԳԼ. Ժ. (3) Յօրինակին գրեալ էր. Սխալեալ յարքայէ զոր ոչ ։ (4) Ոմանք. Եւ ետես տիկինն զա՟մ ։ (5) Ոմանք. Եւ զարծաթ ծառայից նր՟, և զկարգ ։ (7) Ոմանք. Եւ ոչ հաւատայի խօսե″... և զա՟մ համբաւացն զոր լուէի ։ (8) Ոմանք. Եւ երանելի են կա″.. լսեն զա՟մ իմաստութի՟ քո ։ (10) Ոմանք. Եւ ոչ եկեալ էին այնպի″ ։ (13) Ոմանք. Եւ զոր ինչ խնդր″... 'ի ձեռն արքայի սո″ ։ (14) Յօրինակին Բնագրոյն այսպէս գրեալ է. վեց Ճ և կը ։ (17) Ոմանք. Եւ երեքհարիւր մնաք ոսկւոյ 'ի մի զէն ։ (20) Ոմանք. Եւ երկոտասան կորիւնքն կային 'ի վերայ վեցե″ ։ (21) Օրինակն. Քանզի էր համարեալ արծաթ ։ (27) Այլք. 'Ի դաշտս բազմութե՟ ։

և քետացիս, և ամովրհացիս. *և յազգացն յորոց վը- 2
ճարեաց տ̄ր որդւոցն Ի̄լի չմտանել առ ն̄ս, և նոքա մի
մտցեն առ ձեզ. թէ գուցէ խոտորեցուցանիցեն զսիրտս
ձեր զհետ կռոցն իւրեանց, 'ի նոսա յարեցաւ սողոմոն
սիրել: *Եւ էին ն̄ր կանայք տիկնայք՝ եւթն հարիւր, 3
և հարճք՝ երեք հարիւր. և խոտորեցուցին կանայք ն̄ր
զսիրտ նորա:

Լ *Եւ եղև 'ի ժամանակի ծերութե̄ն սողոմոնի, և կանայք 4
ն̄ր խոտորեցուցին զսիրտ ն̄ր զհետ աստուածոց օտա-
րաց. և ոչ էր սիրտ ն̄ր կատարեալ ընդ տ̄ն ա̄յ իւրոյ
իբրև զսիրտն դաւթի հօր իւրոյ: *Եւ գնաց սողոմոն 5
զհետ աստարտայ գարշելւոյ սիդոնացւոց, և զհետ մել-
քոմայ գարշելւոյ որդւոցն ամոնայ: *և արար սողո- 6
մոն չար առաջի տ̄ն, և ոչ գնաց զհետ տ̄ն իբրև դա-
ւիթ հայր իւր: *Յայնժամ շինեաց սողոմոն զբարձա- 7
ւանդակն քամովսայ կռոցն մովաբու 'ի լերինն հանդէպ
Ե̄մի, և մելքոմայ կռոց որդւոցն ամոնայ, և աստար-
տայ գարշելւոյ սիդոնացւոց: *Եւ այնպէս արար ա̄մ 8
կանանց իւրոց օտարոտւոց: արկանէին խունկս, և զո-
հէին կռոց իւրեանց: *Եւ բարկացաւ տ̄ր սողոմոնի, 9
զի խոտորեցոյց զսիրտ իւր 'ի տ̄է ա̄յ Ի̄լի որ երևեցաւ նմա
երկիցս. *և պատուիրեաց նմա վ̄ս բանին այնորիկ, ա- 10
մենևին չերթալ զհետ աստուածոց օտարաց, և պահել
և առնել զոր պատուիրեաց նմա տ̄ր ա̄ծ: *Եւ ասէ տ̄ր 11
ցսողոմոն, փոխանակ զի եղև այդ ընդ քեզ, և ոչ պա-
հեցեր զհրամանս իմ, և զպատուիրանս զոր պատուիրե-
ցի քեզ՝ պատառելով պատառեցից զթագաւորութի̄դ
'ի ձեռանէ քումմէ, և տաց զդա ծառայի քում: *բայց 12
'ի քո աւուրս ոչ արարից զայն վ̄ս դաւթի հօր քոյ, այլ
'ի ձեռանէ որդւոյ քոյ առից զդա: *Սակայն զա̄մ թա- 13
գաւորութի̄դ ոչ առից. գաւազան մի տաց որդւոյ քում
վասն դաւթի ծառայի իմոյ, և վասն Ե̄մի քաղաքի զոր
ընտրեցի:

ԼԱ *Եւ յարոյց տ̄ր սատան սողոմոնի զադեր զեդոմայեցի 14
'ի զաւակէ թագաւորութե̄ն եդովմայեցւոց: *Եւ եղև 15
'ի սատակել դաւթի զեդոմ, յերթալ յովաբայ իշխանի
զօրուն թաղել զվիրաւորսն. զի կոտորեցին զա̄մ արու
յեդոմ: *զի վեց ամիս նստաւ անդ յովաբ, և ա̄մ Ի̄էլ 16
յեդոմ, մինչև սատակեաց զա̄մ արու եդովմայեցւոց:
*Եւ փախեաւ ադեր՝ ինքն և ա̄մ արք եդովմայեցիք 'ի 17
ծառայից հօր ն̄ր՝ և մտին յեգիպտոս: և ադեր՝ մանուկ
փոքր էր. *և յարեան արքն 'ի քաղաքէ մադիա- 18
մու և եկին 'ի փառան, և առին ընդ իւրեանս արս 'ի
փառանէ և եկին յեգիպտոս առ փարաւոն արքայ եգիպ-
տացւոց, և եմուտ ադեր առ փարաւոն, և ետ նմա
տուն, և կարգեաց նմա հաց, և ետ նմա գետին: *և 19
եգիտ ադեր շնորհս առաջի փարաւոնի յոյժ, և ետ նմա
կին զքոյր կնոջ իւրոյ՝ զքոյր թեկեմինայ զերէց: *և 20
ծնաւ քոյրն թեկեմինայ ադերայ զգանեբաթ զորդի ն̄ր,
և սնոյց զնա թեկեմինա 'ի մէջ որդւոցն փարաւոնի. և
էր գանեբաթ 'ի տան փարաւոնի 'ի մէջ որդւոցն փա-
րաւոնի: *Եւ լուաւ ադեր յեգիպտոս եթէ ննջեաց 21
դաւիթ ընդ հարս իւր, և թէ մեռաւ յովաբ իշխան զօ-
րուն. և ասէ ադեր ցփարաւոն, արձակեա զիս և դար-
ձայց յերկիր իմ: *և ասէ փարաւոն ցադեր՝ զի՞նչ պա- 22
կաս է քեզ առ իս՝ զի խնդրես երթալ յերկիր քո: և
ասէ ցնա ադեր՝ զի արձակելով արձակեսցես զիս. և
դարձաւ ադեր յերկիր իւր: *Եւ յարոյց տ̄ր սատան 23
սողոմոնի զռազոն զորդի եղիադայ, որ փախեաւ յադ-
րիազարայ արքայէ սուբայ 'ի տեառնէ իւրմէ: *և ժո- 24
ղովեցան առ նա արք, և էր իշխան գնդին, 'ի կոտորել
զն̄ս դաւթի. և գնա՛ց 'ի դամասկոս՝ և նստաւ 'ի նմա. և

25 թագաւորեաց 'ի դամասկոս. *և եղև հակառակ Ի̄լի
զա̄մ աւուրս սողոմոնի: այս է չարութի̄ն ադերայ. և
ծանրացասումն եղև իսրայէլի, և թագաւորեաց յեր-
կիրն եդոմայ:

26 *Եւ յերոբովամ որդի նաբատայ եփրաթացի 'ի սա- ԼԲ
րիրայ, և անուն մօր ն̄ր սարուա կին այրի, և նա էր
որդի կնոջ այրւոյ՝ ծառայ սողոմոնի. և ամբարձ զձեռն
27 իւր յարքայ: *և այն իրք էին զի վերացոյց զձեռն իւր
յարքայ սողոմոն: Եւ արքայ սողոմոն շինեաց զբարձա-
ւանդակն, և ելից զխրամ քաղաքին դաւթի հօր իւրոյ:
28 *և այրն յերոբովամ հզօր զօրութ̄բ. իբրև ետես սո-
ղոմոն զպատանեակն եթէ այր գործոյ է, կացոյց զնա
29 'ի վ̄ր հարկաց բեռնակրաց տանն յովսեփայ: *Եւ եղև
'ի ժամանակին յայնմիկ ել յերոբովամ յԵ̄մէ, և եգիտ
զնա աքիա սելոնացի մարգարէ 'ի ճանապարհի, և մե-
կուսացոյց զնա 'ի ճանապարհէն. և աքիա զգեցեալ էր
30 հանդերձ նոր. և երկոքեան 'ի դաշտին: *Եւ բուռն
եհար աքիա զհանդերձէն իւրմէ զնորոյ որ 'ի վ̄ր իւր,
31 և պատառեաց զնա յերկոտասան կտորս. *և ասէ
ցյերոբովամ. առ դու քեզ զտասն կտորսդ: Զի
այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ Ի̄լի, ահա ես պատառեցից զթա-
գաւորութի̄ն 'ի ձեռաց սողոմոնի, և տաց քեզ զտասն
32 գաւազանսն. *և երկու գաւազանքն եղիցին նորա՝ վ̄ս
դաւթի ծառայի իմոյ, և վ̄ս Ե̄մի քաղաքի զոր ընտրե-
33 ցի յա̄մ ցեղից Ի̄լի. *փոխանակ զի եթող զիս, և եր-
կիր եպագ աստարտայ գարշելւոյ սիդոնացւոց, և քա-
մովսայ կռոց մովաբայ, և մելքոմայ զազրելւոյ որդ-
ւոցն ամոնայ. և ոչ գնաց 'ի ճանապարհս իմ առնել
ուղղութի̄ն առաջի իմ, զպատուիրանս և զդատաստանս
34 իմ իբրև զդաւիթ զհայր իւր: *Եւ ոչ առի զա̄մ թա-
գաւորութիւն 'ի ձեռանէ ն̄ր. զի հակառակութ̄բ կալայց
հակառակ նմա զա̄մ աւուրս կենաց ն̄ր. վ̄ս դաւթի ծա-
ռայի իմոյ զոր ընտրեցի, որ պահեաց զպատուիրանս
35 իմ և զդատաստանս: *Եւ առից զթագաւորութիւն 'ի
36 ձեռանէ ն̄ր, և տաց քեզ զտասն գաւազանսն. *և որդ-
ւոյ ն̄ր տաց զերկուս գաւազանսն, վ̄ս մնալոյ ճրագի
ծառայի իմում դաւթի զա̄մ աւուրս առաջի իմ յԵ̄մ
37 քաղաքի զոր ընտրեցի դնել զանուն իմ անդ: *Եւ
զքեզ առից, և թագաւորեսցես որպէս և ցանկասցի անձն
38 քո. և դու եղիցես թագաւոր 'ի վ̄ր Ի̄լի: *և եղիցի
եթէ պահեսցես զա̄մ ինչ զոր ես պատուիրեմ քեզ, և
գնասցես 'ի ճանապարհս իմ, և արասցես ուղղութի̄ն ա-
ռաջի իմ, զգուշանալ պատուիրանաց իմոց և հրամա-
նաց իմոց՝ ո̄պ արար դաւիթ ծառայ իմ. և եղէց ընդ
քեզ, և շինեցից քեզ տուն հաւատարիմ որպէս շինեցի
39 դաւթի. և տաց քեզ զԻ̄էլ: *և չարչարեցից զզաւակն
40 դաւթի վ̄ս այնորիկ. բայց ոչ զամենայն աւուրս: *Եւ
խնդրեաց սողոմոն սպանանել զյերոբովամ. և յարեաւ
յերոբովամ և փախեաւ յեգիպտոս առ սուսակիմ ար-
քայ եգիպտացւոց. և էր յեգիպտոս մինչև մեռաւ սո-
41 ղոմոն: *Եւ մնացորդք բանիցն սողոմոնի, և ա̄մ ինչ
զոր արար, և ա̄մ իմաստութի̄ն ն̄ր, ո՞չ աւանիկ գրեալ
42 է 'ի գիրս բանից սողոմոնի: *Եւ աւուրք զորս թագա-
ւորեաց սողոմոն յԵ̄մ 'ի վ̄ր ա̄մ Ի̄լի ա̄մ քառասուն:
43 *Եւ ննջեաց սողոմոն ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա ԼԳ
'ի քաղաքի դաւթի հօր իւրոյ: Եւ թագաւորեաց ռո-
բովամ որդի նորա ընդ նորա:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ չոգաւ արքայ ռոբովամ 'ի սիկիմ. զի 'ի սիկիմ
2 գայր ա̄մ Ի̄էլ թագաւորեցուցանել զնա: *Եւ
եղև

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Եւ յայլազգեաց յորոց վճարեաց տ̄ր յորդւոցն իսրայէլի: (5) (7) Ոմանք. Եւ զհետ մող-քոմայ: (11) Ոմանք. Զթագաւորութի̄դ քո 'ի ձեռաց": (15) Ոմանք. Թաղելով զվիրաւորսն: (15) Յօրինակին 'ի բնաբանի [illegible] 'ի լուսն". [illegible] 'ի մէջ բերել՝ զի. և առնել՝ զի կոտորեցին. համօրինակն ա-ւելորդ 'ի բնաբ": (23) Ոմանք. Յադրաազարայ արքայէ:

(24) Այլք. Եւ գնացին 'ի դամասկոս: (25) Այլք. Եւ թագաւորեաց յերկրին եդոմայ: (26) Ոմանք. Եփրաթացի 'ի սամիրայ: (27) Ոմանք. Զի և արքայ սողոմոն: (30) Ոմանք. Եւ պատառեաց զայն էր": (33) Ոմանք. Եւ զճշմարտութիւն իմ, և: (34) Ոսկան. Եւ ոչ առից զամենայն թագաւորութիւն: (42) Ոմանք. Խորայէլի ամս քառասուն:

եւ իբրեւ լուաւ յերոբովամ որդի նաբատայ, և ինքն
էր տակաւին յեգիպտոս յորմէ հետէ փախեաւ յերեսաց
արքայի սողոմոնի, և դարձաւ յերոբովամ յեգիպտոսէ.
* և առաքեցին և կոչեցին զնա: Եւ եկին յերոբովամ 3
և ամ եկեղեցին իէլի. և խօսեցաւ ամ ժողովուրդն
ընդ արքային ռոբովամայ՝ և ասեն: * Հա՛յր քո ծանրացոյց 4
զլուծ մեր, և դու թեթեւացո՛ 'ի խիստ ծառայութէ
հօր քոյ, և 'ի ծանր լծոյ նր զոր ետ 'ի վր մեր. և
ծառայեսցուք քեզ: * Եւ ասէ ցնս. երթա՛յք մինչև ցերիս 5
աւուրս, և դարձջի՛ք առ իս: և գնացին: * Եւ խորհեցաւ 6
արքայ ռոբովամ ընդ ծերսն որ կային առաջի
սողոմոնի հօր նր մինչդեռ կենդանի էր, և ասէ. զիա՞րդ
խորհիք՝ և տացուք պատասխանի ընդ ժողովրդեանն:
* Եւ խօսեցան ընդ նմա՝ և ասեն. եթէ յաւուր յայսմիկ 7
լինիցիս ծառայ ժողովրդեանն այնմիկ՝ և ծառայեսցես
նց, և անսասցես նց, և խօսեսցիս ընդ նս բանս
բարիս, եղիցին քեզ ծառայք զամ աւուրս: * Եւ եթող 8
զխորհուրդ ծերոցն զոր խորհեցան ընդ նս, և խորհեցաւ
ընդ մանկտին սնընդակիցս իւր՝ որ կային առաջի
նր. * և ասէ ցնս. զի՞նչ տայք խրատ, և տա՛ց պատասխանի 9
ժողովրդեանն՝ որ խօսեցան ընդ իս և ասեն. թեթեւացո՛
յանրոյն՝ զոր ետ հայր քո 'ի վր մեր: * Եւ խօսեցան 10
ընդ նմա մանկտին սնընդակիցք իւր որ կային
առաջի նր՝ և ասեն: Այսպէս խօսեսցիս յականջս ժողովրդեանն՝
որ խօսեցան ընդ քեզ և ասեն, հա՛յր քո
ծանրացոյց զլուծ մեր՝ և դու թեթեւացո 'ի մէնջ.
այսպէս խօսեսցիս ընդ նս. Ծնկոյթ իմ ստուար է քան
զմէջ հօր իմոյ. * և արդ՝ հա՛յր իմ եդ 'ի վր ձեր անուր 11
ծանր, և ես յաւելից յանուրն ձեր. հայր իմ խրատեաց
զձեզ գանիւք՝ և ես խրատեցից ձեզ քրքմօք:
ԼԴ * Եւ եկին ամ իէլ առ արքայ ռոբովամ յաւուրն երրորդի՝ 12
ոպ խօսեցաւ ընդ նս արքայ և ասէ, դարձջի՛ք
առ իս յաւուրն երրորդի: * Եւ պատասխանի ետ արքայ 13
ժողովրդեանն խստութբ. և եթող ռոբովամ զխորհուրդս
ծերոցն զոր խորհեցան ը նմա, * և խօսեցաւ 14
ընդ նս ըստ խորհրդեան մանկտւոյն՝ և ասէ. հայր
իմ ծանրացոյց զանուր ձեր, և ես յաւելից յանուր
ձեր. հայր իմ խրատէր զձեզ գանիւք, և ես խրատեցից
զձեզ քրքմօք: * Եւ ո՛չ լուաւ արքայ ժողովրդեանն, 15
զի էր խոտորումն 'ի տէ. զի հաստատեսցէ տր զբան
իւր զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն աքիայ սիլովնացւոյ, վս յերոբովամայ
որդւոյ նաբատայ:
ԼԵ * Իբրեւ տեսին ամ իէլ՝ եթէ ո՛չ լուաւ նց արքայ. պատասխանի 16
ետ ժողովուրդն արքային և ասէ. Զի՞նչ բաժին
կայ մեր ընդ դաւթի. և ո՛չ գոյ մեր ժառանգութի
ընդ որդւոյ յեսսեայ. պնդեա՛ց 'ի բնակութիս քո իէլ:
և արդ՝ դու արածեա՛ զտունն դաւթի: և գնաց իէլ 'ի
բնակութիս իւր: * և որդւոցն իէլի որ նստէին 'ի քաղաքս 17
յուդայ՝ թագաւորեաց ռոբովամ:
ԼԶ * Եւ առաքեաց արքայ ռոբովամ զադոնիրամ հարկապետ՝ 18
և քարկոծեցին զնա ամ իէլ քարամբք՝ և մեռաւ.
և արքայ ռոբովամ աճապարեաց ելանել 'ի կառս իւր
և փախչել յէմ: * և արհամարհեաց իէլ զտունն դաւթի 19
մինչև ցայսօր:
ԼԷ * Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ ամ իէլ եթէ դարձաւ յերոբովամ, 20
առաքեցին և կոչեցին զնա ամ ժողովուրդն, և
թագաւորեցուցին զնա 'ի վերայ իէլի. և ո՛չ ոք էր զկնի
տանն դաւթի, բայց միայն 'ի գաւազանէ տանն յուդայ
և բենիամինի: * Եւ ռոբովամ եմուտ յէմ, և եկեղեցացոյց 21
զժողովուրդն յուդայ և զգաւազանն բենիամինի՝
հարիւր և ութսուն հազար երիտասարդաց պատերազմողաց՝
պատերազմել ընդ տանն իէլի, դարձուցանել
զթագաւորութիւն ռոբովամայ որդւոյ սողոմոնի:
22 * Եւ եղեւ բան տն առ սամէա այր այ՝ և ասէ: * խօսեա՛ց ԼԸ
23 ընդ ռոբովամայ որդւոյ սողոմոնի արքայի յուդայ,
և ընդ ամ տանն յուդայ և բենիամինի, և ընդ
24 մնացորդս ժողովրդեանն՝ և ասասջիր: * Այսպէս ասէ
տր. մի՛ ելանէք և մի՛ տայցէք պատերազմ ընդ եղբարս
ձեր ընդ որդիսն իէլի, դարձջի՛ք իւրաքանչիւրոք 'ի տուն
իւր, զի յինէն եղեւ բանն այն: և լուան բանի տն, և
25 դադարեցին յերթալոյ ըստ բանին տն: * Եւ շինեաց
յերոբովամ զսիկիմ 'ի լերինն եփրեմայ՝ և բնակէր 'ի
26 նմա: և ել անտի և շինեաց զփանուէլ: * Եւ ասէ յերոբովամ
'ի սրտի իւրում. ահա արդ դառնայցէ թագաւորութիւն
27 իմ 'ի տունն դաւթի, * եթէ ելանիցէ
ժողովուրդս զոհել զոհս 'ի տան տն յէմ. և դառնայցէ
սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ առ տր, և առ տէր իւրեանց
ռոբովամ արքայ յուդայ. և սպանանիցեն զիս, և
28 դառնայցեն առ ռոբովամ արքայ յուդայ: * Եւ խորհեցաւ
արքայ, և չոգաւ արար երկուս երինջս ոսկիս.
և ասէ ցժողովուրդն, շա՛տ լիցի ձեզ ելանել յէմ. ահա
աստուածք քո իէլ՝ որ հանին զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց:
29 * և եդ զմին 'ի դան՝ և զմեւսն 'ի բեթէլ:
30 * Եւ եղեւ բանն այն 'ի մեղս. և երթայր ժողովուրդն
31 առաջի երեսաց միոյն մինչև ցդան: * և արար տունս 'ի
վր բարձանց. և արար քուրմս զմասն ինչ ժողովրդեանն
32 որ ո՛չ էին 'ի տանց ղեւեայ: * Եւ արար յերոբովամ
տօն յամսեանն ութերորդի՝ յաւուր հնգետասաներորդի
նորին ամսոյ՝ ըստ տօնին որ յերկրին յուդայ,
և ել 'ի սեղանն զոր արար 'ի բեթէլ՝ զոհել երնջոցն զոր
արար: Եւ կացոյց 'ի բեթէլ քուրմս բարձանցն զոր արար:
33 * և ել 'ի սեղանն զոր արար 'ի բեթէլ, որ օր հնգետասան
էր ամսոյն ութերորդի 'ի տօնին: առէծ 'ի
սրտէ իւրմէ. և արար տօնս որդւոցն իսրայէլի: Ել 'ի
սեղանն զոհել:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ ահա այր այ եհաս 'ի յուդայ բանիւ տն 'ի բեթէլ, ԼԹ
և յերոբովամ կա՛յր 'ի վր սեղանոյն իւրոյ
2 զոհել 'ի վր: * Եւ կոչեաց զսեղանն բանիւ տն՝ և ասէ.
սեղան սեղան. այսպէս ասէ տր. ահա որդի ծնցի
տան դաւթի՝ Յովսիա անուն նր: և զոհեսցէ 'ի վր
քո զքուրմս բարձանցդ՝ որ զոհեն 'ի վր քո, և ոսկերս
3 մարդկան այրեսցէ 'ի վր քո: * Եւ ետ յաւուր յայնմիկ
նշան՝ և ասէ. այս նշան է զոր խօսեցաւ տր՝ և ասէ,
ահա սեղանդ պատառեսցի, և հեղցի պարարտութիւնդ
4 որ 'ի վր դորա: * Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ արքայ
յերոբովամ զբանս առնն այ բարբառելոյ 'ի վր սեղանոյն
որ 'ի բեթէլ՝ ձգեա՛ց արքայ զձեռն իւր 'ի սեղանոյ
անտի և ասէ, կալարո՛ւք զդա. և դօսացաւ ձեռն
նր՝ զի ձգեաց 'ի նա, և ո՛չ կարաց դարձուցանել զնա
5 առ ինքն. * և սեղանն պատառեցաւ՝ և հեղաւ պարարտութիւն
'ի սեղանոյ անտի, ըստ նշանին զոր ետ այրն այ
6 բանիւ տն: * Եւ ասէ արքայ յերոբովամ ցայրն այ. աղաչեա՛
զերեսս տն այ քոյ, և արա՛ աղօթս վս իմ և դարձցի
ձեռն իմ առ իս: և աղաչեաց այրն այ առաջի տն, և
դարձաւ ձեռնն արքայի առ նա, և եղեւ իբրեւ զառաջինն:
7 * Եւ խօսեցաւ արքայ ընդ առնն այ՝ և ասէ.
մո՛ւտ ընդ իս 'ի տուն՝ և ճաշեա՛, և տա՛ց քեզ պարգեւս:
8 * Եւ ասէ այրն այ ցարքայ. եթէ տացես ինձ զկէս
տան քոյ, ո՛չ մտից ընդ քեզ. և ո՛չ կերայց հաց, և ո՛չ
ար-

ԳԼ. ԺԲ. (4) Այլք. 'Ի խիստ ծառայութէ հօր քո: (4) Ոսկան. Զոր եդ 'ի վերայ մեր: (6) Ոմնք: Սողոմոնի հօր իւրոյ: (6) Այլք. Եւ տացուք պնի ժողվրդեանն: (8) Ոմնք. Ընդ մանկտին ընդ սնընդակիցս: (10) Ոմնք. Ծնկութ իմ.. քան զմէջս հօր իմոյ: (11) Ոմնք. Հայր իմ խրատէր զձեզ: (14) Ոմնք. Հայր իմ ծանրացոյց յանուր: (15) Բզմք. Զի հաստատեսցէ՝ զոր խօ": (16) Ոմնք. Բաժին կայ մեր և դաւթի: (22) Ոմնք. Առ սեմէամ այր այ: (24) Ոմնք. Եւ լուան բան 'ի տնէ, և դա": (28) Ոմնք. Եւ չոգաւ արար երինջս երկուս ոսկիս: (31) Բզմք. Եւ արար տունս 'ի վր բար": (31) Ոմնք. Զմասն ինչ 'ի ժողովրդենէն: (32) Ոմնք. Տօնս յամսեանն ութեր":

ԳԼ. ԺԳ. (2) Յօրինակին՝ անուանս Յովսիա, կարմրագրեալ նշանակի: (4) Այլք. Զձեռն նր՝ զոր ձգեաց 'ի նա. և ոչ: (5) Ոմնք. Այրն այ ըստ բանի տն: (7) Ոմնք. Եւ

արբից ջուր 'ի տեղւոջս յայսմիկ. * զի այսպէս պատուիրեաց 9
ինձ տր̄ բանիւ և ասէ. մի՛ ուտիցես հաց, և
մի՛ ըմպիցես ջուր. և մի՛ դառնայցես ընդ նոյն ճանապարհ,
ընդ որ երթանայցես : * և գնաց զճանապարհ իւր. այլ 10
ոչ ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ եկն՝ գնաց 'ի բեթելայ:
Խս * Եւ մարգարէ մի ծեր բնակեալ էր 'ի բեթէլ, և եկին 11
որդիք նորա և պատմեցին նմա զամ̄ գործսն զոր արար
այրն այ̄ յաւուր յայնմիկ 'ի բեթէլ, և զբանսն զոր խօսեցաւ
ը̄ արքայի. և դարձուցին զերեսս հօրն իւրեանց,
* և խօսեցաւ ընդ նս̄ հայրն նց̄ և ասէ, ընդ ո՞ր ճանապարհ 12
գնաց : և ցուցին նմա որդիքն նր̄ ընդ ճանապարհն
ընդ որ գնաց այրն այ̄ որ եկեալ էր 'ի յուդայ : * Եւ 13
ասէ ցորդիս իւր. կազմեցէք զէշն. և կազմեցին նմա
էշ. և ել 'ի նա. * և գնաց զհետ առնն այ̄, և եգիտ զնա 14
նստեալ ընդ կաղնեաւն. և ասէ ցնա՝ եթէ դո՞ւ իցես
այրն այ̄ եկեալ 'ի յուդայ. և ասէ, Ես եմ : * Եւ ասէ 15
ցնա. Եկ ընդ իս 'ի տուն, և կե՛ր հաց : * և ասէ. ոչ կարեմ 16
դառնալ ընդ քեզ, և ոչ գալ ընդ քեզ. և ոչ կերայց
հաց և ոչ արբից ջուր 'ի տեղւոջս յայսմիկ. * զի 17
այնպէս հրաման տուեալ է ինձ բանիւ տն̄ և ասացեալ,
թէ մի՛ ուտիցես անդ հաց, և մի՛ ըմպիցես ջուր. և մի՛
դառնայցես ընդ նոյն ճանապարհ ընդ որ երթայցես :
* Եւ ասէ ցնա. և ես մարգարէ եմ իբրև զքեզ. և հրեշտակ 18
տն̄ խօսեցաւ ընդ իս և ասէ, դարձո՛ զնա առ քեզ
'ի տուն քո, և կերիցէ հաց և արբցէ ջուր. և ստեաց
նմա : * և դարձոյց զնա ընդ իւր, և եկեր հաց 'ի տան 19
նր̄, և արբ ջուր : * Եւ լինէր մինչդեռ նստէին նոքա 20
'ի սեղանն, եղև բան տն̄ առ մարգարէն որ դարձոյց
զնա. * և խօսեցաւ ընդ առնն այ̄ եկելոյ 'ի յուդայ՝ և 21
ասէ : այսպէս ասէ տր̄. փոխանակ զի դառնացուցեր
զբանն տն̄, և ոչ պահեցեր զպատուէրն զոր պատուիրեաց
քեզ տր̄ ած̄ քո. * և դարձար՝ և կերար հաց, և 22
արբեր ջուր 'ի տեղւոջդ յայդմիկ՝ զորմէ խօսեցաւ ընդ
քեզ և ասէ, մի՛ ուտիցես հաց՝ և մի ըմպիցես ջուր. արդ
մի՛ մտցէ մարմին քո 'ի գերեզման հարց քոց : * Եւ եղև 23
յետ ուտելոյն նր̄ հաց և ըմպելոյ ջուր, հանդերձեաց
էշ մարգարէին. և դարձաւ և գնաց : * և եգիտ զնա 24
առեւծ 'ի ճանապարհին, և սպան զնա : և էր մարմին
նր̄ ընկեցեալ 'ի ճանապարհին, և էշն կայր առ նմա, և
առեւծն կայր առ մարմինն : * Եւ ահա արք անցաւորք 25
տեսին մեռեալ ընկեցեալ 'ի ճանապարհին, և առեւծն
կայր առ ընթեր մեռելոյն. և մտին և խօսեցան 'ի քաղաքին՝
ուր մարգարէն ծեր բնակեալ էր : * իբրև լուաւ, 26
որ դարձոյցն զնա 'ի ճանապարհէն, ասէ. այն այրն այ̄
է որ դառնացոյց զբանն տն̄, և ետ զնա տր̄ առիւծու
և եբեկ զնա, և սպան զնա ըստ բանին տն̄ զոր խօսեցաւ
ընդ նմա : * Եւ խօսեցաւ ընդ որդիսն իւր և ասէ. հանդերձեցէք 27
զէշն, և հանդերձեցին. * և գնաց և եգիտ 28
զմարմին նորա ընկեցեալ 'ի ճանապարհին. և էշն և առեւծն
կային առ մարմինին. և ոչ եկեր առեւծն զմարմին
առնն այ̄, և ոչ եբեկ զէշն : * Եւ առ մարգարէն ըզմարմին 29
առնն այ̄, և եդ զնա 'ի վր̄ իշոյն, և դարձոյց
զնա և եկն 'ի քաղաք մարգարէին ծերոյ կոծել և թաղել
զնա : * և ցածոյց զդին նորա մարգարէն 'ի թաղել 30
զնա 'ի գերեզմանի իւրում. և կոծեցան զնա և ասեն,
վա՜յ եղբայր : * Եւ եղև յետ կոծելոյն զնա, խօսեցաւ 31
ընդ որդիսն իւր և ասէ. եթէ մեռանիցիմ ես, թաղեսջիք
զիս յայսմ գերեզմանի ուր թաղեցաւ այրս այ̄, առ
ոսկերս դորա դիջիք զիս զի ապրեսցին ոսկերք իմ ընդ
ոսկերս դորա. * զի լինելով լինիցի բանն զոր խօսեցաւ 32
բանիւ տն̄ 'ի վր̄ սեղանոյն 'ի բեթէլ, և 'ի վերայ
33 տանց բարձանց որ 'ի սամարիա : * Եւ յետ բանիցս այսոցիկ
ոչ դարձաւ յերոբովամ 'ի չարեաց իւրոց. և
դարձաւ և արար 'ի մասնէ ժողովրդեանն քուրմս բարձանց.
որ կամէր լնոյր զձեռն իւր. և լինէր քուրմ բարձանց :
34 * Եւ եղև բանն այն 'ի մեղս տանն յերոբովամայ,
և 'ի սատակումն և յապականութիւն յերեսաց երկրին :

ԳԼ. ԺԴ.

1 'Ի ժամանակին յայնմիկ հիւանդացաւ աբիա որդի յերոբովամայ,
2 * և ասէ յերոբովամ ցկին իւր. արի
և այլակերպեա՛ց, և մի՛ գիտասցեն թէ դու կին յերոբովամայ
իցես, և երթիցես 'ի սելով. ահա անդ է աքիա
մարգարէ. նա խօսեցաւ վս̄ իմ թագաւորել 'ի վր̄ ժողովրդեանս
3 այսորիկ : * և առ 'ի ձեռին քո առն այ̄
հաց, և բլիթս որդւոց նր̄, և չամիչ՝ և սափոր մի մեղու,
և երթիցես առ նա. և պատմեսցէ քեզ զի՞նչ լինելոց
4 իցէ մանկանն : * Եւ արար այնպէս կինն յերոբովամու,
և յարեաւ և գնաց 'ի սելով, և եմուտ 'ի տուն
աքիայ. և այրն ծերացեալ 'ի տեսանելոյ, և փակեալ
5 աչք իւր 'ի ծերութե̄ իւրմէ : * և ասէ տր̄ ցաքիա, ահա
կինն յերոբովամայ գայ հարցանել բան 'ի քէն վս̄ որդւոյ
իւրոյ, զի հիւանդ է. զայս ինչ և զայս ասասցես
6 նմա : * Եւ եղև 'ի մտանելն նորա, և ինքն յանծանօթս
լինէր. և եղև իբրև լուաւ աքիա զձայն ոտից նր̄, 'ի
մտանելն նր̄ և 'ի բանալ, ասէ՝ մուտ կին յերոբովամու.
ընդէ՞ր իցէ այդ զի յանծանօթս լինիս. և ես եմ առաքեալ
7 առ քեզ խստութբ̄ : * Երթ և ասա՛ ցյերոբովամ.
այսպէս ասէ տր̄ ած̄ ի̄էլի. փոխանակ զի բարձրացուցի
զքեզ 'ի միջոյ ժողովրդեանդ, և ետու զքեզ յառաջնորդ
8 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ ի̄էլի : * և պատառեցի
զթագաւորութիւն 'ի տանէն դաւթի, և ետու զնա քեզ.
և ոչ եղեր իբրև զծառայ իմ դաւիթ որ պահեաց զպատուիրանս
իմ, և եկն զկնի իմ ամ̄ սրտիւ իւրով, առնել
9 ուղղութի̄ առաջի իմ. * և չարայա՛ր առնել քան զամենեսին
որ եղեն յառաջ քան զքեզ. և գնացեր և արարեր
քեզ աստուածս օտարոտիս, և ձուլածոյս՝ բարկացուցանել
զիս. և զիս ընկեցեր յետս 'ի մարմնոյ քումմէ :
10 * Վս̄ այսորիկ ես ածից չարիս 'ի վր̄ տանն յերոբովամայ,
և սատակեցից զյերոբովամայ որ միզիցէ զորմով,
կծկեալ և լքեալ 'ի մէջ ի̄էլի. և հաւաքեցից զհետ
տանն յերոբովամայ, ո՞րպ̄ հաւաքիցի աղբ մինչև սպառել
11 զնա : * զդիակունս յերոբովամու 'ի քաղաքի՝ կերիցեն
շունք, և զմեռեալս յանդի՝ կերիցեն թռչունք երկնից.
12 զի տր̄ խօսեցաւ : * Եւ դու արի գնա՛ 'ի տուն քո, և 'ի
13 մտանել ոտից քոց 'ի քաղաքն՝ մեռցի մանուկն : * և կոծեսցին
ամ̄ ի̄էլ, և թաղեսցեն զնա. զի նա միայն յերոբովամայ
մտցէ 'ի գերեզման. զի գտաւ 'ի նմա բան բարի
14 վս̄ տն̄ այ̄ ի̄էլի 'ի տան յերոբովամայ : * և յարուսցէ
տր̄ իւր թագաւոր 'ի վր̄ ի̄էլի, որ հարցէ զտուն յերոբովամայ
15 յաւուր յայսմիկ : * Եւ արդ զի՞նչ ես. հարցէ
տր̄ զի̄էլ, ո՞րպ̄ շարժի եղէգն 'ի ջուր, և խլեսցէ տր̄
զի̄էլ յերկրէս բարութե̄ յայսմանէ զոր ետ հարց նց̄,
և հոսեսցէ զնս̄ յայնկոյս գետոյն. փոխանակ զի արարին
16 իւրեանց անտառս բարկացուցանել զտր̄ : * և մատնեսցէ
տր̄ զի̄էլ վս̄ մեղացն յերոբովամու, որ մեղաւ՝
17 և մեղոյց զի̄էլ : * Եւ յարեաւ կինն յերոբովամու, գնաց
'ի սարիրա. և եղև իբրև եմուտ առաջի դրանն տանն,
18 մեռաւ մանուկն : * և կոծեցան զնա, և թաղեցին ամ̄
ի̄էլ

ասաց քեզ պարգև : (9) Այլք. Եւ մի՛ գնայցես ը̄ նոյն : (9) Բազումք. Ընդ որ երթայցես : (11) Ոմանք. Ծեր բնակէր 'ի բեթէլ: Ուր օրինակ մի. գնացեալ էր 'ի բեթէլ: (12) Ոսկան. Զճանապարհն ընդ որ գնաց ... որ եկեալ էր 'ի յուդայէ : (20) Ոմանք. Եւ եղև բան տն̄ առ մար՞: (24) Բազումք. Կայր առ մարմինին : (25) Ոսկան. Տեսին զմեռեալն՝ ընկեցեալ: (33) Ոմանք. Եւ արար 'ի մնացէ ժողովրդեանն քուրմս ... ընոյր զձեռս իւր : (34) Յօրինակին պակասէր. Եւ յապականութենէ :

Գլ. ԺԴ. (3) Ոմանք. Եւ առ 'ի ձեռն քո ... և նա պատմեսցէ քեզ զի՞նչ լինելոց է մանկանն : (5) Ոմանք. Ահա կին յերոբովամու .. զայս ինչ և զայս ինչ ասասցես : (6) Յօրինակին պակասէր. Եւ ես եմ առաք՞ : (9) Ոմանք. 'Ի յետս 'ի մարմնոյ քումմէ : (10) Ոմանք. Վասն այնորիկ ... տանն յերոբովամու : (13) Ոմանք. Եւ կոծեսցին զնա ... զի գտաւ 'ի նա բան բարի : (15) Ոմանք. Զոր ետ տր̄ հարց նոցա : (17) Այլք. Եւ գնաց 'ի սարիրա :

իէլ ըստ բանին տն զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ
աքիայ մարգարէի ։ * Եւ մնացորդք բանից յերոբովամայ , 19
թէ որչափ պատերազմեցաւ , և որչա՛փ թագաւորեաց ․
ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
Իլի ։ * և աւուրք զորս թագաւորեաց յերոբովամ , 20
ամք քառասուն և երկու ․ և ննջեաց ընդ հարս իւր ։
Եւ թագաւորեաց Նաբատ որդի նր ընդ նորա ։

ԽԱ * Եւ ռոբովամ որդի սողոմոնի թագաւորեաց 'ի վր յուդայ ։ 21
որդի քառասուն և մի ամաց ռոբովամ 'ի թագաւորել
իւրում , և եւթնուտասն ամ թագաւորեաց յէմ
քաղաքի զոր ընտրեաց տր դնել զանուն իւր անդ , յամ
ցեղիցն Իլի ։ և անուն մօր նր Նաամա ամմանացի ։ * Եւ 22
արար ռոբովամ չար առաջի տն ․ և նախանձեցաւ ընդ
ամ զոր արարին հարք նր , և ըստ մեղաց նոցա զոր մեղան ․
* և շինեցին նոքա իւրեանց բարձունս և անդրիս 23
'ի վր ամ բլրոյ բարձու , և 'ի ներքոյ ամ վարսաւոր ծառոց ։
* և նուէրք եղեն յերկրին , և արարին յամ գարշուեց 24
ազգացն զոր եբարձ տր յերեսաց որդւոցն Իլի ։
* Եւ եղև 'ի տարւոջն յորում թագաւորեաց ռոբովամ , 25
ել սուսակիմ արքայ եգիպտոսի 'ի վերայ էմի ։ * և առ 26
զամ գանձս տանն տն , և զգանձս տանն արքայի , և զնիզակս
ոսկիս , զոր առ դաւիթ 'ի ձեռաց ադրաազարայ
արքայի սուբայ , և տարաւ յէմ զամ զոր առ ։ և առ
զղենման ոսկիս զոր արար սողոմոն ։ * Եւ արար արքայ 27
ռոբովամ փոխանակ նց զէնս պղնձիս ։ և դնեցին 'ի վր
նց զօրագլուխս սուրհանդակացն որ պահէին զդրունս
տանն արքայի ։ * և լինէր յորժամ մտանէր արքայ 'ի 28
տունն տն , բառնային զայն սուրհանդակքն , և յեցուցանէին
զնս 'ի տեղի թևէ սուրհանդակացն ։ * Եւ մնացորդք 29
բանիցն ռոբովամայ , և ամենայն ինչ զոր արար ․
ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
յուդայ ։

ԽԲ * Եւ պատերազմ էր 'ի մէջ ռոբովամայ և 'ի մէջ յերոբովամայ 30
զամ աւուրս ։ * և ննջեաց ռոբովամ ը հարս իւր 31
և թաղեցաւ ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի դաւթի ․ և անուն
մօր նր նաամա ամմանացի ։ Եւ թագաւորեաց աբիու
որդի նորա ընդ նորա ։

ԳԼ․ ԺԵ․

Եւ յամին ութուտասներորդի թագաւորութեն յերոբովամայ 1
որդւոյ նաբատայ , թագաւորէ աբիու
որդի ռոբովամայ 'ի վր յուդայ ։ * և երեք ամ թագաւորեաց 2
'ի վր էմի ․ և անուն մօր նր մաաքա դուստր
աբեսողոմայ ։ * Եւ գնաց 'ի մեղս հօր իւրոյ զոր արար 3
առաջի տն այ իւրոյ , և ոչ էր սիրտ նր կատարեալ ընդ
տն այ իւրոյ՝ իբրև զսիրտն դաւթի հօր իւրոյ ։ * զի 'ի 4
ձեռն դաւթի ետ նմա տր ած մնացորդ յէմ ․ զի կացուսցէ
զորդիս նր յետ նր , և հաստատեսցէ զէմ ․ * որ 5
արար դաւիթ ուղղութի առաջի տն , և ոչ խոտորեցաւ
յամէ զոր պատուիրեաց նմա զամ աւուրս կենաց իւրոյ ․
բաց 'ի բանին ուրիայ քետացւոյ ։ * Եւ պատերազմ 6
էր 'ի մէջ աբիայ և 'ի մէջ յերոբովամայ զամ աւուրս
կենաց նր ։ * Եւ մնացորդք բանից աբիայ՝ և ամ 7
ինչ զոր արար , ո՛չ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից
աւուրց թագաւորացն յուդայ ։ և պատերազմ էր 'ի
մէջ աբիայ և 'ի մէջ յերոբովամայ ։

ԽԳ * Եւ ննջեաց աբիու ընդ հարս իւր , և թաղեցաւ 'ի քաղաքի 8
դաւթի ․ և թագաւորէ ասա որդի նր ընդ նր ։
9 * Եւ յամի քսաներորդի յերոբովամայ արքային Իլի թագաւորէ
10 ասա 'ի վր յուդայ ․ * և քառասուն և մի ամ
թագաւորեաց յէմ ․ և անուն մօր նր մաաքա դուստր
11 աբեսողոմայ ։ * Եւ արար ասա ուղղութի առաջի տն
12 իբրև զդաւիթ հայր իւր ․ * և եբարձ զնուէրս յերկրէն ,
և ընջեաց զամ խարդախութիւն զոր արարին հարք
13 նր ։ * Եւ զմաաքա զմայր իւր 'ի բաց արար 'ի տիկնութէ ․
քանզի արար ժողով յանտառին իւրում ․ և կոտորեաց
ասա զամրոցս նր , և այրեաց հրով 'ի հեղեղատին
14 կեդրոնի ․ * սակայն զբարձունսն ոչ եբարձ ․ այլ սիրտ
15 նր կատարեալ էր ընդ տն զամ աւուրս իւր ։ * և եբեր
զսիւնսն հօր իւրոյ , և զսիւնսն զիւր՝ եմոյծ 'ի տունն տն ․
16 արծաթ և ոսկի և անօթս ։ * Եւ պատերազմ էր 'ի մէջ
ասայի և 'ի մէջ բաասայ արքայի Իլի զամ աւուրս նց ։
17 * և ել բաասա արքայ Իլի 'ի վր յուդայ , և շինեաց զռամա ,
զի մի լիցի մտանել և ելանել ասայի արքայի յուդայ ։
18 * Եւ առ ասա զամ արծաթն և զոսկի գտեալ 'ի
գանձս տանն տն , և 'ի գանձս տան թագաւորին , և ետ
զայն 'ի ձեռս ծառայից իւրոց ․ և առաքեաց զնս ասա
արքայ առ որդին ադերայ՝ որդւոյ աբենեքայիմայ որդւոյ
ազայէլի արքային ասորւոց բնակելոյ 'ի դամասկոս՝
19 և ասէ ․ * ուխտեա՛ ուխտ՝ ընդ իս և ընդ քեզ , և 'ի մէջ
հօր իմոյ և 'ի մէջ հօր քոյ ․ ահաւասիկ առաքեցի քեզ
պատարագ արծաթ և ոսկի , և լո՛յծ զուխտ քո որ ընդ
20 բաասայ արքային Իլի , և գնասցէ յինէն ։ * Եւ լուաւ
որդի ադերայ արքային ասայի , և առաքեաց զիշխանսն
իւր 'ի քաղաքսն Իլի ․ և եհար զայլն , և զդան , և զաբէլ ,
տանն մաաքայ , և զամ զքեններէթ մինչև յամ երկիրն
21 նեփթաղիմայ ։ * Եւ եղև իբրև լուաւ բաասա ,
դադարեաց 'ի շինելոյ զռամա , և դարձաւ 'ի թերսայ ։
22 * Եւ արքայ ասա պատուիրեաց ամ յուդայ որ էին յենակիմ ,
զի առցեն զքարինսն ռամայ և զփայտ նր , զոր
շինեաց բաասա ․ և շինեաց նոքօք արքայ ասա զամ
23 բլուրն բենիամինի և զդիտանոցն ։ * Եւ մնացորդք բանիցն
ասայի և ամ զօրութի նր , և ամ ինչ զոր արար ,
և քաղաքն զոր շինեաց , ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
բանից աւուրց թագաւորացն յուդայ ։ բայց 'ի ժամանակի
ծերութէ իւրոյ ցաւեցին ոտք իւր ։

24 * Եւ ննջեա՛ց ասա ընդ հարս իւր , և թաղեցաւ ընդ ԽԴ
հարս իւր 'ի քաղաքին դաւթի ․ և թագաւորէ յոսափատ
25 որդի նր ընդ նր ։ * Եւ նաբատ որդի յերոբովամայ
թագաւորէ յԻլի , յամին երկրորդի ասայի արքայի
26 յուդայ ․ և թագաւորեաց 'ի վր Իլի ամս երկուս ․ * և
արար չար առաջի տն ․ և գնաց զճանապարհ հօր իւրոյ ,
27 և 'ի մեղս իւր որովք յանցոյց զԻէլ ։ * Եւ նստաւ զնավաւ
բաասա որդի աքիայ 'ի վր տանն իսաքարու , և եհար
զնա բաասա 'ի գաբաթոն այլազգեաց ․ և նաբատ
28 և ամ Իէլ նստէին զգաբաթոնաւ ։ * և սպան զնա բաասա ,
յամին երկրորդի ասայի արքայի յուդայ՝ և թագաւորեաց
29 ընդ նորա ։ * Եւ եղև իբրև թագաւորեաց ,
եհար զամ տունն յերոբովամու ․ և ոչ թողոյր զամ
շնչաւոր տանն յերոբովամայ ․ մինչև սատակել զնա ըստ
բանին տն զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ աքիայ
30 սիլոնացւոյ , * վս ամ մեղացն յերոբովամայ՝ որ մեղաւ
և յանցոյց զԻէլ 'ի զայրացուցանել իւրում , որովք զայրացոյց
31 զտր ած Իլի ։ * Եւ մնացորդք բանից նաբատայ ,
և ամ ինչ զոր արար , ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի
32 գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իլի ։ * Եւ էր պատերազմ
'ի մէջ ասայի և 'ի մէջ բաասայ արքայի Իլի
զամ

---

(21) Յօրինակին ․ Նաամա ամմանացի ։ Որ ոմանք ․ Նաամ ։ (22) Ոմանք ․ Զոր արարին հարքն նց ։ (23) Ոմանք ․ Եւ շինեցին և նոքա իւր" ։ (25) Ոմանք ․ Եւ եղև 'ի հինգերորդ տարւոջն յորում թգրեաց ։ (26) Ոմանք ․ Ադրաազարայ ար" ։ (27) Ոսկան ․ Եւ դնեցին 'ի վերայ նր զօ" ։ (28) 'Ի լատ" ․ 'Ի վերայ՝ 'ի տեղի թևէ , նշանակի ․ ակ ․ դր՝ ակիւղաս ․ սենեկի ։ սի ․ դր՝ սիմաքոս ․ 'ի թեկուէ ։ Որ և ոմանք ունին 'ի բնաբանի ։ 'Ի թև սուրհանն" ։ Եւ օրինակ մի ․ 'Ի թևակ սուրհանն" ։

Գլ ․ ԺԵ ․ (2) Յօրինակին Բառագրով գրեալ այսպէս ․ Եւ Գ ամ թգրեաց ։ Որ ոմանք ․ և զԳ ամ թա" ։ (5) Ոմանք ․ Բայց 'ի բանէն ուրիայ քե" ։ (11) Այլ ․ Զդաւիթ զհայր իւր ։ (13) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ զմաաքա զմայր իւր 'ի բաց արար ։ (14) Այլ ․ Բայց սիրտ նորա կատար" ։ (18) Ոմանք ․ Որդւոյ աբենեքայիմայ ։ (19) Այլ ․ Ահաւանիկ առաքե" ։ (20) Ոմանք ․ Եւ եհար զային և զդան ։ (22) Ոմանք ․ Եւ զդիտանոցն ։ (23) Ոմանք ․ Ցաւեցին ոտիւք ։ (24) Ոմանք ․ Եւ թգրեաց յովսափատ ։ (25) Ոսկան ․ Թագաւորէ իսրայէլի յամին եր" ։ (27) Ոմանք ․ 'Ի գաբաթոնն այլազգեաց ։ (29) Ոմանք ․ Զամ զտունն ։

զամ աւուրս նց ։ * Եւ յամին երրորդի ասայի արքայի 33
յուդայ թագաւորէ բաասա որդի աքիա 'ի վր ամ Իլի
'ի թերսա ամս քսան և չորս ։ * Եւ արար չար առաջի 34
տն ․ և գնաց զճանապարհ յերոբովամայ որդւոյ Նաբա-
տայ, և 'ի մեղս նորա որպէս յանցոյց զԻէլ ։

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ եղև բան տն 'ի ձեռն յէուայ որդւոյ անանեայ 1
առ բաասա՝ և ասէ ․ * փոխանակ զի բարձրացու- 2
ցի զքեզ յերկրէ, և ետու զքեզ առաջնորդ 'ի վր ժո-
ղովրդեան իմոյ Իլի, և գնացեր զճանապարհն յերոբո-
վամայ, և յանցուցեր զժողովուրդ իմ զԻէլ, բարկա-
ցուցանել զիս սնոտիւք իւրեանց ․ * ահա ես յարուցից 3
զհետ բաասայ և զհետ տան նր ․ և տաց զտուն քո իբրև
զտունն յերոբովամայ որդւոյ Նաբատայ ։ * Որ մեռա- 4
նիցի բաասայ 'ի քաղաքի՝ շունք կերիցեն, և որ մեռա-
նիցի նորա 'ի դաշտի՝ կերիցեն զնա թռչունք երկնից ։
* Եւ մնացորդք բանից բաասայ, և ամ ինչ զոր արար, 5
և զօրութիւնք նր, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից
աւուրց թագաւորացն Իլի ։ * Եւ ննջեաց բաասա ը 6
հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի թերսա ․ և թագաւորէ ելա
որդի նր ընդ նորա ․ յամի քսաներորդի ասայի արքայի ։
* Եւ 'ի ձեռն յէուայ որդւոյ անանեայ մարգարէի խօ- 7
սեցաւ տր 'ի վերայ բաասայ՝ և 'ի վր տան նր, զամ չա-
րիսն զոր արար առաջի տն 'ի բարկացուցանել զնա գոր-
ծովք ձեռաց իւրոց ․ առ 'ի լինելոյ իբրև զտունն յերո-
բովամայ, և վս հարկանելոյ զնա ․ * յամին քսաներոր- 8
դի և վեցերորդի արքայի յուդայ ։ Եւ թագաւորեաց
ելա որդի բաասայ 'ի վերայ Իլի 'ի թերսա ամս երկուս ։
* Եւ ժողովեաց 'ի վերայ նր զամրի ծառայ իւր իշխան 9
կիսոյ սպառազինաց ․ և նա ըմպէր և արբեալ էր 'ի տանն
արսայ հանդերձապետի 'ի թերսա ։ * և եմուտ զամրի, 10
և եհար զնա և սպան, յամի քսաներորդի եւթներորդի
ասայի արքայի յուդայ ։ և թագաւորեաց ը նր ։ * Եւ 11
եղև 'ի թագաւորել նր՝ և նստել յաթոռն իւրում, ե-
հար զամ տունն բաասայ՝ և ոչ եթող նմա որ միզիցէ
զորմով, և զմերձաւորս նորա և զբարեկամս նր ։ * Եւ 12
ջնջեաց զամրի զամ տունն բաասայ՝ ըստ բանին տն զոր
խօսեցաւ 'ի վերայ տանն բաասայ 'ի ձեռն յէուայ մար-
գարէի ․ * վս ամ մեղացն բաասայ՝ և ելայ որդւոյ նր 13
որ մեղաւ, և որք յանցոյցն զԻէլ, բարկացուցանել զտր
ած Իլի սնոտուովք իւրեանց ։ * Եւ մնացորդք բանիցն 14
ելայ, և ամ ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի
գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իլի ։
ԽԵ * Յամի քսաներորդի եւթներորդի ասայի արքայի յու- 15
դայ, թագաւորեաց զամրի աւուրս եւթն 'ի թեր-
սայ ։ և բանակն Իլի 'ի գաբաթոնի այլազգեաց ․ * Եւ լը- 16
ւաւ ժողովուրդն 'ի բանակի անդ՝ ասեն, գումարե-
ցաւ զամրի և եհար զարքայն ․ և թագաւորեցուցին
Իլի զամրի զօրավար զօրուն 'ի վր Իլի յաւուր յայնմիկ
'ի բանակին ։ * Եւ ել ամրի, և ամ Իէլ ընդ նմա 'ի գա- 17
բաթոնէ, և նստաւ զթերսաւ ։ * և եղև իբրև ետես 18
զամրի թէ յառնուլ եղև քաղաքն՝ եմուտ 'ի սենեակ
մի տանն արքայի ․ և այրեաց 'ի վր նր զտունն արքայի
հրով ․ և մեռաւ * վս մեղաց իւրոց զոր արար՝ առնել 19
չար առաջի տն ․ և գնաց զամ ճանապարհս յերոբովա-
մայ որդւոյ Նաբատայ, և 'ի մեղս նր զոր արար որովք
20 յանցոյց զԻէլ ։ * Եւ մնացորդք բանից զամրեայ՝ և
խռովք նորա զոր խռովեցաւ, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի
21 գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իլի ։ * Յայնժամ
բաժանեցաւ ժողովուրդն Իլի, կէս ժողովրդեանն լի-
նէր զհետ թամնեայ՝ որդւոյ գոնաթայ թագաւորե-
ցուցանել զնա, և կէս ժողովրդեանն լինէր զկնի ամ-
22 րեայ ։ * և յաղթահարեաց ժողովուրդն որ զկնի ամ-
րեայ, և պարտեցաւ ժողովուրդն որ զհետ թամնեայ
որդւոյ գոնաթայ ․ և մեռաւ թամնի, և յովրամ եղ-
բայր նր 'ի ժամանակի յայնմիկ ․ և թագաւորեաց ամրի
23 յետ թամնեայ ։ * Յամին երեսներորդի և առաջներոր-
դի ասայի արքայի յուդայ, թագաւորէ ամրի 'ի վերայ
Իլի ամս երկոտասան ։ 'ի թերսայ թագաւորեաց ամս
24 վեց ։ * Եւ ստացաւ ամրի զլեառնն սոմորոն՝ 'ի սամե-
րայ տեառնէ լերինն երկուց տաղանտաց արծաթոյ ․ և
շինեաց զլեառնն, և կոչեաց զանուն լերինն զոր շինեաց՝
25 յանուն սամերեայ տեառն լերինն սամիրոն ։ * Եւ ա-
րար ամրի չար առաջի տն ․ և չարացաւ քան զամ ե-
26 ղեալսն յառաջ քան զնա ․ * Եւ գնաց զամ ճանապարհս
յերոբովամայ որդւոյ Նաբատայ, և 'ի մեղս նր որովք
յանցոյց զԻէլ 'ի բարկացուցանել զտր ած Իլի սնոտ-
27 ւովք իւրեանց ։ * Եւ մնացորդք բանից ամրեայ՝ և
ամ ինչ զոր արար, և զօրութիւն նր զոր արար, ոչ աւանիկ
գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Իլի ։
28 * Եւ ննջեաց ամրի ը հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի սա- ԽԶ
29 մարիա ․ և թագաւորեաց աքաաբ որդի նր ը նր ։ * Եւ
աքաաբ որդի ամրեայ թագաւորեաց 'ի վր Իլի, յամին
երեսներորդի և ութերորդի ասայի արքայի յուդայ ※,
թագաւորեաց աքաաբ որդի ամրեայ 'ի վր Իլի 'ի սա-
30 մարիա ամս քսան և երկուս ։ * Եւ արար աքաաբ որ-
դի ամրեայ չար առաջի տն քան զամենեսեան որ յա-
31 ռաջ քան զնա էին ։ * և ոչ ինչ էր նմա ընդհատ՝ գը-
նալ ըստ մեղաց յերոբովամայ որդւոյ Նաբատայ ․ և առ-
կին զյեզաբէլ դուստր յովբաղայ արքայի սիդոնացւոց ․
և գնաց և ծառայեաց բահաղու՝ և երկիր եպագ նմա ։
32 * և կանգնեաց սեղան բահաղու 'ի տան գարշելեաց նր
33 զոր շինեաց 'ի սամարիա ։ * Եւ արար աքաաբ անտառ ․
և յաւել աքաաբ առնել առ 'ի բարկացուցանել զտր
ած Իլի, քան զամ թագաւորս Իլի եղեալս յառաջ քան
34 զնա ։ * Յաւուրս նր շինեաց աքիէլ բեթէլացի զերե-
քով ․ աբերոնաւ անդրանկաւ իւրով արկ նմա հիմունս,
և սեգուբաւ կրսերաւ իւրով կանգնեաց զդրունս նր ․
ըստ բանին տն, զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն յեսուայ որդ-
ւոյ Նաւեայ ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ ասէ եղիա մարգարէ 'ի թեզբեայ գաղաադու- ԽԷ
ցաքաաբ ․ կենդանի է տր ած զօրութեանց ած Իլի
որոյ կայի առաջի նր, եթէ եղիցի յամս յայսոսիկ ցօղ
2 կամ անձրև, բայց եթէ բանիւ բերանոյ իմոյ ։ * Եւ
3 եղև բան տն առ եղիա՝ և ասէ ․ * գնա աստի ընդ ար-
ևելս՝ և թաքիցես 'ի հեղեղատին քոռաթու, որ է յան-
4 դիման յորդանանու ․ * և եղիցի ըմպել քեզ ջուր 'ի հե-
ղեղատէն ․ և հրաման տաց ագռաւուց կերակրել ըզ-
5 քեզ անդ ։ * Եւ գնաց, և արար եղիա ըստ բանին տն ․
և

---

(33) Ոմանք ․ Եւ յամին եւթներորդի ասայի արքայի ։
(33) Յօրինակին ․ Բաասա որդի աքիայի 'ի վր ամ ։
Գլ․ ԺԶ ․ (1)(2) Ոմանք ․ Որդւոյ անայի առ բա"․․․ սնոտ-
ւովք իւրեանց ։ (9)(10)(12) Ոսկան ․ Զամբրի ։ (9) Ո-
մանք ․ Զամրի ծառայ նր ։ (9) Յօրինակին ․ 'Ի տան Նարսա
հանդ" ․ 'ի թեսա ։ Այլ ոմանք ․ 'ի վերայ տանն արսայ ։
(10) Ոմանք ․ Եւ եհար զնա, և սպան զնա ։ (11) Ոմանք ․
'Ի թագաւորելն նր և 'ի նստել յա"․․․ որ միզէր զոր-
մով ։ (17) Ոմանք ․ Ընդ նմա 'ի գաբաթոնէն ։ (19) Յօրէ-
նակին գրեալ ․ Եւ 'ի մեղս նր զոր արար, որովք ։ Այլ ոմանք ․
Եւ գնաց զճանապարհս յերոբովամու ․․․ արար որք
յանցոյց զիսրայէլ ։ (21) Ոմանք ․ Կէս ժողովրդեանն լի-
նել զկնի թամնեայ որդ" ։ (22) Ոմանք ․ Որ էր զկնի ամ-
րեայ, և պարտեաց զժողովն որ էր զհետ թամնեայ ։
(23) Այլք ․ Երեսներորդի և առաջնորդի ։ (24) Ոմանք ․
Զլեառնն սեմերոն 'ի սամարեայ 'ի տեառնէ լերինն ։
(25) Ոմանք ․ Եղեալս յառաջագոյն քան ։ (26) Ոմանք ․
Եւ գնաց յամենայն ճանապարհս ։ (28) Ոմանք ․ Եւ թա-
գաւորէ աքաաբ որ" ։ (33) Ոմանք ․ Առ 'ի բարկացու-
ցանելոյ ։ (34) Ոմանք ․ Զերիքով ․ աբիրոնաւ ․․․ կրտ-
սերով իւ" ։
Գլ․ ԺԷ ․ (1) Ոմանք ․ 'Ի թեսբեայ գաղա"․․․ յամս յայս
ցօղ ։ (3) Ոմանք ․ 'Ի հեղեղատին քոռաթայ ։ (4) Ոմանք ․
Հրաման տամ ագռաւուց ։

և չոգաւ և նստաւ 'ի հեղեղատին Քորաթայ յանդիման
Յորդանանու ։ * և ագռաւք բերէին նմա հաց և միս ը̅ 6
առաւօտս, և հաց և միս ընդ երեկս ․ և 'ի հեղեղատէն
ըմպէր ջուր ։ * և եղև յետ աւուրց, և ցամաքեցաւ հե- 7
ղեղատն զի ոչ եղև անձրև 'ի վ̅ր երկրի ։ * Եւ եղև բան 8
Տ̅ն առ Եղիա՝ և ասէ ․ * արի և գնա 'ի Սարեփթա Սի- 9
դոնացւոց, և նստցես անդ ․ և ահա պատուիրեալ է
իմ անդ կնոջ միոյ այրւոյ կերակրել զքեզ ։ * Եւ յա- 10
րեաւ գնաց 'ի Սարեփթա 'ի դրունս քաղաքին ․ և ահա
անդ կին մի քաղէր փայտ ․ և աղաղակեաց զկնի ն̅ր Ե-
ղիա՝ և ասէ ցնա ․ առ դու ինձ սակաւ մի ջուր ամա-
նով՝ և արբից ․ * և գնաց բերել ։ և աղաղակեաց զհետ 11
ն̅ր Եղիա և ասէ ․ առցես ինձ պատառ մի հաց 'ի ձեռին
քում ։ * Եւ ասէ կինն ․ կենդանի է Տ̅ր Ա̅ծ քո, եթէ 12
գոյցէ իմ նկանակ ․ բայց եթէ որչափ բուռն մի ալեւր
'ի սափորի, և սակաւ մի եւղ 'ի կամխաղի ․ և ահա քա-
ղեմ կրկուս երկուս, և մտից արարից զայն ինձ և
մանկանց իմոց ․ և կերիցուք զայն՝ և մեռցուք ։ * Եւ 13
ասէ ցնա Եղիա ․ քաջալերեաց մուտ և արա ըստ բանի
քում ․ այլ արասցես նախ ինձ անտի նկանակ մի փոք-
րիկ և բերցես ինձ ․ և ապա արասցես քեզ և մանկանց
քոց ։ * Զի այսպէս ասէ Տ̅ր Ա̅ծ Ի̅ղի ․ սափոր ալեւրն 14
մի պակասեսցէ, և կամխաղ իւղոյն մի նուազեսցէ,
մինչև յօր տալոյ Տ̅ն անձրև 'ի վերայ երեսաց երկրի ։
* Եւ գնաց կինն, և արար ըստ բանին Եղիայի ․ և կե- 15
րաւ սա և նա՝ և որդիք ն̅ր ։ * և յօրէ յայնմանէ սափոր 16
ալեւրն ոչ պակասեաց, և կամխաղ իւղոյն ոչ նուա-
զեաց ըստ բանին Տ̅ն, զոր խօսեցաւ Տ̅ր 'ի ձեռն Եղիայի ։
* Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ հիւանդացաւ որդի 17
տիկնոջ տանն, և էր ախտ ն̅ր սաստիկ յոյժ, մինչ ոչ
մնաց 'ի նմա շունչ ։ * և ասէ ցԵղիա, զի՞ կայ իմ և քո 18
այրդ Ա̅յ, մտեր առ իս յիշատակել զանօրէնութիւն իմ,
և սպանանել զորդի իմ ։ * Եւ ասէ Եղիա ցկինն, տուր 19
ցիս զորդիդ քո ։ և առ զնա 'ի գրկաց ն̅ր, և եհան զնա
'ի վերնատունն յորում ինքն նստէր, և արար զնա 'ի
կողին 'ի վերայ մահճաց իւրոց ։ * և աղաղակեաց Եղիա՝ 20
և ասէ ․ ո՛հ ինձ Տ̅ր, որ վկայդ ես այրւոյն առ որում
ես բնակեալ եմ ․ դու չարչարեցեր զորդի նորա մե-
ռուցանել ։ * Եւ փչեաց երիցս 'ի մանուկն, և կարդաց 21
զՏ̅ր՝ և ասէ ․ Տ՛ր Ա̅ծ իմ, դարձցի շունչ մանկանս 'ի
սա ։ և եղև այնպէս ․ * և աղաղակեաց, և լուաւ Տ̅ր ձայ- 22
նի Եղիայի, և դարձաւ շունչ մանկանն 'ի փոր ն̅ր՝ և կեն-
դանացաւ ։ * և առ Եղիա զմանուկն՝ և իջոյց զնա 'ի վեր- 23
նատանէ անտի 'ի տունն և ետ ցմայր իւր ․ և ասէ Ե-
ղիա, տես զի կենդանի է որդիդ քո ։ * և ասէ կինն 24
ցԵղիա ․ ահա արդ գիտացի եթէ այր Ա̅յ ես դու ․ և
բան Տ̅ն ճշմարիտ է 'ի բերան քո ։

ԳԼ. ԺԸ.

ԽԸ Եւ եղև յետ աւուրց բազմաց՝ և բան Տ̅ն եղև առ 1
Եղիա յամին երրորդի, և ասէ ․ երթ և երևեաց
Աքաաբու, և տաց անձրև 'ի վ̅ր երեսաց երկրի ։ * և 2
չոգաւ Եղիա երևել Աքաաբու ։ և սով սաստիկ էր 'ի
Սամարիա ։ * Եւ կոչեաց Աքաաբ զԱբդիու զհազարա- 3
պետ իւր ․ և Աբդիու երկիւղած էր 'ի Տ̅է յոյժ ։ * և 4
եղև 'ի կոտորել Յեզաբելայ զմարգարէսն Տ̅ն, և առ
Աբդիու հարիւր այր մարգարէ, և թաքոյց զն̅ս յիսուն
յիսուն յայրի՝ և կերակրեաց զն̅ս հացիւ և ջրով ։ * Եւ 5
ասէ Աքաբ ցԱբդիու ․ եկ շրջեսցուք ընդ երկիրդ առ
ա̅մ աղբերբք ջրոց և առ հեղեղատօք, թերևս գտցուք
խոտ և ապրեցուսցուք զձիս և զջորիս, և ոչ սատակես-
6 ցին յանասնոց ։ * և բաժանեաց իւրեանց զճանապարհն
շրջել ․ Աքաաբ գնաց ընդ մի ճանապարհ միայն, և Աբ-
7 դիու գնաց ընդ այլ ճանապարհ միայն ։ * Եւ էր Աբ-
դիու 'ի ճանապարհին ․ և եկն ել Եղիա ընդառաջ ն̅ր
միայն, և աճապարեաց Աբդիու, անկաւ 'ի վ̅ր երեսաց
8 իւրոց՝ և ասէ ․ եթէ դու իցես տէր իմ Եղիա ։ * և ա-
սէ Եղիա՝ ես եմ ։ երթ ասա ցտէր քո՝ թէ ահաւասիկ
9 Եղիա ։ * Եւ ասէ Աբդիու ․ զի՞նչ մեղայ, զի մատնես
10 զծառայս քո 'ի ձեռս Աքաաբու սպանանել զիս ․ * կեն-
դանի է Տ̅ր Ա̅ծ քո, եթէ իցէ ազգ կամ թագաւորու-
թ̅ի ուր ոչ առաքեաց տէր իմ խնդրել զքեզ ․ և ասէին
թէ չէ՛ ուրեք ․ և այրեաց զթագաւորութիւն և զաշխարհ
11 ն̅ր զի ոչ եգիտ զքեզ ։ * Եւ արդ դու ասես, թէ երթ
12 և պատմեա տեառն քում թէ ահաւասիկ Եղիա ։ * և ե-
ղիցի թէ ես երթայցեմ 'ի քէն, և հոգի Տ̅ն առնուցու
զքեզ յերկիր զոր ոչ գիտիցեմ, և մտանիցեմ պատմել
Աքաաբու, և ոչ գտանիցէ զքեզ, և սպանանիցէ զիս ․
13 և ծառայ քո երկիւղած է 'ի մանկութէ իւրմէ ։ * Եւ
ոչ պատմեցաւ տեառն իմում զոր ինչ արարի ես 'ի կո-
տորել Յեզաբելայ զմարգարէսն Տ̅ն ․ թաքուցի 'ի մար-
գարէիցն Տ̅ն հարիւր այր՝ յիսուն յիսուն այր յայրի՝
14 և կերակրեցի զն̅ս հացիւ և ջրով ։ * և արդ՝ դու ասես
ցիս, երթ և ասա տեառն քում թէ ահաւասիկ Եղիա,
15 և սպանանիցէ զիս ։ * Եւ ասէ Եղիա ․ կենդանի է Տ̅ր
զօրութ̅եց, որոյ կացի առաջի ն̅ր ․ զի այսօր երևեցայց
16 նմա ։ * Եւ գնաց Աբդիու ը̅ առաջ Աքաաբու՝ և պատ-
մեաց նմա ․ և ընթացաւ Աքաաբ և գնաց ընդ առաջ Ե-
17 ղիայի ։ * Եւ եղև իբրև ետես Աքաաբ զԵղիա, ասէ Ա-
18 քաաբ ցԵղիա ․ եթէ դու իցես խանգարիչն Ի̅ղի ։ * Եւ
ասէ Եղիա, ես ոչ խանգարեմ զԻ̅էղ, այլ դու և տունն
հօր քո, 'ի թողուլ ձեր զՏ̅ր Ա̅ծ ձեր՝ և երթալ զհետ
19 Բահաղիմայցն ։ * Եւ արդ առաքեա ժողովեա առ իս
զա̅մ Իէլ 'ի լեառն Կարմեղոս, և զմարգարէսն Բահա-
ղու զչորեքհարիւր և զյիսուն, և զմարգարէսն ամօթոյ
զչորեքհարիւր և զյիսուն, և զմարգարէսն անտառաց
զչորեքհարիւր ․ որ ուտեն զսեղանն Յեզաբելայ ։
20 * Եւ առաքեաց Աքաաբ ընդ ա̅մ Իէլ, և ժողովեաց զա̅մ ԽԹ
21 մարգարէսն 'ի լեառնն Կարմեղոս ։ * և մերձեցոյց Եղիա
զա̅մ ժողովուրդն ․ և ասէ ցն̅ս Եղիա, մինչև ցե՞րբ կա-
ղայք յերկուս հետս ․ եթէ Տ̅ր է Ա̅ծ՝ երթայք զհետ
ն̅ր, և եթէ Բահաղն իցէ՝ երթայք զհետ ն̅ր ։ և ոչ ետ
22 ժողովուրդն նմա պատասխանի ։ * Եւ ասէ Եղիա ցժո-
ղովուրդն ․ Ես մնացեալ եմ մարգարէ Տ̅ն միայն, և
մարգարէքն Բահաղու չորք հարիւր և յիսուն, և մար-
23 գարէք անտառին՝ չորեքարիւր ։ * Տացեն մեզ երկուս
եզինս, և ընտրեսցեն իւրեանց զմին, և յօշեսցեն և դի-
ցեն 'ի վ̅ր փայտից, և հուր մի դիցեն ․ և ես արարից
զմեւս եզնն, և եդից 'ի վ̅ր փայտից, և հուր ոչ մատու-
24 ցից ։ * և կարդասջիք զանուն աստուածոցն ձերոց, և
ես կոչեցից զանուն Տ̅ն Ա̅յ իմոյ ․ և եղիցի Ա̅ծ՝ որ լը-
ւիցէ հրով՝ նա է Ա̅ծ ։ Պատասխանի ետուն ա̅մ ժո-
25 ղովուրդն՝ և ասեն, բարի է բանդ զոր խօսեցար ։ * Եւ
ասէ Եղիա ցմարգարէսն ամօթոյ ․ ընտրեցէք դուք ձեզ
զուարակ մի, և արարէք յառաջագոյն, քանզի դուք բա-
զումք էք ․ և կարդացէք զանուն աստուածոյն ձերոյ,
26 և հուր՝ մի դնէք 'ի վ̅ր ։ * Եւ առին զզուարակն զոր
ետ ն̅ց, և արարին ․ և կարդացին զանուն Բահաղու՝
յայգուէ մինչև ցհասարակ օր ․ և ասէին՝ լուր մեզ Բա-
հաղ՝

---

(6) Այլ ․ Եւ հաց և միս ընդ երեկոյս ։ (9) Ոմանք ․ Կնոջ մի այրւոյ ։ (12) Այլ ․ Եւ մտից և արարից ։ (12) Ոմանք ․ Եւ կերիցուք զայն, և մի մեռցուք ։ (14) Ոմանք ․ Մինչև ցօր տալոյ Տ̅ն ։ (16) Յայլս պէսս ․ Զոր խօսեցաւ Տ̅ր 'ի ձե՛՛ ։ (18) Յօրինակին ․ Մտել առ իս յիշա՛՛ ։ (18) Ոմանք ․ Յիշատակել զանիրաւութիւն իմ ։ (20) Այլ ․ Առ որում ես բնակեմ ։

Գլ ․ ԺԸ ․ (4) Ոմանք ․ 'Ի կոտորել Յեզաբելի ․․ առ Աբդիու ։ (6) Ոսկան ․ Եւ Աքաաբ գնաց ընդ ճա՛՛ ։ (9) Ոմանք ․ Զծառայ քո ․․ սպանանել զնա ։ (12) Բազումք ․ Երկիւղած է 'ի Տ̅նէ 'ի ման՛՛ ։ (14) Ոմանք ․ Ասես ցիս թէ երթ, և ա՛՛ ։ (18) Ոմանք ․ 'Ի թողուլ ձեզ զՏ̅ր Ա̅ծ ։ (20) Ոմանք ․ 'Ի լեառնն 'ի Կարմեղոս ։ (21) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ ասէ ցն̅ս Եղիա, մինչև ։ (22) Այլ ․ Եւ մարգարէք Բահաղու արք չորեք հար՛՛ ։ (23) Այլ ․ Տացեն մեզ երկուս ։ (26) Ոսկան ․ Եւ արարին զանուն Բահաղու ։ (26) Ոմանք ․ Եւ ոչ գոյր բարբառ և ունկնդրութ̅ի ։

հաղ՝ լուր մեզ: և ոչ գոյր բարբառ՝ և ոչ ունկնդրութի՛ն : և ընթանային շուրջ զսեղանովն զոր արարին : * Եւ 27
եղև 'ի միջօրէին՝ և այպանեաց զնոսա Եղիա Թեզբեցի
և ասէ • մեծաձայն կարդացէք զի աստուած է՝ թերևս
զբօսանք ինչ լինին նմա, և միանգամայն թերևս առնիցէ հրաման, կամ թէ 'ի քուն իցէ՝ և յառնիցէ : * Եւ 28
կարդային մեծաձայն, և ցանէին ըստ օրինի իւրեանց
սրով և գեղարդամբք մինչև ցհեղուլ արեան 'ի վ̄ր նց̄ :
* և եղև իբրև մերձեցան յընդերեկսն, և մարգարէանային 29
մինչև ցժամանակ մատուցանելոյ զոհին • և ոչ
գոյր ձայն : Եւ խօսեցաւ Եղիա Թեզբեցի ը̄ մարգարէս
գարշելեացն՝ և ասէ •'ի բաց կացէք, արդ՝ ես արարից
զողջակէզն իմ: և 'ի բաց կացին՝ և գնացին :

Ծ * Եւ ասէ Եղիա ցժողովուրդն՝ մատերուք առ իս, և 30
մատեան ա̄մ ժողովուրդն առ նա • և ողջացոյց զսեղանն
տ̄ն զկործանեալ : * և ա՛ռ Եղիա երկոտասան քար՝ ըստ 31
թուոյ ցեղիցն Ի̄ղի, որ̄պ խօսեցաւ տ̄ր ընդ նմա և ասէ՝
Ի̄ղ եղիցի անուն քո • * և շինեաց զքարինսն յանուն 32
տ̄ն, և արար ծով՝ որ տանէր երկուց գրուաց սերմն
շուրջ զսեղանովն: * Եւ եդեղ զչերտսն 'ի վերայ սեղա- 33
նոյն զոր արար, և յօշեաց զողջակէզն, և եդեղ 'ի վերայ
չերտիցն, և եդեղ 'ի վերայ սեղանոյն : * և ասէ • առէք 34
ինձ չորս սափորս ջրոյ, և հեղէք 'ի վ̄ր ողջակիզիդ և 'ի
վ̄ր չերտիդ : և ասէ՝ կրկնեցէք • և կրկնեցին : և ասէ,
երեքկնեցէք • և երեքկնեցին : * և գնայր ջուրն շուրջ 35
զսեղանովն, և զծովն լցին ջրով: * Եւ եղև 'ի ժամու 36
մատուցանելոյ պատարագին աղաղակեաց Եղիա յերկինս,
և ասէ տ̄ր ա̄ծ աբրահամու և սահակայ և Ի̄ղի •
այսօր ծանիցեն եթէ դու ես տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի, և ես ծառայ
քո • և ես արարի զգործս զայսոսիկ : * լուր ինձ 37
տ̄ր, լուր ինձ հրով • և ծանիցէ ժողովուրդս՝ թէ դու
ես տ̄ր ա̄ծ, և դու դարձուցեր զսիրտ ժողովրդեանս
այսորիկ յետս : * Եւ անկաւ հուր 'ի տ̄նէ յերկնից, և 38
եկեր զողջակէզսն և զչերտսն, և զհողն և զջուրն որ 'ի
ծովուն լափեաց հուրն : * իբրև ետես ա̄մ ժողովուրդն՝ 39
անկա՛ն 'ի վ̄ր երեսաց իւրեանց և ասեն՝ արդարև տ̄ր՝
նա՛ է ա̄ծ, տ̄ր նա՛ է ա̄ծ : * Եւ ասէ Եղիա ցժողովուրդն • 40
կալարուք զմարգարէսն բահաղու, և մի՛ ոք ապրեսցի
'ի նոցանէ, և կալան զնոսա • և իջոյց զնս̄ Եղիա 'ի հեղեղատն
կիսոնի և կոտորեաց զնս̄ անդ :

ԾԱ * Եւ ասէ Եղիա ցաքաաբ • ե՛լ կե՛ր և արբ, զի ոտնաձայն 41
անձրևի է : * և ե՛լ աքաաբ ուտել և ըմպել : և 42
Եղիա ել 'ի գլուխ լերինն կարմելայ • և խոնարհեցաւ
յերկիր, և եդ զերեսս իւր 'ի մէջ ծնգաց իւրոց • * և 43
ասէ ցպատանեակն իւր • ե՛լ և հայեա՛ց ընդ ճանապարհ
ծովու : ել և հայեցաւ պատանեակն, և ասէ ո՛չ ինչ է :
և ասէ Եղիա, ա՛յլ դու դարձիր եւթն անգամ • և դարձաւ
պատանեակն եւթն անգամ : * Եւ եղև յետ եւթներորդումն 44
նուագին, և ահա ամպ մի փոքրիկ իբրև
զթաթ առն՝ հանէր ջուր : և ասէ՝ ե՛լ և ասա՛ ցաքաաբ •
լծեա՛ զկառս քո և էջ, գուցէ հասանիցէ քեզ անձրև :
* Եւ եղև մինչ նա այսր և անդր դառնայր՝ երկինք մթա- 45
ցան ամպովք և հողմով, և եղև անձրև մեծ : և լայր և
երթայր աքաաբ յեզրայէլ : * և ձեռն տ̄ն եղև 'ի վ̄ր Ե- 46
ղիայի, և պնդեաց զմէջ իւր և ընթացաւ առաջի աքաաբու,
մինչև մտանել յեզրայէլ :

ԳԼ. ԺԹ.

Եւ պատմեաց աքաաբ յեզաբելայ կնոջ իւրում զա̄մ 1
զոր արար Եղիա • և ո՛րպէս կոտորեաց զա̄մ մարգարէսն
սրով : * Եւ առաքեաց Յեզաբէլ հրեշտակս առ 2
Եղիա՝ և ասէ • եթէ դու Եղիա իցես՝ և ես Յեզաբէլ,
օն և օն արասցեն ինձ աստուածքն՝ և օն և օն յաւելցեն,
եթէ ոչ վաղիւ 'ի սոյն ժամու եդից զանձն քո իբրև
զանձն միոյ 'ի նոցանէ :

3 * Եւ երկեաւ Եղիա՝ և յարեաւ գնաց առանձինն, և ԾԲ
եկն 'ի բերսաբէէ յերկիրն յուդայ • և եթող անդ ըզ-
4 պատանեակն իւր : * և ինքն գնաց յանապատ աւուր
միոյ ճանապարհ, և շոգաւ և նստաւ ընդ բևեկնեաւ •
և խնդրեաց մահ անձին իւրոյ, և ասէ • շատ է արդ տ̄ր՝
ա՛ռ զոգի իմ յինէն տ̄ր • զի ո՛չ եմ ես լաւ քան զհարս
5 իմ : * Եւ 'ի քուն եմուտ և ննջեաց ընդ տնկովն, և ահա
6 ոմն մերձեցաւ 'ի նա՝ և ասէ • արի և կե՛ր : * և հայեցաւ
Եղիա, և ահա 'ի սնարից նր̄ նկանակ հաճարոյ և կուժ
ջրոյ, և յարեաւ եկեր և արբ • և դարձեալ ննջեաց :
7 * Եւ դարձեալ հրեշտակն տ̄ն երկրորդ անգամ մեր-
ձեցաւ առ նա՝ և ասէ ցնա • արի կե՛ր, զի բազում է
8 'ի քէն և անդր ճանապարհդ : * և յարեաւ՝ եկեր՝ և
արբ, և գնաց զօրութե̄ կերակրոյն այնորիկ զքառա-
սուն տիւ և զքառասուն գիշեր, մինչև ցլեառնն ա̄յ 'ի
9 քորեբ • * և եմուտ անդ յայրն՝ և դադարեաց : Եւ ա-
հա բան տ̄ն եղև առ նա՝ և ասէ • զի՞ ես դու աստ Ե-
10 ղիա : * և ասէ Եղիա • նախանձեցայ զնախանձ տ̄ն ամե-
նակալի • զի թողին զքեզ որդիքն Ի̄ղի, զսեղանս քո կոր-
ծանեցին, և զմարգարէս քո կոտորեցին սրով • ես միայն
11 մնացեալ եմ, և խնդրեն զանձն իմ առնուլ զսա : * Եւ
ասէ, ելցես դու վաղիւ՝ և կայցես 'ի լերին անդ առա-
ջի տ̄ն • և ահա տ̄ր անցցէ, և հողմ մեծ ուժգին՝ որ զլե-
րինս քակիցէ և զվէմս խորտակիցէ առաջի տ̄ն, և ո՛չ 'ի
հողմն տ̄ր • և յետ հողմոյն շարժումն, և ո՛չ 'ի շարժմանն
12 տ̄ր : * և յետ շարժմանն հուր, և ո՛չ 'ի հուրն տ̄ր • և
13 յետ հրոյն ձայն մեղմոյ օդոյ, և ա՛նդ տ̄ր : * Եւ եղև
իբրև լուաւ Եղիա՝ ծածկեաց զերեսս իւր մաշկեկաւն •
և ել և եկաց 'ի ներքոյ այրին : և ահա բարբառ առ նա
14 և ասէ • զի՞ ես դու աստ Եղիա : * Եւ ասէ Եղիա • նա-
խանձեցա՛յ զնախանձ տ̄ն ամենակալի, զի թողին զուխտ
քո որդիքն Ի̄ղի, զսեղանս քո քակտեցին, և զմարգա-
րէս քո կոտորեցին սրով • ես միայն մնացեալ եմ, և
15 խնդրեն զանձն իմ առնուլ զնա : * Եւ ասէ ցնա տ̄ր •
գնա՛ և դարձիր զճանապարհ քո, և երթիցես զճանա-
պարհ անապատին դամասկեայ, և երթիցես և օծցես
16 զազայէլ 'ի թագաւոր ասորւոց : * Եւ զյէու որդին
ամեսսեայ 'ի թագաւոր 'ի վերայ Ի̄ղի • և զեղիսեէ որդի
սափատայ յաբելմաուլայ՝ օծցես 'ի մարգարէ՛ փոխա-
17 նակ քո : * և եղիցի՝ զապրեալն 'ի սրոյ ազայելի՝ սպան-
ցէ՛ յէու • և զապրեալն 'ի սրոյ յէուայ՝ սպանցէ՛ Եղի-
18 սեէ • * և թողցես դու յԻ̄ղէ եւթն հազար արանց զա̄մ
որոյ ո՛չ իցէ կրկնեալ ծունր բահաղու, և զա̄մ բերան
19 որոյ ո՛չ իցէ պագեալ զնա : * Եւ գնաց անտի, և ե-
գիտ զեղիսեէ որդի սափատայ, և նա վարէր երկոտա-
սան եզամբք, և զոյգք զոյգք եզանց առաջի նր̄, և ինքն
'ի վերայ երկոտասանիցն • և եհաս Եղիա առ նա, և ըն-
20 կէց զմաշկեակն իւր 'ի վ̄ր նր̄ : * և եթող Եղիսեէ զե-
զինսն, և ընթացաւ զհետ Եղիայի, և ասէ՝ համբուրե-
ցից զհայր իմ և զմայր իմ, և եկից զկնի քո : և ասէ
ցնա • Երթ՝ դարձիր անդրէն • զի՞նչ առնելոց էր՝ արա-
21 րի քեզ : * Եւ դարձաւ 'ի նմանէ • և ա՛ռ զզոյգս զոյգս
եզանցն, և եզեն • և գործեօք եզանցն հասոյց զնոսա,
և ետ ժողովրդեանն և կերան, և յարեաւ գնաց զհետ
Եղիայի, և պաշտէր զնա :

ԳԼ.

---

(28) Ոսկան • Ցհեղուլ արեան 'ի վերայ նր̄ : (38) Յայլս պակասի • Հուր 'ի տ̄նէ յերկնից : (39) Ոմանք • Անկանէին 'ի վերայ երեսաց : (40) Յօրինակին պակասէր • Եւ իջոյց զնոսա Եղիա 'ի հեղե՛ : (43) Այլք • Եւ ել և հայեցաւ : (44) Ոմանք • Իբրև զթաթ առն հանէր : (46) Ոմանք • Եւ պնդեաց զմէջս իւր :

ԳԼ. ԺԹ • (2) Ոմանք • Եւ առաքեաց • • հրեշտակ առ Ե՛ :

(6) Ոմանք • Նկանակ հաճարի և կուժ • • • և դարձաւ ննջեաց : (7) Այլք • Եւ դարձաւ հրեշտակն : (10) Այլք • Զանձն իմ առնուլ զնա : (11) Ոմանք • Որ զլերինս քակտիցէ : (12) Յայլս պակասի • Ձայն մեղմոյ օդոյ, և անդ տ̄ր : (18) Ոսկան • Եւ թողից ինձ յԻ̄ղէ եօ՛ : (20) Յայլս պակասի • Զինչ առնելոց էր՝ արարի քեզ : (21) Այլք • Եւ յարեաւ և գնաց զհետ :

ԳԼ. Ի.

ԾԳ ԵՒ որդի ադերայ՝ արքայ ասորւոց ժողովեաց զամ 1
զօրս իւր, և ել և նստաւ զսամարիաւ, և երեսուն
և երկու թագաւորք ընդ նմա, և ամ երիվարք և կառք
ելին և նստան զսամարիաւ, և տային պատերազմ ընդ
նմա: * Եւ առաքեաց հրեշտակս առ աքաաբ արքայ 2
Իղի 'ի քաղաքն, * և ասէ ցնա. այսպէս ասէ որդի ադե- 3
րայ, արծաթ քո և ոսկի քո իմ է. և կանայք քո և որ-
դիք քո գեղեցիկք՝ իմ են: * Պատասխանի ետ արքայն 4
Իղի և ասէ. ոպ խօսեցար տէր իմ արքայ, քո եմ ես և
ամ ինչք իմ: * Եւ դարձան հրեշտակքն՝ և ասեն. այս- 5
պէս ասէ որդի ադերայ. ես յղեցի զի զարծաթ քո և
զոսկի քո՝ և զկանայս քո և զորդիս քո ցիս տացես: * զի 6
վաղիւ 'ի սոյն ժամու առաքեցից զծառայս իմ, և յու-
զեսցեն զտուն քո և զտունս ծառայից քոց, և եղիցին
ցանկալիք աչաց նց, յոր արկանիցեն զձեռս իւրեանց՝
առցեն: * Եւ կոչեաց արքայ Իղի զամ ծերակոյտս երկ- 7
րին և ասէ. գիտասջիք և տեսջիք՝ զի չարիս ինչ խնդրէ
նա, զի առաքեաց առ իս զուստերաց իմոց և զդստե-
րաց իմոց. զարծաթ իմ և զոսկի իմ ոչ արգելի 'ի նմա-
նէ: * Եւ ասեն ցնա ծերքն՝ և ամ ժողովուրդն, մի 8
լսեր և մի յանձն առնուր: * և ասէ ցհրեշտակս որդ- 9
ւոյն ադերայ. ասասջիք ցտէրն ձեր ցարքայ. զամ ինչ
զոր առաքեցեր առ ծառայ քո յառաջնումն նուագին՝
արարից, բայց զայդ բան ոչ կարեմ առնել: և գնացին
արքն՝ և դարձուցին նմա պատասխանի: * Եւ առա- 10
քեաց առ նա որդին ադերայ՝ և ասէ. ան և ան արաս-
ցեն ինձ դիքն և ան և ան յաւելցեն, եթէ բաւեսցէ հող
սամարիայ աղխուռոց հանդերձ ամ զօրականի հե-
տևակաց իմոց: * Եւ պատասխանի ետ արքայն Իղի և 11
ասէ. չափ է արդ՝ մի պարծեսցի կորն իբրև զուղիղն:
* Եւ եղև իբրև պատասխանի ետ նմա զբանս զայս. և 12
ինքն 'ի գինւոջ էր, և ամ թագաւորք որ ընդ նմա 'ի
խորանս. և ասէ ցծառայս իւր, շինեցէք պատնէշ. և
եդին պատնէշ շուրջ զքաղաքաւն: * Եւ ահա մարգա- 13
րէ մի մատեաւ առ աքաաբ արքայ Իղի՝ և ասէ. այս-
պէս ասէ տր, եթէ տեսանիցես զայն ամբոխ մեծ, ա-
հա ես մատնեցից զնս այսօր 'ի ձեռս քո. և գիտասցես՝
թէ ես եմ տր: * և ասէ աքաաբ՝ իւ: և ասէ, այսպէս 14
ասէ տր. մանկտւով իշխանաց գաւառաց: և ասէ ա-
քաաբ. ո՞ նախ գրգռեսցէ զպատերազմն. և ասէ՝ դու:
* Եւ հանդէս արար ծառայից իշխանաց գաւառաց, 15
և եղեն երկերիւր և երեսուն. և ապա հանդէս արար
ամ ժողովրդեանն. և ամ որդւոց զօրութե եւթն հա-
զար արանց: * և ելանէր զմիջօրէիւ. և որդին ադերայ 16
ընդ գինի մտեալ էր և արբեալ 'ի սոկքով, ինքն և ե-
րեսուն և երկու թագաւորքն օգնականք նր: * Եւ ե- 17
լին նախ մանկունք իշխանաց գաւառացն. և առաքե-
ցին առ որդին ադերայ, և պատմեցին նմա և ասեն.
արք ելին 'ի սամարիայ: * Եւ ասէ ցնս. եթէ 'ի խա- 18
ղաղութե ելանիցեն՝ կալջիք զնոսա կենդանիս, և ե-
թէ 'ի պատերազմ ելանիցեն՝ կալջիք զնս կենդանիս:
* Եւ ելին 'ի քաղաքէն մանկտի իշխանաց գաւառացն, 19
և զօրն զկնի նց: * և եհար իւրաքանչիւրոք որում դի- 20
պեցաւ. և փախեան ասորիքն, և հալածեաց զնս Իղ:
և ապրեցաւ որդին ադերայ՝ արքայ ասորւոց հեծեալ
ձիով՝ հանդերձ երիւք ոմամբք հեծելովք: * և ել ար- 21
քայն Իղի, և առ զերիվարս և զկառս, և եհար յասոր-
ւոց հարուածս մեծամեծս: * Եւ մատեաւ մարգարէն 22
առ արքայ Իղի, և ասէ ցնա. զօրացի՛ր և գիտա՛, և տես
զինչ գործեսցես. զի 'ի դարձի տարւոյս այսորիկ որ-
դի ադերայ արքայ ասորւոց ելանելոց է 'ի վերայ քո:
23 * Եւ ծառայք արքային ասորւոց ասեն ցնա. ած լե-
րանց է ածն Իղի, և ոչ ած դաշտաց. վս այնորիկ յաղ-
թահարեցին զմեզ. եթէ տայցեմք ընդ նս պատերազմ
24 'ի դիւրի՝ յաղթեմք նց: * և զայս բան արասցես. 'ի բաց
արա զթագաւորսն յիւրաքանչիւր տեղւոջէ, և դի՛ր ը
25 նոսա նախարարս: * և փոխանակեսցուք քեզ զօրս ընդ
զօրացն որ անկան 'ի քէն, և երիվարս ը երիվարացն,
և կառս ընդ կառացն. և տացուք ընդ նս պատերազմ
'ի դիւրոջ՝ և յաղթեսցուք նց: և անսաց բարբառոյ նց,
և արար այնպէս:

26 * Եւ եղև 'ի դառնալ տարւոյն, հանդէս արար որդին ԾԴ
ադերայ՝ ասորւոց. և ել յափեկայ 'ի պատերազմ ընդ
27 Իղի: * Եւ որդիքն Իղի արարին հանդէս՝ և երկգնդե-
ցան և հասին յառաջս նց: և ճակատեցան որդիքն Իղի
ընդդէմ ասորւոցն իբրև երկու երամակք այծից. և ա-
28 սորիքն լցին զերկիրն: * Եւ մատեաւ այրն այ՝ և ասէ
ցարքայն Իղի. այսպէս ասէ տր, փոխանակ զի ասացին
ասորիքն թէ ած լերանց է տր ած Իղի՝ և ոչ ած դաշ-
տաց. նա տացէ զզօրն զայն զմեծ 'ի ձեռս քո, և գի-
29 տասցեն թէ ես եմ տր: * Եւ բանակեցան նոքա ընդ-
դէմ սոցա զեւթն օր: և եղև յաւուրն եւթներորդի ընդ-
խառնեցաւ պատերազմն. և եհար Իղ յասորւոցն հա-
30 րիւր հազար հետևակաց 'ի միում աւուր. * և մնացեալքն
փախեան յափեկայ 'ի քաղաքն իւրեանց. և անկաւ պա-
րիսպն 'ի վր քսան և եւթն հազար արանց մնացելոց:
Եւ որդին ադերայ փախեաւ և եմուտ 'ի տուն իւր սե-
31 նեակ 'ի սենեկէ: * և ասեն ցնա ծառայք իւր. ահա-
ւասիկ գիտեմք զի թագաւորք տանն Իղի թագաւորք
ողորմութե են, արկցուք քուրձս զմիջովք մերովք. և
չուանս 'ի գլուխս մեր, և ելցուք առ արքայն Իղի. թերև-
32 ևս ապրեցուսցէ զանձինս մեր: * Եւ զգեցան քուրձս
'ի մէջս իւրեանց, և եդին չուանս 'ի գլուխս իւրեանց.
և ասեն ցարքայն Իղի, ծառայ քո որդի ադերայ ասէ,
կեցցէ՞ անձն իմ: և ասէ, եթէ տակաւին կենդանի ի-
33 ցէ՝ եղբայր իմ է: * Եւ արքն հմայեցին՝ և նուիրեցին՝
և քաղեցին զբանսն 'ի բերանոյ նր. և ասեն՝ եղբայր քո
որդի ադերայ սա է: և ասէ, մտէք՝ և ածէք զնա:
և ել առ նա որդին ադերայ. և հանին զնա առ նա 'ի
34 կառսն: * Եւ ասէ ցնա. զքաղաքսն զոր առ հայր իմ
'ի հօրէ քումմէ՝ դարձուցից առ քեզ, և հանցես քեզ
հարկս 'ի դամասկոս, ոպ եդ հայր իմ 'ի սամարիայ: և
ասէ. և ես արձակեցից զքեզ ուխտիւ: և եդ ընդ նմա
ուխտ, և արձակեաց զնա:

35 * Եւ այր մի յորդւոց մարգարէիցն ասէ ցընկեր իւր ԾԵ
բանիւ տն, հա՛ր զիս. և ոչ կամեցաւ այրն հարկանել
36 զնա: * և ասէ ցնա. փոխանակ զի ոչ լուար ձայնի տն,
ահա իբրև գնասցես յինէն՝ սպանցէ զքեզ առեւծ: և
իբրև գնաց 'ի նմանէ, եգիտ զնա առեւծ՝ և սպան ըզ-
37 նա: * Եւ եգիտ այլ այր և ասէ՝ հա՛ր զիս: և եհար ըզ-
38 նա այրն՝ եհար և ջախջախեաց: * Եւ չոգաւ մարգա-
րէն՝ և եկաց առաջի արքային 'ի վերայ ճանապարհին, և
39 կապեաց պատանաւ զաչս իւր: * և եղև իբրև անցանէր
ընդ այն արքայ, և նա աղաղակեաց առ արքայ և ասէ.
ծառայ քո ել ընդ զօրու 'ի պատերազմի, և ահա այր
մի ած առ իս այր, և ասէ՝ պահեա՛ զայրդ զայդ, ապա
թէ զերծանելով զերծցի, եղիցի անձն քո ընդ անձին
40 դորա, կամ տաղանդ մի արծաթոյ կշռեսցես. * և եղև
մինչ ծառայ քո այսր և անդր հայէր, և նա չէր ուրեք:
Եւ ասէ արքայն Իղի ցնա. ահա և այդ յինէն կողմա-
41 նէ դա՛ւ է, սպաներ ուրեմն: * և փութացաւ 'ի բաց
առ

Գլ. Ի. (4) Այլ. Եւ ամ ինչ իմ: (5) Յայլս պակասի. Եւ զկանայս քո և զորդիս քո ցիս տաս": Որք ունին. յիս տացես: (6) Ոմանք. Վաղիւ 'ի սոյն ժամ առաքե"... և զտունս ծառայից: (7) Այլ. Եւ կոչեաց արքայն Իղի: (8) Օրինակ մի. Եւ ասեն ցնա ծերքն իմ և: (15) Ոմանք. Որդւոց զօրութենց: (22) Ոմանք. Եւ գիտեա՛ և տե՛ս: (23) Ոմանք. Թէ տացուք ընդ նոսա պա": (24) Այլ. Եւ դի՛ր ընդ նոցա նախա": (26) Ոմանք. Եւ ել յաբեկայ պատերազմել ընդ Իղի: (28) Ոմանք. Եւ գիտասցես թէ ես եմ տր: (29) Այլ. Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի: (32) Ոմանք. Եւ զգեցան քուրձս զմէջս իւրեանց: (33) Ոմանք. Եւ եղև առ նա որդին ադե": (38) Ոմանք. Եւ կապեաց պատանեաւ զա": (41) Ոմանք. 'Ի մարգարէից անտի է նա:

առ զպատանն յաչաց իւրոց · և ծանեաւ զնա արքայն
Ի̄ղի՝ թէ 'ի մարգարէից անտի է : * Եւ ասէ ցնա · այսպէս 42
ասէ Տ̄ր՝ փոխանակ զի հաներ դու զայրն մահակար
'ի ձեռաց իմոց, եղիցի անձն քո փոխանակ անձին
ն̄ր, և ժողովուրդ քո փոխանակ ժողովրդեան ն̄ր : * և 43
գնաց արքայն Ի̄ղի 'ի տուն իւր տխրեալ և լքեալ, և
եկն 'ի սամարիա :

ԳԼ· ԻԱ·

Ծ.Ջ. Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, այգի մի էր Նաբաւթայ 1
յեզրայելացւոյ, մերձ առ կալ ապարանից արքայի
սամարեայ : * Եւ խօսեցաւ արքայ ընդ Նաբաւթայ՝ 2
և ասէ · տուր ինձ զայգին քո, և եղիցի ինձ 'ի
պարտէզ բանջարոյ, զի մերձ է 'ի տուն իմ · և տաց քեզ
այլ այգի լաւ քան զնա : և եթէ հաճոյ իցէ առաջի քո,
տաց քեզ արծաթ գինս այգւոյ քոյ · և եղիցի ինձ 'ի
պարտէզ բանջարոյ : * Եւ ասէ Նաբաւթ ցարքայ, քաւ 3
լիցի ինձ յՏ̄յ իմմէ տալ քեզ զժառանգութիւն հարց իմոց :
* Եւ եկն աքաաբ 'ի տուն իւր տխրեալ՝ և լքեալ, 4
վ̄ս բանին զոր խօսեցաւ ընդ նմա Նաբովթ յեզրայելացի,
և ասէ՝ ոչ տաց քեզ զժառանգութիւն հարց իմոց :
և ննջեաց 'ի մահիճս իւր · և ծածկեաց զերեսս իւր, և
ոչ եկեր հաց : * Եւ եմուտ առ նա յեզաբէլ կին իւր՝ 5
և խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ · զի՞ խռովեալ է ոգի քո՝
և ոչ ուտես հաց : * և ասէ ցնա · զի խօսեցայ ընդ Նաբովթայ 6
յեզրայելացւոյ՝ և ասեմ · տուր ինձ զայգին
քո ընդ արծաթոյ, և եթէ կամիս՝ տաց քեզ այլ այգի
փոխանակ ն̄ր · և ասէ, ոչ տաց քեզ զժառանգութիւն հարց
իմոց : * Եւ ասէ ցնա յեզաբէլ կին իւր · արդ այդպէս 7
առնիցես զթագաւորութիւն 'ի վ̄ր Ի̄ղի · արի կեր հաց՝
և սթափեա՛ց · և ես տաց քեզ զայգին նաբաւթայ յեզրայելացւոյ :
* Եւ գրեաց հրովարտակ յանուն աքաաբու, 8
և կնքեաց մատանեաւ ն̄ր · և առաքեաց զհրովարտակն
առ ծերս և առ ազատս քաղաքին ն̄ր, որ բնակեալ էին
ընդ Նաբովթայ : * և գրեալ էր 'ի հրովարտակին 9
այսպէս · պահեցէք պահս, և նստուցէք զնաբովթ
'ի գլուխ ժողովրդեանն · * և նստուցէք երկուս 10
արս որդիս անօրինաց հանդէպ նորա, և վկայեսցեն
զնմանէ՝ և ասասցեն ; թէ օրհնեցեր զա̄ծ՝ և զարքայ ·
և հանցեն զնա և քարկոծեսցեն, և մեռցի : * Եւ արարին 11
արք քաղաքին ն̄ր ծերք և ազատք որ նստէին 'ի քաղաքին ն̄ր՝
ո̄պ առաքեաց առ ն̄ս յեզաբէլ, զորօրինակ
գրեալ էր 'ի հրովարտակին : * Կարդացին պահս, և 12
նստուցին զնաբաւթ 'ի գլուխ ժողովրդեանն · * և եկին 13
երկու արք՝ որդիք անօրինաց, և նստան հանդէպ ն̄ր ·
և վկայեցին արքն ապստամբութե̄ զնաբովթայ առաջի
ա̄մ ժողովրդեանն՝ և ասեն, թէ օրհնեաց նաբովթ զա̄ծ՝
և զարքայ · և հանին զնա արտաքոյ քաղաքին, և քարկոծեցին
զնա քարամբք՝ և մեռաւ : * և առաքեցին առ 14
յեզաբէլ՝ և ասեն, քարկոծեցաւ նաբովթ՝ և մեռաւ :
* Եւ իբրև լուաւ յեզաբէլ՝ թէ քարկոծեցաւ նաբովթ՝ 15
և մեռաւ · ասէ յեզաբէլ ցաքաաբ · արի ժառանգեա
զայգին նաբովթայ յեզրայելացւոյ՝ զոր ոչ ետ քեզ ը̄ն
արծաթոյ · զի ոչ է նաբովթ կենդանի՝ քանզի մեռաւ :
* Եւ եղև իբրև լուաւ աքաաբ՝ թէ մեռաւ նաբովթ 16
յեզրայելացի, պատառեաց զհանդերձս իւր՝ և քուրձ
զգեցաւ : Եւ եղև յետ այնորիկ, յարեաւ աքաաբ՝ և
էջ յայգին նաբաւթայ յեզրայելացւոյ ժառանգել :
17 * Եւ խօսեցաւ Տ̄ր ընդ եղիայի թեզբացւոյ՝ և ասէ · Ծ.Ե.
18 * արի էջ ընդառաջ աքաաբու արքային Ի̄ղի որ 'ի սամարիա ·
զի նա էջ յայգին նաբովթայ ժառանգել ըզնա ·
19 * և խօսեսցիս ընդ նմա՝ և ասասցես · այսպէս ասէ Տ̄ր ·
որպէս սպաներ և ժառանգեցեր, վ̄ս այդորիկ
այսպէս ասէ Տ̄ր · 'ի տեղւոջ ուր լափեցին շունք և խոզք
զարիւն նաբովթայ, անդ լափեսցեն զարիւն քո, և
20 բոզք լուասցին յարեան քում : * Եւ ասէ աքաաբ ցեղիա ·
եթէ գտե՞ր զիս թշնամի իմ : և ասէ՝ գտի · զի 'ի
զուր հպարտացար գործել չար առաջի Տ̄ն, առ 'ի բարկացուցանելոյ
21 զնա : * Ահա ես ածից 'ի վերայ քո չարիս ·
և բորբոքեցից զկնի քո, և սատակեցից զաքաաբու՝
որ միզիցէ զորմով · և զնեղեալն և զլքեալն յԻ̄ղէ ·
22 * և տաց զտուն քո իբրև զտունն յերոբովամու որդւոյ
Նաբատայ, և իբրև զտունն բաասայ որդւոյ աքիայ, վ̄ս
բարկութեցն որովք բարկացուցեր զիս՝ և յանցուցեր
23 զԻ̄ղէլ : * Եւ առ յեզաբէլ խօսեցաւ Տ̄ր՝ և ասէ, շունք
24 կերիցեն զնա առ պարսպին յեզրայելի : * զմեռեալ աքաաբու
'ի քաղաքի՝ կերիցեն շունք · և զմեռեալ ն̄ր 'ի
25 դաշտի՝ կերիցեն թռչունք երկնից : * Սակայն 'ի զուր
մեծամտեաց աքաաբ առնել չար առաջի Տ̄ն · ո̄պ յիմարեցոյց
26 զնա յեզաբէլ կին իւր : * և գարշացաւ յոյժ երթալ
զհետ գարշելեացն՝ ը̄ս ամի զոր արար ամուրհացին,
27 զոր սատակեաց Տ̄ր յերեսաց որդւոյն Ի̄ղի : * Եւ
վ̄ս բանին զոր սորջացաւ արքայ յերեսաց Տ̄ն, և երթայր
լալով, և պատառեա՛ց զպատմուճան իւր, և ըզգեցաւ
քուրձ 'ի վ̄ր մարմնոյ իւրոյ · և պահեաց և ըզգեցաւ
քուրձ յաւուրն յորում սպան զնաբովթ յեզրայելացի,
28 և գնայր կորակոր : * Եւ եղև բան Տ̄ն 'ի
ձեռն ծառայի իւրոյ եղիայի վ̄ս աքաաբու, և ասէ Տ̄ր ·
29 * տեսե՞ր զի սորջացաւ աքաաբ յերեսաց իմոց · փոխանակ
զի ակնկորեաց յերեսաց իմոց, ոչ ածից չարիս յաւուրս
ն̄ր · այլ յաւուրս որդւոյ ն̄ր ածից չարիս 'ի վերայ
տան նորա :

ԳԼ· ԻԲ·

1 Եւ նստան զերեամ, և ոչ էր պատերազմ 'ի մէջ ասորւոց և 'ի մէջ Ի̄ղի :
2 * Եւ եղև յամին երրորդի էջ յովսափատ արքայ յուդայ Ծ.Ր.
3 առ արքայ Ի̄ղի : * Եւ ասէ արքայն Ի̄ղի ցծառայս
իւր · ո՞չ գիտէք եթէ մեր է ռամովթ գաղաադու · և
մեք լռեալ կամք առնուլ զնա 'ի ձեռաց արքային ասորւոց :
4 * և ասէ արքայ Ի̄ղի ցյովսափատ, ելցե՞ս ընդ
մեզ յռամովթ գաղաադու 'ի պատերազմ : և ասէ յովսափատ
ցարքայն Ի̄ղի · ո̄պ ես, նոյնպէս և դու · և ո̄պ
զօրք իմ, զօրք քո · և ո̄պ երիվարք իմ, երիվարք քո :
5 * Եւ ասէ յովսափատ արքայ յուդայ ցարքայն Ի̄ղի · ա̄պէ
6 հարցցո՛ւք այսօր զՏ̄ր : * Եւ ժողովեաց արքայն Ի̄ղի
զա̄մ մարգարէս իւր իբրև արս չորեքարիւր · և ասէ ցն̄ս
արքայ, երթա՞յց յռամովթ գաղաադու 'ի պատերազմ,
թէ զանգիտ կալայց · և ասեն՝ ել, և տալով տացէ Տ̄ր
7 'ի ձեռս արքայի : * Եւ ասէ յովսափատ ցարքայն Ի̄ղի ·
իցէ՞ ոք արդեւք աստ մարգարէ Տ̄ն՝ թէ չիցէ · և հարցցուք
8 զՏ̄ր նովաւ : * և ասէ արքայ Ի̄ղի ցյովսափատ, է
աստ այր մի հարցանել նովաւ զՏ̄ր, և ես ատեցի ըզնա,
զի ոչ խօսի զինէն բարի, այլ չա՛ր · միքիա որդի
յեմ

---

(42) Ոմանք · Եւ ժղվդ որ փոխանակ ժո″ :
Գլ· ԻԱ · (1) Օրինակ մի · Մերձ առ կալ արքունիս աքայա″ : Եւ այլ օրինակ մի · Այգի արքունիս մի էր Նաբովթայ · · մերձ առ կալ աքաա″ : Ոմանք · Մերձ առ արքունիս կալ աքա″ : Որք համաձայնք միմեանց և այլ ոմանք՝ զանուանս զառաջինն գրեն Նաբաւթ, և յետոյ՝ Նաբովթ · որպէս և մեք եդաք : (2) Ոմանք · Հաճոյ իցէ առաջի աչաց քոց : (3) Ոմանք · Քաւ լիցի ինձ 'ի Տ̄է իմմէ : (7) Ոմանք · Այդպէս առնես զթագաւորութիւն : (10) Ոմանք · Եւ հանցեն զնա, և սպանցեն և մեռցի : (15) Այլք · Եւ եղև իբրև լուաւ : (15) Ոմանք · Զի չէ Նաբովթ կեն″ : (16) Ոմանք · Եւ յարեաւ աքա″ · · ժառանգել զնա : (18) Այլք · Եւ նա էջ յայգի Նաբով″ : (21) 'Ի շարս″ · 'Ի վերայ՝ որ միզիցէ զոր″ · Նշանակի, 'ի մարդոյ մինչև ցշուն : և 'ի վերայ · Եւ զնեղեալն, նշանակի, տալ զկապեալն և զարձակեալն : (22) Ոմանք · Որովք բարկացուցին զիս : (26) Ոմանք · Եւ գարշեցաւ յոյժ : (27) Այլք · Եւ վ̄ս բանին զի սորջա″ :
Գլ· ԻԲ · (5) Ոմանք · Հարցէք այսօր զՏ̄ր : (6) Յայլս պակասի · Զամենայն մարգարէս Իւր իբրև : (6) Յօրինակին · Յռամաթ գաղաադ : (8) 'Ի շարս″ · Այր մի ես հարցանել, համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″ : Որք ունին՝ այր մի այս հար″ : (8) Ոմանք · Միքիա որդի յեմղայ :

յեմլեայ: Եւ ասէ յովսափատ արքայ յուդայ. մի՛ ասաս_
ցէ այդպէս արքայ: * Եւ կոչեաց արքայ Ի՟ղի ներքինի 9
մի եւ ասէ. վաղվաղակի ա՟ծ այսր զմիքիէ որդի յեմլեայ:
* Եւ արքայ Ի՟ղի եւ յովսափատ արքայ յուդայ, նստէին 10
այր իւրաքանչիւր յաթոռ իւրում վառեալ 'ի դրունս
սամարեայ. եւ ա՟մ մարգարէքն մարգարէանային առա_
ջի ն՟ր: * Եւ արար իւր սեդեկիա որդի քանանու եղ_ 11
ջեւրս երկաթիս՝ եւ ասէ. այսպէս ասէ տ՟ր. սոքօք խեթ_
կեսցես զասորիս մինչեւ սպառեսցին: * Եւ ա՟մ մարգա_ 12
րէքն մարգարէանային նոյնպէս, եւ ասէին. Ել յա_
ռամաթ գաղաադու, եւ յաջողեսցի. եւ տացէ տ՟ր 'ի ձեռս
քո զարքայն ասորւոց:

ԾԹ * Եւ հրեշտակն որ չոգաւ կոչել զմիքիա, պատմեաց նմա՝ 13
եւ ասէ. ահաւասիկ ա՟մ մարգարէքն խօսին իբրեւ ը՟ մի
բերան բարի զարքայէ, արդ եղիցի բան քո իբրեւ զմիոյ
'ի նոցանէն, եւ խօսեա՛ց բարի: * Եւ ասէ միքիա. կեն_ 14
դանի է տ՟ր, եթէ ոչ զոր ինչ ասասցէ ցիս տ՟ր, զայն
խօսեցայց: * Եւ եկն առ արքայ: Եւ ասէ ցնա արքայ. 15
միքիա, ելի՞ց յառամաթ գաղաադու 'ի պատերազմ, թէ
զտեղի կալայց. եւ ասէ ել՝ եւ յաջողեսցի, եւ տացէ տ՟ր
'ի ձեռս արքայի: * Եւ ասէ ցնա արքայ. դարձեալ կր_ 16
կին երդմնեցուցեալ զքեզ, զի խօսեսցիս ընդ իս ճշ_
մարտութ՟ի յանուն տ՟ն: * Եւ ասէ, ոչ այդպէս է. տե_ 17
սի զա՟մ ի՟էլ ցրուեալ ընդ լերինս իբրեւ զհօտ՝ որոյ ոչ
գուցէ հովիւ. եւ ասէ տ՟ր. ոչ գոն դոցա տեարք, դարձ_
ցին իւրաքանչիւր 'ի տուն իւր խաղաղութ՟բ: * Եւ ա_ 18
սէ արքայն Ի՟ղի ցյովսափատ արքայ յուդայ. ո՞չ ասացի
քեզ թէ ոչ մարգարէանայ նա ինձ բարի, բայց թէ
չար: * Եւ ասէ միքեա, ոչ այդպէս. ոչ ես ինչ, այլ 19
լո՛ւր զպատգամ տ՟ն. ոչ ապաքէն տեսի զտ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի
նստեալ 'ի վերայ աթոռոյ իւրոյ, եւ ա՟մ զօրք երկնից
կային շուրջ զնովաւ յաջմէ եւ յահեկէ: * Եւ ասէ տ՟ր. 20
ո՞ պատրեսցէ զաքաաբ արքայ Ի՟ղի, եւ ելցէ անկցի յռա_
մաթ գաղաադու. եւ ասէ ցտ՟ր ո՟մն այսպէս, եւ ո՟մն այն_
պէս: * Եւ ել ոգի, եւ եկաց առաջի տ՟ն՝ եւ ասէ. Ես 21
պատրեցից զնա. եւ ասէ տ՟ր, իւ: * Եւ ասէ. ելից եւ ե_ 22
ղէց ոգի սուտ 'ի բերան ա՟մ մարգարէից ն՟ր: Եւ ասէ՝
պատրեսցես եւ կարասցես, ել եւ արա այդպէս: * Եւ 23
արդ ահա ետ տ՟ր ոգի սուտ 'ի բերան ա՟մ մարգարէից դ_
քոց այդոցիկ. եւ տ՟ր խօսեցաւ 'ի վ՟ր քո չարիս: * Եւ 24
մատեաւ սեդեկիա որդի քանանու, եւ եհար միքեայի
զծնօտս ն՟ր, եւ ասէ. ո՞ր հոգի տ՟ն է այն, որ անց յինէն
եւ խօսեցաւ 'ի քեզ: * Եւ ասէ միքեա. ահա դու իսկ տես_ 25
ցես յաւուր յայնմիկ յորում մտանիցես սենեակ 'ի սե_
նեկէ թաքչել: * Եւ ասէ արքայ Ի՟ղի. կալա՛յք զմիքիա 26
եւ տա՛ր ցամոն քաղաքապետ, եւ ցյովաս որդի արքայի,
* եւ ասասջի՛ք. այսպէս ասէ արքայ. դի՛ք զդա 'ի բան_ 27
տի, եւ կերիցէ հաց նեղութ՟ն եւ ջուր նեղութ՟ն արբցէ,
մինչեւ դարձայց խաղաղութ՟բ: * Եւ ասէ միքեա. եթէ 28
դու դառնալով դարձցիս խաղաղութ՟բ, ապա ոչ խօ_
սեցաւ յիս տ՟ր. եւ ասէ՝ լուարո՛ւք զօրքդ ամենեքեան:
* Եւ ել արքայ Ի՟ղի՝ եւ յովսափատ արքայ յուդայ ընդ 29
նմա յռամաթ գաղաադու: * Եւ ասէ արքայ Ի՟ղի ցյով_ 30
սափատ արքայ յուդայ. այլակերպեցա՛յց եւ մտից 'ի պա_
տերազմ, եւ դու զգեցի՛ր զիմ հանդերձս: Եւ այլակեր_
պեցաւ արքայն Ի՟ղի, եւ եմուտ 'ի ճակատն: * Եւ ար_ 31
քայն ասորւոց պատուէր ետ կառապետաց իւրոց եւ
ասէ, մի՛ մարտնչիցիք ընդ մեծի կամ ընդ փոքու, այլ
միայն ընդ արքային Ի՟ղի: * Եւ եղեւ իբրեւ տեսին կա_ 32
ռապետքն զյովսափատ արքայ յուդայ. եւ ասեն ցմի_
մեանս, թուի թէ սա իցէ արքայն Ի՟ղի. եւ պատեցին
33 զնա պատերազմել: Եւ աղաղակեաց յովսափատ: * Եւ եղեւ
իբրեւ տեսին կառապետքն եթէ չէ նա արքայն Ի՟ղի՝ դար_
34 ձան 'ի նմանէ: * Եւ ձգեաց մի ո՟մն կորովութ՟բ զաղեղն
իւր, եւ եհար զարքայն Ի՟ղի ընդ զրահն եւ ընդ թոքա_
ռաջն: Եւ ասէ ցկառապետն իւր՝ դարձո՛ զձեռն քո
35 եւ հա՛ն զիս 'ի պատերազմէս զի խոցեալ եմ: * Եւ սաստ_
կացաւ պատերազմն յաւուր յայնմիկ: Եւ արքայ կայր 'ի
վ՟ր կառացն ընդդէմ ասորւոցն յայգուէ մինչեւ ցերե_
կոյ. եւ հոսէր արիւնն 'ի վիրէ անտի, եւ լնոյր զծոց կա_
36 ռացն. եւ իբրեւ ընդ երեկս եղեւ՝ ել ոգին: * Եւ եկաց
քարոզ զօրուն 'ի բանակին՝ ընդ մտանել արեւուն՝ եւ
37 ասէ. իւրաքանչիւր 'ի քաղաք իւր՝ եւ յերկիր իւր, * զի
մեռաւ արքայ: Եւ եկն 'ի սամարիա, եւ թաղեցին զար_
38 քայ 'ի սամարիա: * Եւ լուացին զկառսն յաւազանս սա_
մարեայ. եւ լիզէին խոզք եւ շունք զարիւն ն՟ր. եւ բոզք
39 լուացան յարեանն, ը՟ բանին տ՟ն զոր խօսեցաւ: * Եւ
մնացորդք բանիցն աքաաբու, եւ ա՟մ ինչ զոր արար. եւ
տունն փղոսկրեայ զոր շինեաց, եւ ա՟մ քաղաքքն զորս
արար. ահաւասիկ գրեալ է 'ի գիրս բանից աւուրց
40 թագաւորացն Ի՟ղի: * Եւ ննջեաց աքաաբ ընդ հարս
41 իւր, եւ թագաւորեաց ոքոզիա որդի ն՟ր ընդ ն՟ր: * Եւ
յովսափատ որդի ասայի թագաւորեա՛ց 'ի վ՟ր յուդայ:
42 Յամին չորրորդի աքաաբու արքայի Ի՟ղի. * թագաւո_ Կ
րեաց յովսափատ: որդի երեսուն եւ հինգ ամաց էր 'ի
թագաւորել իւրում. եւ քսան եւ հինգ ամ թագաւորեաց
յե՟մ եւ անուն մօր նորա ասուբա դուստր սաղաղայ:
43 * Եւ գնա՛ց յա՟մ ճանապարհս ասայի հօր իւրոյ, եւ ո՛չ
խոտորեցաւ 'ի նմանէ առնել ուղղութ՟ի առաջի տ՟ն.
44 * բա՛ց 'ի բարձանցն զի ո՛չ եբարձ՝ քանզի տակաւին զո_
հէր ժողովուրդն, եւ արկանէր խունկս 'ի վերայ բար_
45 ձանց: * Եւ խաղաղութ՟բ էր յովսափատ ընդ արքային
46 Ի՟ղի: * Եւ մնացորդք բանիցն յովսափատու, եւ զօրու_
թիք զոր արար, եւ որչափ պատերազմեցաւ. ո՞չ ահա_
նիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
47 յուդայ: * Եւ զաւելորդս նուիրելոցն որ մնացին յա_
48 ւուրս հօր ն՟ր՝ քաղեաց յերկրէն: * Եւ թագաւոր ո՛չ
49 գոյր յեդոմ հաստատեալ: * Եւ արքայ յովսափատ ա_
րար նաւս թարսացիս, երթալ յովփիր զոսկւոյ, եւ
ո՛չ գնացին՝ քանզի խորտակեցան նաւքն 'ի գասիոնգա_
50 բեր: * Յայնժամ ասէ ոքոզիա որդի աքաաբու ցյով_
սափատ երթիցեն ծառայք քո ը՟ ծառայս իմ, եւ նաւք
51 քո ընդ նաւս իմ. եւ ո՛չ կամեցաւ յովսափատ: * Եւ
ննջեա՛ց յովսափատ ը՟ հարս իւր, եւ թաղեցաւ առ հարս
իւր 'ի քաղաք դաւթի հօր իւրոյ. եւ թագաւորեաց յով_
րամ որդի ն՟ր ընդ նորա:

52 * Եւ ոքոզիա որդի աքաաբու թագաւորեաց 'ի վերայ ԿԱ
Ի՟ղի 'ի սամարիա. յամին եւթնուտասներորդի յովսա_
փատայ արքայի յուդայ. եւ թագաւորեաց Ի՟ղի ամս եր_
53 կուս: * Եւ արար չա՛ր առաջի տ՟ն. եւ գնաց զճանապարհս
աքաաբու հօր իւրոյ, եւ զճանապարհս յեզաբելայ մօր
իւրոյ, եւ 'ի մեղս տանն յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ
54 որ յանցոյց զի՟էլ: * Եւ ծառայեա՛ց բահաղիմացն, եւ եր_
կի՛ր եպագ ն՟ց. եւ բարկացոյց զտ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի ըստ ա՟մ ե_
ղելոցն յառաջքան զնա:

Կատարեցաւ Թագաւորութեանց Երրորդ:

---

(10) Այլ. Մարգարէանային առաջի նոցա: (13) Ո_
մանք. Կոչել զմիքիա.. ահաւասիկ: (17) Ոմանք. Դարձ_
ցին իւրաքանչիւրոք 'ի: (19) Ոմանք. Ոչ է այդպէս:
(20) Ոմանք. Եւ ելցէ եւ անկցի յռա": (20) Յայլս պակասի.
Եւ ասէ ցտ՟ր ո՟մն այս": (21) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա տ՟ր. իւ:
(25) Ոմանք. Յորժամ մտանիցես սե": (27) Յայլս պակա_
սի. Եւ ջուր նեղութ՟ն արբցէ, մին": (28) Ոմանք. Լուա_
րո՛ւք զօրք ա՟մ ե՟ան: (35) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրի. Ընդ_
դէմ սամարացւոցն յայգ". իսկ 'ի լուս". նշանակի ասոր_
ւոցն, համաձայն այլոց. ըստ որում եւ մեք եմք: (36) Այլ.
Իւրաքանչիւրոք 'ի քաղաք իւր: (42) Ոմանք. Դուստր
սաղսաղայ. եւ ոմանք, սաղտաղայ: (43) Ոմանք. Յա՟մ 'ի
ճանապարհս ասայի: (49) Ոմանք. Արար նաւս թարս_
սացի .. զի խորտակեցան նաւքն 'ի գասիոնն գաբեր:
(51) Այլ. 'Ի քաղաքի դաւթի հօր իւրոյ: (52) Այլ.
Եւ թագաւորեաց յիսրայէլի ամս: (54) Բազումք. Ըստ
ա՟մ եղելոցն:

'Ի վախճանի. յօրինակին՝ Թագաւորութեանց Երրորդն:

Գլուխք Չորրորդ Թագաւորութեանց:

ա. Թէ հիւանդացեալ Ոքոզիա առաքեաց առաքեալս հարցանել զճանճին վասն կենաց. և եղև առ նա պատգամ մահու ՚ի բերան Եղիայի:
բ. Զի իջոյց Եղիա հուր և եկեր զյիսուն զօրականն Ոքոզիա:
գ. Թէ և զերկրորդ եւս յիսունսն այրեցեալ, եկն առաջ ընդ երրորդին և խօսեցաւ ընդ Ոքոզեայ. որ և մեռաւ անորդի ըստ բանի նորին:
դ. Զի թագաւորեաց յովրամ եղբայր Ոքոզեայ ՚ի ներքոյ Իսրայէլի, յերկրորդ ամին յովրամայ որդւոյ յովսափատու՝ ամս ԺԲ. և արար չարիս:(Եւ այս զգուշելու է՝ զի նկնաբանութիւն ինչ է գրեալն:)
ե. Վերանալն Եղիայի հրեղէն կառօք յերկինս. և զի դարձաւ Եղիսէէ յերիքով:
զ. Բժշկեաց Եղիսէէ զմահագործ ջուրն Երիքովի, և անէծ զմանկտին անօրինաց, և եկն ՚ի Սամարիա:
է. Վերոյին յիշէ զյովրամ եղբայր Ոքոզեայ զորդին Աքաաբու. և զի հարկաւոր էր Աքաաբու Մովաբացին:
ը. Գումարեցան յովրամ յովսափատ և Եդովմայեցին ՚ի վերայ Մովաբու, և ըստ բանին Եղիսէի առապարացեալ ջրովն, հարին սաստիկ զՄովաբ, մինչև զոհեաց թագաւորն զորդին, և ՚ի բաց կացին ՚ի նմանէ:
թ. Բողոք կալեալ կնոջ այրի առ Եղիսէէ, և նա աղօթիւք աճեցոյց զեւղն, որով հատոյց զպարտսն:
ժ. Զի յաղօթս Եղիսէի տուաւ որդի կնոջն սոմնացւոյ:
ժա. Թէ մեռաւ մանուկն, և աղօթիւք յարոյց զնա Եղիսէէ:
ժբ. Զի ալեւրի բանջարով ընկալաւ զմահուն:
ժգ. Զի սակաւ նկանակօք յագեցոյց զհարիւրսն բանիւ Տեառն:
ժդ. Զի առաքեաց արքայն Ասորւոց զՆէեման բորոտ առ արքայն Իսրայէլի որ բժշկեսցէ զնա. և նա տարակուսեալ պատառեաց զհանդերձս իւր:
ժե. Զի սրբեաց զնա Եղիսէէ լուացմամբ ՚ի յորդանան, և ողջացեաց:
ժզ. Զի դարձոյց զբորոտութիւն նորա ՚ի Գէեզի վասն ագահութեան:
ժէ. Զի վերացոյց կացնի զերկաթն ՚ի մէջ յորդանանու:
ժը. Զի կուրացոյց զզօրսն ասորւոց և ած ՚ի Սամարիա, եւ կերակրել և արձակեաց:
ժթ. Իբրև մանկակեր կանանցն ՚ի սովին պաշարման Սամարեայ, և զի մարգարէացաւ Եղիսէէ վասն փութով առատութեան:
ի. Զի խուճապեալ պաշարողքն փախեան գիշերի, և ՚ի թողեալ աւարացն եղև առատութիւն:
իա. Պատուէր ետ Եղիսէէ կնոջն սոմնացւոյ երթալ յերեսաց սովոյն պանդխտանալ յայլազգիս:
իբ. Զի յետ եւթն ամի դարձաւ կինն, և դարձոյց ՚ի նա յովրամ զամենայն գոյսն վասն Եղիսէի:
իգ. Եկն Եղիսէէ ՚ի Դամասկոս, և մարգարէացաւ թագաւորել Ազայելի ըստ բանին Տեառն առ Եղիա:
իդ. Թագաւորեաց Ասորւոց Ազայէլ, և ՚ի Ե. ամին յովրամայ Աքաաբեանց՝ թագաւորէ յովրամ որդի յովսափատայ յԵրուսաղէմ, և արար չարիս. և ապստամբեաց ՚ի նմանէ Եդովմայեցին:
իե. Մեռաւ յովրամ յԵրուսաղէմ. և յերկոտասան ամին յովրամայ Աքաաբու թագաւորեաց Ոքոզիա որդի յովրամայ փոխ նորա յԵրուսաղէմ, և զյովրամ Աքաաբու խոցեցին զօրքն Ազայելի ՚ի պատերազմի:
իզ. Առաքեաց Եղիսէէ մարգարէ մի յռամովթ Գաղաադու. և օծ զյէու թագաւոր Իսրայէլի ըստ բանին Տեառն առ Եղիա:
իէ. Գումարեցաւ յէու ՚ի վերայ յովրամայ Իսրայէլի. և սպան զնա ՚ի վիճակին Նաբովթայ, ընդ նմին և զՈքոզիա թագաւոր յուդայ:
իը. Վրէժխնդրութիւն Տեառն սպանելոց թագաւորացն:
իթ. Զի նշաւակեալ մահուամբ խնդրեցաւ ՚ի յեզաբելայ մօրէն յովրամայ վրէժն Նաբովթայ:
լ. Սպանումն եւթանասուն որդւոցն Աքաաբու, և քառասուն և երկու եղբարցն Ոքոզեայ:
լա. Զի առաջի որդւոցն Աքաաբու եհար յէու. և սպանեաց զտունն Աքաաբու:
լբ. Զի պատրանօք սպան յէու զքուրմսն Բահաղու, և եբարձ յազգաց զԲահաղ. այլ յերինջոցն ոչ եկաց ՚ի բաց. բայց Տէր վարձուցն զոր խնդրեաց մինչև ՚ի չորս ազգս պատուաւ նմա թագաւորել: և զի Ազայէլ նեղէր զԻսրայէլ:
լգ. Քսան և ութ ամ թագաւորեաց յէու, և մեռաւ:
լդ. Գոթողիա դուստր յեզաբելի թագաւորեաց յԵրուսաղէմ ամս եւթն: և զի օծ յովիդա քահանայ մեծ զյովաս թագաւոր յուդայ:
լե. Զի սպանաւ Գոթողիա, և պատուէր ետ յովաս վասն կազմութեան սրբոյ տաճարին. և զի զդիմումն Ազայելի յԵրուսաղէմ յետս դարձոյց պատարագօք:
լզ. Զի սպանին զյովաս յԵրուսաղէմ, թագաւորեալ ամս քառասուն:
լէ. ՚Ի քսան և երեք ամին յովասու թագաւորեաց յովաքազ որդի յէուայ. և սաստիկ նեղեալ յԱզայելէ՝ յոյժ աղօթեցաւ և մեռաւ:
լը. Յերեսուն և յեւթն ամին յովասու թագաւորին յուդայ թագաւորէ յովաս որդի յովաքազու Իսրայէլի ամս երկոտասան, և յաղթեաց Ամասեայ արքային յուդայ՝ եհար զպարիսպն Երուսաղէմի:
լթ. Մեռաւ Եղիսէէ. և յոսկերս նորա հասեալ մեռելոյն՝ յարեաւ:
խ. Զի խնայեաց Տէր յԻսրայէլ յերեսաց Ազայելի՝ վասն ուխտին Աբրահամու:
խա. Զի յետ մահուան Ազայելի առ յովաս զքաղաքսն, զոր առին ՚ի յովաքազայ հօրէ նորա:
խբ. Յերկրորդ ամին յովասու արքային Իսրայէլի թագաւորեաց Ամասիա որդի յովասու ամս ԻԹ յԵրուսաղէմ. սպան զսպանօղս հօր իւրոյ, և եհար զԵդովմ ՚ի ձորն աղի տասն հազար:
խգ. Գրգռեաց Ամասիա զյովաս ՚ի պատերազմ, և պարտեցաւ ՚ի նմանէ. և յետ հնգետասան ամի սպանաւ Ամասիա յիւրոցն:
խդ. Թագաւորեաց Ոզիա յԵրուսաղէմ:
խե. ՚Ի հնգետասան ամին Ամասիայ թագաւորեաց յերոբովամ որդի յովասու, և գնաց ՚ի չարիս, և նուաստացաւ Իսրայէլ. այլ ըստ բանին յովնանու փոխանակ խնայեաց Տէր յԻսրայէլ:
խզ. Մեռաւ յերոբովամ, և թագաւորեաց Զաքարիա որդի նորա ամս վեց:
խէ. ՚Ի քսան և եւթն ամի յերոբովամայ արքային Իսրայէլի թագաւորեաց Ոզիա ամս յիսուն երկու. և արար բարիս. և էր բորոտեալ. և մեռաւ:
խը. Յերեսուն և ութն ամին Ոզիայ, թագաւորեաց Իսրայէլի Զաքարիա, որդի յերոբովամայ, ամիսս վեց, և սպանաւ յիւրոցն, և հատաւ տունն յէուայ:
խթ. Յերեսուն և ինն ամին Ոզիայ թագաւորեաց Սեղղում յԻսրայէլ ամիս մի, և սպանաւ յիւրոցն:
ծ. Յերեսուն և ինն ամին Ոզիայ թագաւորեաց Մանայեմ ամս տասն, և եմուտ ընդ հարկաւ Փուղայ արքային Ասորեստանեայց:
ծա. ՚Ի յիսներորդ (քառասներորդ) ամին Ոզիայ թագաւորեաց Իսրայէլի Փակէէ որդի Մանայեմայ ամս տասն. և սպան զնա Փակէէ որդի Ռոմելեայ:
ծբ. ՚Ի ԾԲ. ամին Ոզիայ թագաւորեաց Իսրայէլի Փակէէ որդի Ռոմելեայ ամս քսան: Առ նովաւ գերեաց Թագղաթփաղասար զմասն ինչ Իսրայէլի. և սպան զՓակէէ Ովսէէ որդի Էլայ:
ծգ. Յերկրորդ ամին Փակէի թագաւորեաց յովաթամ որդի Ոզիայ յԵրուսաղէմ ամս վեշտասան, և մեռաւ:
ծդ. Յեւթնուտասան ամին Փակէի որդւոյ Ռոմելեայ թագաւորեաց յԵրուսաղէմ Աքազ ամս տասն և վեց, և արար չարիս. և ետ կաշառ ՚ի Թագղաթփաղասար փրկել զնա ՚ի Փակէէ և յռասնէ:
ծե. Մեռաւ Աքազ և թագաւորեաց Եզեկիա:
ծզ. Յերկոտասան ամին Աքազու թագաւորեաց Իսրայէլի Ովսէէ որդի Էլայ ամս ինն: Առ նովաւ Սաղմանասար ՚ի սպառ գերեաց զԻսրայէլ վասն չարեացն զոր ամբարշտէին յերկիր:
ծէ. Ամբաստանէ կրկին զԻսրայէլ, և պատմէ վասն օտար ազգացն զորս Սաղմանասար բնակեցոյց ՚ի Սամարիա. որք առին զօրէնս Տեառն. և ոչ թողին զպաշտօնս կռոցն:
ծը. Պատմութիւն աստուածպաշտութեան Եզեկիայ, և դարձեալ ամբաստանութիւն զԻսրայէլի. վասն որոյ գերեցաւ իսկ:
ծթ. Եւ սենեքերիմ ՚ի հրէաստան, և առաքեաց պատգամս գոռոզս առ Եզեկիա:
կ. Զի խնդրեաց արքայ յԵսայեայ աղօթել առ Տէր. և յաւել սենեքերիմ առաքել զթուղթս հրովարտակս նախատանաց:
կա. Զի յաղօթս Եսայեայ և Եզեկիայ՝ եհար Տէր զզօրսն սենեքերիմայ, և ինքն փախուցեալ սպանաւ ՚ի յորդւոցն:
կբ. Զի վասն բարձրամտութեան սրտի իւրոյ հիւանդացաւ Եզեկիա ՚ի մահ:
կգ. Եւ լաց Եզեկիա առաջի Տեառն. և լուաւ նմա և ետ նմա նշանակ կենաց զդառնալն յետս ստուերին:

ԿԴ. Զի եկին առ նա բաբելացւոցն պատարագօք, և եթէ զինչ խօսեցաւ եսայի առ եզեկիա :

ԿԵ. Ամբարշտութիւն չարեացն մանասէի, իսկ գերելն 'ի բաբելոն, և անդրէն դառնալն և ապաշխարելն, պատմի 'ի գիրս մնացորդացն :

ԿԶ. Ամբարշտութիւն չարեացն ամոնայ, և մահ նորին :

ԿԷ. Գովութիւն բարեպաշտութեան յովսիայ :

ԿԸ. Զի սրբեաց յովսիա զտաճարն և զաշխարհն բնաւին 'ի կռոց, և այրեաց զոսկերս քրմացն, և արար զզատիկն :

ԿԹ. Զի սպանաւ յովսիա առ եփրատ գետով 'ի փարաւոնէ :

Հ. Թագաւորեաց յովաքազ որդի յովսիայ ամիս երիս, և հան զնա նեքաւով, և փարաւոն յեգիպտոս, որ անդէն մեռաւ :

ՀԱ. Եղիակիմ որ և յովակիմ եղբայր յովաքազու, ամս ժա : 'ի սորա երրորդ ամին եկն նաբուքոդոնոսոր, և հնազանդեաց զնա ամս երիս. և յետոյ ապստամբեաց : Եւ 'ի մետասան ամին սորա եկն դարձեալ նաբուքոդոնոսոր, զեղիակիմ սպան. և զյեքոնիա թագաւորեցոյց :

ՀԲ. Թագաւորեաց յեքոնիա որ և յովակիմ ամիս երիս, և արար չարիս :

ՀԳ. Եկն երկրորդ անգամ նաբուքոդոնոսոր, և գերի վարեաց զյեքոնիա որ և յովակիմ. և զեզեկիէլ ընդ նմա. և թագաւորեցոյց զսեդեկիա որդի յովսիայ : Եւ երրորդ անգամ՝ առ զէմ, կուրացոյց զսեդեկիա, և վարեաց 'ի բաբելոն :

ՀԴ. Զի այրեաց նաբուզարդան զտաճարն և զքէմ, և զկահն տան բարձին 'ի բաբելոն :

ՀԵ. Զի կացոյց նաբուզարդան զգոդողիա 'ի վերայ ժողովրդեան երկրին :

ՀԶ. Ժողովեցան ժողովուրդն առ գոդողիա. և եկն իսմայէլ նաթանեայ և սպան զգոդողիա, և որ ժողովքն չոգան մտին յեգիպտոս :

ՀԷ. Զի յերեսներորդ եւթներորդ ամի գերութեան յովակիմայ որ և յեքոնիա, որդի եղիակիմայ զաւարթացոյց զնա իւլմարոդաք : Սա ծնաւ զսաղաթիէլ. և նա զզօրաբաբէլ :

* * *

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՉՈՐՐՈՐԴ

ԳԼ. Ա.

Ա ԵՒ ՆՇԿԱՀԵԱՑ ՄՈՎԱԲ 1
զԻէլ յետ մեռանելոյն աքաաբու: * Եւ 2
անկաւ ոքոզիա 'ի վանդակապատէ վերնատանն իւրոյ 'ի սամարիա և խօթացաւ: և առաքեաց հրեշտակս, և ասէ ցնս. երթայք հարցէք 'ի բահաղ զծանծիկ աստուածն ակկարոնի, թէ ապրեցից ես յախտէ աստի յայսմանէ. և գնացին հարցանել 'ի նմանէ: * Եւ հրեշտակ տն կոչեաց զեղիա թեզբացի 3
և ասէ. արի երթ ը̅ առաջ հրեշտակացն ոքոզեայ արքային սամարեայ, և ասասցես ցնս: առ 'ի չգոյէ՞ այ 'ի մէջ իէլի երթայք դուք հարցանել 'ի բահաղ զծանծիկ աստուածն ակկարոնի: * ոչ այդպէս: այլ այսպէս ա- 4
սէ տր. 'ի մահճէդ յոր ելեր՝ ոչ իջցես այտի, այլ 'ի դմին՝ մահու մեռցիս: և չոգաւ եղիա, և ասէ ցնոսա:
* Եւ դարձան հրեշտակքն առ նա: և ասէ ցնս, զի՞ է 5
զի դարձարուք: * և ասեն ցնա. այր մի ել ընդ առաջ 6
մեր, և ասէ ցմեզ. երթայք դարձարուք առ արքայն՝ որ առաքեացն զձեզ, և ասասջիք ցնա. այսպէս ասէ տր, առ 'ի չգոյէ՞ այ 'ի մէջ իէլի՝ երթաս հարցանել 'ի բահաղ զծանծիկ աստուածն ակկարոնի: ոչ այդպէս. այլ 'ի մահճիդ յոր ելեր՝ ոչ իջցես այտի, այլ մահու մեռ-
7 ցիս: * Եւ խօսեցաւ ընդ նս՝ և ասէ. զի՞նչ նշանք են առնն որ ել ընդ առաջ ձեր, և խօսեցաւ ընդ ձեզ զբ-
8 անսդ զայդոսիկ: * Եւ ասեն ցնա. այր թաւարծի, և գօտի մաշկեղէն ածեալ ընդ մէջ իւր: և ասէ. եղիա թեզբացի է այն:

9 * Եւ առաքեաց առ նա իշխան յիսնապետ, և զյիսունս Բ
նր: և ել և եկն առ նա: և եղիա նստէր 'ի վր գլխոյ լերինն. և խօսեցաւ յիսնապետն՝ և ասէ ցնա. այրդ այ,
10 արքայ կոչեաց զքեզ՝ էջ այտի: * Պատասխանի ետ եղիա և ասէ ցյիսնապետն. եթէ այր այ իցեմ ես՝ իջցէ հուր յերկնից՝ և կերիցէ զքեզ և զյիսունսդ քո: և էջ հուր յերկնից, և եկեր զնա և զյիսունս նր:

11 * Եւ յաւել արքայ առաքել առ նա այլ յիսնապետ և Գ
զյիսունս նորա: և ել և խօսեցաւ յիսնապետն՝ և ասէ ցնա. այրդ այ, այսպէս ասէ արքայ՝ էջ այտի վաղվա-
12 ղակի: * Պատասխանի ետ եղիա՝ և ասէ ցնա. եթէ այր այ իցեմ, իջցէ հուր յերկնից և կերիցէ զքեզ և զյիսունս քո: և էջ հուր այ յերկնից՝ և եկեր զնա և զյի-
13 սունս նր: * Եւ յաւել ևս արքայ առաքել յիսնապետ երրորդ և զյիսունս նր: և ել եկն առ նա յիսնապետն երրորդ, և անկաւ 'ի վր ծնգաց իւրոց առաջի եղիայի՝ և աղաչեաց զնա, և խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ. այրդ այ, պատուեսցի անձն իմ, և անձինք ծառայից քոց
14 այսոցիկ յիսնիցս առաջի աչաց քոց. * զի ահա անկաւ հուր յերկնից, և եկեր զերկուս յիսնապետսն զառաջինսն, և զյիսունսն նց: և արդ՝ պատուեսցին անձինք
15 ծառայից քոց յաչս քո: * Եւ խօսեցաւ հրեշտակ տն ը̅ եղիայ և ասէ. էջ ընդ դմա, և մի երկնչիցիս յերեսաց
16 նց: Յարեաւ եղիա, և էջ ընդ նմա առ արքայ. * և խօսեցաւ ընդ նմա՝ և ասէ. փոխանակ զի առաքեցեր հրեշտակս հարցանել 'ի բահաղ զծանծիկ աստուածն ակկարոնի ※: ոչ առ 'ի չգոյէ այ 'ի մէջ իէլի 'ի հարցանել 'ի նմանէ: ոչ այդպէս, այլ 'ի մահճիդ յոր ելեր՝ մի
17 իջցես այտի, այլ մահու մեռցիս: * և մեռաւ ըստ բանին տն զոր խօսեցաւ եղիա:

Եւ յովրամ որդի աքաաբու թագաւորէ 'ի վր իէլի 'ի Դ
սամարիա ամս երկոտասան, յամի ութուտասներորդի յովսափատայ արքային յուդայ. և արար չար առաջի տն, բայց ոչ իբրև զհայրս իւր, և ոչ իբրև զմայր իւր: Եւ եբարձ զարձանսն բահաղու զոր արար հայր նր՝ և խորտակեաց զնս. սակայն 'ի մեղս տանն յերոբովամայ որ յանցոյցն զիէլ՝ յարեցաւ, և ոչ մեկնեցաւ 'ի նոցանէն: և սրտմտեցաւ բարկութբ տր 'ի վերայ տանն աքաաբու: Եւ թագաւորեաց յովրամ եղբայր նր ընդ նորա, յամի երկրորդի յովրամայ արքային յուդայ՝ որդւոյ յովսափա-
18 տու, զի ոչ գոյր նորա որդի: * Եւ մնացորդք բանիցն ոքոզեայ և ամ ինչ զոր արար, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն իէլի:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ եղև 'ի վերացուցանել տն զեղիա շարժմամբն Ե
յերկինս. և գնացին եղիա և եղիսէ 'ի գաղգա-
2 ղա: * և ասէ եղիա ցեղիսէ, նիստ դու աստ՝ զի տր առաքեաց զիս 'ի բեթէլ: Եւ ասէ եղիսէ. կենդանի է տր, և կենդանի է անձն քո՝ թէ թողից զքեզ: և ե-
կին

Գլ. Ա. (2) Ոմանք. իւրոյ որ 'ի սամարիայ... 'ի բահաղ զծանչիկ.. եթէ ապրեցից: (3)(6) Ոմանք. Առ 'ի չգոյէ՞ ած 'ի մէջ իէլի: (4) Ոմանք. Եւ ոչ այդպէս: (4) 'Ի լուս". 'ի մահճէս քո. համաձայն այլոց 'ի բնաբ": (6) Այլք. Այր ել ընդ առաջ: (6) Ոմանք. Ոչ այդպէս է. այլ 'ի մահճէնդ: (8) Ոմանք. Այր թաւ, և գօտի մաշ": (10) Օրինակ մի. Եւ կերիցէ զքեզ և զծառայսդ քո.. և եկեր զնա և ըզծառայս նորա: (12) Ոմանք. Եւ այրեսցէ զքեզ և զյիսունսդ քո: (13) Բազումք. Եւ անձն ծառայից քոց այսո": (15) Այլք. Ընդ եղիայի և ասէ, էջ ընդ նմա ... և յարեաւ եղիա: (16) Այլք. 'Ի մէջ իէլի հարցանել: (17) 'Ի բնագրին պակասի. 'Ի վր իէլի 'ի սամարիա ... զոր արար հայր նորա. և խորտակեաց զնս: (17) Ոմանք. Յամի երրորդի յովրա": (17) Յօրինակին պակասէր, Արքային յուդայ որդւոյ յոսափատու, զի ոչ գոյր նորա որդի:

Գլ. Բ. (1) Բազումք. Շարժմամբ յերկինս, և գնաց եղիա:

կին 'ի բեթէլ: * Եւ ելին որդիք մարգարէիցն որ 'ի 3
բեթէլ՝ առ Եղիսէէ, և ասեն ցնա, թէ գիտիցես զի
այսօր առնու տ՟ր զտէրդ 'ի գլխոյ քումմէ: և ասէ՝ գիտեմ
և ես, լուռ լերուք: * Եւ ասէ Եղիա ցԵղիսէէ. 4
նիստ դու աստ՝ զի տ՟ր առաքեաց զիս յԵրիքով: և ասէ.
կենդանի է տ՟ր, և կենդանի է անձն քո՝ թէ թողից
զքեզ: և եկին յԵրիքով: * Եւ մատեան որդիք մարգարէիցն 5
որ յԵրիքով՝ առ Եղիսէէ, և ասեն ցնա. եթէ
գիտիցես զի այսօր առնու տ՟ր զտէրդ 'ի գլխոյ քումմէ:
և ասէ, գիտեմ և ես՝ լուռ լերուք: * Եւ ասէ ցնա Եղիա. 6
նիստ դու աստ, զի տ՟ր առաքեաց զիս 'ի Յորդանան:
և ասէ Եղիսէէ. կենդանի է տ՟ր, և կենդանի է
անձն քո՝ թէ թողից զքեզ: և գնացին երկոքեան. * և 7
յիսուն այր յորդւոց մարգարէիցն, և կացին 'ի հանդիպոջ
'ի բացեայ. և երկոքեան կացին յեզերն Յորդանանու:
* Եւ առ Եղիա զմաշկեակն իւր, ծալեաց և եհար 8
զջուրն. և բաժանեցաւ ջուրն յայսկոյս և յայնկոյս,
և անցին երկոքեան ընդ ցամաք: * Եւ եղև ընդ 9
անցանելն ն՟ց, ասէ Եղիա ցԵղիսէէ, խնդրեա զինչ արարից
քեզ, մինչչև վերացեալ լիցիմ 'ի քէն: և ասէ Եղիսէէ.
եղիցի կրկին ոգին քո 'ի վերայ իմ: * Եւ ասէ 10
Եղիա. դժուարին խնդրեցեր, բայց եթէ տեսանիցես
զիս յամբառնալն իմում 'ի քէն՝ եղիցի այնպէս, ապա
թէ ոչ՝ մի եղիցի: * Եւ եղև մինչդեռ գնային նոքա, 11
և խօսէին երթային: Եւ ահա կառք հրեղէնք և երիվարք
հրեղէնք, և անջրպետեցին 'ի մէջ երկոցունց. և
վերացաւ Եղիա շարժմամբ յերկինս: * Եւ Եղիսէէ հայէր 12
և աղաղակէր, հայր, հայր, կառքդ Ի՟ղի և հեծեալքդ
ն՟ր. և այլ ոչ ևս ետես զնա: և բուռն եհար զհանդերձից
իւրոց, և պատառեաց յերկուս ծուէնս: * և առ 13
Եղիսէէ զմաշկեակն Եղիայի զոր ընկէց 'ի վ՟ր ն՟ր: Եւ
դարձաւ Եղիսէէ, և եկաց առ եզերն Յորդանանու. * և 14
առ զմաշկեակն Եղիայի զոր ընկէց 'ի վ՟ր ն՟ր, և եհար
զջուրն՝ և ասէ. ո՞ւր է տ՟ր ա՟ծ Եղիայի ափփով. և եհար
զջուրն, և բաժանեցան յայսկոյս և յայնկոյս, և
անց Եղիսէէ: * Իբրև տեսին որդիք մարգարէիցն որ 15
յԵրիքով 'ի հանդիպոյն, և ասեն, հանգեաւ ոգին Եղիայի
'ի վ՟ր Եղիսէի. և եկին ընդ առաջ ն՟ր, և երկիր
պագին նմա 'ի վերայ երկրի: * Եւ ասեն, ահաւասիկ 16
են ընդ ծառայս քո որդիք զօրութեան արք յիսուն. երթիցեն
և խնդրեսցեն զտէրն քո, գուցէ առ զնա հոգի
տ՟ն, և ընկէց զնա առ Յորդանանու, կամ 'ի վերայ միոյ
ուրուք 'ի լերանց, կամ 'ի վ՟ր միոյ ուրուք 'ի բլրոց:
Եւ ասէ Եղիսէէ. մի առաքէք: * և բռնադատեցին զնա 17
մինչև ամաչէր: և ասէ՝ առաքեցէք: և առաքեցին
յիսուն այր. և խնդրեցին զերիս աւուրս՝ և ոչ գտին
զնա. * և դարձան առ նա, և նա նստէր յԵրիքով: և ասէ 18
ցնոսա Եղիսէէ. ոչ ասացի ձեզ թէ մի երթայք:
Զ * Եւ ասեն արք քաղաքին ցԵղիսէէ. ահաւասիկ բնակութ՟ի 19
քաղաքիս բարւոք է, որպէս և տէրդ իսկ տեսանէ.
և ջուրքս չար, և երկիրս անզաւակ: * Եւ ասէ Եղիսէէ. 20
առէք առիս կուժ մի նոր, և դի՛ք այդր: և բերին
առ նա: * և ել Եղիսէէ յականս ջուրցն, և արկ 21
անդր աղ և ասէ՝ այսպէս ասէ տ՟ր. բժշկեմ զջուրդ
զայդոսիկ, և մի ևս լիցի այտի մահ և յանզաւակութ՟ի:
* և բժշկեցան ջուրքն մինչև ցայսօր ը՟ս բանին Եղիսէի 22
զոր խօսեցաւ: * Եւ ել անտի 'ի բեթէլ. և մինչդեռ ելանէր 23
ընդ ճանապարհն, մանկտի մանրիկ ելին 'ի քաղաքէն,
աղաղակէին 'ի նա և ասէին. ել կնդակ, ել
կնդակ: * Դարձաւ 'ի թիկունս իւր և ետես զն՟ս. և 24
անէծ զն՟ս յանուն տ՟ն՝ և ասէ. որդիք յանցանաց և դատարկութե՟:
և ելին երկու արջք յանտառէն և պատառեցին
25 'ի նոցանէ քառասուն և երկուս մանկունս: * Եւ
գնաց անտի 'ի լեառն 'ի Կարմեղոս, և անտի դարձաւ
'ի Սամարիա:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ յովրամ որդի աքաաբու թագաւորեաց 'ի վերայ Է
Ի՟ղի 'ի Սամարիա, յամի ութուտասներորդի յովսափատայ
արքայի յուդայ. և թագաւորեաց ամս
2 երկոտասան: * և արար չար առաջի տ՟ն, բայց ոչ իբրև
զհայր իւր, և ոչ իբրև զմայր իւր. և կործանեաց զարձանն
3 իւր զոր արար հայր ն՟ր: * Սակայն 'ի մեղս յերոբովամայ
որդւոյ Նաբատայ որ յանցոյց զԻ՟ղ յարեցաւ,
4 և ոչ մեկնեցաւ 'ի նոցանէ: * Եւ մովսա արքայ
մովաբայ էր նեկաթ. և տայր արքային Ի՟ղի հարկս, հարիւրհազար
մաքեաց, և հարիւրհազար խոյոց գեղմանաւորաց:

5 * Եւ եղև յետ մեռանելոյ աքաաբու, նշկահեաց արքայն Ը
6 մովաբու զարքայն Ի՟ղի: * Եւ ել արքայ յովրամ
յաւուր յայնմիկ 'ի Սամարեայ, և հանդէս արար Ի՟ղի
7 և գնաց: * Եւ առաքեաց առ յովսափատ արքայ յուդայ՝
և ասէ. արքայ մովաբու նշկահեաց զիս, եթէ երթայցես
ընդ իս 'ի պատերազմ 'ի վ՟ր մովաբու: և ասէ՝
ելից. զի ո՟պ դու և ես, և ո՟պ զօրք քո՝ զօրք իմ, և ո՟պ
8 երիվարք քո՝ երիվարք իմ: * և ասէ, ընդ ո՞ր ճանապարհ
ելից: և ասէ. ընդ ճանապարհ անապատին Եդոմայ:
9 * Եւ գնաց արքայ Ի՟ղի և արքայ յուդայ, և արքայ
եդոմայ. և պատեցան զեւթն օր 'ի ճանապարհին,
և ոչ գոյր ջուր 'ի բանակին, և ոչ անասնոյն որ ը՟ն ն՟ս:
10 * Եւ ասէ արքայ Ի՟ղի. ո՜հ, պաշարեաց տ՟ր զերիս թագաւորս
11 եկեալս, տալ զնոսա 'ի ձեռս մովաբայ: * Եւ
ասէ յովսափատ. ո՞չ գուցէ աստ մարգարէ տ՟ն, և հարցցուք
զտ՟ր նովաւ: և պատասխանի ետ մի՟ո 'ի մանկտւոյն
արքայի Ի՟ղի՝ և ասէ. է աստ Եղիսէէ որդի Սափատայ
12 որ արկանէր ջուր ձեռաց Եղիայի: * Եւ ասէ յովսափատ,
գո՞յ բան տ՟ն ը՟ն նմա: և իջին առ նա արքայն
Ի՟ղի՝ և յովսափատ արքայ յուդայ, և արքայ եդոմայ:
13 * Եւ ասէ Եղիսէէ ցարքայն Ի՟ղի. զի՞ կայ՝ իմ և քո.
երթ առ մարգարէսն հօր քոյ, և առ մարգարէս մօր
քոյ: և ասէ ցնա արքայն Ի՟ղի. միթէ արդեւք կոչեաց
տ՟ր զերիս թագաւորս եկեալս՝ տալ զնոսա 'ի ձեռս
14 մովաբու: * Եւ ասէ Եղիսէէ. կենդանի է տ՟ր զօրութեց,
որոյ կացի առաջի նորա, եթէ չէր առեալ ակն
յովսափատայ արքայի յուդայ, թէ բնաւ հայէի իսկ
15 'ի քեզ, և տեսանէի զքեզ. * բայց արդ՝ ա՟ծ առիս սաղմոսասաց:
և եղև իբրև նուագեաց սաղմոսասացն, եկն
16 'ի վ՟ր ն՟ր ձեռն տ՟ն, * և ասէ. այսպէս ասէ տ՟ր, արարէք
17 զհեղեղատդ զայդ գուբս գուբս: * Զի այսպէս
ասէ տ՟ր. ոչ տեսանիցէք հողմ, և ոչ տեսանիցէք անձրև.
և հեղեղատդ լցցի ջրով, և արբջիք դուք՝ և անասունք
18 ձեր, և գրաստք ձեր. * և թեթև է այդ յաչս տ՟ն: և մատնեցից
19 զմովաբ 'ի ձեռս ձեր, * և հարջիք զա՟մ քաղաքս
ամրացեալ, ※ և զա՟մ քաղաքս ընտիրս, և զա՟մ ծառ ազնիւ
կոտորեսջիք, և զա՟մ աղբեւրս ջրոց խցջիք, և զա՟մ
20 վիճակս բարիս՝ անպիտանացուսջիք քարամբք: * Եւ
եղև ը՟ն առաւօտն յորժամ զոհն ելանէր, և ահա ջուրք
21 գային յԵլիցն Եդոմայ, և լցաւ երկիրն ջրով: * Եւ ա՟մ
մովաբ լուաւ թէ ելին թագաւորքն պատերազմել ը՟ն
ն՟ս,

---

(7) Ոմանք. Եւ երկոքեին կացին յեզրն յոր": (9) Ոմանք. Ասէ Եղիա. Եղիսէէ խնդ": վերացեալ եմ 'ի քէն.. կրկին ոգի քո: (11) Ոսկան. Երթային և խօսէին. և ահա: (14) Ոմանք. Զջուրն. և բաժանեցաւ յայս": (16) Բաղդատմ. Եւ ասեն ցնա. ահաւա"... առ զնա հոգին տ՟ն: (19) Յօրինակին պակասէր. Որպէս և տէրդ իսկ: (21) Ոմանք. Եւ ել Եղիսէէ յականս ջրոյն, և արկ անդ աղ.. զջուրս զայսոսիկ. և մի ևս լիցի այդ, կամ. սա 'ի մահ և անզաւակ": (23) Ոմանք. Ելանէր զճանապարհն.., ելանէին 'ի քաղաքէն և ալա".. ել կնտակ ել կնտակ:

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Թագաւորեաց յԻ՟ղի.. յամի ութուտասներորդի: (4) Ոմանք. Եւ ամովս արքայ.. էր նեկեթ... և տայր Ի՟ղի հարկ: (4) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ նեկաթ. Նշանակէ՝ շպետ: և առ այլ ոմանս. խաշնատէր. հօտաբոյծ: (7) Այլք. Զի որպէս դու ես՝ և ես, և որպ: (8) Ոմանք. Ընդ ճանապարհս անապա": (9) Ոմանք. Ջուր բանակին և ոչ անասնոյն: (13) Ոմանք. Մի՞ արդեւք կոչեաց տր: (19) Ոմանք. Եւ հարջիք զամ քաղաքս, և զամ քաղաք

նց̅, և եկին յամ̅ գօտի ածուաց և 'ի վեր, և կանխեցին
ընդ առաւօտն, և կացին առ սահմանաւն։ * Եւ ծա- 22
գեաց արև 'ի վր̅ ջուրցն, և ետես մովաբ 'ի հանդիպոյն
զջուրսն կարմիր իբրև զարիւն· * և ասեն՝ արիւնն այն 23
սրոյ է· կռուեցան ընդ միմեանս թագաւորքն, և հա-
րին այր զընկեր իւր· և արդ հասցուք յաւար մովաբ, * և 24
մտին 'ի բանակն Ի̅ղի։ Եւ յարեան Իէղացիքն՝ և հարին
զմովաբ· և փախեան յերեսաց նց̅։ և մտանելով մտա-
նէին և հարկանէին զմովաբ, * և զքաղաքսն կործանէ- 25
ցին։ և յամ̅ վիճակ բարի ընկեցին այր իւրաքանչիւր
զքար իւր, և լցին զնա։ և զամ̅ աղբերս ջրոց խցին·
և զամ̅ փայտ զաղնիւ հարին, մինչև թողուլ զքարինս
որմոցն քակեալս, և պատեցան պարսաւորքն՝ և հա-
րին զնա։ * Եւ ետես արքայն մովաբու թէ սաստկա- 26
ցաւ քան զնա պատերազմն, առ ը̅ իւր եւթնհարիւր
այր՝ սուսերամերկս, հատանել երթալ առ արքայն ե-
դոմայ, և ոչ կարաց։ * Եւ առ զորդին իւր զանդրա- 27
նիկ արքայն· զոր թագաւորեցոյց փոխանակ իւր, և
եհան զնա ողջակէզ 'ի վր̅ պարսպին· և եղև զլիղջ մեծ
'ի վերայ Ի̅ղի, և չուեցին 'ի նմանէ, և դարձան յերկիր
իւրեանց ։

ԳԼ. Դ.

Թ. Եւ կին մի 'ի կանանց որդւոց մարգարէիցն, աղա- 1
ղակէր առ եղիսէէ և ասէր· ծառայ քո այր իմ
մեռաւ· և դու գիտես զի ծառայ քո էր երկիւղած
'ի տ̅է· և փոխատուն եկն առնուլ զերկոսին զորդիս
իմ իւր 'ի ծառայութի̅։ * Եւ ասէ ցնա եղիսէէ· զի՞նչ 2
արարից քեզ· պատմեա ինձ զի՞նչ կայ 'ի տան քում·
և նա ասէ, ոչ գոյ 'ի տան աղախնոյ քոյ՝ և ոչ ինչ· բայց
ձէթ որով օծանիցիմք։ * Եւ ասէ ցնա, երթ խնդրեա 3
քեզ ամանս յամ̅ դրացեաց քոց՝ ամանս ունայնս, և մի
սակաւացուցանիցես։ * և մտցես և փակեսցես զդրունս 4
ընդդէմ քո, և ընդդէմ որդւոց քոց· և արկցես յամ̅
ամանսն մինչև լցցին, և առցես։ * Եւ գնաց 'ի նմանէ՝ 5
և փակեաց զդուռնն ընդդէմ իւր, և ընդդէմ որդւոց
իւրոց· նոքա մատուցանէին առ նա, և նա արկանէր
մինչև լցան ամանքն։ * և ասէ ցորդիսն իւր, մատու- 6
ցէք առիս և այլ աման, և ասեն ցնա· ոչ է այլ աման։
և եկաց եւղն։ * Եւ չոգաւ՝ պատմեաց առնն այ̅։ և 7
ասէ եղիսէէ· երթ վաճառեա զեւղն, և հատուսցես
զտոկոսիսն քո· և դու և որդիք քո կեցջիք մնացելով
եւղովն ։

Ժ. * Եւ եղև օր, և անց եղիսէէ 'ի սոմնամ· և անդ էր կին 8
մի մեծ, և կալաւ զնա ուտել հաց· և լինէր 'ի չափ ժա-
մանակէ 'ի մտանել իւրում անդր, իջանէր ուտել և
ըմպել։ * Եւ ասէ կինն ցայր իւր· գիտեմ, զի այրն 9
այ̅ սուրբ է, և ճանապարհ նր̅ առ մեզ է· * արաս- 10
ցուք նմա վերնատուն մի փոքրիկ, և դիցուք 'ի նմա մա-
հիճս և սեղան և աթոռ և աշտանակ· և եղիցի 'ի գալ
նր̅ առ մեզ մտցէ անդր։ * Եւ եղև օր մի, և եկն անդր, 11
և եմուտ 'ի վերնատունն, և ննջեաց անդր· * և ասէ 12
ցգեեզի ցպատանեակն իւր, կոչեա առիս զսոմնացին
զայն։ և կոչեաց զնա, և եկաց առաջի նորա։ * և ասէ 13
ցպատանին, ասա ցնա· ահա կազմեցեր մեզ զայս ամ̅
կազմած, զի՞նչ պարտ իցէ առնել քեզ· եթէ իցե՞ն
բանք ինչ քո առ արքայ, կամ առ իշխան զօրուն։ և
նա ասէ· 'ի մէջ ժողովրդեան իմոյ բնակեալ եմ ես։
14 * Եւ ասէ, զի՞նչ պարտ իցէ առնել նմա· և ասէ գեեզի
պատանեակն նր̅, և կարի իսկ քաջ, քանզի որդի ոչ գոյ
15 նմա, և այրն իւր չէ ինչ ծեր։ * և ասէ՝ կոչեա զնա։ և
16 կոչեաց զնա, և եկաց առ դուրսն։ * Եւ ասէ ցնա ե-
ղիսէէ· 'ի ժամանակի յայսմիկ 'ի սոյն աւուրս ունիցիս
'ի գիրկս մանուկ։ և նա ասէ· մի տէր, ※ այր այ̅, մի
17 ստեր աղախնոյ քում։ * Եւ յղացաւ կինն, և ծնաւ որ-
դի 'ի ժամանակի յայնմիկ, մինչդեռ կենդանի էր, որ̅
18 խօսեցաւ ը̅ նմա եղիսէէ· * և հասուցեալ մանուկն։
19 Եւ եղև իբրև ել նա առ հայր իւր 'ի հնձօղսն· * ասէ Ժ.Ա.
ցհայրն իւր· գլուխս իմ գլուխս իմ։ և ասէ ցպատանին,
20 տար զդա առ մայր իւր։ * և տարաւ զնա առ մայր
իւր, և ննջեաց 'ի մէջ ծնգաց նր̅ մինչև ցմիջօրեայ, և մե-
21 ռաւ։ * Եւ եհան զնա, և կողմնեցոյց 'ի մահիճս առնն
22 այ̅· և փակեաց ընդդէմ նր̅· և ել, * և կոչեաց զայր իւր՝
և ասէ, առաքեա առիս զմի ոք 'ի մանկտւոյդ, և էշ մի
յիշոցդ, և դիմեցայց մինչև առ այրն այ̅ և դարձայց։
23 * Եւ ասէ, զի՞ է զի երթաս դու առ նա այսօր, զի ոչ
24 ամսամուտ է՝ և ոչ շաբաթ· և նա ասէ· ողջոյն է։ * և
հանդերձեաց զէշն, և ասէ ցպատանին իւր· վարեա և
գնա· և մի ունիր ինձ ելանել 'ի դա· բայց եթէ ասա-
25 ցից ցքեզ՝ թէ եկ այսր, և եկեսցես· * և երթիցես առ
այրն այ̅ 'ի լեառնն 'ի կարմելոս։ Եւ եղև իբրև ետես
եղիսէէ զգնալն նր̅ առ նա, և ասէ ցգեեզի ցպատա-
26 նեակն իւր· ահա այն սոմնացին է· * ընթա ընդառաջ
նր̅ և ասասցես· ողջոյն է քեզ, և ողջոյն է առն քում,
27 և ողջոյն է մանկանն։ և նա ասէ՝ ողջոյն է։ * Եւ եկն
առ եղիսէէ 'ի լեառնն, և բուռն եհար զոտից նր̅· և
մատեաւ գեեզի մերժել զնա։ և ասէ եղիսէէ, թոյլ
տուր դմա, զի անձն դորա ցաւագին է· և տ̅ր թաքոյց
28 յինէն, և ոչ պատմեաց ինձ։ * Եւ նա ասէ· միթէ խնդ-
րեցի՞ որդի 'ի տեառնէ իմմէ, ոչ ասացի թէ մի խաբեր
29 զիս։ * Եւ ասէ եղիսէէ ցգեեզի· ած գօտի ը̅ մէջ քո·
և առ զցուպդ իմ 'ի ձեռին քո և երթ· և եթէ պատահի-
ցես զայր ոք մի օրհնեսցես զնա· և եթէ օրհնեսցէ ըզ-
քեզ այր ոք՝ մի տացես նմա պատասխանի· և դիցես
30 զցուպդ իմ 'ի վր̅ երեսաց մանկանն։ * Եւ ասէ մայր
մանկանն· կենդանի է տ̅ր և կենդանի է անձն քո, թէ
թողից զքեզ։ և յարեաւ եղիսէէ և գնաց զկնի նորա։
31 * Եւ գեեզի անց առաջի նց̅· և եդ զցուպն 'ի վր̅ երե-
սաց մանկանն, և ոչ գոյր բարբառ՝ և ոչ լսել։ և դար-
ձաւ ընդառաջ նր̅, պատմեաց նմա և ասէ՝ ոչ յարեաւ
32 մանուկն։ * Եւ եմուտ եղիսէէ 'ի տունն, և ահա մա-
33 նուկն մեռեալ, և կողմնեցուցեալ 'ի մահիճս նր̅։ * և
եմուտ եղիսէէ 'ի տունն, և փակեաց զդուրսն ընդդէմ
34 երկոցունց· և եկաց յաղօթս առ տ̅ր։ * և ել և անկաւ
'ի վր̅ մանկանն· և եդ զբերան իւր 'ի վր̅ բերանոյ նր̅,
և զաչս իւր 'ի վր̅ աչաց նր̅· և զձեռն իւր 'ի վր̅ ձեռաց
նր̅· և կծկեցաւ 'ի վր̅ նր̅, և ջեռաւ մարմին մանկանն։
35 * Եւ դարձաւ և զգնացաւ 'ի տանն յայս կոյս և յայն-
կոյս, և ել և ծածկեաց զմանուկն· ※ և ծածկեաց զմա-
նուկն

ընտիր, և զամ̅ զծառ պազ"։ (24) Յօրինակին· Եւ մտա-
նելով մտանէին և հարկանէին զմովաբ։ (25) Ոմանք·
Մինչև 'ի թողուլ. կամ· չթողուլ·· քակեալս, և պա-
տեցան պարսաւորքն։ (26) Ոմանք· Եւ ոչ կարացին։
(27) Ոմանք· Եւ եղև զեղջ մեծ· կամ, զլիղծ մեծ։ Յոր 'ի
լուսա"· մերումս նշանակի՝ ահարկութի̅ մեծ։
Գլ. Դ. (1) Ոմանք· Զի ծառայ քո երկիւղած էր 'ի տ̅է։
(2) Այլք· Որով օծանիցիմ։ (4) Այլք· Փակեսցես ըզ-
դուրսն։ (6) Յօրինակին պակասէր· Եւ այլ աման, և ասեն
ցնա, ոչ է այլ աման, և եկաց։ (7) Այլք· Կեցջիք մնացե-
լով եւղովն։ Որ ոմանք· Կերջիք մնացելովն"։ (8) Ո-
մանք· Անդր խոտորէր իջանէր ուտել և ըմպ"։ (11) Այլք·
Եւ եղև օր, և եկն ... և ննջեաց անդ։ (13) Այլք· Ե-
թէ իցեն քո բանք ինչ .. և կամ առ իշ"։ (14) Այլք·
Քանզի որդի ոչ գոյ նորա։ (20) Բազումք· Եւ ննջեաց
'ի վերայ ծնգաց նորա։ (24) Ոմանք· Եւ նա հանդեր-
ձեաց զէշն·· և մի ունիր ինչ ելանել·· ասացից քեզ
եթէ եկ։ (25) Այլք· Զգալն նորա առ նա· և ասէ։
(26) Օրինակ մի· Ողջոյն է քեզ· ողջոյն է տան քում, ող-
ջոյն է մամ"։ (27) Բազումք· Զի անձն նորա ցաւի"։
(29) Յօրինակին պակասէր· Եւ առ զցուպդ իմ 'ի ձեռին։
(29) Ոմանք· 'Ի ձեռին քում·· զայր ոք, մի արհամար-
հեսցես զնա·· մի տայցես պատասխանի։ (30) Ոմանք·
Եւ ասէ կինն, կենդանի է տ̅ր և։ (34) Յօրինակին պա-
կասէր· Եւ ել և անկաւ 'ի վր̅։ (34) 'Ի բազումս պակասի·
Եւ զձեռն իւր 'ի վերայ ձեռաց նր̅։ (35) Բ̅մք· Եւ դար-
ձաւ և գնաց 'ի տանն յայսկոյս։ (35) Այլք փոխանակ աս-
տղին, Եւ ծածկեաց զմանուկն։

նուկն մինչև յեւթն անգամ· և եբաց մանուկն զաչս իւր ։ 36
* Եւ բարբառեցաւ եղիսէէ առ գեեզի՝ և ասէ· կոչեա՛
այսր զսունամացին· և կոչեաց զնա· և եմուտ առ նա ։ և
ասէ եղիսէէ, ա՛ռ զորդիդ քո ։ * Եւ եմուտ կինն և 37
անկաւ առ ոտս նորա, և երկիր եպագ նմա յերկիր· և ա՛ռ
զորդին իւր՝ և ել ։ * և եղիսէէ դարձաւ 'ի գաղգաղա ։ 38
ԺԲ· Եւ սով էր յերկրին· և որդիք մարգարէիցն նստէին առաջի
նորա ։ և ասէ եղիսէէ ցպատանեակն իւր· կա՛ց
դու զսանն մեծ, և եփեա՛ եփոյ որդւոյդ մարգարէից ։
Եւ ել յանդն քաղել արխալթ· և եգիտ որթ յանդին, 39
և քաղեաց 'ի նմանէ աղոխ լի շալակաւ իւրով, և եկն
և արկ 'ի սան եփոյին՝ քանզի ոչ ճանաչէր· * և արկ առաջի 40
արանցն ուտել ։ Եւ եղև յուտելն ն̃ց յեփոյէ անտի,
աղաղակեցին և ասեն, մահ է 'ի սանի աստ՝ այր ա̃յ ։
և ոչ կարացին ուտել ։ * Եւ ասէ՝ առէք ալեւր և 41
արկէք 'ի սան այդր ։ և ասէ եղիսէէ ցգեեզի ցպատանեակն
իւր· ա՛րկ առաջի ժողովրդեանդ և կերիցեն·
և ոչ եղև մահ ինչ 'ի սանէ անտի ։
ԺԳ· * Եւ եկն այր 'ի բեթսարիսայ, և եբեր առնն ա̃յ նկանակս 42
յառաջնոց արմտեաց նկանակս գարեղէնս, և պաղատիս
բակեղայթա· և ասէ՝ տո՛ւք ժողովրդեանդ
և կերիցեն ։ * Եւ ասէ սպասաւորն նորա· զի՞նչ տաց 43
զայս առաջի հարիւրոց արանցդ ։ և ասէ, տո՛ւր ժողովրդեանդ
և կերիցեն· զի այսպէս ասէ տ̃ր· կերիցեն
և նշխարեսցեն ։ * և եդ առաջի նոցա և կերան, և 44
թողին նշխար ըստ բանին տ̃ն ։

ԳԼ· Ե·

ԺԴ Եւ նեեման իշխան զօրուն ասորւոց, էր այր մեծ 1
առաջի տեառն իւրոյ, և սքանչելի երեսօք· զի
նովաւ ետ տ̃ր փրկութի̃ ասորւոց ։ և այրն հզօր զօրութ̃ե
էր, և բորոտեալ ։ * Եւ ասորիքն մեկնակայէնք՝ 2
ելին և գերեցին յերկրէն ի̃ղի աղջիկ մի փոքրիկ, և էր
առ կնոջն նեեմանայ· * և ասէ ցտիկին իւր· յանկարծ 3
երթայր տէրդ իմ առաջի մարգարէին ա̃յ որ 'ի սամարիա·
և անդէն աւաքէր զդա 'ի բորոտութե̃ իւրմէ ։
* Եւ եմուտ՝ և պատմեաց տեառն իւրում և ասէ· այսպէս 4
և այսպէս խօսեցաւ աղջիկն որ յերկրէն ի̃ղի ։ * Եւ 5
ասէ արքայն ասորւոց ցնեեման, երթ և ես առաքեցից
հրովարտակս առ արքայն ի̃ղի ։ և գնաց· և ա՛ռ 'ի ձեռին
իւրում տասն տաղանդ արծաթոյ, և վեցհազար
դահեկան, և տասն պատմուճան հանդերձեալ ։ * և 6
տարաւ հրովարտակս առ արքայն ի̃ղի ։ Եւ էր գրեալ
այսպէս, արդ՝ իբրև հասցէ առ քեզ հրովարտակդ այդ·
ահա առաքեցի առ քեզ զնեեման ծառայ իմ, և աւաքեսցես
զդա 'ի բորոտութե̃ իւրմէ ։ * Եւ եղև իբրև 7
ընթերցաւ արքայն ի̃ղի զհրովարտակն, պատառեա՛ց
զհանդերձս իւր՝ և ասէ · միթէ ա̃ծ իցեմ ես՝ սպանանել
կամ կեցուցանել, զի առաքեաց առ իս աւաքել
զայրդ 'ի բորոտութե̃ իւրմէ· բայց դիտասջի՛ք և տեսջիք
զի պատճառի ինձ նա առնէ ։ * Եւ եղև իբրև լուաւ 8
եղիսէէ այրն ա̃յ՝ եթէ պատառեաց արքայն ի̃ղի
զհանդերձս իւր, առաքեաց առ արքայն ի̃ղի և ասէ·
ընդէ՞ր պատառեցեր զհանդերձս քո, եկեսցէ առ իս
նեեման, և գիտասցէ թէ գոյ մարգարէ յի̃ղի ։
ԺԵ * Եւ եկն նեեման երիվարօք և կառօք, և եկաց առ 9
դուրս տանն եղիսէի ։ * և առաքեաց եղիսէէ առ նա 10
հրեշտակ՝ և ասէ, երթ լուա՛ եւթն անգամ 'ի յորդանան,
և դարձցի մարմին քո և սրբեսցիս ։ * Եւ բարկացաւ 11
նեեման, գնաց և ասէ· ես ասէի թէ՛րևս ելցէ՛
առ իս, և կայցէ յաղօթս և կարդասցէ զանուն տ̃ն ա̃յ
իւրոյ, և դիցէ զձեռն իւր 'ի վ̃ր տեղւոյս, և աւաքեսցէ
12 զբորոտութիւնս ։ * ո՞չ լաւ իցեն նաբանա և փարփարա
գետք դամասկոսի քան զա̃մ ջուրս ի̃ղի· և ընդէ՞ր
ոչ երթայց և լուացայց 'ի նոսա, և սրբեցայց ։ և դարձաւ
13 և գնաց սրտմտութ̃բ ։ * Եւ մատեան ծառայք ն̃ր
և խօսեցան ընդ նմա, և ասեն ցնա· հա՛յր, եթէ մեծ
ինչ բան խօսեցեալ էր ընդ քեզ մարգարէին, ո՞չ ապաքէն
պա՛րտ էր առնել· թող թէ զի ասաց՝ լուացի՛ր և
14 սրբեսցիս ։ * Եւ էջ նեեման՝ և մկրտեցաւ 'ի յորդանան
եւթն անգամ ը̃ստ բանին եղիսէի· և դարձաւ մարմին
ն̃ր իբրև զմարմին մանկան մատաղոյ՝ և սրբեցաւ ։
15 * Եւ դարձաւ առ եղիսէէ, ինքն և ա̃մ բանակն իւր,
և եկն եկաց առաջի ն̃ր՝ և ասէ· ահա գիտացի թէ ոչ
գոյ ա̃ծ յա̃մ երկրի՝ բայց միայն 'ի մէջ ի̃ղի· և արդ՝ ա՛ռ
16 օրհնութի̃ 'ի ծառայէ քումմէ ։ * Եւ ասէ եղիսէէ· կենդանի՛
է տ̃ր որոյ կացի առաջի ն̃ր, եթէ առից ինչ ։ և
17 ստիպեաց զնա առնուլ· և ոչ հաւանեցաւ ։ * Եւ ասէ
նեեման· իսկ որովհետև ո՞չ տացին ծառայի քում բեռինք
զուգից ջորւոց 'ի հողոյ երկրիս· զի ոչ ևս արասցէ
ծառայ քո ողջակէզս և զոհս աստուածոց օտարաց,
18 բայց միայն տ̃ն * վ̃ս բանիս այսորիկ· և քաւեսցէ տ̃ր
զծառայ քո՝ 'ի մտանել տեառն իմոյ 'ի տուն ռեմմանայ
երկրպագանել նմա· յորժամ յենուցու 'ի ձեռս իմ,
և երկիր պագանիցեմ 'ի տան ռեմմանայ՝ 'ի պագանելն
ն̃ր երկիր 'ի տան ռեմմանայ ։ և քաւեսցէ՛ տ̃ր զծառայ
19 քո վ̃ս բանիս այնորիկ ։ * Եւ ասէ եղիսէէ ցնեեման·
երթ խաղաղութ̃բ ։ և գնա՛ց 'ի նմանէ յերկրէն ի̃ղի ։
20 * Եւ ասէ գեեզի պատանեակն եղիսէի· ահա խնայեաց ԺԶ
տ̃ր իմ 'ի նեեման ասորի, չառնուլ 'ի ձեռանէ ն̃ր
յորոց մատոյցն· կենդանի՛ է տ̃ր՝ եթէ ոչ ընթացայց
21 զհետ նորա, և առից ինչ անտի ։ * և պնդեցաւ գեեզի
զհետ նեեմանայ ։ Եւ ետես զնա նեեման՝ ընթացեալ
զհետ ն̃ր· և դարձաւ 'ի կառացն ընդառաջ ն̃ր և ասէ՝
22 ողջո՞յն է ։ * Եւ ասէ գեեզի, ողջոյն է· տէր իմ առաքեաց
զիս առ քեզ և ասէ, ահա եկին առ իս երկու
պատանեակք 'ի լեռնէն եփրեմի յորդւոցն մարգարէից,
տո՛ւր ն̃ց տաղանդ մի արծաթոյ, և երկուս պատմուճանս
23 հանդերձեալս ։ * Եւ ասէ նեեման· թէ այդպէս
իցէ, ա՛ռ երկուս տաղանդս արծաթոյ· և բռնադատեաց
զնա, և ծրարեաց երկուս տաղանդս արծաթոյ յերկուս
պարկս, և երկուս պատմուճանս հանդերձեալս· և ե՛տ
24 ցերկուս ծառայս իւր՝ և բարձին առաջի ն̃ր· * և եկին
'ի մթինն, և ա՛ռ 'ի ձեռաց ն̃ց, և եդ 'ի տան· և արձակեաց
25 զարսն՝ և գնացին ։ * և ինքն եմուտ և կայր առաջի
տեառն իւրոյ ։ Եւ ասէ ցնա եղիսէէ· ուստի՞
գաս գեեզի ։ և ասէ գեեզի· չէ՛ք երթեալ ծառայի քոյ՝
26 ոչ յայսկոյս և ոչ յայնկոյս ։ * Եւ ասէ ցնա եղիսէէ,
ո՞չ սիրտ իմ գնայ յորժամ դարձաւ այրն 'ի կառացն անտի
ընդառաջ քո· և արդ՝ առե՛ր զարծաթն և զհանդերձսն
'ի ձիթենիս և յայգիս, և յարջառս և յոչխարս,
27 և 'ի ծառայս և յաղախնայս ։ * Եւ բորոտութիւն նեեմանայ
յարեսցի 'ի քեզ՝ և 'ի զաւակ քո յաւիտեան ։ և
ել յերեսաց ն̃ր բորոտեալ իբրև զձիւն ։

---

(38)(39)(40) Ոսկան· Եւ եփեա եփոյ ։ 'ի սան եփոյին ։ յեփոյէ անտի ։ (39) 'Ի լուս"· 'Ի Հ̃Ռ՝ արխալթ· նշանակի, բանջար վայրի ։ (39) Յօրինակին պակէր· Եւ քաղեաց 'ի նմանէ աղոխ լի շա" ։ (41) Այլ· Եւ արկէք 'ի սան անդր ։ (42) Այլ· Արմտեաց, և նկանակս գարե" ։ (42) Ոմանք· Բակեղեթաւ ։ (43) Ոսկան· Զի այսպէս ասէ տ̃ր· կերիցեն և յաւելցի ։ Գլ· Ե· (1) Ոմանք· Զօրութե̃· և էր բորոտեալ ։ (3) Ոսկան· Անկարծ երթայր տէր իմ· (3) 'Ի լուս"· 'Ի Հ̃Ռ աւաքէր· նշանակի, սրբէր ։ (6) Յայս" պակասի· Եւ էր գրեալ այսպէս ։ (7) Ոմանք· Աւաքեցուցանել զայրդ 'ի բո" ։ (11) Յօրինակին· Ես ասէ թերևս ելցէ ։ (11) Այլ· Եւ կայցէ, և կարդասցէ ։ (12) Յօրինակին· Քան զա̃մ ջուր ի̃ղի ։ (13) Ոմանք· Ընդ քեզ մարգարէն· · թող թէ ասաց ։ (17) Օրինակ մի· Բայց միայն ա̃յ ։ (19) Յօրինակին· Եւ գնաց 'ի նմանէ յերկիրն ի̃ղի ։ (20) Ոմանք· Զառնուլ ինչ 'ի ձեռս" ։ (24) Ոմանք· Եւ եկ լին մթինն, և առ 'ի ։ (25) Ոմանք· Եւ ասէ, չէք երթեալ ծա" ։ (26) Ոմանք· Եւ անդ առէր զարծաթն ։

Գլ. Զ.

ԺԵ Եւ ասեն որդիք մարգարէիցն ցԵղիսէէ. ահաւասիկ 1
տեղիս յորում մեք բնակեմք՝ նեղ է մեզ. * Երթիցուք 2
մինչև ցՅորդանան, և առցուք անտի այր իւրաքանչիւր
գերան մի, և արասցուք մեզ անդ բնակութիւն:
Եւ ասէ. երթա՛յք: * Եւ ասէ մի ոմն, եկ և դու 3
մեղմով երթիցես ընդ ծառայս քո: Եւ նա ասէ. ես եկից:
* Եւ գնաց ընդ նոսա: Եւ չոգան 'ի Յորդանան, և 4
հարկանէին փայտ: * Եւ ահա մին՝ մինչդեռ ընկենոյր 5
զհեծանն, անկաւ երկաթն 'ի ջուրն. և վայեաց, և ասէ,
ո՜հ Տ̃ր. և զայն յանօթ առեալ էր: * Եւ ասէ այրն 6
Այ̃. յո՞ր վայր անկաւ. և եցոյց նմա զտեղին: Եւ ձեղքեաց
փայտ, և ընկէց անդր. և 'ի վեր եհաս երկաթն: * Եւ 7
ասէ, վերացո՛ քեզէն. և ձգեաց զձեռն իւր և առ զնա:
ԺԶ * Եւ արքայն Ասորւոց տայր պատերազմ ը̃ Իլի. խորհեցաւ 8
ընդ ծառայս իւր և ասէ, 'ի տեղւոջ մի յԵլմոնի
բանակեցայց 'ի դարանի: * Եւ առաքեաց Եղիսէէ առ 9
արքայն Իլի՝ և ասէ. զգո՛յշ լեր գուցէ՛ անցանիցես ը̃
այն տեղի, զի անդ թաքուցեալ նստին Ասորիք: * Եւ 10
առաքեա՛ց արքայն Իլի 'ի տեղին զոր ասաց նմա Եղիսէէ
※, և դարանայոյզ արար զնա. և զգուշացաւ անտի
ոչ մի անգամ և ոչ երկիցս: * Եւ զայրացաւ անձն 11
արքային Ասորւոց վս̃ բանին այնորիկ, և կոչեաց զծառայս
իւր և ասէ ցն̃ս. ոչ պատմէք ինձ, եթէ ո՞ մատնէ
զիս արքային Իլի: * Եւ ասէ մի ոմն 'ի ծառայից նր̃. 12
ոչ տէ՛ր իմ արքայ. այլ Եղիսէէ մարգարէ յԻլի պատմէ
արքայի Իլի զա̃մ բանս քո՝ զոր խօսիցիս 'ի սենեկի
ննջոյ քոյ: * Եւ ասէ. երթայք տեսէք՝ ո՞ւր իցէ նա. 13
և առաքեցից ըմբռնեցից զնա: Եւ պատմեցին նմա և ասեն,
ահաւանիկ 'ի Դովթայիմ է: * Եւ առաքեաց անդր 14
կառս և երիվարս՝ և զօր ծանր. և եկին գիշերի և պատեցին
զքաղաքն: * Եւ կանխեաց յառնել 'ի պաշտօն Եղիսէէ, 15
և ել գնաց: և ահա զօր պատեալ էր զքաղաքաւն,
և երիվարք և կառք: Եւ ասէ ցնա պատանեակն՝
տէ՛ր՝ զի՞ գործեսցուք: * Եւ ասէ Եղիսէէ. մի՛ երկնչիր, 16
զի ընդ մեզ բազո՛ւմ են քան ընդ նս̃: * Եւ եկաց յաղօթս 17
Եղիսէէ՝ և ասէ. Տ̃ր բա՛ց զաչս պատանեկիս՝ և
տեսցէ: Եւ եբաց Տ̃ր զաչս նր̃, և ետես և ահա լեառնն
լի՛ էր ձիովք, և հրեղէն կառօք շուրջ զԵղիսէիւ: * Եւ 18
իջին առ նա: Եւ եկաց յաղօթս Եղիսէէ առ Տ̃ր՝ և ասէ.
հա՛ր զազգդ զայդ շլացուցմբ: Եւ եհար զնս̃ շլացուցմբ
ը̃ բանին Եղիսէի: * Եւ ասէ ցնս̃ Եղիսէէ, ոչ այս ճանապարհ 19
է՝ և ոչ այս քաղաք. եկա՛յք զկնի իմ և տարայց
զձեզ առ այրն զոր խնդրէք: Եւ տարաւ զնս̃ 'ի Սամարիա:
* Եւ եղև իբրև եմուտ 'ի Սամարիա, ասէ Եղիսէէ. 20
բա՛ց Տ̃ր զաչս նց̃՝ և տեսցեն: Եւ եբաց Տ̃ր զաչս
նց̃ և տեսին. և ահա էին 'ի մէջ Սամարիայ: * Իբրև ետես 21
զնս̃ արքայն Իլի, ասէ ցԵղիսէէ. եթէ հարկանելով
հարկի՞ց զդոսա հայր: * Եւ ասէ՝ մի՛ հարկաներ, բայց 22
եթէ զա՛յնոսիկ զոր գերեսցես սրով քով, և աղեղամբ
քով հարկանիցես. դի՛ր հաց և ջուր առաջի դոցա, և
կերիցեն և արբցեն, և երթիցեն առ տէր իւրեանց:
* Եւ արկ առաջի նց̃ խնամս, տակաւ մեծաւ և կերան 23
և արբին. և արձակեաց զնս̃. և գնացին առ տէր իւրեանց:
Եւ ոչ ևս յաւելին մեկնակազէնքն Ասորւոց գալ
յերկիրն Իլի:

24 * Եւ եղև յետ այնորիկ, ժողովեաց որդի Ադերայ՝ արքայ
Ասորւոց զամենայն զբանակն իւր ※, և ել նստաւ
25 շուրջ զՍամարիաւ: * Եւ եղև սով մեծ 'ի Սամարիա, և
նստէին զնովաւ, մինչև եղև խալամ իշոյ յիսուն սկեղ
արծաթոյ, և չորրորդ կապճի աղբոյ աղաւնեաց յիսուն
26 և հինգ արծաթոյ: * Եւ արքայ Իսրայէլի շրջէր 'ի վերայ
պարսպին: և կին մի աղաղակեաց առ նա և ասէ.
27 ապրեցո՛ զիս տէր արքայ: * Եւ ասէ. մի՛ ապրեցուսցէ
28 զքեզ Տ̃ր. ուստի՞ ապրեցուցից զքեզ՝ 'ի կալո՞յ թէ 'ի
հնձանէ: * Եւ ասէ ցնա արքայ, զի՞ է քեզ: Եւ ասէ,
կինս այս ասաց ցիս, տո՛ւր զորդիդ քո՝ և կերիցուք
29 զդա այսօր, և զորդիս զիմ կերիցուք առ վաղիւ: * Եւ
եփեցա՛ք զորդին իմ և կերաք զնա, և ասեմ ցսա յաւուրն
երկրորդի. տո՛ւր զորդիդ քո և կերիցուք զդա.
30 և թաքոյց զորդին իւր: * Եւ եղև իբրև լուաւ արքայ
զբանս կնոջն, պատառեա՛ց զհանդերձս իւր. և ինքն
շրջէր 'ի վր̃ պարսպին. և ետես ժողովուրդն զքուրձն
31 'ի վերայ մարմնոյ նորա 'ի ներքոյ: * Եւ ասէ, ա՛ն և ա՛ն արասցէ
ինձ Ած̃, և ա՛ն և ա՛ն յաւելցէ, եթէ կացցէ գլուխն
32 Եղիսէի որդւոյ Սափատայ 'ի վերայ նր̃ այսօր: * Եւ
Եղիսէէ նստէր 'ի տան իւրում, և ծերքն նստէին ընդ
նմա. և առաքեաց այր առաջի երեսաց իւրոց: և մինչչև՛
եկեալ էր հրեշտակին առ նա, ասէ ցծերսն. եթէ
գիտիցէ՞ք զի առաքեաց որդի սպանողին առնուլ զգլուխ
իմ. իբրև մտանիցէ հրեշտակն՝ կալջի՛ք զնա ընդ
դրօքն. ոչ ապաքէն ձայն ոտից տեառն նորա զկնի նր̃
33 իցէ: * Եւ մինչդեռ խօսէր ընդ նոսա, ահա հրեշտակն
էջ առ նոսա՝ և ասէ. ահա չարութի 'ի Տ̃է է. զի՞ ևս
համբերից Տ̃ն:

Գլ. Է.

1 Եւ ասէ Եղիսէէ. լո՛ւր զբան Տ̃ն. այսպէս ասէ Տ̃ր,
վաղիւ այս ժա՛մ իցէ գրիւ մի նաշհոյ սկեղ
միոյ, և երկու գրիւք գարւոյ՝ սկեղ միոյ 'ի դրունս
2 Սամարիայ: * Եւ պատասխանի ետ սպառազէնն յորոյ
արքայ յենոյր 'ի ձեռն նր̃՝ Եղիսէի և ասէ, եթէ սահմա՛նս
յերկինս արասցէ Տ̃ր, միթէ լինիցի՞ բանդ այդ: Եւ ասէ
Եղիսէէ. ահա տեսցես աչօք քովք, և անտի մի՛ կերիցես:

3 * Եւ էին արք չո՛րք բորոտք առ դրան քաղաքին, և ասեն Ի
այր ցընկեր իւր. զի՞ նստիմք աստ՝ և մեռանիմք:
4 * Եթէ ասեմք՝ եթէ մտցուք 'ի քաղաք՝ սո՛վ է 'ի քաղաքին,
և մեռանի՛մք անդ, և եթէ աստէն նստիցիմք՝ սակայն
մեռանիմք. և արդ՝ եկա՛յք դիմեսցուք 'ի բանակն
Ասորւոց, եթէ ապրեցուսցեն զմեզ՝ կեցցուք, և եթէ
5 սպանցեն զմեզ՝ մեռցուք: * Եւ յարեան ընդ արշալուսն
մտանել 'ի բանակն Ասորւոց, և եկին 'ի մասն
ինչ բանակին Ասորւոց. և ահա ոչ գոյր անդ մարդ:
6 * Զի Տ̃ր հնչեցոյց 'ի բանակն Ասորւոց շաչիւն կառաց,
և բարբառ զօրու մեծի. և ասեն այր ցեղբայր իւր, արդ՝
'ի վարձու կալաւ 'ի վր̃ մեր արքայն Իլի զթագաւորս
7 Քետացւոց, և զթագաւորս Եգիպտացւոց: * Եւ յարեան
և փախեան ը̃ մութն, և թողին զվրանս իւրեանց, և
զձիս իւրեանց՝ և զէշս իւրեանց 'ի բանակին որպէս և
8 կային, և փախեան մարդապուր: * Եւ մտին բորոտքն
մինչև 'ի մասն մի բանակին, մտին 'ի վրան մի և կերան
և արբին. և առին անտի արծաթ և ոսկի և հանդերձս,
և

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Յորում մեք բնակեալ եմք, նեղէ զմեզ: (5) Ոմանք. Եւ վարեաց և ասէ, ո՜հ Տ̃ր: (6) Ոմանք. Յո՞ր վայր անկաւ:

(8) Այլք. 'Ի տեղի մի յԵղմոնի: (8) 'Ի լուսանց''. 'Ի Վէ՛ յԵլմոնի. Նշանակէ՝ յայսնիչ: (10) Ոմանք. Եւ դարայոյզ արար զնա: (11) Այլք. Եթէ ո՞վ մատնէ զիս: (12) Այլք. Եղիսէէ մրգ̃րէ Իլի: (14) Այլք. Եւ եկին 'ի գիշերի: (15) Ոմանք. Առնել 'ի պաշտօն Եղիսէի: (20) Ոմանք. Բա՛ց Տ̃ր զաչս սոցա. կամ, դոցա: (22) Ոմանք. Եւ ասէ Եղիսէէ, մի՛ հարկ''... զոր գերեսցես սրով: (23) Օրինակ մի. Առաջի նց̃ խնամս տակաւ: (23) Ոմանք. Եւ ոչ ևս յաւելուին մեկն'': (24) Այլք. Եւ ել նստաւ զՍամարիաւ: Որ առկան. և ելեալ նստաւ'': (28) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա, կինս այս... զի կերիցուք զդա: (29) Ոմանք. Եւ ասեմ ցնա յաւուր'': (30) Այլք. Զքուրձն որ 'ի վր̃ մարմնոյ'': (31) Ոմանք. Արասցէ ինձ Տ̃ր, և այն: (32) Ոմանք. Նստէին ը̃ նմին: (33) Բազումք. Ահա այս չարութի 'ի Տ̃նէ: (33) 'Ի լուսանց''. Չարութի 'ի տեառնէ է. համաձայն ոմանց 'ի բնագ'':

Գլ. Է. (3) Ոմանք. Եւ ասէ այր ցընկեր.. և մեռանիցիմք: (5) Ոմանք. Ընդ արշալուսն: և ոմանք. ընդ արշալուշն: (5) Յօրինակին պակասէր. Ոչ գոյր անդ մարդ: (7) Օրինակ մի. Եւ փախեան մտապուր:

և գնացին՝ և չոգան թաքուցին ։ և դարձան և մտին յայլ
վրան, և առին անտի՝ և չոգան և թաքուցին ։ * Եւ ասեն 9
այր ցընկեր իւր. ոչ այսպէս է զոր մեք առնեմք.
օրս այս՝ օր աւետեաց է, և մեք լռեալ եմք. և մնասցեմք
լուսոյ առաւօտու, և գտանիցեմք յանօրէնութեան. բայց
արդ՝ եկայք մտցուք և պատմեսցուք զայս 'ի տուն թագաւորին ։ * Եւ մտին և աղաղակեցին առ դրան քաղաքին, 10
և պատմեցին նց՟ և ասեն. մտաք 'ի բանակն Ասորւոց, և ոչ գոյր անդ այր՝ և ոչ ձայն մարդոյ, բայց միայն
ձիք կապեալք, և էշք կապեալք, և վրանք նց՟ նոյնպէս
կան ։ * և աղաղակեցին պարապանքն, և ազդ արարին 11
'ի տուն թագաւորին 'ի ներքս ։ * Եւ յարեաւ արքայ 12
գիշերայն, և ասէ ցծառայս իւր. պատմեցից ձեզ զոր
ինչ արարին մեզ Ասորիքն. գիտացին՝ թէ մեք սովեալ եմք,
ելին 'ի բանակէն և թաքեան 'ի բացի, ասեն՝ թերևս
ելցեն 'ի քաղաքէն, և ըմբռնեսցուք զնս՟ կենդանւոյն.
և մտցուք 'ի քաղաքն և ելցուք ։ * Եւ պատասխանի ետ 13
մի ոմն 'ի ծառայից նորա և ասէ, առցեն հինգ 'ի ձիոց
մնացելոց որ մնացեալ են յամ՟ բազմութե՟ Իէլի նուաղութե՟ն, և առաքեսցուք անդր և տեսցուք ։ * և առին եր- 14
կուս հեծեալս ձիոց. և առաքեաց արքայ զհետ արքային Ասորւոց և ասէ. երթայք և տեսէք ։ * Եւ գնացին զհետ նց՟ մինչև ցՅորդանան. և ահա ամ՟ ճանա- 15
պարհն լի էր հանդերձիւ և կահիւ՝ զոր ընկեցին Ասորիքն 'ի խուճապելն իւրեանց ։ և դարձան հրեշտակքն
և պատմեցին արքային ։ * և ել ժողովուրդն, և յափշտա- 16
կեաց զբանակն Ասորւոց ։ Եւ եղև գրիւ նաշհւոյ՝ սիկղ
միոյ արծաթոյ, և երկու գրիւք գարւոյ՝ սիկղ ա՟ բանին տն՟ ։ * Եւ արքայ կացոյց զպատուաւորն՝ յորոյ յե- 17
նոյր արքայ 'ի ձեռս նր՟, և կոխեաց զնա 'ի խուռնն ժողովուրդն առ դրանն, և մեռաւ ոպ՟ և խօսեցաւ այրն
այ՟, որ խօսեցաւ յիջանել հրեշտակին առ նա ։ * Եւ 18
եղև որպէս և խօսեցաւ Եղիսէէ ընդ արքայի՝ և ասէ,
թէ երկու գրիւք գարւոյ սիկղ միոյ լինիցին, և գրիւ
նաշհւոյ սիկղ. և եղիցի վաղիւ 'ի սոյն ժամ՟ 'ի դրունս
Սամարիայ ։ * և պատասխանի ետ սպառազէնն Եղիսէի 19
և ասէ, եթէ սահանս յերկնից արասցէ տր՟. միթէ լինիցի՞ բանդ այդ. * և ասէ Եղիսէէ՝ ահա տեսցես աչօք 20
քովք, և անտի մի կերիցես ։ * Եւ եղև նմա այնպէս. 21
և կոխեաց զնա ժողովուրդն 'ի խուռնն առ դրանն, և
մեռաւ ։

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Եւ խօսեցաւ Եղիսէէ ընդ կնոջն զորոյ կեցոյց զոր- 1
դին՝ և ասէ. արի գնա՛ դու 'ի տուն քո՝ և լեր
պանդուխտ ուր և պանդխտիցիս, զի կոչեաց տր՟ սով
'ի վերայ երկրիս. քանզի եկն իսկ սով զեւթն ամ՟ 'ի վր՟
երկրին ։ * Եւ յարեաւ կինն և արար ըստ բանին Եղի- 2
սէի. և գնաց ինքն և տուն իւր, և պանդխտեցաւ յերկրին այլազգեաց եւթն ամ ։
ԻԲ * Եւ եղև յետ կատարելոյ ամացն եւթանց, դարձաւ 3
կինն յայլազգեաց, և եկն բողոք հարկանել առ արքայ
վս՟ տան իւրոյ և վս՟ անդւոց իւրոց ։ * Եւ արքայ խօ- 4
սեցաւ ընդ գեեզեայ պատանեկին Եղիսէի առն այ՟ և
ասէ. պատմեա՛ դու ինձ զամ՟ մեծամեծսն զոր արար
Եղիսէէ ։ * Եւ եղև 'ի պատմելն նր՟ արքային՝ թէ որպէս 5
կենդանացոյց զորդին զմեռեալ, և ահաւասիկ առաջի
անկաւ կինն զորոյ կենդանացոյց զորդին նր՟ Եղիսէէ.
աղաղակէր առ արքայ վս՟ տան իւրոյ և վս՟ անդւոց իւրոց ։ և ասէ գեեզի. տէր արքայ, այս կինն է, և այս որ-
6 դի դորա, զոր կենդանացոյց Եղիսէէ ։ * Եւ եհարց
արքայ ցկինն՝ և պատմեաց նմա. և ետ նմա արքայ ներքինի մի և ասէ. դարձո՛ դմա զամ՟ զարդիւնսն, և զամ՟
զարմտիսն անդոյն, յօրէ յորմէ եթող զերկիրս մինչև
ցայժմ ։
7 * Եւ եկն Եղիսէէ 'ի Դամասկոս. և որդի Ադերայ արքայ Ասորւոց հիւանդանայր ։ և պատմեցին նմա և ա- ԻԳ
8 սեն. եկն այրն այ՟ այսր ։ * և ասէ արքայ ցԱզայէլ.
ա՛ռ 'ի ձեռին քում՟ մաննայ, և ել ընդ առաջ առնն այ՟,
և հա՛րց զտր՟ նովաւ, և ասասցես. եթէ կեցցե՞մ 'ի հիւանդութենէ աստի իմմէ յայսմանէ ։ * Եւ գնա՛ց Ազայէլ 9
ընդ առաջ նր՟, և ա՛ռ մաննայ 'ի ձեռին իւրում, և զամ՟
բարութիւն Դամասկոսի բեռինս ուղտուց քառասնից.
չոգաւ եկաց առաջի նր՟ և ասէ. հա՛յր Եղիսէէ. որդի
քո որդի Ադերայ արքայ Ասորւոց առաքեաց զիս առ
քեզ՝ և ասէ. եթէ կեցցե՞մ 'ի հիւանդութենէ աստի իմ-
10 մէ յայսմանէ ։ * Եւ ասէ ցնա Եղիսէէ, երթ և ասա՛
ցնա. կելով կեցցես ։ և եցոյց ինձ տր՟ զի մահու մեռանիցի ։
11 * և եկաց առաջի երեսաց նր՟ պատկառեալ. և
12 ելաց այրն այ՟ ։ * Եւ ասէ Ազայէլ. ընդէ՞ր լաս տէր իմ ։
և ասէ՝ գիտեմ զինչ գործելոց ես ընդ որդիսն Իէլի, զամուրս նց՟ հրձի՛գ արասցես, և զընտիրս նց՟ սրո՛վ կոտորեսցես, և զտղայս նց՟ սատակեսցես, և զյղիս նց՟ հերձ-
13 ցես ։ * Եւ ասէ Ազայէլ. ո՞վ է ծառայ քո շունդ մի, թէ
առնիցէ զբանդ զայդ ։ և ասէ Եղիսէէ, եցոյց ինձ տր՟
14 թագաւորել քեզ 'ի վր՟ Ասորւոց ։ * Եւ գնաց յԵղիսէէ
և եմուտ առ տէր իւր ։ և ասէ ցնա՝ զի՞նչ ասաց Եղի-
15 սէէ ։ և ասէ՝ ասա՛ց ցիս թէ կելով կեցցէ ։ * և եղև 'ի
վաղիւ անդր՝ և ա՛ռ մաքման և եթաց 'ի ջուր և արկ զերեսօք իւրովք՝ և մեռաւ ։
16 Եւ թագաւորեաց Ազայէլ ընդ նր՟ ։ * Յամի հինգերոր- ԻԴ
դի Յովրամայ որդւոյ Աքաաբու արքայի Իէլի, թագաւորեա՛ց Յովրամ՟ որդի Յովսափատայ արքայի Յուդայ ։
17 * Որդի երեսուն և երկու ամաց էր 'ի թագաւորել իւ-
18 րում. և ութ ամ՟ թագաւորեաց յէմ՟ ։ * և գնաց զճանապարհս թագաւորաց Իէլի, ոպ՟ արար տունն Աքաաբու. զի դուստր Աքաաբու էր նր՟ կնութե՟. և արար
19 չար առաջի տն՟ ։ * Եւ ոչ կամեցաւ տր՟ ապականել
զՅուդայ վս՟ Դաւթի ծառայի իւրոյ՝ որպէս և ասաց
20 տա՛լ նմա ճրագ, և որդւոց նր՟ զամ՟ աւուրս ։ * Եւ յաւուրս նր՟ ապստամբեաց Եդոմ՟ 'ի ներքուստ ձեռին Յուդայ,
21 և թագաւորեցո՛յց 'ի վր՟ իւր թագաւոր ։ * Եւ ել Յովրամ՟ 'ի Սիոր, և ամ՟ կառք ընդ նմա. և եղև ընդ վաղայարոյս լինելոյ գիշերոյն, և եհար զԵդոմ՟ զպատեալն զիւրեաւ և զիշխանս կառացն. և փախեաւ զօրն
22 յիւրաքանչիւր խորանս իւրեանց ։ * և ապստամբեաց Եդոմ՟ 'ի ներքուստ ձեռին Յուդայ մինչև ցայսօր ։ Յայնմ՟
23 ժամանակի ապստամբեաց և Լոբնա ։ * Եւ մնացորդք բանից Յովրամայ, և ամենայն ինչ զոր արար. ո՞չ ահաւասիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
Յուդայ ։
24 * Եւ ննջեաց Յովրամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ընդ ԻԵ
հարս իւր 'ի քաղաքի Դաւթի հօր իւրոյ. և թագաւո-
25 րեաց Ոքոզիա որդի նր՟ ընդ նր՟ ։ * Յամի երկոտասաներորդի Յովրամայ որդւոյ Աքաաբու արքայի Իէլի թագաւորեաց Ոքոզիա որդի Յովրամայ արքայի Յուդայ ։
26 * Քսան և երկուց ամաց էր Ոքոզիա 'ի թագաւորել իւրում, և ամ՟ մի թագաւորեաց յէմ՟ ։ և անուն մօր նր՟
27 Գոդողիա դուստր ամրեայ արքայի Իէլի ։ * Եւ գնաց
զճանապարհս տանն Աքաաբու. և արար չար առաջի տն՟
ոպ՟ և տունն Աքաաբու. քանզի փեսայ էր տանն Աքաաբու ։

---

(9) Ոմանք. Եւ գտանիցեմք անօրէնութե՟.. զայս 'ի տուն թագաւորի ։ (11) Այլք. Եւ աղաղակեցին բարապանքն ։ (13) Բազումք. Մնացեալ են աստէն յամ՟ բազ՟ ։ (15) Ոմանք. Եւ գնացին զհետ նր՟ մին՟ ։ (16) Յոյն. պակաս. Սիկղ միոյ արծաթոյ, և երկու ։ (17) Ոմանք. Կոխեաց զնա 'ի խուռնն ժողովրդեան առ դրանն ։

Գլ. Ը. (1) Այլք. Գնա դու և տուն քո. և լեր.. Քզի և եկն իսկ եւթն ամ 'ի վր՟ երկ՟ ։ (5) Ոմանք. Տէր արքայ, և ասէ, այս կին է ։ (7) Յօրինակին. Եւ որդի Ադերայ արքայի Ասոր՟ ։ (8) (9) Յօրինակին. Եթէ կեցեմ 'ի հիւ՟ ։ (9) 'Ի բազումս պակաս. Որդի քո որդի Ադե՟ ։ (14) Բազումք. Եւ գնաց Ազայէլ և եմուտ առ տէր ։ (15) 'Ի լուս՟. 'Ի Հեբրայ մաքման, նշանակի. սիմ. ակ. թ՟՝ սիմաքոս և ակիւղաս ասէին՝ ընկողին ։ (16) Ոմանք. Որդի Յովսափատայ 'ի Յուդայ ։ (17) Բազումք. Եւ քառասուն ամ թագաւորեաց յէմ. և գնաց ։ (26) Ոմանք. Գոթողիա դուստր ։

բու: * Եւ գնաց ընդ յովրամայ որդւոյ աքաաբու՝ 'ի պա- 28
տերազմ 'ի վ̄ր ազայէլի արքայի ասորւոց յռամաթ գա-
ղաադ, եւ հարին ասորիքն զյովրամ: * Եւ դարձաւ ար- 29
քայ յովրամ բժշկել 'ի յեզրայէլ՝ 'ի վիրացն զոր խոցե-
ցին զնա ասորիքն յռամաթ՝ 'ի պատերազմել ն̄ր ընդ ա-
զայէլի արքայի ասորւոց: Եւ ոքոզիա որդի յովրամայ
արքայի յուդայ՝ էջ տեսանել զյովրամ որդի աքաաբու
յեզրայէլ, զի հիւանդանայր նա:

ԳԼ. Թ.

ԻԶ Եւ եղիսէէ մարգարէ կոչեաց զմի յորդւոց մարգա- 1
րէից՝ եւ ասէ ցնա. պնդեա՛ զմէջ քո, եւ ա՛ռ զսր-
րուակ իւղոյս 'ի ձեռին քում. եւ երթ յռամաթ գաղաադ:
* եւ մտցես անդր, եւ տեսցես դու անդ զյէու որդի 2
յովսափատայ որդի ամեսսեայ. եւ մտցես եւ յարուսցես
զնա 'ի միջոյ եղբարց իւրոց. եւ տարցիս զնա սենեակ
'ի սենեկէ: * եւ առցես զսրուակդ իւղոյ, եւ արկցես 'ի 3
գլուխ ն̄ր, եւ ասասցես. այսպէս ասէ տ̄ր. օծի զքեզ
թագաւոր 'ի վ̄ր Ի̄ղի: եւ բացցես զդուռն եւ փախիցես,
եւ մի՛ մնասցես: * Եւ գնաց պատանեակն մարգարէ յռա- 4
մաթ գաղաադ, * եւ եմուտ անդր. եւ ահա իշխանք զօ- 5
րուն նստէին. եւ ասէ, բան ինչ է իմ ընդ քեզ իշ-
խանդ: եւ ասէ յէու, առ ո՞ յամենեցունց 'ի մէնջ: եւ ա-
սէ՝ առ քեզ իշխանդ: * Եւ յարեաւ եմուտ 'ի սենեակն, 6
եւ արկ զիւղն 'ի գլուխ ն̄ր. եւ ասէ ցնա. այսպէս ասէ
տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի. օծի զքեզ 'ի թագաւոր ժողովրդեան տ̄ն
'ի վ̄ր Ի̄ղի. * զի սատակեսցես զտունն աքաաբու 7
տեառն քո յերեսաց քոց. եւ առցես զվրէժ արեան ծա-
ռայից իմոց մարգարէից, եւ զարեանց ա̄մ ծառայից տ̄ն
'ի ձեռաց յեզաբելայ, եւ 'ի ձեռաց ա̄մ տան նորա: * Եւ 8
սատակեսցես զտունն աքաաբու՝ որ միզիցէ զորմով. եւ
զնեղեալն եւ զմնացեալն յԻ̄ղէ. * տաց զտունն աքաաբու 9
իբրեւ զտունն յերոբովամու որդւոյ նաբատայ. եւ իբրեւ
զտունն բաասայ որդւոյ աքիայ: * եւ զյեզաբէլ կերի- 10
ցեն շունք 'ի վիճակին յեզրայէլի. եւ ո՛չ ոք իցէ որ թա-
ղիցէ: Եւ եբաց զդուռն եւ փախեաւ: * Եւ յէու ե՛լ 11
առ ծառայս տեառն իւրոյ. եւ ասեն ցնա, ողջո՞յն է,
զի՞ եկն առ քեզ մոլին այն: եւ ասէ ցն̄ս. դուք ինքնին
գիտէք զայրն՝ եւ զբաջաղանս ն̄ր: * Եւ ասեն. անիրա- 12
ւութիւն է այդ՝ պատմեա՛ մեզ: եւ ասէ ցն̄ս յէու. այսպէս
եւ այսպէս խօսեցաւ ընդ իս, եւ ասէ. այսպէս ասէ տ̄ր.
օծի զքեզ թագաւոր 'ի վ̄ր Ի̄ղի: * Իբրեւ լուան՝ փութա- 13
ցան եւ առին իւրաքանչիւր զհանդերձն իւր, եւ եդին 'ի ներ-
քոյ ն̄ր 'ի վ̄ր միոյ աստիճանացն ուր նստէին. եւ փող
հարին եղջերեայն՝ եւ ասեն, թագաւորեա՛ց յէու:
ԻԷ * Եւ զօրաժողով եղեւ յէու որդի յովսափատայ որդ- 14
ւոյն ամեսսեայ 'ի վ̄ր յովրամայ, եւ յովրամ զգուշա-
ցեալ էր յռամաթ գաղաադ. ինքն եւ ա̄մ Ի̄ղ յերեսաց
ազայէլի արքայի ասորւոց. * եւ դարձաւ յովրամ ար- 15
քայ բժշկել 'ի յեզրայէլ՝ 'ի վիրաց անտի զոր խոցեցին
զնա ասորիքն 'ի պատերազմել ն̄ր ընդ ազայէլի արքայի
ասորւոց: Եւ ասէ յէու, եթէ իցէ ոգի ձեր ընդ իս՝ մի
ելցէ փախստական 'ի քաղաքէն երթալ պատմել 'ի յեզ-
րայէլ: * Եւ հեծաւ յէու եւ գնաց, եւ էջ յեզրայէլ. զի 16
յովրամ արքայ Ի̄ղի բժշկէր 'ի յեզրայէլ 'ի նետիցն զոր
խոցեցին զնա յռամաթ 'ի պատերազմել ընդ ազայէլի
արքայի ասորւոց: զի նա զօրաւոր էր՝ եւ այր զօրութ̄.
եւ ննջեաց անդ: եւ ոքոզիա արքայ յուդայ էջ տեսանել
17 զյովրամ: * Եւ դէտն ե՛լ յաշտարակն յեզրայէլի, եւ ե-
տես փոշի 'ի գալն յէուայ եւ ասէ. փոշի՛ տեսանեմ ես:
եւ ասէ յովրամ, ա՛ռ հեծեալ մի եւ առաքեա՛ ընդ առաջ
18 ն̄ց, եւ ասասցէ՝ ողջո՞յն է: * Եւ չոգաւ հեծեալն ձիոյ
ընդ առաջ ն̄ր՝ եւ ասէ. այսպէս ասէ արքայ՝ թէ ողջո՞յն
իցէ. եւ ասէ յէու, զի՞ կայ քո եւ ողջունի, դարձի՛ր զկնի
իմ: եւ պատմեաց դէտն եւ ասէ, եհա՛ս 'ի ն̄ս հրեշտակն՝
19 եւ ո՛չ դարձաւ: * Եւ արձակեաց երկրորդ հեծեալ մի
ձիոյ՝ եւ ասէ, այսպէս ասէ արքայ՝ թէ ողջո՞յն իցէ: եւ
ասէ յէու, զի՞ կայ քո եւ ողջունի, դարձի՛ր զկնի իմ:
20 * Եւ պատմեաց դէտն եւ ասէ, եհա՛ս 'ի նոսա, եւ ո՛չ դար-
ձաւ: եւ որ ածէրն՝ ած զյէու զորդին ամեսսեայ. քան-
21 զի տագնապաւ եհան: * Եւ ասէ յովրամ. լծեա՛: եւ
լծեցին կառս: եւ ամբարձաւ յովրամ արքայ Ի̄ղի, եւ ոքո-
զիա արքայ յուդայ՝ այր յիւրաքանչիւր կառս իւր, եւ
ելին ընդ առաջ յէուայ. եւ գտին զնա 'ի վիճակին նա-
22 բութայ յեզրայէլացւոյ: * Եւ եղեւ իբրեւ ետես յովրամ
զյէու, եւ ասէ՝ ողջո՞յն է յէու: եւ ասէ յէու, զի՞նչ ող-
ջոյն է, տակաւին պոռնկութիւն յեզաբելայ մօր քոյ՝ եւ
23 կախարդութիւնք ն̄ր յաճախիցե՞ն: * Եւ դարձոյց յովրամ
զկառս իւր եւ փախեաւ, եւ ասէ ցոքոզիա. դաւ է ոքո-
24 զիա: * Եւ ընդ գիրկս եմուտ, եւ եհար զյովրամ ը̄ մէջ
թիկանց ն̄ր, եւ ել նետն ընդ սիրտ ն̄ր, եւ կծկեցաւ 'ի
25 վերայ ծնգաց իւրոց: * Եւ ասէ ցբադեկար սպառա-
զէնն իւր. ընկեա՛ զդա 'ի վիճակի ագարակին նաբով-
թայ յեզրայէլացւոյ, զի յիշեմ մինչդեռ ես եւ դու հե-
ծեալ էաք 'ի զոյգս՝ զկնի աքաաբու հօր դորա. եւ տ̄ր ա՛ռ
26 'ի վերայ դորա զառածս զայս: * Եթէ ո՛չ զարիւնն նա-
բովթայ՝ եւ զարիւն որդւոց նորա զոր տեսի երէկ՝ ա-
սէ տ̄ր, հատուցից նմա 'ի վիճակիս յայսմիկ՝ ասէ տ̄ր:
եւ արդ ա՛ռ ընկեա՛ զդա 'ի վիճակ այդր ը̄ բանին տ̄ն:
27 * Եւ ոքոզիա արքայ յուդայ ետես՝ եւ փախեաւ ը̄ ճա-
նապարհն բեթանգանայ: եւ պնդեցաւ զհետ ն̄ր յէու՝
եւ ասէ. հարկա՛ եւ զդա եւս: եւ եհար զնա 'ի կառսն մինչ-
դեռ ելանէր ը̄ զառ 'ի վերն բերայի, որ է յեբղաամ:
28 եւ փախեաւ 'ի մակեդդով, եւ անդ մեռաւ: * Եւ հանին
զնա ծառայք իւր յե̄մ. եւ թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի
իւրում ընդ հարս իւր 'ի քաղաքին դաւթի:
29 * Եւ յամին մետասաներորդի յովրամայ արքային Ի̄ղի, ԻԸ
30 թագաւորեաց ոքոզիա 'ի վ̄րայ յուդայ: * Եւ եկն յէու
յեզրայէլ:
Եւ յեզաբէլ լուաւ, եւ ծարրեաց զաչս իւր՝ եւ զարդա- ԻԹ
31 րեաց զգլուխ իւր՝ եւ հայէր ը̄ պատուհանն: * Եւ յէու
մտանէր 'ի քաղաքն. եւ ասէ՝ ողջո՞յն լիցէ զամրի սպա-
32 պան: * Եւ ամբարձ զերեսս իւր 'ի պատուհանն՝ եւ ա-
սէ. ո՞վ ես դու, էջ առ իս: եւ հայեցան առ նա 'ի խո-
33 նարհ երկու ներքինիք: * Եւ ասէ, ընկեցէ՛ք զդա 'ի խո-
նարհ: եւ ընկեցին զնա: եւ ցայտեցա՛ւ յարենէ ն̄ր զոր-
34 մովքն եւ զձիովքն. եւ կոխեցին զնա առաւօտուր: * Եւ
ինքն եմուտ՝ եկեր եւ արբ. եւ ասէ, տեսէք զանիծեալն
35 զայն՝ եւ թաղեցէք զնա զի դուստր թագաւորի է: * Եւ
չոգան թաղել զնա, եւ ո՛չ ինչ գտին 'ի նմանէ, բայց ըզ-
36 գագաթնն եւ զոտսն եւ զթաթս ձեռացն. * Եւ դարձան
պատմեցին նմա: եւ ասէ. բան տ̄ն է զոր խօսեցաւ 'ի
ձեռն եղիայի թեզբացւոյ՝ եւ ասէ. 'ի վիճակին յեզրայէ-
37 լի կերիցեն շունք զմարմինս յեզաբելայ. * Եւ եղիցի դին
յեզաբելայ իբրեւ զա՛ղբ 'ի վ̄ր երեսաց անդոց վիճակին.
զի մի՛ լինիցի ասել ն̄ց՝ թէ այս է յեզաբէլ:

---

(28)(29) Ոմանք. Յռամովթ գաղա": (29) Այլք. Որդի յովրամայ արքայ յուդայ՝ էջ տե":

Գլ. Թ. (1) Յօրինակին. Իւղոյս 'ի ձեռ քում: (2) Բազումք. Որդւոյ ամեսեայ: (4) Ոսկան. Պատանեակն մարգարէի: (7) Ոմանք. Եւ սատակեսցես զտունն: (8) Ոմանք. Եւ զմնացեալն յիսրայէլի: (12) Ոմանք. Եւ ասեն ցնա, անիրա": (13) Ոմանք. 'Ի վերայ միոյ աստիճանացն: (15) Ոմանք. 'Ի քաղաքէս. եւս, 'ի քաղաքէ աստի. . պատմել յեզրայէլի: (19) Ոմանք. Երկրորդ հեծեալ մի ձիոյ, եւ ասասցէ, այսպէս. . թէ ողջոյն է: (20) 'Ի լուս". 'Ի վ̄ր՝ եւ որ ածէրն. նշանակէ. սիմ. եւ վարէրն իբրեւ զվարելն յէուայ: (21) Ոմանք. Ե՛լ լծեա՛. . եւ ամբարձ յովր". . այր իւրաքանչիւր 'ի կառս: (23) Ոմանք. Եւ դարձոյց յովրամ զձեռս իւր եւ փախեաւ: (25) Այլք. 'Ի վիճակ ագարակին նաբով": (26) Ոմանք. 'Ի վիճակ անդր ըստ բանի: (28) Բազումք. Ընդ հարս իւրում 'ի քա": (30) Ոմանք. Եւ յեզաբէլ լուծաւ. եւ ծարրեաց: (35) Յօրինակին պակասէր. Եւ ոչ ինչ գտին 'ի նմանէ: (36) Ոմանք. Եւ դարձան եւ պատ": (36) Այլք. Զմարմինն յեզաբելայ: (37) Ոմանք. 'Ի վ̄ր երեսաց անդոյ 'ի վիճա":

ԳԼ. Ժ.

Լ. Եւ աքաաբու էին որդիք եւթանասուն 'ի սամարիա: 1
եւ գրեաց յէու հրովարտակ՝ եւ առաքեաց 'ի սամա-
րիա առ իշխանսն սամարիոյ եւ առ ծերս եւ առ դայ-
եակսն աքաաբու՝ եւ ասէ: *Իբրեւ հասանիցէ առ ձեզ 2
հրովարտակդ այդ, ընդ ձեզ են որդիք տեառն ձերոյ,
եւ ը̅ ձեզ կառք եւ երիվարք՝ եւ ը̅ ձեզ քաղաքք ամուրք՝
եւ զէնք. *եւ տեսանիցէք զլաւ եւ զուղիղ յորդւոց տեառն 3
ձերոյ, եւ հաստատեցէք զնա 'ի վ̅ր աթոռոյ հօր իւրոյ.
եւ տայցէք պատերազմ 'ի վ̅ր տան տեառն ձերոյ: *Եւ 4
երկեան յոյժ, եւ ասեն. ահա երկու թագաւորքն ոչ
կալան զդէմ նր̅, եւ մեք զիա՞րդ ունիցիմք զդէմ: *Եւ 5
առաքեցին 'ի տանէն եւ 'ի քաղաքէն, եւ ծերքն եւ դայ-
եակք առ յէու՝ եւ ասեն. ծառայք քո եմք մեք, եւ զոր
ինչ ասասցես մեզ՝ արասցուք. եւ ոչ թագաւորեցուս-
ցուք զոք, այլ զոր ինչ բարւոք է առաջի քո՝ արասցուք:
*Եւ գրեաց առ նս̅ հրովարտակ երկրորդ՝ եւ ասէ. ե- 6
թէ իմ էք դուք՝ եւ ձայնի իմում լսէք. առէք զգլուխս
արանց որդւոց տեառն ձերոյ՝ եւ բերէք առ իս վաղիւ
'ի սոյն ժամու յեզրայէլ: Եւ որդիք արքային՝ էին արք
եւթանասուն. եւ մեծք քաղաքին սնուցանէին զնոսա:
*Եւ եղեւ իբրեւ եհաս հրովարտակն առ նոսա, կալան 7
զորդիսն արքային՝ եւ սպանին արս եւթանասուն, եւ ե-
դին զգլուխս նոցա 'ի կողովս, եւ առաքեցին առ նա 'ի
յեզրայէլ: *Եւ եկն հրեշտակն եւ պատմեաց եւ ասէ, 8
բերին զգլուխս որդւոցն արքային: եւ ասէ. դիք զն̅ս
երկուս զրահանս առ դրան քաղաքին մինչեւ յառաւօտ:
*Եւ եղեւ ընդ առաւօտն ել եւ եկաց, եւ ասէ ցամ̅ ժո- 9
ղովուրդն. արդա՞ր էք դուք. ահաւասիկ ես յարեայ 'ի
վ̅ր տեառն իմոյ եւ սպանի զնա. տեսէք զսոսա ամ̅՝
ո՞ կոտորեաց. *զի մի՛ անկանիցի 'ի բանէն տն̅ յերկիր, 10
զոր խօսեցաւ տր̅ 'ի վ̅ր տանն աքաաբու, եւ տր̅ արար
զորինչ խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ եղիայ: *Եւ 11
եհար յէու զամ̅ մնացեալս 'ի տանէ աքաաբու 'ի յեզ-
րայէլ, եւ զամ̅ մեծամեծս նորա, եւ զծանօթս նորա, եւ
զքուրմս նր̅, առ 'ի չթողլոյ նմա մնացորդ: *Եւ յարեաւ 12
գնաց, եւ չոգաւ 'ի սամարիա: Եւ մինչդեռ 'ի բեթա-
կադ՝ հովուաց 'ի ճանապարհին էր. *եւ եգիտ յէու զեղ- 13
բարս ոքոզիայ արքային յուդայ, եւ ասէ. ո՞յր էք դուք:
եւ ասեն, եղբարք ոքոզիայ եմք մեք, եւ իջաք յո՛ղջոյն որդ-
ւոց արքային, եւ որդւոց զօրացելոյս: *Եւ ասէ. կա- 14
լարո՛ւք զդոսա կենդանիս. եւ կալան զն̅ս կենդանիս,
եւ կոտորեցին զն̅ս 'ի բեթակադ՝ արս քառասուն եւ եր-
կուս. եւ ոչ մնաց 'ի նոցանէ այր:
ԼԱ*Եւ գնա՛ց անտի, եւ եգիտ զյովնադաբ որդի ռեքա- 15
բայ ը̅ առա՛ջ իւր, եւ օրհնեաց զնա: եւ ասէ ցնա յէու.
եթէ իցէ՞ սիրտ քո ուղիղ իբրեւ զսիրտ իմ, ընդ սրտի
քում: եւ ասէ յովնադաբ՝ է: եւ ասէ յէու, եթէ իցէ,
տո՛ւր ցիս զձեռն քո, եւ ետ զձեռն իւր. եւ եհան զնա
առ իւր 'ի կառսն: *եւ ասէ ցնա. եկ ընդ իս՝ եւ տես 16
զնախանձ իմ վ̅ն տն̅: եւ նստոյց զնա 'ի կառս իւր: *Եւ 17
եմուտ 'ի սամարիա, եւ եհար զամ̅ մնացորդս աքաաբու
'ի սամարիա. մինչեւ սպականել նմա զնոսա ըստ բանին
տն̅ զոր խօսեցաւ ընդ եղիայի:
ԼԲ*Եւ ժողովեաց յէու զամ̅ ժողովուրդն՝ եւ ասէ ցն̅ս. 18
աքաաբ ծառայեաց բահաղու սակաւ ինչ. յէու՝ ծա-
ռայեսցէ նմա բազում: *Եւ արդ՝ զամ̅ մարգարէս բա- 19
հաղու, զամ̅ ծառայս նր̅ եւ զքուրմս նր̅ կոչեցէք առ իս:
եւ այր ոք մի՛ վրիպեսցէ. զի զոհ մե՛ծ է բահաղու: եւ որ
վրիպեսցէ, մի՛ ապրեսցի: եւ յէու արա՛ր խաբանօք, զի
20 կոտորեսցէ զծառայս բահաղու: *Եւ ասէ յէու. սրբե-
21 ցէք նուէրս բահաղու: եւ քարոզ կարդացին: *Եւ ա-
ռաքեա՛ց յէու ընդ ամ̅ իէլ, եւ եկին ամ̅ ծառայք բահա-
ղու. եւ ոչ մնաց որ ոչ եկն. եւ մտին 'ի տունն բահաղու,
22 եւ լցաւ տունն բահաղու ծայր 'ի ծայր: *Եւ ասէ յէու
ցմխթաղսն. հանէք զպատմուճանս ամ̅ ծառայից բա-
23 հաղու: եւ հանին նոցա զպատմուճանս: *Եւ եմուտ
յէու՝ եւ յովնադաբ որդի ռեքեբայ 'ի տունն բահաղու:
եւ ասէ ցծառայսն բահաղու. որոնեցէք եւ տեսէք՝ թէ
իցէ՞ ոք աստ ը̅ ձեզ 'ի ծառայից տն̅. բայց դուք միայն
24 ծառայք բահաղու: *Եւ եմուտ առնել խունկս եւ ողջա-
կէզս յէու: Եւ յէու կացոյց իւր արտաքոյ երեքարիւր
եւ ութսուն այր, եւ ասէ. այր որ ապրեսցէ յարանցն
զոր ես հանեմ 'ի ձեռս ձեր, անձն նորա փոխանակ ան-
25 ձին նորա: *Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց առնել զողջա-
կէզսն, եւ ասէ յէու ցսուրհանդակսն եւ ցսպառազէնս.
մտէք հանէք զն̅ս, եւ այր մի՛ ելցէ 'ի նոցանէն. եւ հա-
րին զն̅ս սր̅ով սուսերի. եւ ընկեցին սուրհանդակքն եւ
սպառազէնք. եւ գնացին մինչեւ ցքաղաք տանն բահա-
26 ղու: *Եւ հանին զարձանն բահաղու, եւ այրեցին զնա:
27 *Եւ կործանեցին զարձանն բահաղու, եւ քակեցին ըզ-
տունն բահաղու, եւ կարգեցին զնա 'ի լուալիս մինչեւ
28 ցայսօր: *Եւ սպականեաց յէու զբահաղ յիէլէ: *Բայց
29 'ի մեղացն յերոբովամու որդւոյ նաբատայ որ յանցոյցն
զիէլ ոչ մեկնեցաւ յէու, յերինջացն ոսկեաց, որ 'ի բե-
30 թէլ եւ 'ի դան: *Եւ ասէ տր̅ ցյէու, փոխանակ զի քա-
ջայար առնել ուղղութի̅ առաջի իմ, ըստ ամ̅ի՝ որինչ
'ի սրտի իմում՝ արարեր տանն աքաաբու. որդիք չոր-
31 րո՛րդք նստցին քեզ յաթոռ իէլի: *Եւ յէու ոչ զգու-
շացաւ գնալ յօրէնս տն̅ ա̅յ իէլի յամ̅ սրտէ իւրմէ. եւ ոչ
մեկնեցաւ 'ի մեղացն յերոբովամայ որ յանցո՛յցն զիէլ:
32 *Յաւուրսն յայնոսիկ սկսաւ տր̅ կոտորել յամ̅ սահ-
մանս իէլի. եւ եհար զնոսա ազայէլ յամ̅ սահմանս իէլի,
33 *'ի յորդանանէ եւ ընդ արեւելս, զամ̅ երկիրն զգաղաադ
եւ զգադայ՝ եւ զռուբենի՝ եւ զմանասէի. յարոյերայ, որ է
յեզեր հեղեղատին առնովնայ, եւ զգաղաադ եւ զբասան:
34 *Եւ մնացորդք բանիցն յէուայ եւ ամ̅ ինչ զոր արար, եւ
ամ̅ զօրութի̅ նր̅, եւ ամ̅ խումբքն զոր խմբեաց. ո՞չ աւանիկ
գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն իէլի:
35 *Եւ ննջեա՛ց յէու ընդ հարս իւր, եւ թաղեցին զնա 'ի ԼԳ.
սամարիա. եւ թագաւորեաց յովաքազ որդի նր̅ ը̅ նր̅:
36 *Եւ աւուրք զորս թագաւորեաց յէու՝ 'ի վերայ իէլի
ամք քսան եւ ութ 'ի սամարիա:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ գոդողիա մա՛յր ոքոզիայ, ետես եթէ մեռան որ- ԼԴ.
դիք նր̅, կորո՛յս զամ̅ զաւակ թագաւորութե̅ն:
2 *Եւ ա՛ռ յովսաբէէ դուստր արքային յովրամայ եղբայր
ոքոզիայ, զյովաս զորդի ոքոզիայ, եւ գողացաւ զնա 'ի
միջոյ որդւոցն արքային սպանելոցն, զնա՛ եւ զդայեակ
նր̅ 'ի սենեկի ընկողնոց, եւ թաքոյց զնա յերեսաց գո-
3 դողիայ՝ եւ ոչ մեռաւ: *Եւ էր ը̅ նմա 'ի տան տն̅ թա-
քուցեալ ամս վեց: եւ գոդողիա թագաւորեալ էր 'ի
4 վ̅ր երկրին: *Եւ յամին եւթներորդի առաքեաց յովի-
դայէ, եւ ա՛ռ զհարիւրապետսն, եւ զքուսին եւ զռասիմ,
եւ

Գլ. Ժ. (3) Ոմանք. Եւ տեսանիցէք զլաւ.. եւ հաստատիցէք: (4) Այլք. Եւ երկեան յոյժ յոյժ եւ ասեն, ահա: (5) Այլք. Այլ որ ինչ բարւոքն է: (6) Բազումք. Վաղիւ 'ի սոյն ժամ 'ի յեզրայէլ": (9) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ ամփոփ. նշանակի. այժմ: (10) Ոսկան. Գիտասջիք այժմ զի մի՛ ան": (13) Յօրինակին պակասէր. Եղբարք ոքոզիայ եմք մեք. եւ ի": (13) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ զօրացելոյս նշանակի. այսինքն. աշխարհատիկնոջս: (15) Այլք. Ընդ սրտի քում: (16) Ոմանք. 'Ի կառսն իւրում: (19) Բազումք. Զի կորուսցէ զծառայս բա": (21) Բազումք. Եւ ոչ մնաց այր որ ոչ եկն:

(21) Ոսկան. 'Ի ծայրէ 'ի ծայր: (22) Ոմանք. Ցմիաթաղսն.. եւ հանին զնց պատմուճանս: (24) Ոմանք. Եւ եւթանասուն այր... որ ապրեցուսցէ յարանցն զոր: (25) 'Ի լուս". Մտէք հարէք զն̅ս. համաձայն այլոց 'ի բնաբ": Որ ոմանք. հարէք զդոսա: (26) Այլք. Եւ հանին զարձան տանն բահաղու: (27) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ 'ի լուալիս. նշանակի, յաղբոցս: յոր ոմանք յաւելուն 'ի լուս". Եւ՝ աւարահանոցս. կամ, աղտոցս:

Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. 'Ի սպանելոցն զնա եւ զդայեակ նր̅ 'ի սենեկէ անկողնոց: (4) Բազումք. Յովիադայէ: Իսկ

և ած զնոսա 'ի տունն տն, և ուխտեաց նց զուխտ տն ·
և երդոյց նց յովիդայէ զորդին արքայի : * Եւ պատուէր 5
ետ նոցա' և ասէ · այս բան է զոր առնիցէք · երրորդ
մասն 'ի ձէնջ մտցէ շաբաթամուտ · և պահեսջիք զպահ_
պանութի տանն արքունի 'ի դրանն · * և երրորդ մասն 6
'ի դրան Ճանապարհացն · և երրորդ մասն 'ի դրան զկնի
օծընդակացն' պահեսջիք զպահպանութի տանն : * Եւ 7
երկու ձեռք 'ի ձէնջ · ամ որ ելանիցէ ընդ շաբաթա_
մուտսն զգուշանալ տանն տն · զգուշասցի պահպանու_
թե տանն տն արքայի · * և պատեսջիք զարքայիւ · այր, 8
և գործի իւր 'ի ձեռին իւրում : և որ մտանիցէ 'ի սա_
դերովթն' մեռցի : և լինիջիք ընդ արքայի 'ի մտանելն
նորա և յելանելն նր : * Եւ արարին հարիւրապետքն' 9
զամ զոր պատուիրեաց յովիդայէ խմաստուն : և առնոյր
այր զարս իւր, և զմտօղսն 'ի շաբաթամուտսն հանդերձ
ելողօքն 'ի շաբաթամուտն · և մտանէր առ յովիդայէ քա_
հանայ : * Եւ ետ քահանայն հարիւրապետացն գեղար_ 10
դունսն, և զբովանդակ զէնն արքայի դաւթի որ կայր
'ի տանն տն : * Եւ յարեան օծընդակքն' այր և գործի 11
իւր 'ի ձեռին իւրում · յաջոյ ուսոյ տանն, մինչև ցձա_
խոյ ուս տանն և սեղանոյն, և տանն արքունի շուրջա_
նակի : * Եւ ածաքեաց զարքայորդին, և եդ 'ի վր նր 12
զսեզերն և զվկայութիւն · և թագաւորեցոյց զնա' և օծ
զնա · և ծափս եհար և ասէ · կեցցէ արքայ :
Լէ * Եւ լուաւ գոդողիա զձայն ընթանալոյ ժողովրդեանն, 13
և եմուտ առ ժողովուրդն 'ի տունն տն : * և ետես, և 14
ահա կայր 'ի վր սեանն' ըստ օրինի իւրում, և երգիչք
և փողարք շուրջ զարքայիւ · և ամ ժողովուրդք երկրին
խնդային, և փողս հարկանէին փողովք : և պատառեաց
գոդողիա զհանդերձս իւր, աղաղակեաց և ասէ, դաւ
է, դաւ է : * Եւ պատուէր ետ յովիդայէ քահանայ 15
հարիւրապետացն ստախկանաց զօրուն' և ասէ ցնոսա ·
հանէք զդա 'ի ներքուստ սադերովթայդ, և որ մտա_
նիցէ զկնի դորա' մեռցի սրով · քանզի ասաց քահա_
նայն թէ մի մեռցի 'ի տանն տն : * Եւ արկին ձեռն 'ի 16
նա, և մտին ը Ճանապարհ մտից երիվարաց տանն ար_
քունի, և մեռաւ անդ : * Եւ ուխտեաց յովիդայէ ուխտ 17
'ի մէջ տն' և 'ի մէջ արքայի, և 'ի մէջ ժողովրդեան, լի_
※ նել ժողովուրդ տն և 'ի մէջ արքայի և 'ի մէջ ժողովը_
դեանն : * Եւ եմուտ ամ ժողովուրդ երկրին 'ի տունն 18
բահաղու, և կործանեցին զնա' և զսեղանս նր, և ըզ_
պատկերս նր խորտակեցին մանր : և զմաթան զքուրմն
բահաղու սպանին յանդիման սեղանոյն : Եւ եդ քահա_
նայն ստախկանս 'ի տան տն : * և առ զհարիւրապետսն' 19
և զքուլին' և զռասիմ, և զամ ժողովուրդ երկրին, և
իջուցին զարքայ 'ի տանէ տն : և եմուտ ը Ճանապարհն
սուրհանդակաց դրան տանն արքունի, և նստոյց զնա
յաթոռն թագաւորաց : * Եւ ուրախ եղև ամ ժողո_ 20
վուրդ երկրին · և քաղաքն դադարեաց : և զգոդողիայ
սպանին սրով 'ի տան արքայի : * Որդի եւթն ամաց 21
յովաս 'ի թագաւորել իւրում :

ԳԼ. ԺԲ.

Յամին եւթներորդի յէուայ թագաւորեաց յովաս · 1
և քառասուն ամ թագաւորեաց յեմ : և անուն մօր
նր սաբիա 'ի բերսաբէէ : * և արար յովաս ուղղութի 2
առաջի տն զամ աւուրս զորս լուսաւորեաց զնա յովի_
3 դայէ քահանայ : * Բայց 'ի բարձանցն ոչ մեկնեցան ·
և անդ տակաւին զոհէր ժողովուրդն, և արկանէր
4 խունկս 'ի բարձունսն : * Եւ ասէ յովաս ցքահանայսն ·
զամ արծաթ սրբութեցն մտանել 'ի տունն տն' արծաթ
իւրաքանչիւր առն անցելոյ 'ի համարի ոգւոց, զամ
արծաթ որ անկանիցի 'ի սիրտ մարդոյ բերել 'ի տունն
5 տն · * առցեն յիւրեանս քահանայքն, այր իւրաքան_
չիւր 'ի վաճառէ իւրեանց · և նոքա կազմեսցեն զբեկեկ
6 տանն տն · յամ խմբ ուր գտանիցի անդ բեկեկ : * Եւ
եղև 'ի քսաներորդի և յերկրորդի ամի յովասու արքայի'
7 ոչ կազմեցին քահանայքն զբեկեկ տանն տն : * Եւ կո_
չեաց արքայ յովաս զյովիդայէ քահանայ, և զքահա_
նայսն' և ասէ ցնս · ընդէ՞ր ոչ կազմեցէք զբեկեկ տանն
տն : և արդ' մի ևս առնուցուք արծաթ յամ վաճառացն
8 ձերոց, այլ 'ի բեկեկ տանն տն տաջիք զայն : * Եւ ուխ_
տեցին քահանայքն չառնուլ արծաթ 'ի ժողովրդենէն,
9 և ոչ կազմել զբեկեկ տանն : * Եւ առ յովիդայէ քա_
հանայ տապանակ մի' և ծակեաց ծակ 'ի բերան նր, և
եդ զնա 'ի կողմանէ սեղանոյն տն · և ետուն քահանայքն'
որ պահէին զդուռնն' զամ արծաթ գտեալ 'ի տանն տն :
10 * Եւ եղև իբրև ետես թէ բազում է 'ի տապանակի
անդ, ել դպրապետն արքունի' և քահանայն մեծ · և
11 սնդեցին զարծաթն գտեալ 'ի տան տն : * և ետուն զար_
ծաթն և զպատրաստեալն 'ի ձեռս գործելեաց զգործս
կահու տանն տն : և ետուն ցհիւսունս փայտից' և ցշի_
12 նողս գործել 'ի տան տն · * և ցնկարիչս' և ցՃարտարս'
և ցքարակոփս քարանց գնել փայտ և քարս տաշեալս,
կազմել զբեկեկ տան տն · յամ ինչ յոր ելանիցէ 'ի
13 տունն կազմել : * Բայց զի մի լինիցին տանն տն դը_
րունք արծաթիք, և բևեռք, և տաշտք, և փողք · ամ ա_
նօթ ոսկի ※ և անօթ արծաթի' ※ յարծաթոյ մտելոյ 'ի
14 տունն տն · * այլ զի գործօնայ գործոյն տացեն զայն,
15 և կազմեսցեն զտունն տն : * Եւ ոչ առնէին համար ա_
րանցն յորոց ձեռս տային զարծաթն, տալ գործաւո_
16 րաց գործոյն, զի յաւատ գործէին : * և արծաթ վասն
մեղաց և վն յանցանաց' ոչ մտանէր 'ի տունն տն, այլ
17 քահանայիցն լինէր : * Յայնժամ ել ազայէլ արքայ ա_
սորւոց, և ետ պատերազմ ընդ գեթայ' և առ զնա : և
18 եդ ազայէլ զերեսս իւր ելանել 'ի վր եմի : * Եւ առ
յովաս արքայ յուդայ զամ զսրբութիւնս զոր սրբեաց
յովսափատ, և յովրամ, և ոքոզիա հարք նր · և թագա_
ւորք յուդայ, և զիւր սրբութիւնս, և զամ արծաթ գը_
տեալ 'ի գանձս տան տն' և 'ի տան թագաւորին · և ա_
ռաքեաց ազայէլի արքայի ասորւոց, և գնաց յեմէ :
19 * Եւ մնացորդք բանիցն յովասու, և ամ ինչ զոր ա_ Լ.Զ.
րար · ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թա_
20 գաւորացն յուդայ : * Եւ յարեան ծառայք նր, և եդին
նմա դաւաՃանութի, և հարին զյովաս 'ի տան մաալո_
21 նայ բնակեալ 'ի գաղաադ : * և յովաքազար որդի յե_
մաւութայ' և յեզեբուեթ որդի նր, պանտանդք ծա_
ռայք նր' հարին զնա և սպանին · և թաղեցին զնա ընդ
հարս իւր 'ի քաղաքի դաւթի : և թագաւորեաց ամե_
սիա որդի նր ընդ նորա :

ռոխան · յովիադայ : (4) 'Ի լուս'' · 'Ի Հը' զքուռին և զռասիմ · Նշանակի · սիմ · զաւժանդակսն : ակ · զգզիրսն : (6) Ոմանք · Օժանդակացն և պահես'' : (7) Այսպ · Պահպանութե տանն տն առ արքայ : (8) 'Ի լուս'' · 'Ի Հը' 'ի սադերովթն, Նշանակի · ակ · փողոցն : (12) Ոմանք · Եւ ետ 'ի վր նր զսազերն : (12) 'Ի լուս'' · 'Ի Հը' զսեզերն · Նշանակի, զսրբութին : (15) Յօրինակին · Եւ ասէ ցնա, հանէք : (15) Ոմանք · Սադարովթայդ : (16) Այսպ · Երիվարաց տանն արքայի : (17) Ոմանք · Լինել 'ի ժղվդ տն : Որ չէ այսորէն հրէականէ. Ներգրելու բանին' և 'ի մէջ արքայի և 'ի մէջ ժողովրդեան, պակաս յանուն · որպէս և ընդօրինակող մերումս թարգմանի զանց առնէ զնոյն : (18) 'Ի լուս'' · 'Ի Հերոյ' և զմաթան, Նշանակի · ակ · զերկերիւր : Որ ռոխան · Եւ զմաթան զքուրմն բա'' :

ԳԼ · ԺԲ · (3) Ոմանք · Բայց 'ի բարձանցն ոչ մեկնեցաւ : (4) 'Ի լուս'' · Արծաթ գնոց իւրա'' · համօրէն ոմանց 'ի բնաբ'' : (5) 'Ի լուս'' · Այր իւրաքանչիւր 'ի գնոց իւրեանց : (5) 'Ի լուս'' · 'Ի Հերոյ' զբեգեկ տանն · Նշանակի · պիտոյի կազմած · Որ ոմանք ունին · կազմեսցեն կազմած եկ տանն տն : (6) Ոմանք · 'Ի ԻԵրդի և յերրորդի ամի : (10) Յօրինակին · Գտեալ տան տն : (11) Այսպ · Զարծաթն զպատրաստեալն · · կահի տանն տն : (14) Ոռխան · Այլ զի գործունեաց : (15) Ոմանք · Զի 'ի յաւատ գործէին :
(21) Այսպ · Եւ յովազաքար որդի յեմաւութայ : (21) Ոմանք · Պաշտօնեայք ծառայք նր :

ԳԼ. ԺԳ.

ԼԷ 'Ի քսաներորդի և երկրորդի ամի յովասու որդւոյ ոքոզիայ 1
արքային յուդայ, Թագաւորեա՛ց յովաքազ
որդի յէուայ 'ի վ՟ր Ի՟ղի 'ի սամարիա ամս եւթնուտասն :
* Եւ արար չա՛ր առաջի տ՟ն, և գնաց զհետ մեղացն յերոբովամայ 2
որդւոյ Նաբատայ՝ որ յանցո՛յցն զԻ՟ղ, և ոչ
մեկնեցաւ 'ի նոցանէն : * Եւ բարկացա՛ւ սրտմտութե՟բ 3
տ՟ր Ի՟ղի, և ետ զն՟ս 'ի ձեռս ազայէլի արքային ասորւոց,
և 'ի ձեռն որդւոյ ադերայ որդւոյ ազայէլի զա՟մ
աւուրս : * Եւ աղաչեաց յովաքազ զերեսս տ՟ն. և լուաւ 4
նմա տ՟ր. զի ետես զնեղութի Ի՟ղի՝ զոր նեղեաց զնա
արքայն ասորւոց : * Եւ ետ տ՟ր փրկիչ Ի՟ղի. և ել 'ի ձեռանէ 5
ասորւոց : և նստան որդիքն Ի՟ղի 'ի բնակութիս
իւրեանց ո՟պ յերէկն և յեռանդ : * Սակայն ոչ մեկնեցան 6
'ի մեղացն յերոբովամայ որդւոյ Նաբատայ որ յանցոյցն
զԻ՟ղ, այլ 'ի ն՟ս գնացին : Նա՝ և անտառն կա՛յր 'ի
սամարիա : * Եւ ոչ մնաց յովաքազայ զօր, այլ հեծեալք 7
յիսուն՝ և կառք տասն, և տասն հազար հետևակաց.
զի կորոյս զն՟ս արքայն ասորւոց, և եդ զն՟ս իբրև զհող
'ի կոխումն : * Եւ մնացորդք բանից յովաքազու՝ և ա՟մ 8
ինչ զոր արար՝ և զօրութիւնք ն՟ր, ո՞չ աւանիկ գրեալ են
'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն Ի՟ղի : * Եւ ննջեաց 9
յովաքազ ընդ հարս իւր, և Թաղեցին զնա ընդ
հարս ն՟ր 'ի սամարիա :

ԼԸ Եւ Թագաւորեա՛ց յովաս որդի ն՟ր ընդ ն՟ր : * Յամի երեսներորդի 10
և եւթներորդի յովասու արքայի յուդայ՝
Թագաւորեաց յովաս որդի յովաքազու 'ի վերայ Ի՟ղի 'ի
սամարիա ամս երկոտասան : * Եւ արար չա՛ր առաջի 11
տ՟ն, և ոչ մեկնեցաւ յա՟մ մեղաց յերոբովամու որդւոյ
Նաբատայ որ յանցոյցն զԻ՟ղ, այլ 'ի նոսա՛ գնաց : * Եւ 12
մնացորդք բանից յովասու՝ և ա՟մ ինչ զոր արար, և զօրութիւնք
ն՟ր զոր արա՛ր ընդ արքային յուդայ, ո՞չ աւանիկ
գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց Թագաւորացն
Ի՟ղի : * Եւ ննջեա՛ց յովաս ընդ հարս իւր. և յերոբովամ 13
նստաւ յաթոռ ն՟ր ※. և Թաղեցաւ յովաս 'ի սամարիա
ընդ Թագաւորս Ի՟ղի :

ԼԹ * Եւ եղիսէէ հիւանդացաւ հիւանդութի՟, որ և մեռաւ 14
իւև : և էջ առ նա յովաս արքայ Ի՟ղի, և ելաց 'ի
վերայ երեսաց ն՟ր՝ և ասէ. հա՛յր՝ հա՛յր, կառքդ Ի՟ղի և
հեծեալք ն՟ր : * Եւ ասէ ցնա եղիսէէ. ա՛ռ դու զաղեղն 15
քո՝ և զնետս քո : և ա՛ռ զաղեղն և զնետս : * և ասէ ցարքայն 16
Ի՟ղի. մուտ ընդ աղեղնդ ձեռօք քովք : և եմուտ
ընդ աղեղնն ձեռօք իւրովք : և եդ եղիսէէ զձեռն իւր
'ի վ՟ր ձեռաց արքային. * և ասէ. բա՛ց զպատուհանդ 17
որ է ընդ արևելս. և եբաց : և ասէ եղիսէէ. ձգեա՛. և
ձգեաց : և ասէ նետ փրկութե՟ տ՟ն, և նետ փրկութե՟
ընդդէմ ասորւոց. և հարցես զասորիս յափեկ մինչև
'ի սպառ : * Եւ ասէ ցնա եղիսէէ : ա՛ռ դու քեզ նետս 18
և առ : և ասէ ցարքայն Ի՟ղի : ձգեա՛ և հա՛ր զգետինդ :
և եհար արքայն երիցս՝ և եկաց : * Եւ տրտմեցաւ 'ի 19
վերայ ն՟ր այրն ա՟յ, և ասէ՝ եթէ հարեալ էիր հնգիցս՝
կամ վեցիցս, յայնժամ հարկանէիր զասորիս մինչև 'ի
սպառ. և արդ՝ երիցս հարցես զասորիս : * Եւ մեռաւ 20
եղիսէէ, և Թաղեցին զնա : Եւ մենակաղէնքն մովաբու
եկին յերկիրն 'ի գալ տարւոյն : * և եղև 'ի Թաղել 21
ն՟ց զայր մի. և ահա տեսին զմենակաղէնսն՝ և ընկեցին
զայրն 'ի գերեզմանն եղիսէի. և գնաց և մերձեցաւ
յոսկերսն եղիսէի՝ և կենդանացաւ. և կանգնեցաւ 'ի
վ՟ր ոտից իւրոց :

22 * Եւ ազայէլ արքայ ասորւոց նեղեաց զԻ՟ղ զա՟մ աւուրս Խ
23 յովաքազու : * և ողորմեցաւ ն՟ց տ՟ր, և գթացաւ
'ի նոսա, և հայեցաւ 'ի ն՟ս, վ՟ս ուխտին իւրոյ՝ որ ընդ
աբրահամու և ընդ սահակայ և ընդ յակոբու. և ոչ կամեցաւ
տ՟ր ապականել զն՟ս. և ոչ ընկէց զն՟ս յերեսաց
իւրոց :
24 * Եւ մեռաւ ազայէլ արքայ ասորւոց, և Թագաւորեաց ԽԱ
25 որդի ադերայ՝ որդի ն՟ր ընդ ն՟ր : * Եւ դարձաւ յովաս
որդի յովաքազու, և ա՛ռ զքաղաքսն 'ի ձեռաց որդւոյ
ադերայ՝ որդւոյ ազայէլի. զորս ա՛ռ 'ի ձեռաց յովաքազու
հօր ն՟ր 'ի պատերազմին : երիցս եհար զնա յովաս,
և դարձոյց զքաղաքսն Ի՟ղի :

ԳԼ. ԺԴ.

1 Յամին երրորդի յովասու որդւոյ յովաքազու արքայի ԽԲ
Ի՟ղի, Թագաւորեա՛ց ամասիա որդի յովասու
2 Թագաւոր յուդայ : * Որդի քսանևհինգ ամա՛ց էր 'ի
Թագաւորել իւրում. և քսան և ինն ամ Թագաւորեաց
3 յե՟մ : և անուն մօր նորա յովադին յե՟մէ : * Եւ արար
ուղղութի՟ առաջի տ՟ն, բայց ոչ իբրև զդաւիթ զհայր
իւր : ըստ ա՟մի զոր ինչ արար յովաս՝ հայր իւր արար :
4 * այլ զբարձունսն ոչ եբարձ. և տակաւին ժողովուրդն
5 զոհէր. և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն : * Եւ եղև
իբրև հաստատեցաւ Թագաւորութիւն 'ի ձեռս ն՟ր, և
6 եհար զծառայս իւր որ հարին զարքայ զհայր ն՟ր. * և
զորդիս սպանողացն ոչ սպան. ո՟պ գրեալ է 'ի գիրս
օրինացն մովսիսի. զորօրինակ պատուիրեաց տ՟ր՝ և ասէ.
մի՛ մեռցին հարք վ՟ս որդւոց, և մի՛ որդիք մեռցին
վ՟ս հարց. այլ իւրաքանչիւրոք 'ի մեղս իւրում մեռցի :
7 * Նա եհար զեդոմ 'ի մեյլիս տասն հազար, և ա՛ռ ըզվէմն
պատերազմաւ. և կոչեաց զանուն ն՟ր յեկթովէլ
մինչև ցայսօր :
8 * Յայնմ ժամանակի առաքեաց ամասիա հրեշտակս առ ԽԴ
յովաս որդի յովաքազու որդւոյ յէուայ արքայի Ի՟ղի՝
9 և ասէ. եկ յանդիման լիցուք միմեանց երեսօք : * Եւ
առաքեաց յովաս արքայ Ի՟ղի առ ամասիա արքայ յուդայ՝
և ասէ. ակքան 'ի լիբանանէ յղեաց առ եղևնափայտն
որ 'ի լիբանան՝ և ասէ ; տո՛ւր զդուստր քո որդւոյ
իմում կնութե՟, և անցին գազանք անապատի որ 'ի
10 լիբանան՝ և կոխեցին զակքանն : * Հարկանելով հարեր
զեդոմ, և հպարտացո՛յց զքեզ սիրտ քո. մեծարեա՛ց և
նի՛ստ 'ի տան քում. և ընդէ՞ր գրգռէ զքեզ չարութի՟
11 քո, և անկանիցիս դու և յուդայ ընդ քեզ : * Եւ ոչ
անսաց ամասիա : Եւ ե՛լ յովաս արքայ Ի՟ղի, և երևեցան
երեսօք ինքն և ամասիա արքայ յուդայ 'ի բեթսամես
12 հրէաստանի : * և պարտեցա՛ւ յուդա յերեսաց Ի՟ղի,
13 և փախեաւ այր իւրաքանչիւր 'ի բնակութի իւր : * Եւ
զամասիա զարքայ յուդայ՝ զորդի յովասու որդւոյ յովաքազեայ՝
կալաւ յովաս որդի յովաքազու արքայ Ի՟ղի
'ի բեթսամես. և եկն յե՟մ, և եհատ զպարիսպն ե՟մի 'ի
դրանէ եփրեմի մինչև 'ի դուռն անկեանցն, չորեքարիւր
14 կանգուն : * Եւ ա՛ռ զոսկի և զարծաթ և զա՟մ անօթս
գտեալ 'ի տանն տ՟ն, և 'ի գանձս տան Թագաւորին, և
15 զորդիս խառնակութեցն. և դարձաւ 'ի սամարիա : * Եւ
մնացորդք բանից յովասու՝ և որ ինչ արար զօրութե՟բ
իւրով, և պատերազմն զոր պատերազմեցաւ ընդ ամասիայ
արքային յուդայ, ո՞չ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
16 բանից աւուրց Թագաւորացն Ի՟ղի : * Եւ ննջեաց յովաս
ընդ հարս իւր, և Թաղեցաւ 'ի սամարիա ը՟ն Թագաւորս
Ի՟ղի. և Թագաւորեաց յերոբովամ որդի ն՟ր ը՟ն
ն՟ր :

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եւ երրորդի ամի յովասու որդ՟ : (3) Այլք. Եւ 'ի ձեռս որդւոյ ադե՟ : (4) Ոմանք. Եւ ետես զնեղութի Ի՟ղի զոր նեղեաց զն՟ս : (5) Ոմանք. Ո՟պ երեկն և յեռանդն : (14) Այլք. Որով և մեռաւ իւև : (14) Յօրինակին գրեալ. Եւ ելաց 'ի վերայ երեսաց նորա : (15) Ոմանք. Եւ ա՛ռ զաղեղնն իւր և : (20) Ոմանք առաւել. Մենակաղէնքն. զմենակաղէնսն : (21) Ոմանք. Եղև Թաղել ն՟ց զայր մի :

Գլ. ԺԴ. (1) Բազումք. Յամի երկրորդի յովասայ որդ՟ : (3) Ոմանք. Բայց ոչ ո՟պ զդաւիթ զհայր : (4) Բազումք. Բայց զբարձունսն ոչ ե՟ : (5) Ոմանք. Թագաւորութիւն 'ի ձեռին ն՟ր : (7) 'Ի լուսն. 'Ի վէրայ՝ 'ի մայիլս. Նշանակի՝ 'ի ձորն աղտից : (9) Յօրինակին պակասէր. Եւ առաքեաց յովաս արքայ Ի՟ղի : (9) Ոմանք. Ակքանն 'ի լիբանանէ առաքեաց առ եղևնափայտն : (13) Յօրինակին. Մինչև 'ի դուռն անկեացն : Այլ ոմանք. ցդուռնն անկեանց : (14) 'Ի

ն̄ր ։ * Եւ եկաց ամասիա որդի յովասու՝ արքայ յու- 17
դայ՝ յետ մահուանն յովասու որդւոյ յովաքազայ թա-
գաւորի Ի̄ղի՝ ամս հնգետասան ։ * Եւ մնացորդք բա- 18
նից ամասեայ՝ և ա̄մ ինչ զոր արար, ո՞չ աւանիկ գրեալ
են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն յուդայ ։ * Եւ 19
գումարեցան 'ի վ̄ր ն̄ր գունդք յե̄մ. և փախեաւ 'ի լա-
քիս. և առաքեցին զկնի ն̄ր 'ի լաքիս՝ և սպանին զնա
անդ ։ * և բարձին զնա ձիովք, և թաղեցաւ յե̄մ ընդ 20
հարս իւր 'ի քաղաքի դաւթի ։

ԽԴ * Եւ առ ա̄մ ժողովուրդն յուդայ զազարիա, և նա՝ էր 21
ամաց վեշտասանից, և թագաւորեցուցին զնա փոխա-
նակ հօր իւրոյ ամասեայ ։ * Նա շինեաց զեղաթ. և 22
դարձոյց զնա անդրէն 'ի յուդայ, յետ ննջելոյ արքայի
ընդ հարս իւր ։

ԽԵ * Յամի հնգետասաներորդի ամասիայ որդւոյ յովասու՝ 23
արքայի յուդայ, թագաւորեաց յերոբովամ որդի յովա-
սու արքայի Ի̄ղի 'ի վ̄ր Ի̄ղի 'ի սամարիա՝ ամս քառասուն
և մի ։ * և արար չար առաջի Տ̄ն. և ո՛չ մեկնեցաւ յա̄մ 24
մեղաց յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ՝ որ յանցոյցն
զԻ̄ղ ։ * Նա մերժեաց զսահմանս Ի̄ղի 'ի մտիցն եմա- 25
թայ մինչև ցծովն արաբայ ըստ բանին Տ̄ն Ա̄յ Ի̄ղի՝ զոր
խօսեցաւ 'ի ձեռն ծառայի իւրոյ յովնանու որդւոյ ա-
մաթեայ մարգարէի 'ի գեթքոբերայ. * զի ետես զտա- 26
ռապանս Ի̄ղի զյոյժ դառնութե̄, և սակաւաւորս և նե-
ղեալս, և անօսրացեալս և լքեալս, և ո՛չ էր որ օգ-
նէր Ի̄ղի ։ * Եւ ո՛չ խօսեցաւ Տ̄ր ջնջել զզաւակ Ի̄ղի 'ի 27
ներքոյ երկնից. և փրկեաց զն̄ս Տ̄ր 'ի ձեռաց յերոբո-
վամու որդւոյ յովասու ։ * Եւ մնացորդք բանից յերո- 28
բովամայ, և ա̄մ ինչ զոր արար, և զօրութիւնք ն̄ր զոր պա-
տերազմեցաւ. և ո՞րպ դարձոյց զդամասկոս՝ և զեմաթ
անդրէն առ յուդայ յԻ̄ղէ ։ ո՞չ աւանիկ գրեալ են 'ի
գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Ի̄ղի ։

ԽԶ * Եւ ննջեաց յերոբովամ ընդ հարս իւր՝ ընդ թագա- 29
ւորս Ի̄ղի, և թագաւորեաց զաքարիա որդի ն̄ր փոխա-
նակ հօր իւրոյ ։

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԷ Յամի քսաներորդի եւթներորդի յերոբովամայ ար- 1
քայի Ի̄ղի, թագաւորեաց ազարիա որդի ամեսեայ
արքայի յուդայ ։ * Որդի վեշտասան ամաց էր 'ի թա- 2
գաւորել իւրում. և յիսուն և երկուս ամս թագաւո-
րեաց յե̄մ. և անուն մօր ն̄ր յեքելի յե̄մէ ։ * Եւ արար 3
բարի առաջի Տ̄ն ը̄ ա̄մի զոր արար ամասիա հայր ն̄ր ։
* բայց 'ի բարձանցն զոր ո՛չ եբարձ ։ և տակաւին ժողո- 4
վուրդն զոհէր և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն ։ * Եւ 5
արկ Տ̄ր ձեռն 'ի թագաւորն, և էր բորոտեալ մինչև
յօր մահուան իւրոյ. և նստէր 'ի տան ափփուսովթ ։ և
յովաթամ որդի արքայի էր 'ի վ̄ր տանն դատել զժո-
ղովուրդ երկրին ։ * Եւ մնացորդք բանից ազարիայ, 6
և ա̄մ ինչ զոր արար. ո՞չ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բա-
նից աւուրց թագաւորացն յուդայ ։ * Եւ ննջեաց ա- 7
զարիա ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա առ հարս իւր
'ի քաղաքի դաւթի ։ և թագաւորեաց յովաթամ որդի
ն̄ր ընդ նորա ։

ԽԸ * Յամի երեսներորդի եւթներորդի ազարիայ արքայի 8
յուդայ՝ թագաւորեաց զաքարիա որդի յերոբովամայ
9 'ի վ̄ր Ի̄ղի 'ի սամարիա ամիս վեց ։ * Եւ արար չար ա-
ռաջի Տ̄ն որպէս արարին հարք ն̄ր, և ո՛չ մեկնեցաւ 'ի
մեղացն յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ որ յանցոյցն
10 զԻ̄ղ ։ * Եւ գումարեցան 'ի վ̄ր ն̄ր սեղղում որդի յա-
բիսայ, և կեբդաամ, և հարին զնա յանդիման ժողովր-
դեանն և սպանին զնա ։ և թագաւորեաց սեղղում ը̄
11 ն̄ր ։ * Եւ մնացորդք բանից զաքարիայ, ահա գրեալ
12 են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Ի̄ղի ։ * Այս
է բան Տ̄ն՝ զոր խօսեցաւ առ յէու և ասէ. որդիք չոր-
րորդք նստցին քեզ յաթոռն Ի̄ղի. և եղև այնպէս ։

13 * Եւ սեղղում որդի յաբիսայ թագաւորեաց յամին ե- ԽԹ.
րեսներորդի ութերորդի ազարիայ արքայի յուդայ ։
և թագաւորեաց սեղղում ամսօրեայ մի աւուրց 'ի սա-
14 մարիա ։ * Եւ ել մանայեմ որդի գադդայ 'ի թերսի-
լայ, և եմուտ 'ի սամարիա, և եհար զսեղղում զորդի
յաբիսայ 'ի սամարիա, և սպան զնա, և թագաւորեաց
15 ը̄ ն̄ր ։ * Եւ մնացորդք բանից սեղղումայ, և գումա-
րութիւնք ն̄ր զոր գումարեցաւ՝ ահաւանիկ գրեալ են
'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Ի̄ղի ։

16 * Յայնժամ հարկանէր մանայեմ զթերսա՝ և զա̄մ Ծ
ինչ որ 'ի նմա, և զսահմանս ն̄ր 'ի թերսայէ. քանզի ո՛չ
բացին նմա, և եհար զնա՝ և զյղիս ն̄ր պատառեաց ։
17 * Յամի երեսներորդի իններորդի ազարիայ արքայի
յուդայ, թագաւորեաց մանայեմ որդի գադդեայ 'ի
18 վ̄ր Ի̄ղի 'ի սամարիա ամս տասն ։ * և արար չար առա-
ջի Տ̄ն. և ո՛չ մեկնեցաւ յա̄մ մեղացն յերոբովամու որդ-
19 ւոյ նաբատայ՝ որ յանցոյցն զԻ̄ղ մեղօք իւրովք ։ * Եւ
էլ փուա արքայ ասորեստանեայց 'ի վ̄ր երկրին ։ և մա-
նայեմ ետ փուայ հազար տաղանդ արծաթոյ՝ լինել ձե-
ռին ն̄ր ընդ նմա, հաստատել զթագաւորութիւն 'ի ձեռն
20 նորա ։ * Եւ արկ մանայեմ զարծաթն 'ի վ̄ր Ի̄ղի, 'ի վ̄ր
ա̄մ զօրաւորի զօրութե̄՝ տալ արքային ասորեստանեայց
յիսուն սիկղ արծաթոյ առ այր մի ։ և դարձաւ արքայն
21 ասորեստանեայց՝ և ո՛չ եկաց յերկրին ։ * Եւ մնացորդք
բանիցն մանայեմայ, և ա̄մ ինչ զոր արար. ո՞չ աւանիկ
գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Ի̄ղի ։
22 * Եւ ննջեաց մանայեմ ընդ հարս իւր ։
23 Եւ թագաւորեաց փակէիա որդի ն̄ր ընդ ն̄ր ։ * Յամի ԾԱ
յիսներորդի ազարիայ արքայի յուդայ, թագաւորեաց
24 փակէիա 'ի վ̄ր Ի̄ղի 'ի սամարիա ամս տասն ։ * և արար
չար առաջի Տ̄ն. և ո՛չ մեկնեցաւ 'ի մեղացն յերոբովա-
25 մայ որդւոյ նաբատայ որ յանցոյցն զԻ̄ղ ։ * Եւ գու-
մարեցաւ 'ի վ̄ր ն̄ր փակէէ որդի ռոմելեայ սպառազէն
իւր, և եհար զնա 'ի սամարիա առաջի տանն արքայի ։
և ընդ նմա արգոբ, և ընդ նմա արիէ, և ընդ նմա յի-
սուն այր 'ի չորեքպարիսոցն. և սպան զնա, և թագա-
26 ւորեաց ընդ ն̄ր ։ * Եւ մնացորդք բանիցն փակէի և
ա̄մ ինչ զոր արար՝ ահա գրեալ են 'ի գիրս բանից ա-
ւուրց թագաւորացն Ի̄ղի ։

27 * Յամի յիսներորդի և երկրորդի ազարիայ արքայի ԾԲ
յուդայ թագաւորեաց փակէէ որդի ռոմելեայ 'ի վ̄ր
28 Ի̄ղի 'ի սամարիա ամս քսան ։ * և արար չար առաջի Տ̄ն.
և ո՛չ մեկնեցաւ յա̄մ մեղաց յերոբովամայ որդւոյ նա-
29 բատայ որ յանցոյցն զԻ̄ղ ։ * Յաւուրս փակէի արքայի
Ի̄ղի, եկն թագղաթփաղասար արքայ ասորեստանեաց,
և առ զայյին, և զկաբեէլ, և զբեթմաքա, և զյանովթ,
և զկենէզ, և զասովր, և զգաղաադ, և զգալիլեայ, և
զա̄մ

ըստ". 'ի Հեբրայ՝ խառնակութեցն, նշանակի, թէո. ա̄ բեթ-գեփա ունի, գարշելեացն ։ (19) Ոմանք. Եւ փախեաւ 'ի լաքիսէ ։ (22) Բազումք. Նա շինեաց զեղովթ ։ (25) Ոմանք. Գեթթեայ աքոբերայ. Նոմանք. 'ի գեթայ կոբերայ ։ (26) Ոմանք. Զի ետես Տ̄ր զտառա". . և սակաւաւորս և նեղ" ։ (29) Այլք. Եւ թաղեաց ազարիա որդի ամասեայ փոխ հօր իւրոյ ։

Գլ. ԺԵ. (2) Ոմանք. Եւ անուն մօր ն̄ր յեքեղիա յե̄մէ ։ (5) 'ի լուս". 'ի Հեբրայ՝ ափփուսովթ. նշանակի, ակ. ա̄ ազատ. ծածուկ ։ (8) Ոմանք. Երեսներորդի և ութերորդի ։ (9) Ոմանք. Եւ ոչ մեկնեցան 'ի մեղաց ։ (10) Ոմանք. Որդի աբիսայ, և կեբդամ ։ (13) Ոմանք. Երեսներորդի իններորդի ։ (17) 'ի լուս". Երեսներորդի ութերորդի. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" ։ (19) Յօրինակին պակասէր. Ձեռին ն̄ր ընդ նմա ։ (19) Ոմանք. Զթագաւորութիւն 'ի ձեռին, կամ. 'ի ձեռս ն̄ր ։ (20) Ոմանք. Յիսուն սիկղ արծաթոյ առ ։ (20) Յօրինակին այսպէս գրեալ էր բանս, և ոչ է ա ց յերկրին. Եւբրայ այսու խոտորեալ գրչին վերիգոյ գաղափարի Եւրոյ յայս առնել, զգուշութե իմ փոխել պարապել ուղղագրութե. ըստ որում պարզած նոսեցաւ դնել առաջին 'ի համաձայնութե այլոց ։ (22) Ոմանք. Եւ թագաւորեաց փակէէ. կամ. փակէիա որդի ն̄ր ։ (23) 'ի լուս". Յամի իներորդի ազարիայ ։ (25) 'ի լուս". 'ի Հեբրայ՝ չորեքպարիսոցն. նշանակի. ակ. ա̄՝ ամրոցաց. 'ի դղեակն ։ (29) Ոմանք. Եւ

զա՟մ երկիրն Նեփթաղիմայ, և խաղացոյց զն՟ս յասորես-
տանեայս։ * Եւ դաւաճանեաց դաւանդ Ովսէէ որդի Էլայ 30
'ի վ՟ր Փակէի որդւոյ Ռոմելայ, և եհար զնա և սպան
զնա, և թագաւորեաց ընդ նր՟. յամի քսաներորդի Յո-
վաթամայ որդւոյ Ոզիայ։ * Եւ մնացորդք բանից Փա- 31
կէի և ա՟մ ինչ զոր արար, ահաւասիկ գրեալ են 'ի գիրս
բանից աւուրց թագաւորացն Ի՟ղի։
ԾԳ * Յամի երկրորդի Փակէի որդւոյ Ռոմելայ թագաւո- 32
րի Ի՟ղի, թագաւորեաց Յովաթամ որդի Ոզիայ արքայի
Յուդայ։ * Որդի քսան և հինգ ամաց էր 'ի թագաւո- 33
րել իւրում, և վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵ՟մ. և
անուն մօր նր՟ Յերուսայ դուստր Սադովկայ։ * Եւ արար 34
ուղղութի՟ առաջի տ՟ն՝ ըստ ա՟մի զոր արար Ոզիա հայր նր՟։
* բայց 'ի բարձանցն զոր ոչ եբարձ. և տակաւին ժողո- 35
վուրդն զոհէր և արկանէր խունկս 'ի բարձունսն։ Նա
շինեաց զդրունս տանն տ՟ն զվերինս։ * Եւ մնացորդք բա- 36
նից Յովաթամայ՝ և ա՟մ ինչ զոր արար, ո՞չ ահաւասիկ գրե-
ալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն Յուդայ։
* Յաւուրսն յայնոսիկ սկսաւ տ՟ր առաքել 'ի Յուդայ 37
զՌասոն արքայ Ասորւոց, և զՓակէէ որդի Ռոմելայ։
ԾԴ * Եւ ննջեաց Յովաթամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ 38
առ հարս իւր 'ի քաղաքի Դաւթի հօր իւրոյ. և թա-
գաւորեաց Աքազ որդի նր՟ ընդ նր՟։

ԳԼ. ԺԶ.

Յամի եւթնուտասներորդի Փակէի որդւոյ Ռոմելայ 1
թագաւորեաց Աքազ որդի Յովաթամայ։ * Որդի 2
ամաց քսանից էր Աքազ 'ի թագաւորել իւրում, և վեշ-
տասան ամ թագաւորեաց յԵ՟մ. և ոչ արար ուղղութի՟
առաջի տ՟ն ա՟յ հաւատարմութ՟ք իբրև զԴաւիթ զհայր
իւր. * և գնաց զճանապարհ յերոբովամայ որդւոյ Նա- 3
բատայ արքայի Ի՟ղի։ Նա զորդիս իւր անցոյց ը՟ հուր՝
ըստ գարշութե՟ ազգացն զորս եբարձ տ՟ր յերեսաց որդ-
ւոցն Ի՟ղի։ * և զոհէր՝ և արկանէր խունկս 'ի բարձունս 4
և 'ի վերայ բլրոց, և 'ի ներքոյ անտառախիտ ծառոց։
* Յայնժամ ել Ռասոն արքայ Ասորւոց՝ և Փակէէ որդի 5
Ռոմելայ արքայ Ի՟ղի յԵ՟մ 'ի պատերազմ, և պաշարէին
զնա 'ի վերայ Աքազու. և ոչ կարէին պատերազմել * 'ի 6
ժամանակին յայնմիկ։ և դարձոյց Ռասոն արքայ Ասոր-
ւոց զԱյիլաթ յԱսորիս. և եհան զհրէայսն յԱյիլաթայ.
և եկին Եդոմայեցիք յԱյիլաթ, և բնակեցին անդ մինչև
ցայսօր։ * Եւ առաքեաց Աքազ հրեշտակս առ Թագ- 7
ղաթփաղասար արքայ Ասորեստանեայց և ասէ. ծառայ
քո՝ և որդի քո եմ ես՝ ել և փրկեա՛ զիս 'ի ձեռաց ար-
քային Ասորւոց, և 'ի ձեռաց արքային Ի՟ղի յարուցելոց
'ի վ՟ր իմ։ * Եւ ա՛ռ Աքազ զարծաթ և զոսկի զգտեալս 8
'ի գանձ տանն տ՟ն՝ և 'ի տան թագաւորին, և առաքեաց
արքային Ասորեստանեայց պատարագս։ * Եւ լուաւ 9
նմա արքայն Ասորեստանեայց. և ել արքայն Ասորես-
տանեայց 'ի Դամասկոս և ա՛ռ զնա, և վարեաց զնա 'ի
գերութե՟ 'ի Կիւրէն. և զՌասոն սպան։ * Եւ չոգաւ ար- 10
քայ Աքազ ը՟ առաջ Թագղաթփաղասարայ արքային Ա-
սորեստանեայց 'ի Դամասկոս. և ետես զսեղանն որ 'ի
Դամասկոս, և առաքեաց արքայ Աքազ առ Ուրիա քա-
հանայ զնմանութի՟ սեղանոյն, և զձև նր՟. ըստ ա՟մ գոր-
ծուածոյն նր՟։ * Եւ շինեաց Ուրիա քահանայ զսեղանն 11
ը՟ ա՟մի՝ ո՟պ և առաքեաց արքայ Աքազ 'ի Դամասկոսէ,
նոյնպէս արար Ուրիա քահանայ մինչև 'ի գալ արքայի

12 Աքազու 'ի Դամասկոսէ։ * Ետես զսեղանն, և մատեաւ
արքայ 'ի սեղանն, ել 'ի վեր և ձեռնձեռեաց զողջակէզս
13 իւր՝ և զզոհս։ * և նուիրեաց զնուէրս իւր, և եհեղ զա-
14 րիւն խաղաղականաց իւրոց։ * Եւ զսեղանն պղնձի որ
կայր առաջի տ՟ն փոխեաց յերեսաց տանն տ՟ն 'ի սեղա-
ջէ իւրմէ, և եդ զնա 'ի կողմանէ սեղանոյն ընդ հիւ-
15 սիս։ * և պատուէր ետ արքայ Աքազ Ուրիա՛ քահա-
նայի և ասէ. 'ի վերայ մեծի սեղանոյդ մատուցանիցես
զողջակէզս առաւօտինս, և զզոհս երեկոյինս, և զողջա-
կէզս արքայի և զզոհս նր՟. և զողջակէզս ժողովրդեան
երկրիս, և զոհս ն՟ց և զնուէրս ն՟ց, և զա՟մ արիւն ող-
ջակիզաց, և զա՟մ արիւն զոհից՝ 'ի վերայ նր՟ հեղուցուս.
16 բայց սեղանն պղնձի եղիցի ինձ յառաւօտինս։ * Եւ
արա՛ր Ուրիա քահանայ ըստ ա՟մի ո՟պ պատուիրեաց նմա
17 Աքազ արքայ։ * Եւ կոտորեաց արքայ Աքազ զաղխսն
մեքենովթացն, և փոխեաց 'ի նոցանէ զաւազանսն, և
զծովն իջոյց 'ի ցլուցն պղնձեաց երկոտասանեցունց որ
18 'ի ներքոյ նր՟, և եդ զնա 'ի վ՟ր քարեղէն խարսխի։ * և
զհիմն աթոռոյն շինեաց 'ի տան տ՟ն, և զմուտ թագա-
ւորին զարտաքին դարձոյց 'ի տուն տ՟ն, յերեսաց ար-
քային Ասորեստանեայց։
19 * Եւ մնացորդք բանից Աքազու զոր արար. ո՞չ ահա- ԾԵ
ւասիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
20 Յուդայ։ * Եւ ննջեա՛ց Աքազ ը՟ հարս իւր, և թաղե-
ցաւ առ հարս իւր 'ի քաղաքին Դաւթի. և թագաւո-
րեաց Եզեկիա որդի նր՟ ընդ նր՟։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Յամի երկոտասաներորդի Աքազու արքայի Յուդայ, ԾԶ
թագաւորեաց Ովսէէ որդի Էլայ 'ի վ՟ր Ի՟ղի 'ի Սա-
2 մարիա ամս ինն։ * և արար չա՛ր առաջի տ՟ն, բայց ոչ
3 իբրև զթագաւորսն Ի՟ղի որ էին յառաջ քան զնա։ * 'Ի
վերայ նր՟ ել Սաղմանասար արքայ Ասորեստանեայց. և
եղև նր՟ Ովսէէ ծառայ, և տայր տանել նմա մաննայ։
4 * Եւ եգիտ արքայ Ասորեստանեայց յՈվսէէ մի՛տս. զի
առաքեաց հրեշտակս առ Սովա արքայ Եգիպտացւոց,
և ոչ ետ մաննա արքային Ասորեստանեայց 'ի տարւոջն
յայնմիկ։ և պաշարեա՛ց զնա արքայն Ասորեստանեայց,
5 և կապեաց զնա 'ի տան բանտի։ * Եւ ել արքայն Ասո-
րեստանեայց յա՟մ երկիրն. ել և 'ի Սամարիա, և պաշա-
6 րեաց զնա ամս երիս։ * Յամին իններորդի Ովսեայ՝ ա՛ռ
արքայ Ասորեստանեայց զՍամարիա. և խաղացոյց զԻէ՟լ
յԱսորեստանեայս, և բնակեցոյց զն՟ս յԱլաթ, և յԱ-
բովր, և զգետովն Գօզանայ, և զլերամբքն Մարաց։
7 * Եւ եղև իբրև մեղան որդիքն Ի՟ղի տ՟ն ա՟յ իւրեանց որ
եհան զն՟ս յերկրէն Եգիպտացւոց՝ 'ի ձեռաց Փարաւո-
նի արքայի Եգիպտացւոց, և երկեան յաստուածոց օ-
8 տարաց։ * և գնացին ը՟ կրօնից ազգացն զորս եբարձ
տ՟ր յերեսաց որդւոցն Ի՟ղի։ Եւ թագաւորքն Ի՟ղի որ-
9 չափ ինչ արարին՝ * և որչափ ինչ պաճուճեցին որդիքն
Ի՟ղի. բայց ոչ այնպէս ինչ զտ՟է ա՟յ իւրեանց։ և շինեցին
իւրեանց բարձունս յա՟մ քաղաքս իւրեանց, յաշտարա-
10 կէ պահապանացն մինչև 'ի քաղաքն ամուր։ * և կանգ-
նեցին իւրեանց արձանս և անտառս յա՟մ բլուրս բար-
11 ձունս, և 'ի ներքոյ ա՟մ անտառախիտ ծառոց։ * և ար-
կին խունկս յա՟մ բարձունս, իբրև զա՟մ ազգսն զորս
մերժեաց տ՟ր յերեսաց նոցա։ Արարին զմօտս, և ըն-
12 կերշակեցին առ 'ի բարկացուցանելոյ զտ՟ր։ * և պաշ-
տե-

զբեթմաաք և զյանովք.. զն՟ս յասորեստան։ (33) Ոմանք. Եւ անուն մօր նորա յերուսա։ (37) Յօրինակին. Զռասոն արքայ ասորւոց։ (38) Յօրինակին պկս. Եւ թաղեցաւ առ հարս իւր 'ի ք՟ղքի։

ԳԼ. ԺԶ. (2) Ոսկան. Ամաց քսան և հնգից էր արքայ Աքազ 'ի թա՟։ (3) Ոմանք. Նաև զորդին իւր անցոյց։ (5) Ոմանք. Որդի Ռոմելի... և պաշարեաց զնա 'ի վ՟ր։ (6) Յօրինակին. Եւ դարձոյց սառոն։ (6) Ոմանք. Զայիաթալ.. յայիաթալայ։ (6) 'Ի լուս՟. 'Ի վերայ՝ եդոմայեցիք, նշանակէ. ասորիք։ (10) Ոմանք. Եւ ետես զսեղանն որ 'ի։

(15) Ոմանք. Եւ զա՟մ արիւն զոհից ն՟ց 'ի վերայ նորա։ (20) Ոմանք. Եւ թաղեցաւ ընդ հարս իւր 'ի ք՟ղքի։

ԳԼ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Որդի Էլայի։ (3) Ոմանք. Եւ եղև նմա Ովսէէ ծա՟։ (3) 'Ի լուս՟. 'Ի վերայ՝ մաննայ. նշանակէ. սիմ. թ՟՝ ընծայս. յայտնի ինչ։ (4) Ոմանք. Եւ կացոյց զնա 'ի տան բանտի։ (5) Յօրինակին պակասէր. Ել և 'ի սամարիա, և պա՟։ (6) Այլք. Եւ աբովր, զգետովն գօզ՟։ (9) Այլք. Պաճուճեցին որդիքն Ի՟ղի բանս, ոչ այնպէս ինչ։ (9) 'Ի լուս՟. 'Ի վերայ՝ բարձունս, նշանակէ՝ բագինս։ (11) Ոմանք. Եւ արկանէին խունկս.. յերեսաց

ռեցին զկուռս, որովք ասաց նց տր, թէ մի՛ առնիցէք
զբանդ զայդ տն։ * Եւ եդ վկայութի տր ընդ իլի և 13
ընդ յուդայ 'ի ձեռն ամ մարգարէիցն իւրոց, և ամ
տեսանողացն իւրոց, և ասէ. դարձարո՛ւք 'ի ճանապարհաց
ձերոց չարաց, և պահեցէ՛ք զպատուիրանս իմ և
զիրաւունս իմ, և զամ օրէնս զոր պատուիրեցի հարց
ձերոց, զորս առաքեցի առ ձեզ 'ի ձեռն ծառայից իմոց
մարգարէից։ * Եւ ոչ լուան նց, և խստացուցին 14
զողն իւրեանց քան զողն հարց իւրեանց, և ոչ հաւատացին
'ի տր ած իւրեանց։ * և ընկեցին 'ի բաց զհաստատութիս 15
իւրեանց, և զդաշինսն զոր կռեաց ը հարս
նց, և զվկայութիս նր զոր ուխտեաց նց ոչ պահեցին.
և գնացին զհետ սնոտեաց, և սնոտեցան զհետ ազգացն
որ շուրջ զնոքօք. յորոց պատուիրեաց նց տր չառնել
ըստ նմին օրինակի։ * Թողին զամ պատուիրանսն տն 16
այ իւրեանց, և արարին իւրեանց ձուլածոյս երկուս
երինջս, և երկիր պագին զօրութե երկնից, և պաշտեցին
զբահաղ. * և անցուցին զուստերս և զդստերս իւրեանց 17
ընդ հուր, և դիւթեցին դիւթութիս, և հմայեցին
հմայս. և համարձակեցան առնել չար առաջի տն
առ 'ի բարկացուցանելոյ զնա։ * Եւ բարկացաւ տր 18
յոյժ իլի, և մերժեաց զնս յերեսաց իւրոց. և ոչ մնաց՝
բայց միայն ցեղն յուդայ։ * նաև յուդայ՝ ոչ պահեցին 19
զպատուիրանս տն այ իւրեանց, և գնացին ը
կրօնիցն իլի զոր արարին. * և մերժեցին զտր յամ զաւակէն 20
իլի։ և չարչարեաց զնս՝ և ետ զնս 'ի ձեռս աւարառուաց
իւրեանց, մինչև ընկէց զնս յերեսաց իւրոց։
ԾԵ * Սակայն իէլ առ տամբն իսկ դաւթի թագաւորեցուցին 21
զյերոբովամ որդի նաբատայ. և մերժեաց յերոբովամ
զիէլ 'ի գնացից տն, և մեղոյց զնս մեղանս մեծամեծս
* և արարին որդիքն իլի ը ամ մեղացն յերոբովամու 22
զոր արար. և ոչ մերժեցան 'ի նոցանէն, * մինչև 23
փոխեաց տր զիէլ յերեսաց իւրոց, ոպ և խօսեցաւ տր
'ի ձեռն ամ ծառայից իւրոց մարգարէից. և վարեցաւ
իէլ յերկրէ իւրմէ յասորեստանեայս մինչև ցայսօր։
* Եւ ած արքայն ասորեստանեաց 'ի բաբելոնէ, և 'ի 24
քութայ, և յայայ, և յեմաթայ, և 'ի սեփարուիմայ,
և բնակեցան 'ի քաղաքս սամարեայ փոխանակ որդւոցն
իլի, և ժառանգեցին զսամարիա, և բնակեցին 'ի քաղաքս
նր։ * Եւ եղև 'ի սկզբան բնակութե նց անդ, ոչ 25
երկեան 'ի տէ. և առաքեաց տր առեւծս, և կոտորէին
զնս։ * և խօսեցան ընդ արքային ասորեստանեայ և ասեն, 26
ազգքն զոր փոխեցեր՝ և նստան փոխանակաւ 'ի
քաղաքս սամարեայ, ոչ գիտեն զկրօնս այ երկրին, և
առաքեաց տր 'ի նս առեւծս, և ահա կոտորեն զնս.
քանզի ոչ գիտեն զկրօնս այ երկրին։ * Եւ հրաման ետ 27
արքայն ասորեստանեաց՝ և ասէ. տարա՛յք անդր զմիոք
'ի քահանայիցն գերելոց անտի՝ զի երթեալ բնակեսցէ
անդ, և ցուցցէ զկրօնս տն, և լուսաւորեսցէ զնս իրաւամբք
այ երկրին։ * Եւ տարան զմի 'ի քահանայիցն 28
զոր գերեցին 'ի սամարեայ. և նստաւ 'ի բեթէլ, և լուսաւորէր
զնոսա, զի երկնչիցին 'ի տէ։ * Եւ արարին 29
ազգք ազգք աստուածս իւրեանց, և եդին 'ի տունս
բարձանցն զոր արարին սամարացիքն. իւրաքանչիւր
ազգքն 'ի քաղաքս իւրեանց յորս ինքեանք բնակէին։
* Եւ արք բաբելոնի արարին զսոքքովթ և զբանովթ, 30
և արք քութայ՝ արարին զանգեղ, և արք եմաթայ՝ արարին
զասիմաթ. * և այիացիք արարին՝ զաբղազեր, 31
և զնեբաս, և զթարթակ, և զսեփարուիմ, ուր այրէին
զորդիս իւրեանց 'ի հուր՝ ադրամելէքայ, և ամելէքայ՝

32 աստուածոց սեփարուիմայ։ * և երկնչէին 'ի տէ. և բնակեցուցին
զգարշելիսն իւրեանց 'ի տունս բարձանցն
զոր արարին 'ի սամարիա իւրաքանչիւր ազգաց յորում
բնակէին։ Եւ երկնչէին 'ի տէ, և արարին իւրեանց
33 քուրմս բարձանց։ * և երկնչէին 'ի տէ, և պաշտէին
զաստուածս իւրեանց, ըստ կրօնից ազգացն՝ զորս ած
34 մերժեաց անտի։ * Եւ մինչև ցայսօր առնեն նոքա ը
կրօնից նց, և երկնչէին 'ի տէ. և առնեն ըստ կրօնից նց,
և ըստ իրաւանց նց՝ և ը օրինաց։ և ըստ պատուիրանին
զոր պատուիրեաց տր որդւոցն յակոբայ, որում
35 եդ անուն իէլ. * և ուխտեաց տր ուխտ՝ և պատուիրեաց
նց և ասէ. մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց օտարաց,
և մի՛ երկիրպագանիցէք նց, և մի՛ պաշտիցէք զնս, և
36 մի՛ զոհիցէք նց. * այլ տն այ որ եհան զձեզ յերկրէն
եգիպտացւոց մեծաւ զօրութբ, և բարձր բազկաւ. 'ի
նմանէ՛ երկնչիջիք, և նմա՛ երկիրպագանիցէք, և նմա՛
37 զոհիցէք։ * Եւ իրաւանց և դատաստանաց և օրինաց,
և պատուիրանացն զորս գրեաց ձեզ՝ զգուշանայցէք
38 առնել։ և մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց օտարաց։ * և
զուխտն զոր ուխտեաց ընդ ձեզ՝ մի՛ ցրիցէք. և մի՛ երկնչիցիք
39 յաստուածոց օտարաց, * այլ 'ի տէ այ ձերմէ
երկնչիջիք, և նա փրկեսցէ զձեզ յամ թշնամեաց ձերոց
40 ։ * և մի՛ ունկնդիր լինիք կրօնից նց զոր նոքա առնիցեն
41 ։ * Եւ երկնչէին ազգքն այնոքիկ 'ի տէ. և դրօշելոց
իւրեանց ծառայէին, և որդիք նոցա, և որդիք
որդւոց նց, որպէս և արարին հարք իւրեանց՝ առնեն
մինչև ցայսօր։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եղև յամին երրորդի ովսէի որդւոյ էլայ արքայի ԾԸ
իլի. թագաւորեաց եզեկիա որդի աքազու արքայի
2 յուդայ։ * Որդի քսան և հինգ ամաց էր 'ի թագաւորել
իւրում, և քսան և ինն ամ թագաւորեաց յեմ.
3 և անուն մօր նր աբութ՝ դուստր զաքարայ։ * և արար
ուղղութի առաջի տն, ը ամի զոր արար դաւիթ հայր
4 նր։ * Նա՛ եբարձ զբարձունսն, և խորտակեաց զամ
արձանսն, և կոտորեաց զանտառսն, և զօձն պղնձի զոր
արար մովսէս, զի մինչև ցայն աւուրս զոհէին նմա որդիքն
5 իլի, և կոչեցին զնա նեեսթան։ * 'Ի տր ած իլի
յուսացաւ. և յետ նր նման նմա ոչ եղև յամ թագաւորս
6 յուդայ, և յեղեալսն յառաջագոյն քան զնա։ * Յարեցաւ
'ի տր, և ոչ մեկնեցաւ 'ի գնացից նր. և պահեաց
7 զպատուիրանս նր զոր պատուիրեաց մովսէս։ * և էր
տր ընդ նմա. յամի զոր ինչ առնէր՝ խելամուտ լինէր։
Եւ նշկահեաց զարքայն ասորեստանի և ոչ ծառայեաց
8 նմա։ * և նա եհար զայլազգիսն մինչև ցգազայ և մինչև
ցսահմանս նր, յաշտարակէ պահապանացն մինչև ցքաղաքն
9 ամուր։ * Եւ եղև յամի չորրորդի եզեկիա արքայի. այն է ամ եւթներորդ ովսեայ՝ որդւոյ էլայ արքայի
իլի, ել սաղմանասար արքայ ասորեստանեաց 'ի
10 վր սամարեայ, և պաշարէր զնա. * և առ զնա 'ի կատարել
ամաց երից, յամի վեցերորդի եզեկիայ արքայի.
այն ամ իններորդ էր ովսեայ արքայի իլի։ Առ զսամարիա.
11 * և խաղացոյց արքայն ասորեստանեաց զսամարիա յասորեստանեայս, և նստոյց զնոսա յալաթ, և
յաբովր՝ առ գետովն գովզանայ՝ և լերամբքն մարաց։
12 * զի ոչ լուան ձայնի տն այ իւրեանց, և անցին զուխտիւ
նր՝ ըստ ամի զոր պատուիրեաց նց մովսէս ծառայ
տն, ոչ լուան և ոչ արարին։

* Եւ

նր. և ընկերաշահեցին։ (13) Ոսկան. Եւ ետ վկայութի տր։ (15) Օրինակ մի. Եւ զդաշինս զոր կրեաց ը հարս։ (20) Ոմանք. Մինչև ընկէց զնա յերե՛՛։ (21) Ոմանք. Թագաւորեցոյց զյերոբովամ։ (21) Այլք. Եւ մեղոյց զնս մեղս մեծս՛՛։ (24) Ոմանք. Եւ ած արքայն ասորւոց 'ի բա՛՛.. և 'ի սեփփարուիմայ։ (27) Ոմանք. Տարայք անդ... և ցուցցէ զկրօնս այ։ (30) Ոմանք. Արարին զսաքովթ. կամ, զսովքովթ։ (31) Ոմանք. Զաբեղազեր.. և զսեփփար՛՛.. և ամամելէքայ։ (32) Ոմանք. Իւրաքանչիւր ազգք ազգք յորում բնակէին։ (34) Ոմանք. Եւ մինչև ցայսօր առնէին.. և երկնչէին 'ի տնէ. և առնէին ըստ կրօնից նոցա, և ըստ պատուիրանաց նոցա, և ըստ օրինաց։ (40) Այլք. Եւ մի ունկնդիր լինիցիք կրօնից։

ԳԼ. ԺԸ. (2) Այլք. Դուստր զաքարիայ։ (7) Այլք. Զոր ինչ և առնէր՝ խելամուտ։ (9) Ոմանք. Ել սաղմանասար..'ի սամարիա։ (10)(11) Այլք. Արքայի իլի. առաւ սամարիա, և խաղա՛՛։

ԺԸ * Եւ յամի չորեքտասաներորդի արքային Եզեկիայ, ել 13
Սենեքերիմ արքայ Ասորեստանեաց 'ի վ̄ր ամուր ամուր
քաղաքացն Յուդայ, եւ առ զն̄ս: * Եւ առաքեաց Եզեկիա 14
արքայ Յուդայ հրեշտակս առ արքայ Ասորեստանեաց
'ի Լաքիս՝ եւ ասէ. մեղայ, դարձի՛ր յինէն. եւ զոր
ինչ դիցես 'ի վ̄ր իմ բարձից: եւ եդ արքայն Ասորեստանեաց
'ի վերայ Եզեկիայ արքային Յուդայ երեքարիւր
տաղանտ արծաթոյ՝ եւ երեսուն տաղանտ ոսկւոյ: * Եւ 15
ետ Եզեկիա զա̄մ արծաթ գտեալ 'ի տան տ̄ն, եւ 'ի գանձս
տան թագաւորին: * 'Ի ժամանակի յայնմիկ կոտորեաց 16
Եզեկիա զդրունս տաճարին տ̄ն՝ եւ զսեամսն զոր պատեաց
ոսկւով Եզեկիա արքայ Յուդայ, եւ ետ զայն արքային
Ասորեստանեաց: * Եւ առաքեաց արքայ Ասորեստանեաց 17
զԹարթան՝ եւ զՌաբսարիս՝ եւ զՌափսակ
'ի Լաքիսայ առ արքայ Եզեկիայ զօրու ծանու 'ի վերայ
Ե̄մի. եւ ելին եւ եկին յԵ̄մ, եւ կացին 'ի վ̄ր ջրմղին վերնոյ
աւազանին, որ է 'ի ճանապարհի ագարակին թափչի:
* Եւ աղաղակեցին առ Եզեկիա: Եւ եկին առ նա 18
Եղիակիմ որդի Քեղկեայ հազարապետ, եւ Սովմնաս դպրապետ,
եւ Յովաք որդի Ասափայ՝ որ 'ի վերայ յիշատակաց:
* Եւ ասէ ցնոսա Ռափսակ. ասացէք ցԵզեկիայ, 19
այսպէս ասէ արքայ մեծ՝ արքայն Ասորեստանեաց. զի՞նչ
իցէ յոյսն յոր դու յուսացեալ իցես: * բայց եթէ ասիցես՝ 20
եթէ բանք շրթանց եւ խորհուրդ՝ պատերազմ՞
վճարեսցէ. եւ զօրութի̄ պիտոյ իցեն 'ի պատերազմ: եւ
արդ՝ յո՞ յուսացեալ նշկահեցեր զիս: * Ահա յուսացեա՛լ 21
իցես 'ի ցուպն եղեգնեայ ջախջախեալ յեգիպտոս.
յոր թէ յենուցու այր՝ մտանիցէ ընդ ձեռս ն̄ր,
եւ խոցիցէ զնա. այնպէս փարաւոն արքայ եգիպտացւոց
ա̄մ յուսացելոց իւրոց: * Եւ զի ասացեր ցիս՝ թէ 22
'ի տ̄ր ա̄ծ յուսացեալ եմք. ո՞չ դա այն է, զորոյ մերժեաց
Եզեկիա զբարձունս ն̄ր, եւ զսեղանս ն̄ր. եւ ասէ
ցՅուդայ եւ ցԵ̄մ, առաջի սեղանոյս այսորիկ երկիր պագէք
յԵ̄մ: * Եւ արդ՝ այլէ խառնեցարո՛ւք 'ի տէր իմ 23
արքայ Ասորեստանեաց. եւ տա՛ց քեզ երկուս հազարս
երիվարաց, եթէ կարասցե՞ս տալ դու քեզ հեծեալս
'ի վ̄ր ն̄ց: * Եւ զի՞արդ կարիցես զդէմ ունել միոյ ուրուք 24
կուսակալի 'ի ծառայից տեառն իմոյ 'ի յետնոց.
զի յուսացեալդ ես յեգիպտոս 'ի կառս եւ յերիվարս:
* Իսկ արդ՝ առանց տ̄՞ն ինչ ելանիցեմք 'ի տեղիս յայս 25
ապականել զսա. տ̄ր ասաց ցիս. ե՛լ յերկիրն յայն եւ
ապականեա՛ զնա: * Եւ ասէ Եղիակիմ որդի Քեղկեայ, 26
եւ Սովմնաս, եւ Յովաք Ասափայ՝ ցՌափսակ. խօսեա՛ց ը̄
ծառայս քո Ասորերէն, քանզի լսեմք մեք. եւ մի՛ խօսիր
հրեարէն յականջս ժողովրդեանդ որ կա՛ն 'ի պարսպիդ:
* Եւ ասէ ցն̄ս Ռափսակ. միթէ առ տէ՞րն քո՝ կամ առ 27
քե՞զ առաքեաց զիս տէր իմ խօսել զբանս զայսոսիկ.
ո՞չ ապաքէն առ արս որ նստին 'ի վերայ պարսպիդ,
ուտել զաղբ իւրեանց, եւ ըմպել զմէզ իւրեանց ձեւք
հանդերձ: * Եւ յարեաւ Ռափսակ, եւ աղաղակեաց մեծաձայն 28
հրեարէն՝ եւ խօսեցաւ եւ ասէ. Լուարո՛ւք ըզպատգամս
արքային մեծի, արքային Ասորեստանեայց.
* այսպէս ասէ արքայ. մի՛ հպարտացուսցէ զձեզ Եզեկիա, 29
զի ոչ կարէ ապրեցուցանել զձեզ 'ի ձեռաց իմոց:
* Եւ մի՛ յուսացուսցէ զձեզ Եզեկիա 'ի տ̄ր, եւ ասասցէ 30
թէ փրկելո՛վ փրկէ զմեզ տ̄ր, եւ ոչ մատնեսցի
քաղաքս 'ի ձեռս արքային Ասորեստանեաց. * մի՛ լսէք 31
Եզեկիայ: Զի այսպէս ասէ արքայն Ասորեստանեաց.
արարէ՛ք ընդ իս օրհնութի̄, եւ ելէ՛ք առ իս. եւ կերիցէ՛
այր իւրաքանչիւր զայգի իւր, եւ զթզենի իւր, եւ արբցէ՛
32 ջուր 'ի ջրհորոյ իւրմէ. * մինչեւ եկից եւ առից եւ տարայց
զձեզ յերկիրն որ իբրեւ զերկիրս ձեր է. երկիր ցորենոյ
եւ գինւոյ, այգեաց եւ հացի, երկիր ձիթենեաց իւղոյ
եւ մեղու: եւ կեցէք եւ ոչ մեռանիցիք. եւ մի՛ լսէք Եզեկիայ,
զի խաբէ զձեզ եւ ասէ, թէ տ̄ր փրկեսցէ ըզմեզ:
33 * Մի՞թէ փրկելով փրկեցի՞ն աստուածք ազգացն
զիւրաքանչիւր աշխարհ 'ի ձեռաց արքային Ասորեստանեայց:
34 * ո՞ւր է աստուածն Եմաթայ եւ Արփաթայ. եւ
ո՞ւր է աստուած Սեփարուիմայ քաղաքին, Անայ եւ Գաւայ.
միթէ փրկելով փրկեցի՞ն զՍամարիա 'ի ձեռաց իմոց:
35 * ո՞վ ոք յա̄մ աստուածոյ աշխարհաց, որ փրկեցին
զերկիր իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց. զի փրկեսցէ տ̄ր
36 զԵ̄մ 'ի ձեռաց իմոց: * Եւ լռեցին եւ ոչ ետուն նմա պատասխանի,
զի պատուէր տուեալ էր արքային թէ մի՛
37 տայցէք նմա պատասխանի: * Եւ եմուտ Եղիակիմ որդի
Քեղկեայ հազարապետ, եւ Սովմնաս դպրապետ, եւ
Յովաք որդի Ասափայ որ 'ի վերայ յիշատակաց առ Եզեկիա,
պատառեալ զհանդերձս. եւ պատմեցին նմա
զպատգամս Ռափսակայ:

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ արքայ Եզեկիա, պատառեա՛ց Կ
զհանդերձս իւր, եւ զգեցաւ քո՛ւրձ. եւ եմուտ 'ի
2 տուն տ̄ն: * Եւ առաքեաց զԵղիակիմ հազարապետ՝ եւ
զՍովմնաս դպրապետ, եւ զծերս 'ի քահանայիցն քրձազգածս
3 առ Եսայի մարգարէ որդի Ամովսայ: * Եւ ասեն
ցնա. Այսպէս ասէ Եզեկիա, օր նեղութե̄ եւ կշտամբանաց,
եւ զայրացուցանելոյ օրս այս. զի հասեալ են
4 մանկունք յերկունս, եւ չի՛ք զօրութի̄ 'ի ծնանելիս: * Թերեւս
լուիցէ ա̄ծ քո զպատգամս Ռափսակայ, զոր առաքեաց
զնա արքայն Ասորեստանեայց տէր իւր՝ նախատել
զա̄ծ կենդանի՝ եւ հայհոյել բանիւք, զորս լուաւ
տ̄ր ա̄ծ քո. եւ արասցես աղօթս 'ի վերայ մնացորդացս
5 որ մնացին: * Եւ եկին ծառայք արքային Եզեկիայ առ
6 Եսայի: * Եւ ասէ ցն̄ս Եսայի. այսպէս ասասջի՛ք տ̄ն
ձերում. այսպէս ասէ տ̄ր. մի՛ երկնչիր յերեսաց պատգամացն
զորս լուար՝ որովք հայհոյեցին զիս ծառայք
7 արքային Ասորեստանեայց: * Ահա ես տաց 'ի նա այս.
եւ լուիցէ գո՛յժ, եւ դարձցի յերկիր իւր, եւ կործանեցի՛ց
8 զնա սրով յերկրի իւրում: * Եւ դարձաւ Ռափսակ
եւ եգիտ զարքայն Ասորեստանեաց պատերազմեալ
9 ընդ Ղոբնայի. եւ զի լուաւ թէ չուեաց 'ի Լաքիսայ: * Եւ
նա լուաւ զԹարաքայ արքայէ Եթովպացւոց, ասեն՝
ահա ել պատերազմել ընդ քեզ. եւ դարձաւ անդրէն.
10 Եւ առաքեաց հրեշտակս առ Եզեկիա եւ ասէ. * այսպէս
խօսեսջիք ը̄ Եզեկիայ արքայի Յուդայ՝ ասել, մի՛
հպարտացուսցէ՛ զքեզ ա̄ծ քո, յոր դուն յուսացեալ
ես. ասել՝ թէ ոչ մատնեսցի Ե̄մ 'ի ձեռս արքային Ասորեստանեայց:
11 * Ահա դու քեզէն իսկ լուար զա̄մ
ինչ զոր արարին թագաւորք Ասորեստանեայց ը̄ ա̄մ
12 աշխարհս նզովել զն̄ս, եւ դու փրկիցի՞ս: * միթէ փրկեցի՞ն
զն̄ս աստուածք ազգացն զորս սատակեցին հարք
իմ, զԳովզան, եւ զԽառան, եւ զՌափաթ, եւ զորդիս Եդոմայ
13 առ ծովեզերբն. * ո՞ւր է արքայն Եմաթայ՝ եւ
արքայն Արփաթայ, եւ արքայ քաղաքին Սեփարուիմայ,
14 Անայ, եւ Այիայ: * Եւ առ Եզեկիա զհրովարտակն 'ի
ձեռաց հրեշտակացն, եւ ընթերցաւ զն̄ս. եւ ել 'ի տունն
15 տ̄ն. եւ տարածեաց զն̄ս Եզեկիա առաջի տ̄ն: * Եւ եկա՛ց
յաղօթս Եզեկիա առաջի տ̄ն՝ եւ ասէ. Տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի
որ

---

(13) Ոմանք. 'Ի վ̄ր ամուր քաղաքացն Յուդայ, եւ առ զնս: (18) Այլք. Եւ եկին առ ն̄ս Եղիակիմ: (20) Յայլս պակասի. Եւ խորհուրդ պատերա՞զմ վճարեսցէ: (20) Ոմանք. Եւ զօրութի̄ պիտոյ իցէ պատերազմի: (21) Յօրինակին պակասէր. Յուսացեալ իցես 'ի ցուպն: (23) Ոմանք. Եւ տացէ քեզ երկուս հա": (25) 'Ի լուսն". Ելեալ իցեմք 'ի տեղիս յայս. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (26) Յօրինակին. Եւ Յովա Ասափայ: (27) Այլք. Եւ առ քեզ առաքեաց: (29) Ոմանք. Զի՛ կարէ ապրեցուցանել զձեզ: (30) Ոմանք. Եւ ոչ մատնեսցի քաղաք 'ի: (32) Բազք. Մինչեւ եկից առից եւ տարայց: (34) Այլք. Միթէ փրկեցին զՍամարիա 'ի ձեռաց: (35) Ոմանք. Որ փրկեցին զաշխարհս իւրեանց: (36) Յօրինակին պակասէր. Պատուէր տուեալ էր արքային: (36) Ոմանք. Եւ թէ մի տայք նմա պատասխանի: Գլ. ԺԹ. (4) Ոմանք. Թերեւս լուիցէ տ̄ր քո. եւ: (5) Ոմանք. Եւ եկին... առ Եսայիա: (9) Այլք. Լուաւ ըզԹարաքայ ար": (12) Այլք. Ազգացն զորս ապականեցին հարքն իմ: (13) Ոմանք. Անայ եւ Աւայ:

որ նստիս 'ի քրոբէս • դու ես միայն ած յամ՛ թագաւորութիւնս
երկրի • դու արարեր զերկինս և զերկիր :
* Խոնարհեցո՛ տր զունկն քո և լուր • բա՛ց տր զաչս քո 16
և տես • և լուր զբանս սենեքերիմայ՝ զոր առաքեաց նախատել
զած կենդանի • * զի արդարև տր՝ աւերեցին 17
թագաւորք ասորեստանեայց զազգս և զերկիր նոցա •
* և ետուն զաստուածս նց հրոյ, զի չէին ածք, այլ ձեռագործք 18
մարդկան, փայտ՝ և քար, և կորուսին զնս :
* Եւ արդ՝ տր ած մեր՝ փրկեա զմեզ 'ի ձեռաց նր • և 19
ծանիցեն ամ՛ թագաւորութիւնք երկրի, զի դու ես տր
ած միայն :

ԿԱ * Եւ առաքեաց եսայի որդի ամովսայ առ եզեկիայ՝ և 20
ասէ • այսպէս ասէ տր զօրութեց ած իլի • զոր կացեր
յաղօթս առ իս վն սենեքերիմայ արքայի ասորեստանեայց՝
լուայ : * այս բան է զոր խօսեցաւ տր վն նր • 21
Արհամարհեաց, անարգեաց զքեզ կոյս դուստր սիոնի •
զլուխ շարժեաց 'ի վր քո դուստր եմի : * զո՞ նախատեցեր 22
և հայհոյեցեր, և յո՞յր վերայ բարձրացուցեր
զբարբառ քո նախատել • և ո՞չ ամբարձեր 'ի բարձունս
զաչս քո 'ի սրբն իլի : * 'ի ձեռն հրեշտակաց քոց նախատեցեր 23
զտր և ասացեր • բազմութբ կառաց իմոց ելի 'ի
բարձրութի լերանց 'ի կողմն լիբանանու, և կոտորեցի
զմեծութի եղեւնափայտից նր, և զընտիր ընտիր նոճից
նր, և հասի յեզր սպառուածոյ անտառին կարմելայ :
* Ես պահեցի՝ և արբի զջուրս օտարոտիս • և աւերեցի 24
թաթիւ ոտին իմոյ զամենայն գետս սաստիկս :
* Մի թէ չիցէ՞ լուեալ 'ի հեռաստանէ զայդ զոր արարի 25
յաւուրց յառաջնոց • ստեղծի զդա՝ և ածի հասուցի •
և եղեն 'ի հպարտութի գերեվարաց պատերազմողաց •
քաղաքք՝ ամուրք * բնակեալք 'ի նոսա տկարացան ձեռամբ 26
և զարհուրեցան, և ամաչեցին, և եղեն իբրև բզախոտ
վայրի, և իբրև զդալարի բանջարոյ և զդալարի
տանեաց • և կոխան առաջի հասելոյ : * Արդ՝ զնիստ 27
քո, և զել և զմուտ քո գիտեմ, և զսրտմտութի քո •
* 'ի բարկանալ քո ինձ, և խայտալդ քո ել յականջս 28
իմ : և արկից կարթ 'ի քիթս քո, և դանդանաւանդ 'ի
կզակս քո, և դարձուցից զքեզ ընդ նոյն ճանապարհ
ընդ որ եկիր : * Եւ քեզ այս նշանակ լիցի • կերիցես 29
այս ամ զինքնեակս, և յամին երկրորդի զինքնեկաց ինքնեակս •
և յամին երրորդի՝ սերմանեք և հնձեք և տնկեք
այգեաց • և կերիջիք զպտուղ նոցա, * և յաւելցի ապրեալ 30
տանդ յուդայ • մնացեալն արձակեսցէ արմատս
'ի խոնարհ և պտուղս 'ի վեր : * զի յեմէ ելցէ մնացորդ, 31
և 'ի սիոն լեռնէ ապրեալ : նախանձ տն զօրութեց արասցէ
զայս : * Վն այսորիկ այսպէս ասէ տր • արքայն ասորեստանեայց 32
մի մտցէ 'ի քաղաքդ յայդ, և մի ձգեսցէ
'ի դա նետս, և մի պատեսցէ զդա վահանօք, և մի
կուտեսցէ զդովաւ հող : * ընդ ճանապարհ ը որ եկն՝ 33
ընդ նոյն դարձցի • և 'ի քաղաքդ յայդ մի մտցէ ասէ տր,
* և վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ փրկել զդա վն 34
իմ և վն դաւթի ծառայի իմոյ : * Եւ 'ի հասանել գիշերոյն 35
ել հրեշտակ տն, և եհար 'ի բանակէն ասորեստանեայց
հարիւր և ութսուն և հինգ հազար • և կանխեցին
ընդ առաւօտն, և ահա ամ մարմինք մեռեալ :
* Եւ չուեաց գնաց, և դարձաւ սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց՝ 36
և բնակեաց 'ի նինուէ : * Եւ եղև մինչդեռ 37
երկիր պագանէր 'ի տան նեսրաքայ աստուածոյ
իւրում, ադրամելէք և սարասար որդիք նր հարին զնա
սրով, և ինքեանք զերծան յերկիրն արարադայ : և թագաւորեաց
ասորդան որդի նր ընդ նր :

ԳԼ. Ի.

1 Յաւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ եզեկիա 'ի մահ : ԿԲ
Եւ եմուտ առ նա եսայի որդի ամովսայ մարգարէ, ԿԳ
և ասէ ցնա • այսպէս ասէ տր՝ հրաման տուր վն
2 տան քոյ, զի մեռանիս դու և ո՛չ ապրեսցիս : * Եւ
դարձոյց եզեկիա զերեսս իւր յորմն, և եկաց յաղօթս
3 առ տր և ասէ • * ով տր, յիշեա՛ ո՛պ գնացի առաջի քո
ճշմարտութբ և կատարեալ սրտիւ, և զբարիս առաջի
4 քո արարի : և ելաց եզեկիա լալիւն մեծ : * Եւ էր եսայի
'ի սրահին միջնում • և բան տն եղև առ նա և ասէ •
5 * դարձի՛ր անդրէն, և ասասցես ցեզեկիա ցառաջնորդ
ժողովրդեան իմոյ • այսպէս ասէ տր ած դաւթի
հօր քոյ • լուայ աղօթից քոց և տեսի զարտասուս քո •
ահա ես բժշկեցից զքեզ : և յաւուրն երրորդի ելցես
6 'ի տուն տն : * և յաւելից յաւուրս քո ամս հնգետասան •
և 'ի ձեռաց արքային ասորեստանեայց փրկեցից
զքեզ, և զքաղաքդ զայդ • և վերակացու եղէց քաղաքիդ
7 այդմիկ, վն իմ և վն դաւթի ծառայի իմոյ : * Եւ
ասէ եսայիա՝ առցեն պաղատիտս թզոյ • և առին • և
8 դիցեն 'ի վր վերիդ՝ և ողջասցիս : * Եւ ասէ եզեկիա
ցեսայի • զի՞նչ նշան է թէ բժշկեսցէ զիս տր, և ելանիցեմ
9 'ի տուն տն յաւուրն երրորդի : * և ասէ եսայի •
այս նշան է 'ի տէ • զի արասցէ տր զբանն, զոր խօսեցաւ •
10 երթիցէ ստուերն զտասն աստիճանօք : * Եւ ասէ
եզեկիա • դիւրին է ստուերին դառնալ զտասն աստիճանօք •
և ասէ • ո՛չ այդպէս է • այլ դարձցի ստուերն
11 զտասն աստիճանօք անդրէն յետս : * Եւ աղաղակեաց
եսայի մարգարէ առ տր • և դարձաւ ստուերն զտասնեքումբք
աստիճանօք անդրէն յետս զտասնեքումբք աստիճանօքն
ապաքու :

12 * 'Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց մարովդաք բաղդան ԿԴ
որդի բաղդանայ արքայ բաբելոնի հրովարտակս և
պատարագս առ եզեկիա, զի լուաւ թէ հիւանդացաւ
13 եզեկիա : * Եւ ուրախ եղև 'ի նս եզեկիա • և եցոյց նց
զամ տունս նաքովթայ, զարծաթ, և զոսկի, և զխունկս,
և զիւղս անուշունս • և զտունս անօթոց, և որ ինչ
գտանէր 'ի գանձս նր • և ո՛չ էր տեղի զոր ո՛չ եցոյց եզեկիա
14 'ի տան իւրում, և յամ իշխանութե իւրում : * Եւ
եմուտ եսայի մարգարէ առ եզեկիա արքայ և ասէ ցնա •
զի՞նչ խօսեցան արքդ այդոքիկ, և ուստի՞ եկին առ քեզ •
և ասէ եզեկիա, յերկրէ հեռաստանէ եկին առ իս 'ի
15 բաբելոնէ : * Եւ ասէ՝ զի՞նչ տեսին 'ի տան քում : և ասէ
եզեկիա • զամ ինչ որ 'ի տան իմում էր՝ տեսին, և
ո՛չ ինչ էր 'ի տան իմում զոր ո՛չ ցուցի նց, այլ և ո՛չ 'ի
16 գանձս իմ : * Եւ ասէ եսայի ցեզեկիայ • լո՛ւր զբան տն •
17 * ահա աւուրք գան, և առցի ամ որ ինչ 'ի տան քում
է, և զոր ինչ գանձեցին հարք քո մինչև ցայսօր, և երթիցէ
'ի բաբելոն, և մի՛ ինչ մնասցէ • զի բան է զոր խօսեցաւ
18 տր : * և որդիք քո, որ ելանիցեն 'ի քէն՝ առցին,
և եղիցին ներքինիք 'ի տան թագաւորին բաբելացւոց :
19 * Եւ ասէ եզեկիա ցեսայի • բարի է բանն տն զոր խօսեցաւ :
և ասէ՝ եղիցի խաղաղութի և ճշմարտութի յաւուրս
20 իմ : * Եւ մնացորդք բանից եզեկիայ՝ և ամ զօրութիւնք
նր, և ո՛պ արար զջրաբուղխն, և զջրմուղն, և

ած

---

(15) Ոմանք • Լո՛ւր զբանս սենեքերիմայ : (18) Այլք • Այլ գործք ձեռաց մարդկան, փայտ : (19) Ոմանք • Ամենայն թագաւորք երկրի : (20) Ոմանք • Տր ած զօրութեց ած իլի : (20) Յօրինակին պակասէր • Զոր կացեր յաղօթս առ իս վն : (22) Այլք • Եւ ամբարձեր 'ի բարձունս : (23) Ոմանք • Յեզր սպառուածի : (25) 'Ի լուս • Զայն զոր արարի : (27) Ոմանք • Արդ զնստել քո և զել : (28) 'Ի լուս • 'Ի կր կարթ • նշանակի, շրաւշակ : (28) Յօրինակին • Եւ դաղանաւանդ • (28) Այլք • Ընդ ճնպհ ը որ : (29) Ոսկան • Կերիցես յայս ամ զինքնեկս : (31) Այլք • Եւ 'ի սիոնէ լեռնէ : (32) Այլք • Վն այսորիկ այսպէս

(32) Ոմանք • Եւ մի ձգեսցէ 'ի դմա : (36) Ոսկան • Եւ չուեալ գնաց : (37) Ոմանք • 'Ի տան եսրաքայ աստուածոյ իւրում, և ադրա" : (37) 'Ի լուս • 'Ի վերայ՝ արարադայ, նշանակի • սիմ • ըս • օրինակս • դնէ • հայոց :

ԳԼ • Ի • (1) Ոմանք • Վն տան քում • • և ոչ ապրեսցես : (7) Ոմանք • Եւ դիցեն 'ի վերայ վիրէն, և ողջասցի : (9)(10)(11) Բազումք • Աստիճանօք : (12) Ոմանք • Մարովդակ բաղադան : (13) Ոմանք • Զոր ոչ եցոյց նոցա եզե" : (14) Այլք • Եսայիա մարգարէ առ արքայ եզե" : (18) Այլք • 'Ի տան արքային բաբելացւոց : (20) Բազումք • Եւ ամ զօրութիւն նր • • և զջրմուղն • և ած :

ած ջուր 'ի քաղաքն, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
բանից աւուրց թագաւորացն յուդայ։
ԿԵ * Եւ ննջեաց եզեկիա ընդ հարս իւր. և թագաւորեաց 21
մանասէ որդի նր ընդ նր։

ԳԼ. ԻԱ.

Որդի ամաց երկոտասանից մանասէ՝ 'ի թագաւորել 1
իւրում. և յիսուն և հինգ ամ թագաւորեաց յեմ.
և անուն մօր նր եփսիբա։ * Եւ արար չար առաջի 2
տն ըստ գարշութե ազգացն, զորս եբարձ տր յերեսաց
որդւոցն իէլի. * և դարձաւ շինեաց զբարձունսն զոր 3
կործանեաց եզեկիա հայր նր. և կանգնեաց զսեղանն
բահաղու։ և արար անտառս, որպ արար աքաաբ արքայ
իէլի. և երկիր եպագ ամ զօրութե երկնից, և ծառայեաց
նց. * և շինեաց սեղան 'ի տան տն. որպ ասաց 4
տր՝ յեմ եդից զանուն իմ։ * և շինեաց սեղան ամ զօրութե 5
երկնից յամ սրահս տանն տն։ * Եւ անցոյց զորդիս 6
իւր ը հուր. և հմայէր, և հաւահարց լինէր. և
արար վհուկս, և գէտս. և յաճախեաց առնել չար առաջի
տն առ 'ի բարկացուցանելոյ զնա։ * Եւ եդ ըզդրօշեալս 7
անտառաց 'ի տան տն. զորմէ ասաց տր ցդաւիթ
և ցսողոմոն որդի նր, թէ 'ի տանս յայսմիկ և յեմ
զոր ընտրեցի յամ ցեղից իէլի, եդից զանուն իմ յաւիտեան։
* և ոչ յաւելից շարժել զոտն իէլի յերկրէդ զոր 8
ետու հարց նց։ որք զգուշանայցեն առնել զամ որ ինչ
պատուիրեցի նց, և ըստ ամ պատուիրանի բանին զոր
պատուիրեաց նոցա ծառայ իմ մովսէս, և ոչ լուան։
* Եւ մոլորեցոյց զնս մանասէ առնել չար առաջի տն՝ 9
առաւել քան զազգսն՝ զորս ապականեաց տր յերեսաց
որդւոցն իէլի։ * Եւ խօսեցաւ տր 'ի ձեռն ծառայից 10
իւրոց մարգարէից՝ և ասէ։ * Փոխանակ զի արար մանասէ 11
արքայ յուդայ զգարշելիսդ զայդոսիկ զչարս առաւել
քան զամ զոր արար ամովրհացին առաջի իմ. և
յանցեաւ յուդայ կռովք իւրեանց. * վս այնորիկ այսպէս 12
ասէ տր ած իէլի. ահա ես ածեմ չարիս 'ի վր էմի
և 'ի վր յուդայ, զի ամի որ լուիցէ, հնչեսցեն երկոքին
ականջք իւր։ * և ձգեցից 'ի վերայ էմի զչափն սամարեայ, 13
և զկշիռ տանն աքաաբու։ Եւ ջնջեցից զէմ որպ
ջնջի մի ջնջեալ որ կործանիցի 'ի վերայ երեսաց իւրոց։
* և մերժեցից զմնացորդս ժառանգութե իմոյ. և մատնեցից 14
զնոսա 'ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց, և եղիցին
յափշտակութի և յաւար ամ թշնամեաց իւրեանց. * փոխանակ 15
զի արարին չար առաջի իմ, և բարկացուցանէին
զիս յօրէ յորմէ հանի զնս յեգիպտոսէ մինչև
ցայսօր։ * Նա և արիւն անպարտ եհեղ մանասէ բազում 16
յոյժ, մինչև ելից զէմ ծայր 'ի ծայր. թող զմեղս
իւր որովք մեղոյցն զյուդայ՝ առնել չար առաջի տն։
* Եւ մնացորդք բանից մանասէի՝ և ամ ինչ զոր արար. 17
և մեղք նր զոր մեղաւ, ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս
բանից աւուրց թագաւորացն յուդայ։
ԿԶ * Եւ ննջեաց մանասէ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի 18
պարտիզի տան իւրոյ, 'ի պարտիզին ոզայ. և թագաւորեաց
ամոն որդի նր ընդ նր։ * Որդի քսան և երկուց ամաց 19
ամոն 'ի թագաւորել իւրում, և երկոտասան ամ
թագաւորեաց յեմ։ և անուն մօր նր մեսողոմիթ՝ դուստր
արուսայ յետեբելայ։ * Եւ արար չար առաջի տն, որպ 20
արար մանասէ հայր նր։ * և գնաց յամ ճանապարհս 21
յոր գնաց հայր նորա, և պաշտեաց զկուռս զոր պաշտեաց
հայր նր, և երկիր եպագ նց։ * և եթող զտր ած 22
հարց իւրոց, և ոչ գնաց 'ի ճանապարհս տն։ * Եւ դաւմարեցան 23
ծառայք ամոնայ 'ի վր նր, և սպանին զարքայ
24 'ի տան իւրում։ * և եհար ամ ժողովուրդն զամ
դաւմարեալսն 'ի վր արքային ամոնայ. և թագաւորեցոյց
ժողովուրդ երկրին զյովսիա որդի նր ընդ նր։
25 * Եւ մնացորդք բանիցն ամոնայ զոր արար, ոչ աւանիկ
գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
26 յուդայ։ * Եւ ննջեաց ամոն ընդ հարս իւր, և թաղեցին
զնա 'ի գերեզմանի իւրում 'ի պարտիզին ոզայ։
Եւ թագաւորեաց յովսիա որդի նորա ընդ նորա։ ԿԷ

ԳԼ. ԻԲ.

1 Որդի ամաց ութից յովսիա 'ի թագաւորել իւրում,
և երեսուն և մի ամ թագաւորեաց յեմ. և անուն
մօր նր յեդիդա. դուստր յեդիդայ 'ի բասուրովթայ։
2 * Եւ արար ուղղութի առաջի տն, և գնաց յամ ճանապարհս
դաւթի հօր իւրոյ. և ոչ խոտորեցաւ յաջ կամ
3 յահեակ։ * Եւ եղև յամի ութուտասներորդի յովսիայ
արքայի յուդայ, յամսեանն եւթներորդի առաքեաց
արքայ զսափան զորդի եսելիայ զորդի մեսողոմայ զդըրագիր
4 տանն, և ասէ. * Երթ առ քեղկիա քահանայ
մեծ, զի ձուլեսցէն զարծաթն մուեալ 'ի տուն տն, զոր
5 ժողովեցին պահպանեալքն կշռով 'ի ժողովրդենէն. * և
տայցեն զայն 'ի ձեռս գործաւորաց գործոյն վերակացուս
տանն տն։ և ետուն ցգործաւորս գործոցն 'ի
6 տանն տն, զօրացուցանել զբեդեկ տանն տն, * ցհիւսունս
և ցշինողս և ցճարտարս, գնել փայտ և քարինս
7 կոփածոյս՝ առ 'ի կազմելոյ զբեդեկ տանն տն։ * բայց
ոչ առնէին համար արծաթոյն տուելոյ նց. քանզի յաւատ
8 գործէին։ * Եւ ասէ քեղկիա քահանայ մեծ՝ ցսափան
դպրապետ։ մատեան օրինաց գտի 'ի տան տն։ և
9 ետ քեղկիա ցսափան. և ընթերցաւ զայն, * և տարաւ
առ արքայ զպատգամս։ և ասէ, ձուլեցին ծառայք քո
զարծաթն գտեալ 'ի տան տն. և ետուն զայն 'ի ձեռս
10 գործաւորաց գործոյն վերակացուաց 'ի տան տն։ * Եւ
խօսեցաւ սափան դպրապետ ը արքային՝ և ասէ. մատեան
մի ետ ցիս քեղկիա քահանայ. և ընթերցաւ զայն
11 սափան առաջի արքային։ * և եղև իբրև լուաւ արքայ
զբանս մատենի օրինացն, պատառեաց զհանդերձս իւր.
12 * Եւ պատուէր ետ արքայ քեղկիայ քահանայի, և աքիկամայ
որդւոյ սափանայ, և աքոբերայ որդւոյ միքէի,
և սափանայ դպրապետի, և ասայեայ ծառայի
13 արքայի՝ և ասէ. * երթայք խնդրեցէք 'ի տե վս իմ և
վս ամ ժողովրդեանդ՝ և վս ամ յուդայ, վասն բանից
մատենիդ գտելոյ այդորիկ. զի մեծ բարկութի տն բորբոքեալ
է 'ի մեզ. փոխանակ զի ոչ լուան հարք մեր
բանից մատենիդ այդորիկ առնել ըստ ամ գրելոցդ
14 զմէնջ։ * Եւ գնաց քեղկիա քահանայ, և աքիկամ, և աքոբովր,
և սափան, և յասայիա, առ ողդա մարգարէ՝
կին սեղղումայ որդւոյ թեկուեայ, որդւոյ արասայ պատմուճանկի։
և նա բնակէր յեմ 'ի մասենա. և խօսեցան ը
15 նմա։ * Եւ ասէ ցնս. այսպէս ասէ տր ած իէլի. ասա-
16 ցէք ցայրն որ առաքեաց զձեզ առ իս. * այսպէս ասէ
տր. ահա ես ածեմ չարիս 'ի վր տեղւոյդ այդորիկ, և
'ի վր բնակչաց դորա ը ամ բանից մատենին զոր ընթերցաւ
17 արքայ յուդայ։ * փոխանակ զի թողին զիս,
և արկանէին խունկս աստուածոց օտարաց. զի բարկացուսցեն
զիս գործովք ձեռաց իւրեանց. և բորբոքեսցի
սրտմտութի իմ 'ի տեղւոջ յայդմիկ, և մի շիջցի։
18 * Եւ ցարքայ յուդայ որ առաքեաց զձեզ խնդրել զտր,
զայս ասասջիք. այսպէս ասէ տր ած իէլի։ բանքն զոր
լուար՝

Գլ. իա. (1) Այլ. Որդի երկոտասանից ամաց մանասէ։ (3) (5) Ոմանք. Ամենայն զօրութեանց երկնից։ (7) Բ. ժ. Եւ ցսողոմոն ցորդի նր։ (8) Այլ. Ըստ ամ պատուիրանին, զոր պատուիրեաց։ (11) Այլ. Եւ յանցեաւ և յուդա։ (12) Ոմանք. Զի ամի որ եղիցի, հնչեսցեն։ (14) Այլ. Եւ եղիցին 'ի յափշտա"։ (16) Ոմանք. 'ի ծայրէ 'ի ծայր։ (19) Այլ. Դուստր արուսայ յետեբայայ։ (18) (19) (23) Ոմանք. Ամմոն։ Գլ. իբ. (3) Ոմանք. Զորդի եսելիայ որդւոյ մեսողոմայ զդպրապետն, և ասէ։ (4) Այլ. Զոր ժողովեցին պահապանքն կշռով։ (5) 'Ի լուս". 'ի հբ՝ զբեդեկ. նշանակէ։ սիմ. զկազմածս։ (7) Ոմանք. Քանզի յաւատ գործէին։ (9) Ոմանք. Գտեալ 'ի տուն տն։ (12) Ոմանք. Եւ աքոբորայ որդ"։ (13) 'Ի լուս". Երթայք հարցէք 'ի տնէ։ (13) Ոմանք. Եւ վս բանից մատենիդ գտելոյ յայդորիկ. կամ, այդորիկ գտելոյ։ (17) Ոմանք. Զի բարկացուցին զիս։ (18) Ոմանք. Բանքն

լուար՝ այս են։ * փոխանակ զի կակղացաւ սիրտ քո, 19
և պատկառեցեր յերեսաց տն իբրև լուար զոր ինչ խօսեցաւ
'ի վերայ տեղւոյդ այդորիկ, և 'ի վերայ բնակչաց
դորա լինել յապականութիւն և յանէծս, և պատառեցեր
զհանդերձս քո, և լացեր առաջի իմ. և ես
լուայ՝ ասէ տր։ * Վասն այդորիկ ես յաւելում զքեզ 20
առ հարս քո, և ժողովեսցիս 'ի տեղւոջ քում յեմ. և
ոչ տեսցեն աչք քո զչարիսն զոր ես ածից 'ի վերայ տեղւոյդ այդորիկ։

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ դարձուցին արքայի զպատգամն զոր յղեաց արքայ։ 1
Եւ ժողովեաց առ ինքն զամ ծերս յուդայ՝ և
զեմի։ * Եւ ել արքայ 'ի տուն տն. և ամ այր յուդայ՝ և 2
ամ բնակիչք եմի ը նմա, և քահանայք և մարգարէք՝
և ամ ժողովուրդն ընդ նմա 'ի փոքուէ մինչև ցմեծ։ Եւ
ընթերցաւ յականջս նց զամ բանս մատենին ուխտին
գտելոյ 'ի տան տն։ * Եւ եկաց արքայ 'ի վր սեանն, 3
և ուխտեաց ուխտ առաջի տն՝ երթալոյ զհետ տն, և
պահելոյ զպատուիրանս նր, և զվկայութիւնս նր, և զիրաւունս
նր յամ սրտէ՝ և յամ անձնէ. կանգնել զբանս
ուխտին գրելոյ 'ի մատենին յայնմիկ։ Եւ եկաց ամ
ժողովուրդն յուխտն։

ԿԸ * Եւ պատուէր ետ արքայ քեղկիայ քահանայի մեծի, 4
և քահանայիցն երկրորդաց, և պահապանաց կշռոյն՝
հանել 'ի տաճարէն տն զամ անօթ գործեալ բահաղու,
և անտառացն, և զօրութե երկնից, և այրեաց զնս արտաքոյ
եմի 'ի սաղեմովթ կեդրոնի, և արկ զմոխիր նց
'ի բեթէլ։ * Եւ այրեաց զքոմմարիմն զոր տուեալ էր 5
արքայիցն յուդայ, և արկանէին խունկս 'ի բարձունսն,
և յամ քաղաքս յուդայ, և շուրջ զեմաւ. և զխնկարկուսն
զարեգական և զլուսնի՝ և զաստեղաց՝ և զամ զօրութե
երկնից. * և զանտառն 'ի տանէ տն արտաքոյ եմի 6
'ի հեղեղատն կեդրոնի. և այրեաց զայն 'ի հեղեղատին
կեդրոնի, և մանրեաց իբրև զփոշի. ցանեաց զմոխիրն
նորա 'ի գերեզմանս որդւոց ժողովրդեանն։ * Եւ քակեաց 7
զտունն կադէսիմացն որ 'ի տան տն. և յորում
կանայքն արկանէին զպատմուճանս անտառացն։ * և 8
եհան զամ քուրմսն 'ի քաղաքէն յուդայ։ Եւ պղծեաց
զբարձունսն. որ արկանէին խունկս քուրմքն, 'ի գաբաայ
մինչև ցբերսաբէէ. և քակեաց զտունն դրանցն որ
առ դրանդիւ դրանն յեսովայ իշխանի դրանն 'ի ձախմէ
առ դրան քաղաքին։ * բայց ոչ ելանէին քուրմք 9
բարձանցն 'ի սեղան տն որ յեմ, եթէ ոչ ուտէին բաղարջ
'ի մէջ եղբարց իւրեանց։ * Եւ պղծեաց զթոփոթ, 10
որ 'ի ձոր որդւոցն ենոմայ, առ 'ի չածելոյ առն
զուստր իւր կամ զդուստր զբոցով մողոքայ։ * Եւ 11
այրեցին զձիսն զորս ետ արքայ յուդայ արեգական՝
'ի մուտս տան տն 'ի գանձանակն նաթանայ ներքինւոյ
արքայի, որ 'ի փարուրիմ. և զկառսն արեգական այրեաց
հրով։ * և զսեղանս որ 'ի վերայ տանեաց վերնատանն, 12
զոր արարին թագաւորք յուդայ. և զսեղանսն՝ զոր արար
մանասէ յերկուս սրահս տանն տն. և քակեաց
զայն արքայ, և կործանեաց անտի, և ընկէց զհողն նց
'ի հեղեղատն կեդրոնի։ * Նա և զտունն որ 'ի դիմաց 13
եմի ընդ աջմէ լերինն մոսաթայ, զոր շինեաց սողոմոն
արքայ իլի աստարովթայ գարշելւոյ սիդոնացւոց, և քամովսայ
զազրութեան մովաբայ, և մելքոմայ գարշելւոյ
14 որդւոցն ամոնայ՝ պղծեաց արքայ։ * Եւ խորտակեաց
զարձանսն, և կոտորեաց զանտառսն. և ելից զտեղիս
15 նց ոսկերօք մարդկան։ * Եւ զսեղանն որ 'ի բեթէլ ըզբարձր,
զոր արար յերոբովամ որդի նաբատայ որ մեղոյցն
զիէլ. և զայն ևս սեղան զբարձր կործանեաց և
խորտակեաց զքարինս նր, և մանրեաց իբրև զփոշի, և
16 այրեաց զանտառն։ * Եւ հայեցաւ յովսիա, և ետես
զգերեզմանս որ 'ի քաղաքին. և առաքեաց և առ զոսկերս
'ի գերեզմանացն՝ և այրեաց 'ի վր սեղանոյն, և
պղծեաց զնա ըստ բանին տն, զոր խօսեցաւ այրն այ,
մինչև կայր յերոբովամ 'ի տօնին 'ի վր սեղանոյն։ Եւ
դարձոյց զաչս իւր 'ի գերեզմանն առնն այ որ խօսեցաւ
17 զբանս զայսոսիկ։ * Եւ ասէ՝ զի՞նչ է կոթողն այն զոր
ես տեսանեմ։ Եւ ասեն ցնա արք քաղաքին. այրն այ է՝
որ եկն 'ի յուդայ, և բարբառեցաւ զբանս զայսոսիկ
18 'ի վր սեղանոյն բեթելայ։ * Եւ ասէ, թո՛յլ տուք զայն՝
մի ոք շարժեսցէ զոսկերս նր. և գտան ոսկերք նր ընդ
19 ոսկերս մարգարէին եկելոյ 'ի սամարիայ։ * Նա և զամ
տունս բարձանց զոր 'ի քաղաքս սամարիայ արարին թագաւորք
իլի առ 'ի բարկացուցանելոյ զտր, մերժեաց
յովսիա արքայ իլի. և արար ըստ ամ գործոցն զոր
20 արար 'ի բեթէլ։ * Եւ ճենճերեաց զամ քուրմս բարձանց
որ էին անդ 'ի վր սեղանոյն. և այրեաց զոսկերս մարդկան
21 'ի վերայ նց. և դարձաւ յեմ։ * Եւ պատուէր ետ
արքայ ամ ժողովրդեանն՝ և ասէ. արարէք զպասեք
տն այ մերոյ, ըստ որում և գրեալ է 'ի մատենի ուխտիս
22 այսորիկ։ * Զի ոչ եղև զատիկն այն յաւուրս դատաւորացն
որ դատէին զիէլ, և յաւուրս թագաւորացն իլի, և
23 թագաւորացն յուդայ։ * Բայց զի յութուտասներորդի
ամի յովսիայ արքայի եղև զատիկն այն տն յեմ։ * Եւ
24 զվհուկս, և զգէտս, և զթերափիմս, և զկուռս, և զամ
գարշելիսն եղեալս 'ի յուդայ և յեմ, եբարձ յովսիա.
զի հաստատեսցէ զբանս օրինացն գրելոց 'ի մատենին.
25 զոր եգիտ քեղկիա քահանայ 'ի տան տն։ * Նման նմա՝
ոչ եղև յառաջքան զնա թագաւոր, որ դարձաւ առ
տր յամ սրտէ իւրմէ, և յամ անձնէ իւրմէ, և յամ զօրութէ
իւրմէ, ըստ ամ օրինացն մովսիսի. և յետ նր
26 ոչ եկաց նման նմա։ * Սակայն ոչ դարձաւ տր 'ի սրտմտութէ
բարկութե իւրոյ մեծէ՝ զոր սրտմտեցաւ բարկութբ
իւրով 'ի վր յուդայ վս զայրացուցութեցն որովք
27 զայրացոյց զնա մանասէ։ * Եւ ասէ տր, նա և զյուդա՛յ
մերժեցից յերեսաց իմոց, որպէս մերժեցի զիէլ։ Եւ
մերժեցից զքաղաքդ զայդ զոր ընտրեցի զեմ, և զտունդ
զորմէ ասացի թէ եղիցի անուն իմ անդ։

28 * Եւ մնացորդք բանիցն յովսիայ՝ և ամ ինչ զոր արար՝ ԿԹ
ոչ աւանիկ գրեալ է 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորացն
29 յուդայ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ ել փարաւոն
նեքաւով արքայ եգիպտացւոց 'ի վերայ թագաւորին
ասորեստանեայց առ եփրատ գետով։ Եւ գնաց յովսիա
արքայ ընդ առաջ նր. և սպան զնա 'ի մակեդով 'ի տեսանելն
30 նորա զնա։ * Եւ բարձին զնա ծառայք նորա 'ի
մակեդովայ, և բերին զնա յեմ. և թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի
հօր իւրում։

Եւ

զոր լուար այսրէն. փոխանակ զի։ (19) Ոմանք. Լուար զինչ խօսեցաւ։ (20) Այլք. Զամ չարիսն, զոր ես ա՛՛։ Գլ. ԻԳ. (4) Ոմանք. Եւ պահապանաց կշռոցն հանել։ (5) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վր՝ զքոմմարիմն. նշանակի, ակ, [illegible], զմեհեանսն։ (6) Այլք. Եւ ցանեաց զմո՛՛։ (7) Բազ՛. Յորում կանայքն անկանէին։ (8) Ոմանք. Յոր արկանէին. կամ, ուր արկանէին։ (10) Յօրինակին. Որդւոցն ենոմայ. (11) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վերայ՝ գանձանակի, նշանակի, սիմ. առ պաշտկամբին։ (11) Ոմանք. Եւ գանձանակին. . որ 'ի փարուրիմ։ (12) Ոմանք. Յերկուս 'ի սրահս տանն։ (13) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վր՝ Մոսաթայ. նշանակի. սիմ. ապականչին ապականութեց։ (13) Ոմանք. Սիդոնացւոց. . և մոլքոմայ. . որդւոցն ամմոնայ։ (15) Ոմանք. Եւ մանրեաց 'ի փոշի։ (16) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վերայ՝ 'ի քաղաքին. նշանակի. սիմ. 'ի լերինն։ (16) Ոմանք. Մինչ կայր յերոբովամ։ (18) 'Ի լուս՛՛. Եկելոյ 'ի սամարիայ. համաձայն ամենից 'ի բնաբ՛՛։ (21) Ոմանք. Արարէք զատիկ տն այ մերում։ (22) 'Ի լուս՛՛. Յաւուրց դատաւորացն. համաձայն ամենից 'ի բնաբ՛՛։ (23) Յօրինակին պակասէր. Զատիկն այն տն յեմ։ (24) Ոմանք. Եւ զվհուկսն և զգէտս։ (24) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վր՝ զթերափիմս, նշանակի. զտօնահմայս։ (25) Յօրինակին պակասէր. Եւ յետ նորա ոչ եկաց։ (27) Ոմանք. Թէ եղիցի անուն իմ անդ։ (28) Այլք. Ոչ աւանիկ գրեալ են 'ի գիրս։ (29) 'Ի լուս՛՛. 'Ի վերայ՝ Նեքաւով. նշանակի. կաղ։ (29) Ոմանք. 'Ի վերայ արքային ասորեստ՛՛։ (30) Այլք. Զնա 'ի գերեզմանի իւրում։

Հ Եւ առ ժողովուրդ երկրին զյովաքազ որդի յովսիայ,
և օծին զնա՝ և թագաւորեցուցին զնա փոխանակ հօր
իւրոյ ։ * Որդի քսան և երից ամաց էր յովաքազ 'ի թա- 31
գաւորել իւրում, և երիս ամիս թագաւորեաց յէմ ։
և անուն մօր նր ամիտալ դուստր երեմիայ 'ի ղոբնայ ։
* և արար չար առաջի տն ըստ ամի զոր արարին հարք 32
նր ։ * Եւ փոխեաց զնա փարաւոն նեքաւով 'ի դեբլա- 33
թա յերկրին եմաթայ չթագաւորել նմա յէմ ։ և արկ
հարկ երկրին հարիւր տաղանտ արծաթոյ և տասն տա-
ղանտ ոսկւոյ ։

ՀԱ * Եւ թագաւորեցոյց փարաւոն նեքաւով 'ի վր նց զե- 34
ղիակիմ որդի յովսիայ արքայի յուդայ փոխանակ յով-
սեայ հօր իւրոյ ։ և փոխեաց զանուն նր յովակիմ ։ և
զյովաքազ առ տարաւ յեգիպտոս, և մեռաւ անդ ։ * Եւ 35
զարծաթն և զոսկին ետ յովակիմ փարաւոնի ։ սակայն
ճշդով գրեցին զերկիրն տալ զարծաթն բանիւ փարա-
ւոնի՝ այր ըստ կարի իւրում ետուն զարծաթ և զոսկի
հանդերձ ժողովրդեամբ երկրին տալ փարաւոնի նե-
քաւովայ ։ * Որդի քսան և հինգ ամաց էր յովակիմ 'ի 36
թագաւորել իւրում ։ և մետասան ամ թագաւորեաց
յէմ ։ և անուն մօր նր ելդափ՝ դուստր յեդդելայ յռով-
մայ ։ * և արար չար առաջի տն ըստ ամի զոր արարին 37
հարք նորա ։

ԳԼ. ԻԴ.

Յաւուրս նր ել նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելո- 1
նի, և եղև նր ծառայ յովակիմ ամ երիս ։ և դար-
ձաւ վտարանջեաց 'ի նմանէ ։ * Եւ առաքեաց նմա տր 2
զմեկնակաղենն քաղդէացւոց, և զմեկնակաղենն ա-
սորւոց, և զմեկնակաղենն մովաբայ, և զմեկնակաղենն
որդւոցն ամոնայ ։ և առաքեաց զնս յերկիրն հրեաս-
տանի սատակել զնս ըստ բանին տն զոր խօսեցաւ 'ի
ձեռն ծառայից իւրոց մարգարէից ։ * Քանզի բարկու- 3
թին տն էր 'ի վր յուդայ մերժել զնա յերեսաց իւրոց՝
վս մեղաց մանասէի, ըստ ամի զոր արար ։ * և վս ան- 4
պարտ արեանցն զոր եհեղ, և ելից զեմ անպարտ ա-
րեամբ ։ և ոչ կամեցաւ տր ցածնուլ ։ * Եւ մնացորդք 5
բանիցն յովակիմայ, և ամենայն ինչ զոր արար ։ ոչ ա-
ւանիկ գրեալ են 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւո-
րացն յուդայ ։

ՀԲ Եւ ննջեաց յովակիմ ը հարս իւր ։ * և թագաւորեաց 6
յովաքիմ որդի նր ընդ նր ։ * Եւ ոչ ևս յաւել արքայն 7
եգիպտացւոց ելանել յերկրէն իւրմէ ։ քանզի առ ար-
քայն բաբելոնի 'ի հեղեղատէն եգիպտացւոց մինչև ցգե-
տըն եփրատ, զամ ինչ որ էր արքային եգիպտացւոց ։
* Որդի ամաց ութուտասանից էր յովաքիմ 'ի թագաւո- 8
րել իւրում, և երիս ամիս թագաւորեաց յէմ ։ և ա-
նուն մօր նր նեսթա, դուստր ելեմաթայ յէմէ ։ * և 9
արար չար առաջի տն, ըստ ամի զոր արար հայր նր ։

ՀԳ * 'Ի ժամանակին յայնմիկ ել նաբուքոդոնոսոր արքայ 10
բաբելոնի յէմ ։ և եկն քաղաքն 'ի պաշարումն ։ * և ե- 11
մուտ արքայն բաբելացւոց 'ի քաղաքն ։ և ծառայք նր
պաշարեալ պահէին զնա ։ * Եւ ել յովաքիմ արքայ 12
յուդայ առ արքայն բաբելացւոց՝ ինքն և ծառայք իւր,
և մայր իւր և իշխանք իւր, և ներքինիք իւր ։ և առ զնս
արքայն բաբելացւոց ։ յամի ութերորդի թագաւորու-
թե իւրոյ ։ * Եւ եհան զամ գանձս տանն տն, և ըղ- 13
գանձս տան թագաւորին ։ և կոտորեաց զամ անօթս
ոսկեղէնս զոր արար սողոմոն արքայ իէլ 'ի տաճարին
14 տն ըստ բանին տն ։ * Եւ խաղացոյց զամ եէմ, և զամ
իշխանս, և զամ զօրաւորս զօրութե 'ի գերութի, տասն
հազար գերեաց ։ և զամ հիւսունս և զդահիճս, և ոչ ոք
15 մնաց բաց յաղքատաց երկրին ։ * Եւ խաղացոյց զյո-
վաքիմ 'ի բաբելոն, և զմայր թագաւորին, և զկանայս
նր, և զներքինիս նր ։ և զզօրաւորս երկրին վարեաց 'ի
16 գերութի յէմէ 'ի բաբելոն ։ * և զամ արս զօրութե արս
եւթն հազար ։ և զհիւսունս և զդահիճս հազար այր,
ամենեքեան զօրաւորք պատերազմօղք ։ և վարեաց զնս
17 արքայն բաբելացւոց 'ի գերութե 'ի բաբելոն ։ * Եւ
թագաւորեցոյց արքայն բաբելացւոց զմեթթանիա որ-
18 դի նր ընդ նր ։ և եդ անուն նմա սեդեկիա ։ * Որդի
քսան և մի ամաց էր սեդեկիա 'ի թագաւորել իւրում ։
և մետասան ամ թագաւորեաց յէմ ։ և անուն մօր նր
19 ամիտէլ դուստր երեմիայ 'ի ղոբնայ ։ * և արար չար
20 առաջի տն ըստ ամի զոր արար յովաքիմ ։ * զի սրտ-
մտութի տն էր 'ի վերայ էմի և յուդայ, մինչև ընկեսս-
ցէ զնոսա յերեսաց իւրոց ։ և նշկահեաց սեդեկիա զար-
քայն բաբելացւոց ։

ԳԼ. ԻԵ.

1 Եւ եղև յամին իններորդի թագաւորութե նր, յամ-
սեանն տասներորդի որ օր տասն էր ամսոյն ։ եկն
նաբուքոդոնոսոր արքայն բաբելոնի, և ամ զօրք իւր
'ի վերայ էմի, և բանակեցաւ զնովաւ, և շինեաց շուրջ
2 զնովաւ պարիսպ ։ * Եւ պաշարեցաւ քաղաքն մինչև
3 ցամն մետասաներորդ սեդեկիայ արքայի, * և ցամիսն
իններորդ ։ և սաստկացաւ սով 'ի քաղաքին, և ոչ գոյր
4 հաց ժողովրդեան երկրին ։ * Եւ խրամատեցաւ քա-
ղաքն ։ և ամ արք պատերազմի ելին արտաքս գիշերի 'ի
ճանապարհ դրանն 'ի մէջ պարսպացն, որ էր առ պար-
տիզաւն արքունի ։ և քաղդէացիքն պատեալ էին շուրջ
5 զքաղաքաւն ։ և գնայր ը ճանապարհն արաբայ ։ * Եւ
պնդեցաւ զօրն քաղդէացւոց զհետ թագաւորին, և
հասին նմա յարաբովթ երիքովայ ։ և ամ զօրք նր ցրը-
6 ւեցան 'ի նմանէ ։ * և կալան զթագաւորն, և ածին առ
արքայն բաբելոնի 'ի դեբլաթայ ։ և խօսեցաւ ընդ նմա
7 դատաստանօք ։ * Եւ զորդիսն սեդեկիայ սպանին ա-
ռաջի նր, և զաչսն սեդեկիայ կուրացոյց ։ և կապեաց
զնա կապանօք և տարաւ 'ի բաբելոն ։

8 * Եւ յամսեանն հինգերորդի, որ օր եւթն էր ամսոյն ։ ՀԴ
այն ամ իննևտասներորդ էր նաբուքոդոնոսորայ ար-
քայի բաբելացւոց ։ եկն նաբուզարդան դահճապետ՝
9 յանդիմանակաց արքային բաբելոնի յէմ ։ * և այրեաց
զտունն տն, և զտունն թագաւորին ։ և զամ տունս էմի,
10 և զամ տունս այրեաց հրով ։ * և զպարիսպն էմի շուր-
ջանակի քակեցին ամ զօրքն քաղդէացւոց որ ը դահ-
11 ճապետին ։ * Եւ զաւելորդս ժողովրդեանն զմնացեալս
'ի քաղաքին, և զանկեալսն յարքայն բաբելացւոց ։ և
զայլ ևս խուժան ժողովրդեանն, խաղացոյց նաբու-
12 զարդան դահճապետ ։ * և յաղքատաց երկրին եթող
13 դահճապետն յայգեգործս և յարդիւնարարս ։ * Եւ
զսիւնսն պղնձիս զերկոսին որ 'ի տան տն, և զմեքե-
նովթսն, և զծովն պղնձի որ 'ի տան տն, խորտակեցին
14 քաղդէացիքն, և բարձին զպղինձ նց 'ի բաբելոն ։ * Եւ
ըղ-

---

(31) Ոմանք ։ Եւ երիս ամս թագաւորեաց յէմ ։ ։ 'ի ղուբնա ։ (34) Ոմանք ։ Առ և տարաւ յեգիպտոս ։ (35) 'Ի լուս՛՛ ։ Այր ըստ սակի իւրում ։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (36) Ոմանք ։ Դուստր յեկդելայ յռմայ ։

ԳԼ. ԻԴ. (2) Օրինակ մի ։ Եւ զմեկնաղենն ։ (6) Ոմանք ։ Եւ թագաւորեաց յովակիմ որ՛՛ ։ (8) Ոմանք ։ Անեսթա դուստր եղամաթայ ։ (10) Ոմանք ։ Եւ եկն 'ի քաղաքն 'ի պաշարումն ։ (14) Ոմանք ։ 'Ի գերութի, տասն հազար գե՛՛ ։ (15) Ոմանք ։ Վարեաց 'ի գերութե ։ (16) Ոմանք ։ 'Ի գերութի 'ի բաբելոն ։ (18) Ոմանք ։ Ամարել դուստր յերեմիայ 'ի ղուբնայ ։ (20) Ոմանք ։ Մինչև ընկէց զնս յեր՛՛ ։

ԳԼ. ԻԵ. (4) Ոմանք ։ 'Ի գիշերի ը ճանապարհ դրանն ը մէջ պարսպացն, որ է առ պար՛ ։ ։ ընդ ճանապարհն արաբիայ ։ (5) 'Ի լուս՛՛ ։ 'Ի հէբ՛ յարաբովթ ։ նշանակի ։ սիմ ։ յանդէմին ։ Որ ոմանք ։ յաւաբովթ երիքովայ ։ (7) Այլ ։ Եւ զորդիսն սե՛՛ ։ ։ սպան առաջի նր ։ (8) Ոմանք ։ Այն ամ ինն և տասն էր ։ ։ ։ արքային բաբելացւոց յէմ ։ (9) Ոմանք ։ Եւ զամ տունս էմի այրեաց հրով ։ (11) Ոմանք ։ Եւ զմնացեալս քաղաքին, և զանկեալս յարքայն բաբելոնի ։ (13) 'Ի լուս՛՛ ։ 'Ի հէբ՛ և զմեքենովթսն ։ նշանակի ։ ակ ։ զթակոյկսն ։ Որ ոմանք ։ և զմեքենովթսն պղնձի ։

զսանսն, և զկաթսայսն, և զտաշտսն, և զտուփս, և զա՟մ
անօթս պղնձիս որովք պաշտէին՝ առին ։ * և զբուրուառսն, 15
և զափսէսն արծաթիս և զոսկիս առ դահճապետն ։
* Եւ զսիւնսն զերկոսին, և զծովն զմի․ և ըզմեքենովթսն 16
զոր արար Սողոմոն 'ի տան Տ՟ն․ և ոչ գոյր
կշիռ պղնձոյ ա՟մ անօթոցն․ * Յութուտասն կանգնոյ 17
բարձրութի՟ն միոյ սեանն․ և քովթար պղնձի 'ի վ՟ր ն՟ր․
և բարձրութի՟ն միոյ քովթարայ՝ յերից կանգնոց ։ և սաբակ,
և նռնաձևք 'ի վ՟ր քովթարայն շուրջանակի ա՟մ
պղնձի ։ ըստ նմին օրինակի և սեանն երկրորդի 'ի վ՟ր
սաբակին ։ * Եւ առ դահճապետն զսարայիա քահանայն 18
զառաջինն, և զսոփոնիա զերկրորդ քահանայ, և
զերիս պահապանս կղւոյն ։ * և 'ի քաղաքէ անտի առ 19
ներքինի մի, որ էր ոստիկան արանց պատերազմողաց․
և հինգ այր 'ի յանդիմանակացաց արքայի գտեալ 'ի
քաղաքին․ և զգպրապետ իշխան զօրուն զկարգիչ ժողովրդեան
երկրին, և եւթն այլ այր 'ի ժողովրդենէ
երկրին զգտեալս 'ի քաղաքին․ * առ զն՟ս Նաբուզարդան 20
դահճապետ, և տարաւ զն՟ս առ արքայն բաբելոնի
'ի դեբլաթա ։ * Եւ եհար զն՟ս արքայն բաբելոնի, 21
և սպան զն՟ս 'ի դեբլաթա յերկրին եմաթայ ։ և գերեցաւ
յուդայ յերկրէ իւրմէ ։
ՀԵ * Եւ զժողովուրդն որ մնաց 'ի յուդայ, եթող Նաբուքոդոնոսոր 22
արքայ բաբելոնի․ և կացոյց 'ի վ՟ր ն՟ց ըզգոդոլիա
որդի աքիկամայ որդւոյ սափանայ ։
ՀԶ * Եւ լուան ա՟մ իշխանք զօրուն նորա՝ և արք ն՟ց՝ եթէ 23
կացոյց արքայ բաբելոնի 'ի վ՟ր ն՟ց զգոդողիա․ և եկին
առ գոդողիա 'ի մասեփա․ իսմայէլ որդի Նաթանայ,
և յովնան որդի կարէի, և սարայիա որդի Թանայեմայ
սովփաթացի, և յեզոնիա որդի մաքաթու, ինքեանք
24 և արք իւրեանց․ * և երդուաւ գոդողիա՝ ինքեանց և
արանց իւրեանց ։ և ասէ ցն՟ս, մի երկնչիք յասպատակէ
քաղդեացւոցն․ նստջիք յերկրիս, և ծառայեցէք արքային
25 բաբելոնի, և բարի եղիցի ձեզ ։ * Եւ եղև յամսեանն
եւթներորդի, եկն իսմայէլ որդի նաթանայ
որդւոյ եղիսամայ 'ի զաւակէ թագաւորաց․ և տասն
այր ընդ նմա․ և հարին զգոդողիա և մեռաւ․ և զհրէայսն
26 և զքաղդէացիսն որ էին ը՟ նմա 'ի մասեփա ։ * Եւ
յարեաւ ա՟մ ժողովուրդն 'ի փոքուէ մինչև ցմեծ, և
իշխանք զօրուն՝ մտին յեգիպտոս․ զի երկեան յերեսաց
քաղդեացւոցն ։
27 * Եւ եղև յերեսներորդի և յեւթներորդի ամի գերութե՟ն ՀԷ
յովակիմայ արքայի յուդայ, յամսեանն երկոտասաներորդի,
'ի քսան և յեւթն ամսոյն, բարձրացոյց
իլմարուդաք արքայ բաբելոնի յամին յորում թագաւորեաց՝
զգլուխ յովակիմայ արքայի յուդայ․ և եհան զնա
28 'ի տանէ բանտին իւրոյ, * և խօսեցաւ ընդ նմա քաղցրութե՟․
և արկ զաթոռ նորա 'ի վերոյ քան զաթոռս
29 թագաւորացն որ ընդ նմա 'ի բաբելոնի ։ * Եւ փոխեաց
զհանդերձ բանտին նորա․ և ուտէր հանապազհաց
առաջի նորա զամենայն աւուրս կենաց իւրոց ։
30 * և ռոճիկ նորա ռոճիկ հանապազորդ տուաւ նմա 'ի
տանէ թագաւորին, համարով օրըստօրէ զա՟մ աւուրս
կենաց իւրոց ։

Կատարեցաւ Թագաւորութե՟ց Չորրորդ ։

---

(15) Ոմանք․ Եւ զափսեայսն զարծա՛՛ ։ (16) Յօրինակին․
Սողոմոն տան Տ՟ն ։ (17) 'Ի լուս՛՛․ 'Ի Վերայ՝ և քովթար․
Նշանակի․ սիմ․ ծայր սեանն ։ (17) 'Ի լուս՛՛․ 'Ի
Վերայ՝ և սաբակ․ Նշանակի․ ակ․ կողակ ։ (17) 'Ի լուս՛՛․
'Ի Վ՟ր՝ քովթարայն․ Նշանակի․ սիմ․ վանդակ ։ (17) Ոմանք․
Յութ և տասն․․ միոյ քովթարաց․․ և սաբաք և նռնաձևք
'ի վերայ քովթարացն ։ (18) Ոմանք․ Զսարայի քահանայ
զառաջին ։ (19) Ոմանք․ Եւ զգպրապետն իշխանի
զօրուն․․ և եօթն այր 'ի ժողովրդենէ երկրին, և
զգտեալս 'ի քաղաքին և առ զնոսա ։ (19) 'Ի լուս՛՛․ 'Ի
Վերայ՝ եւթն այր․ Նշանակի․ վաթսուն այր ։ (22) Յօրինակին․
Եւ ժողովուրդն որ մնաց ։ (22) Ոմանք․ Որ մնաց
'ի յուդայէ, եթող ։ (23) Այլք․ Եթէ կացոյց 'ի վերայ
արքայն բաբելացւոց զգոդոլիա, եկին․․․․ որդի Նաթանիայ․․
որդի Թանայեմայ․ կամ, Նաթանայեմայ տովփատացի․․
մաքաթայ ։ (24) Ոմանք․ Նստարուք յերկ՛՛ ։
(27) Ոմանք․ Յերեսներորդ և եւթներորդի ամի․․ իզմարովդաք
արքայ բաբիլոնի, յամի թագաւորութե՟
իւրոյ՝ զգլուխ ։ (28) Այլք․ Քան զաթոռ թագաւորացն ։
(28) Ոմանք․ Թագաւորացն որ 'ի բաբելոնի ։
(29) Այլք․ Զհանդերձս բանտի նորա ։ (30) Ոմանք․ 'Ի
տան թագաւորին ։

'Ի վախճանի ոմանք․ Կատարումն, կամ․ կատարեցաւ Թագաւորութե՟ց
Չորրորդ գլուխ ։

* * *

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ։

Երեւի եւ գիրք մնացորդացս յայլեւ յայլ պատմողաց շարագրեալ, եւ յետոյ 'ի մի հաւաքեալ. բայց անուանք գրողացն ո՛չ են յայտ, որպէս եւ ո՛չ դատաւորացն գրողաց, եւ ո՛չ թագաւորութեանցն բնաւին։ Եւ թէ ընդէ՞ր։ կամ զի 'ի մէջ ժողովրդեանն անուանիք էին նոքա. եւ առաջմայն չհամարեցան հարկ՝ դնել զանուանս իւրեանց. կամ զի անփառաւորք ոմանք էին։ կամ զի 'ի բազմաց մատենից հաւաքեալ որ հաւաքեցին. եւ վերաքաղութեանցն ժամը վարկաւ դնել զանուանս։ Կամ զի բազում ինչ բանք եւ գլուխք մարգարէից կան 'ի պատմութեան յայս, յորոց պատմեալ շարադրօղք՝ թագաւորին զանուանս իւրեանց։ Բայց ժամանակին յորում 'ի մի հաւաքեցաւ գիրքս հասոյց յետոյ երեւի թէ զդարձն գերութենէն 'ի Բաբելոնէ, վասն ծննդոցն 'ի խառնս իջեալ 'ի նմանէ. որք են ընդ կարգի որդիք 'ի հօրէ այսոցիկ. Զօրաբաբէլ. անանեա. ոբեդեանեա. ռամայեա. նուխդեա. եղինա. անանեա, 'ի որս աւարտ երեւի հաւաքմանս գրոցս։ Այլ զի ո՛չ յայտնիցին անուանքն այս առաջաբանութեան, կարծելի է այլովք անուամբք իւձեւ զատոյ, որպէս սովոր են եբրայեցիք, երկանուն եւ եռանուն (գոլ). կամ թէ յայլոց եղեալ են ծնեալք՝ որք յառաջասացելին ցեղին. որպէս նաթան եւ սողոմոն որդիք դաւթի, յորոց յոլովք։ Իսկ զերեքտասաներորդ նահապետին կոյսեան զոր առեն հան աւարժանութե լսելեաւ մովսէսի. այլ զի է նա որդի արքայութեան՝ եւ զօրավար լեւեայ։ Բայց թէ առոք եղաս ասա զի 'ի գիրսն մովսիսի լսէ, թէպէտ գոյ կարծել 'ի ժողովեալոյ մատենից որ բազում ինչ զրոյց մովսիսի պատմէն զնոցին. այլ հաւաքեմ 'ի նմին մովսիսէ աւանդութե ընկալեալ զանունս 'ի կարգս հարցն. զոր ո՛չ է պատմեալ եդ պատմագիրս, այլ է զկարգս հարցն ածել ածելոյ։ Կամ խորհրդով թողութեան որ էր. որով եւ ինքն մովսէս օրհնեալ զտոհմն, զոր անէծն յակոբ։ Իսկ զի չուէ գիրք ժառոյոց՝ յիշէն առեալ զանուանս. զի բազում ինչ զկարգեալս 'ի կանոնս գրեցելոյ, 'ի հնագոյն պատմութեանց առեալ 'ի մէջ ածէ, զինս, եւ երբ, եւ տեղիս, եւ յեղանակս՝ իւրեան զհարկաւոր առ 'ի գիտել, առ 'ի հարցն զկայանսն, եւ զնախածնողն բնութեանն 'ի ժամանէն վերջին. եւ զծննդոց եղբօրն աւարտեալ երեքտասանաց։ Իսկ եւ բազումս զնոյն գնացեալցն, զոր կարգեաց դաւիթ եւ առմեալ 'ի պաշտօնն տն, եւ զի հանգոյց պատուական տն 'ի տանէն աբեդդարայ յէմ 'ի խորանն զոր կանգնեաց դաւիթ, եւ կարգեաց անդ զասայ խորհուրդ դասուն պաշտել զնա։ Իսկ զպատմութիւն բուքն 'ի բանս առաջի խորանին զոր կանգնեաց մովսէս։ Եւ զի կարգեաց դաւիթ երկրպագել իշխան յա՛մ ցեղից ընդ երկրպագսան ամաց 'ի լճ անձնայ պատին արքայի։ Եւ զի խոյոյ դաւիթ թարգմանս տն պատմելոյ, եւ պատրաստեաց նիւթ. եւ եւ զհանգամանս շինուածոյ տաճարին սողոմոնի. որդւոյ իւրոյ։ Եւ այլ բազում ինչ զոր յերկրորդ ժողովրդեան 'ի մէջ ածէ։ Իսկ զվաղահամար թագաւորացն, միայն զբանն դաւթի թող մինչ ցվերջին 'ի Բաբելոն, եւ զառաջին առ յիշումն։

Գլուխք Առաջին Մնացորդաց։

ա. Յադամայ մինչեւ ցնոյ։
բ. Ազգք երից որդւոցն նոյի, որք յետ ջրհեղեղին եւ երկիր լիցան բաժանեցան։
գ. 'Ի նոյեայ մինչեւ ցաբրահամ, հանդերձ ոմանս մերձաւոր ծնունդք։
դ. Որդիք աբրահամու որ 'ի հագարայ են՝ երկրորդական ազգ։
ե. Նոյնպէս եւ որք 'ի քետուրայ՝ երկրորդական ազգ։
զ. Որդիք եսաւայ վերջաւոր ազգ։ եւ թագաւորքն նոցա եւ ազգք։
է. Ուր թագաւորք տանն եսաւայ։
ը. Եւ յետ նոցա մերձաւոր իշխանք։
թ. Երկրորդական որդիք յակոբայ։
ժ. Տոհմն յուդայ 'ի քարեհայ մինչեւ ցդաւիթ տանն ազգ։
ժա. Զի 'ի տանէն քաղեբի է բնակելէն։
ժբ. Որդիք դաւթի մինչեւ ցզօրաբաբէլ. եւ 'ի զօրաբաբէլէ մինչեւ ցանանեա, յորոց առաւր գրեցաւ գիրք այս։
ժգ. Ծնունդք եղբօրն [illegible]։
ժդ. Կալուածք որդւոցն շմաւոնի։
ժե. Զի ռուբէն գադայ եւ մնացեալքն կռուոց ընդ այլ, եւ յաղթեցին լինելոյ՝ գերեաց զնա թագլաթփաղասար։
ժզ. 'Ի տանէն կահաթու որդիք ամրամայ ահարոն, եւ որդիք իւր քահանայապետք մինչեւ ցյովսեդեկ որ գերեալ գնաց 'ի բաբելոն։
ժէ. 'Ի նոյն տանէն կահաթու որդիք սահարայ, կորխ եւ որդիք նորա. յորոց սամուէլ. եւ յորդոց նր՝ սաղմոսացու կարգեալ 'ի տանարանն. եւ այլք 'ի տանէն գեթսոնի եւ մերարեայ։
ժը. Քաղաքքն ազատութե՝ յորս բնակեցան ղեւտացիք։
ժթ. Հանդերձ որդւոցն իսաքարայ, նեփթաղիմայ, մանասէի, եփրեմի, ասերայ, բենիամինի։
ի. Որ է ո՛չք էին դանադանք եւ իշխանք գործոյ պատերազմին։
իա. Մահն սաւուղայ եւ որդւոց նորա։
իբ. Թագաւորեաց դաւիթ 'ի քեբրոն. եւ ա՛ռ զեմ։
իգ. Քաջութիւնք զօրականացն դաւթի։
իդ. Ժողովեցան 'ի քեբրոն յամ ցեղից՝ երեք հազարք երեւոն եւ եօթն հազար, եւ չորեք հազարք, եւ թագաւորեցուցին զդաւիթ ամ իլի։
իե. Եւ զի ո՛չ տարօք բարձին զտապանակն՝ ոզան ած զզայ քահանայ։
իզ. Թագաւորութեան քիրամայ ընդ դաւթի, եւ կան որդւոցն որ ծնան նմա յեմ։
իէ. Եհար դաւիթ երկիցս զայլազգին։
իը. Եհան դաւիթ զտապանակն 'ի տանէն աբեդդարայ, եւ հանգոյց 'ի խորանն զոր ինքն կանգնեաց։
իթ. Կարգեաց զղեւտացին սաղմոսասացս առաջի տապանակին յեմ։
լ. Կարգեաց քահանայս եւ 'ի գաբաւոն առաջի խորանին եւ ողջակէզս՝ զոր արար բեսելիէլ։
լա. Ասաց դաւիթ շինել տուն տն, եւ ասաց տր՝ ո՛չ դու այլ որդին քո շինեսցէ ինձ տուն, եւ գոհացաւ ընդ այնր զինէ։
լբ. Սպան դաւիթ զարքայն սոփայ, եւ գերեաց մինչեւ ցեփրատ գետ. կոտորեաց զեդոմ, եւ հարկեաց զդամասկոս։
լգ. Արբեաց զն դանօթն ոսկեղէն, զոր առաքեաց նմա արքայն ամփոփոս։
լդ. Ասպատակեաց դաւիթ միջագետս զամոն. եւ նորա նախատեալ դեսպանացն, 'ի միաբանութե եկին՝ եւ յաղթեցաւ։
լե. Զի յայլեւ յայլ պատերազմունս անկան սկայքն անձամբք։
լզ. Բարկութեանն ա՛յ իբրեւ ինքնակոյր դաւիթ համարեաց զժողովուրդն, դրդեաց զաւր թուել զիէլ, եւ 'ի լինել հարուածոյ մահուն յիէլ, եկաց 'ի մէջ տաճարի բարեխօս։
լէ. Եցոյց տէր դաւթի զտեղի տաճարին զկալն որնանայ՝ ուր կանգնեաց սեղան, որ եւ ընկալաւ ած զողջակէզն հրով։
լը. Կազմեաց դաւիթ քարահատս եւ հիւսունս, եւ նիւթ պղնձոյ բզի, եւ թախանձեաց զսողոմոն եւ զիշխանսն 'ի գործն։
լթ. Կարգեաց դաւիթ զատաւորս ղեւտացւոց, եւ դարմանօղս աղօթից։ եւ զի որդիքն մովսիսի թուեցան ղեւտացիք։
խ. Որդւոցն ահարոնի առաջինն 'ի քահանայութե, եւ զոհթեր յիշխանութե. եւ որք ընդ երթեալ դասուցն 'ի պաշտօնն։
խա. Իշխանք եւ գործակալք դաւթի յամ ցեղիցն։
խբ. Պատուիրէ սողոմոնի պահել զօրէնսն ած, եւ ետ նմա զձեւ գամանն շինուածոյ տաճարին։
խգ. Զի նուէր եղեն իշխանքն 'ի նիւթս տաճարին։
խդ. Զի եւ այսորիկ գոհացաւ տն, եւ յանձնեաց զն ժողովրդն։

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ· Ա·

Ա ԱԴԱՄ · ՍԷԹ · ԵՆՈՎՍ ։ 1
* Կայինան · մաղաղայէլ · յարեդ ։ * Ենոք · 2
մաթուսաղայ · ղամէք · նոյ ։ 3
Բ * Որդիք նոյի՝ սէմ · քամ · յաբեթ ։ * Որ- 4
դիք յաբեթի՝ գամեր · մագովգ · մադայի · յովիդան · 5
եղիսան · թոբէլ · մոսոք · և թիրաս ։ * Եւ որդիք գա- 6
մերայ՝ ասքանազ · և հռիփաթ · և թորգոմա ։ * Եւ որ- 7
դիք յովիդանայ՝ ելիսա · և թարսիս · կիտացիք՝ և հռո-
դացիք ։ * Եւ որդիք քամայ՝ քուս · և մեսրեմ · փուդ · 8
և քանան ։ * Եւ որդիք քուսայ՝ սաբա · և եւիլա · և սաբա- 9
թա · և հռեգմա · և սաբաքաթա ։ և որդիք հռեգմայ՝
սաբա · և դեդան ։ * Եւ քուս ծնաւ զնեմրովթ · սա սկսաւ 10
լինել հսկայ որսորդ 'ի վերայ երկրի ։ * Եւ մեսրեմ 11
ծնաւ զլուդիմացիս, և զլաբիինացիս, և զանամիմացիս,
և զնեփթաբիմացիս ։ * և զպատրոսոնիմացիս, և զքաս- 12
ղոնիմացիս, ուստի ելին անտի փղշտացիք · և զքափ-
թորիմացիս ։ * Եւ քանան ծնաւ զսիդոն զանդրանիկ 13
իւր ։ և զքետտացին · * և զեբուսացին · և զամորհա- 14
ցին · և զգերգեսացին ։ * և զխեւացին · և զարուկեցին · 15
և զասենացին ։ * և զարադացին · և զսամարացին · և 16
զամաթացին ։ * Որդիք սեմայ՝ եղամ · և ասուր · և 17
արփաքսադ՝ և ղուդ · և արամ · և որդիք արամայ հուս ·
և եւղ · և գաթեր · և մոսոք ։ * Եւ արփաքսադ ծնաւ 18
զկայինան · և կայինան ծնաւ զսաղա · և սաղա ծնաւ զե-
բեր ։ * Եւ եբերայ ծնան երկու որդիք, անուն միումն 19
փաղեկ, զի յաւուրս ն՟ր բաժանեցաւ երկիր · և անուն
եղբօր ն՟ր յեկտան ։ * Յեկտան ծնաւ զելմովդադ · և ըզ- 20
սաղափ · և զարամովթ · * և զկեդրուրան · և զեզէլ · և 21
զդեկլան · * և զկամաան · և զաբիմէէլ · և զսաբա · * և 22
զոփիր · և զեւի · և զյոբաբ ։ ամենեքեան սոքա որդիք 23
յեկտանայ ։
Գ * Որդիք սեմայ՝ եղամ · և ասուր · և արփաքսադ · 24
կայինան · սաղա · * եբեր · փաղեկ · ռագաւ · * սերուգ · 25
նաքովր · թառայ · * Աբրամ, նա ինքն է աբրաամ ։ 26
Դ * Եւ որդիք աբրաամու՝ իսահակ, և իսմայէլ ։ * Սոքա 27
են ծնունդք իսմայելի · նաբէովթ, և կեդար, և նաբդէէլ, 28
մաբսան · * մասմա · և իդումա · մասսէ · քոդադ · թա- 29
ման · * իտուր · նափէս · և կեդմա · սոքա են որդիք իս- 30
մայելի ։ 31
Ե * Եւ որդիք քետուրայ հարճին աբրաամու, և ծնաւ 32
նմա զեմրան, և զյեկսան, և զմադան, և զմադիան, և
զյեսբոկ, և զսովւէ ։ Եւ որդիք յեկսանայ՝ սաբա · և
դեդան ։ և որդիք դեդանայ՝ ռագուէլ · և նաբդէէլ · և
ասուրիմ · և լատուսիմ · և լոովմին ։ * Եւ որդիք մա- 33
դիանայ՝ գեփար · և ոփեր · և ենոք · և աբիդա · և ել-
34 դան ։ ամենեքեան ս՟ք որդիք քետուրայ ։ * Եւ ծնաւ աբ-
րաամ զիսահակ ։ և որդիք իսահակայ՝ եսաւ, և յակոբ ։
35 * Որդիք եսաւայ՝ եղիփազ · և հռագուէլ · և յէուլ · Զ
36 և եգղոմ · և կորէ ։ * Որդիք եղիփազայ՝ թեման · և
ովմար · սոփար · գոթոմ · և կենեզ ։ և թամար՝ հարճ
37 եղիփազարու ծնաւ նմա զամաղէկ ։ * և որդիք ռագուե-
38 լի՝ նաքէթ · զարեհ · սոմէ · և մոզէ ։ * Եւ որդիք սէի-
րայ՝ ղովտան · սոբաղ · սեբէգոն · անա · դեսոն · և ա-
39 սար՝ և հռիսոն ։ * և որդիք ղովտանայ՝ քոռի · և է-
40 ման · և քոյր ղովտանայ՝ թամնա ։ * որդիք սովբաղայ՝
գովղամ · և մանաքաթ · և գեբէլ · և սովփար · և յով-
նան ։ և որդիք սեբեգոնի՝ այիա · և ոնան ։ և որդիք
41 անայ՝ դեսոն · և ոլիբամա դուստր անայի ։ * և որդիք
դեսոնի՝ ադամա · և եսեբան · և յեթրան · և քառան ։
42 * և որդիք ասարայ՝ բաղաան և ազուկամ և յովիկամ և
ուկամ · և որդիք դեսոնի՝ ովս · և առան ։
43 * Եւ այսոքիկ թագաւորք ն՟ր որք թագաւորեցին յե- Է
դոմ, յառաջ քան զթագաւորել թագաւոր որդւոցն
ի՟լի ։ Բաղակ որդի բեովրայ · և անուն քաղաքի ն՟ր դե-
44 նաբա ։ * և մեռաւ բաղակ, և թագաւորեաց փոխա-
45 նակ ն՟ր յոբաբ, որդի զարեհի 'ի բոսորայ ։ * և մեռաւ
յոբաբ · և թագաւորեաց փոխանակ ն՟ր ասոմ յերկ-
46 րին թեմնացւոց ։ * Եւ մեռաւ ասոմ · և թագաւորեաց
փոխանակ ն՟ր ադադ, որդի բարադայ · որ եհար զմա-
դիամ 'ի դաշտին մովաբայ · և անուն քաղաքի ն՟ր գե-
47 թեմ ։ * և մեռաւ ադադ ։ և թագաւորեաց փոխանակ ն՟ր
48 սամաա 'ի մասեկա ։ * Եւ մեռաւ սամաա, և թագաւո-
րեաց փոխանակ ն՟ր սաւուղ յռոբովթայ, որ առ գետա-
49 զերբն էր ։ * և մեռաւ սաւուղ, և թագաւորեաց փոխա-
50 նակ ն՟ր բաղաենոն որդի աքոբովրայ ։ * և մեռաւ բաղաե-
նոն որդի աքոբովրա, և թագաւորեաց փոխանակ ն՟ր ա-
դադ, և անուն քաղաքի ն՟ր փոգովր, և անուն կնոջ ն՟ր
51 մետաբէէլ՝ դուստր մատրադայ ։ * և մեռաւ ադադ ։
Եւ այս են իշխանք եդովմայ ։ իշխան թամանայ · իշխան Ը
52 գովլայ · իշխան յեթեր ։ * իշխան եղիբամաս · իշխան
53 էղաս · իշխան փինոն ։ * իշխան կենեզ · իշխան թեման ·
54 իշխան մաբսար ։ * իշխան մագեդիէլ · իշխան զափով-
սիմ ։ Սոքա են իշխանք եդովմայ ։

ԳԼ· Բ·

1 Եւ այս են անուանք որդւոցն ի՟լի · Ռուբէն · շմա- Թ
2 ւոն · ղեւի · յուդա · իսաքար · զաբուղոն ։ * դան ·
յովսէփ · բենիամին · նեփթաղիմ · գադ · ասեր ։
3 * Եւ որդիք յուդայ · էր, և աւնան, սելովմ ։ երեք սո- Ժ
քա ծնան նմա 'ի դստերէն շաւայ քանանացւոյ · և էր
անդրանիկն յուդայ չար առաջի տ՟ն · և սպան զնա ։
4 * Եւ թամար՝ նու ն՟ր ծնաւ նմա զփարէս, և զզարայ · ա-
5 մենեքին սոքա որդիք յուդայ հինգ ։ * Որդիք փարեսի՝
6 եսրոմ՝ և յեմուէլ ։ * և որդիք զարայի՝ զամրի, և ե-
թան, և եման, և քաղքաղ · և դարա · ամենեքեան հինգ ։
7 * և որդիք քարմեայ, աքար խափանիչն ի՟լի՝ որ անօ-
8 րինեցաւ 'ի նզովսն ։ * և որդիք եթանայ՝ ազարիա ։
9 * և որդիք եսրոմայ որք ծնան նմա · յերամէլ · և ով-
րամ ·

'Ի Վերնագիր Գրոցս ունին ոմանք · Գիրքն Մնացորդաց Առաջին ։

Գլ· Ա · (2) Ոմանք ։ Կայնան · մաղաղեէլ, կամ · մաղաղիէլ ։ (6) Ոմանք · Ասքենեզ և հռի'' ։ (8) Ոմանք · Փուդ և քանաան ։ (9) Ոմանք · Եւ սեբեթաքա ։ (10) Ոմանք · Եւ քուս ծնաւ զմեսրովդ ։ (11) Ոսկան · Եւ զնեփթաղիմացիս ։ (17) Ոմանք · Եւ որդիք արամայ հովսեմող, և ։ (20) Ոմանք · Եւ յեկտան ծն'' ։ (21) Ոսկան · Եւ զդեկղան և զիրահ · և զկամա'' ։ (24) Յոմանս պակասի · Կայնան · սաղա ։ (32) 'Ի լուս'' · Սաբա և թեման և դեդան · համաձայն ոմանց 'Ի Բնաբ'' ։ Որ և այլ ոմանք · սաբա և մադեդան ։ (32) Ոմանք · Եւ զատուսուբիմ՝ և զովմին ։ (35) 'Ի լուս'' · Եւ եգղոմ և կորխ ։ (36) Ոմանք · Եւ գոթամ · · և թամնա հարճ ։ (36) Այլք · Հարճ եղիփազու ծնաւ ։ (38) Ոմանք · Դեսոն և ակար ։ (40) Յօրինակին · Եւ որդիք սեբեգոնի ։ (40) Ոսկան · Այա և անա · և եղիբամա դուս'' ։ (41) (42) Ոսկան · Իսկ որդիք դիսոնի, ամրան և եսբան, և իթրան և քերան ։ Որդիք եսերայ՝ բիլհան և յաւան և յաական · և որդիք դեսոնի · ովս ։ (44) Ոմանք · Որդի զարայի ։ (45) Ոմանք · Թեմանացւոց ։ (50) Ոմանք · Ամետաբէէլ դուստր ։ (51) Ոմանք · Եւ էին իշխանք եդովմայ ։ (54) Ոմանք · Իշխան մեկեդիէլ ։

Գլ· Բ · (3) Ոմանք · Երեքեան սոքա · · սաւայ · կամ, շմաւայ քանա'' ։ (5) Ոսկան · Եւ որդիք · · եսրոն և համուլ ։ (6) Ոսկան · Եւ քալքոլ և դարա · ամքեան սոքա հինգ ։ (7) Ոսկան · Աքար խանգարիչ ի՟լի ։ (8) Յօրինակին · Եւ որդիք եթամայ ։ (9) Ոսկան · Իսկ որդիք եսրոնի · · յերամէէլ և զարամ և քոբէէլ ։

րամ . և ոքորէլ . և արամ : * Արամ ծնաւ զամինադաբ . 10
և ամինադաբ ծնաւ զնաասոն զիշխան տանն յուդայ :
* և նաասոն ծնաւ զսաղմոն : և սաղմոն ծնաւ զբոոս : 11
* և բոոս ծնաւ զովբեդ : և ովբեթ ծնաւ զյեսսէ : * Եւ 12
յեսսէ ծնաւ զանդրանիկն իւր զեղիաբ , և զամինադաբ 13
երկրորդ , և զսամաա երրորդ . * և զնաթանայէլ չոր_ 14
րորդ . և զռադդայի հինգերորդ . * և զասոմ վեցերորդ . 15
և զդաւիթ ութերորդ : * Եւ քորք նց՝ սարուիա , և ա_ 16
բիգեա : և որդիք սարուհեայ . աբեսսա , և յովաբ , և
ասայէլ . երեք : * և աբիգեա ծնաւ զամեսայի . և հայր 17
ամեսայ՝ յեթրի իսմայելացի :
ԺԱ * Եւ քաղեբ որդի եսրոմայ առ զազուբա կին իւր . և 18
ծնաւ զերիմովթ : և սոքա են որդիք նր . յովասար , և
սովբաբ , և ոռնա : * և մեռաւ ազուբա , և առ իւր քա_ 19
ղեբ զեփրաթ . և ծնաւ նմա զովր . * և ովր ծնաւ զով_ 20
րի . և ովրի ծնաւ զբեսելիէլ : * Եւ յետ այսորիկ ե_ 21
մուտ եսրոմ առ դուստր մաքիրայ հօրն գաղաադայ , և
նա առ զնա . և ինքն էր ամաց վաթսուն . և ծնաւ նմա
զսեգուբ . * և սեգուբ ծնաւ զյայիր : և էին նր քսան և 22
երեք քաղաքք 'ի գաղաադ : * Եւ առ զգեսուր և զա_ 23
րամ . զգեօղսն յայիրայ 'ի նոցանէ . զկանաթ և զաւանս
նր , վաթսուն քաղաքք , ամենեքեան որդւոցն մաքի_
րայ՝ հօրն գաղաադու : * Եւ յետ մեռանելոյն եսրով_ 24
մայ , եկն քաղեբ յեփրաթա : և կին եսրոմայ աբիա ,
ծնաւ նմա զասդոմ զհայր թեկուայ : * Եւ էին որդիք 25
յերեմիէլի անդրանկանն եսրոմայ : անդրանիկ հռա_
մա , և բաան , և առան . և ասոմայ եղբայր նր : * Եւ 26
էր կին այլ յերեմիէլի , և անուն նորա ատարա . նա է
մայր ոնոմայ : * և էին որդիք հռամայ անդրանկանն 27
յերեմիէլի՝ մաաս , և յամին , և ակոր : * և էին որդիք 28
ոնոմայ՝ սամայի , և յադայի : և որդիք սամայայ՝ նա_
բադ , և աբիսուր : * և անուն կնոջն աբիսուրայ՝ աբի_ 29
սեա . և ծնաւ նմա զաղաբար , և զմովլիդ : * և որդիք 30
նաբադայ՝ սաղադ , և ափփեմ : և մեռաւ սաղադ , և
ոչ գոյր նր որդի : * Եւ որդիք ափփեմայ՝ յեսսի : և 31
որդիք յեսսիայ՝ սուսան : և որդիք սուսանայ՝ աքայի :
* որդիք աքայիայ՝ աքիսամա , և յեթեր , և յովնա_ 32
թան . և մեռաւ յեթեր , և ոչ գոյր նր որդի : * և որդիք 33
յովնաթանայ՝ փաղէթ , և ոզազա : Սոքա են որդիք
յերեմիէլի : * Եւ ոչ գոյին սուսանայ ուստերք , այլ 34
դստերք միայն : Եւ սուսանայ էր ծառայ եգիպտացի ,
և անուն նր յովքաղ . * և ետ սուսան զդուստրն իւր 35
յովքաղի ծառային իւրում կնութե , և ծնաւ նմա զեթթի :
* և յեթթի ծնաւ զնաթան . և նաթան ծնաւ զաբեդ : 36
* Եւ աբեդ ծնաւ զոփղաղ , և ոփղաղ ծնաւ զովբեդ : * և 37
ովբեդ ծնաւ զյէու : և յէու ծնաւ զազարիա : * և ա_ 38
զարիա ծնաւ զքելղէս . և քելղէս ծնաւ զեղէասա : * և 39
եղէասա ծնաւ զսոսամէ . և սոսամէ ծնաւ զսաղղում : 40
* և սաղղում ծնաւ զյեքեմիա . և յեքեմիա ծնաւ զե_ 41
ղիսամա : * Եւ որդիք քաղեբայ եղբօր յերեմիէլի՝ մա_ 42
րիսա անդրանիկ նր . սա է հայր զիփայ . և որդիք մա_
րիսայ հօր քեբրոնի : * և որդիք քեբրոնի՝ կորխ , և թափ_ 43
փուի , և հռոկոմ : * Եւ սեմա ծնաւ զհռաամ զհայրն 44
յերակայ . և յերակայաս ծնաւ զսամայա : * և որդիք 45
նր մաոնն , հայր բեթսովրայ : * Եւ գեփա հարճն քա_ 46
ղեբայ ծնաւ զառան , և զյոսա , և զգեզուէ : * և որ_ 47
դիք ադայի՝ հռագեմ , և ովթամ , և գերսամ , և փա_

48 ղետ , և գեփա , և սագափ : * և հարճն քաղեբայ մով_
49 քա ծնաւ զսեբեր , և զթարհնա : * Եւ ծնաւ սագափ
զհայրն մադենայ . և զսաուղ զհայրն մաքամենայ , և
50 զհայրն բաաղայ . և դուստրն քաղեբայ աքսա : * Սոքա
էին որդիք քաղեբայ : Որդիք ովրայ անդրանկանն եփ_
51 րաթայ , սովբաղ հայր կարիաթարիմայ . * սաղոմոն հայր
բեթղամենայ . հայր բեթղեէմ . արի հայր բեթեգով_
52 րայ : * և էին որդիք սովբաղայ հօրն կարիաթարիմայ .
53 * արաեսի , ամանիթ , թիւմասփայէ , և հուխաթիաւր .
եթաղիմ , և եփիթին , և սամաթին , հեմասարին : 'ի նո_
54 ցանէ ելին սարաթացիք , և եսթաւուղացիք : * Որդիք
սաղոմոնի , բեթղեէմ , և նետոփաթի , ատարովթ . տուն
55 յովաբայ , և կեմանաթայ , եսարայի : * տոհմ դպրացն
որք բնակէին 'ի գաբէս . ադաթեիմ , և սամաթիիմ .
սովկաթիիմ : Սոքա են տունք որք եկին յեմաթայ , հօր
տան հռեքաբայ :

ԳԼ. Գ.

1 Եւ սոքա են որդիք դաւթայ որք ծնան նմա 'ի քեբ_ ԺԲ
րոն . անդրանիկն ամնոն՝ յաքինովամայ յեզրայե_
ղացւոյ : և երկրորդն դալուիա՝ յաբիգեայ կարմեղայ_
2 ւոյ : * երրորդն աբեսողոմ , որդի մովքայ՝ դստեր թող_
մայ թագաւորին գեսուրայ : չորրորդ ադոնիա՝ որդի
3 ագիթայ : * հինգերորդ սափատիա՝ յաբիտաղայ : վե_
4 ցերորդ յեթրամ , յաղգեայ կնոջէ իւրմէ : * Սոքա ծնան
նմա 'ի քեբրոն . և թագաւորեաց անդ զեւթն ամ և
զվեց ամիս : և երեսուն և երիս ամս թագաւորեաց յեմ :
5 * Եւ սոքա ծնան նմա յեմ , սամաա , սովբաբ , նաթան ,
6 և սողոմոն 'ի բերսաբէացւոյն 'ի դստերէ ամիէլի : * և
7 յեբաար , և եղիսամա , * և եղիփաղէտ , և նագեբ , և նա_
8 փեկ , և նափիի , * և եղիսամա . և եղիթադա . սոքա ինն
9 և տասն * որդի դաւթայ , առանց որդւոց հարճից նր .
10 և թամար քոյր նց : * Որդիք սողոմոնի , հռոբովամ , և
աբիաս որդի նր . ասա որդի նր . յովսափատ որդի նր :
11 * Յովրամ որդի նր . ոքոզիաս որդի նր . յովաս որդի
12 նորա . * Ամասիա որդի նր . ազարիա որդի նր . յովա_
13 թամ որդի նր : * աքազ որդի նր . եզեկիա որդի նր .
14 մանասէ որդի նր . * ամոն որդի նր . յովսիա որդի նր :
15 * Եւ որդիք յովսիայ . անդրանիկն՝ յովաքազ . երկրորդ
16 յովակիմ . երրորդ սեդեկիա . չորրորդ սելում : * Եւ
որդիք յովակիմայ . յեքոնիաս որդի նր . սեդեկիաս որ_
17 դի նր : * Եւ որդիք յեքոնիայ . ասիր . սաղաթիէլ որ_
18 դի նր : * Մելքիրամ . և փադայիաս . և սովասմով . և
19 նաբատիաս . և սանեսար . և յեքոնիաս : * Եւ որդիք
սաղաթիելի . զորաբաբէլ . և սեմէի : և որդիք զորաբա_
բելի . մասողամոս . և անանիաս . և սաղոմէ քոյր նց :
20 * և ասեբա . և ոող . և բարաքիաս . և ասադիաս . և ա_
21 սոբասեդ՝ հնգ : * Եւ որդիք անանիայ՝ փաղետիա , և
յեսիա որդի նր . հռափայիա որդի նր . ոռնա որդի
22 նր . աբդիա որդի նր . սեքենիա որդի նր : * Եւ որդիք
սեքենիայ , սամայիա : և որդիք սամայայ , քետտուս ,
և յովէլ , և բերիա , և նովադիա , և սափատ , և սափեք ,
23 վեց : * Եւ որդիք նովադիայ՝ եղինէ , եզեկիաս , ես_
24 րիկամ . երեք : * Եւ որդիք եղինեայ՝ ովդուիա , և
եղիասիբ , և փադայիա , և ակկուբ , և յովհան , և դա_
ղայիա , և անանիա , եւթն :

ԳԼ.

---

(11) 'Ի լուս" . զսաղմոն : և սաղմոն : (15) Ոմանք . Եւ զդաւիթ եւթներորդ : Իսկ այլ ոմանք . Եւ զասոմ վեցերորդ . և զեւթներորդն , և զդաւիթ ութերորդ : (17) Ոսկան . Եւ հայր ամեսսեայ , յեթեր իսմայելացի : (25) Օրինակն ոսկանեայ ըստ արգելոյ ասասնան 'ի նախընթաց գլուխ . համար . 41 . աղտաղդութե 'ի ներքս մուծանէ ապահոր . Եւ բաան . և որդիք գեսոմի , ադամա , եւ : (32) Ոսկան . Եւ որդիք եղլիա եղբօր աքիսամայ , յեթեր : (33) Ոմանք . Սոքա էին որդիք : (42) Ոսկան . Եւ որդիք արմիաս հօր : (43) Ոսկան . Եւ թափփու . և հռոկոմ . և սեմա : Եւ սեմա ծնաւ . . ըղ_ հայրն յերակայայ : (49) Ոմանք . Եւ դուստրն քաղեբայ աքսա : Ոմբ ոսկան . աքսաբ : (52)(53) Ոսկան յաւելու . Հօրն կարիաթարիմայ , որ փէսանէր զնան հանգոյեան : Եւ 'ի ցոհմէն կարիաթարիմայ արաեսի . ամա" : (54) Ոսկան . Տուն յովաբայ , և կես" : (55) Ոմանք . Ագաթէիմ , և սամաթայիմ : Գլ. Գ . (3) Ոսկան . Յեգղաթայ կնոջէ իւրմէ : (5) Ոսկան . Եւ սողոմոն 'ի բերսաբէացւոյն : (8)(9) Ոսկան . Սոքա ինն : Ամենեան այսոքիկ են որդիք դաւ" : (11) Ոսկան փխն Ոքոզիայ՝ նորգէ զամասիա , զազարիա , և զով գյովամ : (14) 'Ի լուս" . Ամոն որդի նր . համաձայն ոմանց 'ի ներս" : (15) Ոմանք . Չորրորդ սաղում : Ոմբ ոսկան . սալում : (18) Ոմանք . Եւ ովասամով . և նագաբիսա : (20) Ոմանք . Եւ ասոբասեդ . հինգ : (21) Ոմանք . Աբիա որդի նր . սենեքիա որ" :

ԳԼ. Դ.

Որդիք յուդայ, փարէս, եսրոմ, և քարմի, և ովր, և 1
սուբաղ: * և կերիա որդի Նր̄: և սուբաղ ծնաւ 2
զյէթ. և յէթ ծնաւ զաքիմայի, և զղաադ: Սոքա են
ծնունդք սարաթիայ: * և սոքա են որդիք ետամայ, 3
յեսրայէլ, և յեսմա, և գաբէս. և անուն քեռ նոցա
եսեղեփոն: * Եւ փանուէլ հայր գեդուրայ. և եզեր՝ 4
հայր սուսանայ: Եւ սոքա են որդիք ովրայ անդրանկանն
եփրաթայ՝ հօրն բեթղահեմայ: * Եւ ասքուրայ՝ 5
հօրն թեկուայ՝ էին երկու կանայք. աաղա, և Նոորա:
* և ծնաւ Նմա Նոորա զոքոզամ, և զնեփադ, և զթեման, 6
և զասթերան: ամենեքեան սոքա որդիք Նոորայ: * և 7
որդիք աաղայ, Նարեթ, և սասար, և եթնադի: * Եւ 8
կովս ծնաւ զեգովբ, և զսովբերա:
ԺԳ. Եւ այս են ծնունդք եղբօրն հռեքեբայ որդւոյ յարէմայ:
* Եւ էր գաբէս փառաւոր քան զեղբարսն իւր, 9
և մայրն կարդաց զանուն Նր̄ իգաբէս, և ասէ՝ ծնայ
իբրև զգաբէս: * Եւ կոչեաց իգաբէս զա̃ծ Ի̃ղի՝ և ասէ. 10
եթէ օրհնելով օրհնեսցես զիս, և յաճախեսցես
զսահմանս իմ. և եղիցի ձեռն իմ ընդ իս. և արասցես
գթութիւն ոչ խոնարհեցուցանել զիս: և ած ա̃ծ 'ի վ̃ր
Նր̄ զա̃մ զոր ինչ խնդրեաց: * Եւ քաղեբ հայր եսքասայ 11
ծնաւ զմաքիր. սա է հայր ասաբոնայ: * Եւ ասպանթոն 12
ծնաւ զյատրոփա, և զփեսէ, և զթանա, և
զհայրն քաղաքին ասայ. եղբօրն եղեսղոնի կենեզացւոյ:
սոքա են արք հռեփայ: * Եւ որդիք կենեզայ, գոթոնիէլ, 13
և սարայիա: և որդիք գոթոնիէլի. աթաթ:
* և մանաթի ծնաւ զգոփորայ. և սարայիա ծնաւ զյաբաբ 14
զհայրն գերասիմայ. քանզի հիւսունք էին: * Եւ 15
որդիք քաղեբայ յեփոնէ, եռայիա, և Նաամ: և որդիք
արամայ, կենեզ: * և որդիք յայելի զեղիփայն, և զեփա, 16
և թիրա, և եսրայէլ: * Եւ որդիք եսրիէլի, յեթեր, 17
մովրադ, և գափեր: և այոն ծնաւ զյեթեր, և
զմարոն, և զյեսմա, և զայիաբա, և զհայրն սեթեմոնայ:
* Եւ կին Նր̄ ծնաւ զարեդ, զհայրն գեդովրայ, և զյաբար 18
զհայրն սաքովնա, և զյեքթիէլ զհայրն զովնանայ:
Եւ սոքա են որդիք բեթթիայ դստերն փարաւոնի,
զոր առ մովրեդ: * և որդիք կնոջ ովդեայ՝ քեռն Նաքիմայ. 19
և դանա հայր կեսիայ. և սիմէոն հայր յովմանայ:
և որդիք Նայեմայ հօր կէիլայ, տարմի, և յեսթեմոն,
և մաքաթի: * Եւ որդի սիմոունայ ամնոն, և 20
հռաննոյն որդի անանայ, և թիլոն. և որդի սեթայ՝
զովքաթ, և որդի զովքաթայ. * որդիք սեղուամայ: Որդիք 21
յուդայ, էր՝ հայր ղեքադայ. և ղադաա հայր մադեսայ.
և ծնունդք Նց̄՝ եբդաթ, աբուսատն, Նեսոբա,
և յովակիմ, * և արք քուզեբայ, և յովաս, և սարափ, 22
և որք բնակեցին 'ի մովաբ. և դարձոյց Նց̄ զաբեթար
'ի Նաթուկիմ: * Սոքա էին բրուտք որք բնակէին 23
յանատոխմ. և սադերա, ընդ թագաւորին 'ի թագաւորութե
Նր̄. զօրացան, և բնակեցին անդ:
ԺԴ * Որդիք շմաւոնի՝ Նաբուէլ, և յամին, և յարիբ. զարեհ, 24
սաւուղ: * Սաղէմ որդի Նր̄, բասան որդի Նր̄, 25
ասեման որդի Նր̄, մազբա որդի Նր̄, * ամուէլ որդի 26
Նր̄, սաբուդ որդի Նր̄, զաքուր որդի Նր̄, սեմէի որդի
Նր̄: * Եւ սեմեայ որդիք վեց. և դստերք տասն. և եղբարց 27
Նց̄ ոչ էին որդիք բազումք. և ա̃մ տոհմն Նց̄ ոչ
առաւելաւ իբրև զորդիսն յուդայ: * և բնակեցին 'ի 28
29 բերսաբէին: և սամաա, և մովղադա, և սերսուղա, * և
30 բաաղա, և քուասոմ, և թուղադայ: * և բաթուղ, և
31 երմա, և սիկղակ, * և բեթմարա, և քաբորա, և կէսն
սեովսիմ՝ և տունն բարուայ և սեովրիմայ: Այսքիկ
32 էն քաղաքք Նց̄ մինչև ցարքայ դաւիթ: * և քաղաքք Նց̄՝
երամ, և երեմոն, և թոքան, և եսան, և թեկէն. քաղաքք
33 հինգ: * և ա̃մ՝ քաղաքք Նց̄, և շուրջ զքաղաքօքն
իւրեանց մինչև 'ի բաաղ: այս են կալուածք Նց̄՝ և վիճակք
34 իւրեանց: * Եւ մոսովաբ, և ամաղէկ, և յովսիա
35 որդի ամասիայ: * և յովէլ, և յեսու, որդի սաբիայ,
36 որդի սարեայ, որդի ասիէլի: * և եղիոնէ, և յեկեբա,
և յասթէ, և յասուէիա, և ադայիա, և եդիէլ, և իսմայէլ,
37 և բանեա, * և զուզա որդի սեփերիայ. որդի աղոնեայ,
որդւոյ յեդիայ, որդւոյ սամարիայ, որդւոյ սամուէայ.
38 * Սոքա են որ անցին յանուանս իշխանացն, յազգս իւրեանց.
և 'ի տունս տոհմից իւրեանց բազմացան յաճախութք:
39 * և գնացին մինչև 'ի գալ 'ի գերարա՝ մինչև
յարևելից դայեայ, խնդրել արօտս անասնոց իւրեանց:
40 * և գտին արօտս բազումս և բարիս. և երկիր ընդարձակ
առաջի Նց̄, և խաղաղութի և հանդարտութի. վ̃ն
զի յորդւոցն քամայ էին, որք բնակէին անդ յառաջ:
41 * Եւ եկին Նոքա գրեալք յանուանէ յաւուրս եզեկիայ
արքայի յուդայ, և հարին զբնակիչս Նր̄, և զմինեցիսն
զորս գտին անդ, և Նզովեցին զնս̄ մինչև յաւուրս յայս,
և բնակեցին փոխանակ Նց̄. վասն զի արօտս անասնոց
42 իւրեանց գտին անդ: * Եւ 'ի Նոցանէ յորդւոցն շմաւոնի
գնացին 'ի լեառն սերայ արք հինգ հարիւր. և
փաղատիա, և Նովադիա, և հռափայիա, և ովիէլ. որդիք
43 յեթեսիայ իշխանք Նոցա: * և հարին զմնացորդսն
որք էին մնացեալք յամաղեկայ, և բնակեցին անդ մինչև
յօրս յայս:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ որդիք ռուբենի՝ անդրանկանն Ի̃ղի. վ̃ն զի Նա էր ԺԵ
անդրանիկ. և յեղանելն Նր̄ յանկողինս հօր իւրոյ՝
ետ զօրհնութի Նր̄ որդւոյ իւրում՝ յովսեփայ՝ որդւոյ
Ի̃ղի. և ոչ համարեցաւ յազգ յանդրանկութեն իւրում:
2 * վ̃ն զի յուդաա զօրաւոր էր ուժով յեղբարսն
իւրում. և էր իշխան Նց̄. և եղև օրհնութին յովսեփայ:
3 * Եւ որդիք ռուբենի անդրանկանն Ի̃ղի՝ ենոք, և փաղլուս,
4 եսրովմ, և քարմի: * Որդւոյ յովէլայ, սեմէի,
5 և բեբենա որդի Նր̄. և որդիք գովգայ: * որդիք սեմէի.
6 որդի Նր̄ բաաղ. * որդի Նր̄ բեէրա, զոր գերեաց
թագղաթփաղասար արքայ ասորեստանի. Նա էր իշխան
7 ռուբենի: * և եղբարք Նր̄ 'ի տոհմին իւրեանց, և 'ի վիճակին
իւրեանց, յազգին իւրեանց. իշխան յովէլ՝ և
8 զաքարիա: * Եւ բաաղէի որդի ազուզայ, որդի ամայ,
որդի յովէլի. Նա բնակեաց յարոէր, և 'ի Նաբաւ, և 'ի
9 բէլմաոն: * և յարևելս բնակեաց, մինչև 'ի գալ յանապատն
'ի գետոյն եփրատայ. վ̃ն զի անասուն բազում
10 էր Նց̄ 'ի գաղաադ: * Եւ յաւուրսն սաւուղայ արարին
պատերազմ ընդ բնակիչսն. և անկան 'ի ձեռս Նց̄ բնակեալքն
'ի խորանսն մինչև յա̃մ յարևելից գաղաադու:
11 * Որդիք գադայ յանդիման Նոցա բնակեցին 'ի բասան
12 մինչև 'ի մեղքէ: * յովէլ անդրանիկն, և սափա երկրորդն.
13 և անայի որ էր դպիր 'ի բասան: * և եղբարք
Նց̄ բնակեցան 'ի տունս տոհմիցն իւրեանց: Միքայէլ,
և մոսողամ, և սովբայէ, և յովրէ, և յաքան, և ազիա,
և

Գլ. Դ. (3) Ոմանք. Անուն քեռ. կամ, քերց Նց̄: (4) Ոմանք. Հայր սուսանայ: (8) Ոմանք. Զեգնովբ և զսովբերա: (8) Յօրինակին. Ծնունդք յեղբօրն հռեբ": (10) Ոչկան. Ձեռն քո ընդ իս: (10) 'ի լուս". Եւ արասցես գիտութիւ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (12) Ոմանք. Եւ ասպաթոյն ծնաւ: Որք ոչկան. և ասաբօն: (12) Ոմանք. Եղեսովնի, կամ. եսեղոնի կենեզ": (14) Ոմանք. Վ̃ն զի հիսունք էին: (17) Ոմանք. Եւ զյեսմէ և զայեսբա, և: (18) Ոմանք. Եւ զյաբեր զհայրն սա": (19) Ոմանք. Եւ սեմիոնն հայր յով": (20) Ոմանք. Եւ որդի սամիունայ: (20) Ոչկան: Զովքաթ, և բէնզօհէթ. և որդիք զով": (22) Ոմանք. Եւ դարձոյց Նց̄ զաբեթարինայ թուկիմ: (27) Ոչկան. Եւ սեմայ որդիք վեշտասան՝ և դստերք վեց, և եղբարց Նր̄ ոչ էին: (28) Այլ. Եւ բնակեցին 'ի բերսաբէին: (39) Ոմանք. Մինչ 'ի դալն 'ի գերարայ: (41) Ոմանք. Մինչև յօրս յայս: (42) Այլ. 'ի լեառն սեիրայ: Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ետ զօրհնութիս նորա: (8) Ոչկան. Որդի սամա. որ": (9) Ոմանք. Յանապատին 'ի գետոյն: (13)(14) Ոչկան. Եւ ովբէդ եօթն: Սոքա որդիք աբիքայիլայ. որդ":

եւ ովբէդ ։ * Եւթն սոքա որդիք աբիքայիլայ ։ Որդիք 14
ուրեայ, որդւոյ ագայի, որդւոյ գաղաադու, որդւոյ
միքայելի, որդւոյ յեսսայ, որդւոյ յեդդադեայ, որդւոյ
աբերուզայ, * որդւոյ աբդիելի, որդւոյ գունեայ․ 15
իշխան տան տոհմից * բնակէաց 'ի գաղաադ․ 'ի բասան՝ 16
եւ յաւանսն նց՟, եւ յա՟մ շուրջ գաւառսն սարոնայ մինչեւ
յելս ամենեցուն * համարոյն նց՟․ յաւուրս յովաթամայ 17
արքայի յուդայ, եւ յաւուրս յերոբովամայ արքայի
ի՟էլի ։ * Որդիք ռուբենի, եւ գադայ, եւ կիսոյ ցեղին մանասէի՝ 18
յորդւոյն զօրութե՟, արք որ առնուին վահանս
եւ սուսերս, եւ լարէին աղեղունս, եւ ուսեալ էին պատերազմ,
քառասուն եւ չորք հազարք՝ եւ եւթն հարիւր
եւ վաթսուն․ որք ելանէին 'ի մարտ, * եւ առնէին պատերազմ 19
ընդ ագարացիսն, եւ ընդ ատուրեցիսն, եւ ընդ
նափեսացիսն, եւ ընդ նաբեդոնացիսն, եւ ընդ նաբիմացիսն ։
* եւ զօրացան 'ի վ՟ր նց՟, եւ տուան 'ի ձեռս նոցա 20
ագարացիքն, եւ ա՟մ խորանք նց՟․ վ՟ զի առ ա՟ծ գոչեցին
'ի պատերազմին՝ եւ լուաւ նց՟, զի յուսացան 'ի նա ։
* Եւ գերեցին զպատրաստութի՟ նց՟․ ուղտս հինգհազար, 21
եւ յոչխարաց երկերիւր եւ յիսուն հազար, էշս երկուս
հազարս, եւ ոգիս արանց հարիւր հազար ։ * վ՟ 22
զի վիրաւորք բազումք անկան, զի 'ի տ՟է եղեւ պատերազմն․
եւ բնակեցին փոխանակ նց՟ մինչեւ 'ի գերութիւն
իւրեանց ։ * Եւ կէս ցեղին մանասէի բնակեաց յերկրին 23
բասանայ մինչեւ 'ի բաաղերմոն, եւ սանիր, եւ 'ի լեառնն
հերմոնի, եւ 'ի լիբանան․ նոքեանք բազմացան ։ * Եւ 24
այսոքիկ են իշխանք տանց տոհմից նց՟․ ոփեր, եւ յեսսի,
եւ եղիէլ, եւ եզիէլ, եւ յերեմիա, եւ յովդիա, եւ իդիէլ,
որք զօրաւորք ուժով․ արք անուանիք իշխանք
տանց տոհմիցն իւրեանց ։ * Եւ ուխտազանց եղեն յա՟յ 25
հարցն իւրեանց, եւ պոռնկեցան զհետ աստուածոց օտարաց
երկրին՝ զորս եբարձ ա՟ծ յերեսաց նց՟ ։ * Եւ 26
յարոյց ա՟ծ ի՟էլի՝ զհոգին փանովքայ արքային ասորեստանեայց,
եւ զհոգի թագլաթփաղնասարայ արքային
ասուրայ, եւ գերեաց զռուբէն, եւ զգադդի, եւ զկէս ցեղին
մանասէի, եւ տարաւ զնոսա 'ի քաղա եւ 'ի քաբովր,
առ գետեզերբն գովզանայ, մինչեւ յօրս յայս ։

ԳԼ. Զ.

ԺԶ Որդիք ղեւեայ, գեթսոն, կահաթ, եւ մերարի ։ * Որդիք 1
կահաթու, ամրամ, եւ սահառ․ քեբրոն, եւ ոզիէլ ։ 2
* եւ որդիք ամրամայ, ահարոն եւ մովսէս, եւ մարիամ ։ 3
եւ որդիք ահարոնի՝ նաբադ, եւ աբիուդ․ եղիազար,
եւ իթամար ։ * Եւ եղիազար ծնաւ զփենեէս․ փենեէս 4
ծնաւ զաբեսսու․ * աբեսսու ծնաւ զբոքքի․ բոքքի 5
ծնաւ զոզիա․ * ոզիայ ծնաւ զարէաս․ արէաս ծնաւ 6
զմարէովթ․ * մարէովթ ծնաւ զամարիաս․ ամարիաս 7
ծնաւ զաքիտովբ․ * աքիտովբ ծնաւ զսադովկ․ սադովկ 8
ծնաւ զաքիմաաս ։ * աքիմաաս ծնաւ զազարիաս․ ազարիաս 9
ծնաւ զյովնան ։ * յովնան ծնաւ զազարիաս․ 10
սա՝ էր քահանայ 'ի տանն ա՟յ, զոր շինեաց սողոմոն յե՟մ ։
* Եւ ծնաւ ազարիա զամարիաս․ ամարիաս ծնաւ զաքիտովբ ։ 11
* աքիտովբ ծնաւ զսադովկ․ սադովկ ծնաւ 12
զսեղլում ։ * սեղլում ծնաւ զքեղկիաս․ քեղկիաս ծնաւ 13
զազարիաս ։ * ազարիաս ծնաւ զսարեաս․ սարեաս ծնաւ 14
զյովսեդեկ ։ * եւ յովսեդեկ գնաց 'ի գերութեն տ՟է յուդայի 15
եւ ե՟մի 'ի ձեռն նաբուքոդոնոսորայ ։ * Որդիք ղեւեայ՝ 16
գեթսոն, կահաթ, եւ մերարի ։ * եւ այսոքիկ անուանք 17
18 որդւոյն գեթսոնի՝ ղոբենի, եւ սեմէի ։ * Եւ որդիք
կահաթու, ամրամ, եւ սահառ․ քեբրոն, եւ ոզիէլ ։
19 * Որդիք մերարեայ, մոողի, եւ մուսի ։ եւ այսոքիկ տոհմք
20 ղեւեայ ը՟ ազգին իւրեանց․ * գեթսոնի, եւ ղուբենայ
21 որդւոյն իւրոյ․ յեթեթի որդի նր՟․ * յովաք որդի նր՟․
աբդիու որդի նր՟․ զարա որդի նր՟․ յաթրի որդի նր՟ ։
22 * Որդիք կահաթու․ սահառ որդի նր՟․ կորխ որդի նր՟․ ԺԷ
23 ասիր որդի նր՟․ * եղկանա որդի նր՟․ աբիասափ որդի նր՟․
24 ասիր որդի նր՟․ ոզիաս որդի նր՟․ * աթ որդի նր՟․ ուրիէլ
25 որդի նր՟․ սաւուղ որդի նր՟ ։ * Եւ որդիք եղկանայ,
26 ամաս, աքովթ ։ * եղկանա որդի նր՟․ սուփի որդի
27 նր՟․ կանաթ որդի նր՟․ * եղիաթ որդի նր՟․ յերոամ
28 որդի նր՟․ եղկանա որդի նր՟ ։ * Որդիք սամուէլի․ անդրանիկ
29 նր՟ յովէլ, եւ երկրորդն աբիա ։ * Որդիք մերարեայ,
մոողի, նաբար․ ղոբենի որդի նր՟․ սեմէի որդի
30 նր՟․ ոզա որդի նր՟․ * սամաա որդի նր՟․ անգիա որդի
31 նր՟․ ասիա որդի նր՟ ։ * Եւ սոքա են զորս կացոյց դաւիթ
'ի վ՟ր երգեցողացն՝ 'ի տան տ՟ն, 'ի դադարեցուցանել
32 զտապանակն ։ * եւ էին պաշտօնեայք առաջի խորանին
տանն վկայութե՟ նուագարանօք, մինչեւ շինեաց սողոմոն
զտունն տ՟ն յե՟մ․ եւ կային 'ի կարգին իւրեանց
33 'ի պաշտամանն իւրեանց ։ * Եւ սոքա են որ կային՝ եւ
որդիք իւրեանց․ էման՝ թոռն սամուէլի, 'ի կորխայ կահաթացի ։
Յորդւոցն կահաթու․ էման սաղմոսանուագ․
34 որդի յովէլի, որդւոյ սամուէլի ։ * որդւոյ եղկանայի․
որդւոյ յերեմիէլի․ որդւոյ էլիէղի․ որդւոյ
35 թովկեայ․ * որդւոյ սուփիայ․ որդւոյ եղկանայ․ որդւոյ
36 մաաթայ․ որդւոյ ամասեայ ։ * որդւոյ եղկանայ․
որդւոյ յովէլի․ որդւոյ ազարիայ․ որդւոյ սափանայ ։
37 * որդւոյ թաաթայ․ որդւոյ ասիրայ․ որդւոյ բիասափայ․
38 որդւոյ կորխայ ։ * որդւոյ յեսարայ․ որդւոյ կահաթու․
39 որդւոյ ղեւեայ․ որդւոյ ի՟էլի ։ * Եւ եղբայր նր՟
ասափ, որ կայր ը՟ աջմէ նր՟․ Ասափ որդի բարաքեայ․
40 որդւոյ սամաայ․ * որդւոյ միքայելի․ որդւոյ բաասիայ․
41 որդւոյ մեքիայ․ * որդւոյ աթանիայ․ որդւոյ
42 ազարիայ․ որդւոյ յադիայ ։ * որդւոյ ուրայ․ որդւոյ
43 զամիայ․ որդւոյ սեմեայ ։ * որդւոյ յիթեայ․ որդւոյ
44 գեթսոնի․ որդւոյ ղեւեայ ։ * Եւ որդիք մերարեայ եղբարք
նց՟ 'ի ձախմէ․ Եթան որդի կիսանայ․ որդւոյ աբդիայ․
45 որդւոյ մաղովսայ ։ * որդւոյ ասեբիայ․ որդւոյ
46 ամեսիայ․ որդւոյ քեղկիայ ։ * որդւոյ ամասիայ․ որդւոյ
47 բանիայ․ որդւոյ սեմերայ ։ * որդւոյ ամողայ․
որդւոյ մուսեայ․ որդւոյ մերարեայ․ որդւոյ ղեւեայ ։
48 * Եւ եղբարք նց՟ ըստ տանց տոհմից իւրեանց, ղեւտացիք․
տուեալք յա՟մ 'ի գործ պաշտաման խորանին տանն
49 ա՟յ ։ * Եւ ահարոն եւ որդիք նր՟ ծխէին խունկս 'ի վ՟ր
սեղանոյ ողջակիզաց, եւ 'ի վ՟ր սեղանոյն խնկոցն, յա՟մ
'ի գործ սրբութե՟ սրբութեցն․ քաւել վ՟ ի՟էլի ը՟ ա՟մ
50 զոր պատուիրեաց մովսէս ծառայ ա՟յ ։ * Եւ սոքա են
որդիք ահարոնի․ եղիազար որդի նր՟․ փենեէս որդի
51 նր՟․ աբիսու որդի նր՟․ * բովկա որդի նր՟․ ոզիա որդի
52 նր՟․ զարա որդի նր՟․ * մերաովթ որդի նր՟․ ամարիաթ
53 որդի նր՟․ աքիտովբ որդի նր՟․ * սադովկ որդի նր՟․ աքիմաս
որդի նր՟ ։
54 * Եւ այսոքիկ են բնակութիք նց՟ 'ի գեղս իւրեանց, 'ի ԺԸ
սահմանս իւրեանց՝ որդւոցն ահարոնի՝ 'ի տոհմին կահաթու․
55 վ՟ զի նմ եղեւ խիստ իշխան ։ * Ետուն նոցա
զքեբրոն յերկրին յուդայ․ եւ զգաւառացեալսն նր՟ շուրջ
56 զնովաւ ։ * եւ զդաշտն քաղաքին, եւ զգեղսն նր՟ ետուն

քա-

---

(17) Ոսկան․ Համարոցն նոցա ա՟մն յաւուրս ։ (20) Ոմանք․ Ագարացիքն եւ ա՟մ իշխանք նոցա ։ (23) Ոմանք ի․ Բնակեաց յերկիրն 'ի բասանայ մինչեւ 'ի բաաղաերմոնն ․․ եւ 'ի լեառնն ահերմոնի ։ (24) Այլք․ Եւ իդիէլ․ եւ արք զօրա՟՟ ։ (26) Ոմանք․ Թագղաթփաղասարայ արքային ասուրայ, եւ գերեաց զռուբէն ․․․ մինչեւ ցօրս․ կամ, յաւուրս յայս ։

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք․ Գերսոն, կահ՟՟ ։ (6) Ոմանք․ Եւ ոզիա ․․ եւ արէաս ․․․ եւ ամարիաս ։ (12) Ոմանք․ Եւ աքիտովբ ։ (17) Այլք․ Ղոբենի եւ սեմէի ։

(21) Ոմանք․ Յովաք որդի նր՟․ ադդի որդի նր՟ ։ (21) Ոսկան․ Ադդի որդի նր՟․ զիմահ որդի նր՟․ զարա որդի նր՟ ։ (24) Ոսկան․ Տաաթ որդի նր՟, ուրիէլ որ՟՟ ։ (25) Այլք․ Ամաս, աքիմովթ ։ (27) Ոսկան․ Եղիաբ որդի նորա ։ (32) Ոմանք․ Եւ կացին ըստ կարգին իւրեանց ։ (35) Ոսկան․ Որդւոյ մաթայ ։ (38) Ոսկան․ Որդւոյ յեսաարայ ։ (40) Ոմանք․ Որդւոյ մեքիայ ։ Որ ոսկան․ մեղքիայ ։ (42) Այլք․ Որդւոյ ուրիայ ։ (45) Ոսկան․ Որդւոյ ամասիայ ։ (46) Ոսկան․ Որդւոյ բաանայ ։ (51) Ոմանք․ Ոզի որդի նորա ։

քաղեբայ որդւոյ յեփոնեայ ։ * Եւ որդւոցն ահարոնի 57
ետուն զքաղաքս ապաւինութեցն. զքեբրոն, և զլոբ֊
նա, և շուրջ զգաւառուցեալսն նց̅, և զեղոն՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ ։ և զեսթեմով՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * և 58
զյեսթեր՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ և զդաբիր՝ և զգաւառու֊
ցեալս նր̅ ։ * և զասան՝ և զգաւառուցեալս նր̅ ։ և զբեթ֊ 59
սամիւս՝ և զգաւառուցեալս նր̅ ։ և զբեթեր՝ և զգաւառու֊
ցեալս նր̅ ։ * Եւ 'ի ցեղէն բենիամինի, զգաբէէ՝ և զ֊ 60
գաւառուցեալս նր̅ ։ և զգալեմէթ՝ և զգաւառուցեալս նր̅ ։ և
զգաբէէ՝ և զգաւառուցեալս նր̅ . զանաթովթ՝ և զգաւառու֊
ցեալս նր̅ ։ զանքովս՝ և զգաւառուցեալս նր̅ ։ ամ̅ քաղաքք
չորեքտասան. քաղաքք տոհմից իւրեանց ։ * Եւ որդ֊ 61
ւոցն կահաթու մնացելոց ը̅ տոհմից իւրեանց. 'ի ցեղէ
կիսոյ ցեղին մանասէի՝ վիճակօք՝ քաղաքք տասն ։ * Եւ 62
որդւոցն գեթսոնի ըստ տոհմից իւրեանց. 'ի ցեղէն ի֊
սաքարայ, և 'ի ցեղէն ասերայ, և 'ի ցեղէն նեփթաղե֊
մայ, և 'ի ցեղէն մանասէի 'ի բասան քաղաքս չորեքտա֊
սան ։ * Եւ որդւոցն մերարեայ ըստ տոհմից իւրեանց. 63
'ի ցեղէն ռուբինի, և 'ի ցեղէն գադայ, և 'ի ցեղէն զա֊
բուղոնի, վիճակաւ քաղաքս երկոտասան ։ * Եւ ետուն 64
որդիքն իլի ղևտացւոցն զքաղաքսն, և շուրջ զգաւառու֊
ցեալսն նց̅ ։ * և ետուն վիճակաւ 'ի ցեղէ որդւոցն յու֊ 65
դայ, և 'ի ցեղէ որդւոցն շմաւոնի, և 'ի ցեղէ որդւոցն
բենիամինի. զքաղաքսն զայնոսիկ զորս կոչեցին յան֊
ուանէ ։ * Եւ 'ի ցեղէ որդւոցն կահաթու եղեն քաղաքք 66
սահմանաց իւրեանց 'ի ցեղէն եփրեմի. * և ետուն նց̅ 67
զքաղաքսն ապաւինի. զսիւքեմ, և շուրջ զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ 'ի լերինն եփրեմի. և զգազեր՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ . * և զյեկնամ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅, և զ֊ 68
բեթորոն՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ . * և զելովթ՝ և զգա֊ 69
ւառուցեալսն նր̅ ։ և զգեթրեմոն՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։
* Եւ 'ի կիսոյ ցեղէն մանասէի. զեներ՝ և զգաւառուցեալսն 70
նր̅, և զիբղաամ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ ըստ տոհմից
որդւոցն կահաթու մնացորդայ ։ * Որդւոցն գեթսո֊ 71
նի ըստ տոհմից իւրեանց 'ի կիսոյ ցեղէն մանասէի.
զգողան 'ի բասան՝ և շուրջ զգաւառուցեալսն նր̅ . զհա֊
մովթ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * Եւ 'ի ցեղէն իսաքարայ, 72
զկեդէս՝ և զգաւառուցեալսն նորա. զկադիր՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ . * զամովս՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ . զանամ՝ 73
և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * Եւ 'ի ցեղէն ասերայ. զմասաղ՝ 74
և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ զաւդոն՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։
* զյակակ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ զհռովթ՝ և զգաւառու֊ 75
ցեալսն նր̅ ։ * Եւ 'ի ցեղէն նեփթաղիմայ, զկեդէս 'ի 76
գալիլեա՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ . զքամով՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ ։ զկարիաթարիմ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * Եւ 77
որդւոցն մերարեայ մնացորդայ, 'ի ցեղէն զաբուղոնի.
զյեկոմամ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ . զկադէս՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ ։ զհռեմոն՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ զբաթովր
և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * և յեզերն յորդանանու երի֊ 78
քովի, յարևմտից յորդանանու ։ 'Ի ցեղէն ռուբինի,
զբոսոր յանապատին՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ և զյասա՝
և զգաւառուցեալսն նորա ։ * և զկադեմովթ՝ և զգաւառու֊ 79
ցեալսն նր̅ . և զմոփաաթ՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ ։ * Եւ 80
'ի ցեղէն գադայ, զռամովթ 'ի գաղաադ՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նր̅ . և զմանայեմ՝ և զգաւառուցեալսն նորա . * և 81
զյեսեբոն՝ և զգաւառուցեալսն նր̅ . և զյազեր՝ և զգաւառու֊
ցեալսն նորա ։

ԳԼ. Է.

1 Եւ սոքա են որդիքն իսաքարայ՝ թովղայ, և փուա, ՃԹ
2 և յասուբ, և սամբամ, չորք ։ * Եւ որդիքն թովղայ՝
ոզի, և հռափայիա, և յերիէլ, և յեմու, և յեբամ, և
սամուէլ. իշխանք ը̅ տանց տոհմից իւրեանց. և թուղ,
և անան, զօրաւորք ուժով ը̅ ազգին իւրեանց ։ և գունդք
նց̅ յաւուրս դաւթայ. քսան և երկու հազարք, և վեց
3 հարիւր ։ * Եւ որդիք ոզիայ՝ յեզեբիաս ։ և որդիք յե֊
զեբիայ, միքայէլ, և աբդիաս, և յովէլ, և յիսիաս. իշ֊
4 խանք ամենեքեան ։ * և ընդ նս̅ ըստ ազգին իւրեանց.
ըստ տանց տոհմից իւրեանց, զօրաւորք կարգեալք 'ի
պատերազմ, երեսուն և վեցհազար. վ̅ն զի բազմացու֊
5 ցին կանայս և որդիս ։ * և եղբարք նց̅ յամ̅ տոհմն իսա֊
քարայ զօրաւորք ուժով, ութսուն և եւթն հազար՝ թիւ
6 նց̅ ամենեցուն ։ * Որդիքն բենիամինի՝ բաղէէ, և բոքոր.
7 և ադիէլ, երեք ։ * Սոքա են որդիք բաղեայ. ասերոն,
և ոզի, և ոզիէլ, և երեմովթ, և ուրի, հինգ ։ իշխանք
տանց տոհմից իւրեանց զօրաւորք ուժով. և թիւ նոցա
8 քսան և երկու հազարք, և երեսուն և չորք ։ * Որդիք բո֊
քորեայ՝ զամարիաս, և յովաս, և եղիեզեր, և եղիոյէ,
և նաւ, և ամարիա, և երիմովթ, և աբիու, և անա֊
թովթ, և եղմեթեմ, ամենեքեան սոքա որդիք բոքորեայ.
9 * իշխանք տանց տոհմիցն իւրեանց ըստ ազգին իւրեանց
զօրաւորք ուժով, և թիւ նց̅ քսանհազար և երկերիւր ։
10 * Եւ որդիք աբդիէլի, բաղաան. և որդիք բաղաանու,
յեովս, և բենիամին, և աւովդ, և քանաան, և եզան,
11 և թարսիս, և աքիսար ։ * ամենեքեան սոքա որդիք աբ֊
դիէլի իշխանք տոհմիցն իւրեանց զօրաւորք ուժով, և
եւթնուտասն հազար և երկերիւր, որք ելանէին զօրու֊
12 թ̅բ պատերազմել ։ * և սափիմ, և ափիմ, և որդիք սով֊
13 բայյ՝ սոբու. և որդի նր̅ յաթեր ։ * Որդիք նեփթա֊
ղիմայ՝ յասիէլ, և գոնի, և սահաու, և սեղղում. որդիք
14 բաղղայ ։ * Որդիք մանասէի՝ երիէլ՝ զոր ծնաւ նմա
հարճն ասորի. և ծնաւ զմաքիր զհայրն գաղաադու ։
15 * և մաքիր առ կին յափինա, և սեփոնա. անուն քեռ նր̅
մոքա, և անուն երկրորդին սափաադ. և ծնաւ սափա֊
16 դայ դստերք ։ * Եւ ծնաւ մոքա կին մաքիրայ որդի,
և կոչեաց զանուն նր̅ փարէս, և անուն եղբօր նր̅ սորոմ.
17 և որդւոյ նր̅ ուղամ. * որդի ուղամայ՝ բադիմ ։ Սոքա
են որդիք գաղաադայ. որդիք մաքիրայ որդւոյ մանա֊
18 սէի ։ * և քոյր նր̅ մաղէքէթ ծնաւ զէսուդ, և զաբիե֊
19 զեր, և զմոողա ։ * և էին որդիք սեմիրայ՝ ային, և սիւ֊
20 քեմ, և ղակեիա, և անիամ ։ * Եւ որդիք եփրեմի սու֊
թաղա, և բարադ որդի նր̅, և թաաթ որդի նր̅, և եղիադ
21 որդի նր̅, նոմէէ որդի նր̅, զաբեդ որդի նր̅, * սովթել
որդի նր̅, եզեր որդի նր̅, եղեադ որդի նր̅. և սպանին զնս̅
արք գեթացիք ծնեալք յերկրին, վ̅ն զի իջին առնուլ
22 զանասունս նց̅ ։ * և սուգ առ եփրեմ հայրն նց̅ յաւուրս
23 բազումս. և եկին եղբարքն նր̅ մխիթարել զնա ։ * և եմուտ
առ կին իւր՝ յղացաւ և ծնաւ որդի. և կոչեաց զանուն
նր̅ բարիա, վ̅ն զի 'ի չար ժամանակի ծնաւ աւէ 'ի տան
24 իմում. * և դուստր նր̅ սառա. և մնացորդօքն այնոքիւք
շինեաց զբեթորոն ներքին և զվերին ։ Եւ որդիք ոզանայ՝
25 սէէրա, * և հռափայէ որդի նր̅, և հռասէթ, և թաղէ
26 որդի նր̅, զոոդա որդի նր̅, և թաան որդի նր̅ ։ * և ա֊
27 միուդ որդի նր̅, եղիսամա որդի նր̅, * նուն որդի նր̅.
28 Յեսու որդի նր̅ ։ * Եւ կալուածք նց̅ և բնակութիւն իւր֊
եանց

---

(57) Օրին. Եւ զղաբնա, և շուրջ ։ (60) Օրին. Եւ զանաթովթ. . և զանքովս. . քաղաքք երեքտասան ։ (61) Օրին. Վիճակաւ քաղաքս տասն ։ (62) Օրին. Քաղաքս երեքտասան ։ (65) Օրին. Կոչեցին զնս̅ յանուանէ ։ (66) 'Ի լուսն". Եւ տոհմից որդւոցն կահա"։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (68) Օրին. Եւ զյեկմամ ։ (69) Այլ. Եւ զգեթրեմոն, և զղա"։ (70) Օրին. Եւ զիբլաադամ ։ (73) Ոսկան. Եւ զռամոթ. . և զանամ ։ (77) Օրին. Եւ զթաբովր ։ (78) Օրին. Եւ զյասայ ։ Ուր ոսկան. և զյասսէ ։ (79) Ոսկան. Եւ զկադեմօթ ։ (79) Օրին. Եւ զմոփաաթ և զղա"։

ԳԼ. Է. (3) Օրին. Եւ յովէլ, և յեզիաս ։ (6) Օրին. Եւ բոքոր և ադիէլ ։ (8) Այլ. Եւ որդիք բոքով"։ (10) Օրին. Եւ որդիք ադիէլի. . և բենիամին ։ (11) Յօրինակին միւսեր. Եւ երկերիւր, որք ելա"։ (12) Օրին. Եւ որդիք ովրայայ ։ (14) Օրին. Հարճն իւր ասորի ։ (15) Այլ. Եւ ծնան սափաաթայ ։ (16) 'Ի լուսն". Եւ որդի նր̅ ուղամա ։ Ուր ոսկան. Որդւոյ նր̅ ուլամա և ռեկէմ ։ (19) Ոսկան. Որդիք սեմիդայ, ային ։ (20) Օրին. Եւ եղադ որդի նր̅ ։ Ուր ոսկան. Եղիադա ։ (27) Օրին. Յեսուէ որդի ։

եանց յեթէղ, և գեօղք նորին յարևելս․ գազեր՝ և գեօղք
նորին, և սիւքեմ՝ և գեօղք նորին մինչև ՚ի գազա և ՚ի
գեօղսն նր̄։ * և մինչև ՚ի սահմանս որդւոցն մանասէի․ 29
բեթսան՝ և գեօղք նր̄․ թանաք՝ և գեօղք նր̄․ դաղաադ՝
և գեօղք նր̄․ մակեդդով՝ և գեօղք նր̄․ դովր՝ և գեօղք
նր̄։ ՚ի նմա բնակեցան որդիքն յովսեփու՝ որդւոյ Իլ̄ի։
* Որդիք ասերայ՝ յեմնա, և յասուր, և յեսուա, և յեսու, 30
և աբարիա, և սարա քոյր նց̄։ * և որդիք բարեայ՝ 31
քեբեր, և մեղքիէլ․ նա ինքն է հայր զեբեթայ։ * և քաբեր 32
ծնաւ զյափաղէտ, և զսովմեր, և զքովթամ․ և զսովղամ
զքոյրն նց̄։ * Եւ որդիք յափեղաթայ, թեսեքի, 33
բամայէլ․ և ասիթ․ սոքա են որդիք յափեղաթայ։ * և 34
որդիք սովմերայ՝ աքիու, հռաագա, և ոգա, և արամ։
* և որդիք եղամայ եղբօրն սոփարայ՝ յամնա, և սեղէս, 35
և ամաաղ։ * Որդիք սովփարայ՝ առնափար, և սուաղ, 36
և բարի, և յեմնա, * և բասար, և ովդ, և սեմա, և սաղիա, 37
և յեթեր, և բեերա։ * և որդիք յեթերայ, յափինա, 38
և փասփա, և արա։ * և որդիք ովլայ, որէք, և անիէլ, 39
և հռասիէլ։ * Ամենեքեան սոքա որդիք ասերայ, 40
ամենեքեան իշխանք և պետք տոհմիցն, ընտիրք զօրաւորք
ուժով, իշխանք և առաջնորդք․ և թիւ նոցա ՚ի մարտ
պատերազմի՝ արք քսան և վեց հազարք։

ԳԼ․ Ը․

Եւ բենիամին ծնաւ զբաղէ զանդրանիկ իւր, և զաղբէղ 1
զերկրորդն, և զարա երրորդ․ * և զնովա չորրորդ, 2
և զհռափա հինգերորդ։ * Եւ էին որդիք բարեգայ, 3
արեդ, և գերա, և աբիուդ, * և աբիսուէ, և 4
նաաման, և գերան, * և սովփան, և աքիրան, և սովիմ։ 5
* Սոքա են որդիք ովդայ․ և սոքա իշխանք տոհմիցն, բնակէին 6
՚ի գաբէս, և գերեցին զնոսա ՚ի մանաքաթի։
* Եւ նոոմա, և աքիա, և գերա, նա ինքն է եգղամ․ և 7
ծնաւ զաղար, և զաքիադ։ * և գաարիմ ծնաւ զմովամ, 8
յետ արձակելոյն զնա․ և ովսիմ, և բաարա։ * և ադա 9
կին նր̄ ծնաւ նմա զյովբաբ, և զսաբիա, և զմովսա․ և
զմեղքամ, * և զյեուս, և զսեբիա, և զմարմա։ սոքա 10
իշխանք տոհմիցն յովսիմայ։ * Եւ ծնաւ մեովսիմ զաքիտովբ, 11
և զաղփաաղ։ * և որդիք աղփաաղայ՝ ովեդ, և միսայէլ, 12
սեմեր․ նա շինեաց զնովնով, և զղովդ․ և զգեօղս
նր̄․ * և զբարիգա, և զսամա։ սոքա են իշխանք տոհմից 13
որ բնակէին յեղամ․ և սք̄ հալածեցին զբնակիչսն գեթայ։
* Եւ եղբարք նց̄՝ մովսէք, և յարիմութ, * և աղաբադիա, 15
և արովդ, և ոադեր, * և միքայէլ, և յեսփաք, 16
և յովաքա, և յեզիաս։ Որդիք բարիադայ, * զաբդաիա, 17
և միքողամ, և ազակի, և աբար, * և յեսամարի, և եսիեղա, 18
և յաբաբ։ որդիք եղփաղայ, * յակիմ, և զէքրի, և 19
զաբդի։ * և եղիովնէ, և սաղթի, և եղիէլ, * և ադաիա, 20
և բերիգա, և բարեա, և սամարիամ։ Որդիք ամարեայ՝ 22
* յեսփան, և ովբեդ, և եղիէղ։ * և աբդոն, և զէքրի, 23
և անան, * և անանիա, և ամբրի, և աեղամ, և անաթովթիա, 24
* և սեթին, և յեփադիա, և փանուէլ։ Որդիք սովսեկայ՝ 25
* սամերիա, և սարայիա, և գովթողիաս, * և արասիաս, 26
և հեղիաս, և զէքրի։ որդիք երովմայ։ * Սոքա 27
իշխանք տոհմից ը̄ ազգ իւրեանց առաջնորդք․ և 28
սոքա բնակեցան յե̄մ։ * և ՚ի գաբաւոն բնակեաց հայրն 29
գաբաւոնի, և անուն կնոջ նր̄ մաաքա։ * Եւ որդիք նր̄, 30
անդրանիկ սաբդոն, և յեսուր, և կիս, և բաղաամ, և
31 նէր, և նաբադ, * և գեդուր․ և եղբայրք նր̄ զաքուր,
32 * և մաղողովթ, որ ծնաւ զսամաա։ Եւ սոքա դէմ յանդիման
եղբարց իւրեանց բնակեցան յե̄մ ընդ եղբարսն
33 իւրեանց։ * Եւ նէր՝ ծնաւ զկիս, և կիս՝ ծնաւ զսաւուղ․
և սաւուղ ծնաւ զյովնաթան, և զմեղքիսուէ,
34 և զամինադաբ, և զիսմայէլ։ * Եւ յովնաթան ծնաւ զմեմփիբաաղ․
35 և մեմփիբաաղ ծնաւ զմիքա։ * և որդիք միքայի,
36 փիդոն, և մաղովք, և թարէ, և քաաղ։ * Եւ քաաղ
ծնաւ զյովիդա․ և յովիդա ծնաւ զգաղեմաթ, և զազովթ,
37 և զզամարիա․ և զամարիա ծնաւ զմեսսա։ * և
մեսսա ծնաւ զբանաա, և զհռափեա որդի նր̄․ և զեղէսա
38 որդի նր̄, և զեսէլ որդի նր̄, * և զյովսէլ․ վեց որդիք․
և այսոքիկ անուանք նց̄, եզրիկամ անդրանիկ նր̄, և իսմայէլ,
և սարաիաս, և աբդիաս, և անան․ ամենեքեան
39 սոքա որդիք եսէլի։ * Եւ որդիք եսեղկանայ եղբօր նր̄․
ուղամ անդրանիկ նր̄, և աւաս երկրորդ, և եղիփաղէտ
40 երրորդ։ * Եւ էին որդիք եղկամայ զօրաւորք՝ արք ուժով,
որ լարէին աղեղունս․ և բազմացուցին որդիս,
և զորդիս որդւոց․ հարիւր և յիսուն․ ամենեքեան սոքա
յորդւոյն բենիամինի։

ԳԼ․ Թ․

1 Եւ ամ̄ իէլ ըստ թուոյն իւրեանց գրեալք սոքա ՚ի
գիրս թագաւորացն Իլ̄ի՝ և յուդայ, հանդերձ բնակելովքն
2 ՚ի բաբելոն, վս̄ մեղացն իւրեանց։ * Եւ որ բնակեալ
էին յառաջին կալուածսն իւրեանց ՚ի քաղաքսն
3 Իլ̄ի, քահանայք և ղևտացիք, որք տուեալ էին․ * յե̄մ
բնակեցան․ յորդւոցն յուդայ, և յորդւոցն բենիամինի,
4 և յորդւոցն եփրեմի և մանասէի։ * Եւ գովթի որդի ամիութայ,
որդւոյ ամարիայ․ որդւոյ փարեսի՝ որդւոյ
5 յուդայ։ * ՚ի սեղոմայ՝ անդրանիկ նր̄ ասեա․ և որդիքն
6 նր̄․ * Յորդւոցն զարայի, և յիէլ, և եղբարքն նր̄, վեց հարիւր
7 և իննսուն։ * և յորդւոցն բենիամինի՝ սաղովմ
8 որդի մոսոմայ, որդւոյ դովեայ․ որդւոյ ասանուայ․ * և
յեբնա որդի յերեմայ․ և եղամ որդի ոզիայ, որդւոյ մաքորայ․
և մասաղամ որդի սափատայ, որդւոյ ռագուէլի․
9 որդւոյ յաբենայ։ * և եղբարք նր̄ ըստ ազգին իւրեանց․
իննհարիւր յիսուն և վեց․ ամենեքեան արք պետք
տոհմին իւրեանց, ըստ տանց ազգին իւրեանց։
10 * Եւ ՚ի քահանայիցն՝ յովիդայէ, և յովաբիք, և աքին, Ի
11 * և ազարիաս՝ որդի քեղկեայ, որդւոյ մոսողոմայ, որդւոյ
սադովկայ, որդւոյ մարիովթայ, որդւոյ աքիտովբայ․
12 առաջնորդ տանն ա̄յ։ * և ոդիաս՝ որդի յերեմեայ,
որդւոյ փասուրայ, որդւոյ քեղկեայ։ և մասէ՝ որդի ադիէլի,
որդւոյ եզրայ, որդւոյ մոսողոմայ։ և զամմովթ՝
13 որդի ասերայ։ * և եղբարք նց̄, իշխանք տանց տոհմից
հազար և եւթնհարիւր և իննսուն․ արք զօրաւորք ուժով
14 ՚ի գործ պաշտաման տանն ա̄յ։ * Եւ ՚ի ղևտացւոցն՝
սամեա որդի ասովբայ, որդւոյ եզրիկամայ, որդւոյ ասաբիայ,
15 որդւոյ որդւոյն մերարեայ։ * և բադբադ, և արէս,
և գովղէղ, և մաթանիաս որդի միքայի, որդւոյ
16 զէքրեայ, որդւոյ ասափայ։ Աբդիաս որդի սամեայ,
որդւոյ գովղաղայ, որդւոյ իդիթովնայ։ և բարաքիաս
որդի ասայի, որդւոյ եղկանայ․ որ բնակէր ՚ի գեւղսն
17 նետոփատայ։ * Եւ դռնապանք՝ սաղլում, և ակուբ, և
18 տէղման, եման, և եղբարք նց̄․ սաղլում իշխան․ * մինչև
ցայս վայր, ՚ի դրան թագաւորին յարևելս։ այսոքիկ
են

---

(29) Ոմանք․ Բաղաադ և գեօղք։ (31) Ոմանք․ Հայր զեբեթայ։ (32) Ոսկան․ Եւ քեբեր … և զքովթամ։ (33) Այլք․ Եւ որդիք յափաղետայ … ք̄ էին որ՛՛։ (36) Ոմանք․ Որդիք սովփարայ առնա՛՛։ Որ ոսկան․ Սովփարայ։

ԳԼ․ Ը․ (2) Ոմանք․ Եւ զհռափէ հինգերորդն։ (3) Ոսկան․ Եւ էին որդիք բաղեգայ։ (8) Ոսկան․ Եւ գաարիմ ծնաւ զմովաբ … և նովսիմ։ (9) Ոմանք․ Եւ զսեբիայ և զմովսայ։ (12) Այլք․ Նա շինեաց զոնովն։ (13) Ոմանք․ Եւ սոքա են իշխանք։ (15) Ոսկան․ Եւ արովդ․ և ադեր։ (18) Ոմանք․ Եւ եսիղա և յովաբ։ (28) Այլք․ Տոհմից ըստ ազգին իւրեանց։ (32) Ոսկան․ Որ ծնաւ զսամմա։

(38) ՚Ի լուս՛՛․ ՚Ի հ̄ն՝ վեց որդիք, նշանակի․ հինգ որդիք։

ԳԼ․ Թ․ (4) Ոսկան յաւելու․ Որդւոյ ամարիայ, որդւոյ եմրի, որդւոյ բանեայ․ յորդւոցն փարէսի։ (6) Ոմանք․ Եւ յէիէլ և եղբարք նոցա։ (6) Յօրինակին թուագրով դնի, ող̄։ (7) Ոմանք․ Որդւոյ դովլեայ։ (8) Ոմանք․ Որդւոյ սաքորայ … որդւոյ յեբանայ։ (9) Յօրինակին․ ջծզ̄։ (9) Ոմանք․ Տոհմիցն իւրեանց (10) Այլք․ Յովդայէ, և յով՛՛։ (12) Ոմանք․ Որդւոյ եզրիայ … և զասամովթ։ (13) Յօրինակին․ ռչղ̄։ (14) ՚Ի լուս՛՛․ Որդւոյ որդւոցն մերարեայ․ համաձայն եբրայեցւոյ ՚ի բն՛՛։ (16) ՚Ի լուս՛՛․ ՚Ի գեւղսն նետոփատայ։

են դրունք բանակաց որդւոյն ղեւեայ ։ * Եւ սաղում 19
որդի կովրեայ , որդւոյ աբիսափայ , որդւոյ կորխայ ․
և եղբարք ն՟ր 'ի տանէ հօրն իւրեանց , կորխացիքն 'ի վ՟ր
գործոյ սպասուն ․ որք պահէին զպահպանութիւն խորանին,
ինքեանք և հարք իւրեանց 'ի բանակին տ՟ն, և պահէին
զմուտն ։ * Եւ փենեէս որդի եղիազարու իշխան 20
էր 'ի վ՟ր ն՟ց առաջի տ՟ն ․ և նոքա ընդ նմա ։ * զաքարիա 21
որդի մոսողոմայ՝ դռնապան դրան խորանին վկայութ՟ե ։
* ամենեքեան ընտիրք 'ի դրունս ․ երկերիւր և երկոտասան ։ 22
սոքա էին 'ի սրահսն ն՟ց , և թիւն իւրեանց ։ և
զսոսա կացոյց դաւիթ՝ և սամուէլ տեսանօղն՝ հաւատարմութ՟բ
ն՟ց ։ * Սոքա և որդիքն ն՟ց 'ի վերայ դրանց 23
տանն տ՟ն , և 'ի տան խորանին որք պահէին * 'ի չորեսին 24
կողմանս դրանն՝ յարեւելս , և 'ի ծովակողմն , 'ի հիւսիս
, և 'ի հարաւ ։ * և եղբարք ն՟ց 'ի սրահսն իւրեանց , 25
'ի մտանելն յեւթն աւուրսն , 'ի ժամանակաց 'ի ժամանակս՝
հանդերձ նոքօք ։ * Վ՟ա զի հաւատարմութ՟բ էին 26
չորք զօրաւորք դրանցն , որ էին ղեւտացիք՝ 'ի վ՟ր տանց
շտեմարանացն՝ և գանձուց տանն ա՟յ ։ * և բանակէին՝ 27
վ՟ա զի ն՟ց էր պահպանութիւն ․ և նոքա էին 'ի վ՟ր բանալեացն
․ ընդ առաւօտս առաւօտս բանային զդրունս
տաճարին ։ * Եւ 'ի նոցանէ 'ի վերայ սպասուց պաշտամանն 28
․ վ՟ա զի թուով բերէին զսպասն , և թուով տանէին
։ * և 'ի նոցանէ կային 'ի վ՟ր կահի սրբութ՟եցն , 29
և նաշհւոյն , և գինւոյ , և իւղոյ , և կնդրկին , և այլոց
խնկոցն ։ * Եւ յորդւոց քահանայիցն էին իւղեփեցք 30
իւղոյն և խնկոցն՝ * մատաթիաս 'ի ղեւտացւոցն , նա էր 31
անդրանիկն սաղումայ կորխացւոյ ․ հաւատարմութ՟բ 'ի
վ՟ր գործոյ զոհիցն՝ և տապակի մեծի քահանային ։ * և 32
բանէաս կահաթացի յեղբարցն իւրոց 'ի վ՟ր հացին առաջադրութ՟ե՝
պատրաստել շաբաթէ 'ի շաբաթ ։ * Եւ 33
սոքա սաղմոսանուագք , իշխանք տոհմիցն ղեւտացւոց ,
կարգեալք 'ի սպաս աւուրցն ․ վ՟ա զի 'ի տուէ և 'ի գիշերի
էին 'ի գործն ։ * Սոքա իշխանք տոհմիցն ղեւտացւոց 34
, ըստ ազգին իւրեանց իշխանք ․ և սոքա բնակեցան
յե՟մ , * և 'ի գաբաւոն ։ 35
ԻԱ Եւ բնակեաց հայրն գաբաւոնի յեհէլ , և անուն կնոջ
ն՟ր մոոքա , * և որդի ն՟ր անդրանիկ աբդոն , և յասիր , 36
և կիս , և բաաղ , և ներ , և նաբադ , * և գեդուր ։ և եղբարք 37
զաքուրայ՝ այիոն , և ղեքրի , և մակեղովթ ։ * և 38
մակեղովթ ծնաւ զսամաա ։ և սոքա 'ի մէջ եղբարցն իւրեանց
բնակեցին յե՟մ ը՟ եղբարս իւրեանց ։ * Եւ ներ՝ 39
ծնաւ զկիս ․ և կիս ծնաւ զսաւուղ ․ և սաւուղ ծնաւ
զյովնաթան , և զմեղքիսուէ , և զամինադաբ , և զբաաղ ։
* և որդի յովնաթանու մեմփիբաաղ ծնաւ զմիքա ։ * Եւ 40
որդիք միքայի՝ փիոն , և մաղովք , և թարա ։ * և բաաղ 41
ծնաւ զյովադա ։ և յովադա ծնաւ զգաղեմովթ , և 42
զազեմովթ ․ և զամրի ծնաւ զմասա ։ * և մոսա ծնաւ 43
զբանար ։ ափա որդի նորա ․ եղէասար որդի նորա ․
եսեհղ որդի նորա ։ * Եւ եսեղի որդիք վեց ․ և այսոքիկ 44
անուանք նոցա , եզրիկամ անդրանիկ նորա , և
իսմայէլ , և սարիա , և աբդիա , և ամարիա , և անան ։
սոքա որդիք ասիէլի ։

ԳԼ․ Ժ․

Եւ այլազգիքն պատերազմեցան ը՟ ի՟ղի , և փախեան 1
յերեսաց այլազգեացն ․ և անկան վիրաւորք 'ի լերինս
գեղբուայ ։ * և պնդեցան այլազգիքն զհետ սաւուղայ 2
, և զհետ որդւոցն նորա , և հարին այլազգիքն
զյովնաթան , և զամինադաբ , և զմեղքիսուէ զորդիսն
սաւուղայ ։ * Եւ ծանրացաւ պատերազմն 'ի վերայ սաւուղայ 3
, և գտին զնա աղեղնաւորք աղեղամբք և ցաւովք
4 , և վտանգեցաւ յաղեղանցն ։ * Եւ ասէ սաւուղ
ցկապարճակիրն իւր ․ ձգեա զսուր քո և խոցեա զիս
դովաւ , մի գուցէ եկեսցեն անթլփատքն այնոքիկ , և
խաղասցեն ինեւ ։ և ոչ կամեցաւ կապարճակիրն նորա՝
վ՟ա զի երկեաւ յոյժ ․ և առ սաւուղ զսուրն , և անկաւ
5 'ի վ՟ր ն՟ր ։ * և ետես կապարճակիրն ն՟ր թէ մեռաւ սաւուղ
6 , անկաւ և նա 'ի վ՟ր սրոյն իւրոյ՝ և մեռաւ ։ * Եւ
մեռան սաւուղ , և երկոքին որդիքն իւր յաւուր յայնմիկ
7 ․ և ա՟մ տուն ն՟ր միանգամայն մեռան ։ * Եւ ետես
ա՟մ այր ի՟ղի որք 'ի հանդրուանան էին , եթէ փախեաւ
ի՟էլ , և եթէ մեռան սաւուղ և որդիք ն՟ր , թողին զքաղաքս
իւրեանց և փախեան ․ և եկին այլազգիքն և բնակեցան
8 'ի ն՟ս ։ * Եւ եղեւ 'ի վաղիւն՝ եկին այլազգիքն
կողոպտել զվիրաւորսն , և գտին զսաւուղ և զորդիս
9 ն՟ր անկեալս 'ի լերինն գեղբուայ , * մերկացուցին զնա
․ և առին զգլուխ ն՟ր , և զզէն ն՟ր , և առաքեցին յերկիր
այլազգեաց , շուրջանակի աւետարանել կռոցն իւրեանց՝
10 և ժողովրդեանն ․ * և եդին զզէն ն՟ր 'ի տան աստուծոյն
իւրեանց ․ և զգլուխ ն՟ր եդին 'ի տան դագոնայ
11 ։ * Եւ լուան ամենեքեան որ բնակեալ էին 'ի գաղաադ
, զոր ինչ արարին այլազգիքն ընդ սաւուղ և ը՟
12 իրայէլ ․ * և յարեան 'ի գաղաադէ ամենայն այր զօրաւորք
, և առին զմարմինն սաւուղայ և զմարմինս որդւոց
նորա , և բերին յաբիս՝ և թաղեցին զոսկերս ն՟ց
ընդ կաղնեաւն յաբիս ․ և պահեցին աւուրս եւթն ։
13 * Եւ մեռաւ սաւուղ յանօրէնութիւն իւր , զորս անօրինեցաւ
'ի տ՟ր ․ ըստ բանին տ՟ն զի ոչ պահեաց ․ վ՟ա զի
եհարց սաւուղ վհկաւն խնդրել ․ և պատասխանի արար
14 նմա սամուէլ մարգարէ ․ * և ոչ խնդրեաց զտ՟ր ․ և սպան
զնա ․ և դարձոյց զթագաւորութիւն դաւթի որդւոյ
յեսսեայ ։

ԳԼ․ ԺԱ․

1 Եւ եկն ա՟մ ի՟էլ առ դաւիթ 'ի քեբրոն , և ասեն ․ ԻԲ
2 ահաւասիկ ոսկերք քո և մարմինք քո եմք ։ * և
յերէկն և յեռանտ՝ մինչ էր սաւուղ արքայ՝ դու էիր
որ հանէիր և մուծանէիր զի՟էլ ․ և ասաց տ՟ր ա՟ծ քո
ցքեզ ․ դու հովուեսցես ժողովրդեան իմոյ ի՟ղի , և դու
3 լիցես առաջնորդ 'ի վերայ ի՟ղի ։ * Եւ եկին ա՟մ ծերքն
ի՟ղի առ արքայ 'ի քեբրոն , և եդ արքայ դաւիթ ուխտ
ը՟ նոսա 'ի քեբրոն առաջի տ՟ն ․ և օծին զդաւիթ թագաւոր
'ի վ՟ր ի՟ղի , ըստ բանին տ՟ն զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն
4 սամուէլի ։ * Եւ գնաց արքայ և արք ն՟ր յե՟մ , որ է յեբուս
5 , և անդ յեբուսացիքն բնակէին յերկրին ։ * և ասեն
բնակիչքն յեբուսայ ցդաւիթ ․ ոչ մտցես դու այսր ։
6 Եւ առ զամրոցն սիոնի , այն է քաղաք դաւթի ։ * և
ասէ դաւիթ ․ ա՟մ որ հարցէ զյեբուսացին յառաջագոյն
, եղիցի իշխան և զօրավար ։ Եւ ել յառաջ 'ի վ՟ր
7 ն՟ր յովաբ որդի սարուեայ , և եղեւ իշխան ։ * և նստաւ
դաւիթ յամրոցին ․ վ՟ա այնորիկ կոչեաց զնա քաղաք
8 դաւթի ․ * և շինեաց զքաղաքն շուրջանակի ․ և պատերազմեցաւ
9 և առ զքաղաքն ։ * Եւ երթայր դաւիթ երթալով՝
և մեծանայր ․ և տ՟ր ամենակալ էր ը՟ նմա ։
10 * Եւ սոքա իշխանք էին զօրացն դաւթի , որք զօրանային ԻԳ
ընդ նմա 'ի թագաւորութ՟ե ն՟ր , և ընդ ա՟մ ի՟ղի ,
որք թագաւորեցուցանէին զնա ըստ բանին տ՟ն 'ի վ՟ր
11 ի՟ղի ։ * Եւ այս թիւ զօրաւորացն դաւթի ․ Իզբաամ որդի
աքամանի , առաջին յերիցն ․ նա ձգեաց զսուրն իւր
միանգամայն 'ի վերայ երեքհարիւր վիրաւորացն 'ի միում
12 ժամանակի ։ * և յետ ն՟ր եղէազար որդի դովդայի
աքու-

---

(22) Յօրինակին Բաագրով․ մբՃ ։ (22) Ոսկան ․ Եւ զնո կացոյց դաւիթ ։ (23) 'Ի լուս" ․ Եւ որդիքն իւրեանց 'ի վ՟ր դր" ․ համաձայն ոմանց 'ի բն" ։ (31) Ոսկան ․ Եւ մատաթիաս ։ (34) Յօրինակին պ՟կսէր ․ Եւ սոքա բնակեցան ։ (35) Ոմանք ․ Հայրն գաբաւոնի յայէլ ։ (42) Ոմանք ․ Եւ քաղ , համ ․ քասաղ ։ Որ ոսկան ․ Եւ զազեմովթ և զամրի, և ամրի ծն" ։ ԳԼ․ Ժ․ (1)(8) Ոմանք ․ Գեղբուեայ ։ (2) Ոմանք ․ Եւ զմեղքիսուէ ։ (4) Յօրինակին պակասէր ․ Կապարճակիրն ն՟ր ։ (6) 'Ի լուս" ․ Եւ երեքեին որդիքն իւր ։ Որ ոմանք ․ Եւ մեռաւ սաւուղ և գ՟ որդիք ։ (7) Այլք ․ Եւ բնակեցան 'ի ն՟ս ։ (10) Այլք ․ Աստուածոյն իւրեանց ։
ԳԼ․ ԺԱ ․ (2) Ոմանք ․ Իմում ի՟ղի , և դու լիցիս ։ (4) Ոմանք ․ Եւ արք ի՟ղի յե՟մ , որ է յեբուս ։ (6) Ոմանք ․ Որդի սարուհեայ ։ (11) Այլք ․ Միանգամ 'ի վ՟ր երեք հար" ։

աքուքայեցւոյ· նա յերիս զօրաւորսն * էր ը̄ դաւթայ 13
'ի փասսոդոմին։ Եւ այլազգիքն ժողովեցան անդր 'ի
պատերազմ· և էր մասն ինչ անդաստանին լի գարեաւ,
և զօրն փախեաւ յերեսաց այլազգեացն։ * և եկաց 'ի 14
մէջ մասինն և պահեաց զնա· և հարին զայլազգիսն· և
արար տ̄ր փրկութի̄ մեծ։ * և իջին երեք յերեսուն իշխանացն 15
'ի վէմն առ դաւիթ յայրն ոդողոմայ։ Եւ բանակ
այլազգեացն էր բանակեալ 'ի հովտին սկայից։ * և 16
դաւիթ յայնժամ էր յամրոցին· և զօր այլազգեացն էր
յայնժամ 'ի բեթղահեմ։ * և ցանկացաւ դաւիթ և ասէ՝ 17
ո՞ արբուցանէր ինձ ջուր 'ի ջրհորոյն բեթղահեմի
որ առ դրանն։ * Եւ պատառեցին երեք զբանակ այլազգեացն, 18
և հանին ջուր 'ի ջրհորոյն բեթղահեմի, որ
է առ դրանն, և առին և եկին առ դաւիթ· և ոչ կամեցաւ
դաւիթ ըմպել զայն, և նուիրեաց զայն տ̄ն։ * և 19
ասէ՝ քաւ լիցի ինձ ա̄ծ առնել զբանդ զայդ, եթէ
զարիւն արանցդ այդոցիկ արբից յանձինս իւրեանց·
վ̄ զի ոգւովքն իւրեանց բերին զայդ։ և ոչ կամեցաւ
ըմպել զայն։ զայս արարին երեք զօրաւորքն։ * Եւ աբեսսա 20
եղբայր յովաբու էր իշխան երիցն· նա ձգեաց
զսուրն 'ի վերայ վեց հարիւր վիրաւորացն 'ի միում ժամանակի·
և նա էր անուանի * 'ի մէջ երիցն 'ի վերայ 21
ն̄ց· քան զերկուսն փառաւորագոյն· և էր ն̄ց իշխան·
և մինչ յերիսն ոչ ժամանէր։ * Եւ բանեաս որդի յովիդայեայ, 22
որդի առն զօրաւորի· և բազում էին գործք
ն̄ր 'ի կաբսեէլ· նա եհար զերկուս որդիսն արիէլ բանեայ,
և նա էջ և եհար զառեւծն 'ի մէջ գբին յաւուր
ձեան։ * նա եհար զայրն եգիպտացի՝ զայր երևելի 23
հնգկանգնեան, և 'ի ձեռն եգիպտացւոյն նիզակ իբրև
զստորի ոստայնանկաց· և էջ առ նա բանեաս բրաւ,
և եհան 'ի ձեռանէ եգիպտացւոյն զնիզակն· և սպան
զնա նիզակաւն նորին։ * Զայս արար բանեաս որդի 24
յովիդայեայ· և անուն նորա 'ի մէջ երից զօրաւորայ·
* քան զերիսն փառաւորագոյն, և առ երիսն ոչ ժամանէր· 25
և կացոյց զնա դաւիթ 'ի վ̄ր առհմին իւրոյ։
* Եւ սոքա էին զօրաւորք զօրացն· Ասայէլ եղբայր 26
յովաբայ· եղեանան որդի դովդոյի 'ի բեթղահեմէ·
* սամովթ արովրացի· ապիդեղէս փաղոնացի· * ովրէ 27
որդի թեկուայեցւոյն· աբիեզեր անաթովթացի։ * Սովբաք 28
ասովթացի· եղիաբ ոխիացի· * մովարէ նետոփացի· 29
եղեադ որդի բաանայ նետոփաթացւոյ։ * եթայի 30
որդի հռեփայի 'ի բլրոյն բենիամինի· բանեաս փարաթոնացի· 31
* ուրի 'ի նեքեղայ· գաաաբիէլ սարաբթացի։ 32
* Ազամովթ բարսամացի· եղիաբ սաալաբոնացի՝ 33
* որդի ասամայ գովթնացւոյ· յովնաթան որդի մադէի 34
արարայեցւոյ· * աքիաբ որդի աքարայ արարացւոյ· և 35
ղիփաաղ որդի ովրայ։ * Փերովմէ քուրաթացի· աքիա 36
ոփեղոնացի։ * ասարա կարմեղացի· նաարէ որդի ազբեայ· 37
* յովէլ եղբայր նաթանայ· մաբար որդի ագարայ· 38
* սեղեկովամնացի։ Նաար աբերոնացի՝ կապարճակիր 39
յովաբայ որդւոյ սարուեայ· * իրաս ութերթացի· 40
գաբեթ յեթերացի· * ուրիաս քետացի։ Զաբադ 41
որդի առողայ * որդւոյ սեղքայ 'ի հռուբէնայ, իշխան 42
'ի վ̄ր երեսնիցն։ * անան որդի մաաքայ· յովսափատ 43
մաթթանացի։ * Ոզիաս աստարովթացի· սամաա, և 44
յեւեղ որդիք քովթանացւոյն, արարացիք։ * յեդիէլ 45
որդի սամարեայ, և յովազա եղբայր ն̄ր, աթովսացիք։
* յեդիէլ մաովնացի· այիրաբ՝ և յովսէ որդի նորա, 46
եղնամացիք· յեթեմա մովաբացի· ադիէլ, և ովէդ, և
յասիէլ մովսաթացիք։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ սոքա եկին առ դաւիթ 'ի սիկեղակ, մինչդեռ
նեղեալ էր յերեսաց սաւուղայ որդւոյ կիսեայ·
և սոքա էին 'ի զօրաւորսն օգնականք 'ի պատերազմին։
2 * և աղեղնաւորք յաջուց և յահեկաց, և պարսաւոր քարամբք՝
և նետիւք։ Յեղբարցն սաւուղայ 'ի բենիամինէ
3 * իշխան· Աքիեզեր, և յովաս որդի սամայ՝ սաբամովթացի·
և յեէլ, և ափաղետ որդիք ազմովթայ։ բարուքիա
4 և յէուլ, անաթացիք։ * Սամէաս գաբաւոնացի,
զօրաւոր 'ի մէջ երեսնից, և 'ի վ̄ր երեսնից։ յերեմիաս,
և եզեկիէլ, և յովնան, և զաբադ՝ 'ի գադերոնայ։
5 * Եղիոզայ, և յարիմութ, և բաաղիա, և սամարիա,
6 և սափատիաս յարիփեղայ * եկանայ։ յեսիայ,
7 եզրիէլ, և ովզորայ, և յեզբամ՝ ակորացիք։ * յովէլ և
8 զաբադիայ, որդիք յերովամայ գեդովրայեցւոյ։ * Եւ 'ի
գադդայ որոշեցան առ դաւիթ, և յանապատէն զօրաւորք
ուժով· արք որ հարկանէին պատերազմ, առեալ
վահանս և աշտէայս, և դէմք ն̄ց իբրև զդէմս առիւծու,
և թեթևագոյնք ոտիւք իբրև զայծեմունս 'ի
9 վ̄ր լերանց արագութ̄։ * Եզեր՝ իշխան· աբդիաս՝
10 երկրորդ· եղիաբ՝ երրորդ· * մասմանն՝ չորրորդ· յերեմիա՝
11 հինգերորդ· * եթթի՝ վեցերորդ· եղիէլ՝ եւթներորդ·
12 * յովնան՝ ութերորդ· եղզաբաթ՝ իններորդ·
13 * յերեմիա՝ տասներորդ· մաքաբանիա՝ մետասաներորդ։
14 * Սոքա յորդւոցն գադայ իշխանք զօրացն, 'ի հարիւրսն
15 փոքր· և մեծ 'ի մէջ հազարացն։ * Սոքա են որք անցին
ընդ յորդանան յամսեանն առաջնում, և նա էր լի յամ
յատակն իւրում· և հալածեցին զա̄մ բնակիչս հովտացն՝
16 յարևելից մինչև յարևմուտս։ * Եւ եկին յորդւոցն
բենիամինի և յուդայ՝ յօգնականութիւն դաւթի։
17 * և դաւիթ ել ընդ առաջ ն̄ց, և ասէ ց̄նս· եթէ խաղաղութ̄
եկիք առ իս՝ եղիցի սիրտ իմ ը̄ ձեզ, ապա
թէ մատնել զիս թշնամեաց իմոց եկիք՝ ոչ ճշմարտութ̄
ձեռին, տեսցէ ա̄ծ հարցն մերոց՝ և յանդիմանեսցէ։
18 * Եւ զօրացոյց հոգին զամեսսա, զիշխան երեսնիցն·
և ասէ՝ երթ դաւիթ որդի յեսսեայ՝ և զօրդ քո՝
խաղաղութի̄ քեզ, և խաղաղութի̄ օգնականաց քոց· վ̄ զի
օգնեաց քեզ ա̄ծ քո։ և ընկալաւ զն̄ս դաւիթ, և կացոյց
19 զն̄ս իշխանս զօրացն։ * Եւ 'ի մանասէ գնացին
առ դաւիթ՝ 'ի գալ այլազգեացն 'ի վ̄ր սաւուղայ 'ի
պատերազմ, և ոչ օգնեաց ն̄ց· վ̄ զի խորհրդիւ եղև
զօրագլխացն այլազգեաց, որք ասացին եթէ գլխովք
արանցդ այդոցիկ դառնայ դա առ տէր իւր սաւուղ։
20 * 'Ի գնալն ն̄ր 'ի սիկելակ, գնացին առ նա 'ի մանասէ,
եդնա, յովզաբադ, և եղիու, և սաղթի· իշխանք
21 հազարացն որք էին մանասէի։ * և նոքա գումարեցան
ը̄ դաւթի 'ի վ̄ր հինին· վ̄ զի զօրաւորք էին ուժով,
22 ամենեքեան իշխանք 'ի վ̄ր զօրուն։ * քանզի աւուրց
յաւուրս գային առ դաւիթ, 'ի զօրութի̄ մեծ իբրև զօրութի̄
ա̄յ։
23 * Եւ այսոքիկ են անուանք իշխանաց զօրուն, որք եկին ԻԳ.
առ դաւիթ 'ի քեբրոն, դարձուցանել զթագաւորութիւն
24 սաւուղայ առ նա՝ ըստ բանին տ̄ն։ * Որդիք
յուդայ վահանակիրք և տիգաւորք, վեցհազար և ութ_
հա_

---

(13) Ոմանք. Ընդ դաւթի 'ի փասսոմմին։ (17) Այլ. Որ առ դրանն է։ (18) Ոմանք. Որ էր առ դրանն։ (20) Ոմանք. Զսուրն իւր 'ի վերայ վեց հար"։ (22) Ոմանք. Գործք ն̄ր 'ի կաբսեսէլ։ (23) Ոմանք. Եւ 'ի ձեռին. կամ, 'ի ձեռս եգիպ"։ (30) Ոմանք. Մովարէն նետոփատացի.. բաանայ նետոփացւոյ։ (32) Ոսկան. Գաասայ աբիէլ սարաբիթացի։ (38) Ոմանք. Մագար որդի ագարայ։ (41)(42) Ոսկան. Զաբադ որդի սաւուղայ։ Ադինա որդի սեղքայ 'ի ռուբենայ։ (43) Ոմանք. Անան որդի մաաքայ. կամ, մաաքայ։ (44) Ոմանք. Սաամա և յեեղ։ (46) Ոսկան. Յելիէլ մաօնացի։

Գլ. ԺԲ. (3) Այլ. Սաբամովթացւոյ. և յեզեէլ... և յէուլ, անաթովթացիք։ (5)(6) Ոմանք. Եղիոզա... և սափատիա յարիփեղացի։ Եղկանայ և յեսիայ.. և ովզորա։ (7) Ոմանք. Որդիք յերովամայ գեդովրայցւոյ։ (12) Ոմանք. Եզզաբ իններորդ։ (14) Օրինակ մի. 'Ի հարիւրսն փոքր է։ (18) Ոմանք. Խաղաղութի̄ ընդ քեզ, և խա"։ (19) Ոսկան. Վասն զի խորհրդով եղև զօ"։ (20) Ոսկան. Յօզաբադ, իեդիէլ, միքայէլ. յօզաբադ... որք էին 'ի մանասէ։ (21) Ոմանք. Ուժով ամենեքեան. և իշխանք։ (22) Ոմանք. Քանզի յաւուրց յաւուրս։

հարիւր զօրաւորք 'ի պատերազմի: *Եւ յորդւոցն շմա_ 25
ւոնի հզօրք ուժով 'ի պատերազմել, եւթնհազար եւ
հարիւր: *Յորդւոցն ղեւեայ, չորք հազար եւ վեց հա_ 26
րիւր, *եւ յովիադա առաջնորդ: Եւ յորդւոցն ահարո_ 27
նի ընդ նմա երեք հազար եւ եւթն հարիւր. *եւ սադովկ 28
մանուկ հզօր ուժով 'ի տանէ հօր իւրոյ. եւ իշխանք քսան
եւ երկու: *Եւ յորդւոցն բենիամինի յեղբարցն սա_ 29
ւուղայ երեքհազար, եւ յոլովք 'ինոցանէ էին վերա_
կացուք տանն սաւուղայ: *Եւ յորդւոցն եփրեմայ, 30
քսանհազար եւ ութհարիւր զօրաւորք ուժով, արք ա_
նուանիք ըստ տանց տոհմիցն իւրեանց: *Եւ 'ի կիսոյ 31
ցեղէն մանասէի ութուտասն հազար, որք անուանե_
ցան յանուանէ թագաւորեցուցանել զդաւիթ: *Եւ 32
յորդւոցն իսաքարայ որք գիտէին զհանճար, 'ի ժամա_
նակի ճանաչելով թէ զի՞նչ առնիցեն Ի̅ղ̅ի՝ յիշխանու_
թեան իւրեանց՝ երկերիւր. եւ ամենեքեան եղբարք իւրեանց
ը̅ 'նո̅: *Եւ 'ի զաբուղոնէ՝ որք ելանէին 'ի մարտ պա_ 33
տերազմի՝ պատերազմական գործեաւ, յիսուն հազար՝
օգնել դաւթի՝ ոչ ունայնաձեռն: *Եւ 'ի նեփթաղի_ 34
մայ իշխանք հազարք. եւ ը̅ նո̅ վահանաւորք եւ տիգա_
ւորք երեսուն հազար: *Եւ 'ի դանայ կարգեալք 'ի 35
պատերազմ քսան եւ ութ հազար եւ ութհարիւր: *Եւ 36
յասերայ՝ որք ելանէին օգնել 'ի պատերազմի, քառա_
սուն հազար: *Եւ յայնմ կողմանէ յորդանանու, 'ի 37
ռուբինէ, եւ 'ի գադայ, եւ 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի,
ամ̅ պատերազմական գործեօք՝ հարիւր քսանհազար.
*ամենեքեան սոքա արք պատերազմօղք կարգեալք 'ի 38
մարտ. խաղաղական անձամբ եկին 'ի քեբրոն թագա_
ւորեցուցանել զդաւիթ 'ի վ̅ր̅ Ի̅ղ̅ի: Եւ այլ մնացորդքն
Ի̅ղ̅ի իբրեւ զանձն մի՝ թագաւորեցուցանել զդաւիթ:
*Եւ էին անդ աւուրս երիս, ուտէին եւ ըմպէին. վ̅ս̅ 39
զի պատրաստեցին ն̅ց̅ եղբարքն իւրեանց, *եւ սահմա_ 40
նակիցք նոցին, մինչեւ յիսաքար, եւ 'ի զաբուղոն, եւ 'ի
նեփթաղիմ. եւ բերէին ն̅ց̅ ուղտուք եւ իշովք եւ ջորւովք
եւ եզամբք կերակուրս, ալեւր, եւ թուզ, եւ չամիչ, եւ
գինի, եւ ձէթ, եւ զուարակս եւ ոչխարս բազումս. վասն
զի ուրախութիւն էր յԻ̅ղ̅ի:

ԳԼ. ԺԳ.

ԻԵ Եւ խորհեցաւ դաւիթ ընդ հազարապետսն եւ հա_ 1
րիւրապետսն, եւ ընդ ամ̅ իշխանսն: *Եւ ասէ դա_ 2
ւիթ ցամ̅ եկեղեցին Ի̅ղ̅ի. եթէ իցէ բարութիւնդ 'ի ձեզ,
եւ 'ի Տ̅է̅ Ա̅յ̅ մերմէ յաջողեսցի. առաքեսցուք առ եղ_
բարսն մեր որ մնացեալ են յամ̅ Ի̅ղ̅ի. եւ ընդ ն̅ց̅ քահա_
նայք եւ ղեւտացիք 'ի քաղաքսն կալուածոց իւրեանց, եւ
ժողովեսցին առ մեզ: *Եւ բերցուք այսր առ մեզ զտա_ 3
պանակն Ա̅յ̅ մերոյ. վ̅ս̅ զի ոչ խնդրեցին զնա յաւուրցն
սաւուղայ: *Եւ ասաց ամ̅ եկեղեցին՝ առնել այնպէս. 4
վ̅ս̅ զի ուղիղ էր բանն յաչս ամ̅ ժողովրդեանն: *Եւ ե_ 5
կեղեցացոյց դաւիթ զամ̅ Ի̅ղ̅ 'ի սահմանացն եգիպտո_
սի մինչեւ յեմաթ, տանել զտապանակն Ա̅յ̅ 'ի քաղաքէն
յարիմայ: *Եւ եհան զնա դաւիթ՝ եւ ամ̅ Ի̅ղ̅ 'ի քա_ 6
ղաքն դաւթի, որ էր յուդայի. բերել անտի զտապա_
նակն Տ̅ն̅ Ա̅յ̅ որ նստի 'ի վ̅ր̅ քերովբէից, յորոյ վ̅ր̅ կո_
չեցաւ անուն ն̅ր̅: *Եւ եդին զտապանակն Ա̅յ̅ 'ի վերայ 7
սայլի նորոյ, 'ի տանէն ամինադաբայ: եւ ոզա եւ եղբարք
ն̅ր̅ ածէին զսայլն: *Եւ դաւիթ եւ ամ̅ Ի̅ղ̅ խաղային 8
առաջի Ա̅յ̅ ամ̅ զօրութբ̅, երգովք սաղմոսաց՝ տաւղօք
9 եւ քնարօք եւ թմբկօք եւ ծնծղայիւք եւ փողովք: *Եւ եկին
մինչեւ 'ի կալն քեղոնեայ: եւ ձգեաց ոզա զձեռն իւր ու_
նել զտապանակն, վ̅ս̅ զի թիւրեաց զնա զուարակն:
10 *Եւ բարկացաւ Տ̅ր̅ սրտմտութբ̅ 'ի վ̅ր̅ ոզայ. եւ եհար
զնա անդ յաղագս ձգելոյ ն̅ր̅ զձեռն իւր 'ի տապանակն.
11 եւ մեռաւ անդ առաջի Ա̅յ̅: *Եւ տրտմեցաւ դաւիթ.
վ̅ս̅ զի խրամատեաց Տ̅ր̅ խրամատութիւն յոզա: եւ կոչեաց
12 զտեղին զայն խրամատումն ոզայ մինչեւ յօրս յայս: *Եւ
երկեաւ դաւիթ յԱ̅յ̅ յաւուրն յայնմիկ եւ ասէ, զիա՞րդ
13 տարայց առ իս զտապանակն Ա̅յ̅: *Եւ ոչ դարձոյց դա_
ւիթ զտապանակն առ ինքն 'ի քաղաք դաւթի. եւ խո_
14 տորեցոյց զնա 'ի տունն աբեդդարայ գեթացւոյ: *Եւ
նստաւ տապանակն Ա̅յ̅ 'ի տանն աբեդդարայ ամիսս ե_
րիս: եւ օրհնեաց Ա̅ծ̅ զաբեդդար, եւ զամ̅ ինչ ն̅ր̅:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ առաքեաց քիրամ արքայ տիւրոսի հրեշտակս առ ԻԶ
դաւիթ, եւ փայտս մայրս. եւ շինօղս որմոց, եւ հիւ_
2 սունս փայտից՝ շինել նմա տուն: *Եւ ծանեաւ դա_
ւիթ եթէ պատրաստեաց զնա Տ̅ր̅ 'ի վ̅ր̅ Ի̅ղ̅ի. վ̅ս̅ զի ա_
ճեաց 'ի բարձրութիւն թագաւորութի ն̅ր̅, վ̅ս̅ ժողովրդ_
3 եան իւրոյ Ի̅ղ̅ի: *Եւ առ դաւիթ այլ եւս կանայս յե̅մ̅.
4 եւ ծնան նմա այլ եւս ուստերք եւ դստերք: *Եւ այսոքիկ
են անուանք ն̅ց̅ որք ծնան նմա, եւ էին նորա յե̅մ̅: սա_
5 մաաս, եւ սոբաբ, նաթան, սողոմոն, *եւ յեբաար, եւ
6 եղիսաւ, եւ եղիփաղետ. *եւ նագեթ, եւ նափաթ, եւ յա_
7 փիէ. *եւ եղիսամա, եւ բաղիադա, եւ եղիփաղատ:
8 *Եւ լուան այլազգիքն եթէ օծաւ դաւիթ թագա_ ԻԷ
ւոր 'ի վ̅ր̅ ամ̅ Ի̅ղ̅ի, եւ ելին ամ̅ այլազգիքն խնդրել զդա_
9 ւիթ: լուաւ դաւիթ, եւ ել ընդ առաջ ն̅ց̅: *Եւ այլ_
ազգիքն եկին, եւ հանդիպեցան միմեանց 'ի հովիտն
10 սկայից: *Եւ եհարց դաւիթ ցԱ̅ծ̅՝ եւ ասէ. եթէ ե_
լի՞ց 'ի վերայ այլազգեացն, եւ տայցե՞ս զն̅ս̅ 'ի ձեռս իմ:
11 եւ ասէ ցնա Տ̅ր̅. ել, եւ տաց զնոսա 'ի ձեռս քո: *Եւ
ել դաւիթ 'ի բաաղփարասին, եւ եհար զն̅ս̅ դաւիթ: եւ
ասէ դաւիթ, խրամատեա՛ց Ա̅ծ̅ զթշնամիս իմ ձեռամբ
իմով, իբրեւ զխրամատումն ջրոյ: յաղագս այսորիկ կո_
չեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ խրամատութիւն փարա_
12 սինայ: *Եւ թողին անդ զաստուածս իւրեանց: եւ ա_
13 սաց դաւիթ այրել զն̅ս̅ հրով: *Եւ յաւելին այլ եւս
14 այլազգիքն, եւ հանդիպեցան 'ի հովտին սկայից: *Եւ
եհարց դաւիթ դարձեալ զԱ̅ծ̅: եւ ասաց ցնա Ա̅ծ̅. ոչ
երթիցես զկնի ն̅ց̅. դարձիր 'ի նոցանէ, եւ թողցես զն̅ս̅
15 մերձ 'ի տանձիսն. *եւ եղիցի 'ի լսել քո զձայն շարժ_
ման ծայրից տանձեացն, յայնժամ ելցես 'ի պատերազ_
մել, վասն զի ելցէ Ա̅ծ̅ առաջի քո հարկանել զբանակ
16 այլազգեացն: *Եւ արար ո̅ր̅ պատուիրեաց նմա Ա̅ծ̅.
եւ եհար զբանակ այլազգեացն 'ի գաբաւոնայ մինչեւ
17 'ի գազերա: *Եւ ելեւ անուն դաւթի յամ̅ երկրի. եւ
Տ̅ր̅ ետ զերկիւղ ն̅ր̅ 'ի վերայ ամ̅ ազգաց:

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ արար իւր տունս 'ի քաղաքի դաւթի: եւ պատ_
րաստեաց զտեղի տապանակին Ա̅յ̅, եւ արար նմա
խորան:
2 *Յայնժամ ասաց դաւիթ. ոչ այլ ումեք է բառնալ ԻԸ
զտապանակն Ա̅յ̅, բայց միայն ղեւտացւոցն. վ̅ս̅ զի զն̅ս̅
ընտ_

---

(27) Յօրինակին պակասէր. Ընդ նմա երեք հազ՛՛: (28) Յօ_րինակին. Եւ սադովկ մանուկ: (29) Ոմանք. Սաւուղայ՝ չորք հազարք.. վերակացուք ցեղի տանն: (34) Ոսկան. Երեսուն եւ եօթն հազար: (35) Ոսկան. Եւ ութ հազար եւ վեց հարիւր: (38) Այլք. Ամենեքեան ն̅ց̅: (40) Ոմանք. Եւ բերէին նոցա ուղտովք.. եւ ջորեօք.. ալիւրս... վ̅ս̅ զի յուրախութիւն էր յիսրայէլի:

ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եւ ընդ հարիւրապետսն: (2) Ո_մանք. Եւ առաքեսցուք... եւ ընդ ն̅ց̅ քահանայքն ղե_ւտացիք: (3) Ոսկան. Յաւուրսն սաւու՛՛: (6) Ոմանք. Որ նստէր 'ի վերայ քերով՛՛: (7) Ոմանք. Ածէին զսայլն: (11) Ոմանք. Խրամատութիւն ոզայ: (12) Ոմանք. Զտա_պանակս Ա̅յ̅: (13) 'Ի լուս՛՛. 'Ի Վերոյ՝ քետացւոյ, նշանա_կի. ղեւտացւոյ: (14) Այլք. Եւ զամ̅ որ ինչ ն̅ր̅:

ԳԼ. ԺԴ. (4) Ոմանք. Եւ էին նմա յե̅մ̅: (5) Ոմանք. Եւ եղիսար, եւ եղիփաղետ: (8) Ոսկան յաւելու. Խնդրել զդա_ւիթ: [illegible] լուաւ դաւիթ: (9) Ոմանք. 'Ի հովիտն. յամ, 'ի հովտին սկայից: (10) Այլք. Եւ տայցե՞ս զն̅ս̅: (15) Ոմանք. 'Ի լսել քեզ զձայն:

ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոմանք. Զտապանակն Ա̅յ̅ եւ պաշ՛՛.. մինչեւ

ընտրեաց տ՟ր բառնալ զտապանակին իւր , և պաշտել առաջի
ն՟ր մինչև ցյաւիտեանս : * Եւ ժողովեաց դաւիթ 3
զա՟մ ի՟էլ յե՟մ հանել զտապանակն տ՟ն 'ի տեղին , զոր
պատրաստեաց նմա : * և ժողովեաց դաւիթ զորդիսն 4
ահարոնի , և զղևտացիսն : * Յորդւոցն կահաթու՝ ուրիէլ 5
իշխան , և եղբարք ն՟ր հարիւր քսան : * Յորդւոցն 6
մերարեայ՝ սայիաս իշխան , և եղբարք ն՟ր երկերիւր յիսուն :
* Յորդւոցն գեթսոնի՝ յովէլ իշխան , և եղբարք 7
ն՟ր հարիւր երեսուն : * Յորդւոցն եղիսափանայ՝ սամայիաս 8
իշխան , և եղբարք ն՟ր երկերիւր : * Յորդւոցն 9
քեբրոնի՝ եղիէլ իշխան, և եղբարք ն՟ր ութսուն: * Յորդւոյն 10
ոզիելի՝ ամինադաբ իշխան , և եղբարք ն՟ր հարիւր
և երկոտասան : * Եւ կոչեաց դաւիթ զսադովկ և զաբիաթար 11
, զքահանայսն և զղևտացիսն . և զուրիէլ , և
զասաիաս , և զյովէլ , և զսամայիաս , և զեղիէլ , և զամինադաբ
. * և ասէ ցն՟ս . դուք էք իշխան տոհմից ղևտացւոց 12
, դուք սրբեցարուք և եղբարք ձեր , և հանէք
զտապանակն ա՟յ 'ի տեղին զոր պատրաստեցի նմա : * մ՟չ 13
ապաքէն զի ոչ էիք դուք յառաջ , խրամատեաց ա՟ծ ձեր
'ի մեզ , վ՟ զի ոչ խնդրեցաք իրաւամբք զնա : * Եւ սրբեցան 14
քահանայքն և ղևտացիք բերել զտապանակն ա՟յ
ի՟ղի : * և առին որդիք ղևտացւոցն զտապանակն ա՟յ , 15
ո՟պ և պատուիրեաց մովսէս բանիւ ա՟յ ը՟ գրոց , բառնալեօքն
'ի վերայ ուսոց իւրեանց : * Եւ ասէ դաւիթ 16
ցիշխանս ղևտացւոցն . կացուցէք զեղբարսն ձեր որք
երգեն զսաղմոսս՝ նուագարանօք երգոցն , քնարօք , և
սրնգօք , և ծնծղայիւք , ամբառնալ զձայնս 'ի բարձունս՝
ուրախութ՟ ձայնիւ : * Եւ կացուցին ղևտացիքն զհաման 17
որդի յովելի , և յեղբարց ն՟ր զասափ որդի բարաքեայ
. և յորդւոցն մերարեայ յեղբարց ն՟ր զեթան
որդի կիսեայ : * Եւ ընդ ն՟ս եղբարքն իւրեանց երկրորդք 18
. զաքարիա , և յովէլ , և սամիրամովթ , և եէլ ,
և անանիաս , և եղիաբ , և բանեաս , և մաասեաս , և մատաթիաս
, և եղիփաղա , և մակէդիաս , և աբէդդոմ, և
յեէլ , և ոզիաս՝ դռնապանքն : * Եւ սաղմոսանուագքն . 19
համան , և ասափ , և էթան . տաւղեօք պղնձեօք , լսելի
առնել զձայն : * Զաքարիաս , և ոզիէլ , և սեմիրամովթ , 20
և եղիէլ , և անանիաս , և եղիաբ , և մասիաս , և նաթանիաս՝
քնարօք և ալեմովթ : * և մատաթիաս , և եղիփաղաս 21
, և մակեղիա , և աբեդդոմ, և յեուէլ , և ոզիաս՝
սրնգօք : սեմինեթիաւ՝ զօրացուցանել : * և քոնիաս իշխան 22
ղևտացւոցն , իշխան 'ի վերայ երգոցն . վ՟ զի էր
հանճարեղ : * Եւ բարաքիաս , և եղկանա՝ դռնապանք 23
տապանակին : * Եւ սովբենիաս , և յովսափատ , և նաթանիէլ 24
, և ամասի , և զաքարիաս , և բանիաս , և եղիեզեր
, քահանայքն յուսացեալք փողովք առաջի տապանակին
ա՟յ : և աբեդդոմ, և յեխիա՝ դռնապանք տապանակին
ա՟յ : * Եւ դաւիթ և ծերքն ի՟ղի , և հազարապետք 25
, երթային հանել զտապանակ ուխտին տ՟ն 'ի տանէն
աբեդդարայ ուրախութ՟ : * Եւ եղև 'ի զօրացուցանելն 26
ա՟յ զղևտացիսն՝ որ բարձին զտապանակ ուխտին
տ՟ն . զենին եւթն զուարակս , և եւթն խոյս : * և դաւիթ 27
զգեցեալ էր պատմուճան բեհեզեղէն : Եւ ա՟մ
ղևտացիքն բարձին զտապանակ ուխտին տ՟ն , և սաղմոսանուագքն
. և քոնենիաս էր իշխան երգոցն՝ որք նուագէին
: Եւ դաւիթ զգեցեալ պատմուճան բեհեզեղէն
: * և ա՟մ ի՟էլ հանին զտապանակ ուխտին տ՟ն հաչակաւ 28
ձայնիւ յոբելեան , և փողով և ծնծղայիւք նուագելով
քնարօք և սաւղօք : * Եւ եղև մինչդեռ տապանակն 29
ա՟յ գայր 'ի քաղաքն դաւթի , և մեղքող դուստր
սաւուղայ կարկառեալ ընդ պատուհանն , ետես զարքայ
դաւիթ զի կաքաւէր և խաղայր . և անգոսնեաց
զնա 'ի միտս իւր :

Գ.Լ. ԺԶ.

1 Եւ տարաւ 'ի ներքս զտապանակն ա՟յ , և հաստատեաց
զնա 'ի մէջ խորանին՝ զոր պատրաստեաց
նմա դաւիթ : և մատուցին ողջակէզս՝ և զփրկութեցն
2 առաջի ա՟յ : * Եւ կատարեաց դաւիթ մատուցանել
զողջակէզսն՝ և զփրկութեց . և օրհնեաց զժողովուրդն
3 յանուն տ՟ն : * և բաշխեաց ամենայն ի՟ղի յառնէ մինչև
ցկին , 'ի մարդ՝ հաց մի 'ի հացարարոցէ , և պատառ մի
'ի կասկարայից :

4 * Եւ կարգեաց առաջի երեսաց տապանակին կտակարանացն Իթ
տ՟ն ,'ի ղևտացւոցն՝ պաշտօնեայս երգել ձայ-
5 նիւ , և խոստովան լինել , և օրհնել զտ՟ր ա՟ծ ի՟ղի : * Զասափ
առաջնորդ . և երկրորդ նմա զաքարիաս , զյեէլ ,
զսամիրամովթ , զյայէլ , զմատաթիաս , զեղիաբ , զբանեաս
, զաբեդդոմ , և զեսիէլ , նուագարանօք տաւ-
6 ղաց և քնարից : և ասափ ծնծղայիւք նուագէր : * և բանեաս
և ոզիէլ քահանայք փողովք հանապազ առաջի
7 տապանակի կտակարանացն ա՟յ : * Եւ յաւուրն յայնմիկ
յայնժամ կարգեաց դաւիթ , խնդրեանն օրհնել
8 զտ՟ր ,'ի ձեռն ասափայ՝ և եղբարց ն՟ր : * Երգ : Խոստովան
եղերուք տ՟ն և կարդացէք զանուն ն՟ր , ծանուցէք
9 ժողովրդոց զգործս ն՟ր : * Երգեցէք նմա և օրհնեցէք
զնա , պատմեցէք ամենեցուն զսքանչելիս ն՟ր զոր արար
10 տ՟ր : * օրհնեցէք զանուն ս՟բ ն՟ր : ուրախ լիցի սիրտ՝
11 որ խնդրէ զհաճոյս ն՟ր : * Խնդրեցէք զտ՟ր և հզօրք ե-
12 ղիջիք . խնդրեցէք զերեսս ն՟ր յա՟մ ժամ : * Յիշեցէք
զսքանչելիս ն՟ր զոր արար , զնշանս և զիրաւունս բերա-
13 նոյ ն՟ր : * զաւակ ի՟ղի ծառայք նորա . որդիք յակոբայ
14 ընտրեալք ն՟ր : * Նա՛ է տ՟ր ա՟ծ մեր , յա՟մ երկրի են ի-
15 րաւունք ն՟ր : * յիշեսցէ յաւիտենից զուխտ իւր , ըզ-
16 բանն զոր պատուիրեաց 'ի հազար ազգ . * զուխտն զոր
եդ ընդ աբրահամու , և զերդումն իւր ընդ սահակայ :
17 * Հաստատեաց զնա յակոբու 'ի հրաման , և ի՟ղի յուխտ
18 յաւիտենական . * ասէ , քեզ տաց զերկիրն քանանու ,
19 զվիճակ ժառանգութ՟ ձերոյ : * զի էին նոքա սակաւք
20 թուով . և նուաղք և պանդուխտք 'ի նմա : * Գնացին
նոքա ազգէ յազգ , և 'ի թագաւորութ՟է 'ի ժողովուրդ
21 յայլ : * Ո՛չ թող առն հարստահարել զն՟ս , և կշտամ-
22 բեաց վ՟ ն՟ց զթագաւորս : * մի՛ մերձենայք յօծեալս
23 իմ . և 'ի մարգարէս իմ մի՛ լինիք չար : * Օրհնեցէք
զտ՟ր ա՟մ երկիր . պատմեցէք օրըստօրէ զփրկութ՟ի ն՟ր :
24 * Պատմեցէք 'ի հեթանոսս զփառս ն՟ր , յա՟մ ժողովուրդս
25 զսքանչելիս ն՟ր : * Զի մեծ է տ՟ր , և օրհնեալ է յոյժ .
26 ահաւո՛ր է 'ի վ՟ր ա՟մ աստուածոց . * վ՟ զի ա՟մ աստ-
27 ուածք ազգաց կուռք են . և ա՟ծ զերկինս արար : * Փառք
և գովութ՟ի առաջի երեսաց ն՟ր . զօրութ՟ի և պարծանք
28 'ի տեղւոջ նորա : * Տուք տ՟ն տոհմք ազանց . տուք տ՟ն
29 փառս՝ և զօրութ՟ : * տուք տ՟ն զփառս անուան ն՟ր : ա-
ռէք զպատարագս , և մատուցէք առաջի երեսաց ն՟ր .
30 և երկրպագեցէք տ՟ն 'ի սրահ սրբութ՟ ն՟ր : * և երկիցէ
յերեսաց ն՟ր ա՟մ երկիր : յաջողեսցի երկիր՝ և մի՛ սա-
31 սանեսցի : * Ուրախ եղիցին երկինք՝ և ցնծասցէ եր-
կիր . և ասասցեն 'ի հեթանոսս , տ՟ր թագաւորեաց :
32 * հնչեսցէ ծով լրութ՟ իւրով . փայտք անդաստանի և
33 ա՟մ որ է 'ի նմա : * յայնժամ ուրախ եղիցին ա՟մ ծառք
34 անտառի , զի եկն դատել զերկիր : * Խոստովան եղե-
րուք տ՟ն՝ զի բարի է զի յաւիտեան է ողորմութ՟ի ն՟ր :
35 * Եւ ասացէք՝ կեցո՛ զմեզ ա՟ծ փրկութ՟ մերոյ , և ապ-
րեցո՛ զմեզ 'ի թշնամեաց մերոց . զի օրհնեսցուք զանուն
36 քո ս՟բ , և պարծեսցուք յօրհնութիս քո : * Օրհնեալ
տ՟ր ա՟ծ ի՟ղի յաւիտենից մինչև յաւիտեանս : և ասասցէ՝
ա՟մ

յաւիտեանս : (3) Ոմնք . Զտապանակն ա՟յ 'ի տեղին : (8) Ոմնք . Սամիաս իշխան : (12) Ոմնք . Ա՟յ ի՟ղի 'ի տեղին զոր : (18) Ոմնք . Եւ սեմիրամովթ , և եէլ : (19) Ոմնք . Տաւղօք պղնձեօք : (20) Ոմնք . Եւ նաթիաս՝ քնարօք : (21) Ոմնք . Եւ մատթիաս , և եղիփաղէաս , և մակեղիաս : (29) Ոմնք . Տապանակն տ՟ն գայր :

Գլ . ԺԶ . (1) Եւ զփրկութեցն ա՟յ : (3) Ոմնք . Եւ պատառ մի կասկարայից : (5) Ոմնք . Զէէլ . զսեմիրամովթ . . . տաւղոց և քնարաց : (15) Ոմնք . Յիշեաց յաւիտենից . . զբան իւր զոր պա՟ : (18) Ոմնք . Ասէ , ձեզ տաց : (28) Ոմնք . Տուք տ՟ն փառս և զօրութիւն : (29) Այլք . Եւ երկիր պագէք տ՟ն 'ի : (33) Ոմնք . Ու

ամ ժողովուրդն․ ամէն։ և օրհնեցին զտր։ * Եւ եթող 37
անդ առաջի տապանակի կտակարանացն տն՝ զասափ
և զեղբարսն նր, պաշտել առաջի տապանակին յամ ժամ
օրըստօրէ։ * Եւ աբդոդոմ և եղբարք նր վաթսուն և 38
ութ․ և աբդոդոմ՝ էր որդի իդիթունայ։ և ովսեէ 'ի
դռնապանսն։

Լ. * Եւ զսադովկ քահանայ, և զեղբարսն նր զքահանայսն 39
առաջի խորանին տն 'ի բամա՝ որ 'ի գաբաւոն, * մա- 40
տուցանել ողջակէզս տն 'ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն
հանապազ առաւօտուց և երեկորին․ և ըստ ամի զոր
ինչ գրեալ է յօրէնսն տն՝ զոր պատուիրեաց որդւոցն
Իլի 'ի ձեռն մովսէսի ծառային այ։ * Եւ ընդ նմա է- 41
մանն, և իդիթոմմ, և այլք ընտրեալք յանուանէ, օրհ-
նել զտր՝ զի յաւիտեան է ողորմութի նր․ * և ընդ նս 42
փողք և ծնծղայք, նուագել քնարօք երգոցն այ։ և որ-
դիքն իդիթունայ 'ի դրանն։ * Եւ գնաց ամ ժողո- 43
վուրդն իւրաքանչիւրոք 'ի տուն իւր։ և դարձաւ դա-
ւիթ օրհնել զիւր տունն։

ԳԼ. ԺԷ.

ԼԱ. Եւ եղև իբրև բնակեաց դաւիթ 'ի տան իւրում, ա- 1
սէ դաւիթ ցնաթան մարգարէ։ ահա ես բնակեմ
'ի տան մայրի փայտից՝ և տապանակ ուխտին տն է ընդ
վրանօք։ * Եւ ասէ նաթան ցդաւիթ․ զամ որ ինչ է 2
յանձին քում արա․ զի ած ը քեզ է։ * Եւ 'ի գի- 3
շերին յայնմիկ եղև բան տն առ նաթան՝ և ասէ․ * Երթ 4
և ասա ցդաւիթ ծառայ իմ․ Այսպէս ասէ տր․ ոչ
շինեսցես դու ինձ տուն բնակելոյ 'ի նմա․ * զի ոչ 5
երբէք բնակեցի 'ի տան՝ յօրէ յորմէ հանի զԻլ յեգիպ-
տոսէ մինչև յօրս յայս։ էի խորանաւ 'ի վայրաբնակս,
* ամ ուրեք՝ ընդ որ անցի ընդ որդիքն Իլի․ եթէ խօսե- 6
լով խօսեցայ ընդ միում 'ի ցեղիցն Իլի, և 'ի դատաւո-
րաց նր, որոց պատուիրեցի հովուել ժողովրդեան ի-
մոյ՝ և ասացի․ ընդէ՞ր ոչ շինեցէք ինձ տուն 'ի մայր-
փայտից։ * Եւ արդ՝ այսպէս ասասցես ցծառայ իմ 7
դաւիթ․ Այսպէս ասէ տր ամենակալ, առի զքեզ 'ի
վերջէ վրանաց հովուացն, առ 'ի լինել առաջնորդ ժո-
ղովրդեան իմում Իլի։ * և էի ընդ քեզ ամ ուրեք ուր 8
և երթայիր․ և սատակեցի զամ թշնամիս քո յերեսաց
քոց․ և արարի քեզ տուն ը անուան մեծամեծաց որք
'ի վերայ երկրի։ * Եւ արդ եդից տեղի ժողովրդեան 9
իմոյ Իլի․ և տնկեսցես զդա, և բնակեսցէ առանձինն,
և ոչ ևս հոգասցէ ինչ, և ոչ ևս յաւելցէ անիրաւութի
խոնարհեցուցանել զդա որպ ի սկզբանն, * և յաւուրցն 10
յորոց կարգեցի դատաւորս 'ի վր ժողովրդեան իմոյ
Իլի, և նկուն արարի զամ թշնամիս քո։ Եւ արդ՝ ա-
ճեցուցից զքեզ, և շինեցից զքեզ ես տր։ * և եղիցի 11
յորժամ լցցին աւուրք քո՝ քունեսցես ընդ հարս քո։
Եւ յարուցից զզաւակ քո յետ քո, որ եղիցի յորովայ-
նէ քումմէ․ և պատրաստեցից զթագաւորութի նր․ * Նա 12
շինեսցէ ինձ տուն․ և ուղղեցից զաթոռ նր յաւիտեան։
* Ես եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի․ և զո- 13
ղորմութիս ոչ արարից 'ի բաց 'ի նմանէ․ որպ մերժեցի
յայնցանէ որք յառաջքան զքեզ էին։ * և հաւատա- 14
րիմ լիցի նա 'ի տան իմում․ և թագաւորութի նր մինչև
յաւիտեանս․ և աթոռ նր եղիցի ուղղեալ մինչև յաւի-
տեան։ * Ըստ ամ բանիցս այսոցիկ, և ըստ ամ տես- 15
լեանս այսմ, նոյնպէս խօսեցաւ նաթան ը դաւթայ։
* Եւ եկն արքայ դաւիթ նստաւ առաջի տն՝ և ասէ․ 16
մի եմ ես տր ած, և կամ զի՞նչ տուն իմ․ զի սիրեցեր
17 զիս մինչև յաւիտեան․ * և ոչ փոքրկացան այսոքիկ ա-
ռաջի քո ած․ խօսեցար յաղագս տան ծառայի քոյ յեր-
կարագոյն, և հայեցար դու յիս տեսլեամբ մարդոյ․
18 բարձրացուցեր դու զիս տր ած։ * Եւ զի՞նչ ևս յա-
ւելուցու դաւիթ փառաւորել զքեզ․ դու գիտես ըզ-
19 ծառայս քո․ * ըստ սրտի քում արարեր զամ զմեծութի-
20 քո տր։ * Ո՛չ ոք է նման քեզ, և ոչ գոյ բաց 'ի քէն․ ը
21 ամի զորս լուաք ականջօք մերովք․ * և ո՛չ ոք է իբրև ըզ-
ժողովուրդ քո զԻլ՝ ազգ 'ի վր երկրի որում առաջ-
նորդեաց նմա ած փրկել իւր ժողովուրդ, և դնել զա-
նուն իւր մեծ և երևելի, հանել յերեսաց ժողովրդեան
22 քոյ զոր փրկեցեր յեգիպտոսէ՝ զազգսն։ * և եդիր ըզ-
ժողովուրդ քո զԻլ 'ի ժողովուրդ քեզ յաւիտեան․ և
23 դու եղեր նց յած։ * Եւ արդ տր՝ զբանն զոր խօսե-
ցար ընդ ծառայի քում և յաղագս տան նր, հաւատա-
24 րիմ լիցի մինչև յաւիտեան․ * զոր ասացեր տր՝ տր ա-
մենակալ ած Իլի, թէ տուն դաւթի ծառայի քոյ եղի-
25 ցի ուղղեալ առաջի քո․ * զի դու տր բացեր զունկն
ծառայի քոյ շինել քեզ տուն․ յաղագս այսորիկ եգիտ
26 ծառայ քո կալ յաղօթս առաջի քո։ * Եւ արդ տր,
դու ես ած․ և խօսեցար վասն ծառայի քոյ զբարիսդ
27 զայդոսիկ․ * սկսիր այսուհետև օրհնել զտուն ծառայի
քոյ, լինել առաջի քո յաւիտեան։ զի դու տր օրհ-
նեցեր՝ և օրհնեալ յաւիտեան։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եղև յետ այսորիկ՝ եհար դաւիթ զայլազգիսն, ԼԲ
և վանեաց զնս․ և առ զգէթ՝ և զգեօղս նր 'ի ձե-
2 ռաց այլազգեացն։ * Եւ եհար զմովաբ․ և էին մովա-
3 բացիքն ծառայք դաւթի բերել ընծայս։ * Եւ եհար
դաւիթ զադրաազար արքայ սուբայ 'ի յեմաթ, յեր-
թալ նր հաստատել զձեռն իւր 'ի վր գետոյն եփրա-
4 տայ․ * և առ դաւիթ զնր հազար կառս՝ և եւթն հա-
զար ձիոց՝ և քսան հազար արանց հետևակաց․ և քա-
կեաց դաւիթ զամ կառսն, և եթող 'ի նոցանէ հարիւր
5 կառս։ * Եւ եկն ասորին 'ի դամասկոսէ օգնել ադրա-
ազարայ արքայի սուբայ․ և եհար դաւիթ յասորեացն
6 քսան և երկու հազարս արանց։ * և եդ դաւիթ ամ-
րոց յասորիս 'ի դամասկոսի, և էին դաւթի ծառայք՝
բերել նմա ընծայս։ և ապրեցոյց տր զդաւիթ յամ տե-
7 ղիս ուր և երթայր։ * Եւ առ դաւիթ զմանեակսն ոս-
կեղէնս, որ էին 'ի ծառայսն ադրաազարայ, և եբեր
8 զայն յԵմ։ * Եւ 'ի մատեբեթայ, և յընտիր ընտիր քա-
ղաքացն ադրաազարու՝ առ դաւիթ պղինձ բազում
յոյժ․ և 'ի նոցանէ արար սողոմոն զծովն պղնձի, և ըզ-
սիւնսն, և զկահսն պղնձիս։
9 * Եւ լուաւ թովու արքայ եմաթայ՝ եթէ եհար դա- ԼԳ
ւիթ զամ զօրութին ադրաազարայ արքայի սուբայ․
10 * և առաքեաց զդուրամ զորդի իւր առ արքայ դաւիթ
հարցանել զնմանէ 'ի խաղաղութէ, և օրհնել զնա․ վս
զի պատերազմ տայր ը նմա ադրաազար, և եհար ըզ-
նա․ քանզի այր թշնամի էր թովու՝ ադրաազարայ։ և
11 ամ անօթք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք 'ի ձեռս նր։ * և
զայնոսիկ սրբեաց դաւիթ տն ընդ արծաթոյն և ոսկ-
ւոյն զոր առ յամ ազգացն․ յեդովմայ, և 'ի մովաբայ,
և յորդւոցն ամոնայ, և յայլազգեացն, և յամաղեկայ։
12 * Եւ աբեսսա որդի սարուհեայ եհար զեդովմ 'ի հով-
13 տին եղովնայ՝ ութուտասն հազար․ * և եդ 'ի հովտին
ամ

բախ լիցին ամ։ (37) Ոմանք․ Եւ եթող զնա անդ առա՛՛։
(40) Ոմանք․ Առաւօտուց և երեկոյին, և ըստ ամի որ
ինչ։ (40) Ոսկան․ 'Ի ձեռն մովսէսի ծառային՝ ած։
Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք․ Եւ տապանակն տն է ընդ վրա՛՛։
(5) Ոմանք․ Եւ խորանաւ 'ի վայրաբ՛՛։ (7) Այլք․ 'Ի վեր-
ջէ վանաց հովուացն։ (7) Յօրինակին պակասէր․ ժողովրդեան
իմում Իլի։ (8) Ոմանք․ Եւ արարի քեզ անուն ըստ։
(11) Ոմանք․ Ննջեսցես ընդ հարս քո։ (15) Ոմանք․ Տես-
լեանս այսր, նոյնպէս․․ ընդ դաւթի։ (17) Ոմանք․
Յաղագս ծառայի քո յերկարագոյն։ (20) 'Ի լուս՛՛․ Եւ
ոչ ոք գոյ բաց 'ի քէն․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛։ (22) Ո-
մանք․ Եղեր նց ած։
Գլ. ԺԸ. (3) Այլք․ Զադրաազար արքայ սուբայ յե-
մաթ։ (4) Ոսկան․ Եւ եօթն հազար ձիոյն, և եօթն հա-
զար արանց։ (7) 'Ի լուս՛՛․ 'Ի ծառայսն ադրաազարու։
(8) Յօրինակին պակասէր․ Պղինձ բազում յոյժ։ (9) Ոմանք․
Զամենայն զօրութին ադ՛՛։ (12) Այլք․ 'Ի հովտին ա-
ղուիսայ։

ամրոց. և եղեն եդոմայեցիք ծառայք դաւթի: և փրկեաց
տ՟ր զդաւիթ յամ՟ տեղիս ուր և երթայր: * Եւ թագաւորեաց 14
դաւիթ 'ի վերայ ամ՟ ի՟լի. և էր՝ առնել իրաւունս
և արդարութի ամ՟ ժողովրդեան իւրում: * Եւ 15
յովաբ որդի սարուհեայ 'ի վ՟ր զօրացն. և յովսափատ
որդի աքիլուդայ յիշատակաց դպիր: * Եւ սադովկ որդի 16
աքիտովբայ, և աբիմելէք որդի աբիաթարայ՝ քահանայք:
և սուսա դպրապետ: * Եւ բանեաս որդի յովիդայայ՝ 17
'ի վ՟ր քերեթեայն և ոփելեթեայն: և որդիք
դաւթի առաջինք փոխանորդք արքայի:

ԳԼ. ԺԹ.

ԼԴ Եւ եղեւ յետ այսորիկ մեռաւ նաաս արքայ որդւոցն 1
ամոնայ. և թագաւորեաց անան որդի ն՟ր ընդ ն՟ր:
* Եւ ասէ դաւիթ, արարից ողորմութի ընդ անանայ 2
որդւոյ նաասու, ո՟րպ արար հայր ն՟ր ընդ իս ողորմութի:
և առաքեաց հրեշտակս դաւիթ՝ մխիթարել զնա
վ՟ն հօր ն՟ր: և եկին ծառայքն դաւթի յերկիր որդւոցն
ամոնայ մխիթարել զնա: * Եւ ասեն իշխանքն ամոնայ 3
ցանան. միթէ փառաւորել դաւիթ զհայր քո առաջի
քո առաքեաց քեզ զմխիթարիչս, ո՛չ ապաքէն զի քըննեսցեն
զքաղաքս, և դիտել զերկիրս եկին ծառայքն ն՟ր
առ քեզ: * Եւ առ անան զծառայսն դաւթի, եգերծ 4
զն՟ս, և եհատ զգրօշակսն ն՟ց զհանդերձսն մինչև 'ի
վեր. և արձակեաց զն՟ս: * Եւ եկին պատմել դաւթի 5
վ՟ն արանցն: առաքեաց ընդ առաջ ն՟ց. վ՟ն զի էին ամաչեցեալք
յոյժ, և ասէ արքայ. նստարուք յերիքով,
մինչև աճեսցեն մօրուք ձեր, և ապա եկեսջիք: * Եւ 6
տեսին որդիքն ամոնայ՝ թէ ամաչեաց զօրն դաւթայ,
առաքեաց անան և որդիքն ամոնայ հազար տաղանդ արծաթոյ,
և 'ի վարձու կալան իւրեանց յասորւոց միջագետաց,
և յասորւոց մաաքայ և սուբայ՝ կառս և հեծեալս:
* և 'ի վարձու կալան իւրեանց երեսուն և երկու 7
հազարս կառաց, և զարքայն մաաքայ և զզօր ն՟ր.
և եկին բանակեցան յանդիման մեդաբայ: և որդիքն
ամոնայ ժողովեցան 'ի քաղաքացն իւրեանց, և եկին
պատերազմել: * Լուաւ դաւիթ, և առաքեաց զյովաբ և 8
զգունդ զօրաւորացն: * Եւ ելին որդիքն ամոնայ՝ և 9
ճակատեցան 'ի պատերազմ առ դրան քաղաքին. և թագաւորքն
եկեալք բանակեցան առանձինն 'ի դաշտին:
* Եւ ետես յովաբ՝ թէ եղեն դէմ յանդիման պատերազմել 10
ընդ նմա, առաջի երեսայ՝ և զկնի. ընտրեաց յամ՟
երիտասարդացն ի՟լի, և կարգեաց ընդդէմ ասորւոցն:
* և զմնացորդս զօրուն՝ ետ 'ի ձեռս աբեսսեայ եղբօր 11
իւրոյ, և կարգեաց ընդդէմ որդւոցն ամոնայ: * Եւ 12
ասէ՝ եթէ զօրասցի քան զիս ասորին, լիցիս ինձ 'ի
փրկութի, և եթէ որդիքն ամոնայ զօրասցին քան զքեզ,
ապրեցուցից զքեզ: * Քա՛ջ լեր՝ և զօրասցուք վ՟ն ժողովրդեան 13
մերում, և վ՟ն քաղաքաց ա՟յ մերոյ, և տ՟ր՝ որ
ինչ բարի իցէ յաչս ն՟ր՝ արասցէ: * Եւ ճակատեցաւ 14
յովաբ և զօրն որ ընդ նմա ընդդէմ ասորեացն 'ի պատերազմին,
և փախեան 'ի նմանէ: * և որդիքն ամոնայ 15
տեսին թէ փախեան ասորիքն, փախեան և նոքա յերեսաց
յովաբայ և յերեսաց աբեսսեայ եղբօր նորա, և
մտին 'ի քաղաքն: և եկն յովաբ յե՟մ: * Եւ ետես ասորին 16
եթէ յաղթեցաւ նմա ի՟լ, առաքեաց հրեշտակս և
եհան զասորեստանեայսն յայնմ կողմանէ գետոյն. և
զսովփաք զօրավար զօրացն ադրաազարու առաջի ն՟ց:

17 * և պատմեցին դաւթի: Գումարեաց զամ՟ ի՟լ, անց
ընդ յորդանան՝ և եկն 'ի վ՟ր ն՟ց, ճակատեցաւ ընդդէմ
ն՟ց, և կարգեցաւ դաւիթ ընդդէմ ասորւոցն. և պատերազմեր
18 ընդ նմա: * Եւ փախեաւ ասորին յերեսաց
դաւթայ. և կոտորեաց դաւիթ յասորեաց եւթն հազար
կառաց, և քառասուն հազար հետևակաց. և զսովփաք
19 զօրավար զօրուցն սպան: * Եւ տեսին ծառայքն
ադրաազարու. եթէ անկան առաջի ի՟լի, եդին ուխտ
ընդ դաւթայ, և ծառայեցին նմա: և ո՛չ ևս կամեցաւ
ասորին օգնել որդւոցն ամոնայ:

ԳԼ. Ի.

1 Եւ եղեւ 'ի միւսում տարւոջն յելանել թագաւորացն,
ած յովաբ զամ՟ գունդս զօրացն, և ապականեաց
զամ՟ երկիր որդւոցն ամոնայ: եկին և նստան շուրջ
զհռաբաթաւ. և դաւիթ նստէր յե՟մ. և առ յովաբ
2 ըզհռաբաթ, և կործանեաց զնա: * Եւ առ դաւիթ
ըզպսակն մելքոմայ թագաւորին ն՟ց 'ի գլխոյ ն՟ր. և գըտաւ
կշիռ նորա տաղանդ ոսկւոյ, և 'ի նմա ակն պատուական.
և էր 'ի գլուխն դաւթայ. և աւար բազում
3 յոյժ եհան: * և զժողովուրդն որ էր 'ի նմա՝ եհան. և
սղոցեաց սղոցօք և ուրագօք երկաթեօք. և ա՛յնպէս
արար դաւիթ ամ՟ քաղաքաց որդւոցն ամոնայ: և դարձաւ
դաւիթ՝ և ամ՟ զօրն իւր յե՟մ:

4 * Եւ եղեւ յետ այնորիկ՝ եղեւ միւսանգամ պատերազմ ԼԵ
'ի գազեր ը՟ն այլազգիսն. յայնժամ եհա՛ր սուբաքէ ուսաթացի
զսեփփիա յորդւոց սկայիցն՝ և վանեա՛ց զնա:
5 * Եւ եղեւ դարձեալ պատերազմ ընդ այլազգիսն, և եհար
եղէանան որդի յայիրայ զղեեմի զեղբայրն գողիադու
գեթացւոյ. և փայտ նիզակի ն՟ր իբրև զսարոփ ոստայնանկաց:
6 * Եւ եղեւ դարձեալ պատերազմ 'ի գեթ.
և էր այր մի մե՛ծ յոյժ, և մատունք ն՟ր վեց վեց, քսան
7 և չորք. և նա էր յորդւոց սկայիցն. * և թշնամանէր
զի՟լ. և եհար զնա յովնադաբ որդի սամայ, որդի
եղբօր դաւթայ: նոքա եղեն հռափայ 'ի գէթ. ամենեքեան
էին արք հսկայք. և անկան 'ի ձեռս դաւթայ, և
'ի ձեռս ծառայից ն՟ր:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ եկաց բանսարկու 'ի մէջ ի՟լի. և դրդեցոյց զդաւիթ ԼԶ
2 թուել զի՟լ: * Եւ ասէ դաւիթ ցյովաբ՝ և
ցիշխանս զօրուն. երթա՛յք թուեցէ՛ք զի՟լ 'ի բերսաբէէ
մինչև ցդան. և բերէք առ իս, և գիտացից զթիւ ն՟ց:
3 * Եւ ասէ յովաբ. յաւելցէ տ՟ր 'ի ժողովուրդ իւր, ո՟րպ
են դոքա՝ հարիւրապատիկ. և աչք տեառն իմոյ տեսցեն.
զի ամենեքեան ծառայք են տեառն իմոյ, և ընդէ՞ր
խնդրէ տէր իմ զայդ, զի մի՛ լինիցի մեղք 'ի ժողովրդեանդ
4 ի՟լի: * Եւ բանն արքայի զօրացաւ 'ի վ՟ր յովաբայ:
և ել յովաբ՝ և եկն յամ՟ սահմանս ի՟լի, և եկն յե՟մ:
5 * և ետ յովաբ զթիւ համարոյ ժողովրդեանն՝ դաւթի:
Եւ էր ամ՟ ի՟լ հազարք հազարաց, և հարիւր հազար
արանց որ ձգէին սուսեր. և յուդաս չորեքհարիւր յեսուն
6 հազար արանց սուսերաւորաց: * Բայց զղևի և
զբենիամին ո՛չ թուեաց 'ի մէջ ն՟ց. վ՟ն զի տաղտկացաւ
7 բանն արքայի առ յովաբայ: * Եւ չա՛ր երևեցաւ առաջի
8 ա՟յ վ՟ն իրացն այնոցիկ. և եհար զի՟լ: * Եւ ասէ դաւիթ ցա՟ծ.
մեղա՛յ յոյժ, զի արարի զիրս զայդ. և արդ՝
'ի

---

(15) Ոմանք. Որդի շարուհեայ . . . որդի աքիլուդայ յիշա″:

Գլ. ԺԹ. (2) Ոմանք. Մխիթարել զնա վ՟ն հօրն իւրոյ: (5) Ոսկան. Աճեսցին մօրուք ձեր: (6) Օրինակ մի. Եւ 'ի վարձու կալան զն՟ս յասոր″: (7) Օրինակ մի. Ժողովեցան 'ի քաղաքն իւրեանց: (13) Ոմանք. Վ՟ն ժողովրդեան մերոյ: (14) Ոմանք. Յովաբ և զօրն ն՟ր ընդ նմա ընդդէմ: (16) Ոմանք. Եւ զսովփաս զօրավար զօրուցն ադրաազարայ: (18) Օրինակ մի. Եւ կոտորեաց դաւիթ յասորեստանեացն . . և զսովփակ զօ″:

Գլ. Ի. (1) Ոմանք. 'Ի միւսում տարւոջն ելանել թա″: (2) Ոմանք. Մելքոմայ . . 'ի գլխոյն ն՟ր . . . 'ի գլուխն դաւթի: (4) Ոմանք. Եւ յետ այնորիկ եղեւ մի″ . . . սուբա քեուսաթացի. կամ, ուսաթացի: (5) Ոմանք. Եւ եհար անան որդի յայրի″: (7) Ոմանք. Եւ եհար զնա յովնաթան որդի: (7) Ոսկան. Սոքա եղեն 'ի հռափայ:

Գլ. ԻԱ. (1) Յօրինակին. Եւ եկեաց բանսարկու 'ի մէջ: (1) Ոմանք. Եւ դրդուեցոյց զդաւիթ: (3) Ոմանք. Եւ աչք տեառն իմոյ տեսանեն: (5) Այլք. Որ ձգէին սուսերս: (6) Ոսկան. Բանն արքայի առ յովաբ:

'ի բաց բարձ զչարութիւն ծառայի քո, վն զի ընդունայ-
նացայ յոյժ ։ * Եւ խօսեցաւ տր ընդ գադայ տեսանողի 9
առ դաւիթ՝ և ասէ․ * Երթ՝ խօսեաց ընդ դաւթայ և 10
ասասցես․ Այսպէս ասէ տր․ երիս ինչս ես ասեմ
'ի վր քո, ընտրեա՛ անձին քում 'ի նոցանէ՝ և արարից
քեզ ։ * Եւ եկն գադ առ դաւիթ՝ և ասէ ցնա․ Այս- 11
պէս ասէ տր․ ընտրեա՛ քեզ․ * կամ երիս ամս սով՝ 12
կամ զերիս ամիսս փախչել քեզ յերեսաց թշնամեաց
քոց, և սուր թշնամեաց քոց եղիցի 'ի սատակել զքեզ․
կամ զերիս աւուրս սուր տն՝ և մահ յերկրի քում․ և
հրեշտակ տն սատակեսցէ յամ ժառանգութիւն իէլի․ և
արդ՝ տես զինչ բան տաց պատասխանի որ առաքեացն
զիս ։ * Եւ ասէ դաւիթ ցգադ․ նեղութիւն է ինձ յոյժ 13
երեքեան այդոքիկ․ բայց անկայց 'ի ձեռս տն․ վն զի
բազո՛ւմ են գթութիւնք նր յոյժ, և 'ի ձեռս մարդկան մի
անկայց ։ * Եւ ետ տր մահ յիէլ․ և անկան յիէլէ եւ- 14
թանասուն հազար արանց ։ * Եւ առաքեաց ած զհրեշ- 15
տակն յեմ սատակել զնա․ և մինչդեռ սատակէր՝ ետես
տր, և զղջացաւ 'ի վր չարութեն, և ասէ ցհրեշտակն
որ սատակէր․ շա՛տ լիցի քեզ, թողացո՛ զձեռն քո․ և
հրեշտակ տն կա՛յր 'ի կալն ոռնեայ յեբուսացւոյ ։ * Ամ- 16
բա՛րձ դաւիթ զաչս իւր, և ետես զհրեշտակն տն, զի
կայր 'ի մէջ երկնի և երկրի, և սուրն իւր ձգեալ 'ի ձե-
ռին իւրում, և կարկառեալ 'ի վերայ եմի․ և անկա՛ն
դաւիթ՝ և ծերքն զգեցեալ քուրձս 'ի վերայ երեսաց
իւրեանց ։ * Եւ ասէ դաւիթ ցած․ ո՛չ ապաքէն ես ա- 17
սացի թուել զժողովուրդդ․ ես եմ որ մեղայն, առնե-
լով արարի զչարիսդ․ և ոչխարքդ այդոքիկ զի՞ արարին․
Տր ած՝ եղիցի ձեռն քո յիս և 'ի տուն հօր իմոյ, և մի
'ի ժողովուրդ քո կորուսանել տր ։

Ե * Եւ ասէ հրեշտակն տն ցգադ․ ասա՛ ցդաւիթ՝ զի ելցէ 18
կանգնեսցէ սեղան տն 'ի կա՛լն ոռնայ յեբուսացւոյ ։
* Եւ ել դաւիթ ըս բանին տն, զոր խօսեցաւ յանուն 19
տն ։ * Եւ դարձաւ ոռնա իբրև ետես զարքայ և զչոր- 20
րեսին որդիսն նր ընդ նմա ծածկեալս․ և ոռնա կա-
սոյր 'ի կալն ցորեան ։ * Եւ եկն դաւիթ առ ոռնա․ 21
և ել ոռնա 'ի կալոյն, և երկի՛ր եպագ դաւթայ 'ի վր
երեսաց իւրոց յերկիր ։ * և ասէ դաւիթ ցոռնա․ տո՛ւր 22
ինձ զտեղիդ քո զայդ զկալդ, և շինեցից այդր սեղան
տն, արծաթոյ որքան արժիցէ՝ տացես ինձ զդա․ և
դադարեսցեն հարուածքն 'ի ժողովրդենէն ։ * Եւ ասէ 23
ոռնա ցդաւիթ․ ա՛ռ դու քեզ, և արասցէ տէր իմ
արքայ զբարին առաջի իւր․ ահա ետու զեզինդ յող-
ջակէզս․ և զփայտ սայլիցդ՝ և զցորեանդ 'ի զոհս․ զամ
ետու քեզ ։ * Եւ ասէ արքայ դաւիթ ցոռնա․ ո՛չ այդ- 24
պէս, այլ գնելով գնեցի՛ց արծաթոյ որքան արժիցէ․
և ո՛չ առից՝ որինչ է քո, մատուցանել ողջակէզ ծրի տն ։
* Եւ ետ դաւիթ ոռնայ վն տեղւոյն նր՝ վեցհարիւր 25
սիկղ արծաթոյ կշռով ։ * Եւ շինեաց դաւիթ անդ սե- 26
ղան տն․ և եհան ողջակէզս՝ և վն փրկութե․ և գոչեաց
առ տր․ և լուաւ նմա հրով յերկնից 'ի վր սեղանոյ ողջա-
կիզին, և ծախեաց զողջակէզսն ։ * Եւ ասէ տր ցհրեշ- 27
տակն․ դարձո՛ զսուր քո 'ի պատեանս, * 'ի ժամանակին 28
յայնմ՝ 'ի տեսանել զնա դաւթի․ վն զի լուա՛ւ նմա տր 'ի
կալն ոռնայ յեբուսացւոյ․ և եզեն անդ ։ * Եւ խորանն 29
տն զոր արա՛ր մովսէս յանապատին, և սեղան ողջակի-
զացն 'ի ժամանակին յայնմիկ էին 'ի բամա գաբաւոնի․
* և ո՛չ կարէր դաւիթ երթալ առաջի նր՝ խնդրել զայ․ 30
վն զի տագնապեցա՛ւ յերեսաց սրոյ հրեշտակին տն ։

ԳԼ․ ԻԲ․

1 Եւ ասէ դաւիթ․ ա՛յս է տունն տն այ․ և ա՛յս սեղան
ողջակիզաց իէլի ։
2 * Եւ ասաց դաւիթ ժողովել զամ եկն յերկրին իէլի․ ԼԸ
և կացոյց քարահատս հատանել զքարինս կոփածոյս՝ և
3 շինել զտունն այ ։ * և երկա՛թ բազում 'ի բևեռս դրացն
և դրանն, և զշրջանակսն արար դաւիթ, և պղինձ բա-
4 զում յոյժ որոյ ո՛չ գոյ կշիռ ։ * և մայր փայտ որոյ ո՛չ
գոյր թիւ․ վն զի բերէին սիդոնացիքն և տիւրացիք
5 մայրփայտս յառատութե դաւթի ։ * Եւ ասէ դաւիթ,
սողոմոն որդի իմ մանուկ փոքր է․ և տունս զոր շինէ
տն, մեծ և 'ի վեր անուամբ՝ և 'ի փառս ամ երկրի․ պատ-
րաստեցի՛ց նմա նիւթս ։ և պատրաստեաց դաւիթ յա-
6 ռաջ քան զվախճան իւր ։ * Եւ կոչեաց
զսողոմոն զորդի իւր, և պատուիրեաց նմա շինել զ-
7 տունն անուան տն այ իէլի ։ * և ասէ դաւիթ ցսողոմոն,
որդեակ՝ իմ եղև 'ի մտի շինել տուն անուան տն այ ։
8 * և բան տն եղև առ իս՝ և ասէ․ արիւն բազում հեղեր,
և պատերազմունս մեծամեծս արարեր․ ո՛չ շինեսցես
դու տուն անուան իմոյ, վն զի արիւն բազում հեղեր
9 'ի վր երկրի առաջի իմ ։ * Ահա ծնցի քեզ որդի, և
նա եղիցի այր հանգստեան․ և հանգուցից զնա յամ
թշնամեաց շուրջանակի․ քանզի սողոմոն անուն է նր․
և զխաղաղութի և զհանդարտութի տաց 'ի վր իէլի յա-
10 ւուրս նր ։ * Նա՛ շինեսցէ տուն անուան իմոյ․ նա՛ ե-
ղիցի ինձ յորդի, և ես եղէց նմա 'ի հայր, և ուղղեցից
11 զաթոռ թագաւորութե նր յեմ մինչև յաւիտեան ։ * Եւ
արդ՝ որդեա՛կ իմ, եղիցի ընդ քեզ տր, և յաջողեսցէ․
12 և շինեսցես տուն տն այ քոյ, ոպ խօսեցաւ վն քո․ * և
տացէ քեզ տր հանճար և իմաստութի․ և զօրացուսցէ
զքեզ 'ի վր իէլի․ և պահեսցես առնել զօրէնս տն այ
13 քոյ․ * և յայնժամ յաջողեսցիս ։ եթէ պահեսցես առ-
նել զհրամանս և զիրաւունս զոր պատուիրեաց տր մով-
սիսի 'ի վր իէլի ։ քա՛ջ լեր՝ և զօրացի՛ր․ մի երկնչիր՝ և
14 մի զարհուրիցիս ։ * Եւ ահա ես ըստ աղքատութե ի-
մում պատրաստեցի 'ի տուն տն ոսկի տաղանդս հա-
րիւր հազար, և արծաթ տաղանդս հազար հազար, և
պղինձ և երկա՛թ՝ որոյ ո՛չ գոյ թիւ․ վն զի բազո՛ւմ է
15 յոյժ, և փայտ և քարինս՝ պատրաստեցի ։ * և դու յա-
ւելցես յայնդ բազմութե առնել գործ արուեստից, շի-
նօղս քարանց, և հիւսունս փայտից, և ամ իմաստուն՝
16 յամ գործս * ոսկւոյն՝ և արծաթոյ՝ և պղնձոյ՝ և եր-
կաթոյ, որոյ ո՛չ գոյ համար․ արդ՝ արի՛ և արա՛, վն զի
17 տր ը քեզ է ։ * Եւ պատուիրեա՛ց դաւիթ ամ իշխա-
18 նացն իէլի՝ օգնել սողոմոնի որդւոյ իւրում․ * և ասէ․
ո՛չ ապաքէն տր ընդ ձեզ է․ և հանգոյց զձեզ շուրջա-
նակի․ վն զի ետ 'ի ձեռս ձեր զբնակիչս երկրիդ․ և
հնազանդեցաւ երկիրդ առաջի տն, և առաջի ժողովր-
19 դեան նր ։ * Եւ արդ՝ տո՛ւք զսիրտս ձեր և զանձինս ձեր՝
խնդրել զտր ած մեր․ արի՛ք և շինեցէ՛ք զսրբութիս տն
այ մերոյ, տանել 'ի ներքս զտապանակ ուխտին տն՝ և
զսպաս սրբութեցն այ 'ի տունն զոր շինէք անուան տն ։

ԳԼ․ ԻԳ․

1 Եւ դաւիթ էր ծե՛ր լի՛ աւուրբք ։ և թագաւորեաց
2 սողոմոն որդի նր փոխանակ նր 'ի վր իէլի․ * և ժո-

ղո-

---

(13) Յօրինակին պակասէր․ 'Ի ձեռս տն․ վասն զի բազում են ։ (15) Ոմանք․ Թուլացո՛ զձեռն քո ։ (16) Ոմանք․ 'Ի մէջ երկնի և 'ի մէջ երկրի ։ (16) Յօրինակին պակասէր․ Եւ սուրն իւր ձգեալ 'ի ձե″ ։ (22) Ոմանք․ Որքան արժան իցէ, տացես ։ (23) Ոմանք․ Ահա ետու քեզ զեզինդ … և զցորեանս 'ի զոհ ։ (24) Ոմանք․ Որքան արժան իցէ ։ (25) Ոսկան․ Եւ ետ․․ ցոռնայ վն տե″ ։ (25) Ոմանք․ Սիկղ ոսկւոյ կշռով ։ (26) Ոմանք․ Եւ կոչեաց առ տր ։ (28) Ոմանք․ 'Ի ժամանակին յայնմիկ ։ (28) Ոսկան․ Եւ եզեն անդ զոհս ։ (29) Ոմանք․ 'Ի ժամանակին յայնմ ։ (29) Յօրինակին․ 'Ի գամա գաբաւոնի ։

Գլ․ իբ․ (2) Այլք․ Յերկրէն իէլի․․ հատանել քարինս կո″ ։ (3) Ոմանք․ Ոչ գոյր կշիռ ։ (5) Ոմանք․ Մեծ է 'ի վեր անուամբ ։ (7) Ոսկան․ Եղև 'ի մտի իմում շինել ։ (9) Ոմանք․ Եւ խաղաղութե և հանդարտութե տացի 'ի վր ։ (10) Այլք․ Թագաւորութե նր յիէլ մինչև ։ (12) Ոմանք․ Քեզ իմաստութի և հանճար տր ։ (15) Այլք․ Յաւելցես յայդ ։ (16) Այլք․ Եւ պղնձոյ և եր″ ։ (19) Ոսկան․ Խնդրել զտր ած ձեր ։

Գլ․ իգ․ (1) Այլք․ Ծեր և լի աւուրբք ։

ղովեաց զա՟մ իշխանսն Ի՟ղի, և զքահանայս և զղեւտացիս:
ԼԹ ✱ Եւ մտին ՚ի թիւն ղեւտացիքն յերեսնամենից և ՚ի վեր. 3
և եղև թիւն ն՟ց ըստ գլխոց իւրեանց՝ արք ութհազար
և երեսուն : ✱ և ՚ի նոցանէ գործավարք ՚ի վերայ գործոյ 4
տանն. և քսան և չորք հազարք դպիրք, և դատաւորք
վեց հազար : ✱ և չորք հազարք դռնապանք. և չորք հա- 5
զարք օրհնիչք տ՟ն. նուագարանօքն որովք արարին օրհ-
նել զտ՟ր : ✱ Եւ որոշեաց զնոսա դաւիթ յօրըստօրէ 6
պաշտամունս զորդիսն ղեւեայ. զգէթսոն, զկահաթ,
և զմերարի : ✱ Եւ գէթսոն, և եղէադան, և սեմէի. 7
✱ որդի եղէադանայ իշխան Ի՟ղի : և եթոմ, և յովէլ, ✱ և 8
որդիք սեմեայ. սաղովմիթ, և ազիել, և արան. երեք 9
սոքա իշխանք տոհմիցն եղէադանայ : ✱ Եւ որդիքն սե- 10
մեայ՝ յեթ, և զիզա, և յովաս, և բերիա. սոքա և որ-
դիք սեմեայ չորք : ✱ և էր յեթի իշխան, և զիզա երկ- 11
րորդ. և յովաս, և բերիա՝ ոչ յաճախեցին որդիս. և
եղեն ՚ի տուն տոհմին ՚ի միում համարի : ✱ Որդիք կա- 12
հաթու՝ ամրամ, և սահառ. քեբրոն, և ոզիել՝ չորք :
✱ Որդիք ամրամայ՝ ահարոն, և մովսէս. և որոշեցաւ 13
ահարոն սուրբ լինել ՚ի սրբութիս սրբութեցն՝ ինքն և
որդիք իւր մինչև ցյաւիտեան, ծխել խունկս առաջի
տ՟ն, պաշտել՝ և աղօթս առնել յանուն ն՟ր մինչև յաւի-
տեան : ✱ Եւ մովսէս այրն ա՟յ, և որդիք ն՟ր կոչեցան ՚ի 14
ցեղն ղեւեայ : ✱ Որդիք մովսիսի՝ գերսամ, և եղիազար : 15
✱ Որդիք գերսամայ՝ սուբայէլ իշխան : ✱ և էր որդի 16
եղիազարու հռաբիա իշխան, և ոչ գոյր այլ որդի ե- 17
ղիազարու. և որդիքն հռաբիայ աճեցին ՚ի բարձրուն :
✱ որդիք սահառայ՝ սաւուղ, և մովէ իշխանք : ✱ Որ- 18
դիք քեբրոնի՝ յերիա իշխան, ամարիա երկրորդ, և ո- 19
զիել երրորդ, և յեկեմիաս չորրորդ : ✱ որդիք ոզիելի՝ 20
միքիա իշխան, և յեսիաս երկրորդ : ✱ Որդիք մերա- 21
րեայ՝ մոոլի, և մուսի. որդիք մոոլեայ՝ եղիազար, և
կիս : ✱ և մեռաւ եղիազար, և ոչ գոյին ն՟ր որդիք, այլ 22
դստերք միայն. և առին զն՟ս որդիքն կիսեայ եղբարքն
իւրեանց : ✱ Որդիք մուսեայ՝ մոոլի, և եդէր, և արի- 23
մովթ, երեք : ✱ Սոքա որդիք ղեւեայ ը՟ս տանց տոհմից 24
իւրեանց. իշխանք ցեղիցն իւրեանց, ը՟ս համարս իւր-
եանց, և ըստ թուոյ անուանցն, ը՟ս գլխոցն իւրեանց,
առնէին զգործ պաշտաման ՚ի տան տ՟ն ՚ի քսանամենից
և ՚ի վեր : ✱ վ՟ս զի ասաց դաւիթ. հանգոյց տ՟ր ա՟ծ 25
զժողովուրդ իւր զի՟էլ. և բնակեաց յի՟էլ մինչև յաւի-
տեան : ✱ Եւ ղեւտացիքն ոչ բառնային ամենեքեան ըզ- 26
խորանն՝ և զա՟մ սպաս ն՟ր ՚ի պաշտաման նորին. ✱ վ՟ս զի 27
՚ի բանսն դաւթայ ՚ի վերջինս էր թիւ որդւոցն ղեւեայ
՚ի քսանամենից և ՚ի վեր : ✱ Քանզի կացոյց զն՟ս ՚ի ձեռս 28
որդւոցն ահարոնի պաշտել ՚ի տանն տ՟ն, ՚ի սրահսն՝ և
՚ի սենեակսն, և ՚ի սրբութիւն, և ՚ի վ՟ր ա՟մ սրբութեցն,
և ՚ի պաշտամունսն տանն ա՟յ. ✱ հացին առաջադրութե, 29
և ՚ի վերայ նաշհւոյ պատարագացն, և քաքարացն, բա-
ղարջացն, և տապակին, և զանգելոյն իւղով, և յա՟մ
չափսն, ✱ կալ առաւօտուց, և օրհնել և խոստովան լի- 30
նել տ՟ն : Նոյնպէս և ընդ երեկս. ✱ և ՚ի վերայ ա՟մ մա- 31
տուցելոց ողջակիզաց տ՟ն, ՚ի շաբաթսն, յամսամուտս,
և ՚ի տօնս, ըստ թուոյն, ըստ իրաւանցն. ՚ի վ՟ր նոցին
յա՟մ ժամ տ՟ն : ✱ Եւ պահեսցին զպահպանութիս խորա- 32
նին վկայութե, և զպահպանութիս որդւոցն ահարո-
նի եղբարցն իւրեանց պաշտել ՚ի տանն տ՟ն :

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ զորդիսն ահարոնի զատոյց :
Որդիք ահարոնի՝ նաբադ, և աբիուդ. և եղիա- Խ
2 զար, և իթամար : ✱ և մեռան նաբադ և աբիուդ առա-
ջի հօրն իւրեանց. և որդիք ոչ գոյին ն՟ց. և քահանայա-
3 ցան եղիազար և իթամար՝ որդիքն ահարոնի : ✱ Եւ զա-
տոյց զն՟ս դաւիթ. զսադովկ յորդւոցն եղիազարու, և
զաքիմելէք յորդւոցն իթամարայ, ըստ համարոյն իւր-
եանց, և ըստ պաշտաման իւրեանց. և ը՟ս տանց տոհ-
4 միցն ն՟ց : ✱ Եւ գտան որդիք եղիազարու յոլովագոյնք
յիշխանս զօրաւորացն՝ քան զորդիսն իթամարայ. և ո-
րոշեաց զն՟ս : և զորդիսն եղիազարու կացոյց իշխանս
տանց տոհմիցն, արս վեշտասան : և զորդիսն իթամա-
5 րայ ը՟ս տանց տոհմիցն, արս ութ : ✱ Եւ զատոյց զն՟ս
ըստ վիճակին ն՟ց. վ՟ս զի էին իշխանք սրբութեցն, և
առաջնորդք ՚ի տանն տ՟ն. և յորդւոցն եղիազարու, և
6 յորդւոցն իթամարայ : ✱ և գրեաց զն՟ս սամէաս որդի
նաթանայելի դպիր ղեւտացւոցն՝ յանդիման կալ ար-
քային՝ և իշխանացն. և սադովկայ քահանայի, և աքի-
մելէքայ որդւոյ աբիաթարայ : Եւ իշխանք տոհմից քա-
հանայիցն ղեւտացւոցն ՚ի տանէ ազգին իւրեանց, մի
մի առ որդիսն եղիազարու, և մի մի առ որդիսն իթա-
7 մարայ : ✱ Եւ ել վիճակն առաջին՝ յարիբայ : և երկ-
8 րորդն՝ յադինայ : ✱ և երրորդն՝ քարեմայ. չորրորդն՝
9 սեուրինայ. ✱ հինգերորդն՝ մեղքեայ. վեցերորդն՝ մե-
10 րեայ. ✱ եւթներորդն՝ ակկուսայ. ութերորդն՝ աբիայ.
11 ✱ իններորդն՝ յեսուայ. տասներորդն՝ սեքենիայ. ✱ մե-
12 տասաներորդն՝ եղիասիբայ. երկոտասաներորդն՝ սա-
13 ղակիմայ. ✱ երեքտասաներորդն՝ ոփփիայ. չորեքտասա-
14 ներորդն՝ իզբայելի : ✱ հնգետասաներորդն՝ բեղգայ.
15 վեշտասաներորդն՝ եմմերայ. ✱ եւթնուտասաներորդն՝
16 եզիրայ. ութուտասաներորդն՝ ափեսայ. ✱ իննուտասա-
17 ներորդն՝ ոփեթիայ. քսաներորդն՝ եզեկիելի. ✱ քսանե-
րորդ առաջներորդն՝ յաքինայ. քսաներորդ երկրորդն՝
18 գամուելի. ✱ քսաներորդ երրորդն՝ դալայիայ. քսա-
19 ներորդ չորրորդն՝ մոզիայ : ✱ Այս է համար ն՟ց ըստ
պաշտաման իւրեանց մտանել ՚ի տունն տ՟ն. ը՟ս իրա-
ւանց իւրեանց, ՚ի ձեռն ահարոնի հօրն իւրեանց. ո՟պ
20 պատուիրեաց տ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի : ✱ Եւ որդւոցն ղեւեայ մնա-
ցելոց. որդւոցն ամրամայ՝ սուբայէլ, յուդայիա, ա-
21 բադիա : ✱ յորդւոցն աբիայ՝ իշխան յեսիաս : ✱ և յորդ-
22 ւոցն սարայիսայ՝ աղամովթ : և յորդւոցն սաղովթայ՝
23 յանաթ : ✱ և յորդւոցն քեդրոնի՝ յեդիու առաջին. ա-
մասիաս երկրորդ. յեզիել երրորդ. յեկիմաս չորրորդ :
24 ✱ Որդիքն ոզիելի՝ միքիա առաջին. և յուսա երկրորդ :
25 և որդի միքայի՝ սամէր : ✱ և եղբայր միքայ՝ յեսիէ : որ-
26 դիք յեսիայ՝ զաքարիաս : ✱ Որդիք մերարեայ՝ մոոլի,
27 և մուսի : ոզիա որդի ն՟ր. բոնիա ✱ որդի ն՟ր. և սակ-
28 քուր, և ոբդիա : ✱ մոոլի, եղիազար, և կիս որդի ն՟ր.
29 ✱ և որդի կիսեայ՝ իմայէլ : ✱ և որդիք մուսեայ՝ մոոլի,
30 և յեդեր, և յերիմովթ : Սոքա էին որդիք ղեւտացւոց
31 ը՟ս տանց տոհմիցն իւրեանց. ✱ առին և նոքա վիճակս,
ո՟պ և եղբարքն իւրեանց որդիքն ահարոնի, առաջի թա-
գաւորին : Եւ սադովկ, և աքիմելէք՝ յիշխանաց տոհ-
միցքահանայիցն, և ղեւտացւոցն ցեղքն՝ որք կային իբրև
վեղբարսն իւրեանց զկրտսերագոյնսն :

---

(3) Յօրինակին. Ըստ գլխոց իւրեանց՝ Լ և Ը : (4) Ոմանք. ՚Ի վերայ գործոց տանն : (6) Այլք. Յօր ըստ օրէ պաշտամ՛՛ : (10) Այլք. Սոքա որդիք սեմեայ : (11) Այլք. Յեթ իշխան : (13) Այլք. Մինչև յաւիտեան : (19) Ոմանք. Եւ յեկիմաս չորրորդ : (20) Ոմանք. Միքա իշխան : (24) Ոմանք. Ըստ համարոյ իւրեանց... պաշտաման տ՟ն : (28) Այլք. ՚Ի ձեռն որդւոցն ահարո՛՛ : (29) Ոմանք. Հացին զառաջադրութե. և ՚ի վ՟ր նաշհւոյ պատարագեացն : (32) Այլք. Եւ պահէին զպահպանութիս :

ԳԼ. ԻԴ. (4) Ոմանք. Իշխանս ՚ի տանց տոհմիցն : (5) Ոմանք. Ըստ վիճակի նոցին : (6) Յօրինակին. Սամէաս որդի նա՛՛ : (6) Ոմանք. Դպիր ՚ի ղեւտացւոցն.... և իշխանք տոհմիցն և ղեւտաց՛՛ : (11) Յօրինակին՝ ՚ի տասներորդէն սկսեալ մինչև ցվերջն թուագրով գրեն այսպէս. Ժ երորդն. ԺԱ երորդն. ԺԲ երորդն, և՟ն : (13) Այլք. Երեքտասան երորդն ոփփայ : (20) Ոմանք. Սուբայէլ. յադայիա : (22) Ոմանք. Սարիսա. աղովմովթ : (23) Ոմանք. Եւ յորդւոցն քեբրոնի : (31) Ոմանք. Եւ ՚ի ղեւտացւոցն ցեղք : (31) Ոմանք. Զկրտսերագոյնսն :

ԳԼ. ԻԵ.

Զորս կացոյց դաւիթ արքայ՝ և իշխանք զօրուն 'ի 1
գործն, ը̄ որդիսն ասափայ, և եմանայ, և եդիթունայ։
որք երգէին տաւղօք և քնարօք և ծնծղայիւք։
Եւ եղև թիւ նց̄ որք գործէին զգործս իւրեանց։ * Որդիք 2
ասափայ՝ զակքուր և յովսէփ, և նաթանիաս, և
յեսրիէլ։ որդիք ասափայ մօտ առ թագաւորն։ * Եւ 3
իդիթումայ որդիքն՝ գոդոլիաս, սուրի, և յեսիմ, և
սեմէի, և ասաբիաս, և մատաթանիաս, վեց՝ հանդերձ
հարբն իւրեանց իդիթումաւ երգէին քնարօքն զգոհութիւն
և զօրհնութիւն տն̄։ * Եւ որդիք եմանայ՝ բոկքիաս, 4
և մատաթանիաս, և ոզիէլ, և սուբայէլ, և յերիմովթ,
և անանիաս, և անան, և եղեաթան, և գեթողաթի,
և հաւեմովթի, և եզեր, և սեբանատան, և մեղամովթ,
և յովթիրի, և մաղիովթ։ * Ամենեքեան սոքա 5
որդիք եմանայ, որք նուագէին առաջի արքայի բանիւքն
այ̄՝ բարձրացուցանել եղջերևն։ Եւ ետ ած̄
որդիս եմենայ հնգետասան, և դստերս երիս։ * ամենեքեան 6
նոքա հանդերձ հարբն իւրեանց երգէին օրհնութիւն
'ի տանն տն̄ ծնծղայիւք և տաւղօք և քնարօք
մերձ առ արքային։ և ասափ, և իդիթովմ, և եման։ * և 7
եղև թիւ նց̄ հանդերձ եղբարբքն իւրեանց, որք ուսեալ
էին զերգսն տն̄․ ամենեքեան հանճարեղքն երկերիւր
և ութսուն և ութ։ * Արկին և նոքա վիճակս 8
հանապազորդ պաշտաման, ը̄ փոքու և մեծի՝ կատարելոցն
և որք ուսանէին։ * Եւ ել վիճակն առաջին ասափայ 9
և որդւոց նր̄, և եղբարցն իւրոց։ յուսէփ առաջին,
գոդոլիա երկրորդ՝ ինքն և եղբարք իւր և որդիք
իւր երկոտասան։ * Երրորդ՝ զակքուր, որդիք իւր և 10
եղբարք իւր երկոտասան։ * Չորրորդ՝ եզրի, և որդիք 11
իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Հինգերորդ՝ նաթանիաս, 12
որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
* Վեցերորդ՝ բոկկիաս, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ 13
* Եւթներորդ՝ յեսուէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք 14
իւր երկոտասան։ * Ութերորդ՝ իսիաս, որդիք 15
իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Իններորդ՝ մաթանիաս, 16
որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Տասներորդ՝ 17
սեմէի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
* Մետասաներորդ՝ եզրիէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք 18
իւր երկոտասան։ * Երկոտասաներորդ՝ ասբիաս, 19
որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Երեքտասաներորդ՝ 20
սուբայէլ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
* Չորեքտասաներորդ՝ մատաթիաս, որդիք 21
իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Հնգետասաներորդ՝ 22
յերիմովթ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
* Վեշտասաներորդ՝ անանիաս, որդիք իւր՝ 23
և եղբարք իւր երկոտասան։ * Եւթնուտասաներորդ՝ 24
եղբակատան, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
* Ութուտասաներորդ՝ անանի, որդիք իւր՝ և եղբարք 25
իւր երկոտասան։ * Իննուտասաներորդ՝ մելեթի, որդիք 26
իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Քսաներորդ՝ եղիաթ, 27
որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Քսան 28
և առաջներորդ՝ յեթերի, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր
երկոտասան։ * Քսան և երկրորդ՝ գեդդելթի, որդիք 29
իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։ * Քսան և երրորդ՝ 30
մաղիովթ, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։
31 * Քսան և չորրորդ՝ հռովմեթիեզեր, որդիք իւր՝ և եղբարք իւր երկոտասան։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Եւ 'ի զատուցեալս դրանցն յորդւոցն կորխայ․ մասողամ 1
2 որդի կորխայ յորդւոցն ասափայ * և մասեղամեայ։ 2
որդիք զաքարիայ՝ անդրանիկ յադիէլ, երկրորդ՝
3 աբդիաս, երրորդ՝ նաթանա․ չորրորդ՝ * յովէլ․ 3
և ովդամ՝ հինգերորդ․ յոնաթան՝ վեցերորդ։ ելիոնէ՝
4 եւթներորդ։ * Եւ իդիթոմայ որդիք՝ սամէաս
անդրանիկ, և յովազաբադ՝ երկրորդ․ յովադա՝ երրորդ․
5 սաքար՝ չորրորդ․ նաթանայէլ՝ հինգերորդ․ * ամիէլ՝ 4
վեցերորդ․ իսաքար՝ եւթներորդ․ փեղաթի՝ ութերորդ։
6 վ̄ի զի օրհնեաց զնա ած̄։ * Եւ սամանայ որդւոյ
նր̄ անդրանկան՝ ծնան որդիք զօրաւորք 'ի տան հօր
7 իւրոյ, վ̄ի զի հզօրք էին։ * Որդիք սեմայ, ազոնի, և 5
հռափայէլ, և յովբեդ, և եղզաբեթ, աքիու, և եղբարք
իւր որդիք զօրաւորք ուժով։ եղիու, և սամաքիաս,
8 և իզբակոս։ * ամենեքեան սոքա որդիք աբեդոմ, ինքեանք 6
և որդիք իւրեանց և եղբարք իւրեանց՝ զօրացեալք
զօրութը̄, գործէին զօրութը̄ զգործս, վաթսուն
9 և երկու։ աբդեդոմայ, * և սեղեմիայ՝ որդիք և 7
10 եղբարք հաստունք՝ ութուտասան։ * Եւ յեսամայ յորդւոցն
մերարեայ որդի մի՝ շամարի, որում պահէին ըզգլխաւորութ․
զի ոչ գոյր անդրանիկն 'ի միջի, և առեդ 8
11 զնա հայր իւր սկիզբն․ * քեղկիա՝ երկրորդ, տաբէղ՝
երրորդ, զաքարիաս՝ չորրորդ։ ամենեքեան սոքա 9
12 ուսայեայ որդիք, և եղբարք նր̄՝ չորեքտասանք։ * Սոցա
էր բաժին վիճակաւ դրանցն գլխաւորութեց՝ կալ շաբաթաւոր
առաջի եղբարցն իւրեանց, և պաշտել 'ի 10
13 տան տն̄։ * Եւ արկին վիճակ ըստ փոքուն և ըստ մեծին, 11
տանց ազգատոհմին իւրեանց 'ի դրունս դրունս։ 12
14 * և ել վիճակ դրանն արևելից սեմեայ՝ և զաքարիայ
որդւոյ նր̄։ Յովադ խորհրդականն 'ի միտս իւր․ արկանէին 13
վիճակս, և ել նմա վիճակն ը̄ կողմն հիւսւսոյ։ 14
15 * Եւ աբդեդոմայ ը̄ հարաւակողմն կոյս։ և որդւոց 15
16 իւրոց ընդդէմ տանն ասափայ․ * յերրորդեան՝ սեմոյն 16
ովսայ ը̄ արևմուտս կոյս․ դրամբքն հանդերձ սրսկապանին, 17
ելից ճանապարհին, պահ առ պահ ընդ արևելս։
17 * Իսկ ղևտացիքն վեց վեց յաւուր ը̄ կողմանս 18
հիւսւսոյ։ չորս չորս յաւուր ընդ կողմանս հարաւոյ․ 19
չորս չորս յաւուր՝ յասափինն․ երկուս երկուս 'ի փոխանկել։ 20
18 * և ը̄ արևմուտս չորս։ և 'ի ճանապարհ երկուս
19 երկուս փոխանակաւ։ * Այս վիճակ բաժնիւ 21
դարապանաց որդւոյն կորխայ՝ և որդւոյն մերարեայ։ 22
20 * Եւ ղևտացիքն եղբարքն իւրեանց հանդերձ 'ի վերայ
գանձին տանն տն̄, և 'ի վերայ գանձին սրբոյն սրբոց։ 23
21 * Որդիքն ողադանայ որդւոյ գերսամ ողադանա իշխանք 24
ազգաց տոհմին ողադանու։ և գերսամայ՝ յեհիէլ։
22 * և զեթամ, և յովէլ՝ եղբարք նր̄ 'ի վ̄ր գանձին տան 25
23 տն̄։ * Եւ ամրիմ, և իսահառ, քեբրոն, և ոզիէլ․ * և 26
24 սեբիէլ․ գերսամեանց, մովսէսեանց, զօրագլուխք 'ի վ̄ր 27
25 գանձուցն։ * Եւ եղբայր նր̄ եղիազար, աբիա որդի 28
նր̄, յուսէէ որդի նր̄, յովրամ որդի նր̄, զէքրի որդի
26 նր̄, * և ինքն սաղամիթ և եղբարք իւր 'ի վ̄ր ամ̄ գանձուն 29
սրբոյն սրբոց․ զոր նուիրեաց դաւիթ, և իշխանք 30
տոհմիցն՝ հարիւրապետք և հազարապետք և իշխանք

զօ-

Գլ. ԻԵ. (4) Այլք. Եւ եղեաթան, և գեդողաթի։ (7) Յօրինակին. մ̄ձ̄ը̄։ (8) Ոսկան. Ըստ փոքու և մեծի կարգելոցն։ (9) Այլք. Յովսէփ առաջին։ Յօրինակին նո այս բառականարք մինչև յքսան և չորրորդն՝ այսպէս արտաքս գրեալ էին։ (19) Այլք. Ասարիաս։ (28) Այլք. Յեթերի։ (31) Ոմանք. Հռովմեթեզեր։

Գլ. ԻԶ. (1) Ոմանք. Մասողամ որդի կորխայ։ (6) Ոսկան. Եւ սամէնայ որդւոյ նր̄։ (8) Յօրինակին. Զգործս կը̄։ (10) Յօրինակին 'ի կարգի բնաբանին՝ յետ սկիզբն, դադարէ թէ ւէ Բողէաւ, 'ի լուսանցսն լուծեալ նշանակի 'ի վեր բերել, սկզբան էգիւ։ Որ ըստ ոմանց սոյն սկզբանէ գիւքեղկիա․ Ն ոմանք․ սկիզբն սկզբանէ գիւքեղկիա երկրորդ։ (13) Այլք. Եւ ըստ մեծին, ըստ տանց այլ"։ (15) Յօրինակին. Եւ աբդեղովմայ ընդ։ (16) Ոմանք. Սեմեան և ովսայ։ (16) Յօրինակին. Հանդերձ սկապանին։ (17) Այլք. Եւ երկուս երկուս 'ի փոխանակել։ (19) Ոմանք. Այս վիճակք բաժանիւ դարա"։ (20) Յօրինակին. Հանդերձ 'ի գանձին տանն։ (20) Ոմանք. Եւ 'ի վերին սրբոյն սրբոց։ (21) Ոմանք. Գերսամ և ողադանայ։ (22) Ոսկան. Որդիք յեհելի զեթամ, և յո"։ (24) Ոսկան. Եւ սեբիէլ․ որդի գերսամայ որդւոյ մովսէսի՝ զօրագլ"։ (25) Ոսկան. Զէքրի որդի նր̄. և զելմիթ որդի նր̄։ Եւ ինքն։

զօրութեանցն՝ * զոր առեալ էր 'ի քաղաքաց անտի աւար, 27
և նուիրեալ էր 'ի նոցանէն, զի մի նուազեսցի
գործք շինուածոյ տանն տ̅ն։ * Զոր նուիրեցին սամուէլ 28
տեսանողն. և շաւուղ կիսեանց, և աբեններ ներեանց,
և յովաբ որդի շարուհեայ։ Եւ ամ̅ նուէրք
որ էին 'ի ձեռս սաղովմեայ և եղբարց իւրոց. * յեսսարի, 29
և քոնոնիա, և որդիք իւր. և գործքն գործոյն արտաքնոյ
'ի վ̅ր Ի̅Լի, զի գրիցեն՝ և վճարիցեն * 'ի քեբրոնիա. 30
սադիաս և եղբարք իւր, որդիք զօրու հազար
և եւթնհարիւր։ Եւ 'ի վ̅ր ատեկանութե Ի̅Լի յայնկոյս
յորդանանու գետոյն ընդ արեւմուտս, ամ̅ գործ
պաշտաման տ̅ն, և 'ի գործ արքունի * քեբրոնեա ուրիաս 31
իշխան, քեբրոնեա ազգատոհմքն իւրեանց հանդերձ։
Յամին քառասներորդի թագաւորութեն դաւթի,
այս յաշխարհագրի անդ գտաւ. այր զօրութեց 'ի
նա̅, յազերն գաղադիտացւոց։ * և եղբարք իւր որդիք 32
զօրաւորք. երկուհազար և եւթնհարիւր, գլխաւորք
տոհմին։

ԽԱ Եւ կացոյց զնս̅ արքայ դաւիթ 'ի վերայ գնդին ռուբելեայ
և գադայ՝ և կէս ազգին մանասէի գնդին. վ̅ս
ամ̅ բանից ա̅յ. բանից արքունի։

ԳԼ. ԻԷ.

Եւ որդիք Ի̅Լի իւրաքանչիւր թուոց նահապետք ազգատոհմին 1
հազարաւորք և հարիւրաւորք։ և համարակար
դպիրք, որ պաշտէին 'ի ժողովրդեանն յամ̅
համարս արքունի, ըստ իւրաքանչիւր գործոյն համարոյ
ելին և մտին ամսոյ ամսոյ յամ̅ ամիս տարւոյն,
ընտրութիւն * Առաջին համարոյ առաջնոյ ամսեանն՝ 2
յեզբեաղ, և բաղէէլ, և ընտրութե ելից նր̅ քսան և
չորս հազարք։ * Յորդւոց փարեսայ, որ գլուխ էր ամ̅ 3
իշխանացն զօրաց, և յամսեանն առաջնոյ. * ընտրութե 4
Ամսոյն երկրորդի, դուդայի, և դաքոթի, և մակաղաւովթ
առաջնորդք, և ընտրութե նր̅ քսան և չորս հազարք՝
* իշխանք զօրութե։ Երրորդն յամսեանն երրորդի. 5
բանէաս, յովդադ՝ քահանայ իշխան. և յընտրութե
նր̅՝ քսան և չորս հազարք. * Նա էր բանէաս հզօրագոյն 6
քան զերեսունսն, և 'ի վերայ երեսնիցն բաժին
ընտրութե իւրոյ։ * Յամսեանն չորրորդի, ասայէլ 7
եղբայր յովաբու, և զաբդէաս որդի նր̅ և եղբարք իւր
զկնի նր̅. և ընտրութե բաժնի նր̅ քսան և չորս հազարք։
* Հինգերորդ ամսեանն՝ հինգերորդ իշխան սամաւովթ, 8
յիզլիա. և բաժին մասին նորա քսան և չորս հազարք։
* Վեցերորդ յամսեանն՝ վեցերորդ իշխան էկէս որդի 9
էկգեայ թեկուացւոյ. և մասն բաժնի նր̅ քսան և չորս
հազարք։ * Յեւթներորդում ամսեանն՝ եւթներորդ 10
իշխան, քեղփաղոմեանց յորդւոցն եփրեմայ. և մասն
բաժնի իւրոյ քսան և չորս հազարք։ * Ութերորդ յամսեանն 11
ութերորդի, ուսաքեկի եսթայիանց զարայեայ.
և մասն բաժնի նր̅ քսան և չորս հազարք։ * Իններորդ 12
յամսեանն իններորդի, աբիեզեր որ յանաթովթայն,
որ 'ի բենիամին երկրի. և մասն 'ի բաժնի իւրում քսան
և չորս հազարք։ * Տասներորդ յամսեանն տասներորդի, 13
մարի նէտոփաթեանց զարայ. և մասն բաժնի
իւրում քսան և չորս հազարք։ * Մետասաներորդն 14
յամսեանն մետասաներորդի, բանաիաս 'ի փարաթոնեայ,
յորդւոցն եփրեմի, և 'ի զատուցեալսն նր̅ քսան և
15 չորս հազարք։ * Երկոտասաներորդն յամսեանն երկոտասաներորդի,
քողդայի 'ի նետուփաթայ, որդի գոթոնիելի.
և 'ի զատուցեալս նր̅ քսան և չորս հազարք։
16 * Եւ 'ի ցեղիցն Ի̅Լի, ռուբինի իշխան, եղիազար որդի
17 զեքրեայ. և շմաւոնի, սափատիաս որդի մաաքեայ. * և
ղեւեայ, ասաբիա որդի սամուէլի. և ահարոնի՝ սադովկ
18 որդի։ * Եւ յուդայ, եղիաբ յեղբարցն դաւթի. և 'ի
19 սաքարայ՝ ամարիաս որդի միքայելի։ * և զաբուղոնի,
սամէաս որդի աբդիայ. և նեփթաղիմայ՝ յարիմութ որդի
20 ոզիելի։ * Եւ եփրեմի՝ ովսէէ որդի ոզիայ. և կիսոյ
21 ցեղին մանասէի՝ յովէլ որդի փադդիայ։ * և կիսոյ ցեղին
մանասէի որ էր 'ի գաղաադ, յադդայի որդի զաքդիայ.
որդւոցն բենիամինի՝ ասիէլ որդի աբեններայ։
22 * Դանայ՝ եզրիէլ որդի յովրամայ։ Այսքան էին նահապետք
23 ցեղիցն Ի̅Լի։ * Եւ ոչ առ դաւիթ զթիւն նոցա
'ի քսանամենից և 'ի վեր. վ̅ս զի տ̅ր ասաց բազմացուցանել
24 զԻ̅Լ իբրև զաստեղս երկնից։ * Եւ յովաբ որդի
սարուհեայ սկսաւ թուել զժողովուրդն. և ոչ կատարեաց։
և եղև յաղագս այնորիկ բարկութե 'ի վ̅ր Ի̅Լի։
և ոչ յարգեցաւ թիւն 'ի գիրս բանից աւուրց թագաւորին
25 դաւթի։ * Եւ 'ի վերայ գանձուց արքային սաղմովթ
որդի մովդիէլի։ և 'ի վերայ գանձուց անդաստանաց
'ի գեօղսն, և 'ի տունս, և յաշտարակս, յովնաթան
26 որդի ոզիայ։ * Եւ 'ի վերայ երկրագործացն որք գործէին,
27 եզրաս որդի քեղուբայ։ * և 'ի վ̅ր ագարակացն,
սեմէի արիմաթայի։ և 'ի վերայ շտեմարանացն գիւղից
28 գինւոյն, զաբդի որդի սեփինայ։ * Եւ 'ի վ̅ր ձիթենեացն
և մոլաթզենեացն որք 'ի դաշտս՝ բաղդանա որդի
գեդէոնի։ և 'ի վ̅ր շտեմարանաց ձիթոյն՝ յովաս։
29 * Եւ 'ի վերայ արջառոց արօտականաց որք էին 'ի հովտան.
30 սովտառ որդի ադայիայ։ * և 'ի վ̅ր ուղտուցն՝
ուբիաս ամելացի։ և 'ի վ̅ր իշոցն՝ յադիաս մարաթովնացի։
31 * Եւ 'ի վ̅ր հօտիցն՝ յովազ ագարացի։ ամենեքեան
սոքա վերակացուք ստացուածոցն դաւթի արքայի։
32 * Եւ յովնաթան հօրեղբայր դաւթի՝ խորհրդակից,
այր հանճարեղ. և ինքն դպրապետ։ և յէիէլ որդի
33 աքիմենայ ընդ որդիս արքայի։ * Եւ աքիտոփէլ՝
խորհրդակից արքայի։ և քուսի առաջին բարեկամ արքայի.
34 * և զկնի նորա աքիտոփէլ մերձ 'ի նա։ և յովիդայեայ
որդի բանեայ. և աբիաթար։ և զօրավար զօրացն
արքայի յովաբ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Եւ ժողովեաց դաւիթ զամ̅ իշխանս Ի̅Լի, զիշխանս ԽԲ
դատաւորացն, և զամ̅ իշխանս օրամանցն, 'ի սպաս
անձնապահաց թագաւորին. և զիշխանս հազարաւորացն,
և հարիւրաւորացն, և գանձապահացն, և որք
էին 'ի վերայ ստացուածոցն նորա. և զզօրաւորսն, և
2 զպատերազմօղս զօրավարացն յեմ։ * Եւ եկաց դաւիթ
արքայ 'ի մէջ եկեղեցւոյն՝ և ասէ. լուարուք ինձ եղբարք
իմ և ժողովուրդ իմ. 'Ի սրտի իմում եղև շինել
տուն հանգստեան տապանակի ուխտին տ̅ն, և կայանս
ոտից տ̅ն մերոյ. և պատրաստեցի ես 'ի բնակութե̅ն յայն
զկազմած զայդ. ոսկի, և արծաթ, և պղինձ, և արոյր,
3 և երկաթ, և փայտ բազում։ * և ասաց ա̅ծ ցիս. ոչ
շինեսցես դու ինձ տուն, անուանել զանուն իմ 'ի վ̅ր
նր̅. վ̅ս զի այր պատերազմօղ ես դու, և հեղեր արիւն
բա

---

(32) Յօրինակին. ա̅յ. գլխաւորք։ Ոմն օրինակ. բա̅շ։ (32) Ոմանք. 'ի վերայ գնդին ռուբինայ և գադայ։ (32) Այլ. Մանասեան գնդին . . . 'ի բանից արքունի։

Գլ. ԻԷ. (1) Այլ. Զամենայն համարս արքունի։ (2) Ոմանք. Յառաջ համարոյ առա"։ (2) Յօրինակին. Ելից նր̅ իշ̅ք։ (4) Ոմանք. Յուդայի և դոքոթի։ (7) 'Ի լուս". Աբեսսա եղբայր յովաբու. համաձայն ոմանց 'ի բն"։ (11) Ոմն. Ուսաք եկխեսթայեանց։ (12) Ոմանք. Եւ մասն բաժնի իւրոյ։ (13) Յօրինակին. Մարինէ տոպատ"։ (15) Ոմանք. Եւ երկոտասանե". . քողդայի նետուփատայ։ (16) Ոմանք. Ռուբէն իշխան. եղիեզեր որդի զեքրեայ։

(17) 'Ի լուս". Ասաբիա որդի կամուէլի. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (17) (18) Ոմանք. Սադովկ որդի յուդայ և եղիաբ։ Ոմն օրինակ. Սադովթ։ Որդւոցն յուդայ, եղիաբ։ (19) Ոմանք. Որդի աբդիմեայ։ (22) Ոմանք. Եւ դանայ՝ եզրիէլ որդի յովրամայ։ Այսքան 'ի բնաբան օրինակի մերում [illegible], 'ի լուս". նշանակի 'ի մէջ [illegible] և ասէր. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (24) Ոմանք. Եւ ոչ յարգեցաւ գիրն 'ի գիրս բանից։ (25) Այլ. Ազմովթ որդի մովդիէլի։ (28) Ոմանք. Եւ մոլեթզենեացն։ (30) Ոմանք. Ուբիաս ամայէլացի։ Ոմն օրինակ. Իսմայէլացի։

Գլ. ԻԸ. (2) Ոմանք. Եւ կացոյց դաւիթ արքայ 'ի մէջ։

բազում։ * Եւ ընտրեաց տր̃ ած̃ յամ̃ ազգաց զինէ, և 4
յամ̃ Իէլէ ընտրեաց զյուդաս, կացուցանել զթագաւորութիւն
իւր յաւիտենական. և 'ի տանէն յուդայ՝ ընտրեաց
զտուն հօր իմոյ և յորդւոց հօր իմոյ՝ կամեցաւ
զիս լինել թագաւոր 'ի վր̃ ամ̃ Իէլի։ * և յամ̃ որդւոց 5
իմոց՝ վն̃ զի որդիս բազումս ետ ինձ տր̃, ընտրեաց
զսողոմոն որդի իմ, նստուցանել յաթոռ թագաւորութեն
տն̃ 'ի վր̃ Իէլի։ * Եւ ասաց ցիս ած̃. սողոմոն որդի 6
քո շինեսցէ զտուն իմ, և զսրահն իմ. վն̃ զի ընտրեցի
զնա լինել ինձ որդի, և ես եղէց նմա 'ի հայր. * և 7
ուղղեցից զթագաւորութի նր̃ մինչև յաւիտեան, եթէ
զօրասցի պահել զպատուիրանս իմ և զիրաւունս իմ
իբրև յաւուրս յայսմիկ։ * Եւ արդ՝ դի՛ք առաջի երեսաց 8
ամ̃ եկեղեցւոյս տն̃, և յականջս այ̃ մերոյ. պահեցէք
և խնդրեցէք զամ̃ պատուիրանս տն̃ այ̃ մերոյ. զի
ժառանգեսջիք զերկիրս բարի, և ժառանգեցուսջիցէք
որդւոց ձերոց յետ ձեր մինչև յաւիտեան։ * Եւ 9
դու սողոմոն որդի իմ, ծանի՛ր զած̃ հարցն քոց, և ծառայեա՛
նմա կատարեալ սրտիւ, և մտօք կամաց քոց.
վն̃ զի զամ̃ սիրտս քննէ տր̃, և զամ̃ խորհուրդս ճանաչէ։
եթէ խնդրեսցես զնա, գտցի՛ քեզ. և եթէ թողցես
զնա՝ լքցէ զքեզ 'ի սպառ։ * Տես այժմ, զի տր̃ ընտրեաց 10
զքեզ շինել նմա տուն 'ի սրբութի. զօրացի՛ր և
արա՛։ * Եւ ետ դաւիթ սողոմոնի որդւոյ իւրում զօրինակ 11
տաճարին՝ և սենեկաց նր̃, և գանձարանաց նր̃,
և վերնատանցն, և շտեմարանացն ներքնոց, և տանն
քաւութե̃։ * և զօրինակ զոր ունէր 'ի մտի իւրում, 12
սրահից տանն տն̃, և զամ̃ շտեմարանացն շուրջանակի,
յամբարս տանն տն̃, և մթերից սրբութեցն։ * և մնացորդացն, 13
յօտարամոնից 'ի պաշտօն քահանայիցն, և ղևտացւոց
յամ̃ գործ պաշտամանց տանն տն̃, և շտեմարանացն
անօթոց սպասուց տանն տն̃։ * Եւ զկշիռ 14
կշռոյ նց̃՝ ոսկւոյ և արծաթոյ * զկշիռ աշտանակաց 15
ետ նմա. և զբազմականացն նմանութիս. * և զկշիռս սեղանացն 16
առաջադրութե̃. և զիւրաքանչիւր ուրուք ոսկեղէն
սեղանոց։ նոյնպէս և զարծաթեղինացն։ * և 17
զմսահանացն, և զնուիրանոցացն, և զտաշտիցն ոսկեղինաց.
և զկշիռս ոսկւոյ և արծաթոյ, և զափոցն զիւրաքանչիւր
ուրուք։ * Եւ զսեղանոյ խնկոցն 'ի մաքուր 18
ոսկւոյ զկշռութիւն եցոյց նմա. և զօրինակ քերովբէիցն
որոց տարածեալ էր զթևսն իւրեանց, և հովանի ունէին
'ի վր̃ տապանակին ուխտին տն̃։ * Զամ̃ գրով 'ի 19
ձեռանէ տն̃ ետ դաւիթ սողոմոնի, ըստ եղելոյ 'ի նմա
իմաստութեն և ըստ օրինակին։ * Եւ ասէ դաւիթ ցսողոմոն 20
որդի իւր. զօրացի՛ր և քա՛ջ լե՛ր, արա՛ և մի՛ երկնչիցես,
և մի՛ զարհուրեսցիս. վն̃ զի տր̃ ած̃ իմ է ընդ
քեզ. ոչ թողցէ զքեզ, և ոչ լքցէ՝ մինչև կատարեսցես
զամ̃ գործ սպասու տանն տն̃։ Եւ ահա այդ է օրինակ
տաճարին, և սենեկաց նորա, և սրահից նր̃, և վերնատանցն,
և շտեմարանացն, ներքնատանցն, և տանն քաւութե̃.
և օրինակ տաճարին տն̃ այդ է։ * Եւ օրամոնից 21
քահանայիցն և ղևտացւոց, յամ̃ 'ի պաշտամունս տանն
այ̃, և ընդ քեզ եղիցի յամ̃ իրս, ամ̃ որ որ յօժարեսցէ
իմաստութե̃ ըստ համօրէն արուեստից. իշխանքն, և
ամ̃ ժողովուրդ յամ̃ 'ի բանս քո։

ԳԼ. ԻԹ.

Եւ ասէ դաւիթ արքայ ցամ̃ եկեղեցին. սողոմոն 1
որդի իմ զոր ընտրեաց իւր տր̃, մանուկ փո՛քր է,
և գործս մեծ է. վն̃ զի ոչ մարդոյ է շինուածս, այլ տն̃
2 այ̃։ * Ըստ ամ̃ զօրութե̃ իմոյ պատրաստեցի նիւթս
տանն այ̃ իմոյ. ոսկի, և արծաթ. պղինձ, և երկաթ.
փայտս, և քարինս անկեանց և կամարաց, և քարինս
ընտիրս, և ականս պատուականս, և այլ պատրաստութի
3 բազո՛ւմ։ * Եւ ևս վն̃ հաճոյն լինելոյն իմ 'ի տան այ̃ իմոյ
եղև ինձ զոյս նուիրեցից տն̃, ոսկի և արծաթ. և
ահաւասիկ ետու զայդ 'ի տուն այ̃ իմոյ 'ի բարձրութի.
բաց յայնցանէ զոր պատրաստեցի 'ի տուն սրբութեցն,
4 * երիս հազարս տաղանդս ոսկի 'ի սոփերայ, և եւթն
հազար տաղանդս ընտիր արծաթ, օծանել նովաւ զորմս
5 տաճարին * 'ի ձեռն արուեստաւորաց։ Եւ որոք յօժարիցէ
մտօք լնուլ զձեռս իւր այսօր տն̃։
6 * Եւ յառաջամտիք եղեն իշխանք տոհմիցն, և իշխանք խԳ·
որդւոցն Իէլի, հազարապետք և հարիւրապետք, և վերակացուք
7 գործոցն, և դատաւորք արքայի. * և
ետուն 'ի գործ տանն տն̃, ոսկի՝ տաղանդս հինգ հազար,
և բեւր դահեկանս. և արծաթ՝ տաղանդս տասն հազար.
և պղինձ՝ տաղանդս բեւր և ութ հազար. և երկաթ՝
8 տաղանդս հարիւր հազար։ * Եւ որ ուրուք գտաւ
քա՛ր պատուական, ետուն 'ի շտեմարանս տանն
9 տն̃, 'ի ձեռս յեբիէլի որդւոյ եսրոմի։ * Եւ զուարճացաւ
ժողովուրդն յաղագս յառաջամիտ լինելոյն. վն̃ զի
լի՛ սրտիւ եղեն յառաջամիտք տն̃։ և դաւիթ արքայ ուրա՛խ
10 եղև մեծապէս։ * Եւ օրհնեաց արքայ դաւիթ զտր̃
առաջի եկեղեցւոյն՝ և ասէ։
Օրհնեալ է տր̃ ած̃ Իէլի հարցն մերոց յաւիտենից մինչև խԳ·
11 յաւիտեանս։ * Քո՛ է տր̃ մեծութի, և զօրութի, և
պարծանք, և յաղթութի, և կարողութի. վն̃ զի դո՛ւ
ամենեցուն ուքեն յերկինս և 'ի վր̃ երկրի՝ տիրես. յերեսաց
12 քոց դողան ամ̃ թագաւորք և ազգք. * 'ի քէն
է մեծութի և փառք. դո՛ւ ես ամենեցուն իշխան և տ՛ր.
և իշխան ամ̃ իշխանութեց. 'ի ձեռին քում է զօրութի և
հաստատութի. և 'ի ձեռին քում ամենակալ մեծութի,
13 զօրացուցանել զամ̃։ * Եւ արդ տր̃՝ գոհանամք զքէն,
14 և օրհնեմք զանուն պարծանացդ քոց։ * Ո՛ եմ ես՝ և
ո՛ է ժողովուրդ քո. զի կարասցուք յօժարամիտ լինել
քեզ յայսմ ամի. վասն զի քո՛ է ամ̃ ինչ՝ և 'ի քոյոցդ
15 տուաք քեզ. * Զի պանդուխտք եմք մեք առաջի քո և
նժդեհք՝ որպէս ամ̃ հարք մեր. իբրև զստուեր են աւուրք
16 մեր 'ի վր̃ երկրի, և ոչ գոն մեր մնացուածք ինչ։ * տր̃
ած̃ մեր՝ ամ̃ բազմութիս այս, զոր պատրաստեցի շինել
զտուն անուան սրբութե̃ քոյ, է 'ի ձեռանէ քումմէ,
17 և քո՛ է ամենայն ինչ։ * Եւ ծանեայ տր̃՝ եթէ դո՛ւ ես
որ քննես զսիրտս, զարդարութի սիրես. և մեք պա՛րզ
սրտիւք յօժարամիտք եղեաք յայսմ յամի։ և արդ՝ զժողովուրդս
քո որ գտաւ աստ, տեսի ուրախութե̃ լի՛,
18 եղեալ առ քեզ յօժարամիտ։ * Տր̃ ած̃ աբրահամու,
և իսահակայ, և Իէլի հարցն մերոց, պահեա՛ զայս 'ի միտս
և 'ի սիրտ ժողովրդեան քոյ յաւիտեան. և ուղղեա՛ զսիրտս
19 նց̃ առ քեզ։ * Եւ սողոմոնի որդւոյ իմում տո՛ւր
սիրտ բարի առնել զպատուիրանս քո, և զվկայութիս
քո, և զհրամանս քո. և 'ի կատարո՛ւմն ածել զպատրաստութի
20 տան քոյ։ * Եւ ասէ դաւիթ ցամ̃ եկեղեցին,
օրհնեցէ՛ք զտր̃ ած̃ ձեր։ և օրհնեաց ամ̃ եկեղեցին
զտր̃ ած̃ հարցն իւրեանց։ և խոնարհեցուցեալ զծունկս՝
21 երկի՛ր պագին տն̃, և արքայի։ * Եւ եզեն դաւիթ
տն̃ զոհս. և մատոյց ողջակէ՛զ այ̃ 'ի վաղիւն առաջնոյ
աւուրն, զուարակս հազար, խոյս հազար, գառինս
հազար, և զնուէրս նց̃. և զզոհսն յաճախութե̃ ամ̃
22 Իէլի։ * Կերան և արբին առաջի տն̃ յաւուր յայնմիկ ուրախութե̃։
Եւ թագաւորեցուցին երկրորդ անգամ
զսո_

---

(4) Այլ. Զթագաւորութի իւր յաւիտեան։ (8) Ոմանք. Որդւոցն ձերոց զկնի ձեր։ (9) Այլ. Զամ̃ սիրտս քննէ։ (9) Ոմանք. Եւ եթէ խնդրեսցես։ (13) Այլ. Եւ մնացորդացն յօտարմանից 'ի պաշտօն։ Որք յանձնս պահեալ, Տանն տն̃։ Եւ շտեմարանացն անօթոց սպասուց տանն տն̃։ (15) Ոմանք. Եւ զբազմականացն նմանութիւն։ (20) Ոմանք. Ընդ քեզ է … մինչև կատարեսցէ։ (21) Ոմանք. Իշխանքդ և ամ̃ ժողովուրդ յամ̃։

Գլ. ԻԹ. (3) Ոմանք. Վն̃ հաճոյ լինելոյ իմ. . 'ի տան այ̃ իմոյ. և եղև ինձ … 'ի տունս սրբութեցն։ (5) Ոմանք. Եւ որոք յօժարեալ իցէ մտօք։ (8) Ոմանք. 'Ի ձեռն յերիէլի որդւոյ։ (12) Այլ. Ամենեցուն իշխան տր̃. և իշ՛։ (14) Այլ. Զի կարացաք յօժարամիտ։ (14) Ոմանք. Եւ 'ի քոյոցդ տուաք քեզ։ (17) Ոմանք. Յօժարամիտք եղեալք … զժողովուրդ քո։ (18) Ոմանք. 'Ի միտս և 'ի սիրտ ժղ̃դեան։ (22) Ոմանք. Յաւուր յայնմ̃

զՍողոմոն որդի Դաւթի. և օծին զնա Տ՟ն 'ի թագաւոր.
և զՍադովկ 'ի քահանայութի՟ն: *Եւ նստաւ Սողոմոն 23
յաթոռ Դաւթի հօր իւրոյ, և յաջողեցաւ. և հնազանդեցաւ
նմա ա՟մ Ի՟էլ. *Իշխանք և զօրաւորք, և ա՟մ որդիք 24
արքայի Դաւթի հօրն ն՟ր՝ հնազանդեցան նմա: *Եւ 25
մեծացոյց Տ՟ր զՍողոմոն 'ի վերուստ առաջի ա՟մ Ի՟էլի, և
ետ նմա փառս թագաւորութե՟. որ ոչ ումեք եղև ամենեցուն
թագաւորացն որք յառաջքան զնա: *Եւ Դաւիթ 26
որդի Յեսսեայ թագաւորեաց 'ի վ՟ր Ի՟էլի ամս քառասուն.
*'ի Քեբրոն ամս եւթն, և յԵ՟մ ամս երեսուն 27
և երեք: *Եւ վախճանեցաւ բարի ծերութ՟բ, լի աւուրբք՝ 28
մեծութ՟բ և փառօք: և թագաւորեաց Սողոմոն
որդի ն՟ր փոխանակ ն՟ր: *Եւ մնացեալ բանք արքայի 29
Դաւթի՝ առաջինք և վերջինք, գրեալ են 'ի բանս Սամուէլի
տեսանողի, և 'ի բանս Նաթանայ մարգարէի, և
'ի բանս Գադայ տեսանողի. *յաղագս ա՟մ թագաւորութե՟ 30
ն՟ր, և հարստութե՟ ն՟ր. և ժամանակք որ եղեն
ն՟ր 'ի վ՟ր Ի՟էլի, և 'ի վ՟ր ա՟մ թագաւորութե՟ց երկրի:

Կատարեցաւ Մնացորդաց Առաջին:

Գլուխք Երկրորդ Մնացորդաց:

ա. Թէ հազար ողջակէզս եհան Սողոմոն Տ՟յ 'ի Գաբաւոն. և զբուն երևեալ Տ՟յ ասէ՝ խնդրեա զինչ կամիս. և խնդրեաց զհանճար. և ետ նմա Տ՟ր:

բ. Զի խնդրեաց 'ի Քիրամայ արուեստաւորս և փայտս 'ի Լիբանանէ, և նա առաքեաց նմա:

գ. Հանդամանք շինուածոյ տաճարին, և ա՟մ կահից ն՟ր:

դ. Զի տարան զտապանակն 'ի Սիոնէ 'ի տաճարն, և փառքն լցան ամպով. և յետ խնդրելոյն Սողոմոնի՝ հուր էջ և եկեր զողջակէզսն 'ի նուաստակիցն անդ:

ե. Կրկին երևեալ նմա Տ՟ր զգուշացուցանէ զնա:

զ. Վ՟ս քաղաքացն զոր ետ Քիրամ Սողոմոնի, և վ՟ս մնացելոց ազգացն որք եղեն նմա հարկատուք:

է. Զի կարգեաց զՂևտացիսն ըստ հրամանացն Դաւթի 'ի վ՟ր խորանաւորաց գործոյ:

ը. Զի եկն առ նա թագուհին Սաբայ, վ՟ս մեծ հարստութե՟ն Սողոմոնի: և թէ մնացորդք բանից ն՟ր 'ի գիրս մարգարէիցն՝ Նաթանայ և Աքիայ և Յովելայ:

թ. Թէ վասն խիստ պատասխանւոյն Ռոբովամայ բաժանեցան տասն ցեղքն 'ի տանէն Դաւթի. և վ՟ս քաղաքացն զոր շինեաց նա և ամրացոյց:

ժ. Զի յաւելան ղևտացիքն յՌոբովամ. և զօրացուցին զթագաւորութի՟ն յԵ՟մ. և զի զառաջինն բարի էր Ռոբովամ, և 'ի վերջն ել 'ի վ՟ր ն՟ր Սուսակիմ Եգիպտացի:

ժա. Թագաւորեաց Աբիա. և պատերազմեալ 'ի վ՟ր Յերոբովամայ նախատեաց զանաստուածութի՟ն ն՟ր, և ինքն պարծէր յԱ՟ծ և 'ի պաշտօն քահանայիցն յԵ՟մ. որ և վանեաց զՅերոբովամ զա՟մ աւուրս իւր:

ժբ. Թագաւորեաց Ասա, և էր բարի առաջի Տ՟ն և զօրացաւ. և ել 'ի վերայ ն՟ր Զարեհ Եթեովպացի հազար հազարօք. և գոչեաց առ Տ՟ր, և կոտորեաց զհնդիկսն և զԵթովպացիսն՝ մինչ ոչ մնալ ապրելոյ. և առ աւար բ՟զմ:

ժգ. 'Ի բանից Ազարիայ մարգարէի զօրացեալ Ասայի յԱ՟ծ՝ արար նաւակատիս սեղանոյն, և սրբեաց բնաւին զկուռս:

ժդ. Ել 'ի վ՟ր նորա Բաասա արքայ Ի՟էլի. և նա առաքեաց գանձս որդւոյ Ադերայ՝ որ ել և մերժեաց 'ի նմանէ զԲաասա:

ժե. Եւ զի վ՟ս այսր իրի յանդիմանեաց Անանիա մարգարէ զԱսա, թէ զի ոչ յԱ՟ծ՝ այլ 'ի մարդ յուսացար. ընդ որ բարկացեալ եդ զնա 'ի բանտի. և 'ի ցաւել ոտից ն՟ր ոչ խնդրեաց զՏ՟ր, այլ խնդրեաց բժիշկս, և մեռաւ:

ժզ. Գովութի՟ Յովսափատու. և զի յերթալ ն՟ր ընդ Աքաաբու աղերսոյց զնա Տ՟ր 'ի սրոյ Ասորւոցն, որպէս վկայեաց Անանի մարգարէ:

ժէ. Ժողովեցան 'ի վ՟ր նորա Ամոն Մովաբ և Մինեցիք. և գոչեաց Յովսափատ առ Տ՟ր. և 'ի ձեռն Ոզիէլի մարգարէի քաջալերեաց զնա Տ՟ր. և 'ի կարգելն ընդդէմ թշնամեացն և նուագել զսաղմոսն Տ՟յ՝ զմիմեանս հարին թշնամիքն, մինչև առին աւար բազում յոյժ: Եւ զի խնամութի՟ արար ընդ Աքաաբու՝ խորտակեցաւ նաւն ն՟ր: Եւ թէ յէու գրեաց զգիրս թագաւորացն Ի՟էլի:

ժը. Թագաւորեաց Յովրամ և արար չար առաջի Տ՟ն, և ապստամբեաց 'ի նմանէ Եդոմ: Գրեաց առ նա Եղիա մարգարէ և ասէ, զի թողեր զՏ՟ր՝ չարաչար հիւանդութ՟բ մեռանիս. և հեղաւ որովայն ն՟ր, և մեռաւ:

ժթ. Թագաւորեաց Ոքոզիա, և արար չար, և եսպան զնա Յէու՝ այն որ ջնջեաց զտունն Աքաաբու:

ի. Թագաւորեաց Գոդողիա. և յետ եւթն ամի սպանաւ. և թագաւորեաց Յովաս, և արար բարի, և յետ մահուն Յովիդեայ քահանայի դարձաւ 'ի կուռս. և յանդիմանեալ յԱզարիայ որդւոյ Յովիդեայ՝ սպան զնա. ընդ որոյ չարաչար հիւանդացեալ՝ սպանաւ յիւրոցն:

իա. Թագաւորեաց Ամասիա և արար սակաւ ինչ բարի, վարձեաց յԻ՟էլէ ընդ իւր 'ի մարտ ընդ Եդոմ, և ոչ տարաւ ընդ իւր. և հար զԵդոմ և ա՟ռ զաստուածս նոցա իւր յաստուածս. մատնեցաւ 'ի ձեռս Յովասու արքայի Ի՟էլի, և յետոյ յիւրոցն սպանաւ:

իբ. Թագաւորեաց Ոզիա և արար ուղղութի՟. այլ հպարտացեալ մատեաւ խնկարկել. և էր բորոտեալ մինչև մեռաւ:

իգ. Թագաւորեաց Յովաթամ և արար ուղղութի՟. և նա հարկեաց զորդիսն Ամոնայ:

իդ.

ուրս'': (24) Ոմանք. Իշխանքն զօրաւորք: (25) Ոմանք. Եւ ետ նմա փառս թագաւորութ՟բ: (30) Յօրինակին. Եւ ժամանակք որ են նորա:

'ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ Մնացորդն Առաջին:
և ոմանք. Կատարումն Առաջին Մնացորդաց:

ԻԴ · Թագաւորեաց Աքազ եւ արար չարիս · Նեղեաց զնա Ռասին : եւ մեծ հարուածս եհար 'ի յուդայ Փակէէ , եւ գերեաց զյուդայ · զորս Ովդեդ մարգարէ յե՛տս ետ դարձուցանել · Յետոյ եւս Աքազ 'ի Թագղաթփաղասար եւ 'ի կուռս նր , եւ մեռաւ :

ԻԵ · [illegible] Եզեկիա արար զզատիկն յամսեանն երկրորդում · Եւ յետ հինին աւուրց խցեաց զաղբերսն որ արտաքոյ քաղաքին եւ զելս գետոյն :

ԻԶ · Թագաւորեաց Մանասէ · Եւ յաճախեաց 'ի չարիս , ածաւ կապանօք 'ի Բաբելոն , եւ 'ի վշտանգին դարձաւ աղաչեաց զԱծ , եւ դարձոյց զնա 'ի թագաւորութիւն իւր , եւ պաշտեաց զՏր մինչեւ մեռաւ :

ԻԷ · Թագաւորեաց Ամոն , եւ արար չարիս զորս արար Մանասէ , եւ սպանաւ յիւրոցն :

ԻԸ · Գովելի Յովսիայ որ սրբեաց զյուդայ · եւ այրեաց զոսկերս քրմացն : արար զզատիկն , յօրինեաց զկարգ քահանայիցն ըստ պաշտամանին Դաւթայ : սպանանի 'ի Փարաւոնէ՝ զոր ողբաց Երեմիա :

ԻԹ · Թագաւորեաց Յովաքազ եւ արար չարիս · կապեաց զնա Փարաւոն եւ ած յԵգիպտոս՝ ուստի ո՛չ դարձաւ :

Լ · Թագաւորեցոյց Փարաւոն զԵղիակիմ որ եւ Յովակիմ , զեղբայր Յովաքազայ · եւ եդ հարկս 'ի վ̄ր երկրի :

ԼԱ · Յաւուրս Եղիակիմ Յովակիմայ ել Նաբուքոդոնոսոր զառաջինն , եղեւ նմա Եղիակիմ ծառայ · եւ դարձեալ ապստամբեաց :

ԼԲ · Եւ 'ի վ̄ր ն̄ր Նաբուքոդոնոսոր , եւ կապեաց զնա , կամ ըստ ոմանց՝ սպան , եւ զի ասէ մասն ինչ առնուլ 'ի սպասուցն տ̄ն , կարծիս տայ թէ այժմ տարաւ զԴանիէլ :

ԼԳ · Թագաւորեաց որդի նորա Յեքոնիա · եւ յետ երից ամսոց ապստամբեաց · եւ աստ ոմանք երրորդ գալ ասեն Նաբուքոդոնոսորայ եւ թագաւորեցուցանել զՍեդեկիա , եւ տանել զՅեքոնիա , յորժամ եւ զԵզեկիէլ · եւ յինն ամին Սեդեկիայ , գալ դարձեալ Նաբուքոդոնոսորայ զՍեդեկիան · իսկ այլք երկրորդ ասեն գալ Նաբուքոդոնոսորայ յէ̄մ :

ԼԴ · Իսկ յառաջին ամին Կիւրոսի Եւթանասուն ամ լցաւ [illegible] մարգարէութեն Երեմեայ , եւ ըստ վճռին Եսայեայ՝ հրաման ետ Կիւրոս ելանել գերւոյն յէ̄մ եւ շինել զտաճարն տ̄յ :

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼ · Ա ·

Ա 1 ԵՒ ԶՕՐԱՑԱՒ ՍՈՂՈՄՈՆ որդի դաւթի 'ի թագաւորութեան իւրում . եւ տր ած իւր ընդ նմա էր · եւ մեծացոյց զնա 'ի բարձրութիւն : * Եւ ասաց սողոմոն 2
ցամ իէլ , ցհազարապետս եւ ցհարիւրապետս , եւ ցդատաւորս , եւ ցամ իշխանս տոհմիցն : * Եւ գնաց սողոմոն 3
եւ ամ եկեղեցին ընդ նմա , 'ի բարձաւանդակն գաբաւոնի · ուր էր անդ խորանն վկայութեան այ , զոր արար
մովսէս ծառայ տն յանապատին : * Բայց զտապանակն 4
այ եհան դաւիթ 'ի քաղաքէն կարիաթարիմայ · վն զի
պատրաստեաց նմա խորան դաւիթ յէմ : * Եւ սեղանն 5
պղնձի զոր արար բեսելիէլ որդի ուրիայ որդւոյ յովբայ , անդ էր առաջի խորանին տն : Եւ խնդրեաց զնա
սողոմոն եւ եկեղեցին : * Եւ եհան անդ սողոմոն 'ի վ̄ր 6
պղնձի սեղանոյն առաջի տն 'ի խորանին , եւ մատոյց 'ի
վ̄ր նր ողջակէզս հազար : * 'Ի գիշերին յայնմիկ երեւ- 7
ցաւ ած սողոմոնի , եւ ասէ ցնա · խնդրեա՛ զինչ տաց
8 քեզ : * Եւ ասէ սողոմոն ցած · դու արարեր ընդ դաւթի հօր իմում ողորմութիւն մեծ · եւ թագաւորեցուցեր
9 զիս փոխանակ նր : * Եւ արդ տր ած՝ հաւատարիմ լիցի
անուն քո 'ի վ̄ր դաւթի հօր իմոյ · վն զի դու թագաւորեցուցեր զիս 'ի վ̄ր բազում ժողովրդեանս , որ է
10 իբրեւ զհող երկրի : * Եւ արդ՝ զիմաստութիւն եւ զհանճար տացես ինձ , զի ելանիցեմ առաջի ժողովրդեանս
քոյ այսորիկ , եւ մտանիցեմ · վն զի ո՛ դատիցի զժողո-
11 վուրդս քո զմեծ զայս : * Եւ ասէ ած ցսողոմոն · փոխանակ զի եղեւ այդ 'ի սրտի քում , եւ ո՛չ խնդրեցեր մեծութիւն ընչից , եւ ո՛չ փառս , եւ ո՛չ զանձինս հակառակորդաց քոց , եւ աւուրս բազումս ո՛չ խնդրեցեր · այլ խնդրեցեր դու քեզ զիմաստութիւն եւ զհանճար , զի դատիցիս զժողովուրդ իմ յորոյ վ̄ր թագաւորեցուցի զքեզ
12 քեզ : * Զիմաստութիւն եւ զհանճար տամ քեզ , եւ զմեծութիւն , եւ զինչս եւ զփառս տաց քեզ · որպէս զի ո՛չ եղեւ
նման քեզ 'ի թագաւորս յառաջագոյն քան զքեզ , եւ
13 զկնի քո ո՛չ լինիցի այդպէս : * Եւ եկն սողոմոն 'ի բամից գաբաւոնի յէմ , յերեսաց խորանին վկայութեան · եւ
14 թագաւորեաց 'ի վերայ իէլի : * Եւ ժողովեաց սողոմոն
կառս եւ հեծեալս · եւ եղեն նմա հազար եւ չորեք հարիւր
կառք , եւ երկոտասան հազար հեծելոց · եւ եթող զնս 'ի
15 քաղաքս հեծելոցն , եւ զօրն էր ը̄ն արքայի յէմ : * Եւ
եդ արքայ զոսկի եւ զարծաթ իբրեւ զքարինս յէմ , եւ զեմայրս 'ի հրէաստանի , իբրեւ զմոլաթզենիս 'ի դաշտի
16 բազմութեն : * Եւ ելք ձիոցն սողոմոնի յեգիպտոսէ ·
17 եւ գինք վաճառուց արքայի · * Երթեալ գնէին · եւ ելանէին ածէին յեգիպտոսէ կառս մի վեց հարիւր արծաթոյ , եւ ձի հարիւր եւ յիսուն : Եւ այնպէս ամ թագաւորացն քետացւոց , եւ թագաւորացն ասորեաց 'ի ձեռս
նր բերէին :

ԳԼ · Բ ·

Բ 1 Եւ ասաց սողոմոն շինել տուն անուան տն , եւ զտուն
2 թագաւորութեն իւրոյ : * Եւ ժողովեաց
սողոմոն եւթանասուն հազար արանց բեռնակրաց , եւ
ութսուն հազար քարահատաց 'ի լերինս · եւ վերակա-
3 ցուս նց երեք հազար եւ վեց հարիւր : * Եւ առաքեաց
սողոմոն առ քիրամ արքայ տիւրոսի՝ եւ ասէ · որպ արարեր ը̄ն հօր իմոյ դաւթի , եւ ետուր նմա մայր փայտս ,
4 շինել իւր տուն բնակելոյ 'ի նմա : * Եւ արդ՝ ահա ես
որդի նր՝ շինեմ տուն անուան տն այ իմոյ , սրբել զնա
նմա , ծխել առաջի նր խունկս , եւ առաջադրութիւն յամ
ժամ : եւ մատուցանել ողջակէզս հանապազ առաւօտուց
եւ երեկորին , եւ 'ի շաբաթս , եւ յամսամուտս , եւ 'ի տօնս
5 տն այ մերոյ , յաւիտեան այս է իէլի : * Եւ տունս զոր ես
շինեմ մեծ է · վն զի մեծ է ած մեր քան զամ աստ-
6 ուածս · * Եւ ո՞ կարասցէ շինել նմա տուն · զի եթէ երկինք՝ եւ երկինք երկնից ո՛չ տանին զփառս նր · եւ զի՞նչ
ես շինեցից նմա տուն · այլ զի ծխեսցեն խունկս առա-
7 ջի նր : * Եւ արդ՝ առաքեա ինձ այր իմաստուն , որ
գիտիցէ գործել զոսկի եւ զարծաթ , եւ զպղինձ , եւ զերկաթ , եւ զծիրանի , եւ զկարմիր , եւ զկապուտակն , եւ զբեհեզն · եւ որ գիտիցէ քանդակել զքանդակս ընդ իմաստունս իմ , որք են 'ի հրէաստանի եւ յէմ · զորս պատ-
8 րաստեաց դաւիթ հայր իմ : * Եւ տուր բերել ինձ
փայտս մայրս , եւ սարոյս , եւ թեղաւշս 'ի լիբանանէ ·
վն զի ես գիտեմ , իբրեւ ծառայք քո ո՛չ ոք գիտէ հատանել փայտ 'ի լիբանանէ : եւ արդ ծառայք քո երթի-
9 ցեն ը̄ն ծառայս իմ , * պատրաստել ինձ փայտ բազում ·
վն

'Ի վերնագիր գրոց յօրինակին Երեւէր եր՝ Մնացորդ Երկրորդ · Բայց [illegible] համաձայն առաջնոյն Մնացորդաց Երկրորդ : Բեռլին եւ օրինակ մի ունէր՝ Մնացորդք Երկրորդք :

Գլ · Ա · (3) Յօրինակին · 'Ի բարձաւանդն գաբաա'' : (5) Ոմանք · Եւ զսեղանն պղնձի զոր արար բեսելիէլ որդի : (10) Բազումք · Ո՞ դատեսցի զժողո՛' : (10) Յօրինակին պահանէր · Զժողովս քո զմեծ : (11) Այլք · Զի դատեսցիս զժողովուրդ իմ : (11) Ոմանք · Յորոց վ̄ր Թագաւորեց'' : (17) Այլք · Ամենայն թագաւորացն քետացւոց · կամ , քետտացւոց :

Գլ · Բ · (3) Ոմանք · Ընդ հօրն իմում դաւթի : (4) Ոմանք · Եւ 'ի տօնս տն այ մերոյ , յաւիտեան : (8) Ոմանք · Եւ սարոյրս , եւ թեղաւշս : (9) Ոմանք · Է մեծ փառաւոր :

վ՟ն զի տունս զոր ես շինեմ, է մեծ և փառաւոր: * Եւ 10
գործօնէիցն որք հատանենն զփայտն՝ 'ի կերակուր ետու
հաց՝ ռոճիկ ծառայից քոց՝ քսանհազար քոռ ցորենոյ,
և քսանհազար քոռ գարւոյ, և քսանհազար չափ
գինւոյ, և ձէթ քսանհազար չափ: * Եւ ասաց քիրամ 11
արքայ տիւրոսի գրով, և առաքեաց առ սողոմոն. Վ՟ն
սիրելոյ տ՟ն զժողովուրդ իւր, եդ զքեզ 'ի վ՟ր դոցա
թագաւոր: * և ասէ քիրամ. օրհնեալ է տ՟ր ա՟ծ ի՟ղի 12
որ արար զերկինս և զերկիր. որ ետ դաւթի արքայի
որդի իմաստուն, գիտել զհանճար և զիմաստութի՟. որ
շինեսցէ զտուն տ՟ն, և զտուն թագաւորութե՟ իւրոյ:
* Եւ արդ՝ ահա առաքեցի քեզ այր իմաստուն, որ գիտէ 13
զհանճար՝ զքիրամ զծառայ իմ. * մայր դորա՝ է 'ի 14
դստերացն դանայ, և հայր դորա՝ այր տիւրացի. գիտէ
գործել զոսկի և զարծաթ, և զպղինձ, և զերկաթ, և
զքարինս, և զփայտս, և անկանել զծիրանին, և զկապուտակն,
և զբեհեզն, և զկարմիրն, և քանդակել քանդակս.
և իմանալ զա՟մ հնարս զորս տացես ցդա՝ ընդ
իմաստունս քո և ը՟դ իմաստունս դաւթի տեառն իմոյ
հօր քոյ: * Եւ արդ՝ զցորեանն և զգարին և զձէթն և 15
զգինին, զոր ասաց տէր իմ. տացէ ծառայից իւրոց.
* և մեք հատանեմք փայտ 'ի լիբանանէ ը՟ս ա՟մ պիտոյից 16
քոց. և ածցուք զնս՟ ընդ ծով լաստս 'ի յոպպէ, և հանեսցես
զայն յե՟մ:

Գ * Եւ ժողովեաց սողոմոն զա՟մ արս պանդուխտս յե՟մ 17
զկնի թուոյն զոր թուեաց զնս՟ դաւիթ հայր նր՟. և
գտան հարիւր յիսուն հազար, և երեք հազար և վեց
հարիւր: * և արար 'ի նց՟է եւթանասուն հազար բեռնակրաց, 18
ութսուն հազար քարահատաց, և զերեք հազարն և զվեց հարիւրսն՝ գործավարս 'ի վ՟ր նց՟:

ԳԼ. Գ.

Եւ սկսաւ սողոմոն շինել զտունն յե՟մ. 'ի լերինն ամուրհացւոցն, 1
ուր երևեցաւ տ՟ր դաւթի հօր նր՟,
'ի տեղւոջ յորում պատրաստեաց դաւիթ, 'ի կալ ոռնայ
յեբուսացւոյ: * Եւ սկսաւ շինել յամսեանն երկրորդի, 2
յամին չորրորդի թագաւորութե՟ իւրոյ: * և 3
սկսաւ սողոմոն շինել զտունն ա՟յ. Երկայնութի՟ չափոյ
առաջնոյն 'ի վաթսուն կանգնոյ՝ և լայնութի՟ 'ի քսան
կանգնոյ: * և էղամ դէմ յանդիման տանն, երկայնութի՟ն 4
առաջին՝ և լայնութի՟ տանն կանգնոց քսանից. և
բարձրութի՟ քսան կանգնոյ: և պատեաց զնա ոսկւով
սրբով 'ի ներքուստ: * Եւ զտունն մեծ՝ դրուագեաց 5
մայր փայտիւք, և պատեաց ոսկւով սրբով, և քանդակեաց
'ի նմա արմաւենիս, և շղթայագործս: * և զարդարեաց 6
զտունն ակամբք պատուականօք 'ի փառս, և
ոսկւով սրբով 'ի սեփարուիմայ: * և պատեաց զտունն 7
ոսկւով, և զորմսն, և զդրունսն, և զձեղունսն՝ և զդուրս,
և քանդակեաց քրոբէս յորմսն: * Եւ արար զտուն սրբութե՟ 8
սրբութե՟ցն, զերկայնութի՟ նր՟ առաջոյ կողմանէ
'ի քսան կանգնոյ, և զլայնութի՟ն 'ի քսան կանգնոյ, և
պատեաց զնա մաքուր ոսկւով 'ի քրոբէս՝ վեցհարիւր
տաղանտով: * և կշիռ բեւեռանցն միոյ միոյ կշռութի՟ յիսուն 9
սիկղ ոսկւոյ: և զվերնատունն պատեաց ոսկւով:
* Եւ արար 'ի տան սրբութե՟ սրբութե՟ցն քերոբէս երկուս 10
գործ. և պատեաց զնս՟ ոսկւով: * և թևք քերոբէիցն՝ 11
երկայնութի՟ քսան կանգուն. թև մի 'ի հինգ կանգնոյ,
կցեալ յորմս տանն, և թևն միւս 'ի հինգ կանգնոյ՝
կցեալ 'ի թև քրոբէին միւսոյ: * և թևն քրոբէին 12
միւսոյ 'ի հինգ կանգնոյ կցեալ յորմս տանն. և միւս
թևն 'ի հինգ կանգնոյ կցեալ 'ի թև քրոբէին միւսոյ:
13 * և թևք քրոբէիցն տարածեալք 'ի քսան կանգնոյ. և
նոքեանք կային 'ի վ՟ր ոտից իւրեանց, և դէմք նոցա 'ի
14 տունն: * Եւ արար զվարագոյրն 'ի կապուտակէ և 'ի
ծիրանւոյ, 'ի կարմրոյ՝ և 'ի բեհեզոյ, և անկանէր 'ի նմա
15 քերովբէս: * Եւ արար առաջի տանն սիւնս երկուս.
յերեսունուհինգ կանգնոյ բարձրութի՟. և զխոյակս նց՟
16 'ի հինգ կանգնոյ: * Եւ արար վանդակապատ 'ի դաբիրայն,
և եդ 'ի վ՟ր գլխոյ սեանցն. և արար նռնաձևս
հարիւր, և եդ 'ի վ՟ր շղթայագործացն: և կանգնեաց
զսիւնսն առաջի տաճարին, զմին յաջմէ, և զմեւսն յահեկէ.
և կոչեաց զանուն այնորիկ որ յաջմէն էր՝ ուղղութի՟,
և զանուն այնորիկ՝ որ 'ի ձախմէն էր՝ զօրութի՟:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ արար սեղան պղնձի, 'ի քսան կանգնոյ զերկայնութի՟,
և 'ի քսան կանգնոյ զլայնութի՟, և զբարձրութի՟
2 'ի տասն կանգնոյ: * Եւ արար զծովն հալածոյ
'ի տասն կանգնոյ զչափն, բոլորակ շուրջանակի, և 'ի
հինգ կանգնոյ զբարձրութի՟ն, և շուրջանակի յերեսուն
3 կանգնոյ: * Եւ նմանութի՟ եզանց 'ի ներքոյ նր՟, որք
շուրջ կային, 'ի տասն կանգնոյ շուրջ պատեալք զնովաւ.
և ձուլեցին զզուարակսն ը՟ս ձուլածոյն իւրեանց.
4 * ո՟ղ արարին զնոսա երկոտասան զուարակս. երեքն
հայէին 'ի հիւսիս, և երեքն հայէին յարևմուտս, և
երեքն հայէին 'ի հարաւ, և երեքն հայէին յարևելս.
5 և ծովն 'ի վ՟ր նց՟, և յետոյքն իւրեանց 'ի ներքոյ: * Եւ
թանձրութի՟ ծովուն թզաչափ, և շուրթն նր՟ իբրև զշուրթն
բաժակի, քանդակեալ բողբոջ շուշանի, և առնէր երիս
6 հազարս չափ. * և կատարեաց զնա: Եւ արար աւազանս
տասն. և եդ զհինգն յաջմէ, և զհինգն 'ի ձախմէ.
լուանալ 'ի նոսա զգործ ողջակիզացն, և ողողել 'ի
նս՟: և ծովն առ 'ի լուանալ 'ի նմա քահանայիցն զինքեանս:
7 * Եւ արար զաշտանակսն ոսկիս տասն ը՟ս յօրինուածոյն
իւրեանց. և եդ զնս՟ 'ի տաճարին, զհինգն
8 յաջմէ և զհինգն 'ի ձախմէ: * Եւ արար սեղանս տասն,
և եդ 'ի տաճարին, հինգ յաջմէ և հինգ 'ի ձախմէ: և
9 արար տաշտս ոսկիս հարիւր: * Եւ արար զսրահն քահանայիցն.
և զսրահն զմեծ. և զդրունս սրահին, և
10 զդրունս նց՟ պատեաց պղնձով: * և զծովն եդ յանկեան
11 տաճարին յաջմէ կողմանէ իբրև յարևելս առաջի: * Եւ
արար քիրամ զմսահանսն և զկաթսայս, և զկասկարայս
սեղանոյն, և զա՟մ զկահն նր՟: Եւ կատարեաց քիրամ
առնել զա՟մ գործն զոր հրամայեաց արքայն սողոմոն
12 'ի տանն ա՟յ: * Զսիւնսն երկուս, և 'ի վ՟ր նց՟ զխոյակսն,
և 'ի վ՟ր խոյակաց սեանցն զքովթարովթսն զերկոսեան,
և զվանդակագործսն զերկուս՝ առ 'ի ծածկել զխոյակս
քովթարովթայցն, որք էին 'ի վերայ գլխոց սեանցն:
13 * Եւ զանգակս ոսկեղէնս չորեքհարիւր յերկոսեան վանդակապատսն.
և զերկուս ազգս նռնաձևացն 'ի միում
վանդակագործին՝ ծածկել զերկոսեան խոյակսն որ էին
14 'ի վ՟ր սեանցն: * Եւ զմեքենովթսն արար տասն, և
15 զաւազանսն 'ի վերայ մեքենովթիցն: * և զծովն զմի.
16 և զուարակս երկոտասան 'ի ներքոյ նր՟: * և զկասկարայս.
և զբառնալիս. և զսանսն. և զմսահանսն. և զա՟մ
կահ նց՟ զոր արար քիրամ. և տարաւ արքային սողոմոնի
17 'ի տունն տ՟ն: 'Ի մաքուր պղնձոյ, * յընդարձակութե՟
երկրին յորդանանու ձուլեաց զայն արքայն 'ի թանձ-
րու-

---

(10) Ոմանք. Եւ գինի ի՟ռ չափ: (12) Բազումք. Զտունն տ՟ն, և զտուն: (13) Ոմանք. Իմաստուն և որ գիտէ: (18) Ոմանք. Եւ զերիս հազարսն:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Զտունն տ՟ն յե՟մ, 'ի լերին ամուրհացւոյն: (1) Յօրինակին յետ բառին՝ երևեցաւ, յաւելեալ գիծ՝ նման, որ և չակերտին նշանակի բառնալ. զորոյն և մեք զանց արարաք համաձայն այլոց: (4) Այլք. Եւ բարձրութի՟ հարիւր և քսան կանգնոյ: (4) Ոմանք. Եւ պատեաց զնոսա ոսկւով սր": (8) Ոմանք. Առաջի կողմանէ 'ի քսան կանգնոյ: (9) Այլք. Եւ կշիռ բևեռացն միոյ միոյ: (11) Ոմանք. Քսան կանգնոյ. և թև մի 'ի հինգ: (15) Այլք. Յերեսուն և 'ի հինգ կանգնոյ: (16) Ոմանք. Եւ զանուն այնր որ 'ի ձախմէն:

Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Զծովն հալածոյ: (4) Ոմանք. Հայէին ընդ հիւսիսի . . . հայէին ընդ հարաւ: (7) Յօրինակին. Զաշտանակն ոսկիս տասն: (11) Այլք. Եւ զկաթսայս: (11) Յօրինակին. Եւ զկասկարայս սեղա": (15) Ոմանք. Եւ զուարակս ժբ՟ 'ի վ՟ր նր՟: (17) Ոսկան. Ձուլեաց զայն

րութն հողոյն 'ի տանն սոքովթայ, 'ի մէջ սադաթայ ։
* Եւ արար սողոմոն զամ սպասն զայն բազում յոյժ. 18
վն զի ոչ պակասեաց կշիռ պղնձոյն ։ * Եւ արար սողոմոն 19
զամ սպաս տանն տն. և զսեղանն ոսկի, և զայլ
սեղանսն. և 'ի վերայ նց զհացն զառաջաւորութեն ։ * և 20
զաշտանակսն. և զճրագունսն լուսոյ ըստ յօրինուածոյն
յանդիման դաբիրայն 'ի մաքուր ոսկւոյ. * և ճրագարանք 21
իւրեանց, և բազմակալք իւրեանց ։ * և տաշտքն, 22
և խնկամանքն, և բուրուառքն 'ի մաքուր ոսկւոյ ։ և
դուրք տանն ներքոյ 'ի սրբութն սրբութեցն ։ և զդրունս
տաճարին ոսկեղէնս ։

ԳԼ. Ե.

Եւ կատարեցաւ ամ գործն զոր արար սողոմոն 'ի 1
տանն տն ։ և տարաւ 'ի ներքս սողոմոն զսրբութիւն
դաւթի հօր իւրոյ, զարծաթն և զոսկին. և զսպասն ետ
'ի գանձս տան տն ։

Դ. * Յայնժամ եկեղեցացոյց սողոմոն զծերսն իէլի, և զամ 2
իշխանս ցեղիցն, զառաջնորդս տոհմից որդւոցն իէլի
յէմ, հանել զտապանակ ուխտին տն 'ի քաղաքէ դաւթի՝
նա է սիոն ։ * Եւ ժողովեցաւ առ արքայ ամ այր 3
իէլի 'ի տօնին. այն է ամիսն եւթներորդ. * և եկին ամենեքեան 4
ծերքն իէլի ։ Եւ առին ամենեքեան ղևտացիքն
զտապանակն և հանին զնա. * և զխորանն վկայութե, 5
և զամ սպասն սուրբ որ էր 'ի խորանին. և հանին
զայն քահանայքն և ղևտացիքն ։ * Եւ արքայ սողոմոն 6
և ամ ժողովուրդն իէլի, և երկիւղածքն, և ժողովեալքն
նոցա առաջի տապանակին. զենուին զուարակս և ոչխարս,
որոց ոչ գոյր թիւ և ոչ համար 'ի բազմութէն ։
* Եւ տարան 'ի ներքս ղևտացիքն զտապանակ ուխտին 7
տն 'ի տեղին իւր՝ 'ի դաբիր տանն 'ի սրբութն սրբութեցն,
'ի ներքոյ թևոց քերոբէիցն ։ * և էր քերոբէիցն 8
թռուցեալ զթևս իւրեանց 'ի վերայ տապանակին, և
ծածկէին քրոբէքն զտապանակն, և զբառնալիս նր 'ի
վերուստ ։ * և շուրջ ունէին բառնալիքն, և հայէին գըլուխք 9
բառնալեացն 'ի սրբութեցն 'ի դէմս դաբիրայն.
և ոչ երևէին արտաքս և էին անդ մինչև ցայսօր ։ * Եւ 10
ոչ ինչ էր 'ի տապանակին՝ բայց երկու տախտակքն զորս
եդ անդ մովսէս 'ի քորեբ, զորս ուխտեաց տր ընդ որդիսն
իէլի, յելանելն նց յերկրէն եգիպտոսի ։ * Եւ եղև 11
իբրև ելին քահանայքն 'ի սրբութեցն. վն զի ամենեքեան
քահանայքն որք գտան անդ՝ սրբեցան ։ և ոչ էին
կարգեալ օրըստօրէ պաշտօնեայքն, * և ղևտացիքն սաղմոսանուագք. 12
ամենեքեան յորդւոցն ասափայ և եմանայ
և իդիթովմայ, և յորդւոցն նց, և յեղբարցն նց.
որք զգեցեալ էին զպատմուճանս բեհեզեղէնս. և տաղօք
և քնարօք և սրնգօք, կային յարևելից կողմանէ սեղանոյն.
և ընդ նս քահանայք հարիւր և քսան՝ հարկանէին
փողս ։ * Եւ եղև միանգամայն ձայն 'ի հարկանել 13
զփողսն, և յերգել զսաղմոսն, և ամբառնալ զձայնսն
միաբան ասելով. Խոստովան եղերուք և օրհնեցէք զտր ։
և բարձրացուցին զձայնսն փողովքն և ծնծղայիւք, և
գործովք երգոյն ։ և ասացին խոստովան եղերուք տն,
զի բարի է զի յաւիտեան է ողորմ նր ։ Եւ տունն լցաւ
ամպով փառացն տն. * և ոչ կարէին քահանայքն կալ 14
'ի պաշտաման յերեսաց ամպոյն. վն զի լցին փառքն
տն զտունն այ ։

ԳԼ. Զ.

Յայնժամ խօսեցաւ սողոմոն ։ Տր ասաց բնակել 'ի 1
մառախղի ։ * և ես շինեցի տուն անուան քում ըն- 2
սրբութիս քո, և պատրաստեսցի բնակել 'ի նմա յաւի-
3 տեանս ։ * Եւ դարձոյց արքայ զերեսս իւր, և օրհնեաց
զամ եկեղեցին իէլի. և ամ եկեղեցին իէլի կայր շուրջ.
4 և ասէ ։ * Օրհնեալ է տր ած իէլի. որ խօսեցաւ բերանով
իւրով ընդ դաւթի հօր իմում, և ձեռօք իւրովք
5 ելից ։ * և ասէ. յօրէ յորմէ հանի զժողովուրդ իմ յերկրէն
եգիպտոսի՝ ոչ ընտրեցի քաղաք մի յամ ցեղիցն իէլի
շինել ինձ տուն, զի լինիցի անուն իմ անդ. և ոչ ընտրեցի
զայր որ լինել առաջնորդ 'ի վր ժողովրդեան ի-
6 մոյ իէլի ։ * Եւ արդ՝ ընտրեցի զէմ լինել անուան իմոյ
անդ. և ընտրեցի զդաւիթ՝ զի լինիցի 'ի վր ժողովր-
7 դեան իմոյ իէլի ։ * Եւ եղև 'ի սրտի դաւթի հօր իմոյ շի-
8 նել տուն անուան տն այ իէլի. * և ասաց տր ցդաւիթ
հայր իմ. վն զի եդեր 'ի սրտի քում շինել տուն անուան
9 իմոյ՝ բարւոք արարեր զի եդև այդ 'ի սրտի քում. * բայց
սակայն դու ոչ շինեսցես ինձ տուն, այլ որդի քո որ
ելանէ յորովայնէ քումմէ, նա շինեսցէ տուն անուան
10 իմոյ ։ * Եւ կանգնեաց տր զբան իւր զոր խօսեցաւ,
և եղէ ես փոխանակ դաւթի հօր իմոյ. նստայ յաթոռն
իէլի որպէս խօսեցաւ տր, և շինեցի զտունս զայս անուան
11 տն այ իէլի. * և եդի աստ զտապանակ ուխտին զոր ուխ-
12 տեաց ընդ որդիսն իէլի ։ * Եւ եկաց յանդիման սեղանոյն
տն առաջի ամ եկեղեցւոյն իէլի. և ամբարձ զձեռս
13 իւր ։ * Վն զի արար սողոմոն խարիսխ պղնձի, և եդ
զնա 'ի մէջ սրահի տաճարին, 'ի հինգ կանգնոյ զերկայնութի
նր, և 'ի հինգ կանգնոյ զլայնութին, և յերից
կանգնոց զբարձրութի նր ։ և եկաց 'ի վր նր. անկաւ
'ի վերայ ծնգաց իւրոց առաջի ամ եկեղեցւոյն իէլի, և
14 ամբարձ զձեռս իւր յերկինս, * և ասէ ։ Տր ած իէլի.
ոչ ոք է նման քեզ ած յերկինս, և ոչ 'ի վր երկրի. որ
պահես զուխտ և զողորմութն ամենեցուն, որ գնան
15 առաջի քո ամ սրտիւք իւրեանց ։ * Զի պահեցեր ծառայի
քում դաւթի հօր իմոյ, զոր խօսեցար ընդ նմա
և ասացեր. խօսեցար բերանով քով, և ձեռօք քո լցեր
16 այսօր ։ * Եւ արդ՝ տր ած իէլի, պահեա ծառայի քում
դաւթի հօր իմում, զոր ինչ խօսեցար ընդ նմա և ասացեր.
ոչ պակասեսցէ քո այր յերեսաց իմոց որ նստցի
յաթոռն իէլի. բայց միայն թէ պահեսցեն որդիք քո
զճանապարհս իւրեանց գնալ առաջի իմ, որպէս գնացեր
17 դու առաջի իմ ։ * Եւ արդ տր ած իէլի, հաւատարիմ
18 լիցի բանն քո դաւթի. * եթէ ստուգութեամբ բնակեսցէ
ած ընդ մարդկան 'ի վերայ երկրի ։ զի եթէ երկինք՝ և
երկինք երկնից ոչ են բաւական քեզ. և զի՞նչ է տունս
19 այս զոր շինեցի ։ * Եւ արդ՝ հայեսցիս յաղօթս ծառայի
քոյ, և 'ի խնդրուածս իմ տր ած, լսել զաղաչանս
և զաղօթս, զոր ծառայ քո աղաչէ առաջի քո այսօր,
20 * լինել բաց աչաց քոց և մտոց 'ի տունս յայսմ 'ի տուէ
և 'ի գիշերի. 'ի տեղւոջս յորում ասացեր կոչել զանուն
քո 'ի նմա, առ 'ի լսել զաղօթս զոր ծառայ քո աղաչէ
21 'ի տեղւոջս յայսմ ։ * Եւ լուիցես զխնդրուածս ծառայի
քոյ, և ժողովրդեան քոյ իէլի, զորինչ աղաչեսցեն 'ի տեղւոջս
յայսմ. և դու լուիցես 'ի տեղւոջէ բնակութե քոյ
22 յերկնից, լուիցես՝ և քաւիչ լիցիս ։ * Զորինչ մեղանչիցէ
այր ընկերի իւրում, և առնուցու նզովս յաղագս
այնորիկ նզովել զնա ։ և եկեսցէ կացցէ առաջի սեղա-
23 նոյս 'ի տանս յայսմիկ ։ * և դու լուիցես յերկնից, և
արասցես, և դատեսցիս զծառայսն քո՝ հատուցանելով
անօրինին. տալ ըստ ճանապարհաց նր 'ի գլուխ նր,
և արդարացուցանել զարդարն. և տալ իւրաքանչիւր
24 ումեք ըստ արդարութե իւրում ։ * Եւ եթէ վանեսցի
ժողովուրդ քո իէլ առաջի թշնամեաց, եթէ մեղիցեն
քեզ՝ և դարձցին, և խոստովան լիցին անուան քում,
և յաղօթս կացցեն և պաղատեսցին առաջի քո 'ի տանս
յայսմ ։

արքայ 'ի թանձրութե ։ (20) Ոսկան. Յանդիման դաբիրայի ։ (22) Այլք. Տանն ներքնոյ 'ի սր" ։

Գլ. Ե. (1) (5) Ոմանք. Եւ զսպասն ։ Եւ զամ սպասն ։ (12) Յօրինակին. Քահանայք ճն ։ (13) Այլք. Եւ գործեօք երգոյն ։ (13) Ոմանք. Զի յաւիտեան է ողորմութի նր ։

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Տր իմ ասաց բնակել 'ի մս" ։ (8) Ոմանք. Յդաւիթ ցհայր իմ ։ (9) Բազումք. Որ ելցէ յորովայնէ ։ (11) Ոմանք. Զտապանակ ուխտին տն ։ (16) Ոմանք. Որ նստցի յաթոռ .. միայն եթէ պահեսցէ ։ (17) Յօրինակին պակասէր. Լիցի բանն քո դաւթի ։ (20) Ոսկան. Աչաց քոց 'ի վերայ տանս այսմ 'ի տուէ ։ (24) Ոմանք. Եւ եթէ մեղիցեն քեզ ։

յայսմ: * Եւ դու լուիցես յերկնից. եւ քաւիչ լինիցիս մեղաց 25
ժողովրդեան քոյ Իս՟լի. եւ դարձուսցես զն՟ս յերկիրն
զոր ետուր ն՟ց՝ եւ հարցն նոցա: * Յարգելուլ քո 26
զերկինս ոչ լինել անձրեւ, թէ մեղիցեն քեզ. եւ յաղօթս
կայցեն 'ի տեղւոջս յայսմ, եւ օրհնեսցեն զանուն քո,
եւ 'ի մեղացն իւրեանց դարձցին, վ՟ս զի նկուն արասցես
զն՟ս: * Եւ դու լուիցես յերկնից, եւ քաւիչ լինիցիս 27
մեղաց ծառայից քոց, եւ ժողովրդեան քոյ Իս՟լի: վ՟ս զի
յայտնեսցես ն՟ց զճանապարհն բարի որ գնասցեն 'ի
նմա. եւ տացես անձրեւ 'ի վ՟ր երկրի քոյ, զոր ետուր
ժողովրդեան քում 'ի ժառանգութի: * Սով եթէ լինիցի 28
'ի վ՟ր երկրի: մահ եթէ լինիցի. խորշակահարութի,
եւ դալուկն. եւ մարախ, եւ ջորեակ եթէ լինիցի: եթէ
նեղիցէ զն՟ս թշնամի յանդիման քաղաքացն իւրեանց:
ըստ ա՟մ հարուածոց, եւ ը՟ս ա՟մ ցաւոց, * ա՟մ աղօթիւք եւ 29
ա՟մ պաղատանօք, որ լինիցին ա՟մ մարդոյ, եւ ա՟մ ժողովրդեան
քո Իս՟լի: եթէ ծանիցէ մարդ զբորոտութի
իւր եւ զախտ իւր, եւ ամբարձցէ զձեռս իւր 'ի տունս
յայս: * Եւ դու լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնակութէ 30
քումմէ. եւ բժշկեսցես, եւ տացես առն ը՟ս սրտի
իւրում, ո՟պ եւ ծանիցես զսիրտ ն՟ր. վ՟ս զի դու միայն
ճանաչես զսիրտս որդւոց մարդկան: * ո՟պ զի երկիցեն 31
'ի ճանապարհաց քոց զա՟մ աւուրս զոր կեցցեն նոքա
'ի վ՟ր երեսաց երկրին զոր ետուր հարցն նոցա: * Եւ 32
ա՟մ օտարական որ ոչ իցէ 'ի ժողովրդենէ քումմէ յԻս՟լէ
ինքն. եւ եկեսցէ յերկրէ հեռաստանէ՝ վ՟ս անուան քոյ
մեծի եւ հզօր ձեռին քոյ, եւ բարձր բազկի քոյ. եւ եկեսցեն
եւ յաղօթս կայցեն 'ի տեղւոջս յայսմ: * եւ լուիցես 33
յերկնից 'ի պատրաստ բնակութէ քումմէ. եւ արասցես
ըստ ա՟մի զոր ինչ եւ կարդասցէ առ քեզ օտարականն.
զի ծանիցեն ա՟մ ժողովուրդք երկրի զանուն քո, եւ երկիցեն
'ի քէն՝ ո՟պ եւ ժողովուրդ քո Իս՟լ, եւ գիտասցեն
եթէ կոչեցեալ է անուն քո 'ի վ՟ր տանս այսորիկ զոր
շինեցի: * Եթէ ելցէ ժողովուրդ քո 'ի պատերազմ 'ի 34
վ՟ր թշնամեաց իւրոց 'ի ճանապարհ՝ յոր առաքեսցես
զն՟ս: եւ յաղօթս կացցեն առ քեզ 'ի ճանապարհի քաղաքիս
այսորիկ զոր ընտրեցեր զսա, եւ տանս զոր շինեցի
անուան քում: * եւ լուիցես յերկնից պաղատանաց 35
նոցա եւ աղօթից ն՟ց, եւ արասցես իրաւունս ն՟ց, * վ՟ս զի 36
մեղանչեն քեզ: քանզի ոչ գոյ մարդ որ ոչ մեղանչէ: եւ
հարցես զն՟ս, եւ մատնեսցես զն՟ս առաջի երեսաց թշնամեաց.
եւ գերելով գերեսցին յերկիր թշնամեացն, յերկիր
հեռաւոր կամ մերձաւոր: * եւ դարձցին սրտիւք 37
իւրեանց յերկրին յոր փոփոխեցան անդր. դարձցին եւ
աղաչեսցեն զքեզ 'ի գերութեն իւրեանց. եւ ասասցեն,
մեղաք անօրինեցաք: * եւ դարձցին առ քեզ յա՟մ սրտից 38
իւրեանց, եւ 'ի բոլոր անձնէ իւրեանց յերկիր գերութեն.
եւ յաղօթս կացցեն 'ի ճանապարհ երկրիս այսորիկ
զոր ետուր հարցն մերոց, եւ քաղաքիս զոր ընտրեցեր,
եւ տանս զոր շինեցի անուան քում: * Եւ լուիցես 39
յերկնից 'ի պատրաստ բնակութէ քումմէ աղօթից
ն՟ց եւ պաղատանաց իւրեանց. եւ արասցես իրաւունս,
եւ քաւիչ լինիցիս ժողովրդեանն մեղուցելոյ քեզ: * Եւ 40
արդ տ՟ր, եղիցին աչք քո բաց, եւ ականջք քո առ 'ի
լսել զպաղատանս 'ի տեղւոջս յայսմ: * Եւ արդ՝ արի 41
տ՟ր ա՟ծ 'ի հանգիստ քո, դու եւ տապանակ սրբութե
քոյ: քահանայք քո տ՟ր ա՟ծ՝ զգեցցին զփրկութի, եւ որդիք
քո ուրախ եղիցին 'ի բարութիս: * Տ՟ր ա՟ծ՝ մի 42
դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ: յիշեա՛ զողորմութ՟ս
քո զդաւիթ ծառայ քո:

ԳԼ. Է.

1 Եւ եբրեւ կատարեաց սողոմոն զաղօթսն, հուր էջ
յերկնից եւ եկեր զողջակէզսն, եւ զզոհսն. եւ փառքն
2 տ՟ն լցին զտունն: * եւ ոչ եւս կարէին քահանայքն մտանել
'ի տունն տ՟ն 'ի ժամանակին յայնմիկ. վասն զի լցին
3 փառքն տ՟ն զտունն: * Եւ ա՟մ որդիքն Իս՟լի տեսանէին
զիջանել հրոյն, եւ զփառսն տ՟ն 'ի վ՟ր տանն. եւ անկան
'ի վ՟ր երեսաց յերկիր 'ի քարայատակ տեղւոջն, եւ երկիր
պագին, եւ օրհնեցին զտ՟ր. զի բարի է՝ զի յաւիտեան
4 է ողորմութի ն՟ր: * Եւ արքայ եւ ա՟մ ժողովուրդն
5 զենուին զոհս առաջի տ՟ն: * եւ եզեն սողոմոն զզոհսն,
զուարակս քսան եւ երկու հազարս, եւ ոչխարս արօտական
հարիւր քսան հազարս: եւ արար զնաւակատիս
6 տաճարին ա՟յ արքայ եւ ա՟մ ժողովուրդն: * Եւ քահանայքն
ըստ պահպանութեն իւրեանց կային, եւ ղեւտացիքն
նուագարանօք երգոցն տ՟ն, եւ դաւթայ արքայի.
խոստովան լինել առաջի տ՟ն՝ զի յաւիտեան է ողորմութի
ն՟ր. օրհնութիւքն դաւթայ 'ի ձեռն ն՟ց: եւ քահանայքն
հարկանէին փողս առաջի ն՟ց. եւ ա՟մ Իս՟լ յոտն
7 կայր: * Եւ սրբեաց սողոմոն զմիջոց սրահին՝ որ էր
'ի տանն տ՟ն. վ՟ս զի անդ արար զողջակէզսն եւ զճարպն
փրկութե. քանզի սեղանն պղնձի զոր արար սողոմոն
ոչ կարէր ընդունել զողջակէզսն, եւ զմանանայն, եւ զճարպսն:
8 * Եւ արար սողոմոն զտօնն 'ի ժամանակին
յայնմ աւուրս եւթն. եւ ա՟մ Իս՟լ ընդ նմա, եկեղեցի
մեծ յոյժ, 'ի մտիցն եմաթայ մինչեւ 'ի հեղեղատն եգիպ-
9 տոսի: * Եւ արար յաւուրն ութերորդի ելս. վ՟ս զի
10 զնաւակատիսն արար սեղանոյն զեւթն օր տօնին: * Եւ
'ի քսան եւ երիս ամսոյն եւթներորդի արձակեաց զժողովուրդն
'ի խորանս իւրեանց ուրախութ՟բ եւ բարի սրտիւ,
յա՟մ բարութենէն զոր արար տ՟ր դաւթի՝ եւ սողոմոնի,
11 եւ ժողովրդեան իւրում Իս՟լի: * Եւ կատարեաց
սողոմոն զտունն տ՟ն, եւ զտունն արքայի, եւ զա՟մ ինչ
զոր կամեցաւ անձն սողոմոնի առնել 'ի տանն տ՟ն եւ 'ի
տան իւրում, յաջողեցաւ:

12 * Եւ երեւեցաւ տ՟ր սողոմոնի 'ի գիշերին յայնմիկ, եւ Եասէ
ցնա. լուայ աղօթից քոց. ընտրեցի զտեղիդ զայդ
13 ինձ 'ի տուն զոհից: * Եթէ արգելլից զերկինս, եւ ոչ լինիցի
անձրեւ. եւ եթէ պատուիրեցից մարախոյ ուտել
14 զփայտ. եւ եթէ առաքեցից մահ 'ի ժողովուրդ իմ: * Եւ
եթէ ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յորոյ կոչեցեալ է անուն
իմ 'ի վ՟ր ն՟ց. եւ յաղօթս կացցեն եւ խնդրեսցեն
զերեսս իմ, եւ դարձցին 'ի ճանապարհաց իւրեանց չարաց.
եւ ես լուայց յերկնից, եւ քաւիչ եղէց ն՟ց՝ եւ բժշկեցից
15 զերկիր ն՟ց: * Եւ այժմ աչք իմ եղիցին բաց,
եւ ականջք իմ առ 'ի լսել զաղօթս 'ի տեղւոջս յայսմ:
16 * Եւ արդ՝ ահա ընտրեցի զտունս զայս, եւ սրբեցի զսա
առ 'ի լինել անուան իմոյ անդ յաւիտեան. եւ եղիցին
17 աչք իմ եւ սիրտ անդ զա՟մ աւուրս: * Եւ դու՝ եթէ
գնասցես առաջի իմ իբրեւ զդաւիթ հայր քո, եւ արասցես
ըստ ա՟մի զոր ինչ պատուիրեցի քեզ. զհրամանս
18 իմ եւ զիրաւունս իմ պահեսցես: * կանգնեցից զաթոռ
թագաւորութե քոյ, ո՟պ ուխտեցի ընդ դաւթի հօր քոյ
19 եւ ասացի, ոչ բարձցի քո այր առաջնորդ յԻս՟լէ: * Ապա
թէ դարձջիք դուք՝ եւ թողջիք զհրամանս իմ, եւ զպատուիրանս
իմ զորս ետու առաջի իմ. եւ երթայցէք
պաշտիցէք զաստուածս օտարս, եւ երկիր պագանիցէք
20 ն՟ց. * բարձից զձեզ յերկրէս զոր ետու ձեզ, եւ ըզ-
տունս

---

(26) Ոմանք. Նկունս արասցես: (27) Ոմանք. Յոր գնասցեն 'ի նմա, եւ տայցես: (28) Այլ. Եւ դալուկն եւ մարախ, եւ: (29) Այլ. Ա՟մ աղօթք եւ ա՟մ պաղատանք: (29) Ոսկան. Ծանիցէ մարդ.. 'ի տանս յայսմ: (31) Այլ. Զորս կեցցեն: (32) Յօրինակին կրկին. Ինքն. եւ եկեսցէ ինքն յերկրէ հեռի'': (33) Ոմանք. Եթէ կոչեցեալ է տ՟ր անուն քո: (34) Յօրինակին. 'Ի ճնպրհ 'ի քղքիս այսո'': (35) Այլ. Պաղատանաց ն՟ց եւ աղօ'': (36) Այլ. Յերկիր հեռաւոր կամ մօտաւոր: (37) Ոմանք. Յոր փոխեցան անդր.. մեղաք եւ անօրէն'': (38) Ոմանք. Յերկրի գերութեն... զոր ետուր հարցն ն՟ց: (39) Ոսկան. Ժողովրդեան քո մեղուցելոյ:

Գլ. Է. (3) Ոմանք. 'Ի վ՟ր երեսաց երկրի քարայա'': (5) Յօրինակին. Զուարակս Ի՟Բ՟ռս: (6) Ոսկան. Առաջի ա՟յ, զի յաւիտե'': (7) Ոմանք. Եւ զմանանայն եւ զճարպսն: (8) Յօրինակին. Եւ արար սողոմոն զտօնն 'ի Ժ՟մկին: (12) Այլ. 'Ի գիշերին յայնմ: (12) Ոմանք. Եւ ընտրեցի զտեղիդ.. ինձ տուն զս'': (14) Այլ. Յորոց կոչեցեալ է անուն իմ: (18) Ոմանք. Ընդ դաւթի հօր քում: (19) Ոմանք.

տունս զայս զոր սրբեցի անուան իմոյ, 'ի բաց գար֊
ձուցից յերեսաց իմոց, և տաց զսա յառակ և 'ի պատ֊
մութիւն յամ ազգս ・ * զտունս զայս զբարձր ・ և ամ որ 21
անցանիցէ առ սովաւ՝ զարմասցի և ասասցէ ・ ընդէ՞ր
արար տր երկրիս այսմ, և տանս այսմիկ ։ * Եւ ասաս֊ 22
ցեն, վս զի թողին զտր ած հարցն իւրեանց՝ որ եհան
զնոսա յերկրէն եգիպտոսի ・ և ընկալան զաստուածս
օտարս, երկիր պագին նց և ծառայեցին նց ・ յաղագս
այնորիկ ած 'ի վր գոյա զամ չարիսդ զայդոսիկ ։

ԳԼ· Ը·

Զ Եւ եղև յետ քսան ամաց՝ յորս շինեաց սողոմոն ըզ֊ 1
տունն տն և զտունն իւր ։ * և զքաղաքսն զոր ետ 2
քիրամ սողոմոնի, շինեաց զնոսա սողոմոն ・ և բնակե֊
ցոյց անդր զորդիսն իէլի ։ * Եւ եկն սողոմոն յեմաթ֊ 3
սովբայ, և զօրացոյց զնա ։ * և շինեաց զթեդմոս յանա֊ 4
պատին ・ և զամ քաղաքսն ամուրս շինեաց յեմաթ ։ * և 5
շինեաց զբեթորոն վերին, և զբեթորոն ներքին, քա֊
ղաքս ամուրս պարսպօք, և դրամբք, և նգօք ։ * Եւ ըզ֊ 6
բաղաաթ, և զամ քաղաքսն ամուրս որք էին սողոմո֊
նի, և զամ քաղաքս կառացն, և զամ քաղաքս ձիոյ ։ և
զոր ինչ ցանկացաւ սողոմոն ըստ ցանկութե իւրում
շինել յեմ, և 'ի լիբանան, և յամ թագաւորութե իւ֊
րում ։ * Զամենայն ժողովուրդ որ մնացեալ էր 'ի քե֊ 7
տացւոցն, և յամուրհացւոցն, և 'ի փերեզացւոցն, և
'ի խևացւոցն, և յեբուսացւոցն, որք ոչ էին յորդւոցն
իէլի, * այլ էին յորդւոց այնոցիկ, որք մնացեալ էին ը 8
նոսա յերկրին զորս ոչ սատակեցին որդիքն իէլի ・ և ած
զնս սողոմոն 'ի հարկատուս մինչև ցայսօր ։ * Եւ յորդ֊ 9
ւոցն իէլի ոչ առ սողոմոն 'ի ծառայս թագաւորութե
իւրոյ ・ վս զի նոքա արք պատերազմօղք, և իշխանք զօ֊
րաւորք, և իշխանք կառաց և երիվարաց ։ * և սոքա էին 10
իշխանք հրամանաց թագաւորութեն սողոմոնի ・ երկե֊
րիւր յիսուն գործավարք ժողովրդեանն ։ * Եւ ըզ֊ 11
դուստրն փարաւոնի եհան սողոմոն 'ի քաղաքէն դաւ֊
թի, 'ի տունն զոր շինեաց նմա ・ վս զի ասաց՝ ոչ բնա֊
կեսցէ կին իմ 'ի քաղաքին իէլի արքայի դաւթի, վս զի
սուրբ է որ եմուտ անդր տապանակն տն ։
Ն * Յայնժամ եհան սողոմոն ողջակէզս տն 'ի վր սեղա֊ 12
նոյն նր զոր շինեաց յանդիման տաճարին ։ * և ըստ բա֊ 13
նին աւուրց յաւուրս մատուցանել ըստ պատուիրա֊
նացն մովսիսի 'ի շաբաթսն, և յամսամուտսն, և 'ի տօնսն,
երիս ժամանակս 'ի տարւոջ 'ի տօնի բաղարջակերացն,
և 'ի տօնի եւթներորդացն, և 'ի տօնի տաղաւարահա֊
րացն ։ * Եւ կացոյց ըստ իրաւանցն դաւթի զդասս քա֊ 14
հանայիցն ըստ պաշտաման նց ・ և զղևտացիքն 'ի վր պահ֊
պանութեն իւրեանց, օրհնել և պաշտել առաջի քահա֊
նայիցն ըստ օրինին օր ըստ օրէ ։ Եւ դռնապանք ըստ ո֊
րոշմանն իւրեանց 'ի դրունս դրունս ・ վս զի այս էր
պատուիրանն դաւթայ առն այ ։ * և ոչ անցին զպատ֊ 15
ուիրանօքն արքայի, յաղագս քահանայից և ղևտաց֊
ւոց, յամ բանի և 'ի գանձարանս ։ * Եւ պատրաստե֊ 16
ցաւ ամ գործն, յօրէ յորմէ սկսաւ մինչև յօրն յորում
կատարեաց սողոմոն զտունն տն ։ * Յայնժամ գնաց 17
սողոմոն 'ի գասիոնգաբեր, և յեղամ, որ առ ծովեզերն
հրէաստանի էր ։ * Եւ առաքեաց քիրամ 'ի ձեռն ծա֊ 18
ռայից իւրոց նաւս, և արք որ գիտէին նաւել ը ծովս,
և գնացին ընդ ծառայսն սողոմոնի 'ի սովփերա ・ և ա֊
ռին անտի չորեքհարիւր յիսուն տաղանտ ոսկւոյ, և ե֊
կին առ արքայ սողոմոն ։

ԳԼ· Թ·

1 Եւ թագուհին սաբայ լուաւ զանուն սողոմոնի, և Ը
եկն փորձել զսողոմոն առակօք յեմ, յոյժ ծանր
զօրութբ, և ուղտուք՝ որ բարձեալ բերէին խունկս և
ոսկի բազում, և ակունս պատուականս, և եկն առ սո֊
ղոմոն, և խօսեցաւ ընդ նմա զամ որ ինչ էր 'ի միտս
2 իւր ։ * Եւ պատմեաց նմա սողոմոն զամ բանս նր ・ և
ոչ վրիպեաց բան մի 'ի սողոմոնէ զոր ոչ պատմեաց նմա ։
3 * Եւ ետես թագուհին սաբայ զիմաստութիւն սողոմո֊
4 նի ・ և զտունն զոր շինեաց ・ * և զկերակուրս սեղանոյն ・
և զաթոռս ծառայից նր, և զկարգս պաշտօնէից նր, և
զպատմուճանս նց ・ և զմատռուակսն նր, և զզգեստսն նց ։
և զողջակէզսն զոր մատուցանէր 'ի տանն տն, 'ի զար֊
5 մացման եղև ・ * և ասէ ցարքայ ・ Ճշմարիտ էր բանն
զոր լուայ յերկրին իմում յաղագս բանից քոց, և վս
6 իմաստութե քոյ ։ * և ոչ հաւատացի բանիցն մինչև ե֊
կի, և տեսին աչք իմ ・ և ահա ոչ է 'ի կէս զոր պատմե֊
ցինն, 'ի բազմութե իմաստութեն քոյ զորս յաւելեր 'ի
7 համբաւն զոր լուայ ։ * Երանելիք են արքդ՝ և երանե֊
լի կանայք քո, և ծառայքդ այդոքիկ որք կան առ քեզ
8 հանապազ՝ և լսեն զիմաստութիւնդ քո ։ * Եղիցի տր ած
օրհնեալ՝ որ հաճեցաւ ընդ քեզ, տալ զքեզ յաթոռ թա֊
գաւորութե իւրոյ՝ ժողովրդեան քում ։ զի յաղագս սի֊
րելոյ տն այ քո զիէլ, և կացուցանելոյ զնա յաւիտեան,
ետ զքեզ 'ի վր դոցա թագաւոր, առնել իրաւունս և
9 արդարութի ։ * Եւ ետ արքայի հարիւր քսան տաղանտ
ոսկւոյ, և խունկս բազում յոյժ, և ակունս պատուա֊
կանս ։ և ոչ գոյր երբէք զխունկսն զայնոսիկ զորս ետ
10 տիկինն սաբայ արքայի սողոմոնի ։ * Եւ ծառայքն սո֊
ղոմոնի՝ և ծառայքն քիրամայ բերին ոսկի սողոմոնի 'ի
սովփերայ, և փայտս նոճս, և ակունս պատուականս ։
11 * Եւ արար արքայ զփայտն նոճ՝ աստիճանս տանն տն՝
և տանն արքայի, և քնարս, և տաւիղս երգեցողացն ・
և ոչ երբէք երևեցաւ այնպէս յառաջագոյն յերկրին
12 յուդայ ։ * Եւ արքայ սողոմոն ետ տիկնոջն սաբայ զամ
զոր ինչ կամեցաւ նա՝ և զոր ինչ խնդրեաց, բաց յայն֊
ցանէ զոր ետ արքայի սողոմոնի ・ և դարձաւ յերկիրն
13 իւր ։ * Եւ էր կշիռն ոսկւոյն զոր բերին սողոմոնի 'ի
միում տարւոջ, վեց հարիւր վաթսուն և վեց տաղանտ
14 ոսկւոյ * առանց արանցն կարգելոց՝ և վաճառակա֊
նացն որք բերէին ։ և յամ թագաւորութեցն արաբաց֊
ւոց, և յիշխանաց երկրին՝ բերէին ոսկի և արծաթ ար֊
15 քայի սողոմոնի ։ * Եւ արար արքայ սողոմոն երեք հա֊
րիւր վահան ոսկի կռածոյ, վեց հարիւր դահեկան մա֊
16 քուր ոսկի 'ի մի վահան ։ * և երեք հարիւր նիզակ ոս֊
կի կռածոյ, երեք հարիւր դահեկան 'ի մի նիզակ յիւ֊
րաքանչիւրոք 'ի նոցանէ ・ և ետ զայն արքայ 'ի տուն
17 անտառին լիբանանու ։ * Եւ արար արքայ աթոռ 'ի
ժանեաց փղաց մեծ, և պատեաց զնա մաքուր ոսկւով ・
18 * և վեց աստիճանք էին աթոռոյն կապեալք ոսկւով ・
և անկիւնք աստի և անտի յաթոռն նստելոյ, և երկու
19 առեւծք կային առ ոտս անկեանցն ・ * և երկոտասան
առեւծք կային աստի և անտի առ վեց աստիճանսն ・
և ոչ երբէք եղև այնպիսի յամ թագաւորութե ուրուք ։
20 * Եւ ամ սպաս արքայի սողոմոնի ոսկեղէն, և ամ սպաս
տան անտառին լիբանանու ոսկւով բեհեզեալ ・ և ոչինչ
21 էր համարեալ արծաթ յաւուրս սողոմոնի ։ * վս զի նաւ
արքայի սողոմոնի երթայր 'ի թարսիս ընդ ծառայսն
քիրամայ, և միանգամ յերիս ամս գայր նաւն 'ի թարշ֊
սայ արքայի, լի ոսկւով և արծաթով, և ժանեօք փղ֊
ղաց,

Զոր ետու առաջի իմ ։ (22) Ոմանք ・ Եւ երկիրպագին ։
Գլ․ Ը․ (2) Այլք ・ Եւ բնակեցոյց անդ զոր" ։ (6) Ոմանք ・
Եւ յամ 'ի թագաւորութեն ։ (13) Ոմանք ・ 'Ի տօնի բա֊
ղարջայն և 'ի տօնի ։ (14) Ոմանք ・ Վս զի այսպէս էր ։
Իսկ ոմանք ・ այդպէս էր պատուիրան ։
Գլ․ Թ․ (1) Ոսկան ・ Յոյժ ծանու զօրուբ ։ (2) Ոմանք ・ 'Ի
սողոմոնէ զոր պատմեաց նմ ։ (4) Յօրինակին ・ Եւ զզեստն
նց ։ (6) Ոմանք ・ Զորս պատմեցին՝ 'ի բազմութե իմաստութե
քո ։ (8) Ոմանք ・ Տն այ քում զիէլ ։ (10) Ոմանք ・ Բերէին
ոսկի սողոմոնի 'ի ։ (11) Այլք ・ Աստիճանս ։ (13) Յօրի֊
նակին ・ ոկր տաղանտ ։ (14) Այլք ・ Առանց արանցն կար֊
գեցելոց ։ (14) Ոսկան ・ Եւ ամ թգւորացն ・ ・ և իշխանաց
երկրին որք բե" ։ (16) Ոմանք ・ Յիւրաքանչիւր 'ի նցնէ ։
(20) Ոմանք ・ Եւ ամ սպասք ・ ・ ・ ոսկեղէնք ։ (21) Ոմանք ・

ղաց, և կապկաց, և սիրամարգօք: * Եւ մեծացաւ սողոմոն 22
քան զա՟մ թագաւորս՝ ընչիւք և իմաստութ՟բ: * և 23
ա՟մ թագաւորք երկրի խնդրէին զերեսս սողոմոնի տեսանել.
և լսել զիմաստութի ն՟ր զոր ե՟տ ա՟ծ 'ի սիրտ ն՟ր:
* և նոքա բերէին իւրաքանչիւրոք ընծայս նմա, անօթս 24
արծաթեղէնս, և անօթս ոսկեղէնս, և պատմուճանս,
և ստաշխն, և խունկս, և ձիս, և ջորիս՝ ամի ամի: * Եւ 25
էին սողոմոնի չորք բեւրք մատակ ձիք 'ի կառս, և երկոտասան
հազար երիվարք. և ե՟տ զն՟ս 'ի քաղաքս կառացն,
և էին ընդ սողոմոնի յե՟մ: * Եւ էր իշխան ա՟մ 26
թագաւորացն, 'ի գետոյն եփրատայ մինչև յերկիրն այլազգեաց,
և մինչև 'ի սահմանս եգիպտոսի: * Եւ ե՟տ 27
արքայ զոսկի և զարծաթ իբրև զքարինս յե՟մ, և զփայտս
մայրս իբրև զմոլաթզենիս 'ի դաշտս բազում: * և ելք 28
ձիոցն սողոմոնի յեգիպտոսէ՝ և յա՟մ երկրէ: * Եւ մնացորդք 29
բանիցն սողոմոնի առաջինք և վերջինք՝ ահա գրեալ
են 'ի բանս նաթանայ մարգարէի, և 'ի բանս աքիայ
սիղոնացւոյ, և 'ի տեսիլն յովելայ տեսանողի, վ՟ս
յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ: * Եւ թագաւորեաց 30
արքայ սողոմոն 'ի վերայ ամենայն Ի՟լի ամս քառասուն:
* և ննջեաց սողոմոն, և թաղեցին զնա 'ի քաղաքին դաւթի 31
հօր իւրոյ:
Թ Եւ թագաւորեաց ռոբովամ որդի ն՟ր փոխանակ ն՟ր:

ԳԼ. Ժ.

Եւ եկն ռոբովամ 'ի սիւքեմ, վ՟ս զի 'ի սիւքեմ գայր 1
ա՟մ Ի՟լ թագաւորեցուցանել զնա: * Եւ եղև իբրև 2
լուաւ յերոբովամ որդի նաբատայ, և ինքն էր յեգիպտոս
փախուցեալ յերեսաց արքայի սողոմոնի, և
բնակէր յերոբովամ յեգիպտոս. և դարձաւ յերոբովամ
յեգիպտոսէ, * առաքեցին և կոչեցին զնա: Եւ 3
եկն յերոբովամ և ա՟մ եկեղեցին Ի՟լի առ արքայ ռոբովամ
և ասեն: * Հայր քո խստացոյց զլուծ մեր. և 4
արդ՝ թուլացո՛ զխիստ ծառայութի հօր քոյ, և զլուծ
ն՟ր զծանր զոր ե՟դ 'ի վերայ մեր. և ծառայեսցուք քեզ:
* Եւ ասէ ց՟ն՟ս. երթա՛յք մինչև յաւուրս երիս, և եկեսջիք 5
առ իս. և գնաց ժողովուրդն: * Եւ ժողովեաց արքայ 6
ռոբովամ զծերսն որք կային առաջի սողոմոնի
հօր նորա մինչդեռ կենդանի էր նա, և ասէ. զիա՞րդ
թուի ձեզ, և զի՞նչ խորհիք պատասխանի տալ ժողովրդեանն
այդմ, բան ինչ: * Եւ խօսեցան ընդ նմա 7
և ասեն. եթէ այսօր լինիս բարի ժողովրդեան քում,
և հաճոյ լիցիս, և խօսեսցիս ընդ ն՟ս բանս բարիս. և
եղիցին քեզ ծառայք զա՟մ աւուրս: * Եւ եթող զխորհուրդ 8
ծերոցն զոր խորհեցան ընդ նմա, և խորհեցաւ
ընդ մանկանս սննդակիցսն իւր որք կային առաջի ն՟ր.
* և ասէ ց՟ն՟ս. զի՞նչ թուի ձեզ, և պատասխանի տաց 9
բան ժողովրդեանն այնմիկ որք խօսեցան ընդ իս՝ և ասացին,
թողացո՛ 'ի լծոյն զոր ե՟դ հայր քո 'ի վ՟ր մեր:
* Եւ խօսեցան ընդ նմա մանկունք սննդակիցքն նորա. 10
այսպէս խօսեսցիս ընդ ժողովրդեանն որ խօսեցաւ ընդ
քեզ՝ և ասաց, հայր քո ծանրացոյց զլուծն մեր, և դու
թո՛ղ մեզ. այսպէս ասասցես, փոքր մատնս իմ ստուարագոյն
է քան զմէջ հօր իմոյ: * և արդ՝ հայրն իմ խրատեաց 11
զձեզ ծանր լծով, և ես յաւելից 'ի լուծն ձեր.
հայր իմ խրատեաց զձեզ գաւազանօք՝ և ես խրատեցից
զձեզ կարթօք: * Եւ եկն յերոբովամ և ա՟մ ժողովուրդն 12
առ ռոբովամ յաւուրն երրորդի, ո՟ր խօսեցաւ արքայ
և ասաց. դարձջիք առ իս յաւուրն երրորդի: * Եւ պատասխանի 13
արար արքայ խիստ, և եթող արքայ ռոբովամ
զխորհուրդ ծերոցն, * և խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ 14
խորհրդոյ մանկանցն՝ և ասէ. հայրն իմ ծանրացոյց ըզլուծ
ձեր, և ես յաւելից յայն. հայրն իմ խրատեաց
զձեզ գաւազանօք, և ես խրատեցից զձեզ կարթօք:
15 * Եւ ոչ լուաւ արքայ ժողովրդեանն, վ՟ս զի էր կործանումն
յա՟յ. և հաստատեաց տ՟ր զբան իւր զոր խօսեցաւ
'ի ձեռն աքիայ սիղովնացւոյ յաղագս յերոբովամու
16 որդւոյ նաբատայ, և ա՟մ Ի՟լի. * և ոչ լուաւ արքայ
ն՟ց: Պատասխանի ետ ժողովուրդն արքայի՝ և ասեն.
զի՞նչ բաժին կայ մեր ընդ դաւթի, և կամ ժառանգութի
ընդ որդւոյն յեսսեայ. երթ գնա՛ 'ի բնակութիս
քո Ի՟լ. և արդ տես դու զտունն քո դաւիթ: և
17 գնաց ա՟մ Ի՟լ 'ի բնակութիս իւր: * և արքն Ի՟լի մնացեալքն
'ի քաղաքս յուդայ՝ թագաւորեցուցին 'ի վ՟ր
18 իւրեանց զռոբովամ: * Եւ առաքեաց արքայ ռոբովամ
զադոնիրամ որ էր 'ի վ՟ր հարկացն. և քարկոծեցին զնա
որդիքն Ի՟լի քարամբք, և մեռաւ: և արքայ ռոբովամ
19 փութացաւ ելանել 'ի կառս իւր՝ և փախչել յե՟մ: * Եւ
անգոսնեաց Ի՟լ զտունն դաւթի մինչև յօրս յայս:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ եկն ռոբովամ յե՟մ. և ժողովեաց զյուդաս և զբենիամին
հարիւր ութսուն հազար երիտասարդաց
որք առնէին պատերազմ. և տայր պատերազմ ընդ Ի՟լի
2 դարձուցանել զթագաւորութիւն յինքն: * Եւ եղև բան
3 տ՟ն առ սամէաս այրն ա՟յ՝ և ասէ. * խօսեաց ընդ ռոբովամայ
1 որդւոյ սողոմոնի, և ընդ ա՟մ յուդայ և բենիամինի՝
2 4 և ասասցես: * Այսպէս ասէ տ՟ր, մի՛ ելանիցէք՝ և
մի պատերազմիք ընդ եղբարս ձեր, դարձցի իւրաքանչիւր
'ի տուն իւր. վ՟ս զի յինէն եղև բանդ այդ: և
լուան բանին տ՟ն, դարձան և ո՛չ ևս երթալ 'ի վ՟ր յերոբովամայ:
3 5 * Եւ բնակեաց ռոբովամ յե՟մ. և շինեաց քաղաքս
6 պարսպաւորս 'ի հրէաստանի: * և շինեաց զբեթսէէմ.
4 7 և զետամն. և զթեկովայ: * և զբեթսուրա. և
8 զսոկքով. և զոդողամ: * և զգէթ. և զմարիսան. և
9 զզիփ: * և զադովրայիմ. և զլաքիս. և զազեկա. * և
5 10 զսարաա. և զեալոն. և զքեբրոն որ էր յուդայ: և 'ի
6 11 բենիամինէ քաղաքս պարսպաւորս: * Եւ ամրացոյց զն՟ս
պարսպօք, և ե՟տ 'ի ն՟ս իշխանս, և համբարս կերակրոյ՝
12 ձէթ և գինի * ըստ քաղաքաց: վահանս, և նիզակս, և
զօրացոյց զնոսա յաճախութ՟բ յոյժ:
7 13 Եւ էին ն՟ր յուդաս և բենիամին: * և քահանայքն և Ժ
ղևտացիքն որք էին յա՟մ Ի՟լի, ժողովեցան առ նա յա՟մ
սահմանացն. վ՟ս զի թողին ղևտացիքն զբնակութիս կալուածոց
8 14 իւրեանց, և գնացին առ յուդայ յե՟մ: * քանզի
եհան զնոսա յերոբովամ և որդիք ն՟ր, ո՛չ ևս պաշտել
15 զտ՟ր: * Եւ կացոյց իւր քուրմս բարձանցն և կռոցն,
9 16 և սնոտեացն, և երընջոցն զոր արար յերոբովամ. * և
եհան զն՟ս 'ի ցեղիցն Ի՟լի, որք ետուն զսիրտս իւրեանց
խնդրել զտ՟ր ա՟ծ Ի՟լի. և եկին յե՟մ զոհել տ՟ն ա՟յ հարցն
10 17 իւրեանց. * և զօրացուցին զթագաւորութի յուդայ:
Եւ հզօրացաւ ռոբովամ որդի սողոմոնի ամս երիս. վ՟ս
զի գնաց 'ի ճանապարհս դաւթի և սողոմոնի զերիս ամս:
18 * Եւ ա՟ռ իւր ռոբովամ կին զմովլաթ դուստր յերիմութայ
11 որդւոյ դաւթի, և զաբիադ դուստր եղիաբայ
19 որդւոյ յեսսեայ: * և ծնաւ նմա որդիս, զյերուս,
20 և զսամարիա, և զազոմ: * Եւ յետ այսորիկ ա՟ռ զմաաքա
12 դուստր աբեսաղոմայ, և ծնաւ նմա զաբիա, և
21 զեթթի, և զզիզա, և զսաղեմոլթ: * և սիրեաց ռոբովամ
13 զմաաքա դուստր աբեսաղոմայ քան զա՟մ կանայս
իւր, և զհարճս իւր. վ՟ս զի կանայս ունէր ութտասն,
14 և հարճս վաթսուն. և ծնաւ ուստերս քսանևութ,

Եւ սիրամարգաց: (24) Ոմանք. Եւ զստաշխն: (26) Ոմանք. 'Ի գետոյն եփրատ": (27) Ոմանք. Իբրև զմոլէթզենիս 'ի դաշտս բ՟զ՟մ: (30) Ոմանք. 'Ի վ՟ր ա՟մ Ի՟լի քառասուն ամ:
Գլ. Ժ. (1) Յօրինակին. 'Ի սիւքեմ գայ ա՟մ Ի՟լ: (3) Ոմանք. Եկեղեցին Ի՟լի, խօսեցան առ արքայ և ասեն: (7) Այլք. Լինիս բարի ժողովրդեանդ այդմ. և հա": (14) Ոմանք. Ըստ խորհրդեան մանկանցն: (14) Ոսկան. Եւ ես յաւելից յայնմ: (16) Ոմանք. Եւ արդ տես զտունն քո դաւիթ: (19) Ոմանք. Եւ անկոսնեաց իսրայէլ ըզտունն դաւթայ:
Գլ. ԺԱ. (4) Ոսկան. Եւ դարձան: (6) Ոսկան. Եւ շինեաց զբեթլեհէմ և զե": (6) Այլք. Եւ զետամն և զբեքովայ: (7) Ոմանք. Եւ զբեթթուրայ և զսոկքով: (11) Ոսկան. Եւ ետ 'ի ն՟ս իշ": (15) Այլք. Զորս արար յերո":

ութ, և դստերս վաթսուն ։ * Եւ կացոյց իշխան ռոբովամ 22
զաբիա՝ որ էր 'ի մաաքայ, իշխան 'ի վերայ եղբարցն
իւրոց. վ̃ զի թագաւորեցուցանել խորհէր զնա։
* և աճեաց առաւել քան զա̃մ որդիս նորա ։ յա̃մ սահմանս 23
յուդայ և բենիամինի, և 'ի քաղաքսն ամուրս՝ եդ
'ի նոսա կերակուր բազում յոյժ. և խնդրեաց բազմութիւն
կանանց ։

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ եղև իբրև պատրաստեցաւ թագաւորութիւն ռոբովամայ. 1
և յորժամ զօրացաւ, եթող զպատուիրանս
տ̃ն, և ա̃մ իէլ ընդ նմա ։ * Եւ եղև 'ի հինգերորդի 2
ամի թագաւորութեան ռոբովամայ, ել սուսակիմ
արքայ եգիպտոսի 'ի վ̃ր ե̃մի. վ̃ զի մեղան առաջի տ̃ն.
* հազար և երկերիւր կառօք, և վաթսուն հազար երիվարօք. 3
և ոչ գոյր թիւ բազմութեան եկելոց ընդ նմա
յեգիպտոսէ ։ լիբէացիք, տրոգլոդացիք, եթեովպացիք.
* և զօրացան 'ի վ̃ր ամուր քաղաքացն որ էին յուդայ. 4
և եկն յե̃մ ։ * Եւ սամէաս մարգարէ եկն առ ռոբովամ, 5
և առ իշխանսն յուդայ ժողովեալսն յե̃մ յերեսաց
սուսակիմայ, և ասէ ցնոսա. այսպէս ասէ տ̃ր. դուք
թողէք զիս, և ես թողից զձեզ 'ի ձեռս սուսակիմայ ։
* Եւ ամաչեցին իշխանքն իէլի և արքայն, և ասեն՝ արդա՛ր 6
է տ̃ր ։ * Եւ իբրև ետես տ̃ր եթէ պատկառեցին, 7
եղև բան տ̃ն առ սամէաս՝ և ասէ. պատկառեցին, ոչ
ապականեցից զնոսա. տաց զնոսա իբրև սակաւ մի 'ի
փրկութիւն. և մի կաթեսցէ սրտմտութիւն իմ 'ի վ̃ր ե̃մի.
* վ̃ զի եղիցին նմա 'ի ծառայս, և ծանիցեն զծառայութիւն 8
իմ, և զծառայութիւն թագաւորութե̃ երկրիս ։ * Եւ 9
ել սուսակիմ արքայ եգիպտոսի, և ա՛ռ զգանձսն որ
էին 'ի տաճարին տ̃ն, և զգանձս տանն արքայի և զա̃մ առ ։
ա՛ռ և զվահանսն ոսկեղէնս զոր արար սողոմոն ։ * և արար 10
ռոբովամ վահանս պղնձիս փոխանակ ն̃ց ։ Եւ կացոյց
'ի վ̃ր ն̃ց սուսակիմ իշխանս սուրհանդակացն որք
պահէին զդուռն արքայի ։ * Եւ լինէր 'ի մտանել արքայի 11
'ի տունն տ̃ն, մտանէին և պահապանքն և սուրհանդակքն,
և դառնային ընդ առաջ սուրհանդակացն.
* Եւ 'ի պատկառելն ն̃ր, դարձաւ 'ի նմանէ բարկութի̃ 12
տ̃ն, և ոչ ապականեցաւ 'ի սպառ. վ̃ զի էին բանք
բարիք 'ի յուդայ ։ * Եւ զօրացաւ ռոբովամ յե̃մ, և թագաւորեաց ։ 13
քառասուն և միոյ ամի էր 'ի թագաւորելն
իւրում, և եւթնևտասն ամ թագաւորեաց յե̃մ, 'ի
քաղաքին զոր ընտրեաց տ̃ր անուանել զանուն իւր
անդ՝ յա̃մ ցեղիցն իէլի ։ և անուն մօր ն̃ր նոոմա ամոնացի ։
* և արար չա՛ր. վ̃ զի ոչ ուղղեցաւ սիրտ նորա 14
խնդրել զտ̃ր ։ * Եւ բանքն ռոբովամայ առաջինք և վերջինք, 15
ո՛չ ահա գրեալ են 'ի բանս սամէայ մարգարէի, և
ադդովայ տեսանողի. և գործք ն̃ր ։ և պատերազմ էր
ռոբովամայ ընդ յերոբովամայ զա̃մ աւուրս ։ * Եւ մեռաւ 16
ռոբովամ, և թաղեցաւ ընդ հարս իւր 'ի քաղաքին
դաւթի ։
ԺԱ Եւ թագաւորեա՛ց աբիաս որդի նորա փոխանակ ն̃ր ։

ԳԼ. ԺԳ.

Յութ և տասներորդ ամի թագաւորութեան յերոբովամայ 1
թագաւորեաց աբիաս 'ի վ̃ր յուդայ և ե̃մի
* ամս երիս ։ և անուն մօր ն̃ր մաաքա դուստր աբեսաղոմայ 2
։ և էր պատերազմ 'ի մէջ աբիայ, և 'ի մէջ յերոբովամայ
3 ։ * Եւ կարգեցաւ աբիաս 'ի պատերազմին զօրաւոր
մարտկօք չորեքհարիւրհազարօք արամբք զօրաւորօք
։ և յերոբովամ ճակատեցաւ ը̃դէմ ն̃ր 'ի պատերազմին
ութհարիւրհազարօք զօրաւորօք պատերազմողաց
4 զօրութե̃ ։ * Եւ յարեաւ աբիաս 'ի լեռնէն սոմորոնայ,
որ էր 'ի լերինն եփրեմի, և ասէ ։ լուարո՛ւք
5 յերոբովամ և ա̃մ իէլ ։ * Ո՛չ է ձեր ճանաչել եթէ տ̃ր
ա̃ծ իէլի ետ զթագաւորութիւն իէլի յաւիտեան՝ դաւթի
6 և որդւոց ն̃ր ուխտ աղի ։ * և յարեաւ յերոբովամ որդի
նաբատայ ծառայ սողոմոնի որդւոյ դաւթի, և ապստամբեաց
7 'ի տեառնէ իւրմէ ։ * և ժողովեցան առ նա արք
ժանտք, որդիք անօրէնք. և ընդդէմ եկաց ռոբովամայ
որդւոյ սողոմոնի ։ և ռոբովամ էր մանուկ և երկչոտ
8 սրտիւ, և ո՛չ եկաց ընդդէմ ն̃ր ։ * Եւ արդ դուք ասէք
կալ հակառակ երեսաց թագաւորութե̃ տ̃ն, որ է 'ի
ձեռս որդւոց դաւթի. և դուք բազում էք յոյժ, և ը̃
ձեզ երինջք ոսկեղէնք, զոր արար ձեզ յերոբովամ
9 յաստուածս ։ * Մի՛թէ ո՛չ հանէք դուք զքահանայսն
տ̃ն զորդիսն ահարոնի և զղևտացիսն, և արարէք ձեզ
քուրմս 'ի ժողովրդենէ երկրիդ, ամենեքեան որ գային
լնուլ զձեռս զուարակօք յարջառոց. և եւթն խոյօք. և
10 լինէր քուրմն չաստուածոցն ։ * Եւ մեք զտ̃ր ա̃ծ մեր
ոչ թողաք, և քահանայքն ն̃ր պաշտեն զտ̃ր որդիք ահարոնի
և ղևտացիք. և հանապազորդեալքն 'ի նոցանէ
11 ծխեն խունկս տ̃ն ։ * և ողջակէզս ընդ առաւօտս և ը̃
երեկոյս, և զխունկսն խառնուածոյս, և հացքն առաջադրութե̃
'ի վ̃ր սուրբ սեղանոյն, և աշտանակն ոսկեղէն,
և ճրագունքն վառեալք յերեկորեայ լուցեալք.
վ̃ զի պահեմք մեք զպահպանութիւն տ̃ն ա̃յ հարցն մերոց.
12 և դուք թողէք զնա ։ * Եւ ահաւասիկ ընդ մեզ
իշխան տ̃ր, և քահանայք ն̃ր, և փողք նշանակաց նշանակել
'ի մեզ ։ և դուք որդիք իէլի պատերազմիք ը̃ տ̃ն
13 ա̃յ հարցն մերոց. և ո՛չ եւս աջողեսցի ձեզ ։ * Եւ յերոբովամ
դարձոյց զդարանակալսն գա՛լ նմա զկնի կողմանէ,
և եղեն առաջի յուդայ, և դարանակալքն յետուստ
14 ։ * Եւ դարձաւ յուդաս, և ահա պատերազմն
ն̃ց առաջի և զկնի ։ և գոչեցին առ տ̃ր. և քահանայքն
15 հարին զփողսն ։ * և գոչեցին արք յուդայ ։ Եւ եղև 'ի
գոչել արանց յուդայ, և տ̃ր եհար զյերոբովամ, և զիէլ
16 առաջի աբիայ և յուդայի ։ * և փախեան որդիքն իէլի
յերեսաց յուդայ. և մատնեաց զն̃ս տ̃ր 'ի ձեռս նոցա ։
17 * Եւ եհար 'ի նոցանէ աբիա և զօրն ն̃ր հարուածս մեծամեծս.
և անկան վիրաւորք յիէլէ հինգ հազար արք
18 զօրաւորք ։ * Եւ նկո՛ւն եղեն որդիքն իէլի յաւուր յայնմիկ.
և զօրացան որդիքն յուդայ. վ̃ զի յուսացան 'ի
19 տ̃ր ա̃ծ հարցն իւրեանց ։ * Եւ հալածեաց աբիաս զյերոբովամ,
և ա՛ռ 'ի նմանէ քաղաքս. զբեթէլ՝ և զգեօղս
ն̃ր. և զանա՝ և զգեօղս ն̃ր. և զեփրոն՝ և զդստերս ն̃ր.
20 և զբեայ՝ և զգեօղս ն̃ր ։ * Եւ ո՛չ ևս գոյր զօրութի̃ յերոբովամայ
21 զա̃մ աւուրս աբիայ ։ և եհար զնա տ̃ր, և
վախճանեաց ։ * Եւ զօրացաւ աբիաս. և ա՛ռ իւր կանայս
22 չորեքտասան. և ծնաւ ուստերս քսան և երկուս,
և դստերս վեշտասան ։ * Եւ մնացեալ բանքն աբիայ,
և գործք ն̃ր՝ և խօսք ն̃ր. ահա գրեալ են 'ի գիրս մարգարէի
ադդովայ ։

ԳԼ.

---

(22) Ոմանք. Եւ կացոյց իշխան ռոբովամ։
Գլ. ԺԲ. (2) Բազումք. 'Ի հինգերորդ ամի ։ (3) Ոմանք. Տրոգլոդացիք և եթովպացիք ։ (5) Ոմանք. Եւ ես թողի զձեզ 'ի ձեռս սուսակիմայ ։ (9) Ոմանք. Եւ զգանձս որ էին 'ի տան արքայի զա̃մ ա՛ռ ։ (12) Ոմանք. Բանք բարի յուդայ ։ (13) Ոմանք. Եւ եւթնուտասն ամ թ̃գրեաց յե̃մ 'ի քաղաքին ։ (15) Ոմանք. Եւ պատերազմէր ռոբովամ ընդ յերո"։
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Յութուտասներորդի ամի.. 'ի վերայ յուդայ ամս երիս՝ և ե̃մի ։ (3) Ոմանք. Եւ կարգեցաւ աբիաս 'ի մարտին ։ (6) Ոմանք. 'Ի տ̃նէ իւրմէ ։ (8) Ոսկան. 'Ի ձեռս որդւոյ դաւթի ։ (8) Այլք. Զորս արար ձեզ ։ (9) Ոմանք. Քուրմ՝ ոչ աստուածոց ։ Իսկ ոմանք. քուրմն աստուածոցն ։ (10) Ոմանք. Ծխէին խունկս ։ (12) Ոմանք. Նշանակել մեզ ։ (13) Ոսկան. Զկնի 'ի կողմանէ ։ (17) Յօրինակին Բառագիրք այսպէս գնի. Վիրաւորք յիսրայէլէ ճ̃ արք զօրաւորք ։ Իսկ ոմանք. Եռ̃ արք ։ Եւ այլ ոմանք՝ հինգ ռ̃ արք ։ Որ ոսկան միայն ունի՝ հինգ հարիւր հազար արք ։ (19) Ոսկան. Եւ զասանայ և զգեօղս ։

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ մեռաւ աբիաս ընդ հարս իւր, և թաղեցին զնա 1
'ի քաղաքին դաւթի:
ԺԲ Եւ թագաւորեաց ասա որդի նորա փոխանակ ն̅ր: յա-
ւուրս ասայի հանդարտեաց երկիրն յուդայ ամս տասն:
* և արար բարի և ուղղութի̅ առաջի տ̅ն ա̅յ իւրոյ. * և 2
'ի բաց արար զսեղանս օտարացն, և զբարձունսն. և 3
խորտակեաց զարձանսն, և այրեաց զանտառսն: * Եւ 4
ասաց յուդայ խնդրել զտ̅ր ա̅ծ հարցն իւրեանց, և
առնել զօրէնս և զպատուիրանս. * և 'ի բաց արար յամ̅ 5
քաղաքացն յուդայ զսեղանս և զկուռս. և խաղաղացան
քաղաքք պարսպաւորք որք յերկրին յուդայ. * վ̅ն զի 6
խաղաղեցաւ երկիրն, և ոչ գոյր ուստեք նմա պատե-
րազմ յամին յայնմիկ. վ̅ն զի հանգոյց զնա տ̅ր: * Եւ 7
ասէ ցյուդայ, շինեսցուք զքաղաքսն զայնոսիկ. և ա-
րասցուք պարիսպս և աշտարակս, և դրունս, և նիգս՝
որով տիրեմք երկրիս. զի զորօրինակ խնդրեցաք զտ̅ր
ա̅ծ մեր, և նա խնդրեաց զմեզ, և հանգոյց զմեզ շուր-
ջանակի, և յաջողեաց մեզ: * Եւ եղև ասայի զօր զէ- 8
նակրաց որք բառնային վահանս և նիզակս յերկրին յու-
դայ, երեքհարիւր հազար. և յերկրին բենիամինի պար-
սաւորք և աղեղնաւորք՝ երկերիւր և վաթսուն հազար.
ամենեքեան նոքա պատերազմօղք զօրութ̅ք: * Եւ ել 9
'ի վերայ ն̅ց զարեհ եթեւովպացի զօրութ̅ք հազար հա-
զարօք՝ և երեքհարիւր կառօք, և եկն մինչև 'ի մարիսա:
* և գնաց ասա ը̅դէմ ն̅ր. և ճակատեցաւ պատերազմն 10
'ի ձորն, 'ի հիւսիսոյ մարիսայ: * Եւ գոչեաց ասա առ 11
տ̅ր ա̅ծ իւր, և ասէ: Տ̅ր ոչ տկարանայ քեզ ապրեցու-
ցանել բազմօք և սակաւուք. զօրացո́ զմեզ տ̅ր ա̅ծ մեր,
վ̅ն զի 'ի քեզ յուսացաք, և անուամբ քով եկաք 'ի վ̅ր
բազմութեանս այսորիկ: տ̅ր ա̅ծ մեր՝ մի̅ յաղթահարեսցէ
քեզ մարդ: * Եւ եհար տ̅ր զեթեւովպացիսն առաջի 12
յուդայ: և փախեան եթեւովպացիքն: * և հալածեաց 13
ասա և զօրն իւր՝ մինչև 'ի գեդովր: և անկան եթեով-
պացիքն մինչև ոչ մնալ 'ի ն̅ցնէ ապրեալ. քանզի խոր-
տակեցան առաջի տ̅ն, և առաջի զօրութե̅ ն̅ր: Եւ կո-
ղոպտեցին աւար բազում: * և կործանեցին զգեօղս ն̅ց 14
շուրջ զգեդուրաւն. վ̅ն զի եղեն արհաւիրք 'ի տ̅է 'ի
վ̅ր ն̅ց. և առին աւար զամ̅ քաղաքս ն̅ց, քանզի աւար
բազում եղև ն̅ց: * այլ և զվրանս անասնոցն ն̅ց առին: 15
Եւ զխաշանսն կոտորեցին, և առին խաշինս բազումս
և ուղտս, և դարձան յե̅մ:

ԳԼ. ԺԵ.

ԺԳ Եւ ազարիաս՝ որդի ադադայ. եղև 'ի վ̅ր ն̅ր հոգի տ̅ն. 1
* և ել ը̅ առաջ ասայի, և ամ̅ յուդայ և բենիա- 2
մին՝ և ասէ. լուարո́ւք ինձ՝ ասա՝ և ամ̅ յուդա, և բե-
նիամին. Տ̅ր ընդ ձեզ. վ̅ն լինելոյ ձերոյ ընդ նմա. և
արդ եթէ խնդրէք զնա՝ գտցի́ ձեզ. և եթէ թողուք
զնա՝ թողցէ́ զձեզ: * և աւուրք բազումք յի̅էլի եղեն՝ ոչ 3
յա̅ծ ճշմարիտ, և ոչ քահանայ որ ցուցանէր, և ոչ օ-
րէնք * որ դարձոյց զնոսա 'ի տ̅ր ա̅ծ ի̅էլի, և գտաւ 'ի 4
նոսա: * 'ի ժամանակին յայնմիկ ոչ գոյր խաղաղութի̅ 5
այնոցիկ որք մտանէին, և որք ելանէին. վ̅ն զի արհա-
ւիրք 'ի տ̅է անկան 'ի վ̅ր ամենեցուն բնակչաց գաւա-
ռացն: * և պատերազմէր ազգ ընդ ազգի, և քաղաք 6
ընդ քաղաքի. վ̅ն զի ա̅ծ զարհուրեցոյց զնոսա ամ̅ նեղութ̅ք:
7 * Եւ արդ՝ դուք զօրացարո́ւք, և մի̅ լքցին
8 ձեռք ձ̅ր. քանզի գոյ վարձք գործոց ձերոց: * Եւ 'ի
լսել զբանս զայսոսիկ, և զմարգարէութի̅ ազարիայ մար-
գարէի, զօրացաւ և եհան արտաքս զամ̅ զպղծութիւնս 1
յամ̅ երկրէն յուդայ և բենիամինի՝ և 'ի քաղաքացն զորս
կալաւ 'ի լեռնին եփրեմի: Եւ արար նաւակատիս սե-
9 ղանոյն տ̅ն որ էր առաջի տաճարին տ̅ն: * և եկեղեցա-
ցոյց զյուդայ և զբենիամին, և զեկսն, և զպանդուխտսն 2
ընդ նմա, յեփրեմայ, և 'ի մանասէէ, և 'ի շմաւոնէ. վ̅ն 3
զի յաւելան առ նա բազումք յի̅էլէ 'ի տեսանելն ն̅ց, 4
10 թէ տ̅ր ա̅ծ ն̅ց ը̅ նմա է: * Եւ ժողովեցան յե̅մ յամ-
սեանն երրորդի, 'ի հնգետասաներորդում ամի թագա- 5
11 ւորութե̅ն ասայի: * և եզեն տ̅ն յաւուրն յայնմ, յաւա-
րացն զոր ածին, զուարակս եւթնհարիւր, և ոչխարս 6
12 եւթնհազար: * Եւ եդ ուխտ՝ խնդրել զտ̅ր ա̅ծ հարցն
13 իւրեանց յամ̅ սրտէ, և յամ̅ անձնէ: * և ամ̅ որ ոչ խնդ- 7
րիցէ զտ̅ր ա̅ծ ի̅էլի՝ մեռցի, յերիտասարդէ մինչև 'ի ծերն,
14 և յառնէ մինչև ցկին: * Եւ երդուան տ̅ն մեծաձայն. և
15 եղջերեաւ փողովն: * և ուրախ եղև ամ̅ յուդայ վասն
երդմանն. զի յամ̅ սրտից իւրեանց երդուան, և ամ̅
կամօք խնդրեցին զնա. և գտաւ ն̅ց, և հանգոյց զն̅ն տ̅ր 8
16 շուրջանակի: * Եւ զմաաքա զմայրն իւր 'ի բաց մեր-
ժեաց. վ̅ն զի էր աստարտեայ պաշտօնեայ: և խորտա-
17 կեաց զկուռսն, և այրեաց 'ի հեղեղատին կեդրոնի: * Սա-
կայն զբարձունսն ոչ բարձին, և սակաւին ևս կայր 'ի 9
յուդայ և յի̅էլ: բայց սիրտն ասայի եղև լի́ զամ̅ աւուրս
18 կենաց իւրոց: * և տարաւ 'ի ներքս զսրբութիւն դաւ-
թի հօր իւրոյ, և զսրբութիւնս տ̅ն ա̅յ, արծաթ, և ոսկի, 10
19 և սպաս: * Եւ պատերազմ ոչ գոյր նմա, մինչև յերես- 11
ներորդ և հինգերորդ ամ̅ թագաւորութե̅ն ասայի:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ յերեսներորդ ութերորդ ամի թագաւորութե̅ ԺԴ. 12
ասայի, ել բաասա արքայ ի̅էլի 'ի վ̅ր յուդայ, և շի- 13
նեաց զհռամա, ոչ տալով ելս ասայի արքայի յուդայ:
2 * Եւ ա̅ռ ասա ոսկի և արծաթ 'ի գանձուց տանն տ̅ն,
և 'ի տանէ թագաւորին, և առաքեաց առ որդին ադե-
րայ արքայն ասորւոց որ բնակեալ էր 'ի դամասկոս, 14
3 և ասէ. * դի́ր ուխտ 'ի մէջ իմ̅ և քո, և 'ի մէջ հօր իմոյ
և հօր քոյ: ահաւադիկ առաքեցի քեզ արծաթ և ոս-
կի, եկ և մերժեա́ յինէն զբաասա արքայ ի̅էլի, և գնաս- 15
4 ցէ́ 'ի բաց յինէն: * Եւ լուաւ որդին ադերայ արքայ
ասորւոց, և առաքեաց զիշխանս զօրացն իւրոց 'ի քա-
ղաքսն ի̅էլի. և եհար զաւոն, և զդան, և զաբելմայիմ, և
5 զամ̅ շուրջ զգաւառաւն նեփթաղիմայ: * Եւ եղև իբրև
լուաւ բաասա, 'ի բաց արձակեաց և ոչ ևս շինել զհռամա.
6 և դադարեաց գործն ն̅ր: * Եւ ասա արքայ՝ ա̅ծ զամ̅ 1
յուդաս. և ա̅ռ զքարինս հռամայ, և զփայտս ն̅ր զոր 2
շինեաց բաասա. և շինեաց նոքօք զգաբաա, և զմասփա:
7 * 'ի ժամանակին յայնմ եկն անանիա մարգարէ առ ԺԵ
ասա արքայ յուդայ՝ և ասէ ցնա. վ̅ն զի յուսացար դու
յարքայն ասորեաց՝ և ոչ յուսացար 'ի տ̅ր ա̅ծ քո, յա- 3
ղագս այնորիկ ապրեցաւ զօր արքային ի̅էլի 'ի ձեռաց
8 քոց: * Ոչ ապաքէն եթեովպացիք և լիբէացիք՝ էին զօրք 4
բազումք. համարձակութ̅ք բազում հեծելովք յոյժ է- 5
կին, և 'ի յուսալն քո 'ի տ̅ր՝ մատնեաց զն̅ն տ̅ր 'ի ձեռս
9 քո: * վասն զի աչք տ̅ն հային յամ̅ երկիր զօրացուցա-
նել յամ̅ լի սրտից զնա: և արդ՝ ագիտացար յայդմիկ. 6
10 յայսմհետէ եղիցի ձեզ պատերազմ: * Եւ սրտմտեցաւ
ասա

Գլ. ԺԴ. (5) Ոմանք. Եւ խաղաղեցան ք̅ղքք: (5) Այլք. Պարսպաւորք յերկրին յու՛՛: (8) Ոմանք. Յերկրին բենիամինի ասպարաւորք: (11) Ոսկան. Տ̅ր ա̅ծ ոչ տկարանայ: (11) Այլք. Մի́ յաղթահարեսցէ զքեզ մարդ: (13) Յօրինակին. Մինչև 'ի գեդովր: (13) Յօրինակին պակասէր. Եւ առաջի զօրութե̅ նորա:

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Որդի ադդայ: (2) Բազումք. Եւ ամ̅ յուդայ և բենիամինի: (3) Ոսկան. Իսրայէլի եղեն ոչ ա̅ծ ճշմարիտ: (6) Յօրինակին. Եւ պատերազմէ ազգ ընդ: (9) Այլք. Յաւելան 'ի նա բազումք յիսրայէլէ: (12) Ոմանք. Եւ եդ ուխտ խնդրել զտ̅ր ա̅ծ. . և 'ի բոլոր անձնէ: (19) Ոմանք. Յերեսներորդի և հինգերորդի ամի թա՛՛:

Գլ. ԺԶ. (2) Այլք. Որ բնակէր 'ի դամասկոս, և աս՛՛: (4) Այլք. Զիշխանս զօրուցն իւրոց: (4) Ոսկան. Շուրջ զգաւառաւն նեփթ՛՛: (5) Ոմանք. Բաասայ . . ոչ ևս շի՛՛: (6) Ոսկան. Եւ բարձին զքարինս հռա՛՛: (6) Ոմանք. Նոքօք զգաբեայ. կամ, զգաբաա: (10) Այլք. Վասն զի բարկացաւ յաղագս:

ասա մարգարէին, և եդ զնա 'ի բանտի . զի բարկացաւ
յաղագս այնորիկ : և ժանտացաւ ասա 'ի ժողովուրդն
'ի ժամանակին յայնմ : * Եւ ահա բանք ասայ առա- 11
ջինք և վերջինք՝ գրեալ են 'ի գիրս թագաւորացն յու-
դայ և Իէլի : * Եւ ախտացաւ ասայ ոտք, յերեսներոր- 12
դի և իններորդի ամի թագաւորութեն իւրոյ, և յոյժ
հիւանդացաւ . և 'ի հիւանդանալն իւրում ոչ խնդրեաց
զտր, այլ խնդրեաց բժիշկս : * Եւ ննջեաց ասա ընդ 13
հարս իւր, և վախճանեցաւ 'ի քառասներորդի և յա-
ռաջնում ամի թագաւորութեն իւրում : * և թաղեցին 14
զնա 'ի շիրմին զոր փորեաց իւր 'ի քաղաքին դաւթի .
և ընկողմանեցուցին զնա 'ի գահոյսն, և լցին խնկովք,
և ազգի ազգի իւղովք իւղեփեցաց . և արարին նմա յու-
ղարկութիւն մեծ յոյժ :

ԳԼ. ԺԷ.

ԺԶ Եւ թագաւորեաց յովսափատ որդի նր փոխանակ 1
նր : Եւ զօրացաւ յովսափատ 'ի վր իէլի : * և ետ 2
զօրս յամ քաղաքսն յուդայ յամուրս, և կացոյց իշխանս
յամ քաղաքսն եփրեմի, զոր առ ասա հայրն
նր : * Եւ եղև տր ընդ յովսափատայ . վս զի գնաց 'ի 3
ճանապարհս հօր իւրոյ յառաջինս . և ոչ խնդրեաց ըզ-
կուռսն . * այլ զտր ած հօր իւրոյ խնդրեաց, և 'ի պա- 4
տուիրանս հօրն իւրոյ գնաց . և ոչ էին իբրև զիլի գործք
նր : * Եւ յաջողեցաւ թագաւորութիւն 'ի ձեռս նր . և 5
ետ ամ յուդայ ընծայս յովսափատայ . և եղև նր մեծու-
թի և փառք բազումք . * և բարձրացաւ սիրտ նր 'ի ճա- 6
նապարհս տն . և այլևս եբարձ զբարձաւանդակսն, և
զանտառսն յերկրէն յուդայ : * Եւ յերրորդ ամի թա- 7
գաւորութեն իւրոյ առաքեաց զիշխանս իւր, և զորդիս
զօրութեցն, զաբդիաս, և զզաքարիաս, և զնաթանայէլ,
և զմիքէաս՝ ուսուցանել 'ի քաղաքսն յուդայ . * և ընդ 8
նոսա զղեւտացիսն, սամուիաս, և սաթանիաս, և զաբ-
դիաս, և ասիէլ, և սեմիրամովթ, և յովնաթան . և ա-
դոնիաս, և տուբադոնիաս՝ ղեւտացիք . և ընդ նս եղի-
սամա, և յովրամ քահանայք : * և ուսուցանէին զյու- 9
դայ, և ընդ նս գիրք օրինացն տն . և անցանէին ընդ
քաղաքսն յուդայ, և ուսուցանէին զժողովուրդն : * Եւ 10
եղեն արհաւիրք 'ի տէ 'ի վերայ թագաւորաց երկրին որ
շուրջ զյուդայիւ . և ոչ պատերազմէին ընդ յովսափա-
տայ : * Եւ յայլազգեացն բերէին յովսափատայ ընծայս, 11
ոսկի, և արծաթ, և պատարագս : և արաբացիքն ածէին
նմա խոյս յօտարաց՝ եւթնհազար և եւթն հարիւր, և
նոխազս եւթնհազար և եւթն հարիւր : * և երթալով 12
յովսափատ մեծանայր 'ի բարձրութի : Եւ շինեաց տունս
'ի հրէաստանի քաղաքս ամուրս . * և գործք բազում 13
եղեն նր 'ի հրէաստանի : Եւ արք զօրաւորք պատերազ-
մողք ուժով յեմ : * և այս էր թիւ նց ըստ տանց տոհ- 14
միցն իւրեանց : 'Ի յուդայի հազարապետք . եդնաս իշ-
խան, և ընդ նմա որդիք զօրաւորք զօրութը երեքհա-
րիւրհազար : * և ընդ նս յովհան իշխան, և ը նմա եր- 15
կերիւր ութսուն հազար : * Եւ ընդ նմա մասէաս որ- 16
դի զաքարիայ յօժարեալն 'ի տր . ընդ նմա երկերիւր
հազար զօրաւորք ուժով : * Եւ 'ի բենիամինէ զօրա- 17
ւոր ուժով . եղիադա, և ը նմա աղեղնաւորք և պար-
սաւորք երկերիւր հազար : * Եւ ընդ նս յովզաբադ . 18
և ընդ նմա հարիւր ութսուն հազար զրաւորք 'ի պա-
տերազմի : * Սոքա էին պաշտօնեայք արքայի . բաց 19
յայնցանէ զորս ետ արքայ 'ի քաղաքսն ամուրս յամ
հրէաստանի :

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եղև յովսափատայ մեծութի և այլևս . և փառք
բազում : և արար խնամութի ը տանն աքաաբու :
2 * Եւ էջ 'ի կատարել ամացն առ աքաաբ 'ի սամա-
րիա . և եզէն նմա աքաաբ ոչխարս և զուարակս բա-
զումս, և զօրուն որ ընդ նմա . և սիրէր զնա ելանել
3 ը նմա յառամովթ գաղաադացւոյն : * Եւ ասէ աքաաբ
արքայ իէլի ցյովսափատ արքայ յուդայ . գաս ընդ իս
յառամովթ գաղաադացւոյն : և ասէ ցնա . որպ ես՝ նոյն-
պէս և դու . և որպ զօրք քո՝ զօրք իմ ընդ քեզ 'ի պա-
4 տերազմին : * Եւ ասէ յովսափատ ցարքայն իէլի, խնդ-
5 րեսցուք այսօր զտր : * Եւ ժողովեաց արքայն իէլի ըզ-
մարգարէսն իէլի արս չորեքհարիւր, և ասէ ցնս . եթէ
երթայց յառամովթ գաղաադ 'ի պատերազմ, և կամ թէ
դադարեցից : և ասեն՝ ել, և յաջողեսցէ ած 'ի ձեռս
6 արքայի : * Եւ ասէ յովսափատ . ոչ գոյ աստ և այլևս
7 մարգարէ տն . և խնդրեսցուք 'ի նմանէ : * Եւ ասէ
արքայն իէլի ցյովսափատ . է մեւս ևս այր՝ առ 'ի խնդ-
րել զտր նովաւ . և ես ատեցի զնա, վս զի ոչ մարգա-
րէանայ ինձ բարիս . և զի ամ աւուրք իւր էին 'ի չարու-
թի . նա է միքիաս որդի յեմլեայ : և ասէ յովսափատ .
8 մի խօսեսցի արքայ այդպէս : * Եւ կոչեաց արքայն իէլի
ներքինի մի՝ և ասէ . վաղվաղակի ած զմիքիաս որդի
9 յեմլեայ : * և արքայն իէլի՝ և յովսափատ արքայ յու-
դայ՝ նստէին իւրաքանչիւրոք յաթոռ իւրում, զգե-
ցեալ պատմուճանս, և նստէին յընդարձակ դրանն սա-
մարեայ : և ամենեքեան մարգարէքն առաջի նց մար-
10 գարէանային : * Եւ արար իւր սեդեկիաս որդի քա-
նանու եղջերս երկաթեղէնս, և ասէ՝ այսպէս ասէ
տր . սոքօք հարցես զասորիս մինչև վախճանեսցես :
11 * Եւ ամենեքեան մարգարէքն նոյնպէս մարգարէա-
նային և ասէին . ել յառամովթ գաղաադ, և յաջողես-
12 ցիս, և տացէ տր 'ի ձեռս արքայի : * Եւ հրեշտակն որ
չոգաւ կոչել զմիքէաս, խօսեցաւ ը նմա՝ և ասէ . ահա
խօսեցան մարգարէքն իբրև ը մի բերան յաղագս ար-
քայի՝ բարիս . եղիցին և քո բանք իբրև զմիոյ նց, և
13 խօսեսցիս բարիս : * Եւ ասէ միքէաս . կենդանի է տր՝
14 զի զորինչ ասասցէ ած ցիս՝ զայն խօսեցայց : * և եկն
առ արքայ : և ասէ ցնա արքայ . միքէա՛ եթէ երթայց
յառամովթ գաղաադ 'ի պատերազմ, եթէ դադարեցից :
15 և ասէ . ել և յաջողեսցի, և տացին 'ի ձեռս ձեր : * Եւ
ասէ ցնա արքայ . քանիցս անգամ երդմնեցուցի ըզ-
քեզ, զի մի այլ ինչ խօսեսցիս ընդ իս, բայց զճշմար-
16 տութի յանուն տն : * Եւ ասէ, տեսի ցրուեալ զիէլ
'ի լերինս՝ իբրև զոչխարս որոց ոչ գոյ հովիւ . և ասէ
տր, ոչ գոյ դոցա իշխան . դարձցին իւրաքանչիւրոք 'ի
17 տուն իւր խաղաղութը : * Եւ ասէ արքայն իէլի ցյով-
սափատ . ոչ ասացի քեզ՝ թէ ոչ մարգարէանայ նա վս
18 իմ բարիս՝ այլ չարութի : * Եւ ասէ՝ ոչ այդպէս . լուա-
րուք զբան տն . տեսի զտր՝ զի նստէր յաթոռն իւրում .
և ամ զօրք երկնից մերձ կային յաջմէ նր և յահեկէ :
19 * և ասէ տր . ո՞ խաբեսցէ զաքաաբ արքայ իէլի, զի ելցէ
և անկցի յառամովթ գաղաադու : և ասեն, ոմն այսպէս,
20 և ոմն այնպէս : * Եւ էլ հոգի՝ եկաց առաջի տն՝ և ա-
21 սէ . ես խաբեցից զնա : և ասէ տր . իւ : * և ասէ՝ ելից
և եղէց հոգի սուտ 'ի բերան ամ մարգարէիցն նր : և
ասէ՝ խաբեսցես՝ և կարասցես, ել և արա այդպէս :
22 * Եւ արդ՝ ահա ետ տր հոգի սուտ 'ի բերան մարգա-
23 րէիցդ քոց այդոցիկ . և տր խօսեցաւ վս քո չարիս : * Եւ
մա-

---

(13) Ոմանք . Թւրութեն իւրոյ : (14) Ոմանք . Եւ արա-
րին նմա յուղարկաւորութի մեծ :
Գլ. ԺԷ . (2) Ոսկան . Եւ եդ զօրս յամ : (5) Ոմանք . Ըն-
ծայս յովսափատայ . . և փառք բազում : (10) Ոմանք . Որ
էին շուրջ զյուդայիւ : (11) Ոմանք . Եւ նոխազս ԷՌ և
ԷՃ : (15) Ոմանք . Եւ ընդ նմա Մ և ՃՌ : (16) Ոսկան . Եւ
ընդ նմա ամասէաս : (17) Ոմանք . Եւ սապարաւորք եր-
կերիւր : (18) Յօրինակին . Եւ ընդ նմա յովզադաբ :

(19) Ոսկան . Զորս եդ արքայ :
Գլ. ԺԸ . (1) Ոսկան . Մեծութի և այլևս փառք բզմ :
(7) Այլք . Ինձ 'ի բարիս : (7) Ոսկան . Էն 'ի չարութե :
(13) Ոմանք . Ասասցէ ցիս ած : (14) Ոմանք . Եւ եթէ դա-
դարեցից : (15) Ոմանք . Երդմնեցուցից զքեզ : (17) Ո-
մանք . Ոչ ասացի ցքեզ : (19) Ոմանք . Զի ելեալ և անկ-
ցի յառ" . . ոմն այսպէս և ոմն այսպէս : (23) Ոմանք .
Զծնօտն միքիայի :

մատուցեալ սեդեկիա որդի քանանու՝ եհար զծնօտն միքեայի, և ասէ ցնա. որո՞վ ճանապարհաւ անց հոգի տն զինև, և խօսեցաւ ընդ քեզ: * Եւ ասէ միքեաս, ահա 24 տեսցես յաւուրն յայնմիկ. յորում մտանիցես շտեմարանէ 'ի շտեմարանէ թաքչել: * Եւ ասէ արքայն իէլի. 25 առէք զմիքեաս՝ և դարձուցէք զդա առ սեմեր իշխան քաղաքին, և առ յովաս իշխան որդի արքայի. * և ասա- 26 ցէք, այսպէս ասէ արքայ. տարէք զդա 'ի տուն բանտին, և կերիցէ հաց նեղուէ, և ջուր նեղուէ արբցէ՝ մինչև 'ի դառնալն իմում խաղաղութբ: * Եւ ասէ մի- 27 քեաս, եթէ դառնալով դարձցիս խաղաղութբ՝ ոչ խօսեցաւ ընդ իս տր, լուարուք ժողովուրդք ամենեքեան: * Եւ ել արքայն իէլի, և յովսափատ արքայ յուդայ յա- 28 մովթ գաղաադ: * Եւ ասէ արքայն իէլի ցյովսափատ, 29 ծածկեա զիս և մուտ 'ի պատերազմն, և դու զգեցիր զպատմուճանն իմ: և ծածկեցաւ արքայն իէլի, և եմուտ 'ի պատերազմ: * Եւ արքայն ասորւոց պատուի- 30 րեաց իշխանաց կառացն որք էին ը նմա՝ և ասէ, մի պատերազմիցիք ընդ փոքու և մի ընդ մեծի, բայց ը արքային իէլի միայն: * Եւ եղև իբրև տեսին իշխանք կա- 31 ռացն զյովսափատ, և ասեն նոքա՝ սա է արքայն իէլի. և շուրջ եկին զնովաւ պատերազմել: և գոչեաց յովսափատ, և տր ապրեցոյց զնա. և դարձոյց զնս ած 'ի նմանէ: * և եղև իբրև տեսին իշխանք կառացն՝ թէ ոչ 32 է նա արքայն իէլի, դարձան 'ի նմանէ: * Եւ այր մի 33 ելից զաղեղն կորովութբ, և եհար զարքայն իէլի ը մէջ թոքոցն և լանջացն: և ասէ ցկառավարն, դարձո զձեռն քո՝ և հան զիս 'ի պատերազմէս, զի վիրաւորեցայ: * Եւ պարտեցաւ պատերազմ յաւուր յայնմիկ, և ար- 34 քայն իէլի կայր 'ի վերայ կառացն իւրոց մինչև ցերեկոյ ընդդէմ ասորեացն. և մեռաւ 'ի մտանել արեգականն:

ԳԼ. ԺԹ.

Եւ դարձաւ յովսափատ արքայ յուդայ 'ի տուն իւր 1 խաղաղութբ յէմ: * Եւ ել ընդառաջ նր յէու որ- 2 դի անանեայ մարգարէ, և ասէ նա ցարքայ յովսափատ. եթէ մեղաւորին դու օգնես, կամ ատելեացն 'ի տէ բարեկամ լինիս. վս այդորիկ եղև 'ի վերայ քո բարկուէ 'ի տէ: * այլ զի գտան 'ի քեզ բանք բարիք, և զի բար- 3 ձեր զանտառսն յերկրէս յուդայ, և ուղղեցեր զսիրտ քո խնդրել զտր՝ ապրեցոյց զքեզ տր: * Եւ բնակեաց 4 յովսափատ յէմ: և միւսանգամ ել ժողովուրդն 'ի բերսաբէէ մինչև 'ի լեառնն եփրեմի, և դարձոյց զնս առ տր ած հարցն իւրեանց: * Եւ կացոյց դատաւորս յամ 5 քաղաքսն յուդայ, և յամուրս յիւրաքանչիւր քաղաքի: * և ասէ ցդատաւորսն. տեսէք զինչ առնիցէք դուք, 6 վս զի ոչ զմարդկան ինչ դատիք դուք՝ այլ զտն, և ը ձեզ են բանք իրաւանց: * և արդ եղիցի երկեւղ տն 'ի վերայ 7 ձեր, պահեցէք և արարէք. զի ոչ գոյ տն այ մերոյ անիրաւութի, և ոչ երեսաց աչառել, և ոչ առնուլ կաշառս: * Այլ և յէմ կացոյց յովսափատ 'ի քահանայից 8 և 'ի ղևտացւոց, և 'ի հայրապետաց իէլի՝ յիրաւունս տն դատել զբնակիչսն էմի: * Եւ պատուիրեաց նց և ա- 9 սէ. այնպէս արարէք երկիւղիւ տն, ճշմարտութբ և լի սրտիւ * ամ այր զիրաւունսն, զեկեալս առ ձեզ 10 յեղբարց ձերոց՝ և բնակչաց քաղաքացն իւրեանց, 'ի մէջ արեան և արեան, և 'ի մէջ իրաց և պատուիրանի. և զիրաւունս և զդատաստանն որոշեցէք նց. և մի մեղիցեն առ ած. և ոչ եղիցի 'ի վերայ ձեր բարկուէ, և ոչ 'ի վերայ եղբարց ձերոց. այսպէս արասջիք և ոչ մեղանչիցէք: * Եւ ահա ամարիաս քահանայ՝ առաջ- 11 նորդ 'ի վր ձեր յամ բանի տն. և զաբդիաս որդի իսմայելի առաջնորդ 'ի տանն յուդայ. յամ բանի արքայի: և դպիրքն և ղևտացիք առաջի ձեր. զօրացարուք և արարէք. և եղիցի տր ընդ բարւոյն:

ԳԼ. Ի.

1 Եւ յետ այսորիկ եկին որդիքն ամոնայ, և որդիքն ԺԵ
մովաբայ. և ընդ նս 'ի մինեցւոց անտի, առ յով-
2 սափատ 'ի պատերազմ: * Եկին և ցուցին յովսափա-
տայ՝ և ասեն. եկն 'ի վերայ քո ամբոխ բազում յայնմ
կողմանէ ծովուն յասորեաց, և ահա են յասասանթա-
3 մար՝ որ է 'ի գադդի: * և երկեաւ: Եւ ետ յովսափատ
զերեսս իւր խնդրել զտր, և քարոզեաց պահս յամ
4 յուդայ: * և ժողովեցաւ յուդաս խնդրել զտր: և յամ
5 քաղաքացն յուդայ եկին խնդրել զտր: * Եւ յարեաւ
յովսափատ 'ի մէջ եկեղեցւոյն յուդայ յէմ 'ի տանն տն՝
6 յանդիման սրահին նորոյ. * և ասէ. Տր ած հարցն մե-
րոց, ո՞չ ապաքէն դու ես ած յերկինս, և դու տիրես
ամ թագաւորութեց հեթանոսաց, և 'ի ձեռս քո զօ-
7 րութի ուժոյ. և ոչ ոք կարէ կալ ընդդէմ քո: * ո՞չ ա-
պաքէն դու ես տր որ սատակեցեր զբնակիչս երկրիս
այսորիկ յերեսաց ժողովրդեան քոյ իէլի, և ետուր զսա
8 զաւակի աբրահամու սիրելւոյն քո յաւիտեան: * բնա-
կեցին 'ի սմա, և շինեցին աստ սրբուէ անուան քում,
9 և ասացին. * եթէ եկեսցեն 'ի վր մեր չարիք՝ սուր,
դատաստանք, մահ, սով, կացցուք առաջի տանս այս-
միկ՝ և առաջի քո. վս զի անուն քո 'ի վր տանս այսո-
րիկ է. և գոչեսցուք առ քեզ 'ի նեղութէ, լուիցես՝ և
10 ապրեցուսցես զմեզ: * Եւ արդ՝ ահա որդիքն ամո-
նայ և մովաբու, և լեառն սէիրայ. ընդ որս ոչ ետուր
անցանել ընդ նս իէլի յելանելն նց յերկրէն եգիպտո-
սի. վս զի խոտորեցան 'ի նոցանէ, և ոչ սատակեցին
11 զնոսա: * և արդ՝ աւասիկ նոքա յանդգնեցին գալ 'ի վր
մեր, և հանել զմեզ յերկրէս ժառանգուէ մերոյ զոր
12 ետուր մեզ: * Տր ած մեր՝ ո՞չ առնես դատաստանս 'ի
նս. վս զի ոչ գոյ զօրուէ մեր ընդդէմ կալ բազում ամ-
բոխին այնորիկ, և ոչ գիտեմք զինչ արասցուք նց. այլ
13 առ քեզ են աչք մեր: * Եւ ամ յուդաս կայր առաջի
14 տն. և մանկունք նց, և կանայք նց: * Եւ ոզիէլի որդ-
ւոյ զաքարեայ, և յորդւոցն բանեայ, և յորդւոցն ե-
ղիէլի, որդւոյն մաթանեայ ղևտացւոյ յորդւոցն ասա-
15 փայ, եղև 'ի վր նր հոգի տն 'ի մէջ եկեղեցւոյն: * և
ասէ. Լուարուք ամ յուդայ և բնակիչք էմի՝ և արքայ
յովսափատ. այսպէս ասէ տր ցձեզ. մի երկնչիք, և
մի զարհուրիք յերեսաց բազում ամբոխին այնորիկ.
16 վս զի ոչ ձեր է պատերազմդ՝ այլ այ: * Վաղիւ իջէք
'ի վերայ նց. ահա ելանեն ընդ զառ 'ի վայրն ասեր, և
գտջիք զնոսա առ եզեր գետոյն, անապատին յերիէ-
17 լի. * ոչ է ձեր պատերազմել անդ. խմաջիք և տեսջիք
զփրկութ տն որ է ը ձեզ, յուդայ և եէմ. մի երկնչիք
և մի զարհուրիք վաղիւ ելանել ընդառաջ նց. զի տր
18 է ընդ ձեզ: * Եւ խոնարհեալ յովսափատ 'ի վր երե-
սաց իւրոց, և ամ յուդաս՝ և բնակիչք էմի. անկան ա-
19 ռաջի տն, և երկիր պագին տն: * Եւ յարեան ղևտա-
ցիքն՝ յորդւոցն կահաթու, և յորդւոցն կորխայ՝ օրհ-
20 նել զտր ած ձայնիւ մեծաւ 'ի բարձունս: * Եւ կան-
խեցին ընդ առաւօտս, ելին յանապատն թեկուայ: և
յելանելն իւրեանց՝ եկաց յովսափատ, գոչեաց և ա-
սէ. լուարուք ինձ յուդաս և բնակիչք էմի. հաւա-
տացէք տն այ մերում, և հաւատասցէ ձեզ. հաւատա-
21 ցէք մարգարէից նր՝ և յաջողեսցի ձեզ: * Եւ խոնար-
հեցաւ ընդ ժողովրդեանն. և կացոյց սաղմոսանուագս՝
և օրհնիչս, խոստովան լինել և օրհնել զսրբութիւն, յե-
լա

---

(24) Ոմանք. Մտցես 'ի շտեմարան 'ի շտեմարանէ:
(25) Ոմանք. Առ սեմերի իշխան: Իսկ ոսկան. Առ սեմե իշխան:
Գլ. ԺԹ. (2) Ոմանք. Որդի անանիայի մրգրէի: (2) Այլք. Եւ կամ ատելեոյն: (5) Օրինակ մի. Եւ ամուրս իւրաքանչիւրոց քա": (10) Ոմանք. Յեղբարց ձերոց 'ի բնակչաց:
Գլ. Ի. (3) Ոսկան. Եւ եդ յոսափատ զեր": (9) Ոմանք. Առաջի տանս այսորիկ: (14) Ոմանք. Եւ ոզիէլ որդի զաքարեայ յորդւոցն բանեայ. . . և եղև 'ի վերայ նր: (17) Ոմանք. Մի երկնչիջիք և մի զարհուրիջիք վաղիւ ելանել ընդ առաջ: (21) Ոսկան. Եւ խոնարհեցաւ ընդ ժողովրդ": (21) Ոմանք. Խոստովան լերուք տն: (22) Բա-

չանկըն առաջի զօրուն՝ և ասէին . խոստովան եղերո՛ւք
տ̄ն, զի յաւիտեան է ողորմութի ն̄ր : * Եւ եղև 'ի սկսա 22
նելն զօրհնութիւ տ̄ն և զխոստովանութեան նորա, ետ
տ̄ր պատերազմել որդւոյն ամմոնայ 'ի վերայ մովաբու 'ի
լերինն սէիրայ, որք եկեալ էին 'ի վ̄ր յուդայ . և պար
տեցան : * և յարեան որդիքն ամմոնայ և մովաբու 'ի վ̄ր 23
բնակչաց լերինն սէիրայ սատակել և խորտակել . և
իբրև վախճանեցին զբնակիչսն սէիրայ, յարեան 'ի վ̄ր
միմեանց սատակել : * Եւ յուդաս եկն 'ի դիտանոցն 24
անապատին, հայեցաւ և ետես զբազմութիւն, և ահա
ամենեքեան մեռեալք և անկեալք 'ի վ̄ր երկրի . և ո՛չ
ոք էր ապրեալ : * Եւ եկն յովսափատ և զօրն, կողոպ 25
տել զաւարն ն̄ց . և գտին անասուն բազում, և զկազ
մածն, և զաւարն, և անօթս ցանկալիս . և աւարեցին
զայն : Եւ եղև զերիս աւուրս ժողովել ն̄ց զաւարն .
վ̄ս զի բազո՛ւմ էր յոյժ : * և յաւուրն չորրորդի ժողո 26
վեցան 'ի հովիտն օրհնութե̄ . վ̄ս զի անդ օրհնեցին
զտ̄ր . յաղագս այնորիկ կոչեցին զանուն տեղւոյն այնո
րիկ՝ հովիտ օրհնութե̄ մինչև յօրս յայս : * Եւ դարձաւ 27
ա̄մ այր յուդայ յե̄մ, և յովսափատ առաջնորդ ն̄ց ու
րախութ̄բ մեծաւ . քանզի ուրախ արար զնոսա տ̄ր 'ի
թշնամեացն իւրեանց : * և մտին յե̄մ քնարօք և սաւ 28
ղօք և փողովք 'ի տունն տ̄ն : * Եւ եղեն արհաւիրք 'ի 29
տ̄է 'ի վ̄ր ա̄մ թագաւորութեց երկրի 'ի լսելն ն̄ց՝ եթէ
տ̄ր ետ պատերազմ ը̄ հակառակորդսն ի̄ղի : * Եւ խա 30
ղաղեցաւ թագաւորութիւն յովսափատու . և հանգո՛յց
զնա ա̄ծ ն̄ր շուրջանակի : * Եւ թագաւորեաց յովսա 31
փատ 'ի վ̄ր յուդայ . և էր ամաց երեսնից 'ի թագաւո
րելն իւրում, և քսան և հինգ ա̄մ թագաւորեաց յե̄մ .
և անուն մօրն նորա ազուբա՝ դուստր սաղեայ : * Եւ 32
գնաց 'ի ճանապարհս հօր իւրոյ ասայի, ո՛չ խոտորե
ցաւ առնել ուղղութի առաջի տ̄ն : * այլ բարձունքն 33
տակաւին ևս էին . և ժողովուրդն ո՛չ ուղղեաց զսիրտ
իւր առ տ̄ր ա̄ծ հարցն իւրեանց : * Եւ մնացեալ բանքն 34
յովսափատու առաջինք և վերջինք՝ ահա գրեալ են 'ի
բանս յէուայ որդւոյ անանեայ, որ գրեաց զգիրս թա
գաւորացն ի̄ղի : * Եւ յետ այսորիկ հաղորդութի ա 35
բար յովսափատ արքայ յուդայ ընդ ոքոզեայ արքայի
ի̄ղի . և անօրինեցաւ նա յառնել * և երթալ առ նա : 36
և առնել նաւս գնալ 'ի թարսիս, և արար նաւս 'ի գա
սիոնգաբեր : * Եւ մարգարէացաւ եղիազար որդի 37
ովդիայ 'ի մարեսայ՝ առ յովսափատ, և ասէ . վ̄ս զի ե
ղեր սիրելի ոքոզիայ, խորտակեաց տ̄ր զգործն քո, և
խորտակեցաւ նաւն քո՝ և ո՛չ կարաց երթալ 'ի թարսիս :

ԳԼ. ԻԱ.

Եւ ննջեաց յովսափատ ը̄ հարս իւր, և թաղեցաւ 1
ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի դաւթի :
ԺԲ Եւ թագաւորեաց յովրամ որդի ն̄ր փոխանակ ն̄ր : * և 2
ն̄ր էին եղբարք՝ որդիք յովսափատու վեց՝ եզրիաս, և
եէլ, և զաքարիաս, և միայէլ, և սափատիաս, և ազա
րիաս . ամենեքեան սոքա որդիք յովսափատու արքայի
յուդայ : * Եւ ետ ն̄ց հայրն իւրեանց պարգևս բա 3
զումս, արծաթ և ոսկի, և զէնս, հանդերձ պարսպա
ւոր քաղաքօքն յուդայ . և զթագաւորութիւն ետ յովրա
մայ, վ̄ս զի նա՛ էր անդրանիկ : * Եւ յարեաւ յովրամ 4
'ի թագաւորութե̄ն իւրում, և զօրացաւ . և սպան զամե
նեսեան զեղբարսն իւր սրով, և յիշխանացն ի̄ղի : * Է՛ր 5
ինքն երեսուն և երկուց ամաց՝ յորժամ եկա՛ց 'ի թա
գաւորութե̄ն իւրում, և ութ ա̄մ թագաւորեաց յե̄մ .
* և գնաց 'ի ճանապարհս թագաւորացն ի̄ղի, ո̄պ ա 6
րար տունն աքաաբու . վ̄ս զի դուստր աքաաբու էր
7 ն̄ր կին . և արար չա՛ր առաջի տ̄ն : * և ո՛չ կամեցաւ տ̄ր
սատակել զտունն դաւթի, վ̄ս ուխտին զոր եդ ընդ
դաւթի . և ո̄պ ասացն ցնա՝ տա՛լ նմա ճրագ, և որդ
8 ւոցն ն̄ր զա̄մ աւուրս : * Յաւուրսն յայնոսիկ ապստամ
բեաց եդոմ 'ի յուդայ, և թագաւորեցուցին 'ի վերայ
9 իւրեանց թագաւոր : * Եւ գնաց յովրամ հանդերձ իշ
խանօքն, և ա̄մ երիվարք ընդ նմա : և եղև 'ի յառնելն
ն̄ր գիշերի, եհա՛ր եդոմ զայնոսիկ որ պատեցին զնա,
և զիշխանս կառացն . և փախեաւ զօրն 'ի բնակութիւ
10 իւրեանց : * և 'ի բա՛ց եկաց եդոմ 'ի ձեռանէ յուդայ՝
մինչև յօրս յայս : Յայնժամ ապստամբեաց զոբնա 'ի
ձեռանէ ն̄ր 'ի ժամանակին յայնմիկ . վ̄ս զի թողին զտ̄ր
11 ա̄ծ հարցն իւրեանց : * քանզի արար իւր բարձունս
'ի քաղաքսն յուդայ, և պոռնկեցոյց զբնակիչսն ե̄մ .
12 և մոլորեցոյց զյուդաս : * Եւ եկն նմա գիր յեղիայէ
մարգարէէ . և ասէ : այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ դաւթի հօր
քոյ . փոխանակ զի ո՛չ գնացեր դու 'ի ճանապարհս
յովսափատու հօր քո, և ո՛չ 'ի ճանապարհս ասայի ար
13 քայի յուդայ . * այլ գնացեր 'ի ճանապարհս թագա
ւորին ի̄ղի . և պոռնկեցուցեր զյուդայ՝ և զբնակիչսն
ե̄մ . ո̄պ պոռնկեցաւ տունն աքաաբու : և զեղբարս
քո զորդիս հօր քոյ՝ զլաւագոյնսն քան զքեզ սպաներ .
14 * և ահա տ̄ր հարցէ զքեզ հարուածօք մեծամեծօք 'ի
ժողովրդեան քում, և զորդիս քո և զկանայս քո, և
15 զա̄մ ստացուածս քո : * և դու չա՛ր հիւանդութ̄բ և
ախտիւ որովայնի հաշեսցիս, մինչև ելցէ որովայն քո
16 հիւանդութ̄բն հանդերձ՝ աւուրց յաւուրս : * Եւ յա
րո՛յց տ̄ր 'ի վ̄ր յովրամայ այլազգիս, և զարաբացիս, և
17 զմերձաւորսն յեթովպացւոց : * և ելին 'ի վ̄ր յուդայ,
և հարստահարէին զնա . և դարձուցին զա̄մ պատրաս
տութիւն զոր գտին 'ի տան արքային, և զուստերս ն̄ր,
և զդստերս ն̄ր . և ո՛չ մնաց նմա որդի . բայց ոքոզիաս
18 միայն՝ կրտսերագոյն յորդիս ն̄ր : * Եւ յետ այսր ա̄մ՝
եհար զնա տ̄ր ախտիւ որովայնի որոյ ո՛չ գոյր բժշկու
19 թի . * և եղև աւուրց յաւուրս, իբրև եկն ժամանակ
աւուրցն նորա, յերկուս աւուրս ե՛լ որովայն ն̄ր հան
դերձ ախտիւն . և մեռաւ 'ի չար հիւանդութե̄ն յայնմիկ :
և ո՛չ արար նմա ժողովուրդն յուղարկութի, իբրև զյու
20 ղարկաւորութի հարցն ն̄ր : * Է՛ր ամաց երեսուն և եր
կուց՝ յորժամ թագաւորեաց . և ութ ա̄մ թագաւո
րեաց յե̄մ . և մեռաւ ո՛չ գովութ̄բ . և թաղեցաւ 'ի քա
ղաքին դաւթի, և ո՛չ 'ի գերեզմանս թագաւորացն :

ԳԼ. ԻԲ.

1 Եւ թագաւորեցուցին բնակիչքն ե̄մ զոքոզիաս որ ԺԹ
դի ն̄ր զկրտսերագոյնն փոխանակ ն̄ր . վ̄ս զի զա
մենեսեան զերիցագոյնսն կոտորեաց հէնն եկեալ 'ի վ̄ր
ն̄ց, արաբացիքն, և ալիմազոնեայքն : և թագաւորեաց
2 ոքոզիա որդի յովրամայ արքայի յուդայ : * Է՛ր քսան
և երկո՛ւց ամաց յորժամ թագաւորեաց ոքոզիա . և ամ
մի թագաւորեաց յե̄մ . և անուն մօր նորա գոդո
3 լիա դուստր զամրեայ : * Եւ նա՛ գնաց 'ի ճանապարհս
տանն աքաաբու . վ̄ս զի մայրն իւր էր խորհրդակից
4 նմա մեղանչել : * և արար չա՛ր առաջի տ̄ն ո̄պ արար
տունն աքաաբու . քանզի նոքա էին խորհրդակիցք նմա
5 յետ մեռանելոյ հօրն ն̄ր սատակել զնա : * ըստ խոր
հրդոց ն̄ց գնա՛ց նա : Եւ չոգաւ ընդ յովրամայ որդւոյ
աքաաբու 'ի պատերազմ 'ի վ̄ր ազայելի արքայի ասո
րեաց յռամաթ գաղաադ . և հարին աղեղնաւորքն զյով
6 րամ : * Եւ դարձաւ յովրամ բժշկել յեզրայէլ, 'ի վէ
րացն զոր խոցեցին զնա ասորիքն յռամաթ՝ 'ի պատե
րազմել նորա ընդ ազայելի արքայի ասորեաց : Եւ ո
քո-

զումք . 'Ի վերայ մովաբու և լերինն սէիրայ : (31) Ոսկան . Էր ամաց երեսնից և հնգից 'ի թագա'' : (31) Յօրինակին . Եւ ի̄է ա̄մ թագաւորեաց : (35) Ոսկան . Եւ անօրինեցաւ նա առնել : (37) Ոմանք . Ովդայ 'ի մարեսեայ . . . և ոչ կարացեր երթալ 'ի թարսիս :
Գլ. ի̄ա . (8) Ոմանք . Ապստամբեաց եդոմ և յուդայ, և թա'' : (10) Ոմանք . Ապստամբեաց զոբնա . . . 'ի ժամանակին յայնմ . վ̄ս զի : (14) Բազումք . Հարուածովք մեծօք : (19) Ոմանք . Ժղ̄վդն նմա յուղարկաւորութի, իբրև զյուղարկութի հարցն ն̄ր :
Գլ. ի̄բ . (2) Ոսկան . Քառասուն և երկուց ամաց էր՝ յորժամ : (2) Ոմանք . Դուստր զամբրեայ :

քողիա որդի յովրամայ արքայի յուդայ՝ էջ տեսանել
զյովրամ՝ որդին աքաաբու յեզրայէլ, վ՟ն զի հիւանդ
էր : * Եւ 'ի տ՟է եղեւ կործանումն ոքոզիայ յերթալն առ 7
յովրամ : և յերթալն ն՟ր ել նա առ յէու՝ որդին ամեսսեայ
օծեալն տ՟ն : * Եւ եղեւ իբրեւ ա՛ռ յէու զվրէժ 8
տանն աքաաբու՝ եգիտ և զիշխանսն յուդայ զեղբարսն
ոքոզեայ՝ որք պաշտէին զոքոզիաս, և կոտորեաց զն՟ս .
* և առաց խնդրել զոքոզիաս . և կալան զնա 'ի բժշկելն 9
'ի սամարիա . և ածին զնա առ յէու, և սպան զնա . և
թաղեցին զնա անդէն . վ՟ն զի ասացին, որդի է յովսափատայ
որ խնդրեաց զտ՟ր 'ի բոլոր սրտէ իւրմէ : և ոչ
գոյր 'ի տանն ոքոզիայ՝ զօրացուցանել զոք յաղագս զօրութ՟ե
թագաւորութ՟են :
Ի * Եւ գոդողիա մայրն ոքոզիայ, ետես թէ մեռաւ որդին 10
ն՟ր, յարեաւ և կորոյս զա՟մ զաւակ թագաւորութ՟են
'ի տանն յուդայ : * Եւ ա՛ռ յովսաբեթ դուստր 11
արքայի զյովաս որդի ոքոզիայ, և գողացաւ զնա 'ի մէջոյ
որդւոցն արքայի կոտորելոցն . և ետ զնա 'ի դայեակ
նորա 'ի սենեակս անկողնացն . և թաքոյց զնա յովսաբեթ
դուստր արքային յովրամայ՝ եղբայրն ոքոզիայ
կին յովիդայեայ քահանայի, և ծածկեաց զնա յերեսաց
գոդողիայ, և ոչ սպան զնա : * և էր ընդ նմա թաքուցեալ 12
'ի տանն ա՟յ ամս վեց : և գոդողիա թագաւորեաց
'ի վերայ երկրին :

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ յամին եւթներորդի զօրացաւ յովիդայէ . ա՛ռ 1
զհարիւրապետսն՝ զազարիաս որդի յովրամայ,
և զիսմայէլ որդի յովնանայ, և զազարիաս որդի յովբեդայ,
և զմաասիաս որդի ադայիայ . և զեղիսափատ
որդի զաքարիայ 'ի տունն տ՟ն . * շրջեցան ընդ յուդաս, 2
և ժողովեցին զղեւտացիսն յամենայն քաղաքացն յուդայ,
և զիշխանս տոհմիցն ի՟ղի, և եկին յե՟մ : * Եւ եդին 3
ուխտ ընդ ա՟մ եկեղեցւոյն յուդայ 'ի տանն տ՟ն,
և ընդ արքային : Եւ կացոյց նոցա զորդին արքայի, և
ասէ ցնոսա . ահաւասիկ որդի արքային յուդայ, թագաւորեսցէ
դա, որպէս խօսեցաւ տ՟ր 'ի վերայ տանն
դաւթի : * Եւ արդ՝ բան՝ այս է զոր առնիցէք : երրորդ 4
մասն 'ի ձէնջ մտցէ 'ի շաբաթապահ քահանայիցն ղեւտացւոց,
և 'ի մուտս դրանցն . * և երրորդ մասն 'ի տան 5
արքային . և երրորդ մասն 'ի դրանն միջնում : Եւ ա՟մ
ժողովուրդն 'ի սրահս տանն տ՟ն լիցի . * և մի՛ ոք մտցէ 6
'ի տունն տ՟ն, բայց միայն քահանայքն և ղեւտացիքն՝ և
պաշտօնեայքն 'ի ղեւտացւոց՝ նոքա մտցեն . վասն զի
սուրբք են : և ա՟մ ժողովուրդն պահեսցէ զպահպանութիս
տ՟ն : * Եւ պատեսցեն ղեւտացիքն շուրջանակի զարքայ՝ 7
այր և զէն իւր 'ի ձեռին իւրում և որոք մտանիցէ
'ի տունն, մեռցի . և նոքա եղիցին ընդ արքայի 'ի
մտանել և յելանել ն՟ր : * Եւ արարին ղեւտացիքն և ա՟մ 8
յուդայ ըստ ա՟մի զորինչ պատուիրեաց յովիդայէ քահանայ .
և ա՛ռ իւրաքանչիւրոք զընկեր իւր 'ի սկսանելոյ
շաբաթուն . վասն զի ոչ արձակեաց յովիդայէ զհանապազորդեան
պահապանսն : * Եւ ետ ն՟ց զսուսերսն 9
և զվահանսն, և զզէնսն որք էին արքայի դաւթի
'ի տանն ա՟յ : * և կացոյց զա՟մ ժողովուրդն զիւրաքանչիւրոք 10
զինուն իւրով յուսոյ տանն յաջմէ, մինչև յուս
ահեկի կողմանն սեղանոյն և տաճարին զթագաւորաւն
շուրջանակի : * Եւ եհան զորդին արքայի, և եդ 'ի վ՟ր 11
նորա զթագն, և զվկայութիւն : և թագաւորեցուցին և
օծին զնա յովիդայէ և որդիք ն՟ր . և ասեն՝ կեցցէ արքայ :
12 * Եւ լուաւ գոդողիա զձայն ժողովրդեանն զընթանալոյն,
զգոհանալոյն՝ և զօրհնելոյն զարքայ : և եմուտ
13 առ արքայն 'ի տուն տ՟ն . * ետես, և ահա թագաւորն
կայր 'ի տեղւոջն իւրում, և 'ի մուտս ճանապարհին՝
պետքն, և փողքն, և իշխանքն շուրջ զարքայիւ . և
ա՟մ ժողովուրդն զուարճացեալ հարկանէին զփողսն, և
երգէին նուագարանօքն երգս, և օրհնէին զօրհնութիւն :
և պատառեաց գոդողիա զզգեստն իւր, գոչեաց և
14 ասէ, դաւաճանութ՟ի՛ խարդախեցէք : * Եւ ել յովիդայէ
քահանայ՝ պատուիրեաց յովիդայէ քահանայ հարիւրապետացն
և իշխանաց զօրուն, և ասէ ցն՟ս . հանէք զդա
արտաքոյ 'ի տանէդ . և ելէք զկնի դորա, և մեռցի սրով :
15 վ՟ն զի ասաց քահանայն՝ մի մեռցի նա 'ի տանն տ՟ն : * և
թոյլ ետուն նմա, և անց ընդ դուռն հեծելոց տան
16 արքային . և սպանին զնա անդ : * Եւ ուխտեաց յովիդայէ
ուխտ 'ի մէջ իւր՝ և ժողովրդեանն և արքային, լինել
17 ժողովուրդ տ՟ն : * և եմուտ ա՟մ ժողովուրդ երկրին 'ի
տունն բահաղու, և կործանեցին զնա, և զսեղանս ն՟ր,
և զկուռսն ն՟ր մանրեցին . և զմաթան քուրմն բահաղու
18 սպանին առաջի սեղանոյ նորին : * Եւ ա՛ռ յովիդայէ
քահանայ զգործ տանն 'ի ձեռն քահանայից և ղեւտացւոց .
և կանգնեաց զհանապազորդեան պաշտօնեայս
զքահանայս և զղեւտացիս զորս զատոյց դաւիթ 'ի տունն
տ՟ն, և մատոյց ողջակէզս տ՟ն, ո՟ր և գրեալ է յօրէնսն
մովսիսի, ուրախութ՟ե և երգովք 'ի ձեռն դաւթի :
19 * Եւ կացին դռնապանքն 'ի դրունս տան տ՟ն, և ոչ
20 մտանէր անմաքուր ոք անդր յա՟մ իրս : * Եւ ա՛ռ զպետս
տոհմիցն, և զզօրաւորսն, և զիշխանս ժողովրդեանն,
և զա՟մ ժողովուրդ երկրին, և հանին զարքայ 'ի տանէ
տ՟ն, և մտին ընդ դուռնն ներքին 'ի տուն թագաւորին,
21 և նստուցին զարքայ յաթոռ թագաւորութ՟են : * և ուրախ
եղեւ ա՟մ ժողովուրդ երկրին, և քաղաքն լռեաց :
և զգոդողիա սպանին սրով :

ԳԼ. ԻԴ.

1 Էր եւթն ամաց յովաս 'ի թագաւորելն իւրում . և
քառասուն ամ թագաւորեաց յե՟մ . և անուն մօր
2 ն՟ր սաբիա 'ի բերսաբէէ : * Եւ արար յովաս ուղղութ՟ի
3 առաջի տ՟ն զա՟մ աւուրս յովիդայեայ քահանայի : * և
ա՛ռ իւր յովաս երկուս կանայս, և ծնաւ ուստերս և
4 դստերս : * Եւ յետ այսորիկ եղեւ 'ի սրտին յովասու
5 կազմել զտունն տ՟ն : * և ժողովեաց զքահանայսն և զղեւտացիսն,
և ասէ ցնոսա . ելէք 'ի քաղաքս յուդայ,
և ժողովեցէք յա՟մ յի՟լէ արծաթ, զօրացուցանել զտունն
տ՟ն ամի ամի . և փութացարո՛ւք խօսել . և ոչ հաւատային
6 ղեւտացիքն : * Եւ կոչեաց յովաս արքայ զյովիդայէ
զիշխան, և ասէ ցնա . ընդէ՞ր ոչ արարեր այց
ղեւտացւոցն, բերել 'ի ներքս 'ի յուդայ և յե՟մէ՝ որինչ
սահմանեալ էր 'ի մովսիսէ յառնէն ա՟յ : վ՟ն զի եկեղե-
7 ցւոյն զի՟էլ 'ի խորանն վկայութ՟ե : * Զի գոդողիա էր
անօրէն, և որդիք ն՟ր կործանեցին զտունն ա՟յ . քանզի
8 և զսրբութիս տանն ա՟յ արարին բահաղիմացն : * Եւ
ասէ արքայ . լիցի արկղ, և դիցի 'ի դրան տանն տ՟ն արտաքոյ .
9 * և քարոզեսցեն 'ի յուդայ և յե՟մ, բերել տ՟ն,
10 ո՟ր ասացն մովսէս ծառայն ա՟յ 'ի ի՟ղի յանապատին : * Եւ
ետուն ամենեքեան՝ իշխանքն և ա՟մ ժողովուրդն, և բերէին
11 'ի ներքս, և արկանէին յարկղն մինչև լցաւ : * Եւ
լինէր իբրև բերէին զարկղն առ վերակացու արքային
'ի

---

(7) Ոմանք . Առ օծեալն տ՟ն : (10) Յօրինակին 'ի վերայ՝ 'ի տանն յուդայ, այսպէս [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 'ի տանէն, ո՟ր ունին ոմանք : (11) Այլք . Եւ ետ զնա և զդայեակն ն՟ր 'ի սե'' : (11) Ոմանք . 'ի սենեակս անկողնոցն . կամ, անկողնայն . . եղբօրն ոքոզիայ : (12) Ոմանք . 'ի տանն տ՟ն :

Գլ. ԻԳ. (3) Ոմանք . Եկեղեցին յուդայ 'ի տանն տ՟ն : (3) Այլք . Եւ եցոյց նոցա զորդին արքայի : (4) Ոմանք . Բանս այս է զոր : (4) Այլք . Քահանայիցն և ղեւտայ'' :

(5) Այլք . Եւ երրորդն 'ի դրանն միջնում : (9) Ոմանք . 'ի տանն տ՟ն : (11) Ոմանք . Եւ որդիքն իւր, և ասեն : (14) Ոմանք . Արտաքս 'ի տանէդ : (17) 'ի լուս'' . 'ի վերայ՝ և զմաթան, նշանակի . զերկերիւր : (18) Ոմանք . 'ի ձեռս քահանայից . . . և երգովք դաւթի : (20) Ոմանք . Եւ հանին զարքայ 'ի տուն տ՟ն :

Գլ. ԻԴ. (1) Ոսկան . Սաբիա 'ի բերսաբէէ : (6) Յօրինակին . Եկեղեցւոյց լինել 'ի խո'' : (7) Ոսկան . Տանն տ՟ն : (9) Ոսկան . Մովսէս ծառայն տ՟ն ա՟յ : (11) Այլք . Առ վէ-

'ի ձեռն ղևտացւոցն, իբրև տեսանէին թէ առաւելոյր
արծաթն, գայր դպրապետն առ արքայ, և վերակա-
ցու մեծի քահանային, և թափէին զարկղն. և կացու-
ցանէին անդրէն 'ի տեղւոջն իւրում. այնպէս առնէին
օր ըստ օրէ, և ժողովէին արծաթ բազում: *Եւ ետ 12
զայն արքայ և յովիդայէ քահանայ ցայնոսիկ որք առ-
նէին զգործն 'ի պատրաստութե տանն տ̅ն. և կացու-
ցին 'ի վարձու քարահատս և հիւսունս կազմել զտունն
տ̅ն, և առնէին զգործն. *և ելանէր յաջողութի գոր- 13
ծոյն 'ի ձեռս ն̅ց. և կանգնեցին զտունն տ̅ն 'ի կայանի
իւրում, և զօրացուցին զնա: *Եւ իբրև կատարեցին, 14
բերին առ արքայ և առ յովիդայէ զմնացեալ արծաթն.
և արարին սպաս 'ի տանն տ̅ն, կահ պաշտաման ողջա-
կիզացն, և խնկարանս ոսկեղէնս և արծաթեղէնս. և
մատուցանէին ողջակէզս 'ի տան տ̅ն հանապազ զա̅մ ա-
ւուրս յովիդայեայ: *Եւ ծերացաւ յովիդայէ լի ա- 15
ւուրբք, և վախճանեցաւ ամաց հարիւր և երեսնից: *և 16
'ի վախճանելն ն̅ր թաղեցին զնա 'ի քաղաքի դաւթի ընդ
թագաւորս. վ̅ն զի արար բարութիւ ընդ ի̅լի, և ընդ
ա̅յ՝ և ընդ տան ն̅ր: *Եւ եղև յետ վախճանելոյն յո- 17
վիդայեայ, մտին իշխանքն յուդայ, և երկիր պագին
արքային, և չլքեցին զմտօն յովասու. յայնժամ լուաւ
ն̅ց արքայ: *Թողին զտ̅ր ա̅ծ հարցն իւրեանց, և ծա- 18
ռայեցին կռոց, և աստարոթայցն. և եղև բարկութի տ̅ն
'ի վ̅ր յուդայ և ե̅մի յաւուրսն յայնոսիկ: *և առաքեաց 19
առ ն̅ս մարգարէս՝ դարձուցանել առ տ̅ր, և ոչ լուան.
և եդ ն̅ց վկայութի՝ և ոչ անսացին: *Եւ հոգի տ̅ն զգե- 20
ցաւ ազարիաս որդի յովիդայեայ քահանայի. յարեաւ
'ի մէջ ա̅մ ժողովրդեանն և ասէ. այսպէս ասէ տ̅ր.
ընդէ՞ր խոտորեցայք 'ի պատուիրանացն տ̅ն, և ոչ յա-
ջողեսցի ձեզ. վ̅ն զի թողէք դուք զտ̅ր, և նա լքցէ
զձեզ: *և յարեան 'ի վ̅ր ն̅ր և քարկոծեցին զնա պատ- 21
ուիրանաւ յովասու արքայի 'ի սրահի տանն տ̅ն: *Եւ 22
ոչ յիշեաց յովաս զգութն զոր արար ընդ նմա յովի-
դայէ հայրն ն̅ր, և սպան զորդի ն̅ր: և եղև 'ի մեռա-
նելն՝ ասաց, տեսցէ տ̅ր և դատեսցի: *Եւ 'ի կատա- 23
րել տարւոյն այնորիկ ել 'ի վ̅ր ն̅ր զօրն ասորեաց, և
եկն 'ի վ̅ր յուդայ և ե̅մի, և կոտորեցին զա̅մ իշխանս
ժողովրդեանն և զօրուն. և զա̅մ աւար ն̅ց ետուն տա-
նել արքային դամասկոսի. *վ̅ն զի սակաւ արամբք 24
եկն զօրն ասորեաց, և ա̅ծ մատնեաց 'ի ձեռս ն̅ց զօր
բազում յոյժ. վ̅ն թողլոյն ն̅ց զտ̅ր ա̅ծ հարցն իւրեանց:
և ընդ յովասայ արար դատաստանս: *Եւ յետ գնա- 25
լոյն ն̅ց 'ի նմանէ, թողին զնա 'ի հիւանդութե մեծի.
և յարեան 'ի վ̅ր ն̅ր ծառայքն իւր, վ̅ն արեան որդ-
ւոյն յովիդայեայ քահանայի, և սպանին զնա 'ի գա-
հոյսն իւրում և մեռաւ. և թաղեցին զնա 'ի քաղաքին
դաւթի, և ոչ թաղեցին զնա 'ի գերեզմանի թագաւո-
րացն: *Եւ որք յարեան 'ի վ̅ր ն̅ր՝ էին զաբադեա որդի 26
սամեթայ ամոնացի, և յովսաբեթ որդի սամարիթայ
մովաբացի, *և որդիք ն̅ր ամենեքեան, և եկին առ նա 27
հնգեքեան, և բազում մթերս 'ի վ̅ր դնէին: Եւ մնա-
ցեալ բանքն յովասու, ահա գրեալ են 'ի գիրս թա-
գաւորացն:

ԻԱ. Եւ թագաւորեաց ամասիա որդի ն̅ր փոխանակ ն̅ր:

ԳԼ. ԻԵ.

Ի՛ր ամաց քսանևհնգից 'ի թագաւորելն ամասիա, 1
և քսանևինն ամ թագաւորեաց յե̅մ. և անուն մօր
2 նորա յովադին յե̅մէ. *և արար ուղղութի առաջի տ̅ն,
3 բայց ոչ լի սրտիւ: *Եւ եղև իբրև հաստատեցաւ թա-
գաւորութիւն 'ի ձեռին ն̅ր, սպան զծառայսն իւր որք
4 սպանին զարքայ զհայրն ն̅ր. *և զորդիսն ն̅ց ոչ սպան՝
ըստ ուխտի օրինացն տ̅ն, որ̅պ և գրեալ է. և զորօրի-
նակ պատուիրեաց տ̅ր և ասաց. ոչ մեռցին հարք փո-
խանակ որդւոց, և որդիք ոչ մեռցին փոխանակ հարց
իւրեանց. այլ իւրաքանչիւրոք 'ի մեղս իւրում մեռցի:
5 *Եւ ժողովեաց ամասիա զտունն յուդայ, և կացոյց
ն̅ց ըստ տանց տոհմիցն իւրեանց հազարապետս, և հա-
րիւրապետս, յա̅մ յուդայ և յե̅մ, և թուեաց զնոսա 'ի
քսանամենից և 'ի վեր, և եգիտ զն̅ս երեք հարիւր հա-
զար զօրաւորս, որք ելանէին 'ի պատերազմ, ունելով
6 նիզակ և ասպար: *Եւ 'ի վարձու կալաւ յի̅լէ հա-
րիւր հազար զօրաւորս ուժով, հարիւր տաղանդոյ ար-
7 ծաթոյ: *Եւ այր ա̅յ եկն առ նա և ասէ, արքա՛յ
մի երթիցէ ընդ քեզ զօրդ ի̅լի, վ̅ն զի ոչ է տ̅ր ը̅ ի̅լի,
8 և ոչ ընդ ա̅մ որդիս եփրեմի: *եթէ կարծեսցես զօ-
րանալ դոքօք՝ 'ի պարտութի մատնեսցէ զքեզ տ̅ր ա-
ռաջի թշնամեաց քոց. քանզի 'ի տ̅է լինի զօրանալ՝ և
9 'ի պարտութի մատնել: *Եւ ասէ ամասիա ցայրն ա̅յ.
և զի՞նչ արարից զհարիւր տաղանդսն զոր ետու զօրուդ
ի̅լի: և ասէ ցնա այրն ա̅յ. գո՛յ տ̅ն տալ քեզ առաւե-
10 լագոյն քան զայն: *Եւ որոշեաց ամասիա զզունդն
որ եկեալ էր առ նա յեփրեմայ, երթա՛լ 'ի տեղի իւր-
եանց. և բարկացան յոյժ 'ի վ̅ր յուդայ, և դարձան 'ի
11 տեղիս իւրեանց բարկութե և ցասմամբ: *Եւ ամա-
սիա զօրացաւ առ զզօրն իւր, և գնաց 'ի հովիտս աղ-
12 տից. և եհար զորդիսն սէիրայ տասնհազար: *և այլ
ևս տասնհազար գերեցին որդիքն յուդայ, և ածին զն̅ս
'ի գլուխ քարանձաւին և գահավէժ առնէին զնոսա 'ի
ծայրից բարձաւանդակին, և ամենեքեան պատառէին:
13 *Եւ որդիք զօրութեցն զորս դարձոյց ամասիա ոչ
երթալ ը̅ իւր 'ի պատերազմ՝ յարձակեցան 'ի քաղաքսն
յուդայ, 'ի սամարիայ մինչև 'ի բեթորոն, և հարին 'ի
14 նոցանէ երիս հազարս, և առին աւար բազում: *Եւ
եղև յետ գալոյն ամասիայ 'ի հարկանելոյն զեդոմ, ե-
բեր առ ն̅ս զաստուածս որդւոյն սէիրայ, և կացոյց
զնոսա իւր յաստուածս. և երկի՛ր պագանէր առաջի
15 ն̅ց, և զոհէր ինքն ն̅ց: *Եւ եղև բարկութի տ̅ն 'ի վ̅ր
ամասիայ. առաքեաց առ նա մարգարէս՝ և ասէ ցնա.
ընդէ՞ր խնդրեցեր դու զաստուածս ժողովրդեանն այ-
նորիկ որք ոչ փրկեցին զժողովուրդն իւրեանց 'ի ձե-
16 ռաց քոց: *Եւ եղև 'ի խօսելն նորա՝ ասէ ցնա. միթէ
խորհրդակի՞ց թագաւորի ետու զքեզ. զգո՛յշ լեր՝ դու-
ցէ տանջեսցիս: Եւ լռեաց մարգարէն. և ասէ՝ գի-
տեմ զի խորհի տ̅ր 'ի վ̅ր քո կործանել զքեզ. վ̅ն զի
17 արարեր զայդ. և ոչ անսացեր խրատու իմում: *Եւ
խորհեցաւ ամասիա՝ առաքեաց առ յովաս որդի յո-
վաքազայ որդւոյ յէուայ՝ առ արքայն ի̅լի, և ասէ. եկ
18 և երևեսցո՛ւք երեսօք: *Եւ առաքեաց յովաս արքայ
ի̅լի առ ամասիա արքայ յուդայ և ասէ, ոզողն որ 'ի
լիբանան է՝ յղեաց առ մայրն լիբանանու և ասէ, տո՛ւր
զդուստր քո ուստեր իմում կնութե. և ահա անցին
գազանք անապատին լիբանանու, և եկեալ կոխեցին
19 զա̅մ զեկքեան: *ահա հարեր զեդովմեայս. և հպար-
տացուցանէ՞ զքեզ սիրտ քո ծանրութե. նիստ այսու-
հետև 'ի տան քում, և ընդէ՞ր անկանիս դու 'ի չարու-
20 թի. և սատակեսցիս դու և յուդաս ընդ քեզ: *Եւ ոչ
լուաւ ամասիա, վ̅ն զի 'ի տ̅է եղև մատնել զնա 'ի
ձեռս

բռնկացուս արքային: (11) Ոմանք. Եւ ժողովեցին արծաթ բզմ: (13) Այլ. 'Ի կայանին իւրում: (22) Ոմանք. Զոր արար ը̅ նմա յովիդայէ: (22) Ոսկան. Այլ սպան զորդին ն̅ր: (23) Ոմանք. Եւ 'ի վերայ ն̅ց զօրն... ժողովրդեանն 'ի զօրուն: (24) Յօրինակին. Եկին զօրն ասորեաց: (27) Ոսկան. Եւ որդիք նորա ամենեքեան եկին առ նա: Գլ. ԻԵ. (1) Յօրինակին. Ի՛ր ամաց ԻԵ.. և ԻԹ ամ թագաւորեաց: (4) Յօրինակին պակասէր. Եւ զորդիսն նոցա ոչ սպ": (4) Ոմանք. 'Ի մեղս իւր մեռցի: (6) Այլ. Եւ 'ի վարձու կալաւ յի̅լէ: (8) Ոմանք. Եւ եթէ կարծես": (11) Ոմանք. Եւ եհար անդ զորդիսն սէիրայ: (12) Ոմանք. Եւ ածէին զն̅ս ... 'ի ծայրից բարձաւանդակին: (13) Ոմանք. Մինչև ցբեթորոն: (16) Ոսկան. Խորհրդակից թագաւորի եդին զքեզ: (16) Այլ. 'Ի վ̅ր քո եղծանել զքեզ: (16) Ոմանք. Եւ չանսացեր խրատու: (17) Ոմանք. Եւ առաքեաց առ յովաս: (18) Ոմանք. Ոզողն որ 'ի լիբանանէ.. 'ի կնութե: (18) Այլ. Զա̅մ զեկքան. (19) Ոմանք. Ահա հարեր զեդումեայս:

ձեռս յովասու՝ յաղագս խնդրելոյն նր զաստուածսն
Եդովմայեցւոց։ * Եւ ել յովաս արքայ Իէլի՝ և երևեցան 21
միմեանց, նա և ամասիաս արքայ յուդայ՝ 'ի բեթսա-
միւս, որ է յուդայ։ * Եւ պարտեցաւ յուդայ առա- 22
ջի Իէլի, և փախեաւ իւրաքանչիւրոք 'ի բնակութիս իւր։
* Եւ զամասիաս արքայ յուդայ որդի յովասու՝ կալաւ 23
յովաս արքայ Իէլի 'ի բեթսամիւս, և տարաւ զնա յԵմ,
և քակեաց 'ի պարսպէն Եմի, 'ի դրանէն եփրեմի մինչև
'ի դուռն անկեանն, երեքհարիւր կանգուն։ * և զամ 24
ոսկի և արծաթ, և զամ սպաս՝ որ գտաւ 'ի տանն տն,
և առ աբդեդոմայ, և զգանձս տան թագաւորին, և
զորդիս խառնակութեցն առ և դարձաւ 'ի սամարիա։
* Եւ եկաց ամասիաս որդի յովասու արքայ յուդայ՝ 25
յետ մեռանելոյն յովասու որդւոյ յովաքազու արքայի
Իէլի, ամս հնգետասան։ * Եւ մնացեալ բանքն ամա- 26
սիայ առաջինք և վերջինք. ոչ ահա գրեալ են 'ի գիրս
թագաւորացն Իէլի և յուդայ։ * Եւ 'ի ժամանակին յո- 27
րում 'ի բաց եկաց ամասիաս 'ի տէ, յարեան 'ի վր նր
զօրքն յԵմ, և փախեաւ 'ի լաքիս. և առաքեցին զկնի
նր 'ի լաքիս, և սպանին զնա անդ։ * և բարձին զնա 'ի 28
վր ձիոց, և թաղեցին զնա ընդ հարս իւր 'ի քաղաքի
դաւթի։

ԳԼ. ԻԶ.

ԻԲ Եւ առ ամ ժողովուրդ երկրին զոզիաս՝ և էր նա 1
ամաց վեշտասանից, և թագաւորեցուցին զնա փո-
խանակ հօրն իւրոյ ամասիայ։ * Նա շինեաց զեղաթ, 2
և նա դարձոյց զնա անդրէն 'ի յուդայ՝ յետ մեռանե-
լոյն արքային ը հարս իւր։ * Որդի վեշտասան ամաց 3
թագաւորեաց ոզիաս, և յիսուն և երկուս ամս թա-
գաւորեաց յԵմ. և անուն մօր նր յեքելիա՝ յԵմէ։ * և 4
արար ուղղութի առաջի տն, ըստ ամի զոր արար ամա-
սիա հայր նր։ * Եւ խնդրեաց զտր յաւուրս զաքարիայ 5
իմաստնոյ երկիւղիւ տն. յաւուրս նր խնդրեաց նա
զտր, և յաջողեաց նմա տր։ * Եւ ել և պատերազմե- 6
ցաւ ընդ այլազգիս, և քակեաց զպարիսպն գեթայ,
և զպարիսպն յաբնայ, և զպարիսպն ազովտայ. և շի-
նեաց զքաղաքսն ազովտայ 'ի մէջ այլազգեացն։ * Եւ 7
զօրացոյց զնա տր 'ի վր այլազգեացն, և 'ի վր արա-
բացւոցն որք բնակէին 'ի վիմին, և 'ի վր մինեցւոցն.
* և տային մինեցիքն ընծայս ոզիայ։ և էր անուն նորա 8
մինչև 'ի մուտս եգիպտոսի, վս զի զօրացաւ 'ի վեր։
* Եւ շինեաց ոզիաս զաշտարակսն Եմի առ դրան ձո- 9
րոյն և առ անկիւնսն, և զօրացոյց. * և շինեաց աշտա- 10
րակս յանապատին. և փորեաց ջրհորս բազումս, վս
զի անասուն բազում էր նր 'ի սեփելա՝ և 'ի դաշտին.
և այգեգործք 'ի լերինն, և 'ի կարմեղոս. քանզի սիրէր
զերկրագործութի։ * Եւ եղեն ոզիայ զօրք որք առնէին 11
պատերազմ, և ելանէին 'ի մարտ գունդք. և թիւն նց
'ի ձեռն յէէլի դպրապետի, և մաասեայ դատաւորի, և
'ի ձեռն անանիայի փոխանակի արքայի։ * ամ գունդք 12
ցեղապետիցն զօրաց 'ի պատերազմին երկուհազար վեց-
հարիւր։ * Եւ ը նց զօր պատերազմօղ, երեքհարիւր 13
հազար, և եւթն հազար, և հինգհարիւր. նոքա էին
որք առնէին պատերազմ զօրութբ մեծաւ. օգնական
լինելով արքային՝ 'ի հակառակորդացն։ * և պատրաս- 14
տէր նց ոզիաս ամ զօրուն, վահանս և նիզակս և սա-
ղաւարտս և զրահս և աղեղունս՝ և պարսս 'ի քարինս։
* Եւ արար յԵմ մեքենայս արուեստից ճարտարութե՝ 15
լինել 'ի վր պարսպաց, և 'ի վր անկեանց, ձգել նետս
և քարինս մեծամեծս։ Եւ լուեալ եղև պատրաստութի
նր մինչև 'ի հեռաստան. վս զի սքանչելի էր նա յօգնել
16 մինչև զօրացաւ։ * Եւ իբրև զօրացաւ՝ բարձրացաւ սիրտ
նր առ յապականել, և անիրաւեցաւ 'ի տր այ իւր։ և
եմուտ 'ի տաճարն տն ծխել խունկս 'ի վերայ սեղանոյ
17 խնկոցն։ * Եւ եմուտ զհետ նր ազարիաս քահանայ,
և ը նմա քահանայքն տն ութսուն, որդիք զօրաւորք։
18 * կացին 'ի վր ոզիայ արքայի, և ասեն ցնա. ոչ է քո
ոզիաս ծխել խունկս տն, այլ քահանայից որդւոց ա-
հարոնի սրբեցելոց է՝ ծխել զայդ. ել արտաքս 'ի
սրբութեց, վս զի ապստամբեցեր դու 'ի տէ, և ոչ եւս
19 լիցի քեզ այդ 'ի փառս 'ի տէ այ։ * Եւ սրտմտեցաւ
ոզիաս, և 'ի ձեռին իւրում բուրուառ ծխել զխունկս
'ի տաճարին։ և 'ի բարկանալն նր քահանայիցն, երևե-
ցաւ բորոտութի 'ի ճակատն նր յանդիման քահանայիցն
20 'ի տանն տն 'ի վր սեղանոյ խնկոցն։ * Եւ դարձաւ առ
նա քահանայն առաջին, և այլ քահանայքն. և ահա բո-
րոտեալ էր ճակատն նր, և դադարեցուցին զնա անտի.
քանզի և ինքն իսկ փութացաւ ելանել զի յանդիմա-
21 նեաց զնա տր։ * Եւ էր ոզիաս արքայ բորոտեալ մինչև
ցօր վախճանի իւրոյ, և 'ի տանն ափուսովթ նստէր բո-
րոտեալ. վս զի որոշեցաւ 'ի տանէն տն։ և յովաթամ
որդի նր էր 'ի վր թագաւորութե նր՝ դատել զժողո-
22 վուրդ երկրին։ * Եւ մնացեալ բանքն ոզիայ առաջինք
և վերջինք, գրեալք են յեսայեայ որդւոյ ամովսայ մար-
23 գարէէ։ * Եւ ննջեաց ոզիա ընդ հարս իւր, և թաղե-
ցին զնա ը հարս նր 'ի դաշտի 'ի գերեզմանի թագա-
ւորացն. վս զի ասացին թէ բորոտ է։
Եւ թագաւորեաց յովաթամ որդի նր փոխանակ նր։ ԻԳ

ԳԼ. ԻԷ.

1 Որդի քսան և հինգ ամաց էր յովաթամ 'ի թագաւո-
րելն իւրում, և վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵմ.
2 և անուն մօր նր յերուսայ դուստր սադովկայ։ * և ա-
րար ուղղութի առաջի տն՝ ըստ ամի զոր ինչ արար ոզիաս
հայրն նր. բայց ոչ եմուտ 'ի տաճարն տն. և տակաւին
3 ևս ժողովուրդն ապականեալ էր։ * Նա շինեաց զդ-
րունս տանն տն զբարձր, և 'ի պարսպին ոփլայ շինեաց
4 բազումս։ * և քաղաքս շինեաց 'ի լերինն յուդայ և յան-
5 տառս և բնակութիս և աշտարակս։ * Նա կռուեցաւ
ընդ արքայի որդւոց ամոնայ, և զօրացաւ 'ի վր նց. և
տային նմա որդիքն ամոնայ 'ի միում տարւոջ հարիւր
տաղանտ արծաթոյ, և տասն հազար քոռ ցորենոյ, և
գարի տասն հազար քոռ. բերէր զայն նմա արքայն ա-
մոնայ ամի ամի. և յառաջնումն ամին, և յերկրորդին,
6 և յերրորդին՝ * զօրացաւ յովաթամ. վս զի պատրաս-
7 տեաց զճանապարհս իւր առաջի տն այ իւրոյ։ * Եւ
մնացեալ բանքն յովաթամայ, և պատերազմն նորա, և
մարտք իւր. ահա գրեալ են 'ի գիրս թագաւորացն յու-
8 դայ և Իէլի։ * քսան և հինգ ամաց էր յորժամ թագաւո-
9 րեացն. և վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵմ։ * Եւ քու-
նեաց յովաթամ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի քաղա-
քին դաւթի։
Եւ թագաւորեաց աքազ որդի նորա փոխանակ նորա։ ԻԴ

ԳԼ. ԻԸ.

1 Որդի քսան ամաց էր աքազ 'ի թագաւորելն իւրում,
և վեշտասան ամ թագաւորեաց յԵմ. և ոչ արար
2 ուղղութի առաջի տն իբրև զդաւիթ զհայր իւր։ * և
գնաց

---

(25) Այլ. Եւ եկեաց ամասիաս։
Գլ. ԻԶ. (3) Ոմանք. Վեշտասանից ամաց։ (6) Ոմանք. Եւ զպարիսպսն։ (7) Ոմանք. 'Ի վր մինեցւոյն։ (10) Յօրինակին. 'Ի սեփելա, և դաշտին։ (12) Այլ. Զօրաւորաց 'ի պտրզմին։ (13) Յօրինակին. Զօր պտրզմօղ յռ. և է և չ։ Ուր ոմանք. երեք հարիւր և եւթն ռ, և հինգ հարիւր։ (15) Ոմանք. Մինչև 'ի հեռաստանէ։ (16) Ոմանք. Առ 'ի յապականել։ (21) Ոմանք. Մինչև յօր վախճա՛՛։

Գլ. ԻԷ. (1) Յօրինակին նոտագրով գրէ. Որդի ԻԵ ամաց։ Ուր և պակասէր. Էր յովաթամ 'ի թագաւորելն։ (5) Յօրինակին պակասէր. Ամոնայ 'ի միում տարւոջ։ (5) Ոմանք. Եւ յառաջնում ամի և յերկրորդումն և յերրորդումն։ (7) Յօրինակին. Եւ մնացեալ բանքն յովաթայ։ (8) Յօրինակին նոտագրով գրէ. ԻԵ ամաց էր։ (9) Ոմանք. Եւ ննջեաց յովաթամ ը հա՛՛։
Գլ. ԻԸ. (1) Ոմանք. Եւ չարար ուղղութի առաջի։

գնաց ըն ճանապարհաց թագաւորացն Իէլի. քանզի արար դրօշեալս. * և կուռս նց զոհէր յերկրին բենոմայ, 3
և անցուցանէր զորդիս իւր ընդ հուր, ըստ գարշուե
ազգացն զորս սատակեաց տր յերեսաց որդւոցն Իէլի.
* և ծխէր խունկս ՚ի վր բարձանց, և ՚ի վր տանեաց, 4
և ՚ի ներքոյ ամ դալարաւոր ծառոց: * Եւ մատնեաց ըղ- 5
նա տր այծ նր ՚ի ձեռս արքային ասորեաց, և եհար ըղ-
նա. և գերեաց ՚ի նոցանէ գերուի բազում, և տարաւ
՚ի դամասկոս: Եւ ՚ի ձեռս արքային Իէլի մատնեաց ըղ-
նա, և եհար զնա հարուածս մեծամեծս: * և կոտորեաց 6
փակէէ որդի հռոմելեայ արքայ Իէլի ՚ի յուդայ ՚ի միում
աւուր հարիւր և քսանհազար արանց զօրաւորաց զօ-
րութբ, ՚ի թողուլ նց զտր այծ հարցն իւրեանց: * Եւ 7
սպան զեքրի զօրաւորն եփրեմի, զմաասիա զորդի ար-
քային, և զեզրիկամ իշխան տան նր, և զեղկանա զփո-
խանորդ արքային: * Եւ գերեցին որդիքն Իէլի յեղբարց 8
իւրեանց երեքհարիւրհազար կանայս, և զուստերս և
զդստերս, և աւար բազում առին ՚ի նոցանէ, և տարան
զաւարն ՚ի սամարիա: * Եւ էր անդ մարգարէ տն, 9
ովդեդ անուն նր, ել նա ընդ առաջ զօրուն եկելոյ ՚ի
սամարիա, և ասէ ցնս. ահա բարկուե տն այ հարցն
ձերոց եղև ՚ի վր յուդայ, և մատնեաց զնոսա ՚ի ձեռս
ձեր, և կոտորեցէք զնս բարկուբ, և մինչև յերկինս ժա-
մանեաց: * Եւ արդ՝ զորդիսդ յուդայ և զեմի, դուք 10
ասէք ստանալ ՚ի ծառայս և յաղախնայս. ոչ ապաքէն
աստանիկ եմ ը ձեզ, վկայ լինել տն այ ձերում: * Եւ 11
արդ՝ լուարուք ինձ, և դարձուցէք անդրէն զգերու-
թիւդ զոր գերեցէք դուք յեղբարց ձերոց. վս զի բար-
կուե սրտմտուե տն լինի ՚ի վր ձեր: * Եւ յարեան 12
իշխանք որդւոցն եփրեմի, ազարիաս որդի յովհանու,
և բարաքիաս որդի մոսոքիմովթայ, և եզեկիաս որդի
եղեմայ, և մասսիաս որդի ադղիայ ՚ի վր եկելոցն ՚ի
պատերազմէն, * և ասեն ցնս. մի ածէք զգերութիւդ 13
զայդ այսր առ մեզ. վս զի մեղանչել մեզ առ տր դուք
ասնէք, և յաւելուլ ՚ի մեղս մեր և ՚ի տգիտուիս. քան-
զի բազում են մեղք ձեր այդոքիկ, և բարկուե սրտ-
մտուե տն լինի ՚ի վր Իէլի: * Եւ թողին պատերազ- 14
մողքն զգերութին՝ և զաւարն առաջի իշխանացն և ամ
եկեղեցւոյն: * Եւ յարեան ամ արք որ կոչեցան յան- 15
ուանէ, և խնամակալուիս արարին գերուեն. զամե-
նեսեան մերկսն զգեցուցին յաւարէն, և ագուցին նց
կօշիկս, և ետուն ուտել, և օծին իւղով. և առին գրաս-
տուք զամ տկարս, և տարան զնս յերեքով քաղաք ար-
մաւենեաց առ եղբարսն իւրեանց, և ինքեանք դար-
ձան ՚ի սամարիա: * ՚Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց 16
աքազ առ արքայն ասորեաց օգնել նմա յայնոսիկ: * վս 17
զի եդոմայեցիքն յարձակեցան ՚ի վր, և հարին զյու-
դայ, և գերեցին գերուի: * և այլազգիքն դիմեցին ՚ի 18
քաղաքս դաշտին, և լիբեացիքն եկին ՚ի յուդայ, և ա-
ռին զբեթսամիւս, և զայեղոն, և զգադերովթ, և ըղ-
սոկքով՝ և զգեօղս նր, և զթամնա՝ և զգեօղս նր, և ըղ-
գամզեր՝ և զգեօղս նորա, և բնակեցին անդ: * վս զի 19
նկուն արար տր զյուդայ յաղագս աքազու արքային յու-
դայ, զի ՚ի բաց եկաց ապստամբուբ ՚ի տէ: * Եւ եկն 20
՚ի վր նր թագղաթփաղնասար արքայ ասորեստանեայ,
և եհար զնա: * և առ աքազ զոր ինչ էր ՚ի տանն տն և 21
՚ի տան թագաւորին և իշխանացն, և ետ արքային ասո-
րեստանեայ. և ոչ էր օգնականուե ինչ նց, * այլ նե- 22
ղել զնս: Եւ յաւել ևս ՚ի բաց կալ ՚ի տէ: * և ասաց 23
արքայն, խնդրեցից զաստուածս դամասկոսի որք հա-
րին զիս. և ասէ՝ եթէ աստուածք թագաւորին ասո-
րեստանեայց նոքա են զօրաւորք, նց այսուհետև զոհե-
ցից, և օգնեսցեն ինձ. և նոքա եղեն նմա խոչ և ամ
24 Իէլի: * Եւ ՚ի բաց արար աքազ զսպաս տանն տն. կոտո-
րեաց զայն, և փակեաց զդրունս տանն տն: և արար իւր
25 սեղան յամ անկիւնս եմի: * և յամ քաղաքսն յուդայ
արարին բարձունս, ծխել խունկս աստուածոց օտա-
26 րաց, և բարկացուցին զտր այծ հարցն իւրեանց: * Եւ
մնացեալ բանքն նր առաջինք և վերջինք. ահա գրեալ են
՚ի գիրս բանից թագաւորացն յուդայ և Իէլի: և ննջեաց
աքազ ընդ հարս իւր, և թաղեցաւ ՚ի քաղաքին դաւ-
թի. վս զի ոչ մուծին զնա ՚ի գերեզմանս թագաւորացն:
Եւ թագաւորեաց եզեկիաս փոխանակ նր: ԻԵ

ԳԼ. ԻԹ.

1 Եւ էր եզեկիաս ՚ի թագաւորել իւրում քսան և հինգ
ամաց, և ամս քսանևինն թագաւորեաց յեմ. և
2 անուն մօր նր աբաութ դուստր զաքարիայ: * Եւ ա-
րար ուղղուե առաջի տն, ըստ ամի զոր ինչ արար դա-
3 ւիթ հայրն նորա: * Եւ եղև իբրև եկաց ՚ի թագաւո-
րութեն իւրում, յառաջնում ամսեանն եբաց զդրունս
4 տանն տն, և կազմեաց զնս. * և տարաւ ՚ի ներքս զքա-
հանայսն և զղևտացիս, և կայոյց զնս ՚ի կողմն արևե-
5 լից: * Եւ ասէ ցնս. լուարուք ղևտացիք. այսուհետև
սրբեցարուք, և սրբեցէք զտունն տն այ հարցն ձերոց,
6 և ՚ի բաց հանէք զպղծութիւն ՚ի սրբութեցն. * վս զի
ապստամբեցին հարքն մեր, և արարին չար առաջի տն,
և թողին զնա, և դարձուցին զերեսս ՚ի խորանէն տն.
7 ընդվզեցան, * և փակեցին զդրունս տաճարին, շիջու-
ցին զճրագունսն, և խունկս ոչ ծխեցին նմա. և ոչ ող-
8 ջակէզս մատուցին սրբոյն այ Իէլի: * Եւ բարկացաւ
սրտմտութբ տր ՚ի վր յուդայ և եմի, և ետ զնս ՚ի յե-
մարուի և յապականուե, և ՚ի շշչիւն, որպէս դուք տե-
9 սանէք աչօք ձերովք: * և ահա վիրաւորեցան հարքն
մեր սուսերօք. և ուստերք ձեր՝ և դստերք ձեր՝ և կա-
նայք ձեր՝ են ՚ի գերութե, յերկրի ոչ իւրեանց, ուր
10 են այժմ: * Եւ այսուհետև լիցի ՚ի սիրտս մեր, դնել
ուխտ տն այ Իէլի. և դարձուսցէ զսրտմտուե բարկու-
11 թե իւրոյ ՚ի մէնջ: * Արդ՝ մի ինչ նուաղէք առնել
յայսմհետէ. վս զի զձեզ ընտրեաց տր կալ և պաշտել
առաջի իւր, և լինել նմա սպասաւոր, և ծխել խունկս:
12 * Եւ յարեան ղևտացիքն մայէթ՝ որդի ամասիայ, և
յովէլ որդի զաքարիայ, յորդւոցն կահաթու և յորդ-
ւոցն մերարեայ. կիս որդի աբդիայ, և ազարիաս որ-
դի յեղէլեայ և յորդւոցն գեթսոնի՝ յովա որդի զեմա-
13 թայ, և յովադան որդի յովաքայ: * և յորդւոցն եղի-
սափանայ՝ սամարի, և էիէլ: և յորդւոցն ասափայ՝ զա-
14 քարիաս, և մատթանիաս: * և յորդւոցն եմանայ՝ էիէլ,
և սեմէի: և յորդւոցն իդիթունայ՝ սամիաս, և ոզիէլ:
15 * Եւ ժողովեցին զեղբարս իւրեանց, և սրբեցան ին-
քեանք ըստ պատուիրանի թագաւորին, հրամանաւ տն,
16 սրբել զտունն տն: * Եւ մտին քահանայքն ՚ի տունն
տն սրբել զնա և հանին արտաքս զամ աղտեղուիս որք
գտան ՚ի տանն տն և ՚ի սրահի տանն տն. և առին ղևտա-
17 ցիքն հանել զայն ՚ի հեղեղատն կեդրոնի արտաքս: * Եւ
սկսան յաւուրն առաջնում յամսեանն առաջնոյ ամսոյն
սրբել զնա. և որ օր ութ էր ամսոյն՝ մտին ՚ի տաճարն
տն. և սրբեցին զտունն տն յաւուրս ութ: և յաւուրն
18 վեշտասաներորդի ամսոյն առաջնոյ կատարեցին: * Եւ
մտին ՚ի ներքս առ եզեկիաս արքայ՝ և ասեն. սրբեցաք
զամ որինչ էր ՚ի տանն տն: զսեղանն ողջակիզաց և
զսպ-

---

(3) Ոմանք. Յերկրին բէենոմայ: (6) Ոմանք. ՚Ի յուդայէ ՚ի միում աւուր: (8) Յօրինակին պակասէր. Յեղբարց իւրեանց յռ կանայս: Որ ունին՝ կանանց: (12) Ոմանք. Որդի յովանանայ. . որդի մոսոքղամովթայ. . որդի եղամայ: (18) Յօրինակին. Եւ զլիբեացիքն եկին. . և զայեղոն և զադերովթ: (18) Ոմանք. Եւ զգամեզար, և զգեօղս: (20) Ոմանք. Թագղաթփաղասար: (26) Ոմանք. Եւ ննջեաց աքազ ընդ հարս:

Գլ. ԻԹ. (1) Յօրինակին Բառագիրք դնի այսպէս. ԻԵ ամաց. և ամս ԻԹ թագաւորեաց: (1) Ոմանք. Մօր նր բաութ դուստր: (6) Ոմանք. Եւ ընդվզեցան: (9) Ոմանք. Յերկրի ոչ յիւրեանց: (10) Ոմանք. Զբարկուե սրտմտուե իւրոյ ՚ի մէնջ: (11) Ոմանք. Եւ լինել նմա սպասաւորս: (16) Յօրինակին պակասէր. Եւ ՚ի սրահի տանն տն: (17) Յօրինակին. Եւ սրբեցին զտունն տն յաւուր Ը: (18) Այլք. Եւ զսեղանն զառա'':

զսպաս նր , զսեղանն առաջադրութեն եւ զսպաս իւր :
* եւ զամ կահն զոր պղծեաց թագաւորն աքազ՝ յիւրում 19
թագաւորութեան , եւ յապստամբութեան իւրում , պատ-
րաստեցաք եւ սրբեցաք . եւ ահա է առաջի սեղանոյն տն :
* Եւ կանխեաց եզեկիաս արքայ՝ ժողովեաց զիշխանս 20
քաղաքին , եւ ել 'ի տուն տն : * եւ եհան զուարակս եւթն , 21
եւ խոյս եւթն , եւ ոչխարս եւթն , եւ նոխազս այծեաց
եւթն վս մեղաց թագաւորութեան , եւ վս սրբութեցն
Իէլի : եւ ասէ ցորդիսն ահարոնի ցքահանայս . մատուցէք
առ սեղանն տն * եւ զենէք զզուարակսն : եւ ընկալան 22
քահանայքն զարիւնն . եւ հեղին զնա առ սեղանովն . եւ
զենին զխոյսն , եւ հեղին զարիւնն առ սեղանովն : եւ զե-
նին զորոջսն , եւ հեղին զարիւնն առ սեղանովն : * Եւ 23
մատուցին զնոխազսն զվս մեղացն առաջի արքային եւ
ժողովրդեանն , եւ եդին զձեռս իւրեանց 'ի վր նց . * եւ 24
զենին զնս քահանայքն , եւ քաւեցին զարիւնն նց առ
սեղանովն . եւ արարին քաւութիւն ամ Իէլի : զի յաղագս
ամ Իէլի ասաց թագաւորն զողջակէզսն եւ զվս մեղացն
առնել : * Եւ կացուցին զղեւտացիսն 'ի տանն տն , ծնծ- 25
ղայիւք եւ տաւղօք եւ քնարօք , ըստ պատուիրանին դաւ-
թայ արքայի , եւ գադայ տեսանողի թագաւորին , եւ նա-
թանայ մարգարէի . վս զի պատուիրանաւ տն էր հրա-
մանն 'ի ձեռն մարգարէիցն : * Եւ կացին ղեւտացիքն 26
նուագարանօքն դաւթայ , եւ քահանայքն փողովքն : * Եւ 27
ասաց եզեկիա հանել զողջակէզսն 'ի վր սեղանոյն . եւ
իբրեւ սկսան հանել զողջակէզսն , սկսան երգել տն փո-
ղովքն եւ նուագարանօքն դաւթայ արքային Իէլի . * եւ ամ 28
եկեղեցին երկիր պագանէր : եւ սաղմոսանուագքն եր-
գէին , եւ հարկանէին զփողսն մինչեւ կատարեցան ողջա-
կէզքն : * Եւ իբրեւ կատարեցին մատուցանել . խոնար- 29
հեցաւ թագաւորն եւ ամ քահանայքն եւ երկիր պագին :
* եւ ասաց արքայ եզեկիաս եւ իշխանքն ղեւտացւոցն օրհ- 30
նել զտր բանիւքն դաւթի , եւ ասափայ մարգարէի : եւ
օրհնէին ուրախութբ՝ եւ անկան 'ի վր երեսաց եւ երկիր
պագին : * Պատասխանի ետ եզեկիաս եւ ասէ . այժմ 31
լցէք զձեռս ձեր տն , մերձեցարուք այսուհետեւ եւ բե-
րէք : եւ եբեր եկեղեցին պատարագս օրհնութե 'ի տուն
տն , եւ ամ որ ոք յօժարեալ էր սրտիւ՝ ողջակէզս : * Եւ 32
եղեւ թիւ ողջակիզացն զոր մատոյց եկեղեցին . զուարակս
եւթանասուն , խոյք հարիւր , որոջք երկերիւր , յող-
ջակէզսն տն ամենեքեան այնոքիկ : * Եւ որք նուիրե- 33
ցանն , զուարակք վեցհարիւր , ոչխարք երեք հազար :
* Այլ քահանայքն էին սակաւք՝ եւ ոչ կարէին զենուլ 34
զողջակէզսն . եւ օգնէին նց եղբարքն իւրեանց ղեւտա-
ցիքն՝ մինչեւ կատարեցաւ գործն , եւ մինչեւ սրբեցան քա-
հանայքն . վս զի ղեւտացիքն յօժարութբ սրբեցան քան
զքահանայսն : * եւ ողջակէզքն էին բազումք 'ի ճարպս 35
կատարմանն , եւ 'ի փրկութեան , եւ 'ի նուէրս ողջակիզացն .
եւ յօրինեցաւ գործն 'ի տանն տն : * Եւ ուրախ եղեւ ե- 36
զեկիաս , եւ ամ ժողովուրդն վս պատրաստելոյ զսպասն
այ ժողովրդեանն , քանզի յանկարծակի եղեւ բանն :

ԳԼ. Լ.

Եւ առաքեաց եզեկիա յամ Իէլ եւ յուդայ՝ եւ գրեաց 1
թուղթ յեփրեմ եւ մանասէ՝ գալ 'ի տունն տն յեմ ,
եւ առնել զպասեքն այ Իէլի : * Եւ խորհեցաւ արքայ եւ 2
իշխանքն , եւ ամ եկեղեցին որ յեմ , առնել զպասեքն
յամսեանն երկրորդի . * վս զի ոչ կարացին առնել ըզ- 3
նա 'ի ժամանակին յայնմիկ , զի քահանայքն ոչ սրբեցան
բաւականք , եւ ժողովուրդն ոչ ժողովեցաւ յեմ : * Եւ 4
հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի արքային՝ եւ առաջի եկե-
5 ղեցւոյն . * եւ հաստատեցին բան , զի անցցեն քարոզքն
ընդ ամ Իէլ , 'ի բերսաբէէ մինչեւ 'ի դան , գալ եւ առնել
զպասեքն տն այ Իէլի յեմ . վս զի բազմութիւն ոչ արար
6 ըստ գրոյն : * Եւ գնացին սուրհանդակքն հանդերձ
թղթովքն 'ի թագաւորէն եւ յիշխանացն՝ յամ Իէլ եւ
յուդաս , ըստ հրամանի թագաւորին : Եւ ասէին ցոր-
դիսն Իէլի . դարձարուք առ տր ած աբրահամու իսահա-
կայ եւ յակոբայ , եւ դարձցի նա առ ապրեալսդ եւ մնա-
7 ցեալսդ 'ի ձեռաց արքային ասորեստանեայց : * եւ մի
լինիք իբրեւ զեղբարսն ձեր , եւ զհարսն ձեր որք 'ի բաց
կացին 'ի տե այ հարցն իւրեանց , եւ մատնեաց զնս 'ի
8 կործանումն ոպ դուք տեսանէք : * Եւ արդ՝ մի խըս-
տայուցանէք զպարանոցս ձեր . տուք փառս այ . եւ
մտէք 'ի սրբութիւն նր զոր սրբեաց յաւիտեան . եւ ծա-
ռայեցէք տն այ ձերում , եւ դարձուսցէ 'ի ձէնջ զբար-
9 կութիւն սրտմտութե իւրոյ : * վս զի 'ի դառնալն ձերում
առ տր , եղբարք ձեր եւ որդիք ձեր եղիցին 'ի գթութիւն
առաջի ամ գերչացն իւրեանց , եւ դարձուսցէ զնս յեր-
կիրս յայս . քանզի ողորմած եւ գթած է տր ած մեր ,
եւ ոչ դարձուսցէ զերեսս իւր 'ի մէնջ եթէ դառնայցեմք
10 առ նա : * Եւ սուրհանդակքն երթային քաղաք 'ի քա-
ղաքէ , 'ի լերինս եփրեմի եւ մանասէի , մինչեւ 'ի զաբու-
ղոն : եւ լինէր իբրեւ ծաղր իմն առնել զնոսա՝ եւ արհա-
11 մարհել : * Բայց որք յասերայ եւ 'ի մանասէէ , եւ 'ի զա-
12 բուղոնէ՝ պատկառեցին , եւ եկին յեմ * եւ 'ի յուդաս :
եւ եղեւ ձեռն տն տալ նց սիրտ 'ի գալ եւ առնել ըստ հրա-
13 մանի թագաւորին եւ իշխանացն բանիւ տն : * Եւ գու-
մարեցաւ յեմ ժողովուրդ բազում՝ առնել զտօն բա-
ղարջացն յամսեանն երկրորդի , եկեղեցի բազում յոյժ :
14 * Եւ յարեան քակեցին զսեղանսն որ էին յեմ . եւ զամ
տեղիսն ուր ծխէին խունկս սնութեցն , կործանեցին
15 եւ ընկեցին 'ի հեղեղատն կեդրոնի : * Եւ զենին զպա-
սեքն՝ որ օր չորեքտասան էր ամսոյն երկրորդի . եւ քա-
հանայքն եւ ղեւտացիքն պատկառեցին եւ սրբեցան . եւ տա-
16 րան 'ի ներքս զողջակէզսն 'ի տունն տն : * եւ կացին 'ի
կայանի իւրեանց ըստ օրինին իւրեանց , ըստ պատուի-
րանին մովսիսի առնն այ , եւ քահանայքն ընդունէին զա-
17 րիւնն 'ի ձեռաց ղեւտացւոցն . * վս զի բազումք յեկե-
ղեցւոյն ոչ սրբեցան : Եւ ղեւտացիքն զենուին զպասեքն
18 ամի՝ որ ոչ կարայց սուրբ լինել տն . * քանզի յոլովք
'ի ժողովրդենէն եփրեմի եւ մանասէի , եւ իսաքարայ եւ
զաբուղոնի՝ ոչ սրբեցան . այլ կերան զպասեքն արտա-
քոյ գրոյն : Եւ յաղօթս եկաց եզեկիաս վս նց՝ եւ ա-
19 սէ : Տր բարերար , քաւիչ լեր * ամ սրտից ուղղոց ,
որք խնդրեն զքեզ տր ած հարցն իւրեանց . եւ ոչ են
20 ըստ սրբութե սրբութեց : * Եւ լուաւ տր եզեկիայ՝ եւ
21 բժշկեաց զժողովուրդն : * Եւ արարին որդիքն Իէլի որք
գտան յեմ զտօն բաղարջակերացն աւուրս եւթն ուրա-
խութբ մեծաւ , յաջողելով տն օրըստօրէ : եւ քահանայքն
22 եւ ղեւտացիքն նուագարանօքն տն : * Եւ խօսեցաւ եզե-
կիաս 'ի սիրտս ամ ղեւտացւոցն , եւ այլոց իմաստնոցն
որք իմանային զհանճար բարի տն . եւ կատարեցին ըզ-
տօն բաղարջոցն աւուրս եւթն . զենուլ զզոհս փրկու-
23 թեն , եւ խոստովան լինել տն այ հարցն իւրեանց : * Եւ
խորհեցաւ եկեղեցին միանգամայն առնել այլ եւս ա-
ւուրս եւթն . եւ արարին զուրախութիւն զեւթն եւս օր .
24 * վս զի եզեկիաս սկսաւ տալ 'ի յուդայ՝ եկեղեցւոյն ,
զուարակս հազար , եւ ոչխարս եւթն հազար : եւ իշխանքն
սկսան տալ ժողովրդեանն զուարակս հազար , եւ ոչխարս
տասն հազար : Եւ սրբեցան 'ի քահանայիցն բազումք
յոյժ :

---

(21) 'Ի լուս՛՛ . Եւ խոյս եւթն , եւ որոջս եւթն . համաձայն օրինաց 'ի բնաբ՛՛ : (21) Ոմանք . Եւ վս սրբութեցն եւ Իէլի : (22) Ոսկան . Եւ զենին զզուարակսն : (24) 'Ի լուս՛՛ . Եւ քաւեցին զարիւնն նց . համաձայն օրինաց 'ի բն՛՛ : (26) Այլք . Եւ կային ղեւտացիքն : (32) Այլք . Զուարակք եւթանասուն :

ԳԼ. Լ. (1) Ոմանք . Յեփրեմ եւ 'ի մանասէ . . զպասեքն տն այ : (6) Ոմանք . Թէ'րին ասորեստանեայց : (8) Ոմանք . Փառս տն այ . . զոր սրբեաց յաւ՛՛ : (11)(12) Ոմանք . Բայց արք ասերայ . . . պատկառեցին յեմ . . տալ նոցա սիրտ գալ եւ : (14) Ոսկան . Եւ զամ սեղանսն ուր ծխէին : (15) Ոմանք . Էր ամսեանն երկդի : (16) 'Ի բաղդատս պատճ՛ . Ըստ օրէնսն իւրեանց : (19) Ոմանք . Եւ եղեն ըստ սրբութե սրբութեցն : (22) 'Ի լուս՛՛ . Զհանճար բանի տն : (22) Ոմանք . Զենլով զզոհս . . եւ խոստովան լինելով : (24) Ոմանք . Տալ 'ի յուդայ յեկեղեց՛՛ . . եւ ոչխարս հինգ հզր :

յոյժ : * Եւ ուրախ եղեւ ամ եկեղեցին , քահանայքն և 25
ղեւտացիքն , և ամ ժողովուրդն յուդայ , և որք գտան
անդ յիէլէ · և եկքն որք եկեալ էին յերկրէն իէլի , և բնակիչքն յուդայ · * և եղեւ ուրախութի մեծ յէմ : յաւուրցն 26
սողոմոնի որդւոյ դաւթի արքայի իէլի ոչ եղեւ
այնպէս տօն յէմ : * Եւ յարեան քահանայքն և ղեւտա- 27
ցիք՝ օրհնեցին զժողովուրդն , և լուեալ եղեւ ձայն նց : և
եկին աղօթք նց 'ի բնակութի սբ տն յերկինս :

ԳԼ · ԼԱ ·

Եւ իբրև կատարեցաւ այն ամ , և ամ իէլ գտեալքն 1
'ի քաղաքսն յուդայ , և փշրեցին զարձանսն , և
կատորեցին զանտառսն , և կործանեցին զբարձաւանդակսն
և զբագինսն յամ հրէաստանի և բենիամինի , և
յեփրեմի , և 'ի մնասէի մինչև 'ի սպառ : և դարձաւ ամ
իէլ իւրաքանչիւրոք 'ի ժառանգութի իւր , և 'ի քաղաքսն
իւրեանց : * Եւ կարգեաց եզեկիաս հանապա- 2
զորդեան պաշտօնեայս քահանայից և ղեւտացւոց , և ըղհանապազօրեայս
իւրաքանչիւր ուրուք ըստ պաշտամանն
իւրում , քահանայից և ղեւտացւոց · յողջակէզսն և
'ի զոհսն փրկութե , և յօրհնելն և խոստովան լինել , և
պաշտել 'ի դրունս սրահից տանն տն : * Եւ մասն թա- 3
գաւորին յընչից իւրոց յողջակէզսն առաւօտու և երեկորին
, և յողջակէզսն շաբաթուցն և ամսամտիցն և 'ի
տօնսն՝ գրեալսն յօրէնս տն : * Եւ ասաց ժողովրդեանն՝ 4
որ բնակէին յէմ , տալ զմասն քահանայիցն և ղեւտացւոց
· զի զօրասցին 'ի պաշտօն տանն տն : * Եւ որպէս հրա- 5
մայեաց բանն , յաւելին եւս որդիքն իէլի զպտուղ ցորենոյն
և գինւոյ և ձիթոյ և մեղու , և զամ արմտեաց անդաստանաց
, և զտասանորդսն զամ բերին բազում
յոյժ , * որդիքն իէլի և որդիքն յուդայ , որք բնակեալ 6
էին 'ի քաղաքսն յուդայ · և նոքա ածին զտասանորդս
զուարակաց և ոչխարաց , և բերեալ կուտեցին շեղջս
շեղջս : * յամսեանն երրորդի սկսան շեղջքն սկիզբն 7
առնուլ , և յեւթներորդում ամսեանն կատարեցան :
* Եւ եկին եզեկիաս և իշխանքն՝ և տեսին զշեղջսն , և օրհ- 8
նեցին զտր , և զժողովուրդն նր զիէլ : * Եւ հարցանէր 9
եզեկիաս զքահանայսն և զղեւտացիսն վս շեղջիցն : * Եւ 10
ասէ ցնա ազարիաս քահանայ՝ իշխան 'ի տանէն սադովկայ
· յորմէ հետէ սկսան զպտուղ բերել 'ի տունն տն ·
կերաք և արբաք՝ և թողաք զմնացորդսդ · վս զի տր տր
օրհնեաց զժողովուրդ իւր , և մնաց եւս յոլովութիդ
այդ : * Եւ ասէ եզեկիաս · պատրաստեցէք և այլ եւս 11
շտեմարանս 'ի տանն տն · և պատրաստեցին : * և բե- 12
րին անդր զպտուղն , և զտասանորդսն հաւատովք :
Եւ էր նց վերակացու՝ քովքենիաս ղեւտացի , և սեմէի
եղբայր նր փոխանորդ նորին : * և յեիէլ , և ոզիաս , և 13
նաթան , և ասայէլ , և յերիմովթ , և յովզաբադ , և եղիէլ
, և սամաքիա , և մաաթ , և բանէաս , և որդիք նր
որք կային անդ , 'ի ձեռն քովքենեայ , և սեմեայ եղբօր
նր , որպէս և հրամայեաց արքայ եզեկիաս : Եւ ազարիաս
առաջնորդ տանն տն · * և կորէ որդի յեմնայ ղեւտացի՝ 14
դռնապան ընդ արևելս կողմն 'ի վերայ տանեացն տալ
զպտուղն տն : Եւ զսրբութի սրբութեցն , * 'ի ձեռն 15
ոդոմայ , և բենիամինի , և յեսուայ , և սեմեայ , և մարիայ
, և սեքենեայ , 'ի ձեռն քահանայիցն հաւատարմութբ
· տալ եղբարց նց ըստ հանապազորդեան պաշտօնէիցն
, ըստ մեծի և փոքու · * բայց 'ի ծննդոց ար- 16
ուացն յերեմենիցն և 'ի վեր · և ամ որ մտանէր 'ի տունն
տն , 'ի համարի աւուրցն յաւուրս , 'ի պաշտօնն հանապազորդեան
ըստ կարգին իւրեանց : * Եւ այս էր հա- 17
մար քահանայիցն ըստ տանց տոհմիցն , և ղեւտացիքն 'ի
հանապազորդեան պաշտամանն 'ի քսանամենից և 'ի
վեր , 'ի կարգի ըստ համարուն : * յամ ծնունդս ուս- 18
տերաց նց և դստերաց , հանդերձ ամ յոլովութբ · վս
զի հաւատովք սրբեցին զսրբութի որդւոցն ահարոնի ,
* որք լինէին քահանայք : Եւ 'ի քաղաքացն նց , յամ քա- 19
ղաքի ուր անուանիք որք անուանեցան տալ զբաժին
ամ արուի քահանայիցն , և յամի որ մտեալ էր 'ի թիւ
ղեւտացւոցն : * Եւ արար այնպէս եզեկիաս ամ յու- 20
դայ · և արար բարի և ուղղութի առաջի տն այ իւրոյ ·
* և ամ գործովք որովք սկսաւ գործել 'ի տանն տն , 21
ըստ օրինացն տն՝ և ըստ հրամանաց · խնդրեաց զած
իւր յամ սրտէ իւրմէ , արար և յաջողեցաւ :

ԳԼ · ԼԲ ·

1 Եւ յետ բանիցս այսոցիկ՝ և ճշմարտութես այսորիկ ,
եկն սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց 'ի վր
յուդայ , և բանակեցաւ զպարսպաւոր քաղաքօքն · և
2 ասէր առնուլ զնս : * Եւ ետես եզեկիաս թէ եկն սենեքերիմ
դէմ յանդիման նր պատերազմել ընդ էմի ·
3 * խորհեցաւ ընդ ծերսն և ընդ զօրաւորսն խնուլ զջուր
աղբիւրացն որք էին արտաքոյ քաղաքին , և խցին զնս :
4 * և գումարեաց ժողովուրդ բազում , և խցին զջուրս
աղբերացն , և զգետն որ բաժանէր անցանելով ը մէջ
քաղաքին , և ասեն՝ մի դուցէ եկեալ արքայն ասորեստանի՝
5 գտցէ ջուր բազում , և զօրասցի : * Եւ հզօրացաւ
եզեկիաս , և շինեաց զամ պարիսպս կործանեալս ,
և զաշտարակս · և արտաքոյ զառաջին պարիսպն՝ և
զմեւսն եւս · և զօրացոյց զպատուարսն քաղաքին դաւ-
6 թի · և կազմեաց զէնս բազումս : * և արար իշխանս պատերազմի
'ի վր զօրուն , և ժողովեցան առ նա 'ի հրա-
7 պարակ ձորոյն : Խօսեցաւ 'ի սիրտս նց՝ և ասէ · * զօրացարուք
և քաջ լերուք , մի երկնչիք յերեսաց թագաւորին
ասորեստանեայց , և մի յերեսաց ամ ազգայն
որ ընդ նմա · վս զի ընդ մեզ բազումք են քան ը նմա ·
8 * ընդ նմա բազուկք մարմնեղէնք , և ընդ մեզ տր ած
մեր ապրեցուցանել զմեզ , և պատերազմել զպատերազմ
մեր : և քաջալերեցաւ ժողովուրդն բանիւքն ե-
9 զեկիայ արքայի յուդայ : * Եւ յետ այսորիկ առաքեաց
սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց զծառայս իւր յէմ ,
և ինքն էր 'ի լաքիս , և ամ զօրք ընդ նմա : և առաքեաց
10 առ եզեկիա արքայ յուդայ յէմ , և ասէ · * Այսպէս
ասէ սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց · յո՞ դուք յու-
11 սացեալ նստիք յամրոցդ էմի · * ոչ ապաքէն եզեկիաս
խաբէ զձեզ , մատնել զձեզ 'ի մահ , 'ի սով , և 'ի ծարաւ ·
և ասէ · տր ած ձեր փրկեսցէ զձեզ 'ի ձեռաց արքային
12 ասորեստանեայց · * ո՞չ այդ եզեկիաս է , որ քակեաց
զսեղանս նր և զբարձունս նորա · և ասաց ցյուդայ և
ցբնակիչսն էմի · առաջի սեղանոյս այսորիկ միայն եր-
13 կիր պագէք , և 'ի վր սորա զոհեսցէք : * Ո՞չ գիտացէք
զի՞նչ արարի՝ ես և հարքն իմ ամ ժողովրդոց և գաւառաց
· միթէ կարելով կարացի՞ն աստուածք ազգաց ամ
երկրի փրկել զժողովուրդ իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց :
14 * զո՞ ոք յամ աստուածոց ազգացն այնոցիկ ոչ սատակեցին
հարքն իմ · միթէ կարացի՞ն ապրեցուցանել զժողովուրդ
իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց · և զիա՞րդ կարասցէ
15 ած ձեր փրկել զձեզ 'ի ձեռաց իմոց : * Արդ՝ մի խաբեսցէ
զձեզ եզեկիաս , և մի յուսացուսցէ զձեզ այդ ·
մի հաւատայք դմա · վս զի ո՛չ կարացին աստուածք ամ
ազ-

Գլ · լա · (1) Յօրինակին պակասէր · Կատարեցաւ այն ամ :
(1) Ոմանք · Զբարձրաւանդակսն : (3) Ոմանք · Եւ 'ի մասն
թագաւորին յընչիցն : (6) Այլք · Որդիքն իէլի և յուդայ
որք բնակէին 'ի քղքսն : (10) Ոմանք · Վս զի տր օրհնեաց
: (12) Ոմանք · Եւ բերին անդ զպտ'' : (13) Ոմանք ·
Եւ յեիէլ , և ազիաս : Ուր ոմանք · և ազարիաս :
(14) Այլք · Դռնապանն ընդ արևելս : (15) Ոմանք · Եւ
մարիայ և սեքե'' : (16) Ոմանք · Եւ 'ի վեր , ամ որ ··
'ի համար աւ'' : (17) Ոմանք · Ըստ համարոյն : (18) Ոմանք ·
Ուստերայն իւրեանց և դս'' : (19) Ոմանք · Եւ 'ի քաղաքացն
յամ քաղաքի : (19) Այլք · Եւ ամի որ մտեալ էր :
Գլ · լբ · (3) Ոմանք · Զջուր աղբերացն : (5) Ոմանք ·
Զառաջին պարիսպն : (10) Ոմանք · Յամրոցի էմի :
(11) Ոմանք · Տր ած փրկէ զձեզ : (13) Ոմանք · Զժողովս
իւրե'' : (15) Ոմանք · Ամ աստուածք ազգ'' ·· ոչ փրկեսցէ
զձեզ 'ի : (17) Յօրինակին պակասէր · Աստուածք ազ-

ազգաց և թագաւորութեանց ապրեցուցանել զժողովուրդս
իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց և 'ի ձեռաց հարցն իմոց. և
ա՟ծ ձեր ոչ փրկէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց: *Եւ այլ ևս 16
խօսեցան ծառայք ն՟ր 'ի տ՟ր ա՟ծ՝ և յեզեկիաս ծառայ
ն՟ր: *Եւ թուղթ գրեաց թշնամանել զտ՟ր ա՟ծ ի՟ղի, և 17
ասաց յաղագս նորա. զոր օրինակ աստուածք ազգաց
երկրի՝ ոչ փրկեցին զժողովուրդ իւրեանց 'ի ձեռաց ի-
մոց. նոյնպէս և ա՟ծ եզեկիայ զժողովուրդ իւր ոչ ապ-
րեցուսցէ 'ի ձեռաց իմոց: *Եւ գոչեաց մեծաձայն 18
հրէարէն առ ժողովուրդն ե՟մի որ էր 'ի վ՟ր պարսպին,
օգնական լինել ինքեանց՝ և կործանել զպարիսպն, զի
վաղվաղակի առցեն զքաղաքն: *և խօսեցաւ յա՟ծն ե՟մի 19
ա՟պ և յաստուածս ժողովրդոց երկրի՝ 'ի գործս ձեռաց
մարդկան: *Եւ յաղօթս կացին եզեկիաս արքայ, և ե- 20
սայիաս որդի ամովսայ մարգարէ յաղագս այնորիկ՝ և
գոչեցին յերկինս: *Եւ առաքեաց տ՟ր հրեշտակ, և սա- 21
տակեաց զա՟մ զօրաւոր և պատերազմող, զիշխան և զզօ-
րագլուխ 'ի բանակի արքային ասորեստանեայց: և դար-
ձոյց զերեսս իւր ամօթով յերկիր իւր, և չոգաւ 'ի
տուն աստուածոյն իւրոյ. և որք ելեալ էին յորովայնէ
ն՟ր՝ ընկեցին զնա անդ սրով: *Եւ ապրեցոյց տ՟ր զեզե- 22
կիաս և զբնակիչս ե՟մի 'ի ձեռաց սենեքերիմայ՝ արքային
ասորեստանեայց, և 'ի ձեռաց ամենեցունց. և հանգոյց
զնա շուրջանակի: *Եւ բազումք բերէին պատարագս 23
տ՟ն յե՟մ, և ընծայս եզեկիայ արքայի յուդայ. և ամբար-
ձաւ առաջի աչաց ա՟մ ազգաց: Եւ յետ այսորիկ *յա- 24
ւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ եզեկիաս մերձ 'ի մահ.
և յաղօթս եկաց առ տ՟ր. և լուաւ նմա, և ետ նմա նշ-
շան: *Եւ ոչ ըստ հատուցմանն զոր ետ նմա ա՟ծ՝ հա- 25
տոյց անդրէն եզեկիաս, այլ բարձրացաւ սիրտ ն՟ր: և
եղև 'ի վ՟ր ն՟ր բարկութ՟ի, և 'ի վ՟ր յուդայ և ե՟մի: *Եւ 26
խոնարհեցաւ եզեկիաս 'ի բարձրութ՟է սրտին իւրոյ՝ և
բնակիչքն ե՟մի: և ոչ եկն 'ի վ՟ր ն՟ց բարկութ՟ի տ՟ն յա-
ւուրս եզեկիայ: *Եւ եղև եզեկիայ մեծութ՟ի և փառք 27
բազում յոյժ. և արար իւր գանձս ոսկւոյ և արծաթոյ,
և ականց պատուականաց, և խունկս, և զէնս, և ա-
նօթս ցանկալիս: *և քաղաքս յարմտիս ցորենոյ, և 28
գինւոյ, և ձիթոյ. և գեօղս, և կայանս ա՟մ անասնոց, և
գոմս հօտից: *և քաղաքս զոր շինեաց իւր, և պաշ- 29
տաւութ՟ի խաշանց և արջառոց բազում. վ՟ զի ետ նմա
տ՟ր ստացուածս բազումս յոյժ: *Ինքն եզեկիաս եխից 30
զելս ջրոցն գեհոնի զվերին, և ուղղեաց զնա խոնարհա-
գոյն յարևմուտս կողմն քաղաքին դաւթի: և յաջողե-
ցաւ եզեկիայ յա՟մ 'ի գործսն իւր: *Եւ այսպէս արար 31
հրեշտակաց և իշխանաց որք 'ի բաբելոնէ առաքեցան առ
նա հարցանել վ՟ ն՟ր, և նշանաց որ եղեն 'ի վ՟ր երկրի:
և եթող զնա տ՟ր փորձել զնա՝ և գիտել թէ զի՞նչ է 'ի
սրտի ն՟ր: *Եւ մնացեալ բանքն եզեկիայ՝ և ողորմութ՟ի 32
ն՟ր, ահա գրեալ է 'ի մարգարէութիւն եսայեայ որդւոյ
ամովսայ մարգարէի, և 'ի գիրս թագաւորացն յուդայ
և ի՟ղի: *Եւ ննջեաց եզեկիաս ընդ հարս իւր և թա- 33
ղեցին զնա 'ի բարձրաւանդակի գերեզմանաց որդւոցն
դաւթի: և փառս և պատիւ ետուն նմա 'ի մահուան ն՟ր
ա՟մ յուդայ՝ և բնակիչք ե՟մի:
ԻԶ Եւ թագաւորեաց մանասէ որդի ն՟ր փոխանակ նորա:

ԳԼ. ԼԳ.

Էր ամաց երկոտասանից մանասէ 'ի թագաւորելն 1
իւրում, և յիսուն և հինգ ամ թագաւորեաց յե՟մ:
2 *Եւ արար չար առաջի տ՟ն յա՟մ գարշութ՟եց ազգացն
3 զորս սատակեաց տ՟ր յերեսաց որդւոցն ի՟ղի: *և դար-
ձաւ շինեաց զբարձրաւանդակս զոր կործանեաց եզե-
կիաս հայրն ն՟ր, և կանգնեաց արձանս բահաղիմայ, և
արար անտառս. և երկիր եպագ ա՟մ զօրութ՟ե երկնից,
4 և ծառայեաց նոցա: *Եւ շինեաց սեղան 'ի տանն տ՟ն.
յորում ասաց տ՟ր յե՟մ եղիցի անուն իմ յաւիտեան:
5 *շինեաց անդ սեղան ա՟մ զօրութ՟ե երկնի յերկոսեան
6 'ի սրահս տանն տ՟ն: *Եւ ինքն անցուցանէր զորդիս իւր
ընդ հուր յերկրին բեննոմայ, և հմայէր, և հաւահարցս
լինէր, և գիւթէր. և արար վհուկս և թովիչս. բազմա-
ցոյց առնել չար առաջի տ՟ն առ 'ի բարկացուցանելոյ
7 զնա: *և դրօշեալ և ձուլածոյ և պատկեր զոր արար
'ի տանն տ՟ն: զորմէ ասաց ա՟ծ ցդաւիթ և ցսողոմոն որ-
դի ն՟ր. 'ի տանս յայսմ և յե՟մ, զոր ընտրեցի յա՟մ ցե-
8 ղիցն ի՟ղի եդից զանուն իմ յաւիտեան: *և ոչ ևս յա-
ւելլից սասանեցուցանել զոտն ի՟ղի յերկրէս զոր ետու
հարց ն՟ց, բայց միայն թէ պահեսցեն առնել զա՟մ որ-
ինչ պատուիրեցի ն՟ց, ըստ ա՟մ օրինաց և սահմանաց՝ և
9 իրաւանց 'ի ձեռն մովսիսի: *Եւ մոլորեցոյց մանասէ
զյուդաս, և զբնակիչսն ե՟մի, առնել չար առաւել քան
զա՟մ ազգսն զորս եբարձ տ՟ր յերեսաց որդւոցն ի՟ղի:
10 *Եւ խօսեցաւ տ՟ր ընդ մանասէի և ընդ ժողովրդեան
11 ն՟ր, և ոչ լուան: *և ած տ՟ր 'ի վ՟ր ն՟ր զիշխանս զօրու
արքային ասորեստանեայց. կալան զնա և կապեցին կա-
12 պանօք, և տարան 'ի բաբելոն: *Եւ իբրև վտանգե-
ցաւ, խնդրեաց զերեսս տ՟ն ա՟յ իւրոյ. և խոնարհեցաւ
13 յոյժ յերեսաց ա՟յ հարցն իւրոց: *Յաղօթս եկաց առ
նա. և լուաւ գոչմանն ն՟ր, և դարձոյց զնա յե՟մ 'ի թա-
գաւորութիւն իւր. և ծանեաւ մանասէ, եթէ տ՟ր՝ նա՛
14 է ա՟ծ: *Եւ յետ այսորիկ շինեաց պարիսպ արտաքոյ
քաղաքին դաւթի յարևմտից ընդ հարաւակողմն 'ի հե-
ղեղատին, և յելս դրանցն շուրջանակի յոփղայ, և բարձ-
րացոյց յոյժ: և կացոյց իշխանս զօրուց յա՟մ քաղաքս
15 պարսպաւորս յուդայ: *Եւ 'ի բաց եբարձ զաստ-
ուածսն օտարս, և զդրօշեալսն 'ի տանէն տ՟ն. և զա՟մ
սեղանսն զորս շինեաց 'ի լերին տանն տ՟ն և յե՟մ, և ար-
16 տաքոյ քաղաքին: *Եւ ուղղեաց զսեղանն տ՟ն, և զո-
հեաց 'ի վ՟ր ն՟ր զոհս փրկութ՟ե և օրհնութ՟ե. և ասաց
17 ցյուդաս՝ ծառայել տ՟ն ա՟յ ի՟ղի: *Բայց ժողովուրդն
տակաւին ևս երթայր 'ի բարձունսն. սակայն տ՟ր ա՟ծ
18 էր ն՟ց: *Եւ մնացեալ բանքն մանասէի, և աղօթք ն՟ր
որ առ ա՟ծ է, և բանք տեսանողացն որք խօսեցան ընդ
19 նա յանուն տ՟ն ա՟յ ի՟ղի, ահա են 'ի բանս *աղօթից ն՟ր,
և յորս լուաւն նմա. և ա՟մ մեղք ն՟ր և ապստամբութ՟ի
ն՟ր. և տեղիքն զորս շինեաց զբարձրաւանդակն, և ա-
րար անտառս և դրօշեալս յառաջ քան զդառնալն ի-
20 րում, ահա գրեալ են 'ի բանս տեսանողացն: *Եւ քու-
նեաց մանասէ ընդ հարս իւր. և թաղեցին զնա 'ի դրախ-
տի տանն իւրոյ:
21 Եւ թագաւորեաց փոխանակ ն՟ր ամովս որդի ն՟ր: *Էր ԻԷ
ամաց քսան և երկուց ամովս 'ի թագաւորելն իւրում.
22 և երկոտասան ամ թագաւորեաց յե՟մ: *և արար չար
առաջի տ՟ն՝ ո՟պ արար մանասէ հայր ն՟ր. և ամենեցուն
կռոցն զոր արար հայր ն՟ր մանասէ՝ զոհեաց ամովս և
23 ծառայեաց ն՟ց: *Եւ ոչ խոնարհեցաւ առաջի տ՟ն, ո՟պ
խոնարհեցաւ մանասէ հայր ն՟ր. այլ որդի նորա ամովս
24 յաճախեաց 'ի մեղս: *և յարեան 'ի վ՟ր ն՟ր ծառայքն
25 իւր, և հարին զնա 'ի տան իւրում: *և եհար ժողո-
վուրդ երկրին զյարուցեալսն 'ի վ՟ր թագաւորին:

Եւ

դաց էլէլէ ոչ փր": (17) Այլ. Զժողովուրդս իւրեանց: (22) Ոմանք. Եւ հանգոյց զնոսա շուրջանակի: (23) Այլն. Ամենայն ազգաց, և յետ այսորիկ: (24) Ոմանք. Եզեկիաս մինչև 'ի մահ: (27) Յօրինակին պակաս. Եւ արար իւր գանձս: (28) Յօրինակին պակաս. Եւ գեղս: (30) Ոմանք. Եխից զՔրհօրն գեհոնի: (30) Յօրինակին պակաս. Եւ ուղղեաց զնա խոնար": (31) Ոմանք. Եթէ զի՞նչ է 'ի սիրտ ն՟ր: (33) Ոմանք. Եւ ննջեաց եզեկիաս... 'ի բարձաւանդ": Գլ. ԼԳ. (1) Յօրինակին. Եւ ԾԵ ամ թագաւորեաց:

(3) Ոմանք. Ամ՟ զօրութեց երկնի: (7) Ոմանք. Զորմէ ասաց տ՟ր: (8) Ոմանք. Ամ՟ օրինաց և հրամանաց և իրա": (11) Ոմանք. Եւ կապեցին զնա կապոս": (14) Յօրինակին. Շուրջանակի յուխղայ: ըստ որում ասէին և ոմանք հրէպակաւ գրչաց: (18) Ոմանք. Որ խօսեցան ընդ նմա: (18)(19) Ոսկան. 'Ի բանս թ՟գրց ի՟ղի: Եւ բանք աղօթիցն ն՟ր. և յորս լըւաւն նմա: (19) Այլ. Զբարձրաւանդակն, և արար անդ անտառս: (20) Ոմանք. Եւ ննջեաց մանասէ ընդ: (21) Ոմանք. Եւ երկուս ամս թագաւորեաց:

ԻԵ Եւ թագաւորեցոյց ժողովուրդ երկրին զյովսիաս որդի նորա փոխանակ նորա։

ԳԼ. ԼԴ.

Որ ութ ամաց յովսիաս 'ի թագաւորելն իւրում, և 1
երեսուն և մի ամ թագաւորեաց յԵմ։ * Եւ արար 2
ուղղութի առաջի տն. գնաց 'ի ճանապարհս դաւթի
հօր իւրոյ, և ոչ խոտորեցաւ յաջ՝ և ոչ յահեակ։ * Եւ 3
յութերորդ ամի թագաւորութեն իւրոյ, և ինքն էր
տակաւին ես մանուկ, սկսաւ խնդրել զտր ած դաւթի
հօր իւրոյ. և յերկոտասաներորդ ամի թագաւորութեն
իւրոյ, սկսաւ սրբել զյուդայ և զԵմ 'ի բարձանցն
և յանտառացն և 'ի ձուլածոյիցն։ * և կործանեաց դէմ 4
յանդիման իւր զսեղանս բահաղիմայցն, և զբարձաւանդակն
յորոց վերայ էին. և կոտորեաց զանտառսն, և
զդրօշեալսն, և զձուլածոյսն փշրեաց և մանրեաց և ընկեց
յանդիման շիրմացն այնոցիկ որք զոհէին նց։ * Եւ 5
զոսկերս քրմացն այրեաց 'ի վր սեղանոցն, և մաքրեաց
զյուդաս և զԵմ։ * և զքաղաքսն եփրեմի և մանասէի, 6
և զշմաւոնի, և զնեփթաղիմայ, և զտեղիսն նց շուրջանակի։
* և 'ի բաց եբարձ զանտառսն, և զբագինսն, և 7
զկուռսն փշրեաց մանր. և զամ բարձունսն 'ի բաց եբարձ
յերկրէն իէլի. և դարձաւ յԵմ։ * Եւ յամին ութուտասներորդի 8
թագաւորութեն իւրոյ, յորժամ վախճանեաց
մաքրել զերկիրն՝ և զտունն թագաւորութեն.
առաքեաց զսափան որդի սեղիայ, և զմաասիաս իշխան
քաղաքին, և զյովաքազ որդի յովաքազայ զդպիր յիշատակացն
իւրոց, զօրացուցանել զտունն տն այ իւրոյ։
* Եւ եկին առ քեղկիաս քահանայ մեծ. և ետ զարծաթն 9
որ մտեալ էր 'ի տունն տն, զոր ժողովեցին ղեւտացիքն
պահապանք դրանն, 'ի ձեռանէ մանասէի և եփրեմի,
և իշխանացն, և յամ մնացորդացն իէլի. և յորդւոցն
յուդայ և բենիամինի, և բնակչացն Եմի։ * Եւ ետուն 10
զայն 'ի ձեռս, որք ունէին զգործն, որք կային
'ի տանն տն՝ կազմել և զօրացուցանել զտունն։ * և ետուն 11
հիւսանցն և շինողացն գնել քարինս չորեքանկիւնիս
մեծս, և փայտս 'ի գերանս՝ յարկանել զտունսն
զորս քակեցին թագաւորքն յուդայ։ * Եւ արքն այնոքիկ 12
կային հաւատովք 'ի վր գործոյն. և վերակացուքն
նց՝ յեթ, և աբդիաս, ղեւտացիք յորդւոցն մերարեայ.
և զաքարիաս, և մեսողամ յորդւոցն կահաթու այց առնել։
և ամ ղեւտացի որ ոք էր իմաստուն նուագարանօք
երգոցն։ * Եւ 'ի վր բեռնակրացն. և 'ի վր այնոցիկ 13
որք առնէին զգործն, և զպատրաստութի գործոյն
և 'ի ղեւտացւոցն էին դպրապետք, և դատաւորք, և
դռնապանք։ * Եւ 'ի հանելն նց զարծաթն մտեալ 'ի 14
տունն տն. եգիտ քեղկիաս քահանայ գիրս օրինացն տն
որ 'ի ձեռն մովսէսի։ * Պատասխանի ետ քեղկիաս՝ և 15
ասէ ցսափան դպրապետ. գիրս օրինաց գտի 'ի տանն
տն։ և ետ քեղկիաս զգիրսն ցսափան. * և տարաւ սափան 16
զգիրսն առ արքայ. և ետ արքային զհամար ամ
տուելոյ արծաթոյն 'ի ձեռս ծառայիցն նր որք առնէին
զգործն։ * Եւ ձուլեցին զարծաթն գտեալ 'ի տունն 17
տն, և ետուն զայն 'ի ձեռս վերակացուացն, և 'ի ձեռս
այնոցիկ որք առնէին զգործն։ * Եւ պատմեաց սափան 18
դպրապետ արքային՝ և ասէ. գիրս օրինաց ետ ցիս քեղկիաս
քահանայ. և ընթերցաւ զայն սափան առաջի թագաւորին։
* և եղև իբրև լուաւ արքայ զբանս օրինացն, 19
պատառեաց զպատմուճան իւր։ * Եւ պատուիրեաց 20
արքայ քեղկիայ, և աքիկամայ որդւոյ սափանայ, և աբդիայ
որդւոյ միքեայ, և սափանայ դպրապետի, և ասայիայ՝
մանկան արքայի, և ասէ. * երթայք խնդրեցէք 21
'ի տն վն իմ, և վն ամենեցուն մնացելոցս յիէլ և
յուդայ, յաղագս բանից գրոցդ այդոցիկ որք գտան.
վն զի մեծ սրտմտութի տն բորբոքեալ է 'ի մեզ. զի ոչ
լուան հարքն մեր զբանս տն առնել ըստ ամի որ ինչ
22 գրեալ է 'ի գիրսդ յայդոսիկ։ * Եւ գնաց քեղկիաս՝ և
որոց ասացն արքայ, առ ողդան մարգարէ կին սեղեմայ՝
որդւոյ թակուաթայ որդւոյ եսերայ, որ պահէր
զպատուիրանսն. և ինքն բնակէր յԵմ 'ի մասեննա. և խօսեցան
23 ընդ նմա ըստ բանիցն այնոցիկ։ * Եւ ասէ ցնս.
այսպէս ասէ տր ած իէլի. Ասասջիք ցայրն որ առաքեաց
24 զձեզ առ իս. * այսպէս ասէ տր. ահա ես ածեմ
չարիս 'ի վր տեղւոյդ այդորիկ, զամ բանս գրեալս
25 'ի գիրսդ զոր ընթերցան առաջի արքայիդ յուդայ. * փոխանակ
զի թողին զիս, և զոհեցին աստուածոց օտարաց.
զի բարկացուցանիցեն զիս գործովք ձեռաց իւրեանց,
և բորբոքեցաւ սրտմտութի իմ 'ի տեղւոջդ յայդմիկ.
26 և ոչ ես շիջցի։ * Եւ ցթագաւորն յուդայ որ առաքեաց
զձեզ խնդրել զտր, այսպէս ասասջիք ցնա.
27 այսպէս ասէ տր ած իէլի, զբանսդ զոր լուար դու. * և
պատկառեաց սիրտ քո, և խոնարհեցար առաջի երեսաց
իմոց 'ի լսել զբանսդ իմ 'ի վր տեղւոյդ այդորիկ,
և 'ի վր բնակչացդ դորա. և դու խոնարհեցար առաջի
իմ, պատառեցեր զպատմուճանս քո, և լացեր յանդիման
28 իմ. և ես լուայ ասէ տր։ * Ահա յաւելից ընդ
քեզ առ հարս քո, և դիցեն զքեզ 'ի շիրմին քում խաղաղութբ.
և ոչ տեսցեն աչք քո զամ չարիսն զոր ես
ածից 'ի վր տեղւոյդ այդորիկ, և 'ի վր բնակչաց դորա։
29 և ետուն թագաւորին զբանս զայսոսիկ։ * Եւ
առաքեաց արքայ և ժողովեաց զծերսն յուդայ և զԵմի։
30 * և ել արքայ յուդայ 'ի տունն տն, և ամ յուդաս և
բնակիչք Եմի, և քահանայքն և ղեւտացիք, և ամ ժողովուրդն
'ի մեծէ մինչև 'ի փոքր. և ընթերցաւ յականջս
31 նց զամ բանս կտակին գտելոյ 'ի տանն տն։ * Եւ յարեաւ
թագաւորն՝ եկաց 'ի վր սեանն, և եդ ուխտ առաջի
տն երթալ զհետ տն, պահել զպատուիրանս նր,
և զվկայութիս նր, և զհրամանս նր, 'ի բոլոր սրտէ, և
'ի բոլոր անձնէ, զբանս ուխտին՝ զգրեալսն 'ի գիրսն
32 յայնոսիկ։ * և կացոյց զամենեսեան զգտեալսն յԵմ, և
'ի բենիամին. և արարին բնակիչքն Եմի ուխտ 'ի տանն
33 այ հարցն իւրեանց։ * Եւ 'ի բաց եբարձ յովսիաս զամ
զարշելիս յամ երկրէ, որ էր որդւոցն իէլի. և արար
ամ գտելոցն յԵմ և յիէլի ծառայել տն այ իւրեանց։
զամենայն աւուրս իւր՝ ոչ խոտորեցաւ 'ի հետոց տն այ
հարցն իւրոց։

ԳԼ. ԼԵ.

1 Եւ արար յովսիաս զպասեքն տն այ իւրոյ. և զենին
զպասեքն 'ի չորեքտասաներորդում աւուր
2 ամսոյն առաջնոյ։ * և կացոյց զքահանայսն 'ի վր պահպանութե
իւրեանց. և զօրացոյց զնս 'ի գործս տանն
3 տն։ * Եւ ասէ ցղեւտացիսն և յզօրաւորսն յամ իէլի,
սրբել զնս տն։ և եդին զտապանակն սրբութե 'ի տանն
զոր շինեաց սողոմոն որդի դաւթի արքայի իէլի։ և ասէ
արքայ. ոչ է ձեզ բառնալ 'ի վր ուսոց՝ և ոչ ինչ.
արդ՝ պաշտեցէք զտր ած ձեր, և զժողովուրդ նորա
4 զիէլ։ * և պատրաստք լերուք ըստ տանց տոհմից ձերոց,
և ըստ օրամտից պաշտաման ձերոյ, ըստ գրոց դաւթայ
արքայի իէլի, և 'ի ձեռն թագաւորին սողոմոնի
5 որդւոյ նր։ * Եւ կացէք 'ի տաճարին՝ ըստ որոշման
տանց տոհմից ձերոց, առաջի եղբարց ձերոց, և որդւոց
ժողովրդեան ձերոյ. և բաժին տան ցեղից ղեւտացւոց։
6 * և զոհեցէք զպասեքդ, և պատրաստեցէք զսր-
բու-

ԳԼ. ԼԴ. (1) Յօրինակին. Եւ ԼԱ ամ թագաւորեաց յԵմ։ (3) Օրին. Եւ յերկոտասաներրորդի ամի.. զյուդաս և։ (5) Օրին. 'ի վր սեղանոյն։ (8) Օրին. իշխանս քաղաքին։ (10) Օրին. Որք առնէին զգործն, որք։ (12) Օրին. Եւ մեսողամ.. և ամ ղեւտացի որ որ էր ի՝՝։ (21) Օրին. Եւ վասն ամենայն մնացորդացն։ (24) Այս. Զամ բանս գրեալս 'ի։ (25) Օրին. Զի բարկացուցանել զիս գործովք։ (25) Յօրինակին պակասէր. Սրտմտութի իմ 'ի տեղւո՞։ (30) Օրին. Կտակին գրելոյ, 'ի տանն տն։ (32) Օրին. Եւ 'ի բենիամինի... 'ի տան տն այ։ (33) Օրին. Եւ արար ամ գրելոցն յԵմ։

ԳԼ. ԼԵ. (3) Օրին. Որդի դաւթի արքայ իէլի։ (5) Օ.

բութ՟իւդ եղբարց ձերոց, առնել ըստ բանին տ՟ն որ
՚ի ձեռն մովսիսի: *Եւ սկսաւ յովսիա տալ որդւոց 7
ժողովրդեանն, խոյս, և որոջս, և նոխազս յորդւոց այծեացն,
զա՟մ ՚ի պասեքն. և զամենեսեան որ ինչ գտաւ՝
թուով երեսուն հազար. և զուարակս երեք հազար.
այսոքիկ ՚ի ստացուածոց թագաւորին: *Եւ իշխանքն 8
ն՟ր սկսան տալ ժողովրդեանն, և քահանայիցն, և ղևտացւոցն:
և ետուն՝ քեղկիաս, և զաքարիաս, և յեիէլ.
և իշխանք տանն ա՟յ, քահանայիցն ետուն ՚ի պասեքն.
խոյս, և որոջս, և նոխազս երկու հազար և վեց հարիւր,
և զուարակս երեք հարիւր: *Եւ քոնենիաս, և 9
բանեաս, և սամէաս, և նաթանայէլ եղբայր ն՟ր, և ասաբիաս,
և յեիէլ, և յովզաբադ իշխանք ղևտացւոցն,
սկսան տալ ղևտացւոցն ՚ի պասեքն. խոյս հինգ հազար,
և զուարակս հինգ հարիւր: *Եւ ուղղեցաւ պաշտօնն. 10
և կացին քահանայքն ՚ի կարգն իւրեանց. և ղևտացիքն
՚ի զատուցմանն իւրեանց, ըստ պատուիրանի
արքային: *Եւ զենին զպասեքն, և հեղին քահանայքն 11
զարիւնն ՚ի ձեռացն իւրեանց. և ղևտացիքն յօշեցին,
*և պատրաստեցին զողջակէզսն տալ ն՟ց իւրաքանչիւրումեք 12
ըստ զատուցմանն, վ՟ս տանց տոհմից որդւոց ժողովրդեանն
մատուցանել տ՟ն. ո՟պ և գրեալ է ՚ի գիրս
օրինացն մովսիսի. նոյնպէս և յառաւօտինս: *Եւ խորովեցին 13
զպասեքն հրով ըստ օրինին. և զսրբութին եփեցին
կաթսայիւք, և սանիւք. և յաջողեցաւ: և ընթացան
առ ամենեսեան որդիս ժողովրդեանն: *Եւ 14
յետ պատրաստելոյն ն՟ց և քահանայիցն: վ՟ս զի քահանայքն
էին մատուցանել զճարպսն և զողջակէզսն մինչև
՚ի գիշերին. և ղևտացիքն պատրաստեցին իւրեանց և
եղբարցն իւրեանց որդւոցն ահարոնի: *Եւ սաղմոսանուագքն 15
որդիք ասափայ ՚ի կարգին իւրեանց ըստ
պատուիրանին դաւթայ. և ասափ, և եման, և իդիթուն՝
մարգարէք արքային: Եւ իշխանք, և դռնապանք
դրանն, և դրան. և ոչ էր ն՟ց հնար շարժել ՚ի պաշտամանէ
սրբութեն. վ՟ս զի եղբարք ն՟ց ղևտացիքն պատրաստեցին
ն՟ց: *Եւ ուղղեցաւ և պատրաստեցաւ ա՟մ 16
պաշտօնն տ՟ն յաւուր յայնմիկ առնել զպասեքն, և մատուցանել
զողջակէզսն ՚ի վ՟ր սեղանոյն տ՟ն, ըստ պատուիրանին
յովսիայ արքայի: *Եւ արարին որդիքն ի՟լի 17
որք գտան անդ՝ զպասեքն ՚ի ժամանակին յայնմ, և
զտօն անխմորիցն՝ զեւթն օր: *Եւ ոչ երբեք եղև պասեք 18
նման նմա յի՟լի, յաւուրցն սամուէլի մարգարէի.
և ա՟մ թագաւորքն ի՟լի ոչ արարին պասեք՝ ո՟պ արար
յովսիաս: և քահանայքն, և ղևտացիք, և ա՟մ յուդաս
և ի՟էլ որ գտաւ անդ, և բնակիչքն ե՟մի, *արարին տ՟ն 19
յութուտասներորդ ամի թագաւորութեն յովսիայ: Եւ
զվհուկս, և զգէտս, և զդիւթս, և զկուռս, և զկախարդս,
որք էին յերկրին յուդայ և յե՟մ, ՚ի բաց եբարձ. և այրեաց
հրով արքայ յովսիա, զի հաստատեսցէ զբանս օրինացն
զգրեալսն ՚ի գիրս զոր եգիտ քեղկիա քահանայ
՚ի տանն տ՟ն: Նման նմա ոչ եղև յառաջքան զնա, որ
դարձաւ առ տ՟ր ա՟ծ ՚ի բոլոր սրտէ իւրմէ, և ՚ի բոլոր
անձնէ իւրմէ, և յա՟մ զօրութէ իւրմէ, ը՟ս ա՟մ օրինաց
մովսիսի. և յետ ն՟ր ոչ ոք յարեաւ նման նմա: Սակայն
ոչ դարձաւ տ՟ր ՚ի բարկութէ սրտմտութե իւրոյ մեծէ,
զոր բարկացաւ սրտմտութբ տ՟ր ՚ի վ՟ր յուդայ, ա՟մ
բարկութիքն որով բարկացոյց զնա մանասէ: և ասաց
տ՟ր, այլև զյուդա մերժեցից յերեսաց իմոց, որպէս
մերժեցի զի՟էլ. և ՚ի բաց արարից զքաղաքն զոր ընտրեցի
զե՟մ, և զտունն զորմէ ասացի՝ եղիցի անուն իմ
20 անդ: *Եւ ել փարաւոն նեքաւով՝ արքայ եգիպտոսի
՚ի վ՟ր արքային ասորեստանեայց, առ գետովն եփրատայ.
21 և գնաց արքայ յովսիա ընդդէմ նորա. *և առաքեաց
առ նա հրեշտակս, և ասէ. զի՞նչ կայ իմ և քո
արքայ յուդայ. ոչ եմ եկեալ ՚ի վ՟ր քո այսօր պատերազմ
առնել: և ա՟ծ ասաց փութալ ինձ. զգո՛յշ լեր
22 յա՟յ՝ որ է ընդ իս. մի՛ դուցէ ապականիցէ զքեզ: *Եւ
ոչ դարձոյց յովսիա զերեսս իւր ՚ի նմանէ, այլ պատերազմել
ընդ նմա զօրացաւ: և ոչ լուաւ բանիցն նեքաւովայ՝
որ ՚ի բերանոյ տ՟ն: և եկն պատերազմել ՚ի դաշտին
23 մակեդդովայ: *Եւ հարին աղեղնաւորքն զարքայ
յովսիաս: և ասէ արքայ ծառայս իւր. հանէք զիս
24 աստի, վ՟ս զի վտանգեցայ յոյժ: *և հանին զնա ծառայքն
նորա ՚ի կառացն իւրոց, և եդին զնա ՚ի կառսն
յերկրորդս որ էր ն՟ր, և տարան զնա յե՟մ. և մեռաւ
և թաղեցաւ ը՟ն հարս իւր: և ա՟մ յուդաս և ե՟մ սուգ
25 առին ՚ի վերայ յովսիայ: *Եւ ասաց ողբս երեմիաս ՚ի
վ՟ր յովսիայ: և ա՟մ իշխանքն՝ արք և կանայք՝ ասացին
զողբսն ՚ի վերայ յովսիայ մինչև ցայսօր: և ետուն զայն
իբրև հրամանաւ ՚ի մէջ ի՟լի. և ահա գրեալ են ՚ի ճառս
26 ողբոցն: *Եւ էին բանքն յովսիայ, և յոյս ն՟ր գրեալ
27 յօրէնսն տ՟ն: *Եւ մնացեալ բանքն ն՟ր առաջինք և
վերջինք, ահա գրեալ են ՚ի գիրս թագաւորացն ի՟լի
և յուդայ:

ԳԼ. ԼԶ.

1 Եւ առ ժողովուրդ երկրին զյովաքազ որդի յովսիայ, Իթ
և օծին զնա. և կացուցին զնա թագաւոր
2 փոխանակ հօր ն՟ր յե՟մ: *Որդի քսան և երից ամաց էր
յովաքազ ՚ի թագաւորելն իւրում, զերիս ամիս թագաւորեաց
յե՟մ: և անուն մօր ն՟ր ամիտայ, դուստր երեմիայի
՚ի ղոբնայ: և արար չար առաջի տ՟ն, ըստ ա՟մի
3 զոր ինչ արարին հարքն ն՟ր: *Եւ կապեաց զնա փարաւոն
նեքաւով ՚ի դեբղաթայ՝ յերկիրն եմաթայ, ոչ ևս
թագաւորել նմա յե՟մ. և տարաւ զնա արքայն յեգիպտոս.
և արկ ՚ի վ՟ր երկրին հարկ հարիւր տաղանդ արծաթոյ,
և տաղանդ մի ոսկւոյ:

4 *Եւ կացոյց փարաւոն նեքաւով զեղիակիմ որդի յովսիայ Լ
արքայի յուդայ փոխանակ յովսիայ հօր ն՟ր. և փոխեաց
զանուն ն՟ր յովակիմ: և զյովաքազ եղբայրն ն՟ր
առ փարաւոն նեքաւով, և տարաւ յեգիպտոս. և մեռաւ
անդ: և զարծաթն և զոսկին ետուն փարաւոնի:
Յայնմ հետէ սկսաւ տալ հարկս երկիրն. և ետուն
զարծաթն ըստ բերանոյ փարաւոնի, և յիւրաքանչիւր
ումեքէ ըստ զօրութե իւրոյ պահանջէին զարծաթն և
զոսկին ՚ի ժողովրդենէ երկրին, տալ զայն փարաւոնի
նեքաւովայ:

5 *Էր քսան և հինգ ամաց յովակիմ ՚ի թագաւորել իւրում, ԼԱ
և մետասան ամ թագաւորեաց յե՟մ. և անուն
մօր ն՟ր զեկքովրայ դուստր ներիայ ՚ի հռամայ. և արար
չար առաջի տ՟ն ըստ ա՟մի զոր ինչ արարին հարքն ն՟ր:
Յաւուրս ն՟ր ել նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելոնի
յերկիրն. և ծառայեաց նմա ամիս երիս, և ապստամբեաց
՚ի նմանէ: Եւ առաքեաց տ՟ր զքաղդէացիսն, և
զաւազակսն ասորեաց, և զաւազակսն մովաբացւոց,
և որդւոցն ամոնայ, և սամարիայ: Եւ ՚ի բաց կացին
յետ բանիցս այսոցիկ ըստ բանի տ՟ն ՚ի ձեռն ծառայից
իւ-

Ծան. · Ըստ որոշման տոհմից ձերոց․․ ցեղից ղևտացւոց՛՛: (7) Յօրինակին․ Թուով լ՟ռ․ և զուարակս ՟գ: (8) Յօրինակին․ Եւ նոխազս ռ՟ո, և զուա՛՛: (10) Ոմանք․ ՚Ի կարգին իւրեանց: (13) Այլ․ Կաթսայիւք: (14) Այլ․ Մինչև ՚ի գիշերն: (15) Օրինակ մի․ Եւ դռնապանք տանն և դրան: Ոմանք․ Եւ դռնապանք իւրաքանչիւրոց դրանն: (15) Յօրինակին պակասէր․ Եւ ոչ էր նոցա հնար: (19) Ոմանք․ Յութուտասներորդի ամի․․․ նման նմա ոչ ոք եղև: (20) Ոմանք․ Առ գետովն եփրատաւ: (21) ՚Ի լուս՛՛. առանց [illegible] Եւ աստուած ասաց․․ զգո՛յշ լեր յաստուածոյ, որ է: (22) Ոմանք․ Որ է ՚ի բերանոյ տ՟ն: (24) Ոսկան․ ՚Ի կառսն յերկրորդ որ էր ն՟ր: (24) Ոմանք․ Եւ ա՟մ յուդաս և յե՟մ սուգ առին:

Գլ․ Լ՟Զ․ (2) Ոմանք․ Եւ զերիս ամիս թագաւորեաց: (3) Ոմանք․ Յերկրին եմաթայ: (4) Ոմանք․ Եւ փոփոխեաց զանուն նորա: (4) Ոմանք․ Տալ հարկս երկրին: (5) Յօրինակին․ Էր ի՟ե ամաց յովա՛՛: (5) Ոմանք․ Եւ ծառայեաց նմա ամս երիս: (5) Յօրինակին պակասէր․ Եւ առաքեաց տ՟ր զքաղ՛՛: (5) Ոմանք․ ՚Ի բաց առնել զնա յերե՛՛․․ արեանցն զոր եհեղ յովակիմ:

իւրոց մարգարէից։ սակայն սրտմտութ՟ն 'ի տէ՟ էր 'ի
վ՟ր յուդայ, 'ի բաց բառնալ զնա յերեսաց իւրոց, վ՟ն
մեղացն մանասէի յամէ զոր ինչ արար, և անպարտ ա-
րեանցն զոր եհեղ մանասէ, և ելից զե՟մ անպարտ ա-
րեամբ. և ոչ կամեցաւ տ՟ր սատակել զնս՟։
ԼԲ ** Եւ ել 'ի վ՟ր ն՟ր նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելոնի,* 6
և կապեաց զնա պղնձի կապանօք, և տարաւ զնա 'ի բա-
*բելոն։ * և մասն ինչ 'ի սպասուց տանն տ՟ն տարաւ 'ի* 7
բաբելոն, և եդ զայն 'ի տաճարին իւրում որ 'ի բաբե-
*լոն։ * Եւ մնացեալ բանքն յովակիմայ, և ա՟մ ինչ զոր* 8
արար. ո՞չ ահաւասիկ գրեալ են նոքա 'ի գիրս բանից ա-
ւուրց թագաւորացն յուդայ։ և ննջեաց յովակիմ ը՟
հարս իւր, և թաղեցաւ 'ի գանոզայ՝ ը՟ հարս իւր։
ԼԳ *Եւ թագաւորեաց յեքոնիա որդի ն՟ր փոխանակ նորա։*
** Որդի ութոտասան ամաց էր յեքոնիա 'ի թագաւո-* 9
րելն իւրում, և ամիս երիս և աւուրս տասն թագա-
*ւորեաց յե՟մ. և արար չար առաջի տ՟ն։ * Եւ 'ի դառ-* 10
նալ տարւոյն առաքեաց արքայն նաբուքոդոնոսոր և
տարաւ զնա 'ի բաբելոն, հանդերձ ցանկալի սպասուք
տանն տ՟ն։ Եւ թագաւորեցոյց զսեդեկիա եղբայր հօր
*ն՟ր 'ի վ՟ր յուդայ յե՟մ։ * Ամաց քսան և միոյ էր սեդե-* 11
կիա 'ի թագաւորել իւրում. և մետասան ամ թագա-
*ւորեաց յե՟մ։ * և արար չար առաջի տ՟ն ա՟յ իւրոյ։ ոչ* 12
պատկառեաց յերեսաց երեմիայի մարգարէի՝ և 'ի բա-
*նից տ՟ն։ * Եւ յապստամբելն ն՟ր 'ի նաբուքոդոնոսո-* 13
րայ արքայէ, և անցանելոյ զերդմամբքն զոր երդմնե-
ցոյց զնա յա՟ծ իւր. խստացոյց զպարանոցն իւր, և ըզ-
սիրտ իւր կարծրացոյց՝ ոչ եւս դառնալ առ տ՟ր ա՟ծ ի՟լի։
** Եւ ա՟մ փառաւորքն յուդայ, և քահանայք, և ժողո-* 14
վուրդք երկրին յաճախեցին անօրինել անօրէնութիւ-
նս գարշելեաց ազգացն, և պղծեցին զտունն տ՟ն յե՟մ։
** Եւ առաքեաց տ՟ր ա՟ծ հարցն ն՟ց 'ի ձեռն մարգարէիցն,* 15
կանխեալ առաքեաց զհրեշտակս իւր. վ՟ն զի խնայէր 'ի
*ժողովուրդն իւր, և 'ի սրբութիւն իւր։ * Արհամար-* 16
հէին զհրեշտակս ն՟ր, և անգոսնէին զբանս ն՟ր. և խաղ-
առնէին զմարգարէսն. մինչև եկն բարկութ՟ն տ՟ն 'ի
վ՟ր ժողովրդեան իւրոյ. և ոչ եւս գոյր այնուհետև ն՟ց
*բժշկութ՟ն։ * Եւ ա՟ծ 'ի վ՟ր ն՟ց զթագաւորն քաղդեաց-* 17
ւոց. կոտորեաց զերիտասարդս ն՟ց սրով 'ի տան սրբու-
թե՟ իւրոյ. և ոչ խնայեաց 'ի սեդեկիաս։ կուսանաց ն՟ց
ոչ ողորմեցաւ, և զծերս ն՟ց զամենեսեան մատնեաց 'ի
*ձեռս ն՟ց։ * Եւ զա՟մ սպաս տանն ա՟յ զմեծամեծս և զփո-* 18
քունս, և զա՟մ գանձն արքային և մեծամեծացն, զա՟մ
*տարաւ 'ի բաբելոն։ * և այրեաց զտունն տ՟ն. և կոր-* 19
ծանեաց զպարիսպն ե՟մի, և զապարանսն որ 'ի նմա այ-
*րեաց հրով. և զա՟մ անօթ գեղեցիկ ապականեաց։ * և* 20
գերեաց զմնացորդսն 'ի բաբելոն։ Եւ էին անդ՝ նմա և
որդւոց ն՟ր 'ի ծառայութե՟, մինչև 'ի թագաւորութիւն
*մարաց։ * Առ 'ի լնուլ բանին տ՟ն 'ի բերանոյ երեմիայի* 21
մինչև ընկալաւ երկիրն զշաբաթս իւր. և շաբաթանա-
լով զա՟մ աւուրս աւերածոյն իւրոյ, շաբաթացաւ 'ի
կատարումն ամացն եւթանասնից։
ԼԴ ** Յառաջնում ամին կիւրոսի արքային պարսից, յետ* 22
լնլոյ բանին տ՟ն 'ի բերանոյ երեմիայի. զարթոյց տ՟ր
զհոգի կիւրոսի պարսից արքայի։ Եւ պատուիրեաց
քարոզել յա՟մ թագաւորութե՟ն իւրում գրով և ասել։
** Այսպէս ասէ կիւրոս արքայ պարսից. զա՟մ թա-* 23
գաւորութիւս երկրի ետ ինձ տ՟ր ա՟ծ երկնից. և նա
պատուիրեաց ինձ շինել իւր տուն յե՟մ, 'ի հրէաստա-
նի։ որ ոք 'ի ձէնջ յա՟մ ժողովրդենէ նորա իցէ, տ՟ր ա՟ծ
իւր եղիցի ընդ նմա՝ և ելցէ։

Կատարեցաւ Մնացորդաց Երկրորդ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԶՐԻ

Եզր 'ի քահանայիցն էր, 'ի տանէն եղիազարու որդւոյ ահարոնի, 'ի ժամանակս գերութե՟ն ծնեալ և սնեալ օրինօքն ա՟յ 'ի բաբելոն. և էր արագ գրիչ օրինացն մովսիսի։ Սա գրեաց 'ի գիրս իւր զայս դարձ գերութեանն [illegible] 'ի բաբելոնէ յե՟մ. բայց սկսանի յառաջոյն յովսիա և հասուցանէ մինչև ցգերութ՟ն. և թէ յառաջնում ամին կիւրոսի եւթանասուն ամ լցաւ գերոյն, 'ի վճռէն ողբայ մարգարէի. այսինքն՝ 'ի հինգերորդ ամէ մարգարէութե՟ն երեմիայ. որ և սահմանեաց եւթանասուն ամ լինել գերութե՟ն. զորս խոյ և խոյ արձակեաց կիւրոս։ Որք էին բիւրք չորք և աւելի՝ ելեալք յե՟մ ընդ սամանասարայ իշխանի՝ սկսան շինել զտաճարն. այլ խափանեցան գործն 'ի շրջակայ ազգացն զամս խբ. մինչև երկրորդ ամն դարեհի, առ որով լցան եւթանասուն ամ 'ի հրկիզմանէ տաճարին։ Այս դարեհ յերկրորդում ամին իւրոյ արձակեաց զզօրաբաբէլ, և զյեսու յովսեդեկեանց զմեծ քահանայ հանդերձ չորեք բիւրուք և աւելի յե՟մ. որք և հրամանաւն դարեհի սկսեալ 'ի շինել տաճարին, և յամս չորս կատարեցին։ Իսկ յետ այսորիկ գրէ՝ թէ զինչ յիսուն և հինգ ամաց արձակեցաւ եզրս այս 'ի բաբելոնէ յե՟մ հրամանաւ երկայնաձեռն արտաշէսի մեծաւ պատուով, ուսուցանել հրէից զօրէնս ա՟յ։ Որոյ եկեալ՝ որոշեաց զժողովուրդն և զքահանայսն, 'ի բաց արձակելով 'ի նոցանէ զայլազգի կանայսն հանդերձ որդւովք իւրեանց։ Եւ ժողովուրդն ուխտ լինէր նովաւ յօրէնս ա՟յ։

Գլուխք Առաջին գրոցն Եզրի։

ա. Սկսանի յութուտասան ամին յովսիայ յորում արար զզատիկն, և զայլն ևս համաձայն գրոց թագաւորութեանն և մնացորդաց պատմէ ըստ կարգի՝ մինչև յառաջին ամն կիւրոսի։

բ. Հրամայեաց կիւրոս ելանել հրէից յե՟մ և շինել զտաճարն ա՟յ, տուեալ անդրէն ցհրէայս զսպաս տաճարին՝ զառեալն 'ի նաբուքոդոնոսորայ։

գ. Գրեցին շրջակայ ազգքն առ արտաշէս թագաւոր պարսից խափանել զշինուած տաճարին, զոր և արար իսկ։ բայց տե՛ս՝ զի թուի թէ առ կիւրոսիւ խափանեցաւ գործն։

դ. Յերկրորդ ամին դարեհի իմաստուն երևեալ զօրաբաբէլ, արձակեցաւ արքունօք յե՟մ, և թղթովք 'ի դարեհէ զի օգնեսցեն 'ի շինուած տաճարին յե՟մ։

ե. Անուանք ելելոցն 'ի բաբելոնէ, և թիւ նոցա հանդերձ ա՟մ ազխիւն։

զ. Յամսեանն եւթներորդի կանգնեցին սեղան և տօնեցին զտաղաւարահարսն. և հեթանոսք ևս օգնէին 'ի շէնն։

է. Յերկրորդ ամի ելիցն սկսան շինել զտունն ա՟յ. առ որ և եկեալ ազգքն որ առ կիւրոսիւ և յետ նորա՝ խափանէին, զի այժմ կցորդեսցեն 'ի գործն՝ որոց ոչ կալան յանձին։

ը. Գրեցին ապա իշխանք գաւառացն առ դարեհ թէ շինել կամիցի զն՟ տաճարին. որոց գրեաց սաստիկ զի [illegible] օգնեսցեն գործոյն, որ և եղև իսկ։

թ. Կատարեցաւ տաճարն յամս չորս, յամսեանն ադար, յորում և արարին զնաւակատիսն։

ժ. Արտաշէս երկայնաձեռն արձակէ զեզր, որ յեղիազարէ ահարոնեանց, և զմնացեալ հրէայսն ընդ նմա յե՟մ. համարձակելով նմա զի [illegible] 'ի պատարագս 'ի տաճարին։

ժա. Անուանք ելելոցն ընդ եզրայ յե՟մ. և [illegible]

ժբ. [illegible] այլազգիս, և զորդիս նոցա։ Եւ [illegible]

ԳԻՐՔ

---

(7) Ոմանք. իւրում որ 'ի բաբելոնի։ (8) Ոմանք. Եւ ննջեաց յովակիմ ը՟ հարսն իւր։ (9) Յօրինակին թուագրով նշանակեալ էր այսպէս. Որդի ը՟ ամաց էր. այլ մեք արդեամբ գրեցաք ութոտասան, ըստ որում և ունէին ոմանք։ [illegible] էն և այլ ոմանք որք գրեն. Որդի ութ և տասն ամաց էր։ (13) Ոմանք. Եւ անցանել զերդմամբքն.. և կարծրացոյց ոչ եւս։ (15) Ոմանք. Եւ 'ի սրբութիւն իւր։ (20) Ոմանք. Եւ որդւոց ն՟ր 'ի ծառայութե՟։ (21) Ոմանք. 'Ի կատարումն եւթանասնից։

'Ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ գիրք երկրորդ Մնացորդացս։ և ոմանք. Կատարումն երկրորդ Մնացորդաց։

ԳԻՐՔ ԵԶՐԻ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ. Ա.

Ա ԵՒ ԱՐԱՐ ՅՈՎՍԻԱ ԹԱԳԱ֊ 1
ւոր՝ զզատիկն տն՟ յեմ՟· և եզեն զզատիկն
տն՟ 'ի չորեքտասան ամսոյն առաջնոյ :
* Եւ կարգեաց կացոյց զքահանայսն 'ի 2
տաճարին տն՟, ըստ ամ՟ օրաւթուե՟ն, զգեցեալ զպատ֊
մուճան քահանայութե՟ : * և ասաց ղևտացիսն սպա֊ 3
սաւորս · սրբեցէք զանձինս ձեր, և պատրաստեցէք ը՟
սրբութե՟ տապանակին կտակարանացն տն՟, 'ի տաճարին
զոր շինեաց սողոմոն թագաւոր որդի դաւթի : * Եւ 4
մի գտցի 'ի ձեզ աղտեղութի և պղծութի · և արդ՝ պաշ֊
տեցէք զպաշտօն տն՟ այ՟ ձերոյ, և ժողովեցէք և պատ֊
րաստեցէք զամ՟ ազգն իէլի, և կարգեցէք զնս՟ ը՟ կար֊
գի հայրապետացն՝ և ցեղիցն իւրեանց · * ոպ՟ կարգեաց 5
և գրեաց դաւիթ թագաւոր իէլի, և որդի նր՟ մեծ սո֊
ղոմոն · և կացցեն 'ի տաճարին ղևտացիքն ըստ կարգի
իւրաքանչիւր հարց իւրեանց, առաջի եղբարց իւր֊
եանց որդւոցն իէլի : * Եւ ըստ առաջին կարգացն զե֊ 6
նէք զզատիկն, և պատրաստեցէք զզոհսն, և արարէք
զզատիկն ըստ հրամանի տն՟ ոպ՟ և հրամայեաց 'ի ձեռն
մովսիսի : * Եւ շնորհեաց պարգևեաց յովսիա ժողով֊ 7
դեանն, գառինս և ուլս՝ երեսուն հազար · որթս՝ ե֊
րեք հազար : * զայս ամ՟ տուեալ ը՟ հրամանի թագա֊ 8
ւորին ժողովրդեանն, և քահանայիցն և ղևտացւոց :
Եւ դարձեալ ետ քեղկիայ և զաքարիայ՝ քահանայապե֊
տիցն, և առաջնորդաց ժողովրդեանն, և քահանայիցն
ոչխարս երկու հազար և վեց հարիւր : * Եւ յեքոնիաս, 9
և սամէաս, և նաթանայէլ եղբայր, և ասաբիաս, և ո֊
զիէլ, և յովրամ հազարապետք, ետուն ղևտացւոցն վս՟
զատկին ոչխարս՝ հինգ հազար, և որթս հինգ հարիւր :
* Եւ առեալ զայս ամ՟ քահանայիցն, մեծապէս և ամ՟ 10
վայելչութե՟ զարմանազան պատրաստեցին զզատիկն բա֊
ղարջակերաց · * ըստ տոհմս իւրեանց, և ըստ կարգաց 11
դասուց հարցն իւրեանց · յօրինեալ կացին քահանայքն
առաջի ժողովրդեանն, մատուցանել տն՟ զզատիկն ը՟
գրեցելոյն յօրէնսն մովսիսի : * Եւ այսպէս ընդ առա֊ 12
ւօտն խորովեալ հրով պատրաստեցին զզատիկն տն՟ ·
և զայլ հունձս հանդերձ անուշութե՟ եփեցին 'ի կաթ֊
սայս և 'ի սանս, * և մատուցին յերեսաց ժողովրդեանն : 13
Եւ զհետ այսորիկ քահանայապետքն պատրաստեցին
զինքեանս · և զեղբարսն իւրեանց զորդիսն ահարոնի ·
* քանզի քահանայքն մատուցանէին զճարպ հրոյն կիզ֊ 14
ման : և ղևտացիքն պատրաստեցին զինքեանս և զեղ֊
բարս իւրեանց զքահանայս՝ զորդիս ահարոնի : * Եւ 15
որդիքն ասափայ՝ երգիչք սաղմոսաց՝ պատրաստեցին
զինքեանս, ոպ՟ և էր կարգեալ դաւթայ թագաւորի ·
զասափ, և զզաքարիա, և զեդիթոնն : * Եւ դռնապանքն 16
իւրաքանչիւր դրանցն էին զգուշացեալք ըստ իւրա֊
քանչիւր կարգի աւուրն · քանզի էին և նոքա որդիք
ղևեայ, և պատրաստեցին զինքեանս : * Եւ ամենեքեան 17
միաբան կատարեցին զզոհսն տն՟ յաւուր յայնմիկ · * և 18
մատուցին զզատիկն տն՟ 'ի վր՟ սեղանոյն ըստ հրամանի
թագաւորին յովսիայ : * Եւ արարին որդիքն իէլի որք 19
գտան 'ի ժամանակի յայնմիկ զզատիկն տն՟, և զտօն բա֊
20 ղարջակերացն աւուրս եւթն : * Եւ ոչ եղև երբէք՝
այնպիսի զատիկ 'ի մէջ իէլի · քան զի ոչոք արար զատիկ
21 'ի ժամանակացն սամուելի մարգարէի : * և ոչ ամ՟ թա֊
գաւորքն իէլի արարին զզատիկս այսպէս, որպէս արար
յովսիա թագաւոր · և քահանայքն, և ղևտացիքն, և
հրէայքն, և ամ՟ իէլ որ բնակեալ էին 'ի ժամանակին
22 յայնմիկ յեմ՟ · * յութտասաներորդի ամի թագաւորու֊
23 թե՟ն յովսիայ արար զզատիկն զայն : * Եւ էին ուղիղ
գործք յովսիայ առաջի տն՟ այ՟ իւրոյ · և ծառայէր տն՟
24 ամ՟ սրտիւ և մտօք իւրովք : * և այլ թագաւորք որ ե֊
ղեն յառաջ քան զնա, վս՟ որոյ գրեալ իսկ է · որք մե֊
ղան և անօրինեցան յամ՟ ազգս · և տրտմեցուցին զտր՟,
25 և կացին ընդդէմ բանի նր՟ 'ի մէջ իէլի : * Եւ յետ այսր
ամ՟ի առաքինութե՟ց յովսիայ՝ եկն փարաւոն թագաւոր
եգիպտացւոց պատերազմել 'ի կարքամիս, 'ի կողմանս
եփրատայ · և ել պատերազմել ընդդէմ նորա յովսիա :
26 * Եւ յղեաց առ նա թագաւորն եգիպտացւոց՝ և ասէ ·
27 զի՞ կայ՝ իմ և քո թագաւորդ հրէաստանի · * ոչ եթէ
առ քեզ լինչ առաքեաց զիս տր՟ ած՟ · քանզի 'ի կողմանս
եփրատայ երթամ պատերազմել, և այժմ տր՟ ընդ իս է,
և մի խափաներ զիս · զի ստիպէ զիս տր՟ երթալ պա֊
տերազմել 'ի կողմանս եփրատայ, 'ի բաց կաց յինէն, և
28 մի ընդդիմանար տն՟ : * Եւ ոչ դարձոյց յովսիա զկառս
իւր, այլ 'ի պատերազմել ընդ նմա ձեռնարկեաց : և
ոչ լուաւ բանիցն երեմիայի մարգարէի, զոր խօսէր ը՟
29 նմա 'ի բերանոյ տն՟ · * այլ խմբեաց տալ պատերազմ
ընդ փարաւոնի 'ի դաշտին եդդաւուս · և իջին իշխանքն
30 առ թագաւորն յովսիայ : * և ասէ յովսիա թագաւորն
ցծառայս իւր, հանէք զիս 'ի բաց 'ի պատերազմէս,
քանզի տկարացայ յոյժ · և վաղվաղակի հանին զնա 'ի
31 բաց ծառայքն նր՟ 'ի պատերազմէն : * Եւ ել յերկրորդ
'ի կառս իւր · և հասեալ յեմ՟ վախճանեցաւ, և թաղե֊
32 ցաւ ընդ հարսն իւր : * և ամ՟ ժողովուրդն ողբացին,
և սուգ առին 'ի վր՟ յովսիայ : Եւ եհան երեմիա մար֊
գարէ ողբս 'ի վր՟ յովսիայ · և նստեալ ը՟ կանայս ող֊
բան զողբսն երեմիայի մինչև ցայսօր · և ետուն հրաման
33 հանապազ յազգս իւրեանց ողբալ 'ի մէջ իէլի : * Այս
ամ՟ գրեալ է 'ի գիրս պատմութե՟ց թագաւորութե՟ց իէլի ·
զգործն զոր գործեաց յովսիա, և զառաքինութիւն զոր
առաքինացաւ · և վս՟ մեծ արդարութե՟ նր՟ և փառաց ·
և զիմաստութի զգուշութե՟ իւրոյ զոր ունէր առ օրէնսն
տն՟ : և զայս ամ՟ մինչև ցայժմ պատմեն գիրք թագաւո֊
34 րութե՟ն իէլի և յուդայ : * Եւ առեալ թագաւորեցու֊
ցին յազգէ նր՟ զյեքոնիա որդի յովսիայ · և թագաւո֊
րեաց յեքոնիա փոխանակ հօր իւրոյ յովսիայ · լեալ ա֊
35 մաց քսան և երից : * և թագաւորեաց հրէաստանի և եմ՟ի
ամիսս երիս : և արգել թագաւորն եգիպտացւոց՝ զի
36 մի ոք թագաւորեսցէ յեմ՟ : * և արար ծախս նց՟ հարիւր
37 տաղանդս արծաթոյ, և տաղանդ մի ոսկւոյ : * Եւ կա֊
ցոյց նց՟ թագաւորն եգիպտացւոց՝ թագաւոր զյովա֊
կիմ զեղբայր յեքոնիայ : և թագաւորեաց յովակիմ հը֊
38 րէաստանի և եմ՟ի : * և կապեաց յովակիմ զմեծամեծս
և զիշխանս տանն իէլի · և զարա զեղբայր իւր եհան և
39 ած առ իւր յերկրէն եգիպտացւոց : * Եւ էր ամաց
քսան և հնգից յովակիմ, յորժամ թագաւորեաց 'ի վր՟
40 հրէաստանի և եմ՟ի · և արար չար առաջի տն՟ : * Յա֊
ւուրս նր՟ ել նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց, և
կապեաց զնա պղնձի կապանօք և տարաւ զնա 'ի բա֊
41 բելոն : * Եւ 'ի սպասուց տանն տն՟ առ նաբուքոդոնո֊
սոր, և տարաւ և եդ 'ի պաշտաւն 'ի տան կռոց իւրոց
42 'ի բաբելոն : * Զայս ամ՟ վս՟ նր՟ և վս՟ պղծութե՟ց նր՟ և
անօրէնութե՟ց՝ գրեալ է 'ի գիրս ժամանակաց թագա֊
ւոր

Գլ. Ա. (1) Ոմանք . 'Ի տասն և 'ի չորս ամսոյն : (2) Ո֊
մանք . Եւ կարգեալ կացոյց : (7) Ոմանք . Եւ որթս երեք
հազար : (8) Յօրինակին Ոսկանայ. Ոչխարս ռռ : (11) Ո֊
մանք . Ըստ գրեցելոցն . կամ, գրելոյն յօրէնսն : (20) Ո֊
մանք . Այսպէս զատիկ 'ի մէջ : (21) Ոմանք . Արարին
զզատիկն այնպէս, որպէս : (22) Ոմանք. Յութ և 'ի տասն֊
երորդի : (24) Այլք . Վս՟ որոյ գրեալ : (27) Օրինակ մի . Եր֊
թամ պատրաստել, և այժմ : (29) Ոմանք . Տալ պտրզմ՟
ընդ նմա 'ի դա՟ : (29) Ոսկան . 'Ի դաշտին եդմակեդոնայ
դաւուս : (33) Ոմանք . Պատմութե՟ց թգ՟րաց իէլի զգործն
զոր . . . և զիմաստութի զգուշաւորութե՟ իւրոյ : (35) Ո֊
մանք . Եւ եմ՟ի ամս երիս : (42) Ոսկան . Այս ամ՟ վս՟ նր՟

ւորացն ։ * Եւ Թագաւորեաց փոխանակ նր յովակիմ 43
որդի նր, որ էր ամաց ութեւտասնից ։ * Եւ Թագաւորեաց 44
ամիս երիս, և աւուրս տասն յեմ․ և արար չար
առաջի տն ։ * Եւ զհետ ամի միոյ՝ առաքեաց Նաբուքոդոնոսոր, 45
և տարաւ զնա 'ի բաբելոն հանդերձ գանձիւ
տանն տն ։ * Եւ կացոյց զսեդեկիա Թագաւոր 'ի 46
վր հրէաստանի և Եմի․ և էր սեդեկիա ամաց քսան և
միոյ, և Թագաւորեաց ամս մետասան ։ * Եւ արար չար 47
առաջի տն, և ոչ դարձաւ 'ի չարեաց իւրոց՝ և ոչ լուաւ
բանից երեմիայի մարգարէի զոր խօսեցաւ ընդ նմա 'ի
բերանոյ տն ։ * Եւ զերդումն զոր երդուաւ Նաբուքոդոնոսոր 48
արքայի անուամբ տն, ոչ եկաց յերդմանն․
այլ ստեաց և հեռացաւ 'ի նաբուքոդոնոսորայ․ և խստացոյց
զպարանոց և զսիրտ իւր յօրինաց տն այ Իղի ։
* Եւ իշխանք ժողովրդեանն և քահանայք բազում ամպարշտութիւնս 49
արարին, և անօրինեցան, և բազմացուցին
զպղծութիւնս իւրեանց քան զամ հեթանոսս․ և պղծեցին
զտաճարն սրբութե տն յեմ ։ * Եւ առաքեաց ած 50
հարցն նց զհրեշտակս և զմարգարէս իւր առ նոսա զ
դարձցին․ վս զի խնայէր 'ի նս, և 'ի տաճարն սրբութե
իւրոյ ։ * Եւ արհամարհեցին զհրեշտակս նր․ և յաւուր 51
յորում խօսէր ը նս տր, կատակէին և ծաղր առնէին
զմարգարէս նր ։ * Եւ ցասեաւ տր 'ի վր ազգի նց․ և 52
վս ամպարշտութե նց ած 'ի վր նց զԹագաւորսն քաղդեացւոց ։
* Եւ նոքա սպանին զերիտասարդս նց սրով, 53
և հեղին զարիւնս նց շուրջ զսրբութե տաճարաւն, և
ոչ խնայեցին 'ի մանկունս և 'ի կուսանս, 'ի ծերս և յերիտասարդս
նց ։ * Այլ զայս ամ ետ 'ի ձեռս նց․ և 54
զամ սպաս տանն տն զմեծ և զփոքր, և զկահ և զսպաս
տապանակին տն, և զգանձս Թագաւորին Իղի․ զամ
առեալ տարան 'ի բաբելոն ։ * Եւ հրկէզ արարին ըղտաճարն 55
տն, և քակեալ քանդեցին զպարիսպն Եմի․
և զաշտարակս նր հրկիզեցին հրով ։ * Եւ եղև վախճան 56
ամ փառաց նր․ և զմնացեալսն վարեալ առաջի սրոյ՝
գերեցին 'ի բաբելոն ։ * Եւ եղեն 'ի ծառայութե նց և 57
որդւոց նց մինչև 'ի Թագաւորս պարսից, 'ի կատարել
բանին տն զոր խօսեցաւ 'ի բերան երեմիայի մարգարէի ։
* մինչև հաճեսցի տր ը երկիրն դատարկացեալ ։ 58
շաբաթացոյց զնա, և զամ ժամանակս զոր եղև անապատ
համարեցաւ նմա 'ի շաբաթումն․ մինչև կատարեաց
ամս եւթանասուն ։

Բ Յառաջնում ամի Թագաւորութեն կիւրոսի՝ եւթանասուն ամ գերութեն կատարէր յուդայ և բենիամինի․
և ընդ ամ Թագաւորեաց կիւրոս ամս երեսուն ։

ԳԼ․ Բ․

Եւ 'ի Թագաւորութեն կիւրոսի պարսից՝ յամին առաջնում 1
կատարեցաւ բանն տն, զոր խօսեցաւ
'ի բերան երեմիայի մարգարէի ։ * Եւ յարոյց տր զոգի 2
կիւրոսի Թագաւորին պարսից․ և հրամայեաց կիւրոս
յամ Թագաւորութե իւրում քարոզ կարդալ՝ և ասել ։
* Այսպէս ասէ Թագաւորն պարսից կիւրոս․ ինձ 3
յայտնեաց Թագաւորն ամ տիեզերաց տր ած Իղի, տր
բարձրեալ․ * և նշանակեաց յայտնեաց ինձ, շինել նմա 4
տաճար յեմ հրէաստանի ։ * Արդ՝ ո ոք և իցէ և կայցէ 5
առ նմա յազգացն հրէից․ և տր ած եղիցի ը նմա․
և ելեալ յեմ ընդ հրէայսն շինեսցէ զտաճարն տն այ
Իղի ։ այս է տր, որ բնակէն յեմ ։ * Եւ ամ ոք որ յիւրաքանչիւր 6
տեղիս բնակեալէն, օգնեսցեն նց ոսկւով և
արծաթով․ * ձիովք և ամ խաշամբք, և ամ կազմածովք 7
8 իւրեանց նուիրեսցեն 'ի տաճարն տն այ յեմ ։ * Եւ
կացցեն իշխանք ըստ ազգացն և հայրապետաց ազգին
յուդայ, և ցեղին բենիամինի, և քահանայից և ղևտացւոց․
և ամենեցուն զորոց զարթոյց տր զոգիս նց,
9 ելանել և շինել զտունն տն յեմ և շուրջ զնոքօք․ * օգնեսցեն
ամենեքեան արծաթով և ոսկւով, ձիովք և խաշամբք,
ուխտեսցեն տն որչափ և 'ի միտս իւրեանց անկցի ։
10 * Եւ Թագաւորն կիւրոս՝ ետ բերել զսուրբ սպասն
տն, զոր բերեալէր նաբուքոդոնոսորայ յեմէ, և եդեալէր
11 'ի պահ 'ի տան կռոցն իւրոց․ * Ետ բերել կիւրոս
Թագաւոր պարսից, և հրամայեաց տալ զսպասն
12 միթրիդատայ գանձաւորի իւրոյ ։ * Եւ համարեալ միթրիդատայ՝
ետ ցսամանասար հանդերձապետ յուդայ ։
13 * Եւ այս էր թիւ սպասու կահուն տն․ սպաս ոսկեղէն
հազար, և սպաս արծաթի էր հազար․ խմբարդեայք
արծաթիք քսանեւինն, և ափսէք ոսկիք երեսուն, և
արծաթիք երկու հազար չորեքհարիւր քսան․ և այլ
14 կահ հազար ։ * Իսկ ամ կահն զոր բերին ոսկի և արծաթի,
15 հինգհազար չորեքհարիւր վաթսունեւինն ։ * Եւ
տուեալ զայս ամ 'ի ձեռս սամանասարայ՝ առեալ հանդերձ
ամ գերութե հանէին 'ի բաբելոնէ յեմ ։
16 * 'Ի ժամանակս Թագաւորութեն արտաշէսի պարսից Գ
արքայի, գրեցին առ նա որք բնակեալէին շուրջ ըղհրէաստանիւ
և զեմաւ․ բեշղամոս, և միթրիդատ,
և բեղղլոս, և հռաթիմոս, և բեղտէթմոս, և սամեղլոս
դպիր․ և այլ ևս բազումք ընդ նս, որք բնակեալ էին
առ ծովեզերբն՝ քանանացիք և տիւրացիք, ամոնացիք
և մովաբացիք, և շամրտացիք, և այլք բազումք տեղակալք ։
17 գրեցին թուղթ՝ զայս օրինակ ։ * Թագաւոր
արտաշէս տէր մեր, ծառայք քո, հռաթիմոս՝ որ երկրպագէ
քեզ, և սամեղլոս դպիր, և ամ խորհրդակիցք
մեր, և դատաւորք կողմանց ասորւոց և քանանացւոց ։
18 * Այժմ գիտումն լիցի քեզ տէր մեր և Թագաւոր, վս
հրէիցն որ ելին 'ի ձէնջ առ մեզ, երթեալ յեմ 'ի քաղաքն
ապստամբող և դառնացող․ և շինեն զնա և զհրապարակս
նր, և զպարիսպս նր կանգնեն ամրացուցանել․
19 և զտաճարն նր կամին բարձրաբերձ շինել ։ * արդ՝ եթէ
զքաղաքս զայս շինեսցեն, և զպարիսպ նր կատարեսցեն․
հարկս՝ ումեք ոչ հարկանեն, այլ և Թագաւորաց
20 ևս ընդդէմ կան ։ * քանզի պանծացեալ յուսան
'ի տաճարն իւրեանց ։ Արդ՝ բարւոք թուեցաւ
21 մեզ, եթէ փոյթ արասցես այսմ իրաց՝ * տէր մեր Թագաւոր,
և փորձեալ տեսցես զոր գրեցին հարք քո և
22 նախնիք․ * և գտցես գիր յիշատակարանաց․ և գիտասցես
թէ քաղաքս այս՝ ապստամբող է․ և Թագաւորք
23 սորա՝ * և հրէայք ապստամբօղք, և ստերդմունք բնակիչք
սորա յաւիտեան․ վս որոյ և քաղաքս այս՝ աւերեալ
24 անապատ եղև ։ * Արդ՝ ցուցանեմք տեառն մերոյ
և Թագաւորի, եթէ քաղաքս այս շինեսցի, և պարիսպք
նր կանգնեսցին՝ քո իշխանութե և ճանապարհ 'ի
25 կողմանս ասորւոց և քանանացւոց ոչ ևս լիցի ։ * Յայնժամ
գրեաց արտաշէս Թագաւոր, հռաթեմու, և բեղտեթմու,
և սամեղի գրչի, և այլոց ամենեցուն որ բնակեալ
էն 'ի կողմանս սամարիայ, և ասորւոց և քանանացւոց
26 որք գրեցին առ նա ։ * Կարդացի ասէ զթուղթն
ձեր զոր գրեցէք առ իս, և հրամայեցի տեսանել 'ի մատեանս
յիշատակարանաց․ և գտաւ քաղաքդ այդ յիւկզբանց
և 'ի յաւիտենից՝ ընդդէմ ամ Թագաւորաց ։
27 * և երկնային պատերազմօղք ը ամ կողմանս որ բնակեալ
էին 'ի դմա․ և Թագաւորք զօրաւորք և խիստք,
որք բնակեալէին յեմ, տիրացեալք հարկս հանէին 'ի
կող-

և վս ։ (44) Յօրինակին պակասէր․ Աւուրս տասն յէմ ։ (48) Ոսկան․ Նաբուգոդոնոսորայ արքայի ։ (56) Ոսկան․ Վարեալ առաջի սրոյ ։ (58) Ոսկան․ Կատարեաց ամս եօթանասուն և եօթն ։ (58) Ոմանք․ Յուդայ և բենիամին ։ Գլ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Կիւրոսի պարսից յառաջնումն, կա՛՛։ (2) Ոմանք․ Յամ 'ի Թգրուե իւրում քարոզել կարդալ ։ (5) Ոմանք․ Շինեսցեն զտաճարն այ Իղի ։ (7) Ոմանք․ Նուիրեսցին 'ի տաճարն այ յեմ ։ (13) Ոմանք․ Եւ սպաս արծաթեղէն հազար․․ և ափսէք ոսկիք ։ (13) Այլ․ խմբարդեայք ար՛՛։ (16) 'Ի լուս՛․ 'Ի Վերայ՝ արտաշէսի․ նշանակի, կամբիւս ։ (16) Ոմանք․ Եւ բեղսէթեմոս ։ (16) Ոսկան․ Բզմք տեղակալք ։ (18) Այլ․ Արդ այժմ գիտումն լիցի ։ (18) Ոմանք․ Երթեալ յեմ ։ (19) Ոմանք․ Եւ զպարիսպս նր կատա՛՛։ (24) Յօրինակին գրեալ էր․ Ասորւոց և քանանացւոց ոչ ։ (25) Ոմանք․ Որ բնակեալ էին 'ի կող՛՛։ (27) Ոմանք․ Հարկս հարկանէին 'ի կող՛՛։

կողմանցն ասորւոց և քանանացւոց: *Արդ՝ այժմ հրամայեցի 28
արգելուլ զարս զայդ 'ի շինելոյ զքաղաքդ.
և դուք փոյթ յանձին կալջիք *զի մի ևս առաւելեսցի 29
չարութիւն դոյա՝ և ընդդիմասցին, և աշխատեսցեն
զթագաւորութիւնս մեր: *Եւ յայնժամ կարդացեալ 30
զգիր թագաւորին արտաշէսի, հռաւթիմոս, և սամեղ
գրիչ, և այլք բազումք ընդ նմա, եկին փութով յեմ
երիվարօք և զօրօք հանդերձ, *և արգելին զհրէայսն 'ի 31
շինելոյ: Եւ խափանեցաւ շինուած տաճարին տն̄ յեմ
մինչև յերկրորդ ամ թագաւորութեն̄ դարեհի պարսից
արքայի:

ԳԼ. Գ.

Դ Եւ թագաւորն դարեհ արար խրախութիւն մեծ. և 1
ժողովեաց զամ̄ իշխանս իւր, և զընդոծինս իւր,
և զամ̄ մեծամեծս մարաց, պարսից, քաղդէացւոց: *և 2
զամ̄ նախարարս և զզօրագլուխս, և զտեղակալս ընդ
նոսա 'ի կողմանցն հնդկաց, մինչև 'ի կողմանս եթէովպացւոց.
և էին նախարարքն հարիւր քսանևեւթն: *և 3
կերան և արբին, և յագեցան, և ուրախ եղեն: Եւ
յորժամ վախճան եղև՝ դարեհ թագաւոր եմուտ 'ի սենեակ
իւր. և եղեալ 'ի գահոյս իւր 'ի քուն եղև: *Յայնժամ 4
երեք պատանիք որ էին սենեկապանք նր̄. և մինչդեռ
'ի քուն կայր թագաւորն, նոքա 'ի ներքս 'ի սենեկի
սպաս կալեալ և պահ ունէին նմա: Խօսել սկսան
ընդ միմեանս և ասեն. *եկայք՝ իւրաքանչիւր ասասցուք 5
բան մի, և որ ասասցէ իմաստուն և առաւել զօրաւոր
քան զընկերս իւր՝ տացէ նմա դարեհ թագաւոր
պարգևս մեծամեծս. և մեծ և անուանի երևեսցի
քան զամենեսեան. *և ծիրանիս զգեցուսցէ նմա, և 6
ոսկի սպասուք արբցէ և կերիցէ, և 'ի վր̄ ոսկեղինաց
նստցի, և ննջեսցէ. և վարեսցէ երիվարս ոսկեսանձս.
և խոյր բեհեղեայ թագ կապեսցէ նմա, և մանեակ ոսկի
'ի պարանոցի նր̄: *և երկրորդ յաթոռն դարեհի նստցի 7
վս̄ իմաստութեն̄ իւրոյ, և ազգական դարեհի անուանեսցի:
*Եւ յայնժամ իւրաքանչիւր գրեալ զիւր բան, 8
կնքեցին և եդին ը̄ մնարս դարեհի արքայի: *և ասեն՝ 9
յորժամ յարիցէ՝ տացուք ցնա զգիրդ. և ընտրեսցէ
թագաւորն, և երեք մեծամեծք իշխանք պարսից. և որոյ
գտցի բան իմաստնագոյն՝ նմա տացէ զյաղթողական
պարգևն: *Եւ գրեաց առաջինն, ասէ. յաղթող 10
և զօրաւոր է քան զամ̄ գինի: *Եւ գրեաց երկրորդն, 11
և ասէ. յաղթող և զօրաւոր քան զամ̄ թագաւոր: *Եւ 12
երրորդն գրեաց, և ասէ. յաղթող և զօրաւոր են քան
զամ̄ կանայք, և քան զամ̄ յաղթէ ճշմարտութիւն: *Եւ 13
յորժամ զարթեաւ թագաւորն, առեալ զգիրն զոր ետուն
ցնա, կարդայր: *և առաքեալ կոչեաց զամ̄ մեծամեծս 14
պարսից և մարաց, և զնախարարս, և զպաշտօնեայս,
և զտեղակալս, և զիշխանս: *Եւ նստեալ 'ի 15
տեղւոջ յայտարկելի. և կարդացին զգիրն առաջի ամենեցուն:
*Եւ ասէ թագաւորն. կոչեցէք այսր զպատանին, 16
և նոքա մեկնեսցեն զբանս իւրեանց: Եւ կոչեալ
մտին առաջի. *և ասեն ցնա ամենեքեան. պատմեցէք 17
մեզ զգրեալսդ: Եւ սկսաւ ասել առաջինն, որ
ասաց վս̄ զօրութեն̄ գինւոյ: *և ասէ այսպէս. Ո՛ արք. 18
զիա՞րդ ոչ է զօրաւոր գինի. զի ամ̄ մարդիկ որ ըմպեն
զնա՝ յիմարեցուցանէ զմիտսն. *և զթագաւորաց և ըզտառապելոց՝ 19
մի միտս առնէ. նոյնպէս՝ զտեառն և ըզծառայի,
զմեծատանց և զաղքատաց: *և զամենեցուն 20
միտս դարձուցանէ, և շրջէ յուրախութիւն. և ոչ երբէք
21 յիշէն զտրտմութի̄ և զախտս ինչ: *Քանզի զամենեցուն
22 սիրտ՝ լնու զուարթութբ̄ և մեծութբ̄: *և ոչ յիշէ զթագաւորս
կամ զիշխանս. և տայ խօսել զմեծամեծս: և
յորժամ ըմպէ, ոչ յիշէ զսիրելիս և զեղբարս, և զթշնամիս.
23 և բազում անգամ հանեալ սուր: *և յորժամ թափի
24 զգինին՝ ոչ յիշէ զինչ գործեաց: *Ո՛վ արք՝ զիա՞րդ
ոչ է զօրաւոր գինի, որ զայս ամ̄ բռնադատէ գործել:
Եւ ասացեալ զայս ամ̄ լռեաց:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ սկսաւ խօսել երկրորդն, որ ասաց վս̄ զօրութե̄
2 թագաւորի: *Ո՛ արք՝ ո՞չ ապաքէն զօրացեալ են
մարդիկ որ ունին զծով և զցամաք, և զամ̄ որ ինչ 'ի նս̄:
3 *Իսկ թագաւոր զօրացեալ տիրէ ամ̄ երկրի և մարդկան.
և զորինչ ասէ և հրամայէ՝ վաղվաղակի առնեն,
եթէ հրամայէ պատերազմել՝ ընկեր ընդ ընկերի իւրում,
4 ոչ իշխեն անցանել զբանիւ: *և եթէ առաքէ
զնս̄ 'ի պատերազմ ընդ թշնամիս՝ երթեալ վաղվաղակի
գործեն մեքենայս, և լերինս, և պարիսպս, և աշտարակս.
5 *սպանանեն, և մեռանին. և զհրամանաւ
թագաւորին ոչ կարեն անցանել: և եթէ յաղթեսցեն՝
6 զամ̄ բարութիս բերեն թագաւորին: *Եւ ոչ միայն զօրական
պատերազմողք, այլև մշակք որ գործեն զերկիր.
յորժամ սերմանեն և հնձեն, զարդիւնս իւրեանց
բերեն թագաւորին: և հարկահանք դարձեալ բռնադատեալ
7 զաշխարհ, հանեն հարկս թագաւորի: *Եւ
թագաւոր՝ միայն զօրացեալ իշխան է 'ի վր̄ ամի. և եթէ
հրամայէ սպանանել՝ սպանանեն. և եթէ կեցուցանել՝
8 կեցուցանեն. *և եթէ շինել՝ շինեն. *և եթէ քակել՝
9 քակեն. և եթէ տնկել՝ տնկեն: *և ամ̄ աշխարհ՝
10 թագաւորի զօրութե̄ և հրամանի լսեն. և ինքն արքայ՝
զինչ և կամի՝ գործէ: և ինքն 'ի հանգստեան կայ. բաղնի,
11 ուտէ, ըմպէ, և 'ի քուն մտանէ. *և այլք ամենեքեան
շուրջ պահեն զնա, և հրամանի նր̄ անսան. և ոչ
իշխեն ը̄ կամս իւրեանց երթալ ուրեք, և կամ գործել.
և ոչ իշխեն անցանել զհրամանաւ թագաւորի:
12 *Արդ՝ ո՛ արք, զիա՞րդ ոչ զօրաւոր է թագաւոր, որոյ
բան հրամանի իւրոյ այսչափ զօրացեալ իշխէ 'ի վր̄
13 ամենեցունց: Եւ զայս ասացեալ՝ լռեաց: *Եւ երրորդն՝
որ ասաց վս̄ զօրութե̄ կանանց, և վասն ճշմարտութե̄.
այս է զօրաբաբել. սկսաւ խօսել՝ և ասէ:
14 *Ո՛ արք՝ եթէ մեծ է թագաւոր՝ և կամ այլ բազում
մարդիկ, և կամ զօրաւո՛ր է գինի. ո՞ է որ յաղթեալ
15 ունի և տիրէ 'ի վր̄ ամենեցուն: *Ո՞չ ապաքէն կանայք.
քանզի կանայք են որ ծնանին զթագաւորս. և
16 զամ̄ մարդիկ որ տիրեն ծովու և ցամաքի՝ *'ի նոցանէ
ծնան. և կանայք ծնան և սնուցին զմշակս որ տնկեն
17 զայգիս՝ ուստի լինի գինի: *և նոքա են որ առնեն
զհանդերձս արանց, և նոքօք զարդարին և փառաւորին
մարդիկ. և ոչ է հնար առանց նոցա լինել մարդկան:
18 *Եւ եթէ ժողովեսցեն զոսկի և զարծաթ՝ և զամ̄ բարութիս,
19 և տեսեալ կին մի գեղեցիկ՝ *դարձեալ 'ի նա՝
և բերանաբաց եղեալ հային ընդ նա. և ամ̄ կամօք իւրեանց
սիրեն զնա առաւել քան զոսկի և քան զարծաթ՝
20 և քան զամ̄ բարութիս: *և թողեալ զհայր՝ և զմայր
իւր, որ ծնան և սնուցին զնա, և զաշխարհ իւր. երթայ
21 զհետ կնոջ իւրոյ: *և այնպէս միացեալ ոգեխառնի
ընդ նմա, մինչև ոչ յիշէ զհայր իւր և ոչ զմայր և ոչ
պաշ-

---

(28)(29) Ոսկան. Զարդ զոյգոսկի . . . յանձին կալաւբուք . . . և աշխատեցուցեն զթագա":
ԳԼ. Գ̄. (1) 'Ի շուշ". 'Ի նմ խրախութիւն նշանակի, խաղաղութիւն: (1) Այլ. Պարսից և քաղդ": (2) Օրին. Եւ զտեղակալս: (5)(8) Ոսկան. Իւրաքանչիւրոք: (7) Ոսկան. Եւ յերկրորդ աթոռն: (8) Օրին. Եւ եդին առ մնարս դա": (9) Այլ. Նմա տացեն զյաղթողա": (11) Այլ. Եւ զօրաւոր է քան զամ̄: (15) Այլ. 'Ի տեղւոջ յայտարկելի: (15) Օրին. Եւ կարդացին զգիրսն:

(19) Օրին. Նոյնպէս և զտեառն:
ԳԼ. Դ̄. (2) Այլ. Մարդիկ, և ունին զծով. . և զամ̄ ինչ որ է 'ի նոսա: (7) Յօրինակին. Եւ եթէ կեցուցանել՝ կեցուցանել: (13) Յօրինակի մերում աստ և յայլ գրչագիրս 'ի բազում տեղիս անուանս Զօրաբաբել, Եզրաս 'ի փոխանակն գրեալ 'ի ներքոյ մեծաւ, գրեալ էր՝ Զաւրաբաբել, որ յառաջ ջնջեալ ամ̄ ուրեք միաբանեալ ընդ Ոսկանեանին: (15) Օրին. Որ ծնան զթագաւորս: (16) Ոսկան. Եւ նոքա ծնան և սնուցին: (20) Օրին. Եւ երթայր զհետ կնոջ:

զաշխարհ ։ * Եւ յայսմանէ արժան է ձեզ գիտել՝ թէ 22
տիրեն 'ի վ̄ր ձեր կանայք ձեր. զի զա̄մ ինչ՝ զոր գործէք
և աշխատիք, բերէք և տայք ցկանայս ձեր ։ * Եւ 23
առեալ առն զսուր իւր, գնայ 'ի ճանապարհս հեռի.
և եթէ չահի ինչ, կամ աւազակէ և գողանայ, կամ ը̄
ծով և ընդ գետս նաւէ. * և գազանաց պատահէ, և ը̄ 24
խաւարուտ գնայ. և յորժամ գողանայ և յափշտակէ,
և ընդ ա̄մ վիշտս անցանէ, գայ բերէ զա̄մ վաստակն
առ կին իւր. * քանզի առաւել սիրէ մարդ զկին իւր՝ 25
քան զհայր իւր և զմայր իւր ։ * Եւ բազումք յիմարեցան 26
'ի մտաց իւրեանց. և վ̄ս կանանց իւրեանց անկան
'ի ծառայութիւն ։ * և բազումք 'ի կորուստ մատնեցան, 27
և մեռան, և սպանին. և սխալեցան անկան 'ի մեծամեծ
մեղս վ̄ս կանանց ։ * Եւ այժմ ո՞չ հաւատայք ինձ. ո՞չ 28
մեծ թագաւորդ անձնիշխան է ինքն. և ա̄մ ոք 'ի մարդկանէ
ո՞չ իշխէ մերձենալ 'ի դա ։ * Տեսանէի ես ըզդուստր 29
հարճի թագաւորի, զի նստէր ընդ աջմէ թագաւորին.
* և առեալ զթագն 'ի գլխոյ դորա՝ դնէր 'ի 30
գլուխ իւրում. և ածեալ ապտակ թագաւորին ։ * և 31
առ այս թագաւորդ ո՛չ ցասնոյր. այլ բացեալ զբերան
իւր հայէր ընդդէմ ն̄ր, և եթէ ծիծաղէր՝ ծիծաղէր
ընդդէմ նորա. և եթէ տրտմէր՝ թագաւորդ ողոքէր,
մինչև սթափեցուցանէ զնա ։ * Արդ՝ ո՛ արք. զիարդ ո՞չ 32
են զօրաւոր կանայք՝ որ զայս ա̄մ առնեն ։ * Եւ յայնժամ 33
թագաւորն և մեծամեծք ն̄ր սկսան հայել մի ը̄
ընկեր իւր ։ Եւ սկսաւ խօսել զօրաբաբէլ վասն ճշմարտութեան՝
և ասէ ։ * Ո՛ արք՝ ո՛չ ապաքէն զօրաւոր են 34
կանայք, մեծ է երկիր, բարձր են երկինք, և երագընթաց
է արեգակն. վ̄ս զի ունի արշաւանս ընդ կամարաձև
խորանն երկնից. և դարձեալ վաղվաղակի սլացեալ
հասանէ 'ի տեղի իւր 'ի միում աւուր ։ * Ո՞չ ապաքէն 35
մեծ է այն՝ որ զայս ա̄մ արար ։ Արդարև՝ ճշմարտութի̄
մեծ և զօրաւոր է քան զամենեսեան ։ * ա̄մ երկիր 36
ապաւինի 'ի ճշմարտութի̄, և երկինք օրհնեն զճշմարտութի̄.
և ա̄մ գործք շարժին և դողան առաջի ն̄ր. և
ո՛չ է 'ի ճշմարտութե̄ անիրաւութի̄ և ո՛չ մի ։ * Անիրաւ 37
է գինի. անիրաւ է թագաւոր. անիրաւ են և կանայք.
անիրաւ են և ա̄մ որդիք մարդկան. անիրաւ են և ա̄մ
գործք ն̄ց. և ո՛չ գոյ 'ի ն̄ս ճշմարտութի̄, և յանիրաւութե̄
իւրեանց կորնչին ։ * Իսկ ճշմարտութի̄ կա՛յ և մնայ, և 38
զօրաւո՛ր է յաւիտեան. և կենդանի է, և ունի իշխանութի̄
ն̄ր յաւիտեանս յաւիտենից ։ * և ո՛չ գոյ 'ի նմա 39
ակնառութի̄, և ո՛չ երբէք փոփոխի, այլ իրաւունս առնէ.
և մերժեալ է 'ի նմանէ անիրաւութի̄ և չարութի̄.
և ա̄մ գործք ճշմարտութե̄ հաճո՛յ են ամենեցուն ։ * և 40
ո՛չ գոյ 'ի դատաստանի ն̄ր անիրաւութի̄. քանզի ճշմարտութի̄
է զօրութի̄ թագաւորաց, և իշխանութի̄ և մեծութի̄ ։
և է օրհնեալ տ̄ր ա̄ծ ճշմարտութե̄ ։ * Եւ ասացեալ 41
զայս՝ լռեաց 'ի խօսելոյն ։ Եւ ա̄մ ժողովն յայնժամ
մեծաձայն աղաղակեցին՝ և ասեն. մեծ է ճշմարտութի̄՝
և յաղթօղ և զօրաւոր ։ * Յայնժամ թագաւորն 42
ասէ ցնա. խնդրեա՛ զինչ և կամիս. և տաց ես առաւել
քան զգրեալդ. վ̄ս զի գտար իմաստուն քան
զամենեսեան ։ և երկրորդ յաթոռ իմ՛ նստջիր. և ազգական
իմ՛ անուանեսջիր ։ * Յայնժամ ասէ զօրաբաբէլ 43
ցթագաւորն. յիշեա՛ զուխտն զոր ուխտեցեր վ̄ս
շինուածոյն Ե̄մի. յաւուր յորում՝ առեր դու զթագաւորութի̄դ
քո. և ասացեր՝ * զա̄մ կահ և սպաս Ե̄մի 44
դարձուցանել անդրէն, զոր որոշեալ մեկնեաց կիւրոս,
յորժամ եհար զբաբելոն, և ուխտեաց նա դարձուցանել
զսպասն ա̄ն ։ * Նո՛յնպէս և դու թագաւոր՝ ուխտեցեր 45
շինել զտաճարն ա̄ն, զոր այրեցին եդոմայեցիք
յորժամ արարին անապատ զհրէաստան քաղդեացիքն ։

46 * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ տէր իմ՛ և թագաւոր, և խնդրեմ
'ի քէն. և զա՛յս մեծ պարգև շնորհեա՛ դու ինձ. և
վասն այսորիկ աղաչեմ զքեզ, կատարեա՛ զուխտն զոր
ուխտեցեր թագաւորին երկնաւորի. արա՛ ըստ այնմ՝
47 որ ել 'ի բերանոյ քումմէ ։ * Յայնժամ յարուցեալ դարեհ
թագաւոր և համբուրեաց զզօրաբաբէլ. և գըրեաց
նմա թուղթս առ ա̄մ գաւառապետս, և տեղակալս,
և զօրագլուխս, և առ նախարարս, զի յուղարկեսցեն
զնա, և որք ընդ նմայն էին՝ ելանել և շինել
48 զԵ̄մ ։ * Եւ առ ա̄մ տեղակալս կողմանցն ասորւոց և փիւնիկեցւոց,
և որ են 'ի կողմանս լիբանանու. գրեա՛ց
թուղթ՝ զի իջուսցեն մա՛յր փայտ 'ի լիբանանէ յԵ̄մ, և
49 շինեսցեն հանդերձ զօրաբաբէլիւ զքաղաքն ։ * Եւ գըրեցաւ
առ ա̄մ հրէայս որ ելեալ էին 'ի թագաւորութե̄ն
իւրում, և ազատեաց զնոսա 'ի հարկաց. և ասէ
ցա̄մ զօրաւորս և նախարարս, և տեղակալս, և գաւառապետս՝
մի՛ ոք վ̄ս հարկաց մերձեսցի 'ի դրունս ն̄ց ։
50 * և զա̄մ տեղիս զոր և ունիցին՝ անհա՛րկ և ազատ լիցի.
և ա̄մ եդովմայեցիք տացեն 'ի բա՛ց զգեօղս և զտեղիս
51 զոր ունիցին զհրէից ։ * Եւ 'ի շինուած տաճարին տացեն
յարքունուստ՝ յամի քսան տաղանտ, մինչև շինեսցի տաճարն ։
52 * Եւ 'ի սեղան ողջակիզացն տացեն զա̄մ աւուրս,
ո̄պ և գրեալ է յօրէնսն, զեւթներորդս. և զտասներորդս
անխափան մատուցանել ։ և այլևս տաղանտս
53 տասն՝ յամի ։ * և ամենեքեան որ ելանեն յԵ̄մ շինեսցեն
զքաղաքն, և լիցին ազատք և առանց հարկաց. ինքեա՛նք
54 և ազգք իւրեանց, և ա̄մ քահանայքն ։ * Եւ հրամայեաց
դրել և տալ զա̄մ դարման, և զպատմուճան քահանայիցն
55 որով կատարէին զպաշտօնն ա̄ն ։ * և ղևտացւոցն գրեաց
տա՛լ ռոճիկս զաւուրս, մինչև կատարեսցի տաճարն ա̄ն,
56 և Ե̄մ շինեսցի ։ * և ամենեցուն որք պահէին զքաղաքն՝
57 գրեաց տա՛լ ն̄ց ժառանգութի̄ երկրի՝ և ռոճիկս ։ * Եւ
առաքեաց զա̄մ կահ և զսպաս տաճարին, զոր որոշեաց
կիւրոս 'ի բաբելոնէ. և զա̄մ զորինչ ասաց կիւրոս՝ դարեհ
զնոյն արա՛ր և կատարեաց. և ետ առնել զա̄մ ըսպասն
58 ա̄ն ։ * Եւ յորժամ ել արտաքս 'ի թագաւորէն
զօրաբաբէլ, համբարձ զձեռս իւր յերկինս ընդ կողմն
59 Ե̄մի. և օրհնեաց զտ̄ր թագաւոր երկնից, * և ասէ. 'ի
քէն է յաղթութի̄, և 'ի քէն է իմաստութի̄. և քեզ
60 վայելէն փառք. և ես ծառա՛յ քո եմ. * և օրհնեմ զքեզ
որ ետուր ինձ իմաստութի̄, և գոհանամ զքէն ա̄ծ հարցն
61 մերոց ։ * Եւ ա՛ռ զթուղթսն և գնաց. և եկն եմո՛ւտ 'ի
62 բաբելոն, և պատմեաց զա̄մ եղբարց իւրոց ։ * և օրհնեցին
զա̄ծ հարցն իւրեանց. վ̄ս զի շնորհեաց ն̄ց ընդարձակութի̄,
63 և արար թողութի̄ * ելանել և շինել զԵ̄մ,
և զտաճարն ա̄ն՝ յորում անուանեցաւ անուն նորա 'ի
նմա. և արարին ուրախութի̄ մեծ, հանդերձ ա̄մ նուագարանօք
զաւուրս եւթն ։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ զհետ այսր ա̄մի ընտրեցին զնահապետս և զառաջնորդս
տանց, և ազգաց, և ցեղից, ելանել յԵ̄մ
հանդերձ կանամբք իւրեանց, և որդւովք և դստերօք
2 և ծառայիւք, և ա̄մ կահիւ և կազմածով իւրեանց ։ * Եւ
դարեհ առաքեաց ընդ ն̄ս ձիս հազար, մինչև երթեալ
հասանիցեն յԵ̄մ խաղաղութ̄բ, և հանդերձ նուագարանօք՝
3 թմբկաւ և փողով, * և պարու. և ա̄մ ուրախութ̄բ
արձակեաց զնոսա յԵ̄մ ։
4 * Եւ ա՛յս են անուանք արանց որ ելին յԵ̄մ, ըստ անուանց Ե
հարցն իւրեանց, ըստ ցեղս տոհմիցն իւրեանց ։
5 * 'Ի քահանայիցն էին. որդիք փենեէսի որդւոյ ահարոնի,
յեսու յովսեդեկեանց, և յովակիմ՝ որ և զօրա-

բա-

---

(29) Ոսկան յաւելու. Տեսանէի ես զապեմէն զդուստր հարճի. (31) Այլք. Ոչ ինչ ցասնոյր ։ (35) Ոմանք. Մեծ է և զօրաւոր է ։ (38) Այլք. Եւ զօրաւոր է յաւիտեանս ։ (38) Ոսկան. Եւ ունի զիշխանութի̄ յա″ ։ (41) Ոմանք. Եւ ա̄մ ժողովն յայնժամ.. և յաղթող է և զօ″ ։ (46) Ոսկան. Եւ վ̄ս այնորիկ ։ (46) Այլք. Արա ըստ այնմ ո̄պ և ել 'ի բե″ ։ (49) Այլք. Եւ գրեաց առ ա̄մ հրէ″.. մերձեսցի 'ի դուրս ն̄ց ։ (50) Ոսկան. Եւ ա̄մ տեղի զոր և ու″ ։ (50) Ոմանք. Զոր ունէին զհրէից ։ (52) Ոմանք. Եւ զտասներորդս անխ″ ։ (52) Ոսկան 'Ի լուս″. Տաղանդս տասն ամ յամի ։ (53) Ոմանք. Որ ելանէին յԵ̄մ ։ (55) Ոմանք. Տալ ռոճիկս զօրաւորս մինչև ։ ԳԼ. Ե. (5) Յօրինակին. Սաղաթիեանց ։

բաբէլ սաղաթիէլեանց , յազգէն դաւթայ 'ի տոհմէն
փարէսեանց , 'ի ցեղէն յուդայ · * որ և խօսեցաւ առաջի 6
դարեհի արքայի զբանս իմաստունս՝ յերկրորդ ամի
թագաւորութե՛ նր , յամսեանն նիսան՝ յամսեանն առաջնում : * Են սոքա ամենեքեան հրէայք՝ որք արձակեալք 7
'ի գերութենէն ելին յեմ , որք էին գերեալք
'ի նաբուքոդոնոսորայ արքայէ բաբելոնի : և ելեալք
յեմ * բնակեցին 'ի հրէաստանի յիւրաքանչիւր քաղաքս : 8
Եւ էին առաջնորդք նց՝ զօրաբաբէլ , և յեսու
յովսեդեկեանց : Եւ էին յազգէ քահանայիցն՝ նեեմի ,
զարեհ , հռեսէ , անանիա , մուրդքէ · բեեղսար , ասփարաս ,
բորոէլ , հռուիմ , բաանա : * Եւ այս են թիւք 9
նահապետաց ազգացն , և իշխանք նց · Որդիք փորոսայ՝
երկու հազար հարիւր եւթանասուն և երկու : Որդիք
սափատայ՝ չորեքհարիւր եւթանասուն և երկու :
* Որդիք արեսայ՝ եւթնհարիւր եւթանասուն և վեց : 10
* Որդիք նեփթաղեմի մովաբացւոյ , և որդւոց յեսուայ 11
և հռովաբայ՝ երկուհազար ութհարիւր և երկոտասան :
* որդիք յեղամայ՝ երկուհազար երկերիւր յիսուն և 12
չորս : որդիք զատոնայ՝ իննհարիւր քառասուն և եւթն ·
որդիք քորբեայ՝ եւթնհարիւր յիսուն : որդիք բանեայ՝
վեց հարիւր քառասուն և ութ : * որդիք բերեայ՝ վեցհարիւր 13
քսան և երեք · որդիք արգեայ՝ երեքհազար երեքհարիւր
քսան և երկու : * որդիք ադոնիկամայ , վեց 14
հարիւր եւթանասուն և եւթն : որդիք բոսորեայ՝ երկուհազար
վեցհարիւր և վեց : որդիք ադինեայ՝ չորեքհարիւր
յիսուն և չորս : * որդիք ատերեզեկիայ՝ իննսուն 15
և երկու : որդիք կիլանայ և ազետայ՝ վաթսուն և եւթն ·
որդիք ազարայ , չորեքհարիւր երեսուն և երկու : * որդիք 16
գերդադայ՝ վեցհարիւր երեսուն և երկու : որդիք
անանիայ՝ հարիւր քսան : որդիք արոմայ՝ երեք հարիւր
քսան և երեք : * որդիք արսիփուրայ՝ հարիւր երկոտասան : 17
որդիք բետերայ՝ երեքհազար իննսուն և
հինգ : որդիք բեթղոմայ՝ հարիւր քսան և երեք : * 'Ի 18
նետոբայ՝ յիսուն և եւթն : 'ի նատաթայ՝ հարիւր յիսուն և
ութ : 'ի բեթասմովթայ՝ քառասուն և երկու : * 'Ի կարիաթարիմայ՝ 19
քսան և հինգ : 'ի քափիրայ և թերոնայ՝
եւթնհարիւր քառասուն և ութ : 'ի քադիասեայ և ամիդիայ՝
չորեքհարիւր քսան և երկու : * 'ի կիմորայ և 20
կաբեսայ՝ վեցհարիւր քսան և մի : 'ի մակալոնայ՝ հարիւր
քսան և երկու : * 'ի բետողիոմայ՝ յիսուն և երկու : 21
որդիք նեփիսայ՝ հարիւր յիսուն և վեց : * որդիք կաղամոլայ 22
և ոնիայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ : * որդիք 23
յերեքոյ՝ երեքհարիւր քառասուն և հինգ : որդիք սանաասայ՝
երեքհազար երեքհարիւր երեսուն և մի : Եւ
որդիք քահանայիցն : * որդիք յեդդուայ՝ որդւոյ յիսուայ՝ 24
իննհարիւր երեսուն և երկու : որդիք եմմերայ՝
հազար յիսուն և երկու : * որդիք փասուրայ՝ հազար երկերիւր 25
քառասուն և հինգ : որդիք քարմեայ՝ հազար
եւթն և տասն : * Իսկ ղեւտացւոցն · որդի յիսուայ՝ մի · 26
և կադմիլայ և բանեայ և սուդիայ՝ եւթանասուն և
չորս : * Եւ որք էին յազգէ քահանայիցն սաղմոսասացք , 27
որդիք ասափայ՝ հարիւր քառասուն և ութ : * Եւ դռնապանք , 28
որդիք սաղոմեայ · որդիք ատերայ · որդիք
տողմանեայ · որդիք ակուբեայ · որդիք ատերայ · որդիք
սաբեայ , ամենեքեան հարիւր երեսուն և ինն : * Եւ 29
ծառայք քահանայիցն , որդիք սասիփայ · որդիք տաբաղայ ·
որդիք կերայ · որդիք սուայ · որդիք փադեայ ·
որդիք ղաբանեայ · որդիք ագաբեայ · * որդիք ակուդեայ · 30
որդիք ուտայ · որդիք կեդաբայ · որդիք ագաբայ ·
որդիք սուբայիմայ · որդիք անանայ · որդիք կաթուայ ·
31 որդիք գեդդուրայ : * որդիք յաիրուայ · որդիք
պիսանայ · որդիք նորայ · որդիք ասեբայ · որդիք գազերայ ·
որդիք ոզողիայ · որդիք փանեայ · որդիք ասարայ ·
որդիք բաստեայ · որդիք ասանայ · որդիք մաանայ ·
որդիք նափիսայ · որդիք ակումայ · որդիք աքիփայ ·
որդիք ասուրայ · որդիք փարակայ · որդիք փասաղովթայ :
32 * որդիք դեդանայ · որդիք կութայ · որդիք քարեայ ·
որդիք բարքուսայ · որդիք սեսարայ · որդիք
33 թումայի · որդիք նասայ · որդիք ատեփայ : * Որդիք
ծառայիցն սողոմոնի · որդիք սափիովթայ · որդիք փարիդայ ·
որդիք յեեղայ · որդիք լոզոնայ · որդիք սաելայ ·
34 որդիք սափիայ : * որդիք ագիայ · որդիք փաքարեայ ·
որդիք սաբիայ · որդիք սարովթայ · որդիք մասսեայ ·
որդիք գասայայ · որդիք ադուսայ · որդիք սուբասայ ·
որդիք ափփերայ · որդիք բարովդեայ · որդիք
35 սափատայ · որդիք ալլոնեայ : * Ամենայն ծառայք քահանայիցն ,
և ծառայք սողոմոնի՝ երեք հարիւր եւթանասուն
36 և երկու : * Սոքա էին որ ելեալ էին 'ի բաբելոնէ ·
և թերմաղէթ , և թեղեսիաս իշխանք նց · և քարաթալան ,
37 և ալլաար : * Եւ զայլս եւս ոչ կարաց թուել ·
ոչ զհարս , և ոչ զազգսն · որ էին յիլէ · որդիք
դալանայ · որդիք տուբանայ · որդիք նեկոդանայ · վեց
38 հարիւր յիսուն և երկու : * Եւ 'ի քահանայիցն որք
պաշտէին զքահանայութիւն՝ ոչ գտան · որդիք նոոդիայ ·
որդիք ակբոսեայ · որդիք յոդուսայ , որք առին իւրեանց
39 կանայս 'ի դստերացն բերզելեայ · * և կոչեցան
ըստ անուան նց · և խնդրեալ զատս ոչ գտին 'ի գիրս
ազգահամարին 'ի տեղի վիճակի նց : և իբրև ոչ գտին
յազգահամարին , 'ի բաց որոշեցին զնս , և ոչ մատեցին
40 'ի քահանայութի : * Եւ ասացին ցնոսա նեեմիա , և ասթարիա ,
մի մերձենալ 'ի սրբութիւն՝ մինչև յարիցէ
քահանայապետ որոյ զգեցեալ իցէ զյայտնութիւն և
41 զճշմարտութիւն : * Եւ էին ամ իէլ յերկոտասանամենից
և 'ի վեր , թող զծառայս և զաղախնայս · բեւրք չորք ,
42 և երեքհազար և երեքհարիւր վաթսուն : * ծառայք
և աղախնայք նց՝ եւթն հազար երեքհարիւր երեսուն և
հինգ : Սաղմոսասացք և պաշտօնեայք՝ երկերիւր քառասուն
43 և հինգ : * Ուղտք՝ չորեքհարիւր երեսուն և հինգ ·
ձիք՝ եւթն հազար քառասուն և վեց · և ջորիք՝ երկերիւր
քառասուն և հինգ · էշք՝ հինգ հազար հինգ հարիւր
44 քսան և հինգ : * Եւ իշխանք ըստ հայրապետացն իւրեանց
եկեալ մինչև 'ի տեղի տաճարին այ որ էր յեմ ·
և եդեալ ուխտս զի կանգնեսցի տաճարն 'ի տեղւոջ
45 իւրում : Եւ ըստ կարգի իւրեանց * արկանէին 'ի գանձանակ
տաճարին 'ի նպաստաւորութի գործոյն՝ ոսկի՝
հազար մնաս , և արծաթ՝ մնաս հինգ հազար , և պատմուճանս
46 քահանայականս՝ հարիւր : * Եւ բնակեցին
քահանայքն և ղեւտացիքն՝ և ժողովուրդքն յեմ , և 'ի
տեղիս նորա · և սաղմոսասացք պաշտօնեայքն , և դռնապանքն ·
և ամ իէլ 'ի գեօղս և յագարակս իւրեանց :
47 * Եւ յորուցեալ յեւթներորդ ամսեանն ամ որդիքն Զ
իէլի , յիւրաքանչիւր տեղեաց ժողովեցան միաբան յընդարձակ
տեղին 'ի դրանն առաջին՝ 'ի կողմն արևելից :
48 * Եւ կարգեալ յեսու յովսեդեկեանց և եղբարք նր ,
և ամ բազմութիւն քահանայիցն , և զօրաբաբէլ սաղաթիէլեանց
և եղբարք նորա՝ պատրաստեցին սեղան ան
49 այ իէլի , * մատուցանել 'ի վր նր ողջակէզս՝ որպէս և
50 գրեալ է 'ի գիրս մովսիսի առն այ : * Եւ ժողովեցան
նոքա՝ և որոշեցան յայլոց 'ի հեթանոսաց երկրին · և
ուղղեցին սեղան զոհարանաց 'ի տեղւոջն իւրում : և
թէպէտ էին նց թշնամիք հեթանոսք՝ սակայն լինէին
նց .

---

(7) Ոմանք · Արքայէն բաբելացւոց : (8) Ոմանք · Բորսեղ · հռուիբ · աբաանա : (9) Ոմանք · Երկու հազարք և հարիւր եւ'' : (12) Ոմանք · Քառասուն և հինգ : որդիք քոբբեայ : (18) Ոսկան · Որդիք նատոբայ : (18) Ոմանք · Յիսուն և հինգ · · · 'ի բեթթասմովթայ : (19) Ոսկան · Որդիք կարիաթարիմայ : (24) Ոսկան · Որդիք յեդդուայ : (25) Ոմանք · Քառասուն և եւթն : (26) Ոմանք · Իսկ ղեւտացւոցն որդիք յիսուայ : (28) Ոմանք · Որդիք տողմանեայ ·

(30) Ոմանք · Որդիք սասիփայ · · որդիք կուտայ : (31) Ոմանք · Որդիք ոզիայ · · որդիք ասսարայ : (32) Ոմանք · Որդիք թումիայ : (35) Ոսկան · Չորս հարիւր եօթանա'' : (37) Ոմանք · Ոչ զհաղարս և ոչ զազգս : (39) Ոմանք · Ոչ գտին ըստ ազգահամարին 'ի գիրս · · · և իբրև ոչ գտան յաղ'' : (40) Ոմանք · Նեեմի և ատթարիա : (42) Ոմանք · Եւ ծառայք և աղ'' · · երեսուն և եւթն : (44) Այլք · Եւ ըստ կարի իւրեանց ար'' : (50) Ոմանք · 'Ի յայլոց հե-

նց օգնականք ամ ազգք երկրի, և բերէին նոքա ընծայս
և պատարագս՝ ըստ ժամանակս ժամանակս, և ողջակէզս
տն ընդ առաւօտս և ը երեկոյս։ * Եւ արարին 51
զտօնտաղաւարահարացն, ոպ և գրեալ է յօրէնսն մովսեսի,
և մատուցանէին զոհս զօրհանապազ՝ ոպ և հրամայեալ
էր։ * Եւ յետ այսորիկ մատուցանէին ողջակէզս 52
ըստ ժամանակս ժամանակս, և զողջակէզս շաբաթուցն
և զամսամտիցն. և զամ սուրբ տօնս կարգելին
և կատարելին, * և որ ինչ միանգամ ուխտս ուխտէին 53
այ. յամսամտէն եւթներորդ ամսոյն սկսան մատուցանել
զողջակէզս տն այ։ և տաճարն տն այ ոչ ևս էր չինեալ։
* Եւ ետուն գինս գաղատոսաց և հիւսանց, և 54
կերակուրս նց։ * նոյնպէս և սիդոնացւոց և տիւրացւոց, 55
զի բերցեն նոքա 'ի լիբանանէ մայր փայտ։ և բերել
նաւուք 'ի նաւահանգիստն յոպպէ, որպէս և հրամայեաց
և կարգեաց նց յառաջագոյն կիւրոս թագաւոր պարսից։

Ե * Եւ յամի երկրորդի ելիցն իւրեանց յեմ, յամսեանն 56
երկրորդում, սկսան շինել զտաճարն. զօրաբաբէլ սաղաթիէլեանն,
և յեսու յովսեդեկեանն՝ և եղբարք նց,
և քահանայապետքն և ղեւտացիք. և ամ որ եկեալ էին 'ի
գերութէն յեմ։ * Եւ արկին հիմն տաճն տն այ յամսամտի 57
երկրորդ ամսեանն, յերկրորդի ամի ելիցն իւրեանց
'ի հրէաստան և յեմ։ * և կարգեցին զղեւտացիսն 58
'ի քսանամենից և 'ի վեր 'ի գործ սպասու տն։ Եւ
կարգեցան յեսու և որդիք և եղբարք նր. և կադմիէլ
եղբայր նր. և որդիք յեբուհեմա բաբուն, և որդիք յովդայ
եղիադեանց, համդերձ եղբարբք իւրեանց. ամ
ղեւտացիքն միաբանեալ գործէին զգործ տանն տն։ և
գաղատոսք շինօղք շինեցին զտունն տն։ * Եւ կարգեցան 59
քահանայապետքն զգեցեալ զպճնաւորն՝ համդերձ
նուագարանօք և փողովք։ և ղեւտացիքն որդիք ասափայ
ունէին զծնծղայսն * համդերձ երգովք սաղմոսէին 60
և օրհնէին զած. ոպ և կարգեաց զերգս նուագարանաց
դաւիթ թագաւոր իլի։ * և մեծաձայն օրհնէին 61
և գոհանային զտէ այ. վս զի բարերարութի այ և
փառք յաւիտեան են յիմ իլի։ * և մեծաձայն ամ ժողովուրդքն 62
հարկանէին զփողս իւրեանց, և գոչէին ձայնիւ
մեծաւ. և օրհնէին զտր, որ կանգնեաց զտաճար
իւր սուրբ։ * Եւ եկին մոլին քահանայապետք ղեւտացիք՝ 63
որք էին գահերիցունք, և առաջնորդք ը նահապետուն
հարցն իւրեանց, որոց տեսեալէր զտաճարն
յառաջքան զայս շինուած։ * Եւ մեծաւ ձայնիւ, և 64
լալով, և բազում փողովք և ուրախութ մեծաւ՝ * մինչև 65
չլսէին բազմութին զձայն փողոցն 'ի ձայնէ լալոյ ժողովրդեանն.
զի թէպէտ էին բազումք որ հարկանէին
զփողսն, որ երթայր ձայնն և 'ի հեռաւոր տեղիսն։ * Եւ 66
լուան զձայնն թշնամիք ազգին յուդայ՝ և բենիամինի,
և եկին 'ի տեսանել և գիտել թէ զինչ իցէ ձայն փողոցն։
* և գիտացին՝ թէ եկեալքն 'ի բաբելոնէ 'ի գերութէն 67
են որ շինեն զտաճարն տն այ իլի։ * և մատուցեալ 68
առ զօրաբաբէլ, և յեսու յովսեդեկեանն, և
առ այլ իշխանս հայրապետացն, և ասեն ցնս. շինեսցուք
և մեք ը ձեզ զտաճարն տն։ * և ոպ դուք՝ նոյնպէս 69
և մեք լուիցուք տն այ ձերում. քանզի և մեք էաք
ցանկացեալք ելից ձերոյ, յօրէ յայնմանէ յորմէ գերեաց
սաղմանասար թագաւորն ասորեստանեայց, և
ած բնակեցոյց զմեզ աստ։ * Եւ ասեն ցնս զօրաբաբէլ, 70
և յեսու յովսեդեկեանն, և այլ իշխանք հայրապետացն
իլի. ոչ է մեզ և ձեզ արժան շինել զտունն տն
71 այ մերոյ. * մեք միայն շինեսցուք զտաճարն տն այ, ոպ
72 և հրամայեաց մեզ կիւրոս թագաւոր պարսից. * Քանզի
այս ազգք էին որ հաղորդէին ը թշնամիս յուդայ.
73 որք արգելուին 'ի շինելոյ * 'ի ժամանակս կիւրոսի թագաւորի.
զի հրամայեաց նա շինել զտաճարն 'ի կենդանութե իւրում.
և յետ մահուան նր արգելին ամս
երկոտասան՝ մինչև յերկրորդ ամն դարեհի։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ յերկրորդ ամի դարեհի արքայի մարգարէանային Ը
անգէ և զաքարիա, և մարգարէանային 'ի
2 հրէաստանի և յեմ յանուն տն այ իլի։ * Յայնժամ
զօրաբաբէլ սաղաթիէլեանն, և յեսու յովսեդեկեանն.
սկսան շինել զտաճարն տն յեմ, համդերձ մարգարէիւքն
3 տն որ օգնէին նց։ * 'Ի նմին ժամանակի եկին առ նս,
սիսին, իշխանք կողմանցն ասորւոց և փիւնիկեցւոց, և
4 սաթրաբուզան, և այլ ընկերք նց. * և ասեն ցնս. ոյր
հրամանաւ շինէք զտաճարդ զայդ՝ և զյարկս դորա. և
կամ ո՞ այնոքիկ իցեն որք կամիցին զգա շինել՝ և կատարել։
5 * Եւ եղև շնորհ այցելութե 'ի տէ 'ի վր քահանայիցն
6 և հրէաստանեայցն. * և ոչ արգելին զնս 'ի
շինելոյ, մինչև գրեսցեն առ դարեհ թագաւոր, և առցեն
հրաման 'ի նմանէ։ Թղթոյն զոր գրեցին՝ և առաքեցին
7 առ դարեհ արքայ։ * Սիսին՝ իշխան ասորւոց և փիւնիկեցւոց,
և սաթրաբուզան, և որք ընդ նմա՝ ասորւոց և
փիւնիկեցւոց գործակալք և գլխաւորք՝ թագաւորի
8 դարեհի ողջոյն։ * Գիտուն լիցի քեզ տէր մեր թագաւոր.
քանզի երթեալ հասաք մեք յերկիրն հրէաստանի,
և մտաք 'ի քաղաքն եէմ, և գտաք անդ զեկեալսն
'ի գերութէ, և զքահանայապետս նց 'ի քաղաքին եէմ.
9 և տեսաք զի շինէին զտաճարն տնմեծ, * և նորաքանչ
քարամբք կոփածոյիւք և մեծամեծօք, և փայտեայ պահանգս
10 կապէին 'ի մէջ որմոյն։ * և էր գործն մեծաւ
փութով և յաջողութե 'ի ձեռս նց. և մեծապէս փառօք
11 կամին վաղվաղակի կատարել զնա։ * Եւ յայնժամ
մեր հարցեալ ցծերսն ասեմք. ոյր հրամանաւ շինէք ըզտունդ
զայդ, և կամ ոյր բանիւ արկէք հիմունս դորա։
12 * և հարցեալ ցնս՝ զի տացուք գիտել քեզ, և ցուցցուք
քեզ զարսն զառաջնորդս նց, և գրեսցուք զանուանս
13 նց՝ որք իցեն իշխանք գործոյ նց։ * Եւ նց պատասխանի
տուեալ ասեն ցմեզ. մեք՝ եմք ծառայք տն այ
14 որ արար զերկինս և զերկիր։ * և էր շինեալ զտաճարս
զայս յառաջքան զբազում ամս 'ի ձեռն մեծ և զօրաւոր
15 թագաւորին իլի։ * և յորժամ հարքն մեր դառնացուցին՝
և մեղան առ տր ած իլի որ արար զերկինս և զերկիր,
մատնեաց զնս 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ արքայի
բաբելացւոց, որ էր թագաւոր քաղդեացւոց։
17 * Յառաջնում ամի թագաւորութեն կիւրոսի 'ի բաբելոնի,
գրեաց արքայ կիւրոս, և հրամայեաց շինել ըզ
18 տաճարս զայս. * և զամ կահ և սպաս տաճարին զոսկեղէն
և զարծաթեղէն՝ զոր ած նաբուքոդոնոսոր արքայ
'ի տաճարէն տն յեմէ, և եդ 'ի պահեստ 'ի տան
կռոց իւրոց. դարձեալ կիւրոս ած 'ի տանէ կռոցն բաբելացւոց,
19 և ետ ցզօրաբաբէլ և ցսամանասար. * և
հրամայեաց նց բերել և դնել զկահս և զսպաս 'ի տաճարին
տն յեմ. և զտաճարս զայս տն հրամայեաց շինել
20 'ի տեղւոջ իւրում։ * յայնժամ սամանասար եկեալ
յեմ.

Թանոսաց․․ և բերէին նց ընծայս։ (51) Յօրինակին պակասէր. Ոպ և գրեալ է յօրէնսն։ (58) Օրինակ. Եւ որդիք յեհուդայ բաբուն։ (63) Օրինակ. Յառաջքան զայս շինուած։ (65) Օրինակ. Եւ 'ի հեռաւոր ևս տեղիսն։ (66) Օրինակ. Եւ 'ի գիտել թէ զինչ է ձայն փողոյն։ (68) Օրինակ. Եւ առ յեսու յովսեդե"։ (69) Յօրինակին. Եւ մեք լիցուք տն այ ձե"։ (72) Օրինակ. Որ հաղորդէին ը թշնա"։ Գլ. Զ. (1) Օրինակ. Եւ յերկրորդ ամին դարեհի։ (3) Այլք. Սիսին իշխան։ (4) Օրինակ. Եւ զյարկս նր․․ որք կամիցին զշինել դորա և զկատարել։ (6) Ոսկան. Օրինակ թըղթոյն զոր գրեցին և։ Յօրինակին 'ի լուսանցսն նշանակեալ [illegible] համաձայն [illegible], մինչև ցհամարն 23։ (8) Ոսկան. Գիտութե լիցի քեզ։ (8) Օրինակ. Եւ մտաք մեք 'ի քղքն․․․ 'ի քաղաքին յեմ։ (9) Օրինակ. 'Ի մէջ որմոյն։ (11) Այլք. Հարցեալ զծերսն․․ արկէք զհիմունս դորա։ (12) Օրինակ. Վս զի տացուք գիտել քեզ։ (13) Օրինակ. Պատասխանի տուեալ ասացին մեզ։ (14) Ոսկան. Եւ էր շինեալ տաճարս այս։ (15) Ոսկան. յետ 15 համարոյ յաւելու համար 16, այսպէս. * Եւ պատճառ զայս [illegible] 'ի բաբելոն։ որ [illegible] 'ի [illegible]

յեմ, արկ հիմունս տաճարիս այսորիկ․ և յայնմ ժա-
մանակաց հետէ մինչև ցայժմ շինեմք․ և դեռևս ոչ է
կատարեալ։ * Արդ այժմ տէր մեր և Թագաւոր դա- 21
րեհ․ խնդիր արա և տես 'ի տունն մատենագրայ, ուր
կան գիրք յիշատակարանաց 'ի պահեստ Թագաւորի
կիւրոսի։ * և եթէ գտցի հրամանաւ Թագաւորի կիւ- 22
րոսի, և բանիւ նր շինիցեն զտունն տն յեմ․ և հաստատեալ
'ի վր հրամանացն կիւրոսի Թագաւորի՝ առ մեզ տե-
ղեկութի տացես վն իրացս այսր ամի։ * Յայնմ ժա- 23
մանակի Թագաւորն դարեհ հրամայեաց խնդիր առ-
նել 'ի տունս մատենագրաց Թագաւորացն, որ կային
'ի բաբելոնի․ և գտաւ 'ի բատանբարիսնի, 'ի մարաց
աշխարհին, 'ի տեղւոջ ուր կային գիրք յիշատակարա-
նաց։ ուր էր գրեալ այսպէս։ * Յամին առաջնում 24
Թագաւորութեն կիւրոսի՝ արքայ կիւրոս հրամայեաց
շինել զտունն տն յեմ, ուր մատուցանեն զոհս յայտ-
նութ 'ի ձեռն հրոյ։ * Եւ հրամայեաց զայս չափ օրի- 25
նակ շինել․ զբարձրութին կանգունս վաթսուն, և լայ-
նութի կանգունս վաթսուն․ և դնել կարգս երիս քա-
րակոփս, և կարգ մի 'ի փայտէ նորոյ․ և զծախսն հրա-
մայեալ էր յարքունուստ տալ։ * Եւ զկահ սպասու- 26
տանն տն՝ զոսկեղէնս և զարծաթեղէնս զոր բերեալ էր
նաբուքոդոնոսորայ 'ի բաբելոն 'ի տաճարէն տն որ էր
յեմ, հրամայեաց տանել կիւրոս Թագաւոր 'ի տունն տն
որ էր յեմ, զի դիցեն անդ՝ ոպ և էր յառաջագոյն։ * Եւ 27
յանել ես յայս հրաման՝ դարեհ արքայ, և ասէ․ սիսին՝
իշխան ամ ասորւոց և փիւնիկեցւոց, և սաթրաբուզան՝
և այլ ընկերք ձեր որ կարգեալ էն 'ի գործակալութի
ասորւոց և փիւնիկեցւոց․ 'ի բաց կացէք 'ի տեղւոյդ
յայդմանէ․ և մի մերձենայք 'ի ծառայդ տն զորաբա-
բել, որ է իշխան հրէից․ և մի 'ի քահանայապետս հրէ-
րէից, որք միանգամ շինեն զտունն տն 'ի տեղւոջ իւ-
րում։ * Եւ ես հրամայեցի, զի ամենևին բովանդակ 28
շինեսցի․ և եղէց օգնական հրէիցդ որք ելին յեմ, մինչև
կատարեսցեն զտաճարդ տն այ իւրեանց։ * Եւ 'ի հար- 29
կաց կողմանցդ ասորւոց և փիւնիկեցւոց՝ պատուիրա-
նաւ հրամայեցի, զի տացեն արանց այդոցիկ 'ի նպաս-
տութի զոհից տն․ և առցէ զորաբաբել իշխան՝ զուա-
րակս և խոյս և գառինս․ * ըս նմին օրինակի և ցորեան, 30
և աղ, և գինի, և ձէթ․ և եղիցի այդ ամ կարգեալ ամ
ըստ ամէ, որչափ և ժամանակս քահանայքն յեմ հրա-
մայեսցեն 'ի ծախս տն․ օրըստօրէ անխափան տացեն։
* զի մատուսցեն պատարագս տն այ բարձրելոյ՝ վասն 31
Թագաւորին և զորաց նր, և արասցեն աղօթս վն կե-
նաց Թագաւորին։ * Եւ հրամայեցի, եթէ ոք հեղգա- 32
ցի և կամ անցցէ զհրամանաւ իմով զոր գրեցի՝ պատ-
ժեսցի․ և տուժեսցի զնմ յիւրմէ․ և կախեսցի, և խոշ-
տանգեսցի․ և զնմ ստացուածս նր յարքունիս առցեն։
* վն զի ուր անուանեցաւ անունն տն, անդ հրամայեալ 33
է զնմ գարմանս Թագաւորութեն և ազգաց․ և նա իշ-
խեաց ձեռնարկել և արգելուլ՝ և խորհեցաւ չար վն
տաճարին տն որ յեմ։ * Ես Թագաւոր դարեհ, մե- 34
ծաւ զգուշութբ հրամայեցի լինել՝ և կատարել այսմ
ամենայնի։

ԳԼ. Է.

Յայնժամ սիսին մեծ իշխան, որ էր կողմանցն ասոր- 1
ւոց և փիւնիկեցւոց, և սաթրաբուզան, և այլ ըն-
կերք նց, որ արգելուլին զգործ տաճարին․ յորժամ
2 առին զհրամանն 'ի դարեհէ Թագաւորէ, * սկսան վե-
րակացու լինել՝ և հոգ տանել գործոյն․ և եղեն գոր-
3 ծակիցք ծերոցն հրէից, և քահանայապետից։ * և յա-
ջողէր գործ տաճարին․ քանզի մարգարէանային անգէ
4 և զաքարիա։ * Եւ կատարեցաւ տաճարն ըս հրամանի
տն այ իլի, և ըս հրամանի կամաց կիւրոսի և դարեհի։
5 Յամին վեցերորդի դարեհի Թագաւորի, * կատարե- Թ
ցաւ տաճարն սուրբ 'ի քսաներորդ ամսոյն ադար։ 'ի
6 վեցերորդ ամի Թագաւորութեն դարեհի։ * Եւ արա-
րին որդիքն իլի՝ և քահանայք՝ և ղևտացիք, և ամ ե-
լեալքն 'ի գերուէ, ոպ կարգեալ և հրամայեալ էր 'ի
7 գիրս օրինացն մովսիսի։ * Եւ մատուցին զնաւակա-
տիս տանն տն․ զուարակս հարիւր, խոյս երկերիւր,
8 գառինս չորեքհարիւր, * և ամիկս վն մեղաց ամ իլի
9 երկոտասան․ ըստ Թուոյ ցեղից իշխանացն իլի։ * Եւ
կարգեցան քահանայքն և ղևտացիքն ըստ ազգացն, ըղ-
գեցեալք զպճղնաւորն առաջի տն այ իլի, ըստ հրա-
մանացն 'ի գիրսն մովսիսի։ և դռնապանքն ըստ իւրա-
10 քանչիւր դրանցն։ * Եւ արարին որդիքն իլի որք ե-
լեալ էին 'ի գերութէ՝ զզատիկն տն 'ի չորեքտասանե-
րորդի աւուր ամսեանն առաջնոյ․ քանզի սրբեցան քա-
11 հանայքն և ղևտացիք միանգամայն․ * և ամ որ ելեալքն
12 էին 'ի գերութէ։ և եղեալք սուրբք ղևտացիքն, * զե-
նին զզատիկն տն ամ որդւոցն իլի որք ելեալ էին 'ի
գերութէ՝ և եղբարց իւրեանց, և ինքեանց՝ և քահա-
13 նայիցն։ * Եւ կերան որդիքն իլի որք ելեալ էին 'ի
գերութէն, ամենեքին որք որոշեցան 'ի պղծութեցն հե-
14 Թանոսաց, և որ խնդրեցին զտր ած։ * Եւ արարին
զզատիկն բաղարջակերաց զեւթն օր․ և լինէին ուրախ
15 առաջի տն․ * վն զի դարձոյց տր զխորհուրդ Թագա-
ւորին ասորւոց 'ի նս․ և զօրացոյց զձեռն նց 'ի գործ
տն այ իլի։

ԳԼ. Ը.

1 Եւ յորժամ եղև և կատարեցաւ այս ամ։
Թագաւորեաց արտաշէս արքայ 'ի վր պարսից․ Ժ
Առ որ երթեալ եզրի, որդւոյ ազարիայ, որդւոյ եզե-
2 րիայ, որ 'ի քեղկեայ, որ 'ի սաղեմայ, * որ 'ի յադուկայ,
որ 'ի յաքիտովբայ, որ 'ի յամարեթայ, որ 'ի յազեկայ,
որ 'ի մարերովթայ, որ 'ի զարեայ, որ 'ի սեուիայ, որ 'ի
բովկեայ, որ 'ի յաբասեայ, որ 'ի փենեեսէ, որ յեղիա-
3 զարայ, որ յահարոնէ առաջին քահանայէ։ * Այս եզր
որ ել 'ի բաբելոնէ․ որ է դպիր յաջողակ օրինացն մով-
4 սիսի տուելոց յայ իլի։ * Եւ ետ նմա Թագաւորն մեծ
փառս․ և գտեալ շնորհս առաջի նր փառաւորեաց զնա
5 մեծաւ պատուով։ * Եւ ելին ընդ նմա յորդւոցն իլի,
և 'ի քահանայիցն, և 'ի ղևտացւոց, և 'ի պաշտօնէիցն
փսաղտաց, և 'ի դռնապանաց, և 'ի ծառայից քահա-
6 նայիցն յեմ։ * Յամի եւթներորդի Թագաւորութեն
արտաշեսի արքայի, յամսեանն հինգերորդի, որ էր ամ
եւթներորդ Թագաւորին․ ելեալ 'ի բաբելոնէ յամսա-
մսին առաջնոյ ամսեանն, և յամսամտի հինգերորդ ամ-
7 սեանն * եմուտ յեմ․ ոպ և յաջողեաց նմա տր զճանա-
8 պարհն։ * Քանզի լցեալ էր եզր ամ իմաստութբ, և ոչ
ինչ պակաս էր 'ի նմանէ յամ 'ի պատուիրանացն տն․ և
ըստ օրինացն տն ուսուցանէր իլի զամ դատաստանս
9 և զիրաւունս։ * Եհան գիր հրամանի արտաշիսի Թա-
գաւորի առ եզր քահանայ և պատմիչ օրինացն տն․ և
10 էր գրեալ զայս օրինակ։ * Թագաւոր արտաշէս՝ եզրի
քա-

գիր օրինակս մեր։ (21) Ոմանք․ Խնդրեա և տես 'ի տունն։ (22) Ոմանք․ Շինեսցեն զտունն յեմ։ (23) Ոմանք․ Որ գրեալ էր այսպէս։ (24) Ոմանք․ Որք մատուցանեն։ (25) Ոմանք․ Զայս չափ օրինակի շինել․ բարձրութին լիցի կանգունս տասն․ և լայ"։ (26) Ոմանք․ Նաբուքոդոնոսոր արքայ 'ի բա"։ (29) Ոմանք․ Արանցդ այդոցիկ 'ի նպաստաւորութի։ Եւ ոմանք․ 'ի նպաստաւորութի։ (30) Ոմանք․ Եւ ցորեան և աղ և գինի։ Այլ ոմանք․ և ցորեան, այլ և գինի և ձէթ։ (33) Այլք․ Հրամայեալ էր զամ գար"։

Գլ. Է. (1) Ոմանք․ Որ էր 'ի կողմանցն ասոր"։ (4) Ոմանք․ Կիւրոսի և դարեհի և արտաշեսի արքայից պարսից։ (4) Ոմանք․ Եւ յամին վեցերորդի։ (10) 'Ի բազում օրինակս․ 'ի չորեքտասաներորդի աւուր ամսեանն առաջնոյ։ Գլ. Ը. (1) Ոմանք․ Որդւոյ ազարեայ, որդի քեղկեայ, որ 'ի սաղէ"։ (2) Ոմանք․ Որդիք սադովկայ․ որ 'ի յաքիտոբայ։ (3) Ոմանք․ Որ էր դպիր։ (6) Ոմանք․ Եւ յամսամսի եւթներորդ ամսեանն։ (10) Ոմանք․ Եւ պատամգի․ կամ, պատմիչի օրինացն։

քահանայի և պատմչի օրինացն տն ողջոյն : * Այժմ մարդասէր 11
կամք կշռելով իմ . հրամայեցի ամ ազգաց հրէաստանի,
որ կամիցին ելանել յեմ . և քահանայապետեացն
և ղևտացւոց , համարձակութի լիցի ընդ քեզ երթալ
յեմ : * և ոմ փափաքեն ցանկութե հասանել 'ի 12
հրէաստան՝ և յեմ . հրամայեցաք ես՝ և եւթն խորհրդակիցք
իմ . * զի երթեալ՝ ըստ օրինացն կատարեսցեն 13
զամ, * և մատուսցեն զպատարագս տն այ իլի . ոմ 14
ուխտեցաք ես և սիրելիք իմ՝ յեմ . և զամ ոսկի և արծաթ՝
որչափ և գտցի յերկրիս բաբելացւոց , տն այ մատուսցեն
պատարագս յեմ : * Եւ առեալ նպաստաւորութի 15
յերկրէս բաբելացւոց քահանայից տն այ տարցին
յեմ, ոսկի և արծաթ , և զուարակս , խոյս և գառինս
, և զայլ ամ զոհս նուիրայն * մատուսցեն 'ի սեղան 16
տն այ յեմ : * Եւ զամ ինչ՝ որպէս և կամիցիս 17
հանդերձ եղբարբքդ քովք՝ արասցես, վն ոսկւոյ և արծաթոյ
հարկացն ըստ կամաց՝ տն այ քո կատարեսջիր :
* և զքահանայական զկահ , և զսպասն տն տարեալ 18
յեմ * արասջիր ըստ պիտոյից տաճարին տն այ . և եդեալ 19
զամ առաջի տն այ քո յեմ . * և զայլ ևս ուրոգս 20
և մնացուածս որինչ և իցեն 'ի պէտս տաճարին,
դիցեն զայն 'ի տուն գանձից թագաւորաց : * Եւ ես 21
արտաշէս թագաւոր հրամայեցի գանձաւորաց որ են
յասորեստանի, և 'ի կողմանս քանանացւոց , որչափ և
կամեսցի առնուլ եզր քահանայ և պատմիչ օրինաց տն
այ բարձրելոյ , անխափան տաջիք նմա արծաթ՝ տաղանտս
հարիւր . ըստ նմին օրինակի * և ցորեան քոռս 22
հարիւր , և գինի և ձէթ՝ նոյնչափ : * և զամ ըստ օրինացն 23
առեալ կատարեսցեն տն այ բարձրելոյ . զի մի
լիցի ցասումն յայ 'ի վր թագաւորութե իմոյ՝ և որդւոյ
իմոյ : * Եւ հրամայեալ վն ձեր քահանայիցդ և ղևտացւոց 24
, և սաղմոսաց պաշտօնէիցդ , և դռնապանաց
, և ծառայից քահանայից , և սպասաւորաց տան
տն . * մի զհարկս ինչ՝ և մի զայլ ինչ ոք ամենևին իշխեսցէ 25
'ի դոցանէ պահանջել : * Եւ դու՝ եզր , ըստ իմաստութե 26
քում որ տուեալ է քեզ յայ, կացո՛ վերակացուս
և դատաւորս , որք դատեսցին զկողմանս ասորւոց
և փիւնիկեցւոց . ամենեքեան որոց ուսեալ իցէ
զօրէնս տն այ քո : * և որ ո՛չն գիտիցեն՝ ուսուսջիր . և 27
ամենեքեան որ անցանիցեն զօրինօքն տն այ քո, և զօրինօք
մեր թագաւորաց . տուեալ քեզ իշխանութի պատուհասել
և խոշտանգել . և եթէ մահապարտ իցեն՝
սպանանել, կամ թէ պատուհասի արժանի՝ պատուհասել՝
և տուգանս պահանջել : * Եւ ասէ եզր դպիր օրինացն 28
տն . Օրհնեալ տր ած հարցն մերոց, որ ետ զայս
ամ 'ի սիրտ թագաւորի փառաւորել զտաճարն տն որ
յեմ : * և զիս մեծապէս պատուեաց առաջի թագաւորին 29
, և առաջի ամ խորհրդականաց նր , և սիրելեաց՝
և ամ մեծամեծաց նր . * և եղէ ես զուարճացեալ յոյժ 30
օգնութեբք տն այ իմոյ : Եւ ժողովեցի զամ արս իլի
որք ելեալ էին ընդ նմա յեմ :

ԺԱ * Եւ այս են իշխանք ըստ նահապետութե հարցն իւրեանց 31
. և ըստ բաժնից ցեղիցն իւրեանց որք ելին ընդ
եզրի 'ի բաբելոնէ , 'ի թագաւորութեն արտաշիսի արքայի
: * Յորդւոցն փենեեսի՝ գերսոն . յորդւոցն իթամարայ՝ 32
դամայել . յորդւոցն դաւթայ՝ փարէս : * յորդւոյն 33
փորոսեայ՝ զաքարիաս , և որք ընդ նմա էին գերեալ
արք հարիւր յիսուն : * Յորդւոցն փաաթ՝ մովաբ 34
, եղիա , ովնիաս , զարեա , և ընդ նմա արք երկերիւր
: * յորդւոցն զաթուեայ՝ յեզոնիաս , յեթեղեայ , 35
և ընդ նմա արք երեքհարիւր : * Յորդւոցն ադինոբայ՝ 36
յովնաթանու , և ընդ նմա արք երեքհարիւր յիսուն .
յորդւոցն եղամեսեայ՝ գոդողիա , և ընդ նմա արք եւթանասուն :
37 * յորդւոցն սափատիայ՝ զաքարիաս միքայելեանց
38 , և ընդ նմա արք եւթանասուն : * Յորդւոցն
յովաբայ՝ աբադիաս եզելեանց , և ընդ նմա արք
39 երկերիւր և երկոտասան : * յորդւոցն բանեայ՝ ասաղեմովթ
յովսափեանց , և ընդ նմա արք հարիւր վաթսուն
40 : * Յորդւոցն բեերայ՝ զաքարիայ բեբեայ, և ը̅
41 նմա արք քսան և ութ : * յորդւոցն ատաթայ՝ յովհաննէս
42 կատանայ , և ը̅ նմա արք հարիւր տասն : * Յորդւոցն
ադոնիկամայ՝ եսփատայ : և այս անուանք նց . եղիփաղատ
, գեուէլ , սամեաս , և ընդ նս արք եւթանասուն
: յորդւոցն բանեայ ութիատաւկ ուրեանց , և
43 ընդ նմա արք եւթանասուն : * Եւ ժողովեալ զնոսա
յեզր գետոյն , որ անուանի թերա՝ և արարեալ օթևանս
անդ աւուրս երիս . և արարեալ համար ամենեցուն .
44 * յորդւոցն քահանայից , և յորդւոցն ղևտացւոց՝ ոչ
45 ոք գտաւ առ նն : * Եւ առաքեցի առ եղիազար . և եկին
առ իսամեաս , և որիքան , և նաթան , եննատան ,
զաքարիա , և մոսողամոն : այս իշխանքն և վարդապետք
46 օրինացն : * Եւ ասացի ցնոսա երթալ առ լոդէոն իշխան
47 գանձաւորացն . * և պատուիրեցի նց ասել ցլոդէոն
, և ցեղբարս նորա , և որ միանգամ են 'ի տեղւոջ
գանձաւորացն , առաքել առ մեզ 'ի քահանայսն տանն
48 տն : * Եւ ածին առ մեզ արք որ էին զօրաւորք ը̅ բանի
տն . և գիտունք յօրէնս տն : որդւոցն մոողեայ , որ
'ի ղևեայն , և յիլէ , ասեբիան , և զորդիս նորա և զեղբարս
49 ութևտասն : * և ասեբիան , և անունոն , և ոստան
եղբայր : յորդւոցն քանունեայ՝ և որդիք նր արք
50 քսան : * և 'ի ծառայից քահանայիցն զորս ետ դաւիթ
իշխան 'ի գործ սպասաւորութե ղևտացւոց , որոց գրեցան
51 անուանք նշանաւորացն քսան : * Եւ քարոզեցաք
անդ պահս , և մատուցաք աղօթս առաջի տն այ մերոյ
, խնդրել դիւրութի և յաջողութի մեզ և որդւոց
52 մերոց . և ամ ինչ որ ընդ մեզ էր . * վն զի ծանրութե
համարեցաք խնդրել 'ի թագաւորէն հետևակս և հեծեալս
յուղարկաւորս ընդ մեզ վն զգուշութե այնոցիկ
53 որք ը̅ դիմանային մեզ . * քանզի ասացաք ցթագաւորն
այսպէս , թէ զօրութի տն այ մերոյ է ընդ մեզ , և ը̅
54 ամենեսեան ոյք խնդրեն զնա : * Եւ վն այսր ամի քարոզեալ
պահս և խնդրուածս , զի տր պահեսցէ զմեզ ,
55 և յաջողեսցէ մեզ 'ի ճանապարհս խաղաղութե : * Եւ
որոշեցաք զգլխաւորս ցեղից քահանայիցն՝ արս երկոտասան
, և զեսեբիան , և զասամիան , և ը̅ նս յեղբարց
56 նց արս տասն : * Եւ կշռեցաք և տուաք ցնս զարծաթ
և զոսկի , և զսպաս քահանայութե կահս տանն տն՝ զոր
պարգևեաց մեզ թագաւորն և խորհրդակիցքն նր , և իշխանք՝
57 և ամ իէլ : * և կշռեալ ետու ցնս արծաթ՝ տաղանտս
վեցհարիւր յիսուն . և սպաս արծաթոյ հարիւր
58 տաղանտ . և ոսկւոյ տաղանտս հարիւր . * և այլ կահ
ոսկւոյ քսան . և կահ պղնձոյ սուրբ և մաքուր ոսկեգոյն՝
59 երկոտասան : * Եւ ասացի ցնս . և դուք սրբեալք
տն էք , և ամ սպասդ սուրբ՝ տն է , և ոսկեղէնք և արծաթեղէնք
. աղօթս արարէք առ տր . և տր ած հարցն
մերոց պահեսցէ և հասուսցէ խաղաղութե 'ի տեղի սրբութե
60 իւրոյ : * Արթուն կացէք և պահեցէք , մինչև
հասուցեալ տարջիք զդոսա ցգլխաւորս քահանայիցն
և ղևտացւոց՝ և ցիշխանս հայրապետաց իլի որ են յեմ :
61 * զոր առեալ պահապանաց տաճարին տն , և քահանայապետին
և ղևտացւոց զարծաթ և զոսկի , և զկահ
62 սպասուդ՝ տարցին 'ի տաճարին տն որ է յեմ : * Եւ յարու-

---

(11) Ոմանք . Կամօք կշռեալ իմ : (13) Ոսկան . Կատարեսցեն զամ , պահելով ոմ ուխտ յօրէնս տն : (14) Ոմանք . Ոմ և ուխտեցաք : (17) Ոմանք . Կատարեսջիք : (19) Ոմանք . Արասջիք ը̅ պէտս" : (20) Ոմանք . 'Ի տուն գանձուց և թագաւորաց : (21)(22) Ոսկան . Ըստ նմին օրինակի , և ոսկի , և ցորեան : (26) Ոմանք . Որոց ուսեալ է : (27) Ոսկան . Տուեալ է քեզ իշխան" : (28) Ոմանք . Զտաճարն տն որ է յեմ . (30) Այլք . Որք ելանէին ը̅ նմա յեմ : (33) Յօրինակին . Ընդ նմա էին գրեալ արք հար" : (35) Ոմանք . Յորդւոցն զաթեսեայ : Որբ ոսկան . Զաթոեայ , յեքոնիաս : (36) Ոմանք . Ադինոբեայ՝ յովնաթան : (42) Ոմանք . Յորդւոցն ադոնիկոբայ՝ եսփա" : (48) Ոսկան . Եւ ածին առ մեզ արս , որք : (50) Ոսկան . Անուանք նշա" . երկերիւր և քսան : (51) Ոսկան . Խնդրելով զդիւրութի : (55) Ոմանք . Եւ զսեբիան : (60) Ոսկան . Որք էին յեմ : (62) Ոմանք . Եւ եկեալ հասաք յեմ, պա" :

բուցեալ չուեցաք 'ի գետոյն թերայ, որ օր երկոտասան
էր ամսոյն առաջնոյ, և եկաք հասաք յԵմ· պահպանեալք
բարձրացեալ և զօրացեալ ձեռամբ տն̃ : և
փրկեաց զմեզ տր̃ ած̃ մեր յամ թշնամեաց մերոց · և
հասաք ողջամբ և խաղաղութ̃ յԵմ: * Եւ յորժամ հանգեաք 63
աւուրս երիս յԵմ, յաւուրն չորրորդի կշռեալ
տուաք զարծաթն և զոսկի 'ի տուն տն̃ այ̃ մերոյ ցքահանայն
մարմովթի ուրեայ, և որ ընդ նմա էին, * Եղիազար 64
փենեեսեանց, և յովսաբդոս յեսովեան, և մեթոր
սաբաննեան · և այլ ղևտացիք՝ ցորս տուաք կշռով
և համարով : * և գրեցաւ կշիռ համարոյն յաւուր յայնմիկ : 65
* Եւ որք եկեալն էին ընդ իս 'ի գերութ̃ն բաբելացւոց՝ 66
մատուցին պատարագս տն̃ այ̃ իղի · զուարակս
երկոտասան վս̃ ամ իղի, խոյս իննսուն, * գառինս եւթանասուն 67
և երկու, նոխազս վս̃ փրկութե̃ երկոտասան :
զայս ամ զոհս մատուցին առաջի տն̃ այ̃ իղի : * Եւ 68
ետուն զգիր հրամանի թագաւորին ցգործակալս թագաւորին,
և ցիշխանս և ցգաւառապետս ասորւոց և փիւնիկեցւոց,
և մեծաւ պատուով փառաւորեցաւ ազգն
մեր՝ և տաճարն տն̃ :

ԺԲ * Եւ 'ի կատարել այսր ամի, եկին առաջի իմ նախապետք 69
և իշխանք որդւոցն իղի՝ և ասեն · անխառն եղև
ամ ազգ որդւոցն իղի՝ և իշխանք նց̃, և քահանայքն և
ղևտացիք : * Խառնակեցան ընդ հեթանոս՝ և ը̃ այլազգիս, 70
և ընդ պղծութիս ամ անհաւատից · ը̃ քանանացիս,
և ընդ քետացիս, և ընդ փերեզացիս, և
ընդ յեբուսացիս, և ընդ մովաբացիս, և ը̃ ամոնացիս,
և ընդ գերգեսացիս, և ընդ եդոմայեցիս · * վս̃ 71
զի ամուսնացան ընդ դստերս նց̃ · ինքեանք և որդիք
իւրեանց · և խառնեցաւ սերմն սրբութե̃ իւրեանց ը̃
այլազգիս հեթանոսաց երկրին · և ընկալան իշխանք և
մեծամեծք իւրաքանչիւր զանօրէնութիս զայս յանձինս
իւրեանց · քանզի նոքա եղեն առաջնորդք չար խառնակութեն
այսորիկ : * Եւ եղև յորժամ լուայ ես զբանս 72
զայսոսիկ, պատառեցի զհանդերձս իմ · և ողբս առեալ
փետէի զվարսս գլխոյ իմոյ, և զմօրուաց իմոց, և նստայ
'ի խուզ մեծ տրտմեալ : * Եւ ժողովեցան առ իս ամենեքեան 73
իբրև լուան զողբսն իմ, որ էր վս̃ տն̃ այ̃ իղի :
և տեսեալ զիս զոր ինչ արարի 'ի վր̃ անօրէնութե̃ նց̃ ·
քանզի նստայ այնպէս տրտմեալ մինչև յերեկս, 'ի հասանել
ժամու զոհից երեկորին · * և յարուցեալ 'ի սգոյն 74
այնպէս պատառեալ էին հանդերձք իմ, և հանդերձ
ողբովք կորացեալ էի : և համբարձեալ զձեռս իմ առ
տր̃ ած̃ աղաղակեցի, * և ասեմ · Տր̃՝ ամաչեմք և զողամք 75
առաջի երեսաց քոց, * քանզի մեղք մեր բազմացան առաւել 76
քան զգլուխս մեր, և անօրէնութիք մեր բարձրացան
առաւել 'ի վերոյ քան զերկինս, * յամաց և 'ի 77
ժամանակաց հարցն մերոց · և եմք մեք 'ի մեղս մեծամեծս
մինչև ցայսօր : * Եւ վս̃ մեղաց մերոց՝ և յանցանաց 78
հարցն մերոց մատնեցաք մեք 'ի գերութի հանդերձ
եղբարբք մերովք, և թագաւորօքն մերովք, և քահանայապետօքն
մերովք · և ամ թագաւորք երկրի արկեալ
զմեզ 'ի սուր սուսերի՝ գերեցին զմեզ, և աւերեցին
զտեղիս մեր, և եղեալք մեք ամօթ՝ մինչև ցայսօր
ժամանակի : * Եւ այժմ որչափ եղև 'ի վր̃ մեր ողորմութի 79
քո տր̃, 'ի թողուլ արմատ և զաւակ, և անուն
'ի տեղւոջս յայսմ 'ի սրբութե̃ քում : * և յայտնեցեր զլոյս 80
'ի տաճարի տն̃ այ̃ մերոյ · և ետուր մեզ կերակուր 'ի
81 ժամանակս ծառայութե̃ մերոյ : * և 'ի գերութե̃ն ոչ
թողեր զմեզ 'ի ձեռաց՝ այլ եղեր մեզ տր̃ օգնական · և
ետուր մեզ գտանել շնորհս առաջի թագաւորին պարսից ·
և պատուեաց զմեզ, և զարմանեաց ամ կազմածով :
82 * և փառաւորեաց զտաճարն տն̃ այ̃ մերոյ · և կանգնեաց
և շինեաց զանապատն սիոնի · և հաստատեաց ըզմեզ
83 'ի հրէաստանի և յԵմ: * Եւ այժմ զի՞նչ տացուք
պատասխանի առաջի քո տր̃ վս̃ այսր ամի · քանզի անցաք
զօրինօք և զհրամանօք քովք տր̃, զոր ետուր 'ի
84 ձեռն ծառայիցն քոց մարգարէից, * ասելով այսպէս ·
Եթէ երկիրն զոր մտցես դու ժառանգել զնա, է երկիր
պղծեալ 'ի պղծութեցն ազգաց երկրին այնորիկ,
85 և աղտեղութիքն իւրեանց լցին զնա : * և արդ մի առնուցուս
դու 'ի դստերաց նց̃ որդւոց քոց կանայս, և
86 զդստերսն ձեր մի տայցէք որդւոց նց̃ : * և մի խնդրեսցես
առնել խաղաղութի ընդ նս̃ զամ ժամանակս · և
եթէ կամիս դու զօրանալ ուտել զբարութիս երկրին · և
ժառանգեսցեն որդիք քո զերկիրն զայն յաւիտեանս
87 ժամանակաց : * Եւ որինչ գամ մի անցք անցին ը̃ մեզ
88 վս̃ գործոց մերոց, և վս̃ չարութե̃ մեղաց մերոց : * այլ
դու տր̃ բազմագութ թողեր զմեղս մեր, և ետուր մեզ
այսպիսի զաւակ և արմատ · մեք դարձեալ խոտորեցաք
անցանել զօրինօք քովք, և խառնակեցաք ընդ աղտեղութիս
89 հեթանոսաց երկրիս : * և ոչ բարկացար մեզ
'ի կորուսանել զմեզ, մինչև ցայն վայր եթէ ոչ մնացէ
90 արմատ, և զաւակ, և անուն մեր : * Տր̃ ած̃ իղի, դու
արդար և ճշմարիտ ես · ոչ ապառեցեր զզաւակ մեր,
91 այլ մնացաք զաւակ և արմատ մինչև ցայսօր : * Եւ արդ՝
ահաւասիկ եմք այսօր առաջի քո յանօրէնութիս մեր, և
ոչև կարեմք կալ առաջի երեսաց քոց · զի բազմացան
անօրէնութիք և չարիք մեր՝ առաւել քան զգլուխս
92 մեր : * Եւ յորժամ եկաց յաղօթս եզր՝ հանդերձ խոստովանութեամբս
այսուքիւք, և ողբովք մեծամեծօք · անկեալ
էր 'ի վր̃ երեսաց երկրի առաջի տաճարին տն̃ :
ժողովեցան առ նա ամ որ էին յԵմ, ժողովուրդք բազումք՝
արք և կանայք, երիտասարդք և կուսանք · զի
93 ողբք մեծամեծք էին 'ի բազմութե̃ն : * Եւ կարդաց յեքոնիա
իեղու յորդւոցն իղի, և ասէ ցեզր · մեք մեղաք
առ տր̃ ած̃, և առաք կանայս յայլազգեաց երկրիս այսորիկ ·
94 * և այժմ են այսօր անօրէնութիք 'ի միջի մերում ·
եկայք ամենեքեան՝ գիցուք երդմունս առաջի
տն̃, և հանցուք 'ի բաց զկանայս մեր զոր առաք յայլազգեաց,
95 հանդերձ որդւովք իւրեանց · * ոպ̃ և հրամայէ
յօրէնս տն̃ այ̃ մերոյ : Արի վաղվաղակի՝ և կատարեա ·
96 * զի առ քեզ են ամ իրք մեր, և մեք ընդ քեզ · զինչ և
97 հրամայեսցես՝ արասցուք : * Եւ յարուցեալ եզր՝ երդմնեցոյց
զիշխանս ցեղից քահանայիցն և ղևտացւոց · և
զամ իղի առնել ը̃ այսմ օրինակի · և երդուան :

ԳԼ. Թ.

1 Եւ յարուցեալ եզր 'ի սրահէ տաճարին տն̃, չոգաւ
2 'ի տունն յովհաննայ եղիասաբեանց · * և անդ ագաւ · հաց ոչ ճաշակեաց, և ջուր ոչ արբ, և ողբացեալ
'ի վր̃ անօրէնութեցն, և մեծամեծ մեղաց բազմութե̃ն :
3 * Եւ քարոզ կարդաց յամ հրէաստան՝ և յԵմ, թէ ա-
մե

---

(63) 'Ի լուսանց · 'Ի չ̃ր՝ հանգեաք աւուրս, նշանակի՝ հասաք : Այլ ոմանք ունին՝ և յորժամ հանգաք : Եւ այլ ոմանք · և յորժամ հանեաք : (63) Յօրինակին պակասէր · 'Ի տուն տն̃ այ̃ մերոյ : (65) Ոմանք · Եւ գրեցաք կշիռ համարոյն յա՛՛ : (70) Այլք · Եւ ընդ ամոնացիս, և ընդ եգիպտացիս, և ը̃ եդոմայեցիս : (71) Այլք · Եւ խառնակեցաւ սերմն սր՛՛ : (71) Ոսկան · Ընդ ազգս հեթանոսաց : (71) Ոմանք · Առաջնորդք չարք խառնակութեց այ՛՛ : (78) Ոմանք · Եւ եղեաք մեք ամօթ : (81) Յօրինակին պ̃ելոց, Ոչ թողեր զմեզ : (84) Ոմանք · Յոր մտանիցես · · Երկիր պղծեալ է 'ի պղծութենէ ազգաց երկրին, և աղտեղութեցն իւրեանց : (85) Ոմանք · Մի տայցէք կանայս որդւոց նց̃ : (87) Յօրինակին նա այսպէս գրեալ · Եւ որ ինչ գամ մի, չէպոյ երևի յաւելեալ 'ի վերայ մանեկին՝ անն · 'ի լինել անգամ · ոչ ունի [illegible] օրինակող նորին · բայց որպէս ոչ ուրեք յայլ գրչագիրս մեր երևի · Թէպէտ և երկու օրինակք [illegible] զանց առնեն զգամ մի · [illegible] :
(88) Այլք · Այլ դու տր̃ բ̃ք̃ անգամ թողեր զմեզ : (88) Յօրինակին · Մեք դարձեալ խոտորեցաք անցանել : (92) Ոսկան · Ժողովեցան առ նա ամենեքեան, որք էին : (97) Ոմանք · Եւ զամենայն իսրայէլ առնել ըստ այսմ :

Գլ. Թ. (1) Ոմանք · Յովհաննեայ : Եւ ոմանք յովհաննու :
(3) Ոսկան · Որք եկեալ էին 'ի գերութենէն :

ամենեքեան․ որ եկեալ էին 'ի գերութենէն, եկեսցեն և
ժողովեսցին յԵմ։ * և զի եւ երկուց և երից աւուրց որք 4
ոչ ժամանեսցեն անդր՝ գրաւեալք յառաջնորդացն և
'ի ծերոցն, յափշտակեսցեն զստացուածս նց, և նոքա
օտարացեալ արտաքս եկեսցեն քան զբազմութեն ժողովր-
դոց գերութեն։ * Եւ ժողովեցան ամենեքեան որ էին 5
յազգէն յուդայ և բենիամինի մինչև յերիս աւուրս յԵմ,
յամսեանն իններորդի՝ 'ի քսաներորդ աւուր ամսոյն։
* և նստան ընդ նմա ամ բազմութիւնն՝ յընդարձակութե 6
սրահի տանն տն․ և սարսռեալք դողային վն ցրտու-
թե ձմերայնոյն։ * Եւ յարուցեալ եզր՝ ասէ ցնս․ դուք 7
էք որ մեղայք՝ և արարէք կանայս 'ի դստերաց այլազ-
գեաց, և յաւելէք զանօրէնութե 'ի վր Իղի։ * և արդ՝ 8
տուք զխոստովանութի և զփառս տն այ հարցն մերոց․
* և արարէք զկամս նր, և զատեալ որոշեցայք յամ հե- 9
թանոսաց երկրի, և 'ի կանանց այլազգեաց զորս արա-
րէք։ * Եւ միաբանեալ ամ բազմութիւնն՝ աղաղակեցին 10
մեծաձայն՝ և ասեն․ այնպէս արասցուք ոպ ասացերդ։
* այլ վն զի ժամանակս ձմեռն է, և մեք բազմութե 11
յոյժ, և ոչ կարեմք այսպէս ժուժեալ վշտաց 'նեղու-
թեա․ և գործս ոչ թէ զմի օր է՝ կամ զերկուս, վն զի
յոյժ սաստիկ մեղաք յիրս յայս։ * Արդ՝ կացցեն իշ- 12
խանք և առաջնորդք 'ի վր բազմութեան, և ամ ուրուք
որոյ իցէ 'ի տան իւր կին այլազգի, * երթեալ պահան- 13
ջեսցեն 'ի նմանէ ժամանակս․ և իւրաքանչիւր տեղեացն
կացցեն ծերք և դատաւորք, և լուծեալ քակեսցեն 'ի
մէնջ զբարկութե տն․ զմեծամեծ չարեացս այսոցիկ զոր
գործեցաք։ * Յովնաթան ազայէլեանց, և եզեկիաթով- 14
կեանց՝ ընկալան յանձին առնել զայս․ և մոսողամոս՝
և ղեւի՝ և սաբատէոս, որք միաբանեցին ընդ նս․ * և 15
արարին ըստ ամի ամ հրամայեցին որք եկեալ էին 'ի գե-
րութեն։ * Եւ ընտրեաց եզր այրս քահանայս իշխանս 16
և հայրապետս ըստ անուանց իւրեանց․ և նստան յամ-
սամտին՝ յամսեանն տասներորդի, զի վճարեսցեն իրքն։
* և ժողովեալ ածին զայրսն և զկանայս, որք ունէին 17
զայլազգիսն՝ մինչև յամսեան առաջներորդ։ * Եւ գտան 18
'ի քահանայիցն որ ժողովեալ էին, որք ունէին զկա-
նայս այլազգեացն, և էին խառնակեալ ընդ ամպարշտու-
թեան։ * Յորդւոցն յեսուայ յովսեդեկեանց և եղբօրն 19
նր՝ մաթելաս, և եղիազարոս, և յորիբոս, և յովադան․
* և սկսան հանել զկանայս իւրեանց զայլազգիս․ և 20
մատուցին իւրաքանչիւր խոյս՝ վն թողութե մեղացն
անգիտութե։ * Եւ յորդւոցն էմմովրայ՝ անանիա, և 21
զաբդէոս, և մանաս, և սամաէաս, և յերիէլ, և ազա-
րիաս։ * Եւ յորդւոցն փասուր՝ եղիանաս, և մասսիաս, 22
իսմայէլ, և նաթանայէլ, և ոկէթիդէոս, և սաղթաս։
* Եւ յորդւոցն ղեւտացւոց՝ յոզաբադոս, և սեմիս, և կո- 23
նոս, այս ինքն է սաղիտաս, և փաթէաս, որ և յուդաս,
և յովնաս։ * 'Ի սաղմոսասաց պաշտօնէիցն, եղիասի- 24
բոս, բաքուրոս։ * 'Ի դռնապանացն, սաղումոս, և տող- 25
բանէս։ * Եւ յԻղէ․ յորդւոցն փորոսայ՝ յերամաս, 26
և յեդդիաս, և մեղքիաս, և միաղէս, և եղիազարոս, և
սաաբիաս, և բանեաս։ * Եւ յորդւոցն եղիակիմ՝ մաթ- 27
թանիաս, զաքարիաս, յեզոլիէլ, յովադիոս, յերիմոթ,
և այեդիաս։ * Եւ յորդւոցն զաթոմ, եղիադաս, եղիա- 28
սիմոս, ոթոնիաս, արիմոթ, և սաբաթոս, և զարդէաս։
* Եւ յորդւոցն բեբեա՝ յովաննէս, և անանիաս, և յով- 29
զաբդոս, և եմաթոս։ * Եւ յորդւոցն մանի՝ և ղամոս, 30
մամուխոս, յեդէոս, յասուբոս, յասաելոս, և յերե-

31 մովթ։ * Եւ յորդւոցն ադդի՝ նաթոս, և մոոսիաս,
ղակունոս, նաիդաս, մատաթիաս, և եսթէլ, և բաղու-
32 նոս, և մանասէ։ * Եւ յորդւոցն աննաա՝ եղիոնաս,
և ասսէաս, և մեղքիաս, և սաբէոս, և սիմոն, և քոսա-
33 մէոս։ * Եւ յորդւոցն ասոմայ՝ ոննէոս, և մատա-
թիաս, և բաննէուս, և եղիփաղատ, և մանասէ, և սե-
34 մէի։ * Եւ յորդւոցն բաանի՝ երեմիաս, և մոմդիոս,
իմաերոս, և յուէլ, մամբդէ, և պէդիաս, և անոս,
ռաբասիոն, և ոնոսիբոս, և մամնիտանեմոս, եղիասիս,
բաննուս, եղիաղի, սոմէիս; սեղեմիաս, նաթանիաս։
Եւ յորդւոցն եզովրայ՝ սէսիմ, եզրիէլ, ազայէլ, սա-
35 մատոս, զամբրի, յովսէփ։ * Եւ յորդւոցն նոոմայ՝ մա-
36 զիկէաս, զաբադիաս, եդեսիուէլ, բենեոսիաս։ * Այսք
ամենեքեան էին որոց առեալ էր զկանայս այլազգեացն․
և արձակեցին 'ի բաց զկանայս իւրեանց և զորդիս իւր-
37 եանց։ * Եւ բնակեցին քահանայքն և ղեւտացիք, և յԻղէ՝
յԵմ, և 'ի գաւառին․ յամսամտին յամսեանն հինգերոր-
դի։ և որդիքն Իղի բնակեցին 'ի բնակութիւս իւրեանց։
38 * Եւ ժողովեցան ամ բազմութեն միաբան, յընդարձակ
39 տեղի կողմանն արեւելից, առաջի դրան տաճարին։ * և
ասացին ցեզր քահանայապետ և պատմիչ օրինացն, զի
40 բերցէ զօրէնսն մովսիսի, զտուեալսն 'ի տէ այ Իղի։ * և
եբեր 'ի մէջ եզր զօրէնսն առաջի ամ արանց և կանանց,
և առաջի ամ քահանայիցն։ Եւ լուան զօրէնսն տն յամ-
41 սամտին եւթներորդ ամսեանն։ * և կարդայր յառաջ-
նում դրան տաճարին յընդարձակին, յառաւօտէ մինչև
ցօրհասարակ առաջի ամ արանց և կանանց, և լսէին և
42 'ի միտ առնուին ամ բազմութեն զօրէնսն տն այ։ * Եւ
կայր եզր քահանայ և պատմիչ օրինացն տն 'ի վր փայ-
43 տեղէն բեմի, զոր կազմեալ էր։ * և կային մօտ առ նմա
յաջմէ կողմանէ՝ մատաթի, սամուս, անանիաս, ազա-
44 րիաս, ուրիաս, եզէկիաս, բաալսամոս։ * և յահեկէ
կողմանէ՝ փաղթէոս, միսայէլ, մեղքիաս, ղովթաս,
45 ուբոս, նաբարիաս, զաքարիաս։ * Եւ առեալ 'ի ձեռն
եզրի զգիրս օրինացն․ քանզի նստէր մեծաւ փառօք ա-
ռաջի ամենեցուն․ և ամ բազմութիւն նստէին առաջի
46 նր։ * Եւ յորժամ եբաց զգիրս օրինացն՝ յոտն կացին
ամ բազմութիւն․ և օրհնեաց եզր զտր ած բարձրեալ՝
47 զած զսաբաւովթ և զամենակալ։ * և միաբան ամ բազ-
մութիւն ասէր, ամէն։ և ամբարձեալ զձեռս իւրեանց
'ի վեր՝ անկանէին յերկիր 'ի վր երեսաց իւրեանց, և
48 երկիր պագանէին տն այ։ * Եւ յեսու, և աննուս, և
սարաբիաս, և յադինոս, և յակուբաս, սաբատէոս,
աւդիաս, մաննէաս, և կաղիտաս, ազարիաս, և յոզաբ-
49 դոս, և անանիաս փիղաթաս։ * Այս էին ղեւտացիքն,
որ ուսուցանէին ժողովրդեանն զօրէնս տն, և տային
50 նց 'ի միտ առնուլ․ և լսէին օրինօքն տն այ։ * Եւ ա-
սէ ատտարատէս՝ ցեզր քահանայ և պատմիչ օրինացն
51 տն և ցղեւտացիսն, որք ուսուցանէին զբազմութիւն։ * ա-
սէ ցնս առաջի ամենեցուն․ օրս այս է՛ օր սրբութե
տն․ և ամենեքեան են լուծեալք 'ի լսել օրինացն տն․
52 * գնացէք և երթայք կերայք զպարարտութի, և արբէք
զքաղցրութի․ և առաքեցէք զգիր այնոցիկ որք ոչն ու-
53 նիցին ինչ․ * վն զի սուրբ է օրս այս տն, և մի տրտմե-
ցուցանէք զնա․ քանզի տր ած է որ փառաւորեաց ըզ-
54 մեզ։ * Եւ ղեւտացիքն ամ հրամայեցին բազմութեն՝ և
ասեն․ օրս այս սուրբ է՝ և մի տրտմեցուցանէք զնա։
55 * Եւ ասեն ցբազմութիւն, որոյ կայցէ՝ կերիցէ և արբցէ՝
և ուրախ լիցի․ և տացէ այնմիկ որոյ ոչն կայցէ, և ե-
ղե

---

(5) Ոմանք․ Քսաներրդի աւուր։ (6) Ոմանք․ Վն ցրտութեն ձմերայնոյ։ (9) Ոմանք․ Եւ զատեալ որոշեցէք։ (11) Ոմանք․ Այսպէս ժուժալ վշ՛՛։ և ոմանք․ ժուժկալ վշտաց։ (14) Այլք․ Ընկալան յանձինս առնել։ (15) Ոմանք․ Ըստ ամի որ հրամայեցին։ (17) Ոսկան․ Մինչև յամին առաջներդ։ (21) Ոմանք․ Եւ յորդւոցն եմովր՝ անանիա ․․ և սամէաս։ (22) Ոմանք․ Եւ սկեդդոդոս, և սաղդաս։ (31) Ոմանք․ Եւ մատաթիաս և սեսթէլ։ (36) Յօրինակին պակասէր․ Որոց առեալ էր։ (37) Բազումք․ Յամսեանն եւթներորդի։ (40) Ոմանք․ Զօրէնսն մովսէսի որ 'ի տնէ յամա՛՛։ (41) Ոմանք․ Եւ կարդայր եզր յառաջնում դրան։ (43) Ոմանք․ Եւ կային մօտ առ նա։ (44) Ոսկան․ Նաբադիաս զաքարիաս։ (45) Ոմանք․ Եւ առեալ 'ի ձեռս եզրի։ (48) Ոմանք․ Եւ յեսու և աննոս ․․ և յակուբաս ․․․ և անանիաս փիղաթաս։ (52) Յօրինակին բառս՝ զգիր, չակերտիւ նշանակեալ, ընդօրինակողն իմանալ բառնալ զնոյն․ և համարեալ 'ի կարգէ բնաբանին՝ 'ի լուսանցսն գրէ․ զոր մեք թողաք 'ի բնաբանին համաձայն այլոց։ (53) Ոմանք․ Վն զի տր օրս այս տն։ (55) Ոմանք․ Եւ ասեն բազմութեն, որոյ կայցէ ․․ որոյ ոչն կայցէ։ Ոսկան 'ի վերջ-

զկցին ամենեքեան ուրախ այսօր յոյժ. վո զի լցայք և 'ի միտ առէք զբանս օրինաց Տն, յորս դուք ժողովեցայք, և մեք ուսուցաք ձեզ:

Կատարեցաւ Եզր Առաջին:

* * *

Հանգամանք գլխոյ Երկրորդ Եզրայ:

Գիրք Եզրի՝ որ անուանեալ է Եզր Երկրորդ. զի նոյն պատմութիւն Երկրորդէ զոր առաջին Եզրն. միայն 'ի կարգս գլխոյն զանազանեալ. և այնու ևս, զի է ինչ զոր առաջինն պատմէ և Երկրորդս ոչ: Արդ՝ զի առաւել ստուգիւ զհամաձայնութիւն. ըստ կարգ գլխոց Երկրորդս Եզրայ յանձնիւր փեղւոջ նշանեալ գտցես դրոշմեալ, և եթէ որում գլխոյ առաջնոյ գրոցն համաձայնին խորագանելիւք գլխոյն՝ նախընթացեալ առ ընթեր նոցին գտցես նշանագրեալ:

ԵԶՐԱՅ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼ. Ա.

Ա / ե

ՅԱՌԱՋՆՈՒՄ ԱՄԻՆ ԿԻՒրոսի արքային պարսից, 'ի կատարել բա- 1
նին Տն 'ի բերանոյ Երեմիայի մարգարէի.
զարթոյց Տր զոգին կիւրոսի թագաւորին
պարսից, և ետ հրաման պատուիրանի յամ թագաւո-
րութեան իւրում. և գրեաց առ ամենեսեան օրինակ զայս:
* Այսպէս ասէ կիւրոս թագաւոր պարսից. զամ թա- 2
գաւորութիւնս երկրի ետ ինձ Տր Ած երկնից. և նա հրա-
մայեաց ինձ առնել և շինել նմա տաճար յԷմ հրէաս-
տանի: * Ո՛ որ և իցէ 'ի ձէզ յամ ժողովրդեան Տն, ը̅ 3
որում է Ած Նր ը̅ նմա՝ ելցէ յԷմ հրէաստանի, և շի-
նեսցէ զտուն Տն Այ Իղի. և ինքն Ած որ բնակեալ է
յԷմ, եղիցի ընդ նմա: * Եւ զամ՝ պատրաստութիւն իւր 4
առցէ ը̅ իւր, և տարցի 'ի տեղին յայն ուր ինքն բնա-
կեսցէ. և առցէ այր ը̅ իւր զամ կազմած իւր՝ որ ինչ
և իցէ, արծաթեղէն և ոսկեղէն, և զայլ կահ և զանա-
սուն՝ հանդերձ ընկերօք իւրեանց առցեն ը̅ իւրեանս
'ի պատրաստութիւն տաճարին Տն Այ յԷմ: * Եւ յարեան 5
իշխանք հայրապետաց որդւոցն յուդայ և բենիամինի,
և քահանայքն և ղեւտացիք ամենեքեան՝ զորոց զարթոյց
Տր Ած զոգիս նց ելանել և շինել զտաճարն Տն Այ յԷմ:
* Եւ ամենեքեան որ շուրջ էին զնոքօք՝ օգնէին և զօ- 6
րացուցանէին զձեռս նց՝ տալով արծաթ և ոսկի, և ըզ-
կահ և զանասուն, և ընծայիւք և պատարագօք լցուցա-
նէին զնս: * Եւ թագաւորն կիւրոս ետ բերել զամ 7
սպաս և զկահ տաճարին Տն զոր ած նաբուքոդոնո-
սոր յԷմէ. և ետ 'ի պահ 'ի տուն աստուածոց իւրոց.
* ետ բերել զայն ամ կիւրոս թագաւոր պարսից 'ի 8
ձեռն միթրադատայ գանձաւորի, և համարեալ՝ ետ
ցսամանասար իշխան յուդայ: * Եւ այս է թիւ համա- 9
րուցն, զոհարանք ոսկեղէնք երեսուն, և զոհարանք
սպասուն արծաթեղէնք՝ հազար քսան և ինն. * սկաւառակք 10
ոսկիք՝ երեսուն, և արծաթեղէնք՝ կրկին հա-
11 զար. * Ամ կահք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք՝ հինգ հա-
զար և չորեքհարիւր:
Եւ ընդ ամ որ էին ընդ սամանասարայ և ընդ ելելոյ
գերութեն 'ի բաբելոնէ յԷմ:

Բ / ե

ԳԼ. Բ.

1 Այս են որդիքն Իղի, ըստ իւրաքանչիւր տեղեացն,
որ ելանէին 'ի գերութենէն զոր գերեաց նաբուքո-
դոնոսոր թագաւոր բաբելացւոց 'ի բաբելոն, զորս և
դարձոյց կիւրոս 'ի բաբելոնէ յԷմ և 'ի հրէաստան՝ այր
2 յիւրաքանչիւր քաղաք: * Եւ որք էին ելեալ ը̅ զօրա-
բաբելի, յեսուս, նեեմի, սարեաս, հռէլի, ղեաս, մարդո-
քէոս, բաղասան, մասփար, բագուար, հռէում, բաա-
3 նայ: Այս է թիւ ժողովրդեան որդւոյն Իղի: * Որ-
դիք փորոսայ՝ երկուհազար հարիւր եւթանասուն և
4 երկու: * որդիք սափատայ՝ չորեքհարիւր եւթանա-
5 սուն և երկու: * որդիք արեայ՝ եւթն հարիւր եւթա-
6 նասուն և վեց: * որդիք նեփթաղիմի մովաբացւոյ, և
որդւոց յեսուայ, և հռովաբայ՝ երկու հազար ութհա-
7 րիւր և երկոտասան: * Որդիք յեղամայ՝ երկուհազար
8 երկերիւր յիսուն և չորս: * որդիք զատուայ՝ ինն հա-
9 րիւր քառասուն և հինգ: * որդիք քորբայ՝ եւթնհա-
10 րիւր յիսուն: * որդիք բանեայ՝ հազար քառասուն և
11 ութ: * որդիք բիբեայ՝ ութհարիւր քսան և երեք: * Որ-
12 դիք արգեայ՝ երեքհազար երեքհարիւր քսան և երկու:
13 * որդիք ադոնիկամայ՝ ութ հարիւր եւթանասուն և
14 եւթն: * որդիք բոսերայ՝ երկու հազար ութհարիւր
15 և վեց: * որդիք ադդինեայ՝ չորեքհարիւր յիսուն և
17 չորս: * Որդիք ատերեղեկիայ՝ իննսուն և վեց: * որդիք
18 բեսսեայ՝ երեք հարիւր քսան և երեք: * որդիք գաբե-
19 րի՝ իննսուն և հինգ: * որդիք բեթղեհէմ՝ հարիւր քսան
20 և երեք: * որդիք նետափայ՝ յիսուն և վեց: * որդիք ա-
22 նաթովթ՝ հարիւր քսան և ութ: * որդիք ասմովթ՝ քա-
23 ռասուն և երկու: * Որդիք կարիաթարիմ քափիրայ և
24 բերովթ՝ եւթնհարիւր քառասուն և երեք: * որդիք հը-
25 ռամայ և գայեբայ՝ հազար քսան և մի: * որդիք մաք-
28 մաս հարիւր քսան և երկու: * որդիք բեթեղեայ և յե-
29 գեայ՝ չորեքհարիւր քսան և երեք: * որդիք նաբովթ՝
30 յիսուն և երկու: * որդիք մակեբիս՝ հարիւր յիսուն և
31 վեց: * որդիք եղամարայ՝ հազար երկերիւր յիսուն և
32 չորս: * որդիք երամ՝ երեքհարիւր քսան: * որդիք ղիդ-
33 դոն ղովդադ 'ի դնոնայ՝ եւթն հարիւր քսան և հինգ:
34 * որդիք յերիքով՝ երեքհարիւր քառասուն և հինգ: * որ-
35 դիք սենայ՝ երեքհազար վեցհարիւր երեսուն: * Եւ
36 որդիք քահանայիցն, որդիք յեդուայ տանն յեսուայ
37 յովսեդեկեանց՝ իննհարիւր եւթանասուն և երեք: * Որ-
38 դիք եմեր՝ հազար յիսուն և երկու: * որդիք փասուր՝
39 հազար երկերիւր քառասուն և հինգ: * որդիք երեմ՝
40 հազար եւթնհարիւր: * Եւ ղեւտացիքն. որդիք յեսու
և կադմիէլ որդւոցն սեդուիա՝ եւթանասուն և չորս:
41 * Եւ որ էին սաղմոսասացք և երգեցիկք. որդիքն ա-
42 սափայ՝ հարիւր քսան և ութ: * Որդիք դռնապանացն.
որդիք եղում. որդիք ատտեր. որդիք տեղմոն. որդիք
ակուբբ. որդիք ատիտայ. որդիք սուբայի. ամենե-
43 քեան հարիւր երեսուն և ինն: * Եւ նաթանայ՝ որդիք
44 առաղայ. որդիք ասուփայ. որդիք տաբովթ. * որդիք
45 կերաւս. որդիք սիայ. որդիք փադոնի: * որդիք ղա-
46 բանայ, որդիք ագաբայ, որդիք ակուբ: * որդիք ա-
47 գաբ. որդիք սաղամէի. որդիք անան. * որդիք գեդ-
48 դէլ. որդիք գաար. որդիք հռադիայ. * Որդիք հռա-
սոնի.

ձանի յաւելու համար 56 * Եւ ժողովեցան բովանդակ յԷմ փոխել զուրախութիւն, ըստ պատուիրանաց Տն Այ Իղի:

'ի Հախճանի ոմանք. Կատարումն Եզրայ Առաջին:

* Զհամեմատութիւն գլխոց Երկրորդս Եզրասայ ընդ առաջնոյ, որ 'ի Նախադրութեանս նշանակեցաք և խարմատեցեալ որոշել, ամ գրչագիր օրինակք. մեք գլխագրովք և բովանդակով նշանակեցաք:

'ի վերջագիրն ոմանք ունին՝ Եզր. կամ Եզրաս Երկրորդ:

Գլ. Ա. (3) Ոմանք. Յամ 'ի ժողովրդեան Տն: (4) Յընթացեալն պակասէր. Եւ առցէ այր ընդ իւր զամ: (9) Ոմանք. Այս է թիւ համարոցն:

Գլ. Բ. (2) Այլք. Յեսու. Նեեմի. սարեաս: (12) Ոմնան. Որդիք արգեայ՝ հազար: (17) Ոմանք. Բսան և հինգ: (31) Այլք. Որդիք եղեմարայ: (33) Ոմանք. Զովղադիւ և ոնայ: (42) Ոմանք. Որդիք ակուբբ: (48) Ո-

սոմ․ որդիք Նեկովգայ․ որդիք գազամ։ * որդիք գազայ․ 49
որդիք փասէ․ որդիք բասի․ * որդիք ասենայ․ 50
որդիք մովանիմ․ որդիք նեփուսիմ․ * որդիք բակուկ․ 51
որդիք ակուփայ․ որդիք արուր․ * որդիք բաւաղովթ․ 52
որդիք միդայ․ որդիք արսայ․ * որդիք բարկոս․ որդիք 53
սիսարայ․ որդիք թամայ․ * որդիք նեսուայ․ որդիք ատուփայ։ 54
* Որդիք ծառայից սողոմոնի․ որդիք սոտէ․ 55
որդիք ասոփերաթ․ որդիք փադուրայ․ * որդիք յեղայ․ 56
որդիք կերգոնի․ որդիք կերգելէլ․ * որդիք սափատիայ․ 57
որդիք ատտիղ․ որդիք փաքերովթայ ասաբուիմ․
որդիք եմէի։ * Ամենայն որդիք նաթանայ, և 58
որդիք ծառայից սողոմոնի, երեքհարիւր իննսուն և երկու։
* Եւ սոքա են ելեալքն ՚ի թեղմեղեք թեղարեսա, 59
քերուբ՝ եդար՝ եմեր։ և ոչ կարացին պատմել զտուն
հարցն իւրեանց, եթէ իցէ զաւակ նոցա յիլի։ * Որդիք 60
դալայեայ․ որդիք տուբիու․ որդիք նեկովդայ, վեցհարիւր
յիսուն և երկու։ * Եւ յորդւոց քահանայիցն՝ 61
որդիք աբաիայ․ որդի ակուս․ որդիք բերզելեայ․ իբրև
առին ՚ի դստերացն բերզելեայի գաղադացւոյ իւրեանց
կանայս, և եղև մոռացուն անուանց նոցա։ * Եւ խնդրեցաւ 62
ազգահամար գրոց նոցա՝ և ոչ գտաւ, և որոշեցին զնոսա
՚ի քահանայից։ * և ասէ անաթեսիթա ցնոսա, չէ արժան 63
ձեզ ուտել ՚ի սրբութենէ սրբութեանն՝ մինչև յարիցէ քահանայապետ՝
և յայտնեալ ցուցցէ, և նովաւ լուսաւորեսցի
ամ մինչև ՚ի սպառ։ * Եւ էր ամ եկեղեցին միանգամայն, 64
չորք բեւրք և երկուհազար և երեքհարիւր
վաթսուն․ * առանց ծառայից և աղախնեաց իւրեանց․ 65
և կրտսերք նոցա եւթն հազար երեք հարիւր երեսուն և
հինգ։ և երգիչք սաղմոսասաց նոցա արք և կանայք՝ երկերիւր։
* Ձիք նոցա՝ եւթն հարիւր երեսուն և վեց։ ջորիք 66
նոցա՝ երկերիւր քառասուն և եւթն։ * ուղտք նոցա՝ չորեքհարիւր 67
երեսուն և հինգ։ էշք նոցա՝ վեցհազար եւթն
հարիւր քսան։ * Եւ իշխանք հայրապետացն որք եկին ՚ի 68
տունն տն յեմ, նպաստաւորեցան ՚ի տունն այ ՚ի պատրաստութիւն
շինութեան նր․ * որչափ և էր ՚ի զօրութեան նոցա, 69
ետուն ՚ի կազմած գանձու գործաւորութեան․ ոսկի՝ դիդրաքմայս
վեց բեւր և հազար, և հարիւր պատմուճանս
քահանայից։

Գ/Զ * Եւ նստան քահանայքն և ղևտացիքն, և ՚ի ժողովրդոցն, 70
և երգեցիկքն, և դռնապանքն, և նաթանացիքն
՚ի քաղաքս իւրեանց․ և ամ իէլ յիւրաքանչիւր քաղաքս։

ԳԼ․ Գ․

Եւ ժամանեաց եհաս ամիսն եւթներորդ․ և էին որդիքն 1
իէլի յիւրաքանչիւր քաղաքս․ և ժողովեցան
ամ ժողովուրդն իբրև զմի այր յեմ։ * Եւ յարեաւ յեսու 2
յովսեդեկեան՝ և եղբարք նր քահանայք․ և զորաբաբել
որդի սաղաթիէլի, և եղբարք նր վեց․ և շինեցին
սեղան զոհից տն այ իէլի մատուցանել ՚ի վերայ նր
ողջակէզս․ ըստ գրելոցն յօրէնսն մովսիսի առնն այ։
* և պատրաստեցին զզոհարանն ՚ի կազմուէ իւրում․ 3
վն զի կասկածէին յազգաց երկրին․ և մատուցին ՚ի վր
նր ողջակէզս վաղվաղակի տն այ իւրեանց․ մի ընդ առաւօտս,
և մի ընդ երեկոյս։ * Եւ արարին զտօն տաղաւարահարացն 4
ըստ գրելոցն, և ողջակէզս օրըստօրէ
՚ի մի թուեալ որպէս և պատուիրեալ էր նոցա։ * և մատուցանէին 5
այլևս ողջակէզս յամսագլուխս, և ՚ի շաբաթս,
և յամ տօնս սարեկանաց տն սրբութեանց․ և զամ ակամայիցն
զոր մեղանչէին տն։ * Եւ յառաջնում ամսեանն 6
եւթներորդի սկսան մատուցանել ողջակէզս տն այ։ և
7 տաճարն ոչ ևս էր հիմն արկեալ։ * Եւ ետուն արծաթ
քարահատացն և հիւսանցն, և կերակուրս և ըմպելիս
և ձէթ՝ սիդոնացւոց՝ և տիւրացւոց, և բերէին փայտս
մայրս ՚ի լիբանանէ ՚ի ծով ՚ի յոպպէ՝ որպէս և հրամայեաց
նոցա կիւրոս թագաւոր պարսից։

8 * Եւ յերկրորդ ամի եկանելոյն նոցա յորժամ եկին ՚ի տաճարն Դ/Է
տն յեմ յամսեանն երկրորդի՝ սկսաւ զորաբաբել
սաղաթիէլեան՝ և յեսու յովսեդեկեան, և եղբարք
նոցա, և քահանայքն և ղևտացիքն և ամ եկեալքն
՚ի գերութենէն յեմ․ և կացուցին զղևտացիսն ՚ի քսանամենից
և ՚ի վեր՝ վերակացուս ՚ի վր գործոց տանն տն։
9 * Եւ յեսու, և որդիք նր և եղբարք նր․ կադմիէլ և որդիք
նր․ և որդիք յուդայ վերակացուք ՚ի վր գործոյ
տանն տն․ որդիք ենադադ և եղբարք նոցա ղևտացիք։
10 * Եւ արկին հիմն, և սկսան շինել զտունն տն․ և կային
քահանայքն զգեցեալ զպատմուճանսն, և հարկանէին
զփողս իւրեանց․ և ղևտացիքն որդիք ասափայ ծնծղայիւք
օրհնէին զտր ած՝ որպէս և կարգեաց դաւիթ թագաւոր
11 իէլի։ * և ասէին այր ցընկեր իւր․ խոստովան եղերուք՝
և գոհացարուք զտէ, զի քաղցր է զի յաւիտեան
է ողորմութիւն նր ՚ի վր իէլի։ Եւ ամ ժողովուրդն մեծաձայն
օրհնէին զտր ած իէլի․ վն զի անկան հիմունք
12 տանն տն։ * և բազումք ՚ի քահանայիցն՝ և ՚ի ղևտացւոցն,
և յիշխանաց՝ և ՚ի հայրապետացն՝ և ՚ի ծերոցն՝ որոց
տեսեալ էր զտաճարն տն․ և յայնժամ տեսին աչօք իւրեանց
զհիմն նր, լային մեծաձայն․ և ժողովուրդքն ամ
նշանակէին զուրախութիւն, և բարձրացուցանէին զձայնս
13 իւրեանց։ * և ոչոք էր ՚ի ժողովրդեանն որ կարէր գիտել՝
և լսել զձայն ուրախութեան․ վն զի ժողովուրդն
աղաղակէր մեծաձայն, և լսելի լինէր ձայնն մինչև ՚ի
հեռաւոր տեղիս։

ԳԼ․ Դ․

1 Եւ լուան որք նեղէին զյուդայ և զբենիամին, եթէ
որդիքն իէլի ելեալքն ՚ի գերութենէն շինեն զտունն
2 այ իէլի․ * և մերձեցան առ զորաբաբել և առ իշխանս
հայրապետացն, և ասեն ցնոսա․ շինեսցուք և մեք ընդ
ձեզ, և որպէս և դուք խնդրեսցուք ՚ի տէ այ ձերմէ․ քանզի
և մեք նոյնպէս զոհեմք զոհս, յօրէ յորմէ ասորդան թագաւոր
3 ասորւոց ած զմեզ այսր։ * Եւ ասեն ցնոսա զորաբաբել՝
և յեսու յովսեդեկեան՝ և մնացորդք իշխանաց
հայրապետացն իէլի․ ոչ է արժան մեզ և ձեզ հասարակ
շինել զտուն տն այ մերոյ, մեք մեզէն իսկ շինեսցուք
զտուն տն այ իէլի, որպէս հրամայեաց մեզ կիւրոս
թագաւոր պարսից։

4 * Եւ ժողովուրդք երկրին այնորիկ լքուցանէին զձեռս Ե/Գ
ժողովրդեանն հրէաստանի, և խափանէին զնոսա ՚ի շինելոյ․
5 * և կալեալ վարձաւորս՝ խորհէին զնոսա խափանել
զամ աւուրս կիւրոսի թագաւորութեան պարսից, մինչև
6 յաւուրս դարեհի պարսից արքայի։ * ՚Ի թագաւորութեան
ասաւրոսյերոսի պարսից՝ իսկզբան թագաւորութեան
նր գրեցին թուղթ որք բնակեալ էին ՚ի հրէաստանի և
7 յեմ։ * և գրեցին յաւուրս արտաշեսի՝ միթրիդատէս,
տաբեել, հանդերձ և այլ ծառայիւքն նր հարկահանօքն,
և գրեցին գիր ասորերէն․ և էր զնա թարգմանեալ հըռէում
8 բասպոնմ։ * Եւ սոյս են բանք թղթոյն զոր առաքեցին
նոքա առ արտաշես թագաւոր։ ծառայք քո
9 որ եմք բնակեալ յայսմ կողմն գետոյն․ * հռէում բա-
աղ-

մանք․ Որդիք գազամ։ (49) Ոմանք․ Որդիք փազէ։ (60) Ոմանք․ Որդիք դալաւայ։ (61) Յօրինակին․ Բերզելեայի գաղադացւոյ իւր″։ Որ օրինակ․ Գաղադացի, յիւրեանց։ (65) Ոսկան․ Եւ կրտսերք նոցա հազարք երեք հա″։ (65) Ոմանք․ Երեսուն և եւթն․ և երգիչք սաղմոսասաց նոցա արք։ (69) Ոմանք․ Էր ՚ի զօրութեն նոցա։

Գլ․ Գ․ (1) Ոսկան․ Եւ ժամանեալ եհաս ա″։ (6) Ոսկան․ Եւ յառաջնում աւուր ամսեանն։ (9) Ոսկան․ ՚Ի վերայ գործոց տանն տն։ (10) Ոմանք․ Որպէս և գրեաց դաւիթ թագաւոր։ (11) Ոսկան․ Վն զի արկան հիմունք տանն։ (12) Ոմանք․ Եւ յիշխանաց և ՚ի հայրապետացն և ՚ի ծե″։ (13) Ոմանք․ Մինչև ՚ի վերուստ տեղիս։

Գլ․ Դ․ (1) Ոմանք․ Շինէին զտուն տն այ իէլի։ (6) Յօրինակին․ Ասաւրոսյերու պար″։ (7) ՚Ի լուս″․ Յաւուրս արտաշեսի միթրիլ″․ համաձայն ոմանց ՚ի բնագ″։ (7) Ոսկան․ Հանդերձ և այլովք ծա″։ (8) Ոմանք․ Են բանք թղթին ․․․ յայս կողմն գետոյն։ (8) Յօրինակին ՚ի լուս″․ պակասէր նշանակի ռաւղին, մինչև ցհամարն 17։ (9) Յօրինակին․ Աբուէլ․

ադոեմ, և սամսայի գրիչ, և այլևս ծառայակիցք մեր,
դեինեա, ափսաթ, աքայիք, տարփաղէք, ափերսէք,
որուէք, բաբելոնէք, սուսանա, քեէդաւեէ: * և այլ 10
մնացեալ ազգք, զորս բնակեցոյց ասենափար մեծ և
պատուական 'ի քաղաքս սոմարոն, այսինքն սամարիա
յայս կողմն գետոյն: * առ արտասաս թագաւոր խաղաղութի̃: 13
Այժմ գիտութի̃ լիցի քեզ թագաւոր՝ որ
եթէ քաղաքն այն շինեսցի, և պարիսպք նր̃ կանգնեսցին,
հարկս քեզ ո՛չ տայ. * այլ և ընդդիմադարձ եւս 14
լիցին թագաւորաց. և զայնպիսի յանդգնութե̃ մեզ ը̃դէմ
թագաւորաց՝ ո՛չ կամիմք տեսանել: և վս̃ այսր ամի
գրեցաք առ քեզ թագաւոր. * զի տեսցես և արասցես, 15
և գտցես 'ի գիրս յիշատակարանաց հարցն քոց, և գիտասցես
եթէ քաղաքս այս ապստամբող է. և յա̃մ
ժամ ընդդէմ կացին թագաւորաց, և ապստամբ են
ա̃մ փախստէից յա̃մ ժամանակս յաւիտենից. և վս̃ այսորիկ
քաղաքս այս իսկ աւերեցաւ: * Արդ տուաք մեք 16
քեզ գիտել թագաւոր, եթէ քաղաքս այս շինեսցի՝ և
պարիսպք սորա կանգնեսցին՝ չէ քեզ խաղաղութի̃: * Եւ 17
առաքեաց թագաւորն առ հռեում բաղադեմս՝ և սամսայի
գրչի, և այլ ծառայակցաց նց̃ որք բնակեալ էին
'ի սամարիա, և մնացորդացն յայնկոյս գետոյն, և ասէ:
Խաղաղութի̃ ընդ ձեզ. * զհարկահանս զորս առաքեցէք 18
առ իս, մատեալ առաջի իմ և տեղեկացուցեալ
ինձ զա̃մ. * հասի 'ի վր̃, և գտի զի քաղաքդ այդ յաւիտենից 19
ժամանակաց ապստամբ է, և ընդդէմ թագաւորաց
լեալ է. * և թագաւորք հզօրք և բռնաւորք 20
կացեալ են յէ̃մ, բռնացեալ կալեալ զայն կողմն արևմտից՝
յայն կողմն եփրատ գետոյ: Արդ՝ դիք 'ի վերայ
նոցա հարկս և հասս, զի մի՛ և այլ կամակարեալ բռնանասցին:
* արդ ա՛յժմ տուեալ ձեզ տեղեկութի̃, երթա՛յք 21
արգելէք և խափանեցէք զգործս նց̃, զի մի՛ շինեսցի
քաղաքն: * և մի՛ ներէք նց̃ և թողացուցանէք, 22
այլ փոյթ յանձին կալեալ պահանջել զա̃մ հարկս և զհասս.
զի մի՛ երբէք բազմասցին և զօրասցին, և լիցին
ընդդէմ թագաւորաց: * Յայնժամ հարկահան արտասաս 23
թագաւորի՝ ա՛յսինքն է արտաշիսի՝ բերեալ կարդաց
զգիրն առաջի հռեումայ՝ և սամսայի գրչի, և ծառայակցաց
նր̃: և ելեալ փութապէս յէ̃մ և 'ի հրէաստան
մեծաւ զօրութե̃՝ և այրուձիով՝ արգելին և խափանեցին
զհրէայսն 'ի շինելոյ: * Յայնժամ խափանեալ դատարկացաւ 24
գործ տաճարին տն̃ այ̃ յէ̃մ. և էր դատարկացեալ
մինչև յերկրորդ ամն դարեհի արքայի պարսից:

ԳԼ. Ե.

Զ/Ե
Եւ մարգարէանային անգեաս և զաքարիաս ադդովայ, 1
մարգարէանային 'ի վերայ հրէաստանի և Ե̃մի
յանուն տն̃ այ̃ իլի̃: * Յայնժամ յարեան զօրաբաբէլ 2
սաղաթիելեանց, և յեսու յովսեդեկեանց՝ և սկսան շինել
զտուն տն̃ այ̃ իլի̃, և միաբանեալ ընդ նս̃ մարգարէքն
այ̃ օգնէին նց̃: * Յա՛յնմ ժամանակի եկին առ նս̃ 3
թաթանա իշխան կողմանց գետոյն եփրատու, և սաթրաբուզան,
և ծառայակիցք նց̃, և ասեն ցնս̃. ո՞ հրամայեաց
ձեզ շինել զտունս զայս, և կամ ո՞յր բանիւ
կանգնեցէք զաշտարակս զորս * և կամ զի՞նչ անուանք 4
են արանցն այնոցիկ որք են առաջնորդք շինելոյ զքաղաքս
զայս: * Եւ էին աչք տն̃ այ̃ 'ի վր̃ հրէիցն դարձելոցն 5
'ի գերութենէն. և ո՛չ խափանեցին զնոսա մինչև
տացեն գիտել դարեհի արքայի: և յայնժամ առաքեցին
զհարկահանս վս̃ իրացս այսոցիկ՝ զի տեղեկասցին
6 գրով: * Եւ ա՛յս է գրեանն: Թաթանա իշխան կողմանց գետոյն,
և սաթրաբուզան՝ և ծառայակիցք նր̃, փարսաքէէ
7 և ռեոմ. * դարեհի թագաւորի խաղաղութի̃ բազում.
8 * գիտութի̃ լիցի թագաւորիդ, զի երթեալ մեր
յերկիրն հրէաստանի 'ի քաղաքն եէ̃մ, տեսաք զտաճարն
տն̃ այ̃ մեծի, զի շինէին ընտիր քարամբք, և փայտս պահանգս
դնէին յորմն. և գործն էր յաջողակ, և յառաջեր
9 'ի ձեռն նց̃: * Յայնժամ հարցաք ցծերս նց̃ և ասեմք.
ո՞ հրամայեաց ձեզ շինել զտունս զայս, և կամ
10 ո՞յր բանիւ հաստատէք զդա: * և խնդրեալ զանուանս
առաջնորդացն, զի տացուք տեղեկութի̃ ձեզ. և զի գրեսցուք
11 զանուանս արանց իշխանաց նց̃: * Եւ զա՛յս
պատասխանի արարեալ հրէիցն ասեն ցմեզ: Մեք եմք
ծառայք տն̃ այ̃ երկնի և երկրի, և շինեմք զտունս զայս
ո՛ր և էր շինեալ յառաջ քան զբազում ամս, զոր շինեաց
թագաւորն իլի̃ մեծն սողոմոն. բայց ա՛յնմ որ-
12 նակի և մեք հաստատեմք զսա: * վս̃ զի հարքն մեր բարկացուցին
զա̃ծ երկնի և երկրի. և ետ զնս̃ 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց և քաղդէացւոց,
և զտունս զայս քակեաց, և զժողովուրդն պանդխտեցոյց
13 'ի բաբելոն: * Եւ յառաջնում ամի կիւրոսի
թագաւորի բաբելացւոց. կիւրոս թագաւոր հրամայեաց
14 շինել զտունս զայս տն̃ այ̃: * և զկահ տանս այսորիկ
զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս՝ զորս նաբուքոդոնոսոր
ա̃ռ յէ̃մէ, և եկն եբեր 'ի տուն տաճարաց իւրոց.
առեալ զայն կիւրոսի թագաւորի 'ի տանէ թագաւորին,
15 և ետ ցսամանասար գանձաւոր. * և ասէ ցնա,
զա̃մ սպասդ և զկահ ա՛ռ և երթ յէ̃մ 'ի տուն տն̃ որ է
16 անդ: և տա՛ր դի՛ր զկահդ 'ի տեղւոջ իւրում: * յայնժամ
սամանասար եկն՝ և արկ զհիմն տաճարին տն̃ այ̃
յէ̃մ. և յայնմ հետէ շինեմք, և ո՛չ ևս է կատարեալ:
17 * Արդ եթէ բարւո՛ք թուի քեզ թագաւոր, ա՛յց արա
և տե՛ս 'ի տունս պահպանութե̃ գրոց յիշատակարանաց
թագաւորաց բաբելացւոց. զի գիտասցես թէ արդարև
կիւրոս թագաւորն հրամայեաց շինել զտունս տն̃
'ի հրէաստանի յէ̃մ. և տեղեկացեալ քո թագաւոր վս̃
իրացս այսոցիկ՝ առաքեսցես առ մեզ:

ԳԼ. Զ.

1 Յայնժամ դարեհ թագաւոր ա՛յց արար՝ խնդրեաց և
եգիտ 'ի տունս թագաւորաց գրոց յիշատակա-
2 րանացն 'ի բաբելոնի: * և գտեալ յամաթասի քաղաքի
բաստանացւոց՝ գլուխ մի գրոց տումարի. և զայս ինչ
3 գրեալ էր 'ի գիրս յիշատակարանին: * Յամին առաջնում
կիւրոսի. կիւրոս թագաւոր հրաման ետ վս̃ տանն
տն̃ որ յէ̃մ. ասէ, շինեսցի տաճարն տն̃, և տեղին ուր
զոհեն զզոհսն տն̃: և ետ զչափ բարձրութե̃ն կանգունս
4 վաթսուն, և լայնութե̃ն կանգունս վաթսուն. * և կարգք
երեք 'ի զօրաւոր քարանց. և կարգ մի փայտեղէն. և
5 ա՛յսպէս շինեսցի և յարկեսցի ամ̃ տաճարն: * Եւ զկահ
տանն տն̃՝ զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս զոր եբեր նաբուքոդոնոսոր
'ի տանէ տն̃ յէ̃մէ և ե̃դ 'ի բաբելոն. արդ
տացեն 'ի բա՛ց՝ և տարցին 'ի տաճարն տն̃ յէ̃մ. և երթեալ
տարցին 'ի տեղի իւր 'ի տունն այ̃ ուր լեալ էր:

* Յայն

---

(9) Օրին. Ափարսաթաքայիք. տար'': (13) Օրին. Առ արտասաս թագաւոր խաղաղութի̃: (14) Օրին. Եւս լինին թագաւորաց: (17) Ոմանք 'ի լուսն''. Եւ սամսայի գրչի, և այլ: (20) Ոմանք. Եւ այլ կամակորեալ բռնասցին: (22) Օրին. Եւ թուլացուցանէք.. յանձին կալեալ պահանջեսջիք զա̃մ հարկս: (23) Ոմանք. Եւ սամսայի գրչի, և ծառայակցաց նց̃: (23) Օրին. Զօրութե̃, և այր և ձիով:

Գլ. Ե. (1) Յօրինակին՝ [illegible] զաքարիաս (Ա) ադդովայ. [illegible] համաձայն այլոց՝ և զաքարիաս ադդովայ. [illegible] ադդովայ. [illegible] այ̃ դնել սորին Գլ. Զ. 14: (3) Օրին. Զաշտարակս սորա: (6) Օրին. Թաթանա իշխան կող''.. և ծառայակիցք նց̃: (8) 'ի լուսն''. Պահանգս դնէին. համաձայն այլոց 'ի բն'': (8) Այլք. Եւ յառաջէր 'ի ձեռս նց̃: (9) Օրին. Հարցաք զծերս նց̃... բանիւ հաստատեցէք զդա: (13) Օրին. Կիւրոսի արքայի բաբել'': (14) Յօրինակին. Սամանասար գան'': (17) Այլք. Պահպանութեց գրոց:

Գլ. Զ. (2) Ոմանք. Քաղքի եկբատանացւոց: (2) Օրին. Գրոց տումարի: (3) Յօրինակին 'ի լուսն''. [illegible] յիշատակարանն, մինչև ցհամարն 6. (5) Այլք. Արդ՝ տացեն 'ի բաց: (5) Օրին. Տարցեն 'ի տեղի իւր.. որ լեալ էր:

* Յայնժամ դարեհ ետ գիր հրամանի իշխանաց կող֊ 6
մանց գետոյն. սաթրաբուզանայ և ծառայակցացն նր
'ի կողմանս գետոյն, և ևս 'ի հեռագոյն տեղիս: * Եւ 7
արդ յայսմ հետէ թո՛յլ տուք շինել զտունն այ, իշխա֊
նացն հրէից և ծերոցն իլի, և շինեսցեն զտունն այ 'ի
տեղւոջ իւրում: * և իմ հրամայեալ՝ մի ոք արգելցէ 8
զծերսն իլի 'ի շինել զտունն տն այ իւրեանց: և յիշխա֊
նութենէ թագաւորութեան իմոյ որ են հարկահանք կող֊
մանց գետոյն ամ զգուշութբ տացեն զծախս արանցն
այնոցիկ՝ և մի խափանեսցեն: * և զորդիս ցլուց՝ և 9
խոյս, և ամիկս յողջակէզս տն այ երկնից. ցորեան, և
աղ, և գինի, և ձէթ, ըստ և հրամայեսցեն քահանայա֊
պետքն յեմ. և լիցի անխափան տուեալ օր ըստ օրէ ըստ
և խնդրեսցեն: * և մատուսցեն պատարագ 'ի հոտ ա֊ 10
նուշից տն այ երկնից, և արասցեն աղօթս վս կենաց
թագաւորի՝ և որդւոց նր: * Եւ յինէն ել հրամանս 11
այս. և ամ մարդ որ կացցէ ընդդէմ հրամանի իմոյ՝
քակեսցի տուն նր, և առեալ փայտ 'ի տանէ նր ուղ֊
ղեսցեն՝ և բևեռեսցեն զայրն 'ի նմա որ եկաց ընդդէմ
հրամանի իմոյ. և եղիցի նմա 'ի նախատինս յաւիտե֊
նից: * Եւ ած՝ որոյ բնակեալ է անուն նր անդ՝ եղծէ և 12
աւերեսցէ զթագաւորութիւն և զժողովուրդն, որ յան֊
դգնեսցէ ձգել զձեռն իւր և արգելուլ ապականել ըզ֊
տունն այ որ յեմ: Ես դարեհ թագաւոր եդի զհրամանս
զայս, և մի ոք իշխեսցէ անցանել: * Յայնժամ ժամանակի 13
իշխան կողմանց գետոյն՝ և սաթրաբուզան և ծառայա֊
կիցք նր, առ որս առաքեաց դարեհ թագաւոր, վաղ֊
վաղակի կատարէին զհրամանս նր: * և ծերքն հրէից՝ 14
և ղևտացիքն շինէին. 'ի ժամանակս մարգարէութեան
անգեայ՝ և զաքարիայ որդւոյ ադդովայ:
Ե Եւ շինեցին և հաստատեցին ըստ հրամանին տն այ իլի.
Թ և ըստ հրամայեցին կիւրոս թագաւոր՝ և դարեհ. և 'ի
ժամանակս արտաշաստայ թագաւորին պարսից: * Եւ 15
որ օր երեք էր ամսոյն ադարայ՝ յամին վեցերորդի դա֊
րեհի արքայի կատարեցաւ տաճարն: * Եւ արարին որ֊ 16
դիքն իլի քահանայքն՝ և ղևտացիքն, և որք եկեալ էին
'ի գերութենէ նաւակատիս տանն տն մեծաւ ուրախութբ:
* Եւ մատուցանէին 'ի նաւակատիս տանն տն զուա֊ 17
րակս հարիւր, խոյս երկերիւր, գառինս չորեքհարիւր.
և ամիկս յայծեաց վս մեղաց ամ իլի, երկոտասան՝ ըստ
թուոյ ցեղիցն իլի: * Եւ կացուցին զքահանայսն ըստ 18
տեղեաց իւրեանց, և զղևտացիսն ըստ վիճակի բաժա֊
նմանն իւրեանց 'ի սպասաւորութի տն այ յեմ. երկու
հազար երկերիւր որպէս և գրեալ է 'ի գիրս մովսիսի:
* Եւ արարին որդիքն իլի եկեալք 'ի գերութենէն զպա֊ 19
տիկն տն 'ի չորեքտասաներորդ ամսոյն առաջնոյ: * և 20
սրբեցան քահանայքն և ղևտացիք. և եղեն ամենեքեան
սուրբք. և զենին զպատիկն տն, ամ որք եկեալ էին 'ի
գերութենէն, և եղբարց իւրեանց և քահանայք: * և կե֊ 21
րան որդիքն իլի զպատիկն ամենեքեան որք որոշեալ էին
'ի պղծութենէ ազգաց երկրին. և որք եկեալ էին առ նս
խնդրել զտր ած իլի: * Եւ արարին զտօն բաղարջա֊ 22
կերացն զեւթն օր, և ուրախ եղեն յեմ. վս զի ուրախ
արար զնս տր ած իլի: և տր դարձոյց զսիրտ թագա֊
ւորին ասորւոց առ նս զի օգնեսցէ և զօրացուսցէ ըզ֊
ձեռս նց 'ի գործ տաճարին տն այ իլի:

ԳԼ. Է.

Ը Ե՛ւ յետ բանիցս այսոցիկ 'ի թագաւորութեան արտա֊ 1
Ժ շեսի արքային պարսից, ե՛լ եզրա որդի սարուայ,
որդւոյ ազարիայ, որդւոյ քեղկեայ. * որդւոյ սեղու֊ 2
մայ, որդւոյ սադովկայ, որդւոյ աքիտովբայ. * որդւոյ 3
ամարիայ, որդւոյ եզրայ, որդւոյ մարովթայ. * որդ֊ 4
5 ւոյ զարեայ, որդւոյ ոզիայ, որդւոյ բովկայ. * որդւոյ
աբիսուայ, որդւոյ փենեհեսի, որդւոյ եղիազարու, որդ֊
6 ւոյ ահարոնի առաջին քահանայի: * Այս եզրա՝ որ ել
'ի բաբելոնէ: և սա էր դպիր արագագիր օրինացն մով֊
սիսի զոր ետ տր ած իլի. և ետ նմա թագաւորն զամ
որ ինչ խնդրեաց 'ի նմանէ. զի ձեռն տն այ էր ը նմա:
7 * Եւ ելին ընդ նմա յորդւոցն իլի՝ և 'ի քահանայից՝ և
յղևտացւոց, և յերգեցիկ պաշտօնէից, և 'ի դռնապա֊
նաց՝ և 'ի նաթանայացւոցն յեմ: Յամին եւթներորդի
8 արտաշեսի թագաւորի. * ելին յեմ յամսեանն հինգ֊
9 երորդի, որ էր ամ եւթներորդ թագաւորին: * և յամ֊
սամտին հինգերորդ ամսեանն եկն եզրա յեմ. վս զի
10 ձեռն տն այ բարութբ էր ընդ նմ: * Եւ էդ եզրա 'ի
սրտի իւրում խնդրել զօրէնսն տն, և դրել զնս, և ու֊
11 սուցանել իլի զհրամանս և զդատաստանս: * Եւ այս
են իրք հրամանի զոր ետ արտաշէս թագաւոր եզրի
քահանայի և դպրի գրոց բանի օրինացն տն, և հրամա֊
12 նաց նր 'ի վր իլի: * Արտաշէս թագաւորաց թագա֊
13 ւոր, եզրի դպրի օրինացն տն այ երկնից. * ամ հաստա֊
տութբ ետու ես հրաման 'ի վր ամենեցուն որ են ը
թագաւորութբ իմով, և ժողովրդոցն իլի, և քահա֊
նայից և ղևտացւոցն, զի եկեսցեն ամենեքեան յեմ ը քեզ:
14 * Յերեսաց թագաւորի, և եւթն խորհրդակցացն ա֊
ռաքեցաւ գիրս այս, ա՛յց առնել հրէից՝ և եմացւոցն
առաջնորդութբ եզրի, որոյ են օրէնք այ 'ի ձեռին իւ֊
15 րում: * Եւ հրամայեաց թագաւորն տա՛լ 'ի տուն տն
արծաթ և ոսկի, հանդերձ խորհրդակցօք իւրովք յեմ,
16 և դնել 'ի տաճարին առաջի տն այ իլի: * և ամ որոյ
գտցի արծաթ և ոսկի՝ հրէայք որք իցեն պանդուխտք
'ի բաբելոն՝ ժողովուրդք և քահանայք, առցեն ը իւր֊
17 եանս և տարցին 'ի տուն տն յեմ: * Եւ ամենեքեան որք
եկեսցեն՝ պատրաստեսցեն զա՛յս օրինակ, ըստ և գրեցաք.
Զուարակս, խոյս, գառինս, և զզոհս և զնուէրս իւր֊
եանց. և մատուսցեն 'ի վր սեղանոյ տն այ իւրեանց
18 յեմ: * Ե՛ւս առաւել վս քո՝ ասէ, և վս եղբարց քոց
արարի բարութի, և թողի զարծաթ և զոսկի, որպէս
19 վայելէ այ ձերոյ՝ արարէք: * և զկահ տուեալ քեզ 'ի
սպասաւորութի տանն տն, տո՛ւր ընդ քեզ՝ և տա՛ր յեմ:
20 * և զաւելորդն տաջի՛ր 'ի պահեստ գանձու տան թա֊
21 գաւորաց: * Ե՛ս արտաշէս թագաւոր ետու հրաման
ամ գանձաւորաց որ իցեն յա՛յն կողմն եփրատ գետոյն,
զամ ինչ զոր և խնդրեսցէ 'ի ձէնջ եզրա քահանայ և
դպիր օրինացն տն այ երկնից, տաջի՛ք 'ի տուն տն այ
22 նր: * Պատրա՛ստ արարէք արծաթ՝ տաղանդս հարիւր.
և ցորեան՝ քոռս հարիւր, և գինի՝ նո՛յնչափ, և ձէթ՝
23 նո՛յնչափ: * և մի ոք կացցէ ընդդէմ հրամանաց թագա֊
ւորի: Զամ ինչ զոր հրամայեցի 'ի տուն տն այ երկնից
և երկրի՝ այս եղիցի: և մի ոք ձեռնարկեսցէ խափանել
'ի տանէ տն այ իլի. զի մի եղիցի բարկութի 'ի տէ այ
24 'ի վերայ թագաւորութե իմոյ՝ և որդւոց իմոյ: * Եւ ձե֊
ռաւ ձեզ գիտել թէ ամ որ իցեն 'ի քահանայից և յղև֊
տացւոց՝ և 'ի սաղմոսերգողաց՝ դռնապանացն և նաթա֊
նայացւոցն, և որք իցեն սպասաւորք տանն այ՝ մի տա֊
ցեն հարկս, և մի ոք իշխեսցէ ծառայեցուցանել զնս:
25 * Եւ դու եզրա՝ որպէս է իմաստութի այ 'ի ձեռին քում,
կացո՛ դպիրս և դատաւորս՝ զի դատեսցեն զամ ժողո֊
վուրդս որ են յա՛յն կողմն գետոյն, և ուսուսցեն ամե֊
նեցուն որք ո՛չ գիտիցեն զօրէնս այ քոյ: Եւ ամենե֊
26 քեան որք ո՛չ գիտիցեն. * և ամենեքեան որք ո՛չ առնի֊
ցեն ըստ օրինացն տն՝ և ըստ օրինաց թագաւորին, մա֊
նեալք լիցին 'ի դատաստան ըստ գործոց իւրեանց, ե֊
թէ 'ի մահ, եթէ 'ի տանջանս, եթէ 'ի տուգանս, և ե֊
27 թէ 'ի կապանս: * Օրհնեա՛լ է տր ած հարցն մերոց՝
որ արկ զայս 'ի սիրտ թագաւորին, և փառաւորեաց
զա֊

---

(6) Այլ. Զգիր հրամանի: (11) Ոմանք. Եւ եղիցի 'ի նմա նախատինս: (18) Ոմանք. Ըստ վիճակի բաժանման իւ՛՛: (21) Ոմանք. Եւ որք եկեալ էին առ նս:
Գլ. Է. (1) Ոմանք. Որդի սարոյայ: (6) Ոմանք. Եւ ետ նմա թագաւորն՝ զոր ինչ խնդրեաց: (7) Ոմանք. Եւ 'ի նաթանայացւոցն՝ յեմ: (8) Ոմանք. Յամսեանն Է երգի: (17) Ոմանք. Պատրաստիցեն: (21) Այլ. Զամ ինչ որ և խնդրիցէ: (23) Ոսկան. Այն եղիցի: (23) Ոմանք. Բարկութի տն այ: (24) Բազումք. Եւ նաթանայացւոցն: (25) Ոմանք. Եւ ուսուցանին ամենայն: (27) Ոմանք. Եւ փա֊

զտունն տ̄ն ա̄յ մերոյ որ է յե̄մ։ * և արար առ իս ողոր- 28
մութի̄ և պատուեաց զիս առաջի թագաւորին և խորհր-
դակցաց նր, և առաջի ա̄մ իշխանաց թագաւորին։ և
ես զօրացայ․ վ̄ս զի ձեռն տ̄ն ա̄մ բարութ̄ էր ընդ իս․
ժողովեցի զա̄մ իշխանս Ի̄ղի ելանել ընդ իս։

Գլ. Ը.

Թ/ժա Եւ այս են իշխանք հայրապետացն որ ելանէին ընդ 1
իս 'ի թագաւորութենէն արտաշէսի թագաւորի բա-
բելացւոց։ * Յորդւոցն փենեհէսի՝ գեթսոն․ յորդւոցն 2
իթամարայ՝ դանիէլ․ յորդւոցն դաւթայ՝ յատուս։
* յորդւոցն նաաքա՝ նիա․ յորդւոցն փորոսայ՝ զաքա- 3
րիա, և ը̄ նմա արք հարիւր յիսուն։ * յորդւոցն փա- 4
աթմովաբ՝ եղիանա որդի զարա, և ընդ նմա երկերիւր
արանց։ * յորդւոցն զատուէլի՝ սեքենիա որդի ազիէ- 5
լի, և ընդ նմա երեք հարիւր արանց։ * յորդւոցն ա- 6
դինայ՝ աբէն որդի յովնաթանայ, և ընդ նմա յիսուն
արանց։ * յորդւոցն եղամի՝ իսախա որդի աթաղիայ, 7
և ընդ նմա եւթանասուն արանց։ * յորդւոցն սափա- 8
տիայ՝ զամբդիա որդի միքայելի, և ընդ նմա եւթանա-
սուն արանց։ * յորդւոցն յովաբայ՝ բադիա որդի յե- 9
ւէլի, և ը̄ նմա երկերիւր և ութուտասն արանց։ * յորդ- 10
ւոցն բանեայ սեղիմութ որդի յովսեփու, և ընդ նմա
հարիւր վաթսուն արանց։ * յորդւոցն բաբէի՝ զաքա- 11
րիա որդի բաբի, և ընդ նմա քսան և ութ արանց։
* յորդւոցն ադոնիկամայ և ազգադայ և յովհան որդի 12
սակատանայ, և ը̄ նմա հարիւր և տասն արանց։ * Յորդ- 13
ւոցն ադոնիկամ՝ էսքարի, և այս են անուանք նց, ե-
լիփաղաթ, յեհիէլ, և սամա, և ընդ նմա վաթսուն ա-
րանց։ * յորդւոցն բագուէ՝ ութայի, և զաբութ, և 14
ընդ նմա եւթանասուն արանց։ * Եւ ժողովեցի զնս 15
առ եզր գետոյն որ գայ յեւի, և առեալ անդ օթեվանս
աւուրս երիս․ և 'ի բազմութեն ժողովրդեանն յորդւոց
քահանայիցն, և յորդւոցն ղևեայ ոչ գտի զոք։ * Եւ 16
առաքեցի առ եղիազար, և առ արիէլ, և առ սեմեայ․
և զառնաամ, և զարիբ, և զեղնաթան, և զնաթան, և
զզաքարիա, և զմեսողամ, և զյովարիբ, և զյեղամա-
թամ․ * և իմացուցեալ ածին զնս առաջի իշխանացն որ 17
էին 'ի տեղւոջ գանձաւորացն, և եդի բանս 'ի բերանս
նց խօսել ընդ եղբարս իւրեանց․ նաթանիմ, որ էր 'ի
տեղի գանձաւորացն զորս ածին առ մեզ․ որք երգէին
'ի տան ա̄յ մերոյ։ * և եկին առ մեզ․ քանզի էր ձեռն 18
տ̄ն 'ի բարութ̄ի ընդ մեզ․ Յորդւոցն ղևեայ որդւոյ
Ի̄ղի․ և զառաջինն եկին առ մեզ որդիք նր և եղբարք
նր ութևտասն։ * Եւ սաբիա և յեսեա որդի մերա- 19
րեայ, և եղբարք նր և որդիք նր՝ արք քսան։ * Եւ 'ի 20
նաթանայ զոր ետ դաւիթ և իշխանքն 'ի ծառայութ̄ի
ղևտացւոցն, և 'ի նաթանայիմ երկերիւր և քսան․ ա-
մենեքեան ժողովեցան ըստ անուանս իւրեանց։ * Եւ 21
քարոզեցաք անդ պահս առ եզր գետոյն աւիս, և մա-
տուցաք անդ աղօթս առաջի տ̄ն ա̄յ մերոյ, խնդրել 'ի
նմանէ ճանապարհ ուղղութ̄՝ մեզ և որդւոց մերոց՝ և
ա̄մի որ ընդ մեզ։ * վ̄ս զի ամաչեցաք խնդրել 'ի թա- 22
գաւորէն հեծեալս ապրեցուցանել զմեզ 'ի թշնամեացն
մերոց 'ի ճանապարհին․ վ̄ս զի ասացաք ցթագաւորն
այսպէս, եթէ ձեռն տ̄ն մերոյ օգնէ ամենեցուն որ խնդ-
րեն զնա 'ի բարութ̄ի․ և զօրութ̄ի նր և բարկութ̄ի նր 'ի
վերայ ամենեցուն ոյք թողուն զնա։ * և պահեցաք, և 23
խնդրեցաք յա̄յ մերոյ վ̄ս այսր ա̄մի՝ և լուաւ մր։ * Եւ 24
առաքեցաք յիշխանացն քահանայից երկոտասան, զսա-
րաբիա, և զասաբիա, և ընդ նոսա յեղբարց նց տասն։

25 * և կշռեցաք և տուաք ցնս զարծաթ և զոսկի, և զսպաս
առաջաւորութ̄ե տանն ա̄յ մերոյ․ զոր բարձրացոյց ըն-
մեզ թագաւորն և խորհրդակիցք նր և իշխանք նր, և
26 ա̄մ Ի̄ղ որ միանգամ էին անդ։ * և կշռեալ ետու ցնս
արծաթ տաղանտս՝ վեցհարիւր յիսուն, և կահ արծա-
27 թոյ՝ հարիւր, և ոսկւոյ՝ տաղանտս հարիւր։ * և այլ
կահ ոսկւոյ՝ քսան և երեք, և կահ պղնձոյ սուրբ և մա-
28 քուր ոսկեզօծ։ * Եւ ասացի ցնս, և դուք սրբեալք
տ̄ն ա̄յ էք, և ա̄մ կահ սուրբ է տ̄ն, և ոսկեղէնք և ար-
29 ծաթեղէնք ընծայեալք տ̄ն ա̄յ հարցն մերոց․ * արթունն
կացէք և պահեցէք՝ մինչև կշռեսջիք զդոսա առաջի իշ-
խանաց քահանայիցն և ղևտացւոցն, և իշխանաց հայրա-
30 պետացն Ի̄ղի՝ որ են յե̄մ 'ի խորանս տանն տ̄ն։ * Եւ ա-
ռեալ քահանայիցն և ղևտացւոցն զհամար ոսկւոյ և
արծաթոյ՝ և զկահս 'ի տանել յե̄մ 'ի տուն ա̄յ մերոյ։
31 * Եւ յարուցեալ չուեցաք 'ի գետոյն էաւ՝ որ օր երկո-
տասան էր ամսոյն առաջնոյ, և եկեալ հասաք յե̄մ․ և
ձեռն տ̄ն ա̄յ մերոյ էր ընդ մեզ, և փրկեաց զմեզ 'ի ձե-
ռաց թշնամեաց մերոց, և 'ի պատերազմողաց զճանա-
32 պարհայն։ * և եկաք յե̄մ, և հանգեաք անդ աւուրս ե-
33 րիս։ * և յաւուրն չորրորդի կշռեալ տուաք զարծաթ և
զոսկի և զկահ 'ի տուն տ̄ն ա̄յ մերոյ, 'ի ձեռն մարեմովթ
որդի ուրիայ քահանայի, և որ էր ը̄ նմա եղիազար որ-
դի փենեհէսի, և յովզաբաթ որդի յեսուայ, և նովադիա
34 որդի բանեայ, և այլ ղևտացիք։ * Եւ էր թուով և հա-
մարով ա̄մ, և գրեցաւ ա̄մ կշիռ համարոյն բովանդակ։
35 * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ որք եկեալ էին 'ի գերու-
թէն որդիք պանդխտութ̄ե, մատուցին ողջակէզս տ̄ն
ա̄յ Ի̄ղի, զուարակս՝ երկոտասան վ̄ս ա̄մ Ի̄ղի․ խոյս՝ իննս-
ուն և վեց․ գառինս՝ եւթանասուն և եւթն․ նոխազս
վ̄ս մեղաց՝ երկոտասան։ Զայս ա̄մ ողջակէզս մատու-
36 ցին տ̄ն ա̄յ։ * և ետուն զգիր կարգաւոյն, զոր հրա-
մայեալ էր թագաւորին ցիշխանս կողմանց գետոյն եփ-
րատու․ և փառաւորեցին զժողովուրդն և զտաճարն ա̄յ։

Գլ. Թ.

1 Եւ 'ի կատարել այսր ա̄մի՝ մերձեցան առ իս իշխանքն Ժ/ժբ
և ասեն, ոչ որոշեցան ժողովուրդն Ի̄ղի և քահա-
նայքն և ղևտացիքն 'ի ժողովրդոց՝ և յերկրէ՝ որ են հե-
ռագոյն 'ի նոցանէ․ քանանացին, և քետացին, և փե-
րեզացին, և յեբուսացին, և ամոնացին, և մովաբա-
2 ցին, և եգիպտացին, և ամովրհացին։ * Քանզի առա-
րին կանայս 'ի դստերաց նց, իւրեանց և որդւոց իւր-
եանց․ և խառնակեալ պղծեցաւ սերմն սրբութ̄ նց ը̄
ժողովուրդ երկրին այնորիկ․ և եղև սկիզբն անօրէնու-
3 թես այսորիկ յիշխանացն։ * Եւ եղև յորժամ լուայ ես
զբանս զայսոսիկ՝ պատառեցի զհանդերձս իմ, և փե-
տեցի զհերս և զմօրուս իմ, և այնպէս նստէի 'ի սուգ։
4 * Եւ ժողովեցան առ իս ամենեքեան որք էին երկիւ-
ղածք յա̄յ Ի̄ղի․ որք էին ժողովեալք յելիցն պանդխտու-
թ̄ե․ և ես այնպէս նստէի 'ի սուգ մինչև 'ի ժամ զոհի
5 երեկոյին։ * Եւ 'ի զոհի երեկոյին՝ յարեայ 'ի տառա-
պանաց իմոց, և պատառեալ հանդերձիւք իմովք, խո-
նարհեալ կործանայի 'ի վ̄ր ծնգաց իմոց․ և տարածեալ
6 ամբարձեալ զձեռս իմ առ տ̄ր ա̄ծ, * և ասեմ․ Ա̄ծ իմ
և տ̄ր՝ ամաչեմք և զարհուրիմք 'ի քէն․ բարձրացո տ̄ր
ա̄ծ իմ զերեսս իմ առ քեզ․ վ̄ս զի անօրէնութ̄իք մեր
բազմացան 'ի վ̄ր գլխոց մերոց, և մեղք մեր մեծացան
7 և բարձրացան մինչև յերկինս․ * յամաց և 'ի ժամանա-
կաց հարցն մերոց, և եմք մեք 'ի մեղս մեծամեծս մինչև
ցայսօր․ և վ̄ս մեղաց մերոց մատնեցեր զմեզ և զթագա-
ւորս

ռաւորեաց զտունն տ̄ն ա̄յ։ (28) Ոմանք․ Եւ ա̄մ իշխանաց։
Գլ. Ը. (2) Ոմանք․ Եւ յորդւոցն դաւթայ՝ տուս։
(3)(4)(5)(6)(7) Ոմանք․ Եւ յորդւոցն։ (6) Ոմանք․ Աբէն
որդի յովնաթանայ։ (9) Ոմանք․ Եւ ութևտասն արանց։
(16) Ոմանք․ Եւ զարիբ․․․ և զնաթան․․․ և զյեղամաթամ։
(17) Ոմանք․ Եւ եդի բանս 'ի բե"։ (18) Ոմանք․ Որդւոցն
Ի̄ղի։ (21) Յօրինակին պակասէր․ Առ եզր գետոյն աւիս, և
մատուցաք անդ աղօ"։ (25) Ոմանք․ Որ բարձրացոյց զմեզ։
(29) Ոմանք․ Եւ հայրապետացն Ի̄ղի։ (33) Այլք․ 'Ի ձեռս
մարեմովթ․․․ այլ և ղևտացիք։
Գլ. Թ. (1) Ոմանք․ Մերձեցան առ իշխանքն և ասեն։
(3) Ոմանք․ Եւ փետտեցի։ (5) Բազումք․ Եւ 'ի զոհել ե-
րեկոյին յար"․․․ համբարձեալ զձեռս։ (6) Ոմանք․ Եւ
ասեմ․ տ̄ր ա̄ծ իմ։ (7) Այլք․ 'Ի ձեռս թագաւորացն․

ւորս մեր, և զորդիս մեր՝ 'ի ձեռն թագաւորացն հե֊
թանոսաց, և 'ի սուր և 'ի գերութիւն և 'ի յափշտակութիւն,
և յամօթ երեսաց մերոց եղեաք մինչև յօրս յայս: * Եւ 8
այժմ գթութիւնք քո եղեն 'ի վր մեր տր ած մեր, և շնոր֊
հեցեր մեզ փրկութիւն, և հաստատեցեր զմեզ 'ի տեղի
սրբութեան քոյ, և լուսաւորեցեր զաչս մեր այսօր տր ած
մեր. և ետուր մեզ կենդանութիւն փոքր 'ի շատէ 'ի ծա֊
ռայութեան մերում: * Վն զի ծառայք եմք. և 'ի ծառայու֊ 9
թեան մերում ոչ թողեր զմեզ տր ած մեր, և խոնարհե֊
ցան առ մեզ ողորմութիւնք քո առաջի թագաւորին պար֊
սից տալ զմեզ 'ի կենդանութիւն, և բարձրացուցանել
զտուն այ մերոյ, կանգնել և շինել զաւերակս զայս.
և արկանել ցանգ և պարիսպ ամրութեան յուդայ և եմի:
* Եւ արդ զի՞նչ տացուք պատասխանի առաջի քո տր 10
վն այսր ամի. քանզի անցաք զօրինօք քովք տր՝ և ըզ֊
հրամանօք, * զոր ետուր 'ի ձեռն ծառայից քոց մարգա֊ 11
րէից, ասելով այսպէս. եթէ երկիրն յոր մտանելոց էս
ժառանգել զնա, է երկիր պղծեալ 'ի պղծութեանց ազ֊
գաց երկրին այնորիկ, և աղտեղութիւք իւրեանց լցին
զնա: * Եւ արդ՝ մի տանիցուք 'ի դստերաց նց կա֊ 12
նայս որդւոց քոց, և զդստերս քո մի տաս կանայս որդ֊
ւոց նց, և մի խնդրեսցես առնել խաղաղութիւն ընդ նս
զամ ժամանակս. և եղիջիր դու զօրաւոր ուտել զբա֊
րութիւն երկրին, և ժառանգեսցեն որդիք քո զերկիրն
զայն յաւիտենից ժամանակաց: * Եւ որինչ միանգամ 13
անցք անցին ընդ մեզ վն գործոց մերոց, և չարութեան
մեղաց մերոց. այլ դու տր բազում անգամ թողեր ըզ֊
մեղս մեր, և ետուր մեզ այսպիսի զաւակ և արմատ:
* և մեք դարձեալ խոտորեցաք անցեալ զօրինօք քովք, 14
և խառնակեցաք ընդ աղտեղութիւնս հեթանոսաց երկ֊
րին. և ոչ բարկացար մեզ 'ի կորուսանել զմեզ մինչև
ցայս վայր, եթէ ոչ մնասցէ արմատ և զաւակ անուան
մեր: * Տր ած իղի՝ դու արդար և ճշմարիտ ես, որ ոչ 15
սպառեցեր զզաւակ մեր. այլ մնաց մեր արմատ և զա֊
ւակ մինչև ցայսօր: և արդ ահաւասիկ եմք այսօր ա֊
ռաջի քո յանօրէնութիւնս մեր, և ոչ ևս կարեմք ամբառ֊
նալ զգլուխ մեր՝ և կալ առաջի երեսաց քոց. զի բազ֊
մացան անօրէնութիւնք մեր և չարիք՝ առաւել քան ըզ֊
գլուխս մեր:

ԳԼ. Ժ.

Եւ յորժամ եկաց եզրաս յաղօթս հանդերձ խոստո֊ 1
վանութեամբ այսուիկ, և ողբայր մեծամեծօք ան֊
կեալ էր 'ի վր երեսաց երկրի առաջի տն. ժողովեցան
առ նա ամ որ էին յիմ ժողովուրդ բազում, արք և
կանայք՝ երիտասարդք և կուսանք, և ողբայր ժողո֊
վուրդն, և համբարձին զձայնս լալոյ իւրեանց: * Եւ 2
պատասխանի ետ յեքոնիա որդի եմէայ որդւոյն եղա֊
մայ, և ասէ ցեզրա՝ մեք մեղաք առ տր ած մեր, և ա֊
բարաք զկանայս յայլազգեաց երկրիս այսորիկ. և այժմ
են անօրէնութիւնք այսօր 'ի մէջ իղի: * Եւ արդ՝ ուխ֊ 3
տեսցուք ուխտ առաջի տն այ մերոյ հանել զամ կա֊
նայս այլազգիս, և զզաւակս որ 'ի նցէ: և արդ՝ ոմ կա֊
միս արի և կեցո զոտս օրինօքն տն այ. և ոմ պատ֊
ուիրանք հրամայեն, * արի և լուիցուք 'ի բերանոյ 4
քումմէ, և մեք ընդ քեզ. զօրացիր և արա ոմ և հրա֊
մայեալ է 'ի տէ այ: * Եւ յարուցեալ եզրաս երդմնեցոյց 5
զիշխանս ցեղից քահանայից և ղևտացւոց. և զամ իղ
առնել ըստ այսմ օրինակի երդման: * Եւ յարուցեալ 6
եզրաս յերեսաց տանն այ, երթեալ 'ի տուն գանձին
առ յոհան որդի եղիասուբայ՝ հաց ոչ եկեր, և ջուր ոչ
արբ, և ողբացեալ 'ի վր անօրէնութեանն՝ և մեծամեծաց
7 մեղաց բազմութեան: * Եւ քարոզ կարդային 'ի հրէաս֊
8 տանի և յեմ, * ամ ոք՝ որ ոչ եկեսցէ յեմ մինչև յերիս
աւուրս, յիշխանաց և 'ի ծերոցն՝ եղիցի նզովեալ, և ամ
ստացուածք նր, և ինքն 'ի բաց եղիցի յեկեղեցւոյ ժո֊
9 ղովրդոյն իղի: * Եւ ժողովեցան ամ արք յուդայ և բե֊
նիամին յեմ յերիս աւուրս, յիններորդ ամսեանն որ օր
քսան էր ամսոյն. և նստան ամ ժողովուրդն 'ի հրա֊
պարակի տան տն. և էին զարհուրեալք 'ի բանից նր,
10 և 'ի ցրտութէ ձմերայնոյն: * Եւ յարուցեալ եզրաս ասէ
ցնոսա. դուք էք որ մեղայք, և արարէք կանայս զդըս֊
տերս այլազգեաց. և յաւելիք զմեղս և զանօրէնութիւն
11 'ի վր իղի: * և արդ՝ տուք զօրհնութի տն այ հարցն մե֊
րոց, և արարէք զհաճոյսն առաջի նր. և զատեալ որո֊
շեցայք յամ հեթանոսաց երկրի, և 'ի կանանց այլազ֊
12 գեաց զորս արարէք: * Եւ պատասխանի ետուն ամ
եկեղեցին՝ և ասեն. մեծ է բանս այս զոր ասես դու 'ի
13 վր մեր: * վն զի ժողովուրդ բազումք եմք, և ժամա֊
նակս ձմեռն է. և ոչ կարեմք կալ արտաքոյ, և գործդ
ոչ է զմի օր կամ զերկու, վն զի սաստիկ մեղաք յիրս
14 յայս: * Կացցեն իշխանք յամ տեղիս և 'ի քաղաքս, և
որոց իցէ արարեալ կանայս յայլազգեաց՝ եկեսցեն 'ի
ժամանակն, զոր ծերքն և հայրապետքն կարգեսցեն 'ի
քաղաքս քաղաքս՝ և դատեալ քաւեսցեն զմեղս զայս 'ի
մէնջ, և դարձուսցեն զբարկութի այ 'ի մէնջ որ վն բա֊
16 նիս այսորիկ: * Եւ արարին այսպէս որ եկեալ էին 'ի
գերութենէն. և ընտրեաց եզրաս արս իշխանս 'ի հա֊
րապետաց տանն իւրոյ՝ զարս անուանիս. և շրջեցան
17 յամսեանն տասներորդ ամսոյն՝ և վճարեցին: * և որո֊
շեցին զամ արս որք ունէին կանայս յայլազգեացն մին֊
18 չև 'ի միում ամսոյն առաջնոյ: * Եւ գտան յորդւոցն
քահանայիցն որք ունէին զկանայս՝ յայլազգեացն.
յորդւոցն յեսուայ յովսեդեկեանց, և եղբօր նր մաաս֊
19 սէի և եղիազարու, յարիբ՝ և գադաղիա: * և ետուն հա֊
նել զկանայս այլազգեացն՝ յինքեանց: և մատուցին իւ֊
րաքանչիւր՝ խոյս վն թողութե մեղացն անգիտութե:
20 * Եւ յորդւոցն երամ՝ մասիա, եղիա, սամարիա, և ե֊
22 ղոլիաս: * և յորդւոցն փասուր՝ եղիանաս, մասիէլ,
23 միսայէլ, նաթանայէլ, յովզաբաթ, և եղասա: * և յորդ֊
ւոցն ղևտացւոց՝ յեզաբաթ, սամուէ, կոմլիա՝ այս է՝
24 կոմղիտոս, և ափեթիաս, և յուդաս. և եղեազար: * Եւ
'ի սաղմոսերգացն՝ եղիասփ. և 'ի դռնապանացն՝ կողէմ,
25 էտեղէս, և ուրի: * Եւ յիղէ, յորդւոցն փորոսայ՝ հռա֊
մայիա, յազիա, մելքիա, էակիմ, եղեազար, ասաբիա,
26 նիբանիա: * Եւ յորդւոցն եղամ՝ մատաթանիա, զա֊
27 քարիա, յաւէղ, աբդիա, երիմովթ, եղիա: * Եւ յորդ֊
ւոցն զաթուայ՝ եղիոնէ, եղիասբ, մաթթանա, յար֊
28 մովթ, զաբադ, զազիզա: * Եւ յորդւոցն բաբէի՝ յո֊
29 հան, անանի, և զաբուոթայի: * Եւ յորդւոցն բանի՝
մոսողամ, մաղաք, ադիաս, յասուբ, սաաղ, հռեմովթ:
30 * Եւ յորդւոցն փաաթ մովաբ՝ ադնէքաղէլ, բանայիա,
31 մաասէա, մաաթա, բեսէէլ, մանասէ: * Եւ յորդւոցն
երամ՝ եղիեզի, եսիա, մելքիա, սամերաս, սիմէոն,
32 * բենիամին, մաղուք, սամարիա: * Եւ յորդւոցն ա֊
33 սէմ՝ մաաթանիա, մաաթթիա, զաբաթ, եղիփաղէթ,
34 յերեմի, մանասէ, սամէի: * Եւ յորդւոցն բանի՝ մա֊
35 ադիա, ամրամ, ուէլ, * բանեա, բադաիա, քեղիա,
36 * ուանիա, մարիմովթ, եղիասիբ, * մաթթանիա, մաթթա֊
38 նա: * Եւ արարին որդիքն բանի, և որդիքն սեմէի,
39 * սեղեմիաս, նաթան, ադայիաս, * մաքնա, դայադու,
41 սեսէարու, * եզրիէլ, սաղամիաս, սամարիաս, * սե֊
42 ղում, ամարիաս, յովսէփ: * Յորդւոցն աբուրէ՝ իէ֊
ու֊

---

(9) Ոսկան. Տալ մեզ 'ի կենդանութի: (9) Ոմանք. Վն զի ծառայ էաք. Նոյն, եղեաք.. զցանգ և զպարիսպ: (11) Ոմանք. Եթէ յերկիրն յոր մտանելոցն ես: (12) Ոսկան. Եւ զդստերս քո մի տացես կանայս որդ՞: (14) Այլք. Եւ զաւակ և անուն մեր:

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Անկեալ 'ի վերայ երեսաց երկրի: (9) Ոմանք. Արք յուդայ և բենիամինի: (14) Ոմանք. Եկեսցեն 'ի ժամանակ: Որ ոսկան. 'ի ժամանակի: (16) Իլուս'. Եւ ընտրեաց եզրաս՝ քահանայս իշխանս: Որ ոմանք. Եւ ընտրեաց եզրաս քահանայարս իշ՞: (20) Ոմանք. Մասիաս, եղիա, սամայիա: (25) Ոմանք. Հռամիա, յազիա.. նիբանայիա: (28) Այլք. Յոհանան, անանիա և զաբուոթայի: (29) Այլք. Ադայիաս. իս՞: (30) Ոմանք. Մաաթէա: (34) Ցօրինակին. Աբրամ.

ուէլ, Մատաթիաս, Զաբաթ, Զեբեննաս, Յադայի, Յաւ-
գէ, Յովէլ, Բանայիա ։ * Այսք էին ամենեքեան որ 44
առեալ էին զկանայս յայլազգեաց, և ծնան 'ի նոցանէ ուս-
տերք և դստերք ։

Կատարեցաւ Երկրորդ Եզրայ ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑՆ ՆԵԵՄԵԱՅ

Զնէեմի թէ իցէ 'ի քահանայիցն՝ հաստատութեամբ ոչ ստոյգ առնել. բայց կարծի 'ի նոցանէ գոլ, վս 'ի բաց հանելոյ նր յիշխելոյ ժողովրդեանն զծառայութեան իշխանս յուդայեանս, որք 'ի ժամանակի անդ չէր զօրաբաբէլի, և իւրեանն նէեմեայ վարելոյ զիշխանութիւն 'ի վր հրէից զերկոտասան ամ, զինի որոց ոչ երևի թէ յուդայեանք, այլ քահանայք փոխէին ժողովրդեանն. թէպէտ և զիշխանաց ոմանց յուդայեանց գոլ նշանակէ գիրք այս. բայց այնմ թէ մի պախարակէ իշխան յուդայ ։ Նա՝ և Եզրայ իսկ՝ զինի մահուան զօրաբաբէլի երևի 'ի բաբելոնէ գալ յէմ. առ որով և նէեմի եւս չէր երեքտասան ամ հրամանաւ նորա (Երկայնաձեռն) արքային ։ Եւ յետ փոխել իշխանացն հրէից յերկոտասան ամ շինեաց զպարիսպն էմ, և կանգնեաց զդրունս նր, ոչ ինչ զանգիտեալ 'ի հակառակութէ հեթանոսացն. այլ և գիտութբ խնամէր զաշխարհն. և 'ի պահպանութեան տօնից և օրինացն զգուշանայր ժողովրդեանն ։ Արգելէր զվնասացն բայց զայնմանէն եղելոյ դաւութի, և լինելու անձինս ցեղիցն բնակել յերուսաղէմ զի կարող լինիցի։ և 'ի մաքրել զժողովուրդն յայլազգի կանանցն. և յամ հրամանս օրինացն քաղահանձոյ լինէր ընդ Եզրայ. այն ամենայն լաւագոյն իմնոց յայս ։

Գլուխք գրոցն Նէեմեայ ։

Ա. Յետ երեքտասան ամի արքայելոյն Եզրի յերկայնաձեռնեան Արտաշիսի, և նէեմի եւս արքայելով՝ գայ յէմ. և հանդերձ իշխանօքն սկսաւ շինել զպարիսպն էմ, և կանգնել զդրունսն ։

Բ. Զի կամեցան հեթանոսքն խափանել զգործն, և ոչ զօրեցին. և իւրեանք առաս մեծաւ զգուշութբ կազմեցան կէսք զինուորս լինել ընդդէմ թշնամեացն, և այլքն 'ի գործ շինուածոյն հաստատեալք ։

Գ. Զի թափեաց նէեմի զժողովուրդն 'ի ծանր հարկաց իշխանացն յուդայ, և դարձոյց 'ի վերայ զյափշտակութիւնս, և զերկոտասան ամ իւրն կալաւ զիշխանութիւն բարեյաջողութբ ։

Դ. Դաւաճանեալ խորհէին այլազգիք չարեաւ խափանել զգործն՝ և ոչ կարացին. այլ կատարեաց զպարիսպն յերկոտասան ամս, և կանգնեաց զդրունսն՝ զգուշութբ փակէր և բանայր ։

Ե. Ընտրութիւն ցեղիցն եկելոց 'ի բաբելոնէ, որք բնակեցին 'ի քաղաքս իւրեանց ։

Զ. Տօնեցին զտաղաւարացն, և պահեալ և աղօթեալ գրեցին ուխտ, և կնքեցին պահել զօրէնս այ ։

Է. Վիճակաւ նստան յէմ և 'ի հրէաստան՝ յուդայ և բենիամին, և քահանայք և ղևտացիք, և արարին զնաւակատիս պարսպին առ յովիդայեաւ քահանայապետաւ. որ էր որդի եղիասիբայ որդւոյ յովակիմայ որդւոյ յեսուայ յովսեդեկեանց ։

Ը. Կարգեցին վերակացուս գանձուց տաճարին, և դասակարգս և առաջնորդս ղևտացւոցն. և լուեալ զօրինացն 'ի բաց հանին զայլազգին յիէլէ ։

Թ. Եղիասիբ քահանայապետ պատուեալ էր տուբիայ այլազգւոյ տուն գանձի 'ի գաւիթ տաճարին. զոր մերժեաց նէեմի զտուբիա. և զի դրժեալ էին ղևտացիքն՝ դարձոյց 'ի նս զբաժին իւրեանց, և կարգեաց 'ի պաշտօնն զնս ։

Ժ. Արգել նէեմի զշաբաթն, և 'ի բաց եհան զայլազգի կանայս քահանայիցն և ղևտացւոց. և արգել զղևտացիսն կարգեաց 'ի պաշտօնն ։

ԲԱՆՔ ՆԵԵՄԱՅ ՈՐԴՒՈՅ ԱՔԱՂԻԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԱՄՍԵԱՆՆ Ա-
քասղէ յամի քսաներորդի արտաշէսի ար-
քայի, ես էի 'ի շուշ 'ի մայր քաղաքացն
2 արիայ ։ * և եկն առ իս յեղբարցն իմոց.
Նա՛ և արք յուդայ, և հարցի զնս վս փրկելոցն որք ապ-
3 րեցան և եղեն 'ի գերութենէն՝ և վս Էմի ։ * Եւ ասեն ցիս,
զերծեալքն 'ի գերութենէն՝ են անդէն յաշխարհին իւր-
եանց 'ի մեծ նեղութե և 'ի նախատինս ։ և պարիսպքն
Էմի կան նոյնպէս քակեալ և աւերեալ, և դրունք նր
4 հրկիզեալ հրով ։ * Եւ եղև յորժամ լուայ ես զբանս
զայս՝ նստայ և լայի և սուգ առի զաւուրս, և պահեցի
5 պահս, և կացի յաղօթս առաջի տն այ երկնից, * և ա-
սեմ ։ տր այ երկնի և երկրի՝ որ զօրաւորդ ես և մեծ
և ահարկու, պահես զուխտս և զողորմութիւնս ոյք սի-
6 րեն զքեզ, և ոյք պահեն զօրէնս քո ։ * և եղիցի ականջք
քո 'ի լսել, և աչք քո 'ի տեսանել ։ Եւ արդ՝ լուր և
տես զաղօթս ծառայի քոյ զոր ես այսօր մատուցանեմ
առաջի քո, վս որդւոցն Իլի ծառայից քոց, որք մեղա-
նչեցաք 'ի նմա վս մեղաց մերոց զոր մեղաքն՝ ես և
7 տուն հօր իմոյ մեղաք. * վս զի յանցանելով յանցեաք՝
և ոչ պահեցաք զօրէնս և զհրամանս, և զդատաստանս
քո զոր պատուիրեցեր մեզ 'ի ձեռն ծառայի քո մով-
8 սիսի ։ * Յիշեա տր զբանն քո զոր պատուիրեցեր ծա-
ռայի քում մովսիսի և ասացեր, եթէ դուք ոչ պահես-
ջիք զօրէնս իմ, և ես ցրուեցից զձեզ ընդ հեթանոսս ։
9 * և եթէ դարձջիք և պահեսջիք զօրէնս իմ և արասջիք
զնս. և եթէ իցէք ցրուեալք մինչև 'ի ծագս երկրի, և
անտի ժողովեցից և ածից զձեզ 'ի տեղին զոր ընտրե-
10 ցից, և յորում բնակէ անուն իմ 'ի նմա ։ * Եւ արդ՝ սո-
քա ծառայք քո և ժողովուրդք զորս փրկեցեր զօրու-
11 թե քո մեծաւ և բարձր բազկաւ. * մի թողուր 'ի ձե-
ռաց քոց, այլ եղիցին ականջք քո հայեալ յաղօթս ծա-
ռայից քոց, և անսալ խնդրուածոց որոց երկնչին յան-
ուանէ քումմէ. և յաջողեա զխնդրուածս ծառայի քոյ
այսօր. և տուր լինել գթութիւն առաջի առնս
այսորիկ ։ Եւ ես էի մատռուակ թագաւորին ։

ԳԼ. Բ.

1 Եւ եղև յամսեանն նիսան 'ի քսաներորդ ամի ար-
տաշէսի արքայի. և խնդրեաց յինէն գինի. և ա-
ռեալ զգինին ետու թագաւորին, և էր թագաւորն
միայն ։

ուէլ ։ (44) Ոմանք. Այս էին ամէն ։ (44) Ոսկան. Ծնան 'ի նցե ուստերս և դստերս ։

'ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ Եզրայ Երկրորդ. կամ, Կատարումն երկրորդ Եզրայ ։

* Երեք նորագոյն օրինակք ստորոք չեն Երկրորդ Եզրայ, կարգեն՝ Եզրայ Երրորդ. զորոմն 'ի կարգս գանձոց ամենին այլ հնագոյն գրչագիրք՝ համաձայն մերումս ։ վս որոյ և պահպանեմ թուոցն յառաջ գոյն 'ի յառաջաբանին մատենին ։

* Այլ գրչագիրք օրինակք՝ համաձայն մերումս ամենին զմակագիր գրոցս ։

Գլ. Ա. (2) Այլք. Եւ հարցի զնս վս փրկե՛ ։ (3) Ոմանք. Անդ են յաշխարհին իւրեանց 'ի մեծ նեղութե ։ (4) Ոսկան. Նստայ և լացի ։ (4) Ոմանք. Եւ կայի յաղօթս ։ (6) Այլք. Եղիցին ականջք քո ։ (8) Ոմանք. Զբանն զոր պատ՛.. ծառային քում ։ (9) Ոմանք. Եւ պահեսջիք զօրէնս... բնակեսցէ անուն իմ ։

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Յամսեանն նիսանի քսաներորդ ։

միայն ։ և յորժամ՛ արբ զգինին, *ասէ ցիս ․ ընդէ՞ր տըր 2
տում և տխուր են երեսք քո ․ և ո՛չինչ են այսմ պատ
ճառք, եթէ ոչ չարութիւն սրտի քոյ ։ Եւ ես երկեայ
յոյժ, *և ասեմ ցթագաւորն ․ արքայ՝ դու յաւիտեան 3
կեաց ․ ընդէ՞ր ոչ տրտում և տխուր լինիցին երեսք իմ ․
զի քաղաքն և տուն հօր իմոյ անապատ է, և դրունքն
այրեցեալ 'ի հրոյ ։ *Եւ ասէ ցիս թագաւորն ․ վ͞ս 4
որո՞յ իրաց խնդրես դու զայս ։ և կացեալ իմ յաղօթս
և ամբարձեալ զձայն իմ առ տ͞ր ա͞ծ երկնից, *ասեմ 5
ցթագաւորն ․ եղիցի 'ի վ͞ր թագաւորութե͞դ քում՛ բա
րութի ․ և եթէ եգիտ ծառայ քո շնորհս առաջի երե
սաց քոց, և կամիս՝ յղեա զիս 'ի հրէաստան 'ի քաղաք
յիշատակարանաց հարցն մերոց, և ես բանիւ հրամանի
քո շինեցից զնա ։ *Եւ ասէ ցիս թագաւորն և հարճ 6
ն͞ր որ նստէր առ նմա ․ յորժամ ժամանեսցես դու, և
կամ ե՞րբ դարձցիս ։ Եւ արա՛ր առ իս բարութի թագա
ւորն՝ և արձակեաց զիս ․ և ես կալայ առ նմա ժամա
նակ, *և ասացի ցթագաւորն ․ եթէ գտի շնորհս ա 7
ռաջի քո՝ տուր ինձ թուղթս առ իշխանս կողմանց գե
տոյն, և տարցին զիս մինչև երթայց 'ի հրէաստան ։ *և 8
թուղթ մի առ ասափ, որ է պահապան դրախտին ար
քունի ․ զի տացէ ինձ փայտս 'ի կազմած դրանցն և
պարսպաց քաղաքին, և տանն յոր ես մտից անդր ։ և
ետ ինձ թագաւորն ․ վ͞ս զի ձեռն ա͞յ իմոյ էր ընդ իս
'ի բարութի ։ *Եւ եկի առ իշխանս գետոյն, և ետու 9
առն͞ս զթուղթս թագաւորին ։ և առաքեաց ընդ իս թա
գաւորն առաջնորդս զօրաւորս՝ և ձիս ։ *Եւ լուաւ սա 10
նաբաղատ իշխան ․ և տուբիա ծառայ ամոնի, և չա՛ր
թուեցաւ առաջի ն͞ց ․ վ͞ս զի խնդրեցի այր 'ի բարու
թիս և 'ի դէպս ի͞ղի ։ *Եւ եկի յե͞մ, և եղէ անդ ա 11
ւուրս երիս ․ *և յարեայ 'ի գիշերի ես և սակաւ արք 12
ընդ իս ․ և ո՛չ պատմեցի արանց, եթէ զի՞նչ ա͞ծ արկ
'ի սիրտ իմ առնել վասն ի͞ղի ․ և գրաստ ո՛չ էր ընդ իս,
բայց միայն գրաստն յորոյ վ͞ր նստէի ես ։ *Եւ ելի ես 13
ընդ դուռն հեղեղատին, և առ բերանով երկրի թզե
նոյն՝ և մինչև 'ի դուռն աղբերցն ․ և ճնչէի 'ի նեղու
թե͞ անցին առ պարսպաւն ե͞մի, զոր էին ն͞ց սրբեալ ․
և դրունք ն͞ր այրեցեալ էին 'ի հրոյ ։ *և անցի ընդ 14
դուռն աղբերն առ ջրըղեաք թագաւորին ․ և ո՛չ էր անդ
տեղի գրաստու իմոյ՝ անցանել ընդ նա հեծեալ ։ *Եւ 15
ելանէի 'ի վեր 'ի պարիսպն առ հեղեղատաւն գիշերի, և
'ի նեղութենէն էի ճնչեալ 'ի պարսպէն, և էի առ դրան
ձորոյն ․ և դարձայ *և ո՛չ գիտացին պահապանքն եթէ 16
զի՞նչ էի երթեալ՝ և կամ զի՞նչ առնէի ։ և հրէիցն և
քահանայիցն և պատուականացն և զօրագլխաց, և այ
լոցն որք վճարէին զիրս գործոյն՝ մինչև ցայն վայր ո՛չ
պատմեալ էր ն͞ց ։ *Եւ ասացի ցնոսա ․ դուք տեսէք 17
զչարիսս յորում եմք այժմ, և զիա՞րդ ե͞մ անապատ է
և դրունք ն͞ր հրկէզ ․ եկայք և շինեսցուք զպարիսպս
ե͞մ, և ո՛չ ևս եղիցուք 'ի նախատինս ։ *Եւ պատմեցի 18
ն͞ց զձեռն ա͞յ որ էր ընդ իս բարութե͞ ․ և զբանս թա
գաւորին զոր ասաց ցիս ․ և ասեմ ցն͞ս, արդ եկայք՝
յարեսցուք և շինեսցուք ․ և զօրացան ձեռք ն͞ց 'ի բա
րութի ։ *Եւ լուաւ սանաբաղատ և տուբիա ծառայ 19
ամոնի, և գեսամ արաբացի, և ծաղր առնէին զմեզ ․
և եկին առ մեզ և ասեն ցմեզ ․ զի՞նչ են իրքդ այդ զոր
դուքդ առնէք, և կամիք դուք 'ի թագաւորէն ապս
տամբել ։ *Եւ ետու պատասխանի ն͞ց՝ և ասեմ ․ ա͞ծ 20
երկնից և երկրի յաջողեսցէ մեզ, և մեք ծառայք ն͞ր եմք
սուրբք, և շինեմք զքաղաքս ․ և ձեզ ո՛չ գոյ բաժին՝ և
յիշատակ՝ և արդարութի յե͞մ ։

ԳԼ․ Գ․

1 Եւ յարեաւ եղիասիբ քահանայ մեծ և եղբարք ն͞ր
քահանայք, և շինեցին զդուռն աւազանաց ջրմը
ղին ․ և սրբեցին զնա, և կանգնեցին զդրունս ն͞ր ․ և
2 կանգնեցին զնա մինչև յաշտարակն անանայէլի ․ *'ի
ձեռն որդւոց արանց երիքովի, և 'ի ձեռն որդւոց զա
3 քուր, որդւոյն ամարի ։ *Եւ զդուռն նեքտիւրեան
շինեցին որդիքն սաանայ, և նոքա յարդարեալ կազմե
4 ցին զնա, և զփականս և զնիգս ն͞ր ։ *Եւ 'ի ձեռանէ ն͞ց
ունէին մարովամ՛ որդի բարաքի որդի մասիզեբէլ ։ և
5 'ի ձեռանէ ն͞ց ունէին սադովկ որդի բաանայ ։ *և 'ի
ձեռանէ ն͞ց ունէին թեկուացորեմ ․ և ո՛չ արկին ըզ
6 պարանոցս 'ի ծառայութի ն͞ց ։ *Եւ զդուռնն հին ու
նէին յուդայ որդիք, փասեկ, և մեսողամ ․ որդի բա
սոդիայ ․ և նոքա կազմեցին զնա, և կանգնեցին զդրունս
8 ն͞ր, և զզոնափակս և զնիգս ։ *Եւ զհետ ն͞ց 'ի կարգին
կալաւ անանիա որդի հռոսէկեիմ՛ և եթող եմացւոյն
9 մինչև 'ի պարիսպն հրապարակաց ։ *Եւ զհետ ն͞ց կա
10 լաւ հռափիա իշխան կողմանց տեղեացն ե͞մի ։ *և 'ի ձե
ռանէ ն͞ր կալաւ յերադիա որդի յերումաք, և 'ի կողմա
նէ տանն իւրոյ ․ և 'ի ձեռանէ ն͞ր կալաւ ատտուս որ
11 դի սաբանիայ ։ *Եւ երկրորդ կալաւ եղքիաս որդի
երամ ․ և ասուբ որդի փաադմովաբ, մինչև յաշտարակն
12 թանուրիմ ։ *և 'ի ձեռանէ ն͞ր կալաւ սաղում որդի ա
ղոհեմ իշխան կիսոյ կողմանն ե͞մի ․ ինքն և դստերք իւր ։
13 *Եւ զդրունս ձորոյն կալաւ անուն, և որք բնակեալ էին
զանու ․ նոքա շինեցին զնա, և կանգնեցին զդրունսն ն͞ր,
և զզոնափակս և զնիգս, և հազար կանգուն շինեցին 'ի
14 պարսպէն մինչ'ի դուռն մոխրոցին ։ *Եւ զդուռն մոխ
րոցին կալաւ մելքիա որդի հռեքաբ՝ իշխան տեղեացն
բեթաքարմայ, ինքն և տեղիք իւր ․ և յարկին զնա, և
15 կանգնեցին զդրունս և զփակս և զնիգս ն͞ր ։ *Եւ ըզ
պարիսպ ջրմուղս աղբերն կալաւ ադոնի՝ իշխան թա
գաւորին, մինչև յաստիճանսն որ իջանէ 'ի քաղաքէն
16 դաւթի ։ *և զհետ ն͞ր կալաւ նեեմիա որդի ազբուք՝
իշխան կողմանն բեթսուր մինչև 'ի պարտէզ տեղեացն
դաւթի, մինչև 'ի ջրբուղխն կազմելոյ, և մինչև ցբե
17 թագաբարին ։ *Եւ զհետ ն͞ր կալան ղևտացիքն, հը
ռայում որդի բանեայ ։ և 'ի ձեռանէ ն͞ց կալաւ ասա
18 բիա՝ իշխան կողմանցն կեիլայ ։ *և զհետ ն͞ր կալան եղ
բարք ն͞ր, բենայի որդի ադադ՝ իշխան կողմանց կեի
19 լայ ։ *Եւ զհետ ն͞ր կալաւ ազուր որդի յեսու, իշխան
մասփեայ, չափ երկրորդ պարսպին, որ ելանէր և խառ
20 նէր յանկիւնս աշտարակին ։ *և զհետ ն͞ր կալաւ բա
րուք որդի զաբու, չափ երկրորդ յանկիւնէն մինչև 'ի
21 դուռն բեթեղիասուբ, ուր կայր քահանայն մեծ ։ *Եւ
զհետ նորա կալաւ մերամովթ որդի ուրիայ, որդի ա
կովմ ․ չափ երկրորդ 'ի դրանցն բեթեղիասուբ մինչև
22 'ի սպառուած ն͞ր ։ *Եւ զհետ ն͞ր կալան քահանայքն
23 աքքարերայ ։ *և զհետ ն͞ր կալան բենիամին և ասուբ
առաջի տանց իւրեանց ․ և զհետ ն͞ր կալաւ ազարիա
որդի մաասու, որդի անանիայ՝ մօտ առ տամբն իւրով ։
24 *և զհետ ն͞ր կալաւ բանի որդի ենադադայ չափ երկ
րորդ

---

(3) Ոմնք․ Եւ տխուր լինին երեսք իմ․ վ͞ս զի քաղաքն ։
(5) Ոմնք․ Եւ ասեմ ցթագաւորն․․․ հարցն իմոց ։
(6) Յօրինակին գրէր․ Եւ հարճ նորա որ նստ'' ։ (6) Այլք․
Յորժամ ժամանես դու ։ (8) Այլք․ Էր ընդ իս բարութ͞բ ։ (12) Ոսկան․ Բայց մի գրաստ, յորոյ ։ (13) Ոմնք․ 'Ի
դուռն աղբերացն․ և ճնչէին 'ի նեղուէ անցին առ պա'' ։
(14) Ոմնք․ Տեղի գրաստու միոյ ։ (16) Ոմնք․ Եթէ զի՞
էի երթեալ․․ և այլքն որք վճա''․․ մինչ յայն վայր ։
(18) 'Ի լսնս''․ Յարիցուք և շի''․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։
(19) Ոմնք յաւելուն․ Սանաբաղատ արոն, և տու'' ։
ԳԼ․ Գ․ (1) Ոմնք․ Աւազանաց ջրբղխին ։ (2) Ոմնք․ Եւ
'ի ձեռն որդւոց արանց ։ (2) Յօրինակին․ Որդւոց նաւ
մարի ։ (3) Օրինակ մի․ Եւ զդուռնն եքտիւրեան ։
(4) Ոմնք․ Սադովկ որդի բաանայ ։ (6) Ոմնք․ Եւ մե
սաղամ ։ (10) Ոմնք․ Կալաւ յերոդիա որդի յերումաք ։
(11) Ոսկան․ Մելքիաս որդի երամ ։ (12) 'Ի լսնս''․ Կիսոյ
կողմանն ի͞ղի․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (13) Ոմնք․ Եւ
զդուռն ձորոյն․․ և որք բնակեալ էին զանա անուն, նո
քա ։ (16) Յօրինակին․ Կողմանն գեթսուր ։ (19) Յօրի
նակին․ Եւ զհետ նոցա կալաւ ազ'' ։ (22) Ոմնք․ Քա
հանայքն աքերայ ։ (23) Յօրինակին․ Եւ զհետ նոցա կա
լան բենիա'' ։

բորդ 'ի բեթազարայ մինչեւ յանկիւնն ։ * Եւ զըրջան 25
դարձի տեղւոյն կալաւ փաղաք որդի ուզայի՝ ընդդէմ
անկեանն ․ և զաշտարակն որ էր արտաքոյ ապարանից
թագաւորին վերագոյն քան զգաւիթ բանտին ․ և ըզհետ
նր՟ փաղթաւա որդի փորոնեայ ։ * Եւ նաթինայիմքն 26
որ բնակեալ էին ոփաղէոս պարտիզի դրան ջրոյն
կողմանն արեւելից ․ և աշտարակն որ արտաքոյ կողմանն ։
* Եւ զհետ նր՟ կալան թեկուացիքն չափ երկրորդ ը՟դէմ 27
աշտարակին մեծի, որ էր արտաքոյ մինչեւ 'ի պարիսպն
ոփեղայ ։ * Եւ վերագոյն դրան ձիոցն կալան 28
քահանայքն՝ այր իւրաքանչիւր հանդէպ տանց իւրեանց ։
* և զհետ նր՟ կալաւ սադովկ որդի եմեր, հանդէպ 29
տան իւրոյ ։ և զհետ նր՟ կալաւ սամէիա, որդի
սեքենիայ, որ էր պահապան արեւելից ։ և զհետ նորա
կալաւ անանիա որդի սելեմիայ, և անոն որդի սելէփայ
չափ երկրորդ ։ Եւ զհետ նր՟ կալաւ մեսողամ որդի
բարաքեայ՝ ընդդէմ գանձու տանն իւրոյ ։ * և ըզհետ 30
նր՟ կալաւ մեղքիա որդի սարեփի, մինչեւ 'ի բեթանաթան ։
և այլ մեծատունք քաղաքին հանդէպ դրանն
մափկաթ մինչեւ յելս շրջանակին ։ * Եւ 'ի մէջ դրանն 31
ջրբղխին կալան քեղկիա, և մեծատունք քաղաքին ։

ԳԼ. Դ.

Բ Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ սանաբաղատ, եթէ շինեմք ըզպարիսպն, 1
և կանգնեմք զաշտարակս նորա, չար
թուեցաւ առաջի նր՟՝ և զայրացեալ ուժգին ծաղր առնէր
զհրէաստան ։ * և ասէր առաջի եղբարց իւրոց ․ 2
այս է զօրութ՟ ձեր՝ ով սամարացիք, և զիա՞րդ հրէայք
շինեն և ամրացուցանեն զքաղաքս իւրեանց ։ * Եւ տուբիա 3
ամման 'ի տես եկեալ առ նս՟ ասէր, մի՛ կարիցեն
շինել ․ և զոհել զոհս, և կամ ուտել զնուէրան 'ի տեղւոջ
իւրեանց ․ և ո՞չ ելանեն այժմ աղուեսք, և քակեն
զքարինս պարսպաց նր՟ ։ Եւ ասեմք մեք ․ * Լո՛ւր մեզ 4
տր՟ ա՟ծ մեր, զի եղաք մեք յարհամարհանս և 'ի թշնամանս,
և դարձո՛ զնախատինս նց՟ 'ի գլուխս իւրեանց ․
և տո՛ւր զնս՟ 'ի թշնամանս առաջի գերչաց նց՟ ։ * և մի՛ 5
ծածկեսցեն անօրէնութիք՟ նց՟ ։ * Եւ եղեւ իբրեւ լուան 7
սանաբաղատ և տուբիա, արաբացիք և ամոնացիք՝ թէ
սջողեցաւ շինուած պարսպին եմ՟ ․ և սկսաք իւրաքանչիւր
տեղեացն զգործն երեւեցուցանել, թուեցաւ չար
առաջի նց՟ ․ * և ժողովեցան ամենեքեան 'ի միասին, գալ 8
և պատերազմել ը՟ եմ՟ ։ * Եւ կացաք յաղօթս առ տր՟ 9
ա՟ծ մեր, և կացուցաք պահանորդս 'ի վ՟ր մեր 'ի տուէ
և 'ի գիշերի առ 'ի յերեսաց թշնամեացն ։ * Եւ ասեն 10
արք հրէաստանի ․ ո՞չ բաւեմք այսպիսի՝ պատերազմել
և շինել միանգամայն ․ այլ ոմանք կազմ կացցեն զինու,
և ոմանք շինեսցեն ։ * և ասեն որք զմեզ նեղէին ․ ո՛չ տամք 11
նց՟ գիտել՝ և ո՛չ տեսանել ․ մինչեւ յիւրաքանչիւր տեղեաց
յարուցեալ եկեսցուք 'ի մէջ նց՟ և սպանցուք զնս՟, և
խափանեսցուք զգործս նց՟ ։ * Եւ եղեւ իբրեւ եկին հրէայքն 12
որ բնակեալ էին 'ի տեղիս տեղիս, և ասացին
ցմեզ, եթէ ելանեն յանկարծակի յամ՟ տեղեաց 'ի վ՟ր
մեր ․ * և կացուցի 'ի խոնարհագոյն տեղիսն յետոյ պարսպին 13
ը՟ յարկօքն առս հանդերձ զինու և գեղարդեամբ
և աղեղամբ իւրեանց ։ * Եւ իմ յարուցեալ ասեմ ցարսն 14
որ կազմ պատրաստեալ կային, և ցզօրագլուխս նց՟՝ և
ցայլս որ տեղեաց տեղեաց պահապանքն էին մի՛ երկնչիք
յերեսաց նց՟, յիշեցէք զա՟ծ մեր զմեծ և զահարկու,
և պատերազմեցարո՛ւք վս՟ եղբարց ձերոց, և վս՟ կանանց
15 և որդւոց և դստերաց և տանց ձերոց ։ * Եւ եղեւ յորժամ
լուան թշնամիքն մեր եթէ իմացաք և կազմեալ
պատրաստեցաք ․ ցրուեաց ա՟ծ զխորհուրդս նց՟, և մեք
ամենեքեան դարձաք 'ի շինել զպարիսպն՝ այր յիւրաքանչիւր
16 գործ իւր ։ * Եւ եղեւ յօրէ յայնմանէ ․ կէսքն
կարգեալ լինէին 'ի գործն, և կէսքն զինեալ ընդդէմ
թշնամեացն ․ և գեղարդն և ասպար և աղեղն 'ի ձեռին
իւրեանց, և կա՛յր պատրաստ այր իւրաքանչիւր յետոյ
17 եղբօր իւրում * որ շինէր զպարիսպն ։ և էր ժամ զի
օգնէր եղբօր իւրում կրելով զզէնն 'ի ձեռին իւրում,
և միւսով ձեռամբն տայր ցեղբայր իւր զխիճն՝ կամ ըզտաշախ
18 ։ * և որք շինէին՝ ունէր այր զսուսեր իւր ը՟
մէջ իւր, և զփաայրի 'ի վ՟ր բարձի իւրոյ ․ և այնպէս
շինէին զպարիսպն եմ՟ ։ և որ հարկանէր զփողն եղջերեայ՝
19 կայր մօտ առ նս՟ ։ * Եւ ասեմ ցայնս որք կային
զինեալ և պատրաստեալ, և ցիշխանս նց՟ ․ գործս մեծ և
ընդարձակ է, և մեք ցրուեալ եմք 'ի շինուած պարսպիս,
20 և հեռի եմք 'ի միմեանց այր յեղբօրէ իւրմէ ։ * արդ
կացուցէք 'ի տեղիս տեղիս զայրն որ հարկանէն ըզփողն ․
և յորժամ լսէ ոք զձայն եղջեր փողոյն, անդր
ժողովեսցին ամենեքեան, և ա՟ծ մեր պատերազմեսցի
21 ընդ թշնամիս մեր վս՟ մեր ։ * Եւ կէսքն գործէին, և
կէսքս ունէին զզէնս պատրաստ, 'ի ծագել առաւօտուն
22 մինչեւ յելանել աստեղն ։ * Եւ ասեմ ես ցարս
ժողովրդեանն, եկեսցուք և բնակեսցուք 'ի մէջ քաղաքիս
եմ՟, և զցայգ պա՛հ արկցուք զմեւք շուրջ, և զցերեկ
23 գործեսցուք ։ * և կայի ես՝ և արքն շուրջ զինեւ որ
պահէին զիս ․ և ո՛չ ոք 'ի մէնջ մերկանայր և կամ հանէր
զզէն իւր յինքենէ ։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ եղեւ աղաղակ մեծ 'ի ժողովրդեանն, և կանանց Գ
2 իւրեանց՝ այր առ եղբայր իւր ։ * և ասեն՝ վասն
որդւոց մերոց և դստերաց մերոց, որոց պակասեցին
3 կերակուրք՝ երթիցուք գնեսցուք՝ և կեցցուք ։ * Եւ ոմանք
ասէին՝ զանդաստանս մեր և զայգիս դիցուք 'ի
4 դրաւի, և առցուք ցորեան և կերիցուք ։ * և էին ոմանք
որ ասէին՝ տուաք զատացուածս մեր, և առաք ոսկի
5 և արծաթ, և տուաք 'ի հարկս թագաւորի ։ * Եւ
արդ՝ ո՞չ մարմինք եղբարց մերոց են մարմինք մեր, և
ո՞չ որդիք նց՟՝ որդիք մեր ․ և արդ՝ ընդէ՞ր տուաք մեք
զորդիս մեր 'ի ծառայութի՟, և դստերք մեր վարեալ են
'ի բռնութի՟, և ո՛չ գոյ 'ի ձեռս մեր կա՛ր՝ որով փրկեսցուք
6 զնս՟ ։ * Եւ տրտմեցայ ես յոյժ յորժամ լուայ զաղաղակն՝
7 և զբանս նց՟ ․ * և արարի խորհուրդ ը՟ միտս
իմ ։ և կռուեցայ ընդ պատուականս և ընդ իշխանս նց՟,
և ասեմ ցնս՟ ․ դո՞ւք էք որ խնդրէք զհարկս յեղբարց ձերոց
8 ։ Եւ հրամայեցի նց՟ լինել ժողով մեծ ․ * և ասեմ
ցնս՟ ․ մեք փրկեսցուք զեղբարս մեր զհրէայս որ վաճառեցան
հեթանոսաց, զոր մեք ո՛չ գիտացաք ․ և դուք
վաճառեցէ՞ք զնս՟ ։ և լռեցին, և ո՛չինչ կարացին տա՛լ
9 պատասխանի ։ * Եւ ասացի ցնս՟, ո՛չ բարւոք է գործդ
զոր դուքդ առնէք, վս՟ զի ո՛չ երկնչիք յա՟յ ․ և վս՟ այսորիկ
ո՛չ ես զերծաք մեք 'ի նախատանաց հեթանոսաց՝ և
10 'ի թշնամեաց մերոց ։ * Եւ ասեմ ես ցեղբարսն իմ և
ցծանօթս ․ և ես և դուք տացուք արծաթ և արդիւնս
11 'ի փրկանս զոր խնդրեն հարկահանքդ, * և դարձուսցուք
այսօր զանդաստանս զայգիս և զձիթենիս և ըզտունս
նց՟ ․ և ընդ արծաթոյ մերոյ գնեսցեն զցորեան՝

---

(31) Ոմանք ․ Եւ 'ի մէջ դրանն ջրբղխեաց կալան ։
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք ․ Եթէ մեք շինեմք զպա'' ․ ․ և չար թուե'' ։ (2) Ոմանք ․ Եւ ասէ առաջի եղբարց ։ (3) 'Ի լուս'' ․ Եւ տուբիա ամմանացի ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ Որք ոմանք, և տուբիասամին ․ և ոմանք ․ և տուբիա ամմանացի ։ (5) Ոսկան յաւելու ․ Անօրէնութիք ․ և ոչ մեղք նոցա յերեսաց քոց ջնջեսցին ․ քանզի այպանեցին զշինողս ։ 6 ․ * Աւնաւ հէքոս շինեցաք զպարիսպն զայն ․ և շրջափակեցաք զպարիսպն մինչեւ 'ի կէս նորա, և եղեւ սիրտ ժողովրդեանն առ 'ի կատարել ։

7 ․ * Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ ցայնոսիկ որ տեղեաց ։ (16) Ոմանք ․ Կարգեալ էին 'ի գործն ։ (17) 'Ի լուս'' ․ Զխիճն կամ զշաղախ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (18) Ոմանք ․ Եւ զփաայր 'ի վերայ ։ (20) Այլք ․ Եւ յորժամ լսիցէ ոք ։ (21) Բազումք ․ Եւ կէսքն ունէին ․ ․ 'ի ծագել առաւօ'' ։ (22) Ոմանք ․ Եւ զցայգ պահ արկեսցուք զմեօք ։ (23) Ոմանք ․ Եւ արքն որ շուրջ զինեւ որ պահէին զիս ․ և ոչ ոք էր 'ի մէնջ որ մերկա'' ։ ԳԼ. Ե. (4) Ոսկան ․ Որք ասէին՝ տացուք զստացուածս ։

բեան՝ զգինի՝ և զձէթ, և բերցեն նոցա։ *Եւ ասեն 12
իշխանքն և այլ մեծամեծքն. դարձուսցուք անդրէն՝ և
'ի դոցանէ ոչ ինչ խնդրեսցուք, և այդպէս արասցուք
որպ՟ հրամայեցերդ։ Եւ կոչեցի զքահանայսն՝ և երդ-
մնեցուցի զնս՟ վս՟ բանիս այսորիկ. *և զարկանելին իմ 13
թօթափեցի ուժգին, և ասեմ. այսպէս թօթափեսցէ
ած՟ զամ՟ այր որ ոչ կատարեսցէ զբանս զայս՝ 'ի կե-
նաց իւրոց, և 'ի տեղեաց իւրոց, եղիցի որպ՟ ունայնա-
ցեալ և թօթափեալ 'ի կենաց իւրոց։ և ասացին ամ՟
ժողովուրդ եկեղեցւոյն այնորիկ, ամէն։ և օրհնեցին
զՏր՟. և արարին և կատարեցին ամ՟ ժողովուրդքն ըզ-
բանս զայս։ *Եւ յօրէն յայնմանէ յորմէհետէ պատուի- 14
րեցի՝ զի մի լիցին նց՟ իշխանք յուդայ։ 'ի քսաներորդ
ամէն՝ մինչև յամն երեսներորդ երկրորդ արտաշէսի ար-
քայի զերկոտասան ամ, ես և եղբարք իմ եղաք իշ-
խանք. Բռնի զուրուք մեք ոչ կերաք և արբաք։ * և 15
որք էին բռնացեալ զառաջինն՝ ծանրացուցին նց՟, և ա-
ռին 'ի նոցանէ զհաց և զգինի, և զայլ ամ՟. արծաթ դիդ-
րաքմայս քառասուն, և դարձուցին 'ի տեարս իւրեանց,
և 'ի բաց արարի զնս՟ յիշխանութենէ ժողովրդեանն, և ես
ոչ եղէ իբրև զնս՟ վս՟ երկիւղին այ՟։ *Եւ յաջողէր գործ 16
պարսպին. և ոչ զուրուք բռնաւորութեան զանդաստանս
և կամ զայգիս. և ամենեքեան էին անխափան 'ի գործ
պարսպին։ *Եւ արս հարիւր 'ի հրէիցն, և այլք որ 17
գային 'ի հեթանոսաց առ մեզ որ շուրջ էին զմեւք՝ ես
ծախէի և խառնէի 'ի ճաշն իմ։ * Եւ լինէր յաւուր 18
միում զուարակ մի, և ոչխարք վեց ընտիրք, և ամիկ
մի. և այս էր յաւուր ծախքն իմ։ և ընդ մէջ տասն ա-
ւուր անխնայ տայի զգինին ըմպել ամենեցուն. և ոչ
յումեքէ առի զհաց բռնի, քանզի գիտէի եթէ ծանր
էր գործ ժողովրդեանն։ *Յիշեսցէ զիս ած՟ 'ի բարու- 19
թե, որպ՟ արարի ամ՟ ժողովրդեանն։

ԳԼ. Զ.

Դ. Եւ եղև յորժամ լուան սանաբաղատ և տուբիա՝ և 1
երկիլին արաբացւոց՝ և այլք բազումք 'ի թշնա-
մեաց մերոց, եթէ շինեցի զպարիսպն. և ոչ մնաց 'ի
նմ՟ զօրութիւն. և ցայն ժամ ևս զդրունսն ոչ էր կազ-
մեալ։ *Եւ առաքեաց սանաբաղատ և գեսամ առ իս, 2
և ասեն. եկ՝ և ժողովեսցուք 'ի միասին 'ի գեղ մի 'ի դաշ-
տին ովնոյ։ և նոքա կամէին խորհել չար 'ի վր՟ իմ։ *Եւ 3
առաքեցի առ նոսա հրեշտակս, և ասեմ. գործս զոր
գործեմ ես՝ գործ մեծ է, և ոչ ժամանեմ իջանել առ
ձեզ, զի մի խափանեսցի գործս. յորժամ կատարեմ
զսա՝ ապա իջից առ ձեզ։ *Եւ առաքեցին առ իս բա- 4
զում անգամ, և ես զնոյն պատասխանի արարի նց՟։ *և 5
առաքեաց առ իս սանաբաղատ զպատանի իւր, և ու-
նէր 'ի ձեռին իւրում թուղթ արձակ. *յորում գրեալ 6
էր այսպէս. Յամ՟ հեթանոսս լուր եղև, եթէ դու՝ և
ամ՟ հրեայք կամիք ապստամբել 'ի թագաւորէն. և վս՟
այնորիկ շինես դու զպարիսպդ՝ և ամրացուցանես զաշ-
տարակս դորա, վս՟ զի կամիս դու թագաւորել։ *վս՟ 7
այսորիկ կացուցեր քեզ մարգարէս, զի կամիս նստել
յէմ՟, և թագաւորել 'ի վր՟ հրէաստանի, արդ՝ գուցէ
պատմեսցեն զբանս զայս թագաւորին. եկ՝ և վս՟ այսր
խորհեսցուք երկոքեան։ *Եւ առաքեցի առ նա՝ և ա- 8
սեմ. ոչ ուստեք են բանքդ այդ զոր դու խօսիս, այլ
զքէն 'ի սրտէ քումմէ դու ասես զայդ։ *զի ամենե- 9
քեան զարհուրեցուցանեն զմեզ՝ և ասեն, լքցին ձեռք
իւրեանց, և մի կատարեսցեն զգործս իւրեանց։ և արդ՝
զօրացուցի զձեռս իմ մինչև կատարեցի գործս 'ի գը-
10 լուխ։ *Եւ ես մտի 'ի տուն սեմայ որդւոյ դալայեայ,
որդւոյ մետաբեղայ. և նա լեալ էր 'ի տան իւրում։
և ասէ ցիս. ժողովեսցուք 'ի տուն ած՟, և ամրասցուք
'ի միջի դորա, և փակեսցուք զդրունս դորա. զի մի
գուցէ եկեալ թշնամիքն գիշերի սպանանիցեն զմեզ։
11 *Եւ ասեմ ես, ո՛վ է սա այր յորմէ ես փախեայց. և
կամ ո՞ ոք իբրև զիս՝ այր որ մտցէ 'ի տուն ած՟, և կա-
12 րասցէ ապրել։ *և գիտացի՝ եթէ ոչ էր այ՟ առաքեալ.
13 և ոչ էր բան մարգարէի վս՟ իմ։ *Եւ տուբիա և սա-
նաբաղատ կալան վարձկանս, և ժողովս բազումս վս՟
իմ, զի երկեայց և մտից 'ի տուն ած՟ և մեղայց, և դի-
14 ցեն 'ի վր՟ իմ անուն չար։ *Յիշեսցէ ած՟ ըս՟ նենգու-
թեան տուբեայ և սանաբաղատայ ոյք խորհեցան 'ի վերայ
իմ չար, և սոփայէին ուսա մարգարէանալ, զի զարհու-
15 րեցուսցեն և երկեցուսցեն զիս։ *Եւ կատարեցաւ պա-
րիսպն 'ի քսաներորդ հինգերորդ ամսոյն ելուլ 'ի յերկը-
16 տասան ամս։ *Եւ եղև յորժամ լուան ամ՟ թշնամիքն
մեր, զարհուրեցան ամ՟ հեթանոսքն որ շուրջ զմեւք,
և անկաւ 'ի վր՟ նց՟ ահ և երկիւղ յոյժ. և գիտացին թէ
17 յայ՟ էր կատարումն գործոյն մերոյ։ *Եւ յաւուրսն
յայնոսիկ մեծաւ պատուով առաքէր թուղթ 'ի հրէիցն
18 առ տուբիա, և տուբիա գայր առ նս՟. *քանզի էր ըն-
տանութի մեծ առ միմեանս. զի էր փեսայ մեքենիայ
որդւոյ երայ, և յովնաթան որդի նր՟ արար կին ըզ-
19 դուստր մեսողամայ որդւոյ բարաքիայ։ *Եւ զբանս
նր՟ էին որ բերէին առ իս, և զբանս իմ պատմէին նմա.
և թուղթս բազումս տայր առ 'ի յերկեցուցանել զիս։

ԳԼ. Է.

1 Եւ եղև յորժամ կատարեցաւ պարիսպն, և կանգ-
նեցի զդրունս նր՟. և կացին դռնապանք և երգե-
2 ցիկք, սաղմոսասացք և ղևտացիք։ *և պատուիրեցի
եղբարցն իմոց՝ և անանիայ որ էր իշխան 'ի վր՟ էմի՟.
վս՟ զի նա էր ճշմարիտ այր՝ և երկիւղած յայ՟ քան ըզ-
3 բազումս։ *Եւ ասեմ ցնս՟, մի՛ բանայցէք վաղվաղակի
զդրունսն մինչև 'ի ծագել արեւուն, և մինչդեռ ամենե-
քեան արթունք իցեն՝ կալցեն զդրունսն, և փակ ար-
կեալ պնդեսցեն զնս՟. և կացցեն պահապանք դրանց
և բնակչաց էմի՟, այր 'ի պահու իւրում, և այր իւրա-
4 քանչիւր 'ի տան իւրում. *վս՟ զի քաղաքս մեծ և ը՟ար-
ձակ է՝ և ժողովուրդս սակաւ 'ի սմա. և ոչ ևս էն դեռ
ամ՟ ապարանք շինեալ։

5 *Եւ արկ ած՟ 'ի սիրտ իմ, և ժողովեցի զպատուականսն Ե
և զիշխանսն՝ և ժողովուրդն 'ի ժողով մի։ և գտի զգիրսն
ազգահամարին որ էին ելեալ յառաջնում 'ի գերու-
6 թենէն. և էր գրեալ 'ի նմա այսպէս։ *Այս են ան-
ուանք որդւոցն իլի՟ որք ելին 'ի գերուէն՟՝ զորս պան-
դխտեցոյց նաբուքոդոնոսոր թագաւոր բաբելացւոց,
և դարձան յէմ՟ 'ի հրէաստան, այր իւրաքանչիւր 'ի քա-
7 ղաք իւր։ *որք եկին ընդ զօրաբաբելի և ըն՟ յեսուայ
և ընդ նեեմեայ ազարիանց։ Գրայեղիմայ, նայեմանի,
մարտեքու, բեղման, մասապարաթ, եզրա, բագու-
իէ, նաւում, բարանա, մոփրա։ Արք ժողովրդեանն
8 իլի՟։ *որդիք փորոսայ՝ երկուհազար հարիւր եւթա-
9 նասուն և երկու։ *որդիք սափատիայ, երեքհարիւր
10 եւթանասուն և երկու։ *որդիք արեայ, վեցհարիւր
11 յիսուն և վեց։ *որդիք փաաթմովաբ յորդւոցն յեսու-
ւայ

---

(13) Ոմանք. Եղիցի այսպէս ունայնացեալ.. ամ՟ ժողով եկեղեցւոյն։ (14) Ոմանք. 'Ի քսաներրդ ամին մինչև յա"։ (18) Ոմանք. Անխնայ 'ի զգինին ըմպել։ (18) Այլք. Եթէ ծանր է գործ ժողովը"։

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Եւ յայնժամ ևս զդրունսն։ Որ ոչ ունին. և յայնժամ զմիւս դրունսն ոչ էր։ (7) Այլք. Եւ վասն այսորիկ։ (8) Այլք. Այլ քեզէն 'ի սրտէ քո"։ (10) Ոմանք. Ժողովեցարուք 'ի տուն ած՟։ (15) Յօրինակին Բատաքրոնի այսպէս գնի. 'Ի Իեերորդ՝ հինգերորդ ամսոյն ելուլ. 'ի ԻԵ՟Ժ՝ ամս։ Որ երկու օրինակք. ամսոյն եղուլի ԾԲ աւուրն յԻԵ ժան ամս։ Եւ օրինակ մի՝ ամսոյն ելուլ 'ի Ծ և Բ աւուրս։ Եւ այլ հնագոյն օրինակ մի՝ ամսոյն ելուլի յիսուն և երկու աւուրս. Բայց ․․ Եւ 'ի ըռ-անցան նշանակէ ժԲան ամս։ (17) Ոմանք. Եւ 'ի տուբիայէ գայր առ նոսա։

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Եւ սաղմոսասացք և ղև"։ (5) Ոմանք. Եւ գտի զգիրսն։ (6) Այլք. Յէմ և 'ի հրէաստան, այր իւ"։ (7) Այլք. Գռաեղմիայ, նայեմանի։

եայ և յովաբայ, երկուհազար երկերիւր ութևտասն :
* Որդիք եղամ, հազար երկուհարիւր յիսուն և չորս : 12
* որդիք զաթուայ, ութ հարիւր քառասուն և հինգ : 13
* որդիք զաքու, եւթնհարիւր վաթսուն : * որդիք բա- 14
նուայ, վեց հարիւր քառասուն և ութ : * Որդիք բէ- 16
բէի՝ վեցհարիւր քառասուն և ութ : * որդիք ազիայ, 17
երկուհազար երեքհարիւր քսան և երկու : * Որդիք ա- 18
դոնիկամայ, վեցհարիւր յիսուն և եւթն : * որդիք բա- 19
գուէի, երկուհազար վաթսուն և եւթն : * որդիք ադի- 20
նայ, վեցհարիւր յիսուն և չորս : * որդիք ատերե- 21
զեայ, իննսուն և ութ : * որդիք բեսաի, երեքհարիւր 23
քսան և չորս : * որդիք քարիբ, հարիւր տասն և երկու : 24
* Որդիք բեթղաւհէմ, հարիւր քսան և երեք : որդիք նե- 26
տոփայ, յիսուն և վեց : * որդիք անաթովթ, հարիւր 27
քսան և ութ : * որդիք բեթազմոյ, քառասուն և երկու : 28
* որդիք կարիաթարիմ քաբիրայ և բերովթ, ութ հա- 29
րիւր քառասուն և երեք : * որդիք արամայ և գաբայ, 30
վեցհարիւր քսան և մի : * որդիք մաքմար, հարիւր 31
քսան և երկու : * որդիք բեթէլեարայ, հարիւր քսան 32
և երեք : * որդիք նաբիայ, հարիւր յիսուն և երկու : որ- 33
դիք մակեբոս, հարիւր յիսուն և վեց : * որդիք եղամայ, 34
հազար յիսուն և չորս : * որդիք երամ, երեքհարիւր 35
քսան : * որդիք երեքով, երեքհարիւր քառասուն և 36
հինգ : * որդիք ղոդադիդ և անոնի, եւթնհարիւր քսան 37
և երեք : * որդիք անանայ, երեքհազար հարիւր երե- 38
սուն : * Եւ քահանայք որդիք յովդեայ՝ տան, յեսո- 39
ւայ՝ իննհարիւր եւթանասուն և երեք : * որդիք եմեր, 40
հազար յիսուն և երկու : * որդիք փասեուր, հազար եր- 41
կերիւր քառասուն : * որդիք երամ, հազար տասն և 42
եւթն : Եւ ղևտացիք, * որդիք յեսուայ՝ կադմիէլ . յորդ- 43
ւոյն * յուդայիդ՝ եւթանասուն և երեք : Եւ երգե- 44
ցիկք սաղմոսասացք, * որդիք ասափայ՝ հարիւր քառա- 45
սուն և ութ : * Եւ դռնապանք՝ որդիք եղեւմայ . որ- 46
դիք ատերի . որդիք տեղմոնի . որդիք ակուբ . որդիք
ատիտայ . որդիք սաբէի, հարիւր երեսուն և ութ : * Եւ 47
նաթանիմացիք, որդիք սիլայ . որդիք ասիփայ . որդիք
տաբովթ . * որդիք սարիաս . որդիք սիայ . որդիք փա- 48
ստնի . որդիք ղաբանու . որդիք ագաբայ . որդիք ա-
կուդ . որդիք ուտայ . որդիք կետար . որդիք ադաբ .
որդիք սեղեմի : * որդիք անան . որդիք գադեղ . որդիք 49
գայար : * Որդիք հռեայ . որդիք հռասոն . որդիք նե- 50
կոդայ : * որդիք գեեզամ . որդիք ոզի . որդիք փեսէ : 51
* որդիք բեսէի . որդիք մէինոս . որդիք նեփուսեիս . 52
* որդիք բաբովկ . որդիք աքիբայ . որդիք արուր : * որ- 53
դիք ասալովթ . որդիք մեհդայ . որդիք ադասան . * որ- 54
դիք բարկուէ . որդիք սիսարայ . որդիք թեմայ . * որ- 55
դիք նեսիայ . որդիք ատիփայ : * Որդիք ծառայիցն սո- 56
ղոմոնի . որդիք սուտի . որդիք սափարաթ . որդիք փա- 57
րեդայ . * որդիք յէալէ . որդիք դորկոնի . որդիք գա- 58
դէլ : * որդիք սափատիայ . որդիք ետէմ . որդիք փա- 59
քարաթ . որդիք սաբայիմ . որդիք հեմիս : * Ամենայն 60
նաթանայիմք, և որդիք ծառայիցն սողոմոնի՝ երեքհա-
րիւր իննսուն և երկու : * Եւ այսք էին որք ելին 'ի թե- 61
մելքայ . թեղայոր սաքերուբ, երոն, եմեր, և ոչ կա-
րացին պատմել զտունն հարց իւրեանց, և ոչ զազգն իւր-
եանց որ յիէլ իցեն : * Որդիք դալայայ . որդիք բու- 62
այ . որդիք տուբիայ . որդիք նեկովդայ՝ վեցհարիւր
քառասուն և երկու : * Եւ 'ի քահանայիցն, որդիք ե- 63
բերա . որդիք ակովմ . որդիք եղիսայ . վն զի առ կին

'ի դստերաց բերզելեայ գաղաադացւոյ, և կոչեցաւ ըս
64 անուան նց : * Սոքա խնդրեցին գիրս զազգահամար
իւրեանց . և ոչ գտաւ, և մերժեցան 'ի քահանայիցն :
65 * Եւ ասաց աթերսաթա ցնս . մի կերիցեն 'ի սըր-
բութեանց սրբութեց, մինչև յարիցէ քահանայ՝ և լու-
66 սաւորեալ յայտնեսցէ զնս : * Եւ եղև ամ ժողովն եկե-
67 ղեցւոյն չորս բեւր և երկերիւր վաթսուն . * Թող ըզ-
ծառայս և զաղախնայս իւրեանց՝ որք էին եւթնհազար
երեքհարիւր երեսուն և եւթն : և որք էին երգեցիկք
սաղմոսասացք արք և կանայք՝ երկերիւր քառասուն և
68 հինգ : * Ձիք՝ եւթնհարիւր երեսուն և վեց . ջորիք՝
69 երկերիւր քառասուն և հինգ . * ուղտք՝ չորեքհարիւր
70 երեսուն և հինգ . էշք՝ վեցհազար քսան և եւթն : * Եւ
իշխանք ըն հայրապետացն իւրեանց ետուն 'ի գործն .
և աթրասարթա ետ 'ի գանձն ոսկի սպաւառակս յի-
71 սուն, և պատմուճանս քահանայիցն երեսուն : * Եւ
իշխանք հայրապետացն ետուն 'ի գանձս գործոյն՝ ոսկի
երկու բեւրս . և արծաթ բեւր մնաս . և երկու հա-
72 զար երկերիւր : * և այլ ժողովուրդն ետ զահեկանս
երկուս բեւրս, և կահարծաթի երկու հազար, և պատ-
73 մուճանս քահանայիցն վաթսուն և եւթն : * Եւ նստան
քահանայքն՝ և ղևտացիքն՝ և դռնապանքն՝ և երգեցիկք
սաղմոսասացքն՝ և 'ի ժողովրդենէն՝ և նաթանիմացիքն,
և ամ իէլ 'ի քաղաքս իւրեանց :
Եւ ժամանեաց եհաս ամիսն եւթներորդ . և էին որ- Զ
դիքն իէլի 'ի քաղաքս իւրեանց :

ԳԼ. Ը.

1 Եւ ժողովեցան ամ ժողովուրդքն իբրև զայր մի 'ի
հրապարակին առաջի դրանն ջուրցն . և ասացին ցեզ-
րա դպիր օրինացն տն, զի բերցէ զօրէնսն մովսիսի զոր
2 հրամայեալ էր տն այ իղի : * Եւ եբեր եզրա քահանայ
զօրէնսն առաջի եկեղեցւոյն, ուր ժողովեալ էին արք
և կանայք, և ամենեքեան որք կամէին լսել յամսամտին
3 եւթներորդ ամսոյն : * Եւ սկսաւ կարդալ զնա յառա-
ւօտէ յորժամ ծագէր արեգակն մինչև ցօր հասարակ
առաջի արանց և կանանց . և խմանային ամենեքեան՝ և
դնէին ունկն ամ ժողովուրդն 'ի լսել ամ գրելոց օրի-
4 նացն : * Եւ կայր եզրա քահանայ և դպիր 'ի վր բեմի
փայտեղինի . և կային առ նմա մատաթիաս, և սամէաս,
և անանիաս, և ուրիաս, և քեղկիա, և մասիա՝ ը աջմէ
նր : և ը ահեկէ նր՝ փադիաս, և միսայէլ, և մելքիաս,
5 և ասամ, և սորդանա, և զաքարիա, և մոսողամ : * Եւ
յորժամ եբաց եզրա զգիրսն առաջի ամ ժողովրդեանն,
վն զի նա էր վերակացու ամ ժողովրդեանն . և եղև 'ի
6 բանալ նր զգիրսն, կայր ժողովուրդն առաջի նր : * և
օրհնեաց եզրա զտր ած մեծ . և ասէն ամ ժողովուրդն .
ամէն : և համբարձին զձեռս իւրեանց, և խոնարհեալ
երկրպագեցին տն այ 'ի վր երեսաց իւրեանց յերկիր :
7 * Եւ յեսուս, և բանեաս, և սարաբիա էին որ խմա-
ցուցանէին զօրէնսն ժողովրդեանն : և ժողովուրդքն
9 կային ըստ կարգի իւրեանց : * Եւ ասէ նեեմի՝ որ է
աթերսաթա՝ և եզրա քահանայ և դպիր, և ղևտացիքն
10 որ խմացուցանէին ժողովրդեանն . * և ասէն ամ ժո-
ղովրդեանն . օրս այս՝ որ սուրբ է տն այ մերոյ, մի
ողբայք և մի լայք : քանզի լային ժողովուրդքն յորժամ
լսեան զբանս օրինացն : և ասէն ցնս . երթայք կերայք
և արբէք զպարարտս և զքաղցունս, և առաքեցէք մասն
որոց

---

(16) Յօրինակին պակասէր այս համար . * Որդիք բէբէի վեց հա-
րիւր քառասուն և ութ : (21) Ոմանք յաւելուն . Որդիք ատ-
տերի . որդիք եզեկիայ՝ իննսուն և ութն : 22 * Որդիք հա-
սումայ՝ երեք հարիւր քսան և ութ : (24) Ոմանք . Որդիք արիբ,
հար" : Ոմն ոմանք յաւելուն համար 25 . * Որդիք գաբաւոնի՝ իննսուն և հինգ : (29) (30) Ոմանք . Այլք կարիա" . . Այլք արա-
մայ : (31) (32) Ոմանք . Այլք մաքեմար . . Այլք բեթելէ և
արայ հար" : (33) (34) Ոմանք . Այլք : և ոմանք . Այլք : (39) Ոմ-
անք . Որդիք յովդեայ 'ի տանէն յեսուայ : (41) Ոմանք .
Քառասուն և եւթն : (44) Ոմանք . Յորդւոցն ուդայիդ՝

եւթանասուն և չորս : (57) Ոմանք . Եւ որդիք ծառայ" :
(61) Ոմանք . Թեղայ որսաքերուբ : (63) Ոմանք . Որդիք
եբեիա : (65) Աթերսաթա՝ արթարսաթա, ասա և ոսպասէ 'ի
համար 70 . այլ և յաւելուն գրել զոր ամ գրչագրաց մերոց :
(67) Յօրինակին դիշէր . Որք էին եւթն հա" : (67) Ոմանք .
Երգեցիկք և սայ" : (69) Ոմանք Լուղտայ գինէն . Էշք՝ [illegible] :
(73) Ոմանք . Եւ ժամանեալ եհաս ամ" :
ԳԼ . Ը . (2) Ոմանք . Որ ժողովեալ էին արք : (5) Ոմանք .
Վն զի նա էր վերակացու ամենայն . . 'ի բանալ նորա
'ի գիրսն :

որոց ոչ գուցէ, վ՟զի օր ս՟ր է տ՟ն մերոյ. արդ զօ-
րացարուք և մի՛ տրտմեցուցանէք զնա : * Եւ ղևտացիքն 11
լռեցուցանէին զժողովուրդն՝ և ասէին. լռեա՛ լերուք
և մի՛ տրտմիք, վ՟զի օր ս՟ր է սա : * Եւ գնաց ժողո-
վուրդն յուտել և յըմպել և առաքեցին մասն որոց ոչ 12
գոյր. և առնէին ուրախութի՟ մեծ, վ՟զի իմացան ըզ-
բանս օրինացն զոր կարդաց նո՟ց : * Եւ յաւուրն երկ-
րորդի ժողովեցան իշխանքն հայրապետաց ա՟մ ժողովր- 13
դեանն՝ և քահանայք և ղևտացիք առ եզրաս դպիր օրէ-
նացն. զի տեղեկասցին և ուսցին 'ի նմանէ զա՟մ բանս
օրինացն : * Եւ գտին գրեալ յօրէնսն՝ զի էր հրամա- 14
եալ տ՟ն ձ՟ե մովսիսի. ո՟ր արժան է որդւոցն ի՟ղի բնա-
կել 'ի տաղաւարս 'ի տօնի եւթներորդ ամսոյն. * և ո՟ր 15
նշանակել փողով յա՟մ քաղաքս իւրեանց և յե՟մ : Եւ
ասէ եզրաս՝ ելէք 'ի լեառն և բերէք տերևս ձիթենեաց,
և տերևս 'ի ծառոց սաւսեաց, և տերևս մրտոց՝ խնկե-
նեաց, և տերևս արմաւենեաց, և տերևս 'ի թաւ ոս-
տոց ծառոց. և արարէք ձեզ տաղաւարս ըստ գրեցե-
լոցն : * Եւ ելին ժողովուրդքն և բերին, և արարին 16
իւրեանց տաղաւարս, այր 'ի տանիս իւրում, և այր 'ի
սրահի իւրում, և 'ի սրահի տանն ա՟յ, և 'ի հրապարակս
քաղաքին մինչև 'ի դրունս եփրեմայ : * Եւ արարին տա- 17
ղաւարս ա՟մ ժողովք եկեղեցւոյն որք դարձեալ էին 'ի
գերութենէն, և նստան 'ի տաղաւարս. քանզի ոչ երբէք
արարին որդիքն ի՟ղի յաւուրցն յեսուայ որդւոյ նաւեայ
այնպէս մինչև յօրն յայն. և եղև ուրախութի՟ մեծ յոյժ :
* Եւ կարդայր զգիրս օրինացն օրըստօրէ, յօրէն յա- 18
ռաջնմէ մինչև յօրն եւթներորդ. և արարին զտօնն
զեւթն օր, և յաւուրն ութերորդի եղև կատարումն
ըստ օրինացն :

ԳԼ. Թ.

Եւ 'ի քսան և չորս ամսոյն ժողովեցան որդիքն ի՟ղի 1
և սկսան պահել պահս, և զգեցան քուրձ, և ար-
կին մոխիր 'ի վ՟ր գլխոց իւրեանց : * և որոշեցան որ- 2
դիքն ի՟ղի յա՟մ որդւոցն այլազգեաց. և քաւեցին զմեղս
իւրեանց՝ և զմեղս հարցն իւրեանց. * և կային 'ի կարգի 3
իւրեանց : Եւ կարդայր եզրա զգիրս օրինացն տ՟ն ա՟յ.
և երկիր պագին ժողովուրդքն տ՟ն ա՟յ իւրեանց : * և 4
կային 'ի բարձաւանդակ տեղւոջ եզրա և ղևտացիք և
յեսու յովսեդեկեանց, և որդիքն կադմելի. սաքանիա
որդի սարեբիայ՝ որդիք անանիայ : և գոչեցին մեծա-
ձայն առ տ՟ր ա՟ծ իւրեանց. * և ասեն ղևտացիքն յե- 5
սու և կադմիել. Եղբարք՝ օրհնեցէք զտ՟ր ա՟ծ մեր յաւի-
տեանս յաւիտենից. և եղիցի օրհնեալ փառք տ՟ն, և
բարձրասցի օրհնութի՟ ն՟ր և գոհութի՟ : Եւ սկսաւ օրհ-
նել եզրա զտ՟ր ա՟ծ՝ և ասէ : * Դու ես նոյն ինքն տ՟ր ա՟ծ 6
միայն. դու արարեր զերկինս՝ և զերկինս երկնից, և
զա՟մ կարգս ն՟ր, և զերկիր և զա՟մ կարգս ն՟ր, և զա՟մ
ինչ որ է 'ի նմա, զծով և զա՟մ որ է 'ի նմա. և դու կեն-
դանացուցեր զամենեսեան. և քեզ երկրպագեն զօրք
երկնից, և զքեզ փառաւորեն երկինք երկնից. * վ՟զի 7
դու միայն ես տ՟ր ա՟ծ մեր : Դու ընտրեցեր զաբրամ,
և հաներ զնա յերկրէն քաղդեացւոց, և եդիր նմա ա-
նուն աբրահամ. * և գտեր զսիրտ ն՟ր հաւատացեալ ա- 8
ռաջի քո. և եդիր դու նմա ուխտ, տալ նմա զերկիրն
քանանացւոց, և քետացւոց, և ամովրհացւոց, և փե-
րեզացւոց, և յեբուսացւոց, և գերգեսացւոց, և զա-
ւակի ն՟ր մինչև յաւիտեան. և հաստատեցեր զբանս քո,
վ՟զի արդար ես : * Եւ տեսեր զնեղութիս հարցն մե- 9
րոց 'ի յեգիպտոս, և լուար աղաղակի նո՟ց 'ի վ՟ր կար-
միր ծովուն. * և արարեր նո՟ց նշանս յեգիպտոս՝ և 'ի փա- 10
րաւոն և յա՟մ ծառայս ն՟ր, և յա՟մ ժողովուրդ երկրի
ն՟ր. քանզի գիտացեր եթէ հպարտացաւ 'ի վ՟ր ժողո-
վրդեան քոյ, և արարեր քեզ անուն մեծ մինչև յայս
11 օր : * և զծովն կարմիր հերձեր առաջի նո՟ց, և անցին ընդ
մէջ ծովուն իբրև ընդ ցամաք. և զհալածիչս նո՟ց ընկղ-
12 մեցեր իբրև զվէմս 'ի ջուրս բազումս : * և սեամբ ամ-
պոյ առաջնորդեցեր նո՟ց 'ի տուէ, և սեամբ հրոյ 'ի գի-
շերի. վ՟զի լուսաւորեր զճանապարհս նոցա ընդ որ
13 գնային : * Եւ 'ի լեառնն սինա՝ իջեր և խօսեցար ընդ
նո՟ յերկնից. և ետուր նոցա զդատաստանս ուղիղս, և
օրէնս ճշմարիտս, հրամանս և զպատուիրանս բարիս.
14 * և զշաբաթս քո ս՟րս ծանուցեր նո՟ց, և զպատուիրանս
և զհրամանս և զօրէնս ետուր նո՟ց 'ի ձեռն մովսիսի ծա-
15 ռայի քոյ : * Եւ զհաց երկնից ետուր նո՟ց 'ի կերակուր,
և զջուր բղխեցուցեր 'ի վիմէ և արբուցեր նո՟ց. և բա-
ցեր նո՟ց մտանել ժառանգել զերկիրն յոր համբարձեր
16 զձեռն քո տալ նո՟ց : * Եւ ինքեանք իսկ հարքն մեր հպար-
տացան և անօրինեցան, և խստացուցին զպարանոցս
17 իւրեանց, և ոչ լուան պատուիրանաց քոց. * և անհնո-
րեցին յօրինաց քոց, և ոչ յիշեցին զսքանչելիս քո զոր
արարեր դու ընդ նո՟. այլ խստացուցին զպարանոցս
իւրեանց, և դարձուցին զթիկունս իւրեանց. և կա-
մեցան դառնալ 'ի ծառայութի՟ անդրէն յեգիպտոս :
Այլ դու տ՟ր ա՟ծ մեր գթած ես և ողորմած, երկայնա-
միտ և բազումողորմ, և ոչ 'ի սպառ մերժեցեր զնոսա :
18 * Եւ դարձեալ արարին իւրեանց որթ ձուլածոյ՝ և ա-
սացին, այս են աստուածք որ հանին զմեզ յերկրէն ե-
19 գիպտացւոց. և արարին մեծամեծ բարկութի՟ : * և դու
ըստ բազում գթութե՟ և ողորմութե՟ քում՝ ոչ թողեր և
ցրուեցեր զնո՟ յանապատին. և զսիւն ամպոյն ոչ հեռա-
ցուցեր 'ի նոցանէ որ առաջնորդէր նոցա 'ի տուէ, և
զսիւն հրոյն որ լուսաւորէր զնոսա 'ի գիշերի՝ զճանա-
20 պարհս զոր երթային : * Եւ զհոգի քո ս՟բ զբարերար՝
ետուր նո՟ց իմանալ զօրէնսն : և զմանանայն ոչ հեռա-
ցուցեր 'ի բերանոյ նո՟ց. և ետուր նո՟ց ջուր 'ի ծարաւոյ
21 վիմէ : * և զքառասուն ամ շրջեցուցեր զնո՟ յանապա-
տին. հանդերձք նո՟ց ոչ մաշեցան, և կօշիկք նո՟ց ոչ հնա-
22 ցան : * և հարեր առաջի նոցա զթագաւորս և զժողո-
վուրդս. և բաժանեցին և կալան զերկիր նո՟ց 'ի ժառան-
գութի՟, զերկիրն սեհոնի թագաւորին եսեբոնայ, և
23 զերկիրն ովգայ թագաւորին բասանու : * Եւ զորդիս
նո՟ց բազմացուցեր իբրև զաստեղս երկնից. և ածեր զնո՟
յերկիր զոր խոստացար հարցն նո՟ց, և ժառանգեցին
24 զնա. * վ՟զի սատակեցեր առաջի նո՟ց զբնակիչս երկ-
րին քանանացւոց, և ետուր զերկիրն նո՟ց 'ի ձեռս նո՟ց.
և զթագաւորս նո՟ց և զժողովուրդ երկրին սպառեցեր՝
25 ո՟ր և կամեցար ըստ կամաց իւրեանց : * և առին զքա-
ղաքս բարձրաբերձս՝ և զպարիսպս, և ժառանգեցին
զտունս լի ա՟մ բարութե՟. ջրհորս փորեալս և կազ-
մեալս. այգիս և ձիթենիս և զա՟մ ծառս պտղաբերս 'ի
կերակուրս լիութե՟ նո՟ց : Կերան և յագեցան՝ գիրա-
ցան և փափկացան 'ի բարութիս մեծամեծս զոր ետուր
26 նո՟ց. * և հեռացան և մերժեցան 'ի քէն, և յետս դար-
ձան յօրինաց քոց. և զմարգարէսն քո կոտորեցին, որք
քարոզեցին նո՟ց դառնալ առ քեզ. և արարին զբարկու-
27 թի՟ մեծ առաջի քո : * Եւ ետուր զնո՟ 'ի ձեռս նեղչաց
նո՟ց, և նեղեցին զնո՟. և աղաղակեցին առ քեզ 'ի ժամա-
նակս նեղութե՟ իւրեանց. և դու յերկնից լուար նո՟ց.
և բազում գթութե՟ և ողորմութե՟ փրկեցեր զնո՟. և հա-
28 ներ զնո՟ 'ի ձեռաց նեղչաց նոցա : * Եւ յորժամ հանգ-
եան՝ դարձան և արարին չարիս առաջի քո. և թողեր
զնո՟ 'ի ձեռս թշնամեաց նո՟ց, և չարչարեցին զնոսա. և
դարձեալ աղաղակեցին առ քեզ, և դու յերկնից լուար
նո՟ց,

---

(12) Ոմանք. Եւ առաքէին մասն որոց : (17) Ոմանք. Ա՟մ ժողովս եկեղեցւոյն . . այնպէս մինչև յօրն :
Գլ. Թ. (3) Ոմանք. Եւ երկիր պագանէին ա՟մ ժողո՟ : (5) Ոմանք. Եւ ասեն ղևտացիքն յեսու և : (6) Յօրինակին գ՟րէր. Նոյն ինքն տ՟ր ա՟ծ միայն : (7) Ոսկան. Մեր, որ ընտրեցեր զաբրահամ : (10) Յօրինակին. Եւ արարեր նո՟ց նշանս յե՟ (10) Ոմանք. Մինչև ցայսօր : (12) Ոմանք. Վ՟զի լուսաւորեցեր զճանապարհն նո՟ց : (19) Ոմանք. Եւ դու ըստ բազմագթութե՟ և ողոր՟ : (20) Յօրինակին. Եւ հոգի քո ս՟բ զբա՟ : (20) 'Ի լուսա՟. Ջուր 'ի ծարաւուտ վիմէ : (24) Ոսկան. Որպէս և կամեցան ըստ կամաց : (26) Ոմանք. Որք քարոզէին նո՟ց : (27) Ոմանք. Եւ բազ-

նց̃, և փրկեցեր զնոսա բազում ողորմութբ̃ քով. *և 29
դարձեալ եդիր վկայութի̃ առ նոսա՝ դարձուցանել յօրէնս
քո։ Իսկ նոքա անմտացեալք յիմարութբ̃ ոչ լուան օ-
րինաց քոց. և 'ի հրամանս քո և 'ի պատուիրանս քո մե-
ղան. զոր դու ասացեր՝ և հրամայեցեր, զի ո ոք արաս-
ցէ 'ի մարդկանէ զքան պատուիրանաց քոց՝ կեցցէ նո-
քիմբք. իսկ նոքա դարձուցին զթիկունս իւրեանց, և
եղեն խստապարանոցք՝ և ոչ լուան բանի քում։ *և 30
դու երկայնամտեցեր առ նս̃. և առաքեցեր 'ի վկայու-
թի̃ զմարգարէսն հոգւով քո սրբով, սակայն և այնպէս
ոչ լուան. և մատնեցեր զնս̃ 'ի ձեռս ժողովրդոց օտա-
րաց երկրին, որք տառապեցուցին զնս̃ յոյժ։ *և դու 31
ըստ բազում գթութե̃ և ողորմութե̃ քում ոչ թողեր
զնս̃ մինչև 'ի սպառ, և ոչ մերժեալ հեռացուցեր զնս̃
'ի քէն. զի դու հզօր ես գթած և ողորմած՝ երկայնա-
միտ և բազումողորմ։ *Եւ այժմ տր̃ ած̃ մեր՝ զօրաւոր 32
և մեծ, ամենակալ և ահարկու՝ արդար և ճշմարիտ,
պահեա զուխտ և զողորմութի̃՝ և հայեաց 'ի տառա-
պանս մեր և 'ի նեղութիս, և 'ի թագաւորացն մերոց և
իշխանացն մերոց, և քահանայից և մարգարէիցն մերոց,
և ամ̃ հարցն մերոց. և ժողովրդեան քոյ զոր տառա-
պեցուցին, և բռնացան 'ի վր̃ մեր թագաւորք աս-
րեստանեայց մինչև ցայսօր։ *Եւ դու արդար ես յամ̃ 33
զոր ածեր 'ի վր̃ մեր վս̃ մեղաց մերոց. վս̃ զի ճշմար-
տութբ̃ արարեր։ *քանզի մեղաք մեք՝ և թագաւորք 34
մեր և իշխանք և քահանայք, և հարքն մեր՝ և ոչ արա-
րաք զպատուիրանս քո, և ոչ հայեցաք յօրէնս քո և 'ի
վկայութիս զոր եդիր առ մեզ։ *և զգթութիս քո՝ և 35
զբազում բարութիս զոր ետուր մեզ, և յերկրիս յայս-
միկ՝ 'ի լայնս և յընդարձակ և 'ի պարարտ զոր ետուր
մեզ, ոչ գտաք ծառայել քեզ, այլ դարձուցաք ըզ-
սիրտս մեր յօրինաց քոց. և մատնեցաք մեք 'ի գերութե̃
վս̃ մեղաց մերոց։ *և ահաւասիկ եմք այսօր 'ի ծա- 36
ռայութե̃, և երկիրս զոր ետուր հարցն մերոց ուտել
զպտուղ և զբարութի̃ սորա ազատութբ̃։ *Արդ՝ այ- 37
սօր թագաւորք օտարք տիրեն 'ի վր̃ մեր և ուտեն զսա՝
վս̃ մեղաց մերոց, և անկեալք 'ի ծառայութե̃ տամք
հարկս. և վարեն զմեզ և զանասունս մեր ըստ̃ և կամին,
և եմք 'ի նեղութե̃ և 'ի վիշտս մեծ այսօր վս̃ մեղաց մե-
րոց։ *Եւ արդ՝ 'ի վր̃ այսր ամ̃՝ մեք դնեմք ուխտ և 38
հաւատարմութիւն. և հաստատեմք յօրէնս քո, և առնեմք
զնս̃, և որինչ գրեալ է 'ի նոսա։ և զբանս զայս գրով
հաստատեմք և կնքեմք, ամ̃ իշխանք մեր, և ղեւտացիք
մեր, և քահանայք մեր։

ԳԼ. Ժ.

Եւ այս են որ կնքեն զգիրս զայս հաւատարմութե̃ 1
առ քեզ. Նեեմիա որդի Աքաղեայ. և Սեդեկիա որ-
դի *Սարեբա. և Ազարիա. և Երեմիա. *և Փասուր. 2
Ամարիա. Մելքիա. *Ատտուս. Սաբանիա. Մաղուք. 4
*Եմաթ. Մերամովթ. Աբդիա. *Դանիէլ. Կանաթոն. 5
Բարուք. *Մեսուղամ. Աբիա. Միամին. *Մադիա. Բեղ- 7
գէէ. Սեմէի։ Այս ամենեքեան են քահանայք՝ *և ղեւտա- 8
ցիք. Յեսուս որդի Ազանիա. Բանիա որդւոյ Ենադա- 9
դայ. Գադմիէլ, *և եղբարք նր̃. Սեբանիա. Ոդուիա. 10
Կաղիտան. Փելիաման. *Միքա. Հռովբա. Սեբի. *Զա- 12
քուր. Սարաբիա. Սատանիա։ *Որդիք Բանունեայ. 13
*Իշխանք ժողովրդեանն. Փորոս. Փաղաթմովաբ. Եղամ. 14

15 Զաթուա։ *Որդիք Բանեայ՝ Ազուրամ. Բեբայի.
16 *Ադոնիա. Բագուէ. Եգինատեր. *Եզեկիա. Ազուրայե-
18 դա. *Աստմ. Բեսէի. *Արիփ. Անաթովթ. Նովբա.
20 *Մոգափիէս. Մեսուղամ. Եզիր. *Մեսոզաբէէլ. Զադուկ.
22 Եդովք. *Փաղտիա. Անան. Անիա. *Ասէէ. Անանիաս.
23 *Հայուսմ. Էսաբանան. Մոյադուա. *Այիա. Էնան.
27 Անան. *Մաղուս. Հռէում։ *Եւ այլ ևս մնացորդք
28 ժողովրդեանն՝ քահանայք և ղեւտացիք, դռնապանք՝ եր-
գեցիկք՝ նաթանացիք. և ամենեքեան ժողովուրդքս որք
լսեմք զօրէնս տն̃ այ̃ մերոյ, դնեմք վկայութի̃ այսօր ա-
ռաջի քո՝ արք և կանայք. որդիք և դստերք իւրեանց։
29 *Եւ որ միանգամ անցցէ զօրինօքքովք, երդմամբ հաս-
տատեմք այսօր առաջի քո. եղիցի նա 'ի նզովս և յա-
նէծս, որ ոչ պահեսցէ զօրէնս քո որ տուաւ 'ի ձեռն
Մովսիսի ծառայի քոյ. այլ ամ̃ կամօք մերովք պահես-
ցուք, և արասցուք զամ̃ պատուիրանս տն̃ այ̃, և զդա-
30 տաստանս նր̃ և զհրամանս։ *Եւ մի տացուք զդստերս
մեր ուստերաց ժողովրդոց օտարաց, և զդստերս հե-
31 թանոսաց ոչ առցուք որդւոց մերոց։ *Եւ ժողովուրդ
երկրիս այսորիկ ոչ բերիցեն առ մեզ վաճառս յաւուր
շաբաթու. և ոչ գնեսցուք 'ի նոցանէ շաբաթուն. զի
օր սուրբ է, և սուրբ պահեսցուք զօրն եւթներորդ։
32 *Եւ տացուք զողորմութիւն երրորդ դիդրաքմայի ամ̃
33 ըստ ամէ 'ի հարկ տանն այ̃։ *և զհաց զառաջելից, և
զողջս ըստ ժամանակս ժամանակս և զողջակէզս յամ̃
տօնս և 'ի տարեկանս, և 'ի շաբաթս, և յամսամուտս,
և 'ի նաւակատիս՝ և 'ի սրբութիս, և վս̃ մեղաց՝ որ են
'ի քաւութիս իղի՝ և 'ի գործս տաճարին տն̃ այ̃ մերոյ։
34 *Եւ վիճակս արկցուք վս̃ ժառանգութե̃ փայտիցն,
որ երթայ քահանայիցն և ղեւտացւոցն, և ժողովրդն
բերցէ 'ի տուն այ̃ մերոյ՝ 'ի տունս հարցն մերոց ըս̃ ժա-
մանակս ժամանակս ամ̃ ըստ ամէ՝ զորս արժան է այրել
'ի վր̃ սեղանոյ զոհից տն̃ այ̃ մերոյ, ըստ̃ և գրեալ է յօ-
35 րէնսն Մովսիսի։ *Եւ տացուք զպտուղս զառաջաւո-
րութե̃ երկրի մերում, և զպտուղս ծառոց մերոց ամ̃
36 ըս̃ ամէ 'ի տունն տն̃ այ̃ մերոյ։ *և զդիդրաքմայս անդ-
րանկաց որդւոց մերոց, և զանդրանիկս անասնոց մե-
րոց՝ ըստ̃ և գրեալ է յօրէնսն Մովսիսի. և զանդրանիկս
արջառոց մերոց և հօտից բերցուք 'ի տունն այ̃ մերոյ՝
քահանայից մերոց ղեւտացւոց՝ որք կան 'ի սպասու տանն
37 տն̃։ *և զառաջաւորս ցորենոյ, և զպտուղս ծառոց՝
գինւոյ և ձիթոյ բերցուք առ քահանայսն 'ի տունն գան-
ձանակին այ̃։ Եւ զտասանորդս երկրիս մերոյ ղեւտա-
38 ցիքն շրջեսցին՝ և առցեն զամ̃ բովանդակ։ *և եղիցի
քահանայ որդի Ահարոնի, որ տասանորդեսցէ զղեւտա-
ցիսն. և ղեւտացիքն 'ի տասանորդաց մերոց տասանոր-
դեսցեն քահանային մեծի 'ի տունն այ̃ մերոյ, 'ի տունն
39 գանձանակին որ կան 'ի տաճարին տն̃։ *վս̃ զի կացցէ
'ի գանձել 'ի համբարս որդւոց ղեւտացւոցն, և սպաս-
ւորաց՝ 'ի սեղանն ուր կայ սրբութեցն. և եղիցի քա-
հանայիցն և ղեւտացւոց և դռնապանաց, և երգեցկաց
սաղմոսացաց. և մի պակասեսցէ նոցա ուռճիկ երբէք 'ի
տանէ այ̃ մերոյ. և մի նոքա զսպաս տն̃ խափանեսցեն։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ նստան իշխանք ժողովրդոցն յԵմ̃. և արկին վի- Է
ճակս զի մի 'ի տասանց՝ որում և ելցէ վիճակն՝
նստցի յԵմ̃ քաղաք սրբութե̃. և ինններորդքն գնասցեն
յիւ-

մագթութիւն և ո"։ (29) Յօրինակին գրեալ է. Զոր դու ասա-
ցեր և հրամայեցեր։ (32) Ոսկան. Եւ թագաւորացն մերոց և իշ"։
(34) Ոմանք. Եւ թագաւորքս մեր։ (37) Ոմանք. Եւ 'ի
վիշտս մեծս այսօր։
ԳԼ. Ժ. (8) Ոմանք. Այսք ամենեան։ (9) Ոմանք. Յեսու
որդի Ազարիա։ (12)(13) Ոմանք յաւելուն. Սատանիա,
Օբեանիա. Ոդոսիա։ Որդիք Բանուեայ։ Որ ոսկան կրկնումն
յաւելու նոյն՝ կաղիտան են։ (14) 'Ի լուս"։ 'Ի վր̃ Փորիս.
Նշանակի կորիս։ (16)(17)(18) Ոսկան. Եգին. Ատեր.. Ա-
զու. Այիզա։ Ասամ։ (22) Ոմանք. Փաղտիա. Անան. Ա-
նանիա։ (23) Ոսկան յաւելու. Անանիաս. Ասուբ։ 24. Ա-
լօէս, Պիլա, Սոբէկ։ Հռայում։ (27) Ոսկան. Հռէում՝ Բաա-
նա։ (31) Ոմանք. Եւ ժողովուրդք երկրիս.. և ոչ գնես-
ցուք 'ի նցնէ 'ի շաբաթուն։ (35) Այլ. Զառաջաւո-
րութեց երկրի մերում։ (37) Ոմանք. Ղեւտացիքս շըր-
ջեսցին։ (39) Ոմանք. Կայցէ 'ի գանձելի համբարս։
(39) Բազումք. Եւ երգեցկաց սաղմոսաց, և մի պակա-
սեսցին նց̃ ուռճիկք երբէք 'ի տանէն այ̃։ Որ ոսկան. Եւ
մի պակասեսցին նց̃ ու"։
ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոսկան. Վիճակս զմի 'ի տասանց։

յԵրուսաղէմ քաղաքս : * Եւ օրհնեաց ժողովուրդն 2
զարսն զայնս որ որոշեցան, և նստան յե̃մ: * և այս են 3
իշխանք երկրին՝ որ նստան յե̃մ, և քահանայք և ղևտացիք
և նաթանացիք, և որդիք ծառայիցն սողոմոնի : * Եւ 4
որք նստան յե̃մ, էին յազգէն յուդայ և բենիամինի : Եւ
այս են յորդւոցն յուդայ • աթեէ որդի ոզիայ • որդի
զաքարիայ • որդի սամարիայ • որդի սափատիայ • որդի
մալելիէլայ : Եւ յորդւոցն փարեսայ * և մաասիա • որդի 5
բարուք • որդի աղազայ • որդի ոզիայ • որդի ադիայ •
որդի յովարիբ • որդի զաքարիայ • որդի եղոնիի : * Ամենեքեան 6
որդիք փարեսի որ նստան յե̃մ • չորեքհարիւր
վաթսուն և ութ՝ արք զօրաւորք : * Եւ այս են որդիք 7
բենիամինի • սեղոն որդի մեսեղոմ • որդի յովադ • որդի
փադայի • որդի կովղիայ • որդի մասսիայ • որդի աթիէլ
• որդի յեսուայ : * Եւ զհետ նր̃ գեբեի, սելէի, 8
ինն հարիւր քսան և ութ : * Եւ յովէլ որդի զեքրի՝ 9
այցելու և վերակացու 'ի վր̃ նց̃ • և յուդա որդի
ասանայ որ էր երկրորդ 'ի քաղաքին : * Եւ 'ի քահանայիցն՝ 10
ադդիդ որդի յովարիբ, յաքին, սարիա • *որդի 11
եղքիայ • որդի մեսուղամ • որդի սադովկ • որդի մարաւովթ
• որդի եսովբ : Եւ էին տունք իւրեանց մօտ
'ի տաճարն տն̃ • * և եղբարք նորա որ գործէին զգործ 12
սպասաւորութե̃ տանն տն̃ ութ հարիւր քսան և երկու :
և ադայի որդի երովմ • որդւոյ փաղալիայ • որդւոյ ամասեայ
• որդի զաքարիայ • որդի փասեուր • որդի մեղքիայ
: * Եւ եղբարք նորա իշխանք հայրապետացն, երկերիւր 13
քառասուն և երկու : և ամասիա որդի եզրիէլ •
* և եղբարք նր̃ զօրաւորք յամի քսան և ութ • և այցելուք՝ 14
և վերակացուք նց̃ զեքրիել որ էր 'ի մեծաց իշխանաց
: * Եւ յղևտացւոցն սամէիա որդի ասուբ • որդի 15
եզրովմ : * Եւ նաթանացիք որդի միքայ, և յորեբ • որդիք 17
սամուէլ երկերիւր եւթանասուն և չորս : * Եւ 19
դռնապանք, ակուբ ղտեղամին • և եղբարք նր̃՝ հարիւր
եւթանասուն և երկու : * Եւ այցելուք և վերակացուք 22
ղևտացւոցն յե̃մ, ազա որդի բանի • որդի ասաբիայ •
որդի մաթթանի • որդի միքայ • յորդւոցն ասափայ որ
էին երգեցիկք մօտ առ տուն տն̃ • * վս̃ զի հրաման թագաւորին 23
էր առ նս̃ լինել անդ, և անխափան ունել
զպաշտօնն : * Եւ փաթաւա որդի մեսիզաբիւղայ : զարեհ 24
որդի յուդայ՝ որ 'ի ձեռանէ թագաւորին ունէր
զա̃մ կազմած, * և բնակէր յագարակի իւրում : Եւ 25
յորդւոցն յուդայ որք նստան 'ի կարիաթարբա • և յեսու
• և բերսաբէէ • և բնակուն նց̃ * ղաքիս : և ագարակք 30
իւրեանց՝ որք և ունէին զբերսաբէէ : * Եւ որդիք 31
բենիամինի 'ի գաբա՝ մաքմաս : * և ղևտացւոցն բաժին 36
յուդայ և բենիամին :

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ այս են քահանայք և ղևտացիք որ ելին ը̃ զօրաբաբէլի 1
սաղաթիելեանց, և յեսուայ յովսեդեկեանց
• սարայիա, երեմիա, եզրա, * և ամարիա, մաղուք, 2
արտուս, սեդեկիա : * Այս են իշխանք քահանայիցն 3
և եղբարք նց̃ յաւուրս յեսուայ : * Եւ ղևտացիք՝ 8
յեսու, բանուի, կադմիէլ, սարաբիա, յուդա,
մաթթանիա, և եղբարք նց̃ որ են կարգեալ օրըստօրէ :
9 և յովակիմ, եղիասիբ • և եղիասիբայ, * յովադէ • և
յովադայեայ, յովնաթան • և յովնաթանայ յադդուա :
Եւ յաւուրս յովակիմայ եղբարք նր̃ էին իշխանք և քահանայք
հայրապետացն • սարիա, եմարիա, երեմիա, անանիա,
ազարիա, եզրա, մեսուղամ, ամարիա, յովնան,
22 մաղուք : * Եւ ղևտացիք յաւուրս եղիասիբ • յոդա,
և յովա, և յովնան, և իդուա գրեալք իշխանք հայրապետացն
: Եւ այս ա̃մ քահանայք էին 'ի թագաւորութե̃ն
23 դարեհի : * որդիք ղևեայ իշխանք հայրապետացն
գրեալք 'ի գիրս բանից աւուրց համարոյն, մինչև յովնան՝
24 որդի եղիասիբ : * Եւ իշխանք ղևտացւոց ասաբիա,
և արաբիա, և յեսու • և որդիք կադմէլ • և եղբարք
նր̃ մօտ առ նմա, օրհնել և սաղմոս ասել, ըս̃ և
25 հրամայեաց դաւիթ այրն այ̃, * օրըստօրէ զօրհանապազ
26 'ի ժողովս իւրեանց հանդերձ դռնապանօք : * Սոքա էին
յաւուրս յովակիմայ որդւոյ յեսուայ, որդւոյ յովսեդեկայ,
և յաւուրս նեեմայ, և եզրայ քահանայի և դպրի
27 օրինացն տն̃ : * Եւ 'ի նաւակատիս պարսպին ե̃մի, խնդրեցին
զղևտացիսն 'ի տեղիս իւրեանց՝ ածել զնս̃ յե̃մ,
և առնել զնաւակատիս ուրախութե̃ հանդերձ՝ և գոհութե̃
և երգովք նուագարանօք՝ ծնծղայիւք և թմբկօք •
28 և սաղմոսարանօք 'ի ձայն եղջեր փողոյ : * Եւ ժողովեցան
ամենեքեան որք երգէին և սաղմոսէին շուրջանակի
29 յա̃մ կողմանց ե̃մի, * 'ի քաղաքաց և 'ի գիւղից և 'ի
բնակութե̃ց իւրեանց, գալ 'ի սպաս պաշտամանն յե̃մ :
30 * Եւ սրբեցան ա̃մ քահանայքն և ղևտացիքն, և սրբեցին
զժողովուրդն՝ և զդռնապանս մեծի դրանց պարսպին
31 : * Եւ հանին 'ի վեր զիշխանսն յուդայ 'ի պարիսպն •
և երթային զհետ նց̃ երգովք նուագարանօք երկու երկու,
32 * յովսիա և ոզիա՝ և կէս իշխանացն յուդայ : * ազարիաս,
33 եզրա, և մոսողամ : * յուդա և բենիամին • և
34 սամէաս՝ և երեմիաս : * Եւ յորդւոց քահանայիցն էին
35 որք հարկանէին զփողսն՝ զաքարիաս որդի յովնանայ •
որդի սամայի • որդի մաթթանիա • որդի միքայ • որդի
36 զաքուր • որդի ասափ : * Եւ եղբարք նոցա սամէիա և
եզրիէլ օրհնէին զերգս և զսաղմոս դաւթի առն այ̃
զորս նուագեաց : Եւ եզրաս դպիր երթայր առաջի նց̃
37 'ի վր̃ դրանցն : * և որք երգէին երթային ընդդէմ նր̃ :
Եւ ելին յաստիճանս քաղաքին դաւթի յելս պարսպին՝
'ի վերոյ քան զապարանան դաւթի, մինչև 'ի դուռն ջրոյն
39 եփրեմի, և ընդ կողմն արևելից : * և 'ի դուռն եքթերան
• և յաշտարակն անանայելի մինչև 'ի դուռն ջըրբղխացն
• և լսելի եղև ձայն երգոցն մինչև յա̃մ տեղիս •
քանզի հրամայեաց եղբ կալ 'ի վր̃ ա̃մ դրանցն՝ և երգել
43 : * Եւ զոհեցին յաւուր յայնմիկ զոհս մեծամեծս,
և ուրախ եղեն յոյժ • վս̃ զի ա̃ծ արար ուրախ զնոսա
յուրախութի̃ մեծ • և կանայք նց̃ և որդիք նց̃ ուրախ
եղեն • և լսելի եղև ուրախութի̃ նց̃ յե̃մ մինչև 'ի հեռաւոր
տեղիս :
44 * Եւ կացուցին յաւուր յայնմիկ 'ի վերայ գանձանակի Ը
գանձուցն, և զառաջաւորացն, և տասանորդացն, և որ
միանգամ ժողովեալ էր անդր յիշխանաց քաղաքին • ըս̃
հրամայեալ էր յօրէնս մովսէսի քահանայիցն և ղևտացւոց
• քանզի ուրախութի̃ մեծ էր 'ի յուդայ՝ և 'ի քա-
հա-

---

(3) Ոմանք • Եւ նաթանեցիք : (4) Յօրինակին • Եւ որդւոցն փարեսայ : (5) Ոմանք • Որդի իլոնի : (6) Այլ • Ամենայն որդիք փարեսի : (8) Յօրինակին Ուսագրով • Սեղէի • Ջիը̃ : (9) Ոմանք • Որ էր յերկրորդի քաղաքին : (10) Յօրինակին • Յովարիբ իաքինարիա : Իսկ ոմանք • Որդի յովարիբի, աքինարիա : (10) (11) Ոսկան • Որդի յովարիբ 'ի աքին • որ է յերկրորդի քաղաքին : Սարիա որդի եղքիայ : (12) Ոմանք • Տանն տն̃, և ը̃ձ̃ և երկու : (13) Յօրինակին • Հայրապետացն • Ճխը̃ : (14) Ոսկան յաւելու • Հարիւր քսան և ութն : (17) Այլ • Եւ մաթանացիք որդի միքայ : (17) Ոմանք • Եւ յորէբ որդի սամուի : (19) Ոմանք • Զեղեգ ամին : Իսկ Ոսկան • ըեղեմին : (22) Ոմանք • Ազար, որդի բանի : (25) Ոմանք • Եւ բնակէր յագարակի իւրում • • • և բնակութեն նր̃ լաքիս :

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք • Եւ յեսու յովսեդեկեանց : (2) Ոմանք • Արտուս, սեքինիա • կամ, սեքենիա : (8) Այլ • Որ էին կարգեալ օր ըստ օրէ : (22) Յօրինակին 'ի բնաբանն պակասէր • Գրեալք իշխանք հայրա'' • այլ 'ի լուս'' • չափերով նշանակի 'ի ներքս բերել՝ համաձայն այլոց : (22) Ոմանք • Էին թագաւորութեն դարեհի : (24) Ոմանք • Կադմիէլ և եղբարք նց̃ : (29) Ոմանք • Եւ գալ 'ի սպաս պաշտամանն : (31) Ոմանք • Եւ հանին 'ի վերս զիշ'' : (35) Ոմանք • Որդի սամա, որդի մաթթանիա • որդի միքիա : (36) Ոմանք • Եւ եղբարք նորա • սամէաս : (39) 'Ի լուս'' • Եւ 'ի դուռն եքթեերան : Իսկ ոմանք • Եքթիերան • և ոմանք • Եքիերան : (39) Ոմանք • Երգոցն յա̃մ տեղիս • • • ա̃մ դրանցն, և եր'' : (44) Ոմանք • Երգեցիկք սաղմոսացն • և դռնա'' • • • և որդւոյ իւրում սողոմոնի :

քահանայս և յղևտացիս : և զգուշացան սրբութեան այ՟ . և
պահեցին զսրբութիւն որ էին երգեցիկք սաղմոսասացքն :
և դռնապանքն ըստ՟ կարգեալ էր դաւթի և որդւոյ նր՟
սողոմոնի : * Քանզի յաւուրս դաւթի՝ ասափ էր իշ֊ 45
խան և առաջնորդ երգոց սաղմոսացն, որք նուագէին
երգէին և փառաւոր առնէին զա՟ծ : * Եւ ա՟մ ի՟էղ յա֊ 46
ւուրս զօրաբաբելի և յաւուրս նեեմիայ՝ տային մասն
և բաժին երգեցկացն և դռնապանացն՝ որպէս և կար֊
գեալ էր օրըստօրէ . և առնէին սուրբ զղևտացւոցն , և
ղևտացիքն զորդւոցն ահարոնի :

ԳԼ. ԺԳ.

Յաւուր յայնմիկ կարդային զգիրս մովսիսի 'ի լսելիս 1
ժողովրդեանն . և գտաւ 'ի նմա գրեալ այսպէս ,
թէ մի մտցէ ամմոնացի և մովաբացի յեկեղեցի այ՟ յա֊
ւիտեանս ժամանակաց : * Վ՟ն զի ոչ ելին ը՟ առաջ որդ֊ 2
ւոցն ի՟էլի հացիւ և ջրով . այլ կալան 'ի վարձու զբա֊
ղաամ գէտ՝ անիծանել զնս՟ . և դարձոյց ա՟ծ մեր զա֊
նէծսն յօրհնութի՟ : * Եւ եղև յորժամ լուան յօրինացն՝ 3
որոշեցին 'ի բաց զա՟մ խառնակութիւն յի՟էլ :
Թ * Եւ յառաջ քան զայս եղիասիբ քահանայ էր 'ի գան֊ 4
ձանակի տանն այ՟ մերոյ, և էր ազգի տուբիայ . * և շի֊ 5
նեաց իւր անդ տուն գանձի մեծ : և անդ էր յառաջ֊
նում ուր տային զմաննայն և զկնդրուկն, և զկահն սր֊
բութե՟ , և զտասանորդս ցորենոյն և գինւոյ և ձիթոյ և
իւղոյ , և զպտղելիկսն ղևտացւոցն , և երգեցկաց , և դր֊
նապանաց , և զառաջաւորս քահանայիցն : * Եւ մինչ 6
զայս ա՟մ արարեալ էր , ես ոչ էի յե՟մ . քանզի յամի ե֊
րեսներորդի երկրորդի արտաշիսի թագաւորի բաբե֊
լացւոց՝ մտի առ թագաւորն . և յետ բազում աւուրց
խնդրեցի 'ի թագաւորէն , * և եկի յե՟մ : Եւ իմացայ 7
զա՟մ չարութիւն զոր արար եղիասիբ վ՟ն տուբիայ . զի
եւ նմա շինել տուն գանձու 'ի գաւթի տանն տն՟ . * և 8
չար թուեցաւ առաջի իմ յոյժ : Եւ ընկեցի արտաքս
զա՟մ կահ տուբիա 'ի տանէն գանձու . * և հրամայեցի 9
սրբել զտուն գանձուն տն՟ . և դարձուցի անդրէն զղ֊
կահ և զսպաս տանն տն՟ , և զմաննայն և զկնդրուկն : * Եւ 10
գիտացի և հասի 'ի վերայ՝ եթէ զբաժին ղևտացւոցն ոչ
էր տուեալ , և նոքա էին գնացեալ յագարակս իւր֊
եանց : և ղևտացիքն և երգեցիկքն գործէին զգործ մշա֊
կութե՟ : * և կագեցայ ընդ իշխանսն և ասեմ . ընդէ՞ր 11
պակասեցին ռոճիկք 'ի տանէ տն՟ : Եւ ժողովեցի զա՟մ
ապստաւորսն , և կարգեցի զնս՟ 'ի տեղիս իւրեանց : * և 12
ա՟մ հրէայք բերէին զտասանորդս ցորենոյ և գինւոյ և
ձիթոյ 'ի գանձանակ տան տն՟ : * Եւ հրամայեցի տալ 13
'ի ձեռս եղիմայ քահանայի և սադովկայ դպրի , և փա֊
դայիայ որ էր յղևտացւոցն , և 'ի ձեռանէ նր՟ անանի
որդի զաքուր , որդի մաթանիայ . վ՟ն զի հաւատարիմ
էին նոքա որք բաժանէին՝ և տային եղբարց իւրեանց :
* Յիշեսցէ զիս ա՟ծ յայնմ ա՟մի . և մի 'ի բաց՝ արասցէ 14
զողորմութի՟ իւր յինէն . վ՟ն զի արարի զայս ա՟մ 'ի տան
տն՟ այ՟ ի՟էլի :
Ժ * Յաւուրսն յայնոսիկ տեսանէի 'ի հրէաստանի՝ զի 15
հարկանէին հնձանս յաւուր շաբաթու , և բերէին զո֊
րայսն ընդ գրաստս ի՟էլի . և կախէին բեռն գրաստուց
զգինի և զխաղող և զթուզ . բարձեալ բեռինս բերէին
յե՟մ յաւուր շաբաթու : և կալեալ վկայս զի վաճառէին
յաւուր շաբաթու . * և նստէին 'ի տեղի վաճառուցն 16
որք բերէին զձուկնն և զա՟մ վաճառսն , և գնէին յաւուր
17 շաբաթու հրեայքն 'ի ներքս յե՟մ : * Եւ կագեցայ ես
ընդ որդիս հրէիցն որք էին յե՟մ , և ընդ իշխանսն յու֊
դայ , և ասեմ ցնս՟ . զի՞նչ է անօրէնութիւս այս զոր դուք
18 գործէք՝ և պղծէք զաւուրս սուրբ զշաբաթու : * ո՞չ
այսպէս արարին հարքն ձեր՝ և ա՟ծ 'ի վ՟ր նր՟ ա՟ծ զչա֊
րիսս զայս ա՟մ , և 'ի վերայ քաղաքիս այսորիկ . և արդ՝
դուք ընդէ՞ր յաւելուք զբարկութի 'ի վ՟ր ի՟էլի , և պղծէք
19 զօրն սուրբ զշաբաթուց : * Եւ եղև յորժամ կանգնե֊
ցի զդրունս ե՟մի՝ յառաջ քան զշաբաթն հրամայէի փա֊
կել զդրունսն , և ոչ տայի բանալ զնս՟ մինչև անցանէր
շաբաթն : և դարձեալ կացուցի մանկունս պահապանս ,
զի մի իշխեսցէ մտանել ոք բեռամբ յաւուր շաբաթու
20 ը՟ դրունսն ե՟մի : * Եւ ագանէին ամենեքեան որք վա֊
21 ճառէին՝ արտաքոյ ե՟մի միանգամ և երկիցս : * Եւ ա֊
սեմ ցնս՟ , ընդէ՞ր ագանիք դուք արտաքոյ պարսպիդ .
եթէ այլ տեսանեմ զանօրէնութի՟դ զայդ՝ տամ հրա֊
ման այսպէս զի ոչ մտանիցէք դուք 'ի շաբաթս մեր՝ և
22 'ի քաղաքս : * Եւ ասեմ ցղևտացիսն որք էին սրբեալ ,
և գային պահէին զդրունսն , և սրբէին յաւուր շաբա֊
թու . և յայնմ հետէ ոչ պղծեցին զշաբաթսն : Եւ յայսմ
ա՟մի յիշեսցէ զիս ա՟ծ՝ և խնայեսցէ յիս ըստ բազում ո֊
23 ղորմութե՟ իւրում : * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ տեսի զղ֊
հրէայսն , զի նստէին կանայք ազովտայիք՝ և ամոնա֊
24 ցիք՝ և մովաբացիք , * և որդիք նր՟ . և ոմանք 'ի կանանցն
25 խօսէին ազովտացի , և ոչ գիտէին խօսել հրէերէն : * Եւ
կագեցայ ընդ նս՟ , և նզովեցի զնս՟ , և հարի 'ի նոցանէ
արս բազումս . և երդմնեցուցի զնս՟ յանուն այ՟ , զի մի՛
տացեն զդստերս իւրեանց որդւոց նր՟ , և մի զդստերս
26 նր՟ առցեն որդւոց իւրեանց : Եւ ասեմ ցնոսա . * ո՞չ
յայդմ ա՟մ մեղաւ սողոմոն թագաւոր ի՟էլի , և ո՛չ էր
իբրև զնա իմաստուն յա՟մ թագաւորս մեր . և սիրելի
էր նա այ՟ , և կացոյց զնա ա՟ծ թագաւոր 'ի վերայ ա՟մ
ի՟էլի . և զայսպիսի սիրելի այ՟ և զիմաստուն և զմեծ թա֊
գաւոր , խոտորեցուցին և յանցուցին 'ի մեղս կանայք
27 այլազգեաց : * Եւ արդ՝ մի լուայց եթէ ոք արասցէ
զայնպիսի մեծ չարութիս , և մեղիցէ առ ա՟ծ , և արաս֊
28 ցէ կին այլազգի : * Եւ յորդւոցն յովիդեայ և յեղիա֊
սիբայ մեծ քահանայէն , լուայ՝ թէ էր կին նր՟ դուստր
29 սանաբաղատայ , և մերժեալ հալածեցի զնա յինէն : * Յի֊
շեսցէ զնս՟ ա՟ծ 'ի ժառանգութե՟ և յուխտի քահանայու֊
30 թե՟ : * Եւ զղևտացիսն սրբեցի յա՟մ այլազգեաց՝ և կար֊
գեալ կացուցի զնս՟ օրըստօրէ զքահանայսն և զղևտա֊
31 ցիսն , այր իւրաքանչիւր 'ի գործ իւր : * Եւ եսու կա՛զմ
բերել զա՟մ փայտ ողջակիզացն յիւրաքանչիւր ժամա֊
նակս , և զառաջաւորսն պտղոյ իւրեանց : Յիշեսցէ զիս
ա՟ծ մեր յա՟մ բարութիս արդարութե՟ . ա՛յն որ օրհնեա՛լ
է յաւիտեան : ամէն :

Կատարեցաւ Նէէմի :

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք . Եթէ մի մտցէ ամոնացի : (2) Յօրինակին պակասէր . Եւ դարձոյց ա՟ծ մեր զա'' : (3) Ոմանք . Լուան 'ի յօրինացն : (4) Յօրինակին . Եղիասիբ քահանայ : (5) Յօրինակին պակասէր . Եւ ձիթոյ և իւղոյ , և զպտղ'' : (6) Ոմանք . Երեսներորդի և յերկրորդի արտաշէսի : (7) Ոմանք . 'Ի գաւիթ տանն տն՟ : (8) Ոմանք . Տուբիա 'ի տանէն գանձու տն՟ : (12) Ոմանք . Բերէին զտասանորդս : (13) Ոմանք . Անան որդի զաքուր : (15) Ոմանք . Զօրայս ընդ գրաստսն յե՟մ : (16) Այլ . 'Ի տեղիս վաճառացն :

(17) Ոմանք . Դուք գործէք յաւուրս սր՟ զշա'' : (19) Ոմանք . Զի մի ոք իշխեսցէ : (21) Այլ . Եթէ և այլ տեսանեմ : (23) Ոմանք . Զհրէայսն . և զի նստէին կանայք ա'' : (24) Ոմանք . Խօսել հրէարէն : (26) Այլ . Ոչ յայդմ ա՟մի մեղաւ : (26) Ոմանք . Եւ սիրելի էր նա այ՟ : (28) Ոմանք . Եւ յեղիասիբ մեծ քահա'' : (30) Ոմանք . 'Ի գործս իւր : (31) Ոմանք . Զիս տր՟ ա՟ծ մեր յա՟մ : 'Ի վախճանի ոմանք . Կատարեցաւ Նեեմիէ բանքս . և ոմանք . Կատարումն Նէեմեայ բանիցն :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑՆ ԵՍԹԵՐԱՅ

Ժամանակք իրացն Եսթերայ և Մուրդքէի ըստ պատմելն Գրոցս այս, ոմանց առ Երկայնաձեռն Արտաշրիւ թուեցան լինել. այլեւ ոչ սակաւ յանձն՝ առնէ Եւսեբի, զի ոչ լռեին առնէ զայսոսիկ գործս՝ Գիրք Եզրի, որ առ այսու Արտաշրիւ պատմեն զգործս Եզրայ և Նեեմեայ արձակելոց 'ի Բաբելոնէ յԵմ. յայտ է զի յետոյ սորին առ Ոքոսն կոչեցեալ Արտաշրիւ հանդիպի ժամանակ իրացս Եսթերայ։ Իսկ զՀաման Ամադաթեանց Ագագեանց, որ էր թշնամի 'ի դրան Արտաշրիւ, և կամէր սպանանել զՄուրդքէ և ջնջել զհրէայսն, առնէ ոմն յանուն Միհրանայ՝ 'ի Գիրսն որ կոչի Դզօն, թէ էր Համան ամաղեկացի՝ յազգէ Ագագայ զոր սպանեալ Սաւուղ՝ և սպան Սամուէլ. և զի ամաղեկն որ էր պատերազմ ընդ Իսրայէլի՝ հարձակեալ էր ելիցն որդւոց Իսրայէլի։ և զի նա էառ խանայս 'ի քանանացւոցն, զորս անէծն Նոյ. 'ի ներքոյ նծոյ ծառայութե յակոբայ էր իսահակեան։ Զայս փէնոխոտթե 'ի մտի ունէր ամաղէկ, և պատերազմէր ընդէմ նմա. և խափանել 'ի փանէն եսաւայ զանէծքն նոյի, և յեղջ զօրհնութին իսահակայ։ Իսկ հարկաւ ամաղէկ յաղթեալ Մովսէսի, առաջ ած յՄովսէս զմաշեցուցն, թէ ջնջեմ զյիշատակն ամաղեկայ՝ 'ի ներքոյ երկնից։ Զի նախ յետոյ յորդւոցն յիշեսցէ խոտորեալ զամաղէկ. և յետոյ զհատեալ յորդւոցն բենիամինի յետին օրհնութեան հատանել զամաղէկ։ և եւ Համան այս մնացեալ 'ի զաւակէն ամադաթայ ամաղեկեանց. զոր Մուրդքէ 'ի ցեղէ յորդւոցն բենիամինի կապեաց 'ի կախաղանն։ Իսկ ի Մուրդքէ 'ի փանէն կառավարեալ բենիամինեան սաւուղայ հանեալ աւարեալ սեանցն մեծութեան. և 'ի թէ ամենայն զրկանաց զդստերօք ընդ որ թագաւորն առնէ զմնացեալ ամաղեկէ։ Ի՞նչ և ասէ զայս ամ ինչ գրեալ 'ի Գրոցս, խոստովանեալ զանուն 'ի գիրսն, կամեցեալ յայտնել զնմանութիւն զայսու և ընդ նոյն ժամանակ։ Այլ ամ զեկուցեալ 'ի գիրսն, յայտնեալ որդւոյն համան՝ որ կոչեցեալ էր յամաղէկեայ. և ընդդէմ յետոյ կախաղանն ամ և տանն ամ։

* * *

ԵՍԹԵՐ

ԳԼ. ԺԱ.

ՅԱՄԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴԻ ԹԱ- 2
գաւորութեն արտաշէսի արքայի մեծի. յա-
ռաջնում աւուր ամսոյն ադարայ, որ է
հայերէն արեգ. տեսիլ եւտես մուրդքէս
որդի յայիրայ, որդւոյ սամեայ, որդւոյ կիսեայ. յազ-
գէ բենիամինի։ * այր հրէայ, և էր բնակեալ 'ի սուս 3
քաղաքի. այր մեծ և հաւատարիմ ամ իրաց տան թա-
գաւորին։ * Եւ էր նա 'ի գերուէ անտի զոր գերեաց 4
նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց յեմէ, յեքոնիաւ

5 հանդերձ արքայիւն հրէաստանի։ * Եւ այս է երազ
տեսլեան նր զոր տեսանէր. Ձայն խռովութեց՝ և ո-
րոտմանց և շարժմանց. և էր խռովութի մեծ 'ի վերայ
6 երկրի։ * Եւ ահաւասիկ երկու վիշապք մեծք յոյժ,
7 պատրաստեալ ելանէին 'ի կռիւ ը միմեանս։ * և եղև
'ի նոցանէն ձայն մեծ. և 'ի ձայնէ բարբառոյ նց պատ-
րաստեցան ամ ազգք 'ի պատերազմ. զի տացեն պատե-
8 րազմ ընդ ազգին արդարոյ։ * Եւ էր օրն խաւարին
և մթին, տառապանաց և նեղութեց, և էր խռովութի
9 մեծ 'ի վր երկրի։ * և խռովեցաւ ամ արդար ազգն վս
իւրեանց չարեացն, և պատրաստեցան 'ի կորուստ. և
10 կարդացին նոքա առ ած։ * Եւ 'ի ձայնէ անտի նոցա
11 եղև իբրև 'ի փոքրիկ աղբիւրէ գետ մեծ յստակ։ * և ա-
րեգակն ծագեաց, և խոնարհքն բարձրացան՝ և կերան
12 զփառաւորսն։ * Եւ զարթեաւ մուրդքէ 'ի տեսլենէ
աստի յայսմանէ. զոր ած խորհեցաւ առնել. և ունէր
զտեսիլ երազոյն 'ի սրտի իւրում. և յամ զօրութէ իւրմէ
կամէր գիտել, եթէ զի՞նչ իցէ տեսիլն, զոր եւտես ան-
դէն 'ի նմին գիշերի։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ դադարեաց մուրդքէ յապարանին՝ գաբիթեաւ
հանդերձ և թառայիւ՝ երկոքումբք ներքինեօք
թագաւորին, որ էին պահապանք ապարանից թագա-
2 ւորին։ * Եւ իբրև գիտաց եղև մուրթքէ խորհրդոց
ներքինեացն, և զկամս սրտից նց քննեաց՝ եթէ պատ-
րաստեալ են նոքա ձեռն արկանել 'ի թագաւորն ար-
3 տաշէս, եցոյց արքային զխորհուրդս նց։ * Եւ եհարց
թագաւորն զերկոսին ներքինիսն, և նոքա խոստովան
4 եղեն նմա. և հրամայեաց զնոսա կախել։ * Եւ գրեաց
թագաւորն զբանս զայսոսիկ 'ի յիշատակս. և մուրթքէ
5 գրեաց վս բանիցս այսոցիկ։ * Եւ ետ հրաման թա-
գաւորն մուրթքէի, մեծաւ զգուշութբ առաւել եւս
դարման տանել տան թագաւորին. և ետ նմա պար-
գևս։ Եւ էր համան ամադոթեայ բուկեցւոյ փառա-
ւոր առաջի արքային, և կամեցաւ չարչարել զմուրթքէ
6 և զժողովուրդ նց վս երկուց ներքինեացն։ * Եւ եղև
յետ բանիցս այսոցիկ յաւուրս արտաշէսի, որ և այս

ԳԼ. Ա.

1 Արտաշէս կալաւ 'ի հնդկաց աշխարհէն մինչև յեթով-
2 պիա հարիւր քսան և եւթն գաւառ. * 'ի նմին ա-
3 ւուրս յորս նստաւ 'ի սուս քաղաքի։ * Յամին երրոր-
դի թագաւորութեն իւրում. արար թագաւորն կո-
չունս սիրելեաց իւրոց և մեծամեծաց, և այլոց ևս ազ-
գաց՝ պարսից և մարաց՝ և ամ իշխանաց նախարարացն։
4 * Եւ իբրև եցոյց նց զմեծութի թագաւորութեն իւրոյ,
և զփառաւորս ուրախութե վայելչութեն զաւուրս հա-
5 րիւր և ութսուն։ * Եւ յորժամ յանդ ելանէին աւուրք
հարսանեացն. դարձեալ միւսանգամ հրաման ետ կո-
չել 'ի հարսանիսն զռամիկ քաղաքակիցս իւր 'ի գաւիթ
6 տանն արքունի զաւուրս վեց։ * և էր զարդարեալ բե-
հէ-

---

* Մատենագիր նախադրութեանս՝ որ առ իւրաքանչիւր նախադրութեն Գրոց ասէր է յարել և զմանրագոյն բովանդակութիւն պարունակիցսն 'ի նմին, յայլ և այլ գլուխս բաժանեալ, զանց առնէ յամենայն. այլ և յառաջնային երիս գիրս, այս է՝ Եսթերայ, յուդիթայ, և տոբիթայ. որով և զպակասն գլխահամարս յաւելաք գիրս 'ի լուսանցս բնաբանին նշանակելով։

* 'Ի Գիրս Եսթերայ ամենայն բազմապատիկ տարբերութեն կարգի բանից ըստ եօթանասնից օրինակին 'ի յառաջնանն՝ յորմէ է մեր Թարգմանութեն, այսպէս այլեւայլքն գտցին և համառօտ նշմարեն՝ 'Ի նշանակել զալբեկիան գլխահամարս 'ի վր հայկականին։

Գլ. ԺԱ. (2) Բազումք. Յամին երկրորդի թագաւորութեն։ 'Ի Գիրս յայս՝ գրեալս ըստ ամ գրչագիր օրինակաց մերոց՝ բայց 'ի յապաւել ասսցեալ անուանց գրչին այլ և այլ եղանակաւ. որ յառաջ էնայ մուրդքեաւ, գրի նա՝ մուրդքէ. մուրթքէ. մուրթքեաս։ և պարզ՝ Աստինեան. աստանէ։ և Համանն. ամանն։ Զայսու եւս ըստ եօթանասնից փեղեաց համօրինակն օրինակն մերում. կարծիս եմ առնել թէ 'ի փարեերածէ օրինակաց բնագրին իցեն յառաջ եկեալ այս փարբերութիւնք։ Իսկ որ յայսպէս ասէ 'ի Վերմանէ Գրոց յառաջեալ եբրայեցին. որպէս՝ յայիրայն, գրեալ էր նա յարիրայ. և ամադոթեանցն՝ ամադոթեանց. զայնս անխիղճ ուղղագրեցաք։ (2) Այլք. Որդւոյ սեմեայ։ (9) Ոմանք. Ազգն արդար վս չարեաց իւրեանց։ (10) Ոմանք. Աղբերէ գետ մեծ և յստակ։

Գլ. ԺԲ. (5) 'Ի բազումս պակասի։ * Եւ էր համան ամադոթեայ բուկեցւոյ՝... վս երկուց ներքինեացն։ (6) Ոմանք. Յաւուրս արտաշէսի, կալաւ 'ի հնդկաց աշխարհէն։

Գլ. Ա. (1) 'Ի բազմս պակասի. Աշխարհէն մինչև յեթովպիա հարիւր։ (4) 'Ի բազումս պակասի. Վայելչութեն զաւուրս հարիւր և ութսուն։ (5) Ոմանք. Զռամիկ քաղաքացիս։ (6) Ոմանք. Որ էր զարդարեալ"։ և ոմանք. Եւ յոր էր զար"։ և

հեզովք եւ կերպասովք՝ զորս էր կարգեալ եւ կազմեալս
զլարեօքն ծիրանեօք եւ բեհեզովք. եւ զորս էր կարգեալ
'ի խոյակսն ոսկիս, եւ 'ի ծիրանիս ուր կային 'ի վերայ
սեանցն պատուականաց. եւ 'ի խարսխացն ոսկեղինաց
որ կային գահոյք բազումք ոսկեղէնք եւ արծաթեղէնք
ընդելուզեալք մարգարտովք եւ ակամբք պատուականօք՝
լցեալս պաստառօք. եւ գոյնագոյն նկարօք, եւ պատուական
հանդերձիւք 'ի վ҃ր վարդայատակ գաւթին։
* ուր կային թակոյկք եւ ըմպելիք թագաւորին ոսկեղէնք 7
եւ արծաթեղէնք, որք էին յերից բիւրուց քանքարաց.
* եւ գինի յոյժ արքայի ըմպելի։ Այլ կոչունքս՝ 8
ոչ որպէս օրէն էր եղեւ. վ҃ն զի այնպէս կամեցաւ թագաւորն
առնել պաշտօնէից ծառայիցն։ * Եւ ասթինէ 9
կին թագաւորին արար կոչունս կանանց յապարանս
թագաւորին արտաշէսի։ * Եւ յաւուրն եւթներորդի 10
յանձն իւր զուարճացեալ լինէր թագաւորն. եւ ասէ
ցամանն, եւ ցբազան, եւ ցթառա, եւ ցբուրազէ, եւ ցթառաբա,
ցեւթանէօրն ներքինեաց ցպաշտօնեայս իւր,
* կոչել զկինն յարքունիս թագաւորեցուցանել զնա, 11
եւ ցուցանել ամ҃ իշխանաց եւ ազգաց զգեղեցկութի նր҃.
զի էր գեղեցիկ յոյժ։ * եւ ոչ լուաւ նմա ասթինէ գալ 12
առ նա ընդ ներքինիսն։ Եւ տրտմեցաւ թագաւորն՝ եւ
բարկացաւ յոյժ։ * եւ ասէ ցսիրելիսն իւր զիրան զոր 13
արար ասթինէ. արդ՝ արարէք ասէ թագաւորն այսուհետեւ
օրէնս եւ իրաւունս։ * Եւ մատեան առաջի 14
նր҃ արքինաւէոս եւ առնաւթե եւ մաղեսէար, իշխանք պարսից
եւ մարաց որ էին մերձաւորք եւ աթոռակիցք արքային.
* եւ պատմեցին եթէ ո҃պ օրէն է առնել ասթինեայ 15
կնոջ թագաւորին, զի ոչ արար զհրամանս արքային,
զոր հրամայեաց նմա 'ի ձեռն ներքինեացն։
* Եւ ասէ ոմիքէս ցարքայ եւ ցիշխանսն. ոչ եթէ արքայի 16
միայն ընդդէմ դարձաւ ասթինէ տիկնանց տիկին,
այլ ամ҃ իշխանաց եւ կուսակալաց արքայի։ * Սոյնպէս 17
եւ ամ҃ կանայք լինին անհնազանդ իշխանաց պարսից
եւ մարաց. * յորժամ լսեն զարհամարհանս կնոջ 18
թագաւորիս, համարձակին իշխել անարգել զարս իւրեանց։
* Արդ՝ եթէ կամք իցեն եւ հաճոյ թուեսցի արքայի, 19
մի մնացէ նա առ արքայ. եւ զտիկնութի նր҃ տացէ
կնոջ որ լաւ եւս իցէ քան զնա։ * Եւ լուիցեն զօրէնս 20
զոր հրամայես 'ի թագաւորութե҃դ քում. եւ պատուեսցեն
կանայք զարս իւրեանց պատուով մեծաւ՝ յաղքատաց
մինչեւ 'ի մեծամեծս։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ 21
բանն արքայի, եւ ամ҃ իշխանաց նր҃. եւ արար թագաւորն
ո҃պ խօսեցաւ մուրդքէս։ * Եւ առաքեաց ը҃ ամ҃ թագաւորութիւն 22
իւր 'ի գաւառսն ամ҃, ըստ հրամանին որ
եղաւ 'ի վերայ ամ҃ կանանց։

ԳԼ. Բ.

Եւ յետ բանիցս այսոցիկ դադարեաց թագաւորն 1
'ի բարկութենէ անտի. եւ ոչ յաւել յիշել եւս զասթինէ.
զի 'ի միտ ունէր զոր խօսեցաւն նա։ եւ այնպէս
մերժեալ ընկեցաւ կինն։ * Եւ ասեն սպասաւորք թագաւորին. 2
խնդրեսցեն արքայի աղջկունս կոյսս՝ գեղեցիկս
տեսանելով։ * եւ հրամայեսցէ արքայ գաւառապետս 3
կացուցանել ընդ ամ҃ երկիր թագաւորութե҃դ
քոյ. եւ ընտրեսցեն աղջկունս կոյսս, եւ տացեն ածել 'ի
սուսէն քաղաք՝ 'ի կուսանոց մի. եւ տացեն զն҃ս ցներքինին
արքունի. որ պահապանն է կանանց, եւ հրամայեսցէ
արքայ տալ նց҃ եւղ եւ աւճառ, եւ զամ҃ դարմանս։
4 * եւ կին՝ որ հաճոյ լիցի արքայի, թագաւորեսցէ նա
փոխանակ ասթինեայ։ եւ հաճոյ թուեցաւ արքայի իրքն.
5 արար այնպէս։ * Եւ էր այր մի հրէայ 'ի սիսիս քաղաքի,
եւ անուն նր҃ մուրթքէոս, որդի յայիրայ, որդւոյ
6 սեմեայ, որդւոյ կիսեայ, յազգէ բենիամինի. * որ էր
գերի եկեալ յէմէ զոր գերեաց նաբուքոդոնոսոր արքայն
7 բաբելացւոց։ * Եւ էր նորա մանուկ սնուցեալ
զդուստր ամինադաբայ, եղբօր հօրն իւրոյ. եւ անուն
էր նր҃ եսթեր. եւ յառնուլ զնա 'ի մօրէն եւ 'ի հօրէն իւրմէ,
կամէր առնուլ իւր կնութե҃։ եւ էր աղջիկն բարի
8 յոյժ տեսանելով։ * Եւ յորժամ լուեալ հրաման թագաւորին,
ժողովեցան աղջկունք բազումք 'ի սիսան քաղաք,
որ էր ը҃ ձեռամբ ովգեայ։ Տարան զեսթեր առ
9 ովգա, որ էր ներքինի 'ի վ҃ր կանանց. * եւ հաճոյ եղեւ
նմա աղջիկն. եւ եգիտ նա շնորհս առաջի նր҃, եւ փութացաւ
նմա տալ զաճառն եւ զմասն դարմանոյ նորա. եւ
զեւթն աղջիկն զորս տուեալ էր նր҃ նաժիշտ յարքունուստ.
եւ դարմանէր զեսթեր առաւելագոյն քան զամ҃
10 ընկերս նր҃, եւ զնաժիշտս նր҃ նոյնպէս։ * Եւ ոչ եցոյց
եսթեր զազգն եւ ոչ զգաւառն. վ҃ն զի պատուիրեալ
11 նմա մուրթքէ՝ մի պատմել։ * Եւ յաճախէր մուրթքէ
զամ҃ օր շրջել առ տամբ կանանցն, եւ տեսանել թէ որպիսի
12 ինչք անցցեն ընդ եսթեր. * զի մերձ էր ժամանակ
աղջկանն մտանել առ թագաւորն, յորժամ լնուին
ամիսք երկոտասան. զի այնպէս կատարէին աւուրք
դարմանոյ նոցա, ամիսս երեք օծանէին իւղովք անուշիւք,
եւ ամիսս վեց 'ի խունկս անուշունս, եւ յաճառս,
13 եւ 'ի լուանալ կանանցն։ * եւ ապա մտանէր առ արքայն.
եւ որում կամէր տալ զնա 'ի ձեռս նր҃, մտանէր ը҃ նմա
14 'ի սենեակն առաջի թագաւորին։ * ընդ երեկս մտանէր
առ թագաւորն. եւ ցերեակ երթայր անդրէն առ ընկերս
իւր, եւ առ ովգա ներքինի պահապան կանանցն.
եւ կայր անդէն, մինչեւ կոչէին զնա յականէ 'ի սենեակ
15 թագաւորին։ * Եւ իբրեւ լնոյր ժամանակն եսթերայ՝
դստերն ամինադաբայ եղբօր հօրն մուրթքէի մտանել
առ արքայն։ եւ ո՛չինչ ապախտ արար զոր միանգամ պատուիրեաց
նմա ներքինին, որ էր պահապան կանանցն.
զի էր եսթերայ գտեալ շնորհս յամենեցունց որ միանգամ
16 տեսանէին զնա։ * Եւ եմուտ եսթեր առ արքայն
յերկոտասաներորդ ամսեանն ադար, որ է հայերէն
17 արեգ. յեւթներորդ ամի թագաւորութե҃ նր҃։ * եւ հաճոյ
թուեցաւ եսթեր արքայի յոյժ, եւ եգիտ նա շնորհս
քան զամ҃ կանայսն, եւ եդ 'ի վ҃ր գլխոյ նր҃ զթագ կանանցն։
18 * Եւ արար թագաւորն կոչմունս ամ҃ սիրելեաց
իւրոց, եւ զօրացն իւրոց զաւուրս եւթն, եւ բարձրացոյց
նա զհարսանիսն եսթերայ. եւ հրաման ետ թողութի
առնել ամենեցուն որ ընդ թագաւորութե҃բ նր҃
էին։ եւ մուրթքէ դարմանէր եւ կազմէր զդուռն թագաւորին։
20 * Այլ եսթեր՝ ոչ եցոյց զերկիր հայրենի
գաւառին իւրոյ. զի այնպէս պատուիրեալ էր նմա
մուրթքէի. երկնչել յայ҃ եւ առնել զհրամանս նր҃, ո҃պ
էր նա առ նմա յառաջ. եւ եսթեր ոչ փոխեաց զիւր

կար-

կերպասեօք. . եւ զորս էր կապեալ 'ի խոյս'' . . . լցեալս պաստառովք. կամ, ռօք։ (6) Ոսկան. Ոյք կային 'ի վ҃ր սեանն'': (6) Այլք. Ուր կային գահոյք։ (7) Այլք. Թակոյք եւ ըմ'': (8) Ոմանք. Այլ կոչունքս ո҃պ օրէն էր։ (10) Ոմանք. Ցեւթանէօրն ներքինեաց։ եւ Ոմանք. ցեւթանեքին ներքինիս։ (11) Ոսկան. Յարքունիս թագաւորին. եւ ցուցանել ամ҃։ (14) Ոմանք. Արքինէոս եւ առնաւթե։ (15) Ոմանք. Ասթինեայ թագաւորին կնոջ։ (16) Ոմանք. Ասթինէ տիկնաց տիկին։ (20) Ոմանք. Յաղքատոյ մինչեւ 'ի։ (21) Ամենայն գրչագիր օրինակք մեր այսպէս ունին. Որպէս խօսեցաւ մուրդքէս։ Որ Երեւան [illegible] 'ի նոյանէ յէջոյ ձեռամբ յարմարեալ [illegible] ոմիքէս, [illegible] (22) Յօրինակին. 'Ի գաւառսն ամ҃։ (22) Բազումք. 'Ի վերայ կանանց ամենեցունց։

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ այնպէս մերժեալ։ (3) Ոսկան. Եւ տացեն զն҃ս ցօգեայ ցներքինին։ (3) Ոմանք. Որ պահապանն են կա'': (3) Այլք. Եւղ եւ աւճառ։ (9) Յօրինակին [illegible] 12. [illegible] 'ի միջոցին՝ ա. որպէս ունի 'ի վերայ։ (9) Ոսկան. Եւ զեօթն աղջիկսն։ (12) Յօրինակին. Զի մերձ է ժամանակ։ (12) Ոմանք. Զի յորժամ լնոյին։ (13) Ոմանք. Տալ զնա 'ի ձեռս՝ նա մտանէր։ (14) Ոմանք. Եւ ցերեկ երթայր . . եւ առ ովգայի ներքինի պա'': (16) Ոմանք. Թագաւորութեան իւրոյ։ (18) Ոմանք. Կոչունս ամ҃ սիրե'': (20) Ոմանք. Պահպանեալ էին մարդկան։

կարգն ։ * Եւ տրտմեցան երկու ներքինիք արքային՝ 21
որ պահապանապետքն էին մարդկանն · վն՟ զի նախանձէին ընդ մուրթքէի՝ առաւել քան զնս՟ պատուելոյ 'ի
թագաւորէն . և կամէին սպանանել զարտաշէս արքայ ։
* Եւ ազդ եղև մուրթքէի բանս այս , և յայտնեաց ես‐ 22
թերայ ։ և եսթեր եցոյց արքային զխորհուրդս մահուն ։
* Եւ արքայն կշտամբեաց զերկոսին ներքինիսն , և կա‐ 23
խեաց զնս՟ զփայտէ ։ և հրամայեաց թագաւորն զիրսն
զայն գրել զգուշութ՟ · եթէ որ՟պ հաւատարիմ եղև առ
նա մուրթքէոս ։

ԳԼ. Գ.

Եւ եղև յետ այսորիկ , և փառաւորեաց արքայ ար‐ 1
տաշէս զհամանն՝ զամաթուբեայ համադերձ ընկերօք
նր՟ , և բարձրացոյց զնա յառաջին աթոռ քան զամ՟ սի‐
րելիս իւր ։ * և ամենեքին որ միանգամ էին 'ի դրան թա‐ 2
գաւորին՝ երկիր պագանէին նմա · զի այսպէս հրամայ‐
եաց թագաւորն առնել ։ Այլ մուրթքէ ոչ պագանէր
նմա երկիր ։ * և խօսեցան մեծամեծք թագաւորին ը՟ 3
մուրթքէի՝ և ասեն · մուրթքէ՝ ընդէ՞ր ոչ պագանես
դու երկիր համանայ ը՟ հրամանի թագաւորին ։ * զի 4
յամ՟ օր խօսէին ը՟ նմա · և նա ոչ լսէր նց՟ ։ և ամբաս‐
տան եղեն զմուրթքէէ առաջի համանայ · և մուրթքէ
ոչ հնազանդեցաւ հրամանացն արքայի՝ քանզի հրեայ
էր ։ * Եւ յորժամ գիտաց աման՝ եթէ ոչ պագանէ նմա 5
երկիր , բարկացաւ յոյժ · * և խորհուրդ արար զի կո‐ 6
րուսցէ զհրէայսն որ ընդ թագաւորութ՟ն արտաշէսի
արքայի իցեն · և արարին հանդէս համարոյ , * յամին 7
երկոտասաներորդի թագաւորութեն արտաշէսի ։ և ար‐
կանէր վիճակ օր յօրէ՝ և ամիս յամսոյ · զի ո՞րպէս կո‐
րուսցէ 'ի միում աւուր զազգն մուրթքէի , և անկաւ
վիճակն 'ի չորեքտասան ամսոյն ադար ։ * Եւ խօսեցաւ 8
ընդ արքային՝ և ասէ · գոյ ազգ ցրեալ ը՟ հեթանոսս ,
և ընդ ամ՟ թագաւորութե՟ քում , որք են ապիրատք և
խորամանգք քան զամ՟ ազգս , և օրինաց արքունի ոչ
հնազանդին · և ոչ օգտակար են արքայի եթէ թողուս զդո‐
զնս՟ ։ * արդ՝ եթէ կամք իցեն արքայի , հրաման տա‐ 9
ցես կորուսանել զնս՟ · և ես կարգեցից 'ի գանձս ար‐
քունի՝ բեւր քանքար արծաթոյ ։ * Եւ եհան արքայ 10
զմատանին իւր և ետ զնա 'ի ձեռս ամանայ գրել ըզ‐
հրէայսն՝ և կնքել առ 'ի կորուսանել զնս՟ ։ * և ասէ թա‐ 11
գաւորն ցաման · զարծաթդ կալ ընդ քեզ , և զազգդ
զայդ՝ արա որ՟ և կամիս ։ * Եւ կոչեցին զդպիրսն ար‐ 12
քունի յամսեանն առաջնում , յաւուրն երեքտասանե‐
րորդի · և գրեցին որ՟ և հրամայեաց նց՟ համան ։ Զօ‐
րավարաց իշխանաց ը՟ ամ՟ գաւառս՝ 'ի հնդկաց մինչև
յեթովպացիս , հարիւր քսան և եւթն գաւառս · և իշ‐
խանացն ազգաց՝ գի՛ր իւրաքանչիւր լեզուաւ արտա‐
շէսի հրամանաւ ։ * Եւ առաքեցան հրովարտակքն 'ի 13
ձեռն հրեշտակաց ընդ ամ՟ իշխանութեն արտաշէսի՝ կո‐
րուսանել զազգն հրէից յաւուր միում , յամսեանն եր‐
կոտասաներորդի որ է ադար , և յափշտակել զամ՟ ինչս
և զստացուածս նց՟ ։ * Եւ հրաման հրովարտակին՝ էր 14
այսպէս ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Արքայ մեծ արտաշէս՝ ձեզ որ էք 'ի կողմանս հնդկաց
և եթովպացւոց , իշխանաց և պետաց , ձեզ հնա‐
2 զանդելոցդ , * և ամ՟ երկրիս զայս գրեմ ։ Կամեցեալ՝
ոչ ցասմամբ իշխանութեաս հպարտացեալ՝ այլ քաղցրու‐
թե՟ և խոնարհութե՟ կարգեալ · զի զայնոսիկ որ 'ի հնա‐
զանդութեն իցեն՝ անշուշտ յամ՟ ժամ հաստատել ըզ‐
կեանս նց՟ , զթագաւորութին կացեալ խաղաղութե՟
մինչև 'ի ծագս երկրիս , տալ նորոգել զխաղաղութին
3 որում ցանկացան ամ՟ մարդիկ · * հաւատացեալ իմ որ
խորհրդակիցս են իմ, զի որ՟ 'ի գլուխ տարցի զիրսս ,
որ զիմաստութի և զխնամ առանց փոփոխելոյ հաստա‐
տուն հաւատովք յայտնեալ · որով արժանի լեալ երկ‐
րորդ աթոռակցութե՟ իմոյ համանն ։ * և եցոյց մեզ որ
4 ընդ ամ՟ տիեզերս ազգ խառնեալ են դժնդակ ժողո‐
վուրդ ոմն , խափան օրինաց , որք ընդդէմ կան թա‐
գաւորաց , և 'ի բաց մերժեն յիւրեանց զհրամանս առ
'ի չլսել նց՟ , որ 'ի մէնջ ուղղեալ և հաստատեալ անշուշտ
5 մերոյ իշխանութեաս ։ * Արդ կալեալ զազգս միայն բռ‐
վանդակ ազգաւ իւրեանց առաջի ամ՟ մարդոյ որք միան‐
գամ իցեն , և զկարգս զօրինաց զօտարայ 'ի բաց փո‐
խել · և որ դժնդակքն են , և ընդդէմ մերոյ իրաց ·
յորոց ձեռաց կատարին ամ՟ չարիք , որք են թշնամիք
6 մերոյ թագաւորութեաս ։ * Կարգեցաք այժմիկ՝ վն՟ որոյ
ձեզ ազդ արարաք գրովս մերով այսուիկ , և 'ի համա‐
նայ որ հաստատեալ կացեալս է 'ի վր՟ իրացս այսոցիկ ,
և երկրորդի հօր մերոյ · զամենեսեան կանամբք և որդ‐
ւովք համադերձ կորուսանել խլել սրով թշնամեաց՝ ա‐
ռանց գթալոյ և խնայել · յամսեանն երկոտասաներոր‐
7 դում , 'ի չորրորդ աւուրն՝ որ է ադար , * 'ի տարւոջս
յայսմիկ մահու չարաւ 'ի դժոխս իջցեն յաւուր միում ։
և յետ այսր ժամանակի եղիցի խաղաղութի մեզ՝ 'ի կա‐
8 տարել իրացդ այդոցիկ ։ * Եւ պատճէնք հրովարտա‐
կացն սփռեալ գրեցին ընդ ամ՟ գաւառսն ։ և իբրև ել
հրամանն այն , ամենեքին պատրաստք լինէին աւուրն
այնմիկ ։ փութանակի հասանէին իրքն այն և 'ի շուշան
քաղաք ։ և թագաւորն և համան՝ զարդարէին զվարս
իւրեանց ։ և խռովէին ամ՟ քաղաքն ։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ մուրթքէ իբրև գիտաց զիրսն՝ պատառեաց ըզ‐
պատմուճան իւր , և զգեցաւ քուրձ , և ցանեաց
մոխիր զգլխով իւրով · և ընթացաւ ընդ հրապարակս
քաղաքին , 'ի ձայն բարձր աղաղակէր և ասէր · արդ՝
ընդէ՞ր բառնայք զուր օտար տարապարտուց զազգս
2 իմ, որ ոչինչ գործեաց չարիս ։ * Եւ եկն մինչև 'ի դրունս
տանն արքունի և եկաց · զի ոչ իսկ էր արժան նմա մտա‐
նել 'ի դաւիթն արքունի , զի զգեցեալ էր զքուրձ և
3 զմոխիր ։ * Եւ ը՟ ամ՟ գաւառս ուր և կարդային ըզ‐
գիրն՝ աղաղակ և կոծումն՝ և սուգ մեծ լինէր հրէիցն ·
4 և արկանէին քուրձ և մոխիր զիւրեամբք ։ * Եւ մտին
ներքինիքն և նաժիշտքն տիկնանց տիկնոջն , և պատմե‐
ցին եսթերայ · և խռովեցաւ յոյժ իբրև լուաւ վն՟ հրա‐
մանին զոր ետ թագաւորն · և առաքեաց զգեցու‐
ցանել զհանդերձն մուրթքէի , և հանել 'ի նմանէ ըզ‐
5 քուրձն · և նա ոչ հաւանեցաւ նմա ։ * Եւ եսթեր կո‐
չեաց

Գլ. Գ. (1) 'Ի բաղդատն պակասի · Եւ եղև յետ այսորիկ , և փառաւ'' ։ (1) Այլք · Համադերձ , և ընկերօք նր՟ ։ (3) 'Ի բաղդատն պակասի · Պագանես դու երկիր համանայ ըստ ։ (12) Ոսկան · Հարիւր քսան և հինգ գա'' ։ (13) Ոմանք · Ամսեանն երկոտա'' ։

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք · Հնդկաց և եթովպաց" ։ (2) Ոսկան · Եւ ամ՟ երկրի զայս գրել կամէ'' ։ (2) Ոմանք · Զի զայսուիկ որ · · · զթագաւորութին խաղաղութե՟ մինչ 'ի ծագս երկրի , տալ և նորոգել ։ (4) Ոմանք · Մերժեն յինքեանց զհրա'' ։ (5) Ոմանք · Զազգս զայս միայն բռ'' · · · և ընդդէմ մեր իրաց ։ Ուր ոսկան · մերոց իրաց ։ (6) Յօրինակին պակասէր · Այսուիկ , և 'ի համանայ որ հաստա'' ։ (6) Այլք · Առանց գթալոյ և խնայելոյ ։ (7) Այլք · Եւ յետ այդր ժամանակի · · մեզ իրացդ այ'' ։ (8) Ոսկան · Լինէին յաւուրն յայնմիկ ։

Գլ. Դ. (1) Ոմանք · Զազգդ իմ, որ ինչ ոչ գործեաց ։ (5) Բաղդատ · Զառնաւթն ներքինին՝ որ կայր ։ (5) Ոսկան յաւելու համար · 6 ։ Այնպէս իցէ ։ "Եւ ելեալ առնաթեւս առ մուրթքէ յարպարակս քաղաքին , որ էր հանդէպ դրան թագաւորին ։ Եւ մուրթքէ ։

չեաց զառնամթնն ներքինին իւր որ կայր հանապազ առաջի նր, և առաքեաց Ճշմարտել 'ի մուրթքէէ՝ թէ արգարև՝ մինչև իցէ : * և մուրթքէ եցոյց նմա զգիրսն 7
ոսկ և լեալ էին, և զխոստումն զոր խոստացաւ համան արքային, տալ գանձս բեւր քանքար, զի կորուսցէ ըզհրէայսն : * և զպատճէնն որ 'ի սուսա քաղաքի կար- 8
գացեալ էր առ 'ի կորուսանել զնս, ետ զայն ցներքինին զի ցուցցէ եսթերայ :

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ ասէ ցնա պատուիրելով, զի մտցէ և խնդրես- 1
ցէ յարքայէ . և աղաչեսցէ վս ժողովրդեանն :
* զի յիշեսցես զաւուրսն տառապանաց քոց որպէս և 2
սնար 'ի ձեռս իմ . վս զի համան՝ երկրորդ արքային
խօսեցաւ զմէնջ 'ի մահ : * արդ՝ աղաչեսցես զտր ած 3
խնդրուածովք, և խօսեսցիս ասէ՝ թագաւորին վասն
մեր, և փրկեսցես զմեզ 'ի մահուանէս : * Եւ եմուտ 4
առնամթն, և խօսեցաւ ընդ նմա զամ զբանս զայս : * և 5
ասէ եսթեր ցառնամթն . գնա դու առ մուրթքէ՝ և ա-
սա . * եթէ ազգ ամ թագաւորութես գիտէ . եթէ ամ 6
այր կամ կին՝ որ մտանիցէ առ արքայ 'ի ներքին սենեակն առանց կոչելոյ նր, չիք փրկութի . բայց միայն առ որ ձգէ արքայ զոսկի գաւազանն, նա միայն ապրի : և ես ոչ եմ կոչեցեալ մտանել առ արքայ, զի են այս աւուրք երեսուն :

ԳԼ. Դ.

Եւ պատմեաց առնամթն մուրթքէի զամ զբանսն ես- 12
թերայ : * Եւ ասէ մուրթքէ ցառնամթն՝ երթ և 13
ասա դու նմա, թէ եսթեր՝ մի ասեր դու յանձն քո, եթէ ես միայն ապրեցայ 'ի թագաւորութեն յամ հը-
րէից : * և ոչ լռեսցես 'ի ժամանակիս յայսմիկ . այլուստ 14
լինի օգնականութի և փրկութի հրէից, այլ դու և տուն հօր քոյ կորնչիք . և ո՞ գիտէ եթէ 'ի ժամանակի յայսմիկ թագաւորեցեր : * Եւ առաքեաց միւսանգամ 15
եսթեր առ մուրթքէ՝ և ասէ . * գնա դու ժողովեա ըզ- 16
հրէայսն որ են 'ի սուսա քաղաքի, և պահեցէք ինձ պահս, և մի կերիջիք և մի ըմպիջիք զաւուրս երիս, մի զտիւ և մի զգիշեր, և ես և նաժիշտք իմ զգուշանամք պահել : Եւ ապա մտից ես առ արքայ, քանզի առնել զայս՝ արտաքոյ է օրինաց թագաւորին . արարից զայդ, և ե-
թէ իցէ ինձ մեռանել, և ոչ յապաղեցից : * Եւ գնաց 17
մուրթքէ՝ և արար ըստ պատուիրեաց նմա եսթեր :

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ աղաչեաց խնդրուածովք զտր 'ի միտ առեալ և 8
յիշեալ զգործս մեծամեծս տն . և ասէ : * Տր ած՝ 9
թագաւոր ամենակալ, զի քում հրամանդ սպասէ ամ ոք . ոչ ոք է որ ընդդէմ կայ քեզ՝ յորժամ կամիս կեցուցանել դու զժողովուրդ քո զիէլ . * զի դու տր արա- 10
րեր զերկինս և զերկիր և զամ սքանչելիս . * և դու տի- 11
րես 'ի վր ամի, և ոչ ոք է որ հակառակ կայ քում տէ-
րութեդ : * որ զամ գիտես . զի ոչ հպարտութե ինչ, և ոչ 12
ամբարտաւանութե, և ոչ թշնամանօք արարի զայս չպագանելս իմ երկիր ամբարտաւանին համանայ : * Այլ 13
հաճէի և կամէի պագանել զգարշապարս ոտից նր առ
'ի փրկութի տանս իէլի : * այլ արարից զայս, զի մի տաց 14
փառս մարդոյ, այլ քեզ միայն Ճշմարտիդ այ : և ոչ երկիր պագից ոտիցդ՝ բայց քեզ տն իմում . և ոչ արարի
15 զայս ամբարտաւանութե : * Արդ տր ած աբրահամու՝ խնայեա դու 'ի ժողովուրդ քո, զի յարուցեալ են 'ի վր մեր ապականիչք՝ զի ցանկացեալ են կորուսա-
16 նել զժառանգութի քո որ էր ի սկզբանէ . * մի անտես առներ զբաժին քո զոր դու քեզէն փրկեցեր յերկրէն
17 եգիպտացւոց : * Լուր տր ձայնի աղօթից իմոց . և քաւիչ լեր ժառանգութե քում, և դարձո զսուգս մեր յուրախութի . զի կենդանիքս օրհնեսցուք զանուն քո մեծ տր . և մի ապականեր զբերան զայն որ օրհնէ
18 զքեզ : * Եւ ամ իէլ կարդացին առ տր յամ զօրութէ իւրեանց . զի մահն առաջի նց էր :

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եսթեր տիկինն ապաստանեալ առ տր, և հա-
2 տուեալ էր 'ի ճիգն մեծ : * Եւ եհան յիւրմէ ըզհանդերձ փառաց թագաւորութե իւրոյ, և զգեցաւ նա՝ զսուգ նեղութե և սգոյ . և փոխանակ պէսպէս պատուականն իւղոցն և խնկոցն՝ մոխրով և աղբով ելից ըզգլուխն իւր . և զմարմինս իւր 'ի բազում աշխատութե խոնարհեցոյց . և զամ տեղի զարդու զգնծութե իւրոյ՝
3 ելից 'ի գիսոյ հերաց իւրոց : * և մատուցեալ բազում աղօթիւք խնդրուածոց հայցէր 'ի տէ այ իէլի՝ և ասէր . Տր իմ և թագաւոր մեր, դու միայն օգնեա ինձ միայ-
4 նումս . որ ոչ ունիմ ինձ օգնական բաց 'ի քէն : * զի
5 վտանգ մեծ է առաջի իմ : * Ես լուեի 'ի ծննդենէ իմմէ՝ 'ի հայրենի ազգէն իմմէ, եթէ դու տր առեր զիէլ յամ ազգաց, և զհարսն մեր յազգատոհմէն իւրեանց 'ի ժառանգութի քեզ յաւիտեան . և արարեր նց զամ զոր խօսեցար : Եւ դարձեալ ես յաճախեալ յաղօթսն իւր այսպէս ասէր . Ած աբրահամու, ած սահակայ, ած յակոբայ՝ դու ես օրհնեալ յաւիտեանս : ես լուեի 'ի հայրենի գրոց . զի դու տր փոխեցեր յերկրէ յերկինս զենովք, յապաշխարութե 'ի կեանսն յաւիտենից : ես լուայ 'ի հայրենի գրոց տր՝ եթէ դու զնոյ 'ի ջրհեղեղէ հեղեղէ ապրեցուցեր : ես լուայ 'ի հայրենի գրոց տր՝ եթէ դու աբրահամու՝ առաջի արանցն իւրոց 'ի մէջ թագաւորացն եսուր փառս : ես լուայ 'ի հայրենի գրոց տր՝ եթէ դու զյովնան 'ի կէտ ձկանն ապրեցուցեր : ես լուայ 'ի հայրենի իմոց գրոց տր՝ եթէ դու զերիս մանկունսն 'ի հնոցէ հրոյն փրկեցեր : և զդանիէլ՝ 'ի գբոյ առիւծուցն ապրեցուցեր : ես լուայ 'ի հայրենի իմոց գրոց տր՝ եթէ դու զեզեկիա արքայն հըրէաստանի՝ մահուն դատապարտեալ՝ փրկեցեր, և 'ի կալ նր յաղօթս առ քեզ վս կենաց իւրոց ողորմեցար, և շնորհեցեր և յաւելեր 'ի կեանս նորա ամս հնգետասան : ես լուայ 'ի հայրենի իմոց գրոց տր՝ եթէ դու 'ի խնդրելն 'ի քէն տր՝ աննայի, աղօթիւք և խնդրուածովք
6 զաւակ շնորհեցեր նմա զմեծն սամուէլ : * Եւ արդ՝ այժմ մեք տր մեղաք առաջի քո, և մատնեցեր զմեզ 'ի
7 ձեռս թշնամեաց մերոց . * փոխանակ այնր զի փառաւորեցաք մեք զաստուածս նց . արդար ես դու տր :
8 * և այժմ ոչ շատացան 'ի ծառայել մերում նց . այլ
9 եդին զձեռս իւրեանց 'ի վր կռոց իւրեանց, * բառնալ զայն զոր սահմանեաց բերանդ քո, և եղծանել ըզժառանգութիս քո . և խցանել զբերանս որ օրհնեն ըզքեզ, և շիջուցանել զփառս տան քոյ և զսեղանոյ սրբոյ
10 քոյ : * և բանալ զբերանս ազգաց 'ի փառաւորել զոչինչ աստուածս իւրեանց, և փառաւորել զթագաւորս
11 մարմնաւորս յաւիտենից այսօրիկ : * Եւ արդ տր ած՝
մի

---

(7) Ոմանք. Եցոյց նմա զգիրսն ոսկ և լեալ էին : (7) Այլք. Տալ գանձ բեւր : (8) Ոմանք. Զի ցուցցէ զայն եսթերայ: ԳԼ. ԺԵ. (6) Ոմանք. Առանց կոչելոյ, նորա չիք փրկ'': ԳԼ. Դ. (13) Ոմանք. Ե՛րթ և ասա դու նմա. եսթե՛ր : (16) Այլք. Եւ ժողովեա զհրէ՛... և մի ըմպեսջիք զաւ'': ԳԼ. ԺԳ. (9) Ոմանք. Յորժամ կամիս դու կեցուցա'': (14) Ոսկան. Այլ արարի զայս... այլ քեզ միայնոյ ճշ'': ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Եւ հաստատեր 'ի ճիգն : (3) Ոմանք. Ած իմ և թգր : (5) Ոմանք. Եւ ած յակոբայ.. յաւիտեանս ամէն : (5) Այլք. Յաւիտենից : ես լուեի 'ի հայ'': (5) 'Ի բազումս պակասի. Հրոյն փրկեցեր : և զդանիէլ 'ի գբոյ առիւծուցն ապրեցուցեր : ես լուայ : (5) Ոմանք. 'Ի քէն տր աննայի շուշանայ աղօ'': Եւ ոմանք չիք. շուշանայ : առ որս և պակասի . շնորհեցեր նմա զմեծն սամուէլ : (8) Ոմանք. Ո՛չ շատացան տր 'ի ծա'': (9) Այլք. Եւ շիջուցանել զփա'': (11) 'Ի բազմս պակասի. Եւ արդ տր ած՝ մի :

մի մատներ զվիճակ ժառանգութե̅ քոյ 'ի ձեռս այնոցիկ
որ ոչն իսկ են բնաւ, զի մի ուրախութբ ցնծասցեն
'ի մ̅ջ կործանմանս մերոյ. այլ դարձո զխորհուրդս
ն̅ց անդրէն 'ի նոսին, և զայն որ յարուցեալ է 'ի վերայ
մեր՝ խայտառակեա։ * Յիշեա տ̅ր, և մի անտես առնել 12
'ի ժամանակի նեղութեն մերում։ Եւ զիս համարձակեցո
որ Թագաւորդ ես ա̅մ Թագաւորաց՝ և տ̅ր տերանց։
* և տուր ինձ բան դիւրին 'ի բերան, որով գըտանիցեմ 13
զշնորհս առաջի Թագաւորին. և դարձո ըզսիրտ
ն̅ր յատելութի̅ թշնամւոյն մերոյ, առ 'ի կոտորումն
նմին և կամակցաց ն̅ր։ * այլ զմեզ փրկեա բարձր 14
բազկաւ քով, և օգնեա ինձ միայնումս՝ որում ոչ զ̅ք է
օգնական բաց 'ի քէն տ̅ր։ * Տ̅ր՝ դու զամենեցուն ըզսիրտս 15
գիտես և ճանաչես, և ես ատեցի զփառս անօրինաց,
և գարշեցեալ եմ յանկողնէ անթլփատից.
և յա̅մ օտար ստացուածոցս։ * Դու գիտես տ̅ր զկարիս 16
իմ, զի գարշելի է ինձ Թագս որ է 'ի վ̅ր գլխոյ
իմոյ. գարշիմ 'ի սմանէ ա̅պ 'ի կապերտէ որ լինի ըստ
օրինաց կանանց, և ոչ զգենում զնա յորժամ 'ի ներքս
դադարեմ։ * Եւ ոչ կերաւ աղախին քո 'ի սեղանոյ անտի 17
ամանայ, և ոչ փառաւորեցի զգինարբուս Թագաւորին,
և ոչ արբի զգինի սպանդից ն̅ց։ * և ոչ ուրախ 18
եղև աղախին քո յօրէն յայնմանէ յորմէհետէ մտեալ
եմ առ Թագաւորն մինչև ցայժմ. բայց 'ի քեզ տ̅ր՝ տ̅ր
ա̅ծ աբրահամու։ * Ա̅ծ հզօր 'ի վ̅ր ամենեցունց, լուր 19
ձայնից անյուսացս, և փրկեա զմեզ 'ի ձեռաց որ չարչարեն
զմեզ, և փրկեա զիս յերկիւղէ անտի զոր երկնչիմս.
և ապրեցո զժողովուրդ քո զի̅է̅լ։

Գլ. ԺԵ.

Եւ եղև յաւուրն երրորդի՝ իբրև դադարեաց յաղօթիցն 4
իւրոց, մերկացաւ յիւրմէ զհանդերձ սգոյն,
և զգեցաւ զծիրանիսն իւր, և եղև երևելի յոյժ։
* Եւ կարդաց նա առ տեսուչն իւր ա̅ծ և փրկիչ ա̅մի։ 5
և առ նա զերկուս նաժիշտսն իւր զսիրելիս. * մին ունէր 6
զառորոս զգեստուն ն̅ր 'ի վեր. * և զմիւսումն արկեալ 7
զձեռն իւր։ * Եւ նա՝ զամօթի հարեալ երկնչէր 8
վ̅ս գեղոյ մանկութե̅ն իւրոյ. և երեսք ն̅ր զուարթք
առ 'ի սիրել, այլ սիրտ ն̅ր նեղեալ էր 'ի յահէ անտի։
* Եւ եմուտ նա ը̅ ա̅մ դրունս ապարանիցն, և եկաց 9
նա առաջի Թագաւորին։ և նա նստէր յաթոռ Թագաւորութե̅ն
իւրոյ. և զգեցեալ էր զպատմուճան փառացն
իւրոց, որ էր ընդելուզեալ ոսկւով և մարգարտով
և ականք պատուականօք. և էր ահաւոր յոյժ։
* Եւ 'ի վեր համբարձ զերեսս իւր, զի էին կարմրացեալ 10
փառօք՝ և նայեցաւ. և գլորեցաւ տիկինն, և փոխեաց
նա զգոյն իւր, և եղև նա իբրև զթալացեալ. և
խոնարհեցաւ 'ի գլուխ նաժշտին որ երթայր առաջի
ն̅ր։ * Եւ դարձոյց ա̅ծ զոգի Թագաւորին 'ի հեզութի̅, 11
և փութացեալ վաղվաղակի էջ մեծաւ երկիւղիւ յաթոռոյ
անտի իւրմէ Թագաւորն, և առ զտիկինն 'ի վերայ
գրկաց իւրոց և կանգնեաց զնա, և աղաչէր և մխիթարէր
զնա բանիւք խաղաղութե̅. և ասէր ցնա, * զի՞ է 12
քեզ եսթեր տիկին, ես՝ եղբայր քո եմ, համարձակեաց.
* ոչ մեռանիս. զի 'ի միասին է իմ և քո հրամանս։ 13
Մատիր դու. * և առ զգաւազանն զոսկի՝ և եդ 'ի վ̅ր 14
պարանոցի տիկնոջդ. և համբուրեաց զնա, * և 15
ասէ՝ խօսեաց ընդ իս։ * Եւ ասէ ցնա եսթեր. տեսի 16
զքեզ տէր՝ իբրև զհրեշտակ ա̅յ, և խռովեցաւ սիրտ իմ
յահէ փառաց քոց. * զի սքանչելի ես տէր իմ. և երեսք 17
18 քո լի են շնորհօք։ * Եւ մինչդեռ խօսէր ը̅ նմա՝
19 գլորեցաւ միւսանգամ յահէ Թագաւորին։ * և Թագաւորն
խռովեալ էր յոյժ, և ա̅մ ծառայք ն̅ր. և սպասաւորք
Թագաւորին աղաչէին զտիկինն։ Եւ ասէ Թագաւորն,
զի՞նչ կամիս եսթեր, և զի՞նչ են աղաչանքդ
քո. արդարև ասեմ քեզ, եթէ խնդրեսցես մինչև 'ի
կէս Թագաւորութեան իմոյ, տաց քեզ։

Գլ. Ե.

4 Եւ ասէ եսթեր՝ օրս իմ այս նշանաւոր է. եթէ
կամք լիցին արքայի, եկեսցես դու և համանն 'ի կոչունսն
5 իմ զոր առնելոց եմ այսօր։ * Եւ ասէ Թագաւորն,
կոչեցէք վաղվաղակի զհամանն, և կատարեսցուք
զբանն եսթերայ։ Եկին երկոքեան նոքա 'ի կոչունսն
6 զոր ասաց եսթեր։ * Եւ մինչդեռ ըմպէին գինի, ասէ
արքայն ցեսթեր. զի՞նչ կամիս տիկին եսթեր, տաց
7 քեզ զորինչ և խնդրեսցես։ * Եւ ասէ եսթեր. աղաչանք
8 իմ և խնդրուածք իմ այս են. * եթէ գտի ես շնորհս
առաջի արքայի, եկեսցէ արքայ և համանն 'ի կոչունսն
9 զոր առնեմ ձեզ վաղիւ միւսանգամ։ * և ել ամանն յերեսաց
արքայի ուրախութբ մեծաւ և զուարթութբ։
Եւ իբրև ետես համանն զմուրդքէ զայրն հրեայ 'ի դրան
10 Թագաւորին՝ բարկացաւ յոյժ։ * Եւ եմուտ նա 'ի տուն
իւր, և կոչեաց զսիրելիս իւր, և զզոսարրա զկին իւր.
11 * և եցոյց ն̅ց զմեծութի̅ և զփառսն իւր զոր ետ նմա
Թագաւորն. և որպէս արար զնա առաջին 'ի Թագաւորութե̅ն
12 իւրում։ * Եւ ասէ համան. ոչ կոչեաց տիկինն
եսթեր 'ի կոչունս իւր ընդ արքայի զոք՝ բաց յինէն.
13 և դարձեալ առ վաղիւ ևս հրաւիրեաց զիս։ * և
արդ՝ այս ոչ թուի ինձ հաճոյ, յորժամ տեսանեմ ըզմուրդքէ՝
14 զայր հրեայ 'ի դրան Թագաւորին։ * Եւ ասէ
ցնա զոսարրա կինն իւր և սիրելիքն իւր. հրաման
տուր հատանել քեզ փայտ մի յիսուն կանգուն, և ը̅
առաւօտն ասասցես արքայի, և կախեսցի մուրդքէ ըզփայտէն.
և դու մտանիցես 'ի կոչունսն հանդերձ արքայիւ,
և ուրախ լինիցիս ընդ նմա։ և հաճոյ թուեցաւ
համանայ՝ բանն, և պատրաստեցին զփայտն։

Գլ. Զ.

1 Եւ տ̅ր ա̅ծ մերժեաց զքուն յարքայէ զգիշերն զայն.
և ասէ ցդպրապետն իւր՝ բերել առաջի իւր զգիր
2 հրովարտակին և կարդալ։ * Եւ եգիտ նա զհրովարտակն
զոր գրեալ էր վ̅ս մուրդքէի, եթէ որպէս պատմեաց
վ̅ս երկոցունց ներքինեացն ն̅ր, յորժամ պահէին
զապարանս Թագաւորին, և կամէին սպանանել զարքայ
3 արտաշէս։ * Եւ ասէ Թագաւորն. և զի՞նչ շնորհս և
կամ փառս տուաք մուրդքէի։ և ասեն սպասաւորքն
արքայի. չարարեր և ոչինչ նմա՝ յորժամ հասեր 'ի վ̅ր
խնամոյ հաւատարմութե̅ ն̅ր առ քեզ։ Եւ ընդ առաւօտն
4 եկին 'ի գաւիթ Թագաւորին։ * և ասէ արքայ.
ո՞վ է 'ի գաւիթս։ և ամանն եկն եմուտ հրաման առնուլ
'ի Թագաւորէն, զի կախեսցէ զմուրդքէ զփայտէն զոր
5 պատրաստեաց։ * Եւ ասեն սպասաւորքն արքայի. ահաւասիկ
համանն՝ արտաքոյ է։ և ասէ արքայ, կոչեսցի
6 'ի ներքս։ * Եւ ասէ Թագաւորն ցամանն. զի՞նչ արարից
ես առնն զոր ես կամիմ փառաւորել։ և խորհեցաւ ամանն,
և ասէ 'ի միտս իւր. զո՞վ կամի արքայ փառաւորել
7 եթէ ոչ զիս։ * Եւ ասէ ցարքայ. զայրն զոր արքայ
8 կամի փառաւորել. * բերցեն զպատմուճանն զարքունի,
և զերիվարն յորում արքայ հեծանէր, և տացեն
առն

---

(13) Այլ. Առ 'ի կոտորումն նմին և։ (15) Օմանք. Տ̅ր դու զա̅մ զսիրտս գի"։ (16) Օմանք. Որպէս և 'ի կապերտէ.. և ոչ զգենում զայն։ (17) Օմանք. Զգինիս սպանդխոից։ (19) 'Ի բազմս պակասի. Եւ ապրեցո զժողովուրդ քո զի̅է̅լ։

Գլ. ԺԵ. (8) Բազումք. Այլ սիրտն ն̅ր։ (9) Օմանք. Եւ եմուտ առ նա ընդ ա̅մ։ (10) Ոմանք. Իբրև զթալկացեալ։ (10) 'Ի բազումս պակասի. Նաժշտին որ էրթայր առաջի ն̅ր։ (11) Օմանք. Բանիւք խաղաղութբ։ (14) Ոմանք. Եւ էառ զգաւա".. և եդ 'ի վերայ պարանոցի տիկնոջն։

(15) Օմանք. Եւ ասէ ցնա. խօսեաց ընդ։ (16) Օմանք. 'Ի յահէ փառաց քոց։

Գլ. Ե. (6) Այլք. Եւ ասէ արքայն ցեսթեր։ (6) Օմանք. Զոր ինչ և խնդրես։ (14) Օմանք. Ասասցես ցարքայ, և կախեսցի։

Գլ. Զ. (3) Օմանք. Չ'արարեր և ոչինչ։ Որ ոսկան. Արարեր և ոչինչ։ (4) Օմանք. Ո՞վ է 'ի գաւթիս։ (7) Օմանք. Զայրն զայն զո՞ր կամի ար"։ (8) Օմանք. Առն այնմիկ։ Եւ ոմանք. Առն միում ս̅ի"։

առն այնորիկ սիրելւոյն արքայի 'ի փառաւորաց անտի :
* Եւ զգեցուսցեն զպատմուճանն առնն այնմիկ զոր արքայն 9
սիրէ, և հեծուսցեն զնա յերիվարն արքունի . և
քարոզ կարդասցի ընդ հրապարակս քաղաքիս, և ասասցէ՝
այսպէս եղիցի ա̄մ առնն զոր արքայ փառաւորէ
: * Եւ ասէ արքայ ցհամամ, բարւոք խօսեցար՝ զայդ 10
արասցես մուրդքէի առն հրէի՝ խնամակալի տան իմում,
և մի վրիպեսցի բան մի 'ի բանից քոց զոր խօսեցարդ
: * Եւ առ համամն զպատմուճանն՝ և զերիվարն արքունի 11
. և զգեցոյց զմուրդքէ, և հեծոյց զնա յերիվարն,
և անց նա ընդ փողոցս քաղաքին . և քարոզն աղաղակէր
և ասէր՝ այսպէս լիցի ա̄մ մարդոյ զոր արքայ կամի
փառաւորել : * Եւ դարձաւ մուրդքէ յապարանս արքունի 12
. և համան գնաց 'ի տուն իւր գլխարկեալ լի
տրտմութ̄ : * Եւ պատմեաց համան՝ որ զինչ անց ընդ նա՝ 13
զօսարրայի կնոջ իւրում, և սիրելեաց իւրոց : Եւ ասեն
ցնա սիրելիքն և կինն իւր . եթէ յազգէ հրէից էր
մուրդքէ՝ և եղև իշխան, հնազանդեալ նմա . զի ոչ կարես
դու նմա չար հատուցանել . քանզի տ̄ր ա̄ծ ընդ նմա
է, և նա մեծացոյց զնա : * Եւ մինչդեռ նոքա խօսէին՝ 14
եկին երկու ներքինիքն կոչել զհամամն 'ի ճաշ տիկնոջն :

ԳԼ. Է.

Եւ եմուտ թագաւորն և համան 'ի գինեխումս տիկնոջն 1
: * Եւ ասէ արքայ ցեսթեր յաւուրն երրորդի 2
մինչդեռ ըմպէին գինի . զի՞ է քեզ եսթեր տիկին .
և զի՞նչ է խնդրուածդ քո՝ և կամ աղաչանքդ . եղիցի
քեզ մինչև 'ի կէս թագաւորութ̄ իմոյ : * Եւ պատասխանի 3
ետ եսթեր՝ և ասէ . եթէ գտի ես շնորհս առաջի
քո արքայ՝ տացի անձն մի խնդրոյս իմում, և բան աղաչանացս
իմոց ընդունելի քեզ լիցի : * Վ̄ զի վաճառեցաք 4
ես և ժողովուրդ իմ 'ի կորուստ՝ և 'ի ծառայութ̄ և
'ի յափշտակութ̄ մեք և որդիք մեր, և ես ոչ հաւատացի :
արդ՝ ոչ է առն բանսարկուի արժան 'ի տան թագաւորի
լինել : * Եւ ասէ արքայն՝ ո՞վ է որ իշխեաց առնել 5
զիրս զայս : * Եւ ասէ եսթեր՝ այրս թշնամի համան, որ 6
չարս է՝ սա արար : Եւ համան զանհնարեալ խռովեցաւ
յոյժ յարքայէ և 'ի տիկնոջէն : * Եւ յարեաւ թագաւորն 7
'ի ճաշոյ անտի, և եմուտ 'ի ծաղկոցն արքունի : և համան
կամէր հրաժարել 'ի տիկնոջէն, քանզի էր յերկիւղի
մեծի : * Եւ դարձաւ թագաւորն 'ի ծաղկոցէ անտի, 8
և ետես զհամամն զի կայր անկեալ առաջի գահոյից
տիկնոջն՝ և աղաչէր զնա վ̄ փրկութ̄ իւրոյ : Եւ ասէ
թագաւորն . արդ՝ յայդ չափ հասեր, զի կամիս զկին իմ
բռնադատել 'ի տան իմում : և համան իբրև լուաւ, զահի
զամօթի հարեալ անկաւ 'ի վ̄ր երեսաց իւրոց : * Եւ 9
ասէ բուգաթան մի 'ի ներքինեաց անտի ցարքայ . ահա
համան և փայտ մի կազմեաց մուրդքէի սիրելւոյ արքայի,
և կանգնեաց զնա 'ի տան իւրում յիսուն կանգնեան :
Եւ ասէ թագաւորն՝ խաչեսցի 'ի վ̄ր ն̄ր : * Եւ կախեցին 10
զհամամն զփայտէն, զոր պատրաստեաց մուրդքէի : և
ապա թագաւորն դադարեաց 'ի բարկութ̄ իւրմէ :

ԳԼ. Ը.

Եւ յայնմ աւուր պարգևեաց թագաւորն եսթերայ 1
զգանձն համանայ քսուի : և զմուրդքէ կոչեցեալ
թագաւորին՝ քանզի պատմեաց նմա եսթեր եթէ ազգական
իմ է : * Եւ առ թագաւորն զմատանին զոր եհան 2
'ի համանայ, և ետ զնա մուրդքէի, և կացոյց եսթեր
3 զմուրդքէ 'ի վերայ ա̄մ ընչից համանայ : * Եւ յաւել ևս
խօսել ընդ արքայի, և անկաւ առաջի ոտից ն̄ր, և աղաչէր՝
զի մի մինչև 'ի վախճան լիցի պատուհասն 'ի վ̄ր
4 հրէիցն զոր հասոյց համամն : * Եւ ձգեաց արքայ առ եսթեր
զգաւազանն ոսկի . և յարեաւ եսթեր՝ երթեալ
5 'ի սեննակն արքայի : * Եւ ասէ եսթեր՝ եթէ կամք իցեն
քեզ, և գտեալ է իմ շնորհս առաջի քո, առաքեսցէ
արքայ հրեշտակս և դարձուսցէ զհրովարտակն որ գրեցանն
'ի համանայ կորուսանել զհրէայսն որք են 'ի քում
6 թագաւորութեդ . * և զիա՞րդ կարիցեմ ես տեսանել
զչարիս ժողովրդեան իմոյ, և կամ զիա՞րդ կարացից ապրել
7 ես 'ի բնակչաց հայրենի գաւառին իմոյ : * Եւ ասէ
թագաւորն ցեսթեր . իսկ եթէ զա̄մ ինչս՝ և զստացուածս
համանայ ետու շնորհեցի քեզ, և զնա կախեցի
զփայտէ, զի ձեռն եարկ նա 'ի հրէայսն . զինչ այլ ևս
8 ինչ խնդրես՝ * գրեցէք արդ դուք հրամանաւ բանի իմոյ
ո̄պ կամք իցեն ձեզ, և կնքեսցի մատանեաւս իմով,
զի որչափ և գրէք՝ իմ արքայի հրաման տուեալ զի մի
9 ոք գտցի դիմակաց այնց հրամանաց : * Եւ կոչեցին ըղդպիրսն
յառաջնում աւուրն յամսեանն նիսան՝ որ է
արեգ, 'ի քսաներորդի յերրորդի ամի . և գրեցաւ՝ ո̄պ
և ետ հրաման աշխարհամար դպրացն . որք միանգամ
իշխանքն և կուսակալքն էին 'ի գաւառս գաւառս, նախարարացն,
և իշխանաց նախարարացն . 'ի հնդկաց մինչև
յեթեովպացիս՝ հարիւր քսան և եւթն կուսակալացն,
ըստ գաւառաց գաւառաց յիւրաքանչիւր լեզուս
10 ն̄ց, * հրամանաւ թագաւորին . և կնքեցաւ մատանեաւ
նորա : Եւ առաքեցին զհրովարտակն 'ի ձեռն հրեշտակաց
11 . ո̄պ զի կացցեն հրէայք ողջ և անարատք՝ * իւրեանց
օրինօք յա̄մ քաղաքի : օգնականք և թիկունք լինել
առ 'ի հատուցանել ն̄ց զփոխարէն թշնամեաց իւրեանց
. ո̄պ և կամիցին յաւուրս իմում ընդ ա̄մ տեղիս
12 թագաւորութ̄ իմում, * յաւուրն երեքտասաներորդի
ամսոյն ադարայ : Եւ այս էր պատճէն հրովարտակին
զոր կնքեալ էր մատանեաւ թագաւորին :

ԳԼ. ԺԶ.

1 Թագաւոր մեծ արտաշէս . Ձեզ՝ որ էք 'ի հնդկաց
կողմանսդ և յեթեովպացւոց հարիւր քսան և եւթն
գաւառաց, նախարարացդ և իշխանացդ, որ 'ի մերում
2 մտի և 'ի խորհրդեան մերում էք, ողջոյն : * Բազումս
բազում անգամ 'ի բարերար քաղցրութեց սատի, առէպ
առէպ պատուեալք՝ աւելի ևս և մեծամեծ խորհուրդս
3 խորհեցան : * Եւ ոչ միայն զմեր հնազանդեալսն խնդրեն
չարչարել . այլ և ոչ իւրեանց յանդգնութե՛ն՝ և մեծութեց
կարեն համբերել, և յիւրեանց բարերարսն
4 ձեռնարկել մենքենայեն : * և զգովութիւս ոչ միայն 'ի
մարդկանէ աստի բառնան առնուլ, այլ և 'ի չմարթնոց
գովութիւս բարձրացեալ յղփացեալ խնդրեն : ոչ
գիտեն որոց ա̄մի տեսուչ յաւէժ ա̄ծ է : և ատելութի
5 ինն չարութ̄ համարին փախչել 'ի դատաստանէն : * Բազում
անգամ զբազումս որք յիշխանութ̄ կարգեալ են՝ որոց
հաւատարմութ̄ զգործ 'ի ձեռն առեալ է, հանգիստ
և մխիթարութ̄ անձանց համարին առ 'ի հեղուլ զարիւն
6 անբիծ : * Վ̄ որոյ կրեաց իսկ զարժան պատուհասն
չարակամութ̄ սուտ̄ առանց խորհելոյ, ամբաստանութ̄
մատուցանել մեզ . վ̄ այսորիկ որք 'ի մէնջն պատուե-

---

(10) Այլ . Խնամակալի 'ի տան իմում : (11) Ոմանք . Այսպէս եղիցի . . զոր կամիցի արքայ : (13) Ոմանք . Անց ընդ նմա . . . սիրելիքն իւր և կինն իւր : (13) 'Ի բազումս պակասի . Ընդ նմա է, և նա մեծացոյց զնա :

ԳԼ. Է. (2) Ոսկան . Յաւուրն երկրորդի : (3) Ոմանք . Շնորհս առաջի արքայի . . աղաչանացս իմում ընդունելի լիցի : (8) 'Ի բազումս պակասի . Եւ ետես զհամամն զի կայր անկեալ . . և աղաչէր զնա վասն փրկութե իւրոյ : (9) 'Ի բազումս պակասի . Կազմեաց մուրդքէի սիրելւոյ արքայի, և կանգնեաց զնա :

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք . Պարգևեաց արքայն եսթերայ ըզգանձն : (7) Յօրինակին պակասէր . Զի ձեռն եարկ նա 'ի հրէայս" : (8) Ոսկան . Հրաման տուեալ է . զի : (9) Ոմանք . Յամսեանն նիսանայ . . . . և հնդկաց մինչև : (10) Ոմանք յաւելուն . Եւ գրեցաւ հրամանաւ թա" : (11) Այլ . Որպէս և կամիցին յաւուր միում ընդ ա̄մ . . . թագաւորութ̄ իմոյ :

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք . 'Ի կողմանս հնդկաց և եթովպաց" : (4) Բազումք . Աստի բառնան, այլ 'ի չմարթնոցն . . յըղփացեալ ոչ գիտեն . . տեսուչն յաւէրժ ա̄ծ է : (5) Յօրինակին . 'Ի հեղուլ զարեան անբիծ : (6) Ոմանք . Զանարժան պատուհ" . . . առանց խորհրդոյ ամբաստանու-

ուեցան ։ Այլ արդ՝ զգուշանալ արժան է ։ * ոչ այն 7
չափ միայն, որչափ և յառաջնում նուագին ուսուցաք
ձեզ առնել. որչափ և գրեցան ձեզ առանց սրբութե,
որ եղեւ այնոցիկ որք արժանաւորութեքն զօրացեալ
էին՝ ժանտութեք իւրեանց ։ * Արդ հայեցեալ ձեր 'ի 8
թագաւորութիս. առանց խռովութե ա̅մ մարդկան
շնորհեցաք կեալ խաղաղութբ ։ * Արդ արարէք ըզ- 9
դարձ փոխարինին 'ի նոյն ։ և որ առաջին հրամանն էր՝
այն 'ի բաց մերժեսցի. և հեզութբ և խաղաղութբ ընդ-
առաջ ելանել ։ * Եւ մի ո̅մ համանն ամադովթեանց 10
մակեդոնացի ճշմարտութենէ օտար լեալ 'ի զաւակէն
պարսից. և յոյժ առեցեալ և մերժեալ 'ի մերմէ քաղց-
րութէ աստի ։ * և տարացեալ զոր ունիմք առ ա̅մ 11
ազգս մարդասիրութիս. այնչափ եւս՝ զի և կոչեցաւ մեր
աթոռակից. որում երկիր պագանեն ամենեքեան որք
են ընդ մերով իշխանութբս. զոր յերկրորդ աթոռս
իմում նստուցեալ պատուեցաք ։ * Եւ ոչ համբար- 12
տեալ նա իւրում ամբարտաւանութեն՝ մեքենայել
ջանացաւ՝ յիշխանութէ աստի զմեզ 'ի բաց մերժել. և
յոգւոց աստի մերոց. * և զմեր փրկիչն և զերախտա- 13
ւոր՝ զմուրդքէ. և չքնաղ և զանարատ, զհաւասար թա-
գաւորութեն իմոյ զեսթեր տիկնանց տիկին, ա̅մ ազ-
գաւն իւրեանց հանդերձ՝ բազում զնւր 'ի նանիր մտաս
'ի վ̅ր եդեալ առանց պատճառի, խնդրեաց զսոսա 'ի
կորուստ ։ * զի նա այսու օրինակաւ խորհեցաւ առ- 14
նուլ զիշխանութիս պարսից յանապաստ աւերակ, և 'ի
մակեդոնացիս անդրէն դարձուցանել ։ * Այլ մեք 'ի 15
բազմահնար սատակչէ յայնմանէ որք մատնեցան 'ի կո-
րուստ հրէայքս, տեսանեմք զի ոչ ինչ գործք չարուե
'ի սոսա գտանին. և արդար օրինաց վարիչք ։ * Եւ են 16
իսկ սոքա որդիք բարձրելոյն մեծի կենդանւոյն ա̅յ.
որ ուղղէ զմեր և զազգիս մերոյ զթագաւորութիս յիւր-
մէ բարեսէր առատութեն ։ * Եւ արդ բարւոք արա- 17
րէք զի ոչինչ ձեռնամուխ եղէք ը̅ս հրամանի գրոյ հրո-
վարտակացն համանայ՝ որ առաքեցաւ առ ձեզ. * վ̅ն 18
զի և նա՝ ինքն զայս յինքենէ գործեաց, մերձ 'ի դրունս
սիւսացւոց քաղաքիս ա̅մ ընտանեօք իւրովք հանդերձ,
'ի փայտ ելեալ է. զարժանն վրիժուց հատուցումն անդ-
րէն յանձն իւր ընկալեալ յամենակալէն ա̅յ, որ հա-
տոյց նմա վաղվաղակի զդատաստանն ։ * Եւ զպատճէն 19
հրովարտակիս այսորիկ յառաջ հանեալ՝ եդեալ և տա-
րածեալ ա̅մ զգուշութբ, եթէ հրէից վարել զիւրեանց
օրէնսն ։ * Արդ՝ քաջալերեսցին նոքա. զի ո̅ք 'ի ժա- 20
մանակի նեղութեն ստիպէին զն̅ս չարչարել. հատուս-
ցեն զհատուցումն 'ի թշնամիս իւրեանց, յերկոտասա-
ներորդ և յերեքտասաներորդ ամսեանն ադար՝ * 'ի 21
նմին աւուր ։ զի զայս իսկ ամենազօրն ա̅ծ փոխանակ
սատակելոյ ընտրեալ ազգին՝ արար ն̅ց ուրախութի ։
* Եւ դուք այժմ 'ի կարգս ձեր և 'ի տօնս տարեկանաց 22
ձերոց, և յաւուր նշանաւորի ուրախութիս արասջիք.
* զի ո̅չ ցայժմ, և արդ զկնի այսորիկ փրկութե եղիցի 23
մեզ՝ և վստահակաւորաց պարսկաց ։ Եւ որք 'ի մեր վ̅ր
զխորհուրդ մահու խորհին՝ ն̅ց յիշատակ կորստեան ։
* Ա̅մ քաղաքք և ա̅մ գաւառք որ ոչ առնիցեն ը̅ս բա- 24
նից մերոց այսորիկ՝ սրով և հրով և բարկութբ մաշես-
ցին. ոչ միայն 'ի մարդկանէ անապատ լիցի, այլ և գա-
զանք երկրի և թռչունք երկնից՝ մինչև յաւիտեան 'ի
բաց մերժեալք ընկեսցին ։

ԳԼ. Ը.

13 Եւ պատճէնք հրովարտակացն ցուցեալ կարգացեալ
լիցի առաջի ա̅մ ազաց՝ յիմում թագաւորութես.
և որ պատրաստել հանդերձեալ էին կորուսանել ըզ-
հրէայսդ՝ յաւուր յայսմիկ կորուսանել զթշնամիս դոցա ։
14 Մ'զ̅ լերուք ։ * Եւ հրեշտակքն ելին փութով կատա-
րել որ 'ի թագաւորէն կարգեալ էր ։ և գրեցաւ հրա-
մանն և եդաւ 'ի սուսիս քաղաքի ։ Եւ յաւուրսն յայնո-
15 սիկ յորժամ եղեւ այս. * և մուրդքէ ել, և զգեցեալ էր
զպատմուճանն զարքունի, և պսակ ունէր ոսկի, և թագ
'ի բեհեզոյ և 'ի ծիրանւոյ. և տեսին որ 'ի սուսիս քաղա-
16 քին էին, և ուրախ եղեն յոյժ ։ * Եւ հրէիցն լոյս մեծ
17 ծագեաց, և ուրախուե յոյժ * յա̅մ քաղաքի և 'ի գա-
ւառս, ուր և ընթեռնուին զհրամանս արքունի՝ խնդու-
թի և ուրախութի լինէր ն̅ց. և բազումք 'ի հեթանո-
սացն դառնային 'ի հրէութի անդր, և թլփատէին վ̅ն
ահին հրէից ։

ԳԼ. Թ.

1 Ի յերկոտասաներորդ ամսոյն՝ և յերեքտասանե-
րորդ աւուրն որ է ադար. եկն եհաս հրովարտակն՝
որ գրեալ էր յարքունուստ ։ 'Ի նմին աւուր կորնչէին
2 որ միանգամ ընդդիմադարձք լինէին հրէիցն ։ * և ոչոք
էր որ ընդդէմ դառնայր ն̅ց ամենեին. քանզի զահի
3 հարան 'ի նոցանէն ։ * Զի իշխանքն որ 'ի վ̅ր նախարա-
րացն ն̅ց կացեալ էին, և կուսակալք՝ և արքունի դպրա-
պետք՝ պատուէին զհրէայսն, զի ահն մուրդքէի կայր
4 'ի վերայ ն̅ց. * քանզի հրաման տուեալ էր հրովարտա-
կաւ թագաւորին՝ անուանել զնա ընդ ա̅մ թագաւո-
6 րութիւն իւր ։ * Եւ 'ի սուսիս քաղաքի կոտորեցին հը-
7 րէայքն արս իբրև հինգհարիւր ։ * Զփարսան, և ըզ-
8 նեստէն, և զդղփոն, և զփազգա, * և զփարդաթա, և
9 զբարեա, և զսարաբաքա, և զմարմասիմ, * և զարու-
10 փէան, և զարսէան, և զբուժեթան, * զորդիսն հա-
մանայ որդւոյն ամադովթայ, որդւոյ բերդեայ թըշ-
11 նամւոյն հրէից ։ * Եւ յափշտակեցին 'ի նմին աւուր՝ և
մատուցին զթիւն արքայի զկորուսելոցն 'ի սուսիս քա-
12 ղաքի ։ * Եւ ասէ արքայ ցեսթեր. կորուսին հրէայքն
'ի սուսիս քաղաքի արս հինգ հարիւր. և շուրջ զքաղա-
քաւն որչափ ևս առաւել յոյժ կարծես. արդ զինչ
13 ևս կամիս՝ զի արարից քեզ ։ * Եւ ասէ ցարքայ եսթեր.
տացէ հրաման արքայ հրէիցն այնպէս առ վաղիւ, զի
14 զորդիսն համանայ կախեսցեն ։ * Եւ ետ հրաման առ-
նել այսպէս, և հան արտաքս առ հրէայսն որ 'ի քաղա-
քին էին՝ զմարմինս որդւոցն համանայ հանել 'ի փայտ ։
15 * Եւ ժողովեցան հրէայքն 'ի սուսիս, յաւուրն չորեք-
տասաներորդի ադարայ, և կոտեցին արս երեքհա-
16 րիւր. և ոչինչ յափշտակեցին ։ * և որ այլքն էին 'ի հը-
րէից անտի որ ը̅ թագաւորուե ն̅ր էին ժողովեցան,
և անձանց իւրեանց օգնէին ։ Եւ հանգեան նոքա, և
դադարեցին յայնցանէ որք պատերազմէին ընդ նոսա.
17 զի կորուսին 'ի նոցանէ իբրև հինգ հազար ոգի ։ * յե-
րեքտասաներորդի ամսոյն ադարայ. և ոչինչ յափշտա-
կե-

թե մատուցանել ։ (7) Ոմանք. Անարժանութեքն զօրա-
ցեալ էին ժտութեք իւրեանց ։ (10) Ոմանք. Ամա-
դովթեանց մակեդոն՝ ճշմար''. 'ի իւրմէ քաղցրութէ ։
(11) Բ գրչ. Երկիր պագանէին ա̅մքն որ էին ը̅ ։ (12) Ո-
մանք. 'Ի մերում ամբար''։ Ոսկան. յիւրում ամբար''։
(13) 'Ի բ գրչ պակաս. Զեսթեր տիկնանց տիկին ։ (13) Ոմանք.
Առանց պատճառանաց խնդրեաց զնոսա ։ (14) Այլք.
Խորհեցաւ առնել զիշխա''։ (16) Ոսկան. Առատութէն ։
(17) Ոմանք. Գրոց հրովարտա''։ (17) Ոսկան. Որք առա-
քեցան առ ։ (18) Այլք. Զարժանի զվրիժուց զհա''։
(22) Ոմանք. Նշանաւորի ուրախութեն ։ (23) Բազումք.
Այսորիկ ուրախութի եղիցի ձեզ, և վստկաւորաց մերոց
պարսկաց.. զխորհուրդ մահու խորհէին ։ (24) Այլք.
Ըստ բանից մերոց այսոցիկ ։
Գլ. Ը. (13) Բազումք. Պատրաստել հանդերձեալ ըզ-
հրէայսդ յաւուրս յայսմիկ՝ կորուսանել զթշնամիս դո-
ցա ։ Եւ հրէշ''։ (14) 'Ի բազումս պակաս. 'Ի սուսիս քաղա-
քի Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յորժամ եղեւ այս ։ և մուրթքէ ։
Գլ. Թ. Այլք. (1) Միանգամ գլխադարձք լինէին ։
(6) Ոմանք. Հրէայքն արս՝ շ ։ (10) Ոմանք. Որդւոյն ա-
մադաթայ, որդւոյն բարզեայ ։ (12) Ոմանք. Կամե-
ցիս՝ զի արա''։ (13) Յօրինակին. Եւ ասէ արքայ ցեսթեր.
տացէ հրաման ։ ըստ որում ասէ Վրիգոլիս և այլ օրինակ մի ։
(13) Ոմանք. Այնպէս առ վաղիւ ։ (15) Ոմանք. Եւ կու-
տեցան արս երեքհար''։ Ոմանք՝ և կոտորեցին արս ե-
րեքհար''։ (16) Ոսկան. Եւ որք մնացեալքն էին 'ի հրէից

կեցին։ Եւ հանգեան նոքա յերեքտասաներորդ աւուրն
նորին ամսոյն․ և կարգեցին զօրն զայն օր հանգստեան՝
խնդութե՟ և ուրախութե՟։ *Եւ հրէայքն որ էին ՚ի սու- 18
սիս քաղաքի, ժողովեցան ՚ի չորեքտասաներորդ աւուր
ամսոյն, և ոչ հանգեան․ և կարգեցին զհնգետասանե-
րորդ օրն ցնծութե՟ և ուրախութե՟։ *Վ՟ այսորիկ հը- 19
րէայքն ընդ ա՟մ երկիր, և ընդ գաւառս առնէին տօնս
ուրախութե՟․ զօրն չորեքտասաներորդ ադար ամսոյ,
որ բարի ուրախութե՟։ և առաքէին նուէրս այր ընկերի
իւրոյ, և բնակիչքն որ բնակեալ էին ՚ի մայրաքաղաքսն․
և զհնգետասաներորդ զօրն զադարայ առնէին նոյնպէս
բարեաց և ուրախութե՟։ *Եւ գրեաց մուրդքէ զբանս 20
զայս ՚ի գիրս մատենից, և առաքեաց հրէից որ էին
ընդ իշխանութե՟ արտաշէսի արքայի, մերձաւորաց և
հեռաւորաց, *հաստատել կարգել զաւուրս զայսոսիկ 21
առնել տօնս ուրախութե՟ զչորեքտասաներորդ և զ-
հնգետասաներորդ աւուրն ադարայ։ *վ՟ զի յայսմ 22
երեսուն աւուրս հանգեան հրէայքն ՚ի թշնամեաց իւր-
եանց․ և յամսեանն որ դարձաւ սուգ նց՟ յուրախու-
թի, այսինքն է ադար․ և ՚ի ցաւոցն որ դարձաւ յու-
րախութի, կատարել զաւուրսն զայն՝ աւուրս հարսա-
նեաց։ *ո՟պ և գրեաց նց՟ մուրդքէ, *եթէ ո՟պ համան 23
ամադովթեանց մակեդոնացի պատերազմ տայր ը՟ նս՟, 24
և ո՟պ եհան նց՟ թիւ համարոյ և վիճակ կորուսանել
զնոսա․ *և կամ ո՟պ եմուտ առ արքայն՝ և խնդրէր կա- 25
խել զմուրդքէ զփայտէն․ և որչափ ձեռն ՚ի գործ ար-
կեալ ածէր ՚ի վ՟ հրէիցն զչարիսն։ Եւ եկին մթերե-
ցան լցան չարիք նր՟․ և կախեցաւ նա՝ և որդիք նր՟ ընդ
փայտէ։ *վ՟ այնորիկ կարգեցան աւուրքս այս պահոց․ 26
վ՟ զի և ժամանակն իւրեանց բարբառոյն ասի պահք,
վ՟ բանից հրովարտակիս այսորիկ․ և որ ինչ միանգամ
անց ընդ նս՟, և որ ինչ եղև նց՟, *հաստատեաց կացոյց։ 27
Եւ ընդունէին զայս հրէայքն յանձինս իւրեանց, ու-
սուցանէին և որդւոց իւրեանց․ և այլ որ ինչ յաւե-
լոյր ՚ի նոսա․ և ոչ զամենն այլափոխեն․ *և աւուրքս 28
այս յիշատակ լինին յազգս ազգս, ՚ի քաղաքս և ՚ի գա-
ւառս, և աւուրքն այն պահոց պատուեսցին․ և յիշա-
տակ նոցա մի պակասեսցէ ազգէ մինչև յազգս։ *Եւ 29
գրեաց եսթեր դուստր ամինադաբայ, և մուրդքէ այր
հրեայ․ և հաստատեցին զպահպանութի հրովարտակիս
այսորիկ։ *Եւ մուրդքէ և եսթեր՝ կացուցին իւրեանց 31
առանձինն․ և ուխտեցին իւրեանց ուխտ, և խորհուրդ
32 կատարեցին։ *Եւ եսթեր երդմամբ հաստատեաց մինչև
յաւիտեանս ժամանակաց․ և գրեցաւ ՚ի յիշատակս։

ԳԼ․ Ժ․

1 Եւ գրեաց թագաւորն յիշխանութե՟ իւրում ը՟ ծով
2 և ընդ ցամաք։ *զզօրութիւն իւր, և զքաջալերու-
թի իւր․ և զմեծութի՝ և զփառս թագաւորութե՟ նր՟․
Ահաւասիկ գրեալ է ՚ի գիրս յիշատակաց պարսից և
3 մարաց։ *Եւ իբրև առնոյր մուրդքէ զթագաւորութիւն
յարտաշէսէ, և էր մեծ ՚ի թագաւորութեան իւրում․ և
փառաւորեալ՝ և սիրեցեալ էր ՚ի հրէից անտի․ և պատ-
4 մէր զկրսն եղեալսն ա՟մ ազգատոհմին իւրում։ *Եւ
5 ասէ մուրդքէ․ յա՟յ եղև այս․ *վ՟ զի յիշեաց զտեսիլ
երազոյն՝ զոր ետես վ՟ բանիցս այսոցիկ․ զի ոչ զանց
6 եղև ՚ի նոցանէ բան մի։ *Փոքրիկ աղբերն որ եղև գետ
մեծ․ և էր լոյս և արև՝ և ջուր յոյժ, եսթեր է գետն,
7 զոր ամուսնացաւ թագաւորն, և արար զնա տիկին։
8 *Եւ երկու վիշապքն՝ ես եմ և համան։ *և ազգք որք
9 ժողովեալ էին կորուսանել զանուն հրէիցն՝ *որ է
իէլ։ Եւ կարդացին առ ա՟ծ և կեցին․ և ապրեցոյց տ՟ր
զժողովուրդ իւր, և փրկեաց զմեզ տ՟ր յա՟մ չարեաց մե-
րոց․ և արար ա՟ծ զնշանս և զարուեստս իւր մեծամեծս,
10 որ ոչ եղեն երբէք ՚ի հեթանոսս։ *Վ՟ այսորիկ արար
վիճակս երկուս, զմին ժողովրդեան ա՟յ, և զմին ա՟մ հե-
11 թանոսաց։ *Եւ եկին այս երկու վիճակքս ՚ի ժամս
և ՚ի ժամանակս․ և յաւուրն դատաստանի առաջի ա՟յ
12 յա՟մ հեթանոսս։ *Եւ յիշեաց ա՟ծ զժողովուրդ իւր,
13 և արդարացոյց զժառանգութի իւր։ *Եւ եղիցին նց՟
աւուրքս այս յամսեանն ադարայ ՚ի չորեքտասան ա-
ւուր, և ՚ի հնգետասաներորդի նմին ամսոյ, ժողո-
վուրդքն հանդերձ ցնծութե՟ և ուրախութե՟ առաջի ա՟յ,
ըստ ազգս յաւիտենից ՚ի ժողովրդեանն իէլի։

ԳԼ․ ԺԱ․

1 Յամին չորրորդի թագաւորութեանն պտղոմեայ և
կղէոպատրայ, եմոյծ դոսիթէոս քահանայ և ղե-
ւտացի, և պտղոմէոս որդի նր՟, զազնուական գրեալ հը-
րովարտակն, զփրուրեանն․ որ անուանի լուսիմաքոս
պտղոմեայ, այն որ յե՟մ։

Կատարեցաւ Եսթեր։

ան": (19) Ոմանք․ Ադարայ ամսոյն․․ ընկերի իւրում։ (21) Այլք․ Առնել տօն ուրա": (22) Ոսկան նշխէ․ Յուրախութի, այսինքն է ադար, կատա": (25) Ոմանք․ Ձեռն գործ արկեալ․․․ լցան չարիք նց՟։ (26) Ոմանք․ Վ՟ զի ժամանակն իւ"․․ վ՟ բանիս հրովարտակիս։ (27) Այլք․ Եւ այլ ինչ որ յաւելոյր ՚ի նոսա, և զամենն ոչ այլափոխեն։ (28) Ոմանք․ ՚Ի յիշատակ լինին։

Գլ․ Ժ․ (3) Ոմանք․ Ա՟մ ազգին իւրում։ (6) Ոմանք․ Փոքրիկ աղբեւրն։ (13) Ոսկան․ ՚Ի չորեքտասան աւուրս, և զհնգետասաներ՟դի նմին ամսոյ։

Գլ․ ԺԱ․ (1) Ոմանք․ Լուսիմաքոս։ (1) Ոսկան․ Պտղոմեայ զորդի այն որ յե՟մ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑՍ ՅՈՒԴԻԹԱՅ

Զգործ քաջութեան յուդիթայ որ սպան զՀողեփեռնէս՝ զայն որ պաշարեալ էր զԲեթեղուա՝ որ է սամարիա, առ Նաբուքոդոնոսորաւ եղեալ՝ առնէ պատմութիւն. և ցուցանէ զպաշարելն Հողեփեռնեայ զամրին յետ դարձի գերոյն 'ի բաբելոնէ: Գիտասցեն խնդրօղք զի չէ Նաբուքոդոնոսոր այս՝ նա որ գերեաց զԵրուսաղէմ. զի առ Եւսեբի 'ի քրոնիկոնին, իբրև 'ի յԱփրիկանոսէ զայս ինչ. Զկամբիւսէս որ յետ կիւրոսի պարսից՝ առ 'ի հեբրայեցւոց երկրորդ Նաբուգոդոնոսոր կոչել, առ որով հրէիցն պատմի լինել ասէ. որ ստուգագոյն կարծելի է գոլ այս: Իսկ եթէ զժամանակն կամբիւսեայ Նաբուքոդոնոսորայ յորում ասէ. և տաճարն էր շինեալ, մի զարմասցես. զի իբրև նախ է քան զգալն զորաբաբելի. յաւուրս յովակիմայ մեծ քահանայի, որդւոյ յեսուայ յովսեդեկեանց, և յառաջ է քան զգիրն Եսթերայ:

ՅՈՒԴԻԹ Է ԳԻՐՔՍ

ԳԼ. Ա.

ՅԱՄԻՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴԻ 1
թագաւորութեանն Նաբուքոդոնոսորայ որ
թագաւորեաց ասորեստանեայցն՝ 'ի Նինուէի
մեծի քաղաքի: յաւուրս Արփաքսադայ
որ թագաւորեացն մարաց՝ յեկբատանացւոց երկրին •
* շինեաց նա անդ քաղաք, և ած շուրջ զեկբատանացւովքն 2
պարիսպս կոփածոյ քարանց, 'ի լայնութ̅ի
կանգնոց երից, և յերկայնութ̅ի 'ի վեց կանգնոյ • և արար
բարձրութ̅ի պարսպին եւթանասուն կանգուն •
* և զաշտարակս նր̅ հաստատեաց հիմամբք յայսկոյս և 3
յայնկոյս դրանցն, կանգունս հարիւր յերկայնութ̅ե, և
զլայնութ̅ն նր̅ 'ի հիմանէն հաստատեաց վաթսուն կանգուն: * Եւ արար զդրունս նր̅ անդրէն • և բարձրութ̅ն 4
նր̅ կանգունս եւթանասուն, և լայնութ̅ն նր̅ 'ի քառասուն
կանգնոյ • յելս զօրութ̅եց զօրավարաց զօրաց
նր̅, և 'ի կարգս հրամանի հետևակաց նր̅: * Եւ արար 5
պատերազմ՝ յաւուրսն յայնսիկ Նաբուքոդոնոսոր արքայ
ընդ արքային Արփաքսադայ 'ի դաշտին մեծի, որ
է 'ի սահմանս հռագաւայ: * Եւ ժողովեցան գումարեցան 6
առ նա բնակիչք լեռնակողմանն, և ա̃մ որ բնակեալ
էին զգետովն եփրատայ, և զդկղաթաւ, և զհիդասպ
գետով, և զդաշտն արիովքայ արքային եղիմացւոց •
և ժողովեցան ազգք բազումք յոյժ պատերազմ
տալ ընդ որդիսն քեղովթայ: * Եւ առաքեաց Նաբուքոդոնոսոր 7
արքայ ասորւոց առ բնակիչս պարսից, և
առ բնակիչսն արևմտեայց, զբնակիչսն կիւլիկեցւոց և
զդամասկոսի և զլիբանանու, և զա̃մ բնակիչսն որ բնակեալ
էին դէմ յանդիման ծովեզերեայցն • * և որք յազգէն 8
կարմեղացւոց էին, և զգաղաադ, և զվերին գալիլեա,
և զմեծ դաշտն յեզրայելի • * և զա̃մ շամբին, և որ 9
'ի քաղաքս նր̅ էին • և յայնկոյս յորդանանու գետոյ մինչև
յեմ̅ • և 'ի բեթանն, և 'ի քեղուս, և 'ի կադէս • և 'ի գետոյն
10 եգիպտացւոց, և 'ի տափնաս, և 'ի ռամեսսէն • * և
զա̃մ երկիրն գեսեմ, մինչև 'ի գալ 'ի մեմփիս • և 'ի տանեաս,
և զա̃մ բնակիչս եգիպտացւոց, մինչև 'ի սահմանս
11 եթեովպացւոց: * Եւ առահակեալ ապախտ արարին
զբանն Նաբուքոդոնոսորայ արքային ասորեստանեայց,
ա̃մ բնակիչք երկրին • և ոչ հաւանեցան ընդ նմա երթալ
'ի պատերազմ • քանզի ոչ երկեան 'ի նմանէ • և էին
առաջի նոցա հրեշտակք վատթարեալք և անարգեալք
12 յոյժ: * Եւ բարկացաւ Նաբուքոդոնոսոր 'ի վ̅ր երկրին
յոյժ • և երդուաւ յիւր թագաւորութիւն և յաթոռն
իւր եթէ խնդրեցից ես առ վրէժ 'ի լերանց անտի,
կիւլիկեցւոց, և դամասկացւոց, և ասորւոց, սպանել
զամենեսին սրով իմով, զբնակիչսն մովաբու, և զորդիսն
ամոնայ • և զա̃մ զհրէաստան, և զա̃մ եգիպտացիս, մինչև
13 'ի սահմանս երկուց ծովուցն: * Եւ պատրաստեցաւ
և ճակատեցաւ ա̃մ զօրութ̅բ իւրով 'ի վ̅ր արփաքսադայ
արքայի, յամի եւթն և տասներորդի • և զօրացաւ
'ի պատերազմին իւրում, և դարձոյց առ իւր զա̃մ զօրութ̅իս
արփաքսադայ, և զա̃մ երիվարս նց̅, և զա̃մ զէնս
14 և զկառս նց̅ • * և տիրեաց 'ի վ̅ր քաղաքաց նր̅: և չոգաւ
մինչև յեկբատանս, և կալաւ զաշտարակս նր̅ • և քանդէր
և աւար հարկանէր զհրապարակս նր̅ • և զզարդ
15 նր̅ դնէր 'ի նախատինս նորուն: * Եւ առ նա զարփաքսադ
'ի սահմանս հռագաւայ • և սպան սատակեաց զնա
16 սրով իւրով: * և դարձոյց անդրէն զզօրս իւր որ եկեալ
էին ընդ նմա յայլազգեաց անտի բազմութ̅ի յոյժ: Եւ
էր անդ յանհոգութ̅ե և յուրախութ̅ե, ինքն և ա̃մ զօրք
1 իւր զաւուրս հարիւր քսան:

ԳԼ. Բ.

1 Յամին ութ և տասներորդի, յաւուրն երկոտասաներորդի՝
2 ամսոյն առաջնոյ՝ հանդէս առնէր զօրաց
իւրոց, և խորհէր ընդ նոսա զի խնդրեսցէ զվրէժ
2 յա̃մ երկրէ, * և կոչեաց նա զա̃մ մեծամեծս իւր, և
3 զկուսակալս իւր • * և ասէ ցն̅ս զխորհուրդս կամաց իւրոց •
3 և կատարեաց զա̃մ չարիս երկրին 'ի բերանոյ իւրմէ
4 յականջս զօրացն: * Եւ նց̅ պատասխանի տուեալ
ասեն • սատակեսցի ա̃մ մարդ դիմակացք թագաւորի,
4 5 և որ ոչ հնազանդեսցի բանի հրամանաց նր̅: * Եւ եղև
իբրև կատարեաց զխորհուրդս զայս, կոչեաց Նաբուքոդոնոսոր
արքայ ասորեստանեայց զՀողեփեռնէս զօրապետ
5 ա̃մ զօրաց իւրոց՝ և ասէ ցնա • Այսպէս ասէ
արքայ մեծ՝ տէր 'ի վ̅ր ա̃մ երկրիս • աՀաւասիկ դու
ելանիցես առաջի երեսաց իմոց, և ընտրեսցես առցես
6 դու ընդ քեզ որք յուսացեալ են 'ի զօրութիս իւրեանց,
հետևակս հազարս հարիւր քսան • և բազմութ̅ի յոյժ
հեծելոց բեւրս երկոտասան: և ելցես դու ընդ կողմն
արևմտից • քանզի ապախտ արարին զբանիւք հրամանաց
իմոց: Եւ պատուիրեսցես նց̅, զի պատրաստեսցեն
7 զերկիրն և զջուրսն • զի ելանեմ ես բարկութ̅ե իմով
'ի վ̅ր նց̅, և ծածկեմ զերեսս ա̃մ երկրի, և առնեմ
կոխան ոտից զօրաց իմոց, և մատնեցից զն̅ս 'ի յափշտակութ̅ի
ա̃մ զօրաց իմոց • և վիրաւորք նց̅ լցցեն ըղ-
8 ձորս և զձորձորս իւրեանց, և գետք խաղացեն յարենէ
նց̅ • և ածից ես զգերութ̅ի 'ի վերայ նց̅ 'ի ծագաց
9 երկրէ: Եւ դու ելանիցես պատիցես պաշարիցես ինձ
զսահմանս նց̅ • և ապա մատնիցեն քեզ զանձինս իւրեանց

---

* Ոմանք ունին վերնագիր գրոցս՝ Յուդիթ է գիրքս այս: Եւ օրինակ մի ունի՝ Յուդիթ:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք • 'ի Նինուէի մեծ քաղաքի: Եւ ոմանք • 'ի Նինուէ 'ի քաղաքի մեծի: (2) Յօրինակին • Շուրջ ըղբեկբատանացւովքն պարիսպս: (2) Ոմանք յաւելուն • Եւթանասուն կանգուն, և զլայնութիւնն յիսուն կանգուն: (4) Այլք • Զդրունս նր̅ անդէն: (5) Ոմանք • Որ 'ի սահմանս հռագաւայ: (6) Ոմանք • Եւ զհիդասպայ գե՛՛ • ընդ որդիսն թեզովթայ: (7) Ոմանք • Դէմ յանդիման ծովեզերայն: (10) Ոմանք • 'ի գալ մեմփայ: (11) Այլք • Հրեշտակքն վատթ՛՛: (13) Ոմանք • Յամի հնգետասաներորդի • • և զկառս նր̅: (15) Ոմանք • 'ի սահմանս հռագաւայ:

Գլ. Բ. (4) Ոմանք • Դիմադարձք թգ̅րի • և որ ոչ հնազանդեցան բանի: (5) Ոմանք • Զհողեփեռնէս զօրապետ: 'ի գիրս յայս՝ այլ և 'ի նախադասեցելումն Եսթերայ՝ գրեթէ ըստ ա̃մ գրչագրաց մերոց այլ և այլ եղանակաւ գրին յատուկ անուանք ինչ • այլ՝ Հողոփեռնէսն • և՝ հողեփեռնէս • և հողափեռնէս, հողոփեռն, և հողեփեռնէ: Նոյնպէս և բեթուղուայն, բեթխուղա • բետուղա • և բեթխուղուա: զորս ըստ հրատարակելոյ փեղեայն համեմատեցաք օրինակի մերում:

եանց․ և պահիցես ինձ զնս̅ յաւուր նեղութ̅ե և կշտամբանաց
նց̅։ * և ոչ անխնայեսցէ ակն իմ ՚ի վ̅ր այնոցիկ 6
որ ապախտ արարին զիս՝ տալ զնս̅ ՚ի մահ և յափշտակութ̅ե
յամ̅ երկրի քում․ զի կենդանի եմ ես զօրութ̅
թագաւորութ̅ե իմով․ խօսեցայ՝ և առնեմ զամ̅ զկամս
իմ․ և դու մի զանց առնիցես, և մի զմիով բանիւ զոր
ետու քեզ հրաման․ այլ կատարելով կատարեսցես զամ̅
ոռ̅ և ասացի քեզ։ և ոչ յերկարեսցես առնել զայդ։
* Եւ ել հողոփեռն յերեսաց տեառն իւրոյ․ և կոչեաց 7
առ ինքն զամ̅ իշխանս և զզօրագլուխս ասորւոց, և ընտրէր
՚ի նոցանէ և թուէր արս ՚ի պատերազմ․ ոռ̅ և հրաման
ետ նմա տէրն իւր՝ բեւրս երկոտասան․ և ըզհեծելազօրս
աղեղնաւորս՝ բեւրս երկոտասան։ * և 8
կարգէր կազմէր զնս̅ ճակատեալս ՚ի պատերազմ։ Եւ
առ նա ուղտս և գրաստս բազում յոյժ, բառնալ ըզկահ
և զկարասի, և խաշն՝ և արջառս, և երամակս այծից
՚ի դարմանս իւրեանց, որոց ոչ գոյր թիւ։ * և 9
տայր ամի նց̅ թոշակ ՚ի ճանապարհ, * ոսկի և արծաթ 10
՚ի տանէ թագաւորին բազում յոյժ։ * Ե՛լ ինքն և ամ̅ 11
զօրքն ընդ նմա ՚ի պատերազմ, զի պատրաստեսցէ թագաւորին՝
ելանել ծածկել զերեսս ամ̅ երկրին արևմտեայց՝
զինու կառօք և երիվարօք, և ընտիր ընտիր
հետևակօք, և որ այլևս խառնեալ էին ՚ի նս̅ իբրև ըզբազմութ̅ե
մարախոյ, և իբրև զաւազ երկրի․ զի ոչ գոյր
թիւ բազմութ̅ե նց̅։ * Եւ գնացին նոքա ՚ի նինուէ քաղաքէ՝ 12
գնաց երից աւուրց ՚ի դաշտն բեկեղիթայ, և բանակեցան
նոքա մերձ առ լերինն ՚ի ձախակողմն վերին
կիլիկիայ․ և առ զամ̅ զօրս իւր՝ զհետևակս և զհեծեալս,
և զէնս և զկառս, և գնաց նա անտի ՚ի լեռնակողմն․ * և 13
եհար նա զփուդ, և զլուդ․ քանդէր և աւարէր հարկանէր
զամ̅ որդիսն հռամասեայ և զիսմայէլի, որ բնակեալ
էին ընդ երեսս անապատին, ընդ հարաւակողմն
քեղոնեայ։ * Եւ անց ընդ եփրատ գետ, և շրջեցաւ 14
նա ը̅ միջագետս, և եհար վանեաց զամ̅ քաղաքս բարձունս
որ ՚ի վ̅ր ձորոյն նաբովրայ էին, մինչև ՚ի սահմանս
ծովուն։ * և հասանէր ունէր զսահմանս կիլիկեցւոց, 15
և հարկանէր սատակէր զամ̅ դիմադարձս իւր։
Եւ եկն մինչև ՚ի սահմանս յաբեթայ ՚ի հարաւակողմն,
որ է դէմ յանդիման արաբիայ․ * և արգելեալ փակեաց 16
զամ̅ որդիսն մադիամու, և հրձիգ արար զամ̅ յարկս
և զխորանս նց̅, և աւերէր քանդէր զամ̅ գոմս խաշանց
նց̅։ * Եւ էջ նա ՚ի դաշտն դամասկոսի յաւուրս հնձոց 17
ցորենոյ, և հրձիգ արար զամ̅ զանդս և զագարակս նց̅,
և զհօտս և զանդեայս նց̅ արար յապականութ̅ի․ և ըզքաղաքս
նց̅ աւար հարկանէր, և զմանկունս նց̅ ջարդէր․
և հարկանէր սատակէր զերիտասարդսն նց̅ ՚ի բերան
սրոյ։ * Եւ անկաւ ահ և երկեւղ ՚ի վ̅ր բնակչաց 18
ծովեզերեայց՝ տիւրոսի և սիդոնի, և ՚ի վ̅ր բնակչացն
սուրիայ, և ոկինեայ․ զամ̅ բնակիչսն յեմնանու։ Եւ
որք բնակեալ էին յազովտոս, և յասկաղոն՝ երկեան
յոյժ ՚ի նմանէ․

ԳԼ․ Գ․

Եւ առաքեցին առ նա՝ խօսել ը̅ նմա բանիւք խաղաղութ̅ե, 1
և ասեն․ * ահաւասիկ մեք ծառայք նաբուքոդոնոսորայ 2
եմք, և կացեալ եմք առաջի քո, արա
ը̅ մեզ՝ ոռ̅ և հաճոյ թուի քեզ։ * զի ահա տունք մեր, 3
և ամ̅ դաշտք ցորենոյ, և հօտք և անդեայք՝ և ամ̅ գոմք
խաշանց մերոց՝ առաջի աչաց քոց, արա որպէս և բարւոք
թուի քեզ․ զի ահա և քաղաքք մեր՝ և բնակիչք նց̅ ծառայք
քո եմք, եկ մուտ ՚ի սոսա, որպէս և բարւոք թուի
6 քեզ։ * Եւ եկին արք հրեշտակք առ հողոփեռնէս, և
7 պատմեցին նմա ը̅ բանիցս ը̅ այսոցիկ։ * և էջ ՚ի ծովեզրն
ինքն և զօրք իւր, և պահապանս կացուցանէր ՚ի
քաղաքս բարձունս։ Եւ առ նա ՚ի քաղաքաց անտի արս
9 ընտիրս պատերազմակիցս իւր։ * և ելին ընդ առաջ նր̅
10 քաղաքքն այնոքիկ * երգովք և պսակօք՝ և ծնծղայիւք
11 և թմբկօք։ * և փորեաց նա զսահմանս նց̅․ և ՚ի բաց ընկեց
12 զամ̅ զանտառ նց̅։ * Եւ էր հրաման տուեալ նմա
13 սատակել զամ̅ աստուածս երկրին․ * զի միայն նաբուքոդոնոսորայ
պաշտօն մատուցեն ամ̅ ազգք և ազինք․ կարդասցեն
14 զնա աստուած։ * Եւ եկն նա դէմ յանդիման
եզրայելոնեայ, որ մերձ էր առ բնակիչսն, որ է դէմ
15 յանդիման սարոյն մեծի հրէաստանի։ * և բանակեցաւ
նա ՚ի մէջ գայեայ և բեշանու․ և եղև անդ՝ ամիս
մի ժողովել ռոճիկս և դարմանս զօրաց իւրոց։

ԳԼ․ Դ․

1 Եւ երբ զայն լուան որդիքն իլ̅ի և բնակիչքն հրէաստանի,
զոր արար հողոփեռնէս ընդ ազգս և ընդ հեթանոսս,
և զօրագլուխք արքային ասորեստանեայց․ և
որպէս քանդեաց զամ̅ մեհեանս նց̅, և արար զնս̅ յապականութ̅ի․
2 * և երկեան նոքա յոյժ յերեսաց նր̅․ և
վս̅ եմի՝ և տանն ա̅յ իւրեանց խռովեցան․ զի ընդ այն
ժամանակս էին դարձեալ ՚ի գերութէ անտի իւրեանց․
և իբրև նորք էին ժողովեալք ՚ի հրէաստան․ և զսեղանն
տն̅ ա̅յ իւրեանց՝ և զսպասսն և զտունն ՚ի պղծութէ անտի
3 դեռևս էին սրբեալ։ * Եւ առաքեցին նոքա յամ̅
սահմանս շամրինի, և ՚ի կոնաբեթորոնս, և ՚ի բելմայնն,
և յերեքով, և ՚ի քովքա, և ՚ի սովմոյն, և ՚ի հովտան շաղիմայ։
4 * և հասին կալան զամ̅ զլուխս լերանց բարձանց,
և պարսպեցին զգեօղս որ էին ՚ի նս̅․ և կազմեցին և եդին
անդ զդարմանս ՚ի գործ պատերազմի․ զի ը̅ այն
5 ժամանակս էին հնձեալ զանդս նց̅։ * Եւ գրեաց յովակիմ
քահանայ մեծ՝ որ էր յաւուրսն յայնոսիկ յեմ̅,
բնակչաց բետուլուայ, և բետոմեսթեայ, որ է ընդդէմ
եզրոմելայ, ընդդէմ դաշտին՝ որ է մերձ առ դովթայիմ․
6 * և ասէ՝ ելէք կալէք զանցս լեռնային կողմանն։
զի ը̅ այն էին մուտք ՚ի հրէաստան․ և էր դիւրին նց̅
արգելուլ զնս̅, քանզի նեղ էին անցք կրճից՝ զոր կարէին
7 պահել արք երկու։ * Եւ արարին որդիքն իլ̅ի՝ ոռ̅ և
հրամայեաց նց̅ յովակիմ քահանայ մեծ, և ծերակոյտ
8 ժողովրդեանն իլ̅ի որ նստէին յեմ̅։ * Եւ կարդացին
առ ա̅ծ ամ̅ այր իլ̅ի՝ յամ̅ սրտէ իւրեանց․ և խոնարհեցուցին
զանձինս իւրեանց՝ ինքեանք և կանայք իւրեանց․
9 * և ամ̅ պանդուխտք և վարձկանք՝ հանդերձ անասունք
իւրեանց պաշարեցան, և արծաթագին ծառայք նոցա
10 արկին քուրձ զմիջովք իւրեանց։ * և ամ̅ այր իլ̅ի կանամբք
և մանկամբք իւրեանց որ բնակեալ էին յեմ̅,՚ի
գուձս իջեալ առաջի տաճարին տն̅ աղաչէին, և արկին
մոխիր զգլխովք իւրեանց, և թօթափեցին զքուրձն առաջի
տն̅, և զսրբութ̅ե սեղանոյն քուրձ արկանէին․ և
կարդացին նոքա առ ա̅ծ իլ̅ի ՚ի միասին յամ̅ սրտէ, զի
մի մատնեսցէ ՚ի յափշտակութ̅ի զտղայս նց̅ յաւար, և
զկանայս նց̅ յաւար, և զքաղաքս ժառանգութ̅ե նց̅ յապականութ̅ի,
և զսրբութի̅ն ՚ի պղծութ̅ե և ՚ի նախատինս՝

և

---

(7) ՚Ի լուս''․ Աղեղնաւորս երկոտասան հազար։ Որք ոմանք ունին ՚ի բնաբանի․ բիւրս երկոտա հազարս։ (11) Ոմանք․ Ելանել ծածկել զամ̅ երկիրն։ և ոմանք․ Զամ̅ երեսս երկրին ։ (14) Այլք․ ՚Ի վ̅ր ձորոյն նաբրոնիա։ (18) Ոմանք․ Բնակչաց սիւրայ․․ յազովտոս և յասկաղոնի։ Գլ․ Գ․ (2) ՚Ի լուս''․ Ոռ̅ և հաճոյ թուի առաջի քո։ (3) Ոմանք․ Առաջի աչաց քոց են․․ ոռ̅ և բարւոք թուի քեզ։ Որք ոմանք յաւելուն համար․ 4․ 5․ 6․ * Եղիցին մերայինք ամենայնք ՚ի ներքոյ օրինի քո։ Մեք նաև որդիք մեր ծառայք քո եմք։ Եկ առ մեզ խաղաղարար մտ̅, և [illegible] ռաջի մեր, ոռ̅ հաճոյական քեզ։ և եկին։ (11) Ոմանք․ Զամ̅ զանտառս նց̅ ։ (14) Ոմանք․ Եզրայելովնեայ։ (15) Ոմանք․ ՚Ի մէջ գայեայ և բաշանու ։ Որք ոմանք․ բասանու ։ Գլ․ Դ․ (2) Ոմանք․ Եւ տանն ա̅յ իւրեանց․․ նորք էին ժողովեալ հրէաստան ։ (2) Այլք․ Դեռ ևս էր սրբեալ։ Որք ոմանք․ և սեղանն․․ և սպասքն և տունն ՚ի պղ''։ (3) Ոմանք․ Կոնաբեթորոնս․․ և յերիքով։ (6) Ոմանք․ Զի էին նեղք անցք ։ (8) Ոմանք․ Եւ կարդային առ տր̅։ (9) Ոմանք․ Եւ վարձկանք իւրեանց ։ (10) Ոմանք․ ՚Ի գուձս իջեալ առաջի տն̅․․ և թօթափեցին զքուրձն ։ (10) Ո-

և յայսմ հեծեծանօք: Եւ լուաւ Տ̅ր ձայնի նց̅, և ետես զնեղութիւն նց̅: Եւ էր ժողովուրդն 'ի պահս բազումս ընդ ա̅մ Հրէաստան և յԵ̅մ առաջի սրբութեանն Տ̅ն ամենակալի: * Եւ յովակիմ քահանայ մեծ՝ և ամենեքեան որ կային առաջի Տ̅ն՝ քահանայքն և պաշտօնեայքն Տ̅ն քուրձ զգեցեալ էին, և մատուցանէին զողջակէզս հանապազորդս և զաղօթս, և զկամաւ յօժարութեանն, և զպատարագս ժողովրդեանն: 16 * և էր մոխիր 'ի վերայ վարշամակաց նց̅ որ կայր 'ի վ̅ր գլխոց նց̅. և գոչէին առ Տ̅ր յա̅մ սրտէ իւրեանց, յայցելութիւն և 'ի բարիս առնել տանն Ի̅լի: 17

ԳԼ. Ե.

Եւ պատմեցին Հողոփեռնեայ զօրագլխի զօրացն ասուրւ, եթէ որդիքն Ի̅լի պատրաստեցան 'ի պատերազմ, և զանցս լեռնային կողմանցն փակեցին, և պարսպեցին զա̅մ գլուխս լերանց բարձանց, և թաքուցին 'ի դաշտս որոգայթս: 1 * Եւ բարկացաւ յոյժ Հողոփեռնէս բարկութ̅բ մեծաւ. և կոչեաց նա զա̅մ իշխանն մովաբայ, և զզօրագլուխն ամոնայ, և զա̅մ նախարարս ծովեզերեայս. 2 * և ասէ ցն̅ս. պատմեցէք դուք ինձ որդիք քանանու, ո՞վ են ժողովուրդս այս որ նստին 'ի լեռնակողմանս. և զի՞նչ քաղաքք են յորում բնակեալ են նոքա՝ և կամ բազմութ̅ի զօրացն նց̅. և իւ՞ է ոյժ նց̅ և կամ զօրութ̅ի. կամ ո՞վ է թագաւոր նց̅ և առաջնորդ զօրաց նոցա: 3 * և ընդէ՞ր թիւրեցին զմիտս իւրեանց, զի մի՛ եկեսցեն ընդ առաջ իմ. այլ հպարտացան քան զա̅մ բնակիչս արեւմտեայցս: 4 * Եւ ասէ ցնա աքիովր առաջնորդ ա̅մ որդւոցն ամոնայ. լուիցէ տէր բանից ծառայի քոյ, և պատմեցից քեզ զճշմարիտն վ̅ն ժողովրդեանդ որ բնակեալ են 'ի լեռնակողմանդ յայդմ որ մերձ առ քեզս է. և ոչինչ ելանէ սուտ 'ի բերանոյ ծառայի քոյ: 5 * Ժողովուրդս այս են յազգէ քաղդեացւոց. 6 * և պանդխտեցան զառաջինն 'ի միջագետս. 7 զի ոչ կամեցան պաշտել զդիս հարց իւրեանց յերկրին քաղդեացւոց. * և ելին նոքա 'ի հայրենի երկրէն իւրեանց. 8 և երկի՛ր պագին ա̅յ երկնաւորի զոր ճշմարտեալ ծանեան: և եկեալ գնացին նոքա 'ի միջագետս՝ և պանդխտեցան անդ աւուրս բազումս. և ասէ ցն̅ս ա̅ծն նց̅՝ ելանել նց̅ 'ի պանդխտութենէն և գալ յերկիրս քանանու. և բնակեցին անդ, և մեծացան ոսկւով և արծաթով՝ և անասնով բազմով: * Եւ իջին նոքա յեգիպտոս, 9 քանզի եղև սով յերկրին քանանացւոց, և պանդխտեցան անդ մինչև սնան, և եղեն անդ բազում յոյժ. և ոչ էր թիւ ազգի նց̅: * և յարեաւ 'ի վ̅ր նց̅ արքայն եգիպտացւոց չարչարել զն̅ս ցեխովք, և աղիւսովք, և արկին զն̅ս 'ի ծառայութ̅ի: 10 * Եւ կարդացին նոքա առ ա̅ծ իւրեանց, և եհար նա զերկիրն եգիպտացւոց հարուածովք անբժշկութ̅ե: 11 և հալածեցին հանին զն̅ս եգիպտացիքն յերեսաց իւրեանց: * և ցամաքեցոյց ա̅ծ զծովն կարմիր առաջի նց̅, 12 * և ած զն̅ս 'ի ճանապարհն սինեայ, և 'ի կադէսբառնեայ. և հանին զա̅մ բնակիչս անապատին: 13 * և բնակեցուցին յերկրին ամովրհացւոց. 14 և զա̅մ զեսեբոնացիս սատակեցին զօրութ̅բ իւրեանց: Եւ անցին նոքա ը̅ յորդանան, և ժառանգեցին զա̅մ երկիրն. * և մերժեցին հանին յերեսաց իւրեանց ըզքանանացին, և զփերեզացին, և զյեբուսացին, և ըզսիւքեմ, և զա̅մ գերգեսացիս, և բնակեցին յերկրին աւուրս բազումս: 20 * Եւ մինչ ոչ մեղանչէին առաջի ա̅յն 21 իւրեանց՝ էր ընդ նոսա ա̅ծ բարութ̅ի. զի ա̅ծ որ ատեայ զանիրաւութ̅ի՝ էր ընդ ն̅ս: 22 * և յորժամ 'ի բաց մերժեցին յիւրեանց զճանապարհս ուխտին ա̅յ, սատակեցան 'ի պատերազմունս բազումս յոյժ. և գերեցան յերկիր օտար որ ոչ իւրեանց էր. և տաճարն ա̅յ իւրեանց եղև 'ի կործանումն. և քաղաքք նց̅ մատնեցան 'ի ձեռս թշնամեաց նց̅: 23 * Եւ այժմ դարձան առ Տ̅ր ա̅ծ իւրեանց՝ և ժողովեցան 'ի գերութ̅է իւրեանց ուր էին ցրուեալք, և կալան զքաղաքն զԵ̅մ ուր էր սրբութիւն. և բնակեցին 'ի լեռնակողմանն, զի էր աւերակ: 24 * Եւ արդ այժմ տէր, եթէ անգիտութ̅ի ինչ լինի 'ի ժողովրդեան նց̅, և մեղանչիցեն ա̅յ իւրեանց, անկեալ սպասեսցուք այսմիկ, զի սա է նց̅ գայթագղութ̅ի. և ապա գումարեսցուք 'ի վ̅ր նց̅, և տացուք 'ի վ̅ր նց̅ պատերազմ: 25 * Ապա թէ չիցէ ինչ նց̅ անիրաւութ̅ի առ ա̅ծն իւրեանց՝ զանց արասցուք առ նոքօք տէր. գուցէ պաշտպանիցէ նց̅ Տ̅ր ա̅ծն իւրեանց, և լինիցիմք մեք յամօթ նախատանաց ա̅մ երկրի: 26 * Եւ եղև իբրև դադարեաց աքիովր 'ի խօսելոյ զբանս զայս, տրտնջեաց ա̅մ բանակն որ շուրջ զխորանաւն: 27 * և ասեն իշխանքն Հողոփեռնի, և որ բնակիչքն էին ծովեզերեայց և մովաբացւոց, զի պատուհասեսցէ զաքիովր. զի ոչինչ երկնչիմք մեք յորդւոցն Ի̅լի. ժողովուրդ որ ոչ ունի կա՛ր ինչ զօրութ̅ե պատերազմի: 28 * Արդ՝ ելցուք մեք, և լիցին նոքա կերակուր ամենայն զօրաց քոց տէր Հողոփեռնէ:

ԳԼ. Զ.

1 Եւ յորժամ դադարեցին 'ի խօսելոյ իւրեանց, որ շուրջ էին զխորանաւն իւրեանց. և ասէ Հողոփեռնէս զօրագլուխ զօրացն ասուր՝ ցաքիովր, առաջի ա̅մ զօրացն այլազգեաց. Ո՞վ ես դու աքիովր, որ գիմակա՛ց ես ժողովրդեանն այլազգեաց ամենեցուն՝ և առ որդիս մովաբայ, և որ վարձկանքս են յեփրեմայ. 2 * զի մարգարէացար մեզ ա̅յր և օրս այս, և տես եթէ մի՛ տացուք պատերազմ ընդ որդիսն Ի̅լի. զի ա̅ծն նոցա պաշտպանէ նց̅. և ո՞վ է ա̅ծ բաց 'ի նաբուքոդոնոսորայ: Նա՛ առաքէ զզօրութ̅ի իւր, և սատակէ զն̅ս յերկրէ. և ոչ փրկէ զն̅ս ա̅ծն նց̅: 3 * Այլ մեք ծառայք ն̅ր վանեմք զն̅ս իբրև զայր մի. և ոչ կարասցեն կա՛լ ընդդէմ հեծելազօր երիվարաց մերոց, և ջնջեսցո՛ւք զն̅ս նոքօք. և զլերինս նց̅ արբուցանեմք յարենէ նոցա. և դաշտք նոցա լցցին դիակամբք նց̅. և ոչ ևս կարասցեն կալ առաջի մեր, այլ կորնչելով կորնչեցին. 4 * ասէ արքայ նաբուքոդոնոսոր տէր ա̅մ երկրի. քանզի ասաց՝ և ոչ ընդունայնասցին բանք բերանոյ ն̅ր: 5 * Այլ դու աքիովր վարձկան ամոնայ՝ և խօսեցար զբանս զայս յանիրաւութ̅ե քում. և ոչ ևս յաւելցես տեսանել զերեսս իմ յօրէս յայսմանէ մինչև խնդրեցից վրէ՛ժ յազգէն որ յեգիպտոսէն ելին. և ապա անցցէ սուր զօրաց իմոց 6 ը̅ կողս քո. * և կործանեսցիս ը̅ վիրաւորս բազումս յորժամ դարձայց: այլ այժմ դարձուսցեն զքեզ ծառայք իմ 'ի լեռնակողմ̅ն՝ և պահեսցեն զքեզ յանցս քաղաքի միոյ որ յանցս ճանապարհացն է, և մի՛ կորնչիցիս մինչև սատակեսցիս նոքօք հանդերձ. և եթէ յուսաս սրտիւ քով եթէ ոչ մատնիցին՝ յայդ ինչ մի՛ վտանգ լինիցիս. զի խօսեցայ՝ և ոչ անցանէ բան մի 'ի բանից իմոց: 7 * Եւ ետ հրաման Հողոփեռնէս ծառայից իւրոց որ կային առաջի ն̅ր, կալել զաքիովր, և տանել զնա 'ի

բե-

հան. Զտղայս նց̅ և զկանայս նց̅ յաւար: (16) Ոմանք. Եւ ամենեքեան որ կային առաջի:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. 'Ի դաշտս որս'': Ոսկան. 'Ի դաշտի: (3) Ոմանք. Բնակեալ են նոքա... և կամ ո՞վ է թա'': (5) Ոսկան. 'Ի կողմանդ յայդմ: (8) Ոսկան. Եւ անասնով բազմաւ: (13) Բաղդատ. 'Ի ճանապարհ սինեայ 'ի կադէսբառնեայ: (14) Ոմանք. Եւ ժառանգեցին նոքա զա̅մ եր'': (22) Ոմանք. Որ ոչ էր իւրեանց: (26) Ոմանք. Որ շուրջ էին զնոքա'': (27) Ոմանք. Ոչ ունին ինչ կարի զօրութ̅ի 'ի պտրզմի: (28) Ոմանք. Եւ լինիցին նոքա.. զօրաց մերոց:

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Եւ յորժամ դադարեցին 'ի խօսելոյ իւրեանց. որ էին շուրջ զխորա'': (2) Ոմանք. Եւ սատակէ զն̅ս յերեսաց երկրէ: (3) Ոմանք. Եւ ոչ ևս կարիցեն կալ... այլ կորնչելով կորիցեն: (5) Այլ. Որ խօսեցար զբանս... սուր զօրացս իմոց: (6) Ոմանք. Քաղաքի միում... մի վտանգեսցիս. զի խօսեցայ և ոչ անցցէ բան մի: (7) Ոմանք. Որք կային առաջի նորա,

բեթուղուա, և մատնել զնա 'ի ձեռս որդւոցն Ի̅ղի ։ * և 8
կալան զնա ծառայքն ն̅ր, և ածին զնա արտաքոյ բանակին
'ի դաշտ անդր, և գնացին նոքա 'ի դաշտէ անտի,
և եկին 'ի լեռնակողմն աղբերցն 'ի ներքոյ բեթուղուայ,
որ է շամրին ։ Եւ իբրև տեսին զն̅ա արք քաղաքին 'ի վ̅ր
գլխոյ լերինն, առին նոքա զզէնս իւրեանց և յարձակեցան
'ի վ̅ր ն̅ց 'ի գլուխ լերինն. և ա̅մ այր պարսաւոր
կալան զելս ն̅ց և քարաձիգ արարին 'ի վ̅ր ն̅ց ։ * և 9
մտին նոքա ը̅ լեռնոտամբն, և կապեցին զաքիովր, և
ընկեցին զնա առ լեռնոտինն. և նոքա գնացին դարձան
առ տէրն իւրեանց ։ * Եւ իջին որդիքն Ի̅ղի 'ի քաղաքէ 10
անտի և հասին 'ի վ̅ր ն̅ր՝ և լուծին զնա, և տարան
'ի բեթուղուա. և կացուցին զնա ը̅ իշխանս քաղաքին
իւրեանց * որք էին յաւուրսն յայնոսիկ՝ ոզիա որդի 11
միքեայ յազգէ շմաւոնի, և քարմի որդի եղ̇քիէլի ։
* Եւ ժողովեցին զա̅մ ծերս քաղաքին՝ և զա̅մ երիտասարդս, 12
և զա̅մ կանայս յեկեղեցին. և կոչեցին զաքիովր
'ի մէջ ա̅մ ժողովրդեանն. և հարցանէր զնա ոզիա, եթէ
վ̅ս է՞ր եղև ը̅ քեզ այդ անցք. և նա սկսաւ պատասխանի,
և պատմէր զբանս խորհրդոյն հողոփեռնեայ.
և զա̅մ բանսն զոր խօսեցաւ ինքն 'ի մէջ իշխանացն որդւոցն
ասուր. * զորինչ միանգամ մեծաբանեալ խօսեցաւ 13
հողոփեռնէս վ̅ս տանն Ի̅ղի ։ * Եւ 'ի գուճս իջեալ 14
ա̅մ ժողովուրդն երկիր երկիր պագանէին ա̅յ, աղաղակէին
և ասէին ։ * Տ̅ր ա̅ծ երկնից՝ տես զամբարտաւանութի̅ 15
ն̅ց, և ողորմեա՛ց խոնարհութե̅ ազգիս մերում,
և նայեա՛ց 'ի սրբութի̅ քո ա̅ր յաւուրս յայսմիկ ։ * և աղաչեցին 16
։ Եւ մխիթարեցին զաքիովր, և գովեցին յոյժ
զնա ։ * և առ զնա ոզիա յեկեղեցւոյ անտի և տարաւ 'ի 19
տուն իւր. * և արար նմա կոչունս ծերոցն և քահանայիցն 20
։ և կարդացին զգիշերն զայն ա̅մ առ ա̅ր ա̅ծ Ի̅ղի ։

ԳԼ. Է.

Եւ 'ի վաղիւ անդր պատուիրեաց հողոփեռն զօրաց 1
իւրոց, և ժողովեցան որ եկեալ էին նմա յօգնականութի̅,
չուել գնալ 'ի բեթուղուա, և 'ի վ̅ր ելից լեռնակողմանն,
և հասանել տալ պատերազմ ընդ որդիսն
Ի̅ղի ։ * Եւ կազմեցան պատրաստեցան՝ գնացին յաւուրն 2
յայնմիկ, ա̅մ այր պատերազմի, և ա̅մ հետևակազօր
պատերազմողացն հարիւր եւթանասուն հազար, և հեծելազօրքն
վառեալք երկոտասան հազար. թող զայլ
ռամիկն ա̅մ, և զկահ և զկարասի բազում սաստիկ յոյժ ։
* Եւ բանակեցան նոքա 'ի հովտին որ մերձ էր 'ի բեթուղուա 3
'ի վ̅ր աղբերն. և հանին զառաջս բանակացն ը̅
հարաւակողմն 'ի լայնութի̅ մինչև 'ի դովթայիմ, մինչև
'ի բեղբեմ. և յերկայնութի̅ 'ի բեթուղուայ մինչև 'ի կիամ,
որ է ընդդէմ յեզրայելովմայ, այս ինքն է յեզրայել ։
* Եւ որդիքն Ի̅ղի իբրև տեսին զա՛յնչափ բազմութի̅ն 4
խռովեցան յոյժ, և ասեն այր ցընկեր իւր. այժմ լիզուն
նոքա զա̅մ երեսս երկրի, և ոչ լերինք բարձունք,
և ոչ ձորք և բլուրք կարասցեն կալ առաջի զօրութե̅
դոցա ։ * Եւ առին որդիքն Ի̅ղի այր իւրաքանչիւր ըզզէնս 5
իւր, և լուցանէին ջահս 'ի վ̅ր աշտարակացն քաղաքին,
և կային պահէին զա̅մ գիշերն զայն ։ * Եւ յաւուրն 6
երկրորդի եհան հողոփեռնէս զա̅մ զհեծելազօրն
դէմ յանդիման որդւոցն Ի̅ղի որ էին 'ի բեթուղուա, և
հաս նա 'ի վ̅ր ելից քաղաքին նոցա, և զաղբերս ջրոցն
քննեաց, և աճապարէր պաշարել զն̅ա. և հարկանէր 'ի
վ̅ր ն̅ց բանակս բանակս յարանց պատերազմողաց. և
8 ինքն չուէր գնայր անդրէն 'ի բանակն իւր ։ * Եւ մատեան
առ նա ա̅մ որդիքն ամոնայ, և ա̅մ ժողովք և
առաջնորդք որդւոցն մովաբու, և զօրագլուխք ծովեզերեայցն՝
9 և ասեն ։ * Լուիցէ՛ բանից ծառայից իւրոց
տէր մեր, զի մի՛ լիցին հարուածք զօրաց քոց. զի ժողովուրդ
որդւոցս Ի̅ղի ոչ են յուսացեալ 'ի նիզակս իւրեանց,
և ոչ 'ի զէնս, այլ 'ի վ̅ր լերանց բարձանց իւրեանց
յորում բնակեալ են 'ի նո̅ա. ոչ իսկ հնար է հասանել
'ի նո̅ա ։ Եւ արդ տէր՝ մի՛ տար դու ը̅ նո̅ա մարտ
պատերազմի՝ ո̅ր և լինի պատերազմ. և ոչ անկցի մի այր
'ի զօրաց քոց. այլ հանդարտեա՛ և մնա՛ դու 'ի բանակիս
քում, և ապրեցուսցես դու զզօրս քո. այլ կալցին
ծառայք քո զաղբերս ջուրցն որ ելանէ 'ի լեռնոտանէ
անտի. քանզի անտի ըմպեն ա̅մ բնակիչք քաղաքիդ. և
սատակին նոքա 'ի ծարաւոյ, և ապա ինքեանք իսկ մատնեսցեն
զքաղաքն 'ի ձեռս քո. և ա̅մ զօրավարօք մերովք
ելանեմք 'ի վերայ լերանց բարձանց որ մերձաւորքս իցեն,
և բանակեսցուք 'ի վ̅ր ն̅ց իբրև զայր մի. քանզի
սպառեսցին նոքա 'ի սովոյ և ծարաւոյ, ինքեանք և կանայք
իւրեանց և որդիք իւրեանց մինչև եկեալ իցէ 'ի
վ̅ր ն̅ց սուր. տապաստ անկցին 'ի հրապարակս քաղաքին
իւրեանց, և հատուցես ն̅ց զհատուցումն չարութե̅
ն̅ց. փոխանակ զի 'ի կռիւ կացին և ոչ հնազանդեցան
10 քեզ խաղաղութե̅ ։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ խորհուրդն՝
հողոփեռնեայ և ա̅մ ծառայից ն̅ր, և հրամայեաց
առնել ո̅ր և խօսեցանն ։ և գնաց բանակ որդւոցն
ամոնայ, և ընդ նո̅ա հազարք հինգ յորդւոցն ասուր, և
բանակեցան նոքա 'ի ձոր հովտին, և հասին կալան նոքա
զաղբերս ջուրցն զորդւոցն Ի̅ղի ։ Եւ ելին որդիքն
եսաւայ, և որդիքն ամոնայ, և բանակեցան ընդ կողմն
լերինն ընդդէմ դոթայիմայ. և առաքեցին 'ի ն̅ցնէն
'ի հարաւակողմն կոյս՝ և ընդ հիւսիս ընդդէմ եգրեբելայ՝
որ է մերձ ընդ քուշ, որ է 'ի վ̅ր ձորոյն քումուրայ
։ և այլ զօրք ասորեստանեայցն բանակեցան 'ի
դաշտին՝ և ծածկեցին զա̅մ երեսս երկրին ։ և այլ ամիկքն՝
կահիւ և կարասով և խորանօք հանդերձ բանակեցան
անդէն բ̅զմ մեծութե̅ ։ Եւ որդիքն Ի̅ղի գոչեցին
առ ա̅ր ա̅ծ իւրեանց, զի զահի հարեալ սպառեալ
էին ոգիք ն̅ց. քանզի պատեալ պաշարեալ էր զնոսա
թշնամեաց ն̅ց. և ոչինչ էր հնար ն̅ց ելանել 'ի միջոյ ն̅ց.
և կացին պաշարեցին զնոսա զօրքն ասուրայ զինու կառօք
և երիվարօք իւրեանց զաւուրս երեսուն և չորս ։
11 * Եւ լքան պարտասեցան ա̅մ բնակիչք բեթուղուայ.
և ա̅մ ամանք ն̅ց սպառեալ էին 'ի ջրոյ, և գուբք սպառեալ
թափեալ էին. և ոչ գոյր ըմպելի միում աւուր,
12 և զոր ըմպէին չափով և կշռով ըմպէին ։ * և 'ի վարանի
և 'ի տարակուսի կային կանայք և մանկունք ն̅ց. և երիտասարդք
ն̅ց լքեալ էին 'ի ծարաւոյ, և գլորեալք
կային ընդ հրապարակս քաղաքին, և ը̅ անցս դրանցն.
և ոչ ուստեք էր ն̅ց մխիթարութի ։ Եւ ժողովեցան ա̅մ
ժողովուրդն 'ի վ̅ր ոզիայ՝ և 'ի վ̅ր իշխանաց քաղաքին,
երիտասարդք և կանայք և մանկտին, և լացին ն̅ք ձայնիւ
մեծաւ, և ասեն առաջի ա̅մ ծերոց ժողովրդեանն ։
13 * Դա՛տ արասցէ ա̅ծ 'ի մէջ մեր և 'ի մէջ ձեր, զի արարէք
առ մեզ իրս անիրաւութե̅, առ 'ի չխօսելոյ ձեր 'ի
14 խաղաղութե̅ ընդ որդիսն ասուր ։ * և արդ՝ ոչ ոք է որ
օգնէ մեզ, այլ մատնեաց զմեզ ա̅ծ 'ի ձեռս ն̅ց, զի տապաստ
անկցուք մեք առաջի ն̅ց, և 'ի կորուստ մեծի ծարաւոյ
15 ։ * Արդ այժմ աղաչեցէք դուք զն̅ա, և տուք
16 յաւար նոցա զքաղաքս ա̅մ ։ * զի լաւ է մեզ լինել 'ի

յա-

ունել և կապել զա՛՛ ։ (8) Ոմն. Եւ քարաձիգ արարին ։
(11) Ոմանք. Եւ քարմի որդի մեղքիէլի ։ (12) Ոմանք.
Եւ հարցանէր ցնա.. զբանս խորհրդոցն ։ (20) Ոմանք.
Եւ արար նա կոչունս ։
Գլ. Է. (3) Ոմանք. 'Ի հովտին որ է.. որ էր ընդդէմ..
այսինքն յեզրայէլ ։ (3) Այլ. Եւ հարին զառաջս բանակացն
։ (4) Ոմանք. Այժմ լեզուն նոքա ։ (5) Ոմն.
Եւ կային և պահէին զայն ։ (6) Ոմանք. Եւ զաղբիւր
ջուրցն քննեաց ։ (8) Յօրինակին պակասէր. Եւ ա̅մ ժողովք
և առաջնորդք ։ (9) Ոմանք. Ընդ նմ պատերազմ մարտի,
և ոչ անկցի մի այր 'ի զօրաց քոց ։ (9) Այլ. Եւ ապրեցուցանես
դու ։ (9) Ոմանք. Զհատուցումն չարութե̅
իւրեանց ։ (10) Ոմն. Եւ գնացին յորդւոցն ամոնայ,
և ընդ նմ հա՛՛ ։ (10) Ոմանք. Մերձ 'ի քուշ, որ է 'ի վ̅ր
ձորոյն քումարայ ։ (10) Յօրինակին պակասէր. Կառօք և
երիվարօք իւրեանց ։ (13) Ոմանք. 'Ի մէջ մերում և 'ի մէջ
ձեր ։ (14) Ոմանք. Առաջի ն̅ր, և 'ի կոր՛՛ ։ (14) Ոմն.
'Ի կորուստ մեծ 'ի ծարաւոյ ։

յափշտակութիւն ն՟ց և 'ի ծառայութիւն՝ և կեցցեն անձինք
մեր. քանզի ոչ կարեմք տեսանել զմահ տղայոց և ըղ-
կանանց աչօք մերովք, զի պակասեալ սպառեալ են ո-
գիք ն՟ց: * արդ վկայեմք ձեզ առաջի երկնից և երկրի, 17
և ա՟յ հարցն մերոց որ խնդրէ զվրէժ անձանց մերոց,
ըստ մեղաց հարցն մերոց. զի մի արասցէ ը՟ս բանիցս
այսոցիկ յաւուրս յայսմիկ: * Եւ եղև լալումն և ող- 18
բումն մեծ 'ի վ՟ր եկեղեցւոյն ամենեցուն 'ի միասին, և
գոչեցին նոքա առ տ՟ր ա՟ծ ձայնիւ մեծաւ: * Եւ ասէ 23
ցն՟ս ոզիա. քաջալերեցարուք եղբարք, և համբերեցէք
աւուրս ևս հինգ, յորում աւուր առաքէ տ՟ր զողորմու-
թիւն իւր 'ի վ՟ր մեր. * զի ոչ թողու նա զմեզ 'ի սպառ. 24
* և յորժամ անցանիցեն այս աւուրքս, և ոչ եկեսցէ 'ի 25
վ՟ր մեր օգնութիւն՝ արարից ձեզ ը՟ս բանիցս այսոցիկ:
և արձակեաց զժողովուրդս 'ի տունս իւրեանց. և յաշ-
տարակս և 'ի պարիսպս քաղաքին զգուշանալ 'ի թշնա-
մեացն: և էին 'ի վարանս և 'ի մեծ տարակուսանս:

ԳԼ. Ը.

Եւ լուաւ յաւուր յայնմիկ յուդիթ դուստր մերա- 1
րեայ. որդւոյ ոքոզեայ. որդւոյ յովսեփու. որդ-
ւոյ ոզիելեայ. որդւոյ եղկիեայ. որդւոյ եղիեաու. որդ-
ւոյ քեղկեայ. որդւոյ եղիաբու. որդւոյ նաթանայէլի.
որդւոյ սամամիելեայ. որդւոյ սարասադէ. որդւոյ
Ի՟էլի: * Եւ այր ն՟ր մանասէ՝ յազգէ նորուն, և 'ի հայրե- 2
նեաց ն՟ր: և մեռաւ այր ն՟ր յաւուրս հնձոց գարեաց.
* զի կայր նա 'ի վ՟ր հնձողաց իւրոց 'ի դաշտին. զի յըն- 3
թանալ խորշակին և գալ հասանել 'ի վ՟ր գլխոյ նորա.
յորմէ և մեռաւ իսկ 'ի բեթուղուա 'ի քաղաքի իւրում.
և թաղեցաւ նա առ հարս իւր յագարակին որ մերձ էր
առ դովթայիմն, և 'ի բաղամին: * Եւ նստէր յուդիթ 4
այրի 'ի տան իւրում ամս երիս և ամիսս չորս: * և ա- 5
րար նա տաղաւար 'ի տանիս տանն իւրոյ. և ած քուրձ
'ի վ՟ր մէջս իւրում. և էր արկեալ զիւրև հանդերձ այ-
րութեան. * և պահէր նա՝ զա՟մ աւուրս այրութեան իւրոյ. 6
բայց միայն զոր շաբաթուն և զամսամտից և զտարեկա-
նացն, և զուրախութեան տանն Ի՟էլի: * Եւ էր նա գեղե- 7
ցիկ յոյժ տեսանելով. և եթող նմա մանասէ այր նորա
ոսկի և արծաթ, ծառայս և աղախնայս, և անդս և ա-
գարակս, և անասունս. և ինքն յուդիթ դարմանէր զայն:
* և ոչ ոք ինչ ասէր վ՟ս ն՟ր բան չարու՟ե. զի երկիւղած 8
էր նա յոյժ 'ի տ՟է: * Եւ իբրև լուաւ նա զբանսն ժողո- 9
վրդեանն զոր խօսեցան ապիրատութ՟բ ընդ իշխանին.
զի պակասեալ էին նոքա 'ի ծարաւոյ: և լուաւ յուդիթ
զբանսն ոզիայ զոր խօսեցաւ ընդ ժողովրդեանն, և ո՟պ
վկայեաց նոցա՝ մատնել զքաղաքն յետ հինգ աւուրն 'ի
ձեռս ասորեստանեայցն: Եւ առաքեաց զնաժիշտն իւր՝
որ էր 'ի վերայ ա՟մ ընչից իւրոց, և կոչեաց զոզիայ, և
զքաբրին, և զքարմին, և զծերս ա՟մ քաղաքին իւրոյ.
* և եկին առ նա: և ասէ ցն՟ս. Լուարուք ինձ բնակիչք 10
բեթուղուայ, զի ոչ ուղիղ են բանք ձեր զոր խօսեցարուք
առաջի ժողովրդեանդ յաւուրս յայսմիկ. և երդմամբ
հաստատեցէք զոր խօսեցարուքն առաջի ա՟յ 'ի միջի ձե-
րում, և ասացէք մատնել զքաղաքս 'ի ձեռս թշնամեաց
մերոց, եթէ ոչ տ՟ր առաքէ զօգնականութիւն մեզ: * Եւ 11
արդ դուք որ փորձէքդ զա՟ծ յաւուրս յայսմիկ. արդ
12 հաստատեալ կայ այդ 'ի մէջ որդւոց մարդկան: * և
ահա այժմ զտ՟ր զամենակալ ոչ հարցէք, և ոչ ինչ գի-
13 տասջիք. * զի խորութիւն սրտի մարդոյ ոչ գտանի, և բանից
սրտից ն՟ց ոչ հասանէք. զիարդ զա՟ծ որ արար զայս ա՟մ
քննել մարթիցէք, և զկամս ն՟ր գիտիցէք, և կամ 'ի խոր-
հուրդս ն՟ր հայիցէք. քաւ լիցի ձեզ եղբարք. մի բար-
14 կացուցանիցէք զտ՟ր ա՟ծ մեր: * եթէ ոչ կամիցի յաւուրս
հինգ օգնել մեզ. նա ունի զիշխանութիւն. յորս կամի
պաշտպան լինել մեզ յորում և լցէ, և կամ սատակել
15 զմեզ առաջի թշնամեաց մերոց: * Այլ դուք մի գրա-
ւէք 'ի ձեզ զխորհուրդս տ՟ն ա՟յ ձերոյ. զի ոչ ո՟պ մարդոյ
է ա՟յ սպառնալիք, և ոչ ո՟պ որդւոյ մարդոյ զի տանջէ:
16 * այլ այժմ կացեալ ակնկալցուք գտանել 'ի նմանէ զո-
ղորմութիւն, աղաչեսցուք և կարդասցուք առ նա յօգնա-
կանութիւն մեզ. և լուիցէ ձայնի աղօթից մերոց՝ եթէ
17 լիցի նմա հաճոյ: * զի ոչ երբէք յարուցեալ է այդպիսի
'ի վ՟ր ազգիս մերոյ, և ոչ լեալ է այդպիսի մինչև ցայ-
սօր, ոչ յազգիս մերում, և ոչ 'ի տոհմի մերում, և ոչ
'ի ժողովրդեան մերում, և ոչ 'ի քաղաքս մեր: Ո՛չ պաշ-
18 տանէին երկիր ձեռագործաց * որպէս եղև յաւուրսն ա-
ռաջինս. վ՟ս որոյ մատնեցան 'ի սուր և 'ի յափշտակու-
թիւն հարքն մեր, և կործանեցան կործանումն մեծ ա-
19 ռաջի թշնամեաց իւրեանց: * Այլ մեք զայլ ա՟ծ ոչ գի-
տացաք բայց 'ի նմանէ յոր յուսամքն զի ոչ անտես ա-
20 նէ զմեզ. * և ոչ զազգս մեր մատնել այսպէս՝ որպէս և
ուխտեցէք դուք. և կամ աւար հարկանել զսրբութիւնս
մեր. և կամ թէ չխնդրեսցէ զվրէժ անարգանաց թշնա-
մեաց սրբու՟ես, և զմահ զեղբարցս մերոց, և զգերու-
թիւն երկրիս, և զաւերումն ժառանգութեան մերոյ դար-
ձուսցանէ 'ի գլուխս մեր, յա՟մ հեթանոսս՝ ուր և ծա-
ռայիցեմք ն՟ց. և եղիցուք յամօթ և 'ի նախատինս առա-
ջի այնոցիկ որոց ստացեալն լիցէ զմեզ: զի ոչ ուղղես-
ցի ծառայութիւնս մեր ն՟ց յուրախութիւն, այլ յանար-
գութիւն և 'ի կործանումն ն՟ց արասցէ զմեզ տ՟ր ա՟ծ մեր:
21 * Եւ արդ եղբարք՝ ցուցցուք մեք եղբարց մերոց, զի 'ի
մեզ կան կախեալ ոգիք ն՟ց, և սրբութիւնքն և սեղանն՝
և տաճարն հաստատեալ կայ 'ի մեզ: և արդ՝ 'ի վ՟ր ա՟մ
այսորիկ գոհասցարուք զտ՟յ մերմէ, որ փորձէն զմեզ.
22 ո՟պ և զհարսն մեր: * Յիշեցէք որչափ արար ընդ աբրա-
համու, և ո՟պ արար ընդ սահակայ, և կամ ընդ յակո-
բայ 'ի միջագետս ասորւոց, 'ի հովուել ն՟ր խաշանցն ղա-
23 բանու եղբօր մօր իւրոյ: * զի ոչ եթէ որպէս զնոսայն
փորձեաց առ 'ի ճանաչել զխորհուրդս սրտից նոցա, և
զմեր մեզ ոչ խնդրեսցէ. այլ 'ի խրատել և ուսուցա-
28 նել սանձէ տ՟ր զմերձաւորս իւր: * Եւ ասէ ցնա ոզիա.
զա՟մ զոր ինչ ասացերդ՝ 'ի լրութե՟ սրտի և 'ի բարւոք
մտէ խօսեցար, և ոչոք է որ ընդդէմ դառնայ բանից
քոց. զի ոչ միայն այսօր յայտնեցաւ իմաստութիւն քո,
այլ յաւուրցն առաջնոց գիտաց ա՟մ ժողովուրդ զհան-
ճարդ քո. վ՟ս զի բարւոք են ստեղծուածք սրտի քոյ:
այլ ժողովուրդս ծարաւեաց յոյժ, և հարկ եղև մեզ
առնել՝ ո՟պ և խօսեցաք ընդ դոսա. և ածել 'ի վ՟ր մեր
29 զերդումն զորոյ ոչ կարեմք անցանել: * արդ աղաչեա՛
դու խնդրուածովք զա՟ծ, զի կին արդար ես դու, և
առաքեսցէ տ՟ր զանձրև՝ և լցցին գուբքս, և ոչևս պա-
կա-

---

(17) Ոմանք. Յաւուրս յայսմիկ: (18) Ոմանք. Եւ ող-
բումն մեծ յեկեղեցւոյն: (25) Այլք. Եւ ոչ եկեսցէն
'ի վ՟ր մեր.. և արձակեաց զժողովուրդն: Ուր ոսկան.
'Ի վ՟ր մեր օգնութիւնք՝ արա":

Գլ. Ը. (1) Ոսկան յաւելու. Որդւոյ եղկիայ, որդւոյ ա-
նանիայ, որդւոյ գեդէօնի, որդւոյ ռափայի. որդւոյ եղիե-
աու: (2) Այլք. Եւ այրն ն՟ր: (3) Յօրինակին [illegible]. Զի
կայր նա 'ի վ՟ր: (5) Ոմանք. 'Ի վ՟ր մէջս իւրոյ: (9) Այլք.
Զբանս ժողովրդեանն: (9) Ոմանք. Զոր խօսեցաւ նա
ընդ ժողովուրդսն յետ հինգ աւուր: (9) Յօրինակին
ընդ այլոց գրչագրաց յայսմ վայրի դնի վրիպակաւ. Եւ զքաբ-
րին և զքարմին: (11) Ոմանք. Որ փորձեցէքդ զա՟ծ:
(12) Ոմանք. Զտ՟ր զամենակալ հարցէք, և ո": (13) Ոմանք.
'Ի սրտի մարդոյ ոչ գտանի.. ոչ հասանիցէք: (14) Բա-
զումք. Օգնել ձեզ.. պաշտպան լինել մեզ: (16) Այլք.
Արդ այժմ կացեալ: (17) Այլք. Եւ ոչ եղեալ է այդ-
պիսի: (17) Ոմանք. Ոչ պագանէին երկիր ձեռա": (18) Ոս-
կան. 'Ի կործանումն մեծ: (20) Ոմանք. Մատնել՝ որ-
պէս և ուխտէ": (20) Բազումք. Եւ եղիցուք մեք յամօթ:
(21) Ոմանք. Ցուցցուք մեք եղբարց մերոց... գոհա-
ցուք զտ՟յ մերմէ: (22) Ոմանք. Ընդ աբրահամու: (22) Յօ-
րինակին այսպէս գրի. Ո՟պ արար ընդ սահակ": Ուր բնօրինակն
'ի լուսանցս նշանակէ 'ի ներքս բերել՝ գ. և առնել՝ ընդ: (28) Ո-
մանք. Զա՟մ ինչ զոր ա": (28) Ոսկան. Եւ 'ի բարւոք մտաց
խօ": (28) Այլք. Եւ խօսեցաք ընդ ն՟ս: (29) Յօրինակին.
Եւ ոչ և պակասեսցուք:

կասեսցուք։ * Եւ ասէ ցն՟ո յուդիթ. լուարո՛ւք դուք 30
ինձ. և արարից ես իրս մի, որ պատմեսցի ազգաց մինչև
յազգս, և որդւոց մինչև յորդիս ։ * Դուք կացջի՛ք 32
առ դրան քաղաքիս՝ զգիշերս զայս, և ելից ես նաժշտաւս
իմով. և յաւուրս յայս յոր ուխտեցէք մատնել
զքաղաքս զայս 'ի ձեռս թշնամեաց մերոց, այցելո՛ւ լիցի
տ՟ր ա՟ծ 'ի ձեռն իմ։ * և դուք մի՛ քննէք զգործսն 33
իմ զոր գործելոց եմ. քանզի ո՛չ իսկ ասացից ձեզ, մինչև
կատարեսցի այն զոր եսն առնեմ։ * Եւ ասէ ոզիա՝ 34
իշխանօքն հանդերձ ցնա. գնա՛ դու 'ի խաղաղութ՟ի. և
տ՟ր ա՟ծ Ի՟լի եղիցի ը՟ քեզ խնդրել զվրէժ 'ի թշնամեաց
մերոց։ Եւ նոքա դարձան 'ի տաղաւարէ անտի յուդթայ
յիւրաքանչիւր տեղիս պահպանութ՟ե պարսպացն ։

Գլ. Թ.

Եւ անկաւ յուդիթ 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց. և 'ի բա՛ց 1
առ զքուրձն որ զգեցեալ էր լինքեան, և ցանեաց
մոխիր 'ի վ՟ր գլխոյ իւրոյ։ և էին 'ի նմին ժամու խունկք
մատուցեալք երեկոյինք յե՟մ 'ի տաճարին տ՟ն ։ և կարդայ
նա ձայնիւ մեծաւ առ տ՟ր ա՟ծ. և ասէ յուդիթ ։
* Տ՟ր ա՟ծ հօրն իմոյ շմաւոնի, որում ետուր զսուրն 'ի 2
ձեռն խնդրել զվրէժն յայլազգեաց, * որք լուծին զարգանդ 3
կուսին 'ի պղծութ՟ի, և մերկացուցին զանդամս
'ի նախատինս, և խայտառակեցին զկուսութիւն 'ի թշնամանս.
որ ո՛չ եղեն հաճոյ առաջի քո. վ՟ս որոյ ետուր
իսկ զիշխանս ն՟ց հանդերձ անկողնովքն որով դատապարտեցանն
յարիւն. և սատակեցեր զծառայսն հանդերձ
տերամբք իւրեանց, և զհարսն 'ի վերայ աթոռոց
իւրեանց. և ետուր զկանայս ն՟ց յաւար, և զդստերս
ն՟ց 'ի գերութ՟ի. և զամ՟ զաւարն 'ի բաժինս որդւոց սիրելեաց
քոց որ նախանձեցան զնախանձ քո. և զարշանս
համարեցան զպղծութ՟ի քեռն իւրեանց, և կարդացին
զքեզ յօգնականութ՟ի։ Եւ արդ տ՟ր ա՟ծ իմ, լո՛ւր ձայնի
աղախնոյ քոյ, և նայեաց 'ի խնդրուածս այրւոյս.
* զի դո՛ւ արարեր զայն յառաջ ընդ ն՟ո, և յետ այնորիկ, 4
և այժմ, և որ գալոցն է զայն դո՛ւ խորհեցար. և
որ եղև ո՟ղ և կամեցար, և յանդիմա՛ն եղեն քեզ ո՟ղ և
խորհեցար։ * և ասացին, ահաւասիկ մեք. զի ամ՟ ճանապարհք 5
քո պատրա՛ստ են, և դատաստանք քո կանխագէ՛տք են։ * Զի ահաւասիկ ասորեստանեայն ելից 6
զօրօք իւրովք զերկիրս. և բարձրացան հեծելովք երիվարացն,
և հպարտացեալ մեծամտեաց 'ի բազում հետեւակացն
բազմութ՟ե, և յուսացան 'ի նիզակս և 'ի սպառազինութիս,
և 'ի կորովս աղեղնաւորացն և պարսաւորացն.
և ո՛չ գիտացին թէ դո՛ւ տ՟ր ես որ խորտակես
զպատերազմունս, և տ՟ր է անուն քո։ Փրկեա՛ զմեզ 'ի
նեղութենէս։ * և ցրուեա՛ զզօրութիւնս ն՟ց տ՟ր ամենակալ. 11
և խորտակեա՛ ընկեա՛ զզօրութիւնս ն՟ց բարկութ՟բ քով.
զի կամեցան պղծել զսրբութիւնս քո և զյարկս անուան
բնակութ՟ե փառաց քոց, և կործանել երկաթով զեղջերս
սեղանոյ սրբոյ քոյ։ * Նայեա՛ց և տես զամբարտաւանութիւնս 12
ն՟ց, և առաքեա՛ զբարկութիւնս քո 'ի վ՟ր
գլխոց ն՟ց. և տո՛ւր ձեռն աղախնոյ քոյ, և այրւոյս զօրութ՟ի
զոր խորհեցայս առնել. * և հա՛ր կործանեա՛ ընդ 15
ծառայն խաբանօք շրթանց իմոց և զիշխանն ծառայիւքն
իւրովք. և խորտակեա՛ զսաստկութ՟ի ն՟ց 'ի ձեռն կնոջս ։
* զի ոչ եթէ 'ի բազմութ՟է է քո զօրութ՟դ. և ո՛չ կարողդ 16
քո յայնս է որ հզօրքն են. այլ խոնարհա՛ց ես տ՟ր ա՟ծ,
և կարօտելո՛ց ես օգնական, տկարա՛ց ես ընդունելութ՟ե,
կարօտելո՛ց ես խնդրակ, անյուսի՛ց ես փրկիչ։
17 * Այո՛ տ՟ր հօրն իմոյ, և տ՟ր ժառանգութեա՛ն Ի՟լի. տ՟ր
երկնից և երկրի, արարիչ ջուրց. թագաւո՛ր ամ՟ ստացուածոց
18 քոց դո՛ւ ես։ * լո՛ւր աղօթից աղախնոյ քոյ.
տո՛ւր ինձ բանս զի խօսեցայց զն՟ո 'ի կործանումն նոցին՝
որ եկեալ են 'ի վ՟ր կտակարանաց քոց, և 'ի վերայ
տա՛ն քոյ՝ և բարձունս սիոնի, և 'ի վ՟ր բնակութ՟ե որդւոց
19 քոց, զի խորհեցան զխորհուրդս խիստս. * և ծանո՛
զբարձր բազուկ քո ժառանգութ՟ե քոյ, եթէ դո՛ւ
ես ա՟ծ՝ որ տիրես ամ՟ զօրութե՛ց և իշխանութե՛ց. զի
ո՛չ ոք է որ պաշտպա՛ն լինի ազգիս Ի՟լի բա՛ց 'ի քէն տ՟ր ։

Գլ. Ժ.

1 Եւ իբրև դադարեաց յուդիթ յաղօթից իւրոց, և
կատարեաց զբանս զայս. և յո՛տն եկաց յերեսացն
2 խոնարհելոց. * և կոչեաց զնաժիշտն իւր, և էջ 'ի տունն
իւր ուր կատարէր զաւուրս շաբաթուց, և զաւուրս
3 տօնիցն ։ * Մերկացա՛ւ յիւրմէ զքուրձն զոր զգեցեալն
էր, և 'ի բա՛ց եհան զհանդերձն այրութ՟ե իւրոյ, և լուաց
զմարմինս իւր ջրով, և օծա՛ւ իւղով անուշիւ. և
եհիւս զհեր գլխոյ իւրոյ, և կապեաց զապարաւշն 'ի
ճակատ իւր. և զգեցա՛ւ զհանդերձ ուրախութ՟ե իւրոյ,
զոր զգենոյր առ կենդանութ՟բ առն իւրոյ մանասէի.
4 * և ագանէր կօշիկս ոսկեզօծս. և արկանէր ապարանջանս
'ի ձեռս իւր, և արկանէր քայռս յականց պատուականաց
ընդելուզեալս մարգարտով 'ի պարանոց
իւր, և մատանիս 'ի մատունս իւր, և զգորշապահանգս
'ի գլուխ իւր. և յօրինէր կազմէր ամ՟ զարդու իւրով,
և պայծառանայր առաւել յոյժ առ 'ի խաբել և պատրել
զամենեսին 'ի գեղ երեսաց իւրոց՝ որ տեսանիցենն
5 զնա ։ * Եւ ետ ցաղախինն իւր զմախաղն. և ելից զնա
փոխնդով և պաղատակօք և հացիւք սրբովք. և զհագաղակն
գինւոյ, և զսրուակն իւղոյ. և սրբէր կազմէր զամ՟
6 ըստ օրինին իւրեանց, և տա՛յր ցաղախինն իւր ։ * Եւ
ելին նոքա ընդ դուռն քաղաքին բետիլուայ. և տեսին
անդ զոզիա զի կա՛յր առդրանն՝ և զայլ քահանայս քաղաքին
7 ընդ նմա, և զքաբրին, և զքարմին ։ * Եւ իբրև
տեսին նոքա զյուդիթ՝ զի էր փոխեալ ն՟ր զգեղ երեսաց
իւրոց՝ և զգեստ հանդերձին իւրոյ, զարմացան
8 նոքա ը՟ գեղ ն՟ր յոյժ ։ * և ասեն ցնա. ա՟ծ ա՟ծ հարցն
մերոց տացէ քեզ շնորհս, և կատարեսցէ զկամս սրտի
քոյ 'ի ցնծութ՟ի և յուրախութ՟ի որդւոցն Ի՟լի, և 'ի բա-
9 րութ՟ի Ե՟մի։ և երկիր պագին ա՟յ։ * Եւ ասէ ցն՟ո յուդիթ.
հրամայեցէ՛ք ինձ բանա՛լ զդրունս քաղաքիս, զի
ելից ես՝ կատարե՛լ զբանս զոր խօսեցայք ընդ իս ։ և
հրամայեցին դռնապանացն բանա՛լ, ո՟ղ և խօսեցանն՝ և
10 արարին ա՛յնպէս ։ * Եւ ել յուդիթ ինքն և աղախինն
իւր ը՟ նմա ։ և մի՛տ դնէին նմա արք քաղաքին յերթալն
ն՟ր, մինչև եղև նա ընդ լերամբն, մինչև անց նա ը՟ ծործոր
11 հովտին. և ապա ո՛չ ևս տեսին զնա ։ * Եւ երթային
նոքա ընդ ծործոր հովտին ուղի՛ղ ընդ ճանապարհն ։ և
12 պատահեցին ն՟ց պահապանքն ասորեստանեայցն, * և
կալա՛ն զնոսա. հարցին և ասեն՝ ո՞յր ես դու՝ և ուստի՞
գաս, կամ յո՞ երթաս ։ Եւ ասէ ցն՟ո յուդիթ. դո՛ւստր
եմ եսեբրայեցւոց, և փախուցեալ եմ ես յերեսաց ն՟ց,
13 զի մատնելո՛ց են նոքա 'ի կերակուր ձեզ. * և ես եկի
կա՛լ առաջի հողոփեռնեայ իշխանի զօրաց ձերոց՝ պատմել
նմա զբանս ճշմարտութ՟ե, և ցուցանե՛լ նմա զճանապարհն
ընդ որ երթայցէ, և տիրեսցէ ամ՟ լեռնայինն
կող֊

---

(30) Ոմանք. Եւ որդւոց մինչև յորդւոց որդիս ։ (34) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա ոզիա իշ՟։

Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Զգեցեալ էր յինքեան ։ (1) Բազմք. Մատուցեալք երեկորինք ։ (4) Այլ. Եւ եղև ո՟ղ և կամեցար ։ (11) Ոմանք. Զեղջիւրս սեղանոյ ։ (16) Ոսկան. Եւ ոչ կարգդ քո յայնս է ։ (16) Ոմանք. Որք հզօրագոյնքն են... անյուսաց ես փրկիչ ։ (17) Յօրինակին՝ Արարիչ ջուրց, կարմրագծով նշանակի ։ (17) Ոմանք. Թագաւոր ամ՟ ստեղծուածոց քոց ։ (18) Բազումք. Եւ բարձուն սիոնի ։ Ն օրինակ մի. Եւ 'ի բարձունս սի՟ ։ (19) Ոմանք. Զբարձր բազուկ ժառ՟ ։

Գլ. Ժ. (4) Ոմանք. Եւ արկանէր քառս... և զգարշապարհանդս 'ի գլ՟.. որ տեսանիցեն զնա ։ (5) Ոմանք. Եւ ետ ցաղախինն զմախաղ իւր.. և պաղատակօք.. և զհանդաղակն գինւոյ.. ըստ օրինի իւ՟.. և տայր յաղախինն իւր ։ (7) Ոմանք. Հանդերձին նորա, և զար՟ ։ (12) Ոմանք. Եւ կամ ուստի գաս ։ (13) Ոմանք. Ընդ որ գնայցէ և տիրես՟ ։

կողմանցն․ և ոչ միում ումեք լիցի վնաս 'ի զօրացդ դորա ։
* Եւ իբրև լուան արքն զբանս յուդթայ, և նայեցան 14
նոքա յերեսս նր̄, և էր առաջի նց̄ գեղեցկուն յոյժ․ և
ասեն ցնա․ * ապրեցուցեր դու զանձն քո այսօր․ արդ 15
փութա դու իջանել տեսանել զերեսս տեառն մերոյ,
և մատիցես դու առ խորան նր̄ մեք հանդերձ, և տացուք
զքեզ 'ի ձեռս նր̄ ։ * և յորժամ կացցես առաջի 16
նր̄, մի երկնչիցիս 'ի սրտի քում, այլ պատմեսցես դու
նմա ըստ բանիցդ այդոցիկ․ և բարի արասցէ քեզ ։ Եւ
ընտրեցին յերեւանց արս հարիւր՝ և յղեցին ընդ նմա ։
և ածին զն̄ա 'ի խորանն հողոփեռնեայ․ և պատմեցին
զգեղեցկուն նր̄, և զգալն՝ յա̄մ բանակին․ և գային 'ի
տեսանել զնա մինչ դեռ կայր արտաքոյ խորանին հողոփեռնեայ,
մինչդեռ պատմէին հողոփեռնեայ․ * և զարմանային 17
յոյժ ընդ գեղեցկութե նր̄, և ը̄ ա̄մ որդւոյն
ի̄էլի ։ * Եւ ասեն այր ցընկեր իւր․ իսկ արդ ո՞ կարէ 18
առ ինչ խորհել 'ի վր̄ ազգիս այսորիկ որք ունին զայդպիսի
գեղեցկուն կանայս նց̄ ։ արդ՝ ոչ պարտին ապրել
արք նց̄, զի եղիցին դստերք նց̄ մեզ կնութե․ զի
թէ ապրեն՝ վնաս են նոքա ա̄մ երկրի ։ Եւ ելին սպասաւորքն
հողոփեռնեայ և ա̄մ ծառայք նորա, և տարան
զնա 'ի խորանն ։ * և հողոփեռն նստէր 'ի գահոյսն իւր․ 19
և էր փակեալ զնա վարագուրօք շուրջանակի․ զորս էր
ընդելուզեալ ոսկւով և մարգարտով՝ և ակամբք պատուականօք
։ Եւ իբրև լուաւ նա զյուդթայ, ել նա արտաքս
'ի սրահ խորանին ջահիւք և լապտերօք արծաթեօք,
քանզի գիշեր էր ։ * և իբրև ետես զնա հողոփեռնէս, 20
զարմացաւ ընդ տեսիլ գեղոյ նր̄ ։ Եւ անկեալ 'ի
խոնարհ երկիր պագանէր յուդիթ հողոփեռնեայ․ և
կանգնեցին զնա ծառայք նր̄ ։

ԳԼ․ ԺԱ․

Եւ ասէ ցնա հողոփեռնէս․ համարձակեաց կին դու, 1
և մի երկնչիր․ զի ես ոչ չարչարեմ զմարդ որ կամի
ծառայել նաբուքոդոնոսորայ արքայի որ տիրէ ա̄մ
երկրիս ։ * Եւ արդ՝ ժողովուրդ քո այդ՝ որ բնակեալդ 2
է 'ի լեռնակողմանդ, եթէ ոչ էր արհամարհեալ դոցա
յինէն, ոչ էր իմ առեալ զնիզակ իմ 'ի վր̄ դոցա․ այլ
դոքա ինքեանք արարին անձանց իւրեանց զայս ։ * Արդ՝ 3
ասա դու ինձ, վս̄ որո՞յ ես դու փախուցեալ 'ի նց̄նէն,
և եկեալ ես առ մեզ․ քաջալերեաց զի 'ի փրկութե եկեալ
ես, զի կենդանի ես 'ի գիշերիս յայսմիկ, և զա̄մ
աւուրս քո, և ոչոք է որ վնասէ քեզ․ այլ բարի լիցի
քեզ, ոպ̄ և լինի ծառայից տեառն իմոյ նաբուքոդոնոսորայ
։ * Եւ ասէ ցնա յուդիթ․ ընկալ զբանս աղախնոյ 4
քոյ, և խօսեսցի աղախին քո առաջի քո․ և ոչ ինչ
ստութե պատմեմ տեառն իմում 'ի գիշերիս յայսմիկ ։
եթէ զհետ եկեսցես և լուիցես բանից աղախնոյ քոյ,
գործ կատարեալ գործէ ը̄ քեզ ա̄ծ, և ոչ անկցի բան
քո ընդունայն․ * զի կենդանի է նաբուքոդոնոսոր արքայ 5
ա̄մ երկրի, և կենդանի է զօրութե նր̄ որ առաքեաց
զքեզ յուղղութի ա̄մ մարդոյ․ զի ոչ եթէ մարդիկս
միայն ծառայեն նմա 'ի ձեռն քո, այլ և գազանք
վայրի, և անասունք՝ և թռչունք երկնից քեւ կեցցեն նաբուքոդոնոսոր
և ա̄մ տուն նր̄ ։ * վս̄ զի լուաք զիմաստութե 6
և զհանճար անձին քոյ որ և պատմեալ իսկ է
յա̄մ երկրի, զի դու միայն ես բարեբար յա̄մ 'ի թագաւորութե
նր̄, և հզօր ես բանիւք, և սքանչելի ես 'ի
մէջ պատերազմօղ զօրացս ։ * Արդ զբանսն զոր խօսեցաւ 7
աքիովր 'ի խորհրդեան սենեկի քում, լուաք և մեք․
և զի խնայեցին 'ի նա արք բետուղուայ՝ և նա պատմեաց
զա̄մ ոչ և խօսեցաւ ընդ քեզ ։ և արդ՝ այժմ տէր՝
մի անցաներ զբանիւք նր̄, այլ հաստատեա զնոսա 'ի
8 սրտի քում․ քանզի ճշմարիտ են ։ * զի ոչինչ կարէ չարչարել
զազգս մեր, և ոչ սուր թշնամւոյ վնասէ մեզ․
9 բայց յորժամ մեղանչիցեն ա̄յ իւրեանց ։ * Եւ արդ մի
վնասեսցիս տէր իմ, դու և զօրք քո․ քանզի հասեալ իսկ
է ժամանակ մահու նց̄՝ վս̄ մեղացն զոր մեղան ա̄յն իւրեանց․
քանզի արարին նոքա մեղս մեծ անօրէնութե ։
10 * զի պակասեցին նց̄ ջուրք և կերակուր, * խորհեցան
11 նոքա և արկին զձեռս իւրեանց յանասունս զոր ոչ էր
12 հրամայեալ ուտել՝ ա̄յն իւրեանց․ * և զպտուղ ցորենոյ՝
և զտասանորդս գինւոյ և իւղոյ որ էր սրբեալ քահանայիցն
որ պաշտօնեայքն են յե̄մ, առաջի ա̄յն մերոյ․
սկսան ուտել զայն՝ զոր ոչ էր օրէն ուտել նց̄՝ բայց
միայն քահանայիցն ։ և առաքեցին յե̄մ, զի որք անդն
իցեն՝ արասցեն այնպէս․ վս̄ որոյ լինէր նց̄ թողութե
յա̄յ 'ի ձեռն քահանայիցն ։ և արդ յորժամ արարին
13 զայս մեղս, և մատնին 'ի սատակումն ։ * Արդ՝ ես աղախին
քո՝ յորժամ գիտացի զայս՝ փախեայ 'ի նց̄նէն ։
և առաքեաց զիս առնել ը̄ քեզ գործ մեծ՝ զորմէ զարմասցի
14 ա̄մ երկիրս որ միանգամ լուիցեն զայն ։ * զի աղախին
քո ա̄ծապաշտ է, և պաշտէ զցայգ և զցերեկ
զտ̄ր ա̄ծ երկնից ։ Եւ արդ մնացից ես առ քեզ տէր
իմ․ և ելցէ աղախին քո 'ի գիշերիս յայսմիկ 'ի ծործորն
հովտին, և կացից յաղօթս առ տ̄ր ա̄ծ իմ․ և պատմէ
17 ինձ յորժամ մեղանչեն նմա․ * և ես գամ և պատմեմ
քեզ․ և դու ելցես ա̄մ զօրօք քովք հանդերձ, և ոչ լիցէ
'ի նոցանէն որ ապրիցէ 'ի քէն․ և տարայց զքեզ ընդ
մէջ հրէաստանի, մինչև տարայց զքեզ յե̄մ, և արկցես
զաթոռ քո 'ի միջի նր̄, և ժողովեսցես զն̄ս ոպ̄ զհօտ՝ որոց
ոչ իցէ հովիւ․ և ոչ հաչեսցէ շուն մի լեզուաւ իւրով
ընդդէմ քո ։ և ինձ պատմեցաւ այս լինել յա̄յ, և
18 եկի ցուցանել քեզ ։ * Եւ հաճոյ թուեցան բանք նր̄
առաջի հողոփեռնեայ՝ և առաջի ա̄մ ծառայից նր̄, և
19 զարմանային ընդ իմաստութե նր̄, և ասեն․ * ոչ գտանի
կին գեղեցիկ համեմատ սմա, 'ի ծագաց երկրի մինչև
'ի ծագս՝ իմաստութե̄ բանիւք և գեղեցկութե̄ երեսաց
20 իւրոց ։ * Եւ ասէ ցնա հողոփեռնէս․ բարի արար ա̄ծ
զի առաքեաց զքեզ առաջնորդել ժողովրդեանս․ զի
լիցի հզօրացեալ տէրութիս մեր՝ և որք արհամարհեցին
'ի մէնջ կորիցեն ։ Եւ արդ տեսանեմ զքեզ կայտառ
21 տեսլեամբ, և բարի զա̄մ բանս քո․ * զի թէ արասցէ
ոպ̄ խօսեցար՝ ա̄ծն քո եղիցի նա և իմ ա̄ծ․ և դու 'ի
տան նաբուքոդոնոսորայ նստցիս, և եղիցիս անուանի
քան զա̄մ երկիր ։

ԳԼ․ ԺԲ․

1 Եւ հրամայեաց տանել զնա 'ի տուն գանձին ։ Եւ
հրամայեաց նմա ուճիկս յիւրոց խորտկացն, և 'ի
2 գինւոյ անտի զոր ինքն ըմպէր ։ * Եւ ասէ յուդիթ՝ ոչ
կերայց ես 'ի դոցանէն, զի մի լինիցին ինձ 'ի գայթագղութե,
այլ տացես ինձ հրաման՝ ուտել ինձ անտի զոր
3 բերին ինձ 'ի քաղաքէ անտի ։ * Եւ ասէ ցնա հողոփեռնէս,
եթէ պակասեսցէ այն՝ ուստի՞ տացուք քեզ նմանն
4 նց̄․ զի ոչոք է ընդ մեզ յազգէդ քումմէ ։ * Եւ ասէ
ցնա յուդիթ․ կենդանի է անձն քո տէր իմ, եթէ ոչ
ծախէ աղախին քո զկերակուրն որ եկեալն է ընդ իս՝
մին

---

(14) Ոմանք․ Եւ նայեցան ը̄ երեսս նր̄ ։ (15) Ոսկան․ Դու 'ի խորան նր̄ մեօք հանդ" ։ (18) Ոմանք․ Որ ունին զայսպիսի գե" ։ (18) Յօրինակին․ Եւ ելին պաշտաւորք հողոփեռ" ։ (19) Ոմանք․ Ընդելուզեալ մարկւով և մարգարտով և ակ" ։ (19) Ոսկան․ Եւ լապտերօք արծաթեղինօք ։ Գլ․ ԺԱ̄․ (3) Ոմանք․ Որ վնասէ 'ի քեզ ։ (4) Ոմանք․ Պատմէ տեառն իմում․․ բանից աղախնոյ քում ։ (5) Ոմանք․ Այլ և գազանք վայրենի ։ (8) Ոմանք․ Վնասէ զմեզ ։ (12) Ոմանք․ Եւ իւղոյ զոր էր սրբեալ քա" ։

(12) Այլք․ Զի որք անդ իցեն՝ արասցեն այսպէս ։ (13) Ոսկան․ Եւ առաքեաց զիս տ̄ր առնել ։ (14) Ոմանք․ Եւ պատմէ ինձ յորժամ մեղանն նմա ։ (17) Ոմանք․ Զն̄ս իբրև զհօտ որոյ ոչ գուցէ հովիւ ։ (18) Այլք․ Եւ ասէին․ ոչ գտանի ։ (21) Ոսկան․ Զի թէ արասցես ոպ̄ խօսեցար ։
Գլ․ ԺԲ̄․ (2) Ոսկան․ Զոր բերի 'ի քաղաքէ ։ (4) Յօրէնակին պակասէր․ Եւ ննջեաց նա անդ մինչև ։ (4) Ոմանք․ Յառաւօտուն պահու ։

մինչև արասցէ 'ի ձեռն իմ զոր խորհեցաւն։ Եւ ածին
զնա ծառայքն Հողոփեռնեայ 'ի խորան անդր. և ննջեաց
նա անդ մինչև 'ի մէջ գիշեր։ Եւ յարեաւ Յուդիթ յառաւօտին
պահուն. * և առաքեաց առ Հողոփեռնէս և 5
ասէ. հրամայեսցէ տէր իմ թողուլ զաղախին իւր ելանել
կալ յաղօթս։ * Եւ հրամայեաց Հողոփեռնէս պահապանացն՝ 6
մի արգելուլ զնա։ Եւ եղև նա 'ի բանակի
անդ՝ աւուրս երիս։ * Եւ ելանէր նա 'ի գիշերին 'ի 7
ձորն Բետիլուայ. և մկրտէր 'ի բանակի անդ՝ յաղբերս
ջուրցն ըստ օրինի հրէից։ * Եւ իբրև մկրտէր՝ կայր յաղօթս 8
առ տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի զի յաջողեսցէ զճանապարհս ն̄ր,
'ի փրկութ̄ի որդւոց ժողովրդեան իւրոյ։ * Եւ նա մտանէր 9
սրբեալ. և լինէր 'ի խորանին՝ մինչև առնոյր տանէր
զիւր կերակուրն առ ինքն ը̄ երեկս։ * Եւ եղև 10
յաւուրն չորրորդի, արար Հողոփեռնէս կոչունս ծառայից
իւրոց միայն. և կոչեաց 'ի կոչունսն և ոչ զմի
ոք յատարաց անտի։ և ասէ ցԲագու ներքինին իւր,
որ էր հազարապետ հաւատարիմ 'ի վ̄ր ա̄մ ընչից ն̄ր.
Երթ հաւանեցո դու ասէ զկինն հեբրայեցի որ է առ
քեզ, ուտել և ըմպել ընդ մեզ։ * Եւ զի՞նչ է այդ այպն 11
կատականաց, թողուլ մեզ զայդպիսի կին, և ոչ ընտախօսել
ընդ նմա. արդ եթէ ոչ ածցուք զմարդ և մերձեցուցուք
առ մեզ, գուցէ ծաղր ինչ առնիցէ զմեզ։
* Եւ ել Բագու յերեսաց Հողոփեռնեայ. և եմուտ առ 12
նա և ասէ ցնա. մի դանդաղեսցի աղախինդ գեղեցիկ
գալ առ տէր իմ՝ և փառաւորել 'ի նմանէն. և ըմպել
ընդ նմա զգինի ուրախութեան մեզ հանդերձ. և եղիցիս
դու այսօր իբրև զդուստր մի յորդւոց ասուրայ,
որք կան 'ի սպասու Նաբուքոդոնոսորայ արքայի։ * Եւ 13
ասէ ցնա Յուդիթ. և ո՞վ ոք եմ ես որ ընդդէմ դառնամ
տ̄ն իմում։ * զի զա̄մ որ ինչ հաճոյ է առաջի աչաց 14
քոց փութալով արարից. և եղիցի ինձ 'ի ցնծութ̄ի մինչև
յօր մահուան իմոյ։ * Եւ յարեաւ զարդարեցաւ զարդու 15
իւրով ըստ զարդու կանանց։ և մատեաւ նաժիշտ
իւր, և արկ նմա բազմական 'ի գետնի դէմ յանդիման
Հողոփեռնեայ զակումբն մաշկեայ, զոր առ նա 'ի Բագուայ
'ի հանապազորդ սպաս նմա. և բազմեցաւ Յուդիթ
'ի վ̄ր ն̄ր։ * Եւ յիմարեցաւ Հողոփեռնէս 'ի գութ 16
երեսաց ն̄ր, և խռովեցաւ անձն ն̄ր. և էր 'ի ցանկութ̄ե
մեծի լինել ընդ նմա. և խնդրէր Հողոփեռնէս խաբել
զնա յօրէն յայնմանէ յորմէ ետես զնա։ * Եւ ասէ ցնա 17
Հողոփեռնէս. արբ դու և լե՛ր առ մեզ ուրախ։ * Եւ ասէ
Յուդիթ՝ արբից տէր, զի մեծացան յիս կեանք իմ այսօր՝
քան զա̄մ աւուրս 'ի ծննդենէ իմմէ։ * Եւ առ կերաւ և 18
արբ առաջի ն̄ր զոր պատրաստեաց նմա աղախինն իւր։
* Եւ ուրախ եղև Հողոփեռնէս 'ի վերայ ն̄ր. և արբ նա 19
գինի սաստիկ յոյժ. որչափ ոչ էր արբեալ ն̄ր այնչափ
յաւուրս իւրում, յօրէ ծննդենէ իւրմէ։

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ իբրև երեկոյ եղև փութացոյց զծառայսն իւր 1
գնալ արտաքս. և Բագու փակեաց զդուրս խորանին։
և գնացին նոքա յիւրաքանչիւր անկողինս իւրեանց
արտաքոյ քան զխորանն. * քանզի էին ամենեքեան 2
խոնջք և վաստակք 'ի բազում գիներբուաց անտի։
* Եւ մնացին Յուդիթ և Հողոփեռնէս միայն 'ի խորանին։ 3
* Եւ Հողոփեռնէս մտեալ 'ի գահոյս իւր 'ի քուն 4
եղև, և էր թմբրեալ յոյժ 'ի գինւոյ անտի։ * Եւ ասէ 5
Յուդիթ ցաղախինն իւր՝ զի կացցէ արտաքոյ խորանին
և սպասեսցէ նմա՝ յորժամ ելանիցէ արտաքս ո̄պ
և յայլ աւուրսն. զի ասաց նմա թէ երթամ կալ յաղօթս
ըստ սովորութե̄ն. և ընդ Բագուայ խօսեցաւ ը̄
6 բանիցս այսոցիկ։ * Եւ գնացին ամենեքեան 'ի սենեկէ
անտի, և ոչ ոք մնաց ամենևին անդ։ Եւ եկաց Յուդիթ
առ գահոյս ն̄ր՝ և ասէ. Տ̄ր ա̄ծ զօրութեանց՝ նայեա՛ց 'ի
ժամուս յայսմիկ 'ի գործս ձեռաց իմոց՝ և 'ի բարձրութե̄
7 Ե̄մի. * զի այժմ է ժամանակ այդ առնել քեզ ժառանգութե̄
քում, և առնել զգործս զայս 'ի ձեռս իմ,
'ի սատակումն թշնամեաց մերոց որք յարուցեալ են 'ի
8 վ̄ր մեր։ * Եւ մատեաւ առ քանոն գահոյիցն, որ էր
ընդ սնարսն Հողոփեռնեայ, և եհան զդաշոյն ն̄ր յազդերէ
9 ն̄ր. * Եւ կալաւ զհերաց ն̄ր՝ և ասէ. զօրացո զիս
10 ա̄ծ Ի̄ղի յաւուրս յայսմիկ։ * Եւ եհար 'ի պարանոցի ն̄ր
երկիցս զօրութ̄բ իւրով։ և հատեալ եբարձ զգլուխ ն̄ր.
11 * Եւ թաւալեցոյց ընկէց զմարմին ն̄ր 'ի գահոյից անտի։
և յետ ժամու միոյ՝ ել և ետ նաժշտին իւրում զգլուխն
12 Հողոփեռնեայ. * և ընկէց 'ի մախաղ կերակրոյն իւրոյ։
Եւ ելին երկոքին 'ի միասին ըստ սովորութե̄ն իւրեանց,
և անցին նոքա ըստ բանակն, և շրջեցան եկին ը̄ ձորն.
13 և ելին նոքա 'ի լեառնն Բետիլուայ. * Եւ եկին նոքա 'ի
դրունս քաղաքին։ Եւ ասէ Յուդիթ 'ի հեռաստանէ
ցպահապանս դրանցն. բացէք բացէք արդ զդրունդ,
զի ընդ մեզ է տ̄ր ա̄ծ մեր, արասցէ ևս զօրութ̄ի յԻ̄ղի,
և 'ի բեկումն թշնամեաց մերոց. ո̄պ և արար այսօր։
14 * Եւ եղև իբրև լուան արք քաղաքին ն̄ր զձայն նորա,
փութացան իջանել 'ի դրունս քաղաքին իւրեանց. և
կարդացին նոքա զքահանայսն և զծերս ժողովրդեանն։
15 * Եւ ժողովեցան 'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծս, քանզի
զարմացեալ էին նոքա յոյժ ընդ գնալն ն̄ր։ Եւ բացին
16 զդուռն քաղաքին, և առին զն̄ն 'ի ներքս. * և լուցին
17 զլապտերս իւրեանց, և կացին շուրջ զնոքօք։ * Եւ ասէ
Յուդիթ բարձրաձայն բարբառով. ո՛րդիք Ի̄ղի օրհնեցէք
18 զա̄ծ, * որ ոչ մերժեաց զողորմութ̄ի իւր 'ի տանէս
Ի̄ղի. այլ եհար վանեաց զթշնամիս մեր 'ի ձեռն իմ
19 'ի գիշերիս յայսմիկ։ * Եւ եհան զգլուխն 'ի մախաղէն
և եցոյց ն̄ց. և ասէ ց̄ն̄ն, ահաւասիկ գլուխն Հողոփեռնեայ
զօրագլխի զօրացն ասուրայ. և ահա վարագոյրքն
պատուականք ը̄ որով անկեալ դնէր յարբեցութե̄ իւրում՝
20 և սատակեաց զնա տ̄ր ա̄ծ 'ի ձեռն կնոջս։ * Կենդանի
է տ̄ր որ պահեաց զիս 'ի ճանապարհին յայնմիկ
յորում գնացին. զի խաբեաց զնա տեսիլ երեսաց իմոց
'ի կորուստ նմին, և ոչ արար նա ընդ իս պղծութ̄ի
22 'ի նախատինս անձին իմոյ։ * Եւ գոհացան ա̄մ ժողովուրդքն,
և խոնարհեալ երկիր պագին ա̄յ. և ասեն միաձայն
ամենեքին. օրհնեա՛լ ես դու տ̄ր ա̄ծ մեր, որ յամօթ
23 արարեր այսօր զթշնամիս ժողովրդեան քոյ։ * Եւ
ասէ Ոզիա ցՅուդիթ, օրհնեալ ես դու դուստր՝ յա̄յ
24 բարձրելոյ, քան զա̄մ կանայս որ 'ի վերայ երկրի. * և
օրհնեալ տ̄ր ա̄ծ որ արար զերկինս և զերկիր. որ յաջողեացն
քեզ 'ի վ̄ր գլխոյ իշխանիդ այդորիկ թշնամւոյ
25 մերոյ։ * և ոչ պակասեսցէ անունդ քո 'ի մարդկանէ,
առ 'ի յիշելոյ զքեզ առաջի ա̄յ մինչև յաւիտեան. և արասցէ
զքեզ տ̄ր ա̄ծ իմ 'ի բարձրութ̄ի անձին քո, և
այցելու լիցի քեզ 'ի բարիս. փոխանակ զի ոչ խնայեցեր
դու յանձն քո վ̄ս տառապանաց ազգի մերոյ. այլ
խնդրեցեր զվրէժ կործանման հարուածոցս մեր. գնացեալ
26 քո ուղիղ զճանապարհս առաջի տ̄ն մերոյ։ * Եւ
ասէ ա̄մ ժողովուրդն՝ եղիցի եղիցի։

ԳԼ.

---

(7) Յօրինակին գրեալ էր. Եւ ելանէր նա 'ի գիշերին։ (7) Ոմանք. Եւ մկրտէր նա 'ի բանա''։ (10) Անունն Բագու՝ 'ի [illegible] ... բագու. և երբեմն գաբու. [illegible] բագու։ (14) Ոմանք. Զի զա̄մ ինչ որ հաճոյ է . . . մինչև յօր մահուան իմոյ։ (15) Ոմանք. Զոր առ նա 'ի գաբաւուայ 'ի հանա''։ (16) 'Ի [illegible]. Երեսաց ն̄ր, և խռովեցաւ անձն ն̄ր։ (17) Ոմանք. Եւ լե՛ր ընդ մեզ ուրախ։

ԳԼ. ԺԳ. (5) Այլք. Եթէ երթամ կալ յա''։ (6) Ոմանք յաւելուն. Եւ եկաց Յուդիթ յաղօթս առ գահոյս նորա։ (11) Ոմանք. Եւ յետ ժամու միոյ. . նաժշտին իւրոյ զգլ''։ (13) Այլք. Զօրութիւն յԻ̄ղի։ (15) Ոմանք. Մինչև 'ի մեծամեծս։ (15) Բազումք. Նոքա յոյժ ընդ գալն նորա։ (18) Ոմանք. Վանեաց զթշնամիս ձեր։ (23) Ոմանք. կանայս 'ի վերայ երկրի։ (25) Այլք. Զի ոչ պակասեսցէ ա''։ (25) Ոմանք. Ազգի մերում. այլ խնդրեցեր դու զվրէժ. . հարուածոցս մերոց, գնացեալքս ուղիղ։

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ ասէ յուդիթ ցն՟ս․ լուարո՛ւք դուք ինձ եղբարք 1
զոր ասեմս ձեզ․ և առէք զգլուխս զայս, և կախեցէք
զսա առաջի մահարձանաց պարսպաց քաղաքիս ։
* և եղիցի յորժամ մերկասցի առաւօտն և ծագեսցէ արեգակն 2
յերկիր, վառեցարո՛ւք ա՟մ արք զօրաւորք պատերազմի,
և կացուցանիցէք 'ի վերայ ձեր զօրավարս, և
ելանիցէք արտաքոյ քաղաքիս, իբրև թէ իջանիցէք 'ի
դաշտ անդր 'ի թև մի պարսկապանաց որդւոցն ասուր․
և անդր մի իջանիցէք․ * այլ խուռն հարկանիցէք ն՟ց․ 3
և նոքա առցեն զզէնս իւրեանց, և գնասցեն 'ի բո՛ւն բանակն
իւրեանց, և յարուցանիցեն զզօրագլուխն ասուր․
և ժողովեալք դիմեսցեն 'ի խորանն հողոփեռնեայ,
և զնա ոչ գտանիցեն․ * և անկանիցի 'ի վերայ ն՟ց 4
ահ, և 'ի փախուստ դարձցին նոքա յերեսաց ձերոց ։
* և դուք զկնի մտեալ, և ա՟մ բնակիչք սահմանացս իէ՟լի՝ 5
տապաստ արկեալ վանիջիք զն՟ս յա՟մ ճանապարհս ն՟ց ։
Եւ արդ մինչչև՛ արարեալ զայս, կոչեցէք առ իս զաքիովր
ամոնացի, զի տեսցէ՛ զայս որ ընդոտն եհար
զտունն իէ՟լի․ որ կարծեացն զնա, և ետ ածել այսր 'ի
մահ ։ Եւ կարդացին զաքիովր 'ի տանէն ոզիայ ։ և իբրև
եկն ետես նա զգլուխն հողոփեռնեայ 'ի ձեռն առն
միոջ 'ի ժողովրդեանն, անկա՛ւ 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց՝ և
թաւալեցաւ ։ և իբրև անդէն զօրացաւ, անկեալ առ
ոտս յուդթայ՝ երկիր եպագ նմա՝ և ասէ․ օրհնեա՛լ ես
դու յա՟մ բնակութիւն յուդայ․ և ընդ ազգս ա՟մ որք և
լսիցեն զանուն քո զարմասցին ։ և արդ՝ պատմեա՛ դու
ինձ, զի՛նչ արարեր յաւուրս յայսմիկ ։ Եւ պատմեաց նմա
յուդիթ առաջի ա՟մ ժողովրդեանն իւրոյ, զոր էր ն՟ր
արարեալ յօրէ յայնմանէ յորում ել նա մինչև ցայն
ժամ ։ Եւ իբրև դադարեաց յուդիթ 'ի խօսից իւրոց,
աղաղակեաց ժողովուրդն մեծաձայն փառաւորել զա՟ծ
'ի քաղաքին իւրեանց ։ * Եւ իբրև ետես աքիովր զայն 6
ա՟մ զոր արար ա՟ծն իէ՟լի, հաւատաց յա՟ծ ա՟մ սրտիւ իւրով․
և թլփատեր 'ի մարմին անթլփատութ՟ե իւրոյ, և
յաւելաւ նա 'ի տունն իէ՟լի մինչև ցայս օր ։ * Եւ յորժամ 7
ծագեաց առաւօտն, կախեցին զգլուխն հողոփեռնեայ
'ի պարսպէ անտի․ և վառեցաւ ա՟մ այր զզէն իւր․
և ելին նոքա առնել զայն ընդ անցս կողմանն 'ի վ՟ր լերինն ։
և որդիքն ասուր իբրև տեսին զն՟ս՝ ա՛ղդ արարին
նոքա առ առաջնորդս իւրեանց, և եկին նոքա առ զօրագլուխս
և առ իշխանս և առ հազարապետս ն՟ց․ * և 8
դիմեցին նոքա 'ի խորանն հողոփեռնեայ, և ասեն ցսենեկապետ
ն՟ր․ արդ մո՛ւտ յարո՛ զտէրդ մեր․ զի իշխեցին
ծառայքն 'ի վ՟ր մեր 'ի պատերազմ․ զի սատակեսցուք
զն՟ս 'ի սպառ ։ * Եւ եմուտ բագաւ և բախեաց 13
զդուրս սենեկին․ քանզի կարծէր թէ 'ի քո՛ւն լցէ հանդերձ
յուդթաւ ։ * իբրև ո՛չ ոք ետ նմա պատասխանի, 14
քաջալերեալ եմուտ 'ի ներքս 'ի սենեակն, և ետես զի
անկեա՛լ կայր 'ի վերայ դեանոյն մե՛րկ, և գլուխն իւր
բարձեալ էր 'ի նմանէն ։ Եւ գոչեաց բագաւ ձայնիւ
մեծաւ, և լալո՛վ և ողբմամբ յոյժ, և պատառեա՛ց նա
զպատմուճան իւր․ * և եմուտ նա 'ի սենեակն յուդթեայ՝ 15
և ո՛չ եգիտ զնա․ և էլ ընթացա՛ւ նա առ զօրսն
և ասէ․ * ապստամբեցին ծառայքն, զի արար ամօթ 16
նախատանաց կին մի հեբրայեցի տան արքային նաբուքոդոնոսորայ,
զի ահաւասիկ հողոփեռն յերկիր կործանեալ,
և գլուխ իւր չէ՛ առ նմա ։ * Եւ իբրև լուան 17
զայս բանս իշխանք զօրացն ասուրայ, պատառեցին ամենեքեան
զպատմուճանս իւրեանց և երկեան յոյժ․
* և գոչեցին նոքա 'ի մէջ բանակին ։ 18

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ իբրև լուան որք 'ի վրանսն էին, յիմարեցան վ՟ս
2 իրացն որ եղեն ։ * և անկաւ 'ի վ՟ր ն՟ց ա՛հ և դողումն
յոյժ․ և ապա ոչ մնացին ամենևին այր ընկերի
3 իւրում ։ * և հեղեալք զբաղեալք առհասարակ 'ի փախուստ
դարձան 'ի դաշտակողմանն և 'ի լեռնակողմանն
4 * շուրջ զբետիլուա․ և դարձեալ անտի փախստեայք
լինէին ։ և ապա ա՟մ այր պատերազմող որդւոցն իէ՟լի
5 յարձակեցան 'ի վ՟ր ն՟ց ։ * Եւ առաքեաց ոզիա 'ի բետոմեսթեմ,
և 'ի քոբա, և 'ի կոլա, և յա՟մ սահմանս իէ՟լի
աւետաւորս վ՟ս իրացն որ եղեն․ զի ամենեքին առհասարակ
ժողովեսցին և մտցեն զհետ ն՟ց սատակել զն՟ս ։
6 * Եւ իբրև լուան որդիքն իէ՟լի, ամենեքեան առհասարակ
յարձակեցին անկանէին 'ի վերայ ն՟ց, և կոտորէին
հարկանէին զն՟ս մինչև 'ի քոբա․ սոյնպէս և եճմայեցին
առնէին ։ և ամենեքեան որք 'ի լեռնակողմանցն եկեալ
էին՝ պատմեցին ն՟ց որ եղև 'ի բանակին․ և որք 'ի գաղաադն
էին, և որք 'ի գալիլեայ, հասանէին հարկանէին
վանէին զն՟ս, մինչև անցուցանէին զն՟ս ընդ դամասկոս
7 և ընդ սահմանս ն՟ր ։ * Եւ այլ բնակիչքն բետիլուայ
ելանէին անկանէին 'ի վ՟ր բանակացն բնադրայն ասուրայ,
աւա՛ր հարկանել՝ ժողովել զառ զապուռ բանակացն․
յորս յղփացան լցան մեծացան յոյժ բնակիչքն
8 բետիլուայ ։ * Եւ որդիքն իէ՟լի դարձան 'ի կոտորածէ
անտի․ և սկսանէին ժողովել զկապուտ կողոպուտ զանկելոցն ։
և գեօղքն և ագարակքն լեռնակողմանցն և
դաշտականացն եկեալ առնուին զմնացորդս յոյժ աւարացն ։
9 * Եւ յովակիմ քահանայ մեծ՝ և ծերակոյտ որդւոցն
իէ՟լի որք բնակեալ էին յե՟մ, եկին տեսանել զբարութիւն
զոր արար տ՟ր ա՟ծ իէ՟լի, և տեսանել զյուդիթ՝
10 և խօսել ընդ նմա զխաղաղութե ։ * Եւ իբրև մտեալ տեսին
զնա՝ օրհնեցին զնա ամենեքեան միաբան՝ և ասեն
ցնա ։ դու բարձրութիւն ե՟մի․ դու ցնծութիւն իէ՟լի․ դու
11 պարծանք ազգիս մերոյ․ * զի արարեր զայս ա՟մ բարութիւն
ձեռաց քոց իէ՟լի․ և հաճեցաւ ընդ նա ա՟ծ․ և օրհնեա՛լ
եղիջիր դու յամենակալէն տ՟է մինչև յաւիտեան ։
12 * և ասէ ա՟մ ժողովուրդն՝ եղիցի ։ * Եւ ժողովուրդն
13 կրէին զաւար բանակին զաւուրս երեսուն ։ և ետուն
յուդթայ զխորանն հողոփեռնեայ, և զա՟մ զարծաթ խորանին՝
և զգահոյսն․ և զա՟մ զսպասսն զոսկւոյ և զարծաթոյ
ն՟ր ։ և նա առեալ կուտէր զայն 'ի սայլս իւր, և
'ի վ՟ր գրաստուց իւրոց և բերէր 'ի ներքս 'ի քաղաքն ։
14 * Եւ եկին առ նա ա՟մ կանայք որդւոցն իէ՟լի տեսանել
զնա․ և օրհնեցին զնա․ և նուագէին նմա երգս պարուք ։
և առեալ ն՟ր ոստս արմաւենեաց և ձիթենեաց ծաղկօք
15 հանդերձ, և տայր ն՟ց ։ * Եւ ա՛յլք կանայք մեծամեծք
տեղեացն պարէին գունդագունդք՝ գովել զնա ։ և ա՟մ իէ՟լ
զկնի երթային ն՟ց վառեալք և կազմեալք՝ պսակս գունակս
գունակս 'ի գլուխս իւրեանց․ և օրհնութիւնս ամենեցուն
'ի բերանս իւրեանց փառաւորել զա՟ծ ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ սկսաւ յուդիթ օրհնել զօրհնութիս զայս․ և ա՟մ
2 իէ՟լ նուագէին ընդ նմա ։ * և ասէ յուդիթ․ Երգեցէք
ա՟ծ թմբկօք, և օրհնեցէք զնա ծնծղայիւք․ և
ուղղեցէք նմա երգս և օրհնութիւն ։ բա՛րձր արարէք զնա
3 և կարդացէք զանուն ն՟ր ։ * զի ա՟ծ խորտակէ զպատերազմունս
4 տ՟ր․ * և զբանակս նորա 'ի մէջ ժողովրդոց․
5 փրկեաց զիս 'ի ձեռաց հալածչաց իմոց ։ * Եկն ասուր
'ի լերանցն հիւսիսոյ․ եկն 'ի բիւրաւորս զօրօք իւրովք,
որոց բազմութիւն ծածկեաց զձորս․ և բազմութիւն երիվարաց
6 ն՟ր ծածկեաց զբլուրս ։ * և ասաց հրձիգ առնել

Գլ. ԺԴ. (2) Յօրինակին. Իբրև թէ իջանիցէ 'ի ։ (5) Ոմանք. Եւ իբրև եկն և ետես նա․․ 'ի ձեռին առն ։ (7) Ոսկան. Եւ վառեցաւ ա՟մ այր 'ի զէն իւր ։ (7) Ոմանք. Աղդ արարին նոքա յառաջնորդս իւ": (14) Այլ. Եւ լալով և ողբմամբ մեծաւ յոյժ ։ (15) Ոսկան. Նա առ զիւրսն և ասէ ։ (17) Ոմանք. Լուան զայն բանս ։

Գլ. ԺԵ. (5) Ոմանք. Եւ 'ի քոբա, և 'ի կոյլա, և յամ՟ ։ (7) Ոսկան. Զառ և զապուր բանակացն․․ լցան և մեծացան ։ (8) Ոսկան. Զկապուտն և զկողոպուտ անկելոցն․․ և դաշտականաց․ և եկեալ առ": (11) Ոմանք. Օրհնեալ լիջիր դու յամե": (13) Ոմանք. Եւ 'ի վերայ գրաստուց իւր՝ և բերին 'ի ներքս ։

նել զսահմանս իմ, եւ զերիտասարդս իմ ընդ աթուր
հարկանել • եւ զտղայս իմ աւար հարկանել • եւ զկուսանս
իմ վարել 'ի գերութիւն : * Տր̄ ա̄ծ ամենակալ կործանեաց 7
զնս̄ 'ի ձեռն կնոջ : * զի ոչ անկաւ հզօրն նց̄ յերիտասարդաց, 8
եւ ոչ որդիք տիտանացւոց սատակեցին
զնա, եւ ոչ բարձունք հսկայք յարեան 'ի վր̄ նր̄ • այլ
յուդիթ դուստր մերարեայ, գեղեցկութն երեսաց
յոյժ խաբեաց զնա : * զի մերկացաւ զհանդերձն այրութե̄ 9
իւրոյ՝ 'ի բարձրութի̄ այնոցիկ որք կոփեալք
էին յի̄ղի : * Եւ օծ զերեսս իւր յանոյշ իւղոյ • եւ յօրինեաց 10
զգէսս իւր զարդու իւրով • եւ առ զպղպջատեան
'ի խաբէութի̄ նր̄ • * եւ 'ի գեղ ոտից կօշկաց նր̄ մոլորեցաւ 11
միտս նր̄ • եւ գեղեցկութի̄ նր̄ գերեաց զանձն նր̄ •
եւ էանց դաշոյնն ընդ փող նր̄ : * Դողացան պարսիկք 12
'ի քաջասրտութե̄ նր̄ • եւ մարք 'ի քաջութե̄ նր̄ խռովեցան
: * յայնժամ աղաղակեցին տառապեալքն իմ, եւ 13
գոչեցին հիւանդքն իմ, եւ յաղթեցան • բարձրացուցին
զձայնս իւրեանց եւ ըքան : * Որդիք աղջկանց խոցոտեցին 14
զնս̄ • եւ ոչ̄ զորդիս անանկաց պանդխտաց կոտորեցին
• եւ կորեան 'ի պատերազմէ տն̄ իմոյ : * Օրհնեցից 15
զտր̄ ա̄ծ իմ յօրհնութի̄ նոր : * տր̄ մեծ ես դու 16
եւ փառաւորեալ • սքանչելի ես զօրութե̄ անպարտ :
* Քեզ ծառայեսցեն ամ̄ ստացուածքս քո • զի ասացեր 17
եւ եղեն • առաքեցեր զհոգի քո՝ եւ ստացան եւ շինեցան,
եւ ոչ ոք է որ ընդդէմ կայ ձայնի քոյ : * Քանզի լերինք 18
'ի հիմանէ ջրովքն հանդերձ սասանեցան • եւ վէմք առաջի
երեսաց քոց իբրեւ զմոմ հալեցան • եւ երկիւղածաց
քոց քաւիչ լինիս դու նց̄ : եւ ամ̄ սակաւիկ զոհ 'ի հոտ
անուշութե̄, եւ չնչին ճարպն՝ քեզ յողջակէզ է : * այլ 19
որ երկիւղածն է՝ նա մեծ է յաւիտեան : * Վայ ազգացն 20
այնոցիկ որք յարուցեալ էին 'ի վր̄ ազգիս մերոյ • եւ տր̄
ամենակալն խնդրեսցէ վրէժ 'ի նոցանէ յաւուրն դատաստանի
: * եւ տայ հուր եւ զորդունս 'ի մարմինս նց̄, 21
եւ լացցեն նոքա 'ի զգման մինչեւ յաւիտեան : * Եւ իբրեւ 22
չոգան նոքա յեմ̄, երկիր պագին ա̄յ • եւ յորժամ սրբեցաւ
ժողովուրդն, հանին զողջակէզսն իւրեանց, եւ զկամայականսն
եւ զպատարագս իւրեանց : * Եւ եհան նուիրեաց 23
յուդիթ զա̄մ զկահն եւ զկարասին հոլոփեռնեայ,
եւ ետ զայն 'ի նուէրս տն̄ ա̄յ : * եւ ուրախ լինէր ժողովուրդն 24
յեմ̄ դէմ յանդիման սրբոցն զամիսս երիս : եւ
յուդիթ մնայր ընդ նոսա : * եւ յետ աւուրցս այսոցիկ՝ 25
չուեցին գնացին իւրաքանչիւր 'ի ժառանգութիւն իւրեանց
: Եւ յուդիթ գնաց 'ի բետիղուա, եւ դարմանէր
զտունն իւր : * եւ եղեւ 'ի ժամանակէ անտի յայնմանէ փառաւորեալ 26
անուն նր̄ ընդ ա̄մ երկիր : * եւ բազումք ցանկացան 27
նմա զա̄մ աւուրս կենաց նր̄, յորմէ հետէ մեռաւ
մանասէ այրն նր̄ եւ յաւելաւ 'ի ժողովուրդ իւր :
* Եւ լինէր յուդիթ մեծացեալ եւ պատուեալ օր քան 28
զօր : եւ ծերացաւ նա անդէն 'ի տան առն իւրոյ ամս
հարիւր հինգ • եւ ազատեաց նա զնաժիշտն իւր : եւ մեռաւ
նա 'ի բետիղուա • եւ թաղեցին զնա 'ի շիրմի առն
իւրոյ մանասէի : * եւ սուգ առին 'ի վր̄ նր̄ ա̄մ տունն 29
ի̄ղի զաւուրս եւթն : Եւ բաժանեաց նա զինչս իւր՝ մինչչեւ
մեռեալ էր ինքն՝ ամենեցուն որ ազգականք էին մանասէի
առն նր̄, եւ ամենեցուն որք մերձաւորք էին իւր,
այնպէս բաժանեաց : * Եւ ոչ ոք էր որ զարհուրեցուցանէր 30
զորդիսն ի̄ղի յաւուրս յուդթայ, եւ յետ մեռանելոյ
նորա զաւուրս բազումս :

Կատարեցաւ Յուդիթ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՎԲԻԹԱՅ

Տովբիթ 'ի գերելոցն է Սաղմանասարայ, եւ բնակեալ 'ի Նինուէ • Իսկ յետ այնր իբրեւ Սենեքերիմ թագաւոր ամօթով յետս դարձաւ, [illegible] 'ի հրէիցն սպանանէր 'ի Նինուէ, զորս եւ թաղէր Տովբիթ : Վասն որոյ խնդրեաց զնա սպանանել Սենեքերիմ • յորոյ երեսաց փախուցեալ • յետ սպանման Սենեքերիմայ յորդւոց իւրոց՝ դարձաւ Տովբիթ 'ի Նինուէ : Կուրացեալ աչօքն էր, եւ [illegible] [illegible] 'ի Նաբուքոդոնոսորայ, [illegible] եւ [illegible] [illegible], եւ [illegible] [illegible] [illegible] • [illegible] [illegible] [illegible], եւ [illegible] [illegible]՝ [illegible] : Պատուիրէր որդւոյ իւրոյ Տուբիայ չբնակել 'ի Նինուէի • զի կործանելոց է ըստ բանին Յովնանու • որ [illegible] [illegible] • զի գերեալ կործանեցաւ Նինուէ 'ի Նաբուքոդոնոսորայ՝ ըստ [illegible] [illegible] : Եւ [illegible] [illegible] իրքս Տովբիթայ քան [illegible] [illegible] :

* * *

ՏՈՎԲԻԹ

ԳԼ• Ա•

1 ԳԻՐՔ ԲԱՆԻՑ ՏՈՎԲԻԹԱՅ
որդւոյ տովբիէլեայ • որդւոյ անանիէլեայ :
որդւոյ անաւելայ • որդւոյ գաբայելոյ • 'ի
2 զաւակէ ասիէլայ • յազգէ նեփթաղիմայ : * Որ գերեցաւ
յաւուրս ենեմեսարու թագաւորին ասորեստանեայց
'ի թեզբուէ • որ է ընդ աջմէ կողմանցն նեփթաղիմայ
3 'ի գալիլեայ 'ի վերայ ասէրի : * Ես տուբիթ զճանապարհս
ճշմարտութե̄ գնացի, եւ յարդարութե̄ զա̄մ
աւուրս կենաց իմոց • եւ ողորմութիւնս բազումս արարի
եղբարց իմոց՝ եւ ազգին իմում որ ընդ իս էին յերկրին
4 ասորեստանեայց 'ի նինուէ : * Եւ յորժամ էի ես
'ի գաւառին իմում յերկրին ի̄ղի, եւ մինչդեռ մանուկն
էի, ա̄մ ազգն նեփթաղիմայ հօրն իմոյ մերժեցան 'ի բաց
եղեն 'ի տաճարէն եմ̄ • զոր ընտրեալն էր յա̄մ ազգացն
ի̄ղի զոհել յա̄մ տոհմս • եւ սրբեցաւ տաճարն բնակութե̄
բարձրելոյն, եւ շինեցաւ յա̄մ աւուրս յաւիտենից :
5 * Եւ ա̄մ ազգքն որք ապստամբք էին՝ 'ի զոհելն բահաղու
6 երնջուն, եւ տունն նեփթաղիմայ հօրն իմոյ : * Եւ ես
միայն երթայի բազում անգամ յեմ̄ 'ի տօնս տարեկանաց,
ոպ̄ եւ գրեալ է ա̄մ ի̄ղի հրամանաւ յաւիտենից •
զպտուղս եւ զտասանորդս զարդեանց, եւ զպատարագսն
զոր ունէին • եւ տայի զայն քահանայիցն որդւոցն ահարոնի,
առաջի սեղանոյն յա̄մ արդեանցն : Եւ զտասանորդսն
տայի որդւոցն ղեւեայ, որք պաշտօնեայքն էին
7 յեմ̄ : * եւ զերկրորդ տասանորդսն ժողովէի եւ վաճառէի,
եւ երթայի ծախէի զայն ա̄մ յեմ̄ ըստ ա̄մ տարեկանի :
8 * եւ զերրորդն տայի որոց արժանն էր • ոպ̄ պատուիրեաց
դեբորա մայր հօրն իմոյ • զի որբ մնացեալ
9 էի ես 'ի հօրէն իմմէ : * Եւ յորժամ եղէ այր՝ առի ես
ինձ կին 'ի զաւակէ հայրենի իմոյ, եւ ծնայ ես 'ի նմանէ
10 զտուբի : * Եւ յորժամ գերի վարեցայ 'ի նինուէ, ա̄մ
եղբարք իմ եւ ազգ իմ ուտէին 'ի հացէ անօրէն հեթանոսացն •
12 * եւ ես պահեցի զանձն իմ, զի մի կերայց քանզի

Գլ • Ժզ̄ • (8) Ոմանք • Դուստր մերարայի : (8) Ոսկան • Գեղեցկութե̄ երեսաց : (10) Ոմանք • Յանոյշ իւղոյ • • զարդու իւրով • եւ առ նա զպղպջատեան : (13) Ոսկան • Յայնժամ աղաղակէ'' : (15) Ոմանք • Յօրհնութի̄ 'ի նոր : (17) Յօրինակին • Զհոգիդ քո • կարմրադրեղով նշանակի : (18) Բազումք • Զի ա̄մ սակաւիկ զոհ : (21) Օրինակ մի • Եւ լացցեն նոքա 'ի սքումս : (29) Ոմանք • Մերձաւորքն էին իւրոյ : (29) Ոմանք • Այնպէս բաժանեաց :
'ի վախճանին, ոմանք • Կատարեցաւ Յուդիթ գիրքս :

Գլ • Ա̄ • (1) Ոսկան • 'ի զաւակէն ասիէլեայ : (4) Այլք • Յերկրին իմ • • • 'ի բաց եղեն 'ի տաճարէն եմ̄ : Որ ոսկան • Եւ 'ի բաց եղեն : (5) Ոսկան • Եւ ա̄մ ազգք նորա ապստ'' : (5) Յօրինակին • Զոհէին բահաղու : (7) Ոմանք • Եւ զերկրորդ տասանորդ տասանորդսն ժս'' : (8) Ոմանք • Դեբորաւ մայր հօրն : Որ ոսկան • դեբօրա մայր : (9) Ոմանք • Առի ես ինձ կին զաննա 'ի զաւա'' : Որ ոսկան • 'ի զաւակէ հայրենեաց իմոյ : (12) Ոմանք • Զա̄մ յա̄մ սրտէ իմմէ :

զի յիշէի ես զած յամ անձնէ իմմէ ։ * Եւ ետ ինձ բարձ- 13
րեալն շնորհս՝ և գեղեցկութիւն առաջի նեմեսարայ, և
էի նր վաճառական ։ * Երթայի ես 'ի մարս ։ և եդի ես 15
'ի պահեստի առ գաբայէղայ եղբօրն գաբրիայ, 'ի հռա-
գա յերկրին մարաց՝ արծաթոյ քանքարս տասն ։ * Եւ 18
յորժամ մեռաւ նեմեսար, և թագաւորեաց սենեքե-
րիմ որդի նր փոխանակ նր ։ և զի էր խռով յամն նր,
ոչ եղև ինձ երթալ յերկիրն մարաց ։ * Եւ յաւուրսն նե- 19
մեսարայ ողորմութիւնս բազումս առնէի ես եղբարց ի-
մոց ։ * զհաց իմ տայի քաղցելոց, և զձորձ իմ մերկոց ։ 20
և զոր տեսանէի ես յազգէն իմմէ թէ մեռեալ էր, և ըն-
կենուին զնա արտաքոյ պարսպին, ես թաղէի ։ և
կամ թէ յորժամ սպանանէր զոք սենեքերիմ արքայ՝
* յորժամ եկն փախստական 'ի հրէաստանէ ։ գողա- 21
նայի և թաղէի զնս ։ վս զի զբազումս կոտորեաց սրտ-
մտութբ իւրով, և յետոյ խնդրէր արար մարմնոց դիա-
կանցն, և ոչ եգիտ ։ * Եւ եմուտ միոմն 'ի նինուէացւ- 22
ոց անտի, և իմացուցանէր թագաւորին վս իմ զդիա-
կունսն թաղելոյ ։ և թաքեայ, զի գիտացի ես եթէ
խնդրէն սպանանել զիս ։ և զահի հարեալ փախստեայ
գնացի ։ և յափշտակեցան ամ ինչք իմ * և ոչ մնաց ինձ 23
ինչ, բայց միայն կայ կինն իմ ։ և տուբի որդին իմ ։ * Եւ 24
ոչ անցին աւուրք յիսուն ։ մինչև սպանին զնա երկոքին
որդիքն իւր ։ և փախեան նոքա 'ի լեռնն հայոց ։ Եւ
թագաւորեաց ասորդան որդի նր ընդ նր ։ և կարգեաց
նա զաքիաքարոս զանայէլ որդի եղբօր իմոյ 'ի վր ամ
իշխանաց թագաւորութեն իւրոյ, և 'ի վր ամ տան իւ-
րոյ ։ և աղաչեաց աքիաքարոս զթագաւորն վս իմ, * և 25
եկին դարձուցանել զիս ։ և եկի ես 'ի նինուէ ։ Եւ էր
աքիաքարոս տակառապետ, և ամ գիր համարոյ ելլ մտի
տան թագաւորին՝ 'ի ձեռին նր ։ և կացոյց զնա քեռ-
դոյն երկրորդ իւր ։ և էր նա եղբօրորդի իմ ։ և յոր-
ժամ եկի ես 'ի տուն իմ, և տուն ինձ զաննա կինն
իմ, և զտուբի զորդին իմ ։

ԳԼ. Բ.

Եւ 'ի տօնին մեծի որ է սուրբն յեւթներորդ շաբա- 1
թուն ; արարին ինձ ճաշ մեծ ։ և բազմեցայ ու-
տել և ըմպել ։ * և տեսի ես առաջի իմ խորտիկս բազ- 2
մապատիկս, և ասեմ ես ցորդին իմ ։ երթ ած դու յեղ-
բարցն մերոց յաղքատաց զորս և գտանես, և ես մնամ
քեզ ։ * Եւ եկն՝ և ասէ ։ հայր, մինն յազգէս մերմէ՝ ո- 3
րոյ թափեալ էն ոտք նր, և անկեալ պճղունք նր ։ և
կայ 'ի հրապարակի անդ մեռեալ ։ * և իմ մինչև էր ճա- 4
շակեալ՝ չոգայ առի զնա և բերի 'ի տուն իմ մինչև ե-
մուտ արեգակն ։ * և ընդ երեկս լուացայ և ուտէի 5
զհացն իմ տրտմութբ ։ * Եւ յիշեցի ես զմարգարէու- 6
թեն ամովսայ՝ որպէս և ասացն ։ դարձցին տարեկանքն ձեր
'ի սուգ, և ամ ուրախութիւնք ձեր 'ի տրտմութի ։ և լացի
յոյժ ։ * և յորժամ եմուտ արեգակն, փորեցի և թա- 7
ղեցի զնա ։ * Եւ մերձաւորքն իմ այպն առնէին՝ և ա- 8
սէին, արդ ոչ ևս երկնչի մեռանել վասն իրացս այսո-
ցիկ ։ զի վս որոյ հալածեցաւն ։ դարձեալ եկեալ թա-
ղէ՞ զդիակունսն ։ * Եւ 'ի նմին գիշերի դարձայ իբրև 9
թաղեցին ։ * և ննջեցի ես պղծեալ առ որմոյ գաւթին 10
և զերեսս իմ ոչ ծածկեցի ։ * Եւ ոչ գիտէի թէ ճնճ 18
ղուկք նստէին յառաստաղս անդ ։ և աչօք բացօք 'ի վեր
հայէի, և ծրտէին ձագքն ջերմաջերմ յաչս իմ ։ և երթ-
եալ իմ առ բժիշկս ոչ ինչ օգնէին ինձ ։ և աքիաքարոս
դարմանէր զիս ռոճկօք իւրովք, մինչև չոգայ ես յեղ-
19 մայիդայ ։ * Եւ կինն իմ մանէր և գործէր ձեռօք իւ-
20 րովք՝ և տայր տերանցն ։ * և նոքա տային զվարձս նր ։
21 և յաւելլին և ետուն նմա ուլ մի ևս ։ * և յորժամ եկն
նա առ իս, սկսաւ կաղկէլ ընդ իս ։ և ասեմ ես ցնա,
ուստի՞ բերեր դու զուլդ զայդ, միթէ գողօնի է,
տուր անդր ցտեարս իւր ։ զի ոչ են ինձ օրէն ուտել
22 զգողօնն ։ * և ասէ կինն իմ, պատիւ ետուն ինձ վս
վարձուց իմոց ։ և ես անհաւատացի նմա, այլ ստիպէի
տալ ցտեարս իւր ։ և ես իբրև զամօթի հարկանէի 'ի
նմանէ ։ և նա ասէ ցիս ։ ո՞ւր են արդ ողորմութիւնքն քո
և արդարութիքն ։ զի ահաւասիկ յայտնի եղեն քեզ ։

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես տրտմեցայ և լացի ։ և յարեայ կացի յաղօթս
2 զայրագին սրտիւ ։ * և ասեմ ։ Արդար ես դու
տր՝ և ամ գործք քո, և ամ ճանապարհք քո ողորմու-
թի և զդատաստանս՝ և զճշմարիտն և զարդարն դատես
3 մինչև յաւիտեան ։ * Նայեա առ իս և յիշեա զիս, և մի
հատուցաներ ինձ ըս մեղս իմ, և ըս չարիս իմ, և հարց
4 իմոց որք մեղան առաջի քո ։ * զի անցին նոքա զպատ-
ուիրանօք քովք, ետուր զմեզ 'ի յափշտակութի և 'ի
գերութի և 'ի մահ, և յառակս նախատանաց ընդ ամ
հեթանոսս ուր և ցրուեալ քս եմք ։ Եւ արդ այժմ տր՝
5 բազում են իրաւունք ճշմարտութե քոյ * զոր արարեր
ընդ իս և ընդ հարս մեր ։ զի ոչ արարաք զպատուիրանս
6 քո, և ոչ ևս գնացաք ճշմարտութբ առաջի քո ։ * արդ՝
արա ընդ իս ըստ հաճութե կամաց քոց ։ և տուր հրա-
ման առնուլ զոգի իմ, զի եղէց արձակեալ 'ի հոգւոյս՝
և եղէց հող ։ վասն զի լաւ է ինձ մեռանել քան զայս
կեանս իմ ։ զի նախատինս սուտս լուայ, և տրտմութի
բազում է յիս ։ արձակեա զիս 'ի վշտաց իմոց 'ի տեղին
յաւիտենից, և մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն ։
7 * Քանզի և 'ի նմին իսկ աւուր էր լուեալ նր զիրսն,
որ էր անցեալ ընդ սառրա ը̄ դուստրն հռագուելայ ։
8 որ էր յեկբատանս 'ի մարաց գաւառին ։ * զի նախա-
տէին զաղջիկն աղախնայք հօրն իւրոյ զոր էր տուեալ
արանց եւթն ։ և ազմոդ՝ ևս դևն չար սպանանէր զնս,
մինչև մերձեցեալ էին 'ի նա ըստ օրինի արանց և կա-
նանց ։ և նախատէին զնա աղախնայքն և ասէին ։ ոչ ի-
մանաս՝ զի հեղձուցանես զարսդ քո, զի ահա եւթն
9 այր առեր, և ոչ 'ի միում ոչ վայելեցեր ։ * արդ զմեզ
զի՞ տանջես, ընդ էր և ոչ դու ընդ նս կորեար ։ զի ոչ
10 տեսանեմք մեք զզաւակ քո մինչև յաւիտեան ։ * Զայս
իբրև լուաւ աղջիկն՝ տրտմեցաւ յոյժ, և կամէր խեղ-
դել զինքն ։ և ասէր՝ մի եմ ես միամօր հօրն իմում ։ արդ
եթէ առնեմ զայս՝ նախատինս առնեմ նմա, և իջուցա-
11 նեմ ես զծերութի նր ցաւօք 'ի դժոխս ։ * Եւ կայր նա
յաղօթս ընդ պատուհանն որ էր ընդդէմ եմի ։ և ա-
13 սէր ։ * Օրհնեալ ես դու տր ած իմ ։ և օրհնեալ է ա-
14 նուն քո սուրբ և պատուական մինչև յաւիտեան ։ * և
15 արդ տր՝ բոլորով սրտիւ իմով աղաչեցի զքեզ ։ * և ա-
սացի հրաժարել հոգւոյս 'ի մարմնոյս իմմէ ։ զի մի ևս
16 յաւելից լսել զնախատինսն ։ * զի դու տր գիտես զի
17 սուրբ եմ ես յամ մեղաց կուսութբ իմով ։ * և ոչ է իմ
աղտեղեալ զանուն իմ և զանուն հօր իմոյ, և միամօր
եմ ես հօր իմոյ ։ և ոչ գոյ որդի որ ժառանգէ զսա,
և ոչ իւր եղբայր մերձաւոր, և ոչ եղբօրորդի՝ զի պա-
հեցից ես զանձն իմ նմա կնութե ։ զի ահաւասիկ կո-
րեան

---

(15) Ոմանք. Առ գաբայէլ եղբօրն .. յերկրէն մարաց ։ (18) Ոսկան. Եւ զի էր խռովութի յամն նր ։ (20) Ոմանք. Եւ զհանդերձ իմ մերկաց ։ և զոր .. եթէ մեռանէր, և ։ (21) Ոմանք. Մարմնոյ դիականցն, և ոչ գտաւ ։ (22) Ոմանք. Թէ խնդրէ նա սպանանել զիս ։ (23) Ոսկան. Բայց միայն աննա կայ կինն իմ ։ (25) Ոմանք. Ելի և մտի տան թագա՛՛ ։
Գլ. Բ. (1) Այլք. Եւ արարին ինձ ճաշ ։ (3) Ոմանք. Որ էն թափեալ ոտք նր ։ (8) Ոմանք. Երկնչի 'ի մեռա-նել ... եկեալ թաղել զդիակունս ։ (18) Այլք. Եթէ ճնճղուկք նստին յառաստ՛՛ ։ (18) Ոմանք. Ջերմաջերմ յաչս իմ ։ (21) Ոմանք. Միթէ գողօն իցէ ։ (21) Յօրէնակին գիրք. Օրէն ուտել զգողօնն ։
Գլ. Գ. (4) Այլք. Եւ ետուր զմեզ 'ի յափ՛՛ ։ (5) Ոմանք. Ընդ իս և ընդ հարսն իմ ։ (8) Ոմանք. Որ էր տուեալ առ՛՛ .. և ազմոդևս դևն չար ։ (10) Ոմանք. Միամօր հօրն իմոյ ։ (10) Ոսկան. Արդ եթէ առնեմ զայս ։ (15) Ոմանք. Զի մի ևս լսիցեմ զնախ՛՛ ։ (17) Այլք. Եւ ոչ է իւր եղբայր ։ (17) Ոմանք. Նայեցայ յիս և ողորմեա ։

րեան իմ եւթն այր , արդ զի՞նչ օգուտ է ինձ բնա-
կեալ : արդ եթէ ոչ կամիս զմեռանելս տ̅ր՝ նայեաց առ
իս՝ և ողորմեա ինձ . զի մի ևս լուայց ես զնախատինս :
* Եւ լուեալ եղեն աղօթք երկոցունն առաջի մեծին Հռ- 24
ափայելայ : * և առաքեցաւ նա բժշկել զերկոսեան . 25
տուբիթայ՝ կեղևել զլուսմն յաչաց նորա . և զսառայի
զդստերն Հռագուելի հանել զայսմոդ դևն , և տալ զնա
կին տուբիայ որդւոյ տուբիթայ . վ̅ն զի տուբիայ անկ
իսկ էր ժառանգել զնա : Եւ 'ի նմին ժամանակի դար-
ձաւ տուբիթ և եմուտ 'ի տունն իւր . և սառա դուստրն
Հռագուելայ էջ 'ի վերնատանէ իւրմէ :

ԳԼ. Դ.

Եւ յաւուր յայնմիկ յիշեաց զարծաթն , զոր եդ առ 1
գաբայելայ 'ի հռագէս քաղաքի յերկրին մարաց :
և ասէ նա 'ի միտս իւր . ես խնդրեցի մահ անձինս ի-
մոյ , ընդէ՞ր ոչ կոչեմ զտուբիա զորդին իմ, և ցուցա-
նեմ նմա զա̅մ մինչչև մեռեալ իցեմ : * Եւ կոչեաց զնա 2
և ասէ ցնա . որդեակ իմ . * եթէ մեռանիցիմ ես՝ թա- 3
ղեսջիր զիս՝ և մի անարգիցես , և կամ անտես առնի-
ցես զմայրն քո . այլ պատուեսցես զնա զա̅մ աւուրս կե-
նաց քոց , և արասցես նմա զա̅մ ինչ որ հաճոյ է նմա ,
և մի տրտմեցուցանիցես զնա . * և յիշեսցես դու զի բա- 4
զում ձգունս կրեաց վ̅ն քո՝ յորժամ էիր դու յորովայ-
նին : * և յորժամ մեռանիցի՝ թաղեսցես ընդ իս 'ի նմին 5
շիրմի : * Եւ յիշեա դու զտ̅ր ա̅ծ քո զա̅մ աւուրս կե- 6
նաց քոց . և մի մեղանչիցես դու , և կամ անցանիցես
զպատուիրանօք ն̅ր . այլ առնիցես զարդարութ̅ի յա̅մ
'ի կեանս քո . և մի գնասցես դու 'ի ճանապարհս անի-
րաւութ̅ե . զի յորժամ առնիցես դու զճշմարտութ̅ի՝
յաջողեսցին ա̅մ գործք քո . և ամենեցուն որոց գոր-
ծեն զարդարութ̅ի : * Յընչից քոց առնիցես զողորմու- 7
թիս . և մի ագահիցէ ակն քո յորժամ առնիցես զողոր-
մութիւն . և մի դարձուցանիցես զերեսս քո յա̅մ աղ-
քատէ . և 'ի քէն ոչ դարձուսցէ տ̅ր ա̅ծ զերեսս իւր :
* Որչափ և իցէ քո՝ ըստ նմին բազմութ̅ե արասցես զո- 8
ղորմութիւն . * եթէ սակաւ իցէ քո՝ ըստ սակաւուն , և 9
մի յապաղիցես առնել զողորմութիւն . * զի գանձս բա- 10
րիս գանձեսցես քեզ յաւուրն կենաց քոց . * զի ողոր- 11
մութիւնք փրկեն 'ի մահուանէ . և ոչ տան մտանել 'ի խա-
ւարն : * պարգևք բարիք են ողորմութիւնք ամենեցուն 12
որ առնեն զնա առաջի ա̅յ : * Եւ զգո՛յշ լինիջիր դու 13
անձին քում 'ի պոռնկութ̅է . և առնուցուս դու կին՝ 'ի
զաւակէ հարց քոց . և մի առնուցուս դու կին՝ յազգէ
օտարէ . զի որդիք մարգարէից եմք՝ նոյի , աբրահա-
մու , սահակայ , և յակոբու հարցն մերոց առաջնոց :
յիշեա դու որդեակ՝ զի սոքա ամենեքեան առին կա-
նայս յեղբարց իւրեանց , և օրհնեցան յորդիս իւրեանց .
և զաւակ ն̅ց ժառանգեսցէ զերկիր : Եւ դու որդեակ՝
սիրեսցես զեղբարս քո , և մի դարձուսցես զերեսս քո ,
և մի դարձուցանիցես զսիրտ քո յեղբարց քոց , յորդւոց
և 'ի դստերաց ժողովրդեան քոյ , առնուլ քեզ 'ի նցանէ
կին : * Վ̅ն զի յամբարտաւանութ̅է՝ կորուստ և խռո- 14
վութ̅ի յոյժ . և 'ի պղծութ̅է՝ պակասութ̅ի և կարօտութ̅ի
մեծ . զի պղծութ̅ի է մայր սովոյ : * Եւ վարձք վարձ- 15
կանի քոյ առ քեզ մի ագցին , այլ հատուսցես դու առ-
ժամայն . եթէ ծառայեսցես դու ա̅յ՝ հատուսցէ քեզ
'ի բարիս : զգո՛յշ լինիջիր դու որդեակ յա̅մ գործս քո ,
16 և լեր դու խրատեալ յա̅մ կեանս քո : * և զոր դու ա-
տես՝ ումեք մի առնիցես : Գինի արբեցուէ մի ըմպի-
17 ցես . և մի երթայցես դու արբեալ 'ի ճանապարհ : * 'ի
հացէ քումմէ տացես քաղցելոց , 'ի հանդերձէ քումմէ
մերկոց . և ա̅մ որ յաւելուցուն քեզ՝ առնիցես ողորմու-
18 թի : * սփռեսցես դու զհացն քո 'ի վ̅ր գերեզմանաց ար-
19 դարոց , և մի տացես զայն մեղաւորաց : * Խորհուրդ՝
յա̅մ մարդոյ խնդրեսցես . և մի արհամարհեսցես զա̅մ
20 խորհուրդս պիտանիս : * Եւ յա̅մ ժամ օրհնեսցես
դու զտ̅ր ա̅ծ քո , և 'ի նմանէն խնդրեսցես դու՝ ո̅պ
ուղղեսցին ճանապարհք քո , և ա̅մ խորհուրդք քո և դը-
նացք քո յաջողեսցին . զի ա̅մ խորհուրդ մարդոյ ոչինչ
է . այլ տ̅ր ինքնին տայ զխորհուրդս բարեաց , և զորս
կամի խոնարհեցուցէ ա̅ծ և հաճոյ է նմա : Եւ արդ
որդեակ իմ , յիշեսցես դու զա̅մ զպատուիրանս իմ զոր
պատուիրեմ ես քեզ . մի ջնջեսցին նոքա 'ի սրտէ քում-
21 մէ : * Եւ արդ՝ ես ցուցանեմ քեզ զտասն քանքար ար-
ծաթոյն զոր եդի ես 'ի պահ առ գաբայելայ որդւոյ
23 գաբրիայ , 'ի հռագաւ յերկրին մարաց : * Եւ մի երկն-
չիցիս որդեակ զի աղքատացաք յոյժ . գան քո բազում
ինչք և ստացուածք՝ եթէ երկնչիցիս դու յա̅յ , և 'ի
բաց լինիցիս յա̅մ մեղաց . և արասցես դու զհաճոյս ա-
ռաջի նորա :

ԳԼ. Ե.

1 Եւ պատասխանի ետ տուբիա՝ և ասէ ցնա . հայր՝
2 արարից զա̅մ ինչ զոր պատուիրեցեր ինձ : * այլ
ես զիա՞րդ կարացից գտանել զարծաթն , զի ոչ գիտեմ
3 զայրն : * Եւ ետ նմա զգիր առնն որում կայր գանձն
4 յաւանդի : * և ասէ ցնա . խնդրեա դու քեզ այր որ
եկեսցէ ը̅ն քեզ . և ես տաց զվարձս ն̅ր՝ մինչև կենդա-
5 նի եմ , և երթիցես առցես զարծաթն : * և գնաց տու-
բի խնդրել ընդ իւր վարձաւոր : Եւ եգիտ նա զհռա-
6 փայէլ հրեշտակ : * և նա ոչ գիտէր ո՞վ իցէ նա : * և ա-
7 սէ ցնա տուբիա . կարե՞ս գալ դու ընդ իս 'ի հռագաւ
յերկիրն մարաց . և կամ ես դու տեղեակ խելամուտ
8 տեղեացն : * Ասէ ցնա հրեշտակն . եկից ես ընդ քեզ .
և ճանապարհին տեղեակ եմ , և ճանաչեմ զգաբայել
9 զեղբայրն մեր : * Եւ ասէ ցնա տուբիա . մնա դու փոք-
րիկ մի սակէն՝ մինչև մտից հարցից ես զհայրն իմ : և
10 ասէ ցնա՝ երթ , և մի յամիցես : * Եւ եմուտ պատմեաց
հօրն , ահաւասիկ գտի ընկեր որ գայ ընդ իս : և ասէ
ցնա հայր իւր . կոչեա դու զնա առ իս զի գիտացից թէ
յորմէ՞ ազգէ է նա , և կամ թէ հաւատարիմ է գալ ը̅ն
11 քեզ : * և նա կոչեաց զնա 'ի ներքս . և ողջոյն ետուն
16 միմեանց : * Եւ ասէ ցնա տուբիթ . եղբայր՝ յորմէ՞ ցե-
17 ղէն մերոց ես դու՝ պատմեա ինձ : * և ասէ ցնա . զազ-
գատոհմ իմ խնդրես՝ թէ վարձաւոր որ երթայ ը̅ն որդ-
ւոյդ քում . և ասէ ցնա տուբիթ , կամիմ եղբայր՝ գի-
18 տել զազգն քո և զանունն : * Եւ ասէ . անունն է իմ ա-
19 զարիա անանիա որդի մեծի եղբարցն քոց : * Եւ ասէ
ցնա տուբիթ . ո՛ղջ եկիր եղբայր՝ և մի ցասնուր ինձ զի
խնդ-

---

(24) Ոմանք . Աղօթք երկոցունցն : (25) Ոմանք . Զլոյսն
յաչաց ն̅ր :
Գլ. Դ. (1) Յօրինակին մերում ողջ և գրեթէ յայլ ա̅մ գրչագիրս
մեր , անունս՝ Գաբայէլ , սակայն ըստ սխալ յաղագս գրչագրի
Գաբայէլ . զոր մեք ա̅մ ուրեք փոխեցաք ըստ բնագրին Գա-
բայէլ : (3) Ոմանք . Եւ մի անարգեսցես . . նմա զա̅մ որ
ինչ . . և մի տրտմեցուցանիցես : (5) Ոմանք . 'Ի նմին շիր-
մի խմում : (6) Ոսկան . Եւ կամ յանցանիցես զպատ'' . .
յա̅մ կեանս քո : (7) Ոմանք . Եւ մի ագահեսցէ ակն քո ,
յորժամ առնիցես դու զողորմութիւն , և մի դարձու-
ցանիցես դու զե'' : (13) 'Ի բազումս պակասի . իւրեանց . և
օրհնեցան յորդիս իւրեանց . և զաւակ : (13) Ոմանք . Եւ մի
դարձու'' . դու զսիրտ : (14) Ոսկան . Յամբարտաւանութ̅է է
կա'' : (14) Ոմանք . Եւ կարօտութ̅ի յոյժ , զի պղ'' : (15) Ո-
մանք . Առ քեզ մի անկցին . . և եթէ ծա'' : (16) Ոմանք .
Եւ զոր ատես դու , և ումեք . . և մի երթիցես դու :
(20) Ոմանք . Այլ տ̅ր ինքն տայ զխոր'' . . խոնարհեցու-
ցանէ , և ո՞ հաճոյ է : (21) Ոմանք . Որդւոյ գաբրիելայ :
(23) Ոմանք . Գան քեզ բազում ինչ : Ոսկան . Գոն
քո բազում ինչք :
Գլ. Ե. (3) Ոմանք . Զգիր առն առ որում կայր : (4) Ո-
մանք . Զայր ոք որ եկեսցէ : (5) Բազումք . Իւր վարձ-
ւոր : (8) Ոմանք . Եւ ճանաչեմ ես զգա'' : (9) Ոմանք .
Վայր մի սակէն՝ մինչև հար'' : (17) Ոմանք . Եթէ վարձ-
ւոր որ երթայց ընդ : (18) Այլք . Անունն իմ ազարիա :
(19) Ոսկան . Զանանիա և զյօնաթան : (19) Ոմանք . Եւ

խնդրեցի զազգատոհմն քո զխնամս․ զի դու եղբայր իմ
իսկ ես, 'ի բարի և յանուանի յազգէ․ զի ճանաչէի
և ես զանանիա և զյոնաթան՝ և զորդին, և զսեմա, և
զմեծի․ յորժամ երթայաք մեք 'ի միասին երկիր պագանել
յէմ, և մատուցանել զանդրանիկս և զտասանորդս
արդեանց․ և ոչ մոլորեցան նոքա ընդ մոլորութեն
եղբարցն մերոց։ յարմատոյ և յազգէ մեծամեծաց
ես եղբայր։ * Այլ արդ՝ ասա դու ինձ, զի՞նչ տայցեմ 20
քեզ վարձս․ դրամ մի յաւուր, և զռոճիկն ոպ որդւոյն
իմում։ * և յաւել ես 'ի վարձն քո՝ եթէ ողջութ 21
դառնայցէք այսրէն։ և հաճոյ թուեցաւ նոցա անդէն
այսպէս։ * Եւ ասէ ցնա տուբիա․ պատրաստեա դու 22
որդեակ 'ի ճանապարհն, և յաջողեսցի ձեզ։ և պատրաստեաց
մանուկն զթոշակ ճանապարհին։ և ասէ ցնա
հայրն իւր․ գնա դու որդեակ ընդ առնդ ընդ այդմիկ․
այլ որ բնակեալն է յերկինս ած՝ յաջողեսցէ զճանապարհն
ձեր, և հրեշտակն նր ուղեկից լիցի ձեզ։ * Եւ 23
ելին գնացին երկոքեան 'ի միասին, և շուն պատանեկին
ընդ նմ։ Եւ ասէ մայրն նր լալով․ տուբիթ՝ զի՞
արձակեցեր զորդեակն 'ի մէնջ․ ոչ դա՞ է ցուպ ծերութեն
մերոյ, մտանել և ելանել առաջի մեր։ * արծաթ 24
արծաթոյ մի ժամանեսցէ․ այլ եղիցի փոխանակ որդեկին
մերոյ։ * քանզի որ պատրաստեալս է մեզ յոյ՝ բաւական 25
է մեզ։ * Եւ ասէ ցնա տուբիթ․ մի լիցի քեզ 26
տրտմութիւն քոյր․ զի ողջութ եկեսցէ, և աչք քո տեսցեն
զնա։ * զի հրեշտակ նր բարի առաջնորդէ նր, և 27
յաջողեսցէ զճանապարհս նր․ և դարձցի այսրէն ողջութբ։
* Եւ ապա դադարեաց մայրն 'ի լալոյ անտի։ 28

ԳԼ. Զ․

Եւ նոքա գնային 'ի ճանապարհն։ Եւ եկին 'ի գետն 1
դկլաթ, և հանգեան անդ առ ափամբն։ * և պատանեակն 2
էջ լուանալ յեզր գետոյն․ և վազեաց ձուկն
մի 'ի գետոյ անտի, և կամէր կլանել զպատանեակն։
* Եւ հրեշտակն ասէ ցպատանեակն․ բուռն հար՝ կալ 4
զձուկնդ․ և կալաւ պատանեակն զձուկն, և հան զնա
'ի ցամաք։ * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն․ բաց դու զփոր 5
ձկանդ, և հան զփիրտ և զլեարդդ՝ և զլեղիդ, և դիր
զգուշութբ։ * և արար պատանեակն ոպ և ասաց ցնա 6
հրեշտակն․ և զձուկնն խորովեցին և կերան․ և ապա
գնացին երկոքեան 'ի միասին, մինչև մօտ եղեն յեկբատանս։
* Եւ ասէ պատանեակն ցհրեշտակն․ ազարիա 7
եղբայր՝ վն ո՞յր բարձաք զփիրտս՝ և զլեարդս՝ և զլեղիս
ձկանս։ * Եւ ասէ ցնա՝ սիրտդ՝ և լեարդդ, եթէ զոք 8
ունի դև՝ կամ այսն պիղծ, զայս արժան է ծխել առաջի
առն կամ կնոջ, և այլ ոչևս դիւահարեսցէ․ * և լեղիս՝ 9
եթէ ոք ունի զլուսն յաչս իւր, օծանել սովաւ և
բժշկի։ * Եւ իբրև մերձեցան նոքա 'ի հռագուէ, * ասէ 10
հրեշտակն ցպատանեակն․ եղբայր՝ այսօր ունիմք 11
մեք հանգչել առ հռագուէլայ, և նա իւրն ազգական
է քո․ և է նր դուստր, և անուն է նորա սառա․ արդ
խօսեցայց ես վն նր, զի տացէ զնա քեզ կին․ * զի քեզ 12
անկ է ժառանգութին աղջկանն․ և դու միայն ես յազգէ
նր, և աղջիկն արդարև բարուք է, զգաստ է և իմաստուն։
և արդ լուր ինձ, * և խօսեցայց ը հօր աղջկանն, 13
և յորժամ դարձցուք մեք այսրէն 'ի հռագուացւոց
անտի՝ արասցուք քեզ զհարսանիսն․ քանզի գիտեմ
ես զհռագուէլ, զի ոչ տացէ զնա առն օտարի ըստ օրինացն
մովսիսի, որ ոչ է մերձաւոր արեան․ վն զի և
զժառանգութին քեզ արժան է առնուլ քան զամ մարդոյ։
14 * Յայնժամ ասէ պատանեակն ցհրեշտակն․ եղբայր
ազարիա՝ իմ այսպէս լուեալ է վն աղջկանն, թէ
տուեալ է զնա եւթն առն, և ամենեքեան նոքա մեռեալ
15 են յառագաստի անդ․ * և ես մի եմ միամօր հօրն
իմում․ երկնչիմ գուցէ մտանիցեմ, և մեռանիցիմ ոպ
և առաջինքն․ զի ունի զաղջիկն դև, և սիրէ զնա․ որում
ոչ մերձենայ մեղանչել ումեք, բայց միայն որոց
մերձենան առնուլ զնա կնութե․ արդ եթէ առնեմ
զայս՝ երկնչիմ գուցէ խլուցանիցեմ ես զհայրն իմ և
զմայրն իմ ցաւօք 'ի վշ իմ 'ի գերեզմանն իւրեանց․ և
16 որդի այլ ոչ գոյ որ թաղէ զնս։ * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն․
ոչ յիշես դու զբանս պատուիրանաց հօրն քոյ,
առնուլ քեզ կին յազգէ քումմէ․ և արդ լուր դու ինձ,
17 զի քեզ եղիցի նա 'ի կնութե։ * և վն դիւին մի ինչ հոգար,
զի 'ի գիշերիս յայսմիկ տացեն զնա քեզ կնութե։
18 * Եւ յորժամ մտանիցես յառագաստ անդր՝ առցես
դու աճիւնախառն կրակ յորում խունկք ծխեալ
են, և դիցես դու 'ի վր նր 'ի սրտէ անտի և 'ի լերդէ
19 ձկանն՝ և ծխեսցես։ * և հոտոտեսցէ դևն, և փախիցէ․
20 և ոչևս դարձցի անդրէն մինչև յաւիտենից։ * Եւ յորժամ
մտանիցէք դու և աղջիկն 'ի սենեակ անդր, յարիջիք
դուք երկոքեան՝ և գոչեսջիք առ ողորմածն ած լալով
21 մեծաւ․ և կեցուսցէ զձեզ, և ողորմեսցի ձեզ․ * զի
քեզ էր պատրաստեալ յաւիտենից իւրմէ, և դու ապրեցուսցես
զնա․ և նա ընդ քեզ եկեսցէ 'ի տուն քո, և
22 կարծեմ թէ որդիք լինին քո 'ի նմանէն։ * Եւ իբրև
լուաւ զայս տուբիա, անկաւ նմա գութ ը աղջկանն,
և ոգի նր կցեցաւ 'ի սէր նր։

ԳԼ. Է․

1 Եւ եկին նոքա յեկբատանս, և մտին նոքա 'ի տուն
հռագուէլայ․ և ել ընդառաջ նց սառա, և ողջոյն
2 ետ նց՝ և նոքա նմա, և տարաւ զնոսա 'ի տուն։ * Եւ
հռագուէլ ասէ ցեդնա ցկին իւր, տեսանե՞ս զի նման
3 է պատանեակս տուբիթայ եղբօրորդւոյն իմոյ։ * Եհարց
ցնս հռագուէլ և ասէ․ ուստի՞ էք եղբարք։ և
ասեն ցնա․ յորդւոցն նեփթաղիմայ եմք որք գերեալն
4 են 'ի նինուէ։ * Եւ ասէ ցնս, ճանաչէ՞ք դուք զտուբիթ
զեղբայրն մեր։ և ասեն՝ ճանաչեմք։ և ասէ ցնս,
5 ո՞ղջ է։ * և նոքա ասեն․ ո՛ղջ է, և կենդանի է։ և ասէ
6 տուբիա, հայր իմ է։ * Եւ յարուցեալ վաղվաղակի հռ-
7 ագուէլ համբուրեաց զնա, և ելաց յոյժ․ * և օրհնեաց
զնա՝ և ասէ ցնա, բարւոյ և բարերարի առն որդի։ և
8 իբրև լուաւ թէ տուբիթայ կուրացան աչքն, ելաց․ * և
տրտմեցաւ ինքն՝ և հեդնա կինն իւր, և սառա դուստր
նց։ Եւ ընկալան՝ և հանգուցին զնս մեծաւ ուրախութբ։
9 * և զենին նց խոյ մի 'ի խաշանց, և յօրինեցին եդին
առաջի նց խորտիկս բազումս։ Եւ ասէ տուբիա
ցհռափայէլ․ եղբայր ազարիա՝ արդ խօսեա դու վն
որոյ խօսէիր դու 'ի ճանապարհի անդ, զի եղիցի այնպէս։
և դարձոյց զբանն անդրէն առ հռագուէլ։ Եւ
ասէ հռագուէլ ցտուբիա, կեր արբ և ուրախ լեր զի
քեզ անկ է առնուլ զմանուկն իմ․ բայց ասեմ քեզ
զճշմարիտն, ետու ես զմանուկդ իմ եւթն առն, և յորժամ
կամէին մտանել առ դա՝ մեռանէին 'ի նմին գիշերի։
10 այլ դու այժմ որդեակ իմ ուրախ լեր։ * Եւ ասէ
տուբիա․ ոչինչ ճաշակեմ ես աստ՝ մինչև հաստա-
13 տեսջիք առ իս զիրսդ։ * Եւ ասէ հռագուէլ․ և առ զնա
քեզ

յազգէ 'ի մեծացես։ (21) Ոմանք․ Յաւելից ես 'ի վարձսն քո։ (22) Ոմանք․ Եւ յաջողեսցի քեզ։ (27) Ոմանք․ Առաջնորդեսցէ նր, և յաջողեսցէ զճանապարհն նր։

Գլ. Զ․ (1) Ոմանք․ Անդ առ ափն։ (5) Ոսկան․ Եւ դիր զգուշութե։ (7) Ոմանք․ Վն որոյ բարձաք զփիրտս։ (8) Ոմանք․ Եթէ ոք ունի դև, կամ։ (9) Ոմանք․ Եթէ ոք ունիցի զլուսնն 'ի յաչս իւր․․ և բժշկեսցի։ (11) Բազումք․ Զի տացեն զնա քեզ։ (12) Ոմանք․ Եւ արդ լուր դու ինձ։ (13) Ոմանք․ Ընդ հայր աղջկանն․․․ քան զամենայն մարդոյ։ (15) Ոմանք․ Միամօր հօրն իմոյ․․ գուցէ խլուցանեմ ես։ (16) Ոմանք․ Եղիցի նա 'ի կնութե։ (19) Ոմանք․ Եւ հոտոտեսցէ դևն։ (20) Ոմանք․ Եւ գոչեսջիք դուք առ։

Գլ. Է․ (2) Յայլ օրինակի․ Եւ հռագուէլ ասէ։ (3) Ոմանք․ Եւ եհարց ցնս․․․ ուստի՞ էք դուք եղբարք։ (8) Ոմանք․ Եւ հեդնա կին նր, և․․․ զնս մեծաւ խնդութբ։ (9) Ոմանք․ Եւ զենին նոքա խոյ մի․․ վն որոյ խօսէիրն 'ի ճանապարհի․․․ զմանուկն իմ․․․ արդ դու այժմ։

քեզ է̄ օրինաց ․ զի դու եղբայր ես աղջկանն , և քեզ
լիցի ․ * այլ ողորմածն ա̄ծ աջողեսցէ ձեզ 'ի բարիս ։ 14
* Եւ կոչեաց նա զսառա զդուստրն իւր , և կալեալ նա 15
զձեռանէ նո̄ր , և ետ զնա տուբիայ կնութե̄ ։ և ասէ , ահաւասիկ ըստ օրինացն մովսիսի ա՛ռ դու զնա ․ և տար
դու զնա առ հայր քո ։ և օրհնեաց զնո̄ ։ * Եւ կոչեաց 16
նա զհեղնա զկին իւր , և առեալ նա տո՛յր աղջկանն
զա̄մ ինչս զաւանն ․ և հաստատէր մուհակօք և կնքէր ։
* և ապա սկսան ուտել և ըմպել՝ և ուրախ լինել ։ * Եւ 17
կոչեաց հռագուէլ զհեղնա զկին իւր՝ և ասէ ցնա ․ քո՛յր 18
պատրաստեա՛ դու զմեւս սենեակն՝ և տա՛ր անդր զաղջիկն ։ * Եւ արա՛ր ո̄րպէս հրամայեաց նմա , և տարա՛ւ 19
զնա անդր , և ելաց ․ և ընջէր մաքրէր մայրն զարտասուս աղջկանն ․ * և ասէր ցնա ․ քաջալերեա՛ց դուստր՝ 20
տ̄ր երկնից և երկրի տացէ քեզ ուրախութի̄ և ցնծութի̄ , փոխանակ տրամութեաս այսորիկ ․ քաջալերեա՛ց
դուստր՝ քաջալերեա՛ց ։

Գլ․ Ը․

Եւ իբրև կատարեցին նոքա ուտել զընթրիսն , տարան զտուբիա առ աղջիկն ։ * Եւ իբրև եմուտ , 1 2
յիշեաց նա զբանսն հռափայելի ․ և ա՛ռ նա զաճիւնախառն զկրակն խնկոցն ․ և եդ 'ի վ̄ր նո̄ր զսիրտ ձկանն
և զլեարդն՝ և ծխեաց ։ և իբրև հոտոտեցաւ դևն զհոտն
զայն՝ փախեա՛ւ 'ի վերին կողմն սահմանացն եգիպտոսի ․ * և կապեաց զնա հրեշտակն ։ Եւ իբրև մոծին յանկողին երկոքին ։ * յարեա՛ւ տուբիա 'ի գահոյից անտի՝ 3 4
և ասէ ․ արի և դու քո՛յր՝ և կացցուք յաղօթս՝ և ողորմեսցի մեզ ա̄ծ ։ Եւ սկսաւ տուբիա կալ յաղօթս ։ * և 7
ասէ ․ Օրհնեալ ես դու տ̄ր ա̄ծ հարցն մերոց , և օրհնեալ է անուն քո ս̄բ՝ և փառաւորեալ մինչև յաւիտեանս ․ օրհնեսցեն զքեզ երկինք և ա̄մ ստացուածք
քո ։ * Դու՛ արարեր զադամ՝ և ետուր նմա օգնական 8
զեւա , հաստատութի̄ նմա զկինն նո̄ր ․ և՛ ի նոցունէն եղև
ա̄մ զաւակ մարդկան ․ դու ասացեր՝ եթէ ո՛չ է բարւոք լինել մարդոյն միայն ․ արասցուք նմա օգնական
նման նմա ։ * Եւ արդ տ̄ր՝ ո՛չ եթէ վ̄ս պոռնկութե̄ ինչ 9
առնում ես ինձ զքոյրս զայս՝ այլ ճշմարտութե̄ ․ նայեա՛ց
տ̄ր * և ողորմեա՛ց ինձ , զի 'ի միասին ծերասցուք ։ և 10
ասէ աղջիկն ընդ նմա ։ Եւ ննջեցին երկոքին 'ի միասին 'ի գիշերին յայնմիկ ։ * Եւ չոգաւ հռագուէլ ․ և 11
փորեաց նմա գերեզման ․ * քանզի երկնչէր , եթէ գու– 12
ցէ և նա մեռանիցի ։ * Եւ եկն հռագուէլ 'ի տուն իւր ․ 13
* և ասէ ցհեղնա ցկին իւր ․ յղեա՛ դու զմի ոք յաղախի– 14
նեա՛ց այդի , և տեսցէ թէ կենդանի՞ է ․ ապա թէ ո՛չ՝
թաղեսցուք զնա՝ և մի՛ ոք գիտասցէ ։ * Եւ եմուտ ա– 15
ղախինն , և ետես զերկոսեան զի ննջէին ։ * և ել նա և 16
պատմեաց նո̄՝ եթէ կենդանի են ։ * Եւ օրհնեաց հռ– 17
ռագուէլ զա̄ծ՝ և ասէ ․ օրհնեա՛լ ես դու տ̄ր ա̄ծ յա̄մ
օրհնութիւնս և 'ի փառս քո ․ և օրհնեսցեն զքեզ ա̄մ սուրբք
քո , և ա̄մ ստեղծուածք քո , և ընտրեալք քո օրհնեսցեն զքեզ մինչև յաւիտեանս ։ * Օրհնեա՛լ ես դու տ̄ր 18
ա̄ծ զի ուրախ արարեր զիս , և ո՛չ անց ընդ իս ո̄րպէս և
կարծէին ․ այլ ըստ բազում ողորմութեան քո՛յ արարեր
դու ընդ մեզ ։ * Օրհնեա՛լ ես դու տ̄ր զի ողորմեցար 19
երկոցունց միամօրեացս ․ արա՛ դու տ̄ր ընդ սոսա զողորմութիւն քո ․ կատարեա՛ դու զկեանս սոցա ողջու̄թ
և ուրախու̄թ ։ * Եւ հրամայեաց նա ծառայից իւրոց 20
լնուլ զգերեզմանն ։ * և արար նո̄ց հարսանիս աւուրս 22
չորեքտասան ։ * Եւ ասէ ցնա հռագուէլ ․ երդմնեցուցանեմ զքեզ՝ մի՛ գնասցես դու աստի մինչև կատարես– 23
24 ցին աւուրք չորեքտասան հարսանեացս ․ * և ապա առ–
ցես դու զկէս ընչից իմոց , և երթիցես դու և աղջիկդ
խաղաղութե̄ առ հայրն քո ․ և զայլն ա̄մ առնուցուք՝
յորժամ մեռանիցիմք ես և կինս իմ ։

Գլ․ Թ․

1 Եւ կոչեաց տուբի զհռափայէլ՝ և ասէ ցնա ․ եղբայր
3 ազարիա , * ա՛ռ դու ընդ քեզ պատանի մի , և եր–
կուս ուղտս ․ և գնա՛ դու 'ի հռագէս մարաց առ գաբայէլ , և բե՛ր դու ինձ զարծաթն անտի , և զնա առեալ
4 է̄ քեզ ածցես 'ի հարսանիսս ․ * վ̄ս զի երդուաւ հռա–
5 գուէլ եթէ ո՛չ արձակեմ զքեզ ․ * արդ հայրն իմ հա–
մարէ զաւուրսս ․ և եթէ յամեմք՝ մեծա՛ւ վշտօք 'ի տրտ–
6 մութե̄ լինի ։ * Եւ գնա՛ց հռափայէլ՝ և հանգեաւ առ
գաբայելայ , և ետ նմա զգիր մուրհակին ․ և եբե՛ր նմա
12 զսարկան կնքօքն հանդերձ , և ետ ցնա ։ * Եւ կանխեալ
ընդ առաւօտն՝ գնացին նոքա 'ի հարսանիս անդր ։ և
հաճեցաւ տուբիա ընդ կինն իւր ։

Գլ․ Ժ․

1 Եւ տուբիթ հայրն նո̄ր զա̄մ աւուրս խորհէր 'ի սրտի
իւրում ։ Յորժամ կատարեցան աւուրք ժամա–
2 նակելոյն՝ և ո՛չ եկին ․ * և ասէ ․ արդեօք մեռաւ գա–
բայէլ , և ո՛չոք ետ նմա զարծաթն ․ և նա ո՛չ կամի գալ
3 յամօթոյ ։ և տրտո՛ւմ էր նա յոյժ ։ * Եւ ասէ ցնա կինն
4 իւր ․ կորեա՛ւ մանուկն , զի յամեաց ա՛յսչափ ։ * և սկսաւ
5 նա լա՛լ և ողբա՛լ զնա ․ * և ասէ ․ ո՛չ է ինձ պէտս որդեակ
իմ և ո՛չ ինչ ․ այլ ընդէ՞ր բնաւ թողի զքեզ լոյս աչաց
6 իմոց ։ * Եւ ասէ ցնա տուբիթ ․ լո՛ւռ լեր , և մի՛ հո–
7 գար ․ ո՛ղջ է ։ * և նա ասէ ցնա ․ դո՛ւ լուռ լեր , և մի՛
խաբեր զիս , զի մանկիկն իմ կորեա՛ւ ։ Եւ ելանէր զօր–
հանապազ և դա՛յր 'ի ճանապարհն ընդ որ գնացինն 'ի
տունէ հաց ո՛չ ուտէր , և 'ի գիշերի ո՛չ դադարէր 'ի սգա–
լոյ զտուբիա զորդին իւր , մինչև կատարեցան աւուրք
չորեքտասան հարսանեացն , զոր երդուաւ հռագուէլ
8 լինել նո̄ց անդ ։ * Եւ ասէ տուբիա ցհռագուէլ ․ ար–
ձակեա՛ զիս , զի հայր իմ և մայր իմ ո՛չ ևս ակն ունին
9 տեսանել զիս 'ի հոգւոց ։ * Եւ ասէ ցնա աներն իւր ․
կա՛ց ա̄նտ դու աստ առ իս , և ես յղեցից մանկունս առ
10 հայրն քո , և նոքա պատմեսցեն նմա վ̄ս քո ։ * և ասէ
տուբիա ․ ո՛չ է այդպէս , այլ արձակեսցես զիս առ հայր
իմ ։ Եւ յարեաւ հռագուէլ՝ և ետ նմա զսառա զկին
նո̄ր , և զկէս ընչից իւրոց , և զծառայ և զաղախին և զա–
11 նասուն և զարծաթ ․ * և օրհնեաց զնո̄ ․ և արձակեաց
և ասէ՝ յաջողեսցէ ձեզ որդեակ իմ տ̄ր ա̄ծ երկնից մինչև
12 մեռեալ իցեմ ես ։ * Եւ ասէ ցդուստրն իւր ․ պատ–
ուեա՛ դու որդեակ իմ զսկեսուրն քո , և զսկեսրայրն ,
քանզի արդ նոքա՛ են քո հայր և մայր , և 'ի բաց լեր
13 դու 'ի բանից ատելութե̄ց ․ և համբուրեաց զնա ։ * Եւ
հեղնաս ասէ ցտուբիա ․ եղբա՛յր սիրելի՝ ողջու̄թ տար–
ցի զքեզ տ̄ր 'ի տուն քո ․ և տացէ տեսանել ինձ զաւակ
'ի սառայէ դստերէս իմմէ ․ զի բերկրեցայց ես առա–
ջի տ̄ն ․ և արդ՝ յանձն առնեմ զսա քեզ , և յանձն լիցի ․
մի՛ տրտմեցուցանիցես զսա յետ այսորիկ ։

Գլ․

---

(18) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ ասէ ցնա , քոյր պատր'' ։
Գլ․ Ը․ (2) Յօրինակին գրէր ․ Յիշեաց նա զբանսն հռա'' ։
(2) Ոմանք ․ 'Ի վերին կողմն 'ի սահմանացն եգիպ'' ։ (8) Ոմանք ․ Դու՛ տ̄ր արարեր զադամ ։ (11) Յօրինակին ․ Եւ
փորեաց նա գերեզման ։ (17) Ոմանք ․ Եւ օրհնեալ հռագուէլ զա̄ծ ։ (23) Ոմանք ․ Զքեզ՝ զի մի՛ գնասցես ․․ աւուրք չորեքտասանք ։
Գլ․ Թ․ (3) Ոմանք ․ Ա՛ռ դու քեզ պատանի ։ (6) Այլ ․ Եւ եբեր նա զսարկան ։ (6) Ոմանք ․ Եւ ետ նոցա ։
Գլ․ Ժ․ (1) Յօրինակին բաժանմամբ գրի բառս , այսպէս՝ Ժամանակ եղլյն ․ զոր այլք ոմանն որպէս և էգաք ։ (2) Ոմանք ․ Եւ
տրտում է նա յոյժ ։ Ոբ ոմանն ․ եղև նա յոյժ ։ (7) Ոմանք ․ Զի մանուկն իմ կորեաւ ։ (8) Ոմանք ․ Տեսանել
զիս 'ի հոգւոյ ։ Ոբ ոմանն ․ 'ի հոգւոյ ։ (12) Ոմանք ․ Քանզի անդ նոքա են քո հայր ։ (12) Յօրինակին պակասէր ․ Նոքա են քո ։ (13) Ոմանք ․ Տրտմեցուցանիցես զսոսա ։

ԳԼ· ԺԱ·

Եւ տուբիա երթայր, և օրհնէր զա̃ծ, զի յաջողեաց 1
նմա զճանապարհն նր̃· օրհնէր հռագուէլ զկինն
իւր, և նա երթայր ընդ նմ̃ մինչև մերձեցան նոքա 'ի
նինուէ: ✱ Եւ ասէ հռափայէլ ցտուբիա· արդ ո՞չ գի- 2
տես դու եղբայր՝ ո՞րպէս թողեր դու զհայրն քո· ✱ Եկ 3
յառաջ անցցուք մեք քան զկինդ քո, և պատրաստես-
ցուք մեք զտունն: ✱ և առ դու 'ի ձեռն քո զլեղի ձկանն: 4
և գնացին նոքա· և եկն շունն զկնի նոցա: ✱ Եւ աննա՝ 5
նստէր և սպասէր ըստ սովորութեն ճանապարհին որդ-
ւոյն իւրոյ: ✱ և ետես նա զնա զի գայր, և ասէ՝ ահա- 6
ւասիկ որդին քո գայ· և այրն որ ընկերն չոգաւ ընդ
նմա: ✱ Եւ ասէ հռափայէլ· գիտեմ ես զի բանան աչք 7
հօրն քոյ: ✱ Արդ օծ շուրջ զաչօքն զլեղին, և նա կսկծե- 8
ցուսցէ և հանցէ զլուսնն յաչաց նորա, և տեսանիցէ:
✱ Եւ ընթացաւ ընդառաջ աննա, և անկաւ 'ի վզ̃ պա- 9
րանոցի որդւոյն իւրոյ՝ և ասէ ցնա· տեսի ես զքեզ
որդեակ իմ, արդ՝ այսուհետև անհոգ մեռանիմ: և լա-
ցին երկոքին: ✱ Եւ տուբիթ ելանէր արտաքոյ առ դը- 10
րունսն, խարխափէր գլորէր· որդին ընթացաւ առ նա,
և յարուցանէր կանգնէր զհայրն իւր: ✱ Եւ ցանէր նա 13
զլեղին յաչս հօրն իւրոյ, և ասէր՝ ժուժեա հայրիկ և
համբերեա: ✱ և իբրև եկաց վայր մի, վաղվաղակի կե- 14
ղեցան և անկան լուսունքն յաչաց նր̃· ✱ և ետես նա 15
զորդին իւր, և անկաւ նա զպարանոցաւ նր̃: ✱ և լայր, 16
և ասէր· Օրհնեա՜լ ես տ̃ր ա̃ծ, և օրհնեալ է անունն քո
յաւիտեանս: և օրհնեալ են ա̃մ սուրբք քո հրեշտակք:
✱ զի խրատեցեր՝ և ողորմեցար ինձ, զի տեսանեմ ես 17
զտուբիա զորդի իմ: Եւ եմուտ որդի նորա 'ի ներքս
խնդութե̃, և պատմեաց նա հօրն իւրում զմեծամեծսն
որ եղեն նմա 'ի մարս: ✱ Եւ ել տուբիթ ընդառաջ 18
նուոյն իւրոյ խնդութե̃, և օրհնէր զա̃ծ առ դրունսն
նինուէի, և զարմանային որք տեսանէին զնա, զի յըն-
թանայն իւրում տեսանէր: ✱ Եւ տուբիթ գոհանայր 19
առաջի նց̃, թէ ո՞րպէս ողորմեցաւ նց̃ ա̃ծ: և իբրև մօտ
եղև տուբիթ առ հարսնն իւր, օրհնեաց զնա և ասէ·
եկիր ողջութե̃ դուստր, օրհնեա՜լ է ա̃ծ՝ որ ած ըզ-
քեզ առ մեզ, և հայրն քո և մայրն քո: և եղև ուրա-
խութի̃ ամենեցուն եղբարցն նր̃ որք էին 'ի նինուէի:
✱ և արարին նմա անդ հարսանիս աւուրս եւթն: 21

ԳԼ· ԺԲ·

Եւ կոչեաց տուբիթ զտուբիա զորդին իւր՝ և ասէ 1
ցնա· տե՛ս արդ որդեակ զվարձս առնդ որ եկն
ը̃ քեզ· և յաւելուլ յայն արժան է: ✱ Եւ ասէ ցնա՝ 2
հա՛յր, ո՛չինչ պակասէ ինձ եթէ տա՛մ զկէս ընչից
իմոց զոր բերին· ✱ զի զիս ած առ քեզ ողջ, և զկինն 3
իմ ողջացոյց, և զարծաթն իմ եբեր, և զքեզ նոյնպէս
ողջացոյց: ✱ Եւ ասէ ծերն· յիրաւի է տալ նմա: ✱ Եւ 4
կոչեաց նա զհրեշտակն՝ և ասէ ցնա· առ դու զկէսս 5
այնր ա̃մի զոր բերերն: ✱ Եւ կոչեաց յայնժամ զնոսա 6
վերկուսին՝ և ասէ ցն̃· Օրհնեցէք դուք զա̃ծ, և խոս-
տովան եղերուք դուք նմա· և տուք նմա զփառս· և
խոստովան եղերուք առաջի ա̃մ կենդանեաց վս̃ այդր
զոր արա՛րդ ը̃ ձեզ· զի բարի է օրհնել զա̃ծ, և բարձ-
րացուցանել զանունն նր̃· և զպատգամս գործոց ա̃յ՝
պատուով մեծացուցանել, և մի՛ յապաղէք խոստովան
լինել նմա: ✱ Զխորհուրդ թագաւորի բարւո՛ք է ծած- 7
կել, այլ զգործս ա̃յ յայտնել փառօք: Զբարիս գոր-
8 ծեաջիք, և չար ձեզ ո՛չ պատահեսցէ: ✱ Բարի են ա-
ղօթք՝ պահօք և ողորմութե̃ք և արդարութե̃ք· բարի է
սակաւիկ մի արդարութե̃, քան զբազում ինչս անիրա-
ւութե̃· բարի է առնել զողորմութիւն՝ քան դնել ըզ-
9 գանձս ոսկւոյ· ✱ զի ողորմութի̃ 'ի մահուանէ փրկէ,
և նա ինքն սրբէ յա̃մ մեղաց· որք առնեն զողորմութիւն
10 և զարդարութիւն՝ լցցին կենօք· ✱ և որք մեղանչենն՝ պա-
11 տերազմօղք են իւրեանց կենացն: ✱ Արդ՝ ո՛չ ծածկե-
ցից ես 'ի ձէնջ բան մի· զի ասացի իսկ եթէ զխորհուրդս
արքայի ծածկել բարիոք է, այլ զգործս ա̃յ յայտնել
12 փառօք: ✱ Յորժամ կայեր դու յաղօթս՝ և նուն քո սա-
ռա, ես մատուցի զյիշատակս աղօթից ձերոց առաջի
սրբոյն: և յորժամ թաղէիր դու զմեռեալսն՝ ես ընդ
13 քեզ էի: ✱ և յորժամ ո՛չն դանդաղեցար 'ի յառնելն և
թողուլ զճաշն քո, զի երթիցես և ամփոփիցես զմեռ-
եալն՝ ո՛չ մոռացայ զքեզ յորժամ զբարիսն գործէիր·
14 այլ ը̃ քեզ էի: ✱ Եւ առաքեաց զիս ա̃ծ բժշկել զքեզ՝
15 և զնուն քո սառա: ✱ Ե՛ս եմ հռափայէլ յեւթանց
անտի 'ի սրբոցն հրեշտակաց՝ որք հանեն մատուցանեն
զաղօթս սրբոցն, և մտանեն առաջի փառաց սրբոյն:
16 ✱ Եւ խռովեցան երկոքին՝ և անկան 'ի վերայ երեսաց
17 իւրեանց, զի զահի հարան յոյժ: ✱ Եւ ասէ ցն̃՝ մի՛
երկնչիք, խաղաղութի̃ լիցի ձեզ՝ և զա̃ծ օրհնեցէք·
18 ✱ զի ո՛չ եթէ իմով ինչ շնորհօք եկի ես, այլ կամօք ա̃յ
19 ձերոյ եկի· օրհնեցէք զնա յաւիտեան: ✱ վս̃ զի զա̃մ
զաւուրսն զոր յայտնէի ես ձեզ, ո՛չ կերայ և ո՛չ արբի,
20 այլ իբրև տեսիլ տեսանէիք: ✱ Եւ արդ՝ այժմ խոստո-
վա՛ն եղերուք ա̃յ ձերում, զի ելանեմ ես առ ա՛յն որ
առաքեացն զիս: և գրեցէք դուք զայս ա̃մ որ եղև՝ և
21 կատարեցաւ: ✱ և գրեցաւ 'ի գիրսս: և այլ ո՛չ ևս տե-
22 սին զնա: ✱ Գոհանային զգործոյն և զմեծամեծացն
ա̃յ, և ո՛րպ երևեցաւ նց̃ հրեշտակն տ̃ն:

ԳԼ· ԺԳ·

1 Եւ տուբիթ գրեաց զաղօթս 'ի ցնծութե̃ և ասէ· Օրհ-
նեալ է ա̃ծ որ կենդանին է յաւիտեանս՝ և արքայ-
2 ութի̃ նր̃· ✱ զի նա հարկանէ և ողորմի, իջուցանէ 'ի
դժոխս և հանէ· և ոչոք է որ փախիցէ 'ի ձեռաց նորա:
3 ✱ Խոստովա՛ն եղերուք նմա որդիք ի̃ղի առաջի ազգաց·
4 ✱ զի նա՛ ցրուեաց զմեզ անդր 'ի նս̃: յայտնեցէք զմե-
ծութիւն նր̃, բարձրացուցէք զնա առաջի ա̃մ կենդա-
նեաց, զի նա՛ իսկ է տ̃ր ա̃ծ մեր· ա̃ծ հայր մեր մինչև
5 յա̃մ յաւիտեանս: ✱ և տանջեսցէ զմեզ յա̃մ յանիրա-
ւութիւնս մեր· և դարձեալ ողորմեսցի մեզ, և ժողովես-
8 ցէ զմեզ յա̃մ ազգաց յորս և ցրուեցաք 'ի նս̃: ✱ եթէ
դարձջիք դուք 'ի նա բոլորով սրտիւ ձերով՝ և յա̃մ
անձնէ, և արասջիք դուք առաջի նր̃ ճշմարտութի̃,
յայնժամ դարձցի նա առ ձեզ· և մի՛ ծածկեսցէ նա
6 զերեսս իւր 'ի ձէնջ: ✱ և տեսանիցէք դուք՝ զոր առնի-
ցէն ընդ ձեզ· և խոստովան եղիջիք դուք նմա ա̃մ բե-
րանովք ձերովք· և օրհնեցէք զտ̃ր որ արդարն է, և
7 բա՛րձր արասջիք զթագաւորն յաւիտենից: ✱ Եւ ես
յերկրի գերութե̃ իմում գոհացայ զնմանէ, և ցուցից
զզօրութի̃ և զմեծութի̃ նր̃ ազգա՛ց մեղաւորաց: և արդ՝
դարձարո՛ւք մեղաւորք՝ և արարէք զարդարութի̃ առա-
ջի նորա· զի ո՞վ գիտէ, հաճեսցի՝ և ողորմեսցի ձեզ:
9 ✱ Այլ ես զա̃ծ իմ օրհնեցի՝ և անձն իմ զթագաւորն
10 երկնից, և ցնծացայց ես 'ի մեծութե̃ նր̃: ✱ ասասցեն
զայս ա̃մ ազգք, և խոստովան եղեն նմա յե̃մ 'ի քաղաքն
սուրբ·

Գլ· ԺԱ· (1) Ոմանք· Զճանապարհս նորա: (10) Ոսկան· Եւ յարուցանէր և կանգնէր: (18) Բազումք· Առ դուրսն նինուէի: (19) Ոմանք· Առաջի նորա, եթէ որպէս ողորմեցաւ նմա ա̃ծ: (19) Ոսկան յաւելու աստէն համար 20: ՙԵւ եկին աքիաքարոս և նասբաս եղբօրորդիք նորա: Եւ արարին:

Գլ· ԺԲ· (4) Ոմանք· Յիրաւի է տալ դմա: (5) Յօրինակին գրէր· Եւ կոչեաց նա զհրեշ″: (8) Ոմանք· Զգանձս ոսկւոյ: (11) Այլք· Ծածկել բարւոք է: (13) Ոմանք· Եւ ամփոփեսցես դու զմեռեալն: (14) Ոսկան· Եւ զնուն քո զսառա: (15) Ոմանք· Որք հանենն մատու″: Որ ոսկան· Որք հանեն և մատուցանեն:

Գլ· ԺԳ· (1) Ոսկան յաւելու· Եւ արքայութի̃ նր̃ յա̃մ յաւիտեանս: (4) Ոմանք· Զի նա ցրեաց զմեզ: (8) Ոմանք· Եթէ դարձջիք դուք 'ի նոսա քո″: (10) Ոսկան· Եւ խոստովան եղիցին նմա:

սուրբ. * և խրատեսցէ նա զորդիս ժողովրդեան քոյ, 11
և դարձցի և ողորմեսցի որդւոյն արդարոց: * Գոհասցես 12
դու զտ̅ր բարերարէ, և օրհնեսցես դու զԹագաւորն
յաւիտենից. զի դարձեալ զխորանն իւր շինեսցէ
'ի քեզ ուրախութ̅բ: * և բերկրեսցին 'ի քեզ որ գերեալքն 13
են. և սիրեսցեն զքեզ որք չուառացեալքն են
յա̅մ ազգսն յաւիտենից: * Ազգք բազումք 'ի հեռաւորանէ 14
եկեսցեն. յանուն տ̅ն ա̅յ բարձեալ բերիցեն ըզպատարագս
իւրեանց 'ի ձեռս իւրեանց, մատուցանել
զայն Թագաւորին երկնաւորին. և տացեն քեզ զուրախութի̅
ազգէ մինչև յազգ: * Եւ անիծեալ լիցին ա̅մ 16
ատելիք քո, և եկեսցեն օրհնութիւնք 'ի վերայ սիրելեաց
քոց: * Ցնծա և ուրախ լեր դու 'ի վ̅ր որդւոցն արդարոց. 17
և ժողովեսցին նոքա 'ի միասին, և օրհնեսցեն
զտ̅ր արդարութե̅ց 'ի միասին: * Երանեալք լիցեն որք 18
սիրեսցեն զքեզ, և ցնծասցեն նոքա 'ի խաղաղութե̅
քում. և երանի իցէ այնոցիկ որք տրտմեցանն 'ի վ̅ր
բեկման քո, զի անդրէն 'ի քեզ բերկրեսցին, 'ի տեսանել
ն̅ց զփառսն քո. և ուրախ լիցին մինչև յաւիտեանս:
* Անձն իմ օրհնեսցէ զա̅ծ զԹագաւորն մեծ: * զի շինեսցի 19
եր̅մ 'ի քարանց պատուականաց, 'ի շափիղայ և 21
'ի սուտակէ, և այլևս պատուական քարամբք. պարիսպք
քո և աշտարակք, մարտկոցքն քո յոսկւոյ սրբոյ:
* և ա̅մ հրապարակքն եր̅մի բիւրեղ և դահանակ և 22
սարդիոն ակամբք կազմեսցին: * Եւ ասասցեն յամենայն 23
փողոցս եր̅մի. ալէլուիա: և օրհնեսցեն՝ և ասիցեն.
օրհնեալ է ա̅ծ որ բարձրացոյց զամենայն աշխարհս յաւիտեանս:

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ իբրև դադարեաց տուբիթ յօրհնութենէս յայսմանէ: 1
* և էր ինքն ամաց յիսուն և ութ՝ յորժամ 2
կուրացին աչք ն̅ր, և յետ ամաց ութից՝ բացան միւսանգամ
աչք ն̅ր: * և առնէր նա ողորմութիւնս. և յաւել 3
ևս երկնչել 'ի տ̅է ա̅յ, և խոստովան լինել նմա: * Եւ 4
ծերացաւ նա յոյժ: * Կոչեաց նա զորդին իւր, և զորդի 5
որդւոյն իւրոյ՝ և ասէ ցնա. որդեակ՝ ա՛ռ դու զորդիս
քո, զի ահաւասիկ ես ծերացեալ եմ և մերձ եմ
'ի մեռանել: արդ երթ դու յերկիրն մարաց որդեակ
իմ. * զի հաւատամ ես, ո̅ր և խօսեցաւ յովնան մարգարէ 6
վ̅ս նինուէի եթէ կործանեսցի, և յերկիրն մարաց
եղիցի խաղաղութ̅ի մինչև 'ի ժամանակ մի: Զի
եղբարք մեր ցրուեսցին 'ի բարի երկրէս, և եր̅մ եղիցի
աւերակ և անապատ, և տունն ա̅յ 'ի նմին հրձիգ լիցի,
7 և յաւէր լիցի մինչև 'ի ժամանակս: * Եւ դարձեալ
ողորմեսցի ն̅ց ա̅ծ. և դարձուսցէ զնոսա անդրէն յերկիրն,
և շինեսցեն նոքա զտունն. ոչ եթէ ըստ օրինակի
առաջնոյն՝ մինչև լցցին ժամանակք յաւիտենից: և
յետ այսորիկ դարձցին 'ի գերութ̅է աստի, և շինեսցեն
զեր̅մ փառօք՝ և մեծաւ պատուով և տաճարն ա̅յ 'ի
նմին շինեսցի յա̅մ ազգս յաւիտենից, շինուածս փառաւորս
8 ո̅ր և խօսեցան զնմանէ մարգարէքն: * Եւ ա̅մ
հեթանոսք դարձցին ճշմարտութ̅բ երկնչել 'ի տ̅է ա̅յ.
և կործանեսցեն և 'ի բաց մերժեսցեն զկուռս իւրեանց.
9 * և օրհնեսցեն ա̅մ հեթանոսք զտ̅ր, և ժողովուրդն խոստովան
լիցի առ ա̅ծ իւր: Եւ բարձրացուսցէ տ̅ր զժողովուրդն
իւր. և ցնծասցեն ամենեքեան ոյք սիրեն զտ̅ր
ա̅ծ ճշմարտութ̅բ և արդարութ̅բ. և արասջիք դուք ողորմութ̅ի
10 հարց ձերոց: * Եւ արդ՝ որդեակ իմ, գնա՛
դու աստի. զի լինելով լինի զոր ասաց մարգարէն յովնան:
11 * Այլ դու պահեսցես զօրէնս և զհրամանս. և
լեր դու ողորմած և արդար, զի բարի լինիցի քեզ:
12 * և թաղեսցես զիս՝ և զմայր քո ընդ իս, և մի ևս հանգիցես
դու 'ի նինուէ: Որդեակ իմ, տես դու որպէս արար
ադամ աքիաքարայ որ սնոյց զնա, որպէս 'ի լուսոյ
տարաւ զնա 'ի խաւար, որչափ չար անցոյց ընդ
նա: այլ աքիաքարոս ապրեցաւ, և նմա հատուցումն
անդրէն հատուցաւ, և էջ նա փոխանակ ն̅ր 'ի խաւարն:
և մանասէ արար զողորմութիւնս, և ապրեցաւ յաւուր
մահու՝ զոր թաքոյցն նմա. և ադամ անկաւ յորոգայթ̅
13 և կորեաւ: * Եւ արդ դու որդեակ իմ, տես, որպէսի
առնէ ողորմութ̅ի, կամ որպէս փրկէ արդարութ̅ի:
Եւ իբրև զայս ասաց, կատարեաց զհոգին 'ի վ̅ր մահճացն.
զի էր նա ամաց հարիւր և յիսուն: և թաղեաց
14 զնա որդին իւր լի փառօք՝ և բարի վախճանաւ: * և
յորժամ մեռաւ աննա՝ թաղեաց և զնա առ հօրն իւրում:
Եւ գնաց տուբիա կնաւ իւրով՝ և որդւովք իւրովք
հանդերձ յեկբատանս մարաց՝ առ հռագուէլ աներ
15 իւր: * Եւ ծերացաւ նա պատուով մեծաւ. և թաղեաց
նա զաներն իւր՝ և զզոքանչն, փառօք և պատուով.
և ժառանգեաց զտունն նոցա, և զտունն տուբիթայ
16 հօրն իւրոյ: * Եւ մեռաւ նա ամաց հարիւր և
17 քսան և եւթն, յեկբատանս մարաց: * և մինչչև մեռեալ
էր նա, լուաւ ինքն զկործանմանէն նինուէի՝
զոր գերեաց նաբուքոդոնոսոր ասուերոսն: և ուրախ
եղև տուբիա՝ մինչչև մեռեալ էր նա, 'ի վերայ նինուէի.
փառս ետ գոհանալով զա̅յ. որում փառք յաւիտեանս
յաւիտենից: ամէն:

Կատարեցաւ Տովբիթ:

---

(12) Ոմանք. Գոհասցես դու զա̅յ բարեբա": (14) Ոսկան յաւելու համար 15. *Քանզի զանուն մեծ խոստովանեսցեն 'ի քեզ: Եւ անիծ": (19) Ոսկան յաւելու աստէն համար. 20. *Երանելի եղէց թէ եղիցին մնացորդք զաւակի իմոյ առ 'ի տեսանել զեր̅մ պայծառացեալ: Զի շինես": (21) Ոմանք. Եւ զի շինեսցի եր̅մ 'ի քարանց ... և մարտկոցքն քո: (23) Ոմանք. Եւ ասասցեն, օրհնեալ է ա̅ծ որ:

ԳԼ. ԺԴ. (2) Յօրինակին. ինքն ամաց ծը̅: (5) Ոմանք. Եւ զորդիս որդւոյն իւրոյ: (6) Ոմանք. 'Ի բարի երկրէն: (7) Յօրինակին պակասէր. Փառօք՝ և մեծաւ պատուով: Ոմանք. Փառօք մեծաւ և պատուովք: (13) Ոմանք. Զհոգին իւր 'ի վերայ մահճ": (13) Յօրինակին. Ամաց ճծ: (14) Յօրինակին պակասէր. Թաղեաց և զնա: (16) Յօրինակին. Ամաց ճիէ: (17) Այլք. Եւ մինչև մեռեալ էր ն̅ր .. ն̅ր 'ի վերայ նինուէի:

'Ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ գիրք Տովբիթայ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑՒՈՑ

[illegible]

Գլուխք Առաջին գրոցն Մակաբայեցւոց։

ա. [illegible]

բ. [illegible]

գ. [illegible]

դ. [illegible]

ե. [illegible]

զ. [illegible]

է. [illegible]

ը. [illegible]

թ. [illegible]

ժ. [illegible]

ժա. [illegible]

ժբ. [illegible]

ժգ. [illegible]

ժդ. [illegible]

ժե. [illegible]

ժզ. [illegible]

ժէ. [illegible]

ժը. [illegible]

ժթ. [illegible]

ի. [illegible]

իա. [illegible]

իբ. [illegible]

իգ. [illegible]

իդ. [illegible]

ԻԵ. Քաղաքն է յաջողութեամբ 'ի վերայ արտաքնոց, դամասկացւոց, յաղթահարեաց. և զի [illegible] թողեալ պաշարեաց ներքել զորս 'ի միջնաբերդին էին, ոչ փախուցեալ [illegible] կամ էր. նաև [illegible] ամրացոյց զէմ:

ԻԶ. Խնդրէր Տրիփոն Թագաւորել, այլ կասկածէր 'ի Յոնաթանայ. Իբրև յայտնի պատերազմաւ ոչ կարէր առնել, նենգութեամբ թոթափեաց զզօրսն 'ի նմանէ. կալաւ զնա 'ի Պտղոմայիս. և սպան զորս ընդ նմա: Սպասէին զնա, և կոչեցին զՍիմոն 'ի փոխանակ. առ որ յղեաց Տրիփոն Թէ՝ վասն պարտուց արծաթոյ ունիմ զՅոնաթան. արդ [illegible] քանքար և զորդիսն պատանդս: Իբրև առ, սպան զՅոնաթան. զոր բարձեալ թաղեաց Սիմոն առ հօրն և եղբարցն:

ԻԷ. Սպան Տրիփոն զԱնտիոքոս մանուկ և Թագաւորեաց: Սիմոն ամրացոյց զբերդս, և խնդրեաց հաշտութիւն 'ի Դեմետրեայ. յորմէ առ և արար խաղաղութիւն և ազատութիւն հրէից: պաշարեաց Սիմոն զԳազա. նեղեաց և առ 'ի միջնաբերդին, և եհան զնոսա 'ի յԵրուսաղէմէ. զոր որբեալ բնակեր 'ի ներքս [illegible] գնդաւն, և կոչեաց զՅովհաննէս որդի իւր զօրավար զօրացն:

ԻԸ. Անդ Դեմետր 'ի Մարս և 'ի Պարթևս, առնուլ թիկունս և մարտնչել ընդ Տրիփոնեայ, ըմբռնեցաւ 'ի Պարթևաց և եդաւ 'ի բանտի: Եւ յառաջագոյն Սիմոնի մեծաւ խաղաղութեամբ և բարեկամութեամբ կայր ազգն հրէից:

ԻԹ. 'Ի փոխարէն զկնի Թղթեն հռոմայեցւոց առ Սիմոն. որոց արկեալ զհրեշտակս և [illegible] առնէ. զի այս երբեմն անգամ հաստատեցաւ ուխտ հաշտութեան 'ի մէջ ազգացն. և զի ընդարձակ գովելն հռոմայեցւոց զՍիմոն՝ հաստատելով զիշխանութիւն նորա:

Լ. Անտիոքոս Դեմետրեանց որդի Սիդեացին՝ պատուէ մեծապէս զՍիմոն քահանայ և ազատութեամբ հրէից, և յետ զհետ մտեալ Տրիփոնեայ՝ արկ զնա փախուցեալ 'ի Դովր քաղաք ծովեզերեայց, և անդ պաշարեաց:

ԼԱ. Եկին հանդերձ հրովարտակք հռոմայեցւոց առ Պտղոմէոս եգիպտացի, և առ այլ թագաւորս՝ [illegible], յաշխարհս և յազգս, զի պատուեսցեն զհրեայս, և մի ոք նոցա մեղիցէ:

ԼԲ. Դարձեալ առաքեաց Անտիոքոս Թշնամութեամբ ընդ Սիմոնի, յետ Թափեալ Տրիփոն 'ի նմանէ, եւ զօրս 'ի յետս Կենդեբեայ յառաքեալ առնուլ զհրէայս. որոց ընդդէմ գնաց Սիմոն զօրավարն և զորդին, որք զԿենդեբեոս [illegible] հալածեցին 'ի քաղաքն Ազոտոս հրով այրեցին, և դարձան յաղթութեամբ:

ԼԳ. Աղեքսանդրոս փեսայ Սիմոնի [illegible] իշխանութեան, նենգութեամբ ած զՍիմոն [illegible] 'ի մեծ [illegible] գնդոյ. Իբրև ընդ գինին մտին, սպան զՍիմոն և զորդիսն որք ընդ նմա էին 'ի գուլի [illegible]: Յովհաննէս որդի նորա [illegible] Գազարա [illegible], զօրս առաքեաց անդր. և եկն [illegible], և կալաւ [illegible] յետ հօրն. և 'ի նմանէ որդի 'ի հօրէ մինչև [illegible], յորոյ [illegible]:

Արդ՝ են ժամանակք պատմութեան Գրոցս այսոցիկ, 'ի Թագաւորելոյն Անտիոքայ Եպիփանու մինչև 'ի մահն Սիմոնի, ամք քառասուն և հինգ, և անդի մինչև [illegible] ամք հարիւր և [illegible]: Բայց Գիրքս Մակաբայեցւոց, ոչ 'ի մահուանէն Աղեքսանդրի՝ այլ յետ [illegible] ամի, [illegible], որ [illegible] Թագաւորեաց Մակեդոնացւոց՝ սկսանի Թուել զժամանակս յունաց:

ԳԻՐՔ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑՒՈՑ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ՅԵՏ ՀԱՐՈՒԱԾՈՅՆ Աղեքսանդրի կայսեր մակեդոնացւոց որդ-
ւոյ փիլիպպեայ. որ խաղաց գնաց նա
յերկրէն քետիմացւոց, 'ի ժամանակի զի
հարկանէր զդարեհ արքայ պարսից և զպարթևաց.
և որ թագաւորեաց իսկ յետ նր, 'ի վերայ յունաց աշ-
2 խարհին և հռոմոց: * Եւ զօրաժողով լինէր մեծաւ պա-
տերազմաւ, զամուրս հարկանէր, զբազում թագա-
3 ւորս 'ի սուր սուսերի իւրոյ սատակէր. * առնոյր զօր
բազում ազգաց ազգաց հեթանոսաց. և սարսէր եր-
4 կիրս ամ առաջի նր: * Զօրաժողով լինէր զօրօք բազ-
մօք, և հասանէր 'ի վր երկրի, յամ պետութեցն զօրու-
5 թեց, * և զաշխարհս ամ 'ի հարկի կացուցանէր: * Եւ
6 յետ այսր անկանէր 'ի մահիճս իւր և զմխսս մահու
7 ջերանէր: և իբրև ետես թէ մեռանիմ, * կոչեաց նա
զծառայսն զայեկորդիսն իւր, զորեսին փառաւորեալս
'ի նմանէ, որ ընդ նմա իսկ սնեալ էին 'ի մանկութե.
և բաժանեաց և ետ նց զարքայութիւն իւր, մինչդեռ
8 ինքն կենդանի էր: * և թագաւորեաց աղեքսանդրոս
9 ամս երկոտասան՝ և մեռաւ: * Յետ նր զատեալ հաս-
տատեցան կացին յիւրաքանչիւր տէրութե զայեկոր-
10 դիքն իւր, * թագ կապեցին իւրաքանչիւր յետ մահ-
ուան նր. և որդիք նց յետ նց՝ ամս բազումս. բազմա-
ցուցին զանօրէնութիս, և լցին զերկիր չարեօք իւրեանց:
11 * 'Ի նոցանէ բղխէր արմատ չարի, չարաւէտ զառնա-
թէ անօրէնն անտիոքոս, որդի անտիոքայ արքայի, որ
էր մնացեալ 'ի պատանդս 'ի հռոմ քաղաքի: և թագա-
ւորեաց նա յամին հարիւրորդի երեսներորդի եւթնե-
12 րորդի թագաւորութեն յունաց: * Յաւուրս ժամա-
նակացն այնոցիկ, ելին զատան յորդւոցն Իլի այրք ա-
նօրէնք, 'ի բանս պատիրս՝ 'ի բանս հրապուրանաց ար-
կին զբազումս՝ և ասեն. եկայք՝ երթիցուք ուխտ դի-
ցուք և դաշինս կռեսցուք՝ ընդ ամ ազգս հեթանոսաց՝
որ շուրջ զմեւքդ բնակեալ են. զի յաւուրցն ժամանա-
կաց հետէ՝ յորմէ անջատաք մեկնեցաք մեք 'ի նոցանէ,
չարիք բազումք կարևորք եկին հասին 'ի վերայ մեր:
13 * Հաճոյ թուեցաւ բանն 'ի միտս բազմաց, * յօժարե-
14 ցին ոմանք 'ի ժողովրդենէ անտի երթալ յանդիմանն
լինել թագաւորին: Եւ ետ նց իշխանութե թագաւորն՝
15 գործել զամ իրաւունս ըստ օրինացն հեթանոսաց: * Եւ
շինեցին հրապարակս մեհենիցն յեմ ըստ օրինացն հե-
16 թանոսաց. * և հաստատեցին իւրեանց օրէնս անթլփա-
տութե, և ապստամբ եղեն յուխտէ կտակարանացն սըր-
բութե. զուգեցան ընդ հեթանոսս, յօժարեցին կան-
17 խեցին առնել զչարիս: * Եւ իբրև աջողեցաւ թագա-
ւորութիւն առաջի անտիոքայ, եդ 'ի մտի իւրում նա՝
թագաւորել և 'ի վերայ երկրին եգիպտացւոց՝ միաբա-
18 նել զերկոսին թագաւորութիւնս: * Դիմեաց խաղաց
գնաց նա 'ի վերայ երկրին եգիպտացւոց զօրօք բազ-
19 մօք՝ կառօք և փղօք, և նաւուք բազմօք, * տալ պատե-
րազմ ընդ պտղոմեայ թագաւորին եգիպտացւոց: 'Ի
պարտութե մատնեցաւ պտղոմէոս յերեսաց նորա, և
փա-

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Գնաց նա յերկրէն քետացւոց . . . որ և թագաւորեաց իսկ . . և հռոմոց: (3) Ոմանք. Առնոյր զաւար բազում: (6) Ոմանք. Եւ զմխս մահու . . և թէ մեռանի: (7) Ոմանք. Դայեկորդիսն իւր: (9) 'Ի բազումս պակաս. Յետ նորա զատեալ հաստա": (11) Ոմանք. Արմատ չար, չարաւէտ . . որ ներմանեալ 'ի պատանդս: (12) Ոմանք. Յորմէ անջատեցաք: (17) Յօրինակին պակաս էր. Թագաւորել և 'ի վր: (17) Ոմանք յաւելուն. Եւ 'ի վերայ թագաւորութեն երկրին և": (19) Ոմանք. Եւ յայնմանէ բազում վիրաւորք անկան":

փախստական լինէր առաջի նր̅ : Յա՛յնժամ մարտի բազում
վիրաւորք անկանէին : * առապատամ սփռէր ընդ աշ_ 20
խարհն ա̅մ անտիոքոս · վա՛ղ հասանէին, արագարա՛գ
զաւարն ժողովէին, և առնուին զամուրս ա̅մ երկրին
եգիպտացւոց : * Եւ յետ հարուածոց եգիպտացւոցն 21
դարձաւ անտիոքոս : Յամին հարիւրորդի քառասնե_
րորդի երրորդի * եկն եհաս 'ի վերայ քաղաքին Ե̅մաց_ 22
ւոց մեծաւ պատերազմաւ : * և եկն եմուտ 'ի սրբութի̅ 23
անդր մեծաւ հպարտութբ̅ · և ա՛ռ նա զսեղանն ոսկի,
և զաշտանակն լուսոյ, և զա̅մ կա՛հ գանձին · զսեղանն
պատարագաց, զսկիհսն, և զտաշտսն, և զխնկաղացսն,
և զվարագոյրսն ա̅մ· զպսակսն, և զզարդն ոսկի : * Եւ 24
զառաջինսն գիլեաց յանդիման տաճարին · կեղեւեաց
ձուլեաց զա̅մ· և ա՛ռ նա զարծաթն և զոսկին, զզէնն
և զզարդն, և զա̅մ զկահն պատերազմին · և ա՛ռ նա ըզ_
գանձս ծածկեալս զոր եգիտ, և զա̅մ անօթ ցանկալի ·
և գնաց նա յերկիր իւր : * Եհեղ արիւն բազում, և 25
գործեաց մահուանս անհամարս · խօսեցաւ զամբարտա_
ւանութի մեծաւ հպարտութբ̅ : * Եւ եղև սուգ մեծ 26
'ի վերայ Ի̅ղի · ընդ ա̅մ տեղիս իւրեանց * հեծեցին իշ_ 27
խանք և ծերք · կուսանք և երիտասարդք տկարացան ·
եղծաւ գեղ կանանց · * և ա̅մ փեսայից լի՛ եղեն բերանք 28
ողբոց լալոյ · և ա̅մ հարսանց եղեն արգելանք սգոյ
սրսկապանք իւրեանց · * և շարժեցաւ երկիր 'ի վերայ 29
բնակչաց իւրոց · և ա̅մ տունն յակոբայ զգեցաւ զամօթ
զանարգանաց :

Բ * Զհետ երկուց ամաց ժամանակացն այնոցիկ, արձա_ 30
կեա՛ց արքայ անտիոքոս իշխան հարկահա՛ն 'ի քաղաքսն
հրէաստանի, և եկն յԵ̅մ զօրօք բազմօք, * խօսել սկսաւ 31
բանիւք խաղաղութե̅ նենգութբ̅ · և նոքա հաւատացին
նմա : * Եւ անկա՛ւ նա 'ի վ̅ր քաղաքին յանկարծակի, 32
և հար զնոսա հարուածս մեծամեծս · և սատակեա՛ց ժո_
ղովս բազումս յԻ̅ղէ : * և ա՛ռ նա զաւար քաղաքին, և 33
հրձիգ արար զա̅մ փայտակերտ ապարանից նր̅ · քա_
կեաց և աւերեաց շուրջ զպարիսպս քաղաքին, և զա̅մ
զորմս շինուածոց ապարանից նր̅ : * 'ի գերութի վա_ 34
րեցին զկանայս և զմանկունս, և զա̅մ անասունս նց̅ 'ի
ժառանգութի իւրեանց : * Եւ շինեցին զամրակողմն 35
զգլուխ քաղաքին 'ի պարիսպս ամուր յաշտարակս հը_
զօրաց · և եղև նց̅ այն իբրև բերդ 'ի բերդի ամրացեալ
քաղաքին : * և անդր մուծին ազգ մեղաւոր զարս ա_ 36
նօրէնս, ամրացուցին լցին զինու · համդերձեցին լցին
համբարօք, և զա̅մ զօրն Ե̅մի * 'ի ներքս կուտեցին · և 37
եղեն յորոգայթ մե̅ծ, * և 'ի խափան սրբութեն և 'ի սա_ 38
տանայ չա՛ր տամնն Ի̅ղի հանապազորդ : * և հեղին զա_ 39
րիւն զարդար շուրջ զսրբութբ̅ն, և պղծեցին զսրբու_
թիւն : * Փախստեա՛յ գնացին այնուհետև բնակիչքն Ե̅մի 40
վն̅ նց̅ · և եղև նա բնակութի̅ օտարաց, և ինքն օտարա_
ցաւ 'ի զաւակէ յիւրոց ծննդոց · զի որդիք նր̅ թողին
զնա · * և սրբութի̅ նր̅ աւերեցաւ և եղև յանապատ : 41
դարձա՛ն տօնք տարեկանաց նր̅ 'ի սուգ, և շաբաթք նր̅
յամօթ նախատանաց · պատիւ նր̅ անարգեցաւ, * և 42
փառք նր̅ լցա՛ն անարգանօք · և բարձրութի̅ նր̅ 'ի սուգ
կործանեցաւ : * Ընդ ա̅մ աշխարհս հրովարտակք ար_ 43
ձակեցան, զի թողցեն ա̅մ բնակիչք երկրի զօրէնս իւ_
րաքանչիւր, և 'ի մի օրէնս նր̅ կացցեն : * Յանձն առին 44
ազգք ա̅մ, ըստ հրամանին արքունի : * և բազումք ևս 45
յԻ̅ղացւոց անտի դարձա՛ն 'ի պաշտօնն անօրէնութե̅,
և զոհեցին կռոց նց̅, և պղծեցին զշաբաթս իւրեանց :
46 * Հրեշտակս արձակեաց թագաւորն հրովարտակօք
հանդերձ յԵ̅մ, 'ի քաղաքսն հրէաստանի' դարձուցա_
47 նել զնս̅ յօրէնս օտարոտիս · * և խափան առնել ողջա_
48 կիզացն պատարագաց, և զոհիցն սրբութե̅ · * պղծել
49 զշաբաթս' և զտօնս տարեկանաց · * և ապականել ըզ_
50 սրբութիւն · և նուիրեալ * սեղանս կանգնել · երևեցու_
ցանել անդս մեհենից, յաղել զխոզս, և խառնակ զա_
51 նասունս : * և թողուլ զորդիս նց̅ անթլփատս · պղծել
զանձինս նց̅ յա̅մ պղծութի̅ անօրէնութե̅ · զի մոռա_
52 ցին ամենեւին զօրէնս, և փոխեսցեն զիրաւունս : * և
որ ո՛չ կացցէ 'ի հրամանի թագաւորին, մահո՛ւ մեռցի :
53 * Ըստ ա̅մ բանի զոր գրեաց թագաւորն' արար ոստի_
54 կանս ըստ ա̅մ տեղիս : * և պատուէր ետ քաղաքացն
55 հրէաստանի մատուցանե՛լ զոհս քաղաքի քաղաքի : * Եւ
ժողովեցան առ նս̅ այր ա̅մ որ ապստամբ լեալ էր յօ_
56 րինաց անտի, և լցին չարեօք զերկիրն · * և արարին
ամրախիս զԻ̅ղ յա̅մ տեղիս ամրութե̅ ապաստանաց նց̅ :
57 * Յամին հարիւրորդի քառասներորդի հինգերորդի,
ամսեանն որ օր քսան և հինգ էր ամսոյն · շինեա՛ց նա
58 պատկեր պղծութե̅ անապատի 'ի վ̅ր սեղանոյն · * ընդ
ա̅մ հրէաստան շուրջ զքաղաքօք շինեցին մեհեանս, և
'ի վ̅ր ա̅մ դրանց ապարանիցն, և ընդ ա̅մ գնացս քա_
59 ղաքացն' խունկս արկանէին : * Եւ զգիրս ա̅մ կտակա_
րանացն զոր գտանէին, պատառէին և հրով կիզուին :
60 * և ուր առ ումեք գտանէին գիրք կտակարանաց, կամ
թէ ոք ուրեք ընդ օրէնս հաւասարէր, հրամանն թագա_
61 ւորին զնա մահու սպանանէր : * Եւ այդպէս սաստ_
կացեալ էր հրամանն 'ի վ̅ր Ի̅ղացւոց, առնել նց̅ զոր
62 գտանէին ամսոյ ամսոյ 'ի մէջ քաղաքացն : * Եւ ըստ
քսան և հինգ և քսան և հինգ ամսոյ զո՛հս 'ի բագինս բա_
63 գինս մատուցանէին, որ է 'ի վերայ սեղանոյն : * Եւ
զկանայսն որոց զմանկունսն իւրեանց թլփատեալ էր'
64 սպանանէին ը̅ հրամանին · * և զմանկունսն զպարանո_
ցէ մարցն կախէին ըստ հրամանին արքունի, և զթըլ_
65 փատիչսն և զորդիս նց̅ ըստ նմին օրինակի : * Եւ բա_
զումք յԻ̅ղացւոցն հաստատեցան պնդեցին զանձինս
իւրեանց' զի մի՛ կերիցեն 'ի պղծութէ̅ անտի · յա՛նձն ա_
ռին յօժարութբ̅ մեռանել, և ո՛չ պղծել զանձինս իւ_
66 րեանց 'ի խառնա՛կ կերակրոյ անտի · * զի մի՛ սուրբ
կտակարանքն պղծիցին : և մեռան բազումք 'ի նոցանէ :
67 * և եղև ո՛ն ուրախութե̅ 'ի վերայ Ի̅ղի մե̅ծ յոյժ :

ԳԼ · Բ ·

1 Յաւուրս ժամանակացն այնոցիկ համբարձաւ մատաթ_ Գ
թի շմաւոնեան որդի յովհաննու, քահանայ յորդ_
ւոցն յովարիմ յԵ̅մէ, եկն և նստաւ նա յամուրս այրիցն
2 'ի մովդիիմ : * Եւ նր̅ էին որդիք հինգ · յովհաննէս' որ
3 անուանեալ կոչի կադդիս : * Շմաւոն' որ անուանեալ
4 թարսի : * Յուդաս' որ անուանեալ է մակաբէ : * Ե_
5 ղիազար' որ անուանեալ է աւարան : Յոնաթան' որ
6 կոչեցաւ սափութ : * Եւ իբրև ետես նա զհայհոյութիւնս
7 որ լինէին 'ի հրէաստանի և 'ի մէջ Ե̅մի · * ասաց ողբալ
յանձն իւր' և ասէ · վա՛յ ինձ · իսկ ընդէ՞ր պատրաստե_
ցաւ ընաւ տեսանել ինձ զբեկումն ժողովրդեան իմոյ,
և կամ տեսանել զբեկումն սրբոյ քաղաքին Ե̅մի · զի կա՛ց
8 մնա՛ց նա մատնեալ 'ի ձեռս թշնամեաց իւրոց : * Եւ սըր_
բու_

---

(20) Ոմանք · Արագ արագ զօրն ժողովէին : (21) Յայլ օրինակի · Քառասներորդի երրորդի : (22) Ոմանք յաւելուն · Եկն եհաս նա 'ի վերայ : (23) 'Ի լուսանցս · 'Ի վերայ Մեծաւ, նշանակի՝ բազում : Որպէս և ոմանք · Անդր հպարտութբ̅ բազմաւ : (25) Ոմանք · Եւ հեղ արիւն բազում :
(28) Այլք · Լի՛ էին բերանք ող" : (32) Այլք · Եւ սատակեաց ժողովուրդս բազումս : (36) Ոմանք · Լցուցին զինու · · և զա̅մ զաւարն Ե̅մի : (38) Ոսկան · Եւ 'ի սատանայ չար տամնն : (40) Ոմանք · Բնակիչքն յԵ̅մէ վն̅ նց̅ : (41) Այլք · Պատիւ նորա անգոսնեցաւ : (51) Ոմանք · Պղծութե̅ անօրէ" : (53) Ոմանք · Ըստ ա̅մ բանիցն զոր · · ընդ ա̅մ տե" : (55) Ոսկան · Արք ա̅մք որք ապստամբք լեալք էին յօ" : (57) Ոմանք յաւելուն · Ամսեանն քասղեւ, որ օր քսան և ութն էր : (62) Այսպէս էր նաև ա̅մ գրչագիրք՝ բայց յաւելանայ որ ունի : Եւ ըստ քսան և հինգերորդի աւուր ամսոյ : (65) Բազումք · Եւ բազումք յԻ̅ղացւոցն հաստա" :
Գլ · Բ · (1) Ոմանք · Որդի յովհաննու քահանայ յորդ" : (3) Ոսկան · Որ անուանեալ է թարսի : (5) Ոմանք · Որ անուանեալ է աւարեան : (7) Ոմանք · Վա՛յ է ինձ, իսկ ընդէ՞ր ընաւ պատրաստեցաւ ինձ տե" : (8) Ոսկան · Իբրև այր մի անկեալ 'ի փա" :

բութիւն մատնեցաւ 'ի ձեռս օտարաց ։ Եւ եղեւ տաճարն
իբրեւ այր մի զի անկեալ 'ի փառաց ․ * Եւ սպաս փառաց 9
նր՟ իբրեւ աւարտ՝ որ մատնեցաւ 'ի գերութիւն ։ Կոտորեցան
տղայք նր՟ 'ի փողոցս իւրում, եւ երիտասարդք նր՟
'ի սուր թշնամեաց ։ * Իսկ ո՞ր ազգ իցէ որ ոչ ժառանգեաց 10
զաւերութիւն նր՟ ․ եւ կամ ո՞վ իցէ՝ որ ոչ հար աւար
զկապուտ նր՟, եւ ոչ յաղթեցին աւարի նր՟ ։ * Ամենայն 11
զարդք նր՟ զերծաւ 'ի նմանէ ․ փոխանակ ազատութեան՝
մատնեցաւ 'ի ստրկութիւն ։ * Եւ ահա գեղ զարդուն մերոյ, 12
եւ սրբութիւն մեր, եւ փառքն մեր յաւար կործանեցան ։
Եւ զայս ամ՟ պղծեցին հեթանոսք ։ * Եւ զի՞ պիտոյ են բնաւ 13
մեզ այս կեանք ։ * Յայնմ ժամանակի Մատաթի եւ 14
որդիքն ձեռն զձեռօք արկանէին եւ զպատմուճանս պատառէին,
քրձազգած լինէին, եւ 'ի սուգ մտանէին ։ * Եկին 15
հասին 'ի թագաւորէ անտի՝ որ ստիպաւ տագնապէին
զապըստամբութիւն ․ եւ եկին 'ի քաղաքն 'ի Մոդիմ,
զի անդ զոհս մատուսցեն ։ * Եւ բազումք յԻսրայէլոյ 16
անտի ընդ նս՟, եկին ժողովեցան առ նս՟ եւ Մատաթի
եւ որդիքն ։ * Հապա, խօսել սկսան որ եկեալ էին 17
'ի թագաւորէ անտի, եւ ասեն ցՄատաթի ․ իշխան փառաւոր
ես դու՝ եւ մեծ ես դու 'ի քաղաքիս յայսմիկ ․
որդւովք եւ եղբարբք հաստատեալ դու 'ի մէջ սոցա ։
* Արդ մատիր նախ՝ դու արա զհրաման կամաց թագաւորին, 18
որպէս եւ արարին ազգքն ամ՟ արք Հրէաստանեայք,
եւ ամ՟ որ բնակեալ են յԵմ՟ ․ եւ եղիջիք դուք բարեկամք
արքայի, եւ դու՝ եւ որդիքդ պատուեսջիք ոսկւով
եւ արծաթով, եւ հրովարտակօք արքունի ։ * Պատասխանի 19
ետ Մատաթի 'ի ձայն մեծ եւ ասէ ․ եթէ ամ՟
ազինք 'ի տան թագաւորին ունկնդիր են հրամանաց
թագաւորին, ապստամբեալ եւ ելեալ են յիւրաքանչիւր
հարցն օրինաց, եւ ընտրեցին նոքա զպատուէրն թագաւորին ։
* Սակայն ես եւ որդիք եւ եղբարք իմ ը՟ պատուիրանաց 20
հարցն մերոց գնասցուք ։ * Քաւ լիցի մեզ 21
թողուլ զօրէնս եւ զիրաւունս այ՟, * եւ 'ի հրամանս գնալ 22
թագաւորի ։ ոչ թողումք զպաշտօն հարցն ․ ոչ
թիւրիմք յաջ կամ յահեակ ․ եւ ոչ անսամք հրամանի
թագաւորին ։ * Այն ինչ նր՟ բանքն 'ի բերան էին, այր 23
մի 'ի Հրէից անտի՝ յանդիման ամենեցուն յառաջ կայ
զոհս մատուցանել սեղանոյն մեհենին 'ի բագնի անդ 'ի Մոդիմ,
ըստ հրամանի թագաւորին ։ * Իբրեւ ետես Մատաթի 24
'ի նախանձ բարկութե՟ բորբոքեցաւ, երիկամունք
իւր զզողային հարան, եւ ել եղեւ սրտմտութե՟ բարկութե՟
ը՟ օրինաց դատաստանին ․ զոմս արձակեաց՝ հար ընդ
Հրէայն եւ անդէն սատակեաց առաջի բագնին ։ * Եւ 25
զայրն որ արքունի հրամանաւն տագնապէր զզոհսն
մատուցանել, անդէն սպանանէր, զբագինն կործանէր
զմեհեանն աւերէր, * խնդրէր զնախանձն օրինաց ․ 26
որպ՟ արար Փենէէս ընդ Զամբրի ընդ որդին Եգամայ ։
* 'Ի ձայն բարձր աղաղակել սկսաւ՝ եւ ասել ․ Հապա՝ 27
ամ՟ մարդ որ գիցէ 'ի մտի իւրում խնդրել զնախանձ
վրէժուց օրինացն ․ որ ընդ հաստատութե՟ կամիցի օրինացն՝
զհետ իմ եկեսցէ ։ * Խաղացին փախստեայ գնացին, 28
նա եւ եղբարք իւր ընդ լերինս, եւ թողին զամ՟ զինչս
իւրեանց անդէն 'ի քաղաքի ։ * Յայնմ ժամանակի իջին 29
բազումք որք խնդրէին զիրաւունս եւ զարդարութե՟ յանապատ
անդր, * նստել անդ կանամբք եւ որդւովք եւ 30
անասնովք հանդերձ ․ զի խստացան չարիքն 'ի վր՟ նց՟ ։
Դ * Ազդ եղեւ իշխանաց թագաւորին եւ զօրաց որ էին 'ի 31
քաղաքին Դաւթի, եթէ իջին արք ոմանք յամուրս անապատի
որ իշխեցին ցրել զհրաման թագաւորին, եւ

32 բազումք միաբանեալ իջին ընդ նս՟ ։ * Զամ՟ եռուն,
կազմեցան, պատրաստեցան, հեծան, հասին, պատեցին
զամուրս անապատին ․ եկին 'ի մարտ պատերազմի,
33 եւ փակեցին զնս՟ յաւուրս շաբաթուց ։ * Նախ բանագնաց
եղեն, սկսան խօսել ընդ նս՟ եւ ասեն ․ գոնէ
արդ յայսմհետէ կացջիք 'ի հրամանի թագաւորին, եւ
34 կեցջիք ։ * Անդուստ խօսել սկսան եւ ասեն ․ ոչ ըստ ամուրս
ելանեմք ․ ոչ ըստ այդմ բանի հրամանի թագաւորին
պղծեմք զշաբաթս մեր ․ եւ ոչ անօրինեմք յօրէնս
35 մեր ։ * Իբրեւ զայն բան լուան, սաստկացուցին զպատերազմ
առաւել 'ի վերայ նց՟, եւ պնդեցին զամուրսն
36 յանուլ զնս՟ ։ * Նոքա ոչ զիերձս առին, ոչ գիլս արձակեցին,
ոչ զամուրսն փակեցին, եւ ոչ բնաւ բանիցն
37 ետուն պատասխանի, վս՟ աւուրն շաբաթուն ․ * բայց
միայն լոկ զմիմեանս քաջալերէին ։ ասէ, ասեն մեռցուք
'ի սրտմտութե՟ մերում ․ զի անագին վկայ են մեզ
երկինք եւ երկիր, զի 'ի զուր տարապարտուց կորուսանեք
զմեզ ․ այլ մեզ լաւ լիցի մեռանել, քան թէ ըստ
38 օրէնս անցանիցեմք, եւ զշաբաթս պղծիցեմք ։ * Իբրեւ
զայն լուան, սաստկացուցին զպատերազմ յաւուրն շաբաթու,
եւ սպանին 'ի նց՟ հազար ոգի, թող զմարդ
39 եւ զանասուն զոր 'ի գերութե՟ վարեցին ։ * Իբրեւ զայն
լուան Մատաթի եւ եղբարքն իւր, սուգ մեծ առին եւ
40 սրտմեցան յոյժ ։ * սկսան խօսել այր ընդ ընկերի՝ եւ
ասեն ․ եթէ ամենեքին զայն օրինակ առնիմք զոր արարին
եղբարքն մեր, եւ ոչ ելցուք տալ պատերազմ ը՟ հեթանոսս
'ի վր՟ անձանց՝ եւ 'ի վր՟ իրաւանց մերոց, քան
սակաւ ինչ ժամանակ անցեալ իցէ, զմեզ արագագոյն
41 ես սատակեսցեն քան զառաջինսն ։ * Հապա, ժողովեցան,
ուխտ եդին, խորհուրդ խորհեցան ը՟ միմեանս՝
եւ ասեն ․ ամ՟ մարդ որ եկեսցէ 'ի վր՟ մեր 'ի մարտ պատերազմի
յաւուրս շաբաթու, համարձակ մարտիցուք
եւ մի առհասարակ ամենեքեան սատակեսցուք, որպէս
եւ եղբարքն մեր որ սպրեալ էին յանապատի անդ ։
42 * Յայնմ ժամանակի ժողով լինէր առ նս՟ բազում զօրաց
ասխտացւոց, ազգ հզօր եւ պատերազմօղ յորդւոցն
Իլի ․ այր ամ՟ ինքնակամ նահատակեալ 'ի վր՟ օրինացն ։
43 * Եւ ամ՟ փախստեայք յիւրաքանչիւր չարեաց՝ գային յաւելուլն
'ի նս՟ ․ եւ լինէր նց՟ հաստատութե՟ զօրութե՟ ։
44 * Զօր կազմեցին եւ գունդ բովանդակեցին, պատրաստեցան,
հարին զմեղաւորս 'ի զօրութե՟ բարկութե՟ իւրեանց,
եւ զզօրս անօրէնս 'ի սրտմտութե՟ բարկութե՟ իւրեանց
․ եւ որ զմնացեալսն փախստեայս 'ի հեթանոսս արկանէին
45 ․ * զհետ խաղայր Մատաթի եղբարքն եւ բարեկամօքն
հանդերձ, հասանէր հարկանէր աւերէր զմեհեանսն,
46 կործանէր զբագինսն, * թլփատէր զմանկունս
անթլփատս ․ եւ զօրանայր 'ի վր՟ սահմանացն Իէլացւոց,
47 * հալածական առնէր զորդիսն հպարտութե՟ ։ Եւ աջողեցաւ
48 գործն 'ի ձեռս նց՟, * այցելու լինել օրինացն,
վրէժխնդիր լինել 'ի ձեռաց հեթանոսաց, եղծանել
զանօրէն հրաման թագաւորին ․ եւ ոչ ետուն բարձրանալ
49 եղջերն ամբարտաւանութե՟ ։ * Իբրեւ մերձեցան
աւուրքն Մատաթեայ մեռանելոյ, կոչեաց զորդիսն առաջի
իւր, եւ ասէ ցնս՟ ․ այժմիկ հաստատեցաւ հպարտութի՟
եւ ամբարտաւանութի՟ ․ եւ ահա հասեալ է ժամանակ
50 կշտամբութե՟ կործանման եւ հպարտութե՟ ։ * Բայց
արդ որդեակք իմ, եկայք նախանձեցարուք զնախանձ
օրինացն, փոխանակեցէք դուք զանձինս ձեր փոխանակ
51 հարցն կտակարանաց ։ * յիշեցէք զգործս հարցն
ձերոց, որ ինչ քաջութիւնս արարին 'ի դարս իւրաքանչիւր

չիւր

---

(9) Ոսկան ․ 'Ի փողոցի իւրում ։ (9) Ոմանք ․ 'Ի սուր թշնամեաց ։ (10) Ոմանք ․ Իսկ ո՞ր ազգ է որ ։ (14) Ոսկան ․ Մատաթի եւ որդիք նորա ։ (14) Ոմանք ․ Քրձազգեաց լի՟ ։ (16) Ոսկան ․ Եւ Մատաթի եւ որդիք նորա ։ (17) Այլք ․ Հաստատեալ ես դու 'ի մէջ ։ (18) Յօրինակին պակասէր ․ Արքայի, եւ դու եւ որդիքդ ։ (21) 'Ի բազմ՟ պակասի ․ Եւ զիրաւունս այ՟ ։ (23) Այլք ․ Առաջի մեհենին ։ (24) 'Ի բազում պակասի ․ Սրտմտութե՟ բարկութե՟ ըստ ։ (29) Ոմանք ․ Եւ զարդարութե՟ յանապատի անդր ։ (33) Ոմանք ․ Խօսել ընդ նս՟ եւ ասել ․․ կացէք 'ի հրաման թա՟ ։ (34) Յօրինակին պակասէր ․ Ոչ ըստ այդմ բա՟ ։ (35) Ոմանք ․ Իբրեւ զայն բանս լու՟ ։ (37) Ոսկան ․ Ասեն, ասէին մեռցուք ։ (38) Ոմանք յաւելուն ․ Զմարդ եւ զանասուն, պէտքս եւ զմանկունս, զոր 'ի գերութե՟ վա՟ ։ (40) Ոմանք ․ Տալ մարտ պատերազմի ընդ հե՟ ։ (41) 'Ի լուսա՟ ․ Որ ամրացեալ էին յանա՟ ։ Ուր ոմանք ․ Որք սպրեալ էին յա՟ ։ (42) Ոմանք ․ Զօրաց ասխտացւոց ։ (49) Ոմանք յաւելուն ․ Կործանման եւ հպարտութե՟ եւ ամբարտաւանութե՟ ։ (50) Ոմանք ․ Փոխանա

չեր. առաջարուք փառս աւագունս, և ժառանգեսջիք
զանուն յաւիտենից: * Աբրահամ ապաքէն 'ի փորձութե 52
'ի հանդիսի գտաւ հաւատարիմ, և համարեցաւ նմա
յարդարութիւն: * Յովսէփ 'ի ժամանակի նեղութե իւրոյ 53
պահեաց զպատուիրանն, և եղև տէր 'ի վր երկրին
եգիպտացւոց: * Փենեէս հայր մեր նախանձայոյզ՝ նախանձեցաւ 54
զնախանձն արդարութե, և առ կտակ յաւիտենից
զքահանայութիւն: * Յեսու որդի Նաւեայ՝ առ 55
հաստատել կատարել զպատգամս տն, եղև դատաւոր
որդւոցն Իղի: * Քաղեբ՝ վս վկայելոյն 'ի մէջ ժողովրդեանն, 56
տէր եղև ժառանգութեն: * Դաւիթ՝ վս հեզութե 57
արդարութե ողորմութե՝ ժառանգեաց զաթոռ
թագաւորութե յաւիտենից: * Եղիա՝ վս նախանձայոյզ 58
նախանձու խնդրելոյ զվրէժն օրինաց՝ վերացաւ յերկինս:
* Անանիա՝ ազարիա՝ և միսայէլ՝ հաւատովքն 59
իւրեանց ապրեցան 'ի հրոյն 'ի հնոցէ: * Դանիէլ՝ 'ի 60
խորհուրդս միամտութե իւրոյ՝ փրկեցաւ յառիւծուցն
բերանոյ: * Արդ՝ այդպէս ածէք զմտաւ, եթէ ամենեքին 61
որ յուսացեալ են 'ի նա ըստ ազգս ազգս իւրեանց՝
ոչ տկարասցին: * Եւ 'ի բանից առն ամբարշտի 62
մի զանգիտիցէք, զի փառք նր աղբեղէնք են. * այսօր 63
և վաղիւ, և այլ ոչ գտանի. զի դարձաւ նա 'ի հող
իւր, և կորնչին ամ խորհուրդք նր: * զօրացարուք որդիք, 64
քաջ լերուք 'ի վերայ օրինացն, զի 'ի նմին փառաւորեսջիք:
* Եւ աւադիկ շմաւոն եղբայր ձեր, գիտեմ 65
զի այր խորհրդական է, դմա լուիջիք. դա ձեզ լիցի
'ի տեղւոջ հօր: * Եւ յուդա մակաբէ. դա լիցի ձեզ 66
սպարապետ զօրավար զօրացդ, և տացէ պատերազմ
ընդ զօրս: * Բայց և դուք յարեսջիք 'ի ձեզ զամ զօրէնակիրս 67
օրինաց. նախանձայոյզ լիջիք, խնդրել զվրէժ
ժողովրդեանն ձերոյ: * հատուցէք զհատուցումն 'ի 68
հեթանոսս, և հայեցարուք 'ի հրամանս օրինացն: * Օրհնեաց 69
զնս, և ինքն կատարեցաւ փոխեցաւ առ հարս
իւր: * Եւ մեռաւ նա յամին հարիւրորդի քառասներորդի 70
ութերորդի. և եդին զնա 'ի շիրիմս հարցն իւրոյ
'ի մոդիիմ. և կոծեցան զնա ամ իէղ զկոծ մեծ:

ԳԼ. Գ.

Եւ ամբարձաւ յուդա որ անուանեալ կոչէր մակաբէ, 1
որդի նր ընդ նորա: * և ձեռնտու օգնական եղեն 2
նմա ամ եղբարք նորա, և ամենեքեան որ երթեալ էին
զհետ հօր նր: Տային պատերազմ 'ի վր իէլացւոց խնդութբ
և ուրախութբ: * և մեծ լինէին փառքն 'ի վր 3
ժողովրդեանն: Զգեցաւ զէն իբրև զհսկայ, և հանդերձեցաւ
'ի զարդ պատերազմի. մղէր զմեծամեծս 'ի պատերազմի,
և հովանի լինէր ամ գնդին իւրում նիզակաւն:
* Նմանեցաւ առիւծու գործովք իւրովք. և 4
իբրև զկորիւն առիւծուց՝ որ յորս մռնչէր: * Հալածեաց 5
զանօրէնսն 'ի քննելն իւրում, և հրձիգ արար
զխռովիչս ժողովրդեան իւրոյ: * Սարսեցին անօրէնք 6
յահէ նր. և ամ սատարք անօրէնութե խռովեցան. և
աջողեցաւ փրկութին 'ի ձեռս նր: * Եւ դառնացոյց զթագաւորս 7
բազումս. և ուրախ արար զյակոբ 'ի գործս
իւր, և մինչև յաւիտեանս յիշատակ նորա օրհնութբ:
* Եւ հասանէր նա 'ի վերայ քաղաքաց հրէաստանի, և 8
ջնջէր զամպարիշտս 'ի նոցանէ՝ դարձուցանել զբարկութին
յիէղէ: * Ժողովէր զցրուեալս, և գտանէր զկորուսեալս: 9
* Հապա. զօրաժողով լինէր ապողոնիոս 10
հեթանոսք հանդերձ, և բազում ևս զօրս 'ի շամրտացւոց
11 ժողովէր՝ գալ տալ ընդ Իղի պատերազմ: * Իբրև
ետես յուդա՝ ել ընդառաջ նր. հար սպան զնա, և արկանէր
բազում վիրաւորս 'ի զօրաց նր, և զմնացեալսն
12 'ի փախուստ դարձուցանէր: * առնոյր զկապուտ զաւար
նր. և զսուսերն ապողոնեայ առնոյր յուդա, և
այնու իսկ հարկանէր զզօրս նց զամ աւուրս կենաց
13 իւրոց: * Իբրև զայն լսէր նրէն իշխան զօրացն ասորեստանեայց,
եթէ զօրաժողով է յուդա, և բազում
14 հաւատացեալք ը նմա որ գային 'ի պատերազմ. * խորհեցաւ
յանձն իւր և ասէ, արարից և ես անուն և փառաւորեցայց
յարքայութե իմում, տաց պատերազմ ը
յուդայի և պարտեցից զայնոսիկ որ անարգեն զհրաման
15 թագաւորի: * Դարձեալ կրկնէր՝ լինէր զօրաժողով,
և բազում զօրք ը նմա անօրինացն 'ի թիկունս
հասանէին, գալ հասանել խնդրել վրէժ յորդւոցն Իղի:
16 * և էկն եհաս մինչև 'ի կողմանս բեթովրայ: Եւ յուդա
17 ընդառաջ նր սակաւուք: * իբրև տեսին զգունդն զի
գայր ճակատեալ ընդդէմ նց. սկսան խօսել որ ը յուդային
էին՝ և ասեն. զիարդ կարասցուք մեք սակաւաձեռն
մարտնչել ընդ այնչափ անդակազմ գնդի, մանաւանդ
զի լքեալք և լուծեալք. զի այսօր քանի է
18 զի նօթի եմք: * Քաջալերել սկսաւ զնս յուդա և ասէ.
գործ մի դիւրին է մց մատնել զբազումս 'ի ձեռս
սակաւուց. և ոչինչ է խտիր առաջի երկնաւորին ընդ
19 բազումս կամ ընդ սակաւս: * զի ոչ եթէ բազում զօրօք
յաղթութիւն կանգնի, այլ յերկնից է զօրութիւն յաղթութե:
20 * Նոքա գան 'ի վերայ մեր 'ի հպարտութի ամբարտաւանութե
անօրէնութբ զմեզ ջնջել, զկանայս
21 և զորդիս մեր վարել 'ի գերութե. * մեք մարտնչիմք վս
22 անձանց մերոց, և վս օրինաց մերոց. * և տր սատակեսցէ
զնս առաջի ոտից մերոց. և դուք զօրացարուք.
23 քաջ լերուք՝ մի զանգիտէք: * Այն ինչ բանքն 'ի բերան
էին, յարձակէր 'ի վր գնդին. զայն թև բեկանէր
յորում վառեալ կայր նրէն արքայ, և շարժէր զգունդն
'ի տեղւոջէ, և զզօրսն ամ առաջի նր նովաւ հանդերձ
24 'ի փախուստ դարձուցանէր: * և ինքեանք զհետ լինէին
նց մինչև 'ի կողմանս բեթովրայ դաշտին. և բազում վիրաւորս
'ի նոցանէ գլխաթաւալ յերկիր կացուցանէին.
և անկանէին 'ի նոցանէ իբրև արք ութ հարիւր. և որ
մնացեալքն էին՝ փախստեայք անկանէին 'ի փղշտացիս:
25 * Եւ սկսաւ ահն և հոյն երթալ առաջի յուդայ և եղբարցն:
յօժարէին այնուհետև ասպատակ տալ 'ի հեթանոսս
26 որ շուրջ էին զնոքօք: * և եկն եհաս մինչև 'ի
թագաւորն անուն նր. և վս պատերազմացն պատմէին
հեթանոսքն:

27 * Իբրև լուաւ անտիոքոս կայսր զբանս զայս, բարկացաւ Զ
'ի սրտմտութե բարկութե իւրոյ. զօրաժողով լինէր
յամ աշխարհաց իւրոց, զօրս կուտէր բազում
28 յոյժ. * գանձ բանայր՝ պարգևս բաշխէր զօրացն տարւոյ
միոջ. և պատուէր տայր կալ նց պատրաստ յիրս
29 ամ: * Իբրև ետես թէ գանձք սպառեցան, և հարկ աշխարհին
նուազեաց, վս երկպառակութեն և հարուածոցն,
որ ած նա 'ի վր երկրի, յեղծանել օրինաց նախնեացն,
30 որ էին իսկզբանէ աւուրց ժամանակաց. * զարհուրեցաւ
թէ գուցէ ոչ բաւեցուսցէ զպարգևսն և
31 զռոճիկս, որպ յառաջ առատաձեռն բաշխէր. * վարանէր
յանձն իւր. խորհեցաւ մտանել յաշխարհն պարսից.
առնուլ հարկ յաշխարհաց անտի կուտել արծաթ
յոյժ:

կեցէք դիք զանձինս: (52) Ոսկան. Աբրահամ ոչ ապաք": (58) Ոմանք. Վս նախանձայոյզ նախանձ խնդրելոյ զվր": Որ ոսկան. Նախանձայոյզ լինելոյ՝ խնդ": (60) Ոմանք. 'Ի խորհուրդս իմաստութե իւրոյ: (63) Ոսկան. Այսօր է՝ և 'ի վաղիւ այլ ոչ գտանի: (70) Ոմանք. Յութերրդի . . . ամ իէղ կոծ մեծ:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Կոչէր մակաբէոս: (4) 'Ի բազումս պակասի. Որ յորս մռնչէր: (5) Բազումք. Զանօրէնս 'ի քնել իւրում: (8) Յօրինակին պակասէր. 'Ի նցէ՝ դարձուցանել զբարկութին յիէղէ: (11) Ոմանք. Եւ իբրև ետես . . ը առաջ նց . . . 'ի զօրաց նց: (13) Ոմանք. Նիրէն իշխան: Իսկ ոսկան. Սրէն իշխան: (13) Ոմանք. Եւ բազում հաւատացեալք ընդ նմա որ: (14) Ոսկան. Իմում. և տաց պա": (15) Ոսկան. Հասանել և խնդրել: (16) Ոմանք. Ընդ առաջ նմա սա": (20) Ոմանք. Վարել 'ի գերութի: (22) Ոմանք. Մի զանգիտիցէք: Որ ոսկան. Եւ մի զանգիտէք: (24) Յօրինակին պակասէր. 'Ի նոցանէ իբրև արք ութ հր. և որ մնացեալքն: (24) Այլ. Անկանէին 'ի փղշտացիս: (29) Ոմանք. Որ էր իսկզբանէ աւ": (31) Ոմանք յաւելուն. Յանձն իւր յոյժ:

յոյժ ։ * Եւ եթող նա անդ զԼիւսիա՝ այր փառաւոր յազգէ 32
թագաւորութեն, 'ի վ՟ր իրացն արքունի 'ի կողմանցն
եփրատու, և 'ի սահմանս եգիպտացւոց, * սնուցանել 33
զորդի իւր զԱնտիոքոս, մինչև դարձցի նա անդրէն ․
* և եթող առ նմա զկէս զօրացն և զփիղսն ․ և պատուէր 34
ետ նմա վ՟ս ա՟մի որ ինչ կամէր, և որ զինչ խորհեցաւ ․
և վ՟ս բնակչացն հրէաստանի և Ե՟մի ։ * Եւ գումարտակ 35
արար 'ի վ՟ր ն՟ց սատակել զն՟ս, և ջնջել զզօրութիւն
Ի՟ղի, և զմնացորդսն Ե՟մի ․ և ջնջել 'ի տեղւոջէ
անտի զյիշատակ ն՟ց ։ * և բնակեցուցանել անդ զորդիս 36
օտարաց ընդ ա՟մ սահմանս ն՟ց ․ լարաբաժին առնել
զա՟մ երկիր ն՟ց ։ * և ինքն առ զկէս 'ի զօրաց անտի ։ 37
Խաղաց գնաց յԱնտիոք քաղաքէ 'ի տանէ թագաւորութե
իւրոյ ․ յամի հարիւրորդի քառասներորդի ․ և անց
նա ընդ գետն մեծ ընդ եփրատ, և երթայր ընդ կողմն
վերնագաւառացն ։

Է * Եւ ընտրեաց Լիւսիաս զՊտղոմէոս պարգևական, և 38
զՆիկանովր, և զԳորգիաս, արս հզօրս բարեկամս խորհրդականս
արքայի ։ * և ընդ ն՟ն առնէր գումարտակ 39
քառասուն հազար հետևակ, և եւթնհազար ձի ապատանիկ,
գալ հասանել 'ի վերայ երկրին հրէաստանի,
հարկանել սատակել զաշխարհն, յապականութի դարձուցանել
զերկիրն ը՟ս հրամանի թագաւորին ։ * Խաղացին 40
գնացին ա՟մ զօրօքն հանդերձ, և եկին հասին բանակեցան
մերձ 'ի յամմաւում, 'ի տափակողմն 'ի դաշտագետին
վայրին ։ * Լուեալ վաճառականաց աշխարհին, 41
եթէ եկեալ հասեալեն զօրք՝ աւար առնուլ զերկիրն
հրէաստանի, 'ի գերութի վարել զորդիս և զդստերս
ն՟ց ․ առին զարծաթ և զոսկի իւրեանց, և մարդիկ բազում
որչափ ձեռնհաս էին օգնականք իւրեանց ․ գալ
գնել զորդիսն ի՟էլացւոց յանաշխարհիկս իւրեանց ։ և
յաւելան 'ի ն՟ն զօրք ասորւոց, և երկիրն այլազգեաց ։
* Իբրև ետես յուդա և եղբարք իւր՝ եթէ եկին հասին 42
ա՟մ չարիքն 'ի վ՟ր ն՟ց ․ և այս զօրք ա՟մ եկեալ հասեալ
պաշարեալ պահէին զսահմանս ն՟ց ։ և գիտացին զհրամանս
թագաւորին, զոր պատուիրեաց սատակել զժողովուրդն
'ի կորուստ և յապականութե ․ * ասեն խօսել 43
այր ընդ ընկերի և ասեն, եկայք պնդեսցուք զանձինս
մեր, կանգնեսցուք զգլորումն ժողովրդեան մերոյ,
տացուք պատերազմ 'ի վ՟ր սրբութեցն՝ և 'ի վ՟ր
ազգաց մերոց ։ * Եւ ժողովեցան ժողովք 'ի պատրաստութե 44
պատերազմի ․ կային յաղօթս և խնդրէին զողորմութե
'ի ա՟յ ։ * Եւ էր Ե՟մ աւերակ թափուր, և ոչոք 45
էր որ մտանէր և ելանէր յազգաց ն՟ր, և սրբութին կայր
կոխան յորդւոցն այլազգեաց ։ և ամրակողմն գլուխ
քաղաքին բնակութի եղև հեթանոսաց ․ և բարձան ուրախութիք
յակոբայ, պակասեցին փողք և տաւիղք, և
լռեցին ա՟մ ցանկալի ուրախութիք արուեստականաց ։
* Եկին ժողովեցան ամենեքին 'ի մասեփա՝ դէմ յանդիման 46
Ե՟մի ․ զի անդ էր տեղի աղօթից յառաջ ի՟էլացւոցն
'ի մասեփա ։ * Ծոմ կարդացին, քրձազգած լինէին, 47
խորգ և մոխիր առնուին, հող 'ի գլուխ լինէին,
զօձիս պատառէին ։ * Զմատեանս օրինացն տարածանէին, 48
վ՟ս որոյ պնդէին զն՟ս հեթանոսք ․ * և բերէին 49
զհանդերձս քահանայութեն, և զծնունդս անդրանկացն,
և զտասանորդսն 'ի մէջ առնուին ։ յարուցանէին
և ածէին զուխտաւորսն որոց լցեալ էր զաւուրս իւրեանց ։
* 'ի ձայն բարձր միաբարբառ աղաղակէին յերկինս 50
և ասէին ․ արդ զի՞ արասցուք զայսոսիկ, կամ յո՞

51 տարցուք ․ * զի սրբութիք քո կոխան եղեն, և քահանայք
52 քո 'ի սուգ և 'ի տառապանս նստին ։ * և ա՟մ հեթանոսք
ժողովեալ են առ ասիկ ջնջել զմեզ ․ դու գիտես
53 որ ինչ խորհին նոքա 'ի վ՟ր մեր ։ * արդ՝ զիա՞րդ
կարասցուք մեք զդէմ ունել՝ եթէ ոչ դու օգնեսցես
54 մեզ ։ * փող հարկանէին, աղաղակ գնէին, 'ի ձայն
55 բարձր յերկինս կարդային ։ * Յետ այսորիկ կարգել
սկսաւ յուդա զժողովուրդսն, և կացոյց 'ի վ՟ր նոցա
իշխանս՝ հազարապետս, և հարիւրապետս, և յիսնապետս,
56 և տասնապետս ։ * և ասեն ցայնոսիկ որ շինէին
շինուածս, և խօսէին կանայս, և տնկէին այգիս, և
պատուէր տային վատասրտացն զի դարձցին 'ի տունս
57 իւրեանց ը՟ս օրինացն ։ * և ա՟մ զօրքն հասանէին և բանակէին
58 'ի թիկանց ամաւույ ։ * Անդուստ քաջալերել
սկսաւ յուդա զզօրսն՝ և ասէ ․ վառեցարուք պատրաստեցարուք
զօրացարուք, վաղորդայն տալ պատերազմ
ընդ հեթանոսս ընդ այսոսիկ որ ժողովեալ են 'ի վ՟ր
59 մեր ջնջել զմեզ՝ և զսրբութիս մեր ․ * զի լաւ լիցի մեզ
մեռանել 'ի պատերազմի, քան տեսանել զչարչարանս
60 ազգի մերոյ և սրբութեցն մերոց ։ * ո՟պ և իցեն կամք
ա՟ն յերկինս, այնպէս և կատարեսցին ։

ԳԼ․ Դ․

10 Եւ յիշեսցէ զուխտ կտակարանացն որ ընդ հարսն
մեր է, և բեկցէ զզօրս զայս առաջի ոտից մերոց ։
11 * գիտասցեն հեթանոսք եթէ գոյ ա՟ծ որ փրկէ զի՟էլ ։
12 * Եւ ամբարձին զաչս իւրեանց յայլազգիքն, և տեսին
13 զի յարձակեալ գային ընդդէմ ն՟ց, * և ելին յառաջ քան
զգունդն 'ի պատերազմ ։ Փող հարին 'ի կողմանցն յուդայի ․
14 * 'ի մի վայր ժողովեցան, 'ի վերայ յարձակէին ․
ձեռն 'ի գործ առնէին, 'ի փախուստ դարձուցանէին ։
15 * զբազումս առ եւեղ սատակէին ․ զբազումս փախստականս
առնէին ընդ երեսս դաշտին, 'ի սուր սուսերի
իւրեանց անկանէին՝ մինչ 'ի սահմանս գազիրոնայ,
'ի կողմանս եդումայեցւոց, և յազովտայ, և յամենա ։ և
անկանէին յաւուր յայնմիկ վիրաւորք իբրև երեքհազարք
16 այր ։ * Եւ դառնայր յուդա զօրօքն հանդերձ ․
17 իբրև գայր հասանէր 'ի տեղի պատերազմին, * խօսել
սկսաւ ը՟ն զօրուն՝ և ասէ ․ Մի ինչ աչս արձակէք դուք
18 յաւար 'ի կապուտ դիականցն անկելոց ․ * զի դեռ աւանիկ
գորգիաս վառեալ պատրաստեալ՝ ընդդէմ կայ
մեր զօրօք իւրովք ․ այլ կացէք կալարուք զտեղի, ընդդէմ
կալարուք թշնամեաց ձերոց ․ ապա յետ մարտին
19 յաղթութե դարձջիք համարձակութե ։ * Մինչդեռ
նա զայն ընդ ն՟ն խօսէր՝ տեսին զի գունդ մի երևեցաւ
20 'ի լեռնէ անտի ։ * և գիտացին եթէ 'ի պարտութե մատնեալ
հուր արկանել սկսան 'ի բանակի անդ ․ և ծուխն
21 որ դիզանէր՝ նշան լինէր գործոյն եղելոյ ։ * Նոքա
իբրև զայն տեսանէին՝ կասէին ․ մանաւանդ իբրև հայէին
'ի գունդն յուդայեան, ո՟պ ճակատեալ կայր պատրաստութե
22 'ի մարտ պատերազմի ։ * զմտս արձակէին,
23 փախստեայ գնային յերկիրն փղշտացւոց ։ * Եւ յուդա
դառնայր 'ի տեղին պատերազմի, 'ի կապուտ կողոպուտ
յաւար դիականցն անկելոց ․ և առնոյր 'ի բանակէ անտի
ն՟ց զոսկի և զարծաթ՝ զհանդերձս պատուականս,
զկարմիր, զկապուտակ, զծովու ծիրանիս, մեծութե
24 բազում ։ * Եւ իբրև դարձան անտի, սկսան գոհանալով
օրհնել զա՟ր յերկինս, և ասել ․ զի բարի է՝ զի յաւիտեան

---

(32) Ոմանք ․ Եւ 'ի սահմանի եգիպ'': (33) Յօրինակին ․ Զորդիս իւր զանտիո'': (34) Ոմանք ․ Եւ զոր ինչ խորհեցաւ ։ (37) Յօրինակին ․ Եւ ինք առ զկէս ։ (37) Ոմանք ․ Գնաց յանտիոք քարոզել 'ի տան թ՟րութե իւրոյ ։ (37) Ոսկան յաւելու ․ Քառասներ՟դի եօթներորդի ․․ ընդ գետն մեծ ը՟ եւփրատ ։ (38) Ոմանք ․ Զպտղոմէոս պարթևական ։ (40) Ոսկան ․ Մերձ յամաւույ ։ (42) Ոմանք ․ Պաշարեալ պահէին ։ Ուր ոսկան ․ Զօր ա՟մ եկեալ ․․ պաշհէն ։ (44) Ոմանք ․ Եւ ժողովեցան ժողովուրդք 'ի պատրաս'': (45) Ոմանք ․ Քաղաքին 'ի բնակութե եղև ։

(46) Այլ ․ Եւ եկին ժողովե'': (57) Ոմանք ․ Հասանէին բնակէին ։ (58) Ոմանք ․ Ընդ այնոսիկ որ ժողով'':
ԳԼ․ Դ․ (12) Այլ ․ Եւ ամբարձին զաչս իւրեանց այլազգիքն և տեսին զն՟ս զի յար'': (14) Ոմանք ․ 'Ի վ՟ր յարձակեցան ։ (15) Ոմանք ․ 'Ի սուր սուսերի իւրեանց արկանէին ։ (15) Ոսկան ․ Եւ ազովտայ ․․ երեքհազարք արք ։ (19) Ոմանք ․ Զայս ընդ նոսա խօսէր ։ (20) Ոսկան ․ 'Ի պարտութե մատնեալ է ։ (20) Յօրինակին ․ Եւ զծուխն որ դիզա'': (20) Ոմանք ․ Որ դիզանայր ․․ գործոցն եղելոյ ։ (24) Այլ ․ Սկսան գոհանալ օրհնել ։ Ուր ոսկան ․

տեան է ողորմն՟ր ։ * Եւ եղեւ 'ի փրկութի՟ն մեծ 'ի վ՟ր Ի՟ղի 25
յաւուր յայնմիկ ։ * Եւ որք միանգամ յայլազգեաց ան֊ 26
ուն ապրեցան, եկեալ պատմէին Լիւսեայ զա՟մ գործն
որ գործեցաւ ։ * Իբրեւ զայն լսէր Լիւսիայ՝ տրտմէր, 27
խոնարհէր անկանէր 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց ․ զի ոչ այն֊
պէս կամք կատարեցան ո՟պ նմ խորհէր 'ի վ՟ր Իէլաց֊
ւոցն, եւ որպէս նմա եւ պատուէր թագաւորն, այն՝
ոչ կատարեցաւ ։ * 'Ի գալուստ ամին միւսոյ, զօր հա֊ 28
տանէր, այրուձի առնէր՝ իբրեւ վեց հազար հետեւակ,
հինգհազար հեծեալ սպառազէն ․ գա՛լ հասանել՝ աւեր
առնուլ զերկիրն հրէաստանի ։ * Եկին հասին՝ ճակա֊ 29
տեցան 'ի կողմանս բեթսովրայ ։ Ել նոցա ընդ յառաջ
յուդա մետասան հազար արամբ ։ * Եւ իբրեւ տեսին ըզ֊ 30
գունդն ստուար եւ հզօր ․ սկսան կալ յաղօթս, օրհնել
զա՟ծ եւ ասեն ․ Տ՟ր ա՟ծ՝ դու այն ես որ խորտակեցեր
զզօրութի՟ն յարձակելոյ հզօրին 'ի ձեռն ծառայի քո դա֊
թի, եւ մատնեցեր զբանակս այլազգեաց 'ի ձեռս յով֊
նաթանու որդւոյ շաւուղի ։ * Արդ՝ խորտակեա՛ դու 31
զզօրութի՟ն զօրացս այսոցիկ 'ի ձեռս Ի՟ղի ․ շեղջցի զօրութե
ն՟ց երկիւրօք եւ զօրօքն հանդերձ ։ * Արկ զնոքօք զվա֊ 32
տութի, եւ հալածեա՛ զզօրութի՟ն հպարտութե՟ ն՟ց ․ շար֊
ժեսցին նոքա 'ի բեկումն իւրեանց ։ * Կործանեսցես 33
արկցես զն՟ս 'ի սուր սիրելեաց քոց ․ եւ օրհնեսցեն ըզ֊
քեզ յօրհնութիւս որ ճանաչեն զանուն քո ։ * Եւ հա֊ 34
րան միմեանց 'ի դիմի ․ եւ անկան 'ի ժամանակին յայն֊
միկ 'ի գնդէ անտի Լիւսիայ՝ հինգհազար հեծեալ ա֊
ռաջի ն՟ց ։ * Եւ իբրեւ ետես Լիւսիա զպարտութի՟ գնդին 35
իւրոյ, եւ զյաղթութի՟ քաջութե՟ գնդին յուդայ, եւ ո՟պ
զի պատրաստ էին 'ի կեալ եւ 'ի մեռանել 'ի վ՟ր անուան
քաջի յաղթութե՟ ․ չուեա՛ց խաղաց գնաց 'ի կողմանս
անտիոքացւոց ։ դարձեալ զօրաժողով լինէր, կազմել
պատրաստել անդէն ․ անդրէն արշաւել 'ի կողմանս հր֊
րէաստանի ։

Ը * Խօսել սկսաւ յուդա եղբարքն հանդերձ ընդ ժո֊ 36
ղովուրդսն՝ եւ ասէ ․ ահաւասիկ խորտակեցան թշնա֊
միք մեր 'ի ներքոյ ոտից մերոց ․ եկա՛յք երթիցուք մաք֊
րեսցուք զսրբութիւն, մաքրեսցո՛ւք զտաճարն առնել
նաւակատիս 'ի նմա ։ * Ժողովեցան ժողովքն ա՟մ, ե֊ 37
կին հասին 'ի լեառն սիոն ․ * տեսին զսրբութիւն աւե֊ 38
րեալ, եւ զսեղանն պղծեալ, զդրունսն այրեցեալ,
թուփ առ թուփ բուսեալ 'ի սրահսն իբրեւ յանտառի,
կամ իբրեւ միոյ միոյ լերանց ․ զխնկս աւերեալս, եւ ըզ֊
վարագուրաձիգսն խաթարեալս ։ * Ձեռս զօձեօք ար֊ 39
կանէին, զպատմուճանս պատառէին, հող 'ի գլուխ լի֊
նէին, * ընդ երկիր թաւալէին ․ փողանչանս հարկա֊ 40
նէին, յերկինս աղաղակէին ։ * Յայնմ ժամանակի հր֊ 41
րաման տայր յուդա՝ զօրահատո՛յց առնէր 'ի վ՟ր միջնա֊
բերդին պաշարել զնա, զի մաքրեսցէ զսրբութիւն ։
* Եւ ընտրեա՛ց նա քահանայս անարատս, կամարարս 42
օրինացն ։ * Եւ սրբեաց զսրբութի՟ն ․ եւ 'ի բա՛ց առին ըզ֊ 43
վէմսն՝ որ պղծեալ էին, եդին մեկուսի 'ի տեղի մի ․ * Եւ 44
խորհուրդ կալան 'ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն, որ
պղծեալ էր 'ի թշնամեաց անտի, եթէ զի՞նչ արասցեն
զնա ։ * Հաստատեցա՛ւ բանս այս 'ի խորհրդի անդ ․ 45
քակել զսեղանն զի պղծեալ էր 'ի թշնամեաց ․ զի մի՛
լիցի ն՟ց այն 'ի խիղճ մտաց, եւ 'ի նախատինս յաւիտե֊
նից ։ Եւ քակեցին զսեղանն ․ * Եւ տարան եդին զքարինսն 46
'ի դիպան տեղւոջ, մինչեւ եկեսցէ մարգարէ եւ խօսես֊

47 ցի վ՟ր ն՟ց ։ * Եւ առին վէմս անկոփս ըստ օրինացն, եւ
48 շինեցին զսրբութիւն ։ * Եւ ո՛չինչ էր 'ի ներքս 'ի տաճա֊
49 րի անդ ։ եւ զսրահսն սրբեցին ։ * Եւ սպաս սրբութե՟ նոր
գործեցին ․ եւ տարան 'ի ներքս զաշտանակն լուսոյ, եւ
50 զսեղանն խնկոց, եւ զսեղանն տաճարին ։ * Եւ արկա֊
նէին խունկս 'ի վ՟ր սեղանոյն ․ ճրագս լուցանէին, եւ
51 լոյս տային տաճարին ։ * դնէին 'ի վ՟ր սեղանոյն զհացն
հանապազորդ ․ եւ ձգէին զվարագոյրսն, եւ կատարէին
52 զգործսն զա՟մ սպասուն զոր առնէին ։ * Կանխէին ընդ
առաւօտն յաւուրն քսաներորդի հինգերորդի՝ յամ֊
սեանն իններորդի ․ յամին հարիւրորդի քառասներոր֊
53 դի ․ * մատուցանէին պատարագ ըստ օրինացն 'ի վերայ
սեղանոյ ողջակիզացն, որոյ նո՛ր արարին ի՟ ժամանա֊
54 կին ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ յորս պղծեցին հեթա֊
նոսքն, 'ի նմին ժամանակի եւ նորոգեցաւ յերգս օրհնու֊
55 թե՟, 'ի փող եւ 'ի քնար եւ 'ի սրինգ ։ * Եւ անկանէին ա՟մ
ժողովուրդքն 'ի վ՟ր երեսաց իւրեանց, անկանէին 'ի խո֊
նարհ, երկիր պագանէին ․ օրհնէին զա՟ծ յերկինս որ
56 յաջողեաց ն՟ց ։ * Եւ արարին զնաւակատիս սեղանոյն
աւուրս ու՟թ ․ եւ մատուցին զողջակէզսն ուրախութե՟,
57 եւ մատուցին պատարագս փրկութե՟ եւ օրհնութե՟ ։ * Զար֊
դարեցին զինքսն՝ եւ զվարագուրաձիգսն՝ յանդիման
տաճարին, ոսկի՛ պսակօք՝ եւ ոսկեղէք տապակօք ․ եւ նո֊
58 րոգեցին զդրունսն, եւ կանգնեցին զդրունսն ։ * Եւ եղեւ
ուրախութի՟ մեծ 'ի վ՟ր ժողովրդեանն յոյժ ․ եւ ջնջեցան
59 նախատինք հեթանոսաց 'ի նոցանէ ։ * Եւ հաստատեաց
յուդա եղբարքն հանդերձ, եւ ա՟մ ժողովքն Իէլաց֊
ւոց, հանապազ կացցեն աւուրքս այս նաւակատեաց
սեղանոյն 'ի ժամանակի իւրեանց տարոջէ 'ի տարի, 'ի
գլուխ տարեկանի աւուրս ու՟թ 'ի հինգերորդ քսանե֊
րորդ՝ իններորդի ամսոյն՝ ուրախութե՟ եւ ցնծութե՟ ։
60 * Եւ շինեցին նոքա 'ի ժամանակին յայնմիկ զլեառն սիոն
շուրջանակի, 'ի պարիսպս բարձրացեալս, եւ յաշտա֊
րակս ամրացեալս, գուցէ գայցեն հեթանոսք, եւ կո֊
61 խան առնիցեն զդոսա ․ ո՟պ արարին զառաջինն ։ * Եւ
զօր թողոյր 'ի վ՟ր պահապան նմա ․ եւ ամրացոյց զնա ։
պաշարել զբեթսուրա ․ զի լիցի ամրութի՟ զօրացն 'ի
կողմանցն եդոմայեցւոց ։

ԳԼ․ Ե․

1 Եւ եղեւ իբրեւ լուան հեթանոսքն շուրջանակի ։ եթէ Թ
շինեցաւ սեղանն, եւ նորոգեցաւ սրբութիւն միւս֊
2 անգամ, ո՟պ էր զառաջինն, բարկացա՛ն յոյժ ։ * Խոր֊
հեցան գա՛լ հասանել ջնջել զազգն յակոբեան որք էին
3 'ի մէջ ն՟ց ․ եւ սկսան կոտորել եւ սպանել զնոսա ։ * Եւ
տա՛յր պատերազմ հանապազ յուդա ընդ որդիսն եսաւ֊
ւայ որ էն 'ի կողմանս եդոմայեցւոց ակրաբատենաց ․
զի շուրջանակի եկեալ պատեալ պաշարեալ նստէին
շուրջ զիլէ ․ հարկանէր զն՟ս 'ի հարուածս բազումս,
եւ նուա՛ղ առնէր զն՟ս, եւ առնոյր նա զկապուտ զաւար
4 ն՟ց ․ * Եւ յիշէր զչարութի՟ որդւոցն բեանայ, որ էին
լեալ ժողովրդեանն յորոգայթ գայթագղութե՟, վարա֊
5 նել զնոսա 'ի ճանապարհս իւրեանց ։ * Փախստեա՛յ
լինէին 'ի նմանէ, եւ ամրանային 'ի բերդս իւրեանց ․
գա՛յր՝ շուրջ, պա՛հ դնէր զնոքօք, եւ հրձի՛գ առնէր զա֊
6 մուրս ն՟ց ա՟մ բնակչօքն հանդերձ ։ * Եւ անցանէր խա֊
ղա՛յր նա 'ի վ՟ր որդւոցն ամոնայ ․ եւ անդ գտանէր ձեռն
հր֊

Զա՟ծ յերկինս ։ (24) Ոմանք ․ Ողորմութի՟ նր ։ (25) Այլք ․ Եւ եղեւ փրկութի՟ մեծ ։ (27) Ոմանք ․ Զի ոչ այն կամք ։ (28) Ոմանք ․ Այրուձի առնէր ։ (28) Յօրինակին բառագրոյ գրեալ այսպէս ․ Իբրեւ ց ․ հետեւակ ․ ր ․ հեծեալ սպս" ։ Իսկ այլք ․ Ղ՟Ռ հետեւակ ․ Ե՟Ռ հեծեալ ։ (30) Ոմանք ․ Օրհնել զա՟ծ եւ ասել ։ (30) Ոսկան ․ Որդւոյ շաւուղի ։ (35) Այլք ․ Եւ զյաղթութի՟ քաջալերութե՟ ։ (35) Ոմանք ․ Քաջի եւ յաղթութե՟ ։ (38) Ոսկան ․ Եւ զսեղանսն աղ" ։ (38) Ոմանք ․ Կամ իբրեւ զմիոյ միոյ ։ (43) Ոմանք ․ Զվէմսն որ պղծեալն էին ։ (45) Ոմանք ․ Այն խիղճ մտաց ։ (52) Ոսկան յաւելու ․ Յամին ․․ քառասներրդի ութերորդի ։ (53) Յօրինակին պակասէր ․ 'Ի վերայ սեղանոյ ողջակիզացն ։ (54) Ոմանք ․ Յաւուրս յայնոսիկ յորում պղ" ։ (57) Ոսկան ։ Եւ զվարագուրաձիգսն ։ (58) Ոմանք ․ Եւ ջնջեցան նախատինք հե" ։ (59) Ոմանք ․ Եւ ա՟մ ժողովուրդքն իսրայէլաց" ։ (59) Յօրինակին 'ի մէջ բառիցս իսրայելացւոց հանապազ՝ լուսանցաւ նշանակի ։ Որ ոսկան միայն՝ 'ի լուսոյ" ․ անհնարէ յաւելուլ՝ զի ։ (59) Ոմանք ․ Աւուրս ութ 'ի քսաներորդի հինգերորդի ամսոյն ։ (60) Ոսկան ․ Մի գուցէ գայցեն ։

Գլ ․ Ե ․ (1) Բազումք ․ Եւ իբրեւ լուան ։ (3) Այլք ․ Որ էին 'ի կողմանս եդով" ։ (4) Ոմանք ․ Զորդւոցն բանեայ ։

հզօր, զօրս բազումս. և զտիմոթէոս զօրագլուխ ն̃ց:
* հարկանէր ն̃ց 'ի գլխի, և բազում անգամ պատերազմաւ 7
սաստկանայր 'ի վերայ ն̃ց. * հարկանէր վանէր, և 8
առնոյր նա զաւէր քաղաքն՝ և զդստերս իւր, և դառնայր
'ի կողմանս հրէաստանի: * Եւ ժողովեցան ա̃մ հեթանոսք 9
'ի գաղաադ վ̃ն իլի, որ էին 'ի կողմանս ն̃ց, զի
ջնջեսցեն զն̃ն. և նոքա փախուցեալք անկանէին յամուրսն
'ի դաթեմայիմ: * Եւ արձակեցին նոքա հրեշտակս 10
առ յուդա և առ եղբարսն՝ և ասեն. ժողովեալ են ահաւասիկ
'ի վ̃ր մեր ա̃մ հեթանոսք, պատեալ պաշարեալ
պնդեն զմեզ ջնջել 'ի տեղւոջէ աստի. * պատրաստեն 11
յառնուլ զամուրս յոր անկեալ եմք. և տիմոթէոս
զօրագլուխ ն̃ց: * Արդ՝ եթէ իցէ ինչ 'ի ձեռս՝ 12
արագեսցես փրկել զմեզ 'ի ձեռաց ն̃ց. զի անկան բազումք
'ի մէնջ. * և ա̃մ եղբարք որ էին 'ի տովբա կոտորեցան. 13
և 'ի գերութիւն վարեցան կանայք ն̃ց և որդիք
ն̃ց, ա̃մ կահիւ կարասեաւ իւրեանց առհասարակ
կորեան նոքա, որչափ 'ի կողմն մի տասն հազարապետութիւն
միոջ: * Այն ինչ գեռ թուղթքն 'ի ձեռին էին, 14
այլ դուժկանք հասանէին 'ի կողմանցն գալիլեացւոց
անտի, զօձիս պատառեալ, զճակատ հարեալ, և զդոյժ
զայս տային. * և ասեն. ժողովեցան 'ի վ̃ր մեր 'ի պտողեմայ, 15
և 'ի ծուրայ, և 'ի ծայդանայ, և ա̃մ կողմանք
գալիլեացւոց յայլազգեաց կուսէ, ջնջել զմեզ անտի:
* Եւ իբրև լուան զբանսն զայն՝ յուդա և ժողովուրդն, 16
'ի խորհուրդ ժողովեցան վաղվաղակի. զի խորհեսցին
զինչ գործ գործեսցեն վ̃ն եղբարցն որ էին 'ի նեղութե̃,
և ճգնէին 'ի ձեռաց պատերազմողաց: * Խօսել 17
սկսաւ յուդա ընդ շմաւոնեայ ընդ եղբօր իւրում և
ասէ. ընտրեա դու քեզ արս հզօրս, և երթ փրկեա զեղբարսն
որ են 'ի նեղութե̃ 'ի կողմանս գալիլեացւոց.
և ես և յովնաթան եղբայր իմ երթիցուք 'ի կողմանս
գաղաադու: * Եւ եթող անդ զյովսեպոս զաքարեանց, 18
և զազարի զօրագլուխ ընտիր ընտիր զօրօք հանդերձ՝
յերկրին հրէաստանի պահապանս: * պատուէր ետ ն̃ց՝ 19
և ասէ. առաջնորդեսջիք ժողովրդեանս այսմիկ, և մի
տայցէք դուք մարտ պատերազմի ընդ հեթանոսս մինչև
'ի դարձ գալստեան մերոյ անտի: * Զօրահատոյց արարին, 20
ընդ երկու զզօրսն բաժանեցին. գնացին երեքհազարք
ընդ շմաւոնեայ 'ի կողմանս գալիլեացւոց, և
ութ հազար յերկիրն գաղաադու: * Եւ գնաց շմաւոն 21
յերկիրն գալիլեացւոց, տայր պատերազմ ընդ հեթանոսս.
և խորտակեցան հեթանոսք առաջի երեսաց ն̃ր.
և հալածական տանէր զնոսա մինչև 'ի դրունս պտողոմեայ:
* Յայնմ աւուր անկանէին 'ի հեթանոսաց անտի 22
երեքհազար վառեալք սպառազէն. * և առնոյր զաւար 23
ն̃ց 'ի կողմանցն կալիլեացւոց, և յարաբաթուց,
կանամբք և որդւովք հանդերձ, և ա̃մ կարասեաւ հանդերձ,
և գանձի կահիւ. և եկին ածին զայն ա̃մ ցնծութե̃
և ուրախութե̃ յերկիրն հրէաստանի: * Եւ յուդա 24
մակաբէ, և յովնաթան եղբայր ն̃ր անցին յայն կողմն
յորդանան գետոյն, և գնացին երից աւուրց գնաց ճանապարհ,
յերկիր յանապատ: * Եւ ընդառաջ եղեն 25
ն̃ց նաբատացիք խաղաղութե̃. և պատմեցին նոցա զա̃մ
անցսն որ անցին ընդ եղբարսն յերկիրն գաղաադու:
* և բազումք 'ի նոցանէ յաւուր երթեալ էին 'ի քաղաքս 26
բոսորոյ, և բոսողոմայ, և սէրփիլոմակեդեայ, և զառնասաղաեայ,
այս քաղաքք ամուրք և մեծամեծք էն.
27 * և այլոց քաղաքացն 'ի կողմանսն գաղաադու. և 'ի մի
վայր միաժողով են առ վաղիւ, ժամադիր են փակել
պատել զամուրսն, առնուլ ջնջել սատակել զամենեսին
28 յաւուր միում: * Իբրև զայն լուաւ յուդա՝ գունդկազմեաց
վաղվաղակի. ճանապարհ կալաւ ընդ անապատ,
յանկարծակի անկանէր 'ի վ̃ր բոսորոյ. յանկարծակի
յաղէկարծում ժամու զա̃մ քաղաքն 'ի բուռն առնոյր.
անդ 'ի մի սուր սուսերի իւրոյ սպանանէր զա̃մ
արու մանուկ, և առնոյր զա̃մ զաւար քաղաքին բոսորացւոց:
29 և զքաղաքն ա̃մ հրձիգ առնէր: * և ինքն
գիշերայն գնդաւն հանդերձ գիմէր 'ի վ̃ր ամրոյն պաշարելոյ:
30 * Այն ինչ կամէր առաւօտն 'ի գիշերոյն մերկանալ,
զաչս 'ի վեր ամբարձին, տեսին զօրս բազումս
զի ոչ գոյր ն̃ց թիւ. զի բարձեալ բերէին սանդուղս
և մանգղիոնս, և պէսպէս մենքենայս 'ի վերայ ամրոցն,
31 մարտեդեալ և 'ի պատերազմ մատուցեալ: * Եւ իբրև
ընդ այն հայեցաւ յուդա, և ետես զի սկիզբն էր մարտին,
անտի աղաղակ քաղաքին, և աստի զօրացն որ
պաշարեալ պահէին, ձայն մարտի, ձայն պատերազմի,
32 ձայն փողոյ առ հասարակ յերկինս ելանէր: * Սկսաւ
խօսել ընդ զօրսն իւր՝ և ասէ. հապա, ժիրք լերուք.
պինդ կացէք. գործ՝ այսօր է մարտնչել ձեզ 'ի վ̃ր եղբարց
33 ձերոց: * Եւ զզօրսն ա̃մ յերիս գունդս բաժանէր,
և շուրջ զնոքօք ճակատեալ 'ի մարտ մատուցանէր.
փող հարին, խրախոյս բարձին. գոչեցին աղօթիւք
34 առ ա̃ծ, 'ի վ̃ր յարձակեցան: * Ազդ եղև տիմոթեայ
և զօրացն, եթէ մակաբէ զօրօքն 'ի վ̃ր հասեալ
է. իբրև հայեցան տեսին, շրտեան լքան կասեցին,
ընկեցին զիւրաքանչիւր մենքենայս, և 'ի փախուստ դարձան:
Եւ հարկանէր յաւուր յայնմիկ զն̃ն 'ի հարուածս
սաստիկս. տանէին փախստեայս առաջի իւրեանց. մի
առ միոջ գլխթաւալ կացուցանէին. արկանէին 'ի սուր
սուսերի իւրեանց իբրև արս ութ հարիւր հազար սպառազէն:
35 * և ինքն դառնայր 'ի կողմն մոյափայ. մարտ
պատերազմի դնէր զնովաւ՝ և առնոյր զնա, և 'ի նմա
սպանանէր զա̃մ արու մանուկ ն̃ց. և առնոյր զա̃մ ինչս
և զստացուածս ն̃ց յաւարի, և զքաղաքն այրէր հրով:
36 * Անտի խաղայր գայր պատէր զքասփոնն մակեթ, և
37 զբոսոր, և զմնացեալ քաղաքս գաղաադու: * Յետ այսց
ժամանակաց՝ դարձեալ զօրաժողով լինէր տիմոթէոս,
և գայր բանակէր դէմ՝ յանդիման ռափոնայ, յայնկոյս
38 գետոյն: * Դէտ արձակեաց յուդա զի տեսցէ զբանակս
ն̃ց: եկին պատմեցին՝ և ասեն. միաժողով եղեն
ա̃մ ազգք և ազինք յոյժ, որ շուրջ զմեւք բանակեալ
39 են, և զօրք բազումք կուտեալ են յոյժ: * և արուայինս
բազումս ածեալ է 'ի վարձու յօգնականութե̃ իւրեանց.
և բանակեալ են յայնկոյս գետոյն, պատրաստեալ են
գալ անկանել 'ի վ̃ր քո: իբրև զայն լսէր յուդա, նոյնժամայն
40 խաղայր գնայր 'ի վ̃ր ն̃ց: * Իբրև ետես տիմոթէոս՝
խօսել կալաւ ընդ իշխանսն՝ և ասէ. մինչ դիջիք
դուք յուդայ և գնդին ն̃ր առ հասանել յափն գետոյն,
եթէ զհասանելն և զանցանելն մի արասցէ՝ ապա
մեք ոչ կարեմք լինել դիմակալ ն̃ր, զի յաղթելով
41 յաղթեսցէ նա մեզ: * ապա թէ հասցէ յափն գետոյն
և ճակատեսցի՝ յայս արար՝ թէ զանգիտեալ, մեք անցցուք
42 մարտիցուք և յաղթեսցուք նմա: * Այն ինչ ն̃ր
բանք

---

(11) Բազումք. Զամուրսս յոր: (11) Ոսկան. Զօրագլուխ է նոցա: (12) Ոմանք. 'Ի ձեռաց սոցա. զի: (16) Ոմանք. Եւ ճգնէին 'ի ձեռաց: (17) Ոմանք. Ընդ շմաւոնեայ եղբօր: (17) Այլք. Եւ երթ դու փրկեա զեղ՛՛.... 'ի կողմն գաղաադու: (19) Ոսկան. Մինչև 'ի գալ մեր անտի: (21) Ոսկան. Հեթանոսք յերեսաց նորա: (23) Այլք. 'Ի կողմանցն գալիլեացւոց: (23) Ոմանք. Եւ ամենայն տան կարասեաւ հանդերձ: (25) Ոմանք. Եւ պատմեցին նոցա զամենայն.. յերկրին գաղաադու: (26) Ոմանք. Յաւարի երթեալք եղեն 'ի քաղաքսն... և սէփիլ մակեդեայ: (28) Ոսկան. Յանկարծակի յեղակարծուն ժամու.... անտի 'ի սուր սուսերի իբ՛՛:

(28) 'Ի լուսն՛՛. 'Ի բուռն անկանէր: Որք ոմանք. 'Ի բուռն արկանէր: (29) Ոմանք. 'Ի վերայ ամրոցացն պաշարե՛՛: (30) Ոսկան. Տեսանէին զօրս բիւրս: (30) Ոմանք. Սանդուխս և մանգղիոնս.. 'ի վերայ ամրոցացն: (32) Այլք. Ժիր լերուք: (34) Ոմանք. Գլխթաւալ կացուցանէին: (34) Ամենայն գրչագիրք օրինակք մեր ստորանոր համաձայն միաբանն ունին զԸ՛՛, գրելով՝ ՊՌ. իսկ՝ ութ Ռ. հազար. և միայն Ոսկան դնէ. ութն հազար: (38) Ոմանք. Միաժողով են.. զմեօք բնակեալ են: (39) Ոսկան. Եւ արուացիս բազումս ածեալ է՝ 'ի վարձու են յօգ՛՛: (39) Ոմանք. Պատրաստեն գալ: (40) Ոսկան. Խօսել սկսաւ ընդ իշխանսն: (40) Ոմանք. Լինել դիմակալ նմա: (42) Բ՛՛ք. Ան՛դ առ

բանք 'ի բերան էին, և յուդա զօրօքն հասանէր յափն
գետոյն : ա՛նդ առ ափն գետոյն կայուցանէր զաշխար-
համար դպիրսն, և տա՛յր նց̅ պատուէր, զի մի՛ զոք ա-
մենևին թողցեն առ ափն գետոյն բանակել . այլ զա̅մ
զայր պատերազմող զինինր̅ փողեսցեն : * Եւ ինքն զհա- 43
սանելն՝ զանցանելն՝ զյարձակելն 'ի վր̅՝ մի առնէր, և
նախ զգունդն նահատակաց 'ի ներքս բեկանէր, զզօրսն
ա̅մ 'ի փախուստ դարձուցանէր . և ա̅մ ազգք և ազինք
զէնքընկէցք փախստեա՛յ գնային յամրակոյին, 'ի նուի-
րեալ տեղին մեհենին 'ի կառնային : * Սոքա եկին հա- 44
սին պատեցին զքաղաքն, հրձիգ արարին զամուրն՝ մե-
հենիւն հանդերձ . և կառնայինն նեղէր, և ոչ կարէր հան-
դարտել ընդդէմ յուդայ : * Հրամա՛ն ետ յուդա խա- 45
ղացուցանել զա̅մ ազգս հրէից որ էին 'ի կողմանս գա-
ղաադու, կանամբք և մանկտւով ա̅մ կահիւ հանդերձ,
ածել հասուցանել յերկիրն հրէաստանի . և էին նոքա
բանա՛կք մեծամեծք : * և եկին հասին 'ի դուռն եփրոն 46
քաղաքի . և այս քաղաք՝ է մեծ 'ի վր̅ ճանապարհի յա-
մուր վայրի . և ոչ գոյր նց̅ ա՛յլ ճանապարհ խոտորել
յաջ կամ յահեակ, բայց երթալ ընդ մէջ քաղաքին :
* իբրև տեսին զօրք քաղաքին զամբոխ զօրացն, և զբազ- 47
մուե̅ բանակայն՝ զդրունսն փակեցին, զդրանդսն սեղ-
մեցին վիմօք . և ոչ տային անցանել նց̅ : Իբրև զա՛յն ե-
տես յուդա . առաքեա՛ց առ նս̅ բանս խաղաղութ̅ * և 48
ասէ . թո՛յլ տուք՝ անցից ընդ երկիր քո, երթալ ան-
ցանել լինձ յաշխարհ իմ, և ոչ ոք ինչ մեղիցէ քեզ . բայց
այնչափ որչափ ոտի՛ւք մերովք կոխեսցուք զերկիր քո :
և ոչ առին յանձն նոքա նմ̅ բանալ զդրունսն : * Ապա 49
հրամա՛ն ետ յուդա փո՛ղ հարկանել, քարո՛զ կարդալ
և ասել . հա՛ւաս՝ իւրաքանչիւր գունդ յորում վայրի և
կայցէ 'ի ներքս խաղացէ : * Եւ մատեան զօրքն յիւ- 50
րաքանչիւր տեղւոջ յորում կային 'ի մարտ պատերազ-
մի, զա̅մ տիւն և զա̅մ գիշերն 'ի մարտ, մինչև մատնե-
ցաւ քաղաքն 'ի ձեռս նց̅ : * Ապա սատակեցին զա̅մ ա- 51
րու մանուկ նց̅ 'ի սուր սուսերի իւրեանց . խլեցին զնս̅
յարմատոց, խաղացուցին զաւար քաղաքին, և ինքեանք
անցին ը̅ մէջ քաղաքին, գնային երթային 'ի վր̅ գլխա-
կանցն անկելոց . * և անցին նոքա ը̅ յորդանան գետ 'ի 52
տափակողմն 'ի դաշտ մի մեծ . և անդ բանակեցան դէմ
յանդիման բեթսամնայ : * և անդ յանձանձէր զկաց 53
մնաց ժողովրդեանն, մխիթարէր զամենեսին յուդա
ընդ ա̅մ չո՛ւս ճանապարհին ա՛յսպէս առնէր մինչև ա-
ծէր հասուցանէր յերկիրն հրէաստանի : * Եւ եկին 54
հասին ելին 'ի լեառն սիոնի ցնծութ̅ե̅ և ուրախութ̅ե̅ .
անդ մատուցանէին զողջակէզս և զպատարագս . զի ոչ
ծախեցաւ 'ի նց̅նէ, մինչև եկին հասին անդրէն 'ի տե-
ղի իւրեանց խաղաղութ̅ե̅ : * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ էր 55
յուդա և յովնաթան յերկիրն գաղաադու . և շմաւոն
եղբայր նց̅ էր յերկիրն գալիլեայւոց, յանդիման պտղո-
մեայ : Իբրև զայն քաջութե̅ս պատերազմին լսէին * յով- 56
սեփոս զաքարեանց, և ազարի իշխան զօրացն մնացե-
լոց, * ասեն՝ եկա՛յք և մեք երթիցուք տացուք մարտ 57
պատերազմի ընդ հեթանոսս որ շո՛ւրջ զմեւք են, և ա-
րասցուք և մեք մե՛զ անուն : * Ժա՛մ ետուն զօրացն, խա- 58
ղացին գնացին 'ի կողմանս յամնեայ : * Եւ ե՛լ գորգի 'ի 59
քաղաքէ անտի զօրօք հանդերձ որ ը̅ իւր էին 'ի մարտ
պատերազմի, և հարա՛ւ 'ի դիմի նց̅ : * 'ի պարտութե̅ 60
մատնեցան յովսեփոս և ազարիա, և հալածականս եր-
թային մինչև 'ի սահմանս երկրին հրէաստանի : Յայնմ
աւուր անկանէին 'ի նց̅նէ արք իբրև երկու հազարք .
և եղեն կործանումն այն սաստիկ 'ի վր̅ ժողովրդեանն :
61 * զի ոչ անսացին նոքա յուդայի և եղբարց նր̅ . խորհե-
62 ցան՝ թէ մեք իբրև զնա առցուք անուն քաջութե̅ . * բայց
նոքա չէին 'ի զաւակէ անտի արանցն այնոցիկ, որոց
63 տուեալ էր զփրկութե̅ ի̅լի 'ի ձեռս նց̅ : * Եւ ինքն յու-
դա և եղբարք իւր փառաւո՛ր լինէին յաչս ժողովրդեանն՝
առաջի ա̅մ ազգաց հեթանոսաց . ուր և լսէին զանուն
64 նց̅, * ժողովէին՝ և օրհնէին զնս̅ : * Եւ ե՛լ յուդա եղ-
65 բարքն հանդերձ, տա՛լ պատերազմ ընդ որդիսն եսա-
ւայ 'ի հարաւակողմ կուսէ անդ : անդ հարկանէր ըզ-
քեբրոն քաղաք՝ և զդստերս իւր . քակէր կործանէր
զա̅մ ամուրս նց̅, և հրձիգ առնէր զաշտարակս նորա
66 շուրջանակի ուր և գտանէր : * Եւ ե՛լ դիմեաց գնալ
նա յերկիրն այլազգեաց, գայր հասանէր 'ի կողմ մարի-
67 սայ : * յաւուր յայնմիկ անկա՛ն քահանայք 'ի պատե-
րազմի անդ, մինչ նա դեռ կամէր քաջութե̅ ինչ առնել .
68 զի ե՛լ նա տա՛լ պատերազմ առանց խորհրդոց : * Եւ
դարձա՛ւ յուդա 'ի կողմն ազովտայ յերկիրն այլազգեաց,
աւերէր զմեհեանս նց̅, և կործանէր զկուռս նոցա, և
հրձիգ առնէր զքաղաքս նց̅, 'ի գերութե̅ վարէր զինչս
և զստացուածս նոցա, և դառնայր գնայր յերկիրն հը-
րէաստանի :

ԳԼ. Զ.

1 Եւ անտիոքոս կայսր՝ գնա՛յր նա ը̅ վերնադաւառսն . Ժ.
ապա լո՛ւ եղև նմա եթէ է քաղաք մի 'ի կողմանս
ելիմեայ 'ի պարսից աշխարհին, քաղաք փառաւո՛ր, լի̅
2 ոսկւով և արծաթով : * և մեհեանն որ 'ի նմա, է մե-
ծագանձ յոյժ, և կուռք ոսկեղէնք ձուլածոյք մեծա-
մեծք 'ի նմա : Ա՛ռնա՝ զէն բազում, զրահք և պատեանք
որ թողեալ էր աղեքսանդրի կայսեր մակեդոնացւոց .
3 որ թագաւորեաց նախ 'ի վր̅ յունաց աշխարհին : * եկն
եհաս նա 'ի քաղաքն յայն, և խնդրէր առնուլ աւար-
4 բար : Ա՛յլ եղև քաղաքացւոցն . * 'ի մարտ պատերազ-
մի պատրաստեցան, և ոչ ետուն մատնել : Զահի հա-
րաւ՝ խաղա՛ց գնաց 'ի կողմանցն արևելից յերկիրն բա-
5 բելացւոց : * Ա՛նդր գուժկան հասանէր առ կայսր
անտիոքոս 'ի կողմանցն հարաւոյ, թէ 'ի պարտութե̅
մատնեցան զօրքն՝ որ ելեալ էին յերկիրն հրէաստանի :
6 * Զի շոգաւ զառաջին նուագն լիւսի զօրօք բազմօք,
և 'ի պարտութե̅ մատնեցաւ յերեսաց նց̅ : զօրացան զի
նոքք, զօրօք, և լցան աւարաւ բազմաւ, կոտորեցին
զբանակս նց̅ . զինչս և զստացուածս նց̅ 'ի գերութե̅ վա-
7 րեցին . * զմեհեանս աւերեցին . զկուռս կործանեցին
որ շինեալ էր 'ի վր̅ սեղանոյն յե̅մ, և զսրբութի̅ն փա-
կեցին պարսպօք բարձրութե̅ ո̅ց զառաջինն, և ը̅ նմին
8 զքաղաքն բեթսուր : * Եւ եղև իբրև լուաւ զբանս զայս
թագաւորն, հիացա՛ւ զարմացա՛ւ թմբրեցա՛ւ՝ և խռո՛վ-
վեցա՛ւ յոյժ . անկա՛ւ 'ի մահիճս իւր և հիւանդացաւ,
9 զի ոչ կատարեցաւ խորհուրդ հրամանի նր̅ : * և անդ
դնէր նա բազում աւուրս, զի նորոգեցան 'ի վր̅ նորա
10 տրտմութիք բազումք : Ա̅ծ զմտաւ՝ թէ մեռանիմ : * կո-
չեա՛ց զա̅մ բարեկամս իւր՝ և ասէ ցնս̅ . Քուն հատա՛ւ
յերեսաց իմոց . պախեալ եմ 'ի սիրտ իմ հոգւոց իմոց :
11 * խօսեցա՛յ ընդ սրտի իմում և ասեմ, ցո՛ր վայր նեղու-
թեց հասանեմ, և խռովութե̅ բազմի, յորում այժմիկ
պաշարեալ կամ . զի քաղցր և բարերար և սիրելի էի
12 զօրաց իմոց : * Արդ՝ յո՛ւշ եղեն ինձ չարիքն այն՝ զոր
գործեցի ես յե̅մ, և առի ես զա̅մ սպասն զայն զոսկւոյ
և

ափին գետոյն : (42) Ոսկան . Զինինր̅ փողեցին : (43) Ոսկան . Մեհենին 'ի կառնայիմ : (46) Օմանք . Եւ եկին հասին նք̅ 'ի դուռն : (47) Օմանք . Եւ զբազմութե̅ զբանակացն : (48) Ոսկան . Եւ ոչ ինչ մեղիցէ քեզ : (50) Ոսկան . Յիւրաքանչիւր տեղւոջէ : (52) Յօրինակին պակասէր . Եւ անցին նոքա ընդ : (53) Օմանք . Մխիթարել զա̅մսին : (54) Օմանք . Անդէն 'ի տեղիս, կամ՝ 'ի տեղւոջ իւրեանց : (55) Ոսկան . Էին յուդա և յովնա" : (60) Յօրինակին . 'ի նոցանէ արք արք ռ̅ : (60) Օմանք . Եւ եղև կործանումն :

(61) Օմանք . Թէ և մեք իբրև : (63) Օմանք . Եւ եղբարք նր̅ : (63) Այլք . Զանուն նր̅ : (65) Օմանք . Շուրջ ուր գտանէր : (68) Օմանք . 'ի գերութե̅ վարէր :

Գլ . Զ̅ . (1) Ոսկան . Գնայր ընդ վերնա" : (1) Յօրինակին . Եթէ է 'ի քաղաք մի : (2) Ոսկան . Զորս թողեալ էր : (2) Օմանք . Որ թագաւորեաց նա նախ 'ի : (5) Օմանք . Որ երևեալ էին յերկիրն : (7) Օմանք . Ո̅ր էր առաջինն : (8) Օմանք . Լուաւ զայն բանս թագաւորն : (10) Օմանք . Պահեալ եմ 'ի սիրտ իմ : (11) Ոսկան . Եւ խռովութեց

և զարծաթոյ. և զօրս ևս գումարեցի տարապարտուց
'ի վ̄ր ն̄ջ ջնջել զն̄ո ։ * Արդ գիտեմ եթէ վ̄ս այսորիկ 13
գային զիս չարիքս այս ա̄մ, և կորնչիմ աւասիկ տրտմու-
թ̄բ յօտար երկրի ։ * Եւ կոչեաց 'նա զփիլիպպոս՝ մի 'ի 14
բարեկամաց անտի իւրոց, կացոյց զնա 'ի վ̄ր ա̄մ թա-
գաւորութե̄ իւրոյ ։ * և ետ ցնա թագ և պատմուճան՝ 15
և զմատանին զիւր, ածել զորդի իւր զանտիոքոս, սնու-
ցանել և յիւր տեղի թագաւորեցուցանել զնա ։ * Եւ 16
մեռաւ անդ՝ անտիոքոս արքայ, յամին հարիւրորդի քա-
ռասներորդ իններորդի ։

ԺԱ * Ա՛յդ եղև լուսիոյ եթէ մեռաւ արքայ՝ և կացոյց թա- 17
գաւոր զորդի իւր անտիոքոս, և եդ անուն նմա հօրա-
մոյն անտիոքոս ։ * Եւ որ 'ի միջնաբերդին էին արգե- 18
լեալք՝ որ նեղէին զիէ̄լ, և շուրջ զսրբութե̄ն խնդրէին
զչարիս հանապազ, և զօրուէ էին նոքա հեթանոսացն.
* խորհեցան քաղաքացիքն ջնջել զն̄ո ։ Եւ իբրև ժողո- 19
վեաց զա̄մ ժողովս զօրացն, * և եկին նստան շուրջ զնո- 20
քօք. և ժողովեցան 'ի մի վայր, և պաշարեցին զնա ։ Յա-
մին հարիւրորդի յիսներորդի, շինեցին պատուարս և
նետակալս և մենքենայս բազումս ։ * Եւ եկին ելին ն̄ք 21
յարգելանէ անտի, և կցեցան յարս անօրէնս յիէ̄լաց-
ւոց անտի. * և գնացին ն̄ք առ արքայն և ասեն. մինչև 22
յե՞րբ ոչ արասցես դու զդատաստանն, և զվրէժ խնդ-
րեսցես եղբարցն մերոց ։ * մեք հաւանեալ եմք ծառայել 23
հօր քում, և երթալ զհետ հրամանացն ն̄ր ։ * Եւ նստէին 24
զնովաւ որդիք ժողովրդեան մերոյ, վ̄ս այսորիկ օտա-
րանային բազումք 'ի մէնջ. բայց զոր գտանէին 'ի մէնջ՝
մահու մեռուցանէին, և ժառանգութիք մեր 'ի յափշ-
տակութիւն մատնէին ։ * և ոչ 'ի մեզ միայն ձեռս մխե- 25
ցին, այլ և յա̄մ սահմանս իւրեանց ։ * և այժմ եկեալ 26
պաշարեալ շուրջ զմեզ, և աւադիկ եկեալ փակեալ
պաշարեալ պահէն զմիջնաբերդն ե̄մ առնուլ զնա, և
զսրբութին. և զբեթսուրա ամրացուցին ։ * Եւ եթէ ոչ 27
վա՛ղ աճապարեսջիք՝ ևս մեծամեծ ինչ քան զայս գոր-
ծիցեն, և դուք զառաջս ոչ կարիցէք ունել ։ * Իբրև 28
զայն լուաւ թագաւորն՝ բարկացաւ յոյժ, հրամայեաց
կոչել զբարեկամս իւր, և զիշխանս որ 'ի վ̄ր զօրացն
էին ։ * և յայլմէ թագաւորութէ, և յայլոց կղզեաց ե- 29
կին առ նա զօրք բազումք 'ի վարձու ։ * Եւ էր թիւ զօ- 30
րաց ն̄ր հարիւրհազար ասպար 'ի ձեռին տիգաւոր հե-
տևակ, և քսանհազար հեծեալ սպառազէն, երեսուն
և երկու փիղք վարժեալք երիվարիկք ։ * Եւ եկին ան- 31
ցին ը̄ աղոմ. ճակատեցան պատեցին զբեթսուր քա-
ղաք, և մարտ պատերազմի եդին շուրջ զնովաւ աւուրս
բազումս ։ կազմեցին շուրջ զմանգղիոնս և մենքենայս ։
և ելին 'ի քաղաքէ անտի, այրեցին զմենքենայսն, և մարտ
եդին ընդ ն̄ո քաջութ̄ ։ * Չուեաց խաղաց գնաց յու- 32
դա 'ի միջնաբերդ ամրոցէ անտի, և եկն բանակեցաւ
'ի բեթսակարիա, դէմ յանդիման բանակի արքային ։
* Կանխեաց ընդ առաւօտն թագաւորն, առ զբանակն՝ 33
տարաւ բանակեցոյց 'ի միջոյ անտի ըստ ճանապարհին
բեթսակարիա. և զզօրսն սփռեաց ճակատեցոյց 'ի մարտ
պատերազմի. փողհարին, * կազմեցին պատրաստեցին 34
զփիղսն՝ ճաշակեցուցին յարիւն խաղողոյ, 'ի զմռուս և
'ի գինիս ։ * Եւ կարգեցան բաշխեցին 'ի գունդս գուն- 35
դըս. և կարգեցին առ փիղ փիղ հազա՛ր հազա՛ր այր սպա-
ռազէն. և պահապան գլուխ գնդիցն հինգհազար հե-
ծեալ վառեալ նժոյգ 'ի ձեռն պաշտպան գնդիցն. * զի 36
ուր և կայցեն գազանքն՝ կայցեն և նոքա. և ուր և՛ գը-
37 նայցեն՝ գնայցեն և նոքա ։ * և վանդակակալ մարտկոցս
մենքենայիւք 'ի վ̄ր փղացն կազմեցին, և զփղապանն 'ի
38 վ̄ր գլխոյն նստուցին ։ * և զայլ այրուձին յաջ և յա-
39 հեակ թևս գնդին կազմեցին ։ * Իբրև անտի արեգակն
ծայրս արձակէր, առհասարակ 'ի զրահաւոր պատե-
նաղէն պղնձապատ վահանացն նշոյլքն զերամբքն փայ-
լատակէին, և ճառագայթք հատանէին իբրև 'ի փայլա-
40 տակմանց հրոյ ։ * Եւ երկայնէր ճակատն, զեղջր որ
զբարձամբք լերանցն, որ զձորովք և զխորովք և զդաշ-
41 տիւք. * և խաղային յառաջ՝ առհասարակ կարգեալք
և կազմեալք. միաբան շարժէին առ հասարակ ամենե-
քին որ լսէին զձայն բարբառոյ բազմութե̄ն, զշաչիւն
զինու, զշառաչիւն զերիվարացն թնդիւն, զոտնաձայն
42 վահանաւոր վառելոցն ։ * Ե՛կն եհաս յուդա իւրով
գնդաւն, կարգեցաւ կազմեցաւ ճակատեցաւ պատրաս-
տեցաւ, յարձակեցաւ, 'ի դիմի հարաւ գնդի թագա-
ւորին. յայնմ տեղւոջ յանդիման թագաւորին՝ վեցհա-
րիւր հեծեալ սպառազէն դիթաւալ կացուցանէր յան-
43 դիման թագաւորին ։ * յայնմ վայրի դէտ ակն 'ի վեր
ամբառնայր ։ Եղիազար աւարան սեսանէր մի 'ի գա-
զանաց անտի վառեալ զարդարեալ, 'ի զէն արքունի
վառեալ՝ և նշանս արձակեալ, համարեցաւ թէ արքայն
44 իսկ 'ի նմին իցէ ։ * Յարձակեցաւ 'ի վերայ գնդին՝ յաջ
յահեակ կոտորեաց, չոգաւ մինչև եհաս 'ի փիղ անդր
45 նշանաւոր, զէն վերացոյց, * և եմուտ 'ի ներքոյ, եհար՝
46 և անդէն կործանեաց. * և էջ նստաւ փիղն 'ի վերայ՝ և
47 զնա անդէն ճմլեաց ։ * Նոքա իբրև տեսին զզօրութե̄
48 զօրաց թագաւորին՝ խոյս ետուն 'ի նոցանէ ։ * սակայն
յոր կողմ և գային, ընդառաջ լինէին ն̄ց գունդքն ար-
քունի, մինչև եկին 'ի կողմանս ե̄մ ։ և եկն արքայն և
49 բանակեցան 'ի հրէաստանի, և 'ի լեառնն սիոն ։ * Եւ
խօսեցաւ նա 'ի հաշտութե̄ խաղաղութե̄ բեթսուր քա-
ղաքին ։ և ելին սփռեցան նոքա 'ի քաղաքէ անտի, զի
ոչ գոյին ն̄ց անդ համբարք. զի բազում ժամանակաց
արգելեալ պաշարեալ էին ։ և ա̄մ իսկ ընդ աշխարհն
50 շաբաթ դիպեցաւ ։ * Եւ առ թագաւորն զբեթսուր
քաղաք, և հրամայեաց զզօրն 'ի ներքս տանել պահա-
51 պան քաղաքին ։ * և ինքն պաշարեալ պահէր զսուրբ
քաղաքն աւուրս բազումս ։ և շուրջ զնովաւ կանգնէին
մանգղիոնս և մենքենայս, հրացանս և քարընկեցս՝ ուռ-
բաքարս, և բալխոր, նետաձիգ աշտարակս, և աշտա-
52 րակս պարսաւորաց ։ * Դարձեալ և նոքա 'ի քաղաքէ
անտի սկսան կազմել մենքենայս առ մենքենայս նոցա
53 մարտ եդեալ կռուէին աւուրս բազումս. * բայց համ-
բար ինչ ոչ գտանէին. զի այն ամ եւթներորդ էր ընդ
երկիրն, զի գաղթկանք աշխարհին սպառեցին զհամ-
54 բարսն մթերեալս ։ * մնացեալ էին սակաւք 'ի սուրբս
անդ. զի սփռեալ էին ը̄ իւրաքանչիւր տեղիս, զի սովն
սաստկացեա՛լ էր 'ի վ̄ր ն̄ց. և ցրուեցան յիւրաքանչիւր
55 տեղիս ։ * Իբրև լուաւ լիւսի՝ եթէ փիլիպպոս որում
հրամայեաց ինքնին անտիոքոս սնուցանել զորդի իւր
56 զանտիոքոս, զի կացուսցէ զնա արքայ. * իբրև դարձաւ
նա 'ի պարսից և 'ի պարթևաց, եթէ զօրքն ա̄մ 'ի նա
հասան. և ինքն կամի հասանել 'ի վ̄ր իրաց աշխարհին ։
57 * Եկն՝ և ասէ նա ցարքայն և ցա̄մ մեծամեծս զօրացն.
նեղին զօրքս հանապազ, համբարք նուազեալ են, և կե-
րակուր կարճեալ են. և տեղիդ յորոյ վ̄ր պատերազմդ
է՝ ամուր է և անհնարին է, և գործ թագաւորութե̄ 'ի
58 մեզ հասեալ է ։ * Արդ եկայք 'ի հաշտութի̄ խօսեցա-

րուք

բազմաց ։ (14) Ոսկան. Զփիլիպպոս զմի 'ի բա'' ։ (15) Ոմանք. Եւ ետ ն̄ջ թագ ։ (16) Այլ. Քառասներորդի ինն'' ։ (17) Օրինակ մի. Հօրանոյն անտիոքոս ։ (24) Այլ. Բայց զոր գտա''. . մահու մեռանէին ։ Ըստ ոսկան. Բայց որք ։ (25) Ոմանք. Եւ ոչ 'ի մեզ մի՝ մեզ միայն ձեռամխեցին ։ (26) Ոմանք. Պաշարեալ շուրջ զմեզ ։ (30) Ոմանք. Ասպար 'ի ձեռն տեգաւոր ։ (31) Ոմանք. Անցին ը̄ եդոմ ։ (32) Այլ. Յամրոցէ անտի ։ (34) Այլ. 'Ի զմուռս և 'ի գինի ։ (36) Ոմանք. Կայցեն նոքա. ուր և գնայցեն գնասցեն նոքա ։ (39) Ոմանք. Ծայր արձակէր. . . 'ի վահանացն. . իբրև փայլատականց ։ (40) Ոմանք. Եւ զեղջը զբարձամբք ։ (41) Ոմանք. Թնդիւն և զոտնաձայն ։ (42)(43) Ոմանք. Դիթաւալ կացուցանէր ։ Յայնմ վայրի դէտակն 'ի վեր բառնայր եղիազար աւա'' ։ (44) Ոմանք. Յաջ յահեակ կոտորեաց մինչև եհաս 'ի փիղ անդ նշա'' ։ (51) Ոմանք. Եւ նետաձիգ աշտարակս աշտարակս պարսաւորաց ։ (52) Ոմանք. Առ մեքենայս նորա ։ (53) Այլ. Զի գաղթականք աշ'' ։ (55) Ոսկան. Իբրև լուաւ լիւսիաս ։ (56) 'Ի լուս''. Զօրքն ա̄մ 'ի նա հասան. հանդերձ տանօքն 'ի բնակ'' ։ (58) Այլ. 'Ի հաշտութէ

բուք, դաշինս կռեսցուք, խաղաղութիւն արասցուք ը̄
նոսա ը̄ ազգին այդմիկ։ * Բանս հաստատեսցուք մեզ 59
ը̄ նս̄. կա՛լ նց̄ յիւրաքանչիւր օրէնս բերև զառաջինն.
զի վս̄ օրինացն իւրեանց յորում խռովեցաք զնս̄՝
բարկացան նոքա 'ի մէնջ, 'ի վէճ եկին՝ և արարին զայս
ամ։ * Հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի թագաւորին և 60
իշխանաց նորա. և արձակեաց նա հրեշտակս խօսել 'ի
խաղաղութիւն։ և ընկալան։ * Երդումն երդուաւ նոցա 61
թագաւորն և իշխանքն։ և ապա նոքա ելին յամրոցաց
անտի։ * Եւ եմուտ թագաւորն 'ի լեառն սիոն, և ետես 62
զամրութիւն տեղւոյն. և անարգեաց զերդումն զոր երդուաւ.
հրաման ետ քակել շուրջանակի զպարիսպն նր̄։
* Չու արար վաղվաղակի 'ի կողմանս անտիոքայ, և եգիտ 63
նա զփիլիպպոս տիրեալ քաղաքին. մարտեաւ ը̄
նմա, և առ զքաղաքն բռնութբ̄։

ԳԼ. Է.

ԺԲ. Յամին հարիւրորդի յիսներորդի յառաջնում, համբարձաւ 1
Դեմետրիոս սելեւկեան 'ի հռոմ քաղաքէ.
և եկն նա սակաւ զօրօք 'ի քաղաքն ծովեզերեայ, և թագաւորեաց
նա 'ի նմա։ * Եւ եղև իբրև մտանել կամէր 2
անտիոքոս 'ի տուն թագաւորութե̄ հարց իւրոց. շուրջ
եղեն պատեցին զնա զօրք բազումք, ձերբակալ արարին
զլեւսի, և զանտիոքոս կալեալ կապեալ ածին առ
դեմետր։ * Իբրև ցուցին դեմետրի զբանսն, հրաման 3
ետ՝ և ասէ. ընաւ զերեսս նց̄ ինձ յակն մի արկանէք։
* և առին արտաքսուստ արտաքս զօրքն, և տարան սպանին 4
զնս̄։ և նստաւ յաթոռ թագաւորութեն դեմետր։
* Եւ եկին առաջի նր̄ արք անօրէնք ամբարիշտք յազգացն 5
իղի. և յակիմոս գլուխ էր նց̄, զի ինքն լինի անսայր
քահանայութենն. * ամբաստան եղեն զժողովրդենէն, 6
և ասեն. կորո՛յս սպառեաց յուդա զմեզ զեղբարս
իւր, և զբո զբարեկամս, և զմեզ ցրուեաց յերկրէ անտի։
* արդ առաքեա՛ դու այր հաւատարիմ որ եկեսցէ 7
տեսցէ զարչարանս ազգին, և զատակումն զոր
հասոյց 'ի վր̄ մեր. զի սատակեաց նա զերկիրն արքունի,
և վտարացոյց զօգնականսն նց̄։ * Եւ ընտրեաց կայսր՝ 8
զբաքիդ սիրելի զարքայի՝ զիշխան յայն կողմն գետոյն,
իշխան մեծ հաւատարիմ յարքայութե̄ իւրում. և արձակեցին
զնա, * և զանօրէնն յակիմոս ը̄ նմա. և յանձն 9
արարին նմա զքահանայութիւնն. և ետ հրաման խնդրել
զվրէժ որդւոցն իղի։ * Չու արար՝ խաղաց գնաց բաքիդ. 10
և հրեշտակս արձակեաց 'ի տեղւոջէ առ յուդա
և առ եղբարս նր̄՝ խօսել ը̄ նս̄ 'ի խաղաղութի̄ բանիւք
նենգութե̄։ * Եւ նոքա ոչինչ անսացին բանից նորա, 11
զի տեսին զնա հասեալ զօրօք բազմօք։ * Սկսան ժողովել 12
առ բաքիդ և առ յակիմոս ժողովք դպրաց որ խնդրէին
զիրաւունս։ * Նախ ասիդացիքն էին յորդւոցն 13
իղի որ խնդրէին զխաղաղութի̄։ * զի այսպէս համարեցան 14
եթէ այր քահանայ 'ի զաւակէ ահարոնի եկեալ է
ընդ զօրսն, ոչ ինչ տայց մեղանչել մեզ։ * Եւ խօսեցաւ 15
ընդ նս̄ բանս խաղաղութե̄, և երդմնի եղև նց̄. և
թէ ոչինչ տաց մեղանչել ձեզ. և ոչ բարեկամաց ձերոց։
* Եւ հաւատացին 'ի նա. և նա առ 'ի նոցանէն արս 16
վաթսուն, և սպան յաւուր միում ըստ բանին որպէս
և գրեալ է, * ընկեցին զմարմինս սրբոց քոց թռչնոց 17
երկնից, և հեղին զարիւնս նց̄ շուրջ զեմաւ, և ոչ ոք էր
որ թաղէր զնս̄։ * Եւ անկաւ ահ և երկեւղ 'ի վր̄ ժողովրդեանն, 18
զի ասացին թէ չիք 'ի նս̄ իրաւունք և ոչ
ճշմարտութի̄. զի անցին ըստ հաստատութե̄, և ըստ երդումն
19 զոր երդուան։ * Չուեաց բաքիդ յեմէ, և եկն
բանակեցաւ 'ի բեթզեթ. և առաքեաց կալաւ նա բազմագումս
'ի նոցանէ՝ յարանցն ինքնեկաց, և զբազումս
'ի ժողովրդենէ անտի. և հրամայեաց փողոտել 'ի ջրհոր
20 անդր 'ի ներքս։ * Եւ ետ զաշխարհն 'ի ձեռն յակիմայ.
և եթող առ յակիմայ զօրս բազումս օգնական նմա։ և
21 գնաց բաքիդ առ արքայ։ * Եւ ջանայր յակիմոս վասն
22 քահանայապետութե̄. * և ժողովեցան առ նա ամ̄ խռովիչք
ժողովրդեանն, և յաղթահարեցին զերկիրն յուդայ.
և արարին հարուածս մեծամեծս 'ի վերայ իղի։
23 * Իբրև ետես յուդա զչարիսն զոր արար յակիմոս, և
24 որ ը̄ նմա էին որդիքն իղի. * յարձակեցաւ նա 'ի վր̄
հրէաստանի շուրջանակի զսահմանօք նր̄, և արար վրէժխնդրութի̄
'ի վր̄ արանցն որ ինքնակամ գնացեալ
էին 'ի հեթանոսս։ և կարճեցան նք̄ այնուհետև դառնալ
25 անդրէն յերկիրն հրէաստանի։ * Իբրև ետես յակիմոս՝
եթէ միւսանգամ եւս զօրացաւ յուդա, և գիտաց
թէ ոչ կարէ ժոյժ ունել նմա, դարձաւ անդրէն առ
26 թագաւորն չարախօս լինել զնմանէ։ * Եւ առաքեաց
թագաւորն զնիկանովր, մի 'ի փառաւոր յիշխանաց
անտի որ մանաւանդ ատեայր և թշնամութի̄ կայր ընդ
կողմն իղի. պատուէր ետ նմա զի ջնջեսցէ զժողովուրդն
27 'ի տեղւոջէն։ * Եւ եկն եհաս նիկանովր զօրօք բազմօք.
և առաքեաց նա առ յուդայ և առ եղբարս նորա
28 բանս խաղաղութե̄ նենգութբ̄։ * մի եղիցի կռիւ ընդ
իս և ընդ ձեզ. եկից ես սակաւ արամբք տեսանել զերեսս
29 ձեր խաղաղութբ̄։ * Եւ եկն առ յուդա, և ողջոյն
ետուն միմեանց խաղաղութբ̄. և զօրքն ճակատեալ պատրաստեալ
էին յարձակել և ձերբակալ առնել զյուդա։
30 * Իբրև ազդ եղև բանն այն առ յուդա, եթէ նենգութբ̄
եկեալ է զնմանէ, խուսեցաւ խորշեցաւ մերժեցաւ
31 հեռացաւ՝ և այլ ոչ կամէր տեսանել զերեսս նր̄։ * Իբրև
ետես նիկանովր եթէ յայտնեցաւ խորհուրդն նմա, խաղաց
պատահել նմա պատերազմաւ 'ի կողմանս փարսաղայ։
32 * և անկաւ 'ի կողմանցն նիկանովրայ իբրև արք հինգ
33 հարիւր, և փախստեայ եղեն 'ի քաղաքն դաւթի։ * Եւ
յետ այսց բանից՝ եկն ել նիկանովր 'ի լեառն սիոն։ և
ելին ելին 'ի քահանայից անտի որբոց ը̄ նմա. ողջոյն
տալ նմա խաղաղութբ̄, և ցուցանել նմա զողջակէզս
պատարագաց զոր մատուցանէին հանապազորդ վասն
34 կենաց թագաւորին։ * Նա անարգեա՛ց զնս̄, և ծիծաղէր
զնոքօք. և պղծեաց զնոսա բանիւք հպարտութբ̄ և
35 ամբարտաւանութբ̄. * և եհար զնս̄. և ասէ ցասմամբ,
եթէ ոչ 'ի ձեռս իմ տայջիք զյուդա գնդաւն իւրով,
այժմ ահա է ոչ̄ լիցէ. բայց թէ ը̄ սոյն դարձայց խաղաղութբ̄,
զայն տաճար հրով դատեցայց, և 'ի ձէնջ
վրէժ խնդրեցից։ և անց գնաց սրտմտութբ̄ և մեծաւ
36 բարկութբ̄։ * Եւ քահանայքն՝ եկին մտին կացին յանդիման
37 սեղանոյն և տաճարին, սկսան լալ և ասեն։ * Դու
ընտրեցեր զտաճարս քո զայս՝ կոչել զանուն տր̄ քո 'ի
վերայ սորա. զի լիցի գա տուն ուխտից խնդրուածոց
38 ժողովրդեան քոյ։ * Դու խնդրեա՛ զվրէժ յառնէ այտի
յայդմանէ, և 'ի բանակէ դորա, և անկցին ինքեանք 'ի
սուր իւրեանց։ յիշեա՛ դու զհայհոյութիւնս նց̄, և մի տար
39 նց̄ դադար։ * Եւ ել նիկանովր յեմէ, բանակեցաւ 'ի
բեթորոնի. ընդ առաջ եղեն նմա զօրք ասորեստանեայք։
40 * Եւ յուդա իւրն բանակեալ էր յադասա և

բիւք

խօսեցուք։ (58) Ոմանք. Ընդ սոս ազգին այդմիկ։ (62) Ոմանք. Եւ ատեաց նա զերդումն զոր։

Գլ. Է. (2) Ոմանք. Կապեալ ածէին առ դե՛՛։ (3) Ոմանք. Զերեսս նր̄ ինձ։ (4) Այլք. Արտաքս զօրքն, և սա՛՛։ (10) Ոմանք յաւելուն. 'ի տեղւոջէ անտի առ յուդա, և առ։ (11) 'Ի լուսանց՛՛։ Բանից նց̄. համաձայն յայնմանէ 'ի բնագ՛՛։ (13) Ոմանք. Էին յորդւոց իղի որ։ (17) Ոմանք. Զարիւն նց̄ շուրջ։ (19) Ոմանք. Եւ եկն բնակեցաւ 'ի բեթզեթ։ (20) Յօրինակին [illegible] Բաքիդն [illegible] քաղաքից։ (24) Յօրինակին. Դառնալ յերկրէն հրէաստանի։ (25) Ոմանք. Թէ ոչ կարէ ժոյժ ունել։ (26) Ոմանք. Եւ թշնամութբ̄ կեայր... զժողովուրդն 'ի տեղւոջէ։ (27) Ոմանք. Առ եղբարս իւր՛՛։ (28) Ոմանք. Ընդ իս և ընդ քեզ։ (31) Ոմանք. Խորհուրդն նմա։ (32) Ոմանք. Եւ անկան 'ի կողմանցն։ (33) Ոմանք. Հանապազ վս̄ կենաց թա՛՛։ (35) Ոմանք. Այս է ոչ̄ և լիցէ, բայց եթէ ընդ այն դարձայց.. և անց գնաց սրտմտութբ̄ և մե՛՛։ (36) Ոմանք. Սկսան լալ և ասել։ (37) Ոմանք. Զայս տաճար, կոչել զանուն քո տր̄։ (40) Այլք. Երկուք հազարօք այր՛՛։

րեք հազար արամբք․ սկսաւ կալ յաղօթս՝ և ասէ :
* Յայնժամ որ 'ի Թագաւորէ անտի եկեալ հայհոյէին, 41
եւ հրեշտակ քո և եհար զնոսա 'ի հարիւր ութսուն և
հինգ հազար, և անդէն սատակեաց, ըստ այնմ օրինակի
սատակեա դու զբանակս զայս այսօր, և գիտասցեն մնա-
ցեալքն թէ 'ի նմանէր խօսեցաւ 'ի վ͞ր սրբութե քո․ և
դատեա դու զնա ըստ իւրում չարութե : * Հասին ճա- 42
կատքն երկոքեան 'ի միմեանս, և ընդ միմեանս բախե-
ցան յաւուրն երեքտասաներորդի յամսեանն ադարայ․
'ի պարտութի մատնեցաւ, խորտակեցաւ գունդն Նի-
կանովրայ, և անկաւ նախ ինքն 'ի սուր սուսերի 'ի մէջ
երկուց ճակատուցն : * Իբրև ետես գունդն եթէ ան- 43
կաւ Նիկանովր՝ զէնընկէց լինէին, 'ի փախուստ դառ-
նային : * սոքա զհետ երթային նց օր մի յադասայ մինչև 45
եկին հասին յազերա․ և հարկանէին զփողս նշանացըզ-
հետ նց․ * և ելանէին յամ քաղաքաց անտի հրէաստա- 46
նի շուրջանակի, և կրճատէին զն͞ս : Դարձեալ անդրէն
առ միմեանս միմեանց ընդդէմ 'ի մի վայր ժողովէին․
և անկան յայնմ աւուր ամենեքին 'ի սուր սուսերի, և
ոչ մնաց 'ի նոցանէ և ոչ մի : * Եւ եկին խառնեցան ը͞ն 47
աւար ընդ կապուտ՝ ը͞ն զէն՝ ընդ գանձ ը͞ն կահ բանա-
կին : և զգլուխն Նիկանովրայ աջով ձեռամբն հանդերձ
զոր իշխեաց ձգել նա հպարտութե͞ 'ի տաճար անդր,
և բերին պրկեցին զնա յանդիման Ե͞մի : * Եւ ուրախ 48
եղև ժողովուրդն յոյժ : և արարին զօրն զայն տարեկան
մեծ․ * և կարգեցին ամ յամէ զօրն զայն տօն տարեկա- 49
նաց, զերեքտասաներորդ ամսոյն ադարայ : * Եւ լռեաց 50
երկիրն յուդայ աւուրս քանի մի :

ԳԼ․ Ը․

ԺԴ Իբրև լուաւ յուդա զանուն Հռովմայեցւոց, եթէ են 1
նոքա հզօրք զօրութե͞ իւրեանց․ և նց բարւոք թուի
թէ որք թիկունս առնէ զն͞ս, և դաշնաւոր լինի նց․ և
զի զօրացեալ են զօրութե͞ 'ի վ͞ր երկրի : * և վ͞ս մար- 2
տից պատերազմի, զի հարկանէին քաջութե͞ իւրեանց
զկողմանս գաղատացւոց, զի զօրացան 'ի վ͞ր նց, և կա-
ցուցին զն͞ս 'ի հարկի : * Եւ որինչ միանգամ արարին 3
նոքա ը͞ն կողմանս սպանիացւոց․ և թափեցին 'ի ն͞ցնէ
զբովսն ուստի ոսկին և արծաթն հատանի․ և ըմբռնե-
ցին նոքա զտեղիսն զայն ամ խորհրդովք իւրեանց, և
երկայնմտութե͞ իւրեանց․ զի էր տեղին կարի բացա-
ձայն 'ի նոցանէ․ * և 'ի թագաւորաց անտի որ եկեալ 4
էին 'ի վ͞ր նց 'ի ծագաց երկրի մինչև հարին զն͞ս : և հա-
րին զն͞ս 'ի հարուածս մեծամեծս, և ջնջեցին զն͞ս, և
զմնացորդսն 'ի հարկի կացուցին տալ նց հարկ ամ յա-
մէ : * Եւ զփիլիպպոս, և զպերսայն կիտեացւոց որ յա- 5
րուցեալ էին 'ի վ͞ր նց, սատակեցին զն͞ս 'ի պատերազ-
մի և յաղթեցին նց : * Եւ զանտիոքոս մեծ արքայն ա- 6
սիացւոց, որ եկեալ էր 'ի վ͞ր նց մեծաւ պատերազ-
մաւ, ընդ իւր ունէր հարիւր քսան փիղ, և կառս և
երիվարս բազում յոյժ, և պարտեցաւ 'ի նոցանէ․ * զի 7
ձերբակալ արարին զնա կենդանւոյն, և կացուցին զնա
'ի տեղի մի հարկ հարկանել : * և զթագաւորս որ ըստ 8
նմանէ էին տալ պատանդս և դրաւականս : և զաշխարհն
հնդկաց, և մարթաց, և լիդացւոց, զընտիր ընտիր
գաւառաց նց․ և առին զայնս և 'ի ձեռս ետուն եւմե-
նեայ արքայի : * Իբրև զայն ևս լուան եթէ յոյնք խոր- 9
հեցան գալ սատակել զն͞ս․ և իբրև ազդ եղև բանն նց․
* արձակեցին մի 'ի զօրավարաց անտի, և եկն եհար սա- 10
տակեաց զն͞ս մեծաւ պատերազմաւ, և արկին 'ի նոցանէ
'ի սուր իւրեանց վիրաւորս բազումս․ 'ի գերութե վա-
րեցին զկանայս և զորդիս նց․ յաւարի առին զինչս և
զստացուածս նց : կալան զերկիրն 'ի ծառայութե․ զա-
մուրսն քակեցին, զաշխարհն 'ի հարկի ծառայութե կա-
11 ցուցին մինչև յօրս յայս : * և զայլ թագաւորութիւնս և
զկղզիսն՝ որ խլըրտէին՝ սատակեցին և 'ի ծառայութե
12 կացուցին : * Բայց ը͞ն բարեկամս իւրեանց՝ և որ թի-
կունս առնէ զն͞ս, հաստատութե͞ սէր առնէր ը͞ն ն͞ս : և
հզօրացան նոքա 'ի վ͞ր ամ թագաւորութեց՝ որ մերձ
էին և որ հեռի էին : և որ միանգամ լսէին զանուն նց՝
13 երկնչէին 'ի նոցանէ : * ում կամէին տային զթագաւո-
րութի, զո կամէին՝ հանէին 'ի տէրութե : և բարձրա-
14 ցան յոյժ : * Եւ 'ի վ͞ր այսր ամի ոչ ոք 'ի նոցանէ յանձն
առ թագ առնուլ՝ և ծիրանիս արկանել՝ զի հաստատես-
15 ցի տէրութիւն : * այլ տուն խորհրդոց շինեցին, և հա-
նապազ օր երեք հարիւր և քսան այր 'ի խորհուրդ մտա-
16 նէին վ͞ս զօրաց՝ զի զաշխարհն շէն կալցին : * և մի մի
այր 'ի նոցանէն որ հաւատարիմ էր իշխան, գլուխ կա-
ցուցանէին տարւոյն, զի տիրեսցէ 'ի վերայ ամ երկրի
նց, և ամենեքեան հնազանդութե͞ լսէին միում․ և ոչինչ
17 դոյր հեռ և նախանձ 'ի մէջ նց : * Ապա կարգեաց արս
ընտիրս յուդա յիւրաքանչիւր գնդէ անտի․ զապողե-
մոս զակկոսեան որդի յովհաննու, և զյասոն զորդի
եղիազարու․ և առաքեաց զն͞ս 'ի հռոմ քաղաք, խնդրել
18 'ի ն͞ցնէ զհաշտութի և թիկունս : * և զի բարձցեն ըզ-
լուծն 'ի պարանոցէ նց․ քանզի ծանրացուցեալ էր յու-
նաց զլուծ ծառայութե 'ի վ͞ր պարանոցին իէլացւոց :
19 * Եւ գնացին 'ի կողմանս հռոմայեցւոց : և էր ճանա-
պարհն մեծ․ եկին հասին հրեշտակքն, և յանդիման ե-
ղեն նց 'ի տաճարին խորհրդոց : կացին 'ի մէջ, և սկսան
20 տալ զպատգամն : * Յուդա մակաբէ և եղբարք իւր,
և ամ սպայ հրէաստանեայց․ խօսել ը͞ն ձեզ 'ի հաշտու-
թի․ առնել զձեզ թիկունս, և խնդրել 'ի ձէնջ խաղա-
ղութի․ զի և ձեզ ևս կամ լիցի, գրել ձեզ զմեզ նիզա-
21 կակիցս և բարեկամս : * և հաճոյ թուեցաւ բանն առա-
22 ջի նոցա : * Եւ այս այն պատճէն է հրովարտակին նց
զոր գրեցին նոքա առ ն͞ս 'ի տախտակս պղնձիս և առա-
քեցին յԵ͞մ․ և առ իւրեանս թողին յիշատակ թիկանց
23 և խաղաղութե : * Խաղաղութի և բարիք լիցին ընդ հը-
րէաստան, և ը͞ն հռոմայեցւոց՝ ընդ ամ ը͞ն ծով և ը͞ն ցա-
24 մաք․ սուր և թշնամի հեռի լիցի 'ի նոցանէ : * Ապա
եթէ հասցէ պատերազմ նախ 'ի վերայ հռոմայեցւոց,
կամ ուրեք բարեկամաց նց՝ ընդ ամ տեղիս տէրութե
25 նց, * 'ի թիկունս վաղվաղակի հասցէ գունդն հրէաս-
տանեայց, որ͞պ ժամանակն ցուցանէ նց՝ մտադիւր սրտի
26 մտօք : * և 'ի թշնամի ինչ մի տացեն, և մի ձեռնտու լի-
ցին արծաթով կամ ոսկւով կամ զինու՝ կամ նաւօք :
այսպէս ևս հաճոյ թուեցաւ հռոմայեցւոց․ զի պահես-
27 ցեն զպատուիրանս զայս առանց կաշառոյ : * սոյնպէս
եթէ 'ի վ͞ր ազգին հրէից հասանիցէ պատերազմ, 'ի
թիկունս վաղվաղակի հասցեն հռոմայեցիք՝ միամտու-
28 թե͞ սրտի մտօք․ որ͞պ ժամանակն նց ցուցանիցէ : * և
'ի թշնամի ինչ ոչ տացեն, ոսկի կամ արծաթ կամ զէն
կամ նաւս․ որ͞պ հաճոյ թուեցաւ հռոմայեցւոց : պա-
29 հեսցեն զպատուիրանս զայս առանց նենգութե : * և
ըստ բանիցս այսոցիկ այսպէս հաստատեցին հռոմայե-
30 ցիք ը͞ն գնդին հրէից : * Ապա եթէ յետ այդց բանից
խորհուրդ ինչ 'ի մէջ մտցէ սոցա կամ նց՝ հանել կամ
յաւելուլ, որինչ դէպն տացէ՝ կարգեսցեն հաստարակ
31 հաւանութե͞, և հաստատուն կացցեն : * Եւ վ͞ս չարեաց
արքային դեմետրեայ որ հասուցանէ նոցա, գրեցաք
առ

---

(41) Օրինակ յաւելու․ 'ի Թագէ անտի սենէքերիմայ եկեալ : (45) Օրինակ․ Մինչ եկին հասին յա''․ փողս նշանակաց զհետ նց : (47) Օրինակ․ Եւ զգլուխն նիկանովրայ աջու ձե'' : Գլ․ Ը․ (5) Այլք․ Եւ զպերսայն կիտիացւոց : (6) Օրինակ․ Եւ պարտեցաւ նա 'ի նոցանէ : (8) Օրինակ․ Տալ պատանդս և գրա''․․․ և առին զայն՝ և 'ի : (10) Օրինակ․ Մինչև ցօրս յայս : (12) Օրինակ․ Եւ որ թիկունս առնէր զն͞ս : (12) Օրինակ․ Սէր առնէին ընդ ն͞ս : (16) Օրինակ․ Իշխան և գլուխ կա'' : (17) Օրինակ․ Զեւպողեմոս զակոսեան : (19) Օրինակ․ Լացին 'ի մէջ, և սկսան : (20) Օրինակ․ Եւ ամ սպահ հրէաստ'' : (22) Օրինակ․ Եւ այս է պատճէն հրո'' : (23) Յօրինակին գրեալ․ Ընդ ամ ծով և ընդ : (24) Օրինակ․ Կամ ուրեք բարեկամաց նց : (25) Օրինակ․ Վաղվաղակի հասանիցէ․․․․ ցուցանիցէ նոցա : (27) Օրինակ․ Սոյնպէս․․ հասցէ պատերազմ, 'ի թիկունս հասանիցեն վաղվաղակի : (31) Օրինակ․ Ընդէ՞ր ծանրացուցեր :

առ՛նա . զոգյուք, ընդէ՛ր ծանրացուցանէք զլուծ 'ի վ̃ի
պարանոցի նիզակակցաց բարեկամաց մերոց ։ * Զայս 32
գիտասջի՛ք՝ եթէ զքէն ամբաստան լիցին դոքա . դա-
տաստան յիրաւի կալցուք, մարտ պատերազմի տացուք
ընդ քեզ, եթէ ընդ ծով իցէ՝ եթէ ընդ ցամաք ։

ԳԼ. Թ.

Եւ ո՛չ ինչ լուաւ դեմետր . զի անկեալ կործանեալ 1
էր նիկանովր զնդաւն իւրով 'ի նոցանէ պատե-
րազմաւ ։ Եւ նա դարձեալ անդրէն կրկնեալ յղեաց
զբաքիդ և զալկիմոս, և զյառաջակողմն թևոյն իւրոյ
ընդ նս̃ յերկիրն հրէաստանի ։ * Եւ գնացին 'ի ճանա- 2
պարհն գաղգաղայ . և եկին ճակատեցան 'ի մեսաղովթ
յերկիրն արբելացւոց, և առին զնա, և սատակեցին
անձինս բազումս մարդկան 'ի նմա ։ * Յամսեանն ա- 3
ռաջնում յամին հարիւրորդի յիսներորդի երրորդի,
բանակեցան մերձ առ յե̃մ ։ * և չուեցին գնացին հա- 4
սին 'ի բերեթ քսանհազար մնդաւոր արամբք . և եր-
կու հազարօք հեծեալ սպառազինաւ ։ * Եւ յուդա էր 5
բանակեալ յեղիշա . և երեքհազար սպառազէն ընտիրք .
* իբրև տեսին զամբոխ բազմութե̃ զնդին, և երկեան 6
յոյժ, և բազումք թօթափեցան 'ի նմանէ . և ո՛չ ոք մնաց
առ յուդայի, բայց ութհարիւր հեծեալ սպառազէն ։
* Իբրև ետես յուդա թէ թօթափեցան զօրքն 'ի նմա- 7
նէ, և պատերազմ նեղէր զնա, նեղեցաւ 'ի սիրտ իւր .
զի ո՛չ էր ժամանող միւսանգամ ժողովել զնս̃ . լուծաւ
լքաւ անկաւ ։ * սկսաւ խօսել ընդ մնացեալսն և ասէ . 8
եկա՛յք հարցուք 'ի դիմի, թերևս կարասցուք կծանել
ինչ 'ի նոցանէ ։ * Եւ ինքն յարձակ յարձա՛կ խաղայր . 9
և զօրքն մատուցեալ պաշարէին դարձուցանել անդ-
րէն . սկսան խօսել ընդ նմա՝ և ասեն . ա՛յր դու՝ նոցա
ինչ մեք ո՛չ կարեմք սոնանել . բայց այժմ զանձն ապրե-
ցուցանել մեզ դիցուք . հապա դարձցուք ժողովեսցուք
զեղբարս մեր . ապա մարտիցուք . թէպէտ և իցեմք սա-
կաւք ։ * Պատասխանի ետ նս̃ յուդա՝ և ասէ . քա՛ւ լի- 10
ցի ինձ առնել զիրսդ զայդ, 'ի փախուստ դառնալ ինձ
'ի նոցանէ . եթէ հասեալ իցէ ժամանակ մեր՝ մեռցուք
քաջութե̃ 'ի վ̃ի եղբարց մերոց, և ո՛չ խառնեսցուք զա-
նուն վատութե̃ մերոյ ընդ արուութիս քաջութե̃ ։ * Եւ 11
ելին զօրքն յիւրաքանչիւր բանակէ, և ճակատեցան
դէմ յանդիման միմեանց . երկու գունդք լինէին՝ գունդ-
քըն բաքիդեան սպառազինաւ ։ պարսաւորքն և աղեղ-
նաւորքն առաջի գնդին խաղային, և նահատակքն յա-
ռաջագոյն խաղացեալ էին ։ * Բայց բաքիդ յաջում թևի 12
անդ ճեպէր զզօրսն 'ի ձայն փողոյ տագնապաւ յա-
ռաջ մատուցանէր ։ * Եւ գունդն յուդայեան փող հա- 13
րեալ 'ի վ̃ի յարձակեալ գային, մինչև երկիրն շարժէր
յամբոխ յաղաղակէ անտի յերկոցունց կողմանց ։ և եղև
պատերազմն խառնեալ անդադար, յառաւօտէ մինչև
յերեկոյ ։ * Իբրև ետես յուդա՝ եթէ բաքիդդ ընտիր 14
ընտիր զօրօք յաջում թևի անդ է, զընտիր ընտիր սպա-
ռազինսն յիւրմէ գնդէ անտի յառաջ կոչէր, քաջալե-
րէր և անդէն 'ի վ̃ի յարձակէր ։ * 'Ի նմին ժամանակի 15
զաջակողմն թևին բեկանէր, և զձախուն արկանէր . և
անդստին առաջի արկեալ փախստեա՛յս տանէր մինչև
'ի կողմանս վերինս հազովտայ ։ * Եւ որ 'ի ձախակողմն 16
թևի անդ էին, իբրև տեսին թէ աջակողմն թևին բե-
կաւ առաջի յուդայեանց, դային խառնէին, և զյու-
17 դայ գնդաւն հանդերձ 'ի մէջ արկանէին ։ * Յոյժ
վայրի վիրաւորք յերկուց կողմանց անկեալ ընդ երկիր
18 թաւալէին ։ * Անդ անկանէր յուդա՝ առաջին նահա-
տակօքն . և որ մնացեալ էին 'ի փախուստ դառնային ։
19 * Դարձան յոնաթան և շմաւոն եղբարքն երկոքին,
բարձին զյուդա, տարան թաղեցին 'ի շիրիմս հարց իւր-
20 եանց 'ի մովդիիմ ։ * Լացին կոծեցան որդիքն Ի̃ղի կո՛ծ
մեծ . սուգ առին աւուրս բազումս, և սկսան խօսել .
21 * և ասեն . զիա՞րդ անկաւ կործանեցաւ հզօրն փրկիչն
22 Ի̃ղի ։ * Այլ ուրեք ուրեք մարտ՝ կամ ճակատ՝ կամ մեծ
պատերազմի, կամ քաջութիւն ինչ որ արարեա՛լ է յու-
դայի՝ գրեցաւ իսկ ո՛չ յայսմ մատենի . զի բազո՛ւմ էր
կարի յոյժ ։
23 * Եւ եղև յետ մահուանն յուդայի՝ բուրեցին անօրէնքն Ժ.Գ.
շուրջ զսահմանօքն իէլացւոց, բուսան՝ բղխեցին, և
24 բազմացան որ գործէին զանօրէնութի ։ * Յաւուրսն
յայնոսիկ եղև սով մեծ, և ինքնակամ գնացին մարդիկն
25 'ի նս̃ . և աշխարհն ձեռնտու էր 'ի նս̃ ։ * Եւ ընտրեաց
բաքիդդ արս անօրէնս, և կացոյց իբրև տեարս 'ի վ̃ի
26 նոցա, * որ քննէին և խնդրէին և ածէին զբարեկամսն
յուդայի առ բաքիդդ, և խնդրէին վրէժ 'ի նոցանէ,
27 տառապեցուցանէին և այպն առնէին . * և նեղէին և
ծաղր առնէին զիէ̃լ . զի ո՛չ երբէք լեա՛լ էր այս յորմէ
28 հետէ երևեցաւ մարգարէ ։ * Եւ ժողովեցան ամ̃ բա-
րեկամքն յուդայի, և չոգան առ յոնաթան ափուս՝ և
29 ասեն . * եղբայր քո յուդա մեռաւ, և այր չի՛ք որ նմա՛ն
է նմա ելանել ընդդէմ թշնամեաց, տա՛լ պատասխանի
այդոցիկ որ եկեալ թշնամութ̃ նեղեն զազգս մեր ։
30 * Այլ դքե՛զ ընտրեցաք մեք 'ի տեղի նորա, զի եղիցես
դու իշխան 'ի վ̃ի մեր . լինել մեզ առաջնո՛րդ՝ և տա՛լ
31 պատերազմ ընդ թշնամիս մեր ։ * Եւ յա՛նձն առ յոնա-
թան 'ի ժամանակին յայնմիկ զառաջնորդութի . և հա՛մ
32 բարձաւ նա փոխանակ յուդայի եղբօր իւրոյ ։ * Իբրև
գիտաց բաքիդ՝ խնդրէր սպանանել զյոնաթան և
33 զշմաւոն զեղբայր նս̃ . * և փախեան նոքա յանապատն
թակովեայ . և եկին բանակեցան 'ի ջուր անդր ակու-
34 սափառ ։ * Եւ գիտեաց բաքիդ զօրն շաբաթուց, և
եկն ինքն բանակեցաւ զօրօքն իւրովք յա՛յնկոյս յորդա-
35 նան գետոյ ։ * և առաքեաց առ նոսա զեղբայր մի զիւր՝
զօրագլուխ զօրաց բազմաց, և աղաչեցին զնաբատացիս
զբարեկամս իւրեանց, յա՛նձն առնէին նոցա զկահ և
զգրաստ՝ և զա՛մ ինչս որ մնացեալ էր 'ի բնի իւրեանց ։
36 * Եւ ելին որդիքն յամբրեայ որ 'ի մէջ դամասայնէին,
ըմբռնեցին զյոհաննէս, և առին գնացին կա՛հիւ հան-
37 դերձ ընդ իւրեանցն ։ * Յետ ժամանակաց այսոցիկ
ա՛զդ եղև յոնաթանու և շմաւոնի եղբարց նս̃, եթէ
որդիքն ամբրեայ հարսանիս արարին . և առեալ ածէին
զհարսն յաբղաղաթայ՝ դուստր միոյ ուրուք 'ի մեծամե-
ծաց աւագաց քանանացւոց անտի, մեծա՛ւ շուքով ան-
38 չափ հանդերձիւ ։ * և յիշեցին նոքա զյոհաննէս զեղ-
բայրն իւրեանց . ելին մտին նոքա 'ի դարան 'ի ծործո՛ր
39 լերինն ։ * և ամբարձին զաչս իւրեանց, տեսին զի դայր
չո՛ւ մեծ՝ և ամբոխ բազում . և ե՛լ փեսայն փեսաւերօքն և
եղբարբքն հանդերձ, և փողովք և թմբկաւ, և պէսպէս
40 արուեստականօք, և բազո՛ւմ վառելովք ։ * Եւ ելին նո-
քա 'ի դարանէ անտի, սպանին զբազումս, և բազում
վիրաւորս արձակեցին, և զվառեալսն փախստեա՛յ ա-
րարին . և առին յաւարի զկահ և զհանդերձ . և զյուն
41 աւա՛ր հարկանէին ։ * և դարձան հարսանիքն 'ի կոծ, և
ձայն

---

(32) Ոմանք . Լինիցին դոքա . . եթէ 'ի ծով իցէ, և եթէ ։ Գլ . Թ . (1) Յօրինակին գրէր . Անդրէն կրկնեալ յղեաց ։ (1) Այլ . Եւ զաջակողմն թևոյն իւրոյ ընդ նս̃ յերկիրն ։ (4) Ոմանք . Հասին առ բերեթ ։ (4) Յօրինակին . Եւ Ի՛ք Ռ՛ք հեծեալ ։ (7) Ոմանք . Եւ պ̃տրզմն նեղէր զնս̃ ։ (8) Ոմանք . Կարասցուք ինչ կծանել ։ (9) Ոմանք . Յանձն ապրեցու'' . . ապա դարձցուք ։ (10) Այլ . Ընդ արութիս քաջութե̃ ։ (11) Ոմանք . Առաջի գնդին խաղացին ։ (12) Ոմանք . Յառաջնում թևի անդ ։ (14) Ոմանք . Եւ անդրէն 'ի վ̃ի յար'' ։ (15) Ոմանք . 'Ի կողմանս լերինն ազովտայ ։ (17) Ոմանք . Յերկոցունց կողմանց անկեալ յերկիր թա'' ։ (18) Յօրինակին կարմրադեղով նշանակի բանս . Անդ անկանէր յուդա ։ (22) Այլ . Որ արարեալ էր յուդայի ։ (23) Ոմանք . Յետ մահուան յուդայի ։ (30) Այլ . Արդ զքեզ ընտրեցաք ։ (33) Ոմանք . Անդր ակուասփառ . կամ, ասկու սափառ ։ (35) Ոմանք . Եւ աղաչէին զնաբատա'' ։ (37) Ոմանք . Յովհաննու և շմաւոնի, և եղբարցն իւրեանց ։ (37) Ոսկան . Մեծաւ չափով անչափ ։ (40) Ոմանք . 'Ի դարանէ անտի ։ (41) Ոմանք . Եւ դարձան ձայն արու'' ։

ձայն արուեստականացն՝ 'ի սուգ և յողբս դարձաւ ։
* և խնդրեցին սպառ սպուռ զվրէժ արեան եղբօրն իւր- 42
եանց ․ և դարձան 'ի մօրդն յորդանան գետոյ ։ * Իբրև 43
գիտաց բաքիդէս՝ ած զօրս և խաղաց 'ի վերայ նոցա, և
եկն եհաս յանձաւսն յորդանան գետոյ ։ * Ասէ յովնա- 44
թան զօրսն իւր ․ եկայք յարիցուք մարտ դիցուք վս՟
ոգւոց մերոց ․ զի ոչ է այսօր իբրև զերէկն և իբրև զե-
ռանդն ։ * և ահաւասիկ զօրք ճակատեալ յանդիման 45
մեր ․ ոչ ամուր թաքստի՝ ոչ դաշտ փախստի ․ և գետս
յորդանան շուրջ զմեւք պատեալ է ։ * արդ եկայք ձայն 46
բարձցուք յերկինս, յարձակեսցուք 'ի վ՟ր, թերևս ապ-
րեսցուք 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց ։ Զբանսն ասաց, և
անդէն խառնեցաւ յարձակեցաւ 'ի վերայ բաքիդեայ ։
* այն ինչ լինէր զօդիսն 'ի գիրկս իւր թափել, և նա 47
յետս կոյս կործանեցաւ ․ * և հասեցան յովնաթան և 48
որ ընդ նմա էին 'ի դարէ անտի ։ * անդ հարին կոտո- 49
րեցին բաքիդեանք՝ 'ի յուդայի դնդէ անտի արս հա-
զար մի ․ և դարձան յեմ ։ * Սկսան շինել քաղաքս ա- 50
մուրս յերկրին հրէաստանի, և զամուրսն երիքովի, և
զամաւսայ, և զբեթորեայ, և զբեթելայ, և զմինաթա-
րովթայ, և զատեփայ ․ 'ի պարիսպս ամրացեալս, և 'ի
դրունս հզօրս, և 'ի նիգս հաստատունս ։ * և պահա- 51
պանս կացուցին թշնամութե՟ 'ի վ՟ր իէլացւոց ․ * և ամ- 52
րացուցին զքաղաքն բեթսովրայ, և զգազերամ, և զա-
կրան ․ և կացոյց 'ի նմա զօրս բազումս՝ և համբարս յոյժ ։
* և առ նա զորդիս իշխանաց երկրին 'ի պատանդս, և 53
եդ զնս՟ յակրան Եմի 'ի պահեստ ։ * Յամին հարիւրոր- 54
դի տասներորդի ․ յամսեանն երկրորդում, հրամայեաց
յակիմոս քակել զպարիսպսն սրահիցն սրբութե՟ ներք-
նոյ ։ և սկսան քակել զգործն մարգարէից ։ * 'Ի ժամա- 55
նակին յայնմիկ հարաւ յակիմոս, և խափանեցան գործք
նր՟ ․ քակեցան երախք նր՟ ․ պապանձեցաւ և ոչ կարէր
խօսել բան մի և հրաման տալ վս՟ տան իւրոյ ։ * և մե- 56
ռաւ յակիմոս 'ի ժամանակին յայնմիկ մեծաւ տանջա-
նօք ։ * Իբրև ետես բաքիդէս եթէ մեռաւ յակիմոս, 57
դարձաւ անդրէն առ արքայն ․ և դադարեաց երկիրն
հրէաստանի ամս երկուս ։ * Խորհեցան անօրէնքն և 58
ասեն ․ ահաւադիկ յովնաթան և որ ընդ նմա են՝ խա-
ղաղութե՟ նստին բնակութե՟ յանհոգս ․ արդ՝ եկայք
ածցուք զբաքիդէս, և ըմբռնեսցէ զդոսա ամենեսին 'ի
գիշերի միում ։ * գնացին խորհեցան ընդ նմա ։ * Նա՝ 59
խաղաց գալ վաղվաղակի զօրօք բազմօք ։ և առաքեաց 60
նա հրովարտակս գաղտ՝ առ խորհրդակիցս իւր որ էին
'ի հրէաստանի, զի ըմբռնեսցեն զյովնաթան և որ ընդ
նմա էին ․ և ոչ կարէին, զի ազդ եղև նմա բանք խոր-
հրդին ։ * և կալան նոքա արս յերկրին առաջնորդաց 61
չարեացն յիսուն մի, և անդէն խողխողեցին ։ * Եւ խոյս 62
ետուն յովնաթան և շմաւոն և որք ընդ նս՟ էին 'ի բեթ-
բէս 'ի յանապատն ․ և խրամակործս արարին զնա,
և ամրացուցին զնա ։ * Եւ իբրև ետես բաքիդէս, զօրա- 63
հաւոյց լինէր, և գայր պաշարէր ․ * մարտ եդեալ ըղ- 64
բեթբեսեաւ, և մարտնչէր աւուրս բազումս ․ և առնէին
կանգնէին շուրջ զնովաւ մեքենայս ։ * Եւ եթող յով- 65
նաթան զշմաւոն զեղբայր իւր 'ի քաղաքի անդ, և ել

66 ել նա 'ի գաւառ անդր ․ և եկն արթամ ․ * եհար զօդո-
մերա և զեղբարս իւր, և զորդիսն փասիրոնայ 'ի խո-
րանի իւրեանց ․ և սկսաւ ելանել հարկանել զզօրսն ։
67 * Եւ շմաւոն և որ ընդ նմա էին ․ ելին հրձիգ արարին
68 զմեքենայս ․ * և մարտ պատերազմի եդին ընդ բաքի-
դեայ ․ 'ի պարտութի՟ մատնեցան 'ի նոցանէ ․ զի էր խոր-
69 հուրդն այն և արշաւանն նորին ընդունայն ։ * Եւ բար-
կացաւ սրտմտութե՟ 'ի վ՟ր արանցն անօրինաց, որ խր-
րատն ետուն նմա արշաւել յերկիր նորա ․ սպան նա
զբազումս 'ի նոցանէ, և խորհեցաւ նա դառնալ յեր-
70 կիր իւր ուստի եկեալ էր ։ * Իբրև գիտաց յովնաթան՝
առաքեաց զկնի նր՟ հրեշտակս, և խօսէր ընդ նմա խա-
ղաղութե՟, դնել ուխտ, և դարձուցանել նմա զգերին
71 ամ՟ ։ * Յանձն առ և արար ըստ՟ խօսեցաւ նա ընդ նմա ․
և երդուաւ նմա, թէ այլ ոչ ևս խնդրեցից 'ի վ՟ր ձեր
72 չարիս ․ մինչև կենդանի իցեմ ։ * Եւ դարձոյց անդրէն
զգերին որ առեալ էր յառաջու յերկրէն հրէաստանի ․ և
ինքն գնաց յաշխարհ իւր, և այլ ոչ ևս դիմեաց գա-
73 նալ 'ի սահմանս նց՟ ։ * և դադարեաց սուր յիէլէ ։ Եւ
բնակեաց յովնաթան 'ի մաքմաս ։ և սկսաւ դատել յով-
նաթան զժողովուրդ իւր, և սատակել զանօրէնսն յիէլէ ։

ԳԼ. Ժ.

1 Յամին հարիւրորդի վաթսներորդի ել աղէքսանդ- ԺԵ
դրոս անտիոքեան եպիփան, և առ նա զքաղաքն
պտղոմայեցւոց ․ ընկալան զնա ․ և թագաւորեաց նա
2 անդ 'ի նմա ։ * Լուաւ դեմետր արքայ, եթէ ժողո-
վեաց զօրս բազումս, և ել տալ ընդ նմա մարտ պա-
3 տերազմի ։ * Եւ յղեաց առ նա դեմետր բանս խաղա-
4 ղութե՟, զի մեծարեսցէ նա զնա ․ * աճապարեսցուք
ասէ դնել ընդ նմա ուխտ խաղաղութե՟, մինչչև՛ եդ-
5 եալ իցէ ընդ նս՟ ուխտ աղէքսանդրեայ վս՟ մեր ։ * Եւ
գիտեմ յուշ լիցին նմա չարիքն զոր անցուցաք մեք ընդ
6 նմա և ընդ եղբարս նր՟ և յազգս նր՟ ։ * Եւ ետ նմա իշ-
խանութի՟ ժողովել զօրս, և պատրաստել զէն, զի լիցի
նա նիզակակից նորա ․ և զպատանդսն որ էին յակրան
7 հրամայեաց տալ 'ի ձեռս նորա ։ * Եւ եկն յովնաթան
յեմ ․ ընթերցաւ նա զթուղթն առաջի ամ՟ ժողովր-
8 դեանն, առաջի այնոցիկ որ յամրին անդ էին ։ * և երկեան
նոքա երկիւղ յոյժ ․ զի լուան եթէ ետ նմա իշխանու-
9 թի՟ արքայն ժողովել զօրս ։ * սակայն ածին կալան զպա-
տանդսն առաջի նր՟, և ետ զնս՟ ցընտանիս իւրեանց ։
10 * Եւ բնակեցաւ յովնաթան յեմ, սկսաւ շինել և նորո-
11 գել զքաղաքն ․ * և ասէ ցայնոսիկ, որ գործէին ըզ-
գործն շինուածոց պարսպացն ․ շինեցէք ասէ զպա-
րիսպ, և զլեառն սիոն շուրջ, 'ի չորս կոյս յորձաքար
12 վիմաց ․ և արարին այնպէս ։ * Փախստեայ գնային այ-
լազգիքն՝ որ էին յամուրս անդ ․ որոց շինեաց յայնժամ
13 բաքիդէս՝ * և եթող զնոսա յիւրաքանչիւր տեղւոջ ․ և
14 գնաց նա յերկիրն ուստի էր ։ * Եւ 'ի բեթսովր մնա-
ցեալ էին ոմանք՝ որոց թողեալ էր զօրէնսն և զհրամանս ․
15 զի նա էր ամուր ։ * Իբրև լուաւ աղէքսանդրոս ար-
քայ զաւետիսն զոր ետ բերել դեմետրիոս առ յովնա-
թան,

---

(43) Բաղդատ․ Իբրև լուաւ բաքիդէս՝ ած զօրս ։ (44) Ոմանք․ Իբրև զերէկն և զյեռանդն ։ (45) Այլք․ Ճակատեալ են յանդիման ․ ․ ․ և ոչ դաշտ փախստի ։ (46) Ոմանք․ Ապրեսցուք 'ի ձեռաց թշնամեաց ձերոց ։ (48) Ոսկան․ Եւ որք ընդ նմա էին 'ի դարանէ անտի ։ (49) 'Ի լուս″․ 'Ի յովնաթանու գնդէ անտի․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″ ։ Որք ոմանք․ և յուդայի գնդէ անտի ։ Իսկ ոսկան․ Զբաքիդեանս, և յուդայ 'ի գնդէ ան″ ։ (52) Այլք․ Եւ զգազերայ, և զակրան ։ Որք յօրինակին Զօր բզ՟մս ։ (53) Ոմանք․ Եւ եդ զնս՟ յամրոցն եմի ։ (54) Ոմանք․ Հարիւրորդի յիսներ՟դի ․ ․ ․ սրբութե՟ 'ի ներքոյ ։ Որք ոսկան յաւելու․ Յիսներորդի երրորդի ։ (54) Յօրինակին․ Կակիմոս․ այլ 'ի լուս″․ ուղղագիրն՝ յակիմոս․ համաձայն այլոց ։ (60) Ոսկան․ Ազդ եղև նմա վս՟ խորհրդոյն ։ (61) Ոմանք․ Եւ նոքա կալան ․ ․ չարաց ․ ․ և խողխողեցին ։ (65) (66) 'Ի լուս″․ Եւ եկն յովնաթան եհար զօդոմերա և զեղ″․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″ ։ Որք ոսկան․ Եկն արթամն ։ Եհար զօդոմերայ ։ (67) 'Ի լուս″․ նշանակի երկիցս․ Ելին ելին ։ (69) 'Ի բաղդատ․ պակասի․ 'Ի վերայ արանցն անօրինաց, որ ։ (70) Բազմ․ Եւ խօսէր ընդ նմա խաղաղութի ։ (71) Ոմանք․ Չարիս․ յորչափ կենդանի իցեմ ։ (72) Ոմանք․ Զոր առեալ էր յառաջ յերկրէն ։

ԳԼ. Ժ. (1) Այլք․ Զքաղաքն պտղոմէացւոց ։ (3) 'Ի լուս″․ Եւ յղեաց առ յովնաթան՝ դեմետր․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″ ։ (4) Ոմանք․ Աճապարեսցուք դնել ընդ նոսա ուխտ խաղաղութե ։ (5) Այլք․ Ընդ նա և ընդ եղբարս ։ (6) Ոմանք․ Նիզակակից նմա ։ (7) Ոմանք․ Զթուղթն առաջի ։ (11) Ոմանք․ Զպարիսպդ ․ ․ 'ի չորեքկոյս յոր″ ։ (12) Այլք․ Փախստեայ գնային ։ (14) Յօրինակին՝ ․ Թողեալ էր զանօրէնսն և զհրա″ ։ (15) Ոմանք․ Եւ զկնի

թան, և պատմեցին նմա զպատերազմ քաջութե̃, որ արարեալ
էր եղբարբք իւրովք, և զվիշտսն որ անցուցեալ
էր ընդ նմա. * և ասէ, միթէ կարեմք ուրեք գտանել 16
այր մի այնպիսի. առէք առնեմք զնա մեզ բարեկամ
և թիկունս : * և հրամայեաց առնել առ նա հրովարտակ 17
ըստ բանիցս այսոցիկ : * Արքայ աղէքսանդրոս՝ 18
առ եղբայր յովնաթան ողջոյն : * ազդ եղև մեզ վ̃ս քո, 19
եթէ այր քաջ զօրութե̃ ես, և արժանի ես դու լինել
մեզ բարեկամ : * արդ կացուցաք մեք զքեզ այսօր գլուխ 20
քահանայապետութե̃ ազգի քոյ. և բարեկամ արքայի
կոչել զքեզ : Եւ ետ տանել նմա պսակ ոսկի և
ծիրանիս : արդ կա՛լ լիցի քեզ յուխտի մերում, և պահել
զհաւատ բարեկամութե̃ առ մեզ. ո՛ղջ լեր : * Եւ 21
ա՛ռ՝ զգեցաւ յովնաթան զայն ընտիր պատմուճան. Յամին
հարիւրորդի վաթսներորդի եւթներորդի, 'ի տօնին
տարեկանաց տաղաւարահարաց ժողովեցին զօրս,
կազմեցին զէնս, և ուրախ եղեն : * Եւ լուաւ դեմետր 22
զբանս զայս, տրտմեցաւ յոյժ. * և ասէ. զի՞նչ 23
գործ գործեցաք, զի ոչ մեք մեզ արարաք զնոսա թիկունս
: և արդ անձապարեա՛ց աղէքսանդրոս, և խօսեցաւ
ընդ նա 'ի հաշտութե̃, և արար իւր ձեռն հաստատութե̃
զհրէաստան : * արդ առէք և մեք գրեսցուք 24
առ նա բանս մխիթարութե̃ մեծարանաց և պարգևաց,
զի եղիցին նոքա մեզ յօգնականութե̃ : * Եւ ետ տանել 25
նց հրովարտակս ըստ բանիցս այսոցիկ. Արքայ
դեմետրիոս՝ առ ազգն հրէից ողջոյն. * քանզի պահեցէք 26
դուք զուխտս և զդաշինս զոր ընդ մեզ եդիք. կացէ՛ք
մնացէք դուք 'ի մերում բարեկամութե̃, և ոչ ձեռնտու
եղէք 'ի թշնամի. լուա՛ք մեք և ուրախ եղաք :
* Եւ արդ՝ կացէք մնացէք պահեցէք դուք առ մեզ 27
զնոյն հաւատ. * և մեք հատուսցուք ձեզ թողութիւս 28
բազումս, և տացուք ձեզ պարգևս բազումս : * և արձակեսցուք 29
զձեզ՝ և թողցուք զա̃մ հրէայ 'ի հարկաց, և
զբաժ զաղտից և զպսակաց. և փոխանակ երրորդաց
սերմանն : * և զհասարակաց այգւոյն և զծառոյն որ 30
գայր ինչ, թողում ձեզ յայսմ օրէ և առ յապա. և յերիցն
օրինաց որ յաւելան 'ի ձեզ, և 'ի շամրտացիս, և
'ի գալիլեացիս. յայսմ հետէ և 'ի յաւիտենս ժամանակաց
: * Եւ յե̃մ նուիրեալ՝ սուրբ թողեալ կացցէ շուրջ 31
զսահմանօք իւրովք հանդերձ, և 'ի տասանորդէ զմաքս
ձեզ թողեա՛լ լիցի : * Եւ զիշխանութե̃ զամրիդ 'ի ներքս 32
տուեալ լիցի ցքահանայապետդ, և կացուսցէ դա 'ի
նմա արս զոր ինքն ընտրեսցէ պահել զդա : * Եւ զա̃մ 33
անձն հրէի որ 'ի գերութե̃ գոցի՝ յերկրէն հրէաստանի
յա̃մ թագաւորութե̃ իմում, արձակեա՛լ ձրի առանց
փրկանաց. զա̃մ հարկս՝ հասի և մաքսի և գրաստու :
* Եւ յա̃մ տօնս տարեկանաց, շաբաթս և գլուխս ամսոց 34
, և աւուրք յառաջքան զտօնն, և երեք երեք աւուրք
զկնի տօնին, եղիցին ապահարկ թողեալ ա̃մ հրէից որ
իցեն 'ի թագաւորութե̃ իմում. * մի իշխեսցէ պահանջել 35
նեղել զոք վ̃ս ա̃մ իրաց իմոց : * Եւ առաջինք գրեցին 36
նոքա 'ի զօրս արքունի 'ի վեց հարիւր հազար զօրական
. և պարգևք ելցեն նց ո̃պ օրէն է ընդ առաջին
զօրս արքունի՝ ընդ մեծամեծս : * Եւ 'ի նոցանէ դարձեալ 37
հաստատեսցի 'ի ձեռանէ արքունի որ են հաւատարիմ
: և իշխանք և վերակացուք եղիցին նոցունց : և
գնասցեն նոքա ըստ օրէնս իւրեանց ո̃պ հրամանեաց արքայ
38 երկրին հրէաստանի : * Եւ զերիս օրէնս որ յառաջագոյն
եդեալ էր հրէաստանեայց, յերկրէն շամրտացւոց
անդրէն դարձուցանել 'ի հրէաստան, և համարել
ընդ երկոսին մի օրէնս. զի մի այլ իշխան ձեռնահաս
39 լիցի 'ի վ̃ր նց, այլ քահանայապետն : * Եւ զքաղաքն
պտղոմայեցւոց տուեալ լիցին նոցա պարգև 'ի նուէրս
սրբութեցն որ յե̃մ են, 'ի պէտս ծախիցն որ 'ի սր̃ս
40 անդր ծախիցին : * Եւ ես տաց ամ յամէ հնգետասան
հազար կշիռ արծաթոյ՝ յարքունի համարուէ, 'ի կողմանց
41 ուստի արժան իցէ : * Զա̃մ մթեր զոր նոքա ո՛չն
կարէին լնուլ՝ յարքունուստ լիցի, ո̃պ ընդ առաջին
42 ազգան, * յայսմ հետէ տացեն յարքունի տարազէ : Եւ
'ի վ̃ր այսորիկ զհինգ հազար կշիռ արծաթոյն՝ զոր առնուն
'ի մտիցն սրբութեն ըստ համարոյ տարւոյն. և
այդ թողեալ լիցի, զի անկ է այդ քահանայից և պաշտօնէից
43 : * Որ միանգամ դիմեսցեն ոք փախստեայ անկանել
'ի տաճար անդր յե̃մ, կամ որ միանգամ 'ի սահմանաց
դորա իցէ որ պարտիցի ոք ինչ յարքունիս, թողեալ
44 լիցի նմա. և ինքեանք արձակեա՛լ լիցին : * Եւ
ա̃մ ինչ որ արատեալ կործանեալ իցէ շինուածոց սրբոցդ
, շինեսցին նորոգեսցին, և ծախս համարոյն յարքունուստ
45 վճարեսցի : * և շինեսցեն զպարիսպն Ե̃մի,
ամրացուսցեն շուրջանակի. և ծախս համարոյն յարքունուստ
վճարեսցի : և ա̃մ պարիսպք ամրոց հրէաստանի
46 շինեսցին : * Եւ իբրև լուաւ յովնաթան և ժողովուրդն
զբանս զայս, ոչ ինչ հաստատեցին՝ և ոչ յանձն
առին, զի յիշեցին զչարիսն մեծամեծս որ արարեալ էր
47 յե̃մ, և նեղուելս յոյժ զոր նեղեցին նոքա զն̃ս : * Եւ
հաճեցան՝ հաւանեցան ընդ հաշտութիւն աղէքսանդրի.
զի նա եղև նց նախ առաջնորդ բանիցն խաղաղութե̃.
և էին նոքա նմա նիզակակիցք և թիկունք զա̃մ աւուրս
կենաց իւրեանց :

48 * Զօրաժողով լինէր արքայ, և կուտէր զօրս բազումս ԺԶ
49 գա՛լ տալ պատերազմ ընդ դեմետրեայ : * և եկին բախեցան
թագաւորքն երկոքին ը̃ միմեանս. 'ի փախուստ
դառնայր գունդն դեմետրեայ, յաղթական լինէր նց
50 աղէքսանդրոս. * և սաստկացուցանէր զճակատ մարտին
'ի վ̃ր նց մինչև արևուն մտանելոյ : անդ յայնմ
աւուր անկանէր դեմետր առաջի աղէքսանդրի. հարկանէին
51 վանէին և առ օրին զգործն վճարէին : * Հրեշտակս
արձակէր աղէքսանդրոս յերկիրն եգիպտացւոց՝
զի դարձաւ տէրութի իմ յիս, առ պտղոմէոս արքայ.
պատգամ տայր 'ի բանից ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ.
52 Այս ինչ յայտնի լիցի քեզ արքայդ եգիպտացւոց, * զի
դարձա՛ւ տէրութի իմ յիս, և նստա՛յ ես յաթոռ հարց
իմոց, 'ի ձեռն առի զիշխանութի իմ, հարի վանեցի զդեմետրիոս
զօրօք իւրովք, և նուաճեցի անդրէն զաշխարհն
53 իմ. * 'ի մարտ պատերազմի հարի վանեցի զնա
և զզօրս իւր, և նստայ յաթոռ թագաւորութե̃ նորա :
54 * Արդ եկ հաստատեսցուք 'ի միջի մերում զհաստատութի
խաղաղութե̃. տուր ինձ դու զդուստր քո կնութե̃,
զի արժանի լիցի ինձ, և ես քեզ եղէց արժանի փեսայութե̃
55 : * Ե՛տ պատասխանի արքայն եգիպտացւոց
և

որ անցեալ էր ընդ նոսա : (16) Ոմանք. Այր մի այնպիսի, զի առնիցեմք զնա մեզ : (21) Ոմանք. Հինգերորդի, 'ի տօնին ... և կազմեցին .. և ուրախ լինէին : (29) Ոմանք. Եւ զբաժ աղիցն և պսակաց : (30) 'Ի լուս՛՛. Որ գայր ինձ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛: (30) Այլք. Եւ զհասարակուց այգւոյն .. յայսմ օրէ և յապա : (31) Ոմանք. Զմաքս ձեր թո՛՛: (33) Ոմանք. Յամենայն 'ի թագաւորութե̃ .. արձակեալ լիցի ձրի : (36) 'Ի լուս՛՛. Եւ առաջինք գրեցին. համաձայն ոմանց 'ի յոյն՛՛: (36) Յօրինակին Ոսկանայ՝ այսպէս դնի. 'Ի ռ̃ զօրական. ըստ որում առնի և այլ օրինակ մի. և մեր այլ՝ 'ի ղ̃ հարիւր ռ̃ : Իսկ երկու օրինակք համեմատ միմեանց դնեն՝ արքունի ղ̃ռ̃ զօրական : և ոմանք. քսան և վեց հազար : (38) Ոմանք. Եւ համարել երկոսին ընդ մի օրէնս : (39) Ոմանք. Եւ քաղաքն պտղոմեաց՛՛: (39) Ոմանք. Տուեալ լիցի նոցա 'ի պարգևս 'ի նուէրս սրբոցն : (40) Ոմանք. Յարքունի համարուէ : (42) Ոմանք. Զոր առնուին 'ի մտիցն սրբութե̃ : (43) Ոմանք. Դիմեսցէ ոք ... որ պարտիցէ ոք : (45) Ոմանք. Ամրոցաց հրէաստանի : (46) Այլք. Ոչինչ հաւատացին, և ոչ յանձն առ՛՛: (46) Ոմանք. Արարեալ էր ընդ եղէմ : (47) Ոմանք. Ընդ հաստատութե̃ աղէքսանդրեայ զի : (47) Այլք. Բանիցն 'ի խաղաղութի : (48) Ոմանք յաւելուն. Արքայ աղէքսանդրոս. և կուտէր : (50) Այլք. Եւ սաստկացուցանէր զճակատամարտն 'ի վ̃ր նց : (51) Յոմանս պակասի. Եգիպտացւոց, զի դարձաւ տէրութի իմ յիս, առ պտղո՛՛: (51) Ոմանք. Պատգամ տայր բանից : (52) Ոմանք. 'Ի ձեռին առի զիշխ՛՛: (54) Յօրինակին պակասէր. Եւ ես քեզ եղէց արժ՛՛: (55) Ոմանք. Յաւուրս բարութե̃ :

և ասէ․ օրն յաւուրս բարութեան յորում դարձար դու
յերկիր նախնեաց քոց, և նստար դու յաթոռ արքայութեան
հարց քոց։ * Եւ ես պատրաստեալ եմ՝ ՚ի կամս քաղցրութեան 56
առնել զայս ըստ որ՟ գրեցեր դու առ իս․ բայց
եկ յանդիման լիցուք միմեանց ՚ի քաղաքն պտղոմացւոց,
զի տեսցուք զմիմեանս․ և փեսայացուցից զքեզ ինձ՝
որ՟ և ասացեր․ * Եւ ել պտղոմէոս արքայ յերկրէն եգիպտացւոց, 57
ինքն կղէոպատրա դուստրն հանդերձ
՚ի քաղաքն պտղոմէացւոց․ յամին հարիւրորդի վաթսներորդի
երկրորդի։ * Եւ յանդիման եղեն թագաւորքն 58
երկոքեան միմեանց, և ետ զկղէոպատրա դուստր իւր․
և արարին հարսանիս մեծաւ պատրաստութբ՟՝ մեծաւ
փառօք ըստ օրէնս թագաւորաց ՚ի քաղաքին պտղոմէացւոց։
* Եւ գրեաց հրովարտակս աղեքսանդրոս առ յովնաթան, 59
զի եկեսցէ նա առ նա։ * Խաղաց գնաց յովնաթան 60
մեծաւ փառօք ՚ի քաղաքն պտղոմէացւոց, և եկն յանդիման
երկու թագաւորացն երկոցուն մեծապէս պատարագօք․
և եգիտ շնորհս ՚ի նոցանէ։ * Եւ կուտեցան ՚ի 61
վ՟ն նր՟ արք անօրէնք յէմէ, ամբաստան լինել զնմանէ․
և ո՛չինչ անսայր թագաւորն նց՟։ * Հրամանն ետ արքայ 62
մերկացուցանել զյովնաթան ՚ի հանդերձից իւրոց․ և
զգեցուցին նմա ծիրանիս, և ընդ իւր նստոյց զնա։
* և ասէ ցիշխանսն․ արդ ելթի՛ջիք դուք ընդ նմա, և 63
ընդ ա՟մ քաղաքս քարոզ տաջիք կարդալ․ զի մի՛ ոք իշխեսցէ
ամբաստան լինել վ՟ն դորա․ և մի՛ ոք նեղեսցէ
զդա մինչև բանիւ միով։ * Եւ եղև իբրև տեսանէին 64
զփառս նր՟, և լսէին զձայն բարբառոյ քարոզին, և տեսանէին
զի զգեցեալ էր ծիրանիս՝ փախչէին, թաքչէին,
կորնչէին ա՟մ չարախօսքն։ * Եւ փառաւորեաց զնա 65
թագաւորն ընդ առաջին բարեկամսն, և արար զնա
սպարապետ կուսակալ։ * և գնաց յովնաթան յէմ՟ լի՛ 66
ուրախութբ՟ և խաղաղութբ՟։

ԺԷ * Դարձեալ յամին հարիւրորդի վաթսներորդի՝ հինգերորդի․ 67
եկն դեմետրիոս որդի դեմետրեայ ՚ի կողմանց
կրետացւոց՝ յերկիրն հարց իւրոց։ * տրտմեցաւ 68
յոյժ աղեքսանդրոս՝ դարձաւ անդրէն ՚ի քաղաքն անտիոքացւոց։
* Եւ կացոյց անդ դեմետրիոս՝ զապողոնիոս, 69
որ էր յառաջ ՚ի վ՟ր սորին ասորեստանեայց, և
ժողովեաց նա զօրս բազումս․ և եկն բանակեցաւ նա
զյամնեաւ։ Առաքեաց նա առ յովնաթան քահանայապետ,
և ասէ․ * Դու միայն վերացեալ հպարտացեալ 70
կաս ՚ի վ՟ր մեր, և ես եղէ ծաղր նախատանաց վ՟ն քո․
ընդէ՞ր դու նաղիս ՚ի վ՟ր մեր լերամբքդ։ * արդ ապէ 71
դու՝ եթէ յուսացեալ ես ՚ի զօրսդ քո․ էկ էջ դու ՚ի
դաշտ այսր առ մեզ զի յանդիման լիցուք միմեանց, զի
գոն և աստ ընդ իս զօրք քաղաքաց։ * արդ՝ հա՛րց փորձեա՛ 72
դու՝ տե՛ս՝ ո՛ իցեմ ես, կամ ո՛ այն իցեն որ օգնականն
իցեն ձեզ։ և ասեն․ ո՛չ գոյ ձեզ ոտից կալ առաջի
մեր․ զի երկիցս անգամ ՚ի պարտութիւն մատնեցան
հարքն ձեր յերկրին իւրեանց։ * Եւ արդ ո՛չ կարէք 73
դուք զդէմ ունել զայդչափ այրուձիոյ, ՚ի դաշտի
ուր ո՛չ գուցէ թուփ թաքստի, և ո՛չ տեղի փախստեան․
և ո՛չ վէմ ապաւինի․ և ո՛չ խիճ ՚ի ձեռն՝ ՚ի քար ձգելոյ։
* Իբրև լուաւ յովնաթան զպատգամսն զայն զապողոնեայ՝ 74
բարկացաւ ՚ի միտս իւր, յոյժ եկաց վաղվաղակի․
ընտրէր զընտիր ընտիր զօրացն իբրև արս տասն
հազար․ և գա՛յր ՚ի դուրս յէմէ․ ընդ առաջ եղև նմա
շմաւոն եղբայր նր՟, ձեռնտու լինէր նմա յօգնականութեն։ 75
* Եւ եկին հասին ՚ի քաղաքն յոպպէացւոց․ քաղաքացիքն
պդուրս ընդդէմ գնէին, զի պահապանք ոստիկանութբ՟
կային ապողոնեայ ՚ի վ՟ր նց՟, հարին՝ մարտ
76 պատերազմի եդին ՚ի վ՟ր քաղաքին։ * Նոքա առ երկիւղի
բացին զդրունսն․ սոքա մտին և տիրեցին ՚ի վերայ
77 քաղաքին։ * Եւ իբրև զա՛յն լուաւ ապողոնիոս, կազմեցաւ
պատրաստեցաւ՝ առ ընդ իւր երիս հազարս այրուձիս,
78 և այլ զօրս բազումս․ * և գնաց ՚ի կողմանս
ազովտայ, մտ՟ քերէր առ դաշտին, զի յուսացեալ էր
՚ի զօրս իւր։ Զկնի լինէր նորա յովնաթան տալ մարտ
79 պատերազմի։ * Նա եթող հազար հեծեալ ՚ի դարանի
80 զհետ նր՟։ * Իբրև ետես յովնաթան եթէ դարան գործեցին
զհետ նր՟, եկին փակեցին պաշարեցին զամբո՛ղ
զօրանակալացն, և շուրջ զնոքօք արկին պատնէշ, և
կային պահէին յառաւօտէ մինչև յերեկոյ․ ըստ հրամանն
81 ետ նց՟ յովնաթան։ * Վաստակեցին՝ տաժանեցան հեծեալքն,
82 և լուծան։ * զզօրսն իւր կալաւ շմաւոն զընդդիւն
իւրով, և գայր ձորակին ՚ի վ՟ր, և անկանէր զնոքօք՝
մինչդեռ նոքա կային լուծեալք և ձանձրացեալք,
անկանէր ՚ի վերայ․ զբազումս անդրէն ՚ի դարանի անդ
83 սատակէր․ * զբազումս հեծելազօրս ընդ երեսս դաշտին
փախստեայ առաջի երեսաց իւրոց տանէր, հատուցանէր
մինչև ՚ի կողմանս հազովտայ․ այնչափ շտապ
տագնապի ՚ի վ՟ր հասուցանէր, զի փախստեայքն գնային
84 ՚ի մեհեանն դագոնայ ամրանալ անկանէին։ * Հասանէր
յովնաթան զօրօքն հանդերձ․ պատէր զմեհեանն
դագոնայ և զքաղաքն ազովտացւոց, և որ շուրջ զնովաւ
քաղաքքն էին առնոյր յաւարի․ զմեհեանն դագոնայ
85 ամրացելովքն հանդերձ այրէր հրով։ * Եւ եղեն անկեալքն
՚ի սրոյ՝ այրեցելովքն հանդերձ՝ իբրև արք ութ
86 հարիւր հազար։ * Չուեա՛ց խաղաց գնաց յովնաթան
անտի, և եկն բանակեցաւ ՚ի կողմանս ասկաղոնեայ, եկին
87 ելին ՚ի քաղաքէ անտի ընդառա՛ջ նմա փառօք։ * Եւ
դարձաւ յովնաթան յէմ՟ գնդաւն իւրով, և բազում աւարաւ․
զի բերէր զկապուտ զկողոպուտ բազում ըղթշնամեաց։
88 * Եւ իբրև լուաւ զայս աղեքսանդրոս,
89 յաւել փառաւորել առաւել ևս զյովնաթան․ * և ետ
տանել նմա շի՛նդղ ոսկի, զորօրինակ օրէն էր ունել
եղբարց թագաւորին․ և ետ նմա զակկարոն ա՟մ սահմանօքն
հանդերձ ՚ի ժառանգութիւն։

ԳԼ․ ԺԱ․

1 Եւ թագաւորն եգիպտացւոց զօրաժողով լինէր՝ ԺԸ
կուտէր զօրս բազումս իբրև զաւազ առ ափն ծովուն,
և նաւս բազումս․ և խնդրէր նա ունել զարքայութիւն
աղեքսանդրեայ նենգութբ՟, և յաւելուլ
2 յիւր արքայութիւն։ * Եւ ել ընդ կողմանս ասորեստանեայց
բանիւ խաղաղութբ՟․ և նոքա դուռն բանային
նմա, և ընդ առաջ երթային նր՟․ քանզի պատուէր էր
3 յաղեքսանդրեայ արքայէ՝ քանզի աներ էր նր՟։ * Եւ
իբրև մտանէր պտղոմէոս ՚ի քաղաքսն, յիւրոց զօրացն
4 պահապան թողոյր իւրաքանչիւր քաղաքաց։ * Իբրև
եկին մերձեցան նոքա ՚ի քաղաքն ազովտացւոց, ցուցին
նմա զմեհեանն դագոնայ այրեցեալ, զքաղաքն և
որ շուրջ զիւրև էին այրեցեա՛լ ՚ի ժամանակի պատերազմի,
և զդիակունսն որ այրեցեալ էր՝ բերեալ կուտեալ
5 էր կոյտս կոյտս ՚ի վ՟ր ճանապարհին։ * Եւ պատմէին

---

(56) Ոմանք․ Լիցուք մեք միմեանց ՚ի քաղաքն պտղոմէացւոց։ (58) Ոմանք․ Եւ ետ նմա զկղէո՛։ (58) Ոսկան․ Ըստ օրինաց թգ՟րաց։ (65) Յօրինակին գրեալ է․ Եւ արար զնա սպարա՛։ (69) Ոմանք․ Որ էր ՚ի վ՟ր սորին ասորեաց․․․ նա զյամնեաւ։ (70) Ոսկան․ Ընդէր դու զինիս ՚ի վ՟ր մեր։ (71) Ոմանք․ ՚Ի դաշտ այսօր առ մեզ։ (72) Ոսկան․ Կամ ո՛յք այնք իցեն, որք օգնականք։ (72) ՚Ի լուս՟․ Զի երկիցս անգամ․ համաձայն միոյ և երկու օրինակի ՚ի բնաբանին․ առ այլ գրչագիրս միաբան համեմատ՝ միայն ասեն՝ երկիցս։ (73) Ոմանք․ Ուրուք գուցէ թուփ թաք՟․․ և ոչ խիճ ձեռն ՚ի քար ձգ՟։ (74) Ոմանք․ Ձեռնտու լինել նմա։

(79) Ոմանք․ ՚Ի դարանի զկնի նր՟։ (82) Ոմանք․ Եւ գայր ձորձորակին ՚ի վ՟ր։ (82) Բազումք․ Անդէն ՚ի դարանի։ (83) Այլ․ Հասուցանէր մինչև ՚ի կող՟։ (85) Յօրինակին բոլորագրով այսպէս գրի՝ Արք Ը՟ Ռ՟․ համաձայն այլոց երկուց օրինակաց։ Եւ օրինակ մի՝ Ը՟ հարիւր Ռ՟։ Իսկ երկու օրինակք համեմատք միմեանց ունին՝ ԸՌ՟։ Եւ Ոսկան․ արք ութ հարիւր։ (86) Ոմանք․ Ընդ առաջ նմա մեծաւ փառօք, կամ, փառօք մեծօք։ (87) Ոմանք․ Զկապուտ կողոպուտ բզ՟մ թշնամ՟։ Գլ․ ԺԱ․ (2) Ոմանք․ Ընդ առաջ երթային նմա։ (3) Ոմանք․ Պահապանս թողոյր յիւրա՟։ (4) Ոմանք․ Բերեալ կուտէր կոյտս կոյտս։ (5) Ոմանք․ Զորինչ միանգամ․․

մեծին առաջի արքային որ զի՛նչ միանգամ գործեաց յով֊
նաթան, և յաչա՛ց հանէ՛ին զնա։ և Թագաւորն լռի՛կ
կայր։ *Եւ եկն յանդիման եղև յոնաթան Թագաւո֊ 6
րին 'ի քաղաքն յոպպէացւոց փառօք մեծօք. ողջոյն ե֊
տուն միմեանց, և եղեն այն օր առ միմեանս։ *Եւ գը֊ 7
նաց յոնաթան ընդ արքային մինչև 'ի կողմանս գետոյն
որ անուանեալ կոչի աղատ։ և դարձաւ յոնաթան անդ֊
րէն յեմ։ *Իսկ արքայ պտղոմէոս տիրեաց 'ի վ̄ր քա֊ 8
ղաքացն ծովեզերեայց՝ մինչև 'ի քաղաքն սելևկացւոց.
և խորհէր 'ի վ̄ր աղեքսանդրեայ խորհուրդ չարութե։
*Եւ արձակեաց նա հրովարտակս առ դեմետր արքայ 9
և ասէ. Եկ ուխտ դիցուք առ միմեանս՝ և դաշինս կռես֊
ցուք, և տաց քեզ զդուստր իմ զոր ունի աղեքսանդ֊
րոս արքայ, և տիրեսցես դու 'ի վերայ արքայութե հօր
քո. *զի զղջացեալ եմ թէ ընդէ՞ր ետու ես զդուստր 10
իմ նմա կնութե. զի խորհեցաւ նա 'ի վ̄ր իմ մահ։ *և 11
այսպէս յաչաց հանէր զնա, զի ինքն ակն եդեալ էր տէ֊
րութե նր։ *Եւ եհան զդուստրն, և ետ դեմետրի. և 12
խոտորեցաւ յաղեքսանդրէ, և յայտնեցա՛ւ զթշնամութե
իւր։ Եւ եմուտ պտղոմէոս և տիրեաց նա 'ի վ̄ր քա֊
ղաքացն, և սելևկեայ ծովեզերեայց։ և խորհէր չարու֊
թե 'ի վ̄ր աղեքսանդրու։ *Եկն եմուտ 'ի քաղաքն ան֊ 13
տիոքացւոց. և եդաւ զթագ զասիացւոցն. և պսակե֊
ցաւ կրկին թագաւն ասիացւոց՝ և թագաւն եգիպտաց֊
ւոց։ *Բայց աղեքսանդրոս արքայ էր 'ի կողմանս կիլի֊ 14
կեցւոց 'ի ժամանակին յայնմիկ. զի ապստամբէին մար֊
դիկն 'ի նմանէ։ *Եւ լուաւ աղեքսանդրոս՝ դիմեաց 15
գալ 'ի վ̄ր նր մարտիւ պատերազմաւ։ և ել պտղոմէոս
ընդ առաջ նր զօրօք բազմօք, և դարձոյց զնա 'ի պար֊
տութե։ *և փախստեայ լինէր աղեքսանդրոս 'ի կող֊ 16
մանս արաբացւոց. զի անդ թաքիցէ և ապրեցէ 'ի նմա֊
նէ։ և արքայ պտղոմէոս բարձրացաւ։ *Եւ եկն զա֊ 17
բեէլ արուայիկ, և հատ զգլուխն աղեքսանդրեայ, և ետ
տանել պտղոմոսի արքայի։ *Եւ պտղոմէոս մեռաւ 18
յաւուրն երրորդի, և որ էին զամրօքն սատակեցան
յամրականացն։

ԺԹ *Եւ թագաւորեաց դեմետր, յամին հարիւրորդի վաթ֊ 19
սներորդի եւթներորդի։ *Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ 20
ժողովեաց յոնաթան զօրս 'ի հրէաստան, գա՛լ մարտ
դնել զբերդաւն որ յեմ էր. կազմեցին գնդաւ շուրջ
մեքենայս բազումս։ *Ապա գնացին ոմանք որ թըշ֊ 21
նամի էին ազգին հրէից, ա՛րք անօրէնք պատմել թա֊
գաւորին, եթէ յոնաթան մեքենայս կազմեալ շուրջ
զբերդաւն պատեալ՝ յանուլ պատերազմել։ *Իբրև 22
լուաւ՝ բարկացա՛ւ յոյժ. չուեաց և եկն 'ի պտղոմէոս,
ետ հրովարտակս առ յոնաթան, զի մի՛ ևս զբերդն
շուրջ պաշարեալ պահիցէ. այլ ինքն յարուցեալ վաղ֊
վաղակի առ նա հասանիցէ՝ 'ի քաղաքն պտղոմէացւոց
զի ա՛նդ յանդիման լիցին միմեանց։ *Իբրև լուաւ յով֊ 23
նաթան՝ ևս քան զևս պնդել հրամայեաց զպահ բերդին.
և ինքն ա՛ռ արս ընտիրս իմաստունս 'ի ծերակոյտ ժո֊
ղովրդեանն անտի, և 'ի քահանայից անտի. *հանդերձե֊ 24
ցաւ պատարագօք, ոսկւով և արծաթով, և եդ զանձն
'ի մահ, գնա՛ց յանդիման լինել թագաւորին 'ի քաղաքն
պտղոմէացւոց։ և եգիտ նա շնորհս 'ի նմանէ. *Թէպէտ 25
և բազումք էին յանօրինաց անտի ամբաստան զնմանէ։
*Եւ մեծարեա՛ց զնա թագաւորն ոմ̄ առաջինքն իւր. 26
և բարձրացոյց զնա յոյժ առաջի ամ̄ բարեկամաց իւ֊
27 րոց. *և կարգեաց նմա զիշխանութե քահանայապետու֊
թեն. և որ ինչ այլ ինչ պատիւ ունէր յառաջագոյն քան
զնա։ կացոյց կարգեաց զնա ընդ առաջին բարեկամս։
28 *Եւ աղաչեաց յոնաթան զարքայն, զի ապահարկ ա֊
րասցէ զհրէաստան, և զերեսին կուսակալութեանն, և զը֊
շամրին։ և յանձն առ նմա տա՛լ նմա երեք հարիւր քան֊
29 քար։ *Եւ հաճո՛յ թուեցաւ թագաւորին. և վ̄ն այսր
ամ̄ հրամա՛ն ետ հրովարտակս տալ առ յոնաթան օ֊
30 րինակաւս այսուիկ։ *Արքա՛յ դեմետր առ յոնաթան
31 եղբայր՝ ողջո՛յն։ *Զպատճէն հրովարտակիս այսորիկ
գրեցաք մեք առ ղասթենէս եղբայր մեր, նովին օրինա֊
32 կաւ և առ ձեզ գրեցաք զի գիտասջիք։ *Արքայ դե֊
33 մետր՝ առ ղասթենէս հայր՝ ողջոյն։ *ազգին հրէից օգ֊
նական նիզակակից՝ ուխտակա՛լ բարեկամաց մերոց, ի֊
րաւունս համարեցաք դիւրել բարի առնել փոխանակ
արդարութե միամտութ̄ զոր պահեցին նոքա առ մեզ։
34 *Կարգեցաք մեք զսահմանս հրէաստանի, և զերիս օ֊
րէնսն՝ ափարիմ, և ղուդա, և ռաթամին, յաւելցին 'ի
հրէաստանի 'ի կողմանս շամրնի. և ամ̄ որինչ հասի օ֊
րէն գայցէ 'ի նոցանէ՝ լիցի այն պաշտօնէից յեմ. փո֊
խանակ արքունական մաիցն որ գայր 'ի նմ̄նէ ամ̄ յամէ
35 յարմտեաց երկրին, և 'ի բերոյ ծառոցն պտղոյն։ *և
այլ որինչ տարապէ արքունի, կամ տասանորդք, կամ
մաքս, կամ ինչ որինչ մուտք յարքունիս իցեն. կամ
36 բաժ աղտից, կամ տարաղ պսակաց, *զայս ամ̄ թող֊
ցուք 'ի նմ̄. և մի մի ինչ մի՛ յայսցանէ անարգեալ գոյցէ
37 մինչև յաւիտենանս ժամանակաց։ *Արդ ձեզ փոյթ լի֊
ցի առնել պատճէն մի հրովարտակիդ, և տալ առ յով֊
նաթան՝ զի դիցի 'ի գանձն սրբութե՝ 'ի դիպա՛ն վայր
38 'ի նշանաւոր տեղւոջ։ *Իբրև ետես դեմետր արքայ,
եթէ հնազանդեցաւ ամ̄ երկիր առաջի նր. և ո՛չինչ էր
յաշխարհի որինչ ընդդէմ դառնայր հրամանաց նորա,
հրամա՛ն ետ արձակել զզօրսն յիւրաքանչիւր տեղիս.
բա՛ց 'ի զօրաց յազգաց հեթանոսաց, և 'ի մարզիկ գնդէ
կղզեաց կղզեաց ոք։

Եւ 'ի թշնամութե դարձան ամ̄ զօրք ազգաց ընդ նմա։ Ի
39 *Տրիփոն անուն էր աղեքսանդրեան տոհմին, իբրև ե֊
տես եթէ զօրքն ամ̄ տրտունջ են զդեմետրեաւ՝ գնա՛ց
նա առ իմաղկուս արուայիկ, որ սնուցանէր զանտիոք
40 զպատանեակն աղեքսանդրի։ *և առ նմա կանխէր՝ զի
տացէ նա ցնա՛ զմանուկն, և ածցէ թագաւորեցուսցէ
'ի տեղի հօր իւրոյ. և պատմեաց նմա որինչ միանգամ
գործս գործեաց դեմետր, և զամ̄ թշնամութիս որ միան֊
գամ գոռային զօրքն. և ա՛նդ լինէր առ նմա աւուրս
41 բազումս։ *Առաքեա՛ց յոնաթան առ դեմետր ար֊
քայ, զի հրամա՛ն տացէ իջուցանել զզօրսն որ 'ի միջնա֊
բերդի անդ էին, և որ յամուրս անդ էին. զի էին նք̄
42 թշնամութ̄ ընդ ի̄լի։ *Եւ առաքեաց դեմետրիոս առ
յոնաթան՝ և ասէ. ո՛չ զայդ միայն արարից քեզ և ազ֊
գի քում, այլ փառօք փառաւորեցից զազգ քո՝ եթէ
43 ժամանակ միայն գտից։ *Արդ դու բարւոք արասցես,
առաքեսցես առ իս գունդ մի 'ի թիկունս, զի զօրքս ա֊
44 ռաւիկ յինէն յետս կացին։ *Իբրև լուաւ զայն յոնա֊
թան, վաղվաղակի գունդ մի յերից հազարաց արս ըն֊
տիրս սպառազէնս արձակեաց 'ի թիկունս թագաւո֊
րին 'ի քաղաքն անտիոքացւոց. և ուրա՛խ եղև թագա֊
45 ւորն 'ի հասանել նց̄ 'ի ձեռս նր։ *Իբրև զայն լուան
քաղաքացիքն. ժողովեցան յիւրաքանչիւր տեղւոջէ 'ի
մէջ

և Թագաւորն լռի՛ կայր։ (6) Ոմանք. Փառօք մեծաւ։ (8) Ոմանք. Ծովեզերեայց՝ մինչ 'ի ք̄ղքն։ (9) Այլ. Եւ արձակեաց նա հրեշտակս առ. . ուխտ դիցուք ընդ միմեանս։ (10) Ոմանք. Զի զղջացեալ եմ ես։ (12) Ոմանք. Եւ եկն եմուտ պտղո՛։ (14) Ոմանք. 'Ի կողմանս կիլիկեացւոց։ (17) Ոմանք. Տանել պտղոմէոսի. կամ, պտղոմեի ար՛։ (21) Ոսկան. Յանուլ պատերազմել է։ (22) Ոմանք. Չուեաց և եկն պտղոմէոս։ Ւ ոմանք. Եկն 'ի պտղոմէցիս. . 'ի պտղոմէացւոց քաղաքն։ (24) Ոմանք. Եւ ետ զանձն 'ի մահ։ (27) Ոմանք. Ունէր յառաջ քան զնա։ (28) Ոսկան. Եւ յանձն էառ նա տալ։ (31) Յօրինակին. Առ ղասթենէս եղ՛։ (33) Ոմանք. Արդարութե միամտութե։ (34) Ոսկան. 'Ի կողմանցն շամրնի. . հասի օրէն գայր։ (34) Ոմանք. Եւ 'ի բերոյ ծառոցն պտղոց։ (35) Ոմանք. Կամ որ ինչ մուտք յարքունիս։ (36) Ոմանք. 'Ի նմ̄. և մի մի ինչ յայսցանէ։ (37) Ոմանք. Տալ ցյոնաթան. . . 'ի դիպան վայրի։ Ուր ոսկան. 'Ի յոնաթան, զի դիցէ 'ի գանձն։ (38) Ոմանք. Որ ընդդէմ դառ՛. . բայց 'ի զօրաց ազգաց։ (39) Ոմանք. Տրիփոն ոմն անուն աղեքսան՛։ (39) Այլ. Սնուցանէր զանտիոքոս։ (40) Յօրինակին. Զի տացէ նմա ցնա։ (40) Ոմանք. Զի ածցէ թագ̄րեցուսցէ։ (42) Ոսկան. Ժամանակ միայն գտցի։

մէջ քաղաքին՝ իբրև բիւրք երկոտասան ։ այն ինչ յարձակեալ
էին 'ի վր թագաւորին, կամէին անդէն սպանանել · *Նա խոյս ետ 'ի նոցանէ · և նոքա առին վաղվաղակի 46
զկիրճսն ամ պնացից քաղաքին · մարտ եդին
և սկսան մաքառել ։ *Ազդ եղև հրէական գնդին · կուտեցան 'ի վր ապարանից թագաւորին, ձայն ետուն 47
միմեանց, և սփռեցան ը ամ քաղաքն · *իբրև հարին՝ 48
սպանին կոտորեցին արս իբրև տասն հազար · հրձիգ
արարին զամ փայտակերտն շապարանից նր · և զինչս
և զաւարացուածս նց առին յաւարի · արկին յիւրեանս
զթագաւորն, և ապրեցուցին զնա 'ի ձեռաց նց ։ *Իբրև 49
ետես մնացեալ գունդ քաղաքին, եթէ զօրացաւ գունդն
հրէական 'ի վերայ նց, և կամակար յաղթեցին նց · լքան
նուաղեցան, և տկարացան 'ի խորհուրդս իւրեանց · 'ի
ձայն բարբառոյ ողոքանաց սկսան աղաղակել առ թագաւորն՝ և ասեն · *Ձեռն տուր մեզ, և դադարեսցէ 50
գունդդ մոլեկան 'ի կոտորածէ քաղաքիս ։ *զայն բան 51
ասէին, և զիւրաքանչիւր զէնս առ ոտս պատերազմողացն ընկենուին ։ և բարձրանայր փառօք գունդն հրէական առաջի թագաւորին, և առաջի ամ զօրաց նր · և
դարձան յանդրէն յեմ անուամբ մեծաւ և բզմ աւարաւ ։ *Եւ նստաւ դեմետր արքայ յաթոռ տէրութե 52
իւրոյ, և սարսեաց երկիրն ամ առաջի նր ։ *Եւ ստեաց 53
ինքեանց զամ որինչ խոստացաւ նա նց, և ամենևին
օտարացաւ յաչս յոնաթանու · և ոչ հատոյց նմա ըստ
միամտութե վաստակոց նր ։

ԻԱ *Յետ այսորիկ դարձաւ տրիփոն, և պատանեակն անտիոքոս ը նմա, թագաւորեաց և նստեաց յաթոռ տէ- 54
րութե ։ *և առ նա ժողովեցին զօրքն ամ որ ցրուեալ էր 55
'ի դեմետրեայ ։ և ետուն մարտ պատերազմի ը դեմետրեայ, և փախուցին զնա վատթարեալ ։ *և էառ զգա- 56
զանան տրիփոն · և կալաւ զքաղաքն անտիոքացւոց ։

ԻԲ *Հրամանս ետ հրովարտակ առնել մանուկն անտիոքոս՝ 57
առ յոնաթան՝ և ասէ · կացուցեալ եմ զքեզ 'ի գործ
քահանայապետութե, և հաստատեալ եմ զքեզ 'ի վր
չորից օրինաց, և կարգեցաք զքեզ ընդ բուն և ը առաջին բարեկամս մեր ։ *Եւ ետ տանել նմա նուագս 58
ոսկիս, և սպաս տաճարին ։ և ետ նմա իշխանութե ըմպել ոսկի նուագօք, արկանել ծիրանիս, և իշխել կրել
նշան չգեղ, ը նշանի թագաւորաց ։ *Եւ զշմաւոն զեղբայր նր հրաման ետ իշխան զօրավար կացուցանել 'ի 59
կողմանցն ծուրայ մինչև 'ի սահմանս եգիպտացւոց ։ *Եւ 60
ել յոնաթան շրջել յայնկոյս յորդանան գետոյ՝ և ը
քաղաքսն, և ժողովեցան առ նա ամ զօրք ասորւոց 'ի
թիկունս ։ և եկն նա 'ի կողմանս ասկաղոնեայ · և ելին
նմա քաղաքացիքն ընդառաջ մեծաւ գովութե ։ *Անտի գնաց եկն 'ի գազայ, և գազացիքն փակեցին նմա 61
զդրունսն · նստաւ շուրջ զնոքօք, և հրձիգ արար զաւանս նց · և զինչս և զաւարացուածս նց վարեցին 'ի գերութե ։ *Ապա եկին գազացիքն առաջի կացին՝ ձեռն 62
ետուն նմա, և մատուցին զորդիս իշխանացն իւրեանց
'ի պատանդութե, և նա առ ետ տանել զնս յեմ · և ինքն
անց ը երկիրն 'ի կողմանս դամասկեայ ։ *Եւ լուաւ 63
յոնաթան եթէ հասին իշխանք դեմետրեայ 'ի կադէս
'ի կողմանս գալիլեացւոց զօրօք բազմօք · իբրև կամէին
իմն թէ փոխեսցուք զնա 'ի գործոյ անտի · *Նա եթող 64
զեղբայր իւր զշմաւոն յերկրին վր · և ինքն գնաց ընդ
առաջ նց ։ *Եւ շմաւոն հասանէր պատերազմաւ 'ի վր 65
բեթսուրայ, և պաշարէր զնա աւուրս բազումս, և յար-
66 գել արկանէր զնոսա ։ *աղաչել սկսան նոքա զնա, զի
դաշինս արասցէ ը նս · նա ետ ձեռն նց, և եհան զնս
67 անտի · և կացոյց անդ նա պահապանս քաղաքին ։ *Եւ
յոնաթան զօրօքն իւրովք եկին բանակեցաւ 'ի վերայ
ջուրցն գեննեսարեթայ, կանխեաց նա ընդ առաւօտն
68 'ի դաշտն նասովրայ · *և գունդ մի այլազգեաց ընդ առաջ եղև 'ի դաշտի անդ ։ Եւ դարան գործեցին 'ի վր
նր · կէսքն 'ի դարան մնին, կէսքն 'ի դիմի հարան նմա ·
69 *և յարեան դարանակալքն յիւրաքանչիւր տեղեաց՝
զհետ եղեն նց, և զյոնաթան 'ի մէջ արկին զօրօքն հանդերձ ։
70 *և արարին զզօրսն յոնաթանու փախստեայս ·
և ոչ մնաց առ նմա, բայց միայն մատաթի բեսաղոմեան,
71 և յուդա սկափեան՝ զօրավարք զօրացն ։ *Ձեռն զձեռօք
արկանէր յոնաթան, զպատմուճանն պատառէր, հող
72 'ի գլուխ լինէր ։ *'ի վր յարձակէր բարկութե մեծաւ,
73 և 'ի պարտութե մատնէր զնոսա ։ *Յայնմ ժամանակի
փախստեայքն ամենեքեան անդրէն 'ի նոյն դառնային,
հալածական զթշնամին առնէին առաջի իւրեանց, մինչև 'ի բանակն իւրեանց 'ի կադէս · և եկին անկան զբա-
74 նակաւն այլազգեաց · *հարին կոտորեցին յաւուր յայնմիկ իբրև երեք հազար հեծեալ սպառազէնս ։ և դարձաւ յոնաթան յեմ ։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Իբրև ետես յոնաթան թէ ժամանակն աջողեալ է ԻԳ
նմա, կոչեաց արս ընտիրս, առաքեաց զնս 'ի քաղաք հռոմայեցւոց, երթալ նորոգել զուխտ հաշտութե
2 ընդ նս ։ *և ընդ սպարտացիս, և ը այլ տեղիս տեղիս
3 արար հրովարտակս ը նմին օրինակի ։ *Գնացին հրեշտակքն, և եկին հասին 'ի քաղաքն հռոմայեցւոց · և
յանդիման եղեն նց 'ի տաճարին խորհրդոց ։ և ասեն ·
յոնաթան քահանայապետ՝ և ազգն հրէից առաքեցին
զմեզ առ ձեզ նորոգել զհաշտութիւն առաջին · լինել նի-
4 զակակից և թիկունք ը օրինակին առաջնում ։ *Յանձն
առին՝ հաճեցան · և ետուն հրովարտակս 'ի տեղիս տեղիս, զի յուղարկեսցին նոքա խաղաղութե յերկիրն հրէաստանի ։
5 *Եւ այս պատճէն հրովարտակացն զոր գրեաց յոնաթան առ աշխարհակալս, իշխանս, առ
6 կուսակալս նց ։ *Յոնաթան քահանայապետ, ծերակոյտ ժողովրդեամբ հանդերձ, և քահանայք, գունդ
և սպահ ազգին հրէաստանեայց · առ սպարտացիս եղ-
7 բարս մեր՝ ողջոյն ։ *Քանզի յառաջ ևս առաքեցան
հրովարտակք առ ոնիա քահանայապետ՝ 'ի դարեհէ արքայէ 'ի թագաւորէ ձերմէ, եթէ նիզակակիցք եղբարք
և բարեկամք մեր էք, որպէս մեզ պատճէնքս ցուցանեն ։
8 *ընկալաւ ոնիա զայրն որ առաքեցաւ մեծաւ փառօք,
և առ 'ի ձեռն հրովարտակ մի՝ ուր նշանակէր զմեզ նի-
9 զակակիցս և թիկունս իւր, և սիրելի բարեկամս ։ *Արդ
մեք՝ քանզի լի՛ և ոչ կարօտեալք մխիթարեցաք ձերովք
10 հրովարտակօքս, *առաքել նորոգել միւսանգամ զնոյն
հաւանութե հարազատութե, զի մի՛ օտարասցուք մեք
'ի ձէնջ · զի բազում են այն ժամանակք որ անցին 'ի վր
11 հին հաւանութեցն զոր դուքն առ մեզ արարէք ։ *Արդ
մեք անպակաս յամ ժամանակի 'ի տօնս տարեկանաց՝ և
յայլ աւուրս արժանաւորս՝ յիշեմք մեք զձեզ, 'ի վերայ
պատարագացն որ մատուցանեմք · յիշեմք յաղօթս մեր
ոպ

---

(48) Ոմանք · Արկին իւրեանց զթգրն ։ (51) Յօրինակին · Եւ դառնացին անդրէն յեմ անուամբ մե՛՛ ։ (52) Յօրինակին յէրնի · Երկիրն ամ ամ ։ (55) Բազում · Որ ցրուեալ էր դեմետրեայ ։ Ոսկան · զոր ցրուեալ էր ։ (57) Ոմանք · Կացուցեալ եմ զքեզ · · և հաստատեալ եմ ։
(61) Ոսկան · Նմա զդրունսն գազայ ։ (61) Ոմանք · Եւ զինչս և ս և զատաց՛՛ ։ (67) Ոմանք · Ջուրցն գեննեսարեթ · · 'ի դաշտն նասատովրայ · կամ, ասովրայ ։ (69) Յօրինակին 'ի բնաբանի գնի · Զհետ էին նոցա · այլ 'ի լուս՛՛ · ուղղագրի՝ եղեն · համաձայն այլոց ։ (70) Ոմանք · Եւ յուդաս կափեան ։
(72) Ոմանք · Բարկութե բազմաւ, և 'ի պար՛՛ ։ (73) Բազում · Մինչ 'ի բանակն իւրեանց ։ (74) Ոմանք · Իբրև երիս հազարս հեծեալս սպա՛՛ ։
ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք · Ժամանակն յաջողեալ էր նմա · · 'ի քղքն հռո՛՛ ։ (2) Ոմանք · Եւ ընդ սպարտեցիս ։ (5) Ոմանք · Հրովարտակացն է, զոր · · և առ կուսակալս ։
(6) Այլք · Գունդ և սպայ · կամ, սպա ։ (7) 'Ի բազումս պակասի · Առաքեցան հրովարտակք առ ոնիա · · · եղբարք և բարեկամք մեր ։ (8) Ոմանք · Եւ առ 'ի ձեռն հրովարտակսն, ուր ։ (9) Ոմանք · Այլ մեք՝ քանզի լի՝ և ոչ ։ (10) Ոմանք · Առաքեցաք նորոգել միւ՛՛ ։ (11) Ոսկան · Պատարագացն զորս մատու՛՛ ։

ոնդ արժան և օրէն է յիշել զեղբարս մեր ։ * Եւ ցնծամք 12
մեք ընդ փառս ձեր ։ * Արդ զմեւք պատեցան աւա- 13
ռիկ բազում նեղութիւնք պատերազմաց. մարտ եդին ա-
ռաւել թագաւորք որ շուրջ զմեւք են. * Եւ մեք ոչ ինչ 14
կամեցաք ցարդ նեղել զձեզ. և ոչ զձեզ, և ոչ որ շուրջ
զձեւքդ բարեկամք նիզակակիցք մեր են յայս մարտս
պատերազմի ։ * Զի գոյր մեզ օգնութիւն յերկնից, և ապ- 15
րեցաք մեք 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց. և 'ի պարտութ-
իւն մատնեցան թշնամիք մեր առաջի մեր ։ * Արդ ընտրե- 16
ցաք մեք զնումենիոս զանտիոքեան, և զանտիպատրոս
յասոնեան, և առաքեցաք առ հռոմայեցիս զի նորո-
գեսցեն զառաջին հաշտութիւն հաւանութեան, թիկունս
բարեկամութեան եղբայրութեան ։ * Տուաք ն̅ց պատուէր 17
անցանել առ ձեզ, տալ ն̅ց ձեզ ողջոյն. և մատուցանել
թուղթս վ̅ս նորոգման սիրոյ եղբայրութեան մերոյ ։ * Արդ 18
բարւոք արասջիք հրաման տալ պատասխանի առնել
մեզ ։ * Եւ այս պատճէն հրովարտակացն է որ արա- 19
րին անդրէն առ ոնիա քահանայ ։ * Արէոյ սպարտաց- 20
ւոց, ոնիայ մեծ քահանայապետի ողջոյն ։ * Գտան հին 21
մատեանք վ̅ս սպարտիացւոց և հրէաստանեայց, զի են
եղբարք հաւասարք՝ և են յաբրահամէ ։ * Արդ յորմէ 22
հետէ զայս այսպէս գիտացաք. բարւոք արասջիք հա-
նապազորդ գրել առ մեզ, վ̅ս խաղաղութեան և ողջունի
ձեր առ մեզ ։ * Եւ մեր առ ձեզ ։ Ինչք և ստացուածք և 23
ա̅մ անասուն մեր՝ ձեր է, ո̅ր և ձերն մեր ։ արդ տամք
զայս պատուէր, զի համապազ պահեսջիք զայս առ մեզ ։

ԻԴ * Եւ լուաւ յովնաթան եթէ դարձան իշխանք դեմետ- 24
րեայ զօրօք բազմօք քան զառաջինն, գալ 'ի վ̅ր ն̅ր 'ի
մարտ պատերազմի ։ * Չու արար յեմէ, խաղաց 'ի վ̅ր 25
ն̅ց, եհաս 'ի դիմի, հարաւ 'ի կողմանցն ամաթիտայ վայ-
րաց. քանզի չետ թոյլ նմա հասանել յուղել զերկիր
իւր ։ * Արձակեաց նա դէտս 'ի բանակ ն̅ց, և պատմեցին 26
նմա այսպէս՝ եթէ պատրաստեալ են գիշերայն անկա-
նել 'ի վ̅ր մեր ։ * Եւ իբրև արեգն 'ի մուտս եղև, հրա- 27
մայեաց յովնաթան զօրացն զի վառեալք՝ արթունք՝
պատրաստեալք՝ միագունդ կայցեն մինչև յառաւօտ, 'ի
մարտ պատերազմի, պարեկապանս հանին, շուրջ զբու-
րեամբք փակեցին. և ինքեանք կային պատրաստեալք
'ի մարտ պատերազմի ։ * Իբրև լուան թշնամիքն՝ եթէ 28
գիշերայն պատրաստեցան 'ի պատերազմ, երկեան՝ զար-
հուրեցան՝ բեկան 'ի սիրտս իւրեանց. խիտ առ խիտ
խարոյկս վառեցին ընդ ա̅մ տեղիս, և ինքեանք գիշե-
րայն փախստեայք մեկնեցան ։ * Եւ ոչ գիտաց յովնա- 29
թան զօրօքն հանդերձ զփախուստն ն̅ց. զի հայէր ընդ
խարոյկսն բորբոքեալս, համարէր թէ առ եռեղ իցեն ։
* Ապա թէպէտ և զհետ եղև ն̅ց՝ չկարաց հասանել, զի 30
անցեալ էր ն̅ց ընդ գետն ազատ ։

ԻԵ * Ապա դարձաւ 'ի նոցանէ յովնաթան 'ի վ̅ր արաբաց- 31
ւոցն, որ անուանեալ կոչէին զաբդեցիք, հարկանէր՝ սա-
տակէր՝ վանէր զբազմակս ն̅ց, և առնոյր զինչս և զստաց-
ուածս ն̅ց յաւարի ։ * Եւ դառնայր 'ի կողմանս դամաս- 32
կեայ ։ * Եւ հասանէր յասկաղոն, և առնոյր զամուրսն 33
ա̅մ որ շուրջ զնովաւ էին, և դառնայր 'ի կողմանսն յոպ-
պայեցւոց. արագէր զզօրն 'ի ներքս մուծանէր ։ * Զի 34
լուաւ թէ ամրականքն ձեռն տային 'ի դեմետր, պա-
հապանս ոստիկանս 'ի վ̅ր կացուցանէր ։ * Եւ դարձաւ 35
յովնաթան՝ զօրընտիր լինէր, զծերակոյտն 'ի խորհուրդն
կոչէր. կամէր զամուրսն շինել հրէաստանի, * Եւ բարձ- 36
րացուցանել 'ի բարձրութն 'ի մէջ միջնաբերդին. և քա-
ղաքն 'ի բարձրութեն մեծ, անջրպետել կամէր ընդ ն̅ց
և ընդ քաղաքն, զի առանձինն լիցին. զի մի տայցեն՝
37 և մի առնուցուն, մի գնիցեն և մի վաճառիցեն ։ * Եւ
ժողովեցան շինել զքաղաքն. և ինչ որ անկեալ էր 'ի
պարսպացն յուղխաջուր հեղեղատաց 'ի ծմակին կող-
38 մանց անտի, որ անուանեալ կոչի փակնթա ։ * Եւ շինե-
ւոն սկսաւ շինել զադեդա յափիղայ. ամրացոյց զնա,
և դրունս եդ նմա, և նիգօք հաստատեաց զնա ։

39 * Եւ խնդրէր տրիփոն թագաւորել կողմանցն ասիա- ԻԶ
ւոց, և դնել թագ, և ձգել զձեռն 'ի վ̅ր արքային ան-
40 տիոքայ ։ * Բայց երկեաւ զանգիտեաց, թէ գուցէ
յանձն ոչ առնուցու յովնաթան, և խաղասցէ 'ի վ̅ր ն̅ր
մարտիւ պատերազմաւ. և խնդրէր նա հնարս ըմբռնել
41 զնա՝ և կորուսանել. * Խաղաց գնաց՝ և եկն 'ի կողմանս
բեթսանայ ։ Եւ ել ը̅ առաջ ն̅ր յովնաթան քառասուն
հազարաւ ընտիր վառելով պատրաստեալ պատերազմի,
42 և եկն եհաս նա 'ի բեթսան ։ * Եւ ետես տրիփոն եթէ
հասեալ է յովնաթան զօրօք բազմօք, և զանգիտեաց ձգել
43 զձեռս իւր 'ի նա. * Ապա ա̅ռ ընկալաւ զնա փառաւո-
րութ̅բ, և յանդիմանեաց զնա ա̅մ բարեկամացն իւրոց.
և ետ նմա պարգևս, և հրաման ետ զօրացն իւրոց զի
44 հնազանդ լիցին նմա ։ * Խօսել սկսաւ ընդ յովնաթա-
նու՝ և ասէ. ընդէ՞ր զայդչափ զօրս կոտորեցեր, զի
45 ոչինչ գոյր 'ի միջի գործ պատերազմի ։ * Արդ արձակեա՛
դու զզօրսդ յիւրաքանչիւր տեղիս, և ընտրեա՛ դու ը̅
քեզ արս սակաւս որ ընդ քեզ հանապազ շրջիցին, և
եկ դու ընդ իս 'ի քաղաքն պտղոմէացւոց, և տաց քեզ
զնա 'ի ձեռս, և զայլ ամուրս զօրօքն հանդերձ, ո̅ր 'ի
ձեռն լիցի, և ես դարձայց անդրէն. զի վ̅ս այսորիկ
46 իսկ եկեալ էի ։ * Եւ հաւատաց նա 'ի նա, և արար ո̅ր
հրամայեաց նմա, և արձակեաց զզօրսն յիւրաքանչիւր
47 տեղիս յերկիրն հրէաստանի ։ * Եւ եթող առ իւր 'ի ն̅ցնէ
իբրև արս երիս հազարս ։ զարձեալ եթող 'ի նոցանէ
զերկուս հազարսն յերկրին գալիլեացւոց. և ինքն գը-
48 նաց ընդ նմա հազարաւ միով ։ * Եւ իբրև եմուտ յով-
նաթան 'ի քաղաքն պտղոմէացւոց, առին զդրունսն քա-
ղաքացիքն և զնա 'ի ներքս արգելին, և հանին ընդ սուր
49 զամենեսին որ ընդ նմա մտեալ էին ։ * Եւ արար տրի-
փոն զօրս 'ի վ̅ր զօրաց ն̅ր որ էին յերկրին գալիլեաց-
ւոց՝ և 'ի դաշտին մեծի, զի երթիցեն սատակեսցեն զա̅մ
50 զօրսն յովնաթանու ։ * Նոքա իբրև գիտացին թէ նա 'ի
ներքս արգելաւ, և ամենեքեան կորեան որ ընդ նմա
էին, մխիթարեցին զանձինս, և գնացին միագունդ միա-
51 բանութ̅բ 'ի մարտ պատերազմի ։ * Իբրև տեսին զօրա-
կանքն որ 'ի վ̅ր երթեալ էին, թէ սրտի մտօք 'ի վերայ
իւրաքանչիւր ոգւոց մարտնչէին. զանգիտեցին, թո-
52 ղին և դարձան ։ * Եւ ողջ եկին հասին յերկիրն հրէաս-
տանի խաղաղութ̅բ ։ Կոծ առին՝ լացին զյովնաթան և
զզօրսն որ ը̅ նմա էին, և էին յերկիւղի մեծի ։ Եւ նստէր
53 'ի սուգ ա̅մ ի̅էլ, և լային զյովնաթան ։ * Սկսան խնդ-
րել ա̅մ հեթանոսք որ շուրջ զնոքօք էին սատակել զն̅ց,
54 զի ասէին այսպէս, * թէ չիք ոք գլուխ իշխան 'ի վերայ
ն̅ց, որ տայ ընդ մեզ մարտ պատերազմի. արդ եկա՛յք՝
հասցո՛ւք 'ի վ̅ր, ջնջեսցուք զյիշատակ ն̅ց յերկրէ ։

Գլ.

---

(13) Ոմանք. Որ շուրջ զմեօք էին ։ (14) Այլք. Զձեզ. ոչ զձեզ և ոչ որ ։ (16) Ոմանք. 'Ի թիկունս բարեկամութեան" ։ (17) Ոմանք. Վ̅ս նորոգութե սիրոյ ։ (18)(22) Երկու օրինակք համեմատք միմեանց. Բարւոք արարէք ։ Իսկ Ոսկան. բարւոք առնէք ։ առնիցէք ։ (19) Ոմանք. Եւ այս պատճէնք հրովարտակացն և որ արա" ։ Իսկ Ոսկան. զոր արարին ։ (20) Ոմանք. Արքայ սպարտիացւոց առ ոնիա մեծ քահանայապետ ։ (23) Ոմանք. Պահեսջիք զայս առ ձեզ ։ (25) Ոմանք. 'Ի վ̅ր ն̅ր. . 'ի կողմանս նամաթիտայ. կամ, համաթիտայ ։ (27) Ոմանք. Մի գունդ կայցեն մինչև 'ի յառաւօտ ։ (30) Բազումք. Քանզի անցեալ էր ն̅ց ։ (33) Ոսկան. 'Ի կողմանսն յոպպէացւոց ։ (33) Ոմանք. Զօր 'ի ներքս մուծա" ։ (35) Ոսկան. Եւ դարձեալ յովնաթան. . 'ի խորհուրդ կո" ։ (36) Ոմանք. Եւ զքաղաք 'ի բարձ". կամ, և քաղաքին 'ի բարձ" ։ (38) Ոսկան. Զադեդայ յափիղայ ։ (41) Ոմանք. Ընտիր ընտիր վառելով ։ (42) Բազումք. Զանգիտեաց ձգել զձեռն իւր ։ (44) Ոմանք. 'Ի միջի մարտ պատերազմի ։ (45) Ոմանք. Դու քեզ արս սա". . . զի վ̅ս այսր իսկ եկի" ։ (45) Յօրինակին ոչէր. Եւ տաց քեզ զնա 'ի ։ (48) Օրինակ մի. Եւ հանին ընդ ն̅ս զամենեսին ։ (49) Ոմանք. Եւ 'ի դաշտին մեծ. զի եր" ։ (51) Ոմանք. Որ 'ի վերայն երթեալ էին ։ (54) Ոսկան. Գլուխ և իշխան 'ի վ̅ր ։

ԳԼ. ԺԳ.

Եւ լուաւ շմաւոն՝ եթէ ժողովեաց տրիփոն զօրս 1
բազումս գալ հասանել 'ի վ̄ր երկրին հրէաստա-
նի սատակել զնո̄ . * և ստուգեաց թէ յահի յերկիւղի 2
մեծի է ։ Եւ ինքն եկն ել յե̄մ, ժողովեաց և նա զժողո-
վուրդն . * մխիթարեաց զնո̄՝ և ասէ . դուք ինքնին գի- 3
տէք որչափ գո̄րծ գործեցաք՝ ես և եղբարք իմ, և տուն
հօր իմոյ . քանի՛ մարտ պատերազմի մղեցաք, կամ ո՞ր-
չափ նեղութե̄ համբերաք 'ի վ̄ր սրբութեցն օրինաց և
քաղաքին . * զի վ̄ս Իլի՝ և ձեր ամենեցուն կորեան եղ- 4
բարքն իմ, և ես մնացեալ եմ միայն ։ * Եւ արդ քա՛- 5
լիցի խնայել ապաշաւել յանձն իմ, յա̄մ ժամանակս
նեղութե̄ . արդ ո՛չ ինչ՝ չեմ լաւ քան զեղբարսն, * բայց 6
սակայն զօրացայց խնդրել զվրէժ զազգի 'ի վ̄ր սրբու-
թեցն օրինաց, 'ի վ̄ր կանանց և որդւոց . զի ահաւասիկ
ժողովեալ են հեթանոսքն ա̄մ, հասանել սատակել զյի-
շատակս մեր յերկրէ ։ * Իբրև զայն խօսէր՝ զուարթա- 7
ցուցանէր՝ մխիթարէր զա̄մ միտս ժողովրդեանն ։ * Ե- 8
տուն պատասխանի, սկսան խօսել 'ի ձայն մեծ՝ և ա-
սեն . դու ես մեր առաջնորդ փոխանակ յուդայի և յով-
նաթանու եղբօր քո . * մարտի՛ր զպատերազմ մեր, և 9
զա̄մ որինչ ասիցես՝ հնազանդ լիցուք քեզ ։ * Եւ ժո- 10
ղովեաց նա զա̄մ արս պատերազմի, վաղվաղեաց՝ փու-
թացաւ՝ շինեաց զպարիսպն ե̄մի ։ * և արձակեաց նա 11
զյովնաթան զաբիսողոմեան զօրօք բազմօք 'ի քաղաքն
յոպպէացւոց . և եհան նա անտի զպահապանսն, և
ինքն եմուտ ամրացաւ, և պահէր զնա ։ * Յետ այսո- 12
րիկ խաղաց գնաց տրիփոն 'ի քաղաքէն պտղոմէացւոց
զօրօք բազմօք՝ գա՛լ յերկիրն հրէաստանի . և ածէր ընդ
իւր զյովնաթան 'ի զգուշութե̄ պահպանութե̄ ։ * Եւ 13
շմաւոն բնակեալ էր 'ի դիգա յանդիման դաշտին ։ * Եւ 14
գիտաց տրիփոն թէ համբարձաւ շմաւոն փոխանակ յով-
նաթանու եղբօր իւրոյ, և պատրաստեալ է նա 'ի մարտ
պատերազմի . արար հրեշտակս՝ և արձակեաց առ նա
և ասէ ։ * վ̄ս արծաթոյն որ պարտէր յովնաթան յար- 15
քունիս՝ արգելեալ կայ աստ . * արդ տո՛ւր բերել զար- 16
ծաթն հարիւր քանքար, և երկուս որդիս յորդւոց նո-
րա տո՛ւր ածել առիս . զի մի յորժամ արձակեսցուք՝
ապստամբ լիցի սա 'ի մէնջ ։ * Եւ գիտաց շմաւոն, ե- 17
թէ նենգութե̄ խօսի ընդ նմա, ետ տանել զարծաթն
և զպատանեակսն . գուցէ ինչ թշնամութե̄ լինիցի ընդ
ժողովրդեանն և ընդ նմա . * և ասիցեն, թէ աղաչեաց 18
յարծաթն՝ և չետ տանել զպատանեակսն, և այրն կո-
րեաւ ։ * ապա ետ տանել զպատանեակսն՝ և զհարիւր 19
քանքարսն . և սակայն ստեաց, և ո՛չ արձակեաց զյով-
նաթան ։ * Եւ յետ այսորիկ եկն տրիփոն 'ի կողմանս 20
երկրին, շրջել և սատակել զնո̄, և պատեցին ղճանա-
պարհն ադովրայ ։ և շմաւոն բանակաւ հանդերձ զա-
ռաջս ունէր նր̄՝ յոր կողմ և երթայր առ նա ։ * Եւ որք 21
'ի միջնաբերդին էին յե̄մ, յղեցին առ տրիփոն հրեշտակս՝
տագնապել զնա, զի եկեսցէ առ նո̄ ընդ անապատն, և
համբա՛րս բերդին արասցէ ։ * Եւ պատրաստեցաւ տրի- 22
փոն գնդաւն հանդերձ՝ գա՛լ մտանել 'ի գիւղերն յայն-
միկ . և ձիւնաբեր եղև յոյժ, վ̄ս այնորիկ ո՛չ կարաց մտա-
նել . չու արար եկն 'ի կողմանս գաղաադու ։ * Իբրև 23
մերձեցաւ նա 'ի բասկամա՝ անդ սպան զյովնաթան,
24 և անդէն թաղեցաւ ։ * դարձաւ անտի տրիփոն և եկն
25 յաշխարհ իւր ։ * Եւ առաքեաց շմաւոն՝ բարձ անտի
զոսկերսն յովնաթանու եղբօր իւրոյ . և բերին թաղե-
26 ցին զնա 'ի մոդիիմ 'ի քաղաքն հարց իւրոց ։ * կո՛ծ ե-
դին, լացին զնա ա̄մ իէլ, և սուգ առին աւուրս բա-
27 զումս ։ * Եւ անդ շինեաց շինուած 'ի վ̄ր գերեզմանի
հօր իւրոյ և եղբարց իւրոց . և բարձրացոյց զնա գո՛րծ
28 քարկոփ քարկոփ շուրջանակի . * և կանգնեաց 'ի վերայ
նր̄ բրգունս դէմ ընդդէմ . և կացոյց անդ երիս վա-
29 ռեալս՝ հօրն և եղբարցն դէմ ընդդէմ ։ * սեամբք բարձ-
րութե̄ վանդակապատ . և արար իւր անուն յաւիտե-
նից ։ Եւ եդ զկողիւք վանդակին գո՛րծ քանդակի նա-
ւաց նմանութե̄ . զի երևելի կացցեն որ անցանեն ընդ
30 ծով նաւօք, * առ շիրմօքն զոր արարին 'ի մոդիիմ մին-
չև յօրս յայս ։

31 * Եւ տրիփոն գնայր նենգութե̄ ընդ արքայի անտիո- ԻԵ
32 քայ մանկան . սպան զնա, * և թագաւորեաց ընդ նր̄ .
և թագ ա՛ռ նա զասիացւոց, և արար համարս մեծա-
33 մեծս յերկրի ։ * Եւ շինեա՛ց շմաւոն զամուրսն հրէաս-
տանի, բարձրացո՛յց պարսպօք, և կանգնեաց զաշտա-
րակս, դրամբք և նգօք հաստատեաց . և ընդեաց զա-
34 մուրսն համբարօք ։ * Եւ կոչեաց շմաւոն արս ընտիրս,
և առաքեաց առ դեմետր, զի արասցէ թողութե̄ երկ-
րին . զի ա̄մ գործքն տրիփոնեայ յափշտակութիք էին ։
35 * Եւ առաքեաց դեմետր թագաւոր՝ ըստ բանիցս ըստ
այսոցիկ պատասխանի ետ նմա, և գրեաց հրովար-
36 տակս ըստ օրինակիս ը̄ այսմիկ ։ * Դեմետր արքայ՝ առ
շմաւոն քահանայապետ՝ առ բարեկամ թագաւորաց,
37 և առ ա̄մ ծերակոյտ ազգին հրէից ողջո՛յն ։ * Պսա՛կդ
ոսկի՝ և զօրհնութիւդ որ ետուք բերել մեզ՝ ընկալա՛ք,
և պատրա՛ստ եմք առնել խաղաղութե̄ մեծ . և գրել առ
38 իշխանս հարկահանաց, զի թողցին ձեզ պարտիքն ։ * և
զոր միանգամ հաստատեցաք առ ձեզ՝ հաստատո՛ւն կայ-
39 ցէ . և ամուրքդ զոր շինէք՝ այդ ձեզ իսկ լիցի ։ * Եւ
թողեալ լիցի 'ի մէնջ ձեզ մեղք կամայ և ակամայ մինչև
յայսօր ժամանակի ։ և զպսակն որ պարտիք՝ և ինչ այլ-
40 ինչ որ մաքս ելանէ յե̄մ՝ այլ մի՛ ելցէ ։ * և թէ ոք պի-
տանիք իցեն ձեր, և արժանի իցեն 'ի մեր գիր մտա-
նել՝ մտցեն համարձակ ։ և եղիցի մեզ ընդ ձեզ խաղա-
41 ղութե̄ ։ * Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի, բար-
42 ձա՛ւ լուծն հեթանոսաց յիէլեան տոհմէ անտի ։ * և
սկսաւ ժողովուրդն գրել 'ի մատեանս իւրեանց, և 'ի
կտակս վաճառաց իւրեանց ։ Յամին առաջնորդի յամս
շմաւոնի մեծի քահանայապետի՝ և առաջնորդ զօրավար
43 ազգին հրէից ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ պատեաց նա ըզ-
քաղաքն գազացւոց, և պաշարեաց զնա զօրօք, և արար
անդ մեքենայս և մտոյց 'ի պարիսպ անդր, և կործա-
44 նեաց աշտարակ մի ։ * Եւ ելին 'ի մեքենայէ անտի՝ և
յարձակեցան 'ի ներքս 'ի քաղաքն, և եղև խռովութե̄
45 յոյժ 'ի քաղաքի անդ ։ * Եւ դիմեցին առ հասարակ
քաղաքացիքն կանամբք և մանկտւովք հանդերձ, ճի՛չ
առեալ և զձեռս պատառեալ՝ և զաղաղակ բարձեալ կար-
46 դային առ շմաւոն . * և աղաչէին ձեռն տալ նց̄ . զի մի՛
դատեսցեն զնո̄ ըստ չարութե̄ նց̄ . այլ ըստ ողորմութե̄
47 իւրում գթասցի 'ի վ̄ր նց̄ ։ * Եւ կակղացաւ շմաւոն,
և ցածոյց զպատերազմն . և հրամայեաց հանել զնո̄ ար-
տաքս

Գլ. ԺԳ. (2) Ոսկան յաւելու . Թէ ժողովուրդն յահի և յեր'' . . և ինքն եկեալ յե̄մ ժողովեաց զժողովուրդն ։ (3) Ոմանք . Որչափ ինչ գործ գործե'' ։ (3) Բզ̄մք . Նեղութե̄ համբերեցաք . . օրինաց և քաղաքիս ։ (4) Ոսկան . Եղբարքն իմ ա̄մբեան ։ (5) Ոմանք . Ապաշաւել զանձն իմ ։ (5) Ոսկան . Քան զեղբարսն իմ ։ (6) Ոմանք . Կանանց և որդւոց ձերոց ։ (8) Ոմանք . Եւ յովնաթանու՝ եղբարց քոց ։ (10) Ոմանք . Զպարիսպն ե̄մի ։ (13) Բնակեալ էր 'ի կողմանս դիգայ յանդիման դաշտին ։ (15) Ոսկան . Զոր պարտէր յոնաթան ։ (17) Ոմանք . Խօսի նա ը̄ նմա . . . լիցի ը̄ ժղվդն և ը̄ նա ։ (20) Այլք . Յոր կողմ և երթայր նա ։ (22) Այլք . Չու արար և եկն ։ (23) Ոմանք . Մերձեցաւ նա 'ի բակասնայ ։ (25) Ոմանք . Եւ արձակեաց շմաւոն՝ բարձ անտի ։ (27) Ոմանք . Գործ քարկոփ քարակոփ ։ (28) Ոսկան . Բրգունս դէմ յանդիման ։ (29) Ոմանք . Նմանութե̄ . զի երևելի կայցեն . . . ը̄ ծով նաւուք ։ (30) Ոմանք . Մինչև յաւուրս յայս ։ (33) Ոմանք . Եւ շինեաց աշտարակս ։ (37) Յօրինակին պակասէր . Եւ զօրհնութիւդ որ ետուք ։ Որ ոմանք . Եւ զօրհնութիւնն զոր ետուք ։ (38) Այլք . Ձեզ իսկ լիցին ։ (39) 'Ի բազումս պակասի . Մեղք կամայ և ակամայ ։ (39) Ոմանք . Մաքս ելանէ յե̄մ ։ (40) Ոսկան . Եթէ ոքք պիտա'' . . և արժանիք իցեն ։ (42) Ոսկան . Առաջնորդի և զօրավարի ազգին ։ (46) Ոսկան . Զի մի դատեսցէ զնո̄ ։

տուրս քան զքաղաքն ։ և սրբեցին զապարանսն յամ աղ֊
տեղութենէ պղծութեան կռոց նց՟ . և ապա եկն եմուտ 'ի
ներքս ցնծութեամբ և օրհնութեամբ ։ * և սրբեաց 'ի նմանէ 48
զամ՟ պղծութիւն , և բնակեցոյց 'ի նմա արս որ զօրէնսն
պահիցեն . ամրացոյց ևս զնա . և շինեաց 'ի նմա բիւ֊
րագեղ գործած ապարանից ։ * Իսկ որ 'ի միջնաբերդին 49
էին յԵմ՟, արգելեալ նեղեալ պաշարեալ կային . զի ոչ
էր նց՟՝ ոչ ել և ոչ մուտ , և ոչ գին և ոչ վաճառ , և նե֊
ղեալ սովամահ էին . և բազումք 'ի նցնէ սատակեցան ։
* աղաղակեցին առ շմաւոն , աղաչէին կալ առաջի նր՟ ։ 50
Նա ետ նց՟՝ ձեռն , և եհան զնս՟ անտի . և սրբեաց նա
զմիջնաբերդն յամ՟ պղծութենէց նց՟ . * և եկն եմուտ նա 51
անդր 'ի քսաներորդ ամսոյն յերկրորդում ամսեանն .
յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի մտանէր անդր՝
օրհնութեամբ գոհութեամբ , ստովք արմաւենեօք . 'ի ցնծութեն
փողոյ և սրնգի . զի խորտակեցաւ մեծ թշնամի 'ի տա֊
նէն Իլի ։ * Եւ հրաման ետ նա առնել զտօնն զայն ամի 52
ամի ըստ աւուրն յայնմիկ՝ ուրախութեամբ և ցնծութեամբ ։
* ամրացոյց նա զլեառն տաճարին առ միջնաբերդաւն . 53
և բնակեալ էր ինքն 'ի ներքս սեպհական գնդաւն հան֊
դերձ ։ * Եւ ետես շմաւոն զյոհաթան զորդի իւր , և 54
թէ այր կատարեալ և 'ի չափ հասեալ է , առ՝ կացոյց
զնա իշխան զօրավար առաջնորդ 'ի վր՟ ամ՟ զօրացն . և
կացոյց զնա 'ի կողմանս գազարայ ։

ԳԼ. ԺԴ.

ԻԲ. Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի երկրորդի , 1
զօրաժողով լինէր դեմետր արքայ , և անցանէր 'ի
կողմանս մարացն և պարթևացն 'ի խնդրել իւր անտի
թիկունս . զի եկեսցէ տացէ մարտ պատերազմի ընդ
տրիփոնեայ ։ * Իբրև զայն լուեր արշակ արքայ պարսից 2
և պարթևաց՝ թէ եկն եմուտ դեմետր 'ի սահմանս աշ֊
խարհի նորա , արձակեաց նա մի յիշխանաց իւրոց՝ եր֊
թալ ձերբակալ առնել զնա ։ * Գնաց նա՝ եհար սա֊ 3
տակեաց զզօրսն դեմետրեայ , և արար զնա ձերբակալ .
էկն ած՝ կալաւ զդեմետր առաջի արշակայ . և հրա֊
մայեաց կապել զնա 'ի կապանս ստախկանս և դնել զնա
'ի բանտի ։ * Եւ դադարեաց 'ի խաղաղութեան երկիրն 4
զամ՟ աւուրս շմաւոնի , և յաւելոյր բարիս 'ի բարեաց
'ի վր՟ ազգին իւրեանց . տիրէր նա 'ի վերայ գաւառացն .
* և ժողովէր զգերիս բազումս ։ տիրէր 'ի վր՟ կողմանցն 7
գազերոնայ՝ և բեթսուրայ , և ակառանց ։ * և գործէին 8
զերկիր իւրեանց խաղաղութբ՟ . և երկիրն տայր զպտուղ
իւր , և ամ՟ փայտ ծառատունկ տայր զբեր իւր առա֊
տութբ՟ ։ * Ծերք 'ի հրապարակս նստէին , ճառս ար֊ 9
կեալ զբանից բարութեան ընդ միմեանս խորհէին ։ երի֊
տասարդք զփառս զգեցեալ՝ զարդարեալ 'ի զարդ պա֊
տերազմի ։ * Զքաղաքս պնդէին համբարօք , և զանձինս 10
պատրաստէին 'ի պատրաստութեան զարդու ամրութեան զի֊
նու . մինչև երթայր անուն փառաւորութեան նր՟ մինչև 'ի
ծագս երկրի ։ * և առնէր խաղաղութիւն ։ և ցնծայր իէլ՟ 11

12 յուրախութեան մեծ . * և նստէին իւրաքանչիւր ընդ այգ֊
ւով իւրեանց և ընդ թզենեաւ իւրեանց , և ոչք զար֊
13 հուրեցուցանէր զնս՟ ։ * և պակասեցին ամենեքեան որ
մարտնչէին ընդ նս՟՝ յերկրէ . և թագաւորքն խորտակե֊
14 ցան յաւուրս իւրեանց ։ * Եւ նա հաստատեաց զօրա֊
ցոյց զխոնարհս ժողովրդեանն , խնդրէր զվրէժ օրէ֊
15 նացն . և զամ՟ չարս և զանօրէնս ջնջեաց յերկրէ ։ * փա֊
ռաւորեցոյց զսրբութիւն , և բազմացոյց զսպաս սրբութեն ։
16 * Լուեալ 'ի հռովմայեցւոց քաղաք , և մինչև 'ի կողմանս ԻԹ
սպարտացւոց , եթէ մեռաւ յովնաթան . և տրտմեցան
17 յոյժ ։ * Այլ իբրև լուան եթէ շմաւոն եղբայր նորա
կայ 'ի գլուխ քահանայութեան ընդ նր՟ , և տիրեալ հաս֊
տատեալ ունի զգաւառս և զքաղաքս որ 'ի նոսայն էին ։
18 * Հրեշտակս արարին , և հրովարտակս գրեցին 'ի տախ֊
տակս պղնձիս , նորոգել զհին բարեկամութիւն զոր ունէ֊
ին հաստատեցին առ յուդա՝ և առ յովնաթան եղ֊
19 բայր նր՟ ։ * Եւ իբրև բերին՝ ընթերցան առաջի ժողովր֊
դոցն Եմի ։ և այս պատճէն հրովարտակացն զոր առա֊
20 քեցին սպարտացիք ։ * Սպարտացւոց իշխանք և ա֊
ռաջնորդք՝ մեծաւ քաղաքաւն հանդերձ , առ շմաւոն
մեծ քահանայ՝ և առ ծերակոյտ իէլացւոց՝ և առ քա֊
հանայս , և առ ամ՟ գունդ հրէից եղբարս մեր՝ ողջոյն ։
21 * Հրեշտակք որ արձակեցան 'ի ձէնջ առ մեզ , պատ֊
մեցին մեզ վս՟ փառաց և պատուի ձերոյ . և ուրախ ե֊
22 ղեաք 'ի գալստեան դոցա ։ * և գրեցաք մեք զպատգամս
ձեր 'ի մատեանս խորհրդոց գնդի մերոյ՝ օրինակ զայս .
Նումենիոս զանտիոքեան , և անտիպատրոս յասոնեան
հրեշտակք հրէից , որ եկին առ մեզ նորոգել զբարեկա֊
23 մութին ընդ ազգի մերում ։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ ամ՟
սպարտացւոց ընդունել զարսն մեծաւ փառօք , և ըզ֊
պատճէն բանից նց՟ դնել 'ի տեղի յերևելի 'ի մատեանս
խորհրդոց գնդի սպարտացւոց ։ և պատասխանի արա֊
24 րին հրովարտակացն առ շմաւոն մեծ քահանայ ։ * Դար֊
ձեալ յետ այսց ժամանակաց , շմաւոն հրեշտակս առ֊
նէր անդրէն 'ի հռոմ մեծաւ պատարագաւ , և ոսկեով
վահանաւ 'ի հազար քանքարէ . զի երթիցէ հաստատե֊
25 ցէ զառաջին բարեկամութիւն և թիկունս ։ * Իբրև լը֊
ուան զայն գունդն հռոմայեցւոց , սկսան խորհել և ա֊
սել . իսկ արդ զի՞նչ երախտեաց երախտիս դարձուս֊
26 ցուք շմաւոնի՝ և որդւոց նր՟ . * զի հաստատեաց նա և
եղբարք իւր և տուն հօր իւրոյ զայն որ առ մեզ բարե֊
կամութիւն . հարկանելով եհար զթշնամիս իւր . և հաս֊
տատելով հաստատեաց զմեզ ընդ իւր 'ի բարեկամս և
'ի թիկունս ։ Եւ հաստատեցին նմա ազատութին , և գրե֊
ցին զայս 'ի տախտակս պղնձիս ։ և կանգնեցին նմա ար֊
27 ձան 'ի լերինն սիոն ։ * Եւ այս պատճէն գրոյն զոր գրե֊
ցին ։ Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի , որ օր
ութուտասն էր ամսոյն ,'ի վր՟ ամին երրորդի առ քա֊
28 հանայապետութեան շմաւոնի , 'ի սամարէք՝ * առաջի մե֊
ծաց ժողովրդոց՝ քահանայից՝ ժողովրդեան՝ իշխանաց՝
ազգաց՝ և ծերակոյտ գաւառաց բազմաց ։ Ազդ եղև
մեզ՝ քանզի բազում մարտք պատերազմի մղեցան յերկ֊
րի

---

(48) Օրինակ . Բիւր ազգի ազգի գոր" ։ (49) Օրինակ . 'Ի միջնաբերդն էին . . . ոչ գին , և ոչ ։ (50) Յօրինակին պակասէր . Եւ սրբեաց նա զմիջնա" (50) Օրինակ . Յամ՟ պղծութենէց նր՟ ։ (51) Օրինակ յաւելուն . 'Ի քսաներորդ երրորդ ամսոյն ։ (51) Ոսկան յաւելու . Եօթանասներորդի առաջներորդի մտանէր ։

Գլ . ԺԴ . (1) Օրինակ . Եւ պարթևաց խնդրել իւր ան" ։ (3) Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն միաբանութեամբ ունին՝ 'ի կապանս ստախկանս ։ Իսկ Ոսկան 'ի կարգին զանց արարեալ՝ ստախկանս , 'ի լուսանցսն այսպէս կարգէ զբանն . Եկն և կալաւ զդեմետր , և էած առաջի ստախկանս ։ (3) Օրինակ մի . Ստախկանս , և դնել 'ի բերդի ։ (4) Օրինակ . 'Ի խաղաղութեն երկիրն . . և յաւելոյր 'ի բարիս 'ի բարեաց 'ի վր՟ ազգին իւրոյ ։ (7) Օրինակ . Եւ ակառեանց . կամ . ակառնանց ։ (9) Այլք . Ճառս արկեալ զբանից ։ (10) Ոսկան . Պատրաստութբ՟ զարդու ամրութբ՟ զինու ։ (12) Օրինակ . Ընդ այգեաւ իւրեանց ։ Իսկ Ոսկան . ընդ որթով իւրե" ։ (14) Օրինակ . Ժողովրդեան իւրոյ , խնդրել . կամ , խնդրեաց զվրէժ օրէ" ։ (16) Օրինակ . 'Ի հռոմ քաղաք , մինչև 'ի կողմանս սպարտացւոց ։ (17) Օրինակ . Կայր 'ի գլուխ քահանա" ։ (21) Օրինակ . Եւ պատուոյ ձերոյ ։ (22) Թէպէտ յառաջին գաղափարս սխալմամբ գրեալ աղաւաղեալ՝ և միամտաբար հետևեալ 'ի միմեանց ընդ օրինակելոյ , նոյն այսօր յամ՟ գրչագիրս որ առ մեօք՝ միաբան այսպէս գրեալ բանս . 'Ի մատեանս խորհրդոց գնդի մերոյ օրինակ զանումենիոս զանտիոքեան , ևն ։ Որ մեք զհետ երթեալ երկոցուն գրչագրաց . որք 'ի վերայ կարգի գրեալցն անդրէն ուղղագրեալ նոյին գրչաւ՝ յաւելուցանէին . Օրինակ զայս . Նումենիոս զանտիոքեան" . ևս զուգեմք ընդ պատշաճի , որ և ունի Ոսկան . Բեզպէս և թողեալ զնախդիրն զ 'ի վերայ անտիոքեան . որպէս ունին ամենեան . զոր և Օրինակ յաւելուն և 'ի վերայ անդրիպատրոսի ։ (26) Օրինակ . Զայն առ մեզ բարեկա" . . 'ի լերինն սիոնի ։ (26) Ոսկան . Եւ հաստեցին նմա ազատ" ։ (27) Ոսկան յաւելու . Եօթանասներորդի երկրորդի ։ (28) Օրինակ . Առա֊

րի անդ ։ * այլ շմաւոն որդի մատաթեայ քահանայապետի 29
որդւոցն յովարիմ, եղբարքն հանդերձ եդ զգլուխ
իւր 'ի կշիռ, եւ ետ զանձն իւր 'ի ճգնութե մարտի
պատերազմի ։ դիմակալ եղեւ թշնամեաց ազգի նց,
զի սրբութիւնքն իւրեանց եւ օրէնքն մի պղծեսցին ։ եւ փառօք
մեծօք փառաւորեաց զազգս նց ։ * եւ ժողովեաց 30
յովնաթան զազգսն նց, եւ եղեւ նոցա քահանայապետ,
հանդերձ նա՝ եւ ժողովեցաւ առ հարս իւր ։ * եւ կամեցան 31
թշնամիք նց հասանել 'ի վր երկրի նց, եւ ձգել
զձեռս իւրեանց 'ի սրբութիւն նց ։ * Յայնմ ժամանակի 32
յարեաւ շմաւոն, եւ ետ մարտ պատերազմի 'ի վերայ
ազգին իւրեանց, եւ ծախեաց նա զանձս բազումս յիւրմէ
եւ արար նա հանդերձս զինու զարդու արանցն պատերազմողաց
ազգին իւրում, եւ կուտեաց նա համբարս
եւ թոշակս զօրականին ։ * եւ ամրացոյց զքաղաքսն հրէաստանի 33
։ զբեթսուրա՝ որ 'ի սահմանս հրէաստանի
էր, ուր հանդերձեալ դնէր զզէնն ամ՝ զէն եւ զարդ առաջին
զօրաց թշնամեաց նց ։ եւ կացոյց նա անդ արս
հրէաստանեայս պահապանս ։ * եւ զքաղաքն յոպպէացւոց 34
ամրացոյց՝ որ 'ի վր ծովուն էր ։ եւ զգազարայ՝ որ
'ի վր սահմանաց ազովտայ էր, զոր յառաջ թշնամիքն
ունէին ։ եւ բնակեցոյց անդ արս հրէաստանեայս, եւ որ
ինչ միանգամ պէտք էին իւրեանց՝ հաստատութե յօրինեաց
զնս ։ * Իբրեւ զայս ամ զգործս տեսին շմաւոնի 35
ժողովուրդքն, եւ զփառսն զոր խորհէր 'ի վերայ ազգին,
եւ կացուցին զնա իշխան քահանայապետ՝ զի զայս ամ
արարեալ էր նր նց ։ եւ զարդարութիւն եւ զհաւատն զոր
պահէր նա 'ի վերայ ազգին իւրոյ, եւ խնդրէր նա յամ
հանգամանս բարձրացուցանել զժողովուրդ իւր ։ * Եւ 36
յաւուրսն նր աջողեցաւ 'ի ձեռս նր ջնջել հեթանոսացն
յերկրէ նր, այնոցիկ որ 'ի միջնաբերդին էին յեմ ։ ելանէին
մտանէին եւ պղծէին յոյժ շուրջ զսրբութեն, եւ
հարուածս մեծամեծս լինէին 'ի սրբութե անդ, արգել
զնս եւ ջնջեաց զնս ։ * Նստոյց եւ ամրացոյց անդ պահապանս 37
վն զգուշութե երկրին եւ քաղաքին, եւ բարձրացոյց
զնա ։ * Սակայն եւ դեմետր արքայ բարձրացոյց զքահանայապետութե 38
նր ։ * վն այսր ամի ընդ բուն բարեկամս 39
փառաւորեաց զնա 'ի փառս մեծութե ։ * զի 40
լուաւ եթէ անուանեալ կոչին հրէայքն բարեկամք
հռոմայեցւոց, եղբարք եւ թիկունք եւ նիզակակիցք ։
եւ զի ընկալան զհրեշտակսն շմաւոնի փառաւորութե
։ * Զի հրէայքն ինքեանք եւ քահանայքն հաճեցան, 41
յանձն առին՝ իշխան քահանայապետ կացուցանել
զնա յաւիտեանս ժամանակի ։ մինչեւ կանգնեսցի
մարգարէ հաւատարիմ ։ * զի լիցի նց զօրավար յառաջնորդութե 42
։ եւ զի փոյթ լիցի նմա վն սրբոցն ։ եւ կացուցանել
'ի նր ձեռանէ 'ի վր գործոց նց, 'ի վր գաւառաց
նց, 'ի վր զինու զարդու նց, եւ 'ի վր ամրոցաց
նց ։ * վն զի փոյթ լիցի նմա վն սրբոցն ։ եւ հնազանդեսցին 43
նց ամ ազգք, եւ յանուն նր կնքեսցին ամ մուրհակք
աշխարհի ։ Զի իշխան լիցի արկանել ծիրանիս, եւ զարդարել
ոսկւով ։ * եւ մի ոք իշխեսցէ 'ի ժողովրդոց անտի 44
կամ 'ի քահանայից ընդդէմ դառնալ հրամանաց
նր, եւ կամ ժողովել ժողով յերկրի նր առանց նր ։ եւ
կամ զգենուլ ծիրանիս, կամ արկանել շիկ ոսկի ։ * զի 45
եթէ ոք մի ինչ յայսցանէ անցցէ եւ կամ անարգեսցէ՝
մահապարտ լիցի ։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ 'ի ժողովրդեանն 46
47 առնել շմաւոնի ըստ բանիցս այսոցիկ ։ * Առյանձն
շմաւոն, եւ հաճեցաւ կա՛լ 'ի գլուխ քահանայապետութե
։ լինել սպարապետ զօրավար՝ գնդին հրէաստանի
, եւ կալ գլուխ քահանայից, եւ առաջնորդել ամենեցուն
48 ։ * Եւ զգիրս զայս գրել 'ի տախտակս պղնձիս,
եւ հրամայեցին դնել յամրի 'ի նշանաւոր եւ յերեւելի
49 տեղւոջ 'ի մէջ սրբութեցն ։ * եւ զպատճէնս նց դնել 'ի
գանձ ։ զի շմաւոն եւ որդիք նր զայն առ իւր ունիցին
հանապազ ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ առաքեաց անտիոքոս որդի դեմետրեայ արքայի՝ Լ
հրովարտակս 'ի կղզեաց անտի առ շմաւոն քահանայապետ՝
եւ կուսակալ ազգին հրէից՝ եւ առ ամ ազգս
2 նր ։ * եւ էին հրովարտակքն օրինակ զայս ։ Արքայ անտիոքոս՝
առ շմաւոն մեծ քահանայապետ՝ եւ առ կուսակալ
3 ազգին հրէից՝ ողջոյն ։ * Քանզի ոմանք անօրէնք
եկին՝ բուռն եղեն արքայութե հարցն իմոց ։ եւ արդ՝
ես աւասիկ 'ի խնդիր եմ անդրէն շինել կանգնել հաստատել
զնոյն արքայութի որ էր զառաջինն ։ Արդ ես՝
զօրաժողով եմ զօրօք բազմօք՝ պատրաստել նաւս պատերազմի
4 , * ելանել խնդրել զվրէժ հարցն իմոց յազգաց
վնասակարաց երկրին մերոյ, եւ որ աւերեցին զքաղաքսն
5 մեր զմեծամեծս ։ * Արդ հաստատեալ իմ
զքեզ, զամ ուխտ հարկին զոր թողին ձեզ թագաւորքն
առաջինք, եւ որ ինչ այլ ինչ հաս օրէն հարկի իցէ՝ թողեալ
6 լիցի քեզ ։ * եւ հրաման ես տուաք, զի իշխան լիցիս
հատանել առանձինն դահեկան յաշխարհի քում ։
7 * եւ յերուսաղէմ ։ եւ սրբութիւնդ ազատ լիցին յամէ ։ եւ
զէնդ եւ զարդ զոր գործեցեր, եւ զամուրսդ որ ամրացուցեր
8 ՝ քեզ լիցին այդ ։ * եւ ամ պարտք արքունի,
հասք եւ օրէնք որ այտի գային՝ քեզ լիցին յայսմհետէ
9 մինչեւ յաւիտենական ժամանակաց ։ * Այլ իբրեւ հասցուք
'ի տէրութի մեր, փառաւորեսցուք զքեզ եւ զազգդ քո,
եւ զտաճարդ 'ի փառս մեծութե ։ զի յայտնի լիցին փառքն
10 ձեր ընդ ամ երկիր ։ * Յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի
չորրորդի՝ եկն եհաս անտիոքոս յերկիրն հարց
իւրոց ։ ժողովեցան առ նա ամ զօրք, եւ սակաւք ինչ
11 մնացին առ տրիփոնեայ ։ * եւ հալածեաց զնա անտիոքոս
12 , եւ ած արկ զնա 'ի դովրա ծովեզերեայց ։ * եւ թողին
զնա ամ զօրքն ։ եւ իբրեւ տեսին զչարիսն որ անցին
13 ընդ նա ։ * Անտիոքոս եկն բանակեցաւ շուրջ զդովրաւ
երկոտասան հազարաւ՝ մարտիկ պատերազմօղ արամբ
14 , եւ ութհազար հեծելօք սպառազինաւ ։ * եւ զծովակողմն
փակեաց նաւօք ։ եւ 'ի նեղ արկ զքաղաքն 'ի ծովէ
եւ 'ի ցամաք կուսէ ։ եւ ոչ զոք թողուին ելանել ։
15 * Եւ եկն նումենիոս եւ որ ընդ նմա էին, բերին հրովարտակս ԼԱ
'ի հռոմ քաղաքէ առ թագաւորս երկրին,
16 յորս գրեալ էր այսպէս ։ * Ղեկիոս հիւպատոս հռոմայեցւոց
17 ՝ առ արքայ պտղոմէոս ողջոյն ։ * Ծերքդ 'ի
հրէաստանէ եկին առ մեզ նորոգել զառաջին ուխտ բարեկամութե
, նիզակակիցս եւ թիկունս մեզ ։ զորս արձակեալ
առ մեզ շմաւոնի քահանայապետի՝ եւ դնդին
18 հրէից ։ * բերին մեզ վահան ոսկի 'ի հինգհազար քանքարէ
19 ։ * վն այսորիկ հաճոյ թուեցաւ մեզ գրել առ
թագաւորս երկրիդ՝ եւ ամ ազգացդ, զի մի՛ոք ինչ յուսի
խոր.

ջի մեծաց ժողովոց ։ (29) Ոմանք. Յորդւոցն յովարիմ.. եւ եդ զանձն իւր ։ (34) Ոմանք. Եւ զքաղաքն յոպպայեցւոց.. 'ի վերայ ծովուն է.. ազովտայ է, զոր ։ (35) Ոմանք. Տեսին զշմաւոնի.. զոր խորհէր նա 'ի վերայ ազգ''.. իշխանքն քահանայապետ ։ (36) Ոմանք. Եւ այնոցիկ որ 'ի միջնաբերդն էին ։ (42) Ոմանք. Զի փոյթ լիցի նց.. եւ 'ի վր ամրոց նց ։ (44) Ոմանք. Կամ զգենուլ.. շինկղ ոսկի ։ (46) Ոմանք. Հաճոյ թուեցաւ ժողովր'' ։ (49) Ոմանք. Դնել 'ի գանձի ։ (49) Ոսկան. Զայն առ իւրեանս ունիցին ։

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Եւ առ ամ ազգս նց ։ (2) Ոսկան. Եւ ունէին հրովար'' ։ (2) Ոմանք. Զօրինակ զայս.. առ կուսակալ ։ (3) Ոմանք. Աւասիկ խնդրեմ շինել ։ (5) Օրինակ մի. Արդ պատրաստեալ իմ զքեզ ։ Որ ոսկան. Հաստատեալ եմ քեզ զամ ։ (6)(7) Ոմանք. Յաշխարհի քում յեմ... ազատ լիցի յամէ.. զոր ամրացուցեր՝ քեզ լի'' ։ (11) Ոմանք. Եւ արկ ած զնա 'ի դով'' ։ (13) Ոսկան. Մարտիւ պատերազմօղ ա'' ։ (14) Յօրինակին. Փակեաց նաւօք եւ 'ի նեղ արկ զցամաքն 'ի ծովէ եւ 'ի ցա''.. թողին ելանել ։ (14) Ոմանք. Թողուին ելանել կամ մտանել ։ (15) Ոմանք. Առ թագաւորն երկրին ։ (16) Ոսկան. Ղուկիոս հիւպատոս ։ (18) Ոմանք. Վահան ոսկի 'ի ռ քանքարէ ։ (19) Ոմանք. Խորհեսցի 'ի վերայ դոցա ։ (19) Ոսկան. Ընդ քաղաքս դոցա՝ և ընդ երկիր ։

խորհեսցի 'ի վ՟ր ն՟ց • և մի՛ տայցեն մարտ պատերազմի ը՟
քաղաքս նոցա՝ և ընդ երկիր • զի մի՛ դոքա ընկեր լիցին
մարտի թշնամեաց : * հաճոյ թուեցաւ մեզ առնուլ 20
զվահանն 'ի նոցանէ : * Արդ եթէ իցեն ոք արք անօրէնք 21
փախուցեալք յերկրէ ն՟ց՝ 'ի ձեռս տաջիք շմաւոնի
քահանայապետի • զի խնդրել մարթասցէ զվրէժ ը՟
օրինացն իւրեանց : * Եւ այսպէս գրէր առ դեմետր 22
արքայ, և առ ատթալա, և առ արիարեթ, և առ արշակ
: * յա՟մ գաւառս՝ որ ինչ բարուք թուիցի սպարտիացւոց 23
• և 'ի դելոս • և 'ի միդոնիա • և 'ի սիկիոնիա •
և 'ի կարագա • և 'ի սամոն • և 'ի պամփիլա • և 'ի լիդիա •
և 'ի յալիկառնակոս • և 'ի ռոդոն • և 'ի փասելիդա • և
'ի սիդէն • և 'ի սարադոն • և 'ի պորտունիա • և 'ի կնիդոս •
և 'ի կիւպրոս • և 'ի կիւրէն : * Եւ 'ի պատճէն հրովարտակացն 24
գրեցին առ շմաւոն քահանայապետ :

ԼԲ * Եւ անտիոքոս արքայ եկն պաշարեաց զդովրա • և 'ի 25
վաղիւ անդր մատուցանէր առ նա մենքենայս, և ձեռն
արկանէ 'ի նա • և 'ի ներքս արգելեալ պաշարեալ պահէր
զտրիփոն, և ոչ ել ումեք դուր 'ի ներքուստ արտաքս՝
և ոչ մուտ արտաքուստ 'ի ներքս : * Եւ յղեաց 26
շմաւոն 'ի թիկունս նմա արս ընտիրս մարտիկ պատերազմօղս՝
երկու հազար սպառազէնս, և պատարագս
հանդերձեալս յոյժ՝ ոսկի և արծաթ : * Այլ անարգեաց 27
զա՟մ բանսն որ ուխտեաց նմա, և օտարանայր 'ի
նմանէ : * Եւ առաքեաց նա զաթենոբիոս՝ մի 'ի բարեկամաց 28
իւրոց, խօսս 'ի մէջ առնել ընդ նմա՝ և ասել •
դուք իշխեալ զօրացեալ ունիք զքաղաքս թագաւորութ՟ե
իմոյ • զքաղաքն յոպպէացւոց, և գազարացւոց, և
զմիջնաբերդն յե՟մ : * Զսահմանսն ն՟ց աւերեցէք դուք, 29
և հարուածս մեծամեծս հասուցէք 'ի վ՟ր երկրին ն՟ց,
տիրեցէք դուք կողմանցն բազմաց, և գաւառս բազումս
հատէք զիմոյ տէրութ՟ե : * Արդ տուք 'ի դուրս զքաղաքս 30
և զգաւառս և զկողմանս, և զհարկս նոցուն • և
որինչ միանգամ բռնութ՟բ կալեալ է ձեր 'ի մէնջ արտաքոյ
սահմանացն հրէաստանի : * ապա թէ ոչ՝ տուք 31
փոխանակ այնորիկ հինգ հարիւր քանքար արծաթոյ,
և զխափանած հարկաց քաղաքացն, որ ցայսօր խափանեցէք՝
այլ հինգ հազար քանքար : ապա թէ ոչ եկեսցուք
հարցուք վանեսցուք զերկիրն սատակեսցուք : * Եւ 32
իբրև եկն աթենոբիոս բարեկամ արքայի յե՟մ, ետես
զփառսն շմաւոնի, և զսպաս զոսկւոյ և զարծաթոյ, և
զհանդերձս պատրաստութ՟ե զօրաց բազմաց, յոյն կայր
առաջի ն՟ր, և չքով տայր զպատգամ թագաւորին : * Պատասխանի 33
ետ նմա շմաւոն՝ և ասէ • ոչ յերկիր օտար
ուրուք մտեալ եմք, և ոչ 'ի բաժին յուրուք տարապարտուց
ձեռն բռնութ՟բ մտեալ է • զվիճակս ժառանգութ՟ե
հարցն մերոց վտարանդի լեալ յանպարտ թշնամեաց
տարապարտուց, * քաջութ՟բ ժամանակ գտեալ խնդրեցաք 34
: * Այլ վ՟ն յոպպէացւոց քաղաքին, և գազարայ 35
զոր դուքդ խնդրէք, մեծս բազում գործեցին 'ի մէջ
աշխարհին մերոյ, վրէժ խնդրեցաք • վ՟ն այնորիկ տուժեսցուք
հարիւր քանքար : Եւ ոչ ետ նմա բանիցն պատասխանի
• * և դարձաւ բարկութ՟բ առ թագաւորն, 36
և պատմեաց նմա զփառսն շմաւոնի, և զա՟մ պատրաստութ՟ե
զոր ետես սպասուց ն՟ր : և բարկացաւ յոյժ ըզ֊

37 թագաւորն : * Եւ տրիփոն փախեաւ յորթոսիա : * Եւ
38 թագաւորն գումարեաց զկենդեբոս ծովեզերեայց սպարապետն,
և զօրս բազումս հեծեալս և հետեւակս ընդ
39 նմա • * պատուէր ետ նմա զի բնակեսցէ դէմ յանդիման
հրէաստանի • և շինեսցէ զամուրսն 'ի պատրաստութեն
մարտի պատերազմի ընդ զօրսն իէլացւոց : և
40 ինքն թագաւորն զհետ էր տրիփոնեայ : * Խաղաց գնաց
կենդեբոս, եկն եհաս 'ի կողմանսն յամնեայ, և սկսաւ
գրգռել զզօրսն, և մտել 'ի հրէաստան, գերել և սպանանել
41 : և շինեաց նա զկեդրոն, * և գումարեաց անդ
հեծելազօրս բազումս, զի մտեսցեն 'ի հրէաստան, և
պաշարեսցեն զճանապարհս նոցա որպէս հրաման ետ
թագաւորն :

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ ել յովհան 'ի գազարայ, և եկն պատմեաց շմաւոնի
2 հօր իւրում • ո՟չ և գնայր կենդեբոս : * Եւ
կոչեաց շմաւոն զերկոսին որդիսն զյուդայ և զյովհան,
և ասէ ցն՟ս • ես և եղբարք իմ և տուն հօր իմոյ՝ մարտ
պատերազմի տուաք ընդ թշնամիսն իէլացւոց, 'ի մանկութէ
մերմէ մինչև ցայսօր ժամանակի, և աջողեցան
գործքն ա՟մ 'ի ձեռս մեր, փրկել զբազումս զազգս
3 իէլացւոց : * բայց արդ ծերացայ, և դուք հերիք էք
յամս իմ, փոխանակ իմ և եղբօր իմոյ • արդ ելէք մարտերուք
'ի վերայ ազգիդ մերոյ • և զօրութի օգնութեն
4 յերկնից եղիցի ը՟ ձեզ : * Եւ ընտրեաց նա յաշխարհէ
անտի իբրև քսան հազար հեծեալ սպառազէն, և խաղաց
5 'ի վերայ կենդեբեայ : * Եւ եկին ագան այն օր 'ի
մոդեիմ • ը՟ առաւօտն կանխեալ՝ լինէին դաշտամուտս :
անդ տեսանէին զօրս բազումս հեծեալս և հետեւակս,
որ գային ընդդէմ ն՟ր • և հեղեղատ մի էր 'ի մէջ երկոցուն
6 : * և ճակատեցաւ յանդիման ն՟ց ինքն և զօրքն :
Իբրև հայեցաւ ետես զզօրսն թէ դանդաղեցան անցանել
ընդ հեղեղատն, յառաջ ինքն նախահատակեցաւ, հապա՝
7 զօրքն միադունդ զկնի փողեցան : * Եւ բաժանեաց
յերկուս գունդս զհեծելազօրն 'ի մէջ հետեւակացն • և
8 էր հեծելազօրն կարի յոյժ : * Փո՛ղ հարին՝ խրախոյս
բարձին, 'ի վ՟ր յարձակեցան • 'ի պարտութի մատնեցաւ
կենդեբոս • և անկաւ 'ի նոցանէ յաւուր յայնմիկ վիրաւորք
բազումք : և որ մնացեալ էին փախստեայ անկանէին
9 յամուրսն : * Յաւուր յայնմիկ խոց մնայր յուդա •
բայց յովհան զհետ լինէր փախստէայցն, մինչ ածէր արկանէր
10 զն՟ս 'ի կողմանս կեդրոնայ զոր շինեաց : * և մեկնեցին
նոքա ընդ բրդունսն 'ի կողմանսն ազովտայ : և
հրձիգ արար զն՟ս • յայնմ ամրի այրեցան արք 'ի հրոյ
իբրև երկու հազար : և ինքն դարձաւ 'ի կողմանս հրէաստանի
խաղաղութ՟բ :

11 * Եւ պտողմէոս աբբուբեանց՝ էր կացուցեալ 'ի կողմանցն ԼԳ
դաշտին յերիքով • և ունէր նա արծաթ և ոսկի
12 յոյժ • * զի էր նա փեսայ քահանայապետին : * Եւ հպարտացաւ
13 'ի սիրտ իւր, մեծամտեաց 'ի խորհուրդս
իւր, և կամէր տիրել 'ի վերայ կողմանցն գաւառին • և
խորհուրդ խորհէր նենգութ՟բ 'ի վ՟ր շմաւոնի և որդւոց
14 ն՟ր, ջնջել զն՟ս 'ի միջոյ : * Եւ շմաւոն շրջէր 'ի կողմանս
գա֊

---

(21) Ոսկան • Եթէ իցեն արք անօրէնք : (21) Այլք • Յերկրէ դոցա : (23) Ոմանք • Եւ որ ինչ բարւոք • • և 'ի սիդոնիայ և 'ի սիկոնիայ • • և 'ի պորտինայ • • և 'ի կիպրոս : (24) Այլք • Եւ պատճէն հրովար'' : (25) Ոմանք • Եւ ձեռնարկէր 'ի նա : (26) Ոմանք • Երկուս հ՟զ՟րս • • և 'ի պատարագս հան'' : (27) Ոսկան • Զոր ուխտեաց նմա : (28) Յօրինակին • Զաթենոբիոս՝ մի 'ի բա'' : (28) Ոմանք • Խօսս 'ի մէջ առնել նմա • • • զքաղաքսն յոպպայեցւոց • • Ե՟մի : (29) Ոմանք • Հասուցէք դուք 'ի վ՟ր : (31) Ոսկան • Փոխանակ այնոցիկ հինգ • • • զորս ցայսօր խափանեցիք՝ այլ ևս հինգ հա'' : (32) Յօրինակին • Եկն աթենաբիոս : (33) Ոսկան • 'Ի բաժին ուրուք • • • բռնութ՟բ մտեալ եմք : (35) Ոմանք • Վնասս բ՟զ՟մ գործեցին 'ի մէջ աշխարհին մերում : (39) Ոմանք • Զի բանակեսցէ դէմ յանդի'' : (40) Ոմանք • 'Ի կողմանս յամնեայ :

Գլ • ԺԶ • (2) Ոմանք • Զորդիսն զյուդա և զյովհանան • • մինչև յայսօր ժամանակի, և յաջողէ'' • • ըզբ՟զ՟մ զազգս իէլացւոց : (3) Ոմանք • Հերիք էք յամս ձեր • • • արդ ելէք և մարտերուք • • օգնականութ՟ե յերկնից : (4) Ոսկան • 'Ի վերայ կենդեբոսեայ : (5) 'Ի լուս'' • Գային ընդդէմ ն՟ց : համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (6) Ոսկան • Հայեցաւ և ետես զզօրսն եթէ • • • զկնի փոխեցան : Ո՟ր ոմանք • Զկնի ն՟ր փախեցան : (8) Ոսկան • Եւ անկան 'ի ն՟ցէ : (9) Բազումք • Յամուրսն : յայնմիկ խոց մնայր և յուդա : (10) Ոսկան • Եւ մեկնեցան նոքա ընդ : (10) Ոմանք • Յայնմ այրեցան արք 'ի հրոյ իբրև արք եր'' : (11) Ոմանք • Աբուբբեանց՝ էր կացուցեալ կողմանց : Ո՟ր ոսկան • Դաշտին երիքովի : (13) Ոմանք • Եւ հպարտացաւ սիրտ իւր : (14) Ո֊

գաւառացն • խնամէր և տեսանէր զխնամս նց • և եկն էջ յերեքով, ինքն և մատաթի և յուդա՝ և որդիք նր • յամին հարիւրորդի եւթանասներորդի եւթներորդի, յամսեանն մետասաներորդի՝ այս ամիս շաբաթ է ։ ✱ Եւ 15 ընկալաւ զնս պտղոմէոս 'ի մեծարանս նենգութ 'ի քաղաքի անդ դոկոս զոր շինեաց, և արար ուրախութի կոչնոցն ։ Անդ՝ 'ի դարանի առնէր արս ։ ✱ և իբրև կե- 16 րան և արբին շմաւոն և որդիք իւր, արբեցան • յարեաւ պտղոմէոս թաքուցելովքն հանդերձ, առին զէնս իւրեանց, և մտին 'ի վերայ շմաւոնի • և սպանին անդէն 'ի տաճարի անդ զնա և զորդիս իւր՝ և զծառայսն որ ընդ նմա էին ։ ✱ և արարին անօրէնութի մեծ • և հատուցին 17 չար փոխանակ ընդ բարւոյ ։ ✱ Եւ գրեաց պտղոմէոս 18 առ արքայն զի զօր 'ի թիկունս արձակեսցէ նմա, զի 'ի ձեռս տացէ նց զքաղաքն իւրեանց՝ և զհարկն ։ ✱ Զկէսն 19 արձակեաց 'ի կողմն գազարայ՝ բառնալ անտի զյովհաննէս ։ և գրեաց նա առ զօրագլուխսն զի եկեսցեն՝ և առցեն 'ի նմանէ ոսկի և արծաթ և պարգևս բազումս ։ ✱ Եւ այլս արձակեաց յէմ, զի անձապարեսցեն՝ հասցեն առցեն զլեառն տաճարին ։ ✱ Այր մի պնդեցաւ 21 յառաջագոյն 'ի գազարա, գոյժ ետ յովհաննու՝ թէ կորեաւ հայր նր և եղբարք իւր, և զքեն ևս յղեալ է նենգութ զի սպանցէ զքեզ ։ ✱ Իբրև լուաւ՝ զարմացաւ 22 յոյժ և յիմարեցաւ, և ըմբռնեաց զարսն զայնս և անդէն սպան զնս, իբրև գիտաց թէ նենգութ եկեալ էին կորուսանել զնա ։ ✱ Եւ այլ ինչ բանք որ իցեն զյով- 23 հաննէ՝ վս մարտի պատերազմաց՝ կամ այլոց քաջութեց, կամ շինուածոց պարսպաց, կամ գործոցն բարութե ։ ✱ այն ամ գրեալ է 'ի մատեանս քահանայից, յորմհե- 24 տէ եկաց նա քահանայապետ զկնի հօր իւրոյ ։

Կատարեցաւ Առաջին Մակաբայեցւոց ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑՒՈՑՆ

Բազումք 'ի հրէից իջին յեգիպտոս ոչ միայն 'ի ժամանակին յորժամ գերեաց նաբուգոդոնոսոր, այլ և յետ դարձին զկնի յուղղ ժամանակի • նախ քան [illegible] նոցա [illegible] անտիոքայ՝ պտղոմէոս ղագոսեանց զբազումս 'ի հրէից [illegible] իջոյց յեգիպտոս, առ որս զայս գրէն 'ի հրէաստանէ ։ Իսկ ժամանակս զոր յետ սելեւկեան գրոյս նշանակէ, թուի թէ նոյն է յանացն զոր և առաջին գիրքն 'ի կէս առնեն • կամ թէ առ զեգիպտացւոցն առնէ, որ փառն ամսոյ յառաջ սկսանի յետ մահուն աղեքսանդրի ։ Այլ դեմետրիոս՝ ասորւոց թագաւորեաց • յետ անտիոքայ եպիփանեայ և որդւոյ նորա ։ Իսկ յասոն՝ եղբայր ոնեայ առ անտիոքաւ եպիփանեաւ զրկեաց զքահանայութիւն յոնեայ, զոր յետոյ յերրորդ [illegible] պատմէ ։ Քանզի զժամանակս զոր յիշէ սա առ դնէ ոչ զիրացն լինելոյ, այլ զգրոյս գրելոյ [illegible] է իմանալ • վս որոյ [illegible] երևելոյ իրացն՝ յետ ժամանակի գրելոյն 'ի կարճոյ նշանակէ ։ Իսկ արիստաբուղոս հրէայ և [illegible] վարդապետ էր [illegible] պտղոմէոս եգիպտացւոց արքայի, որ առ անտիոքաւ և դեմետրիւ ասորւոց թագաւորօք, և ևս առելի եկեաց • և որք ընդ արիստաբուղեայ, առ որս զայս գրէն 'ի հրէաստանէ ։ Նախ՝ 'ի կարճոյ յիշեցուցանեն [illegible] զոր հասոյց անտիոքոս եպիփանէս՝ կողոպտելով և պղծելով զտաճարն, զոր և առաջին գիրքն պատմեաց, և այս գիրք յերրորդ [illegible] պատմելոց է ։ Բայց զոր ասէ թէ [illegible] 'ի տաճարն զառաջնորդն գնդաւն, ոչ զանտիոքոս, այլ [illegible] զայլ ոք ։ Իսկ իբրև պղծեաց զտաճարն անտիոքոս յետ երից ամաց ամայութեն՝ 'ի [illegible] անտիոքայ 'ի պարսս՝ [illegible] ոչ դարձեալ • իբրև յաղթեաց յուդա զօրաց նորա՝ սրբեաց զտաճարն, զոր մօտ 'ի սկիզբն գրոցս յիշէ առ 'ի կարճոյ • և դարձեալ յերրորդ [illegible] պատմելոց է ըստ առաջնոյ գրոցն ։ Եւ զի յիշէ առ 'ի սկզբանն ընդհանրապէս հրոյ սեղանոյն վառման, զայն ասէ, զոր յետ դարձի գերութեն նախ քան զշինել զտաճարն՝ միայն սեղան կանգնեալ ջրովն վառեցաւ հուրն, որպէս առ նեեմիաւ և եզրասաւ ։ Իսկ նեեմին, զոր առ առնէ, այլ նեեմի է • կամ [illegible] առնէ, թէպէտ երկանուն էր, կամ մանաւանդ զեզրէ է կարծել, զորմէ առնէ թէ [illegible] մատեանս մարգարէիցն և զսաղմոսս 'ի մի վայր գումարեաց • ըստ որում և յետոյ յուդա մակաբէ յետ սրբելոյ զտաճարն՝ ժողովեաց զգրեանն, զորս օրէնք թուէ առնէ պատմագիրս որոց յեգիպտոս հրէից • զի այն առնէին ժողովելոյ ցրուեալ հրէիցն ։ Յայս վայր հասուցեալ զպատմութե • խոստանայ այժմ պատմագիրս վս յուդայի մակաբէայ և եղբարց նր • զորոց ոչ այս յասոն 'ի հինգ գիրս ընդարձակեալ զպատմութե, 'ի մի գիրս առ համառօտել վս դիւրահասութե ։ Սկիզբն առնէ 'ի ժամանակէն ոնեայ քահանայապետի և սելևկեայ ասորւոց արքայի • որ [illegible] ամ թագաւորեաց նախ քան զանտիոքոս եպիփանէս ։ Զի զայս [illegible] ամս կանխագոյն սկսանի այս պատմագիրս քան զառաջին գրոցն մակաբայեցւոց, այսինքն զժամանակս սելևկեայ ։ [illegible] զզրոյցն յանտիոքոս եպիփանէս, է ինչ զոր համառօտ առաջնոյ գրոցն պատմէ, և է ինչ զոր առնէ, որպէս զեղիազարայ քահանային, և զեւթն որդւոցն շամունեայ, և զայլ քաջութս յուդայ մինչև ցսպանումն նիկանովրայ 'ի պատերազմին զոր մղեաց յուդայ, որոյ և առաջինն զգիրս զայս • զի ոչ հասուցանէ զպատմութս մինչև ցյովնաթան և զշմաւոն՝ որք յետ յուդայի իշխեցին ։

Գլուխք Երկրորդ Մակաբայեցւոց ։

ա • Թուղթ հրէաստանեայց 'ի վերայ հրէից որք յեգիպտոս ։
բ • Զի [illegible] գրեցին վս չարեացն [illegible] որ առ անտիոքաւ, և այրելոյ տաճարին • զոր սրբեալ փոխեցին, զի և նոքա փոխեսցեն զտօնն և հինգն [illegible] ամսոյ ։
գ • Վասն հրոյն զոր թաքուցին 'ի ժամանակի գերութեն և պատանելոյն • և թէ որպէս գտաւ և վառեցաւ 'ի սեղանն յետ դարձին, և զի [illegible] զսեղանն ։
դ • Զի 'ի մի գիրս առեալ ճառեսցէ զհինգ գիրսն յասոնի վս մակաբեանց ։
ե • Զի զառաջինն պատուէր զտաճարն սեղեւկոս արքայ, իսկ 'ի բռնաւորելոյ անօրէն սիմոնի՝ խորհրդով ապողոնի, առաքէին ըն-

հէ

չոն • Այս է ամիս շաբաթու ։ (15) Ոմանք • 'Ի քաղաքի անդ դովքեայ՝ զոր • • անդ 'ի վարանի առնէր արս ։ (16) Ոմանք • Կերան արբին շմաւոն որդիք իւր՝ և արբե" • • առին զզէնս իւրե" ։ (17) Ոմանք • Փոխանակ բարւոյ ։ (18)(19) Ոմանք • Նմա • և 'ի ձեռս տացէ նց • • • և զհարկս ։ Զկէսս արձակեաց ։ (21) Այլք • Զի սպանցեն զքեզ ։ 'Ի վախճանի ոմանք • Կատարեցաւ գիրք Առաջին Մակաբայեցւոց ։ Եւ ոմանք • Կատարեցաւ Առաջին գլուխս Մակաբէացւոց ։

հեղինակութեան խոստովանել զպատճառն · և եթէ գինի անջուր յոյժ անգին ընդ հեղինակութեան : Եւ զի գիտէ ևս ոչ միայն ընդ հակառակս էր Ոնիայ արդարոյ, մինչև արգելուլ զնա յամօթս դատին :

Դ · Թագաւորեաց անօրէն Անտիոքոս, 'ի նմանէ յառնու եղբայր Ոնիայ ձռ իշխանութիւն քահանայութե · և զհրէայսն ինքն 'ի հեթանոսական օրէնս մարզէր · զոր և առաջին գիրքն պատմէ :

Ե · Անտիոքոս յետ յաղթելոյ փիղոմետոր Պտղոմէի եկեալ դայառ՝ եհան զքահանայութիւնն 'ի յասոնայ և ետ մենելաոսայ եղբօր Սիմոնի, և յասոն փախուցեալ յամմոնացւոց աշխարհ :

Զ · Անօրէն մենելաոս խորամանկեալ զանդրոնիկոս և սպան զՈնիա · իսկ 'ի բողոքել բազմաց վս այնր առ անտիոքոս՝ հատին զգլուխն անդրոնիկեայ :

Է · Զի 'ի յետոյ լսեալ մեծամեծ չարիս գործեր մենելաոս · ընդ որում 'ի սուտ համբաւ զանտիոքայ վախճանելոյ յասոն, 'ի մարտ եկեալ ընդ մենելեայ, մեծամեծ չարեաց պատճառ հրէից լինէին · յորում և յասոն փախուցեալ յեգիպտոս սատակի :

Ը · Մեծամեծ չարիսն զոր հասոյց անտիոքոս հրէից և տաճարին սպանմամբ և վաճառելով, և յաւուր շաբաթու կոտորմամբ :

Թ · Յուդա մակաբէ փախուցեալ լինի յանապատ · և անտիոքոս բռնադատէր զազգն 'ի հեթանոսութի :

Ժ · Վկայաբանութի եղիազարու · և եւթն որդւոցն շամունէ :

ԺԱ · Զօրս ժողովելով յուդա հարկանէր զնիկանովր ընդ տիմոթեայ և գէորգեայ, և նիկանովրայ ձախող փոխեալ յաղթեր · յորմէ նիկանովր փախուցեալ եղեալ՝ պատմէր զզօրութիւն այ առ զօրսն հրէից :

ԺԲ · Անտիոքոս վատթարեալ դառնայր 'ի պարսից սպառնալով հրէից · և 'ի բարկութե այ որդնեալ ախտիւ հարեալ, գրէ աղաչանս առ հրէայսն · և ինքն դառն մահուամբ սատակի :

ԺԳ · Սրբեաց յուդա զտաճարն յետ երից ամաց պղծութեն · զո՛ր օր տօնելով ըստ աւուրց տաղաւարահարացն :

ԺԴ · Թագաւորեաց անտիոքոս անտիոքեան · և մակաբէ եհար զիդումայեցիս և քակեաց զամուրս նոցա : Եւ ընդդէմ տիմոթեայ ճակատելով՝ երկնաւոր նիզակցօք յաղթէր, և զտիմոթեոս կալեալ սպանանէր :

ԺԵ · Գնայր լիւսիաս ամբ բիւրուք 'ի վր Եմ · և անդէն հրեշտակ հանեալ՝ զօրացոյց մակաբէանս · լիւսիաս մաղթանօք փախստեայ եղեալ՝ միջնորդ հաշտութե առ թագաւորն՝ և խաղաղութե թղթոց առնէր հրէիցն լինել : զոր և հաստատէին որ անդէն առ անտիոքոս զնոյն հանգոյն :

ԺԶ · Իշխանքն անտիոքայ ոչ թողին հրէիցն հանգչել · և յոպպէացիք դաւաճանեալ զհրէայսն որ ընդ իւրեանս 'ի ծով ընկղմեն · իսկ գիտաց յուդա, այրեաց զնաւահանգիստն յոպպեացւոց և զյամնեացիս :

ԺԷ · Դիմեալ յուդա 'ի վերայ տիմոթեայ՝ արար ընդ հանդիպեալ տաճիկն խաղաղութի, և զերդ մի դեփիւրոն անուն չարաչար առքակեաց, և զզօրսն տիմոթեայ հարեալ՝ զտիմոթեոս ձերբակալեաց · իսկ նա խաբեալ՝ բարի առնել հրէից զերծաւ · և սպանեալ անդին չար ընդ բարեաց հատոյց :

Ի · Հարկանէ յուդա զեփրոն քաղաք, յորում էր լիւսիաս · և ազդեցուցանէ զպէնտեկոստէին զերախտապարտս հրէից :

ԻԱ · Պատերազմեալ յուդա ընդ գէորգեայ՝ բազում կոտորածս եղեն, և 'ի թաղելն զդիակունս հրէիցն՝ գտին 'ի պատանեացն՝ յասուրս կռոցն և այլ բծբծանս հեթանոսաց : և 'ի սոյն յորոյ վս մեղացն այնոցիկ փոյթ պատարագս յեմ :

ԻԲ · 'Ի հրէաստան հասեալ անտիոքոս՝ զինուն հրէայ մանկան հեղյուցանէ, և ինքն կամէր ընկել զհրէայս · զորոյ զբանակն հալածէր յուդա, մինչև լռել անտիոքայ զպատերազմն և նկարագրել՝ հաշտել ընդ հրէայս պատուելով զտաճարն և զյուդա · և դարձաւ անդրէն :

ԻԳ · Դեմետր որդին սելևկեայ դիմեալ 'ի վերայ անտիոքոսի, ալկիմոս մերժեալ 'ի քահանայութենէ, չարախօսէր առ նա զյուդայէ · և նա առաքէ զնիկանովր ըմբռնել զյուդա, և ոչ եղև զաղտնին : պարգևաւ նիկանովր 'ի յուդայէ քաղցուցեալ զնա՝ նենգաւ ըմբռնել · և յետ խորհելն զյուդա զգուշացաւ, և ապաստանեաց 'ի փախուստ · և ըստ խորհելն զպաշտօնեայս տաճարին · որ և զնա նախանձեալ տաճարին հատանէր զլեզու · այլ պատերազմ տուեալ յուդայի և յաղթեալ սպանանէ նիկանովր, և կախեցին զգլուխ նր զպարսպէ տաճարին :

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՑ

ԳԼ · Ա ·

1 ԱՌ ԵՂԲԱՐՍ ՀՐԷԱՍՏԱՆԵԱՅՍ, որ 'ի կողմանս եգիպտացւոց են. յեղբարց հրէից՝ յԵմացւոց, և յեղբարց հրէաստանեայց առ ձեզ ողջոյն · խաղա-
2 ղութիւն բազում * տացէ 'ի ձեզ ած · և յիշեսցէ նա զուխտն զոր եդ ընդ աբրահամու, ընդ սահակայ,
3 ընդ յակոբայ, ընդ հաւատարիմ ծառայս իւր : * Եւ տացէ ձեզ սիրտ յամի պաշտել զնա, և առնել զկամս
4 նր յանձինս մտադիւրս, և 'ի սիրտս կամակարս · * բանալ զաչս և զականջս սրտից ձերոց յօրէնս իւր և 'ի հրա-
5 մանս, առնել խաղաղութիւն * և լսել խնդրուածոց ձերոց · հաշտեսցի ընդ ձեզ, և մի 'ի ձեռաց թողցէ զձեզ
6 'ի ժամանակս նեղութե : * և արդ՝ այժմիկ կանխեմք մեք յաղօթս մեր վս ձեր :
7 Յամս թագաւորութեն դեմետրի * յամին հարիւրորդի Բ վաթսներորդի իններորդի · մեք հրէայքս գրեցաք զայս առ ձեզ, 'ի նեղութեն որ հասեալ էր 'ի վր մեր : 'ի ժամանակի անդ յորում եկաց յեսու յասոն և որ ընդ նմա
8 էին 'ի սուրբ գետնոյ և յարքայութէ անտի · * և հրձիգ արարին զդուռնն, և հեղին զարիւն անբիծ, աղօթս մատուցաք մեք այն, և լուաւ մեզ · և մատուցաք մեք ուխտս և խունկս՝ և պատարագս նաշհւօք, և եդաք մեք զհացն
9 յանձախաց առաջի : * Եւ արդ՝ արասջիք դուք զաւուրսն
10 տաղաւարահարաց յամսեանն քասղև : * Յամին ութսներորդի ութերորդի՝ որ յԵմացւոց, և 'ի ծերակոյտ հրէաստանեայց, և 'ի յուդայէ՝ առ երիստաբուղոս վարդապետ պտղոմեայ արքայի, որ է ինքն յազգէ քահանայիցն օծելոց սակի, որ են 'ի կողմանս եգիպտացւոց
11 հրէայք · ողջոյն ընդ ձեզ և խաղաղութի : * 'Ի մեծամեծ վտանգս ապրեալքս յայ, մեծապէս գոհանամք զնմանէ · որպէս զի՝ զինուորեալ 'ի մարտ պատերազմի պատրաստեալ էաք ընդ առն թագաւորի · զի նա ինքնին եռացոյց, և եհեղ
12 զայնոսիկ * որ եկեալ պատեալ պաշարեալ պահէին զսուրբ քաղաքն : Քանզի 'ի ժամանակի իբրև դիմեաց
13 ինքնին իշխանն 'ի կողմանս պարսից, * անթիւ անհամար զօրօքն հանդերձ · և անդէն անկան կործանեցան շուրջ զնանեայ տաճարաւն · 'ի խորհուրդ յիմարութէ
14 խորհեցան նք զնէեմեայ տաճարաւն : * զի իբր բնակութե իմն հասեալ կայր 'ի տեղի անդր ինքնին անտիոքոս՝ և որ ընդ նմա բարեկամքն էին առնուլ զգանձսն նմ
15 իբրև 'ի պատճառս վարձկանաց համարի : * Առաջի արարին քահանայքն տաճարին զնմ : և նա յօժարեաց գալ մտանել սակաւուք 'ի ներքս · իբրև եղև միջամուտ որահիցն՝ համարձակ զդրունսն առին զարտաքինս պարս-
16 պացն ընդ որ եմուտ անտիոքոս · * և բացին զպատուհանսն

---

* Զվերնագիր գրոցս մծ օրինակք ոանին համեմատ մերումս, բայց 'ի միոջէ որ դնէ՝ Գլուխ Երկրորդ Մակաբէայեցւոց :

Գլ · Ա · (1) Յոմանս պակասի · Հրէից՝ յԵմացւոց, և յեղբարց հրէաստանեայց առ ձեզ ողջոյն : (1)(2) Ոմանք · Խաղաղութի · բազում տացէ առ ձեզ · · և ընդ յակոբայ : (3) Ոմանք · Եւ տացէ ձեզ սիրտ յամէ պաշ'' · · մտադիւրս : (4) Ոմանք · Սրտից մերոց · · և 'ի հրամանս իւր : (10) Ոմանք յաւելուն · Յամին հարիւրերորդի ութսներորդի : Որ և այլով գրչաւ նշանակի 'ի լուսանցս մերումս : (10) Ոմանք · Առ արիստաբուղոս · · և որ են 'ի կող'' : (11) Ոմանք · 'Ի մեծամեծաց վտանգս ապրեալքս այ · · զի նա ինքն եռաւ'' : (13) Ոմանք · Շուրջ զնէեմեայ տաճարաւն : (14) Ոմանք · 'Ի պատճառս վարձանաց համարի : (16) Ոմանք · Եւ Է

հանեալ գաղտնիս որ ընդ առաստաղականօքն էին, և ը այնոսիկ սկսան հոսել վիրգս մեծամեծս, և անդէն զառաջնորդն դնդանն հանդերձ սատակեցին: իբրև զնո 'ի ներքս յօշեցին, հանին զկառս խուռն և ընկեցին 'ի պարսպէն 'ի մէջ զօրացն: * Վն այսր ամի օրհնեալ է 17
ած որ ետ 'ի ձեռս զամպարիշտս: * Արդ մեք իբրև կա- 18
մեցաք 'ի քսաներորդի հինգերորդի 'ի քասղև ամսեանն սրբել զտաճարն. լաւ համարեցաք զայս և ձեզ ցուցանել, զի և դուք արասջիք զայս իբրև զօրէնս տօնիցն տաղաւարահարացն. և հրոյն որ շինեաց նէեմի զտաճարն և զսեղանն, յորում մատուցանէր զպատարագսն ողջակիզացն:

Գ. * Քանզի 'ի ժամանակի յորում վարեցան հարքն մեր 'ի 19
կողմանս պարսից որ այնց ժամանակաց պաշտօնեայք քահանայք էին, առին 'ի սեղանոյ անտի զհուրն 'ի ծածուկ, և տարան թաքուցին 'ի խորշս կողմանցն անջուր ջրհորոցն. անդ զգուշութ զտեղին հեռախաղաղ ծածկէին, զի ամ տեղին աներևոյթ լիցի: * իբրև անցին 20
ամք բազումք, իբրև կամք եղեն այ, Առաքեաց նէեմի զհրոյն՝ հրամանաւ պարսից արքային, զթոռունս քահանայապետացն այնոցիկ. որոց ծածկեալ էր թաքուցեալ զհուրն զի բերցեն: Նոքա իբրև եկին, պատմեցին և ասեն. բայց հուր ինչ մեք անդր ոչ գտաք, բայց գտաք մեք անդ ջուր դանդաղամած թանձրացեալ:
* ապա ետ նէ հրաման երթալ մտցան առնուլ՝ և բե- 21
րել: Եւ իբրև եղև ժամ պատարագացն ողջակիզաց, հրաման ետ քահանայապետն նէեմի ցանել զայն 'ի վր փայտիցն և պատարագացն: * և իբրև զայս արարին՝ 22
փոքր մի ժամանակ անց 'ի վր. և արեգակն շող ամպագոյն 'ի վր ծագեաց, բորբոքեցաւ բոց հրոյն 'ի վերայ փայտից սեղանոյն՝ և մաշեաց զողջակէզսն, զի սքանչացեալ էին ամենեքեան: * Զայն առին՝ սկսան օրհնել քա- 23
հանայքն մինչդեռ ողջակէզքն կատարէին. բայց առաջնորդէր յովնաթան իբրև 'ի բերանոյ նէեմեայ, և այլքն զկնի կցէին: * Եւ էր աղօթիցն օրինակ՝ այս: Տր՝ տր 24
ած ամ արարածոց, ահեղ, հզօր, ճշմարիտ, արդար և ողորմած. դու միայն թագաւոր քաղցր. * դու միայն 25
ես որ մատակարարես ամի զամ. դու միայն ես արդար և ճշմարիտ, ամենակալ յաւիտենից. որ ապրեցուցանես զիէլ յամ չարեաց, որ արարեր զհարսն այնպէս ընտրեալս, և սրբեցեր զնոսա: * Ընկալ զպատարագս 26
զայս փոխանակ ամ ժողովրդեան քոյ, և պահեա դու զժառանգութիւն քո: * սրբեա և ժողովեա զցրուեալս գե- 27
րութե մերոյ. ազատեա զայնոսիկ որ կան 'ի ծառայութե անարգելոց և պղծոց. հայեաց 'ի ծառայս քո. ծանիցեն հեթանոսք՝ թէ դու ես ած մեր: * հար հարուա- 28
ծովք քովք զայնոսիկ որ բռնադատեցին զմեզ՝ հեթանոսք պիղծք և անարգեալք, որ այժմ հպարտացեալ և ամբարտաւանեալ են 'ի վր մեր: * և տնկեա դու զժո- 29
ղովուրդ քո 'ի տեղի սրբութե քոյ, որ ասացն մովսէս:
* Եւ քահանայքն օրհնէին զօրհնութիւն իւրեանց: * և 30
ողջակէզքն տակաւ վառեալ բորբոքեալ մաշէին: և 31
իբրև վախճան եղև պատարագացն, զջուրն մնացեալ հրամայեաց նէեմի զվիմօքն արկանել: * Եւ իբրև այս 32
եղև, առաւել բոցն 'ի վր բորբոքեցաւ. և իբրև բոցոյն նշոյլք եղեն, դարձեալ միւսանգամ վառեցաւ բորբոքեցաւ սեղանն, և որինչ էր մնացեալ՝ և այն մաշեցաւ:
33 * Եւ իբրև իրքն այն համարձակ յայտնեցան, և բանքն 'ի թագաւոր անդր հասին, և եկին տեսին զտեղին յորում զհուրն թաքուցեալ էր քահանայիցն գերելոց, ջուր բղխեաց. ուստի և քահանայքն որ զնեէմեաւն էին՝
34 զողջակէզսն իւրեանց կատարեալ սրբեցին: * Ապա իբրև եհաս թագաւորն յիրացն հաստատութե վերայ՝ հրամայեաց շուրջ փակել զտեղին, և տաճար շինեցին:
35 * և ում կամէր շնորհս առնել թագաւորն՝ անտի տայր պարգև. և ում տայր՝ բազում ինչս մատուցանէին նմա:
36 * Եւ անուն եդին նմա որ զնեէմեաւն էին՝ նեփթէ, որ թարգմանեալ կոչի սրբիչ: այլ կարդային զանուն նր բազումք, եփրաթա:

Գ.Լ. Բ.

1 Եւ գտանի այս գրեալ 'ի մատեանս առաջինս. եթէ երեմիա մարգարէ հրաման ետ առնուլ 'ի հրոյ անտի յայնմանէ յետոյ նց՝ որ ցուցանի. և ետ պատուէր
2 մարգարէն զաւակին նց որ յետ նց էին: * և օրէնս ետ նց զի մի մոռասցին զհրամանս տն, և մի մոլորեսցին 'ի խորհուրդս իւրեանց, յորժամ տեսանիցեն կուռս քանդակեալս, պատկերս կերպարանեալս ոսկեղէնս և ար-
3 ծաթեղէնս, և որ ընդ օք զարդ ինչ իցէ. * աղաչէր պատուիրանօքն, մի մոռանալ զօրէնս 'ի սրտից իւրեանց:
4 * Եւ էր՝ գրեալ 'ի մատեանս անդ՝ այսպէս. իբրև զի զվրան ժամուն՝ և զտապանակ կտակարանացն հրամայեաց մարգարէն ըստ երկնաւոր հրամանին ընդ իւրեանս շրջեցուցանել. իբրև ելանէր մովսէս 'ի լեառն
5 անդր տեսանել զժառանգութիւն այ: * Արդ եկն եհաս երեմիա մարգարէ 'ի տեղի անդր. և անդ եգիտ այրս ամուրս անտառախիտս. զվրան ժամուն, և զտապանակն կտակարանաց, և զսեղանն խնկոց անդ տարեալ
6 դնէր 'ի ներքս, և զդրունսն ինքնին առափակէր: * Եւ անդէն մատեան որ ը նմայն իսկ էին նշանակել զտեղին, և ամենևին ճանապարհ 'ի տեղի անդր ոչ կարա-
7 ցին գտանել: * Իբրև զգաց երեմիա՝ պատուհասել սկսաւ զնոսա՝ և ասէ. Իբր ոչ գիտէք՝ եթէ անծանօթ հրաման է զտեղին կացուցանել, մինչև հաճեսցի տր տերանց ընդ արարածս իւր, և ժողովել հրամայեսցէ
8 ած զժողովս ժողովրդեան իւրոյ: * և ապա տր յայտնեսցէ զայս. և երևեսցին փառքն տն 'ի սիւն ամպոյ, որ 'ի ժամանակին մովսէսի: որ և սողոմոն աղաչեաց
9 զի տեղին սրբեսցի մեծապէս տն: * Յայտ իսկ այսպէս առնէր, թէ իմաստութե խորհրդով մատուցին զպատարագս նաւակատեաց և զկատարելեաց տաճարին:
10 * Որպէս և մովսէսն եկաց յաղօթս առ տր, և էջ հուր յերկնից և մաշեաց զփայտն, և զողջակէզս պատարագացն. նոյնպէս և սողոմոն եկաց յաղօթս, և էջ հուր՝
11 և մաշեաց զողջակէզսն 'ի վր սեղանոյն: * զի մովսէսի չէր հրամայեալ ուտել առնել զվն մեղացն, իջանէր
12 հուրն և մաշէր զպատարագսն. * նոյնպէս և սողոմոն
13 առնէր զայն զութ օրն 'ի գլուխ: * Եւ խնդրէին 'ի հին մատեանսն 'ի գիրս հարցափորձից, որ առ ամօքն նէէմեայ եղեալ. և իբրև զնէր եդեալ զայս ամ ժողովէր,
և

այն սկսան հոսել զվէրդս: (16) Ի լուս. Հարին զկառափունան: (18) Ոմանք. 'Ի հինգերորդի քասղև ամս'. .. արասջիք իբրև զօրէնս տօնիցն և տաղա': (18) Յօրինակին. Շինեաց նէմէէի: (19) Ոմանք. Թաքուցին 'ի խորս կողմանց ... զի ամենևին տեղին անե': (20) Այլք. Որոց ծածկեալ թաքուցեալ էր: (20) Ոմանք. Զի բերիցեն ... մեք անդ ոչ գտաք. բայց գտաք մեք անջուր դան': (21) Ոմանք. Երթալ մտոց առնել և բե': (22) Ոմանք. Եւ արեգակն շողամպագոյն 'ի վերայ ծագ': (23) Ոմանք. Զայն առին՝ սկսան օրհն': (25) Ոմանք. Որ մատակարարես ամ զամ. .. զհարսն զայնս ընտրեալս: (27) Ոմանք. 'Ի ծառայութէ անարգէ'... և ծանիցեն: (29) 'Ի բազումս պակասի. Քոյ, որպէս ասաց մովսէս: (32) Ոսկան. Բոցն 'ի վեր բորբոքեցաւ: (33) Ոմանք. Եւ բանքն 'ի թագաւորէ անդր հա': (34) Ոմանք. Հաստատութե 'ի վր: (36) Ի լուս. Նեփթա. համահայն անուն 'ի բնաբ': (36) Ոմանք. Այլ կարդացին զա':

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Յետնոց նց, որ ցուցանէ .. որ յետ նոցայն էին: (2) Ոմանք. Եւ օրէնս ետ նց: (3) Ոմանք. Աղաչէր պատուիրանաւն: (4) Ոմանք. Իբրև զվրան ժա'.. ընդ իւրեանց շրջեցուցանել: (5) Ոմանք. Անդր տարեալ դնէր ... ինքնին առակնէր: (6) Ոսկան. Ճանապարհի տեղի անդր: (7) Ոմանք. Իբրև ոչ գիտէիք եթէ: (7) Ոսկան. Եթէ յանծանօթ հրամանէ: (8) Ոմանք. 'Ի սիւն ամպոյն՝ որպէս և 'ի ժամանակս ... սըրբեսցի տն: (13) Այլք. Եւ զգութի ինքնին զգլխովէն: (13) Ոմանք. Հրովարտակս 'ի թագաւորաց ... 'ի պատիւ թղթոց 'ի տաճարին եդեալ էր: (13) Ի լուս.

և զայլ մատենանս թագաւորացն և մարգարէից, և զդաւթի
ինքն 'ի գլխովին, և զայլ հրովարտակս թագաւորաց'
որ վասն ինչ ինչ 'ի պատիւ տաճարին տուեալ էր,
զամ՟ 'ի մի վայր կուտէր: * Սոյնպէս և յուդա զամ՟ կործանեալն 14
'ի պատերազմաց անտի և զցրուեալն 'ի մի վայր
ժողովեաց. և այժմ առ մեզ բովանդակեալ պահի: * Եւ 15
արդ ոչ զիարդ և պիտոյ իցէ ձեզ' յղեսջիք, և մեզ տացուք
բերել ձեզ: * և զայն ինչ բարի գործեսջիք, եթէ 16
զաւուրս տօնիցն հանապազորդ առնիջիք: * Այլ 17
ինքն ա՟ծ որ փրկեաց զամ՟ ժողովուրդ իւր, և դարձոյց
զամ՟ 'ի ժառանգութիւն, զարքայութիւն և զքահանայութիւն'
և զսրբութիւն. * որպ՟ և խոստացաւն 'ի ձեռն կտակարանացն. 18
յուսամք 'ի ա՟յ եթէ հուպ ընդ հուպ ժողովեսցէ
'ի սր՟բ տեղին: * զի փրկեաց իսկ զմեզ 'ի մեծամեծ 19
չարեաց, և զտեղին 'ի սրբութի՟ դարձոյց:

Դ. * Այլ վն՟ յուդայ մակաբեանց, և եղբարցն նորին, և 20
տաճարին մեծի սրբութե՟, և սեղանոյն նաւակատեաց:
* և կամ վն՟ ընդ երեւեալ անտիոքայ, կամ ընդ քաջահայր 21
որդի նր՟ ճակատամարտս. * կամ որինչ յերկնից 22
յայտնութիւնք եղեն: այն որինչ վն՟ քաջութե՟ պնդութե՟
օրինացն, և կամ որ զքաջութի՟ 'ի մտի դնել. և սակաւուք
զբազումս որ զաշխարհս յաչս դնէին, զխուժադուժ
ազգս հալածել: * կամ զհռչակաւոր ընդ ամ՟ տիեզերս 23
զչքեղ տաճարն վերստին շինել, կամ զմեծ քաղաքն
ամիւ յամէ յազատութի՟ հաստատել. կամ զի ամ՟
քաղցրութ՟ հեզութ՟, խաղաղութ՟ տն՟ ա՟յ ընդ մեզ
հաշտ լինել: * Զայն ամ՟ որինչ միանգամ 'ի ձեռն յասոնեայ 24
կիւրենացւոյ 'ի հինգ գլուխս դպրութե՟ ցուցեալ
է. զայս ամ՟ ջանասցուք 'ի մի գլուխ հրովարտակիս կարճ
'ի կարճոյ ցուցանել: * Զի հայեցաք մեք 'ի խուռն մեծաթիւ 25
համարոյ բանիցդ, և որ 'ի ներքս ծանրութի՟
թուիցի' որ կամիցին մտել 'ի բանս մատենիցդ. * այդրէն 26
'ի դոյն թաւալել վն՟ թանձրութե՟ հիւթոյ խորութե՟
բանիցդ. հոգացաք մեք առնել ընթերցանելեացն ըզբօսանս
իմաստնոցն' յիշատակ առանց աշխատութե՟, և
ամենեցուն անեղծ անարատութե՟: * Եւ մեզ' որ զաշխատութիս 27
զայս յանձն առաք վասն համառօտ բանիս, մի
դիւրին ինչ ջան համարիջիք, կամ սակաւ քրտանց և
տքնութեանց արժանի: * Որպ՟ ոք զի պատրաստիցի առնել 28
ուրախութի՟ կոչնոց ընկերաց. մեծահաճ գործիցէ
զընկերացն ուրախութի՟, և ոչ զիւր դիւրութե՟ խորհեսցի.
սակայն վն՟ բազմացն հաճութե՟ ջան յանձն առաք:
* Ճշգրտելն և զճշմարտելն' զայն առաջնոյն թողաք. զեղջելն 29
և զբաղկելն, և զկարճառօտ բանն 'ի համառօտ կացուցանել,
զայն մեք ոչ դանդաղեցաք: * Որպ՟ վն՟ հասարակաց 30
շինութե՟ ապարանից' բազմաց զգործ բաժանեալ,
բայց սկիզբն և կատարածն շինուածոցն 'ի բուն
ճարտարապետ անդր հայի. այլ ծեփելն և գունելն և
արձնելն և նկարելն, այն 'ի զարդարիչ անդր հայի:
* Սոյնպէս և մերս. հարցանելն և փորձելն և քննելն, 31
և զհետ վարել ճշմարտութե՟ բանիցն, և զխորին խորհուրդս
խորագիտութ՟ 'ի վեր բերել. որ առաջնորդ
եղև այնց դպրութեց' 'ի նմանէ խնդրելի է. * այլ զհամառօտ 32
կարճառօտ բանից' որպէս այժմիկ պատմելոյ
յանձն առեալս իցէ, յինէն պահանջելի է: * Արդ' 33
աստի սկիզբն արասցուք բանիցդ պատմել խոստացելոյ,
այնչափ ինչ զօգնեցուք յառաջին անդր: բայց սակայն
և այս անմտագոյն մնայ է, զճառս մատենին յոռաջագոյն
երկայնել, և զմատեանն 'ի գլխովին համառօտ
կարճառօտ պատմել:

ԳԼ. Գ.

1 Սրբոյ քաղաքին ամ՟ խաղաղութ՟ բնակելոյ, և օրէնացն Ե
ճշմարտութե՟, իբրև զի գեղեցիկ իմն պահեցելոյ'
վն՟ ոնեայ քահանայապետի բարեպաշտ չարատեաց
2 սրբութեն: * Զի իբրև հարկ իմն լինէր և թագաւորացն
ինքնին մեծարել զերեւելի տաճարն, հրովարտակօք
3 պատարագօք և տրօք բազմօք: * մինչև սելեւկոս արքայ
կողմանցն ասիացւոց 'ի սպաս պաշտաման կայր,
և յիւրոց մտից զամ՟ սպաս պաշտաման 'ի պատարագս
4 ողջակիզացն ծախէր: * Սիմովն ոմն անուն 'ի բաղգեղ
գնդէ անտի առաջնորդէր տոհմին իւրոյ, ընդ հակառակս
եւ քահանայապետին' վն՟ իւր 'ի քաղաք անդր ա-
5 նօրինելոյ: * Իբրև յաղթել ինչ և առնել ոնեայ ոչ կարաց,
եկն եհաս առաջի ապողոնի դրասեանց' որ ըստ
այնմ ժամանակի ստորին ասորւոց և տաճկաստանի
6 սպարապետ էր. * և պատմեաց նմա եթէ բազում են սոյն
գանձք' որով լցեալ պահեն զտուն գանձուցն յե՟մ, և
ազգի ազգի գանձիցն զթիւ իսկ և զհամար' ոչ մարթէոք
ունել. և պարտ' այնպէս էր' ասէ, ը՟ ձեռամբ արքայի
7 'ի սպաս զոհիցն պաշտել զայն: * Յանձն առին ապողոնիոս
և թագաւորն, որպ՟ և նմա պատմեցաւ վն՟ գանձուցն
ցուցանել: Նա յառաջ կոչեաց զհեղիոդորոսըզհանդերձապետ
իւր, հրամանեաց նմա' զայսչափ գանձս
8 հանել բերել 'ի քաղաքէ անտի: * Վաղվաղակի չու առնէր
խաղայր գնայր հեղիոդորոս, պատճառանօք իբրև
ստորին ասորւոցն և տաճկաստանի քաղաքացն զաշակերտութ՟
շրջել, բայց 'ի սրտէ զհրաման թագաւորին
9 վաղվաղակի կատարէր: * Իբրև եկն եհաս յե՟մ, ընդ սիրով
քահանայապետն և քաղաքն ամ՟ առատութ՟ ընկալան
զնա: Սկսաւ նա պատմել նմ՟ որպ՟ ցուցին արքայի'
և ասէ. ո՛, կամ ընդէր, և կամ որպ՟ ամբաստան եղեն ըզձէնջ
առ արքայի, և կամ արդարև այնչափ գանձք ի-
10 ցեն զոր ասացին նա: * Եկաց յառաջ քահանայապետն'
և ասէ. են են արդարև աւանդք այրեաց և որբոց 'ի
11 պահ եդեալ: * Իցեն և ա՛ և որկանեայ տուբեանց առն
աւագի. այլ ոչ եթէ այնչափ որչափ ամբաստանող նա
մակադիրն անօրէն սիմոն խօսեցաւ: Ընդ ամ՟ թէ քաջ
իցեն քանքարք արծաթոյն չորեքհարիւր, և քանքարք
12 ոսկւոյ երկերիւր: * այլ զրկել զհաւատացեալս' վն՟ մեծապատիւ
շքեղ ը՟ ամ՟ աշխարհ ամուր անխաբ տաճա-
13 րին չէք ինչ հնար: * Նա իբրև լուաւ զբանս քահանայապետին'
զարքունի զհրամանն 'ի մէջ առնոյր' և ա-
սէր. 'ի սպաս և 'ի պէտս արքունի երթալ հրաման է
14 գանձիդ այդմիկ: * օր և ժամ յայտ առնէր, մտանել
համարել առնուլ պատրաստէր ըստ հրամանին արքունի:
Եւ անդ լինէր ոչ սակաւ ջան և վտանգ խռովու-
15 թե քաղաքին: * քահանայքն ինքնին թաւալեալ անկանէին
առաջի սեղանոյն նովին սրբութե՟ պատմուճանաւն.
աղաչէին զայն' որ վն՟ աւանդապահ զգուշութե՟ զօրէնս
հաստատեաց. որ զայս ողջ անարատ յիւրաքանչիւր ա-
16 ւանդատուս հաստուցանել մարթասցեն: * Անդ էր տեսա-

Տաճարին տուժէր. համեմատ 'ոմանց 'ի բնաբ''. որ ոմանքն' տուժեալ էր: (14) Ոմանք. Եւ զցրուեալսն.. և այժմ բովանդակեալ պարհի: (16) Ոմանք. Բարի գործիջիք: (18) Ոմանք. Որպ՟ խոստացաւ նա 'ի ձեռն: (21) Ոմանք. Եւ վն՟ ը՟ երեւել անտիոքայ: (22) Ոմանք. Որ զաշխարհ յաչս դնէին, զխուժ դուժ ազգս: (23) Ոմանք. Յազատութե՟ հանել: (25) Ոմանք. Թուեսցի, որ կամի մտել: (26) Ոմանք. Այդրէն ը՟ դոյն թաթաւեալ վն՟ թանձ'': (30) Ոմանք. Զգործ բաժանել.. և կատարածն շինածոյն: (31) Ոմանք. Որ առաջնորդ եղեն այնց: (32) Այլք. Բանից, որ այժմիկ: (33) Ոսկան. Համառօտ և կարճա'': Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Բնակելոց. կամ, բնակեցելոյ.. պահեցելոց..'ի բարեպաշտ չարատ'': Ուր ոսկան. չարեաց սրբութե՟: (2) Ոսկան. Եւ դրովք բազմօք: (4) Ոմանք. 'ի ցեղէնցն 'ի ՟ե՟ բաղգեղ, նշանակէն' բենիամինի: (5) Ոմանք. Ապողոնիայն դրասե'': Ուր ոսկան. Դրասեանցն ըստ այնմ ժա''.. որ և տաճկաս'': (6) Ոմանք. Բազում են գանձք... ընդ բուռմբ արքայի: (7) Ոմանք. Յանձն առ ապողո''.. որպէս նմա պատմեցաւ վն՟ գանձիցն... զայսչափ գանձ: (9) Ոմանք. Եւ քաղաքն ամ՟ ընկալան զնա ամ՟ առատութ՟: (11) Ոմանք. Եւ քանքարս ոսկւոյ: (12) Ոմանք. Աշխարհամուր անխաբ տաճարիդ չէք: (13) Ոմանք. Նա իբրև լսէր զբա'': (15) Ոմանք. Ինքնին անկեալք թաւալէին... աւանդատուրս: Ուր օրինակ մի. աւանդուս: (16) Ոմանք. Եւ զհալելի միտս իւր: Իսկ օրինակ մի. Եւ զհայել 'ի միտս իւր:

սանել զտեսիլ քահանայապետին, և զհալել 'ի միտս
իւր. զի տեսիլն և գոյն երեսացն ցուցանէր զտրտին
թախծութիւն: * զի ինչեալ մածեալ պատեալ պաշարէր 17
զնա ահ և երկիւղ և սոսկումն մարմնոյ. յորմէ ամէ յայտնի
էր տեսանելեացն զտրտին տագնապ: * Դարձեալ 18
յիւրաքանչիւր ապարանիցն դասադաս դիմանէին 'ի համաշխարհի
խնդրուածս. զի մի յարհամարհանս՝ պատիւ
մեծի տաճարին գնասցէ: * և կանայք քրձազգածք ընդ 19
հրապարակս աշխարհին. արգելականք կուսանաց 'ի
կուսաստանաց անտի 'ի դրունս և 'ի պարիսպս ընթանային.
և կէսք ընդ պատուհանս արտաքս կարկառէին:
* և ամենեքեան առ հասարակ աղօթից բարբառով ըղձեռս 20
համբարձեալ յերկինս մատունս տատանէին: * Եւ 21
անդ էր ողորմ տեսիլ տեսանել. զի առհասարակ անկեալ
մարդկանն՝ զաղօթս թաւալելով յերկինս մատուցանել.
զմեծապէս սքանչելի շտապ տագնապի ընդ քահանայապետին
կարծեալ: * Եւ նոքա այնպէս թաւալելով 22
անկեալ առ ամենակալն կարդային, զաւանդս
հաւատացելոցն՝ 'ի հաւատացեալսն անդ անարատ հատուցանել:
* Եւ Հեղիոդորոս զյայտնուէ վճիռն գըտանէր: 23
և մինչդեռ նա սպասաւորաւն հանդերձ ընդ
գանձին տուն շրջէր. * որ 'ի վ՟ր ոգւոց և ա՟մ իշխանութեց 24
զօրութե՟ 'ի ձեռս իւր ունի, երևոյթ մի նշանի մեծ
արար, զի ամենեքեան որ իշխեցին մտանել ընդ նմա,
լուծան լքան ընդարմացան՝ 'ի պարտութիւն վատթարութե՟
մտանեցան յա՟յ զօրութե՟ անտի: * Զի երևեցաւ 25
նց յանկարծակի երիվար մի մեծաշուք հեծելով հանդերձ,
երևելի զարդու 'ի զէն ոսկի վառելով. * և այլ 26
երկու արք երիտասարդք հզօրեղք 'ի զարդ գեղեցիկ
զարդարեալք առաջի հեծելոյն. որք մատեան վաղվաղակի
յաջմէ և յահեկէ, 'ի մեծամեծ հարուածս հարկանէին
զհեղիոդորոս, * մինչև անկեալ յանդգայ թմբրեալ 27
մերձ 'ի մահ, բռնայինն զնա * որ այնչափ շքով և պատրուով 28
և սաստիւ և սպասաւորօք մտեալ ծեմէր 'ի տան
գանձին. արդ բարձեալ բերէին յանզգայ՝ զչափ առեալ.
* զի յայտնապէս զօրութեամբն ա՟յ 'ի վ՟ր հասեալ՝ անմռունչ 29
անբարբառ պակասեալ յա՟մ յուսոյ փրկութեն, ընկեցեալ
յերկիր կիսամահ դնէր: * Իսկ որ շուրջ զնովաւն 30
էին, զտ՟ր օրհնէին. որ յա՟մ փառաւորէր զիւր տեղիսն
սրբութե՟: և զայն որ փոքր մի յառաջ խռովութե՟ լցեալ էր
զտաճարն. յերևել փառաց ամենակալ տ՟ն, խնդութե՟ և
ուրախութե՟ լնուլ, և անպակաս զուարթութե՟: * Յայն 31
ժամ փութապէս ոմանք յեկելոց անտի բարեկամք՝ աղաչէ
ընկերք զօրավարին, յոտս հասանէին նորա՝ խնդրել
'ի բարձրելոյն՝ գոնէ զշունչն շնորհել նմա: այնպէս
անկեալ շարաշար 'ի վերայ յետին ժամանակի այրն ցամաքեալ
դնէր: * Խորհեցեալ կալաւ քահանայապետն՝ 32
զուցէ կարծիս ինչ տացէ թագաւորին, թէ դաւոք
ինչ 'ի նմանէ, կամ 'ի հրէից անտի զայրն վնասեալ. 'ի
խնդրուածս լինէր, պատարագս մատուցանէր վ՟ն առնն
փրկութե՟: * Այն ինչ քաւութիւն 'ի ձեռս քահանայապետին 33
մատչէին՝ վաղվաղակի նոյն երիտասարդք գային
իջանէին առաջի հեղիոդորոսի՝ նովին հանդերձիւ զարդարեալ,
և ասէին. բազում շնորհս դու ունեաց քահանայապետին
կալջիր. վ՟ն նր՟ քեզ տ՟ր 'ի ձեռն նր՟ զշնորհս
34 շնորհեաց: * այլ դու վ՟ն նր՟ այդչափ տանջանօք պատուհասեալ,
պատմեսջիր զայդչափ մեծութե՟ զօրութեան
ա՟յ առ ամենեսեան: և զայս իբրև ասացին՝ անդէն վերացան:
35 * Հեղիոդորոս իբրև անձին զգաց՝ յոտն կացեալ
վաղվաղակի, ողջակէզս պատարագաց մատուցանէր
տ՟ն. ուխտս և աղօթս մեծամեծս կատարէր տ՟ն՝
որ շնորհեաց նմա զոգին. և անդէն 'ի նոյն չափ յառաջինն
զօրացոյց: և զքահանայապետն զնովիւ մեծապատիւ
մեծապարգև մեծարէր: և ինքն չու արար խաղաց
36 գնաց անդրէն առ թագաւորն. * և ընդ ա՟մ տեղիս
ընդոյր զսքանչելիսն ա՟յ վկայութե՟, զոր ինքն իսկ իւրովք
37 աչօք տեսեալ լինէր: * Թագաւորն իբրև սկսաւ հարցանել
զհեղիոդորոս. թէ մ՞րպէս՝ զիա՞րդ՝ յոր գործ
երթեալ էիր զի՞նչ վճարեցեր: Սկսաւ տալ զրոյց
38 քանքատելով և ասէ՝ ո՞հ. յէմ երթեալ երթիցէ * որ
ոք ձեր թշնամի և իւրոց մեծաց ձերոց վնասակար իցէ,
զնա հրամայեսջիք յղել. և գտջիք զնա անտի այսր գանալից
39 չարագան, թէ ապրել միայն կարասցէ: * զի
այնպէս ճշմարիտ մեծ զօրութի՟ նստի անդ: Զի ինքն
իսկ՝ որոյ զօրութիւնն յերկնից երկինս է, այցելու և օգնական
է նմա. և որ միանգամ թշնամութե՟, կամ թէ
արհամարհանօք յայն տեղի հասէ, մեծամեծ հարուածովք
40 հարեալ՝ թէ արձակեսցէ և եթ: * Վասն հեղիոդորայ
և գանձին տանն պահպանելոյ այսչափ բանք եղեն:

ԳԼ. Դ.

1 Այլ վ՟ն սիմոնի որ գանձին և գաւառին նամակագիր
էր, առաւելևս յաճախէր՝ ամբաստան լինէր վ՟ն հոնեայ,
եթէ նա ինքնին զկնովին որ զհեղիոդորոսն շարժեաց
և լքեաց. և ա՟մ չարեաց ինքն է առաջնորդ և
2 գործելի: * Եւ զբարերար քաղաքին և զպայցելու, և զերախտաւոր
զազգին, զնախանձայոյզ զվրէժխնդիր զօրինացն,
իբրև զվնասակար իւրոց արքունի իշխէր 'ի
3 ներքս արկանել հշտամբելով: * և այնչափ վարէր զհեռ
զնախանձ թշնամութե՟, մինչև ոմանց՝ զոր 'ի գործ կացուցեալ
էր սիմոն մահու պարտ առնէր ն՟ց զաւուրսն:
4 * Իբրև զայնչափ անհնարին տեսանէր հակառակութե՟
հոնիա, դարձեալ 'ի մոլորութե՟ անդր հայէր ապողոնիա՝
որ ստորին ասորւոց և տաճկաստանի սպարապետն
էր, զի և նա՝ չարեաց ընկեր գործոյ կցորդէր
5 սիմոնի. յայնչափ զմիտս թագաւորին բորբոքէին: * Անհնարին
համարեցաւ այնուհետև զհասարակաց օգուտ
'ի մէջ մատուցանել առանց օգնականութե՟ թագաւորի
6 առն հրամանի. * մանաւանդ զի տեսանէր զսիմոն
անդադար 'ի վ՟ր խարդախութեց խորամանգութե՟ անհանգիստ
ջանացեալ:

7 * Իբրև սելևկոս փոխեցաւ յաշխարհէ, և առ զթագաւորութիւն Զ
անտիոքոս, որ անուանեալն կոչէր երևեալ.
յասն անուն ո՟ն՝ եղբայր հոնեայ. ջանացաւ շնութե՟
8 մտանել հանել զքահանայապետութիւն յոնեայ. * խոստացաւ
տալ յարքունիս վաթսուն քանքար 'ի վ՟ր երեք
հարիւր քանքարոյ. և յայլոց մուտից ութսուն քանքար.
9 * և այլ ևս հարիւր և մատուցից ասէ՝ եթէ գործն ա-

ջո

---

(17) Ոմանք. Զարտին տագնապն: (18) Ոմանք. Դասս դասս դիմանէին 'ի համար աշխարհի իմն": (19) Ոմանք. Արգելականք կուսանաց անտի 'ի: (19) Յօրինակին. 'Ի դրունսն՝ և 'ի պարիսպս ըն": (24) Ոմանք. Նշանի մեծի արար, զի ամքին: (25) Ոսկան. Յանկարծ երիվար մի: (26) Ոմանք. Երիտասարդք զօրեղք: (28) Ոմանք. Շքով և սաստիւ և սպասաւորաւ: (30) Ոմանք. Իսկ որ զնեեմեան էին.. զիւր տեղին սրբութե.. և անպակաս զօրութե՟: (31) Ոմանք. Յետին ժմկի այնր ցամա": (33) Ոմանք. Հեղիոդորեայ. նովին հանդերձով: (34) Ոմանք. Անդրէն վերացան: (35) Ոմանք. Անդրէն 'ի նոյնչափ յոջին... մեծարեաց. և ինքն չու արարեալ խաղաց: (36) Այլք. Զոր ինքնին իսկ իւրովք: (37)(38) Ոմանք. Քանքատելով և ասէ. ո՞հ յէմ երթալ. որ ոք ձեր թշ": Որ օրինակ մի՝ ընդ ոսկանայ. Քանքարատալով և ասէ... ձեր թշնամի իցէ և: (39) Ոմանք. Նստի 'ի տեղւոջ անդ.. որոյ զօրութիւն յերկինս երկնից է.. օգնական է նր՟. հարեալ է, եթէ արձակէ և եթ: (39) Այլք. Յայն տեղի հասանէ.. թէ արձակէ: Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Վ՟ն սիմոնի և գանձին.. լինէր վ՟ն հոնեայ.. նա ինքն զկնովին. (1) Ոսկան. Շարժեաց և լքեաց.. առաջնորդ և գործող: (2) 'Ի լուսա". 'Ի ներքս առնել կշտամ" համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (3) Ոմանք. Եւ յայնչափ վարէր զհեռ նախանձ թշնամութե՟.. կացուցեալ էր շմաւոնի՝ 'ի մահու պարտ առնէր ն՟ց: սուրբն իբրև: (4) Ոմանք. Ընկեր գործակից լինէր սիմոնի: (5) Ոմանք. Անհնար համարեցաւ: (6) Ոմանք. Տեսանէր սիմոնին անդա": (7) 'Ի լուսա". 'Ի վ՟ր՝ Երևեալ, նշանակի՝ Եպիփան: Որ ոմանք. Կոչէր յերևելի: (7) Ոմանք. Հանել զքհնայութիւն: (9) Այլք. Եւ այլ հարիւր և մատու": (9) Ոմանք. Թագաւորն.. չինեցից ասէ: (9) Յօրինակին գրեալ. 'Ի ձեռ

Ջովեսցի. զքաղաքն 'ի ձեզ նուաճեցից, Թեատրոնս և
կրկէսս շինեցից աստ, և եՃմայեցոցն 'ի ձեր անուն անտիոքացիս գրեցից: * Իբրև յանձն առ Թագաւորն, և 10
գետ նա զիշխանութիւն զոր խնդրէր՝ հետ ընդ հետ վաղվաղակի 'ի յունաց 'ի հեթանոսութիւն ազգն զընտանի
օրէնսն դարձուցանէր: * Զպարգևսն զառաջինսն զարքունի որ 'ի ձեռն յովհաննու, և փողոմեայ հօր 'ի ժամանակի հրեշտակութեն՝ որ վ̅ հասարակաց սիրոյ օգնականութե հատարեցան և զկրօնսն օրինաւորս 'ի բաց 11
քակեցին, և անօրէնութե նոր օրէնս 'ի ներքս արկանէր: * Զի 'ի ներքս ընդ բերդաւն իսկ Թեատրոնս և 12
երիտասարդանոցս շինէր. ժիրաժիր մանկունս ընտրանաւ՝ զայն յուսումն արուեստականացն տայրն: * Եւ 13
այնպէս լինէր եռանդն ածէին, սկիզբն արարեալ այլազգութեն և հեթանոսութեն վասն ամպարշտին և չքահանայապետ յասոնեայ անհնարին մոլորութեն: * Զի 14
այնուհետև Թողեալ էր զպաշտօն պատարագաց սեղանոյն, և զսպասս տաճարին, և արհամարհեալ էր զողջակէզս պատարագացն. յօժարագոյնս տային զանձինս
իւրեանց. ազգք քահանայիցն 'ի մարզիչս և 'ի բռնամարտիկս, և յանօրէնս բաշխոյս կաքաւչաց, և արդ ընկէց
տեգ ընկէց ձայնատու ժամանակաւն: * և զհայրենիս պա- 15
տիւն առ ոչինչ համարէին, բայց զանօրէն հեթանոսութե փառս քան զօրհնութե փառս լաւ համարէին:
* Վ̅ այսորիկ իսկ և վաղ հասանէին 'ի վ̅ ն̅ց նեղու- 16
Թիքն որ շուրջանակի հասեալ պատեալ պաշարեալ պահէին: զի որոց ընդ բարս և ընդ գնացս նախանձէին,
և կամէին ամէն նմանել նոցա, զնոսին իսկ դահիճս և
Թշնամիս և տանջիչս անձամբ անձին ինքեանք իսկ պատրաստեցին: * Զի անօրինել ոք յածեղէն օրէնսն դիւ- 17
րին մի համարիցի: այլ զայս ա̅մ ժամանակդ որ առաջի
կայ յայտնապէս պատմեսցէ: * Արդ էր ժամանակ ե- 18
կեալ հասեալ՝ էր դից պաշտօնն հնգամեակ պաշտամանն 'ի ծուր քաղաքի առաջի Թագաւորին: * Յայն 19
պաշտօն՝ անօրէն յասոն խաղալիկս և հանդիսականս 'ի
սուրբ յե̅մ քաղաքէ անուանեալս անտիոքացիս յղէր.
'ի ձեռն տայր ն̅ց երեքհարիւր սատեր 'ի գինս զոհից
վահագնի պաշտաման: Իբրև եկին բերին որ բերէինն՝
աղաչեցին զի մի խառնեսցեն զայն արծաթ 'ի զոհս կռոց պաշտաման. զի ոչ էր պարտ և պատշաճ 'ի սուրբ
տեղւոջէ անտի գանձ՝ երթալ զոհից կռոց դից պաշտաման: * Նոքա որ առինն՝ առնուլ առին վ̅ այնորիկ 20
որ եռն բերել յանուն զոհիցն պաշտաման. բայց վ̅
բերելեացն աղաչելոյ՝ անդր ինչ ոչ խառնեցին, այլ ետուն 'ի գործ արքունի վարձ նաւաց գործելոյ:

Ե * Ապա հետ հրեշտակութեն ապողոնեայ մնեսթեանց 21
յերկիրն եգիպտացւոց անց փտողոմէոս Թագաւորն եգիպտացւոց, և առ զԹագ փոխանակ ն̅ր անտիոքոս.
և իբրև օտարացեալ ինքն համարէր զանձն կողմանցս
այսոցիկ: Դարձ արար՝ խաղաց գնաց՝ եկն 'ի քաղաքն
յոպպէացւոց. անտի եկն յե̅մ. * և անդ մեծապէս մե- 22
ծարեցաւ 'ի յասոնէ՝ և 'ի քաղաքէ անտի, մեծամեծ
սքանչելեօք՝ ջահիւք և բոցաձաձանչ սպասուք. ապա
անտի խաղաց գնաց 'ի կողմանս տաճկաստանի ա̅մ զօ-
23 րօքն հանդերձ: * Ապա յետ երից ամաց ժամանակի,
արձակեաց յասոն զմենելաւոս զեղբայր մօլեկան սիմոնի, 'ի ձեռն եռ նմա տանել առ արքայ զզանձն զար-
24 քունի: * Նա՝ իբրև յանդիման եղև արքային, և մեծարեցաւ 'ի նմանէ, յանձն իւր սկսաւ կորզել զքահանայութիւն. և զյանցանել զյասոնեաւ՝ յաւել և 'ի սակ
25 զանձին այլ ևս երեք հարիւր քանքար. * և առեալ զայր
զհրաման իշխանութեն զարքունի: Ե՛կն եհաս. քահանայապետութե ինչ արժանի գործ ոչ գործեաց, այլ
սրտմտութե դառնութե՝ չարաչար գազանաբար վա-
26 րեալ բերէր: * Եւ յասոն որ դաւով զիւրոյ եղբօր
զքահանայութիւն ինքն չնացաւ, դարձեալ զնորա քահանայութիւն նոյնպէս այլ տարաւ: և նա փախստեայ
յերկիրն ամոնացւոց հալածական անկանէր:

27 * Իսկ մենելաւոս առնուլ առ 'ի ձեռս զիշխանութե քա- Ը
հանայութե. բայց զայն ինչ որ Թագաւորին խոստացեալ էր ոսկի՝ ոչ կարէր առնել: իբրև ստիպել տագնապել պահանջել սկսաւ հազարապետն դղեակ բերդին.
28 * զի նմա էր յանձն հանել հարկ զաշխարհին. վ̅ այնո-
29 րիկ իսկ և երկոքին 'ի միասին 'ի դուռն կոչեցան: * Եւ
իբրև ետես մենելաւոս Թէ չէ զհարկն 'ի դուրս հատուցանելոց, եմուտ ընդ փոխանակաւ, և կացոյց փոխանակ զլիւսիմաքոս զեղբայր իւր. և սոստրատոս
30 կայր 'ի վ̅ գործոցն կիպրացւոց: * Իբրև այս ինչ այսպէս հաստատեալ կային, դէպ եղև տարսացւոց և մաղովտացւոց ժամանակն 'ի գրգիռ վայրի դիպել. վ̅ զի
տուեալ էր զն̅ո յուտեստ անտիոքիդեայ հարճի Թագա-
31 ւորին: * Փո՛յԹ կալաւ չու առնել հասանել ցածուցանել զնոսա. և Թող 'ի տեղւոջ իւրում փոխանակ իւր
32 զանդրոնիկոս 'ի նմին պատուի: * Իբրև ժամանակ իւր
պարապոյ գտեալ մենելաւոս, մեղմով սպաս ոսկի գողացաւ 'ի տաճարէ անտի. և ետ նա անդրոնիկեայ. նա
և այլ ևս վաճառեալ էր ն̅ր 'ի ծուր և յայլ քաղաքն որ
33 շուրջ զնովաւ էին: * Ո̅ց յանդիմանութե̅ յայտ առնէր
ոնիա յամրէ անտի, յոր անկեալ էր 'ի դափնէ անտի-
34 քացւոց: * վասն այնորիկ մենելաւոս իբրև իւր արարեալ զանդրոնիկոս՝ աղաչէր զնա, և նովաւ ջանայր ըղբամբ արկանել զոնիա: Նա գնաց եկն առ ոնիա, և
հաւատացուցանէր զնա նենգութե̅՝ և դաշինս հաւատարիմս կնքէր ընդ նմա ծանր ծանր երդմամբք. սակայն հաւանեցոյց զնա ելանել յամրէ անտի, Թէպէտ
և էր ինքն 'ի միտս կասկածոտ: և անդէն իբրև եհան՝
խողխողեաց, ամենևին ոչ զանդիտեաց յիրաւանցն ար-
35 դարութե̅: * վասն այսորիկ ոչ միայն հրէայք՝ այլև հեԹանոսք բարկացեալ էին. և կարի առաւել՝ վ̅ առնն
36 տարաժամարտուց մահուանն: * Ապա Թագաւորն իբրև
դարձաւ 'ի կողմանցն կիւլիկեայ, առաջի անկանէին
քաղաքաց քաղաքաց հրէայքն, և հեԹանոսք սրտացաւութե̅, վ̅ առնն զուր մեռելոյ, տարապարտուց կո-
37 րուսելոյ: * Յայնր վերայ սրտի մտօք անտիոքոս դժգմեցաւ, 'ի գԹ̅ դարձաւ և արտասուեաց յոյժ 'ի վ̅
38 սրբուԹե̅ և բազում խմաստուԹե̅ առնն: * և ջեռաւ բորբո-

անուն անտիոքա": (10) Յօրինակին. Վաղվաղակի 'ի յունեայ 'ի հեԹանոս". որ 'ի լուս": ուղղագրէ համաձայն այլոց [illegible] յունաց: (11) Օրինակ մի. Զառաջինսն դարձուցի որ 'ի ձեռն յովհ": (11) Ոմանք. Սիրոյ օգնական"... նոր կրօնս 'ի ներքս ար": (13) Ոմանք. Եւ չքահանայապետութե 'ի յասոնայ: (14) Այլք. Զի յայնմ հետէ Թողեալ էր: (14) 'Ի լուս". 'Ի մարզիչս և 'ի բռնա": համաձայն ոմանց 'ի բնոբ": Ուր ոմանք. Եւ 'ի բռնամարտիկ մարտիկս, և յանօրէն բաշ"... ձայնատուր ժամանակաւն: (16) Ոմանք. Վ̅ այնորիկ իսկ... անձին իսկ ինքեանց պատրաստ": (17) Ոմանք. Արդ զայս ա̅մ Ժմկդ: (18) Ոսկան. Արդ է Ժմկ եկեալ: (19) Ոմանք. 'Ի ձեռս տայր ն̅ց.. սատեր գինս զո": (19) Ոսկան. Կռոց դիւացն պաշտօ": (20) Ոսկան. Վ̅ բարեացն աղաչէ": (21) Ոմանք. Համարեալ զանձն իւր 'ի կողմանցս այսո": (21) 'Ի լուս". 'Ի կողմն յոպպէացւոց. համաձայն ոմանց 'ի բնոբ": (23) Ոմանք. Սիմոնի մօլեկանի: (24) Ոմանք. Եւ զանցանել զյասոնաւ: (25) Ոմանք. Գործ ոչ գործէր.. գազանաբար վարարեալ բերէր: (26) Ոմանք. Եւ յասոն այն որ դաւով.. ..փախստական անկանէր: (27) Ոմանք. Ա՛ռ 'ի ձեռն զքահանայութիւն: (28) Ոմանք. Վ̅կ և երկոքին: (29) Ոմանք. 'Ի դուրս հատուցանելոյ.. և կացոյց փոխանակաւ: (29) Յօրինակին. Եւ սուստրատոս: (30) Ոմանք. Եւ մաղովտացւոց Ժմկին: (33) Յօրինակին պակասէր. Անկեալ էր 'ի դափ": (34) Ոմանք. Իբր իւր արարեալ.. նմա նենգութե̅.. առնէր ընդ նմա.. և անդրէն իբրև եհան.. և ամենևին ոչ: (35) Ոմանք. Բարկացեալ և կարիս առնէին վ̅ առն: (36) Ոմանք. Սրտցաւութե̅: (37) Ոմանք. Դժգմեցաւ: Իսկ ոսկան դնէ. Դժգմնեցաւ: (38) Ոմանք. Եւ անդրէն հրամայեաց.. զծիրանիսն՝ զանդրոնիկոս մերկացեալ.. եւ շուրջ ածել զքա".. 'ի տ̅է զարժանի տանջ"... հատուցանելով:

թօթեցաւ 'ի սրտմտութիւն բարկութե̅ իւրոյ. և անդէն
հրամայեաց գգլխով ածել զծիրանիսն անդրանիկեայ.
և զանդրանիկս մերկացեալ 'ի հանդերձէ իւրմէ, շուրջ
ածեալ զքաղաքաւն, և 'ի նմին տեղւոջ ուր զնիկայն անօրինեցին'
հրամայեաց զկառափն հարկանել զանօրէն
մահապարտին. 'ի տ̅է զարժան տանջանս 'ի վ̅ր չարագործին
հասուցեալ ։

Թ * Իբրեւ բազում գաղտագողօնք լինէին գանձին 'ի ձեռն 39
լուսիմաքեայ մենեղեայ խորհրդով, և համբաւն 'ի դուրս
յաճախէր, ժողովեցան զօրքն 'ի վերայ լուսիմաքեայ.
քանզի բազում նուագս ոսկիս կորուսեալ 'ի միջոյ համարուէն ։
* Իբրեւ սկսան զօրքն տագնապել, և լի բարկութե̅ 40
'ի վ̅ր յարձակել. վառեցոյց լուսիմաքոս արս
իբրեւ երիս հազարս ։ սկսաւ ձեռն 'ի գործ արկանել, և
սկիզբն առնել գործոցն չարուե̅. արամբ միով որ խուժադուժ
ևս էր տեսանելով քան զմտօքն թանձրութե̅ ։
* Իբրեւ տեսին զլուսիմաքեայ զդիմումն և զնենգութի̅ որ 41
եղև' խռնեցան վաղվաղակի, ձեռն 'ի գործ առնէին, ոմն
վէմս, ոմն վիրդս, կէսքն զաւազն զխիճն հողախառն առ
հասարակ յարձակելոյն 'ի վ̅ր արկանէին ։ * զոմանս վի- 42
րաւորս, զոմանս կառափնատս արձակէին, զբազումս
սպանանէին, և զամենեսին առհասարակ 'ի փախուստ
դարձուցանէին. զնոյն ինքն զսեղանապերծ զտաճարակապուտ'
զգանձի տամբն արկանէին փախստեայ ։ * վ̅ս 43
այսր ա̅մի լինէին դատաստանք ընդ մենեղայոյ ։ * Իբ- 44
րեւ եկին էջ թագաւորն 'ի Տիւր, յանդիման նր̅ իսկ էին
դատաստանք. զի եկին արք երեք 'ի ծերակոյտ ժողովրդենէ
անտի ցուցանել զիրաւունս ։ * Իբրեւ 'ի պար- 45
տութի̅ մատնեցաւ մենեղաւոս, խոստացաւ գանձ բազում
տալ փտողմեայ, զի հաճեսցէ զմիտս նր̅ ։ * վ̅ս այ- 46
սորիկ առեալ զթագաւորն մեկուսի' իբրեւ զբօսանաց
պատճառաւ' շրջեաց զմիտս նր̅. * զա̅մ չարեացապատճառ 47
մենեղաւոս արձակել 'ի պարտեաց անտի ։ և զայն տառապեալս,
որ թէպէտ առաջի խաղտեաց դատ վարէին,
իրաւ գտանէին, արձակեալք' գտեալք անպարտք
երթային, զնո̅ մահապարտս արարին ։ * և վաղվաղակի 48
զանիրաւութե̅ պատիժս զնոքօք արկանէին, որ վ̅ս քաղաքին
և գնդին և սպասուն սրբութե̅ գուժել եկեալ
էին ։ * Եւ վ̅ս այսր ա̅մի տիւրացիքն չարատեացք առա- 49
տապէս սրտացաւութե̅ հանդերձեցին զնո̅, * և յղարկե- 50
ցին զմենեղաւոս վ̅ս իշխանացն ուժգնութե̅ և ագահութե̅ ։
Հաստատեալ կայր չարախօսութի̅ մեծ, եղեռն
մատնու քաղաքացւոցն իւրոց կացուցանէր ։

ԳԼ. Ե.

Եւ ժամանակօք երկրորդ գալստեանն անտիոքու 1
յերկիրն եգիպտացւոց առաքէր 'ի կողմանցն անտիոքացւոց ։
* Իբրեւ դէպ լինէր ընդ ա̅մ քաղաքն յա- 2
ւուրց քառասուն երեւել ընդ երկինս և ընդ երկիր,
արս հեծեալս տիգաւորս, 'ի զարդ ոսկի * վառեալս' 3
զարդարեալս, արշաւեալս յարձակեալս խառնեալս ը̅ն
միմեանս ։ անդ էր լսել թընդիւն վահանաց, շխահիւն
զայեղանց, շողիւն սուսերաց, շաչիւն նշանաց, շառաչիւն
նետից, զփայլիւն զոսկեղէն վառելոց ։ * Եւ ամե- 4
նեքեան անկեալ աղաչէին զայն նշանս 'ի բարի ինչ կատարել ։
5 * Իբրեւ շռինդն ելին յանկարծուստ համբաւի
հարկանէր, իբրեւ թէ անտիոքոս փոխեալ իցէ յաշխարհէ.
Առնոյր յասոն ոչինչ պակաս քան զքսանհազար
վառեալ, և յարձակէր 'ի վերայ քաղաքին. և նոքա վ̅ս
յանկարծ դաւոյն 'ի պարսպէ անտի մերժէին ։ և մե-
6 նեղաւոս արշաւեալ 'ի քաղաքն անդր հասանէր. * ուր
յասոնն մոլեգին յանխնայ անկեալ գործէր մեծամեծ
կոտորած քաղաքացեացն իւրոց, իբրեւ 'ի մէջ թշնամեաց
գործէր. և ոչ ածէր զմտաւ զառհմային քաղաքակից
ընկերութեն̅ բարեկենդանութի̅, զի 'ի թշուառութի̅
դարձուցանէր. այլ համարէր իբրեւ 'ի մէջ թըշնամեաց
անկեալ ստէպ ստէպ տագնապել, և 'ի վերայ
միատոհմի̅ գնդին իբրեւ 'ի վ̅ր թշնամւոյ նշան յաղթու-
7 թե̅ կանգնել ։ * Այլ իշխանութե̅ ինչ ոչ կարաց հասանել,
բայց 'ի կատարած զամօթ դաւոյն ժառանգէր.
և ինքն փախստեայ անկանէր 'ի կողմանս ամոնացւոց.
8 * յորմէ չարաչար կատարած վախճանի ընդունէր, ար-
գելեալ 'ի բանտի արետայ արաբացւոց արքայի ։ դար-
ձեալ 'ի քաղաքէ 'ի քաղաք փախստեայ լինէր, ատելի
հալածական յամենեցունց' իբրեւ ապստամբ յօրինացն,
պղծեալ գարշեցեալ' իբրեւ դաւառի և քաղաքի և գնդի'
մատնիչ և դահիճ, յերկրին եգիպտացւոց եռացեալ
9 թքաւ ։ * բազումս և անթիւս յիւրմէ աշխարհէ օտարացոյց,
և ինքն օտարացեալ 'ի մէջ օտարաց կորեաւ.
10 * անսուգ, անխնամ, անհանդերձ, և գերեզմանացն
հայրենեաց չեղև արժան ։
11 * Իբրեւ ա̅յդ եղև արքային վ̅ս իրացն եղելոց, ապըստամբ Ժ
համարեցաւ թագաւորն զհրէաստան յիւրմէ. վ̅ս
այսորիկ փութացեալ գնաց յերկրէն եգիպտացւոց դա-
զանացեալ սրտիւ, եկն' առ զքաղաքն 'ի սուր սայր սու-
12 սերի' և 'ի տէգ նիզակի ։ * և հրաման ետ զօրացն' որ 'ի
բուռն անկանիցին' յանխնայ կոտորեսցին, և որ յապա-
13 րանս ամրացին' անդէն 'ի ներքս սատակեսցին ։ * Եւ
անդ լինէր ալեաց և ծերոց առհասարակ կոտորած,
կանանց և մանկանց առհասարակ սատակումն, կուսից
14 և կուսանաց առհասարակ կոտորած ։ * և ութ բեւր
յայն երիս աւուրս միանգամայն կոտորեցին. և չորս
բեւրս 'ի վաճառ ոչինչ պակաս լաւութե̅ քան զսպա-
15 նեալսն վաճառեցին ։ * Եւ իբրեւ այսու չարեօք ոչ յա-
գեցաւ, իշխեաց ձեռնամուխ լինել 'ի սր̅ն ա̅մ աշխար-
հաց, իշխեաց մտանել 'ի տաճար անդր. առաջնորդ 'ի
ձեռն ունէր զմենեղաւոս, որ օրինացն և աշխարհին և
16 գնդին մատնիչ և դահիճ եղեալ էր ։ * Եւ պիղծ և ա-
նօրէն ձեռօք զսր̅ս սպաս սեղանոյն, և որ յայլոց թա-
գաւորաց և յայլոց քաղաքաց եդեալ էր 'ի սրբութի̅ յա-
ճոյս և 'ի փառս տեղւոյն, զայն առեալ պղծոց բաշ-
17 խէին ։ * Յերկս հպարտացեալ յամառեալ էր 'ի միտս
իւր անտիոքոս' և ասէր. եթէ վ̅ս մեղաց անօրէնութե̅
բնակչաց քաղաքիս բարկացեալ է սոցա տ̅ր, վ̅ս այսո-
18 րիկ եղեն արհամարհանք 'ի վ̅ր տեղւոյն սրբութե̅ ։ * զի
եթէ ոչ մեղօք մեծօք պաշարեալ էին, լինէր ո̅ս̅ հեղիո-
դորոսն որ առաքեցաւ 'ի սելեւկեայ արքայէ. զի նա ա-
ռաքեցաւ համար առնել գանձուն. և սա արդեւք վաղ-
19 վաղակի մտեալ' կործանէր 'ի հպարտութե̅ իւրմէ ։ * Այլ
ոչ

---

(39) Ոմնք. Կորուսեալս 'ի միջոյ համարէին էին ։ (40) Ոմնք. Արս իբրեւ վեց հազարս ... ձեռն 'ի գործ առնել. .. զմտօքն թանձրութե̅ ։ (41) Ոմնք. Ձեռն 'ի գործ արկանէին, ոմն վէմ ։ (42) Ոմնք. Եւ զա̅մսին հասարակ ։ (44) Ոմնք. 'Ի ծերակոյտ ժողովրդենէն ։ (45) 'Ի լս". Զմիտս թա̅րին ։ (46) Ոմնք. Զբօսանաց պա̅տճառանաւ ։ (47) Օրինակ մի. Զա̅մ չարեաց անպարտ զմենեղաւոս ։ (47) Ոմնք. Իրաւունս գտանէին առ" ։ (48) Ոմնք. Զանօրէնութե̅ զպատիժսն զնոքօք ։ (49) Ոմնք. Սրտցաւութե̅ ։ (50) Ոմնք. Եւ յուղարկեցին զմենեղաւոս վ̅ս իշխանացն գժդութե̅ ... մեծեղեռն մատնու ։

Գլ. Ե. (1) Ոմնք. Եւ ժմկք երկրորդ գալստեանս ։ Անտիոքայ յերկիրն է" ։ (2) Ոմնք. Իբր դէպ լինէր ։ (2) Ոսկն. Յաւուրս քառասուն ։ (5) Ոմնք. Իբրեւ շռինդն ելին ... իբրեւ անտիոքոս փոխեալ յաշխարհէ .. քան զհազար վառեալ ։ (6) Ոմնք. Քաղաքացւոցն իւրոց .. ընկերութե̅ բարեկամութե̅ .. 'ի մէջ թշնամեաց անկանել .. միատոհմի̅ գնդին ։ (8) Ոմնք. Յամմէ չարաչար կատարած ... պղծեալ գարշեցեալ .. եռացեալ թքեաւ ։ Ոսկան. Հեռացեալ թափեաւ ։ (9) 'Ի լս". 'Ի մէջ օտարաց մեռաւ. համաձայն ամենայն 'ի Բն" ։ (10) Ոմնք. Զերեւ հայրենեացն արժանի ։ (11) Ոմնք. Եւ 'ի տէգս նիզակաց ։ (12) Ոմնք. 'Ի բուռն անկցի' յանխնայս կոտոր" ... անդէն սատակ" ցին ։ (15) Ոմնք. 'Ի սուրբս ա̅մ աշ" ... որ օրինաց աշխարհին ... մատնիչ և գա" ։ (17) Ոմնք. Հպարտացեալ յիմարեալ էր 'ի ... և անօրէնութե̅ քէ̅լքիս բնակ" ։ (18) Ոմնք. Համար առնել գանձին ; զի սա արդեւք ։

ոչ վ՟ն տեղւոյն զազգն, այլ վ՟ն ազգին զտեղին ընտրեաց
Տ՟ր : *քանզի և տեղին ինքն ժառանգեաց զազգին խառնութ՟ն, 20
ո՞ր և յետոյ բարեացն կցորդ լինիցի, 'ի միանգամ
հաշտել մեծի տ՟ն փառօք ուղղութ՟ն : *Արդ Անտիոքոսն 21
ութհարիւր քանքար 'ի վերայ իննհարիւրոյն
բարձեալ բերէր 'ի տաճարէ անտի. արագ հասանէր 'ի
քաղաքն Անտիոքացւոց, հպարտացեալ մտօք համարէր
զծով 'ի ցամաք, և զցամաք 'ի ծով փոփոխել : *Եւ անդ 22
թողոյր վարդապետս խիստս, չարչարել զմնացորդսն
Եբրայեցւոց, և զփիլիպոս յազգէ փռանգ, բայց 'ի բարուց
խժդժագոյն ևս էր քան զայն որ եթող զնա անդ : *Եւ 23
'ի գարգարիզին՝ զանդրոնիկոս. և 'ի վ՟ր սոցա զմենելաւոս,
որ չարաչար ևս քան զն՟ 'ի վ՟ր հասեալ դատէր
զքաղաքն : *Բայց զի ունէր սակաւ մի գութ ը՟ 24
Հրէայսն, առաքեաց նա մուսուէ զապողոնիոս երկուք
բիւրուք զօրօք, թող զհազարն զառաջինն. զի զա՟մ մարդ
հասարակաչափ կոտորեսցէ, և զկանայս և զմանկունս
վաճառեսցէ : *Սա իբրև եկն յե՟մ, նախ զառաջինն խաղաղութ՟ 25
դաւով եմուտ, և եղև անդ մինչև յօրն սուրբ՝
յօրն շաբաթուց. իբրև յաւուրն շաբաթուց եգիտ ըզհրէայսն
դադարեալս, հրաման ետ զօրացն իւրոց
վառել : *որ միանգամ 'ի զինին տեսլեանն եկին, սուր 26
'ի վ՟ր եդեալ կոտորեաց. և ընդ քաղաքն ը՟ ա՟մ զինու
հանդերձ այր անդր վառեալք ընթանային, առհասարակ
տարածեալ դիթաւալ կացուցանէին :

ԺԱ *Եւ յուդա մակաբէ՝ որ տասներորդն եղեալ էր, փախստեայ 27
լինէր՝ յանապատ եղանէր, գազանաբարոյ կեանս
'ի լերինս անցուցանէր. և այնպէս փնդաւն որ ը՟ նմա
էին խոտաբուտ կերակուր կերակրեալ անցուցանէին
զժամանակն, զի մի 'ի պղծութեն մերձեսցին :

ԳԼ. Զ.

Յետ բազում ժամանակաց առաքեաց Թագաւորն 1
զաթենեբիոս ծերունի, ստիպել տագնապել ըզհրէայսն,
անցանել զհարցն օրինօք, և յօրէնսն ա՟յ այլ
մի ևս յամենալ : *և պղծել զտաճարն եմ՟, և անուանել 2
զնա յայնմհետէ յանուն որմզդական դիցն ողոմպիացւոց
որ 'ի գարգարիզին էին. ո՞ր որ զտեղին բնակեալ
նստէին. հիւրասէր որմզդական դիցն վանատրի :
*և չարաչար դժուարին նեղութ՟ չարեաց 'ի վ՟ր հասուցանէին : 3
*Զտաճարն սուրբ պղծութեբք արուեստակնօք 4
հեթանոսաց լնոյր, և սրբութ՟ իրացն առամբք
և կանամբք միմեանց խառնակութեբք յաղտեղութ՟
դարձուցանէին. և որինչ ոչ ևս արժան ինչ էր՝ զայն 'ի
ներքս համարձակ տանէին. *և զսեղանն ինքնին 'ի դըլխովին 5
անարգելովք յօրինացն և խոտելովք ըմունին : *Եւ 6
անդ էր ոչ զօրէնս շաբաթուց տեսանել, և ոչ զտօնս
ազգականաց զհայրենիս պահել, և ոչ բնաւ ամենեւին
հրեայ անուն անուանել իշխել : *Վարէին ածէին ըստէպ 7
ամսոյ տագնապաւ յամսեան յօր տօնի ծննդեան
Թագաւորին՝ զի զոհեսցեն : Իբրև տօն հասանէր սպանդարամետական
պաշտամանն, տագնապէին զն՟ պսակեալս
թաւ ոստօք սպանդարամետին կաքաւել : *Հրաման 8
առաքեցին յա՟մ մօտաքաղաքս պաշտօնէութ՟ս լինել.
և իբրև բանս 'ի բերան եդին փտողոմայեցիքն,

9 յոր հասու իցեն զոհիւք զպաշտօնն պաշտիցեն : *Եւ
այն՝ որ ոչ յանձն առնուցուն զոհել՝ անդէն սուր 'ի
վ՟ր դնել : և անդ էր տեսանել չարաչար տագնապի տառապանս
10 չարչարելոցն : *Նամակագիր եղեն զերկուց
կանանց՝ վ՟ն զորդիս իւրեանց թլփատելոյ. ածին վաղվաղակի՝
զմանկունսն զստեանցն կախեցին զմարցն, և
զն՟ ընդ հրապարակն առառակէ շրջեցուցանէին. առապա
11 'ի պարսպաց անտի 'ի վայր հոսեցին : *Կէսքն երթեալ
գաղտակայրսն մօտաւորս՝ զշաբաթուց աւուրսն
անցուցանէին. իբրև 'ի վերայ հասանէին, կենդանւոյն
խանձատեալս հրով սպանանէին : վ՟ն երկիւղածութ՟
12 աւուրն փափկութ՟ և օրինացն սրբութ՟ : *Աղաչեմ
զամենեսեան, որ զգիրսդ յակն արկանիցէք՝
մի ինչ վ՟ն ազգին խղճիցէք, և զվիշտս զայս ա՟մ առ սատակման
տոհմին համարիցիք, այլ 'ի խրատ ազգին մերոյ :
13 *և ոչ առ բազում ժամանակս ինչ թողուլ զանօրէնս.
այլ վաղվաղակի զնչանս իբր և զարուեստս իբր
14 յայտնէ : *Զի ոչ եթէ որ՞ատ այլ հեթանոսս երկայնամիտ
լինի ա՟ծ՝ մինչև լցցեն զչափ մեղաց իւրեանց, և
15 եկեսցեն հասցեն 'ի դատաստանս անհնարինս. *այնպէս
և առ մեզ կատարէ զա՟մ, զի հասցուք մեք 'ի տեղի
16 դատաստանի : *այլ մօտ առ մօտ խրատէ, և արագ
17 արագ ածէ 'ի վ՟ր զողորմութ՟ : *Զայս բանս ը՟ ձեզ
վ՟ն յիշատակի բանիցդ խօսեցաք. արդ անդրէն 'ի գըլուխ
պատմելոյն մատիցուք :

18 *Եղիազարոս այր մեծ ընդ առաջինսն 'ի դպիր անդ. ԺԲ
լցեալ աւուրբք՝ ծերացեալ հասակաւ, գեղեցիկ երեսօք.
ածեալ զայլ 'ի բերան ստիպէին ուտել խոզենի :
19 *Նա 'ի մահ եդեալ՝ յամառեալ պնդեալ սրտիւ՝ յանձն
առ ընդունել զմահ քաջ անուամբ՝ քան զկեանս խղճիւ,
և ընկերաց բռնադատելով : Ընտրեաց ինքնակամ հասանել
'ի տանջանս. ձեռներէց լինէր, թքանել անարգել
20 զպաշտօնն նդ. *ո՞ր օրէն է համբերողաց բացէ 'ի բաց
անարգել ինչ՝ զոր ոչ է օրէն յանձինս մատուցանել :
21 *Իսկ այն՝ որ պատրաստեալ եկեալ էին, ինքեանք առ
տկարութ՟ մտացն, վ՟ն անձնասէր բարեկամ զոհից 'ի
պաշտօն, ծանօթ ևս էին առն առագութ. առեալ մեկուսի՝
իւրեանց տկարութ՟ մտօքն զհաստատեալ միտսն
'ի հրապոյրս ցոփութ՟ դարձուցանել ջանային : Յանձն
22 առ առեն զհրաման Թագաւորիդ՝ *և քեզ այլ միս մատուցուք
զի լուծցես զկարծիսն, և 'ի մահուանէդ ապրեսցիս :
23 *Նա գեղեցիկ խորհուրդս հաստատուն յանձին
եդեալ, զարժանի հասակին՝ ըստ ծերութ՟ մեծութ՟ն,
ըստ երևելի վայելչութ՟ն, ը՟ զուարթածաղիկ
ալեւոյն զուարճացելոց, ըստ գեղեցիկ 'ի մանկութէ
մինչև յաւագոյթ անդրեանն. մանաւանդ առաւել ը՟
ա՟ծադործ սրբութ՟ օրինագիր կրօնից, ա՟մ կարգօք լի.
24 արագ արագ առնէր զպատասխանին : *Ո՛չ արժան՝ ոչ
պատշաճ, ասէ՝ մերոյ չափոյ հասակի՝ կեղծաւորութ՟
մտանել ընդ սրբութ՟ խոստովանութ՟ : իցեն բազումք
'ի մանկանց այտի՝ որ ընդ ակամբ հայիցին. կարծիս
'ի միտ դնիցեն և ասիցեն, եթէ եղիազարոս իննսնամեան
անցեալ ծերութբ հասեալ 'ի դուռն վախճանի,
25 յայլազգութ՟ դարձաւ : *և նոքա վ՟ն իմ կեղծաւորեալ
գայթագղեսցին. և զայս՝ խիղճ մտաց և կեղտ անուան
26 ծերութեանս յաշխարհի թողից : *Իսկ արդ՝ եթէ ամեն-

ևին

---

(20) Ոմանք. Եւ տեղին ինքնին․․ կցորդ լինիցին․․ մեծի փառօք ուղղութ : (21) Ոմանք. Արագ արագ հասանէր 'ի քա'' : (22) Ոմանք. Յազգէ փռանք. կամ, փռանգս : և նոր օրինակ մի՝ Փռանկ : (23) Օրինակ մի. Եւ 'ի գարգիզին զանդր'' : Որ ոսկան. և 'ի գարիզին : (24) Ոմանք. Երկու բիւրուք. Թող զհազար զօրն զառաջինն. զի զա՟մ մարդ հասակաչափ կո'' : (25) Ոմանք. Եւ իբրև յօրն շաբաթուց եգիտ : Գլ. Զ. (1) 'Ի լուսն''. Յետ ոչ բազում ժմկաց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (1) Ոմանք. Զաթենոբիոս : (2) Ոմանք. Ողմպացւոց, և որ 'ի գարգա'' : Որ ոսկան. Ոլիմպիացւոց որ 'ի գարիզին : (2) Ոմանք. Գից վանատրի : (4) Ոմանք. Արժանի էր ինչ զայն 'ի : (5) 'Ի լուսն''. Եւ խոտորելովք ըմունին. համաձայն այլոց 'ի բնաբ'' : (7) Ոմանք. Իբրև տօն հասեալ էր սպան'' : Որ ոսկան. Սպանդ արամետական․․ սպանդ արամետին : (8) Ոմանք. Լինել. իբրև բանս․․ պտողոմէացիքն : (9) Ոսկան. Եւ այնք որք ոչ յանձն : (10) Ոմանք. Ընդ հրապարակն առակէ շրջէ'' : (11) Ոմանք. Զշաբաթու աւուրս․․ խանձատեալ սրով սպա'' : (12) Ոմանք. Յակն արկիցէք․․ և վիշտս : (13) Ոմանք. Թողուլ զօրէնս : և ոմանք. Թողու զանօրէնսն : (19) Ոմանք. Եւ նր 'ի մահ․․ յանձն առեալ զմահ քաջ : (20) Ոմանք. Ինչ՝ զոր ինչ ոչ է օրէն. կամ, ինչ որ զինչ ոչ է օ'' : (23) Ոմանք. Նաև զգեղեցիկ խորհուրդն. կամ, խորհուրդս հաստատունս յան'' : (24) Ոմանք. Եւ ոչ պատշաճ է առէ․․ կեղծաւորութ՟ մտա''․․․ իննսնամեայն․․ և հասեալ 'ի դու'' : (26) Ոմանք. Շնորհիցին ինձ․․ առ

ևեթ նոյնչափ ժամանակս կենաց շնորհիցեն ինձ, և 'ի
ձեռս մարդկան բնաւ այլ ոչ մատնիցիմ. սակայն յա-
ւիտենից 'ի մշտնջենաւոր ձեռաց անտի՝ ոչ կենդանւոք
և ոչ յետ կենդանութե ուրեք փախչել կարիցեմ: *Վն 27
այսորիկ քաջութբ փոխեցայց յաշխարհէ աստի, զի ար-
ժանի իմոյ ծերութեանս երևեցայց : *և օրինակ բարեաց 28
և առաքինութե մանկտւոյ թողից, զի յօժարութբ և քա-
ջութբ 'ի վր սրբուե օրինացն մահուչափ ջանալ մար-
թացեն : Զայս ամ իբրև ասէր՝ ինքնակամ դիմադրաւ
կամակար 'ի վիշտս մահուն և տանջանացն դիմեր : *Նք 29
որ յառաջագոյն շուրջ մատուցեալ մխիթարէին, ըղ-
բանս մխիթարութեն 'ի թշնամութի դարձուցանէին,
և զիմաստութե խորհուրդն իբրև մոլորութի համա-
րէին. առաւել մատուցեալ 'ի տանջանս տագնապէին :
*Նա իբրև մերձ եղև 'ի տանջանաց անտի 'ի վախճան, 30
եբաց զբերան իւր հեծեծելով, սկսաւ խօսել 'ի տր որ
ունի զգիտութի սրբուե խորհրդոց՝ և ասէ : Այս մի
ինչ յայտ եղև, եթէ 'ի ձեռս իմ էր արձակել 'ի մահուս
վշտաց. զայս խստութե տանջանս մարմնոյ ընկալեալ
համբերեմ. այլ հոգւով քաջ քաղցրութբ վս ահի սա-
տիցն տն ընդունիմ: *Եւ սա՝ զայս օրինակ պատե- 31
րազմեալ յաշխարհէ փոխեցաւ :

ԳԼ. Է.

Դէպ եղև եղբարս եւթն մարբն հանդերձ կալեալս, 1
ածել յատեան թագաւորին, 'ի խոշտանգանս գա-
նի տագնապէին ուտել խոզենի : *Մի 'ի նոցանէ նա- 2
Ա հատակեցաւ յառաջագոյն, սկսաւ խօսել և ասէ. զի՞
նոր կայք անցեալ, կամ զմեզ զի՞նչ հարցանելոց էք. մեք
պատրաստ եմք 'ի մեռանել՝ քան անցանել զհ օրէնս հայ-
րենիս : *Բարկութբ սրտմտութբ լի եղև թագաւորն. 3
հրամայեաց ջեռուցանել տապակս, և կատսայս, և ա-
նիւս, և պէսպէս գործիս տանջանաց պատրաստել :
զայն իբրև վաղվաղակի ջեռուցին պատրաստեցին,*հրա- 4
մայեաց զնախհատակն յառաջ կացուցանել. և նախ զլե-
զուն կտրեցին, և զգլխոյն մորթն զերեսօքն դարձու-
ցին. ապա զոտս և զձեռս առաջի մօրն և եղբարցն ծայ-
րաքաղս առնէին : *Եւ ապա իբրև 'ի բանից և 'ի ձե- 5
ռաց անպիտան առնէր՝ հրամայէր կենդանւոյն 'ի տա-
պակն ջեռուցեալս խլուցանել : ապա իբրև ճենճերն
ընդերկար՝ այնպէս 'ի տապակէ անտի ելեալ գիղացեալ
ծառանայր, սկսան եղբարքն ը միմեանս մարբն հան-
դերձ մխիթարել և ասել. քաջութբ մեռցուք, զանուն
և զոգիս ժառանգեսցուք : *հայի տր ած 'ի ճգնութե 6
պատերազմիս մերոյ, և 'ի ծառայս իւր մխիթարի. որպ
յայտ յանդիմանութբ ասաց մովսէս յօրհնութե իւրում.
և 'ի ծառայս իւր մխիթարի : *Իբրև առաջինն զօրինակ 7
Մա զայս յաշխարհէ փոխեցաւ. Զերկրորդն 'ի տեղի տան-
նոր ջանացն մատուցանէին, և զգլխոյն մորթն վարսիւքն
հանդերձ զերեսօքն արկանէին. և անդէն հարցանէին,
կերիցե՞ս խոզենի միս, մինչև զամ մարմինդ անդամ
անդամ լուծեալ է : *Նա ետ պատասխանի իւրեանց 8
բարբառովն՝ և ասէ, ոչ : վս այսորիկ և սա 'ի նոյն տան-
ջանս տանջեալ վախճանէր : *Իբրև յոգւոցն պարզել 9
ապատան եղև. սկսաւ խօսել՝ և ասէ ցթագաւորն.
այ սէգ հպարտ և ամբարտաւան, դու զմեզ յայսց կե-
նաց աշխարհիս կարճել համարիս. իսկ այն որ աշխար-
հաց թագաւորն է՝ թէպէտ և մեռանիմք մեք վս օրէ-
նացն, 'ի կեանսն յաւիտենից 'ի միւսանգամ ծննդեանն
10 ժամանակի՝ կենաց 'ի կեանս դարձուցանէ : *Յետ նր
զերրորդն ածին, և զլեզուն խնդրէին. նա վաղվաղա-
կի մատուցանէր, և զձեռսն քաջասիրտս տարածանէր : ըէն
12 *զի և թագաւորն ինքնին իսկ զարմացեալ լինէր վս պա-
տանւոյն ուշի մտացն, և սրտին քաջութե. զի առ ոչինչ
13 զցաւսն համարեցաւ: *Եւ սա իբրև փոխէր՝ Չորրորդն խոր
14 'ի տեղի մատուցեալ, 'ի նոյն տանջանս չարչարէին:*իբրև օէն
շունչն վախճանի հասանէր, խօսել սկսաւ այսպէս. մեզ
լաւ է զի փոխիմք աստի 'ի մարդկանէ. և յուսոյն ակն
ունիմք միւսանգամ ծննդեանն յարութե մեռելոց, քան
քեզ 'ի կենդանիս. զի արգելեալ փակեալ է 'ի քէն յա-
15 րութի մեռելոց : *Յետ սորա զհինգերորդն մատու- Աճ
ցին 'ի տանջանս չարչարանացն. իբրև զաչս 'ի վեր ե- նա
բարձ՝ հայեցաւ ը թագաւորն, սկսաւ խօսել ը նմա՝ դաբ
16 և ասէ : *Իշխանութի առեալ մարդկան, և դու մարդ
մահկանացու՝ գործես զինչ և կամիս. բայց մի 'ի վա-
տուե ինչ և զմեր ազգս հատանիցես, կամ լքեալ թո-
17 ղեալ ինչ 'ի ձեռաց այ համարիցիս : *Կա՛ց տե՛ս դու՝
և տեսցես զզօրութի մեծամեծ սքանչելեացն. որպ զի
զքեզ և զազգատոհմն քո չարաչար հարուածովք չար-
18 չարիցէ : *Յետ այսորիկ ածեալ եղև վեցերորդն. և Գա
իբրև մերձ եղև 'ի մեռանել՝ ասէ. զի՞ մոլորեալ ես տա- ղէկէ
րապարտուց. ընդ մեզ այս անցք որ անցանեն վս մեր
մեղաց. զի մեղանչեմք առ ած արժանի զարմանալոյ :
19 *բայց դու մի ակնունիցիս ողջանդամ բարեմիտ ապ-
20 րել յածամարտ մատուցեալ : *Եւս առաւել բարեաց Ղա
յիշատակաց արժանի մայրն սքանչելի. որ զայնպիսի մանէկ
զեւթն որդի յիւրմէ կորուսեալ 'ի միում աւուր 'ի մի-
21 ում ժամանակի՝ վս յուսոյն այ *քաջալերեալ սրտա-
պնդեալ զմի մի 'ի նոցանէ քաջալերէր մխիթարէր իւր-
եանց բարբառովն, և զսիրտն և զմիտսն զիգութե առ-
22 նապէս վառեալ. *քաջութբ յառաջ մատուցեալ՝ ասէր.
չգիտեմ որպ բնաւ դուք յարգանդիս երևեցարուք. և
ոչ ես ինչ զոգիսդ՝ կամ զկեանսդ ձեր շնորհեցի, և ոչ
զկերպարանսդ ձեր զիւրաքանչիւր ես նկարեցի, և ոչ
զհասակդ ձեր ծնեալ և սնուցեալ : Այսուհետև ես
23 իմ ինչ՝ ոչ համարեցայց. * այլ որ աշխարհի արարիչն
է, որ ստեղծ զծնունդս մարդկան, զկեանսդ և զոգիսդ
'ի գալստեան իւրում իւրով ողորմութբք 'ի ձեզ դար-
24 ձուցանէ : *Անտիոքոս թէպէտ և արհամարհեալ զինքն
համարեցաւ վասն բարբառոյ նախատակայն, սակայն
մինչդեռ ոգիքն կրտսերոյ մանկանն առ իւր կային, Գա
սկսաւ ոչ միայն բանիւք մխիթարութի մատուցանել, տէ-
այլև արդեամբք հաստատէր՝ 'ի մեծութիս յաւագութիս տէ
հասուցանել, երանելի առնել յաշխարհի. միայն թէ
'ի նախնեացն օրինաց փոփոխեսցի. գործ 'ի ձեռն տալ՝
25 և բարեկամ անուանել թագաւորաց: *Իբրև ետես թէ
ամենևին պատանին 'ի բանս թագաւորին ոչ խոտորե-
ցաւ, կոչեաց թագաւորն զմայրն, և աղաչէր լինել պա-
26 տանւոյն կենաց նորին խորհրդական՝ զի փրկեսցի : *Իբ-
րև

կայն 'ի յաւիտենից : (28) Ոմանք. Բարեաց և քաջութե մանկտւոյ թողից, և յօժարութբ . . . 'ի վր սրբութեց : (30) Ոմանք. Զբերան իւր հեծելով. սկսաւ խօսել ըղ տէրունի զգիտութե սրբութե . . . եթէ 'ի ձեռս էր իմ: ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. 'Ի խոշտանգանս տագնապել զանէին ուտել: (2) Աստանօր 'ի լուսանցս ոմ գրչագիր օրինակաց մերոց նշանակին անուանք նահատակ եղբարցս մարբն հանդերձ. զոր և մեք պատշաճ համարեցաք դնել ըստ այնմ կարգի : (2) Ոմանք. Մեք եմք պատրաստեալք 'ի : (3) Ոմանք. Հրամանեա ջեռուցանել . . . տանջանաց պատրաստեալ : (5) Ոմանք. Անպիտանս առնէր : (6) Այլ. Եւ 'ի ծառայս իւր մխիթարեսցի : (7) Ոմանք. Տանջանացն մատուցին . . կերիցես խոզի միս : (7) Ոսկան. Մինչև զամ մարմինդ : (9) Ոմանք. Յայսց կենաց յաշխարհէս . . յաւիտենից միւսանգամ ծննդեան ժամանակ կենաց 'ի կեանս դարձուցանել: (10) Ոմանք. Յետ սորա զերրդն ածէին . . և նա : (12) Բազումք. Ուշիմ մտացն : (14) Ոմանք. Եւ իբրև շունչն : (15) Այլ. Եւ իբրև զաչս : (17) Ոմանք. Եւ տես . . . . . . որպ զքեզ և զազգատոհմն քո չարչարեսցէ : (18) Ոմանք. Ածեալ զվեցերրդն . . . զի մոլորեալ ես ընդ մեզ 'ի տարապարտուց : (20) Բազումք. 'Ի միում աւուր ժմկի : (22) Ոմանք. Չգիտեմ բնաւ որպ դուք յարգանդի իմ երևեց". . . . զկեանսդ ձեզ շնորհեցի . . . և զհասակդ ձեր . . ես ինչ ոչ համարեցայց : (23) Բազումք. Ողորմութբ 'ի ձեզ դարձուսցէ : (24) 'Ի լուսն". Վս բարբառոյ նախատականացն. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": Որք և ոմանք. 'Ի բարբառոյ: (24) Բազումք. Այլ և երդմամբ հաստատ": (24) Ոմանք. Գործ 'ի ձեռն տալ. և բարեկամ առնել

բև կարի չառ ստիպելոյ, յանձն առ խօսել ը̅ որդւոյն․
խոնարհեցաւ 'ի նա, *սկսաւ ծաղր առնել զհպարտ զամ- 27
բարտաւան թագաւորն, և ասէ : Ողորմեաց ինձ որ-
դեակ իմ․ յուշ լիցի քեզ զի կրեցի զքեզ ինն ամիս յար-
գանդի, և սնուցի զքեզ զերիս ամս 'ի գիրկս ստեամբք,
և հասուցի զքեզ յայդ չափ մեծութեն հասակի : * արդ 28
աղաչեմ զքեզ որդեակ, հայեսցես դու յերկինս և յեր-
կիր, և որ 'ի նո̅ա արարածք իցեն․ յուշ լիցի քեզ զի յոչնչէ
արար զն̅ո ա̅ծ․ սոյնպէս և ազգք մարդկան ստեղծան
'ի նմանէ : * մի զարհուրիր դու 'ի չարաչար դահճէ 29
այտի, այլ եղբարցն արժանի եղեալ՝ ընտրեա զմահ քան
զկեանս աշխարհի․ զի ընդ այն եղբարս ընկալայց զքեզ
'ի ձեռս ողորմութեն մեծին ա̅յ : * Եւ մինչդեռ մայրն 30
զայն մխիթարութիւն մատուցանէր 'ի միտս հաստատուեա,
սկսաւ խօսել պատանեակն՝ և ասէ․ ո̅ւմ կայք, զի՞ յա-
պաղէք : չեմ ինչ լսելոց հրամանի թագաւորիդ․ այլ
հրամանաց հնազանդեալ եմ օրինաց հարցն մերոց որ
տուան 'ի ձեռն մովսիսի : * Այլ դու՝ որ զամ ինչ չա- 31
րիսդ խորամանգեցեր 'ի վերայ որդւոցդ եբրայեցւոց,
դու ոչ ապրեսցիս 'ի ձեռաց ա̅յ : * զի եթէ առ խրատու 32
պատուհասի * կենդանի տ̅ր մեր առ փոքր մի ինչ բար- 33
կացեալ իցէ, դարձեալ հաշտեսցի ողորմութ̅ ընդ ծա-
ռայս իւր : * Այլ դու անօրէն, ապստամբ, պիղծ, 34
վատարանց․ զի՞ զուր հպարտանաս յուսով քոյով սնո-
տեաւ 'ի վ̅ր ծառայից ն̅ր : * սակայն չես ինչ ապրելոց 35
յամենագէտ յամենակալ դատաստանացն ա̅յ : * Զի 36
այժմիկ մեր եղբարք սակաւ ինչ ցաւոց համբերեալ վ̅ն
կենացն յաւիտենից, և 'ի վերայ ուխտի կտակարանացն
ա̅յ, անկեալ կան մահու տարածեալ : * այլ ես հաւա- 37
սար եղբարցն իմոց զշունչ և զմարմին մատնել պատրաս-
տեալ ունիմ 'ի վերայ հարցն օրինաց․ յուսացեալ կար-
դամ առ ա̅ծ, քաւութ̅ ազգին ա̅մի գտանել․ և զքեզ
մեծամեծ տանջանօք հեծեծութ̅ խոստովանել՝ զի նա
միայն է ա̅ծ, և այլ ոք՝ չիք : * Իսկ և եղբարքն իմով 38
զա̅մ նուեթեալ սրտմտութ̅ բարկութ̅ ջնջել և 'ի բաց
անցանել : * Յայնչափ քաջութ̅ սրտի մանկանցն իւ- 39
թանեցունց՝ սրտմտեալ լինէր թագաւորն, առաւել 'ի
վերայ կրտսերոյն դառնապէս տանջանս մատուցանէին :
* սակայն և սա անարատութ̅բ և սրբութ̅բ յուսացեալ 40
'ի տ̅ր մեկնեցաւ յաշխարհէ : * Զհետ որդւոցն և մայրն 41
երանելի 'ի նոյն օրէնս կատարեցաւ : * Այն որ ինչ վ̅ն 42
հարցմանց զոհիցն, և վ̅ն անհնարին տանջանացն՝ ցայս
վայր ցուցեալ լիցի :

ԳԼ. Ը.

ԺԴ Իսկ յուդա մակաբէ՝ և որ ընդ նմա էին․ ոյք սառ- 1
անդ գաղտագողացեալ մտանէին 'ի գեօղս՝ 'ի քա-
ղաքս՝ և յագարակս․ յինքն արկանէին զազգատոհմն,
և նուաճէր զհրէայսն որ կացեալ էին հաստատութ̅
յուխտին իւրեանց․ գունդ լինէին յաւելուին բազ-
մանայսն, լինէին իբրև վեցհազար այր : * կարդային առ 2
տ̅ր այց առնել հայել 'ի ժողովուրդ անդր որ կոխեալ
եղև 'ի հեթանոսաց, գթալ 'ի վերայ տաճարին որ յամ-
3 պարշտաց ձեռացն պղծեցաւ : * Ողորմել 'ի վերայ քա-
ղաքին որ յապականութեն և 'ի սատակումն յատակացն
4 հասուցանելոց էր, և հայել 'ի գոչումն արեանցն : * յի-
շել զանմեղ մանկանցն կորուստ տարապարտուց․ ա-
5 ծել զմտաւ զհայհոյանս անուանն սրբոյ : * Իբրև կազ-
մեր՝ լինէր զօրաժողով մակաբէ, դիմակալ ինչ ոչ լի-
նէին նմա հեթանոսքն․ զի սրտմտութ̅ բարկութե մե-
6 ծութեան ա̅ծութե յողորմութ̅ դարձաւ : * Հասանէր
'ի վ̅ր գիւղից և քաղաքաց, հրձիգ առնէր զամուր ա-
մուր տեղիս թշնամեացն : անդրէն նուաճէր դարձու-
ցանէր զմբռնեալսն 'ի թշնամեացն․ մեծամեծ սաստիկ
7 հարուածս 'ի վերայ թշնամեացն հասուցանէր : * մանա-
ւանդ զգիշեր եւս իւր օգնական գործակից գտանէր․
8 և համբաւ քաջութե̅ ը̅ ամ կողմանս ընթանայր : * Իբ-
րև զայն տեսանէր փիլիպպոս, զի դամ քան զդամ իրք
առնն յառաջադէմ աջողէին, արքունի հրովարտակօք
առ պտղոմէոս սպարապետ ստորին ասորւոց և սաճ-
կաստանի՝ հրեշտակս առնէր, օգնական 'ի թիկունս զօրս
9 'ի ձեռն հասուցանել : * Նա վաղվաղակի իբրև առնոյր
զհրովարտակսն՝ զնիկանովր պատրոկլեանց զառաջին
սիրելի աւագաց իւրոց 'ի ձեռն գումարէր ոչ ինչ պա-
կաս քան զքառասուն հազարաւ առհասարակ բառ-
նալ 'ի միջոյ՝ ջնջել զազգն հրէից : յանդիմանեաց նմա
զգորգի սպարապետ՝ զայր քաջ իրաց պատերազմի, տե-
10 ղեակ ամի հմուտ : * Յանձն առ նիկանովր՝ զհարկն ա-
ռաջին զոր արքային հռոմայեցւոց հարկէր քանքար՝ 'ի
11 հրէից գերութեն անտի լնուլ : * Անդ հրաման տայր
շուրջ զծովեզերօքն, կոչէր զվաճառականսն մարդա-
գին 'ի հրէաստան․ խոստանայր իննսուն իննսուն մարդ-
տալ ն̅ց 'ի քանքար մի : յայն ինչ ոչ հայէր որ յերկնից
դատաստանն յամենակալէն կանխեալ պատրաստեալ
12 կայր 'ի վ̅ր ն̅ր : * Յուդայի էին ոմանք որ գուշակ լի-
13 նէին վասն նիկանովրայ արշաւանին : * Նոքա առ վա-
14 տասրտել իւրեանց՝ այսր անդր խուսափէին․ * և որինչ
իւրեանց մնացեալ էր վաճառէին․ և առհասարակ զտ̅ր
ամենակալ աղաչէին, ապրել յանօրէն յանարժան ձե-
ռանէ նիկանովրայ․ որ մինչև տեսեալ էր ն̅ր, ը̅ վա-
15 ճառականս՝ անձանց նոցա գինս հատանէր : * Իսկ արդ-
եթէ ոչ իսկ վ̅ն ն̅ց, բայց սակայն վ̅ն ընդ հարսն ուխ-
տիցն և կտակարանացն, և վ̅ն մեծի և սրբոյ անուանն
16 իւրոյ փրկէր զն̅ս 'ի նմանէ : * Զօրաժողով լինէր մա-
կաբէ որ զիւրեաւն էին սրամբք իբրև վեցհազարաւ․
մխիթարէր զն̅ս՝ զի մի պակասիցեն յայնչափ զօրաց բազ-
մութե, և մի վհատեսցին զուր տարապարտուց 'ի վ̅ր
եկելոց կուտելոց բազմութ̅ հեթանոսաց գնդին․ այլ
17 կալ և մարտնչել քաջութ̅բ : * Նախանձ 'ի մտի դնել
զսրբութեն տեղւոյն զկատարեալ անարգանսն, և զհա-
րեալ քաղաքին գերութեն զչարչարանսն․ զնախնեաց
18 սրբութ̅ զվարատել օրինացն : * Եւ նոքա ասէ՝ 'ի զէնս
յուսացեալ են և 'ի զօրութիւնս իւրեանց․ մեք յամենա-
կալն ա̅ծ որ կարող է զայնոսիկ որ զմեզ յաչսն դնեն
և զաշխարհ ամ̅, 'ի մի շունչ ոգւոյ զօրութ̅ սատակել :
19 * Եւ սկսաւ յուշ առնել զմիոյ միոյ զառաջնոցն քաջու-
թիս, և զօգնականութիս որ եղեալ էին 'ի տ̅է : Յիշե-
ցէք

թագաւորաց : (27) Յօրինակին պակասէր․ Ծաղր առնել զհպարտ զամբարտաւան" : (27) Ոմանք․ Զինն ամիս յարգանդի" ․․յայդ չափ մեծութե : (29) Ոմանք․ Ընտրեալ զմահ : (31) Ոմանք․ Զչարիս խորամանկեցեր : (32) Ոմանք յաւելուն․ Պատուհասի՝ զայս վ̅ն մեղաց մերոց կրեմք : Կէն" : (34) Ոմանք․ Պիղծ, վատ արանց․․․ յուսովդ քով սնոտով : (36) Ոմանք․ 'Ի վերայ ուխտին կտակս" : (37) Ոմանք․ Եւ զմարմին մատնեալ պա" : (37) Ոմանք․ Հեծութ̅բ խոստո" : (38) Բազումք․ Եւ 'ի բաց անցուցանել : (39) Ոմանք յաւելուն․ 'Ի վերայ կրտսերոյ որդւոյն դառնա" : (42) Ոմանք․ Այն ինչ որ վ̅ն հարցմանց :

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք․ Եւ որ ընդ նմայն ոք էին, սառ․․ 'ի դեւղս և 'ի քա"․․զազգատոհմն : (1) Յօրինակին պակասէր․ Գունդ լինէին յաւելուածն՝ բազմանայսն : (2) Ոմանք․ Կարդային առ ա̅ծ․․․ որ և կոխան եղև 'ի հե"․ որ յամպարշտաց ձեռն պղծեցաւ : (6) Ոմանք․ Տեղիս թշնամւոյն․․․'ի վ̅ր թշնամւոյն հասուցանէր : (8) Ոմանք․ Զօրս 'ի ձեռս հասուցանել : (9) Յօրինակին․ Պատրոկլեանց : (9) Ոմանք․ Զհրովարտակն․ զնիկանովրայ զպատրոկ"․․․յաւագաց իւրոց․․քան զքառասուն հազար : (9)(10) Ոմանք․ Տեղեակ ամի : Ընդ մուտ յանձն առ : (11) Ոմանք․ Անդր հրաման տայր․․խոստանայր իննսուն մարդ տայր ն̅ց․․որ երկնից դա"․․․կայ 'ի վ̅ր ն̅ր : (14) Ոմանք․ Ապրել 'ի յանօրէն․․ձեռացն նիկա"․․գին հատանէր : (15) Ոմանք․ Իսկ եթէ ոչ վ̅ն ն̅ց, բայց սակայն վ̅ն ուխտիցն հարցն և կտա" : (16) Ոմանք․ Որ զիւրեան էին․․զի մի պակասեսցեն : Եւ ոմանք․ զի մի պակիցեն յայնչափ զօ" : (17) Ոմանք․ Եւ զվարատել : (19) Ոմանք․ Որ եղեալ են 'ի տ̅է․․․և զերկոտասան բիւրուն : Այլ ոմանք գրեն՝ և զը̅ժան բիւրուն :

ցէք զսենեքերիմ, և զութուտասն բիւրուն սատակումն
միանգամայն ։ *Յուշ լիցի ձեզ պատերազմին հռոմայեցւոց 20
ընդ գաղատացիս․ զի ամենեքին առհասարակ 'ի
գործ անդր հասեալ էին երկոտասան բիւրու․ սոքա
ելին վեցհազարաւ, առհասարակ 'ի միում ժամանակի
զերկոտասան բեւրն առհասարակ կոտորեցին ; օգնականութ՟բ
լցեալ բարձրելոյն ։ *Եւ այսու մխիթար քաջալէր 21
բանիւք վառէր պատրաստէր զն՟ 'ի վ՟ր օրինացն
և աշխարհին իւրեանց՝ մտադիւր մարտնչել՝ համարձակ
մեռանել ։ *Յերիս գունդս զզօրսն բաժանէր, 22
երկոցունց գնդացն՝ զերկոսին զեղբարսն զշմաւոն և
զյովսէփ զօրավար կացուցանէր ։ *Դարձեալ առ քաջալերութ՟ե 23
առ մխիթարութ՟ե զօրացն՝ բերեալ զս՟բ զեղբեայ
մատեանսն առաջի՝ ընթեռնոյր ։ Իւրաքանչիւր
զօրացն յանուն ա՟ծ նշանս բաշխէր․ և առաջնոյ գնդին
ինքնին զօրագլուխ պատրաստեալ, յարձակէր 'ի դիմի
հարկանէր նիկանովրայ ։ *Իբրև օգնականութի յամենակալէն՝ 24
ն՟ց 'ի վ՟ր լինէր, հասանէին հարկանէին 'ի
զօրաց անօրէն թշնամեացն աւելի քան զինն հազար սպառազէն,
յառաջնում յարձակել անդ պակաս առնէին ։
և զայն խոց և խեղս և վիրաւորս առնէին․ և շուրջ զբանակաւն՝
պահ արկանէին ։ *և զինչս և զգանձս մարդագին 25
վաճառականացն՝ իւրեանց առնուին ։ և զինացեալ
զօրսն նիկանովրայ առաջի իւրեանց փախստականս
առնէին, մինչ օրն տարաժամէր ։ *Իբրև ժամ 26
աւուրն 'ի տարաժամել անկանէր, այսրէն վաղվաղակի
տագնապաւ դառնային, և ոչ ընդերկար հալածէին
զն՟ զի 'ի վաղիւ անդր շաբաթ էր ։ *այլ հաւեալ այսրէն՝ 27
ունէին զճակատուն տեղի․ զզէնս քաղէին զանկելոցն,
դիազերծ առնէին զվիրաւորսն․ և ինքեանք շաբաթուն
պատրաստէին ։ օրհնէին խոստովան լինէին՝
փառաւոր առնէին զտ՟ր, զի փրկեաց զն՟ 'ի նմին յաւուր
յայնմիկ ։ զայն որ ողորմութե առնէին՝ և նշան յաղթութե ։
*Յետ շաբաթուն՝ նեղելոց և այրեաց՝ և որբոց 28
մասն առնէին յաւարէ անտի․ և այլ ինքեանք
ընդ բաժինս աւարին խառնէին ։ *Իբրև զայս գործեցին՝ 29
առհասարակ աղօթս անկեալ մատուցանէին առ
ողորմածն ա՟ծ․ աղաչէին մինչ 'ի վախճան հաշտ լինել
ընդ ծառայս իւր ։ *Տիմոթէոս և բագիդէս յոր գործ 30
հասեալ էին․ հասանէին բախէին հարկանէին սպանանէին
'ի նոցանէ աւելի քան զերկուս բիւրս․ ամուրս
բազումս և զբարձունս քաջութ՟բ առնէին, բազում գանձս
ընչից և ստացուածոց ն՟ց յաւարի տանէին․ բաժանակիցս
իւրեանց զտնանկս և զորբս և զծերս աւարին իւրեանց
առնէին ։ *զզէնս սպանելոցն քաղէին, 'ի պիտոյս 31
տեղիս թողուին ։ և ինքեանք աւարաւն յե՟մ առ
նահապետս ազգացն գային ։ *Անդ սպանեալ լինէր 32
ն՟ց զտիմոթէոս, որ բազում չարչարանս 'ի վ՟ր ազգին
հրէից հասուցանէր ։ *Փողովեցին զմարդիկ գաւառացն․ 33
որ ուրախութե առնէին, նշան յաղթութե կանգնէին․
ածէին զկալիսթենէս փախստեայ և որ զնովաւն
էին, որոց զդրունսն լուցեալ էր՝ կենդանւոյն այրէին ։
*Իսկ յա՟մ կողմանց թշուառացեալ նիկանովր․ որ զհազար 34
վաճառականսն 'ի մարդագին ածէր որդւոց հրէիցն․
*մեծաւ տառապանօք թշուառութ՟ե անկեալ 35
'ի փառացն հանդերձ հրամանաւ ա՟ն, գձձեալ ք՟է մուրօղս

անկեալ, մեծ սուգ առեալ վ՟ս զօրացն կորստեան,
փախստեայ կորացեալ 'ի քաղաքն անտիոքացւոց ան-
36 կանէր ։ *Եւ որ զհռոմայեցւոցն խոստանայր զհարկն
յե՟մացւոց գերութ՟ե առնուլ լնուլ, ինքնին նովին բերանով
պատմէր՝ թէ յայտնի ա՟ծ է ն՟ց օգնական․ վ՟ս
այսորիկ ողջանդամք և առանց խոցոտելոյ 'ի պատերազմէ
ելանեն․ զի հաստատութ՟ ուրեմն պահեն զօրէնս
որ 'ի նմանէ կալեալ է ։

ԳԼ․ Թ․

1 Ընդ այն ժամանակս դէպ եղև դառնալ անտիոքայ ժ․Դ
մեծաւ անարգանօք 'ի կողմանցն պարսից․ քանզի
էր երթեալ նա 'ի քաղաքն 'ի բուն ն՟ց, խորհեցաւ ձեռն
արկանել զգանձիւն․ և թէ հնարեսցի զքաղաքն իսկ
աւերել ջանայր ։ Իբրև զայն զգացին զօրք քաղաքին,
առհասարակ 'ի զէնս իւրեանց ընթացան․ և զայն որ
մեծաւ սաստկութ՟բ 'ի վ՟ր երթեալ էր․ անարժան կորանօք
2 յանձանց 'ի բաց մերժէին ։ *Իբրև չու առնէր
խաղայր գնայր ամօթալից անտիոքոս 'ի կողմանցն պարսից,
գայր հասանէր 'ի կողմանս եկբատանայ ։ անդ լինէր
3 նմա որ ինչ անցք անցեալ էին ընդ նա ։ *Զմտաւ
ածէր զստահակութի քաղաքացւոցն որ զնա 'ի փախուստ
4 դարձուցին ։ *Լցեալ սրտմտութ՟բ՝ զերկոցունց կողմանցն
զմտաւ ածէր յեմայես անդ յագեցուցանել
զսրտմտութին բարկութե իւրոյ․ վ՟ս այսորիկ հրամա՟ն
տայր կառավարին, առէպ տագնապաւ անդադար տալ
վարել ։ միտ եդեալ ճանապարհին ։ Զայն ինչ ոչ ածէր
զմտաւ, թէ յերկնից իրաւունք ինչ ոչ երթային․ բայց
ինքն մեծամեծս փքայր 'ի հպարտութի ամբարտաւանութե
իւրոյ, և առէր անմարդի զե՟մ հրէից հասուցանել
5 ։ *Իսկ ամենակալ բարձրեալն տ՟ր ա՟ծ ի՟ղի եհար
զնա աներևոյթ հարուածովք ։ այն ինչ բանքն 'ի բերան
ն՟ր էին, ցաւք սաստիկք և անհնարին ոսկերաց 'ի վ՟ր
հասանէին, և դառնութե խիթք 'ի փոր անկանէին ։
6 *Կարի յիրաւունս․ զի որ բազում նորանոր չարաչար
ցաւս յայլոց մարմինս տանջանօք հասուցանէր, նոյն
սաստկութե ցաւք զնովաւ անկեալ պաշարեալ պահէին ։
7 *Սակայն և այնպէս ոչ կասէր 'ի հպարտութե անտի,
այլ առաւել բորբոքէր ամբարտաւանութ՟բ բարկութ՟բ
'ի վ՟ր հեբրայեցւոց․ ստիպէր ճեպել 'ի ճանապարհ,
մինչ դէպ եղև նմա անկանել 'ի կառաց անտի՝ մինչդեռ
գայր նա տագնապաւ ։ Անդ անկանէր 'ի չարաչար
տանջանս․ զի ա՟մ ոսկերքն առհասարակ խորտակէին ։
8 *և այն՝ որ այնինչ կամէր 'ի վ՟ր ալեաց ծովու սաստել
վ՟ս անօրէն հպարտութեն, և զվերին լերանցն ներքին
առնել, և զներքին վերին․ զնա ինքն յերկիր հոլեալ,
շալակաւ շրջեցուցանէին․ յայտնապէս ա՟յ զօրութեցն
9 երևեցելոյ ։ *մինչև յաչաց անտի անօրինին եռանդն
որդանց բղխեալ սորսորել․ և կենդանութ՟ իւրով ախտին
ցաւոց զանդամն 'ի միմեանց յօշել ։ Եւ 'ի նեխոյն
10 հոտոյ զօրացն ա՟մ նեղել տագնապաւ ։ *և որ յառաջն
հպարտացեալ մտօք զաստեղս երկնից ամփոփել համարէր,
այսր անդր շրջշրջել ոչոք կարէր վ՟ս նեխոյն հոտոյ
11 տագնապի ։ *Յայնժամ վայրի սկսաւ բեկանել 'ի հպարտ
յամբարտաւան խոստութ՟ անտի, և 'ի միտս իւր
իջա-

---

(21) Ոմանք․ Եւ այսու մխիթարէր, և քաջալէր բանիւք վարէր ։ (22) Բազումք․ Եւ զյովսէփ զօրավար ։ (22) 'Ի լուս՟․ Եւ զյովնաթան զօրա՟ ։ (23) Ոմանք․ Առ քաջալերութի զօրացն ։ (24) Ոմանք․ 'Ի զօրաց անօրէն 'ի թշնամեաց ։ (24) Ոմանք․ Եւ զայլսն խոցս և խեղս ։ (25) Ոմանք․ Յիւրեանս առնուին․ . փախստականս տանէին ։ (26) Բազումք․ Եւ այսրէն վաղվաղակի ։ (27) Ոմանք․ Զայն որ ողորմութե հասուէին ։ (30) Ոմանք․ Տիմոթէոս իւր և բա՟ ։ (31) Բազումք․ Զզէնս սպանելոցն քա՟ ։ (31) Յօրինակին․ 'Ի պիտոյս տեղիս թողէին ։ (33) Յօրինակին․ Զդրունսն լցեալ էր՝ կեն՟ ։ (35) Ոմանք․ Զգեցեալ ք՟է մուրօղս անկեալ ։ (36) Ոմանք․ Ինքն նովին բերանով․ . 'ի պատերազմէ ելանէին ։

Գլ․ Թ․ (1) Այլ․ Անտիոքայ մեծաւ․ կամ, մեծիւ կորանօք 'ի կողմանցն ։ (1) Ոմանք․ Էր երթեալ ն՟ր 'ի քա՟․ . և թէ հնարեսցէ զքաղաքն․ . իբրև զայն զգացին․ . . սաստկութե 'ի վ՟ր ընթացեալ էր, անար՟ ։ (3) Բազումք․ Զմտաւ եւս ածէր զստահա՟ ։ (4) Ոմանք․ Զմտաւ եւս ածէր յեմա՟ ։ (4) 'Ի լուս՟․ Եւ միտ եդեալ ճանապարհին ։ Զայն ինչ ածէր զմտաւ, թէ յերկնից իրաւունք ինչ երթային, համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՟ ։ Ուր և ոմանք․ Իրաւունք ինչ ոչ օգնէին ։ (5) Ոմանք․ Այն ինչ ն՟ր բանք 'ի բերան լինէին ։ (7) Ոմանք․ Բորբոքէր յամբարտաւանութե․ . ճեպել զճանապարհն . . . 'ի չարաչար տանջանս ։ (8) Ոմանք․ Եւ զներքին վերին առնել․ . ա՟յ զօրութեց երևելոց ։ (10) Ոմանք․ Վ՟ս նեխութե հոտոյ ։ 'Ի օրինակի մի․ Վ՟ս հոտոյն նեխի ։ (11) Ոմանք․ Յայնժամ վայրի․ . իջանել առ-

խնձանէր առ տանջանացն նշյ · միով միով ցուցօք 'ի վ՟ր
հարեալ մարմնոյն զայրացելոյ · * զի և ինքն իսկ ոչ կա֊ 12
րէր ժոյժ ունել 'ի ներքոյ հոտոյ անտի : Ակսաւ այսպէս
խօսել · պարտ և պատշաճ է հնազանդ լինել տն՟ այ՟ , և
մի 'ի մարմինս մահկանացուս ածակերպ օրինակ բարձ֊
րանալ : * Աղաչէր , ուխտս դնէր առ այն որ չէ՛ր նմա 13
ողորմելոց : * վասն զի զ՟ք քաղաքն հարթ յառաջ և ան֊ 14
մարդի կայուցանել , զայն մարդաչափ և աղատ ցու֊
ցանել : * Զհեբրայեցիսն որոց սպառնայր՝ ոչ պատա֊ 15
նաց և ոչ թաղելոյ արժանի առնել , այլ կանամբք և
մանկտւով 'ի հաւակերլի դնել գազանաբէկս արարեալ ,
զնն՟ քաղաքակիցս իւր՝ հաւասարս աթենացւոց դրով
մուրհակօք կայուցանել : * Եւ զտաճարն ոք՝ զոր յա֊ 16
ռաջ սպառնայր կապուտ կողոպուտ թողուլ , գեղեցիկ
պատարագօք զարդարեցից : և զպարգ և զսպաս տաճա֊
րին որ յառաջ անտի տարեալ իցէ , բազմապատիկ անդ֊
րէն դարձուցանել : և զկարգս մտից ելից պատարա֊
գաց յարքունուստ լինել : * Եւ 'ի վ՟ր այսր ամի հեբ֊ 17
րայեցի եւ լինել · և յամ մարդաշէն տեղիս հասանել
պատմել զզօրութիւն մեծութեանցն այ՟ : * Իբրև ոչինչ էր 18
հնար ցաւոյն դադարել , զի հասեալ էր 'ի վ՟ր նր՟ պա֊
տուհասն 'ի տէ՟ արդար դատաստանաւ · իբրև ակն ինչ
ոչ կալաւ ապաւինեալ ապրելոյ իւրոյ · հրովարտակս
առնէր առ եբրայեցիսն մեծաւ խոնարհութե՟՝ օրինա֊
կաւս այսուիկ : * Առ քաջ հեբրայեցիս · առ ընկերս 19
եղբարս քաղաքակիցս , ողջոյն յոյժ : * Շնորհ յոյժ ու֊ 20
նիմ վն՟ ձեր յա՟յ : * և ես 'ի տկարութե՟ իմում յանհնա֊ 21
րին հիւանդութե՟ մեծաւ գթով յիշեցի զձեզ : դար֊
ձեալ եմ ես 'ի կողմանց պարսից , և անկայ 'ի հիւան֊
դութե՟ դժուարին · և այսպէս լաւ համարեցայ 'ի մտի
իմում վն՟ օգտի հասարակաց և չլինուէ : * և իմ՝ ոչ է֊ 22
թէ յոյս ինչ հատեալ է վն՟ կենաց , այլ ակն ունիմ
ապրել 'ի դժուարին հիւանդութե՟ աստի : * Բայց և 23
յայն վայր հայեցայ , եթէ հայրն 'ի ժամանակի յորում
վերակողմն կողման չուեալ գնացեալ երթայր՝ ցոյց նա
զփոխանակն իւր · * զի եթէ որ ինչ անյք անցցեն ընդ֊ 24
նա , կամ համբաւ ինչ դժուարին եկեսցէ՝ գիտիցեն
ում պահեալ կայ՝ և յանձն է տեղին , և մի խռովես֊
ցին : * Եւ թող զայս՝ հայեցայ ես շուրջ զմեօք 'ի մեր֊ 25
ձաւորս արքայութե՟ մերոյ , և որ շուրջ զմեօք՝ ընդ ա֊
կամբ հայէին 'ի մեզ · յայտ արարի ես զորդի իմ զան֊
տիոքոս 'ի տեղի իմ թագաւորութե՟ · զոր բազում ան֊
գամ արդեւք իբրև չեւ արարեալ իմ գնայի , 'ի վերին
կողմանս երթանայի · բազմաց ումեք 'ի ձէնջ յանձն ա֊
րարեալ՝ և 'ի ձեռն եդեալ երթայի : այլ եւ՝ և առ նա
գրեցի պատճէնիւդ այդուիկ , զոր առ ձեզդ 'ի ներքոյ
գրեցի : * Արդ աղաչեմ զձեզ՝ յիշել ձեզ զերախտիսն 26
զառհասարակ բարեացն · և ևս օգուտ առ իւրաքան֊
չիւր՝ պահել ընդ իս զհաւանութի՟ միաբանութե՟՝ և առ
որդիդ իմ · * զի զայս ինչ հաստատեալ հաւատացեալ 27
գիտեմ , թէ քաղցրագոյն մարդասիրագոյն եւ յանկի֊
ցէ 'ի ձեզ՝ զիմոց բարուց զկնի հայեցեալ : * Եւ մար֊ 28
դախոշոշն՝ անօրէն հայհոյիչն , զայս օրինակ անկեալ
կործանեալ սատակամահ լինէր , յօտար լերինս չարա֊
չար տանջանօք զոր է՟ այլս անցոյց՝ կարճէր 'ի կենաց
29 անտի : * Իսկ փիլիպպոս դայեկորդի իւր որ առեալ
տանէր զմարմին նորա՝ երկեաւ յորդւոյ անտի · առ
պտղոմէոս յերկիրն եգիպտացւոց հատուածով փախս֊
տեայ լինէր :

ԳԼ. Ժ.

1 Մակաբէոս և որ ընդ նմա էին յօգնականութե՟ տն՟ ԺԵ
զօրացեալ , գերեդարձ առնէին քաղաքին և տա֊
2 ճարին : * Եւ զբագինսն որ 'ի մէջ քաղաքին էին , որ
յայլազգեացն արարեալ էր , և զտեղիս պաշտամանց
3 քանդէին · * և զտաճարն սրբէին , և այլ սեղան շինէին
սրբեալ զվէմսն հրով : և դարձեալ 'ի նոցունց հուր առ֊
նուին , և մատուցանէին զողջակէզսն պատարագաց՝
յետ երկեամ ժամանակի · ծրագունս և խունկս , և
4 զդնել զնուէրս հանապազօրդս յաճախայց հացին : * Եւ
զայս իբրև արարին , անկեալ տարածեալ 'ի վ՟ր երե֊
սաց իւրեանց զտ՟ր աղաչէին՝ զի այլ մի կրկնեսցին 'ի
վ՟ր նց՟ նոյն չարիք : այլ թէպէտ և երբէք յանցանիցեն
ինչ՝ 'ի ձեռն իւր հեզութե՟ խրատել , և մի 'ի ձեռն հայ֊
5 հոյիչ խուժադուժ հեթանոսաց մատնել զմեզ : * Արդ
յորում աւուր տաճարն 'ի ձեռս հեթանոսաց պղծե֊
ցաւ՝ դէպ եղև 'ի նմին աւուր 'ի նոյն ժամանակի ըզ֊
սրբութիւն անդրէն նորոգել , 'ի քսաներորդի հինգե֊
6 րորդի ամսոյն որ անուանեալ կոչի քասղև՝ * ցնծու֊
թե՟ և ուրախութե՟ առնել զտօն աւուրցն զութ օր , ըստ
բանի աւուրցն տաղաւարահարաց : Զի յուշ լիցի նց՟՝
ոտ՟ յառաջ զտօնս տաղաւարահարացն 'ի լերինս պաշ֊
տէին՝ յայրս և 'ի քարածերպս , զօրէն երէոց խոտաճա֊
7 րակ շրջել : * վն՟ այսորիկ ոստս առեալ գեղեցիկս 'ի
թաւ ծառոց , և ոստս արմաւու՝ այնմիկ որ աջողեաց
8 նց՟ սրբել զիւր տեղին : * Հրամանս տուաք ածել զա֊
ւուրս զայս 'ի տօն տարեկանաց բարեկենդանութե՟ ցըն֊
ծութե՟ և ուրախութե՟՝ 'ի հասարակաց համարուէ ազ֊
գին եբրայեցւոց՝ ածել զայս տօն տարեկանաց 'ի կար֊
9 գի աւուրց իւրոց : * Այլ վն՟ անտիոքայ երևեալն ան֊
10 ուանելոյ մահուանն՝ այսչափ բանք : * բայց վն՟ հօրա֊
մոյն անտիոքայ անօրէն զաւակի , ցուցցուք համառօտ
որինչ անցք ընդ քաղաքսն անցանէին :

11 * Իբրև առ թագ անտիոքոս , կացոյց 'ի վերայ իրացն ԺԶ
արքունի կողմանցն սաւրին ասորւոց և տաճկաստանի
12 զլիւսիաս , * և զպտղոմէոս՝ որում բարձրանձնն ասէին :
զիրաւունս հաստատուն պահէր առ եբրայեցիս , վասն
ուխտիցն եդելոց՝ և իրաւանցն գրկելոց՝ ջանայր խա֊
13 ղաղութե՟ անցանել : * Վն՟ այսորիկ ամբաստան լինէին
զնմանէ ընկերքն իւր առ անտիոքոս · և մատնիչ կոչէին
զնա յայն սակս , զի կողմանքն կիպրացւոց 'ի ձեռն էին
նր՟ 'ի փիլոմետորայ հրամանէ · թող զնա և եկն առ
անտիոքոս · նա իբրև ոչ համբերէր նախատանացն , դեղս
14 առ անձամբ իւրով և մեռաւ : * Գորգիաս զօրավար
վայրացն զօրաժողով լինէր եդովմայեցւովքն հանդերձ ,
հատանել հարկանել խուզել զամուր ամուր կողմանսն :
15 * ընդելանէին ընդելուզանէին փախուցանել զնոսա
16 յեմէ , դուռն գործէին , մարտ պատրաստէին : * Իսկ
որ զմակաբէացւովքն էին՝ խնդրուածս առ ած՟ առնէին ,

օգ֊

տանջանաց · · · հարեալ մարմնոցն զայրացելոց : (12) Ո֊
մանք · Ածակերպ օրինակաւ բարձրա" : (13) Ոմանք ·
Աղաչէր՝ և ուխտս : (14) Ոմանք · Վասն զի զ՟ք քա" · ·
յարթյառակ · · և աղատացուցանել : (15) Ոսկան · Զի
զնն՟ քղքակիցս : (15) Ոմանք · զքաղաքակիցս հաւասար
ա" · · մուրհակացն կա" : (16) Ոմանք · Զոր յառաջ անտի :
(18) Ոմանք · Պատուհաս · · դատաստանօք : (19) Ոսկան ·
Եղբարս քաղաքացիս : (21) Այլք · Գթով յիշէի զձեզ :
(23) Ոմանք · Եթէ հայրենի ժմկի յորում վերնակողմ
կողման չուառեալ գնացեալ էր" : (25) Ոմանք : Նայէին
'ի մեզ · · գնացի , 'ի վերին կողմանս երթայի , բազմաց :
(26) Ոմանք · Զառ հասարակացն բարեաց : (27) Ո֊
մանք · Յանկ իցէ · · զիմոց բարուցս : (29) Ոմանք · Դայ֊
եակորդի իւր · · · առ պտղոմէոս · · հատուած փախս֊
տեայ լինէր :

ԳԼ. Ժ. (1) Օրինակ մի · Մակաբայեայ , և որ ընդ նմա :
(2) Ոմանք · Որ այլազգեացն արարեալ էր : Ոսկան ·
Զորս այլազգ" : (3) Ոմանք · Յաճախեաց հացին : (4) Ո֊
մանք · Եւ մի 'ի ձեռս հայհոյիչ : (5) Յօրինակին պակասէր ·
Դէպ եղև 'ի նմին աւուր 'ի նոյն ժմկի : (5) Ոմանք · Հինգ֊
երորդի ամսեանն : (6) Ոմանք · Ըստ տօնի աւուրցն տա" :
(7) Ոմանք · Որ յաջողեաց նց՟ զիւր սուրբ տեղին սրբել :
(8) Ոմանք · Ածել զօրս զայս 'ի տօն : (9) Ոմանք · Երևե֊
լին անուանելոյ : (12) Ոմանք · Հաստատուն պահէր է՟
եբրայեցիսն : (12) Այլք · Եդելոց՝ և իրացն զրկելոց :
(13) Ոմանք · 'Ի ձեռն նր՟ էին 'ի փիլետոմետորայ հրա֊
մանէն : (15) Ոմանք · Ընդելուզանէին ընդելուզանէին
փախուցանէին զնս՟ :

օգնական 'ի ձեռն կոչելին • զի ինքեանք կանխեսցեն
հարկանել զամուրսն եդովմայեցւոց ։ * Իբրեւ եկին հասին 17
պատեցին, խմբեցին արտաքին, առհասարակ 'ի վ՟ր
յարձակեցան, զամուրսն փլուցին, հարին կոտորեցին, զոր
'ի ձեռն առին առհասարակ սատակեցին ։ * Ելին ոմանք 18
որ փախստեայ գնացին, և եկին ամրացան 'ի բերդս
երկուս ամուրս ։ և նոքա ընդ իւրեանս ունէին զա՟մ կահ
մեքենայից, շուրջ պահեցին, և զմեքենայսն առ
պարիսպսն կանգնեցին ։ * Եւ մակաբէոս եթող 'ի վերայ 19
բերդին զշմոն, և զյովսէփ, և զզաքէ, և որ ընդ նց՟
զօրք էին՝ վասն բերդիցն պաշարման • և ինքն գնաց ։
* Իսկ շիմոնեանք որ զբերդաւն նստէին՝ 'ի պատրաստս 20
անկանէին, կաշառագնաց լինէին • առնուին
յամրականաց անտի եւթն բիւր սատեր կրկին արծաթոյ, և
թոյլ տային նց՟ ելանել սփռել յամրոցաց անտի ։ * Իբրեւ 21
ազդ եղեւ մակաբէայ վ՟ իրացն որ եղեն, ժողովէր
զիշխանսն ա՟մ, ամբաստան լինէր, յայտ առնէր՝ զի
արծաթոյ վաճառեցին զեղբարսն, և արձակեցին զթշնամիսն ։
* Զայնոսիկ որ այնպէս մատն եղեն օրինացն, ածին 22
սատակեցին զնոսա • և ինքեանք 'ի բերդն արշաւեցին •
* Հասին պատեցին պաշարեցին, զի յաջողութ՟ն 'ի ձեռն 23
նց՟ լինէր • և յայնմ աւուր կոտորեցին աւելի քան
ըզքսանհազար ։ * Եւ տիմոթէոս որ յառաջ 'ի պարտութ՟ 24
մատնեցաւ 'ի ձեռաց հեբրայեցւոցն • դարձեալ
զուարթանայր, դարձեալ զօրաժողով լինէր յօտարակողմն
կուսաց • բազում զայրուձի ասիացւոցն կուտեալ, 'ի
մտի եդեալ՝ գայր 'ի տեգս նիզակաց վարել 'ի գերութ՟
զերկիրն հրէաստանի ։ * Իսկ որ զմակաբայեցւովքն 25
էին՝ ը՟ մերձենալ նց՟ 'ի խնդրուածս պնդէին առ ա՟ծ •
հող 'ի գլուխ քրձազգած լինէին • * առաջի սեղանոյն 26
անկեալ զաստիճանօքն թաւալէին • խնդրէին յայսմ
հետէ հաշտ լինել ընդ նս՟, վանել զթշնամիս նց՟ •
հակառակ կալ ընդ հակառակորդս նց՟ • և զա՟մ աղօթս որ
օրէնքն հրամայէին՝ աղաչէին ։ * Իբրեւ զաղօթսն 27
կատարեցին՝ առհասարակ 'ի զէն դարձան, վառեցան
կազմեցան պատրաստեցան, հարեւսա մի ըստ քաղաքն
արտաքս ելին • իբրեւ մերձ եղեն 'ի գունդն թշնամեաց,
կարգեցան կազմեցան օրինօք ճակատեցան ։ * Այն ինչ 28
վարդագոյն ծայրակարմիր արեգակն ը՟ երկիր
ծագալել կամէր, և նոքա կողմանքն երկոքին ընդ միմեանս
խառնէին • կեսոցն՝ որ բարենշան՝ զուարթութ՟
պատրաստեալ, զյաղթութ՟ն զուարճացեալ մատուցանէր •
զի փառքն զօրութ՟եց յերկնից օգնականութ՟ ա՟ն
իւրեանց լուսով իջեալ շուրջանակի պատեալ հաստատեալ
պահէին ։ կեսոցն սրտմտութ՟ն բարկութ՟ ը՟
հպարտութ՟ զօրավարացն ածեալ պնդեալ շտապ տագնապի 'ի
տեղին հասուցանէին ։ * Այն ինչ լինէր նց՟ զանաչա֊ 29
զանողորմ ձեռն պատերազմի 'ի գործ արկանել • և
երևեցան յերկնից արք հինգ հեծեալ սպառազէն վառեալ
'ի զէն ոսկի՝ և 'ի զարդ ոսկի, որ եկին իջին առ գնդաւն
թշնամեացն • գային խառնէին 'ի գունդն եբրայեցւոց ։
* Որք 'ի մէջ առեալ զյուդա մակաբէ, յառաջ խաղային 30
իւրեանց զինուքն ծածուկ վառեալ, առաւել յառաջ
տանէին քան իւրով զինուն • զի յա՟մ կողմանց նետք և
տեգք որ գային 'ի վ՟ր՝ առհասարակ 'ի բաց թօթափէին •
և ինքեանք իւրեանց նետիւք լի բարկութ՟ զայս
թշնամեացն՝ բուռն դէպ կալեալ առհասարակ 'ի կուրութ՟
դարձուցանէին • և խռովեալ զօրքն թշնամեացն ը՟
31 միմեանս խառնէին ։ * Յայնժամ յայնմ աւուր անկեալ
գտանէր 'ի գնդէ անտի թշնամեացն առաջի նց՟ քսան
32 հազար և հինգ հարիւր սպառազէն ։ * և ինքն
տիմոթէոս պրծեալ ընդ ամբոխն 'ի փախուստ դառնայր •
եկն անկաւ 'ի գազարա քաղաք մի ամուր, ուր ինքնին
33 քերեաս զօրագլուխ էր ։ * Եւ մակաբէ զօրօքն եկն
34 փակեաց պաշարեաց զամուրն 'ի չորս աւուրս ։ * Իսկ այն
որ 'ի ներքս անդ էին, յամրութ՟ քաղաքին յուսացեալ
էին, այպն կատակ լինէին եբրայեցւոցն • և բանս
կսկծելիս թշնամանաց առ իւրեանց չարին 'ի նոսա արձակէին ։
35 * Իբրեւ օրն հինգօրեայ շաբաթուց լուսանալ կամէր,
արք ընտիրք քսան 'ի գնդէ անտի եբրայեցւոցն՝
մակաբէին հանդերձ՝ լի նախանձու բարկութ՟ զէնս առեալ
ընդ դուռն քաղաքին 'ի ներքս յարձակեցան քաջութ՟
գազանաբար ։ զորս առ դրանն գտին առ ձեռս իւրեանց
36 կոտորեցին ։ * և զօրքն առհասարակ շուրջ զպարսպօքն
յարձակեցան • և զայն աշտարակ և զաշտարակ 'ի վ՟ր
քաղաքին հասուցանէին, զի որ զօրք պարսպապահ 'ի վեր
անդ կային, որ 'ի ներքս՝ որ արտաքս՝ քան զտեղ քան
զտարափ թանձր և արագ վերուստ 'ի վայր թօթափէին •
և ինքեանք առհասարակ 'ի ներքս անկանէին •
զաշտարակս բերդին և զա՟մ փայտակերտ քաղաքին հրձիգ
առնէին • զգրունսն այրէին և զմեքենայսն • և զա՟մ
երևելի և երևելի գործի՝ 'ի բաց ապականէին ։ Այլա
խարոյկս 'ի մէջ քաղաքին արկանէին, և զհայհոյիչ
37 թշնամանօղսն 'ի նմա այրէին ։ * և զա՟մ զինչս և զստացուածս
և զօրէնս և զկարգս քաղաքին, զայն 'ի ձեռն առնուին •
մինչև զտիմոթէոս եկին գտին փախուցեալ թաքուցեալ
'ի գբի միոջ • զնա և զքերէոս եղբայր նորա, և
38 զապողոփանէս 'ի նմին գուբ փողոտեցին ։ * Զայս ամենայն
իբրեւ գործեցին կազմեցին՝ օրհնութ՟ ցնծութ՟
գոհութ՟ ուրախութ՟ օրհնէին զտ՟ր, որ մեծաւ
քաջութ՟ քաջ անուամբ զյաղթութ՟ պատրաստեաց 'ի ձեռն
իսրայէլի ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Յետ սակաւ ժամանակաց հազարապետն արքայի ԺԵ
լիւսիաս իբրեւ լուաւ, մեծաւ բարկութ՟՝ լի
նախանձու ծանրացեալ սրտմէր 'ի վերայ գործոցն եղելոց ։
2 * Զօրաժողով լինէր, կուտէր ութսուն հազար • և զա՟մ
զօրսն հեծելազօր՝ ութ բիւրուն հանդերձ ընդ իւր
առնոյր • ընդ իւր առեալ խաղայր 'ի վ՟ր եբրայեցւոցն,
'ի մտի եդեալ զքաղաքն գլխաւոր բնակութ՟ առնել
3 հեթանոսաց ։ * և զտաճարն սրբութ՟ դրամաժողով 'ի
վարձու կացուցանել իբրեւ զայլ մեհեանս • և
զքահանայապետութիւն ինքնին վարձկան գանձուն
4 կացուցանել ա՟մ յամէ ։ * Զմտաւ ինչ ոչ ածէր զզօրութիւն ա՟յ՝
հպարտացեալ միտք 'ի բեւրս բիւրուց զհետևակին և
5 ըզհեծելազօրն, և զփիղսն ապաւինեալ տանէր ։ * Այլ
իբրեւ 'ի հրէաստան մտեցաւ, և մերձ եղև յամուրսն
բեթսուրայ որ մերձ է յե՟մ իբրեւ ասպարիսօք հինգ,
պատէր բիւրուքն, և 'ի նեղ մեծ զամուրսն հասուցանէր ։
6 * Իբրեւ ազդ եղև մակաբէացւոցն պաշարումն ամրոյն
իւր֊

---

(17) Ոմանք • Զամուրսն փլուցին ։ (19) Ոմանք • 'ի վերայ բերդին զշմաւոն և զյովսէփ և զզակքէ ։ (22) Ոմանք • Որ այնպէս մատնեալ եղեն օրինաց • • 'ի բերդսն արշաւ" ։ (23) Այլք • 'ի ձեռս նց՟ լինէր, և յայն ամուրս կոտորեցին ։ (24) Ոմանք • Վարել 'ի գերութ՟ ։ (25) Ոմանք • Քրձազգեաց լինէին ։ (26) Ոմանք • Խնդրէին յայնմ հետէ ։ (28) Ոմանք • Բարենշան զօրութ՟ պատեալ, զյաղթութին զուարճացուցեալ մատու" ։ (28) Այլք • Շտապ տագնապաւ 'ի տեղի հասու" ։ (29) Այլք • Այն ինչ լինէր նց՟ • • • երևեցան յերկ" • • • գային և խառնէին առ գունդն եբրայ" ։ (30) Ոմանք • Յառաջ տանէին զնս՟ իւրեանց զինուքն • • • և տեգք որոգայթին առհասարակ • • բուռն դէտ կալեալ առհասարակ ։ (32) Ոմանք • 'ի գազար անուն քաղաք մի • • • զօրագլուխ է ։ (34) Ոմանք • Այպանակատակ լինէին եբրայեցւոց 'ի բանս կսկծ" • • • առ իւրեանց չարին 'ի նոսա յարձակէին ։ (36) Ոմանք • Եւ զօրքն ամենայն առհասարակ • • զի որ զօր պարսպա" • • • 'ի վերուստ 'ի վայր թօթա" • • և զա՟մ երևելի երևելի գործ 'ի բաց ապա" ։ Որ օրինակ մի • Եւ զմեքենայսն յերևելի գործ ։ (37) Ոմանք յաւելուն • Եւ զա՟մ զինչս և զգանձս և զստաց" ։

Գլ. ԺԱ • (1) Ոմանք • Յետ սակաւ ժմկի ։ (2) Ոմանք • Եւ զա՟մ զզօրսն հեծելազօրս ։ (3) Ոմանք • Ինքն վարձկան գան" ։ (4) Ոմանք • Եւ զմտաւ ինչ ոչ ա" • • այլ հպարտացեալ ։ (5) Ոմանք • Եւ 'ի նեղ մեծ զամուրսն ։ (6) Ոմանք • Պաշարումն ամրացն իւր" ։ (6) Ոսկան • Հրեշ֊

իւրեանց, ողբովք և արտասուօք անկեալ ժողովրդովքն
հանդերձ աղաչէին զՏ̅ր, հրեշտակ բարութեան առաքել
'ի փրկութիւն Իէ̅լացւոց: * Եւ ինքն մակաբէ նախ յառաջագոյն 7
'ի զէն ընթանայր. և զօրացն հրաման տայր
վառել կազմել պատրաստել՝ աշխատութեան յանձն առնուլ,
լինել օգնական եղբարցն որ 'ի նեղութեան էին:
* յայնմ ժամանակի՝ միաբան միահաղան վառեալ պատրաստեալ 8
յառաջ մատչէին: Ա՛յն ինչ լինէր ն̅ց մերձ
'ի կողմն քաղաքին Ե̅մացւոց հասանել. եկն էջ առաջի
նոցա այր մի սպիտակաձի յոսկիազէն վառեալ, ճօճէր
զնիզակն և պատրաստէր յարձակել: * Եւ առհասարակ 9
ամենեքին խրախոյս բարձեալ օրհնէին զողորմածն
Ա̅ծ: և այնպէս քաջալերեալք և զօրացեալք էին, 'ի
մոլի եդեալ յարձակեալ երթային. իբրև ոչ եթէ մարդկան
'ի դիմի հարկանելոց երթային, այլ թէ և գազանք
ինչ՝ անհնարին պատահեսցեն, և կամ պարիսպք երկաթիք,
հարկանել սատակել կործանել թափ անցանել,
* համարձակ յարձակէին. նիզակակից զերկնաւորն ողորմութե̅ 10
իւրով յանձինս ընկալեալ: * Եւ այնպէս 11
վարազախառն առիւծաբար յոր արձակեցան 'ի վերայ
զնդին թշնամեաց. և անդէն 'ի նմին տեղւոջ հարին տապաստ
արկին մետասան հազար զինուոր զօր, և հազար
հեծեալ 'ի վ̅ր հազարացն: * և զայլ զօրսն 'ի փախուստ 12
դարձուցանէին. և բազումք 'ի նոցանէ խոց վիրաւորք՝
և ապիկար մերկանդամք փախստեայք ապրեցան: Եւ
ինքն լիւսիաս կորակոր փախուցեալ մազապուր լինէր:
* Իբր ոչ եթէ անմիտ ինչ լինէր յանձն իւր վ̅ս իւրոյ 13
վատթարութեանն: 'ի միտ եդեալ խոհէր անհնարինս առ
յաղթութեան աւեր զեբրայեցիսն, հզօրին Ա̅յ օգնական
լինել ն̅ց. և առաքեաց զն̅ս: Եւ յղեաց զկնի ն̅ց հաշտութեան
առնել 'ի վ̅ր ա̅մ իրաւանցն: * և թագաւորն ես 14
յանձն առ. և զթագաւորին միտս հաճեաց, բարեկամ
լինել ն̅ց նմա: * Յանձն առ յուդա զոր միանգամ լիւսին 15
աղաչեաց զնա, վ̅ս օգտի ուխտի խորհրդոցն հասարակաց.
և որչափ միանգամ մակաբէ նամակեաց լիւսիաս
վ̅ս հրէիցն, թողացոյց ն̅ց արքայն: * Եւ էին առ 16
հրէայս թուղթք գրեալ օրինակաւս այսուիկ. Լիւսիաս
առ գունդն հրէից ողջոյն: * Յոհաննէս և աբեսաղոմ 17
որ առ մեզ 'ի ձէնջ առաքեցան, մատուցին մեզ իբրև
'ի ձէնջ գիրն էր, և աղաչէին որ ինչ 'ի նմա գրեալ էր:
և որչափ ինչ թողուլ արժան էր՝ թողի. * և որչափ ինչ 18
ցուցանել էր թագաւորին՝ ցուցի. զի թոյլ լիցի ձեզ
վ̅ս ձերոց իրաց. * ինչ որ գրեալ էր մեզ ը̅ ձեզ խնամ 19
անկցի: Եւ յայսմ հետէ առաւել ես ջանացայց լինել
ձեզ պատճառք բարեաց: * և որ յաղագս ինչ իցէ, պատուէր 20
տուեալ խօսել ը̅ ձեզ: * և դուք ո՛ղջ լիջիք: Յամին 21
հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի, յորմզդական
տօնին, որ օր քսանեչորք էին: * Իսկ հրովարտակք 22
արքունի գրեալ էր այսպէս: Արքայ անտիոքոս՝ առ եղբայր
լիւսիաս՝ ողջոյն: * Հայրն մեր իբրև 'ի դիցն պաշտօն 23
փոխեցաւ, կամեցաք զի որ ընդ մերով թագաւորութե̅
իցեն՝ առանց խռովութեան լիցին: * Զի՛ այլ զոք առաւել 24
քան զհրէայսդ. զի նախ նոքա ոչ հաճեցան զհօրն
'ի հեթանոսութեան դառնալոյ. վ̅ս այսորիկ աղաչեցին

25 թողութեան առնել զօրէնսն իւրեանց: * Յանձն առաք
և զայս ազգ առանց խռովութե̅ լինել. հրաման տուաք՝
զտաճարն անդրէն նոցին դարձուցանել, և զն̅ս դրդել
26 ը̅ օրէնս նախնեաց իւրեանց: * Արդ լաւ և բարւոք
արասցես. առաքեսցես դու առ ն̅ս, ձեռս տացես,
և դաշինս կռեսցես. զի գիտասցեն նոքա զմեր առ իւրեանս
զխնամ կամաց, և խրախամիտ լիցին. մտադիւրագոյն
շրջիցեն, օգնականութեան գտեալ զիւրեանցն օրինաց:
27 * Հրովարտակն արքունի օրինակաւս այսուիկ
գրեալ էր. Արքայ անտիոքոս՝ առ ծերակոյտն հրէից.
28 և առ զօրս և առ գունդս հրէից ընտանի ողջոյն: * Ո՛ղջ
լիջիք. և եղիցի ա̅մ ո̅պ և մեք կամիմք. և մեք իսկ ո՛ղջ
29 եմք: * Եցոյց այսպէս մեզ լիւսիաս, եթէ կամիցիք
30 դուք իջանել առ հրէայսդ որ են յԵ̅մ. * Այն որ այժմիկ
գնայ ունիցին՝ մինչև յերեսունն ահեկանի ամսեանն
31 ձեռն տուեալ լիցի. դաշինս հաստատեալ * Թողութե̅
դիւրութեան քաղցրութե̅՝ ընդ հրէայսն, կա՛լ դոցա յիւրեանց
օրէնս և 'ի կրօնս ո̅ղ յառաջին, և մի ումեք նեղել
32 զն̅ս միով իւիք օրինակաւ: * այլ մեք արձակեցաք
զլիւսիաս, և զմենելաւոս՝ մխիթարել զձեզ. և դուք
33 ո՛ղջ լիջիք: * Յամին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի,
յամսեանն ահեկանի, որ օր հնգետասան
34 էր: * Առաքեցին և հռոմայեցիքն օրինակաւս այսուիկ.
Կոյնտոս մեմիոս, տիտոս մանլիոս՝ գլխաւորք հռոմայեցւոց,
35 առ ժողովուրդ հեբրայեցւոց ողջոյն: * Վ̅ս որոյ
իրաց լիւսիաս եղբայր թագաւորին թողութե̅ արար
36 ձեզ, հաճեալ եմք և մեք: * Այլ ինչ որ զինչ արժան
է 'ի մէնջ մատուցանել արքայի ինչ՝ տուք արագագոյն
բերել խորհեցեալ իմաստութե̅, զի գիցուք օրէնս մի
ո̅պ արժան իցէ օգտել վ̅ս ձեր. զի մեք աւադիկ յառաջագոյն
37 երթամք 'ի քաղաքն անտիոքացւոց. * վասն
այսորիկ փութացարուք, և յղեցէք դուք զոք, զի և
38 մեք գիտասցուք յորպիսի խորհուրդս կայք դուք: * ո՛ղջ
լիջիք: Յամին հարիւրորդի քառասներորդի ութերորդի,
յորմզդական տօնին եղան դաշինքս այս:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Լիւսիաս անց գնաց անդրէն առ թագաւորն. հրէայք՝
անդրէն զգործովք զարարով, զարդեամբք
պարապեցան:
2 * Որ զօրացն զօրավարքն էին՝ տիմոթէոս և ապողոնիոս ԺԲ
քաջեան, և յերոնիմոս, և դիմոփոն, և 'ի վ̅ր սոցա նիկանովր՝
ամենևին ոչ տային դուլ և դադարել նոցա:
3 * Այլ յոպպէացիքն այնչափ ինչ համարձակեցան անօրէնութե̅
գործել. եկին բարեխօսք՝ տոլպէին որ շուրջ
զնոքօք հրէայք էին՝ կանամբք և մանկտւով ածել զն̅ս
4 նաւուք՝ * առհասարակ քաղաքին միաբանութե̅: և ն̅ք
յանձն առին իբրև թէ 'ի խաղաղութե̅ միաբանութե̅ ածել
զն̅ս. նոքա յանձն առին՝ իբր ոչ ինչ կասկած կամ
կարծիս 'ի միտ ունել. ածին զն̅ս՝ ընկլուզին 'ի ծով ոչինչ
5 սակաւ քան զերկերիւր մարդ: * Իբրև զգա՛ստ եղև
յուդա վ̅ս անօրէն խակութե̅ չնասին որ եղև, եւ պատուէր
զօրացն որ զիւրեաւն էին, կարդալ առ արդար
դա-

տակ բարկութեան առաքել 'ի բարկութե̅ իէ̅լաց'': (8) Ոմանք. Յառաջ մատուցին... եկն եկաց էջ առաջի ն̅ց: (9) Ոմանք. Եւ զօրացեալ լինէին.. կործանել թափանցանց եղանել: (10) Ոմանք. Նիզակակից զողորմածն զերկնաւորն յանձինս ընկալեալ: (11) Այլք. Առիւծաբար յարձակէին... և վեց հարիւր հեծեալ 'ի վերայ հազարացն: (12) Ոսկան. Մազապուրծ լինէր: (14) Ոմանք. Եւ զթագաւորին ես զմիտս հաճել: (15) Ոմանք. Վ̅ս օգտի խորհրդոցն հասարակաց: (15) Այլք. Մակաբէ նամակ ետ լիւսիաս: (17) Ոմանք. 'Ի ձէնջն առաքեցան... իբր 'ի ձէնջ: (17) 'Ի բաղումս չիք. Գրեալ էր. և որչափ ինչ թողուլ արժան էր՝ թողի: (21) Յօրինակին թուագրով գրի այսպէս. Որ օր ի̅դ̅ էին: (22) Ոմանք. Իսկ հրովարտակն արքու'': (24) Ոմանք. Ոչ հաճեցան հօրն 'ի հեթա''.. այլ վ̅ս այսորիկ աղա'': (26) Ոմանք. Զի գտցեն նոքա զմեր.. խրախամիտ լինիցին: (27) Ոմանք. Զհրովարտակն արքունի օրի'': (29) Ոմանք. Եթէ կամիջիք դուք իջանել առ հրէայսն: (30) Ոմանք. Մինչև յերեսունս ահեկանի ամսեանն.. դաշինս հաստատել թո'': (31) Ոմանք. Թողութե̅ դիւրութե̅... նեղել զդոսա: (34) Ոմանք յաւելուածով. Եւ հռոմայեցիքն առ նոսին օրինակաւս.. կոյնիդոս: (35) Ոմանք. Վ̅ս որոց լիւսիաս եղ'': (36) Ոմանք. Այլ որ ինչ զինչ արժան իցէ 'ի մէջ մատուցանել: (37) Ոմանք. Վ̅ս այսորիկ փութարուք և: (38) Ոմանք. Տօնին եղեն դաշինքս այս:

ԳԼ. ԺԲ̅. (1) Ոմանք. Եւ հրէայքն անդէն զգործով զարարով զարդեամբ: (2) Ոմանք. Քաջեանն... և դեմոփոն, և 'ի սոցա վերայ նիկանովր.. դուլ և դադարել: Որ օրինակ մի. դոյլ և դա'': (3) Ոմանք. Այնչափ ինչ հա''... կանամբք և մանկամբք ա'': (5) Ոմանք. Որ զիւրև

գաստուորն ։ ＊ Յայն վայր վաղվաղակի հասանէր 'ի վր̅ 6
մահապարտացն, և գիշերայն զնաւահանգիստն հրձիգ
արարին, և զնաւսն այրեցին, և որ 'ի նա̅ ապաստան է֊
ղեն՝ անդէն խոցոտէին ։ ＊ Եւ զամուրսն 'ի պահ ըղ֊ 7
գուշուէ̅ փակեալ․ դարձեալ ժամակալ լինէր 'ի դար֊
ձին միւսանգամ առհասարակ սատակել զազգն յոպ֊
պայեցւոց ։ ＊ Եհաս նա և 'ի վր̅ յամնեացւոցն, իբրև 8
զնոյն գործ կամէին գործել և 'ի վր̅ իւրեանց քաղա֊
քակից հեբրայեցւոցն ։ ＊ Գիշերախառն հասանէր 'ի 9
վր̅ յամնեացւոցն և զնաւահանգիստն նաւուքն հան֊
դերձ հրձիգ առնէր․ մինչև ճառագայթք հրոյն յե̅մ
երևէին․ զի էր անտի անդր վտաւանք իբրև չորեք֊
հարիւր ութսուն ։

ԺԹ ＊ Եւ անտի կորթեցին իբրև քան վտաւանս 'ի վր̅ 10
տիմոթէի, և անկանել կամեցան․ ընդառաջ եղեն նմա
տաճիկք իբրև հինգհազար և հինգհարիւր հեծեալ ։ ＊ և 11
իբրև մարտն սաստկացաւ, գունդքն 'ի միմեանս հասին,
գունդն յուդայեան յուսացեալ յօգնականութէ̅ ա̅ն ըղ֊
բարէնշան նշան յաղթութէ̅ առաջի աչաց տեսանէին ։
իբրև 'ի պարտութի̅ մատնեցան արտաքանքն, առաջի
կացին գնդին յուդայեան, և հնազանդեալ առաջի ան֊
կեալ դաշինս հաստատել խնդրէին․ և խոստացան ևս
խաշինս տալ նց̅․ և 'ի բազում պէտս պէտս օգտակար
լինել նց̅ ։ ＊ Խորհեցաւ յուդա եթէ շատ ինչ իրք են 12
յորում օգուտ են նոքա նց̅․ յանձն առ, ներեաց և ա֊
րար ընդ նս̅ խաղաղութի ։ Նոքա իբրև դաշինս հաստա֊
տեցին, յիւրաքանչիւր բանակս սփռեցան ։ ＊ Սոքա առ֊ 13
պատակ եղին 'ի կողմն մի, զքաղաք մի ամրացեալ պարս֊
պօք, լցեալ պէսպէս խառնիճաղանճ ազգաւն բնակե֊
ցեալ զօրօք՝ դէկասպ անուն․ և զայն պատեալ պաշա֊
րեալ պահէին ։ ＊ Իսկ որ 'ի ներքս անդ էին՝ 'ի պարս֊ 14
պացն ամրութէ̅ յուսացեալ էին, և 'ի համբարոցն բազ֊
մութի̅ հայէին․ հպարտագոյնս արհամարհանօք ը̅ յու֊
դա և ընդ զօրսն հայէին․ և բանիւք ևս նախատանաց
կսկծելեօք հայհոյէին զնս̅, և խօսէին զայն ինչ զոր ոչ
էր արժան ։ ＊ Իսկ նոքա զամենազօրն զմեծն՝ զհզօրն 15
երկնից և երկրի օգնական կոչէին․ որ առանց խոյոց
մանգղոնից մենքենայից զերիքովն կործանեաց 'ի ժա֊
մանակս յեսուայ որդւոյ նաւեայ ։ խուռն արարին,
առհասարակ 'ի վերայ պարսպացն գազանաբար յարձա֊
կեցան, ＊ հասին առին զամրացեալ քաղաքն կամօքն ա̅յ․ 16
և անդ 'ի նմա բազում կոտորածս զօրացն գործեցին․
մինչև ծովակն որ զնովաւ շուրջ էր, զի էր ինքն որչափ
քան զերկուս վտաւանս՝ խառնեալ արեամբ երևէր ։
＊ Եւ անտի պարզեցան մեկնեցան 'ի կողմն քարակի, 17
իբրև վտաւանօք հինգհարիւր և յիսուն, առ անուա֊
նեալ տուբեական հրէայսն մերձանայսն ։ ＊ Եւ անդ 18
զտանէին զտիմոթէոս՝ ոչ ինչ գործ 'ի ձեռս յաջողեալ,
լուծեալ լքեալ 'ի զօրութէ̅ իւրմէ․ սակայն թողեալ էր
պահապանս զօրս 'ի տեղւոջ միոջ ուժգին ամրացեալ ։
＊ Ապա՝ դոսիթէոս և սոսիպատրոս արք հզօրք զօրա֊ 19
վարք 'ի մակաբայեցւոց գնդէ անտի, իբրև արտաքս ը̅
զօրսն եղեալ շրջէին գնդաւն իւրեանց, եկին գիւղե֊
ցան ամրոցն այնմիկ, հարին սպանին կոտորեցին 'ի նմա
20 իբրև աւելի քան զտասնհազար այր ։ ＊ Իսկ մակաբէոս
զզօրն ա̅մ 'ի գունդս գունդս բաժանէր․ և ինքն իւրով
գնդաւն 'ի վր̅ տիմոթէոսի հասանէր ։ և զնովաւ էին
զօրք վաշտն 'ի ձեռին երկոտասան բեւր, և հեծեալք
21 իբրև երկուհազար և հինգ հարիւր ։ ＊ Տիմոթէոս իբրև
զգայր զարշաւանն մակաբէացւոց 'ի վր̅ նր̅, արձակեաց
վաղվաղակի զկահ և զգանձ, և զկին և զմանուկ զօրացն
որ ընդ իւրն էին, յամուր անդր կառնացւոց յուղար֊
կէր․ և ինքն ամուրն անհնարին էր առ պաշարել վս̅
22 դժուարամատոյց նեղուէ̅ ամրուէ̅ վայրացն ։ ＊ Այլ
իբրև երևեցաւ գունդն յուդայեան, յառաջ զեռեալ
սկսան զօրքն թշնամւոյն․ զի ահ ամենակալին 'ի վերայ
անկեալ, սրտաթափս անդէն և անդ մըրրկեալ ը̅ մի֊
մեանս պողէր պղտորէր․ և առհասարակ ընդ ա̅մ կող֊
մանս 'ի փախուստ դարձուցանէր ։ և այնք բազում էին՝
որ առ ահին յիմարուէ̅ ընդ իւրեանց զէնս ելանէին ։
23 ＊ Իսկ գունդն յուդայեան սաստկագոյն հալածանօք
բուռն 'ի վր̅ եդեալ զփախստէայսն տանէր, խառն խո֊
ցել խառն հարկանել․ 'ի նմին տեղւոջ տապաստ արկա֊
նէին իբրև երիս բեւրս այր պատերազմի 'ի մարտիկ զօ֊
24 րէ անտի ։ ＊ և ինքն տիմոթէոս դիպէր առաջի գնդին
դոսիթեայ և սոսիպատրեայ ։ Արդ 'ի ձեռն անկեալ
նց̅՝ աղաչէր զնս̅ մեծաւ դիւրութբ̅ թողուլ զնա կեն֊
դանի․ զի ասէր, բայց բազմաց 'ի ձէնջ են ընտանիք առ
մեզ և եղբարք․ զամենեսին զնս̅ ողջս բովանդակս փո֊
25 խանակ միոյ գլխոյս իմոյ 'ի ձեզ արձակեցից ։ ＊ և այնու
բանիւք հաստատեալ, փոխանակ իւր զբազումս արձա֊
26 կելոյն․ թոյլ ետուն նմա վն̅ եղբարցն փրկուէ̅ ։ ＊ Նա
իբրև էլ անկաւ յամուր անդր, կշիռ 'ի բնի 'ի շուրջա֊
նան վերայ, ա̅ծ կոտորեաց յայնցանէ զոր խոստացաւն
արձակել աւելի քան զերկուս բեւրս մարդկան ։
27 ＊ Նոքա նոյն հետայն արշաւեցին 'ի քաղաք մի ամուր Ի
եփրոն անուն․ յորում էր բնակեալ ինքնին լիւսիաս ։
և հռովմայեցիք բազումք արտաքոյ պարսպացն ապա֊
տան յամուրն և 'ի հանդերձս մենքենայից նետիցն և 'ի
զինուն պատրաստուէ̅ հաստատեալ կային, մօտդի֊
28 րագոյնս ներքուստ արտաքս մարտնչէին ։ ＊ Իսկ նոքա
զամենակալ հզօրն յօգնականութի̅ կոչէին, որ կարօղ
է խորտակել զպատերազմողաց զօրութի̅․ վաղվաղակի
զքաղաքն ամրութբ̅ն հանդերձ 'ի ձեռն առնուին․ անդ
'ի ներքս հարկանէին կոտորէին տապաստ արկանէին՝
29 իբրև երկուս բեւրս և հինգհազար այր ։ ＊ Անտի՝ ար֊
պատակ դնէին 'ի քաղաք մի սկիւթացւոց՝ որ 'ի բացեայ
էր յե̅մէ իբրև վեց հարիւր վտաւանաւ․ որք զանձինս
իւրեանց երախտաւորս համարէին առ ազգն հրէից ։
30 ＊ Եւ ինքեանք ևս հրէայքն որ 'ի ներքս բնակեալ էին՝
վկայուէ̅ տային երախտեացն որ նց̅ 'ի քաղաքացեացն
31 գտեալ էր 'ի ժամանակի նեղութէ̅ իւրեանց ։ ＊ Նոքա
իբրև խաղաղութբ̅ պատահար 'ի մակաբայեցւոց գնդէ
անտի աջողեցաւ, ձայն բարձեալ 'ի գունդ անդր․ յայնմ
հետէ յառաջ առաւել ևս յազգս նց̅ հնազանդուէ̅ պա֊
հելոյ ։ Սոքա զանցին զնոքօք փութացեալ 'ի քաղաքն
Եմաց֊

էին, կարդալ առ գաստուորն ։ (6) Ոմանք․ 'Ի գիշերայն զնաւահանգիստն հրձ՚՚ ։ (6) Այլք․ Անդէն խոցեցին ։ (7) Ոմանք․ Փակեաց․ դարձաւ ժամկալ լինէր 'ի դարձէ միւսանգամ սատակել առհասարակ ։ (8) Այլք․ Եհաս նա 'ի վր̅ ։ (9) Յօրինակին․ Վտաւանք իբրև ն̅ձ ։ (11) Ոմանք․ Եւ իբրև 'ի պար՚՚․․ արտաքանքն․․ գնդին յուդայեանց․․․ 'ի բզ̅մ պէտս իւրեանց օգտա՚՚ ։ (13) Ոմանք․ Խառնիճաղանջ ազգօք բն՚՚․․ դեկկասպին անուն ։ (14) Ոմանք․ 'Ի պարսպացն յամրուէ̅․․․ և 'ի համբարացն բազ՚՚․․․ և բանիւք ևս նախատանօք և կսկծելովք․․ զայն ինչ զոր ինչ ոչ էր ։ (15) 'Ի լուսն՚՚․ Որ առանց խոյոց մանգ՚՚ ։ (16) Ոմանք․ Որ զնովաւ շրջէր․․ արեամբ երևեալ ։ (19) Ոմանք․ Արտաքս ը̅ զօրսն եղեալ ։ (20) Ոմանք․ Եւ ինքն իւրով զօրաւն հասանէր 'ի վր̅ տիմոթէոսի․ և որ զնովաւ էին զօրք բազումք վահանաւոր երկոտասան բեւր ։ (20) 'Ի լուսն՚՚․ Վահանաւոր 'ի ձեռին ։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՚՚ ։ (21) Ոմանք․ Զօրացն որ ընդ իւր էր․․ անհնարին էր պաշարել վասն․․․ նեղուէ̅ վայրացն ։ (22) Ոմանք․ Յառաջ զեռեալ սկսան ։ (22) Ոմանք ոմանք լոյ․ Ընդ միմեանս պողէր ։ և ոմանք լոյ․ Ընդ միմեանս պղտորէր ։ (23) Ոմանք․ Խառն հարկանել․․․ տապաստ արկանել իբրև ։ (23) 'Ի լուսն՚՚․ 'Ի մարտիկ զօրաց անտի․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՚՚ ։ (24) Ոմանք․ Արդ 'ի ձեռն եկեալ նոցա, աղաչէր զնոսա մեծաւ թողութբ̅․ կամ, դիւրութբ̅ թողուլ ։ (26) Ոմանք․ 'Ի շունչանան 'ի վր̅ ած և կոտոր՚՚ ։ (27) Ոմանք․ Եւ 'ի հանդերձ մեքե՚՚․․ և զինուն պատ՚՚ ։ (28) Յօրինակին․ Անդ 'ի ներքս հարկանէին ։ (29) Ոմանք․ Որ 'ի բացէ էր ։ (29) Ոսկան․ Առ ազն հրէից ։ (30) Ոմանք․ Որ նց̅ 'ի քաղաքացն գտեալ էր ։ (31) Ոմանք․ Իբրև խաղաղութբ̅ էին պատահար․․․ յայնմ հետէ յառաջ․․․ հնազանդ պահելոյ․․․ շաբաթու կրօնիցն մերձ 'ի վր̅ կային ։ Ոսկ ոմանք․ Շաբաթկրօնիցն ։

եմացւոց․ զի տօնք եւթներորդ շաբաթակրօնիցն մերձ
'ի վր̄ հասեալ կային ։
ԻԱ ✳ Այլ յետ կատարելոյ տօն պէնտակոստէին․ գնացին 32
նոքա 'ի վերայ գորգեայ, որ կողմնապահ կայր
կողմանցն եդովմայեցւոց ։ ✳ Նա՝ ել ընդ առաջ նց̄ երեք 33
բեւրուք վաշտանաւոր զօրու, եւ չորիւք հազարօք
հեծելազօր գնդաւ ։ ✳ Իբրեւ յայսկոյս յայնկոյս մխեանց 34
ընդդէմ ճակատեցան․ դէպ եղեւ սակաւուց յեբրայեցւոց
գնդէ անտի անկանել 'ի մէջ երկուց ճակատուցն ։
✳ Դոսիթէոս ոմն անուն 'ի տուբեկենացւոց գնդէ անտի, 35
այր հզօր սպառազէն պատերազմօղ, յարձակեալ
գայր 'ի վր̄ գորգեայ․ եւ այն ինչ կամէր զանօրէնն ձերբակալ
կալեալ կապեալ առաջի մակաբէացւոց գնդին
պատարագ մատուցանել ։ եւ անտի վառեալ մի 'ի թրակացւոց
գնդէ անտի զուս հարկանէր, 'ի վայր քարշէր․ եւ
զգ ✳ գին 'ի ձեռաց նր̄ թափէր, մազապուր ճողոպրեալ
յամուրն միմարէն փախստեայ անկանէր ։ ✳ Այլ եզրեայ 36
նց̄ իբրեւ երկայնատեւն լինէր նց̄ մարտ պատերազմի,
եւ բազում կոտորածք 'ի միջի լինէին ։ Յայնժամ ժամանակի
գունդն մակաբայեցւոց զամենազօրն զամենակալն
ած յօգնականութիւն կոչէին, երեւել առաջնորդել
պատերազմին ։ ✳ եւ այնպէս խրախոյս բարձեալ եբրանից 37
բարբառովն, ձեռն 'ի գործ առնէին․ եւ 'ի նմին
ժամանակի զգորդի հանդերձ զօրօքն 'ի փախուստ դարձուցանէին ։
✳ Եւ յուդա զզօրսն առեալ, 'ի քաղաք մի 38
ոդոմ անուն հասուցանէր․ եւ իբրեւ շաբաթն մերձենայր՝
ըստ իւրեանց օրինացն սրբեալք եւ լուացեալք
զշաբաթն անցուցանէին ։ ✳ 'Ի վաղիւն գային ը̄ կողմն 39
հրէաստանի ամփոփել զմարմինս անկելոցն 'ի պատերազմի․
եւ տոհմային եղբարբք հանդերձ յիւրաքանչիւր
շիրիմս առ հարսն իւրեանց ծածկիցեն ։ ✳ Եւ իբրեւ հասանէին 40
'ի ճակատուն տեղի, գտանէին զիւրեանց եղբարց
դիակունսն, եւ 'ի ներքոյ հանդերձից նց̄ յուռութ
ուլունս, եւ բժժանս յամ կռոց, ուսընդանութ ունէին․
ուստի մանաւանդ դարչէին օրէնքն, եւ զհեբրայեցին
յայնպիսի գործոց ամենեին 'ի բաց մերժէին ։
Ապա իբրեւ զայն գտին, ստուգեցին 'ի միտս իւրեանց
եթէ կոտորած նց̄ յայնց պատճառաց լեալ իցէ ։ ✳ Ապա 41
ամենեքին առհասարակ օրհնէին զարդար դատաւորն
զտր̄, որ զգաղտնի ծածկեալսն 'ի յայտնութի
դարձուցանէ ։ ✳ եւ անկեալ խնդրուածս առնէին, զեղեալ 42
անցեալ զմեղսն զայն սրբել մտօք թողուլ նոցա ։
Քաջն եւս յուդա մխիթարէր զզօրսն, եւ աղաչէր ըզգոյշ
լինել վս̄ նորին մեղաց․ զի ձերովք աչօք տեսէք
առէ՝ զպատուհաս դեղեալ վս̄ մեղացն եղելոց ։ ✳ Քաջութբ̄ 43
խորհրդովք չորս սատերս կրկին ժողովէր, եւ
տայր տանել յեմ̄, մատուցանել պատարագս վասն մեղացն ։
կարի բարւոք իմաստութբ̄․ զի վս̄ յարութե մեռելոց
խորհէր առնել զոր առնէր ։ ✳ Զի եթէ յարութե 44
ակն ոչ ունէր, անկելոցն 'ի պատերազմէն զուր
տարապարտուց լինէր վս̄ մեռելոցն աղօթս մատուցանել ։
✳ Այլ հայէր նա ուղիղ, ննջեցելոցն գեղեցիկ 45
պահեալ զշնորհս պարգեւաց ։ ✳ արութբ̄ քաջութբ̄ վս̄ 46
մեռելոցն զմտաւ ածէր այց լինել մեղացն թողութե ։

ԳԼ․ ԺԳ․

1 Յամին հարիւրորդի քառասներորդի իններորդի․ **ԻԲ**
դէպ եղեւ առ ժամանակօքն յուդայ, եկն անտիոքոս
2 բազում զօրօք ✳ լիւսիաւ հանդերձ 'ի հրէաստան՝
մետասան բիւրու վաշտանաւոր զօրօք․ հինգ հազար եւ
երեքհարիւր հեծելազօր գնդաւ, եւ քսան եւ երկու փղզօք․
3 երեքհարիւր գերանդաւորն կառօք ։ ✳ Անկեալ
էր եւ շիմին 'ի նս̄ 'ի խելս կերպարանեալս՝ իբրեւ թէ
բարեխօս էր 'ի խաղաղութե աշխարհին, բայց սրտի խորհրդով
ցանկացեալ էր քահանայապետութե աշխարհին ։
4 ✳ Իսկ արքայ՝ արքայից արքայ, յոյժ յուզեալ զսրտմըտութի
բարկութե անաւրէնս 'ի վր̄ անօրէն շիմինի․ մանաւանդ
լիւսիւ եւս ցուցանէր, թէ սա է պատճառք ամ̄
չարեաց որ լինին յաշխարհի անդ․ հրամայն տայր ըստ
5 օրինի 'ի նմին տեղւոջ կալեալ կորուսանել ։ ✳ Եւ էր
'ի տեղւոջ անդ աշտարակ մի յիսուն կանգուն չինեալ՝
6 լի մոխրով, գործած բոլորշի յամ կողմանց․ ✳ դուռն
առ 'ի շէղ 'ի ներքսակողմ 'ի մոխիր անդ առ լեգ չինեալ,
յայն արկանէր զխստակաց տաճարին․ եւ կամ զպղծոյս
այլոց մեծամեծ չարեաց ընկենուլ, հասարակ հաւանութբ̄
7 շուրջ լինել մեն ձեռն մատուցեալ ։ ✳ այսպիսի օրհասաւ
8 հրամայեցին զանօրէն շիմին 'ի միջոյ ջնջել ։ ✳ զի մի հողոյ
եւ մի պատանաց յիւրում բնակութե աշխարհին արժանի
լիցի ։ Քանզի բազում չարիս էր ցուցեալ նր̄ 'ի սեղանն
անդր, ուր հուրն սրբութե կայր՝ եւ աճիւնն․ վս̄ այնորիկ
մոխրահեղձույ մահու զկատարած իւր վախճանէր ։
9 ✳ Անտիոքոս արքայ՝ առաւել վայրենացեալ խորհրդովք
գայր՝ պատրաստեալ չարաչար տանջանս քան որ
առ հարքն եղեն՝ հասուցանել 'ի վերայ հեբրայեցւոց ։
10 ✳ Իբրեւ զայն զգայր յուդա, պատուէր տայր ժողովրդոցն
ցայգ եւ զցերեկ կարդալ առ տր̄․ զի ոչ̄ այլ երբէք,
11 եւ արդ օգնական լիցի այնոցիկ, ✳ որ 'ի հարցն օրինաց
եւ 'ի սրբոյ տաճարէն մերժել կամին․ եւ մի յանձն
12 առցէ հեթանոսաց անօրինաց 'ի ձեռս տալ ։ ✳ Իբրեւ ամենեքին
առհասարակ միաբանութբ̄ յոյժ ուխտի կային
արտասուօք եւ պահովք, առաջի անկեալ թաւալէին
անպակաս զերիս աւուրս, մխիթարեաց զնս̄ յուդա անձին
13 զգալ ։ ✳ Եւ ինքն առանձին զծերակոյտ ժողովրդեանն
առանձինն՝ 'ի խորհուրդ մտանէր․ սկզբունք առնել
զքաղաքդ, մինչչեւ զօրաց թագաւորին 'ի ներքս 'ի
14 հրէաստան մտեալ է ։ ✳ եւ մեք ելցուք քաջութբ̄ կամօքն
այ̄, մահուչափ մարտնչել 'ի վերայ օրինացն, քաղաքին եւ
տաճարին՝ աշխարհի եւ ազգութեն ։ Իբրեւ զայն ասէր՝
սնդէին վաղվաղակի 'ի կողմն մոդիմ քաղաքի զօրօքն
15 հանդերձ ։ բանակ հարկանէր․ ✳ մինչ նա բազմէր․ յանձն
առնէր այ̄ զանձն եւ զզօրսն, եւ զյաղթութի գնդին ։ Եւ
առնոյր զարիստիդէս ընտիր ընտիր երիտասարդ վառելովք․
անկանէր գիշերի ընդ բանակս թագաւորին
'ի ներքս զօրահակօքն, կոտորեր զգիշերապահս դռնապահսն
իբրեւ չորս հազար այր․ եւ զգլխաւոր փղոցն փղապե-

---

(34) Ոմանք․ Երկուց ճակատացն ։ (35) Ոսկան․ Այր ոմն դոսիթէոս հզօր սպառա"․․․ մազապուրծ ճողոպրեալ յամուր մի մարէս ։ (35) 'Ի լուս"․ 'Ի թրակաց գնդէ անտի, զուս հատանէր ։ (35) Օրինակ մ․ Յամուր միմարեան ։ (36) Ոմանք․ Երեւել առաջնորդ պատերազմի ։ (39) Ոմանք․ 'Ի վաղիւ անդր գային․․․ շիրմս առ հարսն իւրեանց ծածկէին ։ (40) Օրինակ մ․ Յուռություլունս․․․ եւ զհեբրայեցին յայնպէս գործոց ։ (42) Ոմանք․ Վս̄ նորին իսկ մեղաց ։ (43) Ոմանք․ Խորհրդովք ժըան հզր սատեր․․․ մեռելոց խորհեալ առնէր ։ (44) Ոսկան․ Անկելոցն 'ի պտրզմի ։ (46) Ոմանք․ Զմտաւ ածեալ այց լի ։ Գլ․ ժգ․ (2) Ոմանք․ Բիւրաւ վաշտանաւոր զօրու, եւ հինգ հազար․․ եւ յ̄ գերանդա" ։ (3) Ոմանք․ Իբրեւ բարեխօսէր․․․ բայց 'ի սրտէ խորհրդով ինքն անցեալ էր քահա" ։ (4) Ոսկան․ Իսկ արքայից արքայ՝ յոյժ ։ (4) Ոմանք․ Եթէ սա էր պատճառք․․․ որ լինի յաշխարհի անդր․․․ կալեալ կորուսանէր ։ (4) Յօրինակին․ 'Ի նմին տարւոջ կալեալ կո" ։ (6) Ոմանք․ Դուռն քարշել 'ի ներքսակողմն 'ի մոխիր անդր առլեփ չինեալ․․․ եւ կամ ըզպղծոյս այլոց․․ լեալ մեն ։ Ոսկան․ Դուռն քարշել 'ի ներքսակողմն 'ի մոխիր անդր․․ եւ զպարտականսն այլոց մեծամեծ չա"․․ շուրջ լեալ մենելաւուս ձեռն մատուցեալ ։ (6) 'Ի լուս"․ Առլեփ չինեալ․ համաձայն յունաց 'ի եբրա" ։ Որ օրինակ մ՝ առ լեք ։ (7) Ոմանք․ Եւ այսպէս օրհասաւ ։ (8) Ոմանք․ Մի լիցի արժանի․․ ցուցեալ նա 'ի սեղան․․ վս̄ այսորիկ մոխ" ։ (9) Ոմանք․ Քան առհարքն որ եղեն հասուցանել հեբր" ։ (10) Ոմանք․ Զցայգ եւ․․․ զի ոչ̄ եւ յայլ ժամու եւ արդ ։ (11) Ոմանք․ Եւ 'ի սբ̄յ տաճարէ անտի մեր" ։ (12) Ոմանք․ Թաւալէին զերիս աւուրս ։ (14) Ոմանք․ Եւ տաճարին եւ աշխարհի ։ (15) Ոմանք․ Եւ առնոյր զարստիգէս․․․ դռնապանսն իբրեւ զչորս հազարս այր․․ եւ այսպէս զգա" ։ Որ ոսկան․ զարս տիգէս

պետաւն հանդերձ անդէն սպանանէր· և այնպէս զդռնապահն տապաստ արկեալ այսրէն դիմէր։ * Յայնմ 16
ժամանակի զամ բանակին խռովութե և դողութե լնոյր։
* և ամենեքին լքեալք ♠ լուծեալք և սպառեալք և 17
տարակուսեալք՝ յայն առաւօտն հասանէին։ * Իսկ Թա_ 18
գաւորն՝ վն յերկնից օգնականութեն, այսպիսի ճաշակս
քաջասրտութե քաջուե զեբրայեցւոց գնդին առեալ՝
խելօք, միւսանգամ փորձ փորձէր· 'ի կորէս ելանէր
* և 'ի բեթսուրս ամրապատեալ, պահ պատնէշ պաշա_ 19
րումն մատուցանէր։ սակայն և անդ յարձակեալ մար_
տուցեալ 'ի պարտութի մատնէր։ * Զի որ 'ի ներքս անդ 20
էին, ինքնին յուղանէր և զէն և համբարս ընդ անե_
րեւոյթ կողմանս 'ի ներքս մատուցանէր։ * Այլ խոր_ 21
հրդոց առ թշնամին անդր՝ ռոդոկ անուն 'ի հրէից գնդէ
անտի մատն և դաւաճան լինէր։ քննեցաւ, խնդրեցաւ,
գտաւ, պատժեցաւ, 'ի սուր սպառեցաւ։ * Իբրև ազդ 22
զգուշութե եղև ամբակամացն բանուն թագաւորին·
սկսաւ՝ թողեալ զզօրութիւն, նենգաւ ջանալ ընդ ամ_
բակմանն· դաշինս կռէր, և յառնուլ առնէր զամուրսն։
* Անդէն անդրէն յարձակէր 'ի կողմն յուդայեանց· 23
և յերկոցունց կողմանց 'ի պարտութի մատնեալ վատ_
թարեալ գնայր։ Այլ ազդ եղև նմա մելեգին զը_
նացքն փիլիպպեայ, զի բռնութե տիրաբար 'ի վերայ
իրացն արքունի հասեալ շրջէր յաշխարհին· լուծա_
լքաւ տրտմեցաւ, աղաչեաց զեբրայեցիս՝ և հաւանե_
ցաւ նց· ուխտեաց, երդմնի արար՝ զամ իրաւունս նոցա
անդրէն դարձուցանել, զխաղաղութի հաշտութե 'ի
մէջ հաստատեաց· մատոյց պատարագ, և մեծարեաց
զտաճարն· 'ի գնալ սէր քաղցրութե մարդասէր լինէր
ընդ ամ տեղիս նց։ * Փառաւորեաց զմակաբէ, և ճո_ 24
խագոյն ևս կացոյց զնա 'ի վերայ նց քան զառաջինն։ և
եթող անդ սպարապետ 'ի վր աշխարհին զհեգեմնի_
դէս 'ի դովրայ մինչև 'ի գերար· * Ինքն եկն եմուտ 'ի 25
պտողեմայիս։ Բարկացեալ յոյժ էին քաղաքացիքն վն
ուխտիցն հաշտուե· ոչ հանդարտէին, այլ 'ի նմին խռո_
վութե կային, զի անդրէն լուծցէ զհաշտութի հաւա_
նութեն։ * Մատեաւ ինքնին լիւսիաս, առաջի եկաց 26
իմաստաբար, հաճեաց զմիտսն, մեղմացոյց։ դարձ ա_
րար անդրէն 'ի կողմանս անտիոքացւոց։ այն արշաւան
ապստամբի թագաւորին՝ այսպիսի դարձիւ վճարեցաւ։

ԳԼ· ԺԴ·

ԻԴ· Յետ երից ամաց ժամանակի դէպ եղև դիմել դեմե_ 1
տրեայ սելևկեանց 'ի վր հեբրայեցւոց ընդ երեք
քաղաքեան նաւահանգիստ՝ մեծաւ գնդաւ, բազում
զօրօք 'ի ներքս * յաշխարհամէջի անդր արշաւել, մեր_ 2
ժել զանտիոքոս և զնորուն եղբայր լիւսիաս։ * Ալկի_ 3
մոս ոմն անուն էր քահանայապետ լեալ յառաջ, կա_
մօք իւրովք պղծեաց զառաջինն խառնակութե ժամա_
նակաց։ խորհեցաւ 'ի միտս իւր և ասէ՝ թէ ոչ և է,
սակայն անհնար է նմա գտանել փրկութի, և ոչ այլ
գոյր նմա մերձենալ առ սեղանն սրբութե։ * Եկն եկաց 4
առաջի արքայի դեմետրեայ 'ի հարիւրորդի յիսներոր_
դի յառաջնումն ամի, մատուցանէր նմա պսակս ոսկիս
և արմաւենիս, և ոստս թաւս 'ի պատիւ մեհենին։ և
5 զայն օր լուռ լինէր· * բայց ժամանակի սպասէր իւ_
րում անմտութեն օգնական գտանելոյ։ Իբրև դէպ եղև
օր մի 'ի խորհուրդ կոչել զնա դեմետրեայ· սկսաւ հար_
ցանել զնա արքայն· յի՞նչ օրէնս, յի՞նչ կամս, յի՞նչ
խորհուրդս կան ընդ մէջ հեբրայեցիքդ՝ որ 'ի հրէաս_
6 տանի են։ * Այսպէս ետ պատասխանի· ասիդացիքդ
որ անուանեալ են 'ի մէջ հրէիցդ՝ որոց սպարապետ և
զօրավար յուդա մակաբէ համբարձեալ է, զօրաժողով
են՝ 'ի մարտ պատերազմի պատրաստեալ են, յուզեն հա_
նապազ զժողովս նց· և ոչ տան խաղաղութե հնազան_
7 դել ձերում տէրութեդ։ * Վասն այսորիկ իմ աւասիկ
թողեալ 'ի բաց զփառսն հայրենի՝ զքահանայութի, ե_
8 կեալ հասեալ եմ առ քեզ· * նախ՝ վասն իրացս արքու_
նի սրտացաւութե ցուցանել, և ապա վն մեր· զի մե_
ծաւ ծփանօք մոլախոհ հասի առ քեզ վն արանցն ան_
մտութե· որպէս ամ ազգն մեր յանպարտ՝ անպարտ
9 կան 'ի խռովութե։ * Այլ որպէս ընդ կողմանս կող_
մանս և ընդ աշխարհս ամ խորհուրդս խաղաղութե՝
և կամս մարդասէրս ունիք, զայն ամ տեղեկացեալ գի_
10 տեմ։ * այլ մինչ յուդա կենդանի է՝ անհնար է խա_
11 ղաղութի առնուլ իրաց արքունի 'ի հրէաստանի։ * Իբրև
նա այսպէս սկսաւ խօսել վասն նր, այլ աւագանին որ
թշնամութե ոխս պահէին յուդայ, առաւել ևս շուրջ
12 զայրացուցին զթագաւորն։ * մինչ անդրէն վաղվաղա_
կի հրամայեաց կոչել զփղապետն նիկանովր, ետ զօրս
'ի ձեռն, և կացոյց սպարապետ կողմանցն հրէաստա_
13 նի· արձակեաց մեծաւ հանդերձաւ, * բազում պատ_
ուիրանաւ զի զյուդայ ինքնին 'ի գլխովին զբռամբ ար_
կանել, և զգունդն ամ յայսկոյս՝ յայնկոյս ցրել։ անդ
կացուցանել զալկիմոս քահանայապետ մեծի տաճա_
14 րին։ Այն որ 'ի հրէաստանէ * անտի ազգքն փախըս_
տական գնացեալ էին վասն յուդայ, գային պառակ_
տեալք՝ և անդէն խառնէին 'ի գունդն նիկանովրայ·
զհրէիցն թշուառութի իւրեանց փառաւորութի համա_
15 րէին։ * Սոքա իբրև լուէին զնիկանովրայ զարշաւանն·
և զայնչափ յոյզմն հեթանոսաց· հող 'ի գլուխ լինէին,
առաջի թաւալէին, որ իսկզբանէ յաւիտենից հաստա_
տեաց զիւր ժողովուրդ, և յամ ժամանակի յայտնա_
16 պէս ձեռնկալու լինէր իւրոյ վիճակին։ * Իբրև հրա_
ման տայր զօրավարն՝ փութանակի ը առաջ եղև նմա
17 'ի գեօղ մի դեսաում անուն՝ * շմաւոն եղբայր յուդայ,
'ի գիմի հարաւ նիկանովրայ· և առ փոքր մի նիզակակ_
18 ցացն յանդգամութե 'ի պարտութի մատնեալ։ * Սա_
կայն լուեալ էր նիկանովրայ զարանցն քաջութե, և
զմարտ պատերազմի 'ի վր աշխարհին ճգնութե քաջու_
թե, երկնչէր զերս դատաստանին արեամբ վճարել։
19 * վն այսորիկ յղեաց կոչեաց նա զպոսիդոնիոս, և զզ_
թէոդոտոս, և զմատաթէոս, տալ և առնուլ՝ և կռել
20 դաշինս։ * Իբրև բազում տարուբեր և խորհուրդք 'ի
մէջ լինէին, և 'ի բազումն ևս զօրագլուխն զխորհուրդն
սփռէր· և զօրքն ևս միաբանութե միով հաւանութե
21 զհաշտութի յանձն առնուին։ * Եդին զուխտն առա_
ջի՝

· · դռնապահն իբրև։ (17) Օրին· Յայն յառաւօտուն հասանէին։ (18) Օրին· Ես միւսանգամ· · և 'ի կորէս։ (21)(22) Օրինակ Գ· Ես պատժեցաւ, 'ի սուր պատեցաւ · · · և յառնուլ առնոյր զամուրսն։ (23) Օրին· Կողմանց անտի 'ի պար'' · · · մելեգին գնացն փիլ'' · · · և աղաչեաց զեբրայեցիսն և հնազանդեցաւ նոցա · · · և ըղխաղաղ''։ (24) Յօրինակին· Զհեգեմնիդես 'ի դովրայ։ (25) Օրին· Ես ոչ հանդարտէին։ (26) Այլ· Առաջի եկաց իմաստնաբար։ (26) Ոսկան· Յայն արշաւան · · · այսպիսեաւ դարձիւ։

Գլ· ԺԴ· (1) Յօրինակին պակասէր· Յետ երից ամաց ժմկի։ (2) Օրին· Յաշխարհամէջս անդր արշաւել, և մեր''։ (3) Օրին· Պղծեալ զառաջին խառնակութե ժամանակաց խորհեցաւ 'ի միտս իւր, և ասէս եթէ որպէս և է։ (5) Օրին· Անմտութե օգնական լինելոյ։ (6) Այլ· Յուդա մակաբէ համբարձեալ է։ (6) Օրին· Ես պատրաստեալ են յուզել · · ձերոյ տէրութե։ (8) Օրին· Վն իրացդ արքունի սրտացաւութե · · · յանպարտ պարտական 'ի խռո''։ Ոսկան· Անպարտական 'ի խռովու''։ (10) Օրին· Անհնար է խաղաղութի առնել իրացդ ար''։ (11) Օրին· Իբր նա այնպէս սկսաւ։ (12) Օրին· Մինչ անդէն վաղվա'' · · · կոչեաց զփղապետ նի'' · · · և արձակեաց։ (13) Օրին· Զյուդայն ինքնին գլխովին զբռամբ · · և անդ կացու''։ (13)(14) Օրին· Այն որ 'ի հրէաստանի ազգքն փախստական գնացեալ էր վն յուդայի, գային · · փառաւորութի համարեալ առնէին։ (15) Օրին· Լինէր յիւրում վիճակին։ (17) Օրին· Ես շմաւոն եղ'' · · 'ի գիմի հարեալ նիկա''։ (18) Օրին· Նիկանովրայ՝ զօրացն զքաջութե · · ճգնութե քաջութե։ (19) Օրին· Զպիսիդոնիոս, և զթէոդոտոս և զմատաթէոս։ (20) Օրին·

ջի՝ և դաշինս կռեցին ։ Ժամադիր լինէին միմեանց , յո֊
րում աւուր 'ի մի վայր հասեալ զուխտն հաստատե֊
ցին ։ Եկին առ միմեանս , աթոռս արկին , խորհուրդ
խորհեցան , դաշինս կռեցին ։ * Յուդա հրաման ետ 22
իւրեանց գնդին՝ վառել պատրաստել՝ դարանամուտ լի֊
նել , զի մի դաւ ինչ չարագործութե՛ նց̅ 'ի թշնամեացն
լինիցի ։ և այնպէս զգուշութե̅ զօրինի դաշինս ը̅ մի֊
մեանս հաստատէին ։ * Եւ մտեալ շրջէր յեմ ոչինչ ան֊ 23
կարգ և անօրէն գնացիւք ։ զայն որ խառնիճաղանճ զօրս
ցինքն կուտեալ էր՝ յիւրաքանչիւր տեղիս արձակէր ։
* և ունէր նիկանովրայ զյուդայ գրգանօք փափկութ̅՝ 24
և մտադիւր սիրով ։ * Աղաչեաց կին առնուլ 'ի նմա֊ 25
նէ , զի գութ անկցի , և զաւակ խառնեսցի ։ յանձն առ֊
յուդա , հաւանեցաւ , հաստատեաց , ընտանեցաւ ։ * Իբ֊ 26
րև ետես ալկիմոս զնց̅ ընդ միմեանս հաւասարութե̅ ,
և դաշինս որ 'ի մէջ կռեցան , վազեալ եկն վաղվաղա֊
կի առ դեմետրիոս ․ ամբաստան լինէր զնիկանովրայ ․
և ցուցանէր՝ օտարաձայն այլամիտ խորհուրդս ունել
նմա ը̅ օրէնս արքունի ․ զի զհակառակորդն իւրոց արքու֊
նի՝ յորդեգիրս առեալ ժառանգ՝ իւր անձին փոխա֊
նակ կացուցանէ ։ * Իբրև լուէր զբանս անօրէն բան֊ 27
սարկութիւնն՝ 'ի սրտմտութե̅ բրդեցաւ թագաւորն ․ հրա֊
ման ետ թագաւորն հրովարտակս տալ , յայտ առնել
թէ չէ հաճեալ ը̅ դաշինս հաւանութե̅ ։ 'Ի նմին հրո֊
վարտակի հրաման տայր՝ կապեալ ոտիւք և կապեալ
ձեռօք տալ ածել զմակաբէ 'ի քաղաքն անտիոքացւոց ։
* Իբրև այս ի̅մ ազդ եղև նիկանովրայ , խոնարհեալ կոր֊ 28
ծանեալ՝ կայր տրտմեալ 'ի միտս իւր թէ ստութե̅ ինչ
մնացէ 'ի դաշինս անդր ․ և ուխտքն եղիցին տաքապար֊
տուց , յոչինչ ժխտաս 'ի վր̅ առնն արդարոյ ։ * Բայց 29
քանզի զհրամանն ինչ ոչ անցանել ըստ թագաւորին ,
պատս արար մարթանօք զհրամանն կատարել ։ * Իսկ 30
մակաբէոս՝ իբրև ետես յայրատագոյն իմն մատուցեալ
զնա նիկանովրայ ․ և զօրէն նուաճութե̅ն խստագոյնս և
չինակամագոյնս մերձենալ նր̅ 'ի նա ․ ոչ լաւ համարե֊
ցաւ զյանդգնութիւն նիկանովրայ ․ անդէն յանդիման
նր̅ շատ զօք ընդ իւրեաւս շփոթեաց ․ և ինքն էլ գնաց
յերեսաց նիկանովրայ ։ * Իբրև ետես նիկանովր , թէ 31
այնպէս զձեռօք ոչ կարաց ածել զայրն ո̅մ կամէր ․
եկն եհաս 'ի վր̅ քահանայիցն 'ի տաճարին սրբութե̅՝
մինչ դեռ նոքա զպատարագսն մատուցանէին , սաստէր
նց̅՝ զայրն 'ի ձեռս տալ վաղվաղակի ։ * Նոքա երդմամբ 32
հաստատեցին՝ թէ ամենևին զայն այր և տեսեալ չէք
մեր ․ ձգեալ զձեռն իւր 'ի տաճար անդր , * և այսպէս 33
երդուաւ ․ եթէ ոչ կապեալ ոտիւք և ձեռօք զյուդա
'ի ձեռս իմ տայցէք , զայդ տաճար ա̅յ հարթ յատակ ա֊
րարից , և զսեղանդ կործանեցից , և զտաճարդ զայդ
նուիրեալ որմզդականն դից հաստատեցից ։ * և զայս 34
իբրև ասաց՝ էլ գնաց ։ Քահանայքն ձեռս բարձին յեր֊
կինս , կարդային առ որ յա̅մ ժամանակի օգնական և
պաշտպան լինէր ազգին իւրեանց՝ և ասէին ։ * Դու 35
տր̅ ա̅մի , անխաղ յա̅մէ , լի ա̅միւ ․ քեզ կամք այնպէս ե֊
ղէն , հաստատել զտաճար բնակութե̅ քոյ 'ի միջի մե֊
36 րում ։ * և արդ՝ յա̅մի սրբութե̅ տր̅ , պահեա դու յաւի֊
37 տեան զայս նորոգապէս սրբութե̅ զտաճար քո ։ * Հռ֊
ազիս ոմն անուն՝ 'ի ծերակոյտ ժողովրդեանն անտի 'ի
զօրացն եմի այր ընդընկերասէր , մարդասէր յոյժ , բա֊
րենշան բարեհամբաւ , ըստ խնամոտ մտաց՝ հայր կար֊
38 դացեալ եբրայեցւոց ։ * Զի յառաջ ժամանակի անդ՝
զանխառն զանապակ օրէնսն օրինադիր լինէր հրէութե̅
ոգւով և մարմնով ․ յառաջ տուեալ էր զանձն ա̅մ ազա֊
39 տութե̅ ։ * Իբրև կամեցաւ նիկանովր յայտ յանդիմա֊
նութե̅ զթշնամութե̅ յայտնել զոր ունէր ընդ հրէայսն ,
հատոյց զօր աւելի քան զհինգ հարիւր , երթալ 'ի բուռն
40 առնուլ զնա ։ * զի այսպէս ասաց , թէ այդք եւս ամա֊
չեցեալք դարձցին , գործ մեծ գործեցից 'ի վր̅ քաղա֊
41 քիդ ։ * Իբրև հասին զօրքն , զաշտարակն պատեցին , և
'ի վր̅ դրանն գուն գործեցին ․ ձայն տային միմեանց
42 հուր մատուցանել՝ զի զդուռն հրձիգ արասցեն ։ * Իբ֊
րև այնչափ 'ի վարան տագնապի մտանէր այրն , ուշ առ֊
նէր , անձին հրամայէր , դնէր սուսեր ընդ պորտով ․
կամէր ազատօրէն մեռանել քան անկանել 'ի ձեռս ա֊
43 նօրինաց , և պղծել զանձին ազնուութի̅ ։ * և սրովն ուղ֊
ղորդ 'ի ներքս երթայր վո̅ ճեպոյն վտանգի ։ և զօրացն
ը̅ դրունսն խուժելոյ ․ կամէր ելանել 'ի վեր և զանձն
44 'ի բարձուէ ընդ պարիսպն հոսել ։ * Նոքա իբրև յիւ֊
րեանս այսր անդր խուճապեցան , և 'ի նմանէ ամբոխն
45 փարատեցաւ ․ եդ զսուսերն և չոգաւ զիւրովին ․ * և
կանգնեցաւ անդէն , մինչև զօրն և ոգիքն անդէն կային ․
եկն յայտ անդր զայրագին լի բարկութե̅ , մինչև արիւնն
գունդագունդ արտաքս հոսէր , և վէրքն չարաչար պա֊
տառեալ էին , և ամբոխն առաջի անդ յայսկոյս յայնկոյս
46 փարատէր ։ * Ել եկաց 'ի վերայ վիմի միոջ , յանդիման
կողմանցն երկոցուն ․ խոնարհեցաւ ա̅ռ 'ի գիրկս իւր
զաղխսն արեամբն հանդերձ , և ցոյց 'ի վեր յերկինս ,
կարդաց զտր̅ կենդանութե̅ զոգւոց և զմարմնոց՝ և ա֊
սէ ․ զայն հատուցանե̅մ հատուցջիր դու նմա ։ և նա
զայս օրինակ փոխեցաւ յաշխարհէ ։

ԳԼ․ ԺԵ․

1 Իսկ նիկանովր՝ իբրև ազդ եղև նմա վո̅ յուդայեանց
'ի կողմանցն շամրտացւոց , խորհեցաւ պատրաստե֊
2 ցաւ յաւուր պահոց շաբաթու անկանել 'ի վերայ ։ * և
հրէայքն՝ որ ընդ նմա էին , բռնադատեալ տանէր նի֊
կանովր , սկսան աղաչել և ասել ․ քաւ քեզ տէր , մի այդ֊
պէս խիստ և խըժաբար կատարեր զկամս քո ․ այլ տուր
փառս , և դիր պատիւ աւուրս որ պատուեցաւ 'ի պա֊
3 տիւ հանգստեան յամենակալ սրբոյդ ։ * Սկսաւ անդէն
հարցանել անօրէնն՝ և ասէ ․ և դոյ ա̅ծ ամենակալ յեր֊
կինս որ հրամայեաց ձեզ փափուկ ունել զօրն շաբա֊
4 թուց ։ * Նոքա պատասխանի ետուն՝ և ասեն ․ այո ,
գոյ տր̅ ամենազօր կենդանի , որ հրամայեաց փափուկ
5 ունել զեւթներորդ շաբաթուց ։ * Եւ ժանտաժուտն
ասէ

Միաբան միով հաւանութի̅ ։ (22) Ոմանք ․ Վառեալ պատրաստեալ ․․․ զօրինի 'ի դաշինս ը̅ ։ (23) Ոմանք ․ Խառնիճաղանճ զօրն իւր կու" ։ (24) Ոմանք ․ Եւ ունէր նիկանովր զյու" ․․․ և փափկութի̅ և մտադիւր ։ (25) Ոմանք ․ Եւ աղաչեաց ։ (26) Ոմանք ․ Օտարաձայնս և այլա" ․․․ յորդեգիրս առ 'ի ժառանգ իւր ։ (27) Ոմանք ․ 'Ի սրտմտութե̅ բարկութե̅ բրդեցաւ թս" ։ (29) Ոմանք ․ Բայց քան զհրամանաւ ինչ ոչ անցանել զթգրին ։ (30) Յօրինակին գլխ ․ Մատուցեալ զնա նիկանով" ․․․ խստագոյնս և չինակտագոյնս մերձե" ։ (30) Ոմանք ․ Մատուցանէր զնա նիկանովր , և զօրէն սորին նուաճութի̅ ․․․ մերձենալ նր̅ առ նա ․ ոչ 'ի լաւ համա" ․․․ ը̅ միմեանս շփոթեաց ։ (31) Ոմանք ․ 'Ի տաճարին սրբու̅ ։ (31) Յօրինակին գլխ ․ Զայրն 'ի ձեռս փու̅ վաղվաղակի ։ (32) Ոմանք ․ Հաստատեցին եթէ ամենև" ։ (33) Ոմանք ․ Եւ այնպէս երդուաւ ․․․ 'ի ձեռս իմ տացէք , զայս տաճար ։ (34) Ոմանք ․ Եւ կարդային առ այն որ յա̅մ ։ (36) Ոսկան ․ Յա̅մի սրբու̅ տր̅ ․․ զսրբութե̅ տաճար քո ։ (36) Յօրինակին ․ Յաւիտեան զանորոգապէս սրբ" ։ (37) Օրինակ մի ․ Առազիս ոմն անուն ։ (37) Այլ ․ Այր ընկերասէր մար" ։ (38) Ոմանք ․ Զի յառաջին ժամկի ․․․ զանապական օրէնսն ։ (39) Ոսկան ․ Հատոյց զօրս աւելի ։ (41) Ոմանք ․ Զի զդրունսն հրձիգս ա" ։ (43) Ոմանք ․ Ուղղորդ 'ի ներքս երթալ վո̅ ճեպիցն վտան" ․․․ ընդ պարիսպն հոսել ։ (45) Ոմանք ․ Անդրէն ․ մինչդեռ զօրն և ոգ" ․․ եկն 'ի յայտ անդր ․․ մինչ արիւնն գունդա" ․․․ առաջի անդր յայսկոյս ։ (46) Ոմանք ․ Ել եկաց 'ի վիմի միոջ ․․ և եցոյց 'ի վեր ․․ և կարդաց զտր̅ ։ Գլ ․ ԺԵ ․ (1) Ոմանք ․ Վասն յուդայեան կողմանցն շա" ․ ․․ անկանել 'ի վերայ նր̅ ։ (2) Ոմանք ․ Աղաչել և ասեն ․ քաւ քեզ ։ (2) Օրինակ մի ․ Խիստ և դժուարաբար կատարեր ․․․ ո̅մ պատուեցաւ 'ի պա" ․․․ յամենակալ սր̅յն ։ (3) Ոմանք ․ Սկսաւ անդրէն հարցա" ․․․ փափուկ ունել զեւթներ̅դ օր շաբա" ։ (4) Ոմանք ․ Զեւթներորդ օր շաբաթուց ։ (5) Ոսկան ․ Աւէ արհամարհանօք ․ հզօրն երկ" ։

ասէ արհամարհանօք․ ասէ՝ հզօրն երկրիս է․ որ տայ
գործել զինու և զարդու, և գործեալ զգործ արքունի։
և սակայն ոչ մեղմացաւ անօրէնն 'ի հպարտութէ ան-
տի։ * Եւ Նիկանովր ա̄մ հպարտութ̄բ խստապարանոց 6
գնացեալ, համարէր հաստանել 'ի վ̄ր յուդայեանց․ հա-
սարակ սատակել՝ և նշան յաղթութե̄ կանգնել։ * Իսկ 7
մակաբէոս յա̄մ ժամ յուսացեալ էր 'ի տ̄ր, որ հանա-
պազօր զօգնութի̄ իւր ոչ առնէր պակաս 'ի նմանէ։ * մխի- 8
թարէր զայնոսիկ որ ընդ իւրն էին, մի ձանձրանալ՝ մի
զանգիտել յանօրէն հեթանոսաց․ յարձակել, և դնել
'ի մտի զգործսն քաջութե̄ զառաջինս։ և որ օգնակա-
նութիւնն ձեզ յերկնից գտան․ և արդ՝ ակն ունել զնոյն
'ի տ̄է զյաղթութի̄ և զմխիթարութի̄։ * Եւ մխիթարէր 9
զն̄ո յօրինացն և 'ի մարգարէից․ առ յիշեցուցանել ն̄ց
զմարտ պատերազմաց որ 'ի ձեռս նոցա կատարեցաւ․
* այնպ ասպատեալ յօժարագոյնս ևս առնէր զն̄ո, զհեթա- 10
նոսացն ևս ստուեն 'ի մէջ բերելով, և զուխտիցն ան-
ցանել, և զերդմանցն անարգել։ * և զմի մի 'ի նոցանէ 11
առաւել վառէր մխիթարուե̄ բանիւք, քան զինուքն՝
տիգօք և ասպարօք։ Եւ երազ ևս սկսաւ պատմել ն̄ց
արժանի ժամանակին, զի առաւել զուարթացոյց զա-
մենեսեան։ * և էր տեսիլ երազոյն օրինակ այս․ Ոնիա 12
ոնն որ յայնժամ լեալ էր քահանայապետ․ գեղեցիկ
հայելով, շքեղ տեսանելով, հեզ բարոյիւք, և հանդարտ
սրտիւ․ եկեալ խօսս արկանէր գեղեցիկ, ոմ̄ սովոր էր
'ի մանկութէ̄, զա̄մ զանձին քաջութէ̄․ համբարձեալ
զձեռս իւր աղաչէր 'ի վ̄ր ազգացն հեբրայեցւոց հա-
տատուե̄։ * Ապա դարձեալ տեսանէր զծերունի փա- 13
ռաւորուե̄ սքանչելի և կարի վայելուչ լինո, որ շուրջ
զնովաւ բակ առեալ ունէր՝ և ասէ։ * անդրուստ խօ- 14
սել սկսաւ ոնիա՝ և ասէր․ եղբայր ծերս այս․ սա է
որ բազում աղօթս անպակաս յաճախ մատուցանէ ա̄յ
երեմիա մարգարէ ա̄յ։ * և ձգէր զաջ ձեռն իւր երեմիա, 15
և տայր ձեռն 'ի ձեռն յուդայ սուսեր մի ոսկեհան-
դերձ․ և ընդ տալն՝ ասէր այսպէս։ * Առ զսուսերդ 16
զայդ սուրբ պարգև 'ի տ̄է, զի դովաւ սատակեսցես
զթշնամիս ա̄մ։ * Մխիթարեցան 'ի բանից անտի յու- 17
դայ՝ 'ի զօրեղ և 'ի գեղեցիկ, և բարձրացան յոյժ քաջա-
լերուե̄․ և անձինք երիտասարդաց վերստին նորոգե-
ցան։ Եդին 'ի մտի այնուհետև ոչ այսր անդր սայթա-
քել, այլ հաստատուն զօտս 'ի բոյս հարկանել, յենուլ
'ի համբերութի̄, մնալ 'ի պատերազմի․ ժառանգել
զանուն քաջութե̄, հաստատել 'ի վ̄ր իրաց ուխտին հա-
ւատարութե̄, առնուլ յանձն զճգնութի̄ 'ի վ̄ր քաղա-
քին․ * 'ի վ̄ր կանանց և մանկանց, և եղբարց հարազա- 18
տաց, 'ի վ̄ր դայեկաց բնակաց տոհմային քաղաքացւոց։
և առաւել քան զայս ա̄մ ճգնութի̄ պատերազմի էր ն̄ց
'ի վերայ մեծի տաճարին սրբելոյ։ * Էր սակայն և 'ի 19
ներքս քաղաքացւոցն ոչ թեթև վիշտ պատերազմի, կա-
ծեք վշտագին դատաստանին։ * Այլ իբրև կողմանք 20
զօրացն երկոցունց 'ի միմեանս հասանէին, փող հար-
կանէր, պատրաստութի̄ լինէր, ճակատ յօրդորէր,
զփիղսն վառեալս դնդաց դնդաց 'ի գլուխս յօրինեալ
կացուցանէին, զհեծելազօրն յաջ յահեակ թևս գոր-
21 ծէին։ * Զայն ահեղ տեսիլ՝ յուդա հայեցեալ տեսա-
նէր՝ զդնդացն դրօշու դրօշու պատրաստութի̄, զզի-
նուցն զպէսպէս սրբութի̄, զնշանացն փողփողել, զմե-
ծամեծ գազանացն զանհնարին գազանութի̄, զձեռս յեր-
կինս համբարձեալ՝ 'ի նշանագործ տ̄րն կարդայր․ որ
ոչ թէ ըստ կամս մարդկան, այլ ըստ կամս իւրաւանց
22 իւրոց տայ զյաղթութի̄ արժանեաց իւրոց։ * Եւ սկսաւ
ասել յաղաչելն իւր այսպէս․ դու տ̄ր տերանց՝ առա-
քեցեր զհրեշտակ քո 'ի ժամանակս եզեկիայ արքայի,
և սատակեցեր դու 'ի զօրաց անտի սենեքերիմայ հա-
23 րիւր ութսուն և հինգհազար հեծեալ սպառազէն։ * Եւ
արդ տ̄ր ամենազօր որ բնակեալ ես յերկինս, առաքեա
զհրեշտակ քո յառաջի մեր, յահ յերկեւղ 'ի դողումն, 'ի
24 զօրութի̄ բազկի քոյ, զի զահի հարցին՝ և պակիցեն, * որ
հայհոյութ̄բ հասեալքն 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ։ և
25 սա զբանս իւր վախճանեաց։ * Իսկ Նիկանովր՝ մեծա-
շուք 'ի գոչիւն փողոյ, բազում արուեստականաց ձայ-
26 նիւ զճակատն յառաջ մատուցանէր։ * Սոքա աստի բա-
27 զում աղօթիւք խնդրուածոց 'ի վ̄ր յարձակէին․ * զձեռս
'ի գործ արարեալ, և զսիրտս առ ա̄ծ աղօթիւք յեր-
կինս։ հասանէին հարկանէին զունդն մակաբեան յու-
դայ 'ի զօրացն հեթանոսաց, ոչինչ պակաս յերից բիւ-
րուց և 'ի հինգ հազարէ․ մեծապէս զուարճացեալք
28 յերևել օգնականութե̄ մեծութե̄ցն ա̄յ։ * և այսպէս
զգործն ուրախութե̄ վճարեալ խնդութ̄բ դառնային։
Անդ գտանէին անկեալ զնիկանովր առաջի դնդին կո-
տորելոց՝ զինուն զարդուն նշանօք հանդերձ 'ի մէջ եր-
29 կուց ճակատուցն։ * 'ի ձայն բարձր գոչման մեծ աղա-
ղակաւ զամենազօրն ա̄ծ յիւրեանց հայրենի բարբառն
30 օրհնէին։ * Հրաման տայր որ զօրութ̄բն հաստատուե̄՝
առհասարակ քաջութ̄բ նահատակութ̄՝ մատդեւր հա-
ւանութ̄ 'ի վ̄ր ազգին նահատակեալ՝ Հրամայեաց ըզ-
գլուխն հատանել զնիկանովրայ, և զաջ ձեռն թիկամբն
31 հանդերձ, և տանել յե̄մ։ * Իբրև եկին ինքն՝ եհաս, կո-
չեաց զազգատոհմն, զքահանայսն առաջի սեղանոյն․
32 և ետ ածել զամբարապահ միջնաբերդին զակառանց․ * և
ցոյց ն̄ց զանօրէն զհայհոյիչ զնիկանովրայ զգլուխն, և
զձեռն զոր իշխեաց ձգել 'ի տաճար անդր յամենակալի
33 ա̄յ պարծանօք հպարտուե̄։ * Եւ զլեզուն հրամայեաց
զանօրէն նիկանովրայ հատանել․ և ասէ, մանր մանր
կոտորեալ զայս թռչնոց գէշագէշ ջամբեսցես։ և զան-
մտուն բազուկն յանդիման տաճարին հրամայեաց կա-
34 խել։ * Այլ ամենքեին յերկինս օրհնէին զերևելին ա̄ծ՝
և ասէին․ օրհնեալ որ պահեաց անարատ զսուրբ տե-
35 ղի իւր։ * Եւ կախեաց զնիկանովրայ զգլուխն զբարձ-
րամուր աշտարակէն յայտ յանդիման ամենեցուն․ և

յայտ-

---

(7) Ոմանք․ Զօգնականութի̄ իւր ոչ առնէ պակաս։ (8) Ոմանք․ Եւ մխիթարէր․․․ և մի զանգիտել յանօրէն հեթանոսացդ․․ ձեզ յերկնից գտանել։ (9) Ոմանք․ Առ 'ի յիշեցուցանել ն̄ց զմարտ պ̄տրզմաց․․ կատարեցան։ (10) Ոսկան․ Պատրաստեալ յօժարագոյն ևս առնէր։ (10) Ոմանք․ Եւս ստուե̄ 'ի մէջ բերեալ՝ և։ (11) Ոմանք յաւելուն․ Եւ տիգօք և ասպարօք մխիթարեալ զնոսա։ Եւ երազ։ (12) 'Ի բազումս պակասի․ Ոնիա ոնն որ յայնժամ։ (12) Ոսկան․ Հեզ բարուք։ (13) Ոմանք․ Բակառեալ ունէր՝ և ասէր։ (14) Ոմանք․ Խօսել սկսանէր ոնիա․․․ յաճախ մատուցանէր երեմիա։ Աստանօր՝ 'Ի բազում գըրչագիրս՝ համեմատ մերումս օրինակի, [illegible] և [illegible], բայց թուի թէ վրիպակաւ իմն յաւելեալ գրչի բանս՝ Եղբայր ծերս այս, սա է և̄ն։ Որ երկու օրինակք և Եդ. համեմատ բնագրին յունաց ունին, Եղբայրասէրս այս, սա է, և̄ն։ (17) Ոմանք․ 'Ի զօրեղ և գեղեցիկ․․․ այսր անդր սայթաքել։ (17) Յօրինակին պակասէր․ Եւ բարձրացան յոյժ քաջալե"։ (18) Ոմանք․ Եւ 'ի վերայ դայեկաց։ (19) Ոմանք․ Ոչինչ թեթև վիշտս։ (20) Ոսկան․ Այլ իբրև կողմանց զօրացն երկոցունց պատրաստութի̄ լինիւր, ճակատ յօրդորէր՝ 'ի միմեանս հասանէին․ փող հարկանէր․ զփիղսն վառեալս․․ յաջ և յահեակ։ (21) Ոմանք․ Զինու զպէսպէս սրբութի̄․․․ զձեռս յերկինս բարձեալ 'ի նշանագործ տ̄րն կարդայրին․․ զյաղթութի̄ արժանաւորաց իւրոց։ (22) Ոմանք․ Սենեքերիմի՝ հարիւր։ (22) Յօրինակին ճառագրով գրի․ Սենեքերիմայ ձձե̄։ (23) Ոսկան․ Եւ 'ի դողումն։ (23) Ոմանք․ Բազկի քո զահի հարցին և պա"։ (25) Ոմանք․ Եւ բազում արուեստականաց ձայնից զճակա"։ (26) Ոմանք․ Սոքա ուստի բազում։ (27) Ոմանք․ Եւ զսիրտս աղօթիւք առ ա̄ծ յեր"․․․ մակաբեան յուդայի զօրացն։ (28) Ոմանք․ Զգործն ուրախութ̄ վճարեալ․․ երկուց ճակատացն․ կամ, ճակատուցն։ (29) Ոմանք․ Մեծաւ աղաղակաւ զամենակալն ա̄ծ յիւր"։ (30) Ոսկան․ Նահատակեալ, զգլուխն հատանել նի"։ (31) Ոսկան․ Իբրև եկն և եհաս․․ միջնաբերդին զակառեանց։ (32) Ոմանք․ Եւ եցոյց ն̄ց․․ ամենակալի ա̄յ պարծանօք հպարտութե̄։ (33) Ոմանք․ Զլեզուն․․ զանօրէնին նիկանովրայ․․․ մանր կարել զայն։ (35) Ոմանք․ Զբարձր աշտա-

յայտնապէս օգնականութեն Տն նշան յաղթութե կանգ-
նեցաւ։ * Ո՛չ եւս եդին առհասարակ, հրաման ետուն 36
ընդ ամ ազգն 'ի հասարակ կամաց հաւանութե առնել
զօրն զայն որ տօնից տարեկանաց. զի մի թողցեն ան-
նշան զօրն զայն։ * Եւ էր նշան աւուրն թիւ երեք- 37
տասաներորդ օր, երկոտասաներորդ ամսեանն ադա-
րայ, որ անուանեալ կոչի յասորւոց բարբառոյ անտի
այսպէս. որ միով աւուրբ յառաջէր քան զամիսն մարդ-
քէականն։ * Այն որ ինչ վս նիկանովրայ իրացն՝ խօսք 38
են, այսչափ։ Եւ յայնց ժամանակաց յորում հասաւ ե-
ղէն հեբրայեցիք քաղաքին՝ 'ի նմին վայրի եւ ես զբանս
վախճանեցից։ * Եւ թէ իցեն 'ի կարգի՝ գովեցայց 'ի 39
կարգել անդ. զայս եւ ես կամիմ. ապա թէ հեռաւորս
ինչ՝ եւ տկարս ինչ խօսեալ իցէ, ես այդչափ ինչ կարող
էի։ * Զի որպէս զգինի որ առանձինն ըմպիցէ՝ եւ դար- 40
ձեալ զջուր առանձինն՝ անարգ է. այլ զորօրինակ ըզ-
ջուր ընդ գինի որ խառնէ, քաղցր եւ անոյշ առնէ ըզ-
շնորհս նր. սոյնպէս եւ բանից կազմութե զուարթա-
ցուցանէ զլսելիս որ ընդունին զսա։ Յայսմ վայրի լի-
ցի վախճան բանիցս։

Կատարեցաւ Գիրք Երկրորդ Մակաբայեցւոց։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՑ

Գիրքն երրորդ Մակաբայեցւոց երեւի եւ առաւելագոյն յառաջ գոլ քան զերկրորդն եւ զառաջինն. քանզի Փիլոպատորն Պտղոմէոս՝ առ որով եղեն այս՝ այլ ոչ ոք գոյ 'ի Պտղոմէանցն որք թուեցին Եպիփան։ Այս Փիլոպատոր Թագաւոր Եգիպտոսի էր առ մեծն Անտիոքու Ասիացւոց եւ Ասորւոց Թագաւորաւ. եւ ոչ առ Իրշեր որդւովն նր Անտիոքոսիւ Եպիփանեաւ. յորժամ է՝ զանցս ա-ղէտիցս այսոցիկ զոր պատմեն Գիրքս այս, կանխագոյն լեցին հրէայք 'ի մեծն Անտիոքայ. եւ այս երեւի ամօք կամ թա-ւականօք ոչ ինչ աւելի՝ յետոյ լեցին յորդւոյ նր Անտիոքայ Եպիփանեայ, զոր ինչ առաջին եւ երկրորդ Գիրքն պատմաբանեն։

Գլուխք Երրորդ Մակաբայեցւոց։

ա. Զի Փիլոպատոր Թագաւորն Եգիպտոսի էին 'ի մարտ պա-տերազմի ընդդէմ մեծին Անտիոքայ Ասիացւոց եւ Ասոր-ւոց արքայի. եւ դարձեալ յաղթանակաւ յԵմանց. եւ առանց պատերազմի յաղթեալ Անտիոքոս, վս որոց դիտէ պարգեւս բաշ-խէր։

բ. Եկն Անտիոքոս յԵմ, եւ 'ի պաշտման պարոնոյ կամէր 'ի տա-ճարն մտանել, որոյ ընդդէմ կալով հրէիցն մեծամայր աղէտն. եւ յաղօթս գոչէին առ Ած փրկել 'ի կոխ անօրինին. որ թէպէտ ժողովեաց մտանել՝ պատժեաց յԱյ հարեալ անկեալ զերծանէր, ընդ որոյ մեծ եւ թշնամութե դառնայր նա ընդ հրէայսն։

գ. Եկն եհաս նա յԵգիպտոս. եւ գիր առաքէ առնել զհրէայսն դէ թողցեն զօրէնսն։ Որ բազումք գայթագղեցին, եւ յուղիղ տա-ճարայքն։ Ծանրացոյց զհարկսն. եւ ոչ վարկաւ զայն բաւական, այլ գրեաց յամ աշխարհ՝ կապանօք ածել զամ հրէայս, եւ կորու-սանել 'ի կոխումն փղաց։ Զորոց ցասումն 'ի գութ դարձ-ուցեալ խնամքն Այ, եւ հրէայք մեծապէս փառօք եւ պարգեւօք ար-ձակեցան։

դ. Եւ դէ 'ի Գիր հրամանին մեծարանօք ընդունել զհրէայսն, եւ զինչ առեալ անդրէն տալ ցնս, եւ զյանցաւորս 'ի յԵմ. արք այ Փիլոպատորն Պտղոմէոս Գրէ՝ ինքն կոյս է անփոփոխ, եւ գրէ իւր զանուանն Պտղոմէոյ. զի եմուտ ձախաւթէ յաշխարհն նորա։

ԳԻՐՔ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱԲԱՅԵՑԻՈՑ

ԳԼ. Ա.

1 ԱՐԴ ԵՂԵՒ ՓԻԼՈՊԱՏՈՐ Ա-
րայ 'ի դարձելոց անտի վս կողմանցն յո-
րոց մերժէր զնա՝ եւ զզօրս իւր անտիոքոս.
ժամ տայր՝ հրաման հանէր ամ զօրաց իւ-
րոց հետեւակաց եւ հեծելոց, եւ առնոյր ընդ իւր զքոյր
իւր զարսինոյէ. չու առնէր, խաղայր գնայր գայր հա-
սանէր 'ի կողմանս հռափայեցւոց, ուր էին հասեալ
2 բանակեալ անտիոքոս ամ զօրօք իւրովք։ * Թէոդոտոս
ոմն անուն՝ գործ 'ի միտ արկանէր, առնոյր դունդ մի
որ Է իւրով ձեռամբ էր, ծածուկ վառէր. հասանէր
գիշերի՝ 'ի վր խորանին փտողոմեայ, 'ի ներքս անկանել՝
եւ զնա անդէն սպանանել. եւ միայն անձամբ վճարել
զգործ պատերազմին։ Նմա պատահեալ առաջնորդեր
դովսիթէոս անուն յազգէ հրէայ, ուրացեալ 'ի նախ-
նեացն օրինաց։ անդէն 'ի խորանի անդ արագ արագ
չիջուցանէին. եւ այսպէս մարտն բորբոքէր, եւ իբքն ան-
3 տիոքայ առաւել յաջողէին։ * Յառնէր վաղվաղակի ար-
սինոյէ, 'ի ձայն ողորմ լալոյ, զգեստ արձակեալ առա-
ջի զօրացն աղաչէր, այսուհետեւ 'ի վր անձանց եւ որդ-
ւոց մարտնչել։ Եւ եթէ ինչ յաղթութե հնարս գտա-
նել մարթասցեն, խոստանայր տալ նց յայր՝ երկուս
երկուս մանեակս ոսկիս։ Եւ այնպէս դէպ լինէր թշնա-
մին 'ի ձեռս անտիոքայ եւ զօրացն ապականել բազումս
4 կոտորելով, եւ բազումս 'ի գերութե վարելով։ * Իբրեւ
այս խորհուրդք յաղթեցան, եւ գործն այն 'ի ձեռս իւր
պատրաստեցաւ. եդ 'ի մտի իւրում հասանել ինքն 'ի
վր քաղաքաց որ շուրջ զիւրեւ էին, եւ տալ նց մխիթար։
զայս առնէր կատարէր, ընդ ամ տեղիս պաշտամանց
պարգեւս բաշխէր. քաջալերեալս եւ մխիթարեալս ընդ
5 իւրեւ կացուցանէր։ * Արձակեցին եւ հեբրայեցիքն 'ի
ծերակոյտ ժողովրդենէ անտի հարցանել զողջոյն. մա-
տուցանել պատարագս. յայտ առնել զխնդալ վս յաղ-
թութեն ուրախութե. եւ նա եդ ինքն 'ի մտի իւրում
յօժարել հասանել սիրով ուրախութե 'ի մէջ նց։
6 * Իբրեւ եկն եհաս յԵմ մեծաւ շքով բազում պաշտա- Բ
մամբք, ողջակէզս պատարագաց մատուցանէր մեծին
Այ, գոհանայր եւ շնորհս մատուցանէր։ Եւ ինչ մի կամէր
աւելի պաշտօն 'ի տեղի անդր ցուցանել։ Իբրեւ եկն ե-
հաս 'ի տեղին նր, էր զարմացեալ ընդ գեղեցկութե
վայելչութեց տաճարին, եւ ընդ օրէնս սպասուցն. խոր-
7 հեցաւ ցանկացաւ մտանել ինքն 'ի տաճար անդր։ * Նց
կային առաջի եւ ցուցանէին, եթէ ոչ օրէն եւ պատշաճ
է

րակէն ... նշան յաղթութե կանգնեցին։ (36) Ոմանք. Եւ հրաման ետուն ... կամաց հաւասարութե։ Եւ ոմանք. կամաց հնազանդութե առնել։ (37) Ոմանք. Եւ էր նշանաւորն թիւ ... յերկոտասաներորդ ամս"։ (37) Ոսկան. Զամիսն մարդոքէականն։ (38) Ոմանք. Այն ինչ որ վս նիկա"։ (39) Ոմանք. 'Ի կարգել անդր զայս ... ապա եւ թէ .. ես այդչափ իսկ կարող էի։ (40) Ոմանք. Անոյշ առնէ ... որ ընդունին զնա։

'Ի վախճանի ոմանք. Կատարեցաւ Երկրորդ գլուխ Մակաբէանց։ Եւ ոմանք. Կատարումն Երկրորդ Մակաբէայեցւոց։

Գլ. ա. (1) 'Ի չուս". Հետեւաց եւ հեծելոց. համաձայն այլոց 'ի բնաբ"։ (2) Ոմանք. Անդէն 'ի ներքս 'ի խորանի անդ։ (3) Ոմանք. Զգեստ արձակեալ վաղվաղակի առաջի զօ". մարտնչել. Թերեւս յաղթութե հնարս ինչ մարթասցեն. եւ խոստ"։ (4) Ոմանք. Եդ 'ի մտի իւր հասանել 'ի վր քա"։ (5) Ոմանք. Անտի՝ առ նա հարցանել ... եւ նա ինքն 'ի մտի իւրում յօժարեալ։ (6) Ոմանք. Բազում պաշտամամբք .. վայելչութե տաճարին .. ցանկացաւ ինքնին մտանել 'ի տաճար։ (7) Ոմանք. Սակայն եւ նա տարաշ 'ի տարի։

է զայդ առնել. քանզի և հրէից խակ ոչ է մարթ մտա-
նել, և ոչ քահանայից ամենեցուն. բայց միայն միում
քահանայապետին, սակայն և նմա տարոջէ 'ի տարի,
միանգամ 'ի տարւոջ : * Նածուկայր ոչ ինչ թուլա- 8
նայր. թէպէտ և բերեին զօրէնսն, առաջի ընթեռնու-
լին. և այնպէս ոչ թուլանայր. յամառեալ պնդեալ
էր զանձն 'ի ներքս մատուցանել. եթէ նոքա չիցեն ա-
ւէ արժանի 'ի ներքս մտանել՝ սակայն ինձ արժան է
զայդ պատիւ առնել: * Բայց ասէ՝ դու քեզ ասեմ. 9
զիմրդ է զի յամ տեղիս պաշտամանց անխտիր համար-
ձակ մտանեմ. և ոչոք է որ արգել առնէ: Եւ այլ ոք
անդուստ յանդգնագոյնս բարբառեցաւ՝ ասէ. զի՞
պնդեալ յամառեալ ես. իցեն ինչ արդեւք՝ վն որոյ
չիցէ արժան մտանել: Նա ասէ, այո, չիք ինչ հնար.
թէ կամիք, և թէ ոչ կամիք. բայց թէ մտանեմ: * Անդ 10
քահանայքն ամ պատուական հանդերձիւքն իւրեանց,
անկանէին առզէին, աղաչէին զած օգնել նց, և փոխել
զխորհուրդն զայն 'ի նմանէ. աղաղակաւ արտասուօք
զտաճարն լնուին. և որ ինչ անդ գիտեալ էին քաղա-
քացիքն խռովեալ յանկարծակի յայն վայր հասանէին
վաղվաղակի, զի՞նչ իրք իցեն չչընչէին: Կոյսք 'ի կու-
սատանաց մարքն հանդերձ 'ի հրապարակն հասա-
նէին. հող արկեալ զվարսիւք, ճչիւ աղաղակաւ զքա-
ղաքամէջսն լնուին. * և որ արդ ևս նորամուտ հարսունք 11
առագաստեալք յօրինեալք նստէին, զօրինաւոր զա-
մօթն մոռացեալ, ընթացս յադգնութե ընդ քաղաքա-
մէջսն ընթանային: Այնպէս մատաղամարքն մանկամբքն
հանդերձ, զդարման մանկանցն թողեալ, և այնպէս
անզգայութե ընդ անդաստանս առանց դարձադարձի
յաւագամեծար տաճար անդր պնդեալ ժողովէին: Բի-
բազատիկ իմն էին յայս և 'ի սոյն աղօթք ժողովելոցն.
վն այսորիկ որ անօրէնութեն խորհէր ձեռն յանձին
հարեալ զինքն 'ի ներքս մատուցանել. Յայսր վր քա-
ղաքացիքն բարկացեալ չառնուին յանձն զայնչափ տա-
ռապարտուց զառնն բռնութի: * Իբրև տեսին թէ պն- 12
դեալ հաստատեալ կայ զիւր կամսն կատարել. ձայն
ետուն միմեանց, և յիւրաքանչիւր զէնս դնացին, վա-
ռել կազմել պատրաստել մարտնչել՝ մեռանել 'ի վր
կարգացն նախնեաց՝ և հայրենի օրինացն. և անդէն
վաղվաղակի մեծ խռով 'ի տեղւոջն կացուցանէին. մին-
չև հազիւ հազ ծերակոյտ ժողովրդեանն ցածուցանէին
զամբոխն. և զպատրաստեալսն 'ի մարտէ անտի անդ-
րէն 'ի նոյն ժողովն խնդրուածոց դարձուցանէին: և
զօրք քաղաքին անդրէն 'ի նոյն խնդրուածս դառնային:
* Իսկ որ զթագաւորաւն ծերք և մեծամեծք ժողովը- 13
դեանն էին՝ ջանային զմիտսն հպարտացեալս ցածու-
ցանել. և զհեստեալ յամառութիւն զիջուցանել. և նր
չէր ինչ հնար, այլ պնդեալ յամառեալ էր զդոյն կամս
կատարել՝ զոր յառաջն խորհեցաւ: * Նոյնպէս դար- 14
ձեալ և որ զնովաւն էին՝ իբրև յառնն պնդութե հայե-
ցան, այսրէն 'ի խնդրուածսն դարձան, զամենազօրն
աղաչել զած. այցելու օգնական լինել. զի մի արհա-
մարհեսցէ, և մի 'ի ձեռաց թողցէ, և մի ընդ ոտս տա-
ցէ հպարտութե խորհրդոց՝ զօրէնսն օրինաւորս: Եւ
այնպիսի սաստիկ սաստիկ սրտի մտօք աղաղակ էր զօրայն
ժողովելոց. անհնարին դոչիւն 'ի նմին լինէր. զի կար-
ծեալ այսպէս էր. եթէ ոչ միայն մարդիկն աղաղակի-
ցեն, այլ և պարիսպքն և յատակքն հնչիցեն. զի ամ
մարդկանն 'ի մտի եդեալ՝ զմահ ընդ կենաց փոխանա-
կել, քան տեսանել զտեղին սրբութե 'ի պղծութե դար-
ձուցեալ:

ԳԼ. Բ.

1 Սկսան աղաչել և ասել. Տր տր թագաւոր երկնից,
և տր ամ ամ արարածոց, սբ սրբոց, ամենազօր
ամենակալ, հայեաց 'ի ցաւագնութիս մեր որ 'ի ձեռն
անօրինին և պղծոյն՝ որ յանդգնութե հպարտացեալ
2 է: * Դու ստեղծեր զամ. դու որ զամ ընդունիս հե-
զութբ և արդարութբ. արդար ես դու տր, և որ հպար-
տութբ և ամբարտաւանութբ ինչ գործեն՝ դատիս զնս.
դու՝ որ յառաջ զանօրէնութիւնն գործէին հսկայսն՝ որ
յանձանց զօրութե և 'ի քաջութե յուսացեալ էին՝ ջնջե-
ցեր, ածեր 'ի վերայ նց զանչափ ջուրցն սաստկութե:
3 * Դու՝ որ գործէին զամբարտաւանութե զսոդոմա-
ցիսն՝ յայտ յանդիմանութբ չարեօքն իւրեանց հանդերձ՝
խայտառակեցեր, 'ի հուր և 'ի ծծումբ դատեցեր, և ա-
4 ռակ խայտառակութե յետնոց թողեալ: * Դու՝ զյան-
դուգն զբռունն արքայն սաստիկ զփարաւոն՝ որ արկ 'ի
ծառայութե զժողովուրդ քո սուրբ զիէլ՝ պէսպէս հար-
ուածովք կշտամբեցեր. ցուցեր զքո զօրութե, և ցու-
ցեր դու նմա զմեծութե զօրութե քոյ, զի պատրաստեալ
զհետ հեծանէր ժողովրդեան քոյ բազում զօրօք՝ կառօք
5 և երիվարօք, ընկլուզեր զնա 'ի ծով կարմիր: * բայց
զայնոսիկ որ հաւատացինն 'ի քեզ, 'ի վր ամ արարա-
ծոց զօրացեալս պահեցեր. որք իբրև տեսին զգործս
ձեռաց քոց, օրհնեցին զքեզ տր ամենակալ: Դու՝ թա-
գաւոր, որ ստեղծեր զանչափ զանքննելին զերկինս ամ,
և ընտրեցեր քեզ զքաղաքս զայս, և սրբեցեր զտեղիս
6 զայս յանուն քո քեզ որ աննիազդ ես յամի: * դու՝ ժո-
ղովեցեր զսա 'ի փառս մեծութե, և 'ի պատիւ անուան
քոյ. դու սիրեցեր զտաճարս զայս, և խոստացար դու
սմա Ի̃լի, բամ, ինչ դէպք որ հասանիցեն, կամ նե-
ղութիւնք որ գայցեն 'ի վր, գալ հասանել յայս տեղի
սրբութե խնդրուածովք, լսելի առնել զաղօթս մեր:
7 Արդ հաւատարիմ է բան քո՝ և ճշմարիտ. * քանզի բա-
զում անգամ յորժամ նեղեցան հարքն մեր՝ օգնեցեր
դու նց 'ի խոնարհութե իւրեանց, և փրկեցեր դու զնս
'ի մեծամեծ չարեաց: Արդ աւասիկ և մեք սբ թագա-
ւոր, վն մեծամեծ և բազում մեղաց մերոց չարչարեալք,
հնազանդեալ եմք 'ի թշնամեաց մերոց պարտասեալք
և տարակուսեալք 'ի տկարութե մերում, և յաւուրս
նեղութե յայսմիկ. պիղծս հպարտս և ամբարտաւանս
սպրդէ հնարել 'ի ներքս անկանել, թշնամանել զտեղի
սրբութե զանուանի ընդ ամ երկիր երևեալ տաճար
8 փառաց անուան քոյ: * Թէպէտ և բնակութի քո երկ-
նից երկինք են, աներևոյթ անձեռնհաս ձեռին մար-
դոյ. սակայն վն զի հաճեցար փառօք քովք ըն վայել-
չութե Ի̃լի. սրբեցեր զտեղիս զայս. թէպէտ և յան-
ցաւոր եմք քեզ, մի խնդրեր զվրէժն զայն հեթանոսաց
պղծութբ. և մի պարծեսցին անօրէնք յիւրեանց հպար-
տութիւն, և մի ցնծասցեն յամբարտաւանութե խօսից
իւր-

---

(8) 'Ի լուս''. Նա ծուկայր ոչինչ Թու''. համաձայն երկուց նոր օրինակաց 'ի բնաբ'': Որ երէք հնագոյնք՝ համեմատ մերումս բնաբանի ունին այսպէս միահետ գրեալ. Նածուկայր : որպէս ունի և օրինակն ոսկանայ, թէպէտ և անյայտ նշանակութե : (8) Ոմանք . Եւ յամառեալ էր պնդել զանձն : (9) Ոմանք . Զիցէ ինչ արժան . . թէ կամիցիք թէ չկամիցիք : (9) Ոսկան . Նա ասէ, այո, չիք ինչ : (10) Ոմանք . Զխորհուրդն զայն 'ի նմէ . . և որ ոչ անդ գիտեալ էին քաղաքակիցքն իւր'': (10) Յօրինակին . Զքամէջսն լնուին : ուր 'ի լուս''. ուղղագրի զքաղաքամէջսն . համաձայն այլոց : (11) Ոմանք յաւելուածով . Առագաստօք յօրինեալք . . և այնպէս անզգայութե պճնազարդեալ գործ թողեալ անզգայ-ութե ընդ անգաս''. . յայս և 'ի սոյն էին աղօթք : (11) 'Ի լուս''. Յայսր վր քաղաքակիցքն . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (12) Ոմանք . 'Ի տեղւոջն կացուցին : (13) Ոմանք . Եւ զհեստեալ յամառութեն . . զնոյն կամս կատարել, զոր յառաջնումն խորհէ'': (14) Ոմանք . Եւ այնպէս սաստիկ սաստիկ : (14) Այլք . Անհնարին դոչիւն իմն լինէր :

Գլ. Բ . (1) Ոմանք . Հայեաց 'ի ցանկութիս մեր որ 'ի ձեռս անօրինին . . . հպարտացեալ էր : (3) Ոմանք . Եւ 'ի ծծումբ դատեցար . . յետնոց թողեր : (5) Ոմանք . Թագաւոր, ստեղծեր զանքննելին զեր''. . աննիազդ ես յամէ : (6) Ոմանք . Իսրայէլի . բանք ինչ անդէպք որ հասա'': (7) Ոմանք . Զարեաց իւրեանց, աւասիկ . . . պարտասեալք և տկարացեալք . . և յաւուրս 'ի նեղութեես : (8) Ոմանք . Հեթանոսաց ըստ պղծութե . զի մի պար-

իւրեանց․ խօսիցեն՝ թէ մեք կոխեցաք զտաճարն սըր֊
բութե̄ն, զորօրինակ կոխիցին խառնակօք յատակք մե֊
հենից։ * Ջնջեա՛ զմեղս մեր, և ցրուեա՛ զա̄մ յանցանս 9
մեր, երևեցո՛ զողորմութիւս քո ըստ ժամանակիս ըստ
այսմիկ։ վաղվաղակի ժամանեսցեն մեզ ողորմութիւք քո․
և տուր օրհնութե̄ն 'ի բերան կործանելոցս և չարչարե֊
լոց․ և արա՛ ընդ մեզ խաղաղութե̄ն։ * Իսկ ո̄րն որ 'ի 10
ո̄րս բնակեալ է, ամենազօրն ամենակալն ա̄ծ լուաւ զօ֊
րինաւոր զաղօթս խնդրուածոց ժողովրդեանն։ Զայն՝
որ ա̄րդևս հպարտութե̄բ ամբարտաւանութե̄բ մեծաւ 'ի
վ̄ր ն̄ց համարձակ սատակացեալ էր․ հարկանէր զնա
սաստի անհաս սաստիկ․ տանէր և շարժէր զնա իբրև զե֊
ղէգն 'ի հողմոյ, և անդէն զգետնէր։ Եւ նա այնպէս ան֊
կեալ դնէր անզգայ ընդարմացեալ անմռունչ՝ անդա֊
մալոյծ լուծեալ յա̄մ յօդից․ զի սաստիկ և արդար ա֊
րար հատանէր 'ի վերայ ն̄ր դատաստանքն հպարտութե̄։
* Բարեկամքն և որ զնովաւ սպասաւորքն էին, իբրև 11
տեսին թէ այնպէս արագ հասանէր 'ի վ̄ր ն̄ր դատաս֊
տանն, զահի հարկանէին, թէ գուցէ և ոգիքն սպա֊
ռիցին․ և վաղվաղակի զնա 'ի ներքուստ արտաքս քար֊
շէին․ զարհուրեալք 'ի սաստիկ հարուածոց անտի։
* Իբրև ժամք հարուստ 'ի վերայ անցին, և առնն միտք 12
յիւրն եկին։ սակայն ոչ եթէ զղջացաւ 'ի միտս իւր յետ
մեծի պատուհասին, այլ սաստկագո՛յնս ևս սկսաւ ըս֊
պառնալ։

Գ․ Հրամայէր չու դարձս առնել։ * Իբրև եկն եհաս յեր֊ 13
կիրն եգիպտացւոց․ և զչարութիւն ևս քան զևս յանձն
իւր աճեցուցանէր, տաճարակից ընկերովքն իւրովք՝
մեկնելովք յա̄մ իրաւանց․ և ոչ միայն անթիւ ապե֊
ղութե̄քն չյագեցաւ, և յանչափ յանդգնութե̄ն հասա֊
նէր, զի հայհոյութե̄բ զանեղծն լնոյր։ զի բ̄զմք 'ի բարե֊
կամաց անտի իբրև ը̄ թագաւորն նայէին՝ և ինքեանք
զհետ երթային կամաց ն̄ր։ * Դիր առնէր՝ և 'ի հրա֊ 14
պարակս տայր տարածանել, բամբասանս՝ և հայհոյու֊
թիւս։ և զպարահիւն շուրջ 'ի վ̄ր աշտարակացն արձանս
հրամայէր կանգնել, և գիր հաստատել, հրամա̄ն տալ
սաստկութե̄բ։ ապա թէ իցէ ոք այնր՝ գտցի որ ոչ զո֊
հիցէ․ մի՛ իշխել ամենևին մտանել 'ի տաճար անդր։ Եւ
զա̄մ ազգն հրէից յաշխարհագիր խառնել, 'ի կարգս
հարկի ծառայութե̄ն օրինի։ և որ սակաւ մի խեռեալ
ընդդէմ դառնայցեն, պատուհաս մահու 'ի վերայ ն̄ց․
և զոր ո̄ղն սպանանիցեն, դրոշմեալս հրով նշանաւորս
որմզդական գիցն տանի ոստ 'ի ձեռն պսակաւորս կա֊
քաւեցուցանել։ * Այլ զի մի ամենեցուն իբրև ըզ֊ 15
թշնամի երևեսցի, զայս ևս հրամայեաց գրել 'ի հրո֊
վարտակի անդ․ ապա թէ իցեն ոմանք 'ի նոցանէ որ
յօժարիցեն զօրէնս արքունի յանձինս իւրեանց ունել,
զնոսա քաղաքակիցս աղեքսանդրացւոց համարել։ * Բա֊ 16
զումք 'ի նոցանէ ծանծաղամիտք, որ յառաջն իսկ գայ֊
թի գայթի կային յօրէնսն առաջինս, դիւրաւ տային
զանձինս իւրեանց 'ի ներքս․ իբրև մե̄ծ ին̄չ անուն փա֊
ռաց ժառանգել խորհէին, եթէ մտաց թագաւորին
հնազանդեսցին։ * Բազումք 'ի նոցանէ պնդեցան հաս֊ 17
տատեցան 'ի սիրտս իւրեանց․ և ոչ դրդուեցան յօրէ֊
նացն իւրեանց սրբութե̄․ արկին առաջի զգանձս իւր֊
եանց՝ տալ փոխանակ անձանց իւրեանց․ զի յաներ֊
կեւղս զանձինս իւրեանց փրկեսցեն 'ի գրոյ անտի․ և
յուսո՛վ հաստատեսցին օգնականութե̄ն գտանել։ Եւ որ
մեկնէին 'ի նոցանէ, խորշէին՝ զարշէին, և զն̄ն պիղծս
համարէին․ որոշէին զատանէին յօրինացն հայրենի․ և
յազնուութե̄ անտի սրբութե̄ն զն̄ն 'ի բա՛ց մերժեցին։

ԳԼ. Գ.

1 Իբրև 'ի վ̄ր հասանէր անօրէնն՝ խորհրդոց ն̄ց, յայն֊
չափ սրտմտութե̄ն բարկութե̄ բրդէր, մինչև հրամա̄ն
տայր՝ ոչ միայն յէմացւոյն ածել, այլ ընդ ա̄մ երկիր
ուր բնակեալ իցեն որդիք հեբրայեցւոց, հրամա̄ն տայր
ածել ժողովել կուտել զն̄ն, և չարաչա՛ր մահու սպանա֊
2 նել զկեանս ն̄ց յերկրէ։ * Իբրև այս հրամա̄ն դառնութե̄
սաստիկ ելանէր անօրէն, չա՛ր թուէր ն̄ց նեղութե̄ փո֊
3 փոխելոյ օրինացն քան զմահուն դառնութե̄։ * Իսկ որ֊
դիքն հեբրայեցւոց՝ զօրէնս միամտութե̄բ ը̄ սրբոյին՝ ար֊
դա՛ր պահէին, և 'ի ո̄ր ա̄ծ իւրեանց հաստատու̄ն կային,
և զօրէնսն տուեալս հաստատուն պահէին․ մեկնութե̄ն
առնէին յապստամբայն անօրէնութե̄․ վ̄ն այսորիկ չա֊
4 տից յաչաց ելանէին։ * Բայց վ̄ն հաստատութե̄ գործոյ
սպասուն օրինաց՝ առաջի ա̄մ մարդկան փառաւորեալ
կային․ վ̄ն այսորիկ զարգասիսն բարեաց ազգին՝ այլազ֊
գիքն 'ի համար ոչ բերէին։ բայց զպաշտօնն և զօրէնս
կերակրոցն 'ի հակառակութե̄ ապստամբութե̄ տանէին՝ ա֊
սէին․ առհասարակ արքայի և զօրացն արքունի թշնա֊
մի է ազգս այս։ և այսպիսի բանիւք հայհոյութե̄ զն̄սա
արքունի և պատուհաս մե̄ծ 'ի վ̄ր հասուցեալ դնէին։
5 * Իսկ որ 'ի քաղաքի անդ հեթանոսք էին, իբրև տեսին
զյանկարծակի խռովութե̄ն մարդկանն, և զա՛յնչափ հա֊
լածանսն յանկարծակի հասեալ 'ի վ̄ր, օգնել ինչ ոչ կա֊
րէին, և ոչ ընդդէմ դառնալ հրամանացն արքունի։
6 * բայց սակայն արգահատէին մխիթարէին քաջալե֊
րէին՝ և խնդրէին անցուցանել վաղվաղակի զժամն բար֊
կութե̄, և ասէին․ ո՛չ թողու տ̄ր ա̄ծ իւրեանց զայդպէ֊
սի գունդ տարապարտուց կորուսանել։ և որ ա՛յլ ոք բա֊
րեկամք և մերձաւորք՝ և վաճառակիցք էին, լռելեայն
ո՛ւխտ դնէին օգնական լինել՝ որչափ ձեռնհաս լինէին։
7 * Բայց անօրէնն ա՛յնչափ համբարձեալ էր 'ի հպարտու֊
թիւն առ ժամանակ անդր, և ամենևին ոչ հայէր 'ի զօ֊
րութե̄ մեծին ա̄յ․ բայց ա՛յսպէս ածէր զմտաւ՝ թէ մշտըն֊
ջեան իցէ իւրոյ խորհրդոցն իշխանութե̄։ Արդ՝ հրո֊
8 վարտակս առնէր ը̄ ա̄մ աշխարհ՝ օրինակ զայս։ * Ար֊
քայ անտիոքոս՝ կողմանցդ եգիպտացւոց 'ի տեղիս տե֊
ղիս, առ սպարապետս, և առ զօրավարս, և առ զօրս՝
ողջոյն․ ողջ լինիջիք․ և ես ինձէն իսկ ողջ եմ ա̄մ իրօք,
9 զօրօք, տէրութե̄ օրինօք։ * Ձեր ինքնին լուեալ իցէ
վ̄ն առնուձիոյ Ճանապարհին, որպիսի դիպաւ մեզ ես
դիցն օգնականութե̄բ 'ի Ճանապարհին․ ոչ զօրութե̄ բռնու֊
թե̄բ, ոչ 'ի տեգ նիզակաց, ոչ 'ի հաստատալինդ բռնու֊
թե̄ն աղեղանց․ այլ հեզութե̄բ և խոնարհութե̄բ, մարդա֊
սէր խորհրդովք, իբրև դայեկաբա՛ր սնուցանել զա̄մ
կողմանս ստորին ասորւոց և տաճկաստանի․ ընդ ա̄մի
10 ա̄մ բարեաւ եղէ․ * մեծապատիւ մեծապարգև արա֊

րաք

ծեացին․․․ յամբարտաւանութե̄ խօսից իւրեանց, և ա֊
սիցեն թէ։ (9) Յօրինակին պակասէր․ Ըստ ժմկիս ըստ այս֊
միկ։ (9) Ոմանք․ Ժամանեսցեն առ մեզ ո՛՛։ (10) Ոմանք․
'ի վերայ ն̄ց․ համբարձեալ սաստ՛՛․․․ սաստիկ հար֊
ուածովք տանէր և չար՛՛․․․ իբրև զեղէգն 'ի հողմոյ։
(11) Ոմանք․ Տեսեալ բարեկամքն․․․ այնպէս երագ հա֊
սա՛՛․․․ և ոգիքն անդէն սպառեսցին։ (12) Ոմանք․ Ոչ
եթէ զղջացաւ ինչ 'ի միտս իւր․․․ չու դարձի առնել։
(14) Ոմանք․ Եւ 'ի գիր հաստատել․․․ իցէ ոք այն գտցի
ոք․․․ ոստս 'ի ձեռս պսա՛՛։ (15) Ոմանք․ Յանձինս իւր֊
եանց ցուցանել։ (16) Ոմանք․ Որ յառաջ իսկ գայթն 'ի
գայթին կային․․ իբրև մեծի ին̄չ անուն։ (17) Ոմանք․
Զի աներկիւղ զանձինս․․ յօրինացն հայրենեաց․ յազ֊
նուութե̄․․․ 'ի բաց մերժէին։

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք․ Մինչ հրամա̄ն տայր ոչ միայն 'ի
վ̄ր Եմացւոյն ածել զբարկութի․ այլ ընդ ա̄մ․․ և չա֊
րաչար մահուամբ սպանել զկեանս։ (2) Ոսկան․ Ելա֊
նէր յանօրինէն։ (3) Ոմանք․ Առնէին յապստամբ անօ֊
րէնութե̄։ (4) Ոմանք․ Եւ զօրէնսն կերակրոյն։ (5) Ո֊
մանք․ Եւ զայնչափ հալածանս յան՛՛։ (6) Ոմանք․ Եւ
այլ ոք որ բարեկամք։ (7) Ոմանք․ Այնչափ բարձրաց֊
եալ էր 'ի հպարտութե̄․․․ այսպէս ածէր նա զմտաւ․․
ընդ ամենայն աշխարհս զօրինակ զայս։ (7) Ոսկան․ Ե֊
թէ մշտնջենական իցէ իւրոյ։ (8) Ոմանք․ Արքայ ան֊
տիոքոսէ։ (9) Ոմանք․ Դիցն օգնականութե̄բ զայն Ճանա֊
պարհ խորհեցայ, ոչ զօրութե̄բ բռնութե̄բ, և ոչ։ (10) Յօրի֊
նակին պակասէր․ Իջաք և 'ի քաղաքն։ (10) Ոմանք․ Մտանել
'ի տաճար անդր, 'ի չա՛՛․․․ որ ոչ երբէք կամին կասել։

րաք զնմ կողմանս քաղաքացն : Եկայք իջայք և ՚ի քաղաքն
Եմայեցւոց , եկայք համեցայք մտանել ՚ի տաճարն ՚ի չարագործայ
վայր անդր , որ ոչ կամէին կասել երբէք ՚ի
խորամանգութենէ չարեաց իւրեանց : * Նոքա մեր ՚ի վերոյ 11
բանիւք խնդացին զմեր ՚ի նմ հասանել , բայց արգեամբք
խորամանգեցին չմերձենալ ՚ի մեզ . և ոչ զմեզ
՚ի տաճար անդր մերձեցուցին , և ոչ զերևելի դահամանս
պատարագաց մերոց ՚ի տաճար անդր իւրեանց
ընկալան , ՚ի հպարտութենէ ամբարտաւանութեն յեցեալ ,
յայն որ ՚ի հնոց ժամանակաց հետէ ունէին , արգելին
զմեզ ՚ի ներքս մտանելոյ : Կարօտացան պակասեցան ՚ի
մերմէ բարեաց մարդասէր զօրութէ՝ զոր ունիմք առ
ամ մարդիկ : * և զիւրեանց զանհնարին մտացն Թշնամութե 12
զօր ունէին ընդ մեզ , յայտնապէս կամեցան ցուցանել .
իբրև միայն ՚ի մէջ ամ ազգաց կամեցան կնճռանալ
ելանել տիրել Թագաւորել հպարտանալ՝ ամբարտաւանել
յոյժ կալ , բարձրապարանոց երևել ՚ի վերայ
երախտաւորաց իւրեանց : * Մեք իբրև կամեցաք ըստ 13
նց անմտութեն զմեր միտս զնատուցանել , մեծաւ յաղթութբ
դարձաք անտի ՚ի կողմանս երկրին եգիպտացւոց
: զամ ազգս և զազգս մարդասէր հեզութբ խնամով՝
ոռչ պարտ պատշաճ էր օրինի մերում նուաճեցաք
: * և զազգատոհմն նց առանց մխոյ ՚ի մտի ունելոյ , 14
վն բազմապատիկ յանդգնութենն և ժպրհութե նց . սակայն
հրամայեցաք աղեքսանդրացւոց քաղաքակից արժանիս
առնել ՚ի համարի : * Նոքա ևս վատթար յետսամիտ 15
խորհրդովք՝ և անկակից խորամանգութբ զայն
բարիս յանձանց մերժեցին : և քանզի հանապազ զմիտս
իւրեանց ՚ի չարին հաւանութենէ ունէին , ոչ միայն ՚ի
բաց մերժեցին զերևելի պատիւ մեծարանաց ընկերութեն .
այլ գարշին և անարգեն , և պիղծ համարին բանիւք
և լռութբ : և զայն ևս սակաւս որ ՚ի մեզ գթով
նուաճեցան , խոտեն և անարգեն , և անկեալ կեանս
շատաց տագնապաւ ՚ի վր հասուցանեն . կարճ ՚ի կարճոյ
վաղվաղակի՝ կործանումն իրաց նց խոստանան ցուցանել
: * Յայսմ ամէ հաստատեցաք նց ը մեզ Թշնամութե . 16
և խորհուրդս ՚ի մտի եդաք , եթէ դուցէ առ
այնպիսի խորամանգ բարուք նց յանկարծակի խռովութե
ինչ ՚ի մեր վերայ հասանիցէ . և նոքա ըստ իւրեանց
անօրէնութէ զԹիկունս հասո առնիցեն , մատընտու
՚ի ներքուստ արտաքս առ Թշնամիս անդր դառնիցեն
: Հրաման տուաք՝ վաղվաղակի իբրև ՚ի ձեռն առնուցուք
զայդ մեր առ ձեզ հրովարտակս . զմօլեկան
չարագործդ կնաւ և մանկամբք հանդերձ մեծաւ Թըշնամանօք
և աշխատութբ , տուիք ձեռօք պարանոցօք
կապեալովք , շուրջանակի պատեալ պաշարեալ պահապանօք ,
աճապին պատուհասիւք առ մեզ արձակել :
* Զի իբրև նոքա՝ խորամանգ ըստ անօրէն չարագործութեն 17
պատիժ և պատուհաս ըստ իւրեանց արժանի
գործոցն կրեսցեն . խաղաղագոյն և դիւրին մերոյ իրաց
կազմած հաստատութբ պատրաստեսցի : Այլա
Թէ գտցի՝ որ Թաքուսցէ ոք ՚ի նոցանէ այր մի՝ կամ կին
մի , կամ տղայ մանուկ մի՝ յանցեալ ծերութէ մինչև ՚ի
դիեցիկն ՚ի գրկի , չարաչար տանջանօք պատուհասամահու
զնա տաժման հարցեն : * Այլա Թէ ոք գտցի , 18
որ զզօղեալն Թաքուցեալն դուշակեսցէ , ինչքն և ստացուածքն
դուշակելեացն լիցին , և յարքունի գանձէնմա
պարգև լիցի , և ազատուէ պսակաւ պատուեալ ՚ի հրապարակս
19 եկեսցէ կոչեցեալ : * Եւ ամ տեղի՝ ուր
երևեսցի ՚ի նմա՝ ՚ի նոցանէ ոք զօղեալ և Թաքուցեալ ,
աւեր հրձիգ և անապատ լիցի . և ամ ազգի մարդկան
յամ պէտս՝ անպէտ կացցէ մինչև յաւիտենական ժամանակաց :

ԳԼ. Դ.

1 Եւ հրովարտակն՝ արքունի օրինակ զայս գրեցաւ :
Բայց ը ամ տեղիս ուր և հասանէր հրաման հրովարտակին ,
դաւառակոյտ քաղաքաժողով ուրախութի
լինէր հեԹանոսացն , մեծաւ ցնծութբ և ուրախութբ ,
զառագաստեալ խորամանգ նենգութբ զոխուն
խորհրդոցն գաղտնեաց՝ յայտնութբ համարձակութբ
2 զԹշնամուն ցուցանէին : * Եւ քաջացն սուգ անհնարին՝
և գերարտօսրալից դոչմամբ եղանդն ՚ի վեր հանեալ
զփրաս ձմէր : յանկարծակի հրամանն դառնութե
որ ՚ի սատակումն զամենեսեան առհասարակ հրաւիրէր
3 : * Քանզի զի՞նչ օրէնք կամ քաղաք , կամ բնաւ
ամենևին տեղի բնակեալ մարդկամբ , կամ ո՞ր անցք փողոցաց
ընդ ամ քաղաքս , որ ոչ դուժև աղաղակաւ կոծով
4 ՚ի վր նց չէին լցեալ Ճչելով : * Զի այսպէս մեծաւ
սաստիկ դառնութբ , և անողորմ հրամանաւ զազգն
ընարեալ ՚ի քաղաքաց քաղաքաց ժողովեալ յուղարկէին
՚ի ձեռն զօրավարաց դաւառացն , զի արտաքոյ բնակութե
՚ի տար պայման հրամանին տարաժամուց մեռանել :
և այնչափ աղէտ տարակուսի էր ՚ի վր անհնարին
վշտացն , մինչև սիրան ոխակալ և ակնախանձալից՝ մն
հասարակ գԹոյն յայն ողորմ տեսիլ չարչարանաց մարդկանն ,
արտասուք քամէին : Զի յանկարծակի զԹշուառութեն
5 Ճանապարհօքն՝ * զի երԹային տանէին զբազմութե
ծերակոյտ ալեացն հնացելոց , հիւանդաքայլ
տոտիք տարակուսեալ տկարութբ ՚ի հնուէ ժամանակի :
Իսկ որ արդև նորոգ ամուսնութիւք ՚ի միմեանս
հասեալ Թերալից ուրախութբ նորասէր առագաստիցն ,
6 չարաչար դուժև մերկացեալք , ուղղոյ լինէին : * Եւ
ամբածածուկ քողաձիգ ծնկասէր հարսունք , փարսս
մերկացեալ՝ գոյժ առեալ՝ զիւղաԹուրմ ցցունսն յանդգնեալ
հոլանեալ՝ հող ՚ի գլուխ տանէին : փոխանակ երգոցն
ուրախուէ ձայնակից ընկերօք , անընդել աշխատուէ
տառապանօք , հերարձակ ցնեալք՝ և կապեալք
ընդ հրապարակն , մինչ ՚ի նաւացն նաւահանգիստն
7 բռնութբ քարշեալք երԹային : * և նոցին ամուսինքն՝
տոռն ընդ անձն փոխանակ երիտասարդուէ ցնծուենն՝
ձեռակապօք խառնաձիգ ՚ի մանգնեան լալոյ մն հասեալ
ժամանակին , անդէն առ ոտս իւրեանց զօրհաս մահուն՝
8 դէմ յանդիման առ ՚ի դժոխս նկարէին : * Եւ այսպէս
զամենեսին իբրև զգազանս ինչ ՚ի վայրէ երկաԹակապս
ածեալ , ընդ խելս նաւաց զպարանոցս կապէին՝ և նովին
շղԹայիւք բևեռէին : կխոցն զոտիցն և զձեռաց
կապելոյ առեալ՝ ընդ վերնակողմն սախտակամած նաւին
բևեռէին : յամ կողմանց Թմբրեալք և յիմարեալք ,
զի անձին ինչ հրամայել յերԹալ նաւացն նենգութբ
9 ինչ մի կարասցեն : * Իբրև այնպէս զամենեսին զնն ՚ի
նաւ

---

(11) Ոմանք . ՚Ի մարդասէր զօրուէ : (12) Ոմանք . Կնճռանալ . զեղանել տիրել . . . յողնկալ . բարձ'' : (13) Ոմանք . Ըստ նց անզգամութե զմեր միտս . . պատշաճ էր ՚ի մերում նուա'' : (15) Ոմանք . Յետամիտ խորհրդով և ան'' . . . ՚ի կործանումն իրաց նց խոստանան անցուցանել : (16) Ոմանք . Եւ խորհուրդ ևս ՚ի մտի եդաք . Թէ դուցէ առ այսպիսի . . և ձեռօք և պարանոցօք . . պաշարեալ պահպանօք : (17) Ոմանք . Տանջանօք պատուհասական , պատուհասիւ : Ոմանք . պատուհաս մահու զնա : (18) Ոմանք . Թագուցեալն դուշակել : (19) Բազմք . Եւ ամ տեղի որ երևեսցի :

Գլ . Դ . (1) Յօրինակին գլխոյ . Եւ հրովարտակն արքունի օրինակ զայս : (2) Ոմանք . Եղանդն ՚ի վերայ հանեալ :

(3) Ոմանք . Կամ բնակուէ բնաւ տեղի մարդկան , կամ ո՞ր անցք : (4) Ոմանք յաւելուածով . Զի այնպէս մեծաւ սաստիկ դառ'' . . . ՚ի ձեռն զօրավարաց քաղաքացն և գաւառաց . . . գԹոյն յանողորմ տեսիլ չարչարանաց մարդկան արտասուօք քամէին , զյանկարծ'' : (4) ՚Ի լուս'' . ՚Ի տալ պայման հրա'' . համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ'' : (5) Բազումք . Ուղղոյ լինէին : (6) Ոմանք . Փարսս մերկացուցեալ . . . մինչև ՚ի նաւացն նաւա'' : (6) Ոսկան . Զիւղաթորմ ցցունսն : (7) Ոմանք . Եւ նոցուն ամուսինքն . . . ձեռակապօք խառնաձիգ . . . առ ՚ի գլուխս նկատէին : (7) ՚Ի լուս'' . Առ ՚ի դժոխս նկատէին . համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ'' : (8) Ոմանք . Թմբրեալք անձին ինչ հրամայել երԹալ նաւացն նենգութբ ինչ մի արասցեն : (9) Ոմանք .

նաւ անդր՝ ամացեալ տանէին. և ընդ հողմոյն աջողել
ը̅ հրամանի թագաւորին 'ի տեղի հասուցանէին: Հրա֊
մանեաւն արտաքոյ քաղաքին յասպարիսի անդ՝ յը̅ար֊
ձակ տեղւոջ յաշխարհակոյս վայրի վ̅ն խայտառակու֊
թե̅ ազգին. զի ամենեցուն համարձակ իցէ տեսանել
որ յայսկոյս յայնկոյս շահատակէին. զառաջին քինու
վրէժն զամենեցունց ը̅ այն հանէին: *Իբրև այս ա̅մ 10
լինէր. դարձեալ լու լինէր, թէ ազգակիցքն գաղտուկ
ելանէն արտասուաց կցորդ լինել, վասն յանկարծակի
թշուառութեան 'ի վ̅ր ազգին հասելոյ: Իբրև այն ազդ
լինէր՝ 'ի սրտմտութե̅ բարկութե̅ բրդէր թագաւորն.
Հրաման տայր և այնոցիկ որ 'ի ներքս 'ի քաղաքի անդ
էին՝ ածել խառնել ը̅ նո̅, և առհասարակ 'ի նմին պատ֊
ժի պատուհասի արժանի մահու առնել զամենեսեան.
և ընդ միով աշխարհամար գրովն զազգատոհմն ա̅մ յան֊
ուանէ գրել: *Ջի առ յառաջ սակաւ մի յայտնելոյ 11
գործոցն վ̅ն սրտացաւուե̅ պաշտամանն պատուիրեալ
էր, սաստիկ պատուհասիւք մեծամեծ տանջանօք 'ի
միում ժամանակի արագ արագ կորուսանել: *Եւ նշ̅ 12
գիր համարոյն այսպէս դառնութե̅ սաստիկ հրամանին
սրտացաւուե̅ պնդապէս յարևելից մինչև 'ի մուտս արև֊
ու անվախճան կատարած յաւուրս քառասուն ձգտէր:
*Առաւել մեծապէս քան զօրէն հանապազորդ՝ թա֊ 13
գաւորն լի̅ ցնծութե̅ հրաման տայր՝ մեծի տաճարին
կռչականս նուիրել յա̅մ մեծամեծաց. մոլորեալ միօք
'ի ճշմարտութէ, անօրէն պիղծ բերանովն զանշըշունչ
զանձայն զանմռունչ կուռսն՝ յարգէր գովէր. և յօրի֊
նաւոր սրբութեան խօսէր որինչ ոչ էր արժան: *Եւ 14
յետ ժամանակեալ ժամադիր ժամուն, եկին մատու֊
ցին աշխարհահամար դպիրքն զգիրն առաջի թագա֊
ւորին. սկսան պաղատել, և անհնար համարեցան առ֊
նել գիր զաշխարհամար հրէիցն. ասէ, ոչ յաղթեմք վ̅ն
անչափ բազմութեան. զի բազում այն են ասէ, որ ցան
ատ անդ ընդ աշխարհ անհամար մնացեալ են արտա֊
քոյ այդր գրոյ անհամար կան. և որ 'ի տեղիս տեղիս՝
յապարանս ապարանս 'ի կողմանս երկրին եգիպտաց֊
ւոց անհամար կան: *Իբրև զայն լսէր թագաւորն, 15
պատուհասակից առնէր զդպիրսն իբրև զկաշառաքեկս,
իբրև զայն ինչ խելս մեքենայից խառնեալ՝ զի ապրե֊
ցուցանել մարթասցեն նոքա զնո̅: *Նոքա՝ հաստա֊ 16
տէին և ասէին, յայտ յանդիման ցուցանէին զքարտէսն
սպառեալ, և զգրիչսն մաշեալս: և այս ա̅մ լինէր վ̅ն
օգնականութե̅ բարձրելոյն, որ ցուցանէր զգթութի
խնամոց 'ի վ̅ր եբրայեցւոցն:

ԳԼ. Ե.

Յայնմ ժամանակի կոչէր նա զհերմոն փղապետ, մե֊ 1
ծաւ սաստկութե̅ վառել զփիղսն 'ի վաղիւ անդր.
զի առանց յապաղելոյ պատրաստեսցէ գինեզէնս խնկա֊
լիցս՝ զայրացեալս կնդրկաւ՝ գազանացեալս անապա֊
կաւ, 'ի հրապարակ ածել՝ թուով իբրև եւթնհարիւր.
ածել պատրաստել ահագին պատուհաս ազգին եբ֊
րայեցւոց: *Եւ թագաւորն զայս հրաման տայր փղա֊ 2
պետին, և ինքն յուրախութի դառնայր՝ բազում զօրօք
մեծամեծ աւագանով, որ առաւել ևս թշնամու̅ էին
3 ը̅ ազգին եբրայեցւոց քան զթագաւորն: *Իսկ փղա֊
պետն իբրև լուաւ զհրամանն սաստկու̅՝ կատարէր.
'ի ժամ անդ զփիղսն պատրաստէր. և այլ սպասաւորքն
ելանէին կապէին զտառապելոցն զոտս և զձեռս, և
զայլ պահ գիշերապահ շուրջ զնոքօք զգուշու̅ բերբ֊
աղգի ածէին: ընդ միտս իւրեանց համարեալ, ը̅ ազգն
ընդ առաւօտն վախճան սատակման ածեալ 'ի վ̅ր ազ֊
4 գին տեսանէին: *Իսկ հրէայքն յա̅մ կողմանց զանձինս
իւրեանց անզօր և առանց օգնականութե̅ դէմ անկեալ
հեթանոսացն համարէին. զամենակալն ա̅ծ, և զա̅մ զօ֊
րութեանց զօրացուցիչ զողորմածն ա̅ծ՝ անդադար բար֊
բառով արտասուօք կարդային: անկեալ առհասարակ
աղաչէին՝ դարձուցանել շրջել զխորհուրդն անօրէնու֊
թե̅. մեծապէս յայտնութե̅ անցուցանել զորհասն, որ
5 անդէն մօտաչուտ զոտիւք զձեռօք պատեալ է: *Փղա֊
պետն զանողորմ գազանսն՝ գինեզէնս խնկալիցս զայ֊
րացուցեալ ընդ առաւօտն 'ի դուռն թագաւորին հա֊
6 սուցանէր. *Իսկ այն որ յաւիտենից ժամանակաց գե֊
ղեցիկ արարածք, բարուք բաժին տունջեան և գիշե֊
րոյ վիճակ ելեալ յերկնաւոր 'ի պարգևատու յառա֊
տաձեռնն ա̅յ, ելանէր պարգև մասն մի քնոյ՝ զոր ա֊
ռաքէր 'ի վ̅ր թագաւորին. և անդէն թմբր և խորին,
և քաղցր և անոյշ քնով 'ի զօրութե̅ ա̅ն կապէր զթա֊
գաւորն, և զնա յանչարժ խորհրդոցն անտի խաբեալ
7 վրիպեալ կացուցանէր: *Անդ որդիք եբրայեցւոցն՝
զժամանակեալ զմահաբեր զորհասի ժամանակն զան֊
ցուցեալ, զը̅ն զերկնաւորն ա̅ծ օրհնէին: և դարձեալ
անկեալ 'ի վ̅ր երեսաց իւրեանց՝ աղաչէին կատարել
զպարգևն 'ի մեծազօր բազկէ անտի, 'ի մէջ հպարտա֊
8 ցեալ հեթանոսացն երևեցուցանել: *Իբրև ընդ մէջ
լինէր ժամ տասներորդ. և սպաս տաճարին ա̅մ պատ֊
րաստեալ էր, և կոչնականքն յիւրաքանչիւր 'ի չափս յօ֊
րինեալ կային. յանկարծակի խթեաց ա̅ղ արար, մերձ
յանցանել լինել ժամ ուրախութե̅ տաճարին: Զայն
ժամ զուրախութե̅ զմտաւ ածէր թագաւորն, և անդէն
բազմեալ վաղվաղակի հրամայէր զկոչնականսն 'ի ներքս
կոչել, սպաս առնել տաճարին բարձիցն պատրաստու֊
թե̅, զայր այր յիւրաքանչիւր գահ հրամայէր մատու֊
9 ցանել. *'Ի ձեռն առեալ զուրախութե̅ խրախուսնս տօ֊
նէր տաճարին, զանագան ժամուն ընդ ուրախութի
զուարթութե̅ անցուցանել: Իբրև յերկարագոյն նուա֊
գօք զբանիւք անկանէին. կոչեաց զփղապետն ահեղ
սաստկութե̅ դառնապէս պատուհասէր. ընդէ՞ր կամ
զմէ՞ զժամադիր սաստիկ հրամանի զօրահասսն՝ անցեալ
10 հրէայքն, և զայս օր կեցեալ գտանէին: *Նա՝ կայր ցու֊
ցանէր նմա զհրամանն արքունի՝ գիշերախառն կատա֊
րեալ. և նոքին կոչնականքն վկայէին բանիցն փղապե֊
տին: ապա թագաւորն զդառնութեան գազանութեան ցա֊
ծուցանէր՝ և ասէ, երթ դու քեզ՝ զայս օր քնոյ շնորհ
կալցին նոքա: բայց անվրէպ զվաղիւ օրն պատրաստեա֊
ջիր 'ի նմին գազանութե̅ զփիղսն 'ի վ̅ր անօրէն ազգին
11 հրէից սատակման հասուցանելոյ: *Իբրև զայն ասէր
թագաւորն. և ամենեքին լի̅ ուրախութե̅ ընդ մի բե֊
րան զհրամանն գովէին, յիւրաքանչիւր վանս 'ի միմեանց
բաժանեալք, վ̅ն անագան ժամուն մեկնէին. և սակայն
այնչափ ոչ տային քնոյ զանձինս, որչափ զգիշերն ա̅մ

ԸՂ-

'Ի նաւ անդր ամրացեալ տա''. . . որ յայնկոյս յայնկոյս շահատակեն, զի զառաջին քինու : (10) Ոմանք. Ելանէին արտասուակցորդ լինել. . . արժանի առնել : (10) 'Ի լուս''. Աշխարհահամար գր'' : (11) Ոմանք. Ջի առ սակաւ մի յառաջ յայտնելոյ գործոյն վ̅ն սրտցաւութե̅ : (12) Ոմանք. Յարևելից մինչև յարևմուտս : (13) Ոմանք. Զանշշունչ զանձայն : (14) Ոմանք. Եւ յետ սակաւ ժամադիր ժամու. . . աշխարհամար. . . զի բ̅զ̅մ են ասէ որ ցրուեցան աստ անդ : (14) 'Ի լուս''. Սկսան պատմել, և անհնար հա''. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (15) Ոմանք. Պատուհասակից արձակէր զդպ''. . . խելս մեքենայիցն խառնել : (16) Ոմանք. Եւ յայտ յանդիման ցու'' :
Գլ. Ե. (1) Ոմանք, Զայրացուցեալս կնդրկաւ, գազանացուցեալս անապա''. . . ածեալ թուով. . . յահագին պատու'' : (2) Ոմանք յաւելուն. Բազում զօրօք բարեկամօք մեծամեծ : (3) Ոմանք. Իսկ փղապետն իբրև առնոյր զհրա''. . . և 'ի ժամ անդր զփիղսն. . . 'ի միտս իւրեանց հա''. . . ածել 'ի վ̅ր : (4) 'Ի լուս''. Որ անդէն մօտալուտ զոտիւք. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (6) Ոմանք. Եւ գիշերոյ վիճակեալ յերկնաւոր. . ելանէր պարգև մի մասն քն'' : (6) Ոմանք. Թմբր և խորխորին և : (7) Ոմանք. Զժամակալ զմահաբեր զօր'' : (8) Ոմանք. Եւ անդրէն բազմել : (9) Ոմանք. Յերկարագոյն նուագքն. . կոչեցեալ զփղապետն. . և զայս օր կեցեալ գտանէին : Ոմանք. Եւ այս օր կե'' : (10) Ոմանք. Եւ ասէր. Երթ դու. . . զվաղուէ օրն պատրաս'' : (11) Ոմանք. Իբրև զայս ասէր. . ուրա֊

զմիտս ածէին մեղէնայել զինչ նոր նոր չարչարանս 'ի
վ̅ր տառապելոցն հասուցանել մարթասցեն ։ * Այն 12
ինչ՝ հաւ խօսեցաւ, կանուխ ընդ առաւօտն գազանացուցեալ՝
վառեալ զգազանսն 'ի գինի և 'ի խունկ, ածեալ
պատրաստէր ․ և ինքն իջեալ 'ի մեծ սրահի անդ
ճեմ առեալ շրջէր ։ իսկ որ 'ի քաղաքի անդ էին, առհասարակ
ելեալ հեղեալ՝ եկեալ ժողովեալ էին ․ դէտ
ակն ունէին թշուառուէ̅ տեսլեանն, որ ընդ այգն ը̅
առաւօտն 'ի վ̅ր հրէից սպառնացեալ պահէր ։ * Եւ 13
հրէայքն ժամ 'ի ժամ անցեալ զօրհասաւն, բազում
արտօսր՝ պահոց անդուէ̅ 'ի ձայն ողորմ ողբոց, զձեռս
յերկինս բարձեալ՝ զմեծ զամենազօրն ա̅ծ աղաչէին,
միւսանգամ այցելու լինել փրկել զն̅ն յանհնարին յորհասէն ։
* Չև լինէր արեգական ճառագայթիցն յաշխարհ 14
սփռեալ, և թագաւորն յարուցեալ դէտ ակն
ունէր մեծամեծայն ։ հասեալ 'ի դուռն փղապետին,
աչօք ցուցանել զպատրաստութին փղայն, որպէս վառեալ
պատրաստեալ 'ի դուռն հասեալ էր ։ * Թագաւորն 15
շնորհական լինէր ․ զարմացեալ էր ը̅ պատրաստութին ։
Դարձեալ միւսանգամ անդրէն զառածանէր,
զի՞նչ իրք իցեն վ̅ս անօրէն ձեպոյն ․ դարձեալ զմիտս
դարձուցանէր, պատուհան 'ի վ̅ր փղապետին կայէր,
թէ որինչ հրաման տուեալէր, զայն ոչ վաղվաղակի 'ի
գլուխ հանեալ ցուցանէր ։ * Եւ այս ա̅մ լինէր 'ի հրամանէ 16
տ̅ն ամենակալի, զանհնարին զօրհասին անդութէ̅
խորհուրդսն յապուշ դարձուցանէր ։ արդ մատուցեալ
փղապետն զմեծամեծս յաւագանւոյն 'ի վկայուէ̅
տանէր ․ որպէս կանխաւ փիղքն վառեալ և զօրքն պատրաստեալ,
զհրամանն արքունի հաստատուն 'ի գլուխ
կատարեալ ցուցանէր ։ * Դարձեալ յայնմ ժամանակի 17
թագաւորն ընդր մեծաւ բարկութէ̅ վ̅ս մեծուէ̅ց գրթոյն
ա̅յ, զի կամէր ցրուել զխորհուրդս ն̅ր ։ որ անդէն
իսկ մեծաւ բարկութէ̅՝ սաստիկ պատուհասիւք
հայեցաւ ընդ փղապետն ․ Սկսաւ խօսել՝ և ասէ ։ * որ 18
միանգամ հարք և մարք և որդիք 'ի տեսանել իսկ եկեալ
իցեն, գրեսցի կեր արկանել գազանացն ․ և զքեզ ը̅
ն̅ս փոխանակ անմեղացդ այդոցիկ, որ իսկզբանէ նախնեաց
մինչև 'ի նախնիս անարատ զարդարութին և զհաւատս՝
մեզ պահեալ է եբրայեցւոցդ այդոցիկ ։ և եթէ
ոչ վասն դայեկատոհմ միաւնունդ սիրոյն էր, զքաղցր
արևդ յաչայդ հատանէի, և զքեզ նենգաւոր չարագործ
'ի միջոյ պակաս առնէի ։ * Փղապետն այսպէս յանկարծ 19
ժամանակի յեղեռնաւոր պատուհասէն մազապուր ելանէր ․
և յառաջին զուարթութէ̅ անտի զիջեալ տրտմագոյն
երեսօք այր զարամբ զինքն 'ի միջոյ անտի 'ի բաց
մերժէր ․ և բարեկամքն իւրաքանչիւր գլուխ 'ի վայր
արկեալ, զամբոխն ժողովեալ յիւրաքանչիւր պէտս հրաման
տուեալ ցրուէին ։ * Որդիքն եբրայեցւոց իբրև 20
լուան զթագաւորին ․ զերևելին զտ̅ր ա̅ծ, զթագաւորն
թագաւորաց օրհնել սկսան ․ առաւել իբրև զայս օգնութի̅
ևս 'ի վ̅ր անձանց իւրեանց գտին ։ Եւ անդէն
վաղվաղակի թագաւորն հրաման տայր կոչնականացն
յուրախութի̅ դառնալ ։ * Կոչեաց զփղապետն դարձեալ 21
մեծաւ պատուհասիւ, սկսաւ խօսել ընդ նմա և
ասէ ․ քանի՞ցս անգամ քեզ վ̅ս ն̅ց, ա՛յ թշուառ՝ պատուէր
տուեալ է, վառել կազմել պատրաստել զփիղսն ․
գոնէ արդ՝ առ վաղիւ պատրաստեսցես յեղեռնաւոր
22 թշուառական ազգին հրէիցն ։ * Իբրև զայն լսէին բազմականքն
ա̅մ առաւել զարմանային ը̅ յեղյեղուկ միտս
թագաւորին ։ և ասեն ․ ցե՞րբ է այդ արքայ, ցե՞րբ 'ի
միտս քո փորձես զմեզ ․ այդ՝ երիցս անգամ հրամայեալ
է սատակել զազգդ ժպիրհ ․ և դարձեալ միւսանգամ՝
զքոյին հրաման անդրէն եղծանես ։ զիա՞րդ վասն
այսօրիկ և քաղաքս ա̅մ 'ի ժողովս իւրեանց առաւել
23 վշտացեալ են քան զայն չարագործս ։ * Զայսմանէ ամենայնիւ
վրիպակ արքայն լի եղեալ յիմարուէ̅ 'ի վարանս
մտանէր ․ և յայն ինչ ոչ հայէր՝ որ յերկնից այցելութի
էր 'ի վ̅ր հեբրայեցւոց ։ Դարձեալ սաստկուէ̅
երդնոյր զերդումն անկատար, ասէ ․ առանց իրիք յերկուանալոյ՝
զն̅ս 'ի դժոխս յուղարկեցից առաւօտուր կոխեալս
անհնարին գազանացն ․ զօրաժողով լինել առհասարակ
'ի վ̅ր հրէաստանի, զփայտակերտն հրով գատել,
և զկաւակերտն ջուրբ լուանալ ․ 'ի գերուէ̅ վարել
առհասարակ, զինչս և զստացուածս, և զորինչ կայ
'ի նմա ։ և զայն պահեստ 'ի մէնջ զտաճարն ն̅ց հրձիգ
առնել, և զնա տուն զոհից զա̅մ աւուրս ժամանակաց
24 կացուցանել ։ * Յայնմ ժամանակի հաստատուէ̅ բանս
լուեալ կոչնականքն, և բարեկամք տոհմային սիրելիք,
հաստատուէ̅ զբանն լուեալ՝ զուարճացեալ գնային ․
հրաման տային զօրացն՝ յամուր վայրի արգելեալս,
25 շուրջ գիշերապահս և խրամապահս կացուցանել ։ * Իսկ
փղապետն յանհնարին մոլուէ̅ զգազանսն վառեալ պատրաստէր ․
խնկեալ գինւով կնդրկախառն յոհեղ պատրաստուէ̅ն
վառէր զդիւագին գազանսն առ վաղիւ անդր,
անթիւ գէշ անկեալ հասեալ յասպարիսի անդ ։ Արդ՝
եկին եմուտ 'ի սրահ անդր, ատիպէր տագնապաւ զթագաւորն
26 'ի կատարումն կապեալ ժողովրդեան ։ * Յայնմ
ժամանակի ա̅մ զօրքն՝ անհնարին գազանօքն դիմեալ
գայր 'ի դուրս թագաւորն, 'ի մօտ եդեալ անդուէ̅ աչօք,
անողորմ սրտիւ, ինքնին տեսանել զվշտագին սատակումն
27 թշուառական գնդին ։ * Իբրև եկին հասին
փղօքն պատրաստելովք, և զօրօք վառելովք 'ի դուռն
քաղաքին ․ ո՞րդ լինէր հրէիցն թնդիւն զօրացն, փայլիւն
զինուն ․ փոշին որ ելանէր դիզանէր՝ յամպս հասանէր ․
ամբոխն աղաղակէին զնոքօք պատեալ, զմիտսն
յապուշ դարձուցանէր ․ և զայս յետին կատարած համարեցան
'ի վ̅րայ թշուառուէ̅ կարծեացն ։ Յողորմ
գութ խանդաղատեալ հարք և մարք, ուստերք և դստերք,
քորք և եղբարք, տոհմային բարեկամք սիրելիք,
զմիմեանց պարանոցօք անկեալ փարեալ պատեալ համբուրէին ։
28 * և կէսք զմատաղածին մանկունս 'ի գիրկս
առեալ յետին զայն ծուծ ստին 'ի բերան եդեալ տղայոցն՝
համարէին ։ Եւ մինչդեռ յայնմ յաղէտս տառակուսի
և 'ի շտապ տագնապի երկթամածեալ կային, յիշեցին
զառաջին օգնականութին որ եղև յերկնից ․ առհասարակ
միաբան 'ի միմեանց մեկնէին, և 'ի տղայ մանկանցն
բերանոյ զստինսն 'ի բաց կորզէին ․ և առհասարակ
անկեալ առաջի մեծուէ̅ցն ա̅ծուէ̅ն թաւալէին ։
Զայն բարձեալ մեծաւ բարբառով 'ի գոչիւն լալոյ,
զամենազօրն զամենակալն աղաչէին, 'ի գութ դառնալ
մե

խուէ̅ իբրև ը̅ մի բե''․․․ իւրաքանչիւր 'ի միմեանց բա'' ։ (12) Ոմանք․ Այն ինչ հաւ խօսէր․․ ածեալ պատրաստեալ․․ 'ի մեծ սրահի․․ իսկ որ 'ի քաղաքին զօրքն էին, առհասարակ եկեալ հեղեալ ։ (14) Ոմանք․ Յաշխարհ սփռել․․ փղապետն, աչօք ցուցանէր զպատ'' ։ (16) Ոմանք․ 'Ի մեծամեծ յաւագանին 'ի վկայուէ̅ ածէր ։ (17) Ոմանք․ Զի կամէր ցրել զխոր'' ։ (18) Ոմանք․ Կամ որդիք․․ գրեսցի կորուսանել գազա''․․․ փոխանակ մեղացդ այդոցիկ․․ և զհաւատ պահեալ է առ մեզ հեբր'' ։ (19) Ոմանք․ Մազապուրծ ելանէր ։ (19) Ոմանք․ 'Ի զուարթուէ̅ անտի զիջեալ տրտմագին երեսօք այր ընդ արամբ ։ Որ օրինակ մի․ այլ զարամբ զինքն ։ (21) Ոմանք․ Սկսաւ խօսել ընդ նմա․․․ ա՛յ թշուառական, պատուիրեալ է վառել կազ''․․․ ազգէն հրէից ։ (22) Ոմանք․ Արդ երիցս անգամ․․․ զազգդ դժպիրհ․․․ զքոյին հրամանս անդրէն ։ (23) Ոմանք․ Յայսմանէ ա̅միւ․․․ լի եղև յիմարուէ̅․․․ զօրաժողով լինել հասանել վաղվաղակի 'ի վ̅ր հրէաստանի առհասարակ զփայտակերտն հուրբ գա''․․․ և 'ի դերուէ̅ վա''․․․ և որինչ կայ 'ի նմա ։ (23) Յօբէնակն․ Զա̅մ աւուր ժմկաց ։ (25) Ոմանք․ Յանհնարին մոլորուէ̅ զգա''․․ լահեղ պ̅տրաստուէ̅․․․ անթիւ զօրաց գէշ անկեալ․․ 'ի կատարումն կապեալ ժողովրդեանն ։ (26) Ոմանք․ Ամենայն զօրօքն անհնա''․․ գայր 'ի ներքս թագաւորն․․․ թշուառական ազգին ։ (27) Ոմանք․ Ամբոխ աղաղակին զնոքօք պա''․․ և զայն յետին կատա'' ։ (28) Ոմանք․ Առեալ զյետին զանծուծ ստին․․ և շտապ տագնապի էր՝ 'ի թաւ մածեալ կային․․․ մանկանց բերանոցն․․․ զհասեալս մերձեալսն 'ի դրունս ։

մեծաւ ողորմութեա̄ · փրկել զհաւատեալս 'ի յուսոյ, ըղ-
հասեալ մերձեցեալսն 'ի դրունս դժոխոց :

ԳԼ. Զ.

Եղիազարոս ոմն անուն՝ այր երեւելի 'ի գնդէ քա- 1
հանայիցն, յեցեալ 'ի ծերութիւն, զարդարեալ լու-
սաւորեալ ա̄մ քաջութեա̄ եւ արդարութեա̄ 'ի մանկութէ,
հալիւ ընդ ծերս քանի մի որ զիւրեանն էին՝ հանդարտե-
ցուցանէր, եւ առ ինքն յարեալ 'ի մէն ա̄ծ աղօթս մատու-
ցանէր, եւ ասէր այսպէս : * Թագաւոր մեծազօր, բարձ- 2
րեալ ամենակալ ա̄ծ · որ զա̄մ վարես եւ ուղղես 'ի գթու-
թիւն ողորմութեանց քոց · հայեա̄ց 'ի վ̄ր աբրահամեան զա-
ւակիս, 'ի սրբոյ սահակայ՝ յորդիս յակոբայ, 'ի բաժին
ժառանգութե քոյ՝ 'ի ժողովուրդ օտար՝ յօտար երկրի
'ի կորուստ մատնեալ : * Դու այն ա̄ծ ես, որ զփարա- 3
ւոն բազմացեալ կառօք եւ երիվարօք եւ զօրօքն եգիպ-
տացւոց, զհպարտացեալ բարձրացեալ մեծաբանեալ
ամբարտաւան զօրօքն հանդերձ՝ ծովամոյն 'ի կորուստ
յուղարկեալս ընկղմեցեր : * Դու՝ որ զանթիւ զօրսն 4
պերճացեալ պարծեցեալս՝ սենաքերիմ արքայի ասո-
րեստանեայց սատակեցեր, որ 'ի մի սայր սուսերի, եւ
'ի մի տեղ նիզակաց առեալ հաւաքեր ամփոփել զեր-
կիրն ա̄մ հրէաստանի · հպարտացաւ եւս հասանել ծանր
բարբառով՝ յանդուգն աստուծոյ մեծամեծ նախատանօք
'ի վ̄ր քաղաքին սրբոյ : Դու ա̄ր հարեր բեկեր կործա-
նեցեր, յայտ յանդիմանութ̄ ցուցեր զզօրութիւն բազկի
քոյ ա̄մ հեթանոսաց : * Դու՝ եւ որ յերկրին բաբելաց- 5
ւոց երեք մանկունքն ինքնակամ զանձինս 'ի հուրն մատ-
նեցին՝ զի մի երկիր պագցեն ունայն պաշտամանց, փըր-
կեցեր, զի եւ հերոյ վարսից նոցա ոչ մերձեցաւ հուրն ·
ճարակ եղեւ հրոյն զօրութեց զթշնամիսն : * Դու՝ եւ 6
որ 'ի նախանձ նենգութե 'ի գուբ արկեալ զդանիէլ 'ի բե-
րան անհնարին գազանացն, 'ի լոյս ածեր անարատ պա-
հեալ : * Դու՝ եւ որ զհեւրն անդնդոց · որ տեսեր զի 7
մաշէր 'ի պորտ ձկանն, անարատ ածեալ, յանդիման
ընտանեաց իւրոց կացուցանէիր : * Դու հայր եւ արդ՝ 8
ամբարտաւանատեաց, բարեսէր, ողորմած, ապաւէն
ա̄մ, արդ երեւեա̄ց 'ի վ̄ր ազգիս իսրայելացւոց, որ 'ի ձեռս
պղծոց անօրինաց հեթանոսաց անկեալ չարաչար կան
'ի պատուհասի : * Այլ եթէ ըստ ամպարշտութե 9
կեանքս մեր 'ի վախճան մահու սպառ սատակեր հասեալ
իցեն · 'ի ձեռաց թշնամեացս միայն փրկեա̃ զմեզ · եւ ո-
րով կամիցիս սաստիկ պատիժ պատուհասիւք դատես-
ցիր զմեզ · զի մի ընդ ունայնամիտ զխորհուրդ հեթա-
նոսք պարծեսցին առաջի սնոտեաց իւրեանց 'ի վ̄ր մե-
րոյ կորստեան, եւ ասիցեն՝ թէ եւ ոչ ա̄ծն իւրեանց փըր-
կեաց զնոսա 'ի ձեռաց մերոց : * Այլ դու որ զա̄մ զօ- 10
րութիւն եւ զիշխանութիւն եւ զպետութիւն յաւիտենից 'ի ձեռս
քո ունիս, անուշակ անմահ ողորմած ա̄ծ՝ ողորմեաց
գթա̃ 'ի մեզ, որ այսչափ անօրէն թշնամեաց զանկարգ
զանխնայ պատուհաս մահու յանձինս կրեալ 'ի կենաց
'ի մահ՝ զօրէն չարագործաց յուղարկիմք : * Հաշեսցէ 11
մաշեսցէ զհեթանոսս զօրութիւն յաղթութե քոյ · զի գոյ
զօրութիւն փրկութե պատուի քում 'ի վ̄ր փրկութե յա-
12 կալբեան տոհմիս : * Անկեալ աղաղակէին աւասիկ ա̄մ
աղածրի երամ երամ բազմութիւն աղայոց · եւ նոցունց
հարք եւ մարք արտասուօք, զի ողորմութիւն քո յայտնի
լիցի ա̄մ հեթանոսաց, եթէ դու ա̄ր մեր ընդ մեզ ես,
եւ ոչ դարձուցեր զերեսս քո 'ի մէնջ · այլ ո̄րպ յառաջ իսկ
խոստացար՝ թէ եւ յերկրի թշնամեաց 'ն̄ց զն̄ս 'ի ձեռաց
ոչ թողից · արդ զնոյն բան հրամանի քոյ կատարեսջիր
13 ա̄ր : * Այն ինչ լինէր եղիազարու զաղօթսն առ ա̄ծ
մատուցանել · եւ թագաւորն գազանօքն եւ զօրօքն հան-
դերձ 'ի տեղի հանդիսին յապարէս անդր մեծաւ բար-
կութ̄ հասանէր : Զաչս 'ի վեր բարձին որդիք եբրայեց-
ւոցն, իբրեւ զայն տեսին՝ 'ի ձայն մեծ գոչման յերկինս
զաղաղակ բարձին : Ցայն ձայն գոչման առհասարակ
լերինք եւ հովիտք անդրէն կրկնեալ բարբառով ընդէմ
հնչեցին · անհնարին խռովութի յերկոցունց աղաղակէ
14 գոչմանն 'ի վ̄ր զօրացն հասանէր : * Յայնմ ժամանակի
բարձրեալն փառօք՝ մեծապատիւ ամենակալ ողորմելին
ա̄ծ երեւեցոյց զերեսս իւր · բաց նա զդրունս երկնից ·
ուստի եկին իջին երկու ահեղ փառաւորեալք աներ-
եւոյթ հրեշտակք · զի ոչ ումեք ոչ երեւէին՝ բայց միայն
15 հրէիցն : * եւ հարան 'ի գունդ թշնամեացն, եւ լցին զզօրսն
խռովութ̄, եւ լի արարին ահիւ եւ դողութ̄ · եւ առհա-
սարակ զամենեսեան անշարժ կապեալ պատեալ պա-
շարեալ պահէին : Եւ թագաւորին իսկ զլխովին սա-
կայեալ դողացեալ քամեալ լինէին ոսկերք եւ մար-
մինքն · սաստն խռովութե գազանութեն՝ եւ սրտմտութե
բարկութեն անդէն յապուշ միտս եղծանէին : եւ գա-
զանքն անդէն յետս 'ի վ̄ր վառեալ զօրացն յարձակէին,
եւ զբազումս 'ի նոցանէ առաթուր հարեալ անդէն առ
16 ոտս իւրեանց սատակէին : * 'Ի նմին տեղւոջ վաղվաղա-
կի թագաւորին բարկութիւն 'ի գութ յարտասուս վ̄ր
առաջին ընդութե յամառութե խստութեն հարկանէր ·
զի իբրեւ լուաւ զգոչիւն բարբառոյն, եւ զմատուած ըղ-
կորուստն բազմաց, զայրացաւ՝ հարաւ յարտասուս ·
խօսել սկսաւ ընդ բարեկամսն լի բարկութ̄՝ եւ ասէ :
17 * Անցէք զանցէք ապաքէն, բռնացարուք, թագաւո-
րել կամիք · եւ զիս իսկ 'ի վ̄ր ա̄մ երախտեաց, 'ի մնաց
խորհրդոց՝ 'ի տէրութէ առհասարակ մերժել կամիք ·
դողացարուք աւադիկ զմիտս իմ խորհրդականքդ առա-
քինիք · եւ զինչ ոչ է օգուտ տէրութե մերում, զայն
18 առնել տալ մենքենայիւք : * Ո՞վ է որ զհզօր զաշտա-
րակդ հաւատարիմ սասանէ, զաւանդապահսդ ուխ-
տից մերոց : ո՞վ է որ զսոսա յիւրաքանչիւր տեղեաց ըղ-
նակութէ իբրեւ զգազանս չարագործս յայս տեղի կա-
պեալս կուտեալս պաշարեալս պահէ : ո՞վ է որ զսոսա
որ խնկելանէ ընդ մեզ միաբանութ̄ եւ արդարութ̄ քան
զա̄մ ազգս եւ ազինս 'ի մէջ բազում պատերազմաց եւ խռո-
վութե ժամանակի, հաւանութե արդարութե պահեալ,
այսպիսի անօրէն չարաչար տանջանօք ածեալ կապեալ
19 պատեալ պաշարեալ պահէ : * Լուծէք արձակեցէք զա-
նօրէն կապանսդ, յիւրաքանչիւր տեղիս խաղաղութ̄
յուղարկեցէք, զառաջին զեղեալ լկութիւնն 'ի գրգու-
թիւն ողջանաց · մխիթարեցէք զորդիսդ ամենակալին
ա̄յ երկնաւորի կենդանւոյ, որ 'ի սկզբանն նախնեաց
մինչեւ ցայսօր անարգել տէրութի եւ հաստատուն իրա-
ւունք՝

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք · 'Ի մանկութէ իւրմէ · հալիւ ընդ զծերսն եւ զա̄մսին որ զիւրեւն . . . մատուցանէր · եւ յառաջ մատուցեալ ասէր այսպէս : Որ օրինակ մի · Զծերսն քան զա̄մսին 'ի մի որ զիւրեւն : (2) Ոմանք · 'Ի յորդիս յակոբայ, 'ի բաժին սրբութե քո · · յօտար երկիր 'ի կորուստ մատնել : (3) Ոմանք · Ամբարտաւանեալ զօրօքն հանդերձ ծովաթաղս 'ի կռ'' : (4) Ոմանք · Սենաքերիմ արքայիւն ասորեւ'' . . . աւարեալ ամփոփեալ զերկիրն . . . 'ի վ̄ր քաղաքին սրբութեց : (4) 'Ի լուսն'' · 'Ի հն̄՝ Սանատրուկ, նշանակի՝ սենեքերիմ : Որ օրինակ մի · Սանատրուկ սենեքերիմ արքայի : (4) Ոմանք յաւելուն · Դու ա̄ր ամենակալ հարեր : (5) Ոմանք · Ունայնոյ պաշտամանց . . . ոչ մերձեցաւ հուրն : (6) Ոմանք · Զդանիէլ 'ի բերանոյ անհնարին գա'' : (7) Բազումք · Դու եւ հեւրն անդնդոց :

(8) Յօրինակին · Արդ երեւելեաց 'ի վերայ ազգիս : (9) Ոմանք · Այս սատակ . . . 'ի ձեռաց միայն 'ի թշնամեաց . . . եւ ասասցեն եթէ ոչ ա̄ծն իւր'' : (10) Ոմանք · Յանձինս կալեալ 'ի կե'' : (11) Ոմանք · 'Ի պատուի քում 'ի վ̄ր · · տոհմին : (12) Այլք · Անկեալ աղաչէն աւասիկ : (13) Յօրինակին պակասէր · Եւ հովիտք անդրէն կրկնեալ : (14) Ոմանք · Զի ոչ ումեք երեւէին : (15) Ոմանք · Սաստկութե գազանութեն . . . եւ գազանքն անդրէն յետս : (16) Յօրինակին պակասէր · Վաղվաղակի Թագաւորին՝ բարկութիւն : (17) Ոմանք · 'Ի մնաց 'ի խորհրդոց : (18) Ոմանք · Ո՞վ է որ · · իբրեւ զգազանս ինչ չարա'' . . . ո՞վ է որ զսոսա խնկելանէ · · 'ի ժմկի հաւանութե զարդարութեն պարհեալ · · պատեալ պարշարեալ պահէ : (19) Ոմանք · Որ 'ի սկզբանէ նախնեաց մինչեւ · · յայն օրինակ զբանս :

ւունք՝ տուեալ են մեզ։ և Թագաւորն յայսմ օրինակի
զբանս իւր մերկանայր։ * Իսկ հեբրայեցիքն վաղվա֊ 20
զակի յական Թօթափել, լուծեալք 'ի կապանաց ան֊
տի, զամենակալ փրկիչ զՏ̄րն Ա̄Ծ իւրեանց օրհնէին․
այն ինչ մաղապուր 'ի դրաց մահուանն չհաւատալի զեր֊
ծեալք։ * Իբրև զայն դիւրուն զիւրեր հեբրայեցւոց՝ 21
Թագաւորն ինքն 'ի ներքս 'ի քաղաքն դառնայր, կոչել
հրամայէր զմուրց դպիրն՝ և ասէ․ հապա, վաղվաղակի
գինի և նաշին, և որ զինչ պիտոյ յուրախութե հանդերձ
հրէիցն մատուցանել զեւթն օր։ զի հրամայեցաւ ն̄ց
'ի նմին տեղւոջ ուր համարեցան զեղեռնաւոր սատա֊
կումն անձանց իւրեանց կատարել, անդէն զայն եւթն
օր փրկութե ուրախութ̄ անցուցանէին։ * Յայնմ ժա֊ 22
մանակի՝ որ յառաջ մատնցոյց նախատանօք եկեալ հա֊
սեալ 'ի մահ, մանաւանդ թէ մտեալ իսկ էին ը դրունս
դժոխոց․ փոխանակ դառն այնր օրահասին՝ խնծոյս ու֊
րախութե կացուցեալ 'ի փրկութե տեղւոջն, ուր սա֊
տակմանն և վհին ակն ունէին։ Բազմականս բազմա֊
կանս բաշխեալ լի ուրախութ̄ յիւրաքանչիւր կողմանս
բաժանէին։ * և փոխանակ արտասուալից ողբոցն, երգս 23
առեալ 'ի ձայն օրհնութե հայրենի բարբառովն գնչա֊
նագործ փրկիչն զԱ̄Ծ օրհնէին։ զլալիւն և զհեծեծութ
'ի բաց մերժեցին․ պար առեալ ուրախութե խաղաղու֊
թե ցնծութե նշան կանգնէին։ * Սոյն օրինակ և Թա֊ 24
գաւորն վս̄ ն̄ց 'ի մեծի տաճարին ժամ տուեալ ուրա֊
խութ̄ բազմաւ զկոչնականսն հրամայէր 'ի ներքս կո֊
չել, անպակաս բերանով յերկինս հայեցեալ, բազմա֊
պատիկ 'ի վ̄ր յանկարծակի սքանչելի փրկութե ժողովր֊
դեանն զԱ̄Ծ 'ի վեր օրհնէին։ Եւ որ յառաջն 'ի սատա֊
կումն գազանագէշ հաւակերի զժողովուրդն նուիրէին
խնդութ̄, յոգւոց ելանէին ամօթ և վնաս յանձին կա֊
լեալ․ և զհրաշունչ բարկութեն իւրեանց շիջուցեալ,
ցնծութ̄ զուրախութե զուարթացուցանէին։ * Իսկ հր֊ 25
րէայքն ոչ̄ սակայն յառաջագոյն՝ պարս ուրախութե
կազմեալ զեւթնօրեայ ժամանակն զուարթութ̄ ցնծու֊
թ̄ օրհնէին զԱ̄Ծ։ 'ի հաւասար միաբանութե * օրէնս 26
դնէին յամ̄ տեղիս բնակութե իւրեանց՝ ածել զաւուրսն
զայն ուրախութե․ ոչ վս̄ հպարտութե, և ոչ վս̄ որկորա֊
տութե, այլ վս̄ գոհութե և փրկութե զոր արար ը նա
Ա̄Ծ։ * կարգեցին խառնել զաւուրսն զայնս 'ի տօնս տա֊ 27
րեկանաց իւրեանց։ և ապա խնդրեցին 'ի Թագաւորէ
անտի արձակել զինքեանս յիւրաքանչիւր տեղիս։ յաշ֊
խարհահամար խառնէին 'ի հինգերորդ քսաներորդ
պաքոնայ, մինչև 'ի չորրորդն եպիփայ՝ աւուրս քառա֊
սուն։ * Կարգեալ հրաման ևս արարին 'ի տեղւոջն առ֊ 28
նել զելս և զծախս 'ի հինգերորդէ անտի եպիփայ մին֊
չև յօր երրորդ ամսոյ աւուրցն; յորում մեծապէս փա֊
ռաւորեցոյց Ա̄Ծ զողորմութի իւր, և փրկեաց զն̄ս ա֊
նարատս առհասարակ․ և այնպէս ուրախ լինէին 'ի հր֊
րամանէ Թագաւորին։ * զի հրամայեալ էր տալ զամ̄ 29
հանդերձանս զուրախութե, մինչև յօրն չորեքտասա֊
ներորդ, յորում գտին զվճիռ արձակելոյն իւրեանց։
Յանձն առ Թագաւորն․ հրաման ետ տալ հրովարտակս
'ի քաղաքս քաղաքս՝ առ զօրավար զօրավար օրինակ զայս։

ԳԼ. Է.

1 Արքայ փիլոպատոր պտղոմէոս՝ առ զօրավարս և Դ
առ ամ̄ իշխանս՝ և պետս, որ 'ի վ̄ր իրաց արքունի
են՝ ողջոյն․ դուք խրախ լիջիք, զի ողջ եմք մեք որդւովք
և եղբարբք, և ամ̄ զօրօք հանդերձ, որպէս և աջողեաց
2 Ա̄Ծ զիրս մեր, որպէս մեր իսկ միտք խնդրէին։ * Արդ
ոմանք 'ի ներքին բարեկամաց աստի մերոց՝ ըստ իւր֊
եանց չարաբարութե կանխեալ մերձենային չարախօս
լինել․ գրգռէին զմիտս մեր, մինչև ածին 'ի հաւանութ՝
տալ հրաման ժողովել զամ̄ հրէայ ազգ՝ որ ընդ մերով
իշխանութ̄, խռնել 'ի մի վայր՝ կոտորել 'ի նորանշան
3 տեսիլ տանջանաց։ * և ամենևին թոյլ ոչ ետուն՝ պատ֊
ճառս եդեալ զխուռն որ ունէին ընդ ամ̄ հեթանոսս;
մինչև ածին ժողովեցին․ զարս և կանայս ևս ածին,
բազում լկտութ̄ և չարչարանօք իբրև զանաշխարհիկս,
մանաւանդ թէ իբրև զչարագործս․ առանց ամ̄ հարցա֊
փորձի քննութե․ յօժարեցին կոտորել զնոսա միանգա֊
մայն։ քան զխուժ և զդուժս վայրենագոյն ևս զգած֊
4 եալ էր զիւրեամբք զգազանութին։ * Այլ մեք ոչ̄ սա֊
կօր եմք՝ զնոսա խստագոյնս պատուհասեցաք․ այլ ոչ̄
և մարդասիրութի ունիմք ընդ մարդիկ, հազիւ՝ մինչ ն̄ց
զողխմն շնորհեցաք, և մեք զԱ̄Ծ երկնաւոր ծանեաք, զի
ճշմարտութ̄ այցելու եղև հրէիցն, որպէս հայր որդ֊
5 ւոց լինելի։ * Եւ դարձեալ զսոցա սէր և զմտերմութ,
որպէս զի հաստատուն ունէին ընդ մեզ 'ի նախնեացն
մինչև 'ի նախինիս․ խորհեցաք հրաման տուաք արձակել
զդոսա․ և թողաք դոցա զամ̄ վնաս զոր եդին 'ի վերայ։
և զայն ևս հրաման տուաք, զի զամենեցուն զդոցա՝ զոր
ինչ ուրուք և առեալ իցէ՝ յիւրաքանչիւր տէր դար֊
ձուցանել, զի ոք 'ի նոցանէ ամենևին մի զրկեսցի․ և մի
6 ոք իշխեսցէ նախատել զնոսա վս̄ իրացդ եղելոց։ * Զի
զայս գիտասջիք․ եթէ ինչ զդոսա խորամանգել կամ
տրտմեցուցանել յօժարեսցուք, ոչ առ մարդ մեղանչեմք,
այլ առ այն՝ որ ամ̄ զօրութեց և բարձրութեց տէրէ Ա̄Ծ․ և
ոչ եթէ 'ի մարդոյ միայն հատուցումն գտանէ այնպիսին,
այլ անվրէպ ամ̄ իրօք և 'ի բարձրելոյն գտանէ։ և դուք
7 ողջ լիջիք։ * Իբրև ուսին զհրովարտակն զայն՝ ոչ եթէ
փութացուցանել վաղվաղակի, այլ մտեալ առ Թագա֊
ւորն անդր՝ աղօթս մատուցանել՝ և ասել․ յաղգէ աս֊
տի հրէից՝ որ զՏ̄րն Ա̄Ծ ինքնակամն ուրացան․ և անցին
ըստ օրէնսն Ա̄յ, հրամայել տալ 'ի ձեռս ն̄ց, ըստ արժա֊
նի օրինացն ածել զպատուհաս 'ի վերայ ն̄ց։ * Դնէին ևս
'ի վ̄ր և ասէին․ եթէ մարդք՝ որ վս̄ պորտոյն աղեաց
և որկորայն չարութե յօժարեցին անցին ըստ օրէնս նախ֊
նեացն․ երբէք նոքա յիրս արքունի արդարանալ միամ֊
8 տութ̄ ոչ կարեն։ * Իրաւունս համարեցաւ Թագաւորն,
և ետ ն̄ց իշխանութ̄ զի սատակեսցեն զյանցաւորս օր֊
նացն Ա̄յ, ընդ ամ̄ տեղիս աշխարհ Թագաւորին ուր և
գտցեն՝ ամ̄ համարձակութ̄․ և ոք ընդդէմ մի դարձցի՝
9 մի իւիք սաստիւք արքունի։ * Յայնմ ժամանակի դա֊
հա֊

---

(20) Ոմանք․ Մաղապուրք 'ի դրանց մահուանն չաւա֊
տալի զերծեալ լինէին։ (21) Ոմանք․ Եւ որ զինչ պիտոյ
իցէ․ կամ, պիտոյցի յուրախութե հրէիցն․․․ եւթն օր
փրկութ̄ անցուցանել։ (22) Ոմանք․ Նախատանօք մեր֊
ձեցեալ․ մանաւանդ․․․ փոխանակ դառնածայր օրհա֊
սին։ (23) Ոմանք․ Եւ փոխանակ արտօսրալից․․․ և զհե֊
ծութ 'ի բաց մեր"․․․ նշանակ կանգնեցին։ (24) Ոմանք․
Վս̄ ն̄ց մեծի տաճարին․․'ի վ̄ր սքանչելի փրկութե․․ և
որ յառաջին սատակումն գազանս"։ (25) Ոսկան․ 'ի հա֊
ւասար միաբանութե։ (26) Ոմանք․ Օրէնս դնէին ընդ
ամ̄ տեղիս։ (27) Ոմանք․ Յաշխարհամար խառնէին զն̄ս․
և հինգերրդ քսա"․․․ մինչ 'ի չորրորդն եպիփայ։ (28) Ո֊
մանք․ Զի փրկեաց զնոսա անաս"։ (29) Ոմանք․ Զի հրա֊
մայեալ տալ զամ̄ զհանդերձն ուրա"։
ԳԼ․ Է․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Պտղոմէոս՝ 'ի հռովմայ․ կամ,
'ի հռովմայ եգիպտացւոց առ զօրավարս․․ որ 'ի վ̄ր ամենայն
իրաց արքունի․․․ զի և մեք ողջ եմք որ"․․․ որպէս զի
աջողեաց Ա̄Ծ զիրս մերս։ (2) Ոսկան․ Իւրեանց չարաբա֊
րոյութե։ (2) Ոմանք․ Ընդ մերով իշխանութ̄ իցեն, խռ֊
նել 'ի մի վայր, կոտորել 'ի նորատեսիլ տանջանաց։
(3) Ոմանք․ Որ ունէին ընդ ամ̄ հե"․․․ քան զխուժս և
զդուժս։ (4) Ոմանք․ Զն̄ս խստագոյնս պա"․․․ ունիմք
ընդ ամ̄ մարդիկ․․ զողխմն շնորհեաք։ (5) Ոմանք․ Եւ
դարձեալ ն̄ր զսէր և զմտերմութե, ոչ զի հաստատուն
ունելով մեզ 'ի նախնեաց մերոց մինչև թողաք դոցա
զամ̄․․ և զայս ևս հրաման տուաք, զի ամ̄յն դոցա զոր
ինչ և ուրուք առեալ իցէ։ (7) Ոմանք․ Ոչ եթէ փութա֊
ցան ելանել վաղվաղակի, այլ մատեան առ Թ̄գրն․․․
ըստ արժանի գործոյն ածել զպատու"․․․ որ վս̄ պոր֊
տոյն և որկորոյն չարութե յօժարեցին անցանել ըստ
օրէնս նախնեացն․ երբէք ն̄ր յիրս ար"։ (9) Ոմանք․ Ոչ
օրէնէր քահանայից․․․ և գլուխ բանից բարբառոյն է։

հացան օրհնեցին՝ որպէս օրէնք էին քահանայիցն, և ամ ժողովուրդն․ և գլուխ բանից բարբառոյն և վախճան՝ եղին զալէլուիա։ Ինքեանք ցնծութեամբ և ուրախութեամբ պագին երկիր, և 'ի Թագաւորէ անտի գնացին։ * Իբրև 10 անկան յուղի․ որ միանգամ անցեալ էին ըստ օրէնսն, և անօրինեալ պղծեալ էին յաղագս տոհմէ անտի, տանջանօք առակելով սատակէին։ և յայնմ 'ի միում աւուր անդ սպանին աւելի քան զերս երեք հարիւր․ և զայն օր ուրախութեամբ կատարէին․ զի զպիղծս զանօրէնս զյանցաւորս օրինաց իւրեանց՝ ձերբակալս ըմբռնեալ սատակէին․ քանզի ինքեանք 'ի դրանց մինչև յայս ողորմութեան զփրկութի գտեալ լինէին։ * Չուեցին խաղացին 11 գնացին 'ի քաղաքէ անտի աղգի աղգի անուշութեամբ, և 'ի դոյնադոյն ծաղկս պսակեալք ուրախութեամբ և ցնծութեամբ և օրհնութեամբ 'ի ձայն քաղցրութե գոհանային զայ հարցն նց, որ յաւիտենից է փրկիչ Իսլի։ * Եւ իբրև եկին հա 12 սին 'ի քաղաքն փտողեմեայւոց՝ որ անուանեալ կոչի վն տեղւոյն յայտնութե՝ վարդաբերք․ քանզի իսկ անցեալ կացեալ մնային նց նաւքն, որովք եկեալ անդ՝ 'ի հասարակաց հաւանութե, երեկացին աւուրս եւթն։ ուրախ լինէին, զի հրաման տուեալ էր նց Թագաւորին առատապէս հանդերձս տանել 'ի պէտս ճանապարհին, մինչև երթիցեն յիւրաքանչիւր տեղիս։ * և իբրև հասա 13 նէին 'ի տեղի, ըստ արժանի իւր պարգևացն գոհանային։ Պարձեալ եդին օրէնս, և զայն աւուրս ևս խառնել 'ի տօն տարեկանաց իւրեանց, կատարել յուրախութի․ նոյ‑ նէրս մատուցին, արձանս կանգնեցին ըստ տեղեաց ուրախութե․ խառնեցին զօրն զայն 'ի տօնս տարեկանաց։ * 'Ի մի վայր ժողովեցան, աղօթս մատուցին և գոհա 14 ցան․ մեկնեցան 'ի միմեանց ողջք և անարատք, ազատեալք, խրախճանք, զուարթացեալք, ապրեալք ընդ ծով և ընդ ցամաք և ընդ գետս՝ 'ի հրամանաց այն, 'ի հրամանէ Թագաւորին յիւրաքանչիւր տեղիս սփռեցան։ * որ յառաջ ընդ ձեռամբ Թշնամւոյն էին՝ առա իշխա 15 նութեամբ փառօք և շքով գնային, զի ամենեւին զնոսա այնուհետև ոչոք կարէ խռովել։ Եւ զիւրաքանչիւր ինչս և զստացուածս՝ յաշխարհագրեին զամ ժողովեցին․ զի ահիւ և դողութեամբ ամենեքին որ զինչ աա ումեք կայր՝ բերէին տային 'ի ձեռս վասն փրկութե մեծին այ։ Օրհնեալ է այն որ յամէ փրկէ զիէլ յամ նեղութեց՝ և վշտաց։ Նմա փառք և պատիւ և զօրութի, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Կատարեցաւ Գիրք Երրորդ Մակաբայեցւոց։

դին զալէլուիա։ (10) Ոմանք․ Եւ յայն 'ի միում աւուր ․․ զփրկութի գտեալ էին։ (11) Ոմանք․ 'Ի ձայն քաղցրութեամբ։ (12) Ոմանք․ Երակացին աւուրս եւթն։ և ոմանք․ Երադեցին աւ"։ (13) Ոմանք․ Խառնեցին զաւուրսն զայն 'ի ։ (14) Ոմանք․ Եւ ընդ գետս 'ի կամաց այն, 'ի հրամանէ։ (15) Ոմանք․ Ոչ ոք կարէր խռովել․ ․ ․ որ յամի փրկէ զիէլ յամ նեղութեց և 'ի վշտաց։ Նմա փառք և պատիւ և երկրպագութի․ յաւիտեանս․ ամէն։ 'Ի վախճանի՝ յօրինակին գրեալ էր՝ Կատարեցաւ գիրք Երրորդ, ևն․ զոր յայլոց օրինակաց առեալ եղաւ։

ԵՐԱՆԵԼՒՈՅՆ ԵՊԻՓԱՆՈՒ

Եպիսկոպոսի Կիպրացւոյ՝ Յաղագս երգոց սաղմոսարանի։

Ո ամենայն ինչ զոր ասաց հայրն մեր Աթանաս, զոր լուեալ էր նր 'ի հոգեւէր ծերոյն՝ բազմաջան համարեցայ պատմել, քեզ 'ի շարս, և դնել 'ի փեղի առաջիկանի․ քանզի հոգեխառն ծոյծ իմացաւ՝ որ ինչ ընթերցեալ նմա յայս։ Եւ ցոյց ամենեցուն որք խաղմեյին օգտել․ զի և մեր առեալ նպաստաւորութի 'ի հոգեխառնութե նր, այլ ոմանք 'ի հոգւոյն մաջխոսի, և եղիցեն յեղեալ, աղօթիւք յերկիր և յեա հանգիցէ հոգի ընթերցողն աթանասի մատնել 'ի պարտսու սաղմոսաց և ցուցանել զհաղմարեն և զշնորհագիւր միօսաղմոսարանին։ Արդ՝ որ ասեն թէ սաղմոս երգոց կորխայ, և կամ իմաստու․ զբանն զոր մարգարէանայր դաւիթ՝ որդին կորխայ դասագլուխ եղեալ ղեւտացւոց յայնժամ նուագելին գեղեցկապէս, զայն կոչէ իմաստու որդւոցն կորխայ։ Իսկ որ ասեն՝ թէ սաղմոս յասափ, և իդիթումի և յ․․ սողոմոնի, և նորա առաջնորդք դասուց պարուն, որք երգէին նուագարանօք և յայնիւք առաջնորդէին, զոր դաւիթ էր ասացեալ։ Եւ զի և դաւիթ ընդ նոսին երգէր․ է զի զասացեալսն 'ի դաւթայ ասաց նոքա երգեալ նուագէին․ և է զի հոգի ընթերցողն յերգելն նոցա հոգեխառնել, մարգարէախառն ընդ դաւթին ասէին և նուագէին․ զոր երանելւոյն դաւթի 'ի ձեռն հաւեալ 'ի ձայնադրեպութե հոգւոյն սբյ, և զանուն նոցա գրէր ընդ այն։ այլ դաւիթ ինքնին իսկ էր պատճառ ամ սաղմոսարանին, այլ եղեւ գրոցն՝ որ թուեալ և նկրեալ էր ընթերցող հոգւոյն սբյ, ըստ իւրաքանչիւր դիմաց և առակաց երգէր և մարգարէանայր։ Իսկ որ ասեն՝ թէ հանգիստ, քանզի քնարաւ և յայնիւ՝ և երբեմն խաղաղութեամբ երգէր և սաղմոսէր։ Իսկ յորժամ յայնիս ըլինուագէր և սաղմոսէր, և կամ առանց կաքաւելոյ ճռողահարութե միայն, և կամ միով իւիք յեղանակաւ, զայն կոչէ հանգիստ։ Իսկ որ ասեն, թէ սաղմոս յարձանագիր․ այս է՝ զի արձան ոչ եթէ 'ի ձեռն գեղեցկանաց միայն արձանագիր, այլ և որք 'ի պատերազմանս յաղթութիւ ասէին՝ կանգնեն արձան, և գրեն զամ պատերազմացն յաղթութիւ, այլ և երանելին դաւիթ ասէր, զի որք անպարտելիք իցեն, և որք ոչ գիտիցեն զգիրս՝ յարձանագրէն իմացեալ ծանիցեն, զայս նշանակէ այժմ արձանագիրս ասելովն երանելին դաւիթ․ զի այլ յարձանի գրեալ մարգարէացաւ զյաղթութիւ քի մերոյ յի քի, 'ի ձեռն խորհեցեալ անպարտելի թշնամւոյն, այլ պատմեցաւ մեզ ամենեցուն։ Եւ որ ասէ թէ՝ սաղմոս 'ի կատարած ձեռն հնձանաց, եւթանասուն և երկու թարգմանիչքն կատարած ասացին, և ակիւղաս և թէոդիտոն՝ յաղթահարութե ասացին․ իսկ սիմաքոս՝ յաղթութե ասաց․ այս է՝ զոր 'ի վախճան ժամանակաց կատարեցաւ յաղթութիւ քի առ թշնամին մեր, և ամենայն ազատեալ մինչ 'ի սոսա զաւրս մարդկան 'ի բանութե սատանայի, այս է առելն 'ի կատարած։ Իսկ ձեռն հնձանացն, հնձան՝ զեկեղեցի կոչէ․ քանզի և քս ինքնին իսկ այգի անուանեցաւ առելովն՝ ես եմ այգի ճշմարիտ․ իսկ որք համատւով յայգւոյ յայսմանէ կթեն զհեծ խորհրդոց կողմեալ՝ մեծաւ ուրախութե ձաղեն պյօրինեալ գինին 'ի կողահոս աղբերքն։ Իսկ որ ձեռն ժառանգաւորին ասէ․ որք զՔերագիրս մեկնեցին և թարգմանեցին՝ ժառանգաւոր կոչէ բանն այ, այս ինքն միածին որդի նր, և միաբանեալ ընդ նմա եկեղեցի իւր՝ կոչին ժառանգաւորք․ քանզի է գլուխ քս, և անդամք նր եկեղեցի՝ մարդիկ որ ըստ մկրտութե վարեն զկեանս իւրեանց ուրաթի հոգւոյն․ զի ասացեալ է քն 'ի նր առաքեալսն, եկայք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք զարքայութի զպատրաստեալն ձեզ իսկզբանէ աշխարհի։

Իսկ ալէլուիա ձր սաղմոսին, սաստկանէ օրհնել զամենեցունն ած․ քանզի ալէլուիա՝ եւթանասնիցն գովեցէք զՏր թարգմանեցին․ իսկ եբրայեցին՝ թէ բարի է սաղմոս․ իսկ սիմաքոս՝ անթարգման իսկ եթող․ իսկ թէոդիտոն՝ թէ գովեցէք։ զոր և երանելին դաւիթ զածահանձոյ ըմբռնեալ ճանապարհ․ և թէ խոստովանել գայթակղեալ, դարձեալ միւսանգամ արդարոց հեշտեալ ածայնոցն օրինաց, այլ պատմէ 'ի ձեռն սաղմոսին․ զի արժան է մեզ 'ի նմանէ առնուլ զարդարոյ իւրային ուրախ յարդարել ակոսոյ դեռ․ ․․ զի ալէլուիա այլ նախագոյն թարգմանեցին գովեցէք զՏր է՝ ըստ եւլայեցւոցն յայնին։ և արդ՝ նշանակէ ալէլու՝ գովեցէք․ իսկ իա, զՏր կամ զան։

Իսկ որ ասեն՝ Երգ աստիճանաց, թէոդիտոն՝ երգ ասաց ելից, իսկ ոխմատոս և անիրաւութ՝ երգ ցեր : և յայտնի են այսուհետև եւս և առաքինանք կերպարաւ ծնընդերեանն և զօրութեանցն բանակիցս, զոր և մերձակայ բնակիցն փարեալ ընդ հրեշտակացն աղօթիւք, միաբանեալ 'ի պատերազմն բարբարոս հեթանոսօք ծաղրեալ ընդ քննեալն 'ի վր նոցա զօրավարեցան, խմբեցեալ անյաղթապահեալ զնս : Իսկ բովանդակութեանցն ամ. խորոյոյն օգնականաց բաւականապէս, զոր և երանելին դաւիթ գլուխաղեալն 'ի փր ոչ զլեալն ոխն ոչ առաջնեալ յաղթելեան, և փր զ'որզէ զծնողնդերեանմբ խորով : Իսկ բազումք 'ի հրեշտակաց տանելով աղաւաղմամբ բարս, ընդդիմամարտն ամ. յաղթն հրամանացն որ առ կիւրոս՝ ոչ խմբին դատեալ. իսկ ազատեալն և արծաներեան պաշտօնեայն մարմնեին հեթանոսաց յաղթ խաղաղն էին : Եւ ոչ առ բոլորովին ծերունեաց ցեղէն, և մասունք փառաւ յարարոլ հեփաեցին, և երկրի դառնեան թագաւորութեան հնազանդեցան. այլ 'ի դարձն 'ի բաբելոն յառաջադեմ հոգւոյն 'ի ձեռն առաջնոյն զկարանուն և զկայայութ ընդել, և ընդ միմեանս վեհմունք՝ երգեր երանելին դաւիթ, ասա զի՞ բարի կամ զի՞ վայելուչ, զի բնակին եղբարք 'ի միասին :

Իսկ որ անմեղեալքն առն ըստ եբրայեցւոց, յանդգնեալ ոմանք և բռնակալացեալ, վերնագրեցին զբանն՝ երեմիայի և անգէի և զաքարիայի առաքելոցն. և այն իսկ եղծանի վերնագրին՝ քանզի զի ամենագրեալ զանձագ մի. զի երեմիա ոչ երբէք վարեցաւ ընդ գերեալսն 'ի բաբելոն. այլ դարձն էր ընդ յէմ անցուցեալ առաքելն, և յանօրէն հրեշից բանադատեալ յեգիպտոս մեռանել հարդեալ ընդ նս : և չյարմարի ասել երեմիայի, թէ առ գետովք բաբելոնացոց նստէաք և լայաք, այլ նոյն իսկ գերեալքն ասեն զգառնայն երգեն, և պարսին զառ 'ի բաբելոնի պապանձումն. քանզի ոչ իսկ առան լինի երգ երկրի մանկանց. ասէ. ոչ գոյ 'ի ծամանակի յայսմիկ 'ի մէջ մերում ոչ իշխան, ոչ մարգարէ, ոչ առաջնորդ բաց 'ի դանիէլէ : Եւ 'ի լնուլ եօթանասնամեակ ամաց 'ի բաբելոնի առ դարեհիւ արտաշէս մարգարէանայն անգէաս և զաքարիաս :

Իսկ հզ. սաղմոսն որ ասի թէ 'ի սաղմոսն, հզ սաղմոսն և ոչ միայն դէմս գրեալ 'ի սաղմոսարանին ասացեալ. զի ոչ 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս երկրի թագաւորեաց, և ոչ յառաջ քան զարարածս անուն նր. և ոչ ամ թագաւոր երկրի երկրպագեցին նմա, և ոչ ծրիեաց զամ հեթանոսս : Այլ ձշմարիտ ասացեալ է զսաղմոսս զք միայնոյ որդւոյն այ, որ էն թագաւոր թագաւորաց և տր տէրանց ամ. ձշմարիտ, և յառաջ քան զարեգակն անուն նր. և զք մերոյ քրիստոսէ մարդ եղեալ կեցոյց զաշխարհ : Զայս երգէր երանելին դաւիթ, ամ. զերատունս փ արքայն փառք, և զարդարութիւն փ որդւոյ թագաւորի :

Իսկ զծիշ. սաղմոսն դաւիթ գոէ յորինակս ասելով, թէ 'ի գոզեաց. զոր ոչ յեբրայեցւոցն, և ոչ յայլ թարգմանիչն, և ոչ յեօթանասնիցն և ոչ 'ի վերջինսն. այլ զդարձն 'ի բաբելոնէ յարցելոց պատերազմողացն 'ի վր հրեշից մարգարէանայ. զոր և բազմ 'ի մարգարէից նոյնպէս յիշեցին. զոր և երանելին դաւիթ երգէ, և առ բոլոր հաստատեալս ասէ, օրհնեալ է տր ամ իմ, որ ուսոյց զձեռս իմ 'ի պատերազմ, զորս եւ յետ զարդարութեան ընդդէմ առաքելոյն որոգայթին, ընդ որում ոչ է մարտ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան : և զմարտնչիմ 'ի ձախաւամարտ. մարտն դրոշմեալ ընդդէմ խաւարին 'ի ձախակ մեր 'ի վերուստ հակառակամարտին, անմարմին գոյութեան : Ա՛յսպէս առաւ զամենայնն զայս 'ի հարցն բանին և մարդոյն. և ոչ զմեր իսկ զբանս խօսել 'ի փառս և 'ի գիտութիւն. ոչ և ընդհանրապէս մեզ 'ի քրիստոս մերի, ձանաչել զնա և զգործս նր. և ոչ զգաստ օրհնել առաջին զաւ, և մարդկեղէն զնա 'ի մահ զմեր ընդ մեզ, և մարդկեղէն գործոյ, զի զմենեանս խորհեան 'ի մահուանէ : Արդ՝ միւսանգամ զերագոյն 'ի թագա- ւորն. զի և առաջ մէջ զտանջանութիւն առնելոյ 'ի կենդա- նի հոգևոր երգարանին :

Իսկ 'ի ձխէ. սաղմոսին գոյ ասելն յօրինակս առընթերագրեալ 'ի վերնագրին՝ անգէայ և զաքարիայ, զոր ոչ յեբրայեցւոցն և ոչ յայլ թարգմանութիւն, և ոչ յեթանասնիցն և ոչ 'ի վերջինսնան գրի :

Օրհնել այսուհետև յորդորէ երանելին դաւիթ զամենեցունն ամ. զոր վերնագիր յայս ասէ թէ՝ ալէլուիա. և ասէ թէ օրհնեա անձն իմ զտր, և օրհնեցից զտր 'ի կենաց իմ, զոր և անգէ և զաքարիա յետ դարձին 'ի գերութեն 'ի շինելն զտաճարն 'ի զօրաբանելն, երգ առնել նուագեցին թէ շինել զիմ փր, և զօրութեան էին ծաղրէ :

Արդ՝ ոչ յառաջագոյն ցուցաք թէ ինքն դաւիթ էր պատճառ ամ սաղմոսացս, ոչ եղեգն գրել որ թուեալ և ներկեալ լինի, այլ ղեն և երանելին դաւիթ ներկեալ ընդհօր հոգւոյն սըայ 'ի յերգել զերգս հոգևոր նուագարանացս, որ ցուցանէ զկերպարանն ենխանու 'ի հօր անձնեցան, և միւսն և պատճառ գոլ եկեղ, առմաք կենդանութ, առաքի յառաջ էին աղբերցն կենաց՝ իմաստութեան զօրութեն պարգևեալ անպայմանելի անփոփոխելւոյն այ. որով ընկալեալ զզօրութիւն որ հոգւոյն 'ի յետն մարգարէութեն որդւոյ. որում փառք յաւիտեանս. ամէն :

Եւ ամենայն գրոց սաղմոսք՝ ծթ. և գրով՝ ձլա : և են այսոքիկ, դաւթի՝ հբ : սաղմոնի՝ բ : կորխայ՝ ժա : ասափայ՝ ժբ : մովսիսի՝ ա : եթեմայ (եմանայ՝) ա : ալէլուիա՝ ժե : անանուն՝ ժէ : ամենայն գրոյ՝ ծթ : և են անանուն որ վերնագիր ունին, և ոչ յայտնի թէ ո՛յր են, միանգամայն՝ ձէ :

Ի հինգ մասն բաժանեն մանկունք եբրայեցւոց զամ սաղմոսացն գիրս. իսկ հինգերորդն՝ 'ի հարիւրորդէն վեցերորդէն մինչև 'ի կատարած գրոցս : Սաղմոսք դաւթի ձէ. ըստ կարգի սաղմոսացն ձէ : Գիրքս սաղմոսաց միայնէ որոշեալ որ 'ի ձեմարիտ օրինակաց. ոչ ոմանք կարծեցին՝ թէ ամ սաղմոսքն՝ դաւթի ասացեալ, են այլ և այլոց մարգարէից 'ի սաղմոսել մարգարէացեալ : Յաղագս որոյ ամ գիրքն եբրայեցւոց ոչ միայն դաւթի գրեն, այլ և անուամբ գիրք սաղմոսաց անուանին : Ի հինգ մասն բաժանին. են սաղմոսք որք ասին խորագրեալք. դաւթայ գրին սաղմոսք հբ : 'ի դաւթի թ : ասափայ ժբ : որդւոցն կորխայ ժ : եդիթոմայ ա : եմանայ ա : սաղոմոնի բ : անգէի և զաքարիայ է : անանուն ժէ : մովսէսի ա : ալէլուիա ժ : աշխարհաց ժե :

Ցանկ Դաւթայ Մարգարէութեն :

ա. Սան հասարակ և գործոց, և յանդիմանութէ ամպարշտաց :

բ. Վս չարչարանացն քի, և առ 'ի հօրէ ծննդեանն, և վս հեթանոսաց հաւատալոյն :

գ. Թէ քանիցս նա յաբեսողոմայ որդւոյ իւրոյ :

դ. Գոհանայ զայ, զի ազատեաց զնա 'ի յետոյ աբեսողոմայ :

ե. Աղօթք 'ի խորոց սրտէ խօսք ընդ այ :

զ. Վս զի հնազանդութե ծիրական անփոփ՝ 'ի հրամանէն այ 'ի վր նր հասեալ, մերժեցաւ մինչև 'ի դրունս մահու :

է. Վս բանիցն քուշեայ, և խեղդմանն աքիտոփելայ :

ը. Վս երախայեացն այ առ մարդկային բնութիւն, և վս կործանման սատանայի :

թ. Մարգարէանայ վս փն մերոյ յի քի, որ մահուամբն խորտակեաց յաղթահարեաց զսատանայ ոչ զայր քաջ. խորտակեաց զբանսն մեղաց, և եհան զնշխարսն մահու :

ժ. Այս և վս քակտեան իւրոյ 'ի սատանայ :

ժա. Յացանէ զխորամանկութի, որք կրկնակի ունին զմիտս, և զընդդանութե և օտար բանս խօսին, և թշնամեաց և պատերազմողի գործ գործեն. զոր սատանայ առնէր՝ առ 'ի որդւոց զդաւթի :

ժբ. Մեռանգամ քախուսեան 'ի սատանայէ, յառաջ քան զմեղանչելն իւր :

ժգ. Վս ընկենեցիմ և աքաբայ, և վան հրեշտակին որ կապորեաց :

ժդ. Այս զխառն և զգոհութե այ գրէ. և երանէ զայնոսիկ որ բնակեալն զկերամբն՝ և զպահպանեալ այ յաղթութ :

ժե. Մարգարէանայ զմարդկեղեն լուսաւորեալ փն մերոյ յի քի, և զյարութիւն մեռելոց, և զփրկութէ այնոցիկ՝ որ հաստատուն են 'ի նա :

ժզ.

---

* Յօրինակի մերում զինի առաջինկայ նախադրութեան մակագրելոյ՝ Եպիփանու եպիսկոպոսի կիպրացւոց, (զոր և եթ ոմանք բազմ գրեալ են ,) յաւելեալ լինի և այլ հատուած ինչ ձառի 'ի վերայ սաղմոսաց, դաւթեալ նմին եպիփանու կիպրացւոց մակագրեալ, որ սկսանի. *Արդ առեալ առ սամուէլ զեղջիւր ևն.* զոր բաց 'ի մերմէս ունէր և այլ օրինակ մի՝ բայց յանուն դաւթի փիլիսոփայի : Արդ մեք զկիրուրդն զայսոսիկ զանց արարեալ՝ քնանակ նորա դիպողագոյն ասա համարեցաք՝ համեմատ այլոց գրոց յաւելեալ կարգել ապաքէն զսանէ գեխակարգութեց իւրաքանչիւր սաղմոսաց, առ է յայլոց օրինակաց, որ պակասէր 'ի մերումս : Մանաւանդ զի և արդարութեն բանիցն նորա՝ առ իմ ծանօթ կատանայան ինձ կարծիս փոյ՝ նորին լինել գործ, որ զխափանումն և զձանիս անցեալ գրոց հնոց կրակարանաց վայելչաբան հմտութե յօրինեաց :

ԺԶ. Աղօթէ մարգարէն առ Ած, և աղաչէ փրկել 'ի ձեռաց Սաւուղայ։

ԺԷ. Օրհնութի է, որ փրկեցաւ 'ի ձեռաց Սաւուղայ, և 'ի ձեռաց ամ թշնամեաց իւրոց. և կոչումն հեթանոսաց և օտարանալն հրէից։

ԺԸ. Վն արարածոց լինելութե, և վն երից օրինացն, բնականին, և օրինականին, և կատարելոյն, որ է Քի. և 'ի խորհուրդ առաքելոցն Քի։

ԺԹ. Առաքեալ Սենեքերիմ թուղթ հայհոյութե առ Եզեկիա 'ի ձեռն հռափսակայ զօրավարին իւրոյ։ Իսկ Եզեկիա տարեալ զթուղթն նր 'ի տաճարն տարածանէր, առ զի քախանակ հայհոյութեն Սենեքերիմայ, ընկալաւ յԱյ շնորհացն որ եղև իւր։

Ի. Վն կոտորածին ասորւոց, և հիւանդանալոյն Եզեկիայ և յառնելոյն և հնգետասան ամ 'ի կենացն յաւելանալոյն։

ԻԱ. Վն չարչարանացն Քի և յարութեն, և վն կոչման հեթանոսաց, և փրկութե ամ աշխարհի, և վն առաքելոցն Քի, և վն հրէիցն յանդգնութե։

ԻԲ. Մարգարէանայ վն ճշմարիտ հովուին Քի, որ ետ զանձն իւր 'ի վերայ հօտին։

ԻԳ. Վն յարութե Քի, և յերկինս վերանալոյն և անմոլար ճանապարհին։

ԻԴ. Աղօթէ մարգարէն վն իւր, զի պատերազմօղք յոյժ խաղային 'ի վերայ նր. վն այնորիկ զնոր և զհին մեղսն յիշէ, և աղաչէ զԱծ, թողութի գտանել։

ԻԵ. Պաղատանք առ Ած չկորնչել ընդ ամպարիշտս և ընդ մեղաւորս. այլև 'ի խորհուրդ եկեղեցւոյ։

ԻԶ. Փախստականն 'ի Սաւուղայ յառաջ քան զերկրորդ օծումն նր 'ի Քեբրոն՝ թագաւոր։

ԻԷ. Դարձեալ վն հալածմանն իւրոյ 'ի Սաւուղայ։

ԻԸ. Վն խորանին և պատարագացն, և քահանայիցն. յորս այս և յեկեղեցւոյ և 'ի Քս. վն զի նա կատարեաց զօրէնս, և Քն եղև 'ի միջնորդութե իւրում։

ԻԹ. Հպարտանալն Ադամայ, նոյնպէս և Եզեկիայ, և խրատելն նոցա յԱյ և փրկելն։

Լ. Վն հալածման յԱբիսողոմայ զհետ մեղացն գործելոյ. քանզի ցուցանէ 'ի բանս խորամանկութե՝ յանցելն այնր, 'ի [illegible]։

ԼԱ. Վն զի մեղաւ և ապաշխարեաց և եհաս թողութե. և երանի տայ այնոցիկ, որք ապաշխարութե գտցեն զթողութի մեղաց։

ԼԲ. Եզեկիայ փրկելն յասորւոց, առ որ յորդորեաց զժողովուրդն մատուցանել զոհս Տն, և ցնծալ և ուրախ լինել 'ի Տր, այլ և վն արարածոց լինելութե։

ԼԳ. Փախչէր մարգարէն 'ի Սաւուղայ, և գնայ առ Աքիմելէք. և անտի առ Անքուս. յիշէ և զԴովեկ Ասորի. քանզի նա եղև մատնիչ քահանայապետին՝ զոր կոտորեաց Սաւուղ։ Յիշէ ապա և զԶիփեցիսն, և զայնոսիկ որ լինէին դաւթի առ Սաւուղ մատնել։

ԼԴ. Մարգարէութի վն չարչարանացն Քի. և վն միւսանգամ փախստեան իւրոյ 'ի Սաւուղայ։

ԼԵ. Ասնուլ զնուաճն 'ի Սաւուղայ, և զԱբեններ, և Երդնումն Սաւուղայ, և որդւոյն։

ԼԶ. Խրատէ նախանձաւոր լինել բարեաց. և մեծարէ զայնոսիկ որ 'ի վերայ իցեն. և ոչ երանէ զամպարիշտս 'ի դիւրութե։

ԼԷ. Պատմէ զդէպս վերջին Սաւուղայ, և զԱբիսողոմայ զբռնաւորութին, և զչար խորհրդատուութին Աքիտոփելայ։

ԼԸ. Փախուցեալ երթայր մարգարէն յԱբիսողոմայ, և պատահեալ նմա Սեմէի, դէմ յանդիման թշնամանէր զնա։ Իսկ նա եդեալ պահապան բերանոյ իւրոյ՝ կայր 'ի լռութե, և ընդ միտս իւր Ածախօսէր։

ԼԹ. Զերծեալ մարգարէն 'ի հիւանդութե իւրմէ՝ գոհանայ զԱյ. այլև մարգարէութի վասն դանիէլի և երեմիայ. և վն մարդկային բնութեն ազատութե 'ի մեղաց և 'ի մահուանէ։

Խ. Վն չարչարանացն Քի, և կամաւոր աղքատութեն, և վն Յուդայի մատնչի։

ԽԱ. Փափագելով մարգարէն 'ի խորանն Այ, յորժամ փախուցեալ էր 'ի Սաւուղայ. նաև գերելոցն 'ի Բաբելոնէ ողբերգական պաղատանք։

ԽԲ. Զի դարձեալ մարգարէն 'ի հալածանաց իւրոց յառաջին, և եկն 'ի խորանն Այ. յայտնէ առ և զխնդութի, և զդարձութի բաբելոնացւոցն, և զգաղտնամտութի փրկութե նոցա։

ԽԳ. Յիշատակ ելիցն յԵգիպտոսէ. և վն մախաբայեցւոցն մարտիրոսանալոյն յԱնտիոքայ թագաւորէ։

ԽԴ. Մարգարէանայ զծնունդ բանին 'ի Հօրէ, որ եղև փրկութի ամ աշխարհի. վն զի հայր՝ զորդի իւր օծեալ անուանեաց, ոչ և արաց, զի է որդի իմ օծեալ։ Եւս և 'ի խորհուրդ Ածածնին։

ԽԵ. Վն պէսպէս զարդութեցն եկեղեցւոյ և խաղաղութե։

ԽԶ. Վն հեթանոսաց փրկութե, և եկեղեցւոյ խաղաղութե, և համբառնալոյն Քի առ հայր։

ԽԷ. Եւ այսպիսոյն օրինակ զեկեղեցւոյ պատմէ, և զԱծ և զԱծազօր պատերազմին յաղթութին նշանակէ։

ԽԸ. Վն վախճանի աշխարհի, և հատուցման իւրաքանչիւր գործոց։

ԽԹ. Մարգարէանայ վն միւսանգամ գալստեանն Քի, և վերջին ահաւոր դատաստանին, և վն նորոյ կտակին, և քակելոյ հնոյն։

Ծ. Յանդիմանեալ 'ի Նաթանայ մարգարէէ՝ խոստովանի զմեղսն. վն մտանելոյն առ Բերսաբէէ, այլև մարգարէանայ վասն դարձին 'ի Բաբելոնէ։

ԾԱ. Թաքեաւ Դաւիթ 'ի տուն Աբիմելէքեայ քահանայի. առ որ եկեալ Դովեկ Եդովմայեցին, մատնեաց Սաւուղայ. և նր բարկացեալ յոյժ կոտորեաց զքահանայսն։

ԾԲ. Վն հրեշտակին՝ որ կոտորեաց զՍենեքերիմ 'ի յուղին. և 'ի տեղին Մաղաղեթայ։

ԾԳ. Մարգարէանայ զոր առ յապա անցք ընդ Սաւուղ անցանելոց էին յայլազգեաց. և դարձեալ ոչ անպարտ եղև 'ի ձեռաց Սաւուղ, և դարձեալ 'ի հալածելոյ զԴաւիթ. և դաւթի գտեալ զօգնութի յԱյ, գոհանայ և օրհնէ զԱծ։

ԾԴ. Ասէ դարձեալ վն հալածանացն իւրոց 'ի Սաւուղայ, և ընդ նմին մարգարէանայ վն չարչարանաց փրկչին մերոյ. և վն հրէիցն՝ որ ինչ արարին ընդ նմա. և վն Յուդայի՝ որ խորամանկութե մատնեաց զնա։

ԾԵ. Պատմէ դարձեալ վն իւր, և վն գերութե ժողովրդեանն. զի խռովեալ եղև անօրինաց որդւոցն նոցա, և հեռացան նոքա 'ի տաճարէն իւրեանց և 'ի քաղաքէն։

ԾԶ. Զի փախեաւ դարձեալ յերեսաց Սաւուղայ յայրն անդ. այլ և 'ի կոչումն հեթանոսաց։

ԾԷ. Վն հալածման Սաւուղայ, և վն երդմնազանցութե նր. որ այլոց դատաւոր անուանէր, և ինքն համակ զանօրէնութի գործէր. յորս այս և առ հրէիցն ծաղրէ։

ԾԸ. Զերծեալ մարգարէն յանիրաւ պատերազմէն և 'ի սպանմանէն. մատուցանէ Այ զաղօթս, և խնդրէ զփրկութի. և մարգարէանայ վն կոչման հեթանոսաց, և մերժման հրէից. և զԱյ արդար դատաւորութեն։

ԾԹ. Ասէ զգերութին և զաւերս հրէից՝ որ հասանելոց էին մարգարէանայ. ասէ, որպէս և զԱյ արդար դատաւորութի և զմարդասիրութեն։

Կ. Դարձեալ 'ի նոյն դէմս ասէ. այլև զգերութի Բաբելացւոց՝ և զելն նշանակէ։

ԿԱ. Վն մախաբայեցւոցն, և Անտիոքայ երևելոյն 'ի վր յանդգնելոյն. և թէ որպիսի միտս պարտ է ունել 'ի պղծոյն նենգութե։

ԿԲ. Փախչելն 'ի Սաւուղայ առ Աքիմելէք, և անտի առ Անքուս. և գնալն յանապատ. և զոր առնէր քաջաց առ Ած նուագէ. և պատահման Սաւուղայ յառաջագոյն պատմէ։

ԿԳ. Դարձեալ 'ի նոյն դէմս ասէ. այլ և պատմէ զԱյ դատաստանսն Սաւուղայ. և թէ որպէս զերծաւ 'ի նենգութեց նր։

ԿԴ. Վն գերելոյն 'ի Բաբելոն, որք տային բերել ընծայս և պատարագս յԵմ. և ցանկութե քաղաքին. ընդ նմին մարգարէանայ և զհեթանոսաց փրկութի։

ԿԵ. Վն կոչման հեթանոսաց, և մարգարէութի վն գերութեանն իւր 'ի Բաբելոն, և ոչ վն ելիցն։

ԿԶ. Վն մարմնանալոյ բանին Այ, և յայտնելոյ աշխարհի փրկութե։

ԿԷ. Վն միւսանգամ գալստեանն Քի. և հատուցման ըստ գործոց. և կործանմանն սատանայի, և աներման դևոց և զերծեալ 'ի բանաւորէն քաղաքէն Այ։

ԿԸ. Վն Քի չարչարանացն. և մերժման հրէից, և վն դարձին 'ի Բաբելոնէ։

ԿԹ. Վն փրկելոյն դաւթի յանիրաւաց և 'ի Սաւուղայ և յայլոց բազմաց։

Հ. Բժշկեալ մարգարէն 'ի հարուածոցն, գոհանայ զԱյ. այլև վն գերելոյն 'ի Բաբելոն, և վն ելիցն նոցա մարգարէութի։

ՀԱ. Մարգարէանայ վն մարմնանալոյ միածնի որդւոյն Այ. զի նմա երկիրպագին ամ թագաւորք երկրի, և նա թագաւորեաց 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս աշխարհի։

ՀԲ. Զգերելոցն 'ի Բաբելոն, և զամ մարդոյ [illegible] խորհրդոց [illegible]։

ՀԳ. Ասէ և [illegible] լինելոց հրէից 'ի [illegible] որ եղև 'ի [illegible]։

ՀԴ. Զի եհար մարգարէն [illegible]

Թագաւորեալ էր նոցա . և քանզի Թշնամիքն Թագաւորել 'ի վը իւր , և ասէր , յորժամ առից ժամանակ , դիմեսցե՞ս ուղիղ դատեցայց , և դիւրիւրս վճարողաց իւրեանց :

ՀԵ . Վս հարուածոյ ասորեստանեայց , և վս հարուածոցն սենեքերիմայ :

ՀԶ . Վս գերելոցն որք 'ի Բաբելոն էին . զի յերկիրն եղեալ դարհուրէին 'ի վշտաց . առաւօտանէ նոցա Թէ ո՞վ արժանէ առ ած աղօԹս մատուցանել , և դարձուցանել 'ի վշտաց և հասանել դիւրութեան :

ՀԷ . Աճապարանք դհրեայս , և ցուցանէ որ էին առ հայր նոցա պտղաւորեալք եղեն . և նոքա ած ապերախտ գտան :

ՀԸ . Վս անօրինաց եգիպտացւոցն , որ յանդգնեցան զած , և խոտորեցան զպատուիրանօք ած :

ՀԹ . Պատասխանք գերելոցն որք 'ի Բաբելոն էին , և Թէ ո՞րպէս պարտէ խնդրել յած զփրկութիւն և զԹողութիւն :

Ձ . Յետ գերեն յեգիպտոսէ . և մարգարէանայ դարձեալ զառներն 'ի Բաբելոնացւոց , և վս խոնարհ հեԹանոսաց :

ՁԱ . Զգուշացուցանէ յանկարծ դատաւորաց . և պատուիրէ խնամել զաղքատս . և խօսէ զինչ լինելոց հրէից՝ ած և հրեշտակս :

ՁԲ . Մարգարէանայ վս ելիցն իւր 'ի Բաբելոնէ , որ առ դատեհի արքայի . զի ամ ազգք՝ որք գտանին զհետ նոցա , ամաչեսցեն առ զամմայէ :

ՁԳ . Յանկայր մարգարէն պանն քն , յորժամ երն յերկիրն աղմեղաց . և երանի տայր բնակողաց 'ի նմա . և մարգարէանայ դարձեալ վս ելիցն 'ի Բաբելոնէ , և փրկելոց աղքատաց : Իսկ հեծան զերկնային կամէ . և այնքի զմարմին քն , որ ունել սանէ ամ արարած :

ՁԴ . Զփրկութք երկուց ժողովրդոց մարգարէանայ , զի զհրեայս փրկեաց 'ի ծառայութէ բաբելոնացւոյն , և զհեթանոս՝ 'ի բռնութէ սատանայի :

ՁԵ . Աղօթէ մարգարէն առ ած վս փրկութէ իւրոց , և այնոց բաղձալ . և մարգարէանայ զմնեթերման և զեղջնիկայ իրս . և յառաջագոյն առէ զծնթանող խնդրութ և զփրկութ :

ՁԶ . Վս եկեղեցւոյ մարգարէութ :

ՁԷ . Թէ խաւար զմա այլազգիւ 'ի գեթ . խաղեցին երկաթով և քարի 'ի ներքնոցն և 'ի սպառերկան բանիւ . և որք ընդ նմայն էին՝ ցրուեցան 'ի նմանէ . հանէ այս յագամ և 'ի քն , և յետ 'ի բաբելոնէ . և յամ բնութ մարդկան՝ փրկել 'ի դժոխոց :

ՁԸ . Վս բզմ երախայեցոյն ամ առ դատութ , և պնդակ բարերարութեցն գոհանալով զայ , երգս առնել զայս ամ խնդութե նուագէ :

ՁԹ . Հրէից և ամ մարդկան՝ առհասարակ ներգործութք և յոյս փրկութք ցուցանէ :

Ղ . Ամէն Թէ այս յառաջ առ ած , յամ երկրացն քրիստոնեայ զնենիքս :

ՂԱ . Վս մեռանգամ գալստեանն քն , և վերջին շաբաթին . որ և ցուցանէ որքն գալոց , և վերջաւորութն յանդիման :

ՂԲ . Վս մարմնոյն քն վայելչութեն և քաղաքական երգէ , զի այ բնութն անճառելի է :

ՂԳ . Վս Թագաւորաց և եղևմանոյն հրէից , որ անարժանեցին և զրկեցին :

ՂԴ . Վս յոփեայ Թագր , որ խորտակեաց , և այրեաց զնոսա :

ՂԵ . Մարգարէանայ վս շինութե փառաց . և վս խնդման հեթանոսաց . և վս միանգամ գալստեանն քն , և արդար դատաստանին :

ՂԶ . Վս առաջին և երկրորդ գալստեանն քն . և վս հանդիսութէ երկրին , և յանդիմանութք խապակայիցն :

ՂԷ . Մարգարէանայ դարձեալ վս միանգամ գալստեանն քն , և արդար դատաստանի նորին . և վս դարձին հրէից :

ՂԸ . Անէ զէն հրէիցն 'ի Բաբելոնէ . և մարգարէանայ վս յայտնութե քն մերոյ յի քն . և վս հրէիցն աղոտամբութք :

ՂԹ . Յորդորէ զամ մարդ , Թէ ո՞վ արժանէ գոհանալ և օրհնել զած :

Ճ . Մարգարէանայ դարձեալ՝ վս յոփեայ Թագր . և ողբանայ վստարաց՝ 'ի վեր և 'ի վերջին ատենօքն տապալել զմեննեքեան :

ՃԱ . Զգերելոյն 'ի Բաբելոն՝ դեկերէ յերկ : Այլ և զկոչումն հեթանոսաց . յորս այս և յամ ով՝ որ 'ի վերայ իցեն . և այլ օգնականութեցն պատուհանել աղեցէ :

ՃԲ . Յորէ զայս՝ յառաջին նոյն մեռ , վս զի 'ի նմա ազգաց՝ դարձին պատուհել . իսկ 'ի նմա ապաւեալ , օրհնեն զած Բարեբարն : Եւ խորհեմ յանձն լինել յամ մարգարէից զայսպիսի օրհնութե՝ աղաւել 'ի դառն ծառայութեց , և մեծի փրկութե արժանանալ :

ՃԳ . Վս արարածոց լինելութե մի ըստ միոջ պատմի . և արարէ և յօրինող ամ զած երևեցուցանէ :

ՃԴ . Յիշեցուցանէ զած 'ի հայրապետացն զայ եղեալ խոստմունս . Թէ ո՞չ աներևույթ զպատճառս ժողովուրդն՝ յերեւեցաւ խնամոցն մեղուցաց : Եւ վերջապէս առնիմ զի՞նչ ժողովրդեան զի մի ընդ նոյն հեծր զնասցէն . այլ ընդ ունողորդն ճանապարհորդեսցեն :

ՃԵ . Զբարեգործութեցն առնէ յիշումն , և զօգնութեանն զան ընդհանրականն փրկէ . և զհաւատ նոցա նեղութն վարդապետէ , և Թողութե պատուհել աղաչէ :

ՃԶ . Յառաջնոյն գոլ 'ի գերութեն զերծումն՝ յանկարծ բարսթեցն այ եղեալ . զի յայսմ սպառեալ բերել տեսանեմք և զերծ հեկեալ . և յայսմ օրհնութեամբ , մեք առաւել քան զմեզ , 'ի ճանապարհ մարգարէութե հասարակ փառաւորեցուցանել :

ՃԷ . Զհրէից դարձն 'ի գերութեն . և զգեղանանոց Թրկութն յառաջագոյն վճարէ . ընդ ծն ատամանն . և ընդ ծնին , որ առէ . ամ մեղրեսցէ և :

ՃԸ : Ան ժամանակն անյին իւրոյ սուսյ , առ աքիսոնել , որ կին ոսկեր և ոռոգի . քայլ խոստուցեալ դարձեալ առ յուզայ՝ որ եղեն մարմնոյ որդոց նը յի , Թէպէտ ո՛չ ոսկեր կին և ոռոգի . որոց մարթ էր լինել ուր և այրէ :

ՃԹ . Պատմէ զմեռուցումն իւրեն , և զնոյնն ընդ աւելի հօր . նաև զծնունդն որ յայ հօրէ :

ՃԺ . Զամենայնս և զամենաբան և զդասումայեցոց գոհանայէ 'ի մեծին 'ի պատերազմ՝ պարտ յերեւոց յաղթութեան :

ՃԺԱ . Երանէ զերկիւղածս , զվարդապետութե բարեպաշտութե խոնարհողս յաստուծոյ բերելով :

ՃԺԲ . Զարթուցանէ զամենեքեան օրհնել զած , յիւրում զբարերարութն իւր առ աղքատս :

ՃԺԳ . Վս ելիցն յեգիպտոսէ , և ամցեցելոյն ընդ յորդանան , 'ի յետն յեսուայ , և վս խաղուն փխրութե , և այլ զօրութն :

ՃԺԴ . Վս անօրինաց եղիկիանի ներսութեն . և վս հաստատմանց վայրաց , և ամ օգնականութե . այլ վս զերծանելոյ մարգարէն 'ի հեթանոսութե խորհ :

ՃԺԵ . Զերծեալ մարգարէն 'ի փեղոյն ամ 'ի բանգին աթիմեղեքեայ , այլակերպեցաւ առաջին նը . և գնաց առաջ գոհանալով զայ :

ՃԺԶ . Վս զի՝ յամ մարգարէ յորի օրհնութք . քանզի ընդհանհոգայն է , քրիստոս պատահողացն՝ օրհնել զբարերարն ած :

ՃԺԷ . Զի 'ի դարձին 'ի Բաբելոնէ խմբեալ բարեբարոցն 'ի վը հրէիցն , և ամենահաւած հարուածոյք ծանեալ եղեն : Յարէ այս և առ հեթանոս , որ բաղում իշխեցելոյն 'ի բռնութիւնն դերծեալ , որոց ոգւոց և նոցա՝ ընդհ հոգւոյն առաջինորդեաց վերադարձութ :

ՃԺԸ . Զբուռն առաքինութե փեսայի երկրաւորոց , և զծաղկաթե պենդէս ախպերց , ամ ինքն դաւթ՝ որ թեդեփ և խորհրդոց գայթագղել՝ ամենայն դարձեալ միանգամ արդարոց հեծանոց ամայից օրինաց : Երանէ և զթագաւորական ճանապարհին զան խորհր հեծանեալն , և ո՛չ յայլ կամ յահեւ 'ի հրամանէ պատուէրանին խոտորեալ :

ՃԺԹ . Թէ ուրեք մարգարէն քախտալեան փեղոյն 'ի փեղիս . ամ ազգաց 'ի ներքին , զան երկնառն՝ վը որոց փաղփեցելոց ամսոյ , վայ՝ զի պանդխտութե իմ յերկարեցաւ :

ՃԻ . Մարգարէանայ վը եղելոյն 'ի Բաբելոն 'ի վերայ :

ՃԻԱ . Անէ դարձել վը ելեսն , և վը շինութեն նր :

ՃԻԲ . Եւ այս ցուցանէ զարդարոցն զբարեպաշտութ :

ՃԻԳ . Թէ յետ ելիցն 'ի Բաբելոնէ , մերժեալ բնակիչն փրկեալ ընդ հրէիցն աղաւթ , միաբանեալ 'ի պատերազմ գոհանալով 'ի վը նոցա . խռովեալ անիրաւանել զնա . իսկ ած իւրոյն՝ օգնեաց , և զպատերազմօղն յետս դարձոյց :

ՃԻԴ . Զի յետ դարձին՝ յաղթութե հանդիպողին , զյաղթութեն երգեն զօրհնութ . և զածային յառաջ բարձին զզօրութ :

ՃԻԵ . Աղքատաց բովանդակ աջին հրէից՝ 'ի նիւթոց պարիս աքայ :

ՃԻԶ . Վս շինութե տաճարին 'ի զօրաբաբելէ :

ՃԻԷ . Երանէ զայնոսիկ՝ որք յասուացն յած 'ի նմանէ երկնելին . որով առաքինութե սփացուած՝ առաւել առաքին :

ՃԻԸ . Ցուցանէ զինչ դարձին՝ գյարուցելոյն 'ի վը հրէիցն զօրաւոր աղգայն , և որ թէ որք 'ի հրէից են , վերադարձեն առնել զայս :

ՃԻԹ . Աղօթաւք զայս աղօթս մատուցանէն առ ած . վասն և յառաջնաբան սաղմոսս :

ՃԼ . Զխոնարհութք ասացանէ մարգարէական բանս , և զհր կերպարանացն ցուցանէ զդեմս . ած թէ աղօթելով զած հայցէ ցուցանել :

ՃԼԱ . Մարգարէանայ 'ի դէմս զօրաբաբելի , որոյ վերաբերին պաճարն նորոգեցաւ . և վը մարմնաւոր ծննդեանն քն . նաև 'ի խորհուրդ եկեղեցւոյ :

ՃԼԲ . Թէ յետ ելիցն 'ի Բաբելոնէ 'ի յետն զօրաբաբելի , 'ի մի փերութբ հնազանդեցան յաթոռոյ եւ ինէն, որք 'ի յառաքելականաց բաժանեցան :

ՃԼԳ · Յորդորէ եւ այս 'ի բաբելոնէ դարձեալսն · եւ զԱծ բարեպաշտել 'ի խորանս, ոչ թէ ոչ միայն 'ի տաճարին, այլ եւ 'ի գիշերի օրհնել զԱծ :

ՃԼԴ · Ասէ զառաջին էջն յեգիպտոսէ · եւ մարգարէանայ զՔս դարձին 'ի բաբելոնէ · եւ զՔս խօսի փրկութե, եւ զայլ զօրութեն :

ՃԼԵ · Վս մեծամեծ ստանալեացն Այ :

ՃԼԶ · Զառ 'ի բաբելոնի պատահման պարսից :

ՃԼԷ · Յետ դարձին գոհութի լինել զինչնամին :

ՃԼԸ · Զոյժս թագաւորէ ասնի նախախնամութե :

ՃԼԹ · Հալածեալ 'ի սատանայէ երանելին դաւիթ, յօգնականութե խնդրէ զերծանելոյ Այ :

ՃԽ · Դառնալեալ զՔս նորին իբրու աղաչէ :

ՃԽԱ · Զի յայրին թաքուցեալ դաւիթ' աղօթս մատուցանէր առ Այ :

ՃԽԲ · Զի հալածէր զնա աբիսողոմ որդի նր :

ՃԽԳ · Մարգարէանայ զՔս դարձին 'ի բաբելոնէ, եւ զՔս յարութեան պատերազմողաց 'ի վերայ հրէից, զոր եւ բազումք 'ի մարգարէից յիշէին :

ՃԽԴ · Օրհնել հրամայէ ամենեցուն զՏր · յարմարի այս եւ առ հեթանոսաց կոչումն :

ՃԽԵ · Դարձեալ յորդորէ երանելին դաւիթ, օրհնել զամենեցունց Այ · զոր եւ վերնագիր սաղմոսիս յայտ առնէ · Անգեայ եւ Զաքարիայ, ալէլուիա :

ՃԽԶ · Թէ յետ դարձին 'ի բաբելոնէ եւ շինելոյն զերուսաղէմի 'ի զօրութենէ, անգէոս եւ զաքարիաս' երգս առնել նոցա գեղեցիկ սաղմոսիւ, շինել զՆ Որ, եւ զօրացուցանէ թէ ինչ ծանրի :

ՃԽԷ · Դարձեալ 'ի նոյն դէմս առնէ · եւ եւ զՏր առատելոյն դարձութէ :

ՃԽԸ · Զամ արարածս յօրհնաբանութե խնէ երանելին դաւիթ' զիմանալիս եւ զզգալիս :

ՃԽԹ · Օրհնութե զՏր դարձին 'ի բաբելոնէ · նաեւ 'ի խորհուրդ մախաբայեցւոցն :

ՃԾ · Վս հատուցեալ օրհնութե :

ԳԻՐՔ
ՍԱՂՄՈՍԱՑ ԴԱՒԹԻ

Սաղմոս 'ի դաւիթ · Ա :

1 ԵՐԱՆԵԱԼ Է ԱՅՐ ՈՐ ՈՉ
գնաց 'ի խորհուրդս ամպարշտաց, 'ի
ճանապարհի մեղաւորաց նա ոչ եկաց,
2 և յաթոռս ժանտից նա ոչ նստաւ : * Այլ
յօրէնս տն են կամք նր, և յօրէնս նր խորհեսցի նա
3 'ի տուէ և 'ի գիշերի · * և եղիցի նա որպս ծառ որ տնկեալ
է 'ի գնացս ջուրց : Որ զպտուղ իւր 'ի ժամու տացէ, և
տերև նորա մի թափեսցի · և զամ զոր ինչ արասցէ յա-
4 ջողեսցի նմա : * Ո՛չ այսպէս են ամպարիշտք, և ոչ այս-
պէս · այլ որպէս հողմ զփոշի, զի հոսէ 'ի վր երեսաց
5 երկրի : * Վասն այսորիկ ոչ յարիցեն ամպարիշտք 'ի
դատաստան, և ոչ մեղաւորք 'ի խորհուրդս արդարոց :
6 * Քանզի ճանաչէ տր զճանապարհս արդարոց, ճանա-
պարհք ամպարշտաց կորիցեն : Տուն · Զ :

'Ի հեբրայեցւոց գրոց երկոքեան սոքա ընդ մի համարին :

Սաղմոս · Բ :

1 Ընդէ՞ր խռովեցան հեթանոսք · և ժողովուրդք խոր-
2 հեցան 'ի սնոտիս : * Յանդիման եղեն թագաւորք
երկրի, և իշխանք ժողովեցան 'ի միասին վասն տն և վս
3 օծելոյ նր : * Խզեսցուք զկապանս նց, և ընկեսցո՛ւք 'ի
4 մէնջ զլուծ նոցա : * Բնակեալն յերկինս ծիծաղեսցի
5 զնոքօք, և տր արհամարհեսցէ զնոսա : * Յայնժամ խօ-
սեսցի ընդ նս բարկութբ իւրով, և սրտմտութբ իւրով
6 խռովեցուսցէ զնս : * Ես կացի թագաւոր 'ի նմանէ,
'ի վերայ սիոնի լերին սրբոյ նորա՝ պատմել զհրա-
7 մանս տն : * Տր ասաց ցիս որդի իմ ես դու, ես այսօր
8 ծնայ զքեզ : * Խնդրեա՛ յինէն և տաց քեզ զհեթանոս
'ի ժառանգութի, և իշխանութի քեզ զամ ծագս երկրի :
9 * Հովուեսցես զնս գաւազանաւ երկաթեաւ · որպէս
10 զանօթ բրտի փշրեսցես զնս : * Արդ թագաւորք՝ զայս
'ի միտ առէք, խրատեցարո՛ւք ամենեքեան ոյք դատիք
11 զերկիր : * Ծառայեցէք տն երկիւղիւ, և ցնծացէք ա-
12 ռաջի նր դողութբ : * Ընկալարո՛ւք զխրատ նր՝ զի մի՛
բարկասցի տր, և կորնչիցիք 'ի ճանապարհացն արդա-
13 րութե : * 'Ի ժամանակի որպս բորբոքեսցի բարկութի նր :
Երանի ամենցուն՝ ոյք յուսացեալ են 'ի տր : Տուն · ԺԴ :

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ · 'ի ժամանակի զի փախուցեալ էր նա յերեսաց աբիսողոմայ որդւոյ իւրոյ · Գ :

2 Տ՛ր՝ զի բազո՛ւմ եղեն նեղիչք իմ, բազումք յարեան
3 'ի վր իմ : * Բազումք ասէին զանձնէ իմմէ, թէ
չիք

---

* Յօրինակին 'ի ճակատ գրոցս տպագրի թողեալ՝ 'ի լուսանցսն կարմրադեղով նշանակի վերնագիրս Գիրքս սաղմոսաց դաւթի · յորմէ առեալ եդաք 'ի կարգի՝ համեմատ այլոց եւ գրչագիր օրինակաց մերոց :

Սաղմոս · Ա · (3) Ոմանք · Որ ծառն որ տնկ" : (3) Ոմանք · Եւ զամենայն զոր ինչ և առնիցէ : (4) Ոմանք · Զի հոսէ յերեսաց երկրէ :

* 'Ի վախճանի իւրաքանչիւր սաղմոսաց՝ առ օրինակս մեր առնէ գումարութի տանց եւ գոբղայից, ոմանք խոպատ զանց առնեն, եւ ոմանք զբոսն եւ էթ նշանակեն · թէպէտ եւ զմին զբաժանումն սաղմոսգրոցս 'ի յուռթ խաւանն եւ 'ի յնուան եւ վէց գոբղայս առանձինն ծաղկազարդ դրօշմամբ 'ի գլխագրութիս նոյին յայտ առնեն :

Սաղմ · Բ · * Վերնագիրք իւրաքանչիւր սաղմոսաց, որ առաջին նօտր առաջեալ գրով եդան, ամ գրչագիր օրինակք մեր կարմրադեղով գրեալ՝ զանազանեն յաղօթական բանիցն : 'Ի վր սաղմոսիս ոմանք դնեն · Անվերնագիր 'ի հեբրայեցւոց · երկոքեին սաղմոսք Ա մի համարի են : (1) Ոմանք · Խորհեցան սնոտիս : (2) Ոմանք · Եւ իշխանք ժողովրդոց ժողո" : (3) Ոմանք 'ի վերջ փոխս նշանակեն՝ Հանգիստ : (6) Ոմանք · 'Ի վր լերին սրբոյ նր 'ի պատմել ինձ : (7) Ոմանք առանձինն վերնագիր կարգեն առաջնոր · Սաղմոս 'ի դաւիթ : Տր ասաց ցիս · · Եւ ես այսօր : (13) Ոմանք · 'Ի ժմկի յորժամ բորբոքեսցի հուր բարկութե նր · · յուսացեալ են 'ի նա :

Սղմ · Գ · Ոմանք առաջի ունելով 'ի վերնագիրս բան անգամ խոխանաց · Սաղմոս 'ի դաւիթ, դնեն Սաղմոս դաւթի : (2) Ոմանք · Եւ բազումք յար" : (3) Ոմանք · Փրկութի նր առ ած իւր :

չիք փրկութիւն սորա առ ա՟ծ իւր: * Այլ դու տ՟ր՝ օգնական 4
իմ ես, փառք իմ և բարձրացուցիչ գլխոյ իմոյ:
* Ձայնիւ իմով ես առ տ՟ր կարդացի, լուաւ ինձ 'ի լերանէ 5
սրբոյ իւրմէ: * Ես ննջեցի և 'ի քուն եղէ, զարթեայ 6
և տ՟ր ընդունելի իմ է: * Ոչ երկեայց ես 'ի բիւրուց 7
զօրաց ն՟ց. որ շուրջանակի պատեալ պահեալ պաշարէին
զիս: Արի տ՟ր՝ և փրկեա զիս ա՟ծ իմ. * զի դու հարեր 8
զամենեսեան ոյք էին ընդ իս թշնամութ՟բ 'ի տարապարտուց. և զատամունս մեղաւորաց փշրեցեր * Տեառն 9
է փրկութիւն. 'ի վ՟ր ժողովրդեան քոյ օրհնութիւն քո: Տունք.
Ը: Գոճղայս. ԻԸ:

'Ի կատարած օրհնութ. Սաղմոս երգոյ 'ի դաւիթ. Դ: 1

'Ի կարդալ իմում լուար ինձ ա՟ծ ըստ արդարութ՟ե, 2
'ի նեղութ՟ե ինձ անդորր արարեր. ողորմեա ինձ և
լուր աղօթից իմոց: * Որդիք մարդկան՝ մինչև յե՞րբ էք 3
խստասիրտք. ընդէ՞ր սիրէք զնանրութիւն, և խնդրէք
զստութիւն: * Ծանիջի՛ք զի սքանչելիս արար տ՟ր սրբոյ 4
իւրում. և տ՟ր լուիցէ ինձ 'ի կարդալ իմում առ նա:
* Բարկանայք՝ և մի մեղանչէք. զոր ինչ ասէք 'ի սիրտս 5
ձեր յանկողինս ձեր զղջացարո՛ւք: * Մատուցէք պատարագ 6
արդարութ՟ե, և յուսացարո՛ւք 'ի տ՟ր: Բազումք
ասէին թէ ո՞ ցուցցէ մեզ զբարութի. * Նշանեցաւ 7
առ մեզ լոյս երեսաց քոց, և ետուր ուրախութիւն սրտից
մերոց: * 'Ի պտղոյ ցորենոյ գինւոյ ձիթոյ իւրեանց լցուցեր 8
զն՟ս: * Խաղաղութ՟բ յայս և 'ի սոյն ննջեցո՛ւք և 9
զարթիցուք. * զի դու տ՟ր միայն առանձին յուսով քով 10
բնակեցուցեր զմեզ: Տունք. Ը:

'Ի կատարած վասն ժառանգելոյն: Սաղմոս. Ե: 1

Բանից իմոց ունկն դիր տ՟ր, և 'ի միտ առ զաղաղակ 2
իմ: * Նայեաց 'ի ձայն աղօթից իմոց, թագաւոր 3
իմ և ա՟ծ իմ: * Ես զքեզ աղաչեմ տ՟ր, ընդ առաւօտս 4
լուիցես ձայնի իմում. * ը՟ առաւօտս պատրաստ եղէց 5
յանդիման լինել քեզ: Ոչ թէ դու ա՟ծ կամիս զանօրէնութիւն,
* և ոչ բնակեն առ քեզ չարք, մի անօրէնք 6
բնակեսցեն առաջի աչաց քոց: * Ատեցեր զամենայն որ 7
գործեն զանօրէնութի. կորուսանես զամենեսեան ոյք
խօսին սուտ: Զայր արիւնահեղ և նենգաւոր պղծ
առնես դու տ՟ր, * այլ ես՝ ը՟ բազում ողորմութ՟ե քում 8
մտից 'ի տուն քո. երկիր պագից 'ի տաճար սուրբ քո երկիւղիւ
քո: * Տ՟ր՝ առաջնորդեա ինձ յարդարութ՟ե քում. 9
վ՟ս թշնամեաց իմոց ուղիղ արա առաջի իմ զճանապարհս
քո: * Զի ոչ գոյ 'ի բերանս ն՟ց ճշմարտութի, և սիրտք 10
ն՟ց նանրեալ են: * Ո՟ղ գերեզմանի բաց է կոկորդ ն՟ց. 11
լեզուօք իւրեանց նենգաւորք եղեն: Դատեա զնոսա
ա՟ծ զի անկցին 'ի խորհրդոց իւրեանց. ը՟ բազում ամպարշտութե
ն՟ց մերժեա զն՟ս՝ զի դառնացուցին զքեզ:
* Ուրախ լիցին ամենեքեան ոյք յուսացեալ են 'ի քեզ, 12
յաւիտեան ցնծասցեն, և բնակեսցես դու 'ի ն՟ս: Պարծեսցին
'ի քեզ սիրելիք անուան քոյ, * զի օրհնեսցես 13
դու զարդարն. տ՟ր ո՟ղ զինու հաճութ՟ե քով պսակեցեր
զմեզ: Տունք. ԺԵ:

1 'Ի կատարած ընդ օրհնութիւնս վասն ութերորդայ: Սաղմոս 'ի դաւիթ. Զ:

2 Տ՟ր՝ մի սրտմտութ՟բ քով յանդիմաներ զիս, և մի բարկութ՟բ
3 քով խրատեր զիս: * Ողորմեա ինձ տ՟ր զի
հիւանդ եմ ես. բժշկեա զանձն իմ, զի խռովեցան ոսկերք
4 իմ: * Անձն իմ յոյժ խռովեցաւ, և դու տ՟ր՝ մինչև
5 յե՞րբ: * Դարձ տ՟ր և փրկեա զանձն իմ. կեցո զիս
6 տ՟ր ըստ ողորմութ՟ն քում: * Զի ոչ ոք է որ 'ի մահու
յիշէ զքեզ, կամ 'ի դժոխս խոստովան առնի առ քեզ:
7 * Վաստակեցի ես 'ի հեծութ՟ե իմում, լուացի զա՟մ գիշեր
զմահիճս իմ. և արտասուօք իմովք զանկողինս իմ
8 թացի: * Խռովեցաւ 'ի սրտմտութենէ ակն իմ. մաշեցայ
9 ես 'ի վ՟ր ա՟մ թշնամեաց իմոց: * 'Ի բաց կացէք յինէն
10 ամենեքեան, ոյք գործէք զանօրէնութի: * Լուաւ
տ՟ր ձայնի լալոյ իմոյ, լուաւ տ՟ր աղօթից իմոց. և տ՟ր
11 զխնդրուածս իմ ընկալաւ: * Ամաչեսցեն և խռովեսցին
յոյժ ա՟մ թշնամիք իմ. դարձցին յետս և ամաչեսցեն
յոյժ վաղվաղակի և խռովեսցին: Տունք. Ժ: Գոճղայս. Է:

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ. զոր ասաց տ՟ն վասն բանին քուսեայ որդւոյ յեմինեայ. Է:

2 Տ՟ր ա՟ծ իմ 'ի քեզ յուսացայ և փրկեա զիս, յա՟մ հալածչաց
3 իմոց ապրեցո զիս: * Գուցէ երբեք յափշտակիցէ
ո՟ղ առեւծ զանձն իմ, ոչ ոք լիցի որ փրկիցէ,
4 և ոչ այն որ ապրեցուցանէ: * Տ՟ր ա՟ծ իմ թէ արարից
5 զայս, թէ իցեն անօրէնութիւնք 'ի ձեռս իմ: * Թէ հատուցի
երբէք այնոցիկ ոյք հատուցին ինձ չար. անկայց և
6 ես 'ի թշնամեաց իմոց ընդունայն: * Հալածեսցէ ապա
թշնամին զանձն իմ. հասցէ կոխեսցէ յերկիր զկեանս
7 իմ, և զփառս իմ 'ի հող բնակեցուսցէ: * Արի տ՟ր բարկութ՟բ
քով, և բարձր լեր 'ի սպառել թշնամեաց իմոց:
Զարթիր տ՟ր ա՟ծ իմ 'ի հրամանս քո զոր պատուիրեցեր,
8 * և ժողովք ժողովրդոց շուրջ եղիցին զքեւ: Վ՟ս
9 այսորիկ 'ի բարձունս դարձ տ՟ր. * և տ՟ր դատի զժողովուրդս
իւր: Դատ արա ինձ տ՟ր ըստ արդարութ՟ե
10 իմում. ըստ անմեղութ՟ե իմում որ յիս: * Կատարեսցին
չարիք 'ի վ՟ր մեղաւորաց, և յաջողեսցես դու արդարոյն:
Որ քննէ զսիրտս և զերիկամունս ա՟ծ արդար. յիրաւի
11 է * օգնութիւն ինձ յա՟յ՝ որ ապրեցուցանէ զայնոսիկ, որ
12 ուղիղ են սրտիւք: * Ա՟ծ դատաւոր արդար հզօր և երկայնամիտ.
որ ոչ ածէ զբարկութի իւր զօրհանապազ:
13 * Ապա թէ ոչ դառնայք առ նա՝ զսուր իւր սրեալ է՝
14 և զաղեղն իւր լարեալ. * 'ի նմա է պատրաստեալ զանօթս
մահու, և զնետս իւր այրեցելովք է գործեալ:
15 * Ահաւասիկ երկնեաց զանօրէնութի, յղացաւ զցաւս
16 և ծնաւ զանօրէնութի: * Գուբն՝ զոր փորեաց և ալղեաց,
'ի նոյն անկցի 'ի խորխորատ զոր և գործեաց:
17 * Դարձցին ցաւք 'ի գլուխ ն՟ր. 'ի վ՟ր գագաթան ն՟ր ա-
նօ

---

(5) Ոմանք. Եւ լուաւ ինձ: (6) Ոսկան. Եւ տ՟ր ընդունող իմ էր: (7) Ոմանք. 'Ի բիւրուց զօրացն, ոյք.. պատեալ պաշարեալ պահէին զիս: (8) Ոմանք. 'Ի տարապարտուց, զատամ'': (9) Ոմանք. Տեառն է փր'':

Սղմ. Դ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած ընդ օրհնութիւնս սաղմոս 'ի դաւիթ: (2) Ոմանք. Լուաւ ինձ ա՟ծ.. 'ի նեղութե ինձ: (6) Ոմանք. Պատարագս արդա'': (6) Ոմանք. Թէ ով ցուցանէ մեզ զբարութի տ՟ն: (8) Ոմանք. Ձիթոյ, նոքօք լցուցեր զմեզ: (9) Ոմանք. Խաղաղութ՟բ քով յայս և 'ի սոյն ննջեցից և զարթեայց.. յուսով քո:

Սղմ. Ե. (1) Ոմանք. Վ՟ն վիճակաց: Եւ ոմանք. Վ՟ն ժառանգաւորաց. սաղմոս 'ի դաւիթ: (2) Յօրինակին պակասէր. Եւ 'ի միտ առ: (3) Ոմանք. Նայեա 'ի ձայն: (5) Ոմանք. Յանդիման լինել առ քեզ: Եւ ոմանք. լինել քեզ ա՟ծ: Ուր եւ ոմանք. Ոչ թէ դու այն ա՟ծ ես որ կամիս: (6) Ոմանք. Եւ մի անօրէնք բնա'': (7) Ոմանք. Ատեցեր դու զայնո''.. ոյք խօսէին սուտ.. և զնենգաւոր պղծ առնէ տ՟ր: (11) Ոմանք. Ո՟ղ գերեզմանք բաց են կոկորդք ն՟ց. և լեզ''... 'ի խորհրդոց սրտից իւրեանց: (12) Ոմանք. Ուրախ լիցին 'ի քեզ ամե'': (13) Ոմանք. Քո պսակեսցես զն՟ս:

Սղմ. Զ. (1) Ոմանք. Ընդ օրհնութե, վ՟ս ութ'': (2) Ոմանք. Մի սրտմտութ՟բ յան'': (6) Ոսկան. Կա՟մ 'ի դժոխս ոք խոս'': (10) Ոմանք. Լուաւ տ՟ր զձայն լալոյ իմոյ:

Սղմ. Է. (1) Ոմանք. Զոր ասաց տ՟ր վ՟ս քուսի քօշեայ որդւոյն յամինայ: Ուր ոմանք. Վ՟ս բանիցն.. յեմինայ: (2) Ոմանք. Յուսացայ, փրկ''.. և յա՟մ հա'': (3) Ոմանք. Որ ապրեցուցանիցէ: (4) Ոմանք. Թէ արարի զայս. և թէ: (5) Ոմանք. Թէ հատուցից երբէք... անկեայց և ես: (6) Ոմանք. Հալածիցէ ապա... հասցէ և կոխեսցէ: (7) Ոմանք. Տ՟ր ա՟ծ իմ հրամանաւն զոր պատ'': (9) Ոմանք. Ըստ արդարութե քում.. իմում որ է յիս: (10)(11) Ոմանք. Յիրաւի օգնութի իմ յա՟յ: (14) Ոմանք. 'Ի նմա պատրաստեալ է. Ոսկ. 'ի նմա պատրաստէ: (15) Ոմանք. Յղեցաւ զցաւս, և ծնաւ զանիրաւութի: (16) Ոմանք. 'Ի նոյն անկցի խորխորատ զոր գործեաց:

նօրէնութիք իւր իջցեն: *Խոստովան եղէց տ՟ն ը՟ ար- 18
դարութե ն՟ր, սաղմոս ասացից անուան տ՟ն բարձրելոյ:

Տուն. ժէ:

'Ի կատարած 'ի վերայ հնձանացն. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. Ը: 1

Տ՟ր տ՟ր մեր՝ զի սքանչելի է անուն քո յա՟մ երկրի: 2
Համբարձաւ մեծվայելչութի քո 'ի վերոյ քան զեր-
կինս. *'ի բերանոյ մանկանց տղայոց ստնդիեցաց կա- 3
տարեցի օրհնութի: Վասն թշնամեաց քոց տ՟ր. զի եղծ-
ցին թշնամին և հակառակորդն: *Տեսից զերկինս ըզ- 4
գործս մատանց քոց, զլուսին և զաստեղս զորս դու հաս-
տատեցեր: *Ո՞վ է մարդ զի յիշես դու զնա, կամ որ- 5
դի մարդոյ թէ այց ինչ արասցես դու նմա: *Փոքր 6
ինչ խոնարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս քո, փառօք
և պատուով պսակեցեր զնա, *և կացուցեր զնա 'ի վ՟ր 7
ձեռակերտաց քոց: *Զա՟մ ինչ հնազանդ արարեր 'ի 8
ներքոյ ոտից ն՟ր, զխաշն և զարջառ՝ և զա՟մ ինչ: *Եւս 9
և զերէ վայրի, զթռչունս երկնից, զձկունս ծովուց որ
շրջին ընդ շաւիղս ծովուց: *Տ՟ր տ՟ր մեր՝ զի սքանչելի 10
է անուն քո յա՟մ երկրի: Տուն. թ: Գոբղայս. իզ:

'Ի կատարած. վասն գաղտնեաց որդւոյ: Սաղմոս. Թ: 1

Գոհացայց զքէն տ՟ր բոլորով սրտիւ իմով, պատ- 2
մեցից զա՟մ սքանչելիս քո: *Ուրախ եղէց և ցըն- 3
ծացայց 'ի քեզ. սաղմոս ասացից անուան քում բարձ-
րեալ: *'Ի դառնալ յետս թշնամեաց իմոց, տկարասցին 4
և կորիցեն յերեսաց քոց: *Արարեր զդատաստանս 5
իմ և զիրաւունս, նստար յաթոռ դատաւոր արդարու-
թե: *Սաստեցեր 'ի հեթանոսս, և կորեաւ ամպա- 6
րիշտն. զանուանս ն՟ց ջնջեցեր յաւիտեանս յաւիտենից.
*և թշնամւոյն զէն պակասեաց մինչ 'ի սպառ: Զքա- 7
ղաքս աւերեցեր, և կորեաւ յիշատակ ն՟ց աղաղակաւ:
Ա՟ծ կայ և մնայ յաւիտեան, *պատրաստ արար զաթոռ 8
իւր 'ի դատաստանի: *Ինքն դատի զաշխարհս արդա- 9
րութե, և զժողովուրդս իւր ուղղութե: *Եղև տ՟ր ա- 10
պաւէն տնանկի, օգնական 'ի նեղութե՝ 'ի դէպ ժամանա-
կի: *Յուսասցին 'ի քեզ ամենեքեան ոյք գիտեն զա- 11
նուն քո. զի ոչ թողեր զայնոսիկ որ խնդրեն զքեզ տ՟ր:
*Սաղմոս ասացէք տ՟ն որ բնակեալն է 'ի սիոն. պատ- 12
մեցէք 'ի հեթանոսս զգործս ն՟ր: *'Ի խնդրել զարիւն 13
ն՟ց՝ յիշեաց և ոչ մոռացաւ տ՟ր զաղօթս տնանկաց: *Ո- 14
ղորմեաց ինձ տ՟ր՝ և տես զխոնարհութի իմ 'ի թշնամեաց
իմոց. *ո՛ բարձր արարեր զիս 'ի դրանց 'ի մահուանէ: 15
Ո՟պ պատմեցից զա՟մ օրհնութիս քո 'ի դրունս դստեր սիո-
նի, *ցնծացայց 'ի փրկութե քում: Ընկլան հեթանոսք 16
յապականութե իւրեանց զոր արարին. որոգայթ՝ զոր
թաքուցին առցէ զոտս ն՟ց: *Ճանաչի տ՟ր առնել ըզ- 17
դատաստանս իւր, և 'ի գործս ձեռաց իւրեանց կալաւ-
ցին մեղաւորք: *Դարձցին մեղաւորք անդրէն 'ի դը- 18
ժոխս, և ա՟մ հեթանոսք որ մոռացան զա՟ծ: *Ո՛չ 'ի 19
սպառ մոռանայ տ՟ր զաղքատն. համբերութե տնանկաց
մի կորիցէ 'ի սպառ: *Արի տ՟ր՝ և մի զօրասցի մարդ: 20
դատեսցին հեթանոսք առաջի քո: *Կացո տ՟ր օրէնս- 21
դիր 'ի վ՟ր ն՟ց. և ծանիցեն հեթանոսք՝ թէ մարդիկ են:
1 *Ընդէ՞ր տ՟ր կացեր 'ի հեռաստանէ. անտես արարեր 'ի
2 դէպ նեղութե ժամանակի: *Յամբարտաւանել ամ-
պարշտի՝ այրի աղքատ. արգելցին 'ի խորհուրդս իւր-
3 եանց զոր և խորհեցան: *Զի՞ գովի մեղաւոր 'ի ցան-
4 կութի անձին իւրոյ. որ զրկէ, և նա գովի: *Իսկ ընդէ՞ր
բարկացոյց մեղաւորն զա՟ծ, ըստ բազում բարկութե
5 իւրում եթէ ոչ խնդրի: *Ո՛չ է ա՟ծ առաջի աչաց ն՟ր,
պղծեն ճանապարհք ն՟ր յա՟մ ժամ: Բարձեալ են իրա-
ւունք յերեսաց ն՟ր, 'ի վ՟ր ա՟մ թշնամեաց իւրոց տիրես-
6 ցէ: *Ասաց 'ի սրտի իւրում թէ ոչ սասանեցայց ազ-
7 դէ յազգ առանց չարի: *Անէծք և դառնութե և նեն-
գութե լի է բերան ն՟ր, 'ի ներքոյ լեզուի ն՟ր ցաւք և
8 վաստակք: *Նստի դարանեալ ը՟ մեծամեծս, 'ի գաղտ-
9 նիս սպանանել զանմեղն: *Աչք ն՟ր 'ի տնանկս հային.
վարանի 'ի գաղտնիս՝ ո՟պ առիւծ 'ի մորւոջ իւրում:
Դարանի յափշտակել զաղքատն, յափշտակել զաղքատն
10 և ձգել զնա: *Յորոգայթ իւր խոնարհեցուսցէ զնա,
խոնարհեսցի և անկցի 'ի տիրել իւրում՝ 'ի վ՟ր տնանկաց:
11 *Զի ասաց 'ի սրտի իւրում թէ մոռացաւ ա՟ծ, դարձոյց
12 զերեսս իւր զի մի տեսցէ 'ի սպառ: *Արի տ՟ր ա՟ծ իմ
13 և բարձր եղիցի ձեռն քո, և մի մոռանար զտնանկս: *Իսկ
ընդէ՞ր բարկացոյց ամպարիշտն զա՟ծ, զի ասաց 'ի սրտի
14 իւրում թէ ոչ քննի: *Տեսանես դու զնա 'ի ցաւս, և
'ի տրտմութիս՝ և հայիս. 'ի քեզ թողեալ է զաղքատն և
15 որբոյն դու ես օգնական: *Խորտակեսցի բազուկ մե-
ղաւորի և չարի. խնդրեսցին մեղք ն՟ր և նա մի գտցի:
16 *Տ՟ր թագաւոր յաւիտեանս յաւիտենից. կորիցեն հե-
17 թանոսք յերկրէ ն՟ր: *Զցանկութի տնանկաց լուար
տ՟ր, 'ի պատրաստութե սրտից ն՟ց հայեցաւ ունկն քո:
18 *Դատ առնել որբոյն և տնանկի, զի մի ևս յաւելլու-
ցու մարդ 'ի մեծաբանել իւրում 'ի վ՟ր երեսաց երկրի:

Տուն. լթ:

1 'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. Ժ:

2 'Ի տ՟ր յուսացայ. ո՞րպէս ասիցէք ցանձն իմ, փոփո-
3 խեաց 'ի լերինս ո՟պ ճնճղուկ: *Զի ահա մեղա-
ւորք լարեցին զաղեղունս իւրեանց. պատրաստ արա-
րին զնետս 'ի կապարճս, ձգել ընդ խաւար այնոցիկ
4 ոյք ուղիղ են սրտիւք: *Զի զոր դուն շինեցեր՝ աւե-
5 րեցին. իսկ արդարն զի՞ արար: *Տ՟ր 'ի տաճար սուրբ
իւրում. տ՟ր յերկինս յաթոռ իւրում: Աչք նորա 'ի
տնանկս հային, արտևանունք ն՟ր քննեն զորդիս մարդ-
6 կան: *Տ՟ր քննէ զարդարն և զամպարիշտ, որ սիրէ ըզ-
7 մեղս ատեայ զանձն իւր: *Տեղասցէ 'ի վ՟ր մեղաւորաց
որոգայթ հուր և ծծումբ, այս մրրիկ բաժին բաժա-
8 կի նոցա: *Արդար է տ՟ր՝ զարդարութի սիրէ, զուղ-
ղութի տեսանեն երեսք ն՟ր: Տուն. ը:

1 'Ի կատարած 'ի վերայ ութերորդին. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԺԱ:

2 Ապրեցո՛ զիս տ՟ր՝ զի նուազեաց ս՟բ. նուազեցին ճըշ-
3 մարտութիք յորդւոց 'ի մարդկանէ: *'Ի նանիր
խօ-

Սղմ. Է. (2) Ոմանք. Անուն քո 'ի վ՟ր ա՟մ երկ": (3) Ոմանք. 'Ի բերանոց.. հաստատեցեր զօրհնութի.. եղծցի թշնա": (5) Ոմանք. Թէ այց առնես դու նմա: (7) Ոմանք. 'Ի վ՟ր ա՟մ ձեռակերտ": (9) Ոմանք. Եւ զձկունս ծովու, ոյք շրջին.. ծովու:

Սղմ. Թ. (1) Ոմանք. Վ՟ս գաղտնեան որդւոյն: Որ օրինակ մի. վ՟ս գաղտնեան որդւոյն այ. սաղմոս 'ի դաւիթ: (3) Ոմանք. Անուան ա՟նդ բարձրելոյ: (5) Ոմանք. Եւ զիրաւունս իմ: (7) Ոմանք. Մինչև 'ի սպառ.. և կորեան յիշատակք նոցա ա": (13) Ոմանք. Տ՟ր զաղաղակ տնանկաց: (15) Ոմանք. Ո՛ բարձր արասցէ զիս 'ի դրաց մահուանէ: (16) Ոմանք. Եւ ցնծացայց ես 'ի փր"... և որոգայթ զոր: (17) Ոմանք. Ճանաչի տ՟ր յառնել: (19) Ոմանք. Եւ համբերութի տն": (21) Ոմանք. Կարգեա՛ տ՟ր օրէնսդ": (3) Ոմանք. Գովի մեղաւորն... որ զրկէն: (4) 'Ի բնագիր չիք. Իսկ ընդէ՞ր բարկացոյց մե": Որ ոմանք. իւրում թէ ոչ քննի: (6) Ոմանք. Զի ասաց 'ի սրտի իւ": (7) Ոչ ան. Անիծիւք և դառնութբ և նենգութբ լի է: (8) Ոմանք. Նստի վարանեալ ը՟ մեծա": (9) Ոմանք. Դարանի 'ի գաղտնիս ո՟պ առիւծ: Որ եւ ոմանք. վարանի յափշտակել զաղ".. և 'ի ձգել զնա: (11) Ոմանք. Ասաց 'ի սրտի: (13) Ոմանք. 'Ի սրտի իւրում թէ ոչ խնդրի: (14) Ոմանք յաւելուածով այսպէս ունին զայս տուն. Տեսանես դու զցաւս, և զտրտմութիս հայիս, տալ նմա 'ի ձեռս քո, քեզ թողեալ է աղքատն: (15) Ոմանք. Մեղք նորա. և մի գտցին: (17) Ոմանք. Տնանկաց լուաւ տ՟ր: (18) Ոմանք. Զի մի ևս յաւելցի:

Սղմ. Ժ. (2) Ոմանք. Ո՟պ ասացէք. կամ ասիցէ ցանձն իմ, փոփոխեսցի. կամ, փոփոխեցայ 'ի լերինս: (4) Ոմանք. Դու շինեցեր՝ նոքա աւերեն": (5) Ոմանք. 'Ի տաճար ս՟բ իւր. տ՟ր... և արտևանունք ն՟ր:

Սղմ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Վ՟ս ութերորդացն: (2) Ոմանք.

խօսեցան. այր ը՟ ընկերի իւրում. շրթամբք նենգաւորօք
սրտէ 'ի սիրտ խօսեցան։ * Սատակէ տ՟ր զա՟մ շրթունս 4
նենգաւորս, և զլեզուս մեծաբանս։ * Որք ասացին, զլե- 5
զուս մեր մեծ արասցուք, շրթունք մեր առ մեզ են,
և արդ մեր ո՞վ է տ՟ր։ * Վ՟ն տառապանաց աղքատին՝ 6
և հեծութե՟ տնանկի. այժմ յարեայց ասէ տ՟ր. եդից
զփրկութի՟ իմ, և համարձակեցայց 'ի նմ՟ն։ * Բանք տ՟ն բանք 7
ս՟ր են, ա՟ղ և արծաթ ընտրեալ և փորձեալ յերկրէ,
սրբեալ և պարզեալ եւթնպատիկ 'ի հողոյ։ * Դու տ՟ր 8
պահեսցես զմեզ, և ապրեցուսցես յազգէ յայսմանէ մին-
չև յաւիտեան։ * Շուրջանակի ամպարիշտք շրջին. ըստ 9
բարձրութե՟ քում մեծ արարեր դու զորդիս մարդ-
կան։ Տունք. թ՟։

'Ի կատարած. Սաղմոս Դաւթի. ԺԲ։ 1

Մինչև յե՞րբ տ՟ր մոռանաս զիս 'ի սպառ, մինչև յե՞րբ
դարձուցանես զերեսս քո յինէն։ * Մինչև յե՞րբ 2
դնեմ զխորհուրդս յանձն իմ, և ցաւք սրտի իմոյ զա-
ւուրս։ * Մինչև յե՞րբ բարձրանայ թշնամին 'ի վերայ 3
իմ. * Նայեա՛ և լո՛ւր ինձ տ՟ր ա՟ծ իմ։ Լո՛յս տուր տ՟ր 4
աչաց իմոց, զի մի՛ երբէք ննջեցից 'ի մահ։ * Մի՛ ասաս- 5
ցէ թշնամին իմ թէ յաղթեցի նմա, կամ նեղիչք իմ
ցնծասցեն թէ ես սասանեցայց։ * Ես յողորմութեան 6
քո տ՟ր յուսացայ, ցնծասցէ սիրտ իմ 'ի փրկութե՟ քում.
օրհնեցից զտ՟ր զբարերարդ իմ։ Տունք. զ՟։

'Ի կատարած. Սաղմոս Դաւթի. ԺԳ։ 1

Ասաց անզգամն 'ի սրտի իւրում, թէ ոչ գոյ ա՟ծ։
* Ապականեցան և պղծեցան յանօրէնութե՟ իւրեանց.
ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութի՟։ * Տ՟ր յերկնից նայեցաւ 2
յո՟մ որդիս մարդկան, տեսանել թէ իցէ՞ ոք իմաստուն
որ խնդրիցէ զա՟ծ։ * Ամենեքեան խոտորեցան՝ 'ի միա- 3
սին անպիտանացան։ Ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութի՟,
և ոչ ոք է մինչև 'ի մի։ * Ո՟պ ոչ ծանիցեն ամենեքեան, 4
որ գործեն զանօրէնութի՟։ Որք ուտէին զժողովուրդ իմ
ա՟ղ կերակուր հացի, * և առ տ՟ր ոչ կարդացին։ Անդ 5
երկիցեն զերկեւղ՝ ուր ոչ իցէ երկեւղ. * զի տ՟ր է յազգ 6
արդարոց։ Զխորհուրդ աղքատի յամօթ արարին, զի
տ՟ր է յոյս նորա։ * Ո՛ տացէ 'ի Սիոնէ զփրկութի՟ Իէլի. 7
'ի դարձուցանել տ՟ն զգերութի՟ ժողովրդեան իւրոյ.
ցնծասցէ Յակոբ՝ և ուրախ եղիցի Իէլ։ Տունք. Ժ։ Գոբ-
ղայս. ԼԵ։

'Ի կատարած. Սաղմոս Դաւթի. ԺԴ։ 1

Տ՟ր ո՞վ կացցէ 'ի խորանի քում, կամ ո՞վ բնակեսցէ
'ի լեառն ս՟ր քո։ * Որ գնայ անբիծ գործէ զար- 2
դարութի՟, խօսի զճշմարտութի՟ 'ի սրտի իւրում։ * Որ ոչ 3
նենգաւորեաց լեզուաւ իւրով, և չար ընկերի իւրում
նա ոչ արար։ Նախատինս 'ի մերձաւորաց նա ոչ առնու.
* արհամարհեալ է առաջի նր՟ա չարագործ։ Զերկիւղածս 4
տ՟ն փառաւոր առնէ. երդնու ընկերի իւրում և ոչ ստէ։
* Զարծաթ իւր 'ի վարձու ոչ տայ, կաշառ 'ի վ՟ր իրաւանց ոչ առնու. որ զայս արասցէ՝ նա մի՛ սասանեսցի 5
յաւիտեան։ Տունք. զ՟։

1 Սաղմոս Յարձանագիր Դաւթի. ԺԵ։

2 Պահեա՛ զիս ա՟ծ զի ես 'ի քեզ յուսացայ. * ասացի տ՟ն,
3 տ՟ր ես դու, և բարիք իմ ինձ 'ի քէն են։ * Սրբոց
քոց որ են յերկրի քում. սքանչելի արարեր զա՟մ կամս
4 իմ 'ի նս՟ա։ * Յաճախեցին հիւանդութիւնք նր՟ց. յետ այսորիկ
արագ վաղվաղեցին։ Ո՛չ ժողովեցայց 'ի ժողովս նր՟ց յա-
5 րեանց, և ոչ յիշեցից զանուանս նր՟ց 'ի շրթունս իմ։ * Տ՟ր
է բաժին ժառանգութե՟ իմոյ և բաժակի իմոյ. դու ես
6 որ այսրէն դարձուցանես զժառանգութի՟ իմ յիս։ * Վի-
ճակք ելին ինձ ընդ ընտիրս, և ժառանգութի՟ իմ հաճոյ
7 եղև ինձ։ * Օրհնեցից զտ՟ր որ իմաստուն արար զիս,
8 մինչ 'ի գիշերի ևս խրատէին զիս երիկամունք իմ։ * Յա-
ռաջագոյն տեսանէի զտ՟ր առաջի իմ յամենայն ժամ,
9 զի է ընդ աջմէ իմմէ զի մի՛ սասանեցայց։ * Վ՟ն այսո-
րիկ ուրախ եղև սիրտ իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ, ևս՝
10 և մարմին իմ բնակեսցէ յուսով։ * Զի ոչ թողցես
զանձն իմ 'ի դժոխս, և ոչ տացես սրբոյ քում տեսա-
նել զապականութի՟։ Ցուցեր ինձ զճանապարհս քո
կենաց, լցուցեր զիս ուրախութե՟ երեսաց քոց 'ի
քաղցրութե՟ վայելչութե՟ աջոյ քո մինչև 'ի սպառ։
Տունք. ժ՟ա։

1 Աղօթք Դաւթի. ԺԶ։

Լո՛ւր տ՟ր արդարութե՟. և նայեա՛ 'ի խնդրուածս իմ.
ո՛ւնկն դիր աղօթից իմոց՝ զի ոչ շրթամբք նենգա-
2 ւորօք։ * Յերեսաց քոց իրաւունք ինձ ելցեն, և աչք
3 իմ տեսցեն զուղղութի՟։ * Փորձեցեր զսիրտ իմ և քննե-
ցեր 'ի գիշերի, փորձեցեր զիս՝ և ոչ գտաւ յիս անի-
4 րաւութի՟։ * Մի՛ խօսեսցի բերան իմ զգործս որդւոց
մարդկան. վ՟ն բանից շրթանց քոց ես պահեցի զճա-
5 նապարհս խիստս։ * Հաստատեա՛ զշաւիղս իմ 'ի ճա-
6 նապարհի քում, զի մի՛ գայթագղեսցին գնացք իմ։ * Ես
առ քեզ տ՟ր կարդացի՝ զի լուար ինձ ա՟ծ, խոնարհեցո՛
7 առ իս զունկն քո և լո՛ւր բանից իմոց։ * Սքանչելի ա-
րարեր զողորմութիս քո. ո՛ փրկես զայնոսիկ որ յուսա-
8 ցեալ են 'ի քեզ. * յայնցանէ որ հակառակ կան աջոյ
քո։ Պահեա՛ զիս ա՟ղ բիբ ական. 'ի հովանի թևոց քոց
9 ծածկեսցես զիս * յերեսաց ամպարշտաց որք տառապե-
10 ցուցին զիս։ Թշնամիք զանձն իմ պաշարեցին, * 'ի ճարպս
իւրեանց արգելան, և բերանք նր՟ց խօսեցան զամբար-
11 տաւանութի՟։ * Մերժեցին զիս և այժմ դարձեալ պա-
տեցան զինեւ. աչս եդին խոնարհեցուցանել զիս յեր-
12 կիր։ * Համարեցան ինձ ա՟ղ առեւծ զի պատրաստ է
յորս, որպէս կորիւն առիւծու զի նստի դարանեալ։
13 * Արի՛ տ՟ր ժամանեա՛ նր՟ց և խափանեա՛ զնս՟ա. փրկեա՛
14 զանձն իմ յամպարշտաց 'ի սրոյ * և 'ի ձեռանէ թշնամ-
ւոյն։ Տ՟ր կորո՛ զնս՟ա յերկրէ, բաժանեա՛ և խափանեա՛
զնոսա 'ի կեանս իւրեանց։ Գաղտնեօք քովք լցան որո-
վայնք նր՟ց, յագեցան կերակրովք և թողին զմնացուածս
որդ-

Յորդւոց մարդկանէ։ (5) Ոմանք. Որք ասէին. զլեզուս։ (7) Ոմանք. Բանք տ՟ն են բանք ս՟ր ա՟ղ զարծաթ ..'ի յերկրէ։ (8) Ոմանք. Պահեսցես զմեզ և ապրեցուցեր զմեզ յազգէ։

Սղմ. ԺԲ. (3) Ասլ. Մինչև ցերբ բարձրա՛՛։ (5) Ոմանք. Մի ասասցէ թշնամին թէ յաղթեցի։ (6) Ոմանք. Օրհնեցից զքեզ տ՟ր բարերար իմ։

Սղմ. ԺԳ. (1) Ոսկան. Եւ ոչ ոք է որ առնէ զբարի։ (3) Ոմանք. Եւ անպիտանացան... որ առնէ զբարի, և չէ ոք մինչև ցմի։ Ոսկան յայս տուն՝ առեալ 'ի լատինականէն յաւելու, Գերեզման բաց է կոկորդ նց, ևն։ որ են նշխարք այլև այլ տանց սաղմոսաց։ (4) Ոսկան. Որք ուտէին զժողովուրդ իմ։ (6) Ոմանք. Զի ա՟ծ է յարկս արդարոց. զխորհուրդ աղքատին յա՛՛։

Սղմ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Տ՟ր ո կացցէ.. կամ ո բնակես՛՛։ (3) Ոմանք. Իւրում ոչ արար..'ի մերձաւորաց ոչ առնու։ (4) Ոմանք. Փառաւոր առնէ, որ երդնու։ (5) Ոմանք. 'Ի վարձու նա ոչ տայ, և կաշառ 'ի վ՟ր։

Սղմ. ԺԵ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած յարձանագիր. սաղմոս 'ի դաւիթ։ Պահեա՛ զիս ա՟ծ իմ, զի։ (2) 'Ի լուս՛՛. Տ՟ր իմ ես դու. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛։ (2) Ոմանք. Եւ բարիք իմ չեն քեզ ինչ պիտոյ։ (4) Ոմանք. Յաճախեցին հիւ՛՛... ապա վաղվաղեցին...'ի ժողովս նց յարեան. կամ, յարենէ։ (5) Ոմանք. Տ՟ր բաժին ժառան՛՛։ (5) Ոսկան. Որ անդրէն դար՛՛։ (7) Ոմանք. Մինչ զի գիշերի ևս խրատեցին զիս։ (8) Ոմանք. Զի էր ընդ աջմէ իմմէ։ (10) Ոմանք. Զի ոչ թողցես դու զան՛՛։ (10) Ոսկան. Ցուցցես ինձ..լցուցես զիս։

Սղմ. ԺԶ. (3) Ոմանք. Զսիրտս իմ..և ոչ գտար յիս ա՛՛։ (4) Ոմանք. Ես պահեցի զճանապարհս։ (7) Ոմանք. Եւ փրկես զայնոսիկ, որք։ (8) Ոմանք. Ընդ հովանեաւ թևոց քոց ծած՛՛։ (10) Ոսկան. Եւ 'ի ճարպս իւրեանց արգելին։ (11) Ոմանք. Ուս եդին խոնարհեցուցանել զիս։ (12) Ոմանք. Զի պ՟տրաստի յորս։ (14) Ոմանք. Եւ 'ի ձե-

տղայոց իւրեանց ։ * Ես արդարութ՟բ երևեցայց երե- 15
սաց քոց · յագեցայց յերևել փառաց քոց ։ Տուն․ ԺԵ ։
Գովեղայս · ԼԷ ։

'Ի կատարած 'ի վերայ պատերազմօղ նահատակի ծառայի Տ՟ն դաւ- 1
թի ։ Զոր խօսեցաւ ընդ Տ՟ն զբանս օրհնութե՟ն · յաւուր յորում
փրկեաց զնա Տ՟ր 'ի ձեռաց ա՟մ թշնամեաց, և 'ի ձեռաց սաւուղայ,
և ասէ · ԺԷ ։

Սիրեցից զքեզ տ՟ր զօրութի՟ իմ, տ՟ր հաստատիչ իմ 2
ապաւէն իմ և փրկիչ իմ ։ * Ա՟ծ օգնական իմ և ես 3
յուսամ 'ի նա · ապաւէն իմ եղջեւր փրկութե՟ իմոյ ըն-
դունելի իմ է ։ * Օրհնելով կարդացի առ տ՟ր, և 'ի 4
թշնամեաց իմոց ապրեցայց ։ * Շուրջ եղեն զինև եր- 5
կունք մահու · ուղխք անօրէնութե՟ խռովեցուցին զիս ։
* Վիշտք դժոխոց պաշարեցին զիս · ժամանեցին ինձ ո- 6
րոգայթք մահու ։ * 'Ի նեղութե՟ իմում ես առ տ՟ր կար- 7
դացի, և առ ա՟ծ իմ աղաղակեցի ։ Լուաւ ինձ 'ի տա-
ճարէ սրբոյ իւրմէ ձայնի աղօթից իմոց, և աղաղակ իմ
առաջի ն՟ր մտցէ յականջս ն՟ր ։ * Խռովեցաւ և դողաց 8
երկիր՝ և հիմունք լերանց սասանեցան և խռովեցան՝
զի բարկացաւ 'ի վ՟ր ն՟ց ա՟ծ ։ * Ել ծուխ 'ի բարկութե՟ 9
ն՟ր, և հուր յերեսաց ն՟ր բորբոքեցաւ, և փայլատակունք
հատան 'ի նմանէ ։ * Խոնարհեցոյց զերկինս և էջ, և 10
մէգ 'ի ներքոյ ոտից ն՟ր ։ * Ել 'ի քրովբէս և թռեաւ, և 11
սլացաւ նա 'ի թևս հողմոց ։ * Եդ զխաւարն 'ի ծած- 12
կոյթ իւր, և շուրջ զնովաւ են յարկք իւր · և խաւա-
րային ջուրք մինչև յամպս օդոց ։ * 'Ի փայլատակել ն՟ր 13
առաջի ն՟ց, ամպք անցուցին զկարկուտ և զկայծակունս
հուր ։ * Որոտաց տ՟ր յերկնից, և բարձրեալն ետ զձայն 14
իւր 'ի կարկուտ և 'ի կայծակունս հուր ։ * Առաքեաց 15
զնետս իւր և ցրուեաց զն՟ս, յաճախեաց զփայլատա-
կունս իւր և խռովեցոյց զն՟ս ։ * Երևեցան աղբերք 16
ջուրց, և յայտնեցան հիմունք աշխարհի ։ 'Ի սաստէ
քումմէ տ՟ր, և 'ի շնչել հոգւոյ բարկութե՟ քո ։ * Առա- 17
քեաց 'ի բարձանց և ընկալաւ զիս, ընկալաւ զիս 'ի ջուրց
բազմաց ։ * Փրկեսցէ զիս տ՟ր 'ի թշնամեաց իմոց հզօ- 18
րաց, և յատելեաց իմոց զի հզօր եղեն քան զիս ։ * Ժա- 19
մանեցին ինձ յաւուր չարչարանաց իմոց · եղև տ՟ր հզօ-
րիչ իմ, * և եհան զիս յանդորր, և փրկեսցէ զիս տ՟ր՝ 20
զի կամեցաւ զիս ։ * Հատուսցէ ինձ տ՟ր ը՟ստ արդարու- 21
թե՟ իմում · ը՟ստ անբծութե՟ իմում հատուսցէ ինձ ։ * Ես 22
պահեցից զճանապարհս տ՟ն, և ոչ ամպարշտեցայց յա՟յ
իմմէ ։ * Ամենայն իրաւունք ն՟ր առաջի իմ են · ար- 23
դարութի՟ իւր ոչ 'ի բացէ արար յինէն ։ * Եղէց և ես ան- 24
բիծ ընդ նմա · զգուշացայց յանօրէնութե՟ իմմէ ։ * Հա- 25
տուսցէ ինձ տ՟ր ըստ արդարութե՟ իմում, ըստ սրբութե՟
ձեռաց իմոց առաջի աչաց իւրոց ։ * Ընդ սրբոյն՝ սուրբ 26
եղիցես, ընդ առն անբծի՝ անբիծ եղիցես, * ընդ ընտ- 27
րելոյն ընտրեալ եղիցես, և զթեւրան կործանեսցես ։
* Դու՝ զժողովուրդս խոնարհս կեցուցանես · և զաչս 28
ամբարտաւանից դու խոնարհեցուցանես ։ * Դու՝ լու- 29
սաւոր առնես զճրագ իմ տ՟ր · ա՟ծ իմ լոյս արա ինձ 'ի
խաւարի ։ * Քև փրկեցայց 'ի փորձութե՟, ա՟յ իմով ան- 30
ցից ընդ պարիսպս ։ * Ա՟ծ իմ անբիծ են ճանապարհք 31
քո, և բանք տ՟ն ընտրեալ են · և ապաւէն ամենեցուն
32 որ յուսան 'ի նա ։ * Վ՟ս զի ո՞վ է ա՟ծ բաց 'ի տ՟նէ, կամ
33 ո՞վ է ա՟ծ բաց յա՟յ մերմէ ։ * Ա՟ծ որ զգեցուցեր ինձ զօ-
34 րութի՟ և եդիր յանբծութե՟ զճանապարհս իմ ։ * Հաս-
տատեցեր զոտս իմ ո՟պ զեղջերուի, և 'ի վ՟ր բարձանց
35 կացուցեր զիս ։ * Ուսուցեր զձեռս իմ 'ի պատերազմ, և
36 արարեր զբազուկ իմ ո՟պ զաղեղն հաստ · * և ետուր ինձ
զպաշտպանութի՟ փրկութե՟ քոյ ։ Աջ քո ընկալաւ զիս՝
և խրատ քո կանգնեաց զիս 'ի սպառ, և խրատ քո ու-
37 սուսցէ զիս ։ * Ընդարձակեցեր զգնացս իմ 'ի ստորև
38 իմով · և ոչ տկարացան շաւիղք իմ ։ * Հալածեցից ըզ-
թշնամիս իմ և հասից ն՟ց, և ոչ դարձայց 'ի ն՟ցնէ՝ մինչև
39 սպառեցից զն՟ս ։ * Նեղեցից զն՟ս և այլ մի կարասցեն
40 կալ · և անկցին 'ի ներքոյ ոտից իմոց ։ * Որ զգեցու-
ցեր ինձ զօրութի՟ 'ի պատերազմի · զյարուցեալսն 'ի վ՟ր
41 իմ ներքոյ իմ արարեր ։ * Զթշնամիս իմ հալածականս
42 արարեր, և զատելիս իմ սատակեցեր ։ * Աղաղակեցին,
և ոչ ոք էր որ փրկէր զն՟ս · կարդացին առ տ՟ր և ոչ լը-
43 ւաւ ն՟ց ։ * Մանրեցից զն՟ս ո՟պ փոշի առաջի հողմոյ ·
44 ո՟պ կաւ գռեհաց կոխեցից զն՟ս ։ * Փրկեսցէ զիս տ՟ր 'ի
հակառակութե՟ ժողովրդոց, և կացուսցէ զիս գլուխ
45 հեթանոսաց ։ * Ժողովուրդ զոր ոչ գիտէի ծառայեաց
46 ինձ · և 'ի լուր ականջաց լուաւ ինձ ։ * Որդիք օտարաց
ստեցին ինձ · որդիք օտարաց մաշեցան և կաղացան 'ի
47 շաւղաց իւրեանց ։ * Կենդանի է տ՟ր և օրհնեալ է ա՟ծ,
48 և բարձր եղիցի ա՟ծ փրկութե՟ իմոյ ։ * Ա՟ծ որ խնդրէ
զվրէժ իմ, և հնազանդ առնէ զժողովուրդս ընդ ինև ։
49 Փրկիչ իմ 'ի թշնամեաց իմոց բարկացողաց, * յայնցա-
նէ որ յարուցեալ էին 'ի վ՟ր իմ բարձր արարեր զիս,
50 և յառնէ անիրաւէ փրկեցեր զիս ։ * Վ՟ս այսորիկ խոս-
տովան եղէց քեզ 'ի հեթանոսս, և անուան քում սաղ-
51 մոս ասացից ։ * Մեծ արարեր զփրկութի՟ թագաւորի
ն՟ր, առնել ողորմութի՟ ընդ օծելոյ ն՟ր, ընդ դաւթի և
ընդ զաւակի ն՟ր ազգէ մինչև յազգ ։ Տուն․ Ծ ։
Կանոնս Գովեղայս · Է ։ Սաղմոս · ԺԷ ։ Տունս · ՄԼԸ ։

1 'Ի կատարած · Սաղմոս 'ի դաւիթ · ԺԸ ։

2 Երկինք պատմեն զփառս ա՟յ, և զարարածս ձեռաց
3 ն՟ր պատմէ հաստատութի՟ ։ * Օր՝ աւուր բղխէ
4 զբան · և գիշեր՝ գիշերի ցուցանէ զգիտութի՟ ։ * Ո՛չ են
5 բանք և ոչ են խօսք, որոց ոչ լսին ձայնք նոցա ։ * Ընդ
ա՟մ երկիր ել բարբառ ն՟ց, մինչև 'ի ծագս աշխարհի են
6 խօսք ն՟ց ։ * Յարեւ եհար զխորան իւր, և ինքն ո՟պ
փեսայ զի ելանէ յառագաստէ իւրմէ, և ցնծայ նա ո՟պ
7 սկայ յընթանալ զճանապարհս իւր ։ * 'Ի ծագաց երկ-
նից են ելք ն՟ր, հանգիստ ն՟ր մինչև 'ի ծագս նորուն ·
8 և ոչ ոք իցէ որ թաքիցէ 'ի տապոյ ն՟ր ։ * Օրէնք տ՟ն ան-
բիծ են և դարձուցանեն զհոգիս · վկայութի՟ տ՟ն հաւա-
9 տարիմ, և իմաստունս առնէ զտղայս ։ * Արդարութի՟
տ՟ն ուղիղ է և ուրախ առնէ զսիրտս, պատուիրանք տ՟ն
լոյս են և լոյս տան աչաց · երկեւղ տ՟ն սուրբ, և մնայ
10 յաւիտեան ։ * Դատաստանք տ՟ն ճշմարիտ են, և ար-
դար

ռայ թշնա'' ։ (15) Օրին․ Յերևել երեսաց փառաց քոց ։
Սղմ․ ԺԷ · (1) Օրին․ · Որ խօսեցաւ զօրհնութիւս զայս
յաւուր յո''․․․ 'ի թշնամեաց իւրոց, և 'ի ձեռաց սա-
ւուղի ։ (3) Օրին․ · Փրկութե՟ ընդունելի իմ է ։ (4) Օ-
րին․ · Կարդացից առ տ՟ր · և 'ի թշնամեաց իմոց ապրե-
ցայց ։ Ոմ օրին․ · ապրեցոյց զիս ։ (5) Օրին․ · Եւ ուխք ա'' ։
(12) Օրին․ · Եդ զխաւարն ծածկոյթ իւր ։ (14) Յօրինա-
կին · Որոտեաց տ՟ր ։ (19) Օրին․ · Յաւուրս չարչարանաց ։
(20) Ոսկան · Եւ փրկեաց զիս տ՟ր ։ (21) Օրին․ · Ըստ սըր-
բութե՟ իմում հատուսցէ ինձ ։ (23) Օրին․ · Եւ արդա-
րութի՟ իւր ։ (24) Օրին․ · Եւ զգուշացայց ։ (25) Օրին․ ·
Առաջի աչաց ն՟ր ։ (27) Օրին․ · Եւ ընդ թիւրեան թիւ-
րեսցիս ։ (29) Օրին․ · Լոյս առնես ինձ 'ի խաւարի ։
(31) Օրին․ · Անբիծ են ճանապարհք ն՟ր ․․ ոյք յուսան ։
(37) Օրին․ · 'Ի ստորև իմմէ ։ և օրինակ մի · 'Ի ստորուէ ։

(39) Օրին․ · Եւ մի կարասցեն կեալ ։ (40) Օրին․ · Զգե-
ցուցեր ինձ ։ և օրին․ · Ո զգեցուցեր ։ (41) Օրին․ · Զթըշ-
նամին իմ․ ․ և զատելին իմ ։ (43) Օրին․ · Եւ որպէս կաւ
գռեհաց ։ (45) Այլ․ · Եւ 'ի լուր ականջաց ։ (48) Ոս-
կան · Ա՟ծ է որ խնդրէ ։ (49) Օրին․ · Ոյք յարուցեալ
են 'ի վ՟ր իմ ։ (51) Օրին․ · Մեծ արասցէ զփրկութի՟
թա''․․․ ընդ օծելոյ իւրոյ ընդ դաւ'' ։
* Յօրինակին մերում և եբ՟ յառաջ իւրաքանչիւր կանոնաց երեւե-
ին և օրհնութիւնս սաղմոսարանին · զորոյն զանց արարեալ տպա-
նօք, թողումք կարգել յայլում վայրի ։
Սղմ․ ԺԸ · (3) Օրին․ · Եւ գիշեր գիշերոյ ցու'' ։ (6) Օ-
րին․ · Ընթանալ 'ի ճանապարհս իւր ։ (8) Ոսկան · Հա-
ւատարիմ է · և ի'' ։ (9) Օրին․ · Արդարութիք տ՟ն ուղիղ
են, և ուրախ առնեն ․․ սբ՟ է, և մնայ ։ (10) Օրին․ · Դա-
տաստան տ՟ն ճշմարիտ է, և արդար է 'ի նոյն ։

դար է նոյն ։ * Ցանկալի է նա քան զոսկի՝ և քան զականս 11
պատուականս բազումս, քաղցր է նա քան զմեղու
խորիսխ ։ * Քանզի ծառայ քո պահեսցէ զայս, 'ի 12
պահել նմա հատուցումն բազում ։ * Զյանցուածս իւր 13
ո՞վ կարէ ածանել 'ի միտ. 'ի գաղտնեաց իմոց սուրբ արա
զիս տէր, * և յօտարէ պահեա զծառայս քո ։ Ապա 14
թէ ոչ տիրեսցեն ինձ, յայնժամ անբիծ եղէց, և սուրբ
եղէց 'ի մեղաց մեծաց ։ * Եղիցին քեզ հաճոյ բանք բերանոյ 15
իմոյ, և խորհուրդք սրտի իմոյ առաջի քո յամ
ժամ. տէր օգնական իմ և փրկիչ իմ ։ Տուն. ԺԵ ։

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԺԹ ։ 1

Լուիցէ քեզ տէր յաւուր անձկութե, օգնական եղիցի 2
քեզ անուն տ̄ն յակովբայ ։ * Առաքեսցէ քեզ տէր 3
օգնութի 'ի սրբութենէ իւրմէ 'ի սիովնէ, և ընկալցի ըզքեզ ։
* Յիշեսցէ տէր զա̄մ պատարագս քո, և զողջակէզս 4
քո ընդունելի արասցէ ։ * Տացէ քեզ տէր ըստ սրտի 5
քում, և զա̄մ խորհուրդս քո նա կատարեսցէ ։ * Ցնծասցուք 6
մեք 'ի փրկութե քում, յանուն տ̄ն ա̄յ մերոյ մեք մեծաք
եղիցուք ։ * Լցուսցէ տէր զա̄մ խնդրուածս քո. այժմ 7
ծանեայ՝ զի կեցոյց տէր զօծեալ իւր ։ Լուաւ սմա յերկնից
'ի սրբութենէ իւրմէ, 'ի զօրութի փրկութե աջոյ իւրոյ ։
* Սոքա կառօք և սոքա երիվարօք, այլ մեք զանուն 8
տ̄ն ա̄յ մերոյ կարդասցուք ։ * Սոքա խափանեցան 9
և անկան, մեք յարեաք և ուղիղ եղաք ։ * Տ̄ր կեցո ըզթագաւորն 10
և լուր մեզ, յաւուր յորում կարդասցուք
առ քեզ ։ Տուն. Ժ ։

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. Ի ։ 1

Տ̄ր 'ի զօրութե քում ուրախ եղիցի թագաւորն. 'ի 2
փրկութե քում ցնծասցէ յոյժ ։ * Զցանկութի սրտի 3
նր̄ ետուր նմա. և զկամս շրթանց նորա ոչ արգելեր 'ի
նմանէ ։ * Ժամանն արարեր զնա յօրհնութի քաղցրութեքոյ, 4
և եդիր 'ի գլուխ նր̄ պսակ 'ի քարէ պատուականէ ։
* Կեանս խնդրեաց 'ի քէն՝ և ետուր նմա ընդ երկայն 5
աւուրս, յաւիտեանս յաւիտենից ։ * Մեծ են փառք 6
նր̄ 'ի փրկութե քում. զփառս և զմեծվայելչութի դիցես
'ի վ̄ր նր̄ ։ * Տացես զնա յօրհնութի յաւիտեանս 7
յաւիտենից. ուրախ արասցես զնա յուրախութի երեսաց
քոց ։ * Թագաւոր յուսասցէ 'ի տէր, յողորմութե 8
բարձրելոյն նա մի սասանեսցի ։ * Գտցի ձեռն քո 'ի 9
վ̄ր թշնամեաց քոց. և աջ քո գտցէ զամենայն ատելիս
քո ։ * Դիցես զն̄ս որպ̄ հնոց 'ի հուր՝ 'ի ժամանակի երեսաց 10
քոց ։ Տ̄ր բարկութ իւրով խռովեցուսցէ զն̄ս,
և հուր կերիցէ զն̄ս ։ * Զպտուղ ն̄ց յերկրէ կորիցէ, և 11
զաւակ նոցա յորդւոց 'ի մարդկանէ ։ * Խոտորեցան 'ի 12
քէն չարութ. խորհեցան խորհուրդ զոր ոչ կարացին
հաստատել ։ * Արասցես զնոսա հալածեալս, 'ի մնացուածս 13
քո պատրաստեսցես զերեսս ն̄ց ։ * Բարձր լեր 14
տէր 'ի զօրութե քում. օրհնեսցուք, և սաղմոս ասասցուք
զօրութե քում ։ Տուն. ԺԴ ։ Գոճզայս. ԼԸ ։

'Ի կատարած. Վասն աւուրցն օգնականութեան. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԻԱ ։ 1

Ա̄ծ ա̄ծ իմ նայեաց առ իս, ընդէ՞ր թողեր զիս. հեռի 2
եղեր 'ի փրկութե իմմէ՝ վ̄ն բանից յանցանաց
3 իմոց ։ * Ա̄ծ իմ 'ի տուէ կարդացի առ քեզ, և ինձ ոչ
4 լուար. 'ի գիշերի՝ և ինձ ոչ անսայեր ։ * Դու 'ի սուրբս
5 բնակեալ ես, և գովեալ յիէլի ։ * 'Ի քեզ յուսացան հարքն
6 մեր, յուսացան 'ի քեզ և փրկեցեր զն̄ս ։ * Առ քեզ աղաղակեցին
և կեցին, 'ի քեզ յուսացան և ոչ ամաչեցին ։
7 * Այլ ես որդն եմ և ոչ եմ մարդ, նախատինք մարդկան
8 և արհամարհանք ժողովրդոց ։ * Ամենեքեան որ
տեսանէին զիս արհամարհէին զինև, խօսէին շրթամբք՝
9 և շարժէին զգլուխս իւրեանց ։ * Յուսացաւ 'ի տէր և
10 փրկեսցէ զնա, կեցուսցէ զնա զի կամի զնա ։ * Դու
ես որ հաներ զիս յարգանդի. յոյս իմ 'ի ստեանց մօր
11 իմոյ ։ * 'Ի քեզ անկայ ես յարգանդէ յորովայնէ մօր իմոյ
12 դու ես ա̄ծ իմ ։ * Մի 'ի բացեայ առներ յինէն,
զի նեղութիւնք մերձեալ են, և ոչ ոք է որ օգնէ ինձ ։
13 * Շուրջ եղեն զինև զուարակք բազումք, և ցուլք գէրք
14 պաշարեցին զիս ։ * Բացին 'ի վերայ իմ զբերանս իւրեանց,
15 որպ̄ առեւծ զի մռնչէ և յափշտակէ ։ * Ես որպ̄
զջուր հեղայ՝ և ցրուեցան ա̄մ ոսկերք իմ. և եղև սիրտ
16 իմ որպ̄ մոմ հալեալ 'ի մէջ որովայնի իմոյ ։ * Չորացաւ
որպ̄ խեցւոյ զօրութի իմ, լեզու իմ 'ի քիմս իմ կցեցաւ,
17 և 'ի հող մահու իջուցին զիս ։ * Շուրջ եղեն զինև շունք
18 բազումք, և ժողովք չարաց պաշարեցին զիս ։ * Ծակեցին
զձեռս իմ և զոտս իմ, և թուեցին զամենայն ոսկերս
19 իմ. և նոքա հայեցան և տեսին զիս ։ * Բաժանեցան
զհանդերձս իմ 'ի մէջ իւրեանց, և 'ի վերայ պատմուճանի
20 իմոյ վիճակս արկանէին ։ * Դու տէր մի հեռի
առներ զօգնականութի քո յինէն. և տէր յօգնել ինձ
21 նայեաց ։ * Փրկեա 'ի սրոյ զանձն իմ, և 'ի ձեռաց շանց
22 զմիամօրութի իմ ։ * Փրկեա զիս 'ի բերանոյ առիւծու,
23 և յեղջերէ միեղջերւոյ զխոնարհութի իմ ։ * Պատմեցից
զանուն քո եղբարց իմոց, 'ի մէջ եկեղեցւոյ օրհնեցից
24 զքեզ ։ * Երկիւղածք տ̄ն օրհնեցէք զտէր, ամենայն զաւակն
25 յակովբեան փառաւոր արասցեն զնա ։ * Երկիցէ
'ի տնէ ա̄մ զաւակն ի̄էլի, զի ոչ արհամարհեաց և ոչ անարգեաց
տէր զաղօթս աղքատին, և ոչ դարձոյց զերեսս
իւր յինէն. այլ 'ի կարդալ իմում առ նա լուաւ ինձ ։
26 * 'Ի քէն է գովութի իմ, յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից
զքեզ ։ Զուխտս իմ կատարեցից առաջի ամենայն երկիւղածաց
27 նր̄ ։ * Կերիցեն տնանկք և յագեսցին. օրհնեսցեն
զտէր որ խնդրեն զնա ։ Կեցցեն սիրտք ն̄ց յաւիտեանս
28 յաւիտենից. * յիշեսցեն, և դարձցին առ տէր
ա̄մ ծագք երկրի ։ Երկիր պագցեն նմա ա̄մ տոհմք ազանց.
29 * զի տ̄ն է արքայութի, և նա տիրէ 'ի վ̄ր ա̄մ հեթանոսաց
30 ։ * Կերան և երկիր պագին նմա ա̄մ պարարտք
երկրի. առաջի նր̄ անկցին ամենեքեան որ իջանեն
31 'ի հող ։ * Անձն իմ նմա կեայ. և զաւակ իմ ծառայեսցէ
32 նմա ։ * Պատմեսցի զտ̄նէ ազգի որ գալոցն է,
պատմեսցեն զարդարութի ժողովրդեան որ ծնանելոցն
իցէ զոր արար տէր ։ Տուն. ԼԲ ։

1 'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԻԲ ։

2 Տ̄ր հովուեսցէ զիս, և ինձ ինչ ոչ պակասեսցէ ։ * 'Ի
վայրի դալարւոջ բնակեցոյց զիս, և առ ջուրս
3 հանգստեան սնոյց զիս ։ * Դարձոյց զանձն իմ առ իս,
առաջնորդեաց ինձ 'ի ճանապարհս արդարութե վասն
4 անուան իւրոյ ։ * Թէպէտ և գնացից ես 'ի մէջ ստուերաց

---

(12) Ոմանք. 'Ի պահել նր̄ հա'': (14) Ոմանք. Եւ յօտարէն պահեա ։
Սղմ. ԺԹ. (3) Յօրինակին գրեալ էր. 'Ի սրբութե իւրմէ 'ի սիովնէ ։ (8) Ոմանք. Զանուն տ̄ն ա̄յ կարդասցուք ։ (9) Ոմանք. Նոքա խափանեցան ։
Սղմ. Ի. (2) Ոմանք. Եւ 'ի փրկութե քում ցն'': (5) Ոմանք. Յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից ։ (8) Ոմանք. Եւ ողորմութե բարձրելոյն. նա մի սասանեսցի յաւիտեան ։ (10) Ոմանք. Որպէս հնոց հրոյ 'ի ժամա'': (12) Ոմանք. Զոր ոչ կարասցեն հաստատել ։ (14) Ոմանք. Եւ սաղմոս ասասցուք զօրութեց քոց ։
Սղմ. ԻԱ. (1) Ոմանք. Առաւօտին օգնականութե ։ (2) Ոմանք. Հեռի եղէ 'ի փրկութէ ։ (4) Ոմանք. Եւ գովեալդ ծլի ։ (10) Ոմանք. Որ հաներ զիս յարգանդէ ։ (12) Ոմանք. Մի 'ի բացէ առներ յինէն ։ (16) Ոմանք. Որպ̄ զխեցի զօրութի իմ ։ (19) Ոսկան. Բաժանեցին պհան'': (20) Ոմանք. Մի հեռի առներ զօգնութի. խոյ, զպթութի քո յի'': (22) Ոմանք. Յեղջերէ միեղջերւոյ ։ (23) Ոմանք. 'Ի մէջ եկեղեցւոյ օրհնե'': (24) Ոմանք. Երկիւղածք տ̄ն օրհնեսցեն զնա ամենայն ։ (25) Ոմանք. Ա̄մ զաւակն իէլեան.. զաղօթս աղքատին ։ (26) Յօրինակին. 'Ի քէն է գոհութի իմ ։ (27) Ոմանք. Ուք խնդրեն զնա ։ (30) Ոմանք. Եւ երկիր պագցեն նմա ա̄մ պարարտք ։ (32) Ոմանք. Պատմեսցի տ̄ն ազգ որ գալոց իցէ.. զարդարութի նր̄.. ծնանելոցն է զոր ։
Սղմ. ԻԲ. (2) Ոմանք. Դալարւոջ անդ բնակեցոյց զիս, և 'ի ջուրս հան'': (3) Ոմանք. Զանձն իմ, և առաջնոր'': (4) Ո֊

րաց մահու, ոչ երկեայց 'ի չարէ զի դու տր̄ ը̄ իս ես:
Ցուպ քո և գաւազան, նք̄ մխիթարեսցեն զիս: *Պատրաստ 5
արարեր առաջի իմ սեղան, անդ յանդիման նեղչաց
իմոց: Օծեր իւղով զգլուխ իմ, բաժակ քո ոպ̄ անապակ
արբեցոյց զիս: *Ողորմութի̄ քո տր̄ զհետ իմ 6
եկեսցէ զա̄մ աւուրս կենաց իմոց, բնակել ինձ 'ի տան
տն̄ ընդ երկայն աւուրս: Տօնէ. է̄:

Սաղմոս 'ի դաւիթ. միաշաբաթուոջ. ԻԳ: 1

Տն̄ է երկիր լրիւ իւրով. աշխարհ և ամ̄ բնակիչք նր̄:
*Նա ինքն 'ի վր̄ ծովու հիմունս արկ նմա, 'ի վր̄ 2
գետոց պատրաստեաց զնա: *Ո՞վ ելցէ 'ի լեառն տն̄, 3
կամ ո՞վ կացցէ 'ի տեղւոջ սրբութե̄ նր̄: *Որ ոք է ձեռօք 4
և անբիծ սրտիւ, որ ոչ առ զնանրութիւն յանձն
իւր, և ոչ երդուաւ ընդ ընկերի իւրում նենգութե̄:
*Սա առցէ զօգնութի̄ 'ի տնէ, զողորմութի̄ յա̄յ փրկչէ 5
իւրմէ: *Այս ազգ է որ խնդրէ զտր̄, խնդրէ տեսանել 6
զերեսս ա̄յ յակոբայ: *Համբարձէք իշխանք ըզդրունս 7
ձեր 'ի վեր. համբարձցին դրունք յաւիտենից
և մտցէ թագաւոր փառաց: Հանգիստ: *Ո՞վ է սա 8
թագաւոր փառաց, տր̄ հզօր զօրութե̄ իւրով, տր̄ հզօր
'ի պատերազմի: *Համբարձէք իշխանք զդրունս ձեր 9
'ի վեր, համբարձցին դրունք յաւիտենից և մտցէ թագաւոր
փառաց: *Ո՞վ է սա թագաւոր փառաց, տր̄ 10
զօրութե̄ց. սա ինքն է թագաւոր փառաց: Տօնէ. ժ̄:
Գոհղայս. Ծ̄:

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԻԴ: 1

Առ քեզ տր̄ համբարձի զանձն իմ. *ած̄ իմ 'ի քեզ 2
յուսացայ՝ մի ամաչեցից, *և մի ծիծաղեսցին զինև 3
թշնամիք իմ: Ամենեքեան որ համբերեն քեզ մի ամաչեսցեն,
*այլ ամաչեսցեն անօրէնք յունայնութե̄ իւրեանց: 4
Զճանապարհս քո տր̄ ցո՛յց ինձ, և զշաւիղս քո
ուսո՛ ինձ: *Առաջնորդեա՛ ինձ 'ի ճշմարտութե̄ քում 5
և ուսո՛ զիս, զի դու ես ած̄ փրկիչ իմ. և ես քեզ համբերի
զօրհանապազ: *Յիշեա՛ տր̄ զգթութիս քո և զողորմութիս 6
որ են յաւիտենից: *Զմեղս մանկութե̄ 7
իմոյ և զանգիտութե̄ իմոյ մի յիշեր. այլ յիշեա՛ զիս տր̄
ըստ ողորմութե̄ քում՝ վս̄ քաղցրութե̄ քոյ, *զի քաղցր 8
և ուղիղ ես տր̄: Վս̄ այսորիկ օրէնսդէտ առնես զմեղաւորս
'ի ճանապարհի, *առաջնորդես հեզոց 'ի դատաստանի. 9
ուսուցանես հեզոց զճանապարհս քո: *Ամ̄ 10
ճանապարհք տն̄ ողորմութե̄ և ճշմարտութե̄ են այնոցիկ,
որ խնդրեն զուխտ և զվկայութի̄ նր̄: *Վս̄ անուան 11
քոյ տր̄ քաւեա՛ զմեղս իմ զի բազում եղեն. *ո՞վ 12
է մարդ որ երկնչի 'ի տնէ, օրէնսդէտ առնէ զնա 'ի
ճանապարհ յոր և հաճեցաւ: *Անձն նր̄ 'ի բարութե̄ 13
հանգիցէ, և զաւակ նր̄ ժառանգեսցէ զերկիր: *Զօրութի̄ 14
է տր̄ երկիւղածաց իւրոց, և զկտակարանս իւր
ուսուցանէ նց̄: *Աչք իմ յա̄մ ժամ առ տր̄. և նա հանէ 15
յորոգայթէ զոտս իմ: *Նայեա՛ առ իս և ողորմեա՛ 16
ինձ, զի միամօր և աղքատ եմ ես: *Նեղութիւք սրտի 17
իմոյ բազում եղեն յոյժ, և 'ի վշտաց իմոց հա՛ն զիս:
*Տե՛ս զխոնարհութի̄ իմ և զվաստակ իմ, և թո՛ղ ինձ 18
զա̄մ մեղս իմ: *Տե՛ս զթշնամիս իմ զի բազում եղեն, 19
ատելութե̄ զոր 'ի նանիր ատեցին զիս: *Պահեա՛ զանձն 20
իմ և փրկեա՛ զիս, և մի յամօթ եղէց զի յուսացայ 'ի
21 քեզ: *Անբիծք և ուղիղք կցորդ եղեն ինձ, և ես քեզ
22 համբերի. *փրկեա՛ ած̄ զիէ̄լ յա̄մ նեղութե̄ց նորա:
Տօնէ. ժ̄ը:

1 'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԻԵ:

Դատ արա ինձ տր̄՝ զի ես յանբծութե̄ իմում գնացի,
2 'ի տր̄ յուսացայ զի մի եղէց հիւանդ: *Փորձեա՛
զիս տր̄ և քննեա՛ զիս, փորձեա՛ զերիկամունս իմ
3 և զսիրտ իմ: *Ողորմութի̄ քո տր̄ առաջի աչաց իմոց,
4 և հաճոյ եղէց ճշմարտութե̄ քում: *Ո՛չ նստայց ես յաթոռս
5 նանրաց, և ը̄ անօրէնս ես ոչ մտից: *Ատեցի
ես զժողովս չարաց, և ը̄ ամպարիշտս ես ոչ նստայց:
6 *Լուացայց սրբութե̄ զձեռս իմ, և շուրջ եղէց զսեղանով
7 քով տր̄: *Լսել ինձ զձայն օրհնութե̄ քոյ, և պատմել
8 զա̄մ սքանչելիս քո: *Տր̄ սիրեցի զվայելչութի̄ տան
9 քոյ, և զտեղի յարկի փառաց քոց: *Մի կորուսաներ
ը̄ ամպարիշտս զանձն իմ, և մի ը̄ արս արիւնահեղս
10 զկեանս իմ: *Որոց ձեռք իւրեանց յանօրէնութե̄ են,
11 և աջ նց̄ լի է կաշառօք: *Ես յանբծութե̄ իմում գնացի,
12 փրկեա՛ զիս տր̄ և ողորմեա՛ ինձ: *Ոտն իմ կայցէ
յուղղութե̄, յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից զքեզ:
Տօնէ. ժ̄ե:

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ. մինչև օծեալ էր. ԻԶ:

Տր̄ լոյս իմ և կեանք իմ ես յումմէ՞ երկեայց. տր̄ ապաւէն
2 կենաց իմոց ես յումմէ՞ դողացայց: *'Ի
մերձենալ առ իս չարաց ուտել զմարմին իմ, նեղիչք
3 իմ և թշնամիք իմ նոքա տկարացա՛ն և անկա՛ն: *Թէ
պատրաստեսցի 'ի վր̄ իմ պատերազմ, ոչ երկիցէ սիրտ
իմ. թէ յարիցէ 'ի վր̄ իմ ճակատամարտ՝ սակայն և այսուիկ
4 'ի քեզ տր̄ յուսացայ: *Զմի խնդրեցի 'ի տնէ և
զայն աղաչեմ, բնակել ինձ 'ի տան տն̄ զա̄մ աւուրս կենաց
իմոց: Տեսանել ինձ զվայելչութի̄ տն̄, և հրամանտալ
5 'ի տաճարի նր̄: *Ծածկեաց զիս 'ի խորանի իւրում
յաւուր չարի, ը̄ յարկաւ արար զիս 'ի ծածկոյթ
6 խորանի իւրում: *'Ի վիմէ բա՛րձր արարեր զիս, և այժմ
բա՛րձր արա զգլուխ իմ 'ի վր̄ թշնամեաց իմոց: Շուրջ
եղէց և մատուցից 'ի խորանի նր̄ պատարագ օրհնութե̄,
7 օրհնեցից և սաղմոս ասացից տն̄: *Լո՛ւր տր̄ ձայնի իմում
զի կարդացի առ քեզ. ողորմեա՛ ինձ և լո՛ւր ինձ,
8 *զի քեզ ասաց սիրտ իմ, և խնդրեցին երեսք իմ, զերեսս
9 քո տր̄ խնդրեցից: *Մի դարձուցաներ զերեսս
քո յինէն, և մի խոտորիր բարկութե̄ 'ի ծառայէ քումմէ:
Օգնական իմ լե՛ր տր̄, և մի անարգեր զիս, և մի թողուր
10 զիս ած̄ փրկիչ իմ: *Հայր իմ և մայր իմ թողին
11 զիս, և տր̄ ընկալաւ զիս: *Օրէնսդէտ արա զիս տր̄
'ի ճանապարհի քում, առաջնորդեա՛ ինձ 'ի շաւիղս քո
12 ուղիղս: *Վասն թշնամեաց իմոց, մի մատներ զիս 'ի
ձեռս նեղչաց իմոց: Յարեան 'ի վր̄ իմ վկայք մեղաց,
13 և ստեցին ինձ յանօրէնութե̄ իւրեանց: *Հաւատացի
14 տեսանել զբարութի̄ տն̄ յերկիր կենդանեաց, *համբե՛ր
տն̄ և քաջալերեա՛ց. զօրասցի սիրտ քո և համբեր տն̄:
Տօնէ. ժ̄զ: Գոհղայս. խ̄զ:

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԻԷ:

Առ քեզ կարդացի ած̄ իմ, մի լռեր յինէն, մի երբէք
լռիցես յինէն. զի մի նմանիցեմ այնոցիկ որ իջանեն

մնք. Թէպէտ և գնայցի ես:
Սղմ. իգ. (1) Ոմնք. Սաղմոս միաշաբաթուց դաւթի: (4) Ոմնք. Եւ ոչ երդուաւ նենգութե̄ ընկերի իւրում: (5) Ոմնք. Սա առցէ զօրհնութի̄ 'ի տէ̄: (10) Յօրինակին բառս գոհղայ, առաջ և առաջին տարէ տարէ գրի՝ գոհողայ:
Սղմ. իդ. (3) Ոմնք. Ամենայն որք համբերեն քեզ: (5) Ոմնք. Քեզ համբերեմ զօրհանապազ: (6) Ոմնք. Եւ զողորմութիս քո որ են: (7) Ոմնք. Զմեղս մանկութե̄ և զանգիտութե̄ իմոյ... վս̄ քաղցրութե̄ քո տր̄: (9) Ոմնք. Եւ ուսուցանես հեզոց: (12) Ոմնք. 'Ի ճանապարհի յոր և հաճեցաւ: (15) Ոմնք. Յա̄մ ժամ առ տր̄ են: (19) Ոմնք. Ատելութի̄ որ 'ի նանիր ատե՛՛:

(21) Ոմնք. Եւ ես քեզ համբերէի զօրհանապազ:
Սղմ. իե. (2) Ոմնք. Եւ զսիրտս իմ: (6) Ոսկան. Լուացից սրբութե̄: (9) Ային. Մի կորուսաներ ընդ ամպա՛՛: (9) Ոմնք. Ընդ արս արիւնահեղս:
Սղմ. իզ. (2) Ոմնք. 'Ի մերձանալ առ իս.. զմարմինս իմ: (3) Ոմնք. Սակայն և յայսմիկ 'ի քեզ տր̄: (4) Ոմնք. Զմին խնդրեցի: (5) Ոմնք. 'Ի ծածկոյթ խորանի իւրոյ: (6) Ոսկան. 'Ի վիմի բարձր արարեր: (8) Ոմնք. Զի քեզ անսաց սիրտ իմ: (8) Ոսկան. Զերեսս քո տր̄ խնդրեցից: (10) Ոմնք. Եւ տր̄ իմ ընկալաւ զիս: (11) Ոմնք. Եւ առաջնորդեա՛: (13) Ոմնք. Տն̄ յերկրին կեն՛՛:
Սղմ. իէ. (1) 'Ի լուս՛՛. Առ քեզ տր̄ կարդացի. համա-

նեն 'ի գուբ: * Լո՛ւր տր՟ ձայնի խնդրուածաց իմոց յաղաչե՛լ 2
իմ առ քեզ, 'ի համբառնա՛լ ձեռաց իմոց 'ի տաճար
սուրբ քո: * Մի՛ համարիր ը՟ ամպարշտս զանձն 3
իմ. մի՛ ընդ այնոսիկ որ գործեն զանօրէնութի՟ կորուսանէր
զիս: Որք խօսէին զխաղաղութի՟ ընդ ընկերս
իւրեանց, և չարութի՟ է 'ի սիրտս նց՟: * Տո՛ւր նց՟ տր՟ 4
ըստ գո՛րծս նց՟, ըստ անօրէնութե՟ գնացից նց՟ հատո՛
նց՟: Ըստ գործոց ձեռաց նց՟ հատո՛ նց՟՝ զհատուցումն
նոցա նոցին: * Ո՛չ իմացան նոքա զգործս տն՟, և ո՛չ 'ի 5
գործս ձեռաց նր՟ հայեցան. կործանեսցես զնս՟ և այլ
մի՛ շինեսցին: * Օրհնեալ է տր՟ զի լուաւ ձայնի աղօթից 6
իմոց. * տր՟ օգնական իմ և պաշտպան իմ: 'Ի նա 7
յուսացաւ սիրտ իմ, օգնեցաւ և զուարճացաւ մարմին
իմ. և ես կամօք իմովք խոստովան եղէց նմա: * Տր՟ 8
զօրութի՟ ժողովրդեան իւրոյ, ապաւէն փրկութե՟ օծելոյ
իւրոյ: * Փրկեա՛ զժողովուրդ քո. և օրհնեա՛ զժառանգութիւնս 9
քո, հովուեա՛ և բարձրացո՛ զնս՟ մինչև յաւիտեան:
Տունք. ժա:

Սաղմոս 'ի դաւիթ. օրհնութեանց նաւակատեաց տաճարին. ԻԸ: 1

Մատուցէք տն՟ որդիք այ՟, մատուցէք տն՟ զորդիս
խոյոց: * Մատուցէք տն՟ զփառս և զպատիւ, մատուցէք 2
տն՟ զփա՛ռս անուան նր՟. և երկի՛ր պագէք տն՟
'ի սրահ սրբութե՟ նր՟: * Ձայն տն՟ 'ի վր՟ ջուրց, և ած՟ 3
փառօք որոտաց, և տր՟ ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց:
* Ձայն տն՟ զօրութե՟ց, և ձայն տն՟ մե՟ծ վայելչութե՟ց: 4
* Ձայն տն՟ փշրէ՛ զմայրս. և մանրէ տր՟ զմայրսն լիբանանու: 5
* Մանրեսցէ՛ զնս՟ ոպ՟ մատաղատունկն լիբանանու, 6
որ սիրելին է ոպ՟ զորդիս միեղջերուոյ: * Ձայն 7
տն՟ հատանէ՛ զբոց հրոյ. * ձայն տն՟ շարժէ զանապատն, 8
և խռովեցուցանէ տր՟ զանապա՛տն կադէսի: * Ձայն տն՟ 9
հաստատէ զեղջերուս, և յայտնի առնէ զանտառս: 'Ի
տաճարի նր՟ ամ՟ որ ասեն զփառս նր՟: * Տր՟ զջրհեղեղս 10
բնակեցուցանէ՛ և ցածուցանէ, թագաւորեսցէ տր՟ յաւիտեան:
* Տր՟ զօրութի՟ ժողովրդեան իւրոյ տացէ, և օրհնեսցէ 11
զժողովուրդ իւր 'ի խաղաղութի՟: Տունք. ժա:

Սաղմոս օրհնութեանց նաւակատեաց տաճարի 'ի դաւիթ. ԻԹ: 1

Բարձր առնեմ զքեզ տր՟ զի ընկալար զիս. և ո՛չ ուրախ 2
արարեր զթշնամին իմ յիս: * Տր՟ ած՟ իմ՝ 3
կարդացի առ քեզ և բժշկեցեր զիս * տր՟ հաներ 'ի դժոխոց 4
զանձն իմ, փրկեցեր զիս յայնցանէ որ իջանեն 'ի
գուբ: * Սաղմո՛ս ասացէք տն՟ սբ՟ք նր՟. խոստովա՛ն եղերուք 5
յիշատակի սրբութե՟ նր՟: * Սրտմտութի՟ է 'ի բարկութե՟ 6
նր՟, և կեանք են 'ի կամս նորա: Ընդ երեկոյս
հանգիցեն լալիք, առաւօտու եղիցի ուրախութի՟: * Ես 7
ասացի 'ի բարեկենդանութե՟ իմում, թէ ո՛չ սասանեցայց
յաւիտեան: * Տր՟ 'ի կամս քո ետուր գեղոյ իմոյ 8
զօրութի՟, դարձուցեր զերեսս քո յինէն՝ և ես եղէ խռովեալ:
* Առ քեզ տր՟ կարդացի, առ ած՟ իմ աղաչեցի. 9
* զի՞նչ օգուտ է քեզ յարենէ իմմէ, թէ իջանեմ ես յապականութի՟: 10
Միթէ հող խոստովա՞ն առնիցի առ
11 քեզ, կամ պատմեսցէ՞ զճշմարտութի՟ս քո: * Լուաւ ինձ
12 տր՟ և ողորմեցաւ, և տր՟ եղև ինձ օգնական: * Դարձոյց
զսուգ իմ յուրախութի՟, զերծ յինէն զքուրձ, և
13 ինձ զգեցոյց զուրախութի՟: * Ոպ՟ սաղմոս ասասցեն
քեզ փառք իմ. և այլ մի՛ զղջացայց, տր՟ ած՟ իմ յաւիտեան
խոստովան եղէց քեզ: Տունք. ժբ: Դադարք. լը:

1 'Ի կատարած. նահատակութեան գովութեան. Սաղմոս 'ի դաւիթ. Լ:

2 'Ի քեզ տր՟ յուսացայ մի՛ ամաչեցից յաւիտեան, յարդարութե՟
3 քում փրկեա՛ զիս և ապրեցո՛ զիս: * Խոնարհեցո՛
առ իս զունկն քո, վաղվաղեա՛ կեցուցանել
զիս: Լե՛ր իմ ած՟ պաշտպան և տո՛ւն ապաւինի ապրեցուցանել
4 զիս * զի հզօրիչ իմ և ապաւէն իմ դո՛ւ ես:
Վս՟ անուան քոյ առաջնորդեցե՛ր ինձ, և սնուցե՛ր զիս
5 * և հանցես զիս յորոգայթէ յայսմանէ որ թաքուցաւ
6 ինձ: Դու ես պաշտպան իմ տր՟, * և 'ի ձեռս քո յանձն
առնեմ զհոգի իմ: Փրկեցեր զիս տր՟ ած՟ ճշմարտութե՟
7 քով. * ատեցեր զայնոսիկ որ պահեն զերկեւղ 'ի սնոտիս:
8 * Ես 'ի տր՟ յուսացայ, ցնծացայց և ուրախ եղէց
'ի փրկութե՟ քում: Հայեցար 'ի խոնարհութի՟ իմ, և փրկեցեր
9 'ի վշտաց զանձն իմ. * և ո՛չ մատնեցեր զիս 'ի
ձեռս նեղչաց իմոց, և կացուցեր յանդորրու զոտս իմ:
10 * Ողորմեա՛ ինձ տր՟ զի նեղեալ եմ ես. խռովեցաւ 'ի
11 սրտմտութե՟ ա՛կն իմ՝ անձն իմ և փոր իմ: * Պակասեցին
'ի ցաւոց կեանք իմ, և ամք իմ յոգւոց ելանելոյ:
Աղքատացա՛ւ 'ի տկարութե՟ զօրութի՟ իմ, և ոսկերք իմ
12 խռովեցան: * Քան զամ՟ թշնամիս իմ եղէ ես նախատ
դրացեաց իմոց՝ յոյժ ա՛հ և երկեւղ ծանօթից իմոց:
Ամենեքեան ոյք տեսանէին զիս, արտաքս փախչէին յինէն:
13 * Մոռացեալ եղէ ես ոպ՟ մեռեալ 'ի սրտէ. և
14 եղէ ես ոպ՟ զանօթ կորուսեալ: * Զի լուայ ես զբամբասանս
բազմաց՝ ոյք շո՛ւրջ էին զինև, 'ի ժողովել նց՟
15 'ի միասին առնուլ զանձն իմ խորհեցան. * այլ ես 'ի
16 քեզ տր՟ յուսացայ: Ասացի դո՛ւ ես ած՟ իմ, * և 'ի ձեռս
քո է ժառանգութի՟ իմ: Փրկեա՛ զիս 'ի ձեռաց թշնամեաց
17 իմոց, և 'ի հալածչաց իմոց: * Երևեցո՛ զերեսս
քո 'ի ծառայս քո. ապրեցո՛ զիս տր՟ ըստ ողորմութե՟
18 քում. * տր՟ մի՛ յամօթ եղէց զի կարդացի առ քեզ: Ամաչեսցեն
19 ամպարիշտք և իջցեն 'ի դժոխս. * և համր եղիցին
շրթունք նենգաւորք ոյք խօսէին զարդարոյ զանիրաւութի՟,
յամբարտաւանութե՟ և յանգոսնել իւրեանց:
20 * Ոպ՟ զի բազում է ողորմութի՟ քաղցրութե՟ քոյ
տր՟, զոր պահեցեր երկիւղածաց քոց: Արարեր դու
այնոցիկ ոյք յուսացեալ են 'ի քեզ, առաջի որդւոց
21 մարդկան: * Ամրացուցեր զնս՟ 'ի ծածկոյթ երեսաց
քոց, 'ի խռովութե՟ մարդկան: Ծածկեցեր զնս՟ 'ի խորանի
22 քում, 'ի հակառակութե՟ լեզուաց: * Օրհնեալ
է տր՟, զի սքանչելիս արար զողորմութի՟ իւր 'ի քաղաք
23 ամուր: * Ես ասացի 'ի զարմանալ իմում, թէ ընկեցայ
ուրեմն յերեսաց աչաց քոց: Վս՟ այսորիկ լուա՛ր
24 ձայնի աղօթից իմոց, յաղաչել իմում առ քեզ: * Սիրեցէք
զտր՟ ամ՟ սբ՟ք նր՟, զի ստուգութի՟ խնդրէ տր՟, և
հա

յայն ոմանց 'ի բնաբ'': (1) Ոմանք. Մի՛ երբէք լռեր յինէն. նմանիցեմ այնոցիկ ոյք: (3) Ոմանք. Եւ մի՛ ընդ այնոսիկ.. Ոյք խօսէին: (4) Ոսկան. Ըստ գործոց նց՟:

Սղմ. ԻԸ. (1) Ոմանք փոխանակ վերոյնս ունին զայս վերնագիր. 'Ի կտրծ սաղմոս դաւթի. Յելանել և 'ի մտանել, և 'ի հարկանել զխորանն: (3) Ոմանք. Եւ ած՟ փառաց որոտաց: (4) Ոմանք. Զօրութե՟... մեծվայելչութե՟: (6) Ոմանք. Ոպ՟ որդիս միեղջերու. կամ, միեղջերուի: (7) Ոմանք. Զբոց 'ի հրոյ: (8) Ոմանք. Զանապատն 'ի կադէս: (9) Ո- 'Ի տաճարի նր՟ ամ՟ ոք ասէ. կամ, ամ՟ ոյք ասէին փառս մանք. նմա: (10) Ոմանք. Զջրհեղեղս նստուցանէ: (11) Ոմանք. Տր՟ օրհնեսցէ զժղ՟դս իւր 'ի խաղաղութե՟:

Սղմ. ԻԹ. (1) Ոմանք. Նաւակատեաց տաճարին 'ի կատարած դաւթի: (6) Օրինակ մ. Սրտմտութի՟ է 'ի բարկութե՟ նր՟... առաւօտուց եղիցի: (9) Ոմանք. Ես առ քեզ.. առ ած՟ իմ աղաչեցի, զինչ օ'': (11) Ոմանք. Եւ տր՟ եղև իմ օգնական: (13) Ոմանք. Եւ այլ մի՛ ես զղջացայց: և ոմանք. Եւ մի՛ զղջաց'':

Սղմ. Լ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած սաղմոս դաւթի, վս՟ զարմացման: Իսկ ոսկան. Սաղմոս դաւթի օրհնութե՟ նահատակութե՟: (2) Ոմանք. Փրկեա՛ և ապրեցո՛ զիս: (3) Ոմանք. 'Ի կեցուցանել զիս: (4) Ոմանք. Վասն անուան քո տր՟ առաջնորդեսցես ինձ, և սնուսցես: (5) Ոմանք. Զոր թաքուցին ինձ: (7) Ոմանք. Որ պահեն զերկիւղ սնոտի: (8) Ոմանք. Զի հայեցար 'ի խոնար'': (10) Ոմանք. 'Ի սրտմտութե՟ քումմէ ակն իմ: (11) Ոմանք. Պակասեցան 'ի ցաւոց: (12) Յօրինակին. Նախատ դրացաց ի'': (14) Ոմանք. Լուայ ես զբամբա''... զինև, ժողովել նոցա: (19) Ոմանք. Ոյք խօսին զարդարոյն... յամբարտաւանել և յանգոսնել: (20) Ոմանք. Բազում արարեր զողորմութի՟ քաղց'': (20) Յօրինակին պակասէր. Ոյք յուսացեալ են 'ի քեզ: (21) Ոմանք. Ամրացուսցես զնս՟ 'ի... ծածկեսցես զնս՟ 'ի խորա'': (23) Ոմանք. Յաղաչել ինձ առ քեզ:

հատուցանէ այնոցիկ որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն ։ * Քաջալերեցարո՛ւք և զօրասցին սիրտք ձեր , 25
ամենեքեան որ յուսացեալ էք 'ի տ՟ր ։ Տօնի. իէ ։

Իմաստութիւն 'ի Դաւթէ. ԼԱ ։ 1

Երանի՛ ում թողութիւն եղև մեղաց , և ծածկեցան ա՟մ
յանցանք ն՟ր ։ * Երանի առն որում ոչ համարեսցի 2
տ՟ր զմեղս ն՟ր , և ոչ գոյ նենգութիւն 'ի բերան նորա ։
* Լռեցի ես և մաշեցան ա՟մ ոսկերք իմ , առ աղաղակել 3
ինձ առ տ՟ր զօրհանապազ * 'ի տուէ և 'ի գիշերի ։ Ծանրեաց 4
ձեռն քո 'ի վերայ իմ , դարձայ 'ի թշուառութիւն
զի հարան յիս փուշք ։ Հանգիստ ։ * Զմեղս իմ ցուցից 5
քեզ , և զանօրէնութիւս իմ ոչ ծածկեցից 'ի քէն ։ Ասացի
թէ պատմեցից ինձէն զմեղս իմ , և դու թողցես զա՟մ
ամպարշտութիւն մեղաց իմոց ։ Հանգիստ ։ * Վասն այսորիկ 6
յաղօթս կացցեն առ քեզ ա՟մ ս՟բք , 'ի ժամ ընդունելի ։ Բայց միայն 'ի ջուրցն հեղեղաց բազմաց , որ առ
նա ինչ ոչ մերձեսցի ։ * Դու ես ապաւէն իմ 'ի նեղութէ 7
յայսմանէ , որ շուրջ եղեն զինև ։ Ցնծութիւն իմ փրկեա՛ զիս յայնցանէ՝ որ պաշարեցին զիս ։ * Իմաստուն 8
արարից զքեզ և խելամուտ 'ի ճանապարհ յոր և գնասցես , և հաստատեցից 'ի վ՟ր քո զաչս իմ ։ * Մի՛ լինիք 9
ո՟պ զձի և զջորի զի ոչ գոյ 'ի նոսա իմաստութիւն . 'ի
սանձս և 'ի դանդանաւանդս ձմլեսցես զկզակս ն՟ց որ
առ քեզ ինչ ոչ մերձենան ։ * Բազում տանջանք են մեղաւորաց , 10
բայց ոյք յուսան 'ի տ՟ր՝ ողորմութիւն տ՟ն շուրջ
եղիցի զնոքօք ։ * Ուրախ եղերուք և ցնծացէք արդարք 11
'ի տ՟ր , պարծեցարո՛ւք ամենեքեան ոյք ուղիղ էք սրտիւք ։ Տօնի. ժդ ։ Գոհեղայ. իբ ։

Սաղմոս 'ի Դաւթէ. ԼԲ ։

Ցնծացէք արդարք 'ի տ՟ր՝ ուղղոց վայել է օրհնութիւն , 1
* խոստովա՛ն եղերուք տ՟ն օրհնութ՟բ . տասնաղեաւ 2
սաղմոսարանաւ սաղմոս ասացէք նմա ։ * Օրհնեցէք 3
զտ՟ր յօրհնութիւն նոր զի բարի է , սաղմոս ասացէք նմա
օրհնութ՟բ ։ * Ուղիղ են պատգամք տ՟ն , և ա՟մ ճանապարհք 4
ն՟ր հաւատովք են , * և սիրէ զողորմութիւն և զիրաւունս 5
տ՟ր ։ Ողորմութ՟բ տ՟ն լի եղև երկիր , * և բանիւ 6
տ՟ն երկինք հաստատեցան , և հոգւով բերանոյ ն՟ր ա՟մ
զօրութիւնք ն՟ց ։ * Ժողովեաց ո՟պ 'ի տիկ զջուրս ծովու , 7
և դնէ 'ի խոր զգանձս իւր ։ * Երկիցէ 'ի տ՟նէ ա՟մ երկիր , 8
և 'ի նմանէ դողասցեն ա՟մ բնակիչք աշխարհի ։ * Նա՛ 9
ասաց և եղեն , ինքն հրամայեաց՝ և հաստատեցան ։ * Տ՟ր 10
ցրուէ զխորհուրդս հեթանոսաց , անարգէ տ՟ր զխորհուրդս
ժողովրդոց , և արհամարհէ տ՟ր զխորհուրդս
իշխանաց ։ * Խորհուրդ տ՟ն յաւիտեան մնայ , խորհուրդ 11
սրտի ն՟ր ազգէ մինչև յազգ ։ * Երանի ազգի որոյ տ՟ր 12
ա՟ծ օգնական է նմա . ժողովուրդ զոր ընտրեաց 'ի ժառանգութիւն
իւր ։ * Յերկնից նայեցաւ տ՟ր յա՟մ որդիս 13
մարդկան , * 'ի պատրաստ բնակութենէ իւրմէ հայեցաւ 14
յա՟մ բնակիչս աշխարհի ։ * Ստեղծ առանձին ըզսիրտս 15
ն՟ց և 'ի միտ առնու զա՟մ գործս ն՟ց ։ * Ո՛չ թէ 16
'ի բազում զօրս իւր ապրեսցի թագաւոր , և ոչ սկայ 'ի
17 բազում զօրութէ իւրում . * Սուտ է ձի 'ի փրկութէ իւրում .
'ի բազում զօրութեան իւրում ոչ ապրեցուցանէ
18 զհեծեալն ։ * Աչք տ՟ն 'ի վ՟ր երկիւղածաց իւրոց , և
19 ոյք յուսան յողորմութիւն ն՟ր ։ * Փրկել 'ի մահուանէ զանձինս
20 ն՟ց . կերակրել զն՟ս 'ի սովի ։ * Անձինք մեր համբերեսցեն
21 տ՟ն , զի օգնական և պաշտպան մեր է ։ * 'Ի
նա՛ ուրախ եղիցին սիրտք մեր , և յանուն ս՟բ նորա յուսասցուք ։
22 * Եղիցի ողորմութիւն քո տ՟ր 'ի վ՟ր մեր , ո՟պ
յուսացաք 'ի քեզ ։ Տօնի. ժթ ։

1 Սաղմոս 'ի Դաւթէ. 'ի ժամանակի յորժամ այլագունեաց զդէմս իւր առաջի Աբիմելիքայ. և արձակեաց զնա, և գնաց. ԼԳ ։

2 Օրհնեցից զտ՟ր յա՟մ ժամ , յա՟մ ժամ օրհնութիւն ն՟ր
3 'ի բերան իմ ։ * 'Ի տ՟ր պարծեսցի անձն իմ , լուիցեն
4 հեզք , և ուրա՛խ եղիցին ։ * Մեծ արարէք զտ՟ր
5 ինև , և բարձր արասցուք զանուն ն՟ր 'ի միասին ։ * Խնդրեցի
'ի տ՟նէ և լուաւ ինձ , յա՟մ նեղութեանց իմոց փրկեաց
6 զիս ։ * Մատիք առ տ՟ր և առէք զլոյս , և երեսք ձեր մի՛
7 ամաչեսցեն ։ * Այս աղքատ կարդաց առ տ՟ր , և տ՟ր
8 լուաւ նմա . յա՟մ նեղութեանց ն՟ր փրկեաց զնա ։ * Բանակ
հրեշտակաց տ՟ն շուրջ է զերկիւղածովք իւրովք , և պահէ
9 զն՟ս ։ * Ճաշակեցէք և տեսէք զի քաղցր է տ՟ր . երանեալ
10 է այր որ յուսայ 'ի նա ։ * Երկերո՛ւք 'ի տ՟նէ
ա՟մ սուրբք ն՟ր . զի ոչինչ է պակասութիւն երկիւղածաց
11 ն՟ր ։ * Մեծամեծք աղքատացան և քաղցեան . բայց ոյք
խնդրեն զտ՟ր՝ մի՛ պակասեսցէ 'ի նոցանէ ա՟մ բարութի ։
12 * Եկա՛յք որդիք իմ և լուարո՛ւք ինձ , և զերկեւղ տ՟ն ուսուցից
13 ձեզ ։ * Ո՞վ է մարդ որ կամիցի կեանս , սիրէ զաւուրս
14 իւր տեսանել 'ի բարութի ։ * Լռեցո՛ զլեզու քո 'ի
15 չարութէ . շրթունք քո մի՛ խօսեսցին զնենգութիւն ։ * Խոտորեա՛
'ի չարէ և արա՛ զբարի , խնդրեա՛ զխաղաղութիւն
16 և երթ զհետ ն՟ր ։ * Աչք տ՟ն 'ի վ՟ր արդարոց , ականջք
17 ն՟ր 'ի վ՟ր աղօթից ն՟ց ։ * Երեսք տ՟ն 'ի վ՟ր չարագործաց
18 , սատակել յերկրէ զյիշատակս ն՟ց ։ * Կարդացին
արդարք առ տ՟ր՝ և տ՟ր լուաւ ն՟ց , յա՟մ նեղութէ ն՟ց
19 փրկեաց զն՟ս ։ * Մերձ է տ՟ր առ այնոսիկ որ մաշեալ
20 են սրտիւք , և զխոնարհս հոգւով կեցուցանէ ։ * Բազում
նեղութիւնք են արդարոց , յա՟մ փրկէ զնոսա տ՟ր ,
21 * և պահէ զա՟մ ոսկերս ն՟ց , և մի 'ի նոցանէ ոչ փշրեսցի ։
22 * Մահ մեղաւորի չա՛ր է . բայց որ ատեայ զարդարն
23 զղջասցի ։ * Փրկէ տ՟ր զանձինս ծառայից իւրոց , մի՛
զղջասցին ամենեքեան ոյք յուսացեալ են 'ի նա ։ Տօնի.
իա ։ Գոհեղայ. իա ։

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւթէ. ԼԴ ։

1 Դատեա՛ տ՟ր զայնոսիկ ոյք դատին զիս . մարտիր ը՟
2 այնոսիկ որ մարտնչին ընդ իս ։ * Ա՛ռ զզէն և զասպար
3 քո , և արի՛ յօգնել ինձ . * հա՛ն զսուր քո ընդդէմ
հալածչաց իմոց , արգել զն՟ս . և ասա՛ դու ցանձն իմ
4 թէ փրկութիւն քո ես եմ ։ * Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին
ոյք խնդրէին զանձն իմ . դարձցին յետս և ամաչեսցեն ,
5 ոյք խորհէին ինձ չար ։ * Եղիցին նոքա ո՟պ փոշի առաջի
6 հողմոյ . և հրեշտակ տ՟ն նեղեսցէ զն՟ս ։ * Եղիցին ճանապարհք

---

(25) Ոմանք. Ոյք յուսացեալ էք 'ի ։
Սղմ. լա. (1) Ոմանք. Սաղմոս իմաստութեան դաւթի ։ Երանի՛ որում թողութիւն է՛՛ ։ (2) Ոմանք. Ոչ համարի տ՟ր ։ (4) Ոմանք. 'Ի թշուառութիւն իմ ։ Եւ ոմանք. 'Ի թշուառութենէ իմմէ , զի հա՛՛ ։ (5) Ոմանք. Ասացի թէ պատմեցից յինէն ։ (6) Յօրինակին պակասէր. Յաղօթս կացցեն առ քեզ ա՟մ ։ (6) Ոմանք. Առ նա ինչ ոչ մերձանան ։ (7) Ոմանք. Որ շուրջ եղև զինև ։ (8) Ոմանք. 'Ի ճանապարհի յոր և գնա՛՛ ։ (8) Յօրինակին. 'Ի վերայ քո զաչս իմ ։ (9) Ոմանք. Առ քեզ ինչ ոչ մերձեսցին ։
Սղմ. լբ. (1) Ոմանք դնեն 'ի վ՟ր սաղմոսիս. Անվերնագիր 'ի հեբրայեցւոց ։ (3) Ոմանք. Յօրհնութիւն նոր բարի , սաղմոս ։ (4) Ոմանք. Եւ ա՟մ գործք նորա հաւատովք ։ (7) Ոմանք. Ո՟պ 'ի տիկս . . . և դնէ 'ի խորս ։ (8) Ոմանք. Եւ 'ի նմանէ դողասցին ։ (9) Ոմանք. Զի նա ասաց՝ և ։ (11) Ոմանք. Խորհուրդք տ՟ն յաւիտեան մնան ։ (12) Ոմանք. Օգնական է ն՟ր ։ (15) Ոմանք. Որ ստեղծ ա՛՛ . . . ն՟ց . որ 'ի միտ առ՛՛ ։ (17) Ոմանք. Սուտ է ձի փրկութէ իւրում ։ (19) Ոսկան. Կերակրել զն՟ս 'ի սովու ։ (22) Ոմանք. Ո՟պ յուսացաք մեք 'ի քեզ ։
Սղմ. լգ. (5) Ոմանք. Եւ յա՟մ նեղութէ իմ՛՛ ։ (6) Ոմանք. Եւ առէք լոյս ։ (12) Ոմանք. Եկայք որդեակք իմ . . և ես զերկիւղ տ՟ն ու՛՛ ։ (13) Ոմանք. Տեսանել 'ի բարութի ։ (14) Ոմանք. Եւ շրթունք քո մի խօսեսցին ։ (16) Ոմանք. Եւ ականջք ն՟ր ։ (19) Ոմանք. Զի մերձ է տ՟ր առ ։ (21) Ոմանք. Եւ մի 'ի նոցանէ մի փշրեսցի ։ Եւ ոմանք. Եւ մի 'ի նոցանէ ոչ կորիցէ ։ (22) Ոմանք. Մահ մեղաւորին . . . որ ատէ ։ Այլ ոմանք. Ոյք ատեան զարդարն զղջասցին ։ (23) Ոմանք. Ոյք յուսացեալ են 'ի տ՟ր ։
Սղմ. լդ. (1) Ոմանք. Որ դատին զիս . . ոյք մարտնչին ։ (3) Ոմանք. Եւ արգել զնոսա ։ (4) Ոմանք. Ոյք խնդրեն զանձն . . որ խնդրէին ինձ չար ։

պարհք նդ̅ 'ի խաւար և 'ի գայթագղութ̅, և հրեշտակ տ̅ն
հալածեսցէ զնս̅ ։ * 'Ի նանիր թաքուցին ինձ որոգայթ 7
յապականութ̅ իւրեանց, և 'ի նանիր նախատեցին զանձն
իմ ։ * Հասցէ 'ի վ̅ր նդ̅ որոգայթ զոր ոչ գիտասցին. և 8
որս զոր թաքուցին՝ ասցէ զոտս նդ̅, և յորոգայթ 'ի նոյն
անկցին ։ * Այլ անձն իմ ցնծասցէ 'ի տ̅ր, ուրախ եղիցի 9
'ի փրկութ̅ նր̅. * և ամ̅ ոսկերք իմ ասասցեն, տ̅ր՝ ո՛վ 10
նման է քեզ ։ Զի փրկեաս զաղքատ 'ի ձեռաց հզօրի,
զաղքատ և զտնանկ յայնցանէ որ յափշտակեն զնա ։
* Յարեան 'ի վ̅ր իմ վկայք չարեաց. զոր ինչ ոչ գիտէի 11
հարցանէին զիս ։ * Հատուցին ինձ չար փոխանակ ընդ 12
բարւոյ. անժառանգել զանձն իմ խորհեցան յորդւոց
'ի մարդկանէ ։ * Ես 'ի նեղել նդ̅ քուրձ զգենուի, խոնարհ 13
առնէի պահօք զանձն իմ, և աղօթք իմ 'ի ծոց իմ
դարձցին ։ * Որ̅պ զեղբայր և զընկեր այնպէս հաճոյ լինէի, 14
ո՛պ̅ սգաւոր և տրտում այնպէս խոնարհ առնէի ։
* 'Ի վ̅ր իմ ուրախ եղեն և ժողովեցան, ժողովեցան յիս 15
տանջանք և ես ոչ ծանեայ. * ցրուեցան և ոչ զղջացան ։ 16
Փորձեցին զիս և արհամարհեցին, արհամարհանօք կրճտեցին
'ի վ̅ր իմ զատամունս իւրեանց, * տ̅ր երբ տեսցես ։ 17
'Ի բա՛ց արա զանձն իմ 'ի խորամանկութե̅ նդ̅, և
յառիւծուց զմիամօրութիւն իմ ։ * Խոստովան եղէց 18
քեզ տ̅ր յեկեղեցիս մեծս, և 'ի ժողովս բազմաց օրհնեցի՛ց
զքեզ ։ * Մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ ոյք 19
ատէին զիս տարապարտուց. ակնարկէին առնէին յիս աչօք
իւրեանց ։ * Ընդ իս զխաղաղութի̅ խօսէին, և ինքեանք 20
բարկութե̅ զնենգութի̅ խորհէին ։ * Բացին 'ի վ̅ր 21
իմ զբերանս իւրեանց, և ասացին՝ այո՛ այո՛ տեսին աչք
մեր ։ * Տեսեր տ̅ր և մի՛ լռեր, տ̅ր՝ մի՛ 'ի բացեայ առնիր 22
յինէն ։ * Զարթի՛ր և հայեա՛ց տ̅ր յիրաւունս իմ, 23
ած̅ իմ և տ̅ր իմ 'ի դատաստանս իմ. * և իրաւ արա ինձ 24
ըստ արդարութե̅ քում տ̅ր ած̅ իմ ։ Մի՛ ուրախ եղիցին
յիս թշնամիք իմ, * և մի՛ ասասցեն 'ի սիրտս իւրեանց 25
թէ վաշ վա՛շ անձանց մերոց զի ընկլուզաք զնա ։ * Ամաչեսցեն 26
և յամօթ լիցին ոյք խնդային ընդ չար իմ. ըզգեցցին
զամօթ և զանարգանս ոյք մեծաբանէին 'ի վ̅ր
իմ ։ * Ցնծասցեն և ուրա՛խ լիցին 'ի քեզ ամենեքեան, 27
ոյք կամին զարդարութի̅ իմ ։ Ասասցեն յամ̅ ժամ
մեծ է ած̅. և ոյք կամին զխաղաղութի̅ ծառայի քոյ ։
* Լեզու իմ խօսեսցի զարդարութի̅ս քո, զօրհանապազ 28
զգովութի̅ս քո ։ Տունք. ԻԸ ։

'Ի կատարած, ծառայի Տն̅. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԼԵ ։ 1

Ասէ անօրէնն 'ի մեղանչել ընդ միտս իւր, թէ չի՛ք 2
երկեւղ ած̅յ առաջի աչաց նր̅ ։ * Նենգեաց առաջի 3
նր̅ գտանել զանօրէնութ̅ իւր, և ատել զնա ։ * Բանք 4
բերանոյ նր̅՝ անօրէնութ̅ և նենգութ̅ են ։ Ո՛չ կամեցաւ
նա իմանալ զբարի, * զանօրէնութ̅ խորհեցաւ յանկողնի 5
իւրում ։ Եկաց նա յամ̅ ճանապարհ որ ոչ է բարի,
և 'ի չարէ նա ոչ ձանձրացաւ ։ * Տ̅ր յերկինս է ողորմութ̅ 6
քո, ճշմարտութ̅ քո մինչև յամպս ։ * Արդարութի̅ 7
քո ո՛պ̅ լերինք ած̅. իրաւունք քո ո՛պ̅ զանդունդս բազումս.
զմարդիկ և զանասուն կեցուցանես դու տ̅ր ։
* Ո՛պ̅ զի բազում արարեր զողորմութ̅ քո ած̅. այլ որդիք 8
մարդկան 'ի հովանի թևոց քոց յուսասցին ։ * Արբեսցին 9
նոքա 'ի պարարտութե̅ տան քոյ, և զուխս փափկութե̅
10 քո տացես ըմպել նդ̅ ։ * 'Ի քէն է տ̅ր աղբեւր կենաց,
11 և լուսով երեսաց քոց տեսանեմք զլոյս ։ * Ծագեա՛
զողորմութի̅ս քո ոյք ճանաչեն զքեզ, զարդարութի̅ս
12 քո որ ուղի՛ղ են սրտիւք ։ * Մի՛ եկեսցէ 'ի վերայ
մեր ոտն ամբարտաւանից, և ձեռք մեղաւորաց մի՛ դողացուսցեն
13 զմեզ ։ * Անդ անկցին ամենեքեան ոյք գործեն
զանօրէնութ̅, մերժեցան և այլ մի՛ կարասցին հաստատիլ ։
Տունք. ԺԳ ։ Գոհեղայ. Խ ։
Կանոն Գոհեղայ. Է ։ Սաղմոս. ԺԸ ։ Տունք. ՄԼ ։

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԼԶ ։

1 Մի՛ նախանձիր ընդ չարս. մի՛ ընդ այնոսիկ որ գործեն
2 զանօրէնութ̅ ։ * Զի ո՛պ̅ խոտ վաղվաղակի ցամաքեսցին.
ո՛պ̅ դալարի խոտոյ վաղվաղակի անցցեն ։
3 * Յուսա՛ 'ի տ̅ր՝ և արա՛ զքաղցրութ̅. բնակեա՛ յերկրի՝
4 և հովուեսցիս 'ի մեծութե̅ նր̅ ։ * Ճտեա՛ 'ի տ̅նէ՝ և նա
5 տացէ քեզ զխնդրուածս սրտի քոյ. * յայտնեա՛ առաջի
6 տ̅ն զճանապարհս քո և յուսա՛ 'ի նա ։ Նա արասցէ * և
հանցէ ո՛պ̅ զլոյս զարդարութի̅ս քո, զիրաւունս քո ո՛պ̅
7 զօրհասարակ ։ * Հնազա՛նդ լեր տ̅ն՝ և ծառայեա՛ նմա,
և մի՛ նախանձիր ընդ այնոսիկ որոց առաջեալ իցեն ճանապարհք
իւրեանց ը̅ն մարդոյ որ գործէ զանօրէնութ̅ ։
8 * Լռեա՛ 'ի բարկութե̅ և հանգի՛ր 'ի սրտմտութե̅, մի՛ նախանձիր
9 ընդ չարս ։ * Զի չարք վաղվաղակի սատակեսցին.
բայց ոյք համբերեն տ̅ն նոքա ժառանգեսցեն զերկիր ։
10 * Փոքր մի և այլ ոչ ևս իցէ ամպարիշտն. խնդրեսցես
11 զտեղի նր̅ և ոչ գտցես ։ * Այլ որ հեզքն են
նոքա՛ ժառանգեսցեն զերկիր, և փափկասցին 'ի բազում
12 խաղաղութե̅ իւրեանց ։ * Սպասէ մեղաւոր արդարոյ,
13 և կրճտէ՛ 'ի վ̅ր նր̅ զատամունս իւր. * այլ տ̅ր ծիծաղեսցի
զնովաւ ։ Քանզի յառաջագոյն տեսանէ, զի հասեալ
14 է օր նր̅ ։ * Սուր հանին մեղաւորք և լարեցին զաղեղունս
իւրեանց՝ հարկանել զաղքատ և զտնանկ, սպանանել
15 զայն որ խոնա՛րհ է սրտիւ ։ * Սուրք նդ̅ մտցեն
16 'ի սիրտս նդ̅, և աղեղունք նդ̅ փշրեսցին ։ * Լաւ է սակաւիկ
ինչ արդարոյ քան զբազում մեծութի̅ մեղաւորաց,
17 * և բազուկք ամպարշտաց խորտակեսցին ։ Հաստատէ
18 տ̅ր զարդարս * և ճանաչէ զաւուրս անբծից, ժառանգութիւն
19 նդ̅ յաւիտեան եղիցի ։ * Մի՛ ամաչեսցեն
նոքա 'ի ժամանակս չարութե̅. այլ յաւուրս սովոյ յագեսցին ։
20 * Ահա մեղաւորք կորիցեն. այլ թշնամիք տ̅ն
'ի փառաւորել և 'ի բարձրանալ իւրեանց պակասեսցին
21 ո՛պ̅ ծուխ զի պակասէ ։ * Փոխ առնու մեղաւորն և ո՛չ
22 հատուցանէ. այլ որ արդարն է ողորմի և տայ ։ * Ոյք
օրհնեն զտ̅ր՝ ժառանգեսցեն զերկիր, և ոյք անիծանեն
23 սատակեսցի՛ն 'ի նմանէ ։ * 'Ի տ̅նէ ուղղին գնացք առն,
24 զճանապարհս նորա նա՛ կամի յոյժ ։ * Թէպէտ և գայթագղեսցի,
նա մի՛ կործանեսցի, զի տ̅ր ձեռնկալո՛ւ է
25 նր̅ ։ * Մանուկ էի ես և ծերացայ, և ոչ տեսի զարդար
արհամարհեալ, և ոչ զզաւակ նր̅ թէ մուրանա՛յ հաց ։
26 * Զօրհանապազ ողորմի և տայ փոխ, զաւակ նր̅ օրհնեա՛լ

---

(8) Ոմանք. Որոգայթ զոր ոչ գիտասցեն. և որսն զոր թաքու"։ (10) Ոմանք. Տ̅ր ո՛ նմանէ քեզ ։ փրկել զաղքատն 'ի ձեռաց հզօրին ։ (11) Բազումք. Հարցանէին ցիս ։ (12) Ոսկան. Փոխանակ բարւոյ.. յորդւոց մարդկանէ ։ (14) Ոմանք. Այնպէս հաճոյ լինէի ։ (19) Ոմանք. Ատէին զիս 'ի տարապարտուց. ակնարկի առնէին զիս ։ (21) Ոմանք. Այոյ այոյ տեսին աչք մեր ։ (22) Ոմանք. Մի՛ 'ի բացէ առնիր ։ (25) Ոսկան. Ոյք խնդային ընդ չար.. ոյք մեծաբանեն 'ի վերայ իմ ։ (27) Ոմանք. Եւ ոյք կամէին խաղաղութի̅ ընդ ծառայի քո ։ (28) Ոմանք. Զօրհանապազ զգոհութիւն քո ։

Սղմ. ԼԵ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած ծառային տ̅ն դաւթի ։ (2) Ոմանք. Ասէ անօրէնն մեղանչել ընդ միտս. չիք երկիւղ ։ (3) Ոմանք. Յայտնեաց առաջի նր̅ գտա"։ (5) Ոմանք. Եկաց նա յայն ճանապարհ որ ։ (7) Ոմանք. Ո՛պ̅ խորք բազումք ։ (9) Ոմանք. Արբեցեն նոքա 'ի պա"։ (13) Ոմանք. Մերժեցին, և այլ մի՛ կարասցեն հաս"։

Սղմ. ԼԶ. * Եբրայեցիք 'ի Գրութիւնս օրինակաց յայս սաղմոս ԼԶ. ո՛պ̅ և 'ի ՃԺԸ. և ՃԽԴ. դրոշմեն եբրայական այբուբենս՝ Ալեփ. բեթ, և ա̅յլն. զորոյն ընդ այլոց զանց առնեմք մերս ։ (1) Ոմանք. Եւ մի՛ ընդ այնոսիկ ։ (3) Ոմանք. Եւ հովուեսցես 'ի մե"։ (4) Յօրինակին գրեալ է. Եւ նա տացէ քեզ զխն"։ (5) Ոմանք. Զի նա արասցէ... և զիրա"։ (7) Ոմանք. Որ գործէն զանօ"։ (10) Ոմանք. Փոքր մի ևս և այլ ոչ իցէ ։ (15) Ոմանք. Զի սուրք նոցա մտցեն ։ (16) Ոմանք. Սակաւիկ ինչք ար"։ (17) Ոմանք. Եւ բազուկք ամբարտաւանից ։ (19) Ոմանք. Նք̅ 'ի ճմլս նեղութե̅ ։ (22) Ոմանք. Ոյք օրհնեն զնա, ժա"։

նեա՛լ եղիցի յաւիտեան։ *Խոտորեա՛ 'ի չարէ և արա՛ բա- 27
րի. բնակեսցես յաւիտեանս յաւիտենից 'ի նմա։ *Տր̄ 28
սիրէ զիրաւունս, և ոչ ի վայր հարկանէ զսուրբս իւր,
յաւիտեան պահէ զնս̄։ Անօրէնք հալածեսցին 'ի
միասին, և զաւակ ամպարշտաց սատակեսցի։ *Այլ 29
արդարք ժառանգեսցեն զերկիր, և բնակեսցեն յաւի-
տեանս յաւիտենից 'ի նմա։ *Բերան արդարոյ պատմէ 30
զիմաստութիւն, և լեզու նր̄ խօսեսցի զիրաւունս։ *Օ- 31
րէնք Այ̄ իւրոյ են 'ի սրտի իւրում, և մի՛ գայթագղես-
ցին գնացք նր̄։ *Հայի մեղաւորն ընդ արդար և խնդ- 32
րէ սպանանել զնա, *այլ Տր̄ ոչ թողու զնա 'ի ձեռս 33
նր̄, և ոչ դատապարտէ զնա յորժամ դատի զնա։ *Համ- 34
բեր Տն̄ և պահեա՛ զճանապարհս նր̄, և բարձր արաս-
ցէ զքեզ 'ի ժառանգել զերկիր, և զսատակումն մեղա-
ւորաց տեսցես։ *Տեսի զամպարիշտն վերացեա՛լ բարձ- 35
րացեալ որպէս զմայրս Լիբանանու։ *Անցի և ահա՝ ոչ 36
էր, խնդրեցի՝ և ոչ գտաւ տեղի նր̄։ *Պահեա՛ զան- 37
բծութիւն, և տես զուղղութիւն. զի գոն մնացուածք յառն խա-
ղաղարարի։ *Անօրէնք հալածեսցին 'ի միասին, և զա- 38
ւակ ամպարշտաց կորիցէ։ *Փրկութիւն արդարոց 'ի Տնէ 39
է, վերակացու է նց̄ 'ի ժամանակս նեղութեան։ *Օգնես- 40
ցէ նց̄ Տր̄ և փրկեսցէ զնս̄. ապրեցուսցէ 'ի մեղաւորաց՝
և կեցուսցէ զնս̄ զի յուսացան 'ի նա։ Տուն. լը̄։

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. առ 'ի յիշատակ շաբաթու. ԼԷ։ 1

Տէ՛ր մի՛ սրտմտութեամբ քով յանդիմաներ զիս. և մի՛ բար- 2
կութեամբ քո խրատեր զիս։ *Զի նետք քո հարան 3
յիս, և յիս հաստատեցա՛ւ ձեռն քո։ *Ո՛չ գոյ բժշ- 4
կութիւն մարմնոյ իմոյ, յերեսաց բարկութեան քոյ։ Ո՛չ է խա-
ղաղութիւն ոսկերաց իմոց, յերեսաց մեղաց իմոց։ *Ա- 5
նօրէնութիւնք իմ բարձրացա՛ն քան զգլուխ իմ, որպէս բեռն
ծանր ծանրացան 'ի վր̄ իմ։ *Նեխեցան և փտեցան վէրք 6
իմ, յերեսա՛ց անզգամութեան իմոյ։ *Տառապեցայ և խո- 7
նարհ եղէ յոյժ, զօրհանապազ տրտո՛ւմ գնայի, *զի 8
անձն իմ լի եղև չարչարանօք, և ոչ գոյ բժշկութիւն մարմ-
նոյ իմոյ։ *Չարչարեցայ և խոնարհ եղէ մինչև յոյժ, 9
մռնչէի առ հեծութեան սրտի իմոյ։ *Տր̄ առաջի քո՛ է ամ̄ 10
ցանկութիւն իմ, և հեծութիւն իմ 'ի քէն ոչ ծածկեցաւ։
*Սիրտ իմ խռովեցաւ յիս և եթո՛ղ զիս զօրութիւն իմ. 11
լոյս աչաց իմոց և այս ոչ եղև ընդ իս։ *Բարեկամք 12
իմ և մերձաւորք իմ առաջի իմ մերձեցա՛ն և կացին, և
մերձաւորք իմ հեռի եղեն յինէն։ *Բռնադատէին զիս 13
և խնդրէին զանձն իմ, որք խորհէին չա՛ր 'ի վր̄ իմ, խօ-
սեցան զանօրէնութիւն և զնենգութիւն զօրհանապազ
խորհեցան։ *Այլ ես որպէս խուլ զի ոչ լսէ, որպէս համր 14
որ ոչ բանայ զբերան իւր։ *Եղէ ես որպէս մարդ որ ոչ 15
լսէ, և ոչ գոն խօսք 'ի բերան նր̄։ *Ես 'ի քեզ Տր̄ յու- 16
սացայ, և դու լուիցես ինձ Տր̄ Ած̄ իմ։ *Ասացի թէ 17
մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ. 'ի սասանել ոտից
իմոց 'ի վր̄ իմ մեծամեծս խօսեցան։ *Ես 'ի տանջանս 18
պատրաստ եմ, և ցաւք իմ առաջի իմ են յամ̄ ժամ։
*Զանօրէնութիւնս իմ պատմեցից, և հոգացայց վս̄ մե- 19
ղաց իմոց։ *Իսկ արդ թշնամիք իմ կենդանի են, և զօ- 20
րացեալ եղեն քան զիս. բազմացան որք ատէին զիս 'ի
տարապարտուց։ *Որք հատուցին ինձ չար փոխանակ 21
ընդ բարւոյ. չա՛ր խօսէին զինէն, զի ես երթայի զհետ

22 արդարութեան։ *Մի՛ թողուր զիս Տր̄ Ած̄ իմ. և մի՛ 'ի
23 բացեայ առնիր յինէն, *հայեա՛ց յօգնել ինձ Տր̄ փրկու-
թեան իմոյ։ Տուն. իա̄։

1 'Ի կատարած. յիդիթեմ օրհնութիւն. 'ի Դաւիթ Սաղմոս. ԼԸ։

2 Ասացի թէ պահեցից զճանապարհս իմ. զի մի՛ մե-
ղայց լեզուաւ իմով։ Եդի պահապան բերանոյ ի-
3 մոյ՝ 'ի հակառակել մեղաւորին առաջի իմ։ *Խուլ ե-
ղէ և խոնարհեցայ. լռեցի 'ի բարութենէ՝ և ցաւք իմ նորո-
4 գեցան յիս։ *Ջեռաւ սիրտ իմ 'ի ներքս իմում, և 'ի
5 խորհուրդս իմ վառեցաւ հուր։ *Խօսեցայ լեզուաւ
իմով և ասացի. ցո՛յց ինձ Տր̄ զկատարած իմ և զթի-
ւ աւուրց իմոց քանի՛ն է, զի գիտացից թէ ո՛րչափ ինչ
6 պակասեալ է յինէն։ *Ահա չափով եդիր զաւուրս իմ,
և կար զօրութեան իմոյ որպէս ոչինչ է առաջի իմ. սակայն
7 ընդունայն է ամ̄ մարդ մնեղի։ *Այլ ապաքէն որպէս 'ի պատ-
կերի շրջի մարդ, սակայն զուր խռովի, գանձէ և ոչ
8 գիտէ ում ժողովէ։ *Իսկ արդ՝ ո՞վ է համբերութիւն իմ
թէ ոչ դու Տր̄. կամ կա՛յր զօրութեան իմոյ՝ թէ ոչ 'ի քէն։
9 *Յամ̄ անօրէնութենէ իմմէ փրկեսցես զիս, նախատինս
10 անզգամաց արարեր զիս։ *Խուլ եղէ և ոչ բացի ըզ-
11 բերան իմ, զի դու արարեր։ *'Ի բա՛ց արա յինէն ըզ-
տանջանս իմ, զի 'ի զօրութենէ ձեռին քոյ ես պակասեցայ։
12 *Յանդիմանութեամբ վս̄ մեղաց խրատեցեր զմարդ, մաշեցեր
որպէս սարդոստայն զանձն նր̄. սակայն ընդունայն է ամ̄
13 մարդ։ Հանգիստ։ *Լո՛ւր Տր̄ աղօթից իմոց, ունկնդիր
խնդրուածաց իմոց, արտասուաց իմոց մի՛ լռեր։ Պան-
դուխտ եմ ես առաջի քո, նժդեհ և անցաւոր որպէս ամ̄
14 հարքն իմ։ *Թո՛յլ արա ինձ զի հանգեայց մինչչև երթ-
եալ իցեմ, ուստի այլ ոչ ևս գտանիցիմ։ Տուն. ժե̄։

1 'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԼԹ։

2 Համբերելով համբերի Տն̄, և նայեցաւ առ իս, *և
3 լուաւ աղօթից իմոց։ Եհան զիս 'ի գբոյ տառա-
պանաց, 'ի կաւոյ և 'ի տղմոյ։ Հաստատեաց 'ի վր̄ վիմի
4 զոտս իմ, և ուղղեա՛ց զգնացս իմ։ *Արկ 'ի բերան իմ
օրհնութիւն նոր, օրհնութիւն Տն̄ Այ̄ մերոյ։ Տեսցեն բա-
5 զումք և երկիցեն և յուսասցին 'ի Տր̄. *երանեալ է այր
որոյ անուն Տն̄ յոյս է նր̄։ Ո՛չ հայեցաւ նա 'ի նանրու-
6 թիւն, և ոչ 'ի մոլութիւն ստու։ *Բազում արարեր դու Տր̄
Ած̄ իմ զսքանչելիս քո. խորհրդոց քոց ո՛չ ոք է որ նը-
մանէ քեզ։ Պատմեցի և խօսեցայ՝ և բազում եղեն քան
7 զթիւ. *ընդ զոհս և ընդ պատարագս ո՛չ հաճեցար,
լսելիս հաստատեցեր ինձ. զողջակէզս և զվս̄ մեղացն
8 ո՛չ խնդրեցեր։ *Յայնժամ ասացի թէ ահաւասիկ գա՛մ
9 ես, 'ի գլուխս գրոց գրեալ է վս̄ իմ։ *Առնել զկամս
քո Ած̄ իմ կամեցայ, և զօրէնս քո 'ի մէջ որովայնի ի-
10 մոյ։ *Աւետարանեցից զարդարութիւն քո յեկեղեցիս
մեծս. ահա՛ շրթունս իմ ոչ արգելից 'ի քէն։ Տր̄ դու
11 գիտացեր *զի զարդարութիւն քո ո՛չ ծածկեցի 'ի սրտի
իմում, զճշմարտութիւն քո և զփրկութիւն քո։ Ասացի և ոչ
թաքուցի զողորմութիւն քո, և զճշմարտութիւն քո 'ի ժողովր-
12 դենէ մեծէ։ *Այլ դու Տր̄ մի՛ հեռի առներ զգթու-
թիւնս քո յինէն. զի ողորմութիւն քո և ճշմարտութիւն քո յամ̄
13 ժամ ընկալցի զիս։ *Շո՛ւրջ եղեն զինև չարք որոց ո՛չ
էր նց̄ թիւ, հասին ինձ անօրէնութիւնք իմ, և ես ոչ
կա-

---

(28) Ոմանք. Եւ զաւակք ամ״. . սատակեսցին։ (30) Ո-
մանք. Բերան արդարոյ խորհի զիմաս״։ (33) Ոմանք.
Դատապարտէ յորժամ և դատի։ (35) Ոմանք. Իբրև
զմայրսն Լիբա״։ (37) Բազումք. Մնացուածք առն խաղա״։
(40) Ոմանք. Ապրեցուսցէ զնս̄ 'ի մեղաց, և կե״։
Սղմ. լէ̄. (1) Ոմանք. Առ 'ի յիշատակէ շաբ״։ (3) Ոմանք.
Հաստատեցան ձեռք քո։ (5) Ոմանք. Ծանրացաւ 'ի վր̄
իմ։ (7) Ոմանք. Եւ խոնարհ եղէ մինչև յոյժ։ (10) Ո-
մանք. Քո են ամ̄ ցանկութիւնք իմ։ (12) Ոմանք. Առաջի
իմ մերձեցան և կացին։ (13) Ոմանք. Խորհեցան զանօ-
րէնութիւն։ (15) Ոմանք. Եւ ոչ գոյ խօսք 'ի։ (17) Ոմանք.
Մեծամեծս խորհեցան։ (20) Ոմանք. Եւ զօրացեալ են
քան զիս, և բազում։ Ուր ոմանք. Եւ բազում են որք ա-
տէին զիս տարա״։ (21) Ոմանք. Որք հատուցանէին . . .
զհետ արդարութեան իմոյ։ Ուր ոմանք. Չարախօսէին զի-
նէն։ (22) Ոմանք. Եւ մի 'ի բացէ առնիր։
Սղմ. լը̄. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած եդիթոմայ. սաղ-
մոս։ (3) Ոմանք. Լուռ եղէ և խոնար״։ (3) 'Ի լուս״. Լռեցի
'ի բարկութենէ։ (6) Ոմանք. Սակայն ամենևին ընդունայն
է ամ̄։ (7) Ոմանք. Սակայն 'ի զուր խռո״։ (8) Ոմանք.
Թէ ոչ 'ի քէն է։ (10) Ոմանք. Լուռ եղէ, և ոչ բացի։
(13) Ոմանք. Որպէս զամ̄ հարքն իմ։ (14) Ոմանք. Մինչև եր-
թեալ իցեմ, և այլ ոչ ևս գտա״։
Սղմ. լթ̄. (6) Ոմանք. Եւ ոչ ոք է որ նման է։ (10) Ոմանք.
Աւետարանեցի զար״։ (11) Ոմանք. Զողորմութիւնս քո. և
զճշմարտութիւնս քո։ (12) Ոմանք. Դու Տր̄ մի։ (13) Ոմանք.

կարացի տեսանել: Բազում եղեն քան զհեր գլխոյ իմոյ,
և սիրտ իմ եթող զիս: * Կամեաց տ՟ր փրկել զիս, 14
և տ՟ր յօգնել ինձ նայեաց: * Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին 15
ոյք խնդրէին զանձն իմ բառնալ զնա. դարձցին
յետս և ամաչեսցեն՝ որ խնդրէին ինձ չար: * Կրեսցեն 16
զամօթ առ ժամայն վաղվաղակի, որ ասէին ինձ վա՛շ
վա՛շ: * Ցնծասցեն և ուրախ լիցին 'ի քեզ, ամենեքեան 17
որ խնդրեն զքեզ տ՟ր: Ասասցեն յա՟մ ժամ մեծ է ա՟ծ,
և ոյք սիրեն զփրկութիւն քո: * Ես աղքատ և տնանկ եմ 18
ա՟ծ խորհեաց զիս. օգնական և պաշտպան իմ, և դու ա՟ծ
իմ մի յամենար: Տուն. իէ: Գոբըղայ. ծէ:

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. Խ: 1

Երանի որ խորհի զաղքատն և զտնանկ, յաւուր չարի 2
փրկէ զնա տ՟ր: * Տ՟ր փրկէ զնա և կեցուցանէ, 3
երանելի առնէ զնա 'ի վ՟ր երկրի, և ոչ մատնէ զնա 'ի
ձեռս թշնամեաց իւրոց: * Տ՟ր օգնական է նմա 'ի մահիճս 4
ցաւոց իւրոց, զա՟մ անկողինս ն՟ր դարձուցանէ
'ի հիւանդութենէ ն՟ր: * Ես ասացի տ՟ր ողորմեա ինձ, 5
բժշկեա զանձն իմ, եւ մեղայ քեզ: * Թշնամիք իմ ասացին 6
ինձ չար. Ե՞րբ իցէ զի մեռցի և կորիցէ անուն
նորա: * Մտանէր տեսանել զնանրու՟ն, խօսէր 'ի սիրտ 7
իւր, ժողովէր զանօրէնութիւն յանձն իւր: Արտաքս
ելանէր և զնոյն խօսէր. * զինէն շշնջէին ա՟մ թշնամիք 8
իմ: Խորհեցան չար 'ի վերայ իմ, * բան անօրէնութ՟ն եդին 9
'ի վ՟ր իմ: Միթէ որ ննջիցէն այլ ո՞չ ևս յաւելուցու
յառնել. * քանզի և այրն խաղաղութ՟ն իմոյ յոր և 10
եսն յուսացայ: Որ ուտէր զհաց իմ յաճախեաց առնել
ինձ խաբէութիւն: * Այլ դու տ՟ր ողորմեա ինձ կանգնեա 11
զիս, և հատուցից ն՟ց: * Յայսմ ծանեայց թէ հաճեցար 12
ընդ իս, զի մի՛ ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ:
* Այլ զիս յանբծութ՟ն իմում ընկալար. հաստատեցեր 13
զիս առաջի քո յաւիտեան: * Օրհնեալ տ՟ր ա՟ծ Ի՟Ի յաւիտեանս 14
յաւիտենից. եղիցի եղիցի: Տուն. ժզ:

'Ի կատարած. Իմաստութ՟ն որդւոցն Կորխայ. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԽԱ: 1

Որպէս փափագէ եղջերու յաղբերս ջուրց, այնպէս 2
փափագէ անձն իմ առ քեզ ա՟ծ: * Ծարաւի է անձն 3
իմ առ քեզ ա՟ծ հզօր և կենդանի. Ե՞րբ եկից երևեցայց
երեսացդ ա՟յ: * Եղեն ինձ արտասուք իմ կերակուր 'ի 4
տուէ և 'ի գիշերի, և այն զի ասէին ցիս զօրհանապազ՝
թէ ո՞ւր է ա՟ծ քո: * Զայս ա՟մ յիշէի տառապէի յիս 5
անձն իմ. քաջալերէի զի մտից ընդ յարկաւ սքանչելեաց
տան ա՟յ: 'Ի ձայն ցնծութ՟ն խոստովանութ՟ն, և 'ի
ձայն բարեկենդանութ՟ն: * Արդ՝ ընդէ՞ր տրտում ես 6
անձն իմ, կամ ընդէ՞ր խռովես զիս. յուսա՛ առ ա՟ծ խոստովանեա՛
նմա՝ փրկիչ երեսաց իմոց ա՟ծ է: * Անձն իմ 7
յիս խռովեցաւ, վ՟ն այնորիկ յիշեցի զքեզ յերկրէն յորդանանու,
'ի հերմոնէ 'ի լեռնէ փոքուէ: * Խորք 'ի խորոց 8
կարդացին առ քեզ, 'ի ձայն սահանաց քոց: Ա՟մ
զբօսանք քո, և ալիք քո անցին 'ի վ՟ր իմ: * 'Ի տուէ պատուիրեաց 9
տ՟ր զողորմութ՟ն իւր, գիշերի զօրհնութ՟ն նոր.
և աղօթք իմ առ ա՟ծ վ՟ն կենաց իմոց: * Ասացի ա՟յ՝ ընդունելի 10
իմ ես. ընդէ՞ր մերժեցեր զիս, ընդէ՞ր տրտում
գնամ ես 'ի նեղել թշնամւոյ իմոյ: * 'Ի փշրել ոսկերաց 11
իմոց նախատեցին զիս թշնամիք իմ, յասել ցիս զօրհանապազ
թէ ո՞ւր է ա՟ծ քո: * Արդ՝ ընդէ՞ր տրտում ես 12
անձն իմ, կամ ընդէ՞ր խռովես զիս. յուսա՛ առ ա՟ծ խոստովանեա՛
նմա՝ փրկիչ երեսաց իմոց ա՟ծ է: Տուն. ժէ:

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԽԲ: 1

Դատ արա ինձ ա՟ծ, և իրաւ արա ինձ 'ի դատաստանի
իմում: Յազգէ որ ոչ է սուրբ, 'ի մարդոյ մեղաւորէ
2 նենգաւորէ փրկեա զիս: * Դու ա՟ծ հզօրիչ
իմ ես ընդէ՞ր մոռացար զիս, ընդէ՞ր տրտում գնամ ես
3 'ի նեղել թշնամւոյ իմոյ: * Առաքեա տ՟ր զլոյս քո և
զճշմարտութիւն քո, զի առաջնորդեսցեն ինձ հանցեն
4 զիս 'ի լեառն սուրբ և 'ի յարկս քո: * Մտից առաջի
սեղանոյ ա՟յ, առ ա՟ծ որ ուրախ առնէ զմանկութ՟ն իմ:
5 Խոստովան եղէց քեզ օրհնութ՟բ ա՟ծ ա՟ծ իմ: * Արդ՝
ընդէ՞ր տրտում ես անձն իմ, կամ ընդէ՞ր խռովես զիս.
յուսա՛ առ ա՟ծ խոստովանեա՛ նմա՝ փրկիչ երեսաց իմոց
ա՟ծ է: Տուն. է: Գոբըղայ. լէ:

'Ի կատարած. Իմաստութ՟ն որդւոցն Կորխայ. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ԽԳ: 1

2 Ա՟ծ ականջօք մերովք լուաք, զոր հարքն մեր պատմեցին
մեզ: Գործն զոր գործեցեր յաւուրս ն՟ց,
3 յաւուրսն առաջինս: * Ձեռն քո խլեաց զհեթանոսս՝
և զն՟ս տնկեցեր. չարչարեցեր զժողովուրդս և հաներ
4 զն՟ս: * Ո՛չ թէ սրով իւրեանց ժառանգեցին զերկիր.
և ոչ բազուկ ն՟ց թէ փրկեաց զն՟ս: Այլ աջ քո՝ և բազուկ
քո՝ և լոյս երեսաց քոց, զի հաճեցար դու ընդ
5 ն՟ս: * Դու ինքն ես թագաւոր իմ և ա՟ծ իմ, որ հրամայեցեր
6 զփրկութեցն յակոբայ: * Քեւ զթշնամիս մեր
հարցուք, և անուամբ քով արհամարհեսցուք զյարուցեալսն
7 'ի վ՟ր մեր: * Ո՛չ թէ յաղեղն իմ յուսացեալ եմ.
8 և ոչ սուր իմ կեցուցանէ զիս: * Այլ դու փրկեցեր
զմեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, և զատելիս մեր յամօթ
9 արարեր: * Ա՟յ պարծեսցուք զօրհանապազ, և
10 անուան ն՟ր խոստովան եղիցուք յաւիտեան: * Բայց
արդ՝ մերժեցեր և անարգեցեր զմեզ. և ոչ ելեր ա՟ծ ընդ
11 զօրս մեր: * Դարձուցեր զմեզ յետս քան զթշնամիս
12 մեր, և ատելիք մեր յափշտակեցին զմեզ: * Ետուր ըզմեզ
ո՟պ զոչխար 'ի զենումն, և ընդ հեթանոսս ցրուեցեր
13 զմեզ: * Վաճառեցեր զժողովուրդս քո առանց գնոյ,
14 և ոչ գոյ թիւ աղաղակի մերոյ. * Արարեր ըզմեզ
նախատինս դրացեաց մերոց. ծաղր և այպն կատականաց
15 այնոցիկ որ շուրջ էին զմեւք: * Արարեր ըզմեզ
յառակս հեթանոսաց, 'ի շարժել գլուխս ժողովրդոց:
16 * Զօր ա՟մ նախատինք իմ առաջի իմ են, և ամօթ
17 երեսաց իմոց ծածկեաց զիս: * 'Ի ձայնէ նախատողին
18 և չարախօսի, յերեսաց թշնամւոյն և հալածչի: * Այս
ա՟մ եկն 'ի վ՟ր մեր, և մեք զքեզ ոչ մոռացաք և ոչ ստեցաք
19 ուխտի քում, * և ոչ դարձաք յետս սրտիւք մերովք:
Դու դարձուցեր զշաւիղս մեր 'ի ճանապարհաց
20 քոց, * խոնարհ արարեր զմեզ 'ի տեղի չարչարանաց, և
21 ծածկեցին զմեզ ստուերք մահու: * Թէ մոռացեալ
իցէ մեր զանուն ա՟յ մերոյ, կամ ձգեալ իցէ զձեռս մեր
22 յաստուածս օտարս: * Ապա այն ա՟ծ խնդրէ զայս. զի
նա քննէ զգաղտնիս սրտից մերոց: Վասն քո մեռանիմք
զօրհանապազ, համարեցաք ո՟պ զոչխար 'ի սպանումն:
23 * Զարթի՛ր ընդէ՞ր ննջես տ՟ր. արի՛ և մի՛ մերժեր ըզմեզ
24 'ի սպառ: * Զմէ՞ դարձուցանես զերեսս քո 'ի մէնջ,
25 մոռանաս զաղքատութիւն և զնեղութիւնս մեր: * Խոնարհ

Որոց ոչ գոյր ն՟ց թիւ: (15) Ոմանք. Ոյք խորհէին ինձ չար: (18) Ոմանք. Իմ ես. և դու տ՟ր իմ մի յապաղեր:

Սղմ. Խ. (2) Ոմանք. Յաւուր չարէ փրկէ զնա: (5) Ոմանք. Զանձն իմ. մեղայ քեզ: (7) Ոմանք. Տեսանէր զնանրութ՟ն. խօսէր 'ի սրտի իւրում. և ժողովեաց զանօրէնութ՟ն: (9) Ոմանք. Զի թէ որ ննջիցէն, և այլ ոչ ևս յաւելուցուն: (11) Ոմանք. Եւ ես հատուցից: (12) Ոմանք. Յայսմ ծանեայ: [illegible] զի հաճեցար ընդ:

Սղմ. ԽԱ. (1) Ոմանք. Վ՟ն իմաստութ՟ն որդ": (7) Ոմանք. Վ՟ն այսորիկ յիշեցի... 'ի հերմոնէ լեռնէ: (8) Ոմանք. Ձայնք խորոց կար": (9) Ոմանք. 'Ի գիշերի զօրհնութ՟ն:

Սղմ. ԽԲ. (3) Ոմանք. Զի նոքա առաջնորդեսցեն ինձ, ածցեն զիս 'ի լեառն:

Սղմ. ԽԳ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած որդւոցն Կորխայ սաղմոս իմաստութ՟ն: (2) Ոմանք. Զգործսն զոր գործե": (4) Ոմանք. Ժառանգեսցեն զեր": (5) Ոմանք. Թ՟գր մեր և ա՟ծ մեր. հրամայեցեր փրկութեցն: (8) Ոմանք. Փրկեցեր զմեզ 'ի թշնամեաց մերոց: (12) Ոմանք. Որպէս զոչխար 'ի սպանումն: (13) Ոմանք. Առանց գնոց: (15) Ոմանք. Զմեզ առակս հեթ": (19) Ոմանք. Սրտիւք մերովք. դարձուցեր: (21) Ոմանք. Եթէ մոռացեալ.. առ աստուածս: (22) Ոմանք. Ո՟պ զոչխար 'ի զենումն: (24) Ոմանք. Մ՟ո

նարհ եղեն մինչև 'ի հող անձինք մեր . և յերկիր կցե-
ցան մէջք մեր : * Արի՛ տէր օգնեա մեզ և փրկեա ըզ- 26
մեզ, վա անուան քոյ : Տունք . իէ :

'Ի կատարած . վասն անցելոց ժամանակաց, որդւոցն Կորխայ իմաս- 1
տութիւն . Սաղմոս օրհնութեան վասն սիրելւոյն : ԽԴ :

Բղխեաց սիրտ իմ զպատգամս քո բարիս, և ասա- 2
ցից զգործս իմ թագաւորի : Լեզու իմ որպէս
գրիչ արագագիր գրչի, * գեղեցիկ տեսանելով քան 3
զամ որդիս մարդկան: Սփռեցան շնորհք 'ի շրթանց քոց .
վա այնորիկ օրհնեաց զքեզ ած յաւիտեան : * Ած ըզ- 4
սուր ընդ մէջ քո հզօր, * զվայելչութիւն գեղոյ քոյ : Լա- 5
րեա՛ ուղղեա՛ և թագաւորեա՛ վա ճշմարտութեան հեզութեան
և արդարութեան, և առաջնորդեսցէ քեզ սքանչելապէս աջ
քո : * Նետք քո սրեալ են հզօր, և ժողովուրդք 'ի ներ- 6
քոյ քո անկցին, 'ի սիրտս թշնամեաց թագաւորի : * Ա- 7
թոռ քո ած յաւիտեանս յաւիտենից, գաւազան ուղ-
ղութեան գաւազան արքայութեան քոյ : * Սիրեցեր զար- 8
դարութիւն, և ատեցեր զանօրէնութիւն : Վա այսորիկ օծ ըզ-
քեզ ած ած քո իւղով ուրախութեան, առաւել քան զըն-
կերս քո : * Զմուռս և ստաշխն և կասիա 'ի զգեստս 9
քումմէ, 'ի տաճարաց փղոսկրեայց, ուստի ուրախ արա-
րին զքեզ * դստերք թագաւորաց 'ի պատիւ քո : Կաց- 10
ցէ դշխոյ ընդ աջմէ քումմէ, 'ի հանդերձս ոսկեհուռն
զարդարեալ և պաճուճեալ : * Լո՛ւր դուստր և տե՛ս 11
խոնարհեցո՛ զունկն քո . մոռա՛ զժողովուրդ քո և ըզ-
տուն հօր քոյ . * զի ցանկացաւ թագաւոր գեղոյ քոյ : 12
Սա ինքն է տէր քո՝ երկի՛ր պագցես սմա, և դուստր ծու-
րայ երկիր պագցէ սմա . և պատարագօք * զերեսս սո- 13
րա պաղատեսցին մեծամեծք ժողովրդոց : * Ամ փառք 14
դստեր թագաւորի 'ի ներքոյ, 'ի վերջաւորս ոսկեհուռն
* զարդարեալ և պաճուճեալ : Տարցին թագաւորի կու- 15
սանք զհետ նր, և զընկերս նր տարցին նմա : * Ածցեն 16
ցնծութե և ուրախութե և տարցին 'ի տաճար թագաւորի,
* և փոխանակ հարց քոց եղիցին որդիք քո : Կացուսցես 17
զնս իշխանս ընդ ամ երկիր, * յիշեսցի անուն քո ընդ 18
ամ ազգս ազգաց : Վա այսորիկ ժողովուրդք խոստովան
եղիցին առ քեզ, յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից : Տունք . ժը :

'Ի կատարած . որդւոցն Կորխայ 'ի վերայ գաղտնեաց . ԽԵ : 1

Ած մեր ապաւէն և զօրութին . օգնական 'ի վր նեղու- 2
թեանց որ գտին զմեզ յոյժ : * Վասն այսորիկ ոչ եր- 3
կիցուք մեք 'ի խռովել երկրի, 'ի փոփոխել լերանց 'ի
սիրտ ծովու : * Գոչեցին և խռովեցան ջուրք նց, խռո- 4
վեցան լերինք 'ի զօրութե նր : * Գնացք գետոյ ուրախ 5
առնեն զքաղաքն այ, և սուրբ արար զյարկս իւր բարձ-
րեալն : * Ած 'ի մէջ նց և նոքա մի սասանեսցին . օգ- 6
նեսցէ նց ած 'ի վաղորդայնէ մինչ 'ի վաղորդայն : * Խռո- 7
վեցան հեթանոսք, և խոնարհ եղեն թագաւորութիւնք .
ետ զձայն իւր բարձրեալն՝ և խռովեցաւ երկիր : * Տր 8
զօրութեանց ընդ մեզ, ընդունելի է մեր ած յակովբայ :
* Եկա՛յք և տեսէք զգործս այ, որ արար զնշանս և զար- 9
ուեստս 'ի վր երկրի : * Եհա՛ր զպատերազմ 'ի ծագաց 10
մինչ 'ի ծագս երկրի . զաղեղունս փշրեաց, զզէնս խոր-
տակեաց և զասպարս այրեաց հրով : * Կանխեցէք և ծա- 11
ներո՛ւք զի ես եմ ած . բարձր եղէց 'ի հեթանոսս, և
12 բարձրացայց 'ի վր երկրի : * Տր զօրութեանց ընդ մեզ, ընդ-
ունելի է մեր ած յակովբայ : Տունք . ժա : Դոխղայս . ծզ :

1 'Ի կատարած . վն որդւոցն Կորխայ . Սաղմոս 'ի դաւիթ . ԽԶ :

2 Ծափս հարէք ամ հեթանոսք, աղաղակեցէք առ
3 ած 'ի ձայն ցնծութեան : * Տր բարձրեալ և ահար-
4 կու, թագաւոր մեծ 'ի վր ամ երկրի : * Հնազանդ ա-
րար զժողովուրդս ընդ մեզ, և զհեթանոսս 'ի ներքոյ
5 ոտից մերոց : * Ընտրեաց զմեզ իւր 'ի ժառանգութին,
6 գեղեցկութեանն յակովբայ զոր և սիրեաց : * Համբար-
7 ձաւ ած օրհնութե, և տէր մեր ձայնիւ փողոյ : * Սաղ-
մոս ասացէք այ մերում, սաղմոս ասացէք թագաւո-
8 րին մերում սաղմոս ասացէք : * Թագաւոր մեծ 'ի վր
9 ամ երկրի ած է, սաղմոս ասացէք նմա օրհնութե : * Թա-
գաւորեաց ած 'ի վր հեթանոսաց . ած նստաւ յաթոռ
10 սրբութե իւրոյ : * Իշխանք ժողովրդոց ժողովեցան առ
ած աբրահամու, զի այ զօրութիւնք յերկրէ յոյժ համ-
բարձան : Տունք . ժ :

1 Սաղմոս օրհնութեան որդւոցն Կորխայ . Երկրորդ շաբաթու . ԽԷ :

2 Մեծ է տէր, և օրհնեալ է յոյժ, 'ի քաղաքի այ մերոյ,
3 'ի լերան սուրբ նորա : * Հաստատարմամբ ցնծացէ
ցնծութե ամ երկիր . լերինք սիոնի կողմանք հիւսիսոյ՝
4 քաղաք թագաւորի մեծի : * Ած 'ի տաճարի իւրում
5 յայտնի, 'ի ժամանակի նղ օգնական լինէր նց : * Ահա-
ւասիկ թագաւորութիւնք երկրի ժողովեցան, և անցին
6 'ի միասին : * Ինքեանք տեսին այսպէս և զարմացան,
7 խռովեցան սասանեցան, * և դողումն կալաւ զնս : * Ընդ-
8 երկունք ող 'ի ծննդեան, 'ի հողմ սաստիկ փշրեսցէ ըզ-
9 նաւս 'ի թարսիս : * Որպ լուաք՝ նոյնպէս և տեսաք, 'ի
քաղաքի տն զօրութեանց 'ի քաղաքի այ մերոյ : Ած հիմնեա
10 արկ նմա յաւիտեան . * ընկալաք ած զողորմութին քո 'ի
11 մէջ ժողովրդեան քոյ : Հանգիստ : * Ըստ անուան քում
նոյնպէս և օրհնութին քո ընդ ամ տիեզերս, արդարութե
12 լի է աջ քո : * Ուրախ եղիցի լեառն սիոն, և ցնծաս-
13 ցեն դստերք յուդայ, վա իրաւանց քոց տէր : * Շրջե-
ցարո՛ւք զսիոնիւ պաշարեցէք զնա, և պատմեցէք զաշ-
14 տարակս նր : * Դի՛ք զսիրտս ձեր 'ի վր զօրութեանց նր,
բաժանեցէք զամուրս նր, զի պատմել կարասջիք յազգ-
15 յազգ : * Սա է ած ած մեր յաւիտեանս յաւիտենից, և
սա հովուեսցէ զմեզ մինչև յաւիտեան : Տունք . ժդ :

1 'Ի կատարած որդւոցն Կորխայ . Սաղմոս օրհնութեան 'ի դաւիթ . ԽԸ :

2 Լուարո՛ւք զայս ամ ազգք, ունկնդիր լերո՛ւք ամե-
3 նեքեան որք բնակեալ էք յաշխարհի : * Ծնունդք
երկրի և որդիք մարդկան 'ի միասին, մեծամեծք և տը-
4 նանկք : * Բերան իմ խօսեսցի զիմաստութին, և խոր-
5 հուրդ սրտի իմոյ զհանճար : * Խոնարհեցուցից յա-
ռակումն զունկն իմ . բացից զառակս օրհնութե իսկզ-
6 բանէ : * Ընդէ՛ր բնաւ երկնչիմ ես յաւուր չարի, զի
7 անօրէնութիւնք գնայից իմոց շուրջ եղեն զինև : * Յու-
սացեալք 'ի զօրութին իւրեանց, 'ի բազմութին մեծութե
8 իւրեանց պարծեսցին : * Եղբայր ո՛չ փրկէ՝ և ո՛չ փրկէ
9 մարդ և ո՛չ տայ այ փրկանս, * և ոչ զգին փրկանաց ան-
10 ձին իւրոյ : Վաստակեա՛ յաւիտեան, * և կեցցես մինչ
'ի

ռանալ զաղքատութին :

Սղմ. խդ. (1) Ոմանք. Կորխայ իմաստութին . երգ վա սիրելւոյն : (2) Ոմանք. Բղխեաց սիրտ իմ զբանս բարիս, և ասացի . կամ, ասեմ . . երագագիր գրչի : (3) Ոմանք. Զամենայն որդւոց մարդկան . . . վասն այսորիկ օրհ՟ : (5) Ոմանք. Վայելչութե և գեղոյ քո : (8) Ոմանք. Իւղով ուրախութե : (10) Ոմանք. 'Ի հանդերձս յոսկեհուռս : (13) Ոմանք. Մեծամեծք 'ի ժողովրդոց : (14) Ոմանք. 'Ի վերջաւորս յոսկեհուռս : (18) Ոմանք. Եւ յիշեսցի :

Սղմ. խե. (1) Ոմանք յաւելուն . Սաղմոս 'ի դաւիթ : (3) Ոմանք . 'Ի սիրտս ծովու : (4) Ոմանք . Կոչեցին և խռովեցան : (6) Ոմանք . 'Ի վաղորդենէ մինչև 'ի վաղորդեան : (7) Ոմանք . Եւ խոնարհեցան թագաւորութիւնք : (8) Ոմանք . Ընկալուչ է մեր ած յակոբայ :

Սղմ. խզ. (3) Ոմանք . Զի տէր բարձրեալ : (4) Ոմանք . Զժողովուրդս 'ի մեզ : (5) Ոմանք . Գեղեցկութին յակոբայ : (6) Ոմանք . Եւ տէր մեր 'ի ձայն փողոյ : (8) Բազումք . Սաղմոս ասացէք նմա իմաստութե : (10) Ոմանք . Առ ածն աբրահամու :

Սղմ. խէ. (4) Ոմանք . Յայտնի է, 'ի ճմկի իբրև օգնական : (9) Ոմանք . Նոյնպէս և տեսաք : (11) Ոմանք . Ըստ անուան քում ած, նոյնպէս . . և արդարութե : (13) Ոմանք . Զսիոնիւ, և պահպանեցէք զնա . կամ, պաշտպանեցէք զնա . և պատմեցէք յաշտարակս նր :

Սղմ. խը. (7) Ոմանք . 'Ի բազմութին մեծութեց պարծեա՟ : (8) Ոմանք . Եւ ոչ տայ այ զփրկանս իւր :

'ի սպառ, և ո՛չ տեսցէս զապականութի՟ւն։ Յորժամ տեսցես թէ իմաստունք մեռանին, 'ի միասին անզգամք և
անմիտք կորիցեն, * և թողցեն օտարաց զմեծութիւն իւր_ 11
եանց։ * Գերեզմանք տունք ն՟ց եղիցին յաւիտեան, և 12
յարկք ն՟ց ազգէ մինչև յազգ, և կարդասցին անուանք
ն՟ց 'ի հողս իւրեանց։ * Մարդ 'ի պատուի էր և ո՛չ ի_ 13
մացաւ, հաւասարեաց անասնոց անբանից և նմանեաց
ն՟ց։ * Այս ճանապարհ է գայթագղութե՟ ն՟ց նոցին. 14
յետ այսորիկ բերանօք իւրեանց հաճեսցին։ * Որպէս 15
խաշն 'ի դժոխս մատնեսցին, և մահ հովուեսցէ զնո՟,
և տիրեսցեն ն՟ց ուղիղք ընդ առաւօտս։ Օգնութիւնք ն՟ց
մաշեսցին 'ի դժոխս, և 'ի փառաց իւրեանց անկցին։
* Բայց սակայն ա՟ծ փրկեսցէ զանձն իմ 'ի ձեռաց դժո_ 16
խոց, յորժամ ընդունիցի զիս։ * Մի՛ երկնչիր յորժամ 17
մեծանայ մարդ, և յորժամ բազում լինին փառք տան
ն՟ր։ * Զի ո՛չ թէ 'ի մեռանել իւրում առցէ ընդ իւր 18
զա՟մ, և ո՛չ թէ իջցեն փառք տան ն՟ր ընդ նմա։ * Այլ 19
անձն ն՟ր 'ի կեանս իւրում օրհնեսցի, խոստովան եղի_
ցի քեզ յորժամ բարի արասցես դու նմա։ * Մտցէ 20
նա մինչև յազգ հարց իւրոց. մինչև յաւիտեան լոյս մի՟
տեսցէ։ * Մարդ 'ի պատուի էր և ո՛չ իմացաւ, հաւա_ 21
սարեաց անասնոց անբանից և նմանեաց ն՟ց։ Տունք. Ի։

Գոհեղայս. խը։

Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԽԹ։ 1

Ա՟Ծ աստուծոց տ՟ր խօսեցաւ, կոչեաց զերկիր յարևե_
լից մինչ 'ի մուտս արևու։ * 'ի սիովնէ մեծվայել_ 2
չութի, փրկութ՟ գեղոյ ն՟ր։ * Ա՟Ծ մեր յայտնապէս ե_ 3
կեսցէ, և ա՟ծ մեր մի՟ գագարեսցէ։ Հուր առաջի ն՟ր
բորբոքեսցի, և շուրջ զնովաւ մրրիկ յոյժ։ * Կոչեսցէ 4
զերկինս 'ի վերուստ՝ և զերկիր 'ի դատել զժողովուրդ
իւր, * Ժողովել առ ինքն զսուրբս իւր, և որք դնեն ըզ_ 5
պատարագս ուխտից 'ի վ՟ր սեղանոյ։ * Պատմեսցեն եր_ 6
կինք զարդարութի ն՟ր, զի ա՟ծ դատաւոր է։ Հանգիստ։
* Լո՛ւր ժողովուրդ իմ և խօսեցայց ընդ քեզ, և ի՟էլ 7
քեզ վկայեցից. զի ա՟ծ ա՟ծ քո ես եմ։ * Ո՛չ թէ վասն 8
պատարագաց քոց կշտամբեմ զքեզ. զի ողջակէզք քո
առաջի իմ են յա՟մ ժամ։ * Ո՛չ ը՟նդունիմ 'ի տանէ քումմէ 9
զուարակս, և ո՛չ 'ի հօտից քոց նոխազս։ * Իմ է ա՟մ 10
գազան անտառի, երէ լերանց և ա՟մ անասուն։ * Գի_ 11
տեմ ես զա՟մ թռչունս երկնից, գեղեցկութ՟ վայրի ը՟նդ իս
է։ * Թէ քաղցեայց, քեզ ինչ ո՛չ ասացից. զի իմ է աշ_ 12
խարհ լրիւ իւրով։ * Ո՛չ ուտեմ ես զմիս զուարակաց 13
քոց, և ո՛չ զարիւն նոխազաց քոց ըմպեմ։ * Մատո՛ ա՟յ 14
պատարագ օրհնութե՟, կատարեա՛ բարձրելոյն զուխտս
քո։ * Կարդասցես առ իս յաւուր նեղութե՟ քո, ես 15
փրկեցից զքեզ՝ և դու փառաւո՛ր արասցես զիս։ Հան_
գիստ։ * Մեղաւորին ասէ ա՟ծ. իսկ դու ընդէ՞ր 16
բնաւ պատմես զարդարութի՟ իմ, կամ առնուս զուխտ
իմ 'ի բերան քո։ * Զի դու ատեցե՛ր զխրատ իմ, մեր_ 17
ժեցեր և յետս ընկեցեր զա՟մ բանս բերանոյ իմոյ։ * Թէ 18
տեսանէիր զգողս ընթանայիր ընդ նո՟, և ընդ շունս
դնէիր զբաժին քո։ * Բերան քո յաճախէր զչարութի՟, 19
և լեզու քո նիւթէր զնենգութի՟։ * Նստեալ զեղբօրէ 20
քումմէ չարախօսէիր, և 'ի վ՟ր որդւոյ մօր քոյ դնէիր
21 զգայթագղութի՟։ * Զայս ա՟մ արարեր և ես լռեցի քեզ.
կարծեցեր անօրէնդ 'ի մահ քում, թէ և ես քեզ նմա_
նիցեմ։ Արդ յանդիմանեցից և կացուցից զայս ա՟մ ա_
22 ռաջի քո, * իմացարո՛ւք ամենեքեան որոց մոռացեալ
լիցէ զա՟ծ։ Գուցէ երբէք յափշտակիցէք, և ոչ ո՛ք լիցէ
23 որ փրկիցէ։ * Պատարագ օրհնութե՟ փառաւո՛ր արա_
ցէ զիս. և անդ է ճանապարհ ուր ցուցից նմա զփրկու_
թի՟ ա՟յ։ Տունք. ԻԳ։

1 'ի կատարած. Սաղմոս 'ի դաւիթ։ * 'ի ժամանակի զի եկն առ
2 նա նաթան մարգարէ, իբրև զի մտանել էր նա առ բերսաբէէ. Ծ։

3 Ողորմեա՛ ինձ ա՟ծ ըստ մեծի ողորմութե՟ քում. ըստ
բազում գթութե՟ քում քաւեա՛ զանօրէնութիւնս իմ։
4 * Առաւել լուա՛ զիս յանօրէնութե՟ իմմէ. և 'ի մեղաց
5 իմոց սո՛ւրբ արա զիս։ * Զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէն
6 գիտեմ, և մեղք իմ առաջի իմ են յա՟մ ժամ։ * Քեզ
միայն մեղայ տ՟ր, և չար առաջի քո արարի։ Ո՟պ արդար
7 եղիցես 'ի բանս քո, և յաղթօղ 'ի դատել քեզ։ * Անօ_
8 րէնութ՟ յղացայ, և 'ի մեղս ծնաւ զիս մայր իմ։ * Դու
տ՟ր զճշմարտութի սիրեցեր, զանյայտս և զծածկեալս
9 իմաստութ՟ քով յայտնեցեր ինձ։ * Ցօղեա՛ յիս մշտկաւ
10 և ս՟ր եղէց, լուա՛ և քան զձիւն սպիտակ եղէց։ * Լսե_
լի՛ արա ինձ ցնծութի՟ և ուրախութի՟, և ցնծասցեն ոս_
11 կերք իմ տառապեալք։ * Դարձո՛ զերեսս քո 'ի մեղաց
12 իմոց. զա՟մ անօրէնութիւնս իմ քաւեա՛ յինէն։ * Սիրտ
ս՟ր հաստատեա՛ յիս ա՟ծ, և հոգի ուղի՛ղ նորոգեա 'ի փոր
13 իմում։ * Մի՛ ընկեներ զիս տ՟ր յերեսաց քոց, և զհո_
14 գի ս՟ր քո մի՟ հաներ յինէն։ * Տո՛ւր ինձ ցնծութի՟ փր_
15 կութե՟, հոգւով պետութե՟ քով հաստատեա՛ զիս։ * Ու_
սուցից անօրինաց զճանապարհս քո, և ամպարիշտք առ
16 քեզ դարձցին։ * Փրկեա՛ զիս յարենէ ա՟ծ ա՟ծ փրկութե՟
17 իմոյ. ցնծասցէ լեզու իմ յարդարութե՟ քում։ * Տ՟ր ե_
թէ զշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհ_
18 նութիւնս քո։ * Թէ կամեցեալ էիր պատարագս մատու_
ցանէաք. բայց դու ընդ ողջակէզս իսկ ո՛չ հաճեցար։
19 * Պատարագ ա՟յ հոգի խոնարհ, զսիրտ ս՟ր և զհոգի խո_
20 նարհ ա՟ծ ո՛չ արհամարհէ։ * Բարի՛ արա տ՟ր կամօք քովք
21 սիոնի, և շինեսցին պարիսպքն եմ՟ի։ * Յայնժամ հաճեսցիս ընդ պատարագս արդարութե՟. ուխտից պատա_
րագս հանցեն 'ի սեղան քո զուարակս։ Տունք. Ի։

1 'ի կատարած իմաստութե՟. Սաղմոս 'ի դաւիթ։ * 'ի ժամանակի
2 զի եկն դովէկ պատմեաց սաւուղայ, թէ անկանի դաւիթ 'ի
տան աքիմելէքայ է. ԾԱ։

3 Ո՛ր պարծի 'ի չարութե՟ հզօր զանօրէնութի՟. * զօր_
4 հանապազ զանիրաւութի՟ խորհեցաւ 'ի լեզու
5 իւրում։ Ո՟պ զածելի սուր սրեա՛ց զնենգութի՟, * սի_
րեաց զչարութի՟ քան զբարութի՟, զանօրէնութի՟ քան
6 զխօսս արդարութե՟։ * Սիրեաց նա զա՟մ խօսս կործա_
7 նման, և զլեզուս նենգաւորս։ * Վ՟ն այսորիկ ա՟ծ կոր_
ծանեսցէ զնա 'ի սպառ, խլեսցէ և հանցէ զնա յարկաց
8 իւրոց, և զարմատս ն՟ր յերկրէն կենդանեաց։ * Տես_
ցեն արդարք և երկիցեն, զնովաւ ծիծաղեսցին և ա_
9 սասցեն։ * Այս այր է որ ո՛չ արար զա՟ծ իւր օգնա_
կան. այլ յուսացաւ նա 'ի բազում մեծութի իւր, և

զօ_

---

(12) Ոմանք. Գերեզմանք ն՟ց տունք ն՟ց եղի″... և կար_
դասցին ան″։ (13)(21) Ոմանք. Հաւասարեաց անասնոց
անմտից և։ (14) Ոմանք. Ճանապարհ է ն՟ց գայթագղութե՟
նոցին. յետ այ″։ (16) Ոմանք. Յորժամ ընդունի զիս։
Սղմ. խթ. (1) Ոմանք. Սղմ՟ս յասափ... մինչև 'ի մուտս։
(5) Ոմանք. 'ի վ՟ր սեղանոյ ն՟ր։ (10) Ոմանք. Զի իմ է
ա՟մ գազան։ (12) Յօրինակին. Թէ քաղցայց։ (12) Ոմանք.
Ընդ քեզ ինչ ոչ ասա″։ (14) Ոմանք. Պատարագ օրհնու_
թե՟, և կատարեա՛ բարձրելոյն ուխտ զքեզ։ (15) Ո_
մանք. Կարդասցես դու առ իս։ (16) Ոմանք. Զուխտս
իմ 'ի բե″։ (21) Ոմանք. Եւ լռեցի քեզ։
Սղմ. Ծ. (2) Ոմանք. 'ի ժմկի յորժամ եկն առնա.. առ
բերսաբէէ կին ուրիայ։ (6) Ոմանք. Եւ զչարիս իմ ա_
ռաջի քո արա″.. և յաղթեսցես 'ի դատել քում։ (8) Ո_
մանք. Զանյայտս և զգաղտնիս իմաստութե՟ քով ցուցեր
ինձ։ (9) Ոմանք. Լուացայց և քան զձիւն։ (10) Ոմանք.
Լսելի արա ինձ տ՟ր զցնծ″։ (11) Ոմանք. Անօրէնութիւնս
իմ ջնջեա՛ յինէն։ (12) Ոմանք. Հաստատեա յիս ա՟ծ։
(13) Ոմանք. Քո ս՟ր մի։ (14) Ոմանք. Այլ տուր ինձ..
փրկութ՟ քո, և հոգւով պետութ՟ քո։ (17) Ոմանք. Բե_
րան իմ պատմեսցէ զօրհ″։ (18) Յօրինակին պիտէր. Բայց
դու ը՟նդ ողջակէզս։ (21) Ոմանք. Ուխտից պատարագս։
Սղմ. Ծա. (1) Ոմանք. 'ի կատարած սաղմոս. իմաստու_
թե՟ դաւթի։ (2) Ոմանք. Դովէկ եդոմայեցի, պատ_
մեաց սաւուղի, և ասէ թէ եկն դաւիթ առ աբիմելէք։
(3) Ոմանք. Զի՞ պարծիցի 'ի չարութի՟ հզօրն։ Ոմն ունի.
Հզօրն յանօրէնութե՟։ (5) Ոմանք. Եւ զանօրէնութի՟ քան։
(9) Ոմանք. 'ի բազում զօրութե՟ իւր։

զօրացաւ 'ի նանրութե՟ն իւրում: * Այլ ես ո՟պ ձիթենի 10
պտղալից 'ի տան ա՟յ. յուսացայ յողորմութե՟ն ա՟յ յաւիտեան
և յաւիտեանս յաւիտենից: * Խոստովան եղէց 11
քեզ յաւիտեան զի արարեր. և համբերեցից անուան
քում, զի քաղցր ես առաջի սրբոց քոց: Տունք. Է: Գոբղայս. ԾԱ:

'Ի կատարած. վա՟ մաղաղեթայ. իմաստութե՟ն 'ի դաւիթ. ԾԲ: 1

Ասաց անզգամն 'ի սրտի իւրում թէ ոչ գոյ ա՟ծ. * Ապականեցան 2
և պղծեցան յանօրէնութե՟ իւրեանց,
և ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութի՟: * Ա՟ծ յերկնից նայեցաւ 3
յա՟մ որդիս մարդկան, տեսանել թէ իցէ ոք իմաստուն
որ խնդրիցէ զա՟ծ: * Ամենեքեան խոտորեցան 'ի 4
միասին, և անպիտանացան: Ոչ ոք է որ առնէ զբարի,
և չէ ոք մինչև 'ի մի: * Ո՟պ ոչ ծանիցեն ամենեքեան, որ 5
գործեն զանօրէնութի՟: Ուտէին զժողովուրդ ո՟պ
կերակուր հացի, * և առ ա՟ծ ոչ կարդացին: Անդ երկիցեն 6
երկեւղ ուր ոչ իցէ երկեւղ. զի ա՟ծ ցրուեսցէ
զոսկերս մարդահաճոյից: Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին,
զի ա՟ծ անարգեաց զն՟ա: * Ո՛ տացէ 'ի սիոնէ զփրկութի՟ 7
ի՟ղի. 'ի դարձուցանել ա՟ծ զգերութի՟ ժողովրդեան իւրոյ,
ցնծասցէ յակովբ և ուրախ եղիցի ի՟ղ: Տունք. Թ:

'Ի կատարած. ընդ օրհնութիւնս իմաստութե՟ն 'ի դաւիթ. * 'Ի ժամանակի 1
զի եկին զիփացիքն, և ասէին ցսաւուղ՝ ահաւասիկ դաւիթ 2
թաքուցեալ նոքօք առ մեզ: ԾԳ:

Ա՟ծ յանուն քում կեցո՛ զիս, և 'ի զօրութե՟ քում իրաւ 3
արա ինձ: * Ա՟ծ լո՛ւր աղօթից իմոց, ունկն 4
դիր բանից բերանոյ իմոյ: * Օտարք յարեան 'ի վերայ 5
իմ, և հզօրք խնդրեցին զանձն իմ, և ոչ համարեցան
զքեզ ա՟ծ առաջի իւրեանց: * Ահա ա՟ծ օգնական իմ, 6
և տ՟ր ընդունելի հոգւոյ իմոյ: * 'Ի դարձուցանել ըզչարն 7
'ի թշնամիս իմ, ճշմարտութե՟ քով սատակեա՛ զն՟ա:
* Ես կամօք իմովք պատարագս մատուցից քեզ. խոստովան 8
եղէց անուան քում տ՟ր զի բարի է: * Յա՟մ նեղուէ 9
իմմէ փրկեցեր զիս, և 'ի թշնամիս իմ ետես ակն
իմ: Տունք. Է:

'Ի կատարած. ընդ օրհնութիւնս իմաստութե՟ն. Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԾԴ: 1

Ունկն դիր ա՟ծ աղօթից իմոց, և մի՛ անտես առներ 2
զխնդրուածս իմ: * Նայեա՛ց առ իս և լո՛ւր ինձ. 3
զի տրտմեցայ ես 'ի ձանձրանալ իմում և խռովեցայ:
* 'Ի ձայնէ թշնամւոյն և 'ի նեղել մեղաւորի խոտորեցան 4
յիս անիրաւութե՟, բարկութե՟ ոխս պահէին ինձ:
* Սիրտ իմ խռովեցաւ յիս, և երկեւղ մահու անկաւ 5
'ի վ՟ր իմ: * Ա՛հ և դողումն եկն 'ի վերայ իմ, և ծածկեաց 6
զիս խաւար: * Ասէի տայր ոք ինձ թեւս ո՟պ զաղաւնւոյ. 7
զի թռչէի վերանայի, * հեռացեալ դադարէի 8
յանապատի: * Ակն ունէի ա՟յ որ փրկէր զիս 'ի 9
կարճմտութե՟ զայրանալոյ, 'ի մրրկեալ նեղութե՟:
* Ընկլո՛ տ՟ր և բաժանեա՛ զլեզուս ն՟ց, զի տեսի զանօրէնութի՟ 10
և զհակառակութի՟ 'ի քաղաքի: * 'Ի տուէ և 'ի 11
գիշերի շուրջ եղեն զպարսպօք ն՟ր անօրէնութի՟. չարիք
և մեղք են 'ի մէջ ն՟ց. * և ոչ պակասեաց 'ի հրապարակաց 12
ն՟ց վաշխ և նենգութի՟: * Զի թէ թշնամւոյն նախատեալ 13
էր՝ համբերէի արդեւք, կամ ատելոյն մեծաբանեալ
էր 'ի վ՟ր իմ՝ թաքչէի արդեւք 'ի նմանէ:
14 * Իսկ դու մարդ հաւասար իմ, առաջնորդ իմ և ծանօթ
15 իմ: * Ապաքէն 'ի նոյն քաղցրացուցեր ինձ և քեզ
16 կերակուր, զի գնայաք միաբանութե՟ 'ի տան ա՟յ: * Եկեսցէ
մա՛հ 'ի վ՟ր ն՟ց, և կենդանւո՛յն իջցեն 'ի դժոխս.
17 զի չարութի՟ է 'ի բնակութե՟ ն՟ց և 'ի մէջ ն՟ց: * Ես առ
18 ա՟ծ կարդացի, և տ՟ր լուաւ ինձ * յերեկոյս՝ 'ի վաղորդայն
'ի հասարակ աւուր: Պատմեցի և ասացի և լուիցէ
19 ձայնի իմում. * փրկեսցէ խաղաղութե՟ զանձն իմ 'ի
20 մերձաւորաց իմոց, զի կարեօք հասին 'ի վ՟ր իմ: * Լուիցէ
ա՟ծ և խոնարհ արասցէ զնոսա, որ յառաջն է քան
զյաւիտեանս: Զի ոչ գոյր ն՟ց փոխանակ, և ոչ երկեան
21 յա՟յ: * Ձգեաց զձեռն իւր 'ի հատուցանել ն՟ց, և ն՟ք
22 պղծեցին զօրէնս ն՟ր: * Բաժանեցան 'ի սրտմտութե՟ երեսաց
ն՟ց. և եհաս 'ի սիրտ ն՟ց: Կակուղ էին բանք
23 ն՟ց քան զձէթ, և նոքին էին ո՟պ սլաք: * Ընկեա՛ 'ի
տ՟ր զհոգս քո և նա կերակրէ զքեզ, և ոչ տայ յաւիտեան
24 սասանութի՟ արդարոյ: * Դու ա՟ծ իջուսցես զն՟ա
'ի գուբ ապականութե՟, արք արիւնահեղք և նենգաւորք
մի՛ հասարակեսցեն զաւուրս իւրեանց. այլ ես 'ի
քեզ տ՟ր յուսացայ: Տունք. ԻԲ: Գոբղայս. ԼԲ:
Կանոն Գոբղայս. Է: Սաղմոս. ԺԹ: Տունս. ՃԻ:

1 'Ի կատարած. վասն ժողովրդեանն, որ 'ի սրբոյն հեռացեալ էին.
'Ի ժամանակի զի կալան զնա այլազգիքն 'ի գէթ. Յարձանագիր.
Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԾԵ:

2 Ողորմեա՛ ինձ ա՟ծ զի կոխեա՛ց զիս մարդ. զօրհանապազ
3 պատերազմունք նեղեցին զիս: * Կոխեցին զիս
թշնամիք իմ զօրհանապազ. բազումք եղեն որք մարտնչէին
4 ընդ իս 'ի բարձանց: * 'Ի տուէ ես ոչ երկեայց զի
5 'ի տ՟ր յուսացայ. ա՟ծ գովեցից զբանս իմ. * յա՟ծ յուսացայ՝
6 և ոչ երկեայց զի՞ արասցէ ինձ մարդ: * Զօրհանապազ
զբանս իմ անարգեցին, զինէն էին խորհուրդք
7 ն՟ց 'ի չարութի՟: * Պանդուխտք եղիցին և թաքթաքո՛ւնք
շրջեսցին. նոքա զարշապարի իմում սպասէին՝ որպէս
8 սպասէին անձին իմոյ: * Որպէս առոչընչէ՛ մերժեսցես
զնոսա, բարկութե՟ զժողովուրդս հնազանդեսցուսցես:
9 * Ա՟ծ զկեանս իմ պատմեցից քեզ. եդիր զարտասուս
10 իմ առաջի քո որպէս խոստացար դու ինձ: * Դարձցին
թշնամիք յետս իւրեանց, յաւուր յորում կարդացից
11 առ քեզ: Ահա ծանեայ զի ա՟ծ իմ ես դու. * զա՟ծ օրհնեցից
'ի բանս իմ, և զտ՟ր գովեցից 'ի խօսս իմ. յա՟ծ յուսացայ
12 և ոչ երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ: * Յինէն
13 են ուխտք իմ, զոր տաց քեզ ա՟ծ օրհնութե՟: * Փրկեցեր
զանձն իմ 'ի մահուանէ, զաչս իմ յարտասուաց,
զոտս իմ 'ի գայթագղութե՟. հաճոյ եղէց առաջի ա՟ծ յերկիր
կենդանեաց: Տունք. ԺԱ:

'Ի

Սղմ. ԾԲ. (1) Ոմանք. Վ՟ա մաղաղեթայ իմաստութե՟. սաղմոս դաւթի.. 'Ի սրտի իւրում թէ չիք ա՟ծ. կամ, թէ չգոյ ա՟ծ: (4) Ոմանք. Ոք մինչև ցմի: (5) Ոմանք. Զժողովուրդ իմ, ո՟պ կերակուր հացի: (6) Ոմանք. Եւ առ տ՟ր ոչ կարդացին:

Սղմ. ԾԳ. (7) Ոմանք. Դարձո՛ զչարն 'ի թշնամիս իմ և ճշմար": Եւ ոմանք. Դարձուցանել զչարչարանս 'ի թշնա": (8) Ոմանք. Անուան քում զի բարի է:

Սղմ. ԾԴ. (7) Ոմանք. Ասացի՝ տայր ոք: (9) Ոմանք. 'Ի կարճմտութե՟ և 'ի զայրանալոյ, մրրկեալ 'ի նեղութե՟: (14) Ոմանք. Արդ դու մարդ: Եւ ոմանք. Իսկ արդ դու մարդ: (18) Ոմանք. Եւ 'ի հասարակ աւուր: (18) Ոմանք. Եւ լուիցես ձայնի իմ": (21) Յօրինակին պակասէր. Ձգեաց զձեռն իւր 'ի հա": (22) Ոմանք. 'Ի սրտմտութե՟ երեսաց նորա: Եւ ոմանք. Երեսաց իւրեանց... Եւ ինքեանք ո՟պ սլաք: (23) Ոմանք. Սասանութի՟ արդարոյն:

Սղմ. ԾԵ. (1) Ոմանք. 'Ի կատարած սաղմոս դաւթի վ՟ա ժողովրդեանն որ 'ի սրբութենէն հեռացեալ էին: Յարձանագիր 'ի Ժմկի, ևն: (2) Ոմանք. Պատերազմողք նեղեցին զիս: (3) Ոմանք. Եւ բազումք էին որք մար": (5) Ոմանք. Զի արասցէ ինձ: (7) Ոմանք. Եւ թաքթաքուրք շրջես"... իմում սպասեցին. կամ, սպասեսցեն, ո՟պ և սպասէին անձին իմում: (10) Ոմանք. Թշնամիք իմ յետս.. յորում և կարդասցուք առ քեզ: (12) Ոմանք. Քեզ օրհնութե՟ ա՟ծ ա՟ծ իմ: (13) Ոմանք. Եւ զոտս իմ.. յերկրին կենդանեաց:

'Ի կատարած մի՛ ապականներ. 'ի դաւիթ արձանագիր. 'ի ժամանակին 1
զի փախուցեալ թաքուցեալ էր նա յերեսաց սաւուղայ՝ յայրն
անդ. ԾԶ:

Ողորմեա՛ ինձ ա̄ծ ողորմեա՛ ինձ, զի 'ի քե՛զ յուսացաւ 2
անձն իմ: 'Ի հովանի թեւոց քոց յուսացայց, մինչեւ
անցցէ անօրէնութիւն: * Աղաղակեցի առ ա̄ծ բարձրեալ, 3
առ ա̄ծ բարերար իմ: * Առաքեաց յերկնից եւ կեցոյց 4
զիս. ետ 'ի նախատինս որ կոխէին զիս: Առաքեաց ա̄ծ
զողորմութիւն եւ զճշմարտութիւն իւր, * եւ փրկեաց զանձն իմ 5
'ի միջոյ կորեանց, զի ննջէի ես խռովեալ: Որդւոց
մարդկան ատամունք իւրեանց զէն եւ նետք են, եւ լեզուք
նց̄ ո̄պ սուր սուսեր: * Բարձրեալ ես դու յերկինս 6
ա̄ծ, յա̄մ երկրի են փառք քո: * Որոգայթս պատրաստեցին 7
ոտից իմոց, եւ խոնարհ արարին զանձն իմ.
փորեցին առաջի իմ խորխորատ՝ եւ անկան ինքեանք 'ի
նոյն: * Պատրաստ է սիրտ իմ ա̄ծ, պատրաստ է սիրտ 8
իմ, օրհնել եւ սաղմոս ասել քեզ փառօք իմովք: * Զարթի՛ք 9
փառք իմ զարթի՛ք սաղմոսիւք եւ օրհնուբ̄, եւ ես
զարթեայց առաւօտուց: * Խոստովան եղէց քեզ 'ի ժողովուրդս 10
տ̄ր, եւ սաղմոս ասացից քեզ յազգիս: * Մեծ 11
եղեւ մինչեւ յերկինս ողորմութիւն քո. մինչեւ յամպս է ճշմարտութիւն
քո: * Բարձրեալ ես դու յերկինս, յա̄մ երկրի 12
են փառք քո: Տուն. ժդ̄:

'Ի կատարած. մի՛ ապականներ. յարձանագիր. Սաղմոս 'ի 1
դաւիթ. ԾԷ:

Եթէ արդարեւ զարդարութիւն խօսէիք, եւ ուղիղս դատէիք 2
որդիք մարդկան: * Քանզի եւ արդ իսկ 'ի 3
սրտի ձերում զանօրէնութիւն գործէիք յերկրի. անիրաւութիւն
ձեռք ձեր նիւթեն: * Օտար եղեն մեղաւորք 'ի 4
մօրէ, խաբեցան յարգանդէ եւ խօսեցան սուտ: * Սրտմտութիւն 5
նց̄ ըստ նմանութ̄ օձին, ո̄պ իժի քարբի զի
խցեալ է զականջս իւր: * Զի մի՛ լուիցէ նա ղձայն 6
թովչի ճարտարի, եւ մի՛ առցէ դեղ 'ի դեղատուէ իմաստնոյ:
* Ա̄ծ փշրեսցէ զատամունս նց̄ 'ի բերանս իւրեանց, 7
եւ զժանիս առիւծուց խորտակեաց տ̄ր: * Անարգ եղիցին 8
նոքա ո̄պ ջուր զի հեղու, 'ի լարել աղեղան նր̄ տկարասցին
* ո̄պ մոմ զի հալի, եւ սպառեսցին: Անկաւ հուր 9
եւ ո՛չ տեսին զարեւ, * մինչչե՛ 'ի միս առեալ էր զփուշս 10
իւրեանց. ո̄պ զժնիկ բարկութ̄ կենդանւոյն կլլցէ զնս̄:
* Ուրախ եղիցի արդար յորժամ տեսցէ զհատուցումն, 11
եւ զձեռս իւր լուասցէ յարեան մեղաւորի: * Եւ ասասցէ 12
մարդ, թէ արդարեւ գուցէ պտուղ արդարոյ, եւ է
ա̄ծ որ դատի զնս̄ յերկրի: Տուն. Ժ: Գոհեղոյս. Լ̄Է:

'Ի կատարած մի՛ ապականներ. յարձանագիր. 'ի ժամանակին զի 1
առաքեաց սաւուղ պաշարեաց զտուն նորա, զի սպանցէ զնա:
Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԾԸ:

Փրկեա՛ զիս 'ի թշնամեաց իմոց ա̄ծ, յայնցանէ որ յարուցեալ 2
են 'ի վր̄ իմ ապրեցո՛ զիս: * Փրկեա՛ զիս 3
յայնցանէ ո՛յք գործեն զանօրէնութ̄, յարանց արիւնահեղաց
4 ապրեցո՛ զիս: * Որսա՛ն զանձն իմ կալեցան,
5 եւ հասին 'ի վր̄ իմ հզօրք: * Ո՛չ մեղք իմ եւ ո՛չ յանցանք,
6 առանց մեղաց ընթացայ եւ ուղիղ եղէ: * Զարթի՛ր ընդ
առաջ իմ եւ տե՛ս, դու տ̄ր զօրութեանց ա̄ծ ի̄ղի: Նայեաց
եւ այց արա ա̄մ հեթանոսաց, մի՛ ողորմիր ամենեցուն
7 ո՛յք գործեն զանօրէնութ̄: * Դարձցին ընդ երեկոյս,
8 սովեսցին ո̄պ շունք եւ շրջեսցին զքաղաքաւ: * Նոքա
զողաջեսցեն բերանովք իւրեանց, եւ սուր 'ի շրթունս նց̄:
9 Իսկ արդ ո՛վ լուաւ զայս, * զի դու տ̄ր ծիծաղեսցիս
10 զնոքօք, եւ արհամարհեսցես զա̄մ հեթանոսս: * Զզօրութիւն
իմ առ քե՛զ պահեսցից, զի ա̄ծ օգնական իմ է:
11 * Ա̄ծ իմ ողորմութիւն նր̄ կանխեսցէ առ իս, * եւ ա̄ծ իմ
12 ցուցցէ ինձ 'ի թշնամիս իմ: Մի՛ սպանաներ զնոսա,
զի մի՛ մոռասցին զժողովուրդս քո: Ցրուեա՛ զնս̄ զօրութ̄
քով եւ ընկեա՛ զնս̄. զի դու ես պաշտպան իմ տ̄ր:
13 * Մեղք բերանոյ նց̄ եւ բանք շրթանց նց̄, ընկլցին նք̄
յամբարտաւանութ̄ իւրեանց: Յանէծս եւ 'ի ստութ̄
14 մատնեսցին, * 'ի կատարածի բարկութ̄ սպառեսցին, եւ
մի՛ գտցին: Գիտասցեն զի ա̄ծ տիրէ յակովբայ, եւ ա̄մ
15 ծագաց երկրի: * Դարձցին ը̄ երեկոյս; սովեսցին ո̄պ
16 շունք եւ շրջեսցին զքաղաքաւ: * Նոքա սփռեսցին յուտել,
17 ապա թէ ո՛չ յագեսցին տրտնջեսցեն: * Ես օրհնեցից
զօրհնութիս տն̄. գնծացայց առաւօտուց յողորմութ̄
18 քում: * Եղեր իմ պաշտպան եւ տուն ապաւինի,
19 յաւուր նեղութ̄ իմոյ * օգնական: Քե՛զ սաղմոս ասացից
ա̄ծ ապաւէն իմ, ա̄ծ ողորմութ̄ իմոյ: Տուն. իա:

1 Զփոփոխելոց ժամանակաց առ ուսումն: * 'Ի ժամանակին զի հրդեհ
2 արար նա զմիջագետս եւ զասորեստանն սոբաղայ, եւ 'ի դարձին հարկանէր
յովաբ զէդոմ աղտից յերկոտասան հազարս: Յարձանագիր.
Սաղմոս 'ի դաւիթ. ԾԹ:

3 Ա̄ծ մերժեցեր եւ աւերեցեր զմեզ, բարկացար եւ գթացիս
4 'ի մեզ: * Շարժեցեր զերկիր եւ խռովեցուցեր
զսա. բժշկեա՛ զհարուածս սորա զի սասանեցաւ:
5 * Ցուցեր ժողովրդեան քում խստութ̄, եւ ետուր
6 ըմպել մեզ գինի յիմարութ̄. * Ետուր երկիւղածաց
7 քոց նշան, զի ապրեսցին յերեսաց աղեղան: * Որպէս
փրկեսցին սիրելիք քո, կեցո՛ աջով քով եւ լո՛ւր մեզ:
8 * Ա̄ծ խօսեցաւ 'ի սրբութ̄ իւրում, բա՛րձր եղէց բաժանեցայց
9 զսիւքեմ, եւ զհովիտն յարկաց չափեցից: * Իմ
է գաղաադ եւ իմ է մանասէ, եփրեմ հզօրէ գլխոյ իմոյ:
10 Յուդայ թագաւոր իմ, * մովաբ աւազան յուսոյ
իմոյ: Յեդովմ ուղղեցից զգնացս իմ, եւ ինձ այլազգիք
11 հնազանդ եղեն: * Ո՛ տարցէ զիս 'ի քաղաք ամուր, կամ
12 ո՛ առաջնորդեսցէ ինձ մինչեւ յեդովմ: * Թէ ոչ դու
ա̄ծ որ մերժեցեր զմեզ, եւ ո՛չ ելեր ա̄ծ ընդ զօրս մեր:
13 * Տո՛ւր մեզ օգնութ̄ 'ի նեղութ̄, զի ընդունայն է փրկութի̄
14 մարդոյ: * Ա̄վ արասցուք զօրութ̄, եւ նա արհամարհեսցէ
զայնոսիկ որ նեղեն զմեզ: Տուն. ժդ̄:

'Ի

Սղմ. ԾԶ. (1) Ոմանք. 'Ի դաւիթ յարձանագիր: (2) Ոմանք. Թեւոց քոց յուսայց: (4) Ոմանք. Ոյք կոխէին զիս: (5) Ոմանք. Որպէս սուր սուսերի: (6) Ոմանք. Եւ յա̄մ երկրի: (7) Բզմք. Որոգայթ պատրաստ": (8) Ոմանք. Օրհնեցից եւ սաղմոս ասացից քեզ փա": (10) Ոմանք. Ասացից քեզ 'ի հեթանոսս: (12) 'Ի լուս". Դու յերկինս ա̄ծ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ":

Սղմ. ԾԷ. (2) Ոմանք. Եթէ արդարեւ զարդարութիւն սիրէիք, եւ ուղիղ դատէիք: (3) Ոմանք. Գործէք յերկրի, զանօրէնութ̄ ձեռք ձեր նիւ": (5) Ոմանք. Օձի, որպէս իժի եւ քարբի: (6) Ոմանք. Եւ մի՛ առցէ նա դեղ: (8) Ոմանք. Անարգք եղի": (10) Ոմանք. Որպէս զժնիկ բարկութ̄: (11) Ոմանք. Արդարն 'ի տ̄ր յորժամ տեսցէ զհատուցումն իւր:

Սղմ. ԾԸ. (5) Ոմանք. Ոչ մեղք եւ ոչ յանցանք: (7)(15) Ոմանք. Ընդ երեկոյս սովեսցին. որպէս շունք շրջեսցին զքա": (8) Ոմանք. Նոքա զողանջեսցեն բերանօք իւրեանց, եւ սուր է 'ի շր": (12) Ոմանք. Եւ ա̄ծ իմ ցոյց ինձ: (12) Ոմանք. Այլ ցրուեա՛ զնս̄ զօրութ̄: (14) Ոմանք. 'Ի կատարածի բարկութ̄ . . . Գիտասցեն թէ ա̄ծ տիրէ: (17) Ոմանք. Առաւօտուց յողորմութիս քո: (18) Ոմանք. Զի եղեր իմ: (19) Ոմանք. Օգնական իմ քեզ սաղ":

Սղմ. ԾԹ. (1) Ոմանք. Սաղմոս դաւթի. արձանագիր 'ի կատարած զառանցելոց ժմկց առ ուսմանէ: (2) Ոմանք. Զմիջագետս ասորւոց եւ զասորեստան եւ զսուբա . . . աղտից ռ̄ճ եւ բ̄ժ հազարաւ: (2) Յօրինակին. Հարկանէր մովաբ զձորն: (5) Ոմանք. Քում զխստութիս քո: (7) Ոմանք. Աջով քո եւ լո՛ւր: (8) Ոմանք յաւելուն. 'Ի սրբութ̄ իւրմէ. ցնծացայց, բարձր եղէց բա": Որք ոչ ունին. Բաժանեցից զսիւքեմ: (11) Ոմանք. Ո՛ տարցի զիս. . կամ ո՛վ առաջ": Որք ոչ ունին. Մինչեւ յեդովմ: (12) Ոմանք. Եթէ ոչ դու ա̄ծ, որ մերժեցեր. եւ ո՛չ ելեր ընդ զօրս մեր: (14) Ոմանք. Արասցուք զզօրութիւն:

'Ի կատարած ընդ օրհնութի · Սաղմոս 'ի դաւիթ · Կ ։ 1

Լուր ա̅ծ աղօթից իմոց, և նայեաց տ̅ր յաղօթս իմ։ 2
*'Ի ծագաց երկրէ կարդացի առ քեզ, մինչ 'ի վաստակել 3
սրտի իմոյ։ 'Ի վիմէ բարձր արարեր զիս, առաջնորդեցեր
ինձ, *իմ եղեր յոյս և աշտարակ հզօր եղեր 4
ինձ յերեսաց թշնամւոյն։ *Բնակեցայց ես 'ի յարկս 5
քո յաւիտեան, և ծածկեցայց ընդ հովանեաւ թևոց
քոց։ *Դու ա̅ծ լուար աղօթից իմոց․ ետուր ժառանգութի 6
որք երկնչին յանուանէ քումմէ։ *Աւուրս յաւուրս 7
յաւելեր թագաւորի ամաց ն̅ր, աւուրս ազգաց
մինչև յազգս ն̅ր։ *Կայ և մնայ յաւիտեան առաջի ա̅յ 8
ողորմութի, և ճշմարտութի ով խնդրեսցէ 'ի նմանէ։
*Այսպէս սաղմոս ասացից քեզ յաւիտեանս յաւիտենից, 9
և տաց քեզ զաղօթս իմ օրըստօրէ։ Տունք · Է ։
Գոճղայս · Խ̅Է ։

'Ի կատարած · 'Ի վերայ Իդիթումայ · Սաղմոս 'ի դաւիթ · ԿԱ։ 1

Բայց միայն ա̅յ հնազանդ լեր անձն իմ, զի 'ի նմանէ 2
է ինձ փրկութի։ *Նա է ա̅ծ իմ և փրկիչ իմ․ 3
ապաւէն իմ զի մի սասանեցայց առաւել։ *Մինչև յերբ 4
յառնէք 'ի վ̅ր մարդոյ՝ սպանանել ամենեքեան․ որպէս
զորմոյ թիւրելոյ՝ և զցանգոյ մերժելոյ։ *Բայց միայն 5
զպատիւ իմ խորհեցան մերժել յինէն, և ընթացան 'ի
ծարաւս իւրեանց։ Բերանոք իւրեանց օրհնէին, և սրտիւք
իւրեանց անիծանէին։ *Բայց սակայն ա̅յ հնազանդ 6
լեր անձն իմ, զի 'ի նմանէ է ինձ համբերութի։
*Նա է ա̅ծ իմ և փրկիչ իմ, ապաւէն իմ զի մի սասանեցայց։ 7
*Յա̅յ է զօրութի իմ և փառք իմ․ ա̅ծ օգնութե 8
իմոյ, յոյս իմ է առ ա̅ծ։ *Յուսացարուք 'ի նա ա̅մ 9
ժողովք ժողովրդոց, սփռեցէք առաջի նորա զսիրտս
ձեր, զի ա̅ծ օգնական է մեր յաւիտեանս ժամանակաց։
Հանգիստ։ *Սակայն ընդունայն են որդիք մարդկան, 10
սուտ են որդիք մարդկան, 'ի կշիռս իւրեանց մեղանչեն,
և նոքեանք յունայնութե են 'ի միասին։ *Մի յուսայք 11
յանիրաւութի, յափշտակութե մի ցանկայք․ մեծութի
թէ առնու գայցէ, մի յօժարեսցին սիրտք ձեր։
*Մի անգամ խօսեցաւ ա̅ծ, և երկուս զայս լուայ։ Յա̅յ 12
է զօրութի․ *և քո տ̅ր ողորմութի․ և դու հատուցանես 13
իւրաքանչիւր ըստ գործս ն̅ց։ Տունք · ԺԴ ։

Սաղմոս 'ի դաւիթ · մինչ նորա էր յանապատին հրէաստանի · ԿԲ։ 1

Ա̅ծ ա̅ծ իմ ես առ քեզ առաւօտ առնեմ․ ծարաւեաց 2
առ քեզ հոգի իմ, քանիպատիկ ևս և մարմին իմ։
*Ո̅ր երկիր անապատ և անջուր, ուր ոչ գոյ 'ի նմա ճանապարհ։ 3
Այսպէս ի̅ս երևեցայց քեզ, տեսանել
ինձ զզօրութի քո և զփառս քո։ *Վասն զի լաւ է ինձ 4
ողորմութի քո քան զկեանս իմ, և շրթունք իմ գովեսցեն
զքեզ։ *Այսպէս օրհնեցից զքեզ 'ի կեանս իմ, և յանուն 5
քո համբարձից զձեռս իմ։ *Ո̅ր 'ի ճարպոյ պարարտութէ 6
լցցի անձն իմ, շրթունք իմ ցնծութե̅ օրհնեսցեն
զքեզ բերան իմ։ *Զի թէ յիշէի զքեզ յանկողնի 7
իմում, ընդ առաւօտս կանխեալ խօսէի ընդ քեզ։
8 *Զի եղեր իմ օգնական, 'ի հովանի թևոց քոց ցնծացայց։
9 *Եկն զկնի քո անձն իմ, և զիս ընկալաւ աջ
10 քո․ *և նոքա 'ի նանիր խնդրեցին զանձն իմ։ Մտցեն
11 'ի ներքոյ անդնդոց երկրի, *մատնեսցին 'ի ձեռս սրոյ,
12 և բաժինք աղուեսուց եղիցին։ *Թագաւոր յուսասցէ
'ի տ̅ր, գովեսցին ամենեքեան որ երդնուն նովաւ, խցցին բերանք այնոցիկ որք խօսէին զանիրաւութի։
Տունք · ԺԱ ։

1 'Ի կատարած · Սաղմոս 'ի դաւիթ · ԿԳ ։

2 Լուր ա̅ծ աղօթից իմոց յաղաչել ինձ առ քեզ, յերկիւղէ
3 թշնամւոյն փրկեա զանձն իմ։ *Ծածկեսցես
զիս 'ի ժողովոց չարաց, 'ի բազմութէ որք գործեն զանօրէնութե։
4 *Որք սրեցին ո̅ր սուսեր զլեզուս իւրեանց,
5 լարեցին զաղեղունս իւրեանց յիրս դառնութե։ *Զգել
6 'ի դարանիս այնոցիկ որք ուղիղ են սրտիւք, *յանկարծակի
զգեցեն 'ի նո̅ և մի երկիցեն։ Որք զօրացուցին
յանձինս իւրեանց զբանս չարութե, խորհեցան թաքուցանել
ինձ որոգայթ և ասացին ոչ տեսանէ զայս տ̅ր։
7 *Քննեցին զանօրէնութի, պատրաստեցան 'ի քննել
8 զքննութի։ *Մատիցէ այր՝ 'ի խորութի սրտի իւրոյ, և
9 բարձր եղիցի ա̅ծ։ *Նետք տղայոց եղեն վէրք նոցա,
տկարացան 'ի նո̅ լեզուք իւրեանց․ և խռովեսցին ամենեքեան
10 որք հայէին ը̅ն նո̅։ *Երկեաւ ա̅մ մարդ և պատմեցին
11 զգործս ա̅յ, զարարածս ն̅ր 'ի միտ առին։ *Ուրախ
եղիցի արդար 'ի տ̅ր, և յուսասցին 'ի նա․ նովաւ
գովեսցին ամենեքեան որք ուղիղ են սրտիւք։ Տունք ·
Ժ ։ Գոճղայս · Լ̅Գ ։

1 'Ի կատարած · Սաղմոս 'ի դաւիթ · օրհնութի երեմիայ եզեկիէլի և ժողովրդեանն յորժամ 'ի պանդխտութեն կամէին ելանել · ԿԴ ։

2 Քեզ վայելէ օրհնութի ա̅ծ 'ի սիոն, և քեզ տացին ա-
3 ղօթք յե̅մ։ *Լուր աղօթից իմոց, զի առ քեզ ա̅մ
4 մարմին եկեսցէ։ *Բանք անօրինաց զօրացան 'ի վ̅ր մեր,
5 զամպարշտութիս մեր դու քաւեսցես։ *Երանի զոր
ընտրեցեր և ընկալար, և բնակեսցեն 'ի դաւիթս քո։
Լցցուք մեք 'ի բարութէ տան քոյ, սուրբ է տաճար քո
6 *սքանչելի արդարութբ։ Լուր մեզ ա̅ծ փրկիչ մեր,
7 յոյս ա̅մ ծագաց երկրի և որ 'ի ծով հեռի։ *Որ պատրաստէ
զլերինս զօրութբ իւրով, և զգեցեալ է զօրութի։
8 *Որ խռովեցուցանէ զմեծութի ծովու, և զձայն ալեաց
9 ն̅ր ցածուցանէ։ *Խռովեսցին հեթանոսք, և երկիցեն
բնակիչք երկրի 'ի նշանաց քոց։ Յելս առաւօտու և ը̅
10 երեկոյս զուարճասցին․ *հայեցար յերկիր արբեցուցեր
զնա, և բազում արարեր զմեծութի ն̅ր։ Գետն ա̅յ
լի եղև ջուրբ․ պատրաստ արարեր զկերակուր ն̅ր, զի
11 այսպէս է պատրաստութի։ *Զակօս ն̅ր արբեցուցեր․
և բազում արարեր զարմտիս ն̅ր։ 'Ի ցօղել ն̅ր զուարթ
12 եղիցին բոյսն նորա․ *օրհնեսցի պսակ տարւոյ քաղցրութէ
13 քոյ։ Դաշտք քո լցցին պարարտութբ, *պարարտաս-
ցին

Սղմ․ Կ․ (3) Ոմանք․ 'Ի ծագաց երկրի։ (3) 'Ի լուսն․ 'Ի վիմի բարձր ա"։ (4) Ոմանք․ Եւ իմ եղեր․․ եղեր ընդ երեսաց թշնամ"։ (5) Ոմանք․ Բնակեցայ ես 'ի յարկս։ (7) Ոսկան․ Աւուրք յաւուրց։ (7) Յօրինակին պակասէր․ Մինչև յազգս նորա։ (8) Ոմանք․ Ա̅յ․ զողորմութի և զճշմարտ"։ (9) Ոմանք․ Սաղմոս ասացից անուան քում յաւիտեանս յաւիտենից։

Սղմ․ ԿԱ․ (4) Ոմանք․ Ո̅ր յորմոյ թիւրելոյ, և 'ի ցանկոյ մերժե"։ (5) Ոմանք․ Եւ սրտիւք անիծանէին։ (6) Ոմանք․ Բայց միայն ա̅յ հնազանդ լիցի անձն իմ։ (7) Ոմանք․ Զի նա է ա̅ծ իմ։ (8) Ոմանք․ Յոյս իմ առ ա̅ծ է։ (10) Ոմանք․ Եւ 'ի կշիռս իւր"։ (11) Ոմանք․ Եւ մեծութի թէ առուք․ կամ, առնուլ գայցէ։ (12) Ոմանք․ Եւ երկու զայս լուայ։ (12) Ոմանք․ Ա̅յ է զօրութի։

Սղմ․ ԿԲ․ (1) Ոմանք․ Աղօթք դաւթի մինչ էր նա յանապատն հրէաստ"։ (2) Ոմանք․ Ծարաւի է առ քեզ հո"։ (3) Բ̅ղմք․ Երկիր յանապատ ~~անջուր~~, ուր․․․ այսպէս 'ի սբ̅ս երևեցայց քեզ․ 'ի տեսանել ինձ զզօրութիս և զփա"։ (6) Ոմանք․ Եւ շրթամբք ցնծութե̅։ (10) Ոմանք․ Այլ նոքա 'ի նանիր խնդրեցին։ (11) Ոմանք․ 'Ի ձեռն սրոյ։ (12) Ոմանք․ Որք երդնուին նովաւ․․ որ խօսէին զանօրէնութի։

Սղմ․ ԿԳ․ (3) Ոմանք․ Ծածկեցեր զիս 'ի ժողո"։ (8) Ոմանք․ Խորութե̅ սրտի իւրոյ։ (9) Ոմանք․ Լեզուք ն̅ց, և խռովեցան ամենեքեան որք հայէին ընդ նո̅։ (10) Ոմանք․ Մարդ 'ի պատմել զգործս ա̅յ, և զարարածս ձեռաց նորա 'ի միտ։ (11) Ոմանք․ Արդարն 'ի տ̅ր, և յուսասցի 'ի նա։

Սղմ․ ԿԴ․ (1) Ոմանք․ Երգ երեմիայ եզե"․․․ 'ի պանդխտութէ անտի կամէին ե"։ (2) Ոմանք․ Եւ քեզ տարցին աղօթք յե̅մ։ (4) Ոմանք․ Եւ զամպարշ"։ (5) Ոմանք․ Զորս ընտրեցեր ընկալար։ (9) Ոմանք․ Խռովեցան հեթա"․․․ և բնակիչք․․․ յելս առաւօտուց։ (11) Ոմանք․ Եղիցին բոյսք ն̅ր։ (13) Յօրինակին․ Պարարտասցին գեղ"։

ցին գեղեցկութիւնք անապատի : *Բլուրք ցնծութե՟ զգեց֊ 14
ցին, և զգեցցին խոյք մաքեաց : Հովիտք բազում արաս֊
ցեն ցորեան, աղաղակեսցեն և օրհնեսցեն : Տուն․ ԺԴ:

'Ի կատարած․ Սաղմոս 'ի դաւիթ․ յարութե՟․ ԿԵ : 1

Ողողակեցէք առ ա՟ծ ա՟մ երկիր․ սաղմոս ասացէք 2
անուան ն՟ր, և տուք զփառս օրհնութե՟ ն՟ր : *Ասա֊ 3
ցէք ա՟յ ո՟չ զի ահեղ են գործք քո․ 'ի բազում զօրութե՟
քում սաստեցին քեզ թշնամիք քո : *Ամենայն երկիր եր֊ 4
կիրպագցեն քեզ, սաղմոս ասասցեն քեզ, և սաղմոս ա֊
սասցեն անուան քում : *Եկայք և տեսէք զգործս ա՟յ, 5
որպէս զի ահեղ են խորհրդովք՝ քան զա՟մ որդւոց մարդ֊
կան : *Ո՛ դարձոյց զծով 'ի ցամաք, և ընդ գետս անց֊ 6
ցեն յոտանաւոր : Անդ ուրախ եղիցուք մեք 'ի նա,
*որ տիրէն զօրութե՟ իւրով յաւիտենից : Աչք ն՟ր 'ի հե֊ 7
թանոսս հային, ոյք դառնացուցին զնա մի՛ բարձրաս֊
ցին յանձինս իւրեանց : *Օրհնեցէք հեթանոսք զա՟ծ 8
մեր, լսելի՛ արարէք զձայն օրհնութե՟ ն՟ր : *Այն որ եդ 9
զանձն իմ 'ի կեանս, և ո՛չ ետ դողութի՟ ոտից իմոց :
*Փորձեցեր զմեզ ա՟ծ և քննեցեր, որպէս և քննի՛ ար֊ 10
ծաթ : *Իջուցեր զմեզ յորոգայթ՝ եդիր նեղութե՟ 'ի թի֊ 11
կունս մեր, *և անցուցեր զմարդիկ 'ի վերայ գլխոց մե֊ 12
րոց : Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր, և հաներ ըզ֊
մեզ 'ի հանգիստ : *Մտից 'ի տուն քո պատարագօք․ 13
տաց քեզ զուխտս իմ *զոր խոստացան քեզ շրթունք 14
իմ, զոր բերան իմ խօսեցաւ 'ի նեղութե՟ : *Ողջակէզս 15
ուղղալիցս մատուցից քեզ խոյովք և խնկովք․ և քեզ
մատուցից զուարակս և նոխազս : *Եկա՛յք լուարո՛ւք 16
ինձ, և պատմեցից ձեզ ամենեքեան ոյք երկնչիք յա՟յ,
որ ինչ արար անձին իմոյ : *Առ նա բերանով իմով 17
կարդացի, և բարձր արարից զնա լեզուաւ իմով :
*Զմեղս թէ տեսանէի 'ի սրտի իմում, մի՛ լուիցէ ինձ 18
տ՟ր : *Վասն այսորիկ լուաւ ա՟ծ, և նայեցաւ 'ի ձայն 19
խնդրուածաց իմոց : *Օրհնեալ է ա՟ծ որ ո՛չ 'ի բացէ ա֊ 20
րար զաղօթս իմ, և ո՛չ զողորմութի՟ իւր յինէն։ Տուն․ ԺԹ :

'Ի կատարած ընդ օրհնութի՟․ Սաղմոս երգոյ․ ԿԶ: 1

Ա՟ծ ողորմեա մեզ և օրհնեա՛ զմեզ, երևեցո՛ զերեսս 2
քո 'ի մեզ և ողորմեա մեզ : *Ծանաչել յերկրի ըզ֊ 3
ճանապարհս քո, յազինս ա՟մ զփրկութիս քո : *Խոստո֊ 4
վան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք ա՟ծ, խոստովան ե֊
ղիցին առ քեզ ժողովուրդք ա՟մ : *Ուրա՛խ եղիցին ազգք 5
և ցնծասցեն ազինք․ զի դու դատիս զժողովուրդս յուղ֊
ղութե՟, և ազգաց երկրի դու առաջնորդես : *Խոստովան 6
եղիցին առ քեզ ժողովուրդք ա՟ծ, գոհասցին զքեն ժո֊
ղովուրդք ա՟մ : *Երկիր ետ զպտուղ իւր, և օրհնեաց 7
զմեզ ա՟ծ ա՟ծ մեր : *Ա՟ծ մեր օրհնեսցէ զմեզ, 'ի նմա֊ 8
նէ երկիցեն ա՟մ ծագք երկրի : Տուն․ Է : Գոբեղայ․ ԽԵ :

'Ի կատարած․ Սաղմոս 'ի դաւիթ․ ԿԷ : 1

Յարիցէ ա՟ծ և ցրուեսցին ա՟մ թշնամիք ն՟ր, փախի֊ 2
ցեն ատելիք ն՟ր յերեսաց ն՟ր : *Որպէս պակասէ 3
ծուխ պակասեսցին, ո՟չ հալի մո՛մ առաջի հրոյ՝ այն֊
պէս կորիցեն մեղաւորք յերեսաց ա՟յ : *Արդարք 4
ուրախ եղիցին՝ ցնծասցեն առաջի ն՟ր, և զուարճասցին
5 յուրախութե՟ իւրեանց : *Օրհնեցէք զա՟ծ և սաղմոս
ասացէք անուան ն՟ր․ ճանապարհ արարէք այնմիկ որ
նստի ընդ արևմուտս՝ և տ՟ր է անուն ն՟ր : Ցնծասցեն
6 առաջի ն՟ր, և խռովեսցին յերեսաց ն՟ր : *Որ հայրն է
որբոց և դատաւո՛ր այրեաց, ա՟ծ 'ի տեղւոջ սրբութե՟
7 իւրում : *Ա՟ծ բնակեցուցանէ զմիակրօնս 'ի տան, և
հանէ զկապեալս քաջութե՟ իւրով, սոյնպէս և զդառ֊
8 նացօղս որ բնակեալ են 'ի գերեզմանս : *Ա՟ծ ընդ ե֊
լանել քեզ առաջի ժողովրդեան քոյ․ ը՟ անցանել քեզ
9 ընդ անապատ *երկիր շարժեցա՛ւ : Քանզի և երկինք
10 յօղեցին յերեսաց ա՟յ 'ի սինէ, առաջի ա՟յ Ի՟լի : *Անձրև
կամաց պատրաստեցեր ա՟ծ ժառանգութե՟ քում․ թէ֊
պէտ հիւանդացաւ՝ սակայն դու հաստատեցեր զնա,
11 *և գազանք քո բնակեսցեն 'ի նմա : Պատրաստ արա֊
12 րեր քաղցրութե՟ քով աղքատի ա՟ծ․ *տ՟ր տացէ զբան
13 ոյք աւետարանեն զօրութե՟ բազմաւ : *Թագաւոր զօ֊
րութեց սիրելւոյ, զգեղեցկութի՟ տան քո բաժանել
14 յաւարի, *Թէպէտ և ննջէսջիք 'ի մէջ վիճակաց : Թևք
աղաւնւոյ արծաթապատ, և թիկնամէջք նորա 'ի գոյն
15 ոսկւոյ : *'Ի գումարել երկնաւորին զթագաւորս 'ի
16 վ՟ր ն՟ր, ձիւնասցին 'ի սաղմոն : *Լեառն ա՟յ լեառն պա֊
17 րարտ լեառն մածեալ և լեառն պարարտ, *և զի՞նչ
կարծէք լերինք հպարտացեալք : Լեառն ընդ որ հա֊
ճեցաւ ա՟ծ բնակել 'ի նմա․ քանզի և տ՟ր իսկ բնակես֊
18 ցէ 'ի նմա 'ի սպառ : *Կառք ա՟յ բիւրապատիկք հազարք
19 ուղղիչք, և տ՟ր 'ի նո՟ 'ի սինէ սրբութե՟ իւրմէ : *Ե՛լ 'ի
բարձունս գերեաց զգերութի՟․ ա՛ռ աւար բաշխեաց
պարգևս և ետ որդւոց մարդկան․ քանզի թերահաւա֊
20 տից ևս բնակեալ եղիցի 'ի նմա : *Տ՟ր ա՟ծ օրհնեալ,
օրհնեալ տ՟ր զօրհանապազ, առաջնորդեսցէ մեզ ա՟ծ
21 փրկիչ մեր : *Ա՟ծ մեր ա՟ծ կենարար, և 'ի տ՟նէ են ելք
22 մահու : *Բայց սակայն ա՟ծ փշրեսցէ զգլուխ թշնա֊
մեաց մերոց, և զհերն կարճովին, որ գնան յանօրէնու֊
23 թե՟ իւրեանց : *Ասաց տ՟ր՝ 'ի խորոց անդնդոց դար֊
ձուցից, և 'ի միջոյ ժանեաց զայն 'ի դուրս կորզեցից :
24 *Ո՟չ թացցի ոտն քո յարեան, և լեզուք շանց քոց յա֊
25 րենէ թշնամեաց քոց : *Երևեցան գնացք քո ա՟ծ, գը֊
26 նացք ա՟յ թագաւորին մերոյ սրբոյ : *Կանխեցին իշ֊
խանք հանել զօրհնութի՟, 'ի մէջ գուսանաց և գովչաց :
27 *Յեկեղեցիս օրհնեցէք զա՟ծ, և զտ՟ր յաղբերացն Ի՟լի :
28 *Անդ բենիամին՝ 'ի տղայութե՟ զարմանալի, իշխանք
յուդայ առաջնորդք ն՟ր՝ իշխանք զաբուղոնի և իշխանք
29 նեփթաղիմայ : *Հրամայեա՛ ա՟ծ զօրութե՟ քով․ զօրա֊
30 ցո՛ զայս զոր հաստատեցեր 'ի մեզ : *'Ի տաճարի քում
31 յե՟մ, քեզ մատուսցեն թագաւորք զպատարագս : *Սաս֊
տեա՛ 'ի գազան եղեգան, 'ի ժողովս զուարակաց՝ և 'ի
դասս երինջուց : Խոտեսցին այնոքիկ որ ընտրեալ են
արծաթով, ցրուեա՛ զհեթանոսս և ոյք կամին ընդ պա֊
32 տերազմ : *Եկեսցեն հրեշտակք յեգիպտոսէ․ հնդիկք
33 յառաջագոյն ձեռնտո՛ւ լիցին առ ա՟ծ : *Թագաւորու֊
թիւք երկրի օրհնեցէք զա՟ծ, և սաղմոս ասացէք տ՟ն :
34 Ճանապա՛րհ արարէք այնմիկ, *որ նստի յերկինս երկ֊
նից ընդ յարևելս : Ահա տացէ զձայն իւր ձայն զօրու֊
թե՟ ․

Սղմ․ ԿԵ․ (1) Ոմանք․ Վ՟ յարութե՟ : (5) Ոմանք․ Ահեղ է․․ քան զա՟մ որդիս մարդկան : (6) Ոմանք․ Ո՛վ դարձոյց․․ անցցին յոտանաւորք : (7) Ոմանք 'Ի վերջ բանս նշանակեն՝ Հանգիստ : (9) Ոմանք․ Այն որ եդ զան"․․․ ոտից մերոց : (11) Ոմանք․ Եւ եդիր զնեղութե՟ : (13) Ոմանք․ Մտից ես 'ի տուն : (16) Ոմանք․ Զոր ինչ արար : (17) Ոմանք․ Կարդացից և բարձր ա" : (18) Ոմանք․ Մեղս թէ տեսանէի 'ի սրտի իմում, միթէ լսէր ինձ տ՟ր : (20) Ոմանք․ 'Ի բացեայ արար :

Սղմ․ ԿԶ․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Սաղմոս 'ի դաւիթ երգոց : (2) Ոմանք․ Ա՟ծ մեր ողորմեա՛ մեզ : (5) Ոմանք․ Ուրախ եղիցին և ցնծ" : (6) Ոմանք․ Ա՟ծ․ խոստովան եղիցին ժողովուրդք ա՟մ : (8) Ոմանք․ Եւ 'ի նմանէ երկիցեն : Ոմանց․ Զի 'ի նմանէ էր" :

Սղմ․ ԿԷ․ (1) Ոմանք․ 'Ի կատարած դաւթի սաղմոս երգոց : (4) Ոմանք․ Եւ ցնծասս" : (5) Ոմանք․ Օրհնեցէք զա՟ծ մեր և սաղ" : (6) Ոմանք․ Սրբութե՟ իւրոյ : (7) Ոմանք․ Որ բնակեն 'ի գերեզմանս : (8) Ոմանք․ Յանցանել քեզ յանապատ : (9) Ոմանք․ Քանզի երկինք ևս յօղեցին․․ 'ի սինայէ : (10) Ոմանք․ Թէպէտ և հիւանդացաւ : (13) Ոմանք․ Բաժանել յաւարի : (17) Ոմանք․ Ա՟ծ բնակել 'ի նմա : (18) Ոմանք․ 'Ի սինէ սրբութե՟ իւրոյ : (19) Ոմանք․ Եւ գերեաց զգե"․․ քանզի և թերահաւա" : (20) Ոմանք․ Օրհնեալ օրհնեալ է տ՟ր զօրհանապազ, և առաջնոր" : (22) 'Ի լուս"․ Եւ զհերն կարճնովին․ համաձայն ոմանց 'ի բնոց" : (23) Ոմանք․ Եւ 'ի միջոյ ժանեաց զինս 'ի դուրս կորզե" : (26) Այլք․ 'Ի մէջ կուսանաց և գովչաց : (28) Ոմանք․ Եւ առաջնորդք նորա : (30) Ոմանք․ 'Ի տաճարէ քումմէ յե՟մէ քեզ : (34) Ոմանք․ Իւր 'ի ձայն զօրութե՟, և տուք զփառս տ՟ն :

թե, և տուք փառս ա̄յ : * 'Ի վ̄ր Ի̄ղ̄ի մեծվայելչութիւն 35
նր̄, զօրութիւն նր̄ մինչև յամպս երկնից : * Սքանչելի է 36
ա̄ծ 'ի վ̄ր սրբոց իւրոց, ա̄ծ Ի̄ղ̄ի : Նա տացէ զօրութիւն
հաստատութիւն ժողովրդեան իւրոյ · օրհնեալ է ա̄ծ :

Տունք · ԼԶ :

'Ի կատարած · վասն փոփոխելոց · Սաղմոս 'ի Դաւիթ · ԿԸ : 1

Կեցո զիս ա̄ծ զի հասին ջուրք յանձն իմ, ընկղմեցայ ես 2
'ի խորս անդնդոց, ուր ոչ գոյ հանգիստ : * Եկի 3
ես 'ի խորս, և շրջանք ընկղմեցին զիս : * Վաստակեցի 4
ես առ աղաղակել, կերկերեցաւ կոկորդ իմ : Նուաղե-
ցին աչք իմ, առ յուսալ ինձ առ տ̄ր ա̄ծ իմ : * Բա- 5
զում եղեն քան զհեր գլխոյ իմոյ, որք ատէին զիս 'ի
տարապարտուց : Զօրացան յիս թշնամիք իմ և ատելիք
իմ 'ի նանիր · ինչ որ ոչ յափշտակեալն է՝ տուժէի ն̄ց :
* Ա̄ծ դու ծանեար զանզգամութիւն իմ, և յանցանք իմ 6
'ի քէն ոչ ծածկեցան : * Մի՛ ամաչեսցեն վասն իմ որ 7
համբերեն քեզ տ̄ր տ̄ր զօրութեանց · մի՛ պատկառեսցեն
վ̄ն իմ, որ խնդրեն զքեզ ա̄ծ Ի̄ղ̄ի : * Վ̄ն քո համբերի 8
նախատանաց, և ծածկեաց ամօթ զերեսս իմ : * Օտար 9
եղէ ես եղբարց իմոց, և հիւր որդւոց մօր իմոյ : * Նա- 10
խանձ տան քոյ եկեր զիս · նախատինք նախատչաց քոց
անկան 'ի վ̄ր իմ : * Խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ, 11
և եղեն ինձ այն նախատինք · * արարի զհանդերձս իմ 12
քուրձ, և եղէ յառակ նոցա : * Զինէն խորհէին որք 13
նստէին առ դրունս · զիս սաղմոս առնէին որ ըմպէին
գինի : * Ես յաղօթս կայի առ քեզ տ̄ր, 'ի ժամանակի 14
ընդունելի : Ա̄ծ 'ի բազում ողորմութէ քում լուր ինձ,
'ի ճշմարտութիւն փրկութե քո : * Ապրեցո զիս 'ի կաւոյ 15
զի մի ընկղմեցայց · ապրեցայց ես յատելեաց իմոց, և 'ի
խորոց ջուրց բազմաց : * Մի՛ ընկղմեսցեն զիս պտոյտք 16
ջուրց, և մի՛ ընկղմեսցեն զիս անդունդք խորոց · ջրհոր
մի՛ կափուսցէ զբերան իւր 'ի վ̄ր իմ : * Լուր ինձ տ̄ր 17
զի քաղցր է ողորմութիւն քո, ըստ բազում գթութե քոյ
հայեաց յիս, * և մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո 'ի ծառայէ 18
քումմէ · զի նեղեալ եմ ես վաղվաղակի լուր ինձ : * Հայ- 19
եաց յանձն իմ և փրկեա զիս, և վասն թշնամեաց իմոց
ապրեցո զիս : * Զի դու գիտես զնախատինս իմ, զա- 20
մօթ իմ և զպատկառանս իմ : * Առաջի քո են ամենե- 21
քին որ նեղեն զանձն իմ · նախատանաց համբերէր սիրտ իմ և
թշուառութե : Ակն ունէի թէ ո տրտմեսցի ընդ իս,
և ոչ ոք էր · և մխիթարիչ ոք ոչ գտաւ : * Ետուն 'ի կե- 22
րակուր ինձ լեղի, և 'ի ծարաւ իմ արբուցին ինձ քա-
ցախ : * Եղիցին սեղանք ն̄ց առաջի ն̄ց յորոգայթ, 'ի 23
հատուցումն և 'ի գայթագղութիւն : * Խաւարեսցին աչք 24
ն̄ց զի մի տեսցեն, և զթիկունս ն̄ց հանապազ կորացո :
* Արկցես 'ի վ̄ր ն̄ց զբարկութիւն քո, սրտմտութիւն բար- 25
կութե քոյ հասցէ 'ի վ̄ր ն̄ց : * Եղիցին բնակութիւնք ն̄ց 26
աւերակ, և 'ի յարկս ն̄ց մի ոք լիցի որ բնակեսցէ : * Զի 27
զոր դուն հարեր հալածեցին, և 'ի վէրս ցաւոց իմոց
յաւելին : * Դիր զմեղս 'ի վ̄ր մեղաց ն̄ց, զի մի մտցեն 28
յարդարութիւն քո : * Ջնջեսցին նոքա 'ի դպրութէ քումմէ 29
կենաց, և ընդ արդարս քո մի գրեսցին : * Աղքատ և 30
ցաւագին եմ ես, փրկութիւն քո ա̄ծ ընկալցի զիս : * Օրհ- 31
նեցից զանուն ա̄յ իմոյ օրհնութե, և բարձր արարից
32 զնա գովութե : * Հաճոյ եղիցի ա̄յ քան զորթ մատաղ ·
33 որ բերէ եղջիւրս և կճղակս : * Տեսցեն աղքատք և ու-
րախ եղիցին, խնդրեցէք զա̄ծ և կեցցեն անձինք ձեր :
34 * Զի լուաւ տ̄ր աղքատաց, և զկապեալս իւր ոչ ար-
35 համարհեաց : * Օրհնեսցեն զնա երկինք և երկիր, ծովք
36 և ա̄մ որ շրջի 'ի նմա : * Ա̄ծ փրկէ զՍիոն, և շինեսցին
քաղաքք Հրէաստանի · շինեսցեն բնակեսցեն և ժառան-
37 գեսցեն 'ի նմա : * Զաւակ ծառայից քոց հաստատես-
ցի անդ, և որք սիրեն զանուն քո բնակեսցեն 'ի նմա :

Տունք · ԼԷ :

1 'Ի կատարած · 'ի Դաւիթ՝ առ 'ի յիշատակի փրկելոյ զիս Տ̄ն · Սաղմոս · ԿԹ :

2 Ա̄ծ յօգնել ինձ նայեա, և տ̄ր յընկերել ինձ փութա :
3 * Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին որ խնդրեն զանձն
իմ · դարձցին յետս և ամաչեսցեն որք խորհէին ինձ չար :
4 * Դարձցին առ ժամայն ամաչեցեալք որ ասէին ինձ
5 վա՛շ վա՛շ : * Ցնծասցեն և ուրախ լիցին 'ի քեզ, ամենե-
քեան որ խնդրեն զքեզ : Ասասցեն յա̄մ ժամ մեծ է
6 ա̄ծ, և որք սիրեն զփրկութիւն քո : * Ես աղքատ և տնանկ
եմ ա̄ծ օգնեա ինձ · օգնական և փրկիչ իմ ես և տ̄ր իմ
մի յամենար : Տունք · Զ : Գ[illegible] · ԽԶ :

1 'Ի կատարած · որդւոցն Յովնադաբու՝ և առաջնոց գերելոց · Սաղմոս 'ի Դաւիթ · Հ ·

2 'Ի քեզ տ̄ր յուսացայ մի ամաչեցից յաւիտեան, * յար-
դարութե քում փրկեա զիս և ապրեցո զիս : Խո-
3 նարհեցո առ իս զունկն քո, և կեցո զիս : * Լեր իմ
ա̄ծ ապաւէն և տեղի ամուր կեցուցանել զիս · զի հաս-
4 տատութի իմ և ապաւէն իմ դու ես : * Ա̄ծ իմ փրկեա
զիս 'ի ձեռաց մեղաւորի, 'ի ձեռաց անօրինի և անիրա-
5 ւի : * Դու ես համբերութի իմ տ̄ր տ̄ր, յոյս իմ 'ի ման-
6 կութէ իմմէ : * 'Ի քեզ հաստատեցայ ես յարգանդէ,
յորովայնէ մօր իմոյ դու ես ապաւէն իմ, և առ 'ի քէն
7 է օգնութի իմ յա̄մ ժամ : * Որպէս զի նշաւակ եղէ ես
8 բազմաց, և դու օգնական իմ և հզօրիչ իմ : * Լցցի բե-
րան իմ գովութե, ո̄րպ օրհնեցից զփառս քո, զօրհանա-
9 պազ զմեծվայելչութիս քո : * Մի՛ ընկեներ զիս տ̄ր 'ի
ժամանակի ծերութե, 'ի պակասել զօրութե իմոյ մի՛
10 թողուր զիս : * Ասացին թշնամիք իմ ինձ, և որք պա-
շարեցին զանձն իմ, խորհեցան 'ի միասին և ասացին :
11 * Ա̄ծ եթող զնա հալածեցէք և հասցէք նմա, զի ոչ
12 ոք է որ փրկէ զնա : * Ա̄ծ իմ մի հեռի առներ յինէն,
13 և ա̄ծ յօգնել ինձ նայեա : * Ամաչեսցեն և պատկա-
ռեսցին որ չարախօս կային զանձնէ իմմէ, զգեցցին զա-
14 մօթ և զպատկառանս որք խնդրէին ինձ չար : * Ես յա̄մ
15 ժամ յուսացայց, և յաւելից յօրհնութիս քո : * Բերան
իմ պատմեսցէ զարդարութիս քո, զօրհանապազ զգո-
վութիս քո : Ո̄րպ ոչ թէ խարդախութիւն ինչ գիտէի ես
16 դպրութե · * այլ մտի 'ի զօրութիս տ̄ն, և տ̄ր յիշեցի զար-
17 դարութիս քո միայն : * Ա̄ծ իմ ուսուցեր զիս 'ի ման-
կութէ իմմէ, և ցարդ ես պատմեցից զարդարութիս
18 քո : * Մինչև յալևորել և 'ի ծերանալ, ա̄ծ իմ մի թո-
ղուր

---

(36) Ոմանք · Հաստատութիւն ժողովրդեանն իւրոյ :
Սղմ · ԿԸ · (1) Ոմանք · Զառանցելոց ժամանակաց դաւ-
թի վ̄ն փոփոխմանց : (2) Յօրինակին 'ի կարգի բնաբանին դա-
տարկ տեղի թողեալ վասն անդնդոց, արժանի 'ի ներքս առ-
նուլ · ըստ որում և Եբրայեցւոյ համաձայն այլոց օրինակաց : (2) Ոմանք ·
Ուր ոչ գոյր ինձ հանգիստ : (3) Ոմանք · 'Ի խորս ծովու,
և շրջանք ընկլուզին զիս : (5) Ոմանք · Զոր ոչ յափշտա-
կեալ էր : Ուրիշն · յափշտակեալ էի՝ տուժ" : (8) Ոմանք ·
Վ̄ն քո համբերէի նախատանաց : (9) Ոմանք · Ես յեղ-
բարց իմոց : (12) Ոմանք · Յառակս ն̄ց : (14) Ոմանք · 'Ի
ճշմարտութէ փրկութե : (16) Յօրինակին · Պտոյտք ջուրց :
(16) Ոմանք · Եւ մի ընկլուցեն զիս անդ" : (17) Ոմանք · Գթութէ
քում հայեաց · (21) Ոմանք · Ակն ունէի թէ ով · կամ, ոք
տրտմեսցի · · · և մխիթարիչ ինձ ոչ գտաւ : (26) Ոմանք ·
Եղիցի բնակութիւն ն̄ց : (31) Ոմանք · Բարձր արա" · · ·

գովութե : (32) Ոմանք · Զեղջիւրս և զկճղակս : (35) Ո-
մանք · Ծով և ա̄մ որ 'ի նմա" : (37) Ոմանք · Բնակեսցեն 'ի նմա :
Սղմ · ԿԹ · (1) Ոմանք · 'Ի կատարած, սաղմոս դաւթի առ
'ի յիշատակ փրկել" : (3) Ոմանք · Եւ յամօթ լիցին ամենե
որք խնդրեն զանձն" : (5) Ոմանք · Որք խնդրեն զքեզ տ̄ր :
(6) Ոմանք · Եւ փրկիչ իմ ես, և դու ա̄ծ իմ մի յամենար :
Սղմ · Հ · (1) Ոմանք · 'Ի կատարած սաղմոս 'ի դաւիթ,
որդւոցն Յովնադաբայ, և առաջին գերութեն · Անվեր-
նագիր 'ի հեբրայեցւոց : (2) Ոմանք · Արդարութեամբ քով
փրկեա : (7) Ոմանք · Ո̄րպ զնշաւակ եղէ ես բազմաց · այլ
դու : (9) Ոմանք · 'Ի ժամանակս ծերութե : (12) Յօրի-
նակին պակաս · Ա̄ծ իմ մի հեռի առնիր յի" : (13) Ոմանք ·
Ամաչեսցեն և պակասեսցին որք չա" : (14) Ոմանք · Յու-
սացայ, և յաւե" : (15) (16) Ոմանք · Խարդախութիւն ինչ
գիտէի դպրութի · այլ մտից 'ի զօ" : (17) Ոմանք · Յարդ-

ղուր զիս ։ Մինչև պատմեսցի բազուկ քո ազգի ա՟մի որ
գալոցն է ։ Զզօրութիւնս քո * և զարդարութիւն մինչև 'ի 19
բարձունս, զոր արարեր մեծամեծս ․ ա՟ծ ո՞ նման է քեզ ։
* Որչափ ցուցեր ինձ նեղութիւն բազում և չարչարանս, 20
դարձար մխիթարեցեր զիս, և 'ի խորոց անդնդոց երկրէ
հաներ զիս ։ * Յաճախեցեր 'ի զօրութիւնս քո, դարձար 21
և մխիթարեցեր զիս, և 'ի խորոց երկրէ միւսանգամ
հաներ զիս ։ * Արդ և ես խոստովան եղէց քեզ 22
'ի պատրաստութիւն սաղմոսաց Ճշմարիտ ա՟ծ ․ սաղմոս
ասացից քեզ օրհնութ՟բ ս՟րդ Ի՟լի ։ * Ցնծասցեն շըրթունք 23
իմ յորժամ սաղմոս ասիցեմ քեզ, և անձն իմ
զոր և փրկեցեր ։ * Եւս և լեզու իմ՝ զօրհանապազ խօսեսցի 24
զարդարութիւնս քո ։ 'Ի ժամանակի ո՟ք յամօթ լիցին,
և ամաչեսցեն որք խորհէին ինձ չար ։ Տուն ․ իզ ։

'Ի սողոմոն սաղմոս ․ ՀԱ ։ 1

Ա՟ծ զիրաւունս քո արքայի տուր, զարդարութիւնս քո 2
որդւոյ թագաւորի ։ Դատել զժողովուրդս քո
արդարութ՟բ, և զաղքատս քո իրաւամբք ։ * Առցեն լերինք 3
զխաղաղութիւն ժողովրդեան, և բլուրք զարդարութիւն ։
* Իրաւ արասցէ աղքատաց ժողովրդեան, և կեցուսցէ 4
զորդիս անանկաց, և խոնարհեցուսցէ զամբաստանսն ։
* Կացցէ և մնասցէ ը՟ արեւու, յառաջ քան 5
զլուսին ազգէ մինչև յազգ ։ * Իջցէ ո՟պ զանձրև 'ի վ՟ր 6
գեղման, ո՟պ ցօղ ցկի ցօղէ յերկիր ։ * Ծագեսցի յաւուրս 7
ն՟ր արդարութիւն բազում խաղաղութիւն, մինչև կատարեսցի
լուսին ։ * Տիրեսցէ նա 'ի ծովէ մինչև 'ի ծով, 'ի գետոց 8
մինչ 'ի ծագս աշխարհի ։ * Առաջի ն՟ր նախ հնդիկք 9
անկցին, և թշնամիք ն՟ր հող լիզիցեն ։ * Թագաւորք 10
թարսիս և կղզեաց պատարագս մատուսցեն նմա ․ թագաւորք
արաբայ և սաբայ պատարագս բերցեն նմա ։
* Երկիրպագցեն նմա ա՟մ թագաւորք երկրի, և ա՟մ 11
ազգք ծառայեսցեն նմա ։ * Զի փրկեաց զաղքատն 'ի 12
հզօրէ ․ զաղքատ և զտնանկ որոյ ո՛չ է իւր օգնական ։
* Անխայեսցէ նա յաղքատն և 'ի տնանկ, և զանձինս 13
տնանկաց կեցուսցէ ․ * 'ի վաշխից չարաց փրկեսցէ զանձինս 14
ն՟ց ։ Պատուական է անուն ն՟ր առաջի ն՟ց ․ * կեցցէ 15
և տացի նմա յոսկւոյն արաբացւոց ։ Յաղօթս կացցեն
առ նա յա՟մ ժամ, և զօրհանապազ օրհնեսցեն զնա ։
* Եղիցի հաստատութիւն ընդ ա՟մ երկիր, և 'ի վ՟ր գլխոց 16
լերանց ։ Բարձրասցի քան զլիբանան պտուղ ն՟ր ․ ծաղկեսցի
'ի քաղաքի ա՟ն ո՟պ խոտ երկրի ։ * Եղիցի անուն 17
ն՟ր օրհնեալ յաւիտեան ․ զի յառաջ քան զարև է անուն
ն՟ր ։ 'Ի նա օրհնեսցին ա՟մ ազգք երկրի, ա՟մ ազինք երանիցեն
նմա ։ * Օրհնեալ տ՟ր ա՟ծ Ի՟լի որ առնէ զսքանչելիս 18
միայն ․ * և օրհնեալ է անուն տ՟ր փառաց նորա 19
յաւիտեան ․ եղիցի եղիցի ։ Տուն ․ Ի ։ Գոհողոյ ․ խը ։
Կանոնս Գոհողոյ ․ Է ։ Սաղմոս ․ ԺԸ ։ Տունս ՄՃ ։

1 Սաղմոս յասափ ․ ՀԲ ։

Իբրև զի բարի է ա՟ծ Ի՟լի, և որք ուղիղ են սրտիւք ։
2 * Բայց զի իմ փոքր մի և սասանեալ էին ոտք,
3 սակաւիկ մի և գայթագղեալ էին գնացք ։ * Նախանձեցայ
ես ընդ անօրէնս՝ զխաղաղութիւն մեղաւորաց ո՟պ
4 տեսանէի, * ոչ գոյր վրէպ մահու ն՟ց ։ Հաստատուն
5 էին տանջանք ն՟ց, * 'ի վաստակս մարդկան չէին նոքա,
6 և ըստ մարդկան ոչ տանջեսցին ։ * Վ՟ն այսորիկ կալաւ
զն՟ս ամբարտաւանութիւն ․ արկան զիւրեամբք զամպարշտութիւն
7 և զանիրաւութիւն իւրեանց ։ * Ելցէ ո՟պ 'ի ճարպոյ
անիրաւութիւն ն՟ց ․ զի գնացին նոքա ըստ խորհրդոց
8 սրտից իւրեանց ։ * Խորհեցան և խօսեցան չարութ՟բ ․
9 զամպարշտութիւն 'ի բարձունս խորհեցան ։ * Եդին յերկինս
զբերանս իւրեանց, և զլեզուս իւրեանց անցին
10 զերկրաւ ։ * Վ՟ն այսորիկ ժողովուրդ իմ դարձցին այսրէն,
11 և աւուրք իմ լի կատարեալ գտցին 'ի ն՟ս ։ * Ասացին
թէ զիա՞րդ գիտաց ա՟ծ ․ կամ գուցէ՞ արդեւք գիտութիւն
12 առ 'ի բարձրելոյ ։ * Ահա մեղաւորք են և յաջողեալ
13 է ն՟ց, կան և ունին զմեծութիւն աշխարհի ։ * Ասացի՝
'ի զո՞ւր ուրեմն արդարացուցի զսիրտ իմ ․ լուացայց
14 սրբութ՟բ զձեռս իմ, * և եղէ ես խոշտանկեալ զօրհանապազ ․
15 և կշտամբանք իմ ընդ առաւօտս ։ * Թէպէտ
և ասացի, թէ այսպէս պատմեցից ահաւասիկ յազգս
16 որդւոց քոց որոց և ուխտեցի ։ * 'Ի միտ եդի թէ սակայն
17 և այս ջան է առաջի իմ, * մինչև մտից 'ի սրբութիւնս
18 ա՟յ և 'ի միտ առից զկատարած ն՟ց ։ * Սակայն վ՟ն նենգութեան
ն՟ց տարագիր արասցես զնոսա ․ կործանեսցես
19 զն՟ս յամբարտաւանութեան իւրեանց ։ * Իսկ զիա՞րդ եղեն
յաւեր յանկարծակի, սատակեցան պակասեցան
20 կորեան վ՟ն անօրէնութեան իւրեանց, * և եղեն ո՟պ երազք
զարթուցելոց ։ Տ՟ր 'ի քաղաքի քում զպատկերս ն՟ց արհամարհեսցես ․
21 * զի հուր բորբոքեցաւ 'ի սրտի իմում,
22 և երիկամունք իմ այլագունեցան ։ * Ես արհամարհեալ
23 եղէ և ոչ գիտացի ․ * ո՟պ զանասուն համարեցայ առաջի
24 քո, և ես յա՟մ ժամ ը՟ քեզ եմ ։ * Կալար զաջոյ ձեռանէ
իմմէ, 'ի խորհուրդս քո առաջնորդեցեր ինձ, և
25 փառօք ընկալար զիս ։ * Զի՞նչ կայ իմ բնաւ յերկինս,
26 կամ 'ի քէն զի՞նչ ես խնդրեցից յերկրէ ։ * Նուաղեաց
սիրտ իմ և մարմին իմ ․ ա՟ծ սրտի իմոյ, բաժին իմ ա՟ծ
27 յաւիտեան ։ * Ահաւասիկ որք հեռի արարին զանձինս
իւրեանց 'ի քէն կորիցեն ․ սատակեսցես զամենեսեան
28 որ ապստամբ եղեն 'ի քէն ։ * Ինձ մերձենալ առ ա՟ծ
բարի է, և դնել առ տ՟ր զյոյս իմ ․ Պատմել զա՟մ օրհնութիւնս
քո, 'ի դրունս դստեր սիոնի ։ Տուն ․ իդ ։

1 Իմաստութ՟ն յասափ ․ ՀԳ ։

Ընդէ՞ր մերժեցեր ա՟ծ 'ի սպառ ․ բարկացաւ սրտմտութիւն
2 քո 'ի վ՟ր խաշին արօտի քոյ ։ * Յիշեա՛ զժողովուրդ

և ես պատ՛՛ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ զարդարութիւնս քո մինչ 'ի բարձունս ։ (20) Ոմանք ․ Դարձար և մխիթարեցեր զիս ։ (21) Ոսկան ․ Յաճախեցեր զզօրութիւնս ։ (22) Ոմանք ․ Խոստովան եղէց քեզ տ՟ր 'ի պատ՛՛ ։ (23) Ոմանք ․ Սաղմոս ասիցեն ․ կամ, ասացից քեզ ։ (24) Ոմանք ․ 'Ի ժամանակի իբրև յամօթ լի՛՛ ․ ․ ․ որք խնդրէին ինձ չար ։

Սղմ ․ ՀԱ ․ (1) Ոմանք ունին զայս վերնագիր ․ 'Ի կատարած սաղմոս 'ի դաւիթ ։ (2) Ոմանք ․ Եւ զարդարութիւնս ։ (4) Յօրինակին ․ Եւ կեցուսցէ զորդիս անան՛՛ ։ (7) Ոմանք ․ Ծագեսցէ յաւուրս նորա ։ (8) Ոմանք ․ Մինչև 'ի ծագս աշ՛՛ ։ (12) Ոմանք ․ Զաղքատն 'ի ձեռաց հզօրին, զաղքատն և զտնանկն յայնցանէ որ ոչ էր իւր օգնական ։ (14) Ոմանք ․ 'Ի վաշխից չարեաց ․ կամ, 'ի վաշխից և 'ի չարաց ։ (16) Ոմանք ․ Ծաղկեսցեն 'ի քաղաքի ։ (17) Ոմանք ․ Եւ ա՟մ ազինք ։ (19) Ոմանք յաւելուն ․ Յաւիտեան, լցցի փառօք ն՟ր ա՟մ երկիր ․ եղիցի եղիցի ։ Յետ այսորիկ ոսկան յաւելու համար ․ 20 ․ * Պակասեցան օրհնութիւնք 'ի Դաւթէ որդւոյ Յեսսեայ ։ որ ոչ երեւի ուրեք 'ի գրչագիրս մեր ։

Սղմ ․ ՀԲ ․ (1) Ոմանք յաւելուն ․ 'Ի կատարած սաղմոս յա՛՛ ․ ․ ․ բարի է Ի՟լի ա՟ծ ։ (2) Ոմանք ․ Բայց իմ փոքր մի և սա՛՛ ․ ․ ․ գնացք իմ ։ (4) Ոմանք ․ Զի ոչ գոյր վր՛՛ ․ ․ ․ հաստատուն էն ։ (5) Ոմանք ․ Եւ վաստակք մարդկան ․ ․ ․ նոքա ոչ տանջեսցին ։ (7) Ոմանք ․ Անիրաւութիւնք ն՟ց ։ (8) Ոմանք ․ Եւ խօսեցան չարութիւն ․ ․ 'ի բարձունս խօսեցան ։ (10) Ոմանք ․ Դարձցի այսրէն ․ ․ ․ գտցի 'ի նոսա ։ (11) Ոմանք ․ Ասացին զիարդ գի՛՛ ։ (12) Ոմանք ․ Եւ աջողեալ է սոցա ։ (13) Ոմանք ․ Ասացի թէ զուր ուրե՛՛ ։ (13) Ոսկան ․ Լուացից սրբութ՟բ ։ (15) Ոմանք ․ Թէպէտ և ասէի ․ ․ ահաւադիկ յազգ որդ՛՛ ։ (18) Ոմանք ․ Եւ կործանեսցես զն՟ս ։ (19) Ոմանք ․ Եղեն աւեր ․ ․ կորեան վ՟ն անզգամութ՟ն ․ կամ, ամբարտաւանութիւն իւրեանց ։ (20) Ոմանք ․ Ն՟ց անարգեցի ես ։ (21) Ոմանք ․ Այլագունեցին ։ (24) Ոմանք ․ Եւ փառօք քո ընկալար ։ (25) Ոմանք ․ Խնդրեցից յերկրի ։ (26) Ոմանք ․ Բաժին ա՟ծ իմ ես յաւիտեան ։ (27) Ոմանք ․ Սատակեցեր զամենայն ․ կամ, սատակեսցին ամէն որք ։

Սղմ ․ ՀԳ ․ (1) Ոմանք ․ 'Ի կատարած սաղմոս յասափ ։ (2) Ո-

վուրդ քո զոր ստացար իսկզբանէ. փրկեցեր զգաւազան
ժառանգութեան քոյ: Լեառն սիոն այս որ բնակեցեր դու
'ի նմա. * համբարձ զձեռն քո 'ի վ̅ր ամբարտաւանութե̅ 3
նց 'ի սպառ: Որ ինչ անիրաւեցաւ թշնամին 'ի սրբու-
թե̅ քում, * պարծեցան ատելիք քո 'ի մէջ բարեկենդա- 4
նութե̅ քոյ: * Եդին զնշանս իւրեանց 'ի նշանս. և ին- 5
քեանք ոչ ծանեան զելս 'ի վերուստ: Որ̅պ յանտառի
փայտատօք * կոտորեցին զդրունս նր̅, 'ի միասին փայ- 6
տատօք և մրճովք կործանեցին զնա: * Այրեցին 'ի հուր 7
զսրբութի̅ քո. յերկրի պղծեցին զխորան անուան քոյ:
* Ասացին 'ի սիրտս իւրեանց ազգ նց̅ 'ի միասին, ե- 8
կայք լռեցուսցուք զա̅մ տօնս ա̅յ յերկրէ: * Նշանս մեր 9
ինչ ոչ տեսաք, և ոչ ևս գուցէ մարգարէ. և զմեզ ինչ
ոք ոչ ճանաչիցէ: * Մինչև յերբ ա̅ծ նախատէ թշնա- 10
մին, բարկացուցանէ հակառակորդն զանուն սուրբ
քո: * Ընդէ՞ր դարձուցանես զձեռն քո, և զաջ քո 'ի 11
միջոյ ծոցոյ քումմէ 'ի սպառ: * Ա̅ծ թագաւոր մեր յա- 12
ռաջ քան զյաւիտեանս, որ արարեր զփրկութի̅ 'ի մէջ
երկրի: * Դու հաստատեցեր զօրութ̅ քով զծով. դու 13
խորտակեցեր զգլուխս վիշապաց 'ի վ̅ր ջուրց: * Դու 14
փշրեցեր զգլուխ վիշապին, և ետուր զնա կերակուր
զօրացն հնդկաց: * Դու բղխեցուցեր զաղբեւրս և 15
զվտակս, դու ցամաքեցուցեր զգետս սաստիկս: * Քո 16
է տիւ և քո է գիշեր, զլոյս և զարև դու հաստատեցեր.
* և դու հաստատեցեր զա̅մ սահմանս երկրի. զգարուն 17
և զամառն դու ստեղծեր: * Այս յուշ լիցի քեզ զի 18
թշնամին նախատեաց զտ̅ր. ժողովուրդ անզգամ բար-
կացոյց զանուն տ̅ր քո: * Մի մատներ գազանաց զանձն 19
որ խոստովան առնի առ քեզ, և զանձինս տնանկաց քոց
մի մոռանար 'ի սպառ: * Հայեաց յուխտ քո՝ զի լցան 20
տունք ափշելոց յերկրի անիրաւութե̅: * Մի դարձցի 21
տնանկն ամաչեցեալ. այլ աղքատն և տնանկ օրհնես-
ցեն զանուն սուրբ քո: * Արի ա̅ծ և դատեա զդատաս- 22
տանս քո. յիշեա զնախատինս որ յանզգամէն զօր հանա-
պազ: * Մի մոռանար զձայն պաշտօնէից քոց. ամբար- 23
տաւանութե̅ ատելեաց քոց վերասցի հանապազ: Տունք.
իէ: Փոխեղջ. խզ:

'Ի կատարած մի ապականեր. սաղմոս յասափ. երգ առ ասորես- 1
տանեայս. ՀԴ:

Խոստովան եղիցուք առ քեզ ա̅ծ, խոստովան եղիցուք 2
և կարդասցուք զանուն քո: Պատմեցից զա̅մ սքան-
չելիս քո. * յորժամ ժամ առից՝ ես ուղիղ դատեցայց: 3
* Մաշեցաւ երկիր և ա̅մ բնակիչք նր̅. ես հաստատե- 4
ցի զսիւնս նր̅: * Ասացի անօրինաց թէ մի անօրինիք. 5
մեղաւորաց թէ մի բարձրացուցանէք զեղջերս ձեր:
* Մի համբառնայք 'ի բարձունս զեղջերս ձեր, և մի 6
խօսիք զա̅յ անիրաւութի̅: * Զի ոչ յարևելից և ոչ յարև- 7
մտից և ոչ յանապատէ լերանց. այլ ա̅ծ դատաւոր է:
* Զայս խոնարհ առնէ, և զայն բարձրացուցանէ. * բա- 8
ժակ 'ի ձեռին տ̅ն գինի լի անապակ արկեալ. և խոնար- 9
հեցոյց յայսմանէ յայս: Սակայն մրուր նր̅ ոչ սպառես-
ցի, և արբցեն զնա ա̅մ մեղաւորք երկրի: * Ես ցնծա- 10
ցայց յաւիտեան. սաղմոս ասացից ա̅յ յակոբայ: * Զա̅մ 11
եղջերս մեղաւորաց փշրեցից, և բարձր եղիցի եղջեւր
արդարոյ: Տունք. Ժ:

1 'Ի կատարած ընդ օրհնութիւնս. մի ապականեր. Սաղմոս յասափ.
երգ առ ասորեստանեայս. ՀԵ:

2 Յայտնի է 'ի հրէաստանի ա̅ծ, և յի̅է̅լ մեծ է անուն
3 նր̅: * Եղև խաղաղութի̅ տեղի նր̅, և բնակութի̅ նր̅
4 սիոն: * Անդ խորտակեաց տ̅ր զզօրութի̅ աղեղան,
5 զզէն զսուր և զճակատամարտ: * Լուսատու ես դու
6 սքանչելապէս լերանցն յաւիտենից. * խռովեսցին ա-
մենեքեան որ անմիտ էին սրտիւք, ննջեցին զքունս իւր-
եանց և ոչ ինչ գտին: Ամենայն արք 'ի մեծութե̅ ձեռաց
7 իւրեանց. * 'ի սաստէ քումմէ ա̅ծ յակոբայ ննջեցին, և
8 ոյք հեծեալ էին 'ի ձիս: * Դու ահաւոր ես և ո՞վ կա-
9 րէ կալ առաջի քո. * ո՞ր երևեցար դու յերկնից, յայ-
10 նի եղև բարկութի̅ քո: Երկիր երկեաւ և սարսեաց * ի
յառնելն ա̅յ 'ի դատաստան. ընդ ապրեցուցանել զա̅մ
11 հեզս երկրի: * Խորհուրդք մարդկան խոստովան առ-
նին առ քեզ, և ծածկեալք իմաստութ̅ օրհնեսցեն ըզ-
12 քեզ: * Ուխտս դիք և կատարեցէք տն̅ ա̅յ մերոյ, ա-
մենեքեան որ շուրջ էք զնովաւ: Մատուցէք պատա-
13 րագս ահաւորին. * որ քաղէ զհոգիս իշխանաց, ահաւոր
է նա քան զա̅մ թագաւորս երկրի: Տունք. Ժ:

1 'Ի կատարած. վասն իդիթովմայ. Սաղմոս յասափ. ՀԶ:

2 Ձայնիւ իմով ես առ տ̅ր կարդացի, ձայնիւ իմով
3 առ ա̅ծ, և նայեցաւ առ իս: * Յաւուր նեղութե̅
իմոյ զա̅ծ խնդրեցի ձեռօք իմովք, 'ի գիշերի առաջի նր̅
4 և ոչ խաբեցայ: Ոչ կամէր մխիթարել անձն իմ, * յի-
շեցի զա̅ծ և ուրախ եղէ. հոգայի և նուաղէր յիս հոգի
5 իմ: Հանգիստ: * Կանխեցին պահուց աչք իմ, խռո-
6 վեցայ և ոչ խօսեցայ. * խորհեցայ զաւուրսն զառաջինս
7 և զամս յաւիտենից յիշեցի: * Խօսեցայ 'ի գիշերի ընդ
8 սրտի իմում, հոգայի՝ և տառապէր յիս հոգի իմ: * Մի
թէ յաւիտենից մերժեսցէ՞ զիս տ̅ր, և ոչ ևս յաւելու-
9 ցու 'ի հաճել և ևս: * Կամ 'ի սպառ արգելցէ զողոր-
մութի̅ իւր յինէն, կամ կատարեսցէ զբան իւր ազգէ
10 մինչև յազգ: * Կամ մոռասցի՞ գթալ ա̅ծ իմ և ևս, կամ
11 արգելցէ՞ զգթութի̅ իւր բարկութե̅ իւրով: * Ասացի
թէ այժմ սկսայ. այս է նորոգումն աջոյ բարձրելոյն:
12 * Յիշեցի զգործս տ̅ն իսկզբանէ, յիշեցի զսքանչելիս
13 նր̅: * Խօսեցայ յա̅մ գործս քո, և 'ի ձեռագործս քո
14 խորհեցայ: * Ա̅ծ 'ի սրբութե̅ են ճանապարհք քո. ո՞վ
15 է ա̅ծ մեծ որ̅պ զա̅ծ մեր. * դու ես ա̅ծ որ առնես զսքան-
16 չելիս: Ցուցեր ժողովրդեան քում զզօրութի̅ քո. * փըր-
կեցեր բազկաւ քով զժողովուրդս քո զորդիսն յակով-
17 բայ և յովսեփու: Հանգիստ: * Տեսին զքեզ ջուրք ա̅ծ,
18 տեսին զքեզ ջուրք և երկեան, և խորք խռովեցան * 'ի
ձայնէ ջուրց բազմաց: Ձայն ետուն ամպք, քանզի և
19 նետք քո գնան * 'ի ձայնէ որոտալոյ քոյ անուի: Երևե-
ցան փայլատակունք քո տիեզերաց, խռովեցաւ և դո-
20 ղաց երկիր: * 'Ի ծովս են ճանապարհք քո, և շաւիղք
21 քո 'ի ջուրս բազումս, և հետք քո ոչ ևս երևին: * Առաջ-
նորդեցեր ո̅պ խաշինս ժողովրդեան քոյ, 'ի ձեռն մով-
սիսի և ահարոնի: Տունք. ժէ: Փոխեղջ. լէ:

Ի

մանք. Այս է, ուր բնակեցար դու 'ի նմա: (3) Ոմանք. Որ ինչ անօրինեցաւ թշ": (4) Ոմանք. Բարեկենդանութե̅ իւրեանց: (6) Ոմանք. Զդրունս նց̅.. կործանեցին զնս: (7) Ոմանք. Յերկիր պղծեցին: (13) Ոմանք. Խորտակեցեր զգլուխ վիշապին 'ի վ̅ր ջուրցն: (15) Ոմանք. Ցամաքեցուցեր զջուրս սաստ": (16) Ոմանք. Զարև դու արարեր: (21) Ոմանք. Այլ աղքատք և տնանկք օրհ":
Սղմ. ՀԴ. (1) Ոմանք. Սաղմոս օրհնութե̅ ասափայ: (2) Ոմանք. Զանուն տ̅ր քո: (3) Ոմանք. Ես ուղիղս դատեցայց: (5) Ոմանք. Թէ մի բարձրէք զեղջերս ձեր: (9) Ոմանք. Եւ խոնարհեցուցանէ յայսմանէ: (9) Յօրինակին գրեր. Եւ արբցեն զնա ա̅մ մեղա": (10) Ոմանք. Ես ցնծացայց յաւիտեանս յաւիտենից ասա":
Սղմ. ՀԵ. (6) Ոմանք. Ոյք անմիտ էին սրտ".. և ինչ ոչ գտին.. 'ի մեծութի̅ ձե": (7) Ոմանք. Ննջեցին ոյք հեծեալ էին: (8) Ոմանք. Եւ ո՞ կարէ կալ: (13) Ոմանք. Որ քաղէ զհոգիս:
Սղմ. ՀԶ. (4) Ոմանք. Եւ նուաղեաց յիս հոգի իմ: (10) 'Ի հին գրչաց տառս ոմանք նշանակեն. (Մէջն է սաղմոսին:) (11) Ոմանք. Ասացի այժմ սկսայ: (13) Ոմանք. Խորհեցայ յա̅մ 'ի գործս քո: (15) Ոմանք. Զզօրութիւն քո: (16) Ոմանք. Զժողովուրդ քո: (19) Ոմանք. Ձայն որոտալոյ քո յանուի: (20) Ոմանք. Եւ հետք քո ոչ երևին: (21) Յօրինակին. Մովսիսի և Ահարոնի:

Իմաստութե̃ն յասափ. ՀԷ: 1

Նայեցարուք ժողովուրդք յօրէնս իմ, խոնարհեցու֊
ցէք զունկն ձեր 'ի բանս բերանոյ իմոյ: * Բացից 2
առակօք զբերան իմ, խօսեցայց զառակս իսկզբանէ:
* Ոպ̃ լուաք և ծանեաք զայս, և հարքն մեր պատմե֊ 3
ցին մեզ: * Ոչ ինչ ծածկեցաւ յորդւոց նց̃ յազգ յայլ, 4
պատմել զօրհնութիւնս տն̃ զզօրութի̃ և զսքանչելիս իւր
զոր արար: * Հաստատեաց զվկայութի̃ իւր առ յակովբ, 5
և օրէնս եդ 'ի վ̃ր Ի̃ղի: Որ ինչ միանգամ պատուիրեաց
հարցն մերոց, ցուցանել զայս որդւոց իւրեանց, * զի 6
ծանիցեն յազգ յայլ: Որդիք որ ծնանիցին յարիցեն և պատ֊
մեսցեն զայս որդւոց իւրեանց. * զի դիցեն առ ա̃ծ զյոյս 7
իւրեանց, և մի մոռասցին զգործս ա̃յ: Զպատուիրանս
նր̃ խնդրելով խնդրեսցեն, * և մի եղիցին ոպ̃ և հարք 8
իւրեանց: Ազգ չար և դառնացօղ, ազգ որ ոչ ուղղեաց
զսիրտ իւր և ոչ հաստատեաց առ ա̃ծ զոգի իւր: * Որ֊ 9
դիք եփրեմի լարեալք և աղեղնաձիգք, յաւուր պատե֊
րազմի կապարձս դարձուցին: * Ոչ կացին նոքա յուխ֊ 10
տի տն̃, և ըստ իրաւանց նր̃ ոչ կամեցան գնալ: * Մո֊ 11
ռացան զերախտիս նր̃, և զսքանչելիսն զոր եցոյց նց̃:
* Առաջի հարց նց̃ զոր արար զսքանչելիս իւր, յերկ֊ 12
րին եգիպտացւոց և 'ի դաշտին տայանու: * Հերձ ըղ֊ 13
ծովն և անցոյց զն̃ս, կացոյց զջուրս որպէս 'ի տիկս:
* Առաջնորդեաց նց̃ ամպով 'ի տուէ, և զա̃մ գիշեր 'ի 14
լոյս հրոյ: * Հերձ զվէմն յանապատի, և ետ ըմպել նց̃ 15
ոպ̃ 'ի խորոց մեծէ: * Հան զջուրն 'ի վիմէ, և հոսեաց 16
ոպ̃ զգետս զջուրս: * Սակայն յաւելին 'ի մեղանչել, և 17
ևս բարկացուցին զբարձրեալն յանջրդի: * Փորձեցին 18
զա̃ծ 'ի սիրտս իւրեանց, 'ի խնդրել զկերակուր անձանց
իւրեանց: * Տրտնջեցին զա̃յ և ասացին, միթէ կարօղ 19
իցէ ա̃ծ պատրաստել սեղան յանապատի: * Քանզի 20
հարկանէր զվէմն՝ և հոսէին ջուրք, և վտակք խաղային
'ի նմանէ: Այլ՝ հա՞ց ևս կարասցէ տալ նա մեզ, կամ
պատրաստէ սեղան ժողովրդեան իւրոյ: * Վ̃ս այսորիկ 21
լուաւ զայս տր̃ և յապաղեաց. հուր բորբոքեցաւ 'ի
յակովբ, բարկութի̃ ել 'ի վ̃ր Ի̃ղի: * Ոչ հաւատացին 22
յա̃ծ, և ոչ յուսացան 'ի փրկութի̃ նր̃: * Հրաման ետ 23
ամպոց 'ի վերուստ և զդրունս երկնից եբաց, * և տե֊ 24
ղեաց 'ի նս̃ մանանայ կերակուր: Զհաց երկնից ետ նց̃,
* զհաց հրեշտակաց կերան մարդիկ. իջոյց 'ի նս̃ կերա֊ 25
կուր 'ի լիութի̃: * Հան զհողմ հարաւոյ, և ա̃ծ զօրութ̃ 26
իւրով զհիւսիսի: * Տեղեաց 'ի նս̃ միս ոպ̃ հող, ոպ̃ զա֊ 27
ւազ ծովու զթռչունս թեւաւորս: * Արկ 'ի մէջ բա֊ 28
նակի նց̃, և շուրջ զվրանօք նց̃: * Կերան և յագեցան 29
յոյժ, զցանկութի̃ նց̃ ետ նց̃, * և ոչինչ կարօտ եղեն 'ի 30
ցանկութե̃ իւրեանց: Մինչդեռ կերակուրք 'ի բերանս
իւրեանց էին, * բարկութի̃ ա̃յ ել 'ի վ̃ր նց̃: Սպան ըղ֊ 31
բաղումս 'ի նց̃նէ, և զընտիր ընտիրս յի̃ղէ սատակեաց:
* Յայսմ ա̃մի մեղան և ևս, և ոչ հաւատացին սքանչե֊ 32
լեաց նր̃: * Պակասեցան յունայնութե̃ աւուրք նց̃, և 33
ամք նց̃ փութապէս անցին: * Յորժամ սպանանէր զն̃ս 34
խնդրէին զնա, դառնային և առաւօտ առնէին առ ա̃ծ:
* Յիշեցին զի ա̃ծ օգնական էր նց̃, ա̃ծ բարձրեալ փըր֊ 35
կիչ էր նց̃: * Սիրեցին զնա բերանօք իւրեանց, և լեզ֊ 36
ուօք իւրեանց ստեցին նմա. * և սիրտք իւրեանց ոչ էին 37
ուղիղ ընդ նմա, և ոչ հաւատացին ուխտի նր̃: * Այլ 38
նա ինքն գթած էր, քաւէր զմեղս նց̃՝ և ոչ ապականէր:
Յաճախէր դարձուցանել զբարկութի̃, և ոչ բորբոքէր
39 զա̃մ սրտմտութի̃ իւր: * Յիշեաց թէ մարմին են նոքա.
40 հոգի որ ելանէ՝ և ոչ ևս դառնայ: * Քանիցս անգամ
դառնացուցին զնա յանապատի, բարկացուցին զբարձ֊
41 րեալն յանջրդի: * Դարձան և փորձեցին զա̃ծ, և զսր̃ն
42 Ի̃ղի զայրացուցին: * Ոչ յիշեցին զձեռն նր̃ յաւուր յո֊
43 րում փրկեաց զն̃ս 'ի ձեռաց նեղչաց նց̃: * Ոպ̃ արար
զնշանս և զարուեստս իւր յերկրին եգիպտացւոց, և 'ի
44 դաշտին տայանու: * Դարձոյց յարիւն զգետս նց̃, և
45 զանձրևս նց̃ զի մի արբցեն: * Առաքեաց 'ի նս̃ շանա֊
46 ճանճ և եկեր զն̃ս, և գորտիւ ապականեաց զն̃ս: * Ետ
47 ժանդոյ զպտուղ նց̃, և զվաստակս նց̃ մարախոյ: * Հար
48 կարկտիւ զայգիս նց̃, և զթզենիս նց̃ եղեամբ: * Մատ֊
նեաց 'ի կարկուտ զանասունս նց̃, զստացուածս նոցա
49 հրով դատեցաւ: * Առաքեաց 'ի նս̃ զսրտմտութի̃ բար֊
կութե̃ իւրոյ, զսրտմտութի̃ բարկութե̃ և զնեղութե̃:
Առաքեաց 'ի նոսա տանջանս 'ի ձեռն հրեշտակի չարի.
50 * դիմեցոյց 'ի նս̃ զսրտմտութի̃ բարկութե̃ իւրոյ: Ո՛չ
անխայեաց 'ի մահուանէ զանձինս նց̃, և զանասունս
51 նց̃ 'ի մա՛հ մատնեաց: * Եհա՛ր զա̃մ անդրանիկս եգիպ֊
տացւոց, զսկիզբն ա̃մ վաստակոյ նց̃ 'ի յարկս քամայ:
52 Հանգիստ: * Հորդան ետ ոպ̃ խաշին ժողովրդեան իւ֊
53 րոյ. և եհան զն̃ս ոպ̃ հօտ յանապատ: * Առաջնորդեաց
նց̃ յուսով, և ոչ երկեան, և զթշնամիս նց̃ ծով ծած֊
54 կեաց: * Եհան զն̃ս 'ի լեառն սրբութե̃ իւրոյ, լեառն՝
այն զոր ստացեալ էր աջոյ նր̃: Մերժեաց յերեսաց նց̃
զհեթանոսս, վիճակեցոյց 'ի նս̃ զվիճակ ժառանգութե̃
55 իւրոյ, * և բնակեցոյց 'ի յարկս նց̃ զազգն Ի̃ղի: * Փոր֊
56 ձեցին դառնացուցին զա̃ծ բարձրեալ, և զվկայութի̃ նր̃
57 ոչ պահեցին: * Դարձան խոտորեցան ոպ̃ և հարք իւր֊
58 եանց, դարձան և եղեն ոպ̃ զաղեղն թեւր: * Դարձան
բարկացուցին զնա 'ի բագինս իւրեանց, և դրօշելովք
59 իւրեանց նախանձ արկին նմա: * Լուաւ ա̃ծ և արհա֊
60 մարհեաց զն̃ս, և անարգեաց յոյժ զի̃ղ: * Մերժեաց
յիւրմէ զխորանն 'ի սելով, խորան զոր բնակեցո՛յց 'ի
61 մէջ մարդկան: * Մատնեաց 'ի գերութի̃ զզօրութի̃ս
62 նց̃, և զգեղս նց̃ 'ի ձեռս թշնամեաց նց̃: * Արգել 'ի
սուր զժողովուրդ իւր, և զժառանգութի̃ իւր անտես
63 արար: * Զերիտասարդս նց̃ եկեր հուր, և վ̃ս կուսա֊
64 նաց նց̃ ոչ ոք սգացաւ: * Քահանայք նոցա անկան 'ի
65 սուր, և զայրիս նց̃ ոչ ոք էր որ լայր: * Զարթեաւ ոպ̃
66 'ի քնոյ տր̃, ոպ̃ հզօր գի թափէ զգինի: * Եհար յետս
զթշնամիս իւր, նախատինս յաւիտենից արար զնոսա:
67 * Մերժեաց նա զխորանն յովսեփու, և զազգն եփրե֊
68 մի նա ոչ ընտրեաց: * Այլ ընտրեաց նա զազգն յու֊
69 դայ. լեառն սիոնի զոր և սիրեաց: * Շինեաց որպէս
միեղջերոյ զսրբութի̃ նր̃ յերկրի հաստատեաց զնա յա֊
70 ւիտեան: * Ընտրեաց զդաւիթ ծառայ իւր և ընկալաւ
զնա 'ի հօտէ խաշանց, 'ի վերջին ծնելոցն ընկալաւ զնա:
71 * Հովուել զյակովբ ծառայ իւր, և զի̃ղ ժառանգու֊
72 թի̃ իւր. * Արածէր զնոսա իմաստութե̃ սրտի իւ֊
րոյ, յանմեղութի̃ ձեռաց իւրոց առաջնորդէր նոցա:

Տունք. ՀԴ:

Սղմ. ՀԷ. (1) Ոմանք առնեն վերնագիր. 'Ի կատարած սաղմոս յասափ... Նայեցարուք ժողովուրդք իմ: (2) Ոմանք. Բացից առակաւ: (6) Ոմանք. Զի ծանիցէ յազգ յայլ: (8) Ոմանք. Առ ա̃ծ զհոգի իւր: (9) Ոմանք. Եփրեմի լիադերկք և մնդա'': (11) Ոմանք. Եւ զսքանչելիս նորա զոր ե'': (16) Ոմանք. Հան զջուրսն 'ի վիմէն: (17) Ոմանք. Սակայն յաւելան 'ի մե'': (20) Ոմանք. Կամ պատրաստեսցէ. և ոմանք. պատրաստել: (21) Ոմանք. Եւ բարկութի̃ ել: (22) Ոմանք. Զի ոչ հաւատացին: (23) Ոմանք. Որ հրաման ետ: (24) Ոմանք. Եւ տեղաց.. 'ի կերակուր: (25) Ոմանք. Եւ իջոյց 'ի նս̃: (31) Ոմանք. Բարկութի̃ ա̃յ էջ 'ի վերայ նց̃.. և զընտիր ընտիր Ի̃ղի սա'':

(37) Ոմանք. Եւ սիրտք նց̃ ոչ էին: (38) Ոմանք. Զբարկութի̃ իւր, և ոչ բորբոքեաց զա̃մ: (39) Ոմանք. Նոքա. և ոգի որ ելանէ և այլ ոչ դառնայ: (46) Ոմանք. Ետ ժանկոյ զպտուղս: (47) Ոմանք. Եհար կարկտիւ: (48) Ոմանք. Եւ զստացուածս: (49) Յօրինակին պակասէր. Բարկութե̃ իւրոյ, զսրտմտութե̃ բարկութե̃ և զնեղութի̃: (51) Ոմանք. Հար զա̃մ անդրա''... ա̃մ վաստակոց նոցա յարկս քամայ: (54) Ոմանք. Հան զն̃ս.. զոր ստացաւ աջ նր̃: (57) Ոմանք. Դարձեալ խոտո'': (58) Ոմանք. Դարձեալ բար'': (61) Ոմանք. Զզօրութի̃ նց̃, և զգեղ նոցա: (66) Ոմանք. Հար յետս զթշ'': (68) Ոմանք. Զլեառն սիոնի: (70) Ոմանք. Եւ 'ի վերջին ծնելոց:

Սաղմոս յասափ․ ՀԸ։ 1

Ած̅ մտին հեթանոսք 'ի ժառանգութիւն քո․ պղծեցին
զտաճար սուրբ քո։ Արարին զեմ̅ ոպ̅ հիւղս մրգապահաց․
* արկին զդիակունս ծառայից քոց գէշ թռչնոց 2
երկնից, և զմարմինս սրբոց քոց գազանաց երկրի։
* Հեղին զարիւնս նց̅ ոպ̅ ջուր շուրջ զեմաւ, և ոչ ոք 3
էր որ թաղէր զնս̅։ * Եղաք մեք նախատինք դրացեաց 4
մերոց․ ծաղր և այպն կատականաց այնոցիկ որ շուրջ
էին զմեւք։ * Մինչև յե՞րբ տր̅ բարկանաս դու 'ի սպառ, 5
բորբոքեսցի ոպ̅ հուր նախանձ քո։ * Հեղ զբարկութիւն 6
քո 'ի վր̅ ազգաց որ զքեզ ոչ ճանաչեցին, 'ի վր̅ թագաւորաց
որ զանուն քո ոչ կարդացին․ * զի կերան 7
զյակովբ և զտեղի նր̅ աւերեցին։ * Մի յիշեր զմեղս 8
մեր զառաջինս, վաղվաղ եկեսցէ առ մեզ ողորմութիւն քո
զի աղքատացաք յոյժ։ * Օգնեա՛ մեզ ած̅ փրկիչ մեր, 9
վասն փառաց անուան քոյ։ Տր̅ փրկեա՛ զմեզ և քաւեա՛
զմեղս մեր վս̅ անուան քոյ։ * Մի՛ երբէք ասասցեն 'ի 10
հեթանոսս, թէ ուր է ած̅ նց̅։ Այլ յայտնի լիցի
'ի վր̅ հեթանոսաց առաջի աչաց մերոց, առ 'ի խնդրել
զվրէժ արեանց ծառայից քոց որ հեղաւ։ * Մտցէ առաջի 11
քո հեծութիւն կապելոց․ ըստ մեծութեան բազկի քո
շահեա՛ դու զորդիս սպանելոց։ * Հատո՛ դրացեաց մերոց 12
եւթնպատիկ 'ի ծոցն նց̅, նախատինս զոր նախատեցին
զքեզ տր̅։ * Մեք ժողովուրդք և խաշն արօտի 13
քոյ խոստովան եղիցուք առ քեզ յաւիտեան, ազգէ
յազգ պատմեսցուք զօրհնութիւնս քո։ Տունք․ ԺԴ։

'Ի կատարած․ 'ի վերայ փոփոխելոցն վկայութիւն․ ասափայ սաղմոս 'ի վերայ ասորեստանեայցն․ ՀԹ։ 1

Որ հովուեսդ իլ̅ի նայեաց, որ առաջնորդես ոպ̅ խաշին 2
յովսեփու։ Որ նստիսդ 'ի քրովբէս յայտնեա՛
* առաջի եփրեմի բենիամինի և մանասէի։ Զարթո՛ 3
զզօրութիւն քո, և եկ կեցուցանել զմեզ։ * Ած̅ զօրութե̅ց 4
դարձո՛ զմեզ, երևեցո՛ զերեսս քո 'ի մեզ և կեցցուք։
* Տր̅ ած̅ զօրութե̅ց մինչև յե՞րբ բարկանաս յաղօթս ծառայից 5
քոց։ * Ջամբեցեր մեզ հաց արտասուաց, և արբուցեր 6
մեզ արտասուս չափով։ * Արարեր զմեզ նախատինս 7
դրացեաց մերոց, այպն կատականաց թշնամեաց
մերոց։ * Ած̅ զօրութե̅ց դարձո՛ զմեզ, երևեցո՛ 8
զերեսս քո 'ի մեզ և կեցցուք։ * Այգի յեգիպտոսէ փոխեցեր․ 9
հաներ զհեթանոսս և զնս̅ տնկեցեր, * և առաջնորդեցեր 10
նմա։ Հաստատեցեր զարմատս նր̅ և ելից
զերկիր․ * ծածկեաց զլերինս հովանի նր̅, և բարունակք 11
նր̅ զմայր այ̅։ * Ձգեաց զորթ իւր մինչև 'ի 12
ծով, մինչև 'ի գետս են շառաւեղք նր̅։ * Ընդէ՞ր քակեցեր 13
զցանգ նր̅, կթեն զնա անցաւորք ճանապարհի։
* Ապականեաց զնա խոզ անտառի, և երէ վայրի արածեցաւ 14
'ի նմա։ * Ած̅ զօրութե̅ց դա՛րձ հայեա՛ց յերկնից 15
և տե՛ս, ա՛յց արա այգւոյս այսմիկ * և զարման տա՛ր 16
սմա զոր տնկեաց աջ քո։ 'Ի վր̅ որդւոյ մարդոյ զոր զօրացուցեր
զնա 'ի քեզ, * այրեցեա՛լ 'ի հուր, աւերեալ, 17
և 'ի սաստէ քումմէ կորիցէ։ * Եղիցի ձեռն քո 'ի վր̅ 18
առն, աջ քո 'ի վր̅ որդւոյ մարդոյ զոր զօրացուցեր
զնա 'ի քեզ։ * Ո՛չ և 'ի բացէ եղիցուք մեք 'ի քէն․ կեցուսցես 19
դու զմեզ, և զանուն քո տր̅ կարդասցուք։
20 * Ած̅ զօրութե̅ց դարձո՛ զմեզ, երևեցո՛ զերեսս քո 'ի
մեզ և կեցցուք։ Տունք․ ԺԸ։

1 'Ի կատարած․ վասն հնձանաց․ Սաղմոս յասափ․ հինգերորդ շաբաթուց․ Ձ։

2 Ցնծացէք առ ած̅ օգնական է մեր աղաղակեցէք առ
3 ած̅ յակովբայ։ * Առէք սաղմոս և տուք օրհնու-
4 թիւն, սաղմոս ասացէք նմա 'ի ձայն քաղցրութե̅։ * Փո՛ղ
հարէք 'ի գլուխս ամսոց, յաւուր նշանաւորի տարե-
5 կանաց մերոց։ * Հրաման է այս իլ̅ի, և իրաւունք են
6 այ̅ յակովբայ։ * Վկայութիւն յովսեփու զոր եդ ը̅ նմա․
ոպ̅ ելանէր նա յերկրէն եգիպտացւոց, լեզու զոր ոչ
7 գիտէր լուաւ։ * 'Ի բա՛ց արար 'ի բեռանց զթիկունս նր̅,
8 և զձեռս նր̅ յարդի և 'ի թիոյ ծառայութե̅։ * 'Ի նեղութե̅
կարդացեր առ իս և փրկեցի զքեզ, լուայ քեզ 'ի գաղտ-
նութե̅ մրրկին, և փորձեցի զքեզ 'ի վր̅ ջուրցն հակա-
9 ռակութե̅։ * Լո՛ւր ժողովուրդ իմ և վկայեմ քեզ, և
10 իէլ̅ թէ լուիցես ինձ։ * Մի՛ և եղիցին քեզ աստուածք
առժամայնք․ և մի՛ երկիրպագանիցես դու աստուծոյ
11 օտարի։ * Ես եմ տր̅ ած̅ քո որ հանի զքեզ յերկրէն
12 եգիպտացւոց, բա՛ց զբերան քո և լցից զդա։ * Ժողո-
վուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի իմում, և իէլ̅ յիս ինչ ոչ
13 նայեցաւ։ * Բարձի թողի զնս̅ երթալ զհետ կամաց
սրտից իւրեանց, զի գնասցեն նոքա ըստ կամս անձանց
14 իւրեանց։ * Զի թէ ժողովրդեան իմոյ լուեալ էր ինձ,
15 կամ իլ̅ի զճանապարհս իմ գնացեալ էր։ * Ոպ̅ զաչինչ
խոնարհ արարեալ էր իմ զթշնամիս նր̅, 'ի վր̅ նեղչաց
16 նորա արկեալ էր զձեռն իմ։ * Թշնամիք տն̅ ստեցին
17 նմա, եղիցին ժամանակք նց̅ յաշխարհի։ * Կերակրեաց
զնս̅ 'ի պարարտութե̅ ցորենոյ, 'ի վիմէ մեղր յագեցոյց
'ի նս̅։ Տունք․ ԺԶ։

1 Սաղմոս յասափ․ ՁԱ։

Ած̅ եկաց 'ի ժողովս աստուածոց, և 'ի միջի նց̅ դա-
2 տէր զնս̅։ * Մինչև յե՞րբ դատիք անիրաւութե̅,
3 և ակն առնուք մեղաւորաց։ * Դատ արարէք որբոյն
և այրւոյ․ իրաւունս արարէք տնանկին և խոնարհի։
4 * Ապրեցուցէք զաղքատն և զտնանկ, 'ի ձեռաց մեղա-
5 ւորի փրկեցէք զնս̅։ * Ո՛չ իմացան և ոչ 'ի միտ առին,
'ի խաւարի գնացին, և շարժեցան ամ̅ հիմունք երկրի։
6 * Ես ասացի թէ աստուածք իցէք, կամ որդիք բարձ-
7 րելոյ ամենեքեան։ * Դուք աւադիկ ոպ̅ մարդիկ մե-
8 ռանիք, և ոպ̅ զմի յիշխանաց անկանիք։ * Արի՛ ած̅ և
դատեա՛ զերկիր, զի դու ժառանգեսցես զամ̅ հեթա-
նոսս։ Տունք․ Է։ Գոբղայս․ ԾԷ։

1 Օրհնութիւն․ Սաղմոս յասափ․ ՁԲ։

2 Ած̅ ո՞ քեզ նմանիցէ․ մի՛ լռեր և մի՛ դադարեր ած̅։
3 * Զի ահա թշնամիք քո գոչեցին, և ատելիք քո
4 համբարձին զգլուխս իւրեանց։ * 'Ի վր̅ ժողովրդեան
քո խորամանկեցին զգիտուն, խորհեցան 'ի վր̅ սրբոց
5 քոց և ասացին։ * Եկայք սատակեսցուք զնս̅ յազգաց,
6 և մի՛ յիշեսցի անուն իլ̅ի և ևս։ * Խորհեցան միաբանու-
7 թե̅ 'ի միասին, վս̅ քո ուխտ արարին։ * Բնակք եդով-
մայեց-

Սղմ․ ՀԸ․ (1) Ոմանք․ 'Ի կատարած սաղմոս յասափ․․․ ոպ̅ զհիւղս մր"։ (4) Ոմանք․ Եղեաք մեք նախատինս։ (6) Ոսկան․ Որք զքեզ ոչ ճանաչեցին։ (8) Ոմանք․ Ողորմութիւն քո տր̅, զի։ (9) Ոմանք․ Վս̅ մեծի փառաց ան"։ (10) Այլք․ Զվրէժ արեան ծառ"։ (10) Ոմանք․ Ուր և հեղաւ։ (12) Ոմանք․ 'Ի ծոցս նոցա․ նախատինս իւրեանց զոր նախա"։ (13) Ոմանք․ Մեք ժողովուրդ և խաշն։
Սղմ․ ՀԹ․ (1) Ոմանք․ Զառանցելոց․ սաղմոս յասափ․ 'ի վերայ եթովպացւոց։ (2) Ոսկան․ Որ հովուեսդ իլ̅ի։ (2)(3) Ոմանք․ Որ նստիս 'ի քրով"․․ յայտնեաց․․ և եկ 'ի կեցուցանել։ (9) Ոսկան․ Եւ զնա տնկեցեր։ (11) Ոմանք․ Եւ բարունակ նր̅ զմայրս այ̅։ (17) Ոմանք․ 'Ի հուր, և աւերեալ․ 'ի սաստէ քումմէ։ (19) Ոմանք․ Ոչ և 'ի բաց․ կամ, 'ի բացեայ եղիցուք։

Սղմ․ Ձ․ (1) Ոմանք․ 'Ի վր̅ հնձանաց․․ հերդ շաբաթու։ (2) Ոմանք․ Զի օգնական մեր է, աղա"։ (3) Ոմանք․ Առէք սաղմոսք, և։ (5) Ոմանք․ Հրաման է այս յիլ̅ի։ (7) Ոմանք․ 'Ի բաց արարի 'ի բեռանց․․ և զձեռն յորթ․ կամ, յորդ և 'ի թի ծառայելոյ։ Ոպ̅ ոսկան․ 'Ի բաց արար։ (8) Ոմանք․ 'Ի նեղութե̅ կարդասցես առ իս, և փրկեցից զքեզ․ լուայց քեզ․․․ և փորձեցից զքեզ։ (14) Ոմանք․ Եթէ ժողովրդեան իմոյ լու"։ (15) Ոմանք․ Զթշնամիս նց̅, և 'ի վր̅ նեղչաց նց̅․․ զձեռս իմ։ (16) Ոմանք․ Եւ եղիցին ժմկք։ (17) Ոմանք․ Եւ 'ի վիմէ մեղր յագեցոյց զնս̅․ կամ, նոցա։
Սղմ․ ՁԱ․ (1) Ոմանք․ 'Ի ժողովս աստուածոց։ (7) Ոմանք․ Դուք ահաւադիկ ոպ̅ զմարդիկ մեռանիք։
Սղմ․ ՁԲ․ (1) Ոմանք․ Օրհնութիւն սաղմոսաց յասափ և

մայեցւոց և իսմայելացիք, մովաբ և հագարացիք։ *Գե֊ 8
բաղ՝ ամոնի՝ ամաղէկ, և այլազգիքն ա՟մ բնակչօքն հան֊
դերձ ծուրաւ։ *Նա՝ և ասուր եկեալ էր ընդ ն՟ս․ ամե֊ 9
նեքեան սոքա զօրավիգն էին որդւոցն ղովտայ։ *Արա 10
զն՟ս որպէս զմադիամ, որպէս զսիսարա, որպէս զյաբին 'ի ծոր֊
ծորսն կիսոնի։ *Սատակեցան նոքա յակնա դովրայ, 11
և եղեն որպէս աղբ երկրի։ *Արա զիշխանս ն՟ց որպէս զո֊ 12
րէբն, զզէբն, զզեբէէ, և զսաղմանա և զա՟մ իշխանս ն՟ց։
*Որք ասացին՝ ժառանգեսցուք 'ի մեզ զսրբութի ա՟յ։ 13
*Ա՟ծ իմ արա զն՟ս որպէս զանիւ, որպէս զեղէգն առաջի 14
հողմոյ։ *Որպէս հուր զի այրէ զանտառ, որպէս բոց զի կիզու 15
զլերինս։ *Այնպէս հալածեսցես զն՟ս մրրկաւ քով, և 16
բարկութ՟ քով խռովեցուսցես զն՟ս։ *Լից զերեսս ն՟ց 17
անարգանօք, և խնդրեսցեն զանուն քո տ՟ր։ *Ամա֊ 18
չեսցեն և խռովեսցին յաւիտեանս յաւիտենից, և ամօ֊
թալից կորիցեն։ *Ծանիցեն զի անուն քո տ՟ր է, և 19
դու միայն բարձրեալ ես 'ի վ՟ր ա՟մ երկրի։ Տուն․ ժ՟ը։

'Ի կատարած․ վ՟ն հնձանաց․ որդւոցն կորխայ սաղմոս․ ՁԳ։ 1

Որպէս սիրելի են յարկք քո տ՟ր զօրութե՟ց, *ցանկայ 2
և փափագէ անձն իմ 'ի գաւիթս քո։ Սիրտ իմ և 3
մարմին իմ՝ ցնծասցեն առ ա՟ծ կենդանի։ *Քանզի 4
ճնճղուկ եգիտ իւր տուն․ և տատրակ զբոյն ուր դի֊
ցէ զձագս իւր։ Սեղան քո տ՟ր զօրութե՟ց, թագաւոր
իմ և ա՟ծ իմ։ *Երանի ամենեցուն որ բնակեալ են 'ի 5
տան տ՟ն, յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեսցեն զքեզ։
*Երանեալ է այր որոյ օգնութի իւր 'ի քէն է․ ելս ե֊ 6
դ 'ի միտս իւրում *'ի հովտէս տրտմութե 'ի տեղւոջ յո֊ 7
րում ուխտեաց։ *Օրհնութի տացէ որ զօրէնս դնէ, 8
գնասցէ նա 'ի զօրութէ 'ի զօրութի, և երեւեսցի ա՟ծ հր֊
րեշտակաց 'ի սիոնի։ *Տ՟ր ա՟ծ զօրութե՟ց լո՛ւր աղօթից 9
իմոց, ունկն դիր ա՟ծ յակովբայ։ *Ընդունելի ես դու 10
մեր, տես ա՟ծ և նայեա՛ յերեսս օծելոյ քոյ։ *Վասն զի 11
լաւ է ինձ մի օր 'ի գաւիթս քո, քան զհազարս։ Ընտ֊
րեցի ը՟ աղբ գալ 'ի տան ա՟յ, առաւել քան զբնակա֊
նալ 'ի յարկս մեղաւորաց։ *Զողորմութի և զճշմար֊ 12
տութի սիրէ տ՟ր ա՟ծ, զշնորհս և զփառս տացէ։ *Տ՟ր 13
ոչ պակաս առնէ զողորմութի իւր յայնցանէ, որ գնան
յանբծութե։ Տ՟ր ա՟ծ զօրութե՟ց երանեալ է այր որ
յուսայ 'ի քեզ։ Տուն․ ժ՟գ։

'Ի կատարած․ որդւոցն կորխայ սաղմոս․ ՁԴ։ 1

Հաճեցար տ՟ր ընդ երկիր քո, և դարձուցեր զգե֊ 2
րութիւն յակովբայ։ *Թողեր զանօրէնութի ժո֊ 3
ղովրդեան քոյ, ծածկեցեր զա՟մ մեղս ն՟ց։ *Լռեցուցեր 4
զա՟մ սրտմտութիս քո, դարձար 'ի բարկութէ սրտմտութե
քո։ *Դարձ առ մեզ ա՟ծ փրկիչ մեր, և դարձո ըզ֊ 5
սրտմտութիս քո 'ի մէնջ։ *Մի՛ յաւիտեան բարկանար 6
մեզ տ՟ր, և մի՛ ձգեր զբարկութի քո ազգէ մինչև յազգ։
*Ա՟ծ դու դարձեալ կեցուսցես զմեզ, ժողովուրդ քո 7
ուրախ եղիցի 'ի քեզ։ *Ցոյց մեզ տ՟ր զողորմութիս քո, 8
և զփրկութիս քո տուր մեզ։ *Լուայց զի՛նչ խօսի տ՟ր 9
ա՟ծ մեր, խօսեսցի զխաղաղութի ժողովրդեան իւրոյ
առ սուրբս իւր՝ և առ այնոսիկ որ դարձեալ են առ
10 նա սրտիւք։ *Սակայն մերձ է առ երկիւղածս իւր
փրկութի ն՟ր, բնակել փառաց նորա յերկրի մերում։
11 *Ողորմութի և ճշմարտութի պատահեսցին․ արդա֊
12 րութի և խաղաղութի համբուրեսցին։ *Ճշմարտութի
յերկրէ բուսաւ, արդարութի յերկնից երևեցաւ։
13 *Տ՟ր տացէ զքաղցրութի և երկիր մեր տացէ զպտուղ
14 իւր․ *արդարութի առաջի ն՟ր գնասցէ դիցէ 'ի ճանա֊
պարհի զգնացս իւր։ Տուն․ ժ՟բ։ [illegible]․ խ՟է։

Սաղմոս 'ի դաւիթ․ աղօթք․ ՁԵ։ 1

Խոնարհեցո՛ տ՟ր զունկն քո և լո՛ւր ինձ․ զի աղքատ
2 և տնանկ եմ ես։ *Պահեա՛ զանձն իմ զի սուրբ
եմ ես․ փրկեա՛ զծառայս քո ա՟ծ իմ որ 'ի քեզ յուսա֊
3 ցայ։ *Ողորմեա՛ ինձ տ՟ր զի առ քեզ աղաղակեցի զօր֊
4 հանապազ, *ուրախ արա զանձն ծառայի քոյ, զի առ
5 քեզ տ՟ր համբարձի զանձն իմ։ *Զի դու տ՟ր քաղցր և
ուղիղ ես․ բազումողորմ առ ամենեսեան որ կարդան
6 առ քեզ։ *Ունկն դիր տ՟ր աղօթից իմոց, և նայեա՛ 'ի
7 ձայն խնդրուածոց իմոց։ *Յաւուր նեղութե իմոյ
8 կարդացի առ քեզ, և լուար ինձ։ *Ոչ ոք է նման քեզ
9 յաստուածս տ՟ր, և ոչ ոք է որպէս զգործս քո։ *Զա՟մ
ազգս զոր արարեր՝ եկեսցեն և երկիր պագցեն առա֊
ջի քո, փառաւո՛ր արասցեն զանուն քո յաւիտեան։
10 *Մեծ ես դու տ՟ր և առնես սքանչելիս, և դու միայն
11 ես ա՟ծ։ *Առաջնորդեա՛ ինձ 'ի ճանապարհի քում, և
գնացից 'ի ճշմարտութե քում, և ուրախ եղիցի սիրտ
12 իմ՝ երկնչել յանուանէ քումմէ։ *Խոստովան եղէց առ
քեզ տ՟ր ա՟ծ իմ բոլորով սրտիւ իմով․ փառաւո՛ր արա֊
13 րից զանուն քո յաւիտեան։ *Մեծ եղև 'ի վ՟ր իմ ողոր֊
մութի քո, փրկեցեր զանձն իմ 'ի դժոխոց ներքնոց ա՟ծ։
14 *Անօրէնք յարեան 'ի վ՟ր իմ, և ժողովք հզօրաց խնդ֊
րեցին զանձն իմ, և ոչ համարեցան զքեզ ա՟ծ առաջի
15 իւրեանց։ *Այլ դու տ՟ր ա՟ծ իմ գթած ես և ողոր֊
16 մած, երկայնամիտ բազումողորմ և ճշմարիտ, *նայեա՛
առ իս և ողորմեա՛ ինձ։ Տո՛ւր զօրութի ծառայի քոյ, կե֊
17 ցո՛ զորդի աղախնոյ քոյ, *և արա՛ առ իս նշան բարու֊
թե։ Տեսցեն ատելիք իմ և ամաչեսցեն, զի դու տ՟ր
օգնեցեր ինձ և մխիթարեցեր զիս։ Տուն․ ժ՟դ։

1 Սաղմոս օրհնութե․ որդւոցն կորխայ․ ՁԶ։

2 Հիմունք ն՟ր 'ի լերանց 'ի սբ ն՟ր․ *սիրէ տ՟ր զդրունս
3 սիոնի քան զա՟մ յարկսն յակոբայ։ *Փառաւո֊
4 րեալն խօսեցաւ վ՟ն քո, աշխարհիկ քաղաքդ ա՟յ։ *Յի֊
շեցի զռահաբ և զբաբելոնի ոյք ճանաչեն զիս․ ահա
այլազգիք և ծուր և ժողովուրդք հնդկաց՝ սոքա եղեն
5 անդ։ *Սիոնի ասի մայր, և մարդ ծնաւ 'ի նմա, և
6 ինքն հիմունս արկ նմա բարձրեալն։ *Տ՟ր պատմեսցէ
գրովք ժողովրդեան, իշխանացս այսոցիկ որ եղեն անդ։
7 *Որպէս զի ուրախ լիցին 'ի քեզ ամենեքեան․ որոց բնա֊
կութի իւրեանց 'ի քէն է։ Տուն․ է՟։

'Ի

'ի գաւիթ։ (8) Ոմանք․ Հանդերձ ծուրայ։ (10) Ոմանք․ Որպէս զաբինս 'ի ծործորս կի"։ (11) Ոմանք․ Նոքա յականս դեբովրայ։ (12) Ոմանք․ Եւ զզեբն և զզեբէէ ըզսաղմանա։ (13) Ոմանք․ Որք ասէին եթէ եկայք ժառանգեսցուք։ (15) Ոմանք․ Որպէս հուր զի այրէ զանտառս։

Սղմ․ ՁԳ․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Սաղմոս դաւթի։ (2) Ոմանք․ Իբրև զի սիրելի են յար"։ (3) Ոմանք․ Ցնծասցէ առ ա՟ծ կեն"։ (5) Ոմանք․ Օրհնեսցեն զքեզ տ՟ր։ (7) Ոմանք․ 'Ի հովիտս արտմութե։ (8) Ոմանք․ Օրհնութիւն տացէ որ օրէնս դիցէ, գնասցէ նա զօրութէ 'ի զօ"․ և երեւեսցի ա՟ծ աստուածոց 'ի սիոն։ (11) Ոմանք․ Ընտրեցի ես ընդ աղբ։ Ոմն օրինակ․ Ընդ աղբ կալ 'ի տ"։ (12) Ոմանք․ Սիրէ տ՟ր ա՟ծ մեր։ (13) Ոմանք․ Որք գնան յանբծութե։

Սղմ․ ՁԴ․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Սաղմոս 'ի դաւիթ։ (9) Ոմանք․ Լուայց զինչ խօսի տ՟ր ․․․ ժողովրդեան իւրում ․․․ առ նա սրտիւ։ (11) Ոմանք․ Պատահեսցի ․․․ և խաղաղութի համբուրեսցին։ (13) Ոմանք․ Տ՟ր տայ ըզքաղցրութի իւր, և երկիր։

Սղմ․ ՁԵ․ (1) Ոմանք․ Աղօթք դաւթի որդւոյ յեսսեայ։ Ոմն օրինակ․ Աղօթք դաւթի 'ի կատարած որդւոցն կորխայ։ (2) Ոմանք․ Պահեա՛ զանձն իմ տ՟ր տ՟ր, փրկեա՛։ (4) Ոմանք․ Համբարձի զաչս իմ։ (9) Ոմանք․ Զա՟մ ազգ զոր արա"․․ առաջի քո տ՟ր, և փառա"։ (11) Ոմանք․ Եւ գնացից 'ի ճշմարտութի․ և ուրախ ե"․․․ յերկնչել։ (13)(14) Ոմանք․ Ներքնոց։ Ա՟ծ անօրէնքն յարեան․․ ըզքեզ ա՟ծ առաջի։ (16) Ոմանք․ Զօրութի ծառայի քում։

Սղմ․ ՁԶ․ (1) Ոմանք․ 'Ի կատարած սաղմոս որդւոցն կորխայ։ (1) Այլք․ 'Ի լերանն սբ ն՟ր։ (2) Ոմանք յաւելուն․ Զդրունս սիոնի առաւել քան զա՟մ։ (3) Ոմանք․ Աւադիկ քաղաքդ։ (4) Ոմանք․ Զռահաբ և զբաբելոն․․ ահա այլազգիք, Ծուր, ժողովուրդք հնդ"։ (5) Ոմանք․ Մայր զսիոն ասէ մարդ․․ և ինքն իսկ հիմունս արկ 'ի նմա բարձր"։ (6) Ոմանք․ Գրովք ժողովրդեան իւրոյ։ (7) Յօրինակին պակասէր․ Ուրախ լիցին 'ի քեզ ամենեան։

Ի կատարած. վասն Մաղաղեթայ իմաստութեան. վի Եփ պատասխա- 1
նի Եմման իմաստութեան Իւէ. ՁԷ:

Տ̄ր Ա̄ծ փրկութե̄ իմոյ, 'ի տուէ կարդացի և գիշերի 2
առաջի քո: * Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո տ̄ր, 3
խոնարհեցո ունկն քո 'ի խնդրուածս իմ: * Զի լցաւ 4
չարչարանօք անձն իմ, և կեանք իմ 'ի դժոխս մերձե-
ցան, * և համարեցայ ես ընդ այնոսիկ որք իջանեն 'ի 5
գուբ: Եղէ ես ո̄պ մարդ առանց օգնականի, * և 'ի մե- 6
ռեալս ազատ: Ո̄պ զվիրաւորս, որ ննջեն 'ի գերեզմա-
նի: Զորս դու ոչ յիշեցեր, և նոքա 'ի ձեռանէ քումմէ
մերժեցան: * Եդին զիս 'ի գբի ներքնում, 'ի խաւարի 7
և 'ի ստուերս մահու: * Յիս հաստատեցաւ սրտմտու- 8
թի̄ քո, զա̄մ զբօսանս քո ածեր 'ի վ̄ր իմ: * Հեռի ա- 9
րարեր յինէն զծանօթս իմ, և եդին զիս նշաւակ իւր-
եանց: Մատնեցայ և ոչ ելանէի, * աչք իմ տկարացան 10
յաղքատութէ̄: Աղաղակեցի առ տ̄ր զօրհանապազ, և
համբարձի առ քեզ զձեռս իմ: * Միթէ մեռելոց առ- 11
նիցես սքանչելիս, կամ բժիշկք յարուցանիցեն՝ խոստո-
վան առնիցին առ քեզ: * Մի թէ պատմեսցէ՞ ոք եր- 12
բեք 'ի գերեզմանի զողորմութիւնս քո, կամ զճ̄շմարտու-
թիւնս քո 'ի կորստեան: * Մի թէ ծանիցեն 'ի խա- 13
ւարի սքանչելիք քո, կամ արդարութի̄ քո յերկրի մո-
ռացելոյ: * Ես առ քեզ տ̄ր աղաղակեցի, առաւօտու 14
աղօթք իմ ժամանեսցեն առ քեզ: * Ընդէ՞ր տ̄ր մեր- 15
ժես զանձն իմ, կամ դարձուցանես զերեսս քո յինէն:
* Տնանկ և վաստակաւոր եմ ես 'ի մանկութէ̄ իմմէ. 'ի 16
բարձրութէ̄ խոնարհեցայ և աղքատացայ: * Յիս հաստա- 17
տեցաւ բարկութի̄ քո, արհաւիրք քո խռովեցուցին զիս:
* Շրջեցան զինեւ ո̄պ ջուր, զօր զա̄մ պաշարեցին զիս 'ի 18
միասին: * Հեռի արարեր յինէն զբարեկամս իմ և զծա- 19
նօթս իմ, վ̄ս թշուառութե̄ իմոյ: Տունք. ԺԹ: Գործողայ. ԽԶ̄:

Իմաստութեան Եթանայ Իսրայելացւոյ. ՁԸ: 1

Ողորմութիւնս քո տ̄ր յաւիտեան օրհնեցից, ազգէ 2
յազգ պատմեցից զճ̄շմարտութիւնս քո բերանով ի-
մով: * Ասացեր թէ աշխարհս ողորմութ̄ շինեսցի, 3
յերկինս պատրաստ եղիցի ճ̄շմարտութի̄ քո: * Եդի 4
ուխտ ընտրելոյ իմոյ, երդուայ դաւթի ծառայի իմոյ:
* Յաւիտեան հաստատեցից զզաւակ քո, շինեցից ազ- 5
գէ յազգ զաթոռ քո: * Խոստովան եղիցին երկինք 6
սքանչելեաց քոց տ̄ր, և ճ̄շմարտութի̄ քո յեկեղեցիս սըր-
բոց: * Ո՞վ է յամպս որ հաւասարէ քեզ, կամ ո՞վ նմա- 7
նիցէ տ̄ն յորդիս ա̄յ: * Ա̄ծ փառաւորեալ է 'ի խոր- 8
հուրդս սրբոց իւրոց, մեծ և ահաւոր 'ի վ̄ր այնոցիկ
որ շուրջ են զնովաւ: * Տ̄ր ա̄ծ զօրութեանց ո՞ նմանէ 9
քեզ. հզօր ես դու տ̄ր՝ և ճ̄շմարտութի̄ քո շուրջ են
զքեւ: * Դու տիրես զօրութեանց ծովու, և զխռովութի̄ 10
ալեաց նր̄ դու ցածուցանես: * Դու խոնարհեցուցա- 11
նես ո̄պ զվիրաւորս զամբարտաւանս, 'ի զօրութի̄ բազկի
քո ցրուեցեր զթշնամիս քո: * Քո են երկինք և քո է եր- 12
կիր, զաշխարհս լրիւ իւրով դու հաստատեցեր, * զհ- 13
իւսիս և զհարաւ դու արարեր, թաբոր և հերմոն յա-
նուն քո ցնծասցեն: * Քո է բազուկ և քո է զօրութի̄, 14
զօրասցի աջ քո և բարձր եղիցի ձեռն քո: * Յարդա- 15
րութի̄ և յիրաւունս հաստատեալ է աթոռ քո, ողոր-
մութի̄ և ճ̄շմարտութի̄ գնասցէ առաջի երեսաց քոց:

16 * Երանի ժողովրդեան որ գիտեն զօրհնութիւնս քո տ̄ր.
17 'ի լոյս երեսաց քոց գնասցեն, * և յանուն քո ցնծաս-
ցեն զօրհանապազ, և յարդարութե̄ քում բարձր եղի-
18 ցին: * Պարծանք զօրութեանց մերոց դու ես, և 'ի կամս
19 քո բարձր եղիցի եղջիւր մեր: * 'Ի տ̄նէ է օգնութի̄
20 սրբոյն ի̄ղի թագաւորին մերոյ: * Յայնժամ խօսեցար
տեսլեամբ ընդ որդիս քո, և ասացեր եդից զօգնութի̄ 'ի
վ̄ր հզօրին, և բարձր արարից զընտրեալն 'ի ժողովր-
21 դեանէ իմմէ: * Գտի զդաւիթ ծառայ իմ, իւղով սր-
22 բով իմով օծի զնա: * Ձեռն իմ ընկալցի զնա, և բազ-
23 ուկ իմ զօրացուսցէ զնա: * Մի՛ մեղիցէ նմա թշնա-
24 մի, և որդի անօրէնութե̄ մի՛ չարչարեսցէ զնա: * Հա-
րից առաջի նր̄ զթշնամիս նր̄, և զատելիս նր̄ 'ի պար-
25 տութի̄ մատնեցից: * Ճ̄շմարտութի̄ իմ և ողորմութի̄
իմ ընդ նմա, և յանուն իմ բարձր եղիցի եղջիւր նր̄:
26 * Եդից 'ի ծովու զձեռն նր̄, 'ի վ̄ր գետոց զաջ նորա:
27 * Նա կարդասցէ առ իս՝ հայր իմ ես դու, ա̄ծ ըն-
28 դունելի փրկութե̄ իմոյ: * Ես անդրանիկ արարից զնա,
29 և բարձր քան զա̄մ թագաւորս երկրի: * Յաւիտեան
պահեցից նմա զողորմութի̄ իմ, և ուխտ իմ հաւատա-
30 րիմ ընդ նմա: * Հաստատեցից յաւիտեանս յաւիտե-
նից զզաւակ նր̄, և զաթոռ նր̄ ո̄պ զաւուրս երկնից:
31 * Եթէ թողցեն որդիք նր̄ զօրէնս իմ, և յիրաւունս իմ
32 ոչ կամեսցին գնալ: * Եթէ զարդարութիւնս իմ անար-
33 գեսցեն, և զպատուիրանս իմ ոչ պահեսցեն: * Հարից
գաւազանաւ զանօրէնութիւնս նց̄, տանջանօք զանիրա-
34 ւութիւնս նց̄: * Բայց զողորմութի̄ իմ ոչ արգելից 'ի նո-
35 ցանէ, և ոչ նենգեցից ճ̄շմարտութե̄ իմում, * և ոչ ա-
նարգեցից զուխտ իմ, և ինչ որ ելանէ ընդ շրթունս
36 իմ զայն ոչ արհամարհեցից: * Միանգամ երդուայ 'ի
37 սրբութի̄ իմ, թէ դաւթի ես ոչ ստեցից: * Զաւակ
նր̄ յաւիտեան կացցէ, և աթոռ նր̄ ո̄պ արեգակն առա-
38 ջի իմ. * որպէս լուսին զի հաստատեալ է յաւիտեան
39 վկայ հաւատարիմ յերկինս: * Իսկ արդ դու մերժեցեր
40 և անարգեցեր, և 'ի վայր հարեր զօծեալ քո: * Դար-
ձուցեր զուխտ 'ի ծառայէ քումմէ, պղծեցեր յերկրի
41 զսրբութի̄ նր̄: * Քակեցեր զա̄մ պարիսպս նր̄, և եդիր
42 զամուրս նր̄ 'ի գողումն: * Յափշտակեցին զնա անցա-
ւորք ճանապարհի, եղև նա նախատ դրացեաց իւրոց:
43 * Բարձր արարեր զաջ նեղչաց նր̄. ուրախ արարեր
44 զա̄մ թշնամիս նր̄: * Դարձուցեր զօգնութի̄ 'ի սրոյ նր̄,
45 և ոչ ընկալար զնա 'ի պատերազմի: * Անարգեցեր ըզ-
46 սրբութի̄ նր̄, զաթոռ նր̄ յերկիր կործանեցեր: * Նուազ
արարեր զաւուրս ժամանակաց նր̄, և հեղեր զնովաւ
47 զամօթ: * Մինչև յե՞րբ դարձուցանես զերեսս քո 'ի
48 սպառ, բորբոքեսցի ո̄պ հուր բարկութի̄ քո: * Իսկ արդ
յիշեա՛ տես ով է իմ հանգիստ. միթէ 'ի զո՞ւր ինչ ստեղ-
49 ծեր զա̄մ որդիս մարդկան: * Ո՞վ է մարդ որ կեցցէ
և ոչ տեսցէ զմահ, կամ փրկեսցէ զանձն իւր 'ի ձեռաց
50 դժոխոց: * Ո՞ւր են ողորմութիւնք քո տ̄ր առաջինք, զոր
51 երդուար դաւթի ճ̄շմարտութ̄ քով: * Յիշեա՛ զնախա-
տինս ծառայի քոյ, զոր ընկալայ 'ի ծոց իմ յազգաց
52 բազմաց: * Զոր նախատեցին թշնամիք քո տ̄ր, նախա-
53 տեցին փոխանակ օծելոյ քոյ: * Օրհնեալ տ̄ր ա̄ծ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. եղիցի եղիցի: Տունք. ԾԳ̄:
Կանոնս Գործողայ. Է: Սաղմոս. ԺԶ̄: Տունս. ՅԽԸ:

Ա

Սղ̄. ՁԷ. (1) Ոմանք. Սաղմոս օրհնութե̄ որդւոցն կորխայ, վ̄ս մաղաղեթայ իմաստութե̄. զի ես պ̄նմի եմ": Եւ ոմանք. օրհնութե̄ սաղմոսայ.. ես պատասխանի եմման եզրայելացւոյ: (4) Ոմանք. Զի լցաւ չար"... 'ի դժոխս մերձեցան: (6) Ոմանք. Ո̄պ վիրաւորս.. 'ի գերեզմանս: զի զոր դու ոչ յիշեցեր, նոքա 'ի ձե": (10) Ոմանք. Տկարացան յաղքատ": (11) Յօրինակին. Կամ բժիշկք յարուցանիցեն: (11) Ոմանք. Բժիշկք յարուցանէ և խոստովան առնիցէ առ քեզ: (13) Այլ. Մի թէ ծանիցին 'ի: (14) Ոմանք. Առաւօտուց աղօթք իմ: (16) Ոմանք. Եւ ամաչեցայ: Սղ̄. ՁԸ. (4) Ոմանք. Ուխտ ընտրելոց իմոց: (5) Ոմանք. Յաւիտեան հաստատեցեր զաւակ քո. և շինե": (7) Ոմանք. Եւ կամ ո՞ նմանիցէ տ̄ն յորդիս ա̄յ: (8) Ոմանք. Մեծ և ահարկու 'ի վ̄րայ այնոցիկ որք: (9) Ոմանք. Շուրջ է զքեւ: (15) Ոմանք. Գնասցեն առաջի երե": (18) Ոմանք. Զօրութեանց նց̄ դու ես տ̄ր, և 'ի: (20) Ոմանք. Զօգնութի̄ իմ 'ի վ̄ր հզօ": (21) Ոմանք. Եւ իւղով սբ̄վ: (26) Ոմանք. Զձեռս նր̄. և 'ի վ̄ր: (33) Ոմանք. Եւ տանջանօք: (34) Ոմանք. Ճ̄շմարտութե̄ իմոյ: (35) Ոմանք. Եւ ինչ որ ելանէր: (36) Ոմանք. 'Ի սրբութիս իմ: (38) Ոմանք. Եւ ո̄պ լուսին: (42) Ոմանք. Անցաւորք ճանապարհաց: (47) Ոմանք. Ո̄պ զհուր բորբոք": (48) Ոմանք. Յիշեա՛ և տես ով է... միթէ զուր ինչ: (50) Ոմանք. Ողորմութիւնք քո առաջինքն տ̄ր: (51) Ոմանք. Ընկալայ 'ի ծոցս իմ:

Աղօթք 'ի Մովսիսէ յառն Ա՟յ. ՁԹ: 1

Տ՟ր ապաւէն եղեր մեր ազգէ մինչև յազգ. * մինչչև 2
լերինք հաստատեալ էին, մինչչև ստեղծեալ զեր-
կիր և զա՟մ տիեզերս։ Յաւիտենից մինչև յաւիտեանս
դու ես. * և մի դարձուցաներ զմարդ 'ի տառապանս. և 3
ասացեր դարձարո՛ւք առ իս որդիք մարդկան։ * Հա- 4
զար ամ յաչս տ՟ն ո՟պ օր երեկի զի անց. որպէս պահ մի
գիշերոյ. * և ամք ն՟ց անարգութի՟ եղիցին։ Ընդ առա- 5
ւօտս ո՟պ դալարի բուսցին, * ընդ առաւօտս ո՟պ դա- 6
լարի զուարճասցին և ծաղկեսցին, ընդ երեկոյս թառ-
շամեսցին չորասցին և անկցին։ * Նուաղեցաք մեք 'ի 7
բարկութենէ քումմէ, և 'ի սրտմտութենէ քումմէ խռովե-
ցաք։ * Եդիր զմեղս մեր առաջի քո, և զկեանս մեր 'ի 8
լոյս երեսաց քոց։ * Ամենայն աւուրք մեր նուաղեցան, 9
և 'ի բարկութենէ քումմէ խռովեցաք։ Ժամանակ ամաց
մերոց անդադար ո՟պ սարդի, * և թիւ աւուրց ամաց մե- 10
րոց 'ի ն՟ս եւթանասուն ամ։ Ապա թէ առաւել ես՝
ութսուն ամ. որ ինչ աւելի քան զայն ցաւօք և հեծու-
թե՟բ։ Եկն 'ի վ՟ր մեր հեզութի՟, և խրատեցաք. * իսկ արդ 11
ո՞ գիտասցէ զզօրութի՟ բարկութե՟ քո, կամ յահէ քումմէ
զսրտմտութի՟ քո համարիցի։ * Այսպէս ցո՛յց ինձ զաջ 12
քո. և որ խոնարհ են սրտիւք, զիմաստութիւն քո։ * Դարձ 13
տ՟ր մինչև յե՞րբ, մխիթարեա՛ 'ի ծառայս քո։ * Լցաք ա- 14
ռաւօտու ողորմութե՟բ քո. ցնծացաք և ուրախ եղաք
զա՟մ աւուրս կենաց մերոց։ * Ուրա՛խ եղաք փոխանակ 15
աւուրցն որ խոնարհ արարեր զմեզ, և ամացն յորս տե-
սաք զչարչարանս։ * Հայեա՛ տ՟ր 'ի ծառայս քո և 'ի գործս 16
ձեռաց քոց, և առաջնորդեա՛ որդւոց ն՟ց. * եղիցի լոյս 17
տ՟ն ա՟յ 'ի վերայ մեր։ Զգործս ձեռաց մերոց ուղի՛ղ ա-
րա 'ի մեզ տ՟ր. զգործս ձեռաց մերոց աջողեա՛ 'ի մեզ.

Տունք. ԺԷ:

Օրհնութի՟ գովութե՟ 'ի դաւիթ. Ղ: 1

Որ բնակեալն է յօգնութի՟ բարձրելոյ, ընդ հովանեաւ
ա՟յ յերկնից հանգիցէ։ * Ասասցէ տ՟ն ընդունելի 2
իմ ես, ապաւէն իմ ա՟ծ, և ես յուսամ 'ի նա։ * Նա 3
փրկեսցէ զիս յորոգայթէ որսողին, և 'ի բանից խռո-
վութե՟։ * 'Ի թիկնամէջս իւր ընկալցի զքեզ, 'ի հովանի 4
թևոց ն՟ր յուսասցիս։ * Որպէս զէն՝ շուրջ եղիցին զքև 5
ճշմարտութի՟ ն՟ր։ * Ո՛չ երկիցես դու յերկիւղէ գիշե- 6
րի, և ո՛չ 'ի նետէ որ թռչի 'ի տուէ։ Յիրէ որ շրջի 'ի
խաւարի, 'ի դայթագղութե՟ դիւի 'ի հասարակ աւուր։
* Անկցին 'ի կողմանէ քումմէ հազարք և բևրք ընդաջմէ 7
քումմէ, որ առ քեզ ինչ ո՛չ մերձեսցին։ * Բայց միայն 8
աչօք քով հայեսցիս դու, զհատուցումն մեղաւորաց
տեսցես. * զի դու տ՟ր յո՛յս իմ ես։ Զբարձրեալն արա- 9
րեր քեզ ապաւէն. * ո՛չ հասցեն առ քեզ չարք, տան- 10
11 ջանք մի մերձեսցին 'ի յարկս քո։ * Հրեշտակաց իւր
պատուիրեալ է վ՟ս քո, պահել զքեզ յա՟մ ճանապարհս
12 քո։ * 'Ի բազուկս իւրեանց ընկալցին զքեզ, զի մի եր-
13 բեք հարցես զքարի զոտն քո։ * 'Ի վ՟ր իժից և քարբից
գնասցես դու. առ ոտն կոխեսցես զառեւծն և զվի-
14 շապ։ * Քանզի յիս յուսացաւ և փրկեցից զնա, հովա-
15 նի եղէց նմա, զի ծանեաւ զանուն իմ։ * Կարդասցէ
առ իս՝ և ես լուայց նմա, և առ նմա եղէց 'ի նեղութե՟։
16 Փրկեցից փառաւո՛ր արարից զնա, * երկայն աւուրբք
լցուցից և ցուցից նմա զփրկութի՟ իմ։ Տունք. ԺԶ:

1 Սաղմոս օրհնութե՟ աւուր շաբաթուոյ 'ի դաւիթ. ՂԱ:

2 Բարի է խոստովան լինել տ՟ն, սաղմոս ասել անուան
3 քում բարձրեալ։ * Պատմել առաւօտու զողոր-
4 մութիս քո, և զճշմարտութիս 'ի գիշերի։ * Տասնաղեա՛ն
5 սաղմոսարանաւ, 'ի ձայն օրհնութե՟ գովել։ * Ուրախ
արարեր զիս տ՟ր յարարածս քո, և 'ի գործս ձեռաց քոց
6 ցնծացայց։ * Ո՟պ զի մեծ են գործք քո տ՟ր, և յոյժ խո՛ր
7 են խորհուրդք քո։ * Այր անզգամ զայս ո՛չ ծանիցէ,
8 և անմիտն զայս ո՛չ առնու 'ի միտ։ * 'Ի բուսանել մե-
ղաւորաց ո՟պ խոտ, 'ի ծաղկել այնոցիկ որ գործեն զա-
9 նօրէնութի՟։ Սատակեսցին յաւիտեանս յաւիտենից, * և
10 դու բարձրեալ ես յաւիտեանս տ՟ր։ * Զի ահա թշնա-
միք քո տ՟ր, զի ահա թշնամիք քո կորիցեն. ցրուեսցին
11 ամենեքեան ոյք գործեն զանօրէնութի՟։ * Բարձր եղի-
ցի ո՟պ միեղջերոյ եղջեւր իմ, և ծերութի՟ իմ 'ի ձէթ պա-
12 րարտութե՟։ * Ետես ակն իմ 'ի թշնամիս իմ որ յարու-
ցեալ են 'ի վ՟ր իմ չարութե՟բ, 'ի ն՟ս լուիցէ ունկն իմ։
13 * Արդարքն ո՟պ զարմաւենիս ծաղկեսցին. ո՟պ մայրքն
14 լիբանանու բազումք եղիցին։ * Տնկեալք եղիցին 'ի
15 տան տ՟ն, 'ի դաւիթս ա՟յ մերոյ ծաղկեսցին։ * Եւս՝ և
բազումք եղիցին 'ի ծերութե՟ պարարտութե՟, գիրգք և
16 փափուկք եղիցին * 'ի պատմել, ուղիղ է տ՟ր ա՟ծ մեր և
ո՛չ գոյ 'ի նմա անիրաւութի՟։ Տունք. ԺԶ: Փոխեղայս. ԽԷ:

1 Յօրն առաջին շաբաթու յոր հաստատեցաւ երկիր. օրհնութի՟ գովութե՟ 'ի դաւիթ. ՂԲ:

1 Տ՟ր թագաւորեաց վայելչութի՟ զգեցաւ, զգեցաւ տ՟ր
զօրութի՟ ը՟ մէջ իւր ածաւ։ Հաստատեաց զաշխարհ
2 զի մի սասանեսցի. * պատրաստ է աթոռ քո իսկզբանէ
3 յաւիտենից դու ես։ * Ամբարձան գետք 'ի տ՟ր, և համ-
բարձին գետք զձայնս իւրեանց. յարիցեն գետք 'ի գը-
4 նացս իւրեանց։ * 'Ի ձայնէ ջուրց բազմաց, սքանչելի ե-
ղեն զբօսանք ծովու։ Սքանչելի ես դու տ՟ր 'ի բարձունս,
5 * վկայութե՟ց քոց մեք յոյժ հաւատացաք։ Տան քում
վայելէ սրբութի՟ տ՟ր, ընդ երկայն աւուրս։ Տունք. Է:

Սաղմոս 'ի դաւիթ. չորեքշաբաթու. ՂԳ:

1 Ա՟ծ վրէժխնդիր, տ՟ր ա՟ծ վրէժխնդիր յայտնեցաւ։
2 * Բա՛րձր լեր որ դատիս զերկիր, հատո՛ զհատու-
ցումն

Սղմ. ՁԹ. (1) Ոմանք. Եղեր մեր ազգէ յազգ։ (2) Ոմանք. Հաստատեալ էին ստեղծեր զերկիր և զա՟մ։ Ոսկան. Եւ մինչև ստեղծեր զերկիր։ (4) Ոմանք. Որպէս զպահ մի գիշերւոյ։ (9) Ոմանք. Եւ մեք 'ի բարկութենէ քումմէ։ (10) Ոմանք. Եւ որ ինչ աւելի քան։ (11) Ոմանք. Զսրտմտութիս քո համարեսցի։ (14) Ոմանք. Լցաք առաւօտուց ողորմութե՟բ քով։ (15) Ոսկան. Յորս խոնարհ արարեր զմեզ և ա"։ (17) Ոմանք. Եւ եղիցի.. աջողեա՛ մեզ։

Սղմ. Ղ. (1) Ոմանք. Օրհնութի՟ գովութե՟ 'ի դաւիթ։ Անվերնագիր 'ի հեբր"։ Ո՛ բնակեալ յօգնութի՟ բարձ"։ (2) Ոմանք. Ասա՛ տ՟ն ընդունօղ իմ ես։ (3) Ոմանք. Եւ 'ի բանից 'ի խռովութէ։ (4) Ոմանք. Թևոց ն՟ր յուսասցես։ (5) Բ՟ղ՟մք. Որպէս զզէն շուրջ եղիցի զքև։ (6) Ոմանք. Յերկիւղէ գիշերւոյ։ (7) Ոմանք. Քումմէ. և առ քեզ ինչ։ (8) Ոմանք. Նայեսցիս դու, և զհատուցումն մե"։ (9) Ոմանք. Արարեր ապաւէն քեզ։ (10) Ոմանք. Եւ տանջանք ոչ մերձեսն"։ (11) Բազումք. Հրեշտակաց իւրոց պա"։ (12) Ոմանք. 'Ի բազուկս իւրեանց բարձցեն զքեզ.. հարցի զքարի ոտն քո։ (13) Օրինակ մ. 'Ի վ՟ր իժի թագաւորականի գնասցես դու, և։ (15) Ոմանք. Կարդաց առ իս, և ես... փրկեցից և փառա"։ (16) Ոմանք. Լցուցից զնա. և ցուցից նմա։

Սղմ. ՂԱ. (1) Ոսկան յաւելու. Շաբաթուց. Անվերնագիր 'ի հեբրայեցւոց։ (3) Ոմանք. Եւ զճշմարտութիս քո 'ի։ (8) Ոմանք. Ո՟պ զխոտ.. ոյք գործեն։ (11) Ոմանք. Ո՟պ զմիեղջերոյ։ (12) Ոմանք. Եւ 'ի ն՟ս լուիցէ (13) Ոմանք. Արդարք ո՟պ զար"... ո՟պ զմայրս լիբա"։ (14) Ոմանք. Եւ 'ի դաւիթս ա՟յ։

Սղմ. ՂԲ. * Ոմանք այսպէս ունին զվերնագիր սաղմոսիս. Օրհնութի՟ երգ դաւթի յաւուր միաշաբաթու, յորժամ երկիր հաստատեցաւ. Անվերնագիր 'ի հեբրայս"։ (1) Ոսկան. Ընդ մէջ իւր էած։ (1) Ոմանք. Հաստատեաց զաշխարհս։ (3) Այլ. Ամբարձան գետք տ՟ր, և։ (5) Ոմանք. 'Ի տան քում վայել"։

Սղմ. ՂԳ. * Ոմանք. Սաղմոս դաւթի չորրորդ շաբաթու։ Յոյն ոմանք յաւելուն. Անվերնագիր 'ի հեբրայս"։ (1) Ոմանք. Վրէժխնդիր յայտնեցաւ։

ցուցն ամբարտաւանից ։ * Մինչեւ յե՞րբ մեղաւորք տ̅ր, 3
մինչեւ յե՞րբ մեղաւորք պարծեսցին ։ * Բարբառեալ 4
խօսեսցին զանիրաւութիւն, խօսեսցին ամենեքեան որ
գործեն զանօրէնութիւն ։ * Զժողովուրդ քո տ̅ր խոնարհ 5
արարին, եւ զժառանգութիւն քո չարչարեցին ։ * Զայրին 6
եւ զպանդուխտն սպանին զորբսն կոտորեցին, * եւ ասա- 7
ցին ոչ տեսանէ զայս տ̅ր, եւ ոչ 'ի միտ առնու ա̅ծ յակո-
բայ ։ * Իմացարո՛ւք անզգամք ժողովրդեան, եւ անմիտք 8
մինչեւ յե՞րբ ոչ առնուք 'ի միտ ։ * Ո̅ղ զի թէ որ տնկեաց 9
զունկն՝ ինքն ոչ լուիցէ, կամ որ ստեղծ զակն՝ ինքն
ոչ տեսանիցէ ։ * Որ խրատէն զազինս ո̅ղ թէ ոչ յան- 10
դիմանեսցէ ․ ո՛ ուսուցանէ մարդոյ գիտութիւն ․ * տ̅ր ճա- 11
նաչէ զխորհուրդս մարդկան զի են ընդունայն ։ * Ե- 12
րանի մարդոյ զոր խրատես դու տ̅ր, եւ յօրինաց քոց
ուսուցանես դու նմա ։ * Ցածուցանես դու նմա զա- 13
ւուրս չարութեան, մինչեւ փորեսցի խորխորատ մեղաւո-
րի ։ * Ո՛չ մերժէ տ̅ր զժողովուրդ իւր, եւ զժառանգու- 14
թիւն իւր ոչ առնէ անտես ։ * Մինչեւ դարձցին իրաւունք 15
յարդարութիւն ․ ընկալցին զնա ամենեքեան ոյք ուղիղ
են սրտիւք ։ * Ո՛ յարիցէ ընդ իս 'ի վ̅ր չարաց, կամ ո՛ 16
հաւատարեսցէ ինձ 'ի վ̅ր այնոցիկ որ գործեն զանօրէ-
նութիւն ։ * Թէ ոչ տ̅ն օգնեալ էր ինձ, փոքր մի եւս եւ 17
եւ բնակեալ էր անձն իմ 'ի դժոխս ։ * Եթէ ասէի թէ 18
ա՛հա սասանեցան ոտք իմ, ողորմութիւն քո տ̅ր օգնէր
ինձ ։ * Ըստ բազում ցաւոց սրտի իմոյ, մխիթարութիւն 19
քո ուրա՛խ առնէր զանձն իմ ։ * Մի՛ հաւատարեսցէ 20
քեզ աթոռ անօրէնութեան, ո՛ պատճառէ զվաստակս ընդ-
դէմ հրամանի ։ * Որսացան զանձն արդարոյ, եւ զարիւն 21
անմեղ պարտաւո՛ր առնէին ։ * Եղեւ տ̅ր ապաւէն իմ, 22
ա̅ծ օգնական յուսոյ իմոյ ։ * Հատուսցէ ն̅ց տ̅ր ըստ 23
անօրէնութ̅ն ն̅ց, ըստ չարութ̅ն ն̅ց կորուսանեսցէ զն̅ս
տ̅ր ա̅ծ մեր ։ Տուն ․ իգ ։

Օրհնութ̅ն գովութ̅ն 'ի դաւիթ ․ Ղդ ։

Եկա՛յք ցնծասցուք 'ի տ̅ր, աղաղակեսցո՛ւք առ ա̅ծ 1
փրկիչ մեր ։ * Կանխեսցո՛ւք առաջի ն̅ր խոստովա- 2
նութ̅բ, սաղմոսիւք աղաղակեսցո՛ւք առ նա ։ * Ա̅ծ մեծ 3
է, տ̅ր թագաւոր մեծ 'ի վ̅ր ա̅մ երկրի ։ * 'Ի ձեռս ն̅ր 4
են ա̅մ տիեզերք երկրի, բարձրութիւնք լերանց ն̅ր են ։
* Նորա՛ է ծով՝ եւ նա՛ արար զնա, եւ զցամաք ձեռք ն̅ր 5
ստեղծին ։ * Եկա՛յք երկիրպագցուք նմա, անկցո՛ւք եւ 6
լացցուք առաջի տ̅ն արարչին մերոյ ։ * Նա ինքն է տ̅ր 7
ա̅ծ մեր ․ մեք ժողովուրդք ձեռին ն̅ր, եւ խաշն արօտի
ն̅ր ։ * Այսօր եթէ ձայնի ն̅ր լուիցէք, մի՛ խստացուցա- 8
նէք զսիրտս ձեր * ո̅ղ 'ի դառնութ̅ն ։ Յաւուրն փոր- 9
ձութ̅ն յանապատին ուր փորձեցին զիս հարքն ձեր,
քննեցին զիս եւ տեսին զգործս իմ * զքառասուն ամ ։ 10
Ձանձրացայ ընդ ազգին ընդ այնմիկ եւ ասացի՝ միշտ մո-
լորեալ են սրտիւք ․ * եւ նոքա ոչ ծանեան զճանապարհս 11
իմ ։ Ո̅ղ երդուայ 'ի բարկութ̅ն իմում, թէ՛ մտցեն 'ի
հանգիստ իմ ։ Տուն ․ ժա ։ Գոհեղայս ․ Լ̅ը ։

Սաղմոս 'ի դաւիթ ․ 'ի ժամանակի զի տաճարն շինեցաւ ․ Ղե ։

Օրհնեցէ՛ք զտ̅ր յօրհնութիւն նոր, օրհնեցէ՛ք զտ̅ր ա̅մ 1
երկիր ։ * Օրհնեցէ՛ք զտ̅ր եւ օրհնեցէ՛ք զանուն 2
3 ն̅ր, աւետարանեցէ՛ք օրըստօրէ՛ զփրկութիւն ն̅ր ։ * Պատ-
մեցէ՛ք 'ի հեթանոսս զփառս նորա, յա̅մ ժողովուրդս
4 զսքանչելիս ն̅ր ։ * Մեծ է տ̅ր եւ օրհնեալ է յոյժ, ա-
5 հարկո՛ւ է նա 'ի վ̅ր ա̅մ կռոց ։ * Ամենայն կուռք հե-
6 թանոսաց դեւք են, եւ տ̅ր զերկինս արար ։ * Խոստո-
վանութիւն եւ վայելչութիւն է առաջի ն̅ր, սրբութիւն եւ մեծ
7 վայելչութիւն 'ի սրբութ̅ն ն̅ր ։ * Մատուցէ՛ք տ̅ն տո՛հմք
8 ազանց, մատուցէ՛ք տ̅ն զփա՛ռս եւ զպատիւ ․ * մատու-
ցէ՛ք տ̅ն զփառս անուան նորա ։ Առէ՛ք պատարագս եւ
9 մտէ՛ք 'ի սրահ ն̅ր, * երկի՛ր պագէք տ̅ն 'ի գաւիթս սըր-
10 բութ̅ն ն̅ր ․ եւ խռովեսցի յերեսաց ն̅ր ա̅մ երկիր ։ * Ասա-
ցէ՛ք 'ի հեթանոսս թէ տ̅ր թագաւորեաց, հաստատեաց
զաշխարհ զի մի՛ սասանեսցի, եւ դատի զժողովուրդս
11 իւր ուղղութ̅բ ։ * Ուրա՛խ եղիցին երկինք՝ եւ ցնծասցէ՛
12 երկիր ․ զուարճասցի ծով լրիւ իւրով ․ * ցնծասցե՛ն
դաշտք եւ ա̅մ որ է 'ի նոսա ։ Յայնժամ ցնծասցեն ա̅մ
13 ծառք անտառի * յերեսաց տ̅ն զի գայ, եւ գա՛յ նա 'ի
դատել զերկիր ։ Դատի զաշխարհս իրաւամբք, եւ զժո-
ղովուրդս ա̅մ ճշմարտութ̅բ իւրով ։ Տուն ․ ժգ ։

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ ․ 'ի ժամանակի զի երկիրն հաստատեցաւ ․ Ղզ ։

Տ̅ր թագաւորեաց՝ ցնծասցէ՛ երկիր, ուրա՛խ եղիցին
2 կղզիք բազումք ։ * Ամպ եւ մէգ շուրջ է զնովաւ,
յիրաւունս եւ յարդարութիւն ուղղեա՛լ է աթոռ նորա ։
3 * Հուր առաջի ն̅ր գնասցէ, այրեսցէ շուրջ զթշնամիս
4 ն̅ր ։ * Երեւեցան փայլատակունք ն̅ր տիեզերաց, ետես
5 եւ սասանեցաւ երկիր ։ * Լերինք ո̅ղ մոմ հալեցին յե-
6 րեսաց տ̅ն, յերեսաց տ̅ն ա̅մ երկիր ։ * Պատմեսցեն եր-
կինք զարդարութիւն ն̅ր ․ տեսին ա̅մ ժողովուրդք զփառս
7 նորա ։ * Ամաչեսցեն ամենեքեան որ երկիրպագանեն
կռոց ; եւ ոյք պարծին 'ի դրօշեալս իւրեանց ։ Երկիր-
8 պագցեն նմա ա̅մ հրեշտակք ն̅ր, * զի լուաւ եւ ուրա՛խ
եղեւ սիոն, եւ ցնծասցեն դստերք յուդայ վ̅ս իրաւանց
9 քոց տ̅ր ։ * Զի դու բարձրեալ ես 'ի վ̅ր ա̅մ երկրի,
10 յոյժ բարձրացար 'ի վ̅ր ա̅մ կռոց ։ * Ոյք սիրէք զտ̅ր
ատեցէ՛ք զչարութիւն ․ պահէ՛ տ̅ր զանձինս սրբոց իւրոց,
11 'ի ձեռաց մեղաւորի փրկեսցէ զն̅ս ։ * Լոյս ծագեաց
12 արդարոյ, ուղղոց սրտից եղեւ ուրախութիւն ։ * Ուրա՛խ
եղերո՛ւք արդարք 'ի տ̅ր, խոստովա՛ն եղերուք յիշատա-
կի սրբութ̅ն ն̅ր ։ Տուն ․ ժբ ։

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ օրհնութ̅ն ․ Ղէ ։

Օրհնեցէ՛ք զտ̅ր յօրհնութիւն նոր, զի սքանչելիս ա-
րար ։ Փրկեաց զնա աջ իւր, եւ բազուկ սուրբ
2 իւր ։ * Եցոյց տ̅ր զփրկութիւն իւր, առաջի ազգաց յայտ-
3 նեաց զարդարութիւն իւր ։ * Յիշեաց ողորմութ̅բ իւրով
զյակոբ, ճշմարտութ̅բ իւրով զտունն ի̅լի ․ եւ տեսին
4 ա̅մ ծագք երկրի զփրկութիւն ա̅յ մերոյ ։ * Աղաղակեցէ՛ք
առ տ̅ր ա̅մ երկիր, օրհնեցէ՛ք ցնծացէ՛ք եւ սաղմոս ասա-
5 ցէք ։ * Սաղմո՛ս ասացէք ա̅յ մերում օրհնութ̅բ, օրհ-
6 նութ̅բ եւ 'ի ձայն սաղմոսաց ։ * 'Ի ձայն օրհնութ̅ն կռա-
ծոյ փողոյ ․ օրհնութ̅բ ցնծութ̅բ եւ 'ի ձայն եղջեր փո-
7 ղոյ ․ եւ աղաղակեցէ՛ք առաջի թագաւորին տ̅ն ։ * Խռո-
վեսցի ծով լրիւ իւրով, տիեզերք եւ ամենայն բնա-
8 կիչք ն̅ր ․ * եւ գետք ծափս հարցեն 'ի միասին ձեռամբ ։

* Լե-

---

(4) Ոմանք ․ Բարբառեալ խօսէին ․ կամ, խօսին զա'' ․․․ ոյք գործեն ։ (5) Ոմանք ․ Զժողովս քո ։ (8) Ոմանք ․ Անզգամք ժողովրդոց ․․ ոչ առնուք զայս 'ի միտ ։ (9) Ոմանք ․ Ինքն ոչ լսիցէ ։ (10) Ոմանք ․ Ոխրատէ զազինս ․․ որ ուսուցանէ մարդոյ զգիտ'' ։ (12) Ոմանք ․ Ուսուցանես դու 'ի նմա ։ (16) Ոմանք ․ Ո՛վ յարիցէ ընդ իս 'ի վ̅ր չարեաց ։ (17) Ոմանք ․ Եթէ ոչ տ̅ն ․․ փոքր մի եւս բնա'' ։ (18) Ոմանք ․ Թէ ասէի թէ ահա ։ (20) Ոմանք ․ Մի՛ հաւատարեսցի ։

Սղմ ․ ղդ ․ * Ոսկան յաւելու ․ Անվերնագիր 'ի հեբրայ'' ։ (3) Ոմանք ․ Եւ տ̅րն թագաւոր մեծ ։ (7) Ոմանք ․ Ժողովուրդք 'ի ձեռին ն̅ր ։ (8) Ոմանք ․ Զձայնի ն̅ր լուիցէք ։ (9) Ոմանք ․ 'Ի դառնութենն ․ յաւուրսն փորձութ̅ն յանապատի ։ (10) Ոմանք ․ Տաղտկացայ ազգաւն այնուիկ ․ եւ ասացի միշտ մոլորեալ ։

Սղմ ․ ղե ․ * Ոմանք ․ 'Ի ժամկի յորում տաճարն շի'' ։ Որ ոսկան յաւելու ․ Շինեցաւ յետ գերութեան ․ Անվերնագիր 'ի հեբրայ'' ։ (5) Ոմանք ․ Այլ տ̅ր զերկինս արար ։ (6) Ոմանք ․ Մեծվայելչութիւն է 'ի սրբութ̅ն ն̅ր ։ (7) Ոմանք ․ Զփառս եւ զպատիւս ։ (8) Ոմանք ․ 'Ի սրահս ն̅ր ։ (10) Ոմանք ․ Հաստատեաց զաշխարհս ։ (11) Ոմանք ․ Ուրախ լիցին երկինք ։ (12) Ոմանք ․ Եւ ա̅մ որ 'ի ն̅ս ։ (13) Ոմանք ․ Դատի զաշխարհս արդարութ̅բ ․ եւ զտիե'' ։

Սղմ ․ ղզ ․ (1) Ոմանք ․ Զի երկիրն հաստատէր ։ Որ ոսկան յաւելու ․ Անվերնագիր 'ի հեբրայ'' ։ (2) Ոմանք ․ Շուրջ են զնովաւ ։ (5) Ոմանք ․ Ո̅ղ մոմ հալին ։ (7) Ոմանք ․ Ոյք երկիրպա'' ․․․ եւ ոյք պարծինն 'ի ։ (10) Ոմանք ։ Մեղաւորի փրկէ զն̅ս ։ (11) Ոմանք ․ Ուղղոց սրտիւք եղեւ ։

Սղմ ․ ղէ ․ (1) Ոմանք ․ Փրկեաց նմա աջ իւր, եւ ։ (3) Ո-

* Լերինք ցնծասցեն առաջի տն̅, զի գայ եւ հասեալ է տր̅ 'ի դատել զերկիր : Դատի զաշխարհս արդարութբ̅, եւ զժողովուրդս իւր ուղղութբ̅ : Տունք . Ժ : Պետղոյ . ԼԷ : 9

Սաղմոս 'ի դաւիթ . ՂԸ :

Տր̅ թագաւորեաց բարկացան ժողովուրդք, որ նստիս 'ի քրովբէս, սասանեսցէ երկիր : 1
* Տր̅ 'ի սիոն մեծ է, եւ բարձր է 'ի վր̅ ամ̅ ժողովրդոց : 2
* Խոստովան եղիցուք անուան քում մեծի, զի ահաւոր եւ սր̅ է, 3
* եւ պատիւ թագաւորի զիրաւունս սիրէ : Դու պատրաստեցեր զուղղութի̅, զիրաւունս եւ զարդարութի̅ յակոբայ դու արարեր : 4
* Բարձր արարէք զտր̅ ած̅ մեր . երկիր պագէք պատուանդանի ոտից նր̅ զի սուրբ է : 5
* Մովսէս եւ Ահարոն երիցունք նր̅ . սամուէլ ը̅ այնոսիկ որ կարդան զանուն նր̅ : Կարդային առ տր̅ եւ նա լսէր նց̅, 6
* եւ 'ի սեան ամպոյ խօսէր ընդ նս̅ : Պահէին զվկայութի̅ նր̅, եւ զհրամանս զոր ետ նց̅ : 7
* Տր̅ ած̅ մեր դու լսէիր նց̅, ած̅ դու քաւիչ լինէիր, վրէժխնդիր 'ի վր̅ ամ̅ գործոց նց̅ : 8
* Բարձր արարէք զտր̅ ած̅ մեր, երկիր պագէք 'ի լերան սուրբ նր̅ զի սուրբ է տր̅ ած̅ մեր : Տունք . Ժ : 9

Սաղմոս խոստովանութե̅ 'ի դաւիթ . ՂԹ : 1

Ողողակեցէք առ տր̅ ամ̅ երկիր, ծառայեցէք տն̅ ուրախութբ̅ : 2
* Մտէք առաջի նր̅ ցնծութբ̅, ծանիրուք զի նա է տր̅ ած̅ մեր : Նա արար զմեզ եւ ոչ մեք եաք, մեք ժողովուրդք եւ խաշն արօտի նր̅ : 3
* Մտէք ը̅ դրունս նր̅ խոստովանութբ̅, եւ օրհնութբ̅ ընդ յարկս նր̅ : Խոստովան եղերուք տն̅, եւ օրհնեցէք զանուն նր̅ : 4
* Քաղցր է տր̅, յաւիտեան է ողորմութի̅ նորա . ազգէ մինչեւ յազգ է ճշմարտութի̅ նր̅ : Տունք . Է : 5

Սաղմոս 'ի դաւիթ . Ճ : 1

Զողորմութի̅ եւ զիրաւունս օրհնեցից զքեզ տր̅ . սաղմոս ասացից * եւ 'ի միտ առից : Ճանապարհ անբիծ մինչեւ եկեսցես առ իս . զի գնայի ես յանբծութե̅ սրտի իմոյ 'ի մէջ տան իմոյ : 2
* Ոչ եդի առաջի աչաց իմոց իրս անիրաւութե̅ . ոյք առնէին զուրացութի̅, ատեցի : 3
Ոչ մերձեցաւ առ իս * որ թեւրն էր սրտիւ . խոտորեալ յինէն անզգամին, եւ ես ոչ ինչ փոյթ առնէի : 4
* Որ խօսէր գաղտ զընկերէ իւրմէ, զնա բացէ 'ի բաց հալածէի : Որ ամբարտաւանէր աչօք՝ եւ ագահ սրտիւ, ընդ նմա եւ հաց ոչ ուտէի : 5
* Աչք իմ 'ի հաւատացեալս երկրի, զի նստցին նոքա ը̅ իս : Որ գնայր 'ի ճանապարհ անբիծ, նա պաշտէր զիս : 6
* Ոչ բնակէր 'ի մէջ տան իմոյ որ առնէր զամբարտաւանութի̅ . որ խօսէր զանօրէնութի̅ չէր յաջողեալ նմա առաջի աչաց իմոց : 7
* Ընդ առաւօտս սպանանէի զամ̅ մեղաւորս երկրի . սատակեցից 'ի քաղաքէ տն̅ զամենեսեան որ գործեն զանօրէնութի̅ : Տունք . Ժ : Պետղոյ . ԻԷ : 8

1 Աղօթք աղքատի . յորժամ յանձրանայցէ՝ առաջի տն̅ հեղուցէ զխնդրուածս իւր . ՃԱ :

2 Տր̅ լուր աղօթից իմոց, աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ,
3 * մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն : Յաւուր նեղութե̅ իմոյ խոնարհեցո առ իս զունկն քո . յորում
4 աւուր կարդամ առ քեզ վաղվաղակի լուր ինձ : * Սպառեցան ոպ̅ ծուխ աւուրք իմ, եւ ոսկերք իմ ոպ̅ խախ
5 չորացան : * Հարաւ ոպ̅ խոտ եւ ցամաքեաց սիրտ իմ,
6 մոռացայ ուտել զհաց իմ * 'ի ձայնէ հեծութե̅ իմոյ :
7 Կցեցաւ ոսկր իմ 'ի մարմին իմ . * Նմանեցի ես հաւա-
8 լսան յանապատի : Եղէ ես ոպ̅ բու յաւերակի, * տքնե-
9 ցայ եւ եղէ ես ոպ̅ ճնճղուկ միայն 'ի տանիս : * Նախատեցին զիս թշնամիք զօրհանապազ, եւ գովիչք իմ ինէն
10 երդնուին : * Զմոխիր ոպ̅ հաց կերայ, եւ զըմպելի իմ
11 արտասուօք խառնեցի : * Յերեսաց բարկութե̅ սրտմտութե̅ քո, զի դու բարձրացուցեր եւ խոնարհեցու-
12 ցեր զիս : * Աւուրք իմ ոպ̅ հովանի անցին, եւ ես ոպ̅
13 խոտ ցամաքեցայ : * Դու տր̅ յաւիտեան կաս, եւ յի-
14 շատակ քո ազգէ մինչեւ յազգ : * Դու յարուցեալ գթասցիս 'ի վր̅ սիոնի, ժամանակ գթալոյ նր̅ հասեալ
15 է ժամ : * Հաճեցան ծառայք քո ընդ քարինս նր̅, եւ
16 'ի հողս նր̅ գթասցին : * Երկիցեն հեթանոսք յանուանէ քումմէ . եւ ամենայն թագաւորք երկրի 'ի փառաց քոց :
17 * Շինէ տր̅ զսիոն, եւ երեւեսցի փառօք իւրովք 'ի նմա :
18 * Հայեցաւ նա յաղօթս խոնարհաց, եւ ոչ արհամար-
19 հեաց զխնդրուածս նոցա : * Գրեսցի այս յազգ յայլ .
20 ժողովուրդ զոր ստացեալ է օրհնեսցէ զտր̅ : * Հայեցաւ նա 'ի բարձանց 'ի սրբութե̅ իւրմէ . տր̅ յերկնից
21 յերկիր հայեցաւ : * Լսել զհեծութի̅ կապելոց, եւ ար-
22 ձակել զորդիս մահապարտաց : * Պատմել 'ի սիոն զա-
23 նուն տն̅, եւ զօրհնութիւս նր̅ յեմ̅ : * Ժողովել ժողովր-
24 դոց 'ի միասին, եւ թագաւորաց ծառայել տն̅ : * Պատասխանի ետ նմա 'ի ճանապարհի զօրութե̅ իւրոյ .
25 զնուազութի̅ աւուրց իմոց ասա ինձ * եւ մի հաներ զիս
26 'ի կէս աւուրց իմոց . զի ազգ յազգ են ամք քո : * Իսկզբանէ տր̅ զհիմունս երկրի հաստատեցեր, եւ գործք ձե-
27 ռաց քոց երկինք են : * Նոքա անցանեն, եւ դու կաս եւ մնաս յաւիտեան : Ամենեքեան ոպ̅ զձորձս մաշեսցին .
28 ոպ̅ վերարկու փոխեսցես զնս̅ եւ փոխեսցին : * Բայց
29 դու նոյն իսկ ես եւ ամք քո ոչ անցանեն . * որդիք ծառայից քոց բնակեսցեն 'ի նմա, եւ զաւակի նց̅ յաւիտեան աջողեսցի : Տունք . ԻԶ :

Սաղմոս 'ի դաւիթ . ՃԲ :

1 Օրհնեա անձն իմ զտր̅, եւ ամ̅ ոսկերք իմ զանուն սբ̅
2 նր̅ : * Օրհնեա անձն իմ զտր̅, եւ մի մոռանար զամ̅
3 տուրս նր̅ : * Ո քաւէ զմեղս քո, բժշկէ զամ̅ հիւան-
4 դութիւս քո : * Ո փրկէ յապականութե̅ զկեանս քո, պսա-
5 կէ զքեզ ողորմութբ̅ եւ գթութբ̅ : * Ո լնու 'ի բարութենէ զցանկութի̅ քո, նորոգեսցի ոպ̅ արծուոյ ման-
6 կութի̅ քո : * Առնէ ողորմութիւս տր̅, եւ իրաւունս ամ̅
7 զրկելոց : * Եցոյց տր̅ զճանապարհս իւր մովսիսի, եւ

որդ-

մանք . Յիշեաց զողորմութի̅ իւր յակոբայ, զճշմարտութի̅ իւր 'ի վր̅ տանն իէլի, եւ տեսին : (9) Ոմանք . Զի գայ զի հասեալ է տր̅ . . դատի զաշխարհ ար'' . . եւ զժղ̅դ իւր :

Սղմ ՂԸ . (1) Ոմանք . Որ նստի 'ի քրովբէս : (3) Ոմանք . Խոստովան եղիցին անուան : (7) Ոմանք . Պահէին ըզվկայութիւս նր̅ : (8) Ոմանք . Քաւիչ լինէիր նց̅, վրէժխն'' :

Սղմ . ՂԹ . (3) Ոմանք . Զմեզ, եւ ոչ մեք . մեք ժողո'' : (4) Ոմանք . Եւ օրհնութբ̅ 'ի յարկս նր̅ :

Սղմ . Ճ . (2) Ոմանք . Գնայի ես ամբծութբ̅ . հմմ, յանբծութի̅ սրտի իմոյ եւ 'ի մէջ : (3) Ոմանք . Զիրս անիրաւութբ̅ . ոյք առնէին զանօրէնութիւս ատեցի : (4) Ոմանք . Որ թիւրն էր սրտիւ, խոտորեալ յի'' . . . եւ ես ինչ ոչ փոյթ առնէի : (5) Ոմանք . Զնա բացեայ 'ի բաց հա'' . . . Որ ամբարտաւան էր . . եւ ոչ հաց ուտէի : (6) Ոմանք . 'Ի ճանապարհս ամբիծ : (7) Ոմանք . Որ խօսէր զանիրաւութի̅ չէր աջողեալ : (8) Ոմանք . Սատակէի 'ի քաղաքի տն̅ . հմմ, 'ի քաղաքէ տն̅ զամենեսին ոյք գործէին զանօ'' :

Սղմ . ՃԱ . (1) Ոմանք . Եւ առաջի տն̅ սփ'' : Որ օրինա . Աղօթք աղքատի . իբրեւ : (3) Ոմանք . Յօր նեղութե̅ իմոյ : (4) Ոմանք . Ոպ̅ խուխ չորացաւ : (5) Ոմանք . Հարայ ոպ̅ զխոտ, եւ ցամաքեցաւ սիրտ : (7) Ոմանք . Նմանեցայ ես հա'' : Որ օրինա . Հաւալասան անապատի : (9) Ոմանք . Թշնամիք իմ զօրհա'' : (10) Ոմանք . Որպէս զհաց կերայ : (15) Ոմանք . Եւ 'ի հող նր̅ գթասցեն : (19) Ոմանք . Ժողովուրդ որ ստացեալ է : (24) Օրին̅ մի . Աւուրց իմոց, ասա ինձ : (25) Ոմանք . Զի ազգէ յազգ են : (27) Ոմանք . Որպէս ձորձս մաշեսցին, եւ որպէս : (28) Ոմանք . Բայց դու նոյն ես : (29) Ոմանք . Եւ զաւակն նր̅ յաւիտեան յաջողեսցի :

Սղմ . ՃԲ . * Ոմանք . 'Ի կտրծ սաղմոս 'ի դաւ'' . (5) Ոմանք . Ոպ̅ արծուոյ ման'' : (7) Ոմանք . Ծանոյց տր̅ զճանապարհս իւր :

որդւոցն Ի՟ղի զկամս իւր ։ * Գթած ողորմած է տ՟ր, եր- 8
կայնամիտ և բազումողորմ ։ * Ո՛չ 'ի սպառ բարկանայ 9
տ՟ր, և ոչ յաւիտեան պահէ ոխս ։ * Ո՛չ ըստ մեղս մեր 10
արար մեզ, և ոչ ըստ անօրէնութեան մերում հատոյց մեզ ։
* Այլ որ՟չ բարձր են երկինք յերկրէ, այնպէս զօրացոյց 11
տ՟ր զողորմութիւն իւր 'ի վ՟ր երկիւղածաց իւրոց ։ * Որ- 12
չափ հեռի են արևելք յարևմտից, այնպէս հեռի արար
'ի մէնջ զանօրէնութիւնս մեր ։ * Ո՟պ գթայ հայր 'ի վ՟ր 13
որդւոց իւրոց, այնպէս գթացաւ տ՟ր յերկիւղածս իւր ։
* Զի նա գիտաց զստեղծուածս մեր, և յիշեաց թէ 14
հող եմք ։ * Մարդոյ ո՟պ խոտոյ են աւուրք իւր, ո՟պ 15
ծաղիկ վայրի այնպէս ծաղկէ ։ * Շնչէ 'ի նմա հողմ և ոչ 16
է, և ոչ ևս երևի տեղի ն՟ր ։ * Բայց ողորմութի տ՟ն յաւի- 17
տեանս յաւիտենից 'ի վ՟ր երկիւղածաց իւրոց, և ար-
դարութի նորա յորդւոց մինչև յորդիս ։ * Որ պահեն 18
զուխտս ն՟ր, յիշեն զպատուիրանս նորա և առնեն զնս ։
* Տ՟ր յերկինս պատրաստեաց աթոռ իւր, արքայութի 19
ն՟ր ամենեցուն տիրէ ։ * Օրհնեցէք զտ՟ր ա՟մ հրեշտակք 20
ն՟ր, հզօրք զօրութ՟բ որ առնէք զբան ն՟ր, լսել ձայնի
պատգամաց ն՟ր ։ * Օրհնեցէք զտ՟ր ա՟մ զօրութիւնք ն՟ր, 21
պաշտօնեայք և արարողք կամաց ն՟ր ։ * Օրհնեցէք զտ՟ր 22
ա՟մ գործք ն՟ր, ընդ ա՟մ տեղիս է տէրութե ն՟ր․ օրհնեա
անձն իմ զտ՟ր ։ Տունք․ ԻԲ ։ Փոխեալք․ ԻԸ ։

Սաղմոս 'ի Դաւիթ․ 'ի վերայ աշխարհագործ արարածոց․ ՃԳ ։ 1

Օրհնեա անձն իմ զտ՟ր, տ՟ր ա՟ծ իմ մեծ եղեր յոյժ ։
Խոստովանութի և մեծվայելչութի զգեցար, * ար- 2
կեր զլոյս ո՟պ զօթոց, ձգեցեր զերկինս ո՟պ խորան, * և 3
յարկեր 'ի վ՟ր ջուրց զվերնայարկս ն՟ր ։ Ո դնէ յամպս
զգնացս իւր, և շրջի նա 'ի վ՟ր թևոց հողմոց ։ * Ո ա- 4
րար զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր 'ի
հուր կիզելոյ ։ * Ո հաստատեաց զերկիր 'ի վերայ հաս- 5
տատութե իւրոյ, զի մի սասանեսցի յաւիտեան ։ * Խորք 6
ո՟պ զգեստ վերարկու է ն՟ր, 'ի վերայ լերանց կացցեն
ջուրք ։ * 'Ի սաստէ քումմէ փախիցեն, և 'ի ձայնէ որո- 7
տալոյ քումմէ սարսիցեն ։ * Ելանեն լեռնանան և ի- 8
ջանեն դաշտանան, 'ի տեղի յոր հաստատեցեր զնոսա ։
* Սահման եդիր և ոչ անցանեն, և ոչ ևս դառնան 'ի 9
ծածկել զերկիր ։ * Առաքեցեր զաղբեւրս ընդ ձոր- 10
ձորս, 'ի մէջ լերանց գնասցեն ջուրք ։ * Արբուցանել 11
զա՟մ գազանս վայրի, յագեսցին ցիռք 'ի ծարաւս իւր-
եանց ։ * Անդ թռչունք երկնից բոյնս դիցեն, և 'ի մէ- 12
ջոյ վիմաց տացեն զձայնս իւրեանց ։ * Արբուցանէ 13
զլերինս 'ի շտեմարանաց իւրոց, 'ի պտղոյ գործոց իւ-
րոց լցցի երկիր ։ * Բուսուցեր զխոտ 'ի լերինս, զդա- 14
լարի 'ի ծառայութի մարդկան ։ Հանել զհաց յերկրէ,
* զինի ուրախ առնէ՝ եւղ զուարթ, և հաց հաստատէ 15
զսիրտ մարդոյ ։ * Յագեսցին ծառքն տ՟ն, և մայրքն լի- 16
բանանու զորս դու տնկեցեր ։ * Անդ թռչունք երկ- 17
նից ձագս հանիցեն, և բոյն արագլի ապաւէն է նոցա ։
* Լերինք բարձունք են եղջերուաց, և վէմք ապաւէն 18
նապաստակաց ։ * Արարեր զլուսին վ՟ս ժամանակի, 19
արեգակն ծանեաւ զժամ մտանելոյ իւրոյ ։ * Արարեր 20
զխաւար և եղև գիշեր․ 'ի նմա գնան ա՟մ գազանք ան-
21 տառի ։ * Կորիւնք առիւծուց մնչեն և յափշտակեն,
22 և խնդրեն յա՟յ զկերակուրս իւրեանց ։ * 'Ի ծագել արե-
23 ու ժողովին, և 'ի մորիս իւրեանց դադարեն ։ * Ելա-
նէ մարդ 'ի գործս իւր, և 'ի վաստակս ձեռաց իւրոց
24 մինչև յերեկոյ ։ * Ո՟պ զի մեծ են գործք քո տ՟ր, զա՟մ
ինչ իմաստութ՟բ արարեր, և լցաւ երկիր ստեղծուա-
25 ծովք քովք ։ * Այս ծով մեծ և անդորր․ 'ի սմա սո-
ղուն որ ոչ գոյ թիւ, գազանք մեծամեծք և մանունք․
26 * 'ի սմա և նաւք գնան․ վիշապն զոր ստեղծեր խաղալ
27 նմա ։ * Ամենեքեան քեզ սպասեն, և դու տաս կե-
28 րակուր ն՟ց 'ի ժամու ։ * Տաս դու նոցա և կերակրին,
բանաս զձեռն քո կերակրես զամենեսեան կամօք քովք ։
29 * Դարձուցանես զերեսս քո 'ի ն՟ցնէ և խռովին, հանես
30 զոգի 'ի ն՟ցնէն, պակասին և 'ի հող դառնան ։ * Առա-
քես զոգի քո և ստանաս զն՟ս, և նորոգես զերեսս եր-
31 կրի ։ * Եղիցին փառք տ՟ն յաւիտեան, տ՟ր ուրախ եղիցի
32 յարարածս իւր ։ * Ո հայի յերկիր և տայ դողալ սմա,
33 մերձի 'ի լերինս և ծխեսցին ։ * Օրհնեցից զտ՟ր 'ի կեանս
34 իմ, սաղմոս ասացից ա՟յ իմոյ մինչև եմ ես ։ * Քաղցր
35 եղիցի նմա օրհնութի իմ, և ես ուրախ եղէց 'ի տ՟ր ։ * Պա-
կասեսցին մեղաւորք յերկրէ, անօրէնք մի ևս գտցին
'ի նմա․ օրհնեա անձն իմ զտ՟ր ։ Տունք․ ԼԵ ։

Ալէլուիա․ ՃԴ ։

1 Խոստովան եղերուք տ՟ն՝ և կարդացէք զանուն ն՟ր․
2 պատմեցէք 'ի հեթանոսս զգործս ն՟ր ։ * Օրհնե-
ցէք և սաղմոս ասացէք նմա․ պատմեցէք զա՟մ սքանչե-
3 լիս ն՟ր, * և գովեցարուք յանուն ս՟բ ն՟ր ։ Ուրախ եղի-
4 ցին սիրտք այնոցիկ ոյք խնդրեն զտ՟ր, * խնդրեցէք զտ՟ր
և հզօրք եղերուք, խնդրեցէք զերեսս ն՟ր յա՟մ ժամ ։
5 * Յիշեցէք զսքանչելիս ն՟ր զոր արար, զարուեստս և
6 զիրաւունս բերանոյ ն՟ր ։ * Զաւակն աբրահամեան ծա-
7 ռայք ն՟ր, որդիք յակովբայ ընտրեալք ն՟ր ։ * Նա ինքն
8 է տ՟ր ա՟ծ մեր, յա՟մ երկրի են իրաւունք ն՟ր ։ * Յիշեաց
յաւիտենից զուխտ իւր, և զբանն զոր պատուիրեաց
9 մինչև 'ի հազար ամ ։ * Զուխտն զոր եդ ընդ աբրահա-
10 մու, և զերդումն իւր ընդ սահակայ ։ * Հաստատեաց
առ յակոբ զհրաման իւր, և առ ի՟էլ զուխտ իւր յա-
11 ւիտենից ։ * Ասէ՝ ձեզ տաց զերկիրն քանանու, զվի-
12 ճակ ժառանգութե ձերոյ ։ * Զի էին նոքա թուով սա-
13 կաւ, նուաղք և պանդուխտք 'ի նմա ։ * Անցին նոքա
14 ազգէ յազգ, 'ի թագաւորութէ 'ի ժողովուրդ այլ ։ * Ո՛չ
եթող մարդկան մեղանչել ն՟ց, կշտամբեաց զթագաւորս
15 վ՟ս ն՟ց ։ * Մի մերձենայք առ յօծեալս իմ, և 'ի մար-
16 գարէս իմ մի մեղանչէք ։ * Կոչեաց սով յերկիր նոցա,
17 զա՟մ զօրութի հացի եբեկ ։ * Առաքեաց առաջի նոցա
18 այր, 'ի ծառայութի վաճառեցաւ յովսէփ ։ * Խոնարհ
արարին 'ի կապանս զոտս ն՟ր, և անց ը՟ն երկաթս անձն
19 նորա ։ * Մինչև եկեսցէ բան ն՟ր, և բան տ՟ն փորձեաց
20 զնա ։ * Առաքեաց թագաւորն և եթոյծ զնա, իշխան
21 ժողովրդեան եթող զնա ։ * Կացոյց զնա տէր տան իւ-
22 րոյ, իշխան 'ի վ՟ր ա՟մ ստացուածոց իւրոց ։ * Խրատել
զիշ-

---

(9) Ոմանք․ Բարկանայ մեզ տ՟ր ։ (10) Ոմանք․ Ոչ ըստ մե-ղաց մերոց արար մեզ տ՟ր ։ (12) Ոսկան․ Այնչափ հեռի արար ։ (15) Ոմանք․ Որպէս զխոտոյ են աւուրք իւր, ո՟պ զծաղիկ 'ի վայրի այնպէս ։ (17) Ոմանք․ Ողորմու-թի տ՟ն մնայ յաւիտեանս ։ (18) Ոմանք․ Ոյք պահեն ։ (19) Ոմանք․ Տ՟ր յերկինս․․ զաթոռ իւր, և արքայութի ։ (20) Ոմանք․ Հզօրք զօրութեց․․ 'ի լսել․ կամ, լսողք ձայ-նի պատ″ ։ (21) Ոմանք․ Պաշտօնեայք ն՟ր․ կամ, պաշտօ-նեայք տ՟ն, և արարողք կա″ ։

Սղմ․ ՃԳ․ (2) Ոսկան․ Արկեր զլոյս ո՟պ զօ″ ։ (3) Ոմանք․ Եւ յարկեր 'ի վ՟ր ջուրց ։ (5) Ոմանք․ Հաստատեաց զեր-կիր ։ (6) Օրինակ մի․ Ե՟նր․ նման լերանց կացցեն ջուրք ։ (10) Ոմանք․ 'Ի միջոյ․ կամ, ընդ մէջ լերանց գնասցեն ։ (11) Ոսկան․ Արբուցանէ զա՟մ գա″ ։ (13) Ոմանք․ 'Ի պտղոյ գործոց լցցի ։ (14) Ոմանք․ Բուսուցեր զխոտ ա-նասնոց․ դալարի ։ (16) Ոսկան․ Յագեսցին ծառք ան-տառի, և ։ (22) Ոմանք․ 'Ի ծագել արևուն․․․ դադա-րին ։ (23) Ոմանք․ Մինչև ցերեկոյ ։ (24) Ոմանք․ Եւ լցաւ երկիր ստացուածովք քովք ։ (25) Ոմանք․ Այս ծով մեծ և անդոյր․ 'ի սմա են սողունք․ կամ, զեռունք որոց ոչ գոյ թիւ․ կենդանիք մեծամեծք և մա″ ։ (28) Օ-րինակ մի․ Զձեռն քո և լցուցանես զա՟մենեան քաղցրութե կամօք քովք ։ (29) Օրինակ մի․ 'Ի նոցանէ, և սպառին․․ 'ի նոցանէ, պակասեն և 'ի հողս իւրեանց դառնան ։ (30) Ոմանք․ Առաքես զհոգի քո, ստանաս ։ (32) Ոմանք․ 'Ի լերինս՝ և ծխին ։ (35) Ոմանք․ Եւ անօրէնք մի ևս գտցին 'ի սմա ։

Սղմ․ ՃԴ․ (8) Ոմանք․ Պատուիրեաց մինչ 'ի հազար ազգ ։ (10) Օրինակ մի․ Զայն հաստատեաց առ յակոբ զհրա-մանս իւր ։ (14) Օրինակ մի․ Զթագաւորս ն՟ց ։ (18) Ո-մանք․ Եւ անց ընդ երկաթ ան″ ։ (21) Ոմանք․ Զնա տ՟ր 'ի վ՟ր տան իւ″ ։

զիշխանս ն՟ց ըստ զինքն, եւ զծերս ն՟ց իմաստունս արասցէ:
* Եմուտ Ի՟էլ յԵգիպտոս, յակոբ պանդխտեցաւ 23
յերկիր Քամայ: * Աճեցոյց զժողովուրդ իւր յոյժ, եւ 24
զօրացոյց զն՟ա քան զթշնամիս իւր: * Դարձոյց զսիրտս 25
ն՟ց ատել զժողովուրդ իւր, եւ 'ի նենգել զծառայս իւր:
* Առաքեաց զմովսէս ծառայ իւր, եւ զահարոն ընտրեալ 26
իւր: * Եդ ն՟ց զբանս նշանաց իւրոց, եւ զարուեստս 27
իւր յերկիր Քամայ: * Առաքեաց խաւար եւ խաւարեցոյց 28
զն՟ա, զի դառնացուցին զբանս ն՟ր: * Դարձոյց յարիւն 29
զջուրս ն՟ց, եւ սպան զա՟մ ձկունս նոցա: * Եռաց 30
յերկիր ն՟ց գորտ, 'ի շտեմարանս թագաւորաց նոցա:
* Ասաց եւ եկն շանաճանճ, եւ մժխս ընդ ա՟մ սահմանս 31
ն՟ց: * Դարձոյց զանձրեւս ն՟ց 'ի կարկուտ, եւ հուր յերկիր 32
ն՟ց բորբոքեցաւ: * Եհար զայգիս եւ զթզենիս ն՟ց, 33
եւ փշրեաց զա՟մ ծառս սահմանաց ն՟ց: * Ասաց եւ եկն 34
մարախ, եւ խառնիճ՝ զի ոչ գոյր թիւ: * Եկեր զա՟մ 35
խոտ երկրի ն՟ց, սպառեաց զա՟մ պտուղ անդոյ նոցա:
* Եհար զա՟մ անդրանիկս եգիպտացւոց, զսկիզբն ա՟մ 36
վաստակոց ն՟ց: * Եհան զն՟ա ոսկւով եւ արծաթով, եւ ոչ 37
գոյր յազգի ն՟ց հիւանդ: * Ուրախ եղեւ եգիպտոս ընդ 38
ելանել ն՟ց, զի անկաւ ահ Տ՟ն 'ի վերայ ն՟ց: * Սփռեաց 39
ամպ հովանի առնել ն՟ց 'ի տուէ, եւ հրով լոյս տալ ն՟ց
'ի գիշերի: * Խնդրեցին եւ եկն լորամարգի, եւ հացիւ 40
երկնից լցոյց զն՟ա: * Եհար զվէմն եւ բղխեցին ջուրք, 41
եւ գնացին գետք ընդ անջրդիս: * Յիշեաց զբան իւր 42
սուրբ, որ ընդ աբրահամու ծառայի իւրում: * Եհան 43
զժողովուրդ իւր ցնծութ՟բ, եւ զընտրեալս իւր ուրախութ՟բ:
* Ետ ն՟ց զգաւառս հեթանոսաց, 'ի վաստակս 44
ժողովրդոց ժառանգեցոյց զնոսա: * Զի պահեսցեն 45
զիրաւունս ն՟ր, եւ զօրէնս ն՟ր խնդրեսցեն: Տուն. խե:

Գոհութեան. հը:

Ալէլուիա. ՃԵ:

Խոստովան եղերուք Տ՟ն զի քաղցր է, զի յաւիտեան 1
է ողորմութի՟ն ն՟ր: * Ո՛ խօսեսցի զզօրութիւնս Տ՟ն, 2
լսելի արասցէ զա՟մ օրհնութիւնս ն՟ր: * Երանի որք պահեն 3
զիրաւունս, եւ առնեն զարդարութի՟ն յա՟մ ժամ: * Յիշեա 4
զմեզ Տ՟ր ընդ հաճոյս ժողովրդեան քո, եւ այց արա
մեզ 'ի փրկութ՟ե քում: * Տեսցուք մեք զքաղցրութի՟ն 5
ընտրելոց քոց. ուրախ եղիցուք յուրախութ՟ե ազգի քո,
եւ գովեսցուք մեք 'ի ժառանգութ՟ե քում: * Մեղաք մեք 6
ընդ հարսն մեր, անօրինեցաք եւ յանցեաք: * Հարքն 7
մեր յեգիպտոս ոչ իմացան զսքանչելիս քո, եւ ոչ յիշեցին
զբազում ողորմութիւնս քո: Բարկացուցին զքեզ
յանցանելն իւրեանց ընդ ծով կարմիր. * փրկեաց զն՟ա 8
վ՟ն անուան իւրոյ զի ծանիցեն զզօրութիւնս ն՟ր: * Սաստեաց 9
'ի ծով կարմիր եւ ցամաքեցաւ, առաջնորդեաց
ն՟ց ընդ անդունդս ո՟պ ը՟ անապատ: * Կեցոյց զն՟ա 'ի 10
ձեռաց ատելեաց ն՟ց, եւ փրկեաց զն՟ա 'ի ձեռաց թշնամեաց
ն՟ց: * Ծածկեաց ծով զնեղիչս ն՟ց, եւ մի 'ի ն՟ցնէ 11
ոչ ապրեցաւ: * Հաւատացին 'ի բան ն՟ր, եւ օրհնեցին 12
զօրհնութի՟ն ն՟ր: * Վաղվաղակի եմոռացան զգործս ն՟ր, 13
եւ ոչ անսացին խորհրդոյ ն՟ր: * Ցանկացան ցանկութ՟ի 14
յանապատի, եւ փորձեցին զԱ՟ծ յանջրդի: * Ետ նոցա 15
զխնդրուածս ն՟ց, առաքեաց լիութ՟ի յանձինս ն՟ց: * Բարկացուցին 16
զմովսէս 'ի բանակի, եւ զահարոն սուրբ Տ՟ն:
* Բացաւ երկիր եւ եկուլ զդադան, եւ ծածկեաց զբանակն 17
18 զաբիրոնի: * Հուր վառեցաւ 'ի ժողովս ն՟ց,
19 եւ բոց մաշեաց զմեղաւորս, * Արարին որթ 'ի Քորեբ
20 եւ երկիր պագին պատկերի, * եւ փոխեցին զփառս իւրեանց
21 'ի նմանութի՟ն որթու խոտակերի: * Մոռացան
զԱ՟ծ կենարար իւրեանց, որ արար զմեծամեծս յեգիպտոս,
22 * զսքանչելիս իւր յերկիր Քամայ, եւ զահ իւր 'ի
23 վ՟ր կարմիր ծովուն: * Ասաց սատակել զն՟ա, եթէ ոչ
մովսէս ընտրեալ կայր առաջի ն՟ր: Դարձաւ առ Տ՟ր
եւ անցոյց զբարկութի՟ն ն՟ր, զի մի սատակեսցին նոքա:
24 * Անարգեցին զերկիրն ցանկալի, եւ ոչ հաւատացին
25 բանի նորա: * Տրտնջեցին 'ի բանակս իւրեանց, եւ ոչ
26 լուան ձայնի Տ՟ն: * Համբարձ զձեռն իւր 'ի վ՟ր ն՟ց,
27 հարկանել զն՟ա յանապատի: * Ցրուեսցէ զաւակ ն՟ց ը՟
28 հեթանոսս. ցրուեսցէ զաւակ ն՟ց ը՟ գաւառս: * Պղծեցան
նոքա 'ի բեեղբեգովր, կերան զզոհեալ եւ զմեռելոտի:
29 * Բարկացուցին զն՟ա 'ի գործս իւրեանց, յաճախեաց
30 'ի վ՟ր ն՟ց բեկումն: * Ապա եկաց 'ի մէջ փենեէս,
31 քաւեաց եւ արգելաւ մահ. * համարեցաւ նմա յարդարութի՟ն
32 ազգէ յազգ մինչեւ յաւիտեան: * Բարկացուցին
զն՟ա 'ի ջուրսն հակառակութ՟ե. չարչարեցաւ մովսէս
33 վ՟ն ն՟ց, * զի դառնացուցին զոգի նորա: Հրամայեաց
34 շրթամբք իւրովք, * եւ ոչ սատակեցին զազգսն զոր ասաց
35 ն՟ց Տ՟ր: * Խառնակեցան ընդ հեթանոսս եւ ուսան
36 զգործս ն՟ց. * ծառայեցին կռոց ն՟ց, եւ եղեւ ն՟ց 'ի գայթագղութի՟:
37 * Զոհեցին զուստերս եւ զդստերս իւրեանց
38 դիւաց, * եւ հեղին արիւն անմեղ: Արիւն ուստերաց
եւ դստերաց իւրեանց, զոր զոհեցին կռոցն քանանու:
39 * Շաղախեցաւ երկիր յարենէ ն՟ց եւ պղծեցաւ
'ի գործոց նոցա, զի պոռնկեցան 'ի գնացս իւրեանց:
40 * Բարկացաւ սրտմտութ՟բ Տ՟ր 'ի վ՟ր ժողովրդեան իւրոյ,
41 եւ գարշեցոյց զժառանգութի՟ն իւր յոյժ: * Մատնեաց
զն՟ա 'ի ձեռս հեթանոսաց, տիրեցին ն՟ց ատելիք
42 իւրեանց * եւ թշնամիք իւրեանց նեղեցին զն՟ա, եւ խոնարհ
43 եղեն 'ի ներքոյ ձեռաց ն՟ց: * Բազում անգամ փրկեաց
զն՟ա, եւ նոքա դառնացուցին զնա 'ի խորհուրդս իւրեանց,
44 եւ կորեան յանօրէնութ՟ե իւրեանց: * Հայեցաւ
45 Տ՟ր 'ի նեղութիւնս ն՟ց, 'ի լսել ձայնի աղօթից ն՟ց: * Յիշեաց
զուխտ իւր եւ զղջացաւ ըստ բազում ողորմութ՟ե
46 իւրում. * ետ զն՟ա 'ի գթութիւնս առաջի ա՟մ գերչաց ն՟ց:
47 * Փրկեաց զմեզ Տ՟ր Ա՟ծ մեր, եւ ժողովեաց զմեզ 'ի հեթանոսաց:
Խոստովան եղիցուք անուան քում սրբոյ,
48 եւ պարծեսցուք յօրհնութիւնս քո: * Օրհնեալ Տ՟ր Ա՟ծ
Ի՟էլի, յաւիտենից յաւիտենից: Եւ ասասցէ ա՟մ ժողովուրդն,
եղիցի եղիցի: Տուն. խը:

Կանոն Գոհութեան. Է: Սաղմոս. ժէ: Տունս. յժդ:

⁂

Ալէլուիա. ՃԶ:

1 Խոստովան եղերուք Տ՟ն զի քաղցր է, զի յաւիտեան
2 է ողորմութ՟ի ն՟ր: * Ասասցեն փրկեալք Տ՟ն, զորս
փրկեաց 'ի ձեռաց թշնամւոյն: Յամենայն գաւառաց
3 ժողովեաց զն՟ա, * յարեւելից եւ յարեւմտից 'ի հիւսւսոյ եւ
4 'ի ծովէ: * Մոլորեցան նոքա յանապատի յանջրդի ճանապարհի,
5 քաղաք բնակութ՟ե ոչ գտին: * Քաղցեան
եւ ծարաւեցան, եւ անձինք նոցա 'ի նոսին նուաղեցան:
* Ա-

---

(23) Ոմանք. Յակոբ բնակեցաւ յերկրին Քամայ: (28) Ոմանք. Առաքեաց զխաւարն եւ: (30) Ոմանք. Եւ 'ի շտեմարանս: (31) Ոմանք. Եւ մժեխ ը՟ ա՟մ: (33) Ոմանք. Հար զայգիս եւ: (36) Ոմանք. Հար զա՟մ անդր''... վաստակոց ն՟ց: (37) Ոմանք. Հան զնոսա ոսկ'': (41) Ոմանք. Հար զվէմն: (42) Ոմանք. Ծառայի իւրոյ: (43) Ոմանք. Հան զժողովուրդ իւր:

Սղմ. ՃԵ. (6) Ոմանք. Մեղաք մեք եւ հարքն մեր. անօ'': (10) Ոմանք. Կեցոյց զն՟ա 'ի ձեռաց: (12) Ոմանք. Հաւատացին բանի ն՟ր.. զօրհնութիւնս ն՟ր: (13) Ոմանք. Խորհրդոց ն՟ր: (14) Ոմանք. Ցանկացան ցանկութ՟ի: (15) Ոմանք. Առաքեաց զլիութ՟ի: (17) Ոմանք. Զբանակն զաբի'':

(19) Ոմանք. Զորթն 'ի Քորեբ. երկիր պագին պատկերին: (20) Ոմանք. Նմանութ՟ե որթուն խո'': (21) Ոմանք. Զմեծամեծս իւր յեգիպտոս: (23) Ոմանք. Թէ ոչ մովսէս ընտրեալն.. առաջի ն՟ց: (28) Ոմանք. 'Ի բեէլփեգովր. զի կերան զոհեալս եւ զմեռելոտիս: (33) Ոմանք. Դառնացուցին զհոգի ն՟ր: Ոսկ օրինակ մի. Քրթմնջեաց շրթամբք, եւ ոչ սատակեաց զազգսն զոր ասաց նմա Տ՟ր: (38) Ոմանք. Եւ դստերաց նոցա, զոր: (43) Ոմանք. Նա բզ՟մ անգամ փր'': (44) Ոմանք. 'Ի լսել զձայն աղօթից: (47) Ոմանք. Փրկեա զմեզ Տ՟ր.. եւ ժողովեա զմեզ 'ի հե'':

Սղմ. ՃԶ. (2) Ոմանք. 'Ի ձեռաց թշնամեաց: (4) Ոմանք. Ճանապարհ եւ քաղաք բնակութ՟ե: (5) Ոմանք. Եւ ծա-

*Աղաղակեցին առ տր 'ի նեղութե իւրեանց, 'ի վշտաց 6
նց փրկեաց զնս: *Առաջնորդեաց նց 'ի ճանապարհ 7
ուղիղ, զի երթիցեն 'ի քաղաք բնակութե իւրեանց:
*Խոստովան եղիցին տն ողորմութիւնք նր, սքանչելեաց 8
նր որդւոց մարդկան: *Զի յագեցոյց զանձինս քաղ- 9
ցեալս, և զանձինս կարօտեալս լի արար բարութը:
*Որք նստէին 'ի խաւարի և 'ի ստուերս մահու, կա- 10
պեալ էին յաղքատութե ոպ յերկաթս: *Զի դառնա- 11
ցուցին զբանն այ, և զխորհուրդս բարձրելոյն բարկա-
ցուցին: *Խոնարհ եղեն 'ի ցաւոց սիրտք նց, տկարա- 12
ցան և ոչ ոք էր որ օգնէր նոցա: *Աղաղակեցին առ տր 13
'ի նեղութե իւրեանց, 'ի վշտաց նց եհան զնս: *Փրկեաց 14
զնս 'ի խաւարէ և 'ի ստուերաց մահու, և խզեաց զկա-
պանս նց: *Խոստովան եղիցին տն ողորմութեց նր, սքան- 15
չելեաց նր որդւոց մարդկան: *Զի փշրեաց զդրունս 16
պղնձիս, և զնիգս երկաթիս խորտակեաց: *Օգնեաց 17
նց 'ի ճանապարհի անօրէնութեց, զի վս մեղաց իւր-
եանց խոնարհ եղեն յոյժ: *Յամենայն կերակրոց գար- 18
շէին սիրտք նոցա, մերձեցան մինչև 'ի դրունս մահու:
*Աղաղակեցին առ տր 'ի նեղութե իւրեանց, 'ի վշտաց 19
նց ապրեցոյց զնս: *Առաքեաց զբան իւր և բժշկեաց 20
զնս, և փրկեաց զնս յապականութե իւրեանց: *Խոս- 21
տովան եղիցին տն ողորմութեց նր, սքանչելեաց նր որ-
դւոց մարդկան: *Մատուսցեն նմա պատարագ օրհ- 22
նութե, և պատմեսցեն զգործս նր ցնծութը: *Որք ի- 23
ջանէին 'ի ծով նաւովք, և առնէին գործս 'ի ջուրս բա-
զումս: *Նոքա տեսին զգործս տն, և զսքանչելիս նր 24
'ի խորս անդնդոց: *Ասաց և յարեաւ հողմ և մրրիկ, 25
և բարձրացան ալիք նորա: *Ելանէին յերկինս և իջա- 26
նէին յանդունդս, և անձինք նց յանձինս իւրեանց մա-
շեցան: *Խռովեցան սասանեցան ոպ արբեալք, և ամ 27
իմաստութի նց ընկլաւ: *Աղաղակեցին առ տր 'ի նե- 28
ղութե իւրեանց, 'ի վշտաց նց կեցոյց զնս: *Դարձոյց 29
զմրրիկն յօդ՝ և դադարեցին ալիք նր. *ուրախ եղեն 30
զի դադարեցին, և առաջնորդեաց նց 'ի նաւահանգիստ
կամաց իւրեանց: *Խոստովան եղիցին տն ողորմութեց 31
նր, սքանչելեաց նր որդւոց մարդկան: *Բարձր արա- 32
ցեն զնա 'ի ժողովս ժողովրդոց, և յաթոռս ծերոց օրհ-
նեսցեն զնա: *Զի դարձոյց զգետս 'ի ցամաք, և ըղ- 33
դնացս ջուրց յերկիր ծարաւուտ: *Արար զերկիրն 34
պտղաբեր յաղտաղտուկս, վս չարութե բնակչաց նր:
*Արար զանապատն 'ի ճահիճս ջուրց, և զերկիրն ծա- 35
րաւուտ 'ի դնացս ջուրց: *Բնակեցոյց 'ի նմա քաղ- 36
ցեալս, և շինեցին քաղաք բնակութե իւրեանց: *Վա- 37
րեցին արտս և տնկեցին այգիս, և արարին պտուղ ար-
մտեաց իւրեանց: *Օրհնեաց զնս և բազմացան յոյժ, 38
և անասունք նց ոչ նուազեցան: *Նուազեցան նոքա և 39
չարչարեցան, 'ի նեղութէ չարեաց և 'ի վշտաց: *Եհն 40
անարգութե 'ի վր իշխանաց նց, մոլորեցոյց զնս յանա-
պատի և ոչ 'ի ճանապարհի: *Օգնեաց տնանկին յաղ- 41
քատութե իւրեանց, առաջնորդեաց ոպ խաշին ազգի
նց: *Տեսցեն ուղիղք և ուրախ եղիցին, և ամ անօրէն 42
խցցէ զբերան իւր: *Ո՛վ է իմաստուն որ պահեսցէ 43
զայս, և 'ի միտ առցէ զողորմութիս տն: Տունք. խէ:

1 Օրհնութի սաղմոսաց 'ի դաւիթ. ՃԷ:

2 Պատրաստ է սիրտ իմ այ, պատրաստ է սիրտ իմ
3 օրհնել և սաղմոս ասել քեզ փառօք իմովք: *Զար-
թիր փառք իմ զարթիր սաղմոսիւք և օրհնութը, և ես
4 զարթեայց առաւօտու: *Խոստովան եղէց քեզ 'ի ժո-
5 ղովուրդս տր, և սաղմոս ասացից քեզ յազգս: *Մեծ
եղև մինչև յերկինս ողորմութի քո. մինչև յամպս է ճշմար-
6 տութի քո: *Բարձր լեր մինչև յերկինս այ, յամ երկ-
7 րի են փառք քո: *Ոպ փրկեսցին սիրելիք քո, կեցո ա-
8 ջով քով և լուր մեզ: *Այ խօսեցաւ 'ի սրբութե իւր-
մէ. բարձր եղէց բաժանեցայց զսիքեմ և զհովիտն
9 յարկաց չափեցից: *Իմ է գաղաադ և իմ է մանասէ,
10 եփրեմ հզօրիչ գլխոյ իմոյ: Յուդա թագաւոր իմ, *և
մովաբ աւազան յուսոյ իմոյ: Յեդովմէ ուղեցից զգը-
11 նացս իմ, և ինձ այլազգիք հնազանդ եղեն: *Ո՛ առցէ
զիս 'ի քաղաք ամուր, կամ ո՛ առաջնորդեսցէ ինձ մինչև
12 յեդովմ: *Ո՛չ դու այ որ մերժեցեր զմեզ, և ոչ
13 ելեր այ ընդ զօրս մեր: *Տո՛ւր մեզ օգնութի 'ի նեղութե,
14 զի սուտ է փրկութի մարդոյ: *Այիւ արասցուք զօրութի,
և նա յամօթ արասցէ զթշնամիս մեր: Տունք. ժդ:

1 'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի դաւիթ. ՃԸ:

2 Այ օրհնութե իմոյ մի՛ լռեր, զի բերան մեղաւորի բե-
րան նենգաւորի բացաւ 'ի վր իմ: Խօսեցան զի-
3 նէն լեզուօք նենգաւորօք, *և բանիւք ատելութե պա-
շարեցին զիս: Մարտեան ընդ իս 'ի տարապարտուց,
4 *փոխանակ սիրոյ իմոյ մատնէին զիս, այլ ես յաղօթս
5 կայի: *Հատուցին ինձ չար փոխանակ ընդ բարւոյ,
6 ատելութի փոխանակ սիրոյ իմոյ: *Կացո 'ի վր նր մե-
7 ղաւոր, սատանայ կացցէ ընդ աջմէ նր: *'Ի դատաս-
տանէ իւրմէ ելցէ դատապարտեալ, և աղօթք նորա 'ի
8 մեղս դարձցին: *Եղիցին աւուրք նր նուազ, և զայ-
9 ցելութի նր զայն այլ առցէ: *Եղիցին որդիք նր որբ
10 և կին նր այրի. *սահեսցին փոփոխեսցին, որդիք նր
11 մուրօղք եղիցին, և ելցեն 'ի բնակութէ իւրեանց: *Քննես-
ցէ փոխատու զամ ինչս նր, յափշտակեսցեն օտարք ըղ-
12 վաստակս նր: *Մի՛ գտցի ոք օգնական նմա, և մի՛ ոք
13 ողորմեսցի 'ի վր որբոց նր: *Եղիցին որդիք նր 'ի սա-
14 տակումն, և յազգէ ջնջեսցի անուն նր: *Յիշեսցին
մեղք հօր նր առաջի տն. և մեղք մօր նր մի՛ ջնջեսցին,
15 *և եղիցին առաջի տն յամ ժամ: *Սատակեսցի յերկ-
16 րէ յիշատակ նր. փոխանակ զի ոչ յիշեաց առնել ըղ-
17 ողորմութի: *Հալածեաց զայր աղքատ և զտնանկ, սպա-
18 նանէլ զայն որ խոնարհ է սրտիւ: *Սիրեաց զանէծս
և ելցէ՛ նմա. ոչ կամեցաւ զօրհնութի, հեռի եղիցի 'ի
նմանէ: Զգեցաւ զանէծս ոպ հանդերձ, մտցէ որպէս
19 ջուր 'ի փոր նր, ոպ ձէթ ընդ ոսկերս նորա: *Եղիցի
նմա ոպ հանդերձ զի ագանի, ոպ գօտի որ ածի հա-
20 նապազ ընդ մէջ իւր: *Այս գործ է այնոցիկ որ չա-
րախօս կային զինէն առ տր, և որք խօսէին չար զանձնէ
21 իմմէ: *Այլ դու տր տր՝ արա ընդ իս ըստ անուան
22 քում, զի քաղցր է ողորմութի քո, փրկեա՛ զիս *զի
աղքատ և տնանկ եմ ես: Սիրտ իմ խռովեցաւ 'ի փորի
23 իմում, *և ես ոպ ստուեր 'ի խոնարհել իմում պակա-
24 սեցայ, և թօթափեցայ ոպ մարախ: *Ծունկք իմ տկա-
րացան 'ի պահոց, և մարմին իմ այլագունեաց յիւղոյ:
*Եւ

րաւեցին ... 'ի նոսին նուազեցին: (8)(15)(21)(31) Ոմանք. Տն ողորմութիւնք նր: (9) Ոմանք. Յագեցոյց զանձինս: (11) Ոմանք. Դառնացուցին զբանն: (12) Ոմանք. Եւ ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նց: (17) Ոմանք. Անօրէնութե իւրեանց: (23) Ոմանք. 'Ի ծով նաւօք, և առնէին զգործս: (27) Ոմանք. Որպէս զարբեալս: (28) Ոմանք. 'Ի վշտաց նոցա փրկեաց զնս: (29) Ոմանք. Դարձ զմրրիկ նր յօդս: (34) Բզմք. Բնակչաց նոցա: (36) Ոմանք. Եւ շինեցին 'ի քաղաք բնա": (38) Ոմանք. Եւ անասուն նց ոչ նուազեցաւ: (41) Ոմանք. Յաղքատութե առաջնորդեաց .. ազգաց նց:

Սղմ. ՃԷ. (1) Ոմանք. Օրհնութի սաղմոս 'ի դաւ": (3) Ոմանք. Զարթեայց առաւօտուց: (6) Ոմանք. Բարձրեալ ես դու յերկինս այ, և յամ: (8) Ոմանք. Իւրմէ, ցնծացայց բարձր եղէց բաժանեցայց զսիկիմ: Ուր Ոսկան. բաժանեցից: (11) Ոմանք. Ո տարցի զիս .. մինչև յիդումէ: Ուր Ոսկան. յեդոմ: (12) Ոմանք. Եթէ ոչ դու այ:

Սղմ. ՃԸ. (2) Ոմանք. Լեզուաւ նենգաւորաւ: (3) Ոմանք. Եւ բանիւ ատելութը: (6) Ոմանք. Կացո 'ի վր նց մեղաւ": (11) Ոմանք. Փոխատուն զամ: (12) Ոմանք. Մի՛ գտցի օգնա": (13) Օրինակ մի. Եւ յազգ մի ջնջեսցի անուն նր: (14) Յօրինակին գրչէր. Մեղք հօր նր առաջի տն. և: (19) Ոմանք. Որ ածէ հանապազ ընդ մէջ իւր: (20) Այսպ. Այս գործ է այնոցիկ որ չարա": (21) Ո-

* Եղէ ես նախատինք նց̅, տեսին զիս և շարժեցին զգլուխս 25
իւրեանց: * Օգնեա ինձ տր̅ ած̅ իմ, և փրկեա զիս ըս̅ 26
ողորմութեան քում: * Ծանիցեն զի ձեռն քո այս է, և 27
դու տր̅ արարեր զայս: * Նոքա անիծանեն և դու օրհ- 28
նեսցես. որք յարուցեալ են 'ի վր̅ իմ ամօթ կրեսցեն.
այլ ծառայ քո ուրախ եղիցի 'ի քեզ: * Զգեցցին զա- 29
մօթ որ չարախօս կային զանձնէ իմմէ, և արկցեն ոպ̅
կրկնոց զամօթ իւրեանց զիւրեամբք: * Այլ ես խոս- 30
տովան եղէց առ տր̅ յոյժ բերանով իմով, 'ի մէջ բազ-
մաց օրհնեցից զքեզ: * Զի եկաց նա ընդ աջմէ աղքա- 31
տին, փրկել զնա յայնցանէ որք հալածեն զանձն իմ:

Տունք. ԼԱ:

'Ի կատարած. Սաղմոս 'ի Դաւիթ. ՃԹ:

Ասաց տր̅ ցտր̅ իմ նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եդից 1
զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց: * Գաւա- 2
զան զօրութ̅ առաքեսցէ քեզ տր̅ 'ի Սիօնէ, և տիրեսցես
դու 'ի մէջ թշնամեաց քոց: * Ընդ քեզ է իմ սկիզբն 3
աւուրց զօրութ̅. 'ի վայելչութիւն սրբոց քոց յարգանդէ
յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ: * Երդուաւ տր̅ 4
և ոչ եւս զղջասցի, թէ դու ես քահանայ յաւիտեան ըս̅
կարգին Մելքիսեդեկի, * և տր̅ ը̅ աջմէ քումմէ: Խոր- 5
տակեսցէ յաւուր բարկութ̅ զթագաւորս. * դատի ընդ 6
հեթանոսս և բազում առնէ զհարուածս, և խորտակես-
ցէ զգլուխս բազմաց յերկրի: * Զուխս 'ի ճանապարհի 7
արբուսցէ. վս̅ այսորիկ և բարձր արասցէ զգլուխս:

Տունք. Է: Գոհութիւն. ԽԷ:

Ալէլուիա. ՃԺ:

Խոստովան եղէց քեզ տր̅ բոլորով սրտիւ իմով, 'ի 1
խորհուրդս ուղղոց 'ի ժողովուրդս * մեծ են գործք 2
տն̅, և քննեալ են յամ̅ի կամս նր̅: * Խոստովանութիւն և 3
վայելչութիւն են գործք նր̅. արդարութիւն նր̅ մնայ յաւի-
տեանս յաւիտենից: * Յիշատակ արար սքանչելեաց իւ- 4
րոց ուղղոց. ողորմած գթած է տր̅ * կերակուր տայ 5
երկիւղածաց իւրոց: Յիշեաց յաւիտենից զուխտ իւր,
* զզօրութիւն գործոց իւրոց պատուիրեաց ժողովրդեան 6
իւրոյ: * Տալ նց̅ զժառանգութիւն հեթանոսաց, և գործք 7
ձեռաց նր̅ արդարութիւն և իրաւունք են: * Հաւատա- 8
րիմ են յամ̅ի պատուիրանք նր̅, հաստատեալ են յաւի-
տեանս յաւիտենից, արարեալ են ճշմարտութ̅ և ուղ-
ղութ̅: * Փրկութիւն առաքեաց տր̅ ժողովրդեան իւ- 9
րում. պատուիրեաց յաւիտենից զուխտ իւր սուրբ և
ահեղ է անուն նր̅: * Սկիզբն զգօնութեան երկեւղ տն̅, 10
իմաստութիւն բարի ամենեցուն որ առնեն զնա, և օրհ-
նութիւն նր̅ մնայ յաւիտեանս յաւիտենից: Տունք. Ժ:

Ալէլուիա. 'Ի դարձոյ տարաշխարհութեան, Անգէոսի և Զաքարիայ. ՃԺԱ:

Երանեալ է այր որ երկնչի 'ի տնէ, զի զպատուի- 1
րանս նր̅ նա՛ կամի յոյժ: * Հզօր եղիցի յերկրի զա- 2
ւակ նր̅, և ազգ ուղղոց օրհնեսցի: * Փառք և մեծութիւն 3
են 'ի տան նր̅, արդարութիւն նր̅ մնայ յաւիտեանս յաւի-
տենից: * Ծագեաց 'ի խաւարի լոյս ուղղոց, ողորմած 4
գթած և արդար է տր̅: * Քաղցր այր ողորմի և տայ 5
փոխ, յօրինէ զբան իւր 'ի դատաստանի, * զի յաւիտեան 6
7 նա մի սասանեսցի: * Յիշատակ յաւիտենից եղիցի ար-
դար, 'ի համբաւէ չարէ նա մի երկիցէ: Պատրաստ է
8 սիրտ նր̅ յուսալ առ ած̅: * Հաստատեալ է սիրտ նր̅
9 և նա մի երկիցէ, մինչև տեսցէ 'ի թշնամիս իւր: * Սփռ-
եաց և ետ աղքատաց. արդարութիւն նր̅ մնայ յաւի-
տեանս յաւիտենից, և եղջիւր նր̅ բարձր եղիցի փա-
10 ռօք: * Մեղաւորն տեսցէ և բարկասցի, զատամունս
իւր կրճտեսցէ և հալեսցի, և ցանկութիւն մեղաւորաց
կորիցէ: Տունք. Ժ:

Ալէլուիա. ՃԺԲ:

1 Օրհնեցէք մանկունք զտր̅, և օրհնեցէք զանուն տն̅:
2 * Եղիցի անուն տն̅ օրհնեալ, յայսմ հետէ մինչև
3 յաւիտեան: * Յարևելից մինչ 'ի մուտս արևու, օրհ-
4 նեալ է անուն տն̅: * Բարձր է 'ի վր̅ ամ̅ ազգաց տր̅,
5 և յերկինս են փառք նր̅: * Ո՛վ է ոպ̅ տր̅ ած̅ մեր 'ի
6 բարձունս բնակեալ, * և զխոնարհս տեսանէ յերկնից
7 'ի յերկիր: * Յարուցանէ զաղքատս յերկրէ, և բարձր
8 առնէ զտառապեալս յաղբեաց: * Նստուցանէ զնոսա
9 իշխանս, ընդ իշխանս ժողովրդեան իւրոյ: * Բնակե-
ցուցանէ զամուլն 'ի տան ուրախամիտ, ոպ̅ մայր որդ-
ւոց բերկրեալ: Տունք. Ը:

Ալէլուիա. ՃԺԳ:

1 Ելանելն Իլ̅ի յեգիպտոսէ. տանն Յակոբայ 'ի ժողո-
2 վրդենէ այլազգեաց: * Եղև հրէաստան սրբութ̅
3 նր̅, և Իէ̅լ իշխանութ̅ նր̅: * Ծով ետես և փախեաւ, և
4 յորդանան անդրէն դարձաւ: * Լերինք ցնծացին ոպ̅
5 խոյք, և բլուրք ոպ̅ գառինք մաքեաց: * Զի՞ է քեզ
ծով, զի՞ տեսեր և փախեար, կամ դու յորդանան զի՞
6 դարձար անդրէն: * Լերինք՝ ցնծացէք ոպ̅ խոյք, և
7 բլուրք ոպ̅ գառինք մաքեաց: * Յերեսաց տն̅ սասանե-
8 ցաւ երկիր, յերեսաց ած̅ Յակոբայ: * Որ դարձոյց զվէմն
'ի վտակս ջուրց, և զապառաժն 'ի յաղբերակունս:
1 * Մի մեզ տր̅ մի մեզ. այլ անուան քում տուր զփառս,
2 վս̅ անուան և ճշմարտութ̅ քում: * Մի երբէք ասաս-
3 ցեն 'ի հեթանոսս, թէ ուր է ած̅ նց̅: * Ած̅ մեր յեր-
4 կինս և յերկրի, զամ̅ զոր ինչ կամեցաւ և արար: * Կուռք
հեթանոսաց ոսկի և արծաթ են, ձեռագործք են որդ-
5 ւոց մարդկան: * Բերան ունին՝ և ոչ խօսին, աչս ու-
6 նին՝ և ոչ տեսանեն: * Ականջս ունին՝ և ոչ լսեն, ունչս
7 ունին՝ և ոչ հոտոտին: * Ձեռս ունին՝ և ոչ շօշափեն,
ոտս ունին՝ և ոչ գնան. և ոչ գոյ բարբառ 'ի կոկորդս
8 նց̅: * Նման նց̅՝ եղիցին որք արարին զնս̅. ամենեքեան
9 որք յուսացեալ են 'ի նս̅: * Տուն Իլ̅ի յուսացաւ 'ի տր̅,
10 օգնական ընդունելի է նց̅: * Տուն Ահարոնի յուսա-
11 ցաւ 'ի տր̅, օգնական ընկերելի է նց̅: * Երկիւղածք
12 տն̅ յուսացան 'ի տր̅, օգնական և փրկիչ է նց̅: * Յի-
շեաց զմեզ տր̅ և օրհնեաց զմեզ. օրհնեաց տր̅ զտունն
13 Իլ̅ի. օրհնեաց տր̅ զտունն Ահարոնի: * Օրհնեաց տր̅
14 զերկիւղածս իւր, զփոքրկունս և զմեծամեծս: * Յա-
15 ւելցէ 'ի ձեզ տր̅, 'ի ձեզ և յորդիս ձեր: * Օրհնեալ
16 էք դուք 'ի տնէ, որ արար զերկինս և զերկիր: * Եր-
կինք երկնից տն̅ են, և զերկիրս ետ որդւոց մարդկան:
17 * Ո՛չ թէ մեռեալք օրհնեսցեն զքեզ, և ո՛չ ամենեքեան
18 որ իջանեն 'ի դժոխս: * Այլ կենդանիքս օրհնեսցուք
զտր̅,

մանք. Եւ փրկեա զիս: (28) Ոմանք. Նոքա անիծանեսցեն. կամ, անիծանիցեն: (29) Ոմանք. Որք չարախօս կային զինէն. արկցեն որպէս: (31) Ոմանք. Ընդ աջմէ տնանկին.. որք հալածէին:

Սղմ. ՃԹ. (3) Ոմանք. Ընդ քեզ է սկիզբն աւուրն զօրութ̅: (6) Ոսկան. Դատեսցէ զհեթանոսս և բազում արասցէ զհարուածս: (6) Ոմանք. Զգլուխս բազմաց յերկրէ: (7) Ոմանք. Զուխից 'ի ճանապարհի արբուսցէ. վս̅ այսորիկ: Որ Ոսկան. արբցէ:

Սղմ. ՃԺ. (1) Ոմանք. Ուղղոց 'ի ժողովս: (3) Ոմանք. Խոստովանութ̅ և մեծվայելչութ̅ են: (6) Ոմանք. Պատմեաց ժողովրդեան իւրում: (7) Ոմանք. Տալ նց̅ ժառան՛՛:

Սղմ. ՃԺԱ. * Ոսկան. Ալէլուիայ. վերադարձութ̅ անգէայ և զա՛՛: (1) Ոմանք. 'Ի տնէ. զպատուի՛՛: (7) Ոմանք. Եղիցի արդարն. 'ի համբաւոյ չա՛՛:

Սղմ. ՃԺԲ. (3) Ոմանք. Մինչև 'ի մուտս ա՛՛.. անուննն տն̅: (6) Ոմանք. Տեսանէ յերկինս և յերկրի: (8) Ոմանք. Զնս̅ իշխան ընդ իշ՛՛: (9) Ոմանք. Մայր որդւովք բերկր՛՛:

Սղմ. ՃԺԳ. (1) Բզմք. Յելանելն Իլ̅ի յեգ՛՛: (4) Ոմանք. Ոպ̅ զխոյս.. ոպ̅ գառինս մաք՛՛: (6) Ոմանք. Ցնծացեն ոպ̅ զխոյս.. ոպ̅ գառինս: (8) Ոմանք. Յաղբերակունս: (1) Բզմք. Վս̅ ողորմութ̅ և ճշմարտութ̅ քոյ: (6) Ոմանք. Եւ ոչ հոտոտեն: (8) Ոմանք. Եւ ամենեքեան որ յու՛՛: (9)(10) Ոմանք. Տունն: Որ Ոսկան. Եւ ընկերող է նց̅: (15) Ոմանք. 'Ի տնէ. այն որ արար զերկինս: (17) Ոմանք. Օրհնեսցեն զքեզ տր̅. և ոչ:

զտր̅, յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան : Տուն․ ԻԶ : Գոբ․
ղայս․ ԾԶ :

Ալէլուիա․ ՃԺԴ :

Սիրեցի զի լուիցէ տր̅ զձայն աղօթից իմոց․ * խոնարհեցոյց 1
զունկն իւր առ իս, և ես յաւուրս իմ կարդացի 2
առ նա : * Շրջեցան զինև երկունք մահու, և 3
վիշտք դժոխոց գտին զիս : * Զնեղութ և զանձկութի 4
գտի, և զանուն տն̅ կարդացի : * Ո՛ տր̅ փրկեա զանձն 5
իմ․ ողորմած և արդար է տր̅ ած̅ մեր, ողորմի * և պահէ 6
զտղայս տր̅: Ես խոնարհ եղէ և տր̅ կեցոյց զիս, * դարձ 7
անձն իմ 'ի հանգիստ քո զի տր̅ օգնեաց քեզ : * Փրկեաց 8
զանձն իմ 'ի մահուանէ, զաչս իմ յարտասուաց, զոտս
իմ 'ի գայթագղութէ, * հաճոյ եղէց առաջի տն̅ յերկիր 9
կենդանեաց : Տուն․ Է :

Ալէլուիա․ ՃԺԵ :

Հաւատացի զոր և խօսեցայ, և ես խոնարհ եղէ յոյժ : 10
* Ես ասացի 'ի զարմանալ իմում, թէ ամ̅ մարդ 11
սուտ է : * Զի՞նչ տաց տրիտուր տն̅, ընդ ամ̅ զոր և 12
ետ ինձ : * Բաժակ փրկութ̅ ընկալայց, և զանուն տն̅ 13
կարդացից : * Զաղօթս իմ տն̅ տաց՝ առաջի ամ̅ ժողովրդեան 14
նր̅ : * Պատուական է առաջի տն̅ մահ սրբոց 15
իւրոց․ * Ո՛ տր̅ ես ծառայ քո եմ, ծառայ և որդի 16
աղախնոյ քոյ : * Հատեր զկապանս իմ, քեզ մատուցից 17
պատարագ օրհնութ̅, և զանուն տն̅ կարդացից : * Զաղօթս 18
իմ տն̅ տաց առաջի ամ̅ ժողովրդեան նր̅, * 'ի գաւիթս 19
տան տն̅, և 'ի մէջ քո եէմ̅ : Տուն․ Ը :

Ալէլուիա․ ՃԺԶ :

1 Օրհնեցէք զտր̅ ամ̅ ազգք․ գովեցէք զնա ամ̅ ժողովուրդք : * Զօրասցի ողորմութի նր̅ 'ի վերայ 2
մեր․ ճշմարտութի տն̅ մնասցէ յաւիտեան : Տուն․ Բ :

Ալէլուիա․ ՃԺԷ :

1 Խոստովան եղերուք տն̅ զի բարի է, զի յաւիտեան
է ողորմութի նր̅ : * Ասասցէ տուն Իլի զի բարի 2
է, զի յաւիտեան է ողորմութի նր̅ : * Ասասցէ տուն 3
Ահարոնի, զի յաւիտեան է ողորմութի նր̅ : * Ասասցեն 4
երկիւղածք տն̅ զի բարի է, զի յաւիտեան է ողորմութի
նր̅ : * 'Ի նեղութ̅ կարդացի առ տր̅, և լուաւ ինձ յանդորր : 5
* Տր̅ է իմ օգնական և ես ոչ երկեայց, զի՞ արասցէ 6
ինձ մարդ : * Տր̅ է իմ օգնական, և ես տեսից 7
'ի թշնամիս իմ : * Բարի է յուսալ 'ի տր̅ քան յուսալ 'ի 8
մարդիկ, * բարի է յուսալ 'ի տր̅ քան յուսալ յիշխանս : 9
* Ամենայն ազգք շրջեցան զինև, և անուամբ տն̅ յաղթեցի նց̅ : 10
* Շրջելով շրջեցան զինև, պաշարեցին զիս 11
'ի միասին, և անուամբ տն̅ վանեցի զնս̅ : * Շրջեցան 12
զինև ոպ̅ մեղուք, վառեցան բորբոքեցան ոպ̅ փուշք 'ի
հուր, և անուամբ տն̅ մերժեցի զնոսա : * 'Ի մերժելն 13
դրդուեցայ և եղէ մերձ 'ի գլորել․ և տր̅ իմ ընկալաւ
զիս : * Զօրութի իմ և օգնութի իմ տր̅, և եղև ինձ 'ի 14
փրկութի : * Ձայն ցնծութ̅ փրկութ̅՝ 'ի յարկս արդարոց : 15
* Աջ տն̅ արար զօրութի, աջ տն̅ բարձր արար 16
զիս, աջ տն̅ արար զօրութի : * Ո՛չ մեռայց, այլ կեցից 17
և պատմեցից զգործս տն̅ : * Խրատելով խրատեաց զիս 18
19 տր̅, և 'ի մահ ոչ մատնեաց : * Բացէք ինձ զդրունս արդարութ̅
20 զի մտից ը̅ այն, և խոստովան եղէց տն̅ : * Այս
21 դուռն տն̅ է, և արդարք մտանեն ընդ սա : * Խոստովան
եղէց քեզ տր̅ զի լուար ինձ, և եղեր ինձ 'ի փրկութ̅ :
22 * Վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղև գլուխ
23 անկեան : * 'Ի տնէ եղև այս, և է սքանչելի առաջի
24 աչաց մերոց : * Այսօր է զոր արար տր̅, եկայք ցնծասցուք
25 և ուրախ եղիցուք 'ի սմա : * Ո՛ տր̅ փրկեա՛ ո՛
26 տր̅ առաջնորդեա․ * օրհնեալ որ գալոցդ ես յանուն
27 տն̅, և օրհնեցաք զքեզ յանուանէ տն̅ : * Տր̅ ած̅ մեր
երևեցաւ մեզ, արարէք տօնս ուրախութ̅ կանխաւ,
28 մինչև յանկիւնս սեղանոյ : * Ած̅ իմ ես դու խոստովան
եղէց քեզ, ած̅ իմ ես դու՝ և բարձր արարից զքեզ :
Խոստովան եղէց քեզ տր̅ զի լուար ինձ, և եղեր ինձ
29 'ի փրկութի : * Խոստովան եղերուք տն̅, զի բարի է զի
յաւիտեան է ողորմութի նր̅ : Տուն․ ԻԹ : Գոբ․ղայս․ ԽԳ :

Ալէլուիա․ ՃԺԸ :

1 Երանեալ են անբիծք 'ի ճանապարհի, և ոյք գնան
2 յօրէնս տն̅ : * Երանի ոյք քննեն զվկայութի նր̅,
3 բոլորով սրտիւ խնդրեսցեն զնա : * Ո՛չ թէ
որ գործեն զանօրէնութ̅, 'ի ճանապարհս նորա գնացին :
4 * Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո, 'ի պահել
5 ինձ յոյժ : * Աւաղ թէ յաջողեալ էին ճանապարհք
6 իմ, պահել ինձ զարդարութիս քո : * Յայնժամ ես ոչ
7 ամաչէի 'ի զգուշանալ ինձ 'ի պատուիրանս քո : * Խոստովան
եղէց քեզ տր̅ յուղղութի սրտի իմոյ․ ոպ̅ ուսայց
8 զիրաւունս արդարութ̅ քո : * Զիրաւունս քո պահեցից,
9 մի թողուր զիս մինչև 'ի սպառ : * Ի՞ւ ուղղեսցէ
երիտասարդ զճանապարհս իւր, այլ 'ի պահել զբանս
10 քո : * Բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ, մի մերժեր
11 զիս 'ի պատուիրանաց քոց : * 'Ի սրտի իմում թաքուցի
12 զբանս քո, ոպ̅ զի մի մեղայց քեզ : * Օրհնեալ
13 ես դու տր̅, ուսո՛ ինձ զարդարութիս քո : * Շրթամբք
14 իմովք պատմեցից զամ̅ իրաւունս բերանոյ քոյ : * 'Ի
ճանապարհս վկայութեց քոց զուարճացայ, ոպ̅ յամ̅ 'ի
15 մեծութ̅ : * 'Ի պատուիրանս քո հոգացայ, և զգուշացայ
16 'ի ճանապարհս քո : * Զիրաւունս քո խօսեցայ, և
17 ոչ մոռացայ զբանս քո : * Հատո՛ ծառայի քում, զի կեցից
18 և պահեցից զբանս քո : * Զարթո՛ զաչս իմ, և նայեցայց
19 'ի սքանչելիս օրինաց քոց : * Պանդուխտ եմ ես
յերկրի, մի թաքուցաներ յինէն զպատուիրանս քո :
20 * Փափաքեաց անձն իմ, 'ի ցանկալ ինձ յիրաւունս քո
21 յամ̅ ժամ : * Սաստեցեր ամբարտաւանից․ անիծեալ
22 ոյք խոտորեցան 'ի պատուիրանաց քոց : * 'Ի բաց արա
յինէն զնախատինս և զարհամարհանս, զի զվկայութիս
23 քո խնդրեցի : * Քանզի նստան իշխանք և չարախօսէին
24 զինէն․ այլ ծառայ քո խորհէր յիրաւունս քո : * Զի
վկայութիք քո խօսք իմ էին, և խորհուրդք իմ արդարութ̅ քո :
25 * Մերձեցաւ անձն իմ 'ի հող, տր̅ կեցո՛ զիս
26 ըստ բանի քում : * Զճանապարհս իմ պատմեցից քեզ՝
27 և լուար ինձ․ ուսո՛ ինձ զարդարութիս քո : * 'Ի ճանապարհս արդարութեց քոց իմաստո՛ւն արա զիս, և
28 քննեցից զսքանչելիս քո : * Տքնեցաւ անձն իմ առ 'ի
29 ձանձրանալ, հաստատեա՛ զիս 'ի բանս քո : * Զճանապարհս մեղաց 'ի բաց արա յինէն, և յօրէնս քո ողորմեաց

Սղմ․ ՃԺԴ․ (2) Ոմանք․ Եւ ես զաւուրս իմ կարդացից առ նա : (6) Ոմանք․ Ողորմած տր̅ և արդար, ողորմի, և պա'': (7) Ոմանք․ Զի տր̅ օգնեաց ինձ : (9) Ոմանք․ Յերկրին կենդանեաց :

Սղմ․ ՃԺԵ․ (11) Ոմանք․ 'Ի զարմանալն իմում: (13) Ոմանք․ Զբաժակ փրկութե :

Սղմ․ ՃԺԷ․ (1)(2)(3)(4) Ոմանք․ Զի յաւիտեան է ողորմ նր̅ : (5) Ոմանք․ 'Ի նեղութե իմում ես առ տր̅ կարդացի, և լու'': (11) Ոմանք․ Եւ անուամբ տն̅ մերժեցի զնս̅ : (12) Ոմանք․ Շուրջ եղեն զինև ոպ̅ մեղուք : (13) Ոմանք․ Եւ տր̅ ընկալաւ : (16) Ոմանք․ Եւ աջ տն̅ ա'': (19) Ոմանք․ Ինձ զդրունս ար'': (23) Ոմանք․ Սքանչելի յաչս մեր : (26) Ոմանք․ Որ գալոց է անուամբ տն̅․․ զքեզ 'ի տանէ տն̅ : (28) Ոմանք․ Ես դու, և խոստովան եղէց : (29) Ոմանք․ Զի յաւիտեան է ողորմ նր̅ :

Սղմ․ ՃԺԸ․ * Ոմանք և յայս սաղմոս դրոշմեն էբրայական այբուբենս, որպէս և 'ի սաղմոս ԼԳ․ զորոյ զանց առնէ օրինակս մեր ընդ այլոց ոմանց : (2) Ոմանք․ Զվկայութիս նր̅ : (3) Ոմանք․ Զի ոչ թէ ոյք գործեն : (4) Ոմանք․ Պահել ինձ յոյժ : (5) 'Ի լուս''․ 'Ի Հր̅՝ Աւաղ թէ, նշանակէ՝ երանի թէ․ համաձայն ոմանց առանձին սաղմոսարանաց : (5) Ոմանք․ Յաջողեալ էին ինձ․․․ 'ի պահել ինձ : (8) Ոմանք․ Եւ մի թողուր զիս մինչ իս'': (10) Ոմանք․ Խնդրեցից զքեզ, մի : (16) Ոմանք․ Զիրաւունս քո խօսեցայց : (24) Ոմանք․ Վկայութիք քո խօ''․․․ յարդարութե քո : (26) Ոմանք․ Պատմեցի քեզ :

մեա՛ց ինձ : * Զճանապարհս ճշմարտութե քո ընտրեցի, 30
և զիրաւունս քո ես ո՛չ մոռացայ : * Մերձեցայ ես 'ի 31
վկայութիս քո, տր մի՛ յամօթ առներ զիս : * 'Ի ճանա- 32
պարհս պատուիրանաց քոց ընթացայ, զի անդո՛րր ա-
րարեր սրտի իմոյ : * Օրէնսդէ՛տ արա զիս տր 'ի ճա- 33
նապարհս իրաւանց քոց, և խնդրեցից զնա յա՛մ ժամ :
* Իմաստուն արա զիս, և քննեցից զօրէնս քո, և պա- 34
հեցից զնա բոլորով սրտիւ իմով : * Առաջնորդեա՛ ինձ 35
'ի շաւիղս պատուիրանաց քոց, զի ընդ նմ հաճեցայ :
* Խոնարհեցո՛ զսիրտ իմ 'ի վկայութիս քո, և մի՛ յագա- 36
հութի : * Դարձո՛ զաչս իմ զի մի՛ տեսից զնանրութի, 37
'ի ճանապարհս քո կեցո՛ զիս : * Հաստատեա՛ ծառայի 38
քում՝ զբանս քո յերկեւղ քո : * Հա՛ն յինէն զնախատինս 39
զոր և կարծեցի · զի դատաստանք քո քա՛ղցր են : * Ահա՛ 40
ցանկացա՛յ պատուիրանաց քոց, յարդարութե քում
կեցո՛ զիս : * Եկեսցէ 'ի վր իմ ողորմութի քո տր, և 41
փրկութի քո ըստ բանի քում : * Տաց պատասխանի ո՛ւք 42
նախատեն զիս բանիւք · զի ես 'ի բանս քո յուսացայ :
* Մի՛ 'ի բացէ առներ 'ի բերանոյ իմմէ զբան ճշմար- 43
տութե մինչև յոյժ, զի յիրաւունս քո յուսացայ : * Պա- 44
հեցի զօրէնս քո յա՛մ ժամ, յաւիտեան և յաւիտեա՛նս
յաւիտենից : * Գնայի ես յանդորրու, զի զպատուի- 45
րա՛նս քո խնդրեցի : * Խօսէի զվկայութիս քո առաջի 46
թագաւորաց, և ո՛չ ամաչէի : * Խորհէի 'ի պատուիրանս 47
քո զոր սիրեցի : * Ամբարձի զձեռս իմ 'ի պատուիրանս 48
քո զոր սիրեցի, և խորհէի յարդարութե քում : * Յի- 49
շեա՛ զբան ծառայի քոյ, յոր և յուսացուցեր զիս : * Սա՛ 50
մխիթարեսցէ զիս 'ի խոնարհութե իմում · զի բանք քո
կեցոյց զիս : * Ամբարտաւանք անիրաւեցա՛ն յիս յոյժ, 51
այլ յօրինաց քոց ես ո՛չ խոտորեցայ : * Յիշեցի զիրա- 52
ւունս քո յաւիտենից տր, և մխիթարեցայ : * Տրտմու- 53
թի կալաւ զիս 'ի մեղաւորաց, և ոյք թողին զօրէնս քո :
* Գովելի՛ են ինձ իրաւունք քո, 'ի տեղւոջ պանդխտու- 54
թե իմոյ : * Յիշեցի 'ի գիշերի զանուն քո տր, և պա- 55
հեցի զօրէնս քո : * Սա եղև ինձ ճանապարհ 'ի կեանս, 56
զի զարդարութիս քո խնդրեցի : Տունք · ծզ :

Բաժին իմ ես դու տր, ասացի պահել զօրէնս քո : 57
* Աղաչեցի զերեսս քո բոլորով սրտիւ իմով, ո- 58
ղորմեա՛ ինձ ըստ բանի քում : * Խորհեցայ 'ի ճանա- 59
պարհս իմ, և դարձուցի զոտս իմ 'ի վկայութիս քո :
* Պատրաստեցայ և ո՛չ խռովեցայ, զի պահեցի զպատ- 60
ուիրանս քո : * Տոռունք մեղաց պատեցան զինև, այլ 61
զօրէնս քո ես ո՛չ մոռացայ : * 'Ի մէջ գիշերի յառնէի 62
խոստովա՛ն լինել առ քեզ տր, վս իրաւա՛նց և արդա-
րութե քո : * Հաղո՛րդ էի ես ամ երկիւղածաց քոց, 63
որոց պահեալ է զպատուիրանս քո : * Ողորմութբ քով 64
տր լի՛ եղև երկիր, զարդարութիս քո ուսո՛ ինձ : * Քաղց- 65
րութի արարեր ընդ ծառայի քում տր, ըստ բանի քում :
* Քաղցրութի զխրատ և զգիտութի ուսո՛ ինձ, զի 'ի 66
պատուիրանս քո ես հաւատացի : * Մինչև խոնարհեալ 67
էի ես մեղայ, վս այսորիկ զբանս քո պահեցի յոյժ :
* Քաղցր ես դու տր, և քաղցրութբ քով ուսո՛ ինձ 68
զարդարութիս քո : * Բազմացան յիս անիրաւութիք 69
ամբարտաւանից · այլ ես՝ բոլորով սրտիւ իմով քննե-
70 ցի զպատուիրանս քո : * Մածաւ որպ կաթն սիրտք նց,
71 այլ ես զօրէնս քո խօսեցայ : * Բարի է ինձ զի խոնարհ
72 արարեր զիս, որպ ուսայց զարդարութիս քո : * Բարի
են ինձ օրէնք բերանոյ քոյ, քան զհազարս ոսկւոյ և
73 արծաթոյ : * Ձեռք քո արարին և ստեղծին զիս, իմաս-
74 տո՛ւն արա զիս՝ և ուսայց զպատուիրանս քո : * Երկիւ-
ղածք քո տեսցեն զիս և ուրախ եղիցին, զի ես 'ի բանս
75 քո յուսացայ : * Ծանեայ տր զի արդարութբ են դա-
76 տաստանք քո · յիրաւի խոնարհեցուցեր զիս : * Եղիցի
ողորմութի 'ի մխիթարել զիս, ըստ բանի քում ծառայս
77 քո : * Եկեսցեն յիս գթութիք քո և կեցից, զի օրէնք
78 քո խօսք իմ էին : * Ամաչեսցեն ամբարտաւանք որ 'ի
տարապարտուց անիրաւեցան յիս, այլ ես հոգացա՛յց
79 'ի պատուիրանս քո : * Խրատեսցեն զիս երկիւղածք
80 քո, և ոյք ճանաչեն զվկայութիս քո : * Եղիցի սիրտ
81 իմ անբիծ յարդարութե քում, զի մի՛ ամաչեցից : * Կա-
րօտացաւ անձն իմ 'ի փրկութիս քո, զի ես 'ի բանս քո
82 յուսացայ : * Սպառեցին աչք իմ բանի քում, ասացի
83 ե՞րբ մխիթարեսցէ զիս : * Եղէ ես որպէս տիկ 'ի պար-
84 զի, զի զարդարութիս քո ես ո՛չ մոռացայ : * Քանի՞ ինչ
են աւուրք ծառայի քո, ե՞րբ արասցես ինձ իրաւունս
85 'ի հալածչաց իմոց : * Պատմեցին ինձ անօրէնք զխոր-
86 հուրդս, այլ ո՛չ որպ զօրէնս քո : * Ամենայն պատուի-
րանք քո ճշմարիտ են, 'ի նանիր հալածեցին զիս օգնեա՛
87 ինձ : * Փոքր միւս ես և կորուսանէին զիս յերկրէ · այլ
88 ես ո՛չ թողի զպատուիրանս քո : * Ըստ ողորմութե քում
89 կեցո՛ զիս, և պահեցից զվկայութիս բերանոյ քո : * Յա-
90 ւիտեան տր բան քո կայ յերկինս, * ազգէ մինչև յազգ
է ճշմարտութի քո : Հաստատեցեր զերկիր, կա՛յ և մնայ :
91 * Հրամանի քում մնայ տիւ, զի ամ ծառա՛յք քո է : * Ե-
92 թէ ո՛չ օրէնք քո խօսք իմ էին, կանխաւ ես արդեւք
93 կորուսեալ էի 'ի խոնարհութե իմում : * Յաւիտեան
ո՛չ մոռացայց զարդարութիս քո, զի նոքօք կեցուցեր
94 զիս : * Քո եմ ես և կեցո՛ զիս, զի զարդարութիս քո
95 խնդրեցի : * Ինձ սպասեցին մեղաւորք 'ի կորուսանել,
96 զի զվկայութիս քո ես 'ի մի՛տ առի : * Յամ կատարա-
ծի տեսի զվախճան, յոյժ անդո՛րր են ինձ պատուիրանք
97 քո : * Որպ սիրեցի զօրէնս քո, զօրհանապազ խօսք իմ
98 էին : * Քան զթշնամիս իմ իմաստուն արարեր զիս 'ի
99 պատուիրանս քո, զի յաւիտեա՛ն իմ էին : * Քան զամ
ուսուցիչս իմ իմաստուն եղէ, զի վկայութիք քո խօսք
100 իմ էին : * Քան զծերս իմ իմաստուն եղէ, զի զպատ-
101 ուիրանս քո քննեցի : * Յամենայն ճանապարհաց չա-
րաց արգելի՛ զոտս իմ, որպ զի պահեցից զբանս քո :
102 * Յիրաւանց քոց ես ո՛չ խոտորեցայ ; զի դու օրէնսդէ՛տ
103 արարեր զիս : * Որպ զի քաղցր են 'ի քիմս իմ բանք քո՝
104 քան զմեղր բերանոյ իմոյ : * 'Ի պատուիրանաց քոց ի-
մացեալ՝ ատեցի զամ ճանապարհս չարաց, զի դու օ-
105 րէնսդէ՛տ արարեր զիս : * Ճրագ է բան քո ոտից ի-
106 մոց, և լոյս տաց շաւղաց իմոց : * Երդուայ և հաստա-
տեցի, զի պահեցից զամ իրաւունս արդարութե քո :
107 * Խոնարհ եղէ մինչև յոյժ, տր կեցո՛ զիս ըստ բանի
108 քում : * Ընդ կամս բերանոյ իմոյ հաճեա՛ տր, և զի-
րա-

---

(38) Ոմանք · Ծառայի քո զբանս քո : (43) Ոմանք · 'Ի բերանոյ իմոյ զբան : (44) Ոմանք · Պահեցից զօրէնս քո : (47) Ոմանք · Զոր և սիրեցի : (48) Ոմանք · Համբարձի զձեռս . . . զոր և սիրեցի : (49) Օրինակ մի · Յիշեա՛ զբան քո ծա'' : (50) Բազումք · Զի բանք քո կեցոյց : (57) Ոմանք · Պահել ինձ զօրէնս : (59) Ոմանք · Խորհեցայ 'ի ճանապարհս քո : (60) Ոմանք · Այլ պահեցի զպատուիր'' : (61) Ոմանք · Պատեցին զինև, և զօրէնս քո : (62) Ոմանք · Խոստովան առնել առ քեզ, վս ի'' : (63) Օրինակ մի · Հաղորդ արա զիս ամ երկիւղածաց քոց, ոյք պահէին զպատ'' : (64) Ոմանք · Ողորմութբ ամ լի եղև : (66) Ոմանք · Եւ զխրատ և զգի'' : (68) Յօրինակին պակասէր · Եւ քաղցրութբ քով ուսո ինձ : (70) Ոմանք · Մածեալ · կամ, մածան որպէս կաթն · · յօրէնս քո խօսէ'' : (75) Ոմանք · Ողորմութե քո 'ի մխիթա'' : (78) Ոմանք · Յես յոյժ · այլ ես հոգացայ 'ի պատ'' : (81) Ոմանք · Կարօտեցաւ : (82) Ոմանք · Երբ մխիթարեսցես զիս : (84) Ոմանք · Ծառայի քում : (87) Ոմանք · Փոքր մի ես և . . . զիս յերկրի : (90)(91) Ոմանք · Զերկիր, և կայ : Հրամանի : Ոտ օրինակ մի · Զերկիր, և կայ 'ի հրամանի քում : Մնայ և տիւ, զի ամ ծառայք քո են : (92) Ոմանք · Կանխաւ ես արդեւք : (93) Ոմանք · Ոչ մոռացայց զար'' : Ոտ ոմանս · Ես ոչ մոռացայց : (95) Ոմանք · 'Ի կորուսանել զիս · զի : (96) Ոմանք · Անդորր էին ինձ : (99) Բազումք · Քան զամ ուսուցիչս իմ : (100) 'Ի բազումս պակասի · Քան զծերս իմ իմաստ'' : (101) Ոմանք · Որպէս պահեցի զբանս : (103) Յօրինակին պակասէ · 'Ի քիմս իմ բանք քո : (104) Օրինակ մի · Զարաց · զի դու խրատեցեր զիս յօրէնս քո : (105) Ոմանք · Ճրագ են բանք քո . . . և լոյս տան :

բանունս քո ուսո՛ ինձ: * Անձն իմ 'ի ձեռս քո յա̄մ 109
ժամ, և զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ: * Եդին ինձ մե֊ 110
ղաւորք որոգայթ, 'ի պատուիրանաց քոց ես ոչ մոլորե֊
ցայ: * Ժառանգեցի զվկայութիւնս քո յաւիտեան, զի 111
ցնծութիւն է սրտի իմոյ: * Խոնարհեցուցի զսիրտ իմ 112
առնել զարդարութիւնս քո յաւիտեան, վ̄ս հատուցման:
* Զանօրէնս ատեցի, և զօրէնս քո սիրեցի: * Օգնա֊ 113
կան և փրկիչ իմ ես դու, և ես 'ի բանս քո յուսացայ: 114
* 'Ի բաց եղերուք յինէն չարք, և քննեցից զպատուի֊ 115
րանս ա̄յ իմոյ: * Օգնեա՛ ինձ ըստ բանի քում և կեցո՛ 116
զիս, և մի՛ յամօթ առներ զիս 'ի յուսոյ իմմէ: * Օգ֊ 117
նեա՛ ինձ և ապրեցո՛ զիս, և խորհեցայց յիրաւունս քո
յա̄մ ժամ: * Անարգեցեր զամենեսեան որ ապստամբ 118
եղեն յարդարութենէ քոյ. զի անիրաւութի̄ք են խոր֊
հուրդք ն̄ց: * Յանցաւորս համարեցայ զա̄մ մեղաւորս 119
երկրի, վ̄ս այսորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո: * Բևե֊ 120
ռեա՛ ընդ երկեւղ քո զմարմինս իմ, զի 'ի դատաստանաց
քոց երկեայց յոյժ: Տուն. կզ:

Արարի իրաւունս և արդարութիւն, մի՛ մատներ զիս 'ի 121
ձեռս նեղչաց իմոց: * Ընկա՛լ զծառայս քո 'ի բարի, 122
զի մի՛ ամբարտաւանք զրկեսցեն զիս: * Սպասեցին աչք 123
իմ փրկութե̄ քում տ̄ր, և բանից արդարութե̄ քո: * Արա՛ 124
ընդ ծառայի քում ըստ ողորմութե̄ քում, զարդարու֊
թիւնս քո ուսո՛ ինձ: * Ծառայ քո եմ ես, իմաստուն ա֊ 125
րա զիս, և ծանեայց զվկայութիւնս քո: * Ժամ է պաշ֊ 126
տել զտ̄ր, խափանեցին զօրէնս քո: * Վ̄ս այսորիկ սի֊ 127
րեցի զպատուիրանս քո, քան զա̄մ ոսկի և տպազիոն:
* Ա̄մ պատուիրանք քո աջողեցան ինձ, զի ատեցի զճա֊ 128
նապարհս չարաց: * Սքանչելի են վկայութիւնք քո, վ̄ս 129
այնորիկ քննեա՛ց զն̄ս անձն իմ: * Յայտնութիւն բանից 130
քոց լուսաւոր և իմաստուն առնէ զտղայս: * Զբերան 131
իմ բացի և առի զհոգի, 'ի պատուիրանս քո փափա֊
քեայց անձն իմ: * Նայեա՛ առ իս և ողորմեա՛ ինձ, ըստ 132
իրաւունս սիրողաց անուան քում: * Զճանապարհս 133
իմ ուղի՛ղ արա ինձ ըստ բանի քում, և մի՛ տիրեսցեն
ինձ ա̄մ մեղք: * Փրկեա՛ զիս 'ի զրպարտութե̄ մարդ֊ 134
կան, ես պահեցից զպատուիրանս քո: * Երևեցո՛ զե֊ 135
րեսս քո 'ի ծառայս քո, և ուսո՛ ինձ զարդարութիւնս քո:
* Վտակ ջուրց իջին յաչաց իմոց, զի ոչ պահեցին զօ֊ 136
րէնս քո: * Արդար ես դու տ̄ր, և ուղի՛ղ են դատաս֊ 137
տանք քո: * Պատուիրեցեր զարդարութիւն վկայութեց 138
քոց, և ճշմարիտ են յոյժ: * Մաշեաց զիս նախանձ քո, 139
զի մոռացան զբանս քո թշնամիք իմ: * Ընտրեալ են 140
բանք քո յոյժ, և ծառայ քո սիրեա՛ց զսա: * Մանուկ 141
եմ ես և արհամարհեալ, և զարդարութիւնս քո ես ոչ մո֊
ռացայ: * Արդարութի̄ քո արդարութի̄ յաւիտենից, և 142
օրէնք քո ճշմարիտ են: * Նեղութիւն և վիշտք գտին զիս, 143
և պատուիրանք քո խօսք իմ էին: * Արդարութի̄ք են 144
վկայութի̄ք քո յաւիտեան. իմաստուն արա և կեցո՛ զիս:
* Կարդացի առ քեզ բոլորով սրտիւ իմով, լո՛ւր ինձ 145
տ̄ր զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի: * Աղաղակեցի առ 146
քեզ և փրկեա՛ զիս, և պահեցից զվկայութիւնս քո: * Կան֊ 147
խեցի տարաժամու՝ աղաղակեցի, և ես 'ի բանս քո յու֊
148 սացայ: * Կանխեցին աչք իմ առաւօտու, 'ի խօսել ինձ
149 զբանս քո: * Զձայնի իմում լո՛ւր տ̄ր ըստ ողորմութե̄
150 քում, տ̄ր յիրաւունս քո կեցո՛ զիս: * Մերձեցուցին
յիս հալածիչք իմ զանօրէնութի̄, զի յիրաւանց քոց հե֊
151 ռի եղեն: * Մերձ ես դու տ̄ր, և ա̄մ պատուիրանք
152 քո ճշմարիտ են: * Իսկզբանէ ծանեայ 'ի վկայութեց
153 քոց, զի յաւիտեան հաստատեցեր զն̄ս: * Տե՛ս զխո֊
նարհութի̄ իմ և փրկեա՛ զիս, զի զօրէնս քո ես ոչ մո֊
154 ռացայ: * Դատեա՛ զդատաստան իմ և փրկեա՛ զիս, և
155 ըստ բանի քում կեցո՛ զիս: * Հեռի է մեղաւորաց փր֊
156 կութի̄, զի զիրաւունս քո ոչ պահեցին: * Գթութի̄ք քո
157 բազում են տ̄ր, և ըստ իրաւանց քոց կեցո՛ զիս: * Բա֊
զում են որ հալածեն և նեղեն զիս, 'ի վկայութեց քոց
158 ես ոչ խոտորեցայ: * Հայէի յանագորոյսն և մաշէի, զի
159 զպատուիրանս քո ոչ պահեցին: * Տե՛ս զի զպատուի֊
160 րանս քո սիրեցի, տ̄ր ողորմութ̄բ քո կեցո՛ զիս: * Սկիզբն
բանից քոց ճշմարտութի̄ է, յաւիտեան են ա̄մ իրաւունք
161 արդարութե̄ քո: * Իշխանք հալածեցին զիս 'ի նանիր,
162 և 'ի բանից քոց երկեաւ սիրտ իմ: * Ցնծացայ ես 'ի
163 բանս քո, ո̄պ այն որ գտանէ աւա՛ր բազում: * Զմեղս
164 ատեցի և անարգեցի, և զօրէնս քո սիրեցի: * Եւթն
անգամ յաւուր օրհնեցից զքեզ, վ̄ս իրաւանց և ար֊
165 դարութե̄ քոյ: * Խաղաղութի̄ բազում է այնոցիկ որ
սիրեն զօրէնս քո, և ոչ գոյ 'ի նոսա գայթագղութի̄:
166 * Սպասեցի փրկութե̄ քում տ̄ր, և զպատուիրանս քո սի֊
167 րեցի: * Պահեաց անձն իմ զվկայութիւնս քո, և սիրեա՛ց
168 զն̄ս յոյժ: * Պահեցի զպատուիրանս և զվկայութիւնս քո,
169 զի ա̄մ ճանապարհք իմ առաջի քո են: * Մերձեսցին
խնդրուածք իմ առաջի քո տ̄ր, ըստ բանի քում իմաս֊
170 տուն արա զիս: * Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո տ̄ր,
171 և բանիւ քով փրկեա՛ զիս: * Բղխեսցեն շրթունք իմ
զօրհնութիւնս քո, յորժամ ուսուսցես ինձ զարդարու֊
172 թիւնս քո: * Խօսեսցի լեզու իմ զբանս քո, զի ա̄մ պատ֊
173 ուիրանք քո արդարութ̄բ են: * Եղիցի ձեռն քո կեցու֊
174 ցանել զիս, զի զպատուիրանս քո ընտրեցի: * Ցանկա֊
175 ցայ փրկութե̄ քում տ̄ր, և օրէնք քո խօսք իմ էին: * Կեց֊
ցէ անձն իմ և օրհնեսցէ զքեզ, և իրաւունք քո օգնես֊
176 ցեն ինձ: * Մոլորեցայ ես ո̄պ զոչխար կորուսեալ,
խնդրեա՛ զծառայս քո զի զպատուիրանս քո ես ոչ մո֊
ռացայ: Տուն. ծզ:

Կանոնս Գոհբղայս. է: Սաղմոս. ժզ: Տունս. յկէ:

1 Օրհնութիւն Աստիճանաց. ՃԺԹ:

'Ի նեղութե̄ իմում ես առ տ̄ր կարդացի, և լուաւ ինձ,
2 * տ̄ր փրկեա՛ զանձն իմ 'ի շրթանց նենգաւորաց
3 և 'ի լեզուէ չարէ: * Զի՞ տացի քեզ կամ զի՞ յաւելցի՝
4 լեզուդ նենգաւոր: * Ո̄պ նետք հզօրի, զի մխեալ կայ֊
5 ծակամբք կաղնւոյ: * Վա՛յ է ինձ՝ զի ընդ երկար եղև
պանդխտութիւն իմ, բնակեցի ես 'ի վրանս կեդարու:
6 Բազում անգամ բնակեաց անձն իմ * ընդ այնոսիկ,
ո̄յք ատէին զողջոյն: Ես էի խաղաղարար, յորժամ
խօսէի մարտնչէին ընդ իս: Տուն. է:

Օրհ

---

(109) Ոմանք. Ես ոչ մոռացայց: (110) Ոմանք. Որոգայթ, այլ 'ի պատուիրանաց քոց: (111) Ոմանք. Զի ցնծութե̄ են սրտի իմում: (112) Ոմանք. Վ̄ս հատուցմանն: (113) Ոմանք. Զանօրէնսն ատեցի: (118) Օրինակ մի. Անարգեցին զա̄մսին ոյք: (118) Ոմանք. Անիրաւութ̄բ էին խորհուրդք ն̄ց: (119) Օրինակ մի. Անցաւոր համարեցայ: (119) Ոմանք. Վասն այսորիկ սիրեցի զվկայութիւնս քո: (123) Ոմանք. Արդարութե̄ քում: (126) Օրինակ մի. Ժամ է յառնել տ̄ն, խափանեն'': (127) Ոմանք. Եւ զտպազիոն: (128) Բազումք. Զի ատեցի ես զճանապարհս չա'': (129) Ոմանք. Եղեն վկայութի̄ք քո, վ̄ս այսորիկ սիրեաց զսոսա անձն իմ: (130) Ոմանք. Քոց լուսաւորէ և ի'': (132) Ոմանք. Սիրելեաց անուան քո: (134) Ոմանք. Մարդկան, և պահեցից: (138) Ոմանք. Զի պատուիրեցեր զարդա'': (140) Ոմանք. Ընտրեալ է բան քո... սիրեաց զնոսա:

(141) Ոմանք. Այլ զարդարութիւնս քո: (147) Ոմանք. 'Ի տարաժամու: (148) Ոմանք. Աչք իմ առաւօտուց: (150) Ոմանք. Զի յօրինաց քոց հեռի եղեն: (151) Ոմանք. Եւ ա̄մ ճանապարհք քո ճշմարտութ̄բ են: (154) Ոմանք. Զդատաստանս իմ: (155) Այլք. Հեռի է 'ի մեղաւորաց: (155) Ոմանք. Զիրաւունս քո ոչ խնդրեցին: (161) Ոմանք. Այլ 'ի բանից քոց երկեաւ: (163) Ոմանք. Այլ զօրէնս քո սիրե'': (167) Ոմանք. Եւ սիրեաց զսոսա յոյժ: (168) Ոմանք. Պահեցից զպատուիրանս: (173) Բազումք. 'Ի կեցուցանել զիս: (175) Ոմանք. Անձն իմ օրհնեսցէ զքեզ:

Սղմ. ՃԺԹ. * Ոմանք 'ի հնագոյն սաղմոսաց փոխանակ Օրհնութե̄ք, ունին՝ Երգ աստիճանաց: (3) Ոմանք. Կամ զինչ յաւելուցու: (4) Բազումք. Զի մխեալ են կայծակամբ: (5) Ոմանք. Վայ ինձ զի... զի բնակեցայ ես 'ի:

Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻ։ 1

Համբարձի զաչս իմ՛ ՚ի լերինս, ուստի եկեսցէ՛ ինձ
օգնութե̅ ։ * Օգնութի̅ ինձ ՚ի տ̅նէ եկեսցէ, որ արար 2
զերկինս և զերկիր ։ * Մի՛ տար սասանումն ոտան 3
քո, և մի՛ ննջեսցէ պահապան քո ։ * Ո̅չ ոչ ննջէ և ոչ 4
՚ի քուն երթայ պահապան Ի̅ղի ։ * Տ̅ր պահեսցէ զքեզ, 5
և Տ̅ր ընկալցի աջով ձեռամբ իւրով ։ * Արեգակն ՚ի 6
տուէ քեզ մի՛ մեղիցէ, և մի՛ լուսին ՚ի գիշերի ։ * Տ̅ր 7
պահեսցէ զքեզ յամ չարէ, պահեսցէ Տ̅ր զանձն քո ։
* Տ̅ր պահեսցէ զմուտ և զել քո՝ յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան ։ Տուն․ Է̅ ։ 8

Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԱ։ 1

Ուրախ եղէ ես ոյք ասէին ցիս, ՚ի տուն տ̅ն երթիցուք
մեք ։ * Հաստատեալ կային ոտք մեր առ դրունս 2
քո Եր̅մ ։ * Եր̅մ շինեալ քաղաք, և բնակութի̅ իւր շուրջ 3
զնովաւ ։ * Անդ ելին ազգ ազգ տ̅ն, վկայութի̅ Ի̅ղի 4
խոստովան լինել անուան տ̅ն ։ * Անդ արկեալ են աթոռք 5
դատաստանի, աթոռս արկեալ ՚ի տան Դաւթի ։
* Հարցէք զողջունէ՛ զԵ̅մի, զլինուէ̅ ոյք սիրէք զնա ։ 6
* Եղիցի խաղաղութի̅ ՚ի զօրութե̅ քում, շինութի̅ յաշտարակս 7
յամուրս քո ։ * Վ̅ս եղբարց և ընկերաց իմոց 8
խօսեցայ զխաղաղութի̅, վ̅ս քո * և վ̅ս տան տ̅ն ա̅յ մերոյ 9
խնդրեցաք զբարութի̅ քեզ ։ Տուն․ Է̅ ։

Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԲ ։ 1

Առ քեզ Տ̅ր համբարձի զաչս իմ, որ բնակեալդ ես ՚ի
յերկինս ։ * Ո̅պ աչք ծառայից ՚ի ձեռս տերանց 2
իւրեանց, որպէս աչք աղախնոյ ՚ի ձեռս տիկնոջ իւրոյ ։
Այնպէս են աչք մեր առ քեզ Տ̅ր Ա̅ծ մեր, մինչև ողորմեսցիս
՚ի վ̅ր մեր ։ * Ողորմեա՛ց մեզ Տ̅ր ողորմեա՛ց 3
մեզ, զի բազում լցաք արհամարհանօք ։ * Եւս առաւել 4
լցան անձինք մեր նախատանօք, ոյք նախատեն զմեզ
արհամարհանօք ամբարտաւանից․ Տուն․ Ե̅ ։

Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԳ ։ 1

Եթէ ոչ Տ̅ր էր առ մեզ, ասաց Ի̅ղ, * եթէ ոչ Տ̅ր 2
էր առ մեզ ։ Ընդ յառնել մարդկան ՚ի վ̅ր մեր,
* կենդանւոյն կամեցան կլանել զմեզ ։ Բարկանալ սրտմտութե̅ 3
ն̅ց ՚ի վ̅ր մեր, * ապա և ջուրք ուրեմն ընկլուզանէին 4
զմեզ ։ * Ընդ ուղխս անցին անձինք մեր, անցին 5
անձինք մեր ընդ ջուրս անդադարս ։ * Օրհնեալ 6
է Տ̅ր, որ ոչ ետ զմեզ ՚ի յորս ատամանց ն̅ց ։ * Անձինք 7
մեր ապրեցան ո̅պ ճնճղուկ, յորոգայթէ որսորդաց ։ Որոգայթք
ն̅ց փշրեցան, և մեք ապրեցաք ։ * Օգնութի̅ 8
է մեզ յանուանէ տ̅ն, որ արար զերկինս և զերկիր ։
Տուն․ Է̅ ։

Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԴ ։ 1

Որ յուսայ ՚ի Տ̅ր ո̅պ լեառն սիոնի, մի՛ սասանեսցի
յաւիտեան՝ բնակեալն * յԵ̅մ ։ Լերինք շուրջ են զնովաւ, 2
Տ̅ր շուրջ է զժողովրդեամբ իւրով, յայսմ հետէ
մինչև յաւիտեան ։ * Ո՛չ թողու Տ̅ր զգաւազան մեղաւորաց 3
՚ի վիճակս արդարոց, և արդարք մի՛ ձգեսցեն
4 զձեռս իւրեանց յանօրէնութի̅ ։ * Բարի՛ արա Տ̅ր բարեաց,
5 և այնոցիկ ոյք ուղիղ են սրտիւք ։ * Իսկ զթիւրեալսն
յափշտակութե̅, տանի զն̅ս Տ̅ր ընդ այնոսիկ ոյք
գործեն զանօրէնութի̅․ խաղաղութի̅ ՚ի վ̅ր Ի̅ղի ։ Տուն․ Ե̅ ։
Գոհեղայ․ Խ̅ ։

1 Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԵ ։

՚Ի դարձուցանել Տ̅ն զգերութի̅ սիոնի, և եղաք մեք
2 մխիթարեալք ։ * Յայնժամ լցան բերանք մեր
խնդութե̅, և լեզուք մեր ցնծութե̅ ։ Յայնժամ ասասցեն
3 ՚ի հեթանոսս, մեծ արար Տ̅ր առնել ը̅նս, * մեծ
արար Տ̅ր զյառնել իւր ընդ մեզ․ և մեք եղաք բերկրեալք ։
4 * Դարձո՛ Տ̅ր զգերութիս մեր ո̅պ զհեղեղս ՚ի
5 հարաւոյ, * ոյք վարէին արտասուօք ցնծութե̅ հնձեսցեն ։
6 * Երթալով երթային և լային, ոյք բարձեալ տանէին
զսերմանիս իւրեանց ։ Գալով եկեսցեն և ցնծասցեն,
ոյք առեալ բերիցեն զորայս իւրեանց ։ Տուն․ Զ̅ ։

1 Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԶ ։

Եթէ ոչ Տ̅ր շինէ զտուն, ՚ի նանիր վաստակեն շինողք
ն̅ր ։ Եթէ ոչ Տ̅ր պահէ զքաղաք, ընդ ունայն
2 տքնին պահապանք ն̅ր ։ * ՚Ի նանիր է ձեզ յառնել կանխաւ․
ա՛րդ արիք՝ մինչչև՛ էք նստեալ, և ոյք ուտէք
3 զհաց ցաւոց ։ * ՚Ի ժամանակի ո̅պ տացէ քուն սիրելեաց
իւրոց․ ժառանգութի̅ տ̅ն որդիք են, որոյ վարձք
4 իւր են, ա՛յն է պտուղ որովայնի իւրոյ ։ * Ո̅պ նետք ՚ի
5 ձեռս հզօրի․ այնպէս են որդիքն թօթափելոց ։ * Երանի՛
որ ելից զցանկութի̅ իւր ՚ի նոցանէն․ և ոչ ամաչեսցեն
յորժամ խօսեսցին թշնամիք ն̅ց ընդ նոսա առ
դրա՛ն ։ Տուն․ Զ̅ ։

1 Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԷ ։

Երանի ամենեցուն ոյք երկնչին ՚ի տ̅նէ, և գնան ՚ի
2 ճանապա՛րհս ն̅ր ։ * Զվաստակս ձեռաց քոց կերիցես,
3 երանի է քեզ, և բարի եղիցի ։ * Կին քո ո̅պ
զայգի վայելուչ յանկիւնս տան քոյ․ որդիք քո ո̅պ նորատունկ
4 ձիթենւոյ շո՛ւրջ զսեղանով քով ։ * Այսպէս
5 օրհնեսցի ա̅մ մարդ որ երկնչի ՚ի տ̅նէ․ * օրհնեսցէ՛ զքեզ
Տ̅ր ՚ի սիոնէ ։ Եւ տեսցես դու զբարութի̅ յԵ̅մ
6 զա̅մ աւուրս կենաց քոց ։ * Տեսցես դու զորդիս որդւո՛ց
քոց, խաղաղութի̅ ՚ի վ̅ր Ի̅ղի ։ Տուն․ Զ̅ ։

1 Օրհնութիւն Աստիճանաց․ ՃԻԸ ։

Բազում անգամ մարտեան ը̅ իս ՚ի մանկութէ՛ իմմէ,
2 ասասցէ Ի̅ղ ։ * Բազում անգամ մարտեան ընդ իս
3 ՚ի մանկութէ իմմէ, և ինձ ոչ յաղթեցին ։ * Զթիկունս
իմ հարին մեղաւորք, ընդ երկա՛ր արարին զանօրէնութիս
4 իւրեանց ։ * Տ̅ր արդա՛ր է, խորտակէ զուլն մեղաւորաց ։
5 * Ամաչեսցեն և յետս դարձցին ամենեքեան
6 ոյք ատեան զսիոն ։ * Եղիցին նոքա ո̅պ զխոտ տանեաց,
7 որ մինչչև՛ ՚ի բուսն եկեալ էր չորացաւ ։ * Ուստի ո՛չ
ելից զբուռն իւր հնձօղն, և ո՛չ զգիրկս իւր որ զորա՛յն
8 ժողովէր ։ * Ո՛չ ասացին ամենեքեան ոյք անցանէին
առ

Սղմ․ ՃԻ․ (3) Ոմանք․ Մի՛ տար ՚ի սասանութե̅ ։ (4) Ոմանք․ Պահապանն Ի̅ղի ։ (5) Ոմանք․ Աջոյ ձեռամբն իւ″ ։
Սղմ․ ՃԻԱ․ (3) Ոմանք․ Շինեալ ո̅պ քաղաք ։ (4) Ոմանք․ Անդ ելանէին ազգք ազգք տ̅ն․ վկայութե̅ ։ (5) Ոմանք․ Անդ արկեալ է․ կամ, էր աթոռս դ̅տաստանի․ աթոռք ար″ ։ (6) Ոմանք․ Եւ զլինուէ̅ ոյք սիրէք զ̅ք ։ (9) Ոմանք․ Զբարութի̅ ՚ի քէն ։
Սղմ․ ՃԻԲ․ (2) Ոմանք․ Ծառայի ՚ի ձեռն տ̅ն իւրոյ ։ (4) Ոմանք․ Որ նախատէին զմեզ, և արհա″ ։
Սղմ․ ՃԻԳ․ (1) Ոմանք․ Ասասցէ Ի̅ղ ։ (3) Ոմանք․ Կենդանւոյն կամէին կլանել զմեզ ։ ՚Ի բարկանալ սրտմտ″ ։ (4) Ոմանք․ Ուրեմն ընկղմեցին․ կամ, ընկղմէին զմեզ ։ (5) Ոմանք․ Ընդ ուխս անդադարս ։ (8) Ոմանք․ Տ̅ն․ այն որ արար զերկինս և զեր″ ։
Սղմ․ ՃԻԴ․ (1) Ոմանք․ Որ յուսայ ՚ի Տ̅ր․․ յաւիտեան՝ որ բնակեալն է յԵ̅մ ։ (3) Ոմանք․ Բայց արդարք մի՛ ձգես″ ։ Որ ոմանք․ Զի արդարք մի ։ (5) Ոմանք․ Զթիւրեալսն ՚ի յափշտակութե̅ ։
Սղմ․ ՃԻԵ․ (1) Ոմանք․ Եւ եղեաք մեք մխ″ ։ (2) Ոմանք․ Մեծ արար Տ̅ր զառնել իւր ընդ ն̅ս ։ (3) Ոմանք․ Տ̅ր զառնել իւր ընդ մեզ ։ (6) Ոմանք․ Տանէին զսերմանս իւրեանց ։
Սղմ․ ՃԻԶ․ (1) Ոմանք․ Շինէ զտունն․․ ՚ի նանիր տքնին պահա″ ։ (2) Ոմանք․ ՚Ի նանիր էր ձեզ ։ (3) Օրինակ մի․ Ժառանգութե̅ տ̅ն որդիք են․․․ պտուղ որովայնի ն̅ր ։ (5) Ոմանք․ Իւր ՚ի ն̅ցէ․ մի՛ ամաչեսցեն․․ առ դրանն ։
Սղմ․ ՃԻԷ․ (3) Յօրինակին․ Որդի քո ո̅պ նորա″ ։
Սղմ․ ՃԻԸ․ (1) Ոմանք․ Իմմէ․ ասասցէ Ի̅ղ ։ (4) Ոմանք․ Տ̅ր արդար, և խորտա″ ։ (6) Ոմանք․ Ո̅պ խոտ տա″․․․ եկեալ չորացաւ ։ (8) Ոմանք․ Զձեզ յանուանէ տ̅ն ։

առ նոքօք, թէ օրհնութիւն տն̄ ընդ ձեզ է, և օրհնեցաք
զձեզ 'ի տանէ տն̄: Տուն. Ը:

Օրհնութի̄ւ Աստիճանաց. ՃԻԹ: 1

'Ի խորոց կարդացի առ քեզ տր̄, * տր̄ լո՛ւր ձայնի իմում: 2
Եղիցին ականջք քո, լսել զձայն աղօթից
իմոց: * Թէ զանօրէնութիւնս իմ պահես տր̄ տր̄, տր̄ ո՛ 3
կարէ կալ առաջի քո. * զի 'ի քէն է քաւութիւն: Վասն 4
անուան քո համբերի տր̄, * համբեր անձն իմ բանի 5
քում, յուսացաւ անձն իմ 'ի տր̄: * 'Ի պահէ առաւօտու 6
մինչև ցերեկոյ, 'ի պահու առաւօտու * յուսացաւ 7
իէլ̄ 'ի տր̄: 'Ի տնէ է ողորմութի̄ և բազում 'ի նմանէ է
փրկութի̄. * և նա փրկէ զիէլ̄ յամ̄ նեղութեանց նորա: 8
Տուն. Ը:

Օրհնութի̄ւ Աստիճանաց. ՃԼ: 1

Տր̄ ո՛չ բարձրացաւ սիրտ իմ, և ո՛չ զբօսան աչք իմ:
Ո՛չ գնացի ես ընդ մեծամեծս, և ո՛չ ընդ այնոսիկ
ոյք սքանչելի էին քան զիս: * Բայց թէ խոնարհեցայ 2
ես որպէս մանուկ հատուցեալ 'ի ստենէ մօր իւրոյ, և
դարձ նր̄ անդրէն 'ի նոյն: Այլ հպարտացուցի արդեւք
զանձն իմ, այսպէս եղիցի հատուցումն անձին իմոյ,
* յուսացաւ իէլ̄ 'ի տր̄ յայսմհետէ մինչև յաւիտեան: 3
Տուն. Գ: Գոհեղայս. ԽԳ:

Օրհնութի̄ւ Աստիճանաց. ՃԼԱ: 1

Յիշեա՛ տր̄ զդաւիթ, և զամ̄ հեզութի̄ նր̄: * Որպէս 2
երդուաւ տն̄, և ուխտեաց այ̄ յակոբայ: * Եթէ 3
ո՛չ մտից 'ի յարկս տան իմոյ, եթէ ելից յանկողինս մահճաց
իմոց: * Թէ տաց քուն աչաց իմոց, կամ նինջ 4
արտևանաց իմոց, * կամ հանգիստ երանաց իմոց. մինչև 5
գտից զտեղի յարկի տն̄ այ̄ յակոբայ: * Ահա՛ լուաք 6
զնմանէ յեփրաթայ, և գտաք զնա 'ի դաշտս մայրեաց: * Մտցուք 'ի յարկս նր̄, երկի՛ր պագցուք 'ի 7
տեղւոջ ուր կացեալ են ոտք նր̄: * Արի՛ տր̄ 'ի հանգիստ 8
քո, դու և կտակարանք սրբութե̄ քո: * Երէցունք 9
քո զգեցցին զարդարութի̄, և սուրբք քո ցնծալով
ցնծասցեն: * Վս̄ դաւթի սիրելւոյ քո, մի՛ դարձուցաներ 10
զերեսս քո յօծելոյ քումմէ: * Երդուաւ տր̄ 11
դաւթի ճշմարտութե̄ և ո՛չ ստեաց նմա, 'ի պտղոյ որովայնէ
քումմէ նստուցից յաթոռ քո: * Թէ պահեսցեն 12
որդիք քո զօրէնս իմ, և զվկայութիս իմ զոր ուսուցից
նց̄: Որդիք նց̄ նստցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ
քո: * Հաճեցաւ տր̄ ընդ սիոնի, և ընտրեաց բնակել 13
'ի նմա. * ասէ՝ այս է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից, 14
'ի սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սա: * Զօրս 15
սորա՝ օրհնելով օրհնեցից, և զաղքատս սորա լցուցից
հացիւ: * Քահանայից սորա զգեցուցից զփրկութի̄, 16
և սուրբք սորա ցնծալով ցնծասցեն: * Անդ ծագեցից 17
զեղջիւր 'ի դաւիթ, պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ
իմոյ: * Թշնամեաց նր̄ զգեցուցից զամօթ, այլ 'ի վր̄ 18
նր̄ ծաղկեսցէ սրբութի̄ իմ: Տուն. ԺԸ:

1 Օրհնութի̄ւ Աստիճանաց. ՃԼԲ:

Ո՛ր բարի կամ զի՛ վայելուչ, զի բնակեն եղբարք 'ի
2 միասին: * Որպ̄ եւղ զի իջանէ 'ի գլուխ և 'ի մօրուսն ահարոնի, 'ի մօրուսն իջանէ 'ի դրապանս ըզգեստու
3 նր̄: * Որպ̄ ցօղ զի ցօղէ 'ի հերմոնէ, 'ի վր̄ լերին
սիոնի: Անդ պատրաստեաց տր̄ զօրհնութի̄, և
զկեանսն յաւիտենից: Տուն. Գ:

1 Օրհնութի̄ւ Աստիճանաց. ՃԼԳ:

Աստ օրհնեցէք ամ̄ ծառայք տն̄ զտր̄, ո՛ կայք 'ի տուն
2 տն̄ 'ի գաւիթս այ̄ մերոյ: * 'Ի գիշերի համբարձէք
3 զձեռս ձեր 'ի սրբութի̄, և օրհնեցէք զտր̄: * Օրհնեսցէ
զքեզ տր̄ 'ի սիոնէ. այն որ արար զերկինս և զերկիր:
Տուն. Գ:

1 Ալէլուիա. ՃԼԴ:

Օրհնեցէք զանուն տն̄, օրհնեցէք ծառայք տն̄ զտր̄.
2 * ո՛ կայք 'ի տուն տն̄, 'ի գաւիթս տան այ̄ մերոյ:
3 * Օրհնեցէք զտր̄ զի բարի է, սաղմոս ասացէք անուան
4 նր̄ զի քաղցր է: * Զյակոբ ընտրեաց իւր տր̄, և զիէլ̄
5 ժառանգութի̄ իւր: * Ես ծանեայ զի մեծ է տր̄, և տր̄
6 մեծ է քան զամ̄ կուռս: * Զամենայն զոր ինչ կամեցաւ
և արար տր̄, յերկինս և յերկրի, 'ի ծովս և յամ̄
7 խորս: * Հանէ զամպս 'ի ծագաց երկրէ, զփայլատակունս
իւր յանձրեւս արար, և հանէ զհողմս 'ի շտեմարանաց
8 իւրոց: * Ո եհար զամ̄ անդրանիկս եգիպտացւոց,
9 'ի մարդոյ մինչև յանասուն: * Առաքեաց զնշանս
և զարուեստս իւր 'ի մէջ քո եգիպտոս, 'ի փարաւոնի
10 և յամ̄ զօրս իւր: * Ո եհար ա՛զգս բազումս, և սպան
11 զթագաւորս հզօրս: * Զսեհոն թագաւո՛ր ամովրհացւոց,
զովգ թագաւոր բիշանու, և զամ̄ թագաւորութիս
12 քանանացւոց: * Ետ զերկիրս նց̄ 'ի ժառանգութի̄,
13 ժառանգութի̄ իէլի ժողովրդեան իւրոյ: * Տր̄ անուն
քո յաւիտեան, տր̄ յիշատակ քո ազգէ մինչև յազգ:
14 * Դատի տր̄ զժողովուրդս իւր, և 'ի ծառայս իւր մխիթարի:
15 * Կուռք հեթանոսաց արծաթ և ոսկի են, ձեռագործք
16 են որդւոց մարդկան: * Բերան գոյ՝ և ո՛չ
17 խօսին, աչք են՝ և ո՛չ տեսանեն: * Ականջք են՝ և ո՛չ
18 լսեն, և ո՛չ գոյ շունչ 'ի բերանս նց̄: * Նման նց̄ եղիցին
ոյք արարին զնս̄, և ամենեքեան ոյք յուսացեալ են
19 'ի նոսա: * Տո՛ւն իէլի օրհնեցէք զտր̄. տո՛ւն ահարոնի
20 օրհնեցէք զտր̄: * Տո՛ւն ղևեայ օրհնեսցէ՛ զտր̄. երկիւղածք
21 տն̄ օրհնեցէք զտր̄: * Օրհնեալ է տր̄ 'ի սիոնէ,
այն որ բնակեալն է յէմ̄: Տուն. Ի: Գոհեղայս. ԽԷ:

1 Ալէլուիա. ՃԼԵ:

Խոստովա՛ն եղերուք տն̄, զի բարի է զի յաւիտեա՛ն
2 է ողորմ նր̄: * Խոստովա՛ն եղերուք այ̄ աստուա-
3 ծոց, զի յաւիտեա՛ն է ողորմ նր̄: * Խոստովա՛ն եղե-
4 րուք տն̄ տերանց, զի յաւիտեա՛ն է ողորմ նր̄: * Արար
զսքանչելիս մեծամեծս միայն, զի յաւիտեա՛ն է ողորմ
նր̄:

Սղմ. ՃԻԹ. (2) Ոմանք. Ի լսել զձայն աղօ": Որ ունին. Հայել 'ի ձայն աղօ": (3) Ոմանք. Թէ զանօրէնութիւնս իմ քննես տր̄ տր̄, իսկ ո՛ կարէ կալ: (5) Ոմանք. Յուսացաւ իէլ̄ 'ի տր̄: (6) Ոմանք. Մինչև յերեկոյ 'ի պահէ առաւօ": (7) Ոմանք. Ողորմութի̄ բազում 'ի նմանէ: (8) Ոմանք. Եւ նա փրկեաց զիէլ̄:

Սղմ. ՃԼ. (1) Ոմանք. Օրհնութի̄ չուեաց... Որ սքանչելի եղեն քան զիս: (2) Ոմանք. Որպ̄ զմանուկ սարտուցեալ 'ի ստե"... Այլ թէ հպարտա":

Սղմ. ՃԼԱ. (1) Ոմանք. Երգ չուեաց: (2) Ոմանք. Եւ ուխտ եդ այ̄ յա": (3) Ոմանք. Թէ ոչ մտից յարկս.. թէ ելից: (4) Ոմանք. Եթէ տաց: (5) Օրինակ մի. Կամ հանգիստ երանաց իմոց: (8) Ոմանք. Դու և տապանակ կտակի սրբու": (11) Ոմանք. 'Ի պտղոյ որովայնի նորա նստուցանել յաթոռ նորա: (13) Բազումք. Բնակել 'ի նմա: (14) Ոմանք. 'Ի սմա բնակեցայց, զի: (16) Ոմանք. Երեցանց սորա զգե": (18) Ոմանք. Ծաղկեսցի սրբու" իմ:

Սղմ. ՃԼԲ. (1) Ոմանք. Երգ չուեաց.. Զինչ բարի կամ ... զի բնակեն եղ": (2) Ոմանք. 'Ի դրապան զգեստուց: (3) Ոմանք. Զի ցօղէ յահերմոնէ.. տր̄ անդ պատրաստեաց զօրհնութի̄ իւր, և:

Սղմ. ՃԼԳ. (1) Ոմանք. Երգ չուեաց.. և 'ի գաւ": (3) Ոմանք. Օրհնեսցէ զմեզ տր̄ 'ի սիոնէ, որ արար:

Սղմ. ՃԼԴ. (1) Ոմանք ունին վերնագիր. Օրհնութիւն ելից: (2) Ոմանք. 'Ի գաւիթս այ̄ մերոյ: (6) Ոմանք. 'Ի ծով և յամ̄ խորս: (7) Ոմանք. Ո հանէ զամպս 'ի ծագաց երկրի: (8) Ոմանք. Եհար զամենայն: (10) Ոմանք. Եհար զազգս: (11) Ոմանք. Զովգ թագաւոր բասանու, և զամենայն թագաւորս քանա": (12) Ոմանք. Ետ զերկիր նոցա: (19) Ոմանք. Տունն իէլի օրհնեսցէ զտր̄ տունն ահարոնի օրհնեսցէ զտր̄: (21) Ոմանք. Օրհնեալ տր̄ 'ի սիոնէ որ բն":

Սղմ. ՃԼԵ. (1)(2)(3) Ոմանք. Ողորմութի̄ նր̄: (2) Ոմանք. Այ̄ն աստուծոց:

նր̃ ։ * Զերկինս արար իմաստութե̃ իւրով, զի յաւիտեան 5
է ողորմ նր̃ ։ * Հաստատեաց զերկիր ՚ի վերայ 6
ջուրց, զի յաւիտեան ։ * Արար զլուսաւորս մեծամեծս 7
միայն, զի յաւ″ ։ * Զարեգակն արար իշխանական 8
տուընջեան, զի″ ։ * Զլուսին և զաստեղս արար իշխանական 9
գիշերոյ, զի յաւի″ ։ * Եհար զերկիրն եգիպտացւոց 10
անդրանկօք իւրովք հանդերձ, զի յաւիտեան″ ։
* Եւ եհան զիէ̃լ ՚ի միջոյ նորա, զի յաւ″ ։ * ՚Ի ձեռն 11
բարձր՝ և ՚ի բազուկ իւր հզօր, զի յաւ″ ։ * Եհերձ ըզծովն 12
մեծ և բաժանեաց յերկուս մասունս, զի յաւի″ ։ 13
* Եւ անցոյց զիէ̃լ ընդ մէջ նր̃, զի յաւիտեան″ ։ * Ընկղմեաց 14
զփարաւոն և զզօրս իւր ՚ի ծով կարմիր, զի յաւ″ ։ 15
* Եհան զժողովուրդ իւր յանապատ, զի յաւի″ ։ * Որ 16
եհար զթագաւորս մեծամեծս, զի″ ։ * Եւ սպան ըզթագաւորս 17
հզօրս ; զի յաւ″ ։ * Զսեհոն թագաւորն ամովրհացւոց, 19
զի յաւի″ ։ * Զովգ թագաւորն բեշանու, 20
զի յաւիտեան է ։ * Եւ զերկիր նց̃ ՚ի ժառանգութիւն, զի 21
յաւի″ ։ * Ժառանգութիւն Իէլի ծառայի իւրոյ, զի յաւի″ ։ 22
* Յիշեաց զմեզ տր̃ ՚ի խոնարհութե̃ մերում, զի յաւ″ ։ 23
* Եւ փրկեաց զմեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, զի ։ 24
* Որ տայ կերակուր ամ̃ կենդանեաց, զի″ ։ * Խոստովան 25
եղերուք այ̃ երկնաւորի, զի յաւի″ ։ Տունք. իզ̃ ։ 26

՚Ի Դաւիթ. ՚ի ձեռն Երեմիայ. անյայտ յեբրայեցւոց. ՃԼԶ ։

Ի գետս բաբելացւոց, անդ նստաք և լայաք. ոպ̃ 1
յիշեցաք մեք անդ զսիոն ։ * ՚Ի մէջ ուռեայն նց̃ կախեցաք 2
զկասակարանս մեր ։ * Անդ հարցանէին գերիչք 3
մեր զբանս օրհնութե̃, գերեվարք մեր առնէին զմեզ
և ասէին ։ Օրհնեցէք մեզ յօրհնութե̃ն սիոնի. * Իսկ՝ 4
զիարդ օրհնեսցուք զօրհնութիւն տն̃ յերկիր օտար ։ * Եւ 5
թէ մոռացայց զքեզ եէ̃մ, մոռասցի զիս աջ իմ ։ * Կցեսցի 6
լեզու իմ ՚ի քիմս իմ թէ ոչ յիշեցից զքեզ, թէ ոչ
նախ նուագեցից զքեզ եէ̃մ, սկիզբն ուրախութե̃ իմոյ
։ * Յիշեա տր̃ զորդիսն եդովմայ՝ յաւուրս եմ̃ի ։ 7
Որք ասէին՝ քակեցէք քակեցէք, մինչև ՚ի հիմն հասուցէք
։ * Դուստր բաբելացւոց թշուառական, երանի 8
որ հատոյց զհատուցումն քո զոր դու մեզ հատուցեր ։
* Երանի որ կալցէ զմանկունս քո, և հար զքարի ։ 9
Տունք. թ̃ ։

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՃԼԷ ։ 1

Խոստովան եղէց քեզ տր̃ բոլորով սրտիւ իմով, առաջի
հրեշտակաց սաղմոս ասացից քեզ ։ Զի լուար
զբանս բերանոյ իմոյ, * երկիր պագից ՚ի տաճար 2
սբ̃ք քո, և խոստովան եղէց անուան քում վս̃ ողորմութե̃
և ճշմարտութե̃ քոյ ։ Մեծ արարեր յամ̃ի զանուն սբ̃
քո. * յորում աւուր կարդամ առ քեզ վաղվաղակի 3
լուր ինձ, և բազում արասցես զօրութիւս յանձն իմ ։
* Խոստովան եղիցին առ քեզ տր̃ ամ̃ թագաւորք երկրի 4
, զի լուան զբանս բերանոյ քոյ, * և օրհնեսցեն ըզճանապարհս 5
քո ։ Մեծ են փառք տն̃, * բարձր է տր̃ 6
զխոնարհս տեսանէ, զբարձունս ՚ի հեռաստանէ ճանաչէ
։ * Թէ գնացից ես ՚ի մէջ նեղութեան, կեցուսցես 7
զիս ՚ի բարկութե̃ թշնամեացն ։ Ձգեցեր զձեռն քո և
փրկեաց աջ քո, * և տր̃ հատուսցէ ընդ իմ ։ Տր̃ ողորմութե̃ 8
քո յաւիտեան, զգործս ձեռաց քոց մի անտես
առներ ։ Տունք. ը̃ ։ Գոհղայս. խը̃ ։

՚Ի կատարած. ՚ի Դաւիթ սաղմոս. ՃԼԸ ։

1
2 Տր̃ փորձեցեր զիս և ծանեար զիս, * դու ծանեար
3 զնստել իմ և զյառնել իմ ։ * ՚Ի միտ առեր զխորհուրդս
իմ ՚ի հեռաստանէ, զշաւիղս իմ և զլինձակս իմ
4 դու քննեցեր. * և զամ̃ ճանապարհս իմ յառաջագոյն
5 տեսեր, զի ոչ գոյ նենգութի ՚ի լեզուի իմում ։ * Ահա
դու տր̃ ծանեար զյետինսն իմ և զառաջինն իմ, դու ստեղծեր
6 զիս և եդիր զձեռն քո ՚ի վր̃ իմ ։ * Սքանչելի եղև
գիտութի քո յինէն, զօրացաւ և ոչ հանդարտեմ նմա ։
7 * Յո՞ երթայց ես յոգւոյ քումմէ, և կամ յերեսաց քոց
8 ես յո՞ փախիցայց ։ * Թէ ելանեմ յերկինս՝ դու անդ
9 ես, և թէ իջանեմ ՚ի դժոխս՝ և անդր մօտ ես ։ * Թէ
առից զթևս իմ ընդ առաւօտս, և բնակեցայց յեզերս
10 ծովու ։ * Սակայն և անդ ձեռն քո առաջնորդեսցէ ինձ,
11 և աջ քո ընկալցի զիս ։ * Ասացի թէ խաւար ուրեմն
արգելեալ ծածկեաց զիս, կամ գիշեր փոխանակ լուսոյ
12 փափկութե̃ իմոյ ։ * Խաւարն ՚ի քէն ոչ խաւարանայ,
և գիշերն ոպ̃ տիւ լուսաւոր եղիցի, և խաւար նր̃ ոպ̃
13 և լոյս նր̃ ։ * Դու ստացար զերիկամունս իմ, և ընկալար
14 զիս յորովայնէ մօր իմոյ ։ * Խոստովան եղէց քեզ
տր̃ զի ահեղ և սքանչելի ես. սքանչելի են գործք քո,
15 և անձն իմ գիտաց յոյժ ։ * Ոչ թաքեաւ ոսկր իմ ՚ի
քէն զոր արարեր ՚ի ծածուկ, և կար զօրութե̃ իմոյ ընդ
16 ստորինս երկրի ։ * Զանգործս իմ տեսին աչք քո, և
՚ի գիրս քո ամենեքեան գրեցան ։ ՚Ի տուէ միջօրեցան,
17 և ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նց̃ ։ * Ինձ յոյժ մեծարոյ
եղեն բարեկամք քո ած̃, և յոյժ զօրացան իշխանք նց̃ ։
18 * Թուեցի զնս̃ և քան զաւազ բազմացան, զարթեայ
19 և արդ ընդ քեզ եմ ։ * Եթէ սպանանես զմեղաւորս
20 ած̃, արք արեանց ՚ի բաց եղերուք յինէն ։ * ՚Ի հակառակութե̃
և ՚ի նախանձ, առցեն ՚ի նանիր զքաղաքս քո ։
21 * Ոչ զատելիս քո տր̃ ատեցի, այլ ՚ի վերայ թշնամեաց
22 քոց մաշեցայ ։ * Ատելութի կատարեալ ատեցի զնս̃,
23 և եղեն ինձ ՚ի թշնամիս ։ * Փորձեա զիս ած̃ և ծանիր
24 զսիրտ իմ, քննեա զիս և ծանիր զշաւիղս իմ. * և տես
թէ իցեն անօրէնութիւնք ՚ի ճանապարհս իմ, և առաջնորդեա
ինձ ՚ի ճանապարհս քո յաւիտենից ։ Տունք. իէ̃ ։

՚Ի կատարած. Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. ՃԼԹ ։

1
2 Փրկեա զիս տր̃ ՚ի մարդոյ չարէ, յառնէ անիրաւէ
3 փրկեա զիս ։ * Խորհեցան զանօրէնութի ՚ի սիրտս
4 իւրեանց, զոր ամ̃ պատրաստեցան ՚ի պատերազմ ։ * Սրեցին
զլեզուս իւրեանց ոպ̃ զօձին, և թոյնք իժից ՚ի ներքոյ
5 շրթանց նց̃ ։ * Պահեա զիս տր̃ ՚ի ձեռաց մեղաւորի
, և ՚ի մարդոյ չարէ փրկեա զիս ։ Խորհեցան խափանել
6 զգնացս իմ, * թաքուցին ամբարտաւանք որոգայթ
ինձ ։ Լարս ձգեցին որոգայթ ոտից իմոց, շուրջ զշաւղօք
7 իմովք եդին ինձ գայթագղութի ։ * Ասացի տր̃ ած̃
8 իմ ես դու, ունկն դիր տր̃ ձայնի աղօթից իմոց ։ * Տր̃
տր̃ զօրութի փրկութե̃ իմոյ, հովանի գլխոյ իմոյ յաւուր
9 պատերազմի ։ * Մի մատներ զիս տր̃ ՚ի ցանկութե̃ մեղաւորաց
, խորհեցան վս̃ իմ մի ընդ վայր հարկաներ
զիս ։

---

(10) Ոմանք. Հար զերկիրն ե″ ։ (13) Ոմանք. Հերձ ըզծովն մեծ ։ (16) Ոմանք. Եւ եհան զժողովուրդ ։ (17) Ոմանք. Հար զազգս մեծամեծս միայն ։ (20) Բազումք. Զովգ թագաւոր բասանու ։ (25) Ոմանք. Կերակուր ամ̃ կենդանեաց ։

Սղմ. ՃԼԶ. * Ոմանք այսպէս ունին վերնագիր. Սաղմոս դաւթի անյայտ յեբրայեցին, յերեմիա. անվերնագիր յեբրայեցւոց ։ (1) Ոմանք. Առ գետս բաբելացւոց ։ (3)(4) Օրինակ մի. Երգեցէք մեզ յերգոյն սիոնի. Իսկ զիարդ երգեսցուք զօրհն″ ։ (7) Ոմանք. Յաւուրն երուսաղէմի ։

Սղմ. ՃԼԷ. (3) Ոմանք. Զզօրութե̃ յանձն իմ ։ (6) Ոմանք. Եւ բարձր է տր̃ ։ (7) Ոմանք. Թէպէտ և գնացից ես ՚ի մէջ ։ Այլ օրինակ մի. Կեցուսցես զիս ՚ի բարձրութե̃ թշնամւոյն ։ (7) Բազումք. Եւ փրկեաց զիս աջ քո ։

Սղմ. ՃԼԸ. (6) Ոմանք. Եւ ոչ հանդարտեմ սմա ։ (8) Ոմանք. Եւ անդ մօտ ես ։ (9) Ոմանք. Եւ թէ առից զթևս ։ (12) Ոմանք. Խաւարն քեզ ոչ խաւարեսցի... և խաւար նորա ոպ̃ լոյս նմա ։ (14) ՚Ի լուս″. Եւ անձն քո սիրեաց յոյժ. համաձայն բազմաց ՚ի բնաբ″ ։ (17) Ոսկան. Մեծարոս եղեն բա″ ։ (19) Ոմանք. Թէ սպանանես.. արք արեան ՚ի բաց ե″ ։ (20) Օրինակ մի. Եւ ՚ի նախանձ, ՚ի նանիր առեցին զքաղաքս քո ։ (21) Ոմանք. Զատելիս քո տր̃ ոչ միայն ատեցի, այլ և ՚ի վերայ թշ″ ։ (22) Ոմանք. Յատելութե̃ կատարեալ.. և եղեն ինձ թշնամիք ։

Սղմ. ՃԼԹ. (2) Ոմանք. Յառնէ յանիրաւէ փրկ″ ։ (4) Ոմանք. Ոպ̃ զօձի. կամ, զօձից, թոյնք իժից ։ (9) Ոմանք. Ոյք խորհեցան վս̃ իմ ընդվայր հարկանել զիս ։

զիս։ Զի մի՛ երբէք բարձրասցին, և խորհուրդք ն՟ց մի՛
կատարեսցին. *Վախճան կատարածի ն՟ց վատակ շրթանց 10
իւրեանց ծածկեսցէ զն՟ս։ *Արկցես 'ի վ՟ր ն՟ց 11
կայծակունս հրոյ, կործանեսցես զն՟ս. 'ի տառապանաց
մի՛ կարասցեն կեալ։ *Մարդոյ լեզուանւոյ մի՛ յաջողեսցի 12
'ի վ՟ր երկրի. զայր մեղաւոր չարիք նիւր որսասցեն
'ի կորուստ։ *Ծանեայ զի առնէ տ՟ր դատաստան 13
աղքատի, և իրաւունս տնանկի։ *Արդարք գոհասցին 14
զանուանէ քումմէ, բնակեսցեն ուղիղք առաջի երեսաց քոց։ Տուն. ժ՟գ։

Սաղմոս 'ի դաւիթ. ՃԽ։ 1

Տ՟ր կարդացի առ քեզ և լո՛ւր ինձ, նայեա՛ց 'ի ձայն
աղօթից իմոց 'ի կարդալ իմում առ քեզ։ *Ուղի՛ղ 2
եղիցին աղօթք իմ ո՟պ խունկ առաջի քո տ՟ր. համբարձումն
ձեռաց իմոց պատարագ երեկոյի։ *Դի՛ր տ՟ր 3
պահապան բերանոյ իմոյ. և դղուռն ամուր շրթանց
իմոց, *և մի՛ խոտորեսցի սիրտ իմ բանիւք չարութ՟ե։ 4
Պատճառել զպատճառս մեղաց ը՟ մարդս որ գործեն
զանօրէնութ՟ի. ոչ եղէց կցորդ ընտրելոց ն՟ց։ *Խրատեսցէ 5
զիս արդարն ողորմութ՟բ՝ ակն յանդիմանս արասցէ
զիս, եւղ մեղաւորի մի՛ օծցէ զգլուխ իմ, *և աղօթք 6
իմ ըստ կամաց նորա։ Ընկլան մերձ առ վիմին դատաւորք
ն՟ց. *լուիցեն զբանս իմ զի քաղցունք են։ Ո՟պ 7
թանձրութ՟ի հողոյ զի սփռեալ է 'ի վ՟ր երկրի. *ցրուեցան 8
ոսկերք ն՟ց մերձ 'ի դժոխս։ Առ քեզ տ՟ր տ՟ր են
աչք իմ, 'ի քեզ յուսացայ մի՛ հաներ զհոգի յինէն։ *Պահեա՛ 9
զիս յորոգայթէ որ թագուցաւ ինձ, 'ի գայթագղութ՟է
ոյք գործեն զանօրէնութ՟ի։ *Անկցին 'ի ցանցս 10
ն՟ց մեղաւորք, միայն եմ ես մինչև ուր անցից։ Տուն. ժ՟։

Իմաստութիւն 'ի դաւիթ. Աղօթք, 'ի ժամանակի ուր էր նա յայրի անդ. ՃԽԱ։ 1

Ձայնիւ իմով ես առ տ՟ր կարդացի, ձայնիւ իմով 2
զտ՟ր աղաչեցի։ *Սփռեմ առաջի տ՟ն զաղօթս իմ, 3
և զնեղութիւնս իմ առաջի ն՟ր պատմեցից։ *'Ի նուաղել 4
յինէն հոգւոյ իմոյ, դու տ՟ր ծանեար զշաւիղս իմ, 'ի
ճանապարհ յոր և գնայի թաքուցաւ ինձ որոգայթ։
*Հայէի յաջմէ և տեսանէի, և ոչ ո՛ք էր որ ճանաչէր 5
զիս. կորեաւ յինէն փախուստ իմ, և ո՛չ ոք էր որ խնդրէր
զանձն իմ։ *Աղաղակեցի առ քեզ տ՟ր և ասացի, դո՛ւ 6
ես յոյս և բաժին իմ յերկիր կենդանեաց։ *Նայեա՛ 7
տ՟ր յաղօթս իմ զի ես խոնարհ եղէ յոյժ. ապրեցո՛ զիս
'ի հալածչաց իմոց զի հզօր եղեն քան զիս։ *Տ՟ր հա՛ն 'ի 8
բանտէ զանձն իմ, գոհանամ զանուանէ քումմէ։ Ինձ
սպասեն արդարք քո մինչև հատուցես ինձ։ Տուն. է՟։
Գոբեղայ. ծ՟գ։

1 Սաղմոս 'ի դաւիթ, 'ի ժամանակի ուր հալածէր զնա աբիսողոմ որդի նորա. ՃԽԲ։

Տ՟ր լո՛ւր աղօթից իմոց, ո՛ւնկն դիր խնդրուածոց իմոց
ճշմարտութ՟բ քով։ Լո՛ւր արդարութ՟բ քով.
2 *և մի՛ մտաներ ոտս ընդ ծառայի քոյ, զի ո՛չ արդարանայ
3 առաջի քո ա՟մ մսեղի։ *Հալածեաց թշնամին
4 զանձն իմ, խոնարհ արար յերկիր զկեանս իմ. *նստոյց
զիս 'ի խաւարի որպէս մեռեալ յաւիտենից։ Ձանձրացաւ
5 յիս հոգի իմ, և սիրտ իմ խռովեցաւ յիս։ *Յիշեցի
զաւուրսն զառաջինս, խոկեցայ յա՟մ 'ի գործս քո.
6 յարարածս ձեռաց քոց խորհեցայ, *և համբարձի առ
քեզ զձեռս իմ։ Անձն իմ ո՟պ զերկիր ծարաւի է առ
7 քեզ. *վաղվաղակի լո՛ւր ինձ տ՟ր զի նուաղեա՛ց յինէն
հոգի իմ։ Մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն, նմանիցեմ
8 այնոցիկ ոյք իջանեն 'ի գուբ։ *Լսելի արա ինձ
առաւօտուց զողորմութիւս քո, զի ես 'ի քեզ տ՟ր յուսացայ։
Ցո՛յց ինձ ճանապարհ յոր գնացից, զի առ քեզ
9 տ՟ր համբարձի զանձն իմ։ *Փրկեա՛ զիս 'ի թշնամեաց
իմոց տ՟ր, զի զքեզ ապաւէն ինձ արարի։ Ուսո՛ ինձ
10 առնել զկամս քո, զի դու ես ա՟ծ իմ։ *Հոգի քո բարի
առաջնորդեսցէ ինձ յերկիր ուղիղ։ Վ՟ս անուան քո
11 տ՟ր կեցուսցես զիս արդարութ՟բ քով, *հանցես 'ի նեղութէ
զանձն իմ։ Ողորմութ՟բ քով սատակեսցես զթշնամիս
12 իմ. *կորուսցես զա՟մ նեղիչս անձին իմոյ, զի ես
ծառայ քո եմ։ Տուն. ժ՟ը։

1 'Ի դաւիթ. առ գողիաթ. ՃԽԳ։

Օրհնեա՛լ տ՟ր ա՛ծ իմ, որ ուսոյց զձեռս իմ 'ի պատերազմ,
2 և զմատունս իմ 'ի ճակատամարտ։ *Ողորմութ՟ի
իմ և ապաւէն իմ, օգնական իմ և փրկիչ իմ.
ապաւէն իմ, և ես յուսամ 'ի նա։ Ո հնազանդ առնէ
3 զժողովուրդս ընդ ինև. *տ՟ր՝ զի՞ է մարդ զի յայտնեցար
նմա, կամ որդի մարդոյ թէ համարիս ինչ զնա։
4 *Մարդ ունայնութ՟ե նմանեաց, և աւուրք ն՟ր ո՟պ հովանի
5 անցին։ *Տ՟ր խոնարհեցո՛ զերկինս և էջ, մերձեա՛ց
6 'ի լերինս՝ և ծխեսցին։ *Փայլատակեա՛ զփայլատակունս
քո և խռովեա՛ զն՟ս, առաքեա՛ զնետս քո և ցրուեա՛
7 զն՟ս։ *Առաքեա՛ զձեռն քո 'ի բարձանց և փրկեա՛ զիս
8 'ի ջուրց բազմաց, և 'ի ձեռաց որդւոց օտարաց։ *Որոց
բերանք իւրեանց խօսեցան զնանրութ՟ի, և աջ ն՟ց
9 աջ է մեղաց։ *Ա՛ծ՝ յօրհնութ՟ի նոր օրհնեցից զքեզ.
տասնաղեա՛ն սաղմոսարանաւ սաղմոս ասացից քեզ։
10 *Ո՛ տացէ զփրկութ՟ի թագաւորաց մերոց, որ փրկեցի՛ր
զդաւիթ ծառայ իւր։ 'Ի սրո՛յ չարէ փրկեա՛
11 զիս՝ և ապրեցո՛ զիս, *և 'ի ձեռաց որդւոց օտարաց։
Որոց բերանք իւրեանց խօսեցան զնանրութ՟ի, և աջ ն՟ց
12 աջ է մեղաց։ *Որոց ուստերք իւրեանց որպէս նորատունկ,
հաստատուն են 'ի մանկութէ իւրեանց. դստերք
ն՟ց զարդարեալ և պաճուճեալ 'ի նմանութ՟ի տաճարի։
13 *Շտեմարանք ն՟ց լի՛ են և բղխեն 'ի միմեանս, խաշինք
նո-

---

(11) Ոմանք. Եւ կործանեսցես։ (13) Ոմանք. Ծանեայ տ՟ր զի առնես դատաստան աղքատին։ (14) Ոմանք. Արդարքն գոհասցեն.. և բնակեսցեն։

Սղմ. ՃԽ. (1) Ոմանք. 'Ի կ՟տրծ սաղմոս 'ի դա"։ (2) Ոմանք. Համբառնալ ձեռ".. երեկոյիս. կամ, երեկոյին։ (4) Ոմանք. Զի մի՛ խոտորեսցի.. բանիւ չա".. 'Ի պատճառել.. և ոչ եղէց... ընտրելեաց ն՟ց։ (5) Ոմանք. Եւ յանդիմանս արասցէ. իւղ մե"։ (6) Ոմանք. Եւս և աղօթք իմ 'ի կամս ն՟ր. կամ, նմա։ Արգելան մերձ առ վիմին։ (7) Ոմանք. Լուիցեն բանից իմոց և քաղցրասցին։ Հողոյ սփռեալ 'ի վ՟ր երկրի։ (8) Ոմանք. Ցրուեսցին ոս"։ Տ՟ր մի՛ հաներ զհո"։ (9) Ոմանք. Ա՛յլ պահեա զիս.. 'ի գայթագղութէ գործողին զանօ"։ (10) Ոմանք. Եմ ես մինչև անցից։

Սղմ. ՃԽԱ. (1) Ոմանք. Սաղմոս դաւթի. 'ի ժամանակի զի էր։ (3) Ոմանք. Սփռեցից առաջի։ (5) Ոմանք. Հայէի յաջ իմ, տեսա"... և ոչոք ճանաչէր.. և ոչ դըտաւ խնդրող անձին իմոյ։ (6) Ոմանք. Յերկրին կենդանեաց։ (8) Ոմանք. Զանձն իմ. խոստովան եղէց անուան քում։ Ինձ սպասեսցեն արդարք մինչ հատուցցի։

Սղմ. ՃԽԲ. (1) Ոմանք. Զի հալածէր զնա... Լո՛ւր ինձ արդա"։ (2) Ոմանք. Եւ մի՛ մտաներ 'ի դատաստան ընդ ծառայի քում.. ամենայն կենդանի։ (4) Ոմանք. Եւ նըստոյց զիս։ (5) Ոմանք. Խորհեցայ յամենայն գործս քո։ (7) Ոմանք. Նմանիցիմ այնոցիկ՝ որ ի"։ (8) Ոմանք. Ինձ զառաւօտու ողորմութ՟ի.. յոր և գնացից.. զաչս իմ։ (9) Ոմանք. Զի զքեզ յոյս և ապաւէն ինձ։ (11) Ոմանք. Եւ ողորմութ՟բ քով։

Սղմ. ՃԽԳ. (1) Ոմանք. 'Ի կ՟տրծ սաղմոս 'ի դաւիթ առ գող"։ (2) Ոմանք. Ո հնազանդէ զժողովուրդս։ (3) Ոմանք. Ով է.. Յայտնեցար դու նմա։ (4) Ոմանք. Մարդ նանրոյ նմանեաց։ (5) Ոմանք. Տ՟ր խոնարհեցոյց զեր"։ (6) Ոմանք. Փայլեա՛ զփայլատակունս քո։ (10)(11) Ոմանք. Ծառայ իւր 'ի սրոյ չարէ։ Փրկեա՛ զիս և ապրեցո՛ զիս 'ի ձե"։ (12) Ոմանք. Հաստատեալ են 'ի մանկութէ։ (14) Ոմանք. Եւ անդեայք ն՟ց։

նոցա բազմածինք են և բազմանան 'ի գնացս իւրեանց ,
* և անդք նց̃ պարարտք են ։ Ո՛չ գոյ խրամատումն ցանկոյ 14
նց̃ , և ոչ աղաղակ 'ի հրապարակս նց̃ ։ * Արդ երանեցին 15
ժողովրդեան որոյ այս այսպէս է · նա՝ երանի
ժողովրդեան որոյ տր̃ ած է նոցա ։ Տուն · ժզ̃ ։

Օրհնութիւն Սաղմոս 'ի դաւիթ · ՃԽԴ ։ 1

ալէֆ Բարձր առնեմ զքեզ ած̃ իմ և թագաւոր իմ, և օրհնեմ
զանուն քո յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտենից
բէթ ։ * Զօրհանապազ օրհնեցից զքեզ, և գովեցից զանուն 2
գա_ քո յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից ։ * Մեծ 3
մեղ է տր̃ և օրհնեալ է յոյժ , և մեծութե̃ նր̃ ոչ գոյ չափ ։
դաղէթ * Ազգք և ազգք գովեսցեն զգործս քո , և զզօրութիւնս 4
հէ քո պատմեսցեն ։ * Զմեծվայելչութիւն փառաց սրբութե̃ 5
վաւ քոյ խօսեսցին , և զսքանչելիս քո պատմեսցեն ։ * Զզօրութի̃ 6
ահի քոյ ասասցեն , և զմեծութիւնս քո պատմեսցեն
զէ ։ * Զյիշատակ բազում քաղցրութե̃ քո բղխեսցեն, 7
խէթ և արդարութե̃ քով ցնծասցեն ։ * Գթած ողորմած է 8
տէթ տր̃ , երկայնամիտ և բազումողորմ ։ * Քաղցր է տր̃ առ 9
ամենեսեան , և գթութի̃ նր̃ 'ի վր̃ ամ̃ արարածոց իւրոց
յոդ ։ * Խոստովան եղիցին առ քեզ տր̃ ամ̃ գործք քո , 10
քափ և սր̃ք քո օրհնեսցեն զքեզ ։ * Զփառս արքայութե̃ քոյ 11
լամէդ ասասցեն , և զզօրութիւնս քո պատմեսցեն ։ * Ծանուցել 12
որդւոց մարդկան զզօրութի̃ քո , զփառս մեծվայելչութե̃
մէմ արքայութե̃ քոյ ։ * Արքայութի̃ քոյ արքայութի̃ ամ̃ 13
նուն յաւիտենից · և տէրութի̃ քոյ ազգէ մինչև յազգ ։ Հաւատարիմ
է տր̃ յամ̃ 'ի բանս իւր , և արդար է յամ̃ 'ի
սամ_ գործս իւր ։ * Հաստատէ տր̃ զամ̃ գայթագղեալս , և 14
քեթ կանգնէ զամ̃ գլորեալս ։ * Աչք ամենեցուն 'ի քեզ 15
էյ յուսան , և դու տաս կերակուր նոցա 'ի ժամու ։ Տաս
փէ դու նց̃ և կերակրես , * բանաս զձեռն քո , լցուցանես 16
ծադէ զամենեսեան քաղցրութե̃ կամօք քովք ։ * Արդար է 17
տր̃ յամ̃ 'ի ճանապարհս իւր , և սր̃ է յամ̃ 'ի գործս իւր ։
կոփ * Մերձ է տր̃ առ ամենեսեան որք կարդան առ նա , առ 18
րէշ ամենեսեան որք կարդան առ նա ճշմարտութե̃ ։ * Զկամս 19
երկիւղածաց իւրոց առնէ տր̃ · աղօթից նց̃ լսէ և կեցուցանէ
շին զնս̃ ։ * Պահէ տր̃ զամենեսեան որք սիրեն զնա , 20
թաւ և զամ̃ մեղաւորս սատակէ տր̃ ։ * Զօրհնութի̃ տն̃ խօսեսցի 21
բերան իմ · օրհնեսցէ ամ̃ կենդանի զանուն սբ̃
նր̃ յաւիտեան , և յաւիտեանս յաւիտենից ։ Տուն · իէ̃ ։
Գոբեղայ · ծբ̃ ։

Ալէլուիա · անգէայ և զաքարիայ · ՃԽԵ ։ 1

Օրհնեա́ անձն իմ զտր̃ · օրհնեցից զտր̃ 'ի կեանս իմ, 2
սաղմոս ասացից այ̃ իմոյ մինչև եմ ես ։ * Մի յուսայք 3
յիշխանս յորդիս մարդկան, զի ոչ գոյ փրկութի̃
'ի նս̃ ։ * Ելցէ հոգի 'ի նոցանէ՝ և դարձցին անդրէն 'ի 4
հող, և յայնմ աւուր կորիցեն ամ̃ խորհուրդք նոցա ։
* Երանի ում տր̃ ած̃ յակոբայ օգնական է նմա , և յոյս 5
նր̃ 'ի տր̃ ած̃ է ։ * Որ արար զերկինս և զերկիր , զծով 6
և զամ̃ որ է 'ի նս̃ ։ * Պահէ զճշմարտութի̃ յաւիտեան , 7
և առնէ իրաւունս զրկելոց ։ Տայ հաց քաղցելոց , * և 8
արձակէ զկապեալս տր̃ ։ Տր̃ բանայ զաչս կուրաց , և
9 կանգնէ զգլորեալս ։ Տր̃ սիրէ զարդարս , * տր̃ պահէ
զպանդուխտս · զորբս և զայրիս ընդունի տր̃ , և ըզճանապարհս
10 ամպարշտաց կորուսանէ ։ * Թագաւորեսցէ տր̃ յաւիտեան , ած̃ քո սիովն ազգէ մինչև յազգ ։
Տուն · Ժ ։

Ալէլուիա · անգէայ և զաքարիայ · ՃԽԶ ։ 1

Օրհնեցէք զտր̃՝ զի բարի է · սաղմոսք այ̃ մերում
2 քաղցրասցի օրհնութի̃ ։ * Շինէ զեմ̃ տր̃ , և ըզցրուեալսն
3 իլի̃ ժողովէ ։ * Բժշկէ զբեկեալ սիրտս , և
4 պատէ զամ̃ վէրս նց̃ ։ * Թուէ զբազմութի̃ աստեղաց ,
5 և զամենեսեան զնս̃ յանուանէ կոչէ ։ * Մեծ է տր̃ մեր
և մեծ է զօրութի̃ նր̃ , իմաստութե̃ նորա ոչ գոյ թիւ ։
6 * Ընդունի զհեզս տր̃ , և խոնարհ առնէ զամբարտաւանս
7 մինչև յերկիր ։ * Օրհնեցէք զտր̃ խոստովանութե̃
8 , սաղմոս ասացէք նմա օրհնութե̃ ։ * Զգեցոյց զերկինս
ամպովք , պատրաստ արար զանձրև իւր յերկիր ։
Բուսոյց զխոտ 'ի լերինս , զդալարի ծառայութե̃ մարդկան
9 ։ * Այն որ տայ անասնոց զկերակուր իւրեանց ·
10 ձագաց ագռաւուց որ կարդան առ նա ։ * Ո՛չ թէ ընդ
զօրութիւն ձիոյ կամեցաւ տր̃ , և ոչ ընդ երանս առն
11 սկայի հաճեցաւ ։ * Այլ հաճեցաւ տր̃ յերկիւղածս
իւր , և ընդ այնոսիկ որք յուսան յողորմութի̃ նորա ։
Տուն · ժբ̃ ։

Ալէլուիա · անգէայ և զաքարիայ · ՃԽԷ ։

12 Գովեա́ եէմ̃ զտր̃ ։ Եւ օրհնեա́ զած̃ քո սիովն ։ * Զի
13 զօրացոյց զնիգս դրանց քոց , և օրհնեաց զորդիս
14 քո 'ի քեզ ։ * Որ եդ զսահմանս քո 'ի խաղաղութե̃ պարարտութե̃
15 ցորենոյ լցոյց զքեզ ։ * Որ առաքէ զբան
16 իւր յերկիր , վաղվաղ ընթանան պատգամք նր̃ ։ * Դնէ
17 զձիւն ոպ̃ զասր , և զմէգ ոպ̃ փոշի ցանէ ։ * Արկանէ
զսառն ոպ̃ պատառս , առաջի ցրտոյ նր̃ ո՛ կարէ կալ ։
18 * Առաքէ զբան իւր և հալէ զնս̃ , հնչեսցեն հողմք և
19 գնասցեն ջուրք ։ * Ո պատմէ զբան իւր յակոբայ ,
20 զարդարութի̃ և զիրաւունս իղի ։ * Ո՛չ այսպէս արար
ամ̃ ազգաց տր̃ , և զդատաստանս իւր ոչ յայտնեաց նց̃ ։
Տուն · Ժ ։ Գոբեղայ · ԼԲ ։

Ալէլուիա · անգէայ և զաքարիայ · ՃԽԸ ։

1 Օրհնեցէք զտր̃ յերկնից , օրհնեցէք զնա 'ի բարձանց ։
2 * Օրհնեցէք զնա ամ̃ հրեշտակք նր̃ , օրհնեցէք
3 զնա ամ̃ զօրութիւնք նր̃ ։ * Օրհնեցէք զնա արեգակն
և լուսին , օրհնեցէք զնա ամ̃ աստեղք և լոյս ։
4 * Օրհնեցէք զնա երկինք երկնից , ջուրք որ 'ի վերոյ
5 քան զերկինս օրհնեսցեն զանուն տն̃ ։ * Զի նա ասաց
6 և եղև , հրամայեաց և հաստատեցաւ ։ * Կարգեաց զնս̃
յաւիտեանս յաւիտենից , հրաման ետ և ոչ անցանէ ։
7 * Օրհնեցէք զտր̃ յերկրէ վիշապք , և ամենայն խորք ։
8 * Հուր և կարկուտ ձիւն և սառն , հողմ և մրրիկ որ
9 առնեն զբան նր̃ ։ * Լերինք և ամ̃ բլուրք , ծառք պտղաբերք

---

(15) Յօրինակին պակասէր · Այսպէս է · նա ։ (15) Ոմանք · Այսպէս իցէ · · տր̃ ած է նր̃ ։
Սղմ · ՃԽԴ · (1) Ոմանք · 'Ի կատարած սաղմոսս դաւթի օրհնութեանց ։ * Ոմանք զանց առնէին դրոշմել յայս սաղմոս զեբրայական ալֆաբետս · զոր աստ միայն առնէր մերս համեմատ այլոց ոմանց ։ (7) Ոմանք · Յիշատակ բազում քաղց″ ։ (12) Ոմանք · Զզօրութիւնս քո և զփառս մեծվայելչութե̃ սր″ ։ (15) Ոմանք · Աչք ամ̃ց 'ի քեզ հային · և դու տաս նց̃ կե″ ։ (16) Ոմանք · Զձեռս քո , կերակրես զամենեսեան քաղց″ ։ (21) Ոմանք · Ամ̃ մարմին զանուն ։ Որք ասեն · ամ̃ մսեղի ։
Սղմ · ՃԽԵ · (3) Ոմանք · Եւ մի յորդիս մարդ″ ։ (5) Ոմանք · Երանի ազգի որոյ ածն յակոբայ օգնական է նր̃ ։ (6) Ոմանք · Ո արար զեր″ ։ (7) Ոմանք · Ո պահէ զճշմարտութի̃ յակոբայ յաւիտեան , և ։ (8) Ոմանք · Զգլորեալս տր̃ ։ (9) Ոմանք · Տր̃ սիրէ զպանդուխտս ։
Սղմ · ՃԽԶ · (1) Ոմանք · Բարի են սաղմոսք · այ̃ մերոյ քաղցր եղիցի ։ (4) Ոմանք · Ո թուէ զբազ″ ։ (5) Ոմանք · Տր̃ · և մեծ է զօ″ · · և իմաս″ ։ (6) Ոմանք · Առնէ զմեղաւորս մինչև յեր″ ։ (7) Ոմանք · Օրհնեցէք զած̃ խոս″ ։ (8) Ոմանք · Ո զգեցոյց զեր″ · · զդալար 'ի ծառայութե̃ ։ (9) Ոմանք · Ո տայ անասնոց կերակուր , ձագուց ագռա″ ։ (9) Յօրինակին · Ձագաց ագռա″ ։ (10) Ոմանք · Եւ ոչ ընդ իրանս առն ։ (11) Ոմանք Տր̃ ընդ երկիւղածս ։
Սղմ · ՃԽԷ · (14) Ոմանք · Ո եդ զսահմանս քո ։ (15) Ոմանք · Առաքէ զբան իւր ։ (17) Ոմանք · Ով կարէ կեալ ։ (18) Բազումք · Հնչեսցեն հողմք ։ (18) (19) Բազումք · Ջուրք · Պատմէ զբան իւր ։
Սղմ · ՃԽԸ · (1) Ոմանք · Զտր̃ յերկինս · · · զնա 'ի բարձունս ։ (2) Օրինակ մի · Օրհնեն զնա հրեշտակք նորա · օրհնեսցեն զնա ամ̃ զօ″ ։ (3) Ոմանք · Աստեղք և լոյսք ։ (4) Ոմանք · Օրհնեսցեն զնա եր″ ։ (5) Ոմանք · Ասաց և եղեն · · և հաստատեցան ։ (6) Ոմանք · Յաւիտենից · սահման եդ որ ոչ անցցէ ։ (7) Ոմանք · Վիշապք որ յամ̃ խորս ։ (8) Ոմանք · Որ առնեն զբան նորա ։ (9) Ոմանք · Եւ ամ̃

բերք և ամ՟ մայրք : * Գազանք և ամ՟ անասունք , սո- 10
ղունք և ամ՟ թռչունք թեւաւորք : * Թագաւորք երկրի 11
և զօրք իւրեանց , իշխանք և ամ՟ դատաւորք երկրի :
* Երիտասարդք և կուսանք , ծերք և տղայք օրհնե- 12
ցեն զանուն Տն՟ : Բարձրացաւ անուն նորա միայն ,
* խոստովանութիւն նմա յերկինս և յերկրի : Բարձր առ- 13
նէ Տր՟ զեղջեւր ժողովրդեան իւրոյ , * օրհնութիւն յամ՟ 14
սրբոց նր՟ , որդւոցն Իէլի , ժողովուրդ որ մերձ է առ Տր՟ :

Տուն . ժդ :

Ալէլուիա . անգէայ և զաքարիայ . ՃԽԹ : 1

Օրհնեցէք զՏր՟ յօրհնութիւն նոր , օրհնութիւն նմա յե-
կեղեցիս սրբոց : * Ուրախ եղիցի Իէլ յարարիչ իւր , 2
որդիք սիովնի ցնծասցեն 'ի թագաւորն իւրեանց :
* Օրհնեսցեն զանուն նր՟ օրհնութ՟ , սաղմոսիւք և օրհ- 3
նութբ՟ սաղմոս ասասցեն նմա : * Հաճի Տր՟ ընդ ժողո- 4
վուրդս իւր Տր՟ , և բարձր առնէ զհեզս 'ի փրկութիւն :
* Պարծեսցին սրբք փառօք , և ցնծասցեն 'ի հանգիստ 5
իւրեանց , * և բարձր արասցեն զած՟ բերանովք իւր- 6
եանց : Սուրք երկսայրիք են 'ի ձեռս նց՟ , * առնուլ հա- 7
տուցումն 'ի հեթանոսաց , յանդիմանութիւն ամ՟ ժողո-
վրդոց : * Կապել զթագաւորս նց՟ կապանօք , զզօրա- 8
ւորս նց՟ ձեռնակապաւ երկաթեաւ : * Առնել 'ի նս՟ զդա- 9
տաստանն գրեալ . փառք այս են ամենայն սրբոց նր՟ :

Տուն . թ :

Ալէլուիա . ՃԾ : 1

Օրհնեցէք զած՟ 'ի սրբութե նր՟ , օրհնեցէք զնա հաս-
տատութե 'ի զօրութե նր՟ : * Օրհնեցէք զնա 'ի 2
զօրութե նր՟ , գովեցէք զնա 'ի բազում մեծութե նր՟ :
* Օրհնեցէք զնա 'ի ձայն օրհնութե , օրհնեցէք զնա 3
սաղմոսիւք և օրհնութբ՟ : * Օրհնեցէք զնա ցնծութբ՟ , 4
գովեցէք զնա ուրախութբ՟ : * Օրհնեցէք զնա 'ի բանս 5
քաղցունս , օրհնեցէք զնա 'ի բարբառ լսելի : Օրհնե-
ցէք զնա 'ի ձայն գոհութե . * ամ՟ հոգիք օրհնեցէք զՏր՟ : 6

Տուն . զ : Գոբղայս . իը :

Կանոնս տասն . յխը : Զարթ կանոն Տուն ռյխը : Մեծ-
համար սաղմոսս՝ Գոբղայս . ծզ : Սաղմոս . ճծ : Տուն 'ի
սմա ռնկը :

Այս սաղմոս ինքնագիր Դաւթի արտաքոյ թուոց : 'Ի ժամանա-
կի ուր եւ նա նահատակ ընդդէմ գողիաթու , առաջի սաւուղի :

Փոքր էի ես յեղբարս իմ . և կրտսեր 'ի տան հօր ի- 1
մոյ , արածէի զխաշինս հօր իմոյ : * Ձեռք իմ ա- 2
րարին զսաղմոսարանս , և մատունք իմ կազմեցին զգոր-
ծի օրհնութե : * Իսկ արդ՝ ո պատմեսցէ զայս Տն՟ ի- 3
մում , ինքն Տր՟ ամի լուիցէ զամ՟ : * Որ առաքեաց զհր- 4
հրեշտակ իւր և ամբարձ զիս 'ի հօտէ խաշանց հօր ի-
մոյ , և օծ զիս յօծումն իւղոյ իւրոյ : * Եղբարք իմ գե- 5
ղեցիկք և մեծամեծք , և ոչ հաճեցաւ ը՟ նց՟ Տր՟ : * Ելի 6
ես ընդ առաջ այլազգւոյն , և նզովեցի զկուռս նորա :
* Ես հանի զսուսեր 'ի նմանէ և հատի զգլուխ նորին , 7
և բարձի զնախատինս յորդւոցն Իէլի : Տուն . է :

Կատարեցաւ գիրք Սաղմոսացն Դաւթի :

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱԿԱՑՆ

Խորհուրդ երեւելոյն է՟ զաշխարհս՝ նախ քան զաշխարհս արարչութեան , որում յաւէտ օրինակք կանխաւ դրոշմեցան ըստ 'ի գալ կատարման խորհրդոյն հետեւեալ օրինակին ճշմարտութեան : Առ այս նախ որդւոյն Աբրահամ՝ պատկեր լինել Այ՟ հօր , և Իսահակ՝ փոխ պատարագելոյն է՟ 'ի խաչն : [illegible] և Դաւիթ 'ի դէմս հօր . և որդի նր՟ Սողոմոն յօրինակ [illegible] խաղաղարար թագաւորութեան է՟ , և անճառ իմաստութեան , և [illegible] խրատու [illegible] : Յայս խորհուրդ [illegible] , օրինակաւ զՍողոմոնէ՝ և ճշմարտութբ՟ զՔէ . թէ ես եղէց նմա 'ի հայր , և նա եղիցի ինձ յորդի . և թէ երկիր պագցեն նմա ամ՟ թագաւորք՝ և ազգք ծառայեսցեն նմա : [illegible]

Գլուխք առաջնոյ բանի առակացն :

ա . Օ բանական մասն հոգւոյ [illegible] 'ի մեզ , յորդորէ [illegible]

բ . [illegible]

գ . [illegible]

դ . [illegible]

ե . [illegible]

զ . [illegible]

է . [illegible]

բարձունք . ծառ պտղաբեր և ամ՟ մայր : (10) Ոմանք . Գազան և ամ՟ անա" : (14) Ոմանք . Յամ՟ սրբց նմա , յորդւոցն Իէլի ժողովրդոյն որ մերձ է :

Սղմ՟ ՃԽԹ . (1) Ոմանք . Յօրհնութիւն 'ի նոր : (2) Ոմանք . Ուրախասցի Իէլ յարա" : (3) Ոմանք . Օրհնելով զանուն նորա օրհ" . . . սաղմոս երգեցէք նմա : (4) Ոմանք . Ընդ ժողովուրդ իւր , և . . . արասցէ զհեզս 'ի փրկութի : (7) Ոմանք . Սուր երկսայրի ես 'ի ձեռս . . . յանդիմանն ամ՟ ժողովրդեան : (8) Ոմանք . 'Ի կապել զթա" . . զզօրաւորս նց՟ ձեռնակապօք երկաթեօք : (9) Ոմանք . Առնել նց՟ զատաստն 'ի գրոց . կամ , գրեալս . . են ամ՟ սրբց նմա :

Սղմ՟ ՃԾ . (1) Ոմանք . Ալէլուիա . անգեայ և զաքարիա . . . 'ի հաստատութե 'ի զօրութե նորա : (2) Ոմանք . Օրհնեցէք զՏր՟ 'ի զօրութե նր՟ , օրհնեցէք զՏր՟ 'ի բազում մե" : (4) Ոմանք . Օրհնեցէք զնա ուրախութբ՟ : (5) Ոմանք . 'Ի բանս քաղցր , գովեցէք զնա 'ի :

* Այս գրութիւն օրինակք մեր համաձայն [illegible] ճծ սաղմոսաց յարէին զսաղմոսն՝ Փոքր էի : [illegible]

* Ոմանք . Զի էի նուաստագոյն . . առաջի սաւուղի : (2) Ոմանք . Արարին սաղմոսարան . . գործի օրհնութե : (3) Ոմանք . Զայս Տն՟ իմոյ , ինքնին Տր՟ ամի : (4) Ոմանք . Եւ առաքեաց Տր՟ զհր" . . և համբարձ զիս : (7) Ոմանք . Հանի զսուսերն . . զգլուխ նորա :

* 'Ի նախաձանի յօրինակին մերում դրեալ էր՝ Կատարեցաւ , են . որ յայլոց օրինակաց առեալ լրացաւ :

վերայ առնէ զիմաստութիւնն նման գոլ ա̄յ, որ իմաստութեամբ և հանճարոյն որդւոյն և հոգւոյն արար զարարածս:

Է. Ընդունողացն պահել զիմաստութիւն 'ի կեանս և 'ի խաղաղութիւն, 'ի գնալս 'ի նստել և 'ի ննջել:

Թ. Զյապաղել զբարիս և զերթել զչարիս. և չլինել դատապարտ անիծից որ յօրէնսն, կամ ընդդէմ ա̄յ ամբարտաւանել:

Ժ. Օրինադրէ մանկանց անսալ խրատուն ա̄յ հօր, օրինակ փառօք զինքն. սպասել առ զիմաստութիւն, և ընդգրկել 'ի նմանէ և պատուել:

ԺԱ. Երկնաւոր կենացն խոստմամբ 'ի բազում ճանապարհս առաքինութեանց առաջնորդէ զմանկունս. և խոտորել խրատէ յանօրէն զրկողաց խաւարային գնացից:

ԺԲ. Աղբեւր առէ զբերան իմաստից և զպահելն զնա, և նովաւ զա̄մ զգայութիւն՝ կեանս և բժշկութիւն. զս̄ որոց և աղօթէ ա̄ծ յաջողել:

ԺԳ. Զյանկարծն 'ի մեզ առաջնորդ զգուշացուցանէ և 'ի հայելոյ և 'ի գործելոյ ընդ բոզս և ընդ հերձուածողս. և մի խոտորելով քակել ընդ չարութիւն. այլ խորով կեանս զբնութիւն, և ասամբ և գոյիւք զսպանել. ապա թէ ոչ՝ ա̄յ մարթելով կրէին մահու ազատեաց:

ԺԴ. Խրատէ չլինել վաղվաղակի յերաշխաւորութիւն, և թէ լինի՝ փութալ և փութացուցանել 'ի հատուցումն պարտուցն. և 'ի նոյն նշանակէ զգուշանալ հեշտաց և աստիճանաց ծուլացողաց:

ԺԵ. Նկարագրաւն 'ի գործառնութիւն զարթուցանէ զյոյլն: Իսկ առ 'ի մերս զմրջիւնն առ գործնականն՝ և զմեղուն առ տեսականն ջաց օրինակ. զի 'ի կրկին աշխատութեանց զերծանիցի:

ԺԶ. Բամբասէ զանհաւատօսն նենգութիւն, այս է զայպանողս. և նիւթող չարի գտիցին են նոր և աշխարհաւեր հարկաց. անիրաւ վկայ, նախատող վկայն, և ապա հերձուածօղն որ խռովեցուցին զեկեղեցի:

ԺԷ. Յերկար պատուիրանս զգուշացուցանէ 'ի շնութէ:

ԺԸ. Առաւելով խրատէ զմարդիկ իմաստնանալ. և թէ զինչ օգուտ բանս խօսի իմաստութի ինքն ա̄յ ինքեան. և զի բնակէ նա 'ի խորհուրդս ուրեոց:

ԺԹ. Զի սպասական մարմնոյն արար ոչ կամին իմաստութի մերոյ իմաստութեան. յառաջքան զա̄մ 'ի հօրէ ծնեալն, որով ա̄մ եղեն:

Ի. Պատրաստել ա̄ս մարդկութեան բանին որ լինելոց էր փառաց զմարմինն, յորում էջ և էկաց էութեանցս հոգին, և զս̄ զմանմանն ա̄յ 'ի խաչին, և կոչման պահանջմամբ հրէից և անհամար հեթանոսաց:

ԻԱ. Թէ ձիւրք և անարգանք հեշտութեան բարեկարգութեան բանին ա̄յ, և զի զգուշանալ պիտոյ է 'ի հերետիկոսաց. և զս̄ չան կնոջ, որ այլ լոբանի 'ի ձողոյն կատարածից, որ սպիտակն ասրանալ 'ի քէ, արտաքոյ զձեռն 'ի կորուստ դժոխոց, առաջի զգուշացուցանէ զարբիտ:

ԱՌԱԿՔ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

Որդւոյ Դաւթի Թագաւորի Իսրայէլի յԵ̄մ:

ԳԼ. Ա.

2 ՃԱՆԱՉԵԼ ԶԻՄԱՍՏՈՒ-
3 Թի և զխրատ՝ * իմանալ զբանս հանճա-
րոյ: ընդունել զդարձուածս բանից:
'ի միտ առնուլ զարդարութի ճշմարիտ,
4 և ուղղել զիրաւունս: * Զի տացէ անմեղաց զխորագի-
5 տութի. մանկանց տղայոց զմիտս և զհանճար: * Որոց
իբրև լուիցէ իմաստունն՝ իմաստնագոյն լիցի, իսկ որ
6 հանճարեղն իցէ՝ զառաջնորդութի ստասցի: * 'Ի միտ
ածցէ զառակս և զբանս խորինս, զճառս իմաստնոց և
7 զառակս նց: * Սկիզբն իմաստութե երկեւղ ա̄ն. հան-
ճար բարի ամենեցուն որ առնեն զնա: պաշտօն բարի
առ ա̄ծ՝ սկիզբն զգօնութե: զիմաստութի և զխրատ ամ-
8 պարիշտք անգոսնեն: * Լո՛ւր որդեակ խրատու հօր քոյ.
9 և մի մերժեր զօրէնս մօր քոյ. * զի պսակ շնորհաց ըն-
կալցի գլուխ քո. և մանեակ ոսկի 'ի պարանոցի քում:
10 * Որդեակ՝ մի խաբեսցեն զքեզ արք ամպարիշտք. և Բ.
11 մի ախորժեսցես՝ * եթէ կոչեսցեն զքեզ՝ և ասիցեն. եկ
ը̄ մեզ՝ կցորդ լեր արեան. ծածկեսցուք յերկրի զայր
12 արդար 'ի տարապարտուց: * Կլցուք զնա կենդանւոյն
13 իբրև դժոխք. և բարձցուք զյիշատակս նր յերկրէ. * և
զստացուածս նորա զպատուականս ըմբռնեսցուք: լցցուք
14 զտունս մեր աւարաւ: * Զվիճակ քո արկ ընդ մեզ.
քսակ հասարակաց ստասցուք ամենեքեան. գանձարան
15 'ի միասին եղիցի մեր: * Որդեակ՝ մի երթար ճանա-
16 պարհ ը̄ նս. խոտորեա զոտն քո 'ի շաւղաց նց: * Զի
ոտք նց 'ի չարիս ընթանան, և արագունք են հեղուլ
17 զարիւն: * Զի ոչ եթէ տարապարտուց ձգեն գործիս
18 թռչնոց. * զի նոքին իսկ որ սպանութեն հաղորդք են՝
գանձեն անձանց իւրեանց զչարիս: կործանումն արանց
19 անօրինաց չար է: * Այս ճանապարհք են ամենեցուն
որ գործեն զանօրէնս. զի ամպարշտութեբն զանձինս
իւրեանց ստանիցեն:
20 * Իմաստութի յելս ճանապարհաց գովի, և 'ի հրապա- Գ.
21 րակս համարձակութի բերէ. * և 'ի գլուխս պարսպաց
քարոզի, և առ դրունս հզօրաց յաճախէ. և 'ի դրունս
22 քաղաքաց համարձակեալ խօսի: * Ցորքան ժամանակս
անմեղք լիցեն զհետ արդարութե, մի ամաչեսցեն: Իսկ
անմիտք ցանկացօղք թշնամանաց՝ ամպարշտեալք ատե-
23 ցին զիմաստութի. * և դատապարտք եղեն յանդիմա-
նութեց: Ահաւասիկ առաջի առնեմ ձեզ զհոգւոյ ի-
24 մոյ զպատգամս. ուսուցից զբանս իմ ձեզ: * Քանզի
կոչէի և ոչ լսէիք՝ յերկարէի զբանս իմ՝ և ոչ անսայիք:
25 * Այլ ապախտ առնէիք զխորհուրդս իմ. և յանդի-
26 մանութեց իմոց ոչ անսայիք: * Այսուհետև՝ ես ծի-
ծաղեցայց զկորստեամբ ձերով. և ոտնհար եղէց՝ յոր-
27 ժամ գայցէ նեղութի և պաշարումն: * Եւ յորժամ հա-
սանիցէ ձեզ յանկարծակի խռովութի, և կործանումն
'ի նմանութի մրրկի գայցէ: կամ յորժամ հասանիցէ
28 ձեզ սատակումն, * լիցէ զի կարդայցէք առ իս՝ և ես ոչ
լուիցեմ ձեզ: Խնդրեսցեն զիս չարք՝ և ոչ գտանիցեն:
29 * զի ատեցին զիմաստութի. և զերկիւղ ա̄ն ոչ խնդրե-
ցին:

---

* Թէպէտ յետոյ բանս կամ 'ի հատուածս բաժանեալ է գիրս առակաց, ա̄ս յայտ է 'ի նախադրութեէն. սակայն ա̄մ օրինակք մեր զանց առնէին 'ի սկզբան առաջ դրոշմել. Բան առաջին, և 'ի Գլ. ԻԵ. Բան երրորդ. որպէս և դեղն պահանջէր. այլ միայն զերկրորդն առնէին. ըստ որում և եդաք:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Որդւոյ Դաւթի մարգարէի Թագաւորի Ի̄ղի: Այլ ոմանք. Արքայի Ի̄ղի: (5) Ոմանք. Որ հանճարեղն է: (9) Ոմանք. Ընկալցիս 'ի գլուխ քո, և:

(11) Ոմանք. Զքեզ՝ և ասասցեն. եկ: (16) 'Ի չար". Եւ երագունք են. համաձայն այլոց 'ի բնաբ": Այլ և ոմանք: 'Ի հեղուլ զարիւն: (17) Ոմանք. Զգլին գործիք թռչ": (18) Ոմանք. Քանզի նոքին.. որ սպանութե հաղորդ են, գան": (22) Ոմանք. Ցորչափ ժմկս: (23) Ոմանք. Յանդիմանութե.. ուսուցից ձեզ զբանս: (26) Բազումք. Գայցէ ձեզ նեղութի: (27) Ոմանք. Հասցէ 'ի վ̄ր ձեր ստառ": (29) Օրինակ մի. Եւ զերկիւղ ա̄ն ոչ ընտրեցին:

ցին ։ * Եւ ո՛չ կամէին անսալ խորհրդոց իմոց , և արհամարհեցին 30
զյանդիմանութիւնս իմ ։ * Այսուհետև կերիցեն 31
զպտուղս ճանապարհաց իւրեանց . և իւրեանց
ամպարշտութեամբ յագեսցին ։ * Փոխանակ զի զրկէին , 32
զտղայս կոտորեսցին . և կշտամբութիւն զամպարիշտս սատակեսցէ ։
* Իսկ որ ինձ լսէ՝ բնակեսցէ յուսով . և 33
դադարեսցէ աներկեւղ յամ չարութենէ ։

ԳԼ. Բ.

Դ Որդեակ՝ եթէ ընկալեալ զպատգամս պատուիրանի 1
իմոյ ծածկեսցես յանձին քում . * լուիցէ իմաստութեան 2
ունկն քո . և տածեսցես զսիրտ քո 'ի հանճար . և
աւանդեսցես զնա որդւոյ քում 'ի խրատ ։ * Զի եթէ 3
զիմաստութիւն կոչեսցես 'ի քեզ , և հանճարոյ տացես
զձայն քո ։ * և եթէ խնդրեսցես զնա իբրև զարծաթ 4
ընտիր . և իբրև զգանձս քննեսցես զնա ։ * Յայնժամ 5
'ի միտ առցես զերկեւղ տ̄ն , և զգիտութիւն ա̄յ գտցես ։
* Զի տ̄ր տայ զիմաստութիւն . և յերեսաց նորա գիտութիւն 6
և հանճար ։ * գանձէ ուղղոց փրկութիւն . վերակացու 7
լինի գնացից նոցա ։ * Պահել զճանապարհս իրաւանց . 8
և զճանապարհս երկիւղածաց իւրոց ամրացուսցէ ։
* Յայնժամ 'ի միտ առցես զարդարութիւն և զիրաւունս . 9
և ուղղեսցես զամ շաւիղս բարութեան ։ * Զի եթէ եկեսցէ 10
իմաստութիւն 'ի միտս քո . և զհանճար անձին քում
բարի համարեսցիս լինել ։ * Խորհուրդք բարեաց ըղձասցին 11
զքեզ՝ և միտք սուրբք պահեսցեն զքեզ ։ * Զի 12
ապրեցուսցես զքեզ 'ի ճանապարհէ չարէ , և յառնէ
որ խօսիցի և ո՛չինչ հաւատարիմս ։ * Ո՛հ որոց թողեալ 13
իցէ զճանապարհս ուղիղս՝ գնալ 'ի ճանապարհս խաւարինս ։
* Որ ուրախ լինիցին ընդ չարիս , և խնդասցեն 14
ընդ խոտորումն չարութեան ։ * Որոց թեւր իցեն ճանապարհք 15
իւրեանց , և կամակոր շաւիղք նոցա ։ * Հեռի 16
առնել զքեզ յուղիղ ճանապարհէ , և օտարացուցանել
յարդար խորհրդոց ։ Որդեակ իմ, մի՛ հասցեն քեզ խորհուրդք
չարք , * որոց թողեալ իցէ զուսումն մանկութեան . 17
* և մոռացեալ զուխտն ա̄ծեղէն ։ Զի եդ մերձ 'ի 18
մահ զտուն իւր , և մօտ 'ի դժոխս՝ ընդ երկրածինս զշաւիղս
իւր ։ * Ամենեքեան որ գնան ը̄ նմա՝ ո՛չ դարձցին . 19
այլ և 'ի զղջումն եւս եկեսցեն ։ Եւ ո՛չ ժամանեսցեն
'ի ճանապարհս ուղիղս . և ո՛չ հասցեն 'ի տարեկանս
կենդանութեան ։ * Զի եթէ գնացեալ էր 'ի ճանապարհս 20
բարիս , գտանէին արդեւք զշաւիղս արդարութեան զդիւրինս ։
Քաղցրացեալք եղիցին բնակիչք երկրի . անմեղք
մնասցեն 'ի նմա ։ * Զի ուղիղք բնակեսցեն յերկրի . և 21
անարատք մնասցեն 'ի նմա ։ * Ճանապարհք ամպարշտաց 22
կորիցեն յերկրէ . և անօրէնք մերժեսցին 'ի նմանէ ։

ԳԼ. Գ.

Ե Որդեակ՝ զօրէնս իմ մի՛ մոռանար ։ և զբանս իմ պահեսցես 1
'ի սրտի քում ։ * Զի ընդերկարութիւն կենաց , 2
և ամք կենդանութեան և խաղաղութեան յաւելցին
քեզ ։ * Ողորմութիւն և հաւատք 'ի քէն մի՛ պակասեսցեն ։ 3
Արկ զնո̄ ը̄ պարանոց քո , և գրեա՛ զնո̄ յընդարձակութեան
սրտի քո . * և գտցես շնորհս ։ Եւ խորհեսցիս 4
5 զբարիս առաջի տ̄ն և մարդկան ։ * Լեր յուսացեալ 'ի
տ̄ր յամ սրտէ քումմէ . և յիմաստութիւն քո մի՛ հպարտանար ։
6 * Յամ ճանապարհս քո ծանիր զնա զի ուղիղ
արասցէ զճանապարհս քո ։ և ոտն քո մի՛ գայթագղեսցի ։
7 * Մի՛ լինիր իմաստուն յաչս անձին քոյ՝ այլ երկիր
8 'ի տ̄է , և խոտորեա՛ յամ չարութենէ ։ * Ապա բժշկութիւն
եղիցի մարմնոյ քում . և դարման ոսկերաց քոց ։
9 * Պատուեա՛ զտ̄ր 'ի քո՛ց արդար վաստակոց . և հան նմա Զ
10 պտուղ 'ի քո՛ց արդարութեան արմտեաց ։ * Զի լցցին շտեմարանք
քո լիութ̄ ցորենոյ . և գինեաւ հնձանք քո առաւել
11 եւս բղխեսցեն ։ * Որդեակ՝ մի՛ լքանիր 'ի խրատու
տ̄ն , և մի՛ լուծանիցիս յանդիմանեալ 'ի նմանէ ։
12 * Զի զոր սիրէ տ̄ր՝ խրատէ տանջէ զամենայն որդի
զոր ընդունի ։
13 * Երանելի է այր որ եգիտ զիմաստութիւն , և մահկանացու՝ Է
14 որ ետես զհանճար ։ * Զի լաւ է զվաճառն զայն
15 գտանել՝ քան զգանձս ոսկւոյ և արծաթոյ ։ * Պատուականագոյն
է նա քան զականս պատուականս . և ո՛չ
ինչ է չար որ հակառակ կայցէ նմա ։ Յայտնի է ամենեցուն
որ մերձին 'ի նա . և ամ ինչ որ պատուական է՝
16 չարժէ զնա ։ * Զի երկայնաւուրք և ամք կենաց յաջմէ
նորա , և յահեկէ նորա փառք և մեծութիւն ։ 'Ի բերանոյ
նորա բղխէ արդարութիւն . զօրէնս և զողորմութիւն 'ի լեզուի
17 իւրում կրէ ։ * Ճանապարհք նորա ճանապարհք բարեաց ,
18 և ամ շաւիղք նորա խաղաղութ̄ ։ * Փայտ կենաց է ամենեցուն
որ պատսպարին 'ի նա , և որ յենուն 'ի նա իբրև
19 'ի տ̄ր հաստատութ̄ ։ * Ա̄ծ իմաստութ̄ հիմունս արկ
20 երկրի . պատրաստեաց զերկինս խորհրդով ։ * Հանճարով
իւրով զանդունդս պատառեաց . և ամպք հոսեցին
զանձրև ։
21 * Որդեակ՝ պահեա՛ զխորհուրդս իմ, և զիմաստութիւն ։ Ը
22 * զի կեցցէ անձն քո . և շնորհք իցեն 'ի վ̄ր պարանոցի
քոյ . եղիցի բժշկութիւն մարմնոյ քում , և դարման ոսկերաց
23 քոց ։ * Զի գնասցես յուսով խաղաղութեամբ յամ
24 ճանապարհս քո . և ոտն քո մի՛ գայթագղեսցի ։ * Զի
եթէ նստիցես՝ աներկեւղ իցես . և եթէ ննջեսցես՝
25 քաղցր քունեսցես ։ * Մ՛չ երկիցես 'ի զարհուրանաց 'ի
վ̄ր հասելոց և յարշաւանաց ամպարշտաց 'ի վ̄ր եկելոց ։
26 * Զի տ̄ր եղիցի 'ի վ̄ր ամ ճանապարհաց քոց . և
հաստատեսցէ զոտն քո զի մի՛ գայթագղեսցի ։
27 * Մի՛ յապաղեր բարի առնել կարօտելոյ , յորժամ Թ
28 ձեռնհաս իցես օգնել նմա ։ * Մի՛ ասիցես թէ երթ
և եկեսջիր , և վաղիւ տաց ։ զի կարող եւս իցես բարի
29 առնել . զի ո՛չ գիտես զինչ վաղիւն ծնանիցի քեզ ։ * Մի՛
նիւթեր բարեկամի քում չարիս՝ որ յեցեալ և յուսացեալ
30 իցէ 'ի քեզ ։ * Մի՛ թշնամանաւէր լինիր մարդոյ
'ի տարապարտուց . զի մի՛ չա՛ր ինչ գործեսցէ քեզ ։ Մի՛
31 ստանար նախատինս յարանց չարաց . * և մի՛ նախանձիր
32 ընդ ճանապարհս նոցա ։ * Զի պիղծ է առաջի տ̄ն ամ
33 անօրէն . և ընդ արդարս ո՛չ հաղորդի ։ * Անէծք տ̄ն 'ի
34 տունս ամպարշտաց . յարկք արդարոց օրհնին ։ * Տ̄ր
ամբարտաւանից հակառա՛կ կայ . և տայ շնորհս խոնարհաց ։
35 * Զփառս իմաստունք ժառանգեսցեն . իսկ անմիտք բարձրացուցին զանարգանս ։

ԳԼ.

---

(30) Ոմանք . Եւ ոչ կամեցան անսալ ։ (32) Ոմանք . Զըրկէին զանմեղս , զտղայս կոտոր"։
Գլ. Բ̄ . (2) Ոմանք . Աւանդեսցես զնո̄ ։ (3) Ոմանք . Տացես զձայն քո ։ (5) 'Ի լուս" . Եւ զգիտութիւն ա̄յ գտցես . համաձայն բազմաց 'ի բն"։ (7) Ոմանք . Եւ գանձէ ուղ"։ (8) Ոմանք . Պահել զճանապարհս արդարութեան ։ (12) Ոմանք . Զի ապրեցուսցեն զքեզ ։ (13) Ոմանք . Որոց թողեալ են ։ (14) Ոմանք . Ուրախ լինին ընդ չա"։ (15) Ոմանք . Թիւր են ճանա"։ (16) Ոմանք . Որդեակ մի հասցէ քեզ ։ (19) Ոմանք . Գնան ը̄ նա ոչ դարձցին անդրէն , այլ և ։ (20) Ոմանք . Գնացեալ էր նոցա 'ի ճա"։ (21) Ոմանք . Զի անմեղք բնակեսցեն յերկ"։
Գլ. Գ̄ . (1) Ոմանք . Եւ զպատգամս իմ պահեսցէ սիրտ քո ։ (2) Ոմանք . Եւ խաղաղութիւն յաւելցին ։ (6) Ոմանք . Զի ուղիղ արասցէ զշաւիղս քո ։ (9) Ոմանք . 'Ի քոյոց արդար վաստ"։ (10) Ոմանք . Եւ հնձանք գինւոյ քոյ ա"։ (11) Ոմանք . Եւ մի լուծանիր 'ի նմանէ յան"։ (14) Յօրինակին պակասէր . Զի լաւ է զվաճառն ։ (15) Ոմանք . Որ մերձին առ նա ։ (16) Ոմանք . 'Ի յաջմէ իւրմէ . . 'ի բերանոյ նորա բղխէ արդա"։ (20) Ոմանք . Եւ հանճարով իւ"։ (21) Ոմանք . Որդեակ մի լքանիր . կամ , լուծանիցիս , պահեա՛ զխո"։ (22) Ոմանք . 'Ի վերայ պարանոցի քում ։ (23) Ոմանք . Եւ ոտն քո ոչ գայթագղ"։ (24) Այլ . Եւ եթէ ննջիցես , քաղցր քուն . կամ , քաղցր 'ի քուն լիցիս ։ (25) Ոմանք . Եւ ոչ երկիցես . . և յամբարշտաց արշաւանաց 'ի վ̄ր ե"։ (26) Ոմանք . Զոտն քո զի մի սասանեսցի . կամ , սասանեսցիս ։ (28) Ոմանք . Քանզի ոչ գիտես ։ (31) Ոմանք . Եւ մի նախանձիցիս ընդ ։ (32) Ոմանք . Քանզի պիղծ է . . . ոչ հաղորդին ։ (35) Ոմանք . Իսկ ամպարիշտք բարձրա"։

ԳԼ. Դ.

Ժ Լուարո՛ւք մանկունք զխրատ հօր. և անսացէ՛ք ստա- 1
նալ զիմաստութիւն: * Զի պարգև բարեաց պար- 2
գևեցից ձեզ: Զօրէնս իմ մի՛ թողուք. * Զի որդի ե- 3
ղեալ եմ և ես հպատակ հօր իմոյ, և սիրեցեալ յաչս
մօր իմոյ: * Որք ուսուցանէին զիս՝ և ասէին. Հաստա- 4
տեսցի բանս մեր 'ի սրտի քում: Պահեա՛ զպատուիրանս
իմ և կեա՛ց. * ստացի՛ր զիմաստութիւն. ստացի՛ր զհան- 5
ճար՝ և մի՛ մոռանար: Մի՛ արհամարհեր զպատգամս
բերանոյ իմոյ, և մի՛ խոտորիր 'ի բանից շրթանց իմոց:
* Մի՛ թողուր զնա, և պատսպարեսցէ զքեզ. սիրեա՛ 6
զնա՝ և պահեսցէ զքեզ: * Սկիզբն զգօնութեան ստացի՛ր 7
զիմաստութիւն. և յա̃մ ճանապարհս քո ստացի՛ր զհան-
ճար: * Շուրջ փակեա՛ զնովաւ, և բարձրացուսցէ ըզ- 8
քեզ. մեծարեա՛ զնա՝ և գիրկս արկցէ զքև: * Զի տա- 9
ցէ գլխոյ քում պսակ շնորհաց. և պսակաւ փափկու-
թեան վերակացո՛ւ լիցի քեզ:

ԺԱ * Լո՛ւր որդեակ՝ և ընկա՛լ զբանս իմ. և բազմասցին 10
ամք կենաց քոց. և յաճախեսցին ճանապարհք կենաց
քոց: * Զճանապարհս իմաստութեան ուսուցանեմ քեզ. 11
խելամո՛ւտ առնեմ զքեզ ուղիղ շաւղաց: * Զի եթէ 12
գնայցես՝ ոչ խափանեսցին գնացք քո. և եթէ ընթա-
նայցես՝ ոչ վաստակեսցիս: * Բուռն հար զխրատուէ 13
իմմէ՝ և մի՛ թողուցուս. այլ պահեա՛ զնա անձին քում
'ի կեանս: * 'Ի ճանապարհս ամպարշտաց մի՛ երթայ- 14
ցես, և մի՛ նախանձիցիս ընդ ճանապարհս անօրինաց:
* և 'ի տեղւոջ ուր բնակիցեն՝ ընդ այն մի՛ անցանիցես: 15
Խոտորեա՛ 'ի նոցանէ, և խորշեա՛ անտի: * զի ոչ ննջեն, 16
եթէ ոչ չար գործիցեն. Բարձեալ է քուն նոցա՝ և ոչ
ննջեն. * որք ուտեն զկերակուրս ամպարշտութեան. և 17
գինւով անօրէնութեան արբենան: * Ճանապարհք ար- 18
դարոց ո̃պ լոյս ծագեն առաջնորդեն և լուսաւորեն,
մինչև տիւն լուսաւորեսցէ: * Ճանապարհք ամպարշ- 19
տաց խաւարինք. և ոչ գիտեն զիարդ գայթագղին:

ԺԲ * Որդեակ իմ, իմաստութեան անսա՛. և իմոց բանից մա- 20
տո՛ զունկն քո. * Զի մի՛ պակասեսցին աղբեւրք քո: Պա- 21
հեա՛ զնոսա 'ի սրտի քում. * Զի կեանք են որոց գտանեն 22
զնա. և ա̃մ մարմնոյ՝ բժշկութիւն: * Ա̃մ պահպանութ̃բ 23
պահեա՛ զսիրտ քո. զի 'ի սոցանէ են ելք կենաց: * Ի- 24
բա՛ց արա 'ի քէն զբերան կամակոր. և զշրթունս անի-
րաւս մերժեա՛ 'ի քէն: * Աչք քո ուղի՛ղ հայեսցին. և 25
արտևանունք քո արդա՛ր ակնարկեսցեն: * Զշաւիղս 26
ուղիղս արասցես ոտից քոց, և զճանապարհս քո ուղ-
ղեսցես: * Մի՛ յաջ խոտորիցիս՝ և մի՛ յահեակ. դարձո՛ 27
զոտն քո 'ի ճանապարհէ չարէ: Զի զճանապարհս որ
յաջմէ են՝ գիտէ ա̃ծ. թիւր են ճանապարհք՝ որ 'ի
ձախմէ են: Այլ ինքն ուղի՛ղ արասցէ զշաւիղս քո, և
զճանապարհս քո խաղաղութ̃բ յառաջեցուսցէ:

ԳԼ. Ե.

1 Որդեակ՝ իմոյ իմաստութեան անսա՛, և իմոց բանից մա- ԺԳ
2 տո՛ զունկն քո: * Զի պահեսցես զխորհուրդս բա-
րեաց: զիմաստութիւն շրթանց իմոց պատուիրեմ քեզ:
3 Մի՛ հայիր ընդ կին չար. * զի մեղր կաթէ 'ի շրթանց
կնոջ պոռնկի, որ առ ժամանակ մի՛ պարարէ զքիմս
4 քո. * բայց յետոյ դառնագո՛յն ևս գտանիս քան զլեղի.
5 և սրեալ սուսեր քան զսուր երկսայրի: * Զի ոտք
անզգամի իջուցանեն զմերձաւորս նր̃ մահու հանգերձ
6 'ի դժոխս. * և հետք նր̃ չեն հաստատուն: Զի 'ի ճա-
նապարհս կենաց ո՛չ գնայ. զեղխ են ճանապարհք նր̃՝
7 և ո՛չ յայտնիք: * Արդ որդեակ՝ լո՛ւր ինձ. և մի՛ ա-
8 պախտ առներ զբանս իմ: * Հեռի՛ արա 'ի նմանէ ըզ-
ճանապարհս քո. և մի՛ մերձենար 'ի դրունս տանց նր̃:
9 * Զի մի՛ մատնեսցես օտարաց զկեանս քո, և զստաց-
10 ուածս քո անողորմից: * Զի մի՛ լցցին օտարք 'ի զօրու-
թենէ քումմէ. և մի՛ վաստակք քո 'ի տունս այլոց մտա-
11 նիցեն: * Եւ զղջասցիս յետոյ յորժամ մաշիցին ան-
12 դամք մարմնոյ քոյ: * և ասիցես՝ թէ զիարդ ատեցի
զխրատ. և 'ի յանդիմանութենէ խոտորեցաւ սիրտ իմ:
13 * Ո՛չ լսէի ձայնի խրատուի իմոյ, և ուսուցչի իմոյ ո՛չ
14 մատուցանէի զունկն իմ: * Սակաւիկ մնաց ևս և ե-
ղեալ էի 'ի մէջ ա̃մ չարեաց, 'ի մէջ եկեղեցւոյ՝ և ժո-
15 ղովրդեան: * Արբ ջուր 'ի քո՛ց ամանոց, և 'ի քոց ջրհո-
16 րոց աղբերաց: * Բղխեսցեն քեզ ջուրք քո 'ի քումմէ
աղբերէ, և 'ի քո՛ հրապարակս գնասցեն ջուրք քո:
17 * Եղիցին քե՛զ միայնոյ լինել, և մի՛ ոք օտար հաղորդես-
18 ցէ քեզ: * Աղբեւր ջրոյ քոյ եղիցի քե՛զ առանձին. և
19 ուրախ լինիջիր ընդ կնոջ մանկութեան քոյ: * Եղն սիրոյ՝
և յաւանակ քոյ շնորհաց խօսեսցի ընդ քեզ. և 'ի քո
իմաստութ̃ի համարեսցի և ընդ քեզ եղիցի յա̃մ ժամ: զի
եթէ զնորա սիրովն գնայցես՝ բազմապատիկ եղիցես:
20 * Մի՛ յաճախեր առ օտարս. և մի՛ փարիր 'ի գիրկս՝ որ
21 ո՛չ քո իցեն: * Զի առաջի աչաց այ̃ են ճանապարհք
22 առն. և յա̃մ շաւիղս նր̃ դիտէ: * Անօրէնութիւնք որսան
զայր, և 'ի պտուղս մեղաց իւրոց շաղի իւրաքանչիւր
23 ոք: * Մեռանի նա ընդ անխրատս՝ վ̃ն անխրատութեան:
և 'ի բազմութենէ կենաց իւրոց զրկեցաւ. և կորեաւ վ̃ն
անզգամութեան:

ԳԼ. Զ.

1 Որդեակ՝ եթէ լինիցիս երաշխաւոր բարեկամի քում, ԺԴ
2 մատնեցեր զանձն քո թշնամւոյ: * Զի որոգայթ
բուռն են առն շրթունք իւր, և ըմբռնի բանիւ բերա-
3 նոյ իւրոյ: * Արդ՝ արա՛ որդեակ զորինչ ես պատուի-
րեմ քեզ՝ և կեցցես. զի անկար 'ի ձեռս չարաց վ̃ն բա-
րեկամի քոյ: Արդ մի՛նդեա՛ և մի՛ լքանիր. յորդորեա՛
4 և զբարեկամն զոր առեր յերաշխի: * Մի՛ տար քուն ա-
5 չաց, և մի՛ ննջել արտևանանց քոց: * Զի ապրեսցիս ո̃պ
զայ-

Գլ. Դ. (1) 'Ի լուս". Եւ անսացէք ճանաչել զիմաստ". համաձայն ոմանց 'ի բնոց": Ուրեմն ոմանք. իմանալ զիմաստ": (4) Ոմանք. Այլք ուսուցանէին... պահեա՛ զբան մեր և կեաց: (7) Ոմանք. Եւ յա̃մ ստացուածս քո ստացի՛ր ըզհանճար": (8) Բազումք. Զի գիրկս արկցէ: (9) Ոմանք. Եւ պսակաւ փափկութեան վերակացու լինիցի քեզ: (10) Ոմանք. Զի բազմասցին... և յաճախեսցեն ճա": (11) Ոմանք. խելամուտ առնել զքեզ: (13) 'Ի լուս". Զնա յանձին քում. համաձայն ոմանց 'ի բն": (15) Ոմանք. Ուր բնակեսցին, ը̃ այն մի՛ գնայցես: (16) Ոմանք. Եթէ ոչ չար գործեն: (17) Ոմանք. Եւ գինեաւ անօրէ": (18) Ոմանք. Այլ ճանապարհք արդարոց իբրև լոյս.. մինչև տիւն ծագեսցէ: (20) Օրինակ մի. Եւ իմոյ պատգամաց մատո՛ զունկն քո: (22) Ոմանք. Քանզի կեանք են.. զնոսա, և ա̃մ մարմնոյ բժշկութիւն: (24) Օրինակ մի. 'Ի բաց մերժեա՛ 'ի քէն զբերան: (27) Ոմանք. Մի՛ խոտորեսցիս յաջ.. գիտէ տր̃.. այլ ինքն տր̃ ուղիղ ա".. և զգնացս քո խաղաղութ̃բ յա":
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ իմոց բանից մատո: (4) Ոմանք. Դառնագոյն ևս գտցես: (5) Ոմանք. Վ̃ն զի ոտք անզգամութեան իջուցանեն: (6) Ոմանք. Ոչ են հաստատուն: (7) Ոմանք. Եւ մի՛ ապախտ առնիցես: (9) Ոմանք. Զի մի՛ տայցես օտարաց զկեանս: (10) Ոմանք. Եւ մի՛ մտցեն վաստակք քո 'ի տունս այլոց. կամ, 'ի տունս օտարաց մտանիցեն: (11) Ոմանք. Եւ զղջանայցես յետոյ: (13) Ոմանք. Ոչ դնէի զունկն իմ: (14) Ոմանք. Սակաւուիկ մնաց ևս և անկանէի 'ի մէջ.. 'ի մէջ եկեղեցեաց և ժողովոց: (16) Ոմանք. Ջուրք 'ի քումմէ աղբերէ: (17) Ոմանք. Եւ եղիցի քեզ միայն": (18) Ոմանք. Եւ ուրախ լեր ընդ կնոջ: (19) Ոմանք. Եւ յովանակ.. ընդ քեզ. և քեզ առանձինն եղիցի յա̃մ ժամ: (19) Այլք. Զնորա սիրովն գայցես: (20) Ոմանք. Առ օտար, և մի՛ պատիր 'ի գիրկս որ... Վ̃ն զի առաջի աչաց: (22) Ոմանք. Մեղաց շաղի իւրա": (23) Ոմանք. Կենաց իւրոց արտաքս ընկեցաւ, և կորեաւ վ̃ն անզգամութեան իւրոյ:
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Մատնեցեր զքեզ 'ի ձեռս թշնամւոյն: (2) Օրինակ մի. Եւ ըմբռնի շրթամբք բերանոյ: (4) Ոմանք. Քուն աչաց քոց, և մինչև արտևանանց քոց: (5) Ոմանք. Իբրև զայծեամն 'ի գործւոց, և իբրև զհաւ-

զայծեամն 'ի հաղբից, և իբրև զհաւ 'ի ծուղակաց ։
ԺԵ * Երթ առ մրջիւն ով վատ, և նախանձեա ընդ ճա- 6
նապարհս նր• և լեր իմաստնագոյն քան զնա ։ * Զի 7
նր ոչ գոյ հողագործութն, և ոչ հարկադիր, և ոչ ընդ-
տերամբք է ։ * Եւ պատրաստէ ամարանի զկերակուր, 8
և բազում համբարս դնէ 'ի հունձս ։ Կամ երթ առ մե-
ղուն. և ուսիր՝ զիարդ գործօն է• և գործ նր որպէս
պարկեշտութբ գործի• զորոյ զվաստակն թագաւորք
և ռամիկք 'ի բժշկութն մատուցանեն ։ Ցանկալի է ա-
մենեցուն և մեծարոյ• զի թէպէտ տկար է զօրութբ,
պատուեաց զիմաստութի՝ և յարգեցաւ ։ * Մինչև յերբ 9
յորսայեալ կաս ով վատ, կամ երբ 'ի քնոյ զարթի-
ցես ։ * Փոքր մի ննջիցես• փոքր մի նստիցես• փոքր մի 10
նիրհիցես• փոքր մի հանգուցանիցես զձեռն քո 'ի վր
լանջաց ։ * Ապա հասանիցէ 'ի վր քո իբրև չար ուղ- 11
ևոր աղքատութն, և կարօտութն իբրև ջիր սուրհան-
դակ ։ Ապա թէ անդանդաղ լինիցիս, հասանիցէ իբրև
զաղբեւր ամառն քո, և կարօտութն իբրև այր մի չար
ինքնահալած ։
ԺԶ * Այր անօրէն և անզգամ գնայ զճանապարհս թեւրս ։ 12
* Քանզի նոյն ինքն ակնարկէ ակամբ, և նշանակէ ո- 13
տամբ, և ուսուցանէ նշանացի մատամբք ։ * Սիրտ խո- 14
տորեալ նիւթէ զչարիս• յամ ժամանակի այնպիսին
խռովութիւս առնէ քաղաքի ։ * Վն այնորիկ յանկարծա- 15
կի հասցէ նմա կորուստ իւր• հաշուումն և մաշումն ա-
ռանց բժշկութե ։ * Զի խնդայ ընդ ամ զոր ատեայ տր• 16
և խորտակի վն պղծութե անձին իւրոյ ։ * Աչք թշնա- 17
մանողի՝ լեզու անիրաւ, ձեռք՝ որ հեղուն զարիւն ար-
դար ։ * սիրտ՝ որ նիւթէ զխորհուրդս չարութե ։ ոտք՝ 18
որ փութան գործել զչարիս, սատակեսցին ։ * Բորբո- 19
քէ զստութի վկայ անիրաւ, և արկանէ գրգռութի 'ի
մէջ եղբարց ։
ԺԷ * Որդեակ՝ պահեա զօրէնս հօր քոյ, և մի մերժեր զխրատ 20
մօր քոյ ։ * Ընկալ զնոսա յանձին և 'ի գլուխ քո հանա- 21
պազ• և արկ իբրև մանեակ 'ի պարանոց քո• * Յորժամ 22
շրջիցիս՝ ընդ քեզ տարջիր, և ընդ քեզ եղիցի• յորժամ
ննջիցես՝ պահեսցէ զքեզ• և յորժամ յառնիցես՝ խօսա-
կից իցէ քեզ ։ * Զի ճրագ է պատուիրան օրինացն՝ և 23
լոյս, և ճանապարհ կենաց՝ յանդիմանութի և խրատ ։
* Պահել զքեզ յառնակին կնոջէ• և 'ի չարախօսութե 24
օտար լեզուէ ։ * Որդեակ՝ մի յաղթեսցէ քեզ ցանկու- 25
թի գեղոյ• և մի ըմբռնիցիս աչօք քովք• և մի յափշտա-
կիցիս արտեւանամբք նր ։ * Զի գինք կնոջ պոռնկի՝ որ- 26
չափ նկանակի միոջ հացի ։ քանզի կին չար՝ զարանց պատ-
ուականաց զհոգիս որսայ ։ * Ծրարիցէ՞ ոք հուր 'ի գոգ՝ 27
և զհանդերձսն ոչ այրիցէ ։ * կամ գնայցէ՞ ոք 'ի վերայ 28
կայծականց հրոյ, և զոտս իւր ոչ խարշիցէ ։ * Նոյնպէս 29

և որ մտանէ առ առնակին՝ առանց պատժի ոչ լիցի ։
30 և ոչ արդարասցի ամ որ մերձենայ առ նա ։ * Ոչ ինչ են
զարմանք եթէ ըմբռնեսցի ոք 'ի գողութե• գողանայ՝
31 զի լցուսցէ զանձն իւր քաղցեալ ։ * Ապա թէ ըմբռնես-
ցի, եւթնպատիկ տուժեսցի• և զամ ինչս իւր տուեալ
32 ապրեցուցանէ զանձն ։ * Իսկ որ շնայն՝ առ պակասու-
33 թե մտաց, կորուստ անձին իւրում ստանայ ։ * Ցաւս
և անարգանս կրէ• և նախատինք նր մի կորիցեն յաւի-
34 տեան ։ * Լի է նախանձու սրտմտութի առն նր• և ոչ
35 խնայեսցէ յաւուր դատաստանի ։ * Ո՛չ փոխանակեսցէ
և ոչ ընդ միոյ իրիք փրկանաց զթշնամութի• և ոչ վճա-
րեսցի բազում կաշառօք ։

ԳԼ. Է.

1 Որդեակ՝ պահեա զբանս իմ, և զպատուիրանս իմ
ծածկեա յանձին քում ։ Որդեակ՝ պատուեա զտր՝
և զօրասցիր, և բաց 'ի նմանէ յայլ ումեքէ մի երկնչիր ։
2 * Որդեակ՝ պահեա զպատուիրանս իմ՝ և կեցցես• և
3 զբանս իմ իբրև զբիբ աչաց ։ * Յեռ զնս ընդ մատունս
4 քո• և գրեա յընդարձակութի սրտի քոյ ։ * Ասա զի-
մաստութի քոյր քեզ լինել, և զհանճար արա քեզ ծա-
5 նօթ ։ * զի պահեսցէ զքեզ 'ի կնոջէ օտարէ և 'ի չարէ ։
6 Յորժամ բանիւք զքեզ 'ի պատրանս արկանիցէ ։ * 'ի
պատուհանից տան իւրոյ 'ի հրապարակս կարկառեալ ։
7 * Զորս տեսանիցէ յանմիտ մանկանց, զպատանեակս
8 յերիտասարդաց• * որ անցանիցեն ընդ հրապարակս
9 առ ակամբ գնացից տան նր• * և խօսիցի ընդ խաւար
երեկոյին• յորժամ դադարեալ 'ի մթոց գիշերոյն ե-
10 ցեն ։ * Եւ կինն ընդառաջ լինի նմա պոռնկութե կեր-
պարանօք, որ յիմարեցուցանէ զմիտս երիտասարդաց՝
11 որ արբեալ և պակշոտեալ ։ * Եւ 'ի տան ոչ դադարեն
12 ոտք նր ։ * Ժամանակ ինչ արտաքոյ յածի և ժամանակ
ինչ ընդ հրապարակս առ ամ անկեան դարանակալ լի-
13 նի ։ * Ապա բուռն հարեալ համբուրեաց զնա, և լրբե-
14 նի երեսօք ասէ ցնա ։ * Ուխտք խաղաղութե են ինձ•
15 այսօր հատուցանեմ զուխտս իմ ։ * Վասն այնորիկ ելի
ընդ առաջ քո• ցանկացեալ երեսաց քոց գտի զքեզ ։
16 * Երիզապատ պնդեցի զգահոյս իմ ։ Պատառալիր և
17 գիպտացւովք զարդարեցի ։ * Քրքմացան պատրաստե-
ցի զանկողինս իմ• և զտուն իմ կինամոմոլ ինկեցի ։
18 * Եկ և վայելեսցուք սիրով մինչև ցառաւօտն• եկ և
19 խաղասցուք ցանկութբ ։ * Զի ոչ է այր իմ 'ի տան• այլ
20 գնացեալ է ճանապարհ հեռի ։ * Զքսակն արծաթոյ
'ի ձեռին իւրում առեալ, յետ բազում ժամանակաց՝
21 թէ ուրեք դարձցէ 'ի տուն ։ * Եւ մոլորեցոյց զնա բա-
զում բանիւք, և խեղդիւք շրթանց իւրոց վարանեաց
22 զնա ։ * Եւ նա գնաց զկնի նր յիմարեալ՝ իբրև արջառ
'ի

յորդայթից ։ (6) Ոմանք• Եւ լինիր իմաստնա՛՛ ։ (7) Ոմանք յաւելուածով ունին• Ոչ գոյ երկրագործութի և ոչ հարկադիր, և ոչ այն որ ստիպողիցէ, և ոչ ը տերամբ ։ (8) Ոմանք• Եւ պատրաստէ ամարայնոյ•• առ մեղու•• զիարդ գործօնեայ է•• պարկեշտութբ է, որ զվաստակոյն թա՛՛••• ցանկալի է ամցն և փառաւորեալ• զի թէպէտ և ։ (9) Ոմանք• Մինչև յերբ անկեալ կաս ով ։ (10) Ոմանք• 'Ի վր լանջաց քոց ։ (11) Ոմանք• Ապա այնուհետև հասանիցէ քեզ իբրև զչար ճանապարհորդ աղքատութի•• եկեսցէ իբրև զաղբիւր•• ինքնահալած լինիցի ։ (13) Ոմանք• Եւ նոյն ինքն ակ՛՛ ։ (14) Ոմանք• Նիւթէ ըղչարութի ։ (15) Ոմանք• Եւ վն այնորիկ••• հաշուումն և բեկումն անբժշկելի ։ (17) Ոմանք• Հեղուն զարիւն անպարտ ։ (18) Ոմանք• Եւ սիրտ•• զխորհուրդս չարս• և ոտք որ ։ (19) Ոմանք• Եւ արկանէ դատաստանս 'ի մէջ ։ (21) Ոմանք• Ընկալ զնս 'ի գլուխ քո ։ (22) Ոմանք• Յորժամ գնասցես՝ ընդ••• զի• կամ, և յորժամ ննջի՛՛••• զի յորժամ յառ՛՛ ։ (23) Ոսկան• Զի պատուիրան ճրագ է• և օրէնք լոյս•• յանդիմանութե խրատու ։ (24) Ոմանք• Պահեա զքեզ 'ի կնոջէ առն•• օտար լեզուի ։ (26) Ոմանք• Նկանակի միոջ հացի է•• զոգիս որսայ ։ (27) Բազումք• Եւ զհանդերձն ոչ այ՛՛ ։ (29) Ոմանք• Ոչ լինի առանց պատժոյ

••• որ մերձենայ 'ի նա ։ (31) Ոմանք• Ցուեալ փրկեսցէ զանձն իւր ։ (33) Ոմանք• Եւ նախատինք նր ոչ ջնջեսցին յաւիտեան ։ (35) Ոմանք• Եւ ոչ փո՛՛••• և ոչ վճարեսցի ։ Գլ. Է. (1) Ոմանք• Եւ զօրասջիր• կամ, զօրասցիս••• մի երկնչիցիս ։ (4) Ոսկան• Ասա իմաստութե•• կոչեա քեզ ծա՛՛ ։ (4) Ոմանք• Եւ զհանճար անձին քում ծանօթ ։ (7) Ոսկան• Եւ տեսանիցէ ։ (8) Ոմանք• Որ անցանիցէ•• առ անկեամբ գնացից տանց նր ։ (9) Ոմանք• Յորժամ դադարումն և մութ գիշերոյն իցէ ։ (10) Ոմանք• Ընդառաջ լինիցի նմա պոռնկութե զիմ՛ք ։ (10) Յօրինակին 'ի բանս՝ Որ արբեալ և• [illegible] անդրէն յարմարելոյ, որով կարծիս թէ յառաջագոյն գրեալ իցէ Արարբեալ• ամ օրինակ մի ունի զբանս այսպէս• Զմիտս սղայոց սպարբեալ և պակշոտեալ ։ և այլ օրինակ մի զնոյն [illegible] գրէ• արբեալ և պագշոտեալ ։ (12) Ոմանք• Զի ժամանակ ինչ••• 'ի հրապարակս ։ (15) Ոսկան• Նմին իրի իսկ ե՛՛ ։ (16) Ոմանք• Զգահոյս իմ• եգիպտացի պաստառակալօք լցեալ զարդարեցի ։ (17) Բազումք• Կինամոմոլ ինկեցի ։ (18) Ոմանք• Մինչև յառաւօտ ։ (19) Ոսկան• 'Ի ճանապարհ հեռի ։ (20) Ոմանք• Առեալ է• յետ բազում աւուրց•• դարձցէ 'ի տուն իւր ։ (21) Ոմանք• Զնա բազում խօսիւք ։ (22) Օրինակ մ•

'ի սպանումն, և իբրև զշուն տռատմբ. *կամ իբրև եղջ- 23
ջերու հարեալ նետիւ ընդ լերդակողմն: և փութայ
իբրև զհաւ 'ի ծուղակս. և ոչ գիտէ թէ զոգին հալա-
ծական տանի: *Արդ որդեակ' լուր ինձ. և անսա 24
բանից բերանոյ իմոյ: *Մի խոտորեսցի սիրտ քո 'ի 25
ճանապարհս նր̄, և մի մոլորիցիս 'ի շաւիղս նր̄: *Զի 26
զբազումս տապաստ արկեալ է նր̄ խոցոտելով, և ան-
թիւ են սպանեալք 'ի նմանէ: *Ճանապարհք դժոխոց 27
են տուն նր̄. որ իջուցանեն 'ի շտեմարանս մահու:

ԳԼ. Ը.

Վասն այսորիկ դու զիմաստութիւն քարոզեսցես, զի 1
հանճար հնազանդ լիցի քեզ: *Քանզի 'ի վերայ 2
լերանց գլխաւորաց է, և 'ի մէջ շաւղաց հաստեալ կայ.
*և 'ի դրունս հզօրաց սպասէ. և 'ի մուտս օրհնի: 3
ԺԸ *Ձեզ աղաչեմ ով մարդիկ, և բաշխեմ զբարբառ իմ 4
որդւոց մարդկան: *Իմացարուք անմեղք զխորագի- 5
տութիւն. և անխրատք դիք 'ի սիրտս ձեր: *Ունկն դիք 6
ինձ, զի զպարկեշտս բարբառեմ. և բղխեմ 'ի շրթանց
իմոց զուղղութիւն: *Զի զճշմարտութիւն խօսեսցի կոկորդ 7
իմ. և պիղծ են առաջի իմ շրթունք սուտք: *Արդա- 8
րութեամբ են ամ̄ պատգամք բերանոյ իմոյ, և ոչ գոյ 'ի նս̄
ծռութիւն և ոչ թիւրութիւն: *Ամենայն ինչ ուղիղ է ի- 9
մաստնոց. և յարմարեալ է այնոցիկ ոյք գտանեն զգի-
տութիւն: *Ընկալարուք զխրատ' և մի զարծաթ. և զգ- 10
գիտութիւն քան զոսկի ընտիր: *Լաւ է իմաստութիւն քան 11
զականս պատուականս. և ամ̄ ինչ պատուական չարժէ
զնա: *Ես իմաստութիւն բնակեցայ 'ի խորագիտութեան. 12
զխորհուրդս և զգիտութիւն կոչեցի յիս: *Երկեւղ տն̄ 13
ատեայ զանիրաւութիւն. զթշնամանս' և զհպարտութիւն, և
զճանապարհս չարեաց: *Իմ է խորհուրդ և զգուշու- 14
թիւն, և իմ է հանճար և զօրութիւն: *Ինեւ թագաւորք 15
թագաւորեն, և հզօրք գրեն զարդարութիւն: *Ինեւ մե- 16
ծամեծք մեծանան, և բռունք ինեւ ունին զերկիր: *Ես' 17
որ զիս սիրեն' սիրեմ. և որ զիս խնդրեն' գտցեն շնոր-
հս: *Մեծութիւն և փառք' իմ իսկ են. և ստացուածք 18
բազմաց և արդարութիւն: *Լաւ է զիս ստանալ' քան 19
զոսկի և զականս պատուականս. և զարդիւնս իմ քան
զոսկի և զարծաթ ընտիր: *'Ի ճանապարհս արդարու- 20
թեան գնամ. և 'ի մէջ շաւղաց արդարութեան շրջիմ: *Զի 21
բաշխեսցից սիրելեաց իմոց զմեծութիւն. և զգանձս նոցա
լցուցից բարութեամբ:
ԺԹ Եթէ պատմեցից ձեզ զհանապազորդ լինելոցն, և յի-
շեցուցից որ յաւիտենիցն համարեալ են: *Տր̄ հաս- 22
տատեաց զիս 'ի սկիզբն ճանապարհաց իւրոց 'ի գործս
իւր. յառաջ քան զյաւիտեանս հաստատեաց զիս:
*Ի սկզբանէ յառաջ քան զերկիր առնել. *և նախ քան 23
24 զանդունդս գործել. և նախ քան զելանել աղբերաց
25 ջրոց. *յառաջ քան զլերինս հաստատել: յառաջ քան
26 զամ̄ բլուրս ծնաւ զիս: *Տր̄ արար զշէնս և զանշէնս.
27 և զեզերս բնակեալս 'ի ներքոյ երկնից: *Մինչդեռ
պատրաստէր զերկինս' ընդ նմա էի. և մինչ զատուցա-
28 նէր զաթոռ իւր 'ի վր̄ հողմոց: *Եւ յորժամ զօրացու-
ցանէր զամպս վերինս: և յորժամ հաստատուն դնէր
29 զաղբերս 'ի ներքոյ երկնից: *'Ի դնել ծովու զհաս-
տատութիւն իւր. զի ջուրք մի անցցեն ըստ ափն նր̄: 'ի
ժամանակի յորում հաստատուն դնէր զհիմունս երկ-
30 րի. *Ես էի առ նովաւ պատրաստեալ: Ես էի որով ու-
րախ լինէր ըստ հանապազ, և ցնծայի առաջի նր̄ յամ̄
31 ժամ: *Յորժամ ուրախ լինէր ընդ աշխարհին բովան-
32 դակել: և ցնծայր յորդիս մարդկան: *Արդ որդեակ'
լուր ինձ: և երանելի են' որ զճանապարհս իմ պահի-
33 ցեն: *Լուարուք զիմաստութիւն և իմաստնացարուք,
34 և մի պաշարիցիք: *Երանեալ է այր որ լուիցէ ինձ,
և մարդ որ զճանապարհս իմ պահիցէ: տքնիցի առ
դրունս իմ հանապազ. և պահիցէ զսեամս մտից իմոց:
35 *Զի ելք իմ են ելք կենաց. և պատրաստին կամք
36 իմ 'ի տէ̄: *Իսկ որ յիս մեղանչեն' ամպարշտեն յան-
ձինս իւրեանց. և որ ատեանն զիս' սիրեն զմահ:

ԳԼ. Թ.

1 Իմաստութիւն շինեաց իւր տուն, և կանգնեաց սիւնս Ի
2 եւթն: *Զեն զզենլիս իւր, և խառնեաց 'ի խառ-
3 նելիս զգինի իւր, և պատրաստեաց զսեղան իւր: *Եւ
առաքեաց զծառայս իւր, կոչել բարձր քարոզու 'ի
4 խառնելիս իւր' *և ասէ. Որք իցէ անզգամ, եկեսցէ
5 առ իս: և ցպակասամիտսն ասէ. *եկայք կերայք 'ի հա-
6 ցէ իմմէ, և արբէք զգինի իմ զոր խառնեցի ձեզ: *Թո-
ղէք զանզգամութիւն և կեցջիք. խնդրեցէք զիմաստութիւն
զի ապրեսջիք: և ուղղեցէք գիտութեամբ զհանճար. և ու-
ղիղ ճանապարհաւ իմացարուք զխրատ:
7 *Որ խրատէ զչարս' առցէ անձին իւրում անարգանս. ԻԱ
8 և որ յանդիմանէ զամպարիշտս' ատեայ զանձն: *Մի
յանդիմաներ զչարս, զի մի ատեսցեն զքեզ: յանդիմա-
նեա' զիմաստունն, և սիրեսցէ զքեզ. զանմիտն, և յա-
9 ւելցէ ատել զքեզ: *Տուր իմաստնոյն պատճառս' և
իմաստնագոյն եւս լիցի: տեղեկացո զարդարն, և յա-
10 ւելցէ ընդունել: *Սկիզբն իմաստութեան' երկեւղ տն̄.
և խորհուրդ սրբոց հանճար: իմանալ զօրէնս' մտաց ա-
11 ռաստ է: *Այսու օրինակաւ բազում ժամանակս
12 կեցցես. և յաւելցին քեզ ամք կենաց: *Որդեակ իմ'
թէ իմաստուն լինիցիս, անձին քում իմաստուն իցես'
և ընկերաց: և եթէ անզգամ իցես' միայն պեղեսցես
զչարիս: Որ հաստատի 'ի ստութիւն' նա զհողմս արածէ
և

Ճուն 'ի տուն: (23) Ոմանք. Նետիւ 'ի լերդակողմն. կամ, զլերդակողմն: (23) Ոմանք. Ոչ գիտէ թէ վն̄ անձին կորստեան ընթանայ: (24) Յօրինակին գրեր. Արդ որդեակ: (25) Բ̄ղ̄մք. Մոլորեսցիս 'ի շաւ": (27) Ոսկան. Որք իջուցեն 'ի շտե":

Գլ. Ը̄. (2) Ոսկան. Եւ 'ի մէջ շաւղաց հաստատեալ կայ: (3) Ոմանք. Եւ առ դրունս հզօ": (6) 'Ի լուսա". Լուարուք ինձ զի զպար": համաձայն ոմանց 'ի բն": (7) Ոսկան. Զճշմարտութիւն խօսիցի: (8) Ոմանք. Ամ̄ բանք բերանոյ իմոյ.. և ոչինչ գոյ 'ի նս̄ ծռութիւն և թիւր": (10) (11) Ոմանք յաւելուն. Եւ զգիտութիւն առաւել, քան զոսկի ընտիր: ընդրելի է հանճար քան զոսկի մաքուր: Եւ լաւագոյն է իմաստութիւն քան: (12) Ոմանք. Ես իմաստութիւն բնակեցի 'ի խորհրդեան. զգիտութիւն և զհանճար կոչեցի յիս: (13) Ոմանք. Զթշնամանս և զամբարտաւանութիւն և զճանապարհս չարաց: Յոր ոսկան յաւելու. Չարեաց. և զբերան երկլեզու ատեալ է: Իմ է: (14) Ոմանք. Եւ իմ է զօրութիւն. (18) Ոմանք. Մեծութիւն և փառք իմ են: (19) Ոմանք. Եւ արդիւնք իմ լաւագոյն են քան զարծաթ: (20) Ոմանք. Ճաւղաց ճշմարտութեան շրջիմ: (21) Ոմանք. Լցից բարութեամբ.. զհանապազորդ լինելոցն, և յիշեցուցից զայն որ յաւ": (22) 'Ի լուսա". Տր̄ ստացաւ զիս 'ի սկիզբ". համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (23) Ոմանք. 'Ի սկզբանն յառաջ քան: (24) Ոմանք. Եւ յառաջ քան զբխել աղբերաց ջուրց: (25) Ոմանք. Եւ նախ քան.. և յառաջ քան զամենայն բլուրս ծնեալ եմ ես: (27) Ոմանք. Յորժամ պատրաստէր: (28) Ոմանք. Եւ յորժամ զօրաւոր առնէր զամպս... և յորժամ անսխալ դնէր զաղբեւ": (29) Ոմանք. 'Ի դնել ծովու զզուշութիւն նր̄, զի.. 'ի ժամանակի յորժամ հաստատուն: (29) Այլք. Ընդ ափն նր̄: (30) Ոմանք. Առ նմա պատրաստեալ: (31) Ոմանք. Յորժամ զուարճացեալ էր զաշխարհս բովանդակել. և ուրախ լինէր յորդիս: (32) Ոմանք. Երանելի են... պահեն: (33) Ոմանք. Եւ իմաստունք եղերուք: (34) Ոմանք. Երանելի է այր... որ զիմ ճանապարհս պահիցէ. որ տքնի": (35) Ոմանք. Զի ճանապարհք իմ են ճանապարհք կենաց. և պատ": Ոսկան յաւելու. Զի որ գտէ զիս գտանիցէ զկեանս, և ընդունիցի շնորհս 'ի տե̄. ճանապարհք իմ: (36) Ոմանք. Ատեանն զիս գտցեն զմահ:

Գլ. Թ̄. (2) Ոմանք. Եզեն զզենլիս... 'ի խառնարանս զգինի իւր: (7) Ոմանք. Յանդիմանէ զամբարիշտն: (8) Ոմանք. Եւ զանմիտն, և յաւել": (9) Ոմանք. Ծանո արդարոյն, և յաւել": (12) Ոմանք. Անձին քում իցես.. այնպիսին զհողմս արա".. քանզի եթող զճա".. զգ-

և նոյն հալածէ զթռչունս թեւաւորս: Զի եթող զճա-
նապարհս այգւոյ իւրոյ, և 'ի շաւղաց անդոյ իւրոյ մո-
լորեալ է: Գնայ ընդ անջրդին և ընդ անապատ. և
ընդ երկիր կարգեալ 'ի ծարաւուտ. և ժողովէ ձեռօք
իւրովք զանպտղութիւն: * Կին անզգամ և յանդուգն կա- 13
րօտ լիցի հացի. և որ ոչ գիտէ զամօթ: * Նստաւ առ 14
դրունս տան իւրոյ աթոռով յայտնապէս 'ի հրապա-
րակս. * և կոչէ զանցաւորս որ գնայցեն ուղիղ զճա- 15
նապարհս իւրեանց: * Որոք իցէ 'ի ձէնջ առաւել ան- 16
մտագոյն՝ առ իս դարձցի: և պակասամտացդ հրամա-
յեմ, և ասեմ: * Հաց գաղտնի մտադեւր կերիջիք, և 17
ջուր գողունի՝ ախորժելով արբջիք: * Եւ ո՛չ գիտէ 18
թէ երկրածինք առ նմա կորնչին. և 'ի թախս դժոխոց
հասանեն: Այլ դու 'ի բաց ոստիր, և մի յամեր 'ի տեղ-
ւոջ նր. և մի հաստատեր զակն քո 'ի նա: Զի այնպէս
անցցես ընդ ջուրն օտար. և անցանիցես ընդ գետն օ-
տարական: և 'ի ջրոյ օտարէ 'ի բաց լինիցիս. և յօտար
աղբեւրէ մի ըմպիցես: Զի բազում ժամանակս կեց-
ցես. և յաւելցին քեզ ամք կենաց:

ԱՌԱԿՔ ՍՈՂՈՄՈՆԻ:

Բան Եբրեւրէ:

ԳԼ. Ժ.

Որդի իմաստուն՝ ուրախ առնէ զհայր. որդի անմիտ՝ 1
տրտմութիւն է մօր: * Ո՛չ օգնեսցեն գանձք՝ անօրէ- 2
նաց. այլ արդարութիւն փրկէ 'ի մահուանէ: * Ո՛չ սո- 3
վամահ առնէ Տր զանձն արդարոյ. և զկեանս ամպարշ-
տաց կործանեսցէ: * Տնանկութիւն զայր խոնարհեցու- 4
ցանէ. ձեռք ժրաց՝ մեծացուցանեն: * Որդի խրատեալ՝ 5
իմաստուն լիցի: և զանմիտն 'ի ծառայութիւն վարեսցէ.
Ապրեցաւ 'ի խորշակէ որդի իմաստուն. խորշակա-
հար լինի ամարանի որդի անօրէն: * Օրհնութիւն Տն 'ի 6
գլուխս արդարոց. զբերանս ամպարշտաց ծածկեսցէ
սուգ տարաժամ: * Յիշատակ արդարոց գովութբ. ա- 7
նուն ամպարշտաց շիջցի: * Սիրտ իմաստուն ընկալցի 8
զպատուիրանս. և ցոփն շրթամբք գայթագղելով կոր-
ծանեսցի: * Որ գնայ իմաստութբ՝ գնայ յուսով. իսկ 9
որ թիւրէ զճանապարհս իւր՝ յայտնի լիցի: * Որ ակ- 10
նարկէ ակամբ նենգութբ՝ ժողովէ արանց զտրտմութիւն.
որ յանդիմանէ համարձակութբ՝ առնէ զխաղաղութիւն:
* Աղբեւր կենաց յոյ 'ի ձեռին արդարոյ. զբերան ամ- 11
պարշտաց ծածկեսցէ կորուստ: * Զատելութիւն գրգռէ 12
հակառակութիւն, և զամենեսին որ ոչ հակառակին ծած-
կէ սէր: * Որ 'ի շրթանց բղխէ զիմաստութիւն. իբրև 13
գաւազանաւ հարկանէ զայր անմիտ: * Իմաստունք 14
ծածկեսցեն զիմաստութիւն. բերան յանդգնելոյ մերձ է
15 'ի բեկումն: * Ստացուածք մեծատանց՝ քաղաք ամուր.
16 բեկումն ամպարշտաց՝ աղքատութիւն: * Գործք արդա-
17 րոց կեանս առնեն. և պտուղք ամպարշտաց մեղս: * Ըզ-
ճանապարհս կենաց պահէ խրատ: Խրատ առանց յանդի-
18 մանութեան՝ մոլար է: * Ծածկեն զթշնամութիւն շրթունք
արդարք. իսկ որ 'ի վեր հանեն զբամբասանս՝ անզգամք
19 են: * 'Ի շատախօսութենէ ոչ ապրեսցիս 'ի մեղաց: Թէ խը-
20 նայես 'ի շրթունս՝ իմաստուն լինիս: * Արծաթ ընտ-
րեալ է լեզու արդարոյ. սիրտ ամպարշտի նուազեսցի:
21 * Շրթունք արդարոց ճանաչեն զբարձունս. և անզ-
22 գամք 'ի կարօտութեան սատակեսցին: * Օրհնութիւն Տն
'ի գլուխս արդարոց. և նոյն մեծացուցանէ, և ոչ եւս
23 յաւելու տրտմութիւն 'ի սիրտ նր: * Ծիծաղելով գոր-
ծէ անզգամ զչար. իսկ իմաստութիւն առն նիւթէ զհան-
24 ճար: * Ըստ կորստեան շրջի ամպարիշտ. ցանկութիւն
25 արդարոց՝ ընդունելի է: * Յանցանել մրրկի՝ եղծանի
ամպարիշտն. իսկ արդարոյն խոյս տուեալ՝ կեցցէ յա-
26 ւիտեան: * Որպէս ազոխ՝ ատամանց վնասակար է՝ և
ծուխ աչաց, նոյնպէս և անօրէնութիւն որոց վարին նո-
27 վաւ: * Երկեւղ Տն յաւելու յաւուրս. ամք ամպարշ-
28 տաց նուազեսցին: * Յերկարի արդարոց ուրախութիւն.
29 յոյս ամպարշտաց կորիցէ: * Ամրութիւն սրբոց երկեւղ
30 Տն. և բեկումն այնոցիկ որք գործեն զչարիս: * Ար-
դար՝ յաւիտեան ոչ դողասցէ. ամպարիշտք մի բնա-
31 կեսցեն յերկրի: * Բերան արդարոյ բղխէ զիմաստու-
32 թիւն, լեզու անիրաւի սատակեսցի: * Շրթունք արանց
արդարոց բղխեսցեն զշնորհս. բերան ամբարշտաց կոր-
ծանեսցի:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Կշիռք նենգութեան պիղծ են առաջի Տն. կշիռ արդար
2 ընդունելի է նմա: * Յոր վայր մտանեն թշնամանք,
անդ են և անարգանք: Բերան խոնարհաց խոկայ զի-
3 մաստութիւն. * կատարումն ուղղոց առաջնորդեսցէ նց
4 և գայթագղութիւն արհամարհողաց աւերեսցէ զնս: * Ոչ
օգնեսցեն ինչք յաւուր բարկութեան. այլ արդարութիւն
փրկէ 'ի մահուանէ: Մեռաւ արդար՝ եթող զղջումն
յոյժ: յանդուգն և ոմնհարութիւն լինի կորուստ ամ-
5 պարշտաց: * Արդարութիւն անբծի ուղղէ զճանապարհս,
6 և յամպարշտութիւս արկանէ անիրաւութիւն: * Արդա-
րութիւն արանց ուղղոց փրկէ զնս. անմտութբ կորնչին ա-
7 նօրէնք: * 'Ի վախճանել առն արդարոյ ոչ կորնչի յոյս.
8 բայց պարծանք ամպարշտաց կորիցեն: * Արդար՝ յոր-
սողաց փրծանի, և փոխանակ նր մտանէ ամպարիշտն:
9 * 'Ի բերանս անօրինաց որոգայթ ընկերաց. իմաստու-
10 թիւն արդարոց յաջողեալ է: * 'Ի բարութեան արդարոց
յօ-

նայ ընդ անջուր և ընդ անապատ. . 'ի ծարաւուտս: (13) Ոմանք. Կարօտ լիցի 'ի հացէ: (14) Ոմանք. Առ դուրս տան: (15) Ոմանք. Որ գնան ուղիղ: (16) Ոմանք. Խրատորեսցի առ իս: (17) Ոմանք. Եւ ջուր գողունի. համ, գաղտնի: (18) Ոմանք. Եւ ոչ գիտէ եթէ. . և յատակս դժոխոց հասա". . . Այլ 'ի բաց վաղեա՛, և մի յամեր. . քզի այսպէս անց":

Գլ. Ժ. (2) Ոմանք. Ոչինչ օգնեսցեն: (3) Ոմանք. Զանձինս արդարոց. բայց զկեանս ամբա": (4) Ոմանք. Աղքատութիւն զայր խոնար": (4)(5) Ոսկան յաւելու. Մեծացուցանեն: Որ ջանայ ստութբ նա արածէ զհողմս. նոյն ինքն հետևի հաւուց թռուցելոց: Որ ժողովէ նեղ հնձեամ, որդի իմաստուն է. այլ որ ննջէ յամարայնի որդի ապականութեան: Որդի խրա". . և անմիտն 'ի ծառայութիւն վարեսցի: (5) Ոմանք. Իմաստուն եղիցի: (7) Ոմանք. Յիշատակ արդարոց հանդերձ գովութբ, և անուն ամպարշտի: (8) Ոմանք. Իմաստունն սրտիւ ընկալ": (9) Ոմանք. Որ գնայ միամտութբ. . յայտնի եղիցի: (10) Ոմանք. Որ ակն արկէ. . նենգութե. . . իսկ որ յանդի": (11) Ոսկան. Յոյ բերան արդարոյ: Ուր ոմանք. Զբերան ամբարշտի: (12) Ոմանք. Ատելութիւն գրգռէ զհակա": (13) Ոմանք. 'Ի շրթանց իւրոց բղխ": (14) 'Ի լուս". Ծածկեսցեն զզգայութ: (14) Ոմանք. Ծածկեն զիմաս". . բերան յանդուգն. (16) Ոմանք. Ամբարշտաց մեղք: (19) Ոմանք. Շատախօս լինելով, ոչ զերծցիս 'ի մեղաց, եթէ խնայես 'ի շրթունս քո, ի": (20) Ոմանք. Լեզու իմաստնոյ: (21) Ոմանք. Իսկ անզգամք 'ի կա": (22) Ոսկան. Եւ ոչ եւս յաւելանայ: (23) Ոսկան. Անզգամն զչարիս: (24) Ոմանք. 'Ի կորստեան շրջի: (25) Ոմանք. 'Ի յանցանել մրր". . և արդարոյն: (27) Ոսկան. Յաւելու զաւուրս. . նուազեսցին: (29) Ոսկան. Ամրութիւն արդարոց եր": (29) Ոմանք. Եւ խորտակումն այնոցիկ որ: (30) Ոմանք. Ոչ սասանեսցի, և ամպա": (31) Ոմանք. Բղխեսցէ զիմաստութ: (32) Ոմանք. Կաթեն շնորհս. . կործանի:

Գլ. ԺԱ. (1) Ոսկան. Կշիռ նենգութե պիղծ է: (2) Ոմանք. Ուր մտանեն. . խօսի զիմաստութիւն: Ուր 'ի լուս: Անդ են և անարգութիք. համաձայն ոմանց 'ի բն": (2) Ոսկան յաւելու. Եւ անարգութիք. իսկ ուր է խոնարհութի՝ անդ և իմաստութի: բերան: (3) Ոմանք. Կատարելութիւն ուղղոց: (4) Ոմանք. Ոչինչ օգնեսցեն. . և ոմն հարութբ լինի կո": (4) Յօրինակին. Ոչ օգնեսցեն ինչ յա": (5) Ոմանք. Արդարութիւն անարատի. . և յամբարշտութիւն անկանի անիրաւն: (7) Ոմանք. Ամբարշտաց կորնչին: (9) Ոմանք. 'Ի բերանս ամբարշտաց որոգայթ քաղաքակցաց: (10) Ոմանք.

յօրինեցաւ քաղաք. և 'ի կործանեան ամպարշտաց եղև
ուրախութիւն : * Յօրհնութեամբ ուղղոց բարձրասցի քաղաք. 11
և բերանովք ամպարշտաց կործանեսցի : * Արհամարհէ 12
զընկերս այր պակասամիտ. այր իմաստուն զլռութիւն սիրէ : * Այր երկմիտ՝ յայտնէ զխորհուրդս յատենի, 13
իսկ հաւատարիմն ոգւով՝ ծածկէ զիրս : * Որոց ո՛չ գոյ 14
առաջնորդութիւն՝ թօթափին իբրև զտերև. փրկութիւն գոյ
'ի խորհուրդս բազումս : * Անզգամ՝ չարիս գործէ յորժամ 15
խառնակիցի ընդ արդարոյ. և ատեայ զբարբառ
զգուշութեան : * Կին շնորհակալ՝ բարձր առնէ զփառս 16
առն իւրոյ. և աթոռ անարգութեան՝ կին որ ատեայ զիրաւունս : 'Ի մեծութենէ վատք՝ կարօտեալ լինին. իսկ
որ ժիրքն են՝ հաստատին մեծութեամբ : * Անձին իւրում 17
բարի գործէ այր ողորմած, կորուսանէ զմարմին իւր՝
այր անողորմ : * Ամպարիշտ՝ գործէ զգործս անիրաւութեան. 18
զաւակ արդարոց՝ վարձկան ճշմարտութեան : * Որդի 19
արդար՝ ծնանի 'ի կեանս. հալածանք ամպարշտաց
'ի մահ : * Պիղծ են Տեառն ճանապարհք թեւրք. ընդունելի 20
են նմա ամենայն անբիծք ճանապարհաւ : * Որ ձեռներէց 21
լինի տարապարտուց, առանց պատժի ո՛չ լիցի :
Իսկ որ սերմանէ զարդարութիւն, կալցի վարձս հաւատարիմ :
* Իբրև գինդ ոսկի 'ի քիթ խոզի՝ այնպէս կնոջ 22
չարաբարոյի գեղեցկութիւն : * Ցանկութիւն արդարոց ամենայն 23
բարութեամբ. յոյս ամպարշտի կորիցէ : * Են որ զիւրեանց 24
սերմանեն՝ և բազմապատիկ առնեն, և են՝ որ յանիրաւութենէ
ժողովեն՝ և կարօտանան : * Ամենայն անձն օրհնեալ՝ 25
պարզամիտ է. և այր բարկացող՝ տգեղ է կերպարանօք :
* Որ խնայէ զցորեան՝ լքցէ զնա օտարաց. և որ 26
ճգէ զցորեան՝ հրապարականէծ լիցի. այլ օրհնութիւն
'ի գլուխ սփռողաց : * Որ նիւթէ զբարիս՝ խնդրէ ըղ- 27
շնորհս բարութեան. իսկ որ խնդրէ զչար՝ հասցէ նմա :
* Որ յուսայ 'ի մեծութիւն կործանեսցի, իսկ որ վերակացու 28
լիցի արդարոյ՝ նա ծագեսցէ : * Որ ո՛չ գայցէ 29
զտամբ իւրով, նա զհողմս ժառանգեսցէ. և ծառայեսցէ
անմիտն իմաստնոյն : * 'Ի պտղոյ արդարութեան բուսանի 30
ծառ կենաց. բարձցին տարաժամ անձինք անօրինաց :
* Եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ մեղաւորն 31
և ամպարիշտն ո՞ւր գտանիցին :

ԳԼ. ԺԲ.

Որ սիրէ զխրատ՝ սիրէ զիմաստութիւն. իսկ որ ատեայ 1
զյանդիմանութիւն՝ անմիտ է : * Լաւ է որ գտանէ 2
շնորհս 'ի Տեառնէ. իսկ այր անօրէն կարկեսցի : * Ո՛չ յաջողեսցի 3
մարդոյ յանօրէնութենէ. արմատք արդարոց ո՛չ
հատցին : * Կին ժրագլուխ՝ պսակ է առն իւրոյ : որպէս 4
որդն՝ փայտի վնասակար է, նոյնպէս կորուսանէ զայր
կին չարագործ : * Խորհուրդք արդարոց իրաւունք : 5
առաջնորդք են ամպարիշտք նենգութեանց : * Բերան ամպարշտաց 6
նենգաւորք : բերան ուղղոց փրկեսցէ զնոսա :
7 * Յոր կողմ և դարձցի ամպարիշտն՝ եղծանի. տունք
8 արդարոց յերկարեսցին : * Բերան իմաստնոյ գովի 'ի
9 մարդկանէ. իսկ խօթամիտն արհամարհեսցի : * Լաւ
է մարդոյ խոնարհութեամբ ծառայել անձին, քան անձին
10 շուք եդեալ՝ և հաց մուրանայցէ : * Արդար ողորմի
11 անասնոյ իւրում : աղիք ամպարշտաց անողորմ են : * Որ
գործէ զերկիր իւր՝ յագեսցի հացիւ. իսկ որ զհետ երթան
զնանրութեան՝ պակասամիտք են : Որ ախորժէ զգինեաց
դեգերանս, թողցէ 'ի բնակութեան իւր զանարգանս :
12 * Ցանկութիւնք ամպարշտաց՝ չար են : արմատք
13 բարեպաշտաց՝ հաստատունք են : * Վասն մեղաց շրթանց
անկանի յորոգայթ մեղաւորն՝ և արդարն զերծանի 'ի
նմանէ : Քաղցրահայեացն գթութիւն գտցէ. որ պատահէ
14 'ի դրունս՝ նեղէ զոգիս : * 'Ի պտղոյ բերանոյ առն՝
լցցի անձն իւր բարութեամբ. հատուցումն շրթանց իւրոց
15 հատուսցի նմա : * Ճանապարհք անմտաց՝ ուղիղ թուին
առաջի նոցա : Ունկնդիր լինի խրատու իմաստունն.
16 * Իսկ անմիտն առ օրին յայտնէ զբարկութիւն իւր : Թա-
17 քուցանէ զանարգանս իւր այր խորագէտ : * և զյայտ
հաւատս պատմէ արդար : իսկ վկայ անօրինաց նենգաւոր
18 է : * Են՝ որ բանիւք իւրեանց խոցեն որպէս սրով.
19 բայց լեզուք իմաստնոց բժշկեն : * Շրթունք ճշմարիտք
հաստատեն զվկայութիւն : վկայ վաղվաղուկ՝ ունի լեզու
20 անիրաւ : * Նենգութիւն կայ 'ի սրտի չարանիւթի : իսկ
21 որ կամին զխաղաղութիւն՝ ուրախ լիցին : * Ո՛չ է հաճոյ
արդարոյ՝ և ո՛չ մի ինչ անիրաւ : իսկ ամպարիշտք լցցին
22 չարութեամբ : * Պիղծ են առաջի Տեառն շրթունք սուտք. իսկ
23 որ առնէ զհաւատս ընդունելի է նմա : * Այր իմաստուն՝
աթոռ հանճարոյ. սիրտ անզգամաց պատահեսցէ
24 նզովից : * Ձեռն ընտրելոց դիւրաւ յաղթեսցէ.
25 նենգաւորք մատնեսցին 'ի յափշտակութիւն : * Բան ահեղ
խռովեցուցանէ զսիրտ առն արդարոյ : աւետիք
բարեաց՝ ուրախ առնեն զնա : Արդարն իրաւախոհ սիրէ
զանձն. խորհուրդք ամպարշտաց մեղմեխք են : Զմեղաւորս
26 հալածեն չարիք. * արդարոց հասցեն բարութիւնք :
Ճանապարհք ամպարշտաց մոլորեցուսցեն զնոսա :
27 * ո՛չ պատահեսցէ որս նենգաւորի : Ստացուածք պատուական
28 է այր սուրբ և առատ : * 'Ի ճանապարհս արդարութեան
կեանք. ճանապարհք ոխակալաց մահ :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Որդի խորագէտ հնազանդ հօր. որդի անհնազանդ՝
2 'ի կորուստ եղիցի : * 'Ի պտղոյ արդարութեան կերիցէ
առատ. անձինք անօրինաց սատակեսցին տարաժամ :
3 * Որ խնայէ 'ի բերան իւր՝ պահէ զանձն. իսկ
4 որ յանդուգն է շրթամբք՝ խռովէ զանձն իւր : * 'Ի կարօտութեան
5 է ամենայն վատ. ձեռք ժրաց 'ի դարմանս : * Զբան
անիր

Բարութիւնք արդարոց յօրինեն զքաղաքս : Ոսկան. և 'ի կորուստ ամբ" : (11) Ոմանք. Օրհնութեամբ ուղղոց բարձրանայ քաղաք . . կործանի : (12) Ոմանք. Արհամարհէ զքաղաքակիցս այր պա" : (13) Ոսկան. Ծածկէ զնոսա : (14) Ոմանք. Որպէս զտերև. փրկութիւն գտանի 'ի խոր" : (15) Ոմանք. Չարն առնէ զչարիս յորժամ խառնակի ընդ : (16) Ոմանք. Կին շնորհակալութ . . կին որ ատէ զարդարութիւն . . վատք կարօտ լինին : (17) Ոմանք. Գործէ բարիս ողորմածն : (18) Ոմանք. Վարձ ճշմարտութեան : (20) Ոմանք. Նմա ամենայն անարատք 'ի ճանապարհս իւրեանց : (21) Ոմանք. Ձեռներէց լիցի 'ի տա" . . ընկալցի վարձս հաւատարիմս : (22) Ոմանք. Որպէս գինդ ոս" . . նոյնպէս կնոջ չարի գե" : (23) Ոմանք. Յոյս ամբարշտաց կորնչի : (26) Ոմանք. Որ անխայէ 'ի ցորեան . . օրհնութիւն Տեառն 'ի գլ" : (26) 'Ի լուս". 'Ի գլուխս սփռողին. համաձայն ոմանց 'ի Եբրա" : (28) Ոմանք. Այնպիսին կործանեսցի. իսկ որ օգնական լինի արդարոց, ծագեսցէ : (29) Ոմանք. Եւ որ ոչ գայ զտամբ . . . զհողմս արածէ : (30) Ոմանք. Տարաժամ ոգիք անօ" : Ո՟ր ոսկան. Որդիք անօրինաց : (31) Ոմանք. Եւ ամբարիշտն ուր երևեսցի : Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Եւ որ ատեայ : (2) Ոսկան. Լաւ է գտանել զշնորհս : (3) Ոմանք. Մարդոյ յանիրաւութենէ :

(4) Ոմանք. Որպէս որդն 'ի փայտի, նոյնպէս : (5) Ոմանք. Առաջնորդեն ամբարիշտք : (6) Ոմանք. Նենգաւորք են . . փրկէ զնոսա : (7) Ոսկան. Յերկարասցին : (10) Ոմանք. Անասնոյ իւրոյ : (11) Ոմանք. Լցցի հացիւ. և որ զհետ երթայ զատարկութեան. լցցի աղքատութեամբ . . . 'ի բնակութիւնս իւր անարգութեան : (13) Ոմանք. Գթութիւն գտանէ . . . նեղէ զանձինս : (16) Ոմանք. Ծածկէ զանարգանս իւր խորագէտն : (17) Ոմանք. Եւ զյայտնի զհաւատս պատ" : (18) Ոսկան. Խոցոտեն որպէս սրով : (19) Ոսկան. Շրթունք իմաստունք . . վկայ վաղվաղակի՝ ու" : Ո՟ր ոմանք. վաղվաղակի : (20) Ոմանք. Նենգութիւն է 'ի սրտի չարանիւթին : Ո՟ր ոսկան. Որ առնէ զխա" . . լիցի : (21) Ոմանք. Եւ ոչինչ անիրաւ . . լցցին չարեօք : (22) Ոսկան. Որ առնէ զհաւատարիմս : (23) Ոմանք. Պատահէ նզովից : (25) Ոմանք. Բան ահաւոր խռովէ" . . զանձն իւր. բարք ամբար" : (27) Ոմանք. Այր բարի : (28) Ոմանք. Ոխակալաց 'ի մահ :
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Հնազանդ է հօր : Ո՟ր ոսկան, հնազանդի հօր : (3) Ոմանք. Որ անխայէ 'ի բերան իւր՝ զանձն իւր սիրէ. իսկ որ : (5) Ոսկան. Զբերան անիրաւ՝ ատա" : (5) Ոմանք. Եւ ոչ ունի համարձա" :

անիրաւ՝ ատեայ արդար · իսկ ամպարիշտն ամաչէ, և
ոչ գտցէ համարձակութիւն ։ ✱ Արդարութիւն պահէ զանմեղս 6
ճանապարհաւ · զամպարիշտս անզգամեցուցանեն
մեղք ։ ✱ Են՝ որ մեծացուցանեն զանձինս՝ և ոչինչ ունին, 7
և են որ խոնարհեցուցանեն զանձինս՝ և լի են մեծութ̃
բազմաւ ։ ✱ Փրկանք անձին մարդոյ՝ մեծութիւն 8
իւր · իսկ տնանկն ոչ հանդարտէ պատուհասի ։ ✱ Լոյս 9
արդարոց՝ յամ ժամ · լոյս ամպարշտաց՝ շիջցի ։ Անձինք
նենգաւորք՝ մոլորեսցին 'ի մեղս · այլ արդարք՝ գթասցին
և ողորմեսցին ։ ✱ Անզգամ թշնամանօք գործէ ըզչարիս 10
· իսկ որ իրաւախոհքն են յանձինս՝ իմաստունք
են ։ ✱ Մեծութիւն խռովեալ անիրաւութ̃՝ պակասեսցէ 11
· իսկ որ ածպաշտութ̃ ժողովէ՝ բազմասցի ։ Լաւ
է իսկզբան օգնել սրտի · քան որ վաղվաղիցէ խոստանալ՝
✱ և կախեալ կայցէ զյուսոյ ։ Արդար ողորմի՝ և 12
տայ փոխ ։ Ծառ կենաց ցանկութիւն բարեաց ։ ✱ Որ արհամարհէ 13
զիրօք՝ արհամարհեսցի 'ի նմանէ · որ երկնչի
'ի պատուիրանէն՝ առողջ լիցի ։ Որդւոյ նենգաւորի՝
բարի ինչ մի եղիցի · ծառայի իմաստնոյ՝ յաջողեսցին
գործք իւր, և ուղղեսցին ճանապարհք նր̃ ։ ✱ Օրէնք 14
իմաստնոյ աղբեւր կենաց · իսկ անմիտն ընդ որոգայթիւ
մեռցի ։ ✱ Իմաստութիւն բարի՝ տայ շնորհս · և ճանաչել 15
զօրէնս՝ մտաց բարեաց է ։ Ճանապարհ արհամարհողաց
'ի կորուստ ։ ✱ Ամ̃ խորագէտ՝ գործէ իմաստութ̃ 16
· իսկ անմիտն տարածէ յանձն իւր զչարիս ։
✱ Թագաւոր յանդուգն՝ անկցի 'ի չարիս · և հրեշտակ 17
հաւատարիմ՝ փրկէ զնա ։ ✱ Զաղքատութիւն և զանարգանս՝ 18
'ի բաց բառնայ խրատ · և որ պահէ զյանդիմանութիւնս
փառաւորեսցի ։ ✱ Ցանկութիւն բարեպաշտաց 19
քաղցրացուցանեն զոգիս · գործք ամպարշտաց՝ հեռի
են 'ի գիտութենէ ։ ✱ Որ գնայ ընդ իմաստունս՝ իմաստուն 20
եղիցի · և որ թարթափի ընդ անզգամս՝ յայտնի
եղիցի ։ ✱ Զմեղաւորս՝ հալածեն չարիք · և արդարոց՝ 21
հասցեն բարութիւնք ։ ✱ Այր առատ՝ ժառանգեցուցանէ 22
զորդիս որդւոց · գանձի արդարոց՝ մեծութիւն ամպարշտաց
։ ✱ Արդարք՝ վայելեսցեն 'ի մեծութեան ամս բազումս 23
· և անիրաւք կորնչին վաղվաղակի ։ ✱ Որ խնայէ 24
'ի գաւազան՝ ատեայ զորդի իւր · իսկ որ սիրէ՝ խնամով
խրատէ ։ ✱ Արդարն յուտել իւրում յագեցուցանէ 25
զանձն իւր · և անձինք ամպարշտաց՝ կարօտեալք ։

ԳԼ․ ԺԴ․

Իմաստուն կանայք՝ շինեցին տունս · իսկ անզգամքն 1
ձեռօք իւրեանց կործանեցին ։ ✱ Որ գնայ ուղիղ՝ 2
երկնչի 'ի տ̃է · և որ կամակորի 'ի ճանապարհս իւր՝ անարգեսցի
։ ✱ 'Ի բերանոյ անզգամաց՝ գաւազան թշնամանաց 3
· շրթունք իմաստնոց զգոյշ լինիցին նց̃ ։ ✱ Ուր 4
ոչ գոն եզինք՝ մսուրք սուրբ են · և ուր բազում արդիւնք
են, յայտնի է եզին զօրութիւն ։ ✱ Վկայ հաւատարիմ՝ 5
ոչ ստէ · բորբոքէ զստութիւն վկայ անիրաւ ։
✱ Խնդրեսցես զիմաստութիւն առ 'ի չարաց՝ և ոչ գտցես · 6
և զհանճար առ յիմաստնոց՝ դիւրաւ ։ ✱ Ամենայն ինչ 7
հակառակ է անզգամի · զէն հանճարոյ շրթունք իմաստունք
8 ։ ✱ Իմաստութիւն խորագիտաց՝ ծանիցէ զճանապարհս
9 նց̃ · անմտութիւն անզգամաց՝ մոլորութ̃ ։ ✱ Տունք
անօրինաց պարտաւորեսցին 'ի սրբութէ · տունք արդարոց՝
10 ընդունելի են նմա ։ ✱ Սիրտ առն ընդմտաւորի՝
տրտմութիւն է անձին իւրոյ · և յորժամ ուրախ լինի՝
11 չխառնի ը̃ թշնամանս ։ ✱ Տունք ամպարշտաց՝ կործանեսցին
12 · յարկք արդարոց՝ հաստատեսցին ։ ✱ Են ճանապարհք
որ թուին մարդկան թէ ուղիղ իցեն · բայց
13 կատարած նց̃ երթայ յատակս դժոխոց ։ ✱ Ընդ ուրախութիւն՝
ոչ խառնի տրտմութիւն · բայց յետոյ ուրախութիւն
14 'ի սուգ դայ ։ ✱ Յիւրոց ճանապարհաց յագեսցի
խստասիրտն · և 'ի խորհրդոց իւրոց ուղղեսցի այր բարերար
15 ։ ✱ Անմեղն հաւատայ ամ̃ բանի · իսկ խորագէտն
16 գայ 'ի զղջումն ։ ✱ Իմաստունն զարհուրեալ՝ խոտորեցաւ
'ի չարէ · իսկ անզգամն յանձնապաստան խառնակի
17 ը̃ անօրինին ։ ✱ Բարկասիրտ՝ գործէ առանց խորհրդոյ
18 · և այր իմաստուն՝ յոյժ համբերէ ։ ✱ Բաժանին
ամպարիշտք 'ի չարիս · իսկ խորագէտք զօրանան իմաստութ̃
19 ։ ✱ Գայթագղեսցին չարք առաջի բարեաց · և
20 ամպարիշտք կողկողեսցին առ դրունս արդարոց ։ ✱ Բարեկամք
ատեսցեն զբարեկամս աղքատս · բարեկամք
21 մեծատանց բազումք ։ ✱ Որ անարգէ զտնանկն՝ մեղանչէ
22 · և որ ողորմի աղքատի՝ երանելի է ։ ✱ Մոլորեալք
նիւթեն զչարիս · զողորմութիւն և զճշմարտութիւն նիւթեն
բարիք ։ Ո՛չ գիտեն զողորմութիւն և զհաւատ՝ նիւթօղք
չարեաց ; ողորմութիւն և հաւատք առ նիւթօղս բարեաց ։
23 ✱ Ամենայնի որ հոգայ՝ մի ինչ աւելի է իմաստութիւն · իսկ
24 անձնդիւրն և անհոգն՝ 'ի կարօտութեան եղիցի ։ ✱ Պսակ
իմաստնոց՝ խորագիտութիւն · և գնացք անմտաց՝ չարութիւն ։
25 ✱ Փրկէ զանձն՝ վկայ հաւատարիմ · և բորբոքէ ստութ̃
26 նենգաւորն ։ ✱ Յերկիւղ տ̃ն՝ յոյս զօրութեան · և որդւոց
27 իւրոց թողու զհաստատութիւն խաղաղութեան ։ ✱ Հրաման տ̃ն
աղբեւր կենաց · և առնէ խոտորել յորոգայթից մահու
28 ։ ✱ 'Ի բազում զօրս՝ փառք թագաւորի · 'ի նուազել
29 ժողովրդոյ՝ բեկումն հզօրաց ։ ✱ Այր երկայնամիտ՝
բազմապատիկ է խորհրդովք · իսկ կարճամիտն՝ յոյժ
30 անմիտ է ։ ✱ Այր հեզ՝ բժիշկ է սրտի · ցեց ոսկերաց
31 սիրտ հոգած ։ ✱ Որ զրպարտէ զտնանկն՝ բարկացուցանէ
զարարիչ նր̃, և որ պատուէ զնա՝ ողորմի աղքատի
32 ։ ✱ Չարեօք իւրովք մերժի ամպարիշտն, և որ յուսայ
33 յանձին սրբութիւն՝ արդար է ։ ✱ 'Ի սիրտ առատ
հանգչի իմաստութիւն · և 'ի սիրտ անմտաց ոչ ծանիցի ։
34 ✱ Արդարութիւն զազգ բարձրացուցանէ · նուազեցուցանեն
35 զազգս մեղք ։ ✱ Ընդունելի է թագաւորի սպասաւոր
իմաստուն · և իւրով շուտթափութ̃ թօթափէ
զանարգանս ։ Բարկութիւն կորուսանէ զիմաստունս ։

ԳԼ․ ԺԵ․

1 Պատասխանի ողոք՝ դարձուցանէ զբարկութիւն ։ Բան
2 խիստ՝ յարուցանէ զբարկութիւն ։ ✱ Լեզու իմաստնոց
գիտէ զբարիս ։ Բերան անզգամաց պատմէ զչարիս ։

✱ յամ

---

(6) Ոմանք · Զանմեղս 'ի ճ̃նապարհէ · զամպարիշտս պիղծ առնեն մեղք ։ (7) Ոմանք · Եւ ոչինչ ոչ ունին ։ (8) Ոմանք · Իսկ աղքատն ոչ հանդար՞ ։ (11) Ոմանք յաւելուն · Խռովեալ անօրէնութ̃ · · բազմասցի անձին իւրում ։ (12) Ոմանք · Ծառ կենաց է ։ (13) Ոմանք · 'Ի պատուիրանէն տ̃յ · · բարի ոչ եղիցի ։ (15) Ոմանք ։ Ճանապարհք · · · 'ի կորուստ է ։ (16) Ոմանք · Տարածեաց յանձն իւր ։ (17) Ոմանք · Անկցի յորոգայթ ։ (20) Ոմանք · Յայտնի լիցի ։ (22) Ոմանք · Այր անարատ ժառ՞ ։ Որ ոմանք · Ժառանգեցուսցէ ։ (24) Ոմանք · Իսկ որ սիրէ ։ (25) Ոմանք · Եւ անձինք · · · կարօտք են ։ Որ ոմանք · Կարօտք եղիցին ։

ԳԼ․ ԺԴ․ (3) Ոմանք · Գաւազան բարկութ̃ · շրթունք իմաստնոց պահեսցեն զնս̃ ։ (6) Ոմանք · Առ 'ի յիմաստնոց ։ (8) Ոմանք · Զճանապարհս նր̃ ։ (10) Ոմանք · Չխառնի 'ի թշնամանս ։ (11) Ոմանք · Յարկք արդարոց օրհնեսցին ։ (12) Ոմանք · Է ճանապարհ որ թուի յաչս մարդկան թէ ուղիղ իցէ · · · նորա երթայ 'ի յատակս դժ՞ ։

ծՁ

(14) Ոմանք · 'Ի յիւրոց ճանապարհաց ։ (15) Ոմանք յաւելուն · Գայ 'ի զղջումն · որդւոյ նենգաւորի ոչինչ եղիցի բարի · իսկ ծառայի իմաստնոյ [illegible] եղիցին գործք, և ուղղեսցին ճանապարհք նր̃ ։ (18) Ոմանք · Բաժանեն ամբա՞ ։ (19) Ոմանք յաւելուն · Առ դրունս արդարոց ։ Բայց բարեկամք իւրոյ աղքատի ատելի եղիցին ։ (20) Ոմանք · Բարեկամք աղքատք ատեսցեն ։ (21) 'Ի լուս՞ ։ Որ անարգէ զաղքատն · [illegible] 'ի բնաւ՞ ։ (21) Ոմանք յաւելուն · Աղքատաց, երանելի է, որ հաւատայ 'ի տ̃ր՝ զողորմութիւն սիրէ ։ (22) Ոմանք · Զողորմութիւն և զհաւատս ։ (23) Ոմանք · Մի ինչ է · կամ, իցէ աւելի ։ (24) 'Ի լուս՞ · Պսակ իմաստնոց մեծութիւն ։ (25) Ոմանք · Փրկէ 'ի չարէ զանձն ։ (27) Ոմանք · Երկիւղ տ̃ն աղբիւր կե՞ ։ (30) Ոմանք · Այր հեզ երկայնամիտ բժ՞ ։ (33) Ոմանք · 'Ի սիրտ բարի հանգչի · · ոչ ճանաչի ։ (35) Ոմանք · Շուտթափութ̃ 'ի բաց բառնայ զանարգութիւն ։ Որ ոմանք · շուտափութութ̃ ։

ԳԼ․ ԺԵ․ (2) Ոմանք · Լեզուք իմաստնոց գիտեն ։

Kkk

*յամ տեղիս աչք տն դիտեն զչարիս և զբարիս ։ *Բժշկութիւն 3
լեզուի՝ ծառ կենաց ․ և որ պահէն զնա՝ լցցի 4
հոգւով ։ *Անզգամն՝ անգոսնէ զխրատ հօր ․ որ պահէ 5
զյանդիմանութն՝ խորագէտ է ։ 'Ի յաճախել արդարութեն՝
զօրութիւն բազում ․ և ամպարիշտք արմատաքի
յերկրէ կորիցեն ։ *Տունք արդարոց զօրութբ բազմաւ 6
․ պտուղք ամպարշտաց կորիցեն ։ *Շրթունք իմաստնոց՝ 7
հաստատեալ են իմաստութբ ․ սիրտք անմտաց
ոչ են անսխալք ։ *Պատարագք ամպարշտաց՝ 8
պիղծ են առաջի տյ ։ ուխտք ուղղոց՝ ընդունելի են
նմա ։ *Պիղծ են առաջի տն ճանապարհք ամպարշտաց 9
․ իսկ որ երթայ զհետ արդարութե՝ սիրէ զնա ։
*Խրատ անմեղին՝ ճանաչի մերձաւորաց , իսկ որ ատեանն 10
զյանդիմանութն՝ վախճանեսցին անարգանօք ։
*Դժոխք և կորուստ յայտնի են առաջի տն ․ զիարդ 11
ոչ և սիրտք մարդկան ։ *Ո՛չ սիրէ անխրատն զյանդիմանիչ 12
իւր , և ընդ իմաստունս ոչ խօսեսցի ։ *Սրտի 13
բերկրեցելոյ երեսք ծաղկին ․ և ոգի որ 'ի տրտմութե
թախծեալ շրջի ։ *Սիրտ ուղիղ՝ խնդրէ զիմաստութի ․ 14
և բերան անխրատից՝ տեղեկանայ չարեաց ։ *Յամ ժամանակս 15
աչք չարաց՝ սպասեն չարեաց , իսկ բարիքն՝
հանդարտեն յամ ժամ ։ *Լա՛ւ է փոքր բաժին երկիւղիւ 16
տն , քան զգանձս մեծամեծս աներկիւղութբ ։ *Լա՛ւ 17
է կոչունք բանջարեղէնք՝ սիրով և շնորհիւ , քան զուարակ
'ի մսրոյ թշնամութբ ։ *Այր բարկացօղ՝ նիւթէ 18
զկռիւս ․ իսկ երկայնամիտն և զհանդերձեալն ցածուցանէ
։ Այր երկայնամիտ շիջուցանէ զդատաստանս ․
իսկ ամպարիշտն՝ առաւել ևս գրգռէ ։ *Ճանապարհք 19
վատաց՝ կցեալ են փշովք , իսկ ժրացն վարունք են ։
*Որդի իմաստուն՝ ուրախ առնէ զհայր ․ որդի անմիտ՝ 20
արհամարհէ զմայր իւր ։ *Սիրտ անմտի կարօտ է հանճարոյ 21
․ այր իմաստուն ուղորդ գնայ ։ *Յապաղեն ըզխորհուրդս՝ 22
որ ոչ պատուեն զխորհրդակիցս ։ 'Ի սիրտս
խորհրդականաց հաստատի խորհուրդ ։ *Եւ ոչ հնազանդի 23
նմա անզգամ ․ և ոչ ասիցէ դիպօղ ինչ և բարի հասարակաց
։ *Ճանապարհք կենաց 'ի խորհուրդս իմաստնոց 24
, զի խորշեալ 'ի դժոխոց՝ փրկեսցի ։ *Զտունս 25
թշնամանողաց կործանէ տր ․ և հաստատէ զսահմանս
որբոց և այրեաց ։ *Պիղծ է առաջի տն խորհուրդ անիրաւ 26
․ բանք սրբոց պարկեշտ են ։ *Սատակէ զանձն 27
իւր կաշառառուն ․ իսկ որ ատեայ զկաշառս՝ կեցցէ ։
Ողորմութբ և հաւատով սրբին մեղք ․ երկիւղիւ տն
խորշի ամ ոք 'ի չարէ ։ *Սիրտք արդարոց խոկան զհաւատս 28
․ բերան ամպարշտի պատասխանի տայ զչարիս ։
Ընդունելի են առաջի տն ճանապարհք մարդոց արդարոց
․ վն նց և թշնամիք բարեկամք լինին ։ *Հեռի է 29
տծ յամպարշտաց ․ և աղօթից արդարոց՝ լսէ ։ Լա՛ւ է
սակաւ ինչ առնուլ արդարութբ , քան զբազում արդիւնս
աներկիւղութբ ։ Սիրտ առն խորհեսցի զիրաւունս
․ զի յտյ ուղղեսցին գնացք նր ։ *Ակն որ տեսանէ 30
զբարիս՝ ուրախ առնէ զսիրտ ․ համբաւ բարեաց

32 պարարէ զոսկերս ։ *Որ մերժէ զխրատ՝ ատեայ զանձն ․
33 որ պահէ զյանդիմանութն՝ ստանայ զհանճար ։ *Երկիւղ
տն խրատ և իմաստութի ․ և սկիզբն փառաց պատասխանի
արասցէ նմա ։

ԳԼ․ ԺԶ․

1 Մարդոյ իրս ինչ դնել 'ի սրտի ․ 'ի տնէ է պատասխանի
2 լեզուի ։ *Ամենայն գործք խոնարհին՝ յայտնի
3 են առաջի տյ ․ և հաստատէ զոգիս տր ։ *Դարձո
առ տր զգործս քո ․ և հաստատեսցին խորհուրդք քո ։
Որչափ 'ի մեծութն հասանիցես՝ 'ի խոնարհութե կալ
4 զանձն քո ․ և առաջի տն գտցես շնորհս ։ *Զամ ինչ
գործէ տր վն իւր ․ իսկ ամպարիշտք յաւուր չարի կորիցեն
5 ։ *Պիղծ է առաջի տն ամ մեծամիտ ․ որ ձեռնամուխ
լինի տարապարտուց՝ ոչ արդարասցի ։ Սկիզբն
ճանապարհի բարւոյ՝ գործելն զարդարութի ․ և ընդունելի
են տյ աղօթք քան մատուցանել պատարագս ։
6 *Որ խնդրէ զտր՝ գտցէ զգիտութի արդարութբ հանդերձ
․ և որ ուղղութբ խնդրեն զնա՝ գտցեն զխաղաղութն
7 ։ *Զի ամ գործք տյ արդարութբ են ։ ամպարիշտ
8 պահի աւուր չարի ։ *Լա՛ւ է սակաւիկ ինչ առնուլ
երկիւղիւ տն ․ քան զգանձս մեծամեծս ամպարշտութբ
9 ։ *Սիրտ առն խորհեսցի զիրաւունս , զի յտյ
10 ուղղեսցին գնացք նր ։ *Մարգարէութի 'ի շրթունս
թագաւորի , և 'ի դատաստանի մի մոլորեսցի բերան
11 նր ։ *Մէտ կշռոյ է արդարութն 'ի տնէ ․ և գործք նր
12 կշիռք արդարք ։ *Գարշելի է թագաւորի որ առնէ
զչարիս ․ զի արդարութբ հաստատի աթոռ իշխանութե
13 ։ *Ընդունելի են թագաւորի շրթունք արդարք ․
14 զբանս ուղիղս սիրէ տր ։ *Սրտմտութի թագաւորի
հրեշտակ մահու ․ և այր իմաստուն՝ ցածուցանէ զնա ։
15 *'Ի լոյս կենաց՝ որդի թագաւորի ․ և ընդունելիք նր
16 իբրև զամպ անագան ։ *Դադարք իմաստութե ցանկալի
են քան զոսկի ․ դադարք հանճարոյ՝ ցանկալի են
17 քան զարծաթ ։ *Շաւիղք կենաց խոտորեն 'ի չարեաց ․
երկայնութի կենաց ճանապարհք արդարութե ։ Որ ընդունի
զխրատ՝ 'ի բարիս եղիցի , և որ պահէ զյանդիմանութն՝
իմաստնասցի ։ Որ զգուշանայ ճանապարհաց տն՝
պահէ զանձն իւր ․ որ սիրէ զկեանս , խնայեսցէ 'ի բերան
18 իւր ։ *Յառաջ քան զբեկումն՝ համարին թշնամանք
19 ․ և նախ քան զգլորումն՝ չարաբարութիք ։ *Լա՛ւ
է հանդարտասիրտն խոնարհութբ , քան զայն որ բաժանէ
20 աւար ընդ թշնամանօղս ։ *Որ իմաստուն է յիրս՝
21 գտանէ զբարիս ․ և որ յուսայ 'ի տր՝ երանելի է ։ *Զիմաստունս
և զհանճարեղս անմիտս կոչեն ․ և որ քաղցր
22 են բանիւք՝ աւելի ևս լուիցեն ։ *Աղբեւր կենաց են
23 միտք՝ որոց ունիցին զնա ․ խրատ անմտաց չար է ։ *Սիրտ
իմաստնոյ իմանայ որ ինչ յիւրմէ բերանոյ ․ և 'ի շրթունս
24 իւր խորհեսցի զիրաւագիտութն ։ *Խորիսխ
մեղու՝ բանք բարիք ․ և քաղցրութն նր բժշկութն հոգւոյ
25 ։ *Են ճանապարհք որ թուին մարդոյ թէ ուղիղ
իցեն ,

---

(4) Ոմանք ․ Եւ որ պահէն զնն ։ (5) Ոմանք ․ Իսկ որ պահէ զյանդի"։ (8) Ոսկան ․ Առաջի տն ։ (10) Ոմանք ․ Իսկ որք ատեն զիմաստութն վախճանեսցին անարգութբ ։ (11) Ոսկան ․ Զիարդ և ոչ սիրտ ։ (13) Բազումք ․ Սրտի բերկրելոյ ․․ որ 'ի տրտմութե իցէ՝ թախ"։ (13) Ոսկան ․ Երեսք ծիծաղեսցին ։ (16) Ոմանք ․ Մեծամեծս աներկիւղածութբ ։ (17) Ոսկան ․ Լաւք են կոչմունք ։ (19) Ոմանք ․ Բայց ժրացն ։ (23) Ոսկան ․ Եւ ոչ ասասցէ դիպ"։ (24) Ոմանք ․ Եւ խորհուրդք իմաստ"։ (27) Ոմանք ․ Իսկ որ ատէ զկա"։ (28) Ոմանք ․ Խորհին զհաւատս ։ (28) Ոսկան ․ Բերանք ամբարշտաց պատասխանի տան ․․ մարդկանց արդա"։ (29) Ոմանք ․ Լաւ է սակաւիկ ինչ ․․ արդիւնս աներկիւղածութբ ․․ խորհի զիմաստութի ․ զի յտյ ։ (30) Ոմանք ․ Համբաւ բարի պա"։ Որ Ոսկան յաւելու համար 31 ․ * Ունկն որ լսէ կշտամբանս կենաց՝ 'ի մէջ իմաստնոց յարաժամեսցէ ։ (32) Ոմանք ․ Իսկ որ պահէ զյան"։ (33) Ոսկան ․ Խրատ է և իմաս"։ (33) Ոմանք յաւելուն ․ Արասցէ նմա ․ առաջի երբան խոնարհաց փառք ։

ԳԼ․ ԺԶ․ (1) 'Ի լուսա"․ Դնել 'ի մտի ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (1) Ոմանք ․ Եւ 'ի տնէ լինի պատասխանի ։ (3) Ոմանք ․ Մերձեցո 'ի տր զգործս քո ։ (4) Ոմանք ․ Զամ ինչ գործեաց տր ։ (5) Ոմանք ․ Առաջի տյ ամ ․․ լինի 'ի տարապարտուց ․․ առնել զարդարութի ։ (7) Ոսկան ․ Պահի յաւուր չարի ։ (8) Ոսկան ։ Լաւ է սակաւ ինչ ։ (10) Ոմանք ․ Մարգարէութի է 'ի շր"։ (11) Ոմանք ․ Մէտ կշռոյ է ։ (12) Ոմանք ․ Իշխանութե նր ։ (16) Ոմանք ․ Իմաստութե ընտիր քան զոսկի ։ (17) Ոմանք ․ Խոտորին 'ի չարեաց , և եր"․․․ են ճանապարհք ար"․․․ խնայէ 'ի բերան ։ (17) Ոսկան ․ Ճանապարհաց իւրոց՝ պահէ ։ (18) Ոմանք ․ Նախ քան զբեկումն յառաջեն թշնամանք ․ և յառաջ քան զգլո"։ (18) Ոսկան ․ Զգլորումն՝ չարաբարոյութի ։ (20) Ոմանք ․ Իմաստունն յիրս գիտակ բարեաց է , և որ յու"։ (22) Ոմանք ․ Որոց ունին զնա ։ (23) Ոմանք ․ Սիրտ իմաստնոց ․․ յիւրմէ բերանոյ է ․․ կրէ զհրաւ"։ (24) Ոմանք ․ Մեղու՝ են բանք բա"․․ նոցա բժշկութի է հոգւոց ։ (25) Ոմանք ․ Որ թուին մարդկան ․․ և կատարած նց ։

բիւն, և կատարած նր̅ հոյժ յատակս դժոխոց ։ * Այր՝ 26
'ի վատառակս ջանայ անձին իւրում․ և բռնադբօսէ իւր
զկորուստ ։ իսկ Թեւրն 'ի բերան իւր կրէ զկորուստ ։
* Այր անզգամ փորէ՝ անձին իւրում չարիս․ և 'ի վր̅ 27
շրթանց իւրոց գանձէ հուր ։ * Այր խորամանգ նետայ 28
զչարիս․ և լապտեր նենգութե̅ բորբոքի չարեօք,
և քակէ զբարեկամս ։ * Այր անօրէն փորձ փորձ առնէ 29
զբարեկամաց, և տանի զնս̅ 'ի ճանապարհս անբարիս ։
* Որ հաստատէ զաչս իւր, և խորհի զկամակորս․ 30
և վիձէ շրթամբք իւրովք զամ̅ չարիս․ այնպիսին է հնոց
չարեաց ։ * Պսակ պարծանաց ծերութի̅․ և 'ի ճանապարհս 31
արդարութե̅ գտանի ։ * Լաւ է այր երկայնամիտ 32
քան զհզօր ։ և այր որ ունի զիմաստութի̅ քան զանդս
մեծամեծս ։ և որ յաղթէ բարկութե̅․ քան որ առնուցու
զքաղաք հզօր ։ * Անդրէն 'ի ծոց իւրեանց դառնայ ամ̅ 33
ինչ անիրաւաց, այլ 'ի տե̅ ամենեցուն իրաւունք են ։

ԳԼ. ԺԷ.

Լաւ է պատառ մի համով խաղաղութբ̅, քան զտունս 1
լի զենլեօք և բարեօք Թշնամութբ̅ ։ * Ծառայ իմաստուն 2
տիրեսցէ տերանց անմտաց․ և ընդ եղբարս
բաժանեսցի մասն ։ * Որպէս փորձի 'ի բովս արծաթ և 3
ոսկի, նոյնպէս ընտրէ զսիրտս տր̅ ։ * Չարն հնազանդի 4
լեզուի անօրինաց, և արդար ոչ հայի 'ի շրթունս
ստուտ ։ Հաւատացելոյն ամ̅ աշխարհ ընչիւք լի է․ անհաւատին
և ոչ դանգ մի ։ * Որ կատակէ զաղքատով՝ 5
բարկացուցանէ զարարիչ նր̅․ և որ ոռն հարկանէ կորուսելոյն՝
ոչ արդարասցի ։ իսկ որ գթայն՝ ողորմութի̅
գտցէ ։ * Պսակ ծերոց՝ որդիք որդւոց․ պարծանք որդւոց 6
հարք իւրեանց ։ * Ո՛չ վայելեն անզգամաց շրթունք 7
հաւատարիմք․ և ոչ արդարոյ շրթունք սուտք ։ * Վարձ 8
շնորհաց խրատ՝ որոց կրեն զնա․ զի ուր և դառնայցէ՝
աջողեսցի ։ * Որ ծածկէ զյանցանս՝ խնդրէ զբարեկամութի̅․ 9
իսկ որ ատեայ զծածկելն, քակէ զբարեկամս
և զընտանիս ։ * Փշրէ զսիրտս իմաստնոց սպառնալիք․ 10
իսկ անմիտն Թէպէտ և բազում գան ըմպէ՝ չառնու 'ի
միտ ։ * Զհակառակութիւս յարուցանէ ամ̅ չարակամ ։ 11
իսկ տր̅ հրեշտակ անողորմ արձակէ 'ի վր̅ նր̅ ։ * Անկցի 12
հոգ 'ի սիրտ առն իմաստնոյ․ և անմիտք խորհին զչարիս ։
* Որ հատուցանէ չար փոխանակ բարւոյ, չար 'ի 13
տանէ նր̅ մի̅ պակասեսցէ ։ * Իշխանութի̅ բանի՝ տայ 14
սկիզբն արդարութե̅․ և առաջնորդ լինի կարօտութե̅՝
հակառակութի̅ և կռիւ ։ * Որ արդար համարի զանիրաւն, 15
և անիրաւ զարդարն․ պիղծ և գարշելի են առաջի
տն̅ երկոքին ։ * Ընդէ՞ր գտանին ստացուածք՝ 16
անմտի․ զի իմանալ զիմաստութի̅ անմիտն ոչ կարէ ։ Որ
բարձր առնէ զտուն իւր՝ խնդրէ զբեկումն․ և կամակորէ
յուսմանէ, անկցի 'ի չարիս ։ * Յամ̅ ժամանակի 17
բարեկամք եղիցին քո․ բայց եղբարք՝ 'ի վիշտս եղիցին
18 քեզ պիտոյ․ զի վս̅ այնորիկ իսկ ծնանին ։ * Այր անմիտ
կայթէ և խնդայ յորժամ երաշխաւոր լինի բարեկամի
19 իւրոյ ։ * և մասասէրն խնդայ ընդ կռիւ․ բարձրացուցանէ
20 զտուն իւր՝ և խնդրէ զբեկումն ։ * և խստասիրտն՝
բարեաց ոչ պատահէ ։ Այր յեղյեղուկ լեզուաւ
21 անկցի 'ի չարիս ։ * սիրտ անզգամի ցաւ է կրելեաց
իւրոց ։ Ո՛չ ուրախ լինի հայր 'ի վր̅ որդւոյ անխրատի ։
որդի իմաստուն՝ ուրախ առնէ զմայր իւր ։
22 * Սիրտ ուրախ բարեմոյն առնէ․ առն հոգածի՝ ցամաքեն
23 ոսկերք ։ * Որ առնու կաշառ 'ի գոգ իւր տարապարտուց՝
ոչ աջողին ճանապարհք նր̅ ։ ամպարիշտ խոտորի
24 'ի ճանապարհաց արդարութե̅ ։ * Երեսք առն
հանճարեղի իմաստունք․ աչք անմտի զծայրօք յածին ։
25 * Բարկութի̅ հօր որդի անմիտ ։ և ցաւք են ծնանելեաց
26 նր̅ ։ * Տուժել զայր արդար՝ չէ՛ բարւոք․ և ոչ նենգել
27 զարդարն իշխանաց յիրաւանց վերայ ։ * Որ խնայէ բանս
խիստ հանել՝ իմաստուն է ։ այր երկայնամիտ՝ հանճարեղ
28 է ։ * Զանմիտն հարցին՝ Թէ իմաստութի̅ իցէ՞ ինչ,
և իմաստութի̅ համարիցի․ պապանձեցաւ և համարեցաւ
Թէ իմաստուն իցէ ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Պատճառս խնդրէ այր որ կամիցի քակել 'ի բարեկամաց
2 իւրոց․ յամ̅ ժամանակի նախատ լիցի ։ * Ո՛չինչ
պիտոյ է իմաստութի̅ պակասամտի․ զի առաւել
3 ևս վարի անզգամութբ̅ ։ * Յորժամ հասանէ ամպարիշտ
'ի խորս չարեաց՝ արհամարհէ․ բայց գան 'ի վր̅
4 նր̅ անարգանք և նախատինք ։ * Ջուր խոր է խորհուրդ
5 'ի սրտի առն․ գետ բղխեալ և աղբիւր կենաց ։ * Ա՛կն
առնուլ ամպարշտի չէ՛ բարւոք․ և ոչ զիրաւունս խոտորել
6 արդարոյ 'ի դատաստանի ։ * Շրթունք անզգամի
հասուցանեն զնա 'ի չարիս․ և բերան նր̅ յանդուգն
7 մահ կոչէ 'ի վր̅ ։ * Բերան անզգամի բեկումն է նմա․
8 և շրթունք նր̅ որոգայթ անձին իւրում ։ * Զվատ կործանէ
9 երկեւղ․ անձինք կանացեաց քաղցիցեն ։ * Որ
զանձն իւր ոչ բժշկէ 'ի գործս իւր, եղբայր է նա այնորիկ՝
10 որ անձին առնիցէ ։ * 'Ի մեծութե̅ զօրութե̅ յայտնի
է անուն տն̅․ և առ նա ընթացեալ արդարոց բարձրանան ։
11 * Ստացուածք առն մեծատան քաղաք ամուր և
12 փառք նր̅ մեծապէս հովանի ունին ։ * Յառաջ քան ըղբեկումն
հպարտանայ սիրտ առն․ և յառաջ քան զկարծիս
13 իւր կործանի ։ * Որ տայ պատասխանի բան մինչչև
լուեալ իցէ ինչ՝ անզգամութի̅ է նմա և նախատինք ։
14 * Զցասումն առն հանդարտեցուցանէ ծառայ իմաստուն․
15 այլ առն նեղասրտի ո՞վ ունիցի ժոյժ ։ * Սիրտ
իմաստնոյ ստանայ զհանճար․ ականջք իմաստնոց խնդրեն
16 զխորհուրդս ։ * Տուրք մարդոյ ընդարձակեցու֊
ցա

---

(26) Ոմանք․ Կրէ զստակումն ։ (28) Ոմանք․ Խորամանկ նիւԹէ զչարիս․․ բորբոքէ զչարութի̅ ։ (29) Ոմանք․ Փորձ փորձ առնէ զբարեկամս․ կամ, առնի բարեկամաց ։ (30) 'Ի լուս՛․ Որ հաստատէ զանձն իւր ։ (30) Ոմանք․ Եւ սահմանէ շրթամբք իւ՛ ։ (32) Ոմանք․ Լաւ է քան զայն որ առնու զքաղաքս հզօրս ։

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք․ Պատառ մի հեշտութբ̅ և խաղա՛․․․ լի բազում բարեօք հանդերձ Թշնա՛ ։ (2) Ոմանք․ Ծառայք իմաստունք տիրեսցեն ։ (2) Ոսկան․ Բաժանեսցեն զմասն ։ (4) Ոմանք․ Չարն հնազանդի լեզուի անիրաւաց․ բայց արդարն ոչ հայի ։ (5) Ոմանք․ Որ ծաղր առնէ զաղքատն՝ բար՛ ։ (7) Ոմանք․ Ոչ յարմարին անզգամաց շր՛․․ և ոչ արդարոց ։ (8) Ոմանք․ Վարձք շնորհաց խրատ՝ որոց վարին նովաւ ։ (10) Ոմանք․ Փշրեն զսիրտս ի՛․․ իսկ անմիտն պատժեալ՝ ոչ զգայ ։ (11) Ոմանք․ Բայց տր̅ հրեշտակ անողորմ առաքէ 'ի վր̅ նր̅ ։ (14) Ոմանք․ Իշխանութի̅ բանից ։ (15) Ոմանք․ Պիղծ են և գարշելի երկո՛ ։ (16) Ոմանք․ Ընդէր բնաւ գտա՛․․․ զի իմանալ զիմաստութե̅ միտս ոչ կարէ․․ և որ կամակոր է յուսմա՛ ։ (17) Ոմանք․ Վս̅ այնորիկ իսկ ծնան ։ (18) Ոմանք․ Լինի բարեկամաց իւրոց ։ (19) Բազումք․ Որ բարձրացուցանէ զտուն իւր, խնդրէ զբե՛ ։ (20) Ոմանք․ Այր որ յեղյեղուկ է լեզուաւ ։ (21) Ոմանք․ Անզգամի 'ի ցաւս կրելեաց ։ (22) Ոմանք․ Սիրտ բերկրեալ բարեմոյնս ։ (23) Ոմանք․ 'Ի տարապարտուց․․ 'ի ճանապարհէ արդարութե̅ ։ (25) Ոմանք․ Որդի անզգամ, և ցաւք են ծնողի իւրոյ ։ (26) Ոմանք․ Եւ ոչ զարդարն նենգել հզօրաց 'ի վր̅ իրաւանց ։ (28) Ոմանք․ Թէ իմաստութի̅ և հանճար հանճարեալ ինչ իցեն պա՛ ։ Ոսկան․ համարեալ ինչ իցեն ։

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք․ Պատճառս դնէ այր յորժամ կամի քակել 'ի․․․ յամ̅ ժամ̅ նախատ եղիցի ։ (3) Ոմանք․ Անմիտն հասեալ 'ի խորս չարեաց ար՛․․․ 'ի վր̅ նորա անարգութի̅ և Թշնամանք ։ (4) Ոմանք․ Խորհուրդ սրտի առն ։ (5) Ոմանք․ Եւ ոչ Թիւրել զիրաւունս արդա՛ ։ (7) Ոմանք ։ Բերան անզգամին՝ բեկումն նմին ։ (8) Ոմանք․ Եւ անձինք կանանցեաց ։ (9) Ոմանք․ Եղբայր է այնորիկ որ ժանտացուցանէ զանձն իւր ։ (10) Ոմանք․ Ընթացեալ արդարք բարձ՛ ։ (12) Ոմանք․ Զբեկումն իւր բարձրանայ սիրտ առն․ և նախքան ։ (13) Ոմանք․ Որ տայ պատասխանի յառաջ քան զլսել ինչ՝ անզ՛ ։ (14) Ոմանք․ Զսրտմտութի̅ առն ցածուցանէ ծա՛․․ բայց առն նե֊

ցանեն զնա, և ընդ իշխանս նստուցանեն զնա ։ * Ար- 17
դար՝ անձին իւրում չարախօսէ խնդրեան բանից իւրոց,
զի յորժամ սկսանի ոսոխն յանդիմանի ։ * Զհակառա- 18
կութիւս ցածուցանէ լռու լուռն. և 'ի մէջ բռնաւորաց
ընտրէ զնրս ։ * Եղբայր յեղբօրէ օգնեալ՝ իբրև զքա- 19
ղաք ամուր. և զօրացեալ բարձրացեալ իբրև զթագա-
ւորութի̅ն հաստատեալ ։ * 'Ի պտղոյ բերանոյ այր յա- 20
գեցուցանէ զորովայն իւր. և 'ի պտղոյ շրթանց իւրոց
յագեսցի ։ * Մահ և կեանք 'ի ձեռս լեզուի. և որ յաղ- 21
թէ նմա՝ կերիցէ զպտուղ նր̅ ։ * Որ եգիտ կին բարի՝ 22
եգիտ շնորհս. և ընկալաւ յա̅յ ուրախութի̅ ։ Որ հարկա-
նէ զկին բարի՝ հանէ զբարիս. և որ ունի կին շուն՝ ան-
միտ է և ամպարիշտ ։ * Յոլովք բանի և եթ կայ անանկն. 23
և մեծատունն յանդուգն տայ պատասխանի ։ * Այր 'ի 24
բողանոց՝ ընկերութ̅ գնայ ։ Լաւ է բարեկամ մերձաւոր՝
քան զեղբայր հեռաւոր ։

ԳԼ. ԺԹ.

Լաւ է աղքատ որ գնայ միամտութ̅ իւրով. քան անզգ- 1
ամին որ շաղաւաշուրթն իցէ ։ * Սակայն ագի- 2
տութի̅ անձին իւրում ոչ է բարւոք, և 'ի ստիպել ոտից
իւրոց մեղանչէ ։ * Անզգամութի̅ առն՝ ապականէ զճա- 3
նապարհս նր̅. և ա̅յ մեղ դնէ 'ի սրտի իւրում ։ * Մե- 4
ծութի̅ յաւելու բարեկամս բազումս ։ և աղքատն՝ և 'ի
քուն բարեկամէ անտի քակի ։ * Վկայ սուտ՝ առանց 5
պատժի ոչ լիցի ։ և որ մեղ դնէ տարապարտուց՝ ոչ
ապրեսցի ։ * Բազումք ողոքեն զերեսս թագաւորաց. 6
և ա̅մ չարակամ նախատ լիցի մարդկան ։ * Ամենայն 7
որ ատեայ զեղբայր աղքատ, հեռի լինի և 'ի սիրոյ նր̅ ։
Խորհուրդ բարի՝ առ որս ճանաչենն զնա, մերձենայ.
և այր իմաստուն գտցէ զնա ։ Որ կարի չա՛ր առնէ՝ կա-
տարէ զչարիս. և որ գրգռէ զբանս՝ ոչ ապրեսցի, մա՛-
նաւանդ որ վարէ զբանս որ ոչ իւր իցէ ։ * Որ ստա- 8
նայ զհանճար՝ սիրէ զանձն. և որ պահէ զիմաստութի̅՝
պահէ զբարիս ։ * Վկա՛յ սուտ՝ առանց պատժի ոչ լի- 9
ցի. և որ բորբոքէ զչարութի̅՝ ընկերաց, և որ յուղէ
զչարութի̅՝ կորիցէ ։ * Ո՛չ վայելէ անզգամի փափկութի̅. 10
և եթէ ծառայ սկսանիցի հպարտութ̅ տիրել ։ * Այր 11
ողորմած՝ երկայնամիտ լինի. և պարծանք նր̅ գերիվե-
րո՛յ լինին անզգամաց ։ * Սպառնալիք թագաւորի նմա՛ն 12
են մռնչելոյ առիւծու. զուարթութի̅ նր̅ իբրև զցօղ 'ի
վր̅ դալարոյ ։ * Ամօթ հօր՝ որդի անմիտ. ոչ են սուրբ 13
ուխտք վարձուց վարձկանաց ։ * Զտունս և զստացուածս 14
բաժանեն հարք որդւոց. և 'ի տ̅է պատշաճի կին առն ։
* Վատութի̅ ունի զկանացին. անձն գործատեաց՝ քաղ- 15
ցիցէ ։ * Որ պահէ զպատուիրանս՝ պահէ զանձն իւր, 16
որ արհամարհէ զճանապարհ իւր՝ կորիցէ ։ * Փո՛խ տայ 17
ա̅յ որ ողորմի տնանկին, ը̅ տուրց նր̅ հատուսցէ նմա ։
* Խրատեա՛ զորդի քո՝ զի այնպէս եղիցի քեզ յոյս բա- 18
րի. և 'ի թշնամանս մի̅ հպարտանար անձամբ քով ։ Զի
եթէ հարկանես զնա գաւազանաւ՝ ոչ մեռանի. բայց
19 զանձն նր̅ փրկես 'ի մահուանէ ։ * Այր չարաբար՝ բա-
զումս տուժեսցի. և եթէ ես ժանտանայցէ՝ և զա՛նձն
20 ես դիցէ 'ի վր̅ ։ * Լո՛ւր որդեակ խրատու հօր քո. զի
21 իմաստուն եղիցես 'ի վախճանի քում ։ * Բազո՛ւմ խոր-
հուրդք են 'ի սրտի առն. բայց խորհուրդ ա̅յ յաւի-
22 տեան մնայ ։ * Պտուղ առն՝ ողորմածութի̅ իւր ։ Լա՛ւ
23 է աղքատ արդար քան զմեծատուն սուտ ։ * Երկեւղ
տ̅ն 'ի կենդանութի̅ առն. իսկ աներկեւղն մոլորեալ
'ի դրունս՝ բնակեսցէ 'ի տեղիս ուր ոչ լիցի այցելութ̅
24 յաւիտենից ։ * Որ թաքուցանէ զձեռս իւր 'ի ծոց իւր
25 զուր, և ոչ 'ի բերան իւր տարցի զնս̅ ։ * 'Ի չարչարել
անզգամի՝ խորագիտագոյն ևս լինի անմեղն. ապա թէ
յանդիմանես զայր իմաստուն՝ 'ի միտ առցէ զհանճար ։
26 * Որդի որ անարգէ զհայր և մերժէ զմայր, ամօթ կրէ
27 և նախատ լիցի ։ * Որդի որ թողուցու պահել զխրատ
28 հօր, խորհի զճառս չարեաց ։ * Որ յերաշխի առնու
զմանուկ անմիտ՝ թշնամանս առնէ օրինաց ։ և բերան
29 ամպարշտաց կլանէ զդատաստանս ։ * Պատրաստին ան-
խրատից տանջանք. նոյնպէս և պատիժք անզգամաց ։

ԳԼ. Ի.

1 Անառա՛կ է գինի՝ և թշնամանօք արբեցութի̅. և ա̅մ
2 որ խառնակի ընդ նս̅՝ չէ իմաստուն ։ * Ո՛չինչ է
պակաս պատուհաս թագաւորի 'ի ցասմանէ առիւծու.
և որ բարկացուցանէ զնա՝ մեղա՛ առնէ անձին իւրում ։
3 * Փա՛ռք են առն խոտորել 'ի հայհոյութե̅ց. իսկ ա̅մ
4 անզգամ ընդ այնպիսիսն շաղի ։ * Թէպէտ և նախատի
վատ՝ ոչ ամաչէ. նոյնպէս և որ առնու ցորեան՝ փո՛խ
5 ամսրանի ։ * Ջո՛ւր՝ խո՛ր է խորհուրդ սրտի առն. և
6 այր իմաստուն քամէ զնա ։ * Մե̅ծ է մարդ և պատ-
ուական՝ ա՛յր ողորմած. բայց զայր հաւատարիմ դժո՛ւ-
7 է գտանել ։ * Որ շրջի անարատ յարդարութե̅, երանե-
8 լի̅ որդիս թողու զկնի իւր ։ * Յորժամ թագաւոր ար-
դար նստիցի յաթոռ. ոչ դառնայցէ ընդդէմ աչաց նր̅
9 ա̅մ չարագործ ։ * Ո՞վ պարծեսցի սիրտ սուրբ ունել.
կամ ո՞վ համարձակիցի՝ եթէ սուրբ իցէ 'ի մեղաց ։
10 * Կշիռ մեծ և փոքր, և չա՛փ կրկին պի̅ղծ են առաջի ա̅յ
երկոքեան. և խափանեսցին նոքա, և որ առնենն զնս̅.
11 նա և 'ի գնացս իսկ իւր խափանեսցի այր ։ * Երիտա-
սարդ որ 'ի սրբութե̅ է՝ ուղի՛ղ են ճանապարհք նորա ։
12 * Ո՛ւնկն լսէ և ա՛կն տեսանէ. տ̅ն գործուած են երկո-
13 քեան ։ * Մի՛ սիրեր զչա՛ր խօսել՝ զի մի̅ սատակեսցիս.
14 բա՛ց զաչս քո, և յագեա՛ց հացիւ ։ * Զչարն չա՛ր ասէ՝
որոյ զնոյն ստացեալ ունիցի. և մատուցեալ յառաջ ա-
15 պա նովիմբ պարծի ։ * Է՛ ոսկի և բազմութի̅ անդոց.
16 և անօթ պատուական՝ շրթունք գիտութե̅ ։ * Զերծ
զհանդերձ նր̅ զի երաշխաւոր եղև օտարի. և 'ի հեւրու-
թե̅

զասրտի ո՞վ համբերեսցէ ։ (17) Ոմանք. Յորժամ սկսա-
նիցի ։ (18) Ոմանք. Զհկ̅կութիւս դադարեցուցանէ լռու
լուռն ։ (19) Ոմանք. Իբրև զքաղաք ամուր և բարձր. և
հզօր է իբրև զհաստատեալ թագաւորութի̅ ։ (20) Ոմանք.
Շրթանց իւրոց լցցի ։ (21) Ոսկան. Եւ կեանք 'ի ձեռն
լեզուի ։ (22) Այլք. Որ հանէ զկին բարի՝ հանէ զբարիս ։
ԳԼ. ԺԹ. (2) Ոմանք. Սակայն անգիտութի̅.. չէ բար-
ւոք ։ Իսկ Ոսկան. ոչ է բարի ։ (3) Ոմանք. Եւ զա̅ծ պատ-
ճառս դնէ սրտի իւրոյ ։ (4) Ոմանք. Իսկ աղքատն...
բարեկամէն քակի ։ (5) Ոսկան. Պատժոյ՝ ոչ եղիցի ։
(5) Ոմանք. Եւ որ բամբասէ անիրաւութ̅ ոչ զերծցի ։
(6) Ոմանք. Նախատ լինի ։ (7) Ոմանք. Եւ 'ի սիրոյն ։
Հանճար բարի մերձենայ յայնոսիկ որք գիտենն զնա.
և այր... Որ բազում չարիս առնէ՝ կատարէ զչարու-
թի̅... որ ոչ իւր իցեն ։ (8) Ոմանք. Սիրէ զանձն իւր ։
(9) Ոմանք. Զչարութի̅՝ կորիցէ 'ի նմանէ ։ (10) Ոմանք.
Հպարտութ̅ բռնանալ ։ (11) Ոմանք. Նորա գեր 'ի վե-
րոյ անօրինաց ։ (13) Ոմանք. Եւ ոչ են... 'ի վարձուց
վարձկաց ։ (15) Ոմանք. Եւ անձն գործատեաց ։ (16) Ո-
մանք. Պահէ զանձն. և որ արհամարհէ զճանապարհս ։

(17) Օրինակ մի. Որ ողորմի աղքատաց... հատուսցի
նմա ։ (18) Ոսկան. Եւ 'ի թշնամանս նր̅ մի ։ (19) Ոսկան.
Այր չարաբարոյ ։ (20) Ոսկան յաւելու. Հօր քո. և ըն-
կալ զխրատութ̅. զի իմաս" ։ (22) Ոմանք. Պտուղ առն ողոր-
մութե̅ ։ (23) Ոսկան. 'Ի տեղիս ուր լինիցի այցելութ̅ ։
(24) Ոմանք. 'Ի ծոց իւր տարապարտուց ։ (26) Ոմանք.
Զհայր և 'ի բաց մերժէ զմայր իւր, ամօթ կրեսցէ ։
(28) Ոմանք. Թշնամանս առնէ իրաւանց ։
ԳԼ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ ա̅մ որ հաղորդի նմ̅ չէ իմաս-
տուն ։ (2) Ոմանք. Թագաւորի 'ի սրտմտութե̅ առիւ-
ծու ։ (3) Ոսկան. Ընդ այնպիսին շաղախի ։ (4) Ոսկան.
Ցորեան փոխ յամօրայնի ։ (5) Ոմանք. Խորհուրդ 'ի
սրտի... քամեսցէ զնա ։ (7) Ոմանք. Երանելիս թողցէ
զորդիս իւր ։ (8) Ոմանք. Ոչ կայ ընդդէմ առաջի ա-
չաց նորա ա̅մ ։ (9) Ոմանք. Ո՞վ ոք պարծի" ։ (11) Ոմանք.
Ճանապարհք իւր ։ (12) Ոմանք. Տ̅ն գործած են եր-
կոքին ։ (13) Ոմանք. Մի՛ սիրեր զչարախօսել, զի մի̅ մեռ-
ցիս ։ (14) Ոմանք. Զչարն ատեցեալ չար ասէ... ստա-
ցեալ իցէ.. նովիմբ պարծեսցի ։ (15) Ոմանք. Եւ բազ-
մութե̅ անդրաանաց ։ (16) Ոմանք. Գրաւէ զնա ։

թէ գրաւեաց զնա ։ * Քաղցրացեալ առն հաց սուտ , 17
և լցցի բերան նր̅ կոպճով ։ * Խորհուրդք մտօք պատրաստեսցին , 18
և պատերազմ իմաստութբ̅ մղեսցի ։ * Որ 19
յայտնէ զխորհուրդս՝ գնայ նենգութբ̅ ։ և ընդ պատրողին
շրթամբք իւրովք՝ մի խառնակեսցիս ։ * Որ հայհոյէ 20
զհայր կամ զմայր՝ շիջցի լոյս նր̅ ։ և բիբք աչաց նր̅
զխաւար տեսցեն ։ * Մասն փութացեալ յառաջնումն , 21
'ի վախճանի ոչ օրհնեսցի ։ * Մի ասիցես թէ առից 22
վրէժ 'ի թշնամւոյն ։ այլ համբեր տն̅ , զի քեզ օգնական
լիցի ։ * Պիղծ է առաջի տն̅՝ չափ կրկին ։ և կշիռ նենգութ̅ 23
ոչ է բարւոք առաջի նր̅ ։ * 'Ի տնէ̅ ուղղին գնացք 24
առն ։ և մահկանացուն՝ զիարդ խելամուտ լիցի ճանապարհաց
իւրոց ։ * Որոգայթ է առն վաղվաղել և յիւրոց 25
ընչից խոստանալ ։ թերևս յետ ուխտելոյն զղջումն
լինիցի ։ * Ցրումն ամպարշտաց՝ թագաւոր իմաստուն · 26
և արկանէ զնոքօք անիւ ։ * Լոյս տն̅ շունչ մարդկան , 27
և որ քննէ զշտեմարանս սրտի ։ * Ողորմութի և ճշմարտութի 28
պահապան թագաւորի · և պատեսցեն արքայութբ̅
զաթոռ նր̅ ։ * Զարդ երիտասարդաց իմաստութի · 29
և փառք ծերոց ալիք ։ * Վէրք և հարուածք պատահեն 30
չարաց · և տանջանք 'ի շտեմարանս որովայնի ։

ԳԼ. ԻԱ.

Որպէս սահանք ջրոց · նոյնպէս սիրտ թագաւորի 'ի 1
ձեռս այ̅ · ընդ որ կոյս կամի հայեցուցանել՝ դարձուցէ
զնա ։ * Ամենայն այր երևի անձին իւրում՝ արդար · 2
բայց ուղղէ զսիրտս տր̅ ։ * Գործել զարդարութի 3
և խօսել զճշմարտութի , հաճոյ է առաջի այ̅ քան
զարեան զոհից ։ * Մեծամիտ է 'ի թշնամանս այր խրոխտ · 4
լամպար ամպարշտաց՝ մեղք ։ * Խորհուրդ 5
համառօտ՝ սակայն յառաւելութի · և ամ̅ վաղվաղուկ՝
սակայն 'ի նուազութի ։ * Որ կուտէ զգանձս ստուե̅ լեզուի՝ 6
զհետ երթայ ունայնից · և հասանէ յորոգայթս
մահու ։ * Սատակումն ամպարշտաց հասցէ , զի ոչ կամին 7
առնել զիրաւունս ։ * Առ խոտորեալս՝ խոտորեալ 8
ճանապարհ առաքէ ած̅ · զի սուրբ և ուղիղ են գործք
նր̅ ։ * Լաւ է բնակել առ անկեան 'ի ներքոյ օդոյ , քան 9
'ի ծածկեալս անիրաւութբ̅ , և 'ի տան խառնակութե̅ ։
* Անձն ամպարշտի ցանկայ չարեաց · և ոչ գտցէ յումեքէ 10
ողորմութի ։ * 'Ի տուժել անխրատի՝ խորագիտագոյն 11
ևս լինի անմեղն ։ առ իմաստութե̅ հանճարեղն
ընդունի զգիտութի ։ * 'Ի միտ առնու արդար զսիրտ 12
ամպարշտաց · և սպականէն զամպարիշտս չարիք ։ * Որ 13
խնու զլսելիս իւր զի մի լուիցէ տկարաց · և նա կարդասցէ
առ տր̅ , և ոչ լուիցէ նմա ։ * Տուրք գաղտնիք՝ 14
դարձուցանեն զբարկութի · իսկ որ խնայէ 'ի տուրս՝
սաստիկ բարկութի յարուցանէ ։ * Ուրախութի արդարոց 15
առնել զիրաւունս · և սուրբ՝ պիղծ թուի չարագործաց ։
* Այր մոլորեալ 'ի ճանապարհէ արդարութե̅՝ 16
'ի ժողովս հսկայից հանգիցէ ։ * Այր կարօտեալ սիրէ 17
զուրախութի ։ որ սիրէ զգինի և զձէթ 'ի մեծութի ։
* Ջնջան լինի արդարոյն անօրէնն · և ուղղոց որ անցանեն 18

19 զուխտիւ ։ * Լաւ իցէ բնակել յանապատի՝ քան
20 ընդ կնոջ անզգամի լեզուանւոյ և բարկացողի ։ * Գանձ
ցանկալի հանգիցէ 'ի բերան իմաստնոյ · այրք անզգամք
21 կլցեն զնա ։ * Ճանապարհք արդարութե̅ և ողորմածութե̅
22 գտցէ զկեանս , և զարդարութի և զփառս ։ * 'Ի
վր̅ ամուր քաղաքաց եհաս իմաստութի · և քակեաց
23 զամուրս յորս յուսացեալ էին ամպարիշտք ։ * Որ պահէ
զբերան իւր և զլեզու՝ պահէ 'ի նեղութէ̅ զանձն իւր ։
24 * Խիստն՝ և յանդուգն՝ և հպարտն՝ ժանտ կոչին · և
25 որ պահէ ոխս անօրէն է ։ * Ցանկութիք սպանանեն
26 զվատ , զի ոչ յօժարեն ձեռք նր̅ գործել ինչ ։ * Ամպարիշտ
ցանկանայ զամ̅ աւուրս ցանկութե̅ չարեաց · իսկ
27 արդարն ողորմի և տայ առանց խնայելոյ ։ * Պատարագ
ամպարշտաց պիղծ են առաջի տն̅ · քանզի անօրէնութբ̅
28 իսկ մատուցանեն զնս̅ ։ * Վկայ սուտ՝ կորիցէ
29 · այր հլու՝ զգուշութբ̅ խօսեսցի ։ * Այր ամպարիշտ
յանդգնութբ̅ հարկանի 'ի դիմի · իսկ ուղիղն ինքնին
30 իմանայ զճանապարհս իւր ։ * Ո՛չ է մարդոյ իմաստութի
31 ոչ արութի , և ոչ խորհուրդ առ ած̅ ։ * Երիվար
պատրաստի յաւուր պատերազմի · բայց 'ի տնէ̅ է
օգնականութի ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Լաւ է անուն բարի քան զմեծութի բազում · և քան
2 զարծաթ և զոսկի շնորհ բարիք ։ * Մեծատուն և
աղքատ միմեանց պատահեցին · երկոցունց այցելու
3 առնէ տր̅ ։ * Խորագէտ տեսեալ զչարագործն պատժեալ՝
հաստատութբ̅ խրատէ զանձն · և անմտաց անցեալ
4 առ նոքօք վնասեցան ։ * Սկիզբն իմաստութե̅ երկիւղ
5 տն̅ · և մեծութի և փառք՝ և կեանք ։ * Տատասկ
և որոգայթ՝ 'ի ճանապարհս թիւրաց , իսկ որ զգուշ
6 կայ անձին իւրում՝ մերժեսցի 'ի նցէ ։ * Նորոգումն
երիտասարդի ըս̅ ճանապարհաց իւրոց · նա՝ և յորժամ
7 ծերասցի՝ ոչ մերժեսցի 'ի նոցանէ ։ * Աղքատք տիրեսցեն
մեծատանց , և ծառայք տերանց իւրեանց փոխ
8 տայցեն ։ * Որ սերմանէ զանզգամութի հնձեսցէ զչարիս ,
և զհարուածս գործոց իւրոց բովանդակեսցէ ։
9 * Զայր զուարթ և զտուող՝ սիրէ ած̅ ։ որ ողորմի տնանկի՝
ինքն կերակրեսցի , զի յիւրմէ հացէ ետ տնանկի ։
Զյաղթութի և զպատիւ ստանայ որ տայ կաշառ ,
10 բայց զոգիս առողացն սպանանէ ։ * Հա՛ն զժանտն յատենէ՝
և ելցէ ընդ նմա և հակառակութի · զի յորժամ
11 նստիցի յատենի զամենեսեան անարգէ ։ * Սիրէ տր̅
զսիրտ սուրբ , և ընդունելի են նմա ամ̅ անարատք ։
12 Շրթամբք հովուէ թագաւոր · * և աչք տն̅ պահեն ըղհանճար
13 · և անգոսնէ զբանս անօրէն ։ * Պատճառս դնէ
վատ և ասէ՝ առեւծ ունի զճանապարհս , և զանցս հրապարակաց
14 սպանողք ։ * Գուբ խոր է բերան անօրինի ,
և ատեցեալն 'ի տնէ̅ անկցի 'ի նա ։ Են ճանապարհք չարք՝
առաջի առն , և ոչ սիրէ դառնալ 'ի նցնէ · բայց դառնալ
15 պարտ է 'ի թեւր և 'ի չար ճանապարհէ ։ * Անմտութի
բորբոքեալ 'ի սիրտ երիտասարդի · գաւազան
և

---

(20) Ոմանք · Եւ բիբք աչաց նորա խաւարեսցին ։ (21) Ոմանք · փութացեալ յառաջինն ։ (23) Ոմանք · Եւ կշիռք նենգութե̅ ոչ են ։ (25) Ոմանք · Եւ յիւրոց ընչից նուիրել ։ քանզի յետ ուխտելոյն զղջումն լինի ։ (26) Ոմանք · Եւ արկանէ 'ի վր̅ նց̅ անիւ ։

Գլ. ԻԱ. (1) Ոմանք · Դարձուցանէ զնա ։ (3) Ոմանք · Առաջի տն̅ առաւել քան ։ (5) Ոմանք · Սակայն յարդարութի , և ամ̅ ։ (6) Ոմանք · Որ ժողովէ զգանձս ստ″ · · և անկանի յորոգայթս մա″ ։ (7) Ոմանք · Վս̅ զի ոչ կամին առնել զարդարութի ։ (7) Յօրինակին · Առնուլ զիրաւունս ։ (8) Ոմանք · Քանզի սուրբ և ու″ ։ (10) Այլք · Ցանկանայ չարեաց ։ (11) Ոմանք · Եւ իմաստութբ̅ հանճա″ ։ (12) Ոմանք · Եւ սպականին ամբարիշտք չարեօք ։ (13) Ոմանք · Զի մի լսիցէ տկարին ։ (14) Ոմանք · Իսկ որ անխայէ 'ի ։ (15) Ոսկան · Ուրախութի արդարոյ է ։ (16) Ոմանք · Հսկայից դադարեսցէ ։ (17) Ոսկան · Եւ զձէթ 'ի մեծութե̅ ։ (18) Ոմանք · Արդարոց անօրէն ։ (19) Ոմանք · Լաւ է բնակել ։ (20) Ոմանք · Հանգիցէ 'ի սիրտ իմաստնոյ և այրք ։ (21) Ոմանք · Զկեանս , և զողորմութի և զփա″ ։ (22) Ոմանք · Եհաս իմաստունն , և քակեաց զամրութիւն յոր յու″ ։ (24) Ոմանք · Եւ որ ոխակալ է , անօրէն է ։ (26) Ոմանք · Ցանկայ զամ̅ օր 'ի ցանկութիս չար″ · · · ողորմի և գթայ ։ (27) Ոմանք · Պատարագք ամպարշ″ ։ (28) Ոմանք · Եւ այր հլու ։ (29) Ոմանք · Ուղիղն ինքն իմանայ ։

Գլ. ԻԲ. (2) Ոմանք · Պատահեցին · Լօմ , պատահեցին · և երկո ։ (5) Ոմանք · Տատասկք և որոգայթք 'ի ճանապարհս թեւրս · և որ պահէ զանձն իւր հեռի լիցի 'ի նցէ ։ (6) Ոմանք · Նորոգութի երիտա″ ։ (7) Ոմանք · Աղքատք տիրիցեն ։ (9) Ոմանք · Քանզի յիւրմէ հացէ ետ աղքատին · · · որ տայ զկաշառ · բայց սակայն զոգիս ։ (10) Ոմանք · Ընդ նմա հակա″ · · · նստիցի ընդ աթոռակիցսն զամ̅սին ։ (12) Ոմանք · Եւ անարգէ զբանս անօ″ ։ (13) Ոմանք · Հրապարակաց սպանանողք ։ (14) Ոսկան · Անկցի 'ի նոյն ։ (15) Ոմանք · 'Ի սրտի երիտասարդի · գա″ ։

և խրատ հեռի է 'ի նմանէ: * Որ զրպարտէ զաղքատ՝ 16
բազում առնէ իւր չարիս. և որ տայ մեծատան կարօտութք:
* Բանից իմաստնոց մատո զունկն քո, և լուր 17
բանից իմոց. և հաստատեա զսիրտ քո՝ * զի գիտասցես 18
զնս̄՝ թէ բարի են: և եթէ արկցես զնս̄ 'ի սրտի քում.
և զուարճասցի միանգամայն 'ի շրթունս քո: * Զի և 19
զեկցի յոյս քո 'ի տր̄. և ցուցցէ քեզ զճանապարհս իւր:
* Եւ դու գրեա զնոսա յանձին քում երեքկին. 'ի խորհուրդս, 20
և 'ի գիտութի, և 'ի հանճար: * Ահաւասիկ 21
ուսուցանեմ քեզ զբանս ճշմարիտս և զգիտուէ. հնազանդ
լինել պատասխանի տալոյ զբանս ճշմարտուէ
որոց մատչիցին առ քեզ: * Մի բռնի լինիցիս տնանկի, 22
քանզի աղքատ է. և մի անարգիցես զտնանկն 'ի
դրունս. * զի տր̄ դատի զդատաստանս նր̄, և փրկեսցէ 23
անկապուտ զանձն քո: * Մի լինիր ընկեր առն 24
բարկացողի, և ընդ բարեկամի զայրացողի մի բնակեր:
* զուցէ ուսանիցիս զճանապարհս նր̄. և առնուցուս 25
խեղդ ընդ անձն քո: * Մի տար զանձն քո յերաշխաւորութի 26
ակն առեալ երեսաց: * զի թէ ոչ ունիցիս 27
ուստի հատուցանիցես՝ և առնուցուն զանկողինս որ ը̄
կողիւք քովք կայցեն: * Մի փոխեր զսահմանս յաւիտենականս 28
զոր եդին հարք քո: * Զայր շոյտ և զգոյշ 29
'ի գործ իւր՝ թագաւորաց առաջի պարտ է կայուցանել.
և ոչ կացուցանել առաջի արանց խօթասրտաց:

ԳԼ. ԻԳ.

Յորժամ նստիցիս յընթրիս ուտել 'ի սեղան հզօրաց. 1
իմանալով իմասջիր որինչ առաջի դնիցի, և ապա
մխեսջիր զձեռն քո: * Գիտասջիր թէ այնպիսի ինչ 2
և քեզ պարտ է պատրաստել: ապա թէ ագահագոյն
իցես, * մի ցանկանայցես խորտկաց նր̄. զի այն իսկ 3
կցեալ երթայ զկենացն ստութէ: * Մի ձգտիր՝ եթէ 4
տնանկ իցես՝ ընդ մեծատան, այլ քո իմաստութբ̄դ
մերժեա 'ի նմանէ: * Եթէ հաստատեսցես զերեսս քո 5
'ի վ̄ր նր̄, ոչ ուրեք երևի. զի հանդերձեալ է նր̄ իւր
թևս ո̄պ զարծուոյ. և դառնայ 'ի տուն նահապետի իւրոյ:
* Մի ուտեր հաց ընդ առն չարական. և մի ցանկանար 6
կերակրոյ նր̄: * զոր օրինակ թէ մազ ոք կլանէ՝ 7
այնպէս ուտէ և ըմպէ: * Մի մուծանիցես զնա առ 8
քեզ, և մի ուտիցես զհաց քո ընդ նմա, զի նողկացուցանէ
զնա. և ապականէ զբանս քո բարիս: * Յականջս 9
անզգամի ամենևին մի խօսիր. զի մի անգոսնեսցէ զիմաստուն
բանս քո: * Մի փոխեր զսահմանս յաւիտենականս. 10
և 'ի ստացուածս որբոց մի մտանիցես: * զի 11
որ փրկէն զնս̄ տր̄ հզօր է. և դատի զդատաստանս նց̄
ընդ քեզ: * Տուր 'ի խրատ զսիրտ քո. և զլսելիս քո 12
պատրաստեա բանից իմաստուէ: * Մի խնայեր խրատել 13
զտղայ զի թէ հարկանիցես զնա գաւազանաւ՝ ոչ մեռանի:
14 * դու հարկանես զնա գաւազանաւ, բայց զանձն
15 նր̄ փրկես 'ի մահուանէ: * Որդեակ՝ եթէ իմաստուն
16 լինիցի սիրտ քո, ուրախ արասցես և զիմ սիրտս: * Եւ
եթէ ընդելուզցես զշրթունս քո ը̄ շրթունս իմ, միայն
17 թէ ուղիղ իցես: * Մի նախանձիցի սիրտ քո ընդ մեղաւորս.
այլ յերկեւղ տն̄ կանխեսջիր զօրհանապազ:
18 * զի եթէ պահեսցես զնա, եղիցի զաւակ քեզ. և յոյս
19 քո մի մերժեսցի: * Լուր որդեակ՝ և լեր իմաստուն.
20 և ուղղեա զխորհուրդս սրտի քոյ: * Մի լինիր արբեցող.
և մի նախանձիր ընդ հանդանակօղս մսոյ վաճառաց:
21 * Զի ամ̄ արբեցող և բոզանոցն աղքատասցի:
22 և զգեցցի պատառատունս ամ̄ քնեալ: * Լուր որդեակ՝
հօրն որ ծնաւ զքեզ. և մի արհամարհեր զծերութի մօր
23 քոյ: * Զճշմարտութի ստացիր. և մի թողուր զիմաստութի՝
24 և զխրատ՝ և զհանճար: * Բարւոք սնուցանէ
հայր արդար. և 'ի վ̄ր որդւոյ իմաստնոյ ուրախ լինի
25 սիրտ նր̄: * Ուրախ լիցին հայր և մայր քո 'ի քեզ. և
26 խնդասցէ որ ծնաւն զքեզ: * Տուր ցիս որդեակ զսիրտ
27 քո. և աչք քո ճանապարհաց իմոց պահեսցեն: * Կարաս՝
28 ծակ է տուն օտար. և ջրհոր նեղ օտարոտին: * Զի
այնպիսին վաղվաղակի սատակեսցի. և ամ̄ անօրէն սպառեսցի:
29 * Ո՞ւմ է վայ. ո՞ւմ խռովութիւնք. ո՞ւմ են դատաստանք.
ո՞ւմ գժընդակութիւնք և վարանք. ո՞ւմ են
ջախջախմունք տարապարտուց. ո՞յր են կապուտակ ականունք:
30 * Ոչ ապաքէն այնոցիկ՝ որ յամենան 'ի գինւոջ.
31 և դիտեն ուր գինարբուք լինիցին: * Մի արբենայք
գինեաւ. այլ խօսեցարուք ընդ մարդս արդարս, և խօսեցարուք
ընդ միմեանս 'ի հրապարակս: Ապա թէ 'ի
տաշտս և 'ի բաժակս արձակիցես զաչս քո, յետոյ շրջիցիս
32 մերկագոյն ես քան զանդաստան: * Եւ 'ի վախճանի
իբրև զօձահար տարածիցիս, և իբրև իժի թոյնք
33 սփռեսցին: * Աչք քո իբրև տեսանիցեն զկին օտար,
34 բերան քո յայնժամ խօսիցի զթեւրս: * և անկեալ դնիցիս
'ի սիրտ ծովու՝ և իբրև զնաւավար 'ի մէջ բազում
35 մրրկի: * Եւ ասիցես՝ թէ հարկանէին զիս՝ և ինձ ոչ
ցաւէր. այպն առնէին զիս՝ և ոչ գիտէի: Ե՞րբ լիցի առաւօտ՝
զի եկեալ խնդրեցից ընդ որում շրջիցիմ:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Որդեակ իմ՝ մի նախանձիր ընդ չարս. և մի ցանկանայցես
2 կալ ընդ նս̄: * զի ստութի խորհի սիրտ
3 նց̄, և ցաւս խօսին շրթունք նց̄: * Իմաստութբ̄ շինի
4 տուն, և հանճարով կանգնի: * և խորհրդով լնուն շտեմարանք
5 ամ̄ մեծուբ̄ պատուականաւ և բարեօք: * Լա՛ւ
է իմաստուն քան զհզօր, և հանճարեղ՝ քան զայն որ անիցի
6 դաստակերտս մեծամեծս: * Առաջնորդութբ̄ մղի
պա_

---

(16) Ոմանք. Բազում առնէ անձին իւրում չարիս. և տայ մեծա'': (17) Ոմանք. Եւ լուր զբանս իմ. և հաս'': (18) Ոմանք. Զի ծանիցես զնս̄ թէ.. զնս̄ 'ի սիրտ քո, զուարճասցին միանգամայն 'ի շրթունս: (19) Ոմանք. Եւ ծանուսցէ քեզ զճ̄նպ̄րհս: (20) Ոմանք. Եւ դու գրեսցես զնս̄ երեքկին..'ի խորհուրդ.. և 'ի հանճար, և յընդարձակութի սրտի քո: (21) Ոմանք. Ահա ուսուցանեմ քեզ զբան ճշմարիտ. և զգիտութի բարի լսել. պիտի տալ քեզ զբանս ճշմարտուէ այնոցիկ որ վիճիցին ը̄ քեզ: (22) Ոմանք. Մի հարստահարեր զտնանկն. վ̄ս զի աղքատ է. և մի անարգեր զտկարն 'ի դրունս: (23) Ոսկան. Զանձն նր̄: (25) Ոմանք. Զի գուցէ ուսա''.. խեղդ ը̄ անձին քում: (29) Ոմանք. Եւ ոչ առաջի արանց խօթս'': ԳԼ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Յորժամ նստցիս ընթրիս ու'': (3) Ոմանք. Վ̄ս զի այնոքիկ կցեալ են 'ի կենաց ստուէ: (4) Ոմանք. Մի ձկտիր թէ աղքատ ես ընդ մեծատան. այլ քո իմաստութբ̄դ հրաժարեա 'ի նմանէ: (5) Ոմանք. Զի եթէ հաստատեսցես զակն քո 'ի.. թևս իբրև արծուոյ..'ի տուն վերակացուին իւրոյ: (6) Ոսկան. Ընդ առն չարականի, և մի ցանկար կերակրոց նր̄: (7) Ոմանք. Զի զորօրինակ եթէ ոք մազ կլանիցէ: (8) Ոմանք. Մի մերձեցուսցես զնա, և կերիցես զհացն քո ընդ նմա. քանզի զարշեցուցանէ զնա: (9) Ոմանք. Զի մի երբէք անգոսնես'': (13) Ոմանք. Մի խնայեր խրատել: (14) Ոմանք. Քանզի դու հարկանես: (16) Ոսկան. Ընդելուզեսցես զշր''. ուղիղ իցեն: (17) Ոմանք. Մի նախանձեսցի.. ընդ մեղաւորաց: (18) Ոսկան. Եւ լոյս քո մի մեր'': (19) Ոմանք. Եւ ուղղեսցես զխոր'': (20) Ոմանք. Եւ մի ձկտիր ընդ հանկանակօղս մսոյ և վաճա'': (21) Ոմանք. Քանզի ամ̄ արբեցող և բոզանոց աղ''... պատառատուն ամ̄: (22) Ոսկան. Հօր քո որ ծնաւ: (24) Ոմանք. Ուրախ լինի անձն նր̄: (25) Ոմանք. Ուրախ լինին հայր և: (29) Ոմանք. Ո՞ւմ դատաստանք. ո՞ւմ վէրք տարապարտուց: (30) Ոսկան. Որք յամենան 'ի գինի''. և ոյք գիտեն: (31) Ոմանք. Գինւով.. և 'ի բաժակս արկանիցես զաչս.. մերկագոյն քան զանդաստան: (32) Բզ̄մք. Տարածանիցիս: (33) Ոմանք. Իբրև տեսանիցեն զկին օտ''.. խօսեսցի զթեւրս: (34) Ոմանք. Դնիցիս իբրև 'ի սիրտ ծովու... և իբրև զնաւուղիղ 'ի բազում ալէկոծութիս: Այլ ոմանք. Եւ անկեալ լինիցիս իբրև զսիրտ ծո'': (35) Ոմանք. Եւ ասասցես. հարկա''... և ես ոչ գիտէի. երբ լինիցի առաւօտ... ընդ որում շրջեցայց: ԳԼ. ԻԴ. (1) Ոմանք. Եւ մի ցանկասցիս լինել ընդ նս̄: (6) Ոմանք. Խոհական սրտի:

պատերազմ, և օգնականութիւն խորհրդական սրտի :
* Իմաստութիւն և խորհուրդ բարեաց 'ի դրունս իմաստ- 7
նոց : * Իմաստունք ոչ խոտորին 'ի բերանոյ տն · այլ խոր- 8
հին 'ի ժողովս իւրեանց : * Անխրատից պատահէ մահ · 9
և մեռանի անզգամ 'ի մեղս : Պղծութի զայր ժանտա-
գործ աղտեղի առնէ յաւուր չարի · * և յաւուր նեղու- 10
թեն՝ մինչև սատակեսցի : * Փրկեա՛ զորս 'ի մահ տանին , 11
և գնեա՛ զմահապարտս՝ և մի խնայեր : * Ապա թէ ա- 12
սիցես , թէ ոչ ճանաչեմ զնա՝ և ոչ նա զիս ճանաչէ , գի-
տասջի՛ր զի տր զսիրտս ամենեցուն ճանաչէ · և որ ստեղծ
զշունչ ամենեցուն նա գիտէ զամ , և հատուցանէ իւ-
րաքանչիւր ըստ գործս իւր : * Կե՛ր մեղր որդեակ զի բա- 13
րի է · և խորիսխ՝ զի քաղցրասցի կոկորդ քո : * Նոյն- 14
պէս եղիցի հանճար իմաստութե յանձին քում : Զի
եթէ զայն գտանիցես՝ եղիցի բարեաւ վախճան քո · և
յոյս քո մի պակասեսցէ : * Մի մատուցաներ զամպա- 15
րիշտն յարօտս արդարոց · և մի խաբիր լրուէք որովայ-
նի : * Զի եթէ եւթն անգամ անկանիցի արդարն՝ կանգ- 16
նեսցի · իսկ ամպարիշտք տկարասցին 'ի չարիս : * Եթէ 17
կործանեսցի թշնամին քո՝ մի ոտն հարկաներ · և 'ի գայ-
թագղելն նր մի հպարտանար : * Զի մի հայեսցի տր , 18
և ոչ հաճեսցի ընդ այն · և դարձուսցէ զբարկութի իւր
'ի նմանէ : * Մի խնդար ը չարագործս , և մի նախան- 19
ձիր ը մեղաւորս : * զի ոչ լինիցի զաւակ չարաց · ճրագ 20
ամպարշտաց շիջցի : * Երկի՛ր յայ որդեակ՝ և 'ի թագա- 21
ւորէ · և 'ի միոջէ 'ինոցանէ մի ապստամբիցես : * Զի՝ 22
յանկարծակի պահանջիցեն զամպարիշտս · և զպատու-
հաս երկոցունց ո՞վ ծանիցէ :
* Որդի որ զգուշանայ բանից՝ եղիցի արտաքոյ կորս- 1
տեան · զի ընդունելով ընկալաւ զնա : * Մի ինչ ստու- 2
թի ասասցի 'ի լեզուէ թագաւորի · և ոչ ելցէ խաբէու-
թի 'ի լեզուէ նր : * Սուսեր սուր է լեզու թագաւո- 3
րի , և ոչ մարմնեղէն · և որ նմա մատնեսցի՝ խորտակի :
* Զի եթէ սրեսցի բարկութի նր՝ յօդիւք հանդերձ 4
սատակեսցէ զմարդիկ , և զոսկերս արանց կերիցէ՝ և
այրեսցէ իբրև զբոց · և իբրև զպէշ եղիցի 'ի բոյնս ար-
ծուեաց : * Յիմոց բանից երկի՛ր որդեակ · և յորժամ 5
ընկալցիս զնն՝ ապաշաւեսջիր :

ԳԼ. Լ.

Այս ասէ այր ցհաւատացեալս այ · եթէ լուռ ե- 1
ղէց՝ զի անմտագոյն եմ քան զամենայն մարդիկ ·
* և իմաստութի մարդոյ ոչ գոյ յիս : * Ած ուսոյց ինձ 2
իմաստութի · և գիտութի սրբոց խելամուտ եղէ , և ճա- 3
նաչեմ զսրբութիւնս : * Ո՞վ ել յերկինս՝ և էջ · ո՞վ ժողո- 4
վեաց զհողմս 'ի գոգ իւր · ո՞վ ամփոփեաց զջուրս 'ի
ձորձս իւր · ո՞վ կալաւ զծագս երկրի : Զի՞նչ անուն է
նր · կամ զի՞նչ անուն որդւոյ նր · զի գիտասցես * Թէ 5
ամ բանք այ ընտրեալք են , և վերակացու է նա եր-
6 կիւղածաց իւրոց : * Մի յաւելուցուս 'ի բանս նր՝ զի
7 մի յանդիմանեսցէ զքեզ , և սուտ լինիցիս : * Երկո՛ւս
իրս խնդրեմ 'ի քէն , մի հաներ յինէն զշնորհս մինչև
8 մեռեալ իցեմ : * Զբան զուր և սուտ՝ հեռի՛ արա յինէն :
Մեծութի և տնանկութի մի տար ինձ · այլ կշռեա՛ ինձ
9 զարժանն բաւականութ : * Զի մի մեծացայց՝ և ստե-
ցից · և ասիցեմ , թէ ո՞վ տեսանիցէ զիս · կամ աղքա-
տացայց և գողացայց , և երդուայց յանուն այ իմոյ :
10 * Մի մատներ զծառայ 'ի ձեռս տեառն իւրոյ · զի մի
11 երբէք անիծանիցէ զքեզ՝ և ապականիցիս : * Ծնունդ
չար՝ զհայր իւր անիծանէ , և զմայր իւր ոչ օրհնէ :
12 * Ծնունդ չար՝ առ արդարս ունի զանձն իւր · և զելս
13 անձին իւրոյ ոչ լուացաւ : * Ծնունդ չար՝ ամբարտա-
ւան աչս ունի · և յարտեւանունս իւր հպարտանայ :
14 * Ծնունդ չար՝ իբրև զսուսեր ունի զատամունս իւր ·
և զժանիս իւր իբրև զկտրոցս : մաշե՛լ և ուտել զխո-
նարհս երկրի , և զտնանկս 'ի մարդկանէ :

ԳԼ. ԻԴ.

23 Այս ասեմ ձեզ իմաստնոցդ՝ խելամուտ լինել իրա-
ւանց մի ամաչէք : ակն առնուլ 'ի դատաստանի
24 չէ բարւոք : * Որ ասէ զամպարիշտն թէ արդար է՝ ա-
25 նիծեալ 'ի ժողովրդոց լիցի , և ատելի յազգաց : * Իսկ
որ յանդիմանեն , նոքա լաւք երևեսցին , և 'ի վր նց ե-
26 կեսցէ օրհնութի բարեաց : * Շրթունք սիրեսցեն զպա-
տասխանիս բանից բարեաց · և որ պատասխանի տայ
բանս գիմադարձութե , պատրաստէ անձին իւրում
27 բանս հեռանալոյ : * Պատրաստեա՛ յելս զգործս քո ·
և պատրաստեա՛ 'ի դաստակերտս քո , և գնա՛ դու զկնի
28 իմ · և շինեսցես վերստին զտուն քո : * Մի լինիր վկայ
29 սուտ՝ ընկերի քում · և մի լայնիր շրթամբք քովք : * Մի
ասեր՝ թէ որպէս նա ընդ իս գնաց , և ես ընդ նմա գնա-
30 ցից · հատուցից նմա՝ ոճ և զրկեաց զիս : * Իբրև անդ-
31 մի այր անզգամ , և իբրև այգի այր պակասամիտ · * և
եթէ թողուս զնա՝ խոպանանայ և մոլախոտէ ամենևին
32 և լքանի · և քարինք որմոց նր յատակին : * յետոյ ասի-
ցէ՝ թէ զղջացայ ես , հայեցայ և ընտրեցի զխրատ : Մին-
չև յե՞րբ անկեալ դնիս ո՞վ վատ · երբ 'ի քնոյ զարթի-
33 ցես : * Սակաւիկ ինչ ննջիցես · սակաւիկ ինչ նիրհիցես ·
սակաւիկ ինչ դադարիցես · սակաւիկ ինչ ընդգրկիցես
զձեռն քո 'ի վր լանջաց քոց : Եթէ զայդ առնիցես ,
34 * եկեսցէ իբրև զկարապետ աղքատութի քո · և կարօ-
տութի քո իբրև զարագիւն սուրհանդակ :

ԳԼ. Լ.

15 Տզրկի՝ երեք դստերք էին սիրով սիրեցեալք , և երե-
քեն սոքա՝ ոչ յագեցուցին զնա · և չորրորդն ոչ
լցաւ

---

(8) Ոմանք. Ոչ խոտորին յօրինաց տն : (11) Ոմանք. Եւ գնել զմահապարտս մի խն" : (11) Ոսկան. Եւ մի խնայեր : (12) Ոմանք. Ասիցես , ոչ գիտեմ զնա ... իւրաքանչիւր ումեք ըստ գործոց իւրոց : (14) Ոմանք. Զի եթէ գտցես զնա եղիցի .. և յոյս քո մի պակա" : (15) Ոմանք. Լրութբ որովայնի : (16) Ոմանք. Անկցի արդարն : (18) Ոմանք. Զի գուցէ տեսանիցէ տր , և ոչ լինիցի նմա · և դարձուսցէ զսրտմտութի իւր 'ի նմանէ : (20) Ոմանք. Զի ոչ լինի զաւակ չարեաց · և ճրագ : (21) Ոմանք. Մի ապստամբեր : (22) Ոմանք. Քանզի յանկարծակի :

* (1) Ոմանք. Որդի որ պահէ զբան արտաքոյ կորստեան եղիցի : (2) Ոմանք. Մի ինչ սուտ ասասցի ... և մի խաբէութի 'ի լեզուէ նր ելցէ : (3) Ոմանք. Եւ ոչ մարմնաւոր , և որ ոք մատնեսցի նմա խորտակեսցի : (4) Ոմանք. Սրեսցի սրտմտութի նր .. և զոսկերս մարդկան կերիցէ : (5) Ոմանք. Եւ ընկալեալ զնոսա ապաշաւեա՛ : Ոմանք. յորժամ ընդունիցիս զնն :

Գլ. Լ. (1) Ոմանք. Այ · լուռ եղէց .. քան զամ մարդ : (3) Ոմանք. Եւ գիտութի սրբոյ խելա" .. և ճանաչեմ ըզսրբութի : (4) Ոմանք. Կալաւ զամ ծագս երկ" : (4) Օրինակ մի. կամ զինչ անուն որդւոյ նր : (4)(5) Զի գիտասցեն :

Ամ բանք այ ընտիրք · և պաշտպան լինի ինքն երկիւղածաց : (6) Ոմանք. Մի յաւելուր 'ի բանս : (7) Ոսկան յաւելու · Խնդրեմ 'ի քէն տր : (8) Ոմանք. Զմեծութի և զաղքատութի : (9) Ոմանք. Թէ ո՞ տեսանէ զիս ... յանուն տն այ իմոյ : (11) Ոմանք. Զհայր իւր անիծանիցէ : (12) Ոմանք. Ծնունդ չար արդար համարի զանձն · և զելս անձին իւրոյ ոչ լուանայ : (13) Ոմանք. Եւ արտևանամբք իւրովք հպար" : (14) Ոմանք. Եւ զաղքատս 'ի մարդկանէ :

Գլ. Իդ. (23) Ոմանք. Զայս ասեմ իմաստնոց : (24) Ոմանք. Թէ արդար իցէ , անիծեալ եղիցի : (26) Ոմանք. Եւ որ պատասխանէ բանս : (27) Ոմանք. Եւ պատրաստեա՛ 'ի դաշտաձև զդաստակերտս քո , և երթ զհետ նր · և շինեսցես · հան , և շինեա՛ վերս" : (29) Ոմանք. Մի ասիցես , թէ զոր օրինակ արար նա ինձ՝ արարից նմա , և հատուցից : (30) Ոմանք. Իբրև անդաստան մի է այր անզգամ : (31) Ոմանք. Եւ քարինք ցանկոյ նր բրին : (32) Ոմանք. Եւ յետոյ ասիցէ թէ ես զղջացայ , և հայեցայ ընտրել զխրատ : (33) Ոմանք. Սակաւ ինչ դադարեսցես · և փոքր ինչ ընդգրկիցես զձե" .. եթէ զայդ արասցես :

Գլ. Լ. (15) Ոմանք. Եւ երեքեան նք ոչ յա" :

լցաւ ասել շատ ։ * Դժոխք՝ և կորուստ՝ և սէր կանանց՝ 16
և տարտարոսն ․ և երկիր՝ ոչ յագի ջրով , և ջուր և հուր՝
ոչ երբէք ասեն շատ ։ * Ակն որ արհամարհէ զհայր , 17
և անարգէ զծերութիւն մօր ․ խլեսցեն զնա ագռաւք ձորոց ․ և գէշ գէշ արասցեն զնա ձագք արծուեաց ։ * Ե- 18
րեք են՝ զորս անհնար է ինձ իմանալ , և զչորրորդն ոչ
ճանաչեմ ։ * Զհետս արծուոյ թռուցելոյ ․ և զճանա- 19
պարհս օձի 'ի վ͞ր վիմի ․ և զշաւիղս նաւի ը͞ ծով գնա-
ցելոյ ․ և զճանապարհս առն երիտասարդի ։ * Նոյնպի- 20
սի և ճանապարհ կնոջ շնացողի ․ զի յորժամ գործէ ինչ՝
լուանայ և ասէ , իմ չիք ինչ գործեալ ։ * Երիւք շար- 21
ժի երկիր , և զչորրորդին ոչ կարէ հանդարտել ։ * Եթէ 22
ծառայ թագաւորեսցէ ․ և անմիտն՝ եթէ յագեսցի հա-
ցիւ ․ * և ատելին՝ եթէ հանէ զտիկին իւր ․ և կին ա- 23
տելի՝ եթէ դիպեսցի առն բարւոյ ։ * Չորք են որ փոքր 24
են յերկրի ․ և նոքա իմաստնագոյնք են քան զիմաստունս ։
* Մրջիւն՝ որոյ ոչ գոյ զօրութիւն , և պատրաստէ ամա- 25
րայնոյ զկերակուր իւր ։ * Եւ ճագար՝ ազգ անհզօր , 26
որ արարին 'ի վէմս զդադարս իւրեանց ։ * Առանց թա- 27
գաւորի է մարախ , և զօրաժողով լինի իբրև 'ի միոջէ
հրամանէ օրինօք ։ * Եւ սարդ՝ կռուեալ ձեռօք յորմ , 28
որ դիւրին է առ որսալ , բնակէ 'ի յարկս թագաւո-
րաց ։ * Երեք են որ պա՛րծ շրջին , և չորրորդն գեղե- 29
ցիկ ճեմի ։ * Կորիւն առիւծու հզօր է քան զանասունս , 30
որ ոչ զանգիտէ և ոչ թիկունս դարձուցանէ յանասնոց ։
* և աքաղաղ՝ որ շրջի 'ի մէջ մարեաց սիգալով ։ և նո- 31
խազ՝ առաջնորդ հօտի ։ և թագաւոր՝ որ հպարտախօս
լինի 'ի մէջ ազգաց ։ * Եթէ զանձն դիւրաւ տացես , և 32
ձեռն 'ի բերան կռուով ձգիցես՝ անարգեսցիս ։ * Կթեա 33
կաթն՝ և եղիցի եւղ ․ ապա թէ կարի ճմլեսցես զպտուկունս , ելանէ արիւն ։ Եւ եթէ ձգեսցես զբանս ,
ելցեն դատաստանք և կռիւք ։

ԳԼ. ԼԱ.

Իմ բանք յա͞յ խօսեցեալ են , հրաման թագաւորի զոր 1
խրատեաց զնա մայր իւր ։ * Զի որդեակ՝ յա͞յ բանք 2
են ․ անդրանիկդ քեզ ասեմ որդի ։ զի որդեակ՝ պտուղ
որովայնի իմոյ ․ զի որդեակ՝ ուխտից իմոց ։ * Մի՛ տար 3
կանանց զմեծութիւն քո և զմիտս քո և զկեանս՝ 'ի խոր-
հուրդս յետինս ։ խորհրդով գործեա զա͞մ , խորհրդով
արբ գինի ։ * Մեծամեծքն բարկասիրտք են , գինի մի՛ 4
արբցեն ․ * զի մի՛ իբրև արբցեն՝ մոռանայցեն զիմաս- 5
տութիւն , և ուղիղ ոչ կարիցեն դատել զտկարն ։ * Տո՛ւք 6
արբեցութիւն տրտմեցելոց , և գինի ըմպել՝ ցաւագնո-
տաց ․ * զի արբցեն՝ և մոռասցին զտնանկութիւնս իւր- 7
եանց , և զցաւս իւրեանց ոչ ևս յիշեսցեն ։ * Բա՛ց ըզ- 8
բերան քո բանիւ ա͞յ , և դատեա զամենեսեան ողջմտու-
թ͞բ ։ * և ընտրեա և որոշեա զտնանկն և զտկարն ։ 9

ԳԼ. ԻԵ.

1 Առակք Սողոմոնի անխտիրք ․ զոր գրեցին բարեկամքն Եզեկիայ արքայի հրէաստանի ։

2 Փառք ա͞յ ծածկեն զբան ․ փառք թագաւորի՝ պա-
3 տուեն զհրամանս ։ * Երկինք բարձունք , և երկիր՝
4 խորին ․ սիրտ թագաւորի առանց քննելոյ ։ * Փորձ տես
5 զանփորձ արծաթոյ ․ և սրբելով սրբի ա͞մ ։ * Սպա-
նեա զամպարիշտս յերեսաց թագաւորի ․ և ուղղեսցի
6 արդարութ͞բ աթոռ ն͞ր ։ * Մի՛ հպարտանար առաջի
7 թագաւորի , և մի՛ 'ի տեղիս մեծամեծաց մատչիր ․ * զի
լաւ իցէ քեզ՝ թէ ասիցէ ոք ․ 'ի վե՛ր առ իս մատի՛ր ,
8 քան թէ կորանայցես առաջի հզօրի ։ * Զոր տեսին
աչք քո՝ խօսեա ։ մի՛ յանդուգն անկանիցիս 'ի մարտ ,
զի մի՛ յետոյ զղջանայցես ։ Յորժամ նախատիցէ զքեզ
9 բարեկամ քո ․ * խո՛յս տուր՝ մի՛ արհամարհեր ։ * գու-
10 ցէ նախատիցէ զքեզ բարեկամն ․ և թշնամութիւն և մարտ
քո ոչ մեկնեսցի ․ այլ լինիցի քեզ հանգո՛յն մահու ։ Շնորհք
և բարեկամութիւն ազատեն ․ հաստատեա զն͞ս 'ի քեզ՝
զի մի՛ նախատ լինիցիս ․ և պահեա զճանապարհս քո հաշ-
11 տութ͞բ ։ * Ոսկի խնձոր ընդ սարդիոն յեռեալ ․ այնպէս
12 է խօսել զբանս իմաստունս ։ * Գինդ ոսկի՝ և սարդիոն
ամենապայծառ յեռեալ ․ բան իմաստուն յունկնդիր
13 լսելիս ։ * Ո͞ր ձիւնաբեր ամարայնի՝ տօթացելոյ օգ-
նական է , նոյնպէս և հրեշտակ հաւատարիմ որոց ա-
14 ռաքեսցին զնա՝ զանձինս յուսացելոց իւրոց շահէ ։ * Ո͞ր
հողմք և ամպք և անձրևք սաստիկք ․ նոյնպէս են և որ
15 պարծին 'ի տուրս սուտս ։ * Յերկայնմտութ͞ե յաջողու-
16 թիւն թագաւորի , լեզու արձակ փշրէ զոսկերս ։ * Մեղր
յորժամ գտանիցես որդեակ՝ չափով կերիջիր ․ գուցէ
17 յագիցիս՝ և փսխիցես ։ * Մի՛ կարի յաճախեր ոտիւք
քովք առ բարեկամ ․ գուցէ յագիցի քև , և ատիցէ ըզ-
18 քեզ ։ * Իբրև սուսեր և նշաք սրեալ , նոյնպէս և որ
19 վկայէ զբարեկամէ իւրմէ՝ վկայութիւն սուտ ։ * Ճա-
նապարհք չարի և ոտք անօրինի՝ կորիցեն յաւուր չա-
20 րի ։ * Որ հանէ զբաճկոն յաւուր ցրտոյ ․ ո͞ր քացախ՝
վիրի անօգուտ է , նոյնպէս հասեալ ցաւք մարմնոյ
տրտմեցուցանեն զսիրտ ։ Իբրև ցեց հանդերձի՝ և որդն
փայտի , նոյնպէս սրտմտութիւն վնասակար է սրտի առն ։
21 * Եթէ քաղցեալ է թշնամին քո՝ կերակրեա զնա ․ և ե-
22 թէ ծարաւի՝ տուր նմա ըմպել ։ * Զայս իբրև առնես՝
կայծակունս հրոյ կուտես 'ի վ͞ր գլխոյ ն͞ր ։ և Տ͞ր հա-
23 տուսցէ քեզ բարութիւն ։ * Հո՛ղմ հիւսիսոյ զամպս յա-
24 րուցանէ ․ և երեսք լրբոց զլեզու գրգռեն ։ * Լա՛ւ է
բնակել առ անկեան տամալոյ , քան ընդ կնոջ բամբա-
25 սողի 'ի տան միում ։ * Ո͞ր ջուր ցուրտ անձին ծարա-
ւոյ ախորժելի է , նոյնպէս աւետիք բարեաց յերկրէ
26 հեռաստանէ ։ * Ո͞ր թէ ոք զակն աղբեւր խնուցու ․
և

---

(17) Ոմանք․ Ակն որ ծաղր առնէ զհայր․ և ա″․․ և կերիցեն զնա ձագք արծ″ ։ (18) Ոմանք․ Անհնարին է ինձ իմա″ ։ (19) Ոմանք․ Առն յերիտասարդութ͞ե իւրում ։ (20) Այլք․ Նոյնպիսի է և ճնպ͞րհ ։ (20) Ոմանք․ Լուանայ և ասէ , ոչ գործեցի չար ։ Որ օրինակ մի․ իմ չիք ինչ գործեալ անօրէնս ։ (23) Ոմանք․ Եթէ հանիցէ զտի″ ։ (24) Յօրինակին գրեալ էր․ Որ փոքր են յերկրի ։ Որ ոմանք․ 'ի վ͞ր երկրի ։ Իսկ Ոսկան․ փոքրագոյնք են 'ի վ͞ր ։ (28) Ոմանք․ Ձեռօք 'ի յորմն ։ (29) Ոսկան․ Գեղեցիկ ճեմէ ։ (30) Ոսկան․ Եւ ոչ զթիկունս դարձուցանէ 'ի թշնամեաց ։ (31) Ոմանք․ Յորժամ հրապարակախօս լինի ընդ ազգի ։ Աստանօր ա͞մ օրինակք բայց 'ի միոջէ ունին՝ հրապարակախօս լինի ։ (32) Ոմանք․ Եւ ձգեսցես զձեռն քո կռուով , անար″ ։ (33) Ոմանք․ Ճմլեսցես զպտուկն ։

ԳԼ. ԼԱ. (1) Ոսկան․ Ա͞յ բանք ա͞յ խօսե″ ։ (2) Ոսկան․ Քեզ ասեմ որդեակ ։ (5) Ոմանք․ Զի մի՛ յորժամ ըմպիցեն մո″․․ ոչ կարասցեն դատել զտնանկն ։ (6) Օրինակ մի․ Ըմպել ցաւագնելոց ։ (7) Ոմանք․ Մոռասցին զաղքատութիւն իւր″ ։ (8)(9) Ոմանք յաւելուն․ Ողջմտութ͞բ ։ Բաց զբերան քո և դատեա իրաւամբք , և ընտրեա և որոշեա զաղքատն և զտկարն ։

ԳԼ. ԻԵ. * Երրորդ բան կամ հատուած գրոցս առակաց առաջի ելոյն , թէպէտ և ոչ մի յօրինակաց մերոց նշանակէ ինչ յառաջնոյ , այլ և ոչ առաջնոյն ։ (1) Ոմանք․ Առակք Սողոմոնի արքայի Ի͞լի անքնին″ ։ Որ ոսկան․ Եզեկիայի արքայի Ի͞լի հրէաս″ ։ (2) Ոմանք․ Ծածկեն զբանս ։ (3) Ոմանք․ Երկին բարձր և երկիր խոր․ սիրտ թ͞գրի անքննելի ։ (4) Ոմանք․ Սրբեսցի ամենայն ։ (7) Ոմանք․ Զի լաւ է քեզ ։ (8) Ոմանք․ Զոր ինչ տեսին ։ (10) Ոմանք․ Զի գուցէ նախա″․․․ ոչ մեկնեսցի․․ և բարեկամութիւնք ազատ են ։ (11) Ոմանք․ Նոյնպէս խօսել բանս ։ (12) Ոմանք․ 'Ի գինդ ոսկի սարդիոնս պատուական յեռեալ ։ (13) Ոմանք․ Որոց առաքեն զնա ։ (15) Ոմանք․ Յաջողութիւն թ͞գրաց ։ (17) Ոմանք․ Մի՛ յաճախեր ։ (18) Ոմանք․ Նոյնպէս և այր որ վկայէ ։ (20) Ոմանք․ Եւ ո͞ր ցեց հան″․․ նոյնպէս տրտմութի՝ վնասակար է ։ (21) Ոմանք․ Եթէ ծարաւի է՝ տուր ըմպել նմա ։ (22) Ոմանք․ Իբրև առնիցես․․ կուտեսցես 'ի վ͞ր․․․ քեզ զբարիս ։ (24) Ոսկան․ Առ անկեան 'ի տամալուոջ ։ (26) Ոմանք․ Եւ զեղս ջուրց ապականիցէ , նոյնպէս անվայելուչ է արդա″ ։

և զգնացս ջուրց ապականիցէ, նոյնպէս աղեղծ է արդարոյ անկանել առաջի ամպարշտի ։ * Մեղր չափ ու- 27
տել չէ բարւոք · բայց յարգել պարտ է զբանս պատուականս ։ * Ոպ̃ քաղաք կործանեալ 'ի պարսպաց, 28
նոյնպէս և այր որ ոչ խորհրդով ինչ գործիցէ ։

ԳԼ· ԻԶ·

Որպէս ցօղ ամարայնի և անձրև 'ի հունձս, նոյնպէս 1
ոչ յարգոյ անզգամի պատիւ ։ * Ոպ̃ թռչունք և 2
ճնճղուկք թռանին, նոյնպէս անէծք զուր ունէք ոչ եկանեն ։ * Ոպ̃ մտրակ ձիոյ և խթան իշոյ, նոյնպէս և 3
գաւազան ազգի անմտի ։ * Մի տար պատասխանի 4
անզգամի ըս̃ նր̃ անզգամութեան · զի մի լինիցիս նմանող նմա ։ * Այլ տուր նմա պատասխանի ըս̃ անզգամութեան 5
նր̃ · զի մի իմաստնագոյն երևեսցի յանձն իւր ։ * Ճա- 6
նապարհաց իւրոց նախատինս առնէ, որ առաքէ զբան 'ի ձեռն անմիտ հրեշտակի ։ * Կարճեա զգնացս ոտից, 7
և զառակս 'ի բերանոյ անզգամի ։ * Որ դնէ քար 'ի պար- 8
սատիկս՝ նման է այն որ դնէ պատիւ անմտի ։ * Փշա- 9
լից լինին ձեռք արբեցողի · և ծառայութիւն 'ի ձեռս անըզգամի ։ * Բազում ծուփս ծփին ամ̃ մարմինք անզգամաց · 10
զի խորտակին յիմարութիւնք նր̃ ։ * Ոպ̃ շուն յորժամ 11
դառնայ 'ի փսխած իւր և ատելի լինի, նոյնպէս անզգամն իւրովք չարեօք յորժամ դառնայցէ անդրէն 'ի մեղս իւր ։ Է՛ ամօթ որ ածէ զմեղս, և է ամօթ որ ածէ զփառս և զշնորհս ։ * Տեսի այր յանձն իւր պանծացեալ 12
թէ իմաստուն իցէ · բայց յոյս գոյր յանզգամին քան 'ի նմա ։ * Զվատ յորժամ յուղի առաքես, ասէ՝ առեւծ 13
ունի զճանապարհս, և զհրապարակս սպանօղք ։ * Ոպ̃ 14
դուռն շրջի 'ի ծղխնուջ, նոյնպէս վատ 'ի մահիճս իւր ։
* Թաքուցանէ վատ զձեռս իւր 'ի ծոց իւրում, և 'ի 15
բերան իւր դանդաղի տանել ։ * Իմաստնագոյն թուի 16
անձին իւրում վատ, քան զայն որ զմեծութիւն աւետիս բերիցէ ։ * Որպէս որ բուռն հարկանիցէ զշան ձետոյ, 17
նոյնպէս և մարդ որ անկանի յայլոյ դատաստան ։ * Ոպ̃ 18
փորձիչք որ ընդ հարկանեն բանս 'ի մարդկանէ, և որ վաղվաղէ ընդդէմ բանից՝ նախ նա ընկճի · * նոյնպէս 19
ամենեքեան որ դարանակալ լինին բարեկամաց իւրեանց · և յորժամ յանդիմանին, ասեն՝ մեք ընդ խաղ աբարաք ։ * 'Ի բազում փայտից զուարթանայ հուր · և 20
ուր ոչ գոյ երկմիտ՝ դադարէ կռիւ ։ * Կրակարանք 21
կայծականց, և փայտ հրոյ · և այր բանսարկու առ 'ի յուզել զկռիւ ։ * Բանք սուտ կասկածաց կակուղ են, 22
բայց արկանեն 'ի շտեմարանս մարմնի ։ * Որ տայ ար- 23
ծաթ նենգութ̃բ, իբրև ընդ խեցի համարեալ է ։ շըրթունք ողորկք ծածկեն զսիրտ տրտմագինս ։ * Շըր- 24
թամբք իւրովք յայտնի առնէ ամ̃ որ լայ զթշնամի · և
25 'ի սրտի իւրում նիւթէ զնենգութիւն ։ * Եթէ աղաչիցէ զքեզ թշնամի, և 'ի ձայն բարձր աղերսիցէ՝ մի հաւա-
26 տար նմա · զի եւթն չարիք կան 'ի սրտի նորա ։ * Որ խոխայթէ զթշնամութիւն, յայտ առնէ զնենգութիւն · սու-
27 զանէ զմեղս իւր բանգէտն յատենի ։ * Որ փորէ խորխորատ ընկերի իւրում՝ ինքն լցէ զնա · և որ գլէ վէմ՝
28 յանձն իւր գլեսցէ ։ * Լեզու սուտ՝ ատեայ զճշմարտութիւն · բերան անդադար՝ գործէ խռովութիւն ։

ԳԼ· ԻԷ·

1 Մի պարծիր առ վաղիւն, զի ոչ գիտես զինչ ծնանի-
2 ցի քեզ վաղիւն ։ * Գովեսցէ զքեզ ընկերն՝ և մի
3 քո բերան, օտարն՝ և մի քո շրթունք ։ * Քար՝ ծանր է, և աւազ դժուարին առ 'ի բառնալ · բայց բարկութիւն
4 անզգամի ծանրագոյն է քան զերկոսեան ։ * Անողորմ է սրտմտութիւն, և սաստիկ է բարկութիւն · այլ նախանձու
5 և ոչ ինչ ժուժկալէ ։ * Լաւ է յայտնութիւն յանդիմա-
6 նութեան՝ քան զբարեկամութիւն 'ի ծածուկ ։ * Լաւ են հարուածք բարեկամի, քան զկամակոր համբոյրս թշնամ-
7 ւոյ ։ * Անձն յագեալ՝ զխորիսխ և զմեղր արհամարհէ · բայց անձին կարօտելոյ և դառն իբրև զքաղցր թուի ։
8 * Ոպ̃ թռչուն որ թռանի 'ի բունոյ իւրմէ, նոյնպէս և մարդ ստրկանայ՝ յորժամ օտարանայ յիւրմէ տեղ-
9 ւոյ ։ * Իւղով և խնկով և գինւով զուարճանայ սիրտ ·
10 և բեկանի 'ի տրտմութենէ անձն ։ * Զբարեկամ քո, և զբարեկամ հայրենի մի թողուր · և 'ի տուն եղբօր քոյ մի մտաներ թշուառացեալ ։ Լաւ է բարեկամ մերձա-
11 ւոր, քան եղբայր 'ի հեռաստանէ բնակեալ ։ * Իմաստուն լեր որդեակ՝ զի ուրախ լիցի սիրտ քո · և դար-
12 ձո 'ի քէն զբանս նախատանաց ։ * Խորագէտն 'ի գալ չարեաց ղօղեայ · և անզգամք ընդ առաջ երթեալ 'ի
13 տոյժս անկցին ։ * Զերծ 'ի նմանէ զհանդերձս նր̃, զի անց թշնամանադիրն · քանզի նա զայլոյն ապականէր ։
14 * Որ գովէ զբարեկամ ընդ առաւօտս բարձր ձայնիւ՝
15 քան զանիծանօղն ոչինչ առաւել համարեսցի ։ * Կաթիլ հանէ զմարդ 'ի տանէ իւրմէ յաւուր ձմերայնոյ ·
16 նոյնպէս և կին անզգամ 'ի տանէ իւրմէ զայր ։ * Խիստ
17 հողմ է հիւսիսի · բայց անուամբ աջոյ կոչի ։ * Երկաթ
18 զերկաթ խարտէ · և այր դրդէ զերեսս ընկերի ։ * Որ տնկէ թզենի՝ կերիցէ զպտուղ նր̃, և որ պահէ զտէր
19 իւր՝ պատուեսցի ։ * Ոպ̃ ոչ են նման երեսք երեսաց,
20 նոյնպէս և ոչ սիրտք մարդկան սրտից նման են ։ * Դժոխք և կորուստ՝ անյագ են · նոյնպէս և աչք՝ ագահք մարդոյ ։ պիղծ է առաջի տն̃ որ արձակէ զաչս, և անխրատ՝
21 և ցոփ լեզուաւ ։ * Փորձ արծաթոյ և ոսկւոյ 'ի բովս ·
և

---

(27) Ոմանք · Այլ յարգել պարտ է ։ (28) Ոմանք յաւելուն · 'Ի պարսպաց, և անպարիսպ իցէ՝ նոյնպէս ։

Գլ · ԻԶ · (1) Ոմանք · Ոպ̃ ձիւն ամարայնի · · · նոյնպէս ոչ է պիտոյ պատիւ անզգամի ։ (2) Ոմանք · Զուր ունէք ոչ մտանեն ։ (3) Յօրինակին դիւէր · Եւ գաւազան ազգի անմտի ։ (4) Ոսկան · Նմանօղ նր̃ ։ (6) Ոմանք · 'Ի ճանապարհաց իւրոց նախատ լինի, որ առա'' ։ (8) Ոմանք · Նման է այնմ որ դնէ պատիւ անզգամի ։ (9) Ոմանք · Փշալից են ձեռք արբեցողաց ։ (10) Ոմանք · Բազում մրրկօք ծփին ամ̃ · · քանզի խորտակին ։ (11) Ոմանք · Դառնայ անդրէն 'ի փս'' ։ նոյնպէս և անզգամն չարութ̃բ անձին իւրոյ, յորժամ դառնայ · · · որ ածէ 'ի վերայ զմեղս ։ (12) Օրինակ մի · Տեսի այր մի յանձն ։ (13) Ոմանք · Յուղի առաքեսցես ։ Այլ օրինակ մի · Զվատ յորժամ ուրեք յղեսցես, ասէ ։ (14) Ոմանք · Դուռն որ շրջին ։ (16) Ոմանք · Որ զլրութե̃ աւետիս բե'' ։ (17) Ոմանք · Բուռն հարկանէ · · որ անկանիցի յայլոյ դատաստանս ։ (18) Ոմանք · Ոպ̃ թունաւորքն առաջի արկանեն զբանս մարդկան, և որ վաղվա'' ։ (19) Ոմանք · Ընդ խաղ առնէաք ։ (20) Ոսկան յաւելու · Ուր գոյ այր երկմիտ ։ (23) Ոմանք · Իբրև զխեցի համարեալ է · կամ, համարէ · · · շրթունք ողորդք ծած'' ։ (24) Ոմանք · Որ լայ զթշնամիս · կամ, զթշնամին իւր ։ (25) Ոմանք · Զքեզ թշնամին քո, և 'ի · · մի հաւանիր նմա · զի ։ (26) Ոմանք · Որ ծածկէ զթշնամութիւն հաստատէ զնենգութիւն · · բանագէտն յատենի ։ (27) Ոմանք · Ընկերի, անկցի ինքն 'ի նոյն ։ (27) Ոսկան · Անձին իւրում գլեսցէ ։ (28) Ոմանք · Եւ բերան անդադար՝ առնէ խռո'' ։

Գլ · ԻԷ · (1) Ոմանք · Քանզի ոչ գիտես ։ (3) Ոմանք · Ծանր է քար և դժուարաբառնալի աւազ ։ (4) 'Ի լուս'' · Այլ նախանձ և ոչ · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ Այլ ոմանք · Եւ ոչ ինչ ժուժէ կեալ ։ (5) Ոմանք · Լաւ է յանդիմանութիւն յայտնեալ քան զբարեկամութիւն ծածկեալ ։ (6) Ոմանք · Լաւ են վէրք բարեկամի քան զկամակոր համ'' ։ (7) Բազումք · Բայց անձին կարօտելոյ՝ և ։ (8) Ոմանք · Որ թռչի 'ի բունոյ · · օտարանայցէ յիւրոց տեղեաց ։ (9) Ոմանք · Իւղով և գինեաւ և խն'' · (10) Ոմանք · Զեղբայր 'ի հեռաստանի բնա'' ։ (11) Ոմանք · Ուրախ եղիցի սիրտ քո · և 'ի բաց դարձո 'ի քէն զբանս թշնամանաց · (13) Ոմանք · Զայլոցն ապականէ ։ (15) Ոմանք · Եւ կին անզգամ հանէ 'ի տա'' · · զայր իւր ։ (17) Ոմանք · Երկաթ զերկաթ սրէ · · · ընկերի իւրոյ ։ (18) 'Ի լուս'' · Եւ որ պատուէ զտէր իւր պահեսցէ զնա · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (19) Ոմանք · Նոյնպէս և ոչ են նման սիրտք սըրտից ։ (20) Ոմանք · Ագահ մարդկան ։ (21) Ոմանք · Եւ սիրտ ուղիղ քննէ զդի'' ։

և այր՝ փորձի 'ի բերանոյ գովչաց իւրոց ։ Սիրտ անօրինի խնդրէ զչարիս ․ և սիրտ ուղիղ՝ խնդրէ զգիտութի̄ն ։ * Եթէ հարկանես զանզգամ 'ի մէջ ատենի և ա- 22
նարգես զնա , սակայն ոչ մերժես զանզգամութի̄ն 'ի նմանէ ։ * Խելամտութ̄բ խելամուտ լիցես անձանց խաշանց 23
քոց , և հաստատեսցես զսիրտ քո 'ի վերայ երամակաց քոց ։ * զի ոչ յաւիտեան է առն ոյժ , և զօրութի̄ , և իշ- 24
խանութի̄ ․ և ոչ աւանդէ նմա ազգաց յազգս ։ * Խնամ 25
կալ բանջարոյ 'ի դաշտի , և հնձեսցես խոտ ․ և ժողովեա զխոտ դալար ․ * զի եղիցին քեզ ոչխարք ձորձա- 26
բերք ․ դարմանեա զդաշտս՝ զի եղիցին քեզ գառինք ։
* Որդեակ՝ յինէն ունիս զպատգամս զօրաւորս 'ի կեանս 27
տան քոյ և 'ի կեանս բարեկամաց քոց ։

ԳԼ․ ԻԸ․

Փախուցեալ է ամպարիշտն առանց ուրուք հալածելոյ ․ իսկ արդարն՝ իբրև զառեւծ յանձն ապաս- 1
տան է ։ * Վ̄ն մեղաց ամպարշտաց դատաստանք յու- 2
զին ․ և այր խորագէտ շիջուցանէ զնա ։ * Հզօրն առ 3
ամպարշտութե̄ իւրում զրպարտէ զտնանկս ։ Որպէս անձրև սաստիկ և անշահ ․ * նոյնպէս և որ թողուն զօ- 4
րէնս , և գովեն զանօրէնութի̄ ։ իսկ որ սիրեն զօրէնս՝ պատեն զինքեամբ պարիսպ ։ * Արք չարք ոչ առնուն 5
'ի միտ զիրաւունս ․ իսկ որ խնդրեն զՏ̄ր՝ խելամուտ լիցին ամի ։ * Լաւ է աղքատ՝ որ գնայ ճշմարտութ̄բ , 6
քան զմեծատուն սուտ ։ * Պահէ զօրէնս որդի իմաս- 7
տուն ․ իսկ որ արածէ զործկորստութի̄՝ անարգէ զհայր իւր ։ * Որ լնու զտուն իւր 'ի տոկոսեաց և 'ի վաշխից , 8
ժողովէ այնմիկ որ ողորմի աղքատաց ։ * Որ խոտորե- 9
ցուցանէ զունկն իւր՝ չլսէ օրինաց ․ և ինքն զիւր ուխտ պղծէ ։ * Որ մոլորեցուցանէ զուղիղս չար ճանապար- 10
հաւ , ինքն անկցի յապականութի̄ ։ Անօրէնք բաժանեսցեն զբարութիս ․ և անօրէնք անցցեն առ բարութե̄ք , և մի՛ մտցեն 'ի նո̄ ։ * Իմաստուն թուի անձին իւրում 11
այր մեծատուն ․ և աղքատ հանճարեղ սոզտանէ զնա ։
* Վ̄ն օգնականութե̄ արդարոց՝ բազում լինին փառք , 12
և 'ի տեղիս ամպարշտաց՝ սատակին մարդիկ ։ * Որ ծած- 13
կէ զամպարշտութի̄ իւր՝ ոչ յաջողեսցի ․ իսկ որ 'ի վե̄ր հանէ և յանդիմանէ՝ սիրելի լիցի ։ * Երանի իցէ առն 14
որ արհամարհիցէ զա̄մ վ̄ն երկիւղածութե̄ ․ իսկ խիստն սրտիւ , անկցի 'ի չարիս ։ * Առեւծ քաղցեալ և գայլ 15
ծարաւի ․ որ աղքատ է՝ և բռնաւոր լինիցի ազգի տնանկի ։ * Թագաւոր կարօտ մտօք՝ մեծ զրպարտող ․ իսկ 16
որ ատեայ զանիրաւութի̄ երկայնակեաց լիցի ։ * Այր 17
որ զմահապարտ յերաշխի առնու , փախստական լինի և ոչ 'ի հաստատութե̄ ։ Խրատեա զորդի քո , և հանգուսցէ զքեզ , և տացէ զարդ անձին քում ․ և ոչ հնազանդի
18 ընդ ազգի անօրինի ։ * Որ գնայ արդարութ̄բ՝ գտցէ օգնականութի̄ ․ իսկ որ եղանէ 'ի թեւր ճանապարհ՝
19 նովին վարակեսցի ։ * Որ գործէ զերկիր իւր՝ լցցի հացիւ ․ և որ զհետ երթայ դատարկութե̄՝ լցցի տնանկութ̄ ։
20 * Այր հաւատարիմ օրհնեսցի յոյժ ․ և չարագործն 'ի պատուհաս մի՛ ապրեսցի ։ Որ ոչ պատկառէ յերեսաց
21 արդարոց՝ չէ գովելի ։ * Որ ակն առնէ զերեսս անօրինաց յանդիմանել՝ չէ բարւոք ։ այնպիսին պատառոյ հացի
22 վաճառէ զմարդ ։ * Փութայ մեծանալ այր չարակն , և
23 ոչ գիտէ՝ թէ ողորմածն յաղթէ նմա ։ * Որ յանդիմանէ զայր 'ի ճանապարհս իւր , շնորհակալութի̄ գտանէ
24 քան զսուտակապան լեզուաւ ։ * Որ մերժէ զհայր կամ զմայր՝ և համարիցի չմեղանչել , կցորդ է նա ա-
25 րանց ամպարշտաց ։ * Այր ագահ դրդուէ զհակառակութի̄ ․ իսկ որ յուսացեալ է 'ի Տ̄ր՝ ընդ խնամով կեց-
26 ցէ ։ * Որ յուսացեալ է 'ի յանդգնութի̄ սրտի՝ նա անըզ-
27 գամ է ․ իսկ որ գնայ իմաստութ̄բ՝ ապրեսցի ։ * Որ տայ աղքատաց՝ ոչ կարօտասցի ․ իսկ որ դարձուցանէ զակն
28 իւր 'ի նոցանէ՝ 'ի բազում կարօտութե̄ եղիցի ։ * 'Ի տեղիս ամպարշտաց հեծեն արդարք ․ բայց 'ի նոցա կորըստեան բազմանան արդարք ։

ԳԼ․ ԻԹ․

1 Լաւ է այր յանդիմանիչ՝ քան զայր խստապարանոց ․ զի յանկարծակի հուր հարեալ զնովաւ՝ չլինիցի
2 բժշկութի̄ ։ * 'Ի գովութե̄ արդարոց՝ ուրախ եղիցին ժողովուրդք ․ ընդ իշխանութիս ամպարշտաց՝ հեծեն ար-
3 դարք ։ * Առն իմաստասիրի՝ ուրախ առնի հայր իւր ․
4 իսկ որ զբոզս արածէ , կորուսանէ զմեծութի̄ ։ * Թագաւոր արդար՝ կանգնէ զաշխարհ ․ և այր անօրէն կոր-
5 ծանէ ։ * Որ կազմէ կռիւս յերեսս բարեկամի իւրոյ ,
6 պատահեսցէ հաղբս զոտիւք իւրովք ։ * Առն մեղաւորի որոգայթ սաստիկ դիցի ․ իսկ արդարն՝ յուրախու-
7 թե̄ և 'ի խնդութե̄ եղիցի ։ * Գիտէ արդար դատել զտնանկս ․ իսկ ամպարիշտն գիտութե̄ ոչ խելամտէ ։ և
8 աղքատի՝ ոչ գոյ նմա միտք իրաւախոհք ։ * Արք անօրէնք հո̄ւր հարկին զքաղաքէ ․ և իմաստունք դարձու-
9 ցին զբարկութի̄ ։ * Այր իմաստուն դատի զազգս ․ և այր անզգամ 'ի բարկանալ իւրում ծաղր լինի՝ և ոչ ահի-
10 ածէ ։ * Արք արեանց՝ ատեան զարդար ․ իսկ ուղիղք
11 փափաքեսցեն յանձն նո̄ր ։ * Զա̄մ բարկութի̄ իւր միանգամայն թափէ անզգամ ․ իսկ իմաստունն մեղմով համ-
12 բերէ ։ * Թագաւոր՝ որ ունկնդիր է բանից անիրաւու-
13 թե̄ , ամենեքեան որ ը̄ նովաւ են՝ անօրէնք են ։ * Փոխատուի և փոխառուի 'ի մի վայր հասելոց , երկոցունց
14 հանդէս առնէ Տ̄ր ։ * Թագաւոր յորժամ ճշմարտութ̄բ դատիցի զտնանկս , աթոռ նո̄ր 'ի վկայութի̄ հաստատեսցի ։

---

(22) Ոմանք ․ Եթէ տանջես զանզգամն 'ի մէջ ա՛՛ ։ (23) Ոմանք ․ Խելամտութ̄բ ծանիր զանձինս խաշանց քոց , և հաստատեա զսի՛՛ ։ (24) Ոմանք ․ Վ̄ն զի ոչ յաւ՛՛ ․ ․ աւանդեալ է նմա ։ Որ ոսկան ․ ոչ յաւիտենական է ։ (27) Ոմանք ․ Եւ 'ի կեանս բարեկամի քո ։

ԳԼ․ ԻԸ․ (1) Ոմանք ․ Փախուցեալ երթայ ամբա՛՛ ․ ․ բայց արդարն իբրև ։ (2) Ոմանք ․ Դատաստանք յառնեն ․ ․ շիջուցանէ զնո̄ ։ (3) Ոմանք ․ Սաստիկ և անօգուտ ։ (4) Ոմանք ․ Եւ գովեն զամբարշտութի̄ ։ (5) Ոմանք ․ Ոչ իմանան զիրաւունս ․ իսկ որք խնդրեն զՏ̄ր՝ իմաստունք լինին յա̄մի ։ (8) Յօրինակին ․ 'Ի տոկոսաց և 'ի վաշ՛՛ ։ (8) Ոմանք ․ Ժողովէ զնա այնմ որ ողո՛՛ ։ (9) Ոսկան ․ Որ խոտորեցուցանէ զունկն իւր ։ (9) Ոմանք ․ Զունկն իւր զի մի՛ լուիցէ օրինաց ։ Որ ոմանք ․ Չլսել օրինաց ։ (10) Ոսկան ․ Զբարութիս նո̄ց ։ (10) Ոմանք ․ Անցցեն առ բարեօքն ։ (13) Ոմանք ․ Զամպարշտութիս իւր ․ ․ իսկ որ պատմէ և յանդիմանէ սիրելի լինի ․ կամ , եղիցի ։ (14) Ոմանք ․ Երանելի է այր որ ար՛՛ ․ ․ ․ որ խիստ է սրտիւ ։ (15) Ոմանք ․ Եւ բռնաւոր լինի ազ՛՛ ։ (16) Ոսկան ․ Երկայնակեաց լինի ։ (17) Ոմանք ․ 'Ի հաստատութե̄ կայցէ ․ ․ և ոչ հնազանդեսցի ազգի անօ՛՛ ։ (18) Ոմանք ․ Իսկ որ գնայ 'ի ճանապարհս թիւրս , նոքիմբք վարա՛՛ ։

(19) Ոմանք ․ Զերկիր , լցցի հա՛՛ ․ ․ լցցի աղքատութ̄ ։ (20) Ոմանք ․ Արդարոց , ոչ է բարւոք ։ (21) Ոմանք ․ Յանդիմանել , չէ գովելի ։ (22) Ոմանք ․ Թէ այր ողորմած զօրանայ քան զնա ։ (23) Ոմանք ․ Զմարդ 'ի ճանապարհս իւր ․ ․ շնորհակալութի̄ ընկալցի առաւել քան զսու՛՛ ։ (24) Ոմանք ․ Զհայր իւր կամ զմայր , և համարի չմե՛՛ ։ (25) Ոմանք ․ 'Ի Տ̄ր , 'ի խնամակալութե̄ եղիցի ։ (26) Ոմանք ․ Որ յուսայ յանդգ՛՛ ․ ․ այնպիսին անզգամ է ։ (27) Ոմանք ․ Եւ որ տայ աղ՛՛ ։ (28) Ոմանք ․ Եւ 'ի նո̄ց կո՛՛ ։

ԳԼ․ ԻԹ ․ (1) Ոմանք ․ Քան զխստապարանոց ․ քանզի յանկար՛՛ ․ հուր հարեալ զնմանէն՝ ոչ լինի բժշ՛՛ ։ (3) Ոմանք ․ Այր որ սիրէ զիմաստութի̄ բերկրեսցի հայր նո̄ր , և որ արա՛՛ ։ (5) Ոմանք ․ Որ պատրաստէ յերեսս բարեկամի իւրոյ որոգայթ , շուրջ արկանէ զայն զոտիւք իւրովք ։ (6) Ոմանք ․ Մեղաւորի մեծ է որոգայթ ․ բայց արդարն 'ի խնդութե̄ և յուրա՛՛ ։ (7) Ոմանք ․ Դատել զաղքատս ․ իսկ ամբարիշտն ոչ իմանայ դատել ։ (9) Ոմանք ․ Ծաղր լինի և ոչ ամաչէ ։ (11) Ոմանք ․ Բովանդակ զսրտմտութի̄ իւր արտաքս բերէ անզգամն ։ (12) Ոմանք ․ Թագաւոր որ հաւանի բանից ա՛՛ ։ (13) Ոմանք ․ 'Ի մի վայր եկելոց , այցելութի̄ առնէ երկոցունց Տ̄ր ։ (14) Ոմանք ․ Թգ̄ր որ ճշմարտութ̄բ դատի զաղքատս , աթոռ ։

ցի : * Գանք և կշտամբանք տան զիմաստութիւն • մանուկ 15
մոլորեալ՝ յամօթ առնէ զծնօղս իւր : * 'Ի բազմանալ 16
ամպարշտաց՝ յաճախեն մեղք • իսկ արդարք 'ի նոյ կոր-
ծանելն՝ զահի հարկանին : * Խրատեա՛ զորդի քո՝ և 17
հանգուսցէ զքեզ, և տացէ զարդ անձին քում : * Ո՛չ 18
գտցի առաջնորդ ազգի անօրինի • իսկ որ պահէ զօ-
րէնս՝ երանելի է : * Բանիւք ոչ խրատի ծառայ խիստ • 19
թէպէտ և իմանայցէ չգնէ յունկն : * Յորժամ տեսա- 20
նիցես զայր յանդուգն բանիւք, գիտասջի՛ր զի յոյս դոյ
յանզգամին քան 'ի նմա : * Որ փափկասուն լինի 'ի ման- 21
կութէ, 'ի ծառայութէ մտանիցէ • և յետոյ մորմոքեսցի
յանձն իւր : * Այր անզգամ փորէ զհակառակութի : 22
այր հեզ՝ դարձոյց զմեղս • և այր բարկացօղ փորեաց
զմեղս : * Ամբարտաւանութի զայր նկուն առնէ • իսկ 23
զխոնարհս փառաւոր առնէ տր : * Որ բաժանակից լի- 24
նի գողոց՝ ատեայ զանձն, որք յորժամ երդումն առա-
ջի դիցի՝ լուեալ և ոչ պատմիցեն, * և առ երկիւղի և 25
ամօթոյ մարդկան յայտնիցեն և կործանեսցին • իսկ որ
յուսացեալ է 'ի տր ուրախ լիցի : Ամպարշտութի առն
ածէ գայթագղութի, և որ յուսայ 'ի տր՝ ապրեսցի :
* Բազումք ողոքեն զերեսս իշխանաց • բայց 'ի տէ ելա- 26
նէն իրաւունք առն : * Պի՛ղծ է արդարոյ այր անօրէն, 27
և պի՛ղծ է անօրինի՝ ուղիղ ճանապարհ ։

ԳԼ. ԼԱ.

Զկին ժրագլուխ եթէ գտանիցէ, պատուականագոյն 10
է այնպիսին քան զականս պատուականս : * Վստա՛հ 11
է 'ի նա սիրտ առն իւրոյ • այնպիսին աւարաց երբէք
ոչ կարօտասցի : * Գործակից է առն իւրում ամ բա- 12
րեաց և կենաց՝ և ոչ չարեաց : * Գտեալ ասր և կտաւ՝ 13
արար անօթս պիտանիս ձեռօք իւրովք : * և եղև իբրև 14
զնաւ շահաբեր • 'ի հեռաստանէ ժողովէ իւր զանձս :
* Յառնէ ընդ արշալուրջս, և տայ կերակուր ընտա- 15
նեաց, և գործ նաժշտաց : * Տեսանէ զանդ գեղեցիկ՝ 16
և գնէ զնա, և 'ի պտղոյ ձեռաց իւրոց գործէ զերկիր :
* Գօտի ածեալ հաստատութբ ընդ մէջ իւր՝ մխեաց զբա- 17
զուկս իւր 'ի գործ, * և ճաշակեաց՝ զի քաղցր է գոր- 18
ծել, և ոչ շիջանի ճրագ 'ի նմանէ զամ գիշեր : * Զձեռս 19
իւր ձգէ յօգուտ, և զմատունս իւր անձանձրոյթ տայ
'ի լոյս : * Զձեռս իւր ընդարձակեաց աղքատաց, և կար- 20
կառ պտուղ տնանկին : * Ո՛չինչ հոգայ 'ի տանէ կողմա- 21
նէ այր նր յորժամ ուրեք յամիցէ • զի ամքին որ զնովա-
են, զգեցեալ են կրկին պատմուճանս : * Արար առն 22
իւրում բեհեզս և ծիրանիս, և անձին իւրում արկանե-
լիս : * Եւ երևելի է 'ի դրունս այր նր յորժամ նստիցի 23
'ի ժողովրդեան 'ի մէջ ծերոց և բնակչաց երկրի : * Կը- 24
տաւս արար և վաճառեաց, և արկանելիս քանանացւոց :
25 * Զբերան իւր եբաց չափով և իմաստութբ • և կարգ եդ
26 լեզուի իւրում : * Զզօրութի և զվայելչութի զգեցաւ •
27 և ուրախ եղև յաւուրս յետինս : * Պարկեշտ են ճանա-
28 պարհք տան նորա • հաց դատարկութե ոչ եկեր : * Եւ
ողորմածութիւնք նր կանգնեցին զորդիս նր և մեծացու-
29 ցին : Եւ այր նր գովէ զնա՝ և ասէ : * Բազում դստերք
ստացան զմեծութի • բազումք արարին զօրութի • բայց
30 դու առաւել եղեր՝ և անցուցեր զամենեքումբք : * Սուտ
հաճութիւնք, և ընդունայն գեղ կնոջ ոչ գոյ 'ի քեզ • զի
կին իմաստուն և բարեպաշտօն օրհնեսցի : Զերկիւղածու-
31 թն պատուեսցէ նա • * տուք նմա 'ի պտղոյ շրթանց նր •
և գովեսցի 'ի դրունս այր նր : Զի ճանապարհք առն
առաջի երեսաց իւրոց երթիցեն, և աջողեսցին յաւի-
տեանս յաւիտենից :

Առակք Սողոմոնի • Տունք • ռչծ :

'ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ

Սա ժողովօղս յետ առաջնոյն երկրորդ գիրք է Սողոմոնի • զոր թէպէտ և բերանովն Սողոմոնի խօսի զայս ընդ մեզ ճշմարիտ ժողովօղն Քս, որ ժողովեաց զցրուեալսն բազմաստուածութե 'ի մի ճշմարիտ ածպաշտութի : Ասի ժողովօղ և եկլեսիաստէս, որ է եկեղեցական • զի [illegible] զՔն [illegible] գիրս սա [illegible] իբրև է եկեղեցւոյ : Զի առաջնոյն գիրք՝ զբարոյականն հատանէ նախակրթէ յառաքինութիւն, ազգի ազգի առակօք, և խրատախառն [illegible] բանից • իսկ այս գիրք՝ [illegible] 'ի լաւ՝ խրատէ կատարելագոյն իմաստիւք ըստ կատարելոց հասակին : Եւ դիտաւորութի բովանդակ գրոցս զանազան դիմօք յայս հայի, թէ զո՛րպ է ժամ զհետևեալն զգայութեան գերիվերոյ ամբառնալ զմիտս, և զերևելիս զամ 'ի խնամոց [illegible], և զմին ինքեան՝ որ 'ի վեր է քան զգայութի : Բայց տե՛ս, զի [illegible] ասացեալս յամենայն՝ [illegible] Սողոմոնի [illegible], որով և պահեցաւ նմա շնորհք իմաստութե հոգւոյն այ [illegible], և ոչ [illegible] յօրինակ լինելոյ մեզ • զի թէ [illegible] հայեսցուք 'ի բանս գրոցս այսորիկ, ճշմարտապէս յայտնիւր են զգլխոյն, և պաշտաւանաց :

Գլուխք Ժողովողին :

ա • Ոչէ ընդունայն է [illegible] ընդ արեգակամբ, այսինքն երկրաւոր, զի չէ առ մարդկան օգուտ վաստակոց • այլ հաստատուն է աստուածութե օրինակաւ երկիր որ կայ • իսկ մարդկայինքս [illegible], որպէս արև ծագէ և մտանէ, և մարդ ծնանի և մեռանի • և ոչ [illegible] է ծով, և հաստատ է մարդն և դառնայ 'ի հող իւր, ոչ հոգն 'ի շրջանս իւր :

բ •

---

(16) Ոմանք • Յաճախեն մեղք, և 'ի նոցա կործանմանն արդարք յերկիւղի լինին : (18) Ոմանք • Եւ ոչ գտցի առաջն'' : (19) Ոմանք • Ոչ խրատեսցի ծառայ խիստ • զի թէպէտ և իմանայ, ոչ հնազանդի : (20) Ոմանք • Գիտասջիր, զի յոյս դոյ : (21) Ոմանք • Որ փափկանայ 'ի մանկութէ ծառայ լիցի, և յետոյ վտանգեսցի յանձն իւր : (22) Ոմանք • Այր բարկացօղ՝ յարուցանէ զհակառակութի • և այր հեզ դադարեցոյց զմեղս • և այր սրտմտօղ փոր'' : (23) Ոմանք • Իսկ զխոնարհս կանգնէ փառօք տր : (24) Ոմանք • Ատեայ զանձն իւր, և եթէ երդումն առաջի դնիցի, զարհուրեալ ոչ ևս պատմեսցեն : (25) Ոմանք • Որք երկնչին և ամաչեն 'ի մարդկանէ ընկճեսցին • իսկ որ յուսացեալն են 'ի տր ուրախ լիցին : (26) Ոմանք • Ողոքեսցեն զե'' : (27) Ոմանք • Արդարոյ այր անիրաւ :

Գլ • լա • (10) Ոմանք • Եթէ ոք գտանիցէ : (11) Ոմանք • Սիրտ առն նր, այնպիսին բազում աւարաց ոչ կարօ'' : (12) Ոմանք • Քանզի գործակից է : (12) Ոսկան • Եւ կենակից՝ և ոչ չարաց : (13) Ոմանք • Արար հանդերձս պի'' : (14) Ոմանք • Ժողովէ զմեծութի : (15) Ոմանք • Յառնէ ընդ առաւօտս : (16) Ոմանք • Տեսեալ անդաստան գեղեցիկ : (17) Ոմանք • Պնդեալ է հզօրապէս զմէջ իւր :

(18) Ոմանք • Եւ ոչ շիջանի զամ գիշերս ճրագ նորա : (19) Յայսմ վայրի երեք օրինակք համաձայն մերումս ունին՝ անձանձրոյթ տայ 'ի լոյս : Եւ երկու օրինակք • տայ 'ի լուսոյն • կամ, լուսոյ : Իսկ օրինակ մի գրեալ զառաջինն՝ անձանձրոյթ 'ի տալոյ • յետոյ 'ի բաց թերեալ 'ի սկզբնէ անտի լին, և այլով յետոյ գրեալ 'ի վերոյ՝ նշանակեր մուծանել 'ի մէջ տալ և լոյս • և այնպէս առնել տալ 'ի լոյս : որպէս ունի [illegible] նորագիր օրինակ մի յանցեալ դարու գրեալ : (20) Ոմանք • Զձեռս իւր բանայ աղքատաց, և պտուղ կարկառէ անանկաց : (21) Ոսկան • 'Ի տան կողմանէ : (23) Ոմանք • Երևելի է • • յորժամ նստցի • • 'ի մէջ ծերոց բնակ'' : (24) Ոմանք • Եւ արկանելիս արար : (27) Ոմանք յաւելուածով ունին • Հաստատուն են ճնապարհք տան նր, և հաց • • ոչ եկեր • զբերան իւր բանայ հանճարով և օրինադրութբ : (28) Ոսկան • Եւ ողորմութի նր կանգնէ : (29) Ոմանք • Եւ զանցուցեր զամենեքումբք : (30) Ոմանք • Քանզի կին բարեպաշտօն • • զերկիւղածութն գովէ նա • և օրինակ մի • պատմեսցէ նա : 'Ի վախճանի՝ ոմանք ունին՝ Կատարումն Առակացն • և ոմանք՝ Կատարեցաւ Առակք Սողոմոնի : Իսկ որք ըստ մերումս նշանակին [illegible] զնոսա [illegible], յեղինակք [illegible] բնաբանին նմանապէս զանց առնեն և նոքա գրելով [illegible] առ իւրաքանչիւր տանն :

Բ. Հաստատարմատացութեանէ պատացեալ ունայնութեամբ քարշի երկրաւն զորս թուէ. թէ արարի զայս ինչ և զայն, և ահա անօթի են. ո՛չ զի Ած է պատճառ, այլ անյիշելեան կամաց լուր և անմիտ յօժարութեամբն :

Գ. Յորժամ էառ զծննդեան երկրին որ է իմաստութի. այսինքն՝ առաքինութիւն, որ առ անզգամութեան զանազանեալ է ո՛չ լոյս առ խաւար. և թէ նոյն է իմաստուն որ զերեւոյթ միայն գիտէ զանձ հոգւոյն. իսկ որ զզգայութիւն յարգէ որ է սոսկ, 'ի խաւարի անկեալ զկայն :

Դ. Պինդ կիծմամբ 'ի դիմաց մարմնաւորաց, թէ ո՛չ գոյ շահ յառաքինութենէ. զի իմաստունն իբրև զանզգամն մեռանի. և առանց ինքն պատասխանի թէ առաւելութ է զայս առնել, զի իմաստնոյն յեղափոխ յաւիտեան, և անզգամին մոռացմամբ կորանի :

Ե. Յաւելու խրատել թէ ապելի է քաղցրութի և ագահութի. մի՛ զի չար է և ամօթ բերէ, և մի՛ զի թողուլ այլոց, որք թէ զիմ՛տ իմանան կարին ո՛չ գիտեմ, իմաստութի թէ չարութի :

Զ. Սորին նման ապելի առէ և զայն որ համարի իմաստնոյն որ յառաքինութիւն ձգնի, և անմիտն որ յագահութիւն ջանայ, միայնս առնա վճար. և չարութի առէ զանկրաւ վճիռս զայս :

Է. Ընդդիմաբանէն որ կրեանութ թէ բարի է ուտելն և յոյժ ըմպել. որոց պատասխանէ թէ ոչ մարդոյն բարի էր զառաքինութիւն, և ուտելն է արօտականաց :

Ը. Ասէ թէ լաւ է ժամանակ սիրոյ, որում ոչինչ առաքինութիւն և պակասի չարութի. առանց որոց անբանանք է առաքինութի, և արքայից լաւ է. և ժամանակին է լաւ որ զմեծ կարգէ՝ ոչ զհարակ մարդոյ :

Թ. Թէ այսոր ախտալեն մարդիկ, որ ո՛չ գտին զերախ արարածոյ, որ է 'ի յաւիտեան 'ի բարիս հարել. և զարմանալ առաքինութի, ոչ կերակրով. որոց կարծեալ բարին երկնաւորացն կայ և պահի. յոր մաշեալ ոչ զհաւաքեալս երեսս :

Ժ. Հասարակ 'ի մերձաւորէն զհանդերձեալ դատաստանն արդարոց և ամպարշտաց, յորմէ առաջնոյն անանցանելի. ո՛չ խնամոց ոչ՝ այլ պատուհաս տան զիրս մարդկան, միայն բանիւ առնուլ զմարդ տան զանառան, և ո՛չ այսր վայելել յապա և բանակալ, տան զորս լաւ առէ ծառայից զմեռեալս և զկենդանիս տան զչարութիւն կեցելոյն :

ԺԱ. Ընդդէմ այսոցիկ գոլէ զլաւագոյնութի տան զագահութի. մանաւանդ թէ միայն ոք իցէ և ագահիցէ. տան զորոց միայնութիւն լա՛ւ առէ զմաքանօթ ընկերաց առ 'ի յօգնել միմեանց յառաջ նո 'ի հոգևորսն :

ԺԲ. Գոլէ զիմաստունն թէ և մանուկ և աղքատ իցէ, որոյ և կարգելոյն անարժելի տան զանմիտ ծերոյ, թէ և թագաւոր է ոք, յորոյ կարգելոյն ո՛չ ուրախ լինին յետինք :

ԺԳ. Ողջել առէ զընթացս վարուց, որում մօտեալ առ ոչ լինել ոչ. և ոչ անմտոց առօթել զի զգաստացին, և մի՛ չար խօսել որպէս յերազի. մի՛ լինել ախտապղծոց կամ մեղանչել մարմնով, այլ երկնչել յԱյ :

ԺԴ. Չզարմանալ ընդ ներելն Այ զչարաց պանծանս, այլ հետեւել յամենայն կողմանց նշմարել և յաքչալիրել, զի մեծութի հաւեղենն յանդիմ ողջամտութեան ո՛չ գրէ :

ԺԵ. Զի անյագ է արծաթսիրութի և մեղք քաղցեալ. այլ արդարութեան և արիւն յանց 'ի վերանել զերկնաւոր երեսաց քաղաքն Այ :

ԺԶ. Յիմարութի առէ զագահութի, զի բազում պատճառաընդ իջն մեռանին, և ո՛չ ժառանգեցութիւնն որդւոց՝ այլ հոգւոց զանան՝ ո՛չ բարեգործելով յընդ իջն. տան զորս լաւ առէ զիծան՝ թէ և հազար ամ կեցցէ. այլ իմաստունն բարուք սուղէ զինեւ թէ և սակաւ իցէ. և զարմանալ ընդ անյագութի աչաց մնաց ցանկացողաց :

ԺԷ. Ասէ թէ յայտնի երեւումն ո՛չ եւ կարէ ընդդէմ առնել կամ սորանալ, այլ գյեր մահու կեանս ամենայ ընդ կարծեօք դնել, և խաբէն թէ իբրև զպտուղ անցանէն իբր մարդկան յետ ապականէ. այլ նա առնէ թէ բարին՝ ոչ մահու անուն բարի գրեալ 'ի կեանս տան զիւրն հեշտարար մարմնոյ :

ԺԸ. Հաստատեալ զայս՝ բարի առէ զխոկումն մահու՝ որ է վախճան մարդկան. զի խոհեմ մահու կենդանին զգուշանայ 'ի զբաղաբերող, և խնայէ զինքն 'ի բարիս :

ԺԹ. Ծնոյցն զպատիւ աստուծոյ՝ ժամանակին գրէ, և ո՛չ իմաստութի սպանեալ առաքինութի. որ այնպէս պաշտպանէ տան զինւս, որպէս արծաթ տան զառաւելեալ իր, և կենդանին առնէ զորոց ներհակին զանազանոն՝ ետեւաոյ ուղղեալ Ած. այծմ քաւութ' 'ի բարիս, և քանիցս 'ի չարէ. զի մի՛ յետոյ պապայնցեսցին :

Ի. Թէ անյիշելիան բարոյ ո՞ր անչարծ մայց յորդորութի՝ թէ և մեռանել հաւոց, և ո՞ր յանձարեղութի նմանեցս. արդ մի՛ խոտորիր յաջ և մի՛ յահեակ. այլ յերկեղ և յիմաստութ յեղել ուղղեա՛ զգործս քո 'ի բարիս. և մի՛ 'ի դժնեայ բանից գործացիս անիծանել սմեք :

ԻԱ. Փորձեցի զի մեծ է 'ի քաղցրութ ո՛չ ըմբռնել յորդորայթ կանանց, զի ո՛չ բնաւ գտանի 'ի կանայս ողջախոհութի :

ԻԲ. Զի յոյժ միամիտ եղեալ մարդիկ, պատճառանօք իմաստից յանօգուտ խնդիրս տարին. այլ կերտին 'ի խնդրոյն. զի իմաստունն 'ի համեստ դիմացն երևի, ոչ յանդուգն 'ի լրբութեն :

ԻԳ. Ասէ՝ թագաւորի և Այ հնազանդիմ լինել. զի մի՛ յեղխանութեն պատժեսցի 'ի ժամ իրաւանց. և անմիտ է ո՛չ ճանաչել զբարեաւ Այ խնամն. զի այնպիսին յետ անկրել մահու ընդ ամպարշտս կորիցէ :

ԻԴ. Թէ բանաւոր իշխանք չուրջերն զմարդիկ, այլ ընդ կանխաւ ամպարշտեալն արձակեալ խելին. զորս և ոգւոց սուրբք. և զի ո՛չ վաղվաղակի պատժէ Ած՝ նա այնորիկ գործեն չարս : այլ երկնչել պարտ է յԱյ. զի յետ ո՛չ բազում առաւուրց ըմբռնին անեկեալ 'ի սատակումն :

ԻԵ. Զի մեծ չար է զարդարն ամպարշտաց կարծել, և զանիրաւն արդար. և զաստեղն բարի. այլ այնու անօգուտ ջանիս ո՛չ գտանի բարին. և կարծելն մի և նոյն վճարումն գոլ արդարոյ և մեղաւորի՝ չարութի է մեծ :

ԻԶ. Չա՛ր է կարծելն թէ որ մեռանին՝ կորնչի 'ի սպառ. և ո՛չ այսր լա՛ւ գոլ զկենդանին թէ և իբրև զշուն ըլլիցի. զի յետ մահու ըմ՛ք ինչ յոյս բարեաց. սպա կե՛ր և արբ ո՛չ դու ընդ կանայս և բանաւոր, զի 'ի գերեզմանի խաւարին այնուքիկ :

ԻԷ. Ընդդէմ բերէ այնպիսեացն՝ թէ ո՛չ մարմնով թեթեւոյն զհագեւոր ըմբռնոյն, և ո՛չ մարմնով զօրեղն զհաղթեալ կախին մղեն. և ո՛չ ընդդէմ սրտիւն հանճար. զի գիտակ է այս կարծիք, որք իմ՛ ըստ յիմարն անկեան յորդորայթ. իսկ իմաստունն՝ և զգեղղեալ պաղպաղեալ՝ աղբերացուցէ. որոյ բանն թելսէ և ամծամայն անարգ՝ այլ յետոյ նախատապի տան զաղաղակ մեծաց :

ԻԸ. Ընդդիմակինութի իմաստութէ և անզգամութէ, և թէ լաւ իշխանն արկցէ զու 'ի մէջ, ողոքեսցէ զԱծ, և նա թողցէ զմեղսն :

ԻԹ. Թէ և ոչ կամի՝ սոփեստաց բարեկարգութեան զանմիտն 'ի կարաւոր նմին, և զծառայս մեղաց 'ի յին :

Լ. Որ նենգէ սուրբ սոփեստաց, թէ մարդ ինքեան դառաճանէ. և թէ անկոյր կայինն 'ի մեղեխէն՝ անօթ ոք չարին, թէ զգուշայ՝ արփին, և և որ յարգէ զմտաւորն զօրութի :

ԼԱ. Զչար խորհրդով մեղեալն որք թողեն զապաշխարութին հարկանէ մեզօք. իսկ իմաստունք չարչարաբար, և անմիտք չարչարն ներհակին :

ԼԲ. Զի անյայտ են եղեալն և լինելոցք, և 'ի չարև մահին անկարգ քաղաքավարելուն. որ ծածկեալն երևին պատճառ :

ԼԳ. Թէ արքայից յարկաց առաքինութէ յձեռնանան վաւք՝ և հաղկապակ և փիննեւերք, արծաթասէրք և հայհոյիչք :

ԼԴ. Խրատէ ողորմութի սպառ առնել յանկարծահաս առաւօտն անկէլ հողմոց մահուան որ ընկենու զծառս զմեղ. տան զոր կանուխ արիի քանալ, զի անյայտ է երբն, որպէս մանուկ յարգանդի՝ թէ էգ է, թէ արու :

ԼԵ. Ընդդէմ այսոցիկ յառաջագոյն 'ի յարութէ՝ 'ի վայելս կենդանոյս յորդորէն, մինչ կարծելով զբան յարութեան. ողորմանալ մանկանց անարժանօք մարմնոյ յորդորէն :

ԼԶ. Ասաց այնպիսեացն ահի դատաստանին՝ զգաստանալ նախ տան զոր մահու և հասարակաց յիմարանի, և խոտելոյ աշխարհական հեշտականաց 'ի խափանել զօրութեանց, և որք չերկանն զայս փնտռելոց. 'ի քակել զզայարանաց և միջնել հոգւոյ 'ի կոչ վերնոյն. անուանէ կանայս աղեացն զերգս, և զաղախնայն արեամբ որ նշի փոգնաքին ահի փանքանացն իբրև զթանիր մարմոյ 'ի վերայ թուելոյ. ծանուցն մեզօք ընդ երկիր փարածին, արդարք 'ի հանգիստ գնան, և վարքն 'ի կոծ լալոյ. զի արծաթ և ոսկի ո՛չ քրէ յանկանել մարմնոյ և խափանել կենաց և ժամանակի. և որք զԱծ ճանաչեն հոգիք առ նա վերանան :

ԼԷ. Կրկնէ զառաջինն խրատն զի մի՛ անօգուտ իցէ լուսոյ. զի մեծ առաքելութ գրել զխաւս այս գրեաց, որ ընդդէմ դատաստանէ զինքն. տան զի՛նչ իմնան՝ փառելոյ 'ի ծաղկանցն. և ընդ ձեռս անօգուտ առնմանց. այլ երկնչել յԱյ. զի դատաստանան է հատուցանել բարեաց և չարի :

ԲԱՆՔ

ԲԱՆՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ

Որդւոյ Դաւթի Թագաւորի Իսրայէլի յԵմ․ Եկկլեսիաստէս ։ 1

ԳԼ․ Ա․

Ա ՈՒՆԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԱՅնութեց ասաց Ժողովողն ։ Ունայնութեց՝ ա՟մ ինչ ընդունայն է ։ ✱ Զի՞նչ 2 3
աւելի է մարդոյ յա՟մ վաստակս իւր զոր
տաժանի ընդ արեգակամբ ։ ✱ Ազգ երթայ և ազգ գայ՝ 4
և երկիր յաւիտեան կայ ։ ✱ Ծագէ արեգակն՝ և մտանէ 5
արեգակն և 'ի տեղի իւր ձգի ։ ✱ 'Ի ծագել իւրում 6
ելանէ ընդ հարաւ, և պատի ը՟ հիւսիսիւ, պատելով
պատի ։ գնայ հողմ, և 'ի շրջանս իւր դառնայ հողմ ։
✱ Ամենայն ուխք 'ի ծով գնան, և ծով ոչ լնու ։ 'ի տեղի 7
յոր ուխք գնան՝ անդ նոքին դառնան 'ի գնալ ։ ✱ Ա՟մ 8
բան ջանիւ, և ոչ կարասցէ այր խօսել ։ ոչ յագեսցի
ակն տեսանելով, և ոչ լցցի ունկն լսելով ։ ✱ Զի՞նչ է 9
որ եղեն, նոյն ինքն որ լինելոցն է․ և զի՞նչ է որ արարաւն՝
նոյն ինքն որ առնելոցն է ։ ✱ Եւ ոչ է ա՟մ 10
առժամայն ընդ արեգակամբ․ զի զոր խօսիցի ոք՝ և ասիցէ՝
ահաւասիկ այս նոր է, վաղ իսկ եղեալ է 'ի յաւիտենից
եղելոցն նախ քան զմեզ ։ ✱ Ո՛չ գոյ յիշատակ առաջնոցն․ 11
նա և ոչ վերջնոցն որ լինելոց են․ ոչ գոյ յիշատակ
նց՟ ընդ լինելոցսն 'ի վախճանի ։

Բ ✱ Ե՛ս եկլեսիաստէս եղէ թագաւոր 'ի վ՟ր Ի՟ղի յԵմ․ ✱ և 12
ետու զսիրտ իմ խնդրել և խորհել իմաստու՟թ վ՟ս ա՟մի 13
որ եղեալ են ընդ արեգակամբ ։ Զի զբաղումն չար ետ
ա՟ծ որդւոց մարդկան զբաղել ընդ արեգակամբ ։ ✱ Տեսի 14
ես զա՟մ արարեալս որ արարեալ են 'ի ներքոյ արեգական․
և ահա ա՟մ ինչ ընդունայնութի՟ է և յօժարութի՟
ոգւոյ ։ ✱ Թիւրեալն՝ ոչ կարասցէ զարդարել, և պակասեալն՝ 15
ոչ կարասցէ 'ի թիւ անկանել ։ ✱ Խօսեցայ 16
'ի սրտի իմում թէ ահաւի՛կ ես մեծացայ քան զամենեսեան
որ էին յառաջ քան զիս յԵմ ։ Եւ ետու զսիրտ
իմ գիտել զիմաստութի՟ և զգիտութի՟․ և յաւելի յիմաստութի՟
քան զամենեսեան, որ յառաջ եղեն քան զիս
յԵմ ։ ✱ Եւ սիրտ իմ ետես բազում իմաստութի՟ և գիտութի՟․ 17
զառակս և զիմաստութի՟ գիտացի ես․ զի սակայն
և այս յօժարութի՟ ոգւոյ է ։ ✱ Զի բազմութի՟ իմաստութե՟ 18
բազմութի՟ գիտութե՟․ և որ յաւելեաց 'ի գիտութի՟
յաւելցէ 'ի ցաւս ։

ԳԼ․ Բ․

1 Ասացի ես 'ի սրտի իմում․ եկ և փորձեցից զքեզ յուրախութե՟․
և տեսից 'ի բարութե՟ ։ և ահա և այս
1 2 ինքն ունայնութի՟ է ։ ✱ Ծաղուն ասացի զբօսանս․ և
3 ուրախութեն զի՞ գործես զայդ ։ ✱ Եւ խորհեցայ թէ
սիրտ իմ ձգեսցէ իբրև զգինի զմարմին իմ ։ և սիրտ իմ
առաջնորդեաց իմաստութե՟․ և զօրանալ յուրախութե՟․
մինչև տեսից ո՞ր իցէ բարին որդւոց մարդկան զոր արասցեն
'ի ներքոյ արեգական, 'ի թիւ աւուրց կենաց
4 իւրեանց ։ ✱ Յաճախեցի ինձ արարս, շինեցի ինձ ապարանս,
2 5 տնկեցի ինձ այգիս ։ ✱ Արարի ինձ պարտէզս և դրախտս, և տնկեցի 'ի նմ՟ փայտս ամենաբերս ։
3 6 ✱ Արարի ինձ աւազանս ջուրց արբուցանել 'ի նմանէ
7 զանտառատունկ մայրեաց ։ ✱ Ստացայ ծառայս և աղախնայս՝
4 և ընդոծինք եղեն ինձ ։ և ստացուածք անդւոց
5 և հօտից բազում եղեն ինձ քան զամենեցուն որ
6 8 յառաջ եղեալ էին քան զիս յԵմ ։ ✱ Ժողովեցի ինձ արծաթ
և ոսկի․ և ստացուածս բազում զթագաւորաց
և զգաւառաց ։ Արարի ինձ գուսանս և երգեցիկս՝ արս
7 և կանայս, և զփափկութիւնս որդւոց մարդկան ։ Արարի
8 9 ինձ մատռուակս՝ արս և կանայս ։ ✱ և մեծացայ
առաւել քան զամենեսին որ յառաջ էին քան զիս յԵմ,
9 10 նաև իմաստութի՟ յաւելաւ ինձ ։ ✱ Եւ զա՟մ զոր ինչ
խնդրեցին աչք իմ, ոչ զրկեցի 'ի նոցանէն, և ոչ արգելի
10 զսիրտ իմ յա՟մ ուրախութե՟ ։ Զի սիրտ իմ ուրախ
եղև յա՟մ վաստակս իմ․ և այս եղև բաժին իմ յա՟մ վաստակոց
11 իմոց ։ ✱ Եւ հայեցայ ես յա՟մ արարս իմ զոր արարին
11 ձեռք իմ, և 'ի վաստակս զոր վաստակեցայ առնել,
և ահա ա՟մ ընդունայնութի՟ է և յօժարութի՟ ոգւոյ․
և ոչինչ է առաւելութի՟ 'ի ներքոյ արեգական ։
12 12 ✱ Եւ հայեցայ ես տեսանել զիմաստութի՟, և զբօսանս, Գ
13 և զանզգամութի՟, եթէ ո՞վ է մարդ որ երթիցէ զհետ
13 խորհրդոյն զոր ինչ արար ։ ✱ Եւ տեսի ես եթէ է առաւելութի՟
14 իմաստութե՟ քան անմտութե՟․ ո՟պ է առաւելութի՟
14 լուսոյ քան զխաւարի ։ ✱ Իմաստնոյն աչք իւր
'ի գլուխ իւրում, և որ անմիտն է՝ ընդ խաւար գնայ ։
15 Եւ գիտացի ես թէ պատահար մի պատահելոց է ամենեցուն Դ
16 15 նց՟ ։ ✱ Եւ ասացի ես 'ի սրտի իմում․ թէ ո՟պ պատահարն
անզգամին՝ և ինձ պատահեսցէ նոյն, և ընդէ՞ր
իմաստնացայ ։ Եւ զաւելորդս խօսեցայ 'ի սրտի իմում․
զի և այս իսկ ունայնութի՟ է ։ զի անզգամն 'ի յաւելորդաց
16 անտի խօսի ։ ✱ վ՟ս զի ոչ գոյ յիշատակ իմաստնոյն
17 ընդ անզգամի յաւիտեան․ զի արդարև իսկ յաւուրցն
որ գալոց են ա՟մ ինչ մոռացօնք են ։ և զիա՞րդ մեռանիցի
18 իմաստունն ընդ անմտին ։
17 ✱ Եւ ատեցի ես զկեանս իմ․ զի չար էր ինձ արարածն, Ե
որ արարեալն էր 'ի ներքոյ արեգական․ զի ա՟մ ինչ ու-

նայ

ԳԼ․ Ա․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Դաւթի Թագաւորի, [illegible] արքայի Ի՟ղի յԵմ․ եկլեսիաստէս ։ (2) Ոմանք․ Ա՟մ ինչ սնոտի է ։ (3) Ոմանք․ Յա՟մ 'ի վաստակս․․ 'ի ներքոյ արեգական ։ (4) Ոմանք․ Եւ երկիր յաւիտեան ։ (6) Բազումք․ Եւ պատէ զհիւսիսով ։ (8) Ոմանք․ Եւ ոչինչ կարասցէ այր ։ (9) Ոմանք․ Որ եղև, նոյն որ լինելոց է․․ նոյն ինքն է որ առ'' ։ (10) Ոմանք․ Եւ ոչինչ գոյ նոր առժամայն 'ի ներքոյ արեգական․․․ ահա այս նոր է, յառաջագոյն իսկ եղեալ է յաւի'' ։ (11) Ոմանք․ Բայց և ոչ 'ի վախճանի եղելոցն, ոչ գոյ նց՟ յիշատակ հանդերձ եղելովքն 'ի վերջինսն ։ (12) Ոմանք․ Ես Ժողովող եղէ Թագաւոր ։ (13) Ոմանք․ Խնդրել և քննել իմաստութե՟ վ՟ս ա՟մ եղելոց 'ի ներքոյ արե''․․ զբաղել 'ի նմ՟ ։ (14) Ոմանք․ Տեսի միանգամայն զա՟մ արարածս զարարեալս 'ի ներքոյ երկնից ։ (15) Ոմանք․ Ոչ կարասցէ զարդ առնուլ ։ (16) Ոմանք․ 'Ի սրտի իմում ասել թէ ահա մեծա''․․ և յաւելեր յիմաս'' ։ (17) (18) Ոմանք․ Զառակս և զհանճարս ծանեայ․ զի սակայն և այս յօժարութի՟ է ոգւոյ ։ Վ՟ս զի 'ի բազում իմաստութե՟ յղփութե՟ գիտութե՟․ և որ յաւելու 'ի գիտութի՟՝ յաւելու 'ի ցաւս ։

ԳԼ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Ասացի ընդ սրտի իմում․․․ և այս ընդունայնութի՟ է ։ (2) Ոմանք․ Զծաղրն ասացի․․ զինչ առնես զայդ ։ Ոսկ ոմանք․ Եւ զուրախութե՟ ։ (3) Ոմանք․ Եւ այց արարի թէ սիրտ իմ․․ և առաջնորդեսցէ իմաստ''․ ․․ և զօրանայ ։ (5) Ոմանք․ Փայտս ամենապտուղս ։ (6) Ոմանք․ Արարի 'ի նոցանէ ինձ աւազանս ջրոյ, առնել 'ի նոցանէ անտառ զուարճացեալ ծառոց ։ (7) Ոմանք․ Քան զա՟մն եղելոցն յառաջագոյն քան զիս ։ (8) Ոմանք․ Բազումս քան զթ՟գւորաց ։ (9) Ոմանք․ Քան զա՟մն եղեալսն յԵմ ։ (10) Ոմանք․ Եւ զա՟մ ինչ զոր խնդ''․․․ ոչ զրկեցայ 'ի նմ՟նէ․․ և այն եղև ։ (11) Ոմանք․ Զոր ջանացայ առնել, և ահա ա՟մ սնոտի է և ։ (12) Ոմանք․ Քանզի ով է մարդ որ երթայցէ զհետ խորհրդոց իւրոց ։ (14) Ոսկան․ Աչք 'ի գլխոյ իւրում ։ (14) Ոմանք․ Եւ ծանեայ զի մի դիպուած է յա՟մն 'ի նմ՟ ։ Ոսկ 'ի լուսն''․ 'ի վ՟ր՝ գիտացի, նշանակի՝ ասացի․ ծանեայ ։ (15) Ոմանք․ Թէ ո՟պ դիպուած է անմտին, և ինձ դիպեսցի․․ զի և այն իսկ․․․ վ՟ս զի անմիտն յաւելորդսյն խօ'' ։ (16) Ոմանք․ Քանզի ոչ գոյ․․ ընդ անմտին․․ վ՟ս զի անդէն․ [illegible], առդէն իսկ յաւուրսն որ գա''․․․ ինչ մոռացեալ եղև ։ (17) Ոմանք․ Եւ ատեցի միանգամայն զկե''․․ վ՟ս զի չար էր 'ի վ՟ր իմ արարածն որ արարաւ 'ի ներ''․․ ա՟մ ինչ

նայնութիւն է և յօժարութիւն ոգւոյ։ * Եւ ատեցի ես զամ 18
վաստակս իմ զոր ջանացայ ը արեգակամբ, զի թողում
ես զնա մարդոյ՝ որ լինելոց է յետ իմ։ * Եւ ո՞վ գիտէ՝ 19
իմաստո՞ւն լինիցի թէ անմիտ. և կամ իշխելո՞ց իցէ ամ
վաստակոցն իմոց զոր եսն վաստակեցի, և յորս իմաստա-
նացայ ընդ արեգակամբ։ սակայն և այս ունայնութիւն է։
Զ * Եւ դարձայ ես հրաժարեալ սրտիւ իմով, յամ վաս- 20
տակոց իմոց զոր վաստակեցի ընդ արեգակամբ։ * Զի 21
է մարդ՝ զի վաստակ նր իմաստութեբ և գիտութեբ և
արութեբ. և մարդ՝ որ ոչինչ վաստակեաց 'ի նոյն՝ տացի՞
նմա մասն նր։ սակայն և այս ընդունայնութիւն է՝ և չա-
րութիւն մեծ։ * Զի՞ լինի մարդոյն յամ վաստակս իւր, 22
և 'ի յօժարութեն սրտի իւրոյ՝ յորում ինքն ջանայ 'ի ներ-
քոյ արեգական։ * Զի ամ աւուրք նր ցաւոց, և տրտմու- 23
թեան զբօսանք իւր, և գիշերի ոչ ննջէ սիրտ նր։ սա-
կայն և այս ընդունայնութիւն է։
Է * Եւ ոչ գոյ բարի ինչ մարդոյ, բայց զոր ուտէն՝ և ըմ- 24
պէն. և եցոյց անձին իւրում բարիս 'ի վաստակս իւր։
Սակայն և զայն տեսի՝ զի 'ի ձեռանէ այ է. * քանզի ո՞վ 25
իցէ որ ուտիցէ և ըմպիցէ առանց նր։ * Զի մարդոյ 26
բարւոյ՝ ետ զիմաստութիւն և զգիտութիւն՝ և զուրախու-
թիւն։ և մեղանչականին ետ զզբաղումն, յաւելուլ և ժո-
ղովել, և տալ բարւոյն առաջի երեսաց այ։ Սակայն
և այն ունայնութիւն է՝ և յօժարութիւն ոգւոյ։

ԳԼ. Գ.

Ը Ամենեցուն ժամանակ է՝ և ժամ ամ իրաց 'ի ներքոյ 1
երկնից։ * Ժամանակ ծնանելոյ, և ժամանակ մե- 2
ռանելոյ։ Ժամանակ անկելոյ, և ժամանակ խլելոյ
զանկեալն։ * Ժամանակ սպանանելոյ, և ժամանակ 3
բժշկելոյ։ Ժամանակ քակելոյ, և ժամանակ շինելոյ։
* Ժամանակ լալոյ, և ժամանակ ծիծաղելոյ։ Ժամա- 4
նակ կոծելոյ, և ժամանակ կաքաւելոյ։ * Ժամանակ 5
ցրելոյ քարինս, և ժամանակ ժողովելոյ քարինս։ Ժա-
մանակ գիրկս արկանելոյ, և ժամանակ հեռանալոյ 'ի
գիրկս արկանելոյ։ * Ժամանակ խնդրելոյ, և ժամա- 6
նակ կորուսանելոյ։ Ժամանակ պահելոյ, և ժամանակ
արտաքս հանելոյ։ * Ժամանակ պատառելոյ, և ժամա- 7
նակ կարկատելոյ։ Ժամանակ լռելոյ, և ժամանակ խօ-
սելոյ։ * Ժամանակ սիրելոյ, և ժամանակ ատելոյ։ Ժա- 8
մանակ պատերազմի, և ժամանակ խաղաղութեն։ * Արդ՝ 9
զի՞նչ առաւելութիւն է այնմ որ առնէ որով ինքն ջանայ։
Թ * Տեսի ես զամ զբաղումն զոր ետ ած որդւոց մարդ- 10
կան զբաղնուլ 'ի նմա։ * Ամենայն ինչ զոր գործեաց՝ 11
բարի է 'ի ժամանակի իւրում։ Նա՝ և զամ յաւիտեանս
ետ 'ի սիրտս նց. զի մի՛ գտցէ մարդ զարարածն զոր ա-
րար ած իսկզբանէ մինչ ցկատարած։ * Գիտացի՝ թէ 12
ոչ գոյ բարի 'ի նս՝ եթէ ոչ ուրախ լինել՝ և գործել բա-
13 րիս 'ի կեանս իւրում. * քանզի ամ մարդ՝ որ ուտիցէ
և ըմպիցէ, և տեսանիցէ բարի յամ վաստակս իւր, այն
14 պարգև այ է։ * Գիտացի՝ թէ զամ զոր արար ած՝ այն
կայ յաւիտեան. 'ի նս ոչինչ յաւելուլ, և 'ի նմանէ ոչինչ
գոյ պակասեցուցանել։ և արար ած, զի երկիցեն յե-
15 րեսաց նր։ * Որ ինչ եղեն այն ահա կայ, և որ ինչ լի-
նելոցն էր՝ ահա եղև. և ած խնդրեսցէ զհալածեալն։
16 * Դարձեալ տեսի 'ի ներքոյ արեգական տեղի դատաս- Ժ
տանի՝ և անդ ամպարիշտ. և տեղի արդարոյ՝ և անդ բա-
17 րեպաշտ։ * Եւ ասացի ես 'ի սրտի իմում, թէ զարդարն
և զամպարիշտն դատի ած. զի ժամանակ է ամ իրաց,
18 և 'ի վր ամ արարածոց ժամ և ժամանակ։ * Անդ ա-
սացի ես 'ի սրտի իմում վս խօսից որդւոց մարդկան՝ և
թէ դատի զնս ած. և զի ցուցցէ եթէ նոքա անասունք
19 են։ * Սակայն և 'ի մէջ նց պատահար է որդւոց մարդ-
կան։ և պատահար է անասնոց, և պատահար յամենե-
սին 'ի նս։ Որպէս մահ սորա՝ նոյնպէս և մահ նր։ և շունչ
է յամենեսին։ և զի՞նչ առաւելութիւն եղև մարդոյ քան
20 զանասունս, և ոչինչ. զի ամ ինչ ընդունայն է։ * Ամե-
նայն 'ի մի տեղի երթայ. ամ եղև 'ի հողոյ, և ամ դառ-
21 նայ 'ի հող։ * Եւ ո՞վ գիտէ զոգի որդւոց մարդկան՝ թէ
ելանէ 'ի վեր, և զշունչ անասնոց՝ թէ իջանէ 'ի խոնարհ
22 յերկիր։ * Եւ տեսի զի ոչ գոյ բարի, բայց թէ ուրախ
լիցի մարդ յարարածս իւր. զի այն է բաժին նր։ զի ո՞վ
ածիցէ զնա տեսանել զայն ինչ որ յետ նր լինիցի։

ԳԼ. Դ.

1 Դարձայ և տեսի ես զամ զրկարարութիւնս որ լինին
ընդ արեգակամբ, և ահա արտասուք զրկարարե-
լոցն. և ոչ էր որ մխիթարէր զնս. և 'ի ձեռս զրկարարա-
2 ցաց նց բռնութիւնք։ * Եւ գովեցի ես զամ մեռեալսն որ
յառաջագոյն մեռան. քան զկենդանիսն՝ որ ցայժմ կեն-
3 դանի իցեն։ * Եւ քան զնոսա զերկոսին լաւ այն է որ
չև ևս իցէ լեալ. որ ոչ ետես զամ արարածն չար որ ա-
4 րարաւ 'ի ներքոյ արեգական։ * Եւ տեսի ես զամ վաս-
տակս, և զամ չարութիւն արարածոցն. զի նախանձ առն
'ի մերձաւորէ իւրմէ։ սակայն և այն ունայնութիւն է և
5 յօժարութիւն ոգւոյ։ * Անզգամն բուռն եհար զբազկաց
իւրոց, և եկեր զմարմին իւր։
6 * Լաւ է բուռն մի հանգստեամբ, քան զլիութիւն երկուց ԺԱ
7 բռանց՝ ջանալով և յօժարութեբ ոգւոյ։ * Դարձայ ես
8 և տեսի ընդունայնութիւն 'ի ներքոյ արեգական։ * Զի
մի է, և ոչ կրկին. և որդի և եղբայր ոչ գոյ նր. և ոչ է
վախճան ամ վաստակոյ նր. և սակայն ակն նր ոչ յագի
մեծութեբ։ Եւ արդ՝ ո՞ւմ ջանամ ես, և զլանամ զանձն
իմ 'ի բարութենէ։ զի և այն ընդունայնութիւն է՝ և զբա-
9 ղումն չար։ * Լաւ են երկու քան զմի, որոց գոն վարձք
բա-

ընդունայնութիւն է և։ (18) Ոմանք. 'Ի ներքոյ արեգականս. վս զի թողում զայն մարդոյ.. զկնի իմ։ (19) Ոմանք. Եւ իշխեսցէ ամ վաս″.. զոր ջանացայ, և յորս։ (21) Ոմանք. Իմաստութեբ և արդարութեբ է. և մարդ որ ոչ ջանացաւ 'ի նմա, տացէ նմա զմասն իւր։ (22) Ոմանք. Քանզի զի՞նչ օգուտ լինի մարդոյ։ (23) Ոմանք. Քանզի 'ի գիշերի ոչ նն″.. և այն ունայնութիւն է։ (24) Ոմանք. Եւ զոր ցուցանէ բարի.. 'ի վաստակսն իւրում։ (26) Բզմք. Մարդոյ բարւոյ առաջի երեսաց իւրոց ետ զի″.. Որ ոմանք. և այն ունայն է, և յօժա″։

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ամենայնի ժմկ է, և ժմկ ամ ի″։ (2) Ոմանք. Զտնկեալսն։ (5) Ոմանք. Ժամանակ ձգելոյ զքարինս։ (9) Ոմանք. Եւ զինչ առաւելութիւն է արարողին. յորս ինքն ջա″։ (10) Ոմանք. Տեսի միանգամայն զբաղումն։ (11) Ոմանք. Զամ ինչ արար ած բարի 'ի ժմկի իւրեանց. և սակայն զամ յաւ″.. այ զի մի՛ գտցէ.. մինչև 'ի կատարած։ (12) Ոմանք. Ծանեայ զի ոչինչ է բարի 'ի նս. բայց ուրախ լինել և գործել զբա″։ (13) Ոմանք. Եւ սակայն ամ մարդ որ ուտէ.. զբարիս յամ 'ի վաստակսն իւրում, այն տուրք այ են։ (14) Ոմանք. Զի զամ.. այնոքիկ կան յաւիտեանս. 'ի նս ոչինչ գոյ յաւե″. կամ, 'ի յայնս ոչինչ է յաւե″.. ոչինչ գոյ 'ի բաց բառնալ։ (15) Ոմանք. Որ լինելոցն էր արդէն իսկ եղև. և որում լինելն պարտ էր ահա եղև, և ած խնդ″։ (17) Ոմանք. Եւ ասացի անդ սրտի իմում.. վս զի ժմկ .. ժամ է և ժմկ։ (18) Ոմանք. Եթէ որոշէ զնս ած և ցուցանէ թէ անասունք են նոքա։ (19) Ոմանք. Եւ նց սակայն դիպուած է որդւոց մարդկան. և դիպուած անասնոց դիպուած է նց.. և հոգի է յամենն, և զինչ առաւելաւ մարդ քան զանասունն և ոչինչ. վս զի։ (20) Ոմանք. Ամենայն ինչ 'ի մի... դառնայ անդրէն 'ի հող։ (21) Ոմանք. Եւ ո՞վ գիտէ զհոգիս.. եթէ ելանեն 'ի վեր։ (22) Ոմանք. Զի ոչինչ գոյ բարի, բայց ուրախ լինել մարդոյ յարարածն իւր. քանզի.. ածցէ զնա տեսանել որ ինչ լինիցին յետ նր։

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ դարձեալ տեսի միանգամայն զամ.. որ լինէին ընդ արե″։ (2) Ոմանք. Եւ գովեցի առհսրկ զմեռեալսն... որ կենդանի են ինքեանք մինչև ցայժմ։ (3) Ոմանք. Եւ լաւագոյն քան զնս զերկոսեան, որ չև ևս է լեալ։ (4) Ոմանք. Եւ զամ արութի արարածոյն, զի նոյն ինքն նախանձ։ (6) Ոմանք. Բարի է լիութիւն բռան միոյ հանգստ″.. ջանիւ և յօժար″։ (8) Ոմանք.

բարի 'ի վաստակս ն՟ց ։ * Զի եթէ գլորիցի մին՝ կանգնեսցէ 10
զնա ընկեր իւր․ և վա՜յ միումն յորժամ գլորիցի,
և ոչ գուցէ միւս՝ որ յարուցանիցէ զնա ։ * Զի եթէ 11
ննջիցեն երկու՝ ջեռուցանեն զմիմեանս․ և մին՝ զիա՞րդ
ջեռնուցու ։ * Եւ եթէ բռնասցի մին՝ երկուքն կայցեն 12
ընդդէմ ն՟ր ։ և առասան երեքկին՝ ոչ վաղվաղակի խզեսցի ։
ԺԲ * Լա՛ւ է մանուկ աղքատ և իմաստուն՝ քան զթագաւոր 13
ծեր և անմիտ ։ որ ոչ իմացաւ հայել ևս * եթէ 'ի տանէ 14
կապանաց ելանիցէ թագաւորել ։ նա և 'ի թագաւորութեան իւրում եղև աղքատ ։ * Տեսի ես զա՟մ կենդանիս 15
որ գնան 'ի ներքոյ արեգական, հանդերձ երիտասարդաւն երկրորդաւ որ յարիցէ փոխանակ ն՟ր ։ * Ո՛չ գոյ 16
կատարումն ա՟մ ժողովրդեանն, ամենեցուն որք եղեն
յառաջ քան զն՟ա ։ Նա և յետինքն ոչ լինին ուրախ 'ի վ՟ր
ն՟ր․ զի և այն ևս ունայնութիւն է և յօժարութիւն ոգւոյ ։
ԺԳ * Զգուշացիր ոտին քում որով երթայցես 'ի տուն ա՟յ ։ 17
և մե՛րձ լեր 'ի լսել․ * քանզի պատուական է քան ընծաուրս անզգամաց՝ զոհ քո․ զի ոչ եթէ գիտակ ինչ են 18
առնելոյ բարիս ։

ԳԼ․ Ե․

Մի՛ փութար բերանով քով, և մի՛ վաղվաղեսցէ սիրտ 1
քո հանել բանս առաջի ա՟յ․ զի ա՟ծ յերկինս է՝ և
դու յերկրի․ վասն այնորիկ եղիցին բանք քո սակաւք ։
* Զի հասանէ երա՛զ 'ի բազմութենէ փորձութեան․ և ձայն 2
անզգամին 'ի բազմութենէ բանից ։ * Եւ ո՟պ ինչ և ուխտիցես դու ա՟յ, մի՛ յամիցես հատուցանել զնա․ զի ոչ 3
են կամք 'ի ձեռս անզգամաց ։ Դու որչափ ուխտիցես՝
հատո՛․ * զի լա՛ւ է քեզ չուխտել, քան ուխտել և ոչ 4
հատուցանել ։ * Մի՛ տար զբերան քո առ 'ի յանցուցանելոյ զմարմին քո ։ և մի՛ ասեր առաջի ա՟յ թէ անգիտութիւն է․ զի մի՛ բարկասցի ա՟ծ 'ի բարբառ քո, և ապականեսցէ զգործս ձեռաց քոց ։ * Զի 'ի բազմութենէ երազոց՝ և ընդունայնութեանց և բանից բազմաց․ սակայն 6
դու երկի՛ր յա՟յ ։
ԺԴ * Եթէ զզրպարտութիւն տնանկի և զյափշտակութիւն իրաւանց և արդարութեան տեսանիցես յերկրի, մի՛ զարմանայցես 'ի վ՟ր իրացն․ զի բարձր 'ի վ՟ր բարձու պահէ,
և բարձունք 'ի վ՟ր ն՟ց, և յաճախութիւն հողոյ ։ * 'Ի վ՟ր 8
ա՟մի է թագաւոր 'ի վ՟ր անդոյն գործելոյ ։ Եւ լիջիր
դու հաւատարիմ յա՟մէ 'ի ծանր յափշտակելոյ անտի ։
ԺԵ * Որ սիրէ զարծաթ՝ ոչ յագեսցի արծաթով․ և որ սիրեաց 9
'ի բազմութեան իւրում զարդիւնս․ քանզի և այն
10 ունայնութիւն է ։ * 'Ի բազմութեան արդարութեան յագեցան
որք ուտէին զնա․ և զի՞նչ արութիւն է նմա առ 'ի նմանէ,
11 զի սկիզբն տեսանելոյ՝ աչք իւր են ։ * Քաղցր քուն
է ծառայի՝ եթէ սակաւ և եթէ շատ կերիցէ․ և որում
յագին մեծանալով՝ չէ՛ նմա համարձակ 'ի քուն մտանել ։
12 * Է՛ խրատ մի՝ զոր տեսի 'ի ներքոյ արեգական․ մեծու- ԺԶ
13 թիւն պահեալ ումեք առ 'ի նմանէ չարեաց իւրում ։ * և
կորիցէ մեծութիւն ն՟ր՝ և նա 'ի զբաղման չարի է ։ ծնաւ
14 որդի՝ և ոչ գոյ 'ի ձեռին ն՟ր և ո՛չինչ ։ * Ո՟պ ել յորովայնէ մօր իւրոյ մերկ, դառնայ երթալ՝ ո՟պ և եկեալն
էր՝ և ո՛չինչ առցէ 'ի վաստակոց իւրմէ, եթէ երթիցէ
15 'ի ձեռին իւրում ։ * Նա և այն ևս ախտ չար է, զի ո՟պ
եկն՝ նոյնպէս և երթիցէ․ և զի՞նչ օգուտ իցէ նմա 'ի
16 վաստակոց անտի զոր ջանայ նա հողմոյ ։ * Զի ա՟մ աւուրք ն՟ր խաւար և սուգ․ և 'ի բազում սրտմտութեան և
17 'ի հիւանդութեան և 'ի բարկութեան ։ * Արդ աւասիկ զոր
տեսի ես՝ բարի է ուտել և ըմպել, և տեսանել զբարութիւն յա՟մ վաստակս իւր զոր ջանայցէ ընդ արեգական 'ի թիւ աւուրց կենաց իւրոց զոր ետ նմա ա՟ծ․
18 զի այն է բաժին նորա ։ * Քանզի ա՟մ մարդ՝ որում ետ
նմա ա՟ծ մեծութիւն և ինչս, և իշխան արար զնա ուտել
'ի նոցանէ․ և առնուլ զբաժին իւր, և ուրախ լինել 'ի
19 վաստակս իւր․ այն պարգև ա՟յ է ։ * Զի ոչ բազում
աւուրս յիշեսցէ զկենաց իւրոց․ զի ա՟ծ զբօսացուցանէ զնա յուրախութեան սրտի իւրոյ ։

ԳԼ․ Զ․

1 Է՛ չարութիւն զոր տեսի 'ի ներքոյ արեգական, և բա-
2 զում է յոյժ 'ի վ՟ր մարդոյ ։ * Այր մի որում տացէ ա՟ծ մեծութիւնս և ինչս և փառս, և ոչինչ պակասիցէ անձին իւրում յա՟մէ որում ցանկանայցէ․ և ոչ տանիցէ զնա ա՟ծ իշխան ուտել 'ի նմանէ․ զի այր օտար
կերիցէ զնա ։ և այն ընդունայնութիւն է՝ և ախտ չար ։
3 * եթէ ծնցի այր հարիւր, և ամս բազումս կեցցէ, և
ևս բազում եղիցին աւուրք ամաց ն՟ր․ և անձն ն՟ր ոչ
յագեսցի 'ի բարեաց անտի, և դերեզման ևս ոչ գտցի
4 նմա․ ես ասացի թէ լա՛ւ է քան զնա վիժածն ։ * զի
ունայնութ՟բ եկն՝ և խաւարաւ գնաց, և 'ի խաւարի ա-
5 նուն ն՟ր ծածկեսցի ։ * Քանզի զարև ոչ ետես՝ և ոչ գիտաց,
6 զի՞նչ է հանգիստ սորա քան զնորա ։ * Եւ եթէ
եկաց նա զհազար ամաց երս, և զբարութիւն ինչ ոչ ետես՝
7 միթէ ոչ երթայցէ ա՟մ 'ի մի տեղի ։ * Ամենայն
ջան

Եւ զրկեմ զանձն իմ 'ի բարութէ ։ (10) Ոսկան․ Եւ վա՜յ միոյն եթէ գլորի'' ։ (11) Ոմանք․ Իսկ մին զիա՞րդ ։ (12) Ոմանք․ Երկուքն կալցեն զդէմ նորա․ և առասանն երեքկուղ, ոչ վաղ'' ։ Ու ոսկան․ երեքկուղի ոչ վաղ'' ։ (13) Ոմանք․ Որ ոչ ևս իմացաւ հայել ։ (14) Ոսկան․ 'Ի տանէ կապանաց ելցէ այլ ոմն առ 'ի թագաւորել ։ Ու ոմանք․ զի և 'ի թագաւորութենէն ։ (15) Ոմանք․ Տեսի միանգամայն զամենայն կենդանիս որ շրջին 'ի ներ''․․ որ յառնելոցն է փոխանակ ն՟ր ։ (16) Ոմանք․ Ո՛չ գոյ վախճան ամենայն ժո''․․․ զի և այն սնոտի է և յօժա'' ։ (17) Ոմանք․ Զգոյշ լեր ոտին քում որով երթաս 'ի․․ և մերձ լիցին 'ի ։ (18) Ոսկան․ Զի լաւագոյն է հնազանդութիւն քան զտուրս անզ'' ։ (18) Ոմանք․ Վ՟ս զի ոչ են գիտակ բարի առնելոյ ։

Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Հանել բան․․ վ՟ս այդորիկ ։ (2) Ոմանք․ Քանզի․ կամ, Եւ հասանէ երազ 'ի բազմութէ փոր'' ։ (3) Ոմանք․ Ո՟պ ուխտես զուխտ քո ա՟յ, մի՛ յամեր հատուցանել զայն․ վասն զի ոչ են կամք յանզգամմն․ արդ դու զոր ուխտեսն հատո՛ ։ (4) Ոմանք․ Զի բարի է քեզ ոչ ուխտել ։ (5) Ոմանք․ Առ 'ի մեղանչել մարմնոյդ քում, և մի՛ ասիցես թէ առաջի երեսաց ա՟յ տգիտութիւն է․․ ա՟ծ 'ի վերայ բարբառոյ քո ։ (6) Ոմանք․ Վ՟ս զի ըստ յաճախութեան երազոց է և ընդունայնութեան բանից բազմաց ։ (7) Ոմանք․ Եթէ զրպարտութիւն աղքատաց․․․ և զարդարութիւն տեսցես յերկրի մոլի․․ քանզի զբարձունս 'ի վ՟ր բարձանց պահէ, և զբարձրութիւն 'ի վ՟ր ն՟ց, և զառաւելութիւն երկրի ։ (8) Ոմանք․ Է՛ թագաւոր անդաստանի գործելոյ․․․ հաւ՟տրիմ ա՟մի 'ի ծանր յափշտակելոյն ։ (9) Ոսկան․ Եւ որ սիրեաց զարծաթ 'ի բազ'' ։ (9) Ոմանք․ Սակայն և այն ընդունայնութիւն է ։ (10) Ոմանք․ Եւ զինչ է արութիւն․․ վ՟ս զի սկիզ'' ։ (11) Ոմանք․ Եւ որ յագի մեծանա'' ։ (12) Ոմանք․ Է հիւանդութիւն զոր տեսի 'ի ներ'' ։ (13) Ոմանք․ Եւ ոչինչ գոյ 'ի ձե'' ։ (14) Ոմանք․ Եւ ո՟պ ել․․ դարձցի երթալ ո՟պ և եկն․․ եթէ երթայցէ 'ի ձե'' ։ (15) Ոմանք․ Սակայն և այն ախտ չար է․ զի զորօրինակ եկն․․․ օգուտ է նմա 'ի վաստակոյն զոր ։ (16) Ոմանք․ 'Ի խաւարի և 'ի սուգ, և սրտմտութ՟բ բազմաւ, և հիւանդութ՟բ և ցասմամբ ։ (17) Ոմանք․ Ահա զոր տեսի ես զբարին՝ որ է լաւն, ուտելն և ըմ''․․․ յա՟մ 'ի վաստակսն իւրում զոր ջանայ 'ի ներքոյ արեգական․․ վ՟ս զի այն է ։ (18) Ոսկան․ Որոյ ետ ա՟ծ զմեծութիւն ։ (18) Ոմանք․ Ուտել 'ի նմանէ․․․ 'ի վաստակսն իւրում ։ (19) Ոմանք․ Զի ոչ յիշեաց զբազում աւուրց կենաց իւրոց, զի ա՟ծ զբաղեցուցանէ զնա ։

Գլ․ Զ․ (1) Ոմանք․ Եւ բազում է 'ի վերայ մարդկան ։ (2) Ոմանք․ Եւ ոչ տացէ նմա ա՟ծ իշխանութիւն ուտել 'ի նմանէ․ քանզի այր օտ'' ։ (3) Ոսկան յաւելու 'ի լուս''․ Այր հարիւր զաւակ ։ (3) Ոմանք․ Աւուրք կենաց ն՟ր․․ 'ի բարութենէն․ և գերեզման ոչ ևս գտցի նմա ։ (4) Ոմանք․ Անուն ն՟ր ծածկեցաւ ։ (5) Ոմանք․ Քանզի զարեգակն ոչ ետես և ոչ ծանեաւ ։ (6) Ոմանք․ Զհազար ամաց շրջանակս և զբ'' ։

ջան մարդոյ 'ի բերան իւր, և սակայն անձն ն̃ր ոչ յագեսցի։
* Զի՞նչ առաւելութիւն է իմաստնոյն քան զանմիտն, 8
զի տնանկն գիտէ երթալ առաջի կենաց իւրոց։
* Լաւ է տեսիլ աչաց քան զգնացեալն ոգւով։ 9
սակայն և այն ունայնութիւն է՝ և յօժարութիւն ոգւոյ։
ԺԷ * Որ ինչ եղեն՝ ահա անուն կոչեցեալ է նմա․ և յայտնի 10
եղև որպիսի ինչ է մարդ․ և ոչ կարէ դատել ընդ հզօրին
քան զնա։ * Զի են բազում բանք՝ որ յաճախեն 11
զընդունայնութիւն։

ԳԼ․ Է․

Ո ինչ առաւելութիւն է մարդոյ։ Զի ո՞ գիտէ զինչ 1
բարի է մարդոյ 'ի կեանս իւրում 'ի թիւ աւուրց
կենաց ընդունայնութեան ն̃ր․ և արար զայն 'ի ստուեր։
Զի ո՞վ է որ պատմեսցէ մարդոյն՝ զինչ լինելոց է զկնի
նորա ընդ արեգակամբ։ * Բարի է անուն բարի՝ քան 2
զողորմութիւն բարի, և օր մահուան իւրոյ՝ քան զօր ծննդեան
իւրոյ։

ԺԸ * Բարի է երթալ 'ի տուն սգոյ՝ քան երթալ 'ի տուն 3
ուրախութեան, զի այն ինքն է կատարած ա̃մ մարդոյ․
և որ կենդանի է՝ տացէ բարութիւն 'ի սիրտ իւր։ * Լաւ 4
է սրտմտութիւն քան զծաղր․ զի չարութ̃բ երեսաց զուարթասցի
սիրտ։ * Սիրտ իմաստնոց 'ի տան սգոյ, և սիրտ 5
անմտի 'ի տան ուրախութեան։ * Լաւ է լսել զսպառնալիս 6
իմաստնոյ, քան լսել մարդոյ զերգս անմտաց։ * Զի 7
որպէս ձայն փշոց 'ի ներքոյ կաթսայի՝ այնպէս ծաղր անմտաց․
սակայն և այն ընդունայնութիւն է։ * Զրպարտութիւն 8
ծփեցուցանէ զիմաստունս․ և կորուսանէ զսիրտ ազնուութեան
ն̃ր։ * Բարի է կատարած բանից՝ քան զսկիզբն 9
իւրեանց։ բարի է երկայնամիտ՝ քան զհպարտացեալն
ոգւով։ * Մի՛ փութար յոգի քո բարկանալ, զի բար- 10
կութիւն 'ի ծոց անզգամաց հանգիցէ։

ԺԹ * Մի՛ ասիցես զինչ գործեցաւ․ զի աւուրքն առաջինք 11
լաւ էին քան զաւուրս զայս․ զի ոչ իմաստութ̃բ հարցեր
վ̃ն այդորիկ։ * Բարի է իմաստութիւն ընդ ժառան- 12
գութեան, և յաւելուած որոց տեսանեն զարեգակն․ * զի 13
ընդ հովանեաւ ն̃ր իմաստութիւն է իբրև զհովանի արծաթոյ։
Եւ առաւելութիւն գիտութեան իմաստութեան կենդանացուսցէ
զայն որ առ 'ի նմանէ։ * Տես զգործս ա̃յ 14
զի ո՞վ է այն որ կարող լինիցի զարդարել՝ զոր ա̃ծ խանգարիցէ։
* Յաւուր բարութեան կեցջի՛ր 'ի բարիս․ և տես 15
յաւուր չարութեան։ Տես սակայն նմին միաբան։ Զայն
արար ա̃ծ վ̃ն խօսից՝ զի մի՛ գտցէ մարդ զկնի իւր՝ և
մի՛ ինչ։

16 * Զա̃մ ինչ տեսի յաւուրս ունայնութեան իմոյ։ Է՛ արդար Ի
կորուսեալ յարդարութեան իւրում, և է՛ ամպարիշտ որ
17 կայ չարութ̃բ իւրով։ * Մի՛ կարի արդար լինիր, և
18 մի՛ ճարտարեր առաւել՝ զի մի՛ թիւրեսցիս։ * Մի՛
ամպարշտեր կարի, և մի՛ լինիր խիստ՝ զի մի՛ տարա-
19 ժամ մեռցիս։ * Բարի է քեզ 'ի կողմն այսմանիկ լինել-
ցիս․ սակայն և այսմիկ մի՛ պղծեր զձեռն քո․ զի որ
20 երկնչի յա̃յ՝ անցցէ ընդ ա̃մ։ * Իմաստութիւն օգնեսցէ ի-
21 մաստնոյն քան զտասն իշխան որ իցեն 'ի քաղաքի։ * Զի
մարդ ոչ գոյ 'ի վ̃ր երկրի՝ որ գործէ զբարիս, և ոչ
22 մեղանչիցէ։ * Սակայն յա̃մ բանս զոր խօսիցին ամպա-
րիշտք՝ մի՛ դնէր 'ի սրտի քում։ Զի մի՛ լուիցես դու ա-
23 նէծս 'ի ծառայէ քումմէ՝ որ զքեզ անիծանիցէ։ * Զի
բազում անգամ չարահաւեսցի ընդ քեզ, և 'ի նուագս
բազումս չարչարեսցէ զսիրտ քո․ սակայն և դու մի՛ ա-
նիծաներ այլոց։

24 * Զայս ա̃մ փորձեցի ես իմաստութ̃բ, և ասացի՝ բա՛ ԻԱ
25 իմաստնացայց․ և նա հեռացաւ յինէն, * հեռագոյն քան
որպէս էրն․ և զխորութիւն խորոց ո՞վ կարասցէ գիտել։
26 * Շուրջ եկի ես և սիրտ իմ, ճանաչել՝ նա և խորհել՝
և խնդրել զիմաստութիւն և զհանճար․ գիտել զամպարշ-
27 տի զուրախութիւն և զլլկանս և զծփանս։ * Եւ գտի ես
զնա․ և ասեմ թէ դառն է քան զմահ կնաւն հանդերձ․
որ է որս և թակարդ սրտի ն̃ր, և կապանք 'ի ձեռս ն̃ր։
Բարին առաջի երեսաց ա̃յ զերծցի 'ի նմանէ, և որ մե-
28 ղաւորն է ըմբռնեսցի 'ի նմա։ * Ահա զայս ա̃մ գտի ա-
29 սէ Էկլեսիաստէս․ մի միոջ գտանել խորհուրդս, * զոր
խնդրեաց անձն իմ, և ոչ գտի․ այր մի 'ի հազարաց գտի,
բայց կին՝ ամենեւին ոչ։

30 * Ահա արդ զայս գտի․ զոր արար ա̃ծ զմարդն ուղիղ, ԻԲ
և նոքա խնդրեցին զխորհուրդս չարութեան։ ո՞վ գիտէ
զիմաստունս՝ և ո՞վ գիտէ զմեկնութիւն բանից։

ԳԼ․ Ը․

1 Իմաստութիւն առն լուսաւոր առնէ զերեսս իւր․ և
որ ժպիրհն է երեսօք իւրովք ատելի լիցի։
2 * Բերանոյ թագաւորի զգոյշ լեր, և 'ի բանն երդմանն ԻԳ
3 ա̃յ մի՛ վաղվաղեսցես։ * Յերեսաց ն̃ր գնասցես, և մի՛
կացցես 'ի բանի չարի․ զի զա̃մ զորինչ կամիցի՝ արաս-
4 ցէ։ * Իբրև զթագաւոր իշխանութ̃բ խօսի․ և ո՞վ կարէ
ա

---

(8) Ոմանք․ Վասն զի զինչ առաւե''․․․ քանզի աղքատն գիտէ երթալ։ (9) Ոմանք․ Բարի է տեսիլ ա''․․․ և այն անոտի է և յօ''։ (10) Ոմանք․ Ահա անդէն կոչեցաւ անուն նորա, և յայտնի եղև որ ինչ է մարդ․ և ոչ կարասցէ դատել ընդ ա̃յ հզօրին։ (10) 'Ի լուս''․ Հզօրին քան զինքն․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ''։ (11) Ոմանք․ Վասն զի են բանք բազումք՝ որ բազմացուցանեն զընդունայնութիւն։

ԳԼ․ Է․ (1) Ոմանք․ Զինչ է առաւե''․․․ քանզի ո՞վ գիտէ․․ զթիւ աւուրց կե''․․․ զոր արար զնա 'ի ստուերի։ վ̃ն զի ով պատմեսցէ մարդոյն եթէ զինչ լինիցի զկնի ն̃ր 'ի ներքոյ արե''։ (2) 'Ի լուս''․ 'Ի վ̃ր Քան զողորմութիւն, նշանակի՝ քան զեւղ մարմնոյ։ Ոսկեփ․ քան զեւղ բարի։ (3) Ոմանք․ Լաւ է երթալ 'ի տուն․․ վ̃ն զի այն է կատարած․․ տացէ բարի 'ի սիրտ։ (4) Ոմանք․ Բարի է սրտմտութիւն․․ քզի 'ի չարութե̃ երեսաց։ (5) Ոմանք․ Սիրտ իմաստնոց․․ և սիրտ անզգամաց 'ի տան։ (6) Ոմանք․ Լսել զսպառնալիս իմաս''։ (7) Ոմանք․ Այնպէս է ծաղր․․ և այն անոտի է։ (8) Ոմանք․ Վ̃ն զի զրպարտութիւն սահեցուցանէ զիմաս''․․ զսիրտ սնդութե̃ ն̃ր։ (9) Ոմանք․ Բարի է վախճան բանից։ (10) Ոմանք․ Վ̃ն զի բարկութիւն․․ անզգամաց դադարէ։ (11) Ոմանք․ Մի՛ ասեր թէ զինչ եղև․․ բարի եղեն քան զայսոսիկ․ վ̃ն զի ոչ։ (12) Ոմանք․ Հանդերձ ժառանգութ̃բ, և առաւելութիւն, որոց տե''։ (13) Ոմանք․ Քանզի ընդ հովանեաւ ն̃ր է ի''․․ զայն առ 'ի նմանէ։ (14) Ոմանք․ Տես զարարածս ա̃յ․ վ̃ն զի ով կարէ զարդարել զոր ա̃ծ եղծցէ զնա։ (15) Ոմանք․ Չարութե̃ն։ Ահա և այս միաբանի ընդ այսմ, արար ա̃ծ զայն վ̃ն խօսից․ զի ոչ գտանիցէ․․ իւր՝ և ոչինչ։ (16) Ոմանք․ Միանգամայն տեսի զամենայն յաւուրս ու''․․․ որ կայ մնայ 'ի չարութե̃ իւրում։ (17) Ոմանք․ Զի մի՛ երբէք խոտորիցիս։ (18) Ոմանք․ Ամպարշտեր յոյժ․․ զի մի՛ մեռանիցիս տա''։ (19) Ոմանք․ Բարի է քեզ եթէ պաշտպանիցիս յայսմանիկ․ սակայն և այսու մի՛ պղծիցես զձե''․․ վ̃ն զի երկիւղածն յա̃յ անցցէ։ Որ 'Ի լուս''․ մերոյս նշանակի՝ սակայն և այսու։ (21) Ոմանք․ Ոչ գոյ արդար 'ի վ̃ր երկրի՝ որ արասցէ բարի։ (22) Ոմանք․ Սակայն զա̃մ․․ որ զքեզ անիծցէ։ (23) 'Ի լուս''․ Բազում անգամ չարախօսեսցէ զքեզ․ համաձայն բազմաց 'ի բնաբ''։ Որք ոմանք և․ Զարախօսեսցի ընդ քեզ, և ըստ բազում ճանապարհաց չարչա''։ (24) Ոմանք․ Եւ ասացի թէ իմաստնացայց։ (25) Ոմանք․ Հեռագոյն քան որչափ էրն․ և խորք խորոց ոչ գտցեն զնա։ (26) Ոմանք․ Եւ գիտել զամբարշտին զանզգամութիւն։ (27) Ոմանք․ Եւ գտի զնա դառնագոյն քան զմահ․․ որս և ուռկան սրտի․․ և յանցաւորն ըմբռնեսցի 'ի նմա։ (28) Ոմանք․ Զի մի միում գտանել զխորհուրդն։ (29) Ոմանք․ Եւ այր՝ մի 'ի հազա''։ (30) Ոմանք․ Սակայն զայս ահա գտի․ զի արար ա̃ծ։ (30) Ոսկան․ Ո՞վ գիտէ զիմաստութիւն։

ԳԼ․ Ը․ (1) Ոմանք․ Իմաստութիւն մարդոյ լու''․․ և լիրբն երեսօք իւրովք լինի ատելի։ (2) Ոմանք․ Երդմանն մի՛ փութասցիս։ (3) Ոմանք․ Մի՛ կայցես 'ի չար բանի։ (4) Ոմանք․ Եւ իբրև զթա''․․․ և ո՞վ ասասցէ ցնա թէ զինչ գործես․ կամ, առնես։

ԾԷ

տանել զնա՝ թէ զինչ գործեցեր: * Որ պահէ զպատուիրան՝ 5
ոչ գիտասցէ զբան չարութեան. և ժամանակ իրաւանց
ճանաչէ սիրտ իմաստնոյ: * Զի ա՟մ իրաց ժամանակ 6
է և իրաւունք, զի գիտութիւն մարդոյն բազում է 'ի վ՟ր
ն՟ր: * Քանզի ոչ գիտէ զինչ լինելոց է. զի ո՟պ ինչ լինելոց 7
իցէ ո՞վ պատմեսցէ նմա: * Ոչ է մարդ իշխան ոգւոյ՝ 8
արգելուլ զոգի, և ոչ գոյ իշխանութիւն ն՟ր յաւուր
մահուան. և ոչ գոյ հրեշտակութիւն յաւուր պատերազմի.
և ոչ ապրեցուսցանէ ամպարշտութիւն զմերձաւորս իւր:
ԻԴ * Զա՟մ զայս տեսի, և ետու զսիրտ իմ յա՟մ արարածս 9
որ արարեալ են 'ի ներքոյ արեգական. որում միանգամ
իշխան եղև մարդն 'ի վ՟ր մարդոյ չարչարել զնա:
* Եւ ապա տեսի ես ամպարիշտս մուծեալս 'ի գերեզմանս. 10
և 'ի սրբոց անտի գնացին, և ո՛ւր առին 'ի քաղաքին.
զի այնպէս արարին. սակայն և այն ընդունայնութիւն
է: * Զի ոչ գոյ ընդդէմ դառնալ յայնցանէ որ 11
վաղվաղակի գործեն զչար. վ՟ս այնորիկ համարձակեցան
սիրտք որդւոց մարդկան յանձինս իւրեանց գործել
զչար: * Որ մեղաւն արար զչարիս, յայնմհետէ՝ և 12
'ի վաղնջուց: քանզի գիտեմ և ես զինչ է բարին երկիւղածաց
ա՟յ, զի երկնչիցին նոքա յերեսաց ն՟ր: * Եւ բարի 13
ինչ ոչ եղիցի ամպարշտին. ոչ յերկարեսցէ աւուրս
ընդ հովանեաւ որ ոչ իցէ երկիւղած յա՟յ:
ԻԵ * Գոյ ընդունայնութիւն որ եղեալ է 'ի վ՟ր երկրի: զի 14
են արդարք՝ որոց ժամանեն առ ն՟ս գործք ամպարշտաց.
և են ամպարիշտք՝ զի հասանեն ն՟ց իբրև զգործս
արդարոց: և ասացի ես թէ սակայն և այն ընդունայնութիւն
է: * Եւ գովեցի ես զուրախութիւն. զի ոչ է բարի 15
մարդկան 'ի ներքոյ արեգական, բայց յուտելոյ և
յըմպելոյ և յուրախ լինելոյ. և այն երթայ ընդ նմա
'ի ջանս նմա զաւուրս կենաց իւրոց, որչափ ետ նմա
ա՟ծ 'ի ներքոյ արեգական: * Յոր միանգամ ետու զսիրտ 16
իմ գիտել զիմաստութիւն, և տեսանել զզբաղումն
որ արարեալ է 'ի վ՟ր երկրի, զի 'ի տուէ և 'ի գիշերի
քուն յաչս ն՟ր ոչ է տեսանել: * Եւ տեսի ես զա՟մ արարածս 17
ա՟յ. զի ոչ կարասցէ մարդ գտանել զարարածն
արարեալ 'ի ներքոյ արեգական. որքան ջանասցի մարդ
խնդրել՝ և ոչ գտցէ: քանզի որչափ ասասցէ իմաստունն
գիտել՝ ոչ կարասցէ գտանել:

ԳԼ. Թ.

Ի զա՟մ զայս ետու 'ի սիրտ իմ. և սիրտ իմ ետես 1
զայս ա՟մ: Ո՟պ արդարքն և իմաստունքն, և գործք
ն՟ց 'ի ձեռս ա՟յ. քանզի զսէր և զատելութիւն ոչ գիտէ
2 մարդն: * Ամենայն ինչ առաջի երեսաց ն՟ր է. և ունայնութիւն
է յա՟մ: Պատահար է յարդարն և յամպարիշտն,
'ի բարին և 'ի չարն, 'ի սրբուն և 'ի պղծում, որ
մատուցանէ պատարագ՝ և որ ոչն մատուցանէ: Ո՟պ որ
բարին՝ և ո՟պ որ մեղանչէն. ո՟պ որ երդնուն՝ և ո՟պ որ
3 յերդմանէն երկուցեալ է: * Այս է որ չարն է յա՟մ՝
որ արարեալն է ընդ արեգակամբ. զի պատահար է
յամենայնի:
Քանզի սիրտ որդւոց մարդկան լի եղև չարութ՟բ. և ԻԶ
զբաղումն 'ի սիրտս նոցա 'ի կենդանութեան իւրեանց. և
4 զկնի նոցա առ մեռեալսն: * Քանզի ո՞վ են՝ որ հաւասարեն
առ ա՟մ կենդանիս: գոյ յոյս թէ շուն որ կենդանի
5 է՝ լաւ է քան զառեւծ մեռեալ: * Քանզի որ
կենդանիքն են՝ գիտեն նոքա թէ մեռանելո՛ց են. և
մեռեալքն ոչ են գիտակ և ոչ իմիք: Եւ ոչ ևս գոն ն՟ց
6 վարձք՝ զի մոռացաւ յիշատակ ն՟ց. * և սէր իսկ ն՟ց՝ և
ատելութիւն ն՟ց՝ և նախանձ ն՟ց՝ ահա կորեաւ. և բաժին
իսկ ոչ գոյ ն՟ց յաւիտեանս յա՟մ յայնմիկ՝ որ արարեալ
7 են ընդ արեգակամբ: * Եկ կեր ուրախութ՟բ զհաց քո,
և արբ սրտիւ զուարճացելով զգինի քո. զի արդէն
8 իսկ հաճեցաւ ա՟ծ ընդ գործս քո: * Յա՟մ ժամ եղիցին
հանդերձք քո սպիտակ, և եւղ 'ի գլխոյ քումմէ մի պակասեսցէ:
9 * Եւ տես կեանս ընդ կնոջ քո՝ զոր սիրեցեր
զա՟մ աւուրս կենաց ընդունայնութ՟ե քոյ, որ տուեալ
է քեզ ընդ արեգակամբ ա՟մ աւուրք վախճանի քոյ:
Զի այն է բաժին քո 'ի կեանս քո, և 'ի վաստակս զոր
10 վաստակես 'ի ներքոյ արեգական: * Զա՟մ ինչ որ ինչ
գտցէ ձեռն քո գործել, որչափ 'ի կարի քում իցէ գործեսջիր.
զի ոչ է խորհուրդ և գիտութիւն և իմաստութիւն
'ի դժոխս յոր դու երթալոցն ես:
11 * Դարձայ և տեսի 'ի ներքոյ արեգական, զի ոչ թեթևոցն ԻԷ
ընթացք, և ոչ զօրաւորաց պատերազմն, և
ոչ իմաստնոց հաց, և ոչ հանճարեղաց մեծութիւն, և ոչ
գիտնոց շնորհք: Զի ժամանակ է, և պատահար պատահէ
12 ամենեցուն ն՟ց: * Քանզի ոչ իսկ գիտաց մարդն
զժամանակ իւր: Ո՟պ ձկունք որսացեալք ցանցիւք չարեօք,
և ո՟պ թռչունք որսայեալք 'ի ծուղակս. նոյնո՟պ
հարկանին յորոգայթս որդիք մարդկան 'ի ժամանակի
չարի՝ յորժամ հասանիցէ 'ի վ՟ր նոցա յանկարծակի:
13 * Սակայն և զայս իմաստութ՟ն մի տեսի 'ի ներքոյ արեգական,
14 և մեծ թուի ինձ: * Քաղաք փոքր՝ և իցեն 'ի
նմա արք սակաւք՝ և գայցէ 'ի վ՟ր ն՟ր թագաւոր մեծ՝
և

---

(6) Ոմանք. Վ՟ս զի ա՟մ իրաց է ժա''.. վ՟ս զի տգիտութիւն մարդոյ բազմ՟: (7) Ոմանք. Զի ոչ ոք է որ գիտէ եթէ զինչ է որ լինելոցն է. վ՟ս զի ո՟պ լինիցին ո՞վ պա'': (8) Ոմանք. Եւ ոչ գոյ պատգամաւորութիւն յաւուր պ՟տրզմի: (9) Ոմանք. Եւ զայս ա՟մ տեսի միանգամայն և ետու.. որոյ իշխան եղև: (10) Ոմանք. Եւ յայնժամ տեսի զամբարիշտն 'ի գերեզմանս ածեալս.. վ՟ս զի այնպէս արարին: (11) Ոմանք. Քզի ոչ գոյ ը՟դդէմ.. իւրեանց առնել զչարիս: (12) Ոմանք. Արար զչար յայսմ հետէ և 'ի վաղուց ժմկաց.. զի երկիցեն յերեսաց ն՟ր: (13) Ոմանք. Եւ ոչինչ գոյ բարի ամբարշտի, և ոչ.. աւուրս իբրև ը՟ հովանեաւ ն՟ր որ ոչ է երկիւղած յերեսացն ա՟յ: (14) Ոմանք. Է ընդունայ''.. վ՟ս զի են արդարք.. առ ն՟ս իբրև գործս ամբարշտաց.. որոց հասանեն առ ն՟ս իբրև զգործս ար'': Այլ ոմանք, Որոց ժամանեն չարիք իբրև զգործս ամ''.. հասանին այնպէս իբրև զգոր'': (15) Ոմանք. Եւ գովեցի միանգամայն զուրախութ՟ն. վ՟ս զի ոչինչ է բարի մարդոյ.. բայց ուտելն և ըմպելն և ուրախ լինելն.. ընդ նմա 'ի վաստակոց իւրոց յաւուրս կե''.. զորս ետ նմա ա՟ծ: (16) Ոմանք. Զսիրտ իմ ճանաչել զի''... որ եղեալ են 'ի վ՟ր երկ'': (17) Ոմանք. Վ՟ս զի ոչ կարաս''... գտանել ինչ միանգամայն զարարածս ն՟ր որք արարեալ են 'ի ներքոյ.. զոր միանգամ ջանասցէ մարդ.. քանզի որչափ արասցէ իմաստունն:

ԳԼ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ ակն իմ ետես զայս ա՟մ. վ՟ս զի արդարք.. և գործք իւրեանց 'ի ձեռին ա՟յ. քանզի ըզսէր իսկ և զատելութիւն: (2) Ոմանք. Եւ ընդունայնութիւն է յա՟մսին: գիպուած է արդարոյն և ամբարշտին, բարւոյն և չարին, սրբոյն և պղծոյն, այնմ որ զոհիցէ և որ ոչն զոհիցէ: Ո՟պ բարին՝ և ո՟պ յանցաւորն. ո՟պ որ երդնուցուն՝ և ո՟պ որ երկնչին յերդմանէն: (3) Ոմանք. Այս է չար յա՟մ որ արարեալ է 'ի ներքոյ արեգական, զի գիպուածք են յա՟մսեան... լցան չարութ՟բ... 'ի կեանս իւրեանց: (4) Ոմանք. Վ՟ս զի ո՞վ են՝ որ: (5) Ոմանք. Քանզի կենդանիքն գիտեն թէ մե'': (6) Ոմանք. Եւ սէր ն՟ց և ատելութիւն ն՟ց. այլ և նախանձ ն՟ց յայնմ հետէ կորեաւ.. են 'ի ներքոյ արեգական: (7) Ոմանք. Զի անդէն իսկ.. 'ի գործս քո: (8) Ոմանք. Յա՟մ ժամանակի եղիցին հանդերձք քո: (9) Ոմանք. Ընդ արեգակամբ մինչև յաւուրս վախճանի.. 'ի կեանս քում, և 'ի վաստակոց քոց զոր ջանաս 'ի ներքոյ արե'': (10) Ոմանք. Զա՟մ որ ինչ գտանիցի 'ի ձեռն քո առնել, որքան է զօրութ՟ն քո արա. վ՟ս զի ոչ է գործ և խորհուրդ: Այլ ոմանք. և իմաստութ՟ն եղիցին 'ի դժոխս, յոր: (11) Ոմանք. Վասն զի ժմկք և դիպուածք պատահեն ա՟մցն: (12) Յօրինակին գրեալ. Քանզի ոչ իսկ գիտաց մարդն զժամանակ իւր. Ո՟պ ձկունք որ'': (12) Ոմանք. Ցանցիւք չարեաց, և ո՟պ թռչունք ըմբռնեալք 'ի ծուղակս, նոյնպէս անկանին յորո''.. 'ի չար ժմկի: Այլ ոմանք. Ցանցիւք ձարեօք: (13) Ոմանք. Իմաստութ՟ն տեսի 'ի ներքոյ արեգական, և է մեծ: (14) Ոմանք. Փոքր, և արք 'ի նմա սակաւք... և պաշարիցէ զնա, և կանգնեսցէ

և պատիցէ զնա ; և շինիցէ 'ի վ՛ր նո՛ր պատնէշս մեծամեծս ։ * Եւ գտցի 'ի նմա այր մի տնանկ իմաստուն՝ և 15
ապրեցուցանիցէ զքաղաքն իմաստութ՛ իւրով․ և մարդ
ոչ յիշեաց զայրն զայն տնանկ ։ * Եւ ասացի ես՝ բարի 16
է իմաստութիւն քան զզօրութի․ և իմաստութիւն տնանկին
արհամարհեալ է , և բանք նո՛ր ոչ լինին լսելի ։ * Բանք 17
իմաստնոց մեղմով լսին՝ քան զաղաղակ իշխանաց անզգամութե՛ ։ * Բարի է իմաստութի քան զանօթս պատե- 18
րազմի․ և յանցաւոր մի կորուսանէ զօրութիս բազումս ։
ԻԸ Լաւ է իմաստուն քան զզէն պատերազմի , և 'ի մեղանչելոյ միոյն կորուսանէ զբարութիս բազումս ։

Գլ․ Ժ․

Ճ՛անճք մեռեալք զազրացուցանեն զեւղս անու- 1
շունս ։ Պատուական է սակաւիկ ինչ յիմաստու-
թե , քան զմեծ փառս անմտութե ։ * Սիրտ իմաստնոյ 2
յաջակողմ իւր , և սիրտ անմտի 'ի ձախակողմ իւր ։
* Քանզի և 'ի ճանապարհի յորժամ գնայցէ անմիտն, 3
սիրտ նո՛ր կասեսցի․ և զորինչ խորհի՝ ա՛մ անմտութի է ։
* Եթէ հոգի իշխանին ելցէ 'ի վ՛ր քո՝ մի՛ թողուր զտե- 4
ղի քո․ զի ողոքումն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս ։
ԻԹ * Է՛ չարութի զոր տեսի 'ի ներքոյ արեգական որ իբրև 5
յակամայ կամս ել յերեսաց իշխանին ։ * Տուաւ ան- 6
միտն 'ի բարձրութիս մեծամեծս․ և մեծատունք 'ի խո-
նարհութե նստցին ։ * Տեսի ես զծառայս հեծեալս 'ի 7
ձիս , և իշխանս զի գնային իբրև զծառայս յերկրի ։
Լ * Որ փորէ խորխորատ՝ 'ի նմին անկցի , և որ քակէ ըղ- 8
ցանս՝ հարցէ զնա օձ ։ * Եւ որ բառնայ քարինս՝ նո- 9
քիմբք չարչարեսցի, և որ պատառէ փայտ՝ նովին ճգնես-
ցի ։ * Եթէ անկցի եւս երկաթն՝ և նա տրտմեցոյց զե- 10
րեսս իւր․ և զօրութիք զօրացուցանեն, և է՛ առաւե-
լութի քաջ իմաստութեն ։
ԼԱ * Եթէ հարցէ օձ 'ի թովել, ոչ ինչ է առաւելութի թով- 11
չին ։ * Բանք բերանոյ իմաստնոյ շնորհք․ և շրթունք 12
անմտի ընկղմեն զնա ։ * Սկիզբն բանից բերանոյ նորա 13
անմտութի․ և վախճան նո՛ր ծուփ չարութե ։ * և որ ան- 14
միտն է յաճախէ զբանս ։
ԼԲ Ո՛չ գիտէ մարդ զինչ եղեալ է՝ և զինչ լինելոց է , զի
զկնի նո՛ր ո՞վ պատմեսցէ նմա ։ * Ջան անմտին չարչա- 15
րեսցէ զնա․ որ ոչ գիտաց երթալ 'ի քաղաք ։ * Վա՛յ 16
քեզ քաղաք որոյ թագաւոր քո մանուկ է , և իշխանք
քո ընդ առաւօտս ուտեն ։ * Երանի քեզ երկիր , որոյ 17
թագաւոր քո որդի ազատի է , և իշխանք քո 'ի ժամու
ուտեն զօրութե՛՝ և ոչ ամաչեսցեն ։
ԼԳ * 'Ի վատութե խոնարհեսցին հեծանաձգութիք․ և 'ի 18
դատարկութե ձեռաց կաթեսցէ տունն ։ * 'Ի ծաղր առ- 19
նեն զհաց , և գինի և եւղ ուրախ առնեն զկենդանիս․
20 և արծաթոյ լուիցէ ա՛մ ինչ ։ * Սակայն և 'ի մտի քում՝
մի՛ անիծաներ թագաւորի , և 'ի շտեմարանս սենեկաց
քոց մի՛ անիծաներ մեծի․ զի թռչունք երկնից հասուսցանեն զբարբառ քո , և որոց թևքեն պատմեն զբանս քո ։

Գլ․ ԺԱ․

1 Ա՛րձակեա դու զհաց քո 'ի վ՛ր ջրոց , զի 'ի բազմութե ա- ԼԴ
ւուրց քոց գտցես զնա ։ * Տուր բաժինս եւթանց՝ 2
այլ և ութից․ զի ոչ գիտես զինչ չարութի է 'ի վերայ
3 երկրի ։ * Թէ լցցին ամպք անձրևով՝ 'ի վ՛ր երկրի հե-
ղուն ։ Եթէ անկցի փայտն 'ի հարաւ՝ և կամ 'ի հիւսիւ-
4 սոյ՝ ուր անկցի փայտն անդ կայցէ ։ * Որ խորէ
զհողմ՝ ոչ սերմանէ , և որ հայի ընդ ամպս՝ ոչ հնձես-
5 ցէ ․ * որպէս ոչ է հնար գիտել զինչ է ճանապարհ հող-
մոյ ։ Իբրև ոսկերս յորովայնի յղւոյ , նոյնպէս ոչ գի-
տասցես դու զարարածս ա՛յ զոր ինչ առնիցէ նա զա՛մ ։
6 * Ընդ առաւօտս սերմանեսցես դու զսերմն քո , և ը̃
երեկոյս մի՛ լքցին ձեռք քո․ զի ոչ գիտես՝ ո՞ր պատ-
կանի․ այս թէ այն , կամ թէ երկոքեան 'ի միասին՝ բա-
րի իսկ է ։
7 * Քաղցր է լոյս , և բարի աչաց տեսանել ընդ արեգա- ԼԵ
8 կամբ․ * զի թէ ամս բազումս կեցցէ մարդ , և յա՛մ 'ի նս
ուրախ լինիցի․ և յիշեսցէ նա զաւուրս խաւարի , զի
բազում իցեն․ ա՛մ ինչ որ գալոցն իցէ ընդունայնութի
9 է ։ * Ուրախ լեր երիտասարդ 'ի մանկութե քում․ և
զուարճացուսցէ զքեզ սիրտ քո յաւուրս մանկութե քոյ ։
Եւ գնա՛ դու 'ի ճանապարհս սրտի քո անբիծ , և 'ի տե- ԼԶ
սիլ աչաց քոց․ և գիտասցես թէ վ՛ն այսր ա՛մ ածցէ
10 զքեզ ա՛ծ 'ի դատաստան ։ * Եւ 'ի բաց արա զբարկութի
'ի սրտէ քումմէ , և անցո՛ զչարութի 'ի մարմնոյ քումմէ․
զի մանկութի և անմտութի ընդունայնութի է ։

Գլ․ ԺԲ․

1 Ե՛ւ յիշեա՛ դու զայն որ հաստատեաց զքեզ յա-
ւուրս մանկութե քոյ․ մինչչև հասեալ իցեն ա-
ւուրք չարութե , և հասցեն ամք յորս ասասցես ոչ են
2 կամք իմ 'ի դոսա ։ * Մինչև խաւարեալ իցեն արե-
գակն՝ և լոյս՝ և լուսին՝ և աստեղք , և դարձցին ամպք
3 զկնի անձրևաց ։ * Յաւուր յորում շարժեսցին պահա-
պանք տանն․ և թիւրեսցին արք զօրութե․ և դատար-
կասցին աղօրիք զի նուազեցան․ և խաւարեսցին որք
4 տեսանեն ընդ ծակս ։ * Եւ փակեսցեն զդրունս 'ի հը-
րապարակս 'ի տկարութէ ձայնի աղօրւոյն , և յարիցեն
5 'ի ձայն հաւուն , և նկուն լիցին դստերք երգոց ։ * Եւ
'ի բարձունս հայեսցին , և ապշութի 'ի ճանապարհին ։
և ծաղկեսցի նշխն , և թանձրասցի մարախն , և տարա-
ծեսցի կապարն․ զի գնա՛ց մարդ 'ի տուն իւր յաւիտե-
նից ,

չուրջ պատնէշս մե՚՚։ (15) Ոմանք․ Եւ գտանիցի 'ի նմա այր աղքատ և իմաստ՚՚․ ․ նա զքաղաքս իմաստ՚՚։ (16) Ոմանք․ Եւ իմաստութիւն աղքատին ։ (18) Յայսմ վայրի օրինակին մեր համաձայն այլ միում օրինակի գտեալ բան կրկին գրեալ ընդ այլևայլ օրինակաց կամ թարգմանութեանց, չակերտիւ նշանակեալ զհետ հետևութեան ։ Որք ասեն զՏՆ և ԵԹ ասենն․ այս է՝ Բարի է իմաստութիւն քան , և ն․ և ասեն ըստ գեղեկորդն՝ Լաւ է իմաստուն քան , և ն ։

Գլ․ Ժ․ (1) Ոմանք․ Սակաւ ինչ իմաստութիւն ։ (3) Ոմանք․ Սիրտ նորա պակասեսցի ։ (5) Ոմանք․ Արեգական․ իբրև ակամայ ինչ ել յերեսաց ։ (9) 'Ի լուս՚՚․ Եւ որ բրէ քարինս․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՚՚։ (9) Ոմանք․ Քարինս, վտանգեսցի նոքիմբք, և որ հերձանէ փայտ վշտասցի 'ի նոսին ։ (12) Ոմանք․ Եւ շրթունք անզգամի ։ (13) Ոմանք․ Բերանոյ նորա անզգամութիւն է․ և վերջինք բերանոյ նորա յածումն չար ։ (14) Ոմանք․ Եւ անմիտն բազմացուցանէ զբանս ։ (15) Ոսկան․ Բան անմտին չարչարէ ։ (17) Ոմանք․ Երանի է քեզ եր՚՚․ ․ ․ որդի ազատի իցէ ։ (18) Ոսկան․ Եւ 'ի դատարկութէ ձե՚՚։ (19) 'Ի լուս՚՚․ 'Ի ծաղր առնել զհաց․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՚՚։ Որք և ոմանք․ Ծաղր առնեն զհաց․ ․ լուիցէ ա՛մ ոք ։ (20) Ոմանք․ Եւ յըշտեմարանս․ ․ մի նզովեսցես զմեծն․ վ՛ն զի թռ՚՚․ ․ և որ ունի թևս պատմէ զբանս քո ։

Գլ․ ԺԱ․ (1) Ոմանք․ 'Ի վ՛ր երեսաց ջրոց , զի 'ի բազմութե աւ՚՚։ (2) Ոմանք․ Վ՛ն զի ոչ գիտես զինչ լինիցի չար 'ի վ՛ր երկրի ։ (3) Բազումք․ Եւ եթէ անկցի փայտն ։ (4) Ոմանք․ Եւ որ հայի յամպս ։ (5) Ոմանք․ Յորս ոչ գոյ գիտութեան եթէ զինչ է ճանա՚՚․ ․ ․ իբրև ոսկերք յորովայնի յղւոյ ։ (6) Ոմանք․ Սերմանեա զսերմն քո․ ․ եթէ որ պատկանիցի․ այս․ ․ և թէ երկոքին 'ի միասին բարի է ։ (7) Ոմանք․ Եւ բարի է աչաց տեսանել զարեգակն ։ (8) Ոմանք․ Եւ յա՛մ 'ի սոսա ուրախ լինիցի ։ (8) Ոսկան․ Որ գալոցն է սնոտի է ։ (9) Ոմանք․ Եւ զուարճացուսցէ զսիրտ քո յաւուր մանկութե․ ․ 'ի ճանապարհս սրտի քո անարատ․ կամ, անարատութ՛ և 'ի տե՚՚․ ․ ․ և ծանիր եթէ վ՛ն այսր ։ (10) Ոմանք․ Եւ հեռացո՛ զչարութի 'ի մարմնոյ․ ․ վ՛ն զի մանկութի ։

Գլ․ ԺԲ․ (1) Ոմանք․ Եւ յիշեա՛ զարարիչն քո յաւուրս մանկութե քո․ մինչչև հասեալ իցեն․ ․ և ժամանեսցեն ամք յորս ասիցես ոչ են ։ (2) Ոմանք․ Խաւարեալ իցէ․ ․ զկնի անձրևոյ ։ (3) Բազումք․ Արք զօրութեց , և դատարկասցին աղօր՚՚։ (4) Ոմանք․ Եւ նկուն եղիցին ա՛մ դստերք եր՚՚։ (5) Ոմանք․ Եւ 'ի բարձանց տեսցեն , և ապշ՚՚․ ․ ․ կապարն․ վ՛ն զի գնաց․ ․ և շրջեցան կոծողք ։

նից, և շրջեսցին կոծողք 'ի հրապարակս։ * Մինչև 6
կործանեալ իցէ լար արծաթոյն, և խորտակեալ մանեակ ոսկւոյն. և մանրեալ սափորն յաղբերն, և ընկլկեալ անիւն 'ի գուբն։ * Եւ դարձցի հողն յերկիր ոպ 7
և էրն, և հոգին դարձցի առ ած որ ետ զնա։

ԼԵ * Ունայնութիւն ունայնութեանց ասաց Ժողովողն, ամ ինչ 8
ընդունայն է։ Եւ աւելի ինն է՝ * զի եղև Ժողովողն ի- 9
մաստուն. զի ուսուցանէր Ժողովրդեանն զգիտութի.
և ունկն քննէ զզարդ առակաց։ * Յոյժ խնդրեաց Ժո- 10
ղովողն գտանել զբանս կամաց, և գրել զգիրս ուղղութե
բանից ճշմարտութե։ * Բանք իմաստնոց իբրև զխթան 11
եզանց. և իբրև բեւեռք հարեալք 'ի մուրհակաց տուան
'ի հովուէ միոջէ. * և աւելորդ 'ի նոցանէ։ Որդեակ իմ 12
զգոյշ լեր 'ի ստանալոյ գիրս բազումս, զի ոչ գոյ վախ-
ճան. և վարժ բազում աշխատութի է մարմնոյ։ * Եւ 13
վախճան բանին՝ զամ ինչ լուր. յԱծ երկիր՝ և զպատու-
իրանս նր պահեա. զի այս է մարդն ամենեքին։ * Զի 14
զամ արարածս ածցէ ած 'ի դատաստան, յամի անտես
արարելոյն՝ եթէ բարի և եթէ չար։

Եկկլեսիաստէս. Տունք. չէ։

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՑՆ

Անուն երգոյ երգոցս յայտ առնէ զի եղանակաւոր յաղթէ ընդ այլ երգս և օրհնութիւնս որ երգէին զսա 'ի հնումն։ Եւ է երգերգոցս երրորդ գիրք սողոմոնի, և յոյժ բարձրագոյն իմաստսիւք քան զառաջինսն. զորոյ գերազանցութիւն կրկնաբանութիւն խօսմանն յայտնէ. զի երգերգոց ասելն՝ զառաւելութիւն քան ընդարձաբար երգոց և օրհնութեանց յայտնէ։ ոպ սրբութիւն քան զսուրբ տեղի. և սրբութիւն սրբութեանց քան զայլս սրբութիւն առաւելեալ ասացեալ, և երգերգոցս քան զամ մնացեալ երգս և օրհնութիւնս։ Եւ է սորա առաւելութիւն պատճառն և օրինակն այսպիսի. զի ամ առաքինութեանց թագուհին յորս ամ մնացեալ գիրք խօսեցեն՝ վերջ և մրցանակ ասեն զսա 'ի յամ մնացեալն՝ և ընդ նմա լինելն յաւէտ, զոր այս գիրք ամփոփէ. զի այլն զյեղանակ արժանանալոյն ամ առաքինութեանն. և երգերգոցս զանպատմելի սիրոյն միանալն ամ յարմարացեալն առաջարկէ՝ փեսայի առ հարսն օրհնակաւ։ Զի ամ որ ինչ բարի՝ է և կուսի ամ, բարձր և առաւել բարձրն, որ անդրն է քան զամ անծանօթ բնութիւն. այլ գիտելեօք իւր [illegible] զինչ, զի զնոյն ինքեան հաւատարցուսցէ։ Զի թէ պատուոյ գիտէր՝ ընդ ամ լինել ամ, փնտրելութեամբ՝ ոգւոք և ամն զայս ուղղեսցէ ամբողջանաբար գերազանցութիւն. ընդ որում և խօսի բազում վայելչութեամբ անուամբք, ոչ միայն բարձրագունիւք, որպէս ամ, ոգ, և թագաւոր. այլ և յաւէտ ընդունի խոնարհաբք. այսինքն՝ հայր, վարդապետ, փեսայ, և այլ բազում, յորոց զերկուս ընդունի [illegible] յերկոց գրոց ասաց է [illegible]։ Զի զորս իւրն [illegible] յամենայնին՝ առաւելութեան խորհրդոց ոպ հայր. և արդ զանձնեցելոյն քան [illegible] խաւսութիւն, և յերկրաւորական թագութիւն հանեալն՝ վարժեաց ժողովրդեան 'ի մեծագոյն հանդէս ոպ վարդապետ, զորդին և զաշակերտ՝ ապաքինեալ քան զառաքինեալ առաքինւոյն յղեցելով։ Այլ ո՛չ կայ ծայր յառաջինեալ և ել զէնս բարեգործի, 'ի հօր ասեմ կամ վարդապետի, այլ զանհատ և զծածկեալն սիրով միանալն ինք յետ ձգելոյ ամփոփեալն և 'ի [illegible] նկրտութեանն. զերբեմն որդի և զաշակերտ [illegible] անձին, այժմ հարսն և մերձաւոր կոչէ, և զինքն փեսայ և սիրեցեալ, և այսուհետև այսպիսեօք անուամբք հարսնախօսօք, նախ զանձառ միանալն իւր փեսային բանն ած յետ հարսնացեալ հարսնաց՝ զոր եկեալ, որով այժմ և [illegible] հարսնացեալն 'ի սեր յայտնաբանէ։

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ
ՈՐ Է
ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆՑ։

Ասացեալ Սողոմոնի Արքայի Իսրի։

ԳԼ. Ա.

Հարսն ասէ։

1 ՀԱՄԲՈՒՐԵՍՑԷ ԶԻՍ 'Ի
համբուրից բերանոյ իւրոյ. զի բարի են
2 ստինք քո քան զգինի, * և հոտ իւղոց քոց
քան զամ խունկս։ Ե՛ւղ անոյշ հեղեալ է
3 անուն քո. վն այսորիկ օրիորդք սիրեցին զքեզ, * և
ձգեցին զքեզ։ Զհետ հոտոյ իւղոց քոց ընթասցուք
մեք։ Օրիորդացն պատմէ հարսնն զփեսային՝ զոր ինչ շնորհեաց
նմա։ Տարաւ զիս արքայ 'ի սենեակ իւր։ Հարսինն պատ-
մեալ օրիորդացն. Եւ նոքա ասեն։ Ցնծասցուք՝ և ուրախ
լիցուք մեք 'ի քեզ. և սիրեսցուք զստինս քո քան զգի-
նի։ Օրիորդքն հարսինն բարբառին զանուն փեսային։ Ուղ-
4 ղութի՛ սիրեաց զքեզ։ Հարսնն ասէ։ * Սեւ՛ եմ ես և
գեղեցիկ դստերք Եմի, իբրև զվրանս կեդարու, և իբրև
5 զխորանս սողոմոնի։ * Մի՛ հայիք ընդ իս, զի ես սեւա-
ցեալ թխացայ։ Քանզի խեթիւ հայեցաւ ընդ իս արե-
գակն։ Որդիք մօր իմոյ մարտեան ընդ իս, և եդին զիս
պահապան այգեստանի. զի զայգին իմ ոչ պահեցի։
6 Հարսնն փեսային ասէ։ * Պատմեա՛ ինձ զոր սիրեաց անձն
իմ. ուր հովուես, ուր հանգուցանես 'ի միջօրէի. գու-
ցէ լինիցիմ իբրև զընկեցեալն յերամակս ընկերաց քոց։
7 Փեսայն ցհարսնն ասէ։ * Եթէ ոչ ծանիցես զանձն քո գե-
ղեցիկդ 'ի կանայս. ելեր դու զհետ գարշապարացն հօ-
8 տից, և արածես զուլս քո 'ի վրանս հովուաց։ * Երիվա-
րացն իմոց 'ի կառսն փարաւոնի նմանեցուցի զքեզ
9 մերձաւորդ իմ։ Օրիորդքն ցհարսնն ասեն։ * Քանզի գե-
ղեցկացան ծնօտք քո իբրև զտատրակի. պարանոց քո
10 իբրև զմանեակս։ * Նմանութի՛ ոսկւոյ արասցուք քեզ՝
հան-

---

(7) Ոմանք. Եւ ոգին դարձցի։ (8) Ոմանք. Ա՞մ ինչ ունայն և աւելորդ է։ (9) Ոմանք. Իմաստուն զի ուսուցանէր գիտութի ժողովրդեանն. կամ, և զի ուսոյց զգիտութի ամ մարդոյ. և ունկն։ (10) Ոմանք. Եւ գրեալ զուղղութիւն բանից ճշ՛՛։ (11) Ոմանք. Եւ իբրև զբեւեռք հրացեալք, որ տուան 'ի նշանակացն 'ի հովուէ միո՛՛։ Որ 'ի լուս՛՛. Նա ձեռամբ նշանակի՝ 'ի նշանակացն։ (12) Ոմանք. Քանզի ոչ գոյ վախ՛՛։ (12) 'ի լուս՛՛. Ոչ գոյ վախճան, և խորհուրդ բազում է ջան մարդոյ. համաձայն ոմանց 'ի եբրա՛՛։ (13) Ոմանք. Յած երկնջիր՝ և զպատուիրանս նր պահեսջիր. վն զի այս է ամ մարդ։ (14) Ոմանք. Քանզի զամ արա՛՛... յամի անփոյթ արարելոյ, եթէ զբարի, և եթէ զչար։ Որ ոմանք. Յամենայն անտես արարելոցն։

'ի վախճանի ոմանք դնեն. Կատարեցաւ Եկլեսիաստես։

* Ամենայն գրչագիր օրինակք զմակագիր գրոցս անուն համաձայն Եբրայեցի, բաց յերկուց որք դնեն. Երգ երգոց Հարսն ասէ սողոմոնի. Համբուրեսցէ։

Յայտարարութի դիմաց 'ի գիրս երգոց՝ որ առանձին 'ի ծերանս նարգմանութե փեսանի, յամ գրչագիր օրինակս առ 'ի զանազանութի բանս բանիցն՝ նախադրեցեալ էր գրեալ. որ 'ի տպագրութեանս ընդ պարփակի նշոյ [illegible] գրով նշան։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Վն զի բարի են։ (2) Ոմանք. Եւղ թափեալ է անուն քո. վն այնորիկ։ (3) Ոմանք. Եւ ձգեցին զքեզ յինքեանս։ Զհետ քո 'ի հոտ իւղոց քոց... և ուրախ լիցուք 'ի քեզ. սիրես՛՛.. Օրիորդքն փեսային բարբառին զանուն հարսինն։ (4) Ոմանք. Իբրև ըզվրանն։ (5) Ոմանք. Մի հայիք յիս, զի ես եմ սեւացեալ, վն զի խեթիւ հայեցաւ յիս արեգակնն.. պահապան այգեստանին. կամ, յայգեստանի։ (6) Ոմանք. Մի գուցէ լինիցիմ իբրև զընկեցեալն 'ի հօտս ընկե՛՛։ (7) Ոմանք. Եւ դու զհետ... և արածեա զուլս։ Որ ոմանք յաւելուն. Պատրէալ փեսայն ասէ. Զիոյն. (8) Ոմանք. Զիոյն իմոյ 'ի կառսն... նմանեցուցից։ (10) Ոմանք.

հանդերձ կիտուածովք արծաթոյ, * մինչև արքայ 'ի 11
գիրկս իւր ընկալցի զքեզ: Հարսնն ցիւր անձնն, և ցհեռայն
ասէ: Նարդոս իմ ետ զհոտ իւր. * Ծրար ստաշխին 12
է եղբօրորդին իմ ինձ. 'ի մէջ ստեանց իմոց հանգիցէ:
* Ողկոյզ նոճոյ է եղբօրորդին իմ ինձ. 'ի մէջ այգեստանեացն 13
Ենգադդայ: Փեսայն ցհարսնն ասէ: * Ահաւասիկ 14
կաս գեղեցիկ մերձաւոր իմ. ահաւասիկ կաս գեղեցիկ.
աչք քո աղաւնիք: Հարսնն ցփեսայն ասէ: * Ահաւասիկ 15
կաս բարենշան եղբօրորդեակ իմ. այլ և գեղեցիկ
առ գահոյս մեր հովանաւոր: * Գերանք տանց մերոց 16
մայրք. դարանաւանդք մեր նոճք:

ԳԼ. Բ.

Փեսայն ցիւր անձնն և ցհարսնն ասէ:

Ես ծաղիկ դաշտաց՝ շուշան հովտաց: * Իբրև շուշան 1
'ի մէջ փշոց. այնպէս մերձաւորդ իմ 'ի մէջ 2
դստերաց: Հարսնն ցփեսայն ասէ: * Իբրև խնձորի 'ի 3
փայտս անտառի, այնպէս եղբօրորդիդ իմ 'ի մէջ ուստերաց:
Ընդ հովանեաւ նր̄ ցանկացայ նստել՝ և նստայ.
և պտուղ նր̄ քաղցր է 'ի կոկորդի իմում: Ցօրիորդսն
հարսնն ասէ: * Մուծէք զիս 'ի տուն գինւոյ, կարգեցէք 4
'ի վր̄ իմ զսէր. * հաստատեցէք զիս իւղով. կուտեցէք 5
յիս խնձոր. զի խանդակաթ եմ ես սիրով: * Ձախ 6
նր̄ ընդ գլխով իմով. և աջ նր̄ պատեսցէ զինև: Հարսնն
ցօրիորդսն ասէ: * Երդմնեցուցանեմ զձեզ դստերք Ե̄մի 7
'ի զօրութիւնս և յուժգնութիւնս անդաստանի, եթէ յառնիցէք՝
զարթուսջիք զսէրն մինչև կամեսցի: Լուաւ զձայն
փեսային և ասէ: * Ձայն եղբօրորդւոյ իմոյ. ահաւասիկ 8
սա եկն վազս առնու 'ի վր̄ լերանց՝ խաղաղացեալ 'ի
վր̄ բլրոց: * Նման է եղբօրորդին իմ այծեման կամ 9
որթուց եղանց 'ի վր̄ լերանց բեթելայ: Հարսնն նշանայ
օրիորդացն զփեսայն, և ասէ: Ահաւասիկ սա եկաց
յայնկոյս որմոյն մերոյ, կարկառեալ ընդ պատուհանս,
հայեցեալ ընդ վանդակապատն: * Պատասխանի տայ 10
եղբօրորդին իմ ինձ՝ և ասէ, արի եկ մերձաւոր իմ,
գեղեցիկ իմ, աղաւնի իմ: * Զի ահա ձմեռն անց. 11
անձրևք անցին և գնացեալ մեկնեցան. * ծաղիկք երևեցան 12
յերկրի մերում. ժամանակ եհաս յատանելոյ՝ ձայն
տատրակի լսելի եղև յերկրի մերում: * Թզենի արձակեաց 13
զբողբոջ իւր. որթք մեր ծաղկեալք ետուն
զհոտ իւրեանց: Արի եկ մերձաւոր իմ, գեղեցիկ իմ,
* աղաւնի իմ՝ և եկ դու աղաւնեակ իմ ընդ հովանեաւ 14

11 վիմիդ առ պատուարաւ պարսպիդ: Երևեցո ինձ զերեսս
քո, և լսելի արա ինձ զբարբառ քո. զի բարբառ
12 քո քաղցր է՝ և տեսիլ քո գեղեցիկ: Ցօրիորդսն փեսայն
15 ասէ զայս ինչ: * Կալարուք մեզ աղուեսունս մանրիկունս
13 զապականիչս այգեաց. և որթք մեր ծաղկեսցեն: Հարսն
14 16 ասէ զայս ինչ: * Եղբօրորդին իմ ինձ՝ և ես նմա որ հովուէն
17 'ի մէջ շուշանայ՝ * մինչև տիւն լուսաւորեսցէ՝
15 և ստուերքն շարժեսցին: Դարձիր նմանեաց դու եղբօրորդի
իմ այծեման կամ որթուց եղանց 'ի վերայ
16 լերանց խնկաբերաց:

ԳԼ. Գ.

1 Յանկողնի իմում 'ի գիշերի խնդրեցի զոր սիրեաց
անձն իմ, խնդրեցի զնա՝ և ոչ գտի. կոչեցի՝ և ոչ
2 ետ ինձ ձայն: * Յարեայց և շրջեցայց ընդ քաղաքն ը̄
1 փողոցս և ընդ հրապարակս՝ և խնդրեցից զոր սիրեաց
2 անձն իմ: Խնդրեցի զնա՝ և ոչ գտի. կոչեցի զնա՝ և ոչ
3 3 ետ ինձ ձայն: * Գտին զիս պահապանքն որ շրջէին ը̄
քաղաքն: Հարսնն ցպահապանսն ասէ: Միթէ զոր սիրեաց
4 անձն իմ տեսէք: * Իբրև սակաւ մի անցի ը̄ նս̄, գտի
զոր սիրեաց անձն իմ: Գտեալ ցփեսայն ասէ: Կալայ ըզնա,
4 և ոչ թողի զնա, մինչև տարայց զնա 'ի տուն մօր
5 իմոյ, և 'ի սենեակ յղացելոյն զիս: Զօրիորդսն երդմնեցուցանէ
6 5 երկրորդ անգամ հարսնն: * Երդմնեցուցից զձեզ
դստերք Ե̄մի 'ի զօրութիւնս և 'ի հաստատութիւնս ագարակի,
7 եթէ յառնիցէք զարթուսջիք զսէրն մինչև կամեսցի: Փեսայն
6 զն̄ հարսինն ասէ: * Ով է սա որ ելեալ գայ յանապատէ՝
իբրև զծուխ ծառացեալ բարձրացեալ, զմուռս
8 և կնդրուկ յամ փոշւոյ իւղագործաց: Օրիորդքն ասացին
7 զայս ինչ: * Ահա գահոյք Սողոմոնի. վաթսուն սպառազէնք
9 8 շուրջ զնովաւ 'ի քաջացն Ի̄էլի. * ամենեքեան
սուսերաւորք հմուտք պատերազմի, այր իւրաքանչիւր
9 սուր յազդեր յարհաւրաց գիշերոյ: * Աթոռ իւր գահաւորակ
10 արքայ Սողոմոն 'ի փայտից լիբանանու: * Ըզսիւնս
10 նր̄ գործեաց արծաթիս, զկոնք նր̄ ոսկի, և զձեղուն
նր̄ ծիրանի, զմէջ նր̄ ականակապ. տարածեալ
11 11 զսէրն 'ի դստերաց Ե̄մի: * Ելէք հայեցարուք դստերք
12 Սիոնի յարքայ Սողոմոն 'ի պսակն որով պսակեաց զնա
մայր իւր յաւուր փեսայութեան իւրոյ, և յաւուր ուրախութեան
13 սրտի իւրոյ:
14

ԳԼ.

Նմանութի̄ ոսկւոյ.. քեզ հանդերձս, կետ'': Եւ ոմանք. Արասցուք զքեզ՝ հան'': (11) Ոմանք. Մինչև թագաւորն 'ի գիրկս ընկալցի: Նարդոս իմ բուրեաց զհոտ: (12) Ոմանք. Ծրարս ստաշխին եղբօր'': (13) Ոմանք. Ողկոյզ ծաղկեալ եղբօր''... այգեստանին Ենգադեայ: (14) Ոմանք. Ահաւադիկ ես գեղե''... ահաւադիկ ես գեղե'': Ոսկան. Ահաւասիկ... աչք քո աղաւնւոյ: (15) Ոմանք. Ահաւադիկ ես գեղեցիկ եղբօրորդի իմ և վայելուչ. առ գահոյսն մեր հովանաւորք: (16) Ոմանք. Դարաւանդք մեր նոճք: Ոսկան. Նոճիք:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Փեսայն ցհարսնն յաղագս անձին իւրոյ ասէ: (2) Ոմանք. Որ̄ շուշան.. այնպէս է քոյր իմ 'ի մէջ դս'': (3) Ոմանք. Որպէս խնձոր 'ի փայտս անտառաց: Եւ ոմանք. Իբրև զխնձոր 'ի մէջ ծառոց անտառի .. ընդ հովանեաւ նր̄ փափագեցի և նստայ: (5) Ոմանք. Հաւաքեցէք յիս խնձորս, վն̄ զի խանդակաթ եմ ես սիրոյ. կամ, սիրով եմ ես: (6) Ոմանք. Ահեակ նր̄ 'ի վր̄ գլխոյ իմոյ, և աջ նր̄ պատեսցի: Եւ ոմանք. զգլխով իմով, և աջ նր̄ ընդգրկեսցէ զիս: (7) Ոմանք. Երդմնեցուցից զձեզ դս''.. եթէ յառնիջիք.. զսէրն իմ մինչև կամեսցի: (8) Ոմանք. Լուեալ զձայն.. Եղբօրորդւոյ իմոյ առ դըրանն. ահա սա եկն վազելով 'ի վր̄ լերանց խայտալով 'ի վր̄ բլրոց: (9) Ոմանք. Սա եկաց՝ յետուստ: կամ, զկնի որմոյն մերոյ, յառեալ ընդ պատու'': (11) Ոմանք. Վն̄ զի ահա ձմեռն էանց, անձրևք հեռացան և գնացին իւրեանց: (13) Ոմանք. Թզենին ընծիւղեաց զբողբոջ իւր. այգիք մեր ծաղկեցին և ետուն զհոտս իւ'': (14) Ոմանք. Եկ 'ի հովանի վիմին մերձ առ նախապարիսպն. ցոյց ինձ զդէմս քո. և լուր ինձ զձայն քո. վն̄ զի ձայն քո քաղցր է և դէմք քո գեղե'': (15) 'ի լուս''. Աղուէսս մանրիկունս: (15) Ոմանք. Աղուէսունս փոքունս. կամ, փոքրկունս... և զի այգիք մեր ծաղկեալ են: (16) Ոմանք. Որ հովուէն 'ի շուշանս: (17) Ոմանք. Տիւն շնչեսցէ. կամ, նուաղեսցէ. և շարժեսցին ստ'': (17) 'ի լուս''. 'ի վր̄ լերանց հովտաց:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Կոչեցի զնա և ոչ լուաւ ինձ: (2) Ոմանք. Յարեայ և շրջեցայ ընդ քաղաքն 'ի փողոցս և 'ի հրա'': (3) Ոմանք. Պահապանք պարսպացն որ: Հարսն ասէ ցպահապանս քաղաքին: (4) Ոմանք. Իբրև փոքր ինչ անցի ընդ նս̄.. Ասէ հարսն... մինչև մուծի զնա 'ի տուն: (5) Ոմանք. Երդմնեցուցանեմ զձեզ... 'ի զօրութիւնս և յուժգնութիւնս անդաստանի, եթէ յառնիջիք: (6) Ոմանք. Որ ելանէ յանապատէ իբրև զատեղն ծխոյ խնկեալ զմուռս... յամ փոշեաց եւղեփեցաց: (7) Ոմանք. Վաթսուն զօրաւորք շուրջ զնովաւ 'ի զօրաւորացն Ի̄էլի: (8) Ոմանք. Ամենեքեան ունին սուր ուսեալք զպտրզմ̄.. զսուր իւր 'ի վր̄ ազդեր իւրոյ 'ի զարհուրանաց գիշերոյ: (10) Ոմանք. Զսիւնսն արար արծաթեղէն. և զմնարսն. կամ, զկողմանս՝ ոսկեղէնս, և զխարիսխն ծիրանի. և զմէջն ականակապ 'ի սէր դստերաց Ե̄մի: (11) Ոմանք. Ելէք և տեսէք դստերք Ե̄մի.. զպսակն որով պս''... ուրախութեան սրտի նր̄:

Գլ. Դ.

Փեսայն ասէ :

Ահաւադիկ կաս գեղեցիկ մերձաւոր իմ՝ ահաւադիկ 1
կաս գեղեցիկ. աչք քո աղաւնիք բաց 'ի լռուէ̃դ֊
քումմէ : Վարսք քո իբրև զերամակս այծից որք երևե֊
ցան 'ի գաղաադէ : * Ատամունք քո իբրև զերամակս 2
կտրելոց որք ելանեն 'ի լուալեաց : ամենեքեան երկուո֊
րիք են, և անորդի ոչ գոյ 'ի նո̃ : * Իբրև զթել որդան 3
են շրթունք քո. և խօսք քո գեղեցիկք : Իբրև զկեղև
նռան են այտք քո՝ բաց 'ի լռուէ̃դ քումմէ : * Իբրև զաշ֊ 4
տարակն դաւթի պարանոց քո՝ որ շինեալն է 'ի թալ֊
պիովթ. հազար վահանք կախեալ են զնմանէ, և ամ̃
նետք սպառազինաց : * Երկու ստինք քո իբրև զերկուս 5
ուլս երկուորիս այծեման, որ արածիցին 'ի մէջ շու֊
շանաց, * մինչև տիւն նուաղեսցէ, և ստուերքն շարժես֊ 6
ցին : Գնացից ես ինձէն 'ի լեառն զմռնենեաց, և 'ի
բլուրն կնդրկի : * Ամենևին գեղեցիկ ես մերձաւոր 7
իմ, և արատ ինչ ոչ գոյ 'ի քեզ : * Ե'կ 'ի լիբանանէ 8
հարսն, եկ այսր 'ի լիբանանէ : եկեսցես և անցցես 'ի
գլխոյ հաւատոց՝ 'ի կատարէ սանիրայ և հերմոնի, 'ի
մայրեաց առիւծուց, և 'ի լերանց ընձուց : * Սրտա֊ 9
կալթ արարեր զմեզ քոյր մեր հարսն. սրտակալթ արա֊
րեր զմեզ միով ակամբ քով, և միով քառամանեկաւ պա֊
րանոցի քոյ : * Քանզի գեղեցկացան ստինք քո քոյր իմ 10
հարսն. քանզի գեղեցկացան ստինք քո 'ի գինւոյ, և
հոտ հանդերձից քոց քան զամ̃ խունկս : * Մեղր կա֊ 11
թեցուցանեն շրթունք քո քոյր իմ հարսն. մեղր և կաթն
'ի ներքոյ լեզուի քոյ, և հոտ հանդերձից քոց իբրև ըզ֊
հոտ կնդրկի : * Պարտէզ փակեալ քոյր իմ հարսն, պար֊ 12
տէզ փակեալ և աղբեւր կնքեալ : * Պտղաբերութի̃ 13
քո դրախտ նռնենեաց հանդերձ պտղովք մրգաբերաց :
Կիպրոս հանդերձ նարդոսիւ : * Նարդոս և քրքում, 14
խունկեղէգն և կինամոմոն, հանդերձ ամ̃ ծառօք լի֊
բանանու : Զմուռս և հալուէ, հանդերձ ամ̃ գլխա֊
ւոր խնկօք : * Աղբեւր բուրաստանաց և ակն ջրոյ կեն֊ 15
դանւոյ՝ բղխեալ 'ի լիբանանէ : * Արի հիւսիսի և եկ 16
հարաւ, շնչեա 'ի պարտէզ իմ, և բուրեսցին խունկք իմ :

Գլ. Ե.

Հարսնն աղաչէ զի իջցէ փեսայն իւր :

Իջցէ եղբօրորդի իմ 'ի պարտէզ իւր. և կերիցէ զպը֊ 1
տուղս ծառոց իւրոց : Փեսայն ցհարսն ասէ : Մտի 'ի
պարտէզ իմ քոյր իմ հարսն, կթեցի զմուռս իմ հան֊
դերձ խնկօք իմովք. կերայ զհաց իմ մեղու իմով. ար֊
բի զգինի իմ կաթամբ իմով : Կերայք մերձաւորք իմ
2 և արբէք, և արբեցարուք եղբօրորդիք իմ : * Ես ննջեմ,
և սիրտ իմ արթուն կայ : Հարսնն դգայ զփեսայն բախել
զդուռնն : Ձայն եղբօրորդւոյ իմոյ բախէ 'ի դրանն :
Փեսայն ասէ : Բաց ինձ քոյր իմ, մերձաւոր իմ, աղաւ֊
նի իմ, կատարեալ իմ. զի գլուխ իմ լցաւ ցօղով, և
3 վարսք իմ 'ի շաղից գիշերոյ : Հարսնն ասէ պայս ինչ : * Մեր֊
կայայ զպատմուճան իմ, զիա՞րդ ագանիցիմ զնա. լը֊
4 ւացի զոտս իմ, զիա՞րդ աղտեղացուցից զնո̃ : * Եղբօր֊
որդին իմ ձգեաց զձեռն իւր ընդ պատուհանն, և ո֊
5 րովայն իմ խռովեցաւ 'ի նա : * Յարեայ ես 'ի բանալ
եղբօրորդւոյ իմոյ : Ձեռք իմ կաթեցուցին զմուռս.
6 և մատունք իմ զմուռս լցեալս * 'ի վ̃ր ձեռաց փակա֊
ղակին : Բացի ես եղբօրորդւոյ իմոյ. եղբօրորդի իմ
անց, և ոգի իմ ել ընդ բանի նո̃ : Խնդրեցի զնա՝ և ոչ
7 գտի. կոչեցի զնա՝ և ոչ ետ ինձ ձայն : * Գտին զիս պա֊
հապանքն որ շրջէին 'ի քաղաքին : հարին և վիրաւորե֊
ցին զիս. հանին յինէն զխլայն իմ պահապանք պարս֊
8 պացն : * Երդմնեցուցից զձեզ դստերք եմ̃ի՝ 'ի զօրու֊
թիւս և 'ի հաստատութիւս ագարակի, եթէ գտանիցէք
զեղբօրորդին իմ պատմեսջիք նմա, եթէ կաթոգին եմ
ես 'ի սէր քո : Դստերքն Եմ̃ի և պահապանք պարսպացն հարցա֊
9 նեն ցհարսն : * Զի՞նչ է եղբօրորդին քո յեղբօրորդեաց՝
գեղեցիկդ 'ի կանայս. զի՞նչ է եղբօրորդին քո յեղբօրոր֊
դեաց, զի այդպէս երդմնեցուցեր զմեզ : Հարսնն նշա֊
10 նակէ զեղբօրորդւոյն զինչ ոք էրն : * Եղբօրորդին իմ սպի֊
11 տակ է և կարմիր՝ ընտրեալ 'ի բիւրուց : * Գլուխ նո̃
յակուտ կեփազեայ. վարսք նո̃ կռածոյք սևա իբրև
12 զագռաւ : * Աչք նո̃ իբրև զաղաւնիս 'ի վ̃ր լիութե̃
ջրոց, լուացեալ կաթամբ, նստեալ 'ի վ̃ր ջրոց լրու֊
13 թե̃ : * Ծնօտք նո̃ իբրև զտաշտս խնկոց բուրեն զանու֊
շահոտութի̃ իւղագործաց : շրթունք նո̃ շուշանք՝ բու֊
14 րեն զմուռս լիութե̃ : * Ձեռք նո̃ ոսկիք ճախարակեալք՝
լցեալ ակամբք թարսսայ : որովայն նո̃ տախտակ փղոս֊
15 կրեայ ականակապ յականց շափիղայ : * Սրունք նորա
սիւնք մարմարեայք հաստատեալք 'ի վ̃ր ոսկեայ խարս֊
խաց : Տեսիլ նո̃ իբրև զընտիր եղևնափայտից լիբանա֊
16 նու : * Կոկորդ նո̃ լի քաղցրութե̃. և ամենևին ցանկալի :
Այն է եղբօրորդին իմ, և այն է մերձաւոր իմ՝ դստերք
եմ̃ի : Հարցանեն դստերքն Եմ̃ի՝ ուր անց եղբօրորդին նո̃. այս֊
17 ինքն է՝ հարսնին : * Յո՞ գնաց եղբօրորդին քո գեղեցիկդ
'ի կանայս. յո՞ր կողմն դիտեաց եղբօրորդին քո՝ և խնդ֊
րեսցուք և մեք զնա ընդ քեզ :

Գլ.

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Ահա ես գեղեցիկ մեր"... ահա ես գեղեցիկ.. իբրև զհաւրանս այծից : (3) Ոմանք. Իբրև լար կարմիր են շր"... իբրև կեղև նռան այտք քո առանց լռութե̃ քո : (4) Ոմանք. Կախեալ են 'ի նմա, և ամ̃ աշտեայք զօրաւորաց : (5) Ոմանք. Ուլս այծեման որք արածին 'ի շուշանս : (6) 'Ի լուս". Մինչև տիւն պայծառասցի : Այլ ոմանք. Մինչև տիւն ծագեսցէ.. գնացից ես առանձին 'ի լեառն զմռսոյ և 'ի : (8) Ոմանք. Ե'կ 'ի լիբանանէ : եկե".. 'ի սկզբան հաւատոյ, 'ի գլխոյ. նաև, 'ի գլուխ սանիրայ.. 'ի մորեաց առեւծուց, և 'ի լերանց ընձուց : (9) Ոմանք. Օրինորդք ասեն. Սըրտացուցեր զմեզ քոյր իմ հարսն. սրտացուցեր զմեզ միով .. և միով քառամանեակ պարանոցաւ քով : (10) Ոմանք. Փեսայն ասէ ցհարսն. քանզի գեղեցկացան ստ" : (13) Ոմանք. Առաքումն քո դրախտ.. պտղովք ծառոց. ծաղիկ հանդերձ : Այլ և 'ի լուսանցս միւռոնի նշանակի՝ ծաղիկ : (14) Ոմանք. Եւ քրքում, եղէգն և կինամոմոն հանդերձ ամ̃ փայտիւք լիբա"... հանդերձ ամ̃ առաջին. նաև, ընտիր եւղովքն : (15) Ոմանք. Աղբեւր պարտիզաց. ջրհոր ջրոյ կենդանւոյ և հոսեցելոյ 'ի լիբա" : (16) Ոմանք. Հարսն ասէ. Արի հիւս" :

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Զարտուղ մրգաբերաց իւրոց.. Իջի 'ի պարտէզ իմ.. զհաց իմ մեղուով իմով.. եղբօրորդեակք իմ : (2) Ոմանք. Արթուն է.. բաղխել զդուռնն, ասէ. Ձայն եղբօրորդւոյ իմոյ առ դրանն. նաև, բաղխէ զդուռնն .. զի գլուխ իմ լի եղև ցօղով. և վարսք իմ տարափով գիշերոյ : (3) Ոմանք. Զիա՞րդ զգեցայց զնա .. զիա՞րդ աղտեղացուցանեմ զնա : (4) Ոմանք. Եղբօրորդի իմ յառեաց զձեռն իւր ընդ ծակոյն : Այլ ոմանք. ընդ ծակոյկն : (5) Ոմանք. Եւ մատունք իմ լցան զմռսովք : (6) 'Ի լուս". 'Ի վերայ դրանց փակաղակին. համաձայն ոմանց 'ի Եբրա" : Այլ ևս ոմանք. կոչեցի զնա յանուանէ, և ոչ լուաւ ինձ : (7) Ոմանք. Պահապանք պարսպացն որ շր"... առին զխլայն իմ յինէն : (8) Ոմանք. Երդմնեցուցանեմ զձեզ դս"..., 'ի զօրութիւս և յուժգնութիւս անդաստանի, եթէ գտա".. եթէ խանդակաթ եմ 'ի սէր. նաև, կաթոգի եմ ես : (9) Ոմանք. Յեղբօրորդիս, գեղեցիկդ 'ի.. զի այդպէս երդմնեցուցանես ըզմեզ : (10) Ոմանք. Զինչ ոք էրն, և ասէ : (12) Ոմանք. Զաղաւնիս լուացեալ.. 'ի վերայ լիութե̃ ջուրց : (13) Ոմանք. Խնկոց իւղեփեցաց բուրեալք զանուշահոտութիւն շր".. բղխեն զմուռս : (14) Ոմանք. Նորա ճախարակեալք ոսկեղէնք նման գլխոյն լցեալք 'ի թարշշայ.. ականակապ 'ի քարանց շա" : (15) Ոմանք. Սիւնք կճեայք հաս".. 'ի վ̃ր ոսկի. նաև, ոսկեղէն խարսխաց : տեսակն նո̃ իբրև լիբանան ընտրեալ իբրև զմայրս : (16) Ոմանք. Այն է եղբօրորդեակն իմ : (17) Ոմանք. Ուր գնաց եղբօրորդին.. ուր գիտաց :

ԳԼ. Զ.

Պատասխանի տայ հարսն եւ ասէ ։

Եղբօրորդին իմ էջ 'ի պարտէզ իւր 'ի տաշտս խնկոց · 1
հովուել 'ի բուրաստանս՝ եւ ժողովել շուշանս ։ * Ես 2
եղբօրորդւոյ իմոյ՝ եւ եղբօրորդին իմ ինձ որ հովուէն
'ի մէջ շուշանաց ։ Փեսայն ցհարսն ասէ ։ * Բարեհաճն ես 3
մերձաւոր իմ իբրեւ զհաճութիւն, գեղեցիկ իբրեւ զԵմ̃,
զարմանալի յօրինեալ ։ * Դարձո՛ զաչս քո յինէն, վ̃ 4
զի դոքա սրարբեցուցին զիս ։ Վարսք քո իբրեւ զերա-
մակս այծից որք երեւեցան 'ի գաղաադէ ։ * Ատամունք 5
քո իբրեւ զերամակս կտրելոց որք ելանեն 'ի լուալեաց ·
ամենեքին երկուորիք են, եւ անծնունդ ոչ գոյ 'ի նո̃ ։
* Իբրեւ զթել կարմիր շրթունք քո, եւ խօսք քո գեղե- 6
ցիկք ։ իբրեւ կեղեւ նռան այտք քո՝ բաց 'ի լռութէդ քում-
մէ ։ * Վաթսուն են թագուհիք, եւ ութսուն հարճք · 7
եւ օրիորդք որոց ոչ գոյ թիւ ։ * Մի՛ է աղաւնի իմ կա- 8
տարեալ իմ · մի է մօր իւրոյ ընտրեալ ծնողի իւրոյ ։
տեսին զնա դստերք՝ եւ երանեցին նմա · թագուհիքն եւ
հարճք գովեցին զնա ։ Դստերքն եւ Թագուհիքն փեսին ցհարսն,
եւ երանեցին նմա ։ * Ո՞վ է սա որ երեւեալս է իբրեւ զա- 9
ռաւօտ, գեղեցի՛կ իբրեւ զլուսին, ընտի՛ր իբրեւ զարե-
գակն · զարմանալի յօրինեալ ։ Փեսայն ցհարսն ասէ ։ * 'Ի 10
պարտէզս ընկուզեաց իջի հայել յարդիւնս վտակացն ·
տեսանել թէ ծաղկեալ իցէ որթ, թէ ծաղկեալ իցէ
նոռ̃, թէ ծաղկեալ իցեն նռնենիք ։ Հարսնն ցփեսայն ասէ ։
* Անդ տաց զստինս իմ քեզ, ոչ ծանեաւ անձն իմ · 11
եդ զիս իբրեւ զկառսն ամինադաբայ ։ Դստերքն եւ Թա-
գուհիքն ցհարսնն ասեն ։ * Դարձի՛ր սողոմացիդ դար- 12
ձի՛ր, դարձի՛ր եւ տեսցուք մեք 'ի քեզ ։

ԳԼ. Է.

Ցդստերսն եւ ցթագուհիսն փեսայն զայս ինչ ասէ ։

Օ՛ինչ տեսանէք յսողոմացիդ որ դիմեալ գայ իբրեւ 1
զգունդս բանակաց · ք̃զի գեղեցկացան գնացք քո
կօշկօք դուստր ամինադաբայ ։ Ձեւ բարձից քոց նման
է ուլանց յեռելոց գործոյ ճարտարի ։ * Պորտ քո թա- 2
կոյկ ճախարակեալ անպակաս 'ի գինւոյ խառնելոյ ։ որո-
վայն քո՝ իբրեւ զշեղջ ցորենոյ փակեալ շուշանաւ ։ * Եր- 3
կու ստինք քո՝ իբրեւ երկուս ուլս երկուորիս այծե-
ման ։ * պարանոց քո՝ իբրեւ աշտարակ փղոսկրեայ ։ Աչք 4
քո՝ իբրեւ զծովակն եսեբոնի 'ի դրունս դստերաց բազ-
մաց ։ Ընդգումք քո՝ իբրեւ զաշտարակն լիբանանու, որ
5 դիտէ հանդէպ դամասկոսի ։ * Գլուխ քո՝ 'ի վերայ քո
իբրեւ զկարմեղոս ։ եւ հեւսք գլխոյ քոյ իբրեւ զծիրանի
6 իբրեւ զթագաւոր, թագ 'ի գլուխ յասպարէսս ։ * Քա-
նի՛ գեղեցկացար՝ եւ քանի՛ քաղցրացար, սէր 'ի փափ-
7 կութե̃ քում ։ * Նմանեցաւ մեծութի̃ քո արմաւենւոյ,
8 եւ ստինք քո ողկուզաց ։ * Ասացեր՝ թէ ելի՛ց յարմա-
ւենին, բուռն հարից զբարձրութե̃ց նր̃ ։ Եւ եղիցին
ստինք քո իբրեւ զողկոյզս որթոյ · եւ հոտ ռնգանց քոյ
9 իբրեւ զխնձոր · * եւ կոկորդ քո իբրեւ զգինի ազնիւ ։ Եր-
թեալ զհետ եղբօրորդւոյ իմոյ յուղղութիւն, բաւակա-
10 նեալ շրթամբք իմովք՝ եւ ատամամբք ։ * Ես՝ եղբօրորդ-
11 ւոյ իմոյ՝ եւ առ իս դարձ նր̃ ։ * Ե՛կ եղբօրորդի իմ ել-
12 ցուք յագարակս, ագցուք 'ի շէնս եւ 'ի պարտէզս · * կան-
խեսցուք յայգիս ։ Տեսցուք թէ ծաղկեալ իցէ որթ, թէ
ծաղկեալ իցէ նոռ̃, թէ ծաղկեալ իցէ նռնենի · անդ
13 տաց զստինս իմ քեզ ։ * Մանրագո՛րք ետուն զհոտ
իւրեանց · եւ առ դուրս մեր ամենայն մրգաբերք ։ Զնոր
առ հնով, զոր ետ ինձ մայր իմ, պահեցի քեզ եղբօ-
րորդի իմ ։

ԳԼ. Ը.

1 Ո՛վ տայր քեզ եղբօրորդի իմ դիեալ զստինս մօր ի-
մոյ ։ Գտեալ արտաքոյ՝ համբուրեցի՛ց զքեզ, եւ ոչ
2 անգոսնեսցեն զիս ։ * Առեալ ածից զքեզ 'ի տուն մօր
իմոյ՝ եւ 'ի սենեակ յղացելոյն զիս ։ արբուցից քեզ 'ի գինւ-
3 ոյ խնկագործաց, յօշարակէ նռնենեաց իմոց ։ * Ձախ
4 նր̃ ը̃ գլխով իմով, եւ աջ նր̃ պատեսցի զինեւ ։ * Երդմնե-
ցուցից զձեզ դստերք Եմ̃ 'ի զօրութիս եւ 'ի հաստատու-
թիս ագարակի, եթէ յարուցէք զարթուցջիք զսէրն
5 մինչեւ կամեսցի ։ Դստերքն եւ Թագուհիքն ասեն ։ * Ո՛վ է
սա որ ելեալ գայ սպիտակացեալ · յենու գայ յեղբօ-
րորդի իւր ։ Փեսայն ցհարսն ասէ ։ 'Ի ներքոյ խնձորւոյն
զարթուցի զքեզ · անդ երկնեաց զքեզ մայր քո · անդ
6 երկնեաց որ ծնաւն զքեզ ։ * Դի՛ր զիս իբրեւ զկնիք 'ի
սրտի քում, եւ իբրեւ զմատանի յաջոյ ձեռին քոյ ։ զի բուռն
է իբրեւ զմահ սէր, եւ խիստ իբրեւ զդժոխս նախանձ ։ Թը-
7 ւիչք նր̃ իբրեւ զթուիչս բոցոյ հրոյ ։ * Ջուրք բազումք
ոչ կարասցեն զսէր շիջուցանել · եւ գետք ոչ արգելցեն
զնա ։ Եթէ տացէ այր զա̃մ զկեանս իւր ընդ սիրոյ, ան-
8 գոսնելով անգոսնեսցեն զնա ։ * Քոյր մեր փոքրիկ է եւ
ստինք ոչ գոյ նր̃ · զի՛նչ արասցուք քեռ մերում յաւուր
9 յորում պատմեսցի նմա ։ * Եթէ պարիսպ իցէ՝ շինես-
ցուք 'ի վր̃ նր̃ մահարձանս արծաթիս ։ եթէ դուռն ի-
ցէ՝ յօրինեսցուք 'ի նմա տախտակս եղեւնափայտեայս ։
10 Հարսնն համարձակի եւ ասէ ։ * Ես եմ պարիսպ՝ եւ ստինք
իմ

Գլ. Զ. (1) Ոմանք · Պատասխանի տուեալ ասէ · · եւ ժողովել 'ի շուշանս ։ (1) Օրինակ մի յաւելու · Եւ ժողովել շուշանս յամ̃ ծաղկանց մայրեաց · Որ̃ զարդ 'ի մէջ ծոցոյ · սոցին է եղբօրորդին իմ 'ի մէջ դստերաց ։ Իսկ եզ" ։ (3) Ոմանք · Փեսայն ընդ հարսին ասէ · Գեղեցիկ ես մերձաւոր իմ իբրեւ զանուշահոտութի · գեղեցիկ ես իբրեւ զԵմ̃ որպէս հիացումն կարգեալ ։ (4) Ոմանք · Զաչս քո ստաշի իմ · · այծեաց որք երեւեցանն ։ (4) 'Ի լսու" · Վ̃ զի դոքա ընդոստուցին զիս · համաձայն այլոց 'ի բնաբ" ։ (5) Ոմանք · Եւ անորդի ոչ գոյ 'ի նոսա ։ (6) Ոմանք · Իբրեւ լար կարմիր են շր" ։ (7) Ոմանք · Եւ օրիորդացն ոչ գոյ թիւ ։ (9) Ոմանք · Եւ թագուհիքն երանի տան · · · որպէս զլուսին · · զարեգակն իբրեւ զհիացումն կարգեալ ։ (10) Ոմանք · Փեսայն ը̃ հարսինն ասէ · · իջի հայել 'ի յարմտիս ուխից ։ Որ յոմանս պակաս, Որթ եւ Նոռ̃ ։ (11) Ոմանք · Ոչ գիտաց անձն իմ ։ (12) Ոմանք · Դարձիր դարձիր սոմնացիդ, դար" ։

Գլ. Է. (1) Ոմանք · Զինչ տեսանիցէք 'ի սոմնացին որ եկեալ է իբրեւ զպարս բանակաց · զի գեղե" · · դուստր նադաբայ ։ Յարմարումն բարձից քոց նմանութի ուլան յեռելոց գործոյ ձեռաց արուեստաւորի ։ (2) Ոմանք · Ոչ նուազեալ 'ի գինւոյ խառնելեաց · · որպէս զշեղջ ։ (3) Ոմանք յաւելուն · Այծեմանս որ արածին 'ի շուշանս ։ (4) Ոմանք · Իբրեւ զծովն եսեբոնի · · որ դիտէ 'ի դէմս · կամ, ընդդէմ դամասկոսի ։ (5) Ոմանք · Ոչ̃ զծիրանի թագաւորի թագ 'ի գլուխ յընթացս ասպարիզաց ։ (6) Ոմանք · Քանզի գեղեցկացար, եւ զի հեշտալի եղեր, սէր 'ի փափ" ։ (8) Բազումք · Ասացի ելից 'ի վր̃ արմաւենւոյն · կամ, 'ի վեր յարմաւենին, կալայց զբարձրութէ նր̃ ։ (9) Ոմանք յաւելուն · Իբրեւ զգինի ազնիւ · հոգ [illegible], եւ համ գինւոյ 'ի նշխարս [illegible] · Եւ երթեալ ընդ եղբօրորդւոյ իմոյ յուղղութի բաւական լեալ շր" ։ (11) Ոմանք · Ելցուք յանդաստան · հանգիցուք 'ի գեօղս ։ (12) Ոմանք · Ծաղկեալ իցեն նռնենիք ։ (13) Ոմանք · Նոր առ հնովն, զոր ։

Գլ. Ը. (1) Բազումք · Ո՛վ տացէ քեզ · · դիեալ զստինս ։ (3) Ոմանք · Աջեակ նորա ընդ գլխ" · · պատեսցէ զինեւ ։ (4) Ոմանք · Երդմնեցուցի զձեզ · · 'ի զօրութիս եւ յուժգնութիս անդաստանի ։ Որ յոմանս · Երդմնեցուցանեմ ։ (5) Ոմանք · Որ ելանէ սպիտակացեալ, յեցեալ յեղբօ" · · 'ի ներքոյ խնձորոյ զարթուցից զքեզ ։ (6) Ոմանք · 'Ի վր̃ սրտի քո · իբրեւ զմատանի 'ի վր̃ բազկի քո · վ̃ զի հզօր է իբրեւ զմահ · · թեւք նր̃ իբրեւ զթեւս բոցոյ հրոյ ։ (7) Ոմանք · Ոչ կարեն շիջուցանել զսէր · · եթէ տացէ մարդ զա̃մ զկեանս իւր 'ի սէր, արհամարհանօք անգոսնեսցեն ։ (8) Ոմանք · Օրիորդքն ասեն · քոյր մեր փոքր, եւ ստինս ոչ ունի · զինչ ա" ։ (9) Ոմանք · 'Ի վր̃ նր̃ մարտկոցս արծաթեղէնս · · 'ի նմա տախտակս մայրս ։ (10) Ո-

*իմ իբրև զաշտարակս, և էի յաչս նորա որ գտանիցէ զխաղաղութիւն: *Այգի եղև Սողոմոնի 'ի Բեեղմաւոն.* 11
*Ետ զայգին իւր ցպահապանս. բերցէ այր իւրաքանչիւր ընդ պտղոյ նորա հազար արծաթոյ: *Այգի իմ* 12
*ինձ առաջի իմ. հազարքն Սողոմոնի, և երկերիւր պահապանաց որ պահեն զպտուղ նորա: Հարսն ասէ: *Որ* 13
*նստիդ 'ի պարտէզս այլք անսան քեզ. լսելի արա ինձ զբարբառ քո: *Փախիր եղբօրորդի իմ, և նմանեաց* 14
այծեման. կամ որթուց եղանց 'ի վերայ լերանց խնկաբերաց:

*Աւելուած ինչ գտեալ 'ի սմին երգոյ:

Օրիորդքն և թագուհիքն ասեն:

Գնացի զի մարմին զբօսացուցանէ զմանկութ բարձրացուցէ 'ի շտեմարանս իւր: Թագաւոր մեր 'ի 1
*դահոյս մեր: իբրև արմաւ ոսկեղէն զըմաւալից լցցէն տաշտք մեր: *Դարձցի Թագաւորն անդրէն 'ի մանկու-* 2
*թէ: *Սիրելին 'ի սենեակս մեր. երգեսցուք զսէրն:* 3
*Փեսայն ասէ: *Ես խաղ եմ 'ի սաղմոսարանին. երգեսցի* 4
*ընդ ընկերս իմ: երգեսցուք և ուրախ լիցուք: Հարսն և դստերքն և օրիորդքն ասեն: *Թագաւոր սիրելի, թէ-* 5
*պէտ և ծածկեցաք 'ի տեսլենէ, աչք մեր յանաւորք: *Տէր* 6
արար զքեզ, հաստատեաց զքեզ, պատրաստեաց ըզքեզ յարգանդէ. գեղեցիկդ 'ի կանայս. մայր քո ծնցի մարմին անախիղծ: Առ նոյն՝ յայլմէ տեսչութէ, զի այսպէս ունէր:

Երգ Երգոյ:

Օրինակ. Ես 'ի յաչս նորա իբրև գտեալ խաղաղութ: (11) Օրինակ. Այր իւրաքանչիւր 'ի պտղոյն իւրմէ հազարս: (12) Օրինակ. Եւ երկերիւրքն որոց պահեն զպտ՛: (13) Օրինակ. Զձայն քո լսելի արա ինձ:

* Օրինակ չունին զարարէալ գրչագիրս զայս. Աւելուած ինչ, և՛ն: անընդմիջապէս յետ 14 համարոյն նախընթաց գլխոյ՝ այսպէս սկզբն առնէին մերումս թարգմանութ յաւելուածոյ երգոյս. *Ես եկլեսիաստէս գնացի զի մարմին զօրացուցանէ:* Իսկ այլ օրինակ այսպէս ունէին գրչագիրս. *Աւելուած գտեալ բանս այս իմաստնոյն:*

(1) Օրինակ չունին առնէին. Գնացի, և՛ն. և այլանքն զբանն այսպէս: *Բարձրացի Թագաւոր մեր յըշտեմա՛:* (1) *'Ի լռու՛. Զի մարմին զօրացուցանէ զման՛:* համաձայն օրինաց: (3) Օրինակ. *'Ի սենեակ իւր. Երգեցէք զսէրն:* (4) Օրինակ. *Եմ երգ սաղմոսարանին:* (4)(5) Օրինակ 'ի մի յարէն այսպէս. *Եւ ուրախ լիցուք 'ի Թագաւոր սիրելի, և երգեսցուք օրհնութիւնս նմա. Թէպէտ և ծած՛:* (5) Ոմանք. *Աչք մեր յինեաւորք:* (6) Օրինակ. *Տէր արար և հաստատեաց զքեզ:* (6) Օրինակ. *Ծնցի մարմին անխիղճ: Առ նոյն յայնմանէ տես՛:* Իսկ օրինակ. *Ծնցի մարմին առ նոյն անխիղճ անաղտ յայլմէ տեսչութէ, զի այսպէս ունէր և կայր այս օրհնութիւն օրհնութեց:*

'Ի վախճանի օրինակ. Կատարեցաւ Երգ երգոցն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆՆ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

Բաղկացեալ գիրս Եկեղեցւոյանէն գոլ Սողոմոնի՝ առաջեալցն զնմանէ. երիս հազար առակս, և հինգ հազար օրհնութիւնս. զոր նէաւ յառակսն և յԵրգերգոցն իմանան, և այլք թէ չէ բովանդակն 'ի մէջի: արդ՝ ըստ արծիս զայս խուզի ըստ ախորժէ: Այլ առ այս գիրք օրինակ խործեցօ վարեցան, իբր թէ չէ նորա. բայց բազում քննութ ստուգեցաւ նորա գոլ, և ընդ առաջին գիրսն համարեալ. ըստ որպէս բանիցն և զօրութ իմաստիցն յայտնէ, հաստատուրագոր գոլով առաջնոց գրեանց, թէ և ոսաւ ինչ զանազանի. ըստ ծաղկեցն յառակացն, և Երգերգոյն յերկրորդացն. որով մեծ հարցմունքն նորա յիմաստս և 'ի բանս ցուցանէ: Նոյնպէս և այս գիրք առաքինոյն բանիւք խրատէ զլսողսն. սիրել զարդարութ որով կարասցեն ընդունել զՏր հոգին, և փախչել 'ի խորամանկ խորհրդոց ամպարշտաց, որք թէպէտ ժամանակօք և ծննդովք բազմանան. ծննեալ են և զաղջազգաւք: Եւ զի վայելչոցն արդարք զանձնս բարութեն, որ թէպէտ և անդամոց կամ խորձկէայք. այլ անմահութ յաւում հատուցանել: Եւ թէ 'ի պատուհասել անզգամացն նորա մեծապէս տառապեցելոյն: Խրատէ զթագաւորս, և որք վերնոյ թագին փափագեն՝ պատուել զիմաստութ՝ որով յաւիտեան թագաւորեսցեն: Եւ հաստատէ զբանն բազում վկայիւք, ինքեամբ և այլովք որք պատուեցին զիմաստութ՝ և քառասորեցան. և այլովք որ վարեցան անզգամութ՝ և պատուհասեցան:

Գլուխք Իմաստութեն Սողոմոնի:

ա. Սիրել զարդարութ առ Տր հաստատոյ, և փախչել 'ի նենգ խորհրդոց, և զգուշանալ երկիւղածաց, այսինքն է՝ ցանկութե և ցասման, որպէս և բանի՝ որ է խոհական. զի Տր ամենակալ է հոգին՝ դատել և հատուցել ըստ և լեզուի:

բ. Հրաժեշտ 'ի մահաբեր գործոց. և զի ոչ յԱյ է մահ: ամ բարպանութ մարմնաւոր ամպարշտաց լար բանութե. և զՏր խաչահանողացն լրբութէ և անմիտ հայհոյութէ:

գ. Ընդդիմադրութ Տճապարգև յառաջ անմահութե արդարոց, և թշուառական խորհրդեան ամպարշտաց:

դ. Երանութ ամլոյ և ողջախոհ ներքինեաց, և եղկելութ գէջաց որդւոց, և նախապէսնոք որդւոց շնութե:

ե. Զի լռասացեալ է սոխառաւէսոյ յետոյ արդարոց, և 'ի հանգիստ վախճանն նոցա. և եղկելի յերկարակեաց ծերութ ամպարշտաց, և փափկացեալ խորոտոց նոցա:

զ. Թէ ընդ ամենապայծառ քառս արդարոյն 'ի յարութեն զզջացեալ երբեք խռովեալցն՝ յանօգուտ ապաշխարեն, այլ և այլ օրինակօք ողբալով զունայնութ ասելի կենացս:

է. Զի արդարք անթառամ պսակեսցին, և մեղաւորք անհանդուրժելի պատժօք կլլիցին:

ը. Զի ստորին և սրբագագոյն քննութէ կայ 'ի վր մեծամեծաց:

թ. Գովեստ հանճարեղ առաքինութ, և յորդորումն 'ի նոյն և զահ առ 'ի նմանէ:

ժ. Իմաստութ զխոհականութին ասէ, որում և այլ առաքինութիւնք հետևին. և բնախօսելով աղօ յայտ առնէ թէ յԱյ պարգև է խնդրել զայն. զի նա ինքն է ուղղիչ գիտութե. յորմէ և զինքն իմաստնացեալ ասէ Սողոմոն:

ժա. ՅԱյ առեալ և իմաստնացեալ՝ Տճաբանէ զՏր ոգւոյ հոգւոյն 'ի հօրէ անմիջին անորոշմամբ Տճէզէն ներգործութեն:

ժբ. Զի սիրելի է Այ և պատուելի է առ մարդկան որ ստանայ զիմաստութ, հանդերձ արիութե արդարութե և ժուժկալութե:

ժգ. Աղօթահանձոյ խնդիրք Սողոմոնի, զոր և յերկրորդում թագաւորութեանն գտցէս. և թէ հոգւոյն սրբով որ 'ի բարձանց իմաստնացան մարդիկ յԱյն:

ժդ. Պատմութ Տճավայելչական ներգործութե հոգւոյն սրբոյ՝ յադամայ մինչև 'ի մովսէս, և 'ի սպանութեան որ յեգիպտոս:

ժե. Զգուշացեալ յաւելի զՏր անփէստանիաթ նիւթոյ. ոչ յինքնագոյն նիւթոյ ասէ, այլ զկարգ առնելոյն և զարդու՝ որ յետ զինուն առնելոյ, և թէ ոչ խարողութե լափով, այլ բոլորաբար ներմամբ փանչէր Տճ զեգիպտոս, իբրև յետս խնայելով խելքր յապաշխարութե:

ԺԶ. Թէ և ընդ քանանացիսն նոյնօրինակ խնամօք վարեցաւ Ած. և խնայելովն յայտ արար թէ չի՛ք այլ Ած բաց 'ի նմանէ :

ԺԷ. Բամբասէ զանմտութիւն կռապաշտիցն. յիշէ և զնաւավար հանգեցոյց խաչին Քի. և անիծանէ զկուռս և զարարօղս նոցին :

ԺԸ. Թէ որդւոց եղև օձիցն խաղաղութիւնն 'ի փառաւոր բանութե :

ԺԹ. Աստուածոյ զօրութիւնն դատաստանութե, և կշտամբութե կարօղ փրկութե :

Ի. Քարոզէ զԱյ զօրութիւն՝ բաղդատելով զպատուհասն զԵգիպտացւոց ձորփամբ և մժղխով և մարախով, և հրախառն կարկտիւ, ընդ բարեգործելն զիսրայէլ եծանելովն 'ի թռչնոց օձից, և զմեր կեր մանանայիւն :

ԻԱ. Թէ Եգիպտացիք յօրինակ հանդերձելոյ խաւարին անբերելի արհաւիրօք չարչարեցան զարհուրելեօք. և իսրայէլ պայծառափայլ ստեամբ լուսոյ 'ի գիշերի առաջնորդէր :

ԻԲ. Զի փղձկահեղձ նենգութեն փոխն հատոյց Ած Եգիպտացւոցն, սատակմամբ անդրանկացն, և հեղձմամբ 'ի ջուրսն :

ԻԳ. Թէ յերասի փանջեցաւ Եգիպտոս. զի և քան զսոդոմա ցիսն անագորոյն և երախտամոռաց գտաւ :

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒ՛Ն ՍՈՂՈՄՈ՛ՆԻ

ԳԼ. Ա.

Ա ՍԻՐԵՑԷ՛Ք ԶԱՐԴԱՐՈՒ- 1
Թի՛Ն՝ որք դատիք զերկիր: Խորհեցարո՛ւք
զՏէ բարութբ. և միամտութբ սրտիւ խնդ-
րեցէ՛ք զնա : * Զի գտանի այնոցիկ որ ոչ 2
փորձեն զնա. և երևի որոց ոչ թերահաւատեն 'ի նմա-
նէ : * Զի խորհուրդք թեւրք անջատեն յԱյ. և զօրու- 3
թի փորձ՝ յանդիմանէ զանզգամս : * Զի յանձն չարար- 4
ուեստ՝ իմաստութի ոչ մտցէ, և ոչ բնակէ 'ի մարմնի
վարեցելո՛յ մեղօք : * Զի սբ հոգին իմաստութե փախի- 5
ցէ 'ի նենգութէ. և մերժեսցի 'ի խորհրդոց անմտաց,
և յանդիմանեսցէ 'ի հասանել 'ի վր անիրաւութեց :
* Զի մարդասէր հոգին իմաստութե՝ ոչ արդարացու- 6
ցանէ զհայհոյիչն 'ի շրթանց իւրոց. զի երիկամանց նր
է վկայ Այ, և սրտի նր ոստիկա՛ն ճշմարիտ. և լեզուի
նր ունկնդիր : * Զի հոգի Տն ելից զաշխարհս, և որ 7
ունի զամ՝ ունի զգիտութի բարբառոյ : * Վս այսորիկ՝ 8
և որ շրշնջէն զանիրաւս ոչ ծածկեսցի. և ոչ իրաւունք
առ նովաւ առանց կշտամբութե անցցեն : * Զի խորհր- 9
դոց ամպարշտաց՝ հարց և փորձ եղիցի. և բանից նց
լուր՝ առ Տր հասցէ 'ի կշտամբութի անօրէնութեց նց :
* Զի ունկն նախանձաւորութե լսէ զամ. և շրշնջիւն 10
11 քրթմնջմանց՝ ոչ ծածկեսցի : * Այսուհետև զգո՛յշ լե-
րուք յանօգուտ քրթմնջմանէ. և 'ի բամբասանաց խնայե-
ցէք 'ի լեզու : զի շշուկ գաղտնի՝ դատարկ ոչ անցցէ,
և բերան ստախօս՝ սպանանէ զանձն :
12 * Մի՛ ցանկայք մահու մոլորութբ կենաց ձերոց. և Բ
մի՛ ձգէք յանձինս զսատակումն գործովք ձեռաց ձե-
13 րոց : * Զի Այ զմահ ոչ արար, և ոչ խնդայ ընդ կո-
14 րուստ կենդանեաց : * Քանզի հաստատեաց 'ի լինել
զամ. և 'ի փրկութի են գործք աշխարհի : Չի՛ք 'ի նս
դեղ սատակման. և ոչ թագաւորութի դժոխոց 'ի վր
15 երկրի. * զի արդարութի անմա՛հ է : * Իսկ ամպարիշտք
16 ձեռօք և բանիւք կոչեցին զնա առ իւրեանս : բարե-
կամ համարեցան զնա, և հալեցան, և դաշինս կռեցին
ընդ նմա. զի արժանի իսկ են բաժանակից նմա լինելոյ :

ԳԼ. Բ.

1 Խորհեցան յանձինս իւրեանց զանուղղս և ասեն.
սակաւ և ցաւագին են կեանք մեր, և ոչ գոյ բժշ-
կութի 'ի վախճանի մարդոյ. և չերևեցաւ որ դարձաւ
2 'ի դժոխոց : * Զի յանկարծակի իմն եղաք. և յետ այսո-
րիկ լինիցիմք իբրև զչեղեալք : Զի իբրև զծուխ է շունչ
յռնգունս մեր, և իբրև զկայծակն բան 'ի շարժման
3 սրտի մերում : * Յորոյ շիջանելն՝ մոխիր լինի մար-
4 մինն. և ոգին սփռի իբրև զօդ թոյլ : * Եւ անուն մեր
մոռասցի ժամանակաւ. և ոչոք յիշատակեսցէ զգործս
մեր : Անցցեն կեանք մեր իբրև զհետս ամպոյ, և իբրև
զշամանդաղ ցրուեսցին հալածեալք 'ի ճառագայթից
5 արեգական, և 'ի տապոյ նր ծանրացեալք : * Զի անցք
ստուերի են կեանք մեր, և չի՛ք խափան վախճանի մարդ-
6 կան, զի կնքեցաւ և ոչոք դարձուցանէ : * Արդ եկա՛յք՝
և վայելեսցուք 'ի բարութիւնս որ կանս. և վարեսցուք
7 արարածովքս զբաղեալք իբրև 'ի մանկութե : * Պէսպէս
գինեօք և անոյշ իւղովք լցցուք. և մի՛ անցցէ առ մեւք
8 ծաղիկ գարնայնոյ : * Բոլորիւք վարդից պսակեսցուք՝
9 մինչև թառամեալ իցեն : * Մի՛ոք ամենեքին լիցի ան-
մասն 'ի մեծամեծ ուրախութեցս մերմէ. յամ տեղիս
թողցուք զնշանակ ուրախութե : զի այն է բաժին մեր,
10 և այն վիճակ : * Բռնադատեսցուք զանանկն անիրա-
ւութբ. մի՛ խնայեսցուք յայրին. մի՛ խորշեսցուք 'ի բազ-
11 մամեակեայ ալեաց ծերոյն : * Եւ օրէնս արդարութե
բռնութի մեր եղիցի : զի տկարութի անպիտան յանդի-
12 մանի : * Դարանակա՛լ լիցուք արդարոյն զի դժպհի
եղև մեզ. և հակառա՛կ կայ գործոց մերոց : և նախա-
տինս դնէ մեզ զյանցանս օրինացն. և բամբասէ զմե-
13 ղօք մանկութե մերոյ : * Խոստանայ ունել զգիտութի
14 Այ, և որդի Տն զանձն իւր անուանէ : * և եղև 'ի յան-
15 դիմանութի մտաց մերոց : * Ծանր է մեզ և տեսանելն
զնա. զի աննմա՛ն են այլոց կեանք նր՝ և այլազգի շա-
16 ւիղք նր : * 'Ի գարշութի համարեցաք նմա. և խորշի
'ի ճանապարհաց մերոց՝ իբրև 'ի պղծութեց : երանէ՛
զվախճան արդարոց. և հպարտացեալ՝ կոչէ հայր զԱծ :
17 * Տեսցուք թէ ճշմարիտ իցեն բանք նր. և փորձես-
ցուք

---

* Ամենայն գրչագիր օրինակք համաձայն միաբան ունին զվերնագիր, բաց 'ի միոջ որ յաւելու. Իմաստութի սողոմոնի արքայի հրէաստանի : Որ ոսկան ըստ տնէ. Գիրք իմաստութե :

ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Եւ միամտութբ սրտի : (4) Ոմանք. Իմաստութի ոչ մտանէ : (4) Օրինակ մի. 'Ի մարմնի վարելոյ մեղօք : (5) Ոմանք. Եւ հեռասցի 'ի խորհրդոց անմտ'' : (6) Ոմանք. Զհայհոյիչս շրթանց իւրեանց.. նր վկայէ Այ, և սր'' : (8) Ոմանք. Առ նովաւ առանց բժշկութե անկցին : (9) Ոմանք. Ամպարշտաց հարցափորձ լիցի.. առ Այ հասցէ. զի կշտամբութի անօրէնութեց նոցա է : (10) Ոմանք. Ոչ ծածկի : (11) Ոմանք. Յանօգուտ քրթմնջենէ.. զի շշնջիւն գաղտնի.. զանձն իւր : (12) Օրինակ մի. Յանձինս ձեր զսա'' : (14) Ոմանք. Դժոխոց 'ի ներքոյ երկնի : (15) Ոսկան յաւելու. Զի արդարութի մշտնջենաւոր և անմահ է : (16) Ոմանք. Բաժանակից լինելոյ նմա :

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ ոչ գոյր բժշ''.. և ոչ երևեցաւ :

(2) Ոմանք. Իմն եղեաք, և յետ այնորիկ.. իբրև զչեղեալս.. 'ի յաւէնկունս.. բանն 'ի շարժումն սրտից մերոց : (3) Ոմանք. Յորոյ 'ի շիջանելն.. մարմինն. և ոգի հուրն մոխիր լինի. և ոգին : Ուր օրինակ մի. Յորոյ իջանելն : (4) Օրինակ մի. Հալեալ 'ի ճառագ'' : (5) Ոմանք. Վախճանի մարդոյ.. և ոչ ոք է որ դարձուցէ : (6) Ոմանք. 'Ի բարութիւնս որ կան.. զբաղեալ իբրև 'ի մանկութի : (8) Ոմանք. Բոլորիւք վարդիւք սպ'' : (9) Ոմանք. Անմասն լիցի 'ի մեծ ու''. կամ, 'ի մեծամեծ ուրա''.. և սոյն վիճակ մեր : (10) Ոմանք. Եւ բռնադատեսցուք զանաւագն. կամ, զաղքատն անիրա''.. և մի խնայեսցուք 'ի բազմաժամանակեայ ալեաց ծերոցն : (11) Ոմանք. Եւ օրինադրութի բռնութիւս մեր : (12) Ոմանք. Եւ հակառակ եկաց գոր''.. և բամբասէ զմեզ մեղօք մամն'' : (13) Ոմանք. Եւ որդի Այ զանձն : (14) Ոմանք. Եւ եղև յանդիմա'' : (15) Ոմանք. Զի աննմանի են այլոց : (16) Ոմանք. Որպ 'ի պղծութեց.. երանէ զվախճան մար

ցո՛ւք զվախճան նորա ։ * Եթէ իցէ արդարն՛ որդի այ̅՝ 18
պաշտպանեսցէ նմա ․ և փրկեսցէ զնա ած̅ 'ի ձեռաց հակառակորդաց ։ * Թշնամանօք և գանիւք խոշտանգես- 19
ցուք զնա ։ Եթէ լինիցի՛ այցելութի նմա ․ զի զչափ առցուք զհեզութե̅ նր̅, և խեղամտու լիցուք անոխակալութե̅ նր̅ ։ * Մահու խայտառակութե̅ դատեսցուք զնա ։ 20
եթէ լինիցի՛ այցելութի նմա 'ի բանից իւրոց ։
Գ * Զայս խորհեցան և խաբեցան ․ զի կուրացո՛յց զնոսա 21
չարութի̅ն իւրեանց ։ * և ոչ ծանեան զխորհուրդս այ̅, և 22
ոչ վարձուց ակնկալան սրբութե̅ ․ և ոչ ընտրեցին զպատիւ ոգւոց անարատից ։ * Զի ած̅ հաստատեաց զմարդն 23
յանեղծութե̅, և 'ի պատկեր իւրոյ բարերարութե̅ն արար զնա ։ * Նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշ- 24
խարհ ։ * և փորձեն զնա որ նր̅՝ վիճակին սակի են ։ 25

ԳԼ․ Գ․

Բայց ոգիք արդարոց 'ի ձեռին այ̅ են, և ոչ մերձես- 1
ցի 'ի նս̅ մահ ։ * Թուեցան յաչս անզգամաց թէ 2
մեռան, և համարեցան չարչարանք ելք նց̅՝ * և գնալն 3
'ի մէնջ բեկումն ․ բայց նոքա են 'ի խաղաղութե̅՝ ։ * Զի 4
թէպէտ և յաչս մարդկան տանջեցան, այլ յոյս նց̅ լի
է անմահութե̅ ։ * Եւ սակաւիկ ինչ խրատեալք և տրտ- 5
մեալք, գտցեն զմեծ բարութի̅ ։ զի ած̅ փորձեաց զնս̅,
և եգիտ զնոսա իւր արժանիս ։ * Իբրև զոսկի 'ի բովս 6
քննեաց զնս̅, և իբրև զողջակէզ զոհի ընկալաւ զնս̅ ։
'Ի ժամանակի այցելութե̅ իւրեանց * պայծառասցին, 7
և իբրև կայծակն ընդ եղէգն ընթասցին ։ * Դատես- 8
ցին զազգս՝ և ընկալցին զժողովուրդս ․ և թագաւորես-
ցէ նոցա տր̅ յաւիտեան ։ * Յուսացեալք 'ի նա՝ իմաս- 9
ցին զճշմարտութի̅ ․ և հաւատարիմք՝ սիրով ակնկալցին
նմա ։ զի շնորհք և ողորմութի̅ 'ի վր̅ սրբոց նր̅, և այցե-
լութի̅ 'ի վր̅ ընտրելոց նր̅ ։ * Իսկ ամպարիշտք ըստ խորհր- 10
դոց իւրեանց ընկալցին զպատիժս ․ որ անփոյթ արա-
րին զարդարն, և եղեն ապստամբք 'ի տէ̅ ։ * Զի որ 11
զիմաստութի̅ և զխրատ անարգէ՝ թշուառական է, և
ընդունայն է յոյս նց̅ ․ և վաստակք նց̅ անօգուտք, և
անպիտան գործք նց̅ ։ * կանայք նց̅ անմիտք, և չարա- 12
բարոյ մանկունք նց̅ ․ * և անիծեալ ծնունդք նց̅ ։ 13
Դ Զի երանեալ է ամուլն անարատ՝ որ ոչ գիտաց զան-
կողինս յանցանաց ․ ընկալցի պտուղ յայցելութե̅ ոգւոց ։
* Եւ ներքինին՝ որ ոչ գործեաց ձեռօք զանօրէնութի̅, 14
և ոչ խորհեցաւ զտ̅նէ չարութի̅ ․ տացի նմա շնորհ ըն-
տիր ըստ հաւատոցն, և վիճակ ցանկալի 'ի տաճարի
տն̅ ։ * Զի ընդ վաստակոց բարեաց պտուղ փառաւոր 15
է ․ և արմատ անսխալ յիմաստութե̅ ։ * Որդիք շնացե- 16
լոց թերակատարք եղիցին ․ և զաւակ անօրէն անկող-
նոց սատակեսցի ։ * Եթէ երկայնակեացք եղիցին՝ յոչ- 17
ինչ համարեսցին, և անարգի 'ի վախճանի ծերութի̅
նց̅ ։ * Եւ եթէ արագ սատակեսցին՝ ոչ կալցին յոյս, 18
19 և ոչ յաւուրն յանդիմանութե̅ մխիթարութի̅ ։ * Զի
ազգի անիրաւի չարաչար կատարած ։

ԳԼ․ Դ․

1 Լաւ է անզաւակութի̅ հանդերձ քաջութե̅ ․ քանզի ան-
մահութի̅ է յիշատակ նր̅ ․ զի և յայ̅ ծանաչի՝ և 'ի
2 մարդկանէ ։ * 'Ի հալել նր̅ նմանօղ լինին նմա, և 'ի մեկ-
նել նր̅՝ անձկանայ առ նա ․ և 'ի յաւիտեան պսակա-
ւորս ձեմեցուցանէ ․ անթառամ նահատակութեցն պա-
3 տերազմի յաղթեալ ։ * Բազմածնունդ բազմութի̅ ամ-
պարշտաց անպիտան լիցի ․ և 'ի փուտ շառաւեղաց մի
տացէ արմատս 'ի խոր ․ և մի արմատ և հիմն խախուտ
4 հաստատեսցի ։ * Զի թէպէտ և ոստովք առ ժամանակ
մի պտղեսցէ, սակայն զաղփաղփուն կանգնեալն 'ի
հողմոյ շարժեսցի ․ և 'ի բռնութե̅ հողմոյ արմատաքի
5 խլեսցի ։ * Բեկեսցին շուրջ զնովաւ շառաւիղք թե-
րակատարք, և պտուղ նց̅ անպիտան տարաժամ 'ի կե-
6 րակուր, և յոչինչ պիտանացու ։ * Զի յանօրէն ան-
կողնոց որդիք ծնեալք՝ վկայք են չարեաց ծնողաց իւր-
եանց 'ի հարցափորձի իւրեանց ։
7 * Իսկ արդարն՝ եթէ հասցէ 'ի վախճանել 'ի հանգս- Ե
8 տեան եղիցի ։ * Զի ծերութի̅ պատուական՝ ոչ բազ-
մաժամանակեայն է, և ոչ որ թուով ամացն չափիցի ․
9 այլ ալիք՝ իմաստութի̅ մարդոյ են ․ * և հասակ ծերութե̅
10 կեանք անարատք ։ * Զի հաճոյ եղեալ այ̅ սիրեցաւ, և
11 կենդանւոյն 'ի միջոյ մեղաւորաց փոխեցաւ ։ * Յափշ-
տակեցաւ՝ զի մի չարութի̅ ինչ շրջեսցէ զիմաստութի̅
12 նր̅, կամ նենգութի̅ պատրիցէ զանձն նր̅ ։ * Զի չարակ-
նութի̅ անզգամութե̅ շլացուցանէ զբարիս ․ և յածումն
13 ցանկութե̅ խուճապէ միտս անմեղս ։ * Կատարեալ 'ի
14 սակաւուն եհաս ժամանակս երկայնս ։ * զի ցանկալի
էր այ̅ անձն նր̅ ․ վս̅ այնորիկ տագնապեցաւ 'ի միջոյ
չարեաց ։ Իսկ ժողովուրդք տեսին՝ և ոչ իմացան ․ և ոչ
15 եդին 'ի մտի այսպիսի ինչ ․ * եթէ շնորհք այ̅ 'ի վր̅
16 սրբոց իւրոց, և այցելութի̅ 'ի վր̅ ընտրելոց նր̅ ։ * Դա-
տապարտէ՝ արդար հանգուցեալ զամպարիշտս կենդա-
նիս, և մանկութի̅ վաղվաղակի վախճանեալ՝ զբազմա-
17 մեայ ծերութի̅ անիրաւի ։ * Զի տեսցեն զվախճան ի-
մաստնոյ, և ոչ իմասցին՝ զինչ խորհեցաւ վս̅ նր̅ ․ և առ
18 ինչ՞ զգուշացաւ նմա տր̅ ։ * Տեսցեն և անգոսնեսցեն
19 զնա ․ այլ զնոքօք տր̅ ծիծաղեսցի ։ * Եւ եղիցին յետ
այնորիկ 'ի կործանումն անարգութե̅ և 'ի թշնամանս՝
ընդ մեռեալսն յաւիտենից ։ Զի պայթուսցէ զնոսա
անշշունչս ուռուցեալս ․ և շարժեսցէ զնս̅ 'ի հիմանց ․
և մինչև 'ի սպառ խոպանասցին, և եղիցին 'ի ցաւս ․ և
20 յիշատակ նց̅ կորիցէ ։ * Հասցեն 'ի մթերս մեղաց իւր-
եանց տագնապեալ ․ և կշտամբեսցեն զնս̅ յանդիման ա-
նօրէնութիւնք իւրեանց ։

դոյ ․․ հայր կոչէ զած̅ ։ (18) Օրին․ Եթէ իցէ արդարն որդի այ̅ ։ (19) 'Ի բազումս պակասի ․ Զնա, Եթէ լինիցի այցելութի նմա ․ զի զչափ ։ (19) Օրին․ Եւ խեղամտու լիցուք անոխակալութե̅ նր̅ ։ (20) Օրին․ Այցելութի նր̅ 'ի բանից իւրոց ։ (23) Օրին․ Զմարդն յանեղծութե̅ ․ կամ, յանմեղութի̅, և 'ի ։ (24)(25) Օրին․ Յաշխարհս ․ զի փորձեն զնա որ նորին ։

ԳԼ․ Գ․ (2) Օրին․ Յաչս մարդկան թէ մե՛՛ ։ (4) 'Ի լուս՛՛ ․ Յաչս մարդկան տանջեսցին ․ համաձայն ոմանց 'ի բն՛՛ ։ (5) Օրին․ Խրատեալ, գտցեն մեծ բարերարութի̅ ։ (6) Օրին․ Եւ որպ̅ զողջակէզս զո՛՛ ․․․ և 'ի ժմկի այ՛՛ ։ (7) Օրին․ Ընդ եղէգն ընթանայցեն ։ (8) Այլք․ Եւ կալցին զժողովուրդս ։ (13) Օրին․ Զի երանելի է ամուլն ․․ պտուղ յայցելութե̅ ։ (15) Օրին․ Զի թ̅ վաստակոց ։ (16) Օրին․ Անօրէն ընկողնաց ․ կամ, անկողնաց ։ Որ ունին․ անկողնից ։ (17) Օրին․ Եւ եթէ երկայնակեացք լինիցին ․․ և անարգեսցի ․․ ծերութի̅ նր̅ ։ (19) 'Ի լուս՛՛ ․ Ազգի անօրինի չա՛՛ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։

ԳԼ․ Դ․ (1) Յօրինակին ․ Լաւ է անզաւակութի̅ հանդերձ ։ (1) Օրին․ Զի անմահութի̅ է ․․․ զի յայ̅ ծա՛՛ ։ (2) Օրինակ մի ․ 'Ի հալել նր̅ անմնմանող լինին նմա և 'ի մեկնել նր̅ անձկան առ նա ․․ և յաւիտեան ․․ յաղթել ։ (2) 'Ի լուս՛՛ ․ Անձկանայ ։ (3) Օրին․ Անպիտան լիցին ․․ մի տացի արմատս 'ի խոր ․ և հիմն խախուտ մի հաստատեսցի ։ (4) Օրինակ մի ․ Առ ժամանակ մի պտղեսցեն, սակայն զաղփաղփուն կան ։ Դանդաղեալն 'ի հողմոց շար՛՛ ։ Որ այլ օրինակ մի ․ Սակայն զաղվաղփուն կանգառ՛՛ ։ Եւ այլ ․ զաղփախփուն դանդաղեալն ։ (5) Օրին․ Շուրջ շառաւեղքն թերա՛՛ ։ (6) Օրին․ Զի անօրէն ընկողնաց ծնեալ որդիք ։ (7) Օրին․ 'Ի հանգստեան լիցի ։ (8) Օրին․ Իմաստութի̅ մարդոյն են ։ (11) Օրին․ Շրջեսցէ զիմաստութի̅ իւր ։ (12) Օրին․ Զի չարութի̅ անզգամութե̅ ․․ և յածումն ցանկութե̅ ։ (14) Օրին․ Զի ցանկալի է այ̅ ․․ 'ի մտի այնպիսի ինչ ։ (17) Օրին․ Զվախճան իմաստնոց ։ (17) Օրինակ մի ․ Եւ առ 'ի մեզ զգուշացաւ տր̅ ։ (19) Օրին․ Եւ եղիցին յետ այսորիկ ։ (19) Ոսկան․ Եւ մեռեալս յաւիտենից ։ (19) Յօրինակին 'ի բնաբանի ․ Անշունչս, գրեալ, 'ի լուս՛՛ ․ նշանակի 'ի մէջ բերելս ։ Եւ առնել անշշունչս ․ կամ, անշշունչս ․ համաձայն այլոց ։ (20) Օրին․ Մեղաց իւրեանց տագնապեալք ։

ԳԼ. Ե.

Ձ Յայնժամ կացցէ արդարն բազում համարձակութե՟ 1
հանդէպ նեղչաց իւրոց։ Եւ որոց անգոսնէին ըզ֊
վաստակս ն՟ր, * տեսեալ զնա՝ խռովեսցին անհնարին 2
երկիւղիւ. և զարհուրեսցին ՚ի վ՟ր սքանչելի փրկութե՟
ն՟ր։ * Եւ զղջասցին ՚ի միտս իւրեանց. և առ նեղութե՟ 3
անձանց յոգւոց հանցեն և ասասցեն։ Այս այն այր է
զոր երբեմն մեք ծաղր առնէաք, և յառակս նախատա֊
նաց։ * Մեք անմիտքս զկեանս դորա մոլորութե՟ համա֊ 4
րեաք՝ և զվախճան դորա անարգութի։ * Զիա՞րդ հա֊ 5
մարեցաւ ընդ որդիս ա՟յ, և ընդ սուրբս վիճակ դորա։
* Ուրեմն մոլորեցաք ՚ի ճանապարհէ ճշմարտութե՟ն, 6
և լոյսն արդարութե՟ ոչ լուսաւորեաց զմեզ, և արե֊
գակն արդարութե՟ ոչ ծագեաց ՚ի սիրտս մեր։ * Անօ֊ 7
րէնութե՟ և կորստեան շաւղօք լցաք. և գնացաք ընդ
անկոխ անապատ, և զճանապարհս տ՟ն ոչ ծանեաք։
* Զի՞նչ շահ եղև մեզ հպարտութե՟ն, և զի՞նչ մեծութե՟ 8
ամբարտաւանութե՟ն լիցէ մեզ նպաստաւոր։ * Անց 9
այն ա՟մ իբրև զստուեր. և իբրև զհամբաւ առն ընթա֊
ցեալ։ * և իբրև զնաւ սահեալ ՚ի ջուրց կուտակելոց։ 10
զորոյ իբրև անցանիցէ՝ ոչ գոյ զհետսն գտանել. և ոչ
զշաւիղս գնացից ն՟ր ՚ի մէջ ալեաց։ * Կամ իբրև զհա֊ 11
ւու թռուցելոյ յօդս, որոյ ոչ գտանին նշմարանք գը֊
նացից։ բաղխելով մանգլայն պատառեալ զհողմն թեթև
և հերձեալ բռնութե՟ ը՟ ոլորտս մտանէ։ յածել թեւոցն
յառաջագէմ սլանայ. և յե՟տ այնորիկ ոչ գտանի նշա֊
նակ ամբառնալոյն ՚ի նմա։ * Կամ իբրև ՚ի նետէ ձգելոյ 12
՚ի նպատակ՝ կորեալ օդն վաղվաղակի յինքն կարկատե֊
ցաւ առ ՚ի չգիտելոյ զանցս ն՟ր։ * Նոյնպէս և մեք ե֊ 13
ղեալք՝ պակասեցաք. և առաքինութե՟ նշանակ ոչ կա֊
րացաք ցուցանել. բայց ՚ի չարիս մեր մաշեցաք։ * Զի 15
յոյս ամպարշտի իբրև զփոշի յարուցեալ ՚ի հողմոյ. և
իբրև զարդխտայն և զեղեամն ՚ի մրրկէ հալեալ մա֊
նր։ և իբրև զծուխ մաշեալ ՚ի հողմոյ. կամ իբրև զյի֊
շատակ իջաւորի միոյ աւուր գնացելոյ։
Է * Բայց արդարք յաւիտեան կեցցեն. և ՚ի տ՟է վարձք 16
ն՟ց, և խնամք ն՟ց ՚ի բարձրելոյն։ * Վ՟ս այնորիկ ընկալ֊ 17
ցին զարքայութե՟ն վայելչութի, և զթագն գեղեցկութե՟
՚ի ձեռանէ տ՟ն. զի աջով իւրով հովանի լիցի նոցա, և
բազկաւ իւրով վերակացու լիցի ն՟ց։ * Առցէ սպա֊ 18
ռազինութի զնախանձ իւր, և վառեսցէ զարարածս առ
՚ի խնդրելոյ զվրէժս ՚ի թշնամեաց։ * Զգեցցի զրա՛հս 19
զարդարութի, և դիցէ սաղաւարտ զդատաստանն անա֊
չառ։ * Առցէ վահան զսրբութի անվտանգ։ * և սրեսցէ 20
զհատու բարկութի ՚ի սուսեր. և պատերազմեսցի խառն 21
ընդ նմա և աշխարհս առ անզգամս։ * Գնասցեն նետք 22
կորովիք փայլատակմանց, և իբրև ՚ի լայնալիճ աղեղա֊
23 նէ յամպոցն սաստիցեն ՚ի նպատակս։ * և ՚ի քարընկէց
բարկութե՟ թափեսցի լիով կարկուտ։ Զայրագնեսցի
՚ի վ՟ր ն՟ց ջուր ծովու, և գետք ողողեսցեն անխնայ։
24 * ՚Ի դիմի հարցի ն՟ց հողմն բռնութե՟, և իբրև զմրրիկ
հանեսցէ զն՟ս։ Աւերեսցէ զա՟մ երկիր անօրէնութի. և
խարդախութի կործանեսցէ զաթոռս բռնաւորաց։

ԳԼ. Զ.

2 Լուարո՛ւք թագաւորք, և ՚ի միտ առէք. ուսարո՛ւք Ը
3 դատաւորք ծագաց երկրի։ * Ո՛ւնկն դիք որ ու֊
նիք զբազմութի, և պերճացեալ էք ՚ի վ՟ր ամբոխից ազ֊
4 գաց։ * Զի ՚ի տ՟է տուաւ ձեզ հզօրութի, և իշխա֊
նութի ՚ի բարձրելոյն. որ պահանջեսցէ զգործս ձեր,
5 և քննեսցէ զխորհուրդս։ * Զի սպասաւո՛րք էք նորա
թագաւորութե՟ն, և ոչ դատիք ուղղութե՟. և ոչ պահե֊
6 ցէք զօրէնս ն՟ր, և ոչ գնացէք ըստ կամացն ա՟յ. * ահիւ
և տագնապաւ հասցէ ՚ի վ՟ր ձեր։ Զի դատաստան ա֊
7 նաչառ իշխանաց լինի. * այլ ռամիկն ներելի ողորմու֊
8 թե է։ Հզօրք հզօրագոյնս պահանջեսցին. * զի ոչ առ֊
նու ակն ամենեցունց տ՟րն, և ոչ խորշի ՚ի մեծութե՟։
զի զփոքր և զմեծ ինքն արար. և զմի օրինակ խնամ
9 ունի ամենեցուն։ * բայց ՚ի վ՟ր զօրաւորաց՝ զօրաւոր
քննութի հասանէ։
10 * Արդ առ ձեզ ո՛վ բռունք են բանք իմ. զի ուսանի֊ Թ
11 ջիք զիմաստութի, և մի սխալիցիք։ * Զի որք պահե֊
ցին սրբութե՟ զսրբութի՝ սրբեսցին. և որք ուսան զն՟ս՝
12 գտցեն պատասխանատրութի։ * Արդ ցանկացարո՛ւք
13 բանից իմոց. փափաքեցարո՛ւք՝ և խրատեսջի՛ք։ * Լու֊
սաւո՛ր և անթառամ է իմաստութի, և դիւրաւ երևի
14 սիրողաց իւրոց, և գտանի խնդրողաց իւրոց։ * Հա֊
սանէ առ ցանկացօղս իւր, առ յառաջագոյն ճանաչե֊
15 լոյ։ * Որ կանխեաց առ նա՝ ոչ վաստակեսցի. զի գե֊
16 գերեալ գտցէ զնա առ դրունս իւր։ * Քանզի և զմտա֊
ծել զնմանէ՝ կատարեալ իմաստութի է. և որ տքնի
17 վա՛սն ն՟ր՝ վաղվաղակի անհո՛գ լիցի։ * Զի ինքնին շրջի
խնդրել զարժանաւորս իւր. և ՚ի շաւիղս երևի նոցա
քաղցրութե՟, և յա՟մ հնարագիտութիւս պատահէ ն՟ց։
18 * Զի սկիզբն ն՟ր ճշմարիտ ցանկութի խրատու է. * և
19 խնամ խրատու՝ սէր. և պահպանութի օրինաց նորա՝
գութ. մտադիւրութի օրինաց՝ հաստատութի անեղծու֊
20 թե։ * Իսկ անեղծութի՝ մերձաւո՛ր լինել առնէ ա՟յ.
21 * և ցանկութի իմաստութե՟՝ տանի յարքայութի։ * Արդ
22 եթէ ցանկայք աթոռոց և գաւազանաց իշխանութե՟՝
բռունք ժողովրդոց՝ պատուեցէք զիմաստութի, զի յա֊
ւիտեան թագաւորիցէք։
24 * Իսկ եթէ զի՞նչ է իմաստութի, և ո՞րպ եղև՝ պատմե֊ Ժ
ցից.

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Բազմաւ համարձակութե՟։ (3) Ոմանք. Հանիցեն յոգւոց և ասասցեն։ (6) Ոմանք. Եւ լոյսն ողորմութե՟ ոչ լու՟... և արդարութե՟ արեգակն ոչ ծագեաց ՚ի մեզ։ (7) Ոմանք. Եւ կորստեան շաւղօք շրջեցաք։ (10) Ոմանք. Սահեալ ՚ի վերայ ջուրց կու՟... իբրև անցանէ։ (10) Յօրինակին. ՚Ի ջուրց կուտակելոց։ (11) Ոմանք. Պատառեալ զհողմն թե՟... ընդ ոլորտս մտեալ.. ոչ գտանի նշանակ բառնալոյ նորա։ (12) Ոմանք. Յինքն կարկատեալ։ Այլ ոմանք. կորեալ զօդն։ (13) Ոմանք յաւելուն աստէն համար. 14։ * Զայսպիսիս աստ֊ ցեն ՚ի դժոխս այնուհետև, որք մեղան։ (15) Ոմանք. ՚Ի մրրկէ հալածեալ մանր։ Եւ ոմանք. իբրև զեղեամն հալածեալ ՚ի մրրկէ.. մածեալ. կամ, մաղեալ ՚ի հողմոյ.. իջաւորի միոյ գնացելոյ։ (16) Ոմանք. Յաւիտեան կացցեն։ Այլ ոմանք. Եւ ՚ի տ՟նէ է վարձք։ (17) Ոմանք. Վ՟ս այսորիկ ընկ՟... վերակացու եղիցի։ (18) Ոմանք. Զարարածս իւր առ ՚ի խնդ՟։ (20) ՚Ի լուսն՟։ Զսրբութի անվտանգ. համաձայն ոմանց ՚ի բն՟։ (22) Ոմանք. ՚Ի փայլատակմանց ա՟մ ՚ի լայնալիճ աղեղանէ ամպ՟։ (23) Բազմք. Ողողեսցեն յանխնայ։ (24) Ոմանք. Կործանէ զաթոռս բռնաւորացս։

Գլ. Զ. Երկու օրինակք և [illegible] համաձայնք [illegible] յաւելուն. համար. 1. * Լաւ է իմաստութի քան զզօրութի, և այր հանճարեղ քան զհզօր։ Զոր ոմանք առեալ ՚ի լատինականէն այսպէս [illegible]. * Բարեգոյն է իմաստութի քան զզօր. և այր հանճարեղ քան զզօրաւոր։ (4) Ոմանք. Որ պահանջեսցէ... և քննեսցէ։ (5) Ոմանք. Զի սպասաւորէք նորա թագաւորութեն, և ոչ վարիք ուղղութե՟. և զի ոչ պահեցէք։ (6) Ոմանք. Ահ և տագնապ հասցէ։ (7) Ոմանք. Այլ խառնիճաղանջն ներելի ողորմութե՟։ զի հզօրք հզօ՟։ (8) Ոմանք. Զի ոչ ակն առնու ամե՟... և զմիօրինակ խնամ ունի ա՟մ։ (9) Ոմանք. Զօրագոյն քննութի հա՟։ (10) Ոմանք. Ո՛վ բռնաւորք են բանք իմ. զի ուսանիջիք։ (11) Ոմանք. Զիմնաստութի. կամ, զիմնատրութիս։ (12) Ոմանք. Փափագեցէք և խրատեսջի՟։ (14) Ոմանք. Եւ հասանէ.. առ ՚ի յառաջագոյն։ (15) Ոմանք. Ոչ վաստակեսցէ.. առ դուրս իւր։ (17) Ոմանք. Զի ինքն շրջի խնդ՟... երևի նմա քաղց՟։ (18) Ոմանք. Զի սկիզբն ն՟ց ճշմարիտ ցանկութի է խրատու աշխարհի։ (19) Ոմանք. Օրինաց ն՟ր՝ հաս՟։ (20) Ոմանք. Մերձաւոր առնէ ա՟յ։ (21) Ոմանք. Տանի յարքայութին։ (22) Ոմանք. Բռունք ժողովրդեան։ Առանձին ոմանք ՚ի ներքս մուծանեն համար. 23. * Սիրեցէք զլոյս իմաստութե՟ ամենեքեան. որք առաջնորդէք ժողովրդոց։ (24) Ոմանք. Արարածոց պատմեցից և ածից ՚ի յայտ զգի՟... ՚ի ճշմարտութէ նորա։

ցից, և ոչ թաքուցից 'ի ձէնջ զխորհուրդս. այլ խնդ֊
րանօք արարածոց քննեցից, և ածից յայտ զգիտութիւն նր̄ :
Եւ ոչ ստերիւրեցայց 'ի ճշմարտութենէ. * և ոչ նախան֊ 25
ձու մաշեալ գնացից ընդ նմա. զի այն՝ ոչ հաղորդի ը̄
իմաստութե̄ : * Բազմութիւն իմաստնոց՝ փրկութիւն աշ֊ 26
խարհաց. և թագաւոր հանճարեղ՝ հաստատութիւն ժողո֊
վրդոց : * Այսուհետև խրատեցարուք բանիւք իմովք՝ 27
և օգտեցարուք :

ԳԼ. Է.

Ես՛ եմ և ես մարդ մահկանացու հանգոյն ամենե֊ 1
ցուն. և ծնունդ հողածնի նախաստեղծին : Եւ
յորովայնի մօր նկարեցայ մարմին, * և տասնամսեայ 2
ժամանակաւ՝ մածեալ արեամբ 'ի սերմանէ առն և 'ի
ցանկութե̄ քնոյ 'ի վե̄ր հասելոյ : * Եւ ես եղեալ՝ զհա֊ 3
սարակաց օդն ձգեցի յիս. և 'ի նոյն 'ի նմանավիշտ յեր֊
կիր անկայ : Զառաջին բարբառն զնմանն ամենեցուն
նոյնգունակ լացեալ, * 'ի խանձարուրս սնայ և 'ի հոգս : 4
* Ո՛չ ոք 'ի թագաւորաց այլազգ ինչ սկիզբն կալաւ լի֊ 5
նելոյ : * Մի՛ մուտ է ամենեցուն յաշխարհ՝ և մի ել 6
հասարակաց : * Վասն այնորիկ խնդրեցի աղօթիւք, 7
և տուաւ ինձ հանճար. կոչեցի՝ և եկն ինձ հոգի իմաս֊
տութե̄ : * Եւ նախամեծար ընտրեցի զնա քան զիշխա֊ 8
նութիւնս և զաթոռս : Եւ զմեծութի̄ ոչինչ համարեցայ
առ նր̄ համեմատութե̄ : * Ո՛չ նմանեցուցի նմա զա֊ 9
կանս պատուականս. զի ամ̄ ոսկի առ նովաւ՝ իբրև ա֊
կաւ մի աւազ, և իբրև զկաւ համարեսցի արծաթ ա֊
ռաջի նր̄ : * Քան զառողջութի̄ և զգեղեցկութի̄՝ սիրե֊ 10
ցի զնա, և ընտրեցի զնա նախ փոխանակ լուսոյ ունել.
զի անքուն է լոյսն որ 'ի նմանէ է : * Եւ եկին ինձ բա֊ 11
րութիւնք միանգամայն ընդ նմա, և անթիւ մեծութիւնք 'ի
ձեռն նր̄ : * Ուրախ եղէ ընդ ամենեսին որոց առաջ֊ 12
նորդէր իմաստութի̄. բայց գիտէի ոչ զնա՝ թէ ծնունդ
իցէ սոցա : * Առանց նենգութե̄ ուսայ, և առանց նա֊ 13
խանձու բաշխեցից : զմեծութի̄ նր̄ ոչ թաքուցից, * զի 14
անպակաս գանձ է նա մարդկան : Որով որք վարեցան՝
առ ա̄ծ առաքեցին զբարեկամութի̄, վա̄ ռ'ի խրատուէ
պարգևացն ընծայեալք : * Բայց ինձ տացէ ա̄ծ ասել 15
ըստ միտս, և խորհել արժանաւոր ըստ բանից տացե֊
լոց : զի նա՛ իսկ և իմաստութե̄ առաջնորդ է, և իմաստ֊
նոց ուղղիչ : * Զի 'ի ձեռին նր̄ եմք, և մեք՝ և բանք 16
մեր, և ամ̄ հանճար՝ և գործոց խելամտութի̄ : * Զի 17
նա́ ետ ինձ զանվրէպ գիտութի̄ զեղելոցս, գիտել ըզ֊
հաստատութի̄ աշխարհի, և զազդեցութի̄ բնութեց :
* զսկիզբն և զկատարած և զմէջ ժամանակաց. զշրջա֊ 18
նաց փոփոխումն, և զշրջել ժամանակաց : * Զտարեաց 19
բոլորմունս, և զաստեղաց դիրս : * զբարս անասնոց, 20
և զգազանութի̄ գազանաց. զհողմոց բռնութիւնս, և ըզ֊
խոհս մարդկան. զայլակերպութիւնս տնկոց, և զզօրութիւնս
արմատոց. * որ ինչ ծածուկ՝ և որ ինչ յայտնի՝ գիտացի : 21
ԺԱ Զի ամենեցուն ճարտարապետն ուսոյց ինձ իմաս֊
տութի̄ : * Զի գոյ 'ի նմա հոգի միտաւոր. սր̄. միածին. 22
բազմապատիկ. նուրբ. դիւրաշարժ. պարզ. անարատ.

յայտնի. անվրէպ. բարեսէր. երագ. անարգել. բա֊
23 րերար. * մարդասէր. հաստատուն. զգուշաւոր. ան֊
հոգ. ամենազօր. ամենահայեաց : և ամ̄ իրաց բաւա֊
24 կան. միտաւորաց, սրբոց, նրբից : * Քան զամ̄ շար֊
ժունս շարժնագոյն է իմաստութի̄. դարմանէ և ընդմտա֊
25 նէ ընդ ամ̄ վա̄ս յստակութե̄ : * Քանզի ճաճանչ է ա̄յ
զօրութեան, և ծագումն ճշմարիտ փառաց ամենակալին.
26 վա̄ այնորիկ և ոչ մի ինչ պղծեալ խառնի 'ի նա : * Քան֊
զի նշոյլ է մշտնջենաւոր լուսոյն, և հայելի անարատ
27 ա̄յ ազդեցութեան. և պատկեր առատութե̄ նր̄. * Մի
է՝ և ամ̄ կարող. կայ յինքեան՝ և զամ̄ նորոգէ. և ըստ
ազգաց յոգիս սր̄ս փոփոխի. բարեկամս ա̄յ և մարգա֊
րէս յարդարէ :
28 * Ո՛չ զոք սիրէ ա̄ծ՝ բայց զայն որ ընդ իմաստութե̄ բնա֊ ԺԲ
29 կիցէ : * Զի գեղեցկագոյն է նա քան զարեգակն, և
քան զամենայն դիրս աստեղաց : ընդ լուսոյ համեմա֊
30 տեալ՝ առաւել գտանի. * զի զնա գիշեր փոխանակէ,
բայց իմաստութեան ոչ յաղթէ չարութի̄ :

ԳԼ. Ը.

1 Զգտի 'ի ծագաց մինչ 'ի ծագս օգտակար առողջու֊
2 թե̄, և դարմանէ զամ̄ քաղցրութե̄ : * Զնա́ սիրե֊
ցի և քննեցի 'ի մանկութե̄ իմմէ, և խնդրեցի ածել ինձ
3 հարսնութե̄. և եղէ ցանկացող գեղոյ նր̄ : * Զազնուա֊
կանութի̄ փառաւորէ. զի կենաց հաղորդութի̄ ունի ը̄
4 ա̄յ, և ամենեցունց տե̄րն սիրեաց զնա : * Զի խորհրդա֊
5 կի́ց է ա̄յ իմաստութեան, և ցանկացօղ գեղոյ նր̄ : * Եթէ
մեծութի̄ ցանկալի է 'ի կենաց ստացուածս, իսկ զի՞նչ
6 իցէ մեծագոյն քան զիմաստութի̄ որ զամ̄ առնէ : * Եւ
թէ հանճար գործիցէ՝ ինչ՝ ո՞ քան զնա յեղելոցս իցէ
7 առաւել ճարտարապետ : * Եթէ զարդարութի̄ ոք սի֊
րէ, վաստակք նր̄ առաքինութիւնք են. զի զգաստութի̄ և
զհանճար ուսուցանէ, և զարդարութի̄, և զարութի̄.
քան զորս պիտանագոյն ինչ՝ չիք 'ի կեանս մարդկան :
8 * Իսկ եթէ բազմահմուտ ոք լինել ցանկանայցէ՝ գի֊
տէ զառաջինն՝ և զհանդերձեալսն նկատել. ճանաչէ
զդարձուածս բանից՝ և զմեկնութիւնս առակաց. զնշանս
և զարուեստս յառաջագոյն գիտէ, և զելս ժամուց և
9 ժամանակաց : * Արդ եդի 'ի մտի՝ զնա́ ածել ինձ կե֊
նաց կցորդ, ծանուցեալ՝ թէ է ինձ խորհրդակից բա֊
10 րեաց, և մխիթարիչ հոգւոց և տրտմութե̄ : * Կալայց
վա̄ նր̄ փառս 'ի մէջ ժողովրդոց, և պատիւ առաջի ծե֊
11 րոց : * Մանուկ սուր գտայց 'ի դատաստանի, և յաչս
12 հզօրաց փառաւորեցայց : * 'Ի լռել իմում անսասցեն
ինձ, և 'ի բարբառել՝ ուշ եդեալ հայեսցին յիս. և 'ի
13 խօսել իմում առաւել ափիբերան լինիցին : * Կալայց
վա̄ նր̄ անմահութի̄, և յիշատակ յաւիտենական ածնա֊
14 ցից զոր յետ իմ թողուցում : * Դարմանեցից զժողո֊
15 վուրդս՝ և ազգք հնազանդեսցին ինձ : * Սարսեսցեն
յինէն՝ իբրև լուիցեն բռունք ստահակք : 'Ի մէջ բազ֊
մութե̄ երևեցայց առատ, և 'ի մէջ պատերազմի առաքի֊
16 նի : * Մտեալ 'ի տուն իմ հանգեայց նովաւ. զի ոչ
ունի դառնութի̄ ընակցութի̄ նր̄, և ոչ ցաւս հաղորդու֊
թի̄

---

(25) Օրինակ. Ոչ հաղորդ լինի ը̄ ի'' : (26) Օրինակ. Փըր֊կութի̄ աշխարհի :

ԳԼ. Է. (1) Օրինակ. Հողածին նախաստեղծին : (3) Օրինակ. Յիս ձգեցի և 'ի նոյն նմանավիշտ յերկիրս ան''. . զնոյնգունակ : (4) Օրինակ. 'Ի խանձարուրս ծնայ : (5) Օրինակ. Եւ ոչ ոք 'ի թագաւորաց այլազգ սկիզբն : (7) Օրինակ. Խնդրեցի աղօթիւք 'ի մէնէ : (8) Օրինակ. Ոչինչ համարեցայ առ նր̄ նմանութե̄ : (9) Օրինակ. Ո՛չ սակաւ միաւազ. և որպէս : (10) Ոսկան. Լոյսն որ 'ի նմանէն է : (11) Ոսկան. Մեծութի̄ 'ի ձեռն նր̄ : (15) Օրինակ. Իմաստութեն առաջնորդէ : (18) Բաղդատ. Զշրջանաց փոփոխմունս : (19) Օրինակ. Զտարերաց բոլորմունս : (20) 'Ի լուսան''. Եւ զխորհուրդս մարդկան. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (21) Օրինակ. Որ ինչ 'ի ծածուկ : Որ ոսկան. Զոր ինչ ծածուկ, և զոր ինչ : (22) Օրինակ. Արագ. անարգել : (24) Օրինակ. Քան զամ̄ շարժուն շարժագոյն է իմ'' :

(26) Օրինակ. Եւ պատկեր բարերարութե̄ նր̄ : (27) Օրինակ. Եւ յամի կարող. . և զամենեսեան նորոգէ. . հոգիս սր̄ փոփոխի. . և մարգարէս առնէ : (28) Օրինակ. Որ ընդ իմաստութե̄ն կեցցէ : (30) Օրինակ. Քանզի զայն գիշեր փոխանակէ :

ԳԼ. Ը. (1) Օրինակ. Զգի 'ի ծագաց մինչև 'ի ծագս : (3) Օրինակ. Ըստ ազնուականութե̄ փառաւոր է : Որ ոսկան. Զազնուականութի̄ նր̄ փառաւորէ : (4) Օրինակ. Ա̄յ իմաստութի̄, և ցանկացող գործոց նր̄ : Բաց այս նշանակի և 'ի լուսա'' : (5) Օրինակ. Իսկ զինչ է մե'' : (7) Օրինակ. Զարդարութի̄ ոք սիրեսցէ. . և զարութի̄, քան զորս : (9) Օրինակ. Եւ մխիթար հոգւոց և տրտմութե̄ց : (10) Օրինակ. Եւ պատիւս 'ի ծերոց : (13) Օրինակ. Զորս յետ իմ թողում : (14) Օրինակ. Եւ ազգք հնազանդ եղիցին ինձ : (15) Օրինակ. Իսկ 'ի մէջ բազմութե̄ : (16) Օրինակ. Դառնութի̄ բնակութե̄. կամ, բնակցութե̄ նր̄ :

թ̅ն կենաց ն̅ր • այլ ուրախութ̅ն՝ եւ խնդութ̅ն : * Զայս 17
խորհեցայ յանձին հոգացեալ 'ի սրտի իմում, թէ անմահութ̅ն
է ազգակցութ̅ն իմաստութ̅ե • * եւ բարեկամութ̅ե 18
ն̅ր վայելչուն բարեաց • եւ 'ի վաստակս գործոց
ձեռաց ն̅ր մեծութ̅ն անպակաս • եւ 'ի կրթութ̅ե խօսից
ն̅ր՝ հանճար • եւ փառաւորութ̅ն 'ի հաղորդութ̅ե բանից
ն̅ր : եւ շրջէի խնդրէի՝ ա̅յ զի առից զնա առ իս : * Մանուկ 19
էի մտավարժ՝ եւ ոգւոյ բարւոյ վիճակեցայ : * Մանաւանդ 20
զի ազնուագոյն էի, եւ եկի 'ի մարմին անարատ :
* Գիտացի թէ ոչ այլազգ լինիցիմ ժուժկալ՝ 21
բայց եթէ ա̅ծ տացէ : Նա եւ այն իմաստութ̅ն է, ճանաչել
թէ յումմէ՞ է շնորհն : Անկայ առաջի ա̅ն, եւ աղաչեցի
զնա յա̅մ սրտէ իմմէ :

ԳԼ. Թ.

ԺԳ Ա̅Ծ հարց՝ եւ տ̅ր ողորմութ̅ե քոյ : դու ես որ արարեր 1
զա̅մ բանիւ քով • * եւ իմաստութ̅բ քով կազմեցեր 2
զմարդն : Զի տիրեսցէ արարածոց 'ի քէն եղելոց • * եւ 3
վարեսցէ զաշխարհ սրբութ̅բ եւ արդարութ̅բ, եւ ուղղութ̅բ
ոգւոյ դատեսցի զդատաստան : * Տուր ինձ զքոյոց աթոռոց 4
զդարանակալ իմաստութ̅ն • եւ մի խոտան առնէր
զիս 'ի քոց ծառայից : * Զի ես ծառայ քո եմ, եւ 5
որդի աղախնոյ քոյ • մարդ տկար եւ սակաւ ժամանակեան,
եւ կրսեր իմաստութ̅ե դատաստանի եւ օրինաց :
* Զի թէպէտ եւ իցէ ոք կատարեալ յորդիս մարդկան, 6
եւ առ 'ի քէն իմաստութ̅դ հեռի է 'ի նմանէ՝ յոչինչ համարեսցի :
* Դու ընտրեցեր զիս թագաւոր ժողովրդեան 7
քում, եւ դատաւոր ուստերաց քոց եւ դստերաց :
* Ասացեր շինել տաճար 'ի լերին սրբութ̅ե քոյ, եւ 'ի 8
քաղաքի բնակութ̅ե քոյ սեղան • 'ի նմանութ̅ն սրբոյ խորանին,
զոր յառաջագոյն պատրաստեցեր ի սկզբանէ :
* Ընդ քեզ եւ իմաստութ̅ն որ գիտէ զգործս քո, եւ մօտ 9
էր յորժամ առնէիր զաշխարհս • եւ ճանաչէր զինչ հաճոյ
իցէ յաչս քո, եւ զինչ ուղղութ̅ն 'ի պատուիրանս քո :
* Առաքեա զդա 'ի սրբութեց երկնից, եւ յաթոռոյ փառաց 10
քոց արձակեա զդա • զի եկեալ դադարեսցէ առ իս,
եւ գիտացից զինչ հաճոյ իցէ առաջի քո : * քանզի 11
գիտէ դա զա̅մ, եւ խելամուտ է • եւ առաջնորդեսցէ ինձ
'ի գործս իմ զգաստութ̅բ : Եւ պահեսցէ զիս փառօք
իւրովք, * եւ եղիցին ընդունելի գործք իմ : եւ դատեցայց 12
զժողովուրդս քո արդարութ̅բ • եւ եղէց արժանի
աթոռոյ հօր իմոյ : * Զի ո՞վ է մարդ՝ որ գիտիցէ ըզխորհուրդս 13
ա̅յ, կամ ո՞վ ածիցէ զմտաւ թէ զինչ կամիցի
տ̅ր : * Զի խորհուրդ մահկանացուաց՝ զանգիտողք 14
են, եւ զաղփաղփունք հնարագիտութիք մեր : * Զի 15
մարմին եղծանելի՝ ծանրացուցանէ զոգի, եւ հակէ հողեղէն
յարկս զմիտս բազմահոգս : * Եւ հազիւ նկատեմք 16
զերկրաւորս, եւ որ ինչ առ ոտս կայցէ՝ աշխատութ̅բ
գտանեմք : Իսկ որ ինչ յերկինս է՝ ո՞վ քննեսցէ :
* եւ զխորհուրդս քո ո՞վ գիտաց՝ եթէ ոչ դու ետուր 17
իմաստութ̅ն, եւ առաքեցեր զս̅բ հոգիդ քո 'ի բարձանց :
* Եւ ապա ուղղեցան շաւիղք երկրաւորացս, եւ զճանապարհս 18
քո ուսան մարդիկ • եւ իմաստութ̅բ քո փրկեցան :

ԳԼ. Ժ.

1 Նա զնախաստեղծն զհայրն աշխարհի զմիայն հաստատեալ ԺԴ
2 պահեաց, * եւ փրկեաց զնա 'ի յանցանաց իւրոց
3 • եւ ետ նմա զօրութ̅ն ունելոյ զա̅մ : * Մերժեցաւ
'ի նմանէ անիրաւն իւրով բարկութ̅բ, ընդ եղբայրասպան
4 սրտմտութ̅բս կորեաւ : * Վ̅ս որոյ եւ զհեղեղեալ
երկիր միւսանգամ փրկեաց իմաստութ̅ն՝ չնչին փայտիւն
5 արդարոյն նաւավարեալ : * Նոյն եւ 'ի միաբանութ̅ե
չարութ̅ե ազգացն շփոթելոց, ծանեաւ զարդարն՝
եւ պահեաց զնա անարատ ա̅յ : եւ 'ի վ̅ր որդւոյն գթութ̅եք
6 պահեաց զհզօրն : * Նա զարդարն 'ի կորստական
ամպարշտաց փախուցեալ փրկեաց յիջանել հրոյն ըզհինգ
7 քաղաքաւն : * Որ 'ի վկայութ̅ն չարութ̅ն ծխեալ
կայ խոպանացեալ, եւ անկատար ժամանակօք տունկք
մրգաբերք : անհաւատի ոգւոյն յիշատակ հաստատեալ
8 զարձանն աղի : * Զի որոց զիմաստութ̅բ զանց արարեալ՝
ոչ միայն վնասեցան առ 'ի չճանաչելոյ զբարիս,
այլ եւ զանմտութ̅ե յիշատակ թողին յաշխարհի : զի որովք
9 յանցեանն մի կարասցեն ծածկել : * Իմաստութ̅ն զըղբէլիս
10 իւր փրկեաց 'ի ցաւոց : * Նա փախուցեալ 'ի
բարկութ̅ե եղբօրն՝ առաջնորդեաց արդարոյն 'ի շաւիղս
ուղիղս : եցոյց նմա զարքայութ̅ն ա̅յ, եւ ետ զգիտութ̅ն
սրբոց : Յաջողեաց նմա շահս 'ի վաստակոց իւրոց • եւ
11 բազմացոյց զպտուղ ն̅ր : * Յագահութ̅ե բռնաւորաց
12 ն̅ր պաշտպանեաց նմա, եւ մեծացոյց զնա • * եւ պահեաց
'ի թշնամեաց : Եւ 'ի դարանակալաց ն̅ր զգուշացաւ,
եւ 'ի զօրաւոր պատերազմի արար զնա յաղթօղ : Զի գիտասցէ
թէ քան զա̅մ ինչ զօրաւոր է ա̅ծպաշտութ̅ն :
13 * Նա՝ զարդարն վաճառեալ ոչ եթող 'ի ձեռանէ • այլ
14 'ի մեղաց փրկեաց զնա : ընդ նմա էջ 'ի գուբ, * եւ 'ի կապանս
ոչ եթող զնա 'ի ձեռանէ : Մինչեւ եբեր նմա գաւազան
թագաւորութ̅ե, եւ իշխանութ̅ն 'ի վ̅ր բռնաւորաց
ն̅ր : Սուտ եցոյց զբամբասօղս ն̅ր, եւ ետ նմա զփառսն
15 յաւիտենական : * Նա զժողովուրդն սուրբ, եւ զազգն
16 անարատ փրկեաց յազգէ նեղչաց : * Եմուտ յոգի ծառայի
ա̅ն, եւ ընդդէմ դարձաւ թագաւորաց ահաւորաց՝
17 արուեստիւք եւ նշանօք : * Հատոյց սրբոցն զվարձս
վաստակոց ն̅ց • առաջնորդեաց նոցա ընդ ճանապարհ
սքանչելի : եղեւ ն̅ց հովանի 'ի տուէ՝ եւ բոց աստեղաց 'ի
18 գիշերի : * Անցոյց զն̅ս ընդ ծովն կարմիր, եւ տարաւ
19 զն̅ս ընդ ջուրս բազումս : * Զթշնամիս ն̅ց ընկղմեաց,
20 եւ 'ի խորոց անդնդոց ած զն̅ս 'ի վեր : * Վ̅ս այնորիկ
արդարք կողոպտեցին զամպարիշտս, եւ օրհնեցին տ̅ր
զանուն քո ս̅բ : եւ զձեռն քո որ մարտնչէր 'ի վ̅ր նոցա՝
21 օրհնեցին միանգամայն : * Զի իմաստութ̅ն եբաց զբերան
համրոց, եւ զլեզուս տղայոց ետ պարզախօս :

ԳԼ. ԺԱ.

1 Յաջողեաց զգործս ն̅ց 'ի ձեռն մարգարէին սրբոյ :
2 * Շրջեցան ը̅ն անապատ անշէն, եւ յանկոխս հա_
3 րին զխորանս : * Ընդդէմ դարձան պատերազմողաց •
4 եւ վանեցին զթշնամիս : * Ծարաւեցան եւ կարդացին
առ քեզ, եւ տուաւ ն̅ց ջուր յապառաժ վիմէ, եւ փա_

փա՛ք

---

(16) Ոսկան • Այլ զուարթութ̅ն եւ զգնծութ̅ն : (18) Բազումք • Եւ 'ի բարեկամութ̅ե նորա վայել" : (20) Ոմանք • Ազնուականագոյն էի : (21) Ոմանք • Լինիմ ժուժկալ • • ա̅ծ տացէ • նա եւ այն իսկ իմաստութ̅ն է • • յամենայն սրտէ իմմէ եւ ասացի :

Գլ. Թ. (1) Ոսկան • Եւ տ̅ր ողորմութ̅ե : դու ես : (5) Ոմանք • Եւ սակաւ ժամեայ, եւ կրսեր իմաստութ̅բ : Այլ ոմանք • եւ կարօտ իմաստութ̅ե : (6) Ոմանք • Հեռի կայ 'ի նմանէ : (8) Ոմանք • Բնակութ̅ե քում սեղան • նմանութ̅ն : (9) Ոմանք • Եւ ընդ քեզ է իմաստութ̅ն՝ որ գիտէր : Այլ ոսկան • եւ իմաստութ̅ն քո : (10) Ոմանք • Առաքեա զնա 'ի սր" • • եւ յաթոռոց փառաց քոց արձակեա զնա, զի եկեսցէ դադա" : (12) Ոմանք • Եւ լիցին ընդունելի : (13) Ոմանք • Որ գիտասցէ : (14) Բազ̅մ • Եւ զաղփաղփուն հնա" : (17) Ոմանք • Զհոգիդ քո ս̅բ 'ի բար" :

(18) Բազումք • Եւ զհաճոյս քո ուսան մարդիկ :

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք • Նա զնախաստեղծ հայրն : (2) Ոմանք • Զօրութ̅ն ունելոյ ա̅մ • եւ ոմանք • Ունել զա̅մ : (4) Ոմանք • Արդարոյն նաւավարեաց : (5) Ոմանք • Եւ 'ի վ̅ր որդւոյն : (6) Ոմանք • 'Ի կորստական ամբարշտութեցն : (7) Ոմանք • Որք 'ի վկայութ̅ն չարութ̅ե • ծխեալն, խոպանացեալք : Այլ օրինակ մի • որ է 'ի վկայութ̅ն չա" : (8) Ոմանք • Զի որոց զիմաստութ̅ե զանց արարեալ, ոչ միայն չվնասեցան • • զբարին • • թողին յիշատակ յերկրի : (10) Ոմանք • Ա̅յ, եւ զգիտութ̅ն սրբոց • առաջնորդեաց նմա շաւիղս 'ի վաստա" : (12) Ոմանք • Եւ պահեաց զնա : (15) 'Ի շար" • Եւ զսուրբն անարատ • համաձայն բնագրոյ 'ի Յոյն" : (16) Ոմանք • Եւ եմուտ յոգի : (19) Ոմանք • Եւ 'ի խորս անդնդոց ած : (21) Ոմանք • Եբաց զբերանս • • տղայոց ետ պարզ խօսել :

փայ ծարաւոյ 'ի խիստ վիմէ ։ * Զի որովք տանջեցան 5
թշնամիք նց , * նոքիմբք սոքա կարօտեալք գտին բա֊ 6
րերարութի ։ * Որոց փոխանակ մշտնջենաւոր գետոյն 7
արեամբ կարմրացելոյ խռովեցելոց՝ * 'ի կշտամբութե 8
տղայակոտոր հրամանին ։ Ետուր ջուր առատութե ան֊
յոյս * ցուցեալ վն յայն ժամու ծարաւոյ ․ ուր տան֊ 9
ջեցեր զհակառակորդսն , * յորժամ զփորձ առին ․ թէ֊ 10
պէտ և ողորմութբ խրատեցան ։ ծանեան թէ զիարդ
բարկութբ դատեալ ամպարիշտք տանջէին ։ * Զսոսա 11
իբրև հայր խրատեալ փորձեցեր ․ և զնս իբրև զստամբակ
թագաւոր դատապարտեալ կշտամբեցեր ։ * Հեռա֊ 12
ցեալք և մօտեալք՝ զնոյն օրինակ վտանկէին ․ * զի կրկ֊ 13
կին կալաւ զնս տրտմութի և հեծութի անցելոց յիշա֊
տակաց ։ * Զի յորժամ լսէին խրեանց տանջանօքն է֊ 14
րախտաւորեալք՝ առնուին զքո չափ տր ։ * Զի զոր է֊ 15
բէկ և 'ի վաղուց հետէ ընկեցեալ ուրացան և ծաղր
առնէին , 'ի վախճանի նոցին ելիցն զարմանային ։ զի
ոչ նման արդարոցն ծարաւեալք ։ * Փոխանակ անմիտ 16
խորհրդոց անիրաւութե իւրեանց , որովք մոլորեալն
պաշտէին զանմռունչ սողունս՝ և զճճիս վատթարս ,
արձակեցեր 'ի վր նց բազմութի անխօսուն անասնոց 'ի
վրէժխնդրութի ։ * Զի գիտասցեն թէ որովք մեղան֊ 17
չէ ոք՝ նոքումբք և տանջի ։
ԺԵ * Զի ոչ չքաւորէր ամենազօր ձեռն քո , որ հաստա֊ 18
տեաց զաշխարհս յանկերպարան նիւթոյ՝ արձակել 'ի
վր նց բազմութիւս արջոց , կամ առեւծս սաստիկս ․
* կամ նորագործս լի՛ բարկութբ գազանս անծանօթս ․ 19
կամ հրաշունչս փորատոյս դառնութե ․ կամ զհոսիչս
ծխոյն չարաւոյ ․ կամ որ սաստիկ կայծակունս յաչաց
փայլատակեցուցանիցեն ։ * Որոց ոչ միայն վնասն հա֊ 20
րող էր խորտակել զնս , այլև տեսիլն ահիւ սատակել ։
* Եւ առանց այնորիկ միով իսկ հողմով կարէիր կոր֊ 21
ծանել ․ հալածեալք և հոսեալք 'ի դատաստանաց ոգ֊
ւոյ զօրութե քոյ ։ Այլ զամ չափով և թուով և կշռով
կարգեցեր ․ * զի մեծապէս կարօղ լինել յամ ժամ առ 22
քեզ է ․ և զօրութե բազկի քոյ ո՞վ է որ ընդդէմ դառ֊
նայցէ ։ * Զի իբրև զմէտ մի 'ի նժարից կշռոյ է ամ 23
աշխարհս առաջի քո ․ և իբրև զկաթ մի առաւօտի ցօ֊
ղոյ՝ որ իջանէ յերկիր ։ * Այլ ողորմիս ամենեցուն՝ 24
զի յամի կարող ես ․ և անտես առնես զմեղս մարդկան
ապաշխարութբ ։ * Զի սիրես զամ որ ինչ է ․ և ոչ գար֊ 25
շիս յումեքէ յորոց արարեր ․ զի ոչ եթէ առ ատել հաս֊
տատեցեր ինչ ։ * Քանզի զիարդ կայր ինչ՝ եթէ դու 26
ոչ կամէիր ․ և կամ որ 'ի քէն չէր կոչեցեալ՝ զիարդ
պահէր ։ * Խնայես յամենեսեան , զի քո են տր ոգեսէր ։ 27

ԳԼ. ԺԲ.

1 Զի անեղծ հոգիդ քո է յամենեսին ։ * Վն որոյ ըզ֊
2 յանցաւորս առ սակաւ սակաւ յանդիմանես , և
որովք մեղանչենն յուշ արարեալ խրատես ․ զի զեր֊
ծեալք 'ի չարեաց՝ հաւատասցեն 'ի քեզ տր ։
3 * Նաև զհին բնակիչս սրբոյ երկրի քոյ ատեցեր , * վն ԺԶ
4 զգարշելի գործսն գործելոյ ։ զկախարդութեց՝ և զան֊
5 սուրբ նուիրայն ։ * զորդեկոտորսն զանողորմս ․ և զա֊
ղեկերսն մարդկեղէն մարմնոյն զոր ճնուցանէին ․ և
6 արեան 'ի միջոյ խորհրդականաց քոց ածէլինաց ։ * Եւ
զճոխս և զծնօղս անձանց անօգնականաց , կամեցար կո֊
7 րուսանել 'ի ձեռն հարցն մերոց ։ * զի արժանի գերու֊
թե ընկալցի ծառայից տյ ․ որ առ 'ի քէն քան զամ ա֊
8 ռաւել պատուական էր երկիրն ։ * Այլև 'ի նս իբրև
'ի մարդիկ խնայեցեր ։ Արձակեցեր կարապետս զօրու
քոյ զպիծակն՝ զի զնս առ սակաւ սակաւ սատակես֊
9 ցեն ․ * ոչ տկարացեալ 'ի պատերազմի , այլ զամպա֊
րիշտս ընդ ձեռամբ արդարոց ։ կամ անհնարին գազա֊
նօք , կամ բանիւ միանգամայն համառօտս խորտակել ։
10 * Այլ առ սակաւ սակաւ դատելովն տայիր տեղի ա֊
պաշխարութե ։ Ոչ անգիտացեալ թէ չար է արար նց ․
և ընտաբոյս չարութի նց ։ և ոչ փոխին խորհուրդք նց
11 յաւիտեան ․ * զի զաւակ անիծեալ էր իսկզբանէ ։ Ոչ
եթէ երկուցեալ ինչ յումեքէ՝ յորոց վր մեղանչէինն ,
12 շնորհէիր զներելն ։ * Քանզի ո՞վ ասիցէ ցքեզ՝ թէ զինչ
գործեցեր ։ և կամ ո՞վ է որ ընդդէմ դառնայցէ դա֊
տաստանի քում ․ և ո՞ կշտամբեսցէ զքեզ յաղագս կո֊
րուսելոց՝ զոր դու արարեր ։ կամ ո՞վ գայցէ ընդ քեզ
'ի հակառակութի 'ի վրէժխնդրութի մարդոց անիրա֊
13 ւաց ։ * Քանզի և ոչ այ այլ գոյ բաց 'ի քէն որում
փոյթ իցէ վն ամենեն ։ զի յայտ արասցես՝ թէ ոչ տա֊
14 րապարտուց դատեցեր ։ * Եւ ոչ թագաւոր կամ բռ֊
նաւոր՝ բառնալ զակն 'ի վեր կարիցէ ընդդէմ քո՝ վն
15 որոց տանջեցեր ։ * Քանզի արդա՛ր ես՝ և արդարութբ
վարես զամ ։ զայն որ պարտն իցէ տանջելոյ՝ տանջե֊
16 ցեր , օտար համարեալ 'ի քումմէ զօրութե ։ * Զի քո
զօրութիդ իշխան է արդարութե , և տիրելդ ամենեցուն՝
17 խնայել տայ քեզ յամ ։ * Ցուցանես զօրութի 'ի վերայ
թերահաւատին՝ կատարեալ զօրութբ , և զայնոսիկ որ
18 ոչ ճանաչէին զզօրութի քո՝ յանդիմանես ։ * Դու որ
տիրեսդ զօրութբ՝ հեզութբ դատիս , և բազում խնա֊
մութբ դարմանես զմեզ ․ քանզի մօտ է առ քեզ յոր֊
19 ժամ կամիցիս կարող լինել ։ * Ուսուցեր զժողովուրդ
քո այսպիսի գործովք՝ թէ պարտ է արդարոյն լինել
մարդասէր ։ և բարեյոյս արարեր զորդիս քո , զի տաս
20 'ի վերայ մեղաց ապաշխարութի ։ * Զի եթէ զթշնամիս
ծառայից քոց՝ և զմահապարտս այնչափ ներելով պատ֊
ժեցեր՝ և փրկեցեր ․ տուեալ ժամանակս և տեղիս՝ ա֊
րովք

Գլ. ԺԱ. (6) Ոմանք . Նովիմբք սոքա . . . զբարերար"։ (7)(8) Ոմանք . Որոյ փոխանակ . . կարմրացելով խռովելով . լաւ, խոտորելոց կշտամբութի տղակոտոր հրա"։ (9) Ոմանք . Վն յայն ժամ ծարաւոյ ։ (10) Ոմանք . Զի֊արդ բարկութբ տանջեցան ամբարիշտք ։ (11) Ոմանք . Զսոսա որպ զհայր . . և զնոսա որպ սաստիկ ։ (15) Ոմանք . Եւ վաղուց հետէ ։ (16) 'Ի լուսն". Անխօսուն զեռնոց 'ի վր"։ Ուր ոմանք . անխօս անաս"։ (17) Այլք . Նոքիմբք . լաւ, նովիմբք և տանջի ։ (19) Ոմանք . Փորատոյս . լաւ, փարատոյս դառնութե . լաւ, դառնութբ . . փայլատակեցուցանեն ։ (21) Ոմանք . Եւ առանց այսոցիկ . լաւ, այնոցիկ իսկ միով հողմով կարէր կործանել , հալածեալք և հասեալք . . ոգւոց զօրութե քո ։ (23) Ոմանք . Զի որպ մէտ մի . . և որպէս զկաթ մի առա"։ (24) Ոմանք . Զմեղս մարդկան յապաշխարութե ։ (25) Ոմանք . Զամ ինչ որ է ։ (25) Ոսկան . Յումեքէ՝ զորս արարեր . . . հաստատեցեր ինչ՝ կամ արարեր ։ (26) Ոմանք . Եթէ դու ոչ կամէիր . . զիարդ պահիւր ։ (27) Ոսկան . Խնայես յամենեան ։
Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք . Զի անեղծ հոգի է յամենեան ։ Աստէն Ոսկան առեալ 'ի լատինականէն զնոյն բան՝ կրկնէ բազուգանութբ այսպէս . * Ո՛Վ , որքան բարի և հաճելի է տր հոգի քո յամենեսեան ։ (5) Ոմանք ։ 'Ի միջոց խորհրդականաց քոյոց ։ (6)(7) Երկու օրինակք համաձայնք իրերաց փոխանակ երկուց համարոց՝ Եւ զճոխս , ևն ։ Զի արժանի , ևն . ունին զայս . Որք ճոխութբ անկարօտ էին ծնողք մանկացն , զորդիս անողորմելի մահուամբ դիւացն զենուին ։ Եւ ոչ ոք էր որ օգնէր տարապարտ սպանեալ մանկանցն ։ (7) Ոմանք . Որ առ 'ի քէն քան զամ պատուական էր եր"։ Ուր Ոսկան . որ առ 'ի քեզ ։ (8) Ոմանք . Այլ 'ի նս որպ 'ի մարդիկ . . . առաքեցեր կարապետս ։ (9) Ոմանք . Կամ բանիւ միայն հա"։ (10) Ոմանք . Թէ չար է արարեալ նց , և ընդաբոյս չարութի նոցին ։ (11) Ոմանք . Յորոց վերայ մեղանչէին ։ (12) Ոմանք . Մարդոց անօրինաց ։ (13) Ոմանք . Քանզի ոչ այլ այ գոյ . . թէ ոչ 'ի տարապար"։ (14) Ոմանք . Կարասցէ ընդդէմ քո , վն որոյ տանջեցերն ։ (15) Ոմանք . Օտար համարելով 'ի ։ (16) Ոմանք . Եւ տիրելդ քո ամյն ։ (17) Ոմանք . Ցուցանես զօրութի 'ի վր անհաւատին ։ (18) Ոմանք . Որ տիրես զօրութե . . և բազում խնայութբ դարմանես . . մօտ է քեզ յորժամ կամիս կա"։ (19) Ոմանք . Զժողովուրդն այս֊

րովք զերծանիցին 'ի չարեաց : * Ամենայն ճշմարտիւ 21
դատեցար զորդիս քո, որոց ընդ հարանց երդմունս և
դաշինս տուեր բարեացն ուխտեաց : * Արդ զմեզ 22
խրատեալ՝ զթշնամիս բիւրապատիկ տանջես : զի զքո
բարերարութեան զշափառեալ հոգասցուք, և դատեալք՝
ակն կալցուք ողորմութեան :
ԺԵ * Ուստի և զայնոսիկ որ յանմտութեան կեանս կեցին ան- 23
բարապատուց՝ իւրեանց գարշութեամբքն տանջեցեր : * Քանզի 24
և մոլորութեան ճանապարհօք երկայնագոյնս մոլորե-
ցան : աստուածս համարեալ, զորս և յանասունս թշնամեացն
անարգք էին, զօրէն տղայոց անմտաց խա-
բեալք : * Վն այնորիկ իբրև անխօսուն մանկանց դա- 25
տաստան ընդ խաղ արձակեցեր : * Եւ զի նոքա խա- 26
ղովք սաստիցն ոչ խրատեցան, զարժանաւոր այ դա-
տաստանն կրեսցեն : * Զի որովք խնդեանք 'ի չարչա- 27
րելն պարտանայցին, նոքիմբք զորս աստուածսն համա-
րէին՝ տանջեսցին : Տեսեալ զայն որ յառաջն ուրանայցին՝
ծանեան զի ած ճշմարիտ է : վն որոյ և նշանակ դատա-
պարտութեան եկն 'ի վր նց :

ԳԼ. ԺԳ.

Զի ընդունայն էին ամ մարդիկ բնութբ յորս էր 1
ածանգիտութիւն : և յերևելի բարութեացն ոչ կա-
րացին գիտել զայն որ էրն, և ոչ 'ի գործս հայեցեալ
ծանեան զճարտարապետն : * Այլ կամ զհուր, կամ 2
զհողմ, կամ զօդ երագ, կամ զաստեղաց շրջանս, կամ
զջրոց բռնութիւն, կամ զլուսաւորս երկնաւորս՝ զար-
բանեակս աշխարհի աստուածս համարեցան : * Ընդ 3
որոց թէ ընդ գեղն զուարճացեալք՝ զնս աստուածս
կարծիցեն, գիտասցեն թէ որչափ ես նց տրն առա-
ւել լաւ է. զի որ գեղեցկութեան արարչապետն է՝ նա
հաստատեաց զնս : * Ապա թէ ընդ զօրութիւնս և ընդ 4
ազդեցութիւնս զարմանայցեն, իմասցին 'ի նոցանէն՝ որ-
չափ ես որ կազմեաց զնս առաւել զօրաւոր է : * Զի 5
'ի մեծութէ և 'ի գեղեցկութէ արարածոցն ըստ նմին հա-
մեմատութեան և արարչագործն նց երևի : * Բայց սա- 6
կայն տակաւին և նց գոյ սակաւ ինչ մեղադրութիւն. զի
և նոքա թերևս մոլորեալք խնդրեն զած՝ և կամին գը-
տանել : * Ընդ գործս նր յածեալ՝ քննեն, և հաւանին 7
տեսլեամբն թէ բարւոք են երևելիքս : * Դարձեալ՝ 8
և նոքա ոչ են ներելիք : * Զի թէ այնչափ կարացին 9
գիտել՝ զի բաւական լինիցին նկատել զաշխարհս. զնց
տրն զիարդ ոչ գտին վաղվաղակի : * Թշուառականք 10
են՝ և 'ի մեռեալս յոյս նց. որք համարեցան աստուածս
զձեռագործս մարդկան. զոսկի և զարծաթ զճարտա-
րութե արուեստ, և զնմանութի անասնոց. կամ զքար
անպիտան, զձեռագործս նախնեաց : * Ապա թէ ոք 11
տաղձագործ հեւան՝ զփայտ ինչ գեղեցիկ սղոցեալ՝
քերեաց ճարտարութբ զամ կեղև նր, և հնարեալ վայե-
լուչ անօթ պիտանի կազմեաց 'ի պաշտօնութիւն կե-
12 նաց : * Եւ զտաշեղ գործոյն 'ի պատրաստութե կերակ-
րոյ ծախեալ յագեցաւ. և որ ինչ 'ի նոցանէ անպիտան
13 և խոտան էր : * Զփայտն խեղաթեւր և ոստովք վա-
րակեալ, առեալ դրօշեաց մտադրութբ գործոյն իւ-
րոյ, և խելամտութբ իմաստութե տպաւորեաց զնա :
14 Եւ նմանեցոյց զնա պատկերի մարդոյ՝ * կամ անաս-
նոյ վատթարի ճչգրտեցոյց զնա : Ծեփեաց բուով, և
կարմրացոյց ներկուրաւ զգոյն նր. և զամ խնդքունդս
15 նր ծեփեաց հողով : * Եւ արար նմա տուն ըստ նմին
16 արժանի. եդ զնա առ որմ հաստատեալ երկաթով, * և
զգուշացաւ նմա զի մի կործանեսցի : Գիտէ՝ թէ և իւ-
րովի անձինն օգնել ոչ կարէ. քանզի է պատկեր՝ և
17 կարօտ է օգնականութե : * Եւ վասն ամուսնութե, և
որդւոց և ստացուածոց իւրոց՝ մատուցեալ շրջնջէ առ
18 անշնչին. * աղաչէ՝ և ոչ ամաչէ : Եւ վասն առողջութե՝
զտկարն կարդայ. և վն կենաց՝ զմեռեալն աղաչէ.
և վն 'ի թիկունս հասանելոյ՝ տարակուսելոյն մաղթէ :
19 * Եւ վն ճանապարհորդութե՝ զայն որ և ոտն յառաջ չկարէ
փոխել. և ընչաւէտութե՝ և գործոց և ձեռաց կարողութե,
յանարգաստաւորէն ձեռօք՝ զարգաստաւորութի խնդրէ :

ԳԼ. ԺԴ.

1 Դարձեալ եթէ 'ի նաւ ելեալ ոք՝ ընդ ամեհի ալիս
կամիցի ճանապարհորդել, առ փայտն որ քան
2 զնաւափայտն տկարագոյն է՝ աղաղակէ : * Զի զայն
թէպէտ և ցանկութի շահից հնարեցաւ՝ և ճարտարա-
3 պետ իմաստութբ կազմեաց, * սակայն քո հայր՝ վարէ
տեսչութբդ. զի ետուր և 'ի ծովու ճանապարհ, և 'ի
4 մէջ ալեաց շաւիղ զգուշաւոր : * Ցուցեր արարեալ՝ թէ
յամի կարող ես փրկել՝ թէպէտ և առանց ճարտարու-
5 թե՝ ոք ելանիցէ 'ի վր : * Բայց կամիս զի մի դատար-
կասցի գործ իմաստութեն. վն այնորիկ չնչին փայտի
հաւատան մարդիկ զանձինս իւրեանց. և շրջեալ ընդ
6 ալիսն գոյզն լաստիւն ապրեցան : * Քանզի և իսկզբա-
նէ 'ի կորնչել սկայիցն ամբարտաւանից, յոյս աշխարհի
'ի լաստափայտն ապաւինեալ, եթող աշխարհի զաւակ
7 լինելոյ քո ձեռամբդ նաւապետեալ : * Զի օրհնեալ
8 է փայտն որով լինի արդարութի : * Եւ ձեռագործն
անիծեալ. ինքն՝ և որ արար զնա : զի նա արար՝ և սա
9 եղծանելի աստուած անուանեցաւ : * Առհասարակ
ատելի են այ, ամպարշտեալն և ամպարշտութի իւր :
10 * Զի գործն և գործելին առհասարակ տանջեսցին :
11 * Վն այնորիկ և 'ի կուռս հեթանոսաց այցելութի եղի-
ցի : զի 'ի մէջ այ արարածոց՝ 'ի գարշութի եղեն, և 'ի
գայթագղութիւնս որդւոց մարդկան, և յորոգայթս ո-
12 տից անզգամաց : * Զի սկիզբն պոռնկութե հնարագի-
տութի կռոց է. և գիւտք նց՝ ապականութի կենաց :
13 * Զի ոչ էր իսկզբանէ, և ոչ կացցէ յաւիտեան : * Նո-
14 րակրօնութբ մարդկան եմուտ յաշխարհս. և վն այնո-
րիկ 'ի կարճոյ հնարեցաւ վախճան նց :

* Զի

պիտի գոր"... արդարոցն լինել : (21) Ոմանք. Իսկ որչափ ճշմարտութբ դատիս զորդիս քո : (22) Ոմանք. Բիւրապատիկս տան"... ակնկալցուք հանդերձեալ ողորմութեն : (23) Ոմանք. Կեանան կայիս. կամ, էին : (24) Օրինակ մի. Քանզի և ողորմութե ճանապարհաւ երկայ" : (24) Ոմանք. Մոլորեցան : համարեալ աստուածս համարեալ, զորս և յանասունս թշնամեացն անարգէին : (24) Ոմանք. Անմտաց խաբեալք : (25) Ոմանք. Որ անխօսուն անասնոց դատաս" : (26) Ոմանք. Զարժանաւորապէս դատաս" : (27) Ոսկան. Զայն զոր յառաջն ու" : Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Այն մարդիկ բնականութբ... և ոչ 'ի գործն նայեցեալք : (1) 'ի լուս". 'ի վերայ՝ ածանգիտութե. նշանակի, այս. այ անգիտութե. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : Որ երկու օրինակք համաձայնք իրերաց ունին. Յորս ոչ էր ածային գիտութե : և օրինակ մի. յորս էր ածգիտութե : (2) Ոմանք. Կամ զօդ արագ... կամ զջրոյ բռնութե : Ոսկան. կամ զհող. կամ զօդ արագ : (3) Ոմանք. Որոց եթէ ընդ գեղն.. զնոսա ած կարծեցին : (4) Ոմանք. Որչափ ես առաւել որ : (5) Ոմանք. Եւ 'ի գեղեցկութե արարածոց ըստ նմին : (6) Ոմանք. Գոյ և նց սակաւ : (9) Ոսկան. Զնոցա տրն զիարդ : (10) Ոմանք. Եւ զճարտարութե արուեստ : (10) Ոսկան յաւելու. Զձեռագործս նախնեաց զածս յորջորջեցին : (11) Ոմանք. Կազմեաց պիտանի 'ի պաշտօնութե կենացս : (12) Ոմանք. Եւ զտաշեղ գոր" : (13) Այլք. Մտադրութբ գործոյն : (13)(14) Ոմանք. Եւ պատկերի մարդոյ.. վատթարի ճչգրտիւ նմանեցոյց զնա.. և զամ խնդքունս նորա : (15) Ոմանք. Ըստ նորին արժանի, և զնա առ որմն : (17) Ոմանք. Շրջնջէ առանձին : (19) Ոմանք. Եւ վն ընչաւէտութե և գործոց ձեռաց կարողութե : Գլ. ԺԴ. (3) Ոմանք. Շաւիղս զգուշաւորս : (5) Ոմանք. Զի մի դատարկեսցէ գործ : (5) Ոսկան. Վն այնորիկ և չնչին : (6) Ոմանք. Եթող յաշխարհի.. քո ձեռամբ նաւավարեալ : (8) Ոմանք. Զի նա արար, և եղծանելի աստուած ան" : (9) Ոմանք. Եւ ամպարշտեալն, և ամպարշտութե նր : (10) Ոսկան. Զի գործն և գործօղն : (14) Ոմանք. Նորակրօնաւորութբ. կամ, նոր կրօնաւորութբ մարդ" :

ԺԴ. * Զի տարաժամ սգով թախծեալ հայր, վաղամեռիկ 15
լինելոյ որդւոյ իւրոյ արար պատկեր։ Արդ զայն ժա-
մու զմեռեալ մարդն՝ այժմ իբրեւ զաստուած պատ-
ուեաց. եւ աւանդեաց իւրոց հնազանդելոյն խորհուրդս
եւ նուէրս։ * Ապա ժամանակաւ ձգեալ ամպարիշտ սո- 16
վորութիւն իբրեւ զօրէնս պահեցաւ։ եւ բռնաւորաց հրա-
մանաւ կարգէին 'ի պաշտօն դրօշեալքն։ * Զորս յան- 17
դիման պատուել ոչ կարէին մարդիկ վ՟ հեռի բնակե-
լոյ. զհեռաստան տեսիլն, զնոյն օրինակ քանդակեցին
եւ դրօշեցին. եւ յայտնի պատկեր պատուելոյ թագաւո-
րին արարին։ զի իբրեւ զմերձաւոր զհեռաւորն ողոքե-
ցեն փութով։ * 'Ի յաճախութիւն պաշտաման զանգիտողն, 18
յետ այնորիկ ճարտարին համարձակեաց առատութիւն
արուեստագիտութեան։ * Զի նա թերեւս վ՟ զիշխանին կա- 19
մեցեալ զմիտսն հաճելոյ, բռնադատեաց արուեստիւն,
ածել զնմանութիւնն 'ի գեղեցկութիւն։ * Իսկ բազմութիւն 20
պատրեալ վ՟ պատշաճողութեան գործոյն, զայն որ յա-
ռաջքան պակասելիկ մի պատուեալ էր մարդն, այժմ
պաշտօն համարեցաւ։ * Եւ այն եղեւ կենաց 'ի դարանա- 21
կալութիւն եւ 'ի գայթագղութիւն։ Զի որում յայն ժամ
առ վշտի բռնութեան ծառայէին մարդիկ, արդ՝ զանհա-
ղորդական անունն՝ քարանց եւ փայտից եդին։ * Եւ 22
այն ոչ եղեւ բաւական նոցա առ 'ի մոլորելոյ յԱյ գիտու-
թենէն. այլ մինչ 'ի մեծի պատերազմի անգիտութեան կեցին՝
զայնպիսի չարիս խաղաղութիւն անուանէին։ * Կամ զոր- 23
դեկոտորութիւնսն. կամ զգաղտնի խորհուրդսն. կամ
զմոլեգին յայլոց կրօնից անառակութիւն բերեալ։ * Ոչ 24
զկեանս, եւ ոչ զամուսնութեան տակաւին սուրբ պահեն։
Այր զընկեր՝ կամ վարանեալ սպանանէ, կամ զաղտա-
ղէս ցականեցուցանէ։ * Եւ ամ՟ ինչ խառն 'ի խուռն. 25
արիւն, եւ սպանութիւն. գողութիւն, եւ նենգութիւն. ապակա-
նութիւն. անհաւատութիւն. խռովութիւն. երդմնստութիւն.
աղմկութիւն. * բարեաց երախտեաց անյիշատակութիւն. 26
ոգւոց պղծութիւն. ծննդեան փոփոխումն. ամուսնութեանց
անառակութիւն. շնութիւն. գիջութիւն։ * Զի անուան կռոցն 27
եւ պաշտօն՝ ամ՟ չարի սկիզբն, եւ պատճառք, եւ կատա-
րած է։ * Կամ թէ ուրախ եղեալ՝ մոլին. կամ թէ 28
մարգարէանան՝ սուտ. կամ թէ կեան անիրաւութ՟.
կամ թէ 'ի սնոտ երդումն վաղվաղեն։ * Զի յանշունչ 29
կուռսն յուսացեալք՝ երդնուն սուտ, եւ պատժի ոչ
ունին ակն։ * Արդ երկոքեան յիրաւի եկեսցեն 'ի վ՟ 30
նոցա. զի չարաչար խորհեցան զԱյ, ունկնդիր լեալ
կռոցն, եւ սուտ երդուան 'ի կուռսն՝ արհամարհեալ
զսրբութիւնն։ * Զի ոչ թէ երդնլեացն զօրութիւն, այլ մե- 31
ղուցելոցն դատաստան հանէ ընդ գլուխ զանիրաւացն
յանցանս։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Բայց դու ած՟ մեր՝ քաղցր եւ ճշմարիտ, երկայնամիտ. ԺԹ.
2 եւ ողորմութեամբ գործեալ զամ՟։ * Զի թէ մեղան-
չեմք՝ քո եմք. քանզի գիտեմք զզօրութիւն քո։ բայց ոչ
մեղիցուք՝ քանզի գիտեմք եթէ 'ի քում հրամանի եմք.
3 * Զի եւ ճանաչելն իսկ զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն
4 է, եւ գիտելն զզօրութիւն քո՝ արմատ անմահութեան։ * Զի
ոչ մոլորեցոյց զմեզ մարդկան չարարուեստ հնարագի-
տութիւն, եւ ոչ ստուերագրացն անպտուղ աշխատութիւն.
5 պատկեր մեքենագործ՝ պէսպէս գունովք։ * Որոց
տեսիլն՝ անմտաց 'ի ցանկութիւն գայ. փափաքէ պատկե-
6 րի մեռելոյ անշունչ տեսլեան։ * Չարեաց արուես-
տագէտք՝ արժանի այնպիսի յուսոյ. եւ որք գործեն,
7 եւ որք փափաքեն, եւ որք պաշտեն։ * Քանզի եւ բրուտ
լմեալ զկակուղ կաւն դնէ 'ի վ՟ դրգան, եւ ստեղծանէ
անօթ՝ առ իւրաքանչիւր ումեք սպասու մերոյ. սա-
կայն անդստին 'ի կաւոյ ստեղծ։ կամ թէ սրբութեց
ինչ սպասաւորութեան անօթս, կամ թէ գործոյից, կամ
թէ ամենեքին նոյնին հակառակ բստ նմին օրինակի. եւ
'ի նոցանէ բստ իւրաքանչիւր ումեք են պէտքն։ դա-
8 տաւոր կաւագործ է եւ վշտահան։ * Զի զուր 'ի նմին
կաւոյ աստուած ստեղծանէ։ Որ յառաջ քան զփոքր
մի յերկրէ ստեղծեալ՝ յետ սակաւ միոյ 'ի նոյն երթայ
9 ուստի առաւ, եւ զպարտս ոգւոյ պահանջեալ։ * Այլ
կայ 'ի նմա հոգ՝ ոչ զի աշխատելոցն է, եւ ոչ զի սակա-
ւավախճան կեանս ունի. այլ զի ընդ ոսկերիչս եւ ընդ
արծաթագործս հակառակի, եւ պղնձագործաց նմանէ.
10 եւ փառս համարի, զի զգարշելիսն ստեղծանէ։ * Մո-
խիր է սիրտ նր՟, եւ հող արհամարհեալ յոյս նր՟. եւ քան
11 զկաւն անարգագոյն կեանք նորա։ * Զի ոչ ծանեաւ
զստեղծիչն իւր, եւ ոչ զայն որ շնչեաց 'ի նա զշունչն ազ-
դեցութեան. եւ որ փչեաց 'ի նա հոգի կենդանական։
12 * Այլ խաղ համարեցան զկենդանութիւն մեր. եւ զկեանս՝
տօնավաճառ շահից։ զի պարտ է ասեն՝ ուստի եւ իցէ,
13 թէպէտ եւ 'ի չարեաց իցէ, շահել ինչ։ * Եւ նա քան
զամենեսին առաւել գիտէ թէ մեղանչէ. 'ի հողեղէն
14 նիւթոյ դիւրաբեկ անօթս եւ դրօշեալս գործէ։ * Եւ
ամենեքին անմտագոյնք եւ խուլք են քան զանձն տղայոյ։
15 Թշնամիք ժողովրդեան քո բռնադատեցին զնա. * զի
զամ՟ կուռս հեթանոսաց աստուածս համարեցան։ ո-
րոց ոչ աչաց պիտանութիւն էր 'ի տեսանել, եւ ոչ ականջք
առ 'ի լսել, եւ ոչ ունչք առ 'ի ձգելոյ զօդ, եւ ոչ մա-
տունք ձեռաց առ 'ի շօշափելոյ, եւ ոտք նց՟ դատարկա-
16 ցեալք 'ի գնալոյ։ * Քանզի մարդ արար զնս՟, եւ ոգի
մուրացիկ ստեղծ զնս՟։ Ոչ ոք 'ի մարդկանէ կարօղ է
17 ստեղծանել նմանութիւն այ՟. * քանզի մահկանացու է,
եւ զմեռեալ գործ գործէ անօրէն ձեռօք. զի ինքն լաւ
է

---

(15) Ոմանք. Վաղամեռիկ լինել որդւոյ արար պատկեր. արդ զայնր ժա՟. կամ, յայն ժա՟։ (16) Ոմանք. Որպէս զօրէնս... կարգեցան 'ի պաշ՟։ (17) Ոմանք. Ոչ կարէին, կամ վ՟ հեռի.. քանդակեալ դրօշեցին.. զի որպէս զմն՟։ (18) Ոմանք. Յառատութիւն արուեստագիտութեան։ (19) Ոմանք. Ածեալ զնմանութիւնն 'ի գեղեցկութիւն։ (20) Այլք. Յառաջքան զպակաս մի։ (21) Օրինակ մի. Նոյն եւ կենաց 'ի գայթագ՟։ Ուր ոսկան. Կենաց մարդկան 'ի գայ՟... առ վշտի 'ի բռնութենէն։ (22) Ոմանք. Այլ մինչեւ 'ի մեծի.. անգիտութեան կային, զայնպիսի չարիս։ (23) Ոմանք. Զմոլեգին այլոց կրօնից։ (24) 'Ի լուս՟. 'Ի կէ՟՝ Ցականեցուցանէ, նշանակի՝ թախանձեցուցանէ։ (24) Ոմանք. Սուրբ տակաւին պահէին. այլ զընկեր կամ զվարանեալ սպանանէ, կամ զաղտաղէս թախանձէ՟։ Եւ ոմանք. կամ զաղտամտաս թախանձ՟։ Իսկ այլ ոմանք. զաղտնապէս յականէ ցուցանէ։ Եւ օրինակ մի՝ Ներքոյ [illegible]. գաղտամեաց յակնեցուցանէ։ (25) Ոմանք. Խռովութիւն, երդմնստութիւն. կամ, երդմնութ՟։ (26) Ոմանք. Շնութիւն եւ գիջութիւն։ (27) Ոմանք. Կռոցն պաշտօն ամ՟ չարի սկիզբն եւ պատճառ։ (28) Ոսկան. Մարգարէանան սուտութ՟։ (29) Ոմանք. Զի եթէ յանշունչ կուռսն.. ակն ոչ ունին։ (30) Ոմանք. Արհամարհելով զսրբութիւն։ (31) Ոմանք. Զի ոչ եթէ երդմնելեացն. կամ, երդնլեացն զօրութիւն.. հանէր ընդ գլուխ զանիրաւացն զյանցանս։

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Բայց դու ած՟ մեր.. եւ երկայնամիտ ողոր՟։ (2) Ոմանք. Եթէ 'ի քում հրամանի եմք։ (3) Ոմանք. Բովանդակ արդա՟։ (4) Ոմանք. Չարաչար արուեստ... պատկերք մեքենայագործք։ (5) Ոմանք. Պատկերի մեռելոյ։ (7) Երկու օրինակք համաձայնք իրերաց. Եւ բրուտ մալեալ զկա՟։ (7) Ոմանք. Անօթս ինչ 'ի սպասաւորութեն.. կաւագործն է եւ։ (7) Ոսկան. Եւ 'ի նցէ իւրաքանչիւր։ (8) Ոմանք. Զի 'ի զուր.. յերկրէ եղեալ.. 'ի նոյն երթայ ուստի առին։ (9) Ոմանք. Եւ ընդ արծաթագործս հակառակի, եւ պղնձաստեղծաց նմանի։ (11) Ոմանք. Զշունչն ազդեցուցիչ, եւ որ փչեաց 'ի նա ոգի կենդանական։ (12) Ոմանք. Թէպէտ եւ 'ի չարեաց է։ (13) Ոմանք. Զի 'ի հողեղէն նիւթոյ.. անօթս դրօշեալ կաղմէ։ (14) Ոմանք. Անմտագոյնք են եւ խուլք... տղայոց։ (15) Ոմանք. Զի եւ զամենայն կուռս ազգաց... որոց եւ ոչ աչաց։ (16) Ոմանք. Եւ ոչ ոք մարդ կարօղ է։

է քան զպաշտամունս իւր. յորոց ինքն կենդանի է՝ և
նոքա ոչ երբէք։ *Նա և զգարշելի անասունն պաշ- 18
տեն, և այն է անհնարին անմտութի՟։ *Զի թէ ընդ 19
այլսն կշռեսցին՝ վատթարագոյն գտանին։ ոչ ոք ցան-
կան, այնպիսի գեղեցկութեք 'ի կերպարանս անաս-
նոցն լիցեն։

Ի․ Բայց զի վրիպեցան յԱյ գովութէ՟ն, և 'ի նորին օրհնութէ՟ն։

ԳԼ. ԺԶ.

Վա՟ այնորիկ ըստ նոցին նմանութե՟ արժանապէս 1
տանջեցան. և վ՟ բազմութե՟ ճճեացն գանալից
եղեն։ *Փոխանակ այնր տանջանաց դիւրեցեր ժո- 2
ղովրդեան քում. 'ի ցանկութե՟ ախորժանաց՝ նորաճաշակ
կերակուր պատրաստեցեր զլորամարգին։ *Զի նոքա 3
ցանկացեալք կերակրոյ ցուցելովքն որ առաքեցաւ նց,
և 'ի կարևոր կերակրոյ ցանկութե՟ն արգելցին։ և սոքա
առ սակաւ մի կարօտացեալք 'ի նոր ճաշակն վայե-
լեսցեն։ *Զի պարտ էր 'ի վ՟ր նց անհրաժեշտ կարօ- 4
տութե՟ն գալ. քանզի բռնաւորին։ և սոցա ցուցանել
միայն, թէ որպէս նց թշնամիքն տանջէին։ *Քանզի 5
նց յորժամ անհնարին բարկութի՟ գազանացն եհաս 'ի
վ՟ր՝ հարուածովք կամակոր օձիցն սատակէին։ *Ոչ 6
մինչ 'ի սպառ յամեաց բարկութի՟ն, այլ 'ի խրատ առ
սակաւ մի խռովեցան. զի նշանակ փրկութե՟ ունիցին,
առ 'ի յիշել զպատուիրանս օրինաց քոց։ *Զի որ 7
դառնայրն՝ ոչ վ՟ այնր զոր տեսանէրն ապրէր, այլ
վ՟ քո որ ամենեցուն փրկիչդ ես։ *Եւ այնու հաւա- 8
նեցուցեր զթշնամիսն մեր, եթէ դու ես որ փրկես յա՟մ
չարէ։ *Զի զոմանս մարախոյ և միանց կոտորեցին հար- 9
ուածք. և ոչ գտաւ բժշկութի՟ անձանց նց. զի արժա-
նի էին յայնպիսեացն տանջելոյ։ *Բայց որդւոց քոց՝ 10
և ոչ թունաւոր վիշապացն յաղթեցին ժանիք. և ողոր-
մութի՟ քո անջրպետեալ՝ և փրկեաց զնս։ *Զի 'ի յի- 11
շատակ բանից քոց անդրէն պատուասէին և վաղվա-
ղակի փրկէին։ զի մի 'ի խոր մոռացումն անկանիցին,
և անպատսպարանք լինիցին 'ի քումմէ բարերարութե՟դ։
*Քանզի ոչ դեղք՝ և ոչ սպեղանիք բժշկեցին զնս. 12
այլ քո Տր բանդ որ զա՟մ բժշկէ։ *Քանզի կենաց և 13
մահու դու ունիս իշխանութի՟, իջուցանես 'ի դժոխս՝
և հանես։ *Այլ մարդ սպանանէ չարութե՟ իւրով. և 14
ելեալ ոգին՝ անդրէն ոչ դառնայ. և ոչ պարանի շունչն
գրաւեալ։ *Քանզի 'ի քումմէ ձեռանէ փախչել ան- 15
հնարին է։ *Ուրանան գիտել զքեզ ամպարիշտք, բայց 16
զօրութե՟ բազկի քոյ տանջեցան։ Նոր անձրևօք կարկ-
տի, և անհրաժեշտ շառաչմամբք հալածեալք, և հրովք
ծախեալք. *և որինչ նորանշան սքանչելին էր։ Զի 17
յամենաշիջոյց ջուրն առաւել գործէր հուրն. զի վե-
րամարտիկ արդարոց է աշխարհ։ *Երբեմն ընտանե- 18
նայր բոցն, զի մի այրեսցէ զարձակեալ գազանսն 'ի վ՟ր
ամպարշտաց. այլ նոքա հայեցեալ տեսանէին, թէ յԱյ
19 դատաստանաւն խուճապին։ *Եւ երբեմն 'ի մէջ ջրոյն
առաւել քան զզօրութի՟ հրոյ բորբոքէր, զի զմեղան-
20 չական երկրին զարդիւնն ապականեսցէ։ *Ընդ ո-
րոյ՝ կերակուր հրեշտակաց ջամբեցեր ժողովրդեան
քում, և զպատրաստական հացն յերկնից ետուր նց
առանց ջանալոյ։ Առ ամ՟ ցանկութե՟ բաւական, և առ
21 ամ՟ համադերձանս ճաշակաց։ *Զի քո գոյաւորութի՟դ
առ քո որդիսն եցոյց զքաղցրութի՟ ըստ մատուցանե-
լոյ ցանկութե՟ն արբանեկեալ. առ որ զինչ ոք և կա-
22 մէր՝ խառնէր։ *Ձիւն և սառն կային ընդդէմ հրոյ՝
և ոչ հալէին. զի ծանիցուք թէ զպտուղ թշնամեացն
ապականէր։ հուրն բորբոքեալ ընդ կարկուտ, և փայ-
23 լատակեալ 'ի մէջ ջրոյ։ *Եւ այն դարձեալ՝ զի ար-
դարք կերակրեսցին, և զիւր զօրութի՟ն մոռանայցէ։
24 *Զի քո արարածք քեզ արարչիդ արբանեկէ. և սաստ-
կանայ 'ի տանջանս անիրաւաց. և օրհնի 'ի բարերարու-
25 թե՟ն փոխանակ 'ի քեզն յուսացելոց։ *Վ՟ այնորիկ և
յայնժամ՝ յա՟մ ինչ փոխեալ ամենակերակրիչ պարգևիդ
քում լինէր սպասաւոր, առ 'ի կամս քոյոցն կարօտե-
26 լոյ։ *Զի ուսանիցին որդիքն քո զոր դու սիրեցեր
Տր. զի ոչ եթէ արմտիք արմտեաց կերակրեն զմարդ,
27 այլ քո բանդ զհաւատացեալսն 'ի քեզ պահէ։ *Զի որ
'ի հրոյն ոչ ապականէր վայրապար, 'ի դոյզն ճառա-
28 գայթից արեգականն ջեռեալ հալէր։ *Ա՟ զի յայտ
լիցի՝ թէ պարտ է կանխել նախ քան զարեգակն 'ի
գովութի՟ քո, և յառաջ քան զծագել լուսոյ յանդիմանն
29 լինել քեզ։ *Զի յոյս անշնորհակալին իբրև զսառն ձմե-
ռայնոյ հալեսցի, և ծորեսցէ իբրև զջուր անպիտան։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Ո՟ի մեծամեծ են դատաստանք քո և դժուարապատ- ԻԱ
մելիք. վ՟ այնորիկ անձինք անխրատք մոլորե-
2 ցան։ *Կարծեցին բռնադատել զազգն սուրբ՝ անօրէնք։
կապեալք խաւարի, և կաշկանդեալք երկայն գիշերոյ։
արգելեալք ընդ յարկօք փախստականք 'ի յաւիտենա-
3 կան տեսչութե՟ն անկեալ դնէին։ *Զի ղօղեալ համա-
րէին ընդ գաղտնեօք մեղաց. ընդ անճաճանչ յիմարու-
թե՟ առագաստաւ ցրուեցան, անհնարինս յիմարեալք
4 և խուճապեալք և խռովեալք։ *Քանզի և ոչ՝ որ ու-
նէր զնս մութն, աներկեւղս պահէաց. զի բոմբիւնք
շուրջ զնոքօք պահեալ սրտաբեկ ցուցանէին, և ցնորք
5 անժպիտք խժռադիմացն երևէին։ *Եւ հրոյ և ոչ
մի ինչ բռնութի՟ կարաց լուսաւորել. և ոչ խարուկածին
բորբոքեալ բոցք հանդարտէին լուսացուցանել զոխուր
6 գիշերն։ *Բայց միայն երևէր նց ինքնակաց խարոյկ
լի երկիւղիւ. զարհուրեալք յաներևոյթ տեսլենէն
7 այնորիկ, համարէին չար՝ ևս քան զոր տեսանէինն։ *'Ի
դիւթական արուեստի խաբէութե՟ս անկանէին, և 'ի
խոր

---

(19) Ոմանք. Ընդ այլսն կշռեսցին. կամ. կշռեսցին, վատթարագոյնք գտանիցին․․ այնպէս գեղեցկութեք 'ի կերպարանս նց լիցին։ Բայց զի վրիպեաց յԱյ գովութէն և 'ի նմա"։

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Ըստ նմին նմանութե՟ արժանաւորապէս տանջեցան։ (3) Ոմանք. Կերակրոց ցուցանելովքն որ առաքեցան նց․․ առ սակաւ կարօտացեալք։ (4) Ոմանք. Կարօտութեցն գալ․․ և սոցա ցուցեալ միայն թէ ո՟րպէս թշնամիքն տանջեսցին։ (5) Ոմանք. Քա՟ի յորժամ նց անհնա"․․․ և հարուա"։ (6) Ոմանք. Ոչ մինչև իսպառ յամեաց բարկութի՟ քո։ (8) Ոմանք. Հաւանեցուցանէր զթշնամիս։ (9) Ոմանք. Արժանի էին այնպիսեացն տանջանք։ (10) Ոմանք. Եւ ոչ թունաւորաց վիշապաց յաղթե"․․․ անջրպետեալ և բժշկեաց զնոսա։ (11) Ոմանք. Զի 'ի յիշատակս բանից քոց անդէն․․ մոռացումն անկանէին․․ 'ի քումմէ օգնականութե՟դ։ (12) Ոմանք. Եւ ոչ սպեղանեաց դիրք բժշկե"։ (14) Ոմանք. Եւ ոչ կերպարանի շունչն գրաւեալ։ (16) Ոմանք. Ուրանան ըզքեզ ամ"։ (17) Ոսկան. Ամենաշիջոյց ջուրն առաւել գործէր զհրոյ զօրութի՟. զի մարտիկ արդարոց է։

(19) Ոմանք. Զմեղանչական երկիրն ապական"։ (20) Ոսկան. Ընդ որոյ զկերս"։ (21)(22) Ոմանք. Առ որ ինչ և կամէր ոք։ Խառն ձիւն և սառն կային․․ 'ի մէջ ջրոց։ (24) Ոմանք. Արբանեկէն. և սաստկանան 'ի տանն"․․․ և օրհնի բարերարութի՟դ փոխանակ 'ի քեզ յուսալոյ։ (25) Ոմանք. Յա՟մ ինչ փոփոխեալ․․ պարգևիդ քո լինէր․․ քոյոցն կատարելոյ։ (26) Յօրինակին. Զի ոչ եթէ արդարք արմտեաց։ (26) Ոմանք. Եթէ ոչ արարք․․ այլ քո բանն։ (27) Ոմանք. Վայրապար 'ի դոյզն ճառագայթէ արեգականն ջեռացեալ հալիւր։ (28) Ոմանք. Յայտնի լիցի․․ կանխել 'ի գովութի՟ քեզ. և յառաջ քան զծագել լուսոյ յանդիմանել քեզ։ (29) Ոմանք. Զի յոյս անշնորհակալին որպէս սառն․․ և ծորեսցի որպէս զջուր։

ԳԼ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Անձինք անխրատից։ (2) Ոմանք. Կապեալք 'ի խաւարի։ (3) Ոմանք. Յիմարութե՟ առագաստիւն․․ և խուճապիւք խռովեալք։ (4) Ոմանք. Որ ունէր զնս մթութի՟․․ զի բոմբիւնք գիշերականք շուրջ զնոքօք պատեալս արբեցուցանէին. կամ, պահեալ որ արբեցուցանէին. և ցնորք անժպիտք. կամ, և ցնորք անտիպք խժռադէմք"։ (7) Ոմանք. Արուեստին 'ի խաբէ".

Ծնթ

խորհուրդս ամբարհաւաճութեան. կշտամբութեան թշնամա-
նալից: *Զի որք խոստանային զարհաւիրս և զխռո- 8
վութիւնս հալածել յանձնէ ախտացելոց, նոքա զծաղ-
րալից երկեւղն ախտանային: *Զի թէպէտ և ոչինչ 9 6
նորանշան զարհուրեցուցանէր, ճճեաց անցիւ, և սող-
նոց շչմամբ խուճապեալք և դողացեալք սատակէին: 7
և յանուրեք յանփախուստ օդն հայելոյ ուրանային:
*Զի երկչոտին՝ առանձին իւր չարութիւն՝ ինքնամբ վկ- 10 8
այէ դատապարտեալ. միշտ կանխէ զանհնարինս նե- 9
ղեալ 'ի խղճէ մտաց: *Քանզի ոչ ինչ է երկեւղ՝ եթէ 11
ոչ մատնութիւն մտացն օգնականութեան: *Մինչդեռ 'ի 12
ներքս է, սակաւ ինչ է ակնկալութիւն, և բազում հա-
մարի զանգիտութիւն. որ ածէ 'ի վ՟ր զպատճառս տան- 10
ջանացն: *Եւ նոքա զսաստիկ զանհնարին զգիշերն, 13
և յանմատոյցից մթից դժոխոցն հասելոյ 'ի վ՟ր՝ զնոյն 11
քուն ննջեցին: *Ե՛ր զի նշանօք ցնորիցն պակչէին. 14
և էր զի ոգւոցն մատնութեամբ լքանէին. զի յանկարծօ- 12
րէն և յանկարծուստ մածանէր ահն 'ի վ՟ր: *Այսպէս 15
այն զի և որդ և էր՝ անդ յանգէր, և պահէր յաներկաթ
բանտի արգելեալ: *Եթէ հողագործ էր, և եթէ հո- 16
վիւ, և եթէ անապատական աշխատութեանն գործաւոր՝ 13
ըմբռնեալ յանլոյծ տագնապ հասանէր: *Քանզի միով 17
խաւարային շղթայիւ ամենեքեան կապեցան: եթէ 14
հողմ շնչէր, և եթէ թանձրախիտ ոստոց քաղցրաձայն
հաւուց բարբառ հնչէր. եթէ յորդութեան ջրոց հոսելոյ 15
բռնութբ. *և եթէ բոմբիւնք սպառնալեաց վիմաց հո- 18
լովելոյ. և եթէ ընթացք աներեւոյթք անասնոց կայտ- 16
առելոց. և եթէ բարբառ ահագին գազանաց գոչելոց,
կամ անդրէն յանձն բեկելոյ՝ 'ի քարանձաւաց լերանց
ձայնից արձագանգաց, լքոյց զն՟ս զարհուրեցուցեալ: 17
*Զի ամ՟ աշխարհ պայծառացեալ լուսով լուսաւո- 19
րէր, և անխափան գործով կայր պնդակազմ: *Բայց 20 18
միայն 'ի վ՟ր նոցա տարածանէր ծանր գիշեր, օրինակ
խաւարին որ յաջորդելոց էր զնոսա. ինքեանք ինքեանց 19
իսկ ծանրագոյնք էին քան զխաւար: 20

ԳԼ. ԺԸ.

Բայց սրբոց քոց լոյս մեծ էր զորոց զբարբառն լսէին, 1
և զկերպարանսն ոչ տեսանէին: զի և նոքա որ զայս- 21
պիսի չարչարանս կրեցին՝ երանէին: *Եւ զի ոչ վնա- 2
սէին յառաջագոյն զրկեալքն՝ գոհանային. և վ՟ն ան-
ցանելոյ աղաչէին: *Ընդ որոյ սիւն բոցոյ առաջնոր- 3 22
դէր անծանօթ ճանապարհին: զարեգակն անվնաս և-
տուր առատ ասպնջականութեան: *Քանզի արժանի 4
իսկ էին նոքա վրիպելոյ 'ի լուսոյ, և արգելոյ 'ի խա-
ւարի. որք արգելականս պահէին զորդիս քո: որովք 23
հանդերձեալ էր անեղծ օրինացն լոյս կենաց աշխարհի
պարգեւել: 24
ԻԲ *Զի խորհեալ էին նոքա զտղայս սրբոցն կոտորել. 5

8 և ընդ միոյ մանկան ընկեցիկ եղելոյ և ապրելոյ, 'ի յան-
գիմանութեն զն՟ց զբազմութեն որդւոցն կոտորեցեր և
սատակեցեր, և առհասարակ կորուսեր 'ի ջուրս սաս-
9 6 տիկս: *Այն գիշեր յառաջածանօթ եղև հարցն մե-
րոց. զի հաստատութբ տեսեալ, յերդմունսն յոր հա-
7 ւատային՝ խրախմամբ լինիցին: *Ակնկալութիւն եղև
ժողովրդեան քում արդարոցն փրկութիւն, և թշնամեացն
10 8 կորուստ: *Զի որով պատժեցեր զհակառակորդսն,
9 նովին զմեզ առ քեզ կոչեցեալ փառաւորեցեր: *Զի
11 գաղտ զոհէին որդիք սրբոցն, և զսրբութեան օրէնս
12 միաբանութբ ուխտէին: ըստ նմին օրինակի բարութեանց՝
և վտանգից սրբոցն հաղորդակից լինել: անդ հայր՝ քաղց-
10 րացուցանէին զօրհնութիւն: *Նա անդէն հակառակ
13 ձայնատու էր անմիաբան բարբառ թշնամեացն. և ձայն
11 ողորմ ելանէր մանկանցն սգացելոց: *Զնոյն օրինակ
14 ծառայք հանդերձ տերամբք տանջեալ, և ռամիկն թա-
12 գաւորաւն զնոյն չարչարեալ: *Առհասարակ ամ՟քին
15 միով անուամբ մահու ունէին մեռեալս անհամարս.
զի և թաղելոյ անգամ չէին բաւական կենդանիքն:
16 քանզի 'ի միում վայրկենի պատուական ազգն նց սա-
13 տակէր: *Զի ամ՟ն չհաւատային վ՟ն կախարդութեանցն,
17 բայց 'ի սատակելոյ անդրանկացն՝ խոստովանեցին ժո-
14 ղովուրդ քո լինել: *Մինչդեռ խաղաղութեան պատեալ
էր ամ՟, և այն ինչ գիշերն իւրով երագութբ ընդմէ-
15 ջէր: *Ամենազօր բանն քո յերկնից յաթոռոց արքու-
18 նեաց սաստիկ պատերազմող 'ի մէջ սատակման երկրին
16 հասանէր: *Սուսեր պողովատիկ զանաչառ հրամանդ
քո բերեալ, և 'ի մէջ անցեալ զամենեսին լնոյր մահ-
ուամբ: անդ՝ առ երկինս քերէր, և այսր յերկիր հա-
17 սանէր: *Յայնժամ վաղվաղակի ցնորք անհնարին ե-
19 րազոց խռովեցուցանէին զն՟ս, և արհաւիրք անկարծք
20 18 'ի վ՟ր հասանէին: *Եւ այլոք այլ ուր անկեալ կիսա-
մահ, վ՟ն որոյ պատճառանաց մեռանէր՝ յայտ առնէր:
19 *Զի երազոցն խռովեցուցեալ զն՟ս, զնոյն յառաջա-
գոյն գուշակէին. զի մի յանգէտս վ՟ն որոյ չարաչարն
20 տանջէին՝ կորնչիցին: *Մատեաւ և յարդարսն եր-
բեմն փորձ մահու, և սատակումն բազմութեն եղև յա-
1 նապատին. այլ ոչ ընդ երկար կալաւ բարկութեն քո:
21 *Զի փութացեալ այրն անարատ՝ մատեաւ յառաջ 'ի
2 կռիւ՝ իւրով պաշտամամբ զինուն, աղօթիւք և խնկօք
ուղերձեալ զքաւութին. եկաց ընդդէմ բարկութեան, և
3 22 արար վախճան հարուածոցն. *յայտ արարեալ թէ քո
ծառայ է: Յաղթեաց բազում ամբոխի, ոչ զօրութբ
4 մարմնոյ՝ և ոչ զինուց ազդեցութբ. այլ բանիւ զտան-
ջիչն հնազանդեաց: Զերդմունս և զդաշինս հարցն յի-
23 շատակեալ *զշեղջաշեղջ դիականցն անկելոց առ մի-
մեանս՝ կացեալ 'ի մէջ դադարեցոյց զբարկութեն: եհերձ
24 ճանապարհ ընդ մէջ կենդանեաց և մեռելոց: *Քանզի
5 պճղնաւոր հանդերձին էր ամ՟ զարդն, և փառք հարցն
'ի

․․ և 'ի խորհուրդս ամբարշտութեն կշտամբէին թշնամ": (8) Ոմանք. Յանձնէ ախտացելոյ: (9) Ոմանք. Ճճեաց ախտիւք, և սողնոց շնչմամբք․․ օդն անդրէն հայելոյ: (9) Ոսկան. Եւ յանուրեք փախուստ: (11) Ոմանք. Օգնականութեանց: (13) Ոմանք. Եւ նոքա զանհնարին գիշերն յանմատոյցից մթից դժոխոց գործոյն վերահասելոց զնոյն: (14) Օրինակ մի. Մուծանէր ահն 'ի վ՟ր: (15) Ոմանք. Այսպէս զխարդ և էր անդ անկանէր, աներկաթ բանդարգելեալ: (16) Ոմանք. Եւ կամ եթէ անապ": (17) Ոմանք. Եթէ հողմ հնչէր. և եթէ 'ի թանձրա"․․․ հոսելով բռնութբ: (18) Ոմանք. Եւ եթէ ընթացք աներ"․․․ գազանաց գոչելոց, և եթէ բոմբիւն սպառնալեաց վիմաց հո": (19) Ոսկան. Պայծառացուցեալ լու": (20) Ոմանք. Յօրինակ խաւարին որ յաջորդելոց էր զն՟ս:

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Զբարբառն միայն լսէին ․․․ որ զայնպիսի չարչա": (2) Ոմանք. Զի և ոչ վնասէին․․ և վ՟ն անցելոյն աղաչէին: (3) Ոմանք. Ընդ որով սիւն բոցոյ առաջնորդ լինէր անծանօթ: (4) Ոմանք. Վասն զի արժանի իսկ․․ պահեցին զորդիսն քո ․․ անդ օրինացն

լոյս կենաց աշխարհի պարգեւիլ. կամ, պահիլ: (5) Ոմանք. Զբազմութեն որդւոցն սատակեցեր, և առ հասարակ: (8) Ոմանք. Նովիմբք զմեզ առ քեզ կոչեալ: (9) Ոմանք. Եւ զսրբութե օրինակն միա"․․․ հաղորդակից լինէին: (9) Երկու օրինակ. Անդ՝ հայր քաղցրացուցանեմք զօրհնութ՟: Ու ոսկան. Անդ հարք քաղց": (11) Ոմանք. Եւ ռամիկ ը թագաւորին: և ոմանք. և խառնիճաղանջ թագաւորին զնոյնս չար": (12) Ոմանք. Զի և թաղել անգամ: (13) Ոմանք. Զի ամ՟ ինչ հաւատային: (14) Ոմանք. Մինչդեռ խաղաղ լռութեն. կամ, խաղաղութեն ինչ պատ"․․․ իւրով արագութբ: (15) Ոմանք. Յաթոռոյ․․ 'ի մէջ սատակմամբ երկ": (16) Ոմանք. Քո հրամանդ: (17) Ոմանք. Անկարծք անկանէին 'ի վ՟ր: (18) Ոմանք. Վ՟ն որոց պտճռց մեռանէին, յայտ առ": (19) Ոմանք. Խռովեցուցանէին զն՟ս․․ տանջէին կորնչէին: (20) Ոմանք. Բզմ եղև յանպտի․․ կալաւ բարկութին: (21) Ոմանք. Մատեաւ յառաջակռիւ: և ոմանք. մատուցեալ 'ի կռիւ․․ և խնկօք աւղերձեալ: (22) Ոմանք. Եթէ ծառայ քո յաղթեաց բզմ ամբոխից: (23) Ոմանք. Դիականցն արկելոց․․ և եհերձ ճնպրհ 'ի մէջ կեն": (24) Յօրինակին.

'ի չորեքկարգեան ականսն քանդակեալս, և մեծութիւն
քո թագ 'ի վ̃ր գլխոյ ն̃ր ։ * Յայնց խորշեցաւ սատա- 25
կիչն, և 'ի նոցունց զարհուրեցաւ. զի բաւական էր
միայն փորձ բարկութեանն ։

ԳԼ. ԺԹ.

Բայց ամպարշտացն մինչև 'ի սպառ եհաս 'ի վ̃ր ա- 1
նողորմ սրտմտութիւն. քանզի գիտէր զն̃ց և զհան-
դերձեալսն ։ * զի և նոքա դարձցին 'ի գնալ, և տագ- 2
նապաւ յուղարկեալ զն̃ս՝ հալածեսցեն զղջացեալք ։
* Զի մինչդեռ տակաւին 'ի ձեռս իւրեանց ունէին ըզ- 3
սուգս իւրեանց, և ճչէին առ գերեզմանօք մեռելոցն.
մեւս ևս անմտութե̃ն խորհուրդ յինքեանս կորզէին. և
զորս աղաչէինն և հանէին, նոցին ոմ̃ փախստէից հե-
տամուտ լինէին ։ * Զի ձգէր զն̃ս արժանն յայնր վախ- 4
ճանի տագնապ. և զանցելոց անցիցն ընդ նմ̃ անյիշա-
տակութիւն 'ի միտս արկանէին, զի զմնացելոց տանջա-
նաց լցցեն զպատիժս ։ * և քո ժողովուրդ զնորասքանչ 5
ճանապարհ գնասցէ, և նոքա նորանշան մահ գտանի-
ցեն ։ * Զի ամ̃ արարածք յիւրաքանչիւր կարգի վերս- 6
տին նորոգէր՝ արբանեկել քոց հրամանաց ։ Զի որոց
որդիքն անվնաս պահեսցին, * ամպն ծածկեսցէ զբա- 7
նակն ։ Զի 'ի ջրոյն ցամաքութե̃ որ 'ի ներքոյ կայր՝ յա-
տակք երկրին երևէին. և 'ի կարմիր ծովուն ճանապարհ
անխափան՝ և դաշտ ծաղկաբեր 'ի պտուտից բռնութե̃ն ։
* Վասն որոյ միագունդ անցանէին որ քո̃վ ձեռամբդ 8
ծածկեալ էին, տեսեալ զգործս սքանչելիս ։ * Զի իբրև 9
զձիս ճախրեցան, և իբրև զգառինս խայտացին, օրհ-
նել զքեզ տ̃ր որ փրկեցեր զն̃ս ։ * Քանզի յիշէին տա- 10
կաւին զիրսն որ 'ի պանդխտութե̃ իւրեանց, թէ զիա̃րդ
փոխանակ ծննդեան անասնոց՝ բղխեաց երկիր նոցա
մուն ։ Իսկ փոխանակ ջրականացն բղխեաց գետն բազ-
11 մութիւն գորտոց ։ * Այլ յետոյ տեսին և նոր ծնունդ
թռչնոց, յորժամ ցանկութե̃ք տենչացեալք խնդրեցին
12 խորտիկս կերակրոյ ։ * Զի 'ի մխիթարութիւն ել ն̃ց լո-
րամարգ 'ի ծովէ, և պատիժք 'ի վ̃ր մեղաւորաց հասին ։
ոչ առանց յառաջագոյն եղելոց նշանացն բռնութե̃ք հրա-
ցան բարկութեացն ։
Քանզի յիրաւի չարչարեցան ըստ իւրեանց չարութե̃ն, ԻԳ
13 զի չարաչար օտարատեցութե̃ն հնարեցան ։ * Զի ոմանք
զանծանօթս եկեալս չընդունէին. և նոքա զերախտա-
14 ւոր հեւրս ծառայեցուցանէին ։ * Եւ ոչ այնչափ միայն,
այլ և այցելութիւն եղիցի ն̃ց. քանզի ատելութե̃ ընդու-
15 նէին զօտարս ։ * Բայց նոքա խնդութե̃ք տօնիցն ընկա-
լեալք, ընդ վաղուց ընդ նոցին արդարոցն վայելէին.
16 անհնարին ցաւօք չարչարեցին զն̃ս ։ * Հարին շլացու-
թե̃ք իբրև զայնոսիկ որ առ դուրս արդարոյն. յորժամ
անհունս անբաւ խաւարաւն պատեցան, իւրաքանչիւրոք
17 զիւրոյ դրաց ելս խնդրէր ։ * Զի վ̃ն ն̃ց բնութիւնք պատ-
շաճեալք, իբրև սաղմոսարանաւ իւրաքանչիւր յարդա-
րեալ ձայնիւք. զիւրաքանչիւր անուն նուագէին, յա̃մ
ժամ 'ի նմին ձայնի հաստատեալք. զոր է ճշմարտիւ
18 կարծել յեղելոցն տեսլենէ ։ * Զի ցամաքայինքն 'ի
19 ջուրս փոխէին, և լուղականքն յերկիր դառնային ։ * Հուր՝
ջրոյ յաղթէր իւրով զօրութե̃, և ջուր՝ զիւր շիջուցիչ
20 բնութիւն մոռանայր ։ * Եւ բոցք՝ դարձեալ զդիւրա-
ծախ անասնոցն զմարմինս ոչ թառամեցուցանէին 'ի
շրջելն իւրեանց. և ոչ հալէին զսառնակերպ զդիւրա-
հալ զազգ անուշակ կերակրոյն ։ Զի յա̃մի բարձրացու-
ցեր զժողովուրդ քո և փառաւորեցեր. և ոչ անտես ա-
րարեր յա̃մ ժամանակի, և յա̃մ տեղիս քոյով պաշտպա-
նութե̃ք տ̃ր ։

Կատարեցաւ Իմաստութիւն Սողոմոնի ։

Քանզի պղնձաւնաւոր ։ Ոսկ օրին. 'Ի պղնձաւոր հանդերձսն էր.. 'ի վ̃ր թագի գլխոյ ն̃ր. կամ, գլուխ ն̃ր ։ (25) Օրին. Յայնցանէ խորշեցաւ.. և 'ի սոցունց զար'' ։ ԳԼ. ԺԹ. (2) Օրին. Զի նոքա դարձցին.. յղարկեալ ։ (3) Օրին. Յինքեանս կորզեցին ։ (4) Օրին. 'Ի միտս արկանէր զի զանցելոց տանջանաց լց'' ։ (5) Օրին. Ճանապարհ գնասցեն ։ (6) Օրին. Ամ̃ արարած յիւրաքանչիւր կարգէ.. արբանեկեալ քոյոց հրամա'' ։ (6) Ոսկան. Զի քո որդիք պահեսցին անվնաս ։ (7) Օրին. Զի 'ի ջրոցն ցամա''... և 'ի կարմիր ծովէն ։ (8) Օրին. Որ քոյով ձեռամբ ։ (8) Ոսկան. Տեսեալ զգործս քո սքանչելիս ։ (9) Օրին. Զի ոմ̃ ձիս ճարակեցան ։ (10) Օրին. Բազմութե̃ գորտանց ։ (11) Օրին. Տեսին նոր ծնունդ թռչնոց.. խնդրէին խորտիկս կերակրոց ։ (12) Օրին. Լորամարգին 'ի ծովէն.. բռնութե̃ հրայրեաց բարկութե̃ց ։ (13) Օրին. Զանծանօթ եկեալսն ոչ ընդունէին ։ (14) Օրին. Եւ ոչ այսչափ միայն ։ (15) Օրին. Խնդութե̃ք տօնակից ընկալեալ.. զի անհնարին ցա'' ։ (16) Բաղդատ. Հարան շլացութե̃ ։ Ոսկ օրինակ մի. շլութե̃.. անբաւ խաւարաւն ծածկեցան. կուրացեալք խաւարաւն զելս դրանցն խնդրէին ։ (17) Օրին. Բնակութիւնք պատշաճեալք որպէս սաղմոսարանաւ իւրաքանչիւր ձայնիւ յարմարեալք զիւրա''.. ճշմարիտ կարծել ։ (18) Օրին. 'Ի ջուրսն փոփոխէին, և լաւղականք ; կամ, զուղականք յերկիր ։ (20) Օրին. Անուշակ կերակրոց.. քով պաշտպա'' ։

Յաւարտ Գրոցս Իմաստութեան յօրինակին մերում առանց վախճանական բանիս՝ Կատարեցաւ, ևն. անմիջաբար յարէր Երգս օրհնութեան Շնորհալւոյն՝ Ամենայն հոգևոր 'ի սմա, ևն ։ և Քաղցրագունիս այս բաղձանօք ։ զորս ունի և այլ օրինակ մի ։ Այլ յայսմ վայրի զանց արարեալ մեր զնոյնս, ինչպէս զԳիրս ուղղագոյն բանիւն Կատարեցաւ, ևն. առեալ 'ի համաձայնութե̃ բազում Գրչագրաց. ըստ որում և 'ի նոյն օրինակ մի ունէր՝ Կատարեցաւ առակք սողոմոնի ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈԲԱՅ

Օ՛յր զայս ոմանք ըստ պատմութեան ազգահամարին՝ հինգերորդ ասեն յաբրահամէ. քանզի զԷսաւայ ազգահամարն ածէ մինչև 'ի յոբաբ : Այլ որ ոմանք Մովսիսի եղեալ ասացին՝ թէ աւանդեալ այս էր եղև առանց գրոյ. զի գտանի յոբ յառաջ քան զօրէնսն, և գրեցաւ յետ օրինացն : Բայց յոր ժամանակս և նման խոնարհութեամբ այս՝ պատմեցաւ 'ի ճշմարտութեան խօսքն իբրև զաւետարանն և զմարգարէն. մանաւանդ զի զջանն արտաքոյ որ առ տէր լուսաւորեցաւ՝ նախ քան զքո խոնարհութիւն ոգւոց : Արդ՝ զի մի 'ի մեծ էր յայս խորհրդածութեան յառաջին զի օրհնութէ ժամանակի գրողին, առաջին թէ բարեխօսն յոբայ գրեցին ծնայն հրաշիւն. որ և ինքն ըղձայր յաւելն, ո՞վ տայ ինձ գրել զբանս իմ, և դնել զնա 'ի գիրս յաւիտենական : Պնդեալ լինի և այս, թէ 'ի դէմս է խօսեցեալ մովսէս զսա գրեալ՝ որ մերձաւոր էր ժամանակին, 'ի խորհուրդ նոյն իբր նմանագիր զսա արկեալ : Իսկ այլոց եղև խօսքն ազգայնոյ լինել գրող. զի ասի ծերոն է՝ որ նորա բանքն : Սակայն բազում մխիթարութիւն տայ համբերողաց գիրս՝ զայս ձգտեցեալ 'ի մէջ բերել, որ զջանն ընկալեալ ըստ քո խորհրդոյն. և նախ առնէր զհնազանդութիւն սոյ թէ ժամանեալ է 'ի ծայրս բարեպաշտութեան, և յետոյ առ ուրեւնն զբատուանդսն և զանխոյսն, թէ զի նոր ո՛չ խոտորեցաւ : Պա՛րզ է սա զգուշութիւն դնել զխորհրդութիւն բանիցս թէ առ ո՛չ ոանի զպիտուածն, և մի ընկղմել յանհոգութիւն. զի գրոցն խոտելով ցուցանել զհաղմահնոր քաջման յոբայ 'ի սպաննայէ, առ որ բանիւքն փրկաւորէր զպարգևնն [illegible]. այլ զի 'ի դատն լսելով զգիրս՝ ըստ եբրայեցւոցն արար, այսու ծագեցաւ ցանկալի արար զսա մի փնտռեաց : Պարզեալ գտանի սա ամենեցուն իրաց. թագաւորաց, քահանայից, իշխանաց, ռամկաց, աղքատաց, մեծամեծաց, մերաւորաց. որոց պայ բերէր օրինակս, և համբերէ ըստ ընդէր՝ ըստ որդւոց՝ զոր 'ի գայթակղութիւն անկանին. նա՝ և որք 'ի դէմաց վտանգին՝ զհանգիստ և զմխիթարութիւն գտանեն յայսմ գրոյ. և որք ոմն զգուշանան՝ մխիթարութիւն զանձին զրկանաց : Սակայն զատուցեալ աշխարհն՝ ոմանք ասեն թէ օրինակ է, և այլք թէ յարաբիայ է՝ կամ յեդովմ. զի և յարաբիա պակասին կա էրեւ գեղեցկան արդարոյն, յորում և էր կենօք երանելւոյն յոբայ : Ըստ որում ասէ տեառն գիրն՝ եթէ եկաց յետ հարձանացն ամս հարիւր և եօթանասուն. և ամն զոր եկեաց, երկերիւր քառասուն և ութ. և է այս այսպէս. զի յաւելուած եղեն զկեանս նր 'ի հարձանն, և եօթանասուն և ութն, յորում համեմատեցաւ ոսկիքն հարձանացն, որ 'ի միասին լինին ամենայն և հինգ : Զոր տէր կրկին ըստ այլ բարեացն զոր էր նմա, և զկենսաւոր նոյնպէս կրկնեաց, զի 'ի միասին համարելի ամն 'ի թիւն : Թողումք և յաւելուածն և հինգեան զնովին (հարձանացն, որ հաս միայն եօթանասուն և ութ,) որ մերձաւորի լինել հարիւր և եօթանասուննիցն : Այսէն զի արար զամս կենաց իւրոց յետ հարձանացն երկուրիւր քառասուն և ութ. քանզի երկրորդեմ զկեանսն զոր 'ի հարձանսն. զոր թուել 'ի ժամանակս կենաց իւրոց ո՛չ արժանացոյց, այլ առաւել կեանս իւր զայս տկ մարդասիրութեան համարեցաւ :

ԳԻՐՔ ՅՈԲԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Ա՛ՅՐ ՈՄՆ ԷՐ ՅԱՒՍԻԴ
աշխարհի որում անուն էր յոբ : և էր
այրն այն ճշմարիտ, անարատ, արդար,
աստուածապաշտ, մեկնեալ յամ իրաց չարու-
2 թէ մեղաց : * Եղեն նր ուստերք եւթն՝ և դստերք ե-
3 րեք : * և էին խաշինք նր՝ եւթն հազար. ուղտք երեք
հազարք. լուծք եզանց հինգ հարեւր : և էշք մատակք
արօտականք հինգ հարեւր : և սպասք բազում յոյժ.
և գործք մեծամեծք էին նր 'ի վր երկրի : Եւ էր այրն
4 այն ազնուական քան զամ արեւելեայսն : * միաբանեալ
գային որդիք նր առ միմեանս, առնէին խրախութի
զօրհանապազ. առեալ ընդ իւրեանս և զերեսին քորսն
5 իւրեանց ուտել և ըմպել ընդ նս : * Եւ իբրև յանգ
ելանէին աւուրք խրախութեն, առաքէր յոբ՝ և սրբէր
զնս. յարուցեալ ընդ առաւօտս մատուցանէր վն նց
ողջակէզ ըստ թուոյ նց, և զուարակ մի վն մեղաց ոգւոց
նց : քանզի ասէր յոբ՝ թէ գուցէ որդիքն իմ 'ի միտս
իւրեանց խմացան չարութի զաձ : այսպէս առնէր յոբ
զամ աւուրս նց :
6 * Եւ եղև իբրև օրս այս՝ և ահա եկին հրեշտակքն այ կալ
առաջի տն : եկն և սատանայ ընդ նս յածեալ ընդ եր-
7 կիր և շրջեալ 'ի նմա : * Եւ ասէ տր ցսատանայ՝ դու
ուստի՞ գաս : պատասխանի ետ սատանայ տն, և ասէ.
շրջեալ ընդ երկիր և յածեալ 'ի ներքոյ երկնից՝ եկեալ
8 կամ : * Եւ ասէ ցնա տր. նայեցա՞ր միտք քովք ը ծա-
ռայ իմ ընդ յոբ. զի ո՛չ գոյ իբրև զնա 'ի վր երկրի, այր
անարատ՝ ճշմարիտ՝ աստուածապաշտ՝ մեկնեալ յամ իրաց չա-
9 րաց : * Ե՛տ պատասխանի սատանայ, և ասէ ընդդէմ
10 տն. միթէ ձրի՞ պաշտիցէ յոբ զտր : * ո՛չ դու ամրա-
ցուցեր զարտաքին նր՝ և զներքին տան նր, և որինչ
միանգամ արտաքոյ շուրջ զնովաւ է : զգործս ձեռաց
նր օրհնեցեր, և զանասունս նր բազմացուցեր 'ի վերայ
11 երկրի : * Բայց ո՛չ աղէ առաքեա դու զձեռն քո, և
մերկ յամ ինչս նր. եթէ ո՛չ յերեսս իսկ օրհնեսցէ ըզ-
12 քեզ : * Յայնժամ ասէ տր ցսատանայ. ահա զամ ինչս
նր տամ 'ի ձեռս քո, բայց 'ի նա մի մերձենայցես : Եւ
13 ել սատանայ յերեսաց տն : * և էր իբրև զօրս զայս.
ուստերքն յոբայ և դստերք նր՝ ուտէին և ըմպէին գի-
14 նի 'ի տան երիցու եղբօրն իւրեանց : * Եւ ահա հրեշ-
տակ եկն առ յոբ՝ և ասէ ցնա. հարկիք եզանցն վա-
15 րէին, և էշքն մատակք արածէին առ նոքօք : * և եկին
գերեվարք և գերեցին զնս, և զմանկտին կոտորեցին
16 սրով. ես միայն ապրեալ՝ եկի պատմել քեզ : * Եւ մինչ
դեռ նա խօսէր, այլ հրեշտակ եկն առ յոբ՝ և ասէ ցյոբ.
հո՛ւր անկաւ յերկնից՝ և այրեաց զհօտսն, և զհովիւսն
ըստ նմին օրինակի եկեր. ես միայն մնացեալ՝ եկի պատ-
17 մել քեզ : * Եւ մինչդեռ նա խօսէր, ա՛յլ հրեշտակ եկն՝
և ասէ ցյոբ. ասպատակաւորք ասպատակեցին 'ի մեզ
երեք

---

* Յետ առաջնոյ նախադրութեան 'ի նմին ձեռագրէ յօրինելոյ ըստ ոմանց այլոց նախադրութեանց, Գրչագիր օրինակք յոբէն և այլ ևս, ձեռագրեալ՝ Յուլիանեայ եպիսկոպոսի աղեկսանդրացւոյ, զոր 'ի վախճան ձեռագրին թողում նորին կարգել ըստ այլ ձևացորդաց : Այլ յաղագս զանց առնելոյ ձեռագրին և 'ի գիրս յայս զանազանեալ ցուցակաց գրչագրութեանց, լռեմ ասել, մանաւանդ յետ բաժանելոյ զգիրս յերկոտասան գլուխս բանից, որ է փոխանակ 'ի լուսանցս բնաբանին :

* Զերկրագիր գրոցս ամ օրինակք առնեն համաձայն մերումս, բայց 'ի միոջէ որ դնէ. Յոբայ Գիրք :

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Էր յաստանէր աշխարհի : (2)(3) Ոմանք. Եւ եղեն նորա ուստերք.. և խաշինք նորա է՛ռ ոչխար, ուղտք : (4) Ոմանք. Միաբանեալ կային որդիք նորա : (5) Ոմանք. Յանկ ելանէին աւուրք խրախութեն նոցա, առա'' : (5) Այլք. Վն մեղաց ընդ ոգւոց նոցա : (6) Ոմանք. Եւ իբրև եղև զօրս զայս, եկին հր''.. յածեալ յերկրի և շր'' : (7) Ոմանք. Եւ ասէ տր ը սատանայ. ուստի՞ : Ոսկեղէնն. Եւ ասէ ած : (8) Յօրինակին. Ընդ ծառային ընդ յոբ : (8) Օրինակ մի. Ընդդէմ ծառայի իմոյ յոբայ, զի : (9) 'Ի լուսա''. Եւ ասէ առաջի տն. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (11) 'Ի բազմ պակասի. Բայց ոչ աղէ առա'' : (17) Ոմանք. Եկն առ յոբ և ասէ ցյոբ :

երեք առաջս եւ պատեցան զուղտուքն՝ եւ գերեցին զնս̄ ,
եւ զմանկունսն կոտորեցին սրով․ Ես միայն ապրեալ՝ եկի
պատմել քեզ ։ ✳ Եւ մինչդեռ նա խօսէր՝ այլ հրեշտակ 18
գայր եւ ասէր ցՅոբ․ մինչդեռ ուստերքն քո , եւ
դստերք ուտէին եւ ըմպէին առ երիցու եղբօրն իւրեանց՝
✳ յանկարծակի հողմն մեծ եկն յանապատէ՝ եւ եհար 19
զչորեսին անկիւնս տանն , եւ անկաւ տունն 'ի վ̄ր
որդւոցն քոց՝ եւ վախճանեցան․ Ես միայն ապրեալ՝ եկի
պատմել քեզ ։ ✳ Ապա յարուցեալ Յոբ՝ պատառեաց 20
զհանդերձս իւր , եւ կտրեաց զվարսս գլխոյ իւրոյ․ եւ
անկեալ 'ի գետնի երկիր եպագ տն̄ , ✳ եւ ասէ․ Մերկ 21
իսկ եկի ես յորովայնէ մօր իմոյ , եւ մերկանդամ դարձայց
անդրէն ։ ✳ Տ̄ր ետ՝ եւ տ̄ր առ․ որպէս տն̄ հաճոյ 22
թուեցաւ՝ նոյնպէս եւ եղեւ․ եղիցի անուն տն̄ օրհնեալ ։
✳ Եւ յայսմ ամի անցս որ անցին ընդ նա՝ ոչ մեղաւ Յոբ 23
առաջի տն̄ , եւ ոչ ետ անզգամութի̄ այ̄ ։

ԳԼ․ Բ․

Եւ եղեւ իբրեւ զօրս զայս․ եւ եկին հրեշտակք այ̄ կալ 1
առաջի այ̄․ եկն եւ սատանայ 'ի մէջ նց̄ ※ ընդ նս̄
կալ ※ առաջի տն̄ ։ ✳ Եւ ասէ տ̄ր ցսատանայ․ դու ուստի՞ 2
գաս ։ յայնժամ ասէ սատանայ առաջի տն̄․ ածեալ
'ի ներքոյ երկնից՝ եւ շրջեալ ընդ ամ̄, եկեալ կամ ։ ✳ Եւ 3
ասէ տ̄ր ցսատանայ․ ապաքէն հայեցար ընդ ծառայ
իմ ընդ Յոբ․ զի ոչ գոյ իբրեւ զնա 'ի վ̄ր երկրի , այր
ճշմարիտ անարատ , ա̄ծապաշտ , մեկնեալ յամ̄ չարութե̄․
եւ տակաւին կայ յանմեղութե̄․ եւ դու տարապարտ
խօսեցար կորուսանել զինչս նր̄ ։ ✳ Կրկնեաց անդրէն 4
սատանայ՝ եւ ասէ ցտ̄ր․ մորթ ընդ մորթոյ , եւ որինչ
իցէ մարդոյ ընդ անձին իւրոյ տուժեսցի ։ ✳ ապա թէ 5
ոչ՝ աղէ առաքեա՛ զձեռն քո , եւ մե՛րկ զոսկերօք եւ զմարմնովք
նր̄․ եթէ ոչ յերեսս իսկ օրհնեսցէ զքեզ ։ ✳ Եւ 6
ասէ տ̄ր ցսատանայ․ ահա մատնեմ զնա քեզ , բայց
միայն զոգի նր̄ պահեսցես ։ ✳ Եւ ել սատանայ յերեսաց 7
տն̄․ եւ եհար զՅոբ չարաչար կեղով յոտից մինչեւ
ցգլուխ ։ ✳ եւ առեալ խեցի քերէր զթարախն․ եւ նստէր 8
յաղբեւս արտաքոյ քաղաքին ։ Եւ իբրեւ բազում ժամանակք
անցանէր 'ի վ̄ր ։ ✳ ասէ ցնա կինն իւր․ Մինչեւ 9
յե՞րբ ժուժկալեալ ասիցես՝ թէ ահա համբերեցից տակաւին
սակաւ ինչ ժամանակ ակն կալեալ յուսոյ փրկութե̄
※ իմոյ ։ Ահաւադիկ ապականեալ է յիշատակ քո
※ 'ի վ̄ր երկրի․ ուստերք քո եւ դստերք՝ իմոյ որովայնի
※ երկք եւ երկունք․ յորս տարապարտուց վաստակեցի տառապանօք ։
※ Դու ինքնին 'ի զաղրութե̄ որդանց նստիս
※ օթագայեալ բացական․ եւ ես մոլորեալ եւ հարկահար ,
※ տուն 'ի տանէ , եւ տեղի 'ի տեղւոջէ․ սպասեմ թէ ե՞րբ
մտանիցէ արեգակն՝ զի հանգեայց 'ի տառապանաց իմոց՝
որ այժմ պատեալ են զինեւ․ Այլ՝ ասա՛ բան ինչ
'ի տ̄ր , եւ վախճանեաց ։ ✳ Եւ նր̄ հայեցեալ ընդ նա՝ ասէ․ 10
իբրեւ զմի 'ի կանանց անզգամաց խօսեցար ։ եթէ
զբարիսն ընկալաք 'ի ձեռանէ տն̄՝ չարեացս ո՞չ համբերիցեմք ։
Եւ յայսմ ամի որինչ անցք անցին ընդ նա ,
ոչ մեղաւ Յոբ շրթամբք իւրովք առաջի տն̄․ եւ ոչ ետ
անզգամութե̄ այ̄ ։ ✳ Եւ լուեալ երից բարեկամացն զչարիսն 11
ամ̄ որ հասին 'ի վ̄ր նր̄ , եկին յիւրաքանչիւր աշխարհէ
առ նա ։ Եղիփազ արքայ Թեմնացւոց․ Բաղդատ
բռնաւոր սաւքեցւոց․ Սովփար արքայ մինեցւոց ։
եւ եկին առ նա միաբան մխիթարել եւ սփոփել զնա ։
12 ✳ Եւ տեսեալ զնա 'ի բացուստ՝ ոչ ծանեան ։ եւ բարբառեալ
մեծաձայն լացին․ եւ պատառեցին իւրաքանչիւր
զպատմուճան իւր , եւ ցանեցին հող 'ի վ̄ր գլխոց
13 իւրեանց ընդ երկինս հայելով ։ ✳ Եւ նստան շուրջ
զնովաւ յերկրի զեւթն օր եւ զեւթն գիշեր ։ եւ ոչ ոք 'ի
նց̄նէ խօսեցաւ ընդ նմա բան․ քանզի տեսանէին զանհնարին
հարուածն եւ զմեծամեծս յոյժ ։

ԳԼ․ Գ․

1 Եւ ապա ո՛ւր ուրեմն Յոբ եբաց զբերան իւր , եւ ա-
2 նէծ զօրն իւր , ✳ եւ ասէ ։
3 ✳ Կորիցէ՛ օրն յորում ես ծնայ , եւ գիշերն յորում ասա-
4 ցին թէ ահա արու ։ ✳ Խաւարեսցի գիշերն այն , եւ մի՛
խնդրեսցէ զնա տ̄ր 'ի վերուստ ։ Մի՛ եկեսցէ 'ի վ̄ր նր̄
5 լոյս․ ✳ ընկալցի զնա խաւար՝ եւ ստուերք մահու ։ ե-
6 կեսցէ 'ի վ̄ր նր̄ մէգ ։ ✳ Անիծեա՛լ լիցի օրն այն եւ գի-
շերն , եւ տարցի զնա խաւար ։ մի՛ եղիցի յաւուրս տար-
7 ւոյ , եւ մի՛ թուեսցի յաւուրս ամսոց ։ ✳ Այլ գիշերն
այն եղիցի 'ի ցաւս , եւ մի՛ եկեսցէ 'ի վ̄ր նր̄ ուրախութի̄
8 եւ մի ցնծութի̄ ։ ✳ Այլ նզովեսցէ՛ զնա որ նզովելոցն է
զօրն զայն․ որ զբուռնս ածելոցն իսկ է զմեծ վիշապն ։
9 ✳ Խաւարեսցին աստեղք գիշերոյն այնորիկ , սպասեսցէ ,
եւ 'ի լոյս մի՛ տեսցէ , եւ մի՛ տեսցէ զարուսեակն ծա-
10 գեալ ։ ✳ Զի ոչ փակեաց զդրունս արգանդի մօր ի-
11 մոյ , զի թերեւս մերժէր զցաւս յաչաց իմոց ։ ✳ Իսկ
ընդէ՞ր յորովայնի ոչ վախճանեցայ․ այլ ելի յարգան-
12 դէ եւ ոչ անդէն վաղվաղակի կորեայ ։ ✳ Ընդէ՞ր դիպե-
ցան ինձ ծնունդք , կամ ընդէ՞ր դիեցի ես զստինս մօր
13 իմոյ ։ ✳ Զի այժմ հանգուցեալ դադարէի , եւ ննջե-
14 ցեալ հանգչէի ✳ ընդ թագաւորս եւ ընդ խորհրդականս
15 երկրի՝ որք հպարտացեալ էին 'ի սուրս իւրեանց ։ ✳ Կամ
ընդ իշխանս որոց բազում էր ոսկի , որք լցին զտունս
16 իւրեանց արծաթով ։ ✳ Կամ իբրեւ զանցուցեալն , որ
ելանէ յարգանդէ մօր իւրոյ , կամ իբրեւ զտղայս որ ոչ
17 տեսին զլոյս ։ ✳ Անդ ամպարիշտք որ բորբոքեցին
զսրտմտութի̄ բարկութե̄ ։ Անդ հանգեան աշխատեալքն
18 մարմնով , ✳ 'ի միասին յաւիտենականք՝ որք ոչ լուան
19 զձայն հարկահանի ։ ✳ Փոքր եւ մեծ անդ են , եւ ծառայ
20 աներկեւղ 'ի տնէ իւրմէ ։ ✳ Իսկ ընդէ՞ր տուեալ իցէ
անձանց դառնացելոց լոյս , եւ կեանս ցաւագնելոց ոգ-
21 ւոց․ ✳ որ ցանկան մահու , եւ ոչ հասանեն ։ փորեն
22 իբրեւ զգանձս , ✳ եւ խնդալից լինին եթէ գտանիցեն ։
23 Մահ՝ ✳ մարդոյ հանգիստ է յորմէ ճանապարհն թա-
24 քեաւ 'ի նմանէ․ զի փակեաց զնովաւ ա̄ծ ։ ✳ Յառաջ
քան զկերակուրս իմ հեծութի̄ եհաս , արտասուօք եւ
25 ահիւ նեղեալ եմ ։ ✳ Զի երկեւղն յորմէ խիթայի եկն
26 'ի վ̄ր իմ , եւ յորմէ կասկածէի պատահեաց ինձ ։ ✳ Ո՛չ
խաղաղեցայ ոչ հանդարտեցի՝ ոչ հանգեայ․ քանզի եկն
'ի վերայ իմ բարկութի̄ ։

ԳԼ․

---

(21) Ոմանք․ Եւ մերկ անդամ դարձայց անդր ։ (22) Ոմանք․ Եւ յայսմ ա̄մ անցս ։

Գլ․ Բ̄․ (1) 'Ի լուսն''․ 'Ի Հ̄Ր՝ կալ առաջի , նշանակի , ակ․ արձանացեալ ։ (1) Ոմանք․ Կալ առաջի տն̄․ եկն եւ սա''․ ․․'ի մէջ նց̄ կալ առա'' ։ (3) Ոմանք․ Ընդ ծառայ իմ Յոբ ․․այր արդար ճշմարիտ ա̄ծապաշտ․․ տարապարտուց խօսեցար ։ (7) Ոմանք․ Եւ սատանայ ։ (8) Ոմանք․ Եւ նստէր յաղբիւս․․ բազում ժամանակ ան'' ։ (9) Ոմանք․ Համբերից սակաւին սակաւիկ ինչ ժա''․․․ վաստակէի տառապանօք․․․ օթեգացեալ բացական ։ Որ ունին․ օթագայեալ ։ (9) Բ̄Հ̄Մ․ յաւելուած․ 'Ի տառապանաց իմոց , եւ 'ի ցաւոց իմոց , որ․․ բան ինչ առ տ̄ր ։ (10) Ոմանք․ Որ ինչ անցին ընդ նա ։ (11) 'Ի բազումս պակասի․ Եւ սփոփել զնա ։ (12) Ոմանք․ Զպատմուճանս իւրեանց ։ (12) 'Ի Բ̄Հ̄Մ պակասի․ Ընդ երկինս հայելով ։ (13) Յօմանս պակասի ;․ Շուրջ զնովաւ յերկրի զեւթն տիւ եւ զեւթն գի'' ։

Գլ․ Գ̄․ (1) Բազումք․ Եւ ապա ուրեմն Յոբ ե'' ։ (4) Ոմանք․ Եւ մի եկեսցէ 'ի վ̄ր նր̄ ։ (5) Ոմանք․ Եւ ստուեր մահու , եւ եկեսցէ ։ (7) Ոմանք․ Ուրախութի̄ եւ ցնծութի̄ ։ (9) Ոմանք․ Սպասեսցէ եւ 'ի լոյս մի եկեսցէ ։ (12) Ոմանք․ Դիպեցաւ ինձ ծնունդք․ եւ ընդէ՞ր դիեցի ես ըզստինս ։ (14) Ոմանք․ Էին 'ի սուսերս իւրեանց ։ (17) Ոմանք․ Ամբարիշտք բորբոքեցին ։ (20) Ոմանք․ Իցէ դառնացելոց լոյս ։ (22) Ոմանք․ Լինին իբրեւ գտանիցեն ։ Որ ունին․ եթէ գտանիցեն զմահ ։ (23) 'Ի բազումս պակասի․ Հանգիստ է , յորմէ ճանապարհն թաքեաւ 'ի նմանէ ։ (23) 'Ի լուսն''․ 'Ի վերայ՝ ճանապարհն , նշանակի՝ ժամանակն ։ Եւ 'ի վերայ՝ զի փակեաց զնովաւ , նշանակի․ ակ․ ոչ իմացոյց նմա ։ (26) Այլ․ Ոչ խաղաղեցայ ոչ դադարեցի ։ Որ ունին․ խաղաղացայ ։ (26) 'Ի լուսն''․ Եւ եկն 'ի վերայ իմ ։

ԳԼ. Դ.

Կրկնեալ անդրէն Եղիփազու Թեմնացւոյ ասէ ։ 1

Միթէ բազում անգամ լցեալ իցեն քո բանք աշխատութե՟, 2
և զօրութե՟ բանից քոց ո՞ հանդարտեսցէ ։
* Զի եթէ խրատեցեր դու զբազումս, և զձեռս տկարի 3
մխիթարեցեր ։ * Եւ զհիւանդացեալս կանգնեցեր 4
բանիւք, և ծնկաց կթուցելոց քաջալերութ՟ի զգեցուցեր
։ * Եւ արդ եկին հասին 'ի վ՟ր քո ցաւք. սակայն 5
դու վաղվաղեցեր ։ * Ո՛չ ապաքէն երկեւղդ քո անզգամութ՟ի
է. և կասկածդ քո, և անչարութ՟ի ճանապարհի
քո ։ * Արդ յիշեա՛ ո՞ ոք որ սուրբ էր՝ կորեաւ, կամ 7
ճշմարիտք արմատաքի երբէք խլեցան ։ * Զորօրինակ 8
տեսի զայնոսիկ որ զանպատեհսն արօրադիր առնեն.
որ սերմանեն զնա՝ ցաւս հնձեսցեն 'ի նոցանէ ։ * 'Ի 9
հրամանէ տ՟ն կորիցեն. 'ի հոգւոյ բարկութե՟ ն՟ր սատակեսցին
։ * Զօրութ՟ի առիւծու, գոչիւն մատակ առիւծու, 10
պերճութ՟ի վիշապաց՝ շիջաւ ։ * Մրջիւնառիւծն 11
սատակեցաւ առ 'ի չգոյէ կերակրոյ. կորիւնք առիւծու
լքին զմիմեանս ։ * Եթէ էր տակաւին բան ճշմարիտ 12
եղեալ 'ի խօսս քո, ոչ ինչ յայդպիսեաց չար պատահէր
քեզ ։ Ուրեմն ոչ ընդունիցին ունկն իմ հրաշակերտս
'ի նմանէ, * արհաւիրք և բոմբիւնք գիշերականք 13
։ Հասեալ ա՛հ 'ի վ՟ր մարդկան, * դողումն և սակումն 14
պատահեցին ինձ. և մեծապէս զոսկերս իմ շարժեցին
։ * Եւ եկն հողմն 'ի վ՟ր երեսաց իմոց. քստմնեցին 15
հերք իմ և մարմինք ։ * Կանգնեցայ՝ և ոչ գիտացի. 16
տեսի և ոչ էին կերպարանք առաջի աչաց իմոց, բայց
միայն օդ և սաւսափիւն լսէի ։ * Իսկ արդ՝ միթէ սուրբ 17
լինիցի մարդ առաջի տ՟ն, կամ 'ի գործոց իւրոց անարատ
այր ։ * Եթէ ծառայից իւրոց ոչ հաւատայցէ, և 18
զհրեշտակաց խոտորնագոյնս ինչ իմացաւ ։ * Իսկ արդ 19
զբնակեալս 'ի տունս կաւեղէնս, յորոց և մեքեանք 'ի
նմին կաւոյ եմք ։ Եհար զնո՛ ըստ օրինակի ցեցոյ. * և 20
յառաւօտէ մինչև յերեկոյ ոչ ևս իցեն ։ Քանզի անձամբ
անձին օգնել ոչ կարէին, կորեան ։ * Փչեաց 'ի նոսա 21
և ցամաքեցան. սատակեցան քանզի ոչ էր 'ի նոսա իմաստութ՟ի ։

ԳԼ. Ե.

Արդ աղէ կարդա՛, թէ ոք տայցէ՞ քեզ ձայն, կամ 1
թէ զոք 'ի հրեշտակաց սրբոց տեսցե՞ս ։ * Քանզի 2
և զանզգամ սպանանէ բարկութ՟ի, և զմոլորեալն մեռուցանէ
նախանձ ։ * Նա՛ ես տեսի անզգամաց արմատս 3
ձգեալ, այլ վաղվաղակի հարան յարկք նոցա ։
* Հեռի լիցին որդիք ն՟ց 'ի փրկութե՟. կողկողեսցին 4
առ դրունս վատթարաց, և ոչոք իցէ որ փրկիցէ ։ * Զի 5
զոր նոքայն ժողովեցին՝ արդարք կերիցեն, և նոքա մի
եղիցին ապրեալք 'ի չարեաց. ծծեսցի զօրութ՟ի ն՟ց ։
* Զի ոչ եթէ յերկրէ ելանիցէ աշխատութ՟ի, և ոչ 'ի լերանց 6
բուսանիցին ցաւք ։ * Այլ մա՛րդ աշխատութե՟ 7
ծնանի. ձագք արծուեաց 'ի բարձունս թռչին ։ * Բայց 8
սակայն ես խնդրեցից 'ի տ՟է, և զտ՟ր զամենեցուն իշխանն
կարդացից ։ * Որ առնէ զմեծամեծս և զանքննինս, 9
և զփառաւորս և զհրաշակերտս որոց ոչ գոյ թիւ ։ * Որ 10
տայ անձրև յերկիր, առաքէ զջուրս 'ի ներքոյ երկնից ։
* Որ առնէ զխոնարհս 'ի բարձունս, և կանգնէ զկորուսեալս ։ 11
12 * Եւ փոփոխէ զխորհուրդս խորամանգաց,
13 և ոչ գործեսցեն ձեռք ն՟ց զճշմարտութ՟ի ։ * Որ հասանէ
իմաստնոց հանճարով, և զխորհուրդս բազմահիւթաց
14 յիմարեցոյց ։ * 'Ի տուէ պատահիցէ ն՟ց խաւար,
և 'ի միջօրէի իբրև 'ի գիշերի խարխափեսցեն ։ Սատակեսցին
15 պատերազմաւ. * և աղքատն ապրեսցի 'ի ձեռանէ
16 հզօրին ։ * Եղիցի յոյս տկարի. բերան անիրաւի
17 խցցի ։ * Երանեա՛լ է մարդ զոր յանդիմանեաց տ՟ր
'ի վ՟ր երկրի. և 'ի խրատուէ ամենակալին մի հրաժարեսցես
18 ։ * Զի նա՛ ցաւեցուցանէ, և միւսանգամ անդրէն
19 հաստատէ. եհար՝ և ձեռք ն՟ր բժշկեցին ։ * Վեցիցս
'ի վշտաց փրկեսցէ զքեզ, և յեւթներորդումն ոչ
20 մերձեսցի առ քեզ չար ։ * 'Ի սովի՝ փրկեսցէ զքեզ 'ի
մահուանէ ։ 'Ի պատերազմի 'ի ձեռաց երկաթոյ արձակեսցէ
21 զքեզ ։ * 'Ի տանջանաց լեզուի՝ ծածկեսցէ ըզքեզ.
22 և մի երկիցես 'ի չարեաց եկելոց 'ի վ՟ր քո ։ * զանիրաւս
և զանօրէնս արհամարհեսցես ։ 'Ի գազանաց
23 վայրենեաց ոչ երկիցես ։ * զի ընդ քարինս վայրի դաշինք
քո. և գազանք վայրենիք խաղաղասցին ընդ քեզ ։
24 * Ապա գիտասցես թէ խաղաղութ՟ի է տան քո, և բնակութ՟ի
25 յարկի քոյ մի վրիպեսցի ։ * Եւ ծանիցես զի բազում
է զաւակ քո. և որդիք քո եղիցին իբրև զբանջար
26 վայրի ։ * Եւ երթիցես 'ի գերեզման իբրև զցորեան հասեալ
'ի ժամանակի հնձելոյ, կամ իբրև զշեղջ կալոյ 'ի
27 ժամանակի ամփոփեալ ։ * Ահաւասիկ զայս այսպէս
քննեցաք. այս է զոր լուաքն ։ բայց դու գիտասջիր
յանձն քո զինչ գործեցեր ։

ԳԼ. Զ.

1 Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ ։

2 Եթէ կշռելով ոք կշռէր զբարկութ՟ս իմ. և զցաւս Բ
3 իմ միանգամայն բառնայր 'ի լուծ կշռոց, * քան
զաւազ ծովու ծանրագոյն լինէր ։ Նա՛ ուրեմն բանք
4 իմ անզգամք են ։ * Զի նետք տ՟ն 'ի մարմնի իմում, և
սրտմտութ՟ի ն՟ր ծծէ զարիւն իմ ։ յորժամ սկսանիմ խօսել,
5 կոտեն զիս ։ * Իսկ արդ՝ զիա՞րդ, միթէ տարապարտուց
խանչիցէ ցիռ, բայց եթէ կերակուր խնդրիցէ ։
Կամ թէ գոչիցէ՞ եզն առ մսուր՝ յորժամ ունիցի զկերակուր
6 ։ * Կամ ուտիցի՞ հաց առանց աղի. կամ գուցէ՞
7 համ 'ի բանս ունայնս ։ * Սա՛ ոչ կարէ հանդարտել
անձն իմ. զի շարաւով տեսանեմ զկերակուր իմ՝
8 իբրև զհոտ առիւծու ։ * Զի եթէ տացէ՝ և եկեսցեն
9 յիս խնդրուածք իմ, և զյոյս իմ տացէ տ՟ր ։ * Սկսաւ
10 տ՟ր խոցոտել զիս. բայց 'ի սպառ մի սպանցէ զիս ։ * Եղիցի
ինձ քաղաքն իմ գերեզման՝ յորոյ վ՟ր պարսպացն
ճեմէի, և 'ի նմա ոչ խնայեցից. զի ոչ ստեա արարից ըզբանս
11 սրբոյն ա՟յ իմոյ ։ * Զի զի՞նչ է զօրութ՟ի իմ եթէ
համբերեցից. կամ զի՞նչ ժամանակ՝ զի հանդարտեսցէ
12 անձն իմ ։ * Միթէ զօրութ՟ի վիմաց իցէ զօրութ՟ի
իմ, կամ մարմինք իմ պղնձիք. կամ թէ ոչ 'ի նմա ապաւինէի
13 ։ Արդ օգնութ՟ի իմ մերժեցա՛ւ յինէն, * և
ողորմութ՟ի հրաժարեաց յինէն. այցելութե՟ տ՟ն անտես
14 արար զիս ։ * Ո՛չ հայեցան յիս մերձաւորք իմ. * իբր
15 զվտակ պակասեալ, և իբրև զալիս անցին զինև ։ * Որք
16 սարսէին յինէն, արդ ահաւասիկ հասին 'ի վերայ իմ ։
17 * Իբրև զձիւն կամ իբրև զսառն պաղեալ որ հալիցի 'ի
հասանելոյ ջերմութե՟, և ոչ ճանաչիցի թէ ո՞վ էր.
* Նոյն

Գլ. Դ. (2) Այլք. Բազում անգամ լեալ իցեն. կամ, լեալ իցէ ։ (2) Ոմանք. Եւ զօրութե՟ բանից ։ (4) Ոմանք. Եւ ծնգաց ։ (6) 'Ի լուս՟. 'Ի յէբրայ՝ կասկածդ. նշանակի, յոյսդ ։ (6) Ոմանք. Եւ չարութ՟ի ճա՟ ։ (7) Ոմանք. Ո՛ ոք էր սուրբ, և կորեաւ ։ (11) Ոմանք. Եւ 'ի չգոյէ կերակրոյ՝ կորիւնք առիւ՟ ։ (11) Ոսկան. Կորիւնք առիւծուց ։

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Եթէ ոք տացէ քեզ ։ (5) Բազումք. Բուսանիցին ցաւք ։ (8)(9) Ոմանք. Եւ զտ՟ր ամենցուն իշխան կար՟. . և զանքննինս ։ (10) Ոմանք. Առաքէ ջուր 'ի ներ՟ ։ (12) Ոմանք. Ձեռք ն՟ր զճշմարտութե՟ ։ (14) Ոմանք. Եւ 'ի միջօրէի . . խարխափեսցին ։ (17) 'Ի բազումս պակասի. Տ՟ր 'Ի յէբրայ եբրէ ։ (20) Ոսկան. 'Ի սովու փրկեսցէ ։ (23) 'Ի բ՟ճ՟ս պակասի. Զի ընդ քարինս վայրի դաշինք քո. և գազանք ։ (23) Յօրինակին. Խաղաղասցին ը՟ւ քեզ ։ (24) Ոմանք. Եթէ խաղաղութ՟ի է տան քում ։ (26) Ոմանք. 'Ի ժամանակի հնձոց, և կամ իբրև զշեղջ կալոյ ։ (27) Ոմանք. Յանձն քո զինչ գործեսցես ։

Գլ. Զ. (4) Բազումք յաւելուն. 'Ի մարմնի իմում՝ են ։ (7) Ոսկան. Նա ոչ կարէ հանդար՟ ։ (7) Ոմանք. Զի շարաւ տեսանեմ ։ (8) 'Ի լուս՟. Եւ եկեսցեն ինձ խնդր՟. համաձայն ասանց 'ի բնաբ՟ ։ (11) Ոմանք. Իմ թէ համբերից ։ (15) Այլք. Իբրև զվտակ պակաս՟ ։ (16) Բազումք. Արդ

*Նոյնպէս և ես լքայ յամենեցունց, կորիայ և անտունկացայ : 18
* Տեսէք զճանապարհս Թեմնացւոց որք 'ի շաւիղս 19
սաբայ հայիք : * և ամօթ կրեսցեն յուսացեալքն 20
'ի քաղաքս և յինչս : * Դո՛ւ և դուք աւադիկ անողորմ 21
հասէք 'ի վերայ իմ : հայեցեալ 'ի վէրս իմ՝ երկերո՛ւք :
* Արդ ես զձեզ ինչ խնդրեցի՞ : * կամ ձերո՞վ զօրութե՛դ 22
կարօտեալ լինիմ ապրեցուցանել զիս 'ի թշնամեաց. 23
կամ 'ի ձեռաց հզօրաց փրկել զիս : * Ուսուցէք 24
զիս՝ և ես լռեցից. և եթէ մոլորեալ ինչ իցեմ, արարէք
զիս խելամուտ : * Այլ ուրեմն խոտան են բանք 25
ճշմարտի. քանզի ոչ եթէ 'ի ձէնջ խնդրեմ զօրութի̅ :
* Եւ ոչ կշտամբեանք բանից ձերոց լռեցուցանեն զիս. 26
և ոչ բարբառոյ բանից ձերոց անսացից : * Բայց զի 27
իբրև 'ի վ̅ր̅ որբոյ յարուցեալ էք 'ի վ̅ր̅ իմ. և խաղացեալ
էք 'ի վ̅ր̅ բարեկամի ձերոյ : * Բայց արդ հայեցեալ 28
յերեսս ձեր ոչ ստեցից : Նստարո՛ւք, և մի ինչ
լիցի անիրաւութի 'ի դատաստանի : * և դարձեալ իրաւանց 29
ուշ ունիցիք : * Զի ոչ գոյ 'ի լեզուի իմում անիրաւութի̅. 30
կամ կոկորդ իմ ոչ խոկայցէ յիմաստութի̅ :

ԳԼ. Է.

Ոչ ապաքէն իբրև փորձութի՞ են վարք մարդոյ 'ի 1
վերայ երկրի, և իբրև զաւօրեայ վարձք վարձկանի
կեանք նո̅ր̅ : * Կամ իբրև ծառայ երկուցեալ 'ի տեառնէ 2
իւրմէ՝ և զօղեալ ընդ հովանեաւ, և իբրև զվարձկան
որ սպասիցէ վարձուց իւրոց. * Նոյնպէս և ես սպասեցի 3
ամսոց ունայնից : Գիշերք ցաւագինք տուեալ են
ինձ. * եթէ ննջեցից՝ ասեմ երբ իցէ տիւ. և եթէ յառնիցեմ՝ 4
դարձեալ թէ երբ իցէ երեկ : լի՛ ցաւօք լինիմ
յերեկորեայ մինչև ցառաւօտ : * Թաւալին մարմինք 5
իմ զազրութե̅ որդանց. մաշեցի զկոշտս երկրի առ 'ի
զթարախս քերելոյ : * Եւ կեանք իմ թեթևագո՛յնք են 6
քան զխօսս, և կորեան յունայնութե̅ յուսոյ : * Յիշեա՛ 7
զի փուք են կեանք իմ, և ոչ դարձցի ակն իմ 'ի տեսանել
※ զբարի : * և ոչ հայեսցի յիս ակն տեսողի : Աչք 8
քո յիս՝ և ես ոչ ևս իցեմ, * իբրև զամպ ջնջեալ յերկնից : 9
Զի եթէ իջանիցէ մարդ 'ի դժոխս, ոչ ևս ելցէ.
* և ոչ դարձցի 'ի տուն իւր. և ոչ ևս ծանիցէ զնա տեղի 10
իւր : * Այլ յաւէտ ոչ ևս խնայեցից 'ի բերան իմ. 11
խօսեցայց մինչ իցեմ 'ի վիշտս. բացից զդառնութի̅
անձին իմոյ տագնապեալ : * Միթէ ծո՛վ իցեմ կամ 12
վիշապ՝ զի կարգեցեր զինև պահ : * Ասացի թէ միխթարեսցեն 13
զիս մահիճք իմ. վճարեցից յինէն զբանս
յանկողնի իմում : * Զարհուրեցուցանես զիս երազովք, 14
և տեսլեամբք հարկանես զիս : * Թափես զոգի յանձնէ 15
իմմէ, և 'ի մարմնոյ զշունչ իմ. և 'ի մահուանէ զկեանս
իմ : * զի ոչ եթէ յաւիտեան կեամ, եթէ երկայնամիտ 16
եղէց : 'Ի բա՛ց կաց յինէն՝ զի ընդունայն են կեանք իմ :
* Զի զի՞նչ է մարդ զի մեծացուցեր զնա, կամ զի հայիցես 17
'ի նա մտօք : * Կամ այցելութի̅ առնիցես նմա մինչև 18
ցառաւօտ. և 'ի հանգիստ դատիցիս զնա : * Մինչև 19
յե՞րբ ոչ թողուցուս զիս, և ոչ ընդարձակիցես ինձ.
մինչև ցաւովք կլանիցեմ զտողուկս իմ : * Զի թէ մեղայ՝ 20
զի՞նչ կարիցեմ առնել քեզ, որ գիտես զմիտս
մարդկան : Ընդէ՞ր եդիր զքեզ ոսոխ, և իցեմ քեզ բեռն :
21 * և ընդէ՞ր ոչ արարեր մոռացումն անօրէնութե̅ իմոյ՝
և սրբութի̅ մեղաց իմոց : Արդ աճա յերկիր դառնայցեմ
կանխեալ, և այլ ոչ ևս իցեմ :

ԳԼ. Ը.

1 Կրկնեալ անդրէն Բաղդատայ սաւքեցւոյ ասէ :

2 Մինչև ցե՞րբ խօսիցիս զայդ. և ոգի մեծաբանութե̅
3 'ի բերան քո : * Միթէ անիրաւ դատիցի տ̅ր̅.
4 կամ որ զա̅մ̅ արար պղտորիցէ՞ զիրաւունս : * Եթէ որդիքն
քո մեղան առաջի նր̅, առաքեաց 'ի ձեռին զանօրէնութիս
5 նց̅ : * Բայց դու կանխեա՛ առ տ̅ր̅ ամենակալ
6 աղօթիւք. * եթէ սուրբ և ճշմարիտ իցես՝ աղօթից
քոց լուիցէ : Դարձուսցէ քեզ զկայրին արդարութե̅.
7 * և լինիցին առաջինքն քո սակաւք, և վերջինքն
8 քո անբաւք : * Բայց ա՛րդ հա՛րց զազգն առաջին, և
9 քննեա՛ ըստ տոհմից հարցն : * Զի երէկեանք եմք, և
ոչ գիտեմք. քանզի ստուեր են կեանք մեր 'ի վ̅ր̅ երկրի :
10 * Կամ թէ ո՛չ նոքին իսկ ուսուսցեն զքեզ. պատմեսցեն
11 և 'ի սրտէ հանցեն զբանս : * Միթէ կանաչանա՛յ
պրտու առանց ջրոյ. կամ բարձրանայցէ՞ կնիւն
12 առանց ըմպելոյ : * Մինչդեռ անդէն 'ի վերայ արմատոյ
իւրոյ է՝ ո՛չ հնձեսցի. յառաջ քան զբերել ա̅մ̅
13 բանջար եթէ ոչ առոգանի՝ ո՛չ ցամաքիցի : * Արդ այնպէս
եղիցի վախճան ամենեցուն որ մոռանայցեն զա̅ծ̅.
14 զի յոյս ամպարշտի կորիցէ : * Անշէն լիցի տուն նր̅.
15 անցցէ՛ իբրև սարդոստայն յարկ նր̅ : * Թէպէտ և հաստատեսցէ
զտուն իւր՝ մի՛ կացցէ յարկանել ձեռին նր̅.
16 մի՛ հանդարտեսցէ : * Զի խոնաւութի յարեգականէ
17 է. և 'ի նեխուէ նր̅ ելցէ շառաւիղ իւր : * 'Ի վ̅ր̅ կակառի
քարանց ննջեսցէ, և 'ի մէջ մանրախիճ քարանց
18 կեցցէ : * եթէ ընկլցէ զնա տեղին ստեսցէ : Ո՛չ տեսեր
19 այսպիսի ինչ. * զի կործանումն ամպարշտի այսպիսի
20 է. և յերկրէ այլ բուսցի : * Զի տ̅ր̅ ոչ մերժէ
զանմեղն. զա̅մ̅ պատարագ ամպարշտի ոչ ընկալցի :
21 * Բերանք ճշմարտից լցցին ծաղու, և շրթունք նոցա
22 գոհութե̅ : * Թշնամիք նց̅ զգեցցին զամօթ. յարկք ամպարշտի
ոչ ևս իցեն :

ԳԼ. Թ.

1 Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ :

2 Ճշմարտիւ գիտեմ թէ այդ՝ այդպէս իցէ. քանզի Գ
3 զիա՞րդ լինիցի մարդ արդար առաջի ա̅յ̅ : * Զի
եթէ կամիցի դատել ընդ նմա՝ ոչ լուիցէ նմա. զի և
4 մի բան հազար բանի պատասխանի ոչ տայցէ : * Զի
իմաստունն է մտօք՝ զօրաւոր և մեծ : ո՞ խստացաւ ընդդէմ
5 նր̅, և հանդարտեաց : * Որ հնացուցանէ զլերինս
6 և ոչ գիտեն. որ տապալէ զնս̅ բարկութե̅ : * Որ շարժէ
զաս 'ի ներքոյս երկնից 'ի հիմանց, և սիւնք նորա
7 դողան : * Որ ասէ արեգական և ոչ ծագէ, և ընդդէմ
աս֊

ռհաւանիկ հասին'ի : (19) Ոմանք. Թեմնացւոց. . սաբայ հայէիք : (27) 'Ի լուս″. 'ի վ̅ր̅՝ խաղացեալ էք, նշանակի, ոտն հարկանէք : (28) Ոմանք. Նստարուք դուք. և մի ինչ լիցի անիրաւութի : և դարձեալ : (30) Ոմանք. Ոչ խոկայցէ յիմաստ″ : Ոսկ. օրին. յիմաստութե̅ :

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Վարձս վարձկանի կեանք : (3) Ոմանք. Սպասեցից ամսոց. . . ցաւագինք տուեալ են : (4) Ոմանք. Ասիցեմ թէ երբ իցէ երեկոյ. . մինչև յառաւօտ : (5) Ոմանք. իմ 'ի զազրութի որդանց : (7) Օրինակ մի. 'Ի տեսանելոյ զբարի : (8) Ոմանք. Եւ ոչ ևս իցեմ : (11) 'Ի լուս″. Բացից զբերան իմ դառնութե̅ : (11) Ոմանք. Իմոյ տագնապեալ : (12) Ոմն. Զինև պահս : (13) Այլ. Վճարեցից զինէն զբանս յան″ : (13) Ոմանք. Զբանս իմ յանկողնի : (15) Ոմանք. Զոգի իմ 'ի յանձնէ իմմէ, և 'ի մահուանէ″ : Ոսկ. օրին. Թափեալ կենդանութի յանձնէ իմմէ : (16) Ոմանք. Զի ոչ յաւիտեան :

(19) Ոմանք. Կլանիցեմ զտողուս. կամ, զտողունս իմ : (20) Ոմանք. Զա̅մ̅ միտս. . ընդէ՞ր եդիր զիս քեզ ոսոխ : Ոսկ. օրինակին գիր՝ աւսոխ : (21) 'Ի լուս″. 'ի վ̅ր̅՝ կանխեալ, նշանակի, քանզի առաւօտ է :

ԳԼ. Ը. (2) Ոմանք. 'Ի բերան քում : (4) Ոմանք. Մեղան առաջի նորա : (6) Ոմանք. Եւ դարձուսցէ զքեզ յարկն արդա″ : (7) Յօրինակին պակասէր. Առաջինքն քո սակաւք, և վերջինքն քո, անբաւք : (9) Ոմն. Զի երեկեանք եմք : (10) Ոմանք. Եւ պատմեսցեն : (11) Ոմանք. Եւ կամ բարձ″ : (12) Ոմանք. Յառաջ քան զա̅մ̅ բանջար ոչ ցամաքիցի : (14) Յօրինակին. Իբրև սարդոստայն : (16) Ոմն. Յարեգակնէ է : (16) Յօրինակին. Ելցէ շաւիղ իւր : (18) Ոմանք. Այնպիսի ինչ : (20) Ոմանք. Զի տ̅ր̅ ոչ մերժեսցէ. . ոչ ընկալցի տ̅ր̅ :

ԳԼ. Թ. (2) Ոմանք. Այդպէս է. . առաջի ա̅յ̅ : (6) Ոմանք. Զաս 'ի ներքոյ երկնից :

աստեղաց կնքէ։ * Որ ձգեաց զերկինս միայն, և շրջի 8
'ի վերայ ծովու իբրև յատակի։ * Որ արար զբազմաստեղսն, 9
և զգիշերավարն, և զայգն, և զշտեմարանս հարաւոյ։ * Որ առնէ զմեծամեծս և զանքնինս, և զփառաւորս 10
և զհրաշակերտս որոց ոչ գոյ թիւ։ * Եթէ 11
վերասցի քան զիս՝ ոչ տեսից. և եթէ անցցէ առ իս՝
և ոչ այնպէս գիտացից։ * Եւ եթէ սատակեսցէ՝ ո՞ 12
դարձուսցէ, կամ ո՞վ ասիցէ ցնա թէ զի՞նչ արարեր։
* Զի նա դարձաւ 'ի բարկութենէ, և 'ի նմանէ սասանեցին 13
կէտք որ 'ի ներքոյ երկնից։ * Իցէ՞ թէ լուիցէ ինձ, 14
և իրաւացուցանիցէ զբանս իմ։ * Եթէ իցեմ արդար՝ 15
ոչ լուիցէ ինձ. և զդատաստան նորա աղաչեցից։ * Եւ 16
եթէ կարդացից և անսացէ՝ չհաւատամ թէ լուաւ
իսկ ինձ. * և ոչ միգով սատակեսցէ զիս։ Բազում են 17
հարուածք զոր արար ինձ տարապարտուց. * և ոչ տայ 18
ինձ հանգչել. և լցոյց զիս դառնութեամբ. * քանզի հզօր 19
է՝ բռնանայ։ իսկ արդ ո՞ իցէ, որ դատաստանի նորա
կայցէ հակառակ։ * Իսկ եթէ իցեմ ես արդար՝ սակայն 20
բերան իմ ամպարշտեսցէ. և եթէ իցեմ անարատ՝
կամակոր գտանիցիմ։ * Զի եթէ ամպարշտեցի յանձն 21
իմ՝ ոչ գիտեմ. բայց զի բառնան յինէն կեանք իմ։
* վասն որոյ ասացի, թէ զմեծն և զհզօրն կորուսանէ 22
բարկութիւն։ * Զի չարք յանհնարին մահու կորիցեն. 23
այլ արդարք ծաղր լինին. * զի մատնին 'ի ձեռս ամպարշտի։ 24
Զերեսս դատաւորաց նա ծածկեսցէ. և եթէ
ոչ նա է՝ ո՞վ իցէ։ * Այլ իմ կեանք թեթևագոյն են 25
քան զսուրհանդակ. փախեան և ոչ երևեցան։ * Եւ 26
կամ թէ իցեն նաւաց հետք ճանապարհի, և կամ արծուոյ
թռուցելոյ որ խնդրիցէ զկերակուր։ * Եթէ ասիցեմ 27
եթէ խօսեցայց՝ մոռանամ. զերեսս 'ի վայր արկեալ
հեծեծեցից։ * Շարժեալ եմ ամենայն անդամօք իմովք. 28
զի գիտեմ զի անարատ զիս ոչ թողուցուս։ * Որովհետև 29
ամպարշտելի՝ ընդէ՞ր ոչ մեռայ։ * Եթէ լուացայց 30
ձեռամբ, և սրբեցայց ձեռօք սրբեցելովք. * սաստկացեալ 31
աղտով ներկ զիս. զազրացոյց զիս պատմուճան
իմ։ * Զի ոչ ես իբրև զիս մարդ՝ ընդ որում դատեցայց, 32
եթէ հաւասարակ եկեսցուք 'ի դատաստան։
* Իսկ յանկարծ գո՛յր միջնորդ, և յանդիմանէր և լսէր 33
'ի մէջ երկոցունց։ * 'Ի բա՛ց արասցէ յինէն զգաւազանն, 34
և ահ նորա զիս մի զարհուրեցուսցէ։ * և մի երկեայց՝ 35
այլ խօսեցայց։ Նա և ոչ այնպէս ես գիտեմ,
աշխատեալ անձամբ իմով։

ԳԼ. Ժ.

Հեծեծելով հառաչեցից 'ի նա զբանս իմ. խօսեցայց 1
դառնութեամբ անձին թախծեալ։ * Եւ ասացից՝ Տէր 2
մի ուսուցաներ զիս ամպարշտել. և ընդէ՞ր այսպէս
դատեցար զիս։ * Կամ թէ բարւո՞ք թուիցի քեզ թէ 3
անիրաւիցեմ. զի մերժեցեր զգործս ձեռաց քոց, և 'ի
խորհուրդս ամպարշտաց հայեցար։ * Միթէ որպէս 4
հայի՞ այր՝ հայիցիս. կամ որպէս տեսանիցէ՞ մարդ՝ տեսանիցես։
* Կամ թէ ամք քո իբրև զմարդոյ. * զի վերստին 5
խնդրեցեր զանօրէնութիւնս իմ, և զմեղս իմ քննեցեր։ 6
* Գիտես զի ոչ ամպարշտեցայ. այլ ո՞վ է որ 'ի ձեռաց 7
քոց հանիցէ։ * Ձեռք քո արարին զիս և ստեղծին. և 8
ապա շրջեցար հարեր զիս։ * Յիշեա՛ զի կաւ ստեղծեր 9
զիս, և յերկիր միւսանգամ դարձուցանես զիս։ * Կամ 10
թէ ոչ իբրև զկաթն կթեցեր զիս. և մածուցեր զիս
11 իբրև զպանիր։ * Մորթ՝ և միս զգեցուցեր ինձ. ոսկերօք
12 և ջլօք հանար զիս։ * Զկեանս և զողորմութիւն եդիր
13 'ի վերայ իմ. այցելութիւն քո պահեաց զոգի իմ։ * Զայս
ամենայն ունիս 'ի քեզ. գիտեմ զի յամենայնի կարող ես, և ոչինչ
14 տկարանայ քեզ։ * Թէ և մեղանչեմ՝ պահես զիս. և
15 յանօրէնութենէ անարատ ոչ արարեր զիս։ * Եթէ ամպարշտեցայց՝
վա՜յ է ինձ. և եթէ արդարացայց՝ ոչ
16 կարեմ հայել 'ի վեր, զի լի եմ անարգանօք։ * Որսացեալ
եմ իբրև զառեւծ 'ի սպանումն։ Դարձեալ կրկնեալ
17 չարաչա՛ր սատակես զիս. * Նորոգես 'ի վերայ իմ
զհարուածս իմ։ Բարկութեամբ մեծաւ ձեռնարկեր յիս.
18 և ածեր 'ի վերայ իմ հէն։ * Ընդէ՞ր հաներ զիս յորովայնէ,
19 և ոչ անդէն մեռայ. և ական չէր տեսեալ զիս, * և
իբրև զչեղեալ լինէի։ Ընդէ՞ր յարգանդէ 'ի գերեզման
20 ոչ վճարեցայ։ * Կամ թէ ոչ սակաւ իցէ ժամանակ կենաց
21 իմոց։ Թո՛յլ տուր ինձ սակաւիկ մի հանգչել, * մինչչև
երթեալ իցեմ՝ ուստի ոչ դառնայցեմ։ Յերկիր խաւարին
22 և մթին. * յերկիր աղջամղջին յաւիտենական, ուր
ոչ գոյ լոյս, և ոչ տեսանել զկեանս մարդկան։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Կրկնեալ անդրէն Սովփարայ Մինեցւոյ ասէ։

2 Որ շատ խօսի՝ ապաքէն ընդ նմին և լուիցէ. կամ որ
3 խօսօղն իցէ՝ կարիցէ՞ բանիւք արդարանալ։ * Օրհնեալ
է ծնունդ կանանց սակաւակեաց։ Մի զբազում
բանիւք անկանիր. զի ոչ գոյ որ տայցէ քեզ պատասխանի։
4 * Մի ասեր թէ սուրբ եմ գործովք, և
5 անարատ առաջի Տեառն։ * Այլ թէ զիա՞րդ Տէր խօսեսցի
6 ընդ քեզ, և բացցէ զշրթունս իւր ընդ քեզ։ * Ապա
պատմեսցէ քեզ զզօրութիւն իմաստութեան, զի կրկին եղիցի
քան զքոյն. և ապա գիտասցես՝ թէ արժանի ըստ
7 որոց մեղար անց ընդ քեզ 'ի Տեառնէ։ * Եթէ զհետս Տեառն
գտանիցե՞ս, կամ 'ի վերջինսն հասանիցե՞ս զոր արար
8 ամենակալն։ * Բա՛րձր են երկինք՝ և զի՞ գործիցես.
9 խո՛ր են դժոխք՝ և դու զի՞ ծանիցես. * երկայն
10 է չափ երկրի. լայն է ծով։ * Եւ եթէ տապալեսցէ
11 զամենայն, ո՞վ ասասցէ ցնա թէ զի՞նչ գործեցեր։ * Ինքն
գիտէ զգործս անօրինաց. տեսեալ զանարժանս ոչ
12 արասցէ անտես։ * Բայց մարդ 'ի խօսել ընդ վայր, զօղի
բանիւք։ այր կանանցածին՝ հանգոյն է ցռոյ անապատականի։
13 * Իսկ եթէ դու սուրբ եդիր զսիրտ քո,
14 տարածեա՛ առ նա զձեռս քո։ * Ապա թէ իցէ 'ի ձեռին
քում անօրէնութիւն, հեռի արա զայն 'ի քէն. և
15 անօրէնութիւն 'ի յարկի քում մի ագցի։ * Ապա ծագեսցեն
երեսք քո իբրև զջուր յստակ։ մերկասցես զաղտեղուն՝
16 և ոչ երկիցես. * և մոռասցիս զաշխատութիւն իբրև
17 զալիս անցեալս, և ոչ զարհուրեսցիս։ * Աղօթք քո
իբրև զարուսեակն։ 'Ի միջօրէի ծագեսցեն քեզ կեանք.
վստահացեալ լիցիս՝ զի կայ քո յոյս. 'ի հոգւոց և 'ի
18 տառապանութենէ երևեսցի քեզ խաղաղութիւն։ * Հանգստեսցես՝
19 և ոչոք իցէ որ պատերազմիցի ընդ քեզ։ * Դարձցին
բազումք՝ և աղաչեսցեն զքեզ։ փրկութիւն պակասեսցէ
20 'ի նոցանէ, * զի յոյս նոցա կորուստ է անձանց իւրեանց.
աչք ամպարշտաց հալեսցին։

ԳԼ.

---

(14) Բաղդատ. Իցէ եթէ լսիցէ ինձ, կամ իրաւացու"։ (17) Ոմանք. Սատակեսցէ. զի բազում են։ (18) Ոմանք. Զի լցոյց զիս դառնու"։ (19) Ոմանք. Ո՛ է, որ դատաստանի։ (21) Ոսկան. Զի եթէ ամբարշտեցի անձն իմ։ (21) Ոմանք. Բառնան յերկրէ կե"։ (30) Ոսկան. Եթէ լուացայց ձեռամբ, և սրբեցայց ձեռամբ սր"։ (32) Ոմանք. Զի ոչ եր իբրև զիս մարդ։ (35) Ոմանք յաւելուն. Այլ խօսեցայց։ Զանձրանայ անձն իմ 'ի կենաց իմոց։ Նա և ոչ այնպէս գիտեմ։

ԳԼ. Ժ. (2) Յօրինակին. Մի ուսուցանել զիս ամ"։ (3) Ոմանք. Թէ անիրաւիցիմ։ (4) Ոմանք. որպէս հայիցի այր։ (6) Ոմանք. Խնդրիցես զանօրէ"։ (6) Ոսկան. Եւ զմեղս իմ քննեսցես։ (11) 'Ի լուս". Եւ ջլօք հաներ զիս։ (13) Ոմանք. Զի ամենայնի կարող ես։ (14) 'Ի լուս". Պահեա՛ զիս։ (17) Ոմանք. Ձեռն արկեր յիս։ (18) Ոմանք. Եւ ոչ անդրէն մեռայ։ (19) Ոսկան. Եւ իբրև զչեղեալ լինէի։ (20) Ոմանք. Սակաւ մի հանգչել։

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Ապաքէն ըստ նմին և լսի"։ (3) Ոմանք. Որ տացէ պատասխանի։ (12) Ոմանք. 'Ի խօսել զօղի բանիւք։ (14) Ոսկան. Ապա եթէ 'ի ձեռին քում է անօ"։ (14) Ոմանք. Եւ անիրաւութիւն 'ի յարկի։ (16) Ոմանք. Իբրև զալիս անցեալ։ (17) Ոմանք. Լինիցիս, զի կայ քեզ յոյս 'ի հոգւոյ. կամ, 'ի հոգւոց։ (20) Ոմանք. Կորուստ է. աչք ամբարշտաց հալեսցին։

ԳԼ. ԺԲ.

Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ։ 1

Դ. Արդ և դուք մարդիկ իցէք. կամ ընդ ձե՞զ վախճանիցի 2
իմաստութիւն։ * Եւ իմ սիրտ իբրև զձերդ 3
է։ * Զի այր արդար և անարատ եղև 'ի կատականս։ 4
* 'Ի ժամանակի սահմանեալ պատրաստեցաւ։ կործանեալ 5
յատարէ, զտունս իւր ետես աւերեալս յանօրինաց։ * Սակայն մի ոք որ չար իցէ՝ յուսասցի անպարտ 6
լինել։ ա̅մ որ միանգամ՝ բարկացուցանեն զնա, միթէ
ո՛չ լինիցի ն̅ց խնդիրք։ * Բայց արդ հա՛րց զչորքոտանիս՝ 7
եթէ ասիցեն քեզ. զթռչունս երկնից՝ եթէ պատմեսցեն
քեզ։ * Ճառեա՛ երկրի, եթէ խելամուտ արասցէ 8
զքեզ, և կամ պատմեսցեն քեզ ձկունք ծովու։ * Ո՞վ 9
է որ ո՛չ գիտաց այսու ամենայն թէ ձեռն տ̅ն արար զայս։
* Եւ եթէ ո՛չ 'ի ձեռին ն̅ր իցէ շունչ ա̅մ կենդանեաց, 10
և ոգի ա̅մ մարդոյ։ * Զի միտք զբանս քննեն, և քիմք 11
զկերակուրս ճաշակեն։ * Բազում ժամանակաւ իմաստութիւն, 12
և 'ի բազում կեանս հանճար։ * 'Ի նմանէ է 13
իմաստութիւն և զօրութիւն. նորա է խորհուրդ և հանճար։
* Եթէ կործանեսցէ՝ ո՞ շինեսցէ. և եթէ փակեսցէ 14
ընդդէմ մարդկան՝ ո՞ բանայցէ։ * Եթէ արգելցէ ըզջուրս, 15
ցամաքեցուցանէ զերկիր. և եթէ թո՛յլ տայցէ՝
կորոյս զնա կործանեալ։ * 'Ի նմանէ է զօրութիւն և ուժգնութիւն. 16
ն̅ր է հանճար և իմաստութիւն։ * Վարէ զխորհրդականս 17
'ի գերութիւն. և զդատաւորս երկրի յիմարեցուցանէ։
* Նստուցանէ զթագաւորս յաթոռս, և ածէ գօտի ը̅ 18
մէջ ն̅ց։ * Առաքէ զքահանայս 'ի գերութիւն. և զզօրաւորս 19
երկրի կործանեաց։ * Փոփոխէ զշրթունս հաւատարմաց. 20
※ և զհանճար ծերոց ծանեաւ։ * Հեղու անարգութիւն 21
※ 'ի վ̅ր իշխանաց. և զխոնարհս բժշկեաց։
* Յայտնէ զխորս խաւարի, և եհան 'ի լո՛յս զստուերս 22
մահու։ * Մոլորեցուցանէ զազգս՝ և կորուսանէ զն̅ս. 23
սփռէ զազգս՝ և առաջնորդէ ն̅ց։ * Փոփոխէ զսիրտս 24
իշխանաց երկրի. մոլորեցոյց զն̅ս 'ի ճանապարհի զոր
ո՛չ գիտէին։ * Շօշափեսցեն զխաւար և ո՛չ զլոյս. մոլորեսցին 25
իբրև զարբեալ։

ԳԼ. ԺԳ.

Ահա զայս ա̅մ ետես ակն իմ, և լուաւ ունկն իմ։ 1
* Եւ գիտեմ ես որչափ և դուք խելամուտ էք. և 2
չեմ անմտագոյն քան զձեզ։ * Բայց սակայն ես ընդ 3
տ̅ն խօսեցայց. յանդիմանեցայց առաջի ն̅ր, եթէ կամեսցի։
* Բայց դուք ինձ բժիշկք մեղանչականք էք. և 4
ողջացուցիչք չարեաց ամենեքեան։ * Եղիցի ձեզ համբանալ՝ 5
և համարեա՛լ լիցի ձեզ յիմաստութիւն։ * Լուարո՛ւք 6
զյանդիմանութիւն բերանոյ իմոյ, և զդատաստանս
շրթանց իմոց անսացէք։ * Ո՛չ ապաքէն առաջի տ̅ն խօսիցիք, 7
և յանդիման ն̅ր նենգաւոր բարբառիք։ * Կամ 8
թէ թանգուցիցէք. զի դուք ամենեքեան դատաւորք
եղերուք։ * Զի բարւոք է եթէ քննեսցէ զձեզ։ Զի 9
եթէ զա̅մ արարեալ յաւելուցո՛ւք 'ի նա, * ո՛չինչ սակաւ 10
կշտամբեսցէ զձեզ։ Եւ եթէ 'ի ծածուկ աչառեցէք.
* ո՛չ ապաքէն արհաւիրք ն̅ր զարհուրեցուցանեն 11

12 զձեզ. և ա՛հ ն̅ր անկցի 'ի վերայ ձեր։ * Եւ գլապեսցին
պերճութիւնք ձեր հանգոյն մոխրոյ, և մարմին կաւեղէն։
13 * Կարկեցարո՛ւք զի խօսեցայց ես, և հանգեայց 'ի
14 սրտմտութենէ։ * Առեալ զմարմինս իմ յատամունս իմ,
15 և զոգի իմ եդից 'ի ձեռին իմում։ * Եթէ արկցէ ընդ
ձեռն իւր զինև հզօրն, քանզի և սկսեալ իսկ է։ եթէ
16 ո՛չ խօսեցայց և յանդիմանեցայց առաջի ն̅ր։ * Եւ այն
դիպեսցի ինձ 'ի փրկութիւն. քանզի ո՛չ մտցէ առաջի ն̅ր
17 նենգութիւն։ * Լուարո՛ւք լուարո՛ւք բանից իմոց, զի
18 պատմեցից ձեզ լուիլ։ * Զի ահաւասիկ մերձեալ
եմ 'ի դատաստանս իմ, և գիտեմ զի արդար երևելոց
19 եմ։ * Զի ո՞վ է ոսոխն իմ որ պատասխանեսցէ ինձ.
20 զի մարդ կարկեցայց՝ և պակասեցայց։ * Երկո՛ւ ինչք պի- ※
տոյ են ինձ. և յայնժամ յերեսաց քոց ես ո՛չ թաքեայց։
21 * Զձեռն քո 'ի բա՛ց արա յինէն, և ա՛հ քո զիս մի զար- ※
22 հուրեցուսցէ։ * Եւ ապա կոչեսցես զիս՝ և ես լուա՛յց ※
քեզ. և եթէ խօսեցայց՝ և ես տա՛ց քեզ պատասխանի։
23 * Քանի՛ ինչ են մեղք և անօրէնութիւնք. ուսո՛ ինձ՝ քա-
24 նի՛ոն իցէ. * ընդէ՞ր թաքուցանես յինէն։ Համարիցիս
25 զիս քեզ ոսոխ. * կամ թէ 'ի հողմաշարժ տերևո՞յ երկնչիցիս,
կամ իբրև հողմավար խոտո՞յ կայցես ինձ հակառակ։
26 * Զի գրեցեր զինէն չարիս, և արկեր զինև զմեղս
27 մանկութեան։ * Եդիր զոտս իմ 'ի պաշարման. պահեցեր
28 զա̅մ զգործս իմ. և յարմատս ոտից իմոց հասեր։ * որ
իբրև զտիկ հնացեալ են, կամ իբրև զձորձս ցեցակեր։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Օի այր կանանցածին սակաւակեա՛ց է՝ և լի՛ բար-
2 կութեա՛մբ։ * Որ իբրև զծաղիկ ծաղկեալ թօթափե-
3 ցաւ. խո՛յս ետ իբրև ստուեր և մի՛ կացցէ։ * Ո՛չ ապաքէն
և զայնմ հանգոյն առնիցես, և զնա արարեր մտանել
4 'ի դատաստան առաջի քո։ * Իսկ արդ ո՞վ իցէ սուրբ
յաղտոյ, այլ և ո՛չ ոք. թէպէտ և միոյ աւուր իցեն կեանք
5 նորա 'ի վերայ երկրի։ * Համարեալ են ամիսք ն̅ր առ 'ի
6 նմանէ. ժամանակ եդիր՝ և ո՛չ անցցէ։ * 'Ի բա՛ց լե՛ր 'ի
նմանէ՝ զի դադարեսցէ և ամոքեսցէ զկեանս իբրև ըզ-
7 վարձկան։ * Զի գոյ յոյս ծառոյ անդրէն. զի թէպէտ
և կտրեսցի՝ միւսանգամ ծաղկեսցէ, և շառաւիղ ն̅ր մի
8 պակասեսցէ։ * Եթէ ծերասցի յերկրի արմատ ն̅ր՝ և
9 'ի քարի վախճանեսցի բո՛ւն ն̅ր, * 'ի հոտո՛յ ջրոյ ծաղ-
10 կեսցի, և արասցէ հունձս իբրև զնորատունկ։ * Բայց
այր վախճանեալ գնա՛ց. անկեալ մարդ և ո՛չ ևս իցէ։
11 * Զի ժամանակաւ անօսրի ծով, և գետք աւերեալ ցա-
12 մաքեսցին։ * և մարդ ննջեաց՝ և ո՛չ յարիցէ։ Մինչև եր-
կինք իցեն ո՛չ կարկատեսցին, և ո՛չ զարթիցեն 'ի քնոյ
13 իւրեանց։ * Երանի՛ թէ 'ի դժոխս պահէիր զիս, և թա-
քուցանէիր զիս մինչև անցանէր բարկութիւն քո. և ժա-
մանակէիր ինձ ժամանակ յորում առնէիր ինձ յիշա-
14 տակ։ * Եթէ մեռանիցի մարդ կեցցէ՛, վախճանեալ
զաւուրս կենաց իւրոց։ Սպասեցից մինչ միւսանգամ
15 լինիցիմ. * ապա կոչեսցես զիս, և ես տա՛ց քեզ պա-
16 տասխանի։ Զգործս ձեռաց քոց մի՛ մերժեր։ * Թուե-
ցեր զգնացս իմ, և մի՛ անցցէ ինչ զքև 'ի մեղաց իմոց։
17 * Կնքեցեր զանօրէնութիւնս իմ 'ի քսակի. և նշանակե-
18 ցեր թէ ակամայ ինչ յանցեայ։ * Սակայն և լեառն որ ※
փլա-

ԳԼ. ԺԲ. (4) Ոսկան. Եղէ 'ի կատականս։ (5) Ոմանք. 'Ի ժամանակի սահման"։ (5) Յօրինակին. Զտուն իւր ետես աւերեալս։ (6) Ոմանք. Բարկացուցանիցեն զնա, եթէ ոչ լինիցի։ (7) Ոմանք. Հարց զչորքոտանիս..զթռչունս երկնից։ Որ ոսկան. Եւ թռչնոց երկնից, և ցուցցեն քեզ։ (7)(8) 'Ի լուսն". Եւ թէ ասիցեն..և թէ պատմեսցեն..և թէ խելամուտ։ (9) Ոմանք. Այսու ամենայնի եթէ ձեռն։ (15) Ոմանք. Արգելցէ զջուր։ (21) Ոմանք. Եւ հեղու անարգութիւն։ (24) Ոմանք. Ճանապարհի զոր ոչ գիտիցեն։

ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Որչափ և դուք գիտէք։ (7) Ոմանք. Առաջի տ̅ի խօսիցիք։ (10) Օրինակ մի. Կշտամբեսցէ զնա։ (11) Ոմանք. Զարհուրեցուցանիցեն զձեզ։ (13) Ոմանք. Կարկեցարուք և խօսեց"։ (15) Յօրինակին. Զինէր. Քանզի և սկսեալ իսկ է։ (19) Ոսկան. Ոսոխն իմ, եկեսցէ. զմարդ։ (19) Յօրինակին. Զի մարդ կարգեցայց և։ (20) Ոսկան. Երկու ինչ պիտոյ են։ (23) Բն̅մ. Եւ անօրէնութիւնք իմ, ուսո ինձ քանի՛ոն իցեն։ (24) Ոսկան յաւելու. Ընդէ՞ր դէմս քո թագուցանես յի"։ (27) Ոմանք. Եդիր զոտս, կամ, զոտն իմ 'ի պաշարման. պաշարեցեր զա̅մ զգոր"։ (28) Ոմանք. Կամ թէ իբրև զձորձս։

ԳԼ. ԺԴ. (5) Ոմանք. 'Ի ժմկ եդիր՝ և ոչ։ (7) 'Ի բն̅մ պակասի. Յոյս ծառոյ անդրէն։ (10) 'Ի լուսն". Նշանակէ հարցական ոլորակաւ. Վախճանեալ գնա՞ց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (11) Ոմանք. Եւ գետ..ցամաքեցաւ։ (11) 'Ի լուսն". Աւերեալ ցամաքեցա՞ն։ (14) Ոմանք. Միւսանգամ լինիմ։ (15) Ոմանք. Ապա կոչեսցիս, և ես։ (18) Ոմանք. Որ փլանելոցն իցէ։

փլանելոց է, փլցի. և վէմ հնացի 'ի տեղւոջէ իւրմէ ։
※ * Զքարինս ողորկեցին ջուրք, և ողողեցին ջուրք զդաշտս 19
Թանձրութեն երկրի ։ Եւ զակնկալութի մարդոյ
կորուսեր. * մերժեցեր զնա 'ի սպառ, և գնաց. հաստատեցեր 20
'ի վր̄ նր̄ զերեսս՝ և արձակեցեր ։ * Թեպետ 21
և բազում որդիք լինիցին նորա՝ ոչ գիտէ. և եթէ սակաւք
առնիցին՝ ոչ ճանաչէ ։ * այլ մարմինք նր̄ ախտացան 22
'ի վր̄ իւր, և ոգի նր̄ սգացաւ զինքն ։

ԳԼ. ԺԵ.

Կրկնեալ անդրէն Եղիփազու Թեմնացւոյ առէ ։ 1

Ապաքէն հանճարեղն ոգւով՝ իմաստութ̄ տացէ՝ պատասխանի. 2
և լնուցու՝ աշխատութ̄ որովայնի. * յանդիմանել 3
բանիւք որ ոչ իցէ արժան, խօսիւք որ ոչ իցէ
յօգուտ ։ * Զորոյ և դու զերկեւղ մերժեցեր, և գումարեցեր 4
առաջի տն զայդպիսի բանս ։ * Պարտաւորեցար 5
բանիւք բերանոյ քո, և ոչ քննեցեր զբանս հզօրաց
։ * Կշտամբեսցէ զքեզ քո բերան՝ և ոչ ես, շըրթունք 6
քո հակառակ քեզ վկայեսցեն ։ * Իսկ արդ՝ զիարդ 7
. միթէ առաջի՞ն քան զմարդիկ ծնեալ իցես. կամ
յառաջ քան զբլուրս հաստատեցար ։ * Կամ զհրաման 8
տն լուա՞ր ։ Թէ 'ի քեզ եհաս իմաստութի ։ * Զի՞նչ է, 9
զոր դու գիտիցես, և մեք ոչ գիտիցեմք ։ կամ զի՞նչ
※ դու իմանայցես՝ և ոչ մեք ։ * Նաև 'ի մեզ ծեր և հին 10
※ աւուրց գոյ և երկայնագոյն քան զհայր քո աւուրբք ։ * Սակաւ 11
քան զորս մեղարն տանջեցար, և առաւել մեծաբանս
※ խօսեցար ։ * Ընդէ՞ր յանդգնեցաւ սիրտ քո, կամ 12
ընդէ՞ր ըմբռնեցան աչք քո. * զի Թափեցեր զսրտմտութի 13
առաջի տն, և հաներ 'ի բերանոյ քումմէ զբանս այդպիսիս
։ * Ո՞ ոք իցէ մարդ որ եղև անարատ. կամ ո՞ 14
ոք կանանցածին լինելոց է արդար ։ * Զի եթէ սրբոց 15
ոչ հաւատայ, և երկինք ոչ են անարատ առաջի նորա.
* Թող Թէ այր գարշ և անսուրբ, որ ըմպէ զանօրէնութիս 16
հանգոյն ըմպելւոյ ։ * Պատմեցից քեզ յոր լո՛ւր 17
ինձ. զորինչ տեսի պատմեցից քեզ. * զոր իմաստունք 18
ասեն, և ոչ Թաքուցին հարք իւրեանց ։ * Նոցա միայն 19
տուաւ երկիր, և ոչ եկն օտարածին 'ի վր̄ նց ։ * Ամ̄ 20
կեանք ամպարշտի հոգւովք. ամք Թուով տուեալ են
հզօրի, * և ահ նր̄ յականջս նր̄ ։ Յորժամ համարիցի 21
Թէ 'ի խաղաղութե իցէ, եկեսցէ կործանումն նր̄ ։ * Մի 22
հաւատասցէ դառնալ 'ի խաւարէ, զի հրամայեալ է
արդէն 'ի ձեռս երկաթոյ ։ * Կարգեալ է 'ի կերակուր 23
անգեղաց. գիտէ 'ի միտս իւր Թէ մնալոց է 'ի կործանումն
։ Օրն մթին զարհուրեցուսցէ զնա. * անձկութի 24
և նեղութ̄ հասցէ նմա ։ իբրև զօրավար յառաջակայ
կործանեալ ։ * Զի ամբարձ ձեռս ընդդէմ տն, և առաջի 25
※ տն ամենակալի ընդվզեցաւ ։ * Ընթացաւ առաջի 26
※ նր̄ հպարտութ̄, Թանձրութ̄ վահանի իւրոյ * ։ Զի 27
ծածկեաց զերեսս իւր ճարպով իւրով, և արար երկսայրի
յազդեր իւրում ։ * Բնակեսցէ 'ի քաղաքս աւերակս 28
, և մնասցէ 'ի տունս անշէնս ։ զոր նոքա պատրաստեցին
այլք առցին ։ * Մի մեծասցի, և մի մնասցեն 29
ինչք նր̄, և մի արկցէ յերկիր զստուեր, * և մի ապրեցէ 30
'ի խաւարէ ։ Զբողբոջ նր̄ Թառամեցուսցէ հողմ.
31 Թօթափեսցի ծաղիկ նորա ։ * Մի հաւատասցէ՝ Թէ
32 համբերիցէ. ունայնք պատահեսցեն նմա ։ * Կարօն
նորա տարաժամ հարցի, և շառաւիղ նր̄ մի բողբոջեսցէ ։
33 * Իբրև զխակախութն տարաժամ կթեսցի. Թօթափեսցի
34 իբրև զծաղիկ ձիթենւոյ ։ * Զի վկայութի ամպարշտաց
մահ է. հուր այրեսցէ զտունս կաշառառուաց ։
35 * Յղասցի ցաւս, դիպեսցին նմա ունայնք. որովայն
նր̄ կրեսցէ զնենգութի ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Կրկնեալ անդրէն Յոբայ առէ ։

2 Լուայ այդպիսի ինչս բազումս. մխիթարիչք չարեաց Ե
3 ամենեքեան ։ * Իսկ արդ՝ միթէ կարգ ինչ իցէ բանից
հոգւոյ. կամ Թէ Թախանձիցէ՞ ոք զքեզ, զի տացես
4 պատասխանի ։ * Եւ ես ընդ ձեզ խօսեցայց՝ եթէ
5 հնազանդէր անձն ձեր ըն̄ իմում անձին ։ * Արդ՝ զկծեցուցից
և ես զձեզ բանիւք. շարժեցից և ես իբրև ըզձեզ
6 զգլուխ իմ ։ * Թերևս լիցի զօրութի 'ի բերանի իմ.
7 զշարժել շրթանց իմոց ոչ խնայեցից ։ * Զի եթէ խօսեցայց
՝ ոչ փարատեսցեն ցաւք վիրաց իմոց, և եթէ
8 լռեցից, նուազագոյն ինչ վիրաւորեցից ։ * Այժմ կոտորեալ ※
9 արար զիս, փտեալ՝ ընդարմացեալ ։ * և բռնեան
հարեալ զինէն 'ի վկայութի եղև ինձ ։ Եւ յարեաց ինձ ※
զստութի իմ. քանզի արար ինձ ընդդէմ պատասխանի
10 ։ * Բարկութ̄ վարեալ կործանեաց զիս. կրճտեաց ※
'ի վր̄ իմ զատամունս ։ Նետք հինից նր̄ խաղացին 'ի
11 վր̄ իմ. տիգաւ աչաց խաղաց 'ի վր̄ իմ ։ * Արագարագ
եհար զիս 'ի ծունկս ։ միանգամայն ասպատակեցին 'ի
12 վր̄ իմ ։ * Քանզի մատնեաց զիս տր̄ 'ի ձեռս անիրաւաց
13 , և 'ի մէջ ամպարշտաց ընկէց զիս ։ * Մինչդեռ 'ի
խաղաղութե էի, քայքայեաց զիս ։ առեալ զվարսից և
14 մոց փետատեաց զիս ։ Կացոյց զիս իբրև զդէտ. * պատեցին
զիս նետք ։ Յանխնայ խոցոտեցին զերիկամունս
15 իմ. եհեղ յերկիր զմաղձ իմ ։ * կործանեցին զիս հարուածովք
'ի վերայ հարուածոց ։ Յարձակեցան 'ի վր̄
16 իմ զօրաւորք ։ * կարեցին քուրձ ընդ մորթ իմ ։ Զօրուն
17 իմ յերկիր շիջաւ ։ * խարշեցաւ փոր իմ 'ի լալոյ ։
18 և 'ի վր̄ արտեւանաց իմոց ստուերք մահու ։ * Անիրաւութե
ինչ ոչ էր 'ի ձեռին իմում. աղօթք իմ սուրբ
19 էին ։ * Երկիր՝ մի ծածկեր զարեան մարմնոյ իմոյ, և
20 մի լիցի տեղի աղաղակի իմոյ ։ * Եւ արդ ահա յերկինս
21 է վկայն իմ, և լիրաւագէտն իմ 'ի բարձունս ։ * Հացեն
խնդրուածք իմ առ տր̄, և յանդիման նր̄ կաթեցուցէ
22 ակն իմ ։ * Եղիցի յանդիմանութի առն առաջի
23 տն, և որդւոյ մարդոյ առ ընկերի իւրում ։ * Ամք
Թուով հասին ինձ. Է ճանապարհ անդարձ գնացից ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Ոգւով վարեմ կորնչիմ. կարօտիմ գերեզմանի՝ և ոչ հասանեմ
2 ։ * Տառապիմ աշխատեալ՝ և զի՞նչ գործեցից
3 ։ Գողացան օտարք զստացուածս իմ ։ * ո՞վ է նա ※
4 ընդ ձեռին իմում կապեսցի ։ * Զի զսիրտս իւրեանց ※
Թաքուցին յիմաստութէ. վս̄ այսորիկ մի բարձրացուցէ
5 զնս ։ * Մասին իւրում պատմեսցէ զչարութիս ։

աչք

---

(19)(20) 'Ի լուսն". Նշանակի հարցականաւ. Մարդոյ կորուսեր ։ 'ի սպառ. և գնաց ։ (22) Ոմանք. Ախտացան, և ոգի նր̄ սգացաւ ։

Գլ. ԺԵ. (3) Ոմանք. Յանդիմանեալ բանիւք՝ որ ոչ ի" ։ (9) Ոմանք. Զոր գիտես, և մեք ոչ գիտեմ" ։ (11) Ոմանք. Քան զոր մեղարն ։ (13) Ոմանք. Զսրտմտութի քո առաջի .. զբանս այդպիսիս ։ (14) Ոմանք. Լինելոց իցէ արդար ։ (15) Ոսկան. Զի եթէ սրբոց ոչ հաւ" ։ (16) Ոմանք. Այր գարշելի և ան" ։ (17) 'Ի բաղդատս գաղափարի. Քեզ յոյժ լո՛ւր ։ (18) Ոմանք. Եւ ոչ Թաքուցին հարց իւրեանց ։ (20) Ոմանք. Ամպարշտի հոգւովք ։ (21) Ոմանք. Կործանումն 'ի վր̄ նորա ։ (22) Ոմանք. Մի համարեսցի դառնալ 'ի խաւ" ։ (25) Ոմանք. Ամբարձ զձեռն ընդդէմ ։ (25) Ոսկան. Եւ առաջի ամենակալին ընդվզէ" ։ (27) Ոսկան. Ճարպով իւրոյ ։ (29) Ոմանք. Եւ մի յարկցէ յերկիր ։ (31) Ոմանք. Եթէ համբերեսցէ ։ (34) Ոմանք. Ամպարշտի մահ է ։ (35) Ոսկան. Յորովայն նր̄ ։

Գլ. ԺԶ. (2) Բազումք. Այդպիսի ինչ բազում ։ (3) Ոմանք. Բանից հոգւոյ ։ (6) Ոմանք. 'Ի բերան իմում ։ (10) Ոմանք. Հինից նորա տեղացին 'ի վր̄ իմ, տիգօք աչաց ։ (11) 'Ի լուսն". 'ի վր̄՝ 'ի ծունկս, նշանակի, ծնօտս ։ ըստ որում և օրինակի մի այսպէս առնի. Արագարագ եհար զծնօտս իմ ։ (12) Ոմանք. Տր̄ 'ի ձեռս անօրինին ։ (16) Ոմանք. Կապեցին քուրձ ընդ մորթ ։ (17) Ոմանք. 'Ի վր̄ արտեւանաց իմոց ։ (23) Ոմանք. Անդարձ գնացի. կամ, գնացից ։

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Կարօտեմ գերեզմ" ։ (4) Ոմանք. Մի բարձրացուսցես ։ (5) Ոմանք. 'Ի մասին իւրում ։ Եւ ոմանք. 'ի միասին պատմեսցէ ։

ուք իմ 'ի վ̄ր որդւոց հալեցան ։ * Եդիր զիս բամբասանս 6
ազգաց, եղէ 'նց ծաղր ։ * Շլացան 'ի բարկութենէ 7
աչք իմ․ զի պաշարեալ եմ մեծապէս յամենեցունց ։
* Զարմանք կալան զճշմարիտս 'ի վերայ այսոցիկ․ արդար 8
'ի վ̄ր անօրինի յարիցէ ։ * Կալցի հաւատարիմն 9
զիւր ճանապարհ․ սուրբն ձեռօք առցէ քաջալերութիւն ։
* Բայց արդ՝ ամէ դուք եկա՛յք յարեցարո՛ւք ամենեքեան 10
․ քանզի ո՛չ գտանեմ 'ի ձեզ ճշմարտութիւն ։ * Աւուրք 11
իմ անցին շառաւօղ․ պայթեցին երակք սրտի իմոյ ։
※ * Զգիշեր՝ տիւ եդին․ լոյս մերձեալ յերեսաց խաւարի 12
։ * Զի եթէ համբերեցից՝ դժոխք են տուն իմ․ 13
'ի միգի տարածեալ են անկողինք իմ ։ * Զմահ կոչեցի 14
ինձ հայր, մայր և քոյր ինձ՝ զեռը ։ * Արդ ո՞ւր է յոյսն 15
իմ․ կամ թէ զբարութիւն իմ տեսանիցե՞մ ։ * Կամ թէ 16
ընդ իս իսկ 'ի դժոխս իջանիցեն․ կամ թէ միանգամայն
'ի հող իջանիցեմք ։

ԳԼ․ ԺԸ․

Կրկնեալ անդրէն Բաղդատայ սաւքեցւոյ ասէ ։ 1

Մինչև յե՞րբ ոչ դադարիցես․ հանդարտեա՛, զի մեք 2
※ խօսեսցուք ։ * Ընդէ՞ր իբրև զչորքոտանիս լռեալ 3
※ եմք առաջի քո, * և դու մխեալ ես բարկութե̄ ։ Իսկ 4
արդ եթէ դու մեռանիցիս՝ մինչ՞ն միայցէ առ 'ի ներքոյ
երկնից․ կամ թէ և լերինք 'ի հիմանէ տապալեսցի՞ն ։ * Եւ լոյս ամպարշտաց շիջանիցի, և ոչ պատահեսցէ 5
նց բոց ։ * Եւ լոյս նր խաւա՛ր 'ի յարկի իւրում, 6
և ճրագ 'ի վ̄ր նորա շիջցի ։ * Որսասցեն յետինք զինչս 7
նր․ սխալեալ են խորհուրդք նր ։ * Անկցի ոտն նորա 8
※ յորոգայթ, և շաղեսցի 'ի թակարդի ։ * Եկեսցեն 'ի 9
վ̄ր նր որոգայթք․ զօրասցուսցէ 'ի վ̄ր նր զծարաւիս ։
※ * Զի թաքուցեալ են յերկրի տուունք նր, և կալանք 10
※ նր շուրջանակի 'ի վ̄ր շաւղաց նորա ։ * Պատեսցեն 11
զնա ցաւք շուրջանակի․ բազումք զոտիւք նր պատեսցին
* 'ի նեղութե̄ սովոյ ։ Պատրաստեալ է նմա կործանումն 12
աչագին․ կերիցին կնիք ոտից նր ։ * Կերիցէ 13
մահտարաժամ զգեղեցկութե̄ նր․ * փարեսցի բժշկութի̄ 14
'ի յարկաց նր ։ հասցէ նմա տագնապաւ պատուհաս
արքունի ։ * Եւ բնակեսցէ իբրև 'ի գիշերի 'ի յարկի 15
※ իւրում․ ցրուեսցին վայելչութիւնք նր ծծմբով ։ * 'Ի 16
※ ներքուստ արմատք նր ցամաքեսցին, և 'ի վերուստ անկցին
※ հունձք նր ։ * Յիշատակ նր կորիցէ յերկրէ, և ոչ 17
※ գտցի անուն նր առ երեսօք արտաքնովք ։ * Մերժեսցեն 18
զնա 'ի լուսոյ 'ի խաւար․ և մի եղիցի նմա ծանօթ
'ի ժողովրդեան իւրում ։ * Մի՛ լիցի ապրեալ 'ի ներքոյ 19
երկնից տուն նր․ այլ 'ի նորայն կայցեն օտարք ։
* Հեծեծեսցեն 'ի վ̄ր նր յետինք․ զառաջինս կալան 20
զարմանք ։ * Թէ ա՞յս են տունք անիրաւաց, և ա՞յս տեղի 21
զի այնոցիկ որք զտ̄ր ոչ ճանաչիցեն ։

ԳԼ․ ԺԹ․

Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ ։ 1

Զ Մինչև յե՞րբ աշխատ առնէք զանձն իմ, և խախտէք 2
զիս բանիւք․ * բայց գիտասջի՛ք զի տ̄ր արար ը̄իս 3
այսպէս ։ Բամբասէք զիս՝ և ո՛չ ամաչէք յարձակեալ 'ի
4 վ̄ր իմ ։ * Այո՛, արդարև՝ ես մոլորեցայ և յիս հանգուցեալ
է մոլորութի̄․ խօսել բան զոր ոչ է արժան ։
և բանք իմ մոլորեալ են՝ և ոչ են 'ի դէպ ժամանակի ։ ※
5 * Թողցո՛ւք զայդ որ յիմ վ̄ր մեծաբանեալ էք, և յարձակեալ
6 էք 'ի վ̄ր իմ նախատանօք ։ * Արդ գիտասջի՛ք՝
զի տ̄ր է որ խռովեաց, և ամուրս 'ի վ̄ր իմ բարձրացոյց
7 ։ * Եւ ահա ծաղր լինիմ նախատանօք, և ոչ խօսեցայց․ աղաղակեցից՝ և ոչ ուստեք լիցէ դատաստան ։
8 * Շուրջ պատեալ եմ, և ոչ կարասցից անցանել․ եդ 'ի
9 վ̄ր երեսաց իմոց խաւար ։ * Մերկացոյց յինէն զփառս
10 իմ․ վերացոյց զպսակն 'ի գլխոյ իմմէ ։ * Պարուրեաց
11 շուրջ զինև՝ և գնացի․ եհատ իբրև զծառ զյոյս իմ ։ * Եւ
չարաչար բարկութե̄ վարեցաւ ընդ իս․ համարեցաւ
12 զիս իբրև զթշնամի ։ * Միանգամայն հասին 'ի վ̄ր իմ
հէնք նր․ զճանապարհս իմ պատեցին դարանակալք ։
13 * Հեռի եղեն յինէն եղբարք իմ․ ծանեան զօտարս քան
14 զիս ։ * Բարեկամք իմ անողորմք եղեն․ անգոսնեցին
մերձաւորք իմ, և ծանօթք իմ մոռացան զանուն իմ ։
15 * Դրացիք տան իմոյ և աղախնայք իմ օտա՛ր համարեցան ※
16 զիս․ այլազգի թուէի առաջի նց ։ * Զծառայ իմ
17 կոչեցի՝ և ոչ լուաւ․ բերան իմ աղաչէր՝ * և աղերսէի
18 զկին իմ ։ Կոչէի ողոքանօք զորդիս հարճից իմոց․ * և
նոքա յաւիտեան ուրացան զիս․ յորժամ յառնեմ, բամբասեն
19 զիս ։ * Գարշեցան յինէն ծանօթք իմ․ և զորս
20 ես սիրէի յարեան 'ի վ̄ր իմ ։ * Փտեցան մարմինք իմ
ընդ մորթով իմով, և ոսկերս իմ ունիմ յատամունս ։
21 * Ողորմեցարո՛ւք ինձ, ողորմեցարո՛ւք ինձ ո՛վ բարեկամք․
22 զի ձեռն տ̄ն մխեցաւ յիս ։ * Ընդէ՞ր հալածէք դուք զիս
23 իբրև զա̄ծ, և մարմնովք իմովք չիցէ՞ք յագեալ ։ * Ո՛
տայր ինձ գրել զբանս իմ, և հանել զնոսա 'ի մատեան
24 յաւիտեան ։ * Գրչաւ երկաթեաւ 'ի կապարի, կամ 'ի
25 վէմս քանդակեալ առ 'ի վկայութի̄ ։ * Քանզի գիտեմ
զի մշտնջենաւո՛ր է որ լուծանելոցն է զիս յերկրի՝ յարուցանել
26 * զմորթ իմ որ կրեաց զայս ա̄մ ։ 'Ի տ̄է վճարեցաւ
27 ինձ այս․ * զոր ես անձին իմում իրազեկ եմ ։
զոր աչքն իմ տեսին՝ և ոչ այլ ոք․ ա̄մ ինչ վախճանեցաւ
28 'ի ծոց իմ ։ * Ապա թէ ասիցէք՝ զի՞նչ խօսեսցուք առաջի ※
29 նր, և արմատ բանից գտցուք 'ի նմա․ * Երկերո՛ւք ※
և դուք 'ի ծածկելոյ ։ Զի բարկութի̄ 'ի վ̄ր անօրինաց
եկեսցէ, և ապա գիտասցեն թէ ո՞ւր է նիւթ նց ։

ԳԼ․ Ի․

1 Կրկնեալ անդրէն սոփարայ մինեցւոյ ասէ ։

2 Ո՛չ այդպէս կարծէի խօսել քեզ ընդդէմ մեր զայդ ։
3 ոչ առաւել իմաստնագո՛յնք լիցէք քան զիս ։ * Խրատու ※
ակնածութե̄ իմոյ լուայց, և ոգի յիմաստութէ արասցէ ※
4 ինձ պատասխանի ։ * Միթէ զայդ յայսմ հետէ՞ ※
գիտացեր․ այլ յորմէ հետէ եդաւ մարդ 'ի վերայ
5 երկրի ։ * Զի ուրախութի̄ ամպարշտաց բեկումն անհնարին,
6 և խնդութի̄ անօրինաց կորուստ ։ * Եթէ ելանիցեն
յերկինս պատարագք նր, և ամպք նր յամպս մերձեսցին
7 ։ * Յորժամ համարեսցի թէ հաստատեալ լիցէ՝
յայնժամ 'ի սպառ կորիցէ․ և որ գիտէին զնա՝ ասա-
ցեն

---

(6) Ոմանք․ 'Ի բամբասանս ազգաց ։ (9) Ոմանք․ Կալցէ հաւատարիմն ։ (10) Ոմանք․ Գտանիցեմ 'ի ձեզ ճշմարտութե̄ ։ (12) Ոմանք․ Տիւ եդին ինձ․ լոյս ։ (13) Այլք․ Զի եթէ համբերից՝ դժ″ ։ (15) Այլք․ Ո՞ւր է յոյս իմ ։ Գլ․ ԺԸ․ (2) Ոմանք․ Զի և մեք խօսեսցուք․ կամ, խօսեցիմք ։ (4) Ոմանք․ Յանչէն մնասցէ․․ 'ի հիմանէ տապալեսցին ։ (5) Ոմանք․ Շիջցի, և ոչ պատահիցէ ։ (6) Ոմանք․ Խաւարի յարկի իւրում․ և ճրագ 'ի վ̄ր շիջցի ։ (8) Ոմանք․ Եւ շաղախեսցի 'ի թակար″ ։ (10) Ոմանք․ Եւ կալանք նր 'ի վ̄ր շաւղաց ։ (12) 'Ի լոյս″․ 'Ի Հ̄ր՝ Կերիցին, են․ նշանակի, կորիցեն կեանք նր ։ (12) Ոմանք․ Կերիցեն նորա կինք ոտից նր ։ (13) Ոմանք․ Կերիցէ մահ զգեղեցկութիւնս ։ (15) Բզմք․ Բնակեսցէ 'ի յարկի նր 'ի գիշերի իւրում․ ցրուեսցին վայել″ ։ (16) Ոմանք․ Ցամաքեսցին ։ (19) Ոմանք․ Այլ 'ի նորայն կեցցեն ։ (20) Ոմանք․ Հեծեծեսցեն 'ի վ̄ր նր․․ և կալան ։
Գլ․ ԺԹ․ (1) Ոսկան․ Մինչև յե՞րբ աշ″ ։ (3) Ոմանք․ Յարձակել 'ի վերայ իմ ։ (4) Ոմանք, Բան՝ զոր չէ արժան ։ (5) Ոսկան յաւելու․ Եւ յարձակեալ էք 'ի վ̄ր իմ՝ և յարուցեալ էք նախա″ ։ (7) Ոմանք․ Աղաղակեցի, և ոչ ուս″ ։ (14) Բազումք․ Անգոսնեցին զիս մերձա″ ։ (17) Ոմանք․ Եւ աղերսէր զկին իմ ։ (19) Ոմանք․ Եւ զոր ես սի″ ։ (23) Ոմանք․ Եւ հանել զնոսա 'ի մատեան 'ի յաւիտեան ։ (24)(25) 'Ի Եբր″ Չիք․ Քանդակել առ 'ի վկայութե̄ ։ Քանզի գի″ ։ (25) Ոմանք․ Գիտեմ եթէ մշտն″ ։ Ոսկան․ Յերկրէ յարուցանել զմորթ իմ որ կրեաց զա̄մ ։ (29) Ոմանք․ Եւ դուք 'ի ծածկելոյ ։
Գլ․ Ի․ (1) Յօբնացին․ Սոփերայ մինեցւոյ ։ (3) Ոմանք․

ցեն թէ ո՞ւր է ։ * Իբրեւ զերազ թռուցեալ ոչ գտցի , 8
※ թռեաւ իբրեւ զտեսիլ գիշերական ։ * Ակն որ հայեցաւ 9
※ 'ի նա՝ ոչ յաւելցէ , եւ ոչ ծանիցէ զնա տեղի իւր ։ * Զոր- 10
դիս նր̅ սատակեսցեն վատթարք ․ ձեռք նր̅ բորբոքես-
※ ցին ցաւովք ։ * Ոսկերք նր̅ յագեցին մանկութե̅ նր̅ , եւ 11
※ ընդ նմին 'ի հող ննջեսցեն ։ * Եթէ քաղցրասցի 'ի բե- 12
րան նր̅ չարութիւն՝ թաքուսցէ զայն 'ի ներքոյ լեզուի
※ իւրոյ ։ * Խնայեսցէ 'ի նա , եւ մի՛ թողցէ զնա ․ եւ ժողո- 13
վեսցէ զնա 'ի մէջ կոկորդի իւրոյ ․ * եւ մի՛ կարասցէ օգ- 14
նել անձին իւրում ։ լեղի իժի 'ի փորի իւրում ։ * Մե- 15
ծութիւն անիրաւութե̅ ժողովեալ՝ փսխեսցի ․ 'ի տանէ նր̅
կորզեսցէ զնա հրեշտակ ․ * Զսրտմտութիւն վիշապաց 16
ծծեսցէ ․ սպանցէ զնա լեզու օձի ։ * Մի՛ տեսցէ ըղ- 17
կիթ արօտականաց , եւ մի՛ զարօտս մեղու եւ զկոգւոյ ։
* 'Ի զո՛ւր եւ 'ի տարապարտուց վաստակեցաւ 'ի մեծու- 18
թիւն՝ ուստի ոչ ճաշակեսցէ , իբրեւ զխիստ ինչ զանծամ
※ եւ զանկոտոր ։ * Զի զբազում տկարաց տունս խորտա- 19
կեաց , եւ զյարկս յափշտակեաց եւ ոչ հաստատեաց ։
* Չիք փրկութիւն ստացուածոց նր̅ , 'ի ցանկութե̅ իւրում 20
※ ոչ ապրեսցի ․ * եւ մի՛ լիցին մթերք կերակրոց նորա ։ 21
※ Վասն այնորիկ մի՛ ծաղկեսցեն բարութիւնք նր̅ ․ * յոր- 22
※ ժամ համարեսցի թէ ահա լցեալ իցէ՝ նեղեսցի ։ Ամ̅
տագնապ հասցէ 'ի վր̅ նր̅ , * թէ զիարդ լնուցու որո- 23
վայն նր̅ ։ Առաքեսցէ 'ի վր̅ նր̅ զսրտմտութի̅ բարկու-
թե̅ ․ արկցէ զնովաւ ցաւս ։ * եւ մի՛ ապրեսցի 'ի ձեռա- 24
նէ երկաթոյ ։ Խոցոտեսցէ զնա աղեղն պղնձի ․ * անցցէ 25
ընդ մարմինս նր̅ նետ ։ Աստեղք շրջեսցին 'ի յարկս նր̅՝
արհաւիրք 'ի վր̅ նր̅ ։ * Ամենայն խաւար նմա մնաս- 26
ցէ ․ կերիցէ զնա հուր անշէջ ։ Չարչարեսցէ եկամուտ
զտուն նր̅ ․ * յայտնեսցեն երկինք զանօրէնութի̅ նր̅ ․ 27
յարիցէ 'ի վր̅ նր̅ երկիր ։ * Քակեսցէ կորուստ ըզ- 28
տուն նր̅ 'ի սպառ ․ հասցէ 'ի վր̅ նորա օր բարկութե̅ ։
* Այս բաժին է մարդոյ ամպարշտի առ 'ի Տէ̅ ․ եւ այս 29
ստացուածք ընչից նր̅՝ յայցելուէն ։

ԳԼ. ԻԱ.

Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ ։ 1

Ե Լուարո՛ւք լուարո՛ւք բանից իմոց ։ Ծրանի՛ թէ մի՛ 2
լինէր 'ի ձէնջ այդ մխիթարութի̅ ։ * Ներեցէ՛ք ինձ 3
եւ ես խօսեցայց , եթէ ոչ այպանիցէք զբանիւք իմովք ։
* Իսկ արդ չէ՞ իմ կշտամբանքս 'ի մարդկանէ իցեն ․ եւ 4
※ կամ ընդէ՞ր ոչ բարկանայցեմ ։ * Հայեցեալ ը̅ իս զար- 5
մանայք , եդեալ ձեռն 'ի ծնօտի ։ * Եթէ յուշ լինիցի 6
ինձ , տագնապեցայց ․ զի ունին ցաւք զմարմինս իմ ։
* Ընդէ՞ր բնաւ ամպարիշտք կենդանի իցեն , հնացեալք 7
եւ 'ի մեծութե̅ են ։ * Սերմանք նց̅ ըստ միտս ․ եւ որդիք 8
նց̅ առաջի աչաց ։ * Տունք նց̅ աջողեալք ․ եւ երկիւղ 9
եւ ոչ ուստեք ․ եւ տանջանք 'ի Տէ̅ չեն 'ի վր̅ նց̅ ։ * Ար- 10
ջառ նց̅ ոչ սխալեաց 'ի ծննդենէ ․ ապրեցաւ յղի նց̅՝
եւ ոչ վրիպեցաւ ․ * եւ կան իբրեւ զխաշինս յաւիտենա- 11
կանս ։ Մանկունք նց̅ խաղան առաջի , * առեալ սաղ- 12
մոսարան եւ քնար ․ եւ ուրախ լինին ձայնիւ երգոց ։ * Կա- 13
տարեցին 'ի բարութե̅ զկեանս իւրեանց , հանգստեամբ
ննջեցին 'ի դժոխս ։ * Եւ ասէ ցՏր̅՝ 'ի բաց կաց յինէն , 14
※ զճանապարհս քո ճանաչել ոչ կամիմ ։ * Զի՞նչ չափ է՝ 15
զի ծառայեսցուք նմա , կամ զի՞նչ օգուտ՝ զի հանդի-
16 պեսցուք նմա ։ * 'Ի ձեռս նոցա էին բարութիւնք ․ եւ 'ի ※
17 գործս ամպարշտաց ոչ հայի ։ * Սակայն եւ ճրագ ամ-
պարշտաց շիջցի ։ եկեսցէ 'ի վր̅ նր̅ կործանումն ․ եր-
18 կունք կալցին զնս̅ 'ի բարկութէ̅ ։ * Եղիցին իբրեւ զյարդ
առաջի հողմոյ , կամ իբրեւ զփոշի զոր տարաւ մրրիկ ։
19 * Սպառեսցեն զորդիս ինչք նր̅ ․ հատուսցէ նմա , եւ ※
20 ծանուսցէ ։ * Տեսցեն աչք նր̅ զսպանումն իւր , եւ 'ի
21 Տէ̅ մի՛ ապրեսցի ։ * Զի կամք նր̅ 'ի տան իւրում ընդ ※
22 իւր , եւ զթիւ ամսոց նր̅ բաժանեսցեն ։ * Ոչ ապաքէն՝
Տր̅ է որ ուսուցանէ զհանճար եւ զգիտութի̅ , զի ինքն
23 քննէ զիմաստունս ։ * Այնպիսին մեռցի 'ի սաստկու-
թի̅ անզգամութե̅ իւրում ․ ամենեւին բարեկեցիկն եւ
24 յաջողեալն ։ * Փորն նր̅ լի՛ է ճարպով ․ ուղիղ նր̅ շճե-
25 ցէ ։ * Նա վախճանեսցի 'ի դառնութե̅ անձին , ոչ ինչ
26 կերեալ 'ի բարութէ̅ ։ * Առհասարակ ննջեսցեն յերկրի ․
27 որդն ծածկեաց զնս̅ ։ * Եւ արդ գիտեմ՝ զի յանդգնու-
28 թե̅ հաւեալ էք 'ի վր̅ իմ ։ * Արդ ասացէք՝ թէ ո՞ւր ※
է տուն իշխանին ․ եւ ո՞ւր է յարկ բնակութե̅ ամպարշ-
29 տաց ։ * Հարցէք զանցաւորս ճանապարհի , եւ զնշանս ※
30 նց̅ մի՛ օտարացուցանէք ։ * Զի յօր կորստեան սախի ※
31 չար ․ յօր բարկութե̅ իւրոյ վարեսցի ։ * Ո՛ պատմեսցէ ※
յանդիման նր̅ զճանապարհս նր̅ ․ եւ զորինչ ինքն գոր-
32 ծեաց՝ ո՞ հատուսցէ նմա ։ * Եւ ինքն 'ի գերեզմանի գը- ※
33 նաց , եւ 'ի տապանի տքնեցաւ ։ * Եւ քաղցրացան նմա ※
խիճք հեղեղատի ։ Եւ զհետ նր̅ ամ̅ մարդ գնասցէ , եւ ※
34 յառաջ քան զնա անթիւք ։ * Եւ զիա՞րդ մխիթարեցէք
զիս սնոտեօք ․ եւ ինձ ձեւք դադարելն ո՛չինչ է ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Կրկնեալ անդրէն Եղիփազու Թեմնացւոյ ասէ ։

2 Ո՛չ ապաքէն Տր̅ է՝ որ ուսուցանէ զիմաստութի̅ եւ
3 զհանճար ։ * Իսկ արդ զի՞ փոյթ է Տն̅ , եթէ դու
էիր անարատ գործովք քովք ․ կամ զի՞նչ օգուտ է թէ
4 պարզեսցես զճանապարհս քո ։ * Կամ համարեա՞լ ինչ
զքեզ յանդիմանեսցէ՞ զքեզ , եւ մտանիցէ՞ ընդ քեզ 'ի
5 դատաստան ։ * Ոչ ապաքէն չարութի̅ քո բազո՛ւմ է ,
6 եւ անթիւ են մեղք քո ։ * Գրաւեցեր դու զեղբարս քո
7 տարապարտուց , եւ զզգեստ մերկոց զերծեր ։ * Ջուր
ծարաւեաց ոչ արբուցեր , եւ զհաց քաղցելոց հատեր ։
8 * Ակն առեր երեսաց ումանց , եւ բնակեցուցեր զնոսա
9 յերկրի ։ * Արձակեցեր զայրիս ունայնս , եւ զորբս չար-
10 չարեցեր ։ * Եւ արդ պատեցան զքեւ որոգայթք , եւ
11 տագնապեցո՛յց զքեզ պատերազմ անհնարին ։ * Լոյսն
քո քեզ խաւար դիպեցաւ ․ եւ 'ի քուն ծածկեաց ըզ-
12 քեզ ջուր ։ * Միթէ որ 'ի բարձունս նայի ո՞չ տեսա- ※
նիցէ ․ նա աւանիկ զզգածեալսն ամբարտաւանութե̅ ※
13 խոնարհեցո՛յց ։ * Եւ ասացեր թէ զի՞ ծանեաւ հզօրն ․
14 կամ թէ 'ի միգի՞ դատիցի ։ * Ա՛մպ ծածկութի̅ նր̅ , եւ
15 ո՞չ երեւեսցի ․ եւ ընդ ծի՞ր երկնից շրջեսցի ։ * Մի՛ զշա-
ւիղս յաւիտենականս պահեսցէ , զորս կոխեսցեն արք
16 արդարք՝ * որք յափշտակեցան տարաժամ ։ Գետ ըղ-
17 խեալ հիմունք նց̅ ․ * որք ասէին զի՞ արասցէ մեզ Տր̅ ,
18 կամ զի՞նչ ածցէ 'ի վր̅ մեր ամենակալն ։ * Եւ նա ե-
լից զտունս նց̅ բարութե̅ ․ բայց խորհուրդ ամպարշ-
19 տաց հեռի՛ է 'ի նմանէ ։ * Տեսեալ արդարոց ծիծա-
20 ղեցան ․ անարատին՝ եւ արհամարհեաց ։ * Եթէ չէ՞ր ա-

պա

Եւ հոգի յիմաս": (8) Ոմանք ․ Իբրեւ զերազ թռուցեալ ոչ ։ (9) Ոմանք ․ Զնա 'ի տեղի իւր ։ (11) 'Ի լուս": Յագեցան մանկութե̅ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (13) Ոմանք ․ Մի՛ խնայեսցէ 'ի նա , եւ մի՛ ։ (21) Ոմանք ․ Մի՛ ծաղկեսցին ։ (26) Յօրինակին պակասէր ․ Ամ̅ խաւար նմա ։ (29) Ոմանք ․ Ընչից նր̅ յայցելութե̅ ։

Գլ. ԻԱ ․ (4) Ոմանք ․ 'Ի մարդկանէ ինչ իցէ ։ (15) Ոմանք ․ Եւ զինչ օգուտ ։ (17) Ոմանք ․ 'Ի վր̅ նց̅ կործանումն ։ (19) Ոմանք ․ Հատուսցէ նմա եւ ծանիցէ ։ (21) Ոմանք ․ Եւ զթիւ ամսոց նորա բաժանեցին ։ (23) Ոմանք ․ Բարեկեցիկն եւ յաջողեալն ։ (24) Ոմանք ․ Ուղեղ․ կամ, ուղիղ նորա ։ (26) Ոսկան ․ Որդն ծածկեսցէ զնս̅ ։ (27) Ոմանք ․ Արդ գիտեմ ։ (28) Այլք ․ Արդ ասիցէք՝ թէ ո՞ւր է ։ (30) Ոմանք ․ Սախի չարն ։ (31) Ոմանք ․ Ո՛ պատմիցէ ․․ զճանապարհ նր̅ ։ (32) Այլք ․ Եւ ինքն 'ի գերեզմանս գնաց ։ (33) Ոմանք ․ Քաղցրացան նմա ։ (34) Ոմանք յաւելուն ․ Մխիթարեցէք զիս բանիւք սնոտեօք ։

Գլ. ԻԲ ․ (3) Ոմանք ․ Իսկ զի՞ փոյթ է Տն̅ ․․ զի՞նչ օգուտ եթէ պարզես": (7) Բազումք ․ Այլ եւ զհաց քաղցելոց ։ (12) Ոմանք ․ 'Ի բարձունս նայիցի չտեսանիցէ ։ (15) Ոսկան ․ Միթէ զշաւիղս յաւի": (15) Ոմանք ․ Յաւիտենականս պահեսցես զորս կոխեցին ։ (16) Ոսկան ․ Գետ բղխեալ զհիմունս նց̅ ։

պակասեաւ հաստատութն նց · և զմնացորդս նց կերիցէ հուր : * Բայց աղէ՝ լեր խիստ եթէ ժուժկալիցես : Եւ եթէ պտուղ քո եղիցի 'ի բարութիւն · * ըն- 21
կալ 'ի բերանոյ նր դաւանութն, և առ զբանս նր 'ի սրտի 22
քո : * Եւ եթէ դարձցիս՝ և խոնարհեցուսցես զանձն 23
քո առաջի տն, հեռի արարեր 'ի յարկի քում զանի-
※ րաւութն : * Նստցիս յամրուն վիմի, և իբրև 'ի վէմ ձո- 24
※ րոյն սովփերայ : * Եւ եղիցի ամենակալն օգնական 25
քեզ 'ի թշնամեաց · և յստակ հատուսցէ քեզ իբրև զար-
ծաթ զտեալ : * Ապա համարձակեսցիս առաջի տն · 26
հայեցեալ յերկին զուարթութբ : * Յաղօթել քում 27
առ նա լուիցէ քեզ · տացէ քեզ հատուցանել զաղօթս
քո : * դարձուսցէ քեզ զյարկն արդարութե · և 'ի ճա- 28
նապարհս քո եղիցի լոյս : * Զի խոնարհեցուցեր զանձն, 29
և ասացեր թէ ամբարտաւանեցի : Եւ զխոնարհս ա-
չօք՝ կեցուսցէ : * և փրկեսցէ զանարատն, և ապրես- 30
ցիս սրբութբ ձեռաց քոց :

ԳԼ. ԻԳ.

Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ : 1

Ը Աա՝ և ես գիտեմ զի 'ի ձեռանէ իմմէ է յանդիմա- 2
նութի իմ : և ձեռն նր ծանրացաւ 'ի վր հեծութե
իմոյ : * Իսկ ո՞վ ծանուսցէ եթէ գտից զնա, և հասից 3
նմա 'ի սպառ : * Եւ ասացից առաջի նր զիրաւունս · 4
բերից զբերան իմ յանդիմանութբ : * Ծանեայց զող- 5
քանս զոր ընդ իս խօսիցի · խելամուտ եղէց այնմ զոր
ինձն պատմիցէ : * Եւ բազում զօրութբ եկեսցէ 'ի 6
վր իմ · եթէ զպատուհաս իւր 'ի գործ ոչ արկանիցէ :
※ * Զի ճշմարտութի և յանդիմանութի 'ի նմանէ է · հան- 7
※ ցէ 'ի սպառ զիրաւունս իմ : * Եթէ յառաջագոյն եր- 8
※ թայցէ՝ ոչ ևս իցեմ · և զվերջինս զի՞ գիտիցեմ : * Զձախ 9
※ այնորիկ որ արարն զնա՝ ոչ կալայ · և եթէ արկցէ զաջ
իւր զինև՝ սակայն և այնպէս ոչ տեսից : * Զի ինքն 10
գիտէ զճանապարհս իմ, և քննեաց զիս իբրև զոսկի :
* Հասից 'ի պատուիրանս նր · զճանապարհս նր պա- 11
հեցից և ոչ ևս թիւրեցայց : * Զպատուիրանօք նր ոչ 12
անցից՝ զի մի մեռանիցիմ · 'ի ծոց իմ թաքուցից զբանս
նորա : * Ապա թէ նա այնպէս դատեցաւ, ո՞ իցէ որ 13
ընդդէմ դառնայցէ նմա · զի զոր ինքն կամեցաւ և ա-
րար : * Վն այնորիկ առ նմ փութացայց · խրատեալ 14
※ զնորին հոգացայց : * 'Ի վր այսորիկ յերեսաց նորա 15
տագնապեցայց, և 'ի միտ առից և զարհուրեցայց 'ի նմա-
※ նէ : * Զի տր հիւանդացոյց զսիրտ իմ, և ամենակալն 16
տագնապեաց զիս : * Զի ոչ գիտէի թէ գայցէ 'ի վր 17
իմ խաւար · առաջի երեսաց իմոց ծածկեաց մէգ :

ԳԼ. ԻԴ.

Ընդէ՞ր զտր մոռացան ամպարշտաւնք · * և ամպա- 1
րիշտք անցին ըստ սահման : Զհօտ հանդերձ հով- 2
ուօք յափշտակեցին · * զէշ որբոյն վարեցին, և զեզն 3
այրւոյն գրաւեցին : * Խոտորեցուցին զտկարս 'ի ճա- 4
նապարհէ արդարութե · առհասարակ ղօղեցուցին ըղ-
※ հեզս երկրի · * դիպեցան իբրև զցիռս 'ի վայրի : Վն 5
իմ ծախեցին զգործ իւրեանց · քաղցրացաւ նց հաց ը
լկտիս : * Զանդ ագահ որ ոչ իւրեանց էր՝ հնձեցին · 6
տկարք զայգիս ամպարշտաց անհամ և անվարձ գործե-
7 ցին : * Զմերկս բազումս ննջեցուցին առանց հանդեր-
8 ձից · զզգեստ անձանց նց զերծին : * 'Ի ցօղոյ լերանց
տամկանան · քանզի ոչ գոյր նց յարկ · արկին զինքեանց
9 ընդ վիմաւ : * Յափշտակեցին զորբն 'ի ստենէ, և զան-
10 կածն տառապեցուցին : * Զմերկն ննջեցուցին առանց
հանդերձի տարապարտուց · հատին զհաց քաղցելոց :
11 * Յանձուկս դարանակալ եղեն 'ի տարապարտուց ·
12 զճանապարհս արդարութե ոչ գիտացին : * Որք 'ի քա-
ղաքաց և 'ի տանց իւրեանց զրկեցան, անձինք տղայոց
մեծամեծս հեծեծեցին : և նա այնմ այցելութի ընդէ՞ր
13 ոչ առնիցէ : * Յերկրի էին նոքա՝ և ոչ ծանեան · ըզ-
ճանապարհս արդարութե ոչ գիտացին, և ընդ շաւիղս
14 նր ոչ գնացին : * Ծանուցեալ զգործս նց մատնեաց
15 զնս 'ի խաւար · և զցայգ եղիցին իբրև զգողս : * Եւ
ակն շնացելոյն պահեսցէ զխաւար · և ասիցէ թէ ոչ ※
16 զականիցէ զիս ակն · և քօղ արկ զերեսօք իւրովք : * Փո-
րեաց ընդ մութ զտուն իւր · 'ի տուէ կնքեցին զանձինս, ※
17 և ոչ ծանեան զլոյս : * Եւ եթէ միանգամայն առաւօտ ※
նոցա 'ի ստուերս մահու է, և եթէ 'ի միտ առնուցու ※
18 զխռովութի ստուերաց մահու · * Թեթևագոյն է 'ի վր
ջուրցն երեսաց : Կործանեսցի մասն նց 'ի վր երկրի · ※
19 երևեսցի տունկ նց 'ի վր ցամաք երկրի : * զի զանթա-
նոցիկ որբոյն յափշտակեցին · ընդդէմ յիշատակեցան
20 նմա մեղք : Իբրև զմառախուղ ցօղոյ եղև աներևոյթ · * Հա-
տուսցի նմա որինչ արարն : Խորտակեսցի ամ անիրաւ
21 հանդոյն փայտի անբժշկականի : * զի ամլոյն բարի ոչ
22 արար, և ամուրւոյն ոչ ողորմեցաւ · * սրտմտութբ կոր-
ծանեաց զտկարս : Եւ թէպէտ և յարիցէ, մի հաւա-
23 տասցէ կենաց իւրոց : * Հիւանդացեալ՝ և մի ակն-
կալցի ողջանալոյ, այլ անկցի ախտիւ · զի զբազումս
24 չարչարեաց բարձրութի նր : * Թարշամեսցի իբրև ըզ-
բանջար 'ի տօթի · կամ իբրև պհասկ ինքնին անկեալ 'ի
25 ցօղնոյ : * Ապա թէ իցէ ոք որ ասիցէ զինէն սուտ խօ-
սել, դիցէ զբանս իմ յոչինչ :

ԳԼ. ԻԵ.

1 Կրկնեալ անդրէն Բաղդատայ սաւքեցւոյ ասէ :

2 Իսկ արդ առա՞կ ինչ իցէ ա՞հն առ 'ի նմանէ, որ առ-
3 նէ զամ ինչ 'ի բարձունս : * Մի՞ ոք կարծեսցէ
թէ գուցէ յապաղումն հինից նր · յո՞յր վր ոչ եկեսցէ
4 դարանակալութի առ 'ի նմանէ : * Զիա՞րդ լինիցի մարդ
արդար առաջի տն · կամ ո՞վ սրբեսցէ զանձն իւր 'ի կա-
5 նանցածնաց : * Զի եթէ լուսնի հրամայեսցէ, և ոչ
6 ծագէ · և աստեղք ոչ են սուրբ առաջի նր : * Թող թէ
մարդ երր, և որդի մարդոյ որդն :

ԳԼ. ԻԶ.

1 Կրկնեալ անդրէն Յոբայ ասէ :

2 Ոո՞ մօտիցիս, կամ ո՞ւմ օգնական լինելոց իցես · Ո՞չ թէ-
ապաքէն այնմ որոյ բազում է զօրութի, և որոյ
3 հզօր է բազուկ իւր : * Ընդ ո՞ւմ խորհրդակից լինիցիս ·
4 ո՞չ ընդ այնմ որոյ ամ իմաստութի է : * Զո՞յր զհետ եր-
թիցես, եթէ ոչ որոյ մեծ է զօրութի : ո՞ւմ պատմե-
ցեր

---

(21) Օմանք · Պտուղ քո եղիցի 'ի բնակութիւն : Ոսկանեան · Եղիցի իրաւութիւն : (22) Բազումք · Զբանս նր 'ի սիրտ քո : (23) Բազումք · 'Ի յարկէ քումմէ զանիրաւութի : (24) Ոսկան · Յամրուն վիմի : (26) Բազումք · Հայեցեալ յերկինս : (28) Օմանք · Դարձուսցէ զքեզ յարկն · կամ, յակն արդա'' : (30) Օմանք · Եւ ապրեսցիս ձեռամբ քով : Գլ. ԻԳ · (3) Օմանք · Իսկ արդ ո՞ ծանուսցէ : (8) Օմանք · Յառաջագոյն երթայց՝ ոչ ևս : (10) Օմանք · Ոպ զոսկի : (12) Օմանք · 'Ի ծոց իմ թաքուցի զբանս : (13) Օմանք · Ապա եթէ · կամ, ապ եթէ նա : (14) Օմանք · Վն այսորիկ առ նա · · զնորին հոգացից :
Գլ. ԻԴ · (1) Այլք · Մոռացան ամբարշտաւնք : (5) Օմանք · Զգործս իւրեանց : (8) Օմանք · Արկին զինքեանս ընդ վի'' : (9) Օմանք · Եւ զակածն տառապե'' : (10) Օմանք · Ննջեցուցին տարապար'' : (12) Օմանք · Մեծամեծս հեծեծին : (14) Օմանք · Եղիցի իբրև գող : (15) Օմանք · Եւ ակն շնացելոցն պարհեսցէն զխաւար, եթէ ոչ զականեսցէ զիս : (17) Օմանք · Եւ միանգամայն առաւօտ նր ստուեր մահու է, եթէ 'ի միտ առնու զխռո'' : (19) Օմանք [illegible] գրէն · Զի զանդայնոցիկ զորբոյն : (19) Ոսկան · Ընդդէմ յափշտակեցան նմա մեղք : (20) Ոսկան · Նմա զոր ինչ արարն : (24) Օմանք · Անկեալ 'ի ցօղոյ :
Գլ. ԻԵ · (2) Բազումք · Իսկ առակ ինչ իցէ : (3) Օմանք · Եթէ գուցէ · · հինից : (4) Օմանք · Արդար մարդ · · կամ ո՞ սրբեսցէ զանձն :
Գլ. ԻԶ · (3) Օմանք · Որոյ ամի իմաստութի է :

ցեր բան. և ո՞յր շունչ՚ել ՚ի քէն : * Միթէ սկայք ծնա_ 5
նիցին ՚ի ներքուստ ջրոյ, և ՚ի դրացեաց նր̅ : * Մերկ 6
են դժոխք առաջի նորա՝ և չի՛ք զգեստ կորստեան :
Ձգեաց զհիւսիսի ոչընչի՛ւ. * կախեաց զերկիր ՚ի վր̅ 7
※ ոչնչի : * Ծրարէ զջուրս յամպս իւր, և ոչ պատառե_ 8
※ ցաւ մէգ ՚ի ներքոյ նր̅ : * Որ ունի զերեսս աթոռոյ, 9
※ թռուցանէ նովաւ զմէգ իւր : * Հրամա՛ն պատեաց 10
※ զերեսօք ջրոյ՝ մինչ ՚ի վախճան լուսոյ ընդ խաւարի :
* Սիւնք երկնից թռեան և զարհուրեցան ՚ի սաստէ 11
նր̅ : * Զօրութ̅ հանդարտեցոյց զծով. իմաստութ̅ նր̅ 12
տարածեալ է համատարածն : * Աղխ երկնից սարսե_ 13
ցին ՚ի նմանէ : հրամանաւ իւրով սպան զվիշապն ապս_
տամբ : * Ահա այս է մասն ճանապարհի նր̅ : Եւ առ_ 14
կաւին զշիթս բանից նր̅ լուիցո՛ւք նովաւ : զզօրութ̅
որոտման նր̅ ո՞ գիտէ՝ յորժամ առնիցէ :

ԳԼ. ԻԷ.

Դարձեալ յաւելեալ Յոբայ յառակի խօսել ասէ : 1

Ժ Կենդանի է Տր̅ որ այսպէս դատեցաւ զիս. և ամե_ 2
նակալն որ դառնացոյց զանձն իմ : * Եթէ տակա_ 3
ւին իցէ յիս շունչ իմ. և հոգի ա̅ծ̅եղէն շուրջ զինև յռըն_
դունս. * ոչ խօսեսցին շրթունք իմ անօրէնութ̅, և ոչ 4
անձն իմ խորհեսցի անիրաւութ̅ : * Մի՛ լիցի ինձ ա_ 5
սել զձեզ արդարս մինչև մեռանիցիմ. զի ոչ փոխեցից
զանմեղութ̅ իմ : * Արդարութ̅՝ անսացեալ և ոչ մեկ_ 6
նեցայց. զի ոչ գիտեմ զանձին գործեալ զանպատեհս :
* Սակայն թէ և էին թշնամիք իմ իբրև զկործանումն 7
ամպարշտայ, և յարուցեալքն ՚ի վր̅ իմ իբրև զկորուստ
անօրինաց : * Եւ զի՞նչ է յոյս ամպարշտի զի յեցեալ 8
կայցէ. վստահացեալ ՚ի Տր̅ թէ ապրիցէ՞. * կամ թէ 9
խնդրուածոց նր̅ լուիցէ Տր̅ : Եթէ ՚ի հասանել ՚ի վր̅
նր̅ տագնապի, * ոչ ունիցի համարձակութ̅ առաջի նր̅. 10
կամ ՚ի կարդալ նր̅ առ նա, լուիցէ՞ նմա : * Այլ պատ_ 11
մեցից ձեզ զինչ է ՚ի ձեռին Տն̅, և որ իցէ յամենակա_
լէն, ոչ ստեցից : * Ահաւասիկ ամենեքին իսկ գիտէք. 12
զի ունայն զունայնովք պատէք : * Այս մասն է մար_ 13
դոյ ամպարշտի ՚ի Տէ̅. ստացուած հզօրաց եկեսցէ ՚ի
վր̅ նր̅ յամենակալէն : * Զի եթէ բազում ծնանիցին 14
նմա որդիք՝ ՚ի սպանումն եղիցին : և եթէ յերիտասար_
դութ̅ հասցեն՝ մուրացիկ շրջեսցին : * Եւ որ զնովաւն 15
իցեն մահուամբ վախճանեսցին : այրեաց նց̅ մի՛ ոք ո_
ղորմեսցի : * Եւ եթէ ժողովեսցէ իբրև զհող զարծաթ, 16
և հանդոյն կաւոյ պատրաստեսցէ զոսկի, * զայն ա̅մ̅ 17
արդարք ստասցին, և զինչս նորա ճշմարիտք կալցին :
* Եղև տուն նր̅ իբրև զցեց, և իբրև զսարդոստայն : 18
※ * Մեծատունն ննջեաց, և ոչ ևս յաւելցէ յառնել. զաչս 19
※ իւր եբաց՝ և ոչ ևս իցէ : * Պատահեսցին նմա իբրև 20
※ զջուր ցաւք. գիշերի ծածկեաց զնա մութ : * Առցէ 21
զնա խորշակ և գնասցէ. * և հոսեսցէ զնա ՚ի տեղւոջէ 22
իւրմէ. * և ընկեսցէ զնա՝ և մի՛ խնայեսցէ. ՚ի ձեռանէ 23
※ նր̅ փախստիւ փախիցէ : Ծափ զծափ հարցէ ՚ի վերայ
※ նր̅, և քարշեսցէ զնա ՚ի տեղւոջէ իւրմէ :

ԳԼ. ԻԸ.

Քի է տեղի արծաթոյ՝ ուստի լինի, և տեղի ոսկւոյ 1
ուստի կզկզի : * Երկաթ ՚ի հողոյ լինի, և պղինձ 2
3 հանդոյն քարի տաշի : * Կա՛րգ եդ խաւարի. և զա̅մ̅ ※
վախճան ինքն ճշմարտէ, զքար և զխաւար՝ և զստուերս
4 մահու. * զհրամ հեղեղատի ՚ի փոշւոյ : Եւ որ մոռա_ ※
նան զճանապարհս արդարութ̅՝ տկարասցին ՚ի մարդ_
5 կանէ : * Երկիր՝ ՚ի նմանէ ելցէ հաց, և ՚ի ներքոյ նր̅ ※
6 իբրև զհուր շրջեցաւ : * Տեղի շափիղայի քարինք նր̅՝ և ※
7 հող նր̅ ոսկի : * Շաւիղ է զոր ոչ ծանեաւ թռչուն,
8 և ոչ գիտեաց զնա ակն անգեղ : * և ոչ կոխեցին զնա
9 որդիք ամբարտաւանից : ոչ անց ՚ի նա առեւծ : * Յա_
պառաժն ձգեաց զձեռն իւր. տապալեաց զլերինս ՚ի
10 հիմանէ : * Զգոյս գետոց պատառեաց : զա̅մ̅ պատ_
11 ուականս ետես ակն իմ : * Զխորս գետոց յայտնեաց.
12 և եցոյց զզօրութ̅ իւր ՚ի լոյս : * Իսկ իմաստութ̅ ուս_
13 տի՞ գտաւ, կամ զի՞նչ տեղի իցէ հանճարոյ : * Ո՛չ գի_
տէ մարդ զճանապարհս նր̅, և ոչ գտաւ ՚ի մէջ մարդ_
14 կան : * Անդունդք ասացին թէ չէ՛ առիս, և ծով ա_ ※
15 սաց թէ չէ՛ ընդ ինև : * Ո՛չ տացի դրաւական ընդ նր̅, ※
16 և ոչ կշռեսցի արծաթ ընդ գնոց նր̅ : * Եւ ոչ բարձցի ※
ընդ ոսկւոյն սովփերայ. ընդ եղնգանն պատուականի՝
17 և ընդ շափիղայի : * Ո՛չ զուգեսցի ընդ նմա ոսկի և ա_ ※
18 պակի. և ՚ի գինս նր̅ անօթք ոսկեղէնք : * Բարձրութ̅ք
և խորութիւնք ոչ յիշեսցին : և ձգեա զիմաստութ̅ քան ※
19 զներքսագոյնս : * Ո՛չ հաւասարեսցէ նմա տպազիոնն
20 եթեովպացւոց. ընդ ոսկւոյ սրբոյ ոչ բարձցի : * Իսկ ※
իմաստութ̅ ուստի՞ գտաւ, և զի՞նչ իցէ տեղի հանճա_
21 րոյ : * Ղօղեա՛լ է ՚ի մարդկանէ, և ՚ի թռչնոց երկնից
22 ծածկեցաւ : * Կորուստ և մահ ասացին. լուաք զփա_
23 ռաւորութ̅ նր̅ : * Եւ Տր̅ դիւրաւ ընծայեցոյց զճա_
24 նապարհս նր̅ : * Քանզի ինքն գիտէ զտեղի նր̅, և ինքն
տեսանէ զա̅մ̅ առ ՚ի ներքոյ երկնից : Քանզի ինքն գի_
25 տէ զա̅մ̅ * զոր արար յերկրի, զկշիռ հողմոյ, և զչափ
26 ջրոց զոր արար : * Ինքն ետես և համարեցաւ. և ըզ_
27 ճանապարհ նր̅ արձակմամբ բարբառոյ : * Յայնժամ
ետես զնա՝ և պատմեա՛ց զնմանէ : Պատրաստեալ քըն_
28 նեաց, * և ասէ՛ ցմարդ. ահա Ա̅ծ̅պաշտութ̅՝ է իմաս_
տութ̅, և մեկնե՛լ ՚ի չարեաց է հանճար :

ԳԼ. ԻԹ.

1 Դարձեալ յաւելեալ Յոբայ յառակի խօսել ասէ :

2 Ո՛ առնէր զիս ըստ ամսոց առաջնոց, յորս ԺԱ
3 Ա̅ծ̅ պահէր զիս : * Յորժամ լուսաւո՛ր էր ճրագ
նր̅ ՚ի վր̅ գլխոյ իմոյ : Յորժամ լուսո՛վ նր̅ գնայի ՚ի խա_
4 ւարի : * Յորժամ կայի զուարճացեալ ՚ի ճանապարհի :
5 Յորժամ Տր̅ այցելութ̅ առնէր տան իմում : * Յոր_
ժամ զգածեալն էի մեծութ̅ք, և շուրջ զինև ծառայք :
6 * Յորժամ թանային ճանապարհք իմ կոգւով, և սառ_
7 դանէին լերինք իմ կաթամբ : * Յորժամ ելանէի ընդ
առաւօտս ՚ի քաղաքն, և արկանէր ՚ի հրապարակս ա_
8 թոռ իմ : * Տեսանէին զիս երիտասարդք՝ և թաքչէին.
9 և ծերք՝ և յոտն կային : * Ճո՛խք դադարէին ՚ի խօսե_
10 լոյ, և դնէին մատունս ՚ի վր̅ բերանոյ իւրեանց : * Ոյք
լսէին զինէն՝ երանէին ինձ. և լեզուք նց̅ ՚ի քիմս իւր_
11 եանց կցեցան : * Զի ունկն որ լսէր՝ երանի՛ տայր ինձ.
12 և ակն որ տեսանէր՝ խորշէր յինէն : * Զի փրկեցի զաղ_
քատն ՚ի ձեռանէ հզօրին. և որբոյ որոյ ոչ էր օգնա_
13 կան՝ օգնեցի : * Օրհնութ̅ կորուսելոյն ՚ի վր̅ իմ ե_
կես_

---

(8) Ոմանք. Զջուր յամպս իւր : (9) Ոմանք. Թռուցանէ զնովաւ : (13) Բազումք. Աղխք երկնից սար՞ :
ԳԼ. ԻԷ. (5) Ոմանք. Մի՛ լինիցի ինձ : (6) Ոսկան. Զանձին իմ գործեալ : (8) Ոմանք. ՚Ի Տր̅, թերևս ապրիցէ : (9) Ոմանք. Լսիցէ Տր̅ : (10) Յօրինակին գրեալ. ՚ի կարդալ նր̅ առ նա, լուիցէ՞ : (11) Ոսկան. Եւ որ իցէ ամենակալին : (12) Ոմանք. Ահաւադիկ ա̅մ̅ք̅ին.. զի ունայն ունայնովք պա՞ : (13) Ոմանք. Եկեսցէ ՚ի վր̅ նց̅ : (14) Ոմանք. Յերիտասարդութ̅ հասանիցեն : (18) Ոմանք. Եւ եղև տուն նր̅ իբրև ցեց : (20) Բ̅զ̅մ̅ք. Պատահեսցին նմա :
ԳԼ. ԻԸ. (5) Ոմանք. Երկիր, և ՚ի նմանէ ելցէ : (6) Ոմանք. Տեղի է. շափիւղայ քարինք նորա : (10) Ոմանք. Զպտոյտս գետոց պա՞ .. զա̅մ̅ զպատուական : (10) ՚Ի լուսա՞. ՚ի վր̅՝ ակն իմ. Նշանակի, ակն. այսինքն ակնաղբիւր : ակն նորա : (11) Ոսկան. Զզօրութ̅ իւր լոյս : (15) Ոմանք. Ընդ գնոյ նորա : (18) Բազումք. Քան զներքինագոյնս : (19) Ոսկան. Ընդ ոսկւոյ սոփերայ ոչ բարձցի : (23) Ոմանք. Զճանապարհ նր̅ : (24) Ոմանք. Զա̅մ̅ զառ ՚ի ներքոյ : (26) Ոմանք. Բարբառոց :
ԳԼ. ԻԹ. (1) Ոմանք. Յառակս իւր, ասէ : (4) Ոմանք. Յորժամ կայր զուարճացեալ ՚ի ճանապարհս : (5) Ոմանք. Զգածեալն էի ՚ի մեծութիս : (8) Ոսկան. Ծերք յոտն կային : (9) Ոմանք. Ճոխք՝ և դադարէին . . . ՚ի վերայ բերանոյ իւ՞ :

կեսցէ. և բերան այրւոյն զիս օրհնեաց։ * Զարդարութ 14
զգեցեալ էի, և արկեալ զիրաւունս հանգոյն կրկնոցի։
* Ակն էի կուրաց, և ոտք կաղաց։ * Հայր էի ես 15
տկարաց։ Դատաստան զոր ոչ գիտէի քննէի։ * Խորտակէի 16
զկզակս անիրաւաց, և 'ի միջոյ ժանեաց նոցա 17
կորզէի զյափշտակութիւն։ * Ասէի՝ թերևս հասակ իմ 18
ծերասցի, և իբրև զծառ արմաւոյ բազում ժամանակս
կեցից։ * Արմատ ընդարձակեալ 'ի վ̅ր ջրոց. և ցօղ 19
հանգիցէ 'ի վ̅ր հնձոց իմոց։ * Կարծիքն իմ ընդունայն 20
※ եղեն ինձ. գործիք իմ և աղեղն իմ 'ի ձեռին ն̅ր գնաց։
* Յինէն լուեալ ամաչէին, և կարկէին 'ի խորհրդեան 21
※ իմում. * 'Ի բանս իմ ոչ յաւելուին։ Խնդալից լինէին 22
※ յորժամ խօսէի ընդ ն̅ս։ * Իբրև զերկիր ծարաւի որ 23
սպասիցէ անձրևի՝ և նոքա իմոց խօսից։ * Եթէ ծիծաղէի 24
※ ընդ ն̅ս, ոչ հաւատային. և լոյս երեսաց իմոց
ոչ նուաղէր։ * Ընտրէի զճանապարհս ն̅ց, և նստէի 25
իշխան. և բնակէի իբրև զթագաւոր 'ի մէջ զօրականաց։
※ Զոր օրինակ զտրտմոքն մխիթարէի։

Գլ. Լ.

Արդ ծիծաղին զինև յետինք։ Արդ խրատեն զիս 'ի 1
մասին, զորոց պախարակէի զհարս ն̅ց. զոր ոչ
համարէի լինել հաւասար շանց արօտականաց իմոց։
※ * Նաև զօրութի ձեռաց ն̅ց ընդէ՞ր է ինձ։ 'Ի վ̅ր ն̅ց 2
※ կորեաւ վախճան. * 'ի կարօտութե և 'ի սովի անծնունդ։ 3
※ Որ փախչէին երէկ յանջրդւոյ, յանձկութէ և 'ի թշուառութէ։
※ * Որք պատէին խարշափօքն բանջարով. 4
※ որոց բանջարն խոկ էր կերակուր։ Անարգք և արհամարհեալք
կարօտեալք յամ̅ բարութէ, * որք և զարմատս 5
փայտից ծամէին 'ի սաստիկ սովոյ։ Յարեան 'ի
վ̅ր իմ գողք. * որոց տունք իւրեանց էին ծակք վիմաց, 6
'ի մէջ արծաթագանգաց գոչեացեն. * որք ընդ խըրուովք 7
վայրենեօք բնակեալ էին։ * Որդիք անզգամաց 8
և անուանարկաց, և ջնջեալ փառք յերկրէ։ * Արդ քնար 9
եմ ես ն̅ց, և զիս ունին բամբասանս։ * Գարշեցան յինէն 10
մեկնեալք 'ի հեռաստանէ. և յերեսաց իմոց թուք
※ ոչ խնայէին։ * Զի բացեալ զկապարճս իւր խոցոտեաց 11
զիս, և սանձս երեսաց իմ արարեաց։ * Յարեան 'ի 12
վ̅ր աջոյ շառաւեղն։ զոտս իւր ձգեաց՝ և ճանապարհս
※ արար 'ի վ̅ր իմ։ * Ընդ շաւիղս կորստեան ն̅ց չփեցան 13
շաւիղք իմ։ Մերկացոյց զպատմուճան իմ. նետիւք
իւրովք խոցոտեաց զիս։ * Մատուցեալ ոպ̅ և կամ̅։ 14
Ցաւօք վարակեալ եմ. * դարձեալ են յիս ցաւք։ Գնաց 15
յինէն յոյս իբրև զհողմ, և իբրև զմէգ փրկութի իմ։
※ * և արդ զինև զեղծցի անձն իմ։ Ունին զիս աւուրք 16
ցաւոց. * գիշերի ոսկերք իմ խարշեցան, և ջիլք իմ 17
լուծեալ են։ * Բազում զօրութբ ձեռն արկ զպատ- 18
մուճանաւ իմով, և իբրև զժապաւէն պատմուճանի իմոյ
շուրջ կալաւ զիս։ * Համարի զիս հանգոյն կաւոյ. 19
※ 'ի հող և 'ի մոխիր է բաժին իմ։ * Աղաղակեցի առ քեզ՝ 20
※ և ոչ լուիցես ինձ. կացին և հայեցան յիս։ * Պատահեցար 21
※ ինձ անողորմ, հզօր ձեռամբ հարեր զիս։ * Կարգեցեր 22
զիս 'ի ցաւս, և ընկեցեր զիս 'ի փրկութէ։ * Գիտեմ 23
զի մահ սատակեսցէ զիս. զի բնակութ ամ̅ մահկանացուի

24 երկիր է։ * Երանի թէ կարէի զանձն իմ
25 վարժել, կամ աղաչել զայլ՝ և առնէր ինձ զայն։ * Եւ
ես 'ի վ̅ր ամ̅ տկարի լայի, և հեծեծէի յորժամ տեսա-
26 նէի զայր 'ի վիշտս, * և ունէի 'ի բարութե։ և ահաւասիկ
27 պատահեցին ինձ աւուրք չարեաց։ * Որովայն
իմ եռայ, և ոչ դադարեսցէ. ժամանեցին ինձ
28 աւուրք աղքատութ։ * Գնացեալ շրջեցայց առանց բերանակալի։
կացի 'ի մէջ եկեղեցւոյ աղաղակ բարձեալ։
29 * Եղբայր եղէ համբարուաց, և ընկեր ջայլեմանց։
30 * Մորթ իմ սևացաւ սաստկագոյն, և ոսկերք իմ 'ի
31 տօթոյ։ * Դարձաւ 'ի սուգ քնար, և սիրտ իմ և երգ
իմ 'ի լալիւն։

Գլ. ԼԱ.

1 Ուխտ եդի ընդ աչս իմ և ոչ հայեցայց 'ի կոյս. * և ※
2 բաժանեաց Ա̅ծ 'ի վերուստ, և ժառանգութ բաւականին
3 'ի բարձանց։ * Ոչ ապաքէն կորուստ անիրաւին, ※
և տարագրութ այնոցիկ ոյք գործեն զանօրէնութի։ ※
4 * Ոչ ապաքէն ինքն տեսցէ զճանապարհս իմ. ※
5 և ամ̅ գնացք իմ թուեսցին։ * Եթէ գնացեալ իցեմ
ընդ այպանօղս. եթէ փաղփաղեաց ոտն իմ 'ի նենգու-
6 թի։ * Զի կշռեալ եմ 'ի կշիռս արդարութ, և գիտէ
7 Տ̅ր զանմեղութի իմ։ * Եթէ թիւրեցաւ ոտն իմ 'ի ճանապարհէ.
եթէ չոգաւ սիրտ իմ զկնի ական իմոյ. ե-
8 թէ հպեցայ ձեռօք իմովք 'ի կաշառս։ * Ապա ես սերմանեցից՝
և այլք կերիցեն. և անարմատ եղէց յերկրէ։
9 * Եթէ գնաց սիրտ իմ զհետ կնոջ առն այլոյ. եթէ
10 դարանակալ եղէ առ դրունս տան ն̅ր։ * Ապա լիցի
հաճոյ և իմ կինն այլում, և մանկունք իմ տառապես-
11 ցին։ * Զի սրտմտութի անժոյժ բարկութե է պղծել
12 զկին առն։ * Հուր վառեալ է յամ̅ անդամս ն̅ր. զի յոր
13 կոյս հասցէ յարմատոյ խլեսցէ։ * Եթէ խոտեցի երբէք
զիրաւունս ծառայի կամ աղախնոյ մատուցելոյ առ
14 իս յատեան։ * և զի՞նչ գործեցից եթէ հարցուփորձ
արասցէ ինձ Տ̅ր. և եթէ այցելութի, զի՞նչ պատաս-
15 խանի արարից։ * Ոչ ապաքէն ոպ̅ եղէ յորգանդի՝ և
16 նոքա եղեն, 'ի նմին որովայնի եղաք։ * Իսկ տկարք ո-
րոց պէտս ինչ էին, ո՛չ արդեւք երբէք վճարեցի։ Զակն
17 այրւոյ ոչ կողկողեցուցի։ * Եթէ կերայ արդեւք ըզ- ※
18 պատառն իմ միայն՝ և որբոյն ոչ կարկառեցի։ * Զի 'ի ※
մանկութէ իմմէ սնուցի իբրև զհայր, և յարգանդէ մօր
19 իմոյ առաջնորդեցի։ * Եթէ արարի՛ անտես զմերկն
20 կորուսեալ՝ և ոչ զգեցուցի։ * Եթէ ո՛չ օրհնեցին զիս ※
տկարք. և 'ի կարոց խաշանց իմոց ջեռան թիկունք ն̅ց։
21 * Եթէ վերացուցի ձեռն 'ի վ̅ր որբոյն՝ յուսացեալ
22 թէ բազում է իմ օգնականութի. * ապա թափեսցի
յանրակէ ուս իմ, և բազուկ իմ յարմկանէ իմմէ խոր-
23 տակեսցի։ * Զի ահ Տ̅ն կալաւ զիս, և առաջի ն̅ր ոչ ※
24 հանդարտեցի։ * Եթէ կարգեցի զոսկի 'ի հող իմ. ե- ※
25 թէ յականս պատուականս յուսացայ։ * Եթէ ուրախ
եղէ 'ի բազում մեծութէ եկելոց ինձ. եթէ 'ի վերայ
26 անթուոց եդի զձեռն իմ։ * Կամ թէ ո՞չ տեսանիցեմք
զարեգակն լուսաւորիչ նուաղեալ, և զլուսին մաշեալ.
27 * և ո՛չ 'ի նոցանէ։ Եթէ խաբեցաւ գաղտ սիրտ իմ. ե-
թէ

---

(14) Ոմանք. Զի զարդարութ զգեցեալ էի։ (18) Ոմանք. Իբրև զծառ արմաւոյ. կամ, արմաւենի։ (19) Ոմանք. 'Ի վ̅ր ջրոյ.. 'ի վ̅ր հնձոց իմոց։ (20) Ոմանք. Ընդունայն են ինձ, և աղեղն իմ 'ի ձեռին ն̅ր գնայ։ (23) Օրինակ մի. Այնպէս և նոքա իմոց խօսից։ (25) Ոմանք. Զթագաւոր 'ի մէջ ն̅ց։

Գլ. Լ։ (1) Ոմանք. Զորս ոչ համա՛... հաւասար խաշանց արօտա՛։ (2) Այլք. Նոցա ընդէ՞ր էր ինձ։ (3) Ոմանք. 'Ի կարօտութե և 'ի սովի։ Ոսկան. Եւ 'ի սով անծնունդ։ (4) Ոմանք. Որոց բանջար խոկ էր։ (4) Յօրինակին գրեալ. Եւ արհամարհեալք կարօտեալք յամ̅ բա՛։ (4) Ոսկան. Ամ̅ բարութէ։ (6) Ոմանք. 'Ի մէջ արձագանգաց։ (8) Ոմանք. Եւ անուն անարգաց, և ջնջե՛։ Որք երկու օրինակք համաձայնք իրերաց։ Եւ անուն արկարկաց և ջնջեալ փառք յերկրէ։ (9) Ոսկան. Ունին 'ի բամբաս՛։

(10) Ոմանք. Մեկնեալք 'ի հեռաստանէ։ (11) Այլք. Երեսաց իմոց։ (13) Ոմանք. Շփոթեցան շաւիղք իմ։ (14) Ոմանք. Մատուցեալ յիս ոպ̅ և կա՛։ (20) Բազմ̅ք. Եւ ոչ լսիցես ինձ։ (20) Ոսկան. Կացի, և ոչ հայեցար յիս։ (26) Ոմանք. Եւ ունէի 'ի բարութի։ (27) Ոմանք. Որովայն իմ եռաց։ Ոսկան. Մեռաւ. և ոչ։ (31) Ոմանք. 'Ի սուգ քնար իմ. սիրտ իմ։

Գլ. ԼԱ. (1) Ոմանք. Եւ ոչ հայեցայց 'ի կոյս։ (12) Այլք. Յարմատոց խլեսցէ։ (13) Ոմանք. Եւ եթէ խոտեցի.. մատուցելոյ առ իս յատեան։ (14) Ոմանք. Եւ եթէ զինչ պատասխանի արարից։ (15) Ոսկան. Որպէս ես եղէ յարգանդի՛։ (21) Ոմանք. Բազում է իմ օգնութի։ (23) Ոմանք. Ոչ հանդարտեցից։ (25) Ոմանք. 'Ի բազում մեծութե եկելոց։ (25) Յօրինակին. Եթէ 'ի վ̅ր անաւթոց եդի զձեռն։ (26) Ոմանք. Ոչ տեսանիցեմ զարեգակն։ (27) Ո-

թէ ձեռն եդեալ 'ի վերայ բերանոյ իմոյ համբուրեցի ։
* Այս այն 'ի մեծ անօրէնութիւն համարեսցի ինձ, զի 28
ստեցի առաջի Տն բարձրելոյ ․ 'ի նմանէ է զօրութի և
կար, իմաստութի և հանճար ։ * Եթէ ոտնհար եղէ 'ի 29
վը̅ գլորման թշնամւոյ իմոյ, և ասացի 'ի սրտի իմում
թէ՝ վա՜շ ․ * ապա լուիցէ ունկն իմ զանէծս իմ ․ զզուե_ 30
ցայց ապա և ես 'ի ժողովրդենէ իմմէ գործեալ ։ * Եւ 31
թէ ասացին զինէն բազում անգամ աղախնայք իմ, ո՛
տայր մեզ յագել 'ի մարմնոց նո̅ր ․ զի յոյժ քաղցր էին̅ ։
* Արտաքոյ ոչ ագանէր օտար, զի դուռն իմ բաց էր 32
ամ եկելոց ։ * Եթէ թաքուցի զմեղս իմ ակամայ մե_ 33
ղուցեալ ․ * զի ոչ ամաչէի 'ի բազմախոյտ ամբոխէ, առ 34
'ի չպատմելոյ առաջի նոցա ։ Եթէ արձակեցի երբէք
զակարն՝ ունայն գոգով ելանել 'ի դրաց իմոց ։ * Ո՛ տա_ 35
ցէ ինձ լսել եթէ ձեռն Տն չէր զարհուրեցուցեալ ։
Կամ թէ մուրհակ՝ զոր ունէի զումեքէ, * իբրև զպսակ 36
'ի վերայ ուսոց եդեալ ընթեռնուի ։ * և ո՛չ պատառէի 37
զայն և անդրէն դարձուցանէի, ոչինչ առեալ 'ի պար_
տականէն ։ * Եթէ հեծեաց երբէք երկիր վը̅ իմ ․ և_ 38
թէ ակօսք նո̅ր լացին առհասարակ ։ * և եթէ զզօրութի 39
նո̅ր կերայ միայն առանց գնոց ։ Եթէ զանձն տեառն երկ_
րին զայրացուցեալ արտմեցուցի ։ * ապա փոխանակ 40
ցորենոյ բուսցի եղինձ, և փոխանակ գարւոյ՝ մորենի ։

ԳԼ․ ԼԲ․

Եւ դադարեաց Յոբ 'ի խօսից ։ Լուեալն և երեքին բարեկամք 1
նո̅ր այնուհետև 'ի խօսելոյ ընդդէմ յոբայ ․ քանզի էր յոբ՝ ար_
դար առաջի նոցա ։

Եւ բարկացաւ Եղիուս բարաքիելի բուզացի, յազ_ 2
գականութէ արամայ՝ աշխարհին աւստացւոյ, բար_
կացաւ յոբայ յոյժ ․ զի երևեցոյց զանձն արդար առա_
ջի Տն ։ * Եւ 'ի վը̅ երեցուն բարեկամացն բարկացաւ 3
յոյժ, զի ոչ կարացին տալ պատասխանի ընդդէմ յո_
բայ ․ և եդեալ զնա լինել ամպարիշտ ։ * Եւ Եղիուս 4
հանդարտեաց 'ի տալոյ պատասխանի յոբայ ․ զի ծերա_
※ գոյն քան զնա էին աւուրբք ։ * Եւ ետես Եղիուս ե_ 5
※ թէ ոչ գոյ պատասխանի 'ի բերան երեցունց արանցն,
և արտմեցաւ բարկութի նո̅ր ։ * Կրկնեալ անդրէն Եղիու_ 6
սայ բարաքիելի բուզացւոյ՝ ասէ ։ Մանուկ եմ ես ժամա_
նաւ, և դուք էք ծերագոյնք ․ վասն որոյ լռեալ եղէ,
երկուցեալ պատմել զանձին իմոյ զիմաստութի ։ * Ասա_ 7
ցի թէ բազմաժամանակեայք իցեն որ խօսիցին, և բա_
զում ամօք գիտիցեն զիմաստութի ։ * Եւ ոչ այնպէս ․ 8
այլ ոգի է մարդկան, և շունչ ամենակալի է որ ուսու_
ցանէ ։ * Ո՛չ բազմաժամանակեայք են իմաստունք, և 9
ոչ ծերք գիտեն զիրաւունս ։ * Վն̅ որոյ ասացի՝ լուա_ 10
※ րուք ինձ, և պատմեցից ձեզ զոր գիտեմ ։ * ունկնդիր 11
բանից իմոց ․ Ասացից ձեզ լու 'ի լու, մինչև քննիցէք
※ զբանս * թէ ձեւք չափ իմանայցեմ ։ Եւ ահա չէր որ 12
յանդիմանէր զյոբ, և տայր պատասխանի բանից նո̅ր
※ 'ի ձէնջ ։ * Զի մի ասիցէք, գտաք զիմաստութի 'ի Տր 13
յաւելեալք ․ * և ա՛ռն միում համարձակեցէք խօսել 14
15 բանս այսպիսիս ։ * Զարհուրեցան՝ և ոչ ևս ետուն պա_
16 տասխանի ․ հնացուցին յինքեանց զբանս ։ * Հանդար_
տեցին և ոչ խօսեցան ․ զի կացին և ոչ ետուն պատաս_
17 խանի ։ * Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ ։ Դարձեալ խօ_
18 սեցայց * զի լի եմ բանիւք ․ քանզի սատակէ զիս ոգի
19 որովայնի ․ * և որովայն իմ իբրև զտիկ քաղցուոյ կա_
պեալ՝ եռայ, կամ իբրև զփուքս դարբնաց ուռուցեալ ։
20 * Խօսեցայց զի հանգեայց ․ բացեալ զշրթունս իմ ։ * և
21 'ի մարդոյ ոչ ամաչեցից, և 'ի մարդկանէ ոչ պատկառե_
22 ցից ։ * Քանզի ոչ գիտեմ աչառել երեսաց ․ ապա թէ
ոչ՝ և զիս ցեց կերիցէ ։

ԳԼ․ ԼԳ․

1 Բայց այժմ լուր դու յոբ՝ լո՛ւր զբանս իմ, և ո՛ւնկն դիր
2 խօսից իմոց ։ * Ահաւասիկ բացի զբերան իմ, և
3 խօսեցաւ լեզու իմ ։ * Սուրբ է սիրտ իմ բանիւք ․ և
4 մաստութի շրթանց իմոց յստակ իմասցի ։ * Հոգի Տծե_
ղէն է որ արար զիս՝ և շունչ ամենակալի է որ ուսու_
5 ցանէ զիս ։ * Եթէ կարո՛ղ ես տուր ինձ առ այս պա_
6 տասխանի ․ ապա թէ ոչ՝ հանդարտ լեր ․ * կա՛ց ընդ իս՝
և ես ընդ քեզ ։ 'Ի կաւոյ կազմեալ ես և դու իբրև զիս,
7 անդստին կազմեալ եմք ։ * Արդ՝ մի ահ իմ զարհու_
րեցուսցէ զքեզ, և մի ձեռն իմ ծանրասցի 'ի վը̅ քո ։
8 * Սակայն խօսեցար յականջս իմ, և զբարբառ բանից
9 քոց լուայ ։ * զի ասացեր թէ սուրբ եմ, և ոչ մեղայ ․
10 անարատ եմ զի ոչ անօրինեցի ։ * Մեղադրութի եգիտ
11 զինէն, համարեցաւ զիս իբրև զհակառակորդ ։ * եդ
'ի կոճեղ զոտն իմ ․ պահեաց զամ ճանապարհս իմ ։
12 * Զիա՛րդ ասես թէ արդար եմ, և ոչ լուաւ ինձ ․ զի
13 յաւիտենական է որ 'ի վը̅ մարդկան է ։ * Եւ ասես՝
թէ ընդէ՞ր տակաւին դատաստանի իմում ոչ լուաւ ։
14 Տմ բանի * 'ի միում նուագի խօսեսցի Տր ։ և յերկրոր_
15 դումն Երազով, * կամ զբազմամբ գիշերականաւ ․ յոր_
ժամ անկանիցին արհաւիրք անհնարինք 'ի վը̅ մարդ_
16 կան՝ ննջմամբ յանկողնի ․ * յայնժամ յայտնին միտք
մարդկան ։ Այնպիսի տեսլեամբ ահի զարհուրեցո՛յց
17 զնս̅ ։ * դարձուցանել զմարդ յանիրաւութէ, և զմար_
18 մին նո̅ր փրկեաց 'ի կործանմանէ ։ * Խնայեաց զանձն նո̅ր
19 'ի մահուանէ, չանկանել նմա 'ի պատերազմի ։ * Դար_
ձեալ կշտամբեաց զնա Հիւանդութ̅ անկողնի ․ և ըզ_
20 բազմակոյտ ոսկերաց նո̅ր ընդարմացոյց ։ * Տմ ուտելի
կերակրոց ոչ կարասցէ ակն ունել ․ և անձն նո̅ր ցան_
21 կասցի կերակրոց, * մինչև նեխեսցին մարմինք նո̅ր, և
22 ցուցցէ զոսկերս նո̅ր սնոտի ։ * Մերձեցաւ 'ի մահ անձն
23 նո̅ր, և կեանք նո̅ր 'ի դժոխս ։ * Եթէ իցեն հազար հրեշ_
24 տակք մահաբերք, մի 'ի նո̅նէ զնա մի խոցեսցէ ։ * եթէ
իմասցի սրտիւ իւրով դառնալ առ Տր ։ Պատմեսցէ
մարդ զմեղս իւր, և ցուցցէ զանմտութի իւր ։ պաշտ_
25 պանեսցէ առ 'ի չանկանելոյ նմա 'ի մահ ։ * Նորոգեսս_
ցէ զմարմին նո̅ր իբրև զծեփ որմոյ, և ոսկերք նո̅ր լցցին
ուղղով ։ Փափկացուսցէ զմարմին նո̅ր իբրև զաղայոյ ․
հաստատեսցէ զնա երիտասարդացեալ 'ի մէջ մարդ_
26 կան ։ * Յաղաչել իւրում առ Տր ընդունելի եղիցի
նմա ․

մանք ․ Եւ եթէ խօսեցաւ գաղտ ։ (28) Ոմանք ․ Այս և այն 'ի մեծ ա"․․․ ասէ ցիս առաջի Տն բարձ" ։ (28) 'Ի բազումս պակասի ․ Բարձրելոյ ․ 'ի նմանէ է զօրութի և կար, իմաստութի և հանճար ։ (31) Ոմանք ․ 'Ի մարմնոյ նորա ։ (32) Ոմանք ․ Ամենայն եկելոյ ։ (34) Ոմանք ․ Առ 'ի չպատմել առաջի ։ (35) Ոմանք ․ Եթէ ձեռին Տն չէր ։ (38) Ոմանք ․ Եւ եթէ ակօսք նո̅ր ։ (39) Ոմանք ․ Երկրին զայրացուցի ։ ապա ։

Գլ․ ԼԲ ․ (2) Ոմանք ․ Եւ բարկացեալ Եղիուս բարաքիէլ ։ (2) Յօրինակին ․ Բարաքիէլի բաւզացի ․ այլ 'ի լուսն" ․ նշանակի համաձայն այլոց բուզացի, ըստ որում և մեք եդաք ։ (3) Ոմանք ․ Եւ 'ի վերայ երեցունց բա"․․․ և եդին լինել զնա ամպա" ։ (6) Ոմանք ․ Պատմել ձեզ զանձին ։ (7) Ոմանք ․ Թէ բազում ժամանակեայքեն որ խօսի" ։ (10) Ոմանք ․ Ասացի ձեզ լու"․․․ զոր գիտեմս ։ (11) Ոմանք ․ Ունկնդիր լերուք բանից ի" ։ (12) Ոմանք ․ Եւ ձեւք չափ իմանայցեմ․․․ և ահա ոչ էր որ յանդի" ։ (13) Ոմանք ․ 'Ի Տնէ յաւելեալք ։ (14) Ոմանք ․ Համարձակիցէք խօսել բանս այնպիսիս ։ (15) Ոմանք ․ Հնացուցին զինքեանս ։ (17) Ոմանք ․ Եղիուսայ բուզացւոյ ասէ ։ (19) Ոմանք ․ Իբրև զտիկ քաղցուի ․․ զփուքս դարբնիու" ։ (22) Ոմանք ․ Աչառել երեսաց ։

Գլ․ ԼԳ ․ (1) Ոմանք ․ Եւ ունկնդիր լեր խօսից ։ (3) Ոմանք ․ Յստակս իմասցի ։ (5) Ոմանք ․ Կարող ես, ապա տուր ինձ ։ (6) Բազումք ․ Կաց ընդ իս՝ և ես ընդ քեզ ։ (9) Ոմանք ․ Ոչ անօրինեցայ ։ (13) Ոմանք ․ Եթէ ընդէր դատաստանի ։ (13)(14) Ոմանք այսպէս ունին պէսպէսութե բանիւ ․ Ոչ լուաւ Տմ բանի ։ 'Ի միում նուագի խօսիցի ։ (15) Ոմանք ․ Յորժամ արկանիցին արհա"․․ ննջմամբք յանկողինս ։ (16) Ոմանք ․ Տեսլեամբք ահի զար" ։ (20) Օրինակ մի ․ Ուտելի կերակուր ․․ կերակրոյ ։ (24) Ոմանք ․ Պատմեսցէ մարդոյ զմե" ։ (26) Ոմանք ․ Դաւանու_

նմա • մնացէ լուրջ երեսօք դաւանութեն, հատուսցէ
մարդկան զարդարութի : * Ապա մեղադիր լիցի մարդ՝ 27
ինքն ցինքն ասիցէ • Թէ զորպիսիս վճարէի, և ոչ արժանի
※ լուա որոց մեղայն պատժեաց զիս : * Փրկեաց 28
զանձն իմ զի մի մտցէ յապականութի, և կեանք իմ
※ տեսցեն զլոյս : * Ահա զայս ամ գործէ հզօրն • երիս 29
ճանապարհս ընդ առն : * Այլ փրկեաց զանձն իմ 'ի 30
※ մահուանէ • զի կեանք իմ 'ի լոյս օրհնեսցեն զնա :
* Ունկնդիր յոբ և լուր ինձ, կարկեաց և ես խօսեցայց : 31
※ * Եթէ գուցէ բան՝ տուր ինձ պատասխանի • 32
※ քանզի կամիմ թէ արդարասցիս : * Ապա թէ ոչ լուր 33
ինձ դու, կարկեաց՝ և ուսուցից քեզ զիմաստութի :

ԳԼ• ԼԴ•

Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ : 1

※ Լուարուք ինձ իմաստունք, ունկնդիր լերուք հանճարեղք : 2
* Զի ունկն զբանս քննէ, և կոկորդ ըզկերակուրս 3
※ ճաշակէ : * Ընտրեսցուք մեզ դատաստան • 4
և գիտասցուք 'ի միջի մերում թէ բարի է : * Զի ասաց 5
յոբ թէ արդար եմ ես, և տր զընկէց զիրաւունս
※ իմ, * և ստեաց դատաստանի իմում • բանուք է նետս 6
իմ առանց անիրաւութե : * Ո՛վ է իբրև զյոբ՝ որ ըմպէ 7
զարհամարհանս իբրև զջուր : * Ոչ մեղուցեալ՝ և ոչ 8
ամպարշտեալ, կամ հաղորդեալ ճանապարհի որոց
գործեն զանօրէնութի, գնալ ընդ ամպարիշտս : * Մի 9
ասիցես չիք այցելութի 'ի վր առն, և այցելութի նմա
'ի տէ : * Վն որոյ հանճարեղք սրտիւք լուարուք ինձ : 10
Մի լիցի ինձ ամպարշտել առաջի տն, և առաջի ամենակալին
այլել զիրաւունս : * Այլ հատուսցէ մարդոյ 11
ըստ իւրաքանչիւր գործոց նց, և 'ի ճանապարհի
առն գտցէ զնա : * Համարիցիս զտէ անկարգս ինչ 12
առնել • կամ թէ ամենակալն պղտորիցէ զիրաւունս :
* Ո՛ արար զերկիր • ո՛ է որ արար զաւ 'ի ներքոյս երկնից, 13
և զամ որ 'ի միջոցի : * Եթէ կամեսցի պնդել և 14
զշունչ առ ինքեան արգելուլ • * վախճանեսցի ամ մարմին 15
առհասարակ, և ամ մարմին 'ի հող դարձցի ուստի
և ստեղծաւ : * Ապա թէ ոչ խրատեսցիս, լուր զայս՝ 16
ունկնդիր բարբառոյ բանից իմոց : * Եթէ դու ոչ 17
համարիցիս զայն որ ատեայ զանիրաւութի, և կորուսանէ
զչարիս : արդարք յաւիտեան կեան : Ամպարիշտ
է * որ ասէ ցթագաւոր թէ անիրաւ ես : ամպարշտագոյն 18
քան զիշխանս, * որ ոչ պատկառեաց 'ի պատուական 19
երեսաց : և ոչ գիտաց պատիւ դնել և մեծարել
զերեսս նց : * Ընդունայն լիցի նց աղաղակելն և աղաչել 20
զայլս • զի վարեցան անօրէնութե̄ք խոտորեցուցանել
զտկարս : * Զի ինքն է տեսող գործոց մարդկան • 21
※ և զօղեաց ինչ ոչ 'ի նմանէ՝ զոր գործեցին : * Եւ չիք 22
※ տեղի թաքչելոյ այնոցիկ՝ որ գործեն զանօրէնութի •

23 * զի ոչևս դիցէ 'ի վր առն • քանզի տր զամենեսեան
24 տեսանէ : * Որ հասանէ անքննականաց, փառաւորաց ※
25 և հրաշակերտաց՝ որոց ոչ գոյ թիւ : * Որ ճանաչէ ըզգործս ※
նց, և դարձուցանէ 'ի գիշեր • և խոնարհեսցին :
26 * Շիջոյց զամպարիշտս • ժամանցոյցք եղեն առաջի թըշնամեաց
27 իւրեանց : * Զի խոտորեցան յիրաւանց այ, ※
28 և զիրաւունս նր ոչ ծանեան : * Ածել զնովաւ զաղաղակ ※
29 տնանկի • և զբողոք աղքատաց լուիցէ : * Եւ ինքն
տայցէ լռութի, և ո՛ պատժեսցէ զնա : և ծածկեսցէ զերեսս՝
և ո՛ տեսանիցէ զնա : և ազգաց և մարդկան միանգամայն :
30 * Թագաւորեցուցանէ զայր կեղծաւոր՝ վն
31 խստութե ժողովրդեան : * Զի որ ասէ ընդդէմ հզօրին՝ ※
32 թէ առի և գրաւեցի առանց քո : * եթէ տեսեր՝
ցոյց ինձ • և եթէ անիրաւութի արարի, այլ ոչ յաւելից :
33 * Մի թէ 'ի քէն ոք պահանջիցէ զայն, զի մերժես • ※
դու ընտրեցեր՝ և ոչ ես • և եթէ գիտիցես ինչ՝ խօսեաց :
34 * Վն որոյ հանճարեղք սրտիւք խօսեսցին զայս • և այր
35 իմաստուն լուաւ զայս : * Բայց յոբ՝ ոչ իմաստութե̄ք
36 խօսեցաւ, և բանք նր ոչ են հանճարով : * Բայց սակայն
ուսիր յոբ • և մի տայցես տակաւին պատասխանի
37 իբրև զանզգամ • * զի մի յաւելուցուք 'ի մեղս ձեր • և ※
անօրէնութի համարեալ լիցի ձեզ 'ի բազում բանս խօսելոյ առաջի տն :

ԳԼ• ԼԵ•

1 Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ :

2 Զինչ իրաւունս համարեցար զայդ : ով ես դու զի
3 ասես թէ արդար եմ առաջի տն • * և կամ ասես
4 թէ մեղայ, զի՞նչ արարից : * Ե՛ս տաց քեզ պատասխանի,
5 և երեցուն բարեկամացդ քոց : * Հայեաց յերկինս
և տես : նշմարեա զամպս՝ որչափ բարձր են 'ի քէն :
6 * Եթէ մեղար՝ զի՞նչ գործեսցես, և եթէ բազում անօրինեցար՝
7 զի՞նչ կարօղ ես առնել : * Այդ եթէ արդար ※
լիցես՝ զի՞նչ տայցես նմա, կամ զի՞նչ առցէ 'ի ձեռաց ※
8 քոց : * Առն նմանոյ քեզ ամպարշտութիւն քո, և ※
9 որդւոյ մարդոյ արդարութիւն քո : * 'Ի բազմուէ զրպարտեալք ※
10 աղաղակեսցեն 'ի բազկէ բազմաց : * և ոչ ասաց՝
թէ ուր է տծ որ արար զայս : Որ պահէ զպահս գիշերականս •
11 * որ մեկնէ զիս 'ի չորքոտանեաց երկրի՝ և
12 'ի թռչնոց երկնից : * Անդ աղաղակեսցեն՝ և մի լուիցես •
զի այն պատահումն 'ի հպարտութե̄ չարեաց է •
13 * զի զանկարգութիւնս տեսանել տր ոչ կամի : Զի ինքն
ամենակալն՝ տեսանօղ է այնոցիկ՝ որ կատարեն զանօրէնութի,
14 և փրկեսցէ զիս : * Պատնեաց առաջի նր, ※
15 եթէ կարասցես գովել զնա ոպ էն : * Եւ արդ քանզի
չէ որ կրեաց զբարկութի նր, և ոչ որ գիտաց զյանցանս ※
16 իւր յոյժ : * Ապա ուրեմն յոբ՝ զուր բանայ ըզբերան ※
իւր, և ծանրացուցանէ անգիտութե̄ք զբանս :

ԳԼ•

թե̄ : (27) Ոմանք • Ինքն յինքն ասասցէ • Թէ զորպիսիս վճարեսցի : (27) Օրինակ մի • Եւ ոչ ըստ արժանի ընդ որոց պատժեաց զիս : (32) Ոմանք յաւելուն • Տուր ինձ պատասխանի, խօսեաց • քանզի կամիմ:

ԳԼ• ԼԴ • (1) Ոմանք • Եւ ունկնդիր լերուք : (5) Ոմանք • Եւ տր ընկէց զիրաւունս : (7) Ոմանք • Ո՛վ իցէ իբրև զյոբ: (9) 'Ի բազումս գրչի • Չիք այցելութի 'ի վր առն, և այցելութի նմա : (12) Ոմանք • Համարեսցի զտնէ : (13) Ոմանք • Որ արար զերկիր, ո՛վ է • • զաւ 'ի ներքոյ երկ" : (15) Ոմանք • Եւ ամ մարդ 'ի հող դարձցի ուստի ստեղ" : (16) Ոմանք • Խրատեսցիս • • բանից • եթէ : (17) Ոմանք • Որ ատեաց զանի" • • • և կորուսանէ զչարս • արդար յաւիտենական է : (18) Ոմանք • Թէ անօրէն ես : (19) Յօրինակին գրչէր • Ոչ պատկառեաց 'ի պատուական երեսաց • և ոչ : (19) Ոմանք յաւելուն • Պատիւ դնել երեսաց, և մե" : (20) Ոմանք • Եւ աղաչել զայր • • 'ի խոտորեցուցանել զիրաւունս : (21) Ոմանք • 'Ի նմէ զոր գործեցին : (24) Օրինակ մի • Փառաւորչաց և հրա" : (25) Ոմանք • Եւ դարձուսցէ 'ի գիշերի : (27) Ոմանք • Զի խոտորեցան յօրինաց այ : (28) Ոմանք • Ածէ զնովաւ : (30) Ոմանք • Վն խստասրտութե : և ոմանք • վն խրատութե ժողովրդեան : (31) Յօրինակին 'ի բնաբանն նշխն չակերտագրեալ գրէ բանս • Զի 'ո՛ր ասէ ընդդէմ հզ" • և 'ի լուսն" • նշանակի 'ի ներքոյ բերել՝ է • զոր նշխն եղանակաւ անդարէ առնել • կամ, զի է որ ասէ • և կամ, զի ո՛ է որ ասէ : բայց որոշ ոմանք առնեն զմին, և ոմանք զմիւսն • Ընդդէմ են և որք դնեն պարզաբար համաձայն մերումս : (32) Ոմանք • Այլ ոչ ես յաւելից : (33) Ոմանք • 'Ի քէն որ պահանջիցէ : (33) 'Ի լուսն" • Զի մերժեսդ • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (34) Օրինակ մի • Հանճարեղք սրտից խօ" : (36) Ոմանք • Եւ մի տայցես պատասխանի բանս իբրև զանզգամս : (37) Ոմանք • Զի մի յաւելուցումք 'ի մեղս • • համարեալ լինիցի 'ի ձեզ : (37) Ոսկան • Խօսելոյ առաջի այ :

ԳԼ• ԼԵ • (3) Ոմանք • Եւ կամ ասիցես • • զինչ ես արարից : (4) Ոմանք • Եւ երեցունց բարե" : (8) Ոմանք • Առն նմանոյ քեզ ամբարշ" : (8) Յօրինակին գրչէր • Եւ որդւոյ մարդոյ արդա" : (9) Բազումք նշխեն • Զրպարտեալք աղաղակեսցեն • աղաղակեսցեն 'ի բազկէ : (10) Ոմանք • Թէ ուր էած նր որ արար զիս : (11) Ոմանք • Որ մեկնեաց զիս : (12) Ոմանք • Եւ մի լուիցեն, և 'ի հպարտութե : (14) Ոմանք • Որպ և են :

ԳԼ. ԼԶ.

Կրկնեալ անդրէն Եղիուսայ ասէ: 1

Մնա՛ ինձ սակաւին սակաւիկ մի, զի ուսուցից քեզ 2
զոր դու ոչ գիտես. զի սակաւին գոյ յիս բանք.
* առեալ 'ի հեռաստանէ զհանճար իմ: Արդեամբք 3
զիրաւունս իմ խօսեցայց * ճշմարտութ, և ոչ անիրաւ 4
※ բանս տարապարտուց իմացեալ: * Գիտեա՛ զի Տր ոչ 5
մերժէ զանմեղն: Հզօր է զօրութբ: * 'ի սիրտ ամպարշ- 6
տի ոչ կենդանացուսցէ. և իրաւունս տացէ աղքատի:
※ * Ո՛չ արկցէ զաչս իւր յարդարոյ: և որ գտանի առա- 7
ջի Տր՝ ընդ թագաւորս է յաթոռ. և նստուսցէ զնս 'ի
※ սպառ՝ և բարձրասցին: * Եւ չարք կապեալք ձեռա- 8
※ կապօք՝ վարակեսցին տառապանօք անանկութե: * Եւ 9
պատմեսցէ նց զգործս նց, և զյանցանս նց՝ թէ զօրա-
※ ցան: * Եւ արդարոյն լուիցէ, և ասասցէ՝ զի դարձ- 10
ցին յանիրաւութէ: * Եթէ լուիցեն՝ և ծառայեսցեն 11
※ նմա, կատարեսցեն զաւուրս իւրեանց 'ի բարութե, և
※ զամս իւրեանց 'ի վայելչութիս: * Բայց զամպարիշտս 12
ոչ կեցուսցէ, զի ոչ կամեցան նոքա ճանաչել զՏր. և
զի խրատեալք և անհնազանդք էին: * Կեղծաւորքս սր- 13
※ տիւք դրդեսցեն զբարկութի. ոչ գոչեսցեն զի կա-
պեաց զնս: * Մեռցի յերիտասարդութե անձն նց. և 14
կեանք նց խոցոտեալք 'ի հրեշտակաց: * Փոխանակ զի 15
նեղեցին զտկարն և զանզօրն: Եւ իրաւունս հեզոց
հանցէ. * և զերծոյց զքեզ 'ի բերանոյ թշնամւոյ: Ան- 16
դունդք որոյ տարածումն 'ի ներքոյ իւր. և էջ սեղան
քո լի պարարտութ: * Մի պակասեսցեն իրաւունք 17
արդարոյ. սրտմտութի 'ի վր ամպարշտաց հասցէ, * վս 18
ամպարշտութե կաշառաց՝ զոր ընդունէին անիրաւու-
թբ: * Մի թիւրեսցեն զքեզ միտք կամակորութե 19
※ խնդրուածոց՝ յորժամ 'ի վիշտս իցեն տկարք: Եւ զամ
※ զօրաւորս զօրութբ. * մի ձգեսցես 'ի գիշերի ելանել 20
ժողովրդոց փոխանակ նց: * այլ զգոյշ լեր, գուցէ 21
գործեսցես զանպատեհս: Քանզի զնա փրկեցեր յաղ-
※ քատութե: * ահա հզօրն զօրացուսցէ զօրութ իւրով: 22
※ Քանզի ո՛վ է իբրև զնա զօրաւոր. * կամ ո՛վ է որ քննէ 23
զգործս նր. կամ ո՛վ է որ ասիցէ, անիրաւս գործեաց
զոր գործեաց: * Յիշեա՛ զի մեծամեծ են գործք նր, 24
※ զոր սկսան այրք արդարք: * Ամ մարդ ետես ինքեամբ, 25
որչափ խոցոտեալ են մարդիկ: * Ահա հզօրն սաստիկ 26
※ է, և ոչ ճանաչեսցուք: թիւ ամաց նր անսպառ: * Թուեալ 27
են նմա շիթք անձրևի, և հեղցին անձրևով յամպս:
* Բղխեսցեն հնացեալք: հովանեացոյց զամպս 'ի վերայ 28
※ անբաւ մարդկան, միգացին 'ի վր բազում մարդկան:
ժամանակ եդ անասնոց. և գիտեն զկարգ ծննդեան:
'Ի վր այսր ամի ոչ իցեն զարմացեալ միտք քո, ոչ սա- ※
սիցէ սիրտ քո 'ի մարմնի քում. զի արար զմեծամեծս ※
զոր ոչ գիտէաք: Հրաման տայ ձեան թէ լեր 'ի վերայ ※
երկրի. և ձմերայնւոյ անձրևաց զզօրութիս իւրեանց:
'Ի ձեռն ամ մարդոյ կնքէ, զի ծանիցէ ամ մարդ զիւր ※
29 տկարութի: * Եթէ իմանայցես զտարածանել ամպոց, ※
30 զհաւասարութի խորանի նր: * Ահ ձգէ 'ի վր նր ճա-
31 նապարհաւ, զարմատս ծովու ծածկեաց: * զի նոքօք
դատեսցի զժողովուրդս: տացէ կերակուր զօրացե-
32 լոյն: * 'Ի ձեռս ծածկեաց զլոյս. և ետ պատուէր վս
33 նր պատահելոյ: * Պատմեսցէ զնա բարեկամաց իւ- ※
րոց, և զտացուածոց և զանիրաւութէ:

ԳԼ. ԼԷ.

1 Ու՛ 'ի վր այնորիկ խռովեցաւ սիրտ իմ, և ծորեաց
2 'ի տեղւոջէ իւրմէ: * Լո՛ւր զլուր զբարկութե ※
3 սրտմտութե Տն. և խորհուրդ 'ի բերանոյ նր ելցէ: * 'Ի ※
ներքոյ ամ երկնից իշխանութի նր. և լոյս նր 'ի վր ծա- ※
4 գաց երկրի: * Զկնի նր գոչեսցէ բարբառ. որոտասցէ
ձայնիւ բարձրութե իւրոյ. և ոչ փոխանակեսցէ զնս. ※
5 զի լսելի արասցէ զձայն իւր. * և որոտասցէ հզօրն սքան-
չելի բարբառով իւրով: քանզի արար մեծս՝ զոր ոչ գի- ※
6 տէաք: * Հրաման տայ ձեան թէ լեր յերկրի: և ձմե- ※
7 րայնոյ անձրևաց ըստ զօրութե իւրեանց: * 'Ի ձեռին
ամ մարդոյ կնքէ, զի ծանիցէ ամ մարդ զիւր տկարու-
8 թի: * Մտին գազանք 'ի դադարս, ննջեցին 'ի խշտիս: ※
9 * 'Ի շտեմարանաց ելանեն ցաւք, և 'ի բարձրաւանդակաց
10 ցուրտ. * և 'ի շնչելոյ հզօրին տացէ սառամանիս: Յեղ- ※
11 յեղու զջուրս Տր և կամի. * և զընտիր ամպ ցանեսցէ:
12 Ցրուէ մէգ զլոյս նր. * և ինքն դարձուսցէ զշրջանակս: ※
Ուր կամեցաւ՝ եդ զգործ նց. և զամ ինչ զոր հրա-
մայեսցէ նց. սոքա կարգեալ են առ 'ի նմանէ 'ի վր
13 երկրի: * եթէ 'ի խրատ, և եթէ յերկիւղ, եթէ յողոր-
14 մութի գտցեն զնա: * Ո՛ւնկն դիր այսմիկ յոբ՝ կաց և
15 խրատեա՛ց զզօրութի Տն: * Գիտեմք զի Աճ եդ զգործս
16 իւր. լոյս արար խաւարի: * Գիտէ զքննութի ամպոց:
17 արհաւիրք են յանցանք չարագործաց: * Եւ քո՝ զերմ ※
պատմուճան հանդարտեալ կայ 'ի վր երկրի: 'Ի հարա- ※
18 ւոյ * հաստատեսցես ընդ նմա 'ի հնութիս, զօրացու-
19 ցանել իբրև զտեսիլ եղեմանց: * Բայց ընդէ՞ր իսկ՝ ա-
սէ՞ ուսո՛ զիս. զի 'նչ ասասցուք նմա, և դադարեսցուք ※
20 'ի բազում խօսելոյ: * Մի թէ մատեան կամ դպի՞ր ※
մերձ կայցէ առ իս, զի զմարդկան դրեալ լռեցուցից:
21 * Ո՛չ ամենեցուն է լոյս տեսանելի: փայլածուն է 'ի
22 հնութիս, ոպ որ 'ի նմանէն 'ի վերայ ամպոց: * 'Ի հիւ-
սոյ ամպ ոսկեճաճանչ. 'ի վր այսոցիկ մեծ են փառք
23 և պատիւ ամենակալին. * և ոչ գտանեմք զայլ ոք նմա-
նող

ԳԼ. ԼԶ. (2) 'Ի բազում օրինակս. Քեզ. կամ, զքեզ, զոր դու ոչ գիտես. զի սակաւին գոն յիս: (4) Օրինակ. Եւ ոչ անիրաւութբ տարապարտուց իմա": (6) Բազումք. Զսիրտ. կամ, զի զսիրտ ամպարշտի ոչ: (7) 'Ի բազում օրինակս. Եւ որ գտանի առաջի նր ընդ թա": (8) Օրինակ. Եւ կապեալք ձեռակապօք վարեսցին տառապանք անանկութ: Որք ասեն. ձեռանակապօք վարեսցին: (10) Օրինակ. Այլ արդարոյն լուիցէ. և ասաց զի: (11) Օրինակ. իւրեանց 'ի բարութիս: (12) Օրինակ. Զի և խրատեալք: (13) Օրինակ. Եւ կեղծաւորք: (14) Օրինակ. Յերիտասարդութե անձն: (16) Օրինակ. Եւ անդունդք: (17) Օրինակ. Մի պակասեսցէ իրաւունք արդարոց: (18) Օրինակ. Կաշառոց: (19) 'Ի լուս". Մի թէ օրհնեսցեն զքեզ միտք կա": Որք ասեն. մխիթարեսցեն զնա միտք կամակարութե (20) Օրինակ. Մի ձգեսցես գիշերի ելա": (27) Օրինակ. Անձրևս. կամ, անձրև յամպս: (28) Օրինակ. Հովանացոյց զամպս .. միգացին 'ի վերայ բզմ: (28) Օրինակ. Գիտեն զկարգ հանգստեան .. ոչ են զոր"... և ձմերայնոյ անձրևաց .. և ձեռին ամ: (29) Օրինակ. Զտարածել ամպոյ. և զհա": (30) Օրինակ. Եւ ահ ձգէ .. և զարմատս ծովու: (31) Օրինակ մի. Զի դատեսցի նոքօք ժողովուրդն: (32) Օրինակ. Վս նր պահելոյ: (33) Օրինակ. Պատմեսցէ զնմանէն բարեկամաց և զտաց":

ԳԼ. ԼԷ. (2) Օրինակ. Լուր զլուր 'ի բարկութէ սրտ"... և խորհուրդ 'ի բարկութէ նր: (3) Օրինակ. Նորա 'ի ծագաց երկրի: (4) Օրինակ. Զայն իւր բարձրութե իւ": (5) Այլ. Արար մեծամեծս զոր ոչ: (6) Օրինակ. Թէ եղ 'ի վր երկրի, և ձմերայնոյ անձրևաց զզօրութիս իւրեանց: (6) 'Ի լուս": Ըստ զօրութե նց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (9) Օրինակ. Յշտեմարանաց ելանեն ցաւք, և 'ի բարձրաւանդակաց: կամ, բարձրութեան": (10) Օրինակ. Եւ 'ի շնչել հզօրին: Որք ասեն. Սառնամանիս: (11) Օրինակ. Եւ զընտիր ամպս ցա"... ցրուէ զմէգ լոյս նր: (12) Օրինակ. Եւ ինքն դարձուցանէ շրջա"... և զամ զոր ինչ հրա": (13) Օրինակ. Եւ եթէ յերկիւղ. կամ, յերկիր իւր. եթէ յողորմութե գտցէ զնա: (14) Բազումք. Եւ խրատեա՛ զզօրութի: (15) Բազումք. Լոյս արար 'ի խաւարի: (17) Օրինակ. Զերմ պաճուճան հան': (18) Օրինակ. Հաստատեսցէ ընդ նմա: (19) Օրինակ. 'Ի բազում խօսելոյ: (20) Օրինակ. Զի զմարդկան գնալ. կամ, գնեալ լռեցից առ 'ի հաստատութե: (21) Օրինակ. Ոչ տեսցէ զլոյս տեսանել փայլուն է 'ի հնութիս: (21) 'Ի լուս". 'Ի հւ" 'Ի հնութիս, նշանակի. այն. հաստատութի: (23) Օրինակ. Եւ ոչ ոք գտանեմք զայլ ոք նման զօր":

նօղ զօրութե̃ն նր̃ : որ զարդարն դատի՝ ո՛չ համարիցիս
լսել նմա : *Վասն որոյ երկիցեն 'ի նմանէ մարդիկ, եր- 24
կիցեն 'ի նմանէ և իմաստունք սրտիւք :

ԳԼ. ԼԸ.

Յետ դադարելոյ Եղիուայ 'ի խօսելոյ, ասէ Տէր Յոբայ 'ի մրրկէ և յամպոց : 1

ԺԲ Ո՞ է դա՝ որ թաքուցանէ յինէն զխորհուրդս, ժո- 2
ղովեալ զբանս 'ի սրտի . և համարի յինէն թաքու-
ցանել : *Պնդեա՛ իբրև այր զմէջ քո, հարցից զքեզ՝ և 3
տո՛ւր ինձ պատասխանի : *Ո՞ւր էիր մինչ ես հիմունս 4
արկանէի երկրի : պատմեա՛ ինձ եթէ խելամուտ ես
հանճարոյ : *Ո՞վ եդ զչափ դորա թէ գիտիցես . կամ 5
ո՞վ արկ 'ի վե̃ր դորա լար : *Յէ՞ր վե̃ր հաստատեցան 6
ալիւք դորա : ո՞վ է որ արկ զվէմն անկեան 'ի դմա :
*Յորժամ եղեն աստեղք ծերք, ամ̃ հրեշտակք աստ- 7
※ ղաց օրհնեցին զիս մեծաձայն . և ամ̃ հրեշտակք իմ գո-
※ վեցին : *Փակեցի զծով դրամբք, յորժամ ծնաւ յորո- 8
վայնէ մօր իւրոյ ելանել : *Եդի նմա զմէգ 'ի հան- 9
դերձ, և զմառախուղ նմա 'ի խանձարուրս : *Եդի 10
նմա սահմանս՝ եդեալ փականս և դրունս : *Ասացի՝ 11
ցայդ վայր եկեսցես՝ և այլ մի՛ անցանիցես, այլ այդ-
րէն 'ի քեզ խորտակեսցին ալիք քո : *Եթէ առ քե՞ 12
կարգեցի զլոյսն առաւօտին : Արուսեակն ետես ըզ-
կարգ իւր *հասանել 'ի վե̃ր թևոց երկրի : Թօթափել 13
զամպարիշտս 'ի նմանէ : *Կամ թէ քո՞ առեալ զհողն 14
կաւ՝ ստեղծեր կենդանի՝ և խօսուն եդիր զնա յերկ-
րի : *Եւ մերժեցե՞ր զլոյսն յամպարշտաց, զբազուկս 15
ամբարտաւանից խորտակեցե՞ր : *Հասեա՞լ իցես յակն 16
ծովու, և ընդ հետս անդնդոց շրջեցա՞ր : *Բանայցե՞ն 17
քեզ ահիւ դրունք մահու : բարապանաց դժոխոց 'ի
տեսանել զքեզ սարսիցե՞ն : *Խելամո՞ւտ իցես լայ- 18
նութե̃ն առ 'ի ներքոյ երկնից : ասէ՝ պատմեա՛ ինձ ո՞ր-
չափ իցէ : *Զի՞նչ երկիր իցէ յորում լոյսն ագանիցի, 19
կամ զի՞նչ տեղի խաւարի : *Տանիցիս զիս 'ի սահմանս 20
նց̃ . եթէ խելամուտ իցես շաւղաց նց̃ : *Թէրևս գի- 21
տիցե՞ս՝ և ընդ այն ժամանակս իսկ ծնեալ իցես . և թիւ
ամաց քոց բազում իցէ : *Երթեա՞լ իցես 'ի շտեմա- 22
րանս ձեան : և զգանձս կարկտի տեսեա՞լ իցես : *Համ- 23
բարեա՞լ կայցէ քեզ 'ի ժամանակս թշնամեաց, յօր մար-
տի և պատերազմի : *Ուստի՞ ելանիցէ եղեամն . կամ 24
սփռեսցի հարաւ 'ի ներքոյ երկնից : *Ո՞ պատրաստեաց 25
զհոսանս սաստիկս անձրևաց, և զճանապարհս ամպրո-
պաց տեղեալ յերկիր *ուր ո՛չ գոյ մարդ յանապատ 26
յանմարդի, *յագեցուցանել զանկոխն և զանշէն, և 27
բղխեցուցանել զբոյս դալարւոյ : *Ո՞ է հայր անձրևի, 28
և ո՞վ է որ ծնաւ զշաղս ցօղոյ : *Յո՞յր արգանդէ ելանէ 29
30 սառն, և զեղեամն ո՞ ծնաւ յերկնից՝ *որ իջանէ իբրև
31 զջուր ծորեալ : և զերեսս երկնից ո՞ հալեաց : *Խե-
լամո՞ւտ իցես կարգի բազմաստեղաց . և զքո բացեա՞լ է-
32 ցէ զպատրուակ հայկին : *Կամ բանայցես զմազարովթն
'ի ժամանակի իւրում : և զգիշերավարն 'ի վերայ վար-
33 սից իւրոց ածիցե՞ս ընդ նմ̃ : *Գիտիցե՞ս զշրջանակս
երկնից, կամ առհասարակ զեղեալն 'ի ներքոյ երկնից :
34 *Կոչիցե՞ս զմէգ բարբառով . և դողութե̃ լի՞ սաստիկ
35 ջրով լուիցէ քեզ : *Առձակիցե՞ս շանթս՝ և գնայցեն .
36 և ասիցեն ցքեզ թէ զի՞նչ է : *Ո՞վ ետ կանանց իմաս-
տութի̃ն ոստայնանկութե̃՝ կամ հանճար նկարակերտու-
37 թե̃ : *Ո՞ թուէ զամպս իմաստութե̃, և զերկինս յերկիր
38 խոնարհեցոյց : *և հեղեալ կայ իբրև զհող փոշի . մա-
39 ծուցի զնա իբրև զվիմաւ խորանարդ : *Որսայցե՞ս ա-
ռիւծուց կերակուր . և զանձինս վիշապաց յագեցու-
40 ցանիցե՞ս : *Սարսեցին 'ի խշտիս իւրեանց . և նստեցին
41 դարանակալք 'ի մայրիս : *Ո՞ պատրաստեաց ագռա-
ւուց կերակուր՝ զի ձագք նր̃ առ տր̃ աղաղակեցին .
մոլորեալք խնդրեն կերակուր :

ԳԼ. ԼԹ.

1 Եթէ գիտիցե՞ս զժամանակ ծննդեան յամուրաց քա-
2 րանձաւաց : զգուշանայցես երկանց եղանց : *Թը-
ուիցե՞ս լիով զամիսս ծննդեան նց̃ . լուծանիցե՞ս զեր- ※
3 կունս նց̃ : *Սնուցանիցե՞ս զմանկունս նց̃ առանց եր-
4 կիւղի : մերժիցես 'ի նոցանէ զերկունս : *Փրծանիցե՞ն ※
որդիք նց̃ : բազմանայցե՞ն 'ի ծննդեան իւրեանց . ել- ※
5 նիցեն՝ և անդրէն ո՛չ կրկնիցեն : *Ո՞ եթող զցիռ՝ ա-
6 զատացեալ : ո՞վ եւլոյծ զկապանս նր̃ : *Եդ 'ի նմա կա- ※
պանս զառապարս, և բնակութի̃ նմա զաղտաղտուկս :
7 *Ծաղր առնէ զբազմամբոխ քաղաքաց, և զբամբասանս
8 հարկահանաց ո՛չ լսէ . *դիտէ զլերինս արօտի իւրոյ .
9 և զհետս ամ̃ դալարւոյ շրջի խնդրել : *Եթէ կամիցի
քեզ միեղջերուրուն ծառայել, կամ հանգչել առ մսուր
10 քո . *կապիցե՞ս սամետիւք լծոյ նմա, կամ ձգիցէ՞ ա-
11 կօս 'ի դաշտի քում : *Յուսայցե՞ս 'ի նա՝ զի բազում
է զօրութի̃ նր̃ . և թողուցո՞ւս 'ի նա զամ̃ գործս քո :
12 *Հաւատասցե՞ս եթէ հատուցանիցէ քեզ զսերմանիս . ※
13 և ամփոփիցէ զկալ քո : *Թևք թռուցելոց նեխեղա- ※
14 սաց : եթէ յղասցի՞ ասիդն և նեէսայն : *Զի արկցէ ※
15 յերկիր զձուս իւր, և ջեռուսցէ զհողով . *և մոռա-
ցաւ թէ ոտք ցրուեսցէ . և գազանք անապատի կոխես-
16 ցեն : *Ուժացաւ յորդւոց իւրոց՝ իբրև ո՛չ յիւրմէ : 'ի ※
17 զո՛ւր վաստակեցաւ առանց երկիւղի . *զի լռեցոյց ա̃ծ ※
'ի նմանէ զիմաստութիւն, և ո՛չ ետ նմա բաժին 'ի հան-
18 ճարոյ : *'Ի ժամանակի բարձրասցի 'ի բարձունս . ծաղր ※
19 առնէ զերիվարաւ և զհեծելով նր̃ : *Եթէ դո՞ւ ագու-
ցեր ձիոյ զօրութի̃, և զգեցուցեր զրահ ընդ պարանո-
ցաւ

---

(24) Ոմանք . Երկիցեն և 'ի նմանէ իմաս'' :

Գլ. ԼԸ. (1) Ոմանք . Եղիուայ 'ի խօսից : (2) Ոմանք . Ո՞վ է դա'' . . զխորհուրդ ժողովել : (4) Ոմանք . Խելամուտ իցես հան'' : (7) 'Ի լուս'' . 'Ի Հ̃ն̃՝ Ծերք, նշանակի՝ ցերք բաց որպէս ասացեն և այլ բազում յօրինակաց : (11) Յօրինակին դիւեր . Եկեսցես, և այլ մի անցանիցես . այլ : (11) Ոմանք . Այլ անդրէն 'ի : (12) Ոմանք . Զլոյսն առաւօտուն : (15) 'Ի լուս'' . ոչորոք բառորս՝ մերժեցե՞ր . խորտակեցե՞ր . նշանակէ շեշտի, մերժեցեր . խորտակեցեր : համաձայն այլոց : (17) Ոմանք . Եւ բարապա'' . . . տեսեալ զքեզ սարսեցեն : (21) Ոսկան . Բազումք իցեն : (24) Բազումք . Կամ սփռեցի : (25) Ոմանք . Սաստիկս անձրևոյ : (25) 'Ի լուս'' . 'Ի Հ̃ն̃՝ ամպրոպաց, նշանակի՝ հողմոց : Որք ոմանք . ամպրոպաց տեղեաց յեր'' : (27) Ոմանք . Եւ զանշէնն . . զբոյս դա'' : (28) Ոմանք . Որ ծնաւ զշաւիղս ցօղոյ : (29) Օրինակ մի . Եւ զեղեամն ո՞ ծնաւ յարգանդ : (30) Ոմանք . Զի էջանէ իբրև : (32) 'Ի լուս'' . 'Ի Հ̃ն̃՝ Զմազարովթն, նշանակէ՝ ակ . ելանիցէ սայլն : (32) Ոմանք . Ածիցես ը̃ նմա : (33) Ոմանք . Զշրջանս երկնից : (35) Ոմանք . Առձակեսցես զշանթս և գնասցեն : (38) Ոմանք . Իբրև զփոշի . . իբրև վիմաւ խո'' : (40) Ոմանք . Սարսիցեն 'ի հշտիս իւրեանց, և նստցին : (41) Բազումք . Զի ձագք նր̃ աղաղակեցին առ տր̃ :

Գլ. ԼԹ. (1) Ոմանք . Զժամանակս ծննդեան : (1) 'Ի լուս'' . 'Ի վերայ՝ Յամուրաց, նշանակի՝ այծ . այծքաղաց : (3) Բազումք . Մերժեսցես 'ի նոցանէ : (4) Ոմանք . Բազմանայցեն 'ի ծնունդս իւ'' . . . ոչ կրկնեսցին : Որք ոմանք . բազմասցին 'ի ծն'' : (5) Ոմանք . Ո՞վ է որ եթող զցիռ ազատ'' . . . ո՞ եւլոյծ : (6) Ոմանք . Եդ նմա . կամ, 'ի նմա կապանս զառա'' . . . և զբնակութիս : (8) Ոմանք . Եւ զհետ ամ̃ դալարոյ : (9) Ոմանք . Միեղջերուի . կամ, միեղջերուրեն ծառայել : (10) Ոմանք . Կապեսցես սամետիւք զլուծ 'ի նմա . կամ ձգիցի ակօս : (11) Ոմանք . Յուսասցես 'ի նա : (12) Ոմանք . Հաւատայցես եթէ . . քեզ զսերմանս : (13) Ոմանք . Թևք թռուցելոյ : (13) Օրինակ մի . Թռուցելոցն է եղասաց, եթէ յղասցի ասիդն և նէ'' : (14) Ոմանք . Եւ ջեռուսցէ ընդ հողով : (15) Ոմանք յաւելուածով առնեն այսպէս . Եւ մոռացաւ եթէ ցրուեսցէ . . կոխեսցեն զճանապարհս նորա : (16) Ոմանք . Ո՛չ ոչ յիւրմէ : (17) Ոմանք . 'Ի նմանէ զիմաստութի̃ : (18) Ոմանք . Ծաղր արասցէ զերիվարաւ : (19) Ոմանք . Զրահս զպարանոցաւ նորա :

ցաւ նր̄ • * արկեր զնովաւ սպառազինութիւն, և փառս 20
լանջաց նր̄ զյանդգնութիւն : * Որոտայ 'ի դաշտի՝ և դա՛փր 21
հատանէ • ելանէ 'ի դաշտ զօրութ̄ : * 'ի պատահել նետից՝ 22
արհամարհէ, և ոչ դարձցի յերկաթոյ : * 'Ի վր̄ 23
նր̄ շողան աղեղն և սուսեր, և շարժիւն վահանի և նիզակի •
* և բարկութ̄ աւականէ զերկիր : Եւ ոչ հաւատայ՝ 24
մինչև փող արկանիցի • * և իբրև փող հարկանի՝ 25
նա վաշ վաշ կարդայ : 'ի հեռաստանէ առնու զհոտ
պատերազմի՝ վաղս առնելով և փռնչելով : * Եթէ 'ի 26
քումմէ իմաստութենէ եկաց բազէ տարածեալ զթևս,
անշարժ դիտել ընդ հարաւ : * Կամ թէ քո՞ հրամանաւ 27
վերանայ արծուի : և անկղ 'ի վր̄ բունոյ իւրոյ նստեալ
դադարիցէ * 'ի քարանձաւս վիմաց և 'ի ծածուկս՝ * անդ 28
կա՛յ և խնդրէ զկերակուր : 'Ի հեռաստանէ դիտեն աչք 29
իւր • * և ձագք նր̄ արեամբ թաթաւին : ուր ուրեք եղիցէ՛ 30
գէշ՝ անդր վաղվաղակի գտանին : * Եւ պատասխանի 31
Տէր տր̄ ած յոբայ՝ և ասէ : * Միթէ զդատաստան 32
ոք բաւականին թիւրիցէ՞ • և յանդիմանիցէ՞ զած •
և տայցէ՞ նմա պատասխանի :

* Կրկնեալ անդրէն յոբայ՝ առէ ցՏր̄ : 33

* Զի՞ ես տակաւին դատիցիմ, կշտամբեալ և յանդիմանեալ • 34
'ի տնէ լսեմ զայդպիսի բանս : զի ես ոչինչ
մի եմ, զի՞նչ տաց առ այդ պատասխանի, բայց եթէ 1
ափիբերան լինիցիմ : * Մի անգամ խօսեցայ՝ և յերկրորդումն 35
ոչ յաւելից : 2

3

Գլ. Խ.

4

Դարձեալ կրկնեալ Տն̄ յամպոյն՝ առէ ցյոբ : 1

5

Ո՛չ այդպէս՝ այլ պնդեա՛ իբրև այր զմէջ քո • ես հարցից՝ 2 6
և դու տո՛ւր ինձ պատասխանի : * Մի՛ զընկենուր 3 7
զդատաստան իմ, և մի՛ համարիր ա՛յլ ինչ ազդ 8
արարեալ առ քեզ յայտնութիւն • բայց եթէ զի երևեսցիս 9
արդար : * Եթէ բազո՛ւկ առ բազուկ իցէ քո տն̄ : 4
եթէ բարբառո հանդոյն նմա որոտայցես : * Արդ առէ 5 10
առ բարձրութիւն • և զօրութի և փառս և պատիւ ըզգեցի՛ր : 11
※ * Առաքեա՛ զհրեշտակս բարկութ̄, և զա՛մ 6 12
հպարտս խոնարհեցո՛ և շիջո՛ զամբարտաւանս : * Փտեա՛ 7 13
վաղվաղակի զամպարիշտս : * և ծածկեա՛ յերկրի բացէ 8
'ի բաց առհասարակ • և լի՛ց զերեսս նց̄ անարգանօք : 14
* Իսկ յանձի՞ն կալայց արդեւք եթէ կարօղ փրկել ա՛ջ 9 15
քո : * Իսկ այդ քո առաջի է, զի գազանք իբրև զարջառ 10
խո՛տ ճարակին : * Ահաւանիկ ո՛յժ իւր զմիջով իւրով, 11 16
և զօրութիւն զպորտիւ որովայնի իւրոյ : * Կանգնեաց 12 17
զտուտն իւր իբրև զնոճի • ջիլք իւր զմիմեամբք 18
պատեալ • * կողք իւր պղնձիք, և ողն իւր ձո՛յլ երկաթոյ : 13 19
* Նա՛ է սկիզբն արարածոց տն̄, արարեալ խաղալիք 14
հրեշտակաց նր̄ : * Հասեալ 'ի վր̄ առապար լերին, 15 20
արար խնդութիւն չորքոտանեաց 'ի տարտարոսն :
16 * Ընդ ազգի ազգի ծառովք ննջէ, առ պրտուով և եղեգամբ
17 և կնիւնով : * Հովանոցանան ընդ նովաւ ծառք
18 մեծամեծք հանդերձ անտառօք՝ և ձո՛ղք հանդնոյ : * Եթէ ※
լինիցի հեղեղ՝ ոչ զգնասցէ : յանձնապաստան է,
19 զի թէ յորդանան դիմեսցէ 'ի վր̄ նր̄, * յակնակապիճս ※
իւր ընկալցի զնա • 'ի խուսափել նր̄ ծակիցեն զռնգունս
20 նր̄ : * Վերացուցանիցե՞ս զվիշապն կարթիւ • դնիցե՞ս ※
21 պախուցս շուրջ զցւկով նր̄ : * Եթէ կապիցե՞ս անուր
'ի քիթս նր̄ • անցուցանիցե՞ս դանդանաւանդ ը̄ կղակս
22 նր̄ : * Խօսիցի՞ ընդ քեզ 'հեզութ̄ • և կակուղ բարբառով ※
23 դնիցէ ը̄ քեզ ուխտ : * Նուաճիցե՞ս զնա ծառայ ※
24 յաւիտենական : * Խաղայցե՞ս դու նովաւ իբրև հաւու •
25 և կապիցե՞ս զնա իբրև զձագ կաքաւ : * Կերակրեսցին
նովաւ ազինք, և բաժանեսցեն զնա ազգք փիւնիկեցւոց : ※
26 * Ա՛մ նաւալողակն 'ի մի վայր ժողովեալ •
ոչ բարձցեն թեփ մի 'ի տանոյ նր̄, և 'ի նաւս ձկնորսաց ※
27 խաղամ նր̄ : * Դնիցես դու զձեռն քո 'ի վր̄ նր̄ : յիշատակեալ
զպատերազմ որ լինելոց է 'ի մարմնի նր̄, զի
28 այլ ո՛չ ևս լինիցի : * Ո՛չ տեսեր զնա, և ոչ 'ի վր̄ բանիցս
ասացելոց զարմանայցես :

Գլ. ԽԱ.

1 Ո՛չ երկնչիցես՝ զի և ինձ պատրաստեալ է • բայց ո՞վ
իցէ որ ինձ հակառակ կայցէ • կամ ո՞վ իցէ որ ինձ
2 ընդդէմ դառնայցէ՝ և հանդարտիցէ : * Եթէ ա̄մ առ
3 'ի ներքոյ երկնից իմ է : * ո՛չ լռեցից վս̄ նորա • և բան
4 հզօրին ողորմեսցի զուգականին նր̄ : * Ո՛ մերկասցէ
զպատրուակ երեսաց նր̄ • և ընդ ոլոռս պատենից նր̄
5 ո՛ մտանիցէ : * զդրունս երեսաց նր̄ ո՛ բանայցէ : Շուրջ
6 զատամամբք նր̄ ա՛հ : * փոր նր̄ վահանք պղնձիք, յօդք ※
7 նր̄ իբրև զվէմ գայլախազ՝ * մի՛ զմիոյ կնի կցեալ, և օդ
8 ոչ անցցէ ընդ նա : Այր զեղբօր զհետ երթիցէ • * զմիմեանց ※
9 կալցին, և մի՛ մեկնեսցին : * 'Ի փռնչելոյ նորա
փայլատակունք հատանին • աչք նր̄ իբրև զտեսիլ արուսեկի :
10 * 'Ի բերանոյ նր̄ լամպարք բորբոքեալք, և հատանին
11 անկանին շանթք հրոյ : * Ընդ ռընգունս նորա
12 ծուխ ելանէ հնոցի հրոյ կայծականց : * Անձն նորա
13 կայծակունք, և բոց 'ի բերանոյ նր̄ ելանէ : * 'Ի պարանոցի
նր̄ բնակէ զօրութիւն • առաջի նր̄ կորուստ ընթանայ :
14 * Անդամք մարմնոյ նր̄ մածեալք • եթէ զեղցէ 'ի
15 վր̄ նր̄՝ ո՛չ խլրտասցէ : * զի սիրտ նր̄ սալացեալ է իբրև
զվէմ • և հաստատեալ կայ՝ իբրև զսա՛լ դարբնայ անշարժ :
16 * 'Ի խլրտել նր̄ ա՛հ գազանաց և չորքոտանեաց,
17 և զեռնոց երկրի : * Եթէ պատահեսցեն նմա արդունք,
18 ոչ սանանեն զէնք և նիզակք : * Քանզի համարի զերկաթ
19 յարդ • և զպղինձ իբրև զփայտ փուտ : * Ո՛չ խոցոտէ
զնա աղեղն պղնձի • համարի զըմբաքար խոտ : ※
20 * Եւ իբրև զեղէգն համարեցան նմա ուռունք : ծա՛ղր
առ-

---

(20) Ոմանք : Արկեր զսպառազինութիւն, և զփառս : (21) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրեալ • Եւ տափր հատանէ, 'ի լուսն'' • Նշանակի ուղղագրելն՝ դափր • համաձայն այլոց : (22) Ոմանք • Պատահեալ նետից՝ արհամարհեաց ; և ոչ դարձցի յերկաթի : (24) Այլք • Մինչև փող հարկանիցի : (25) Ոմանք • Եւ իբրև փող հարկանիցի • • • առնուլ ըզհոտ պատերազմի, վաղս առնլով և : (26) Ոմանք • 'Ի քումմէ զօրութենէդ եկաց բազէ • • անշարժ դիտէ ընդ : (27) Ոմանք • Կամ թէ քով հրամանաւ • • • և անգղ 'ի վերայ : (28) Ոսկան • Վիմաց, և 'ի ծակուկս : (29) Ոմանք • Եւ խնդրէ զկերակուրս : (30) Ոմանք • Անդ վաղվաղակի գտա'' : (32) Ոմանք • Եւ յանդիմանեսցէ : (34) Ոմանք • 'Ի տնէ լսիցեմ զայդպիսի : (34) Ոսկան • Զի ես ոչինչ եմ • զի՞նչ : (35) Ոմանք • Մի անգամ խօսեցիմ • և :

Գլ • Խ • (2) Ոմանք • Իբրև զայր զմէջ : (3) Ոմանք • Զդատաստանս իմ • • այլ ազդ արարեալ : (8) Ոմանք • Բացեայ 'ի բաց առհասարակ : (9) Բազումք • Թէ կարող է փրկել : (10) Ոմանք • Առաջի իցէ • • խոտաճարակին : (11) Ոմանք • Ահաւասիկ ոյժ • • զպորտոյ որովայնի : (12) Ոսկան • Կանգնեաց զտուտ իւր : (12) Ոմանք • Եւ ջիլք իւր զմիջովք պատեալ : (14) Ոմանք • Արարեալ 'ի խաղալիկ հրեշ'' : (17) Ոմանք • Հովանացան ընդ նովաւ • • և ձողք հապնոյ : (18) Բազումք • Հեղեղ՝ ոչ զգասցէ : (18) Ոմանք • Դիմեսցէ 'ի բերան նր̄ : (19) Ոմանք • Եւ 'ի խուսափել նորա ծակեսցես զռընգ'' : (20) Ոմանք • Պախուց շուրջ զցւկաւ նորա : Ուր ոսկան • պախուրց : (22) Այլք • Խօսիցի ընդ քեզ հնազանդութ̄ • և կա'' : (23) Ոմանք • Եւ նուաճեցուսցես զնա : (24) Ոմանք • Խաղայցես ընդ նովաւ իբրև հաւու • և կապեսցես զնա : Ուր ոսկան • իբրև ընդ հաւու : (25) Ոմանք • Կերակրեսցին զնովաւ : (25) 'Ի լուսն'' • Եւ բաժանեսցին զնա : (26) Ոմանք • Ամենայն նաւալողակն : (27) Ոմանք • Յիշատակել զպատերազմ որ լինելոց է 'ի վերայ նր̄ :

Գլ • ԽԱ • (1) Ոմանք • Հակառակ կացցէ : (2) Ոսկան • Իմ էն : (3) Ոմանք • Եւ ոչ լռեցից վս̄ • • զուգականին նր̄ : (4) Ոմանք • Ո՞վ մերկասցէ : (7) Ոմանք • Մի զմիոյ կըցեալ : (10) Ոմանք • Ղամբարք բորբո'' : (12) Ոմանք • Եւ անձն նր̄ կայծա'' : (14) 'Ի լուսն'' : Եթէ զեղցի : Ուր ոմանք • Եթէ զեղցին • կամ, զեղծցի • • • ոչ խլրտեսցէ : (15) Ոմանք • Իբրև զսալ դարբնի : (17) Ոմանք • Պատահեսցեն

※ առնէ զշարժումն հրալից ։ * Անկողինք նորա տէգք 21
սրեալք ։ ամ ոսկի ծովու ընդ նմա իբրև զկաւ ան-
բաւ ։ * Եռացուցանէ զանդունդս իբրև զկաթսայ ։ 22
համարի զծով իբրև զօշինչ ։ * և զտարտարոսն անդնդոց 23
իբրև զգերի մի ։ համարեցաւ զանդունդս իւր ձեմե-
լի ։ * Եւ չիք ինչ յերկրի՝ որ նման է նմա · արարեալ 24
խաղալիկ հրեշտակաց իմոց ։ * Զամ բարձունս տեսա- 25
նէ · և ինքն է Թագաւոր ամի՝ որ 'ի ջուրսն են ։

ԳԼ · ԽԲ ·

Կրկնեալ անդրէն յոբայ ասէ ցՏէր ։ 1

Գիտեմ զի կարող ես յամի, և անկարանայ ինչ ոչ քեզ ։ 2
* Ո՞վ է որ ծածկէ 'ի քէն զխորհուրդ՝ խնայեալ 3
'ի բանս կարծիցէ Թագուցանել · ո՛ պատմեսցէ ինձ զոր
ոչ գիտէի · զմեծամեծս և զզարմանալիս՝ որոց ոչ էի խե-
լամուտ ։ * Արդ լո՛ւր ինձ Տր՝ զի և ես խօսեցայց · հար- 4
ցի՛ց զքեզ՝ և դու ուսո՛ զիս ։ * 'Ի լուր ականջաց լսէի 5
զքէն յառաջագոյն · բայց արդ՝ և ակն իմ իսկ տեսանէ ըզ-
քեզ ։ * Վն որոյ խոտեցի զանձն՝ և հալեցայ · և համա- 6
րիմ զանձն իմ հող և մոխիր ։

* Եւ եղեւ յետ խօսելոյ Տն զբանս զայսոսիկ ընդ Յոբայ, 7
Ասէ ցԵլիփազ Թեմնացի ։

Մեղա՛ր դու, և երկոքին բարեկամք քո · զի ոչ խօսեցա-
րուք առաջի իմ ճշմարիտ, և ոչ ինչ իբրև զծառայ իմ
զյոբ ։ * Բայց արդ առէք զուարակս եւթն և խոյս 8
եւթն, և երթա՛յք առ ծառայ իմ յոբ · և արասցէ ող-
ջակէզս վն ձեր · և յոբ ծառայ իմ արասցէ աղօթս վն
※ ձեր ։ Զի թէ ոչ նմա ակն առեալ էր, և եթէ ոչ վն նր
էր, կորուսեալ էր իմ արդեւք զձեզ · զի ոչ խօսեցա-
※ րուք ճշմարտութի զծառայէ իմմէ զյոբայ ։ * Եւ գնա՛ց 9
եղիփազ Թեմնացի, և բաղդատ սաւքեցի, և սովփար
մինեցի · և արարին որպէս հրամայեաց նց Տր · և ելոյծ
զմեղս նց վն յոբայ ։ * Եւ Տր աճեցոյց զյոբ · և յառ- 10
նել նր աղօթս 'ի վր բարեկամացն՝ եթող զմեղս նոցա ։

Եւ ետ Տր կրկին քան որչափ ինչ էրն յառաջագոյն յո-
11 բայ 'ի յաճախումն ։ * Եւ լուան ամ եղբարք նր և քորք
նր զամ անցսն՝ որ անցին ընդ նա, և եկին առ նա, և
ամենեքին ոյք յառաջագոյն գիտէին զնա · կերան և ար-
բին առ նմա · և մխիթարեցին զնա, և զարմացան 'ի վր
ամի զոր ած 'ի վր նր Տր ։ և ետուն նմա իւրաքանչիւր
12 մէն մի որոջ, և չորեքդրամեան մի ոսկի անդրի ։ * Եւ
Տր օրհնեաց զվերջինն յոբայ քան զառաջինն ։ և էին
խաշինք նր՝ ոչխարք բեւր, և չորեքհազարք · ուղտք վեց-
հազարք · լուծք եզանց հազար · էշք մատակք արօտա-
13 կանք հազար ։ * Եւ ծնան նմա ուստերք եւթն, և դըս-
14 տերք երեք ։ * Եւ կոչեաց զառաջինն տիւ · և զերկ-
15 րորդն կասիա · և զերրորդն ամաթեղջեւր ։ * Եւ ոչ
գտան համեմատ դստերացն յոբայ ազնուագոյնք 'ի ներ-
քոյ երկնից ։ և ետ նց ժառանգութի ընդ եղբարս իւ-
16 րեանց ։ * Եւ եկաց յետ հարուածոցն ամս հարեւր և եւ-
թանասուն ։ և ամ ամք զոր եկաց՝ երկերիւր քառա- ※
սուն և ութ ։ և ետես յոբ զորդիս իւր՝ և զորդիս որդ- ※
ւոց իւրոց ազգ չորրորդ ։ Եւ վախճանեցաւ յոբ ծե-
րացեալ և լցեալ աւուրբք ։ Եւ գրեալ է նմա յառնել
ընդ որս Տր յարուցանէ ։

17 * Սա թարգմանի յասորի գրոց ։ բնակէր յերկրին աւս-
տայ · 'ի սահմանս եդովմայեցւոց և արաբացւոց ։ յա-
ռաջ՝ էր անուն նր յոբաբ · և առեալ կին արաբացի,
ծնաւ որդի որում անուն էր էննոմ ։ Եւ էր հայր նորա
զարեհ, որդի որդւոյն եսաւայ · և մայր նր բոսորացի ։
որպէս զի լինել նմա հինգերորդ յաբրահամէ ։ Եւ այս են
Թագաւորք որ թագաւորեցին յեդոմ ։ առաջին բաղակ
բէովրայ · և անուն քաղաքի նր դենաբայ ։ յետ բաղա-
կայ յոբաբ՝ որ կոչեցաւ յոբ ։ յետ նր ասոմ, որ էր զօ-
րավար յերկրին թեմնացւոց ։ յետ նր ադադ որդի բա-
րադայ, որ կոտորեաց զմադիամ 'ի դաշտին մովաբայ ·
և անուն քաղաքի նր գեթեմ ։ Եւ որ եկին առ նա բա-
րեկամքն · եղիփազ՝ յորդւոցն եսաւայ՝ արքայ թեմնաց-
ւոց · բաղդատ բռնաւոր սաւքեցւոց · սովփար արքայ
մինեցւոց ։

Կատարեցաւ Գիրքս Յոբայ ։

նմա դեղարդունք, ոչ միաբանեն դէնք և նի" ։ (21) Ոմանք · Ընկողինք նր տէգք ։ (24) Ոմանք · Յերկրէ որ նման է նր ։ (25) Ոմանք · Եւ ինքն Թագաւոր ամի · կամ, յամենայնի ։ Գլ · խբ · (2) Ոմանք · Կարող ես ամենայնի ։ (3) Ոմանք · 'ի քէն զխորհուրդս · · ով պատմիցէ ինձ · · որ ոչ էի խե" ։ (5) Այլք · 'Ի լուր ականջաց ։ (5) Ոմանք · Լսէի 'ի քէն յառաջա" ։ (7) Ոմանք · Ասէ Տր ցեղիփազ Թեմ" ։
(11) Օրինակ մի · Եւ լուան ամ բարեկամք նր զամենայն անցսն՝ որ ։ (11) Ոմանք · Զամ անցսն զոր անցին ընդ ։ (12) Ոմանք · Բեւր և չորեք հազար ։ (14) Ոմանք · Եւ զե րորդն մաղթեղջիւր ։ (15) Ոմանք · Ազնուականագոյնք 'ի ներ" · · · ժառանգութիս ընդ եղ" ։ (16) Բազումք յաւելուն · Եւ եկաց յոբ յետ հարուածոցն ։ (16) Ոմանք · Ամք զոր եկեաց ։ Կէսք օրինակ մի՝ ապաքէն [illegible] փայ Գրոցն յոբայ այսոս բանիւք · Եւ գրեալ է նմա յառնել ընդ որս Տր յարուցանէ ։ Այլ բաց 'ի նմանէ ամ օրինակք՝ համաձայն մերումս ունին և զյաջորդ բանս · Սա Թարգմանի, եւն ·

համեմատ յանուանն Բնագրին եօթանասնից ։ (17) Ոմանք · Բնակէր յերկրին աւստացւոց ։ (17) Ոմանք յաւելուն · Բոսորացի · որում և նա նշան [illegible] · որպէս զի լինել ։ (17) Ոմանք · Սասոմ, որ էր զօրավար յերկրէն Թեմանացւոց · · · որ կոտորեաց զմադամ 'ի դաշտին · · · բաղակ բռնաւոր սաւքեցւոց ։
'Ի վախճանի ոմանք · Կատարումն գրոցս Յովբայ · և ոմանք · Կատարեցաւ Յովբ ։
* Երկրորդագոյն օրինակք համեմատ եբրայեցւոց՝ զգիրս յոբայ կարգեն յետ Գրոցն Թագաւորութեանց՝ յառաջ քան զսաղմոսն ։ և ապա յետ սաղմոսին, և Գրոցն առակացն և Ժողովողին՝ յաւելուն զգիրս Սիրաքայ, անհամեմատ շարագրութեամբ այլոց գրոց մասնենիս, և կարծեմ թէ բանիւք · զի ունի զնոյն և այլ նորագոյն կենդանագիր օրինակ մի 'ի նմին վայրի ։ Այլ 'ի սոյնս զանց առնեն զնոյնս այլ հնագոյն օրինակք համաձայն մերումս · զի և զերրորդ եղբայրսն ։ վասն որոյ և մեք պարզեալ թողեալ կարգել զնոսա 'ի մնացորդս մասինս ։

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՍԱՅԵԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Առաջնորդն 'ի մարգարէս Եսայիաս՝ 'ի յայսմ ժամանակի երեւեալ մարգարէ յէմ, յառաջոյն [illegible] մինչեւ յառաջ բարեպաշտին Եզեկիայ. զի որոյ յաղօթսն Եսայեայ մեծ նշանն եղեւ յարեգականն՝ որ և զԲաբելացւոցն զարմացոյց: Սա ինքն Եսայիաս մեծագոյն շնորհի արժանացեալ յԱյ, ոչ զի [illegible] 'ի նոյն [illegible], այլ երկար ժամանակօք, և յաճախ յայտնութեամբ [illegible] խորհրդոց մարգարէութեան [illegible]: Որպէս և ընդարձակ ձայնիւ զկիրս մարգարէութեան իւրոց գրեաց յօգուտ լսողաց. որ և զօրացեալ հոգւովն այ որով բարբառէր՝ համարձակագոյն բանիւ զմեղաւորսն յանդիմանէր, և յայտնի քարոզէր ընդհանդերձեալ խորհուրդն քի: Որ և ոչ զերկոսին ժամանակին 'ի միմեանց գրոց իւրոց նախ ցուցանէ զինքն ոչ [illegible] լսելոյ, և [illegible], ոչ յանկարծ հրեշտակս [illegible], այլ և այժմ [illegible]: [illegible], և խաղաղութեան զհանդերձեալ խաղաղութիւն: [illegible] [illegible] 'ի դէմս [illegible] զանխնայ [illegible]: [illegible] 'ի [illegible] զինուորեալ որ և զի [illegible] ըստ [illegible]. [illegible] առաւել մեծամեծ [illegible] պարտիզպանութեան: Եւ 'ի դէմս [illegible] [illegible]: Նախապէս զյարութեան [illegible], և [illegible]: [illegible] զօրաւոր [illegible]. և մարգարէից [illegible]: Եւ այսպէս 'ի գիրս իւր մարգարէս նկարէ զերկրաւոր քն Իէլի, նախապատուել յերուսաղէմ, [illegible], և ոչ [illegible]. և բանիւ զնա [illegible] և մահուան քի, [illegible] և ոչ [illegible] մեռոց 'ի մահ [illegible]. և զյարութիւն՝ [illegible] 'ի վերայ [illegible]. և զհամբառնալն՝ [illegible] գայ յերկնից. և զհանդերձեալ գալուստն. և զնորոյ աշխարհին. և զմիւս [illegible] (այ) [illegible] 'ի նոցին [illegible], և [illegible], [illegible]: Եւ է ժամանակ մարգարէութեան Եսայեայ իբրեւ ամս [illegible]. [illegible]:

Գլուխք գրոց Եսայեայ Մարգարէի:

ա. Ամբարտաւանութիւն Իէլի, և գուշակութիւն վրիժուց որ նոցա հասանելոց էին. հրաժեշտ 'ի պատարագաց, և խրատ վարուց առաքինութեան:
բ. Մարգարէութիւն զեկեղեցւոյ և խաղաղութեան որ լինելոց էր:
գ. Ամբարտաւանութիւն Իէլի, և մարգարէութիւն պաշարման քաղաքին:
դ. Ամբարտաւանութիւն [illegible] կանանց նոցա, և ամբարտաւանութեան:
ե. Տարագրութիւն Իէլի՝ այգւոյն օրինակաւ:
զ. Բամբասէ զիշխանս Իէլի ագահութեան և արբեցութեան. և յառաջագոյն զգայս առնէ զաւերածոյն. և ողորմութեամբ այնոցիկ որ զԱյ մարգարէս՝ առաւել քան զմարգարէս ընդունէին:
է. Զելանել Թշնամեացն գուշակէ:
ը. Տեսանէ Եսայի զփառսն, որով սրբեցան նր շրթունքն:
թ. Զօրաժողով լինին արքայն ասորոց և իսրայելացւոց 'ի վր Եմ. և մարգարէանայ Եսայի վասն 'ի կուսէն ծննդեանն քի, զոր պայ նշան միայն մերձակայ թագաւորութիւն Եմ. թէ մանուկ է մինչ ծնցի քն. և յուսացուցանէ Եսայեայ զփութով գերելն սամարիայ, և զգերութիւն յետոյ. և սաստէ գերողացն:
ժ. Մարգարէութիւն զօր այնոցիկ որ 'ի քն էին հաւատալոց, և ամբարտաւանութիւն քաղաքաց խոնարհութեան հրէից և ողորմութեան:
ժա. Վր բանին և ամբարտաւանութեան, և կործանման տարերաւորաց:
ժբ: Վր այնոցիկ որ 'ի քն էին հաւատալոց, և զօր կործանման ասորեստանեայց:
ժգ. Վր 'ի փառսն յեսսեայ ծննդեանն քի, և զօր նորին հաւատացելոցն հեթանոսաց:
ժդ. Սատակումն բաբելացւոցն:
ժե. Հակառակ այլազգեացն մարգարէանայ:
ժզ. Կորուստ Մովաբացւոցն:
ժէ. Զօրք մարգարէութեան, և 'ի դէմս Մովաբու կործանումն ասորեստանեայ:
ժը. Կորուստ դամասկոսի, և իւր քեռի(?) և փրկութեան:

ժթ. Կորուստ Եգիպտացւոց. և սատակումն ամպարշտութեան նոցա, և առաքեալս 'ի հեթանոսս որ հաւատալոց էին 'ի քն:
ի. Հրաման առնու Եսայի մերկ և բոկ գնալ 'ի նշանակ գերութեան Եգիպտացւոց և Եթովպացւոց:
իա. 'Ի գալստեան մարացն 'ի վերայ բաբելացւոցն գուշակէ:
իբ. Կորուստ Իդումայեցւոցն և արաբացւոց, և վերջին պատերազմն Եմ զոր պատերազմեցաւ 'ի Նաբուքոդոնոսորայ. և կանխասացութիւն [illegible] հանդերձեալ զօր նորին կորստեան: հանդերձեալ պէտքն որ էին պահապանք փառացն՝ 'ի քահանայիցն էին:
իգ. Կորուստ Տիւրոսի, և յետոյ փրկութիւն, և առակաւ զեկեղեցւոյ:
իդ. 'Ի վերայ հրեից նկարէ զվերջին փակումն աշխարհի, և զմասն գեհենին. և զի կորստեան բաբելացւոց գոհութիւն այ 'ի մարգարէին, և զի 'ի քն հաւատացելոց մարգարէութիւն. և զի յարութիւն մեռելոց:
իե. 'Ի դէմս բաբելացւոց առնէ զկորուստ տապանայն. և սատակել ողորմութիւնս գերութեան, և քաղաք առեալ դարձին, յորժամ առնել բաբէլ, և արգելուլ ննջանել ըստ եկրաց: արդ և զիսրայելէ ամբարտաւանութիւն, յորում 'ի պղտորութեան խօսելոյ ընդ նդ օտար լեզուօք քաղդէացւոցն, զի հրեէն լեզուաւն մարգարէութիւն:
իզ. Յառաջելոյն յառաքելութեանն, զի ցուցանէ յայս և հին հաստատուն և խրատէ. նա զի թէ և փանջիշիմ՝ մի յառաջ 'ի մնոցն, յայտնէ թէ գերելոց է Եմ. և 'ի սատակումն բաբելացւոցն նկարէ զհանդերձեալ գալուստն. մեղադրէ յիմարելոյն, և գուշակէ զմահն հեթանոսաց:
իէ. 'Ի ժողովուրդն Եմ որ 'ի մեծներծիմայ՝ նկարէ զինքն ժողովուրդ 'ի քն հաւատացելոյն:
իը. Պատուհասէ Իէլի, զի եդայց յայ զյոյսն և յեգիպտացին ապաւէն եղև. կանխա գուշակէ նմա լարիք և յետոյ շինուած: մարգարէանայ 'ի նմին և զօր եկեղեցւոյ և հանդերձեալ առաքի:
իթ. 'Ի դէմս եկեղեցւոյ զօր դարձին հեթանոսաց 'ի քն, և զօր աւերածոյն և շինելոյն Եմ:
լ. Անօթք զօր սրբոյ մարգարէութեանն, և փրկութեան որ քն լինելոց էր:
լա. Վր դարձին հրէից և հաւատալոյ եկեղեցւոյ. և երթն խորինն հրէից գերութէ զօր մեղացն էր. և հեթանոսաց օրինօք մեղաց՝ որոց խորտակեալ զլինելութէ:
լբ. Պատմութէ զհարուածս աւերեալ և զերդմայ, և զպահպանն հանդերձեալ առաքն. և ընդ հանելոյ զաւերն հրէից, և զգեղեցկութէ եկեղեցւոյ:
լգ. Սենեքերիմայ և Եզեկիայ պատմութէ:
լդ. Ընդ աւետիս դարձին մարգարէութէ զօր յաճախելոյ կարապետին, և զօր այնոցիկ որ 'ի քն էին հաւատալոց:
լե. 'Ի հասարակ դարձին հրէից և գալստեանն քն, զայ զօրութիւն ցուցանէ. և ամբարտաւանութիւն զխոստացեալն իւր. և յետոյ կէ զերախտեանն որ առ ծողովուրդն:
լզ. 'Ի յաղթութիւն հրէից մարգարէանայ զօր եկեղեցական հաստատութէ, և կոչն փառութէ:
լէ. Վր քն մարգարէութէ, և զօր հաւատացելոց 'ի նա: և ապա կայ այն՝ թէ 'ի խաւարէ լոյս ծագեսցէ:
լը. Նախապէս զինէլ զօր մեղաց. և թէ զօր սրբագանելոյ եկին հանին նոցա լարիք:
լթ. Առաջնորդ քրիստոսի որ յեգիպտոս և 'ի ծոցն վերին առնէ, և զառ 'ի քաղդէացւոցն և զօր քն քրիստոսի. և զի պատիւ զոհից քրիստոսի զօր. և լայնանալը զոհիւք պաշտօն, և զօր 'ի քն հաւատացելոց:
խ. Յանդիմանութիւն կռոցն փառութէ, և ընծայութիւն այ զօրութէն, որ ընդ զեղջութէն և հաստատէ զմարգարէութիւն, և կուէ զինուորս: և զի ած է քն՝ յոր նորոգին կռւոյն. և զի նմա կրկնի ամ ծունր, որ և կուէ յապաշխարութէ:
խա. Կորուստ բաբելացւոցն, և յանդիմանութէ հրէիցն խորութէ. և դիտորութեան մարգարէութէ. յորում զօր քն, զի յարգանդէ կոչեցաւ՝ յն, որ և լոյս հեթանոսաց: Եւ էր զթխանոյ 'ի հաբուածն:
խբ. Մարգարէութիւն զօր քն, և մեծութեան իմ. որ լիածէ կապարէ յեկեղեցի:
խգ. Վր առաքելոցն, և զօր քն մարգարէութէ:
խդ. Վր քն զարմանագործութեանցն, և չարչարանացն, և յարութեն, և յաճախութէ հաւատացելոցն 'ի նա:
խե. Վր եկեղեցւոյ, և զօր քն իշխելոյն հեթանոսաց. ամբարտաւանութէ կոտորածութէն հրէից. հրաժեշտ 'ի պահոց նոցա, և

այ

այլոց քերթուածելի պաշտօնոյ օրհնութեն ։ ամբարտաւանութեն նենգաւոր գործոց և խորհրդոց նոցա. և պատուհաս որ չեկն և 'ի հանդերձեալն, և ամենեքին լուսաւորելոցն 'ի քն ։

իզ. Վս՛ իշխանելոյ տէր հոգւոյն 'ի քն, և բժշկութեանն որ հոգւոց և մարմնոց լինելոց էին 'ի նմանէ. և վս՛ առաքելոցն և հաստատեցելոյ պսակելոյ 'ի քն. և վս՛ առաջին և երկրորդ գալստեանն ։

իէ. Նկարագրութիւն չհաւատոյն եդոմայ յետ դարձին. և ըստ հանելոյ զլարդարանն, և յերկինս զհամբառնալն քի մարգարէանայ ։

իը. Գոհութիւն տն որ հնձան եհար. և 'ի մարգարէէն իբրև 'ի ժողովրդենէն յաստուածութիւն և աշխրս. և 'ի տնէ յանդիմանութիւն անհաւանութեն նոցա. և 'ի նոյն ընդունելութիւն հաստատեցելոց, թէ գտայ այնոցիկ. և ամբարտաւանութիւն զհրէիցն խոստովանութիւն, և ողորմութիւն ։

իթ. Վս՛ առ 'ի հրէից հաստատեցելոց 'ի քն ձեռն օրհնութե, զի վս՛ նր ոչ երեւան տմ հրէայք, և ամբարտաւանութե զանհաւատիցն ։

Լ. Խրատ հեղեալ 'ի ձեռն ոյ, և բռն բաբելոնի, և ամենայն եկի, և գալստեանցն տն, և վս՛ հանդերձեալ կենացն ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ
ԵՍԱՅԵԱՅ

ԳԼ. Ա.

Տեսիլ Եսայեայ որդւոյ Ամովսայ. զոր ետես 'ի վր՛ հրէաստանի, և 'ի վր՛ Եմ՛ ։ 'Ի թագաւորութեն Ոզիայ՝ և Յովաթամայ՝ և Աքազու՝ և Եզեկիայ, որք թագաւորեցին հրէաստանի ։ 1

Ա ԼՈՒՐ ԵՐԿԻՆ ԵՒ ՈՒՆԿՆ 2
դիր երկիր՝ զի տր խօսեցաւ ։ Որդիս ծը-
նայ և բարձրացուցի, և նոքա զիս անար-
գեցին ։ * Ծանեաւ եզն զստացիչ իւր, 3
և էշ զմսուր տեառն իւրոյ. և իէլ զիս
ոչ ծանեաւ, և ժողովուրդ իմ զիս 'ի միտ ոչ ած ։ * Վա՛յ 4
ազգին մեղաւորի. ժողովուրդ որ լի՛ է մեղօք, սերմն
ժանտ, որդիք անօրէնք. թողէք զտր և բարկացուցէք
զսբն իէլի ։ օտարացան և յետս կացին ։ * զի՞ եւս յաւե- 5
լուք վէրս յանօրէնութիս ։ Ամ՛ գլուխ 'ի ցաւս, և ամ՛
սիրտ 'ի տրտմութե ։ * յոտից մինչև ցգլուխ՝ չիք 'ի նմա 6
առողջութի. ոչ վէրք՝ ոչ այտուցք, ոչ հարուածք խը-
խայթեալք. չիք սպեղանի 'ի վր՛ դնել, ոչ ձէթ՝ և ոչ
պատածս ։ * Երկիր ձեր՝ աւերակ. քաղաքք ձեր՝ հրը- 7
կիզք. զաշխարհն ձեր առաջի ձեր օտարք կերիցեն, աւե-
րեալ և կործանեալ յազգաց օտարաց ։ * Լքեալ թող- 8
ցի դուստր սիոնի իբրև զտաղաւար յայգւոջ, և իբրև
զհովանի մրգապահաց 'ի մէջ սեխենեաց. և իբրև զքա-
ղաք պաշարեալ ։ * Եւ եթէ ոչ տն զօրութեց թողեալ 9
էր մեզ զաւակ՝ իբրև զսոդոմ լինէաք, և զգոմորայ նմա-
նէաք ։ * Լուարուք զբան տն իշխանք սոդոմացւոց. 10
ունկն դիք օրինաց այ ժողովուրդք գոմորացւոց ։ * Զի՞ 11
կայ՝ իմ և յաճախելոյ զոհիցդ ձերոց՝ ասէ տր. յա-
գեցեալ եմ ողջակիզօք խոյոց ձերոց. և զճարպս գառանց,

12 և զարիւն ցլուց և նոխազաց ոչ կամիմ ։ * և ոչ թէ գայ-
ցէք յանդիման լինել ինձ ։ Ո՞վ խնդրեաց զայդ 'ի
13 ձեռաց ձերոց ։ կոխել զգաւիթս իմ մի՛ յաճախէք ։ * Ե-
թէ մատուցանիցէք ինձ նաշիհ՝ զուր է ։ և խունկք ձեր
պիղծ են ինձ. զգլուխս ամսոց ձերոց՝ և զշաբաթս՝ և
14 զօրն մեծ՝ ոչ առնում յանձն ։ * զպահս և զդատարկու-
թիս, և զամսագլուխս ձեր, և զտօնս ձեր ատեաց անձն
իմ ։ Յագեալ եմ ձեւք, ոչ եւս ներեցից մեղաց ձերոց ։
15 * յորժամ համբառնայցէք զձեռս ձեր՝ դարձուցից զե-
րեսս իմ 'ի ձէնջ. և եթէ յաճախիցէք յաղօթս՝ ոչ լուայց
16 ձեզ. զի ձեռք ձեր լի՛ են արեամբ ։ * Լուացարուք,
սրբեցարուք. ընկեցէք զչարիս ձեր յանձանց ձերոց
առաջի աչաց իմոց ։ դադարեցէք 'ի չարեաց ձերոց ։
17 * ուսարուք զբարիս գործել ։ խնդրեցէք զիրաւունս.
փրկեցէք զզրկեալն. դատ արարէք որբոյն, և արէք ի-
18 րաւունս այրւոյն ։ * Եւ եկայք խօսեսցուք ընդ մի-
մեանս՝ ասէ տր. և եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձան-
ձախարիթ՝ իբրև զձիւն սպիտակ արարից. և եթէ ի-
ցեն իբրև զորդան կարմիր՝ իբրև զասր սուրբ արարից ։
19 * Եւ եթէ ախորժեսջիք և լուիջիք ինձ՝ զբարութիս
20 երկրի կերիջիք ։ * ապա թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ, սուր
21 կերիցէ զձեզ. քանզի բերան տն խօսեցաւ զայս ։ * Զի-
արդ եղև պոռնիկ քաղաքն հաւատարիմ սիոն, լի՛ հա-
ւատովքն՝ յորում արդարութի հանգուցեալ էր, և արդ՝
22 սպանողք են ։ * Արծաթ ձեր անփորձ. վաճառականք
23 ձեր խառնեն ջուր ը գինի ։ * իշխանք ձեր ապստամբք,
գողակիցք են գողոց, սիրեն զկաշառս, վրիժագործք.
որբոց իրաւունս ոչ առնեն, և դատաստանի այրեաց՝
24 ունկն ոչ դնեն ։ * Վս՛ այդորիկ այսպէս ասէ տր տր
զօրութեց հզօրն իէլի. վա՛յ ձեզ հզօրքդ իէլի, զի ոչ եւս
դադարեսցէ բարկութի իմ 'ի հակառակորդաց իմոց.
25 և դատաստանօք դատեցայց զթշնամիս իմ ։ * Եւ ար-
կից զձեռն իմ 'ի վր՛ քո. և ածից քեզ եռանդն 'ի սրբու-
թի ապստամբացդ, և զապստամբսդ կորուսից. և
բարձից 'ի քէն զամ՛ անօրէնս. և զամ՛ ամբարտաւանս
26 խոնարհեցուցից ։ * Եւ կացուցից 'ի վր՛ քո դատաւորս
իբրև զառաջինսն, և զխորհրդականս քո որպէս իսկզբանէն ։
և ապա կոչեսջիր դու քաղաք արդարութե՝ մայր քա-
27 ղաքաց հաւատարիմ սիոն ։ * Զի իրաւամբք և արդա-
28 րութե փրկեսցի գերութի նր, և ողորմութե ։ * Եւ խոր-
տակեսցին անօրէնք և մեղաւորք 'ի միասին. և որք թո-
29 ղին զտր՝ վախճանեսցին 'ի միասին ։ * Քանզի արդ՝ ա-
մաչեսցեն 'ի կուռս իւրեանց զորս ինքեանք հաճեալ
էին. և զգեցցին զամօթ 'ի դրօշեալս իւրեանց զորս
ինքեանքն արարին ։ և ամաչեսցեն 'ի պարտէզս իւր-
30 եանց զորս ցանկացան ։ * Զի եղիցին իբրև զբևեկնի
տերևաթափ, և իբրև զբուրաստան որոյ ոչ գուցէ ջուր ։
31 * Եւ եղիցի զօրութի նց իբրև զծեծած վշոյ. և գործք
նց իբրև զկայծակունս հրոյ. և այրեսցին անօրէնք և
մեղաւորք 'ի միասին. և ոչ ոք իցէ որ շիջուցանիցէ ։

ԳԼ. Բ.

1 Բանն որ եղև առ Եսայի որդի ամովսայ՝ 'ի վերայ հրէաստանի և 'ի վերայ Եմ՛ ։

2 Զի եղիցի յաւուրս յետինս յայտնի լեառն տն. և Բ
տուն այ 'ի վր՛ գլխոց լերանց ։ և բարձրացի 'ի
3 վր՛ բլրոց. և եկեսցեն 'ի նա ամ՛ հեթանոսք ։ * Եւ եր-

Թի-

---

* Ոմանք ունին վերնագիր. Եսայի Մարգարէ ։ և ոմանք. Մարգարէութի Եսայեայ ։

Գլ. ա. (1) Բազումք. Որ թագաւորեցին ։ (3) Ոմանք. Ծանեաւ եզն զստածիչ իւր ։ (4) Ոսկան. Վա՛յ ազգի մեղա''... թողին զտր, և բարկացուցին զսբն իէլի ։ (5) Ոմանք. Վէրս յանօրէնութիսն ։ (6) Ամենայն օրինակք համաձայն մերումս ունին՝ Ո՛չ վէրք, ոչ այտուցք, ոչ հարու''. Որք ունին բառնալ զոչսն 'ի բնաբանէն և 'ի լուսանցսն նշանակէ ։ (6) Ոմանք. Խղխայթեալք ։ (8) Ոմանք. 'Ի մէջ սեղխենեաց ։ և որպ քաղաք պաշարեալ ։ (11) Ոմանք. Եւ զճարպ գառանց ։ (12) Օրինակ մի. Եւ թէ ոչ գայցէք յանդի'' ։ (12) Ոմանք. Ո՞ խնդ''... մի՛ յաճախիցէք ։ (18) Ոմանք. Եւ եկայք խօսեսցուք ընդ մի''... որպէս զասր ։ (18) Օրինակ մի. Իբրև զձանձրախարիթ ։ (23) Ոմանք. Եւ 'ի դատաստանի այրեացն ։ (24) Ոմանք. Վս՛ այսորիկ այսպէս ։ (25) Յոմանս պակասի. Եւ ածից քեզ եռանդն 'ի սր''. . . և զապստամբսդ կորուսից. . . և զամենայն ամբարտաւանս խոնարհեցուցից ։ (25) 'Ի լուս''. Եւ զանհաւանս կորուսից ։ (27) Ոմանք. Զի իրաւամբք և ողորմութե փրկեսցին գերիք քո ։ Եւ խորտակեսցին'' ։ (30) Ոմանք. Զի եղիցի իբրև զբևեկնի 'ի տերևաթափ ։

Գլ. բ. (2) Օրինակ մի. Եւ եղիցի յաւուրս ։ (3) Ոմանք.

Թիցեն ժողովուրդք բազումք, և ասասցեն. եկայք ել֊
ցուք 'ի լեառն տն և 'ի տուն այ յակովբայ. և պատմես֊
ցէ մեզ զճանապարհս իւր, և գնասցուք ընդ նա: Զի
'ի սիոնէ ելցեն օրէնք, և բան տն յեմէ: * և դատեսցի 4
'ի մէջ հեթանոսաց, և յանդիմանեսցէ զժողովուրդս
բազումս: Եւ ձուլեսցեն զսուսերս իւրեանց 'ի խոփս,
և զսուինս իւրեանց 'ի մանգաղս: և ոչ առնուցու ազգ
յազգի վր սուր. և ոչ ևս ուսանիցին տալ պատերազմ:
Գ. * Եւ արդ դու տուն յակոբու՝ եկայք երթիցուք 'ի 5
լոյս տն: * քանզի եթող նա զժողովուրդ իւր զտունն 6
յակովբայ. զի լցաւ իբրև զառաջինն աշխարհ նց հը֊
մայիւք իբրև զայլազգեաց, և որդիք բազումք՝ այլազ֊
գիք ծնան նց: * Լցաւ աշխարհ նց ոսկւով և արծա֊ 7
թով՝ և ոչ էր թիւ գանձուց նց: լցաւ երկիր նց ե֊
րիվարօք՝ և ոչ էր թիւ կառաց նց: * Լցաւ երկիր նց 8
գարշելեօք գործոց ձեռաց իւրեանց, և երկիր պագին
որոց արարին մատունք նց: * Խոնարհեցաւ մարդ, և 9
յերկիր կործանեցաւ այր. և ոչ ներեցից նց: * Եւ 10
արդ երթայք մտէք ընդ վիմօք, և թաքերուք յերկրի
յերեսաց ահի տն, և 'ի փառաց զօրութե նր. յորժամ
յարիցէ վանել զերկիր: * Զի աչք տն բարձունք են, 11
և մարդ տառապեալ: և խոնարհեսցի բարձրութի մարդ֊
կան, և բարձրասցի տր միայն յաւուր յայնմիկ: * Զի 12
օր տն զօրութեց 'ի վր ամ հպարտից և ամբարտաւա֊
նից, և 'ի վր ամ բարձրացելոց և վերացելոց, և խո֊
նարհեսցին: * Եւ 'ի վր ամ մայրից լիբանանու բարձ֊ 13
րացելոց և վերացելոյ. և 'ի վր ամ ծառոց կաղնեաց
բասանու: * և 'ի վր ամ լերանց բարձանց: և 'ի վերայ 14
ամ բլրոց բարձրացելոց: * Եւ 'ի վր ամ աշտարակաց 15
բարձրացելոց: և 'ի վր ամ պարսպաց բարձրացելոց:
* և 'ի վր ամ նաւաց ծովու: և 'ի վր ամ հանդիսի գե֊ 16
ղեցկութե նաւաց: * Եւ խոնարհեսցի ամ մարդ, և 17
անկցի հպարտութի մարդկան. և բարձրասցի տր միայն
յաւուր յայնմիկ: * Եւ զձեռագործս իւրեանց զամ 18
տարցին * թաքուսցեն յայրս և 'ի ծերպս վիմաց՝ և 'ի 19
սորս երկրի, յերեսաց ահի տն և 'ի փառաց զօրութե
նորա, յորժամ յարիցէ վանել զերկիր: * Զի յաւուր 20
յայնմիկ հանցէ մարդ զգարշելիս իւր զարծաթեղէնս
և զոսկեղէնս զոր արարին, երկիր պագանել ունայնեաց
և չղջիկանց. * մտանել 'ի ծակս վիմի հաստատնոյ՝ և 21
'ի ծերպս վիմաց. յերեսաց ահի տն՝ և 'ի փառաց զօրու֊
թե նր, յորժամ յարիցէ վանել զերկիր: * Լքէք ձեզ 22
'ի մարդոյն յորում դոյ շունչ յռնգունս նր. զի ընդ
ոմ ումեք համարեսցի նա:

ԳԼ. Գ.

Ահաւասիկ տր տր զօրութեց բարձցէ 'ի հրէաստանէ 1
և յեմէ զայր հզօր՝ և զկին զօրաւոր, զզօրութի հա֊
ցի, և զզօրութի ջրոյ: * զհսկայն և զզօրաւորն, և զայր 2
պատերազմօղ, և զդատաւոր, և զմարգարէ, և զքննիչ,
և զծեր. * և զյիսնապետ, և զսքանչելի խորհրդական, 3
և զիմաստուն ճարտարապետ, և զհանճարեղն ունկն֊
դիր: * Եւ կացուցից 'ի վր նց մանկունս իշխանս. 4
և խաբեբայք տիրեսցեն նց: * Եւ անկցի ժողովուրդն՝ 5
այր ընդ այր, և այր ընդ ընկերի իւրում: ընդհարցի
մանուկն ընդ ծերոյն, և անարգն ընդ պատուականին:
6 * Զի բուռն հարկանիցէ այր զեղբօրէ իւրմէ, կամ
զընտանւոյ հօր իւրոյ, և ասիցէ. հանդերձք գոն քո,
7 լեր մեր իշխան. և կերակուր մեր ընդ քեւ լիցի: * Տա֊
4 ցէ պատասխանի յաւուր յայնմիկ՝ և ասասցէ. ոչ եղէց
իշխան, զի ոչ գոյ 'ի տան իմում հաց՝ և ոչ հանդերձ.
8 և ոչ եղէց իշխան ժողովրդեանս այսմիկ: * Զի լքաւ
երէմ, և հրէաստան կործանեցաւ. և լեզուք նց անօրէ֊
9 նութբ 'ի տէ ապստամբեցին: * Վն որոյ խոնարհեցան
5 փառք նց, և ամօթ երեսաց նց ծածկեաց զնս. զի զամպ
6 փառաց նր թշնամանեցին. և զմեղս իւրեանց իբրև զսո֊
դոմացւոցն պատմեցին և յայտ արարին: Վայ անձանց
10 նց զի խորհեցան խորհուրդ չար առանձինն՝ * և ասեն.
7 կապեսցուք զարդարն՝ զի դժպհի եղև մեզ: Այսու֊
11 հետև զարդիւնս գործոց իւրեանց կերիցեն: * Վայ ա֊
8 նօրինին: չարիք ըստ գործոց ձեռաց իւրոյ անցցեն ը
12 նա: * Ժողովուրդ իմ՝ հարկահանք ձեր ճռաքաղ առ֊
9 նեն զձեզ, և պահանջօղք տիրեն ձեզ: Ժողովուրդ իմ
10 որ երանեն զձեզ՝ խաբեն զձեզ, և զշաւիղս ոտից ձե֊
13 րոց խռովեցուցանեն: * Այլ արդ հասցէ տր 'ի դա֊
14 տաստան, և կացուսցէ յատենի զժողովուրդ իւր. * Ինք֊
11 նին տր 'ի դատ եկեսցէ ընդ ծերս ժողովրդեան իւրոյ՝
և ընդ իշխանս նց: դուք զմ հրկէզ արարէք զայգի իմ,
12 15 և յափշտակութի աղքատին է 'ի տունս ձեր: * դուք
զմ զրկէք զժողովուրդ իմ, և զերեսս տնանկաց լի՛ առ֊
նէք ամօթով, ասէ տր տր զօրութեց:
13 16 * Այսպէս ասէ տր: փոխանակ զի հպարտացան դըս֊ Դ.
տերք սիոնի, և գնացին 'ի բարձր պարանոց. յօնիւքն
14 ակնարկէին, և 'ի գնալս իւրեանց քարշէին զստորոտս
15 17 իւրեանց, և ոտիւքն կաքաւէին: * Եւ խոնարհեսցու֊
ցէ ած զիշխանս դստեր սիոնի, և մերկասցէ տր զզարդ
16 18 նց * յաւուր յայնմիկ: և հանցէ տր զփառս հանդեր֊
17 19 ձից նց, և զպատմուճանս նոցա. * և զհերս, զծամա֊
20 կալս, և զապակակալս, * և զմահիկս, և զզարդ երե֊
18 սաց նց, և զպատմուճանս զարդու փառաց նց, և ըղ֊
19 քօղս, և զապարանջանս, և զմեհեանդս, և զդլինդս.
21 * և զմատանիս, և զկշտապանակս նոցա, զդիպակս, և
20 22 զձեղանակս: * Զեզրածիրանին, և զմիջնածիրանին,
23 զառանին արկանելի, և զերևելի լակոնացին: * զբե֊
հեզն, և զերկնագոյն, և զկարմիր շղարշատեռն, և ըղ֊
21 24 ճամկաւորն, և զոսկեճամուկն, և զոսկետուռն: * Եւ
եղիցի փոխանակ հոտոյն անուշից՝ փոշի. և փոխանակ
22 կամարացն՝ չուան գօտի. և փոխանակ ոսկեզարդու
գլխոյն կնդութի վն գործոց քոց. և փոխանակ ոսկե֊
25 հուռ դիպակին՝ քուրձ զգեցցիս: * Եւ որդիք քո սի֊
րելի զոր սիրես՝ սրով մեռցին. և իշխանք ձեր սրով անկ֊
26 ցին: * և թշուառասցին, և սուգ զգեցցին սապատք
1 զարդուց ձերոց: և մնասջիր միայն, և յերկիր կործա֊
նեսջիր:

2

ԳԼ. Դ.

3 1 Եւ բուռն հարկանիցեն եւթն կին զառնէ միոջէ՝ և
ասիցեն. հաց՝ զմեր կերիցուք՝ և հանդերձ՝ զմեր
4 զգեցցուք. բայց միայն անուն քո կոչեսցի 'ի վր մեր.
5 2 բարձ 'ի մէնջ զնախատինս մեր: * Յաւուր յայնմիկ ծա֊
գեսցէ ած խորհրդովք փառօք իւրովք յերկիր, բարձ֊
3 րացուցանել և փառաւոր առնել զմնացորդս իլի: * Եւ
մնա֊

Եկայք երթիցուք 'ի լեառն տն: (4) Յօրինակին. Եւ ոչ առնու ազգ յազգի: Այլ ոմանք. Եւ ոչ ևս առնուցու: (10) Օրինակ մի. Եւ թագեցարուք յերկրի: (13) 'Ի լուս՛՛. Բարձրացելոյ և վերացելոց. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՛՛: (16) Ոսկան. Ամենայն նաւուց... գեղեցկութե նաւուց: (22) Օրինակ մի. Լքէք ձեզ 'ի մարդոյն:

ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք. Եւ զհսկայն և զօրաւորն, և զայր: (3) Բազմ. Եւ զսքանչելին խորհրդական: (7) Ոմանք. Եւ ասիցէ. ոչ եղէց քեզ. կամ, ձեզ իշխան: (9) 'Ի բազմ պակասի. Ծածկեաց զնս. զի զամպ փառաց նր թշնամանեցին. և զմեղս: (11) Ոմանք. իւրոյ անցանեն ը նա: (13) Այլք. Եւ կացուսցէ յատենի զժողով իւր: (14) Յօրինակին. Դուք զմ հրկէզ ա՛՛: (16) Բազմ. Եւ յօնօք ակնարկէին:

(18)(19) Ոմանք. Եւ զպատմուճանս նց, և զհերս, և ըղծամակալս: (20) 'Ի լուս՛՛. 'Ի հն՛ և զպատմուճանս զար՛՛. Նշանակեալ աստ՝ Բէ մենն քերեալ էր. իսկ ըն՝ 'ի գաղափարին յորմէ ընդ օրինակեր՝ զառաջինն զպատմուճանս գրեալ, յետոյ մենն 'ի բաց թերեալ 'ի նմանէ՝ յաւելուցեալ էր զպատմուճանս: ըստ որում ունի և այլ օրինակ մի. Ուղղէ և 'ի ճառեալ գրչագրոյ մերոյ՝ առաջին ոմանք դնէին՝ զպատմուճանս, և ոմանք՝ զպատմուճանս: (21) Ոմանք. Եւ զձեղենակս: (22) Ոմանք. Եւ զմիջածիրանին. զառանին արկանելին. կամ, արկանելիս: (24) Բազումք. Եւ փոխանակ ոսկի զարդու գլխոյն: (25) Այլք. Եւ որդիք քո գեղեցիկ զոր սիրես:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ ասասցեն. զհաց զմեր.. և զհանդերձ: (2) Ոսկան. Խորհրդովք և փառօք իւ՛՛: (3) Ոմանք.

մնացորդքն սիովնի, և մնացորդքն Եմի սուրբք կոչեսցին՝ ամենեքեան որ գրեցան յեմ 'ի կեանս: * Զի լըւացէ տր զաղտն ուստերաց և դստերաց սիոնի և 4
զեմի. և զարիւնն 'ի բաց սրբեսցէ 'ի միջոյ նց հոգւով դատաստանաց, և հոգւով այրման: * Եւ եկեսցէ և 5
հասցէ տր, և եղիցի ամ տեղի լերինն սիոնի, և ամ որ շուրջ զնովաւ իցէ՝ հովանի ամպոյ 'ի տուէ. իբրև ըզծուխ և զլոյս հրոյ բորբոքելոյ 'ի գիշերի. ամ փառօք
ծածկեսցի: * Եւ եղիցի հովանի 'ի տօթոյ, և յարկ 6
ծածկութե 'ի խստութե անձրևոյ:

ԳԼ. Ե.

Երգեսցես սիրելւոյ այգւոյ իմոյ զերգս սիրելւոյ նորա: 1

Ե Այգի եղև սիրելւոյն յանկեան. 'ի տեղւոջ պարարտութե: * Ցանգով փակեցի՝ ամրուե պարսպեցի 2
ձողաբամբ զարգարեցի. և տնկեցի որթ սորէկ: աշտարակ շինեցի 'ի միջի նր. և հնձան փորեցի 'ի նմա.
և մնացի զի բերցէ խաղող, և եբեր փուշ: * Եւ այժմ 3
արք յուդայ և բնակիչք Եմի. դատ արարէք ընդ իս և ը այգի իմ: * զի՞նչ ինչ առնել էր այգւոյ իմում, և ես 4
ոչ արարի նմա. մնացի զի բերցէ խաղող՝ և եբեր փուշ:
* Եւ արդ՝ ես ձեզ պատմեցից զինչ արարից ը այգի 5
իմ. քակեցից զցանգ նր, և եղիցի յափշտակութի. կործանեցից զպարիսպս նր, և եղիցի 'ի կոխումն: * Եւ 6
թողից զայգի իմ. և մի յատցի, և մի բրեսցի. և բուսցի 'ի նմա փուշ իբրև 'ի խոպանի: և պատուէր տաց ամպոց իմոց զի մի տեղասցեն յայգի իմ: * Զի այգի տն 7
զօրութեց՝ տունն Իէլի է. և մարդն յուդայ նորատունկ սիրելի. մնացի զի արասցէ իրաւունս՝ և արար անիրաւութի, և ոչ արդարութի՝ այլ աղաղակ:

Զ * Վա՜յ այնոցիկ որ յարեն տուն 'ի տուն, և ագարակ 8
առ ագարակ մերձեցուսցեն, զի զընկերին հանիցեն: միթէ միայն բնակեալ իցէք յերկրի: * Նա աւանիկ 9
ազդ եղև յականջս տն զօրութեց այդ ամ: Զի եթէ և զիցին տունք բազումք, սակայն յաւէր դարձցին. և եթէ մեծամեծք և գեղեցիկք իցեն, ոչ ոք իցէ որ բնակիցէ 'ի նս: * Զի ուր գործիցեն տասն լուծք եզանց, 10
եղիցի անդ սափոր մի. և որ սերմանիցէ արդուս վեց, ժողովեսցէ գրիւս երիս: * Վա՜յ այնոցիկ որ յառնեն ը 11
առաւօտս՝ և զհետ լինին ցքւոյն. որ երեկանան 'ի նմին. զի գինին խակ անդէն զնոսին այրէ: * Փողովք և թմբկաւ 12
և քնարաւ, և երգովք զգինին ըմպեն. և 'ի գործս տն ոչ հային, և զգործս ձեռաց նր ոչ առնուն 'ի միտ:
* Այսուհետև 'ի գերութի մատնեցաւ ժողովուրդ իմ, 13
վն չճանաչելոյ նց զտր. և բազում եղեն դիակունք նց վն սովոյ հացի և ծարաւոյ ջրոյ: * Եւ լայնեցին դըժոխք 14
զանձինս իւրեանց՝ և բացին զբերանս իւրեանց՝ զի մի դադարեսցեն: և իջցեն փառաւորք՝ և մեծամեծք, և մեծատունք և ժանտագործք նց, և զուարճացեալն 'ի նմա: * Եւ խոնարհեսցի մարդ, և անարգեսցի 15
այր: և աչք ամբարտաւանք խոնարհեսցին: * և բարձ- 16
րասցի տր զօրութեց իրաւամբք, և ած փառաւորեսցի արդարութբ: * Եւ արածեսցին յափշտակեալքն 17
իբրև ցուլք. և զաւերակս մնացելոցն գառինք կերի-

18 ցեն: * Վա՜յ այնոցիկ ոյք ձգեն զմեղս իւրեանց իբրև երկայն պարանաւ. և իբրև փոկով լծոյ երինջոյ զանօ-
19 րէնութիս: * Ոյք ասեն թէ վաղվաղակի մերձեսցի զոր առնելոցն իցէ՝ զի տեսցուք. և եկեսցէ խորհուրդ սըր-
20 բոյն Իէլի՝ զի գիտասցուք: * Վա՜յ այնոցիկ ոյք ասիցեն զչարն բարի, և զբարին չար. ոյք դնիցեն զլոյսն խաւար, և զխաւար լոյս. ոյք դնիցեն զդառն քաղցր, և զքաղցրն
21 դառն: * Վա՜յ այնոցիկ որ զանձինս առ իմաստունս ունիցին, և յաչս անձանց իւրեանց խորհրդականս:
22 * Վա՜յ հզօրաց ձերոց որ ըմպեն զգինին, և իշխանացդ
23 որ խառնեն զցքին. * որ արդարացուցանեն զամպարիշտն վն կաշառոյ, և զիրաւունս զաղանան զարդա-
24 րոյն: * Վն այնորիկ որպէս վառի եղէգն 'ի կայծականց հրոյ, այնպէս այրեսցին 'ի բորբոքեալ բոցոյ: և արմատ նց իբրև զմղեղ եղիցի. և ծաղիկ նց իբրև զփոշի ելանիցէ: զի ոչ կամեցան զօրէնս տն զօրութեց, այլ
25 գրգռեցին և զբանս սրբոյն Իէլի: * Եւ բարկացաւ սրտմտութբ տր զօրութեց 'ի վր ժողովրդեան իւրոյ, և արկ զձեռն իւր 'ի վր նց՝ և սատակեաց զնս: բարկացաւ 'ի վր լերանց, և եղեն դիակունք նց իբրև աղբ զճանապարհաւ: 'ի վր այսր ամի ոչ դարձաւ սրտմտութի նր, այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է:
26 * Այսուհետև ամբարձցէ նշան յազգս հեռաւորս, և Է
ածցէ զնոսա 'ի ծագաց երկրի. և ահա վաղվաղակի ա-
27 րագս ընթասցին, և թեթևս հասանիցեն: * Ո՛չ քաղցիցեն, և ոչ վաստակեսցեն, և ոչ նիրհեսցեն, և ոչ ննջեսցեն, և ոչ լուծցեն զգօտիս 'ի միջոյ իւրեանց, և
28 ոչ հատցին խրացք կօշկաց նց: * Որոց նետք իւրեանց սրեալ են, և աղեղունք լարեալ: սմբակք երիվարաց նց իբրև զվէմ հաստատուն համարեցան: անիւք կառ-
29 աց նց իբրև զմրրիկ: * Դիմեսցեն իբրև զառիւծունս, և հասցեն իբրև զկորիւնս առիւծուց. գոչեսցեն՝ և յարձակեսցին, և հասցեն գաղանաբար. և ոչ ոք իցէ
30 որ փրկիցէ զնս: * Աղաղակ արասցէ վն նոցա յաւուր յայնմիկ, իբրև զձայն ծովու ամբոխելոյ ալեօք: Հայեսցին յերկինս 'ի վեր՝ և յերկիր 'ի խոնարհ, և ահա խաւար խստութե 'ի տարակուսանս նց:

ԳԼ. Զ.

1 Եւ եղև յամին յորում մեռաւ ոզիա արքայ, տեսի Ը
զտր նստեալ յաթոռ բարձրութե և վերացելոյ.
2 և լի էր տունն փառօք նր: * Եւ սրոբէք կային շուրջ զնովաւ. վեց թևք միոյ՝ և վեց թևք միոյ. երկուքն ծածկէին զերեսս իւրեանց, և երկուքն ծածկէին զոտս իւր-
3 եանց, և երկուքն թռուցեալ: * Աղաղակէին մի առ մի՝ և ասէին. սբ. սբ. սբ. Տր զօրութեց՝ լի է ամ
4 երկիր փառօք նր: * Եւ վերացաւ դրանդն 'ի ձայնէն
5 զոր աղաղակէին, և տունն լի եղև ծխով: * Եւ ասեմ, վա՜յ է ինձ՝ ես այր տառապեալ զխարդ կամս, հիացեալ: զի մարդ եմ՝ և պիղծ շրթունս ունիմ, և 'ի մէջ պղծաշուրթն ժողովրդեան բնակեալ եմ ես. և զտր զօ-
6 րութեց տեսի աչօք իմովք: * Եւ առաքեցաւ առ իս մի 'ի սրովբէից անտի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր կայծակն. զոր առեալ ունելեօք 'ի սեղանոյ անտի, եբեր
7 * մերձեցոյց 'ի բերան իմ, և ասէ. ահաւասիկ մերձեցաւ

Որ գրեցան յեմէ 'ի կեանս: (5) 'Ի բազումս գաղափ. Եւ եկեսցէ, ~ հասցէ տր. և ե": (5) Ոսկան. Որ շուրջ զնո": (5) Ոմանք. Եւ իբրև զծուխ: (6) Ոսկան. Եւ հովանի 'ի տօթոյ: (6) Այլք. 'Ի խստութե և յանձրևոյ:

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Երգեցից սիրեցելոյ.. զերգս սիրեցելոյ նր: Որ ոմանք. զերգս սիրելւոյն... սիրեցելոյն յանկեան տեղւոջ: (2) 'Ի բազումս գաղափ. Փակեցի, ամրութե պարսպեցի ձողս": (2) Ոսկան. Զի բերցէ ինձ խաղող: (4) Ոմանք. Այգւոյ իմոյ: (6) Ոմանք. Զի մի տեղասցին: (8) Ոմանք. Առ ագարակ մերձեցուցանեն: (9) Ոմանք. Ոչ ոք իցեն, որ բնակիցեն. կամ, բնակեսցէ 'ի նոսա: (10) Ոմանք. Զի ուր գործեսցեն: (11) Ոմանք. Ոյք յառնեն... որ երեկանանն... անդէն խակ զնոսին: (13) Ոմանք. Վն ոչ ճանաչելոյ նոցա: (13) Օընդոյ մի. Վն սովահացի և ծա": (14) 'Ի լուսն". Եւ ժանտագործք նր. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (14) Ոսկան. Եւ զուարճացեալքն 'ի նմա: (16) Բազումք. Եւ սբն ած փառաւորեսցի: (18) Ոմանք Եւ իբրև լծոյ երինջոյ: (21) Ոմանք. Անձանց իւրեանց խորհրդականք: (23) Ոմանք. Զամպարիշտս վն կա": (24) Ոսկան. 'Ի բորբոքելոյ բոցոյ: (24) Բազումք. Այլ և գրգռեցին և զբանս: (25) Այլք. Եւ բարկացաւ սրտմտութի տն զօրութեց: Որ ոմանք. Եւ բարկացեալ սրտ"... և 'ի վր այսր ամի: (26) Ոմանք. 'Ի ծագաց երկրէ. և ահա վաղվաղակի 'ի թեթևս հասանիցեն: (29) Ոմանք. Եւ հասցեն որպէս կորիւնս առիւ"... և հասցեն գաղանաբար:

ԳԼ. Զ. (1) Յոմանս գաղափ. Փառօք նորա: (6) Ոմանք. 'Ի սեղանոյն եբեր: (7) Այլք. Ահաւադիկ մերձե":

ցաւ այդ 'ի շրթունս քո, և հանցէ զանօրէնութիւնս քո,
և զմեղս քո սրբեսցէ 'ի քէն : * Եւ լուայ զբարբառ Տն 8
որ ասէր · զո՞ առաքեցից ※ և կամ ո՞վ երթիցէ առ այն
ժողովուրդ : և ասեմ, ահաւասիկ եմ՝ առաքեա՛ զիս :
* Եւ ասէ, Երթ և ասա՛ ցժողովուրդն ցայն · լսելով 9
լուիջիք՝ և մի՛ իմասջիք, և տեսանելով տեսջիք՝ և մի՛ գիտասջիք : * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանդ այդորիկ, 10
և ականջօք իւրեանց ծանունս լուան · և զաչս իւրեանց
կափուցին զի մի՛ երբեք տեսանիցեն աչօք, և
լուիցեն ականջօք, և իմանայցեն սրտիւք, և դարձցին՝
և բժշկեցից զնս : * Եւ ասեմ · մինչև յե՞րբ Տր : և ասէ՝ 11
մինչև աւերեսցին քաղաքք 'ի բնակչաց, և տունք առ
'ի չգոյէ մարդկան · և մնասցէ երկիրդ աւերակ : * Եւ 12
յետ այսորիկ յերկարեսցէ Աձ մարդկան, և բազմասցին
մնացեալքն յերկրի : * Սակայն և 'ի նմանէ տասանորդեսցեն 13
· և դարձեալ եղիցին 'ի գերութե և յափշտակութե,
իբրև զբեւեկնի տերևաթափ, և իբրև զկաղնին
թօթափեալ յիւրաքանչիւր պատենից ※ զաւակն
սբ արձանութե նր :

Գլ. Է.

Թ Եւ եղև յաւուրս աքազու յովաթամայ որդւոյ ոզիայ՝ 1
թագաւորին հրէաստանի · ել հռասիմ արքայ
արամայ, և փակէէ որդի հռոմելեայ արքայն Իլի
'ի վր Եմի, տալ ընդ նմա պատերազմ · և ո՛չ կարացին
պաշարել զնա : * Ազդ եղև 'ի տունն դաւթի՝ և ասէ, 2
միաբանեաց արամ ը եփրեմայ · և զարհուրեցաւ անձն
նր, և անձն ժողովրդեան նորա, զորօրինակ շարժեսցի
յանտառի ծառ մի 'ի հողմոյ : * Եւ ասէ Տր ցեսայի · 3
ել ընդ առաջ աքազու՝ դու և մնացեալ որդին քո յասուբ,
հանդէպ աւազանին վերին ճանապարհի ագարակին
թափչի : * և ասասցես ցնա · զգո՛յշ լե՛ր՝ հանդարտեա՛, 4
և մի՛ երկնչիր · և մի՛ զարհուրեսցի անձն քո
յերկուց փայտից խանձողացն ծխելոց · զի յորժամ
հասանիցէ բարկութե սրտմտութե իմոյ, դարձեալ
բժշկեցից : և որդին արամայ՝ և որդին ռոմելեայ : * զի 5
խորհեցան խորհուրդ չար ※ եփրեմ և որդին ռոմելեայ
զքէն՝ և ասեն : * Ելցուք 'ի հրէաստան՝ խօսեսցուք ը 6
նմ, դարձուսցուք զնս առ մեզ · և կացուսցուք նոցա
թագաւոր զորդին տաբելայ : * Այսպէս ասէ Տր զօրութեց 7
· մի՛ կացցէ խորհուրդն այն, և մի՛ եղիցի : * այլ 8
գլուխ արամայ դամասկոս, և գլուխ դամասկոսի հռասիմ
· և այլևս վաթսուն և հինգ ամ, և պակասեսցէ
թագաւորութիւն եփրեմի 'ի ժողովրդենէ անտի :
* Եւ գլուխ եփրեմայ սամարիա, և գլուխ սամարիոյ 9
որդին ռոմելեայ : և եթէ ո՛չ հաւատայցէք, և ո՛չ 'ի միտ
առնուցուք : * Եւ յաւել Տր խօսել ընդ աքազու՝ և ասէ 10
· * խնդրեա՛ դու քեզ նշան 'ի Տէ Այ քումմէ 'ի խորութե 11
կամ 'ի բարձրութե : * Եւ ասէ աքազ · ո՛չ խնդրեցից՝ 12
և ո՛չ փորձեցից զՏր : * Եւ ասէ՝ արդ լուարո՛ւք 13
տունդ դաւթի · թէթե՞ւ ինչ թուիցի ձեզ աշխատութե
հասուցանել մարդկան · և զիա՞րդ հասուցանէք աշխատութե
Տն : * Վս այդորիկ տացէ ձեզ Տր ինքնին նշան : 14
Ահա կոյսն յղասցի՝ և ծնցի որդի, և կոչեսցեն զանունն
նր Եմմանուէլ : * եւղ և մեղր կերիցէ · մինչև ինչ իցէ 15
ծանուցեալ նր · կամ ախորժեալ յաւաչագոյն ըղջարութե,
ընտրեսցէ զբարին : * Վս այնորիկ մինչև ծանուցեալ 16
իցէ մանկանն զբարի կամ զչար, անարգեսցէ
զչարն՝ և ընտրեսցէ զբարին · և մնասցէ երկիրդ՝ յորմէ
դուդ կասկածես յերեսաց երկուց թագաւորացն :
17 * Այլ ածցէ Աձ 'ի վր քո, և 'ի վր ժողովրդեան քոյ,
և 'ի վր տան հօր քոյ աւուրս՝ որ չե՛ն եւս եկեալ, յորմէ
օրէ եհան եփրեմ 'ի հրէաստանէ զարքայն ասորեստանեայց
18 : * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ շարժեսցէ Տր
զճանճիւնն որ տիրեսցէ յայնկոյս գետոյն եգիպտացւոց,
և զձիաստացն որ է յերկրին ասորեստանեայց :
19 * Եւ եկեսցեն ամենեքեան, և հանգիցեն 'ի ձորս երկրիդ,
և 'ի ծերպս վիմաց, և յայրս, և յամ փապարս,
20 և յամ փայտս : * Յաւուր յայնմիկ գերծցէ Տր սրովն
մեծաւ և արբեցելով, յայնկոյս գետոյն թագաւորին
ասորեստանեայց, զգլուխ և զմազ ոտից, և զմօրուսն
21 սրբեսցէ : * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ բուծցէ մարդ
22 երինջ մի յարջառոյ, և մաքիս երկուս · * և եղիցի ※ 'ի
բազմութե կաթինն՝ կերիցէ եւղ · զի եւղ և մեղր կերիցէ
23 ամ որ մնացեալ իցէ յերկրին : * Եւ եղիցի յաւուր
յայնմիկ ամ տեղի՝ ուր իցէ հազա՛ր որթ՝ հազա՛ր
24 կշռոյ սկեղ · խոպանասցի և 'ի փուշ դարձցի : * Նետովք
և աղեղնաւորք մտանիցեն անդր : Զի խոպանացեալ
25 և փշաբեր եղիցի ամ երկիր, * և ամ լեառնն արօրադիր
ակօսաբեկ լիցի · և մի՛ հասցէ անդր երկեւղ ·
զի եղիցի 'ի խոպանէն և 'ի փշոյ՝ յարօտ գառին և 'ի կոխան
եզին :

Գլ. Ը.

1 Եւ ասէ ցիս Տր, ա՛ռ դու քեզ տոմս մի նոր մեծ ·
և գրեսցես 'ի նմա՝ գրչաւ առն ճարտարի, արագարա՛գ
զաւար հարկանել՝ և վաղվաղակի զապուռ ժողովել
2 · քանզի հասեալ է : * Եւ վկայս կացուսցես ինձ
արս հաւատարիմս, զուրիա քահանայ՝ և զզաքարիա
3 որդի բարաքեայ : * Եւ մերձեցայ առ կինն իմ մարգարէ,
և յղացաւ և ծնաւ որդի : և ասէ ցիս Տր, կոչեա՛
զանունն նր արագարա՛գ կապտեսջիր՝ և վաղվաղակի
4 աւա՛ր հարկանիջիր : * քանզի մինչև ծանուցեալ իցէ
մանկանն կոչել զհայր կամ զմայր, առցէ զզօրութե
դամասկոսի, և զաւար սամարեայ, յանդիման թագաւորին
5 ասորեստանեայց : * Եւ յաւել ևս խօսել ընդ իս
6 Տր՝ և ասէ · * փոխանակ զի ո՛չ ախորժեաց ժողովուրդդ
այդ զջուրն սելովայ՝ որ գնայ խաղաղ · ※ այլ կամեցան
առնել իւրեանց թագաւոր զռասիմ զորդին ռոմելեայ
7 : * Վս այդորիկ ահաւադիկ ածցէ Տր 'ի վր ձեր
զջուր գետոյն զհզօրն և զյորդ՝ զարքայն ասորեստանի
և զփառս նր : Եւ եկեսցէ և հասցէ յամ ձորս ձեր,
8 և ճեմեսցի 'ի վր պարսպաց ձերոց : * և հանցէ յերկրէդ
հրէաստանէ զայր որ կարօղ իցէ ամբառնալ ըզգլուխ
իւր, և զզօրաւորն որ կարիցէ գործել ինչ · և
9 եղիցի բանակ նր լնուլ զլայնութե երկրիդ քո : * Ընդ
մեզ Աձ՝ գիտասջի՛ք հեթանոսք՝ և պարտեցարո՛ւք · լուարո՛ւք
մինչև 'ի ծագս երկրի · հզօրացեա՛լքդ պարտեցարո՛ւք
: Զի թէպէտ և դարձեալ զօրանայցէք՝ դարձեալ
10 'ի պարտութե մտանիջիք : * Եւ զոր խորհուրդ
և խորհիցիք՝ ցրուեսցէ Տր · և զոր բան և խօսիցիք՝ մի՛
11 հաստատեսցի առ ձեզ · քանզի ը մեզ Տր Աձ : * Այսպէս
ասէ Տր առ այնոսիկ որ զօրուե ձեռին նր ընդդէմ
դառնան ըստ գնացից ճանապարհի ժողովրդեանս
այ-

---

(8) Ոմանք · Եւ կամ ո՞ երթիցէ : (10) Ոմանք · Եւ դառնայցեն, և բժշ" : (12) Ոմանք · Եւ յետ այնորիկ յերկա" · · · և բազմասցի մնացեալքն երկրի : (13) 'Ի բազումս պկսի · Իբրև զբեւեկնի տերևաթափ · և : (13) Օրինակ մի · Եւ իբրև զկաղնին · · · զաւակ սբ արձակութե նր :

Գլ. Է · (2) Ոսկան · Շարժիցի յանտառի ծառ 'ի հողմոյ : (8) Ոսկան · Վաթսուն և եօթն ամ : (8) Ոմանք · Եւ ապա պակասեսցէ թագաւորութիւն եփրեմայ : (9) Ոսկան · Եփրեմայ սամարիա : (14) Ոմանք · Ահա կոյս յղասցի : (16) Ոմանք · Վս այսորիկ մինչև : (18) Ոմանք · Զճանճիւնն որ տիրես" : (18) Յօրինակին · Զձիաստեացն որ է : (20) Ոմանք · Եւ արբեցելով, որ է յայնկոյս : Ոսկան · Եւ արբեցելով · որ է : (23) Այլ · Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ եղիցի ամ տե" : (25) Ոմանք · Անդ երկիւղ :

Գլ. Ը · (1) 'Ի լուս" · 'Ի վերայ՝ տոմս, նշանակէ՝ քարտէս : (1) Ոմանք · Զի հասեալ է : (4) Յօրինակս պակասի · Մանկանն կոչել զհայր կամ զմայր : (5) Ոմանք · Եւ յաւել ևս Տր խօսել : (6) Բն" · Թագաւոր զհռասիմ : (7) Ոմանք · Վս այնորիկ ահաւա" · · · և զյորդն՝ զարքայն ասորեստանեայց : (8) Ոմանք · Յերկրէդ հրէաստանի · · · զլայնութե երկրիդ : (9) Ոմանք · 'Ի պարտութե մտանիցէք : (10) Ոմանք · Եւ խորհիջիք՝ ցրեսցէ Տր · · մի՛ հաստատեսցի ձեզ · · Տր Աձ է : (11) 'Ի լուս" · Որ զօրուէն ձեռին : Ոսկան · Որ զօրութե ձեռինն ընդդէմ դառնան

այսորիկ. և ասեն * Թէ ոչ երբէք խօսիցին խստութիւն ։ 12
զի ամ՛ զորինչ խօսի ժողովուրդդ այդ՝ խստութիւն է ։
և յերկիւղէ նց մի՛ երկնչիցիք, և մի՛ խռովիցիք ։ * Զտր 13
զօրուեց զնոյն սրբեցէք, և նա եղիցի քեզ յերկիւղ ։
և եթէ 'ի նա յուսացեալ իցես, * եղիցի քեզ 'ի սրբութիւն ։ 14
և ոտն քո զքարի ոչ հարկանիցի, և գայթագղութիւն
քեզ ոչ պատահիցէ ։ Բայց տուն յակովբու յորոգայթ
և 'ի ծործորս դարանակալեաց Եմի ։ * վն այնորիկ 15
տկարասցին 'ի նմա բազումք. անկցին և խորտակեսցին.
և մերձեսցին 'ի պաշարումն ※ մարդիկ որ 'ի
շինութեն իցեն ։ * Յայնժամ ժամանակի յայտնեսցին որ 16
կնքիցեն զօրէնս, զի մի՛ ոք ուսանիցի, * և ասիցէ. կացից 17
մնացից տն որ դարձոյց զերեսս իւր 'ի տանէն յակովբու,
և եղէց յուսացեալ 'ի նա ։ * Ահաւասիկ ես 18
և մանկունք իմ զոր ետ ինձ ած. և եղիցին նշանք և
արուեստք 'ի մէջ տանն Իղի, 'ի սաբաւովթ տնէ՝ որ բնակեալ
է 'ի լերին սիովնի ։ * Եւ եթէ ասիցեն ցձեզ. 19
խնդրեցէք զվհուկս և զգետնակոչս և զըմախօսս, և զորովայնակոչս.
ոչ իբրև զազգ ոք որ յած իւրմէ խնդրիցէ ։
Զի՞նչ խնդրիցեն վն կենդանեաց 'ի մեռելոց անտի ։
* զի զօրէնս յօգնականութիւն ետ. զի ասիցեն թէ 20
ոչ իբրև զբանս զայս, վն որոյ չիք կաշառս տալ վասն
նր ։ * Եւ եկեսցէ 'ի վր ձեր սով խստութե. և եղիցի 21
իբրև քաղցիցէք՝ տրտմեսջիք, և հայհոյեսջիք զիշխանս
և զաշխարհ ։ Եւ ամբարձցեն զաչս իւրեանց յերկինս
'ի վեր՝ * և հայեսցին յերկիր 'ի խոնարհ, և ահա կարօտութիւն 22
և տառապանք՝ և խաւար, նեղութիւն և անձկութիւն
և մութ. զի ոչոք կարիցէ տեսանել. և որ իցէ 'ի նեղութեն՝
մի՛ նուաղեսցի մինչև 'ի ժամանակին ։

ԳԼ. Թ.

Ժ Ըմպա նախ զայդ արբ, վաղվաղակի հեռ արա. երկիր 1
զաբուղոնի՝ և երկիր նեփթաղիմի՝ ճանապարհ
ծովու. և այլք որ բնակեալ էք զծովեզերբդ,
և յայն կոյս յորդանանու. գալիլեա հեթանոսաց, կողմանք
հրէաստանի ։ * Ժողովուրդ որ գնայր ընդ խաւար՝ 2
տեսէս լոյս մեծ. և որ բնակեալ էք յաշխարհի և
'ի ստուերս մահու, լոյս ծագեսցէ ձեզ ։ * Զմեծ մասն 3
ժողովրդեանդ զոր իջուցեր յուրախութիւն քո. և ուրախ
եղիցին առաջի քո որպ ուրախ լինիցին 'ի հունձս, և որպ
որ բաժանիցենն զաւար ։ * զի վերացաւ 'ի նցէ լուծն՝ 4
որ կայր 'ի վր, և գաւազանն որ 'ի վր պարանոցի նց ։
Զի զգաւազանն պահանջողաց մերժեաց՝ որպ և յաւուրն
մադիամու ։ * զի զամ պատմուճան և զհանդերձ ժողովեալ 5
նենգութբ, տուգանօք տուժեսցին ։ Այլ նոքա
կամէին թէ հրձիգ լեալ էին ։ * զի մանուկ ծնաւ մեզ, 6
որդի տուաւ մեզ ։ որոյ իշխանութիւն իւր եղև 'ի վերայ
ուսոց իւրոց. և անուն կոչեցաւ նմա հրեշտակ մեծի
խորհրդոյ. սքանչելի խորհրդակից. Ած. հզօր. իշխան.
հայր հանդերձելոյ աշխարհին ։ * Եւ ես ածից զխաղաղութիւն 7
'ի վր իշխանաց նր, և առողջութիւն նմա. մեծ
է իշխանութիւն նր, և խաղաղութե նր չիք սահման ։ Յաթոռն
դաւթի նստցի, և զարքայութիւն նր յաջողեսցէ.
և զօրացուսցէ զնա իրաւամբք և արդարութբ յայսմհետէ
և յաւիտեանս ժամանակաց. նախանձ տն զօրութեց

8 արասցէ զայս ։ * Մահ առաքեաց տր 'ի վր յակովբայ,
9 եկն եհաս 'ի վր Իղի ։ * Եւ ծանիցեն ամ ժողովուրդն
եփրեմեան՝ և որ նստէին 'ի սամարիա ։ որ հըպարտութբ
և ամբարտաւանութբ սրտից խօսեցան՝ և ասեն.
10 * աղիւսք անկան, այլ եկայք վիմս տաշեսցուք.
զմայրս և զթզենափայտս հարցուք, և շինեսցուք մեզ
11 աշտարակ ։ * Եւ կործանեսցէ ած զյարուցեալսն 'ի
վերայ լերին սիովնի, և զթշնամիս յուդայ ցրուեսցէ ։
12 * զասորեստան յելից արևու, և զյոյնս 'ի մտից արևու.
որք ուտէին զԻէլ բերանալիր ամ բերանով ։ 'Ի
վր այսր ամի ոչ դարձաւ բարկութիւն նր, այլ տակաւին
13 ձեռն իւր բարձրացեալ է ։ * Եւ ժողովուրդն ոչ
դարձաւ՝ մինչև վիրաւորեցաւ. և զտր ※ զօրութեց ոչ
14 խնդրեցին ։ * Եւ բարձ տր յԻղէ զգլուխն և զագին,
15 զմեծն և զփոքր 'ի միում աւուր ։ * Զծերն և զականաւորն՝
այն առաջին է. և զմարգարէն որ զանօրէնութիւն
16 ուսուցանէր՝ այն վերջին է ։ * Եւ եղիցին որ երանիցեն
ժողովրդեանս այսմիկ՝ մոլորեալք և մոլորեցուցանիցեն.
17 որպ զի կլանիցեն զդոսա և ապա յայտնեսցին ։ * Վն
այսորիկ 'ի վր երիտասարդաց նց ոչ եղիցի ուրախ ած,
և որբոց նց և այրեաց մի՛ ողորմեսցի. զի ամենեքին անօրէնք
են և չարք, և ամ բերան խօսի զանիրաւութիւն ։
'Ի վր այսր ամի ոչ դարձաւ բարկութիւն, այլ տակաւին
18 ձեռն իւր բարձրացեալ է ։ * Եւ վառեսցի իբրև
զհուր անօրէնութիւն, և իբրև զսեզ չորացեալ այրեսցի
'ի հրոյ, և վառեսցի յանտառս մայրեաց. և շուրջ զամ
19 բլրովք նց հուր ճարակեսցի ։ * Վն սրտմտութե բարկութե
տն հրձիգ լիցի երկիրն ամ. և եղիցի ժողովուրդն
այրեցեալ իբրև 'ի հրոյ ։ Այր՝ եղբօր իւրում մի՛ ողորմեսցի ։
20 * այլ խոտորեսցի յաջակողմն իւր առ քաղցի,
և կերիցէ զձախակողմն իւր, և մի՛ յագեսցի մարդ՝ ուտելով
զմարմինս բազկաց իւրոց. զի կերիցէ մանասէ
21 զեփրեմ, և եփրեմ զմանասէ. * և 'ի միասին պաշարեսցեն
զյուդայ ։ 'Ի վր այսր ամի ոչ դարձաւ բարկութիւն,
այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է ։

ԳԼ. Ժ.

1 Վա՛յ այնոցիկ որ գրեն զչարիս, գրելով գրեն զչարիս
2 իւրեանց ։ * խոտորեն զդատաստանս աղքատաց,
և զիրաւունս տնանկաց ժողովրդեան իմոյ յափշտակեն.
զի լինիցի նց՝ այրին 'ի յափշտակութիւն, և որբն
3 յաւար ։ * և զի՞նչ գործեսցեն յաւուրն այցելութե ։
Զի նեղութիւն ձեր 'ի հեռաստանէ եկեսցէ. և առ ո՞
փախստեայ անկանիցիք 'ի յօգնականութիւն ։ և ո՞ւր թողուցուք
4 զփառսն ձեր. * եթէ ոչ մատնեսցի 'ի գերութիւն.
և 'ի ներքոյ սպանելոցն մտանիցեն ։ 'Ի վր այսր
ամի ոչ դարձաւ բարկութին, այլ տակաւին ձեռն իւր
բարձրացեալ է ։
5 * Վա՛յ ասորեստանեայցն. գաւազան բարկութե և սրտմտութե ԺԱ
6 իմոյ 'ի ձեռս նց ։ * զի զբարկութիւն իմ յազգ
անօրէն առաքեցից. և իմում ժողովրդեան կարգեցից
առնել զաւար և զյափշտակութիւն ։ կոխան առնել
7 զքաղաքս, և դնել զնս 'ի փոշի ։ * Իսկ նա ոչ այսպէս
ած զմտաւ, և ոչ այսպէս համարեցաւ յանձին. այլ
8 դարձոյց զմիտս իւր սատակել զազգս ոչ սակաւս ։ * Եւ
եթէ

ըստ գնացից ճանապարհաց ժողովրդեանս այսմիկ ։ (12) Ոմանք. Զի զամենայն զոր ինչ խօ՛ ։ (13) Ոմանք. Սրբասջիք, և նա եղիցի ձեզ երկիւղ ։ (13)(14) Ոսկան. Յուսացեալ իցէք. եղիցի ձեզ 'ի սր՛ ։ (15) Ոմանք. Տկարասցին 'ի նա բազումք.. մարդիկ որ 'ի թշուառութե իցեն ։ (20) Ոմանք. Յօգնութիւն ետ... չիք կաշառեալ վն նր ։ (21) Ոմանք. Սով խստութե ։ (21) 'Ի լուսո՛. Զիշխանն և զաշ՛. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՛ ։ (22) Բազումք. Մի՛ նուաղեսցէ. կամ, նուաղիցէ ։

Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ այլքդ որ բնակեալդ էք զծո՛ ։ (2) Ոմանք. Լոյս ծագեսցէ 'ի ձեզ ։ (3) Ոմանք. Եւ որպ բաժանիցենն զաւ՛ ։ (4)(5) Ոմանք. 'Ի վր պարանոցաց. զի.. որպ յաւուրն մադիամու. զամ պատ՛ ։ (6) Օրինակ մի՝ ըստ համաձայն ոսկանայ. Զի մանուկ ծնաւ մեզ, որ՛ ։

(9) Ոմանք. Եւ որ նստէինն 'ի սամա՛ ։ (10) Ոմանք. Մեզ աշտարակս ։ (11) Ոմանք. Եւ զթշնամիսն իւր ցրուեսցէ ։ (12) Ոմանք. Ոչ դարձաւ բարկութիւն, այլ ։ (14) Ոսկան. Եւ եբարձ տր յԻզրայելէ ։ (15) Ոմանք. Եւ զականաւորն, այս առաջին է. և զմարգարէն որ զօրէնսն ուսուցանէր ։ (16) Ոմանք. Եւ եղիցին որ երա՛ ։ (16) 'Ի բազումս պակասի. Զդոսա. և ապա յայտնեսցին ։ (17) Ոմանք. Խօսի զանօրէնութիւն ։ (17) Ոսկան. Բարկութիւն նր ։ (18) Ոմանք. Այրեսցի 'ի հուր ։ (21) Ոսկան. Ոչ դարձցի բարկութիւն նր ։

Գլ. Ժ. (4) Յօրինակին. 'Ի գերութե. և 'ի քոյ սպանելոցն մտա՛ ։ (4) Ոմանք. Եւ 'ի ներքոյ սպանանելոց ։ (5)(6) Ոմանք. Վա՛յ ասորեստանեայն.. 'ի ձեռսն նց. զբարկութիւն ։ (8)(9) Ոմանք. Միթէ ես իշխան. ասասցէ.. 'ի վեր

եթէ ասիցեն ցնա · դու միայն լիցես իշխան · ասիցէ ·
* ոչ առի զաշխարհն որ ՚ի վեր է քան զբաբելոնին, և 9
զքաղաքն ուր աշտարակն շինեցաւ : Առի և զարաբիա,
և զդամասկոս, և զսամարիա : * ո՟ր զնոսայն առի ձե- 10
ռամբ իմով, նոյնպէս առից և զամ՟ իշխանութիւնս : Ող-
բացէք դրօշեալք որ յեմ՟ և ՚ի սամարիա : * զի զորօրի- 11
նակ արարի ընդ սամարիա՝ և ընդ ձեռագործս իւր,
նոյնպէս արարից ընդ եր՟մ՝ և ընդ կուռս իւր · * Եւ 12
եղիցի յորժամ կատարեսցէ տր՟ առնել զամ՟ ինչ ՚ի լե-
րին սիոնի և յեմ՟, ածցէ ՚ի վ՟ր մեծամտին բարկութի ·
՚ի վերայ իշխանին ասորեստանեայց, և ՚ի վ՟ր հպարտա-
ցեալ փառաւորայ աչաց նր՟ : * Քանզի ասաց թէ զօ- 13
րութե՟ իմով արարից, և իմաստութե՟ խորհրդոց իմոց
բարձից զսահմանս ազգաց · և առից աւար զզօրութի
նր՟ : շարժեցից զքաղաքս բնակեալս : * հասից ՚ի վերայ 14
ամ՟ աշխարհաց ձեռամբ իմով իբրև ՚ի վ՟ր բունոյ, և
բարձից իբրև զձուս մնացեալս · և ոչ ոք իցէ որ ապա-
րեսցէ յինէն, և ոչ որ ընդդէմ դառնայցէ ինձ ※, և բա-
նայցէ զբերան իւր՝ և ճիկ հանիցէ : * Այսպէս ասէ 15
տր՟ · միթէ վերանայցէ՞ փայտատ առանց փայտահարի,
կամ բարձրանայցէ՞ սղոց առանց ուրուք ձգելոյ · նոյն-
պէս թէ զգաւազան ոք կամ զփայտ ինչ առնուցու · նա
և ոչ այնպէս : * Այլ առաքեսցէ տր՟ զօրութե՟ց ՚ի պատիւ 16
քո անարգանս, և ՚ի փառս քո հուր վառեալ բորբո-
քեսցի : * Եւ եղիցի լոյսն ի՟ղի ՚ի հուր · և սրբեսցէ զնա 17
հրով բորբոքելով, և կերիցէ իբրև զխոտ զանտառն,
Յաւուր յայնմիկ * շիջցին լերինք և բլուրք և անտառք · 18
և կերիցէ ՚ի շնչոյ մինչև ՚ի մարմին : և եղիցի ապրեալն
իբրև զայն որ ապրեալն իցէ ՚ի բորբոքեալ բոցոյ : * Եւ 19
մնացեալքն ՚ի նոցանէ թուով եղիցին, և մանուկ տղայ
գրեսցէ զնոսա :

ԺԲ *Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ ոչ ևս յաւելցին մնացորդքն 20
ի՟ղի և ապրեալքն յակոբայ · և ոչ ևս ապաստան լինի-
ցին ՚ի զրկիչսն իւրեանց · այլ եղիցին ապաստան յած՟
սբ՟ն ի՟ղի ճշմարտութե՟ : * Եւ եղիցին մնացեալքն յակով- 21
բայ յած՟ զօրացեալ : * Եւ եթէ եղիցի ժողովուրդն ի՟ղ իբ- 22
րև զաւազ ծովու, սակայն ինչ մնացորդք մնասցեն ՚ի
նոցանէ · զի բան մի հակիրճ և համառօտ արդարութե՟,
* զբանն համառօտ արասցէ տր՟ զօրութե՟ց ընդ ամ՟ աշխա- 23
րհս : * Վս՟ այսորիկ այսպէս ասէ տր՟՝ տր՟ զօրութե՟ց · 24
մի երկնչիր ժողովուրդ իմ որ բնակեալդ ես ՚ի սիոնի՝
յասորեստանեայց · զի եթէ հարկանիցէ զքեզ գաւա-
զանաւ, քանզի ես ածեմ ՚ի վերայ քո զհարուածս, ճա-
նաչել քեզ զճանապարհն եգիպտացւոց : * զի փոքր մի 25
ևս դադարեսցէ բարկութի · բայց սրտմտութի իմ ՚ի վ՟ր
խորհրդոց նր՟ : * Եւ յարուսցէ տր՟ ած՟ ՚ի վ՟ր նր՟ ըղ- 26
հարուածս ըստ հարուածոցն մադիամու ՚ի տեղւոջն չար-
չարանաց · և սրտմտութի նր՟ ըստ ճանապարհի ծովուն
որ յեղլիցն եգիպտացւոց : * Եւ եղիցի յաւուր յայնմ 27
բարձցի երկեւղ նր՟ ՚ի քէն, և լուծ նր՟ ՚ի պարանոցէ
քումմէ · և խորտակեսցի լուծն յուսոց ձերոց : * Քան- 28
զի հասցէ ՚ի քաղաքն անգէ, և անցցէ ՚ի մագեդով · և
՚ի մաքմաս դիցէ զկազմած իւր : * Եւ անցցէ ընդ ձորս, 29
և հասցէ ՚ի վերայ գաբաւոնացւոց · ահ առցէ զհռամա

30 զքաղաքն սաւուղի · փախիցէ դուստր գաղիմայ : * Խը-
նինջեա՛ ձայնիւ քով · լսելի լիցի ՚ի լաիս, լսելի լիցի յա-
31 նաթովթ : * զարհուրեսցի մադեբանա, և որ բնակեալ
32 են ՚ի գեբիմ : մխիթարեսցի * այսօր ադանել ՚ի ճանա-
պարհին · մխիթարեսցէ ձեռամբ լեառն դուստր սիով-
33 նի, և բլուրքն որ յեմ՟ : * Զի ահաւասիկ տր՟, տր՟ զօ-
րութե՟ց խռովեցուսցէ զփառաւորեալսն զօրութե՟ · և
բարձրացեալքն ամբարտաւանութե՟՝ խորտակեսցին :
34 * և անկցին բարձունքն սրով · և լիբանան բարձամբք
իւրովք կործանեսցի :

ԳԼ․ ԺԱ․

1 Եւ բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ · և ել- ԺԴ
2 ցէ ծաղիկ յարմատոյ անտի : * Եւ հանգիցէ ՚ի վ՟ր
նորա հոգի ած՟ · հոգի իմաստութե և հանճարոյ · հոգի
խորհրդոյ և զօրութե · հոգի գիտութե և ած՟պաշտութե :
3 * և լցցէ զնա հոգի երկիւղի ած՟ : Ո՛չ ՚ի կարծ դատես-
4 ցի, և ոչ ըստ խօսից յանդիմանեսցէ : * Այլ արասցէ
իրաւունս տնանկին, և յանդիմանեսցէ զխոնարհս երկ-
րի : և հարցէ զերկիր բանիւ բերանոյ իւրոյ · և հոգ-
5 ւով շրթանց իւրոց սատակեսցէ զամպարիշտս : * Եւ
եղիցի արդարութի ածեալ ընդ մէջ իւր, և ճշմարտու-
6 թե՟ պատեալ զկողս իւր : * Եւ ճարակեսցէ գայլ ընդ
գառին · և ինձ՝ առ ուլու՝ մակաղեսցի · և որթ, և ցուլ,
և առեւծ՝ ՚ի միասին ճարակեսցին : և մանուկ մատաղ՝
7 ածցէ զնս՟ : * Եզն և արջ ՚ի միասին ճարակեսցին · և
որդեակք նց՟ խառն շրջեսցին : և առեւծ իբրև զեզն
8 յարդ կերիցէ : * Եւ մանուկ մատաղ ՚ի ծակ իժից և
9 ՚ի բոյն կորեանց իժից արկցէ զձեռն իւր · * և ոչ մե-
ղիցեն, և ոչ կարասցեն հարկանել զոք ՚ի լերին սրբու-
թե իմոյ · զի լցաւ երկիր ամ՟՝ գիտութե՟ տն՟՝ իբրև ըղ-
10 ջուրս բազումս որ ծածկեն զծովս : * Եւ եղիցի յա-
ւուր յայնմիկ արմատն յեսսեայ, և որ կանգնելոցն է՝
իշխան հեթանոսաց · և ՚ի նա հեթանոսք յուսասցին : և
11 եղիցի հանգիստ նր՟ պատուով : * Եւ եղիցի յաւուր
յայնմիկ, յաւելցէ տր՟ ցուցանել զձեռն իւր · նախան-
ձելն առնել զմնացորդս ժողովրդեան իւրոյ որ մնա-
ցեալ իցեն յասորեստանեայց՝ և յեգիպտացւոց՝ և ՚ի
բաբելացւոց՝ և յեթեւովպացւոց՝ և յելամացւոց՝ և յե-
լիցն արևու՝ և յարաբացւոց ※, և ՚ի կղզեաց ծովու :
12 * Եւ բարձրացուսցէ նշան ՚ի հեթանոսս, և ժողովես-
ցէ զկորուսեալսն ի՟ղի · և զցրուեալսն յուդայ ժողո-
13 վեսցէ ՚ի չորից անկեանց երկրի : * Եւ բարձցի նա-
խանձն եփրեմի · և թշնամիքն յուդայ կորիցեն : եփրեմ
ոչ նախանձեսցի ընդ յուդայ, և յուդա՝ ոչ նախանձես-
14 ցի ընդ եփրեմայ : * Եւ թռիցեն նաւք այլազգեաց ·
և առցեն աւար միանգամայն զծովակողմն և զարևել-
եայսն, և զեդովմայեցիսն : արկցեն զձեռս իւրեանց
նախ ՚ի մովաբ · և որդիքն ամոնայ յառաջագոյն հնա-
15 զանդեսցին : * Եւ փլուսցէ տր՟ զծովն եգիպտացւոց ·
և արկցէ զձեռն իւր ՚ի վ՟ր գետոյն հոգւով սաստկու-
թե՟, և հարցէ զեւթնաձորն · զի համարձակ լիցի դը-
16 նալ ընդ նա և ագելոյն : * Եւ եղիցի անց մնացելոց
ժողովրդեան իմոյ որ յեգիպտոս · և եղիցի իսրայէլ
որ-

քան զբաբելոնն է : (12) Ոմանք · Ածցէ և ՚ի վ՟ր մեծա'' ·
· · փառաց աչաց նր՟ : (13) Յօրինակին ՚ի բնաբանի եդեալ՝
Խորհրդոյ իմոյ · ՚ի լուսա'' · նշանակի՝ խորհրդոց իմոց · բայց
որում և մեք եղաք համաձայն այլոց : (13) Ոմանք · Աւար
զզօրութիս : Որոշեալ · յաւար զզօ'' : (14) Ոմանք · Որ ապա-
րեսցէ յի'' : (15) Ոմանք · Նոյնպէս և թէ զգա'' : (17) Յօրի-
նակին գրեալ · Եւ եղիցի լոյսն ի՟ղի ՚ի հուր · և սրբե'' : (17) Ո-
մանք · Լոյսն ի՟ղի հուր · և սրբեսցես զնա հրով բոր'' :
(18) Ոմանք · ՚ի շնչոյ մինչև ՚ի : (20) Ոմանք · Ապաստան
լիցին : (22) Բազումք · Եթէ եղիցի ժողովուրդն ի՟ղի իբրև :
Որոշեալ · ժողովուրդ իմ իբրև : (24) Ոմանք · Զի եթէ
հարկանէ զքեզ : (25) Ոմանք · Փոքր միւս ևս : (27) Ո-
մանք · Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ · · ՚ի պարանոցէ քում-
մէ վերասցի · և խոր'' : Որոշեալ · Եւ լուծ ՚ի պարանոցէ
քումմէ մի վերասցի : (29) Ոմանք · Զքաղաքն շաւուղի

· · դաղղիմայ : (30) Ոմանք · Լու լիցի ՚ի ղայիս · լու լի-
ցի յա'' : (31) Ոմանք · Մադեբենայ · և որ բնակեալն են :
Որոշեալ · ՚ի գիբեմ : (32) Ոմանք · Մխիթարեսցի ձե-
ռամբ լեառնն դստեր սիոնի : և ոմանք · Լեառն զդուստր
սիոնի · և բլուրք նորա եմ՟ : (33) (34) Բազումք յառա-
ջուն · խորտակեսցին · և խոնարհեսցին · և անկցին :
Գլ․ Ժա · (1) Ոմանք · Եւ բղխեսցէ գաւազանն յար'' :
(3) Օրինակ մի · Ոչ ՚ի կարծիս դատեսցի : (6) Ոմանք · Եւ
ճարակեսցի գայլ · · և ինձ առ ուլու · · ճարակեսցեն :
(9) Ոմանք · Եւ մի կարասցեն : (10) Այլք · Հեթանոսաց, ՚ի
նա հե'' : (11) Ոմանք · Եւ յեթէովպացւոց և յելիմացւոց :
(12) Ոմանք · Նշան ՚ի հեթանոսաց : (14) Յօրինակին գրեալ
էր · Աւար միանգամայն զծովակողմն : (15) Ոմանք · Եւ
փլուզցէ տր՟ · · · հոգւով սաստկութե · · ընդ նա գնալ :
(16) Բազումք · Ոչ յաւուրն յորում :

որպէս յաւուր յորում ել յերկրէն եգիպտացւոց ։

Գլ. ԺԲ.

Եւ ասասցես յաւուր յայնմիկ. օրհնեցից զքեզ տր՟. 1
զի բարկացար ինձ, և դարձուցեր զսրտմտութի՟ քո
յինէն, և ողորմեցար ինձ ։ * Ահաւասիկ ած՟ իմ փրկիչ 2
իմ տր՟, և յուսացեալ եղէց 'ի նա՝ և ոչ երկեայց.
զի փառք իմ և օրհնութի՟ իմ տր՟, և եղև ինձ 'ի փրկութի՟ն
։ * Եւ առէք ջուր ուրախութե՟ յաղբերացն փրկութե՟ 3
։ * Եւ ասասցես յաւուր յայնմիկ. օրհնեցէք 4
զտր՟. հնչեցէք զանուն նր՟. պատմեցէք 'ի հեթանոսս
զփառս նր՟. յիշեցէք զի բարձրացաւ անուն նր՟ ։ * Օրհնեցէք 5
զանուն տն՟ զի մեծամեծս արար. պատմեցէք
զայս ամ՟ երկիր ։ * Ցնծացէք և ուրախ լերուք բնակիչք 6
սիոնի, զի բարձրացաւ սբ՟ն իլի՟ 'ի մէջ նր՟ ։

Գլ. ԺԳ.

Տեսիլ բաբելացւոց. Զոր ետես եսայի որդի ամովսայ ։ 1

ԺԳ. Ի վր՟ լերինն դաշտականի առէք նշան ։ բարձրացուցէք 2
զբարբառ ձեր 'ի վր՟ նց՟ ։ մի երկնչիք կոչեցէք
ձեռամբ. բացէք իշխանք. * և ես տաց հրաման ։ Նուիրեալք 3
են՝ և ես ածից զնս՟. գիմեալ գան սկայք յագեցուցանել
զսրտմտութի՟ իմ. խնդամ՝ գան միանգամայն,
և թշնամանեն ։ * Ձայն ազգաց բազմաց 'ի վր՟ 4
լերանց՝ 'ի նմանութի՟ ազգաց բազմաց ։ ձայն թագաւորաց
և ազանց միահամուռ ժողովելոց ։ Տր՟ զօրութեց՟
հրաման ետ ազգաց սպառազինաց, * գալ յերկրէ հեռաստանէ 5
'ի ծագաց հիմանց երկնից ։ Հասեալ է տր՟
իւրովք սպառազինօք սատակել զամ՟ տիեզերս ։ * Ողբացէք 6
զի մերձ է օր տն՟, և բեկումն յայ՟ հասեալ է ։
* Վասն այսորիկ ամ՟ ձեռք լքցին, և ամ՟ անձն մարդոյ 7
դողասցէ ։ * Խռովեսցին հրեշտակք, և երկունք կալցին 8
զնս՟ իբրև զկանայս ծննդականս ։ փոխնկայցեն այր
ընդ ընկերի՝ և զարմասցին. և զդէմս իւրեանց 'ի բոցագոյն
դարձուսցեն ։ * Զի ահաւասիկ տր՟ զօրութեց՟ 9
հասեալ է անհնարին լի բարկութե՟՝ սրտմտութե՟ սրտմտութե՟. առնել զտիեզերս անապատ, և զմեղաւորս
սատակել 'ի նմանէ ։ * Զի աստեղք երկնից հայկեան 10
հանդերձ, և ամ՟ զարդուն երկնից լոյս մի տացեն. և
խաւարեսցի արեգակն 'ի ծագել իւրում, և լուսին մի
տացէ զլոյս իւր ։ * Եւ հրաման տաց ընդ ամ՟ տիեզերս 11
զչարիս, և ամպարշտաց զմեղս իւրեանց. և կորուսից
զհպարտութի՟ զանօրինաց, և զբարձրութի՟ ամբարտաւանից
խոնարհեցուցից ։ * Եւ եղիցին մնացեալքն պատուականք 12
առաւել քան զոսկի անհուր. և մարդն պատուական
եղիցի քան զականս սոփերայ ։ * Զի երկինք 13
զայրասցին, և երկիր սասանեսցի 'ի հիմանց իւրոց,
վս՟ սրտմտութե՟ բարկութե՟ տն՟ զօրութեց՟. յաւուր յորում
հասեալ իցէ սրտմտութի՟ նր՟ ։ * Եւ եղիցին մնացեալքն 14
իբրև զայծեամն փախուցեալ, և իբրև զոչխարս մոլորեալ.
և ոչ ոք իցէ որ ժողովիցէ ։ զի մարդն անդրէն
'ի ժողովուրդ իւր դարձցի, և այր իւրաքանչիւր յերկիր
իւր հալածեսցի ։ * Զի որ ըմբռնեսցի՝ 'ի պարտութի՟ 15
մաշեսցի, և ժողովեալքն 'ի սուր անկցին ։
* Եւ զորդիս նց՟՝ առաջի նց՟ սատակեսցեն, և զտունս 16
նց՟ աւար հարկանիցեն, և զկանայս նց՟ խայտառակեսցեն
։ * Ահաւասիկ յարուցանեմ 'ի վր՟ ձեր զմարս՝ որ 17
ոչինչ համարին զարծաթ և զոսկի ։ * Զաղեղունս երիտասարդաց 18
խորտակեսցեն, և որդւոցն ձերոց մի ողորմեսցին,
և 'ի մանկունս ձեր ոչ խնայեսցէ ակն նց՟ ։
19 * Եւ եղիցի բաբելոնի որ փառաւորն կոչի 'ի թագաւորէն
քաղդէացւոց. որպէս կործանեաց ած՟ զսոդոմ և
20 զգոմոր ։ * Եւ ոչ բնակեսցէ յաւիտեանս ժամանակաց.
և մի մտցեն 'ի նմա յազգս բազումս, և մի ևս անցցեն
ընդ նա արաբացիք. և հովիւք մի հանգիցեն 'ի նմա ։
21 * Այլ անդ հանգիցեն գազանք վայրենիք. և լցցին
տունք նց՟ աղաղակաւ. և անդ հանգիցեն համբարուք,
22 և անդ դևք կաքաւեսցեն. * և յուշկապարիկք բնակեսցեն
'ի նմա, և ոզնիք ձագս հանցեն յապարանս նր՟ ։

Գլ. ԺԴ.

1 Վաղվաղակի հասեալ է գայ, և ոչ անագանեսցի. * և
աւուրք նր՟ մի յերկարեսցին ։ Եւ ողորմեսցի տր՟
յակոբայ, և ընտրեսցէ միւսանգամ զիլ՟. և հանգիցեն
յերկրի իւրեանց ։ և յաւելցի պանդուխտն 'ի տունն
2 յակոբայ ։ * Ընկալցին զնս՟ հեթանոսք, և ածցեն 'ի
տեղիս իւրեանց՝ և ժառանգեսցեն ։ և բազմասցին յերկրին
այ՟ 'ի ծառայս և յաղախնայս ։ և եղիցին գերիք գերեվարք
նց՟, և անկցին 'ի ծառայութի՟ որ տիրէին նց՟ ։
3 * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ, հանգուսցէ զքեզ տր՟ 'ի
ցաւոց և 'ի սրտմտութե՟ քումմէ. և 'ի ծառայութե՟ խստութե՟
4 զոր ծառայեցեր նց՟ ։ * Եւ առցես զողբս զայս 'ի
վր՟ թագաւորին բաբելացւոց, և ասասցես յաւուր
յայնմիկ. զիարդ դադարեաց կայ պահանջօղն, հանգեաւ
5 տագնապողն ։ * Զի խորտակեաց տր՟ զլուծ մեղաւորացն՝
6 զլուծ իշխանացն. * սատակեաց զազգս
սրտմտութե՟. անհնարին հարուածովք բարկութե՟ յանխնայ
7 ։ * Հանգեաւ յուսով երկիր ամ՟, և գոչէ ուրախութե՟
8 ։ * Եւ փայտքն լիբանանու ուրախ եղեն քեզ.
և մայրքն լիբանանու ասեն. թէ յորմէ հետէ դու դադարեցեր՝
9 ոչ ելին 'ի մեզ փայտահատք ։ * Դժոխք 'ի
ներքուստ դառնացան 'ի պատահել քեզ. կանգնեցան
միանգամայն հսկայքն ամ՟ որ լեալ էին իշխանք երկրի.
որ յարուցին յաթոռոց իւրեանց զամ՟ թագաւորս ազգաց
10 ։ * Ամենեքեան պատասխանի տացեն քեզ՝ և ասասցեն.
և դու իբրև զմեզ ըմբռնեցար, և ընդ մեզ
11 համարեցար ։ * Իջին 'ի դժոխս փառք քո, և բազում
ուրախութին քո ։ 'ի ներքոյ քո մէջս տարածեսցեն, և
12 'ի վր՟ քո որդն յարկցի ։ * Զիարդ անկաւ յերկնից արուսեակն՝
որ ընդ առաւօտն ծագէր. անկաւ յերկիր.
13 խորտակեցաւ՝ որ առաքէր առ ամ՟ ազգս ։ * Դու ասէիր
'ի մտի քում. ելից յերկինս, 'ի վերոյ քան զաստեղս
երկնից արկից զաթոռ իմ. նստայց 'ի լերինն
14 բարձու, 'ի վր՟ լերանց բարձանց հիւսւոյ ։ * Ելից 'ի
15 վեր քան զամպս, եղէց նմանող բարձրելոյն ։ * Արդ՝
16 ահաւասիկ 'ի դժոխս իջցես և 'ի հիմունս երկրի ։ * Որք
տեսանիցեն զքեզ՝ զարմասցին 'ի վր՟ քո և ասասցեն.
այս այն այր է որ զայրացուցանէր զերկիր, շարժէր
17 զթագաւորս ։ * որ առնէր զամ՟ տիեզերս աւերակ, և
քակէր զքաղաքս նց՟. գերեաց գերեդարձ ոչ արար ։
18 * Ամ՟ թագաւորք ազգաց ննջեցին պատուով. այր իւրաքանչիւր
19 'ի տան իւրում ։ * և դու անկցիս 'ի վերայ
լերանց իբրև զմեռեալ. գարշելի 'ի մէջ բազում դիականց
կոտորելոց սրով՝ իջելոց 'ի դժոխս ։ իբրև զձորձս
20 արեամբ թաթաւեալ որ ոչ իցէ սուրբ. * Նոյնպէս և
դու ոչ սրբեսցիս. զի ապականեցեր զերկիր իմ, և զժողովուրդ
իմ կոտորեցեր. մի մնասցես յաւիտեանս
ժա-

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Եւ ասասցեն յաւուր յայնմիկ ։ (2) Ոմանք յաւելուն. Եւ ես յուսացեալ եղէց 'ի նա, և փրկեցայց նովաւ. և ոչ եր՛՛ ։ (5) Ոմանք. Զանուն նր՟, զի մե՛՛ ։ (5) Ոսկան. Յամ՟ երկրի ։ (6) Ոմանք. Իսրլի 'ի մէջ նր՟ ։

Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. 'Ի վերայ լերինդ դաշ՛՛ ։ Ուր երկու օրինակք համեմատք միմեանց. 'Ի վերայ լերինն մառախլուտ առէք նշ՛՛ ։ (4) Ոմանք. Թագաւորաց ազանց միահամուռ ժո՛՛ ։ (8) Ոմանք. 'Ի բոցագոյնս դարձ՛՛ ։ (9) Ոմանք. Զի ահաւասիկ օր տն՟ հասեալ է ։ Եւ ոմանք. Տր՟ հասեալ է ։ (9) 'Ի լսա՛՛. 'Ի վր՟ անհնարին, նշանակի՝ անբժշկական ։ (10) Ոմանք. Մի տայցեն.. մի տայցէ ։ (12) Բազումք յաւելուն. Քան զականս պատուականս սոփերայ ։ (14) Ոմանք. Եւ իբրև զոչխար մոլորեալ ։ (20) Ոմանք. Եւ ոչ ևս բնակեսցէ յաւիտեանս ժմկց և մի մտցեն 'ի նա ազգք բզմք ։

Գլ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Հասեալ գայ, ոչ անագ՛՛ ։ (3) Օրինակ մի. 'Ի ցաւոց և 'ի սրտմտութե՟ խստութեն զոր ծա՛՛ ։ (6) Ոմանք. Հարուածովք յանխնայ ։ (8) Ոմանք. Եւ փայտքն լիբանանու ուրախ ե՛՛ ։ (9) Ոմանք. Իշխանք յերկրի ։ (11) Օրինակ մի. Որդն յարկցեն ։ (13) Ոմանք. Դու ասէիր 'ի սրտի քում ։ (15) Ոմանք. Արդ՝ աւադիկ ։ (19) Ոմանք.

ժամանակաց։ Զաւակ չար * պատրաստեա՛ զորդիս քո 21
՚ի սպանումն վ՟ն մեղաց հարց իւրեանց. զի մի՛ յարի-
ցեն և ժառանգեսցեն զերկիր, և լցցեն զերկիր պա-
տերազմօք։ * Յարեայց ՚ի վ՟ր ն՟ց ասէ տ՟ր սաբաւովթ. 22
և կորուսից զանուանս ն՟ց՝ և զզա՛րմ և զզաւակ։ Ա՛յս-
պէս ասէ տ՟ր զօրութե՟ց. արարից զբաբելոնն աւերակ,
* զի բնակեսցեն ՚ի նմա ոզնի՛ք. և եղիցի յոչինչ։ Եւ ա- 23
րարից զնա խորխորատ տղմոյ ՚ի կորուստ։ Ա՛յսպէս
ասէ տ՟ր զօրութե՟ց. * զոր օրինակ ասացի՝ այնպէս եղի- 24
ցի. և ո՟ղ խորհեալ եմ՝ * այն կացցէ. սատակել զասո- 25
րեստանեայս յերկրի իմում և ՚ի վ՟ր լերանց իմոց։ և
եղիցին ՚ի կոխումն. և բարձցի ՚ի ձէնջ լուծ ն՟ց, և փա-
ռաւորութի՟ ն՟ց ՚ի պարանոցէ ձերմէ վերասցի։ * Ա՛յս 26
խորհուրդ է զոր խորհեցաւ տ՟ր ՚ի վ՟ր ա՟մ տիեզերաց.
և այս ձեռն բարձրացեալ ՚ի վ՟ր ա՟մ ազգաց։ * Զի զոր 27
ա՟ծն ս՟բ խորհեցաւ, ո՞վ իցէ որ զայն ցրիցէ. և զբարձ-
րացեալ ձեռն ն՟ր՝ ո՞վ իցէ որ դարձուսցանիցէ։ * Յամին 28
յորում մեռաւ աքազ արքայ, եղև պատգամս այս ՚ի վ՟ր այլազգեաց։
ԺԵ * Մի՛ ուրախ լինիք ա՟մ այլազգիք, եթէ խորտակեցաւ 29
լուծ հարկանողացն ձերոց. զի ՚ի զաւակէ օձին ելցեն
ծնունդք իժից, և ՚ի ն՟ց ծննդոց ելցեն օձք թեւաւորք։
* Եւ բուծցին աղքատք նովաւ, և տկար մարդիկ ՚ի 30
խաղաղութե՟ բնակեսցեն. և սատակեսցեն ՚ի սովոյ զզա-
ւակ քո, և զմնացորդս քո սատակեսցէ։ * Ողբացէք 31
դրունք քաղաքաց. ձայն արկցեն քաղաքք խռովեալք
ա՟մ այլազգիք. ծուխ եւ ՚ի հիւսիսոյ, և ո՛չ ևս գտանի-
ցի։ * Եւ զի՞նչ տայցեն պատասխանի թագաւորք ազ- 32
գաց. զի տ՟ր հաստատեաց զսիովն, և նովաւ
փրկեսցին խոնարհք ժողովրդեանն։

ԳԼ. ԺԵ.

Պատգամ ՚ի վերայ Մովաբացւոց։ 1

ԺԶ Գիշերի սատակեսցի մովաբացին. գիշերի կործա-
նեսցի պարիսպ մովաբացւոյն։ * Սո՛ւգ առէք 2
յանձինս, զի կորեաւ դեդեբոն՝ տեղի մեհենին ձե-
րոյ. անդր ելանիցէք լալ ՚ի նաբաւ մովաբացւոց։ Ող-
բացէք զի ա՟մ գլուխ ՚ի կնդութե՟, և ա՟մ բազուկք խոր-
տակեալք։ * ՚Ի հրապարակս ն՟ր քո՛ւրձ զգեցարո՛ւք, և 3
՚ի վ՟ր տանեաց ն՟ր կոծեցարո՛ւք, և ՚ի փողոցս ն՟ր ողբա-
ցէք լալով։ * Զի գուժեաց եսեբոն, և ելէիլա. մինչև 4
յասա լսելի եղեն ձայնք ն՟ց։ վ՟ն այսորիկ երկար մո-
վաբացւոյն գոչէ, և անձն իւր ծանիցէ. * սիրտ մովա- 5
բացւոյն գոչէ յանձն իւր մինչև ՚ի սեգովր։ քանզի ե-
րինջ երեմեա՛ն է։ Եւ ընդ ելսն ղուիթայ լալով ելցեն
առ քեզ։ ՚Ի ճանապարհի արոնիիմ, գոչէ բեկումն և
շարժումն։ * Ջուրն նեմերիմայ պակասեսցէ և ցամա- 6
քեսցի. և խոտ ն՟ր նուաղեսցէ. և դեղ դալար՝ անդ մի՛
գտցի։ * մի՞թէ և այնպէս ապրեցո՞յց իցէ։ Քանզի ա- 7
ծից ՚ի վ՟ր ձորոց զարաբացիս, և առցեն զնա։ * զի կցե- 8
ցաւ բողոք սահմանաց մովաբացւոյն ընդ բողոքս գա-
ղիմացւոյն. և ողբումն ն՟ր մինչև ՚ի ջրհորն ելիմ՝ ողբումն
ն՟ր։ * Եւ ջուրն ռեմոնայ լցցի արեամբ. զի ածից ՚ի 9
վ՟ր ռեմոնայ զարաբացիս, և բարձից զզաւակն մովա-
բու, և զարիէլ, և զմնացորդսն ադամայ, առաքեցից
իբրև սողունս ընդ երկիր։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Միթէ ապառաժ աւերակ իցէ լեառն դստեր սիո-
2 նի։ * և եղիցի իբրև հաւու թռուցելոյ ձագ մնա-
3 ցեալ դուստր մովաբացւոց։ * Բայց ապա և գո՛ւ առ-
նովին աւելի ինչ խորհեաց առնել յարկս ազոյն ն՟ց. հա-
4 նապա՛զ ՚ի միջօրէի իբրև ը՟ խաւա՛ր փախիցեն։ * Զար-
հուրեցան, և ո՛չ վարեսցիս. զի պանդխտեսցին առ քեզ
փախստականքն մովաբու. եղիցին ձեզ ապաւէն յերե-
սաց հալածչի. զի բարձաւ ընկեր մարտին քոյ, և իշ-
խանն կորեաւ որ կոխէր զերկիր։
5 * Եւ ուղղեսցի ողորմութե՟ աթոռ, և նստցի ՚ի վ՟ր ն՟ր ԺԷ
ճշմարտութե՟ ՚ի յարկան դաւթի. դատեսցի՝ և խնդրես-
ցէ զիրաւունս, և փութասցի առնել զարդարութի՟։
6 * Լուա՛ք զամբարտաւանութի՟ մովաբու՝ զի հպարտա-
ցեալ էր յոյժ. հպարտութի՟ ն՟ր և սխալկլութի՟ և զամ-
բարտաւանութի՟ քո բարձի ՚ի քէն։ ո՛չ այնպէս որպէս
7 դիւթութի՟ քո։ * և ո՛չ այնպէս ո՟ղ ըղձա՛նն ՚ի մովաբ։
Զի ՚ի մովաբ ողբասցեն ամենեքեան զայնոսիկ՝ որ բը-
նակեալ են ՚ի դեսեթ. մրմնջեսցեն՝ և ո՛չ պատկառես-
8 ցեն։ * Դաշտքն եսեբոնայ սո՛ւգ առցեն, և այգիքն սե-
բիմայ որ կլանէին զազգս։ կոխեցէ՛ք զայգիս ն՟ր մինչև
յազեր՝ և մի՛ հասջիք. մոլորեցայք յանապատի։ առա-
9 քեալք ն՟ր լքան, քանզի անցին ընդ ծովն։ * Վ՟ն այսո-
րիկ լացուցի՛ց իբրև զլալիւնն յազերայ զայգիս սեբի-
մայ։ և զծառաստունկն քո կոտորեաց եսեբոն և ելէ-
լայ։ զի զհունձս քո և զկութս քո կոխեցի՛ց, և ամե-
10 նեքեան կործանեսցին։ * Եւ բարձցի ուրախութի՟ և
ցնծութի՟ յայգեաց, և յայգեստանի քում ուրախութի՟
մի՛ լիցի. և մի՛ կոխեսցեն գինի ՚ի հնձանս քո, քանզի
11 պակասեաց։ * Վ՟ն այսորիկ որովայն իմ ՚ի վ՟ր մովա-
բու իբրև զքնա՛ր հնչեսցէ. և զփոր իմ իբրև զպարիսպ
12 նորոգեցեր։ * Եւ եղիցի քեզ այն յամօթ. զի աշխա-
տեցաւ մովաբ ՚ի մեհեանս իւր. և մտցէ ուխտաւոր ՚ի
13 ձեռագործս իւր. և մի՛ կարասցեն փրկել զնա։ * Այս
14 բան է զոր խօսեցաւ տ՟ր երբեմն ՚ի վերայ Մովաբու։ * Եւ այժմ
դարձեալ խօսեցաւ և ասէ։ Յերիս ամս ըստ ամաց վար-
ձանի անարգեսցին փառքն մովաբու յա՟մ ՚ի բազում մե-
ծութե՟ իւրում. և մնասցէ սակաւաւո՛ր և ո՛չ պատուական։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Պատգամ ՚ի վերայ Դամասկոսի։

Ահաւասիկ դամասկոս բարձցի ՚ի քաղաքաց, և եղի- ԺԸ
2 ցի ՚ի կործանումն։ * Լքեա՛լ յաւիտեան ՚ի մակա-
ղատեղս հօտից, և ՚ի հանգրուանս անդւոց. և ո՛չոք ի-
3 ցէ որ հալածիցէ։ * Եւ ո՛չ ևս եղիցի ամուր ապաս-
տանի եփրեմի. և ո՛չ ևս կացցէ թագաւորութի՟ ՚ի դա-
մասկոս, և ո՛չ մնասցեն մնացորդք ասորւոց. զի ո՛չ դու
լա՛ւ ես քան զորդիսն ի՟ղի և զփառս ն՟ց։ Ա՛յսպէս ա-
սէ

՚Ի մէջ գիւղից։ (21) Ոմանք. Վ՟ն մեղաց հօրդ իւրեանց։ (22) Ոմանք. Եւ կորուսից զանուն նոցա... և արարից։ Ոմ. Ոսկան. Եւ զզաւակ՝ ասէ տ՟ր զօրութե՟ց։ (23) Ոմանք. Զնա ՚ի խորխորատ տղմոյ։ (24) Ոմանք. Ա՛յսպէս եղիցի։ (25) Ոմանք. Զասորեստանեայս յերկրի իւրում։ (28) Ոմանք. Ախազ արքայ։ (29) Ոսկան. Եւ ՚ի նոցանէ ելցեն օձք։ (30) Ոմանք. Եւ սատակեսցէ սովով զզաւակ քո։ Ոմ. Ոսկան. Եւ սատակեսցի սովու զաւակ քո։ (31) Ոմանք. Ձայն արկցեն.. զի ծուխ եւ ՚ի հիւսիսոյ։ (32) Ոսկան. Փրկեսցի խոնարհ ժո՟։

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք. ՚Ի գիշերի սատակեա՟... պարիսպ մովաբացւոցն։ (2) Ոսկան. Լալ ՚ի նաբաւ մովաբաց՟։ (3) Ոմանք յաւելուն. Եւ ՚ի փողոցս ն՟ր ամենեքեան ողբա՟։ (4) Ոմանք. Մինչև յասսա.. վ՟ն այնորիկ երկար։ (4) Ոսկան. Եւ անձն իւր ծանիցի։ (8) Ոմանք. Մովաբացւոց ընդ բողոքս գաղղիմացւոյն։ (9) Ոմանք. Եւ զմնացորդն ադամայ։ Եւ ոմանք. Եդովմայ առաքեցից ո՟ղ սողունս։

ԳԼ. ԺԶ. (2) Այլք. Եւ եղիցիս իբրև հաւու։ (4) Ոմանք. Ոչ վարեսցին.. և եղիցին։ (6) ՚Ի լուս՟. ՚Ի վերայ՝ Լուաք, [illegible]։ (6) Ոսկան. Եւ ամբարտաւանութի՟ քո բարձցի ՚ի քէն։ (7) Ոմանք. Եւ ոչ այնպէս որպէս ողբանն ՚ի մովաբ.. բնակեալ են ՚ի գեսեթ. մրմնջեսցես՝ և ո՛չ պատկառեսցես։ (8) Ոմանք. Եւ այգիքն եսեբեմայ... մինչև յազեր. և մի՛ խառնիցիք. կամ, խառնիցիք. մոլորե՟... անցին ընդ ծով։ (9) Ոմանք. Լացից իբրև զլալիւն յազերայ զայգիս սաբեմայ. կամ, եսեբեմայ. զծառաստունկն քո... և ելէիլա։ (11) Ոմանք. Վ՟ն այնորիկ որովայն։ (12) Բազումք. Եւ մի՛ կարասցեն փրկել զնա։ (14) Ոմանք. Զերիս ամս ըստ։ (14) ՚Ի լուս՟. Ըստ ամաց վարձկանի անար՟. [illegible] ՚ի բնաբ՟։

ԳԼ. ԺԷ. (2) Ոմանք. Լքեալ յաւիտեանս.. անդէոց.

սէ տր զօրութեց . * Եղիցի յաւուր յայնմիկ նուազութն 4
փառացն յակոբայ , և յաճախութեն փառաց նր շարժեսցի : * Եւ եղիցի ոյր օրինակ ոք զի ժողովէ որայ կանգուն 5
'ի գիրկս իւր , և շուշիցի հասկաքաղ զկնի նր : և եղիցի
ոյր քաղիցէ ոք հասկ 'ի ձորն հաստատուն . * և մնասցէ 6
'ի նմա խոռան : և կամ իբրև զպտուղս ձիթենւոյ երկուս կամ երիս 'ի բարձրուն ծայրիցն , կամ չորք կամ
հինգ յոստոն մնասցեն : Այսպէս ասէ տր ած Իղի .
* յաւուր յայնմիկ յուսացեալ եղիցի մարդն յարարիչ 7
իւր . և աչք նր 'ի սբն Իղի հայեսցին : * Եւ մի ևս յուսացեալ 8
եղիցին 'ի մեհեանս ; և մի 'ի գործս ձեռաց իւրեանց զոր արարին մատունք նց : այլ եղիցին յուսացեալ
'ի սբն Իղի . և ոչ ևս հայեսցին յանտառս իւրեանց,
և ոչ 'ի գարշելիսն իւրեանց : * Յաւուր յայնմիկ եղիցին 9
քաղաքք քո լքեալք . զոր օրինակ լքին ամուրհացիքն
և խեւացիքն յերեսաց որդւոցն Իղի, և եղիցին աւերակք . * փոխանակ զի թողեր զած զփրկիչ քո , և զտր 10
զօգնականն քո ոչ յիշեցեր : վն այսորիկ տնկեսցես տունկ
անհաւատ , և սերմն անհաւատ : * յաւուր յորում տընկեսցես , 11
վրիպեսցիս : Ընդ առաւօտս եթէ սերմանեսցես , ծաղկեսցէ յանմաւն : յաւուր յորում ժառանգեցուցես՝ ոչ հայր զի թողուցու զժառանգութի որդւոց իւրոց : * Վայ բազմութե ազգաց բազմաց . իբրև 12
զծով ալեօք կուտակեալ այնպէս խռովեսջիք : և մկանունք ազգաց բազմաց իբրև զջուր գոչեսցեն : * Իբրև 13
զջուրս բազումս ազգք բազումք . իբրև ջուրց բազմաց
քանութի հոսանաց . և վատեսցէ զնա , և բացուստ 'ի
բաց հալածեսցէ : Իբրև զունդ յարդի հոսեալ յերեսաց
հողմոյ , և իբրև զփոշի անուոյ 'ի փոթորկէ մրրկեալ : * Ընդ երեկոյս սուգ առցեն . յառաջքան զառաւօտն՝ 14
և այլ ոչ ևս իցեն : այս է բաժին աւարառուացն ձերոց , և ժառանգութե որ զձեզն ժառանգեսցեն :

Գլ. ԺԸ.

Վայ երկրին 'ի թևս նաւացն յայնկոյս գետոյն եթովպացւոց : 1
* Որ առաքէր պատարագս ը ծով, 2
և թուղթս մագաղաթեայս 'ի վր ջուրցն մկանանց . զի
երթիցեն հրեշտակք երագունք յազգ հպարտացեալ
յազգ օտար և 'ի չար : զի ոչ ևս ոք իցէ քան զնա անդր ,
յազգ անյոյս և 'ի կոխեալ : * Եւ այժմ գետք ամ երկրին 3
իբրև զաշխարհ բնակեալ . բնակեսցէ աշխարհ նց՝
իբրև զնշան 'ի լեռնէ բարձրի , և իբրև զձայն փողոյ լսելի
եղիցի : * Զի այսպէս ասաց ցիս տր . զգուշութի եղիցի 4
յիմում քաղաքի՝ իբրև զլոյս տօթագին 'ի միջօրէի ,
և իբրև զամպ ցօղագին յաւուրս ամարայնոյ : * Յառաջ 5
քան զհունձս յորժամ բովանդակեսցի ծաղիկն . և
ազոխն ծաղկեսցէ ծաղիկն ազոխացեալ . և հատանիցէ
զմանր մանր ողկուզացն մանգաղաւ , և զուռսն կորիցէ
և 'ի բաց հատանիցէ : * Եւ թողուցու միանգամայն 6
թռչնոց երկնից և գազանաց երկրի . և ժողովեսցին 'ի
վր նց թռչունք երկնից , և ամ գազանք երկրի հասանիցեն
'ի վր նց : * 'Ի ժամանակի յայնմիկ մատուցին 7
պատարագս տն զօրութեց 'ի նեղեալ և 'ի խոնարհ ժողովրդենէ
. և 'ի մեծէ ժողովրդենէ յանմշէտէ և յաւիտենից
ժամանակաց . յազգ յուսացեալ և կոխեալ՝ որ
է 'ի կողմն գետոյ աշխարհի նց , 'ի տեղւոջ ուր անուն
տն զօրութեց կոչեցաւ 'ի վր լերինն սիոնի :

Գլ. ԺԹ.

Տեսիլ Եգիպտացւոց :

1 Ահաւասիկ տր նստեալ 'ի վր թեթև ամպոյ , եկեսցէ
յեգիպտոս : և շարժեսցին ձեռագործք եգիպտացւոց
2 յերեսաց նր . և սիրտք նց լքցին 'ի նս : * Եւ
յարիցեն եգիպտացիքն 'ի վր եգիպտացւոցն , և տացեն
պատերազմ այր ընդ եղբօր , և այր ընդ ընկերի .
3 քաղաք ընդ քաղաքի , և օրէնք ընդ օրէնս : * Եւ խռովեսցին
ոգիք եգիպտացւոյն յանձինս իւրեանց . և զխորհուրդ
նց ցրեսցէ : և հարցանիցեն զդիսն իւրեանց
և զպատկերս իւրեանց , և զգետնակոչս՝ և զվհուկս :
4 * Եւ մատնեցից զեգիպտացիս 'ի ձեռս արանց տերանց՝
խստասրտաց . և թագաւորք խստասիրտք տիրեսցեն
5 նց : Այսպէս ասէ տր սաբաւովթ : * և արբցեն եգիպտացիքն
զ° ըշեղջն ծովափնեայ . քանզի գետն նուազեսցէ ,
6 և ցամաքեսցի : * Եւ պակասեսցեն գետքն և
ջրադարձք գետոյն , և ցամաքեսցին ամ ժողովք ջուրցն .
և յամ մարգաստանս , և յամ ամուրս եղեգան և պըտւոյ
7 և 'ի լաւաւարգս : * ամ կանաչ որ շուրջ զգետովն
իցէ , և ամ սերմանք որ ընդ գետոյն ջրով վարեալ
8 իցեն խորշակահար ցամաքեսցին : * Եւ տրտմեսցին
ձկնորսքն , և յոգւոց հանիցեն ամ կարթընկէցք գետոյն
. և ցանցորդքն և ուռկանաւորքն սուգ առցեն :
9 * Ամաչեսցեն և կտաւագործքն բարակամանք , և որ
10 գործեն զբեհեզն : * և եղիցին ճարտարքն ամ 'ի տրտմութե
. և ամ տարազագործք նց տրտմեսցին , և ցաւեսցեն
11 սիրտք իւրեանց : * Եւ յիմարեսցին իշխանքն
տայանու իմաստունք խորհրդականք թագաւորին . և
յիմարեսցին խորհուրդք նց : զիարդ ասիցէք փարաւոնի՝
թէ որդիք իմաստնոց եմք մեք , և որդիք թագաւորաց
12 որ իսկզբանէն էին : * Արդ՝ ուր են իմաստունքն քո .
պատմեսցեն քեզ և ասասցեն զինչ խորհուրդ խորհեցաւ
13 տր զօրութեց 'ի վր եգիպտոսի : * յիմարեցան իշխանք
տայանու , և բարձրացան իշխանքն մեմփացւոց .
և մոլորեցուսցեն զեգիպտացիս ըստ ազգաց ազգաց
14 իւրեանց : * Քանզի տր խառնեաց նց ոգի մոլորութե ,
և մոլորեցուցին զեգիպտոս յամ 'ի գործս իւրեանց .
15 ոչ մոլորիցի արբեալ՝ և որ փսխիցէ : * Եւ մի ևս եղիցի
եգիպտացւոցն գործ՝ մի յետս և մի յառաջ , մի
16 իսկզբանն և մի 'ի կատարածի : * Յաւուր յայնմիկ եղիցին
եգիպտացիք իբրև զկանայս դողացեալք և զարհուրեալք
յերեսաց ձեռին տն զօրութեց՝ զոր արկցէ
17 ինքնին 'ի վր նց : * Եւ եղիցի երկիրն հրէաստանի 'ի
խրտուիլ եգիպտացւոցն . և ամ որ անուանեսցէ զանուն
երկրին առ նս , զարհուրեսցին վն խորհրդին զոր
18 խորհեցաւ տր զօրութեց 'ի վր նր : * Յաւուր յայնմիկ
եղիցին հինգ քաղաք յերկրին եգիպտացւոց՝ որ խօսեսցին
զքանանացւոց լեզուն , և երդնուցուն յանուն տն
19 զօրութեց . քաղաք ասեդեկ կոչեսցի մի քաղաք : * Յաւուր
յայնմիկ եղիցի սեղան տն յերկրին եգիպտացւոց ,
20 և արձան կանգնեալ տն 'ի սահմանս նր : * և եղիցի 'ի
նշան

---

(5) Ոմանք . Զի ժողովեսցէ որայ : (6) Ոմանք . Կամ իբրև . . կամ չորս կամ հինգ : (7) Ոմանք . Յուսացեալ լիցի մարդ յարարիչ : (8) Ոմանք . 'Ի մեհեանս իւրեանց , և մի 'ի գոր" : (10) Ոմանք . Եւ զտր ած զօգնական քո . . վն այնորիկ : (11) Ոմանք . Յորում ժառանգեսցես , ոչ հայր որ թողուցու : (13) Ոմանք . Եւ իբրև զջուրս բա" . . . և վատեսցէ զնա . . և իբրև զունդ յարդի : (13) Ոսկան . Եւ 'ի բաց հալածեսցէ :

Գլ. ԺԸ . (2) Ոմանք . Յազգ անօրէն հպարտա" : (4) Ոմանք . Տօթագին 'ի միջօրէի : (5) Ոմանք . Բովանդակեսցի ծաղիկն . . կորիցէ և 'ի բաց հանիցէ : (6) Ոմանք . Եւ ժողովեսցին 'ի վր նր : (7) Ցօրինակին . 'Ի նեղեալ և 'ի խոնարհ ժողո" : (7) Ոմանք . 'Ի ժամանակին յայնմիկ . . յայսմ հետէ և յաւիտենից ժամանակաց , ազգ անյոյս և կոխեալ . . յաշխարհի նր :

Գլ. ԺԹ . (3) Օրինակ մ . Եւ խռովեսցին ոգիքն եգիպտաց" . . . և զվհուկս : (3) Ոմանք . Եւ զխորհուրդս նց : (4) Ոմանք . Եւ մատնեցից զեգիպտոս 'ի ձեռս . . և թագաւորք խիստք տիրես" . . . ասէ տր զօրութեց : (6) Ոմանք . Եւ պակասեսցէ գետն . . և ցամաքեսցի ամ ժողովք . . և յամուրս եղէ" : (7) Ոսկան . Ջրով վարիցի , խորշակահար ցամաքեսցի : (11) Ոմանք . Եւ յիմարասցին իշխանք : (13) Ոմանք . Պակասեցան իշխանք տայանու , և հպարտացան իշխ" : (13) Ոսկան . Եւ մոլորեցուցին զեգիպ" : (14) Բազումք . Յամենայն գործս իւր : (17) Ոսկան . Վն խորհրդոյն զոր : (17) Ոմանք . Տր զօրութեց 'ի վր նր : (18) Ոմանք . Քաղաքասեդեկ կոչեսցի մի քաղաքն :

Նշան յաւիտենից Տն յերկիրն Եգիպտացւոց ։ Զի աղա-
ղակեսցեն առ Տր վն նեղութե իւրեանց . և առաքեսցէ
Նց Տր այր մի որ փրկեսցէ զնս, և դատաստանաւ փր-
կեսցէ զնս ։ * Եւ ծանիցի Տր Եգիպտացւոցն . և ծա- 21
նիցեն Եգիպտացիքն զՏր յաւուր յայնմիկ ։ և մատուս-
ցեն զոհս և պատարագս, և դիցեն ուխտս Տն՝ և կա-
տարեսցեն ։ * Եւ հարցէ Տր զԵգիպտացիսն մեծամեծ 22
հարուածովք, և բժշկելով բժշկեսցէ զնս ։ և դարձ-
ցին առ Տր՝ և լուիցէ Նց՝ և բժշկեսցէ զնս ։ * Յաւուր 23
յայնմիկ եղիցին ճանապարհ Եգիպտացւոցն առ Աս-
րեստանեայս . և մտցեն Ասորեստանեայքն յԵգիպտոս,
և Եգիպտացիքն երթիցեն առ Ասորեստանեայս . և ծա-
ռայեսցեն Եգիպտացիքն Ասորեստանեայցն ։ * Յաւուր 24
յայնմիկ եղիցի երրորդ Իէլ 'ի մէջ Եգիպտացւոցն և 'ի
մէջ Ասորեստանեայցն . օրհնեալ յերկրին * զոր օրհ- 25
նեաց Տր զօրութեց, և ասէ . օրհնեա՛լ եղիցի ժողովուրդ
իմ որ յԵգիպտոս, և որ յԱսորեստանեայսն, և ժառան-
գութի իմ Իէլ ։

ԳԼ. Ի.

Յաւուր յորում էին Թանաթան յազովտոս՝ 'ի ժամանակին Եզեկ- 1
[illegible] յառաքեալ արքայէ ասորեստանեայց . և եփ պատերազմ
ընդ ազովտոսյ, և առ զնա ։ * Յայնժամ խօսեցաւ Տր ընդ Ե- 2
սայեայ որդւոյ Ամովսայ՝ և ասէ ։

Ի Երթ և 'ի բաց հան զքուրձդ 'ի միջոյ քումմէ . և լոյծ
զհողաթափս յոտից քոց ։ և արար այնպէս . և գը-
նայր մերկ և բոկ ։ * Եւ ասէ Տր . զոր օրինակ գնայ ծա- 3
ռայ իմ Եսայի մերկ և բոկ, այդպէս զերիս ամս եղի-
ցին նշանք և արուեստք Եգիպտացւոցն, և Եթեովպաց-
ւոց ։ * Եւ 'ի միտ առցեն՝ թէ այդպէս տարցի արքայն 4
Ասորեստանեայց 'ի գերութե զԵգիպտացիսն՝ և զԵթե-
ովպացիսն, զերիտասարդս և զծերս՝ մերկս և բոկս
խայտառակեալ զամօթ Եգիպտացւոցն ։ * Եւ ամաչես- 5
ցեն 'ի պարտութե մատնեալ Եգիպտացիքն 'ի վր Եթե-
ովպացւոցն, յորս յուսացեալ էին Եգիպտացիքն, որք
էին Նց փառք ։ * Եւ ասասցեն բնակիչք կղզւոյդ այդո- 6
րիկ յաւուր յայնմիկ . ահաւասիկ մեք յուսացեալ էաք
ապաստան լինել 'ի սոսա յօգնականութի . և սոքա ոչ
կարացին ապրեցուցանել՝ և ոչ զանձինս իւրեանց յար-
քայէն Ասորեստանեայց . և մեք զիա՞րդ ապրեսցուք ։

ԳԼ. ԻԱ.

Տեսիլ անապատին 'ի ծովէս ։ 1

ԻԱ Իբրև մրրիկ ընդ անապատ անցցէ, յանապատէ ե-
կեալ յերկրէ ։ Ահագին է տեսիլն, * և խստութե 2
պատմեցաւ ինձ ։ որ արհամարհելոցն է՝ արհամարհէ,
և որ անօրինելոցն է՝ անօրինէ ։ 'Ի վր իմ հասին Ելա-
մացիք, և հրեշտակք պարսից գան 'ի վր իմ . արդ հե-
ծեծից՝ և մխիթարեցից զանձն իմ ։ * Վն այսորիկ լցաւ 3
մէջ իմ դողութե, և երկունք կալան զիս իբրև զծննդա-
կան . պնդեցայ՝ զի մի լուայց, փութացայ՝ զի մի տե-
սից ։ * Սիրտ իմ դարձաւ 'ի մոլորութե, և անօրէնութի 4
գեռ ընկղմեր զիս . անձն իմ եկաց 'ի դողութե ։ գիտեա՛
զդիտաւորութի քո . * պատրաստեա՛ սեղան, կե՛ր արբ . 5
6 արի՛ք իշխանք պատրաստեցէք վահանս ։ * Զի այս-
պէս ասաց ցիս Տր . գնա՛ դու անձամբ անձին դէտ լի-
7 նիջիր, և զոր ինչ տեսանիցես պատմեսջի՛ր ։ * Եւ տե-
սի հեծեալս երկուս . հեծեալ մի իշոյ, և հեծեալ մի
ուղտու . լսել լուր բազում ※ ունկնդրութե ։ Եւ կո-
8 չեա՛ զՈւրիա 'ի դիտանոցդ, ասէ Տր ։ * Եւ կացի զտիւն
9 ողջոյն՝ և զգիշերն ամ 'ի վր բանակին . * և տեսի զի
գայր նոյն հեծեալ երկձի ։ պատասխանի ետ և ասէ .
անկա՛ւ կործանեցաւ Բաբելոն, և ամ պատկերք Նր
10 և ձեռագործք իւր կործանեցան յերկրի ։ * Լուարո՛ւք
մնացորդք և ցաւագնեալք . լուարո՛ւք զոր լուայ 'ի Տէ
զօրութեց, զոր Աձ Իէլի պատմեաց մեզ ։
11 * Տեսիլ Եդովմայեցւոյն ։ Առ իս կոչեա՛ 'ի սէիր լեռնէ . պա- ԻԲ
12 հեցէք զմահարձանս ։ * պահեցի՛ց Է առաւօտն և զգայգ ։
եթէ խնդրիցես, խնդրեսջի՛ր և առ իս բնակեսջի՛ր ։
13 * Առած 'ի վր արաբացւոց ։ Ընդ երեկոյս ննջեսցես յան-
14 տառի ճանապարհին դովդանիմ ։ * Բերէք ջուր ընդ-
առաջ ծարաւեաց բնակիչք Թեմանու ։ Հացիւ ընդ ա-
15 ռաջ ելէք փախստէից ։ * վն բազմութե սպանելոցն,
և վն բազմութե մոլորելոցն, և վն բազմութե սրոյն, և
վն բազմութե աղեղանցն լարելոց, և վն բազմութե ան-
16 կելոցն 'ի պատերազմի ։ * Զի այսպէս ասաց ցիս Տր .
ամ մի ևս իբրև զտարի վարձկանի, և պակասեսցեն փառք
17 որդւոցն կեդարու ։ * Եւ մնացորդք աղեղնաւորաց զօ-
րաւորաց որդւոցն կեդարու եղիցին սակաւաւո՛րք .
զի Տր Աձ Իէլի խօսեցաւ ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Պատգամ ձորոյն սիոնի ։

Ո՞վ դու . զի՞ ընդ քեզ . զի՞ ելէք դուք այժմ ամե-
2 նեքեան 'ի տանիս նանրութե ։ * Լցաւ քաղաքդ
գուժկանօք, ※ քաղաքդ պերճացեալ ։ վիրաւո՛րք քո ոչ
վիրաւորք սուսերի, և ոչ դիականք քո՝ դիականք պա-
3 տերազմաց ։ * Ամ իշխանք քո փախստեայք, և կալ-
նաւորք քո կապեալք սաստկութե . և հզօրք քո առհա-
4 սարակ կապեցան, բացէ 'ի բաց փախստականք ։ * Վն
այսորիկ ասացի, թո՛յլ տուք ինձ լացից դառնապէս .
մի՛ բռնադատէք մխիթարել զիս 'ի վր բեկման դստեր
5 ազգի իմոյ ։ * Զի օր խռովութե և կորստեան և կոխ-
ման և մոլորութե 'ի Տէ զօրութեց 'ի ձորն սիովնի ։ մե՛ծ
և փոքր առհասարակ մոլորեալք դանդաչեն 'ի վր լե-
6 րանց ։ * Իսկ Եղամացւոց առեալ զկապարճս, հեծեալք
7 յերիվարս . և գունդք ճակատելոց ։ * և ընտիր ընտիր
ձորք քո լցցին կառօք, և հեծեալք երիվարօք խցցեն
8 զդրունս քո ։ * Եւ կործանեսցեն զդրունս յուդայ .
և տեսցեն յաւուր յայնմիկ զընտիր ընտիր ապարանս քա-
9 ղաքին ։ * և յայտնեսցեն զծածուկս ապարանից բար-
ձանցն դաւթի ։ Եւ տեսին զի բազումք էին ։ և զի դար-
10 ձուցին զհին ջրմուղն 'ի քաղաքն ։ * և զի քակեցին զա-
11 պարանսն Եմի յամրութի պարսպաց քաղաքին ։ * Եւ
հանէք ձեզ ջուր 'ի մէջ երկուց պարսպաց, ներքսա-
գոյն քան զհին ջրմուղն . և ոչ հայեցարուք յայն որ ա-
րարն զնա իսկզբանէ, և զհաստիչ Նր 'ի հեռուստ ոչ
12 ծանէրուք ։ * Եւ կոչեաց Տր սաբաւովթ յաւուր յայն-
միկ լալումն և կոծումն և աշխարումն և գերծումն, և
զգա-

---

(23) Այլք . Եղիցի ճանապարհ Եգիպ'' ։ (24) Ոմանք . Ե-
ղիցի երկրորդ Իսրայէլի 'ի մէջ ։ (25) Ոմանք . Եւ որ յԱ-
սորեստանեայն ։

ԳԼ. Ի. (1) Ոմանք . Մանաթան յազովտոս . 'ի ժամանա-
կին զի արձա'' ։ (4) Ոմանք . 'Ի գերութե զԵգիպտոս'' ։
(4) Յօրինակին . Եւ բոկս կայտառակեալ զա'' ։ (5) Ոմանք .
Յոր յուսացեալ էին ։ (6) Ոմանք . Կղզւոյդ այդմիկ . . լի-
նել 'ի սոսա ապաստան, լինել յօգնականութի . . ապրե-
ցուցանել զանձինս ։ Այլ ոմանք . Լինել 'ի սոցա օգնա'' ։

ԳԼ. ԻԱ. (1) Ոմանք . Տեսիլ անապատին ծովու ։ (2) Ո-
մանք . Եւ որ անիրաւելոցն է անիրաւէ . . արդ հեծեծե-
ցից ։ (2) 'Ի լոյս''. Ելեմացիք ։ Այլ ոմանք . Էլիմացիք ։
(3) Ոմանք . Վն այնորիկ լցաւ ։ (4) Ոմանք . Գիտեա՛ զդի-
տաւոր'' ։ (5) Ոմանք . Պատրաստեցէք զվահանս ։ (6) Յօրի-
նակին պակասէր . Զի այսպէս ասաց ցիս ։ (9) Ոմանք .
Կործանեցան յերկիր ։ (11) Ոմանք . Առ իս գոչեա՛ 'ի ։
(12) Ոմանք . Եթէ խնդրեսցես ։ (13) Ոմանք . 'Ի յանտառի
'ի ճանապարհին դովդանիմ ։ Այլ ոմանք . դեդանիմ ։ (15) Ո-
մանք . Վն բազմութե սպանանելոցն ։ (16) Ոմանք . Իբ-
րև զտարի վարձկանի ։ (17) Ոմանք . Եղիցին սակաւորք .
զի Տր ։

ԳԼ. ԻԲ. (1) Ոմանք . Զի ելէք դուք այժմ ։ (5) Ոմանք .
Առ հասարակ դանդաչեն ։ (6) Ոմանք . Իսկ Եղամաց-
ւոցն . կամ, Եղիմացւոցն առեալ ։ (11) Ոմանք . 'Ի ներքսա-
գոյն քան զհին ։ (12) Յօրինակին պակասէր . Եւ կոծումն,
և աշխարումն և գերծումն, և զգածումն ։

զգածումն քրձի ։ * Եւ նոքա արարին ուրախութիւն և 13
ցնծութի . սպանանէին զուարակս և զենուին ոչխարս ,
զի կերիցեն միս՝ և արբցեն գինի . և ասասցեն՝ կերի-
ցուք և արբցուք՝ քանզի վաղիւ մեռանիմք ։ * Եւ այն 14
յայտնեալ կայ յականջս տ̅ն զօրութ̅եց , զի ոչ թողցուն
ձեզ մեղքդ այդուքիկ՝ մինչև մեռանիցիք ※ ասէ տ̅ր զօ-
րութ̅եց ։ * Այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր սաբաւովթ ։ գնա 15
դու և մուտ 'ի գիւան անդր առ սոմնաս հանդերձա-
պետ , և ասասցես նմա ։ * Զի՞ եկեալ ես այսր . և զի՞նչ 16
ինդիր է քո աստ . զի փորեցեր դու քեզ աստ գերեզ-
ման , և արարեր քեզ յարկ 'ի վիմիդ ։ * Ահաւասիկ տ̅ր 17
զօրութ̅եց հանցէ և սատակեսցէ զքեզ այր դու , և
հանցէ զպատմուճան քո . * և զպսակդ փառաց քոց . 18
և ընկեսցէ զքեզ յերկիրն մեծ և յանչափ , և անդ մե-
ռանիցիս ։ և արասցէ զկառսն քո զգեղեցիկս յանար-
գութի , և զտուն իշխանութե̅ քոյ 'ի կոխումն ։ * Եւ 19
մերժեսջիր 'ի պետութէ̅ քումմէ , և 'ի հաստատութէ̅
քումմէ ։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ կոչեցից զծա- 20
ռայ իմ զեղիակիմ քեղկեայ , * և զգեցուցից նմա ըզ- 21
պատմուճանդ քո , և տաց նմա զպսակդ քո ծոխութ̅ ,
և տաց 'ի ձեռս ն̅ր զհաղարապետութի̅դ քո . և եղիցի
իբրև հայր բնակչացդ Եմի և բնակչացդ յուդայ ։ * Եւ 22
տաց զփականս դաւթի նմա . իշխեսցէ , և ոչ իցէ որ
նմա ընդդէմ դառնայցէ ։ * Եւ կացուցից զնա իշխան 23
'ի հաւատարիմ տեղւոջ , և նստցի յաթոռ փառաց տան
հօր իւրոյ ։ * Եւ եղիցին 'ի նա յուսացեալք ա̅մ փա- 24
ռաւորք տան հօր իւրոյ , 'ի փոքրկանց մինչև 'ի մեծա-
մեծս . և զա̅մ անօթս 'ի փոքուէ մինչև յանօթս ապա-
նովթայ ։ բացցէ՝ և ոչ իցէ որ փակիցէ , և փակիցէ՝
և ոչ իցէ որ բանայցէ . և եղիցին կախեալ զնմանէն ,
* յաւուր յայնմիկ ։ Այսպէս ասէ տ̅ր զօրութ̅եց . շար- 25
ժեսցի մարդ հաստատուն 'ի հաւատարիմ տեղւոջէ .
անկցի և կործանեսցի . ※ և բարձցին փառք ն̅ր 'ի նմա-
նէն . զի տ̅ր խօսեցաւ ։

ԳԼ. ԻԳ.

Պատգամ տիւրոսի ։ 1

ԻԳ. Ողբացէ՛ք նաւք կարքեդոնացւոց , զի կորեան և ոչ
ևս գայցեն յերկրէն կիտացւոց . վարեցան 'ի գե-
րութի ։ * Ո՞ւմ նմանեցան բնակիչք կղզւոյդ այդորիկ ։ 2
վաճառականք փիւնիկեցւոց որ անցանէին ընդ ծով , ը̅
ջուրս բազումս . * զաւակ գնողեցն իբրև զարդիւնս ա- 3
մարայնոյ ամփոփելոյ վաճառականք ազգացն ։ * Յա- 4
մօթ լեր սիդոն՝ ասէ ծով . և զօրութի ծովու ասասցէ ,
ոչ երկնեցի , և ոչ ծնայ , և ոչ սնուցի երիտասարդս ,
և ոչ բարձրացուցի կուսանս ։ * Իսկ յորժամ լսելի լի- 5
ցի , յերկիրն եգիպտացւոց , ցաւք կալցին զնա վասն
տիւրոսի ։ * Երթա՛յք 'ի կարքեդոն . ողբացէք բնակիչք 6
կղզւոյդ այդորիկ ։ * Ո՞չ այդ իսկ էր ամբարտաւանու- 7
※ թի ձեր իսկզբանէ , մինչև մատնեալ էր ն̅ր . և վարես-
※ ցի նա յուսից իւրոց 'ի պանդխտութի հեռաւոր ։ * Իսկ 8
ո՞ խորհեցաւ զայս 'ի վ̅ր տիւրոսի . միթէ 'ի վայր ինչ
ոք էր՝ կամ տկա՞ր ոք . նա՝ վաճառականք ն̅ր փառա-
ւորք ※ քանանացւոց , և առագնոցք ն̅ր իշխանք երկրի ։
* Տ̅ր զօրութ̅եց խորհեցաւ քակել զա̅մ ամբարտաւա- 9
նութի փառաւորաց . և անարգել զա̅մ պատուական 'ի
10 վ̅ր երեսաց երկրի ։ * Գործեա՛ զերկիր քո , զի այսու-
11 հետև ո՛չ ևս գան նաւք 'ի կարքեդոնայ ։ * և ձեռն քո ոչ
ևս զօրասցի 'ի վ̅ր ծովու . որ զայրացուցանէիր զթա-
գաւորս ։ Տ̅ր զօրութ̅եց հրամայեաց վ̅ս քանանու՝ կո-
12 րուսանել զզօրութի ն̅ր ։ * Եւ ասասցեն՝ եթէ այսու-
հետև մի՛ ևս յաւելուցուք թշնամանել և զրկել զկոյս
դուստր սիդոնի . այլ յոտն կաց՝ և անց ընդ ծով . և
թէպէտ և գնասցես 'ի կիտիիս , և ոչ անդ լիցի քեզ
13 հանգիստ ։ * Եւ եթէ յերկիրն քաղդէացւոց . սակայն
և այն աւերեալ է յասորեստանեայց . և անդ դու՛լ և
դադար քեզ ոչ գտանիցի ։ Արկ զհիմն նորա սիհիմ . ※
կանգնեաց զմահարձանս նորա , և յարոյց զաշտարակս
14 ն̅ր . արդ անկա՛ւ կործանեցաւ պարիսպ ն̅ր ։ * Ողբա- ※
ցէ՛ք նաւք կարքեդոնացւոց , զի կորեաւ ամրութի ձեր ։
15 * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ , լքեա՛լ լիցի տիւրոս ամս
եւթանասուն իբրև զժամանակ թագաւորի միոյ , և
իբրև զժամանակ կենաց մարդոյ միոյ ։ և յետ ամացն
եւթանասնից եղիցի տիւրոս իբրև երգ պոռնկի միոջ ։
16 * Ա՛ռ քնար , յածեա՛ց , կոծեա՛ց լքեալ քաղաք պոռն-
կութե̅ , քա՛ջ հար . յաճախեա՛ երգել՝ զի քո՛ յիշատակ
17 մնասցէ ։ * Եւ եղիցի յետ ամացն եւթանասնից , այց
արասցէ տ̅ր տիւրոսի . և միւսանգամ անդրէն 'ի նոյն
յառաջին կարգն հաստատեսցի ։ և եղիցի 'ի նմա վա-
ճառ ա̅մ թագաւորաց տիեզերաց ※ ը̅ ա̅մ երեսս եր-
18 կրի ։ * Եւ եղիցի վարձ վաճառի ն̅ր տ̅ն նուիրեալ ։ ոչ
անձանց ինչ ժողովեսցեն , այլ բնակելոցն առաջի տ̅ն
եղիցին ա̅մ վաճառք ն̅ր , ուտել ըմպել՝ և ուրախ լինել
'ի նշան յիշատակաց առաջի տ̅ն ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Ահաւադիկ տ̅ր ապականեսցէ զտիեզերս . և աւե- ԻԴ
րեսցէ զնա , և տապալեսցէ զատականս . և ցրուես-
2 ցէ զբնակեալսն 'ի նմա ։ * Եւ եղիցի ժողովուրդն իբրև
զքահանայն , և ծառայն իբրև զտէրն , և աղախինն իբրև
զտիկինն ։ և եղիցի գնօղն իբրև զվաճառականն , և փո-
խատուն իբրև զփոխառուն , և պարտապանն իբրև ըզ-
3 պարտատէրն ։ * Ապականելով ապականեսցի երկիր ※ ,
և յափշտակութ̅ յափշտակեսցի երկիր . զի բերան տ̅ն
4 խօսեցաւ զայս ։ * Սո՛ւգ առ՝ կործանեցաւ երկիր ※ .
կործանեցան և ապականեցան տիեզերք ։ սուգ առին
5 բարձունք երկրի ։ * Քանզի երկիր անօրինեցաւ բնակ-
չօք իւրովք . վ̅ս զի անցին զօրինօքն տ̅ն , և կոխեցին
6 զհրամանս ն̅ր ※ , և ցրեցին զուխտն յաւիտենից ։ * Վ̅ս
այսորիկ նզո՛վք կերիցեն զերկիր . զի մեղան բնակիչք
ն̅ր ։ վ̅ս այսորիկ տնանկք եղիցին բնակիչք ն̅ր , և մնաս-
7 ցեն մարդք սակաւաւորք ։ * Սո՛ւգ առցէ գինի , սուգ
առցէ այգի . յոգւո՛ց հանցեն ա̅մ խրախճանք յանձինս
8 իւրեանց ։ * Լռեցին ուրախութիւնք թմբկաց , լռեցին
հպարտութիւնք և մեծութիւնք ամպարշտաց . լռեցին ձայնք
9 քնարաց ։ * յամօթ եղեն և ոչ ըմպեցին գինի . դառնա-
10 ցաւ ցքի ըմպելեաց ։ * Աւերեցաւ ա̅մ քաղաքք . դը-
րունք ապարանից կարկեցան , զի ոչ էր որ մտանէր ։
11 * Ողբացէ՛ք 'ի վ̅ր գինւոյ ընդ ա̅մ տեղիս . լռեա՛ց ա̅մ
12 ուրախութի . պարտեցաւ ուրախութի երկրի ։ * Լքցին
քաղաքք աւերակք , և ապարանք մնացեալք կորիցեն ։
13 * Այս ա̅մ եղիցի յերկրի 'ի մէջ հեթանոսաց ։ Զոր օրի-
նակ եթէ ճռաքաղ ոք առնիցէ զձիթենի , այնպէս ճռա-
քաղ

---

(14) Օրին. Զի ոչ թողուցուն ձեզ ։ (15) Օրին. Այսպէս ասէ տ̅ր զօրութ̅ց . գնա ։ (16) Օրին. Եկեալ ես այսր դու . . և արարեր դու քեզ յարկ ։ (17) Օրին. Ահաւադիկ տ̅ր զօ՛՛ ։ (17)(18) Օրին. Եւ հանցէ զպսակդ քո . և զպատմուճան փառաց քոց ։ (19) Օրին. Եւ մերժեսցիս 'ի պե՛՛ ։ (21) Ոսկան. Զպսակդ քո ծոխութե̅ ։ (23) Օրին. Եւ եղիցի յաթոռ փա՛՛ ։ (24) Օրին. Մինչև ցմեծամեծս . . և փակեսցէ՝ և ոչ ոք . . կախեալք զնմանէ ։ (25) Ոսկան. Փառք ն̅ց 'ի նմանէ ։

Գլ. Իգ. (1) Օրին. կարգեդոնացւոց . . վարեցան 'ի գերութի ։ (1) 'Ի լուսն. 'Ի Հ̅Է՝ կիտացւոց , նշանակէ՝ 'ի տանէ տարուբերին ։ (3) Յօրինակին. Զաւակ գնաւղեցն ։

(5) Օրին. Լու լիցի յերկրին եգիպտոսի , ցաւք կալցին զնա ։ (11) Օրին. Որ զայրացուցանէր ։ (12) Օրին. Եւ գնասցես 'ի կիտիս ։ (15) Օրին. Իբրև զժամանակս թագաւորի . . և յետ եւթանասնից եղիցի ծուր իբրև ։ (16) Օրին. Յաճախեա՛ յերգել ։ (17) Օրին. Այց արասցէ ա̅ծ ծուրայ ։ (18) Օրին. Ուտել և ըմպել և ու՛՛ ։

Գլ. Իդ. (1) Օրին. Եւ տապալեսցէ զերեսս ն̅ր ։ (4) Ոսկան. Սուգ էառ և կոծեցաւ երկիր ։ (5) Այլ. Եւ փոխեցին զհրամանս ն̅ր ։ (6) Օրին. Վ̅ս այնորիկ տնանկք . . . մարդիկ սակաւաւորք ։ (10) Օրին. Քաղաքք ա̅մ ։ (11) Օրին յաւելում. Պարտեցաւ ա̅մենայն ուրախութի ։ (13)(14) Օրին. Կուժք ն̅ր . մեծաձայն աղա՛՛ ։

քա՛ղ առնիցեն զնոսա․ և եթէ դադարեսցեն կութք,
*նոքա մեծաձայն աղաղակեսցեն։ Բայց մնացեալքն 14
յերկրի՝ ուրախ լինիցին միանգամայն փառօքն տ̄ն, և
խռովեսցին ջուրք ծովու։ *Վ̄ս այսորիկ փառք տ̄ն 'ի 15
կղզիս ծովու, և անուն տ̄ն փառաւոր եղիցի։ Տ̄ր ա̄ծ
Ի̄ղի․ *'ի ծագաց երկրի արուեստս լուաք․ յոյս բարե- 16
պաշտին, և ասիցեն ※ խորհուրդ իմ ինձ․ խորհուրդ իմ
ինձ և իմոցն։ վա՛յ արհամարհողաց որ արհամարհեն,
և արհամարհանօք արհամարհիցեն զօրէնս։ *Ահ, գուբ, 17
և որոգայթ 'ի վ̄ր ձեր բնակիչք երկրի։ *Եւ եղիցի 18
որ փախիցէ յահէ անտի՝ անկցի 'ի գուբն․ և որ ելա-
նիցէ 'ի գբոյն, ըմբռնեսցի յորոգայթն։ Զի պատու-
հանք բացան յերկնից, շարժեսցին հիմունք երկրի։
*Խռովութ̄ խռովեսցի երկիր, և տարակուսելով տա- 19
րակուսեսցի երկիր․ խոնարհեսցի։ *Շարժելով շար- 20
ժեսցի երկիր, իբրև զտաղաւար մրգապահաց․ իբրև
զարբեալն և զխաղեալ, գլորեսցի և մի կարասցէ կանգ-
նել․ զի սաստկացաւ 'ի վ̄ր ն̄ր անօրէնութ̄։ *Եւ է- 21
ղիցի յաւուր յայնմիկ, ածցէ ա̄ծ 'ի վ̄ր զարդուն երկ-
նից զձեռն իւր․ և 'ի վերայ թագաւորաց երկրի՝ որ 'ի
վ̄ր երկրի։ *Եւ ժողովեսցեն զժողովս ն̄ց 'ի կապանս, 22
և պաշարեսցեն յամուրս․ և յետ բազում ազգաց այցե-
լութ̄ եղիցի ն̄ց։ *Եւ հալեսցի աղիւսն, և կործանես- 23
ցի պարիսպն․ զի թագաւորեսցէ տ̄ր 'ի լերինն սիովնի
և յե̄մ, և առաջի ծերոց փառաւորեսցի։

ԳԼ. ԻԵ.

Տ̄ր ա̄ծ իմ փառաւո՛ր արարից զքեզ․ օրհնեցից զա- 1
նուն քո, զի արարեր սքանչելիս, զխորհուրդն
առաջին ճշմարիտ։ *Այն տ̄ր․ զի եդիր զքաղաքս 'ի 2
հողաբլուրս, և զքաղաքս ամուրս 'ի կործանումն հի-
մանց ն̄ց․ քաղաքք ամպարշտաց յաւիտենից մի շինես-
ցի։ *Վ̄ս այսորիկ օրհնեսցէ զքեզ ժողովուրդ աղ- 3
քատ, և քաղաքք մարդկան զրկելոց օրհնեսցեն զքեզ։
*զի եղեր ա̄մ քաղաքի խոնարհի օգնական, և տրտմե- 4
լոց վ̄ս կարօտութ̄՝ յարկ ապաւինի․ 'ի մարդոց չա-
րաց փրկեցեր զն̄ս։ *Ապաւէն ծարաւեաց և ոգի 5
մարդկան զրկելոց․ ※ իբրև մարդոց թալկացելոց՝ ծա-
րաւեաց 'ի սիովն․ 'ի մարդոց ամպարշտաց որոց մատ-
նեցեր զմեզ։ *Եւ արասցէ տ̄ր սաբաւովթ ա̄մ հեթա- 6
նոսաց 'ի լերինս յայսմիկ։ արբցեն ուրախութ̄, արբ-
ցեն գինի․ օծցին իւղով 'ի մրոյ պարգևլոյ․ *և ըն- 7
կլցին 'ի լերինս յայսմիկ։ Պատմեա՛ զայս ա̄մ հեթանո-
սաց․ զի այս խորհուրդ է 'ի վ̄ր ա̄մ ազգաց։ *Զօրա- 8
ցաւ մահ և եկուլ․ և դարձեալ եհատ ա̄ծ զա̄մ արտասուս
յա̄մ երեսաց, և զնախատինս ժողովրդեանն եբարձ
※ յա̄մ երկրէ․ զի բերան տ̄ն խօսեցաւ։ զտապն հալա-
նեա՛ւ ամպոյ, և զբազուկս հզօրաց խոնարհեցուսցէ։
*Եւ ասասցեն յաւուր յայնմիկ․ ահաւասիկ տ̄ր ա̄ծ մեր 9
յոր յուսացեալ էաք, և ապրեցուսցէ զմեզ․ զի սա՛ է
տ̄ր, և սպասէա՛ք սմա․ և ցնծասցուք՝ և ուրախ եղի-
ցուք 'ի փրկութ̄ մերում։ *Եւ տացէ մեզ հանգիստ ա̄ծ 10
'ի լերինս յայսմիկ։ և լիցի կոխան մովաբացին, զոր օրի-
նակ կոխիցէ ոք զկա՛լ կամնասայլիւք․ *և հանգուցանի- 11
ցէ զձեռս իւր․ նոյնպէս և նա՛ չուառեցոյց զն̄ս 'ի կորու-
սանել։ և խոնարհեցուսցէ զբարձրութ̄ ն̄ր, յոր արկա-
12 ներ զձեռս իւր։ *Եւ զբարձրութ̄ ապաստանի պարս-
պաց քոց խոնարհեցուսցէ․ և իջցեն մինչև 'ի յատակս։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Յաւուր յայնմիկ երգեսցեն զերգս զայս յերկրին
հրէաստանի․ թէ ահաւասիկ քաղաք զօրացեալ և
փրկութ̄ մեր․ կանգնեսցէ պարիսպ և պատուարս։
2 *Բացէք զդրունս ձեր, և մտցէ ժողովուրդ որ պահէ
3 զարդարութ̄։ *և պահէ զճշմարտութ̄․ վերակա-
ցու ճշմարտութ̄․ և պահէ զխաղաղութ̄․ խաղաղու-
4 թ̄։ *Զի 'ի քեզ յուսով յուսացաք տ̄ր մինչև յաւի-
5 տեան։ *Որ խոնարհեցուցեր իջուցեր զբնակիչս բար-
ձանց․ զքաղաքս հզօրս կործանեսցես, և իջուցես
6 զն̄ս մինչև 'ի յատակս։ *Կոխեսցեն զնոսա ոտք հե-
7 զոց և խոնարհաց, գնացք տնանկաց։ *Ճանապարհք
բարեպաշտաց ուղի՛ղ են․ դիւրեալ և պատրաստեալ ※
8 են ճանապարհք ա̄ծապաշտաց։ *Զի ճանապարհք
տ̄ն իրաւո՛ւնք են․ յուսացա՛ք յանուն քո՝ և 'ի յիշա-
տակս ցանկութ̄ ոգւոց որում ցանկայա՛ւ անձն մեր։
9 *Գիշերայ՛յ կանխէ հոգի իմ առ քեզ ա̄ծ, զի լո՛յս են
հրամանք քո 'ի վերայ երկրի․ զարդարութ̄ ուսարուք
10 բնակիչք երկրի։ *զի կարկեցաւ ամպարիշտն։ և ա̄մ
որ ո՛չ ուսանի զարդարութ̄ յերկրի, ո՛չ արասցէ ճշմար-
տութ̄։ բարձցի ամպարիշտն, զի մի՛ տեսցէ զփառս տ̄ն։
11 *Տ̄ր բազուկ քո բարձր, և ո՛չ ծանեան․ ծանիցեն՝ և
ամաչեսցեն, և նախանձ առցէ զժողովուրդն անխրատ։
12 և այժմ հո՛ւր զհակառակորդս կերիցէ։ *Տ̄ր ա̄ծ մեր
13 տո՛ւր մեզ զխաղաղութ̄․ զա̄մ ինչ հատուցեր մեզ։ *Տ̄ր
ա̄ծ մեր ստացի՛ր զմեզ․ տ̄ր՝ բա՛ց 'ի քէն զայլոք ո՛չ գի-
14 տեմք, և զանուն քո անուանեմք։ *Իսկ մեռեալք՝ ըզ-
կեանս ո՛չ տեսանիցեն, և բժիշկք ո՛չ յարուսցեն։ Վ̄ս
այսորիկ ածեր սատակեցեր և կորուսե՛ր զա̄մ արու ն̄ց․
15 *յաւե՛լ ն̄ց տ̄ր չարիս, յաւել չարիս 'ի վ̄ր փառաւո-
16 րաց երկրի․ յերկարեցեր ա̄մ ծագաց երկրի։ *տ̄ր 'ի
նեղութ̄՝ յիշեցաք զքեզ, զի փո՛քր նեղութ̄ է խրատ քո
17 մեզ։ *և ո̄պ որ երկնիցէ մե՛րձ 'ի ծնանել, և առ ցաւս
իւր ճչիցէ․ ա՛յնպէս եղեաք սիրելոյն քում։ Վասն
18 երկիւղի քոյ տ̄ր, *յղացաք՝ երկնեցաք՝ և ծնաք զհոգի
փրկութ̄ քոյ․ արարա՛ք 'ի վ̄ր երկրի։ Ո՛չ եւս կործանես-
19 ցուք մեք, այլ կործանեսցին բնակիչք երկրի։ *Յա-
րիցեն մեռեալք՝ և կանգնեսցին որ իցեն 'ի գերեզ-
մանս, և ուրախ եղիցին յերկրի, զի ցօղ որ 'ի քէն է՝
բժշկութ̄ է ն̄ց։ բայց երկիր ամպարշտաց կործանեսցի։
20 *Գնա՛ ժողովուրդ իմ՝ մո՛ւտ 'ի շտեմարանս քո․ փակեա՛
զդրունս քո․ թաքի՛ր առ ժամանակ մի, մինչև անցցէ
21 բարկութ̄ տ̄ն։ *Զի ահաւասիկ տ̄ր 'ի սրբութ̄ իւրմէ
ածցէ բարկութ̄ 'ի վ̄ր բնակչաց երկրի․ և յայտնեսցէ
երկիր զարիւն իւր, և ո՛չ ծածկեսցէ զսպանեալսն։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Յաւուր յայնմիկ ածցէ տ̄ր զսուրն սուրբ և զմեծ ԻԵ
և զհզօր 'ի վերայ վիշապ օձին փախուցելոյ, և 'ի վ̄ր
վիշապ օձին կամակորի․ և սպանցէ զվիշապն ※ 'ի մէջ
2 ծովուն *յաւուր յայնմիկ։ Այգի վայելուչ ցանկալի
3 տիրել 'ի վ̄ր ն̄ր։ *Ե՛ս քաղաք ամուր․ քաղաք զո՛ւր
պաշարեալ․ արբուցից զնա զի առցի 'ի գիշերի, և 'ի
տո-

---

(14) Ոսկան․ Ուրախ լիցին միանգամայն 'ի փառսն տ̄ն։
(15) Ոմանք․ Եւ անուն տ̄ն փառաւորեսցի։ (15) Ոմանք մըն-
գամ գնէն․ Խորհուրդ իմ ինձ ։ (18) Ոմանք․ Բացան
երկնից, և չար"։ (19) Ոմանք․ Խռովելով խռովեսցի։
(20) Ոսկան ընդ միում օրինակի․ Իբրև զարբեալն ևս խաղալ։
(22) Ոմանք․ Եւ յետ բազում ժամանակաց այցելու-
թիւն եղիցի։
Գլ․ ԻԵ․ (2) Բազումք․ Քաղաք ամպարշտաց ։ (3) Ոս-
կան․ Վ̄ս այնորիկ օրհն"։ (6) Օրինակ մի․ 'Ի մրոյ մար-
գելոյ ։ (7) Օրինակ մի․ Եւ ընկալցին 'ի լե"։ (7) Ոմանք․
'Ի վ̄ր ա̄մ հեթանոսաց ։ (8) Յօրինակին․ Զի բերան տ̄ն
խաւսեցաւ ։ (11) 'Ի լուս"․ Չուառացոյց․ համաձայն ոմանց
'ի բնոյ"։ (11) Ոմանք․ Եւ նա թշուառացոյց զն̄ս․․․ արկա-
ներ զձեռն իւր ։ (12) Ոմանք․ Մինչև յատակս ։
Գլ․ ԻԶ․ (1) Ոմանք․ Քաղաքս զօրացեալ է 'ի փրկութ̄
մեր․․ պարիսպս և ։ (3) Ոմանք․ Եւ վերակացու է ճշ"։
(4) Ոմանք․ Յուսացաք մինչև ցյաւիտեան ։ (5) Ոմանք․
Մինչև յատակս ։ (7) Ոմանք․ Ածապաշտից ։ (9) Ոմանք․
'Ի գիշերաց կան"։ (10) Ոմանք․ Մի՛ տեսցէ զփառսն տ̄ն ։
(14) Ոմանք․ Զկեանս ոչ տեսցեն և ։ (16) Ոմանք․ Զի
փոքր մի նեղութ̄ ։ (19) Ոսկան․ Մեռեալքն քո, և կանգ-
նեսցին ։ (19) Ոմանք․ Ուրախ լիցին յերկրի, զի ցօղն
․․երկիր ամբարշտաց ստ̄կեսցի ։ (20) Ոմանք․ Փակեա՛
զդրունս քո ։ (20) Յօրինակին․ Առ ժամանակ մինչ ։
Գլ․ ԻԷ․ (1) Ոմանք․ Ածցէ ա̄ծ զսուրն ։ (3) Ոմանք․ Կոր-
ծանեսցի պարիսպն ։

տուէ կործանեսցի պարիսպ նր̄ ։ * Զի չէր որ ոչ ձեռնամուխ 4
լինէր 'ի նա · ո՞ դիցէ զիս պահել զոձ̄ արտոյ
յագարակի · վս̄ այսր պատերազմին անարգեցի զնա
այսուհետև ։ Վս̄ այսորիկ արար տր̄ զա̄մ ինչ զոր կարգեաց · այրեցայք անէ · * բողբոջեսցեն բնակիչք նր̄ · արասցուք 5
ընդ նմա խաղաղութի̄ ։ * Ժողովեալք որդիք 6
յակոբայ նորատունկ բղխեսցեն ։ Ծաղկեսցէ իէլ̄, և
լցցին տիեզերք պտղով նր̄ ։ * Մի թէ ոչ̄ նոյն եհար, 7
ոս այնպէս վիրաւորեսցի · կամ ոչ̄ նոյն սպան, այնպէս սատակեսցի ։ * պատերազմաւ և նախատանօք արձակեսցէ 8
զնս̄ ։ ո՞չ դու էիր որ խորհէիր խստացեալ
մտօք սպանանել զնս̄ ոգւով բարկութե̄ ։ * Վս̄ այսորիկ 9
բարձցի անօրէնութի̄ յակոբայ · և այս է օրհնութի̄
նր̄, յորժամ բարձից 'ի նմանէ զմեղս նր̄ ։ 'ի ժամանակի
յորում մանրեսցես իբրև զփոշի մանր զա̄մ քարինս
մեհենաց քոց · և մի ևս մնասցեն գործք պաշտամանցն
նց̄ ։ * Այլ կոտորեսցեն իբրև զմայր 'ի փայտահարաց ։ 10
և որ չէին մնասցէ՝ եղիցի իբրև զհօտ մակաղեալ, և իբրև
զխաշն լքեալ · և եղիցի բազում ժամանակս յարօտս
երէոց · և անդ հանգիցեն ։ * և յետ բազում ժամանակաց 11
ոչ գտցի 'ի նմա դեղ դալար, զի ցամաքեցաւ ։ Կանայք՝
որ դիմեալ գայք 'ի հանդիսէ յառաջ մատիք · զի
ոչ եթէ ժողովուրդ է՝ յորում գոյ իմաստութի̄ ։ Վս̄ այնորիկ
մի գթասցի 'ի նս̄ ա̄ծ որ արարն զնոսա · մի որ
ստեղծն զնս̄ ողորմեսցի նց̄ ։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ, 12
արգել արկցէ տր̄ 'ի փոսոյ գետոյն մինչև 'ի կողմանս
ռինոյ կորուրայ · բայց դուք մի մի ժողովեցէք
զորդիսն իէլի ։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ հարցեն փող 13
աւագափող · և եկեսցեն ցրուեալքն յերկրէն ասորեստանեայց, և կորուսեալք յերկրին եգիպտացւոց · և
երկիր պագցեն տն̄ 'ի վերայ լերին սրբոյ յե̄մ ։

ԳԼ· ԻԸ·

Վա՜յ 'ի պսակդ հպարտութե̄ վարձկանացդ եփրեմի ։ 1
Ծաղիկ թօթափեալ 'ի փառաց 'ի վր̄ գլխոյ լերինդ
թանձրացելոյ, որ արբեալդ էք և ոչ 'ի գինւոյ ։
* Ահաւասիկ սաստիկ և խիստ բարկութի̄ տն̄, իբրև 2
զկարկուտ իջեալ՝ և ոչ գուցէ յարկ ։ և իբրև զբռնութի̄
հեղեղաց ջուրց բազմաց որ ողողէ զերկիր · և արասցէ
հանգիստ երկրի ձեռօք ։ * Եւ կոխան լիցի պսակն 3
հպարտութե̄ վարձկանացդ եփրեմի ։ * և եղիցի ծաղիկն 4
յուսոյ թօթափեալ 'ի փառաց անտի՝ 'ի վր̄ գլխոյ լերինն
բարձու, իբրև զվաղահասուկն թզոյ · զոր տեսեալ
ուրուք մինչև 'ի ձեռն առեալ՝ կամիցի կլանել ։ * Յաւուր 5
յայնմիկ եղիցի տր̄ զօրութե̄ց՝ պսակ յուսոյ գործեալ
'ի փառս մնացելոց ժողովրդեանն, * զի մնասցեն 6
ոգւով դատաստանի · և դատաստանաւ և զօրութե̄
արգելուցու 'ի ծուլութե̄ ։ * Զի նոքա գինւով 7
մոլորեալ են, մոլորեցան վս̄ ցքւոյն · քահանայն և մարգարէ
յիմարեցան վս̄ ցքւոյ, ընկղմեցան վս̄ գինւոյ ·
դանդաչեցին յարբեցութե̄ ցքոյն · մոլորեցան՝ զի այն
ինքն է յիմարութի̄ ։ * Նզովք կերիցեն զխորհուրդն 8

9 զայն · զի այն խորհուրդ 'ի յագահութե̄ է ։ * Ո՞ւմ պատմեսցուք
զչարիսն, ո՞ւմ գոյժ տացուք · անջատելոցն 'ի
10 կաթանէ, հատուցելոցն 'ի ստենէ ։ * Նեղութիւք 'ի վր̄
նեղութե̄ց ։ ընկալ, ընկալ կասկածանս 'ի վր̄ կասկածանաց ։
Փոքր մեւս ևս · փոքր մեւս ևս վասն անզգա-
11 մութե̄ շրթանց, * յօտար լեզուս խօսիցին ընդ ժողո-
12 վրդեանդ այդմիկ · * և ասիցեն ցդոսա · թէ այն
է հանգիստ քաղցելոյն, և այն բեկումն · և ոչ կամեցան
13 լսել ։ * Եւ եղիցի նց̄ բանն տն̄՝ նեղութիւք 'ի վր̄ նեղու-
թե̄ց ։ ընկալ, ընկալ կասկածանս 'ի վր̄ կասկածանաց ։ *
Փոքր մեւս ևս · փոքր մեւս ևս՝ մինչ գնասցեն, և յետս
ընդդէմ կործանեսցին · և խորտակեսցին և չարչարեսցին
և սատակեսցին ։
14 * Վս̄ այսորիկ լուարո՛ւք զբան տն̄ արք նեղեալք, իշ- ԻԶ
15 խանք ժողովրդեանդ այդորիկ յե̄մ ։ * Զի ասացէք՝ ե-
դաք ուխտ ընդ դժոխս, և ընդ մահու դաշինս կռե-
ցաք · մրրիկ փոթորկեալ եթէ յարիցէ՝ ոչ եկեսցէ 'ի
վր̄ մեր · զի եդաք սուտ զյոյսն մեր, և ստուե̄ ծած-
16 կեսցուք ։ * Վս̄ այնորիկ այսպէս ասէ տր̄ տր̄ ։ Ահա-
ւասիկ ես դնեմ 'ի հիմունս սիոնի վէմ բազմապատիկ,
զընտիր զգլուխ անկեան, զպատուականն 'ի հիմունս
17 նր̄ · և որ հաւատասցէ 'ի նա՝ մի ամաչեսցէ ։ * Եւ եդից
զիրաւունս 'ի յոյս, և զողորմութի̄ իմ 'ի կշիռս · և դուք
յուսացեալ լիցին զուր 'ի ստութի̄, թէ ոչ հասցէ առ
18 մեզ մրրիկն · * և ոչ բարձցէ զուխտն մեր՝ որ ընդ մա-
հու է ։ Յոյսն ձեր որ 'ի դժոխս է մի հաստատեսցի · զի
մրրիկ փոթորկեալ եթէ գայցէ 'ի վր̄, եղիջիք նմա 'ի
19 կոխումն ։ * Զի յորժամ անցանիցէ՝ առցէ զձեզ · յա-
ռաւօտէ յառաւօտ անցցէ, 'ի տուէ և 'ի գիշերի եղիցի
20 կասկած չարեաց ։ Ուսարո՛ւք լսել նեղեալքդ ։ * մար-
տնչել ևս ոչ կարեմք · քանզի տկարացաք 'ի ժողովելն մե-
21 րում * իբրև զլեառն ամպարշտաց ։ Յարիցէ տր̄ իբրև
'ի ձորն գաբաւոնացւոց լի̄ բարկութե̄ · գործիցէ զգործ
իւր գործ դառնութե̄ ։ զի սրտմտութի̄ նորա օտարաբար
22 դատեսցի, և դառնութի̄ նր̄ օտարաբար հասցէ ։ * Եւ
դուք մի ցնծայք, և մի զօրասցին կապանք ձեր · զի
իբրս հաստատեալս և համառօտս լուայ 'ի տն̄է ։ տր̄ զօ-
23 րութե̄ց զոր առնելոց է 'ի վր̄ ա̄մ երկրի ։ * Ո՛ւնկն դիք
և լուարո՛ւք բարբառոյ իմոյ · անսացէք և լուարո՛ւք
24 բանից իմոց ։ * մի թէ զօրն ա̄մ հերկիցէ որ հերկէն,
կամ թէ սերմն յառաջագոյն ցանիցէ, մինչև զերկիրն
25 գործեալ իցէ ։ * Ո՞չ ապաքէն նախ կակղէ զերեսս նր̄՝
և ապա սերմանէ փոքր մի արջնդեղ և չաման · և ապա
սերմանեսցէ ցորեան և գարի՝ կորեակ և հաճար 'ի սահ-
26 մանս իւր ։ * Եւ խրատեսցիս դու իրաւամբք ա̄յ քոյ,
27 և ուրախ եղիցես ։ * զի ոչ եթէ խստիւ ինչ սրբի արջն-
դեղն, և ոչ զանիւ կամնասայլին ածեն 'ի վր̄ չամա-
28 նոյն · այլ գաւազանաւ թափի արջնդեղն, * և չամանն
հացիւ ուտի ։ Զի ոչ եթէ յաւիտեան բարկանայցեմ
29 ձեզ, և ոչ ձայն դառնութե̄ իմոյ կոխիցէ զձեզ ։ * Եւ
այս նշանք ելէն 'ի սաբաւովթ ա̄է ։ արդ խորհեցարո՛ւք՝
բարձէք 'ի ձէնջ զընդունայն մխիթարութի̄ն ձեր ։

ԳԼ·

---

(4) Օրինակ մի · Զի ոչ էր որ և ոտիւք ձեռնամուխ լինէր 'ի նա ։ (7) Ոմանք · Նոյն սպան, սա այնպէս սատակիցի ։ (8) Ոմանք · Հոգւով բարկութե̄ ։ (9) Ոմանք · Վս̄ այնորիկ բարձցի · · յորում մանրեսցեն զա̄մ քարինս մեհենիցն քոց ։ (10) Յօրինակին · Այլ խոտորեսցեն իբրև ։ (10) Ոմանք · Կոտորեսցին իբրև զմայրի փայտահարաց · · և ոչ̄ խաշն լքեալ · և եղիցին · · · յարօտս երէոյ ։ (10) Ոսկան · Եւ եղիցին 'ի բազում ժամանակս ։ (11) Ոսկան · Ո՛վ կանայք՝ որք դիմեալ ։ (11) Ոմանք · Յորս գոյ իմաստութի̄ վս̄ այսորիկ մի · · և մի որ ստեղծն ։ (12) Ոմանք · Ռինոկորայ ։ Ի ոմանս · ռինոկուրուրայ ։ Իսկ ոսկան · ռինուրկորայ ։ (13) Ոմանք · Յերկրին ասորեստանեայց · · · և կորուսեալքն յերկրին · կամ, յերկրէն եգիպտացւոց" ։

Գլ· ԻԸ· (1) Ոմանք · Վայ 'ի պսակդ փափկութե̄ վարձկանացդ ։ (2) Ոմանք ։ Որ ողողէր · կամ, ողողեսցէ զերկիր · · երկրի ձեռօք և ոտիւք ։ (3) Ոմանք · Վարձկանքդ եփրեմի ։ (4) Ոմանք · Եւ իբրև զվաղահասուկն ։ (7) Ոմանք · Քահանայք և մարգարէք յիմա" ։ (8) Ոմանք · Կերիցեն զխորհուրդն · զի այն խորհուրդ յագա" ։ (9) Ոմանք · Պատմեսցուք զչարիս · կամ, զչարիսն զայն · · · զանջատելոցն 'ի կաթանէ, զհատուցելոցն 'ի ։ (11) Ոմանք · Խօսեսցին ը̄ ժողովրդեանդ ը̄ այդորիկ ։ (12) Ոմանք · Եթէ այս է հանգիստ · · և այն բեկումն ։ (13) Ոմանք · Բան տն̄ նեղութե̄ 'ի վր̄ · · մինչև գնասցեն ։ (14) Բճք · Եւ իշխանք ժողո" ։ (15) Ոմանք · Զի ասացէք եթէ եդաք ։ (15) Ոսկան · Եւ ստութե̄ ծածկեցաք ։ (16) Ոմանք · Վս̄ այսորիկ · կամ, վս̄ այդորիկ · · զընտիր գլուխ անկեան պատուական ։ (17) Օրինակ մի · Զիրաւունս 'ի լոյս, և զարդարութի̄ իմ 'ի կշիռս ։ (18) Ոմանք · Եւ յոյսն ձեր որ 'ի ։ Որ ոսկան · և զյոյսն ։ (21) Ոմանք · Յարիցէ տր̄ 'ի ձորն գաբաւո" · · · գործեսցէ զգործ ։ (22) Ոմանք · Հաստատեալս և համառօտեալս լուայ 'ի տն̄է զօրութեց, զոր ։ (25) Ոմանք · Ապա սերմանեսցէ փոքր մի ։ (27) Ոմանք · Գաւազանաւ թօթափի ար" ։

ԳԼ. ԻԹ.

Վայ քեզ արիէլ քաղաք . ※ արիէլ զոր դաւիթն պա- 1
շարեաց, զի տօնքն ամբոխեսցին ։ ժողովեցէք ար-
մտիս և կերայք ամ յամէ . և կերիջիք մովաբաւ հան-
դերձ ։ ※ Զի նեղեցից զարիէլ, և եղիցի զօրութիւն և 2
մեծութիւն նր̃ ինձ ։ ※ և պաշարեցից զքեզ՝ ոպ̃ և դա- 3
ւիթն, և ածից զքեւ պատնէշ . և կանգնեցից շուրջ զքեւ
աշտարակս ։ ※ Եւ խոնարհեսցին յերկիր բանք քո, և 4
պատգամք քո 'ի գետին մտցեն . և եղիցի իբրև գետնա-
ձայնաց բարբառ քո, և 'ի յատակս բարբառն քո տկա-
րասցի ։ ※ Եւ եղիցի իբրև զփոշի անուոյ մեծութիւն ամ- 5
բարշտաց . ※ և իբրև զուռինք մաղեալ բազմութիւն զօրկա-
ցայն քոց ։ ※ Եւ եղիցի որպէս յական թօթափել 'ի սա- 6
բաւովթ տէ̃՝ այցելութիւն շարժմամբ և որոտմամբ և մե-
ծաձայն բարբառով, մրրիկ փոթորկեալ և բոց հրոյ
որ ուտիցէ ։ ※ Եւ եղիցի՝ ոպ̃ ոք զի տեսանիցէ երազ 7
'ի տեսլեան գիշերոյ, մեծութիւն ամ̃ հեթանոսաց յար-
ձակելոց 'ի վր̃ Եմի . և ամ̃ ժողովելոցն 'ի վր̃ նր̃, և որ
նեղեցինն զնա ։ ※ Եւ եղիցին ոպ̃ որք յերազի քաղցեալ 8
իցեն՝ և ուտիցեն . և իբրև յառնիցեն՝ զո՛ւր է տեսիլն ։
և զոր օրինակ ծարաւի ոք իցէ յերազի և ըմպիցէ . և
յառնիցէ՝ և դարձեալ ծարաւիցի, 'ի զո՛ւր յուսացա-
ւ անձն նր̃ . այնպէս եղիցի մեծութիւն ամ̃ հեթանոսաց,
որ զօրաժողո՛վ եղեն 'ի վր̃ Եմի՝ և 'ի վր̃ լերին սիովնի ։
※ Զարմացարո՛ւք . յիմարեցարո՛ւք . թմբրեցարո՛ւք, և 9
առաւել թմբրեցարո՛ւք . արբեցարո՛ւք ոչ 'ի գինւոյ և
ո՛չ 'ի ցքւոյ ։ ※ Զի արբո՛յց ձեզ տէր ոգի յիմարութե̃ . և 10
խցէ զաչս ձեր՝ և զմարգարէից ձերոց, և զիշխանաց
ձերոց, և զծածկատեսացն ձերոց ։ ※ Եւ եղիցին ձեզ 11
պատգամքս այս ամ̃ իբրև զբան թղթոյ կնքելոյ . զոր
իբրև տայցեն ցայր մի գրագէտ՝ և ասիցեն ցնա, ընթեր-
ցի՛ր զայդ ։ և ասիցէ՝ ո՛չ կարեմ ընթեռնուլ զի կնքեալ
է ։ ※ Եւ տացի նոյն գիր 'ի ձեռս առն՝ որ ո՛չ գիտիցէ 12
գիրս, և ասասցեն ցնա՝ ընթերցի՛ր զայդ . և ասիցէ՝ ո՛չ
գիտեմ դպրութի̃ ։ ※ Եւ ասէ տէր . մերձ է առ իս ժո- 13
ղովուրդս այս բերանով իւրով, և շրթամբք իւրեանց
պատուեն զիս . և սիրտք իւրեանց հեռացեալ մեկու-
սի են յինէն . զո՛ւր պաշտեն զիս, ուսուցանեն զպատ-
ուէրս մարդկան՝ և զվարդապետութիւնս ։ ※ Վս̃ այնորիկ 14
ահաւադիկ ես յաւելից փոփոխել զժողովուրդդ զայդ .
և փոփոխեցի՛ց զդոսա ։ և կորուսի՛ց զիմաստութի̃ ի-
մաստնոց, և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամար-
հեցի՛ց ։ ※ Վա՛յ այնոցիկ՝ որ խորհին խորհուրդս խո- 15
րինս՝ և ո՛չ տն̃ . վա՛յ այնոցիկ որ խորհին խորհուրդս
ծածուկս . և եղիցին ընդ խաւար գործք նց̃, և ասի-
ցեն թէ ո՞ տեսանիցէ զմեզ, և ո՞ գիտասցէ զինչ գոր-
ծեմք ։ ※ Ո՛չ ապաքէն իբրև զկաւ բրտի՛ համարեալ ի- 16
ցէք . միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցստեղծիչն իւր, թէ
ո՛չ դու զիս ստեղծեր . կամ՝ արարածն ցարարիչն թէ
ո՛չ իմաստութե̃ արարեր զիս ։
Իէ. ※ Ո՛չ ևս յետ սակաւ ժամանակի, և եղիցի լիբանան իբրև 17

18 զլեառն քերմէլ . և քերմէլ յանտառ համարեսցի ։ ※ Եւ
լուիցեն յաւուր յայնմիկ խուլք զբանս գրոյն այնորիկ .
և որք 'ի խաւարին և 'ի մէգին իցեն, տեսցեն աչք կու-
19 րացելոցն ։ ※ և ցնծասցեն աղքատք յաղագս տն̃ ուրա-
խութե̃, և անյոյսքն 'ի մարդկանէ լցցին ուրախութե̃ ։
20 ※ Պակասեաց անօրէնն, և կորեաւ ամբարտաւանն . և
21 սատակեցան անօրէնք 'ի չարիս, ※ և որք առնեն մեղան-
չել մարդկան բանիւք ։ ամ̃ յանդիմանիչացն գնէին 'ի
դրունս գայթագղութի̃, և խոտորէին անիրաւութե̃ զի-
22 րաւունս ։ ※ Վս̃ այսորիկ այսպէս ասէ տէր 'ի վր̃ տանն
յակոբայ զոր ընտրեաց յաբրահամէ . ո՛չ այժմ ի՛նչ
ամաչեսցէ յակովբ, և ո՛չ այժմ զերեսս այլագունեսցէ
23 իւր ։ ※ այլ յորժամ տեսցեն որդիք նր̃ զգործս իմ . վս̃
իմ ս̃ք արասցեն զանուն իմ, և ս̃ք արասցեն զս̃ն յա-
24 կովբայ, և երկիցեն յայ̃ն Ի̃լի ։ ※ Եւ ծանիցեն մոլո-
րեալք հոգւով զիմաստութի̃ . և տրտնջողք ուսցին ըզ-
հնազանդութի̃ . և լեզուք թոթովախօսք ուսցին խօսել
զխաղաղութի̃ ։

ԳԼ. Լ.

ԻԸ

1 Այսպէս ասէ տէր . վա՛յ ձեզ որդիք ապստամբք, զի
խորհեցարուք խորհուրդ և ո՛չ ինև, և դաշինս կա-
ցէք՝ և ո՛չ իմով հոգւով . յաւելուլ մեղս 'ի վր̃ մեղաց ։
2 ※ Որ գնայք իջանել յերկիրն եգիպտացւոց, և զիս ո՛չ
հարցանէիք . գտանել օգնականութի̃ 'ի փարաւոնէ, և
3 թիկունս առնել զեգիպտացին ։ ※ Եւ եղիցի ձեզ թի-
կունք փարաւոն յամօթ, և յուսացելոց յեգիպտացին
4 նախատինք ։ ※ Զի են յերկրին տայանու իշխանք հրեշ-
5 տակք չա՛րք ։ ※ զո՛ւր ջանան առ ժողովուրդն՝ որ ո՛չ
լինի դոցա չահ յօգնականութի̃ . ո՛չ յօգուտ, այլ յա-
մօթ և 'ի նախատինս ։

6 ※ Տեսիլ չորքոտանեաց յանապատի, 'ի նեղութե̃ և յանձկութե̃ ։
Առեւծ, և կորիւն առիւծու . և 'ի նոցանէն իժք, և
կորիւնք իժից ։ Թռչունք ամբարձեալ բերեն իւրեանց ըզ-
գանձս իւրեանց, և լցեալ ուղտուց զմեծութի̃ իւր-
եանց . առ ազգ մի՝ որ ո՛չինչ օգուտ լինիցի նց̃ յօգնա-
7 կանութի̃, այլ յամօթ և 'ի նախատինս ։ ※ Եգիպտա-
ցիքն որ զո՛ւր և տարապարտ օգնիցեն ձեզ . պատմեա՛
8 նց̃ եթէ 'ի զո՛ւր է այդ մխիթարութի̃ ձեր ։ ※ Արդ
նիստ՝ և գրեա՛ 'ի տախտակի և 'ի գիրս . զի եղիցի այդ
9 յաւուր իւրում և 'ի ժամանակս յաւիտենից ։ ※ Թէ ժո-
ղովուրդ անհաւան է, և որդիք սուտք . և ո՛չ կամեցան
10 լսել զօրէնս այ̃ ։ ※ Որք ասէին ցմարգարէսն՝ թէ մի՛
պատմէք մեզ . այլ խօսեցարո՛ւք ընդ մեզ, և պատմեցէ՛ք
11 մեզ այլ մոլորութի̃ ։ ※ և դարձուցէ՛ք զմեզ 'ի ճանա-
պարհէդ յայդմանէ, և 'ի բա՛ց արարէ՛ք 'ի մէնջ զշաւիղ
12 զայդ . և հանէ՛ք 'ի մէնջ զօրէնս այ̃ Ի̃լի ։ ※ Վս̃ այսորիկ
այսպէս ասէ տէր՝ ս̃ըն Ի̃լի . փոխանակ զի անարգեցէք
դուք զբանդ զայդոսիկ, և յուսացարո՛ւք 'ի ստութի̃
անօտի . և զի տրտնջեցէ՛ք՝ և յուսացարո՛ւք 'ի բանդ
13 յայդ ։ ※ Վս̃ այնորիկ եղիցին ձեզ մեղքդ այդոքիկ 'ի
նզովս՝ իբրև զպարիսպ կործանեալ առժամայն ամուր
քա-

Գլ. ԻԹ. (1) Յօրինակին 'ի կարգի բնաբանի դադարէ նշանեալ 'ի լուս''. նշանակի 'ի մէջ բերելս զբանս. Զի տօնքն ամբոխեսցին ։ այլ և բաց 'ի մէջէ՝ սանին ամ̃ գրչագիրք ։ (4) Ոմանք . Եւ եղիցին իբրև գետնա՛՛ ։ (4) Ոսկան . Եւ յատակատակս բարբառն քո ։ (5) Օրինակ մի . Եւ եղիցի իբրև զփոշի որմոյ մեծութին .. և իբրև զղունկ մաղեալ ։ (7) Ոմանք . Ոպ̃ զի տեսանիցէ ոք երազ .. և որ նեղիցեն զնա ։ (7) 'Ի լուս''. 'Ի վր̃ Եմի, նշանակի՝ սիմ . Արիէլի ։ (9) Ոմանք . Եւ առաւել թմբրեցարուք, որ արբեալդ էք, և ոչ 'ի գինւոյ, և ոչ 'ի ցքոյ ։ (10) Ոմանք . Հոգի յիմարութե̃ ։ (11) Բազումք . Իբրև զբանս ։ (11) Ոմանք . Եւ ասասցեն ընթերցի՛ր զայդ . և ասասցէ ։ (12) Ոմանք . 'Ի ձեռն առն ... և ասիցեն ցնա ։ (13) Ոմանք . Եւ ասէ ցիս տէր ... և սիրտք իւրեանց հե՛՛ ։ (14) Ոմանք . Վս̃ այսորիկ ահաւասիկ ես յաւելից փոխել .. և փոխեցից զդոսա ։ (15) Օրինակ մի . Վա՛յ այնոցիկ որ խորհին խորհուրդ չար առանձինն ։ վա՛յ այնոցիկ որ խորհին խորհուրդս ծածուկ ։ (15) Ոմանք . Եւ ասասցեն թէ ո՛ տեսանէ զմեզ, և ո՛ գիտիցէ զինչ ։ (16) Ոմանք յաւելուն . Ցարարիչն իւր, թէ ոչ դու իմաստութե̃ ։ (17) Ոսկան . Յետ սակաւու ժմկի ։ (19) Յօրինակին պակասէր . Եւ անյոյսքն ։ (23) Բազմք . Որդիք նոցա զգործս ։

Գլ. Լ. (1) Ոմանք . Զի խորհեցայք խորհուրդ ։ (2) Բազումք . Զեգիպտացիսն ։ (3) Բազումք . Եւ եղիցին ձեզ թի՛՛ ։ (5) Բազումք . Ոչ լինիցի դոցա ։ (6) Ոսկան . Չորքոտանեաց անապատի ։ (6) Ոմանք . 'Ի նեղութե̃ և յանձկութե̃՝ յարեն ընդ յաջորդին՝ առեւծ և կոր՛՛ ։ (6) Ոմանք . Թռչունք, որ բարձեալ բերէին իշոց .. որ ոչ լիցի նց̃ յօգնա՛՛ ։ Որ ոսկան . Եւ 'ի նոցանէ են իժք ։ (7) Ոմանք . Թէ զուր է այդ մխի՛՛ ։ (8) Ոմանք . Յաւուրս իւրում ։ (9) Ոմանք . Սուտք, որ ոչ կամե՛՛ ։ (10) Ոմանք . Այլ խօսեցարո՛ւք մեզ, և ։ (12) Ոսկան . Այսպէս ասէ տէր՝ տր̃ սր̃ն ։ (13) 'Ի բազումս պակասի . Այդոքիկ 'ի նզովս, իբրև ։ (13) Ոսկան . Քաղաքի առեցելոյ ։

քաղաքի առելոյ, որում յանկարծակի հասանիցէ կոր-
ծանումն: * Եւ կործանումն նր եղիցի իբրև զբեկումն 14
խեցեղէն անօթոյ բրտի՝ մանր խորտակելոյ, զի մի ըք
գտանիցէ 'ի նմանէ որով հուր բառնայցէ՝ կամ որով
մարթիցէ առնուլ սակաւ մի ջուր: * Զի այսպէս ա- 15
սէ տր տր սբն իղի. յորժամ դարձցիս և յոգոց հանի-
ցես, յայնժամ կեցցես, և գիտասցես՝ թէ ուր իցես:
Զի յուսացեալ էիր դու 'ի սնոտիսն, սնոտի եղև և զօ-
րութի ձեր: և ոչ կամէիք լսել. * այլ ասէիք, երիվա- 16
րօք մերովք փախիցուք. վն այսորիկ փախստականք լի-
նիցիք: և ասիցէք՝ երագ երիվարօք մերովք փախիցուք.
վն այնորիկ երագագոյնք քան զձեզ եղիցին որ հալա-
ծեսցեն զձեզ: * Զի 'ի միոջէ բարբառոյ հազարք փախի- 17
ցեն, և 'ի բարբառոյ հնգից բազումք փախիցեն. մինչև
մնասջիք իբրև զձող ցցեալ 'ի վր լերին, և իբրև զկո-
թող կանգնեալ 'ի վր բլրոյ: * Եւ դարձեալ կամեսա- 18
ցէ տր գթալ 'ի ձեզ, և վն այսորիկ բարձրասցի ողոր-
մել ձեզ. զի դատաւոր տր ած մեր է: Երանի ամե-
նեցուն ոյք սպասեն նմա: * զի ժողովուրդ սբ 'ի սիոն 19
բնակեսցէ: և Եէմ լալով ելաց՝ եթէ ողորմեա ինձ: ո-
ղորմեսցի քեզ: ձայնի աղաղակի քում իբրև ետես՝ և
լուաւ քեզ: * Եւ տացէ քեզ տր հաց նեղութե՝ և ջուր 20
կարօտանաց. և ոչ ևս մերձեսցին 'ի քեզ որ մոլորեցու-
ցանէին զքեզ. զի աչք քո տեսցեն 'ի մոլորեցուցիչսն
քո, * և ականջք քո լուիցեն բանս զհետ մոլորեցուց- 21
չացն քոց. որք ասէին եթէ այս է ճանապարհ, և գը-
նասջիք ը սա, կամ թէ յաջ կամ թէ յահեակ: * Եւ 22
գարշեցուսցես զկուռսն զարծաթապատս և զոսկիա-
պատս. մանրեսցես զնս և հոսեսցես իբրև զջուր դաշ-
տանաց, և իբրև զաղբ մերժեսցես զնս: * Յայնժամ 23
եղիցի անձրև սերմանեաց երկրին քում, և հաց ար-
դեանց երկրի քոյ եղիցի յագուրդ և 'ի պարարտ: և ճա-
րակեսցին խաշինք քո յաւուր յայնմիկ 'ի տեղւոջ պա-
րարտութե և յանդորրու: * զուարակք ձեր և եզինք 24
որ գործեն զերկիր՝ կերիցեն յարդ խառնեալ ընդ գա-
րի, հոսեալ 'ի կալոյ: * Եւ եղիցի 'ի վր ամ լերանց 25
բարձանց, և 'ի վր ամ բլրոց բարձրաւանդակաց ջուր
բղխեալ յաւուր յայնմիկ. յորժամ կորիցեն բազումք,
և կործանեսցին աշտարակք: * Եւ եղիցի լոյսն լուսնի 26
իբրև զլոյս արեգական, և լոյսն արեգական եւթնպա-
տիկ եղիցի՝ իբրև զլոյս աւուրցն եւթանց: Յաւուր
յայնմիկ բժշկեսցէ տր զբեկումն ժողովրդեան իւրոյ,
և զցաւս վիրաց քոց բժշկեսցէ: * Ահաւասիկ անուն 27
տն գայ յամայր ամս, յետ բազում ժամանակաց. վա-
ռեալ բարկութբ՝ և լի փառօք: բանք շրթանց նր, և
բանք բերանոյ նր լի բարկութբ. և բարկութի սրտ-
մտութե նր իբրև զհուր կերիցէ: * և հոգի նր իբրև 28
զջուր ձորալիր պարանոցաթաւ յորդեսցէ: Եւ բա-
ժանեսցի խռովեցուցանել զազգս վն սնոտի մոլորու-
թեն. և հալածեսցէ զնս մոլորութիւն, և հասցէ նց
յանդիման նոցին: * Մի թէ հանապազ պարտ իցէ ձեզ 29
ուրախութբ մտանել 'ի սրբութիս իմ. յամ ժամ տօնիք
և ուրախութբ և փողովք մտանել 'ի լեառն տն՝ ※ առ
ած սբն իղի: * Եւ լսելի արասցէ զփառս բարբառոյ 30
իւրոյ, և զսրտմտութի բազկի իւրոյ ցուցցէ՝ բարկութբ՝
և սրտմտութբ և բոցով որ ուտիցէ. և սաստիկ բար-
կութբ հրացանիւ, և ջրով, և կարկտիւ միանգամայն
31 հոսելով բռնութբ: * Զի 'ի բարբառոյ տն ընկճեսցին
ասորեստանեայք. հարուածովքն զոր հարկանիցէ զնս:
32 * Եւ եկեսցէ նմա շուրջ յօգնականաց իւրոց՝ յոր կոյս
և յուսացեալ իցէ: զի նոքա փողովք և թմբկաւ՝ ※ և
պէսպէս պատերազմաւ փոխփոխ մարտիցեն ընդ նմա:
և դու ոչ յառաջագոյն քան զաւուրսն պահանջիցիս:
33 * Իսկ արդ և քեզ պատրաստեալ իցէ թագաւորել 'ի
վր ձորոյն խորոյ. փայտ դիզեալ, հուր և փայտակոյտ
բազում վառեալ. սրտմտութի տն իբրև զձոր, լի ծծըմ-
բով բորբոքեալ:

ԳԼ. ԼԱ.

1 Վայ ոյք իջանեն յեգիպտոս վն օգնականութե. որ
'ի հեծեալս և 'ի կառս յուսացեալ իցեն՝ թէ բա-
զումք են, և բազմութի երիվարաց յոյժ. և ոչ էին յու-
2 սացեալ 'ի սբն իղի, և զած ոչ խնդրէին: * Եւ նա
իմաստուն էր՝ և ածէր 'ի վր նց չարիս. և բան նր ոչ
անարգեսցի: և յարիցէ 'ի վր տանց մարդոց չարաց,
3 և 'ի վր սնոտի յուսոյն նց: * Յայր եգիպտացի՝ և ոչ
յած. 'ի մարմինս երիվարաց՝ և ոչ գոյր օգնականութի:
այլ տր արկցէ 'ի վր նց զձեռն իւր, և տաժանեսցին
օգնականքն, և կործանեսցին օգնեալքն 'ի նոցանէն.
4 և առհասարակ ամենեքեան սատակեսցին: * Զի այս-
պէս ասաց ցիս տր. թէ զոր օրինակ գոչեսցէ առեւծ՝
և կորիւն առիւծու յորս յոր հասանիցէ, կաչեսցէ 'ի
վր՝ և լցցէ զլերինս բարբառով իւրով. և 'ի պարտու-
թի մատնեսցին, և 'ի սաստկութէ սրտմտութե նր հա-
լեսցին: Այնպէս իջցէ տր զօրութեց 'ի լեառն սիոնի,
5 և 'ի վր լերանց դորա. * իբրև զթռչունս թռուցեալս,
այնպէս հովանի լիցի տր զօրութեց 'ի վր եմի: 'ի թի-
6 կունս իջցէ. օգնեսցէ և փրկեսցէ և կեցուսցէ: * Դար-
ձարուք ոյք խորհիք խորհուրդս խորինս և զանօրէնս՝
7 որդիք իղի: * զի յաւուր յայնմիկ բարձցեն մարդիկ
զձեռագործս իւրեանց զարծաթեղէնս և զոսկեղէնս՝
8 զոր արարին ձեռք նց մեղս: * Եւ անկցի ասորեստա-
նեայն, ոչ արով առն, և ոչ սուր մարդոյ կերիցէ զնա.
և 'ի փախուստ դարձցի՝ ոչ յերեսաց սուսերի. և երի-
9 տասարդք նր 'ի պարտութի մատնեսցին: * Եւ եղիցին
վիմարգելք իբրև զորմարգելս. և 'ի պարտութի մատ-
նեսցին. և որ փախիցէն, ըմբռնեսցի:

Այսպէս ասէ տր. երանի որ ունիցի զաւակ 'ի սիոնի, Իմ
և ընտանեակք իցեն նր յեմ:

ԳԼ. ԼԲ.

1 Զի ահաւասիկ թագաւոր արդար թագաւորեսցէ,
2 և իշխանք իրաւամբք տիրեսցեն: * Եւ եղիցի
մարդն որ թաքուցանիցէ զբանս իւր, թաքիցէ իբրև
'ի հուրցն սաստկութէ: Եւ եղիցի սիոն իբրև զգետ
3 յորդեալ փառաւոր 'ի ծարաւուտ երկրի: * Եւ ոչ ևս
եղիցին յուսացեալ 'ի մարդիկ. այլ տացեն զականջս
4 առ 'ի լսել, * և սիրտք տկարաց անսայցեն 'ի լսել. և
լեզուք թոթովք՝ արագարագ ուսցին խօսել զխաղա-
5 ղութի: * Եւ ոչ ևս ասասցեն ցյիմարն լինել նց իշխան:
6 և ոչ ևս ասասցեն պաշտօնեայք քո՝ թէ լուռ լեր: * Քան-
զի յիմարն յիմարութի խօսեսցի, և սիրտ նր զնանրութի
խորհեսցի. կատարել զանօրէնութի, և խօսել առ ած
զհայհոյութի. ցրուել զանձինս քաղցեալս, և զանձինս
ծա-

---

(14) Ոսկն. Խորտակեցելոյ ... մարթիցի առնուլ: (15) Յօրինակին. Յորժամ դարձիցիս և յոգոց հանիցիս": (16) Ոմնք. Վն այնորիկ փախստա"... և ասէիք թէ երագ երի". ... վն այսորիկ երագաս": (17) Ոմնք. Ցցեալ 'ի լերին ... 'ի վր բլրոյ: (18) Ոմնք. Եւ վն այնորիկ բարձ": (19) Ոմնք յաւելուածով. այսպէս ունին. Եւ Եէմ լալով մի ելաց թէ ողոր". .. ողորմեսցի քեզ, և լուիցէ ձայնի աղա": (20) Ոմնք. Եւ տացէ ձեզ տր հաց: (20) Յօրինակին. Զաչք քո տես": (22) Ոմնք. Որպէս ջուր դաշտանաց. և իբրև զաղբս: (23) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Յագուրդ և 'ի պարարտ, և ճարակեսցին խա": (25) Ոմնք. Բարձրաւանդակաց: (26) Ոմնք. Յաւուր յորում բժշկեսցէ տր: (28) Յօրինակին կրկնի. Եւ հասցէ նց նց յանդիման: (32) Ոմնք. Շուրջ յօգնականութե. յոր կողմն և.. փոխփոխ մարտիցեն.. և դու յառաջագոյն. պահանջեսցիս: Գլ. ԼԱ. (1) Ոմնք. Եւ որ 'ի կառս և 'ի հեծեալս յուսա": (2) Ոմնք. Եւ վասն սնոտի յուսոյն: (3) Ոմնք. Եւ ոչ գոյ օգնակա": (4) Ոմնք. Այսպէս իջցէ տր ..'ի լեառնդ սիոն: (5) Ոմնք. Հովանի եղիցի: (7) Ոսկն. Ձեռք նց 'ի մեղս: (9) Օրինակ մ. Վիմարգելք իբրև զորմարգելս: Գլ. ԼԲ. (2) Ոմնք. Եւ երևեսցի սիոն. կամ, 'ի սիոն իբրև: (3) Ոմնք. Տացեն զականջս 'ի լսել: (4) Ոմնք. Անսասցեն 'ի լսել: (6) Ոմնք. Զնանրութիս խոր": (6) 'ի լուս". Խօսել առ ած զմոլորութի. համաձայն եբրայեցւոց 'ի բնաբ":

ծարաւեալս՝ ունայնս արձակել : * Զի խորհուրդք չարաց՝ 7
անօրէնս խորհին · ապականել զխոնարհս բանիւք
անիրաւութեան, և ցրուել զբանս տնանկաց 'ի դատաստանի
: * Իսկ ուղիղք իմաստունս խորհեցան, և խորհուրդն 8
այն կայ՝ մնայ : * Կանայք մեծատունք, արիք 9
և լուարո՛ւք բարբառոյ իմոյ · և դստերք կասկածանօք
լուարո՛ւք զբանս իմ : * Յաւուրս լիցին ձեզ աւուրքն տարեկանաց 10
ցաւովք և կասկածանօք · նուաղեսցին կութք ·
դադարեսցին սերմանք, և այլ ոչ ևս եկեսցեն : * Զարհուրեցարո՛ւք 11
բարեկեցիկք · տրտմեցարո՛ւք յանձնապաստանքդ ·
մերկացարո՛ւք՝ կողոպտեցարո՛ւք՝ քրձազգածք
եղերուք : * կոծեցարո՛ւք 'ի վ̄ր արդեանց, վ̄ն 12
անդոյն ցանկալեաց, և վ̄ն այգեաց բերոց : * Յերկիր 13
ժողովրդեան իմոյ փուշ և խոտ բուսցի · և յա̄մ
ապարանից ուրախութիւն բարձցի : քաղաքիդ մեծացելոյ
* ապարանք լքեալք · զմեծութիւն քաղաքիդ լքցեն 14
և զտունս ցանկալիս · և եղիցին աւանք քո այրք յաւիտենից
: ուրախութիւն ցռուց և ճարակք հօտից : * Մինչև 15
եկեսցէ 'ի վ̄ր ձեր հոգի 'ի բարձանց : և եղիցի յանապատ
քերմէլ, և քերմէլ յանտառ համարեսցի : * և հանգիցեն 16
իրաւունք յանապատի, և արդարութիւն 'ի քերմէլ
բնակեսցէ : * Եւ եղիցին գործք արդարութեան խաղաղութիւն 17
· և կալցի արդարութեան զհանգիստ · և յուսացեալքն
եղիցին մինչև յաւիտեան : * Եւ բնակեսցէ ժողովուրդ 18
իմ 'ի քաղաքին խաղաղութեան, և բնակեսցէ յուսով
, և հանգիցեն մեծութեամբ : * այլ կարկուտ եթէ էջանիցէ 19
, ոչ 'ի ձեր վ̄ր եկեսցէ : Եւ եղիցին որ բնակեալ
իցեն յանտառին, յանհոգս իբրև զայնոսիկ որք իցեն
'ի դաշտի : * Երանի որ սերմանիցեն ընդ ա̄մ ջրով ուր 20
եզն և էշ կոխիցեն :

ԳԼ. ԼԳ.

Վայ այնոցիկ որ թշուառացուցանենն զձեզ · բայց 1
զձեզ ոչ ոք կարէ թշուառացուցանել : և որ արհամարհէին՝
ոչ զձեզ արհամարհեաց · զի մատնեսցին 'ի
պարտութիւն որ զձեզն արհամարհեն · և իբրև զցեց 'ի վ̄ր
ձորձոյ՝ այնպէս մատնեսցին 'ի պարտութիւն :
Լ * Տ̄ր ողորմեա՛ց մեզ՝ զի 'ի քեզ յուսացաք · եղև զաւակ 2
անհաւատից 'ի կորուստ · այլ մեր փրկութիւն 'ի
քէն է 'ի ժամանակի նեղութեան : * Վ̄ն բարբառոյ ահի 3
քոյ յիմարեցան ժողովուրդք · և յերկիւղէ քումմէ ցրուեցան
հեթանոսք : * Եւ արդ ժողովեսցի կապուտն 4
ձեր մեծի և փոքու · որպէս ոք զի ժողովեսցէ զմարախ
իբրև 'ի գբոյ, այնպէս այպն առնիցեն զձեզ : * Ս̄բ է 5
տ̄ր ա̄ծ մեր որ բնակեալն է 'ի բարձունս · լցա՛ւ սիոն
իրաւամբք և արդարութեամբ : * օրինօք մատնեսցին, և 6
գանձուք եղիցի փրկութիւն մեր : եհաս իմաստութիւն և
հանճար և աստուածպաշտութիւն տ̄ն · այս են գանձք արդարութեան
: * Ահաւադիկ յահէդ ձերմէ երկիցեն · յորոց 7
երկնչէիքն՝ երկիցեն 'ի ձէնջ : հրեշտակս արձակեսցեն
որ լայցեն դառնապէս՝ և խնդրեսցեն զխաղաղութիւն :
* զի հատա՛ն ճանապարհք նց̄ · հանդարտեաց ահն հեթանոսաց 8
, և բարձաւ ուխտն որ ընդ նս̄ · և մի ևս համարիցիք
զնս̄ 'ի մարդիկ : * Սուգ առ՝ և տկարացաւ 9
երկիր · յամօթ եղև լիբանան, 'ի դաշտ մարգագետին
համարեցաւ սարոն : յայտնի եղև գալիլեա և կարմելոս :

10 * Արդ՝ յարեա՛ց ասէ տ̄ր · արդ՝ փառաւորեցայց ·
11 արդ՝ բարձրացայց : * արդ՝ տեսջիք · արդ՝ յամօթ լինիջիք
· ընդունայն լիցի զօրութիւն ոգւոց ձերոց, և հուր
12 կերիցէ զձեզ : * Եւ եղիցին հեթանոսք խարշեալք իբրև
13 զփուշ ագարակի՝ այրեցեալ և ընկեցեալ : * Լուիցեն
հեթանոսք զոր արարի · ծանիցեն մերձաւորք զզօրութիւն
14 իմ : * մերժեցան 'ի սիոնէ անօրէնք · դողումն կալցի
զամպարիշտս : Իսկ արդ ո՞ պատմեսցէ ձեզ եթէ հուր
բորբոքեալ կայ · կամ ո՞ պատմեսցէ ձեզ զտեղւոյն յաւիտենից
15 : * Որ գնայ արդարութեամբ, խօսի զուղիղ ճանապարհէ
· ատեայ զանօրէնութիւն և զանիրաւութիւն, թօթափէ
զձեռս իւր 'ի կաշառոյ · ծանրացուցանէ զականջս
առ 'ի չլսելոյ զդատաստան արեան, խփէ զաչս
16 իւր զի մի տեսցէ զանիրաւութիւն : * Նա՛ բնակեսցէ 'ի
բարձր այրի վիմի հաստատնոյ · հա՛ց տացի նմա՝ և ջուր
17 նր̄ հաւատարիմ : * Զթագաւորն փառաց տեսջիք : և
18 աչք ձեր տեսցեն զերկիրն 'ի հեռուստ : * և անձինք
ձեր խոկասցեն յերկիւղ տ̄ն : ո՞ւր են դպիրքն · ո՞ւր են
խրատտուքն · ո՞ւր է որ ունի զհամար պահակերաց ընդ
19 մեծի և զփոքու՝ * ժողովրդեանն, ը̄ որում ոչինչ խորհեցաւ
· զի չէր տեղեակ ծանրաձայնին վ̄ն չլսելոյ : ժողովուրդ
յոռացեալ, և ոչ գոյ լսողին 'ի միտ առնուլ :
20 * Ահաւասիկ սիոն քաղաք փրկութեան մերոյ · աչք ձեր ԼԱ
տեսցեն զեմ̄ քաղաք մեծացեալ, խորանք որ ոչ շարժեսցին
· և մի շարժեսցին ցիցք խորանի նր̄ յաւիտեանս
21 ժամանակաց, և մի խզեսցին ապաւանդակք նր̄ · * զի
անուն տ̄ն մեծ է 'ի ձեզ : Ձեզ լիցի տեղին յորում
գետքն և ջրադարձք լայնք և ընդարձակք · ոչ երթիցես
ը̄ այն ճանապարհ, և մի գնասցեն նաւք քո վարեալք ·
22 զի ա̄ծ իմ մեծ է, և ոչ արասցէ զանց զինև : * Տ̄ր հայր
մեր · տ̄ր դատաւոր մեր · տ̄ր իշխան մեր · տ̄ր թագաւոր
23 մեր · տ̄ր փրկիչ մեր՝ և նա փրկեսցէ զմեզ : * Խզեցան
պարանք քո զի ոչ հանդարտեցին · նոյնպէս և կայմն
խոնարհեցաւ՝ և ոչ պարզեսցէ զառագաստն, և ոչ արձակեսցէ
զնշանն մինչև մատնեսցի 'ի կորուստ : Այսուհետև
24 բազում կաղք աւար առնուցուն : * և մի ասասցեն
թէ վաստակեցաք, ժողովուրդն որ բնակեալ իցէ
'ի նս̄ · զի թողան մեղք նց̄ :

ԳԼ. ԼԴ.

1 Մատերո՛ւք հեթանոսք և լուարո՛ւք · ունկն դիք իշխանք ԼԲ
· լուիցէ երկիր և որ 'ի նմա տիեզերք, և
2 ժողովուրդք որ 'ի նմա : * Զի սրտմտութիւն տ̄ն 'ի վ̄ր
ա̄մ ազգաց, և բարկութիւն 'ի վ̄ր ա̄մ թուոց նց̄ · սատակել
3 զնս̄՝ և մատնել զնս̄ 'ի սպանումն : * և վիրաւորք
նց̄ դիք ստապաստ անկցին, և ելցէ հոտ նց̄ · և թացցին
4 լերինք յարենէ նց̄ : * Եւ հալեսցին ա̄մ զօրութիւնք երկնից
· և գալարեսցին երկինք իբրև զմագաղաթ, և ա̄մ
աստեղք թօթափեսցին իբրև զտերև յորթոյ՝ և ոպ̄ անկանի
5 տերև 'ի թզենւոյ : * Զի արբեցա՛ւ սուր իմ յերկինս
· արդ՝ 'ի վ̄ր եդովմայեցւոցն իջցէ, և 'ի վ̄ր կորստական
6 ժողովրդեանն դատաստանօք : * Սուր տ̄ն լցաւ
արեամբ · ուռուցաւ ճարպով գառանց, և ճարպով
ցլուց և խոյոց : Զի զոհ տ̄ն է 'ի բոսոր, և սպանդ մեծ
7 յերկրին եդովմայեցւոց : * և ընկճեսցին մեծամեծք ը̄
նս̄՝ և խոյք և ցուլք · և արբեսցի երկիրն յարենէ նց̄ ·
և

---

(7) Ոմանք · զՎերջասացեալն [illegible] · Բանիւք անիրաւութեան · ցրուել զանձինս տաղտկալս, և զանձինս ծարաւեալս ունայնս արձակել : և ցրուել : (8) Ոմանք · Իսկ ուղիղքն իմաստունս իմացան, և խոր" : (12) Ոմանք · Կոծեցարուք 'ի վ̄ր սուեանց, և վ̄ն անդւոց · կամ, անդոց : (13) Ոմանք · Յերկրի ժողո" : (15) Ոսկան : Եւ եղիցի անապատն 'ի քերմէլ : (17) Ոմանք · Զհանգիստ · · մինչև յաւիտեան : (19) Ոմանք · Եւ եղիցին որ բնակէին · որք կեցցեն 'ի դաշտի : ԳԼ · ԼԳ · (1) Ոմանք · Թշուառացուցանիցեն զձեզ · · ոչ զձեզ արհամարհէ · կամ, արհամարհեաց · · 'ի վ̄ր ձորձոյ : (4) Օրինակ մի · Ժողովեսցէ զմարախ իբրև 'ի գուբ : (6) Ոմանք · Եւ գանձիւք եղիցի : (6) Ոսկան · Այսոքիկ են գանձք : (7) Ոմանք · Յահէ ձերմէ նոքա երկիցեն · · հրեշտակք արձակեսցին · · · և խնդրեսցեն : (12) Ոմանք · Իբրև զփուշ յագարակի : (13) Ոմանք · Լուիցեն հեռաւորք զոր ա" : (14) Ոմանք · Մերժեցան 'ի սիոնէ օրէնք : (15) Ոմանք · Զականջս իւր առ 'ի չլսելոյ զդատաստանս ար" : (16) Երկու օրինակք համեմատ Եբրայեց · 'Ի բարձր այր 'ի վիմի : Որ Ոսկան · 'Ի բարձրայրին վիմին : (17) Ոսկան · Զթագաւորն փառաց տեսցեն աչք նր̄ · տեսցեն զեր" : (18) Օրինակ մի · Ո՞ւր են խրատտուքն : (19) Օրինակ մի · Ժողովրդեան իմոյ, ը̄ որում ոչինչ խօսեցաւ, և չէր տեղ" : (21) Յօրինակին պակաս · Զի ա̄ծ իմ մեծ է, և ոչ : ԳԼ · ԼԴ · (1) Ոմանք · Եւ որ 'ի նմա իցեն տիեզ" : (6) Ոմանք · Զոհ տ̄ն 'ի բոսոր · · յերկրին եդով" : (7) Ոմանք · Եւ արբցի երկիրն յա" :

և հող նց̃ 'ի ճարպոյ նց̃ լցցի : * Զի օր դատաստանի 8
տն̃ է, և տարեկան հատուցման դատաստանի սիոնի :
* և դարձցին ձորք նր̃ 'ի ձիւթ, և երկիր նր̃ 'ի ծծումբ : 9
և եղիցի երկիր նր̃ իբրև զձիւթ վառեալ * 'ի տուէ և 10
'ի գիշերի . և մի՛ շիջցի յաւիտեանս ժամանակաց : Եւ
բարձրասցի ծուխ նր̃ 'ի վեր, և աւերեսցի յազգս ազ-
գաց . և 'ի բազում ժամանակս աւերեսցի, և ոչոք իցէ
որ անցանիցէ ընդ նա : * Եւ բնակեսցեն 'ի նմա թռչ- 11
չունք և ոզնիք, և ցինք և ագռաւք . և անկցին 'ի նմա
լարաբաժինք աւերակի . և յուշկապարիկք բնակեսցեն
'ի նմա : * Եւ եղիցին իշխանք նր̃ իբրև չեղեալք, և թա- 12
գաւորք նր̃ և մեծամեծք եղիցին 'ի կորուստ : * և բուս- 13
ցի 'ի քաղաքս նր̃ և յամուրս փայտ փշաբեր : Եւ եղի-
ցի բնակութի̃ համբարեաց և հանգիստ ջայլամանց : * և 14
պատահեսցեն դեւք յուշկապարկաց, և տայցեն ձայն
միմեանց : Անդ հանգիցեն յուշկապարիկք, զի գտին
իւրեանց հանգիստ : * անդ եհան ձագս ոզնի, և անոյց 15
երկիր զձագս նր̃ զգուշութե̃ : Անդ պատահեցին մի-
մեանց եղջերուք, տեսին զերեսս իւրերաց : * թուով 16
անցին, և մի 'ի նոցանէ ոչ վրիպեաց . ընկեր զընկեր ոչ
խնդրեցին : Զի տր̃ հրամայեաց նց̃, և ոգի նր̃ ժողո-
վեաց զնս̃ : * և նոյն վիճակեցոյց զնս̃ . և ձեռն նր̃ բա- 17
ժանեաց նց̃ ճարակս՝ յաւիտեանս ժամանակաց : ժա-
ռանգեսցեն ազգաց յազգս, և հանգիցեն 'ի նմա :

ԳԼ. ԼԵ.

Ուրախ լեր անապատ ծարաւի . ցնծասցէ անապատն 1
և ծաղկեսցէ իբրև զշուշան : * Եւ ծաղկեսցէ և 2
ցնծասցէ անապատն յորդանանու . և փառքն լիբանա-
նու տացի նմա, և պատիւն կարմեղայ : և ժողովուրդ
իմ տեսցէ զփառս տն̃, և զբարձրութի̃ այ̃ մերոյ : * Զօ- 3
րացարո՛ւք ձեռք լքեալք՝ և ծունկք կթուցեալք : * մխի- 4
թարեցարո՛ւք կարճամիտք սրտիւք . զօրացարո՛ւք և մի՛
երկնչիք : Ահաւասիկ ած̃ մեր հատուցանէ դատաստան՝
և հատուսցէ . ինքնին եկեսցէ՝ և փրկեսցէ զմեզ : * Յայն- 5
ժամ աչք կուրաց բացցին՝ և ականջք խլից լուիցեն :
* յայնժամ վազեսցէ կաղն իբրև զեղջերու, և պարզ 6
լիցի լեզու ծանրախօսաց : Զի ջուր բղխեաց յանապա-
տի, և գետ 'ի ծարաւուտ երկրի : * և եղիցի անջրդին 7
յեղտեւրս և աղբեւր ջուրց 'ի ծարաւուտ երկրի : Անդ
եղիցի ուրախութի̃ հաւուց, և մակաղատեղք խաշանց .
անդ մարգագետինք և խաղք : * Անդ եղիցին ճանա- 8
պարհ մաքրեալ, և ճանապարհ սուրբ կոչեսցի . մի՛
անցցէ ընդ նա պիղծ, և մի՛ եղիցի անդ ճանապարհ
պղծոյ . այլ ցրուեալքն գնասցեն ընդ նա՝ և մի՛ մոլո-
րեսցին : * Մի՛ եղիցի անդ առեւծ, և մի՛ 'ի գազանաց 9
չարաց ընդ այն մի՛ անցանիցէ . և մի՛ ամենևին գտցի 'ի
նմա . այլ ընդ նա գնասցեն փրկեալքն և ժողովեալքն
վս̃ տն̃ : * Դարձցին՝ և եկեսցեն 'ի սիոն ցնծութ̃՝ և 10
ուրախութե̃ յաւիտենից 'ի վր̃ գլխոց նց̃ . զի 'ի վերայ
գլխոց նց̃ օրհնութի̃ և ցնծութի̃, և ուրախութի̃ հասցէ
նց̃ . մերժեցան ցաւք՝ և տրտմութիւք և հեծութիւնք :

ԳԼ. ԼԶ.

1 Եւ եղև 'ի չորեքտասաներորդի ամի թագաւորութե̃ն Եզ-
եկիայ, ել սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց
2 'ի վր̃ ամուր քաղաքաց հրէաստանի, և առ զնս̃ : * Եւ
առաքեաց արքայն ասորեստանեայց զռափսակ 'ի լա-
քիսայ յեմ̃ առ արքայն եզեկիայ զօրօք բազմօք . և եկն
եկաց 'ի վր̃ ջրմղի վերնոյ աւազանին 'ի ճանապարհի
3 ագարակին թափչաց : * Եւ ելին առ նա եղիակիմ քեղ-
կեայ որ հազարապետն էր, և սովմնաս՝ հրովարտակաց
4 դպիր, և յովաք ասափայ՝ յիշատակաց դպիր : * Եւ ա-
սէ ցնս̃ ռափսակ . երթա՛յք ասացէք ցեզեկիա, այսպէս
ասէ մեծ արքայն ասորեստանեայց, յո՞ յուսացեալ ի-
5 ցես . * միթէ խորհրդով կամ բանիւ շրթանց պատե-
րազմ վճարիցի . իսկ արդ՝ յո՞ յուսացեալ իցես զի ոչ
6 հնազանդիս ինձ : * Ահաւասիկ յուսացեալ ես 'ի ցուպն
եղեգնեայ՝ 'ի ջախջախ յեգիպտացին . յոր թէ յենուցու
ոք՝ խորտակի և ընդ ձեռս ելանէ . այնպէս է փարա-
ւոն արքայն եգիպտացւոց, և ամենեքեան որ յուսա-
7 ցեալ են 'ի նա : * Իսկ եթէ ասիցէք, եթէ 'ի տր̃ ած̃ ※
մեր յուսացեալ եմք . ո՛չ ապաքէն նա է՝ վս̃ որոյ քա-
կեաց եզեկիա զբարձունս և զսեղանս նց̃ . և պատուէր ※
ետ հրէաստանի՝ և եմ̃ի, առաջի նր̃ սեղանոյն միայն եր- ※
8 կիր պագանել : * Այլ արդ՝ եկա՛յք խառնեցարո՛ւք ը̃
տեառն իմում արքային ասորեստանեայց . և տա՛ց ձեզ
երկուս հազարս երիվարաց, եթէ կարիցէք տալ հե-
9 ծեալս 'ի վր̃ նց̃ : * Եւ զիա՞րդ կարիցէք 'ի դիմի հար-
կանել միում յաշխարհակալաց ծառայից տեառն իմոյ,
որք յուսացեալ էք յեգիպտոս 'ի հեծեալս և յերիվարս
10 նց̃ : * Իսկ արդ մեք առանց տն̃ եկեալ իցեմք յերկիրս
յայս տալ ընդ սմա պատերազմ . տր̃ ասաց ցիս, ել
11 յերկիրն յայն, և ապականեա՛ զնա : * Եւ ասէ ցնա ե-
ղիակիմ, և սովմնաս, և յովաք . խօսեա՛ց ընդ ծառայս
քո ասորերէն՝ զի լսեմք, և մի՛ խօսիր ընդ մեզ հրէա-
րէն . և ընդէ՞ր խօսիս յականջս մարդկանս որ անկեալ
12 կան զպարսպաւս : * Ասէ ցնս̃ ռափսակ . միթէ առ
տէ՞րն ձեր՝ կամ առ ձե՞զ առաքեաց զիս տէր իմ խօսել
զբանս զայսոսիկ . ո՛չ ապաքէն առ մարդիկդ որ նստին
'ի վերայ պարսպիդ . զի մի՛ ուտիցեն զաղբ և ըմպիցեն
13 զմէզս իւրեանց ձեւք հանդերձ : * Յո՛տն եկա՛ց ռափ-
սակ՝ և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ հրէարէն՝ և ասէ . լո-
ւարո՛ւք զպատգամս թագաւորին մեծի արքային ասո-
14 րեստանեայց : * Այսպէս ասէ արքայ . մի՛ պատրես-
ցէ զձեզ եզեկիա բանիւք՝ որովք ոչ կարէ փրկել ըզ-
15 ձեզ : * Եւ մի՛ խաբեսցէ զձեզ եզեկիա՝ թէ ած̃ փր-
կեսցէ զձեզ, և ոչ մատնիցի քաղաքս 'ի ձեռս թագա-
16 ւորին ասորեստանեայց : * մի՛ անսայք եզեկիայ : Այս-
պէս ասէ արքայն ասորեստանեայց . եթէ կամիցիք դի-
րել անձանց, եկայք ելէք առ իս . և կերիջիք իւրա-
քանչիւր զայգի իւր և զթզենի, և արբջիք ջուր 'ի ջրհո-
17 րոց ձերոց : * մինչև եկից և տարա՛յց զձեզ յերկիրն՝ որ
իբրև զերկիրս ձեր է . երկիր ցորենոյ և գինւոյ, հա-
18 ցաւէտ և գինաւէտ : * Մի՛ խաբեսցէ զձեզ եզեկիա՝ և
ասասցէ թէ ած̃ փրկէ զձեզ . միթէ փրկեցի՞ն աստ-
ուածք ազգացն զիւրաքանչիւր երկիր 'ի ձեռաց ար-
քայ.

---

(9) Ոմանք . Եւ երկիր նոցա 'ի ծծումբ . . երկիր նց̃ իբ-
րև զձիւթ : (10) Ոմանք . Եւ աւերեսցէ ազգս ազգաց նց̃ :
(11) Ոմանք . Եւ անկցի 'ի նմա լարաբաժին ապարանի :
(12) Ոմանք . Իբրև զչեղեալք : (13) Ոմանք . 'Ի քաղաքս
նց̃ : և ոմանք . և յամուրս նր̃ . . . բնակութի̃ համբարաց, և
հանգիստ ջայլեմանց : (15) Բազումք . Եւ տեսին զերեսս :
(16) Ոմանք . Եւ հոգի նր̃ ժո'' : (17) Ոմանք . Եւ նոյն վի-
ճակեցուսցէ զնս̃ :
Գլ . ԼԵ . (2) Ոմանք . Տացին նմա . . . և ժողովուրդ իմ
տեսցեն : (7) Յօրինակին . Եւ եղիցի . անանջրդին յեղ-
տեւրս : (7) 'Ի լուս'' . Յաղտեւրս . համաձայն Եբրայեցւոյ 'ի բն'' :
Որ ոմանք . յաղտեւրս : (8) Բզմք . Անդ եղիցի ճանա'' . .
և մի՛ անցցէ . . . ճանապարհ պղծոց : (10) Ոսկան . Եւ
դարձցին և եկեսցեն . . 'ի վր̃ գլխոց նց̃ ցնծութե̃ օրհն'' :

(10) Ոմանք . Եւ ուրախութե̃ հասցեն նց̃ :
Գլ . ԼԶ . (2) Ոսկան . 'Ի լաքիսայէ յեմ̃ . . 'ի վր̃ ջրմղի 'ի
վերնոյ աւա'' : (5) Ոմանք . Բանիւք շրթանց . . վճարես-
ցի . . յո՛ յուսացեալ ես զի ոչ : (6) Ոմանք . Ահաւադիկ
յուսա'' . . . 'ի ջախջախ եգիպտացին : (6) Ոսկան . Այն-
պէս է և փարաւոն ար'' : (8) 'Ի լուս'' . Եկայք խորհեցա-
րուք ընդ տեառն : (9) Բազումք . Հարկանել միում ու-
մեք : և ոմանք . մի ումեք յաշ'' . . . յուսացեալքդ էք :
(11) Ոմանք . Եւ ասեն ցնա . . ընդ ծառայս քո . . ընդ
մեզ հրէերէն . . և ընդէ՞ր խօսիցիս : (15) Ոմանք . Եւ
մի՛ ասասցէ ցձեզ եզեկիա, եթէ ած̃ . . և ոչ մատնի քա-
ղաքդ 'ի : (16) Ոմանք . Եթէ կամիք դիւրել : (17) Ոմանք .
Հացաւէտ և այգաւէտ : (18) Ոմանք . 'Ի ձեռաց թա-
գաւորին ասորեստանեաց :

քային ասորեստանեայց ։ * Ո՞ւր է աստուածն Եմաթայն՝ 19
և արփաթայ ․ և ո՞ւր է աստուած քաղաքին սեփարուիմ ․
մի՞թէ կարացի՞ն փրկել զսամարիա 'ի ձեռաց
իմոց ։ * Ո՞ ոք յաստուածոց ա̃մ ազգացն այնոցիկ 20
կարաց փրկել զերկիր իւր 'ի ձեռաց իմոց, զի և ձեր
ա̃ծդ փրկեսցէ զե̃մ 'ի ձեռաց իմոց ։ * Լռեալ եղեն և 21
ո՛չինչ ետուն պատասխանի, վ̃ն հրամանի թագաւորին
չտալ պատասխանի ։ * Եւ եմուտ եղիակիմ քեղկեայ որ 22
հազարապետն էր՝ և սովմնաս հրովարտակաց դպիր՝ և
յովաք ասափայ յիշատակաց դպիր առ եզեկիա՝ զօձիս
պատառեալ, և պատմեցին նմա զբանս ռափսակայ ։

Գ․Լ․ ԼԷ․

Եւ եղև իբրև լուաւ եզեկիա արքայ, պատառեաց 1
զպատմուճան իւր՝ և քուրձ զգեցաւ, և ել 'ի տուն
տ̃ն ։ * Եւ առաքեաց զեղիակիմ հազարապետն, և ըզսովմնաս 2
հրովարտակաց դպիր, և զծերս 'ի քահանայից
անտի քրձազգածս առ եսայի մարգարէ որդի ամովսայ ։
* Եւ ասէ ցնա ․ Այսպէս ասէ եզեկիա՝ այսօր է 3
օր նեղութե̃ և նախատանաց, և կշտամբութե̃ և բարկութե̃ ․
յորում աւուր հասեալ են երկունք ծննդականի՝
և ո՛չ կարէ ծնանել ։ * Լուիցէ տ̃ր ա̃ծ քո զբանս ռափսակայ, 4
զոր առաքեաց արքայն ասորեստանեայց տէրն
նորա նախատել զա̃ծ կենդանի ․ և նախատել բանիւք
զորս լուաւ տ̃ր ա̃ծ քո ։ և արդ խնդրեսցես 'ի տ̃է ա̃յ
քումմէ վ̃ն մնացելոցս այսոցիկ ։ * Եւ եկին ծառայքն 5
եզեկիայի արքայի առ եսայի ։ * և ասէ ցնոսա եսայի, 6
զայս ասասջիք ցտէրն ձեր ․ Այսպէս ասէ տ̃ր ․ մի՛ երկիցես
'ի բանիցն զոր լուար, որովք նախատեցին զիս
հրեշտակք արքային ասորեստանեայց ։ * Ահաւասիկ 7
ես արկանեմ 'ի նա ոգի խռովութե̃ ․ և լուեալ համբաւ
դարձցի յաշխարհ իւր, և անկցի 'ի սուր յերկրի իւրում ։
* Եւ դարձեալ անդրէն ռափսակայ եհաս առ արքայն 8
ասորեստանեայց, զի պաշարեալ էր զղոբնա ․ և լուաւ
թէ արքայն ասորեստանեայց չուեաց 'ի լաքիսայ ։ * Եւ 9
ել թարակ արքայ եթովպացւոց պաշարել զնա ․ և
դարձաւ անդրէն ։ Եւ առաքեաց հրեշտակս առ եզեկիա՝
և ասէ ․ * Այսպէս ասասջիք ցեզեկիա արքայ հըրէաստանի ․ 10
մի՛ խաբեսցէ զքեզ ա̃ծ՝ յոր դու յուսացեալ
ես ․ և ասիցէ՝ թէ ո՛չ մատնեսցի ե̃մ 'ի ձեռս արքային
ասորեստանեայց ։ * Արդ՝ ահա չի՞ցէ լուեալ 11
քո զորինչ արարին թագաւորքն ասորեստանեայց ընդ
ա̃մ երկիր, ո̃պ սատակեցին զն̃ա ․ և դու ապրելո՞ց
իցես ։ * մի՞թէ ապրեցուցի՞ն աստուածք ազգացն 12
զայնոսիկ զորս կորուսին հարքն իմ, զգովզան և զխառան
և զհռափեթ, որ են յերկրին եմաթայ ։ * ո՞ւր են 13
թագաւորք եմաթայն և արփաթայ ․ և ո՞ւր են թագաւորք
քաղաքին սեփարուիմ, անայն և գաւայ ։ * Եւ 14
առ եզեկիա զհրովարտակն 'ի ձեռաց հրեշտակացն, ընթերցաւ,
և եմուտ 'ի տուն տ̃ն, և տարածեաց առաջի
տ̃ն ։ * Եւ եկաց յաղօթս եզեկիա առ տ̃ր՝ և ասէ ։ * Տ̃ր 15
սաբաւովթ ․ ա̃ծ Ի̃ղի՝ որ նստիս 'ի քրովբէս ․ դո՛ւ ես 16
ա̃ծ միայն՝ ա̃մ թագաւորութե̃ց տիեզերաց ․ դո՛ւ արարեր
զերկինս և զերկիր ։ * Խոնարհեցո՛ տ̃ր զունկն քո՝ 17
և լո՛ւր ․ բա՛ց տ̃ր զաչս քո, նայեա՛ց տ̃ր ․ լո՛ւր տ̃ր, և
տե՛ս զպատգամս զոր առաքեաց սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց
18 նախատել զա̃ծ կենդանի ։ * Եւ արդարև
աւերեցին թագաւորքն ասորեստանի զաշխարհս
19 ա̃մ և զերկիր ն̃ց ․ * և հրձիգ արարին զկուռս նոցա ․
քանզի չէի՛ն ա̃ծք, այլ ձեռագործք մարդկան, փայտեղէնք
20 և քարեղէնք, և կորուսին զն̃ս ։ * Բայց արդ
տ̃ր ա̃ծ մեր՝ ապրեցո՛ զմեզ 'ի ձեռաց ն̃ր ․ զի ծանիցեն
ա̃մ թագաւորութիւնք երկրի՝ թէ դո՛ւ միայն ես ա̃ծ ։
21 * Եւ առաքեցաւ եսայի որդի ամովսայ առ եզեկիա՝
և ասէ ցնա ․ Այսպէս ասէ տ̃ր ա̃ծ Ի̃ղի ․ լուա՛յ աղօթիցն
զոր աղաչեցեր առ իս՝ վ̃ն սենեքերիմայ արքային ասորեստանեայց
22 ։ * արդ այս բան է զոր խօսեցաւ վ̃ն ն̃ր
ա̃ծ ։ Անգոսնեա՛ց արհամարհեա՛ց զքեզ դուստր սիովնի
23 ․ գլո՞ւխ շարժեաց 'ի վ̃ր դո՛ւստր ե̃մի ։ * զո՞ նախատեցեր
և գրգռեցեր, և առ ո՞ բարձրացուցեր զբարբառ
քո ․ և ո՛չ ամբարձեր զաչս 'ի բարձունս 'ի սր̃բն Ի̃ղի ։
24 * զի՞ 'ի ձեռն հրեշտակաց նախատեցեր զտ̃ր ։ Դու ասէիր
թէ բազմութե̃ կառաց իմոց ելից 'ի բարձունս
լերանց, և 'ի ծագս լիբանանու ․ և կոտորեցից զբարձրութիւն
մայրից ն̃ր, և զգեղեցկութի նոճից ն̃ր ։ և մտից
25 'ի բարձրութե̃ կողմանց անտառին ։ * և արկից կամուրջ,
26 և աւերեցից զջուրսն և զա̃մ ժողովս ջուրցն ։ * Չիցէ՞
լուեալ քո զոր յառաջագոյն արարի ես յաւուրցն առաջնոց ․
զոր կարգեցի և այժմ յայտնեցի աւերել ըզ
27 հեթանոս յամուրս իւրեանց ։ * և զբնակիչս քաղաքաց
յիւրաքանչիւր ամրոցաց, թուլի 'ի ձեռաց՝ և ցամաքեցան
․ և եղեն իբրև զխոտ ցամաքեալ 'ի վ̃ր տանեաց՝ և
28 իբրև զսեզ չորացեալ ։ * Արդ զկայս հանգստեան քոյ,
և զել և զմուտ ճանապարհաց քոց ես ինձէն գիտեմ ․
29 * և սրտմտութե̃ քո զոր սրտմտեցեր, և դառնութե̃ քո
ել առաջի իմ ․ և արկից վարապան 'ի ցռուկս քո, և
դանդանաւանդ 'ի կզակս քո ․ և դարձուցից զքեզ ընդ
30 նոյն ճանապարհ ընդ որ եկիր ։ * Այլ քեզ այս եղիցի
նշան ․ կերիցես այս ամ զսերմանեալդ, և յամէ ևս
կերիցես զմնացորդսն ․ և յամին երրորդում սերմանեսջիք
և հնձեսջիք, տնկեսջիք այգիս՝ և կերիջիք զպտուղ
31 ն̃ր ։ * Եւ եղիցին մնացորդքն հրէաստանի արձակել
32 արմատս 'ի խոնարհ, և տալ պտուղ 'ի վեր ։ * զի յե̃մ
եղիցին մնացեալք, և 'ի լերին սիօնի ապրեալք ։ զի
33 նախանձ տ̃ն զօրութե̃ց արար զայս ։ * Վ̃ն այսորիկ այսպէս
ասէ տ̃ր 'ի վ̃ր թագաւորին ասորեստանեաց ․ մի՛
մտցէ 'ի քաղաքս յայս, և մի՛ նետս արկցէ 'ի վ̃ր դորա ․
և մի՛ փակեսցէ զդա վահանօք, և մի՛ պաշարեսցէ զդա
34 պատնիշօք ․ * այլ ճանապարհ ընդ որ եկն ընդ նոյն
դարձցի, և 'ի քաղաքն յայն մի՛ մտցէ ։ Այսպէս ասէ
35 տ̃ր ․ * վերակացո՛ւ եղէց քաղաքիդ այդմիկ ապրեցուցանել
36 զդա, վ̃ն իմ և վ̃ն դաւթի ծառայի իմոյ ։ * Եւ
ել հրեշտակ տ̃ն, և սատակեաց 'ի բանակէ անտի ասորեստանեայցն՝
հարեւր ութսուն և հինգ հազար ։ և
յարեան ը̃ առաւօտն՝ գտին զայն ա̃մ մարմին մեռեալ ։
37 * Եւ դարձաւ անդրէն՝ գնաց սենեքերիմ արքայն ասորեստանեայց,
38 բնակեալ 'ի նինուէ ։ * Եւ մինչդեռ
երկիր պագանէր 'ի տան իւրում նասրաքայ կռո՛ց իւրոյ ․

---

(19) Ոմանք ․ Փրկել զսամարիա 'ի ձեռաց ։ (20) Ոմանք ․ Ո՞րք յաստուածոց ․․ և ձեր ա̃ծն փր՞ ։ Որ ոսկան ․ Ո՞ յաստուածոց ա̃մ ։ (21) Օրինակ մի ․ Չտալ ինչ պատասխանի ։ Գլ․ ԼԷ․ (2) Այլք ․ Զեղիակիմ զհազարապետն ։ (2) Ոմանք ․ 'Ի քահանայիցն քրձազգեցեալս ։ (3) Ոմանք ․ Եւ ասեն ցնա ․ այսպէս ։ (4) Ոսկան ․ Տ̃ր իւր նախատել զա̃ծ ։ (5) Ոմանք ․ Եզեկիայ արքայի ։ (7) Բազումք ․ Արկանեմ ես 'ի նա ։ (8) Ոմանք ․ Եհաս արքային ասորես՞ ․․ և լուաւ արքայն ասորես՞ ․ թէ չուեաց 'ի ։ (8) Ոսկան ․ Զլոբնայ ։ (9) Ոսկան յաւելու ․ Եւ լուաւ զԹարաքայ Թագաւորէ Եթովպացւոց ասացեալ ․ ել թարակ ։ (12) Ոմանք ․ Ապրեցուցին զն̃ս աստու՞ ․․․ և զքառան ․․ և որք են յերկրին մաթայ ։ (13) Ոսկան ․ Անայ և աւայ ։ (16) Ոսկան ․ Դու ես միայն ա̃մ ։ (16) Ոմանք ․ Ամենայն թագաւորութե̃ տիեզե՞ ․․․ զերկին և ։ (19) Ոմանք ․ Քանզի ոչ էին աստուածք ։

(21) Օրինակ մի ․ Աղօթիցն զոր աղօթեցեր առ իս ։ (22) Ոմանք յաւելուն ․ Արհամարհեաց զքեզ կոյս դուստր ․․ շարժեաց 'ի վ̃ր քո դուստր ե̃մի ։ (23) Ոսկան ․ Եւ ամբարձեր զաչս քո 'ի ։ (23) Բազումք յաւելուն ․ Զաչս քո 'ի բար՞ ։ (24)(25) Յօրինակին բառքս՝ ելից, կոտորեցից, արկից, աւերեցից, չակերտիւք նշանակին ․ տնօրինելով իմն բառնալ 'ի նոցանէ զվերջին ցոն ․ և առնել՝ ելի, կոտորեցի, ևն ․ ըստ որում ունին ոմանք ։ (26) Ոմանք ․ Եւ այժմ յայտնեցի ։ (29) [illegible] ․ Եւ արկից վարապան 'ի ցռուկս քո ։ Որ ոսկան ․ վարապանակ 'ի ցռուկ քո ։ (30) 'Ի լուս՞ ․ 'Ի վերայ՝ զմնացորդսն, նշանակի՝ սիմ․ ինքնեակ ։ (30) Ոմանք ․ Զպտուղն̃ց ։ (31) Ոմանք ․ Արձակել արմատս ։ (33) Բազումք յաւելուն ․ Մի՛ մտցէ նա 'ի քղ̃քս ։ (34) Ոմանք ․ Եւ 'ի քղ̃քդ յայդ մի՛ մտ՞ ։ (36) Ոմանք ․ 'Ի բանակէն ասորե՞ ․․ հարիւր և ութսուն ։ (37) Բազումք ․ Եւ բնակեաց 'ի նինուէ ։ (38) Ոմանք ․

րոց, ադրամելէք և սարասար որդիք ն՟ր սպանին զնա
սրով, և ինքեանք գնացին փախստականք 'ի Հայս ։ և Թա-
գաւորեաց ասորդան որդի ն՟ր ընդ ն՟ր ։

ԳԼ. ԼԸ.

Եւ եղև 'ի ժամանակին յայնմիկ հիւանդանալ եզե- 1
կիայ մինչև 'ի մահ ։ և եկն առ նա եսայի որդի ա-
մովսայ՝ և ասէ ցնա. այսպէս ասէ տ՟ր. հրաման տուր
վ՟ն տան քոյ՝ զի մեռանիս և ոչ կեաս ։ * Եւ դարձոյց 2
եզեկիա զերեսս իւր յորմն անդր, յաղօթս եկաց * և 3
ասէ՝ ո՛ տ՟ր. յիշեա զիս տ՟ր զի գնացի առաջի քո ար-
դարութ՟բ և ճշմարտութ՟բ սրտիւ, և զհաճոյս առաջի
քո արարի ։ և ելաց եզեկիա լալիւն մեծ ։ * Եւ եղև 4
բան տ՟ն առ եսայի՝ և ասէ. * երթ՝ և ասա ցեզեկիա. 5
այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ դաւթի հօր քո. լուայ բարբա-
ռոյ աղօթից քոց, և տեսի զարտասուս քո. ահաւադիկ
յաւելում 'ի ժամանակս քո ամս հնգետասան ։ * և 'ի 6
ձեռաց արքային ասորեստանեայց ապրեցուցից զքեզ
և զքաղաքդ զայդ. և վերակացու եղէց քաղաքիդ այդ-
միկ ։ * Եւ այս քեզ նշան 'ի տ՟է, թէ առնիցէ ա՟ծ ըզ- 7
բանդ զայդ զոր խօսեցաւ ։ * ահաւասիկ ես դարձու- 8
ցանեմ զստուեր աշտիճանացդ, ընդ որ իջեալ է շողդ,
զտասն աշտիճանաւ տան քոյ. և դարձուցից զշողդ ըզ-
տասնեքումք աշտիճանօքդ ։ Եւ ել շողն զտասնեքումք
աստիճանօք՝ ընդ որ իջեալ էր ստուերին ։

* Աղօթք եզեկիայ արքային հրէաստանի 'ի ժամանակի յորում հի- 9
ւանդացաւ՝ և յարեաւ 'ի հիւանդութենէ իւրմէ ։ * Ես ասացի 10
'ի վերանալ աւուրց իմոց գնացից 'ի դրունս դժոխոց ։
Թողի զմնացորդս ամաց իմոց ։ * ասացի թէ ոչ ևս տե- 11
սից զփրկութի ա՟յ 'ի վ՟ր երկրի, և ոչ ևս տեսից զմարդն
բնակչօք իւրովք ։ * Պակասեցայ ես յազգատոհմէ իմ- 12
մէ. թողի զմնացորդս կենաց իմոց. ելին և գնացին
յինէն՝ ո՟պ որ քակէ զտաղաւար կանգնեալ ։ եղև հոգի
իմ առ յինէն իբրև ոստայն սատարմաց մերձ 'ի հատա-
նել ։ * Յաւուր յայնմիկ մատնեցայ մինչև յառաւօտ ։ 13
իբրև զառեւծ այնպէս խորտակեաց զոսկերս իմ, զի
'ի տուընջենէ մինչև 'ի գիշեր մատնեցայ ։ * Իբրև զծի- 14
ծառն այնպէս ճչեցի, և իբրև զաղաւնի այնպէս մնչե-
ցի. զի նուաղեցան աչք իմ 'ի հայելոյ 'ի բարձունս երկ-
նից առ տ՟ր որ փրկեաց զիս, և փարատեցոյց զցաւս
անձին իմոյ ։ * և ինքն կարգեաց զա՟մ ամս իմ 'ի դառ- 15
նութե անձին իմոյ ։ * Տ՟ր վ՟ն այսորիկ պատմեցաւ քեզ, 16
զարթուցեր զհոգի իմ, մխիթարեցայ՝ և կեցի ։ * Ահա- 17
ւասիկ 'ի խաղաղութե դարձաւ դառնութի իմ. փրկե-
ցեր զանձն իմ զի մի կորիցէ, և ընկեցեր յետոյ իմ
զա՟մ զմեղս իմ ։ * Զի ոչ թէ որ 'ի դժոխս են՝ խոստո- 18
վան առնիցին առ քեզ. և ոչ մեռեալք օրհնեսցեն ըզ-
քեզ, և ոչ յուսասցին յողորմութիս քո՝ որք իջանեն 'ի
գուբ ։ * Այլ կենդանիքն օրհնեսցեն զքեզ. ո՟պ և ես 19
այսուհետև մանկունս ծնայց, որ պատմեսցեն զարդա-
րութի քո, * տ՟ր փրկութե իմոյ ։ Եւ ոչ դադարեցից 20
օրհնել զքեզ սաղմոսարանաւ զա՟մ աւուրս կենաց ի-
մոց, յանդիման տաճարիդ ա՟յ ։ * Եւ ասէ եսայի ցե- 21
զեկիա. առ դու պաղատիտ թզոյ՝ մանրեա և դիր 'ի
վ՟ր վիրիդ՝ և ողջասցիս ։ * Եւ ասէ. այդ եղիցի նշան 22
եթէ ելանիցեմ 'ի տունն ա՟յ ։

ԳԼ. ԼԹ.

1 'Ի ժամանակին յայնմիկ առաքեաց մարովդաք բաղ-
դան որդի բաղդանայ՝ արքայի բաբելացւոց, հը-
րեշտակս հրովարտակօք՝ և պատարագս եզեկիայ. քան-
1 զի լուաւ թէ հիւանդացաւ մերձ 'ի մահ՝ և յարեաւ ։
2 * Եւ ուրախ եղև եզեկիա 'ի ն՟ս, և եցոյց ն՟ց զտունս
գանձուց, և զխնկոց, և զիւղոց, և զոսկւոյ, և զարծա-
2 Թոյ. և զա՟մ տունս անօթոյ գանձու, և զա՟մ ինչ որ էր
3 'ի գանձս իւր. և ոչինչ էր զոր ոչ եցոյց ն՟ց եզեկիա 'ի
3 տան իւրում, յա՟մ իշխանութե իւրում ։ * Եւ եկն ե-
սայի մարգարէ առ արքայն եզեկիա և ասէ ցնա. զի՞նչ
4 ասեն արքդ այդոքիկ, և ուստի՞ եկեալ են առ քեզ ։ և
5 ասէ եզեկիա, յերկրէ հեռաստանէ եկին առ իս 'ի բա-
4 բելոնէ ։ * Եւ ասէ եսայի. զի՞նչ տեսին 'ի տան քում ։
և ասէ եզեկիա. զա՟մ ինչ որ 'ի տան իմում էր՝ տեսին,
6 և ոչինչ էր 'ի տան իմում զոր ոչ տեսին. այլ և զգանձս
5 ևս զիմ ։ * Եւ ասէ ցնա եսայի. արդ՝ լո՛ւր զպատգամս
6 տ՟ն զօրութե ։ * ահա եկեսցեն աւուրք, և առնուցուն
7 զա՟մ ինչ՝ որ 'ի տան քում է, և զոր ինչ միանգամ ժո-
8 ղովեցին հարքն քո մինչև ցայսօր. տարցին 'ի բաբելոն,
7 և մի ինչ ամենևին Թողուցուն ։ * Այլ ասաց ա՟ծ, Թէ
և յորդւոց քոց որ ելանիցեն 'ի քէն՝ զորս դու ծնա-
նիցես, տարցին և արասցեն ներքինիս 'ի տան Թագա-
8 ւորին բաբելացւոց ։ * Եւ ասէ եզեկիա ցեսայի. բա-
9 րի է բանդ տ՟ն զոր խօսեցաւ. եղիցի արդարութի և
10 խաղաղութի յաւուրս իմ ։

11

ԳԼ. Խ.

1 Մխիթարեցէք, մխիթարեցէք զժողովուրդ իմ, ա- ԼԳ.
12 2 սէ ա՟ծ ։ * քահանայքդ խօսեցարո՛ւք 'ի սիրտ Ե՟մ՝
և մխիթարեցէք զդա, զի լի եղև տառապանօք ։ Թո-
ղեալ լիցին դմա մեղք իւր, զի ընկալաւ 'ի ձեռանէ
3 տ՟ն կրկին զհատուցումն մեղաց իւրոց ։ * Ձա՛յն բար-
13 բառոյ յանապատի. պատրաստ արարէք զճանապարհս
4 տ՟ն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս ա՟յ մերոյ ։ * Ա՟մ ձորք
14 լցցին, և ա՟մ լերինք և բլուրք խոնարհեսցին. և եղիցին
ա՟մ դժուարինք 'ի դիւրինս, և առապարքն 'ի դաշտս ։
5 * Եւ երևեսցին փառքն տ՟ն. և տեսցէ ա՟մ մարմին ըզ-
6 փրկութի ա՟յ, զի տ՟ր խօսեցաւ ։ * Ձա՛յն որ ասէ՝ գո-
15 չեա՛ ։ և ասեմ, զի՞նչ գոչեցից ։ գոչեա՛, ա՟մ մարմին խոտ
16 7 է, և ա՟մ փառք մարդոյ իբրև զծաղիկ խոտոյ ։ * Ցա-
17 մաքեցաւ խոտն, և Թօթափեցաւ ծաղիկ ն՟ր. զի ոգի
տ՟ն շնչեաց 'ի նա ։ արդարև խոտ է ժողովուրդս այս ։
8 * ցամաքեցաւ խոտն, և Թօթափեցաւ ծաղիկն. և բան
18 տ՟ն մնայ յաւիտեան ։

9 * Ե՛լ 'ի վ՟ր լերինդ բարձու՝ աւետարանիչդ սիոնի. ԼԵ.
բարձրացո՛ զօրութ՟բ զբարբառ քո աւետարանիչդ Ե՟մ ։
19 բարձրացուցէք, մի՛ երկնչիք. ասա՛ ցքաղաքդ յուդայ ։
10 * Ահաւասիկ ա՟ծ ձեր՝ ահաւասիկ տ՟ր, տ՟ր գա՛յ զօ-
20 րութ՟բ և բազուկն տ՟րութ՟բ իւրով. ահաւասիկ վարձք
11 իւր ընդ իւր, և գործք առաջի ն՟ր ։ * Իբրև հովի՛ւ մի
21 հովուեսցէ զխաշինս իւր. և բազկաւ իւրով ժողովես-
ցէ՛ զգառինս, և 'ի ծո՛ց իւր կրեսցէ զն՟ս, և մխիթար
22 12 լիցի յղեաց ։ * Ո՞ չափեաց ափով իւրով զջուրս, և զեր-
կինս Թզաւ, և զերկիր ա՟մ՝ քլաւ ։ ո՞ կշռեաց զլերինս
կշռ-

Ասրաքայ կռոց իւրոց ։
Գլ. ԼԸ. (2) Այլք. Զերեսս իւր յորմ. կամ, յորմն անդր ։ (3) Բազումք. Արդարութ՟բ և ճշմարիտ սրտիւ ։ (5) Ոմանք. Ահաւասիկ յաւելում ։ (8) Ոմանք. Ահաւադիկ ես դար".. ընդ որ իջանէ շողդ զտասն.. ընդ որս իջանէր ստուերին ։ (9) Ոմանք. Հիւանդացաւ՝ և դարձաւ 'ի հիւանդ" ։ (10) Ոմանք. Աւուրց իմոց 'ի դրունս դժոխոց. Թողից զմնացոր" ։ (12) Յօրինակին 'ի բնաբանէ դատարկ տեղի Թողեալ. 'ի լուս". նշանակի 'ի մէջ բերել. Պակասեցայ ես յազգա" ։ համաձայն բազմաց ։ (12) Ոմանք. Եղև ոգի իմ.. ո՟պ ոստայն ։ (13) Ոմանք յաւելուն. Խորտակեաց զա՟մ ոսկերս իմ ։ (14) Ոմանք. Ճչեցից.. մնչեցից. զի նուաղեսցին ։ (16) Ոմանք. Եւ զարթուցեր զհոգի իմ ։ (17) Յօրինակին գրեալ. Յետոյ իմ զա՟մ. լուսանցս 'ի վ՟ր եդեալ՝ ակնարկէ բառնալ զիմն. համաձայն ոմանց ։ (18) Ոմանք. 'Ի դժոխս են՝ խոստովան առնիցեն.. և ոչ յուսացեալ են յողորմութի քո ։ (19) Ոմանք. Օրհնեն զքեզ. ո՟պ և ես ։ (21) Ոմանք. Պաղատիտ 'ի Թզոյ ։ (22) Ոմանք յաւելուն. Եւ ասէ եզեկիա. այդ եղև" ։

Գլ. ԼԹ. (1) Ոմանք. 'Ի ժամանակի յայնմիկ... բաղան որդի բաղադայ, արքայ բաբելացւոց ։ (2) Ոմանք. Եցոյց զտունս նաքովթայ գանձուց... անօթոց գանձու.. և յա՟մ իշխանութե իւրում ։ (6) Ոմանք. Զա՟մ ինչ որ 'ի տան.. և զոր միանգամ ։

Գլ. Խ. (6) Օրինակ մ. Զի՞նչ գոչեցից ։ գոչեա՛ ա՟մ ։ (9) Ոմանք. Ասա՛ ցքաղաքդ յու" ։ (10) Ոմանք. Ահա-

կշռով, և զդաշտս կշռորդօք ։ * Ո՞ գիտաց զմիտս տն, 13
և ո՞ եղև նմա խորհրդակից՝ եթէ խելամուտ արասցէ
զնա ։ * կամ ընդ ո՞ւմ խորհեցաւ՝ և արար զնա խելա- 14
մուտ․ կամ ո՞ եցոյց նմա զդատաստան՝ և զճանապարհ
իմաստութե․ կամ ո՞ ետ նմա փոխ յառաջագոյն՝ և հա-
տուցանիցէ նմա ։ * Եթէ ամենայն հեթանոսք իբրև 15
զկաթիլ մի 'ի դուլէ են, և իբրև զմէտ մի 'ի կշռոց հա-
մարեցան, և իբրև զթուք 'ի բերանոյ համարեսցին ։ * Ե- 16
թէ Լիբանան՝ չէ́ բաւական յայրումն, և ամ չորքոտա-
նիք չեն բաւական յողջակէզս․ * և ամ հեթանոսք ոչինչ 17
են, և յոչինչ համարեցան նմա ։ * Արդ ո՞ւմ նմանե- 18
ցուցէք զտր, և որո՞ւմ նմանութեն նմանեցուցէք զնա ։
* միթէ պատկե՞ր կոփեաց զնա հիւսն, կամ ոսկերի՞չ 19
ձուլեաց զնա ոսկի՝ և պատեաց զնա ոսկւով, 'ի նմա-
նութիւն պատկերի կերպարանեաց զնա ։ * Զփայտ ան- 20
փուտ ընտրեաց հիւսն, և իմաստութբ հնարս խնդրէ
զիա՞րդ կանգնեսցէ զնա զի մի՛ շարժեսցի ։ * Ո՞չ լուէք 21
և ո՞չ իմանայք, և ո՞չ պատմեցաւ ձեզ իսկզբանէ․ ո՞չ
գիտացէք թէ ո՞ հաստատեաց զհիմունս երկրի ։ * Ո՛ր 22
ունի զծի՛ր երկրի, և բնակիչք նր իբրև զմարախ ։ որ
կանգնեաց զերկինս իբրև զկամար, և ձգեա՛ց իբրև ըզ-
խորան․ և հաստատեաց զերկիր բնակել 'ի նմա ։ * որ 23
տայ զիշխանս յոչինչ իշխանութե, և զերկիր իբրև զոչինչ
արար ։ * Զի ո՛չ սերմանեսցին՝ և ո՛չ տնկեսցին, և ո՛չ 24
հաստատեսցի յերկրի արմատ նց․ շնչեաց 'ի նս՝ և ցա-
մաքեցան․ և փոթորիկ իբրև զխռիւ առցէ զնս ։ * Արդ՝ 25
ո՞ւմ նմանեցուցէք զիս, և զուգեցայց ասէ սբն Իլի ։
* Համբարձէ՛ք 'ի բարձունս զաչս ձեր, և տեսէ՛ք ո՞ 26
հաստատեաց զայս ամ ։ ո՞ հանէ զզարդ նց, և զամենե-
սեան յանուանէ կոչէ․ բազում փառօք և սաստկութբ
զօրութե, և մի ինչ՝ ոչ ծածկեցաւ 'ի քէն ։ * Մի՛ ա- 27
սիցես յակոբ, և զի՞նչ խօսեցար իէլ․ թէ ծածկեցան
ճանապարհք իմ յայ, և ած իմ եբարձ զիրաւունս իմ,
և մեկնեցաւ ։ * Նա և այժմ ո՛չ ծանեար ։ Եթէ չէ́ր լը- 28
ւեալ՝ ԱԾ յաւիտենական․ ած որ հաստատեաց զծագս
երկրի․ ո՛չ քաղցիցէ, և ո՛չ վաստակեսցի․ և չի́ք քննու-
թն իմաստութե նր ։ * տայ քաղցելոց զօրութի, և անցա- 29
ւաց զօրութի ։ * Քաղցիցեն երիտասարդք, և վաս- 30
տակեսցին մանկունք․ և ընտիրք անզօրք եղիցին ։ * բայց 31
որ սպասեն տն, նորոգեսցին զօրութբ․ նորափետուր
զարդարեսցին իբրև զարծուիս․ ընթասցին, և մի՛ վաս-
տակեսցին․ գնասցեն՝ և մի՛ քաղցիցեն ։

ԳԼ․ ԽԱ․

Նորոգեցարո՛ւք առ իս կղզիք․ զի իշխանք նորոգես- 1
ցին զօրութբ․ մերձեսցին՝ խօսեսցին միանգամայն,
և ապա զիրաւունս պատմեսցեն ։ * Ո՞ զարթոյց յարևե- 2
լից զարդարութի, և կոչեա՛ց զնա զհետ իւր․ երթիցէ
և տացէ հատուցումն յանդիման հեթանոսաց ։ զարհու-
րեցուսցէ զթագաւորս, և տացէ հողոյ զսուրս նց․ և
իբրև զխռիւ մերժեսցէ զնետս նց ։ * Եւ տրասցէ զնս 3
փախստականս․ և անցցէ խաղաղութբ զճանապարհս
ոտից իւրոց ։ արդ՝ ասիցէ́ք թէ ո՛չ գայցէ ։ * ո՞ ազ- 4
դեաց՝ և արար զայս ամ․ կոչեաց զնա՝ որ կոչէրն յազ-
գացն առաջնոց ։ Ե՛ս տր առաջին, և ես նոյն եմ առ
յապա ։ * Տեսին զիս հեթանոսք՝ և երկեան․ և սար- 5
սեցին ամ ծագք երկրի ։ մերձեցան և եկին 'ի միասին ։
6 * եդին 'ի մտի իւրաքանչիւր ընդ ընկերի և ընդ եղբօր
7 օգնակա́ն լինել ։ և ասիցեն․ * քաջալերեսցէ հիւսն ըզ-
դարբին, կռել կոփել ո՛ւռն հարկանել ։ և ասիցէ նպաստ
բարի եղև ինձ ։ և բևեռեսցին զնս բևեռօք, և դիցեն 'ի
8 գետնի, և ո՛չ շարժեսցին ։ * Բայց դու իէլ ծառայ իմ,
յակովբ՝ զոր ընտրեցի․ զաւակդ աբրահամու՝ զոր սի-
9 րեցի ։ * որում օգնական եղէ 'ի ծագաց երկրի․ և 'ի
դիտաց նր կոչեցի զքեզ, և ասացի թէ ծառա́յ իմ ես
10 դու և ընտրեցի զքեզ, և ո՛չ թողից զքեզ ։ * Մի́ երկն-
չիր՝ զի ընդ քեզ եմ․ մի խաբիր՝ զի ես եմ ած քո, որ
զօրացուցի զքեզ․ և օգնեցի քեզ, և զգուշացայ քեզ
11 աջով արդարութե իմոյ ։ * Ահաւադիկ ամաչեսցեն՝ և
պատկառեսցեն ամ հակառակորդք քո, և եղիցին նոքա
12 իբրև զչեղեալս․ և կորիցեն ամ դատախազք քո ։ * Խնդ-
րեսցես զնս, և ո՛չ գտցես զմարդսն որ թշնամանիցեն
զքեզ․ և եղիցին իբրև զչեղեալս պատերազմողքն քո ։
13 * Զի ես եմ տր ած քո, որ ունիմ զաջոյ ձեռանէ քում-
մէ ։ որ ասեմ ցքեզ՝ թէ մի երկնչիր․ ես օգնեցից քեզ ։
14 * Մի́ երկնչիր, որդնդ յակոբեան զածածդ իէլեան․
ես օգնեցի քեզ ասէ ած՝ որ փրկելոցն է զքեզ սբն Իլի ։
15 * Ահաւասիկ արարի զքեզ իբրև զանիւս նորս սղոցաձև ԼԶ
կամնասայլից․ կասեսցես զլերինս, և մանրեսցես ըզ-
16 բլուրս․ և արասցես զնս իբրև զփոշի, * և հոսեսցես․
հողմք առցեն զնս, և մրրիկք ցրուեսցեն ։ Բայց դու
17 ուրա́խ լիցիս 'ի տր՝ 'ի սրբութիս Իլի ։ * և ցնծասցեն
տնանկք և կարօտեալք որ խնդրէին ջուր, և ո՛չ գտա-
նէին․ և լեզուք նց 'ի ծարաւոյ ցամաքէին ։ ես տր ած
18 լուայց նց, ած Իլի, և ո՛չ թողից զնս ։ * Այլ բացից
գետս 'ի վր լերանց, և 'ի մէջ դաշտաց աղբերս ։ ա-
րարից զանապատն 'ի ճահիճս ջուրց, և զերկիրն ծարա-
19 ւուտ 'ի վտակս ։ * և բղխեցուցից յանջուր երկրին ըզ-
մայրն, և զտաւսախն, զմուրտն, և զնոճն, և զտաւսան․
զարդն, և զսարոյն, և զկաղամախն, զդին, և զփայտն
20 իւղոյ ։ * Զի տեսցեն և գիտասցեն և ծանիցեն և իմա-
ցին 'ի միասին՝ թէ ձեռն տն արար զայս ամ, և սբն
21 Իլի հաստատեաց ։ * Մերձեա́լ են իրաւունք ձեր՝ ա-
սէ տր ած․ մերձեա́լ են իրաւունք ձեր՝ ասէ թագա-
22 ւորն յակոբայ ։ * մերձեսցին և պատմեսցեն ձեզ որ
ինչ անցք անցանելոց իցեն ։ Եւ կամ զառաջինսն թէ
զի́նչ են՝ ասացէ́ք․ 'ի մտի դիցուք, և գիտասցուք զի́նչ
23 առաջին կամ զի́նչ առ յապա ։ * Ասացէ́ք մեզ․ պատ-
մեցէ́ք մեզ որ ինչ 'ի վախճանի լինիցի, և գիտասցուք․
եթէ աստուածք իցէք՝ բարի́ արարէք, չա́ր արարէք․
զի տեսցուք ※ միանգամայն և զարմասցուք՝ թէ ուստի
24 իցէք դուք, * և ուստի́ գործած ձեր ։ զի յերկրէ պղծս
25 ընտրեցին զձեզ ։ * Բայց ես զարթուցից զհիւսիսայինն,
և զարևելեայն․ կոչեսցին յանուն իմ․ եկեսցեն իշխանք,
և իբրև զկաւ բրուտի զոր բրուտն կոխէ՝ այնպէս կոխե-
26 ցիք ։ * Ո՞ պատմեսցէ զայն՝ որ իսկզբանէն է, զի գի-
տասցուք․ և զնս յառաջագոյնսն, և ասասցուք թէ
ճշմարիտ է ։ չի́ք որ ասէ յառաջագոյն, և ո՛չ որ լսէ
27 զբանս ձեր ։ * Սկի́զբն արարից զսիոն, և զեմ մխի-
28 թարեցի́ց 'ի ճանապարհի ։ * զի 'ի հեթանոսաց աւա-
դիկ ո՛չ որք է, և 'ի կռոց նոցա ո՛չ որք է որ պատմէ․ և ե-
թէ հարցից ես զնս թէ ուստի էք, ո՛չ տացեն ինձ
պա-

ւադիկ վարձք իւր ։ (14) Ոմանք․ Եւ զճանապարհս ի-
մաստ''․․․ և հատուցանիցի նմա ։ (19) Ոմանք․ Ոսկերի́չ
ձուլեաց ոսկի ։ (22) Ոմանք․ Զերկինս որպէս կամար ։
(24) Բազումք․ Եւ փոթորիկ իբրև զխռիւ ։ (25) 'Ի լուս'' ։
Եւ բարձրացայց ասէ սբն Իլի․ համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'' ։
Որ 'ի բարբառն պակասի․ սբն Իլի ։ (26) Ոմանք․ Եւ ոչ մի
ինչ ծած'' ։ (28) Ոմանք․ Եւ ոչ վաստակեսցէ ։ (31) Ոմանք․
Ընթասցեն և մի վաստակեսցեն ։

ԳԼ․ ԽԱ․ (6) Ոմանք․ Իւրաքանչիւր ընկերի և եղբօր
օգնա'' ։ (7) Ոմանք․ Եւ բևեռեսցեն զնս․․ և դնիցեն 'ի
գետնի ։ (9) Ոմանք․ Որում օգնականդ եղէ․․ և ոչ թո-
ղի զքեզ ։ (9) Յօրինակին պակասէր․ Եւ ընտրեցի զքեզ ։
(12) Ոմանք․ Զմարդս որ թշնամանեցին զքեզ ։ (13) Ո-
մանք․ Ես օգնեցի քեզ ։ (14) Երէք օրինակք համեմատ ձե-
ռանց, ասեն վրիպակաւ ասելով․ Որդ ընդ յակոբեան զամ-
ածդ Իէլեան ։ Իսկ ոմանք․ Որ ընդ յակոբեան զածածդ ։
(15) Ոմանք․ Ահաւադիկ արարից զքեզ․․ սղոցաձև
կամնաւ'' ։ (16) Յօրինակին 'ի բնաբանի էր էու․ Ուրախ լի-
ցիս տր 'ի սրբութիս․ 'ի լուսանցս անդ նշանակի տր․ համե-
մատ մեոյ և այլ օրինակի ։ Որ մեք համաձայն այլոց բազմաց է-
դաք 'ի տր ։ (17) Ոմանք․ 'Ի ծարաւոյ ցամաքեսցին ։ ես ։
(22) Բազումք․ Եթէ զինչ էին ասացէք․․ և զինչ առ յապա ։
(23) Ոմանք․ 'Ի վախճանին լինիցի․․ թէ աստուածք էք ։
(24) Այլք․ Եւ ուստի́ գործուած ձեր ։ (25) Ոմանք․
Բայց ես զարթուցանեմ ։ (26) Ոմանք․ Որ իսկզբանէն,
զի ։ (28) Ոմանք․ Ո՛չ տայցեն ինձ պա'' ։

պատասխանի ։ * Զի ընդունայն են որ առնեն զձեզ , 29
և սնոտի են որ ստեղծանեն զձեզ ։

ԳԼ. ԽԲ.

ԼԵ Յակովբ ծառայ իմ , օգնական եղէց նմա ։ Իսրայէլ ընտրեալ 1
իմ զոր ընկալաւ անձն իմ ։ Ետու զոգի իմ
'ի վր̅ նր̅ , և իրաւունս հեթանոսաց հանցէ ։ * Մի աղաղակեսցէ 2
և մի վիճեսցի , և մի ոք լուիցէ արտաքոյ
զբարբառ նր̅ ։ * զեղեգն ջախջախեալ մի բեկցէ , և զպատրոյկն 3
առկայծեալ մի շիջուսցէ ։ * Այլ հանցէ 4
'ի ճշմարտութիւն զիրաւունս ։ Ծագեսցէ՝ և մի խորտակեսցի ։
մինչև դիցէ յերկրի զդատաստան , և յանուն նր̅
հեթանոսք յուսասցին ։ * Այսպէս ասէ տր̅ ած՝ որ 5
արար զերկինս և կանգնեաց զնա , որ հաստատեաց
զերկիր և որ 'ի նմա ։ որ ետ շունչ մարդկան որ 'ի վերայ
նր̅ ։ ոգի ամենեցուն որ կոխեն զնա ։ * Ես տր̅ ած կոչեցի 6
զքեզ արդարութբ̅ ։ կալայ զաջոյ ձեռանէ քումմէ՝
և զօրացուցի զքեզ , և ետու զքեզ յուխտ ազգին՝
և 'ի լոյս հեթանոսաց ։ * բանալ զաչս կուրաց ։ հանել 7
զկապեալս 'ի բանտէ և 'ի տանէ կապանաց որ նստէին
'ի խաւարի ։ * Ես տր̅ ած՝ այս է անուն իմ ։ զփառս իմ 8
այլում ոչ տաց , և ոչ զքաջութիւնս իմ դրօշելոց ։ * Որ 9
ինչ իսկզբանէն էր , այն եկն եհաս , և զնորս ես պատմեցից
ձեզ ։ և մինչչև պատմեալ՝ ցուցաւ ձեզ ։ * Օրհնեցէք 10
զա̅ծ յօրհնութիւն նոր , զի իշխանութիւն նր̅ 'ի բարձունս
փառաւորի , և անուն նր̅ 'ի ծագաց երկրի ։ ոյք
իջանէին 'ի ծով նաւօք , կղզիք և բնակիչք նց̅ ։ * Ուրախ 11
եղիցի անապատ և աւանք նր̅՝ բանակք և բնակիչք
կեդարու ։ ուրախ եղիցին բնակիչք վիմին ։ 'ի
գլխոց լերանց գոչեսցեն՝ * տացեն զփառս ա̅յ ։ և զքաջութիւն 12
նր̅ կղզիք պատմեսցեն ։ * Տր̅ ած զօրութե̅ց եկեսցէ 13
, և հարցէ զպատերազմ ։ յարուցէ զնախանձ , և
գոչեսցէ 'ի վր̅ թշնամեաց իւրոց զօրութբ̅ ։ * Լռեալ եղէ 14
իսկզբանէ , միթէ միշտ լռիցեմ և անսայցեմ ։ ժուժկալեցի
իբրև զծննդական ։ արդ զարհուրեցուցից և
ցամաքեցուցից միանգամայն ։ * Զլերինս և զբլուրս 15
յաւակեցից , և զամ̅ խոտ նց̅ ցամաքեցուցից ։ եդից
զգետս 'ի կղզիս , և զճահիճս ցամաքեցուցից ։ * Առաջնորդեցից 16
կուրաց ընդ ճանապարհ զոր ոչ գիտիցեն ։
և ընդ շաւիղս՝ զոր ոչ ճանաչէին՝ գնացուցից զնս̅ ։ արարից
նց̅ զխաւարն 'ի լոյս , և զդժուարինն՝ 'ի դիւրինս
։ Զայս բանս արարից առ նս̅ , և ոչ թողից զնս̅ ։
* բայց նոքա դարձան յետս ։ 17
ԼԸ Ամաչեցէք զամօթ մեծ՝ ոյք յուսացեալդ էք 'ի դրօշեալս ։
և ասէք ձուլածոյս , թէ ածք մեր էք դուք ։
* Խուլք՝ լուարուք , և կոյրք հայեցարուք տեսանել ։ 18
* և ո՞վ է կոյրն՝ եթէ ոչ ծառայքն իմ ։ և ո՞վ են խուլքն՝ 19
※ եթէ ոչ որ տիրեն նց̅ ։ Ո՞վ է կոյրն՝ եթէ ոչ հեռացեալն ։
և կուրացան ծառայքն ա̅յ ։ * տեսէք բազում 20
անգամ , և ոչ զգուշացարուք ։ բա՛ց էին աչք ձեր՝ և ոչ
լուարուք ։ * Տր̅ ած կամեր՝ զի արդարասցի՝ և բարձրացուսցէ 21
զօրհնութիւն ։ * և տեսի զի եղև ժողովուրդն 22
յափշտակեալ և յաւար մատնեալ ։ յամ̅ 'ի շտեմարանս
որոգայթք , և յամ̅ ապարանս միանգամայն՝ ուր և թաքուցին
զնս̅ ։ եղեն 'ի յափշտակութիւն , և ոչ ոք էր որ
փրկեր զնս̅ ։ յաւար՝ և ոչ ոք էր որ ասէր թէ տո՛ւր 'ի

23 դուրս ։ * Ո՞վ է 'ի ձէնջ որ ունկնդիր լինիցի այսմ
ա̅մի ։ և 'ի միտ առնուցու որ ինչ յապայն գալոց իցէ ։
24 * Ո՞վ ետ յափշտակութիւն զյակովբ , և զԻէլ աւարառուաց
, ոչ ապաքէն նա ած՝ որում մեղանն , և ոչ կամեցան
գնալ ընդ ճանապարհս նր̅ , և ոչ լսել օրինաց նր̅ ։
25 * Եւ ած 'ի վր̅ նց̅ զսրտմտութիւն բարկութե̅ իւրոյ ։ և
պատեաց զնս̅ պատերազմ , և շուրջ զնոքօք հրձիգք ։
և ոչ գիտացին իւրաքանչիւրոք 'ի նոցանէն , և ոչ եդին
'ի միտ ։

ԳԼ. ԽԳ.

1 Եւ արդ՝ այսպէս ասէ տր̅ ած որ արար զքեզ յակովբ ԼԹ
, և որ ստեղծ զքեզ Իէլ ։ մի երկնչիր զի փրկեցի
զքեզ , և կոչեցի քեզ զանուն քո՝ թէ իմ ես դու ։
2 * Եւ եթէ անցանիցես ը̅ ջուրս՝ ընդ քեզ եմ , և գետք
զքեզ մի ողողեսցեն ։ և եթէ անցանիցես ընդ հուր՝ մի
3 այրեսցիս , և բո՛ց նր̅՝ զքեզ մի կիզցէ ։ * Զի ես եմ տր̅
ած քո սր̅ն Իէլի որ փրկեմ զքեզ ։ արարի փոխանակ քո
զեգիպտոս և զեթեովպիա ։ և զսուհէն քեզ փոխանակեցի ։
4 * Ուստի և պատուական իսկ եղեր , և առաջի
իմ փառաւորեցար ։ և ես սիրեցի զքեզ ։ և տաց զմարդիկ
փոխանակ քո , և զիշխանս փոխանակ գլխոյ քոյ ։
5 * Մի երկնչիր՝ զի ընդ քեզ եմ ։ յարևելից ածից զզաւակ
6 քո , և յարևմտից ժողովեցից զքեզ ։ * Ասացից
հիւսիսոյ՝ ա՛ծ ։ և հարաւոյ՝ թէ մի արգելուր ։ ածէք
զորդիս իմ 'ի հեռաստանէ , և զդստերս իմ 'ի ծագաց
7 երկրէ ։ * և զամենեսեան որ միանգամ կոչեցեալ են յանուն
իմ ։ Զի փառօք իմովք հաստատեցի զնա , և
8 ստեղծի զնա , և արարի զնա ։ * և հանի զժողովուրդն
կոյր ։ և թէպէտ և աչքեն , սակայն նոյնպէս կուրացեալ
9 են , և խլեալ են ականջք իւրեանց ։ * ամենայն
ազգք ժողովեցան 'ի միասին , և իշխանք ժողովեսցին 'ի
նոցանէ ։ ո՞ պատմեսցէ զայս ։ և կամ որ ինչ իսկզբանէն
էր , ո՞ ազդ արասցէ ձեզ ։ ածցեն զվկայս իւրեանց՝ և
10 արդարասցին ։ լուիցեն և ասասցեն զճշմարիտն ։ * Եղերո՛ւք
ինձ վկայք , և ես ձեզ վկայ՝ ասէ տր̅ ած ։ և ծառայ
իմ զոր ընտրեցի ։ զի գիտասջիք և հաւատասջիք
ինձ ։ և 'ի միտ առնուցուք՝ թէ ես եմ ։ Յառաջ քան զիս
11 ոչ եղև այլ ած , և յետ իմ ոչ եղիցի ։ * ես եմ ած՝ և
12 չիք ոք բաց յինէն որ փրկիցէ ։ * Պատմեցի և փրկեցի ։
նախատեցի՝ և ո՛չք էր 'ի միջի ձերում օտար ։ դուք ինքնին
13 իսկ վկայէք ինձ ։ * և ես տր̅ ած իսկզբանէ , և ես ։
և ո՞չ ոք իցէ որ 'ի ձեռաց իմոց հանիցէ ։ և արարից , և
14 ո՞չ ոք իցէ որ դարձուցանիցէ ։ * Այսպէս ասէ տր̅ ած ,
որ փրկելոցն է զձեզ՝ սր̅ն Իէլի ։ վս̅ ձեր առաքեցից 'ի
բաբելոն , և ընդոստուցից փախստական զամենեսեան ։
15 և քաղդեացիքն նաւուք պաշարեսցին ։ * Ես տր̅ ած սր̅ն
16 ձեր , որ յայտ արարի ձեզ զթագաւորն Իէլի ։ * Այսպէս
ասէ տր̅ որ արար ճանապարհ ընդ ծով , և 'ի ջուրս
17 սաստիկս շաւիղս ։ * որ հանէ զկառս և զերիվարս , և
բազում զօրս սաստիկս ։ այլ ննջեցին և ոչ յարիցեն ։
18 շիջան իբրև զպատրոյկ շիջեալ ։ * Մի յիշէք զառաջինսն
19 , և զհինն մի ածէք զմտաւ ։ * զի ես աւասիկ նոր
գործեմ , որ այժմ յայտնեսցի և ծանիջիք ։ և արարից
ճանապարհ ընդ անապատ , և յերկիր անջրդի գետս
20 բղխեցուցից ։ * Օրհնեսցեն զիս գազանք անապատի ։
համ

ԳԼ. ԽԲ. (1) Ոմանք. Եւ Իէլ ընտրեալ իմ ։ (1) Ոսկան. Եւ իրաւունս հեթանոսաց պատմեսցէ , ըստ որում ունի և այլ օրինակ մի 'ի լուսանցս ։ (4) Ոմանք. Մինչև դիցէ յերկրի զդա՛՛ ։ (5) Ոմանք. Եւ որ ետ շունչ մարդկան ։ և ոմանք. և ետ շունչ .. և ոգի ամ̅ցն ։ (6) Օրինակ մի. Կալայ ըզձեռանէ քումմէ ։ (6) Ոսկան. Յուխտ ազգի , և 'ի լոյս ։ (10) Ոմանք. Օրհնեցէք զտր̅ յօրհն՛՛ ... ոյք իջանեն 'ի ծով նաւուք ։ (11) Ոսկան. Եւ աւանք նր̅՝ հանգրուանք՝ և բնակիչք ։ ըստ որում ունի և օրինակ մի 'ի լուս՛՛ ։ (14) Ոմանք. Իբրև զծննդականն ։ (16) Ոմանք. Զոր ոչ գիտէին , գնացու՛՛ ... և զդժուարինն 'ի դիւ՛՛ ։ (17) Ոմանք. Թէ աստուածք մեր դուք էք ։ (20) Բազումք. Բա՛ց էին ականջք ձեր , և ոչ լուա՛՛ ։ (21) Ոմանք. Տր̅ ած կամի զի արդա՛՛ ։ Իսկ Ոսկան. Զի արդարացուսցէ՝ և ։ (24) Ոմանք. Ո՞վ ետ յափշտա՛՛ .. ոչ ապաքէն ած .. գնալ զճանապարհս նորա ։ (25) 'Ի լուս՛՛. Եւ պարտեաց զնս̅ պատերազմ ։ համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՛՛ ։

ԳԼ. ԽԳ. (1) Յոմանս պակասի. Թէ իմ ես դու ։ (3) Օրինակ մի. Եւ զսուրհէն քեզ փոխանակեցից ։ (6) Բազումք յաւելուն. Զորդիս իմ յերկրէ հեռաստանէ ։ (8) Ոմանք. Եւ թէպէտ աչք են ։ (9) Ոմանք. Ո՞ պատմեաց զայս . և ։ (13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք է , որ 'ի ։ (14) Ոմանք. Վս̅ ձեր առաքեցի 'ի ։ (14) Ոսկան. Փախստական զամենեսին ։ (19) Ոմանք. Եւ յերկրի անջրդի ։ (19) 'Ի լուս՛՛. Գետս գնացուցից ։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (20) Ոմանք. Եւ գետս յերկիր ։

համբարուք և դստերք ջայլամանց. զի ետու ես ջուր յանապատ,
և գետս յերկիր անջրդի. արբուցանել զազգն
իմ ընտրեալ: *և զժողովուրդն իմ զոր ստացայ, պատմել 21
զքաջութիւնս իմ: *Ո՛չ այժմ ինչ կոչեցի զքեզ յակովբ 22
և ոչ աշխատ արարի զքեզ իէլ: *ոչ մատուցեր 23
ինձ խաշինս ողջակիզաց քոց, և ոչ զոհիւք քովք փառաւորեցեր
զիս: ոչ ծառայեցեր ինձ պատարագօք
քովք, և ոչ աշխատ արարի զքեզ 'ի ծախս կնդրկաց
քոց: *ոչ գնեցեր ինձ խունկս արծաթոյ, և ոչ ցանկացայ 24
ճարպոյ զոհից քոց. այլ 'ի մեղս քո և յանօրէնութիւնս
քո վերակացու եղէց քեզ: *Ե՛ս եմ. ես եմ նոյն 25
որ ջնջեմ զանօրէնութիւնս քո վ՟ն իմ, և զմեղս քո այլ ոչ
ես յիշեցից: *Բայց քեզ յուշ լիցի քեզ՝ և ※ ընդ միմեանս 26
դատեսցուք: ասա դու նախ զանօրէնութիւնս քո՝
զի արդարասցիս: *Հարքն ձեր նախ մեղան, և իշխանքն 27
ձեր անօրինեցան յիս: *և պղծեցին իշխանքն 28
զսրբութիւնս իմ. և մատնեցի 'ի կորուստ զյակովբ, և
զիէլ 'ի նախատինս:

ԳԼ. ԽԴ.

Բայց արդ լուր յակովբ ծառայ իմ, և իէլ զոր ընտրեցի: 1
*Այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ որ արար զքեզ, 2
և որ ստեղծ զքեզ յորովայնէ, և տակաւին օգնականութ՟ն
գտցես: Մի՛ երկնչիր ծառայ իմ յակոբ՝ և սիրեցեալդ
իմ իէլ զոր ընտրեցի: *զի ես տաց ջուր 'ի ծարաւ՝ 3
որոց գնան յանջրդւոջ. եդից զոգի իմ 'ի վ՟ր զաւակի
քո՝ և զօրհնութիւնս իմ 'ի վ՟ր որդւոց քոց: *Եւ 4
զուարճասցին իբրև զխոտ ջրարբի, և ո՟պ զուռ 'ի մէջ
ջրոց գնացից: *Մին ասասցէ՝ ա՟յ եմ ես. և միւսն 5
խրախոյս բարձցէ յանուն ա՟յ յակովբայ. և միւսն գի՛ր
հանցէ ձեռամբ իւրով՝ թէ ա՟յ եմ ես, և յանուն իէլի
խրախոյս բարձցէ:

Խ *Այսպէս ասէ ա՟ծ թագաւորն իէլի, և որ փրկեացն 6
զնա Ա՟ծ զօրութ՟ց. ես առաջին՝ և ես առյապայ. բա՛ց
յինէն այլ ոչ գոյ ա՟ծ: *Ո՞վ է իբրև զիս, յառա՛ջ կացցէ, 7
ձա՛յն տացէ. պատմեսցէ և պատրաստեսցի ինձ՝
յորմէ հետէ արարի զմարդն յաւիտեան. և որինչ գալոցն
իցէ, մինչչև եկեալ իցէ պատմեսցեն ձեզ: *Մի՛ 8
զարմանայք և մի՛ պատկառէք. ոչ ապաքէն իսկզբանէ՞
լուարուք՝ և պատմեցի ձեզ: դուք ձեզէն իսկ վկայէք
ինձ, թէ գուցէ՞ այլ ա՟ծ բա՛ց յինէն: Եւ յայնժամ իսկ
ո՛չինչ էին ամ՟քեան. *որ ստեղծանէին և դրօշէին զսնոտիսն. 9
որ առնէին ըստ ցանկութ՟ն իւրեանց, որք ոչ օգնիցեն
ն՟ց. ※ և վկայք դուք էք ն՟ց, զի ոչ տեսանեն և ոչ
※ իմանան: Զի ամաչեսցէ *որ ստեղծանէ զաստեղծուածն, 10
※ և ձուլէ զդրօշեալն յանօգուտ. *և ամենեքին որ հաղորդեսցին 11
նմա: Այլ ամաչեսցեն ամենեքեան որ ըստեղծանեն
կուռս, և դրօշեն զանօգուտսն. և ամենեքեան
ուստի եղենն՝ ցամաքեցան, խլացեալք 'ի մարդկանէ:
Ժողովեսցին ամենեքեան՝ յանդիման կացցեն 'ի
միասին. ամաչեսցեն և յամօթ լիցին առհասարակ:
*Զի թեքեաց հեւսն զգործի իւր. ուրա՛գ սրեաց, և 12
կոփեաց նովաւ. դրով գործեա՛ց և դրօշեաց զնա, և
զօրութ՟բ բազկի իւրոյ կանգնեաց զնա. քաղցիցէ և
տկարասցի, և ոչ արբցէ ջուր: *Ընտրեաց հեւսն 13
փայտ. չափով կշռեա՛ց զնա՝ և դրօշեաց 'ի նմանութ՟ն
պատկերի. դրով կարգեաց զնա, և մածոյց զնա սոսինձով,
և արար 'ի պատկեր առն, և 'ի վա՛յրդ գեղոյ երեւաց
14 մարդոյ. հաստատեա՛ց զնա 'ի տան իւրում: *Զա՛յն
փայտ զոր եհատն. զսարոյն՝ կամ զսաւսն, զկաղնին
կամ զթեղաւշն. զոր տնկեաց տ՟ր՝ և աճեցոյց անձրև,
15 *զի իցէ մարդկան այրելի. առեալ 'ի նմանէ այրեաց
և ջեռաւ. և 'ի կիսոյն արար հա՛ց, և զկէսն արար պատկեր.
և երկի՛ր եպագ ն՟ց: և զոր իւրովին պատկեր գործեաց,
16 անկեալ առաջի այնմ երկի՛ր պագանէ: *Զորոյ
զկէսն այրեաց 'ի խարոյկի, և եփեա՛ց կայծակամբք
ն՟ր հայ՝ և խորովեաց միս. կերաւ և յագեցաւ և ջեռաւ,
17 և ասէ՝ վա՛շ ինձ զի ջեռայ՝ և տեսի զհրակ: *Եւ
զկէսն արար յաստուած դրօշեալ, և խոնարհեալ երկի՛ր
եպագ նմա. յաղօթս կայ առ նա՝ և ասէ. փրկեա՛
18 զիս զի ա՟ծ իմ ես դու: *Ո՛չ առին 'ի միտ իմանալ, զի
շլացան տեսանել աչօք իւրեանց, և իմանալ սրտիւք
19 իւրեանց: *Եւ ոչ ածին զմտաւ, զի ոչ ծանեան խորհըրդովք՝
թէ զկէս փայտին այրեցին 'ի հուր, և 'ի վ՟ր կայծականց
ն՟ր հա՛ց արարին, և միս խորովեցին՝ և կերան. և
զկէսն 'ի նմանէ արարին պատկեր՝ և երկի՛ր պագանեն
20 նմա: *Գիտասջիր զի մոխիր է սիրտ ն՟ց, և մոլորեալ
են. և ոչ ոք 'ի նոցանէ կարէ փրկել զանձինս ն՟ց: տեսէք
և ոչ ասացէք՝ թէ խաբէութ՟ն է 'ի ձեռս ձեր:
21 *Յո՛ւշ լիցի քեզ այդ յակովբ, և իէլ զի ծառայ իմ
ես դու. ինձ ստեղծի զքեզ 'ի ծառայութ՟ն. և իէլ՝ մի՛
22 մոռանար զիս: *զի ահաւասիկ ջնջեցից իբրև զամպ
զանօրէնութիւնս քո, և իբրև զմէգ զմեղս քո. դա՛րձ առ
23 իս՝ և փրկեցից զքեզ: *Ուրա՛խ եղիցին երկինք՝ զի ողորմեցաւ
ա՟ծ իէլի: փո՛ղ հարէք հիմունք երկրի. գոչեցէ՛ք
լերինք զուրախութ՟ն, բլուրք և ա՟մ ծառք որ 'ի
նոսա. զի փրկեաց ա՟ծ զյակովբ, և իէլ փառաւորեսցի:
24 *Այսպէս ասէ տ՟ր որ փրկեացն զքեզ, և ստեղծ
զքեզ յորովայնէ. Ես եմ տ՟ր որ առնեմ, կատարեմ
զա՟մ. ձգեցի զերկինս միայն, և հաստատեցի զերկիր:
25 *Ո՞ այլոք ցրեաց զնշանս վհկաց, և զըղձութիւնս 'ի
սրտից: ո՞ դարձուցանէ զիմաստունս յետս, և զխորհուրդս
26 ն՟ց յիմարեցուցանէ: *և հաստատէ զբանս ծառայից
իւրոց. և զխորհուրդս հրեշտակաց իւրոց արդարացուցանէ:
Ե՛ս եմ որ ասեմ ցե՟մ թէ բնակեսջիր.
և ցքաղաքս հրէաստանի՝ թէ շինեսջիք վերստին, և զաւերակս
27 ն՟ր կանգնեցից: *Որ ասեմ ցանդունդս թէ
28 աւերեսջիր, և զգետս ն՟ր ցամաքեցուցից: *որ ասեմ
ցկիւրոս թէ իմաստնասջիր, և զա՟մ կամս իմ արասցես:
որ ասեմ ցե՟մ թէ շինեսջիր, և զտաճարն իմ սուրբ՝
հաստատեցից:

ԳԼ. ԽԵ.

1 Այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ցօծեալն իմ ցկիւրոս, զորոյ
կալայ զաջոյ ձեռանէ ն՟ր հնազանդեցուցանել առաջի
ն՟ր զազգս, և զզօրութ՟ն թագաւորաց խորտակեցից,
և բացից առաջի ն՟ր զդրունս, և քաղաքք մի՛ փակեսցին:
2 *Ես երթայց առաջի քո. զլերինս հարթեցի՛ց.
զդրունս պղնձիս խորտակեցի՛ց, և զնիգս երկաթիս
3 փշրեցի՛ց: *Եւ տա՛ց քեզ զգանձս խաւարինս, և
զաւանդս աներևոյթս բացից քեզ. զի ծանիցես թէ ես
4 եմ տ՟ր ա՟ծ, որ կոչեցի զանուն քո՝ ա՟ծ իէլի: *Վասն
յակոբայ ծառայի իմոյ, և իէլի ընտրելոյ իմոյ. ես կոչեցից
քեզ զանուն քո՝ և ընկալայց զքեզ. և դու զիս
ոչ

---

(23) Ոմանք. Ինձ ողջակէզս խաշանց քոց... 'ի ծախս կնդրկաց: (24) Ոմանք. Վերակացու եղէ քեզ: (26) 'ի բազումս պակասի. Բայց քեզ յուշ լիցի քեզ: (26) Յօրինակին. Եւ ընդ միմեան դատես'':

Գլ. խդ. (2) Ոմանք. Ասէ տ՟ր ա՟ծ քո որ արար զքեզ, և ստեղծ զքեզ յորովայնի: (3) Ոսկան. Տաց զջուր 'ի ծարաւուտ: (4) Ոմանք. Եւ իբրև զուռ 'ի մէջ ջրոց: (5) Ոմանք. Մին ասիցէ.... և միւսն ես գիր հանցէ: (7) Ոմանք. Մինչև եկեալ իցեն պատ'': (11) Ոմանք. Եւ ա՟մքին որ հաղորդք իցեն նմա: (12) Ոսկան. Զի թեկեաց հիւսն: (13) Ոմանք. Եւ մածոյց սոսնձով, և արար զնա 'ի պատ'': (15) Ոմանք. Մարդկան յայրելի.. արար պատկերս: (17) Ոմանք. Արար աստուած դր''.. երկիր պագանէ նմա: (18) Յօրինակին պակաս. Աչօք իւրեանց, և իմանալ սրտիւք իւրեանց: (20) Ոմանք. Կարողէ փրկել զանձինս ն՟ց.. խաբէութ՟ն էր 'ի ձեռս մեր: (22) Ոմանք. Ահաւասիկ ջնջեցի. կամ, ջնջեմ իբրև: (23) Ոմանք. Ուրախ լերուք երկինք: (24) Ոսկան. Որ առնեմ և կատարեմ: (25) Ոմանք. Վհկաց.. և ո՞ դարձու'': (26) Ոմանք. Զբանս ծառայի իւրոյ.. թէ շինեսջիր վերստին: (27) Ոսկան. Եւ զգետս ն՟ր թէ ցամաքե'':

Գլ. խե. (1) Ոմանք. Ցօծեալն իւր ցկիւրոս: (2) Ոմանք. Եւ զդրունս պղնձիս: (4) Ոմանք. Ընտրելոյ. ես կոչեցի քեզ:

ոչ ծանեար՝ * եթէ ես տր̅ ած̅, և չիք այլ ոք: * և ծանիցեն 5
յարևելից և յարևմտից թէ չիք ոք բաց յինէն: 6
* Ես եմ որ հաստատեցի զլոյս՝ և արարի զխաւար. 7
ես եմ որ առնեմ զխաղաղութի̅՝ և հաստատեմ զչար:
ես եմ տր̅ ած̅՝ որ առնեմ զայս ամ̅: * Ուրախ եղիցին 8
երկինք 'ի վերուստ, և ամպք ցօղեսցեն զարդարութի̅:
բղխեսցէ երկիր զողորմութի̅, և զարդարութի̅ առհասարակ
բղխեսցէ: Ես եմ տր̅ որ հաստատեցի զքեզ իբրև
զկաւ իմն: * Ստեղծի զքեզ իբրև զկաւ բրուտի: միթէ 9
զօ՞ին ամ̅ հերկիցէ որ հերկէն զերկիր: միթէ ասիցէ՞
կաւն ցբրուտն՝ զի՞ կաս՝ զի՞ ոչ գործես ※ չիք քո ձեռք:
միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցստեղծիչն իւր թէ ընդէ՞ր
այդպէս ստեղծեր զիս: * Վա՜յ որ ասիցէ ցհայր իւր 10
թէ ընդէ՞ր ծնար զիս, և ցմայր իւր՝ թէ ընդէ՞ր երկնեցեր
զիս: * Զի այսպէս ասէ տր̅ ած̅ սր̅բն Ի̅ղի, որ 11
արար զայնս որ յապա՛յն գալոց են. հարցէք զինէ վասն
որդւոյն իմոյ և դստերաց. և վս̅ գործոց ձեռաց իմոց
պատուէր տուք ինձ: * Ես արարի զերկիր և զմարդն 12
'ի վր̅ նր̅. ես ձեռամբ իմով հաստատեցի զերկինս. ես
ամ̅ աստեղաց ետու հրաման: * Ես յարուցի զնա արդարութե̅ 13
թագաւոր, և ամ̅ ճանապարհք նորա ուղիղ
են. նա շինեսցէ զքաղաքն իմ, և զգերութի̅ ժողովրդեան
իմոյ դարձուսցէ. ոչ կաշառօք և ոչ պատարագօք՝ ասէ
տր̅ զօրութե̅ց: * Այսպէս ասէ տր̅ զօրութե̅ց. վաստակ 14
եղև երկիրն եգիպտացւոց. և վաճառք եթովպացւոց:
և սաբայեցիքն արք մեծամեծք առ քեզ անցցեն,
և քեզ ծառայեսցեն, և զկնի քո շրջեսցին՝ կապեալք
ձեռակապօք ※ և առ քեզ եկեսցեն, և քեզ երկիրպագանիցեն,
և 'ի քեզ ուխտադիր լինիցին. զի 'ի քեզ ած̅
գոյ. և ասասցեն թէ ոչ գոյ այլ ած̅ բաց 'ի քէն: * զի 15
դու ես ած̅՝ և մեք ոչ գիտէաք. ած̅ Ի̅ղի փրկիչ: * Ամաչեսցեն՝ 16
և յամօթ լիցին ամ̅ հակառակորդք քո. և գնասցեն
ամօթով: Նորոգեցարո՛ւք առ իս կղզիք. * զի 17
Ի̅էղ փրկելոց է փրկութե̅ յաւիտենից. մի ամաչեսցեն՝
և մի ևս յամօթ լիցին մինչև յաւիտեանս: * Զի այսպէս 18
ասէ տր̅ որ արար զերկինս. ած̅՝ որ հաստատեաց
զերկիր և արար զնա. նա է որ սահմանեաց զնա. և 'ի
զուր ինչ ոչ արար զնա, այլ 'ի բնակութի̅ ստեղծ զնա:
Ես եմ տր̅՝ և չիք այլոք: * ոչ 'ի ծածուկ ինչ խօսեցայ՝ 19
և ոչ 'ի տեղւոջ խաւարին երկրի. չասացի զզաւակն
յակոբայ թէ ունայն խնդրեսջիք: Ես եմ. ես եմ տր̅
որ խօսիմ զարդարութի̅՝ և պատմեմ զճշմարտութի̅:
* Ժողովեցարո՛ւք և եկա՛յք՝ խորհեցարո՛ւք 'ի միասին 20
ապրեալքդ 'ի հեթանոսաց. ոչ ծանեան որ բարձեալ
բերէին զփայտն դրօշեալ. և կային յաղօթս առ աստուածս
որ ոչ փրկէին զնս̅: * Եթէ պատմեսցեն՝ ա՛յժմ 21
մերձեսցին զի գիտասցեն 'ի միասին. զո՞ լսելի արար
զայս ամ̅ ի սկզբանէ. և յայնմհետէ պատմեցաւ ձեզ:
Ես եմ ած̅՝ և չիք այլ ոք բաց յինէն. արդար և փրկիչ,
և չիք ոք բաց յինէն: * դարձարո՛ւք առ իս՝ և ապրեսջիք 22
որ եկեալդ էք 'ի ծագաց երկրէ: Ես եմ ած̅՝ և
չիք այլոք: * յանձն իմ երդնում, եթէ ոչինչ ելանէ 23
'ի բերանոյ իմոյ՝ արդարութի̅ է. և բանք իմ մի եղծցին:

24 * Զի ինձ կրկնեսցի ամ̅ ծունր. և խոստովան լիցի ամ̅
25 լեզու այ̅: * և ասասցէ՝ թէ արդարութի̅ և փառք՝ առ
նա եկեսցեն: Եւ ամաչեսցեն ամենեքեան՝ որ որոշէին
26 զանձինս իւրեանց 'ի տէ̅: * արդարասցին՝ և ա̅վ փառաւորեսցի ամ̅ զաւակ որդւոցն Ի̅ղի:

ԳԼ. ԽԶ.

1 Անկաւ բէլ. խորտակեցաւ դագոն. եղեն դրօշեալք
նց̅ 'ի գազանս և յանասունս. բարձէք զնոսա կապեալս
2 իբրև զբեռն աշխատելոյն և քաղցելոյն, * լքելոյ
և կարօտելոյ 'ի միասին, որք ոչ կարացին ապրել
3 'ի պատերազմէ. և նոքա 'ի գերութե̅ վարեցան: * Լուարո՛ւք
ինձ տունդ յակոբայ, և ամ̅ մնացեալքդ Ի̅ղի.
բարձեալքդ յորովայնէ՝ և խրատեալք 'ի մանկութե̅
4 * մինչև ցծերութի̅, թէ ես եմ. և մինչև կարի խիկ ծերասջիք՝
սակայն ես եմ. ես համբերեմ ձեզ. ես արարի,
և ես անսայից. ես ընկալայց՝ և ապրեցուցից ըզձեզ:
5 * Ո՞ւմ նմանեցուցէք զիս. տեսէք հնարեցարո՛ւք
6 մոլորեալքդ: * որ արկանէք ոսկի հանդանակ 'ի քսակէ,
և կշռէք զարծաթ 'ի կշիռս, և 'ի վարձու ունիք
զոսկերիչ գործել կուռս ձեռագործս. և խոնարհեալ
7 երկիր պագանէք նմա: * Բարձեալ բերէք 'ի վր̅ ուսոց.
և եթէ դնիցէք 'ի դեմին, անդէն 'ի տեղւոջ մնան,
և ոչ շարժեսցին: և եթէ ոք կարդասցէ առ նա՝ ոչ լսէ.
8 և 'ի չարեաց ոչ փրկեսցէ զնա: * Յիշեցէք զայս և յոգո՛ց
հանէք. ապաշաւեցէ՛ք մոլորեալքդ. դարձարո՛ւք
9 սրտիւք, * և յիշեցէք զառաջին գործսն յաւիտենից:
10 զի ես եմ ած̅, և չիք այլոք բաց յինէն, * որ պատմիցէ
յառաջագոյն զվերջինսն՝ մինչչև եղեալ իցեն. և միանգամայն
կատարեսցին. և ասացի թէ ամ̅ խորհուրդք
11 իմ հաստատեսցին, և զամ̅ զոր կամիմ արարից: * Կոչել
յարևելից թռչունս, և յերկրէ հեռաստանէ՝ վս̅ որոց
խորհեցայն, խօսեցայ և ածի, հաստատեցի և արարի.
12 ածի զնա՝ և յաջողեցի զճանապարհս նր̅: * Լուարո՛ւք
ինձ կորուսեալքդ սրտիւք՝ հեռացեալքդ յարդարութե̅ն.
13 * մերձեցուցի զարդարութի̅ իմ ※ և այլ ոչ
հեռացի. և զճշմարտութի̅ և զփրկութի̅ իմ ոչ յամեցուցից.
ետու 'ի սիոն զփրկութի̅ Ի̅ղի 'ի փառաւորութի̅: ※

ԳԼ. ԽԷ.

1 Ի՛ջ նիստ յերկիր օրիորդ դուստր բաբելացւոց: Նիստ
'ի գետնի, զի չիք աթոռ: մուտ 'ի խաւար դուստր
քաղդեացւոց. և ոչ ևս յաւելցուցուս կոչել զի՛րգ և փափուկ:
2 * առ երկան, աղա՛ ալեւր. ընկեա՛ զքօղ քո,
քարշեա՛ զաղխս քո: բա՛ց զծունկս քո, անց ընդ գետ:
3 * յայտնեսցի ամօթ քո, և երևեսցին նախատինք քո.
զի բարձից 'ի քէն զիրաւունս քո: Ո՛չ ևս մատնեսցէ
4 զքեզ մարդկան: * որ փրկեացն զքեզ, տր̅ սաբաւովթ
5 անուն է նր̅ ս̅րբ Ի̅ղի: * Նիստ թախծեալ՝ զղջացեալ.
մուտ 'ի խաւար դուստր քաղդեացւոց: ոչ ևս կոչեսցիս
6 զօրութի̅ թագաւորաց: * Ես բարկացեալ էի 'ի վր̅
ժողովրդեան իմոյ, զի պղծեցին զժառանգութի̅ իմ:
ես մատնեցի զնա 'ի ձեռս քո, և դու ոչ արարեր 'ի վր̅
նր̅

---

(5) Ոմանք. Ես եմ տր̅ ած̅, և չիք: (6) Յօրինակս պակասի այս համար. "Եւ ծանիցեն յար": Իսկ ոսկան զհամարսն 5. և 6. առնէ այսպէս. Եւ չիք այլ ոք: * Ես տր̅՝ և ոչ գոյ այլ. բաց յինէն ոչ գոյ ած̅. զգօտի ածի քեզ՝ և ոչ ծանեար զիս: * Զի գիտասցեն ամենայն՝ որք յարևելից և որք յարևմտից՝ զի բաց յինէն այլ ոք ոչ գոյ: Ես եմ տր̅ ած̅ և չիք այլ ոք: * Ես եմ որ հաստատ": (8) Ոմանք. Ուրախ լիցին երկինք: (9) Ոմանք. Հերկէ որ հերկէն... այդպէս ստեղծեր զիս: (10) Ոմանք. Վա՜յ որ ասէ ցհայր.. կամ ցմայր իւր: (13) Ոսկան. Ես յարուցից զնա: (14) Ոմանք. Եւ վաճառականք եթեովպացւոց և սաբայացիքն.. երկիրպագցեն.. ուխտադիր լիցին: (15) 'Ի բազումս պակասի. Զի դու ես ած̅: (16) Ոմանք. Ամ̅ հակառակորդք նր̅: (16) Ոսկան յաւելու. Եւ գնասցեն ամօթով ճարտարապետք [illegible]: (17) 'Ի լուսն". Փրկեցաւ փրկութի̅ յաւի": համաձայն բազմաց 'ի բնաբ": (18) Ոմանք. Զերկինս. ասէ ած̅, որ հաստ"... սա է որ սահմանեաց զնա, և ոչ 'ի զուր ինչ արար: (20) Ոմանք. Եւ կան յաղօթս: (20) Ոսկան. Որք ոչ փրկեն զնս̅: (21) Ոմանք. Եւ պատմիցեն՝ այժմ.. բայց յինէն.. բայց յինէն: (23) Ոմանք. Եւ բանք իմ ոչ եղծցին: (26) Ոսկան. Արդարասցին աստուծով. և փառաւոր":

ԳԼ. ԽԶ. (1) Ոմանք. Իբրև զբեռինս աշ": Իսկ ոսկան. Աշխատեցելոյ և քաղցեցելոյ: (2) Ոմանք. Լքելոյն և տկարացելոյ... որք ոչ կարիցեն... 'ի գերութի̅ վա": (6) Ոմանք. Երկիրպագանէք նց̅: (7) Ոմանք. Կարդասցէ առ նա.. ոչ փրկէ զնա: (8) Ոմանք. Յիշեցէք զայն՝ և: (10) Ոմանք. Որ պատմեցի յառա": (10) Ոսկան. Եւ ամ̅ զոր կա": (13) Ոմանք. Մերձեցուցի զարդա":

ԳԼ. ԽԷ. (1) Բազումք. Քաղդէացւոց. ոչ ևս: (6) Ոմանք. Մատնեցի զնոսա 'ի ձեռս.. 'ի վերայ նոցա ողորմութի̅:

նց՟ ողորմութիւն ։ ծանրացուցեր զլուծ ծերոց յոյժ ։ * և 7
ասացեր՝ յաւիտեան կացից իշխան ․ ոչ եդիր երբէք
զայս 'ի մտի քում, և ոչ յիշեցեր զվախճան ։ * Եւ արդ 8
լո՛ւր զայս փափուկդ , որ նստէիր յանձնապաստան ․
և ասէիր 'ի սրտի քում թէ ես եմ, և չիք ոք իմ ընկեր ։
ոչ նստայց յայրութե՟ , և ոչ ծանեայց զորբութիւն ։ * Եւ 9
արդ հասցեն յանկարծակի 'ի վ՟ր քո երկոքեան սոքա
'ի միում աւուր ․ այրութիւն , և անզաւակութիւն ․ եկեսցէ
յանկարծակի 'ի վ՟ր քո՝ վ՟ն դիւթութե՟ց քոց , և վ՟ն
զօրացեալ կախարդութե՟ց քոց ։ * և վ՟ն վստահութե՟ն 10
չարութե՟ց քոց ։ զի ասէիր՝ թէ ես եմ, և չիք ոք իմ
ընկեր ։ զա՛յս գիտասջիր , զի առնուցուս զայդ 'ի միտ ․
և պոռնկութիւն քո յամօթ լիցի քեզ ․ զի ասացեր 'ի սրտի
քում, ես եմ, և չիք ոք իմ ընկեր ։ * Եւ հասցէ 'ի վ՟ր 11
քո կորուստ՝ զոր ոչ գիտիցես , և խորխորատ՝ և անկ-
ցիս 'ի նա ․ և եկեսցէ 'ի վ՟ր քո թշուառութիւն , և ոչ կա-
րասցես սուրբ լինել ։ և եկեսցէ 'ի վ՟ր քո յանկարծա-
կի կորուստ , և ոչ ծանիցես ։ * Արդ՝ կա՛ց դու այժմ 12
'ի դիւթութիւնս քո, և 'ի բազում՝ կախարդութե՟ն քում,
զոր ուսար 'ի մանկութէ՟ քումմէ ․ եթէ կարասցե՞ս ինչ
օգտել ․ * եթէ կարասցե՞ս կազդուրել ․ զի աշխատե- 13
ցար 'ի խորհուրդս քո ։ Յարիցեն և ապրեցուսցեն ըզ-
քեզ աստեղագէտքն որ նշմարեն զաստեղս երկնից ․
պատմեսցեն քեզ զինչ գալոց է 'ի վ՟ր քո ։ * Ահաւա- 14
սիկ ամենեքեան իբրև զխռիւ 'ի հուր այրեսցին , և մի՛
ապրեցուսցեն զանձինս իւրեանց 'ի բոցոյ անտի ․ զի
նստիս 'ի վ՟ր կայծականց հրոյ , նոքա՛ եղիցին քեզ յօգ-
նականութիւն ։ * Վաստակ եղեն 'ի վաճառս քո 'ի ման- 15
կութէ՟ իւրեանց ․ այր ըստ անձէ՛ մոլորեցան ․ և քեզ
ոչ եղիցի փրկութիւն ։

ԳԼ․ ԽԸ․

Լուարո՛ւք զայս տունդ յակովբայ՝ անուանեալդ յա- 1
նուն Իէլի ․ ծնեալդ 'ի զաւակէ յուդայ , որ երդ-
նուք յանուն տն՟ այ՟ Իէլի , որ յիշատակէքդ ոչ ճշմար-
տութե՟՝ և ոչ արդարութե՟ ։ * Որ խրախուսէք յանուն 2
քաղաքին սրբոյ , և հաստատեալ համարիք յանուն այ՟
Իէլի ։ Տր՟ սաբաւովթ անուն է նր՟ ։ * զառաջինսն տակա- 3
ւին պատմեմ ․ ե՛լ 'ի բերանոյ իմմէ , և լսելի եղև ․ յան-
կարծակի արարի՝ և եկն եհաս ։ * Գիտեմ զի խիստ ես , 4
և ջիլ երկաթի պարանոց քո , և ճակատ քո պղնձի ։
* պատմեցաւ քեզ առաջինն , և մինչչև հասեալ էր առ 5
քեզ լսելի արարի քեզ ։ մի՛ երբէք ասիցես թէ կուռքն
իմ արարին , և մի՛ ասիցես թէ դրօշեալքն և ձուլածոյքն
պատմեցին ինձ ։ * Լուարո՛ւք զամ՟՝ և ոչ առէք 'ի միտ , 6
այլև լսելի արարի քեզ զնորն՝ որ յայսմհետէ լինելոց
է ։ * և ոչ ասացեր թէ այժմ լինի , և ոչ 'ի վաղուց հե- 7
տէ յաւուրցն առաջնոց ․ և ոչ եղեր ունկնդիր այնմիկ ։
Մի՛ ասիցես , թէ այո՛ գիտեմ զայդ ։ * զի ոչ գիտես՝ 8
և ոչ իմանաս , և ոչ ի սկզբանէ բացեր զականջս քո ․ զի
գիտացի թէ արհամարհելով արհամարհեսցես , և ա-
նօրէն անդստին յորովայնէ կոչեսցիս ։ * Վ՟ն անուան 9
իմոյ ցուցից քեզ զբարկութիւն իմ և զփառաւորութիւնս իմ,
զոր ածի 'ի վ՟ր քո զի մի՛ սատակեցից զքեզ ։ * Ահա- 10
ւասիկ վաճառեցի զքեզ ոչ վ՟ն արծաթոյ , և զերծու-
ցի զքեզ 'ի հնոցէ աղքատութե՟ ․ * վ՟ն իմ՝ արարից քեզ 11
զայդ , զի մի՛ անուն իմ հայհոյեսցի ․ և զփառս իմ այ-
12 լում ոչ տաց ։ * Լո՛ւր ինձ յակովբ , և Իէլ զոր եսդ կո-
13 չեմ ․ Ես եմ առաջին , և ես եմ յաւիտեան ։ * Ձեռն
իմ արկ հիմունս երկրի , և աջ իմ հաստատեաց զեր-
կինս ․ կոչեցից զամենեսեան զնո՟ , և կացցեն 'ի միասին ․
14 * Ժողովեսցին ամենեքեան և լուիցեն՝ թէ ո՞ պատմեաց
նց՟ զայն ։ Առ սէր քո արարի զկամս քո 'ի վ՟ր բաբե-
15 լոնի , բառնա՛լ զզաւակն քաղդեացւոց ։ * Ես կոչեցի
և ես խօսեցայ ․ ածի զնա՝ և յաջողեցի զճանապարհս
16 նր՟ ։ * Մատերո՛ւք առ իս՝ և լուարո՛ւք զայս ։ ոչ ի սկզ-
բանէ 'ի ծածուկ ինչ խօսեցայ , և ոչ 'ի տեղւոջ խաւա-
րին երկրի ։ յորժամ լինէրն իսկ՝ ես անդ էի ։ Եւ արդ՝
17 տր՟ տր՟ առաքեաց զիս , և հոգի նր՟ ։ * Այսպէս ասէ
տր՟՝ որ փրկեացն զքեզ սրն՟ Իէլի ․ Ես եմ ած՟ քո , ցու-
18 ցի քեզ գտանել ճանապարհ ընդ որ գնայցես ։ * Եւ
եթէ լուեալ էր քո պատուիրանաց իմոց՝ լինէր քեզ
իբրև զգետ խաղաղութիւն քո , և արդարութիւն քո իբրև
19 զալիս ծովու ։ * Եւ լինէր իբրև զաւազ զաւակ քո ,
և ծնունդք որովայնի քոյ իբրև զհո՛ղ երկրի ․ սակայն
և արդ՝ ոչ սատակեսցիս , և ոչ կորիցէ անուն քո առա-
20 ջի իմ ։ * Ելէ՛ք 'ի բաբելոնէ ․ փախերո՛ւք 'ի քաղդեաց-
ւոց ․ ձա՛յն ուրախութե՟ պատմեցէք , և լսելի՛ եղիցի ․
պատմեցէք մինչև 'ի ծագս երկրի՝ զոր ասէքդ՝ թէ փըր-
21 կեաց տր՟ զծառայս իւր զյակովբ ։ * Եւ եթէ ծարա-
ւեսցեն յանապատին , հանցէ՛ նց՟ ջուր 'ի վիմէ ․ վէ՛մ
պատառեսցի , ջուրք բղխեսցեն , և արբցէ՛ ժողովուրդ
իմ ։ ոչ գոյ ուրախութիւն ամպարշտաց , ասէ տր՟ ։

ԳԼ․ ԽԹ․

1 Լուարո՛ւք ինձ կղզիք , և ո՛ւնկն դիք հեթանոսք ։ յետ
բազում ժամանակաց հաստատեսցի այդ ասէ տր՟ ։
Յարգանդէ կոչեաց զիս , և յորովայնէ մօր իմոյ կար-
2 դաց զանուն իմ ։ * եդ զբերան իմ իբրև զսուսեր սուր ,
և ընդ հովանեաւ ձեռին իւրոյ թաքո՛յց զիս ։ և եդ զիս
իբրև զնետ մի ընտիր , և 'ի կապարճս իւր թաքոյց զիս ։
3 * և ասէ ցիս ․ ծառա՛յ իմ ես դու Իէլ , և 'ի քե՛զ փա-
4 ռաւորեցայց ։ * Եւ ասեմ, զո՛ւր ուրեմն վաստակէի
տարապարտուց , յոչինչ ետու զզօրութիւն իմ ։ վ՟ն այսո-
րիկ իրաւունք իմ 'ի տէ՟ , և վաստա՛կ իմ առաջի այ՟ ի-
5 մոյ ։ * Եւ արդ՝ ա՛յսպէս ասէ տր՟ որ ստեղծ զիս յորո-
վայնէ ծառայ իւր , ժողովել զյակովբ և զԻէլ առ ինքն ․
և ժողովեցայց և փառաւորեցայց առաջի տն՟ , և ած՟ իմ
6 է ինձ զօրութիւն ։ * Եւ ասէ ցիս ․ մեծ է քեզ այդ , կո-
չել զքեզ ծառայ իմ ․ հաստատել զազգսն յակովբայ՝ և
զցրուեալսն Իէլի դարձուցանել ։ Ահաւասիկ եդի ըզ-
քեզ յուխտ ազգի և 'ի լոյս հեթանոսաց , լինել փըր-
7 կութիւն մինչև 'ի ծագս երկրի ։ * Ա՛յսպէս ասէ տր՟ որ
փրկեացն զքեզ ած՟ Իէլի ․ սրբեցէ՛ք զայն որ խոտէն զանձն
իւր , զպղծեալն յազգաց 'ի ծառայիցն իշխանաց ։
թագաւորք տեսցեն զնա՝ և յա՛ռն կացցեն ․ իշխանք՝ և
երկիր պագցեն նմա վ՟ն տն՟ ․ զի հաւատարիմ է սրն՟ Իէլի՝
8 և որ ընտրեաց զքեզ ։ * Ա՛յսպէս ասէ տր՟ ցԻէլ 'ի ժա-
մանակի ընդունելութե՟ լուա՛յ քեզ , և յաւուր փրկութե՟
օգնեցի քեզ ․ և ստեղծի զքեզ , և ետու զքեզ յո՛ւխտ
հեթանոսաց հաստատել զերկիր , և ժառանգեցուցա-
9 նել զժառանգութիւնս աւերակ ։ * ասել կապելոց՝ թէ
ել-

---

(7) Ոմանք ․ Ո՛չ երբէք եդիր զայս 'ի սրտի քում ։ (8) Ոսկան ․ Եւ ոչ ծանեայց զապրկութիւն ։ (10) Ոմանք ․ Եւ չիք այլ ոք իմ ըն՟ ․․ առնուցուս զայս 'ի միտ ․․ յամօթ լինիցի քեզ ․ և ասացեր 'ի ։ (12) Ոմանք ․ Կախարդութիւնս քո զոր ու՟ ․․․ թէ կարասցես ինչ օգտել ։ (13) Ոմանք ․ Եթէ կարասցես կազդ՟ ․․․ 'ի խորհուրդսդ քո ․․ գալոց իցէ 'ի վերայ քո ։ (14) Բազումք ․ Ահաւադիկ տմքին ։ (15) Ոմանք յաւելուն ․ Վաստակ եղեն վաճառականք քո 'ի վաճառս քո ։

ԳԼ․ ԽԸ․ (1) Ոմանք ․ Անուանեալքդ ․․ ծնեալքդ 'ի զաւակս յուդայ ։ (1) Յօրինակին գրեալ էր ․ Տն՟ այ՟ Իէլի ։ (3) Ոմանք ․ Ել 'ի բերանոյ իմոյ ։ (5) Ոմանք ․ Պատմեսցեն ինձ ։ (8) Ոմանք ․ Արհամարհելով արհամարհես ․․ կոչեսջիր ։

(9) Ոմանք ․ Վ՟ն անուան իմոյ ցուցից քեզ ։ (10) Ոմանք ․ Ահաւադիկ վաճառեցից զքեզ վ՟ն արծաթոյ ։ Ոսկան ․ զքեզ ոչ արծաթոյ ։ (11) Ոմանք ․ Արարից քեզ զայդ ։ (13) Բազումք ․ Եւ կացցեն 'ի միասին ։ (14) Ոմանք ․ Պատմեաց նոցա զայս ։ (14) Յօրինակին ․ Արարի զկամս իմ 'ի վերայ բաբե՟ ։ (17) Ոսկան ․ Ես եմ տր՟ ած՟ քո ։ (17) Ոմանք ․ Ցուցից քեզ գտանել ։ (20) Ոմանք ․ Մինչ 'ի ծագս երկրի ․․․ եթէ փրկեաց զծառայ իւր ։ (21) Ոմանք ․ Ոչ գոյ խաղաղութի՟ ամբարշտաց , ասէ ։

ԳԼ․ ԽԹ․ (4) Ոմանք ․ 'Ի տարապարտուց ․․ վ՟ն այնորիկ իրա՟ ․․․ և վաստակք իմ ։ (6) Ոմանք ․ Կոչելդ քեզ ծառայ իմ, հաստատել զազգն յակոբու ․․ ահաւադիկ ե՟ ։ (7) Ոմանք ․ Իսրայէլի , որ ընտրեացն ։ (8) Ոմանք ․ Փըր

ելէք, և որ 'ի խաւարին իցեն՝ թէ յայտնեցարո՛ւք ։
Յա̃մ ճանապարհս արածեսցին, և յա̃մ շաւիղս ճարակք
ն̃ց ։ * ո՛չ քաղցիցեն և ո՛չ ծարաւեսցին, և ո՛չ խորշակահար 10
լիցին յարևու . այլ որ ողորմելոցն է մխիթարեսցէ
զն̃ա, և ընդ աղբիւրակո՛ւնս ածցէ զն̃ա ։ * և 11
եդից զա̃մ լերինս 'ի ճանապարհ, և զա̃մ շաւիղս յարօտս
※ ն̃ց ։ * Ահաւասիկ ոմանք եկեսցեն 'ի հեռաստանէ, 12
※ ոմանք 'ի հիւսւսոյ և 'ի ծովէ, և ոմանք յերկրէ
պարսից ։ * Ուրա՛խ լերուք երկինք՝ և ցնծասցէ երկիր 13
. գոչեսցեն լերինք զցնծութի̃, և բլուրք զարդարութի̃
. զի ողորմեցաւ ա̃ծ ժողովրդեան իւրում, և
զխոնարհս ժողովրդեան իւրոյ մխիթարեա՛ց ։ * Բայց 14
սիովն ասաց . եթո՛ղ զիս տ̃ր և մոռացաւ զիս ա̃ծ ։ * Միթէ 15
մոռանայցէ՞ կին զմանուկ իւր, կամ թէ ո՛չ գթասցի
'ի ծնունդս որովայնի իւրոյ ։ և եթէ մոռանայցէ
զայն կին՝ սակայն ես ո՛չ մոռացայց զքեզ ասէ տ̃ր ։
* Ահաւասիկ 'ի վ̃ր ձեռաց իմոց նկարեցի զպարիսպս 16
քո . և առաջի իմ ես դու յա̃մ ժամ ։ * և արա՛գ շինեսցիր 17
յայնցանէ որ քակեցին զքեզ, և որ աւերեցինն զքեզ՝
'ի քէն 'ի բա՛ց մերժեսցին ։ * Ամբա՛րձ շուրջ զաչս 18
քո, և տե՛ս զամենեսին . զի ահաւասիկ ժողովեցան
և եկին առ քեզ ։ կենդանի եմ ես ասէ տ̃ր . զի
զամենեսին զն̃ա իբրև զպատմուճան զգեցցիս, և արկցես
զն̃ա զքև իբրև զզարդ հարսին ։ * Զի աւերակքն 19
և ապականեալքն՝ և կործանեալքն քո, արդ նեղեսցին
'ի բնակչացն իւրեանց ։ և հեռասցին 'ի քէն՝ որ կլանէինն
զքեզ ։ * Զի ասասցեն յականջս քո որդիքն քո 20
զորս կորուսեր . նեղ է մեզ տեղիս, ընդարձակեա՛ մեզ
զի բնակեսցուք ։ * Եւ ասասցես 'ի սրտի քում . ո՞ ծնաւ 21
ինձ զսոսա . զի ես անզաւա՛կ և այրի՛ էի ※, պանդուխտ
և արտաքսական . և զսոսա ինձ ո՞ սնոյց, զի ես
միայն մնացեալ էի, և սոքա ո՞ւր էին ։ * Այսպէս ասէ 22
տ̃ր տ̃ր . ահաւադիկ ամբարձից զձեռս իմ 'ի վ̃ր ազգաց,
և 'ի կղզիս կանգնեցից զնշան իմ . և ածցեն զորդիս
քո 'ի ծոցս իւրեանց, և զդստերս քո 'ի վ̃ր ուսոց
իւրեանց բարձեալ բերիցեն ։ * Եւ եղիցին թագաւորք 23
դայեակք քո, և կանայք ն̃ց մանկակա՛լք քո . 'ի
վ̃ր երեսաց երկրի երկի՛ր պագանիցեն քեզ, և զհող ոտից
քոց լիզեսցեն . և ծանիցես թէ ես եմ տ̃ր . և ո՛չ
ամաչեսցեն ոյք սպասեն ինձ ։ * Մի՛թէ հանիցէ՞ ոք 24
զկողոպուտ սկայի . կամ վարիցէ՞ ոք աւարառու
գերի՝ և ապրիցի՞ ։ * Ա՛յսպէս ասէ տ̃ր . եթէ ոք վարիցէ 25
զսկայ գերի, առցէ զաւա՛ր ն̃ր . և քաջ ապրէ՝ որ
առնուցու զաւար սկայի ։ Այլ ես զդատաստան իմ
դատեցայց, և զորդիս իմ փրկեցի՛ց ։ * և կերիցեն նեղիչք 26
քո զմարմինս իւրեանց, և արբցեն իբրև զգինի
նո՛ր զարիւնս իւրեանց՝ և արբեսցին . և ծանիցէ ա̃մ
մարմին եթէ ես եմ տ̃ր՝ որ փրկեցի զքեզ, և օգնեցի
քեզ և զօրացուցի զյակոբ ։

ԳԼ. Ծ.

Այսպէս ասէ տ̃ր . ո՞ւր է թուղթն ապահարզանի 1
որով արձակեցի զմայրն ձեր . կամ ո՞ւր է գրաւական
վաճառականացն, որով վաճառեցի զձեզ ։ այլ 'ի
մեղս ձեր վաճառեցայք . և վ̃ս անօրէնութեց ձերոց
2 արձակեցի զմայրն ձեր ։ * Զի եկի, և ո՛չ գոյր մարդ .
կոչեցի՝ և ոչ՛ք էր որ լսէր ։ միթէ ո՛չ կարէ փրկել ձեռն
իմ . կամ ո՛չ զօրեմ՝ ապրեցուցանել ։ ահա կշտամբութ̃բ
իմով աւերեցի զծով, և զգետս ապականեցից . և ցամաքեսցին
ձկունք ն̃ց 'ի ջուրցն պակասութե̃ . և մեռցին
3 'ի ծարաւոյ ։ * զգեցուցից զերկինս խաւարաւ, և
4 իբրև զքո՛ւրձ արարից զհանդերձ ն̃ր ։ * Տ̃ր տ̃ր տա՛յ
ինձ լեզու խրատու, զի գիտացից խօսել 'ի ժամու ընդ
բանին ։ պատրաստեաց զիս ընդ առաւօտս ։ յաւել ինձ
5 ունկն 'ի լսել ։ * և խրատ տ̃ն բանայ զականջս իմ ։ և
6 ես ո՛չ խոտանեմ և ո՛չ ընդդէմ դառնամ ։ * Զթիկունս
իմ ետու 'ի հարուածս, և զծնօտս իմ յապտակս . և զերեսս
իմ ո՛չ դարձուցի յամօթոյ ընդ երեսս թքանելոյ ։
7 * Եւ տ̃ր տ̃ր եղև իմ օգնական . վ̃ս այնորիկ ո՛չ ամաչեցի,
այլ արարի զդէմս իմ իբրև զվէ՛մ հաստատուն ։ Եւ
8 գիտացի թէ ո՛չ ամաչեցից ։ * զի մե՛րձ է որ արդարացուցանէ
զիս ։ ո՞վ է ոսոխն իմ, եկեսցէ և կացցէ 'ի
9 մէջ . և ո՞վ է որ դատին զիս, մերձեսցի առ իս ։ * զի
ահաւասիկ տ̃ր տ̃ր օգնակա՛ն է ինձ, ո՞վ է որ չարչարիցէ
զիս ։ Ահաւադիկ դուք ամենեքեան իբրև ընդ
10 ձորձս հնասջիք, և ցեց մեծամէծս կերիցէ զձեզ ։ * Ո՞վ
իցէ 'ի մէնջ որ երկնչի 'ի տ̃է, լուիցէ՛ զձայն ծառայի
ն̃ր . որ գնայցեն ընդ խաւար՝ և ո՛չ գոյր ն̃ց լոյս . յուսացեալք
11 յանուն տ̃ն և խրախուսեալք յա̃ծ ։ * Ահաւադիկ
դուք ամենեքեան հո՛ւրբ վառեալ պատրաստեսջիք
իբրև 'ի բոցոյ . գնասջիք 'ի լոյս հրո՛յ ձերոյ, և բորբոքեսջիք
բոցով ։ վ̃ս իմ եղև ձեզ այդ, և 'ի տրտմութե̃
ննջեսջիք ։

ԳԼ. ԾԱ.

1 Լուարո՛ւք ինձ որ հալածէքդ զիրաւունս՝ և խնդրէք
զտ̃ր ։ Հայեցարո՛ւք 'ի վէմն հաստատուն յորմէ կոփեցարուք,
և 'ի գո՛ւբ հորոյն յորմէ փորեցարուք ։
2 * Հայեցարո՛ւք յաբրահամ հայրն ձեր, և 'ի սառա որ
երկնեացն զձեզ . զի մի էր՝ և կոչեցի զնա . և օրհնեցի
3 զնա, և սիրեցի զնա և բազմացուցի զնա ։ * Եւ արդ
մխիթարեցի՛ց զքեզ սիովն, և մխիթարեցից զա̃մ զաւերակս
ն̃ր . և արարից զա̃մ աւերակս ն̃ր իբրև զդրախտ,
և զկողմն արևմտից իբրև զդրախտ տ̃ն . ուրախութի̃ և
ցնծութի̃ գտցեն 'ի նմա, խոստովանութի̃ և ձա՛յն օրհնութե̃ ։
4 * Լուարո՛ւք ինձ՝ լուարո՛ւք ինձ ժողովուրդ, և թագաւորք ԽԲ
ունկնդի՛ր լերուք ինձ . զի օրէնք յինէն ելցեն,
5 և դատաստան իմ 'ի լո՛յս հեթանոսաց ։ * Արագ
արա՛գ մերձեսցի արդարութի̃ իմ, և ելցէ իբրև զլո՛յս
փրկութի̃ իմ . 'ի բազո՛ւկ իմ հեթանոսք յուսասցին .
ինձ կղզիք սպասեալ մնան, և 'ի բազուկ իմ յուսասցին
6 ։ * Ամբարձէ՛ք յերկինս զաչս ձեր, և հայեցարո՛ւք
յերկիր 'ի խոնարհ . զի երկինք իբրև զծո՛ւխ հաստատեալ
են, և երկիր իբրև զձո՛րձս մաշեսցի . և բնակիչք
ն̃ր իբրև զնո՛յնս կորիցեն ։ այլ փրկութի̃ իմ յաւիտեա՛ն
7 կացցէ, և արդարութի̃ իմ մի՛ պակասեսցէ ։ * Լուարո՛ւք
ինձ

կութն առեղծի զքեզ և օգնե՛՛ . . . աւերակս ։ (10) Ոմանք . Որ ողորմելոյն իցէ . . և ընդ աղբերականս ածցէ զն̃ա ։ (11) 'Ի լուսն՛՛ . Յարօտս նոցին . համաձայն այլոց 'ի բնաբ՛՛ ։ (13) Օրինակ մի . Գոչեսցեն երկինք զցնծ՛՛ ։ (13) Ոսկան . Զի ողորմեցաւ տ̃ր ժողո՛՛ ։ (15) Ոմանք . Կամ ոչ գթասցէ . . մոռանայցէ զայս կին ։ (16) Ոմանք . Զպարիսպս քո ։ (18) Բազումք . Զի ահաւադիկ ժողով՛՛ ։ (18) Յօրինակին . Զամենեսին իբրև զն̃ա իբրև զպատմուճան ։ (19) Ոմանք . Զի աւերեալքն և ապա՛՛ ։ (20) Ոմանք . Զոր կորուսեր ։ (23) 'Ի լուսն՛՛ . Եւ իշխանք ն̃ց մանկակալք . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (23) Ոմանք . Ոյք սպասէին ինձ ։ (24) Ոմանք . Կամ թէ վարիցէ՞ ոք ։ (25) Ոմանք . Վարիցէ զհսկայ գերի՝ առցէ և զաւար ն̃ր ։ (26) Ոմանք . Թէ ես եմ տ̃ր տ̃ր, որ փր՛՛ . . . և օգնեցի և զօրացուցի զյա՛՛ ։

Գլ. Ծ . (2) Ոմանք . Կամ ո՛չ հզօրեմ ապրե՛՛ . . . աւերեցից զծով ։ (6) Ոմանք . Ոչ դարձուցից յամօթոյ ։ (7) Ոմանք . Վ̃ս այսորիկ ոչ ամա՛՛ ։ (7) Ոմանք . Ոչ ամաչեցից, այլ արարից ։ (9) Ոմանք . Ահաւասիկ դուք ամէքին . . և ցեց մեծամեծս կերիցէ զձեզ ։ (10) Ոմանք . Որ երկնչիցի 'ի տ̃է ։ (11) Ոմանք . Ամէքեան իբրև հուրբ վառեալ պատրաստեսջիք ։ Որ օրինակ մի . ամէքեան հուր վառեալ . . 'ի տրտմութե̃ ննջեսջիք ։

Գլ . ԾԱ . (1) 'Ի լուսն՛՛ ։ Որ զհետ երթայք իրաւանց . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (1) Աստանօր օրինակին մեր ընդ այլ միում հնագունի՝ [illegible] [illegible] ունէր . Եւ 'ի գուբ հրոյն ։ և այլ երկու օրինակք . Եւ 'ի գուբ խորոյն ։ իսկ ճառընտիր օրինակ, հորոյն . բայց որում և պատշաճ թուեցաւ մեզ դնել ։ (2) Յօրինակին [illegible] . Եւ օրհնեցի զնա, և սիրեցի զնա, և բազ՛՛ ։ (3) Ոսկան . Գտցին 'ի նմա ։ (4) 'Ի բազումս [illegible] . Լուարո՛ւք ինձ ժողովուրդ, և թագաւորք ։ (6) Ոմանք . Ամբարձէք 'ի յերկինս . . իբրև զնոյն կորի՛՛ . . . մի պակասեսցի ։ (7) Ոմանք . Եւ որոյ օրէնք իմ . . . և բամբաս֊

լինձ որ գիտէք զիրաւունս, ժողովուրդ իմ՝ որոց օրէնք
իմ 'ի սիրտս ձեր: Մի՛ երկնչիք 'ի նախատանաց մարդկան.
և բամբասանաց նոցա զձեզ յամօթ մի՛ արասցեն:
* զի իբրև ձորձք ընդ ժամանակաւ մաշեսցին, և իբրև 8
զասր որ ուտիցի 'ի ցեցոյ: բայց արդարութի իմ յաւիտեան
կացցէ, և փրկութի ազգաց յազգս: * Զարթի՛ր 9
զարթի՛ր եէմ, և զգեցի՛ր զզօրութի բազկի քո. զարթի՛ր
իբրև յաւուրցն սկզբանէ, իբրև յազգացն յաւիտենից:
※ Ո՞չ դու այն ես որ տաշէիր զլայնութիւն,
վանէիր զվիշապն: * ո՞չ դու այն ես որ աւերէիր զծովն, 10
զբազմութի ջուրցն անդնդոց. որ արարեր զխորս
ծովուն ճանապարհ անցից փրկելոցն և ապրելոց:
* Զի 'ի տե եղիցի դարձ, և եկեսցեն 'ի սիոն 11
ցնծութբ և ուրախութբ յաւիտենից: զի 'ի վր գլխոց
նց օրհնութի, և ուրախութի հասցէ նց: Մերժեցան
ցաւք և տրտմութիք և հեծութիք: * Ե՛ս եմ, ես եմ ※ 12
նոյն որ մխիթարեցի զքեզ: Ծանի՛ր զինչ ոք էիր. և
երկեար 'ի մահկանացու մարդոյ, և յորդւոյ մարդոյ
որ իբրև զխոտ ցամաքեցան: * Եւ մոռացար զած զարարիչ 13
քո, որ արար զերկինս և հաստատեաց զերկիր:
և երկնչէիր միշտ զամ աւուրս յերեսաց սրտմտութե
նեղչին քոյ՝ որպ խորհեցաւ ջնջել զքեզ: Եւ արդ՝ ո՞ւր
է սրտմտութի նեղչին քոյ: * զի 'ի փրկութեն քում ո՛չ 14
կարասցէ կեալ. և ո՛չ յամեսցէ, և ո՛չ սպասցէ զքեզ
յապականութի, և ո՛չ պակասեսցէ հացն քո: * Ե՛ս 15
եմ տր ած քո՝ որ խռովեմ զծով, և գոչեցուցանեմ
զալիս նր. տր սաբաւովթ անուն է իմ: * Եդի՛ց զբանս 16
իմ 'ի բերանս քո, և ընդ հովանեաւ ձեռին իմոյ
ծածկեցից զքեզ. որով կանգնեցի զերկինս, և արկի
զհիմունս երկրի. և ասացի ցսիոն, ժողովուրդ իմ ես
դու: * Զարթի՛ր զարթի՛ր արի կա՛ց եէմ, որ արբեր 17
'ի ձեռանէ տն զբաժակն բարկութե նր. զբաժակն կործանման,
զբաժակն սրտմտութե, զոր արբերն՝ և սթափեցեր:
* Եւ ո՛չ ոք էր որ մխիթարէր զքեզ յամ որդւոցն 18
քոց զոր ծնար: և ո՛չ ոք էր որ ձեռնտու լինէր քեզ
յամ որդւոցն քոց զորս բարձրացուցեր: * Երկո՛ւ ինչ 19
հակառակ կան քեզ. և ո՞վ է որ տրտմակից լինիցի քեզ.
կործանումն և բեկումն, սով և սուր. և ո՞ է որ մխիթարեսցէ
զքեզ: * Որդիքն քո տարակուսեալք՝ որ ննջեն 20
'ի կիցս ամ ճանապարհաց. իբրև զճակնդեղ կիսեփեաց,
լի են 'ի բարկութէ տն. լուծեալք 'ի տե այ: * Վն 21
այնորիկ լո՛ւր տառապեալդ՝ որ արբեալդ ես և ո՛չ 'ի
գինւոյ: * Ա՛յսպէս ասէ տր ած որ դատի զժողովուրդ 22
իւր. ահաւասիկ 'ի բաց առի 'ի ձեռանէ քումմէ զբաժակն
կործանման, զբաժակն սրտմտութե իմոյ ※
և ո՛չ ևս յաւելցես ըմպել զնա: * Եւ տա՛ց 'ի ձեռս վնասակարացն 23
քոց, և 'ի ձեռս այնոցիկ որ տառապեցուցին
զքեզ: որք ասէին ցանձն քո, խոնարհեա՛ց՝ թո՛ղ
անցցուք: և եդիր հաւասար երկրի զմէջ քո, արտաքոյ
անցաւորաց քոց:

ԳԼ. ԾԲ.

Զարթի՛ր զարթի՛ր սիոն. զգեցի՛ր զզօրութի քո 1
սիոն. և դու զգեցի՛ր զփառս քո եէմ քաղաքդ
սուրբ: զի ո՛չ ևս յաւելցեն անցանել ընդ քեզ պիղծք և
2 անթլփատք: * Թօթափեա՛ զփոշիդ, յա՛ռն կաց և նի՛ստ
եէմ: լո՛յծ զկապ պարանոցի քոյ գերիդ դուստր սիովնի:
3 * Զի այսպէս ասէ տր. ձրի վաճառեցայք, և ո՛չ
4 արծաթով փրկեսջիք: * Ա՛յսպէս ասէ տր. յերկիրն
եգիպտացւոց էջ ժողովուրդ իմ զառաջինն բնակել
անդ նժդեհութբ: և յասորեստան բռնութբ վարեցան:
5 * և արդ՝ ընդէ՞ր էք աստ: Ա՛յսպէս ասէ տր. զի՞ վարեցաւ
ժողովուրդն իմ ձրի. զարմացեա՛լ եղին և լային:
Ա՛յսպէս ասէ տր. վն ձեր անուն իմ հանապազ հայհոյի
6 'ի մէջ հեթանոսաց: * վն այնորիկ ծանիցէ ժողովուրդ
իմ զանուն իմ յաւուր յայնմիկ. թէ ես նո՛յն
եմ որ խօսէի, և արդ եկի հասի:
7 * Իբրև զի գեղեցի՛կ են 'ի վր լերանց ոտք աւետարանչի ԽԳ
համբաւուն խաղաղութե, իբրև աւետարանչի բարութեց.
զի լսելի արարից զփրկութի քո, ասել ցսիոն
8 թէ թագաւորեսցէ քեզ ած: * Զի ձայն պահապանաց
քոց բարձրացաւ, և 'ի նո՛յն բարբառ առհասարակ ցնծասցեն.
զի դէմ յանդիման տեսցեն զժամանակ յորում
9 ողորմեսցի տր սիոնի: * Լերինք գոչեսցեն աւերակօքն
հանդերձ եմի զցնծութի. զի ողորմեցաւ նմա
10 տր, և փրկեաց զեմ: * Եւ յայտնի արասցէ տր զբազուկ
իւր նր առաջի ամ ազգաց: և տեսցեն ամ ծագք
11 երկրի զփրկութի այ մերոյ: * 'Ի բա՛ց կացէք, 'ի բա՛ց
կացէք. ելէ՛ք այտի, և 'ի պիղծս մի՛ մերձենայք. ելէ՛ք
'ի միջոյ նց, և մեկնեցարո՛ւք՝ որ բարձեալ բերէք
12 զսպաս տն: * Զի ո՛չ խռովութբ ելջիք, և ո՛չ փախստեամբ
գնասջիք. զի առաջի ձեր տր լինիցի գնասցէ,
և որ ժողովէն զձեզ ած իլի:
13 * Ահաւադիկ 'ի միտ առցէ մանուկ իմ. վերասցի և ԽԳ
14 բարձրասցի և փառաւորեսցի յոյժ: * Զոր օրինակ զարմասցին
բազումք 'ի վր քո, ա՛յնպէս անշքեսցի տեսիլ
քո 'ի մարդկանէ, և փառք քո յորդւոց 'ի մարդկանէ:
15 * Ա՛յնպէս զարմասցին ազգք բազումք 'ի վր քո, և
կարկեսցեն թագաւորք զբերանս իւրեանց. զի որոց
ո՛չ պատմեցաւ վն նր՝ տեսցեն, և որոց չիցէ լուեալ 'ի
միտ առցեն:

ԳԼ. ԾԳ.

1 Տ՛ր ո՞ հաւատաց լրոյ մերում, և բազուկ տն ու՞մ
2 յայտնեցաւ: * Պատմեցաք առաջի նր իբրև զմանուկ,
իբրև զարմատ 'ի ծարաւուտ երկրէ: ո՛չ գոյր
նր տեսիլ՝ և ո՛չ փառք. տեսա՛ք մեք զնա՝ և ո՛չ գոյր նր
3 տեսիլ՝ և ո՛չ գեղեցկութի: * այլ տեսիլ նորա անարգ՝
նուաստեալ քան զամ որդւոց մարդկան: Ա՛յր մի 'ի
հարուածս, և գիտէ համբերել ցաւոց: զի դարձուցեալ
զերեսս իւր անարգեցաւ, և ո՛չինչ համարեցաւ:
4 * Նա զմեղս մեր բառնայ՝ և վն մեր չարչարի. և մեք
համարեցաք զնա 'ի ցաւս և 'ի հարուածս և 'ի չարչարանս
5 իբրև յայն: * Բայց նա վիրաւորեցաւ վն մեղաց
մերոց, և պատժեցաւ վն մերոց անօրէնութեց. խրատ
խաղաղութե մերոյ 'ի նմա, և նր վիրօքն բժշկեցաք:
6 * Ամենեքեան իբրև ոչխարք մոլորեալք. այր 'ի ճանապարհի
իւրում մոլորեցաւ, և տր մատնեաց զնա առ
7 մեղս մեր: * և նա առ վշտին ո՛չ բանայ զբերան իւր:
Իբրև ոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ. իբրև որոջ առաջի
կը-

սանք նց զձեզ մի՛ պատրեսցեն: (8) Բազումք. Եւ փրկութի իմ ազգաց յազգս: (12) Ոմանք. 'Ի մահկանացու մարդոյ: (13) Օրինակ մի. Ջնջել զձեզ: (14) Բազումք. Ո՛չ կարասցէ կալ: (15) Ոմանք. Զի ես եմ տր ած քո, որ: (17) Ոմանք. Եւ արի կա՛ց եէմ: (17) Բազումք. Զոր արբերն և թափեցեր: (18) Յօրինակին. Եւ ո՛չ ոք է որ մխիթա": (19) Ոմանք. Եւ ո՞ որ մխիթարեսցէ զքեզ: (20) Ոմանք. Լի են 'ի բարկութէ տն: (21) Ոմանք. Վն այսորիկ լո՛ւր: Ուր Ոսկան 'ի լուսն". Լուր այսմ տառապեալդ: (22) Բզմք. Ահաւադիկ 'ի բաց ա": (23) Բզմք յաւելուն. Եւ տաց զնա 'ի ձեռս: (23) Ոմանք. Եւ եդիր, կամ, եդիր հաւասար. . արտաքոյ անցաւորաց:

Գլ. ԾԲ. (1) Ոմանք. Եւ զգեցի՛ր զզօրութի: (1) Ոսկան. Եէմ քաղաքդ սրբյն: (4) Ոմանք. Զառաջինն բնակել պանդխտութբ: (5) Բզմք ընդէն առանց հարցական ոլորակի. Զի վարեցաւ ժողովուրդ իմ ձրի: (6) Ոսկան. Եմ նոյն որ խօսէի: (7) Ոսկան. Համբաւոյն խաղաղութե: (9) Ոսկան. Եէմի զփրկութի. զի ողոր": (10) Ոմանք. Եւ յայտնեսցէ տր զբազ": (11) Ոմանք. Ելէ՛ք 'ի միջոյ նր, մեկնեցարուք: (12) Ոմանք. Եւ ո՛չ փախստեամբ գնասցէք: (13) Օրինակ մի. Ահաւասիկ 'ի միտ առ": (14) Ոսկան. Յորդւոց մարդկանէ: (15) 'Ի լուսն". Ոչ իցէ լուեալ. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ":

Գլ. ԾԳ. (3) Ոսկան. Զերեսս՝ անարգեցաւ, և յոչինչ համարե": (4) Յօրինակին գիրք. 'Ի ցաւս և 'ի հարուածս և 'ի չարչա": (5) Յօրինակին 'ի կարգէ բնաբանի էր էաւ. Վն մերոց անօրէ". 'Ի լուսն". ստորագրել՝ մերոց. համաձայն այլոց: (7) Ոմանք. Եւ իբրև որոջ առաջի:

կորզի անմռունչ կայ · այնպէս ոչ բանայ զբերան իւր ։
* Առ խոնարհութեն նր̄ դատաստան նր̄ բարձաւ · և 8
զազգատոհմն նորա ո՞ պատմեսցէ · զի բառնան յերկրէ
կեանք նր̄ · յանօրէնութեց ժողովրդեան իմոյ 'ի մահ
վարեցաւ ։ * Եւ տաց զչարս փոխանակ գերեզմանի նր̄ , 9
և զմեծամեծս փոխանակ մահու նր̄ · զի անօրէնութի
ոչ գործեաց , և ոչ գտաւ նենգութի 'ի բերան նր̄ ։ * և 10
տր̄ կամի սրբել զնա 'ի վիրաց անտի ։ Եթէ տայցէք զվս̄
մեղացն , անձինք ձեր տեսցեն զզաւակ երկայնակեաց ։
և կամի տր̄ 'ի ձեռս նր̄ բառնալ 'ի ցաւոց անձին նորա ։
* ցուցանել նմա լոյս՝ և ստեղծուլ իմաստութբ ։ արդարացուցանել 11
զարդարն՝ որ ծառայեաց բազմաց ,
և զմեղս նց̄ նա վերացուսցէ ։ * Վս̄ այնորիկ նա 12
ժառանգեսցէ զբազումս , և զաւար հզօրաց բաշխեսցէ ·
փոխանակ զի 'ի մահ մատնեցաւ անձն նր̄ , և ընդ
անօրէնս համարեցաւ ։ և նա զմեղս բազմաց վերացոյց՝
և վս̄ անօրէնութեց նց̄ մատնեցաւ ։

ԳԼ. ԾԴ.

Խն Ուրախ լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր · գոչեա և աղաղակեա 1
որ ոչգ երկնէիր · զի բազում են որդիք
սկնդկիդ՝ առաւել քան զամուսնոյն ։ Քանզի ասաց
տր̄ ։ * ընդարձակեա զտեղի խորանաց քոց , և զվրահից 2
քոց · կանգնեա , և մի խնայեսցես · երկայնեա զպարաւանդակս
քո · հաստատեա զցիցս քո ։ * յաջ և յահեակ 3
թռուսջիր , և զաւակ քո զհեթանոս ժառանգեսցէ ։
և զքաղաքս աւերեալս շինեսցես ։ * Մի երկնչիցիս զի 4
յամօթ արարին զքեզ · մի պատկառեսցես զի նախատեցին
զքեզ · զի զամօթն յաւիտենից մոռասցիս , և
նախատինք այրութե քոյ ոչ ևս յուշ լիցին քեզ ։ * Զի 5
տր̄ է որ առնէ զքեզ զայդ · տր̄ սաբաւովթ անուն է նր̄ ·
և որ փրկեացն զքեզ նոյն ած̄ Իղի ամ̄ երկրի կոչեսցի ։
* Ո՛չ եթէ իբրև զկին մի լքեալ տարակուսեալ կոչեաց 6
զքեզ տր̄ · և ոչ իբրև զկին մի ատեցեալ 'ի մանկութէ ։
այլ ասա՛ց ած̄ , * առ ժամանակ մի թողի զքեզ , և ողորմութբ 7
մեծաւ ողորմեցայց քեզ ։ * առ փոքր մի սրտմտութե 8
դարձուցի զերեսս իմ 'ի քէն , և ողորմութբ յաւիտենից
ողորմեցայց քեզ · ասա՛ց որ փրկեացն զքեզ
տր̄ ։ * Եւ 'ի Ջուրցն հեղեղէ առ Նոյիւ՝ ա՛յս է ինձ , և 9
ոպ̄ երդուայն նմա 'ի ժամանակին յայնմիկ չբարկանալ
երկրի , նոյնպէս և ոչ քեզ ։ * և ոչ սպառնալեօք իմովք 10
շարժել զլերինս , և փոփոխել զբլուրս · ոչ ողորմութի
իմ պակասեսցէ 'ի քէն , և ոչ ուխտ խաղաղութե քոյ
անցցէ ։ Ասա՛ց տր̄ ։ * Հաշտեա՛լեմ ընդ քեզ տառապեալդ 11
և խախտեալ , մինչև մխիթարեսցիս ։ ահաւասիկ
պատրաստեալ եմ կարկեհան զքարինս քո , և ըզհիմունս
քո շափիղա ։ * և կանգնեցից զաշտարակս քո 12
յասպիս , և զդրունս քո յական վանեայց · և ածից
շուրջ զքև պարիսպ յընտիր ընտիր ականց պատուականաց ։
* և զամ̄ որդիս քո փրկեալս յայ̄ , և 'ի բազում 13
խաղաղութե մանկունք քո ։ * և արդարութբ շինեսջիր ։ 14
'Ի բա՛ց լեր յանիրաւէ անտի , և ոչ երկիցես · և
դողումն 'ի քեզ ոչ մերձեսցի ։ * զի ահաւասիկ եկք՝ առ 15
քեզ վասն իմ մերձեսցին · և առ քեզ պանդխտեսցին ,
և զքե՛զ ապաստան արասցեն ։ * Ահաւասիկ՝ ես հաստատեցի 16
զքեզ · ոչ ոպ̄ դարբին մի որ փչովք կայծակունս
արծարծանէ և յառաջ բերէ անօթս 'ի գործ ,
այլ ես հաստատեցի զքեզ ոչ 'ի կորուստ ապականութե ։
17 * Ամենայն անօթ վնասակար 'ի քեզ ոչ աջողեսցի · և
զամ̄ բարբառ որ յարիցէ 'ի վերայ քո 'ի դատաստան ,
պարտեսցես · և ամ̄ դատախազք քո 'ի նմին ։ Զի գոյ
ժառանգութի պաշտօնէից տն̄ · և դուք եղիջիք ինձ իրաւացիք՝ ասէ տր̄ ։

ԳԼ. ԾԵ.

1 Ո՛ որ ծարաւիդ էք՝ երթա՛յք 'ի Ջուր · և որ միանգամ
ոչ ունիք արծաթ , երթա՛յք գնեցէ՛ք · և կերիջի՛ք
2 առանց արծաթոյ՝ և գնոց գինւոյ ։ * և զճարպ բնաւ
ընդէ՞ր իսկ գնէք արծաթոյ՝ և ոչ հացի · և զվաստակս
ձեր ոչ 'ի յագուրդ ։ Լուարո՛ւք ինձ՝ և կերիջի՛ք զբարութիս ·
3 և վայելեսցեն 'ի բարութե անձինք ձեր ։ * ունկընդիր
լերուք լսելեօք ձերովք՝ զհետ եկայք ճանապարհաց
իմոց ։ Լուարո՛ւք ինձ , և կեցցեն 'ի բարութե
անձինք ձեր ։ և եդից ընդ ձեզ ուխտ յաւիտենական
4 զսրբութիւն դաւթի զհաւատարիմս ։ * Ահաւասիկ 'ի
վկայութի հեթանոսաց ետու զնա · իշխան և հրամանատար
5 ազգաց ։ * ազգք որ ոչ գիտիցեն , կարդասցեն առ
քեզ · և ժողովուրդք որ զքեզ ոչ ճանաչէին՝ ապաստան
արասցեն զքեզ · վս̄ տն̄ այ̄ քո սրբոյն Իղի · զի փառաւոր
6 արար զքեզ ։ * Խնդրեցէ՛ք զտր̄ · և յորժամ
գտանիցէք զնա , կարդացէ՛ք առ նա ։ և իբրև մերձեսցի
7 առ ձեզ , * Թողցէ ամպարիշտն զճանապարհս իւր ,
և այր անօրէն զխորհուրդս իւր ։ և դարձցի առ տր̄ և
գտցէ զողորմութի · և առ ած̄ մեր՝ զի բազմապատիկ
8 թողցէ զանօրէնութիս ձեր ։ * Զի ոչ են խորհուրդք
իմ իբրև զխորհուրդս ձեր , և ոչ ճանապարհք իմ իբրև
9 զճանապարհս ձեր՝ ասէ տր̄ ։ * Այլ ոպ̄ հեռի են
երկինք յերկրէ · այնպէս հեռի են ճանապարհք իմ 'ի
ճանապարհաց ձերոց , և խորհուրդք իմ 'ի խորհրդոց
10 ձերոց ։ * Զոր օրինակ եթէ իջանիցէ անձրև կամ ձիւն
յերկնից , և անդրէն ոչ դառնայ մինչև արբուսցէ զերկիր ,
ծնցի և բղխեսցէ · և տացէ սերմն սերմանողի՝ և
11 հաց 'ի կերակուր ։ * Այնպէս եղիցի բանն իմ , որ ելանէ
'ի բերանոյ իմմէ · մի դարձցի դատարկ՝ մինչև կատարեսցէ
զորինչ կամեցայ · և դիւրեցից զճանապարհս
12 քո , և զճանապարհս իմ պահեսցես ։ * Զի ուրախութբ
ելջիք , և ցնծութբ ուսանիջիք ։ զի լերինք և բլուրք կայտառեսցեն
ընդունել ուրախութբ · և ամ̄ ծառք անտառի
13 ծափս հարցեն ոստօք իւրեանց ։ * Եւ փոխանակ ցրդւոյն
նո՛ճ բուսցի , և փոխանակ դժնկին՝ մո՛րտ ելցէ · և եղիցի
տն̄ յանուն և 'ի նշա՛ն յաւիտենից , և մի պակասեսցէ ։

ԳԼ. ԾԶ.

1 Այսպէս ասէ տր̄ , զգո՛յշ կացէք իրաւանց՝ և գործեցէ՛ք
զարդարութի · զի եկեալ հասեալ է փրկութի
2 իմ , և յայտնելո՛ց է ողորմութի իմ ։ * Երանի առն որ
առնիցէ զայն , և մարդոյ որ կայցէ 'ի նմին · և պահիցէ
զշաբաթս իմ և ոչ պղծիցէ , և պահիցէ զձեռս իւր յառնելոյ
3 զանիրաւութի ։ * Մի՛ ասիցէ օտարազգին որ եկեալ
յեցեալ իցէ 'ի տր̄ , եթէ մերժելով մերժէ զիս
տր̄ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ · և մի՛ ասիցէ ներքինին՝ թէ
4 ես եմ փայտ չոր ։ * Այսպէս ասէ տր̄ ցներքինիսն որ
պահիցեն զպահպանութիս իմ , և ընտրեսցեն զոր կամիմ ,
5 և կայցեն յուխտին իմում ։ * տա՛ց նց̄ 'ի տա՛ն իմում ,

---

(9) Ոմանք · Զի անօրէնութի ինչ ոչ գոր" ։ (10) Ոմանք · Տեսցեն զաւակ եր" · · · 'ի ձեռն նր̄ բառ" ։ (12) Ոմանք · Վս̄ այսորիկ նա ժա" ։

Գլ · ԾԴ · (2) 'Ի լուս" · Զտեղի խորանի քո · համաձայն ամենայն 'ի Բնաբ" ։ (2) Ոմանք · Եւ մի խնայեր · կամ , և մի անխայեար ։ (3) Ոմանք · Յաջ յահեակ թռուսջիր ։ (9) Ոմանք · Այս է ինձ , որպէս երդուայն ։ (10) Ոմանք · Պակասիցէ 'ի քէն · · խաղաղութե քո անցանիցէ ։ (11) Ոմանք · Ահաւադիկ պատ" ։ (13) Բզ̄մք · Որդիս քո խրատեալս այ̄ ։ (14) Ոմանք · 'Ի բա՛ց լեր յանօրինէ անտ" ։ (15) Ոմանք · Զի ահաւադիկ եկք ։ (15) Ա[illegible] · Եւ առ քեզ պանդխտեսցին , և զքեզ ապաստան ։ (16) Յօրինակին · Որպս̄ դարբնիմ որ փչովք ։ (17) Ոմանք · Եւ դուք եղիջիք ինձ ։

Գլ · ԾԵ · (1) Ոմանք · Որ ծարաւիդ էք · · · առանց արծաթոյ և գնոց գնոյ ։ (2) Ոմանք · Ձեր ոչ յագուրդ ։ (3) Ոմանք · Զհետ երթայք ճնպ̄հաց ի" ։ (4) Ոմանք · Ահաւադիկ 'ի վկայութի ։ (5) Ոմանք · Զի փառաւոր արար զձեզ ։ (12) Ոմանք · Կայտառեսցեն ընդունել զձեզ ուրա" · · · ոստովք իւրեանց ։ (13) Ոմանք [illegible] · Յաւիտենից · Եղիցի , և մի պակասեսցէ ։

Գլ · ԾԶ · (2) Ոմանք · Որ կացցէ 'ի նմին · պահիցէ ։ (3) Ոմանք · Մի՛ ասասցէ · · մերժելով մերժեսցէ զիս · · և մի ասասցէ ։ (5) 'Ի լուս" · Եւ ընդ պարսպաւ իմով տեղի · համաձայն Բաղդոց 'ի Բնաբ" ։

մում, և ընդ յարկաւ իմով տեղի անուանի, առաւել
քան զուստերաց և զդստերաց. և անուն յաւիտենա-
կան տաց նոցա՝ և մի՛ պակասեսցէ: * Եւ զայլազգիսն որ 6
եկեալ յեցեալ իցեն ’ի տ՟ր՝ ծառայել նմա, և սիրել
զանուն ն՟ր, լինել նմա ’ի ծառայս և յաղախնայս. և
զա՟մ որք պահիցեն զշաբաթս իմ՝ և ոչ պղծիցեն, և կալ-
ցեն յուխտին իմում: * Տարա՛յց զն՟ա ’ի լեառն սրբու- 7
թե իմոյ. և ուրախ արարից զն՟ա ’ի տան աղօթից իմոց:
ողջակէզք ն՟ց և պատարագք ն՟ց ընդունելի եղիցին ’ի
վ՟ր սեղանոյ իմոյ: զի տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի
ա՟մ հեթանոսաց: * Ասաց տ՟ր տ՟ր, որ ժողովէ զցրու- 8
եալսն Ի՟ղի, եթէ ժողովեցից ’ի վ՟ր ն՟ր ժողովս ա՟մ
գազանաց անապատի: * Եկա՛յք կերա՛յք ա՟մ գազանք 9
անապատի: * Տեսէ՛ք զի կուրացան ամենեքին, և ոչ 10
գիտեն զհանճար. ամենեքին իբրև շունք համրացեալք
որ ոչ կարիցեն հաչել: յերազանան յանկողինս իւ-
րեանց. սիրեն զնիրհել: * Իբրև շո՛ւնք լիրբք եղեն յան- 11
ձինս իւրեանց՝ որ ոչ գիտեն զյագուրդ. և են չարք՝ և
ոչ ճանաչեն զհանճար: ամենեքին ըստ իւրաքանչիւր
ճանապարհաց իւրեանց գնացին ※: * Եկա՛յք առցո՛ւք 12
※ զգինի, և զգինեհարեսցո՛ւք արբեցութե՟. և եղիցի այս-
պիսի օրն մեզ զո՛հ մեծ առաւել յոյժ:

ԳԼ. ԾԷ.

Տեսէ՛ք զիարդ կորեաւ արդարն, և չիք ոք որ ան- 1
սայ սրտիւ. և արք արդարք բառնան, և ո՛չ ոք հայի.
զի յերեսաց անիրաւութե բառնայ արդար: * Եղիցի 2
խաղաղութի՟՝ գերեզմանն նորա, զի բարձաւ ’ի միջոյ:
* Բայց մատի՛ք յառաջ՝ որդի՛ք անօրէնք. որդի՛ք պոռն- 3
կորդի՛ք. որդի՛ք շնութե: * Ի՞ւ պերճացարուք, կամ 4
յո՞յր վ՟ր բացէք զբերանս ձեր, կամ առ ո՞ արձակեցէք
զլեզուս ձեր. ո՛չ դուք որդի՛ք կորստեան էք՝ զաւակ
անօրէնութե: * որ անկեալ աղաչէիք զկուռսն ձեր ’ի 5
ներքոյ անտառախիտ ծառոց. զոհէիք զուստերս ձեր
’ի խորաձորս ’ի մէջ գլխոց վիմաց, * և ’ի կողմանս ձո- 6
րոցն: Այն է բաժին քո՝ և նոյն վիճակ քո. նոցա՛ հե-
ղեր նուէրս, և նոցին մատուցեր զոհս: ’ի վ՟ր այսր ա՟մի
ո՞չ բարկանայցեմ ասէ տ՟ր: * ’Ի լերինն մեծի և բար- 7
ձու՝ անդ է անկողին քո. և անդր ելեր զոհել զոհս:
* և յետոյ դրանդեաց դրանց քոց հաստատեցեր զյի- 8
շատակս քո: կարծէիր եթէ յինէն ’ի բաց կայցես՝ ա-
ւելի ինչ գտանիցես: Լայնեցեր զանկողինս քո, և տա-
րածեցեր զքեզ առ նոքօք. սիրեցեր զհոմանիս քո, * և 9
բազմացուցեր զպոռնկութիս քո առ ն՟ս: և զբազումս
’ի հեռաւորաց արարեր քեզ, և առաքեցեր զհրեշտակս
արտաքոյ սահմանաց քոց: Նկո՛ւն եղեր և իջեր ’ի դը-
ժոխս: * աշխատեցար ’ի բազում ճանապարհորդութիս 10
քո. և ոչ ասէիր թէ արդ հանգեայց, զի զայն առ ու-
ժի գործէիր. վասն այնորիկ ոչ հնազանդեցար ինձ:
* Յումէ՞ զանգիտեալ զարհուրեցար. զի ստեցեր ինձ՝ 11
և ոչ յիշեցեր զիս՝ և ոչ ածեր զմտաւ՝ և ոչ եդիր ’ի սըր-
տի քում: և ես տեսի զքեզ՝ և անտես արարի: Ես այն
եմ՝ որ յաւիտենիցն եմ, և դու յինէն ոչ զանգիտեցեր:
* Արդ ես պատմեցից զարդարութե՟ իմ՝ և զչարիսն քո, 12
որք ոչ օգնեսցեն քեզ * յորժամ աղաղակիցես. և ոչ 13
ապրեցուսցեն զքեզ ’ի նեղութե քումմէ. զի զամենե-
սեան զն՟ս հողմք առցեն և մրրիկք բաժանեսցեն: Իսկ
որ յիս յուսացեալ են՝ ստասցին զերկիր, և ժառան-
14 գեսցեն զլեառն սրբութե իմոյ: * և ասասցեն. հորդե-
ցէք առաջի ն՟ր զճանապարհս, և ’ի բա՛ց արարէք զխոչ
15 և զխութ ’ի ճանապարհէ ժողովրդեան իմոյ: * Այս-
պէս ասէ բարձրեալն՝ որ ’ի բարձունս բնակեալ է յա-
ւիտեան, սուրբ ’ի մէջ սրբոց. որոյ անունն բարձրեալ
է՝ և ’ի սուրբս հանգուցեալ. որ տայ երկայնմտութի
տարակուսելոց, և կեանս այնոցիկ՝ որ մաշեալ են սըր-
16 տիւք: * և ոչ յաւիտեան խնդրեցից վրէժս ’ի ձէնջ, և
ոչ ցանդ բարկացայց ձեզ. զի հոգի յինէն ելցէ, և զա՟մ
17 շունչ ես արարի: * Վ՟ն մեղաց առ սակաւ մի տրտմե-
ցուցի զն՟ա. հարի զն՟ա՝ և դարձուցի զերեսս իմ ’ի նմա-
նէ. և տրտմեցաւ և գնաց թախծեալ առաջի իմ՝ զճա-
18 նապարհս իւր: * Զճանապարհս սորա ն՟ր տեսի, և
բժշկեցի զն՟ա. մխիթարեցի զն՟ա, և ետու նմա մխիթա-
19 րութի ճշմարտութե. և սգաւորաց ն՟ր * հաստատեցի
պտուղ: խաղաղութի ’ի վ՟ր խաղաղութե՝ հեռաւորաց և
20 մերձաւորաց, ասէ տ՟ր: և ես բժշկեցից զն՟ս: * Այլ
անօրէնք իբրև զծո՛վ ծփեսցին, և հանգիստ մի՛ գտցեն.
21 և կորիցէ ջուր ն՟ր ’ի կոխումն և ’ի կաւ: * Ո՛չ գոյ խա-
ղաղութի ամպարշտաց՝ ասէ տ՟ր:

ԳԼ. ԾԸ.

1 Գոչեա՛ զօրութե՟, և մի՛ խնայեր. բարձրացո՛ իբրև
զփողոյ զբարբառ քո. պատմեա՛ ժողովրդեան ի-
մում զմեղս ն՟ց, և տանն յակոբայ զանօրէնութիս ն՟ց:
2 * Զիս օր ըստ օրէ խնդրեն՝ և ճանաչել զճանապարհս
իմ ցանկան, իբրև ժողովրդեան որոյ զարդարութի՟՝ գոր-
ծեալ իցէ, և զիրաւունս ա՟յ իւրոյ չիցէ՛ թողեալ. արդ
եկեալ խնդրեն զիրաւունս արդարութե: Կարօտին մեր-
3 ձենա՛լ առ ա՟ծ, * և ասեն. զի՞ է զի պահեցաք մեք՝ և
դու ոչ տեսեր. խոնարհեցուցաք զանձինս մեր՝ և դու
ոչ գիտացեր: Զի յաւուրս պահոց ձերոց գտանին
կամք ձեր կատարեալ. և կսկծեցուցանէք զամենեսեան
4 որ ընդ ձեռամբ ձերով են: * ’Ի հակառակութիս և ’ի
կռիւս պահէք, և կռփէք զանարգն. իսկ զի՞նչ պի-
տոյ է ինձ այնպիսւոյ աւուր պահք. գալ բողոքել ձեր
5 առ իս, և ինձ ոչ լսել ձեզ: * ոչ զայդպիսի պահս ընտ-
րեցի, և ոչ զօրն յորում կարկամեցուցանէ մարդ զանձն
իւր: Զի եթէ կորացուսցես իբրև զանուր զպարանոց
քո, և քուրձ և մոխիր ’ի ներքոյ տարածանիցես. սա-
6 կայն և ոչ զայն կոչեցի պահս՝ և օր ընդունելի: * ոչ
զայնպիսի պահս ընտրեցի՝ ասէ տ՟ր: Այլ լո՛յծ զկըն-
ճիռն անիրաւութե. քակեա՛ զխարդախութե բռնութե
վաճառաց քոց: արձակեա՛ զբեկեալս թողութե, և զա՟մ
7 մուրհակս անիրաւութե պատառեա՛: * Բրդեա՛ քաղցե-
լոց զհաց քո, և զաղքատս անյարկս տա՛ր ’ի տուն քո.
եթէ տեսանիցես զմերկ՝ զգեցուցանիջի՛ր, և յընտա-
8 նեաց զաւակի քոյ՝ զակն մի՛ արկանիցես: * Յայնժամ
ծագեսցի կանուխ լոյս քո, և բժշկութի՟՝ քեզ վաղվա-
ղակի հասցէ. և գնասցէ առաջի քո արդարութի քո, և
9 փա՛ռքն ա՟յ զքեզ փակեսցեն: * Յայնժամ կարդասցես,
և ա՟ծ լուիցէ քեզ. և մինչդեռ խօսիցիս, ասասցէ թէ
ահաւասիկ հասեալ կամ: Եւ եթէ մերժեսցես զու-
’ի քէն զկնճիռն և զձեռնարձակութի և զբանս տրտնջ-
10 ման. * և տացես քաղցելոց զհաց քո սրտի մտօք, և
զանձինս կարօտեալս յագեցուսցես: Յայնժամ ծա-
գես

---

(6) Ոմանք. Եւ զամենեսին որք պահիցեն զշա″... և կալ-
ցեն յուխ″: (7) Ոմանք. Ընդունելի լիցին ’ի վ՟ր: (8) Ո-
մանք. Ասէ տ՟ր տ՟ր. որ: (9) Ոմանք. Ա՟մ գազանք ան-
տառի: (10) Ոմանք: Որպէս շունք համրացեալք (12) Ոս-
կան. Զոհ մեծ առնել յոյժ:

Գլ. ԾԷ. (2) Բազումք. Զի բարձաւ ’ի միջոյ: (3) Բա-
զումք յաւելուն. Բայց դուք մատի՛ք յառաջ: (5) Բազումք.
Զոհէիք զորդիս ձեր ’ի խո″: (6) Ոմանք. Եւ նոցին մա-
տուցէք զոհս. ’ի վ՟ր այդր ա՟մի: (7) Ոմանք. Եւ անդ
ելեր զո″: (8) Ոմանք. Թէ յինէն ’ի բաց կայցես: (10) Ո-
մանք. Եւ աշխատեցար: (12) Ոմանք. Որք ոչ օգնեսցին
քեզ: (16) Ոմանք. Եւ ոչ յաւիտեանս խնդ″.. և ոչ ցանկ
բար″: (17) Ոմանք. Առաջի իմ ’ի ճնպհս իւր: (18) Ո-
մանք. Եւ մխիթարեցի զն՟ա: (19) Ոսկան. Զպտուղ խա-
ղաղութե ’ի վ՟ր խաղաղութե:

Գլ. ԾԸ. (1) Օրինակ մի՝ ընդ ոսկանայ. Եւ մի՛ խնայեր:
(1) Ոմանք. Իբրև փողոյ զբար″... ժողովրդեան իմոյ
զմե″: (3) ’Ի լուսն″. Գտանիցին կամք ձեր կա″: (4) Ո-
մանք. Զի՞նչ պիտոյ են ինձ: (4) Ոսկան. Բողոքել ձեզ
առ իս: (5) Ոմանք. Ո՛չ զայդպիսի պահս... ’ի ներքոյ քոյ
տարա″.. զայն կոչեցից պահս: (5) ’Ի լուսն″. Եթէ կո-
րացուցանես. համաձայն ոմանց ’ի բնաբ″: (6) Յոմանս պա-
կասի. Զխարդախութե բռնութե վա″: (7) Ոմանք. Տեսա-
նիցես զմերկն: (9) Ոմանք. Եւ մինչդեռ խօսեսցիս..

գեսցէ 'ի խաւարի լոյս քո, և խաւարն քո իբրև զմիջօրեայ:
* և եղիցի ած քո ընդ քեզ յամ ժամ. և լցցի ըստ 11
ցանկութեան անձին քո, և ոսկերք քո պարարեսցին. և
եղիցես իբրև զպարտէզ ջրալից, և իբրև զաղբեւր ուստի
ջուր ոչ պակասեսցէ: * Եւ շինեսցին աւերակք քո 12
յաւիտենից, և եղիցին հիմունք քո մշտնջենաւորք ազգաց
※ յազգս. կանգնեսջիր և կոչեսջիր խրամակարկատ
ցանգոյ. և զընդ միջնաշաւիղս նոցա դադարեցուսցես:
* Եթէ դարձուսցես զոտն քո չառնել զկամս քո յաւուրն 13
սրբութեան. և կոչեսցեն զշաբաթսն փափուկս նուիրեալս
այ, և փառաւորեալս: և ոչ փոխեսցես զոտն քո
'ի գործ, և ոչ խօսեսցիս բան ինչ բարկութեան բերանով
քով. * և եղիցես յուսացեալ 'ի տր: Եւ տարցի զքեզ 14
'ի բարութիւնս երկրին, և ջամբեսցէ քեզ զժառանգութիւն
յակովբայ հօր քոյ. զի բերան տն խօսեցաւ զայս:

ԳԼ. ԾԹ.

Միթէ ոչ լիցէ կարօղ ձեռն տն փրկել. կամ ծանրացոյց 1
ինչ զունկն իւր՝ զի մի լուիցէ: * այլ մեղք 2
ձեր որոշեն 'ի մէջ ձեր՝ և 'ի մէջ այ: և վս անօրէնութեանց
ձերոց դարձոյց զերեսս իւր 'ի ձէնջ՝ զի մի ողորմեսցի:
* Զի ձեռք ձեր պղծեալ են արեամբ. և մատունք 3
ձեր 'ի մեղս: շրթունք ձեր խօսեցան զանօրէնութիւն,
և լեզուք ձեր խոկան զանիրաւութիւն: * Չի՛ք 4
ոք որ խօսի զարդարութիւն, և ոչ գոն իրաւունք ճշմարտութեան:
յուսացեա՛լ են 'ի սնոտիս, և խօսին զունայնութիւն.
զի յղանան զցաւս, և ծնանին զանօրէնութիւն:
* Զձուս քարբից ծակեցին, և զոստայնս սարդից անկանէին. 5
և որ կամիցի ուտել 'ի նցանէն, ծակեա՛լ բա՛ց՝
եգիտ ջուր, և 'ի նմին քա՛րբ: * Ոստայնք նց ոչ ձորձեսցին, 6
և ոչ զգեցցին 'ի գործոյ ձեռաց իւրեանց.
քանզի գործք նց գործք անօրէնութեան են, և գործք անօրէնութեան
'ի ձեռս նց: * Ոտք նց 'ի չարիս ընթանան, 7
վաղվաղեն հեղուլ զարիւն անպարտ: խորհուրդք նց՝
խորհուրդք անզգամաց. բեկումն և թշուառութիւն 'ի
ճանապարհս նց: * և զճանապարհս խաղաղութեան ոչ ծանեան, 8
և ոչ գոն իրաւունք 'ի ճանապարհս նց. զի շաւիղք
նց ընդ որ գնան խոտորեալ են, և ոչ ծանեան
զխաղաղութիւն: * Վս այնորիկ հեռացան 'ի նոցանէ իրաւունք, 9
և մի հասցէ առ նա արդարութիւն: մինչդեռ
ակնունէին լուսոյ՝ եղև նց խաւար. և մինչդեռ սպասէին
նմա, ընդ մութ շրջեցան: * շօշափեսցեն զորմս 10
իբրև կոյրք, և իբրև զաչացուս խարխափեսցեն: և գլորեսցին
'ի միջօրէի իբրև 'ի հասարակ գիշերի: և իբրև
օրհասականք ընդ ոգիս ջանասցեն: * և իբրև զարջ և 11
իբրև զաղաւնիս առհասարակ սահեսցին: Կացաք մնացաք
իրաւանց՝ և ոչ էր. փրկութեան՝ և հեռացաւ 'ի մէնջ:
* Զի բազում են անօրէնութիւնք մեր առաջի քո, և մեղք 12
մեր հակառակ կային մեզ. զի անօրէնութիւնք մեր 'ի
մեզ են, և զանիրաւութիւնս մեր՝ մեք մեզէն գիտեմք:
* Ամպարշտեցաք և ստեցաք տն, և դարձաք յետս յայ 13
մերմէ: խօսեցաք զանիրաւութիւն և հեստեցաք: յղացաք՝
և որոճացաք 'ի սիրտս մեր զբանս անիրաւութեան: * յետս 14
հարաք զիրաւունս, և արդարութիւն հեռացաւ 'ի մէնջ:
Զի սպառեցաւ 'ի ճանապարհաց նց ճշմարտութիւն, և

15 ընդ ուղորդն ոչ կարացին գնալ: * և արդարութիւն բարձաւ
'ի նոցանէ. մերժեցին զմիտս իւրեանց յիմանալոյ:
Ետես տր՝ և ոչ հաճեցաւ, զի ոչ գոյին իրաւունք:
16 * հայեցաւ՝ և ոչ գոյր մարդ. ետես՝ և ոչ գոյր որ օգնական
լինէր: և հաստոյց նց բազկաւ իւրով, և ըստ
17 ողորմութեան իւրում հաստատեաց: * Եւ զգեցաւ իբրև
զրահս զարդարութիւն. և եդ 'ի գլուխ իւր իբրև զսաղաւարտ
զփրկութիւն, և արկաւ զիւրև հանդերձ և պատմուճան
վրէժխնդրութեան՝ հատուցանել զհատուցումն.
18 * և նախատինս հակառակորդաց ※ և կղզեաց հատուցէ
19 զհատուցումն: * Եւ երկիցեն յարևմտից յանուանէ
տն, և յարևելս 'ի փառաւորեալ անուանէ նր: զի
եկեսցէ իբրև զգետ բռնութեան բարկութեան 'ի տնէ. հասցէ
20 սրտմտութեամբ: * Եկեսցէ 'ի սիոնէ փրկիչ, և դարձուսցէ
21 զամպարշտութիւնս յակովբայ՝ ասէ տր: * և այս
նց որ յինէն ուխտ՝ ասէ տր: հոգին իմ որ է 'ի քեզ,
և բանք զոր ետու 'ի բերան քո, մի պակասեսցէ 'ի բերանոյ
քումմէ, և 'ի բերանոյ զաւակի քոյ. և 'ի բերանոյ
զաւակէ զաւակի քոյ՝ ասէ տր, յայսմհետէ մինչև
յաւիտեան:

ԳԼ. Կ.

1 Լուսաւորեա՛ց՝ լուսաւորեա՛ց երմ, զի հասեալ է
2 լոյս քո, և փառք տն 'ի վր քո ծագեսցեն: * Զի
ահա խաւար ծածկեսցէ զերկիր, և մառախուղ զհեթանոսս.
բայց 'ի քեզ տր յայտնեսցի, և փառք նր 'ի քեզ
3 երևեսցին: * Եւ գնասցեն թագաւորք 'ի լոյս քո, և
4 հեթանոսք 'ի ծագել լուսոյ քոյ: * համբարձ շուրջ
զքև զաչս քո, և տես ժողովեալ առ քեզ զամ մանկունս
քո. զի եկին հասին 'ի հեռաստանէ որդիք քո, և դստերք
5 քո 'ի վր ուսոց նց բարձեալ բերիցին: * Յայնժամ
տեսցես՝ և խնդասցես. երկիցես և զարհուրեսցիս
'ի սրտի քում. զի փոխեսցի 'ի քեզ մեծութիւն ծովու,
6 և ազգաց՝ և ժողովրդոց: * Եկեսցեն 'ի քեզ երամակք
ուղտուց, և ծածկեսցեն զքեզ ուղտերամակքն
մադիամու և գեփայ: ամենեքեան 'ի սաբայ եկեսցեն,
բերել ոսկի և կնդրուկ՝ և ականս պատուականս. և
7 զփրկութիւն տն աւետեսցեն: * Եւ ամ խաշինքն
կեդարու ժողովեսցին առ քեզ, և խոյքն նաբէովթայ
եկեսցեն և մատուսցին ընդունելի պատարագ 'ի վր սեղանոյ
իմոյ. և տուն աղօթից իմոց փառաւորեսցի:
8 * Ովք են սոքա որ իբրև զամպս թռուցեալ են, և իբրև
9 զաղաւնիս ձագախառն երամովին գան առ իս: * Ինձ
ակն ունին կղզիք և նաւք թարսիսի, յառաջագոյն ածել
զորդիս քո 'ի հեռաստանէ. զարծաթն և զոսկի ընդ
իւրեանս՝ վս անուան տն սրբոյ, և վասն սրբոյն իղի
10 փառաւորելոյ: * Եւ շինեսցեն որդիք այլազգեաց զպարիսպս
քո, և թագաւորք նց ընծայեսցին քեզ: զի
վս բարկութեան իմոյ հարի զքեզ, և վս ողորմութեան իմոյ
11 սիրեցի զքեզ: * Եւ բացցին դրունք քո հանապազորդ
'ի տուէ և 'ի գիշերի. և մի փակեսցին, կրել 'ի
քեզ զզօրութիւն ազգաց. և զթագաւորս իւրեանց ածիցեն
12 առ քեզ: * զի ազգք և թագաւորք որ քեզ ոչ ծառայեսցեն՝
կորիցեն, և ազգքն աւերելով աւերեսցին:
13 * Եւ փառքն լիբանանու առ քեզ եկեսցեն. սարդիւն
և

հասեալ եմ.. զկնճիռն և զձեռնարկութիւն՝ և զբանս: (11) Այլք. Ըստ ցանկութեան անձն քո: (11) Ոմանք. Եւ եղիցի. կամ, եղիցին իբրև զպարտէզ.. ոչ պակասիցէ: (12) Ոմանք. Մշտնջենաւորք յազգս ազգաց.. ցանկոց, և զընդ միջաշաւիղս նց դա՛: (13) Ոմանք. Եւ կոչեսցես զշաբաթս.. բարկութեան՝ բերանով քով:

Գլ. ԾԹ. (1) Ոմանք. Զի թէ ոչ իցէ: (2) Բազումք. Այլ մեղքն ձեր: (3) Ոմանք. Խօսին զանօրէնութիւն: (4) Ոմանք. Չիք որ խօսի: (5) Ոմանք. Եւ զոստայն սարդից անկանէն: (6) Ոմանք. Եւ գործք անիրաւութեան 'ի ձեռս նց: (8) Ոմանք. Եւ զճնպհն խաղաղութեան: (10) Ոմանք. Իբրև զաչացուս. կամ, զաչացուք. և կամ, զաչացաւս.. 'ի միջօրէի: (11) Բազումք. Իբրև զարջն և: (11) Ոմանք. Իրաւանց. և ոչ էր փրկութիւն, և հեռա՛: Որ ոմանք. Եւ ոչ էր, և փրկութեան հեռա՛: (13) Ոմանք. Եւ որոճեցաք 'ի սիրտս: (17) Բազումք. Եւ եդ 'ի գլուխ իբրև զսա՛: (20) Ոմանք. Եւ եկեսցէ 'ի սիոնէ փր՛: (21) Յօրինակին՝ գինի ուխտ՝ ասէ, [illegible] 'ի ներքս բերել տր. համաձայն այլոց: (21) Ոմանք. Մի պակասեսցեն 'ի բե՛: (21) Ոսկան. Եւ 'ի բերանոյ զաւակի զաւակի քո:

Գլ. Կ. (4) Ոմանք. Զի եկին հասին առ քեզ 'ի հեռաստա՛... և զդստերս քո 'ի վր ուսոց իւրեանց բարձեալ բերիցեն: (6) Ոսկան. Ամենեքին 'ի սաբայէ եկես՛: (7) Ոմանք. Եւ մատուսցեն ընդունելի պատարագք: (8) 'ի լու՛. 'ի Լը՝ Ով. [illegible] համաձայն ոմանց: (9) Ոմանք. Եւ նաւք թարշշի: (10) Ոմանք. Զպարիսպս քո.. ընծայեսցեն քեզ: (11) Ոմանք. Հանապազորդ 'ի տուէ և 'ի.. ածցեն առ քեզ: (13) Ո-

և սաւսիւ, և նոճով և մայրիւ՝ առհասարակ փառաւոր
առնել զտեղի սրբութեան իմոյ ※. և զտեղի ոտից իմոց
փառաւորեցից: * Եւ եկեսցեն առ քեզ զարհուրեալք 14
※ որդիք նեղչացն քոց՝ զայրացուցչաց, երկիր պագցեն
※ հետոյ ոտից քոց, ամենեքին որ զարհուրեցուցանէին
զքեզ. և կոչեսջիր քաղաք Տ՟ն սրբոյն Ի՟լի: * Վ՟ն զի եղեր 15
դու լքեալ և ատեցեալ, և ոչ ոք էր որ օգնէր քեզ:
և արարից զքեզ յուրախութիւն յաւիտենական. ցնծութիւն
ազգաց յազգս: * Եւ դիեսցես զկաթն հեթանոսաց, 16
և զմեծութիւն թագաւորաց կերիցես: և ծանիցես թէ
ես եմ Տ՟ր, որ ապրեցուցանեմ և փրկեմ զքեզ Ա՟ծ Ի՟լի:
* Եւ փոխանակ պղնձոյն՝ բերից քեզ ոսկի, և փոխանակ 17
երկաթոյն՝ բերից քեզ արծաթ, և փոխանակ փայտի՝
բերից քեզ պղինձ, և փոխանակ քարի՝ տաց քեզ
երկաթ: և տաց զիշխանս քո 'ի խաղաղութիւն և զայցելուս
քո յարդարութիւն: * Եւ ոչ ևս լիցի անիրաւութիւն 18
յերկրի քում, և ոչ բեկումն և թշուառութիւն 'ի սահմանս
քո. այլ կոչեսցին 'ի փրկութիւն պարիսպք քո, և
դրունք քո ցնծութիւն: * Եւ ոչ ևս եղիցի քեզ արեգակն 19
'ի լոյս տունջեան, և ոչ ծագումն լուսնի տացէ քեզ
լոյս 'ի գիշերի. այլ եղիցի քեզ Տ՟ր լոյս յաւիտենական,
և փառք քո Ա՟ծ: * Ո՛չ մտցէ քեզ արեգակն, և լուսին 20
'ի քէն ոչ պակասեսցէ. զի եղիցի քեզ Տ՟ր լոյս յաւիտենական:
Եւ կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ: * և 21
ժողովուրդ քո ամենևին արդար, և յաւիտեանս ժառանգեսցեն
զերկիր: և պահել զնորատունկ գործոյ
ձեռաց իւրեանց 'ի փառս: * Սակաւաւորն հազարաւոր 22
եղիցի, և կրտսերն յազգ մեծ: զի ես Տ՟ր ընդ ժամանակս
ժամանակս ժողովեցից զն՟ս:

ԳԼ. ԿԱ.

ԽԶ Հոգի Տ՟ն 'ի վ՟ր իմ, վ՟ն որոյ և օծ իսկ զիս: աւետարանել 1
աղքատաց առաքեաց զիս. բժշկել զբեկեալս
սրտիւք. քարոզել գերեաց զթողութիւն, և
կուրաց տեսանել: * կոչել ա՟մ Տ՟ն ընդունելի ※ և օր 2
հատուցման Ա՟յ մերոյ: Մխիթարել զա՟մ սգաւորս:
* տալ սգաւորաց Սիոնի փառս. փոխանակ մոխրոյն՝ 3
օծումն ուրախութեան. և սգաւորացն հանդերձ փառաց՝
փոխանակ ոգւոցն վհատութեան: Եւ կոչեսցին նոքա
ազգք արդարութեան՝ տունկ Տ՟ն 'ի փառս: * և շինեսցեն 4
զաւերակսն յաւիտենից, և զյառաջագոյն աւերեալսն
կանգնեսցեն. և նորոգեսցեն զքաղաքս աւերեալս ազգաց
մինչև յազգս: * Եւ եկեսցեն օտարածինք հովիւք 5
խաշանց քոց. և այլազգիք մաճակալք և այգեգործք
քո: * Բայց դուք քահանայք Տ՟ն կոչեսջիք. պաշտօնեայք 6
Ա՟յ մերոյ անուանեսջիք. զզօրութիւն ազգաց կերիջիք,
և մեծութ՟բ ն՟ց սքանչելի լինիջիք: * Փոխանակ 7
ամօթոյ ձերոյ կրկին ուրախութեան, և փոխանակ անարգանաց
ձերոց ցնծութիւն. և ապա զերկիրն յերկրորդում
ժառանգեսցեն. և ուրախութիւն՝ յաւիտենից 'ի
վ՟ր գլխոց ն՟ց: * Զի ես եմ Տ՟ր որ սիրեմ զարդարութիւն, 8
և ատեմ զյափշտակութիւն յանիրաւութենէ. տաց
զվաստակս ն՟ց արդարոց, և ուխտ յաւիտենից ուխտեցից
ընդ ն՟ս: * Եւ ծանիցի 'ի մէջ ազգաց զաւակն ն՟ց, 9
և ծնունդք ն՟ց 'ի մէջ ժողովրդոց: ամենեքին որ տեսանիցեն՝
ճանաչիցեն զն՟ս՝ թէ սոքա են զաւակ օրհնեալ
10 յա՟յ. և ուրախութեամբ ուրախ եղիցին 'ի Տ՟ր: * Ցնծասցէ
անձն իմ 'ի Տ՟ր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան՝
և պատմուճան ուրախութեան. իբրև փեսայի եդ
ինձ պսակ, և իբրև հարսն զարդու զարդարեաց զիս:
11 * Եւ իբրև երկիր որ աճեցուցանէ զծաղիկս իւր, և
իբրև զպարտէզ որ բուսուցանէ զսերմանիս իւր. այնպէս
ծագեսցէ Տ՟ր զարդարութիւն իւր, և զցնծութիւն առաջի
ա՟մ ազգաց:

ԳԼ. ԿԲ.

1 Վ՟ն Սիոնի ոչ լռեցից, և վ՟ն Ե՟մի ոչ ներեցից. մինչև
ծագեսցէ իբրև զլոյս արդարութիւն Ն՟ր, և փրկութիւն
2 Ն՟ր իբրև փայլակն վառեսցի: * Եւ տեսցեն ա՟մ հեթանոսք
զարդարութիւն քո, և թագաւորք զփառս քո: և
3 կոչեսցի քեզ անուն նոր, զոր Տ՟ր անուանեսցէ: * Եւ
եղիցես պսակ վայելչութեան 'ի ձեռին Տ՟ն, և թագ արքայութեան
4 'ի ձեռին Ա՟յ քոյ: * և ոչ ևս կոչեսցիս լքեալ,
և երկիրն քո ոչ ևս կոչեսցի աւերակ: Զի քեզ անուն
կոչեսցին կամք իմ, և երկրին քում շինութիւն բնակութեան.
զի հաճեսցի Տ՟ր ընդ քեզ, և երկիրն քո խառնեսցի
5 'ի բնակութիւն: * Զոր օրինակ բնակեսցէ երիտասարդ
ընդ կուսի՝ այնպէս բնակեսցեն որդիք քո 'ի քեզ: և
եղիցի զոր օրինակ ուրախ լինի փեսայ առ հարսին,
6 այնպէս ուրախ լիցի Տ՟ր 'ի քեզ: * Եւ 'ի վ՟ր պարսպացն
քոց Ե՟մ՝ պահապանս կացուցից, զօրն ողջոյն
և զգիշերն ա՟մ. որ մինչև ցյաւէտ մի՛ դադարեսցեն յիշել
7 զՏ՟ր: * Զի ոչ գոյ նման քեզ, եթէ ուղղեսցէ՝ և արասցէ
8 զԵ՟մ 'ի պարծանս 'ի վ՟ր երկրի: * Երդուաւ Տ՟ր 'ի
փառս իւր՝ և 'ի զօրութիւն բազկի իւրոյ, եթէ ոչ տաց
զցորեան քո և զկերակուր 'ի ձեռս թշնամեաց քոց: և
ոչ արբցեն որդիք օտարաց զգինի քո յորում դուն վաստակեցեր:
9 * Այլ որ ամփոփեցինն կերիցեն զնա՝ և
օրհնեսցեն զՏ՟ր. և որ ժողովեցինն զնա, արբցեն 'ի
10 սրահս սրբութեան իմոյ: * Երթայք մտէք ընդ դրունս
իմ, կազմեցէք զճանապարհս՝ հորդեցէք զշաւիղս:
գործեցէք ճանապարհ ժողովրդեան իմոյ, և զքարինս
'ի ճանապարհէ անտի 'ի բաց ընկեցէք. առէք նշան 'ի
11 հեթանոսս: * զի ահաւասիկ Տ՟ր լսելի արար մինչև 'ի ծագս
երկրի: Ասացէք դստեր Սիոնի, ահաւասիկ փրկիչ
քո հասեալ գայ՝ և ունի զվարձս իւր ը՟ իւր. և գործք
12 իւր առաջի երեսաց իւրոց: * և կոչեսցէ զնա ժողովուրդ
սուրբ՝ փրկեալ 'ի Տ՟է. և դու կոչեսցիս խնդրեալ
քաղաք՝ և ոչ լքեալ:

ԳԼ. ԿԳ.

1 Իսկ այս ո՞վ է որ դիմեալ գայ յԵդովմայ, կարմրութիւն ԽԷ
ձորձոց իւրոց 'ի Բոսորայ, գեղեցիկ պատմուճանաւ
և բռնութ՟բ զօրութ՟բ: Ես խօսիմ զարդարութիւն և
2 իրաւունս փրկութեան: * Վ՟ն է՞ր կարմիր են ձորձք քո,
և հանդերձք իբրև հնծանահարի, լի՛ց հնծանի կոխելոյ:
3 * Հնծան հարի միայն, և 'ի հեթանոսաց ոչ ոք էր
ընդ իս. կոխեցի զն՟ս սրտմտութ՟բ՝ և ճմլեցի զն՟ս բարկութ՟բ՝
և իջուցի յերկիր. և զա՟մ հանդերձս իմ թաթա-
4 փեցի: * զի հասեալ էր 'ի վերայ ն՟ց օր հատուցման, և
5 ա՟մ փրկութեան եկեալ հասեալ: * Հայեցայ՝ և ոչ ոք էր
որ օգնէր. զմտաւ ածի՝ և ոչ ոք էր որ 'ի թիկունս հա-

սա-

կան. Նոճիւն և մայրիւ: (14) Բ՟մք. Նեղչացն քոց և զարհուրեցուցչաց, և երկիր պագցեն հետոց ոտից... քաղաք Տ՟ն սիոն սր՟յն Ի՟լի: (15) Ոմանք. Եւ ցնծութիւն ազ": (18) Այլք. Եւ ոչ ևս լուիցի անիրաւութիւն յերկիր"... այլ կոչեսցին փրկութիւն պարիսպք: (20) Այլք. 'Ի քէն մի՛ պակասեսցէ. և եղիցի քեզ Տ՟ր լոյս: (21) Ոմանք. Զերկիր. պահել զնորա":

Գլ. ԿԱ. (3) Ոմանք. փոխանակ ոգւոյն վհատութեան: Որ օրինակ մի. փոխանակ որդւոցն վհա": (5) Յօրինակին. Մաճակալք և այգե": (6) Ոմանք. Տ՟ն կոչիջիք և պաշտօնեայք: (8) Ոմանք. Եւ ատեմ զյափշտակութիւն.. և տաց զվաս": (9) Ոմանք. Զաւակ ն՟ց... զն՟ս՝ և ասիցեն թէ սոքա են: (11) Ոմանք. Այնպէս ծագեցուսցէ Տ՟ր զար": Որ Ոսկան. ծաղկեցուսցէ Տ՟ր զարդա":

Գլ. ԿԲ. (2) Բազումք. Եւ տեսցեն հեթանոսք: (5) Բազումք. Զոր օրինակ բնակէ երիտաս": (5) Ոսկան. Զոր օրինակ բնակի փեսայ առ: (6) Յօրինակին չկէր [illegible], և ասէր՝ պահապանս կացուցի, համաձայն ոմանց: (6) Ոմանք. Եւ զգիշերն ողջոյն, որ մինչև ցանդ մի՛ դա": Որ օրինակ մի ընդ Ոսկանայ. որ մինչև յանդ մի՛: (7) Ոմանք. Ոչ գոյ նման ձեզ.. և արասցէ Ե՟մի պարծանս: (9) Ոմանք. Այլ ուր ամփոփեցին կերիցեն զն՟ս.. և որ ժողովեցին զն՟ս, արբցեն 'ի սրահս սր": (11) Բազումք. Եւ գործ իւր առաջի:

Գլ. ԿԳ. (2) Ոսկան. Եւ հանդերձք քո իբրև հնձա": (3) Այլք. Հանդերձս իմ թաթաւեցի: (4) Ոմանք. 'Ի

առնէր։ փրկեաց զնս բազուկ իմ․ և սրտմտութիւն իմ
միայն զդէմ կալաւ։ * կոխեցի զնս բարկութբ իմով․ 6
և զենի զնս սրտմտութբ իմով․ և իջուցի զնս յերկիր։
ԽԸ * Զողորմութիւն տն յիշեցի, զքաջութիւն տն յուշ արարից 7
յամի զոր հատուցանէ մեզ տր։ Տր դատաւոր
բարերար տանն Իլի, որ ածէ 'ի վր մեր ըստ ողորմութե
իւրում և ըստ բազում արդարութե իւրոյ։ * և ասաց՝ 8
եթէ ժողովուրդ իմ են որդիքն իմ, և ոչ անարգեսցեն
զիս․ և եղև նց 'ի փրկութիւն * յամ նեղութե 9
նց։ Ոչ պատգամաւոր ոք և ոչ հրեշտակ․ այլ ինքնին
տր փրկեաց զնս․ վս սիրելոյ զնս և խնայելոյ 'ի նոսա
ինքնին փրկեաց զնս․ և վերացոյց և բարձրացոյց զամ
աւուրս յաւիտենից։ * Բայց նոքա հեստեցին, և բարկացուցին 10
զհոգի նր սր․ և դարձաւ նց տր 'ի թշնամութե․
ինքնին տր եա ընդ նս պատերազմ։ * և յիշեաց 11
զաւուրսն յաւիտենից, թէ ուր է մովսէս և ժողովուրդն
նր։ Ուր է հան յերկրէ զհովիւն հօտից․ ուր է որ եդ
'ի նս զհոգին սր։ * որ վերացոյց աջով իւրով զմովսէս․ 12
և բազուկ փառաց նր յաղթահարեաց զջուրսն առաջի
երեսաց նր, առնել իւր անուն յաւիտենական։ * Անցոյց 13
զնս ընդ անդունդս ոպ ձի ընդ անապատ, * և 14
իբրև զգրաստ ինչ ընդ դաշտ․ և ոչ վաստակեցին։ Էջ
հոգի տն, և առաջնորդեաց նց։ այնպէս ածեր զժողովուրդն
քո առնել քեզ անուն փառաց։ * Եւ արդ 15
դարձ 'ի յերկնից՝ և տես 'ի տաճարէ սրբոյ քումմէ՝ և
'ի փառաց քոց․ ուր է նախանձ քո և զօրութի․ ուր է
բազում ողորմութե գթութե քոյ, որով ներէիր մեզ։
* Զի դու ես հայր․ զի աբրահամ ոչ գիտաց զմեզ, և 16
իէլ ոչ ծանեաւ զմեզ․ արդ դու տր հայր մեր փրկեա
զմեզ, զի յաւիտենէ անուն քո է 'ի վր մեր։ * Զմէ՞ մոլորեցուցեր 17
զմեզ տր 'ի ճանապարհաց քոց․ խստացուցեր
զսիրտ մեր չերկնչել 'ի քէն։ դարձ վս ծառայից
քոց․ դարձ վս ազգաց ժառանգութե քոյ։ * դուցէ 18
ոչ ժառանգիցեմք զլեառն սրբութե քոյ։ Հակառակորդք
մեր նեղեցին զմեզ՝ և կոխեցին զսրբութի քո։
* եղեաք իբրև զառաջինն՝ յորժամ ոչն տիրէիր մեզ, և 19
ոչ կոչեցեալ էր անուն քո 'ի վր մեր։

ԳԼ․ ԿԴ․

Եթէ բացցես զերկինս՝ դողումն կալցի 'ի քէն լերինս։ 1
* և հալեսցին իբրև զմոմ առաջի հրոյ, 2
և այրեսցէ հուր զհակառակորդս քո, և յայտնի լիցի
անուն քո ընդդիմակացաց քոց։ և յերեսաց քոց հեթանոսք
խռովեսցին։ * յորժամ առնիցես փառաւորութիս, 3
դողումն կալցի 'ի քէն զլերինս։ * Յաւիտենից 4
ոչ լուաք, և ոչ աչք մեր տեսին այլ ած բայց 'ի քէն․
և զգործս քո զոր արասցես այնոցիկ որ ակն ունին ողորմութե
քում։ * զի ընդառաջ լիցի այնոցիկ որք առնեն 5
զիրաւունս, և զճանապարհս քո յիշեսցեն։ Արդ՝
ահա դու բարկացար և մեք մեղաք։ վս այնորիկ մոլորեցաք։
* և եղեաք իբրև զպիղծս ամենեքեան․ իբրև 6
զհանդերձս ապարահից ամ արդարութիւն մեր․ և թօթափեցաք
իբրև զտերև ամենեքին մեք վս անօրէնութեց
մերոց․ հողմք մերժեցին զմեզ։ * Եւ ոչոք իցէ 7
որ կարդայցէ զանուն քո, և ոչ որ յիշիցէ ապաստան
առնել զքեզ․ զի դարձուցեր զերեսս քո 'ի մէնջ, և
8 մատնեցեր զմեզ վս մեղաց մերոց։ * Եւ արդ տր՝ հայր
մեր դու ես․ մեք կաւ, և դու ստեղծիչ մեր․ և գործք
9 ձեռաց քոց ամենեքին մեք։ * մի բարկանար մեզ տր
յոյժ, և մի 'ի ժամանակի յիշեր զմեղս մեր։ Եւ արդ
10 հայեաց տր․ զի ժողովուրդ քո ամ, * և քաղաք սրբութե
քոյ սիովն եղև աւերակ։ իբրև զանապատ եղև երէմ։
11 * յանէծս մատնեցաւ տունն սրբութե մերոյ․ և փառքն
զոր օրհնեցին հարքն մեր՝ եղեն հրձիգ, և ամ փառաւորութի
12 մեր կործանեցաւ։ * Եւ 'ի վերայ ամի այսորիկ
անսաս տր, և լռեցեր․ և խոնարհ արարեր զմեզ
մինչև յոյժ։

ԳԼ․ ԿԵ․

1 Յայտնի եղէ այնոցիկ որ զինէն ոչ հարցանէին․ գտայ
այնոցիկ որ զիս ոչ խնդրէին։ ասացի՝ աւասիկ
եմ, ցազգն ցայն որ զանուն իմ ոչ կարդացին։
2 * Զօր համապազ ձգեցի զձեռն իմ առ ժողովուրդն
անհաւան և հակառակօղ․ որ գնային զճանապարհ որ
3 ոչ էր բարւոք, այլ զհետ մեղացն իւրեանց։ * Ժողովուրդս
այս որ բարկացուցանէր զիս․ առաջի իմ զօրհանապազ
զոհէին 'ի պարտէզս իւրեանց, և արկանէին
4 խունկս յաղիւսակս իւրեանց * դիւացն որք չէին 'ի
յիշատակս իւրեանց։ Եւ յայրս կողմանեալ ննջէին վս
երազ տեսանելոյ․ որք ուտէին զխոզենին և զարգանակ
5 զոհիցն, և ամ անօթք նց պղծեալ էին։ * որք ասէին
'ի բաց կաց յինէն՝ մի մերձենար յիս զի սուրբ եմ։
Այս է ծուխ բարկութե իմոյ՝ յորում հուր բորբոքեալ
6 է զամ աւուրս։ * Ահաւասիկ գրեալ է առաջի իմ․
7 ոչ լռեցից՝ մինչև հատուցից 'ի ծոցս նց * զմեղս նց․ և
զմեղս հարց նոցա 'ի միասին՝ ասէ տր։ որք արկանէին
խունկս 'ի վր լերանց, և 'ի վր բլրոց ուր նախատէին
զիս․ հատուցից զգործս նց * յառաջագոյն 'ի ծոցս նց։
8 * Այսպէս ասէ տր․ զոր օրինակ եթէ գտանիցի ճիռ ԽԹ
'ի մէջ ողկուզոյ, և ասիցեն․ մի ապականեր զդա զի
օրհնութի տն գոյ 'ի դմա․ այնպէս արարից վս ծառային
9 իմոյ, վս որոյ ոչ կորուսից զամենեսեան։ * Եւ հանից
զզաւակ յակոբայ և յուդայ, և ժառանգեսցեն զլեառն
սրբութե իմոյ․ և ժառանգեսցեն ընտրեալք իմ և ծառայք
10 իմ․ և բնակեսցեն 'ի նմա։ * Եւ եղիցի յանտառին
մակաղատեղք հօտից, և ձորն աքովրայ հանգիստ
անդէոց ժողովրդեան իմոյ որ խնդրեցինն զիս։
11 * Այլ դուք որ թողէք զիս, և մոռացարուք զլեառն
սրբութե իմոյ։ և կազմէիք դիւաց սեղան, և խառնէիք
12 խառնելիս բախտից։ * Ես մատնեցից զձեզ 'ի սուր,
և ամենեքեան կոտորեսջիք։ զի կոչեցի զձեզ՝ և ոչ լուարուք․
խօսեցայ՝ և ստունգանեցէք․ և արարէք չար
13 առաջի իմ․ և զոր ոչ կամէի՝ ընտրեցէք։ * Վս այսորիկ
այսպէս ասէ տր․ ահաւասիկ որ ծառայենն ինձ
կերիցեն, և դուք քաղցիջիք․ ահաւասիկ որ ծառայենն
ինձ արբցեն, և դուք ծարաւեսջիք․ ահաւասիկ որ
14 ծառայենն ինձ, ուրախ լիցին և դուք ամաչեսջիք։ * ահաւասիկ
որ ծառայենն ինձ ցնծասցեն ուրախութբ
սրտից, և դուք աղաղակեսջիք առ ցաւս սրտից ձերոց,
15 և առ բեկումն ոգւոց ձերոց ողբասջիք։ * զի թողջիք
զանուն ձեր 'ի յագուրդ ընտրելոց իմոց, և զձեզ տր
սատակեսցէ։ Եւ ծառայիցն իմոց կոչեսցի անուն նոր,

* որ

վր նր օր հա": (7) Ոսկան․ Զողորմութի տն յիշեցից։ (7) Ոմանք․ Զոր ինչ հատուցանէ․․ ողորմութեն իւրոյ։ (9) Ոմանք․ Եւ վերացոյց զնս, և բարձ": (10) Յայլ օրին․ Ինքնին տր եա ընդ նս։ (11) Ոսկան․ 'ի նոսա զհոգին տն։ (12) Ոմանք․ Եւ 'ի բազուկ փառաց նր։ (13) Ոմանք․ Իբրև ձի ընդ անա": (14) Բզմ․ Էջ հոգի 'ի տնէ։ (15) Ոմանք․ Դարձ յերկնից․․ և զօրութի քո։ (16) Բազումք յաւելուն․ Զի դու ես Տէր․․ այլ դու տր հայր մեր։ (17) Բազումք․ Խստացուցեր զսիրտս մեր։ (19) Ոսկան․ Իբրև զառաջինն յորժամ ոչ նայէիր 'ի մեզ, և ոչ։

ԳԼ․ ԿԴ․ (4) Ոմանք․ Եւ ոչ տեսին աչք մեր այլ։ (6) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ ունի․ Իբրև զհանդերձս ապահարից։ (7) Ոմանք․ Եւ որ ոչ յիշեսցէ։ (11) Ոմանք․ Տուն սրբութե քո։ (12) Ոմանք․ Խոնարհ արարեր զմեզ յոյժ։

ԳԼ․ ԿԵ․ (1) Ոմանք․ Ասացից, աւասիկ եմ։ (2) Ոմանք․ Ձգեցից զձեռս իմ առ։ (3) Բզմ․ Առաջի իմ հանապազ զոհէին․․ յաղիւսայս իւր": (4) Ոմանք․ Դիւացն որք չէին յիշատակս։ (4) Այլք․ Կողմանեալ ննջէին։ (7) Ոմանք․ Եւ զմեղս հարց իւրեանց։ (8) Ոմանք․ 'Ի մէջ ողկուզաց։ և ոմանք․ ողկուզոյ։ (9) Ոմանք․ Զզաւակ 'ի յակոբայ։ (10) Այլք․ Եւ եղիցին յանտառին։ (10) Բազումք․ Եւ ձորն Նաքովրայ հանգիստ անդէոց․ հմմ, անդէոց։ (11) Ոսկան․ Այլ դուք թողէք զիս, և։ (13)(14) Ոմանք 'ի լուսանցսն [illegible]․ Որ ծառայէինն ինձ։ (14) Ոմանք․ Եւ առ բեկման ոգւոց։ (15) Բազումք․ Իմոց կոչեսցի անուն նր։

* որ օրհնեսցի 'ի վր̃ երկրի・ զի օրհնեսցեն զա̃ծ ճշ- 16
մարիտ・ և որ երդնուցուն 'ի վր̃ երկրի՝ երդուիցին
յա̃ծ ճշմարիտ։ զի մոռասցին զնեղութիս առաջինս, և
ոչ ևս անկցի 'ի սիրտս նց̃ ։ * Զի եղիցին երկինք նոր և 17
երկիր նոր, և ոչ ևս յիշեսցեն զառաջինսն・ և ոչ ևս
անկցի 'ի սիրտս նոցա։ * այլ ուրախութի̃ և ցնծութի̃ 18
գտցեն 'ի նմա, * զոր ես հաստատեցից։ Զի ահա ա-
սիկ ես առնեմ զեմ̃ ցնծութի̃, և զժողովուրդ իմ ու-
րախութի̃ ։ * և ցնծացայց 'ի վերայ եմի, և ուրախ եղէց 19
'ի վր̃ ժողովրդեան իմոյ։ և ոչ ևս լուիցի 'ի նմա ձայն
լալոյ՝ և ձայն գուժի։ * Եւ մի՛ լիցի անդ տարաժամ 20
աւուրց・ և ծեր՝ որոյ ոչ իցէ լցեալ զժամանակս իւր։
զի եղիցի կրտսեր որդին հարիւրամեան・ և որ հարիւ-
րամեանն մեռանիցի, մեղաւոր և անիծեալ կոչեսցի։
* Շինեսցեն տունս՝ և ինքեանք բնակեսցեն・ տնկես- 21
ցեն այգիս՝ և ինքեանք կերիցեն զպտուղ նց̃ ։ * և մի՛ 22
ևս նոքա շինեսցեն՝ և այլք բնակեսցեն, և նոքա տնկես-
ցեն՝ և այլք կերիցեն։ Ըստ աւուրց փայտի կենաց ե-
ղիցին աւուրք ժողովրդեան իմոյ・ գործք ձեռաց նց̃
հնասցին։ * Եւ ընտրեալք իմ՝ մի՛ ևս վաստակեսցեն 23
ընդունայն・ և ոչ ևս ծնանիցին որդիս յանէծս, զի զա-
ւակ օրհնեալ են յա̃յ՝ և ծնունդք նց̃ ընդ նս̃ ։ * Եւ ե- 24
ղիցի մինչև կարդացեալ իցէ նց̃՝ ես լուայց նց̃・ և մինչ-
դեռ խօսեսցին, ասացից՝ Թէ զինչ խնդրէք։ * Յայնժամ 25
ժամանակի գայլք և գառինք 'ի միասին ճարակեսցին,
և առեւծ՝ իբրև զեզն յարդ կերիցէ, և օձ՝ զհող իբրև
զհա՛ց կերիցէ・ մի՛ մեղիցեն և մի՛ ապականեսցեն 'ի լերին
սրբութե̃ իմոյ ասէ տ̃ր ։

ԳԼ・ ԿԶ・

Այսպէս ասէ տ̃ր・ երկինք աթոռ իմ են՝ և երկիր 1
պատուանդան ոտից իմոց։ ո՛րպիսի տուն շինիցէք
ինձ ասէ տ̃ր, կամ ո՛րպիսի ինչ իցէ այն տեղի հանգըս-
տեան իմոյ։ * զի զայս ա̃մ ձեռն իմ արար, և իմ է 2
ա̃մ՝ ասէ տ̃ր・ Եւ ես յո՛ հայեցայց, եթէ ոչ 'ի հեզս և
'ի խոնարհս, և որ դողան 'ի բանից իմոց։ * Բայց ա- 3
նօրէնն որ մատուցանէ ինձ եզն պատարագ՝ այնպէս
է ո̃պ թէ հարկանիցէ ոք զկառափն մարդոյ・ և որ մա-
տուցանէ զոչխար պատարագ, այնպէս է ո̃պ թէ ըզ-
շուն ոք մորթիցէ・ և որ մատուցանէ ոք նաշիհ, այն-
պէս է ո̃պ թէ հեղուցու ոք զարիւն խոզի・ և որ տայ-
ցէ զկնդրուկն 'ի խունկս յիշատակաց, այնպէս է՝ ո̃պ
զհայհոյիչն։ և ինքեանք ընտրեցին զճանապարհս իւ-
րեանց, և զգարշելիս իւրեանց զոր անձինք իւրեանց
ախորժեցին։ * Եւ ես առի 'ի ձեռն զխաբէութիս նց̃, 4
և ըստ մեղաց նց̃ հատուցից նց̃・ զի կոչեցի զնս̃՝ և ոչ
լուան ինձ, խօսեցայ՝ և ոչ անսացին・ և արարին չար
առաջի իմ, և զոր ոչն կամէի ընտրեցին։
Ծ * Լուարո՛ւք զպատգամս տն̃, և որ դողայք 'ի բանից 5
նր̃։ խօսեցարո՛ւք եղբարք մեր ընդ ատելիս ձեր և ընդ
գարշեցուցիչս・ զի անուն տն̃ փառաւորեսցի, և երևես-
6 ցի յուրախութե̃ն ձերում՝ և նոքա ամաչեսցին։ * Ձա՛յն
բարբառոյ 'ի քաղաքէ・ ձա՛յն 'ի տաճարէ・ ձայն տն̃ հա-
7 տուցանէ զհատուցումն հակառակորդաց։ * և մինչև է-
ցէ յղւոյն ծնեալ, և մինչև հասեալ իցեն ցաւք երկանց,
8 ապրեցաւ և ծնաւ արու̃։ * Ո՞ լուաւ, ո՞ ետես այսպիսի
ինչ・ եթէ երկնեաց երկիր 'ի միում աւուր, և ծնաւ ազգ
մի ողջոյն միանգամայն・ զի երկնեաց սիոն, և ծնաւ
9 զմանկունս իւր։ * Ես ետու քեզ զյոյսդ զայդ, և դու
ոչ յիշեցեր զիս՝ ասէ տ̃ր։ ո՞չ ապաքէն զամուլն և ըզ-
10 ծննդականն ես արարի՝ ասէ ա̃ծ քո։ * Ուրա՛խ լեր եմ̃,
և ժողովեցարո՛ւք առնել տօն 'ի դմա・ ամենեքեան ոյք
սիրէք զդա, խնդացէ՛ք և ուրա՛խ լերուք 'ի միասին որ
11 նստէիք 'ի սուգ վր̃ դորա։ * զի դիիցէք և յագիցէք 'ի
ստեանց մխիթարութե̃ դորա・ և կշտացի՛նդ վայելե-
12 ցէք 'ի գալստենէ փառաց դորա։ * Զի այսպէս ասէ
տ̃ր・ ահաւասիկ ես դարձուցանեմ 'ի դոսա իբրև զգետ
զխաղաղութի̃, և իբրև զհեղեղատ յորդեալ զփառս հե-
թանոսաց・ զմանկունս դոցա 'ի վերայ ուսոց իւրեանց
բարձեալ բերիցեն, և 'ի վր̃ ծնգաց իւրեանց գըգուես-
13 ցեն։ * ո̃պ մայր որ զմանուկ իւր գըգուիցէ, այնպէս
14 գըգուեսցից զձեզ։ և յեմ̃ մխիթարեսջիք・ * և տեսջիք և
խնդասցեն սիրտք ձեր, և ոսկերք ձեր իբրև զդալարի
զուարճասցին・ և ծանիցի ձեռն տն̃ երկիւղածաց իւ-
15 րոց, և սպառնասցի անհաւատիցն։ * Զի ահաւասիկ
տ̃ր իբրև զհո՛ւր եկեսցէ, և կառք նր̃ իբրև զմրրիկ・
հատուցանել սրտմտութե̃ զհատուցումն իւր, և բոցով
16 հրոյ զարհամարհանս իւր։ * Զի 'ի հուր տն̃ դատես-
ցի երկիր ա̃մ, և 'ի սուր նր̃ ա̃մ մարմին։ բազումք եղի-
17 ցին վիրաւորք 'ի տ̃է, * որ սրբեն և մաքրեն 'ի պար-
տէզս և 'ի սրահս իւրեանց։ որ ուտեն միս խոզենի՝ և
զգարշելիսն՝ և զմուկնն, 'ի միասին սատակեսցին նոքա՝
18 ասէ տ̃ր ։ * Եւ ես զգործս նց̃ և զխորհուրդս նց̃ գի-
տեմ։ Գամ ժողովել զա̃մ ազգս և զլեզուս・ եկեսցեն
19 և տեսցեն զփառս իմ։ * և թողից 'ի վր̃ նց̃ նշան։ Եւ
առաքեցից 'ի նոցանէ փրկեալս յազգս・ 'ի Թարսիս, և
'ի փուդ, և 'ի լուդ, և 'ի մոսոք, և 'ի Թոբէլ, և յելլա-
դա, և 'ի կղզիս հեռաւորս՝ որոց չիցէ լուեալ զանուն
իմ, և ոչ ևս տեսեալ զփառս իմ・ և պատմեսցեն զփառս
20 իմ և զանուն իմ 'ի մէջ ազգաց։ * և ածցեն զեղբարս
իւրեանց յա̃մ ազգաց պատարագ տն̃・ հեծեալս կառօք՝
հանդերձ պալարակապ երիվարօք հովանոցօք 'ի սուրբ
քաղաքն եմ̃, ասէ տ̃ր։ Ո̃պ մատուցին ինձ որդիքն
21 Իղի զպատարագս իւրեանց սաղմոսիւք 'ի տուն տն̃։ * և
'ի նոցանէ առից ինձ 'ի քահանայս և 'ի ղևտացիս՝ ասէ
22 տ̃ր։ * Զոր օրինակ երկինք նոր՝ և երկիր, զոր ես առ-
նեմ կալ առաջի իմ, ասէ տ̃ր・ նոյնպէս կացցէ զաւակն
23 ձեր։ * Եւ եղիցի ամիս յամսոյ՝ և շաբաթ 'ի շաբաթէ,
եկեսցէ ա̃մ մարմին երկիր պագանել առաջի իմ յեմ̃՝
24 ասէ տ̃ր ա̃ծ։ * Եւ ելցեն՝ և տեսցեն զոսկերս մարդ-
կան առ իս յանցուցելոց・ զի որդն նց̃ ոչ վախճանեսցի,
և հուր նց̃ ոչ շիջցի։ և եղիցին 'ի տեսիլ ա̃մ մսեղեաց։

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Եսայեայ ։

---

(16) Ոսկան・ Օրհնեսցեն զտ̃ր ա̃ծ ճշմա''・・・ երդնուցուն յա̃ծ ճշմա''։ (16) Բազումք・ Զնեղութիս առաջինս・ և ոչ և անկանիցի 'ի սիրտս։ (17) Ոմանք・ Զառաջինսն・ և ոչ անկցի 'ի ։ (18) Ոմանք・ Եւ ցնծութի̃ գտցի 'ի նմա։ (19) Ոմանք・ Եւ ոչ ևս լուիցի նմա ձայն։ (20) Ոմանք・ Որոյ չիցէ լցեալ զժամանակս・・・ կրտսեր որդին հարիւրամեանն・ և որ հարիւրամեան մեռանիցի մեղաւոր է・ և անիծ''։ (21) Ոմանք・ Զպտուղ նր̃։ (22) Բ̃ք・ Փայտին կենաց։ (23) Ոմանք・ Եւ մի ևս ծնանիցին։ (24) Ոմանք・ Խօսիցին, ասացից եթէ։ (25) Ոմանք յաւելուն・ Եւ մի՛ ապականեսցեն զոք 'ի լերին։

Գլ・ ԿԶ・ (1) Ոմանք・ Եւ երկիրս պատ''・・・ տուն շինեցէք ինձ։ (2) Բազումք・ Եւ ես յո՞ հանգեայց, եթէ ոչ։ (2) Ոսկան・ Եւ որ դողայ 'ի բանից։ (3) Օրինակ մի・ Անօրէնն եթէ մատուցանիցէ ինձ եզն։ (3) Ոմանք・ Որ մատուցանիցէ ոք նա''・・ 'ի խունկ յիշատակ, այնպէս իցէ・

(4) Ոմանք・ Եւ ես առից 'ի ձեռն։ (5) Ոմանք・ Զպատգամս տն̃, որ դող''։ (7) Ոմանք・ Մինչև իցէ・・ և մինչչև իցեն հասեալ։ (9) Ոմանք・ Ասէ տ̃ր ա̃ծ քո։ (10) Ոմանք・ Որ նստիք 'ի սուգ վասն։ (11) Ոմանք・ Եւ կշտացջի՛նդ վայելչեցէք։ (12) Ոմանք・ Զմանկունս դորա 'ի։ (13) Ոմանք・ Որպէս մայր զմանուկ իւր։ (16) Օրինակ մի・ Զի հուր տն̃ դատես''։ (19) Այլք・ Եւ 'ի մոսոք և 'ի Թո''։ (19) Բազումք・ Եւ ոչ տեսեալ զփա''։ (20) Ոսկան・ Երիվարօք և հովանոցօք։ (22) Ոմանք յաւելուն・ Եւ երկիր նոր զոր։ (24) Օրինակ մի・ Եւ եղիցի տեսիլ ամենայն։ 'Ի վախճանի՝ ոմանք ունին・ Կատարեցաւ Եսայի Մարգարէ։

* Յօրինակին մերում յառաջ իւրաքանչիւր մարգարէութեան յարէն համառօտ պարագրութիւն նոյին մարգարէից, զորոց և զանուանէն բազումք։ իսկ մեք 'ի յաւելուածս մատենիս թողուաք հանել և դրեցաք։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՄԱՐԳԱՐԷԻՑՆ

Մեծ են շնորհք մարգարէութեան՝ և յայտնագոյն ա՟ծային, զի անյայտից եւս է գիտութիւն որք ո՛չ են 'ի միջի. կամ զի չև եւս են եղեալ՝ այլ յետոյ են լինելոց. կամ 'ի ներքոյ ժամանակի ծածուկ 'ի մարդկանէ, կամ անցելոցն մոռացեալ, կամ բնաւ անծանօթ հասցեալ. որոց գիտութիւն միայն ա՟յ, և որոց նա յայտնէ՝ որք են մարգարէքն: Այսու ա՟ծեղէն շնորհիւ յայտնի էր ա՟ծ 'ի հրէաստան և յի՟էլ. և որպէս պախրութ գիւղերոյ առաքեցէք, և զինէլ բազմութ մարգարէիցն միմիարէր. զորս առաքողաց 'ի մէջ ժողովրդեանն՝ 'ի յայտնի ցուցանել ա՟ծութե իւրոյ, և 'ի խրատ պէտուղղութե ժողովրդեանն: Այլ ո՛չ ամենեքեան նոքա գիրս գրեցին. բայց և բազմաց 'ի նոցանէ չե՛ն գրեալք 'ի մէջ: և զի բազումք էին պարք մարգարէից առ սամուէլիւ՝ և առ եղիայիւ և եղիսէիւ, գիրք թագաւորաց և մնացորդաց ցուցանեն: Որոց բազմաց, ոմանք և ո՛չ գիրք և ո՛չ մասեանք. այլ բանք ինչ կամ իրք մարգարէականք յիշատակին 'ի գիրս. ա՟ռ այսն ա՟յ որ 'ի վերոյ ասացաքն 'ի բեթէլ առ յերոբովամաւ. և սամէաս առ հռոբովամաւ, ազարիաս և անանիաս առ ասայիւ. ոդեէլ առ յովսափատաւ, առ որով և միքիա՝ 'ի սամարիա. և որ կառափեալ էր զինքն առ աքաաբու, և ովդեդ առ աքազու. և այլ բազումք որոց անուանքն չեն յայտնի: Իսկ երկոտասան մարգարէքս՝ որոց այս գիրք 'ի մի գումարեալ, ո՛չ թէ զի 'ի միում ժամանակի եղեն նոքա, այլ կամ վ՟ն սակաւութե գրոցն, զի լցի և համակ առաջէ գրոց՝ 'ի մի եդան. կամ վ՟ն այլ ինչ խորհրդոյ: Զի ահա ժամանակաւ հեռացեալք են 'ի միմեանց՝ թէպէտ և ո՛չ ամենեքեան. քանզի երեւի Աբդիու յառաջ աքաաբու կանխագոյն քան զյովէլն: Իսկ յովէլն՝ ժամանակակիցն կանխագոյն քան զովսէէ և զամովս՝ որք առ ոզիայիւ. առ որովք ապա և միքիաս. և ապա յովնան և նաւում առ եզեկիաւ. և փքն զի ա՛յլ է այս միքիա 'ի յաւուրս քան զայն որ առ աքաաբու 'ի սամարիա: Իսկ սոփոնիա յաւուրս յովսիա. և ամբակում հասակ առ դանիէլն, որ և զճաշն տարաւ դանիէլի: Իսկ անգէոս և զաքարիաս և մաղաքիաս՝ զկնի դարձին ընդ զօրաբաբէլի: Յայտ եղև՝ զի կանխագոյն է 'ի սոսա աբդիու քան զյովնան. և յետ սոցա ովսէ՝ որ առաջին է գրոցս. իսկ յառաջոյ անտի աքաաբու առ որով աբդիու. և ցզօրաբաբէլ՝ առ որով մաղաքիա, չորեքհարիւր և հնգետասան ամք են 'ի մէջ, զկնի որոց դադարեցին մարգարէքն յի՟էլէ մինչև ցյովհաննէս. այլ 'ի մէջ առ են իւրեանց եսթերայ և մակաբայեցւոցն: Այլ կարգաւորութիւնք յերկոտասանիցս՝ են որ բանիւք մարգարէութեան զլինելոյն, և են որք իրօք նշանակեցին: Որպէս

ա. Ովսէէ՝ հրամանաւ ա՟յ առ զկինն պոռնիկ՝ յորմէ ծնաւ մանկունս, 'ի դէմս ա՟յ, որ առ իւր 'ի հնումն զպոռնկեալն ի՟էլ, և 'ի նորումն զհեթանոսս:

բ. Եւ ամովս՝ զդիպուածս առ աւուր խաչին ք՟ի բանիւ, թէ մտցէ արեգակն 'ի միջօրէի:

գ. Եւ միքիա՝ ցուցանէ զտեղի ծննդեանն ք՟ի, թէ դու բեթղահէմ, 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան:

դ. Եւ յովէլ՝ զէջն հոգւոյն ս՟բ 'ի վերնատունն:

ե. Եւ աբդիու՝ 'ի դէմս եդովմայեցւոց զկործանումն հայրապետութե հրէից:

զ. Եւ յովնան՝ իջմամբն և ելիւքն 'ի խորոց՝ զերեքօրեայ յարութիւն ք՟ի:

է. Եւ նաւում՝ զպարտութ աւարտելոյն. և 'ի դէմս նինուէի զկործանումն դժոխոց:

ը. Եւ ամբակում՝ զք՟ս գալստեանն ք՟ի, և հաստատուն արդարացելոյն. և զք՟ս ք՟ի 'ի մէջ աւազակացն խաչելոյ:

թ. Սոփոնիա՝ զք՟ս յարութե ք՟ի, և հաւաքելոյն 'ի նա:

ժ. Անգէոս՝ յետ դարձին 'ի բաբելոնէ զք՟ս շինուեալ տաճարին՝ 'ի խորհուրդ եկեղեցւոյ, և զք՟ս միւսանգամ գալստեանն ք՟ի, և անշարժ արքայութեն:

ժա. Զաքարիա՝ զք՟ս 'ի յաւանակի նստելոյն ք՟ի, և զք՟ս լուսաւորանայն աւուր:

ժբ. Մաղաքիա՝ զք՟ս առաջին գալստեանն ք՟ի, թէ յանկարծակի գայ տ՟ր 'ի տաճարն. և զք՟ս երկրորդին՝ թէ ո՛վ նմա համբերեսցէ:

Գլուխք Ովսէի Մարգարէի:

ա. Հրամայէ առնուլ կին պոռնիկ, և զորդիսն որ ծնանիցին՝ անուանել յեզրայէլ, և ո՛չ ժողովուրդ իմ և չողորմեալ:

բ. Պարսաւէ զժողովուրդն վ՟ն պոռնկութե, և կանխաւ գուշակէ զկորուստն, և զդարձն իւր յետ կորստեանն: Իսկ ուխտեցից նոցա ուխտ՝ հանդերձ գազանօք անտառի, և խօսեցայց զքեզ ինձ հաւատովք՝ մարթի 'ի հաւատացելոցն ք՟ի առնուլ:

գ. Հրաման առնու առնել կին շուն, այնու զանէրն հրէաստանի յայտնէ:

դ. Պարսաւէ զժողովուրդն և զքահանայսն վ՟ն բ՟գմ և մեծամեծ մեղաց. բամբասէ զն՟ս յարբեցութե, և 'ի շնութե և 'ի ցասումն:

ե. Պարսաւէ զի բարձին յա՟յ զոյգս, և յառաջնորդանեայն ապստամբ եղեն, և յեգիպտացին պանծային. և կանխաւ գուշակէ նոցա զպատիժս:

զ. Ասէ թէ [illegible] ճոխացաւ եփրեմ. և լարկանէ յա՟յ գոռոց զանձուղութե:

է. Ցուցանէ ա՟ծ զիւր խնամս առ ի՟էլայիս, և զնոցա ապերախտութիւն առ նա. և կանխաւ գուշակէ նոցա զփրկութ:

Գլուխք Ամովսայ Մարգարէի:

ա. Զանօրէնութիւնս դամասկոսի, գազայ, զտիւրոսի, զեդովմայեցւոց, զամոնացւոց, զմովաբացւոց, զյուդայ, զի՟էլի՝ համարի. և յառաջագոյն ասէ զպատիժսն որ մի ըստ միոջէ պատահելոց էին նոցա:

բ. Զերախտիսն որ եղեն յա՟յ՝ թուէ. և զնոցա կարծրութիւն և զարհամարհութիւն և զհարուածն որ պատահեցին նոցա:

գ. Զկանայս սամարեայ՝ յարբեցութե և յափշտակութե բամբասէ. և յառաջագոյն գուշակէ զաւերն և զքանդելոյն վ՟ն չարեաց նոցա. զի բազում հարուածովք հարան, և չեղեն զգաստք:

դ. Պարսաւէ զի՟էլ զի ընդ յանդիմանիչս իւրեանց դժկամակ լինէին. և խրատէ դառնալ առ ա՟ծ: Սպառնայ և անհաւատիցն թէ չարիք հասանելոց են նոցա. քանզի զնոցանէ ասէ՝ թէ վա՜յ որ ցանկան աւուր տ՟ն: Իսկ ոմանք զայն 'ի հանդերձեալ դատաստանն առին. ա՟ռ այժմ իսկ առնեն բազումք յանհաւատից թէ չիք դատաստան:

ե. Հրաժարէ 'ի տօնից նոցա, 'ի զոհից և 'ի պաշտամանց: աստղ աստուածոյն ռեմփայ, զխոտան կոչէ. քանզի հեթանոսք աստուածոյն խորեայց կռոնեայ ասեն թէ ո՛ստղէ յերկինս: Միթէ զենումն կամ զոհս մատուցէք ինձ զքառասուն ամ. քանզի ո՛չ թէ ամենին մատուցանէր, այլ միայն իշխանն յորժամ կանգնեցաւ խորանն. բայց առ զա՟մ ժողովրդեանն ասէ. և բամբասէ զն՟ս յանցաւոր փափկութե, և յառաջագոյն գուշակէ զպ՟իժս:

զ. Մարախով և դատաստանաւ և ադամանդիւ՝ զկորուստ նոցա մարգարէանայ: Եւ զգացոյց զայն ամասիայ թագաւորին. բանադատէ զմարգարէն և հալածէ. իսկ նա և նմա մարգարէանայ չարիս և ժողովրդեանն:

է. Տեսանէ գործի հասունոյ, և այնու զվախճանին նոցա նշանակէ:

ը. Զանօրէնութիւնս և զամպարշտութիւնս համարի, և զհանդերձեալ չարեացն որ հասանելոց է նոցա՝ գուշակէ: Մտցէ արեգակն 'ի միջօրէի. զչարչարանացն ժամանակին ք՟ի նշանակէ, և զհաւատացելոցն 'ի նա:

Գլուխք Միքիայ Մարգարէի:

ա. Զհանդերձեալ աւերն սամարեայ և զե՟մ յառաջագոյն գուշակէ. և զպատճառն յաւելու. յարէ 'ի նոյն և զելսն նոցա 'ի բաբելոնէ:

բ. Պարսաւէ՝ և ամբաստանութիւնս զիշխանաց ժողովրդեանն, և զքահանայից և զսուտ մարգարէից:

գ. Զեկեղեցւոյ՝ որ հաստատելոց էր 'ի տ՟ր մեր, և վ՟ն նորոյ կարանաց. քանզի առաջին օրէնքն 'ի սիոնայ ելան. և բան 'ի ե՟մէ: և վ՟ն խոր խաղաղութե:

դ. Զչարիսն որ միանգամ հասանելոց էին հրէից՝ յառաջագոյն գուշակէ:

ե. Վ՟ն մարմնաւոր ծննդեանն ք՟ի, և հաւատացելոց 'ի նա: և եկեղեցին առնէ ճոխագոյն յաւելում. զորս պատրաստ առաւելեալ առն՝ թէ ճոխացեալ ապրեսցին:

Զ.

Է. Դատաստան տէր ընդ ժողովրդեան իւրոյ, և համար եբանետեաց ընդ. և հրաժեշտ 'ի գունեղն: Ողբայր մարգարէն զի նուազեցան արք արդարք և ուղղորդք. և մեծ 'ի կատարածն յետ պատուհասելոյն և ազատանալոյն վերստին մեծամեծս, և դիւրութիւն գտանէ Իսրայէլի:

Գլուխք Յովելայ Մարգարէի:

Ա. Զ[illegible] պտղոց նշանակէ, զերիրեն ասէ, և խրատ տայ հաշտեցուցանել զԱծ:
Բ. Զեկս աւերողացն գուշակէ. և յետ այնորիկ դիւրութիւն ինչ մարգարէանայ:
Գ. Զդէպս լեզուացն որ առաքելովքն լինելոց էր գուշակէ. մարգարէանայ և զկորուստ ազգացն՝ որ եղև յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ առ Զօրաբաբելիւ: Կամ և այլաբանութեամբ ինչ 'ի փրկչին յայտնէ. այլաբանութիւն ասի՝ յորժամ զայլ ինչ ասիցէ՝ և զայլ ինչ նշանակէ:

Գլուխք Աբդիու Մարգարէի:

Ա. Զպատժոյն Եդովմայեցւոց զոր կրելոց էին՝ յառաջագոյն գուշակէ, զԱծ յաղթելոյ նոցա 'ի վերայ Իսրայէլացւոց ընդ այլ ազգացն վասն եղելոյ:

Գլուխք Յովնանու Մարգարէի:

Ա. Յովնանու մարգարէութիւն, և փախուստ 'ի Թարսիս. և մրրկելն ծովուն, և 'ի յկլանելն կիտին. և կորուսեալ 'ի նաւէն ընկենուլ: և ապաշխարութիւն Նինուէացւոց և փրկութիւն, և ամէն տրտմելոյն և կորնչելն:

Գլուխք Նաւումայ Մարգարէի:

Ա. Սաստ Այ զօրութեան ճառէ:
Բ. Վասն առաւելոյն գուշակէ, յաղթելոյ և զերծ բաբելացւոցն 'ի վերայ Նինուէացւոցն. ասէ և զզօրութիւն քաղաքին և զմեծութիւն մինչև ցի գերեալ էր:

Գլուխք Ամբակումայ Մարգարէի:

Ա. Զանիրաւութիւն ժողովրդեանն ճառէ, զԱծ որոյ և զելս քաղդէացւոցն գուշակէ:
Բ. Վասն հրէից անհաւատութեան. և մերոց հաւատոցն 'ի Քս խօսի: մարգարէանայ և զկորուստ բաբելացւոցն: և արդարն իմ 'ի հաւատոց կեցցէ աստ կայ: Բայց մեծ մասն մարգարէիս զԱծ անիրաւութիւն ժողովրդեանն և յափշտակութիւն (և խաբէութիւն) և նենգութիւն:
Գ. Կայ և յաղօթսն ամբակումայ մարգարէութիւն զՔէ:

Գլուխք Սոփոնիայ Մարգարէի:

Ա. Սաստանայ մեծամեծ ազատանալիս հրէից, և խրատէ դառնալ առ Ած:
Բ. Ընդ ճառին ազգաց մովաբացւոց և ամոնացւոց. յաւելու և զքննութիւն կորստեան, և առակս զկործանումն [illegible]:
Գ. Վասն դարձի այնոցիկ՝ որ 'ի Քն էին հաւատալոց, խօսի:

Յառաջաբան Անգէի Մարգարէի:

Ա. Սա յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ մարգարէանայ, և պատուհասէ զհեղգութիւն. զի զիւրեանց տանց հոգս յանձին ունէին շինելոյ: և զտաճարին շինուածոյ անհոգս ունէին: Աստուծոյ նորա զԱծ այնորիկ սրտի: Խրատէ մինչ 'ի գործս փութալոյն: և գուշակէ միաբանեալ լուծելոց զերկինս՝ զոր 'ի հեթանոսաց թագին ասէ պատուրս՝ աստ կայ:

Գլուխք Զաքարիայ Մարգարէի:

Ա. Սա ևս յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ մարգարէանայ: և յիշեցուցանէ նոցա զմեղս հարցն իւրեանց և զպատիժս զոր կրեցին. և խրատէ մի 'ի նմին կալ: Յորդորէ հրեշտակին զԱծ զի Քս եմ մարգարէանայ դիւրութիւն քաղաքին մարգարէս, և չորս ազգաց որք ծառայեցուցին զնս: Բայց եղջերքն թագաւորութիւնք են որ յարեան 'ի վերայ հրէից, ասորեստանեայք, բաբելացիք, քաղդէացիք, և յոյնք: Իսկ որեւէ աստ փխրագոյն աստեղն է. քանզի որինչ որի՝ անօրինաց:
Բ. Վասն հաւատալոյն 'ի Քս. փեսանէ և պճեալ յոլովեսցէ, և զշքանակն ասէ: Երկրոր որդին պարապտանս՝ զքահանայն և զնա գաւառին կոչէ:
Գ. Յայնժամ փեսանէ զձեռնդին. քանզի այն ինչ եղեալ էին 'ի գերութե՝ վերէին ընդ միաբանել Եւ բաժնեաց: Զի մի զմեանս զքիրեն յուցանէ նոցա զգերանդին անիծից զնա չիւն կատարեալ. պարինք անիրաւաց և անօրինաց են. և զՔն լինելոյ կատարեն:
Դ. Հրամայէ առնուլ ոսկի և գործել պսակ քահանայիցն. իսկ զի ահաւասիկ այր և արևելք անուն նը՝ 'ի Քն ասանան ասանց, և մարթի առնուլ:
Ե. Մնացեալ հրէայքն պահէին զՔն գերութեն. հարցանէին ասէ և ասէին, հապագեցա որքուքին, այսինքն՝ ամ պաշտօնն, և փառօք լինի առաջին վայելչութին՝ թէ պակասին 'ի փրկմանն իցեն. և պահք իցէ պակասին պրկմել, և սուգ առնուլ: Ո՛չ այնու ինչ պարտ է ասէ հաշտեցուցանել զԱծ. այլ իրաւանս առնելով, զարդարութին գործելով, և լսելով ոխս ընդ ընկերին, և զօրէնս պահելով. քանզի զայս ասէ պատուիրեցի առաջինն, և ո՛չ լուան ինձ. և ցրուեցի զնոսա:
Զ. Զառաջին լինելին մարգարէանայ Եմ, և խրատէ զինչ պարտ է գործել՝ և ոչ հաճոյ լինել:
Է. Վասն այնորիկ որ 'ի Քն դառնալոց էին:
Ը. Հալածող դաժանիցն, սիդոնի, գազայ, ակկարոնի, ասկաղոնի:
Թ. Որպէս լեր յոյժ դուստր սիոնի, ահա թագաւոր քո գայ, որ զՔն էջ է ասացեալ, աստ կայ:
Ժ. Հովուացն իւր սաստանայ, և ժողովրդեանն՝ դիւրութիւն առնելոյ տայ, և զյայտնութին՝ որ առ մախաբայեցւովքն եղև: աստ կայ և զերուցն երեսուն արծաթոյն:
ԺԱ. Զանպիտան ամպարիշտ զգործն գուշակէ:
ԺԲ. Վասն լուսաւորանացն Քի, և հանդերձեալ դատաստանին:
ԺԳ. Հարից զհովիւն և ցրուեսցին խաչինքն աստ կայ. զոր յինքն և յառաքելոցն էառ Քս:
ԺԴ. Վասն աւուրն յորում խաչեցաւ Քս:

Գլուխք Մաղաքիայ Մարգարէի:

Ա. Սա ևս յետ ելիցն 'ի բաբելոնէ մարգարէանայ: Սաստ պատուհասէ մարգարէս զԱծ պատարագացն զոր մատուցանէին. ոչ թէ ո՛չ մատուցէր մատուցանէին քահանայքն. գոգցէս՝ քամահանօք ընդ արհամարհանս մատուցանէին զաղաղտ պատարագացն. և եղծանէին աղախնեէին զօրինացն ուղղութե:
Բ. Պատուհասէ զՔն քահանայսն:
Գ. Վասն Քի գալստեանն: իսկ թէ հրեշտակ կոչէ զնա, ընդ այն մի ինչ զարմանար. զի և այլ ուր հրեշտակ մեծի խորհրդոյ ասէ զնա: Բայց ոմանք ո՛չ զՔն, այլ զեղբ ասէն ասացեալ:
Դ. Զայս զՔն ասէ, թէ մինչև եկեալ օր Տն, զհանդերձեալ դատաստանն ասէ:

ԳԻՐՔ

---

*Յօրինակին այս ցուցակ գլխոց երկոտասան մարգարէից՝ թէպէտ առ իւրաքանչիւր մարգարէութե̃ նոյին ուրոյն ուրոյն եդեալ էին. բայց զՔն դիւրութե̃ և վայելչութե̃ դրից առաջիկայ տպագրութե̃ս պարզած թուեցաւ մեզ կարգել իւրեանց մանգամայն:

ԳԻՐՔ ՏԵՍԼԵԱՆՑ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԳԱՐԷԻՑ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԷԱՅ

ԳԼ․ Ա․

Բան Տն որ եղեւ առ Ովսէէ որդի Բէերայ․ Յաւուրս Ոզիայ, և Յովաթամայ, և Աքազու, և Եզեկիայ՝ թագաւորաց Յուդայ․ և յաւուրս Յերոբովամայ որդւոյ Յովասայ թագաւորի Իէլի։ 1

Ա ՍԿԻԶԲՆ ԲԱՆԻՑ ՏԵԱՌՆ 2
առ Ովսէէ։ Եւ ասէ Տր ցՈվսէէ․ գնա
առ դու քեզ կին պոռնկութե, և որդիս
պոռնկութե․ զի պոռնկելով պոռնկեսցի երկիր 'ի Տէ։ * Եւ չոգաւ առ զԳո- 3
մեր՝ դուստր Դաբելայիմայ։ և յղացաւ՝ և ծնաւ նմա
որդի։ * Եւ ասէ ցնա Տր․ կոչեա զանուն նր Յեզրայէլ։ 4
քանզի սակաւիկ մեւս ևս խնդրեցից զարիւնն Յեզրայելի
'ի տանէն Յէուայ։ և դադարեցուցից զթագաւորութի
տանն Իէլի։ * և եղիցի յաւուր յայնմիկ խորտակեցից 5
զաղեղն Իէլի 'ի ձորձորն Յեզրայելի։ * Յղացաւ միւսան- 6
գամ, և ծնաւ դուստր։ և ասէ ցնա․ կոչեա զանուն նր
Չողորմեալ․ զի ոչ ևս յաւելից ողորմել տանն Իէլի․ այլ
ընդդէմ կացից նց հակառակութե։ * Բայց որդւոցն 7
Յուդայ ողորմեցայց, և փրկեցից զնս Տր ած իւրեանց․
և ոչ փրկեցից զնս աղեղամբ, և ոչ սրով, և ոչ պատե-
րազմաւ․ ոչ կառօք, և ոչ երիվարօք, և ոչ հեծելօք։
* և մեկնեաց 'ի ստենէ զՉողորմեալն։ Դարձեալ յղա- 8
ցաւ և ծնաւ որդի։ * և ասէ՝ կոչեա զանուն նր՝ Ոչ 9
ժողովուրդ իմ․ զի դուք չէք ժողովուրդ իմ․ և ես ոչ
ինչ եմ ձեր։ * Եւ էր թիւ որդւոցն Իէլի իբրև զաւազ 10
ծովու անչափ և անթիւ։ և եղիցի 'ի տեղւոջ յորում
ասացաւ՝ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին նոքա
որդիք Այ կենդանւոյ։ * Եւ ժողովեսցին որդիքն Յու- 11
դայ և որդիքն Իէլի 'ի միասին․ և դիցեն իւրեանց իշ-
խանութի մի․ և ելցեն յերկրէ անտի․ զի մեծ է օրն
Յեզրայելի։

ԳԼ․ Բ․

Բ Ասացէք ցեղբայր ձեր՝ Ժողովուրդ իմ․ և ցքոյրն Ո- 1
ղորմեալ։ * Դատեցարուք ընդ մօրն ձերում, դա- 2
տեցարուք։ զի այն ոչ է իմ կին, և ես ոչ եմ այր նր․
և բարձից զպոռնկութի նր յերեսաց իմոց, և զշնութի
նր 'ի միջոյ ստեանց իւրոց։ * Զի արարից զնա մերկ, 3
և կացուցից զնա ըստ աւուրց ծննդեան իւրոյ․ և ե-
դից զնա իբրև զանապատ, և կարգեցից զնա իբրև զեր-
կիր անջուր, և սպանից զնա 'ի ծարաւոյ։ * և որդւոց 4
նր ոչ ողորմեցայց, զի որդիք պոռնկութե են։ * Զի 5
պոռնկելով պոռնկեցաւ մայր նց, և յամօթ արար որ
ծնաւն զնս։ զի ասաց՝ երթայց զհետ հոմանեաց ի-
մոց, որք տայցեն ինձ զհաց իմ և զջուր, և զհանդերձ,
և զկտաւ իմ, և զգինի իմ, և զձէթ իմ, և զամ ինչ որ
6 պիտոյ է ինձ։ * Վասն այնորիկ ես փակեցից զճանա-
պարհս նր պատնիշօք, և առաւականեցից զճանապարհս
7 նր, և զշաւիղս իւր մի գտցէ։ * և ընթասցի զհետ հո-
մանեաց իւրոց, և մի հասցէ նց․ խնդրեսցէ զնս՝ և մի
գտցէ զնս։ և ասասցէ՝ երթայց և դարձայց առ այրն
8 իմ առաջին, զի յայնժամ բարի էր ինձ քան արդ։ * Եւ
նա ոչ գիտաց՝ թէ ես ետու նմա զցորեանն, և զգի-
նին, և զձէթն, և բազմացուցի նմա արծաթ։ և նա ա-
րար արծաթեղէնս, և ոսկեղէնս յաճախեաց բահաղու։
9 * Վն այնորիկ դարձուցից՝ և առից զցորեանն իմ 'ի
ժամանակի իւրում՝ և զգինին իմ, և զձէթն 'ի ժամա-
նակի իւրեանց․ և զերծից 'ի նմանէ զհանդերձ իմ, և
10 զկտաւ իմ․ զի մի ծածկեսցէ զծանակս իւր։ * Եւ
արդ յայտնեցից զպղծութի նր առաջի հոմանեաց իւ-
11 րոց․ և ոչոք հանիցէ զնա 'ի ձեռաց իմոց։ * և դարձու-
ցից զամ բարեկենդանութիս նր, և զտօնս նր, և զամ-
սագլուխս նր, և զշաբաթս նր, և զամ վաճառս նր։
12 * և ապականեցից զայգիս նր՝ և զթզենիս նորա․ զոր
միանգամ ասաց՝ թէ կապէնք իմ են այս՝ զոր ետուն
ինձ հոմանիքն իմ․ և եդից զայն 'ի վկայութի։ և կերի-
ցեն զայն գազանք անապատի՝ և թռչունք երկնից՝ և
13 սողունք երկրի։ * Եւ խնդրեցից 'ի նմանէ վրէժ զա-
ւուրցն բահաղիմայ՝ յորս զոհէր նց։ դնէր զխունկս, և
արկանէր զքառամանեակս իւր, և երթայր զհետ հո-
14 մանեաց իւրոց․ և զիս մոռացեալ էր՝ ասէ Տր։ * Վն
այնորիկ ահաւասիկ ես մոլորեցուցից զնա, և կարգե-
ցից զնա իբրև զանապատ․ և խօսեցայց 'ի սիրտ նորա։
15 * և տաց նմա զստացուածս իւր անտի․ և զձորձորն
աքովրայ՝ բանալ զմիտս նր․ և խոնարհեսցի անդ ըստ
աւուրց մանկութե իւրոյ; և ըստ աւուրց ելանելոյ նր
16 յերկրէն եգիպտացւոց։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝
ասէ Տր․ կոչեսցէ զիս այր իմ, և ոչ կոչեսցէ զիս բա-
17 հաղիմ։ * և բարձից զանուանս բահաղիմայ 'ի բերանոյ
18 նր․ և մի ևս յիշեսցին անուանք նց։ * Եւ եդից նց
ուխտ յաւուր յայնմիկ հանդերձ գազանօք անապատի՝
և թռչնովք երկնից՝ և սողնօք երկրի․ և զաղեղն, և զսու-
սեր, և զճակատամարտ խորտակեցից յերկրէ․ և
19 բնակեցուցից զքեզ յուսով։ * և խօսեցայց զքեզ ինձ
յաւիտեան․ և խօսեցայց զքեզ ինձ արդարութե՝ և
20 իրաւամբք՝ և ողորմութե՝ և գթութեք։ * և խօսեցայց
21 զքեզ ինձ հաւատովք․ և ծանիցես զՏր։ * Եւ եղիցի
յաւուր յայնմիկ՝ ասէ Տր․ լուայց ես երկնից․ և եր-
22 կինք լուիցեն երկրի։ * և երկիր լուիցէ ցորենոյ և
23 գինւոյ և ձիթոյ, և նոքա լուիցեն յեզրայելի։ * և սեր-
մանեցից զնա ինձ 'ի վր երկրի։ Եւ ողորմեցայց չո-
24 ղորմելոյն։ * և ասացից ցոչ ժողովուրդ իմ, ժողովուրդ
իմ ես դու․ և նա ասասցէ, Տր ած իմ ես դու։

ԳԼ․ Գ․

1 Եւ ասէ ցիս Տր դարձեալ․ ասէ՝ Երթ դու և սի- Գ
րեա կին մի որ սիրիցէ զչարութի և իցէ շուն։ որպ
սիրեաց Ած զորդիսն Իէլի, և նոքա հայէին յաստուածս
օտա

---

* Յոմանս՝ վերնագիրս այս․ Գիրք տեսլեանց, դնի 'ի սկիզբն նախադրութե։ Եւ այս օրինակս 'ի վերնագիրս երկոտասանիցս դնէն, Ովսէէ մարգարէ․ Ամովս մարգարէ․ եւն։

Գլ․ Ա․ (2) Օրինակ մի 'ի բաց թողեալ զվերնագիր առաջին համարոյն՝ այսպէս սկիզբն առնէ մարգարէութեան․ Եւ եղև բան Տն առ Ովսէէ․ և ասէ Տր ցՈվսէէ գնա առ դու առ քեզ կին։ (2) 'Ի բազումս պակասի․ Կին պոռնկութե, և որդիս պոռնկութե։ (3) Բազմք․ Եւ չոգաւ և առ զԳոմեր զդուստր։ (4) Յօրինակսն․ Եւ ասէ ցնս Տր։ (4) Այլք․ Յեզրայէլ․․․ յեզրայելի։ (4) Ոմանք․ 'Ի տանէն յահուայ․ և թիւրեցուցից զթագաւորութի։ (6) Ոմանք․ Ընդդէմ կացից նոցա։ (7) Ոմանք․ Եւ ոչ կառօք։ (10) Ոմանք յաւելուն․ Իբրև զաւազ առ ափն ծովու։

Գլ․ Բ․ (1) Բազմք․ Եւ ցքոյրն ձեր ողորմեալ։ (2) Այլք․ Զի նա ոչ է իմ կին։ (2) Ոմանք․ 'Ի միջոյ ստեանց իմոց։ (5) Ոմանք․ Ոյք տացեն ինձ։ (9) Ոմանք․ Վասն այսորիկ դարձու"․․․ զի մի ծածկեսցէ զաւականս իւր։ (11) Ոմանք․ Եւ զամսագլուխս նորա։ (12) Օրինակ մի․ Զի միանգամ ասաց՝ եթէ կա"։ Ուր ասէ․ Աւարքիկ զորս ետուն։ (13) Ոմանք․ Եւ արկանէր զքառամանեակն իւր։ (14) Ոմանք․ Եւ խօսեցայց 'ի սրտի նորա։ (15) Ոմանք․ Եւ զձորձորն նաքովրայ։ (16) Ոմանք․ Կոչեսցէ զիս այր իւր, և ոչ։ (17) Ոմանք․ Յիշեսցին անուանք նց։ (23) Ոմանք․ 'Ի վր երկրիդ։ (24) Ոմանք․ Եւ նա ասէ, Տր ած իմ։

Գլ․ Գ․ (1) Ոմանք․ Եւ սիրեն կտասպս չամչ"․

տարս, եւ սիրէին կտապս չամչեղէնս : * Եւ վարձե- 2
ցայ ես հնգետասան արծաթոյ, եւ քոռի միոջ գարւոյ
եւ մարու միոջ գինւոյ : * Եւ ասեմ ցնա . աւուրս բա- 3
զումս նստցես դու ինձ՝ եւ ոչ եւս պոռնկեսցես, եւ ոչ եւս
եղիցես առն այլում : * Զի աւուրս բազումս նստցին 4
որդիքն Իէլի առանց թագաւորի՝ եւ առանց իշխանի՝ եւ
առանց պատարագաց՝ եւ առանց սեղանոյ՝ եւ առանց
քահանայութեան՝ եւ առանց յայտնութեանց : * Եւ յետ այնո- 5
րիկ դարձցին որդիքն Իէլի, եւ խնդրեսցեն զՏր̃ ա̃ծ իւ-
րեանց, եւ զԴաւիթ արքայ իւրեանց . եւ զարմասցին 'ի Տր̃՝
եւ 'ի բարութիւնս նր̃ յաւուրս կատարածի :

ԳԼ. Դ.

Դ. Լուարուք զբանս Տն̃ որդիքդ Իէլի . զի դատաստան Տն̃ 1
է ընդ բնակիչս երկրի . զի ոչ գոյ 'ի նմ̃ ճշմարտու-
թիւն, եւ ոչ ողորմութիւն, եւ ոչ գիտութիւն ա̃յ 'ի վր̃ երկրի :
* Անէծք եւ ստութիւն եւ սպանութիւն, եւ գողութիւն եւ շնութիւն 2
հեղեալ 'ի վր̃ երկրի . եւ արիւն ընդ արեան խառնեն :
* Վս̃ այնորիկ սուգ առցէ երկիր . եւ նուաղեսցի ամ̃ 3
բնակչօք իւրովք, եւ գազանօք անապատի, եւ սողնովք
երկրի, եւ թռչնովք երկնից . եւ ձկունք ծովու պակա-
սեսցին : * զի ոչոք իցէ որ դատիցի՝ եւ ոչ այն որ յան- 4
դիմանեսցէ : Բայց ժողովուրդ իմ իբրեւ զքահանայն
հակառակօղ : * եւ տկարասցիս 'ի տուէ . եւ տկարասցի 5
եւ մարգարէն ընդ քեզ : գիշերոյ նմանեցուցի զմայրն
քո : * Նմանեցաւ ժողովուրդ իմ այնպիսի՝ յորում ոչ 6
գոյր գիտութիւն : Զի դու զգիտութիւն մերժեցեր, մերժե-
ցից եւ ես զքեզ զի մի՛ քահանայանայցես ինձ : եւ մոռա-
ցար զօրէնս ա̃յ քոյ, մոռացայց եւ ես զորդիսն քո : * Ըստ 7
բազմութեան իւրեանց՝ նոյնպէս եւ մեղան ինձ . զփառս նց̃
յանարգութիւն հատուցից : * զմեղս ժողովրդեան իմոյ 8
կերիցեն, եւ անօրէնութիւնք իւրեանց առցեն զանձինս
իւրեանց : * Եւ եղիցի որպէս ժողովուրդն՝ նոյնպէս եւ 9
քահանայն : եւ խնդրեցից վրէժ 'ի նմանէ . ըստ ճանա-
պարհաց նր̃ եւ ըստ խորհրդոց նորա հատուցից նմա :
* Կերիցեն՝ եւ մի՛ յագեսցին . պոռնկեցան՝ եւ մի՛ յաջո- 10
ղեսցին . զի զՏր̃ թողին, անխտիր լինել 'ի պոռնկու-
թիւն : * եւ զգինի եւ զարբեցութիւն ընկալաւ սիրտ ժողովր- 11
դեան իմոյ : * 'Ի քուէս հարցանէին՝ եւ գաւազանօք 12
նր̃ պատմէին նմա : այսով պոռնկութեան մոլորեցան, եւ
պոռնկեցան յա̃յ իւրեանց : * 'Ի գլուխս լերանց զոհէին՝ 13
եւ 'ի վր̃ բլրոց զենուին, 'ի ներքոյ կաղնեաց՝ եւ կաղա-
մախեաց՝ եւ վարսաւոր ծառոց . զի հաճոյ թուէր հո-
վանին : Վասն այնորիկ պոռնկեսցին դստերք ձեր, եւ
շնասցին հարսունք ձեր : * եւ ոչ արարից այց դստերաց 14
ձերոց՝ յորժամ պոռնկեսցին, եւ հարսանց ձերոց՝ յոր-
ժամ շնասցին . զի նոքա ընդ պոռնիկս թաթաւէին,
եւ ընդ նուիրեալսն զոհէին . եւ ժողովուրդն քո որ ոչ
իմանայր զայն՝ խառնակէր ընդ պոռնիկս : * Բայց դու 15
Իէլ մի՛ տգէտ լինիր . եւ յուդա՝ մի՛ մտանէք 'ի գաղգա-
ղա, եւ մի՛ ելանէք 'ի տուն ոնոյ . եւ մի՛ երդնուցուք 'ի
Տր̃ կենդանի : * Զի իբրեւ երինջ լծընկէց եղեւ ինձ Իէլ : 16
արդ՝ արածեսցէ զնս̃ Տր̃ իբրեւ զգառն յանդորրու :
* Հաղորդ կռոց եփրեմ . եդ անձին իւրում գայթագ- 17
ղութիւն . ցանկացան կռոցն քանանացւոց . ամենեքեան սի-
րեցին զգինի՝ թողէք նմա : * Պոռնկեցան պոռնկու- 18
19 թե̃ . սիրեցին զանարգութիւն 'ի հպարտութենէ նր̃ : * մրրիկ
հողմոյ շնչեսցէ 'ի թեւս նր̃ . եւ ամաչեսցեն 'ի սեղանոց
իւրեանց :

ԳԼ. Ե.

1 Լուարուք զայս քահանայք, եւ անսացէք տունդ Իէլի .
եւ տուն թագաւորիդ ունկնդիր լերուք : քանզի
ընդ ձեզ է դատաստան . զի որոգայթ եղերուք դիտա-
նոցին, եւ իբրեւ զվարմ ձգեալ 'ի գլուխ գահաւանդի՝
2 * զոր որսորդք յորս հաստատեցին : Ես եմ խրատիչ
3 ձեր : * ես ծանեայ զեփրեմ, եւ Իէլ ոչ է 'ի բացեայ
յինէն . քանզի այժմ պոռնկեցաւ եփրեմ, եւ պղծեցաւ
4 Իէլ : * Ո՛չ ետուն զխորհուրդս իւրեանց դառնալ առ
ա̃ծ իւրեանց . զի այս պոռնկութեան է 'ի նս̃ . եւ զՏր̃ ոչ
5 ծանեան : * եւ խոնարհեսցի հպարտութիւն Իէլի յերեսս
նր̃ . եւ Իէլ եւ եփրեմ տկարասցին յանօրէնութիւնս իւր-
6 եանց . տկարասցի եւ յուդայ ընդ նս̃ : * Յորժամ եւ
պատարագօք երթիցեն խնդրել զՏր̃, եւ մի՛ գտցեն զնա .
7 զի խոյս ետ 'ի նոցանէ : * զի զՏր̃ թողին . քանզի որ-
դիք օտարք ծնան նց̃ . արդ՝ այժմ կերիցէ զնս̃ երեւիլ .
եւ զվիճակս նց̃ :
8 * Փո՛ղ հարէք 'ի վր̃ բլրոց . գոչեցէք 'ի վր̃ բարձանց . Ե
քարոզ կարդացէք 'ի տուն ոնոյ . թէ յիմարեցաւ բե-
9 նիամին, * եւ եփրեմ եղեւ յապականութիւն : յաւուրս յան-
դիմանութեան 'ի մէջ ազգաց Իէլի ցուցի զհաւատարմու-
10 թիւնս : * Եղեն իշխանք յուդայ՝ որպէս որ փոփոխեն զսահ-
մանս . 'ի վր̃ նոցա հեղից իբրեւ զջուր զասպատակ իմ :
11 * Զրկեաց եփրեմ զոսոխ իւր, եւ կոխեաց զիրաւունս .
12 զի սկսաւ երթալ զհետ սնոտեաց : * եւ ես իբրեւ ըղ-
խում եղէց եփրեմի, եւ իբրեւ զխայթոց տանն յուդայ :
13 * Ետես եփրեմ զախտ իւր, եւ յուդա զցաւս իւր . եւ
գնաց եփրեմ առ ասորեստանեայս, եւ առաքեաց հըր-
եշտակս առ արքայն յարիմայ . եւ նա ոչ կարաց փըր-
14 կել զձեզ, եւ ոչ հանգուցանել զձեզ 'ի ցաւոց : * Զի
ես եմ իբրեւ յուազ 'ի վր̃ եփրեմի, եւ իբրեւ զառեւծ 'ի
վր̃ տանն յուդայ . եւ յարձակեցայց եւ յափշտակեցից
15 զնս̃ . առից, եւ ոչոք իցէ որ փրկիցէ : * գնացից եւ դար-
ձայց 'ի տեղի իմ, մինչեւ ապականեսցին : Եւ խնդրես-
ցեն զերեսս իմ

ԳԼ. Զ.

1 'Ի Նեղութեան իւրեանց : կանխեսցեն առ իս եւ ասաս-
ցեն . Դարձցուք եւ երթիցուք առ Տր̃ ա̃ծ մեր,
2 * զի նա եհար զմեզ՝ եւ նոյն բժշկեսցէ . վիրաւորեաց՝
3 եւ պատեսցէ զմեզ : * եւ ողջացուսցէ զմեզ՝ յետ երկուց
աւուրց, եւ յաւուրն երրորդի յարիցուք եւ կեցցուք ա-
ռաջի նր̃ . եւ ծանիցուք եւ զհետ երթիցուք ճանաչել
զՏր̃ : իբրեւ զառաւօտ պատրաստական գտցուք զնա .
եւ եկեսցէ մեզ իբրեւ զանձրեւ կանուխ եւ զանագան յերկ-
4 րի : * Զի՞նչ արարից ընդ քեզ եփրեմ, եւ կամ զի՞նչ
անցուցից ընդ քեզ յուդայ . զի ողորմութիւն ձեր իբրեւ
զամպ վաղորդայնի, եւ իբրեւ զցօղ առաւօտու որ ան-
5 ցանէ : * Վս̃ այնորիկ հնձեցի զմարգարէս ձեր, եւ կո-
տորեցի զնոսա բանիւ բերանոյ իմոյ . եւ իրաւունք քո
6 իբրեւ զլոյս ծագեսցեն : * Զի զողորմութիւն կամիմ, եւ
7 ոչ զպատարագ . եւ զգիտութիւն ա̃յ՝ քան զողջակէզս : * եւ

նո

---

(2) Ոմանք յաւելուն . Ես ինձ հնգետա": (5) Ոմանք . Եւ 'ի բարձրութիւն նր̃ յաւուր կատարածի :

Գլ. Դ. (1) Ոմանք . Լուարուք զբանն Տն̃ որ"... ոչ գոյ ճշմարտութիւն, ոչ ողոր": (3) Ոմանք . Վս̃ այսորիկ սուգ առ": (4) 'Ի լուս". Որ յանդիմանիցէ . համաձայն բազմաց 'ի բնաբ": (6) Ոմանք . Զի մի՛ եւս քահանայանայցես : (8) Ոմանք . Եւ անիրաւութիւնք իւրեանց առ": (12) Ոմանք . 'Ի քուէայս հարցանէին, եւ գաւազանօք պատմ"... այսու պոռնկութիւ մոլորեցան : (13) Ոմանք . Եւ կաղամախեաց ... զի հաճոյ լինէր հովանին : (14) Յօրինակին 'ի բնաբանի պակասէր՝ եւ 'ի լուս". նշանակի 'ի մէջ բերել . Եւ ժողովուրդն քո որ ու իմանայր : Այլ ոմանք . քո ոչ իմանայր : (15) Ոմանք . Եւ մի՛ երդնուք 'ի Տր̃ կեն": (16) Ոմանք . Արածեսցէ զնս̃ իբրեւ զխաշն յանդորրու : (17) Ոմանք . Եդ յանձին իւրում գայթագղութիւն կռոյն քանանացւոց : (19) Ոմանք . 'Ի սեղանոյ իւրեանց :

Գլ. Ե. (1) 'Ի լուս". 'Ի հէբ՝ գահաւանդի, նշանակի՝ թաբերոն : (3) Յօրինակին . Ես ծնայ զեփրեմ. եւ Իէլ : (3) Ոմանք . Ո՛չ է 'ի բացէ յինէն : (4) Օրինակ մի . Զի այս 'ի պոռնկութեան է 'ի նս̃ : (6) Ոմանք . Եւ ոչ գտցեն զնա . . 'ի նոցանէն : (8) 'Ի լուս". 'Ի հէբ՝ 'Ի վերայ բլրոց, նշանակի՝ 'ի հռամայ : այլ ոմանք այսպէս ունին 'ի բնաբանի . փող հարէք 'ի հռամայ 'ի վր̃ բլրոց : (9) Ոմանք . 'Ի մէջ Իէլի ցուցի զհա": (14) 'Ի լուս". իբրեւ յովազ . համաձայն ոմանց 'ի բն":

Գլ. Զ. (3) Ոմանք . Յարիցուք եւ կացցուք առաջի : (4) Ոմանք . իբրեւ զամպ վաղորդայնոյ : (7) 'Ի լուս".

նոքա եղեն իբրև զմարդ ոք որ անցանէ զուխտիւ : արդ
արհամարհեաց զիս ＊ գաղաադ, քաղաք որ առնէ սնո- 8
տիս, և խռովէ զջուրս : ＊և զօրութ̅ի քո իբրև զառն 9
աւազակի : Թաքուցին քահանայք զճանապարհս · սպա-
նին զսիկիմ, զի զանօրէնութի̅ գործեցին ＊'ի տանն Ի̅էլ : 10
Տեսի զարհաւերս · արդ պոռնկեցաւ եփրեմ, և պղծ-
ծեցաւ ի̅էլ : ＊և յուդա սկիզբն արար կթոց · 'ի դար- 11
ձուցանել ինձ զգերութի̅ ժողովրդեան իմոյ

ԳԼ. Է.

'Ի բժշկել ինձ զի̅էլ : և յայտնեսցին չարիքն եփրե- 1
մայ և չարիքն շամրնի, զի արարին սուտ : գող
մտցէ առ նա, և աւազակ մերկացուսցէ 'ի ճանապարհս
նր̅ : ＊զի մրմնջեսցեն 'ի միասին, ոպ̅ մրմնջեն 'ի միտս 2
իւրեանց : զա̅մ չարիս նց̅ յիշեցի : արդ' պաշարեցին
զն̅ս խորհուրդք նց̅ · յանդիման երեսաց իմոց եղեն :
＊Չարեօք իւրեանց ուրախ արարին զթագաւորն, և 3
ստութ̅ք իւրեանց զիշխանս : ＊Ամենեքին շնացեալք, 4
իբրև զթոնիր վառեալ յեփել, բորբոքեալ 'ի բոցոյ' և
'ի զանգուածոյ խմորոյ · մինչև խմորեսցին նոյն ＊ա- 5
ւուրք թագաւորաց ձերոց : սկսան իշխանք զայրանալ
'ի գինւոյ · և ձգեցին զձեռս իւրեանց 'ի ժանտագործս :
＊զի բորբոքեցան իբրև զհնոց սիրտք նց̅ յանկծանել 6
զն̅ս : Զգիշերն ա̅մ քնով յագեցաւ եփրեմ · եղև առա-
ւօտ' և բորբոքեցան իբրև զբոց հրոյ : ＊Ամենեքին ջե- 7
ռան իբրև զհնոց վառեալ, և հուր եկեր զդատաւորս
նց̅ · ա̅մ թագաւորք նոցա անկան, և ոչ ոք էր 'ի նոցանէ
որ կարդայր առ իս · ＊Եփրեմ ընդ ժողովուրդս խառ- 8
նակէր · և եղև եփրեմ նկան չդարձուցեալ : ＊կերան 9
օտարք զզօրութ̅ի նր̅' և նա ոչ գիտաց : Ծաղկեցին ա-
լեք նր̅, և նա ոչ զգաց : ＊և խոնարհեսցի հպարտութին 10
ի̅էլ յերեսս նր̅ : և ոչ դարձան առ տ̅ր ա̅ծ իւրեանց,
և ոչ խնդրեցին զնա յամի յայսմիկ : ＊Եւ էր եփրեմ 11
իբրև զաղաւնի անմիտ' որոյ ոչ իցէ սիրտ · յեգիպտոս
խրախուսէին, և առ ասորեստանեայս գնացին: ＊Որպէս 12
երթայցեն' արկից 'ի վ̅ր նց̅ զվարմ իմ, և իբրև զթռ-
չունս երկնից իջուցից զն̅ս · և խրատեցից զն̅ս համբա-
ւով նեղութե̅ նց̅ :

Զ ＊Վա՜յ նց̅ զի վաղեցին զինև · և եղո՜ւկ են' զի ամպա- 13
րշտեցան յիս : Ես փրկեցի զն̅ս և նոքա բամբասեցին
զիս սուտ, ＊և ոչ աղաղակեցին առ իս սիրտք նց̅ : այլ 14
ողբացին յանկողինս իւրեանց · և 'ի վ̅ր ցորենոյ և գին-
ւոյ ցանէին · խրատեցան ինև' ＊և ես զօրացուցի զբա- 15
զուկս նց̅ · և 'ի վ̅ր իմ խորհեցան չարութի̅ : ＊Դար- 16
ձան յոչինչ, և եղեն իբրև զաղեղն լարեալ : անկցին 'ի
սուր իշխանք նց̅, վ̅ն անխրատութե̅ լեզուի իւր-
եանց · զի այս անդգամութի̅ նց̅ յերկրին եգիպտացւոց :

ԳԼ. Ը.

'Ի ծոցս նց̅ իբրև զերկիր, և իբրև զարծուի 'ի վերայ 1
տանն տ̅ն · փոխանակ զի անցին զուխտիւ իմով,
և յօրէնս իմ ամպարշտեցան : ＊Առ իս աղաղակեսցեն, 2
3 ա̅ծ' ծանեաք զքեզ · ＊զի ի̅էլ դարձաւ 'ի բարեաց · հա-
4 լածեցին զթշնամին : ＊Անձամբ թագաւորեցին' և ոչ
ինև · իշխեցին և ոչ ցուցին ինձ · զարծաթ իւրեանց
և զոսկի արարին իւրեանց կուռս զի սատակեսցին :
5 ＊Խորտակեա զորթն քո շամրին · բարկացաւ սրտմտու-
թի̅ իմ 'ի վ̅ր նր̅ · մինչև յե՞րբ ոչ կարասցեն սրբել յի̅էլ :
6 ＊և զայն հեւսն գործեաց' և ոչ է ա̅ծ · քանզի մոլորե-
7 ցուցիչ է որթն քո շամրին : ＊զի խորշակահար սերմա-
նեցին, և կործանումն նց̅ ընկալցի զայն : Որայ նց̅ ոչ
արասցէ զօրութի̅ խիւսոյ · թէ և առնիցէ զայն' օտարք
8 կերիցեն : ＊Ընկղմեցաւ ի̅էլ · արդ այժմ եղև 'ի մէջ ազ-
9 գաց իբրև զանօթ անպիտան : ＊զի գնացին առ ասո-
րեստանեայս : զուարթացաւ առանձինն եփրեմ, սի-
10 րեաց զկաշառս · ＊վ̅ն այնորիկ մատնեսցին 'ի մէջ ազ-
գաց : Բայց այժմ ընկալայց զն̅ս' և դադարեսցեն փոքր
11 մի յօծանելոյ թագաւորս և իշխանս : ＊Զի յաճախեաց
եփրեմ սեղանս · և եղեն նմա 'ի մեղս սեղանքն սիրե-
12 ցեալք : ＊Գրեցից 'ի վերայ նց̅ բազմութ̅ի · և կրօնք նր̅
13 յօտարոտիս համարեցան : ＊Սեղանքն սիրեցեալք : զի
թէպէտ և զոհեսցեն զոհս, և ուտիցեն զմիսն' տ̅ր ոչ
ընկալցի զայն : արդ յիշեսցէ զանիրաւութիս նց̅, և զա-
նօրէնութեց նց̅ վրէժ խնդրեսցէ : զի նոքա յեգիպտոս
դարձան, և 'ի մէջ ասորեստանեայց պղծութիս կերի-
14 ցեն : ＊Մոռացաւ ի̅էլ զարարիչ իւր, և շինեցին մե-
հեանս · և յաճախեաց յուդայ քաղաքս պարսպաւորս ·
և առաքեցից հուր 'ի քաղաքս նորա, և կերիցէ զհի-
մունս նոցա :

ԳԼ. Թ.

1 Մի՛ խնդար ի̅էլ, և մի ուրախ լինիր ոպ̅ ժողովուրդք
երկրի · զի պոռնկեցար յա̅յն քումմէ : սիրեցեր
2 զկաշառս 'ի վ̅ր ա̅մ կալոց ցորենոյ : ＊կա՛լք և հնծանք
3 զն̅ս ոչ ծանեան, և գինի ստեա՛ց նց̅ : ＊Ո՛չ բնակեցին
յերկրի տ̅ն · բնակեսցէ եփրեմ յեգիպտոս · և 'ի մէջ
4 ասորեստանեայց պիղծս կերիցեն : ＊Ո՛չ նուիրեցին
տ̅ն գինի, և ոչ քաղցրացուցին նմա · զոհք նց̅ իբրև ըզ-
հա՛ց սգոյ եղիցի նց̅ · ամենեքեան որ ուտիցեն 'ի նմա-
նէ պղծեսցին · զի հա՛ցն իւրեանց անձանց իւրեանց
5 լիցի, և մի մտցէ 'ի տուն տ̅ն : ＊Զինչ գործիցէք յա-
6 ւուրս տարեկանի' և յաւուրս տօնի տ̅ն : ＊վ̅ն այնորիկ
ահա գնասցեն 'ի թշուառութ̅ի եգիպտացւոց · և ըն-
կալցի զն̅ս մեմփիս, և թաղեսցէ զն̅ս մաքմաս : զար-
ծաթ նց̅ կորուստ ժառանգեսցէ, և յարկս նց̅ փուշ
7 բուսցի : ＊Հասեա՛լ են լրաւունք վրէժխնդրութե̅ քոյ ·
հասեալ են աւուրք հատուցման քոյ · և չարչարեսցի
ի̅էլ իբրև զմարգարէ յիմարեալ, իբրև զա՛յր մի այսա-
հար · 'ի բազմութէ̅ անիրաւութեց քոց յաճախեաց մոլո-
8 րութի̅ : ＊Դէտ է եփրեմ ընդ ա̅յ մարգարէ' որոգայթ
գայթագղութե̅ յա̅մ ճանապարհս նր̅ · մոլորութի̅ 'ի տան
9 ա̅յ անկեցին : ＊ապականեցան ըստ աւուրցն բարձանց ·
յիշեսցէ զանօրէնութիս նց̅, և վրէժ խնդրեսցէ մեղաց
10 նց̅ : ＊Իբրև զխաղո՛ղ յանապատի գտի զի̅էլ · և իբրև
զդէ

Անդ. արհամարհ'': համաձայն այլոց 'ի բնաբ'': (7)(8) Ոմանք · Արհամարհեցին զիս : գաղաադ քաղաք : (9) Ոմանք · Քահանայք զճանապարհ : (10) Ոմանք · Անդ պոռնկեցաւ եփրեմ :

Գլ. Է. (1) Ոմանք · Եւ յայտնեսցին չարիքն : (2) Ոմանք · Մրմնջեն 'ի սիրտս իւրե'' · · չարիս նր̅ յիշեցի : արդ' պաշարեցին զիս խորհ'': (3) Ոմանք · Ուրախ արարին զթգ̅րս : (4) Ոմանք · Մինչև խմորեսցի նոյն : Եւ ոմանք · խմորեսցին ընդ նոյն : (5) 'Ի լուս''. Ընդ ժանտագործս · համաձայն ոմանց 'ի բն'': Ոսկ. և ոմանք · Զձեռս իւրեանց ժանդագործս: (7) Այլք · Ա̅մ թագաւորք նց̅ անկան : (8) Ոմանք · Ընդ ժողովուրդս իւր խառնակէր : (8) 'Ի լուս'. Նկան ոչ շրջեալ · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (9) Ոմանք · Ծաղկեցին նր̅ ալեք : (12) Ոմանք · Նեղութեց նց̅ : (14) Ոմանք · Այլ ողբային յանկողինս : (15) 'Ի լուս''. Եւ ես ոչ զօրացուցի · համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (16) Ոմանք · Դարձան և յոչինչ · և եղեն իբրև զաղեղն ը̅դէմ դարձեալ · անկցին:

Գլ. Ը. (1) Ոմանք · 'Ի ծոց նց̅ իբրև · · զարծուի 'ի տան տ̅ն : (3) 'Ի լուս''. Դարձաւ 'ի բարեաց · զհետ չոգան թշնամեաց · համաձայն ոմանց 'ի բն'' · յոր և յաւելուած · թշնամեաց զթշնամի: Ոսկ. ոմանք · Հալածեցին զնա թշնամիք : (5) Ոմանք · Իմ 'ի վերայ նոցա · · · ոչ կարասցեն սրբել զի̅էլ : (6) Ոմանք · Եւ ոչ ա̅ծ · քանզի մոլորեցուցիչ էր որթն : (9) Ոմանք · Զուարճացաւ առանձինն եփրեմ : (12) Ոսկան · Գրեցի 'ի վ̅ր նց̅ բազ'': (13) Օրինակ մի · Եւ կուտիցեն զմիսն, տ̅ր ոչ · · վրէժն խնդրեսցէ : (14) Ոմանք · Հուր 'ի քաղաքս նց̅ :

Գլ. Թ. (3) Ոմանք · Ո՛չ բնակեսցեն յերկրի տ̅ն : (4) Ոմանք · Որ ուտիցեն 'ի նոցանէ պղ'': (5) Ոմանք · Յաւուր տարեկանի : (6) Ոմանք · Եւ ընկալցին զն̅ս մեմփիս · · · զարծաթ նոցա 'ի կորուստ ժառանգեսցէ · և 'ի յարկս նոցա : (7) Ոմանք · Հասեալ են աւուրք վրէժ'': (8) Ոմանք · Դէտ եփրեմ ընդ ա̅յ : (10) Ոմանք · Զգիտակ թզենւոյ վաղա'':

գդլխոակ 'ի Թզենւոջ վաղահասուկ տեսի զհարս նց։
նոքա մտին 'ի Բէելփեգովր, և օտարացան յամօթ իւրեանց.
և եղեն գարշելիքն իբրև զսիրեցեալս։ *Եփրեմ 11
իբրև զհաւ թռեաւ. և փառք նց 'ի տոկոսեաց՝ և յերկանց՝
և յղուեց։ *Թէպէտ և սնուցեն զորդիս իւրեանց, 12
անզաւակեսցին 'ի մարդկանէ. քանզի վայ է նց։
մարմին իմ 'ի նոցանէ։ *Զեփրեմ ոպ տեսի՝ յորս կացուցին 13
յանդիման զորդիս իւրեանց. և սկսաւ եփրեմ
հանել 'ի խոցոտումն զորդիս իւր։ *Տուր նոցա տր։ 14
զի՞նչ տացես նց. տուր նց արգանդ անորդի, և ստինս
ցամաքեալս։ *Ամ չարիք նց 'ի Գաղգաղա. զի անդ 15
ատեցի զնս վս չարութե գնացից նց։ 'ի տանէ իմմէ
մերժեցից զնս, և ոչ ևս յաւելից սիրել զնս։ Ամ իշխանք
նց ապստամբք։ *ախտացան արմատք եփրեմայ. 16
չորացան և պտուղ ոչ ևս տացեն։ զի թէպէտ և
ծնցին՝ անզաւակեսցին զցանկալիս որովայնից նոցա։
*Մերժեսցէ զնս ած՝ զի ոչ լուան նմա, և եղիցին 17
մոլորականք 'ի մէջ ազգաց։

Գլ. Ժ.

Այգի տաշտաւոր պտղալից իէլ. ըստ բազմութե 1
պտղոց նր յաճախեաց սեղանս. ըստ պարարտութե
երկրի իւրեանց կանգնեցին արձանս։ *Բաժանեցին 2
զսիրտս իւրեանց, արդ ապականեսցին։ Նա
կործանեսցէ զսեղանս նց. թշուառասցին արձանք նց։
*Քանզի այժմ ասասցեն. ոչ գոյ մեր թագաւոր՝ զի 3
'ի տե ոչ երկեաք. այլ թագաւոր մեզ զի՞ առնիցէ։ *Եթէ 4
բանս խօսեսցի՝ պատճառք ստութե են. ուխտեսցէ
ուխտ։ և բուսցին իբրև զսէզ իրաւունք 'ի կորդ ագարակի,
*որթուն տանն ովնայ։ Եւ եղիցին պանդուխտք 5
բնակիչք շամրնի. զի սուգ առ ժողովուրդ
նր 'ի վր նր. և ոպ դառնացուցին զնա, ոտնհար լիցին
'ի վր փառաց նր. զի գերեցան 'ի նմանէն։ *Եւ զնա 6
յասորեստանեայս կապեալս տարցին պատարագ արքային
յարիմայ։ կաշառօք ընկալցի զեփրեմ. ամաչեսցէ
իէլ 'ի խորհուրդս իւր։ *մերժեաց շամրին զթագաւոր 7
իւր՝ իբրև զխռիւ յերեսաց ջրոյ։ *և բարձցին 8
մեհեանքն ովնայ՝ մեղքն իէլ։ փուշ և տատասկ բուսցի
'ի սեղանս նց. և ասասցեն լերանց թէ անկերուք 'ի
վր մեր, և բլրոց թէ ծածկեցէք զմեզ։ *Յորմհետէ 9
բարձունք են՝ մեղաւ իէլ. անդ առին զտեղի, և
մի հասցէ նց 'ի բարձունս։ *պատերազմ եկն 'ի վր 10
որդւոցն անօրէնութեց խրատել զնս. և ժողովեսցին
'ի վր նց ազգք, խրատել զնս 'ի վր երկուց անիրաւութեց
նց։ *Եփրեմ երինջ կիրթ՝ սիրել զհակառակութի. 11
բայց ես հասից 'ի վր գեղոյ պարանոցի նր։ Ելից
'ի վր եփրեմայ, և անփոյթ արարից զյուդայ.
և զօրասցի 'ի վր նր յակոբ։ *Սերմանեցէք ձեզ յարդարութի, 12
և հնձեցէք պտուղ կենաց. լուսաւոր արարէք
ձեզ զլոյս գիտութե. խնդրեցէք զտր՝ մինչև եկեսցեն
ձեզ արդիւնք արդարութե։ *Զմէ՞ խլլեցէք զամպարշտութի, 13
և զանօրէնութիս նր գրդեցէք, և կերայք
պտուղ ստութե. զի յուսացար 'ի կառս քո 'ի բազմութի
14 զօրութե քո։ *Եւ յարիցէ կորուստ 'ի վր ժողովրդեան
քոյ. և ամ պարսպաւորք քո կործանեսցին։ իբրև
իշխան սաղմանա 'ի տանէն յերոբովամա յաւուրս պատերազմին՝
զմայր առ որդիս հարին, *նոյնպէս արասցեն
ձեզ տունդ իէլ։ յերեսաց չարեաց ձերոց ընկեցան

Գլ. ԺԱ.

1 Ընդ առաւօտս. ընկեցաւ թագաւորն իէլ։
Քանզի տղայ էր իէլ, և ես սիրեցի զնա, և յեգիպտոսէ
2 կոչեցի զորդիս նր։ *Որպ կոչեցի զնս՝ նոյնպէս
մերժեցան յերեսաց իմոց. նոքա բահաղիմայ զոհէին,
3 և դրօշելոց խունկս արկանէին։ *Եւ ես խափանեցի
զեփրեմ, և ընկալայ զնա 'ի վր բազկաց իմոց. և ոչ գիտացին
4 թէ բժշկեմ զնս *յապականութէ մարդկան։
ձգեցի զնս կապանօք սիրոյ իմոյ. և եղէց նց ոպ ածիցէ
ոք ապտակ 'ի ծնօտս նորա. հայեցայց 'ի նա՝ և յաղթեցից
5 նմա։ *Բնակեաց եփրեմ յեգիպտոս, և ասորեստանեայն
թագաւոր նմա. զի ոչ կամեցան դառնալ։
6 *և տկարացաւ սուր 'ի քաղաքս իւր, և դադարեաց
'ի ձեռս նր, և կերիցեն 'ի խորհրդոց իւրեանց։
7 *Եւ ժողովուրդ նր կախեալ կայցէ զբնակութէ նր.
և ած 'ի վր պատուականաց նր բարկասցի, և մի բարձրացուսցէ
8 զնս։ *Զի՞նչ անցուցից ընդ քեզ եփրեմ.
այլ պաշտպան լինիցիմ քեզ իէլ. զի՞նչ անցուցից ընդ
քեզ. եդից զքեզ իբրև զադամա՝ և իբրև զսեբոյիմ։
9 Դարձաւ սիրտ իմ 'ի նոյն. յուզեցաւ խնամք իմ։ *Եւ
ոչ արարից ըստ բարկութե սրտմտութե իմոյ։ և ոչ թողից
ջնջել զեփրեմ։ Զի ած եմ ես՝ և ոչ մարդ, 'ի միջի
10 ձերում սրբ. և ոչ մտից 'ի քաղաք։ *այլ զկնի տն գնացից։
իբրև առեւծ մռնչեսցէ. զի ինքն մռնչեսցէ, և
11 յիմարեցուսցէ զորդիս ջրոց։ *Թռիցեն եկեսցեն
իբրև զհաւ յեգիպտոսէ, և իբրև զաղաւնիս յերկրէն
ասորեստանեայց. և պատսպարեցուցից զնս 'ի տունս
12 իւրեանց՝ ասէ տր։ *Պաշարեաց զիս ստութբ եփրեմ,
և ամպարշտութբ տունն իէլ և յուդայ։ արդ ծանեաւ
զնս ած, և ժողովուրդ սուրբ կոչեսցի այ։

Գլ. ԺԲ.

1 Այլ եփրեմ այս չար՝ զհէտ եղև խորշակի։ զօրհանապազ
զնանրութի և զնոտիս յաճախեաց։ Եդ ուխտ
2 ընդ ասորեստանեայս՝ և եւղ յեգիպտոս տանէր։ *Եւ
դատաստան տն ընդ յուդայ. խնդրել վրէժ 'ի յակոբայ։
ըստ ճանապարհաց նր և ըստ գնացից նր հատուսցէ
3 նմա։ *Յարգանդի խաբեաց զեղբայր իւր, և յաշխատութիս
4 իւր զօրացաւ առ ած։ *և ժուժկալեաց
ը հրեշտակին, և զօրացաւ։ Լացին և խնդրեցին զիս,
5 և 'ի տան լմուս գտին զիս. անդ պատմեցաւ նց. *և
6 տր ած ամենակալ եղիցի յիշատակ նց։ *Եւ դու յած
քո դարձցիս. ողորմութի և իրաւունս պահեսցես. և
7 մերձեսցիս առ տր ած քո յամ ժամ։ *Կչիռք անիրաւութե
8 'ի ձեռս քանանու, և սիրեաց յաղթահարել։ *և
ասաց եփրեմ, մեծացայ գտի հանգիստ անձին իմոյ։
ամ վաստակք նր մի գտցին նմա, զի վս անօրէնութեց
յան

---

(11) Ոմանք. 'Ի տոկոսայ և յերկանց յղուեց։ (12) Ոմանք. Մարմին իմ 'ի նցէ է։ (13) Ոմանք. Զի եփրեմ ոպ տեսի յորս։ (15) Ոմանք. Եւ անդ ատեցի զնս վս չարութե։

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Պտղոց նց յաճախ''. . . ըստ բարութե երկրի իւրեանց։ (5) Ոմանք. Տանն ովնայ եղիցի պան''։ (6) Ոմանք. Կապեալ տարցին։ (9) Ոմանք. Բարձունք եղեն՝ մեղաւ։ (10) Ոմանք. 'Ի վր երկուց անօրէնութեց։ (11) Ոմանք. Սիրէ զհակառակութի. . և անփոյթ արարից զյուդայ։ (12) Ոսկան. Զեզ յարդարութե. . արդիւն արդա''։ (12) Ոմանք. Եկեսցէ առ ձեզ արդիւնք արդարութե։ (13) 'Ի լուս''. 'Ի շիրայ՝ Խլլեցէք, նշանակէ՝ լռեցէք։ (13) Ոմանք. Եւ զանիրաւութի նր գրգռեցէք, և կե''։ (13) Ոսկան. 'Ի կառս քո 'ի բազմութե քո։ (14) Ոմանք. 'Ի տանէն բոբովայ. Ն ոմանք. յերոբովամայ. Իսկ ոսկան. բոբոամու։

Գլ. ԺԱ. (1) Ոսկան Եբրեա լատինական Թարգմանութեն համելով համաձայնեալ՝ գրէ. Եւ յեգիպտոսէ կոչեցի զորդի իմ։ (2) Ոմանք. Որպ կոչէի զնս նոյնպէս։ (3) 'Ի լուս''. Եւ ես առի զեփրեմ. համաձայն ամանց 'ի բնաբ''։ (4) Բազումք. Որպէս որ ածիցէ ոք ապտակ։ (6) Ոսկան. Եւ կերիցեն 'ի խորհրդոց։ (7) Ոմանք. Եւ մի բարձրացուսցէ զնա։ (8) Ոսկան [illegible] զի՞նչ անցուցից, [illegible] լինիցիմ քեզ իէլ։ (8) Յօրինակին՝ [illegible] (9) Յօրինակին [illegible]. Սրտմտութե իմոյ, [illegible] (9) Ոմանք. Ո՛չ մտից 'ի քաղաքդ։ (10) Ոսկան. Այլ զկնի գնացից։ (11) Ոմանք. Իբրև զաղաւնի յերկ''։ (12) Ոմանք. Ծանեաւ զնս տր։

Գլ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Խնդրել վրէժ յակովբայ. ըստ ճանապարհաց նր . . հատուսցէ նմա։ (4) Ոմանք. Լացին և խնդրեցին։ (6) Ոմանք. Եւ մերձեսցիս առ տր։ (7) Ոսկան. Կչիռք անօրէնութե։ (8) Ոմանք. Մեծացայց, գտի հանգ''.

յանցեաւ : *Բայց ես Տր̄ ած̄ քո որ հանի զքեզ յերկ- 9
րէն Եգիպտացւոց, դարձեալ բնակեցուցից զքեզ 'ի
խորանս՝ ըստ աւուրցն տօնից : *Եւ խօսեցայց ը̄ մար- 10
գարէսն : Եւ ես տեսիլս յաճախեցից, և 'ի ձեռս մար-
գարէից նմանեցայց : *Եթէ ոչ Գաղաադ էր, ապա 11
սուտ էին 'ի Գաղգաղա իշխանքն որ զոհէին. և սեղանք
նց̄ իբրև զկոյտս 'ի կորդ ագարակի : *Եւ գնաց յա- 12
կոբ 'ի դաշտն Ասորւոց. և ծառայեաց իէլ վս̄ կնոջ,
և 'ի ձեռն կնոջ զգուշացաւ : *Եւ 'ի ձեռն մարգարէին 13
եհան Տր̄ զիէլ յերկրէն Եգիպտացւոց, և մարգարէիւ
պահեցաւ : *Բարկացոյց զիս իէլ՝ և զայրացոյց, և ա- 14
րիւն նր̄ 'ի վերայ նորա հեղցի : զնախատինս նորա հա-
տուսցէ նմա Տր̄

ԳԼ. ԺԳ.

Ըստ բանիցն Եփրեմայ. իրաւունս առ նա ա̄յ Իէլի. 1
և եդ զայն 'ի բահաղու՝ և մեռաւ : *Եւ արդ դար- 2
ձեալ յաւելին 'ի մեղանչել. և արարին իւրեանց ձու-
լածոյս յարծաթոյ իւրեանց 'ի նմանութի̄ պատկերի
կռոց. գործ ճարտարաց նուիրել նց̄ : և նոքա ասեն,
զոհեցէք մարդիկ, զի պակասեցին որթք : *Վս̄ այնո- 3
րիկ եղիցին իբրև զամպ առաւօտու, և իբրև զցօղ վա-
ղորդայնոյ որ անցանէ. և իբրև զփոշի հոսեալ 'ի կա-
լոյ, և իբրև զծուխ 'ի պատուհանից : *Ես եմ Տր̄ ած̄ 4
քո, որ հաստատեցի զերկինս, և հաստատեցի զեր-
կիր, որոյ ձեռք հաստատեցին զամ̄ զօրս երկնից, և
ոչ ցուցի քեզ երթալ զհետ նց̄. և ես հանի զքեզ յերկ-
րէն Եգիպտացւոց. և ած̄ բաց յինէն ոչ ծանիցես, և
փրկիչ՝ ոչ գոյ բաց յինէն : *Ես հովուէի քեզ յանա- 5
պատի յանջրդի երկրի, *ըստ արօտին նց̄ յագեցան և ըղ- 6
ձայլեցան, և հպարտացան սրտիւք իւրեանց. վս̄ այնո-
րիկ մոռացան զիս : *Եւ ես եղէց նց̄ իբրև յովազ, 7
և իբրև զինձ 'ի ճանապարհին Ասորեստանեայց : *պա- 8
տահեցից նց̄ իբրև արջ քաղցեալ, և պատառեցից զպա-
տագատ սրտից նց̄. և կերիցեն զնս̄ կորիւնք անտա-
ռի. և գազանք վայրի կեղեքեսցեն զնս̄ : *Յապակա- 9
նութե̄ քում իէլ՝ ո՞վ իցէ որ օգնիցէ քեզ : *Ո՞ւր է 10
թագաւորն քո, նա փրկեսցէ զքեզ. յամ̄ քաղաքս քո
իրաւ արասցէ քեզ : զորմէ ասացերն թէ տուր ինձ
թագաւոր և իշխան : *և ետու քեզ թագաւոր բար- 11
կութե̄ իմով, և կարճեցի սրտմտութե̄ իմով : *Ծրար 12
անիրաւութեց եփրեմ. և ծածկեալ կան մեղքն նր̄ :
*երկունք իբրև ծննդականի հասցեն նմա. դա է որ- 13
դին քո իմաստուն. վասն այնորիկ այժմիկ չկարասցէ
հանդարտել 'ի բեկման որդւոց : *'Ի ձեռաց դժոխոց 14
ապրեցուցից զնս̄. և 'ի մահուանէ փրկեցից զնս̄ : Ո՞ւր
է յաղթութի̄ քո մահ. ո՞ւր է խայթոցք քո դժոխք :
Մխիթարութի̄ ծածկեալ է յաչաց իմոց. *քանզի նա 15
'ի մէջ եղբարց զատուսցէ : Ածցէ 'ի վր̄ նր̄ Տր̄ հողմ
խորշակի յանապատէ. և ցամաքեցուսցէ զերակս նր̄.
և աւերեսցէ զաղբերս նր̄ : Սա ցամաքեցուսցէ զեր-
կիր նր̄, և զամ̄ անօթս նր̄ ցանկալիս :

ԳԼ. ԺԴ.

1 Ապականեսցի Սամարին զի ընդդէմ դարձաւ ա̄յ իւ-
րոյ : 'ի սուր անկցին. և սանդղիւցք նորա զքարի
2 հարցին, և յղիք նր̄ պայթեսցին : *Դարձ իէլ առ Տր̄
3 ած̄ քո. զի տկարացար յանօրէնութիւն քո : *Առէք ը̄
ձեզ բանս՝ և դարձարուք առ Տր̄ ած̄ ձեր. և ասացէք
ցնա. կարող ես թողուլ զմեղս մեր զի մի առնուցուք
անիրաւութի̄, այլ ընդունիցիք զբարիս. և հատուս-
ցուք զպտուղ շրթանց մերոց. և վայելեսցեն 'ի բարու-
4 թե̄ սիրոյք ձեր : *Ասորեստանեայն ոչ փրկէ զմեզ, և
յերիվարս ոչ հեծցուք. և մի ևս ասասցուք աստուած
մեզ զձեռագործս մեր : զի որ 'ի քեզդ է՝ ողորմեսցի
5 որբոց : *Բժշկեցից զբնակութիս նց̄. և սիրեցից զնս̄
6 համօրէն. զի դարձաւ բարկութի̄ իմ 'ի նոցանէ : *Եւ
եղիցի իբրև զցօղ իէլի. և ծաղկեսցէ իբրև զշուշան. և
7 արձակեսցէ զարմատ իւր իբրև զԼիբանան : *արձակես-
ցին ոստք նր̄, և եղիցին իբրև զձիթենի պտղալից. և
8 բուրեսցէ հոտ նորա իբրև զկնդրկի : *Դարձցին և
նստցին ընդ յարկաւ նր̄, կեցցեն և հաստատեսցին ցո-
րենով. և ծաղկեսցէ իբրև զորթ յիշատակ նր̄, և իբրև
9 զգինի Լիբանանու եղիցի *եփրեմայ : Զի՞ ևս կայ նր̄
և կռոց, ես խոնարհեցուցի զնա, և ես զօրացուցից
զնա. ես իբրև զայգի պտղախնայծ՝ յինէն գտաւ պտուղ
10 'ի քեզ : *Ո՞վ է իմաստուն՝ և իմասցի զայս. հանճա-
րեղ՝ և ծանիցէ զայս : զի ուղիղ են ճանապարհք Տն̄.
և արդարք գնասցեն ընդ նս̄. և ամպարիշտք տկարաս-
ցին 'ի նոսա :

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Ովսէայ :

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՎՍԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Պատգամք Ամովսայ որ եղեն յակկարիմ Թեկուայ, զորս ետես 'ի
վերայ Եմ̄. Յաւուրս Ոզիայ արքային Հրէաստանի, և յաւուրս
Յերոբովամայ որդւոյ Յովասայ արքային Իէլի : Երկուս ամօք յա-
ռաջ քան զշարժն. և ասէ :

2 ՏԷՐ 'Ի ՍԻՈՎՆԷ ԲԱՐԲԱՌԵԱ-
ցաւ, և յԵմ̄ ետ զձայն իւր. և սուգ ա-
ռին արօտք հովուաց. և ցամաքեցան բար-
3 ձունք կարմելայ : *Եւ ասէ Տր̄ 'ի վր̄ ե-
րից անօրէնութեցն Դամասկեայ, և 'ի վր̄ չորեցն՝ ոչ
դարձայց 'ի նմանէ : փոխանակ զի կտրէին զյղիս գա-
4 ղաադացւոց սղոցօք երկաթեօք : *Եւ առաքեցից հուր
'ի տունն Ազայելի, և կերիցէ զհիմունս որդւոյ Ադե-
5 րայ : *և խորտակեցից զնիգս Դամասկեայ. և սատակե-
ցից զբնակիչս դաշտայն Աւնայ. և կոտորեցից զազգն
յա-

. . մի գացի նմա, զի վս̄ անիրաւութեց : (10) Օրինակ մի. Եւ 'ի ձեռն մարգարէից իմ խօսեցայց : (11) Օրինակ մի. Ապա սուտ էին գաղգաղայ իշխանքն որ : (13) Ոմանք. 'Ի ձեռն մարգարէի եհան : (14) Ոմանք. Եւ արիւն նր̄ հեղցի : (14) Յօրինակին համաձայն ամենից՝ [illegible] համարոյ՝ այսպէս : Հատուսցէ նմա Տր̄ ըստ բանիցն եփրեմայ :

ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Բանիցն եփրեմայ, իրաւունս առն ա̄յ Իէլի : (1) Յօրինակին 'ի [illegible] 'ի մէջ բերել [illegible], առ նա ա̄յ Իէլի. համաձայն այլոց : (4) Ոմանք յաւելուն. Զօրս երկնից, [illegible] երկնից, և ոչ ցոյց" : (4) Ոմանք. Եւ ոչ ցուցից քեզ երթալ : (5) Ոմանք. Ես հովուէի ըզ-քեզ յա" : (6) Ոմանք. Եւ յագեցան . . . հպարտացան սրտիք իւրեանց : (8) Ոմանք. Զաւագաստ սրտից նց̄ :

(12) Ոմանք. Անիրաւութեց է եփրեմ : (13) Ոմանք. Վս̄ այնորիկ այժմիկ : (14) Ոմանք. Խայթոց քո դժոխք : (15) Ոմանք. Քանզի նախ 'ի մէջ եղբարց . . ածցէ 'ի վր̄ նց̄ Տր̄ : ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Եւ սանդխացք նց̄ . . և յղիք նոցա պայթեսցին : (4) Ոմանք. Աստուածս ձեռագործս : (6) 'Ի լուսո". Եղէց իբրև զցօղ. համաձայն [illegible] 'ի բնաբ" : (6) Ոմանք. Զարմատս իւր : (7) Բազումք. Եւ եղիցի իբրև զձիթե" : (8) Ոմանք. Եւ հաստատեսցեն ցորե" : (9) Ոմանք. Եւ ես զօրացուցի զնա : (10) Ոմանք. Գնասցեն 'ի նս̄, և այլ" :

ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Պատգամ ամովսայ : (1) Ոմանք. Երկու ամօք : (4) Յօրինակին. Զհիմունս որդւոց ադերայ : (5) Ոմանք. Դաշտայն Ովնայ : [illegible], աւնանայ, և կոտորեցից զազգս արանց խառա" : (5) Ա[illegible]. Ջնիգս [illegible] :

յարանց Խառանու · և գերեսցի ընտիր ժողովուրդն
Ասորւոց՝ ասէ տր ։ * Այսպէս ասէ տր, ՚ի վր երից 6
ամպարշտութեցն Գազայ, և ՚ի վր չորիցն՝ ոչ դարձայց
՚ի նոցանէն · փոխանակ զի գերեցին զգերութի սողոմոնի
արգելուլ յեդովմ ։ * Եւ առաքեցից հուր ՚ի վերայ 7
պարսպացն Գազայ, և կերիցէ զհիմունս նր ։ * և սատակեցից 8
զբնակիչս յազովտայ, և բարձցի ազգն յասկաղոնէ
· և ածից զձեռն իմ ՚ի վր ակկարոնի, և կորիցեն
մնացորդք այլազգեացն ասէ տր տր ։ * Այսպէս 9
ասէ տր · ՚ի վր երից ամպարշտութեցն Ծուրոյ, և
՚ի վր չորիցն՝ ոչ դարձայց ՚ի նմանէ ։ փոխանակ զի արգելին
զգերութին սողոմոնի յեդոմ, և ոչ յիշեցին զուխտ
եղբարց ։ * Եւ առաքեցից հուր ՚ի վր պարսպացն Ծուրայ, 10
և կերիցէ զհիմունս նր ։ * Այսպէս ասէ տր · ՚ի 11
վր երից ամպարշտութեցն Եդոմայ, և ՚ի վր չորիցն՝ ոչ
դարձայց ՚ի նոցանէ ։ փոխանակ զի հալածեաց սրով
զեղբայր իւր, և ապականեաց զեղբայր յերկրի · և
յափշտակեաց ՚ի վկայութի զսոսկումն իւր · և զյանդըգնութի
իւր պահեաց ՚ի հակառակութի ։ * Եւ առաքեցից 12
հուր ՚ի թեման, և կերիցէ հուր զհիմունս պարսպաց
նր ։ * Այսպէս ասէ տր · ՚ի վր երից ամպարշտութեց 13
որդւոցն ամոնայ, և ՚ի վր չորիցն՝ ոչ դարձայց ՚ի
նցնէ ։ փոխանակ զի հերձուին զյղիս գաղաադացւոց,
զի ընդարձակեսցեն զսահմանս իւրեանց ։ * Բորբոքեցից 14
հուր ՚ի վր պարսպացն հռաբայ, և կերիցէ զհիմունս
նր աղաղակաւ յաւուր պատերազմի · և շարժեսցի
յաւուր վախճանի իւրոյ ։ * և գնասցեն ՚ի գերութի 15
թագաւորք նց · քուրմք նց՝ և իշխանք նց ՚ի միասին,
ասէ տր տր ։

ԳԼ. Բ.

Այսպէս ասէ տր · ՚ի վր երից ամպարշտութեցն մովաբու, 1
և ՚ի վր չորիցն՝ ոչ դարձայց ՚ի նմանէն ։
փոխանակ զի այրեցին զոսկերս թագաւորացն եդովմայեցւոց
՚ի մոխիր ։ * Առաքեցից հուր ՚ի վր մովաբու, 2
և կերիցէ հուր զհիմունս քաղաքաց նր · և մեռցի
՚ի տկարութի մովաբ, աղաղակաւ և ձայնիւ փողոյ ։
* և սատակեցից զդատաւոր ՚ի նմանէ, և զամ իշխանս 3
նորա կոտորեցից ընդ նմին՝ ասէ տր ։ * Այսպէս ասէ 4
տր · ՚ի վր երից ամպարշտութեց որդւոցն յուդայ, և ՚ի
վր չորիցն՝ ոչ դարձայց ՚ի նմանէն ։ փոխանակ զի մերժեցին
զօրէնս տն, և զհրամանս նր ոչ պահեցին · և
մոլորեցուցին զնս սնոտեօք իւրեանց զոր արարին, զորոց
զհետ գնացին հարքն նց ։ * Առաքեցից հուր ՚ի 5
վր հրէաստանի՝ և կերիցէ զհիմունս Եմի ։ * Այսպէս 6
ասէ տր · ՚ի վր երից ամպարշտութեցն Իէլի, և ՚ի
վր չորիցն՝ ոչ դարձայց ՚ի նմանէ ։ փոխանակ զի վաճառեցին
զարդարն արծաթոյ, և զտնանկն ընդ կօշկաց ։
* որ կոխեն զհող երկրի · և կափէին զգլուխս աղքատաց, 7
և զճանապարհս խոնարհաց թիւրէին ։ և հայր
և որդի առ մի բոզ մտանէին, զի պղծեսցեն զանուն
այ իւրեանց ։ * Եւ զձորձս իւրեանց առագաստ ձգէին 8
ընդ ինքեանս՝ և ընդ սեղանն · և գինի զրպարտութեց
ըմպէին ՚ի տան աստուծոյ իւրեանց ։ * Բայց ես բարձի 9
զամովրհացին յերեսաց նր · որոյ բարձրութի իւր
բարձրութի մայրի, և հզօր էր իբրև զկաղնի · և բարձի
զպտուղ նր ՚ի վերուստ, և զարմատս նր ՚ի ներքուստ ։

10 * Եւ ես հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց, և շրջեցուցի
զձեզ յանապատ ամս քառասուն՝ ժառանգեցուցանել
11 զերկիրն ամովրհացւոց ։ * Եւ առի յորդւոց ձերոց
՚ի մարգարէս, և յերիտասարդաց ձերոց յուխտաւորս
12 · միթէ ոչ իցեն այդ որդիք Իէլի՝ ասէ տր ։ * Եւ
արբուցանէիք ուխտաւորացն իմոց ըմպել գինի, և մարգարէիցն
13 պատուիրէիք զի մի մարգարէասցին ։ * Վն
այդորիկ ահաւասիկ ես հոլովեցուցանեմ ՚ի ներքոյ
14 ձեր՝ զոր օրինակ հոլովի սայլ լի որանաւ ։ * և կորիցէ
փախուստ յընթացողէն · և որ զօրաւորն իցէ մի զօրասցի
՚ի զօրութի իւրում, և պատերազմօղն մի ապրեցուսցէ
15 զանձն իւր ։ * և աղեղնաւորն՝ մի կարասցէ ունել զդէմ ։
և որ արագն իցէ ոտիւք՝ մի ապրեսցի, և հեծեալն՝ մի
16 ապրեցուսցէ զանձն իւր ։ * և մի գտցի սիրտ իւր ՚ի զօրութի
։ մերկն հալածեսցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տր ։

ԳԼ. Գ.

1 Լուարուք զպատգամս զայս զոր խօսեցաւ տր ՚ի վր Բ
ձեր տունդ Իէլի · և ՚ի վր ամ ազգաց զորս հանի
2 յերկրէն եգիպտացւոց ։ * Բայց զձեզ ընտրեցի յամ
ազգաց երկրի · վն այնորիկ ՚ի ձէնջ խնդրեցից զվրէժ
3 ամ չարեաց ձերոց ։ * Թէ գնասցե՞ն ամենևին երկու
4 ՚ի միասին, թէ ոչ ծանուցիցեն զմիմեանս ։ * եթէ գոչիցէ՞
առեւծ յանտառէ՝ և ոչ իցէ որս արարեալ նր ։
եթէ տայցէ՞ կորիւն առիւծու զձայն իւր ՚ի մայրւոյ
5 իւրմէ, և ոչ ինչ իցէ յափշտակեալ նր ։ * եթէ անկանիցի՞
թռչուն ՚ի յերկիր առանց որսորդի ։ եթէ ճայթիցէ՞
որոգայթ ՚ի վր երկրի՝ և ոչ ինչ իցէ ըմբռնեալ ։
6 * եթէ հարկանիցի՞ փող ՚ի քաղաքի, և ազգն ոչ խռովեսցի
։ եթէ իցե՞ն չարիք ՚ի քաղաքի՝ և տն չիցէ արարեալ
7 ։ * Վն այնորիկ ոչ արասցէ տր ած իրս ինչ, եթէ
ոչ յայտնեսցէ զխրատ ծառայից իւրոց մարգարէից
8 ։ * Առեւծ գոչեսցէ՝ և ո՞վ իցէ որ ոչ սարսիցէ ։ Տր
9 ած խօսեցաւ՝ և ո՞վ իցէ որ ոչ մարգարէասցի ։ * Պատմեցէք
՚ի գաւառս ասորեստանեայց · և ՚ի գաւառս երկրին
եգիպտացւոց, և ասացէք՝ ժողովեցարուք ՚ի լեառն
շամրնի, և տեսէք սքանչելիս բազումս ՚ի մէջ նր · և
10 զբռնութի ՚ի մէջ նր ։ * և ոչ ծանեաւ զլինելոց եղեալն
իւր՝ ասէ տր · որ գանձէին անօրէնութի և թշուառութի
11 ՚ի գաւառս իւրեանց ։ * Վն այնորիկ այսպէս ասէ
տր ած ցտիւրոս, երկիրդ որ շուրջ զքեւ է՝ աւերեսցի
· և խորտակեսցի ՚ի քէն ամ զօրութի քո, և յափշտակեսցին
12 գաւառք քո ։ * Զի այսպէս ասէ տր · զոր
օրինակ թէ կարասցէ թափել հովիւ ՚ի բերանոյ առիւծու՝
աքեացս երկուս, կամ բլթակ մի ունկան · այնպէս
զերծցին որդիքն Իէլի որ բնակեալ են ՚ի սամարիա,
դէմյանդիման ազգին, և ՚ի մէջ դամասկացւոց ։
13 * Քահանայք լուարուք և վկայութի դիք տանդ յակոբայ՝
14 ասէ տր ամենակալ ։ * Զի յաւուր յայնմիկ յորժամ
խնդրեցից զվրէժ ամպարշտութեցն Իէլի ՚ի նմանէ,
առից վրէժ և զսեղանոյն բեթելայ · և փշրեսցին եղջերք
15 սեղանոյն՝ և անկցին յերկիր ։ * Եւ խորտակեցից
զապարանս թեւաւորս, ՚ի վր ամարանոցն ապարանիցն
· և ապականեսցին ապարանքն փղոսկրեայք ·
և բազում և այլ ապարանք անկցին՝ ասէ տր ։

ԳԼ.

---

(13) Բազումք · Հերձուին զյղիս ։

ԳԼ. Բ. (2) Ոմանք · Աղաղակաւ ձայնիւ փողոյ ։ (5) Ոմանք · Հուր ՚ի հրէաստանի ։ (7) Ոսկան · Եւ կափէին ... թիւրէին .. մտանէին ։ (8) Ոմանք · Առագաստս ձգէին .. և ընդ սեղանս ... ՚ի տան այ իւրեանց ։ (9) Ոսկան · Զամուրհացին յերեսաց նոցա ։ (9) Ոմանք · Եւ հզօր է իբրև զկաղ" ։ (10) Ոմանք · Եւ ես հանի զձեզ յանապատի ամս քա" ։ Որ ոսկան · Եւ ածի զձեզ յանապատի ամս ։ (11) Ոմանք · Միթէ ոչ իցէ այդ որ" ։ Որ ոսկան · Ոչ իցէ այդպէս որ" ։ (12) ՚Ի Բազումս պակասի ։ Իմոց ըմպել գինի ։ (13) Ոմանք · Վն այնորիկ ահաւադիկ .. հոլովեցի սայլ լի որայ" ։ (13) Յօրինակին · Հոլովի սայլի աւրանաւ ։ (14) Ոմանք · Եւ կորիցես փախուստ ։ (15) Յօրինակին պակասէր · Արագն իցէ ոտիւք՝ մի ։ (15) ՚Ի Բազումս պակասի · Մի ապրեցուսցէ զանձն իւր ։ (16) Ոմանք · Սիրտ իւր ՚ի զօրութե ։

ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք · Յամ յազգաց յերկրէ ։ (3) Ոսկան · Միթէ գնասցեն ամենև" ։ (4) Ոմանք · Գոչիցէ առեւծ յանտառէ, և ոչ ։ (7) Ոմանք · Վասն այսորիկ ոչ արասցէ ... զխրատ ծա" ։ (8) Ոմանք · Առեւծ գոչեսցէ ։ (11) Ոմանք · Վն այսորիկ այսպէս ։ (12) Օրինակ մի · Եթէ արասցէ թափել .. աքացս երկուս ։ (12) Ոմանք · Որ բնակեալ են ՚ի շամրին ։ (14) Յօրինակին պակասէր · Յայնմիկ յորժամ խնդրեցից զվրէժ ։

ԳԼ· Դ·

Դ· Լուարո՛ւք զբան տն երինջք բասանու՝ որ էք 'ի լե- 1
րինս շամրնի. որ զրկէք զաղքատս, և առ ոտն հար-
կանէք զտնանկն. որ ասէիք ցտեարս ձեր՝ մատուցէք
մեզ գինի զի արբցուք: * Երդնու տր 'ի սրբութիւն իւր. 2
եթէ ահա աւուրք եկեսցեն 'ի վր ձեր, և առցեն ըզ-
ձեզ զինուք, և զդասս որ ը ձեզդ են արկցեն 'ի սանս ջե-
ռուցեալս: * և ելանիցէք մերկք միմեանց դէմ ընդդէմ, 3
և ընկանիցիք 'ի լերինն ռեմմանայ՝ ասէ տր: * Մտէք 4
'ի բէթէլ՝ և ամպարշտեցայք, և 'ի գաղգաղա յաճախե-
ցէք ամպարշտել. և մատուցէք զզոհս ձեր ընդ առա-
ւօտս, և յերիր աւուր զտասանորդս ձեր: * Ընթեռ- 5
նոյին օրէնս արտաքոյ, և կոչէին խոստովանութիս:
պատմեցէք թէ զայս սիրեցին որդիքն իէլի՝ ասէ տր:
* Եւ ես արկի զձեզ ցաւ ատամանց յամ քաղաքս ձեր, 6
և կարօտութի հացի յամ տեղիս ձեր. և ոչ դարձարուք
առիս՝ ասէ տր: * Եւ արգելի 'ի ձէնջ զանձրև՝ երիւք 7
ամսօք յառաջ քան զկութս. 'ի մի քաղաք տեղացից, և
'ի միւս քաղաք ոչ տեղացից. մի վիճակ թացից՝ և 'ի
միւսն յորում ոչ տեղացից՝ ցամաքեսցի: * Եւ ժողո- 8
վեսցին երկու և երեք քաղաք 'ի մի քաղաք ըմպել ջուր,
և մի յագեսցին. և ոչ դարձարուք առիս՝ ասէ տր:
* Հարի զձեզ տապով, և արկի զձեզ դալուկն: և 9
յաճախեցէք 'ի պարտէզս ձեր, և յայգիս և 'ի թզենիս
ձեր՝ և 'ի ձիթենիս. և եկեր թրթուր: սակայն և այն-
պէս ոչ դարձարուք առիս՝ ասէ տր: * Առաքեցի 'ի 10
վր ձեր մահ 'ի ճանապարհին եգիպտացւոց, և կոտո-
րեցի սրով զերիտասարդս ձեր հանդերձ գերութբ եր-
ըիվարաց ձերոց. և ծախեցի զբանակս ձեր հրով բար-
կութե իմոյ: սակայն և այնպէս ոչ դարձարուք առիս՝
ասէ տր: * Կործանեցի զձեզ՝ որպէս կործանեաց ած ըզ- 11
սոդոմ և զգոմոր. և եղերուք իբրև զխանձող զերծեալ
'ի հրոյ: սակայն և այնպէս ոչ դարձարուք առիս՝ ա-
սէ տր: * Վն այնորիկ այսպէս արարից զքեզ իէլ: 12
բայց զի այսպէս առնելոց եմ քեզ՝ պատրաստեա կար-
դալ զանուն տն այ քոյ իէլ: * Զի ահաւասիկ ես եմ 13
որ հաստատեմ զերկինս, և հաստատեմ զհողմս: և պատ-
մէ 'ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր. առնէ առաւօտ և
մէգ, և ելանէ 'ի վր բարձանց երկրի. տր ած ամենա-
կալ անուն է նր:

ԳԼ· Ե·

Դ· Լուարո՛ւք զբանս զայս զոր ես առից 'ի վր ձեր ողբս: 1
Անկաւ տունն իէլի, և ոչ եւս յաւելուցու յառնել:
* Կոյսն իէլի կործանեցաւ յերկրի իւրում, և չիք ոք որ 2
կանգնեսցէ զնա: * քանզի այսպէս ասէ տր տր. 'Ի քա- 3
ղաքէ յորմէ ելանէին հազարք՝ մնասցէ հարիւր, և յոր-
մէ ելանէին հարիւր՝ մնասցէ տասն տանն իէլի: * Քանզի 4
այսպէս ասէ տր առ տունն իէլի. խնդրեցէք զիս
և կեցջիք: * և մի խնդրէք զբեթէլ, և 'ի գաղգաղա մի 5
մտանէք, և 'ի ջրհորն երդման մի ելանէք. զի գաղգա-
ղա գերելով գերեսցի, և բեթէլ եղիցի իբրև զչեղեալ:
* Խնդրեցէք զտր և կեցջիք. զի մի բորբոքեսցի իբրև 6
զհուր տունն յովսեփայ՝ և կերիցէ զնա. և ոչոք իցէ
7 որ շիջուցանիցէ: * Որ առնէ 'ի բարձունս իրաւունս,
8 և արդարութի եդ յերկրի: * որ առնէ զամ և նորոգէ,
և դարձուցանէ յայգ զստուերս մահու, և զտիւ 'ի գի-
շեր մթացուցանէ: որ կոչէ զջուրս ծովու՝ և հեղու 'ի
9 վր երեսաց երկրի. տր ամենակալ անուն է նր: * որ
բաշխէ զբեկումն 'ի վր զօրութե, և ածէ զթշուառութի
10 'ի վր ամրոցաց: * Ատեցին 'ի դրունս զյանդիմանիչս,
11 և զբանս սուրբս պիղծս արարին: * Վն այնորիկ փո-
խանակ զի կափէիք զաղքատս, և կաշառս ընտրանաւ
առնուիք 'ի նոցանէն. ապարանս զարդարեալս շինես-
ջիք՝ և մի բնակեսջիք 'ի նս: այգիս ցանկալիս տնկես-
12 ջիք՝ և զգինի նց մի արբջիք: * զի գիտացի ես զբազում
ամպարշտութիս ձեր. և սաստիկ են մեղք ձեր: Ա-
ռամն կոխէիք զարդարն առնլով փոխանակս, և խոտո-
13 րեցուցանէիք զաղքատն 'ի դրունս: * Վն այնորիկ որ
իմաստունն է՝ 'ի ժամանակին յայնմիկ լռեսցէ, զի ժա-
14 մանակն չար է: * Խնդրեցէք զբարի և մի զչար՝ զի
կեցջիք. և եղիցի ընդ ձեզ տր ած ամենակալ: զոր օրի-
15 նակ ասացէքն՝ * թէ ատեցաք զչարիս, և սիրեցաք ըզ-
բարիս: Հաստատեցէք զիրաւունս 'ի դրունս ձեր, զի
16 ողորմեսցի տր ած մնացորդաց յովսեփայ: * Վն այդո-
րիկ այսպէս ասէ տր ած ամենակալ. յամ հրապարակս
կոծ, և յամ ճանապարհս ասասցի վայ վայ: կոչեսցի
17 մշակ 'ի սուգ և 'ի կոծ և 'ի ձայնարկութս: * և յամ ճա-
նապարհս կոծ. քանզի անցից ընդ մէջ քո՝ ասէ տր:
18 * Վայ որ ցանկայ աւուրն տն. զի՞ կայ ձեր և աւուր
19 տն. և նա խաւար է, և ոչ լոյս: * Զոր օրինակ թէ փա-
խիցէ մարդ յերեսաց առիւծու, և պատահեսցէ նմա
արջ, և փախիցէ 'ի տուն՝ և յեցուսցէ զձեռս իւր
20 յորմն, և հարկանիցէ զնա օձ: * ոչ ապաքէն խաւար է
օր տն՝ և ոչ լոյս. աղջամուղջն՝ և ոչ գոյ 'ի նմա ճաճանչ:
21 * Ատեցի մերժեցի զտօնս ձեր, և 'ի տարեկանս ձեր Ե
22 ոչ հոտոտեցայց: * զի թէ մատուցանէք զողջակէզս և
զզոհս ձեր՝ ոչ ընկալայց, և յերևելիս փրկութեց ձե-
23 րոց ես ոչ հայեցայց: * Ի բաց արա յինէն զձայն եր-
24 գոց քոց. և զնուագս սրընգաց քոց ես ոչ լուայց: * և
յորդեսցեն իբրև զջուր իրաւունք, և արդարութի իբրև
25 զհեղեղ անհուն: * Միթէ սպանդ և զոհս մատուցէք
26 ինձ յանապատի անդ զքառասուն ամ տունդ իէլի: * և
առէք զխորանն մողոքայ՝ և զաստղ աստուածոյն ձերոյ
27 զհռեմփայ, զպատկերս նց զոր արարէք ձեզ: * Եւ
փոխեցից զձեզ անդր քան զդամասկոս՝ ասէ տր, ած
ամենակալ անուն է նր:

ԳԼ· Զ·

1 Վայ որ անգոսնեն զսիոն, և յուսացեալ իցեն 'ի
լերանն շամրնի: կթեցին զիշխանութիս ազգաց, և
2 մտին 'ի նս տունդ իէլի: * Անցէք ամենեքին 'ի քաղանէ
և տեսէք. և անցէք անտի 'ի մեծն եմաթ հռաբայ, և
իջէք 'ի գեթ այլազգեաց, զօրաւորս քան զամ քաղաքսն
այնոսիկ, եթէ իցեն մեծ սահմանք նց քան զսահմանս
3 ձեր: * Որ դայքդ յօր չարեաց. որ մերձենայքդ հա-
4 սանել 'ի շաբաթս սուտ թեց: * Որ ննջէքդ 'ի գահոյս
փղոսկրեայս, և փափկանայք յանկողինս ձեր. և ուտէք
5 ուլս 'ի հօտից, և որթս դիեցիկս յանդէոց: * Որ կայթս
հար-

Գլ· Դ· (3) Յօրինակին. Եւ ելանիցէք մերք միմեանց ընդդէմ: (4) Ոսկան. 'Ի բեթէլ՝ և ամպարշտեցարուք: (5) Ոմանք. Ընթեռնուին.. թէ զայս սիրէին որդիքն: (6) Օրինակ մի. Ցաւք ատամանց. Իսկ Ոսկան. ցաւս ատամանց: (7) Ոմանք. Երեք ամսօվք: (9) Օրինակ մի. Եւ 'ի թզենիս ձեր և 'ի թթենիս, և եկեր.. սակայն և ոչ այնպէս: (9) Ոսկան յաւելու. Եւ 'ի ձիթենիս ձեր. և զձիթենիս ձեր եկեր թր": (10) Ոմանք. Առաքեցից 'ի վր ձեր մահ: (12) Ոմանք. Այնպէս արարից զքեզ. բայց զի այնպէս առնելոց եմ: (13) Ոսկան. Զի ահաւասիկ որ հաստատէ զերկինս, և հաստատէ զհողմս:

Գլ· Ե· (1) 'Ի լուսն". Լուարուք զբանս տն այ զոր. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (3) Ոմանք. Տասն՝ տանն իէլի: (6) Ոմանք յաւելուն. Եւ կերիցեն զնա... շէջուցանիցէ տանդ իէլի: (8) Ոսկան. Եւ զտիւ 'ի գիշեր միացուցանէ: (8) Բազումք. Եւ հեղու 'ի վր երկրի: (11) Ոմանք. Կըռփէիք զաղքատն.. ընտրանաւ առնուիք.. և զգինի նր մի: (12) Ոմանք. Առնելով փոխա": (14) Ոմանք. Խնդրեցէք զբարիս: (18) Ոմանք. Որ ցանկանայ աւուրն տն: (22) Ոմանք. Զի եթէ մատուցանիցէք զող": (22) Օրինակ մի. Փրկութեց, ես ոչ հաճեցայց: (25) Ոմանք. Անդ քառասուն ամ: (26) Ոմանք. Եւ առէք զխորանն մողոքայ, և զաստղն այն ձերոյ զռեմ": (27) Ոմանք. Ասէ տր, ամենակալ է անուն:

Գլ· Զ· (1) Ոմանք. Կթէ զիշխանութիս ազգաց: (2) 'Ի լուսն". Անցէք ամէքին 'ի քաղանէ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (2) Ոմանք. 'Ի մեծն եմաթայ հռաբայ.. քան զքաղաքսն զայնոսիկ: (5) Ոմանք: Կայթս հարկանէք ընդդէմ սըն-

հարկանէիք ըդ՟ձեմ սաղմոսաց․ զորս իբրև հաստատունս
համարեցայք՝ և ոչ անցաւորս ։ * և ըմպէք պարզեալ 6
գինի․ և անոյշ իւղով օծանիք․ և ոչ ցաւէր ձեզ վասն
բեկմանն յովսեփու ։ * Վ՟ն այնորիկ արդ ՚ի գերութ՟ե 7
վարեսցին յիշխանութ՟ե բռնաւորաց, և հատցի խրխնջիւն
երիվարացն եփրեմայ ։ * Զի երդուաւ տ՟ր յանձն 8
իւր․ և ասէ տ՟ր ա՟ծ զօրութ՟եց՝ թէ գարշեցուցից զա՟մ
հպարտութիւն յակոբայ, և զաշխարհս ն՟ր ատեցից․ և
բարձից զքաղաքս ն՟ր ա՟մ բնակչօք ։ * Եւ եղիցի եթէ 9
մնասցեն տասն այր՝ ՚ի տան միում, և մեռանիցին․ * և 10
մնացորդքն առնուցուն զընտանիս իւրեանց, և իջանեն
հանել զոսկերս ն՟ց ՚ի տանէ անտի․ և ասասցեն ցայնոսիկ
որք կայցեն առաջի տանն․ եթէ այլ ինչ մնաց այդր
առ քեզ ։ * և նա ասասցէ՝ թէ ոչ․ և մի ասասցէ թէ 11
լռեա լեր․ վ՟ն այնորիկ է՝ զի ոչ անուանէին զանուն
տ՟ն ։ * Զի ահաւասիկ տ՟ր հրամայն տացէ, և հարցէ 12
զմե՟ծ ապարանսն կործանմամբ, և զփոքր ապարանս
պատառմամբ ։ * Իցէ՞ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ 13
վէմս, կամ հանդարտիցեն ՚ի մէջ մատակաց․ զի խոտորեցէք
զիրաւունս ՚ի ցասումն, և զպտուղ արդարութ՟ե
՚ի դառնութ՟ի ։ * և ուրախ լինէիք յոչինչ բանս ։ 14
Ոչք ասէին՝ եթէ ոչ զօրութ՟բ մերով եղեն մեզ եղջերք ։
* Վասն այդորիկ ահաւադիկ ես յարուցից ՚ի վ՟ր ձեր 15
տունդ ի՟էլի՝ ասէ տ՟ր զօրութ՟եց, ազգ մի՝ որ նեղիցեն
զձեզ՝ զի մի ևս մտանիցէք յէմաթ, և մինչև ՚ի հեղեղատն
արևմտից ։

ԳԼ. Է.

Զ Ա՛յսպէս եցոյց ինձ տ՟ր տ՟ր․ և ահա ծնունդ մարախոյ 1
գայր ը՟ առաւօտս․ և ահա ջորեակ մի գօգ
արքայ ։ * և եղիցի եթէ վախճանեսցէ ուտել զխոտ երկրին 2
։ Եւ ասեմ՝ տ՟ր տ՟ր խնայեա․ քանզի ո՞վ իցէ որ
կանգնեսցէ զյակոբ, զի սակաւաւոր է ։ * ապաշաւեա 3
տ՟ր ՚ի վ՟ր այդորիկ ։ և այդ ևս մի լիցի՝ ասէ տ՟ր ։ * Ա՛յսպէս 4
եցոյց ինձ տ՟ր տ՟ր․ և ահա կոչէր զդատաստան
հրով տ՟ր տ՟ր․ և եկեր զխորս բազումս, և եկեր զվիճակն
։ * Եւ ասեմ՝ տ՟ր տ՟ր դադարեցո՛ զայդ․ քանզի 5
ո՞վ է որ յարուցանէ զյակոբ, զի սակաւաւոր է ։ * ապաշաւեա 6
տ՟ր ՚ի վ՟ր այդորիկ․ և այդ ևս մի լիցի՝ ասէ
տ՟ր ։ * Ա՛յսպէս եցոյց ինձ տ՟ր տ՟ր․ և ահա այր մի 7
կայր ՚ի վ՟ր ադամանդեայ պարսպի, և ՚ի ձեռին իւրում
ադամանդ ։ * և ասէ ցիս տ՟ր․ զի՞նչ տեսանես 8
ամովս ։ և ասեմ, ադամանդ ։ Եւ ասէ ցիս տ՟ր․ ահաւասիկ
ես հաստատեցից ադամանդ ՚ի մէջ ժողովրդեան
իմոյ ի՟էլի, և ոչ ևս յաւելից անցուցանել զնովաւ ։ * և 9
ապականեսցին բագինք կատակութ՟ե, և մեհեանք ի՟էլի
աւերեսցին ։ և յարեայց ՚ի վերայ տանն յերոբովամայ
սրով ։ * Եւ առաքեաց ամասիա քուրմ բեթելայ առ 10
յերոբովամ արքայ ի՟էլի՝ և ասէ․ ժողովս կուտէ ՚ի վ՟ր
քո ամովս ՚ի մէջ տանս ի՟էլի, և երկիրս ոչ կարէ հանդարտել
ա՟մ բանից ն՟ր ։ * Զի այսպէս ասէ ամովս․ 11
յերոբովամ սրով վախճանեսցի, և ի՟էլ գերելով գերեսցի
յերկրէ իւրմէ ։ * Եւ ասէ ամասիա ցամովս․ 12
տեսանող՝ ա՛ւր տեղի, գնա յերկիրն հրէաստանի․
անդ կեա՛ց՝ և անդէն մարգարէասջիր ։ * ՚Ի բեթէլ մի 13
ևս յաւելուցուս մարգարէանալ՝ զի սրբութ՟ի թագաւորի
է, և տուն թագաւորութ՟ե ։ * Պատասխանի ետ 14
ամովս՝ և ասէ ցամասիա․ ես ոչ մարգարէ էի՝ և ոչ
15 որդի մարգարէի, այլ հովիւ էի, և թութ քաղէի ։ * և
առ զիս տ՟ր ՚ի հօտից, և ասէ ցիս տ՟ր․ գնա դու և մարգարէա
16 ՚ի վ՟ր ժողովրդեան իմում ի՟էլի ։ * Եւ արդ՝
լո՛ւր զպատգամս տ՟ն․ դու ասես մի մարգարէանար
՚ի վ՟ր ի՟էլի․ և մի ժողովս ժողովեր ՚ի վ՟ր տանն յակովբու
17 ։ * վասն այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր․ կին քո
՚ի քաղաքին պոռնկեսցի․ և ուստերք քո և դստերք քո
՚ի սուր անկցին․ և երկիրդ քո լարաբաժին բաժանեսցի
․ և դու յերկրի պղծում վախճանեսցիս․ և ի՟էլ գերելով
գերեսցի յերկրէ իւրմէ ։

ԳԼ. Ը.

1 Ա՛յսպէս եցոյց ինձ տ՟ր տ՟ր, և ահա գործի հաւորսաց
2 ։ * և ասէ՝ զի՞նչ տեսանես ամովս ։ և ասեմ՝
գործի հաւորսաց ։ Եւ ասէ ցիս տ՟ր, հասեալ է վախճան
՚ի վ՟ր ժողովրդեան իմոյ ի՟էլի․ և ոչ ևս յաւելցին
3 անցուցանել զնովաւ ։ * և ողբասցեն յարկք տաճարին
յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տ՟ր․ բազումք անկանիցին, և
4 յա՟մ տեղիս արկից լռութ՟ի ։ * Լուարո՛ւք զայս, որք
նեղէիք զտնանկն ընդ առաւօտս, և զրկէիք զաղքատ
5 յերեկորեայ ։ * և ասէիք՝ ե՞րբ անցցէ ամիս և շահեսցուք,
և շաբաթս՝ և բացցուք զգանձս, և առնել զչափ
փոքր, և մեծացուցանել զկշիռս, և առնել կշիռս ստութ՟ե
6 ։ * ստանալ արծաթով զաղքատս, և զտնանկս ՚ի
գնոց կօշկաց․ և յամենայնի ՚ի վաճառս մեր շահեսցուք ։
7 * Երդնո՛ւ տ՟ր ՚ի վ՟ր հպարտութ՟են յակովբու․ թէ ոչ
8 մոռասցին ՚ի սպառ ա՟մ գործք ձեր ։ * և ՚ի վ՟ր այդորիկ
խռովեսցի երկիր․ սուգ առցեն ա՟մ բնակիչք ն՟ր․ և
ելցէ իբրև զգետ վախճան ն՟ր, և իջցէ իբրև զգետն եգիպտացւոց
9 ։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ ասէ տ՟ր տ՟ր՝
մտցէ արեգակն ՚ի միջօրէի, և խաւարեսցի յերկրի լոյս
10 ՚ի տուէ ։ * և դարձուցից ՚ի սուգ զտօնս ձեր, և զա՟մ
երգս ձեր յողբս ։ և ածից ՚ի վ՟ր ա՟մ հասակաց քո՛րձ․
և ՚ի վ՟ր ա՟մ գլխոյ կնդութ՟ի ։ և արարից զնա իբրև սուգ
սիրելւոյ, և որոց ընդ նմա՛յն իցեն իբրև օր ցաւոց ։
11 * Ահա աւուրք գան ասէ տ՟ր տ՟ր․ և առաքեցից սով
յերկիր․ ոչ սով հացի, և ոչ ծարաւ ջրոյ․ այլ սով
12 լսելո՛յ զբանն տ՟ն ։ * Եւ խռովեսցին ջուրք ՚ի ծովէ մինչև
՚ի ծով, և ՚ի հիւսիսոյ մինչև յարևելս․ ընթասցին
13 խնդրել զբանն տ՟ն, և մի գտցեն ։ * Յաւուր յայնմիկ
նուաղեսցին կոյսք գեղեցիկ և երիտասարդք ՚ի ծարաւոյ․
14 * ոյք երդնուին ՚ի քաւութիս շամրնի, և ասէին՝ կենդանի
է աստուած քո դան, և կենդանի է աստուած
քո բերսաբէէ․ և կործանեսցին, և մի ևս կանգնեսցին ։

ԳԼ. Թ.

1 Տեսի զտ՟ր զի կայր ՚ի վ՟ր սեղանոյ՝ և ասէ․ բախեա
զսեղանդ՝ և շարժեսցին դրանդիք, և կտրեա՛ արկ
՚ի գլուխս ամենեցուն․ և զմնացորդս ն՟ց սրով կոտորեցից
․ և մի ապրեսցէ ՚ի նոցանէն փախուցեալն․ և մի
2 զերծցի ՚ի ն՟ցնէ զերծեալն ։ * Զի եթէ ծածկեսցին ՚ի
դժոխս, անտի ձեռն իմ կորզեսցէ զն՟ս ։ և եթէ ելանիցեն
յերկինս, և անտի իջուցից զն՟ս․ և եթէ թաքիցեն
՚ի բարձունս կարմելայ, և անտի յուզեցից և առից զն՟ս ։
3 * Եւ եթէ ընկեսցին յաչաց իմոց ՚ի խորս ծովու, և
4 անդ հրամայեցից վիշապին խայթել զն՟ս ։ * և եթէ գը
նայ

կաց ։ (8) Ոմնք․ Եւ ասէ տ՟ր տ՟ր զօրութ՟եց․․ զքաղաքս ն՟ց ա՟մ բնակ"։ (10) Ոսկն․ Եւ իջանիցեն հանել զոս"։ (11) Ոմնք․ Ասասցէ՝ եթէ ոչ․ մի ասասցէ լռեա լեր ։ (13) Ոմնք․ Արշաւիցեն երիվ"․․․ և կամ հանդար"։ (14) Ոմնք․ Ոչք ասէիք՝ եթէ ոչ ։ (15) ՚Ի լուս"․ Ահաւասիկ ես յարու"․ համաձայն ամենից ՚ի բնաբ"։ (15) Ոմնք․ Ասէ տ՟ր ա՟ծ զօրութ՟եց․․ որ նեղիցէ զձեզ ։

Գլ․ Է․ (2) Ոմնք․ Որ կանգնիցէ զյակոբ ։ (3)(6) Ոսկն․ Ապաշաւեաց տ՟ր ՚ի վ՟ր ։ (3) Ոմնք․ ՚Ի վ՟ր այսորիկ․ և այդ մի ևս լիցի ։ (4) Օրինակ մի․ Եւ եկեր ըզխոտս բզ՟մս, և եկեր զվի"։ (5) Ոմնք․ Որ յարուցանիցէ զյս"։ (6) Ոմնք․ Մի լիցի ասէ տ՟ր տ՟ր ։ (7) Այլք․ Ադամանդեայ․․․ ադամանդ ։ (11) Յօրինակին․ Զի այս ասէ ամովս ։ (13) Ոմնք․ Մի ևս յաւելուր մար"։ (16) Ոմնք․ ՚Ի վերայ տանն յերոբովամայ ։ (17) Ոմնք․ Դու յերկրի ՚ի պղծութ՟ի վախճա"։

Գլ․ Ը․ (2) Ոմնք․ Յաւելից անցուցանել զնովաւ ։ (4) Ոմնք․ Զրկէիք զաղքատս յերեկորեայ ։ (5) Ոսկն․ Անցցէ ամիս, և շահիցուք, և շաբաթ՝ և բացցուք ։ (6) Ոմնք․ Եւ զտնանկն․․․ և յա՟մ վաճառս ։ (9) Ոմնք․ ՚Ի միջօրէի, և խաւարեսցի յերկրէ ։ (14) Ոմնք․ Ոյք երդնուին ։

Գլ․ Թ․ (1) Ոսկն․ Բաղխեա․․․ և կտրեա յարկ ՚ի գլուխս ։ (4) Ոմնք․ Եւ եթէ գնասցեն ՚ի գե"։

նոյցեն 'ի գերութիւն առաջի թշնամեաց իւրեանց, և անդ
հրաման տաց սրոյ՝ և սատակեսցէ զնս̄ : Եւ հաստատեցից
'ի վր̄ նց̄ զաչս իմ' 'ի չարութն̄ և ոչ 'ի բարութն̄ :
* Եւ տր̄ ած̄ ամենակալ որ մերձենայ յերկիր և շարժէ 5
զնա, և սուգ առցեն ամ̄ բնակիչք նր̄ · և ելցէ իբրև
զգետ վախճան նր̄, և իջցէ իբրև զգետն եգիպտացւոց :
* Որ շինէ յերկինս զհամբառնալ իւր, և զաւետիս իւր 6
յերկիր հաստատէ · որ կոչէ զջուրս ծովու՝ և հեղու
զնա 'ի վր̄ երեսաց երկրի · տր̄ ամենակալ անուն է նր̄ :
* Ոչ ապաքէն իբրև զորդիս եթովպացւոց էք դուք 7
ինձ որդիք իղի՝ ասէ տր̄ : ոչ զիէղ հանի յերկրէն եգիպտացւոց,
և զայլազգիս՝ 'ի գամրաց, և զասորիս 'ի բոթրայ :
* Ահաւասիկ աչք տն̄ 'ի վր̄ թագաւորութեդ մեղաւորաց 8
· և բարձից զդա յերեսաց երկրէ : սակայն 'ի
սպառ ոչ ջնջեցից զտունն յակոբու՝ ասէ տր̄ : * Զի 9
ահաւասիկ ես հրաման տամ, և ցրուեցից զձեզ ընդ
ամ̄ ազգս տունդ իղի : զոր օրինակ հոսի հոսեաւ, և մի
անկցի մանրուած նր̄ յերկիր : * Սրով վախճանեսցին 10
ամ̄ մեղաւորք ժողովրդեան իմոյ · որք ասէին՝ ոչ մերձեսցին
և ոչ հասցեն 'ի վր̄ մեր չարիք : * Յաւուր յայնմիկ 11
կանգնեցից զխորանն դաւթի զանկեալն, և կանգնեցից
զկործանեալս նր̄ · և զյատակեալս նր̄ վերստին
կանգնեցից · և շինեցից զնա ըստ աւուրցն յաւիտենից :
* Որպէս զի խնդրեսցեն զիս մնացորդք մարդկան · և 12
ամ̄ ազգք յորոց վր̄ կոչեցեալ է անուն իմ · ասէ տր̄՝ որ
առնէ զայս : * Ահա աւուրք գան ասէ տր̄, և հասցեն 13
կալք կթոց, և խայծեսցի խաղող 'ի հարաւունս · և
բղխեսցեն լերինք զքաղցրութն̄, և ամ̄ բլուրք անտառախիտք
եղիցին : * Եւ դարձուցից զգերութն̄ ժողովրդեան 14
իմոյ իղի, և շինեսցեն զքաղաքս ապականեալս և
բնակեսցեն · և տնկեսցեն այգիս, և արբցեն զգինի նց̄ :
արասցեն պարտէզս՝ և կերիցեն զպտուղ նց̄ : * Եւ տնկեսցից 15
զնս̄ յերկրի իւրեանց · և մի ևս մերժեսցին յերկրէ
իւրեանց, զոր ետու ես նց̄՝ ասէ տր̄ ած̄ ամենակալ :

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Ամովսայ :

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԻԱՅ

ԳԼ. Ա.

Եւ եղև բան տն̄ առ միքիէ մորասթացի · Յաւուրս յովաթամայ, և աքազու, և եզեկիայ՝ թագաւորաց յուդայ : Զոր ետես 'ի վերայ սամարիայ և 'ի վերայ եմ̄ : 1

Ա ԼՈՒԱՐՈՒՔ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՔ 2
ամ̄ · և ունկն դիցէ երկիր՝ և ամ̄ բնակիչք
նորա : և եղիցի տր̄ ած̄ 'ի միջի ձերում 'ի
վկայութն̄ · տր̄ 'ի տանէ սրբոյ իւրմէ : * Զի ահաւասիկ 3
խաղասցէ 'ի տեղւոջէ իւրմէ · իջցէ և հասցէ 'ի վերայ
բարձանց երկրի · * և շարժեսցին լերինք 'ի ներքոյ նր̄ · 4
և ձորք հալեսցին իբրև զմոմ առաջի հրոյ, և իբրև զջուր
հոսեալ ընդ զառիվայր : * վս̄ ամպարշտութեանն յակովբու 5
է այն ամ̄, և վս̄ մեղաց տանն իղի : Իսկ արդ ո՞վ
է ամպարշտութիւն յակովբայ՝ թէ ոչ շամրին, և ո՞վ է
6 մեղք տանն յուդայ՝ եթէ ոչ եմ̄ : * Եւ եդից զշամրին
5 իբրև զտաղաւար մրգապահաց ագարակի, և 'ի տունկ
այգւոյ : և կործանեցից 'ի խորխորատ զվէմս նորա, և
7 զհիմունս նր̄ մերկացուցից : * Եւ զամ̄ դրօշեալս նր̄
6 կոտորեսցեն, և զամ̄ արձանս նր̄ այրեսցեն հրով · և
զամ̄ կուռս նորա արարից յապականութն̄, զի 'ի կապինաց
պոռնկութն̄ ժողովեաց, և 'ի կապինաց պոռնկութն̄
7 8 ամփոփեաց : * Վս̄ այնորիկ կոծեսցի և ողբասցի,
և գնասցէ մերկ և բոկ · և արասցէ կոծ իբրև զվիշապաց,
9 և սուգ իբրև զդստերաց համբարուաց : * զի
8 սաստկացան հարուածք նր̄ · քանզի հասին մինչև 'ի յուդայ,
և մերձեցան մինչև 'ի դրունս ժողովրդեան իմոյ
9 10 և յեմ̄ : * Որ 'ի գէթ էք՝ մի մեծաբանէք · և որ յակկարոնդ
էք՝ մի նորոգէք 'ի տանէ զկատակութն̄ · հող
11 'ի գլուխ լերուք 'ի վր̄ բնակութեան ձերոյ : * Բնակեալն
10 բարութեամբ ոչ ել 'ի քաղաքաց իւրոց : բնակիչք սենաարայ
կոծ առէք 'ի վր̄ տանն որ մերձ է առ նա · բարձցէ
11 12 'ի ձէնջ զհարուածս ցաւոց : * Ո՞վ արար՝ սկիզբն
բարեաց բնակելոյն 'ի մէջ ցաւոց · զի իջին չարիք 'ի
13 տն̄ 'ի վր̄ դրանցն եմ̄ : * Շաչիւն կառաց՝ և դրընդիւն
երիվարաց · բնակիչք լաքիսայ, նա է առաջնորդ մեղաց
12 դստեր սիոնի · զի 'ի քեզ գտան ամպարշտութիւնք
14 իղի : * Վս̄ այնորիկ տացէ արձակեալս մինչև 'ի ժառանգութի
13 գեթայ, զտունս ունայնս, 'ի նանիր եղեն
15 թագաւորացն իղի : * մինչև ցժառանգիչսն քո ածցեն
բնակիչդ լաքիսայ ժառանգութե̄ · մինչև յոդողամ հասցէ
14 16 փառք դստեր սիոնի : * Գերծիր և կտրեա՛ 'ի վերայ
փափուկ որդւոցն քոց : լայնեա՛ զխուզումն քո իբր զարծուոյ՝
զի գերեցան 'ի քէն :
15

ԳԼ. Բ.

1 Եղեն խորհել զվաստակս, և գործեն զչարիս յանկողինս
իւրեանց · և ընդ այգ ընդ լոյսն զնոյն կատարէին
· զի ոչ ամբարձին զձեռս իւրեանց առ ած̄ :
2 * Ցանկային անդոց, և յափշտակէին զորբս, և զտունս
բռնադատէին : յափշտակէին զայր՝ և զտուն նր̄, զայր՝
3 և զժառանգութն̄ նր̄ : * Վս̄ այնորիկ այսպէս ասէ տր̄ ·
ահաւասիկ ես խորհիմ 'ի վր̄ ազգիդ այդորիկ չարիս՝
ուստի ոչ համբառնայցէք զպարանոցս ձեր, և ոչ գնայցէք
4 կանգուն յանկարծակի · զի ժամանակ չար է : * Յաւուր
յայնմիկ առից 'ի վր̄ ձեր առակ · ողբասցեն ողբս
ձայնիւ՝ և ասասցեն, թշուառութեամբ թշուառացաք :
մասն ժողովրդեան իմոյ լարով չափեցաւ · և ոչ ոք էր
1 որ արգելուլ զնա դարձուցանել : անդք մեր բաժանեցան
5 · * վս̄ այնորիկ ոչ ոք իցէ որ արկանիցէ լարաբաժին
6 'ի վիճակ : Յեկեղեցւոջ տն̄ * մի լայք արտասուօք,
և մի արտասուեսցեն 'ի վերայ այդորիկ · զի ոչ
7 մերժեսցէ զնախատինս : * Որ ասաց՝ թէ տուն իղի
բարկացոյց զոգի տն̄ · եթէ այս գնացք նր̄ իցեն, ոչ
2 են բարւոք բանք նր̄ ընդ նմա · և ոչ ուղիղ գնացեալ
8 է առաջի իմ ժողովուրդ իմ : * 'Ի թշնամութի հակառակեցաւ
ընդդէմ խաղաղութեան իւրոյ : Զմորթ նր̄ մորթեսցեն
3 9 բառնալ զյոյս, զբեկումն պատերազմի : * վս̄
այնորիկ առաջնորդք ժողովրդեան իմոյ անկցին 'ի
4 տանց փափկութեց իւրեանց · վս̄ չարութե̄ գնացից իւրեանց
մերժեցան : Մերձեցարուք 'ի լերինն յաւիտենից
5 10 : * Յոտն կաց և գնա, զի ոչ գոյ քեզ այդր հանգիստ :

---

(5) Ոմանք · Եւ ելցէ իբրև զգետն եգիպ" : (6) Ոմանք · Յերկրի հաստատէ : (7) Ոմանք · Եւ զայլազգիս 'ի գամ՛րայ : (9) Ոմանք · Եւ ցրուեցից ընդ ամ̄ ազգս զտունդ իղի : (10) Ոմանք · Եւ հասցեն 'ի վր̄ մեր : (12) Ոմանք · Եւ ամ̄ ազգք յորոց վր̄ :

Գլ. Ա · (1) Ոմանք · Առ միքիա մաւրասթացի : (5) Բազումք · Վս̄ ամբարշտութեանն յակովբու է : (6) Օրինակ մի · Եւ եդիր զշամրին : (6) Ոմանք · Եւ զհիմունս նր̄ մերկացից : (7) Ոմանք · 'Ի կապէնաց պոռնկութեան : (8) Ոմանք · Համբարուեաց : (9) Ոմանք · Ժողովրդեան իմոյ յեմ̄ :

(10) Ոմանք · Եւ որ յակկարիմդ էք · · հող 'ի գլուխ լերուք 'ի վր̄ կատակութեց ձերոց : (13) Ոմանք · Բնակիչ ղաքիսայ, նա : (15) Ոմանք · Մինչև 'ի ժառանգիչսն քո ածցեն բնակիչքդ · · մինչև 'ի յոդո" :

Գլ. Բ · (3) Ոմանք · Վս̄ այսորիկ այսպէս · · կանգուն, զի ժմկն չար է : (3) Յօրինակին գրեալ էր · Ահաւասիկ ես խորհիմ 'ի վր̄ : (4) Ոմանք · 'Ի վր̄ ձեր առակս · ողբայցեն : (5) Ոմանք · Լարաբաժին վի" : (7) Ոմանք · Որ ասացն եթէ տուն : (9) Ոմանք · Գնացից իւրեանց մերժեսցին : (10) Օրինակ մի · Զի ոչ գոյ քեզ այդր :

գիտ: Վ̄ա պղծութե̄ ապականեցայք ապականութե̄.
* հալածեցայք առանց ուրուք հալածելոյ: Ա՛յս առաւ 11
յարեաւ՝ կաթեաց 'ի քեզ գինի և արբեցութի̄. և եղի-
ցի 'ի կաթուածոյ անտի ժողովրդեանս այսմիկ: * Ժո- 12
ղովելով ժողովեսցի Յակոբ ամենեքումբք հանդերձ, և
ընդունելով ընկալցի զմնացորդս Ի̄ղի. և 'ի միասին ա-
րարից զդարձ ն̄ց: իբրև ոչխարք 'ի նեղութե̄. իբրև
հօտք 'ի մէջ մակաղատեղի իւրեանց. վարեսցին 'ի մարդ-
կանէ ընդ խրամ, * զի առաջի երեսաց ն̄ց խրամատե- 13
ցին. և անցին ը̄ դուռն, և ելին ընդ նա: Ել և թագա-
ւորն առաջի երեսաց ն̄ց. և տ̄ր առաջնորդեսցէ ն̄ց:

Գլ. Գ.

Բ Եւ ասասցէ. Լուարո՛ւք իշխանք տանն Յակոբայ, և 1
մնացորդք տանն Ի̄ղի: Ո՛չ ձեր է գիտել զիրա-
ւունս. * որ ատեա՛յք զբարիս, և խնդրէք զչարիս. 2
զերծանէք զմորթ ն̄ց 'ի նոցանէ, և զմարմին ն̄ց յոսկե-
րաց իւրեանց: * Զոր օրինակ կերան զմարմինս ժողո- 3
վրդեան իմոյ, և զմորթ ն̄ց մորթեցին 'ի նոցանէն. և
զոսկերս ն̄ց փշրեցին: և յօշեցին զմարմինս ն̄ց իբրև 'ի
կաթսայս, և զմիս ն̄ց իբրև 'ի պուտունս: * Նո՛յնպէս 4
աղաղակեսցեն առ տ̄ր՝ և ոչ լուիցէ ն̄ց. և դարձուսցէ
զերեսս իւր 'ի նոցանէն 'ի ժամանակին յայնմիկ. փո-
խանակ զի չարչարեցին զն̄ս 'ի գործս իւրեանց: * Ա՛յս- 5
պէս ասէ տ̄ր 'ի վ̄ր մարգարէիցն՝ որ մոլորեցուցանեն
զժողովուրդ իմ. որ խածանեն ատամամբք իւրեանց,
և քարոզեն նմա զխաղաղութի̄. և ոչ տուաւ 'ի բերան
ն̄ց. և յարուցին 'ի վ̄ր ն̄ց պատերազմ: * Վ̄ա այնորիկ 6
գիշեր լիցի ձեզ 'ի տեսլենէ, և նսեմասցի ձեզ յմա-
թէ. մտցէ արեգակն 'ի վ̄ր մարգարէիցն, և խաւարես-
ցի 'ի վ̄ր ն̄ց տիւ: * Եւ ամաչեսցեն երազատեսքն, և 7
ծա՛ղր կայցեն հմայքն. և բամբասեսցեն զնոսա ամենե-
քեան. զի ո՛չ իցէ որ լուիցէ ն̄ց: * Բայց ես լցայց հոգ- 8
ւով զօրութե̄ տ̄ն, դատաստանաւ և զօրութե̄. պատ-
մել Յակոբու զամպարշտութիւնս ն̄ր, և Ի̄ղի զմեղս ն̄ր:
* Լուարո՛ւք զայս առաջնորդք տանդ Յակոբայ, և մնա- 9
ցորդք տանդ Ի̄ղի. որ անարգէք զիրաւունս, և թիւ-
րէք զա̄մ ուղորդս: * որ շինէք զսիոն արեամբ, և զե̄մ 10
անիրաւութե̄: * Առաջնորդք ն̄ր կաշառօք դատէին, 11
և քահանայք ն̄ր վարձուք տային պատասխանի. և մար-
գարէք ն̄ր արծաթով պատմէին զըղձութիւս. և 'ի տ̄ր
ապաստան լինէին և ասէին, ո՛չ ապաքէն տ̄ր ը̄ մեզ է՞
և ո՛չ եկեսցէ 'ի վ̄ր մեր չարիք: * Վ̄ա այդորիկ 'ի ձե՛ր 12
սակս, սիոն արօրադի՛ր լիցի, և ե̄մ իբրև զաղաւար
մրգապահաց, և լեառն տաճարին յանտառ մայրւոյ:

Գլ. Դ.

Գ Եւ եղիցի յաւուրս յետինս յայտնի լեառն տ̄ն. 1
պատրաստեալ 'ի գլուխս լերանց: և բարձրասցի
'ի վ̄ր բլրոց, և փութասցին 'ի նա ժողովուրդք բա-
զումք: * և երթիցեն ազգք բազումք և ասիցեն. եկա՛յք 2
ելցուք 'ի լեառն տ̄ն՝ և 'ի տուն ա̄յ Յակոբայ, և ցուց-
ցեն մեզ զճանապարհս ն̄ր՝ և գնասցուք 'ի շաւիղս ն̄ր:
Զի 'ի սիոնէ ելցեն օրէնք, և բան տ̄ն յե̄մէ: * և դա- 3
տեսցի 'ի մէջ ժողովրդոց բազմաց, և յանդիմանեսցէ
զազգս հզօրս մինչև ցհեռաւորս. և կոտորեսցեն զսու-
սերս իւրեանց 'ի խոփս, և զգեղարդունս իւրեանց 'ի
մանգաղս: և ոչ ևս առցէ ազգ յազգի վերայ սուր, և
4 ոչ ևս ուսանիցին պատերազմել: * Եւ հանգիցէ իւ-
րաքանչիւր ընդ որթով իւրով՝ և ընդ թզենեաւ իւ-
րով, և ո՛չ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ. զի բերան
5 տ̄ն ամենակալի խօսեցաւ զայս: * Եթէ ա̄մ ժողովուրդք
գնասցեն իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհս իւրեանց. այլ
մեք գնասցուք յանուն տ̄ն ա̄յ մերոյ յաւիտեանս և առ-
6 յաւէտ: * Յաւուր յայնմիկ ասէ տ̄ր, ժողովեցից ըղ-
մանրեալն, և զհեռացեալն ընկալայց՝ և զորս մերժե-
7 ցին: * և արարից զբեկեալն 'ի զաւակ, և զմանրեալն
յազգ հզօր. և թագաւորեսցէ տ̄ր 'ի վ̄ր ն̄ց 'ի լերինն
սիոնի յայսմհետէ մինչև յաւիտեան:
8 * Եւ դու աշտարակ հօտի, մթին դուստր սիոնի, 'ի Դ.
վ̄ր քո եկեսցէ և մտցէ առաջին իշխանութի̄ թագաւո-
9 րութե̄ 'ի բաբելոնէ դստեր ե̄մի: * Եւ արդ ընդէ՞ր
ծանեար զչար. միթէ թագաւոր ո՛չ գոյր քո, կամ թէ
խորհուրդն քո կորեա՞ւ. զի սաստկացան երկունք քո
10 իբրև զծննդականի: * երկնեա՛ և զօրացի՛ր, և մերձեա՛
դուստր սիոնի իբրև զծննդական: Զի այժմ ելցե՛ս 'ի
քաղաքէ, և բնակեսցուցից զքեզ 'ի դաշտի. և հասցես
մինչև 'ի բաբելոն. և անտի փրկեսցէ զքեզ՝ և անտի
ապրեցուսցէ զքեզ տ̄ր ա̄ծ քո 'ի ձեռաց թշնամեաց
11 քոց: * Եւ արդ ժողովեցան 'ի վ̄ր քո ազգք բազումք.
որք ասէին՝ եկայք ստահա՛ր լիցուք, և տեսցեն աչք մեր
12 'ի վ̄ր սիոնի: * Եւ նոքա ո՛չ գիտացին զխորհուրդ տ̄ն,
և ո՛չ 'ի միտ առին զկամս ն̄ր: զի ժողովեաց զն̄ս իբրև
13 զորան 'ի կալ. * կանգնեա՛ց և կա՛ս զն̄ս դուստր սիով-
նի: Զի զեղջիւրս քո արարից երկաթիս, և զկճղակս
քո պղնձիս. և մանրեսցես զժողովուրդս բազումս, և
փշրեսցես նոքօք զազգս. և մատուսցես տ̄ն զբազմութի̄
ն̄ց, և զզօրութի̄ ն̄ց տ̄ն ամենակալի:

Գլ. Ե.

1 Արդ պաշարեսցի դուստրն ցանգով. զի նեղութի̄ կար-
գեաց 'ի վերայ ձեր. գաւազանաւ հարցեն զծնօտս
ազգաց Ի̄ղի:
2 * Եւ դու բեթղահէմ տուն եփրաթայ սակաւաւոր՝ Ե
իցես լինել 'ի հազարաւորս յուդայ: 'ի քէն ելցէ ինձ
լինել իշխան Ի̄ղի. և ելք ն̄ր իսկզբանէ աւուրց աշխար-
3 հի: * Վ̄ա այնորիկ տացէ զն̄ս մինչև 'ի ժամանակ ծննդ-
դականին. ծնցի՝ և մնացորդք եղբարց ն̄ր դարձցին առ
4 որդիսն Ի̄ղի: * Եւ կացցէ, և տեսցէ և հովուեսցէ հօ-
տի իւրոյ զօրութե̄ տ̄ն, և 'ի փառս անուան տ̄ն ա̄յ իւր-
եանց հաստատեսցին: Զի այժմ մեծասցին մինչև 'ի
5 ծագս երկրի. * և եղիցի նմա խաղաղութի̄. յորժամ ե-
կեսցէ ասորեստանեայն յերկիր ձեր՝ և յորժամ հաս-
ցէ յաշխարհ ձեր: յարուսցէ 'ի վ̄ր ն̄ր եւթն հովիւ՝ և
6 ութ վարիչ մարդկան: * և հովուեսցեն զասորեստա-
նեայն սրով. և զերկիրն նեբրովթայ 'ի պատնիշի իւ-
րում: և փրկեսցէ զքեզ յասորեստանեայն՝ յորժամ ե-
կեսցէ յերկիր ձեր. և յորժամ հասցէ 'ի վ̄ր սահմանաց
7 ձերոց: * Եւ եղիցի մնացորդքն յակոբայ 'ի հեթանոսս
'ի մէջ ազգաց բազմաց՝ իբրև զցօղ անկեալ 'ի տ̄նէ, և
իբ-

---

(11) Ոսկան. Կաթեցաւ 'ի քեզ գի'': (12) Յօրինակին պա-
կասէր. Զդարձ ն̄ց: Իբրև ոչխարք 'ի նեղութե̄: (13) Ոմանք.
Առաջի երեսաց ն̄ր իւրա'':
Գլ. Գ. (2) 'Ի բզմ̄ գրչ. 'Ի ն̄ցէ. և զմարմին նոցա յոսկե-
րաց իւրեանց: (3) Ոմանք. Իբրև 'ի պուտունս: (6) Ոմանք.
Եւ մտցէ արեգակն: (8) Ոսկան. Հոգւոյ զօրութե̄: (8) Յօ-
րինակին պակասէր. Եւ զօրութե̄. պատմել յակոբու: (8) Ո-
մանք. Եւ Ի̄ղի զմեղս ն̄ց: (9) Ոմանք. Տանն յակոբայ..
տանն Ի̄ղի: (11) Ոմանք. Կաշառօք դատէին.. արծաթովք
պատմէին զըղձութի̄, 'ի տ̄ր ա'': (12) Ոմանք. Վ̄ա այսո-
րիկ 'ի ձեր սա'':
Գլ. Դ. (1) Յօրինակին. Պատրաստել 'ի գլուխս լե'':
(2) Ոսկան. Եկայք, և ելցուք: (3) Ոմանք. Ելցէ օրէնք:
(4) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք ընդ որթով: (7) Ոմանք.
Մինչև յաւիտեանս: (8) 'Ի լուս''. Մթին դստեր: (10) Բա-
զմ̄. Եւ մերձեաց դուստր: (13) Ոմանք. Եւ կանգ-
նեա՛ց և կա՛ս.. և զզօրութի̄ ն̄ց տ̄ն ա̄մ երկրի:
Գլ. Ե. (2) Օրինակ մի. 'Ի քէն ելցէ ինձ իշխան Ի̄ղի:
(3) Ոմանք. Եւ մնացորդք եղբարց ն̄ց: (5) Ոմանք. Եւ
եղիցի 'ի նմա խաղաղ'': (5) Յօրինակին՝ չինի բառս վարիչ
դարձեալ փեղկեալ՝ լսելով նշանակի բերել ինչ 'ի ներքս.
և զանց առնել գրել զայն 'ի լուս'': Որ այլ օրինակ մի՝ 'ի մար-
գարէական գիրս տան զմենեքեան յաւէտ համեմատ մերումս. յա-
ւելեալ անդէն, վարիչ մարդկան: (5) Ոսկան. Հինգ
հովիւս և ութն վարիչս մարդկան: (7) Ոմանք. Եւ եղի-
ցի մնացորդն յա''... որպէս զի մի ժողովեսցի. և մի մի:
(7) Յօրինակին. 'Ի հեթանոսս 'ի մէջ: (7) Ոսկան. Եւ իբրև
կաթիլ 'ի վ̄ր սիզոյ, որպէս զի մի ժողովեսցի 'ի մի, և մի:

իբրեւ զգառինս 'ի վր սիզոյ, ո՛չ զի ժողովեսցէ և մի
մի. և մի՛ մնասցէ 'ի մէջ որդւոց մարդկան։ * Եւ եղիցին 8
մնացորդքն յակոբայ 'ի հեթանոսս 'ի մէջ ազգաց
բազմաց իբրեւ զառեւծ 'ի մէջ խաշին յանտառի, և իբրեւ
զկորիւն առիւծու' 'ի մէջ հօտից խաշանց. զոր օրինակ
յորժամ անցեալ զատուցանիցէ և յափշտակիցէ' և ո՛չ
ոք իցէ որ թափիցէ։ * Բարձրասցի ձեռն քո 'ի վր 9
նեղչաց քոց, և ամ թշնամիք քո սատակեսցին։ * Եւ եղիցի 10
յաւուր յայնմիկ' ասէ տր. սատակեցից զերիվարս
քո 'ի միջոյ քումմէ, և կորուսից զկառս քո. * և սատակեցից 11
զքաղաքս երկրի քոյ, և բարձից զամ ամուրս
քո. և բարձից զամ կախարդութիս քո 'ի ձեռաց քոց.
և հարցուկք ո՛չ եղիցին 'ի քեզ։ * Ջնջեցից զդրօշեալս 12
քո, և զարձանս քո 'ի միջոյ քումմէ. և ո՛չ եւս երկիրպագցես
գործոց ձեռաց քոց։ * և կոտորեցից զանտառս 13
'ի միջոյ քումմէ, և ապականեցից զքաղաքս քո,
* և արարից բարկութբ և սրտմտութբ վրէժխնդրութի 14
'ի մէջ ազգաց։ փոխանակ զի ո՛չ լուան։

ԳԼ. Զ.

Զ Լուարո՛ւք զայս զոր ասաց տր. արի՛ և դատեա՛ց ընդ 1
լերինս, և բլուրք լուիցեն ձայնի քում։ * Լուարո՛ւք 2
բլուրք զդատաստան տն, և ձորք և հիմունք երկրի.
զի դատաստան է տն ընդ ժողովրդեան իւրում.
և ընդ Իղի յանդիմանեսցի։ * Ժողովուրդ իմ զի՞ արարի 3
քեզ, կամ իւ՞ տրտմեցուցի զքեզ, կամ իւ՞ նեղեցի
զքեզ. տո՛ւր ինձ պատասխանի։ * Փոխանակ զի հանի 4
զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց, և 'ի տանէ ծառայութե
փրկեցի զքեզ. և առաքեցի առաջի քո զմովսէս և զահարոն
և զմարիամ։ * Ժողովուրդ իմ յիշեա՛ զինչ խորհեցաւ 5
վր քո բաղակ թագաւոր մովաբացւոց. և զի՞նչ
ետ նմա պատասխանի բաղաամ որդի բեովրայ, 'ի վիճակացն
մինչեւ ցգաղգաղ. զի ծանիցի արդարութի տն։
* Իւ՞ կանխեցից առ տր. ապաւինեցայց յամ իմ բարձրեալ, 6
եթէ կանխեցից առ նա ողջակիզօք, և որթովք
տարեւորօք։ * եթէ իցէ' ընկալցի՞ տր ռ հազարաւորս 7
խոյոց, կամ ընդ բիւրաւորս նոխազաց պարարտաց.
եթէ տա՛ց զանդրանիկս իմ վս ամպարշտութեց, և
զպտուղ միջոյ իմոյ վս մեղաց անձին իմոյ։ * Պատմեցա՛ւ 8
քեզ ո՛վ մարդ' զի՞նչ է բարի, կամ զի՞նչ խնդրէ
'ի քէն տր. բայց առնել զիրաւունս, և սիրել զողորմութի.
և պատրաստ լինել երթալ զհետ տն այ քոյ։
* Ձայն տն 'ի վր քաղաքի կոչեսցի, և ապրեցուսցէ զերկիւղածս 9
անուան նր։ Լո՛ւր. ազգ, ո՞ հանդերձեսցէ
զքաղաք, * եթէ ոչ հուր, և տուն անօրինի որ գանձէ 10
զգանձս անօրէնս, և հպարտութբ անիրաւութե։ * Եւ 11
իցէ՞ թէ արդարասցի կշռաւուք անօրէնն, և պայուսակաւ
կշռոց նենգութե. * ուստի զտո՛ւս իւրեանց 12
լցին ամպարշտութբք. և բնակիչք նր խօսեցան անիրաւութի.
և լեզուք նց մեծաբանեցին 'ի բերանս իւրեանց։
* Եւ ես հարի զքեզ ապականութբ վս մեղաց 13
քոց։ * Դու կերիցես և մի՛ յագեսջիր. և մերժեցի ըզքեզ. 14
և ըմբռնեսցիս' և մի՛ ապրեսցիս. և որ միանգամ
ապրեսցին 'ի սուր մատնեսցին։ * Դու սերմանեսցես' 15
և ո՛չ հնձեսցես։ դու կթեսցես ձէթ' և մի՛ օծցիս իւղով.
և գինի' և մի՛ արբցես գինի։ * Եւ ապականեսցին 16
անօրէնք ժողովրդեան իմոյ, և ամ գործք տանն
աքաաբու։ և գնացէք ըստ խորհրդոց նր. զի մատնեցից
զքեզ յապականութի, և զբնակիչս քո 'ի շչիւն, և
զնախատինս ժողովրդոց ընկալջիք։

ԳԼ. Է.

1 Վա՜յ ինձ, զի եղէ իբրեւ զհաւաքօղ 'ի հունձս, և
իբրեւ զճռաքաղ 'ի կութս. և ո՛չ գոյր ողկոյզ յառաջին
2 բերոյն ուտել ուտէի։ * Վա՜յ անձին իմում.
զի կորեաւ երկիւղած յերկրէ. և ո՛չ գոյ ուղիղ 'ի մէջ
մարդկան. ամենեքին արեամբ դատին. իւրաքանչիւր
3 զընկեր իւր նեղելով նեղեն։ * զձեռս իւրեանց պատրաստեն
'ի չար։ Իշխանն խնդրէ, և դատաւորն խօսի
4 բանս խաղաղութե ըստ ցանկութե անձին իւրոյ։ * և
հանից զբարութի նց իբրեւ զցեց որ ուտէ և շրջի 'ի վր
կանոնի յաւուր այցելութե։ Վա՜յ վա՜յ, վրէժխնդրութիք
5 քո եկին հասին. արդ եղիցին լալիք նց։ * Մի՛
հաւատայք սիրելեաց, և մի՛ յուսայք յիշխանս. և յանհողնակցէ
6 քումմէ զգո՛յշ լեր պատմել ինչ նմա։ * Զի
որդի' անարգէ զհայր, և դուստր' յարիցէ 'ի վր մօր
իւրոյ. նու' 'ի վր սկեսրի իւրոյ, և թշնամիք առն' ընտանիք
7 իւր։ * Այլ ես տն ակն կալայց. սպասեցից
8 այ փրկչի իմոյ, և լուիցէ ինձ տր այ իմ։ * Մի՛ ոտնհա՛ր
լինիր ինձ թշնամի իմ. զի գլորեցայ' միւսանգամ
կանգնեցայց. զի թէ նստայց 'ի խաւարի' տր է իմ
9 լոյս։ * Բարկութե տն համբերեցից' զի մեղա՛յ նմա,
մինչեւ արդարացուսցէ զդատաստան իմ, և արասցէ ինձ
իրաւունս, և հանցէ զիս 'ի լոյս. և տեսից զարդարութի
10 նր։ * Եւ տեսցէ զիս թշնամին իմ, և ծածկեսցէ
զնա ամօթ. որ ասէր ցիս ո՞ւր է տր այ քո. աչք իմ
տեսցեն 'ի նա. արդ եղիցի կոխան իբրեւ զկաւ 'ի ճանապարհի։
11 * Օր ծեփո՛յ աղիւսոյ, և ջնջո՛ւմն քո եղիցի
12 օրն այն. մերժեսցէ զիրաւունս քո օրն այն։ * Եւ
քաղաքք քո եկեսցեն 'ի պաշարումն' և յաւար ասորեստանեայց.
և քաղաքք քո ամուրք' 'ի բաժինս, 'ի ծուրայ
մինչեւ ցգետն, և 'ի ծովէ մինչեւ ցծով, և 'ի լեռնէ
13 մինչեւ ցլեառն։ * և եղիցի երկիրն յապականութի հանդերձ
14 բնակչօքն իւրովք 'ի պտղոյ գործոց նց։ * Արածեա՛
զժողովուրդ քո գաւազանաւ ցեղի՛ցդ քոց, և ըզխաշինս
ժառանգութե քոյ որ բնակեալ են առանձինն
յանտառի' 'ի մէջ կարմեղայ. արածեսցին 'ի բասան,
15 և 'ի գաղաադ ըստ աւո՛ւրցն յաւիտենից։ * Եւ ըստ աւուրց
ելիցն քոց յերկրէն եգիպտացւոց, ցուցից նց
16 սքանչելիս։ * տեսցեն հեթանոսք' և ամաչեսցեն յամ
զօրութե իւրեանց. դիցեն զձեռս 'ի վր բերանոյ իւրեանց,
17 և ականջք նց խլասցին։ * Լիզեսցեն զհող իբրեւ
օձք որ սողին ընդ երկիր. խռովեսցին 'ի պաշարման
իւրեանց, և 'ի տէ այ մերմէ զարհուրեսցին, և երկիցեն
18 'ի քէն։ * Ո՞վ է այ իբրեւ զքեզ որ բառնայ զանօրէնութիս,
և զանց առնէ զանիրաւութբք մնացորդաց
երկրի ժառանգութե իւրոյ. և ո՛չ ունի 'ի վկայութի
19 զբարկութի իւր, զի կամեցօղ ողորմութե է։ * Դարձցի
և գթասցի 'ի մեզ. և ընկղմեսցէ զմեղս մեր, և ընկեսցէ
20 'ի խորս ծովու զամ զանօրէնութիս մեր։ * Տացէ
ճշմարտութի յակովբայ, ողորմութի աբրահամու. որ
երդուաւ հարցն մերոց' ըստ աւուրցն առաջնոց։

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Միքիայ։

ՄԱՐ

---

(8) Ոմանք. 'Ի մէջ խաշին անտառի։ (12) Ոմանք. Եւ ջնջեցից զդրօշեալս։

Գլ. Զ. (2) Բոմն. Եւ ձորք և հիմունք երկրի։ (5) Ոմանք. 'Ի վիճակացն մինչեւ ցգաղգաղայ։ (6) Ոմանք. Եւ կանխեցից առ տր։ (7) Ոսկան. Միթէ իցէ' ընկալցի տր .. միթէ տաց զանդրա"։ (8) Ոմանք. Եւ կամ զինչ.. առնել իրաւունս։ (9) Ոսկան. 'Ի վերայ քաղաքի գոչեսցի։ (10) Ոմանք. Եւ հպարտութե անիրաւութե։ (14) Ոսկան. Կերիցես, և մի յագեսցիս.. որ միանգամ։ (15) Ոմանք. Եւ մի հնձեսցես.. իւղով. և մի արբցես գինի։

Գլ. Է. (1) Ոմանք. Վայ է ինձ.. 'ի կութս. ոչ գոյր ող"։ (1) Ոսկան. Յառաջնոյ բերոյն։ (2) Ոմանք. Զընկեր նեղելով նե"։ (9) Ոմանք. Բարկութե տն համբերից.. և տացէ ինձ իրաւունս։ (10) Ոմանք. Եւ տեսցէ թշնամին իմ։ (11) Ոմանք. Օր ծեփելոյ աղիւսոյ։ (12) Յօրինակին. Եւ քաղաք քո ամուրք։ (12) Ոմանք. Եւ 'ի ծովէ մինչեւ 'ի ծով։ (16) Այլք. Եւ ականջք նոցա խլասցին։ (18) Ոմանք. Որ բառնաս զանօրէնութիս, և զանց առնես ... երկրի 'ի ժառանգութե իւրոյ, և ոչ ունի վկայութի։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԵԼԱՅ

ԳԼ. Ա.

Պատգամ տն̅ որ եղեւ առ Յովէլ բաթուէլի Յաւէլի 1
Յաւուրս եզեկիայ :

Ա. ԼՈՒԱՐՈՒ՛Ք ԶԱՅՍ ԾԵՐՔ, 2
եւ ունկն դիք ամ̅ բնակիչք երկրի. եթէ ե-
ղեա՞լ է այսպիսի ինչ յաւուրս ձեր, կամ
յաւուրս հարցն ձերոց : * Պատմեցէ՛ք զայս 3
որդւոց ձերոց. եւ որդիք ձեր որդւոց իւրեանց. եւ որ-
դիք նց̅ յազգ յայլ : * Զմնացորդս թրթրոյ եկեր մա- 4
րախ, եւ զմնացորդս մարախոյ՝ եկեր ջորեակ, եւ զմնա-
ցորդս ջորեկի եկեր երեւիլ : * Սթափեցարո՛ւք արբեալք 5
'ի գինւոյ, եւ լացէք եւ ողբացարո՛ւք ամենեքեան որ ըմ-
պէք գինի ցարբենալ : զի բարձաւ 'ի բերանոյ ձերմէ
ուրախութի̅ եւ խնդութի̅ : * Զի ազգ մի ել յերկիր իմ 6
հզօր եւ անթիւ. ատամունք նր̅ ատամունք առիւծու,
եւ ժանիք նր̅ կորեան առիւծու : * Արար զորթ իմ 7
յապականութի̅, եւ զթզենիս իմ 'ի խորտակումն. յու-
զելով յուզեաց եւ ընկէց զնա, եւ լմնեցոյց զուռս նր̅ :
* Ողբա՛յ առ իս իբրեւ զհարսն քրձազգած 'ի վր̅ առն իւ- 8
րոյ ամուսնոյ : * Բարձաւ զոհք եւ ապանդք 'ի տանէ տն̅. 9
սո՛ւգ առէք քահանայք, պաշտօնեայք սեղանոյ. * զի 10
թշուառացաւ դաշտք : սո՛ւգ առցէ երկիր՝ զի թշուա-
ռացաւ ցորեան, ցամաքեցաւ գինի, նուաղեաց ձէթ :
* Ողբացէ՛ք մշակք տառապեալք 'ի վերայ ցորենոյ՝ եւ 11
գարւոյ. զի կորեան կութք յագարակէ : * ցամաքե- 12
ցաւ որթ, նուաղեաց թուզ՝ եւ նուռն. եւ արմաւ՝ եւ
խնձոր, եւ ամ̅ փայտ ագարակի գօսացաւ. զի յամօթ
արարին զուրախութի̅ : որդիք մարդկան՝ * քրձազգածք 13
եղերո՛ւք : կոծեցարո՛ւք քահանայք. սո՛ւգ առէք պաշ-
տօնեայք սեղանոյ. մտէ՛ք ննջեցէ՛ք խորգով պաշտօ-
նեայք այ̅. զի պակասեցին 'ի տանէ այ̅ ձերոյ զոհք եւ
ապանդք : * Սրբեցէ՛ք պահս՝ քարոզեցէ՛ք պաղատանս. 14
ժողովեցէ՛ք զծերս ամ̅ բնակիչք երկրի 'ի տուն այ̅ ձե-
րոյ, եւ աղաղակեցէ՛ք առ տր̅ սրտի մտօք : * Վա՛յ ինձ. 15
վա՛յ ինձ. վա՛յ ինձ յաւուր յայնմիկ. զի մերձ է օր տն̅.
իբրեւ թշուառութի̅ 'ի թշուառութե̅ հասցէ * առաջի ա- 16
չաց ձերոց : պակասեցան կերակուրք 'ի տանէ այ̅ ձե-
րոյ, ուրախութի̅ եւ խնդութի̅ : * Խայտացին երինջք 'ի 17
մսուրս իւրեանց. ապականեցան գանձք. տապալե-
ցան շտեմարանք՝ զի խորշակահա՛ր եղեւ ցորեան : * Զի՞նչ 18
համբարեցից 'ի նմա : լացին գառինք անդւոց, զի ոչ գոյր
նց̅ արօտ՝ եւ հօտք խաշանց սատակեցան : * Առ քեզ տր̅ 19
աղաղակեցից՝ զի հուր սատակեաց զգեղեցկութի̅ ա-
նապատի, եւ բոց ծախեաց զամ̅ փայտս ագարակի : * Եւ 20
երէ վայրի 'ի քե̅զ հայեցաւ. զի ցամաքեցան վտակք
ջուրց, եւ հուր եկեր զգեղեցկութիս անապատի :

ԳԼ. Բ.

Բ Փո՛ղ հարէք 'ի սիոն. քարո՛զ կարդացէք 'ի լերին սըր- 1
բութե̅ իմոյ. ժողովեսցին ամ̅ բնակիչք երկրի.
զի հասեալ է օր տն̅. զի մերձ է * օր խաւարի եւ մգի. 2
օր ամպոյ եւ մառախղոյ : իբրեւ առաւօտ տարածեսցի 'ի
վր̅ լերանց զօր բազում եւ հզօր. նմա՛ն նմա ոչ եղեւ յա-
ւիտենից, եւ զհետ նորա ոչ եւս յաւելցի լինել ազգաց
3 մինչեւ յազգս : * Առաջի նր̅ հուր ծախիչ, եւ զկնի նորա
բոց բորբոքեալ : իբրեւ զդրախտ փափկութե̅ երկիրդ
առաջի նր̅, եւ զկնի նր̅ դա՛շտ ապականութե̅. եւ ապրեալ
4 ոչ եղէ 'ի նմանէն : * Իբրեւ զտեսիլ երիվարաց տեսիլ
5 նր̅. իբրեւ զհեծեալս արշաւեսցեն : * եւ իբրեւ զշաչիւն
կառաց 'ի վր̅ գլխոց լերանց տապատակեսցեն. իբրեւ
զձայն բոցոյ հրոյ որ ուտիցէ զեղէգն. իբրեւ զօր բա-
6 զում եւ հզօր պատրաստեալ 'ի պատերազմ : * Յերե-
սաց նր̅ խորտակեսցին ազգք, եւ ամ̅ դէմք իբրեւ զայրե-
7 ցած պուտան : * իբրեւ զախոյեանս յարձակեսցին. եւ իբրեւ
զարս պատերազմօղս ելցեն 'ի վերայ պարսպաց : իւրա-
քանչիւր զիւր ճանապարհ գնասցեն, եւ մի խոտորես-
8 ցին 'ի շաւղաց իւրեանց : * այր յեղբօրէ եւ յընկերէ իւր-
մէ մի զատցի : ծանրացեալք զինուք իւրեանց գնաս-
ցեն, եւ նետիւք իւրեանց անկցին եւ մի վախճանեսցին :
9 * հասցեն 'ի վր̅ քաղաքին, եւ ընթասցին 'ի վր̅ պարս-
պաց. ելցեն յապարանս, եւ մտցեն ընդ պատուհանս
10 իբրեւ զգողս : * Յերեսաց նր̅ խռովեսցի երկիր, եւ եր-
կինք շարժեսցին. արեգակն եւ լուսին խաւարեսցին,
11 եւ աստեղք ծածկեսցեն զլոյս իւրեանց : * Եւ տր̅ տա-
ցէ զձայն իւր առաջի երեսաց զօրութե̅ իւրոյ. զի բա-
զո՛ւմ է յոյժ բանակ նր̅, եւ հզօր գործ պատերազմաց
նր̅. զի մեծ է օր տն̅, մեծ եւ երեւելի յոյժ. եւ ո՞վ իցէ
12 նմա բաւական : * Եւ արդ ասէ տր̅ ած̅ ձեր. դարձա-
րո՛ւք առ իս յամ̅ սրտէ ձերմէ, պահօք եւ լալով եւ կոծե-
13 լով : * Պատառեցէ՛ք զսիրտս ձեր՝ եւ մի զհանդերձս, եւ
դարձարո՛ւք առ տր̅ ած̅ ձեր. զի ողորմած եւ գթա՛ծ է,
երկայնամիտ եւ բազո՛ւմ ողորմ. եւ զղջանայ 'ի վր̅ չա-
14 րեաց մարդկան : * ո՞ գիտէ եթէ դարձցի՝ եւ ապաշխա-
րեսցէ, եւ թողցէ զկնի իւր օրհնութի̅. եւ զոհս եւ ապանդ-
15 տն̅ այ̅ մերում : * Փո՛ղ հարէք 'ի սիոն. սրբեցէ՛ք պահս.
16 քարոզեցէ՛ք պաղատանս : * ժողովեցէ՛ք զժողովուրդս :
սրբեցէ՛ք զեկեղեցի. ընտրեցէ՛ք զծերս. ժողովեցէ՛ք
զտղայս ստնդիացս : ելցէ՛ փեսայ 'ի սենեկէ իւրմէ, եւ
17 հարսն յառագաստէ : * Ընդ աստիճանս եւ ընդ սեղանն
լացցեն քահանայք եւ պաշտօնեայք տն̅, եւ ասասցեն.
Խնայեա՛ տր̅ 'ի ժողովուրդս քո, եւ մի՛ տար զժառան-
գութի̅ քո 'ի նախատինս տիրել 'ի վր̅ նր̅ ազգաց. զի
18 մի՛ ասասցեն 'ի հեթանոսս՝ թէ ո՞ւր է ած̅ նց̅ : * Եւ
նախանձեցաւ տր̅ վս̅ երկրի իւրոյ. եւ խնայեա՛ց 'ի ժո-
19 ղովուրդ իւր : * Եւ պատասխանի ետ տր̅ ժողովրդեան
իւրոյ՝ եւ ասէ. Ահաւասիկ ես առաքեմ 'ի ձեզ զցորեան
եւ զգինի եւ զձէթ, եւ լցջի՛ք 'ի նոցանէն. եւ ոչ եւս տաց ըզ-
20 ձեզ 'ի նախատինս ազգաց : * եւ զհիւսիսայինն հալա-
ծեցի՛ց 'ի ձէնջ, եւ մերժեցից զնա յերկիր անջուր. եւ
ապականեցից զառաջս նր̅ 'ի ծովն առաջին, եւ զվերջս նր̅
'ի ծովն վերջին. եւ ելցէ՛ շարաւ նր̅, եւ բուրեսցէ հոտ
21 նր̅. զի մեծացան գործք նր̅ : * Քաջալերեա՛ց երկիր.
խնդա եւ ուրախ լեր, զի մեծացո՛յց տր̅ զառնել իւր քեզ :
22 * քաջալերեա՛ երէ վայրի, զի դալարացան դաշտք ա-
նապատի. զի ծառ՝ եբեր զպտուղ իւր. որթ եւ թզենի
23 ետուն զզօրութի̅ իւրեանց : * Որդիք սիոնի, ցնծացէ՛ք
եւ ուրա՛խ լերո՛ւք 'ի տր̅ ած̅ ձեր. զի ետ ձեզ տր̅ կերա-
կուր արդարութե̅ : եւ տեղասցէ ձեզ անձրեւ կանուխ եւ
24 անագան իբրեւ զառաջինն : * եւ լցցին կալք ցորենոյ.
25 եւ զեղցին հնձանք գինւոյ եւ իւղոյ : * Եւ հատուցից
ձեզ.

Գլ. Ա. (1) 'Ի բազումս չ̅կ. Յաւուրս եզեկիայ :/ յոր օրինակին մեր միայն յաւելեալ եւ այլն ԲԷ՝ Յաւելի Յաւուրս : Իսկ ոսկանն ունի. Առ յովէլ որդի բաթուէլի : (5) Ոմանք. Լացէք եւ ողբացարուք ա՛՛ : (8) Ոմանք. Իբրեւ զքրձազգեաց 'ի վերայ : (15) Ոսկան. Իբրեւ 'ի թշուառութի̅ 'ի թշուառութե̅ : (18) Ոմանք. Զի՞նչ ամբարեցից 'ի նմա. լացին դասք անդւոց եւ հօտք 'ի խաշանց : Որ ոսկան. անդեոց : (19) Ոմանք. Առ քեզ տր̅ աղաղակեցի : (20) Բազումք. Զգեղեցկութի̅ անապա՛՛ :

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ ժողովեսցին ամ̅ : (2) Ոմանք. Նման նորա ոչ եղեւ : (3) Օրինակ մի. Առաջի նր̅ հուր : (5) Ոմանք. Որ ուտէ զեղէգն, եւ իբրեւ զօր : (6) Ոսկան. Յերեսաց նց̅ խոր՛՛ : (7) Ոմանք. Իբրեւ զախոյեանս . . իւրաքանչիւր ճանապարհս գնաս՛՛ : (12) Ոմանք. Լալով եւ կոծով : (13) Ոմանք. Որ զղջանայ 'ի վր̅ չարեաց : ո՞ գիտէ : (15) Ոմանք. Քարոզ կարդացէք պաղատանս : (17) Ոմանք. Ընդ աշտիճանս եւ ը̅ սեղանս . . զժառանգութիս քո : (21) Բ̅զմ. Զառնել իւր ընդ քեզ : (22) Ոմանք. Դաշտք յանապատի : (23) Ոմանք. Որդիք սիոնի, խնդացէք եւ ու՛՛ : (25) Ոսկան. Զեզ ամացն փոխանակ :

ձեզ փոխանակ՝ ամացն յորս եկեր մարախն՝ և ջորեակն՝
և թրթուրն, զօր իմ մեծ զոր առաքեցի 'ի վր ձեր ։ * և 26
ուտելով կերիջիք՝ և յագեսջիք, և օրհնեսջիք զանուն
տն այ ձերոյ՝ որ արար ընդ ձեզ սքանչելիս ․ և մի ևս
ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յաւիտեան ։ * Եւ ծանիջիք 27
թէ 'ի մէջ Իղի եմ ես ։ և ես տր ած ձեր, և չիք որ բաց
յինէն ․ և ոչ ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յաւիտեան ։
Գ * Եւ եղիցի յետ այսորիկ հեղից յոգւոյ իմոյ 'ի վերայ 28
ամ մարմնոյ ․ և մարգարէասցին ուստերք ձեր, և դըստերք
ձեր ․ և ծերք ձեր երազովք երազեսցին, և երիտասարդք
ձեր տեսիլս տեսցեն ։ * Եւ 'ի վր ծառայից 29
իմոց, և 'ի վր աղախնաց իմոց յաւուրսն յայնոսիկ հեղից
յոգւոյ իմմէ, և մարգարէասցին ։ * Եւ տաց նշանս 30
յերկինս 'ի վեր, և նշանս յերկիր 'ի խոնարհ, արիւն և
հուր և մրրիկ ծխոյ ։ * արեգակն դարձցի 'ի խաւար և 31
լուսին յարիւն, մինչչև եկեալ իցէ օր տն մեծն և երևելին ։
* և եղիցի ամ որ կարդասցէ զանուն տն կեցցէ ։ 32
Զի 'ի լեառն սիոն և յեմ եղիցի ապրեալ՝ ոպ և ասաց
տր ․ և աւետարանեալ զորս տր կոչեսցէ առ ինքն ։

ԳԼ․ Գ․

Զի ահաւասիկ ես յաւուրսն յայնոսիկ և 'ի ժամանակին 1
յայնմիկ՝ դարձուցից զգերութին հրէաստանի
և զեմի ։ * և ժողովեցից զամ ազգս, և իջուցից 2
զնս 'ի ձորն յովսափաթու ․ և դատեցայց զնս անդ, վն
ժողովրդեան իմոյ՝ և ժառանգութե իմոյ Իղի ․ որ ցրուեցան
ընդ ամ ազգս, և զերկիր իմ բաժանեցին, * և 'ի 3
վր ժողովրդեան իմոյ վիճակս արկանէին ։ և ետուն ըզպատանեակս
կաղէնս պոռնկաց, և զաղջկունս վաճառէին
ընդ գինւոյ՝ և ըմպէին ։ * Եւ դուք ևս տակաւին 4
ինձ ծուր և ծայդան՝ և ամ գալիլեա այլազգեաց ․
մի թէ հատուցմունս ինչ հատուցանիցէք ինձ, կամ ոխս
պահիցէք ինձ ․ վաղվաղակի տագնապաւ հատուցից ըզհատուցումն
ձեր 'ի գլուխս ձեր ։ * Փոխանակ զի զարծաթն 5
իմ և զոսկին առէք, և զընտիր ընտիրսն և զգեղեցիկ
անօթսն տարայք 'ի մեհեանս ձեր ։ * և զորդիսն 6
յուդայ՝ և զորդիսն եմի վաճառեցէք որդւոցն յունաց ․
զի մերժեցէք զնս 'ի սահմանաց իւրեանց ։ * Արդ՝ ես 7
կանգնեցից զնս 'ի տեղւոջէ՝ ուր վաճառեցէք զնոսա
անդր, և հատուցից զհատուցումն ձեր 'ի գլուխս ձեր ։
* և մատնեցից զուստերս ձեր՝ և զդստերս ձեր 'ի ձեռս 8
որդւոցն յուդայ, և վաճառեսցեն զնս 'ի գերութե յազգ
հեռաւոր բացական ․ զի տր խօսեցաւ ։ * Քարոզ կարդացէք 9
զայդ յազգս ․ ժամ տուք մարտի, զարթուցէք
զպատերազմօղս ․ ժողովեցարո՛ւք և ելէք ամ արք պատերազմի ․
* կոտորեցէք զխոփս ձեր 'ի սուսերս, և ըզգերանդիս 10
ձեր 'ի գեղարդունս ։ Տկարն խրախուսեսցէ
թէ հզօր եմ ես ։ * ժողովեցարո՛ւք և մտէք ազգք 11
ամ շուրջանակի անդր գումարեցարո՛ւք ․ հանդարտն
պատերազմօղ եղիցի ։ * Զարթիցեն և ելցեն ամ ազգք 12
'ի ձորն յովսափաթու ․ զի անդ նստայց դատել զամ
ազգս շուրջանակի ։ * Արկէք մանգաղ՝ զի հասեալ են 13
կութք ․ մտէք կոխեցէք զի լցեալ են հնձանք՝ և զեղուն
գուբք ․ զի բազմացան չարիք նց ։ * Զայնք հնչեցին 14
'ի ձորն դատաստանի ․ զի մերձ է օր տն 'ի ձորն դատաստանի ։
* արեգակն և լուսին խաւարեսցին, և աստեղք 15
ծածկեսցեն զլոյս իւրեանց ։ * Եւ տր 'ի սիոնէ 16
գոչեսցէ, և յեմէ տացէ զձայն իւր ․ և շարժեսցին երկինք
17 և երկիր ։ * այլ տր խնայեսցէ 'ի ժողովուրդ իւր՝
18 և զօրացուսցէ զորդիսն Իղի ։ * և ծանիջիք թէ ես եմ
տր ած որ բնակեալ եմ 'ի սիոն լերին սրբութե իմոյ ։ և
եղիցի եմ սուրբ, և այլազգիք ոչ ևս անցցեն ընդ նա ։
19 * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ բղխեսցեն լերինք զքաղցրութի,
և բլուրք յորդեսցին զկաթն, և ամ աղբեւրք
յուդայ բղխեսցեն ջուրս ։ Եւ աղբեւր 'ի տանէ տն
20 ելցէ, և արբուսցէ զձորն վիճակաց ։ * եգիպտոս յապականութի
եղիցի, և եդոմ 'ի դաշտ ապականութե,
յանիրաւութենէ որդւոցն յուդայ ․ փոխանակ զի հեղին
21 արիւն արդար 'ի մէջ իւրեանց ։ * Բայց հրէաստան
22 յաւիտեան բնակեսցէ, և եմ ազգաց յազգս ։ * և
խնդրեցից զարիւն նց, և ոչ արարից անպարտ ։ և տր
բնակեսցէ 'ի սիոն ։

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Յովելեայ ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱԲԴԻՈՒ

1 Տեսիլ Աբդիու որ եղև յաղագս [illegible] Յո[illegible] ։

ԱՅՍՊԷՍ ԱՍԷ ՏԷՐ ՅԵԴՈՄ․
լուր լուայ 'ի տէ ․ և պաշարումն առաքեաց
'ի հեթանոսս ։ արիք և յարիցուք 'ի վր նր
2 'ի պատերազմ ։ * Ահա սակաւաւոր ետու
3 զքեզ յազգս ․ և անարգեալ ես դու յոյժ ։ * հպարտութի
սրտի քո բարձրացոյց զքեզ բնակեալ 'ի ծակս վէմաց
։ բարձրացուցանել զբնակութի իւր, և ասել 'ի
4 սրտի իւրում ո՞վ իջուսցէ զիս յերկիր ։ * Եթէ բարձրասցիս
իբրև զարծուի, և եթէ 'ի մէջ աստեղաց դիցես
5 զբոյն քո, և անտի իջուցից զքեզ ասէ տր ։ * Եւ
թէ գողոց մտեալ էր առ քեզ՝ կամ աւազակաց գիշերոյ՝
ուր և էր՝ զողէիր ․ և ոչ արդեօք գողանային բաւական
իւրեանց ։ և եթէ կթօղք մտեալ էին 'ի քեզ,
6 և ոչ եթէ ճիռ մի ոչ թողուին ։ * Զիարդ քննեցաւ եսաւ՝
7 և ըմբռնեցան ծածուկք նր ։ * Մինչև 'ի սահմանս
առաքեցին զքեզ ․ ամ արք ուխտի քո դարձան ընդդէմ
քո ․ զօրացան 'ի վր քո արք խաղաղութե քոյ ․ վարեցին
8 զքեզ ․ և ոչ գոյր իմաստութի 'ի նմա ։ * Յաւուր
յայնմիկ, ասէ տր ․ կորուսից զիմաստութի յերկրէն եդոմայ,
9 և զհանճար 'ի լեռնէն եսաւայ ։ * և սարսեսցեն
պատերազմօղք քո որ 'ի թեմանա ․ զի բարձցի
10 մարդ 'ի լեռնէն եսաւայ, * վն սպանման և ամպարշտութե
եղբօրն յակոբայ ։ ծածկեսցէ զքեզ ամօթ, և
11 ջնջեսցիս յաւիտեան, * յօրէ յորմէ կայեր հակառակ,
յաւուրն գերելոյ այլազգեաց զզօրութի նր ։ և օտարք
մտին ընդ դրունս նր ․ և 'ի վր եմի վիճակս արկանէին ․
12 և դուք էիք իբրև զմի 'ի նոցանէն ։ * Եւ մի տեսցես
զաւուր եղբօրն քոյ յաւուրն օտարաց, և մի ոտնհար լիցիս
որդւոցն յուդայ յաւուրս կորստեան նց ․ և մի մեծաբանեսցես
13 յաւուր նեղութե ։ * և մի մտանիցես ընդ
դրունս ժողովրդոց յաւուր ցաւոց նր ․ և մի տեսցես
զժողովս նց յաւուր սատակման նց ․ և մի 'ի վերայ հարկա

---

(28) Ոմանք ․ Եւ եղիցի յետ այնորիկ հեղից յոգւոյ իմմէ ։ (28) Ոսկան ․ Երազովք երազեսցին ։ (30) 'Ի բնաբ պակասի ․ Եւ նշանս յերկիր 'ի խո'' ։ (31) Ոսկան ․ Օր տն մեծ և երևելի ։ (32) Ոմանք ․ Եւ աւետարանել զորս ։ Գլ․ Գ ․ (1) Ոմանք յաւելուն ․ Եւ 'ի ժամին յայնմիկ յորժամ դարձու'' ։ (5) Ոմանք ․ Եւ զընտիր ընտիր և զգե'' ։ (7) Ոմանք ․ Ուր վաճառեցէք զնս անդր ։ Որ ոսկան ․ զնս անդ ։ (8) Ոմանք ․ Յազգս հեռաւոր ։ Որ ոսկան ․ Հեռաւոր և բացական ։ (9) Ոմանք ․ Ամենայն արք պատերազմօղք ։ (13) Ոմանք ․ Զի լցեալ է հնձան ։ (18) Ոմանք ․ 'Ի սիոնէ 'ի լերին սր'' ։ (18) Բազումք ․ Եւ այլազգիք այլ ոչ ևս ։

(19) 'Ի լուս'' ։ Եւ ամենայն եղտեւրք յուդայ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։

* Ոմանք առանց յաւելուածոյ՝ որ եղև, եւ ․ ունին լոկ՝ Տեսիլ աբդիու ։ (1) Ոմանք ․ Լուր լուայք 'ի տնէ ․․․ 'ի վր նց 'ի պտրզմ ։ Որ ոսկան ․ Լուր լուաւ 'ի տնէ ։ (2) Ոմանք ․ Ահաւասիկ սակաւաւոր ։ (4) Ոմանք ․ Եթէ բարձրասցին իբրև ։ (5) Ոմանք ․ Ուր և էր՝ զողէիր ։ (6) Յոմանս պակասի ․ Քննեցաւ էսաւ ։ (7) Բազումք ․ Վարանեցին ըզքեզ ․ ոչ գոյր իմաս'' ։ (10) Ոմանք ․ Եւ ամբարշտութե եղբարցն յակոբայ ։ Որ ոսկան ․ Եղբօր քո յակ'' ։ (13) Ոմանք ․ Ժողովրդոց յաւուր աւուրց նոցա ։

կանգնեցես զօրուն նց յաւուր կորստեան նց ։ * Եւ մի 14
առնուցուս զկիրճս նց սատակել զապրեալսն 'ի նցնէ ·
և մի պաշարեսցես զփախստեայս նց յաւուր նեղութե
նց ։ * զի մերձ է օր տն 'ի վր ամ ազգաց ։ Զոր օրինակ 15
արարեր դու՝ եղիցի քեզ · և հատուցումն քո հատուսցի
'ի գլուխ քո ։ * Զի զոր օրինակ արբեր 'ի վր լերին 16
սրբութե իմոյ, արբցեն ամ ազգք գինի · արբցեն և
զիջցին, և եղիցին իբրև չեղեալք ։ * Բայց 'ի լեառն 17
սիոն եղիցի փրկութի, և եղիցի սուրբ · և ժառանգեսցեն
տունն յակովբու զժառանգիչս իւրեանց ։ * Եւ 18
եղիցի տունն յակովբու հուր, և տունն յովսեփու բոց,
և տունն եսաւայ եղէգն · վառեսցին զնովաւ և կերիցեն
զնա · և մի մնասցէ կրակաբեր տանն եսաւայ · զի
տր խօսեցաւ ։ * Եւ ժառանգեսցեն նագեբացիք ըզլեռան 19
եսաւայ, և սեփելացիք զայլազգիս · և ժառանգեսցեն
զլեառն եփրեմայ, և զդաշտն շամրնի և զբենիամին,
և զգաղաադացին ։ * Եւ գերութե սկիզբն 20
այն եղէ որդւոցն իէլի ։ երկիր քանանացւոց մինչև 'ի
սարեփաթ · և գերութիւն եմի մինչև յեփրաթա · և ժառանգեսցեն
զքաղաքսն նագեբայ ։ * Եւ ելցեն ապրեալք 21
'ի լեռնէ սիոնի՝ առնուլ վրէժ 'ի լեռնէն եսաւայ ։ և
եղիցի տն արքայութի ։

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Աբդիու ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

ԳԼ· Ա·

Որ էր՝ յաւուրս Ոզիայ ։

ԵՒ ԵՂԵՒ ԲԱՆ ՏԵԱՌՆ ԱՌ 1
յովնան ամաթեայ՝ և ասէ ։ * արի՛ և գնա՛ 2
'ի նինուէ քաղաք մեծ, և քարոզեսջի՛ր անդ ·
զի ել աղաղակ չարութե նր առ իս ։ * Եւ 3
յարեաւ յովնան փախչել 'ի թարսիս յերեսաց տն ։ էջ
'ի յոպպէ և եգիտ նաւ որ երթայր 'ի թարսիս · ետ
զվարձս՝ և եմուտ 'ի նա նաւել ընդ նս 'ի թարսիս յերեսաց
տն ։ * Եւ տր յարոյց հողմ 'ի ծովուն՝ և եղև մրրիկ 4
մեծ 'ի ծովուն ։ և նաւն 'ի վտանգի կայր 'ի խորտակել ։
* Եւ երկեան նաւավարքն երկեւղ մեծ, և աղաղակէին 5
առ իւրաքանչիւր աստուածս իւր ։ և ընկեցին զկարասին
որ էր 'ի նաւին 'ի ծով անդր՝ զի թեթևասցուսցեն
յինքեանց ։ Եւ յովնան իջեալ 'ի խորշ մի նաւին՝ ննջէր
և խորդայր ։ * մատեաւ առ նա նաւապետն՝ և ասէ · 6
զի՞նչ է այդ՝ զի խորդաս, արի՛ կարդա՛ զտր ած քո ·
թերևս ապրեցուսցէ զմեզ ած՝ և մի կորիցուք ։ * Եւ 7
ասեն իւրաքանչիւր ցընկեր իւր · եկա՛յք արկցուք վիճակս՝
և գիտասցուք, վս ո՞յր են չարիքս այս 'ի վերայ
մեր ։ արկին վիճակս՝ և ել վիճակն յովնանու ։ * Եւ ասեն 8
ցնա · պատմեա՛ մեզ, վս է՞ր են չարիքս այս մեզ ·
զի՞նչ արուեստ է քո · ուստի՞ գաս՝ կամ յո՞ երթաս,
յորմէ՞ աշխարհէ ես՝ կամ յորմէ՞ ժողովրդենէ ։ * Ասէ 9
ցնս · ծառա՛յ տն եմ ես, և զտր ած երկնից պաշտեմ
որ արար զծով և զցամաք ։ * Եւ երկեան արքն երկեւղ 10
մեծ ։ և ասեն ցնա · զի՞նչ գործեցեր զայդ ։ զի գիտացին
թէ յերեսաց տն փախուցեալ էր, քանզի պատմեաց
11 նց ։ * և ասեն ցնա · զի՞նչ արասցուք քեզ՝ և դադարեսցէ
ծովս 'ի մենջ ։ զի ծովն առաւել ևս խռովեալ
12 էր՝ և յարուցանէր մրրիկ 'ի վր նց ։ * Եւ ասէ ցնոսա
յովնան · առէք ընկեցէք զիս 'ի ծովդ՝ և դադարեսցէ
'ի ձէնջ ծովդ ։ զի գիտեմ ես եթէ վս իմ է մրրիկս այս
13 մեծ 'ի վր ձեր ։ * Եւ ջանային արքն դարձուցանել
զնաւն 'ի ցամաք՝ և ո՛չ կարէին · զի ծովն ևս քան զևս
14 խռովէր և սաստկանայր 'ի վր նց ։ * Աղաղակեցին առ
տր՝ և ասեն, քա՛ւ լիցի տր · մի կորիցուք վասն անձին
առնս այսորիկ · մի ածեր 'ի վր մեր արիւն արդար,
15 զի դու տր ոպ կամեցար՝ և արարեր ։ * Եւ առին զյովնան
և ընկեցին 'ի ծովն · և դադարեաց ծովն 'ի խռովութէ
16 իւրմէ ։ * և երկեան արքն երկեւղ մեծ 'ի տէ ։
զենին զոհս տն՝ և ուխտեցին ուխտս ։

ԳԼ· Բ·

1 Եւ հրամա՛ն ետ տր կիտին մեծի կլանել զյովնան ։
և էր յովնան 'ի փո՛ր կիտին զերիս տիւս և զերիս
2 գիշերս ։ * Եւ եկա՛ց յովնան յաղօթս առ տր ած 'ի փոր
3 կիտին · * և ասէ · 'Ի նեղութե իմում աղաղակեցի առ
տր ած իմ · և լուաւ ինձ յորովայնէ դժոխոց աղաղակի
4 իմում · լո՛ւր տր ձայնի իմում ։ * ընկեցեր զիս 'ի խո՛րս
սրտից ծովու, և գետք պաշարեցին զիս ։ Ամ զբօսանք
5 քո և ալիք քո անցին 'ի վր իմ · * և ասացի՝ թէ մերժեցա՛յ
յաչաց քոց ։ արդ՝ իցէ՞ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար
6 սբ քո ։ * հեղան զինև ջուրք մինչև յոգիս · անդունդք
անհնարինք պաշարեցին զիս ։ Եմուտ գլուխ
7 իմ * ընդ փապարս լերանց ։ իջի յերկիր որոյ նիգք իւր
աղեք յաւիտենից, ելցեն յապականութէ կեանք իմ ։
8 * Առ քեզ տր ած իմ 'ի նուաղել հոգւոյ իմոյ կարդացի,
զտր յիշեցի · և եկեսցեն աղօթք իմ 'ի տաճար սբ
9 քո ։ * Որ պահէին զունայնութի և զստութի՝ զողորմութիս
10 իւրեանց թողին ։ * այլ ես 'ի ձայն օրհնութե և
խոստովանութե՝ մատուցից քեզ պատարագ զոր ուխտեցի,
11 և հատուցից փրկութէ տն ։ * Եւ հրամայեցա՛ւ 'ի
տէ վիշապ ձկանն՝ և եթուք զնա 'ի ցամաք ։

ԳԼ· Գ·

1 Եւ եղև բան տն առ յովնան երկրո՛րդ անգամ և ասէ ·
2 * արի՛ գնա 'ի նինուէ քաղաք մեծ, և քարոզեսջի՛ր
'ի նմա ըստ առաջին քարոզութեն զոր խօսեցայ
3 առ քեզ ։ * Յարեա՛ւ յովնան և գնա՛ց 'ի նինուէ, ոպ
խօսեցաւ ընդ նմա տր ։ և նինուէ էր քաղաք մեծ այ,
4 իբրև գնաց երից աւուրց ճանապարհի ։ * Եւ սկսաւ
յովնան մտանել 'ի քաղաքն իբրև աւուր միոջ գնաց ճանապարհի
· քարոզեա՛ց և ասէ, ա՛յլ ևս երեք աւուրք՝ և
5 նինուէ կործանեսցի ։ * Եւ հաւատացին արքն նինուէացիք
յած, և քարոզեցին պահս՝ և քո՛ւրձ զգեցան 'ի մեծամեծաց
6 մինչև ցփոքունս իւրեանց ։ * Եհաս բանն
առ թագաւորն նինուէացւոց · յարեա՛ւ յաթոռոյ իւրմէ՝
և մերկացաւ զպատմուճան իւր · զգեցա՛ւ քուրձ՝ և
7 նստաւ 'ի վր մոխրոյ ։ * Եւ քարոզեցաւ և պատմեցաւ
'ի նինուէ, 'ի թագաւորէն և 'ի մեծամեծաց իւրոց · թէ
մարդ և անասուն՝ խաշն և արջառ՝ մի՛ ինչ ճաշակեսցեն՝
8 և մի՛ ճարակեսցին, և մի՛ ջուր արբցեն ։ * Եւ զգեցան
քուրձ մարդ և անասուն, և աղաղակեցին առ ած սրտի
մտօք

---

(14) Ոմանք · Զապրեալս 'ի նցնէն ։ (17) Ոսկան · Եւ ժառանգեսցէ . . . զժառանգիչս իւր ։ (19) Յոմանս պակասէ · Զլեառնն եփրեմայ, և զդաշտն շամրնի ։

* 'Ի լուսանց" · 'ի Հռ՝ Ոզիայ, նշանակի՝ Աքազու ։ զոր և ոմանք միահետ դնեն · Ոզիայ, Աքազու ։ իսկ ոմանք 'ի պատճառս զանց առնեն զվերնագրութիւ ։

Գլ· Ա · (1) Ոսկան յաւելու · Առ յօնան որդի ամաթեայ ։ (4) 'Ի բազմս ունի · 'Ի ծովուն՝ և եղև մրրիկ մեծ 'ի ծովուն ։ (5) Ոսկան · Յերկիւղ մեծ . . առ իւրաքանչիւր աստուածս իւրեանց ։ (5) Յոմանս պակասէ · Զկարասին որ էր 'ի նաւին ։ (6) Ոմանք · Արի և կարդա ։ (7) Ոմանք · Արկցուք վիճակս՝ և տեսցուք ։ (8) 'Ի լուսանց" · Չարիքս այս մեծ · համաձայն այլոց 'ի բնաբ" ։ (8) Յոմանս պակասէ · Զինչ արուեստ է քո ։ (11) Ոմանք · Առաւել ևս խռովէր ։ (14) Բազումք · Եւ մի ածեր 'ի վր ։ (16) Յօրինակ մի ունի · Զենին զոհս տն ։

Գլ· Բ · (2) Ոմանք · Առ տր ած 'ի փորոյ կիտին ։ (4) Ոմանք · Եւ ընկեցեր զիս ։ (6) Ոմանք · Հեղաւ ջուրք մինչև յո" ։ (9) Ոմանք · Որ պահեն զունայն" . . զողորմութի իւրեա" ։

Գլ· Գ · (2) Ոմանք · Արի և գնա 'ի . . և քարոզեսջիր 'ի նմա ։ (2) Ոսկան · Ըստ առաջնոյ քարո" ։ (3) Ոմանք · Որպէս և խօսեցաւ ընդ . . երից աւուրց ճանապարհ ։ (4) Ոմանք · Աւուր միոյ ճանապարհի ։ (8) Ոմանք · Եւ

մտօք. և դարձան յիւրաքանչիւր ճանապարհաց իւրեանց
չարաց, և յանօրէնութենէ որ 'ի ձեռս իւրեանց.
* և ասէին՝ ո՞ գիտէ ապաշաւեսցէ ա̅ծ և դարձցի 'ի բարկութենէ 9
սրտմտութե̅ իւրոյ, և մի՛ կորիցուք: * Եւ ետես 10
ա̅ծ զգործս նց̅, զի դարձան իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհաց
իւրեանց չարաց. և զղջացաւ ա̅ծ 'ի վ̅ր չարեացն՝
զոր խօսեցաւ առնել նց̅՝ և ո՛չ արար:

ԳԼ. Դ.

ԵՒ տրտմեցաւ յոյժ Յովնան տրտմութի̅ մեծ՝ և խռովեցաւ: 1
* Եւ եկաց յաղօթս առ տ̅ր ա̅ծ՝ և ասէ. Ո՛վ տ̅ր՝ ո՞չ 2
սոյն այն բանքեն իմ մինչ էի անդէն յերկրին իմում.
վ̅ս այնորիկ աճապարեցի փախչել 'ի Թարշիշ. զի գիտէի
թէ ողորմած ես դու՝ և գթած, երկայնամիտ և
բազումողորմ, և զղջանաս 'ի վ̅ր չարեաց: * Եւ արդ՝ տ̅ր 3
տ̅ր՝ առ զոգի իմ յինէն. զի լաւ է ինձ մեռանել՝ քան
թէ կեալ կենդանի: * Եւ ասէ տ̅ր ցՅովնան՝ Թէ արդարև 4
յոյժ տրտմեալ իցես: * Եւ ել Յովնան 'ի քաղաքէ 5
անտի, և նստաւ յանդիման քաղաքին, և արար իւր
հովանի, և նստաւ ընդ հովանեաւն. մինչև տեսանիցէ
թէ զի՞նչ լինիցի քաղաքին: * Եւ հրամայեաց ա̅ծ դդմենւոյն, 6
և ել 'ի վ̅ր գլխոյն Յովնանու՝ լինել նմա հովանի
'ի վ̅ր գլխոյ նր̅. զովացուցանել զնա 'ի տառապանաց
իւրոց: և ուրախ եղև Յովնան 'ի վ̅ր դդմենւոյն
ուրախութի̅ մեծ: * Եւ հրամայեաց ա̅ծ որդանն՝ 7
առաւօտուն 'ի վաղիւ անդր. եհար զդդմենին՝ և ցամաքեցաւ:
* և եղև 'ի ծագել արևուն հրամայեաց ա̅ծ 8
հողմոյ խորշակի տապախառնի, և անկաւ արևն ընդ
գլուխն Յովնանու. և կայր 'ի տարակուսի և քաղէին
ոգիք նորա. և ասէր՝ լաւ էր ինձ մեռանել քան զայս
կեանս իմ: * Եւ ասէ տ̅ր ա̅ծ ցՅովնան. Թէ արդարև 9
յոյժ տրտմեալ իցես 'ի վ̅ր դդմենւոյն. և ասէ՝ յոյժ
տրտմեալ իցեմ մինչև ցմահ: * Եւ ասէ տ̅ր, դու խնայեցեր 10
'ի դդմենին՝ յոր ո՛չ եղեր ինչ աշխատ, և ո՛չ
սնուցեր զնա. որ գիշերի եղ, և միւս գիշերի կորեաւ:
* Եւ ես ո՞չ խնայեցից 'ի Նինուէ քաղաք մեծ. յորում բնակեալ 11
են աւելի քան զերկոտասան բեւր մարդիկ որ ո՛չ
ծանեան զաջ և զահեակ իւրեանց, և անասուն բազում:

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Յովնանու:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒՈՒՄԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Առումն Նինուէի: Գիրք տեսլեան Նաւումայ Եղկեսացւոյ:

2 ԱՍՏՈՒԱԾ ՆԱԽԱՆՁՈՏ՝ Ա
և վրէժխնդիր տ̅ր, վրէժխնդիր է տ̅ր բարկութ̅բ. և խնդրէ տ̅ր վրէժ 'ի հակառակորդաց
իւրոց. և բառնայ ինքն զթշնամիս իւր: * Տ̅ր երկայնամիտ՝ և մեծ է զօրութի̅ նր̅. և
3 արդարացուցանելով ո՛չ արդարացուցանէ տ̅ր. վախճանաւ և շարժմամբ է ճանապարհ նր̅. հողմ երխվար
4 նր̅, և ամպք փոշի ոտից նր̅: * Սաստէ ծովու՝ և ցամաքեցուցանէ զնա. և զամ գետս աւերէ: Նուաղեաց
բասանացին և կարմելոս. և ամ ծաղիկք լիբանանու
5 պակասեցին: * Լերինք շարժեցան 'ի նմանէ, և բլուրք
սասանեցան. խախտեցաւ երկիր յերեսաց նր̅, և համօրէն
6 ամ բնակիչք նր̅: * Առաջի բարկութե̅ նր̅ ո՞ հանդարտեսցէ,
և ո՞ կացցէ ընդդէմ բարկութե̅ սրտմտութե̅
նր̅: սրտմտութի̅ նր̅ հալէ զիշխանութիւնս. և վէմք խորտակեցան
7 'ի նմանէ: * Քաղցր է տ̅ր որոց սպասեն նմա
8 յաւուր նեղութե̅. և ճանաչէ զերկիւղածս իւր: * և
հեղեղաւ ճանապարհաց արասցէ վախճան յարուցելոց
9 'ի վ̅ր. և զթշնամիս նր̅ խաւար հալածեսցէ: * Զինչ
խորհիք զտ̅նէ, կատարած ինքն արասցէ. և ո՛չ խնդրեսցէ
10 կրկին զնոյն վրէժխնդրութի̅ 'ի նեղութե̅: * Զի մինչև
'ի հիմն իւրեանց խոպանասցին: իբրև զգեղձ պատեալ
11 կերիցի. և իբրև զեղէգն լի երաշտութ̅բ: * 'Ի քէն ելցէ
12 խորհուրդ զտ̅է, չարիս խորհել հակառակութ̅բ: * Այսպէս
ասէ տ̅ր 'ի վ̅ր իշխանաց ջուրց բազմաց՝ այնպէս
13 զատուսցին. և լուր քո ո՛չ ևս լուիցի: * Եւ արդ խորտակեցից
զգաւազան նր̅ 'ի քէն, և զկապանս քո խզեցից:
14 * և պատուիրեսցէ վ̅ս քո տ̅ր. և ո՛չ ևս սերմանեսցի
յանուանէ քումմէ: 'ի տանէ ա̅յ քումմէ ջնջեցից
զդրօշեալս, և զձուլածոյսն արարից 'ի գերեզման քեզ:
15 * Զի ահա երագ են 'ի վ̅ր լերանց ոտք աւետարանչին, Բ
և որ պատմէ զխաղաղութի̅: Տօնեա՛ զտօնս քո Յուդա.
հատո՛ զուխտս քո. զի ո՛չ ևս յաւելցին անցանել
'ի հնանալ: վախճանեցաւ՝ մաշեցաւ և բարձաւ:

ԳԼ. Բ.

1 ԲԱնզի ել որ փչէ ընդ երեսս քո, և ապրեցուցանէ
'ի նեղութենէ: դիտեա՛ ճանապարհ, պնդեա՛
2 զմէջ. զօրացիր զօրութ̅բ յոյժ: * զի դարձոյց տ̅ր զհպարտութիւն
յակոբայ՝ իբրև զհպարտութիւն Իլի: Զի թօթափելով
թօթափեցին զնս̅, և զոստս նր̅ ապականեցին
3 * զզէն զօրութե̅ նր̅ 'ի մարդկանէ. զարս հզօրս որ
խաղայցին ընդ հրոյ. երասանակք կառաց նց̅ խռովեսցին
4 հեծեալք 'ի ճանապարհս. * և խռովեսցին 'ի հրապարակս.
տեսիլ նր̅ իբրև զլամբարաց հրոյ, և իբրև
զփայլ

դարձան իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհաց . . . . և յանիրաւութենէ որ 'ի ձեռս:

Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Այն են բանք իմ: (5) Ոմանք. Թէ զինչ լինիցի 'ի քաղաքին: (6) Ոմանք. Լինել հովանի 'ի վ̅ր: (6) Ոսկան. Դդմենւոյն յուրախութի̅: (8) Ոմանք. Եւ հրամայեաց ա̅ծ . . և ասէր՝ Թէ լաւ էր: (9) Բ. Ձե. Յոյժ տրտմեալ եմ մին՛՛: (10) Ոմանք. Յոր չեղեր ինչ աշխատ . . . որ գիշեր եղ, և միւս գիշեր կոր՛՛: Եւ ոմանք. Որ 'ի միւս գիշերի եղ, և 'ի միւս գիշերի կոր՛՛:

* Յօրինակին՝ 'ի սկզբն կողմ ինչ ինչ նշանակեալ էր կարմրադեղով. Յաւուրս Եզեկիայ էր Նաւում:

Գլ. Ա. (1) Յօրինակին. Եղկեսասացւոյ: (2) Ոսկան. Եւ վրէժխնդիր է տ̅ր բարկութ̅բ. և խնդրէ տ̅ր զվրէժ: (3) Ոմանք. Հողմք երխվար է նր̅: Որ Ոսկան. Հողմք երխվարք են նր̅: (4) Ոմանք. Լիբանանու պակասեցին: (6) Ոմանք. Եւ ո՞ կացցէ ը̅դդէմ: (8) Ոմանք. Յարուցելոց 'ի վ̅ր նր̅: (14) Ոսկան. Եւ պատուիրեսցէ վ̅ս տ̅ն: (14) 'Ի լուս՛՛. Եւ ոչ ևս ցրուեսցի յանուանէ: Որ ոմանք. և ոչ ևս սերմանեսցէ յան՛՛: (15) Ոմանք. Ոտք աւետարանչաց 'ի վ̅ր լերանց . . հատո զուխտ քո . . . յաւելցին յանցանել 'ի հնանալ. վախճանաւ մաշե՛՛:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Որ փչէր ընդ երեսս: (2) 'Ի լուս՛՛. Զի դարձոյց տ̅ր զփառսն յակո՛՛: (3) Ոմանք յաւելուն. Զի զէն զօրութե̅ նր̅ 'ի մարդկա՛՛ . . որ խաղասցին ը̅ հրոյ . . կառաց նց̅ յաւուր պատրաստութեան նորա. խռովեսցին: (4) 'Ի լուս՛՛. Եւ շալեսցին 'ի հրապարակս: Որ ոմանք.

զփայլակն յախիթոյս և յոյժնիկս ընթանան : *Յիշեսցեն 5
մեծամեծք նր՝ և փախիցեն 'ի տուէ • և կասեսցին
'ի ճանապարհս իւրեանց • և փութասցին 'ի պարիսպս,
և պատրաստեսցեն զառաջապահս իւրեանց : *Դրունք 6
քաղաքաց բացան • և կործանեցան արքունիք : *և ընտացուածք 7
յայտնեցան : Նոքին ելանէր, և նաժիշտք իւր
տանջին գայլին, իբրև զաղաւնիս 'ի սրտից իւրեանց մընչէին :
*Եւ Ջուրք Նինուէի իբրև զջուրս աւազանի • և 8
նոքա փախեան 'ի քէն՝ և ոչ կալան զտեղի, և ոչոք էր
որ հայէր : *յափշտակէին զարծաթ • յափշտակէին 9
զոսկի • և ոչ գոյր չափ զարդու նր : ծանրացան քան
զամ սպասք նր ցանկալիք : *Թօթափումն և ճզմումն 10
և սասկումն սրտի՝ և լքումն ծնգաց • և երկունք 'ի վր
ամ միջոյ • և երեսք ամենեցուն իբրև զայրեցած պուտան :
*Ո՞ւր են մայրիք առիւծուցն և որսք կորեանցն 11
նց • ուր չոգաւ առեւծն մտանել, կորիւն առիւծուն՝
և ոչոք էր որ զարհուրեցուցանէր : *Առեւծ՝ որսացաւ 12
բաւական կորեանց իւրոց, և հեղձոյց կորեանց
իւրոց • և ելից զմայրիս իւր որսով, և զբնակութի իւր
յափշտակութբ : *Ահաւասիկ ես 'ի վր քո՝ ասէ տր 13
ամենակալ, և այրեցից ծխով զբազմութի քո՝ և կերիցէ
սուր զառեւծս քո • և բարձից յերկրէ զորս քո • և
ոչ ևս լուիցին գործք քո :

ԳԼ. Գ.

Ո՛ քաղաք արեանց, ամենևին սուտ՝ լի անիրաւութբ 1
• որոյ ոչ լինեսցի որսս : *Ձայն հարուածոց, 2
ձայն շարժման անուոյ, շաչիւն կառաց, շահատակիւն
հեծելոց *փայլիւն զինու, շողալ սուսերի • թաւալգլոր 3
խաղալ վիրաւորաց, և ոչ գոյր չափ ազգաց նց :
և տկարասցին 'ի մարմինս իւրեանց *'ի բազում պոռնկութե : 4
Պոռնիկ գեղապանծ • գլուխ կախարդաց, որ
վաճառէր զազգս 'ի պոռնկութե իւրում, և զտոհմս
կախարդանօք իւրովք : *Ահաւասիկ ես 'ի վր քո՝ ասէ 5
տր ած ամենակալ • և յայտնեցից զյետուստ քո, և
արկից զերեսօք քովք • և ցուցից ազգաց զամօթ քո,
և թագաւորութեց զանարգանս քո : *և ընկեցից 'ի վր 6
քո զպղծութիւնս և զաղտեղութիւնս քո • և արարից զքեզ
խայտառակ : *Եւ եղիցի ամ որ տեսանիցէ զքեզ՝ զեջանիցէ 7
և ասիցէ • եղուկ դու Նինուէ, ո՞վ լիցէ որ
հեծիցէ վն քո • ուստի՞ խնդրեսցուք քեզ մխիթարութի :
*Պատրաստեա՛ բաժին՝ կազմեա՛ ճնար վիճակդ 8
ամոնիայ • որ բնակեալ է 'ի մէջ գետոց, և ջուրք շուրջ
զնովաւ • որոյ սկիզբն ծով՝ և ջուրք պարիսպ նորա :
*Եթեովպացիք և եգիպտոս զօրութի նր, և չիք չափ 9
փախստեան նր • և լիբէացիք եղեն օգնականք նորա :
*Սակայն և նա յողդողդեալ գերի գնասցէ • և զտղայս 10
նր զքարի հարցեն, յանկիւնս ճանապարհաց նր • և 'ի
վր ամ պատուականաց նր վիճակս արկանիցեն : և ամ
մեծամեծք նր ձեռակապովք կապեսցին : *Եւ դու 11
արբեսցես և յիմարեսցիս • և խնդրեսցես քեզ ոտնկոյ 'ի
թշնամեաց քոց : *և ամ ամուրք քո իբրև զդխսակ թզոյ, 12
որ թէ շարժեսցի՝ անկցի 'ի բերան ուտելեաց :
*Ահա ազգք քո իբրև զկանայս են 'ի քեզ • թշնամեաց 13
քոց բացցին բանալով դրունք երկրին քոյ, և կերիցէ
հուր զնիգս քո : *Լից քեզ ջուր պաշարման, և պնդեա 14
զամուրս քո • մուտ 'ի կաւ՝ և կոխեա ընդ յարդի,
15 և ամրացո քան զաղիւս : *անդ կերիցէ զքեզ հուր,
և սատակեսցէ զքեզ սուր • և կերիցէ զքեզ իբրև զմարախ,
16 և ծարաւեսցի իբրև զջորեակ : *Բազմացուցեր
զվաճառս քո իբրև զաստեղս երկնից : զիմեայ ջորեակ՝
17 և թռեաւ, *խաղաց իբրև զգրուիճ • և խառնիճաղանջն
քո իբրև զմարախ մածեալ զցանգով յաւուր
ցրտոյ : ծագեաց արև՝ և խաղաց, և ոչ ծանեաւ զտեղի
18 իւր : Վա՛յ նց : *Նիրհեցին հովիւք քո • թագաւորն
ասորեստանեայց կոտորեաց զզօրս քո • չուեաց ազգ
19 քո 'ի լերինս, և ոչոք էր որ ժողովէր : *Թարախեցան
վէրք քո, և չիք բժշկութի բեկման քում • ամենեքին
որ լուան զգոյժ քո՝ ծափս հարցեն 'ի վերայ բեկման
քոյ • քանզի յո՞յր վերայ ոչ չոգաւ չարութի քո հանապազ :

Կատարումն Մարգարէութեան Նաւումայ :

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Առած զոր ետես Ամբակում մարգարէ :

2 ՄԻՆՉԵՒ ՅԵ՞ՐԲ ՏԷՐ ԱՂԱղակեցեմ, և ոչ լուիցես • գոչեցեմ առ քեզ
3 զրկեալ՝ և ոչ փրկիցես : *Ընդէ՞ր ցուցեր
ինձ աշխատութիւն և վաստակս, տեսանել
զթշուառութի և զամպարշտութի : Առաջի իմ եղև դատաստան,
4 և առնոյր դատաւորն կաշառս : *վն այնորիկ
ցրուեցան օրէնք, և իրաւունք 'ի գլուխ ոչ ելանեն
• զի ամպարիշտն յաղթահարէ զարդարն • վն այնորիկ
5 ելանէր դատաստանն թեւր : *Տեսէք արհամարհոտք՝
և հայեցարո՛ւք, և զարմացարո՛ւք զարմանս՝ և
եղծարո՛ւք • զի գործ մի գործեմ ես յաւուրս ձեր, որում
ոչ հաւատայցէք՝ թէպէտ և ոք պատմեսցէ ձեզ :
6 *Զի ահա ես զարթուցանեմ զքաղդէացիս, զազգ
դառն և զերագ, որ գնայ ընդ լայնութի երկրի ժառանգել
7 զխորանս որ ոչ իւր են : *ահեղ և երևելի և
դատաստան նր յանձնէ իւրմէ եղիցի • և առած իւր
8 յինքենէ ելցէ : *Վաղեսցեն առաւել քան զինձս երիվարք
նց • երագագոյնք քան զգայլս արաբացւոց : ասպատակեսցեն
ասպատակք նր, և գիմեսցեն 'ի հեռաստանէ
• և սլասցին իբրև զարծուիս յօժարութբ 'ի վր կերակրոյ
9 : *Կատարած ամպարշտաց հասցէ՝ դարձելոյն
ընդդէմ երեսաց նր : կուտեսցէ զգերի իբրև զաւազ :
10 *և ինքն ընդ թագաւորս փափկասցի • և բռնաւորք
խաղալիկք նր : և ինքն ընդ ամ ամուրս խաղալով խաղասցէ
11 • և կուտեսցէ հողակոյտս, և կալցի զնա : *Յայնժամ
փոխեսցին միտք նր, անցցէ և հաշտեսցի • այս զօ-
12 րութի այ իմոյ է : *Ոչ ապաքէն դու ես 'ի սկզբանէ
տր ած մեր • և մի՛ մեռցուք՝ տր 'ի դատաստան եդիր
զնա •

Եւ խռնեսցին 'ի հրապարակս • տեսիլ նց իբրև լամպարաց հրոյ : (5) Ոմանք • Եւ պատրաստեսցես զառա" : (10) Ոմանք • Եւ ձկտումն և սասկումն • (11) Ոմանք • Եւ ոչ ոք էր որ երկեցուցանէր : (13) Ոսկան • Զորսս քո : Ոմն օրինակ մի • Զօրս քո :

Գլ. Գ. (1) Ոսկան • Ո՜հ քաղաք արեանց : (2) Ոմանք • Ձայն հարուածոց : (2) Ոսկան • Շարժման անուոց : (3) Ոմանք • Չափ ազգաց նորա : (7) Ոմանք • Տեսանիցէ զքեզ՝ խիջանիցէ և ասիցէ : (8) 'Ի լուս" • Վիճակդ ամոնիայ • համաձայն եբրայեցւոց 'ի բնաբ" : (8) Ոմանք • Պարիսպք նր : (10) Ոմանք • Գերի գնասցէ, և զտղայս նց : (10) Օրինակ մի • Մեծամեծք նր 'ի ձեռս կապովք կապեսցին : (11) Ոմանք • Եւ դու արբեսցիս և յիմա"... 'ի թշնամեաց : (12) Ոմանք • Որ թէ շարժեսցին անկանիցին 'ի բե" : (12) Ոսկան • 'Ի բերան ուտողաց : (14) Ոսկան • Լից 'ի քեզ ջուր : (15) Այլ • Եւ ծանրասցի իբրև զջօրեակ : (17) Ոմանք • Յաւուրս ցրտոյ : ծագեաց արև, խաղաց՝ և ծանեաւ զտեղի իւր : (18) Օրինակ մի • Չուեաց ազգք քո : (19) Ոմանք • Ծափս հարցեն 'ի վր քո :

Գլ. Ա. (5) Ոմանք • Յորում ոչ հաւատայցէք • • պատմիցէ ձեզ : (6) Ոմանք • Զազգ դառն և զերագ : (7) Ոմանք • Եւ դատաստան իւր • • և առած նր յին" : (8) Յոմանս պակաս • Զարծուիս յօժարութբ 'ի վր : (9) 'Ի լուս" • Ընդդէմ երեսաց նց • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (10) Ոմանք • Հողակոյտս • և ընկալցի զնա : (11) Ոսկան • Այս զօրութե իմոյ է :

զնա. և ստեղծեր զիս յանդիմանել զխրատ նր̅: * Սր̅ է 13
ակն քո ՚ի տեսանելոյ զչարիս, և հայել յաշխատութիւնս
ոչ կարասցես: Զմ՞ հայեցար յարհամարհոտս և սառունգանեցեր,
՚ի կլանել ամպարշտի զարդարն: * և առնիցես 14
զմարդիկ իբրև զձկունս ծովու. և իբրև զսողունս
որոց ոչ գոյ առաջնորդ: * զվախճան կարթիւ կորզեաց, 15
և ձգեաց զնա ցանցիւ իւրով. և ժողովեաց զնա
ուռկանօք իւրովք: Վ̅ս այնորիկ ուրախ եղիցի և ցընծասցէ
սիրտ նր̅. * և վ̅ս նորին զոհեսցէ ուռկանին իւրում, 16
և խունկս ծխեսցէ ցանցին իւրում. զի նոքօք
պարարեաց զբաժին իւր, և կերակուր իւր ընտիր:
* վ̅ս այնորիկ սփռեսցէ զցանցն իւր, և միշտ կոտորել 17
զազգս ոչ խնայեսցէ:

ԳԼ. Բ.

Բ ՚Ի պահու իմում կայցից, և ելից ՚ի վ̅ր վիմի. և դիտեցից 1
տեսանել զի՞նչ խօսիցի ընդ իս, և զինչ տացէ
պատասխանի յանդիմանութե̅ իմոյ: * Պատասխանի ետ 2
ինձ տ̅ր՝ և ասէ. գրեա զտեսիլդ զայդ յայտնապէս ՚ի
տախտակս. զի որ ընթեռնուն՝ համարձակ ընթեռնուցու:
* զի տակաւին տեսիլդ ՚ի ժամանակս է: և ծագեսցէ 3
՚ի սպառ՝ և ոչ յունայնութե̅: Բայց եթէ անագանեսցի՝
համբեր նմա. զի որ գալոցն է եկեսցէ՝ և ոչ անագանեսցի:
* և եթէ երկմտեսցէ ոք՝ ոչ հաճեսցի ընդ 4
նա անձն իմ: Զի արդարն իմ ՚ի հաւատոց իմոց կեցցէ:
* այլ կարծօղն և արհամարհօղն՝ այր ամբարտաւան 5
է՝ և ոչինչ վճարեսցէ: Որ ընդարձակեաց իբրև
զդժոխս զանձն իւր, և նմա՛ն եղև իբրև զմահ. և ժողովեաց
առ ինքն զա̅մ հեթանոսս, և զազգս ա̅մ յինքն
ամփոփեսցէ: * Ոչ ապաքէն զայս ա̅մ առակ՝ զնմանէ 6
առակեսցեն. և զնա արկցեն յերգ և ասասցեն: վա՜յ որ
յաճախէ անձին իւրում որ ոչ իւր իցէ. և մինչև ցե՞րբ
ծանրացուցանէ զանուր իւր ծանրութե̅: * զի յանկարծակի 7
յարիցեն կերիչք նր̅, և զարթիցեն դաւաճանք
նր̅. և եղիցես նց̅ յափշտակութի̅: * Զի դու կողոպտեցեր 8
զազգս բազումս, և զքեզ կողոպտեսցեն ա̅մ
մնացորդք ժողովրդոց՝ վ̅ս արեանց մարդկան, և ամպարշտութե̅
երկրի և քաղաքի՝ և ա̅մ բնակչաց նր̅: * Վա՜յ 9
որ ագահէ զագահութի̅ չար՝ տան իւրոյ, դնել ՚ի բարձունս
զբոյն իւր, կորզել ՚ի ձեռաց չարաց: * Խորհեցար 10
զամօթ տան քոյ. սպառեցեր զազգս բազումս.
և յանցեաւ անձն քո: * զի քար ՚ի հիմանէ աղաղակեսցէ. 11
և որդն ՚ի փայտէ գոչեսցէ զայդ: * Վա՜յ որ շինէ 12
զքաղաք արեամբ, և պատրաստէ զքաղաք անիրաւութե̅:
* ոչ այս ա̅մ ՚ի տ̅է ամենակալէ է. և պակասեսցին 13
ժողովուրդք բազումք ՚ի հրոյ, և ազգք բազումք
նուաղեցան: * զի լցցի երկիր գիտութե̅ փառաց տ̅ն 14
իբրև զջուրս բազումս որ ծածկեն զծովս: * Վա՜յ որ 15
արբուցանէ ընկերի իւրում հրապո՛յրս պղտորս. և արբուցանէ
զի հայեսցի յայրս նց̅: * զյագուրդ անարգանաց 16
՚ի փառաց, ա՛րբ և դու, շարժեա՛ց և դողա՛:
Պաշարեաց զքեզ բաժակ աջոյ տ̅ն. և ժողովեցաւ անարգութի̅
՚ի վ̅ր փառաց քոց: * զի ամպարշտութի̅ լիբանանու 17
ծածկեսցէ զքեզ, և թշուառութի̅ գազանաց
զարհուրեցուսցէ զքեզ. վ̅ս արեանց մարդկան և ամպարշտութե̅
երկրի և քաղաքի՝ և ա̅մ բնակչաց նորա:
18 * Զի՞նչ օգուտ է դրօշելոյ զի դրօշեցին զնա. ստեղծին
զնա ձուլածոյ, երևոյթ սուտ: զի յուսացաւ որ
ստեղծն ՚ի ստեղծուածն իւր առնել իւր կուռս անօգուտս:
19 * Վա՜յ որ ասէ ցփայտ՝ սթափեա՛ց և զարթի՛ր,
և ցքարին՝ թէ բարձրացի՛ր, և նա է երևոյթ առաջօք.
և նա է կռած արծաթով և ոսկւով, և ամենևին շունչ
20 ոչ գոյ ՚ի նմա: * Այլ տ̅ր ՚ի տաճարի սրբութե̅ իւրում.
և երկիցէ յերեսաց նր̅ ա̅մ երկիր:

ԳԼ. Գ.

1 Աղօթք Ամբակումայ մարգարէին երգով:

2 Տ̅ր՝ զլուր քո լուայ և երկեայ: տ̅ր՝ հայեցայ ՚ի գործս Գ
քո՝ և զարհուրեցայ: ՚Ի մէջ երկուց գազանաց ծանիցիս.
՚ի մերձենալ ամացն յայտնեսցիս. ՚ի հասանել
ժամանակին երևեսցիս: ՚ի խռովել անձին իմոյ ՚ի բարկութե̅
3 զողորմութիս յիշեսցես: * Ա̅ծ ՚ի Թեմանայ
եկեսցէ, և սր̅ն ՚ի հովանաւոր և յանտառախիտ լեռնէ:
Հանգիստ: Ծածկեցին զերկինս փառք նր̅. օրհնութե̅
4 նր̅ լի եղև երկիր: * Ճառագայթք նորա իբրև
5 զլոյս եղիցին, և եղջևրք ՚ի ձեռին նորա: * և հաստատեաց
զսէր սաստիկ զօրութե̅ իւրոյ: Առաջի երեսաց
6 նր̅ գնասցէ բան. և ելցէ ՚ի դաշտս զկնի նր̅: * եկաց՝
և շարժեցաւ երկիր, հայեցաւ՝ և հալեցան ազգք: լերինք
խորտակեցան բռնութե̅, և բլուրք յաւիտենականք
7 հալեցան: Զգնացս նր̅ յաւիտենականս * փոխանակ
աշխատութե̅ց տեսի: խորանք եթեովպացւոց զարհուրեսցին.
8 և խորանք երկրին մադիամու: * Միթէ
գետոց բարկացեա՞ տր̅. կամ սրտմտութի̅ քո ՚ի վ̅ր գետոց,
կամ սաստկութի̅ քո ՚ի վ̅ր ծովու: զի ելցես յերիվարս
9 քո, և հեծելութի̅ քո փրկութի̅ է: * Լարելով
լարեսցես զաղեղն քո ՚ի վ̅ր իշխանութե̅ ասէ տր̅: գետոց
10 պատառեսցի երկիր. * տեսցեն զքեզ ազգք՝ և
երկնչեսցեն. որ ցանես զջուրս գնացից: Ետ անդունդք
զձայն իւրեանց, զբարձրութի̅ տեսակութե̅
11 իւրեանց: * բարձաւ արեգակն, և լուսին եկաց ՚ի կարգի
իւրում: գնասցեն նետք քո ՚ի լոյս, ՚ի փայլիւն փայլատակաց
12 զինուց քոց: * Սպառնալեօք նուաղեցուցեր
13 զերկիր. և բարկութե̅ զկջուցես զազգս: * ելեր
՚ի փրկութի̅ ժողովրդեան քոյ՝ փրկել զօծեալս քոյ.
արկեր զգլխով անօրինաց մահ. զարթուցեր զկապանս
14 մինչև ցպարանոցս ՚ի սպառ: Հանգիստ: * Խորտակեցեր
ապշութե̅ զգլուխս բռնաւորաց. սասանեսցին ՚ի
նմա. արձակեսցեն զերասանս իւրեանց իբրև զաղնանկ
15 դաղատակեր: * Հաներ ՚ի ծով զերիվարս քո, պղտորել
16 զջուրս բազումս: * զգուշացայ և զարհուրեցաւ
սիրտ իմ ՚ի ձայնէ աղօթից շրթանց իմոց: եմուտ
դողումն յոսկերս իմ. և խռովեցաւ փո՛ր իմ՝ ՚ի ներքուստ:
հանգեայց յաւուր նեղութե̅, ելանել ինձ ՚ի ժողովուրդ
17 պանդխտութե̅ իմոյ: * Զի թզենի ոչ տացէ զպտուղ
իւր, և մի՛ եղիցի ծնունդ որթոյ. ստեսցէ բեր ձիթենւոյ,
և դաշտք մի՛ արասցեն զկերակուր: պակասեսցեն
18 հօտք ՚ի ճարակոյ, և ոչ իցեն եզինք ՚ի մսուրս: * Այլ
ես ՚ի տր̅ ցնծացայց, և ուրախ եղէց յա̅ծ փրկիչ իմ:

* Տ̅ր

---

(13) ՚Ի լուս''. Եւ հայել յիրաւունս ոչ կարաս'': (13) Ոմանք. Յարհամարհոտս՝ և լռեցեր, ՚ի կլ'': (15) Բազումք. Զվախճանն կար'': (16) Յօրինակին պակասէր. Եւ կերակուր իւր ընտիր: (17) Ոմանք. Սփռեաց զցանց իւր: (17) Յօրինակին պակասէր. Կոտորել զազգս ոչ խնայեսցէ:

Գլ. Բ. (1) Օրինակ մի. Վ̅ս պահու իմում: (1) Ոմանք. Զինչ խօսեսցի . . յանդիմանութե̅ իմում: Ոսկան. իւրում: (3) Ոմանք. Եւ ոչ յունայնութի̅: բայց թէ անագանեսցի՝ համբեր նմա: (4) Ոմանք. Ընդ այն անձն իմ. զի արդարն ՚ի հաւատոց կեցցէ: (5) Ոմանք. Եւ ժողովեսցէ առ ինքն: (7) Ոմանք. Եւ յանկարծակի յարի'': (13) Ոմանք. Ոչ այդ ա̅մ. . և պակասեսցին ժո'': (14) Ոմանք. Զի լցաւ երկիր . . իբրև ջուր բազում որ ծածկէ զծովս: (15) Ոմանք. Զի հայեսցի յայրս նց̅: (17) Ոմանք. Եւ ամպարշտութեանց երկ'': (19) Ոմանք. Որ ասէ ցփայտ՝ թափեաց և զար'' . . . և նա է կրարծաթոյ և ոսկ'': (20) Ոմանք. Սրբութե̅ իւրոյ:

Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Ժամանակի . . զողորմութի̅ յիշեսցես: (5) Ոսկան. Եւ անդ հաստատեաց զսէր: (6) Ոմանք. Եւ եկաց և շարժե'' . . . զգնացս նր̅ յաւիտենականս. փո'': (8) Ոմանք. Կամ սաստկութի̅ք քո: (9) Ոմանք. Գետոց պատառեսցէ: (11) Յօրինակին պակասէր. Փայլատակաց զինուց քոց: (13) Ոմանք. Արկեր զգլուխ անօրինաց: (13) Ոմանք յաւելուն. Զարթուցեր զպարանոցս զկապանս մին'': (14) ՚Ի լուսն''. Խորտակեցեր ապշութե̅. համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ'': (15) Ոմանք. Պղտորեցեր զջուրս բա'': (17) Ոմանք. Պակասեսցին հօտք ՚ի ճարակաց:

* Տ̄ր ա̄ծ զօրութի̄ իմ, և կարգեսցէ զոտս իմ 'ի վախճան․ 19
և հանցէ զիս 'ի բարձունս յաղթել երգով նր̄ :

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Ամբակումայ :

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒ՛Ն ՍՈՓՈ՛ՆԻԱՅ

ԳԼ. Ա.

Բանն որ եղև առ Սոփոնիա քուսեայ, որդւոյ Գոդողիայ, որդւոյ Ամարեայ՝ Եզեկիայ՝ Յաւուրս Յովսիայ որդւոյ Ամոնայ արքայի յուդայ : 1

Ա ՊԱԿԱՍԵԼՈՎ ՊԱԿԱՍԵՍՑԷ 2
ա̄մ յերեսաց երկրէ՝ ասէ տ̄ր : * Պակասեսցէ 3
մարդ և անասուն : պակասեսցեն
թռչունք երկնից, և ձկունք ծովու․ և տկարասցին
ամպարիշտք․ և բարձից զանօրէնս յերեսաց
երկրէ՝ ասէ տ̄ր : * Եւ ձգեցից զձեռն իմ 'ի վ̄ր յուդայ, 4
և 'ի վ̄ր ա̄մ բնակչաց Եմ̄ի․ և բարձից 'ի տեղւոջէդ
յայդմանէ զանուն բահաղու : և զանուն քրմացն
հանդերձ քահանայիւքն, * որ երկիր պագանեն 'ի տանիս 5
զօրութե̄ց երկնից․ և որք երդնուին յանուն տն̄
արքային իւրեանց, և որք խոտորէին 'ի տե̄է․ * և որք 6
ոչ խնդրէին զտ̄ր․ և որք ոչ 'ի տն̄ կռուէին լինէին : * Երկնչիցէք 7
յերեսաց տն̄ ա̄յ․ զի մերձ է օր տն̄․ զի պատրաստեաց
տ̄ր զզոհս իւր, և հրաւիրեաց զկոչնականս
իւր : * և եղիցի յաւուր զոհի տն̄՝ խնդրեցից զվրէժ 8
յիշխանաց՝ և 'ի տանէ թագաւորին, և յամե որ զգեցեալ
են զհանդերձս օտարս : * Եւ խնդրեցից վրէժ 9
յայտնապէս յամենեցունց առաջի դրանդեացն յաւուր
յայնմիկ․ որք լնուին զտունս տն̄ ա̄յ իւրեանց ամպարշտութե̄
և նենգութե̄ : * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ 10
տ̄ր․ ձայն աղաղակի 'ի դրանէ խոցոտելոցն, և գոյժ
յերկրորդ դրանէն․ և բեկումն մեծ 'ի բլրոց : * Ողբացէք 11
բնակիչք կոտորելոց․ զի նմանեցաւ ա̄մ ժողովուրդ
քանանացւոց : սատակեցան ամենեքեան որ
հպարտացեալ էին արծաթով : * Եւ եղիցի յաւուր 12
յայնմիկ՝ քննեցից զԵմ̄ ճրագաւ, և խնդրեցից վրէժ
յարանցն որ արհամարհեցին զպահպանութիւնս իւրեանց :
որ ասեն 'ի սիրտս իւրեանց․ ոչ բարի ինչ առնէ տ̄ր,
և ոչ չար : * Եւ եղիցի զօրութի̄ նց̄ 'ի յափշտակութի̄, 13
և տունք նց̄ յապականութի̄ : շինեսցեն տունս և մի բնակեսցեն
'ի նմա․ տնկեսցեն այգիս և մի արբցեն զգինի
նց̄ : * Զի մերձ է օր տն̄ մեծն, մերձ է և արագ յոյժ : 14
ձայն աւուր տն̄ խիստ և դառն : կարգեալ զօրաւոր :
* օր բարկութե̄ օրն այն․ օր նեղութե̄ և վտանգի․ օր 15
թշուառութե̄ և ապականութե̄․ օր խաւարի և մգի․
օր ամպոյ և մառախղոյ : * օր փողոյ և աղաղակի 'ի վ̄ր 16
ամուր քաղաքաց, և 'ի վ̄ր անկեանց բարձանց : * Եւ 17
նեղեցից զմարդիկ, և գնասցեն իբրև կոյրս․ զի տն̄
մեղան, և առին զանուն նր̄ 'ի վ̄ր սնոտեաց․ որք ոչինչ
կարասցեն օգնել նց̄ : և հեղցէ զարիւն նց̄ իբրև ըզհող,
18 և զմարմինս նց̄ իբրև զաղբ : * Արծաթ նց̄ և ոսկի
մի կարասցեն փրկել զնս̄ յաւուր բարկութե̄ տն̄․
և հրով նախանձու նր̄ մաշեսցի ա̄մ երկիր : զի վախճան
և սասանումն արասցէ 'ի վ̄ր ա̄մ բնակչաց երկրի :

ԳԼ. Բ.

1 Ժողովեցարո՛ւք և խնդրեցէ՛ք ա՛զգդ անխրատք : * մինչչև
2 եղեալ իցէք իբրև զծաղիկ անցաւոր, մինչև
3 եկեալ իցէ օր բարկութե̄ սրտմտութե̄ տն̄ : * Խնդրեցէք
զտ̄ր ա̄մ խոնարհք երկրի : իրաւունս արարէք և
զարդարութի̄ խնդրեցէք․ և տուք պատասխանի նց̄,
զի ծածկեսջիք յաւուր բարկութե̄ տն̄ :
1 4 * Զի գազա յափշտակեալ լիցի․ և ասկաղոն յապականութի̄․ Բ
և ազովտոս 'ի միջօրէի կործանեսցի և ակկարոն
5 յարմատոյ խլեսցի : * Վա՛յ որ բնակեալդ էք 'ի վիճակս
ծովու բնակիչք կրետացւոց : Պատգամ՝ տն̄ 'ի
2 վ̄ր ձեր քանան՝ երկիրդ այլազգեաց․ և կորուսից ըզձեզ
3 6 'ի բնակութե̄ : * և եղիցի կրետ՝ ճարակք հօտից,
7 և գոմք խաշանց : * Եւ եղիցի վիճակ ծովուն մնացորդաց
տանն յուդայ, և 'ի նմա ճարակեսցին․ և 'ի տունս
ասկաղոնայ առ օ՛ւ դադարեսցեն յերեսաց որդւոցն
4 յուդայ․ զի եկեալ է նց̄ այց տ̄ր ա̄ծ իւրեանց․ և դարձոյց
8 զգերութի̄ նց̄ : * Լուա՛յ զնախատինս մովաբու,
և զկշտամբանս որդւոցն ամոնայ որովք նախատէին զժողովուրդ
5 իմ, և մեծաբանէին 'ի վ̄ր սահմանաց իմոց :
9 * Վ̄ս այնորիկ կենդանի եմ ես՝ ասէ տ̄ր ա̄ծ զօրութե̄ց՝
6 ա̄ծ Իէլ․ զի մովաբ՝ իբրև սոդոմ եղիցի, և որդիքն ամոնայ
7 իբրև զգոմոր․ և դամասկոս լքեալ իբրև զկերթ
կալոյ՝ և ապականեալ յաւիտեան : մնացորդք ժողովրդեան
իմոյ յափշտակեսցեն զնս̄, և մնացորդք ազգի իմոյ
8 10 ժառանգեսցեն զնս̄ : * Եւ այն նց̄ փոխանակ հըպարտութե̄
նց̄․ զի նախատեցին և մեծաբանեցին 'ի
9 11 վ̄ր տն̄ ամենակալի : * Երևեսցի տ̄ր 'ի վ̄ր նց̄, և սատակեսցէ
զա̄մ աստուածս ազգաց․ և երկիր պագցեն
նմա իւրաքանչիւր 'ի տեղւոջէ իւրեանց՝ ա̄մ կղզիք ազգաց :
10 12 * Եւ դուք եթովպացիք հարեալք սուսերի իմոյ
13 էք : * և ձգեցից զձեռն իմ 'ի վ̄ր հիւսւոյ, և սատակեցից
11 զասորեստանեայն, և եդից զնինուէ յապականութի̄․
14 անջրդի իբրև զանապատ : * և արածեսցին
'ի միջի նր̄ հօտք և ա̄մ գազանք երկրի, և գետնառիւծք՝
12 և ոզնիք 'ի յարկս նր̄ բնակեսցեն․ և գազանք գոչեսցեն
'ի նկուղս նր̄․ և ագռաւք 'ի դրունս նր̄․ քանզի իբրև
15 զմայր է բարձրութի̄ նր̄ : * Այս քաղաք վրիժագործ
բնակեալ յուսով․ որ ասէր 'ի սրտի իւրում, Ես եմ,
13 և ոչ ևս ոք իցէ յետ իմ : զիա՛րդ եղև յապականութի̄
ճարակ գազանաց․ ա̄մ որ անցանիցէ ընդ նա, շչեսցէ
և շարժեսցէ զձեռս իւր :

14

ԳԼ. Գ.

15 1 Ո՛վ երևելիդ փրկեալ քաղաք յովնանու․ * ոչ լուաւ
2 ձայնի, և ոչ ընկալաւ զխրատ․ 'ի տ̄ր ոչ յուսացաւ,
16 3 և առ ա̄ծ ոչ մերձեցաւ : * Իշխանք նորա իբրև առիւծունք
17 գոչեսցեն, և դատաւորք նր̄ իբրև զգայլս արաբացւոց,
4 որ ոչ թողուն ինչ 'ի վաղիւ : * Մարգարէք
նր̄ այսակիրք, արհամարհօղք․ քահանայք նր̄ պղծեն ըզ-

---

(19) Ոմանք․ 'Ի բարձունս յաղթել երգով նորա :

Գլ․ Ա․ (1) Բազումք․ Բան տն̄ որ եղև․․ քուսեայ որդւոյ գոդողիայ : Որ ուրեք․ որդի քուսայ․․ որդւոյ ամարիայ որդւոյ եզեկիայ : (4) Ոմանք․ Եւ զանունս քրրմացն : Որ ուրեք․ Եւ զանուանս քր'' : (6) Ոմանք․ 'Ի տն̄ կռուին էին : (8) Յօրինակին գրեալ․ Յիշխանաց՝ և 'ի տանէ : (11) 'Ի լուսանց․ Սատակեսցին ամենեքեան․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (11) Ոմանք․ Որ հպարտացեալ էն : (13) Ոմանք․ Զօրութի̄ նր̄ 'ի յափշ''․․ և մի բնակեսցեն 'ի նմ̄ : (14) Ոմանք․ Մերձ և արագ : (17) Ոմանք․ Ոչինչ կարացին օգ'' : (18) Ոմանք․ Մի կարասցէ փրկել :

Գլ․ Բ․ (4) Ոմանք․ 'Ի միջօրէի կոր''․․ յարմատոց խլեսս'' : (6) Ոմանք․ Եւ եղիցի կրետս ճարակ հօտից : (7) Ոմանք․ Եւ 'ի տունս ասկաղոնիայ : (9) Ոմանք․ Ասէ տ̄ր զօրութե̄ց․․․ և մնացորդք ժողովր'' : (10) Ոմն յաւելու․ Եւ նոցա էլեալ փոխանակ հպ'' : (10) Ոմանք․ 'Ի վ̄ր տն̄ ա̄յ ամենակա'' : (12) Ոմանք․ Հարեալք սուսերոյ իմոյ : (13) Ոմանք․ Եւ անջրդի իբրև․ : (14) Ոմանք․ Գոչեսցեն 'ի նկուղս նր̄ : (14) 'Ի լուսանց․ Եւ ագռաւք 'ի դրունս նր̄․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (15) Ոմանք․ Եւ ոչ ոք ևս իցէ յետ իմ :

Գլ․ Գ․ (1) Ոմանք․ Ո՛հ երևելիդ փրկ'' : (1) 'Ի լուսանց․ Փրկեալ քաղաք աղաւնի․ համաձայն ոմանց 'ի բն'' : (2) Ոմանք․ Եւ առ ա̄ծ իւր ոչ մեր'' : (3) Ոմանք․ Իշխանք նր̄ 'ի նմա իբրև․․․ որ ոչ թողին ինչ 'ի վաղիւ : (4) Ոմանք․ Պղծեսցեն զսրբութիւնս :

զսրբութիւնս, և ամպարշտեն յօրէնս: *Այլ Տէր արդար 5
է 'ի մէջ նորա, և ոչ արասցէ անիրաւութիւն: ընդ առա֊
ւօտս կանխեալ տայցէ զիրաւունս իւր 'ի լոյս, և ոչ թա֊
քիցէ. և ոչ ծանիցէ զանիրաւութիւն 'ի պահանջել: *և 6
ոչ 'ի սպառ զանօրէնութիւնս. ապականութբ կործանեա֊
ցէ զամբարտաւանս: Ապականեցան անկիւնք նց. ա֊
ւերեցից զճանապարհս նր, ամենեւին մի ես գնալ ընդ
նս: պակասեսցին քաղաքք նց առ 'ի չգոյէ բնակչաց:
*Ասացի թէ երկերուք յինէն՝ և ընկալարուք զխրատ. 7
և ոչ սատակեսջիք յերեսաց նր ըստ ամի որչափ ինչ ա֊
ւուց վրէժ 'ի նմանէ: Պատրաստեա կանխեաց ընդ ա֊
ռաւօտս. ապականեցան ամ ճիւղք նր. *վն այդորիկ 8
սպասեա ինձ՝ ասէ Տր՝ յաւուր յարութեան իմոյ 'ի վկ֊
կայութի: Զի դատաստանք իմ 'ի վր ազգաց յընդունել
զթագաւորս, 'ի հեղուլ 'ի վր նց զբարկութի իմ, զամ
բարկութի սրտմտութե իմոյ. զի հրով նախանձու ի֊
մոյ մաշեսցի ամ երկիր: *Զի յայնժամ դարձուցից 'ի 9
վր ժողովրդոց լեզու յազգս նց, 'ի կարդալ ամենե֊
ցուն զանուն Տն, 'ի ծառայել նց նմա ընդ միով լծով:
*'ի գետոյն եթեովպացւոց ընկալայց զնս ընդ ցրո֊ 10
ուեալսն, մատուցանիցեն ինձ պատարագ: *Յաւուր 11
յայնմիկ ոչ ամաչեսցես յամ գործոց քոց, որովք ամ֊
պարշտեցեր առ իս. զի յայնժամ զերծից 'ի քէն զչա֊
րութի ամբարտաւանութե քոյ, և ոչ ևս յաւելցես մե֊
ծաբանել 'ի վր լերին սրբութե իմոյ: *Թողից քեզ 12
ժողովուրդ հեզ և խոնարհ, և երկիցեն յանուանէ Տն
*մնացորդք Իղի: և ոչ արասցեն անիրաւութի, և ոչ 13
խօսիցին սնոտիս. և ոչ գտցի 'ի բերան նց լեզու նեն֊
գաւոր. զի նոքա արածեսցեն և մակաղեսցին. և ոչոք
իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ զնս:
Գ. *Ուրախ լեր յոյժ դուստր Սիոնի, և քարոզեա Իէլ. 14
ուրախ լեր՝ և զուարճացիր յամ սրտէ քումմէ դուստր
Եմի: *զի եհան 'ի քէն Տր շուրջ զանիրաւութիս. փրկ֊ 15
կեաց զքեզ Տր 'ի ձեռաց թշնամեաց քոց. թագաւոր
Իլի Տր 'ի մէջ քում, և ոչ ևս տեսցես չարիս: *'Ի 16
ժամանակին յայնմիկ ասէ Տր ցԵմ. քաջալերեաց Սիոն՝
մի լքցին ձեռք քո: *Տր ած 'ի քեզ է հզօրն, և փրկ֊ 17
կեսցէ զքեզ. ածցէ 'ի վր քո ուրախութի, և նորոգես֊
ցէ զքեզ սիրով իւրով. և ուրախ լիցի 'ի քեզ զուար֊
ճութք իբրև յաւուր տօնի: *և ժողովեցից զմանրեալսն 18
քո: Վայ որ նախատիցէ զնա: *Ահաւասիկ ես առ֊ 19
նեմ վն քո 'ի ժամանակին յայնմիկ. և փրկեցից զճըն֊
շեալն, և զմերժեալն ընկալայց. և արարից զնոսա 'ի
պարծանս, և անուանիս ընդ ամ երկիր: *Եւ ամա֊ 20
չեսցեն 'ի ժամանակին յայնմիկ՝ յորժամ բարի արարից
ձեզ, և 'ի ժամանակի յորժամ ընկալայց զձեզ: զի տաց
զձեզ անուանիս և 'ի պարծանս ընդ ամենայն ազգս
երկրի. 'ի դարձուցանել ինձ զգերութի ձեր առաջի
ձեր՝ ասէ Տր:

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Սոփոնիայ:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԵԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Յամին երկրորդի դարեհի արքայի. յամսեանն վեցերորդի, որ օր մի էր ամսոյն. Եղեւ բան Տն 'ի ձեռն Անգէի մարգարէի, և ասէ:

ԽՕՍԵԱՑ ԸՆԴ ԶՈՐԱԲԱԲԵ֊
լի որդւոյ սաղաթիելի յազգէ յուդայ, և
ընդ յեսուայ որդւոյ յովսեդեկեայ քահա֊
2 նայի մեծի և ասասցես: *Այսպէս ասէ Տր
ամենակալ. ժողովուրդ այդ ասեն. ոչ է հասեալ ժա֊
3 մանակ շինելոյ զտունն Տն: *Եւ եղև բան Տն 'ի ձեռն
4 անգէի մարգարէի՝ և ասէ: *Եթէ ձեզ միայն իցէ ժա֊
մանակ բնակել 'ի տունս զմբեթեալս. և տունդ իմ ա֊
5 ւեր կայ. *և արդ՝ այսպէս ասէ Տր ամենակալ. կար֊
6 գեցէք զսիրտս ձեր 'ի ճանապարհս ձեր: *Վարեցէք
բազում և ժողովեցէք սակաւ. ուտէք՝ և ոչ յագէք.
ըմպէք՝ և ոչ լինէր 'ի յագուրդ. զգենուք՝ և ոչ ջեռ֊
նուք նոքօք. և որ զվարձս իւր ժողովէր՝ 'ի ծրարս ծա֊
7 կոտեալս ժողովէր: *Այսպէս ասէ Տր ամենակալ.
8 դիք զսիրտս ձեր 'ի ճանապարհս ձեր, *ելէք 'ի լեառն,
հարէք փայտ, և շինեցէք զտունդ. և հաճեցայց նո֊
9 վաւ՝ և փառաւորեցայց՝ ասէ Տր: *Հայեցարուք 'ի բա֊
զում՝ և եղև սակաւ. և դուք 'ի ներքս 'ի տունս կրեցէք՝
և ես արտաքս փչեցի զայն: Վն այդորիկ այսպէս ասէ
Տր ամենակալ. փոխանակ զի տունդ իմ աւեր է, և դուք
10 ճեպեալ էք յիւրաքանչիւր տուն իւր: *Վն այդորիկ եր֊
կինք կալցին զանձրև քո. և երկիր արգելցէ զարդիւնս
11 իւր. *և ածից սուր 'ի վր երկրի, և 'ի վր ցորենոյ. և 'ի
վր գինւոյ, և 'ի վր իւղոյ, և 'ի վր ամ բուսոյ երկրի,
և 'ի վր մարդկան, և 'ի վր անասնոյ, և 'ի վր ամ վաս֊
12 տակոց ձեռաց նց: *Եւ լուաւ զօրաբաբէլ որդի սա֊
ղաթիելի յազգէ յուդայ, և յեսու յովսեդեկեայ քահա֊
նայ մեծ, և ամ մնացորդք ժողովրդեանն ձայնի Տն այ
իւրեանց. և զպատգամս անգէի մարգարէի, որպ առա֊
քեաց զնա Տր ած նց առ նս. և երկեաւ ժողովուրդն
13 յերեսաց Տն: *Եւ ասէ անգէոս հրեշտակն Տն 'ի հրեշ֊
տակս Տն ցժողովուրդն. ես ընդ ձեզ եմ՝ ասէ Տր:
14 *Եւ զարթոյց Տր զոգի զօրաբաբելի որդւոյ սաղա֊
թիելի յազգէ յուդայ, և զոգի յեսուայ յովսեդեկեայ
քահանայի մեծի, և զոգի ամ մնացորդաց ժողովրդ֊
եանն. և մտանէին և գործէին զգործ 'ի տան Տն ամե֊
նակալի այ իւրեանց,

ԳԼ. Բ.

1 Ի քսան և 'ի չորս ամսոյն վեցերորդի:
2 Յամին երկրորդի դարեհի արքայի, *յամսեանն Բ
եւթներորդի, որ օր քսան և մի էր ամսոյն: Խօսեցաւ
3 Տր 'ի ձեռն անգէի մարգարէի՝ և ասէ. *ասա՛ ցզօրա֊
բաբէլ որդի սաղաթիելի յազգէ յուդայ, և ցյեսու
յովսեդեկեայ քահանայ մեծ, և ցամ մնացորդս ժո֊
ղո֊

---

(5) Ոմանք: Զանիրաւութի պահանջել: (6) Ոմանք. Եւ ոչ 'ի սպառ զանիրաւութի. ապականա՛.... աւերեցից զճանապարհս նց.. պակասեսցին քաղաքք նց: (7) Ոմանք. Կանխեալ ընդ առաւօտս ապականեցան ամ ճիւղք: (8) Ոմանք. Ըմբռնել զթագաւորս .. և զամ բարկութի: (10) Ոմանք. Ինձ պտրգս: (12) Ոսկան. Եւ թողից քեզ ժողովուրդ: (13) Ոսկան. Խօսիցէլի ոչ արասցեն զանիրաւութի: (13) Բղմք. Զի նոքա արածեսցին: (16) Ոմանք. 'Ի ժամանակի յայնմիկ: (17) Ոմանք. 'Ի վր քո ուրախութիս: (20) Ոմանք. Անուանիս 'ի պարծանս:

Գլ. ա. (1) Ոչ ծանուցանէ 'ի չէրոյ. ա. Եզր. Է. 13. Գրէւէ թէ գրագիրք մեր և յառաջինքն զանուն Զօրաբաբէլ գրէալ ունէին՝ զաւրաբաբէլ. որ մեզ պատշաճ նուէցաւ յամի միայն դնել ըստ ոմնորանինն: (1) Ոմանք. Յեսովսյ որդւոյ յովսեդեկայ: (4) Ոմանք. Եւ տունս իմ աւեր: (5) Օրինակ մի. Զսիրտս ձեր 'ի միտս ձեր: (6) Ոսկան. Ուտէք, և ոչ լինէր 'ի յագուրդ: (9) Օրինակ մի. Հաճեցարուք 'ի բազում, և եղև: (9) Ոմանք. Վն այսորիկ այսպէս .. յիւրաքանչիւր 'ի տուն իւր: (13) Յօմանս պակասի. Հրեշտակն Տն 'ի հրեշտակս Տն: (14) Բազումք. Զգործ տան Տն ամենակա՛:

Գլ. բ. (3) Ոմանք. Ցզօրաբաբէլ սաղաթիելի.. քա֊

զովսդեկեանն: *Ո՞ր 'ի ձէնջ մնացեալ իցէ զտունս զայս 4
'ի փառաւորութեն իւրում զառաջինն. և ո՞րպէս արդ
տեսանէք զդա ո՞չ զոչինչ առաջի ձեր: *Եւ արդ զօրացիր 5
դու զօրաբաբէլ՝ ասէ տր, և զօրացիր յեսու
յովսեդեկեայ քահանայ մեծ, և զօրասցի ամ ժողովուրդ
երկրիդ՝ ասէ տր. և գործեցէք զի ես ընդ ձեզ
եմ ասէ տր ամենակալ: *Եւ բանն զոր ուխտեցի ընդ 6
ձեզ՝ յելանելն յերկրէն եգիպտացւոց: և հոգին իմ որ
կայ 'ի միջի ձերում. քաջալերեցարո՛ւք: *զի այսպէս 7
ասէ տր ամենակալ. Դարձեալ միւսանգամ շարժեցից
զերկինս և զերկիր, և զծով և զցամաք: *և միանգամայն 8
շարժեցից զամ ազգս. և եկեսցէ ընտիր ընտիր
ընչից ամ ազգաց, և լցուցից զտունդ զայդ փառօք՝ ասէ
տր ամենակալ: *Իմ է արծաթ՝ և իմ ոսկի, ասէ 9
տր ամենակալ: *զի մեծ եղիցին փառք տանդ այդորիկ 10
վերջինդ քան զառաջինն՝ ասէ տր ամենակալ:
Եւ 'ի տեղւոջդ յայդմիկ տաց խաղաղութի՛ ասէ տր ամենակալ.
և խաղաղութի ոգւոց փրկութե ամի, որ գործիցէ
յարուցանել զտաճարդ զայդ:

Գ *'Ի քսաներորդի և չորրորդի, իններորդի ամսեանն. 11
յամի երկրորդի դարեհի. եղև բան տն առ անգէ մարգարէ՝
և ասէ: *Այսպէս ասէ տր ամենակալ. հա՛րց 12
օրէնս 'ի քահանայիցդ և ասասցես: *եթէ առնուցու 13
մարդ միս սուրբ 'ի դրօշակ հանդերձի իւրոյ, և մերձեսցի
ծոբծք իւր 'ի հաց, կամ 'ի թան, կամ 'ի գինի,
կամ յեւղ, կամ յամ կերակուրս՝ իցէ՞ թէ սրբեսցի:
պատասխանի ետուն քահանայքն և ասեն. ո՛չ: *Եւ 14
ասէ անգէոս. թէ մերձենայցէ պիղծն՝ կամ անսուրբն
ոգւով յամ ինչ յայնպիսեաց՝ իցէ՞ թէ պղծեսցի: պատասխանի
ետուն քահանայքն և ասեն՝ պղծի: *Պատասխանի 15
ետ անգէոս և ասէ. նոյնպէս և ժողովուրդս
այս. նոյնպէս և ազգս այս առաջի իմ ասէ տր: նոյնպէս
և ամ գործք ձեռաց նոցա, որ ինչ մերձենայցէ
անդր, պղծեսցի: վս առնլոյն իւրեանց առաւօտուց. և
մորմոքեսցին յերեսաց չարեաց իւրեանց. և ատեցէք 'ի
դրունս զյանդիմանիչս: *Եւ արդ՝ դի՛ք 'ի սիրտ ձեր 16
յօրէ յայսմ հետէ և յառաջ. մինչև եդեալ քար 'ի քարի
վր տաճարին տն: *Ո՞վ էիք յորժամ արկանէիք 17
յամանս ձեր քսան քռ գարւոյ, և լինէր տասն քռ
գարւոյ. և մուծանէիք 'ի հնձանս ձեր հանել յիսուն
մար, և լինէր քսան: *Հարի զձեզ անպտղութե և խորշակաւ՝ 18
և կարկտիւ, և զամ գործս ձեռաց ձերոց. և
ո՛չ դարձարո՛ւք առ իս՝ ասէ տր: *Կարգեցէք զսիրտս 19
ձեր յօրէ՛ յայսմանէ՝ և անդր. 'ի քսաներորդէ և չորրորդէ
իններորդի ամսեանդ, և յօրէ յայդմանէ յորում
անկաւ հիմն տաճարիդ տն: Դի՛ք 'ի սիրտս ձեր:
*Իցէ թէ յայտնեսցի ինչ 'ի վր կալոյ և յորթ, և 'ի 20
թզենի՝ և 'ի նռնենի, և 'ի փայտ իւղոյ որ պտուղ ո՛չ
տայցէ՝ յօրէ յայսմանէ օրհնեցից:

Դ *Եւ եղև բան տն կրկին անգամ առ անգէ մարգարէ, 21
'ի քսան և 'ի չորս ամսոյն՝ և ասէ: *ասա՛ ցզօրաբաբէլ 22
սաղաթիէլի յազգէ յուդայ. Դարձեալ միւսանգամ
շարժեմ զերկինս և զերկիր, զծով և զցամաք: *և կործանեցից 23
զաթոռս թագաւորաց, և սատակեցից զզօրութիւն
թագաւորաց. և կործանեցից զկառս և զհեծեալս.
և իջցեն երիվարք և հեծեալք նց՝ իւրաքանչիւր
սրով առ եղբայր իւր: *Յաւուր յայնմիկ ասէ տր ամենակալ. 24
առից զքեզ զզօրաբաբէլ սաղաթիէլի զծառայ
իմ, և եդից զքեզ իբրև զկնիք: Զի ընդ քեզ հաճեցայ
ասէ տր ամենակալ:

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Անգէայ:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Յամսեանն ութերորդի՝ յամի երկրորդի դարեհի արքայի. Եղև բան տն առ Զաքարիա մարգարէ որդի Բարաքեայ, որդւոյ Ադդովայ՝ և ասէ:

2 ԲԱՐԿԱՑԱՒ ՏԷՐ Ի ՎԵՐԱՅ Ա-
3 հարցն ձերոց բարկութի մեծ: *Եւ ասասցես
ցնոսա. այսպէս ասէ տր ամենակալ.
դարձարո՛ւք առ իս՝ ասէ տր զօրութեց. և
4 դարձայց առ ձեզ՝ ասէ տր զօրութեց: *մի՛ լինիք իբրև
զհարս ձեր, զոր պատուհասէին մարգարէքն առաջինք՝
և ասէին. Այսպէս ասէ տր ամենակալ. դարձարո՛ւք
յամ ճանապարհաց ձերոց չարաց, և 'ի գնացից ձերոց
չարաց. և ո՛չ լուան, և ո՛չ անսացին լսել ինձ՝ ասէ տր:
5 *Հարքն ձեր ո՞ւր են՝ և մարգարէքն. միթէ յաւիտեա՞ն
6 կեցին: *Բայց զբանս իմ և զօրէնս իմ ընկալարո՛ւք՝ զոր
ես պատուիրեմ հոգւով իմով ծառայից իմոց մարգարէից
որ ժամանեցին հարցն ձերոց: Պատասխանի ետուն՝
և ասեն. որպէս կարգեա՛ց տր ամենակալ առնել
ըստ ճանապարհաց մերոց՝ և ըստ գնացից մերոց, նոյնպէս
7 և արա՛ր մեզ: *'Ի քսաներորդի և չորրորդի մետասաներորդ
ամսեանն. որ է ինքն արաց. յերկրորդ
ամի դարեհի. եղև բան տն առ զաքարիա մարգարէ
8 բարաքեայ որդւոյ ադովդայ՝ և ասէ: *Տեսի 'ի տեսալեան
գիշերոյ, և ահա այր մի հեծեալ յաշխետ ձի,
և կայր 'ի մէջ երկուց անտառախիտ լերանցն: և զկնի
9 նր ձիք աշխէտք՝ և պխտակք՝ և սպիտակք: *Եւ ասեմ,
զի՞նչ են դոքա տր: և ասէ ցիս հրեշտակն՝ որ խօսէր
10 յիս. ես ցուցից քեզ զինչ են դոքա: *Պատասխանի
ետ այրն որ կայր 'ի մէջ լերանցն՝ և ասէ ցիս. դոքա
11 են զորս առաքեաց տր շրջել ընդ երկիր: *Պատասխանի
ետուն հրեշտակին տն՝ որ կայր 'ի մէջ լերանցն՝
և ասեն. շրջեցա՛ք ընդ ամ երկիր. և ահա ամ երկիր
12 բնակեալ և դադարեալ է: *Պատասխանի ետ հրեշտակն՝
և ասէ. Տր ամենակալ, մինչև ցե՞րբ ոչ ողորմեսցիս
'ի վր եմի և քաղաքացն յուդայ, զորս անտես ա-
13 րարեր այս եւթանասուն երորդ ամ: *Եւ պատասխանի
ետ տր ամենակալ հրեշտակին՝ որ խօսէր յիս՝ բանս
14 բարեա՛ց՝ և բանս մխիթարութե: *Եւ ասէ ցիս հրեշտակն
որ խօսէր յիս. աղաղակեա՛ և ասա՛: Այսպէս
ասէ տր ամենակալ. Նախանձեցայ վս եմի և վս սիոնի
15 նախանձ մեծ: *և բարկութե՛ մեծաւ բարկացեալ եմ
'ի վր ազգացն՝ որ միանգամայն հարա՛ն 'ի վր նց. փոխանակ
զի ես սակաւիկ ինչ բարկացեալ էի 'ի վր նց,
16 և նոքա միանգամա՛յն հարան 'ի վր 'ի չարիս: *Վս այնորիկ
այսպէս ասէ տր. դարձա՛յց առ եմ գթութե.
և տունն իմ վերստին շինեսցի՝ ասէ տր ամենակալ. և
չա՛փ

հանայի մեծի: (4) Ոմանք. Տեսեալ է զտունս 'ի փա"... զդա իբրև զոչինչ առա": (6) Ոմանք. Որ կայր 'ի միջի ձերում: (10) Ոմանք. Վերջինն քան զառաջինն.. և խաղաղութի ոգւոյ 'ի փրկութի: (11) Ոմանք. Եւ 'ի չորրորդի: (13) Ոսկան. Մարդ սուրբ 'ի դրօ"... և մերձեսցի ծոբծ իւր: (14) Ոմանք. Եւ ասէ անգէոս, եթէ: (15) Ոմանք. Ձեռաց դոցա.. վս յառնլոյն: (15) Բազմք. Եւ ատէիք 'ի դրունս: (16) Այլ. Յօրէ յայսմանէ և յառաջ: (16) Ոմանք. Տաճարին տն: (19) Ոմանք. Եւ 'ի չորրորդէ իններորդ ամսեանն: (20) Ոմանք. Եւ 'ի յորթ և 'ի թզե": (22) Ոմանք. Միւսանգամ շարժեցեմ.. և զծով և զցամաք: (23) Ոմանք. Եւ կործանեցից զզօրութիւն թագաւորաց, և սատակեցից զզօրութիւն թագաւորաց ազգաց, և կոր"... և հեծեալք նր:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Որդւոյ ադդովայ՝ և ասէ: (4) Բազմք. Եւ մի լինիք իբրև.. զորս պատ": (7) Ոմանք. Եւ 'ի չորրորդի մեաս"... բարաքեայ որդի ադդովայ: (7) Ոսկան. Մետասաներորդի ամս"... յերկրորդի ամի: (9) Ոսկան. Դոքա տր իմ.. որ խօսէր ցիս. և ցուցից: (12) Ոմանք. Ոչ ողորմիս 'ի վր.. այս եւթանասներորդ ամ: Որ ոսկան յաւելու. ամ է: (15) Ոմանք. Որ միանգամայն հարեալ են.. բարկացեալ էի նց. և նոքա: (16) Ո-

չափ ձգեսցի միւսանգամ 'ի վերայ Եմի ։ * Եւ ասէ ցիս 17
հրեշտակն որ խօսէր յիս . աղաղակեա՛ և ասա՛ ։ Այսպէս
ասէ տր ամենակալ . դարձեալ զեղցին քաղաքք բարու-
թեք, և ողորմեսցի տր սիոնի, և հաճեսցի միւսանգամ
ընդ Եէմ ։ * Եւ ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա չորք 18
եղջեւրք ։ * և ասեմ ցհրեշտակն որ խօսէր յիս . զի՞նչ 19
են այդոքիկ տր ։ և ասէ ցիս . այդ եղջեւրք են որ ցրը-
ուեցին զյուդայ՝ և զիէլ ։ * Եւ եցոյց ինձ տր չորս հիւ- 20
սունս ։ * և ասեմ . իսկ դոքա զի՞նչ գան գործել ։ Եւ 21
ասէ ցիս . այդ եղջեւրքն են որ ցրուեցին զյուդայ՝ և
զիէլ խորտակեցին . և ոչ ոք 'ի նոցանէ ամբարձ զգլուխ
իւր . և եկին սոքա սրել զնա 'ի ձեռս նոցա ։ զչորս եղ-
ջեւրս՝ զազգս յարուցեալս եղջեւր, 'ի վերայ երկրի
տն ցրուել զնա ։

ԳԼ. Բ ։

Բ Ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա այր՝ և 'ի ձեռին 1
իւրում ունէր լար երկրաչափ ։ * և ասեմ ցնա՝ 2
յո՞վ երթաս ։ և ասէ ցիս՝ չափել զԵմ, և տեսանել թէ
ո՞րչափ է լայնութն նր՝ և ո՞րչափ երկայնութն ։ * Եւ ահա 3
հրեշտակն որ խօսէր յիս՝ զտեղի առեալ կայր ։ և այլ
հրեշտակ ելանէր ընդ առաջ նր ։ * և ասէ ցնա . ընթա՛ 4
և խօսեա՛ց ընդ երիտասարդին ընդ այնմիկ՝ և ասա-
ցես . Պտղալից շինեսցի Եէմ 'ի բազմութէ մարդոյ և
անասնոյ՝ 'ի մէջ նր ։ * և ես եղէց նմա պարիսպ հրեղէն 5
շուրջանակի . և 'ի փառս բնակեցայց 'ի միջի նր ։ * Ո՛ 6
ո՛, փախերո՛ւք յերկրէ հիւսիսոյ՝ ասէ տր . զի 'ի չորից
հողմոց երկնից ժողովեցից զձեզ՝ ասէ տր ։ * 'ի սիոն դի- 7
մեալ ապրեցարո՛ւք բնակիչք դստեր բաբելոնի ։ * Զի 8
այսպէս ասէ տր ամենակալ . Զփառաց զկնի արձա-
կեաց զիս յազգսն՝ որ կողոպտեցին զձեզ ։ զի որ մեր-
ձենայ 'ի ձեզ՝ իբրեւ որ ընդհարկանիցէ ընդ բիբ ական
իւրոյ ։ * Զի ահաւասիկ ես ածից զձեռն իմ 'ի վր նց . 9
և եղիցին յաւար ծառայեցուցիչքն նց ։ և ծանիջիք թէ
տր ամենակալ առաքեաց զիս ։ * Խնդա՛ և ուրա՛խ լեր 10
դուստր սիոնի . զի ահա ես եկից և բնակեցայց 'ի մէ-
ջի քում՝ ասէ տր ։ * և ապաւինեսցին ազգ բազումք 'ի 11
տր յաւուր յայնմիկ . և եղիցին նմա ժողովուրդ, և բնա-
կեսցեն 'ի միջի քում . և ծանիցես՝ թէ տր ամենակալ
առաքեաց զիս առ քեզ ։ * Եւ ժառանգեսցէ տր զյու- 12
դայ զբաժին իւր յերկրին սրբութե, և հաճեսցի միւ-
սանգամ ընդ Եէմ ։ * և երկիցէ ամ մարմին յերեսաց 13
տն . զի զարթուցեալ է 'ի յարկաց սրբոց իւրոյ ։

ԳԼ. Գ.

Եւ եցոյց ինձ տր զյեսու քահանայ մեծ, զի կա՛յր 1
առաջի հրեշտակին տն ։ և սատանայ կա՛յր ընդաջ-
մէ նր հակառակել ընդ նմա ։ * Եւ ասէ տր ցսատա- 2
նայ . սաստեսցէ 'ի քեզ տր՝ սատանայ, և սաստեսցէ տր
'ի քեզ՝ որ ընտրեաց զԵմ ։ ո՞չ ապաքէն դա աւադիկ իբ-
րեւ գլխանձող մի զերծեալ 'ի հրոյ ։ * Եւ յեսու՝ էր զգե- 3
ցեալ հանդերձս աղտեղիս, և կա՛յր առաջի հրեշտակին
տն ։ * պատասխանի ետ՝ և ասէ ցայնոսիկ որ կային ա- 4
ռաջի նր . 'ի բա՛ց արարէք զհանդերձս աղտեղիս 'ի նմա-
նէ ։ և ասէ ցնա, ահա բարձի 'ի քէն զանօրէնութիս
քո . և ագուցէ՛ք դմա պճնաւոր ։ * և դի՛ք խոյր սուրբ 5
'ի գլուխ դորա ։ և եդին խոյր սուրբ 'ի գլուխ նորա .
և զգեցուցին նմա հանդերձս ։ Եւ հրեշտակ տն կայր,
6 * և դնէր վկայութի հրեշտակն տն ընդ յեսուայ՝ և ա-
7 սէր ։ * Այսպէս ասէ տր ամենակալ . եթէ 'ի ճանա-
պարհս իմ գնասցես, և զհրամանս իմ պահեսցես, դու
դատեսցես զտուն իմ ։ և եթէ պահեսցես զսրահս իմ,
տաց քեզ որ շրջիցին 'ի մէջ դոցա որ կա՛նդ աւադիկ ։
8 * Բայց լո՛ւր յեսու քահանայ մեծ, դու և մերձաւորք
քո որ նստինդ առաջի քո . զի արք կիւսահմա՛յք են ։ Զի
9 ահաւասիկ ես ածեմ զծառայ իմ զծագումն ։ * զի ըզ-
վէմն զոր ետու առաջի երեսաց յեսուայ, 'ի վր վիմին
եւթն աչքեն ։ ահաւասիկ ես փորեցից խորխորատ՝ ա-
սէ տր ամենակալ, և շօշափեցից զամ անօրէնութիս երկ-
10 րին այնորիկ յաւուր միում ։ * Յաւուր յայնմիկ ասէ
տր ամենակալ, կոչեսջիք ամենեքեան զընկեր իւր ընդ
որթով և ընդ թզենեաւ ։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ դարձաւ հրեշտակն որ խօսէր ցիս . և զարթոյց
զիս՝ զոր օրինակ յորժամ զարթնուցու այր 'ի քնոյ
2 իւրմէ . * և ասէ ցիս . զի՞նչ տեսանես դու ։ և ասեմ,
տեսանեմ ահա՝ աշտանակ ոսկի ձոյլ, և գունդ 'ի վր
նր, և եւթն ճրագ 'ի վր նորա, և եւթն բերանք ճրա-
3 գացն որ 'ի վր նր ։ * և երկու ձիթենիք 'ի վր նր . մի
4 ընդ աջմէ գնդին լուցելոյ, և մի ընդ ահեկէ ։ * Հարց-
ցի, և ասեմ ցհրեշտակն որ խօսէր ցիս . զի՞նչ են այ-
5 դոքիկ տր ։ * պատասխանի ետ հրեշտակն որ խօսէր ցիս՝
և ասէ ցիս . ոչ գիտես զինչ են այդոքիկ ։ և ասեմ, ոչ
6 տր ։ * Պատասխանի ետ հրեշտակն և ասէ ցիս ։ այս
բան տն է առ զօրաբաբէլ ։ ասէ, ոչ զօրութբ մեծաւ և
ոչ ուժգնութբ, այլ հոգւով իմով ասէ տր ամենակալ ։
7 * Ո՞վ ես դու լեառն մեծ կանգնեալ առաջի զօրաբա-
բելի ։ և հանից զվէմն ժառանգութե զհաւասարութե
8 շնորհաց շնորհել նմա ։ * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ա-
9 սէ ։ * ձեռք զօրաբաբելի հիմն արկին տանդ այդմիկ,
և ձեռք նր կատարեսցեն զդա ։ և ծանիցես՝ թէ տր ա-
10 մենակալ առաքեաց զիս առ քեզ ։ * Քանզի ո՞վ է որ
անարգեաց զաւուրս փոքունս՝ և խնդասցէ ։ և տեսցեն
զվէմն անագեայ 'ի ձեռին զօրաբաբելի ։ այս են եւթն
11 աչքն որ հային ընդ ամ երկիր ։ * Պատասխանի ետու
և ասեմ ցնա . իսկ զի՞նչ են երկու ձիթենիքդ որ կան
12 ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ աշտանակին ։ * և հարցի կըր-
կին՝ և ասեմ ցնա . զի՞նչ երկու ոստք ձիթենեացն որ 'ի
ձեռս երկուց ճրագարերանացն ոսկեաց, արկանելեաց,
13 և 'ի վեր հանելեաց պճնաւորն ոսկիս ։ * Եւ ասէ ցիս .
ոչ գիտես զինչ են այդոքիկ . և ասեմ, ոչ տր ։ Եւ ա-
սէ ցիս . դոքա են որդիք պարարտութե՝ որ կան առա-
ջի տն ամենայն երկրի ։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ դարձայ ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա գե- Գ
2 րանդի թռուցեալ ։ * և ասէ ցիս՝ զի՞նչ տեսանես .
և ասեմ, գերանդի թռուցեալ տեսանեմ ես . քառա-
կանգուն յերկայնութե, և տասն կանգուն լայնութե ։
3 * Եւ ասէ ցիս . այդ են անէծք որ ելանեն 'ի վր երե-
սաց ամ երկրի ։ զի ամ գողոյ վրէժ մահուչափ, դատա-
խնդրեսցի, և ամ սուտերդման վրէժ մահուչափ՝ դատա-
խնդ-

ճանէ . Եւ տուեալ իմ վերս'' ։ (17) Ոմանք . Եւ ասէր ցիս հրեշ'' ։ (21) Օրինակ . Եւ եկին սոքա ցրել զնա ։ (21) Ոմանք . Սրել զսոսա . . զչորեքեան խելս զայս յարուցեալս եղջիւր 'ի վր երկրի տն ցրել զնա ։

Գլ . Բ . (1) Ոմանք . Ունէր լար երկաչափ ։ Եւ օրինակ մի . երկնաչափ ։ (2) Ոմանք . Յո՛վ երթայ ։ (3) Յոմանս պակաս . Եւ ահա հրեշտ'' ։ (6) Ոմանք . Ո՛վ ո՛, հաճ, ո՛ որ փախէրուք յերեսաց հիւսիսոյ ։ (8) Ոմանք . Ընդ բիբ ական իմոյ ։ (9) Ոմանք . Զի ահաւադիկ ես ածից ։ (11) Ոմանք . Ազգք բազումք . . . եղիցին նմա ժողովուրդք և բնակիցեն . . թէ տր ած ամենակալ ա'' ։ (12) Ոմանք . Զյուդա և զբաժին իւր ։ (13) Ոմանք . Զարթուցեալ է յամպոց ։

Գլ . Գ . (3) Ոմանք . Զգեցեալ զհանդերձ աղտեղիս ։ (5) Ոմանք . 'Ի գլուխ նր ։ և եդին ։ (7) Ոմանք . Եւ եթէ պահես զսրահ . . որ կան աւադիկ ։ (8) Ոմանք 'ի լուս'' . 'ի վր՝ կիւսահմայք, նշանակէ՝ հրաշագէտք ։ զոր և այլ ոմանք 'ի ներքս առեալ յաւելուն 'ի բնաբանին ։ ըստ որում ասէ եւս ձան ։ (9) Ոմանք . Զամ անօրէնութի երկ'' ։

Գլ . Դ . (2) Յօրինակին . Տեսանեմ հրեշտակ ոսկի ձոյլ ։ (4) Ոմանք . Ցհրեշտակն որ խօսէր յիս ։ (10) Օրինակ . Եւ խնդասցեն և տեսցեն ։ (12) 'Ի լուս'' . Եւ հարցի կրկին անգամ . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (12) Օրինակ . Եւ 'ի վերայ հանելեաց ։

Գլ . Ե . (2) Ոմանք . Կանգուն 'ի լայնութե ։ (3) Օրինակ .

խնդրեսցի ։ * Եւ հանից զդա՝ ասէ տր ամենակալ, և 4
մտցէ 'ի տունս գողոց, և 'ի տունս որոց երդնուցուն
սուտ յանուն իմ, և բնակեսցէ 'ի մէջ տան նր, և վախճանեսցէ
զնա․ և զփայտ նր՝ և զքարինս նր ։ * Եւ ել 5
հրեշտակն որ խօսէր յիս, և ասէ ցիս, հայեաց աչօք
քովք՝ և տես զայն որ ելանէն ։ * Եւ ասեմ՝ զի՞նչ է ։ և 6
ասէ ցիս․ այդ է չափ որ ելանէ․ և ասէ՝ այդ է անիրաւութի
նց ընդ ամ երկիր ։ * Եւ ահա կշիռ մի կապարեայ 7
ամբարձեալ՝ և կին մի նստէր 'ի մէջ չափոյն ։
* Եւ ասէ․ այդ է անիրաւութի ։ և ընկէց զնա 'ի մէջ չափոյն 8
և ընկէց զվէմն կապարեայ 'ի բերան նորա ։ * Եւ 9
ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա երկու կանայք ելանէին,
և հողմ 'ի թևս նց․ և էին թեւք նց իբրև ըղթևս
յոպոպոյ․ և ամբարձին զչափն ընդ երկիր և ընդ
երկինս ։ * Եւ ասեմ ցհրեշտակն որ խօսէր յիս․ յո՞ տանին 10
նոքա զչափն ։ * Եւ ասէ ցիս․ շինել նմա տուն յերկրին 11
բաբելացւոց, և պատրաստել ։ և դիցեն զնա անդ՝
'ի վր պատրաստութե իւրոյ ։

ԳԼ. Զ.

Դարձայ ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա չորք 1
կառք ելանէին 'ի միջոյ երկուց լերանց․ և լերինքն
էին լերինք պղնձիք ։ * 'Ի կառսն առաջինս ձիք 2
աշխետք, և 'ի կառսն երկրորդս ձիք սեաւք․ * և 'ի 3
կառսն երրորդս ձիք սպիտակք․ և 'ի կառսն չորրորդս
ձիք պէսպէս պխակք ։ * Պատասխանի ետու, և ասեմ 4
ցհրեշտակն որ խօսէր յիս․ զի՞նչ են այդոքիկ տր ։
* Պատասխանի ետ հրեշտակն՝ որ խօսէր յիս՝ և ասէ․ 5
դոքա են չորք հողմք երկնից, որ ելանեն կալ առաջի
տն ամ երկրի ։ * Յորում էին ձիքն սեաւք, ելանէին 6
ը երկիր հիւսիսոյ․ և սպիտակքն ելանէին զհետ նց․
և պխակքն ելանէին ընդ երկիր հարաւոյ․ * և հայէին 7
շրջել ընդ ամ երկիր ։ և ասէ, գնացէք և շրջեցարո՛ւք
ընդ երկիր ։ և շրջեցան ը երկիր ։ * Եւ աղաղակեաց՝ 8
և ասէ ցիս․ ահա որ ելանեն ընդ երկիր հիւսիսոյ,
հանգուցին զսրտմտութի իմ յերկրին հիւսիսոյ ։

Գ․ * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ ։ * Առ դու ինձ 'ի գերութէ 9
անտի յիշխանաց, և 'ի պիտանեաց նր, և 'ի գիտնոց 10
նր․ և մտցես յաւուր յայնմիկ 'ի տուն յովսիայ որդւոյ
սոփոնիայ՝ որ եկեալ է 'ի բաբելոնէ ։ * Եւ առցես 11
ոսկի և արծաթ, և արասցես պսակ, և դիցես 'ի գլուխ
յեսուայ յովսեդեկեայ քահանայի մեծի ։ * Եւ ասասցես 12
ցնա ։ Այսպէս ասէ տր ամենակալ, ահա այր՝ և
ծագումն անուն նր, և 'ի ներքոյ իւրմէ ծագեսցէ․ և
շինեսցէ զտուն տն ։ * Եւ նա առցէ զքաջութի․ նստցի 13
և տիրեսցէ 'ի վր աթոռոյ իւրոյ․ և եղիցի քահանայն
ընդ աջմէ նր, և խորհուրդ խաղաղութե եղիցի 'ի մէջ
երկոցունց ։ * Եւ պսակդ եղիցի այնոցիկ՝ որ տկն ունին․ 14
և պիտանեաց նորա, և որոց ճանաչեն զնա, և 'ի
շնորհս որդւոյ սոփոնիայ, և յերգս տան տն ։ * Եւ հեռաւորք 15
'ի նոցանէ եկեսցեն և շինեսցեն զտուն տն․
և ծանիջիք թէ տր ամենակալ առաքեաց զիս առ ձեզ ։
և եղիցի եթէ լսելով լուիջիք ձայնի տն այ ձերոյ ։

ԳԼ. Է.

Ե Եւ եղև յամին չորրորդի դարեհի արքայի, եղև բան 1
տն առ զաքարիա․ որ օր չորք էին ամսոյն իններորդի,
2 որ է քասղև ։ * Եւ առաքեաց 'ի բեթելայ սարասար՝
և աբուսադ՝ թագաւորք և արք իւրեանց աղաչել
3 զտր․ * և ասել ցքահանայսն որ էին 'ի տան տն
ամենակալի և ցմարգարէսն ։ եթէ մտեալ այդր յամսեանն
հինգերորդի սրբութե․ քանզի արարի զայն զամս բազումս ։
4 * Եւ եղև բան տն զօրութեց առ իս՝ և ասէ ։
5 * խօսեաց ընդ ժողովրդեան երկրիդ՝ և ը քահանայսն
և ասասցես, եթէ պահիցէք և կոծիցէք 'ի հինգերորդս
կամ յեւթներորդս ամսոց ։ ահա եւթանասուն ամ․
6 միթէ պա՞հս պահիցէք ինձ ։ * և եթէ ուտէք և ըմպէք,
7 ո՞չ ապաքէն դուք ուտէք և ըմպէք ։ * Ո՞չ այս բանք են
զոր խօսեցաւ տր 'ի ձեռս մարգարէիցն իւրոց առաջնոց՝
մինչդեռ շէն էր եէմ և 'ի բարութե, և քաղաքք
նց շուրջանակի․ և լեռնայինքն և դաշտայինքն բնակեալ
8 էին ։ * Եւ եղև բան տն առ զաքարիա՝ և ասէ ։
9 * այսպէս ասէ տր ամենակալ․ Իրաւամբ արդար
դատեցարուք, և ողորմութի և գթութի արարէք իւրաքանչիւր
10 եղբօր իւրոյ ։ * զայրին և զորբն և զպանդուխտն՝
և զտնանկն մի յաղթահարէք․ և ոխս չարեաց
11 ընկերի իւրում մի ոք կալցի 'ի սիրտս ձեր ։ * Եւ ո՛չ
հաւանեցան անսալ․ այլ ետուն զթիկունս իւրեանց
'ի յիմարութի, և ծանրացուցին զականջս իւրեանց առ
12 'ի չլսել ։ * և զսիրտս իւրեանց կարգեցին անհնազանդս,
առ 'ի չլսելոյ օրինաց իմոց և բանից զոր առաքեաց տր
ամենակալ հոգւով իւրով 'ի ձեռն մարգարէիցն առաջնոց․
13 եղև բարկութի մեծ 'ի տնէ ամենակալէ ։ * Եւ եղիցի
զոր օրինակ խօսեցաւ՝ և ո՛չ լուան նմա․ նոյնպէս
աղաղակեսցեն՝ և ո՛չ լուիցէ նց, ասէ տր ամենակալ ։
14 * Եւ հանից զնս ընդ ամ ազգս զորս ո՛չ գիտիցեն․ և
երկիրդ ապականեսցի զկնի նց, զի ո՛չոք իցէ որ ելանիցէ՝
և դառնայցէ․ և եդին զերկիրն ընտիր՝ յապականութի ։

ԳԼ. Ը.

1 Եւ եղև բան տն ամենակալի առ իս, և ասէ․ Այս-
2 պէս * ասէ տր ամենակալ․ Նախանձեցայ վն Եմի
և վն սիոնի նախանձ մեծ․ և բարկութբ մեծաւ նախանձեցայ
վն նր ։
3 * Այսպէս ասէ տր․ դարձայց 'ի սիոն՝ և բնակեցայց Զ
'ի մէջ Եմի․ և կոչեսցի Եէմ քաղաք ճշմարիտ, և լեառն
4 տն ամենակալի՝ լեառն սուրբ ։ * Այսպէս ասէ տր
ամենակալ դարձեալ նստցին ծերք և պառաւունք 'ի
հրապարակս Եմի․ իւրաքանչիւր ցուպ 'ի ձեռին իւրում
5 'ի բազմութե աւուրց ։ * և հրապարակք քաղաքին
լցցին պատանեկօք և աղջկամբք՝ որ խաղայցեն 'ի
6 հրապարակս նր ։ * Այսպէս ասէ տր ամենակալ․ եթէ
տկարանայցէ ինչ առաջի մնացորդաց ժողովրդեանդ
այդորիկ յաւուրս յայսոսիկ․ միթէ և առաջի՞ իմ տկարանայցէ,
7 ասէ տր ամենակալ ։ * Այսպէս ասէ տր
ամենակալ․ ահաւասիկ ես փրկեմ զժողովուրդ իմ
8 յերկրէ արևելից՝ և յերկրէ արևմտից ։ * և ածից զնս՝
և բնակեցուցից 'ի մէջ Եմի․ և եղիցին ինձ ժողովուրդ,
9 և ես եղէց նց այ ճշմարտութբ՝ և արդարութբ ։ * Այսպէս
ասէ տր ամենակալ․ զօրասցին ձեռք ձեր որ լսէքդ
յաւուրս յայսոսիկ զբանս զայս 'ի բերանոց մարգարէիցն,
յորէ յորմէ արկէք հիմն տան տն ամենակալի․
10 և տաճարս յորմէ հետէ շինեցաւ ։ * Զի յառաջքան զաւուրսն

Վրէժ մահուչափ 'ի դմանէ խնդ" ։ (4) Բազումք․ Եւ 'ի տունս որ երդնու" ։ (5) Ոմանք․ Եւ տես զայրն որ ելանէ ։ (7)(8) Ոսկան․ 'Ի մէջ չափուն ։ (10) Յօրինակին․ Եւ ասեմ զհրեշտակն որ ։ (11) Ոմանք․ Զնա տնդր 'ի վերայ ։

Գլ․ Զ․ (1) Ոսկան․ Դարձայ և ամբարձի ։ (1) Ոմանք․ Եւ տեսանէի, և ահա ։ (6)(7) Ոմանք․ Եւ աշխետքն ելանէին ընդ երկիր հարաւոյ ։ Եւ պխակքն ելանէին, հայէին շրջել ։ (8) Ոմանք․ Զսրտմտութի իմ յերկիր հիւս" ։ (10) Ոմանք․ 'Ի գերութէ այսի յիշխա" ։ (11) Ոմանք․ Եւ արասցես պսակս ։ (13) Ոմանք․ Եւ եղիցի քահանայ ընդ աջմէ ։ (14) Ոմանք․ Զնա, 'ի շնորհս․․ և յերգս տան նր ։

(15) Ոմանք․ Թէ լսելով լուիջիք ձայն" ։

Գլ․ Է․ (1) Ոմանք․ Իններորդի, որ է քասղև ։ (2) Ոմանք․ Եւ աբուսադ, թագաւորք ։ (5) Ոմանք․ Պահիցէք և կոծիցէք ։ (7) Ոմանք․ 'Ի ձեռն մարգարէից իւ"․․․ մինչդեռ շինէր եէմ, և 'ի ։ (10) Ոմանք․ Ընկերի իւր, մի ոք կալցի 'ի սիրտս իւր ։ (12) Բազմք․ Եւ եղև բարկութի ։ (13) Այլք․ Զոր օրինակ խօսեցան ։ (14) Յօրինակին․ Զերկիրն ընտիր յապա" ։

Գլ․ Ը․ (1)(2) Ոմանք․ Առ իս ։ Եւ ասէ տր ամենա" ։ (6) Այլք․ Յաւուրս յայնոսիկ ։ (7) Ոմանք․ Ահաւադիկ ես փրկեմ ։ (8) Ոմանք․ Եւ եղիցի ինձ ։ (9) Ոմանք․ Յաւուրս յայսոսիկ 'ի բերանոյ մարգարէից ։ (10) Ոմանք․

ւուրսն զայնոսիկ՝ վարձք մարդկան՝ ոչ էին յօգուտ.
և վարձք անասնոց ոչ էին յարգի. և ելողի և մտողի ոչ
էր խաղաղութիւն 'ի նեղութենէ. և առաքեցից զամ̃ մար-
դիկ իւրաքանչիւր առ ընկեր իւր: * Եւ արդ՝ ոչ ըստ 11
աւուրցն առաջնոց առնեմ ես մնացորդաց ժողովր-
դեանդ այդորիկ՝ ասէ տր̃ ամենակալ. * այլ ցուցից 12
խաղաղութիւն: այգի տացէ զպտուղ իւր, և երկիր՝ տա-
ցէ զարմտիս իւր, և երկինք տացեն զցօղ իւրեանց: և
ժառանգեցուցից մնացորդաց ժողովրդեան իմոյ զայն
ամ̃: * Եւ եղիցի որպէս էիքն յանէծս 'ի մէջ ազգաց տունդ 13
յուդայ՝ և տունդ Ի̃լի. նոյնպէս ապրեցուցից զձեզ՝
և եղիջիք յօրհնութիւն: Քաջալերեցարուք՝ և զօրասցին
ձեռք ձեր: * զի այսպէս ասէ տր̃ ամենակալ. որպէս խոր- 14
հեցայ չարչարել զձեզ, 'ի բարկացուցանել զիս հարցն
ձերոց, ասէ տր̃ ամենակալ, * և ոչ զղջացայ. նոյնպէս 15
պատրաստեալ և խորհեալ եմ յաւուրս յայսոսիկ՝ բա-
րի առնել Ե̃մի՝ և տանդ յուդայ: քաջալերեցարուք.
* այս բանք են զոր առնիցէք: Խօսեցարուք զճշմար- 16
տութիւն իւրաքանչիւր ընկերի իւրում: և դատաստան՝
խաղաղութեան և արդար դատեցարուք 'ի դրունս ձեր:
* և իւրաքանչիւր չար ընկերի իւրում մի խորհիք 'ի 17
սիրտս ձեր. և զերդումն սուտ՝ մի սիրէք. զի զայն
ամ̃ ատեցի՝ ասէ տր̃ ամենակալ: * Եւ եղև բան տն̃ ա- 18
մենակալի առ իս՝ և ասէ: * Այսպէս ասէ տր̃ ամենա- 19
կալ. Պահքն չորրորդք՝ և պահքն հինգերորդք. պահքն
եւթներորդք՝ և պահքն տասներորդք՝ եղիցին տանդ
յուդայ 'ի խնդութիւն և յուրախութիւն և 'ի տօնս բարու-
թեց. և ուրախ լինիջիք, և զճշմարտութիւն և զխաղաղու-
թիւն սիրեսջիք:

Է. * Այսպէս ասէ տր̃ ամենակալ. դարձեալ եկեսցեն 20
ժողովուրդք բազումք, և բնակիչք քաղաքաց բազմաց:
* և ժողովեսցին բնակիչք միոյ 'ի միւս քաղաք, և ասաս- 21
ցեն երթիցուք աղաչել զերեսս տն̃, և խնդրել զերեսս
տն̃ ամենակալի՝ երթայց և ես: * և եկեսցեն ժողո- 22
վուրդք բազումք խնդրել զերեսս տն̃ ամենակալի յԵ̃մ.
և հաշտեցուցանել զերեսս տն̃: * Այսպէս ասէ տր̃ 23
ամենակալ՝ յաւուրսն յայնոսիկ, եթէ բուռն հարկա-
նիցեն արք տասն յամ̃ լեզուաց ազգաց, բուռն հար-
կանիցեն զգրօշակէ առն հրէի և ասասցեն, երթիցուք
մեք ընդ քեզ, զի լուաք թէ ած̃ ընդ քեզ է:

ԳԼ. Թ.

Ը. Առած բանի տն̃ յերկիր սեդրաքայ, և 'ի դամասկոս 1
զոհ նր̃: զի տր̃ տեսանէ զմարդիկ՝ և զամ̃ ազգս
Ի̃լի: * Եւ յեմաթ 'ի սահմանս նր̃. տիւրոս և սիդոն՝ 2
զի արհամարհեցին յոյժ: * և շինեաց տիւրոս ամուրս 3
իւր. և գանձեաց զարծաթ իբրև զհող, և զոսկի իբրև
զկաւ ճանապարհաց: * վս̃ այնորիկ տր̃ ժառանգեսցէ 4
զնա, և սատակեսցէ 'ի ծով զզօրութիւն նր̃. և նա հրով ծա-
խեսցի: * Տեսցէ ասկաղոն՝ և երկիցէ. և գազա՝ մոր- 5
մոքեսցի յոյժ. և ակկարոն՝ զի յամօթ եղև 'ի վր̃ յան-
ցանաց իւրոց. և կորիցէ թագաւոր 'ի գազայ: և աս-
կաղոն մի բնակեսցէ: * Եւ բնակեսցեն այլազգիք յա- 6
զովտոս: և քակեցից զհպարտութիւն այլազգեաց. * և 7
բարձից զարիւն նց̃ 'ի բերանոյ նց̃, և զգարշելիս նց̃ 'ի
միջոյ ատամանց նց̃. և մնասցեն և նոքա այ̃ մերում. և
եղիցին իբրև զհազարապետս 'ի մէջ յուդայ. և ակկա-
րոն իբրև զեբուսացին: * Եւ կացուցից տան իմոյ 8
պաշտպան՝ առ 'ի չանցանելոյ և չդառնալոյ. և մի ևս
եկեսցէ 'ի վր̃ նց̃ որ հալածեսցէ զնս̃: զի այժմ տեսի
աչօք իմովք:

9 * Ուրախ լեր յոյժ դուստր սիոնի, քարոզեա դուստր Թ.
Ե̃մի. ահա թագաւոր քո գայ առ քեզ, արդար և փրկ-
կիչ, նոյն հեզ՝ և հեծեալ 'ի վր̃ իշոյ՝ և յաւանակի նո-
10 րոյ: * և սատակեսցէ զկառս յեփրեմայ, և զերիվարս
յԵ̃մ. և խորտակեսցի աղեղն պատերազմող. և բազ-
մութիւն և խաղաղութիւն յազգաց. և տիրեսցէ ջրոց 'ի ծովէ
11 մինչև 'ի ծով, և 'ի գետոց մինչև 'ի ծագս երկրի: * Եւ
դու արեամբ ուխտի քոյ արձակեցեր զկապեալս քո
12 յանջրդի գբոյ: * և նստջիք յամուրս կապեալք ժո-
ղովրդեանդ. և փոխանակ միոյ աւուր պանդխտութեան
13 քոյ կրկին հատուցից քեզ: * Զի լարեցից զքեզ ինձ
յուդայ իբրև զաղեղն: լցի և զեփրեմ: և զարթուցից
զորդիս քո սիոն 'ի վր̃ որդւոցն յունաց: և շօշափեցից
14 զքեզ իբրև զսուսեր պողովատիկ պատերազմողի: * Եւ
տր̃ եղիցի վերակացու նց̃. և ելցէ իբրև զփայլակն նետ
նր̃. և տր̃ տր̃ ամենակալ փող հարցէ, և գնասցէ շարժ-
15 մամբ սպառնալեաց իւրոց. * տր̃ ամենակալ պաշտպա-
նեսցէ նց̃: Եւ սպառեսցեն զնս̃, և թաղեսցեն զնոսա
քարամբք պարսաքարաց. և արբցեն զարիւն նց̃ իբրև
16 զգինի, և լցցեն զտաշտս իբրև զսեղանն: * և փրկես-
ցէ զնս̃ տր̃ ած̃ նց̃ յաւուր յայնմիկ՝ իբրև զոչխարս ըզ-
ժողովուրդ իւր: Զի քարինք սուրբք թաւալին յերկ-
17 րի նր̃: * զի որինչ բարին իցէ՝ նորա է, և որինչ լաւն
նորին. ցորեան երիտասարդաց, և գինի անուշարար
կուսից:

ԳԼ. Ժ.

1 Խնդրեցէք 'ի տնէ̃ անձրև ը̃ ժամանակաց՝ զկանուխ
և զանագան. տր̃ արար զպայծառութիւնս, և զանձրև
2 ձմերայնոյ տացէ նց̃ իւրաքանչիւր խոտ յանդի: * Զի
հարցուկք բարբառեցան աշխատութիւնս, և ըղձապա-
տումք սնոտիս սուտս և երազս սուտս խօսէին. և 'ի
զուր մխիթարէին. վս̃ այնորիկ ցամաքեցան իբրև խա-
3 շինք. և չարչարանեցան. զի ոչ գոյր բժշկութիւն: * 'Ի
վր̃ հովուաց բարկացաւ սրտմտութիւն իմ, և 'ի վր̃ գա-
ռանց այցելութիւն արարից: և այց արասցէ տր̃ ած̃ ա-
մենակալ խաշին իւրոյ տանն յուդայ. և յարդարեսցէ
4 զնս̃ իւր իբրև զերիվար գեղեցիկ պատերազմի: * Եւ
'ի նմանէ դիտեաց, և 'ի նմանէ յարդարեաց, և 'ի նմա-
նէ աղեղն իւր բարկութբ̃. և 'ի նմանէ ելցէ ամ̃ որ
5 հալածիցէ 'ի նոյն: * և եղիցին իբրև զպատերազմօղք՝
որ կոխիցեն զկաւ 'ի ճանապարհս պատերազմի. և ճա-
կատեսցին, զի տր̃ ը̃ նս̃ է: Եւ ամաչեսցեն հեծեալք
6 յերիվարս: * և զօրացուցից զտունն յուդայ, և զտունն
յովսեփայ ապրեցուցից, և բնակեցուցից զնս̃ զի սի-
րեցի զնս̃. և եղիցին որպէս թէ չիցեմ դարձեալ 'ի նցէ.
7 զի ես եմ տր̃ ած̃ նց̃, և լուայց նց̃: * և եղիցին իբրև
զպատերազմօղն եփրեմի, և խնդասցէ սիրտ նց̃ իբրև
'ի գինւոյ. և որդիք նոցա տեսցեն և ուրախ լիցին, և
8 ցնծասցեն սիրտք նց̃ 'ի տր̃: * Ազդ արարից նց̃՝ և ըն-
կալայց զնս̃, զի ապրեցուցից զնս̃՝ և բազմասցին որպէս
9 էին բազումք: * և սերմանեցից զնս̃ ընդ ազգս. և որ
հեռաւորքն իցեն՝ յիշեսցեն զիս: Սնուսցեն զորդիս
10 իւրեանց և դարձցին: * և դարձուցից զնս̃ յերկրէն ե-
գիպտացւոց, և յասորեստանեայց ընկալայց զնս̃, և
'ի

Եւ վարձք անասնոց: (12) Ոմանք. Տացեն զցօղս.. ժողովրդեանդ իմոյ: (13) Յօրինակին. Եւ եղիցի որպէս էիքն յանէծս: Այլ ոմանք. Որպէս և էիքն յա": (13) Ոսկան. Նոյնպէս ես ապրեցուցից զձեզ: (15) Ոմանք. Եւ զղջջացայ. նոյնպէս պատ"... յաւուրս յայնոսիկ: (16) Բազումք. իւրաքանչիւր ընդ ընկերի: (19) Ոմանք. Եւ պահքն եւթ"... և ուրախ եղիջիք. և զճշ": (23) Օրինակ մի. Արք տասն յամ̃ լեզուաց:

Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ դամասկոսի զոհ նորա: (2) Յօրինակին. Եւ յեթամ 'ի սահմանս նորա: (5) Ոմանք. Եւ ասկաղոն մի բնակեսցէ: (7) Ոսկան. Եւ մնասցեն ևս նոքա: (8) Ոմանք. Առ 'ի չանցուցանելոյ և դառնալոյ, և մի եկեսցէ 'ի վր̃: (9) Ոմանք. Եւ յաւանակի նորոյ: (10) Ոսկան. Սատակեսցէ.. աղեղն պատերազմողի. և բազ": (10) Ոմանք. Յեփրեմէ... և տիրեսցէ ջուրց. (13) Ոսկան. Զի լարեցի զքեզ ինձ: (16) Ոմանք. Յերկիր նր̃: (17) Ոմանք. Եւ զոր ինչ բարին:

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Ըստ ժմկս՝ կանուխ և զանագան. (2) Ոմանք. Խօսէին. զուր մխիթարէին.. և չարչարանեցան. զի ոչ գոյ բժշկութիւն: (6) Ոմանք. Եւ բնակեցուցի զնս̃... որպէս թէ ոչ իցեմ դարձեալ 'ի: (7) Ոմանք. Եւ ցնծասցեն որդիք նց̃ 'ի տր̃:

'ի գաղաադ և 'ի լիբանան մուծից զնս : և ոչ պակասեսցէ
'ի նցնէ՝ և ոչ մի : * Եւ անցցեն ընդ ծովն անձուկ , 11
և հարցեն զալիս ծովուն . և ցամաքեսցին ամ խորք գետոց .
և բարձցի ամ հպարտութի ասորեստանեայց , և
իշխանութի եգիպտացւոց քակեսցի : * և զօրացուցից 12
զնս 'ի տր ած նց . և յանուն նր պարծեսցին՝ ասէ տր :

ԳԼ. ԺԱ.

Բա՛ց զդրունս քո լիբանան , և կերիցէ հուր զմայրս 1
քո : * Ողբասցէն սարոյք՝ զի մայրք գլորեցան , զի 2
մեծամեծս մեծամեծք չուառացան : ողբասցէք կաղնիք
բասանու , զի քակեցաւ անտառն տնկախիտ : * Ձայն 3
ողբալոյ հովուաց , զի թշուառացաւ մեծութի նց . ձայն
գոչելոյ առիւծուց , զի թշուառացաւ բարձրութի յորդանանու :
Ժ * Այսպէս ասէ տր ամենակալ . արածեա՛ զխաշինս 4
կոտորածի , * զոր ստացօղքն կոտորէին . և վաճառէին 5
զնս՝ և ասէին . օրհնեա՛լ տր՝ և մեծացաք . և հովուաց
նց ոչինչ ցաւէր վն նց : * Վն այնորիկ ոչ ևս խնայեցից 6
'ի վր բնակչաց երկրիդ՝ ասէ տր : և ահաւադիկ
ես մատնեցից զմարդիկ իւրաքանչիւր 'ի ձեռս ընկերի
իւրոյ , և 'ի ձեռս թագաւորի իւրոյ՝ և հարցեն , և ոչ
փրկեցից 'ի ձեռաց նց : * և հովուեցից խաշինն կոտորելոյ 7
յերկրին քանանացւոց : Եւ առից ինձ երկուս
գաւազանս . զմին՝ կոչեցից գեղեցկութի , և զերկրորդն՝
կոչեցից վիճակ : և արածեցից զխաշինսն . * և բարձից 8
զերիս հովիւսն 'ի միում ամսեան . և ծանրասցի անձն
իմ 'ի վերայ նց , քանզի և անձինք նց գոչէին 'ի վերայ
իմ : * Եւ ասեմ ոչ հովուեցից ձեզ . որ մեռանելոցն 9
է՝ մեռցի , և որ սատակելոցն է՝ սատակեսցի . և մնացեալքն
կերիցեն իւրաքանչիւր զմարմինս ընկերի իւրոյ : * Եւ առից զգաւազանն իմ զգեղեցիկ , և ընկեցի 10
զնա՝ ցրել զուխտ իմ զոր եդի առ ամենայն ժողովուրդս . * և ցրուեսցի յաւուր յայնմիկ : Եւ ծանիցեն 11
քանանացիքն զխաշինս պահեստի իմոյ . զի բան տն
է : * և ասացի ցնս , թէ բարւոք թուի յաչս ձեր՝ տուք 12
զվարձս իմ . ապա թէ ոչ՝ զրօյց արարէք : * Եւ կշռեցին 13
զվարձս իմ երեսուն արծաթի : և ասէ ցիս տր ,
արկ դու զայդ 'ի բովս , և քննեա՛ թէ փորձ իցէ , ոպ
և ես գտայ փորձ վն նց : և առի զերեսուն արծաթին ,
և արկի 'ի տուն տն 'ի բովս : * Եւ ընկեցի զգաւազանն 14
երկրորդ՝ զվիճակն , ցրել զուխտ իմ 'ի մէջ յուդայ և
'ի մէջ իէլի :
ԺԱ * Եւ ասէ ցիս տր դարձեալ : առ դու քեզ գործի հովուութե 15
հովուի տգիտի : * զի ահաւասիկ ես յարուցանեմ 16
հովիւ տգէտ 'ի վր երկրի . զվատեալն ոչ յանձանձիցէ
, և զցրուեալն ոչ խնդրիցէ , և զբեկեալն ոչ
բժշկեսցէ , և զողջն ոչ դարմանեսցէ . և զմիս ընտրանացն
կերիցէ , և զոտս նց փշրեսցէ : * Ո՛վ սարապա՛րտ 17
արօտք՝ որ ընդ վայր հարէք զխաշինս : սուր 'ի բազուկ
նր՝ և յակն իւր աջոյ . բազուկ նր գօսանալով գօսասցի
, և ակն իւր աջոյ՝ կուրանալով կուրասցի :

ԳԼ. ԺԲ.

1 1 Ռուած բանի տն 'ի վր իէլի : Ասէ տր որ ձգեաց զերկինս՝ ԺԲ
և արկ հիմունս երկրի . և հաստատէ զոգի
2 2 մարդոյ 'ի նմա : * Ահաւասիկ ես դնեմ զեմ իբրև
զսեամս շարժուն ամ ժողովրդոց որ շուրջ զնովաւ իցեն ,
3 և 'ի հրէաստանի եղիցի պաշարումն եմի : * Եւ
եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ եդից զեմ իբրև զքար մի կոխան
1 ամ հեթանոսաց . ամ որ կոխիցէ զնա կատակելով
2 կատակեսցէ , և ժողովեսցին 'ի վր նորա ամ ազգք
4 երկրի : * Յաւուր յայնմիկ ասէ տր ամենակալ . հարից
3 զամ երիվարս տագնապաւ , և զհեծեալս նր յիմարութե .
և 'ի վր տանն յուդայ բացից զաչս իմ , և զամ
5 երիվարս ազգաց հարից կուրութե : * և ասասցեն հազարապետք
յուդայ 'ի միտս իւրեանց . գտցուք մեզ
4 6 զբնակիչս եմի 'ի ձեռն տն ամենակալի այ նց : * Յաւուր
5 յայնմիկ եդից զհազարապետսն յուդայ իբրև ըղխանձոյս
հրոյ 'ի մէջ փայտից , և իբրև զլամպարս հրոյ
6 'ի մէջ եղեգան , և կերիցեն յաջմէ և յահեկէ զամ ժողովուրդս
շուրջանակի : և դարձեալ բնակեսցէ եմ
7 առանձինն յեմ : * և ապրեցուսցէ տր զյարկսն յուդայ
որ իսկզբանէն . զի մի մեծաբանեսցեն պարծանք
7 տանն դաւթի , և հպարտութի բնակչաց եմի 'ի վր տանն
8 յուդայ : * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ պաշտպանեսցէ
տր ամ բնակչաց եմի : և եղիցի որ տկարն իցէ յաւուր
8 յայնմիկ՝ իբրև զդաւիթ . և տունն դաւթի՝ իբրև ըզտունն
9 այ , իբրև զհրեշտակ տն առաջի նց : * Եւ եղիցի
յաւուր յայնմիկ խնդրեցից բառնա՛լ զամ ազգս եկեալս
9 10 'ի վր եմի : * և հեղից 'ի վր տանն դաւթի՝ և
'ի վր բնակչաց եմի հոգի շնորհաց և գթութե : Եւ
հայեսցին առ իս փոխանակ կաքաւելոյն . և կոծեսցին
10 'ի վր նր կոծ իբրև 'ի վր սիրելւոյ . և աշխարեսցեն աշխար
11 իբրև 'ի վերայ անդրանկան : * Յաւուր յայնմիկ
11 սաստկասցի կոծ յեմ . իբրև զկոծ նռնենեաց կոտորելոց
12 'ի դաշտի : * և կոծեսցի երկիր ըստ ազգս ազգաց
12 13 առանձինն : * Ազգ տանն դաւթի առանձինն , և կանայք
13 նց առանձինն . ազգ տանն նաթանայ առանձինն ,
և կանայք նց առանձինն . ազգ տանն ղեւեայ առանձինն
, և կանայք նց առանձինն . ազգ տանն շմաւոնի առանձինն
14 , և կանայք նց առանձինն : * Ամենայն ազգք
14 մնացեալք առանձինն , և կանայք նց առանձինն :

ԳԼ. ԺԳ.

15 1 Յաւուր յայնմիկ եղիցի ամ տեղի բացեալ տանն
16 2 դաւթի՝ 'ի փոփոխումն և 'ի սրսկումն : * Եւ եղիցի
յաւուր յայնմիկ բարձցէ տր զանուանս կռոց յերկրէ
. և ոչ ևս եղիցի յիշատակ նց . և զսուտ մարգարէսն՝
3 և զայսս պիղծս բարձից յերկրէ : * Եւ եղիցի թէ մարգարէանայցէ
17 ոք տակաւին , և ասասցեն ցնա հայր և
մայր իւր որ ծնան զնա , մի կեցցես՝ զի սուտ խօսեցար
յանուն տն . և խափանեսցեն զնա հայր և մայր նր որ
4 ծնան զնա՝ 'ի մարգարէանալոյն : * Եւ եղիցի յաւուր
յայնմիկ ամաչեսցեն մարգարէքն յիւրաքանչիւր տեսլենէ
'ի մարգարէանալն իւրեանց , և զգեցցին փեղկս
մա-

---

(11) Օմանք . Եւ ցամաքեսցին խորք գետոց :

Գլ. Ժա . (2) Օմանք . Ողբասցէք սարոյք . . զի քանդեցաւ անտառախիտն : (5) Օմանք . Ստացօղքն կոտորեցին . որ վաճառէին զնս : (6) Ոմանք . Վն այսորիկ ոչ ևս : (6) Օմանք . Եւ ահաւասիկ ես մատ" : (6) 'Ի բազումս չիք . Ընկերի իւրոյ , և 'ի ձեռս թագաւորի իւրոյ : (10) Ոմանք . Եւ առի զգաւազանն : (11) Օմանք . Եւ ցրեսցի յաւուր : (13) Օմանք . Ոպ ես գտայ : (16) Օրինակ մի . Զվատեալն ոչ յանձանձի" . . . և զմիս ընտրանացն ընտրիցէ :

Գլ . ԺԲ . (3) Օմանք . Կատակելով կատակիցէ : (4) Օմանք . Զամ երիվար . . և զհեծեալ նր . . և 'ի վր տանդ յու" : (7) Բազումք . Յուդայ . որպէս և իսկզբա" : (7) Յօրինակին . Բնակչաց եմ 'ի վերայ : (8) Օմանք . Որ տկարն է ցէ 'ի նս յաւուր . . իբրև զհրեշտակ տն առաջի նորա : (10) 'Ի լուս" . 'Ի հն՝ Առ իս փոխանակ կաքաւելոյն . նշանակէ՝ յոր խոցեցին . զոր եբր . օրինակք համեմատ եբրայ՝ 'ի բնաբանի նշանեալ այսպէս գրեն . Եւ հայեսցին առ իս յոր խոցեցին փոխանակ կաքաւելոյն : (13) Յօմանս չիք : Ազգ տանն նաթանայ առանձինն , ևն :

Գլ . ԺԳ . (1) 'Ի լուս" . 'Ի հն՝ տեղի . նշանակէ՝ աղբիւր : Եւ 'ի բնաբանի՝ ունի՝ տանն դաւթի , . . . 'ի լուս" . նշանակէ լուծեալ՝ 'ի մէջ առնուլ՝ 'ի փոփոխումն և 'ի սրսկումն . ըստ որում և եբրայ համաձայն ասեն : Թէպէտ և այլ օմանք . . . նշանակելոյ են 'ի լուսանցս՝ ունէին . Եղիցի ամ տեղի բացեալ տանն դաւթի : Եւ եղիցի յաւ" : և օմանք ևս . Եղիցի ամ տեղի բացեալ տանն դաւթի աղբիւր 'ի փոխումն և 'ի սրսկումն : Իսկ ոմանք յառաջատիպ այսպէս գրեն . Եղիցի ամ տեղի աղբիւր բացեալ տանն դաւթի՝ և բնակողացն եմ 'ի լուացումն մեղաւորի և դաշտականաւորի :

մաշկեղէնս՝ փոխանակ զի ստեցին։ * Եւ ասասցէ. չեմ ես մարգարէ՝ այլ այր հողագործ եմ, և մարդ ծնաւ զիս 'ի մանկութենէ իմմէ։ * Եւ ասասցի ցնա. զի՞նչ են վէրքդ այդոքիկ 'ի մէջ ձեռաց քոց. և ասասցէ, զորս վիրաւորեցայ 'ի տան սիրելեաց իմոց։ 5 6

ԺԳ * Զարթի՛ր սուր 'ի վերայ հովուի իմոյ, և 'ի վր՟ առն ընկերի նր՟, ասէ տր՟ ամենակալ. հարի՛ց զհովիւն և ցրուեսցին խաշինքն. և դարձուցից զձեռն իմ 'ի վր՟ հովուաց։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տր՟, երկու մասունք 'ի նմա սատակեսցին և պակասեսցին. և երրո՛րդն մնասցէ 'ի նմա։ * Եւ անցուցից զերրորդ մասն ընդ հուր, և ջեռուցից զնս՟ որպէս ջեռնուն արծաթ. և փորձեցից զնս՟ որպէս փորձի ոսկի։ Նա կարդասցէ զանուն իմ, և ես լուայց նմա. և ասացից՝ ժողովուրդ իմ է սա. և նա ասասցէ՝ տր՟ ած՟ իմ ես դու։ 7 8 9

ԳԼ. ԺԴ.

Ահա աւուրք տն՟ եկեսցեն. և բաժանեսցի աւարն քո 'ի քեզ։ * Եւ ժողովեսցէ զամ՟ ազգս 'ի վր՟ Եմի 'ի պատերազմ. և առցի քաղաքն, և յափշտակեսցին տունք, և պղծեսցին կանայք, և ելցէ կէս քաղաքին 'ի գերութի՟. և մնացորդք ժողովրդեան իմոյ մի՛ սատակեսցին 'ի քաղաքէ անտի։ * Եւ ելցէ տր՟ և տացէ պատերազմ ընդ ազգսն ընդ այնոսիկ, իբրև յաւուր ճակատու իւրոյ յաւուր պատերազմի։ * Եւ կացցեն ոտք նր՟ յաւուր յայնմիկ 'ի վր՟ լերինն Ձիթենեաց՝ հանդէպ Եմի յարևելից. և պատառեսցի լեառնն Ձիթենեաց, կէսն նր՟ յարևելս, և կէսն նր՟ 'ի ծով, վիհ մեծ յոյժ. և խոնարհեսցի կէս լերինն առ հիւսիսի, և կէս նր՟ առ հարաւ։ * Եւ կցեսցի ձոր լերանց իմոց մինչև ցասայէլ. և խցցի զոր օրինակ խցաւ յերեսաց շարժմանն յաւուրս Ոզիայ արքային յուդայ։ 1 2 3 4 5

ԺԴ Եւ եկեսցէ հասցէ տր՟ ած՟ իմ և ամ՟ սուրբք ընդ նմա։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ոչ եղիցի լոյս. և ցուրտ և պարզ՝ * եղիցի օր մի. և օրն այն յայտնի տն՟, ոչ տիւ լիցի՝ և ոչ գիշեր, և ընդ երեկս եղիցի լոյս։ * Յաւուր յայնմիկ բղխեսցէ ջուր կենդանի յԵմ՟, կէս նր՟ 'ի ծովն առաջին, և կէս նր՟ 'ի ծովն որ յետոյ. զամառն և զձմեռն նոյնպէս եղիցի։ * Եւ եղիցի տր՟ թագաւոր 'ի վր՟ ամ՟ երկրի։ Յաւուր յայնմիկ եղիցի տր՟ մի՝ և անուն նր՟ մի, * պատել զամ՟ երկիր, զանապատն՝ 'ի գաբայ մինչև ցռեմոն ընդ կողմն հարաւոյ Եմի։ Եւ հռամ 'ի տեղւոջ իւրում կացցէ. 'ի դրանէն բենիամինի մինչև 'ի տեղի դրանն առաջնոյ. մինչև 'ի դրունս անկեանցն, մինչև ցաշտարակն անանմայելի, մինչև 'ի հնծանս թագաւորին։ * Եւ բնակեսցեն 'ի նմա, և նզովք ոչ ևս լիցին. և բնակեսցէ Եէմ յուսով։ * Եւ այս լիցին հարուածք զոր հարցէ տր՟ զազգս ամ՟ որ զօրաժողով եղեն 'ի վր՟ Եմի։ հալեսցին մարմինք նց՟ մինչդեռ կայցեն 'ի վր՟ ոտից իւրեանց. և ծորեսցին աչք նր՟ 'ի կապճաց իւրեանց, և լեզուք նց՟ հալեսցին 'ի բերանս իւրեանց։ * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ ահ մեծ 'ի տէ՟ 'ի վր՟ նց՟. և բուռն հարկանիցեն իւրաքանչիւր զձեռանէ ընկերի իւրոյ, և խառնեսցէ զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի իւրոյ։ * Եւ յուդայ ճակատեսցի յԵմ՟. և ժողովեսցէ զզօրութի՟ ամ՟ ազգաց շուրջանակի. ոսկի և արծաթ՝ և 6 7 8 9 10 11 12 13 14

15 հանդերձ բազում յոյժ։ * Եւ այս լիցին հարուածք՝ ձիոց և ջորւոց՝ և ուղտուց և իշուց, և ամ՟ անասնոց որ
16 լիցեն 'ի բանակսն յայնոսիկ ըստ նմին հարուածոյ։ * Եւ եղիցին որ միանգամ մնասցեն յամ՟ ազգաց եկելոցն 'ի վր՟ Եմի, ելանիցեն ամ՟ յամէ երկիր պագանել թագաւորին տն՟ այ՟ ամենակալի, և առնել զտօն տաղաւարա-
17 հարացն։ * Եւ եղիցի որ միանգամ ոչ ելանիցեն յամ՟ ազգաց երկրի յԵմ՟, երկիր պագանել թագաւորին տն՟
18 այ՟ ամենակալի, և նոքա 'ի նն՟ յաւելցին։ * Եւ եթէ ազգն եգիպտացւոց ոչ ելանիցէ և գայցէ, և 'ի վր՟ նց՟ եղիցին հարուածքն, զոր հարցէ տր՟ զամ՟ ազգսն որ ոչ
19 ելանիցեն առնել զտօն տաղաւարահարացն։ * Նոյն եղիցի 'ի մեղս եգիպտացւոցն, և 'ի մեղս ամ՟ ազգաց,
20 որ ոչ ելանիցէ առնել զտօն տաղաւարահարացն։ * Յաւուր յայնմիկ որ 'ի սանձս ձիոյն՝ լիցէ սրբութի՟ տն՟։ Եւ եղիցին սանք 'ի տան տն՟՝ իբրև զտաշտս առաջի սե-
21 ղանոյն։ * Եւ եղիցի ամ՟ սան որ յԵմ՟ և որ 'ի յուդայ՝ նուիրեալ տն՟ ամենակալի։ Եւ եկեսցեն ամենեքեան որ մատուցանիցեն պատարագ՝ առնուցուն 'ի նց՟ և եփեսցեն նոքօք. և ոչ ևս եղիցի քանանացի 'ի տան տն՟ ամենակալի յաւուր յայնմիկ։

Կատարումն Մարգարէութեան Զաքարեայ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂԱՔԻԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 Առած բանի տն՟ 'ի վր՟ Իէլի 'ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ։

2 ԴԻ՛Ք 'Ի ՍԻՐՏՍ ՁԵՐ։ * ՍԻՐԵԱցի զձեզ ասէ տր՟։ Եւ ասացէք՝ իւ՞ սիրեցեր զմեզ։ Ո՞չ եղբայր էր եսաւ յակոբու՝ ասէ
3 տր՟. և սիրեցի զյակոբ. * և զեսաւ՝ ատեցի, և կարգեցի զսահմանս նր՟ յապականութի՟, և զժառանգութի՟ նր՟ 'ի դաշտս անապատի։
4 * Զի թէ ասիցէ եդոմ, թէ աւա կործանեցաւ՝ դարձցուք և շինեսցուք զքաղաքս աւերեալս. այսպէս ասէ տր՟ ամենակալ. նոքա շինեսցեն, և ես կործանեցից. և կոչեսցին նոքա սահմանք անօրէնութե՟. և ժողովուրդ ընդ որում տացէ
5 պատերազմ տր՟ մինչև յյաւիտեան։ * Եւ աչք ձեր տեսցեն. և դուք խօսեսջիք եթէ բարձրացաւ տր՟ 'ի վր՟
6 սահմանաց Իէլի։ * Որդի փառաւո՛ր առնէ զհայր, և ծառայ երկնչի 'ի տեառնէ իւրմէ. իսկ արդ՝ եթէ հայր եմ ես՝ ո՞ւր է փառքն իմ. և եթէ տր եմ, ո՞ւր է պատիւն իմ, ասէ տր՟ ամենակալ։ Դուք քահանայք որ բամբասէք զանուն իմ, և ասէք՝ իւ՞ բամբասեցաք զանուն քո։
7 * զի մատուցանէք 'ի սեղան իմ հաց պղծութե՟. և ասացէք, իւ՞ պղծեցաք զնս՟։ յասելն ձեր թէ սեղան տն՟
8 արհամարհեալ է, և զոր ինչ դնի 'ի վր՟ նր՟։ * Զի թէ մատուցանիցէք զկոյրն 'ի պատարագ՝ չիցէ՞ չար. և եթէ մատուցանիցէք զկաղն կամ զհիւանդոտն՝ չիցէ՞ չար։

---

(5) Ոմանք. Հողագործ եմ ես։ (6) Ոմանք. Եւ ասացից ցնա. զինչ են։

Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Ահաւասիկ աւուրք տն՟։ (4) Ոմանք. 'Ի լերինն Ձիթենեաց։ (5) Ոմանք յաւելուն. * Եւ խցցի ձոր լերանց իմոց, և կցեսցի ձոր լերանցն մինչև։ (5) Օրինակ մի. Զոր օրինակ խցեցաւ։ (10) Օրինակ մի. Պատել զամ՟ երկիր։ (10) Ոմանք. Եւ մինչև ցաշտար"։ (12) Օրինակ մի. Որ զօրաժողովեն 'ի վր՟ Եմի։ (12) Ոմանք. Աչք նց՟ 'ի կապճաց նր՟։ (13) Օրինակ մի. Զձեռն իւր ընդ ձեռանէ ըն"։ (15) Ոմանք. Եւ իշոց և ամ՟ անասնոց։ (16) Ոմանք. Եւ եղիցի որ միանգամ մնայցեն։ (17) Ոսկան յաւելու. Տն՟ այ՟ ամենակալի. ոչ եկեսցէ 'ի վր՟ նոցա անձրև. և նոքա 'ի նն՟։ (18) Ոմանք. Զամ՟ ազգսն որ ելանիցեն։ (19) Ոմանք. Որ ոչ ելանիցեն առնել։ (21) Ոմանք. Առնուցուն 'ի նոցանէ եփեսցեն.. եղիցի 'ի տան տն՟ ամենակալի քանա"։

Գլ. Ա։ (2) Յօրինակին. Սիրեցի զքեզ՝ ասէ տր՟։ (2) Ոմանք. Եղբայր էր եսաւայ յակոբ, ասէ։ (3) 'Ի լուս". Նորա 'ի բաշխ անապատի. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ Այլ ոմանք. յանապատի։ (4) Ոմանք. Զի թէ ասասցէ եդոմ եթէ աւա.. և կոչեսցին նց՟ սահ"... տացէ պատերազմ։ (6) Ոմանք. Եթէ հայր եմ, ո՞ւր են փառքն.. քահանայք էք որ բամբա"։ (7) Ոմանք. Եւ ասէք, իւ՞ պղ"... յասելն ձերում թէ... և զոր ինչ դնին 'ի վերայ։ (7) Բազումք յաւելուն. Դնի 'ի վերայ արհամարհէք։ (8) Ոմանք. Զի եթէ մատուցանէք զկոյրն։

չար: ասէ՝ մատո՛ զնա իշխանին քում, թէ ընդունիցի՞
զքեզ, կամ թէ առնուցո՞ւ քեզ անձն, ասէ Տր ամենակալ:
* Եւ այժմ աղաչեցէք զերեսս Այ ձերոյ՝ և հաշտեցուցէք 9
զնա. 'ի ձեռաց ձերոց եղև այդ: եթէ առի՞ց
ինչ 'ի ձէնջ անձնառութե̄, ասէ Տր ամենակալ: * Զի 10
և ձեզ դրունք փակեսցին, և մի՛ մերձենայք 'ի սեղան
իմ վայրապար: զի ոչ են կամք իմ 'ի ձեզ՝ ասէ Տր ամենակալ.
և զպատարագս ոչ ընկալայց 'ի ձեռաց ձերոց:
* Զի յարևելից մինչև 'ի մուտս արևու փառաւորեալ 11
է անուն իմ 'ի մէջ ազգաց. և յամ տեղիս մատչին
խունկք անուան իմոյ, և պատարագ սբ. զի մեծ
է անուն իմ 'ի հեթանոսս՝ ասէ Տր ամենակալ: * Եւ 12
դուք պղծեցէք զնա՝ յասելն ձեր՝ թէ սեղան Տն պղծեալ
է, և կերակուրն որ դնի 'ի վր նր՝ արհամարհեալ է.
* և ասէիք թէ այն յաշխատութենէ՛ է: և փչեցի՛ց զայն 13
արտաքս՝ ասէ Տր ամենակալ: Եւ եթէ մատուցանիցէք
ինձ յափշտակեալն՝ և զկաղն՝ և զվտիտս պատարագս,
եթէ ընկալա՞յց զնս 'ի ձեռաց ձերոց՝ ասէ Տր ամենակալ:
* Անիծեալ լիցի մարդն որ կարող իցէ, և կայցէ 14
'ի խաշին նր որձ. և ուխտ իւր յանձին իւրում. և մատուցանիցէ
Տն զապականեալն. զի թագաւոր յաղթող
եմ ես՝ ասէ Տր ամենակալ. և անուն իմ երևելի 'ի
մէջ ազգաց:

ԳԼ. Բ.

Եւ արդ՝ այս պատուէր է իմ առ ձեզ քահանայք: 1
* եթէ ոչ լուիցէք՝ և ոչ դնիցէք 'ի սրտի ձերում, 2
տալ փառս անուան իմում՝ ասէ Տր ամենակալ. առաքեցից
'ի վր ձեր անէծս, և անիծից զօրհնութիւնս ձեր՝
և նզովեցից զնա, և ցրուեցից զօրհնութիւնս ձեր. և մի՛
եղիցի 'ի միջի ձերում. զի դուք ոչ եդիք 'ի սրտի ձերում:
* Ահաւասիկ ես որոշեցից ձեզ թևին, և ցանեցից 3
զապաւառն ընդ երեսս ձեր, զապաւառն տօնից
ձերոց, և բարձից զձեզ նովաւ: * և ծանիջի՛ք՝ եթէ ես 4
առաքեցի առ ձեզ զպատուէրդ զայդ՝ լինել ուխտի
իմոյ առ ղևտացիսն, ասէ Տր ամենակալ: * Ուխտն 5
իմ որ ընդ նմա՝ կենաց և խաղաղութե̄. ես ետու նմա
երկիւղ՝ երկնչել յինէն, և յերեսաց անուան իմոյ խորշել:
* օրէնք ճշմարտութե̄ էին 'ի բերան նր, և անօրէնութե̄ 6
ոչ գտաւ 'ի շրթունս նր. խաղաղութբ և ուղղութբ
գնաց ընդ իս. և զբազումս դարձոյց յանիրաւութե̄:
* Զի շրթունք քահանային զգուշասցին գիտութե̄. 7
և օրէնս խնդրեսցեն 'ի բերանոյ նր. զի հրեշտակ
Տն ամենակալի է: * Իսկ դուք խոտորեցարուք 8
'ի ճանապարհէ. և տկարացուցէք զբազումս օրինօքն.
և ապականեցէք զուխտն ղևեայ՝ ասէ Տր ամենակալ:
* և ես ետու զձեզ արհամարհեալս և լքեալս ընդ ամ 9
ազգս, փոխանակ զի ոչ պահեցէք զճանապարհս իմ.
այլ ա՛կն առնուիք օրինօքն: * Ոչ ապաքէն մի՞ հայր է 10
ամենեցուն ձեր. ոչ մի Ած հաստատեաց զձեզ: զի՞ է
զի թողէք իւրաքանչիւր զեղբայր իւր, պղծել զուխտ
հարցն ձերոց: * Լքաւ յուդայ, գարշելիք գործեցան 11
յիլի և յէմ. զի պղծեաց յուդա զսրբութիւս Տն 'ի ձեռաց
այնոցիկ զոր սիրեաց. և հարաւ յաստուածս օտարս:
* Սատակեսցէ՛ Տր զմարդն որ առնիցէ զայն, 12
մինչև նկուն լիցի 'ի յարկացն յակոբայ. և 'ի մատուցանելեացն
13 պատարագաց Տն ամենակալի: * Եւ զոր ես
9 ատէի՝ առնէիք: ծածկեցէք արտասուօք զսեղան իմ.
և լալով և քրքմօք յաշխատութենէ:

10 Եթէ արժա՞ն ինչ իցէ միւսանգամ հայել 'ի պատարագս Բ
ձեր, կամ առնուլ ընդունելութե̄ 'ի ձեռաց ձերոց:
14 * Եւ ասացէք՝ բա՛յ ընդէ՞ր: զի Տր եդ ուխտ 'ի մէջ
քո, և 'ի մէջ կնոջ մանկութե̄ քոյ զոր թողերն. և նա
11 15 էր ամուսին և կին ուխտի քոյ: * և ոչ այլ ոք արար.
և հատո՛ր ոգւոյ նորա է: և ասացէք՝ թէ զի՞նչ այլ ինչ
խնդրէ Տր՝ եթէ ոչ զաւակ: Զգուշացարո՛ւք յոգիս
12 16 ձեր, և զկին մանկութե̄ քոյ մի՛ թողուր. * բայց եթէ
առ ատել արձակեսցես՝ ասէ Տր Ած Իղի: ծածկեսցէ
ամպարշտութե̄ զհանդերձս քո՝ ասէ Տր ամենակալ.
13 17 զգո՛յշ լերուք յոգիս ձեր, և մի՛ թողուցուք: * Որ բարկացուցանէք
զԱծ բանիւք ձերովք, և ասէք իւ՞ բարկացուցաք
զնա: յասելն ձեր թէ ամ որ չար գործէ՝
բարւո՛ք թուի առաջի Տն, և ընդ այն իսկ հաճեցաւ
14 նա. և ո՞ւր է Ած արդարութե̄:

ԳԼ. Գ.

1 Ահա ես առաքեմ զհրեշտակ իմ, և տեսցէ զճանապարհս Գ
իմ առաջի իմ. և յանկարծակի եկեսցէ 'ի
տաճար իւր Տրն զոր դուք խնդրէք, և հրեշտակն ուխտի
զոր դուք կամիք: Ահաւադիկ գայ՝ ասէ Տր ամենակալ:
1 2 * և ո՞վ ժուժկալեսցէ աւուր մտի նր, և կամ
2 ո՞ հանդարտեսցէ յայտնութե̄ նր: զի նա մտցէ իբրև
3 զբո՛ց հալոցի, և իբրև զաճառ լուալեաց: * Եւ նստցի
սրբել և ձուլել իբրև զարծաթ և իբրև զոսկի. և սրբեսցէ
զորդիս ղևեայ. և հալեսցէ զնս իբրև զոսկի և
իբրև զարծաթ. և եղիցի Տն մատուցանել զպատարագս
3 4 արդարութբ: * Եւ հաճո՛յ եղիցի Տն պատարագն յուդայ
և Եմի. որպ յաւուրսն յաւիտենից, և որպ յամսն առաջինս:
4 5 * Եւ հասից 'ի վր ձեր դատաստանաւ. և
եղէց վկայ արագ 'ի վր կախարդաց և կանանց շնացելոց,
5 և 'ի վր այնոցիկ որք երդնուցուն յանուն իմ ստութբ.
և որոց հատանիցեն զվարձս վարձկանի, և որ
յաղթահարեն զայրիս՝ և կռփեն զորբս, և խոտորեցեն
6 զիրաւունս պանդխտին. և որ ոչ երկնչիցին յինէն՝ ասէ
6 Տր ամենակալ: * Զի ես եմ Տր Ած ձեր, և ոչ փոխիմ.
7 և դուք որդիք յակոբու՝ * ոչ կայցէք 'ի բաց 'ի մեղաց
7 հարցն ձերոց. խուսափեցէք յօրինաց իմոց, և ոչ
պահեցէք զնս: Դարձարուք առ իս՝ և ես դառնամ առ
8 ձեզ՝ ասէ Տր ամենակալ: և ասացէք՝ իւ՞ դարձցուք:
8 * Իցէ՞ թէ խաբիցէ մարդ զԱծ. զի դուք խաբեցէք
զիս, և ասացէք՝ իւ՞ խաբեցաք զքեզ: Զի տասանորդք
9 9 և պտուղք առ ձեզ են: * և չարակնելով չարակնէք՝ և
10 խաբէք զիս: * Տարին կատարեցաւ, և զարդիւնս ամ
10 'ի շտեմարանս ձեր ժողովեցէք. և եղիցի յափշտակութե̄
տանց ձերոց: դարձարո՛ւք այդուիկ՝ ասէ Տր ամենակալ.
եթէ ոչ բացից ձեզ զպատուհանս երկնից, և զեղեց
11 11 ձեզ զօրհնութե̄ իմ մինչև 'ի շատանալ: * Եւ զգուշացայց
'ի կերակրոց ձերոց, և ոչ ապականեցից զպտուղ
երկրի ձերոյ. և մի՛ վատեսցէ որթ ձեր յայգւոջ՝
12 12 ասէ Տր ամենակալ: * Եւ երանիցեն ձեզ ամ ազգք.
զի

---

(11) Ոսկան. Եւ պատարագք սբք: (12) 'Ի բնմն պակասի. Արհամարհեալ է: (13) Բազումք. Մատուցանէք ինձ զյափշտակեալն: (13) Ոմանք. Եթէ ընկալայց զնա 'ի ձեռաց: (14) Ոմանք. Անիծեալ իցէ մարդն:

ԳԼ. Բ. (3) Ոմանք. Ահաւադիկ ես որոշ": (3) Ոսկան. Զձեզ թևին: (5) Ոմանք. Իմ որ էր ընդ նմա: (6) Բազումք. Եւ անիրաւութե̄ ոչ գտաւ: (10) Ոսկան. Հայր է ամենուն ձեզ: (11) Ոսկան. Գարշելի գործեցաւ յիլի: (11) Բազումք. 'Ի ձեռն այնոցիկ զոր սիրեաց: (13) Ոսկան. Եւ լալով քով յաշխա": (13) Բազումք. Եւ կամ առնուլ ընդունե": (14) Ոմանք. Ուխտ ընդ մէջ քո, և 'ի մէջ: (16) Ոմանք. Առ ատել արձակիցես.. և զգոյշ լերուք: (17) Ոմանք. Բարւոք թուի յաչս Տն:

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Զճանապարհս առաջի իմ.. ահաւադիկ գայ: (1) Բզմ. Տրն զոր դուքն խնդ": (2) Ոմանք. Եւ ո՛ ժուժկալեսցէ.. և իբրև զաճառ լուանալեաց: (3) Ոմանք. Եւ նստցի 'ի ձուլել և 'ի սրբել.. մատուցանել պատարագս արդարութե̄: (5) Ոմանք. Ոյք երդնուն յանուն իմ.. և որ հատանիցեն.. և որ յաղթահարիցեն զայրիս՝ և կռփիցեն զորբս, և որ խոտորիցեն: (7) Յոմանս օրինակս. Ձերոց. խոտորեցէք յօրինաց իմոց, և ոչ: (7) Ոմանք. Ասէ Տր Տր ամենակալ: (9) 'Ի լուս". Եւ չարկանելով չարկանէք և խաբէք զիս. համաձայն ոմանց 'ի բնոյ": (10) Ոմանք. Եւ դարձարուք այդ"... ոչ բացից զպատուհան": (11) Բազումք. Եւ զգուշացայց կերակրոցն: (12) Յօրինակի մերում, որպէս և յայլս ոմանս՝ Բանս քէ սակս նմանօրինակ հերձուածութէ նախընթաց համարոյն և այսմ՝ ասէ Տր ամենակալ, 'ի հրէամնանէ գրեալ 'ի բաց Բն

Հ

Aaaa

զի եղիջիք դուք ինձ երկիր կամաց, ասէ Տր ամենակալ: * Ծանրացուցէք ինձ զբանս ձեր. ասէ Տր: * Եւ 13
ասացէք՝ յի՞ բամբասեցաք զքեզ. զի ասէիք՝ Թէ զո՞ւր 14
է ամ՝ որ ծառայէ Այ. եւ զի՞նչ աւելի է զի պահեցաք զպահպանութիւնս Նր. եւ զի գնացաք պաղատանօք առաջի Տն ամենակալի: * Եւ արդ մեք երանեմք այլոց. 15
եւ բարեշէն են ամենեքին, որ գործեն զանօրէնութի, եւ ընդդէմ դարձան Այ եւ կեցին: * Զայս տրտնջեցին 16
երկիւղածքն Տն իւրաքանչիւր ընդ ընկերի իւրում: եւ անսաց Տր. եւ լուաւ եւ գրեաց գիր յիշատակի առաջի երկիւղածաց Տն, եւ որոց սարսեն յանուանէ Նր: * Եւ 17
եղիցին ինձ՝ ասէ Տր ամենակալ, յաւուր յորում ես արարից փրկութի, եւ փափաքեցից զնս՝ որպ փափաքէ հայր զորդի զբարւոք ծառայեալն նմա: * Եւ դարձ- 18
ջիք եւ տեսջիք 'ի մէջ արդարոյն եւ 'ի մէջ անօրինին, եւ 'ի մէջ ծառայելոյն Այ՝ եւ 'ի մէջ չծառայելոյն:

ԳԼ. Դ.

Զի ահա եկեսցէ օր Տն բորբոքեալ իբրեւ զհնոց, եւ 1
այրեսցէ զնս. եւ եղիցին ամ այլազգիք, եւ ամ որ գործեն զանօրէնութի եղէգն. եւ վառեսցի զնոքօք օրն որ գալոց իցէ, ասէ Տր ամենակալ. եւ մի մնասցէ Նց արմատ եւ մի ոստ: * Եւ ծագեսցէ ձեզ երկիւղածաց 2
անուան իմոյ արեգակն արդարութե, եւ բժշկութի 'ի թեւս Նր. եւ ելջիք եւ խայտասջիք իբրեւ որթք արձակեալք 'ի կապոյ: * եւ կոխեսջիք զանօրէնս, եւ եղիցին մոխիր 3
'ի ներքոյ ոտից ձերոց յաւուրն զոր ես արարից՝ ասէ Տր ամենակալ:

Դ. * Եւ ահա ես առաքեմ առ ձեզ զեղիա Թեզբացի. 5
մինչչեւ եկեալ է օր Տն մեծ եւ երեւելի: * որ պատ- 6
րաստեսցէ զսիրտ հօր առ որդի, եւ զսիրտ առն առ ընկեր իւր, գուցէ եկեալ հարկանիցեմ զերկիր միանգամայն: * Յիշեցէ՛ք զօրէնս մովսիսի ծառայի իմոյ. 4
որպ պատուիրեցի նմա 'ի քորէբ, զամենայն զհրամանս եւ զիրաւունս:

Կատարումն ժբ երկոտասան սբ Մարգարէիցն:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԻԱՑ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Երեմիա սկսաւ մարգարէանալ յերեքտասան ամին յովսիայ մինչ 'ի մետասան ամն սեդեկիայ՝ յորում առաւ Երէմ, որ լինին ամք քառասուն: [illegible] էր եւ [illegible], եւ որդի [illegible] մարգարէ. եւ [illegible] դանիէլ եւ եզեկիէլ. զի որոց առ գերութեանն մարգարէքն՝ առաջին է սա, եւ վերջին՝ եզեկիէլ: Մանուկ կոչի Երեմիա 'ի մարգարէութեն, թերեւս առ 'ի չգոյն կատարելոյ կամ ծերոյ՝ որպ դանիէլ. կամ զի առաքինութի յամ հասակի պատուելի է՝ որպ տիմոթէոս: Մարգարէանայ Զի գերութեն յուդայ. զորոց եւ կցորդէ [illegible], խաբէութեն 'ի սուտ մարգարէիցն: Խօսի [illegible]. եւ խրատէ [illegible] 'ի փարաւոն, այլ [illegible]: 'Ի դէմս իւր գուշակէ զՏն խաչին, եւ 'ի դէմս [illegible] զառաքելոցն. եւ 'ի [illegible] յերեսաց [illegible]: Զի մանկանցն սպանելոց 'ի հերովդէէ Զի [illegible]: Մարգարէանայ Զի նորոյ ուխտին, եւ [illegible] բաբելոնացւոց եւ [illegible]; եւ ըստ այլոց մարգարէից [illegible] այլազգեաց [illegible]. եւ [illegible] գերութեն [illegible]. զի [illegible]: Իսկ [illegible] Երեմիայի գնաց [illegible] յետ առմանն Երէմ. եւ [illegible] Երեմիա 'ի [illegible], [illegible] եւ [illegible]. եւ [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible]

Գլուխք Երեմիայ Մարգարէի:

ա. Սկիզբն մարգարէութեն Երեմիայ, եւ կանխասացութի լինելոց չարեաց իւր 'ի նաբուքոդոնոսորայ:
բ. Յանդիմանութի [illegible] իւր, եւ [illegible] Այ է [illegible] 'ի նմա, [illegible]. Զի [illegible], [illegible] յանդիմանութի. եւ [illegible] ամբարշտութեն:
գ. Զի [illegible] ամբարշտութի, [illegible] իւր եւ յայտնայ [illegible], [illegible]. եւ [illegible] 'ի [illegible] մարգարէին [illegible] 'ի [illegible]:
դ. [illegible] բաբելոնացւոց, եւ [illegible] 'ի [illegible]. եւ [illegible]: [illegible] ամբարշտութեն [illegible], [illegible] զնոսա [illegible]:
ե. [illegible] 'ի [illegible] 'ի Նաբուքոդոնոսորայ, եւ [illegible] բաբելոնացւոց. եւ ամբարշտութեն [illegible]:
զ. [illegible] մարգարէին. եւ ամբարշտութեն [illegible] մարգարէից, որ [illegible]. զի Երեմիա [illegible], եւ [illegible]:
է. [illegible] 'ի [illegible], եւ [illegible] բաբելոնացւոց, [illegible] յանդիմանութի:
ը. [illegible] 'ի [illegible], եւ [illegible] 'ի [illegible]. եւ [illegible] Երեմիա [illegible] նոցա:
թ. [illegible] 'ի [illegible], եւ ամբարշտութեն [illegible] նոցա, եւ [illegible]. եւ [illegible]: [illegible] Զի [illegible] մարգարէին 'ի [illegible] նոցա:
ժ. Ամբարշտութեն [illegible]. եւ [illegible] 'ի [illegible]. եւ [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible], եւ ամբարշտութի այս:

զեալէր համարս 12. * Եւ երանիցեն ձեզ, եւն. զոր 'ի դէպ համարեցաք նշանակել յայլոց գրչագրաց ըստ համեմատութե Եբրագրին: (14) Ոմանք. Եթէ 'ի զուր է ամենայն: (17) Ոմանք. Եւ եղիցի ինձ ասէ Տր: (18) Յօրինակին պակասէր. Եւ դարձջիք եւ տես": (18) Ոմանք. 'Ի մէջ ծառայելոյն եւ 'ի մէջ չծառայելոյն Այ:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Իբրեւ զբորբոքեալ հնոց: (1) Բազումք. Եւ ամենեքին որ գործեն.. որ գալոց է՝ ասէ Տր: (2) Ոմանք. Երկիւղածաց իմոց արեգակն: (5) Այլք. Մինչչեւ եկեալ իցէ օր Տն: Աստանօր յօրինակին ճշգրտոյ գտանի գրեալ՝ Օր Տն մեծ եւ երեւելի. առ որ ամ գրչագիրք՝ ընդ որս եւ ոսկան՝ ունին համեմատ մերումս: (6) Ոմանք. Զսիրտ հօր առ որդի, եւ զսիրտ առն:

'Ի վախճանի ամ գրչագրաց ունին համաձայն մերումս, բայց 'ի միոյ օրինակէ որ դնէ. Կատարումն 'ի Տր Մարգարէութեց երկոտասանից: Օրինակ մի ունի երկոտասան մարգարէից կարգէ զԴանիէլ, եւ ապա զԵրեմիա:

ԺԱ. Խրատ Ելի առաջնորդի լինելոյ այ․ և ամբաստանութիւն զհարց նոցա և զնոցանէ, և գուշակութիւն չարեաց հանդերձելոց։ և արգելու դարձեալ զԵրեմիա յառնելոյ աղօթս վն նորա։

ԺԲ. Ողբայ մարգարէն նենգեալ ’ի հրէից յԱնաթովթ․ և յառաջագոյն ասէ, թէ վն այնորիկ լինելոց է նոցա ապականումն։

ԺԳ. Զգօտին հրաման առեալ Երեմիա թաղել և թաքուցանել, և յառաջագոյն գօտւոյն թէ լցցէ և արբեցէ չարեօք․ և վն երաշտութեան խանխատ գուշակէ։ և արգելու զմարգարէն յաղօթս առնելոյ վն նոցա․ և հրաժարէ այ յողջակիզացն նոցա և ’ի պահոց․ և սպառնայ սուտ մարգարէիցն չարիս․ քանզի ասէին թէ չէին հասանելոց վերայ ժողովրդեանն։

ԺԴ. Ժողովրդեան աղաչէ զնա․ և նա ասէ չլսել նոցա թէ և Մովսէս և Սամուէլ բարեխօս լինիցին․ այլ թաւ զնա ’ի սուր ’ի սով, ’ի մահ, և ’ի գերութիւն, և ’ի պատուհասս չանց։

ԺԵ. Երեմիա աղօթս առնէ կրել նոցա պատիժ որ զնա նախատեցին․ և նա (Տր) ասէ ցնա, եթէ հանցես զպատուականն յանարժանէն՝ իբրև բերան իմ լինիցիս։

ԺԶ. Հրաման առնու կուսանանալ Երեմիա, ոչ առնուլ կին․ և ոչ [illegible] որ վն մեռելոց լինիցին՝ հաղորդել [illegible]։

ԺԷ. Վն առաքելոյն։

ԺԸ. Վն քի մարգարէութեն։

ԺԹ. Զբանս այնոցիկ որ չհաւատային նմա թուէ մարգարէն, և լռեցոյ զնոսա։

Ի. Պատուէր տայ հրէից պահել զշաբաթն։

ԻԱ. ’Ի տուն բրտին առաքէ զմարգարէն։

ԻԲ. Եթէ ձեռն տաց ասէ տր ’ի վր թագաւորութե քակել․ և եթէ դառնայցեն՝ զղջացայց․ և եթէ ձեռն տաց ’ի վերայ ազգի և թագաւորութե շինել, և եթէ անփոյթ լինիցին՝ զղջացայց և ես ’ի վերայ բարեացն զոր խոստացայ առնել նոցա։ Այս գրեալ ’ի դէմ է հրէից, յորժամ ասիցեն թէ տր բարիս խոստացաւ նոցա․ զի աղօթք մարգարէիցն ’ի փնէ մերժեալ չէ քէ, անձամբ անձանց եղեն պատճառ չարեաց որ հասին նոցա։

ԻԳ. Որ ’ի նմանէն գովութե հրէիցն առնէ մարգարէն․ և [illegible] զնա, զի չարիս փոխանակ բարեաց հատուցին։

ԻԴ. Հրաման առեալ Երեմիա զկուժ խեցեղէն առնուլ, և ընկերել ծերս ժողովրդեանն․ և բեկանել զկուժն առաջի աւագ նոցա, և ասել թէ այսպէս խորտակեսցի Եմ։ Եւ տայ ’ի պատուհաս յանհնարին արգել․ ել և մարգարէանայ պատուհասի չարիսն որ հասանելոց էին նմա։ Արտաքոյ լինի մարգարէն բանբասանաց, և լռեալ վան նորա․ և անիծանէ զօր ծննդեան իւրոյ։

ԻԵ. Առաքէ Սեդեկիայ արքայ առնուլ յԵրեմիայ թէ անցուցանիցէ զմեծն Նաբուքոդոնոսոր․ և նա ասէ թէ զինի պայ պատերազմ ընդ հրեայս և ընդ Սեդեկիայ արքայի․ բայց եթէ խոնարհեսցի ժողովուրդդ խոնարհեալ յերկիր ’ի Նաբուքոդոնոսորայ, ապրեցուցեն զանձինս իւր․ և թագաւորն լինելոց էր հեռանալոյ ’ի լուծոյն իւրոց, և այլ հրամանացն անսալ կամեսցի․ և թէ ըստ հրամանացն յանձին՝ կորիցէ։

ԻԶ. Ընդդէմ Յովակիմայ և Յեքոնիայ, և այլոց հովուացն։

ԻԷ. Մարգարէութի զինէ․ և զայլոց մարգարէից ամբաստանութի։

ԻԸ. Պատմութի յաղագս մարգարէանալոյ․ հեշտութեամբ ճառեցոյց ժողովրդեանն և հանդերձեալ Սեդեկիայ չարեաց՝ թզոյն օրինակաւ։

ԻԹ. Մարգարէանայ զելանելն Նաբուքոդոնոսորայ․ և զամ հեթանոսաց [illegible] բաժակաւն։

Լ. Յառաջագոյն ասէ զկորուստն Եմ․ և ըմբռնի Երեմիա ’ի քահանայիցն․ և զերծանի ’ի վտանգէն։

ԼԱ. Հրաման առեալ մարգարէն արկանել անուր ’ի պարանոց իւր, և առնել [illegible] այլազգեացն, պատմելով թագաւորացն յերոց լինել հնազանդ Նաբուքոդոնոսորայ․ քանզի մահ սպառնայր այնոցիկ որ ոչ հնազանդիցին նմա․ զնոյն խրատ տայ և Սեդեկիայ, և ժողովրդեանն և քահանայիցն։ Իսկ սուտ մարգարէ Անանիա՝ հակառակ Երեմիայի մարգարէր․ զանօթս տաճարին ասէ այսրէն դառնալոց էն, և յետ ամի յոլովելոյ՝ եղեբորդի, և խորտակէ զանուր մարգարէին։ Առաքէ այնուհետև Երեմիա մահ գուշակել նմա ’ի նմին տարւոջ․ որ և եղև իսկ։

ԼԲ. Զարիս սուտ մարգարէիցն որ ’ի Բաբելոն էին մարգարէանաց յառաջագոյն․ և ժողովրդեանն ընդ երկար ժամանակս գերութեն։ Բայց զայս ասէ թէ լինելոց է դարձ ’ի փնէ․ և ընդ այն բարկանայր ասէ, և ասէր թշնամեացն, թէ ընդէր ոչ արգելու զԵրեմիա յայտնել մարգարէութի․ և վն այնորիկ սպառնայ տր նմա կորուստ։

ԼԳ. Առեալ և պատգամ մխիթարութե ելեալ գուշակէ, և դժնդակացն յոր ելանելոց էին ’ի Բաբելոնէ, այն էր պատերն, որ և յետ իւր է դառնալ։ Եթէ ’ի փոխ բաղարջակերացն եղեն․ ապա ասէ մի յայտ յանդիմանեն հրէայքն ասէ․ զի որպէս յայսմ վայրի բարութեան գրեալ է լինել նոցա, փոխանակ այն անձին․ և այն ամենայն կատարեցաւ։

ԼԴ. Վն մանկանցն որ ’ի Հերովդէէ կոտորելոց էին։

ԼԵ. Վն նորոյ ուխտին մարգարէութե։ և որ յայսմ վայրի լինել թէ գրեալ է դաշտին՝ այսմ փոխանակ այն անձին հրէայք․ և այն վախճանն առ յորժամ եկեալն ’ի Բաբելոնէ։

ԼԶ. Հրաման առեալ Երեմիա գնել զագարակն հօրեղբօր իւրոյ․ գնեաց և առնէ․ թաղէ մատեանս և հրամայէ գնել ագարակ․ իսկ տր ասէ ցնա, չարիք որ հասին վասն մեղաց ժողովրդեանն են․ բայց նոյն ժամանակ յորժամ դարձեալ բնակեցէ քաղաքդ։

ԼԷ. Կանխաւ գուշակէ ուրեմն թէ ըմբռնելոց է․ և պատուհասէ զայնոսիկ որք զծառայս ազատեցին, և դարձեալ ածեն ’ի ծառայութի, և սպառնայ թէ միշտ չարիք հասանելոց են նոցա․ վն այնորիկ հրաման տայ որդւոցն Յովնադաբայ ըմպել գինի, և նոքա լուանէին յանձին։

ԼԸ. Հրաման առեալ Երեմիա գրել զոր ինչ մարգարէանայ ’ի վերայ իւր․ զի գուցէ յայնժամ երկնչիցին, յորժամ լուիցեն թէ չարիք ’ի վր հասանելոց են նոցա․ և նա պատուիրեաց Բարուքայ գրել։ Գրեաց և ընթերցաւ առաջի հրէից․ իսկ լուեալ իշխանացն՝ պատմեցին Յովակիմայ արքայի, և նա ա՛ռ զգիրն․ կտրեաց և այրեաց․ Հրաման ա՛ռ Երեմիա այլ գիր զնոյն օրինակ գրել․ և մարգարէանայ թագաւորին չարիս վն յանդգնութեանն։

ԼԹ. Մարգարէանայ դարձեալ թէ առնլոց է քաղդ․ սոսին զԵրեմիա և արկանեն ’ի բանդ․ հանեն անտի և ածեն մերանգամ առ Սեդեկիա, և ասէ ցնա թէ առնլոց է քաղդ․ և աղաչէ մերանգամ անդրէն ’ի բանդ չհրամայել․ առին զնա իշխանքն և արկին ’ի գուբ տղմոյն․ և հան զնա Աբդեմելէք․ իսկ Սեդեկիա դարձեալ ’ի թագաւորէն, և գաղտնի նմա փրկութի՝ եթէ կամօք ելցէ առ թշնամին․ ապա թէ ոչ՝ սրով կործանի քաղաքն, և նմա մեծամեծ չարիք հասցեն։ Իսկ լաւ յանձն ելանել․ նէ խորհուրդն ծածուկ թագաւորին և մի պատմել օտարաց հանդերձ․ և Երեմիայ թէ հարցին իշխանքն նախատանութեանն, զի այնպէս ասասցէ հրաման։

Խ. Աբդեմելէքայ խոստանայ փրկութի․ և ինքն ա՛ռ կամակարութի ’ի դահճապետէն՝ երթալ ուր և կամիցի․ գայ առ Գոդողիա՝ զոր կացոյց իշխան Նաբուքոդոնոսոր հրէաստանի․ ժողովեցան առ նա և հրէայքն ցրուեալք։ Սպանանէ Իսմայէլ զԳոդողիա, և զայլս ոմանս, և առնու զժողովուրդն և երթայ յաշխարհն ամնոնացւոց։

ԽԱ. Իբրև լուաւ եպէս Յոհանան մի յիշխանացն որ էր մտերիմ բարեկամ Գոդողիայ, ’ի վր հասեալ, և փախստական լինէր ութ միայն արամբք Իսմայէլ․ առ զժողովուրդն իւր Յոհանան և դարձաւ։ Աղաչեցին Երեմիայ ’ի Յոհանանայ աղօթս մատուցանել վն նոցա առ տր։ Մատոյց աղօթս և խրատ ետ նոցա չերթալ յԵգիպտոս․ մահ սպառնայ ասէ տր թէ երթայցեն, անդ պատուհասեսցին․ և չանսացին։ Իբրև եկին ’ի Տափնաս՝ պատուէր էր նոցա ոչ խոստացելոյ․ Իբրև ընդ հաւատարմ եղանէին՝ գուշակէ նոցա ապականութե մէջ լինել, և թագաւորին եգիպտացւոց։

ԽԲ. Զկորուստ եգիպտացւոց յառաջագոյն գուշակէ, և զայլազգեացն, և զմովաբացւոց, և զամոնացւոց, և զեդովմայեցւոց։

ԽԳ. Զկործանումն Դամասկոսի և Կեդարայ յառաջագոյն ասէ․ զբաբելացւոց և զելամայ հրէիցն։

ԽԴ. Եւ թէ զիարդ առաւ է քաղաքն, և զի յանդարձութե ’ի պատերազմին Յովակիմ, որ կամօքն էր յետս ’ի Նաբուքոդոնոսոր մօրն հանդերձ։

ԽԵ. Թուղթն Բարուքայ, զոր գրեցին ’ի Բաբելոնէ յԵմ։

ԽԶ. Ողբքն Երեմիայի։

ԳԻՐՔ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

ԳԼ. Ա.

Ա ՊԱՏԳԱՄՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, 1 որ եղեւ ՚ի վ̅ր երեմիայի քեղկեայ, ՚ի քահանայից անտի՝ որ բնակեալ էր յանաթովթ յերկրին բենիամինի: * Առ որ 2 եղեւ բան տ̅ն յաւուրս յովսիայ որդւոյ ամոնայ արքայի հրէաստանի. յերեքտասաներորդի ամի թագաւորութ̅ե ն̅ր: * Եւ եղեւ յաւուրս յովակիմայ որդւոյ յովսիայ 3 արքայի հրէաստանի, մինչեւ ՚ի վախճան մետասաներորդի ամին սեդեկիայ որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ՝ ցգերութիւն Ե̅մի, յամսեանն հինգերորդի: * Եղեւ բան 4 տ̅ն առ իս՝ եւ ասէ. * մինչեւ ստեղծեալ էիր յորովայնի, 5 գիտէի զքեզ. եւ մինչեւ ելեալ էիր յարգանդէ, սրբեցի զքեզ. մարգարէ ՚ի հեթանոս եդի զքեզ: * Եւ 6 ասեմ. որ էոդ տ̅ր տ̅ր. ահաւասիկ եւ խօսել իսկ ոչ գիտեմ, զի մանուկ եմ ես: * Եւ ասէ ցիս տ̅ր. մի ա- 7 սեր եթէ մանուկ եմ ես. զի առ ամենեսեան առ որս առաքեցից զքեզ՝ երթիցես. եւ ըստ ա̅մի զոր միանգամ պատուիրեցից քեզ՝ խօսեսցիս: * Մի երկիցես յերե- 8 սաց ն̅ց՝ զի ընդ քեզ եմ ՚ի փրկել զքեզ՝ ասէ տ̅ր: * Եւ 9 ձգեաց տ̅ր զձեռն իւր առ իս՝ եւ մերձեցոյց ՚ի բերան իմ, եւ ասէ ցիս. ահա ետու զբանս իմ ՚ի բերան քո: * ահա կացուցի զքեզ այսօր ՚ի վ̅ր ազգաց եւ թագա- 10 ւորութ̅ե, խլել եւ բրել, կորուսանել եւ յատակել, շինել եւ տնկել: * Եւ եղեւ բան տ̅ն առ իս՝ եւ ասէ. զի՞նչ 11 տեսանես երեմիա. եւ ասեմ՝ գաւազան ընկուզի տեսանեմ ես: * Եւ ասէ ցիս տ̅ր. բարւոք տեսանես. զի 12 զարթուցեալ եմ ՚ի բանս իմ առնել զն̅ս: * Եւ եղեւ 13 բան տ̅ն առ իս կրկին անգամ եւ ասէ, զի՞նչ տեսանես. եւ ասեմ, կաթսայ յեռանդան տեսանեմ ես, եւ երեսք ն̅ր յերեսաց հիւսւսոյ: * Եւ ասէ ցիս տ̅ր. յերեսաց 14 հիւսւսոյ բորբոքեսցին չարիք ՚ի վ̅ր բնակչաց երկրի: * զի ահաւասիկ ես միախուռն կոչեցից զա̅մ թագաւո- 15 րութ̅ս թագաւորութ̅եց՝ ՚ի հիւսւսոյ երկրէ՝ ասէ տ̅ր. եկեսցեն եւ արկցեն զիւրաքանչիւր աթոռ ՚ի վ̅ր սեմոց դրանցն Ե̅մի, եւ ՚ի վ̅ր ա̅մ պարսպացն ն̅ր շուրջանակի, եւ ՚ի վ̅ր ա̅մ քաղաքաց հրէաստանի: * Եւ խօսեցայց 16 դատաստանաւ ընդ ն̅ս վ̅ս ա̅մ չարեաց իւրեանց. զի թողին զիս եւ զոհեցին աստուածոց օտարաց, եւ երկիր պագին գործոց ձեռաց իւրեանց: * Եւ դու պնդեա 17 զմէջ քո, արի եւ ասա ն̅ց զա̅մ զոր միանգամ ես պատուիրեմ քեզ. մի երկիցես յերեսաց ն̅ց, եւ մի զանգիտիցես առաջի ն̅ց. զի ընդ քեզ եմ ես՝ ՚ի փրկել զքեզ ասէ տ̅ր: * Բայց ես ահաւադիկ եդի զքեզ այսօր իբրեւ 18 զքաղաք ամուր. եւ իբրեւ զսիւն երկաթի, եւ իբրեւ պղպարիսպ պղնձի ամուր, ա̅մ թագաւորաց հրէաստանի եւ իշխանաց ն̅ր, եւ քահանայից ն̅ր, եւ ժողովրդեան
19 երկրին: * Եւ մարտիցեն ընդ քեզ՝ եւ քեզ ինչ ոչ կարիցեն առնել. զի ես ընդ քեզ եմ ՚ի փրկել զքեզ ասէ տ̅ր:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ եղեւ բան տ̅ն առ իս՝ եւ ասէ: * Երթ եւ ընթերցիր
2 յականջս որդւոցն Ե̅մի՝ եւ ասասցես: Ա՛յսպէս ասէ տ̅ր, յիշեցի զքեզ՝ եւ զգութ մանկութ̅ե քոյ, եւ զսէր կատարման քոյ՝ ՚ի գալն քեզ զհետ սրբոյն Ի̅ղի:
3 Ասէ տ̅ր, * սբ̅ն Ի̅ղի. տ̅ն է սկիզբն արմտեաց ն̅ր. ամենեքեան որ ուտեն զնա՝ զղջասցին. չարիք հասցեն ՚ի վ̅ր ն̅ց՝ ասէ տ̅ր:
4 * Լուարո՛ւք զբան տ̅ն տունդ յակոբայ՝ եւ ա̅մ ազգ տանդ Բ
5 Ի̅ղի: * Ա՛յսպէս ասէ տ̅ր. զի՞նչ գտին յիս հարքն ձեր զի հեռացան յինէն, եւ գնացին զհետ ունայնեաց եւ
6 ունայն եղեն: * Եւ ոչ ասացին՝ ուր է տ̅ր որ եհան զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց, եւ առաջնորդեաց մեզ յանապատին, յանբաւ՝ եւ յանկոխ՝ եւ յանջուր՝ եւ յանպտուղ երկրին եւ ՚ի ստուերս մահու. յերկիր՝ ընդ որ ոչ
7 անց մարդ, եւ ոչ բնակեաց ՚ի նմա որդի մարդոյ: * Եւ տարայ զձեզ ՚ի քերմէլ, ուտել զպտուղ նորա եւ զբարութիւն: եւ մտէք եւ պղծեցէք զերկիրն իմ, եւ զժառանգութ̅ի իմ եդէք ՚ի պղծութ̅ի: * Եւ քահանայքն ոչ ա-
8 սացին՝ ուր է տ̅ր. եւ վերակացուք օրինաց իմոց ոչ ծանեան զիս, եւ հովիւքն ամպարշտեցան յիս: եւ մարգարէքն մարգարէանային բահաղու. եւ զկնի անշահիցն
9 երթային: * Վ̅ս այնորիկ տակաւին դատեցայց ը̅ ձեզ՝
10 ասէ տ̅ր. եւ ը̅ որդիս որդւոց ձերոց դատեցայց: * Արդ անցէք ընդ կղզիս քետիմացւոց եւ տեսէք. եւ ՚ի կեդար առաքեցէք՝ եւ խելամուտ եղերուք յոյժ. եւ տեսէք ե-
11 թէ եղեւ այսպիսի ինչ: * եթէ փոխեցին ազգքն զաստուածս իւրեանց, եւ նոքա ոչ են ա̅ծք. եւ ժողովուրդ
12 իմ փոխեաց զփառս իւր, ուստի ոչ օգտիցին: * Յիմարեցաւ երկինք վ̅ս այսորիկ եւ սոսկացաւ յոյժ՝ ասէ
13 տ̅ր: * զի երկուս չարիս գործեաց ժողովուրդ իմ. զիս թողին զաղբեւրս ջրոյ կենդանւոյ. եւ փորեցին իւրեանց գուբս ծակոտս, որք ոչ կարասցեն ունել ջուր:
14 * Միթէ ծառայ իցէ Ի̅ղ, կամ՝ ստրուկ յակոբ, զի ե-
15 ղեն յաւար. * ՚ի վ̅ր ն̅ր գոչեցին առեւծք, եւ ետուն զձայնս իւրեանց, որ արարին զերկիր ն̅ր աւերակ. եւ
16 քաղաքք ն̅ր կործանեցան առ ՚ի չգոյէ բնակչաց: * Եւ որդիքն մեմփացւոց եւ տափնացւոց՝ ծանեան զքեզ եւ
17 այպանեցին: * Ո՛չ ապաքէն թողուլն զիս արար քեզ զայդ ասէ տ̅ր ա̅ծ քո. ՚ի ժամանակի ածելոյն զքեզ ը̅
18 անապատն: * Եւ արդ՝ զի՞նչ կայ քո եւ ճանապարհին եգիպտացւոց, ըմպել քեզ զջուր գեհոնի. եւ զի՞նչ քո եւ ճանապարհին ասորեստանեայց ըմպել զջուրն գե-
19 տոց: * Խրատեսցէ զքեզ ապստամբութիւն քո, եւ չարիք քո կշտամբեսցեն զքեզ. եւ ծանիցես եւ տեսցես, թէ չա՛ր եւ դառն է քեզ թողուլն զիս՝ ասէ տ̅ր ա̅ծ քո.
20 եւ ոչ հաճեցայ ընդ քեզ՝ ասէ տ̅ր ա̅ծ քո: * Զի յաւիտենից խորտակեցեր զլուծն քո, եւ խզեցեր դու զկապանս քո. եւ ասացեր թէ ոչ ծառայեցից. այլ գնացից ՚ի վ̅ր ա̅մ բլրոց բարձանց, եւ ՚ի ներքոյ ա̅մ հովանաւոր ծա-

---

* Բազ յընտրելագոյն օրինակաց որք համեմատ [illegible] ունին ըզվերնագիրս, յայլոց անտի ոմանք գրեն՝ Երեմիա Մարգարէ. եւ օրինակ մի. Մարգարէութ̅ի Երեմիայ:

Գլ. ա. (1) Ոսկան. Պատգամ տ̅յ.. որք բնակեալ էին յանաթ": (4) Բազումք. Եւ եղեւ բան տ̅ն: (5) Բազումք. Ստեղծեալ էր զքեզ յորովայնի: (8) Ոսկան. Զի ես ընդ քեզ եմ ՚ի փր": (10) Ոսկան. Եւ թ̅գրութ̅եց: (10) Ոմանք. Յատակել եւ շինել: (12) Ոմանք. Զարթուցեալ եմ ես ՚ի: (15) Օրինակ մի. Միախուռն կոչեցի զա̅մ: (17) Ոմանք. Եւ ասա ցն̅ս զա̅մ զոր միանգամ պատուի": (18) Ոսկան. Եւ իշխանաց ն̅ց: (18) Ոմանք. Եւ քահանայից ն̅ց: (19) Ոմանք. Ոչ կարասցեն առնել:

Գլ. բ. (3) Ոմանք. Ամենքին որ ուտիցեն զնա: (6) Ոմանք. Եգիպտացւոց, որ առաջնորդեաց մեզ յանապատն.. յերկիր ուր ոչ անց մարդ: (7) Ոմանք. Զձեզ ՚ի քարմէղ: (10) Ոսկան. Քիտիմացւոց: (11) Ոմանք. Եթէ փոխիցեն ազգն.. եւ նոքա չեն ա̅ծք: (13) Ոմանք. Թողին զաղբեւր ջուրց կենաց. եւ փո".. որ ոչ կարիցեն ունել զջուր: (13) Ոսկան [illegible]. Իւրեանց գուբս գուբս ծակոտս: (15) Ոմանք. Զերկիր ն̅ր յաւերակ: (17) Ոմանք. Արար քեզ զայն.. ածելոյն զքեզ ընդ ճանապարհն: (18) Ոմանք. Եւ այժմ զի՞նչ կայ քո... զջուրն գեհովնայ. եւ զի՞ կայ քո եւ ճանա": (19) Ոմանք. Եւ ծանիցես եւ տեսցես՝ թէ չա՛ր: (20) Ոմանք. Այլ երթայց ՚ի վերայ ամենայն բլրոց.. անդ շռայլեցայց ՚ի պոռնկութ̅ե: Ոսկան. պոռնկութ̅ե:

ծառոց՝ և անդ շռայլեցայց 'ի պոռնկութիւն ։ * Եւ ես 21
տնկեցի զքեզ որթ պտղաբեր ամենևին ճշմարիտ ․ զի՛
արդ դարձար ինձ 'ի դառնութիւն որթդ օտարացեալ ։
* Եթէ լուասցիս բորակաւ , և յաճախեսցես քեզ ա՛ 22
ճառս ․ սակայն ծրդեալ կաս յանիրաւութիւնս քո առա՛
ջի իմ՝ ասէ Տր̃ Տր̃ ։ * Զիա՞րդ ասիցես թէ ոչ պղծե՛ 23
ցայ , և զհետ բահաղու ոչ գնացի ․ տես զճանապարհս
քո 'ի գերեզմանս , և ծանիր զինչ գործեցեր ։ * Ընդ 24
երեկոյս ձայն լալոյ նր̃ գուժեաց 'ի ճանապարհս իւր ․
յաճախեաց 'ի ջուրս անապատի ․ ըստ ցանկութե̃ ան՛
ձին իւրոյ այսահիր եղև ։ Մատնեցաւ , և ո՞ դարձուս՛
ցէ զնա ․ ամենեքեան որ խնդրիցեն զնա ոչ աշխատես՛
ցին ․ 'ի տառապանս նր̃ գացես զնա ։ * Դարձո՛ զոտս 25
քո 'ի խիստ ճանապարհէ , և զկոկորդ քո 'ի ծարաւոյ ․
և նա ասէ կարօղ եմ ․ քանզի սիրէր զօտարոտիս՝ և եր՛
թայր զհետ նց̃ ։ * Ոպ̃ ամաչիցէ գող յորժամ ըմբռնի՛ 26
ցի , այնպէս ամաչեսցեն որդիքն Իղի , ինքեանք և թա՛
գաւորք իւրեանց , և իշխանք իւրեանց , քահանայք
իւրեանց , և մարգարէք իւրեանց ։ * Ցփայտն ասացին 27
թէ հայր իմ ես դու ․ և քարին՝ թէ դու ծնար զիս ․
և դարձուցին յիս՝ զթիկունս և ոչ զերեսս իւրեանց ։
և 'ի ժամանակի չարեաց իւրեանց ասասցեն՝ արի և
փրկեա զմեզ ։ * Եւ ո՞ւր են աստուածքն քո զոր արա՛ 28
րեր քեզ ․ յարիցեն և փրկեսցեն զքեզ 'ի ժամանակի չա՛
րեաց քոց ․ զի ը̃ թուոյ քաղաքացն քոց էին քեզ աստ՛
ուածքն քո յուդա , և ըստ թուոյ անցիցն Եմ̃ի զոհէին
բահաղու ։ * Արդ՝ ընդէ՞ր խօսիք ընդ իս ․ զի ամենե՛ 29
քեան դուք ամպարշտեցայք , և ամենեքեան դուք ա՛
նօրինեցայք յիս՝ ասէ Տր̃ ։ * Զո՞ւր հարի զորդիսն ձեր , 30
և խրատ դուք ոչ ընկալարուք , սո՞ւր եկեր զմարգարէսն
ձեր ․ իբրև առեւծ սատակիչ , և ոչ զարհուրեցարուք ։
* Լուարո՛ւք զպատգամս Տն̃ ․ այսպէս ասէ Տր̃ ․ միթէ 31
անապատ եղէ տանդ Իղի , կամ աւեր երկիր խոպանա՛
ցեալ ․ զի ասաց ժողովուրդ իմ , անտերո՛ւնչք շրջես՛
ցուք՝ և առ քեզ ոչ եկեսցուք ։ * Միթէ մոռասցի՞ 32
հարսն զզարդ իւր , կամ կոյս զլանջագեղ կամար իւր ․
բայց ժողովուրդ իմ մոռացաւ զիս զաւուրս անթիւս ։
* Զի՞նչ ևս բարի հնարեսցիս 'ի ճանապարհս քո խնդ՛ 33
րել զհաշտութիւն ․ ոչ այդպէս , այլ և դո՛ւ իսկ անզգա՛
մեցար պղծել զճանապարհս քո ։ * և 'ի ձեռս քո գտա՛ 34
ան արիւն անձանց անմեղաց ․ ոչ 'ի վիհս գտի
զնս̃ , այլ առ ամ̃ կաղնեօք ։ * և ասացեր թէ անմեղ 35
եմ , դարձցի սրտմտութիւն նր̃ յինէն ։ Ահաւասիկ ես
դատեցայց ընդ քեզ , զի ասացեր թէ ոչ մեղայ ։ * զի 36
արհամարհեցեր յոյժ կրկնեալ զճանապարհս քո ․ և
յեգիպտոսէ ամաչեսցես՝ որ̃պ ամաչեցերն յասորես՛
տանեայն ։ * զի և անտի ևս ձեռս 'ի գլուխ ելցես ․ զի 37
մերժեաց Տր̃ զյոյսն քո , և ոչ ևս աջողեսցիս 'ի նմա ։

ԳԼ․ Գ․

1 Եթէ արձակեսցէ այր զկին իւր , և գնասցէ 'ի նմա՛
նէ՝ և լինիցի առն այլում ․ եթէ դառնալով դարձ՛
ցի անդրէն 'ի նոյն ․ ոչ ապաքէն պղծելով պղծիցի կինն
այն ։ և դու պոռնկեցար ընդ հովիւս բազումս , և ոչ
2 դարձար առ իս՝ ասէ Տր̃ ։ * Ամբարձ զաչս քո յուղղու՛
թի՝ և տես , ո՞ւր ոչ թաթաւեցար 'ի ճանապարհս քո ․
նստար դու նց̃ իբրև ագռաւ միայնացեալ թափուր ․
և պղծեցեր զերկիրդ պոռնկու̃բ քո՝ և չարեօք քովք ․
3 * և ստացար հովիւս բազումս 'ի գայթագղութիւն քեզ ։
երեսք կնոջ պոռնկի եղեն քեզ ․ անամօթեցար առ ա՛
4 մենեսեան ։ * ոչ իբրև զՏր̃ կոչեցեր զիս ․ հայր և իշ՛
5 խան կուսութե̃ քո ։ * Միթէ յաւիտեա՞ն կայցէ , կամ
'ի սպառ պահեսցի ․ ահա խօսեցար՝ և արարեր զայդ՛
ամ̃ չարիս՝ և զօրացար ։
6 * Եւ ասէ ցիս Տր̃ յաւուրս յովսիայ արքայի ․ տեսե՞ր Գ
զինչ գործեաց բնակիչդ Իղի ․ գնայր առանձինն 'ի վր̃
ամ̃ լերանց բարձանց՝ և 'ի ներքոյ ամ̃ անտառախիտ
7 ծառոց , և անդ պոռնկեցաւ ։ * Եւ ասացի յետ այն՛
չափ պոռնկութե̃ նր̃ ․ դա՛րձ առ իս , և ոչ դարձաւ ․ և
8 ետես զյոփութիւն նր̃ ուխտադրուժն յուդա ։ * և տեսի
թէ յամի որովք շնացաւ բնակիչն Իղի ըմբռնեցաւ ․ ար՛
ձակեցի զնա , և ետու նմա թուղթ ապահարզանի 'ի
ձեռս նր̃ ․ և ոչ զարհուրեցաւ ուխտադրուժն յուդա
9 քոյր նր̃ ․ այլ գնաց և պոռնկեցաւ և նա ։ * Եւ եղև
յոչինչ պոռնկութի̃ նր̃ ․ և շաղախեր զերկիրն , զի շնայր
10 ը̃ քարի և ընդ փայտին ։ * և 'ի վր̃ այսր ամ̃ ոչ դար՛
ձաւ առ իս ուխտադրուժ քոյր նր̃ յուդա՝ յամ̃ սրտէ
11 իւրմէ , այլ ստու̃բ՝ ասէ Տր̃ ։ * Եւ ասէ ցիս Տր̃ , ար՛
դարացոյց զանձն իւր ապստամբութիւն Իղի առ ուխ՛
12 տադանցութե̃ն յուդայ ։ * Այլ երթ և ընթերցիր զ՛
պատգամս զայսոսիկ 'ի կողմանս հիւսւսոյ , և ասա՛
ցես ․ դա՛րձ առ իս բնակիչդ Իղի՝ ասէ Տր̃ ․ և ոչ հաս՛
տատեցից զերեսս իմ 'ի վր̃ ձեր , զի ողորմած եմ ես՝
13 ասէ Տր̃ ․ և ոչ պահեցից ձեզ ոխս յաւիտեան ։ * Բայց
ծանիր զանիրաւութիւնս քո , զի 'ի Տր̃ ած̃ քո ամպարշ՛
տեցար ․ և տարածեցեր զճանապարհս քո օտարաց 'ի
ներքոյ ամ̃ անտառախիտ ծառոց ․ և ձայնի իմում ոչ
14 լուար՝ ասէ Տր̃ ։ * Դարձարո՛ւք առ իս որդիք հեռա՛
ցեալք՝ ասէ Տր̃ , զի ես տիրեցից ձեզ ․ և առից զձեզ
մի 'ի քաղաքէ և երկուս յազգէ , և տարայց զձեզ 'ի
15 սիոն ։ * և տաց ձեզ հովիւ ըստ սրտի իմում ․ և հո՛
16 վուելով հովուեսցեն զձեզ իմաստութե̃ ։ * Եւ եղիցի
եթէ բազմանայցէք և աճիցէք 'ի վր̃ երկրի յաւուրսն
յայնոսիկ՝ ասէ Տր̃ , ոչ ևս ասիցեն՝ տապանակ կտա՛
կարանաց սրբոյն Իղի ․ և ոչ անկցի 'ի սիրտ ․ և ոչ ան՛
ուանեսցի 'ի նմա ․ և ոչ ևս խնդրեսցի , և ոչ գործես՛
17 ցի ։ Յաւուրսն յայնոսիկ * և 'ի ժամանակին յայնմիկ
կոչեսցեն զԵմ̃ աթոռ Տն̃ ․ և ժողովեսցին ամ̃ ազգք յա՛
նուն Տն̃ յԵմ̃ ․ և ոչ ևս գնասցեն զհետ խորհրդոց սր՛
18 տից իւրեանց չարաց ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ ժողո՛
վես՛

---

(22) Ոմանք ․ Եւ եթէ լուասցիս ․․ քեզ աւճառ ․․ կաս յանօրէնութիւնս քո ։ (23) Ոմանք ․ Եւ զհետ բահաղու ոչ շրգայ ։ (24) Յօրինակին ․ Ըստ մանկութե̃ անձին իւրոյ ։ (24) Ոմանք ․ Անձին իւրոյ այսաբեկ լինէր ․․ որ խնդրեսցեն զնա ․․ նորա գացեն զնա ։ (26) Ոմանք ․ Ոպ̃ ամաչեսցէ գող յորժամ ըմբռնեսցի ․․ և քահանայք իւրեանց ։ (27) Ոմանք ․ Զի փայտին ասացին եթէ ։ (28) Ոմանք ․ Զոհէին բահաղու ։ (31) Ոմանք ․ Լուարուք զպատգամ Տն̃ ։ (31) Ոսկան ․ Միթէ անապատ եղև տունդ Իղի ։ (32) Ոմանք ․ Եւ կոյս զլանջագեղ ։ (33) Ոմանք ․ Բարիս հնարեսցես ․․ այլ դու իսկ անզգա'' ։ (36) Ոմանք ․ Կրկնել զճնա̃հս քո ։ (37) Ոմանք ․ Ձեռն 'ի գլուխ ելցես ։ Գլ․ Գ․ (1) Ոմանք ․ Եթէ դարձցի անդրէն ․․ պղծեսցի կինն այն , և դու պղծեցար ընդ հոմանիս բազումս , և դարձար ․ կամ , դա՛րձ առ իս՝ ասէ Տր̃ ։ (2) Ոմանք ․ Ո՞ւր ոչ թաւթափեցար ․․ զերկիր պոռնկու̃բ քով ։ (3) Բազումք ․ Պոռնկի եղեն քո ։ (3) Ոսկան ․ Անամօթացար ։

(4) 'Ի լուսն'' ․ Ոչ իբրև զտուն կոչեցեր զիս ․ համաձայն ե՛մանց 'ի բնաբ'' ։ Ուր և ոմանք ․ Ոչ իբրև զտուն և տէր կոչեցեր զիս , և հայր և իշխան կուսութե̃ քում ։ (5) Ոսկան յաւելու ․ Կայցէ բարկութիւն քո , կամ իսպառ պահիցի ։ (6) Ոմանք ․ Բնակիչն Իսրայէլի ։ (7) Ոմանք ․ Զյոփութիւն ուխտադր'' ։ (9) Ոմանք ․ Ընդ փայտի և ընդ քարի ։ (12) Բզմք ․ Արդ երթ և ընթերցիր զպատգամս զայս ։ (13) Ոմանք ․ Ամ̃ անտառախիտ փայտից ․ և ձայն'' ։ (14) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրեալ ․ Ասէ Տր̃ ․․ տիրեցից զձեզ , և առից զձեզ ․ 'Ի լուսանցս չակերտիւ նշանակի առաջադրելի՝ տիրեցից ձեզ ։ համաձայն բազմաց ։ Ուր օրինակ մի ասէ ․ Ասէ Տր̃ , զի ես ընկալայց զձեզ մի 'ի քաղաքէ և ։ և այլ օրինակ մի ․ զի ես ընտրեցից զձեզ մի 'ի քա'' ։ (15) Բզմք ․ Եւ տաց ձեզ հովիւս ըստ ։ (16) Ոմանք ․ Ո՛չ ևս ասասցեն ․․ և ոչ անկանիցի 'ի սիրտ ։ (17) Ոմանք ․ Ոչ ևս գնասցեն զհետ խորհրդոց իւրեանց ։ (18) Ոմանք ․ Տունն յուդայ առ տունն Իղի ․․ յորում ժառանգեցուցից ։

մեսցին տունն Ի͞ղի առ տունն յուդայ. եւ եկեսցեն 'ի
միասին 'ի հիւսիսոյ՝ եւ յա͞մ գաւառաց յերկիրն յորում
ժառանգեցուցի զհարս ն͞ց: *եւ ես ասեմ, եղիցի տ͞ր: 19
Զի կարգեցից զձեզ յորդիս, եւ տաց ձեզ զերկիրն ընտիր,
ժառանգութիւն անուանի ա͞յ ամենակալի ազգաց.
եւ ասացից թէ հա՛յր կոչեսցես զիս, եւ ոչ եւս դառնայցես
յինէն: *Բայց որպէս անգոսնէ կին զամուսին իւր. 20
այնպէս անգոսնեաց զիս տունդ Ի͞ղի՝ ասէ տ͞ր: *Ձայն 21
'ի շրթանց գուժեաց՝ լալոյ եւ պաղատանաց որդւոցն
Ի͞ղի. զի անիրաւեցան 'ի ճանապարհս իւրեանց եւ մոռացան
զա͞ծ սուրբ իւրեանց: *Դարձարո՛ւք որդիք՝ դարձի՛ք, 22
եւ ես բժշկեցից զբեկումն ձեր. եւ ասացին, ահաւասիկ
կամք. զի դու ես տ͞ր ա͞ծ մեր: *արդարեւ՝ սուտ 23
իսկ էին բլուրք եւ զօրութիւնք բարձանց. բայց 'ի ձեռն
ա͞ծ ա͞յ մերոյ է փրկութի տանն Ի͞ղի: *Եւ ամօթ մաշեաց 24
զվաստակս հարցն մերոց 'ի մանկութենէ իւրեանց. զխաշինս
ն͞ց եւ զանդեայս, եւ զուստերս եւ զդստերս իւրեանց:
*Ննջեցաք ամօթով մերով, եւ ծածկեցին զմեզ 25
անարգանք մեր. քանզի առաջի ա͞յ մերոյ մեղաք մեք եւ
հարքն մեր 'ի մանկութենէ մինչեւ ցայսօր. եւ ոչ լուաք ձայնի
տ͞ն ա͞յ մերոյ:

ԳԼ. Դ.

Դ Եթէ դարձցի՛ս Ի͞ղ՝ ասէ տ͞ր տ͞ր, դարձցի՛. 1
եւ եթէ ընկեսցէ զգարշելիս իւր 'ի բերանոյ իւրմէ.
վ͞ս ա͞յ Ե͞մի, եւ յերեսաց իմոց երկիցէ: *Եւ երդնուցու՝ 2
թէ կենդանի է տ͞ր ճշմարտութ͞բ՝ եւ իրաւամբք՝
եւ արդարութ͞բ: օրհնեսցին նովաւ ազգք, եւ նովիմբք
գովեսցին: *Զի այսպէս ասէ տ͞ր ցարս յուդայ եւ 3
ցբնակիչս Ե͞մի: Հերկեցէ՛ք ձեզ հերկս, եւ մի՛ սերմանէք
'ի վերայ փշոց: *Թլփատեցարո՛ւք ա͞յ ձերում, եւ 4
թլփատեցէ՛ք զանթլփատութի սրտից ձերոց արք յուդայ
եւ բնակիչք Ե͞մի. գուցէ ելանիցէ իբրեւ զհուր սրտմտութի
իմ. բորբոքեսցի, եւ ոչոք իցէ որ շիջուցանիցէ յերեսաց
չար գործոց ձերոց: *Պատմեցէ՛ք 'ի հրէաստան. 5
լո՛ւր լիցի յԵ͞մ. եւ ասացէ՛ք՝ փո՛ղ հարէք 'ի վերայ
երկրին. զաղաղակ բարձէք. գոչեցէ՛ք. ժողովեցարո՛ւք
եւ մտէ՛ք 'ի քաղաքս պարսպաւորս: *Առէ՛ք՝ փախերո՛ւք 6
'ի սիոն. փութացարո՛ւք՝ մի՛ կայք. զի ածից ես չարիս
'ի հիւսիսոյ, եւ բեկումն մեծ: *Ե՛լ առեւծ 'ի մորոյ 7
իւրմէ սատակել զազգս. խաղաց եւ ել 'ի տեղւոջէ
իւրմէ՝ առնել զերկիր քո աւերակ. եւ քաղաքք քո քակտեսցին
առ 'ի չգոյէ բնակչաց 'ի ն͞ս: *'Ի վ͞ր այդորիկ 8
քրձազգա՛ծ եղերո՛ւք՝ կոծեցարո՛ւք, ճի՛չ բարձէք. զի
ոչ դարձաւ սրտմտութի բարկութե տ͞ն 'ի ձէնջ: *Եւ 9
եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տ͞ր. կորիցէ սիրտ թագաւորին՝
եւ սիրտ իշխանացն. քահանայքն յիմարեսցին,
եւ մարգարէքն զարմասցին: *Եւ ասեմ, ո՛ տ͞ր 10
տ͞ր, խաբելով ուրեմն խաբեցեր զժողովուրդն զայն՝
եւ զԵ͞մ. զի ասացեր թէ խաղաղութի եղիցի ձեզ, եւ հասանիցէ
սուր մինչեւ յանձինս նոցա: *'Ի ժամանակին 11
յայնմիկ ասասցես ժողովրդդ ցայդ՝ եւ ցԵ͞մ, այս
մոլորութե յանապատի: Ճանապարհ դստեր ժողովրդեան
իմոյ՝ ոչ 'ի մաքրութի եւ ոչ 'ի սրբութի. *ոգի լրութ͞ե 12
'ի նմ͞նէ եկեսցէ ինձ: Այսուհետեւ ես խօսեցայց
13 ը͞ն ն͞ս դատաստանօք իմովք: *ահա իբրեւ զամպ ելցէ՝
եւ իբրեւ զմրրիկ կառք ն͞ր. արագագոյն քան զարծուիս
14 երիվարք ն͞ր: Վա՛յ մեզ՝ զի չուառացաք: *լուա՛ 'ի չարեաց
զսիրտ քո Ե͞մ՝ զի ապրեսցիս. մինչեւ ցե՞րբ դը-
15 տանիցին 'ի քեզ խորհուրդք ցաւոց քոց: *Զի ձայն
գուժկանի 'ի դանայ, եւ լուիցին ցաւք 'ի լեռնէ եփրե-
16 մի: *գո՛յժ արկէք զայս ազգաց. ահաւադիկ հասեալ
են յԵ͞մ. պատմեցէ՛ք թէ գունդք գան յերկրէ հեռաստանէ,
17 ձայն ետուն 'ի քաղաքս հրէաստանի. *իբրեւ
պահապանք ագարակի շուրջ պատեցան զնովաւ: Զի
18 անփոյթ արարեր զինէն՝ ասէ տ͞ր: *Ճանապարհք քո
եւ գնացք քո արարին քեզ զայդ ա͞մ. այդ իսկ է չարութի
19 քո՝ եւ դառնութի, զի եհաս 'ի սրտի քում: *Որովայն
իմ, որովայն իմ ցաւէ, եւ ճաշակելիք սրտի իմոյ
հեծէ. սիրտ իմ դեղու, եւ անձն իմ ոչ դադարեսցէ.
զի ձայն փողոյ լուաւ անձն իմ, զգոյժ պատերազմի
20 եւ զթշուառութե: *Բեկումն 'ի վ͞ր բեկման. բողո՛ք
բարձէք, զի թշուառացաւ ա͞մ երկիր յանկարծակի.
չուառացաւ խորանն, եւ քակտեցան փեղկք խորանի
21 իմոյ: *Մինչեւ յե՞րբ տեսանիցեմ փախստականս. լսի-
22 ցեմ զձայն փողոյ: *զի իշխանք ժողովրդեան իմոյ զիս
ոչ ծանեան. զի որդիք անմիտք են, եւ ոչ հանճարեղք.
իմաստունք են 'ի չար գործել, եւ զբարի ինչ առնել ոչ
23 գիտացին: *Հայեցայ յերկիր՝ եւ ահա թափուր, եւ ոչ
24 ինչ գոյր, եւ յերկինս՝ եւ ոչ էր լոյս ն͞ց: *տեսի զլերինս՝
25 եւ կային յերերի, եւ զա͞մ բլուրս խռովեալս: *Հայեցայ՝
եւ ահա ոչ գոյր մարդ. եւ ա͞մ թռչունք երկնից սարսե-
26 ցին: *տեսի՝ եւ ահա աւերակ էր կարմեղոս, եւ ա͞մ քաղաքք
ն͞ր հրձիգք. յերեսաց տ͞ն, եւ յերեսաց բարկութե
27 սրտմտութե ն͞ր ապականեցան: *Այսպէս ասէ տ͞ր.
28 աւերեսցի երկիր ա͞մ. եւ վախճան ոչ արարից: *'Ի վ͞ր
այսր ա͞մի սուգ առցէ երկիր՝ եւ խաւարեսցին երկինք
'ի վերուստ. զի խօսեցայ՝ եւ ոչ զղջացայց, դիմեցի՝ եւ
29 ոչ դարձայց 'ի նմ͞նէն: *'Ի ձայնէ հեծելոց եւ 'ի դրկալիր
աղեղանց խուսեաց աշխարհն ա͞մ, եւ մտեցին յայրս.
եւ թաքեան յանտառս, եւ ելին 'ի քարանձաւս: ա͞մ քա-
30 ղաքք լքա՛ն՝ եւ ոչ բնակէր 'ի ն͞ս մարդ: *Եւ դու թըշուառական
զի՞ գործեսցես. եթէ կարմիր զգեցցիս,
եւ զարդու ոսկւով զարդարեսցիս, եւ ամասցես ծիրանիս
յաչս քո. 'ի զո՛ւր են զարդարանքն քո: մերժեցին
31 զքեզ հոմանիքն քո, եւ խնդրեն զքեզ: *Զի զձայն իբրեւ
զերկանց անդրանկածնի լուայ զհեծութե քոյ. ձայն
դստեր սիոնի մեղկասցի, եւ լքցէ զձեռս իւր: Վա՛յ ինձ.
զի պակասեաց անձն իմ 'ի վերայ սպանելոցն:

ԳԼ. Ե.

1 Ընթացարո՛ւք յայսկոյս եւ յայնկոյս ընդ ճանապարհս
Ե͞մի. եւ տեսէ՛ք եւ ծաներո՛ւք, եւ խնդրեցէ՛ք 'ի հրապարակս
ն͞ր, եթէ գտանիցէք այր մի որ առնիցէ զիրաւունս,
եւ խնդրիցէ հաւատս. եւ եղէց ն͞ց քաւի՛չ ա-
2 սէ տ͞ր: *Եթէ ասիցեն կենդանի է տ͞ր. թէպէտ եւ
3 սուտ իսկ երդնուցուն: *Տ͞ր տ͞ր աչք քո 'ի հաւատս.
տանջեցեր զն͞ս, եւ ն͞ց ոչ ցաւեաց. վախճանեցեր զն͞ս,
եւ

---

(19) Ոմանք. Եւ ասացի թէ հայր կոչես": (20) Ոսկան. Անգոսնեսցէ կին զհոմանի իւր: (21) Ոմանք. Լալեան եւ պաղատանաց.. եւ անիրաւեցան 'ի ճա": (22) Ոմանք. Դարձջի՛ք, եւ ես բժշ".. ահաւասիկ կամք: (23) Ոմանք. Բլուրքն եւ զօրութիւնք լերանց.. փրկութիւն Ի͞ղի: (24) Ոմանք. Զխաշինս իւրեանց: (25) Ոմանք. 'Ի մանկութենէ մերմէ. նաեւ, իւրեանց մինչեւ:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Ասէ տ͞ր. դարձցի.. վ͞ս ա͞յ յերուսաղէմ: (2) Ոմանք. Եթէ կենդանի է.. եւ նովին. նաեւ, նովիմբ գովեսցին: (4) Ոմանք. Յերեսաց չարաց. նաեւ, չարեաց գործոցն: (5) Ոմանք. Լուր լիցի յԵ͞մ.. եւ մըտցուք 'ի քաղաքս: (6) Ոսկան. Առի՛ք փախերուք 'ի սիոն: (8) Յօրինակին. Կոծեցարուք. ճիչ բար': (10) Ոմանք. Բախելով ուրեմն բախեցեր զժո": (11) Ոմանք. 'Ի ժամանակի յայնմիկ ասասցեն.. այս մոլութե.. 'ի ճանապարհ դստեր ժո": (13) Ոմանք. Վա՛յ մեզ զի թշուառացաք: (16) Ոմանք. Յուշ արարէք ազգաց. ահաւադիկ: (18) Օրինակ մի. Զի եհար 'ի սրտի քում: (19) Ոմանք. Սրտի իմոյ հեծէին. նաեւ, հեծեն.. պատերազմի եւ զթշուառութե: (20) Ոմանք. Թշուառացաւ խորանն.. փեղկքն խո": (22) Ոմանք. Եւ զբարին առնել ոչ գի": (24) Յօրինակին. Զլերինս, եւ կային յերկրի: (26) Ոսկան. Սրտմտութե ն͞ր ապականեցին: (27) 'Ի լուս". Վախճան ինչ արա": (28) Ոմանք. Եւ ոչ զղջացայ.. եւ դարձայց 'ի նմանէ: (30) Ոմանք. Զի գործեսցես թշ".. եւ ամասցես ծարիր.. եւ խնդրեն զանձն քո: (30) Բ͞զ͞ք. Եւ ամացես ծարիր յաչս: (31) Ոմանք. Եւ լքուսցէ զձեռս իւր:

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Յայսկոյս յայնկոյս ընդ ճանապարհն.. առնէ իրաւունս: (3) Բազումք. Տ͞ր աչք քո 'ի հաւ":

և ոչ կամեցան ընդունել զխրատ։ կարծրացուցին զերեսս
իւրեանց քան զվէմ, և ոչ կամեցան դառնալ։
* Եւ ես ասացի՝ թերևս աղքատք իցեն. վ՟ն այնորիկ 4
ոչ կարացին իմանալ զճանապարհս տ՟ն, և զիրաւունս
ա՟յ։ * երթայց առ հարուստն՝ և խօսեցայց ընդ ն՟ա, 5
թէ նոքա գիտացին զճանապարհ տ՟ն և զիրաւունս ա՟յ։
և նոքա աւանիկ առհասարակ խորտակեցին զլուծն, և
խզեցին զկապանս։ * Վ՟ն այնորիկ եհար զն՟ա առիւծ 6
յանտառէ, և գայլ մինչև 'ի տունս նոցա սատակեաց
զնոսա։ զարթեաւ ինձ 'ի վ՟ր քաղաքաց ն՟ց, և ամենեքեան
որ ելանիցեն 'ի ն՟ցնէ՝ անկցին գէշ. զի յաճախեցին
զամպարշտութի՟ս իւրեանց, զօրացան յապստամբութե՟
իւրեանց։ * Որո՞վք այսուքիւք հաշտեցայց ը՟ն քեզ։ 7
որդիքն քո թողին զիս, և երդնուին 'ի չաստուածսն.
յագեցուցի զն՟ա՝ և շնային, և 'ի պոռնկանոցս օթևանս
առնէին։ * Ձիք մատակախանձք եղեն, իւրաքանչիւր 8
'ի կին ընկերի իւրոյ վրնջէին։ * Միթէ 'ի վ՟ր այսր 9
ամի ոչ առնիցեմ այցելութիւն՝ ասէ տ՟ր. կամ յազգէ այնպիսւոյ
ոչ խնդրէ վրէժ անձն իմ։

Ե * Ելէք 'ի մարտկոցս ն՟ր և կործանեցէք. բայց վախճան 10
մի առնիցէք։ թողէք զհիմունս նորա՝ զի տ՟ն են։
* Զի արհամարհելով արհամարհեցին զիս տունն Ի՟ղի 11
և տունն յուդայ, ասէ տ՟ր։ * ստեցին տ՟ն իւրեանց, և 12
ասեն ոչինչ է այդ. և ոչ եկեսցեն 'ի վ՟ր մեր չարիք, և
զսուր և զսով ոչ տեսցուք։ * Մարգարէքն մեր էին 'ի 13
հողմ, և բան տ՟ն ոչ գոյր 'ի ն՟ս։ այնպէս եղիցի ն՟ց։
* Վ՟ն այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ամենակալ. փոխանակ 14
զի խօսեցայք զբանդ զայդ՝ ահաւասիկ ես ետու
զբան իմ 'ի բերան քո հուր, և զժողովուրդդ զայդ
փայտ. և կերիցէ զն՟ա։ * Զի ահաւասիկ ես ածից 'ի 15
վ՟ր ձեր ազգ 'ի հեռաստանէ տունդ Ի՟ղի՝ ասէ տ՟ր, ազգ
որ առաջին. ազգ որ յաւիտենից. ազգ որոյ ոչ լուիցես
զլեզու ն՟ր, և ոչ իմանայցես զխօսս ն՟ր։ * Կապարճք 16
ն՟ր իբրև զգերեզմանս բա՛ց են. ամենեքին զօրաւորք։
* և կերիցեն զհունձս ձեր՝ և զհաց. և կերիցեն զուստերս 17
ձեր՝ և զդստերս. և կերիցեն զոչխար և զարջառ
ձեր. և կերիցեն զայգիս և զթզենիս ձեր և զձիթենիս։
և կասեցեն զամուր ամուր քաղաքս ձեր. և յորս դուքն
պանծացեալ էք՝ սրով սատակեսցեն։ * Եւ եղիցի յաւուր 18
յայնմիկ ասէ տ՟ր ա՟ծ քո. ոչ արարից զձեզ 'ի վախճան։
* և եղիցի յորժամ ասիցեն՝ վ՟ն է՞ր արար տ՟ր ա՟ծ 19
մեր մեզ զայս ա՟մ, ասիցես ց՟նս. փոխանակ զի թողէք
զիս՝ և ծառայեցէք աստուածոց օտարաց յերկրի ձերում,
նոյնպէս ծառայեսջիք օտարաց յերկրի՝ որ ոչ
ձեր իցէ։

Զ * Պատմեցէք զայդ 'ի տուն յակոբայ, և լսելի լիցի 'ի 20
տուն յուդայ, և ասացէք. * Լուարո՛ւք զայս ժողովուրդք 21
յիմար և անմիտ, որոց աչք են և ոչ տեսանեն, և ականջք
և ոչ լսեն։ * Եթէ յինէն ո՞չ երկնչիցիք՝ ասէ 22
տ՟ր, կամ յերեսաց իմոց ո՞չ սարսիցէք. որ կարգեցի
զաւազ սահման ծովու. հրաման յաւիտենական՝ և ոչ
անցցէ զնովաւ. խռովեսցի՝ և ոչ կարասցէ ելանել.
գոչեսցեն ալիք ն՟ր՝ և ոչ անցանեն զնովաւ։ * Եւ ժողովրդեանս 23
այսորիկ եղև սիրտ անհնազանդ՝ և անհաւան.

24 թիւրեցան՝ և անցին գնացին։ * և ոչ ասացին 'ի
սիրտս իւրեանց. երկիցուք 'ի տ՟նէ ա՟յ մերմէ. որ տայ
մեզ զանձրև զկանուխ և զանագան, ըստ ժամանակի
25 լրութե՟ հրամանի հնձոց՝ և պահեսցէ զմեզ։ * Անօրէնութիւնք
մեր վրիպեցուցին զայն, և մեղք մեր մերժեցին
26 զբարութի՟ս 'ի մէնջ։ * զի գտան 'ի մէջ ժողովրդեան
իմոյ ամպարիշտք. և որոգայթս իբրև զվարմս հաւորսաց
27 կանգնեցին ապականել զմարդիկ։ * և ըմբռնէին
իբրև զորոգայթս անկեալս լի՛ թռչնովք. այնպէս լի
են տունք ն՟ց նենգութե՟։ Վ՟ն այսորիկ ստուարացան
28 մեծացան՝ * գիրացան և պարարտացան, և անցին ըզբանիւք
իմովք 'ի չարութե՟. դատաստան արդար ոչ
դատեցան. զիրաւունս որբոյն՝ ոչ իրաւացուցին. և
29 զդատաստան այրւոյն՝ ոչ դատեցան։ * Միթէ 'ի վ՟ր
այսր ամի ո՞չ առնիցեմ այցելութի՟՝ ասէ տ՟ր. կամ յազգէ
30 այնպիսւոյ ո՞չ խնդրիցէ վրէժ անձն իմ։ * Յիմարութիւնք
31 և արհաւիրք եղեն 'ի վ՟ր երկրի։ * մարգարէք
սո՛ւտ մարգարէանան, և քահանայք ծափ հարկանեն
ն՟ց. և ժողովուրդ իմ սիրեա՛ց զայն. և զի՞նչ գործիցէք
առ յապայ։

ԳԼ. Զ.

1 Զօրացարո՛ւք որդիք բենիամինի 'ի մէջ Ե՟մի. փող
հարէք 'ի թեկուէ, և 'ի վ՟ր բեթաքարմայ առէք
նշան. զի չարիք կարկառեալ գան 'ի հիւսիսոյ, և բեկումն
2 մեծ * եղիցի գեղեցկին և փափկացելոյն։ և բարձցի
3 բարձրութի՟ քո դուստր սիովնի։ * Եկեսցեն 'ի նա
հովիւք և խաշինք իւրեանց, և կանգնեսցեն շուրջ զնովաւ
զխորանս իւրեանց. և հովուեսցեն իւրաքանչիւր
4 ձեռամբ։ * Պատրաստեցարո՛ւք 'ի վերայ ն՟ց 'ի պատերազմ.
արիք և ելցուք 'ի վ՟ր ն՟ր 'ի միջօրէի։ վա՛յ մեզ՝
զի անկեալ կարճատեաց, և հասին մեզ ստուերք երեկոյւոյ։
5 * Արի՛ք և ելցուք գիշերի, և ապականեսցուք ըզհիմունս
6 ն՟ր։ * զի այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեց. ջարգեցէք
զփայտակերտս ն՟ր, արկէք 'ի վ՟ր Ե՟մի զօր. զի
նա՛ է քաղաք ամենևին սուտ. բռնութի՟ 'ի մէջ նորա։
7 * Զոր օրինակ ցրտացուցանէ դուբ զջուր իւր, այնպէս
և նա ցրտացուցանէ զչարիս իւր։ ամպարշտութի՟
և չարութի՟ լուիցի 'ի միջի ն՟ր, յանդիման իւր հանապազ։
8 Յաւուրք և տանջանօք * խրատեսցիս Ե՟մ, գուցէ
երբէք վերասցի անձն իմ 'ի քէն. գուցէ երբէք արարից
զքեզ անապա՛ն երկիր՝ ուր ո՛չ ոք երբէք բնակեցաւ։
9 * Զի այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեց. կթեցէք՝
կթեցէք. ճռաքաղ արարէք զմնացորդս Ի՟ղի, և անդրէն
10 կրկնեսջիք ո՟ր կթող յոռ՟ իւր։ * Արդ՝ ընդ ո՞ւմ
խօսեցայց, և ո՞ւմ եդից վկայութի՟՝ և լուիցէ. ահաւադիկ
անթլփատ են ականջք ն՟ց, և ոչ կարեն լսել։ ահա
բան տ՟ն եղև ն՟ց 'ի նախատինս, և ոչ ևս ախորժեցեն
11 զնա։ * Եւ ես զբարկութի՟ իմ լցի և արգելի, և
ոչ վախճանեցի զն՟ա։ հեղի՛ց 'ի վ՟ր տղայոց արտաքուստ,
և 'ի ժողովս երիտասարդաց 'ի միասին. զի այր և կին
առհասարակ ըմբռնեսցին. ծեր՝ հանդերձ կատարելովն
12 աւուրբք ըմբռնեսցին։ * Եւ ըմբռնեսցին տունք
ն՟ց 'ի ձեռս օտարաց. անդք և կանայք ն՟ց 'ի միասին։
զի

---

(4) Ոմանք. Եւ ասացի.. վ՟ն այսորիկ ոչ։ (5) Ոմանք. Թէ նոքա գիտասցեն զճանապարհս.. և խզեցին զսամետս։ (6) Այլք. Առիւծ յանտառէ. կամ, յանտառի։ (6) Ոմանք. Անկանիցին գէշ։ (7) Ոմանք. Եւ 'ի պոռնկոցս օթևանս։ (8) Ոմանք. Ձիք մատակախառնք եղեն։ (9) Ոմանք. Ո՞չ խնդրիցէ վրէժ։ (14) Ոմանք. Վ՟ն այսորիկ այսպէս.. ահաւասիկ ես ետու զբանս իմ.. և զժողովուրդն զայն փայտ։ (15) Ոմանք. Զի ահա՛ ածից ես։ (15) Այլք. Ոչ լուիցես զլեզու ն՟ր։ (17) Ոմանք. Զուստերս և զդստերս ձեր.. և զձիթենիս ձեր. և կասցեն զամուր ա՟.. յոր դուք պանծ՟.. սրով սատակեսցին։ (17) 'Ի լուս՟. Եւ յորս դուքն յուսացեալ էք։ (19) Ոմանք. Յորժամ ասիցէք.. ասասցես ց՟նս. փոխանակ զի թո՟։ (21) Ոմանք. Ժողովուրդ յիմար, որոց աչք են։ (22) Ոմանք. Ոչ երկնչիջիք՝ ասէ տ՟ր.. և ոչ անցանէ զնովաւ.. և ոչ կարասցէ. գոչեն՟.. և ոչ անցցեն զնովաւ։ (22) 'Ի լուս՟. Սահման յաւիտենական։ (23) Ոմանք. Անհնազանդ և անհանճար։ (27)(28) Ոմանք. Վասն այնորիկ ստուարացան և մեծացան, և գիրացան և պարարտեցան։ (29) Ոմանք. Յազգէ յայնպիսւոյ ոչ խնդրեսցէ վրէժ։ (31) Ոմանք. Սուտ մարգարէանային։ (31) Այլք. Ծափս հարկանեն ն՟ց։

Գլ. Զ. (4) Բաղդատ. 'Ի վ՟ր ն՟ր 'ի պտրզմ.. 'ի վ՟ր ն՟ր 'ի միջօրէի։ (4) Ոմանք. Եւ հասին ստուերք երեկոյ։ (5) Ոմանք. Եւ ելցուք 'ի գիշերի։ (6) Ոմանք. 'Ի վերայ Ե՟մի զօրս։ (7) Ոմանք. Նոյնպէս և նա ցրտա՟.. և թըշուառութի լուիցի 'ի միջի։ (9) Ոմանք. Եւ անդէն կըրկնեսջիք։ (10) Ոմանք. Ընդ որո՞ւմ խօսեցայց, և ո՞ւմ եդեց վկայութի.. ահաւանիկ անթլփատք են։ (11) Ոմանք. Կատարելեան աւուրբք։

զի ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վ՟ր բնակչաց երկրին այնորիկ՝
ասէ տ՟ր ։ * Զի ՚ի փոքունց ն՟ց մինչև ցմեծամեծս ․ ա- 13
մենեքեան կատարեցին զանօրէնութիւնս ․ ՚ի քահանայէ
մինչև ՚ի սուտ մարգարէ, ամենեքեան արարին սու-
տ՟ս ։ * Եւ բժշկեցին զհարուածս դստեր ժողովրդեան 14
իմոյ ընդ արհամարհանս ․ և ասէին՝ խաղաղութիւն, խա-
ղաղութիւն ․ և ո՞ւր է խաղաղութիւն ։ * Յամօթ եղեն զի 15
պակասեցան ․ և ոչ ո՟պ ամաչեցեալք ամաչեցին, և զա-
նարգանս իւրեանց ոչ առին ՚ի միտ ։ վ՟ս այնորիկ անկ-
ցին ՚ի կործանումն իւրեանց ․ և ՚ի ժամանակի այցե-
լութ՟ե իւրեանց սասանեսցին, ասէ տ՟ր ։

Է * Այսպէս ասէ տ՟ր ․ կացէք ՚ի ճանապարհս և դիտե- 16
ցէք, և հարցէք զյաւիտենականս շաւիղս տ՟ն ․ և տեսէք
ո՞ր է ճանապարհ բարի, և գնացէք ընդ նա, և գտջիք
սրբութիւն անձանց ձերոց ։ և ասացին թէ ոչ երթիցուք ։
* կացուցի ՚ի վ՟ր ձեր դէտս, լուարուք բարբառոյ փո- 17
ղոյն ․ և ասեն, ոչ լուիցուք ։ * վ՟ս այնորիկ լուան 18
ազգք, և որ հովուէին զհօտս ՚ի ն՟ց ։ * Լո՛ւր երկիր, ա- 19
հաւադիկ ես ածից ՚ի վ՟ր ժողովրդեանդ այդորիկ չա-
րիս, ըստ պտղոյ ապստամբութ՟ե իւրեանց ․ զի բանից
իմոց ոչ անսացին, և զօրէնս իմ մերժեցին ։ * Ընդէ՞ր 20
է այդ զի բերես ինձ խունկս ՚ի Սաբայ, և կինամոմոն
յերկրէ հեռաստանէ ։ ողջակէզքն ձեր՝ չեն ընդունե-
լի, և զոհք ձեր ինձ ոչ քաղցրացան ։ * Վ՟ս այդորիկ 21
այսպէս ասէ տ՟ր ․ ահաւադիկ ես տա՛ց ՚ի վ՟ր ժողովր-
դեանդ այդորիկ ա՛խտ, և ախտասցին ՚ի նմին, հարք և
որդիք ՚ի միասին ․ դրացին և ընկեր իւր կորիցեն ։
* Այսպէս ասէ տ՟ր ․ ահաւադիկ զօր գայ ՚ի հիւսիսոյ, 22
ազգ մեծ ․ թագաւորք բազումք զարթիցեն ՚ի ծագաց
երկրէ, * աղեղնաւորք և տիգաւորք ․ ազգ ժպիրհ և 23
անողորմ ․ ձայն ն՟ր իբրև զձայն ծովու յարուցելոյ ․ կա-
ռօք և երիվարօք ճակատեսցի, և լատեսցի իբրև զհուր
՚ի պատերազմ ՚ի վ՟ր քո դուստր Սիովնի ։ * լուաք ըզ- 24
լուր ն՟ց՝ և լքան ձեռք մեր ․ նեղութիւնք կալան զմեզ
իբրև երկունք ծննդականի ։ * Մի՛ ելանէք յանդս, և 25
ընդ ճանապարհս մի՛ գնայք ․ զի սուր թշնամեաց շուրջ
պատեալ է ։ * Դո՛ւստր ժողովրդեան իմոյ քո՛ւրձ ըզ- 26
գեցի՛ր ․ մոխի՛ր տարածեա՛ ․ ա՛ռ զսուգ սիրելւոյ, և
կոծեա՛ կոծ ողորմ ․ զի յանկարծակի եկեսցէ թշուա-
ռութ՟ի ՚ի վ՟ր քո ։ * Փորձիչ ետու զքեզ ժողովրդոց 27
պաշարելոց, և գիտասջի՛ր ՚ի փորձել ինձ զճանապարհս
դոցա ։ * ամենեքեան անհնազանդք գնան կամակորու- 28
թ՟ե ․ իբրև զպղինձ և զերկաթ՝ ամենեքեան ապակա-
նեալք ։ * Պակասեցին փուքք ՚ի հրոյ ․ պակասեաց կա- 29
պար ․ ո՛ւր աշխատի արծաթագործն, և նոցա չարիքն
ոչ հալեցան ։ * արծաթ խոտան կոչեցէք զն՟ս, զի խո- 30
տեաց զնոսա տ՟ր ։ լուարուք զպատգամս տ՟ն ա՟մ Հը-
րէաստան ։

ԳԼ. Է.

Ը Պատգամն որ եղև առ Երեմիա ՚ի տ՟է՝ և ասէ ։ * Կա՛ց 1
՚ի դրան տանն տ՟ն՝ և ընթերցի՛ր անդ զբանս զայս, 2
և ասասցես ։ լուարուք զբան տ՟ն ա՟մ Հրէաստան որք
մտանէք ընդ դրունս ընդ այդոսիկ երկիրպագանել
3 տ՟ն ։ * Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեանց՝ ա՟ծ Ի՟լի ․ ուղղեց
արարէք զճանապարհս ձեր՝ և զգնացս, և բնակեցու-
4 ցից զձեզ ՚ի տեղւոջս յայսմիկ ։ * և մի՛ յանձնապաստան
լինիք ՚ի բանս սուտ՟ս ․ զի ամենևին ոչ օգնեսցեն ձեզ՝
5 որ ասեն՝ տաճար տ՟ն է ։ * Թէ ուղղելով ուղղիցէք
զճանապարհս ձեր և զգնացս ․ և եթէ առնելով առնի-
6 ցէք իրաւունս ՚ի մէջ ա՛ռն և ընկերի իւրոյ ։ * և զեկն
և զո՛րբն և զայրին ոչ յաղթահարիցէք ․ և արիւն ան-
պա՛րտ ոչ հեղուցուք ՚ի տեղւոջդ յայդմիկ ․ և զհետ
7 աստուածոց օտարաց ոչ երթիցէք չարի ձերում ։ * Բը-
նակեցուցից զձեզ ՚ի տեղւոջդ յայդմիկ, յերկրի զոր
ետու հարցն ձերոց յաւիտենից մինչև յաւիտեանս ։
8 * Այլ թէ դուք յանձնապաստան լիցէք ՚ի բանս սը-
9 տութ՟ե, ուստի ոչ ինչ օգտիցիք ։ * և գողանայցէք, և
սպանանիցէք, և շնայցէք, և երդնուցուք սուտ, և արկա-
նիցէք խունկս բահաղու, և երթիցէք զհետ աստուա-
ծոց օտարաց ․ զորս ոչ գիտիցէք, ուստի և չար
10 լինիցի ձեզ ։ * Եւ գայցէք կայցէք առաջի իմ ՚ի տանս
յայսմիկ՝ յորոյ վ՟ր կոչեցեալ է անուն իմ ․ և ասիցէք,
11 մերժեցաք յառնելոյ զա՟մ գարշելիս զայնոսիկ ։ * Մի՛-
թէ այրս աւազակաց եղև տունդ իմ ․ յորոյ վ՟ր կոչե-
ցեալ է անուն իմ այդր առաջի ձեր ․ և ես ահաւասիկ
12 տեսի ասէ տ՟ր ։ * զի չոգայք ՚ի տեղին իմ ՚ի Սելով, ուր
բնակեցուցի զանուն իմ անդ զառաջինն ․ և տեսէք զինչ
արարի ընդ նա յերեսաց չարեաց ժողովրդեան իմոյ
13 Ի՟լի ։ * Եւ արդ փոխանակ զի արարէք զայդ ա՟մ գործս՝
ասէ տ՟ր ․ և խօսեցայ ընդ ձեզ ընդ առաւօտս խօսելով՝
և ոչ լուարուք ինձ ․ կոչեցի զձեզ՝ և ոչ ետուք ինձ պա-
14 տասխանի ։ * և արարից ընդ տունդ ընդ այդ՝ յորոյ
վ՟ր կոչեցեալ է անուն իմ, յոր դուքդ ապաստանէք ։
և ընդ տեղիդ զոր ետու ձեզ և հարցն ձերոց ․ ո՟պ ա-
15 րարի ընդ Սելով ։ * և ընկեցից զձեզ յերեսաց իմոց՝
ո՟պ ընկեցի զեղբարս ձեր՝ զա՟մ զաւակն Եփրեմեան ։
16 * Եւ դու մի՛ կար յաղօթս ՚ի վ՟ր ժողովրդեանդ այդո-
րիկ, և մի՛ խնդրեր ՚ի վերայ դոցա ողորմութ՟ի ․ և մի՛
աղաչեր՝ և մի՛ անկանիր առաջի իմ վասն դոցա ․ զի ոչ
17 լսեմ քեզ ։ * Եթէ ո՛չ տեսանես զինչ գործեն դոքա ՚ի
18 քաղաքս յուդայ և ՚ի ճանապարհս Ե՟մի ։ * որդիք ն՟ց
փայտ քաղեն, և հարքն ն՟ց հրա՛տս արկանեն, և կանայք
ն՟ց հա՛յս հարկանեն, առնել կարկանդակս զօրութ՟եց
երկնից ․ և նուիրեն նուէրս աստուածոց օտարաց, զի
19 բարկացուցանիցեն զիս ։ * Մի՛թէ զի՞ս բարկացուցա-
նիցեն՝ ասէ տ՟ր ․ և ոչ զանձինս, զի ամաչեսցեն երեսք
20 ն՟ց ։ * Վ՟ս այսորիկ այսպէս ասէ տ՟ր ․ ահա զբարկութ՟ի
և զսրտմտութ՟ի իմ հեղից ՚ի վերայ տեղւոյդ այդմիկ, ՚ի
վ՟ր մարդոյ և անասնոյ, և ՚ի վ՟ր փայտի ագարակի ․ և
՚ի վ՟ր արդեանց երկրի ․ բորբոքեսցի և ոչ շիջցի ։
21 * Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութ՟եց ա՟ծ Ի՟լի ․ զողջակէզս Թ
ձեր ժողովեցէք հանդերձ զոհիւք ձերովք, և կերայք
22 միս ։ * զի ոչ խօսեցայ ը՟ն հարսն ձեր, և ոչ պատուէր
ետու ն՟ց յաւուրն յորում հանի զն՟ս յերկրէն եգիպ-
23 տացւոց՝ վ՟ս բանի ողջակիզաց և զոհից ։ * Այլ զայս
բան պատուիրեցի ն՟ց՝ և ասեմ ․ լուարուք ձայնի ի-
մում, և ես եղէց ձեզ յա՟ծ ․ և դուք եղիջիք ինձ ՚ի ժո-

ղո-

---

(13) Ոմանք ․ Մինչև ՚ի մեծամեծս ։ (14) Այլք ․ Եւ բժշկէին զհարուա″ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ ասեն ․ խաղաղ″ ։ (15) ՚Ի լուսանց″ ․ իւրեանց տկարասցին, ասէ տ՟ր ․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ″ ։ (17) Ոմանք ․ Եւ կացուցի ՚ի վ՟ր ձեր ։ (18) Ոսկան յաւելու ․ Զհօտս ՚ի ն՟ց ․ որքան ես արարից ընդ ն՟ս ։ (20) Ոսկան ․ խունկս ՚ի Սաբայէ ։ (20) Ոմանք ․ Եւ կինամոն յերկ″ ։ (21) Ոմանք ․ Այդորիկ ախտս ։ (22) Ոմանք ․ Ահաւասիկ զօր գայ ․ ․ ․ և թագաւորք բազումք ։ (26) Բազումք ․ Կոծեաց կոծ ․ ․ ․ թշուառութ՟ի ՚ի վ՟ր ձեր ։ (27) Ոմանք ․ Եւ գիտասջիր փորձել ինձ զճանապարհ դոցա ։ (28) ՚Ի լուսանց″ ․ Անհնազանդք գտան կամակա″ ․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ″ ։ (28) Քանիք ․ Կամակորութ՟ե և իբրև ։ (30) Ոմանք ․ Տ՟ն ա՟մ Հրէաստանի ։
ԳԼ. Է. (4) Ոմանք ․ Ամենևին ոչ օգտեսցեն ձեզ ։
(4) Այլք երիցս ասեն այսպէս ․ Որ ասեն ․ տաճար տ՟ն, տաճար տ՟ն ․ տաճար տ՟ն է ։ (5) Բազմք ․ Եթէ ուղղելով ուղ″ ։ (6) Ոսկան ․ Ոչ երթայցէք ՚ի չարիս ձերում ։ (7) Ոմանք ․ Մինչև ցյաւիտեան ։ (9) Ոմանք ․ Եւ սպանանիցէք և շնայցէք ․ ․ և երթայցէք զհետ ․ ․ ոչ գիտիցէք ․ ուստի չար լինիցի ։ (11) Ոմանք ․ Միթէ այրք աւազակաց եղեն տունդ իմ ։ Որ ոսկան ․ միթէ այր աւազա″ ․ ․ անուն իմ այդ առա″ ։ (12) Ոմանք ․ Զի չոգայք ՚ի տեղին իմ ՚ի Շեղով ։ (14) Ոմանք ․ Դուքդ ապաստանէք ։ (15) ՚Ի լուս″ ․ Զաւակն Եփրեմի ․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ″ ։ (18) Ոմանք ․ Հրատ հարկանեն ․ ․ հայս արկանեն, առնեն կարկանդակս զօրութ՟ե երկ″ ։ (19) Ոմանք ․ Զիս բարկացուցանեն ։ (20) Ոմանք ․ Վ՟ս այնորիկ այսպէս ․ ․ ահաւասիկ բարկութ՟ի իմ և սրտմտութ՟ի իմ հեղցի ՚ի վ՟ր տեղւոյդ այդորիկ ։ (23) Ոմանք ․ Եւ եղէց ձեզ ա՟ծ ․ ․ ․ զի բարի լիցի ձեզ ։

ղովուրդ, և գնասջիք յամ ճանապարհս իմ զոր պատուիրեցի
ձեզ, զի բարի լինիցի ձեզ։ * Եւ ոչ լուան 24
ինձ, և ոչ անսացին ունկն նց. այլ գնացին ըստ խորհրդոց
սրտից իւրեանց չարաց. և եղեն յետս և ոչ յառաջ,
* յօրէ յորմէ ելին հարքն նց յերկրէն եգիպտացւոց 25
մինչև ցայսօր։ Եւ արդ՝ առաքեցի առ ձեզ զամ ծառայս
իմ զմարգարէս, 'ի տուէ՝ և ընդ առաւօտս առաքեալ։
* և ոչ լուան ինձ, և ոչ անսացին ունկն նց. և 26
խստացուցին զպարանոցս իւրեանց առաւել քան զհարց
իւրեանց։ * Եւ ասասցես ցնս զբանս զայս, և 27
ոչ լուիցեն քեզ. և կոչեսցես զնս՝ և ոչ տայցեն քեզ
պատասխանի։ * և ասասցես առ նս. այս ազգ է որ ոչ 28
լուաւ ձայնի տն այ իւրեանց. և ոչ ընկալաւ զխրատ։
սպառեցին հաւատք, և բարձաւ ճշմարտութիւն 'ի բերանոյ
նց։ * Կտրեա՛ զհերս քո և 'ի բաց ընկեա. և առ 29
զողբս 'ի շրթունս. զի խոտեաց տր՝ և մերժեաց զազգն
որ առնէր զայս։ * Զի արարին որդիքն յուդայ չար 30
առաջի իմ՝ ասէ տր։ կարգեցին զգարշելիսն իւրեանց
'ի տանն յորոյ կոչեցեալ էր անուն իմ 'ի վր նր պղծել
զնա. * և շինեցին բագին տափեթայ, որ է 'ի ձոր որդւոցն 31
ենովմայ, այրել զուստերս և զդստերս իւրեանց
'ի հուր. զոր ոչ հրամայեցի նց, և ոչ զմտաւ ածի 'ի
սրտի իմում։ * Վս այնորիկ ահա աւուրք եկեսցեն՝ ասէ 32
տր, և ոչ ևս ասասցեն բագին տափեթայ, և ձոր
որդւոցն ենովմայ, այլ ձոր կոտորելոց, և թաղեսցեն
'ի տափեթն առ 'ի տեղւոյն չքաւելոյ։ * Եւ եղիցին դիակունք 33
ժողովրդեանդ այդորիկ՝ 'ի կերակուր թռչնոց
երկնից՝ և գազանաց երկրի. և ոչ ոք իցէ որ հալածիցէ։
* Եւ բարձից 'ի քաղաքացն յուդայ և յանցիցն եմի 34
զձայն խրախճանաց, և զձայն ցնծացելոց. զձայն հարսին,
և զձայն փեսայի. զի յանապատ եղիցի երկիրն։

ԳԼ. Ը.

Ի ժամանակին յայնմիկ՝ ասէ տր, հանցեն զոսկերս 1
թագաւորացն յուդայ՝ և զոսկերս իշխանաց նց,
և զոսկերս քահանայից, և զոսկերս մարգարէից, և զոսկերս
բնակչացն եմի՝ 'ի գերեզմանաց իւրեանց։ * և 2
ցամաքեցուսցեն յարևու, և ընդ լուսնով, և ընդ ամ
աստեղբք, և առաջի ամ զօրութեանց երկնից զոր սիրեցինն՝
և որոց ծառայեցինն, և որոց զհետ գնացին, և
յորս ապաստան լինէին, և երկիր պագանէին նց։ ոչ
կոծեսցին, և ոչ լայցեն, այլ 'ի նշաւակ եղիցին 'ի վր
երեսաց երկրի։ * զի ախորժեցին զմահ՝ և ոչ զկեանս։ 3
Եւ զմնացորդս որ մնացեալ իցեն յազգէ անտի չարէ.
ընդ ամ տեղիս մնացելոցն ուր և մերժեցից զնս անդր՝
ասէ տր զօրութեանց։ * Եւ ասասցես ցնս. այսպէս ասէ 4
տր. միթէ որ գլորին՝ ոչ յառնիցէ. կամ որ խոտորին՝
ոչ ևս դառնայցէ։ * արդ՝ ընդէ՞ր խոտորեցաւ 5
ժողովուրդդ այդ և եմ՝ խոտորումն ժպիրհ. և պնդեցան
կամօք իւրեանց՝ և ոչ կամեցան դառնալ։ * Ո՛ւնկն 6
դրէք և լուարո՛ւք, ոչ այդպէս խօսին. և ոչ գոյ մարդ
որ զղջանայ՝ 'ի վր չարեաց իւրոց, և ասէ թէ զինչ գործեցի.
կատեաց ընթացօղն յընթացից իւրոց՝ իբրև զձի
ընդ քիրտն մտեալ 'ի խրխնջել իւրում։ * Արդ՝ արագիլն 7
յերկինս ծանեաւ զժամանակ իւր. տատրակ և
ծիծեռն թռչունք վայրի՝ պահեցին զժամանակս մտից
իւրեանց. և ժողովուրդ իմ ոչ ծանեաւ զիրաւունս տն։
8 * Զիա՞րդ ասիցէք՝ թէ իմաստունք եմք, և օրէնք տն
են 'ի մեզ. վս այդորիկ զո՛ւր եղև սուտ վիճակին դպրացն։
9 * յամօթ եղեն իմաստունքն. զարհուրեցան և
պարտեցան. զի զբան տն անարգեցին. զի՞նչ իմաստութիւն
10 իցէ 'ի նս։ * Վս այնորիկ տաց զկանայս նոցա
այլոց, և զագարակս նց օտար ժառանգաց. զի 'ի փոքուէ
մինչև 'ի մեծամեծս նց ամ ոք ագահէ զագահութիւն.
'ի մարգարէէ մինչև ցքահանայն՝ ամ ոք առնէ անիրաւութիւն։
11 * Եւ բժշկէին զբեկումն դստեր ժողովրդեան
իմոյ ընդ արհամարհանս. և ասէին խաղաղութիւն
12 խաղաղութիւն, և ոչ գոյր խաղաղութիւն։ * Ամաչեսցեն
զի արարին զպղծութիւն, սակայն և այնպէս ոչ ամաչեցին
ամօթով, և զպատկառանս ոչ առին 'ի միտ։ վս այնորիկ
անկցին ընդ անկելոցն 'ի ժամանակի այցելութեան
13 իւրեանց, և տկարասցին՝ ասէ տր։ * Եւ ժողովեսցեն
զարդիւնս իւրեանց՝ ասէ տր. չիք խաղող յայգիս նց,
և ոչ թուզ 'ի թզենիս նց. և տերևն թօթափեցաւ. և ետու
14 նց՝ և անց զնոքօք։ * Արդ մեք՝ զի՛ նստիցեմք.
այլ ժողովեցարո՛ւք՝ և մտցո՛ւք 'ի քաղաքս ամուրս, և
անդր անկցուք. զի տր ած մեր ընկէց զմեզ, և արբոյց
15 մեզ ջուր դառնութեան, զի մեղաք առաջի նր։ * Ժողովեցա՛ք
'ի խաղաղութիւն, և ոչ գոյր բարութիւն։ 'ի ժամանակի
16 բժշկութեան՝ և ահա տագնապ։ * 'Ի դանայ լուիցուք
զձայն երագութեան երիվարաց նր. 'ի ձայնէ խրխնջելոց
հեծելոց նր շարժեցաւ երկիր ամ. եկեսցէ և
կերիցէ զերկիր լրիւ իւրով, զքաղաքս և զբնակիչս նր։
17 * Քանզի ես աւասիկ արձակեմ 'ի ձեզ օձս կոտորիչս,
յորս ոչ մտանիցեն թովչութիւնք, և հարկանիցեն զձեզ՝
18 ասէ տր. * և յանբժշկական ցաւս սրտից ձերոց տարակուսելոց։
19 * Ահա ձայն գուժի դստեր ժողովրդեան
իմոյ յերկրէ հեռաստանէ. միթէ տր ոչ գուցէ 'ի սիոն.
կամ թագաւոր անդ՝ ոչ իցէ. ընդէ՞ր բարկացուցին
զիս դրօշելովք իւրեանց, և ունայնովք օտարոտեօք։
20 * Անցին հունձք, անց ամառն. և մեք ոչ փրկեցաք։
21 * 'Ի վր բեկման դստեր ժողովրդեան իմոյ խորտակեցայ.
խաւարեցայ տարակուսանօք. յաղթահարեցին
22 զիս երկունք իբրև ծննդականի։ * Միթէ դեղ ոչ գուցէ
'ի գաղաադ, կամ բժիշկ ոչ կայցէ անդ. ընդէ՞ր ոչ
եղև բժշկութիւն դստեր ժողովրդեան իմոյ։

ԳԼ. Թ.

1 Ո՛ տայր զգլուխս իմ ջուր, և զաչս իմ աղբերս արտասուաց.
և լայի զժողովուրդս զայս զտիւ և զգիշեր,
և զվիրաւորեալս դստեր ժողովրդեան իմոյ։
2 * Ո՛ տայր ինձ յանապատի գո՛յղն օթևանի. և թողուի
զժողովուրդ իմ, և գնայի 'ի դոցանէ. զի ամենեքեան
3 շնան՝ առհասարակ ժողովուրդք արհամարհողաց։ * Եւ
լարեցին զլեզուս իւրեանց իբրև զաղեղն։ ստութիւն՝ և
ոչ հաւատք զօրացան 'ի վր երկրի. զի 'ի չարեաց 'ի չարիս
4 ելին, և զիս ոչ ծանեան՝ ասէ տր։ * Իւրաքանչիւր
յընկերէ իւրմէ զգո՛յշ լերո՛ւք, և յեղբարս ձեր մի՛ յուսայք։
Զի ամ եղբայր՝ խաբելով խաբէ, և ամ բարե-
կամ

---

(25) Ոմանք. Յօրէ յորմէ հետէ ելին.. և առաքեցի առ քեզ զամ զծա''։ (27) Ոմանք. Ասասցես նոցա զբանս։ (28) Ոսկան. Այս ազգք են որք ոչ։ (28) Բազումք. 'Ի բերանոյ նց։ (29) Ոմանք. Կտրեա զհեր քո.. և առ ողբս։ (29) Բազումք. Զի խոտանեաց տր, և մերժ''։ (30) Ոմանք. Յորոյ վր կոչեցեալ էր անուն իմ պղծել։ (31)(32) Ոսկան. Տօփեթայ. 'ի տօփեթն։ (32) Ոմանք. Առ տեղւոյն չքաւ''. կամ, առ 'ի չքաւելոյ տեղ''։ (33) Ոմանք. Այդորիկ՝ կերակուր։ (34) Ոմանք. Զի անապատ լիցի երկիր։ ԳԼ. Ը. (2) Ոմանք. Ընդ ամ աստեղօք.. և որոց զհետ գնա''.. և ոչ կործեսցին, և ոչ լացցեն։ (4) Ոմանք. Միթէ որ գլորիցին. (6) Ոմանք. Ոչ այնպէս խօսին... 'ի խրխնջել իւրում։ (6) Բազումք. Զղջանայ 'ի չարեաց իւրոց։ (7) Ոմանք. Եւ թռչունք վայրի.. զժամանակ մտից... ոչ ծանեան զի''։ (8) Ոմանք. Զիա՞րդ ասէք... են ընդ մեզ. վասն այնորիկ։ (8) Ոսկան. Եղև, և սուտ վիճակն դպրաց։ (10) Ոմանք. Վս այսորիկ տաց.. և 'ի մարգարէէ մինչև քահանայ։ (12) 'Ի լու''. Ամաչիցեն զի արա''։ (12) Ոմանք. Իւրեանց տկարասցին։ (13) Ոմանք. Եւ տերևն թափեցաւ։ (14) Ոմանք. Այլ մեք զի նստիցեմք. ժողո''։ (15) Ոմանք. 'Ի խաղաղութեան. և ոչ գոյր. 'ի բարութիւն։ (16) Ոմանք. Խրխնջելոյ հեծելոյ նր։ (17) Ոմանք. Ահաւասիկ արձակեմ։ (21) Օրինակ մի. Խօսեցայ տարակուսանօք։ (22) Յօրինակին. Ընդ ոչ եղև բժշ''։

ԳԼ. Թ. (2) Ոմանք. Ժողովք արհամարհողաց։ (3) Ոսկան. Իբրև զաղեղն ստութեան։ (4) Յօրինակին բանս այս. Զի ամ եղբայր խաբելով խաբէ. կարմրագրեալ նշանակի։

կամ՝ նենգութե՛ գնայ ։ * Իւրաքանչիւր զբարեկամ իւր 5
այպանեն, և ճշմարտութի ոչ խօսին․ ուսաւ լեզու նց՟
խօսել սուտ․ զրկեցին, և ոչ դադարեցին * ժողո- 6
վել վաշխս 'ի վր՟ վաշխից, և նենգութի 'ի վր՟ նենգու-
թեց․ և ոչ կամեցան զիս ճանաչել՝ ասէ տր՟ ։ * Վս՟ այ- 7
նորիկ այսպէս ասէ տր՟՝ տր՟ զօրութեց․ ահաւադիկ ես
ջեռուցից զնս՟, և փորձեցից զնս՟․ զի արարից յերեսաց
չարեաց դստեր ժողովրդեան իմոյ * բալլիստր խոցո- 8
տիչ ։ լեզուք նց՟ նենգաւորք․ և բանք բերանոյ նոցա
ընդ ընկերի իւրում խօսին զխաղաղութե, և 'ի սրտի իւ-
րում ունին զթշնամութի ։ * Մի թէ 'ի վր՟ այսոցիկ ոչ 9
արարից այցելութի՝ ասէ տր՟․ կամ յազգէ այնպիսւոյ
ոչ խնդրեսցէ վրէժ անձն իմ ։ * Կոծ առէք 'ի վր՟ լե- 10
րանց, և ձայնս 'ի վր՟ բլրոց անապատի․ ողբացէք, քան-
զի պակասեցին առ 'ի չգոյէ մարդկան անցաւորաց, և
ոչ լուան զձայնս ստացուածոց․ 'ի թռչնոց երկնից մին-
չև ցանասունս յիմարեցան և գնացին ։ * Եւ տաց զեմ 11
'ի դերուն և 'ի բնակութի վիշապաց, և զքաղաքս յու-
դայ եդից յապականութի, առ 'ի չգոյէ բնակչաց ։ * Ո՞վ 12
է այր իմաստուն՝ և 'ի միտ առցէ զայս, և առ ո՛ւմ բան
բերանոյ տն՟, պատմեսցէ մեզ թէ վս՟ է՞ր կորեաւ եր-
կիր․ լքաւ իբրև զանապատ առ 'ի չգոյէ անցաւորաց ։
* Եւ ասէ ցիս տր՟, վս՟ թողլոյն դոցա զօրէնս իմ զոր ե- 13
դի առաջի աչաց նց՟, և ոչ լուան ձայնի իմում ։ * և 14
գնացին զհետ հաճոյից սրտից իւրեանց չարաց, և զհետ
կռոցն զոր ցուցին նց՟ հարքն նց՟ ։ * Վս՟ այնորիկ այս- 15
պէս ասէ տր՟ զօրութեց՝ ած՟ Իլի․ ահաւասիկ ես ջամ-
բեմ ժողովրդեանդ այդորիկ վտանգ․ և արբուցանեմ
դոցա ջուր դառնութե ։ * և ցրուեցից զդոսա ընդ ազգս 16
զորս ոչ գիտացին դոքա, և ոչ հարքն իւրեանց․ և ար-
ձակեցից 'ի վր՟ դոցա սուր, մինչև սատակեցից զդո-
սա նովաւ ։ * Այսպէս ասէ տր՟ զօրութեց․ զմտաւ ա- 17
ծէք՝ և կոչեցէք զձայնարկուս՝ և եկեսցեն․ և առ իմաս-
տունս կանայս առաքեցէք, և ճչեսցեն ։ * և սախպեսցեն, 18
և առցեն ողբս 'ի վր՟ ձեր․ և իջուսցեն աչք ձեր ար-
տասուս, և արտեւանունք ձեր բղխեսցեն ջուր ։ * Զի 19
ձայն ողորմ գուժեաց 'ի սիոնէ․ զիարդ թշուառացաք,
ամաչեցաք յոյժ, զի լքաք զերկիր, և ընկեցաք զբնա-
կութիս մեր ։ * Լուարուք կանայք զպատգամս տն՟ այ, 20
և ընկալցին ականջք ձեր զբանս բերանոյ նր՟․ և արդ՝
ուսուցէք դստերաց ձերոց ձայնս․ և կին՝ ընկերի իւ-
րում ողբս ։ * զի ել մահ ընդ պատուհանս ձեր, և ե- 21
մուտ յերկիր ձեր․ ջնջել զտղայս արտաքուստ, և զե-
րիտասարդս 'ի հրապարակաց ։ * Այսպէս ասէ տր՟․ 22
եղիցին դիակունք մարդկան նշաւակ ընդ երեսս դաշ-
տաց երկրի ձերոյ, և իբրև զխոտ զկնի հնձողի․ և ոչ
ոք իցէ որ ժողովիցէ ։

Ժ * Այսպէս ասէ տր՟, մի պարծեսցի իմաստունն յիմաս- 23
տութի իւր, և մի պարծեսցի հզօրն 'ի զօրութի իւր,
և մի պարծեսցի մեծն 'ի մեծութե իւր․ * այլ այն պար- 24
ծեսցի՝ որ պարծիցի իմանալ և ճանաչել զիս, թէ ես եմ
տր՟ ած՟․ որ առնեմ զիրաւունս և զողորմութե, և զար-
դարութի 'ի վր՟ երկրի․ և 'ի նոյնս են կամք իմ՝ ասէ
25 տր՟ ։ * Ահա աւուրք եկեսցեն ասէ տր՟․ և արարից այց
26 'ի վր՟ ամ՟ թլփատելոց յանթլփատութե իւրեանց․ * 'ի
վր՟ եգիպտոսի, և 'ի վր՟ յուդայ, և 'ի վր՟ եդոմայ, և 'ի
վր՟ որդւոցն ամոնայ, և 'ի վր՟ որդւոցն մովաբու, և
'ի վր՟ ամ՟ յապաւելոցն զերեսօք բնակչաց անապատի ։
զի ամ՟ ազգք անթլփատ են մարմնով․ և ամ՟ իէլ անթլ-
փատ են սրտիւք իւրեանց ։

ԳԼ․ Ժ․

1 Լուարուք զպատգամս զոր խօսեցաւ տր՟ 'ի վր՟ ձեր՝
2 տունդ իղի ։ * Այսպէս ասէ տր՟․ ըստ ճանապար-
հաց հեթանոսաց մի ուսանիք, և 'ի նշանաց երկնից մի
3 զարհուրիք․ զի նոքա երկնչին յերեսաց նց՟ ։ * Զի ամ՟
կուռք հեթանոսաց ունայնք են․ փայտ յանտառէ հա-
4 տեալ, գործք ձեռաց հիւսանց ։ * ձոյլ արծաթոյ և
ոսկւոյ զարդարեալք․ ուռամբք և բեւեռօք հաստատե-
ցին զնոսա՝ զի ոչ շարժեսցին․ արծա՛թ ճախարակեայ,
արծաթ 'ի գործ արկեալ 'ի թարշշէ, և ոսկի եկեալ 'ի
5 մեմփաթայ ։ * Եւ ձեռն ոսկերչի գործեաց գործ ճար-
տարաց․ կապուտակ և ծիրանի զգեցուցանեն նց՟․ և
ոչ գնասցեն, այլ բառնալով բարձցին․ և ոչ քայլ մի
ոտին փոխեսցեն, և ոչ ինքնին 'ի կրելեան ամբարձցին ։
մի երկնչիք 'ի նոցանէ, զի ոչ չար առնեն, և բարի իսկ
6 ոչ գոյ 'ի նս՟ ։ * Ոչ ոք իբրև զքեզ տր՟․ մեծ ես՝ և մեծ
7 է անուն քո զօրութբ ։ * Ո՛ ոչ երկիցէ 'ի քէն թագա-
ւոր ազգաց, զի քեզ իսկ վայելէ․ զի յամ՟ իմաստունս
հեթանոսաց, և յամ՟ թագաւորս նց՟ ո՛չ է իբրև զքեզ ։
8 * Եւ միանգամայն այրեսցին, և տկարասցին սնոտիք սը-
9 նոտեաց․ զի փայտ են ։ * և արծա՛թ ընտիր եկեալ 'ի
թարշշայ, և ոսկի 'ի սովփաթայ, գործ ճարտարաց ամ՟,
և ձեռաց ոսկերչաց․ կապուտակ և ծիրանի հանդերձք
10 նց՟․ գո՛րծ իմաստնոց ամ՟ ։ * Այլ տր՟ ած՟ մեր ճշմարիտ․
է ած՟ կենդանի, և թագաւոր յաւիտենական․ և 'ի
սրտմտութէ նր՟ շարժեսցի երկիր՝ և ոչ հանդարտես-
11 ցեն ազգք բարկութե նր՟ ։ * Եւ այսպէս ասասջիք ցնս՟․
աստուածք որ զերկինս և զերկիր ոչ արարին՝ կորիցեն
12 յերկրէ, և 'ի ներքոյ երկնիցս այսոցիկ ։ * Տր՟ է՝ որ ա-
րար զերկիր զօրութբ իւրով, և կանգնեաց զաշխարհս
իմաստութբ իւրով․ և խորհրդով իւրով ձգեաց զեր-
13 կինս ։ * և 'ի տալոյ զձայն իւր՝ ընդ բազմութի ջուրցն
յերկինս․ հանէ զամպս 'ի ծագաց երկրէ՝ և զփայլա-
տակունս իւր յանձրևս արար․ հանէ զհողմս յշտեմա-
14 րանաց իւրոց ։ * Յիմարեցաւ ամ՟ մարդ 'ի գիտութէ․
յամօթ եղեն ամ՟ ոսկերիչք դրօշելովք իւրեանց․ զի
15 սուտ ձուլեցին, և չէք շունչ 'ի նոսա․ * ունայն են՝ և
գործք խաբէութե ։ 'ի ժամանակի այցելութե իւրեանց
16 կորիցեն ։ * Այլ ոչ այնպիսի ինչ է բաժինն յակովբայ․
զի որ ստեղծն զամ՟ նա է բաժին նր՟․ և իէլ գաւազան
17 ժառանգութե նր՟ ։ Տր՟ զօրութեց անուն է նր՟ ։ * Ժողո-
վեա՛ 'ի բացուստ զզօրութի քո բնակեալդ 'ի մէջ ընտ-
18 րելոց ։ * Այսպէս ասէ տր՟․ ահաւասիկ ես քարընդո-
նեմ զբնակիչս երկրիդ այդորիկ նեղութբ․ և նեղեսցից
19 զնս՟ զի մի գտցին ։ * Վա՛յ 'ի վր՟ բեկման քո, զի ցա-
ւալ

---

(5) Ոմանք․ Ո՛չ խօսեսցին․ ուսան լեզուք նց՟ ։ (7) Բզմ․ Վս՟ այսորիկ այսպէս․․ ահաւասիկ ես ։ (8) Ոմանք․ Ընդ ընկերի իւրեանց․․ և 'ի սրտի իւրեանց ։ (8) Ոսկան․ Ունի զթշնամութի ։ (9) Ոմանք․ Յազգէ յայնպիսւոյ ոչ խնդրեսցէ ։ (10) Ոմանք․ Զի պակասեցին․․ մինչև յանասունս ։ (12) Ոմանք․ Եւ առ որում բան բերա՞․․ լքաւ որպէս զանապատ ։ (13) Ոմանք․ Վս՟ թողլոյ նց՟ զօ՞․․ զոր ետու առաջի երեսաց նց՟ ։ (15) Ոմանք․ Վս՟ այսորիկ․․ ահաւադիկ ես ջամբեմ ժողովրդեանդ այդմիկ տագնապ, և արբու՞ ։ (17) Ոմանք․ Ասէ տր՟ տր՟ զօրութեց ։ Որ ոսկան․ ասէ ած՟ զօրութեց ։ (19) Ոմանք․ Ամաչեցաք յոյժ ։ (20) Բզմ․ Բերանոյ նորա, և ուսուցէք ։ (22) Ոմանք․ Եւ եղիցին դիա՞․․․ նշանակ ընդ երեսս ։ (23) Օրինակ մի․ Մի թէ պարծեսցի իմաս՞ ։ (23) Ոմանք․ Յիմաստութե իւրում․․ 'ի զօրութե իւրում ։ (24) Բզմ․ Այլ յայն պարծեսցի որ պարծիցին ։ Որ օրինակ մի․ Այլ պարծեսցի որ պարծի․․ և 'ի նոյն են կամք ։ (26) Յոմանս պակասի․ 'ի վր՟ եգիպտոսի, և 'ի վր՟ յուդայ, և 'ի վր՟ եդո՞ ։ (26) Բազումք․ Զի ամ՟ ազգք․․ և ամ՟ տունն իղի անթլփատ սրտ՞ ։

ԳԼ․ Ժ․ (1) Ոմանք․ Զպատգամն զոր խօսե՞ ։ (3) Ոմանք․ Զի ամ՟ օրէնք հեթանոսաց․․ գործ ձեռաց հիւսան ։ (4) Ոմանք․ Եւ ձոյլ արծաթոյ․․ զարդարեալ․․ 'ի թարշշէ ոսկի եկեալ ։ (5) Ոսկան․ Եւ մի երկնչիք ։ (8) 'Ի լուսն՞․ Եւ սատակեսցին սնոտիք սնոտ՞․ համաձայն եբրայեցւոյ 'ի բնաբ՞ ։ (9) Ոսկան․ Եւ ոսկի սոփաթայ ։ (9) Այլք․ Հանդերձն նոցա ։ (10) Բազումք․ Տր՟ ած՟ ճշմարիտ է․․ 'ի սրտմտութէ ։ Որ ոսկան․ 'ի սրտմտութէ նր՟ ։ (12) Ոմանք․ Ո՛ է որ արար զերկիր ։ (13) Ոմանք․ Եւ հանէ զամպս․․ 'ի շտեմարանաց ։ (14) Ոսկան․ Ամ՟ մարդ 'ի գիտութէ ։ (16) Բզմ․ Ոչ այնպիսի է բա՞ ։ (17) Ոմանք․ Ժողովեաց 'ի բացուստ․․ բնակեալք 'ի մէջ ընտ՞ ։ (18) Ոմանք․ Զի այսպէս ասէ տր՟․․ զի մի գտցեն ։ (19) Յօրինակին պակասէր․

ւագին են հարուածք քո: Եւ ասեմ, արդարեւ այդ իսկ
են վէրք իմ, եւ եհաս յիս: * Խորանն իմ չուառացաւ, 20
կորեաւ. եւ ամ՟ խորանափեղկք իմ քակտեցան. որդիք
իմ եւ խաշինք իմ ոչ ուրեք էին, եւ ոչ եւս գոյ տեղի խո-
րանի իմոյ. եւ ոչ տեղի խորանափեղկաց իմոց: * Զի 21
հովիւքն անմտացան, եւ զՏր՟ ոչ խնդրեցին. վ՟ն այնորիկ
ոչ իմացան ամ՟ արօտականքն, եւ ցրուեցան: * Ձայն 22
գուժի եկեսցէ, եւ շարժումն մեծ յերկրէ հիւսւսոյ,
կարգել զքաղաքս յուդայ յապականութի՟ եւ ՚ի դադարս
ջայլամանց: * Գիտեմ Տր՟՝ զի ոչ մարդոյ է ճանապարհ 23
իւր. եւ ոչ այր գնասցէ, եւ յաջողեսցէ զճանապարհս
իւր: * Խրատեա զմեզ Տր՟. բայց իրաւամբք, եւ մի ցա- 24
մամբ. զի մի սակաւաւորս արասցես զմեզ: * Հեղ զբար- 25
կութի՟ քո ՚ի վ՟ր հեթանոսաց որ ոչ գիտեն զքեզ, եւ ՚ի
վերայ ազգաց որ զանուն քո ոչ կարդացին. զի կերան
զյակոբ՝ եւ սպառեցին զնա. եւ փախճանեցին զնա, եւ
զարօտս ն՟ր աւերեցին:

ԳԼ. ԺԱ.

ԺԱ Բանն որ եղեւ առ Երեմիա՝ ՚ի Տ՟է եւ ասէ: * Լուա- 1
րուք զբանս ուխտիս այսորիկ, եւ խօսեցարուք ընդ 2
արս յուդայ՝ եւ ընդ բնակիչս Եմ՟ի: * Եւ ասասցես 3
ցն՟ա. այսպէս ասէ Տր՟ Ա՟ծ Ի՟ղի. Անիծեալ լիցի մարդն
որ ոչ լուիցէ բանից ուխտիս այսորիկ: * զոր պատ- 4
ուիրեցի հարցն ձերոց, յաւուր յորում հանի զնոսա
յերկրէն եգիպտացւոց՝ ՚ի հնոցէ երկաթոյն. եւ ասեմ,
լուարուք ձայնի իմում, եւ արարէք զայդ ըստ ամ՟ի զոր
ինչ պատուիրեմ ձեզ. եւ եղիջիք ինձ ՚ի ժողովուրդ, եւ
ես եղէց ձեզ յԱ՟ծ: * Եւ հաստատեցից զերդումն իմ 5
զոր երդուայ հարցն ձերոց, տալ ն՟ց զերկիրն որ բղխէ
զմեղր եւ զկաթն. որ՟պ եւ այսօր: Պատասխանի ետու՝
եւ ասեմ, այո Տր՟՝ եղիցի: * Եւ ասէ ցիս Տր՟. ընթերց- 6
ցիր զամ՟ զբանսդ զայդոսիկ ՚ի քաղաքսդ յուդայ՝ եւ
արտաքոյ Եմ՟ի, եւ ասասցես. լուարուք զպատգամ ուխ-
տիդ այդորիկ, եւ արարէք զդոսա: * Զի վկայուէ՟ ե- 7
դի զվկայութի՟ հարցն ձերոց՝ յաւուրն հանելոյ իմոյ
զն՟ո յերկրէն եգիպտացւոց, եւ մինչեւ ցայսօր. կանխել
ընդ առաւօտս՝ եւ դնել վկայութի՟՝ եւ ասել, լուարուք
ձայնի իմում, եւ ոչ լուան: * Եւ խոտորեցուցին զական- 8
ջս իւրեանց, եւ գնացին այր ըստ յօժարութե՟ սրտից
իւրեանց ՚ի չարիս: Եւ ածից ՚ի վ՟ր ն՟ց զամ՟ բանս ուխ-
տիս այսորիկ՝ զոր պատուիրեցի ն՟ց առնել՝ եւ ոչ արա-
րին: * Եւ ասէ ցիս Տր՟. գտաւ կնճիռն յարսդ յուդա- 9
սիկ՝ եւ ՚ի բնակիչսդ Եմ՟ի: * դարձան յանիրաւութիւս 10
հարցն իւրեանց առաջնոց, որք ոչ կամեցան լսել բա-
նից իմոց. եւ ահաւադիկ երթան զհետ աստուածոց
օտարաց ծառայել ն՟ց: եւ ցրեցին տունն Ի՟ղի եւ տունն
յուդայ զուխտն իմ, զոր ուխտեցի ընդ հարս նոցա:
* Վ՟ն այնորիկ այսպէս ասէ Տր՟. ահաւադիկ ես ածից 11
՚ի վ՟ր դոցա չարիս, յորոց ոչ կարասցեն ելանել. եւ ա-
ղաղակեսցեն առ իս՝ եւ ոչ լուայց ն՟ց: * Եւ գնասցեն 12
քաղաքք յուդայ՝ եւ բնակիչք Եմ՟ի, եւ աղաղակեսցեն առ
դիսն իւրեանց որոց արկանէին խունկս. եւ փրկելով
ոչ փրկեսցեն զնոսա ՚ի ժամանակի չարեաց իւրեանց:
* Զի ըստ թուոյ քաղաքացն քոց էին դիքն քո յուդայ, 13
եւ ըստ թուոյ անցիցն Եմ՟ի կարգեցէք բագինս եւ սեղանս
ամօթոյ, արկանել խունկս բահաղու: * Եւ դու՝ մի 14
կար յաղօթս վասն ժողովրդեանդ այդորիկ, եւ մի աղա-
չեր վասն դոցա խնդրուածովք, եւ պաղատիր. զի ոչ
լսեմ ՚ի ժամանակի յորում կարդասցեն առ իս՝ ՚ի ժա-
15 մանակի չարեաց իւրեանց: * Զի ընդ սիրելին ասեմ՝
զի ՚ի ներքս ՚ի տաճարին իմում արար գարշելիս. միթէ
աղօթք, եւ միս նուիրեալ՝ անցուցանիցեն ՚ի քէն զչա-
16 րիս քո. կամ թէ այնպիսեօք ապրիցիս: * Ձիթենի
գեղեցիկ վարսաւոր տեսլեամբ կոչեաց Տր՟ զանուն քո.
՚ի ձայնէ թլփատութե՟ ն՟ց. մեծ է նեղութի՟ ՚ի վ՟ր քոյ,
17 անպիտանացան ոստք քո: * Եւ Տր՟ Ա՟ծ զօրութե՟ց որ
տնկեաց զքեզ՝ խօսեցաւ ՚ի վ՟ր քոյ չարիս փոխանակ
չարեաց տանն Ի՟ղի, եւ տանն յուդայ: զի արարին ան-
ձամբ անձանց ՚ի բարկացուցանել զիս, յարկանել ն՟ց
խունկս բահաղու:
18 * Տր՟ ծանո ինձ եւ ծանեայց. յայնժամ տեսի զգործս ԺԲ
19 ն՟ց: * Եւ իբրեւ զգառն անմեղ վարեալ ՚ի սպանդ. ոչ
գիտացի թէ զինէն խորհեցան խորհուրդ չար, եւ ա-
սեն. եկայք արկցուք փայտ ՚ի հաց ն՟ր, եւ ջնջեսցուք
զնա յերկրէն կենդանեաց. եւ անուն ն՟ր մի եւս յիշես-
20 ցի: * Տր՟ զօրութե՟ց որ ընտրես զիրաւունս, եւ քննես
զերիկամունս եւ զսիրտս, տեսից առ ՚ի քէն զվրէժխնդ-
րութի՟ առ ՚ի նոսա. զի քեզ յայտնեցի զիրաւունս իմ:
21 * Վասն այնորիկ այսպէս ասէ Տր՟ ՚ի վ՟ր արանցն անա-
թովթայ որ խնդրեն զանձն քո, եւ ասեն մի մարգա-
րէանար վ՟ն մեր, ապա թէ ոչ՝ մեռանիս ՚ի ձեռաց մե-
22 րոյ: * Վ՟ն այդորիկ այսպէս ասէ Տր՟ զօրութե՟ց. ա-
հաւասիկ ես այց արարից ՚ի վ՟ր ն՟ց. երիտասարդք ն՟ց
սրով մեռցին, եւ ուստերք եւ դստերք ն՟ց սովով վախ-
23 ճանեսցին: * Եւ մնացորդք ոչ եղիցին ն՟ց. զի ածից
չարիս ՚ի վերայ բնակչացն անաթովթայ յամի այցե-
լութե՟ նոցա:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Արդար ես դու Տր՟, եւ մատուցից առաջի քո աղերս.
բայց խօսեցայց զիրաւունս: զի՞ է զի ճանապարհք
ամպարշտաց յաջողեալ են, եւ երջանկացան ամենեքեան
2 որ արհամարհէին զարհամարհանս: * Տնկեցեր զն՟ո՝
եւ արմատացան. ծնան որդիս՝ եւ արարին պտուղ: մերձ
ես դու Տր՟ ՚ի բերանս ն՟ց, եւ հեռի ես յերիկամանց ն՟ց:
3 * Եւ դու Տր՟ գիտես զիս. տեսեր զիս՝ եւ փորձեցեր
զսիրտ իմ առաջի քո: ժողովեա զն՟ո իբրեւ զոչխար ՚ի
սպանումն, եւ նուիրեա զն՟ո յաւուր սպանման նոցա:
4 * Մինչեւ յե՞րբ սուգ ունիցի երկիր, եւ խոտ ամ՟ վայրի
ցամաքեսցի. ՚ի չարեաց բնակչաց երկրին ապականե-
ցան անասունք եւ թռչունք: զի ասացին թէ ոչ տեսցէ
5 Ա՟ծ զճանապարհս մեր: * Յոտս քո ընթանան՝ եւ լքու-
ցեն զքեզ. զիա՞րդ կազմիցիս երիվարօք: եւ արդ՝ յեր-
կի՞րդ խաղաղութե՟ յուսացեալ ես. զի՞ գործիցես ՚ի
6 վերանալ յորդանան գետոյ: * Քանզի եւ եղբարքն քո՝
եւ տունն հօր քոյ. եւ նոքա դաւաճանեցին զքեզ, եւ նո-
քին աղաղակեցին զկնի քո, կուտեցան ՚ի վ՟ր քո. մի
7 հաւատար ն՟ց զի խօսեսցին զքեն չարութի՟: * Լքի զ-
տուն իմ. թողի զժառանգութի՟ իմ. ետու զսիրելին
8 անձին իմոյ ՚ի ձեռս թշնամեաց իւրոց: * Եղեւ ժառան-
գութի՟ իմ ինձ իբրեւ առեւծ յանտառի. ետ ՚ի վ՟ր
9 իմ զբարբառ իւր, վ՟ն այնորիկ ատեցի զնա: * Միթէ
որջ բորենւոյ իցէ ժառանգութի՟ իմ ինձ, կամ այրք
շուրջ

Այդ իսկ են վէրք իմ: (20) Բազումք. Ոչ ուրեք են.
եւ ոչ: (24) Օրինակ մի. Զի մի սակաւ աւուրս արա-
ցես:
Գլ. Ժա՟. (2) Զբանս ուխտիս.. ընդ արս.. եւ ընդ
բնակիչս Եմ՟ի: (3) Բ՟զմ. Բանից խրատուս այսորիկ:
(4) Յօրինակին պակասէր. Եւ եղիջիք ինձ ՚ի ժղվդ: (6) Ո-
մանք. Ընթերց զամ՟ զբանսդ.. զպատգամս ուխտիդ:
(7) Ոմանք. Հանելոյ իմ զն՟ո յերկ՟: (8) Ոմանք. Եւ ածի
՚ի վ՟ր ն՟ց զամ՟: (9) ՚Ի լուս՟. Յարսդ յուդայ եւ ՚ի բն՟.
հաւաքածոյն բազմաց ՚ի բնաբ՟: (12) Ոմանք. Եւ գնասցեն քա-
ղաքդ յու՟: (13) Յօրինակին պակասէր. Էին դիքն քո յու-
դայ: (15) Յոմանս գիրս. Ընդ սիրելին ասէ՝ զի ՚ի ներքս:

(16) Ոմանք. Մեծ են նեղութի՟: (19) ՚Ի բազումս պակասէ.
Խորհուրդ չար, եւ ասեն: (20) Ոմանք. Զերիկամունս եւ
զսիրտ.. զի քեզ յայտնեցի զերիկամունս իմ: (22) Ո-
մանք. Ահաւադիկ ես այց ար՟: (22) Ոմանք. Սովու վախ-
ճանեսցին: (23) Ոմանք. Եւ մնացորդք ոչ եղիցին ն՟ց:
Գլ. ԺԲ՟. (1) Բ՟զմ. Որ արհամարհէին զարհ՟: (2) Բ՟զմ.
Եւ հեռի յերիկամանց: (3) Ոմանք. Իբրեւ զոչխարս ՚ի
սպ՟... զն՟ո աւուր սպանման: Որ ոմանք. յօր սպան-
ման: (5) Ոմանք. Յուսացեալ իցես. զի՞ գործեսցես ՚ի:
(6) Բազումք. Եւ նոքա դաւեցին քեզ; եւ նոքին: (7) Ո-
մանք. ՚Ի ձեռն թշնամեաց իւ՟: (8) Ոմանք. Եդ ՚ի վերայ
իմ զբարբառ: (9) Բազումք. Եւ եկեսցեն ուտել զնա:

շուրջ զնովաւ․ շրջեցարուք ժողովեցէք զա՟մ գազանս
անտառի՝ և եկեսցեն ուտել զնա ։ * Հովիւք բազումք 10
ապականեցին զայգի իմ․ եղծին զբաժին իմ․ արարին
զվիճակն իմ ցանկալի յանապատ անկոխ․ * եդաւ յապականութիւն 11
կորստեան ։ Վ՟ն իմ ապականեցաւ ապականութեամբ
ա՟մ երկիր․ զի ոչ ընդ հուպ արարին հաստացանել․
զի ոչ գոյ մարդ որ դնէ ՚ի սրտի ։ * Ընդ ա՟մ 12
ելս անապատի անցին չուառացեալք․ զի սուր տ՟ն կերիցէ
՚ի ծագաց մինչև ՚ի ծագս երկրի, և ոչ գոյ խաղաղութիւն
ա՟մ մարմնոյ ։ * ցորեան սերմանեցէք, և փուշ 13
հնձեսջիք․ և վիճակքն ձեր ոչ եղիցին ձեզ յօգուտ ։
Յամօթ լերուք ՚ի պարծանաց ձերոց՝ ՚ի նախատանաց
առաջի տ՟ն ։ * զի այսպէս ասէ տ՟ր, վ՟ն ա՟մ դրացեացդ 14
չարաց որ մերձենան ՚ի ժառանգութիւն իմ, զոր բաշխեցի
ժողովրդեան իմում Ի՟ղի ։ Ահաւասիկ ես կորզեցից
զն՟ս յերկրէն իւրեանց, և զտունն յուդայ հանից ՚ի միջոյ
ն՟ց․ * և եղիցի յետ հանելոյն զն՟ս․ դարձայց և ողորմեցայց 15
ն՟ց․ և բնակեցուցից զն՟ս՝ իւրաքանչիւր ՚ի
ժառանգութեան իւրում, և իւրաքանչիւր յերկրի իւրում ։
* Եւ եղիցի եթէ ուսանելով ուսանիցին զճանապարհ 16
ժողովրդեան իմոյ, երդնուլ յանուն իմ թէ կենդանի
է տ՟ր․ ո՟պ ուսուցին զժողովուրդն իմ երդնուլ ՚ի բահաղ․
և շինեսցին ՚ի մէջ ժողովրդեան իմոյ ։ * Եւ եթէ 17
ոչ դառնայցեն՝ ընջեցից զազգն զայն, և բարձից կորըստեամբ
ասէ տ՟ր ։

ԳԼ․ ԺԳ․

ԺԳ Այսպէս ասէ տ՟ր․ գնա և ստացիր քեզ սփածանելի 1
կտաւի, և ած զմիջով քո․ և ընդ ջուր մի՛ անցանիցես ։
* Եւ ստացայ սփածանելի ըստ բանին տ՟ն, 2
և ածի զմիջով իմով ։ * Եւ եղև բան տ՟ն առ իս կրկին 3
անգամ՝ և ասէ ։ * Ա՟ռ զսփածանելիդ զոր ստացար ՚ի 4
միջոյ քումմէ․ և արի գնա յափն եփրատայ, և թաքուսցես
զդա անդ ՚ի ծակ վիմի ։ * և չոգայ և թաքուցի զնա 5
յեփրատ, ո՟պ պատուիրեաց ինձ տ՟ր ։ * Եւ եղև յետ 6
բազում աւուրց՝ ասէ ցիս տ՟ր․ արի գնա յափն եփրատայ,
և առցես անտի զսփածանելին զոր հրամայեցի
քեզ անդ թաքուցանել ։ * Եւ գնացի յափն եփրատ 7
գետոյ, փորեցի և առի զսփածանելին ՚ի տեղւոջէ անդ
ուր թաղեցի զնա․ և ահա ապականեալ էր սփածանելին,
և ահա չէր ինչ իմիք պիտանացու ։ * Եւ եղև բան 8
տ՟ն առ իս՝ * և ասէ․ այսպէս ասէ տ՟ր․ այդպէս ապականեցից 9
զհպարտութիւն յուդայ և զհպարտութիւն Ե՟մի ։
* Զքաղաքն և զժողովուրդն իմ չար՝ որք ոչ կամին 10
լսել բանից իմոց․ որք գնան ըստ յօժարութեան սրտից
իւրեանց չարաց, և երթան զհետ աստուածոց օտարաց
ծառայել ն՟ց՝ և երկիր պագանել ։ և եղիցին իբրև զսփածանելիդ
զայդ՝ որ ոչ իմիք է պիտանացու ։ * Զի 11
զոր օրինակ մածանի սփածանելի զմիջով մարդոյ, նոյնպէս
մածուցի զինև զա՟մ տունդ Ի՟ղի, և զա՟մ տունդ
յուդայ՝ ասէ տ՟ր․ լինել ինձ ժողովուրդ անուանի,
և ՚ի պարծանս և ՚ի փառս․ և ոչ անսացին ինձ ։ * Եւ 12
ասասցես ժողովրդեանդ զպատգամդ զայդ․ այսպէս
ասէ տ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի․ ա՟մ տիկ գինւով լցցի ։ և եղիցի եթէ
ասիցեն ցքեզ․ միթէ չգիտիցեմք գիտելով․ եթէ ա՟մ
13 տիկ գինւով լցցի ։ * Եւ ասասցես ցն՟ս․ այսպէս ասէ
տ՟ր․ ահա ես լնում զա՟մ բնակիչս երկրիդ այդորիկ,
և զթագաւորս որդիս դաւթի որ նստին յաթոռ ն՟ր,
և զքահանայս և զմարգարէս, և զյուդա և զա՟մ բնակիչս
14 Ե՟մի արբեցութ՟բ ։ * Եւ ցրուեցից զդոսա՝ զայր
և զեղբայր իւր, զհայր և զորդիս իւրեանց ՚ի միասին՝
ասէ տ՟ր․ ոչ գթացայց և ոչ խնայեցից, և ոչ ողորմեցայց
15 ապականել զդոսա ։ * Լուարուք և ունկնդիր լերուք,
16 և մի՛ հպարտանայք՝ զի տ՟ր խօսեցաւ ։ * Տուք
տ՟ն այ՟ ձերում փառս, մինչչև խաւարեալ և գայթագղեալ
ոտից ձերոց ՚ի վ՟ր խաւարին լերանց ։ ակն ունիցիք
լուսոյ, և անդ ստուերք մահու․ և դնիցիք ՚ի
17 խաւարի ։ * Եւ եթէ ոչ լսիցէք նմա՝ գաղտագողի լասցեն
անձինք ձեր յերեսաց թշնամեաց, և արտասուալից
իջցէք արտասուօք․ և իջուսցեն աչք ձեր արտասուս,
18 զի խորտակեցաւ հօտն տ՟ն ։ * Ասացէք ցթագաւորն
և ցբռնաւորսն, թէ կորացարո՛ւք և նստարո՛ւք․
19 զի անկաւ ՚ի գլխոց ձերոց պսակ փառաց ձերոց ։ * փակեցան
քաղաքք որ ընդ հարաւակողմն, և ոչոք էր որ
բանայր․ գերեցաւ յուդա զվախճանեալ գերութ՟ն, ըղ-
20 կատարեալն հատուցմանց ։ * Ամբարձ զաչս քո Ե՟մ,
և տես զարձակեալսդ ՚ի հիւսիսոյ․ ո՞ւր է հօտն որ տըւաւ
21 ցքեզ, խաշինք փառաց քոց․ * զի՞նչ տացես պատասխանի
՚ի ժամանակի յորում պահանջիցեն ՚ի քէն․
դու իսկ ուսուցեր զն՟ս ուսումն՝ տիրել ՚ի վ՟ր քո ։ Ո՞չ
ահա երկունք ունիցին զքեզ իբրև կնոջ ծննդականի ։
22 * և եթէ ասիցես ՚ի սրտի քում, թէ ընդէ՞ր պատահեաց
ինձ այս․ վ՟ն բազմութ՟ն անիրաւութ՟ն քոյ՝ յայտնեցաւ
23 յետուստ քո խայտառակեալ զկրկունս քո ։ * Եթէ
փոխիցէ հնդիկ զմորթ իւր, և ինծ զխայտուցս իւր․
և դուք կարող լինիցիք գործել զբարիս ուսեալք ըղ-
24 չարիս ։ * և ցրուեցից զն՟ս իբրև զխուիւ հողմակոծեալ
25 յանապատի ։ * Այդ է վիճակ քո՝ և մասն չհաւանելդ
ձեզ ինձ ։ զի մոռացար զիս և յուսացար ՚ի ստութիս ։
26 * և ես մերկացից զյետուստ քո, և արկից զգլխով քո
27 և զերեսօք, և երևեսցին անարգանք քո ։ * շնութ՟ն և
վրնջիւն քո, և օտարանալն յինէն պոռնկութ՟բ քով ։ ՚ի
բարձինս և յանդս տեսի զգարշելիս քո ։ Վա՜յ քեզ Ե՟մ
զի ոչ սրբեցցիս զկնի իմ․ մինչև ցե՞րբ իցէ քեզ այդ ։

ԳԼ․ ԺԴ․

1 Եւ եղև բան տ՟ն առ երեմիա վ՟ն երաշտութ՟ն անձրևի ։
2 * Սուգ առ հրէաստան, և դրունք ն՟ր թափուր
եղեն․ խաւարեցան ՚ի վերայ երկրի, և աղաղակն Ե՟մի
3 բարձրացաւ ։ * և մեծամեծք ն՟ց առաքեցին զերիտասարդս
իւրեանց զջրոյ․ եկին ՚ի ջրհորս, և ոչ գտին
ջուր․ դարձուցին ունայն զամանս իւրեանց ։ Ամաչեցին
4 յամօթ եղեն՝ և ծածկեցին զգլուխս իւրեանց ։ * և
գործ երկրին պակասեաց․ զի ոչ եղև անձրև ՚ի վերայ
երկրի ։ յամօթ եղեն մշակք, ծածկեցին զգլուխս իւրեանց
5 ։ * եղինք ՚ի վայրի ծնան, և թողին զծնունդս զի
6 ոչ գոյր բանջար ։ * և ցիռք ՚ի դաշտս ծծեցին զօդս իբրև
զվիշապս․ և սորեցին աչք իւրեանց զի ոչ գոյր խոտ ։

* Եւ

---

(11) ՚ի բազումս պակասի․ Ա՟մ երկիր․ զի ոչ ընդ հուպ արարի հաստատանել․ զի ոչ գոյ ։ (12) Բազումք․ Անցին թըշուառացեալք ․․․ և ոչ գոյր խաղաղութ՟ն ա՟մ մարդոյ ։ (13) Ոսկան․ Եւ մի՛ փուշ հնձեսջիք ։ (14) Ոմանք․ ժողովրդեան իմոյ Ի՟ղի ․․ հանից ՚ի միջոյ իւրեանց ։ (15) Ոմանք․ Յիւրաքանչիւր ժառանգութ՟ն իւրում, և յիւ'' ։ Գլ․ ԺԳ․ (1) Բազումք․ Այսպէս ասէ տ՟ր ցիս, գնա՛ ։ (1) Ոմանք․ Եւ ած ընդ միջով քով ։ (4) Ոմանք․ Զսփածանելին զոր սփածար ։ (5) Բ՟զք․ Ո՟պ և պատուիրեաց ։ (7) Ոմանք․ ՚ի տեղւոջէ ուր թաքուցի զնա անդ ․․ և չէր ինչ իմիք պի'' ։ (10) Ոսկան․ Ոչ կամին լսել բա'' ։ (10) Ոմանք․ Որ ոչինչ իմիք է պի'' ։ (11) Ոմանք․ Սփածանելի ընդ միջով ․․ զա՟մ տունն Ի՟ղի և զա՟մ տունն յու'' ․ ․․ ինձ ՚ի ժողովուրդ ։ (12) Ոմանք․ Զպատգամդ զայդ ․․ չգիտիցեմ եթէ տիկ ։ (12) Ոսկան․ Գինեաւ լցցի ։

(14) Ոմանք․ Եւ զհարս դոցա, և զորդիս իւրե'' ։ (16) Ոմանք․ ՚ի վ՟ր խաւարային լերանց․ ակն ունէիք լուսոյ ։ (17) Ոմանք․ Եթէ ոչ լսէք նմա ․․ լացցեն անձինք ․․ և արտասուիցէք արտասուօք ։ (18) Ոմանք․ Ասացէք ցթագաւորս և բռնաւորսն ։ (19) Ոմանք․ Զկատարեալն հատուցման ։ (20) Ոմանք․ Եւ տես զյարձակեալսդ ․․ հօտն որ տուաւ քեզ ։ (22) Ոսկան․ Անօրէնութ՟ն քո յետուստ քո խայտառակել ։ (23) Ոմանք․ Եւ ինձ զխայտուց իւր ։ (24) Ոմանք․ Եւ ցրեցի զն՟ս իբրև ։ (25) Ոմանք․ Չհաւանելդ ձեր ինձ ։ (26) Ոմանք․ Եւ արկից զերեսօք քովք ։ (27) Բազումք․ ՚ի բարձինս և յաղանդս տեսի զգարշե'' ։ Գլ․ ԺԴ․ (2) Ոմանք․ Եւ դրունք ն՟ր թափուր մնացին ։ (3) Ոմանք․ Եւ մեծամեծք ն՟ր ․․ իւրեանց զջրոց ։ (4) Բազումք․ Զի ոչ գոյր անձրև ՚ի վերայ ։ (5) Ոմանք․ Եւ եղինք ՚ի վայրի ․․․ և թողին զծնունդս իւրեանց ։

* Եթէ մեղք մեր հակառակ կացին մեզ․ դու տ՟ր արա՛ 7
վ՟ն անուանդ քոյ․ զի բազում են մեղք մեր առաջի
քո․ քեզ մեղաք * ակնկալութիւնդ Իղ՟ի։ Տ՟ր փրկեա՛ 8
զմեզ ՚ի ժամանակի չարեաց․ ընդէ՞ր եղեր իբրեւ պանդուխտ
յերկրի․ կամ իբրեւ զբնակ երկրի որ դառնայցէ
յօթեւանս։ * Մի՛թէ իցես իբրեւ զմարդ որ ննջէ՞․ 9
կամ իբրեւ զայր որ ոչ կարէ ապրեցուցանել։ Եւ դու ՚ի
միջի մերում ես տ՟ր, եւ անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վերայ
մեր․ մի՛ մոռանար զմեզ։ * Ա՛յսպէս ասէ տ՟ր ժողովրդեանդ 10
այդմիկ․ ո՛րպէս սիրեցին շարժել զոտս իւրեանց՝
եւ ոչ խնայեցին․ եւ ա՟ծ ոչ հաճեցաւ ընդ նոսա․
արդ յիշեսցէ զանիրաւութիւնս ն՟ց, եւ այց արասցէ մեղաց
ն՟ց։ * Եւ ասէ ցիս տ՟ր․ մի՛ կար յաղօթս վ՟ն ժողովրդեանն 11
այնորիկ ՚ի բարիս։ * Զի թէ պահեսցեն, 12
ոչ լուայց խնդրուածոց ն՟ց․ եւ եթէ մատուսցեն ողջակէզս
եւ զոհս՝ ոչ հաճեցայց ընդ այն․ զի սրով եւ սովով
եւ մահուամբ սպառեցից զն՟ս։ * Եւ ասեմ․ ո՜վ որ ես 13
տ՟ր տ՟ր․ ահա մարգարէքն ասեն ն՟ց՝ թէ ոչ տեսջիք ըզսուր,
եւ սով՝ ոչ եղիցի ՚ի միջի ձերում․ զի ճշմարտութիւն
եւ խաղաղութիւն տացի ՚ի վ՟ր երկրի, եւ ՚ի տեղւոջդ
յայդմիկ։ * Եւ ասէ ցիս տ՟ր․ սուտ մարգարէանան 14
մարգարէքն յանուն իմ․ ոչ առաքեցի զն՟ս, եւ ոչ պատուիրեցի
ն՟ց, եւ ոչ խօսեցայ ը՟ն ն՟ս․ զի տեսիլս սուտս,
եւ ըղձութիւնս, եւ հմայս, եւ զկամս սրտից իւրեանց մարգարէանան
նոքա ձեզ։ * Վ՟ն այսորիկ այսպէս ասէ տ՟ր 15
՚ի վ՟ր մարգարէիցն, որ մարգարէանան յանուն իմ, եւ
ես ոչ առաքեցի զն՟ս եւ ոչ պատուիրեցի ն՟ց․ որ ասեն՝
թէ սուր եւ սով ոչ եղիցի յերկրիս յայսմիկ։ յախտ ծիւրական
մահու՝ եւ ՚ի սուր եւ ՚ի սով սպառեսցին մարգարէքն
այնոքիկ, * եւ ժողովուրդն որոց նոքայն մարգարէանան։ 16
եւ եղիցին ընկեցեալս յանցս Եմ՟ի՝ յերեսաց
սրոյ եւ սովոյ, եւ ոչոք իցէ որ թաղիցէ զն՟ս․ ինքեանք՝
եւ կանայք իւրեանց, եւ ուստերք եւ դստերք ն՟ց․ եւ հեղից
՚ի վ՟ր ն՟ց զչարիս իւրեանց։ * Եւ ասասցես ցն՟ս 17
զայս բան․ իջուցէք ընդ աչս ձեր արտասուս ՚ի տուէ
եւ ՚ի գիշերի, եւ մի՛ պակասեսցին․ զի բեկմամբ մեծաբեկաւ
կոյս դուստր ժողովրդեան իմոյ, եւ ցաւագին
հարուածովք յոյժ։ * Եթէ ելից ՚ի դաշտ՝ ահա վիրաւորք 18
սրոյ, եւ եթէ մտից ՚ի քաղաք՝ ահա ցաւք սովոյ․ զի
մարգարէ եւ քահանայ գնացին յերկիր զոր ոչ գիտէին։
ԺԴ․ * Մի՛թէ խոտելով խոտեցե՞ր զՅուդայ, կամ վերանալով 19
վերացաւ անձն քո․ ընդէ՞ր հարեր զմեզ, եւ ոչ գոյ
մեր բժշկութ՟ի․ ակն կալաք խաղաղութ՟ե, եւ ոչ գոյր
բարութ՟ի․ ժամանակի բժշկութ՟ե՝ եւ ահա խռովութ՟ի։
* Ծանեաք տ՟ր զմեղս մեր, եւ զանիրաւութիւնս հարց մերոց․ 20
զի մեղաք առաջի քո։ * Դադարեա՛ վ՟ն անուանդ 21
քոյ․ մի՛ կորուսաներ զաթոռ փառաց քոց։ յիշեա՛, մի՛
ցրեր զուխտն քո որ ընդ մեզ։ * Մի՛թէ իցէ՞ ՚ի կուռս 22
հեթանոսաց՝ որ տեղասցէ․ կամ թէ երկինք տայցե՞ն
զլրութիւն իւրեանց․ ոչ ապաքէն դու ես նոյն տ՟ր ա՟ծ
մեր, եւ ակնկալցուք քեզ զի դու արարեր զայս ա՟մ։

ԳԼ․ ԺԵ․

1 Եւ ասէ ցիս տ՟ր, եթէ կացցեն Մովսէս եւ Սամուէլ
առաջի երեսաց իմոց, ոչ եղիցի անձն իմ ը՟ն ն՟ս․
՚ի բա՛ց արձակեա զժողովուրդդ զայդ յերեսաց իմոց՝
2 եւ ելցեն։ * Եւ եղիցի եթէ ասիցեն ցքեզ՝ յո՞վ ելցուք․
ասասցես ցն՟ս՝ այսպէս ասէ տ՟ր, որք ՚ի մահ՝ ՚ի մահ,
եւ որք ՚ի սուր՝ ՚ի սուր, եւ որք ՚ի սով՝ ՚ի սով, եւ որք ՚ի
3 գերութիւն՝ ՚ի գերութիւն։ * Եւ խնդրեցից ՚ի ն՟ցէ վրէժս
չորիւք օրինակօք՝ ասէ տ՟ր․ զսուր ՚ի սպանանել, եւ ըզշունս
՚ի պատառել, եւ զթռչունս երկնից՝ եւ զգազանս
4 երկրի՝ յուտել եւ յապականել։ * Եւ մատնեցից զն՟ս
՚ի վտանգ ա՟մ թագաւորութեանց երկրի․ վ՟ն Մանասէի
որդւոյ Եզեկիայ թագաւորին Յուդայ, եւ վ՟ն ա՟մ զոր
5 արար յԵմ՟։ * Ո՞ խնայեսցէ ՚ի քեզ Եմ՟, կամ ո՞ տրտմեսցի
՚ի վ՟ր քո, կամ ո՞ դարձցի հարցանել զխաղաղութ՟է
6 քումմէ։ * Զի դու դարձար յինէն՝ ասէ տ՟ր․ եւ
յետս երթիցես։ Եւ ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վ՟ր քո, եւ
7 ապականեցի՛ց զքեզ․ եւ ոչեւս անսացից ն՟ց։ * Եւ ցրեցից
զն՟ս ՚ի սփիւռս․ ՚ի դրունս ժողովրդեան իմոյ անզաւակեցան․
զի կորուսին զժողովուրդ իմ վ՟ն չարեաց
8 իւրեանց, եւ ոչ դարձան։ * Բազմացան այրիք ն՟ց
քան զաւազ ծովու․ ածի ՚ի վ՟ր ն՟ց՝ եւ ՚ի վ՟ր մօրն զերիտասարդս։
թշնամութ՟ի ՚ի միջօրէի արկից զնովաւ․ եկն
9 յանկարծակի դողումն եւ տագնապ։ * Ունայնացաւ
եւթնածինն, ձանձրացաւ անձն նր․ եմուտ նմա արեւ
զմիջօրէիւ, եղեւ յամօթ եւ ՚ի նախատինս։ զմնացորդս
ն՟ց տաց ՚ի սուր առաջի թշնամեաց ն՟ց, ասէ տ՟ր։
10 * Վա՜յ ինձ, վա՜յ ինձ մայր իմ․ իբրեւ զո՞ ոք ծնար զիս․ ԺԵ
այր դատափետեալ եւ ձգձգեալ ՚ի դատաստան յա՟մ
երկրի․ ոչ պարտիմ ինչ, եւ ոչոք պարտի ինչ ինձ․ եւ
11 զօրութ՟ի պակասեաց՝ յանիծանելեաց իմոց։ * Եղիցի
տ՟ր, եւ յաջողեսցի ն՟ց ՚ի բարութիւնս․ եթէ ոչ կացի առաջի
քո, ՚ի ժամանակի չարեաց ն՟ց, եւ ՚ի ժամանակի
12 նեղութ՟ե ն՟ց ՚ի բարիս ընդդէմ թշնամւոյ։ * Իցէ՞ թէ
ճանաչիցի երկաթ․ եւ քաղաքո՛րմ պղնձի զօրութ՟ե քո։
13 * Եւ զգանձս քո տա՛ց օտարաց ՚ի փրկանս վ՟ն ա՟մ մեղաց
14 քոց՝ յա՟մ սահմանս քո։ * Եւ ծառայեցուցից զքեզ
թշնամեաց քոց յերկրի զոր ոչ գիտիցես․ զի հուր վառեալ
է ՚ի սրտմտութ՟է իմմէ, ՚ի վ՟ր ձեր բորբոքեսցի։
15 * Դու գիտես տ՟ր․ յիշեա՛ զիս տ՟ր․ այց արա ինձ․ անպարտ
արա զիս ՚ի հալածչաց իմոց, եւ մի՛ յերկարեր
16 վ՟ն իմ․ ծանի՛ր՝ ո՞րչափ առի վ՟ն քո նախատինս * յարհամարհողաց
բանից քոց։ վախճանեա՛ զն՟ս, եւ եղիցի
բան քո ինձ յուրախութ՟ի եւ ՚ի ցնծութ՟ի սրտի իմոյ․ զի
կոչեցեալ է անուն քո ՚ի վ՟ր իմ, տ՟ր ա՟ծ ամենակալ։
17 * Ո՛չ նստայց յատեանի այպանողաց․ այլ սարսէի յերեսաց
ձեռին քո․ առանձին նստէի զի լցա՛յց դառնութ՟ը։
18 * Ընդէ՞ր որ տրտմեցուցանեն զիս՝ զօրանան, եւ
վէրք իմ սաստիկ՝ ուստի՞ բժշկեցայց։ լինելով եղեւ
19 ինձ իբրեւ զջուր ցուրտ, յորում ոչ գոյ հաւատ։ * Վ՟ն
այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր․ եթէ դարձցիս այսրէն՝
պատսպարեցի՛ց զքեզ, եւ առաջի երեսաց իմոց կացցես։

---

(8) Ոմանք․ Ընդէ՞ր եղեւ իբրեւ զօտար յերկրի։ (9) Ոմանք․ Որպէս զմարդ որ ն"․․ որ ոչ կարիցէ ապ"։ (10) Ոմանք․ Այսպէս սիրեցին շար"։ (11) Ոմանք․ Վասն ժողովրդեանդ այդմիկ ՚ի բա"։ (12) Ոմանք․ Խնդրուածոց ն՟ց։ (15) Ոսկան․ Վ՟ն այնորիկ այսպէս։ (16) Ոմանք․ Նոքայն մարգարէանայցեն։ եղիցին ընկեցեալք յանցս։ (17) Ոմանք․ Ընդ աչս ձեր արտասուք։ (19) Ոսկան․ Եւ ոչ գոյր մեր բժշ"։ (20) Ոմանք․ Եւ զանօրէնութիւնս հարց։ (22) Ոմանք․ Իցէ՞ ոք ՚ի հեթանոսաց որ տեղայցէ։ Եւ ոմանք․ Իցէ՞ ոք ՚ի կուռս հեթա"։

Գլ․ ԺԵ․ (1) Ոմանք․ Թէ կացցէ Մովսէս․․ անձն իմ ընդ դոսա։ (2) Ոմանք․ Եթէ ասասցեն ցքեզ յո՞ ելցուք։ (3) Ոմանք․ Եւ խնդրեցից վրէժ ՚ի ն՟ցէ։ (5) Յօրինակին պակասէր․ Խնայեսցէ ՚ի քեզ Եմ՟, կամ ո՞ տրտ"։ (5) ՚Ի լուս"․ ՚ի վերայ՝ Տրտմեսցի․ նշանակի՝ Ողորմեսցի։ (5) Ոմանք․ Եւ ո՞վ տրտմեսցի․․ կամ ո՞վ դարձցի ՚ի հար"։

(7) Բազումք․ Եւ ցրուեցից զնոսա ՚ի սփիւռս։ (7) Ոսկան․ Զի կորուսին զժողովուրդ իմ։ (8) ՚Ի լուս"․ Զինուորք ն՟ց․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ"։ (8) Օրինակ մի․ Ած ՚ի վ՟ր ն՟ց եւ ՚ի վ՟ր մօրն։ (8) Բազ՟մ․ Թշուառութ՟ի ՚ի միջօրէի արկի զնովաւ։ (10) Ոսկան մեկնաբար գրէ․ Վայ ինձ մայր իմ․․ յանիծողաց իմոց։ (10) Բազ՟մ․ Եւ ձգեալ ՚ի դատաստան․․ եւ ոչ պարտի ոք ինչ ինձ, եւ զօրութ՟ի իմ պակասեաց։ (11) Ոմանք․ Եթէ ոչ կամիցի առաջի քո։ (12) Ոմանք․ Եւ քաղաք որմն պղնձի։ (13) Ոմանք․ Տաց օտարի փրկանս։ Այլ օրինակ մի․ Տաց յաւար ՚ի փրկանս։ (14) Ոմանք․ Յերկիր զոր ոչ գիտիցես․ զի հուր վառեալ ՚ի սրտ"։ (16) Ոմանք․ Յարհամարհանաց բանից քոց։ (17) Ոմանք․ Ոչ նստայ յատենի այպա"․․ այլ սարսէի յերեսաց ձեռին․․ զի լցայ դառնութ՟ը։ (19) Ոմանք․ Վասն այսորիկ այսպէս ա"․․․ եւ ոչ դու դարձցիս առ ն՟ս։

ցես ։ և եթէ հանիցես զպատուականն յանարգէ , իբրև
զբերան իմ եղիցես ։ և եթէ դարձցին նոքա առ քեզ ,
և ոչ ես դու դարձցիս առ նս ։ * տաց զքեզ ժողովրդեանդ 20
այդմիկ 'ի պարիսպ պղնձի ամուր ․ մարտիցեն
ընդ քեզ , և ոչ կարիցեն ստանանել ․ զի ընդ քեզ եմ
ապրեցուցանել և փրկել , ասէ տր ։ * Եւ զերծուցից 21
զքեզ 'ի ձեռաց չարաց , և փրկեցից զքեզ 'ի ձեռաց
ժանտաց՝ ասէ տր ած Իլի ։

Գլ․ ԺԶ․

ԺԶ Եւ դու մի առնուցուս քեզ կին ․ և մի ծնցին քեզ 2
ուստերք և դստերք 'ի տեղւոջդ յայդմիկ ։ * Զի 3
այսպէս ասէ տր , վս ուստերաց և դստերաց որ ծնանիցին
'ի տեղւոջդ յայդմիկ , և վս մարց նց որ ծնանիցին
զնս , և վս հարց նց որ ծնանիցին զնս յերկրիդ յայդմիկ ։
* Ցիւրեալ ախտիւ մեռցին ․ մի կոծեսցին՝ և մի թաղեսցին , 4
այլ խայտառակ եղիցին ընդ երեսս երկրի ․
սրով անկցին , և սովով սպառեսցին ։ և եղիցին դիակունք
նց 'ի կերակուր թռչնոց երկնից և գազանաց
երկրի ։ * Այսպէս ասէ տր ․ յաշխարումն նց մի մտանիցես , 5
և 'ի կոծ նց մի երթիցես , և սուգ 'ի վր նց մի
առնուցուս ․ զի 'ի բաց արարի զխաղաղութի իմ 'ի ժողովրդենէն
յայնմանէ՝ ասէ տր ․ և զողորմութիւն և զգթութիւն ։ * Եւ մեռանիցին մեծամեծք և փոքունք յերկրին 6
յայնմիկ ․ մի կոծեսցին , և մի ցաւեսցին , և մի խզեսցին ,
և մի լացցին , և մի թաղեսցին ։ * և մի բեկցի հաց սգոյ 7
նց 'ի մխիթարութի 'ի վր մեռելոյ ․ և մի արբուսցեն
բաժակ մխիթարութե 'ի վր հօր և մօր իւրոյ ։ * 'Ի տուն 8
ըմպելեաց մի մտանիցես նստել ընդ նս՝ ուտել և ըմպել ։ * զի այսպէս ասէ տր զօրութեց ած Իլի ․ ահաւասիկ՝ 9
ես խափանեցից 'ի տեղւոջէդ յայդմանէ առաջի աչաց իմոց՝ և 'ի ձեր իսկ աւուրս , զձայն ցնծութե
և զձայն ուրախութե , զձայն փեսայի և զձայն հարսին ։
* Եւ եղիցի յորժամ պատմեսցես ժողովրդեանն այնմիկ 10
զամ պատգամսդ զայդոսիկ , և ասասցեն ցքեզ ․
ընդէ՞ր խօսեցաւ տր 'ի վր մեր զայդ ամ չարիս մեծամեծս ․ զի՞նչ անիրաւութի է 'ի մեզ , կամ ո՞ր մեղք զոր
մեղաք առաջի տն այ մերոյ ։ * Եւ ասասցես ցնս ․ փոխանակ 11
զի թողին զիս հարքն ձեր՝ ասէ տր , և գնացին
զհետ աստուածոց օտարաց , և ծառայեցին նց , և
երկիրպագին նց ․ և զիս թողին , և զօրէնս իմ ոչ պահեցին ։ * Եւ դուք անզգամեցայք առնել առաւել 12
քան զհարսն ձեր ։ և ահաւադիկ դուք երթայք իւրաքանչիւր
զհետ հաճոյից սրտից ձերոց չարաց առ 'ի
չլսել ինձ ։ * Եւ ընկեցից զձեզ յերկրէդ յայդմանէ 13
յերկիր՝ զոր ոչ գիտիցէք դուք և հարքն ձեր ․ և ծառայեսջիք
անդ աստուածոց օտարաց՝ 'ի տուէ և 'ի գիշերի , և ոչ արասցեն ձեզ ողորմութի ։ * Վս այսորիկ 14
ահա աւուրք գան ասէ տր ․ և ոչ ևս ասասցեն՝ կենդանի
է տր որ եհան զորդիսն Իլի յերկրէն եգիպտացւոց ։ * այլ թէ կենդանի է տր որ եհան զորդիսն Իլի 15
յերկրէն հիւսիսոյ , և յամ աշխարհաց ուր և մերժեցան
անդ ․ և պատսպարեսցէ զնս անդրէն յերկիրն իւրեանց
զոր ետ հարցն նց ։

16 * Ահաւասիկ ես առաքեմ ձկնորսս բազումս՝ ասէ տր , ԺԵ
և որսասցեն զնս ․ և յետ այնորիկ առաքեցից որսորդս
բազումս , և որսասցեն զնս 'ի վր ամ լերանց՝ և 'ի վր
17 ամ բլրոց՝ և 'ի ծակուց վիմաց ։ * Զի աչք իմ 'ի վր
ամ ճանապարհաց նց , և ոչ թաքեան յերեսաց իմոց ,
և ոչ ծածկեցան անիրաւութիւնք նց առաջի աչաց իմոց ։
18 * Եւ հատուցից նց նախ կրկին զանիրաւութիւնս նց ․ և
զմեղս նց որովք պղծեցին զերկիր իմ մեռելոտւովք
գարշելեացն իւրեանց ․ և անօրէնութեամբք նոցա՝ որովք
լցին զժառանգութի իմ ։
19 * Տր զօրութի իմ՝ և օգնութի իմ և ապաւէն իմ յաւուր ԺԸ
չարեաց ։ առ քեզ հեթանոսք եկեսցեն 'ի ծագաց երկրէ
և ասասցեն ․ որպ սուտ գործեցին հարքն մեր կուռս ,
20 և ոչ գոյր օգուտ 'ինչ ։ * եթէ առնիցէ մարդ անձամբ
21 անձին աստուածս՝ և նոքա չեն ածք ։ * Վս այնորիկ
ահաւասիկ ես ցուցից նց 'ի ժամանակի յայսմիկ
զձեռն իմ , ծանուցից նց և զզօրութի իմ ․ և գիտասցեն՝ թէ անուն իմ տր է ։

Գլ․ ԺԷ․

1 Մեղք յուդայ գրեալ են գրչաւ երկաթեաւ , ադամանդեայ
եղեգամբ ․ ծածկեալ է 'ի տախտակս սրտից
2 նց , և յեղջերս սեղանոց ձերոց * 'ի ժամանակի
յորում յիշեսցեն որդիք նց զսեղանս իւրեանց , և զանտառս
իւրեանց 'ի վր ծառոց վարսաւորաց՝ և 'ի վր
3 բլրոց բարձանց , * և 'ի վր լերանց վայրի ։ զզօրութի
քո , և զամ գանձս քո բաշխեցից յաւարի ։ զբարձունս
4 քո մեղօք յամ սահմանս քո ։ * Եւ լքջիր և նկուն լինիջիր
'ի ժառանգութե քումմէ զոր ետու քեզ ։ և հանից
զքեզ 'ի ձեռս թշնամեաց քոց յերկիր զոր ոչ գիտիցես ․
զի հուր վառեալ է 'ի սրտմտութե իմում ․ մինչև յաւիտեան
5 բորբոքեսցի ։ * Այսպէս ասէ տր ․ անիծեալ
լիցի մարդ որ արասցէ զյոյս իւր 'ի մարդ , և ապաստան
լինիցի 'ի մարմին բազկի նր ․ և ապստամբիցէ 'ի
6 տէ սիրտ նր ։ * Եւ եղիցի իբրև զմշավայրի յանապատի ․ և մի տեսցէ յորժամ գայցէ բարութի ․ և բնակեսցէ
յաղտաղտուկս անապատի , յերկիր աղտաղտուկ՝ ուր
7 ոչ երբէք բնակիցին ։ * Եւ օրհնեալ լիցի մարդն որ
8 յուսացաւ 'ի տր , և եղիցի տր յոյս նր ։ * և եղիցի իբրև
զծառ զուարճացեալ 'ի գնացս ջուրց ․ և ընդ գնացս
ջուրց ձգտեցուսցէ զարմատս իւր ․ և մի երկիցէ յորժամ
հասանիցէ տօթ ։ և եղիցի սաղարթ նր անթառամ
ցեալ շուրջ զնովաւ ․ յամէ երաշտութե մի երկիցէ ․ և
9 մի կասեսցէ 'ի տալոյ զպտուղ ։ * Խորին է սիրտ քան
10 զամ , և մարդ է՝ և ո՞վ ծանիցէ զնա ։ * Ես տր քննեմ
զսիրտ՝ և փորձեմ զերիկամունս , տալ իւրաքանչիւր
ըստ ճանապարհաց իւրոց , և ըստ պտղոյ գործոց իւրոց
11 ։ * Ձայն արար կաքաւ ․ ժողովեաց զոր ոչ իւր
ծնեալ ։ որ ժողովէ զմեծութի առանց իրաւանց , 'ի
կէս աւուրց իւրոց թողցէ զնա , և 'ի վախճանի իւրում
12 եղիցի անզգամ ։ * Աթոռ փառաց բարձրացեալ սկզբանէ
13 տեղի սրբութե մերոյ ։ * ակնկալութի Իլի տր ։
ամենեքեան որ թողին զքեզ՝ ամաչեսցեն ․ հեռացեալքն՝
յերկրի գրեսցին , զի թողին զտր զաղբեւր ջրոյ կենաց ։

* Բժշ-

---

(20) Օրին․ Յապրեցուցանել և 'ի փրկել ։ Որ ունին յաւելուա․ և 'ի փրկել զքեզ ։

Գլ․ ԺԶ․ * 'Ի գլուխս յայս ունին յաւելուա համար 1 ․ * Եւ եղեւ բան տն առ իս , ասելով ։ Եւ դու ։ (3) 'Ի բազումս պակասի ։ * Զի այսպէս ասէ տր ․ ․ 'ի տեղւոջդ յայդմիկ ․ և վս մարց ։ (4) Օրին․ Սրով մեռցին ․ և սովով ։ Որ ունին ․ սովու սպառես" ։ (6) Ոսկան ․ Մի կոծեսցեն , և մի ցաւեսցին ։ (7) Օրին․ 'Ի վերայ մեռելոց ․ ․ 'ի վր հօր իւրոյ և մօր ։ (9) Օրին․ Ահաւադիկ ես խա" ․ ․ առաջի աչաց ձերոց ։ (10) Օրին․ Եւ ասասցեն քեզ ․ ընդէր ․ ․ կամ որպիսի մեղք զոր մեղաք ։ (12) Օրին․ իւրաքանչիւր ըստ հաճոյից սրտից ․ ․ առ 'ի չլսելոյ ինձ ։ (13) Յօրինակին գրեալ ․ Զոր ոչ գիտիցէք դուք և հարքն ։ (14) Օրին․ Վս այնորիկ ահա աւ" ։ (15) Օրին․ Մերժեցան անդր ․ ․ անդրէն յերկիր իւրե" ։ (16) Օրին․ Ահաւադիկ ես առաքեմ ։

(16) Յօրինակին ․ Զկնորս բազումս՝ ասէ ։ (17) Օրին․ 'Ի վր ճանապարհաց նց ։ (18) Օրին․ Եւ հատուցից նախ կրկին զանօրէնութիւս նց ․ ․ և անիրաւութեամբք նց ։ (19) Օրին․ Եւ օգնականութի իմ ․ կամ , օգնական իմ ես յաւուր չարեաց ․ ․ սուտ գործեցին հարքն ․ ․ 'ի նոցանէն ։ (20) Ոսկան ․ Եւ ոչ նոքա են ածք ։ (21) Օրին․ Ահաւադիկ ես ցու" ։

Գլ․ ԺԷ․ (1) Օրին․ Անդամանդեայ եղե" ։ (2) Օրին․ 'Ի ժամանակի յորժամ յիշեսցեն ․ ․ և յանտառս իւրեանց ։ (4) Օրին․ Մինչև յաւիտեանս ։ (5) Օրին․ Եւ ապաստան լիցի ․ ․ և ապստամբ իցէ ։ (6) Յօրինակին գրեալ ․ Աղտաղտուկ՝ ուր ոչ երբէք բնակիցին ։ (8) Օրին․ Ջուրցն ձգտեցուսցէ ․ ․ յամի երաշտութե ․ ․ և մի կասեսցի 'ի տալոյ ։ (11) Օրին․ Եւ ժողովեաց զոր ոչ ։ (11) Յօրինակին ․ Եղիցի անզգամ ։ (13) Օրին․ Զաղբեւր

ԺԷ. * Բժշկեա՛ զիս տր՝ և բժշկեցայց, փրկեա՛ զիս տր՝ և 14
փրկեցայց. զի պարծանք իմ դու ես: * Ահաւանիկ 15
նոքա ասեն ցիս. ո՞ւր է բանն տն, եկեսցէ այսր: * բայց 16
ես ոչ ձանձրացայց գալ զհետ քո. և աւուր մարդոյ ոչ
ցանկացայ: դու ինքն գիտես՝ որ ինչ ելանէ ընդ շըրթունս
իմ, առաջի երեսաց քոց է: * Մի՛ լինիր ինձ 17
յօտարութի: խնայեա՛ դու յիս յաւուր չարի: * յամօթ 18
լիցին հալածիչքն իմ, և մի՛ ես ամաչեցից. զարհուրեսցին
նոքա՝ և մի՛ ես զարհուրեցայց: ած 'ի վր նց օր
չար, կրկին բեկմամբ բեկ զնս:

Ի * Այսպէս ասէ ցիս տր. երթ կա՛ց 'ի դրունս ժողովրդեան
քոյ՝ ընդ որ մտանեն և ելանեն թագաւորքն յուդայ,
և յամ դրունս Եմի: * և ասասցես ցնս. լուարո՛ւք 20
զպատգամս տն թագաւորք յուդայ, և ամ հրէաստան,
և ամ բնակիչքդ Եմի որ մտանէք ընդ դրունդ
ընդ այդոսիկ: * Այսպէս ասէ տր. զգո՛յշ լերուք անձանց 21
ձերոց. և մի՛ բառնայք բեռինս յաւուր շաբաթուց.
և մի՛ ելանէք ընդ դրունս Եմի, * և մի՛ հանէք 22
բեռինս 'ի տանց ձերոց յաւուր շաբաթուց. և զամ
գործ մի՛ գործէք. և սրբեցէք զօրն շաբաթուց որպէս
պատուիրեցի հարցն ձերոց: * Եւ ոչ լուան, և ոչ խոնարհեցուցին 23
զունկն իւրեանց. և խստացուցին զպարանոցս
իւրեանց առաւել քան զհարցն իւրեանց. առ
'ի չլսելոյ ինձ՝ և ընդունելոյ զխրատ: * Եւ եղիցի եթէ 24
լսելով լուիցէք ինձ՝ ասէ տր, չբերել բեռն ընդ
դրունս քաղաքիս այսորիկ յաւուր շաբաթուց. և սրբել
զօրն շաբաթու, չգործել 'ի նմա զամ գործ: * և 25
մտցեն ընդ դրունս քաղաքիդ այդորիկ թագաւորք և
իշխանք՝ որ նստիցին յաթոռն դաւթի. և ելանիցեն 'ի
կառս և յերիվարս իւրեանց, և իշխանք նց՝ արք յուդայ
և բնակիչք Եմի. և բնակեսցի քաղաքդ այդ յաւիտեան:
* Եւ եկեսցեն 'ի քաղաքացն յուդայ շուրջանակի 26
յԵմ, և 'ի բենիամինէ, և 'ի դաշտականաց, և 'ի
լեռնակողմանց, և 'ի կողմանց հարաւոյ բերել ողջակէզս՝
և խունկս՝ և մանանայս՝ և կնդրուկ. մատուցանել
օրհնութի 'ի տան տն: * Ապա թէ ոչ լուիցէք ինձ 27
սրբել զօրն շաբաթուց՝ չբառնալ բեռինս և մտանել
ընդ դրունս Եմի յաւուր շաբաթուց. վառեցից հուր
'ի դրունս նր, և կերիցէ շուրջ զԵմաւ, և մի՛ շիջցի:

ԳԼ. ԺԸ.

ԻԱ Բանն որ եղև առ երեմիա 'ի տէ՝ և ասէ: * արի էջ 1
'ի տուն բրտին, և անդ լուիցես զբանս իմ: * Իջի 2
'ի տուն բրտին, և ահա նա գործէր 'ի վերայ վիմաց: 3
* Եւ անկաւ աման մի՝ զոր ինքն գործէր 'ի կաւոյն՝ 'ի 4
ձեռաց նր. և դարձեալ արար զնա այլ աման, որպ հաճոյ
եղև առաջի նր առնել: * Եւ եղև բան տն առ իս՝ 5
և ասէ: * եթէ իբրև զբրուտդ զայդ ոչ կարիցեմ առնել 6
ձեզ տունդ Իէլի՝ ասէ տր: ահաւադիկ իբրև զկաւդ
'ի ձեռս բրտիդ, այդպէս էք 'ի ձեռս իմ տունդ Իէլի:
ԻԲ * Եթէ վախճան խօսեցայց 'ի վերայ ազգի՝ կամ թագաւորութեց, 7
բառնալ զնս՝ և քակել և կորուսանել: * և 8
դարձցի ազգն այն 'ի չարեաց իւրեանց զոր խօսեցայ
'ի վր նց. զղջացայց և ես 'ի վր չարեացն զոր խորհեցայ
9 առնել նց: * Եւ եթէ վախճան խօսեցայց ազգի
10 և թագաւորութե՝ շինել և տնկել: * և արասցեն չարիս
առաջի իմ, չլսել բարբառոյ իմոյ. զղջացայց և ես 'ի
11 վր բարեացն զոր խօսեցայ առնել նց: * Եւ արդ՝ խօսեա՛ց
ընդ արս յուդայ՝ և ընդ բնակիչսդ Եմի, և ասասցես.
այսպէս ասէ տր, ահաւանիկ ես նիւթեմ
'ի վր ձեր չարիս, և խորհիմ 'ի վր ձեր խորհուրդ: արդ
դարձցի իւրաքանչիւրոք 'ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ.
և ուղի՛ղ արարէք զգնացս ձեր և զճանապարհս ձեր:
12 * Եւ ասեն՝ քաջացարուք, զհետ ապստամբութեց մերոց
գնասցուք, և իւրաքանչիւրոք զհաճոյս սրտի իւրոյ
չարի արասցուք:
13 * Վն այդորիկ այսպէս ասէ տր: արդ՝ ա՛ղէ հարցէք ԻԳ.
ընդ ազգս՝ ո՞վ ոք լուաւ այնպիսի արհաւիրս զոր արար
14 յոյժ կոյսդ Իէլի: * Մի թէ պակասեսցե՞ն ատինք 'ի վիմէ,
կամ ձիւն 'ի լիբանանէ. կամ թէ դառնայցե՞ն
15 ջուրք բռնութե՞ 'ի սաստկութե՞ հողմոյ: * Զի մոռացաւ
զիս ժողովուրդ իմ. տարապարտուց արկին խունկս.
և տկարասցին 'ի ճանապարհս իւրեանց 'ի վիճակս յաւիտենից.
ելանել 'ի շաւիղս որ ոչ իցէ ճանապարհ գնալոյ
16 * կարգել զերկիր նց յապականութի և 'ի շչիւն յաւիտենից.
ամենեքին որ անցանեն ընդ այն՝ զարմասցին,
17 և շարժեսցեն զգլուխս իւրեանց: * Իբրև հողմ
տապախառն ցրուեցից զնոսա առաջի թշնամեաց իւրեանց,
'ի պարանոցս և ոչ յերեսս: ցուցից նոցա զօր
18 կորստեան իւրեանց: * Եւ ասացին. եկա՛յք խորհեսցուք
խորհուրդ 'ի վր երեմիայի. զի ոչ կորնչին օրէնք
'ի քահանայէ, և խորհուրդ յիմաստնոյ, և բան 'ի մարգարէէ:
եկա՛յք և հարցուք զնա լեզուաւ, և ոչ լուիցուք
19 զամ բանս նր: * Լո՛ւր ինձ տր, և անսա՛ բարբառոյ
20 իրաւանց իմոց: * Իցէ՞ թէ հատուցանիցի չար փոխանակ
բարւոյ. զի խորհեցան 'ի միասին բանս զանձնէ
իմմէ, և զտանջանս իւրեանց թաքուցին: յուշ լիցի
քեզ 'ի կալն իմում առաջի քո, խօսել վս նց բարութի,
21 դարձուցանել զսրտմտութի քո 'ի նոցանէ: * Վն այնորիկ
տո՛ւր զորդիս նց 'ի սով, և ժողովեա՛ զնս 'ի ձեռս
սրոյ. եղիցին կանայք նց անորդիք և այրիք, և արք նց
եղիցին կոտորեալք մահուամբ, և երիտասարդք նց
22 անկեալք սրով 'ի պատերազմի: * Եղիցի գո՛յժ 'ի տունս
նց. զի ածիցես 'ի վր նց յանկարծակի աւազակս: զի
բանս 'ի գործ արարին ունել զիս, և որոգայթս թա-
23 քուցին ինձ: * Եւ դու տր գիտացեր զամ խորհուրդս
նց զինէն 'ի մահ. մի՛ քաւեսցես զանօրէնութիս նց, և
զմեղս նց յերեսաց քոց մի՛ ջնջեսցես: եղիցի հիւանդութի
նց առաջի քո. 'ի ժամանակի սրտմտութե քո
արա՛ 'ի նոսա:

ԳԼ. ԺԹ.

1 Յայնժամ ասէ ցիս տր. երթ ստացիր քեզ կուժ մի ԻԴ.
ստեղծեալ 'ի կաւոյ, և ածցես 'ի ծերոց ժողովրդեանն,
2 և 'ի ծերոց քահանայիցն: * և ելցես 'ի գերեզմանս
որդւոցն նց՝ որ է առաջի մտից դրանն քարսիդեայ,
և ընթերցցես անդ զամ զբանս զոր խօսեցայց
3 ընդ քեզ: * Եւ ասասցես ցնս. լուարո՛ւք զպատգամ
տն

ջուրց կենաց: (15) Ոմանք. Ահաւասիկ նոքա ասեն: (18) Ոմանք. Եւ մի՛ և ես ամաչեցից.. և մի՛ և ես զար": (20) Ոմանք. Զպատգամ տն: (20) Բզմք. Ընդ դրունդ ընդ այդոսիկ: (21) Ոմանք. Բեռն յաւուր շաբա".. ընդ դրունդ Եմի: (23) Ոմանք. Առաւել քան զհարս իւրեանց.. և չընդունելոյ. հմ, և ընդունել զխրատ: (24) Ոմանք. Եւ սրբել զօր շաբաթուց: (26) Ոմանք. Եւ 'ի կողմանց հիւսիսոյ բերել ողջա".. և կնդրուկս մատուցանել օրհն": (27) Ոմանք. Սրբել ինձ զօրն շա": (27) Բզմք. Բառնալ բեռն և մտանել ընդ դր":

ԳԼ. ԺԸ. (2) Ոմանք. Արի և էջ 'ի տուն: (3) Ոմանք. Նա գործէր 'ի վր վիմի: (3) 'Ի լուս". 'Ի Հր՝ Վիմաց. նշանակէ՝ գրդան: (6) Բզմք. Առնել զձեզ տունդ Իէլի: (7) Ոմանք. Ազգի կամ թագաւորութե: (8) Ոմանք. 'Ի չարեաց իւրոց զորոց խօսեցայ.. զոր խօսեցայ առնել նց: (9) Ոմանք. Վախճան խօսեցայ 'ի վր ազգի: (10) Ոմանք. Զոր խորհեցայ առնել նց: (11) Ոմանք. Ահաւադիկ. հմ, ահաւասիկ ես նիւթեմ: (12) Բզմք. Քաջացուք, զհետ ապստամ": (12) Ոմանք. Եւ իւրաքանչիւր զհաճոյս սրտի իւրեանց չարի: (13) Ոմանք. Վն այնորիկ.. լուաւ այսպիսի արհաւիրս.. կոյսն Իէլի: (15) Բզմք. Որ ոչ իցէ ճանապարհ գնալոյ: (16) Ոմանք. Ամենեքեան որ անցանիցեն ընդ այն: (17) Ոմանք. Եւ իբրև զհողմն տապա": (18) Ոմանք. Եւ խորհուրդք յիմաստնոյ: (21) Ոմանք. Վն այսորիկ տուր զոր".. և եղիցին կանայք նց: (22) Ոմանք. Եղիցի գուժ 'ի տունս նց. զի ածցես 'ի վերայ: (23) Բազումք. Մի՛ քաւեսցես զանիրաւութիս նց:

ԳԼ. ԺԹ. (2) Ոմանք. Քարսիդայ. և ընթերցցես անդ: (3) Բզմք. Որ լուիցէ, հնչեսցեն ա":

տ՟ն թագաւորք յուդայ, և որք հրէաստանի, և բնակիչք
ե՟մի: Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութ՟եց ա՟ծ ի՟ղի. ահաւասիկ
ես ածից 'ի վ՟ր տեղւոյդ այդորիկ չարիս.
ո՟պ զի ա՟մ որ լուիցէ՝ հնչեսցեն ականջք իւր. * փոխանակ 4
զի թողին զիս, և օտարացուցին զտեղիս զայս
յինէն. և արկանէին 'ի սմա խունկս աստուածոց օտարաց,
զորս ոչ գիտէին ինքեանք և հարք իւրեանց: Եւ
թագաւորքն յուդայ լցին զտեղիս զայս արեամբ անմեղաց:
* և շինեցին բագինս բահաղու, այրել զորդիս 5
իւրեանց հրով՝ ողջակէզս բահաղու. զոր ոչ պատուիրեցի
և ոչ խօսեցայ, և ոչ անկի զմտաւ 'ի սրտի իմում:
* Վ՟ն այդորիկ ահա աւուրք գան ասէ տ՟ր. և ոչ ևս կոչեսցի 6
անուն տեղւոյդ այդորիկ գլորումն, և գերեզման
որդւոցն ենովմայ, այլ ձոր կոտորածի: * Եւ խափանեցից 7
զխորհուրդն յուդայ, և զխորհուրդն ե՟մի 'ի
տեղւոջն յայնմիկ. և արկից զն՟ս պատառս սրով առաջի
թշնամեաց իւրեանց, և 'ի ձեռս խնդրողաց անձանց
ն՟ց. և տաց զդիակունս ն՟ց 'ի կերակուր թռչնոց երկնից,
և գազանաց երկրի: * Եւ կործեցից զքաղաքն 8
զայն յապականութ՟ի և 'ի շչիւն. ա՟մ որ անցանէ ընդ
նա տրտմեսցի. և շչեսցէ 'ի վերայ ա՟մ հարուածոց ն՟ր:
* Եւ կերիցեն զմարմինս ուստերաց՝ և զմարմինս դըստերաց 9
իւրեանց, և իւրաքանչիւր զմարմին ընկերի իւրոյ,
'ի նեղութ՟ե և 'ի պաշարման զոր պաշարեցին զն՟ս
թշնամիք իւրեանց՝ որք խնդրէին զանձինս ն՟ց: * Եւ 10
խորտակեսցես զկուժն առաջի արանցն որ ելանիցեն
ընդ քեզ, * և ասասցես ցն՟ս: Այսպէս ասէ ցիս տ՟ր 11
զօրութ՟եց. այդպէս խորտակեցից զժողովուրդդ զայդ՝
և զքաղաքդ, ո՟պ խորտակի աման խեցեղէն, որ ոչ կարիցէ
միւսանգամ բժշկել. և 'ի տափէթ թաղեսցին առ
'ի չգոյէ տեղի թաղելոյ: * Այսպէս արարից տեղւոյդ 12
այդմիկ՝ ասէ տ՟ր, և բնակչացդ որ 'ի դմա. տաց զքաղաքդ
զայդ 'ի գլորումն: * և եղիցին տունք ե՟մի և տունք 13
թագաւորացն յուդայ՝ իբրև զտեղի սալանելոյ. վասն
պղծութ՟եց զոր արարին յա՟մ տունս, յորս արկանէին
խունկս 'ի վ՟ր տանեաց իւրեանց՝ ա՟մ զօրութ՟եց երկնից,
և նուիրէին նուէրս աստուածոց օտարաց: * Եւ 14
եկն երեմիա 'ի գլորմանէն տափեթայ՝ ուր առաքեաց
զնա տ՟ր անդ մարգարէանալ. և եկաց 'ի սրահի տանն
տ՟ն, և ասէ ցա՟մ ժողովուրդն: * այսպէս ասէ տ՟ր զօրութ՟եց 15
ա՟ծ ի՟ղի. Ահաւասիկ ես ածեմ 'ի վ՟ր քաղաքիդ
այդորիկ, և 'ի վ՟ր ա՟մ քաղաքաց դորա՝ և աւանաց
զա՟մ չարիս զոր խօսեցայ 'ի վ՟ր դորա, զի խստացուցին
զպարանոցս իւրեանց չլսել բանից իմոց:

ԳԼ. Ի.

Եւ լուաւ պասքովր որդի եմմերայ քահանայ, և 1
ինքն էր հրամանատար և իշխան տանն տ՟ն, յերեմիայէ
'ի մարգարէանալն զբանս զայսոսիկ: * Եւ եհար 2
պասքովր զերեմիա մարգարէ, և արգել զնա 'ի
վերնադրանդն. որ էր 'ի դրանն բենիամինի, 'ի վերնատանն
որ էր 'ի տան տ՟ն: * Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր, եհան 3
պասքովր զերեմիա 'ի վերնադրանդէ անտի: և ասէ
ցնա երեմիա. ոչ պասքովր կոչեաց զանուն քո տ՟ր,
այլ պերի թափառական: * Զի այսպէս ասէ տ՟ր. ահաւասիկ 4
ես տաց զքեզ 'ի գերութ՟ի հանդերձ ա՟մ բարեկամօք
քովք, և անկցին 'ի սուր թշնամեաց իւրեանց.
և աչք քո տեսցեն: և զքեզ և զա՟մ տունդ յուդայ տաց
'ի ձեռս թագաւորին բաբելացւոց. և գերեսցեն զն՟ս
5 'ի բաբելոն, և կոտորեսցեն զն՟ս սրով: * Եւ տաց զա՟մ
զօրութիս քաղաքիդ այդորիկ. և զա՟մ վաստակս դորա,
և զա՟մ պատիւ դորա, և զա՟մ գանձս թագաւորին յուդայ,
տաց 'ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց. և յափշտակեսցեն
6 և առցեն զնոսա և տարցին 'ի բաբելոն: * Եւ
դու պասքովր՝ և ա՟մ բնակիչք տան քոյ, երթիջիր գերի
'ի բաբելոն, երթիցես և անդ մեռանիցիս, և անդ
թաղեսցիս. դու և ա՟մ բարեկամք քո՝ որոց մարգարէացարն
7 սուտ: * Խաբեցեր զիս տ՟ր, և խաբեցայ.
յաղթահարեցեր և զօրացար. եղէ 'ի կատականս. զօր
8 ա՟մ հանի 'ի գլուխ այպանեալ: * զի դառնութ՟ե բանից
իմոց արարից այսն զարհամարհութ՟ի, և 'ի չուառութ՟ե
բողոք բարձից. զի եղև ինձ բան տ՟ն 'ի նախատինս և
9 'ի կատականս զօրհանապազ: * Եւ ասացի՝ ոչ անուանեցից
զանուն տ՟ն, և ոչ ևս խօսեցայց յանուն ն՟ր: Եւ
եղև 'ի սրտի իմում իբրև զհուր վառեալ, բորբոքեալ
ընդ ոսկերս իմ. և լքայ յա՟մ կողմանց, և ոչ կարեմ
10 հանդարտել: * Զի լուայ զպարսաւանս բազմաց շուրջ
զինև միահամուռ ժողովելոց. թէ արիք և յարիցուք
'ի վ՟ր նորա ա՟մ արք բարեկամք դորա. հնարեցարուք
ա՟մ հնարս, թերևս խաբեսցի՝ և յաղթեսցուք նմա.
11 և խնդրեսցուք զվրէժ մեր 'ի նմանէ: * Եւ տ՟ր ընդ իս
էր իբրև զպատերազմօղ՝ և զօրացուցանէր. վ՟ն այնորիկ
հալածեցին, և իմանալ զհնարս ոչ կարէին. յամօթ
եղեն յոյժ, զի ոչինչ իմացան. անարգանք ն՟ց յաւիտենից
12 մի մոռասցին: * Եւ տ՟ր զօրութ՟եց որ կշռես
զիրաւունս՝ և քննես զսիրտս և զերիկամունս, տեսից
առ 'ի քէն զվրէժխնդրութ՟ի 'ի վերայ ն՟ց. զի առ քեզ
13 յայտնեցի զդատս իմ: * Օրհնեցէք զտ՟ր. գովեցէք
զնա, զի փրկեաց զանձն անանկի 'ի ձեռաց չարաց:
14 * Անիծեալ լիցի օրն յորում ծնայ, և օրն յորում ծընաւ
15 զիս մայր իմ, մի՛ եղիցի ուխտադրութ՟ի: * Անիծեալ
լիցի մարդն որ ետ աւետիս հօր իմոյ, և ասէ՝
թէ ծնաւ քեզ արու մանուկ. և ուրախութ՟բ ուրախ
16 առնէր զնա: * Եւ եղիցի մարդն այն իբրև զքաղաքս՝
զոր կործանեաց տ՟ր սրտմտութ՟բ՝ և ոչ զղջացաւ: լուիցէ՛
գոյժ ընդ առաւօտս և աղաղակ 'ի միջօրեայ ժամանակի:
17 * Զի ոչ սպան զիս անդէն յարգանդի, և լինէր
ինձ մայրն իմ գերեզման. և արգանդ յղութ՟ե յաւիտենից:
18 * Ընդէ՞ր է ինձ այս. զի ելի յարգանդէ տեսանել
զցաւս և զվաստակս, և վախճանեցան ամօթով աւուրք
իմ:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Բան որ եղև առ երեմիա 'ի տ՟է. յորժամ առաքեաց ԻԵ
առ նա սեդեկիա զպասքովր որդի մելքեայ, և զզեսոփոնիա
2 որդի մաասեայ զքահանայ՝ և ասէ: * Հարց
վ՟ն մեր զտ՟ր. զի նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց
եհաս 'ի վ՟ր մեր. թերևս արասցէ տ՟ր 'ի վ՟ր մեր՝ ըստ
3 ա՟մ իւրոցն սքանչելեաց, և դարձուսցէ 'ի մէնջ: * Եւ
4 ասէ ցն՟ս երեմիա. այսպէս ասասջիք ցսեդեկիա: * Այսպէս

---

(4) Ոմանք. Եւ արկանէին 'ի նմա խունկս: (6) Ոմանք. Որդւոյն ենովմայ: (7) 'Ի բզմս պակ. Եւ արկից զն՟ս պատառ սրով: (8) Ոմանք. Որ անցանիցէ ը՟ն նա: (9) Ոմանք. Զմարմինս ընկերի իւրեանց.. զոր պաշարեսցեն զն՟ս: (11) Ոմանք. Այսպէս խորտակեցից.. որ ոչ կարէ միւսանգամ.. առ 'ի չգոյէ տեղւոյ թաղելոյ: (12) Բ՟ք. Տալ զքաղաքդ զայդ 'ի գլ": (13) Ոմանք. Իբրև տեղիք գլորելոյ.. և նուիրեցին նուէրս: (14) Ոմանք. Զնա տ՟ր անդր մար": (15) Ոմանք. Ահաւասիկ ես ածեմ:

Գլ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ իշխան 'ի տանն տ՟ն: (2) Բ՟ք. Եհար պասքովր.. զնա 'ի վերնադրանն որ է 'ի դրանն բե": (3) Բազումք. Եւ եհան.. 'ի վերնադրանէ անտի: (5) Ոմանք. Զա՟մ զօրութ՟ի քա".. թագաւորին յուդայ.. և տարցեն զն՟ս 'ի բաբելոն: (6) Ոմանք. Երթիջիք գերի 'ի բա": (8) Ոմանք. Զի դառնութ՟ե բանից.. և 'ի թշուառութ՟ե բողոք.. ինձ բանն տ՟ն: (9) Բազումք. Եւ ոչ կարէի հանդարտել: (10) Բ՟ք. Զինև միախուռն ժողովե": (10) Ոմանք. Ա՟մ որք բարեկամք ն՟ր: (12) Ոմանք. Եւ դու տ՟ր զօրութ՟եց.. զսիրտ և զերիկա": (12) Ոմանք. Զի քեզ յայտնեցի զդա": (13) Ոսկան. 'Ի ձեռաց չարարարաց: Ուր օրինակ մի. չարեաց: (14) Այլք. Մի՛ եղիցի ուխտադրութ՟ե: (15) Ոմանք. Մարդ որ ետ ա".. ծնաւ արու մա": (16) Ոմանք. Եւ ոչ զղջացան: (17) Ոմանք. Սպան զիս յարգանդի անդ:

Գլ. ԻԱ. (1) Բազումք. Բանն որ եղև.. որդի մասեայ զքահանայ: (2) Ոմանք. Արասցէ տ՟ր ընդ մեզ՝ ըստ: (3) Յօրինակին. Եւ ասէ զն՟ս երեմիա: (4) Ոմանք. Զզէնս ձեր պատերազմի.. որովք դուք պատե":

պէս ասէ տր̄ ա̄ծ Ի̄ղի . աՀաւասիկ ես դարձուցանեմ
զզէնս ձեր 'ի պատերազմի՝ զոր ունիք 'ի ձեռս ձեր , որով
դուք պատերազմիք ընդ արքային բաբելացւոց՝ և
ը̄ քաղդէացիս որք պաշարեցին զձեզ արտաքոյ պարըսպացդ ։
և ժողովեցից զնս̄ 'ի մէջ քաղաքիդ այդորիկ ։
* Եւ տաց պատերազմ ես իսկ ընդ ձեզ՝ վերացեալ 5
ձեռամբ՝ և բարձրացեալ բազկաւ , սրտմտութ̄ և բարկութ̄
և մեծաւ ցասմամբ ։ * և հարից զա̄մ բնակիչս 6
քաղաքիդ այդորիկ , զմարդ և զանասուն մեծաւ մահուամբ՝
և մեռցին ։ * Եւ յետ այնորիկ՝ այսպէս ասէ 7
տր̄ . մատնեցից զսեդեկիա արքայ յուդայ՝ և զծառայս
իւր և զժողովուրդ՝ որ մնացեալ իցէ 'ի քաղաքիդ յայդմիկ ,
'ի մահուանէ , և 'ի սրոյ , և 'ի սովոյ , 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց . և 'ի ձեռս թշնամեաց
իւրեանց , և 'ի ձեռս որ խնդրեին զանձինս դոցա .
և կոտորեսցեն զդոսա 'ի բերան սրոյ , և ոչ խնայեցից
'ի դոսա , և ոչ ողորմեցայց դոցա , և ոչ գթացայց
'ի դոսա ։ * Եւ ցժողովուրդդ ասասցես . այսպէս ասէ 8
տր̄ . աՀաւասիկ ես եդի առաջի երեսաց ձերոց զճանապարհս
կենաց , և զճանապարհ մահու ։ * Որ նստցի 9
'ի քաղաքիդ յայդմիկ՝ սրով և սովով և մահու մեռցի .
և որ ելանէ՝ կայցէ առաջի քաղդէացւոցն , որոց պաշարեալ
է զձեզ՝ կեցցէ . անձն իւր ինքեան պարգև
լիցի և կեցցէ ։ * Զի հաստատեցի զերեսս իմ 'ի վր̄ 10
քաղաքիդ այդորիկ 'ի չարիս՝ և ոչ 'ի բարիս՝ ասէ տր̄ ։
'ի ձեռս թագաւորին բաբելացւոց մատնեսցի , և այրեսցէ
զդա հրով ։ * Տուն արքայիդ յուդայ * և տուն 11
դաւթի , լուարուք զպատգամ տն̄ . Այսպէս ասէ տր̄ 12
դատեցարուք ընդ առաւօտս դատաստան , և իրաւացուցէք
իրաւունս . փրկեցէք զյափշտակեալն 'ի ձեռաց
զրկողին իւրոյ , զի մի բորբոքեսցի իբրև զհուր
բարկութիւն իմ . վառեսցի՝ և ոչ ոք իցէ որ շիջուցանիցէ
յերեսաց անիրաւութ̄ գնացից ձերոց ։ * ԱՀաւասիկ 13
ես 'ի վր̄ քո որ բնակեալդ ես 'ի ծործորս դաշտականս
տիւրոսի՝ ասէ տր̄ ։ որք ասէին՝ ո՞ զարհուրեցուսցէ
զմեզ , կամ ո՞ մտանիցէ 'ի բնակութիւնս մեր ։ * Եւ արարից 14
այցելութ̄ 'ի վր̄ ձեր , ըստ չարութ̄ գնացից ձերոց՝
ասէ տր̄ . և վառեցից զհուր յանտառս նր̄ և կերիցէ
շուրջ զնովաւ զա̄մ ։

ԳԼ. ԻԲ.

Այսպէս ասէ տր̄ . երթ և էջ 'ի տուն թագաւորին 1
յուդայ , և խօսեսցիս անդ զբանդ զայդ , * և ասասցես . 2
Լո՛ւր զպատգամս տն̄ թագաւորդ յուդայ ,
որ նստիս յաթոռ դաւթի . դու և ծառայք քո և ժողովուրդ
քո , որ մտանեն ընդ դրունս ընդ այնոսիկ ։
* Այսպէս ասէ տր̄ . արարէք իրաւունս և արդարութի̄ . 3
փրկեցէք զյափշտակեալն 'ի ձեռաց զրկողին իւրոյ ,
զպանդուխտ , և զորբն , և զայրին , մի բռնադատէք՝
և մի ամպարշտէք . և արիւն անպարտ մի հեղուցուք
'ի տեղւոջդ յայդմիկ ։ * Զի թէ առնելով առնիցէք 4
զբանդ զայդ՝ մտցեն ընդ դրունս տանդ այդորիկ
թագաւորք որ նստիցին յաթոռ դաւթի . և ելանիցեն
'ի կառս և յերիվարս , ինքն և ծառայք իւր՝ և ժողովուրդ
իւր ։ * Ապա թէ ոչ առնիցէք զբանդ զայդոսիկ , 5
յանձն իմ երդուայ՝ ասէ տր̄ , զի յաւերակ եղիցի
տունդ այդ ։ * Զի այսպէս ասէ տր̄ 'ի վր̄ տան թագաւորին 6
յուդայ . գաղաադ՝ դու ես ինձ գլուխ լիբանանու .
եթէ ոչ եդից զքեզ յաւերակ և 'ի քաղաքս
7 չբնակեալս ։ * Եւ հանից 'ի վր̄ քո սատակիչս՝ զայր
և զտապար իւր , և կոտորեսցեն զընտիր ընտիր մայրից
8 քոց , և արկցեն 'ի հուր ։ * Եւ անցցեն ազգք բազումք
ընդ մէջ քաղաքիդ այդորիկ , և ասասցեն իւրաքանչիւր
ցընկեր իւր . ընդէ՞ր արար տր̄ ա̄ծ այդպէս զայդ՝ քաղաքիդ
9 մեծի ։ * Եւ ասասցեն . փոխանակ զի թողին
զուխտ տն̄ ա̄յ իւրեանց , և երկիր պագին աստուածոց
օտարաց՝ և ծառայեցին նց̄ ։

10 * Մի լայք զմեռեալն՝ և մի ողբայք զնա . այլ լացէք Ի.Ջ
լալով 'ի վր̄ այնորիկ որ ելանիցէ՝ և այլ ոչ դառնայցէ ,
11 և ոչ տեսցէ զերկիր ազգի իւրոյ ։ * Զի այսպէս
ասէ տր̄ 'ի վր̄ սելղենեայ որդւոյ յովսիայ , որ թագաւորեաց
փոխանակ յովսիայ հօր իւրոյ . որ ել 'ի տեղւոջէդ
12 յայդմանէ , և ոչ ևս դարձցի անդրէն ։ * զի 'ի
տեղւոջ յորում գերեցին զնա՝ անդ մեռցի , և զերկիրդ
13 զայդ ոչ ևս տեսցէ ։ * Ո՛հ , որ շինէ զտուն իւր՝ և ոչ
արդարութ̄ , և զվերնայարկս իւր՝ և ոչ իրաւամբք . և
'ի մերձաւորէ իւրմէ գործի նմա գործ ձրի , և զվարձս
14 իւր ոչ հատուցանէ նմա ։ * Զի շինեցեր քեզ տուն պաշաճաւոր՝
վերնատուն հովանոց , յօրինեալ պատուհանիւք ,
15 տախտակամածս 'ի մայրից , ծեփեալ նաւթիւ ։ * Միթէ
թագաւորեսցես՝ զի զայրացար 'ի մայրակերտս հօր
քոյ . մի կերիցեն և մի արբցեն , զի զիրաւունս և զարդարութի̄
16 և զբարութ̄ ոչ ծանեան ։ * և ոչ արարին իրաւունս
տնանկին , և զաղքատն ոչ իրաւացուցին ։ ո՞չ
17 այն իսկ է չճանաչելն զիս՝ ասէ տր̄ ։ * ԱՀաւադիկ ոչ
իսկ են քո աչք . և սիրտ քո ոչ է 'ի բարութ̄ , այլ յագահութ̄ ,
և 'ի հեղուլ զարիւն անպարտ , և յանիրաւութի̄
18 և յասպանել սպանութ̄ ։ * Վ̄ն այդորիկ այսպէս
ասէ տր̄ 'ի վր̄ յովակիմայ որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ .
զայրդ զայդ մի կոծեսցեն , և մի ասասցեն՝ վա՜յ
վա՜յ եղբայր . մի կոծեսցեն՝ և ասասցեն վա՜յ վա՜յ տէր .
19 վա՜յ վա՜յ սիրելի ։ * զթաղումն իշոյ թաղեսցի . նեխեալ
20 ընկեսցի արտաքոյ դրանն Ե̄մ ։ * Ե՛լ 'ի լիբանան՝ և
գոչեա՛ , և 'ի բասան տուր զձայն քո . աղաղակեա՛ բարձ
յայնկոյս ծովուն , զի խորտակեցան 'ի միասին ա̄մ հոմանիք
21 քո ։ * Խօսեցայ ընդ քեզ 'ի սխալելն քում , և
ասացեր թէ ոչ լուայց քեզ ։ այդ է ճանապարհ քո 'ի
22 մանկութէ քումմէ , զի ոչ լուար բարբառոյ իմոյ ։ * Զա̄մ
հովիւս քո հողմք արածեսցեն , և ա̄մ հոմանիք քո 'ի գերութի̄
գնասցեն . զի յայնժամ ամաչեսցես և անարգեսցիս
23 յա̄մ սիրելեաց քոց ։ * բնակեալդ 'ի լիբանան՝ ամբացեալդ
'ի մէջ մայրից , հեծեծեսցես 'ի հասանել քեզ
24 ցաւոց և երկանց իբրև ծննդականի ։ * Կենդանի եմ
ես՝ ասէ տր̄ , եթէ լինելով լինիցի յեքոնիա որդի յովակիմայ
արքայի յուդայ՝ կնիք յաջոյ ձեռին իւրում ,
25 և անտի կորզեցից զքեզ ։ * և մատնեցից զքեզ 'ի ձեռս
խնդրողաց անձին քոյ , և 'ի ձեռս այնոցիկ յորոց պարհուրեիր
յերեսաց նց̄ . և 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ
26 արքային բաբելացւոց , և 'ի ձեռս քաղդէացւոց ։ * և ընկեցից
զքեզ՝ և զմայր քո յերկիր օտար՝ յոր ոչ լինէր ,
27 և անդ մեռջիք ։ * Եւ յերկիրս յոր ուխտադիր լինեցին
ոգւովք իւրեանց դառնալ այսրէն , մի դարձցին ։
28 * զի անկաւ ինքն և զաւակ իւր . և եղև տարադիր բերանն
արհամարհեալ . թօթափեալ անարգեցաւ այլն
յե-

---

(7) Օրինակ . 'Ի քաղաքիդ յայդ , 'ի մահ" . . 'ի ձեռն նաբուգո" . . որ խնդրիցեն զանձինս դոցա , և կոտորեսցեն ։ (8) Օրինակ . Երեսաց քոց զճանապարհ կենաց ։ (9) Օրինակ . Որ նստի . կամ , նստիցի 'ի քաղա" . . . և մահու մեռցին . և որ ելցէ կայցէ առաջի . . 'ի պարգև լիցի ։ (12) Ոսկան . Դատեցէք ընդ առաւօ" ։ (13) Օրինակ . Ոյք ասէին . ով զարհուրեցուսցէ ։

Գլ. ԻԲ . (1) Ոսկան . Ընդ զբանսդ զայդ ։ (2) Բազումք . Դու որ մտանեն ընդ դրունսդ ընդ այդոսիկ ։ (3) Օրինակ . Մի հեղուք 'ի տեղւոջդ ։ (6) Յօրինակին հրէից . 'Ի վերայ 'ի վերայ տան թագա" ։ (6) Օրինակ . Յաւերակ 'ի քաղաքս չբնա" ։ (7) Յօրինակին պակասէր . 'Ի վր̄ քո սատակիչս ։ (8) Օրինակ . Ընդէ՞ր արար ա̄ծ այդպէս ։ (10) Օրինակ . Եւ ոչ տեսանիցէ զեր" ։ (11) Օրինակ . 'Ի վերայ սեղենայ ։ (12) Օրինակ . Յոր գերեցին զնա . . . ոչ տեսցէ ։ (13) 'Ի լուսա" . Եւ զվարձս նր̄ ոչ հա" . համաձայն բազմաց 'ի բն" ։ (14) Օրինակ . Շինեցեր քեզ տուն ։ (15) Օրինակ մի . Մի թ̄գրեսցես , զի զայ" ։ ըստ որում և յօրինակին միում 'ի հարցն բնաբանին գտ̄ թէ , [illegible] [illegible] նոյնպէս , 'ի լուսանցս [illegible] նշանակի 'ի մէջ տողոց համաձայն բազմաց ։ (15) Օրինակ . Եւ զարդարութիւն . զբարութիւն ոչ ։ (17) Օրինակ . Եւ առնել սպանութիւն ։ (18) Օրինակ հրէից դնեն . Վա՜յ վա՜յ եղբայր . վա՜յ վա՜յ եղբայր , և մի կո" ։ (23) Օրինակ . Հեծեծեսցես 'ի հասանել քեզ ։ (24) Բազումք . Յա-

յեքոնիա իբրեւ զաման մի անպիտան. անկաւ յերկիր
զոր ոչ գիտէր: *Երկիր, երկիր, երկիր, լուր զպատգամս 29
տ՟ն: *Այսպէս ասէ տ՟ր՝ գրեա զայր զայդ՝ 30
այր տարագիր. զի մի աճեսցէ յաւուրս իւր, և մի աճեսցէ
'ի զաւակէ դորա այր՝ որ նստիցի յաթոռն դաւթի
իշխան տանն յուդայ:

ԳԼ. ԻԳ.

Ո՛ հովիւք. որ կորուսին՝ և ցրեցին զխաշինս արօտի 1
քոյ, ասէ տ՟ր: *Վ՟ն այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ 2
Ի՟ղի, 'ի վերայ հովուացդ որ հովուեն զժողովուրդ իմ.
դուք ցրուեցէք զխաշինս իմ, և մերժեցէք զն՟ս, և ոչ
յանձանձեցէք զն՟ս: Արդ՝ ահաւասիկ ես խնդրեցից
զվրէժս 'ի ձէնջ, ըստ չարութ՟ե գնացից ձերոց՝ ասէ տ՟ր:
*Եւ ես ընկալայց զմնացորդս ժողովրդեան իմոյ յա՟մ 3
երկրէ ուր մերժեցից զն՟ս անդր, և հաստատեցից զն՟ս
յարօտս իւրեանց. աճեսցեն և բազմասցին: *Եւ յարուցից 4
հովիւս որ հովուեսցեն զն՟ս. և ոչ ևս երկիցեն,
և ոչ ևս զարհուրեսցին, և ոչ լլիցին անտես՝ ասէ տ՟ր:
ԻԷ *Ահա աւուրք գան՝ ասէ տ՟ր. և յարուցից դաւթի 5
ծագումն արդարութ՟ե. և թագաւորեսցէ թագաւոր,
և 'ի միտ առցէ. և արասցէ իրաւունս և արդարութ՟ի
'ի վ՟ր երկրի: *Յաւուրս ն՟ր փրկեսցի յուդա, և Ի՟էղ 6
բնակեսցէ յուսով. և այս է անուն նորա զոր կոչեսցէ
նմա տ՟ր՝ յովսեդեկ 'ի մարգարէս արդարութ՟ե մեր: *Վ՟ն 7
այդորիկ ահա աւուրք գան ասէ տ՟ր. և ոչ ևս ասասցեն՝
եթէ կենդանի է տ՟ր՝ որ եհան զորդին Ի՟ղի յերկրէն
եգիպտացւոց, *այլ թէ կենդանի է տ՟ր՝ որ եհան 8
զա՟մ զաւակ Ի՟ղի յերկրէն հիւսիսոյ, և յա՟մ աշխարհաց
ուր մերժեաց զն՟ս անդր. և պատսպարեսցին
զն՟ս անդրէն յերկիր իւրեանց: *'Ի վ՟ր մարգարէից 9
բեկաւ սիրտ իմ յիս. շարժեցան ա՟մ ոսկերք իմ. և եղէ
իբրեւ զայր մի աղճատեալ, և իբրեւ զայր մի չարալլուկ
'ի գինւոյ, յերեսաց տ՟ն՝ և յերեսաց մեծվայելչութ՟ե
փառաց ն՟ր: *Զի լցաւ երկիր շնացողօք. զի յերեսաց 10
երդման սուգ առ երկիր. ցամաքեցան արօտք
անապատի. և եղեն ընթացք ն՟ց 'ի չարութ՟ի: Եւ ուժգնութ՟ի
նոցա ոչ այնպէս: *զի մարգարէ և քահանայ 11
պղծեցան, և 'ի տան իմում գտի զչարիս ն՟ց՝ ասէ տ՟ր:
*Վ՟ն այնորիկ եղիցի ճանապարհն նոցա նոցին 'ի գայթագղութ՟ի: 12
'ի միգի գայթագղեսցին՝ և կործանեսցին
'ի նմին. զի ածից 'ի վ՟ր ն՟ց չարիս յամի այցելութ՟ե իւրեանց՝
ասէ տ՟ր: *Եւ 'ի մարգարէսն շամրնի տեսի անօրէնութ՟ի. 13
զի մարգարէացան 'ի ձեռն բահաղու, և
մոլորեցուցին զժողովուրդ իմ զԻ՟էղ: *Եւ 'ի մարգարէսն 14
ե՟մի տեսի արհաւիրս. զի շնային և երթային ըղձեօ
ստութ՟եց, և օգնական լինէին ձեռաց չարաց, առ
'ի չդառնալոյ իւրաքանչիւր ումեք 'ի ճանապարհէ իւրմէ
չարէ: եղեն ինձ ամենեքին իբրեւ զսոդոմ, և բնակիչք
ն՟ր իբրեւ զգոմոր: *Վ՟ն այնորիկ այսպէս ասէ տ՟ր 15
զօրութ՟եց 'ի վ՟ր մարգարէիցն. ահաւադիկ ես ջամբեցից
դոցա ցաւս, և արբուցից դոցա ջուր դառնութ՟ե.
զի 'ի մարգարէիցն ե՟մի ել պղծութ՟ի ընդ ա՟մ երկիր:
*Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութ՟եց. մի լսէք բանից մարգարէիցն 16
որ մարգարէանան ձեզ. զի զրաբանեն դոքա
զձեզ. զտեսիլս սրտից իւրեանց խօսին, և ոչ 'ի բերանոյ
17 տ՟ն: *Ասեն ապստամբելոցն 'ի բանէն տ՟ն, թէ
խաղաղութ՟ի եղիցի ձեզ. և ամենեցուն որ գնան ըստ
կամաց իւրեանց, և ա՟մի որ գնայ ըստ մոլորութ՟ե սրտի
18 իւրոյ, ասեն՝ ոչ եկեսցէ 'ի վ՟ր քո չար: *Զի ով եկաց
'ի հաստատութ՟ե տ՟ն, և ետես և լուաւ զբան ն՟ր:
19 Ո՞վ ունկն եդ բանի իմում՝ և լուաւ: *ահաւադիկ
շարժումն 'ի տ՟ե, և բարկութ՟ի մրրկեալ շարժմամբ ե-
20 կեսցէ 'ի վերայ ամպարշտաց: եկեսցէ *և մի դարձցի
սրտմտութ՟ի տ՟ն, մինչև արասցէ և հաստատեսցէ զյօժարութ՟ի
սրտի ն՟ր. յետին ժամանակս իմասցին զայն
21 իմանալով: *Ո՛չ առաքեցի զմարգարէսն՝ և նոքա ընթանային.
ոչ խօսեցայ ընդ ն՟ս, և նոքա մարգարէանային:
22 *Եթէ կացեալ էին 'ի հաստատութ՟ե իմում.
և լուուցեալ էր զբանս իմ ժողովրդեան իմում, և դարձուցեալ
էր զն՟ս 'ի ճանապարհաց իւրեանց չարաց, և
23 'ի գնացից ն՟ց չարաց: *Ա՟ծ մերձաւոր եմ ես՝ ասէ տ՟ր,
24 և ոչ ա՟ծ հեռաւոր: *եթէ թաքիցէ մարդ 'ի թաքստեան,
և ես ոչ տեսից զնա՝ ասէ տ՟ր: միթէ զերկինս
25 և զերկիր ես ո՛չ լնում ասէ տ՟ր: *Լուայ զինչ խօսին
մարգարէքն՝ զոր մարգարէանային յանուն իմ սուտ.
26 և ասէին, երազ երազեցայ ինձ: *Մինչև յե՞րբ լինիցի
'ի սրտի մարգարէիցդ որ մարգարէանան սուտ:
և 'ի մարգարէանալ զկամս սրտից իւրեանց, խորհին
27 *մոռանալոյ ժողովրդեան իմոյ զօրէնս իմ երազօք իւրեանց՝
զոր պատմէին իւրաքանչիւր ընկերի իւրում.
զոր օրինակ մոռացան հարքն դոցա զանուն իմ 'ի ձեռն
28 բահաղու: *Մարգարէն յորում երազն իցէ՝ պատմեսցէ
զերազն իւր. և յորում բանն իմ իցէ՝ պատմեսցէ
զբանն իմ ճշմարտութ՟բ: Զի՞նչ է յարդ առ
29 ցորենաւ՝ ասէ տ՟ր: *ոչ ապաքէն բանք իմ իբրև ըղհուր
են՝ ասէ տ՟ր, և իբրև զմուրճ որ հատանէ զվէմ:
30 *Վ՟ն այդորիկ ահա ես 'ի վ՟ր մարգարէիցդ՝ ասէ տ՟ր.
որք գողանան զբանս իմ իւրաքանչիւր յընկերէ իւրմէ:
31 *ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր մարգարէիցդ՝ ասէ տ՟ր. որք
մերժեն զմարգարէս 'ի լեզուոյ, և նիրհեն զնիրհս իւրեանց:
32 *Ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր մարգարէիցդ, որ մարգարէանան
երազս սուտս՝ ասէ տ՟ր. և պատմեն զայն.
և մոլորեցուցանեն զժողովուրդն իմ ստութ՟բ իւրեանց.
և ես ոչ առաքեցի զն՟ս, և ոչ պատուիրեցի ն՟ց. և օգտութ՟ի
ինչ ոչ օգտեսցեն ժողովրդեանդ այդմիկ՝ ասէ
33 տ՟ր: *Եւ եթէ հարցանիցէ զքեզ ժողովուրդդ այդ.
կամ մարգարէ՝ կամ քահանայ՝ և ասասցէ. զի՞նչ է առածդ
տ՟ն. և ասասցես ցն՟ս, դուք էք առածն. և կործանեցից
34 զձեզ ասէ տ՟ր: *Եւ մարգարէ՝ և քահանայ՝
և ժողովուրդ՝ որ ասիցեն առած տ՟ն. և խնդրեցից ըղվրէժ
35 'ի մարդոյն յայնմանէ՝ և 'ի տանէ ն՟ր: *Զի՞ ոչ
նոյնպէս ասիցէք իւրաքանչիւր ցընկեր իւր, և իւրաքանչիւր
ցեղբայր իւր՝ թէ զի՞նչ պատասխանի արար
36 տ՟ր. և զի՞նչ խօսեցաւ տ՟ր: *և առած տ՟ն մի ևս անուանէք.
զի առած տ՟ն եղիցի մարդոյ բանն նորա. և
դարձուցանիցէք զբանս ա՟յ կենդանւոյ՝ տ՟ն զօրութ՟եց
37 ա՟յ մերոյ: *Այլ այդպէս պատասջիք ցմարգարէն. զի՞նչ
արար քեզ պատասխանի տ՟ր, և զի՞նչ խօսեցաւ տ՟ր:

*Եւ

ջոյ ձեռին իմում. և աստի կորզեցից: (30) Ոմանք. Որ նստցի յաթոռ դաւթի:

Գլ. ի՟գ. (1) Ոսկան. Ո՛հ հովիւք: (1) Ոմանք. Որ ցրուեցին և կորուսին: (2) Ոմանք. Արդ աւադիկ ես խնդրեցից վրէժս: (3) Բազումք. Ուր մերժեցի զն՟ս անդր: (4) Բ՟զ՟մք. Եւ ոչ զարհուրես″: (6) Ոմանք. Յովսեդեկ մարգարէ: (10) Ոմանք. Եւ եղեն ընթացք ն՟ր չարութ՟ի: (12) Ոմանք. Եղիցին ճանապարհք ն՟ց նոցին գայթագղութ՟ե միգի: (13) Ոսկան. Զի մարգարէանային 'ի ձե″: (14) Ոսկան. Առ 'ի դառնալոյ իւրաքանչիւր: (15) Ոմանք. Եւ արբուցից նոցա ջուր: (16) Բազումք. Զրաբանեն դոքա ձեզ. զտեսիլ սրտից: (19) Բ՟զ՟մք. Շարժմամբ ելցէ 'ի վ՟ր ամբ″: (22) Ոմանք. Եթէ կացեալ էր 'ի հաստատութ՟ե իմում, և ուսուցեալ էր զբանս .. 'ի գնացից իւրեանց չարեաց: Ոսկան. Եւ լուեալ էր զբանս իմ: (23) 'Ի լուս″. Տ՟ր մերձաւոր եմ ես. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″: (24) Բազումք. Ես ո՛չ լնուցում, ասէ: (25) Բազումք. Զինչ խօսէին մարգարէքն .. յերազեցայ ինձ: (27) Բ՟զ՟մք. Մոռանալ ժողովրդեան .. երազովք իւրեանց .. հարքն ն՟ց զանուն: (27) 'Ի լուս″. 'Ի վ՟ր զօրէնս. նշանակի՝ զանուն: (28) Ոմանք. Երազն իցէ՝ պատմեսցէ զբան իւր .. առ ցորենով, ասէ տ՟ր: (29) Ոմանք. Ո՛չ ապաքէն նոյնպէս. կամ, այսպէս բանք իմ: (32) Ոմանք յաւելուածով այսպէս ունին. Զերազս սուտս .. և պատմեն զա՟մ, և մոլոր″ .. ստութ՟բ իւրեանց. և մոլորութ՟բ իւրեանց. և ես .. ինչ ոչ օգտեցին. կամ, օգտեսցին: (34) Բազումք. Որ ասիցէ թէ առած տ՟ն. խնդրեցից: (36) Ոմանք. Եւ դարձուցանէք զբանս: (37) Ոմանք.

*Եթէ առած տն ասիցէք. վս այդորիկ այսպէս ասէ 38
տր. փոխանակ զի ասիցէք զբանդ առած տն, և ես ոչ
առաքեցի առ ձեզ՝ ասել. մի՛ ասիցէք առած տն: *Վս 39
այդորիկ ահաւասիկ ես առից զձեզ առնի. և կործանեցից
զձեզ, և զքաղաքդ զոր ետու ձեզ և հարցն ձերոց
յերեսաց իմոց: *և տաց 'ի վր ձեր նախատինս յաւիտենից, 40
և անարգանս յաւիտենից՝ որ ոչ մոռասցին:

ԳԼ. ԻԴ.

ԻԸ Եւ եցոյց ինձ տր երկուս կողովս թզոյ, որ կային 1
առաջի տաճարին տն. յետ գերելոյն նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց զյեքոնիա որդի յովակիմայ
արքայի յուդայ, և զիշխանս յուդայ, և զարուեստագէտսն,
և զկապանաւորականսն, և զմեծամեծս յեմէ.
և տարաւ զնս 'ի բաբելոն: *Կողովն մի էր յոյժ քաղցր 2
թզով՝ իբրև զկանխահաս թզոյ. և կողովն երկրորդ՝ ժանտահամ
թզոյ, որ ոչ ուտիցի 'ի ժանտութենէ իւրմէ:
*Եւ ասէ ցիս տր՝ զի՞նչ տեսանես երեմիա. և ասեմ 3
թուզ թուզ քաղցր, և առաւել քաղցր. և թուզ ժանտ՝
և առաւել ժանտ, որ ոչ ուտիցի 'ի ժանտութենէ իւրմէ:
*Եւ եղև բան տն առ երեմիա, և ասէ: *Այսպէս 4
ասէ տր ած իլի. իբր զթուզդ քաղցր, այնպէս ծանեայ 5
զգերեալսդ յուդայ՝ զորս առաքեցի 'ի տեղւոջէդ
յայդմանէ յերկիրն քաղդէացւոց 'ի բարութի: *և հաստատեցից 6
զաչս իմ 'ի վր նց 'ի բարութի. և պատսպարեցից
զնս 'ի այն երկիր. և շինեցից զնս, և ոչ քակեցից.
և տնկեցից զնս և ոչ խլեցից: *Եւ տաց նոցա 7
սիրտ ճանաչել զիս՝ թէ ես եմ տր. և եղիցին ինձ 'ի
ժողովուրդ, և ես եղէց նց յած: զի դարձցին առ իս
յամ սրտէ իւրեանց: *Եւ իբրև զթուզդ ժանտ որ 8
ոչ ուտի 'ի ժանտութենէ իւրմէ. այսպէս ասէ տր՝ այնպէս
մատնեցից զսեդեկիա արքայ յուդայ, և զմեծամեծս
նր, և զմնացորդս եմի, և զմնացորդս երկրիդ
այդորիկ, և զբնակեալսն յեգիպտոս: *Եւ տաց զնս 9
'ի ցրումն ընդ ամ ազգս և թագաւորութիս երկրի, և
'ի նախատինս, և յառակ, և յատելութի, և յանէծս,
և յամ տեղիս ուր մերժեցից զնս անդր: *Եւ առաքեցից 10
'ի դոսա սով և սուր և մահ, մինչև պակասեսցին
յերկրէդ զոր ետու դոցա և հարց իւրեանց:

ԳԼ. ԻԵ.

ԻԹ Բանն որ եղև առ երեմիա վս ժողովրդեանն յուդայ, 1
յամին չորրորդի յովակիմայ որդւոյ յովսիայ արքայի
յուդայ. այն ամ առաջին էր նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց: *Զբանն զոր խօսեցաւ 2
երեմիա մարգարէ առ ամ ժողովուրդն յուդայ, և առ
բնակիչս եմի՝ և ասէ: *Յերեքտասաներորդէ ամէ յովսիայ 3
որդւոյ ամովսայ արքայի յուդայ մինչև ցայսօր.
այս քսաներեք ամք, զի եղև բան տն առ իս, և խօսեցայ
ընդ ձեզ կանխեալ ընդ առաւօտս և ասէի, և ոչ
լուարուք: *Եւ առաքեցի առ ձեզ զծառայս իմ ըզմարգարէս 4
ընդ առաւօտս արձակելով, և ոչ լուարուք,
և ոչ անսացէք ականջօք ձերովք լսել: *Ասէին՝ դարձարո՛ւք 5
իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ, և
'ի գնացից ձերոց չարաց. և բնակեսջիք յերկրիդ զոր ետու
ձեզ՝ և հարց ձերոց յաւիտենից մինչև ցյաւիտեան:

6 *և մի՛ երթայք զհետ աստուածոց օտարաց ծառայել
նց՝ և երկիր պագանել: և մի՛ բարկացուցանէք զիս գործովք
7 ձեռաց ձերոց չարչարել զձեզ: *Եւ ոչ լուարուք
ինձ՝ ասէ տր. զի բարկացուցանիցէք զիս գործովք ձեռաց
8 ձերոց չարչարել զձեզ: *Վասն այդորիկ այսպէս
ասէ տր զօրութեց. զի ոչ հաւատացէք բանից իմոց,
9 *ահաւասիկ ես առաքեմ, և առից զամ ազգս հիւսիսոյ՝
ասէ տր. և զնաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց
զծառայ իմ. և ածից զնս 'ի վր երկրիդ այդորիկ՝
և 'ի վր բնակչաց դորա, և 'ի վր ամ ազգաց որ շուրջ
զդովաւ. և աւերեցից զդոսա, և տաց զդոսա յապականութի
10 և 'ի շչիւն՝ և 'ի նախատինս յաւիտենից: *և
կորուսից 'ի դոցանէ զձայն ուրախութե և զձայն ցնծութե,
և զձայն փեսայի և զձայն հարսին. զձայն երկանի
11 և զլոյս ճրագի: *Եւ եղիցի ամ երկիրդ այդ յաւերակ
և յապականութի. և ծառայեսցեն ազգացն այնոցիկ՝
12 և արքային բաբելացւոց եւթանասուն ամ: *և
'ի կատարել ամացն եւթանասնից, խնդրեցից զվրէժս
'ի թագաւորէն բաբելացւոց. և յազգէն յայնմանէ՝ ասէ
տր, ըստ անօրէնութեց նց, և յերկրէն քաղդեացւոց.
13 և եդից զնս յապականութի յաւիտենական: *Եւ
ածից 'ի վր ամ երկրին այնորիկ զամ բանս իմ զոր խօսեցայ
վս նր՝ ըստ ամ գրելոցս 'ի գիրս յայսմիկ: Զոր
14 մարգարէացաւ երեմիա 'ի վր ամ ազգաց, *զի ծառայեցին
'ի մէջ նց: քանզի և նոքա ազգք բազումք՝ և
թագաւորութիք մեծամեծք են. և հատուցից նց ըստ
15 անօրէնութեն նց, և ըստ գործոց ձեռաց նց: *Զի այսպէս
ասէ ցիս տր ած իլի. առ զբաժակ գինւոյս անապակիս
այսորիկ 'ի ձեռաց իմոց, և արբուսցես զդա
16 ամ ազգաց առ որս առաքեմ զքեզ: *արբցեն՝ և քամեսցեն՝
և մոլեսցին յերեսաց սրոյն, զոր ես առաքեցից
17 'ի մէջ դոցա: *Եւ առի զբաժակն 'ի ձեռանէ տն,
և արբուցի ամ ազգաց առ որս առաքեաց զիս տր:
18 *Եմի, և քաղաքացն յուդայ, և թագաւորաց նորա, և
իշխանաց նր. դնել զնս յաւերակ՝ և յանապատ՝ և 'ի
19 շչիւն, և յանէծս ըստ աւուրս ըստ այսմիկ: *Եւ փարաւոնի
արքայի եգիպտացւոց, և ծառայից նր, և մեծամեծաց
20 նր, և ամ ազգի նր. *և ամ խառնիճաղանճ
զօրաց նր, և ամ թագաւորաց կղզւոյն, և ամ թագաւորաց
երկրին այլազգեաց՝ ասկաղոնի և գազայ, և ակկարոնի,
21 և մնացորդացն ազովտայ. *և եդոմայ, և մովաբացւոյն,
22 և որդւոցն ամոնայ: *Եւ ամ թագաւորացն
տիւրոսի, և ամ թագաւորացն սիդոնացւոց.
23 և թագաւորաց կղզւոյն որ յայն կոյս ծովուն. *և դեդանայ,
և թեմանայ, և բովզայ. և ամ յապաւելոցն զերեսօք:
24 *Եւ ամ թագաւորացն արաբացւոց, և ամ
թագաւորաց խառնաղանճից. օթագելոցն յանապատին:
25 *և ամ թագաւորացն զամբրեայ, և ամ թագաւորացն
26 ելամայ, և ամ թագաւորացն պարսից: *Եւ
ամ թագաւորացն հիւսիսոյ արևելից. մերձաւորաց
և հեռաւորաց իւրաքանչիւր առ եղբօր իւրում և ամ
թագաւորաց երկրի, որ 'ի վր երեսաց երկրի: և թագաւորն
27 սիսակ արբցէ յետ ամենեցուն: *Եւ ասասցես
ցնս. այսպէս ասէ տր ամենակալ ած իլի. արբէք
և արբեցարո՛ւք, յիմարեցարո՛ւք, և կործանեցարո՛ւք.
և մի՛ կանգնեսջիք յերեսաց սրոյն զոր ես առաքեցից
'ի

Ասացջիք ցմարգարէսն: (38) Բղմ. Փոխանակ զի ասայցէք զբա՛... ասէ մի՛ ասէք առած տն: (39) Ոմանք. Ահաւադիկ ես առից:

Գլ. ԻԴ. (1) Բղմ. Եցոյց ինձ տր: (1) Ոմանք. Յեքոնիա որդի... և զմեծամեծս եմի: (2) Բղմ. Կողով մի քաղցր յոյժ թզոյ.. որ ոչ ուտիցի 'ի ժանտութէ թզոյ: (5) Բղմ. Իբրև զթուզ քաղցր: (6) 'Ի բազումս պակասի. Եւ ոչ քակեցից. և տնկեցից զնոսա, և ոչ խլեցից: (8) Ոմանք. Եւ զմնացորդս եմի երկրիդ այդորիկ: (9) Բազումք. Եւ տաց զդոսա 'ի ցրումն ընդ ամ թագաւորութիս.. մերժեցից զդոսա անդր: (10) Բղմ. 'Ի դոսա սուր և սով.. պակասեսցեն յերկրէդ:

Գլ. ԻԵ. (1) Ոմանք. Առաջին է նաբուքո՛: (2) Ոմանք. Զբանս զոր խօսեցաւ: (4) Բղմ. Ականջովք ձերովք: (5) Ոմանք. Զոր ետու հարցն ձերոց: (9) Բազումք. Ամենայն ազգաց շուրջ զդո՛: (11) Բազումք. Եղիցի ամ երկիրդ: (12) Ոմանք. Խնդրեցից վրէժ 'ի.. ըստ անօրէնութե նց: (13) Ոմանք. Զոր խօսեցայ վս նոցա: (14) Ոմանք. Ըստ սատարութե նց, և ըստ գործոց ձե՛: (15) Ոմանք. Այսպէս ասաց ցիս.. անապակի այսորիկ.. առ որս ես առաքեցից զքեզ: (16) Ոմանք. Առաքեցից 'ի մէջ նց: (19) Ոմանք. Փարաւոնի արքային և ե՛: (20) Ոմանք. Խառնաղանճ զօրաց նր: (24) Ոմանք. Օթագայելոցն յանա՛: (25) Ոմանք. Ելամայ. և ամ թագաւորացն մարաց: (26) Բղմ. 'Ի լու՛. 'Ի հր՛ սիսակ. Նշանակէն՝ արշակ: (27) Բղմ. Եւ մի կանգնիցէք.. զոր ես ա՛:

'ի մէջ ձեր ։ * Եւ եղիցի յորժամ ոչ կամիցին ընդունել 28
զբաժակն 'ի ձեռանէ քումմէ ըմպել, ասասցես ց͞նս.
Այսպէս ասէ Տ͞ր զօրութեանց՝ ըմպելով արբջիք ։ * զի 29
ահա 'ի քաղաքէն յորում կոչեցեալ է անուն իմ, 'ի նմա
արարից սկիզբն չարչարելոյ. և դուք սրբելով սրբեցիք.
ոչ սրբեսջիք. զի սուր կոչեցի ես 'ի վ͞ր ամենեցուն
որ բնակեալ են յերկրի, ասէ Տ͞ր զօրութեանց ։ * Եւ 30
դու մարգարէասցիս 'ի վ͞ր ն͞ց զա͞մ զպատգամս զայսոսիկ,
և ասասցես ց͞նս. Տ͞ր 'ի բարձանց 'ի սրբութենէ
իւրմէ տացէ հրաման. տացէ զձայն իւր. զբան հրամանի
'ի տեղւոջէ իւրմէ ։ և նոքա իբրև կթօղք տացեն
պատասխանի 'ի վ͞ր ա͞մ բնակչաց երկրին, * Թէ եկն 31
սատակումն 'ի կողմանէ երկրին. զի դատաստան տ͞ն
է 'ի մէջ ազգաց, և դատեսցի ինքն զա͞մ մարմին. և ա͞մ
ապարիշտք տուան 'ի սուր՝ ասէ տ͞ր ։

Լ. * Այսպէս ասէ տ͞ր զօրութեանց. ահաւադիկ չարիք գան 32
յազգէ 'ի վ͞ր ազգի, և մրրիկ մեծ ելցէ 'ի ծագաց երկրէ ։
* և եղիցին վիրաւորք 'ի տ͞է յաւուր տ͞ն. 'ի կողմանէ 33
մինչև ցկողմ երկրին. մի՛ կոծեսցին և մի՛ ժողովեսցին,
ը͞ երեսս դաշտին իբրև զաղբ ընկեսցին ։ * Գոչեցէք 34
հովիւք և աղաղակեցէք, և կոծեցարո՛ւք խոյք
մաքեաց. զի կատարեցան աւուրք ձեր 'ի սպանումն,
և 'ի ցրումն ձեր. կործանեսջիք իբրև խոյք ընտիրք ։ * և 35
կորիցէ փախուստ 'ի հովուաց. և փրկութի՛ւն 'ի խոյոցն
մաքեաց ։ * Ձայն գուժի հովուաց, և աղաղակ խոյոցն 36
մաքեաց. զի սպառեաց տ͞ր զարօտս ն͞ց ։ * Եւ դադարեսցէ 37
գեղեցկութի՛ւն խաղաղութեան յերեսաց բարկութ͞ե
սրտմտութ͞ե տ͞ն ։ * Թողին իբրև առեւծ զմորի իւր. 38
և եղև երկիր ն͞ց յանապատ, յերեսաց բարկութեան սրտմտութեան
սրոյն մեծի, և յերեսաց բարկութ͞ե սրտմտութ͞ե
նորա ։

Գլ. ԻԶ.

Ի սկզբան թագաւորութ͞ե յովակիմայ որդւոյ յովսիայ 1
արքայի յուդայ. եղև բանս այս 'ի տ͞է՝ և ասէ ։
* Այսպէս ասէ տ͞ր ։ կա՛ց 'ի սրահի տանն տ͞ն, և մարգարէասցիս 2
ա͞մ տանն յուդայ ոյք գայցեն երկիրպագանել
'ի տանն տ͞ն. զա͞մ բանս զոր կարգեցի առ քեզ
մարգարէանալ ն͞ց, մի՛ հատանիցես ինչ 'ի բանից ։
* Թերևս լուիցեն, և դարձցին իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհէ 3
իւրմէ չարէ. և մեղմացայց ես 'ի չարեացն
զոր խորհիմ ես առնել ն͞ց վ͞ս չարութ͞ե գնացից ն͞ց ։
* Եւ ասասցես ց͞նս. այսպէս ասէ տ͞ր՝ եթէ ոչ լուիցէք 4
ինձ գնալ յօրէնս իմ զոր ետու յանդիման ձեր, * լսել 5
բանից ծառայից իմոց մարգարէից՝ զոր ես առաքեցի
առ ձեզ կանխաւ. և առաքեցի՝ և ոչ լուարուք ։ * և 6
արարից զտունդ զայդ իբրև զսելովմ, և զքաղաքս տաց
յանէծս ա͞մ ազգաց երկրի ։ * Եւ լուան քահանայքն 7
և սուտ մարգարէքն՝ և ա͞մ ժողովուրդն 'ի խօսել երեմիայի
զբանս զայսոսիկ 'ի տանն տ͞ն ։ * Եւ եղև 'ի դադարել 8
երեմիայի 'ի խօսիցն՝ զա͞մ զոր հրաման ետ
նմա տ͞ր խօսել առ ա͞մ ժողովուրդն ։ կալան զնա քահանայքն
և սուտ մարգարէքն և ա͞մ ժողովուրդն՝ և ասեն.
մահու՛ մեռցիս. * զի մարգարէացար յանուն տ͞ն, 9
և ասացեր՝ թէ իբրև զսելովմ եղիցի տունս այս, և քաղաքս
աւերեսցի 'ի բնակչաց ։ և կուտեցաւ ժողովուրդն

10 'ի վ͞ր երեմիայի 'ի տանն տ͞ն ։ * Եւ լուան իշխանքն յուդայ
զբանս զայսոսիկ, և ելին 'ի տանէ թագաւորին 'ի
11 տունն տ͞ն. և նստան առաջի դրանն տ͞ն նորոյ ։ * Եւ
ասեն քահանայքն և սուտ մարգարէքն ցիշխանսն՝ և
ցա͞մ ժողովուրդն. դատաստան մահու է առնդ այդմիկ,
զի մարգարէացաւ զքաղաքէս զայսմանէ, ո͞պ ձերովք
12 իսկ ականջօք լուարուք ։ * Եւ ասէ երեմիա ցամենեսին
ցիշխանսն և ցա͞մ ժողովուրդն ։ տ͞ր առաքեաց
զիս մարգարէանալ 'ի վ͞ր տանդ այդորիկ՝ և 'ի վ͞ր քաղաքիս
13 զա͞մ բանս զոր լուարուք ։ * և արդ՝ ուղղեցէք
զճանապարհս ձեր՝ և զգործս ձեր, և լուարո՛ւք ձայնի
տ͞ն ա͞յ ձերոյ. և մեղմասցի տ͞ր 'ի չարեացն ձերոց՝ զոր
14 խօսեցաւ 'ի վ͞ր ձեր ։ * և ես աւասիկ կամ 'ի ձեռս ձեր,
15 արարէք ընդ իս ո͞պ և ձեզ օգուտ և լաւ իցէ ։ * Բայց
գիտելով գիտասջի՛ք՝ զի թէ սպանանէք դուք զիս՝ արիւն
անպարտ արկանէք 'ի վ͞ր ձեր, և 'ի վ͞ր քաղաքիս
այսորիկ, և 'ի վ͞ր բնակչաց սորա ։ զի ճշմարտութ͞ե առաքեաց
զիս տ͞ր առ ձեզ՝ խօսել յականջս ձեր զա͞մ
16 բանս զայսոսիկ ։ * Եւ ասեն իշխանքն և ա͞մ ժողովուրդն
ցքահանայս և ցսուտ մարգարէսն. ոչ է դատաստան
մահու առնդ այդորիկ. զի յանուն տ͞ն ա͞յ խօսեցաւ առ
17 մեզ ։ * Յարեան կացին արք 'ի ծերոց երկրին, և ասեն
18 ցա͞մ ժողովս ժողովրդոցն ։ * Միքիէ մորասթացի մարգարէանայր
յաւուրս եզեկիայ արքայի յուդայ. խօսեցաւ
ընդ ա͞մ ժողովրդեանն յուդայ՝ և ասէ. Այսպէս
ասէ տ͞ր զօրութեանց. սիոն իբրև զագարակ արօրադիր
լիցի, և եմ՝ իբրև զհիւղ մրգապահաց, և լեառն տանդ՝
19 եղիցի իբրև զանտառ մայրւոյ ։ * Միթէ սպանանելով
սպանի՞ն զնա եզեկիա արքայ յուդայ՝ և ա͞մ հրէաստան.
ոչ ապաքէն զահի հարան 'ի տ͞է, և խնդրեցին յերեսաց
տ͞ն. և դադարեաց տ͞ր յա͞մ չարեացն զոր խօսեցաւ
'ի վ͞ր ն͞ց ։ Եւ մեք արարաք չարիս մեծամեծ
20 յանձինս մեր ։ * և այր մի մարգարէանայր յանուն տ͞ն,
ուրիա որդի սամեայ 'ի կարիաթարիմայ. և մարգարէացաւ
'ի վ͞ր քաղաքիս այսորիկ, և 'ի վ͞ր երկրիս այսորիկ
21 ըստ ա͞մ բանից երեմիայի ։ * Եւ լուաւ արքայ յովակիմ,
և ա͞մ զօրաւորք իւր, և ա͞մ իշխանք զա͞մ բանս
ն͞ր. և խնդրէին սպանանել զնա ։ և լուաւ ուրիա, երկեաւ՝
22 և փախեաւ և գնաց յերկիրն եգիպտացւոց ։ * և
առաքեաց արքայ յովակիմ արս յեգիպտոս. զեղնաթան
որդի աքովբերայ և արս ընդ նմա յեգիպտոս ։
23 * և հանին զնա անտի՝ և ածին առ արքայն յովակիմ,
և սպանին զնա սրով. և ընկեց 'ի շիրիմ որդւոց ժողովրդեան
24 իւրոյ ։ * Բայց ձեռն աքիկամայ որդւոյ սափանայ՝
էր ընդ երեմիայի. զի մի՛ մատնեսցի 'ի ձեռս
ժողովրդեանն սպանանել զնա ։

Գլ. ԻԷ.

1 Ի սկզբան թագաւորութ͞են յովակիմայ որդւոյ յովսիայ՝ ԼԱ
արքայի յուդայ. եղև բանս այս առ երեմիայ
2 'ի տ͞է՝ և ասէ ։ * Այսպէս ասէ տ͞ր ցիս. արա՛ դու
3 քեզ կապանս և անուրս՝ և արկ ընդ պարանոց քո ։ * և
առաքես զայն առ թագաւորն եդովմայեցւոց, և առ
թագաւորն մովաբացւոց, և առ թագաւոր որդւոյն
ամոնայ, և առ թագաւորն տիւրոսի, և առ թագաւորն
սիդոնացւոց, 'ի ձեռն հրեշտակաց նոցա որ գան
յ͞եմ

---

(29) Ոմանք. Զի ահա 'ի քաղաքն յորում.. արարի սկիզբն.. ոչ սրբեցիք զի սուր կոչեցից ես ։ (30) Ոմանք. Իբրև կթող տայցեն պատասխանի.. բնակչաց երկրի ։ (31) Ոմանք. 'ի կողմանս երկրին ։ (32) Ոմանք. 'ի ծագաց երկրի ։ (35) Ոմանք. Եւ փրկութի՛ւն խոյոցն մաք՛՛ ։ (36) Ոմանք. Եւ սպառեաց տ͞ր ։ (38) Ոմանք. Թողին որպէս առեւծ.. և եղև երկիր ն͞ց անապատ ։ (38) Յօրինակին. Առեւծ զկորի իւր ։

Գլ. ԻԶ. (2) Ոմանք. Ամենայն յուդայ, ոյք գայցեն ։ (3) Յօրինակ մի. Եւ մեղմացայց ես 'ի չար ։ (5) Ոմանք. Եւ լսել բանից.. զոր ես առաքեմ առ ձեզ ։ (6) Ոմանք. Եւ զքաղաքդ տաց յանէծս ա͞մ երկրի ։ (9) Ոմանք. Եթէ իբրև զսելովմ եղի՛՛ ։ (10) Ոմանք. Զբանսն զայնոսիկ ։

(13) Բազումք. Զճանապարհս ձեր և զգնացս ձեր.. 'ի չարեացն զոր խօսեցաւ ։ (14) Բ͞զ. Եւ ես ահաւասիկ... որպէս ձեր օգուտ և լաւ իցէ ։ (16) Ոմանք. Ցքահանայսն և ցմարգարէսն. ոչ է... դատաստան մահու առնդ այդմիկ. զի յանուն տ͞ն խօ՛՛ ։ (17) Ոմանք. Ցա͞մ ժողովս ժողովրդեանն ։ (18) Ոմանք. Իբրև զանտառս մայր՛՛ ։ (19) Ոմանք. Զչարիս մեծամեծս յանձ՛՛ ։ (20) Ոմանք. Որդի սամեայ 'ի կա՛՛ ։ (22) Ոմանք. Եւ որ ը͞ նմա յե՛՛ ։ (23) Ոմանք. Եւ սպան զնա սրով ։ (23) Ոսկան. Եւ ընկեցին 'ի շի՛՛ ։ (24) Ոմանք. Որդւոյ սափանիայ.. մատնեսցի ժողովրդեանն ։

Գլ. ԻԷ. (1) Ոմանք. Յովսիայ թ͞գի յուդայ ։ (3) Բազումք. Եւ առաքեսցես զայն առ ։

յԵմ առ սեդեկիա արքայ յուդայ ։ * և պատուիրեսցես 4
նոցա առել ցտեարս իւրեանց ․ Այսպէս ասէ տր զօ-
րութեց ած Իղի ․ այսպէս ասասջիք ցտեարսն ձեր ։ * Ես 5
արարի զերկիր, և զմարդիկ, և զանասուն, և որ ինչ 'ի
վր երեսաց երկրի, զօրութբ իմով մեծաւ, և բազկաւ
իմով բարձու ․ և տաց զնա' ում և կամ իցէ առաջի
աչաց իմոց ։ * Եւ արդ ես եմ որ ետու զամ երկիր 'ի 6
ձեռս նաբուքոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց ծա-
ռայի իմոյ ․ նաև զգազանս անապատի 'ի գործ արկա-
նել, և ետու նմա 'ի ծառայութի ։ * Ծառայեսցեն նմա 7
ամ ազգք, և որդւոց նր, և որդւոց որդւոց նր, մին-
չև եկեսցէ ժամանակ բարկութե երկրի նր, և նր ․ և
ծառայեսցեն նմա ազգ բազումք և թագաւորք մեծա-
մեծք ։ * Եւ եղիցի' ազգ և թագաւորութի որ ոչ ծա- 8
ռայեսցեն նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց,
և որք միանգամ ոչ մուծցեն զպարանոցս իւրեանց ընդ
լծով արքային բաբելացւոց ․ սրով և սովով և մահ-
ուամբ արարից այցելութի 'ի վր ազգին այնմիկ' ասէ
տր ․ մինչև սատակեսցին 'ի ձեռաց նր ։ * Եւ դուք մի 9
լսէք մարգարէից ձերոց, և ըղձութեց ձերոց, և երա-
զոց ձերոց, և կիւսից ձերոց, և հաւահմայից ձերոց,
և կախարդաց ձերոց ․ որք ասեն ձեզ թէ ոչ հարկիցէք
արքային բաբելացւոց ․ * զի սուտ մարգարէանան դո- 10
քա ձեզ' առ 'ի հեռացուցանելոյ զձեզ յերկրէդ ձեր-
մէ ․ և ցրուեցից զձեզ և կորիջիք ։ * Եւ ազգ որ մու- 11
ծանիցէ զպարանոց իւր ընդ լծով արքային բաբելաց-
ւոց, և կայցեն նմա 'ի հարկի' թողից զնա յերկրի իւ-
րում' ասէ տր ․ գործեսցէ զնա, և բնակեսցէ 'ի նմա ։
* Եւ առ սեդեկիա արքայ յուդայ խօսեցայ ըստ ամ 12
բանիցս այսոցիկ, և ասեմ ․ մուծէք զպարանոցս ձեր
ընդ լծով արքային բաբելացւոց, և ծառայեցէք նմա
և ազգի նր' և կեցջիք ։ * Եւ ընդէ՞ր մեռանիք դուք, 13
և ժողովուրդ քո, սրով և սովով և մահուամբ ․ ոպ և
խօսեցաւ տր առ ազգ' որ ոչ ծառայիցէ արքային բա-
բելացւոց ։ * Մի լսէք բանից մարգարէիցն որ ասեն 14
ձեզ' թէ մի հարկէք արքային բաբելացւոց ․ զո՛ւր մար-
գարէանան նոքա ձեզ ։ * Զի ոչ առաքեցի զնս' ասէ 15
տր ։ և նոքա մարգարէանան յանուն իմ սուտ, առ 'ի
կորուսանելոյ զձեզ ․ և կորիցէք դուք և մարգարէքդ'
որ մարգարէանան ձեզ տարապարտուց սուտս ։ * Եւ 16
ցքահանայս և ցամ ժողովուրդն' զոր խօսեցայ ասա-
ցես ․ Այսպէս ասէ տր ․ մի լսէք բանից մարգարէիցն
որ մարգարէանան ձեզ' և ասեն ․ ահա սպաս տան տն
դարձցի 'ի բաբելոնէ այժմ ընդ հուպ ։ զո՛ւր մարգա-
րէանան ձեզ, և ես ոչ առաքեցի զնս ։ * Մի լսէք նց ․ 17
այլ ծառայեցէք արքային բաբելացւոց' և կեցջիք ։ և
ընդէ՞ր լինիցի քաղաքդ աւերակ ։ * Եթէ մարգարէք 18
իցեն, և իցէ բան տն առ նս, եկեսցեն և յանդիման լի-
ցին իմ ։ Զի այսպէս ասէ տր ․ և մնացեալ սպասն զոր
ոչ առ արքայն բաբելացւոց' յորժամ գերեաց զյեքո-
նիա յԵմէ, 'ի բաբելոն երթիցէ' ասէ տր զօրութեց ։
Այլ վն չերթալոյ սպասուցն մնացելոց 'ի տան տն և
'ի տան թագաւորին յուդայ յԵմէ 'ի բաբելոն ։ * Այս- 19
պէս ասէ տր զօրութեց վն սեանցն, և վն ծովուն, և
վն մեքենովթիցն, և մնացորդաց սպասուցն' որ մնացին
'ի քաղաքիդ յայդմիկ ․ * զոր ոչ առ նաբուքոդոնոսոր 20
արքայ բաբելացւոց, 'ի գերելն իւրում զյեքոնիա որ-
դի յովակիմայ արքայի յուդայ յԵմէ 'ի բաբելոնն, և
21 զամ աղատոն յուդայ և զԵմի ։ * Այսպէս ասէ տր զօ-
րութեց' ած Իղի ․ վն սպասուցն մնացելոց 'ի տան տն,
22 և 'ի տան թագաւորին յուդայ' և յԵմ ։ * 'Ի բաբելոնն
երթիցեն, և անդ եղիցին' մինչև յօրն յորում այց ա-
րարից նց ։ այսպէս ասէ տր ․ հանից զնոսա, և դար-
ձուցից 'ի տեղիդ յայդ ։

ԳԼ․ ԻԸ․

1 Եւ եղև յամին յայնմիկ իսկզբան թագաւորութեն
սեդեկիայ արքայի յուդայ ․ յամին չորրորդի' յամ-
սեանն հինգերորդի ․ ասէ ցիս անանիա որդի ազովրայ
սուտ մարգարէ 'ի գաբաւոնէ, 'ի տան տն առաջի քա-
2 հանայիցն և ամ ժողովրդեանն ։ * Այսպէս ասէ տր
զօրութեց ած Իղի ․ խորտակեցի լուծ արքային բաբե-
3 լացւոց * յետ այլ ևս երկուց ամաց աւուրց ․ և ես դար-
ձուցից 'ի տեղիդ յայդ զամ սպաս տանն տն, զոր միան-
գամ ա՛ռ նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց 'ի տեղ-
4 ւոջէդ յայդմանէ, և տարաւ 'ի բաբելոնն ։ * Եւ զյեքո-
նիա որդի յովակիմայ արքայի յուդայ, և զամ գերութե
հրէաստանի որք մտին 'ի բաբելոն' դարձուցից ես 'ի տե-
ղիս յայս' ասէ տր ․ և զյեքոնիա, և զգերութիւն յուդայ ․
5 զի խորտակեցից զլուծ արքային բաբելացւոց ։ * Եւ ա-
սէ երեմիա մարգարէ ցանանիա սուտ մարգարէ, առա-
ջի քահանայիցն և առաջի ամ ժողովրդեանն որ կային 'ի
6 տան տն ․ * արդարև այդպէս արասցէ տր ․ հաստատես-
ցէ զբանդ քո զոր մարգարէացեր, դարձուցանել
զսպաս տանդ այդորիկ, և զամ գերին 'ի բաբելոնէ 'ի
7 տեղիս յայս ։ * Բայց լուարո՛ւք զպատգամս տն' զոր ես
ասեմ յականջս ձեր, և յականջս ամ ժողովրդեանդ ։
8 * Մարգարէք որ եղեն յառաջ քան զիս' և զքեզ' յաւի-
տենից, և մարգարէացան 'ի վր բազում աշխարհաց և
մեծամեծ թագաւորութեց, 'ի պատերազմ, և 'ի չարիս,
9 և 'ի մահ ։ * մարգարէ որ մարգարէանայ խաղաղութե և
լիցի բան մարգարէին, ծանիցեն զմարգարէն զոր ա-
10 ռաքեաց նց տր հաւատարմութբ ։ * Եւ ա՛ռ անանիա մար-
գարէ առաջի ամ ժողովրդեանն զանուրսն 'ի պարա-
11 նոցէ երեմիայ մարգարէի' և խորտակեաց ։ * Եւ ասէ
անանիա առաջի ամ ժողովրդեանն ․ այսպէս ասէ տր ․
այդպէս խորտակեցից զլուծ նաբուքոդոնոսորայ ար-
քայի բաբելացւոց, յետ երկուց ամաց աւուրց 'ի պա-
12 րանոցէ ամ ազգաց ։ * Եւ գնաց երեմիա մարգարէ
զճանապարհս իւր ։ Եւ եղև բան տն առ երեմիա յետ
խորտակելոյն անանիայ մարգարէի զանուրսն 'ի պա-
13 րանոցէ երեմիա մարգարէի, և ասէ ․ * Երթ խօսեա՛ց
ընդ անանիայ' և ասասցես ․ Այսպէս ասէ տր ․ անուրս
փայտեղէնս խորտակեցեր, և արարից ընդ այնր ա-
14 նուրս երկաթիս ։ * զի այսպէս ասէ տր զօրութեց ած
Իղի ․ լուծ երկաթի եդի 'ի վր պարանոցի ամ ազգաց
այդոցիկ' հարկել նաբուքոդոնոսորայ արքային բաբե-
լացւոց, և ծառայեսցեն նմա ․ նա՛ և զգազանս անա-
15 պատի ետու նմա ։ * Եւ ասէ երեմիա մարգարէ ցա-
նանիա մարգարէ ։ արդ' լո՛ւր անանիա, ոչ առաքեաց
զքեզ տր, և դու 'ի զո՛ւր յուսացուցեր զժողովուրդդ
16 զայդ 'ի նանրութիս ։ * Վն այդորիկ այսպէս ասէ տր ․
ա-

---

(5) 'Ի բզմ օրինկ ․ Եւ բազկաւ իւրով բարը" ։ Ոսկ օրինակ մի ․ Եւ բազկաւ իմով ։ (7) Ոմանք ․ Եւ ծառայեսցեն նմա ։ (7) 'Ի բզմ օրինկ ․ Երկրի նր, և նորա ։ (8) Ոսկան ․ Որ ոչ ծառայեսցէ նմա" ։ (8) Բզմք ․ 'Ի վերայ ազգին այնորիկ ։ (9) Ոմանք ․ Եւ հաւահմայից ձերոց ․․ և որք ասեն ։ Ոսկանեան ․ և հմայից ձերոց ։ (11) Այլք ․ Եւ կայցէ ․ նոյն, կացցէ նմա ։ (11) Ոմանք ․ Եւ գործեսցէ զնա ։ (13) Ոսկան ․ Դու և ժողովուրդ քո սր" ։ (13) Ոմանք ․ Եւ ժողովուրդ ձեր ․․ ոպ խօսեցաւ ․․ որ ոչ ծառայեսցէ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ մի լսէք ․․ որ ասեն ցձեզ թէ ։ (15) Ոմանք ․ Առ 'ի կորուսանել զձեզ ։ (17) Բազումք ․ Բաբելացւոց ․ և կեցէք ։ (18) Ոմանք ․ Եւ եթէ մարգարէք ․․ բան տն 'ի նս ․․ Այլ վն չերթալոյ սպաս" ։ Ոսկանեան ․ չերթելոյ սպաս" ։ (19) Ոմանք ․ Եւ վն մեկենովթացն ։ (22) Ոմանք ․ Մինչև յաւուր յորում ։

Գլ․ ԻԸ․ (1) Ոմանք ․ Սկզբան թգրութեն յովակիմայ ար" ։ (3) Օրինակ մի ․ 'Ի տունդ յայդ զամ սպ" ։ (6) Բազումք ․ Հաստատեսցէ զբան քո ։ (7) Ոմանք ․ Զպատգամ տն ։ (8) Ոսկան ․ Յառաջ քան զիս, և յառաջ քան զքեզ յա" ։ (9) Ոմանք ․ Եւ լինիցի բան մարգարէին ․ ծանիցեն ։ (9) Բազումք ․ Առաքեաց նոցա տր հաւատարմութբ ։ (13) Ոմանք ․ Խօսեաց ընդ անանիայի ։ (13) Յօրինակին պակասէր ․ Այսպէս ասէ տր ․ անուրս ։ (15) Օրինակ մի ․ Ցանանիայ սուտ մարգարէ ․․․ և դու զուր յուսա" ։ (16) Ոմանք ․ Վն այսորիկ ․․ յերեսաց երկրէդ ․ (16) Ոսկան ․ Արձակեցից զքեզ յերեսաց ։

ահա ես արձակեցից զձեզ յերեսաց երկրիդ . և 'ի սմին
տարւոջ մեռջիր դու , զի խոտորութիւն խօսեցար 'ի տր̅է :
* Եւ մեռաւ անանիա մարգարէ յամին յայնմիկ , յամսեանն 17
եւթներորդի :

ԳԼ. ԻԹ.

ԼԲ Եւ այս բանք են թղթոյն զոր առաքեաց երեմիա 1
մարգարէ յեմէ առ ծերս գերութեն , և առ քահանայս ,
և առ սուտ մարգարէսն : Թուղթ 'ի բաբելոն
առ գերին, և առ ամ̅ ժողովուրդն զորս գերեաց նաբուքոդոնոսոր
յեմէ 'ի բաբելոն : * յետ ամենելոյ յեքոնիայ 2
արքայի , և տիկնոջն , և ներքինեաց , և իշխանաց
յուդայ յեմէ . և ամ̅ ազատաց , և արուեստագետաց ,
և կալանաւորականաց յեմէ : * 'Ի ձեռն եղասեայ 3
որդւոյ սափանայ , և գամարեայ որդւոյ քեղկեայ . զորս
առաքեաց սեդեկիա արքայ առ նաբուքոդոնոսոր արքայ
բաբելացւոց 'ի բաբելոն . և ասէ : * Այսպէս ասէ 4
տր̅ զօրութեանց ա̅ծ Ի̅ղի, վ̅ս գերութեան որ գերեցաւ
յեմէ 'ի բաբելոն : * տունս շինեցէք՝ և բնակեցէք . 5
դրախտս տնկեցէք, և կերայք զպտուղս նց̅ . * առէք 6
կանայս, և եղիցին ուստերք և դստերք . և առէք կանայս
ուստերաց ձերոց , և զդստերս ձեր տուք արանց ,
և ծնցին ուստերս և դստերս . և բազմասջիք այդր, և
մի նուազեսջիք : * Եւ կեցջիք խաղաղութ̅ երկրին յոր 7
գերեցի զձեզ այդր , և աղօթս արարէք 'ի վ̅ր դոցա առ
տր̅ . զի 'ի դոցա խաղաղութեն եղիցի և ձեզ խաղաղութի :
* Զի այսպէս ասէ տր̅ զօրութեանց ա̅ծ Ի̅ղի . մի 8
հրապուրեսցեն զձեզ սուտ մարգարէքդ ձեր որ 'ի միջի
ձերում են, և ըղձապատումքդ ձեր . և մի անսայք երազոց
ձերոց զոր դուք տեսանէք : * զի սուտ մարգարէանան 9
դոքա ձեզ յանուն իմ . և ես ոչ առաքեցի՝ ասէ
տր̅ : * Զի այսպէս ասէ տր̅ . յորժամ մերձիցի լընուլ 10
բաբելոնի եւթանասուն ամ, այց արարից ձեզ .
և հաստատեցից 'ի վ̅ր ձեր զբանս իմ զբարիս , դարձուցանել
զձեզ 'ի տեղիս յայս : * Զի ես գիտեմ ըզխորհուրդս 11
զոր խորհիմ, և խորհեցայց 'ի վ̅ր ձեր՝ ասէ
տր̅ , խորհուրդ խաղաղութե̅՝ և ոչ չարութե̅ . տալ
ձեզ յետ այդորիկ յոյս : * և կարդասջիք առ իս . և երթիջիք 12
և յաղօթս կացջիք առ իս , և ես լուայց ձեզ :
* Եւ խնդրեսջիք զիս՝ և գտջիք . զի խնդրիցէք զիս յամ̅ 13
սրտէ ձերմէ : * և երևեցայց ձեզ ասէ տր̅ . և դարձուցից 14
զգերութի ձեր , և ժողովեցից զձեզ յամ̅ ազգաց ,
և յամ̅ տեղեաց ուր ցրուեցի զձեզ անդր՝ ասէ տր̅ . և
դարձուցից զձեզ 'ի տեղիդ՝ ուստի գերեցի զձեզ այտի :
* զի ասիցէք՝ թէ կացոյց տր̅ 'ի մեզ մարգարէս 'ի 15
բաբելոն : * Զի այսպէս ասէ տր̅ ցթագաւորդ որ նստի 16
յաթոռ դաւթի . և ցամ̅ ժողովուրդ որ բնակեալ է
'ի քաղաքիդ յայդմիկ : Եղբարք ձեր որ ոչ ելին ընդ
ձեզ 'ի գերութի : * այսպէս ասէ տր̅ զօրութեց . ահաւասիկ 17
ես առաքեմ 'ի նո̅ սով և սուր և մահ, և արարից
զդոսա իբրև զթուզ ժանտ սուտրիմ որ ոչ ուտիցի 'ի
ժանտութէ իւրմէ : * Եւ հալածեցից զնո̅ սրով և սովով 18
և մահուամբ . և տաց զնո̅ 'ի շարժումն ամ̅ թագաւորութեց
երկրի . 'ի նզովս և յապականութի և 'ի շչիւն
և 'ի նախատինս՝ 'ի մէջ ամ̅ ազգաց ուր ցրուեցից զնո̅
անդր : * Փոխանակ զի ոչ լուան բանից իմոց՝ ասէ տր̅ . 19
զի առաքեցի առ նո̅ զծառայս իմ զմարգարէս կանխեալս
20 և առաքեալ, և ոչ լուարուք՝ ասէ տր̅ : * Եւ դուք լըւարուք
զբան տն̅ ամ̅ գերիդ՝ զոր առաքեցի յեմէ 'ի բաբելոն :
21 * Այսպէս ասէ տր̅ զօրութեց ա̅ծ Ի̅ղի , 'ի վ̅ր
աքիաբայ որդւոյ ուղեայ , և 'ի վ̅ր սեդեկիայ որդւոյ
մաասայ՝ որ մարգարէանան ձեզ յանուն իմ զուր . ահաւասիկ
ես տաց զնո̅ 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ արքային
բաբելացւոց , և սատակեսցէ զնո̅ առաջի աչաց
22 ձերոց : * Եւ առցեն 'ի նոցանէն անէծս 'ի մէջ ամ̅ գերութեն
յուդայ որ է 'ի բաբելոնի՝ և ասասցեն . արասցէ
զքեզ տր̅՝ որպէս արար սեդեկիայ և աքիաբայ , զորս
23 տապակեաց արքայն բաբելացւոց 'ի հուր : * Վ̅ս զի
գործեցին զանօրէնութիւն յԻ̅ղի , և շնային ընդ կանայս
քաղաքայնոց իւրեանց . և խօսէին պատգամս յանուն
իմ սուտ , զոր ոչ հրամայեցի նց̅ . և ես լինէի իրադէտ
24 և վկայ եմ ասէ տր̅ : * Եւ ցսամեա եղեմացի ասասցես :
25 * Այսպէս ասէ տր̅ զօրութեց ա̅ծ Ի̅ղի . փոխանակ զի առաքեցեր
դու յանուն իմ թուղթս առ ամ̅ ժողովուրդն
յեմ , և ես ոչ առաքեցի զքեզ յանուն իմ : և առ սոփոնիա
որդի մաասայ քահանայ՝ և առ ամ̅ քահանայսն
26 ասել , * Թէ տր̅ ետ զքեզ քահանայ փոխանակ յովիդայեայ
քահանայի , լինել վերակացու 'ի տան տն̅ ամ̅
մարդոյ որ մարգարէանայ , և 'ի վերայ ամ̅ որ պատմէ
ըղձութի . և տացես զնո̅ յարգելան 'ի վերնադրանդն :
27 * Եւ արդ՝ ընդէ՞ր ոչ արարէք պատուհաս երեմիայի
28 անաթովթացւոյ՝ որ մարգարէանայ ձեզ : * զի առաքեաց
առ մեզ 'ի բաբելոնի և ասէ , թէ հեռի է ժամանակն
. շինեցէք տունս՝ և բնակեցէք , տնկեցէք դըրախտս՝
29 և կերայք զպտուղս նց̅ : * Եւ ընթերցաւ սոփոնիա
քահանայ զթուղթն յականջս երեմիայի մարգարէի :
30 * Եւ եղև բան տն̅ առ երեմիայ՝ և ասէ . * առաքեա
31 առ ամ̅ գերին՝ և ասասցես . այսպէս ասէ տր̅ 'ի
վ̅ր սամեայ եղեմացւոյ . փոխանակ զի մարգարէացաւ
ձեզ սամեայ՝ և ես ոչ առաքեցի զնա . և յուսացոյց ըզձեզ
32 'ի նանրութի : * Վ̅ս այսորիկ այսպէս ասէ տր̅ . ահաւասիկ
ես արարից հանդէս 'ի վ̅ր սամեայ եղեմացւոյ ,
և 'ի վ̅ր ազգի դորա . և ոչ եղիցի դորա մարդ ոք՝
որ նստիցի 'ի միջի ձերում տեսանել զբարութի զոր ես
արարից ձեզ՝ ասէ տր̅ . զի խոտորումն խօսեցաւ 'ի տր̅է :

ԳԼ. Լ.

1 Բանն որ եղև առ երեմիա 'ի տն̅է ասել : * Այսպէս ԼԳ
2 ասէ տր̅ ա̅ծ Ի̅ղի . գրեա դու քեզ զամ̅ զբանս զոր
3 ետու քեզ հրաման 'ի մատենի : * Զի ահա աւուրք
գան ասէ տր̅ , և դարձուցից զգերութի ժողովրդեան
իմոյ Ի̅ղի և զյուդայ՝ ասէ տր̅ . և դարձուցից զդոսա
յերկիրդ՝ զոր ետու հարցն նոցա , և տիրեսցեն դմա :
4 * Եւ այս բանք են զոր խօսեցաւ տր̅ 'ի վ̅ր Ի̅ղի և յուդայ :
5 * այսպէս ասէ տր̅, ձայն ահի լուիջիք , և զձայն
ահեղ դուժի , յորմէ դողասցեն մէջք . և փրկութի և
6 խաղաղութի ոչ իցէ : * Հարցէք և տեսէք՝ եթէ ծնաւ
երբէք արու . զի տեսի զամ̅ այր՝ և ձեռք իւր 'ի վերայ
միջոյ իւրոյ իբրև ծննդականի , և դարձան երեսք ամ̅
7 'ի գոյն դալնկան . * զի մեծ է օրն այն , և չիք այնպիսի
. և անհնարին նեղութ̅ է ժամանակն յակովբայ , և
8 ապրեսցի 'ի նմանէ : * Եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տր̅

զօ_

Գլ. ԻԹ . (2) Ոսկան . Եւ արուեստաւորաց և կալանաւորս": (3) Ոմանք . 'Ի ձեռն եղասեայ որդւոյ սափա": (6) Ոսկան . Եւ մի նուազեսջիք : (10) Բազումք . Յորժամ մերձիցէ բաբելոնի լնուլ եւ": Որ ոսկան . Մերձիցէ 'ի բաբիլոն 'ի լնուլ : (10) Յօրինակին պակասէր . Զբանս իմ զբարիս : (11) Ոմանք. Եւ խորհեցայ 'ի վերայ ձեր . . տալ ձեզ յետ այդո": (14) Ոմանք . Ուր ցրուեցից զձեզ անդր : (15) Ոմանք . Զի ասացէք թէ կացոյց : (17) Ոմանք . Ես առաքեմ 'ի ձեզ սով : (17) Ոսկան . Եւ արարից զնո̅ իբրև : (18) Ոմանք . Հալածեցից զդոսա սրով . . և տաց զդոսա . . . ուր ցրուեցի զնոսա անդր : (19) Օրինակ մի . Փոխանակ զի ոչ լուան ձայնի իմում, ասէ : (21) Ոմանք . Աքիաբայ որդւոյ կողլեա . . որ մարգարէանան ձեզ յա": Աստանօր ոմանք 'ի լուսանցս նշանակեն այսպէս . Ծերքն շուշանայ են սոքա , զորս անուանէ : (22) Ոմանք . Արասցէ քեզ տր̅ որ արար սեդեկիայ . . զոր տապակեաց արքայ նաբուգոդոնոսոր 'ի հուր : (23) Ոմանք . Վ̅ս զի գործեցին անդ զանօ" . . . և շնացին ը̅ն̅դ̅ կանայս : (23) Օրինակ մի . Իրաւադէտ և վկայեմ : (25) Ոմանք . Առ ամ̅ ժողովուրդն իմ . և ես : (26) Ոմանք . Յարգելան վերնադրանդն : (31) Ոսկան . Առ ամ̅ գերիսն : (32) Ոմանք . Արարից հանդէս 'ի վ̅ր ամ̅ եղեմացւոց : Գլ. Լ . (2) Ոսկան . Զամ̅ բան զոր ետու : (3) Ոմանք . Ի̅ղի և յուդայ՝ ասէ տր̅ . . . յերկիրդ զոր ետու : (5) Ոմանք . Եւ ձայն ահեղ դուժի : (6) Ոմանք . Թէ ծնաւ ուրեք արու . . 'ի գոյն դալկան : (7) Ոսկան . Վայ զի մեծ է օրն այն :

զօրութենց, խորտակեցից զլուծն 'ի պարանոցէ նց̄, և
զկապանս նց̄ խզեցից. և ոչ ևս կայցեն նոքա 'ի հարկի
օտարաց. * այլ հարկեսցին տ̄ն ա̄յ իւրեանց, և զդա 9
ւիթ արքայ իւրեանց յարուցից նց̄: * Բայց դու մի 10
երկնչիր ծառայ իմ յակովբ՝ ասէ տ̄ր, և մի զարհուրեա
ցիս իէ̄լ. զի ահաւասիկ ես փրկեցից զքեզ 'ի հեռաւ
տանէ, և զզաւակ քո յերկրէ գերութե̄ նց̄. և դարձցի
յակովբ՝ և դադարեսցէ, և բարեկեցիկ լիցի. և ոչ՛ք ի
ցէ որ զարհուրեցուսցէ: * Զի ընդ քեզ եմ ես՝ ասէ 11
տ̄ր՝ 'ի փրկել զքեզ. զի արարից նուաղումն 'ի մէջ ազ
գաց, յորս ցրուեցից զքեզ անդր. և զքեզ ոչ արարից
վախճան. և խրատեցից զքեզ իրաւամբք, և քաւելով
ոչ քաւեցից զքեզ: * Այսպէս ասէ տ̄ր. սատակեցու 12
ցի զբեկումն քո, և ցաւագին են հարուածք քո. * ոչ՛ք 13
է որ դատի զդատաստանս քո: 'ի ցաւս քո բժշկեցար,
և օգուտ ոչ եղև քեզ: * Ա̄մ բարեկամք քո մոռացան 14
զքեզ, և ոչ հարցանիցեն զքեզ. զի զհարուածս թշնա
մւոյ հարի զքեզ՝ խրատ սաստիկ: վ̄ս ա̄մ անիրա
ւութեց քոց, բազմացան մեղք քո: * Զի՞ գոչես 'ի վ̄ր 15
բեկման քոյ, անկայն ոչ արարից քեզ վախճան. բուռն
են ցաւք քո. վ̄ս բազմութե̄ անօրէնութե̄ քոյ սաստկա
ցան. մեղք քո արարին քեզ զայդ: * Վ̄ս այդորիկ ա 16
մենեքին որ ուտէին զքեզ՝ կերիցին. և ա̄մ թշնամիք
քո կերիցեն զմարմինս իւրեանց. վ̄ս բազում անիրա
ւութեց քոց որ յաճախեցին. և մեղք քո արարին քեզ
զայդ: և եղիցին ապականիչք քո յապականութի̄, և
զա̄մ աւարառուս քո տաց յաւար: * Զի ածից զբժշկու 17
թի̄ քո 'ի ցաւագին վիրաց քոց, և բժշկեցից զքեզ՝ ա
սէ տ̄ր: զի ցրուեալ կոչեցար սիոն, և գոյն է որս
ձեր. զի որ խնդրիցէ ոչ գտանիցէ զն̄ա: * Այսպէս 18
ասէ տ̄ր. ահաւասիկ ես դարձուցից զվտարանդութի̄
յարկացն յակովբայ, և գերութե̄ն նր̄ ողորմեցայց. և
շինեսցի քաղաքն 'ի բարձրութե̄ իւրում. և տաճարն ը̄ս
իրաւանց իւրոց կանգնեսցի: * և ելցեն 'ի դոցանէ եր 19
գիչք և ձայն խաղալկաց, և բազմացուցից զդոսա՝ և
մի նուազեսցին. փառաւորեցից զդոսա՝ և մի նուազես
ցին: * Եւ մտանիցեն դոքա իբրև զառաջինն, և վկայ 20
ութք դոցա կանգուն կայցեն առաջի աչաց իմոց: Եւ
հանդէս արարից 'ի վերայ նեղչաց դոցա: * և եղիցին 21
բռնաւորք քան զն̄ս 'ի վ̄ր նց̄. և իշխան դոցա 'ի դո
ցանէ ելցէ: Եւ ժողովեցից զդոսա, և դարձցին առ
իս: զի ով է այն որ ետ զսիրտ իւր դառնալ առ տ̄ր,
ասէ տ̄ր: * Եւ եղիջիք ինձ 'ի ժողովուրդ, և ես եղէց 22
ձեզ յա̄ծ: * զի բարկութի̄ տ̄ն ել ցասմամբ. ել բար 23
կութի̄ մրրկեալ 'ի վ̄ր ամպարշտաց: * եկեսցէ՝ և մի 24
դարձցի բարկութի̄ սրտմտութե̄ տ̄ն՝ մինչև արասցէ և
կատարեսցէ զյօժարութի̄ սրտի իւրոյ 'ի վախճանի ա
ւուրց: Եւ ծանիջիք զայն

ԳԼ. ԼԱ.

'Ի ժամանակի յայնմիկ՝ ասէ տ̄ր: և եղէց յա̄ծ ազգի 1
իէ̄լի, և դոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: * Այս 2
պէս ասէ տ̄ր. գտին տապ յանապատի անդ, սատա
կելովքն հանդերձ սուսերաւ: Երթայք՝ մի սատա
կէք զիէ̄լ. * բայց 'ի բաց տ̄ր երևեցաւ նմա. սէր յա 3
ւիտենական սիրեցի զքեզ, վ̄ս այնորիկ ձգեցի զքեզ
'ի գթութի̄: * Դարձեալ շինեցից զքեզ, և շինեսջիր 4
կոյս իէ̄լի. դարձեալ առցես զթմբուկ քո՝ և ելցես ը̄
5 ժողովս խաղալկաց: * Դարձեալ անկեսջիք այգիս 'ի
լերինն սամարեայ. անկեսջիք տունկս՝ և օրհնեսջիք:
6 * զի հասեալ է օր կոչման հրաւիրակի 'ի լերինս եփրե
7 մի. արիք և ելցուք 'ի սիոն առ տ̄ր ա̄ծ մեր: * Այս
պէս ասէ տ̄ր. ցնծուցի առնել յակովբայ. ուրախ լե
րուք՝ և գոչեցէք 'ի վ̄ր գլխոյ ազգաց. լսելի արարէք՝
օրհնեցէք և ասացէք. փրկեաց տ̄ր զժողովուրդ իւր,
8 զմնացորդս իէ̄լի: * Ահաւասիկ ես ածից զն̄ս յերկրէ
հիւսւսոյ, և ժողովեցից զն̄ս 'ի ծագաց երկրէ 'ի տօնն
պասեք. և ծնցին որդիս 'ի բազմութի̄ յոյժ 'ի միջի նց̄.
կոյրն կաղն յղին և ծնեալն՝ միահամուռ ժողովուրդ
9 մեծ. դարձցին այսր: * լալով ելին. և մխիթարութե̄
ածից զն̄ս, հանգուցանել 'ի վ̄ր ջուրց վտակաց, ընդ
ճանապարհ ուղիղ՝ և մի մոլորեսցին 'ի նմա. զի եղէ
10 իէ̄լի 'ի հայր, և եփրեմ անդրանիկ իմ է: * Լուարուք
զպատգամս տ̄ն ազգք, և պատմեցէք 'ի կղզիս հեռա
ւորս՝ և ասացէք. որ հոսեացն զիէ̄լ՝ ժողովեսցէ զն̄ա,
11 և պահեսցէ զն̄ա իբրև տաւարածական զհօտ իւր: * զի
փրկեաց տ̄ր զյակովբ, և ապրեցոյց զն̄ա 'ի ձեռաց բռնա
12 ւորաց նր̄: * Եկեսցեն և ուրախ լիցին՝ և ցնծասցեն
'ի լերին սիոնի: եկեսցեն 'ի բարութիս տ̄ն՝ յերկիր ցո
րենոյ և գինւոյ՝ և արդեանց և խաշանց, արջառոյ և ոչ
խարի. և եղիցին անձինք նց̄ իբրև ծառ պտղալից, և
13 ոչ ևս քաղցիցեն: * Յայնժամ ցնծասցեն կոյսք 'ի ժո
ղովս երիտասարդաց. և ծերք խնդասցեն. և դարձու
ցից զսուգ նց̄ 'ի խնդութի̄, և ուրախ արարից զն̄ս 'ի
14 տրտմութե̄ իւրեանց: * Զմայլեցուցից և արբեցուցից
զանձինս քահանայից որդւոցն ղևեայ, և ժողովուրդ
իմ լցցի իմովքն բարութե̄ք՝ ասէ տ̄ր:
15 * Այսպէս ասէ տ̄ր. ձայն 'ի հռամայ լսելի եղև՝ ող ԼԴ
բումն և լալումն և դուժումն. ռաքէլ լայր զորդիս
իւր, և ոչ կամէր մխիթարել 'ի վ̄ր որդւոց իւրոց՝ զի
16 ոչ գոյին: * Այսպէս ասէ տ̄ր. դադարեսցէ անձն քո
'ի լալոյ, և աչք քո յարտասուաց. զի գոն վարձք գոր
17 ծոց քոց՝ ասէ տ̄ր, և դարձցին յերկրէ թշնամեաց: * և
եղիցի յոյս վախճանի քոյ՝ ասէ տ̄ր, բնակաւոր որդւոց
18 քոց 'ի սահմանս նց̄: * լսելով լուայ զողբումն եփրե
մի: Խրատեցեր զիս տ̄ր և խրատեցայց, և ոչ ուսայ իբրև
զընջուղ տրմուղ. դարձո զիս և դարձայց՝ զի դու ես
19 տ̄ր ա̄ծ իմ: * Եւ յետ գերութե̄ իմոյ ապաշաւեցի, և
յետ իմանալոյն իմոյ յոգոց հանէի՝ 'ի վ̄ր աւուր ամօ
թոյն իմոյ. և ցուցի քեզ թէ առի նախատինս 'ի մանկ
20 կութե̄ իմմէ: * Եւ թէ որդի սիրելի իցէ իմ եփրեմ
մանուկ զրգանաց, փոխանակ զի բանք իմ են 'ի նմա.
յիշելով յիշեցից զն̄ա միւսանգամ. վասն այնորիկ փու
թացայ յաղագս նորա. ողորմելով ողորմեցայց նմա՝
ասէ տ̄ր:
21 * Մատիր անձամբ անձին արա դու քեզ սիոն պա ԼԵ
տուհաս. ընկեա զսիրտ քո 'ի թիկունս. գնա զճանա
պարհ. դարձիր կոյս իէ̄լի, դարձիր անդրէն 'ի քա
22 ղաքս քո զգացեալ: * Մինչև յե՞րբ թափառիցիս դուստր
անարգեալ. զի հաստատեաց տ̄ր զփրկութի̄ 'ի ձեռա
23 տունկն. նոր փրկութե̄ շրջեսցին մարդիկ: * Այսպէս
ասէ տ̄ր զօրութեց ա̄ծ իէ̄լի. դարձեալ ասասցեն զբանս
զայս յերկրին յուդայ՝ և 'ի քաղաքս նր̄, յորժամ դար
ձուցից զգերութիւն նր̄. օրհնեալ է տ̄ր յարդար և 'ի
24 սուրբ լերին իւրում: * Եւ բնակիչքն հրէաստանի
ա̄մ քաղաքօքն իւրեանց և գործաւորօքն, յղփասցին հօ
տիւքն

---

(8) Բզ̄մ. Եւ եղիցի յաւուր յայն": (10) Ոմն. Զի ահաւադիկ ես փր՛.. որ զարհուրեցուցանիցէ: (10) Բազմ. Եւ բարեկեցիկ լիցի: (11) Ոմն. Յորոց ցրուեցի զքեզ անդ: (13) Ոմն. Եւ 'ի ցաւս բժշկեցար: (17) Բզ̄մ. Ո՛չ գտանիցէ զնա: (18) Բզ̄մ. Ահաւադիկ ես դար"... ըստ իրաւանց իմոց կանգնեսցի: (19) Ոմն. Եւ ձայնք խաղալկաց.. և մի նուաղեսցին: (23) Ոմն. Ել ցասմամբ. և բարկութի̄: (24) Ոսկն. 'Ի վախճանի աւուրց ծանիջիք զայն:

Գլ. լա̄. (2) Բզ̄մ. Գտին տապ յանապատի: (3) Ոսկն. 'Ի սէր յաւիտենական: (4) Բզ̄մ. Զթմբուկ, և ելցես:

(7) Ոմն. Ուրախ եղերուք և գո": (8) Ոմն. Ահաւադիկ ես ածից... և կաղն և յղին: (8) Ոսկն. 'Ի ծագաց երկրի 'ի տօն պասեքի: (9) Ոմն. Հանգուցեալ 'ի վ̄ր ջուրց: (10) Ոմն. Զպատգամ տ̄ն.. որ հոսեացն զիէ̄լ՝ ժողովեսցէ զնա. և պահեսցէ զն̄ս: (12) Ոմն. 'Ի լերինս սիոնի.. 'ի բարութի̄ տ̄ն: (14) Բազում. Իմովք բարութե̄ք: (18) Ոմն. Լսելով լուայ զող"... և խրատեցայ, և ոչ ուսայ իբրև: (19) Ոմն. 'Ի վ̄ր աւուր ամօթոյն իմոյ: (20) Ոմն. Եթէ որդի սիրելի.. փութացայց յաղագս նր̄: (21) Ոմն. 'Ի քաղաքս քո զգացեալ: (22) Ոմն. 'Ի ձեռատունկն նր̄ փրկութե̄

տիւքն: * Զի արբուցի զամ անձն ծարաւի, և զամ 25
անձն քաղցեալ լցուցի: * Վն այնորիկ զարթեայ և տե 26
սի, և քուն իմ քաղցրացաւ ինձ: * Այա աւուրք գան 27
ասէ տր. և սերմանեցից զտունն Իղի, և զտունն յուդայ 'ի զաւակ մարդկան և 'ի զաւակ անասնոյ: * Եւ ե 28
ղիցի զոր օրինակ զարթուցեալէի 'ի վր նց 'ի խլէլ և 'ի կործանել, 'ի քակել և 'ի կորուսանել՝ և 'ի չարչարել, նոյնպէս զարթեայց 'ի վր նց՝ 'ի շինել և 'ի տնկել՝ ասէ
տր: * Յաւուրսն յայնոսիկ մի ևս ասիցեն՝ թէ հարքն 29
աղոխ կերան, և որդւոց ատամունք առին: * այլ իւ 30
րաքանչիւր 'ի մեղս իւր մեռցի. ամ մարդ որ ուտիցէ զաղոխն՝ նորին ատամունքն առցին: * Ահաւասիկ ա 31
ւուրք գան ասէ տր. և ուխտեցից տանդ Իղի և տանդ յուդայ ուխտ նոր: * Ո՛չ ըստ ուխտին զոր ուխտեցի 32
ընդ հարս նց՝ յաւուր յորում առի զձեռանէ նց հանել զնոսա յերկրէն եգիպտացւոց: զի նոքա ոչ կացին յուխտին իմում, և ես անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ
տր: * Այլ այս է ուխտն զոր ուխտեցից տանդ Իղի. 33
յետ աւուրցն այնոցիկ ասէ տր, տաց զօրէնս իմ 'ի միտս նց, և 'ի սիրտս նց գրեցից զնս. և եղէց նց յած, և նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: * Եւ մի ևս ուսու 34
ցանիցեն իւրաքանչիւր զընկեր իւր, և իւրաքանչիւր զեղբայր իւր ասել՝ թէ ծանիր զտր. զի ամենեքին ծանիցեն զիս 'ի փոքրկանց նց մինչև 'ի մեծամեծս՝ ասէ տր. զի քաւիչ եղէց անօրէնութեց նց, և զմեղս նց ոչ
ևս յիշեցից: * Այսպէս ասէ տր՝ որ ետ զարեգակն 35
'ի լոյս տուընջեան հաստատութե, զլուսին և զաստեղս 'ի լոյս գիշերոյ, և աղաղակ 'ի ծովու, և գոչեն ալիք նր. տր ամենակալ անուն է նր: * Եթէ դադարեսցեն օ 36
րէնքս այս յերեսաց իմոց՝ ասէ տր. ապա և ազգն Իղի դադարեսցէ 'ի լինելոյ ազգ առաջի աչաց իմոց զամ
աւուրս: * Այսպէս ասէ տր, եթէ վերասցին երկինք 37
'ի բարձունս, և եթէ խոնարհեսցին յատակք երկրի 'ի խոնարհ. ես ոչ խոտեցից զամ ազգ Իղի՝ ասէ տր՝ վն
ամի զոր արարին: * Այա աւուրք գան ասէ տր. և շի 38
նեսցի քաղաք տն յաշտարակէ անտի անամայելի և մինչև 'ի դուռն անկեանն: * Եւ ելցէ տակաւին կասկած. 39
և չափ նր յանդիման նց մինչև ցբլուրն գարեբայ. և
բոլորեսցէ շուրջանակի յընտիր ընտիր վիմաց: * Եւ 40
ամ ձորն փաքադիմայ և մոխրոցն, և ամ սարեմովթն, մինչև 'ի ձորն կեդրոնի, մինչև ցանկիւն դրանն ասպատանացն արևելից՝ սրբութի տն: և մի ևս խլեսցին,
և մի ևս քակեսցին մինչև յաւիտեան:

ԳԼ. ԼԲ.

ԼԶ Բանն որ եղև 'ի տնէ առ երեմիա, յամին տասներորդի սեդեկիայ արքայի յուդայ. այն ամ ութուտասն էր նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց: 1
* Եւ յայնժամ զօր արքային բաբելացւոց պաշարեաց 2
զեմ: և երեմիա մարգարէ կայր 'ի կալանս 'ի սրահի բանտին՝ որ էր յապարանս թագաւորին յուդայ: * յոր 3
արգելն զնա սեդեկիա՝ և ասէ, ընդէ՞ր դու մարգարէանաս և ասես. այսպէս ասէ տր, ահաւասիկ ես տամ զքաղաքդ զայդ 'ի ձեռս թագաւորին բաբելացւոց՝ և առցէ զդա: * և սեդեկիա արքայ յուդայ մի 4
ապրեսցի 'ի ձեռաց քաղդեացւոցն. զի մատնելով մատնեսցի 'ի ձեռս թագաւորին բաբելացւոց. և խօսեսցի բերան 'ի բերան ընդ նմա, և աչք դորա զաչս նր տեսցեն: * և 'ի բաբելոնն մացէ սեդեկիա, և անդ նստցի 5
մինչև այց արարից դմա՝ ասէ տր: զի՞ մարտնչիք ընդ
6 քաղդեացիսն՝ ուստի ոչինչ յաջողիցիք: * Եւ եղև բան
7 տն առ երեմիա՝ և ասէ: * Ահաւադիկ անամայէլ որդի սեղովմայ հօր եղբօր քո գայ առ քեզ՝ և ասէ, ստացի՛ր դու քեզ զագարակն իմ, որ է յանաթովթ. զի քեզ իսկ է անկ ըստ մերձաւորութե առնուլ 'ի ստացուած:
8 * Եւ եկն առ իս անամայէլ որդի սեղովմայ հօր եղբօր իմոյ, ըստ բանի տն 'ի սրահ բանտին՝ և ասէ ցիս. ստացի՛ր զագարակն իմ որ է յանաթովթ յերկրին բենիամինի. զի քեզ պարտ է ստանալ զժառանգութիւն. և դու իսկ երիցագոյն ես: Եւ գիտացի՝ թէ բան տն է:
9 * և ստացայ զագարակն յանամայելայ որդւոյ հօր եղբօր իմոյ՝ որ է յանաթովթ. և կշռեցի նմա արծաթ եւթն
10 սիկղ և տասն արծաթոյ. * և գրեցի մուրհակս և կնքեցի. և կացուցի վկայս, և կշռեցի զարծաթն 'ի կշիռս:
11 * Եւ առի զմուրհակ ստացուածոյն զկնքեալն՝ ըստ հրա
12 մանի և ըստ իրաւանց՝ և զարձակն: * և ետու զմուրհակ ստացուածոցն ցբարուք որդի ներեայ որդւոյ մաասայ առաջի անամայելի որդւոյ հօրեղբօր իմոյ, և առաջի այնոցիկ որ կային անդ. և գրեցին 'ի մուրհակի ստացուածոցն առաջի ամ հրէից՝ որ նստէին 'ի սրահի
13 բանտին: * Եւ պատուիրեցի բարուքայ առաջի նց և
14 ասեմ: * Այսպէս ասէ տր ամենակալ ած Իղի. առ զմուրհակդ զայդ զմուրհակ ստացուածոց զկնքեալն, և զմուրհակն արձակ, և դիցես 'ի խեցեղէն աման, զի
15 կացցէ աւուրս բազումս: * Զի այսպէս ասէ տր ամենակալ ած Իղի. դարձեալ ստասցին տունս և ագա
16 րակս՝ և այգիս յերկրիդ յայդմիկ: * Եւ կացի յաղօթս առ տր, յետ տալոյն զմուրհակ ստացուածոյն ցբարուք
17 որդի ներեայ. և ասեմ: * Ով էսդ տր տր. դու արարեր զերկինս և զերկիր զօրութե քո մեծաւ՝ և բազկաւ քով բարձու: զի ոչ ինչ է բան որ ծածկիցի 'ի քէն:
18 * առնես զողորմութի 'ի հազար դար. և հատուցանես զմեղս հարց 'ի ծոց որդւոց իւրեանց յետ նոցա: Ած
19 մեծ և հզօր. տր զօրութեց անուն նր. * մեծդ խորհրդովք՝ և զօրաւոր գործովք: Ամենակալ մեծանուն տր. աչք քո բացեն յամ ճանապարհս որդւոց մարդկան, տալ իւրաքանչիւր ըստ ճանապարհի իւրում, և
20 ըստ պտղոյ գնացից իւրեանց: * Որ արարեր նշանս և արուեստս յերկրին եգիպտացւոց՝ մինչև ցայսօր 'ի մէջ Իղի, և 'ի մէջ ծննդոց երկրի, և արարեր քեզ անուն
21 իբրև յաւուր յայսմիկ. * և հաներ զժողովուրդ քո զԻէլ յերկրէն եգիպտացւոց՝ նշանօք և արուեստիւք, հզօր ձեռամբ՝ և բարձր բազկաւ, և մեծամեծ տես
22 լեամբք: * Եւ ետուր նց զերկիրս զայս զոր երդուար հարցն նց՝ տալ նց զերկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր:
23 * և մտին և ժառանգեցին զնա: և ոչ լուան ձայնի քում, և ըստ հրամանաց քոց ոչ գնացին. ըստ ամի զոր պատուիրեցեր նց առնել, և ոչ արարին: և արարին 'ի
24 պատահել իւրեանց ամ չարեացս այսոցիկ: * Եւ արդ՝ ահա հասեալ է զօր 'ի քաղաքս առնուլ զսա. և մատնեցաւ քաղաքս 'ի ձեռս քաղդեացւոցն որ տան ընդ սմա պատերազմ յերեսաց սրոյ և սովոյ և մահու. ո̃չ և խօսեցա՛ր նոյնպէս և եղև՝ զոր դու իսկ տեսանես:
25 * Եւ դու տր ասես ցիս, ստացի՛ր քեզ ագարակ արծաթոյ. և գրեցի մուրհակ և կնքեցի, և կացուցի վըկայս. և քաղաքս մատնեցաւ 'ի ձեռս քաղդեացւոցն:

ար

չլխեսցին: (29) Ոմնք. Յաւուրս յայնոսիկ մի ևս ասասցեն: (29) Ոսկան. Եւ որդւոց ատամունք առան: (30) Բազմք. Եւ որ ուտիցէ զաղոխն: (32) Ոմնք. Ուխտին զոր եդի ընդ հարս: (34) Յօրինակին պակասէր. Զի քաւիչ եղէց անօրէ": Որք բազմք. անիրաւութեց նոցա: (36) Ոմնք. Եւ եթէ դադարեսցեն: (38) Բազմք. Անամայելի մինչև 'ի դուռն: (39) 'Ի լուսն". Մինչև ցդրունս գարեբայ: (40) Ոմնք. Ձորն փագադիմայ.. մինչև յանկիւն դրանն... և մի ևս խլեսցի և քակեսցի. և մի ևս մինչև:

ԳԼ. ԼԲ. (1) Բազմք. Ամ ութուտասներորդ էր նաբու":

Որք ոսկան. Այն է ամ ութնուտասներորդ նաբուգո": (2) Օրինակ մի. Եւ յայնժամ զօրք ար": (3) Բազմք յաւելուն. Արգելն զնա արքա սեդեկիա.. ահաւադիկ ես տամ: (7) Ոմնք. Առնուլ 'ի ստացուածս: (8) Ոմնք. Որ յանաթովթ: (11) Ոմնք. Առի զմուրհակս ստացուածոյն: (12) Ոմնք. Եւ առաջի ամ հրէիցն: (14) Ոմնք. Եւ զմուրհակ ստացուածոցն... 'ի խեցեղէն աման զի: (16) Ոմնք. Զմուրհակս ստացուածոցն ցբա": (17) Ոմնք. Որ ծածկեսցի 'ի քէն: (18) Ոմնք. Զմեղս հարանց 'ի ծոց: (22) Ոմնք. Տալ սոցա զերկիր: (23) Բազմք. Եւ արարին պատահել:

* Եւ եղեւ բան տ՟ն առ իս՝ եւ ասէ ։ * Ահա ես եմ տ՟ր ա՟ծ ա՟մ 26
մարմնոց․ միթէ թաքչիցի՞ ինձ բան ինչ ։ * Վ՟ն այսորիկ 27
այսպէս ասէ տ՟ր․ մատնելով մատնեսցի քաղաքդ 28
'ի ձեռս քաղդէացւոցն, եւ 'ի ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց, եւ առցէ զդա ։ * Եւ եկեսցեն 29
քաղդէացիքն պատերազմել ընդ քաղաքիդ, եւ այրեսցեն
զդա հրով․ եւ հրձիգ արասցեն զտունս յորս արկանէին
խունկս 'ի վերայ տանեաց ն՟ց բահաղու, եւ զըհէին
զոհս աստուածոց օտարաց վ՟ն զիս դառնացուցանելոյ ։
* որդիքն Ի՟ղի՝ եւ որդիքն յուդայ միայն գործէին 30
զչարիս առաջի աչաց իմոց 'ի մանկութէ իւրեանց ։
Բայց որդիքն Ի՟ղի բարկացուցին զիս գործովք ձեռաց
իւրեանց՝ ասէ տ՟ր ։ * 'Ի բարկութեն եւ 'ի սրտմտութեն էր 31
ինձ քաղաքդ այդ, յորմէ օրէ շինեցին զդա մինչեւ ցայսօր․
ջնջել զդա յերեսաց իմոց * վ՟ն ա՟մ չարեաց որդւոցն 32
Ի՟ղի եւ որդւոցն յուդայ՝ զոր արարին 'ի դառնացուցանել
զիս, ինքեանք եւ թագաւորք իւրեանց, եւ մեծամեծք
իւրեանց, եւ քահանայք իւրեանց, եւ մարգարէք
իւրեանց, արք յուդայ եւ բնակիչք Ե՟մի ։ * Դարձուցին 33
յիս զթիկունս եւ ոչ զերեսս․ եւ ուսուցի զնոսա
ընդ առաւօտս․ ուսուցի, եւ ոչ անսացին ընդունել զխրատ ։
* եւ եդին զպղծութիւնս իւրեանց 'ի տան՝ յորոյ 34
վ՟ր կոչեցեալ է անուն իմ ։ * Եւ առ պղծութեն իւրեանց 35
շինեցին բագինս բահաղու 'ի ձոր որդւոցն Ենովմայ,
մատուցանել զուստերս եւ զդստերս իւրեանց մողոքայ․
զոր ոչ պատուիրեցի ն՟ց ։ եւ ոչ անկաւ 'ի սիրտ իմ առնել
ն՟ց զպղծութիւն զայն առ 'ի յանցուցանելոյ զյուդայ ։
* Եւ արդ՝ այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի, վ՟ն քաղաքիդ 36
այդորիկ՝ զորմէ դու ասացեր թէ մատնեսցի 'ի
ձեռս Նաբուքոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց, 'ի
սուր՝ եւ 'ի սով՝ եւ 'ի գերութիւն ։ * Ահա ես ժողովեցից 37
զն՟ս յա՟մ երկրէ, ուր ցրուեցից զն՟ս անդր բարկութե՟
եւ սրտմտութե՟ իմով, եւ ցասմամբ մեծաւ ։ եւ դարձուցից
զն՟ս 'ի տեղիս յայս, եւ նստուցից զն՟ս յուսով ։ * եւ 38
եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ, եւ ես եղէց նոցա յա՟ծ ։ * եւ 39
տաց նոցա սիրտ այլ, եւ ճանապարհ մի՝ երկնչել յինէն
զա՟մ աւուրս 'ի բարութեն իւրեանց, եւ որդւոց իւրեանց
յետ ն՟ց ։ * Եւ ուխտեցից նոցա ուխտ յաւիտենական, 40
զոր ոչ դարձուցից յետս առնել ն՟ց բարի․ եւ զերկեւղ
իմ տաց 'ի սիրտս ն՟ց առ 'ի չապստամբելոյ ն՟ց յինէն ։
* եւ այց արարից բարի առնել ն՟ց․ եւ տնկեցից զնոսա 41
յերկրիս յայսմիկ հաւատովք, ա՟մ սրտիւ իմով՝ եւ ա՟մ
անձամբ իմով ։ * Զի այսպէս ասէ տ՟ր․ ո՟պ ածի 'ի 42
վ՟ր ժողովրդեանդ այդորիկ զա՟մ չարիս մեծամեծս․
նոյնպէս ածից 'ի վ՟ր դոցա բարիս՝ զոր խօսեցայ 'ի վ՟ր
դոցա ։ * Եւ ստասցին միւսանգամ ագարակս յերկրիս 43
յայսմիկ, զորմէ դուք ասացէր թէ անապատ է 'ի մարդոյ
եւ յանասնոյ, եւ մատնեցան 'ի ձեռս քաղդէացւոցն ։
* եւ ստասցին ագարակս արծաթոյ ։ եւ գրեսցեն մուրհակս․ 44
եւ կնքեսցես, եւ կացուսցես վկայս յերկրին բենիամինի՝
եւ շուրջ զԵ՟մաւ․ եւ 'ի քաղաքս յուդայ, եւ 'ի
քաղաքս լերինն, եւ 'ի քաղաքս սեփելայ, եւ 'ի քաղաքս
նագեբայ․ զի դարձուցից զգերութիւն ն՟ց՝ ասէ տ՟ր ։

ԳԼ․ ԼԳ․

Եւ եղեւ բան տ՟ն առ երեմիա երկրորդ անգամ․ եւ 1
նա՝ կայր տակաւին կապեալ 'ի սրահի բանտին՝ եւ
ասէ ։ * Այսպէս ասէ տ՟ր՝ որ արար զերկիր եւ ստեղծ 2
3 զդա՝ կանգնել զդա․ տ՟ր անուն է նորա ։ * կարդա՛ առ
իս, եւ տա՛ց քեզ պատասխանի, եւ պատմեցից քեզ մեծամեծս
4 եւ զօրաւորս՝ զոր ոչ գիտիցես ։ * Զի այսպէս
ասէ տ՟ր ա՟ծ Ի՟ղի․ վ՟ն տանց քաղաքիդ այդորիկ, եւ վ՟ն
ապարանից արքայից յուդայ, քակելոց է 'ի մահարձանս՝
5 եւ 'ի մարտկոցս * եկելոյն մարտնչել ընդ քաղդէացիս․
եւ լնուլ զն՟ս դիակամբք մարդկան, զորս հարի
բարկութե՟ իմով եւ սրտմտութե՟, եւ դարձուցից զերեսս
6 իմ 'ի նոցանէ վ՟ն ա՟մ չարութեց ն՟ց ։ * Ահաւասիկ
ես ածից զսպեղանի 'ի բժշկութեն, եւ բժշկեցից զն՟ս, եւ
7 յայտնեցից ն՟ց զհնչիւն խաղաղութեն եւ զհաւատս ։ * եւ
դարձուցից զգերութիւն յուդայ եւ զգերութիւն Ե՟մի․ եւ
8 շինեցից զն՟ս իբրեւ զառաջինն ։ * եւ սրբեցից զն՟ս յա՟մ
անիրաւութեց իւրեանց՝ զոր անիրաւեցան յիս․ եւ ոչ եւս
յիշեցից զմեղս ն՟ց զոր մեղան առ իս՝ եւ ապստամբեցան
9 յինէն ։ * Եւ եղիցին ինձ յուրախութեն եւ յօրհնութիւն՝ եւ
'ի մեծարանս առաջի ա՟մ ժողովրդոց երկրի, որք լուիցեն
զա՟մ բարութիւնս՝ զոր ես արարից դոցա․ եւ երկիցեն՝
եւ դառնայցեն 'ի վ՟ր ա՟մ բարութեցն, եւ 'ի վ՟ր ա՟մ
10 խաղաղութեցն զոր ես արարից դոցա ։ * Այսպէս ասէ
տ՟ր․ դարձեալ լուիցի 'ի տեղւոջդ յայդմիկ՝ զորմէ
դուքդ ասէք թէ աւերակ է 'ի մարդոյ եւ յանասնոյ․ 'ի
քաղաքս յուդայ՝ եւ արտաքոյ Ե՟մի յաւերակսն, առ 'ի
չգոյէ մարդկան, եւ առ 'ի չգոյէ բնակչաց, եւ առ 'ի
11 չգոյէ անասնոց ։ * ձայն ուրախութեն, եւ ձայն ցնծութեն․
ձա՛յն փեսայի, եւ ձայն հարսին․ որք ասիցեն՝ գոհացարո՛ւք
զտ՟է ամենակալէ զի քա՛ղցր է զի յաւիտեան
է ողորմ ն՟ր ։ բերցեն պատարագս օրհնութեն 'ի տուն
տ՟ն․ զի դարձուցից զգերութի երկրիդ այդորիկ՝ ըստ
12 առաջնոյն՝ ասէ տ՟ր ։ * Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեց․
դարձեալ եղիցի յաւերակ տեղւոջդ առ 'ի չգոյէ մարդոյ
եւ անասնոյ, եւ յա՟մ քաղաքս դորա վանք հովուաց,
13 եւ մակաղատեղք խաշանց * 'ի քաղաքս լեռնականս, եւ
'ի քաղաքս սեփելայ, եւ 'ի քաղաքս նագեբայ, եւ յերկրին
բենիամինի, եւ շուրջ զԵ՟մաւ, եւ 'ի քաղաքս յուդայ․
դարձեալ անցանիցեն խաշինք ընդ ձեռն թուողի՝ ասէ
14 տ՟ր ։ * Ահա աւուրք գան՝ ասէ տ՟ր, եւ հաստատեցից
զբանս իմ բարի զոր խօսեցայ 'ի վ՟ր տանդ Ի՟ղի,
15 եւ 'ի վ՟ր տանդ յուդայ ։ * Յաւուրս յայնոսիկ՝ եւ 'ի ժամանակին
յայնմիկ ծագեցից դաւթի ծագումն արդարութեն,
որ առնիցէ իրաւունս եւ արդարութի յերկրի ։
16 * յաւուրսն յայնոսիկ փրկեսցի յուդա, եւ Ե՟մ բնակեսցէ
յուսով ։ եւ այս է անուն՝ զոր կոչեսցէ նմա տ՟ր․
17 արդարութի մեր ։ * Զի այսպէս ասէ տ՟ր․ մի պակասեսցէ
18 դաւթի այր՝ որ նստիցի յաթոռ տանն Ի՟ղի ։ * եւ
քահանայից ղեւտացւոց՝ մի պակասեսցէ այր յերեսաց
իմոց՝ մատուցանել ողջակէզս, եւ զոհել զոհս, եւ արկանել
19 խունկս զա՟մ աւուրս ։ * Եւ եղեւ բան տ՟ն առ
20 երեմիա մարգարէ՝ եւ ասէ ։ * Այսպէս ասէ տ՟ր․ եթէ
խափանիցէք զուխտ իմ զառընչեան, եւ զուխտ իմ զգիշերոյ․
զի մի լինիցի տիւ եւ գիշեր 'ի ժամանակի իւրեանց,
21 * ապա եւ ուխտն իմ որ ընդ դաւթի ծառայի
իմոյ է՝ խափանեսցի, չլինել նմա որդի որ թագաւորեսցէ
յաթոռ ն՟ր ։ եւ 'ի քահանայիցն ղեւտացւոց պաշտօնէից
22 իմոց ։ * Զոր օրինակ ոչ թուին զօրութիք երկնից,
եւ ոչ չափի աւազ ծովու․ նոյնպէս բազմացուցից
զզաւակն դաւթի ծառայի իմոյ, եւ զղեւտացիսն զպաշտօնեայս
23 իմ ։ * Եւ եղեւ բան տ՟ն առ երեմիա՝ եւ ասէ․

* ո՞չ

---

(28) Ոմանք․ Վ՟ն այնորիկ այսպէս ասէ․․ եւ առցեն զդա ։ (31) Ոմանք․ 'Ի բարկութեն իմ եւ 'ի սրտմտութեն էր․․ յոր օրէ շինեցին ։ (32) Ոմանք․ Եւ արք յուդայ, եւ ։ (33) Ոսկան զբան վերոգրեալ համարոյն առաջ մատուցանէ․ Զթիկունս մարգարէք իւրեանց, եւ ոչ զե՟ ։ (34) Ոմանք․ Յորոյ վ՟ր կոչեցաւ անուն իմ ։ (35) Օրինակ մի․ Մատուցանել զորդիս եւ զդստերս ։ (36) Ոմանք․ Թէ մատնեսցի 'ի ձեռս ։ (37) Բազումք․ Ուր ցրուեցի զն՟ս անդր ։ (39) Ոմանք․ Աւուրս 'ի բարութեն իւրեանց ։ (43) Բազումք․ Ագարակս յերկրիդ յայդմիկ ։ (44) Ոմանք․ Եւ գրեսցես մուրհակս ։ (44) 'Ի լուսանց․ Եւ կնքեսցեն եւ կացուսցեն․ համաձայն ոմանց 'ի բն՟ ։

ԳԼ․ ԼԳ․ (4) Ոմանք․ Արքայից յուդայ․ քակելոց 'ի մահարձանս ։ (5) Օրինակ մի․ Մարտնչել ընդ քաղաքացիս, եւ լն՟ ։ (5) Ոմանք․ Եւ դարձուցի զերեսս իմ․․ չարութեն ն՟ց ։ (8) Ոմանք․ Յա՟մ անիրաւութեց ն՟ց ։ (9) Ոմանք․ Եւ դառնասցին 'ի վերայ ա՟մ բար՟ ։ (10) Ոմանք․ Եւ առ 'ի չգոյէ անասնոյ ։ (12) Ոմանք․ Եղիցի 'ի յաւերակ տեղ՟ ։ (13) Ոմանք․ Եւ յերկիրն բենիամինի, եւ որ շուրջ զԵ՟մաւ, 'ի քաղաքս ։ (14) Բազումք․ Խօսեցայ 'ի վ՟ր տանն Ի՟ղի ։ (15) Օրինակ մի․ Եւ 'ի ժամուն յայնմիկ ծագե՟ ։ (16) Ոմանք․ Զոր կոչեսցէ զմա տ՟ր ։ (21) Բազումք․ Եւ քահանայիցն ղեւտացւոց ։

* ոչ տեսանես զինչ խօսի ժողովուրդդ՝ եւ ասեն. եթէ 24
զազգս զերկուս զոր ընտրեաց տ՟ր՝ մերժեաց զն՟ս. եւ
զժողովուրդն իմ զայրացուցանեն չլինել միւսանգամ
յազգ առաջի ն՟ց : * Այսպէս ասէ տ՟ր, եթէ զուխտ 25
իմ զտուընջեան եւ զգիշերոյ՝ եւ զերկնից եւ զերկրի հաս-
տատութ՟ե ոչ կարգեցի : * ապա եւ զզաւակն յակովբայ 26
եւ զդաւթի ծառայի իմոյ՝ անարգեցից, չառնուլ 'ի զա-
ւակէ ն՟ր իշխան 'ի վ՟ր զաւակին աբրահամու եւ սահա-
կայ եւ յակովբայ : զի դարձուցից զդարձ նոցա եւ գը-
թացայց 'ի նոսա :

ԳԼ. ԼԴ.

ԼԵ Բանն որ եղեւ առ երեմիա 'ի տ՟է : Եւ նաբուքոդոնո- 1
սոր արքայ բաբելացւոց. եւ ամ՟ զօրականն, եւ ամ՟
երկիր որ ընդ իշխանութ՟բ ձեռին ն՟ր, եւ ամ՟ ազգք,
մարտնչէին ընդ ե՟մի, եւ ընդ ամ՟ քաղաքսն յուդայ : Եւ
ասէ : * այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ի՟լի. երթ առ սեդեկիա 2
արքայ յուդայ, եւ ասասցես ցնա. այսպէս ասէ տ՟ր.
մատնելով մատնեսցի քաղաքդ այդ 'ի ձեռս արքային
բաբելացւոց. եւ առցէ զդա, եւ այրեսցէ զդա հրով :
* եւ դու՝ ոչ ապրեսցիս 'ի ձեռաց ն՟ր. այլ ըմբռնելով 3
ըմբռնեսցիս, եւ 'ի ձեռս ն՟ր մատնեսցիս, եւ աչք քո զաչս
ն՟ր տեսցեն, եւ բերան 'ի բերան խօսեսցիս ընդ նմա.
եւ 'ի բաբելոն երթիցես : * Արդ լուր զպատգամս տ՟ն՝ 4
սեդեկիա արքայ յուդայ. այսպէս ասէ տ՟ր վ՟ս քո. ոչ
մեռցիս սրով, * այլ խաղաղութ՟բ մեռանիցիս : եւ ըստ լա- 5
լին զհարսն քո զթագաւորսն առաջինս, որ եղեն յա-
ռաջ քան զքեզ, նոյնպէս լացցեն եւ զքեզ, թէ վա՛յ վա՛յ
տէր, եւ կոծեսցեն զքեզ. զի մեծամեծս խօսեցայ՝ ասէ
տ՟ր : * Եւ խօսեցաւ երեմիա մարգարէ առ սեդեկիա 6
արքայ յուդայ զամ՟ զբանս զայսոսիկ յեմ՟ : * Եւ զօր 7
թագաւորին բաբելացւոց մարտնչէր ընդ ե՟մի, եւ ընդ
ամ՟ քաղաքսն յուդայ ընդ մնացեալսն, ընդ լաքիսաւ
եւ ընդ ազեկայ. զի նոքա մնացեալ էին 'ի քաղաքացն՝
յուդայ քաղաքք ամուրք : * Բանն որ եղեւ առ երե- 8
միա 'ի տ՟է, յետ կատարելոյ սեդեկիայ արքայի զուխտն
ընդ ամ՟ ժողովրդեանն որ յեմ՟. կոչել ն՟ց թողութ՟ի,
* արձակել իւրաքանչիւրումեք զծառայ իւր, եւ իւրա- 9
քանչիւր զաղախին, զայր եբրայեցի, եւ զկին եբրայե-
ցի ազատս. եւ մի ծառայել ամ՟ առն յազգէ յուդայ՝ եղ-
բօր իւրում : * Եւ դարձան ամ՟ մեծամեծք՝ եւ ամ՟ ժո- 10
ղովուրդն որ մտեալ էին յուխտ՝ արձակել իւրաքան-
չիւր զծառայ իւր, եւ իւրաքանչիւր զաղախին իւր,
զայր եբրայեցի եւ զկին եբրայեցի ազատս, եւ ոչ եւս ծա-
ռայել ն՟ց : Լուան եւ արձակեցին : * եւ յետոյ դարձան, 11
եւ դարձուցին անդրէն զծառայս եւ զաղախնայս, զորս
արձակեցին ազատս. եւ կալան զն՟ս 'ի ծառայս եւ յա-
ղախնայս : * Եւ եղեւ բան տ՟ն առ երեմիա 'ի տ՟է՝ եւ ա- 12
սէ : * Այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ի՟լի. ես եդի ուխտ ընդ 13
հարսն ձեր՝ յաւուր յորում փրկեցի զն՟ս յերկրէն ե-
գիպտացւոց՝ 'ի տանէ ծառայութ՟ե, եւ ասեմ : * Թէ 14
յորժամ վեց ամ լցցի, արձակեսցես զեղբայրն քո զեբ-
րայեցի՝ որ վաճառեսցի քեզ. եւ գործեսցէ քեզ զվեց
ամ, եւ արձակեսցես զնա ազատս 'ի քէն. եւ ոչ լուան
ինձ հարքն ձեր, եւ ոչ խոնարհեցուցին զունկն իւրեանց :
* Եւ դարձան այսօր առնել զհաճոյս առաջի աչաց ի- 15
մոց, կոչել իւրաքանչիւր թողութ՟ի ընկերի իւրում.
եւ կատարեցին զուխտն առաջի իմ 'ի տանն յորոյ վ՟ր
16 կոչեցեալ է անուն իմ : * Եւ շրջեցէք եւ պղծեցէք զա-
նուն իմ, դառնալ իւրաքանչիւր 'ի ծառայ իւր, եւ իւ-
րաքանչիւր յաղախին իւր, զորս արձակեցէք ազատս
ոգւոց ձերոց. եւ դարձուցէք զն՟ս լինել ձեզ 'ի ծառայս
17 եւ յաղախնայս : * Վ՟ս այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր. դուք
ոչ լուարուք ինձ կոչել արձակուրդ իւրաքանչիւր եղ-
բօր իւրում, եւ իւրաքանչիւր մերձաւորի իւրում. ա-
հաւասիկ ես կոչեցից ձեզ արձակուրդ՝ ասէ տ՟ր, 'ի
18 սուր՝ եւ 'ի սով եւ 'ի մահ : * եւ տաց զձեզ 'ի ցրումն ընդ
ամ՟ թագաւորութ՟իս երկրի. եւ տաց զարսդ որ անցին
զուխտիւ իմով, եւ ոչ կացին 'ի բանս ուխտի իմոյ զոր
արարին առաջի իմ. զորթն զոր կարեցին, եւ անցին ը՟ն
19 մէջ յօշուածոյն ն՟ր՝ զիշխանս յուդայ * եւ զիշխանս ե՟մի,
եւ զներքինիս, եւ զքահանայս. եւ զամ՟ ժողովուրդ երկ-
20 րին՝ որ անցին ընդ մէջ յօշուածոյ որթուն : * Տաց զն՟ս
'ի ձեռս թշնամեաց ն՟ց, եւ 'ի ձեռս խնդրողաց անձանց
ն՟ց. եւ արկից զդիակունս ն՟ց կերակուր թռչնոց երկ-
21 նից՝ եւ գազանաց երկրի : * Եւ զսեդեկիա արքայ հը-
րէաստանի՝ եւ զիշխանս ն՟ր տաց 'ի ձեռս թշնամեաց իւ-
րեանց, եւ 'ի ձեռս խնդրողաց անձանց ն՟ց, եւ 'ի ձեռս
զօրու արքային բաբելացւոց, որ եկեալ հասեալ են
22 'ի վ՟ր ն՟ց : * Ահաւասիկ ես հրաման տամ՝ ասէ տ՟ր, եւ
դարձուցից զն՟ս այդրէն 'ի քաղաքդ. մարտիցեն ընդ
դմա, եւ առցեն զդա, եւ այրեսցեն զդա հրով. եւ զքա-
ղաքսն յուդայ տաց յանապատ 'ի բնակչաց իւրեանց :

ԳԼ. ԼԵ.

1 Բանն որ եղեւ առ երեմիա 'ի տ՟նէ՝ յաւուրս յովա-
կիմայ որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ՝ եւ ասէ :
2 * Երթ 'ի տուն ռեքաբիմայ, եւ կոչեա՛ զն՟ս՝ եւ ածցես
'ի տուն տ՟ն 'ի մի 'ի սրահից անտի, եւ արբուսցես նոցա
3 գինի : * Եւ ածի զյեքոնիա որդի երեմայ որդւոյ քա-
բասինեայ, եւ զեղբարս ն՟ր, եւ զամ՟ որդիս ն՟ր. եւ զամ՟
4 տուն ռեքաբիմայ * ածի 'ի տուն տ՟ն, 'ի գանձանակ որդ-
ւոյն անանեայ որդւոյ գոդողեայ առն ա՟յ. որ էր մերձ
'ի տուն իշխանացն, 'ի վ՟ր ասպարանիցն մաասայ՝ որդ-
5 ւոյ սեղովմայ դռնապանի : * Եւ եդի առաջի որդ-
ւոցն ռեքաբիմայ ամա՛ն մի լի գինւով՝ եւ բաժակս. եւ
6 ասեմ ցն՟ս, արբէք գինի այսի : * Եւ ասեն՝ ոչ արբցուք
գինի. զի յովնադաբ որդի ռեքեբայ հայր մեր պատ-
ուիրեաց մեզ՝ եւ ասէ. մի՛ ըմպիցէք գինի դուք՝ եւ որ-
7 դիքն ձեր մինչեւ ցյաւիտեան : * եւ մի՛ շինիցէք տունս,
եւ մի՛ սերմանիցէք սերմանս, եւ մի՛ տնկէք այգիս. այլ
'ի վրանս բնակիցէք զամ՟ աւուրս ձեր, զի կայցէք ա-
ւուրս բազումս յերկրիդ յորում շրջիցիք դուք 'ի դմա :
8 * Եւ լուաք բարբառոյ յովնադաբայ որդւոյ ռեքեբայ
հօր մերում՝ ըստ ամ՟ի զոր պատուիրեաց մեզ չըմպել
գինի զամ՟ աւուրս մեր. մեք՝ եւ կանայք մեր՝ եւ ուս-
9 տերք եւ դստերք մեր : * եւ ոչ շինել տունս՝ եւ ոչ բնա-
կել 'ի ն՟ս. եւ այգիք՝ եւ անդք՝ եւ սերմանիք ոչ եղեն մեր :
10 * եւ բնակեցաք վրանօք. եւ լուաք եւ արարաք ըստ ամ՟ի՝
11 զոր պատուիրեաց մեզ յովնադաբ հայր մեր : * Եւ եղեւ
իբրեւ ել նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց յերկիրս
յայս՝ ասացաք, եկայք եւ մտցուք յեմ՟, յերեսաց զօ-
րուն քաղդէացւոց, եւ յերեսաց զօրուն ասորեստա-
12 նեայց, եւ բնակեցաք անդ : * Եւ եղեւ բան տ՟ն առիս՝
եւ

---

(24) Ոսկան. Զորս ընտրեաց տ՟ր. մեր":
Գլ. ԼԴ. (1) Ոսկան. Եւ ամ՟ զօր ն՟ր. եւ ամ՟ եր": (1) Բազմք. Մարտնչել ընդ ե՟մի : (4) Բազմք. Այլ լո՛ւր զպատգամ : (5) Ոմանք. Որ եղեն յառաջ քան զքեզ.. խօսեցայ ես՝ ասէ տ՟ր : (9) Բազումք. Եւ մի ծառայել առն յազ": (14) Ոսկան. Թէ յորժամ եօթն ամ լցցի : (14) Ոմանք. Որ վաճառեսցի քեզ.. զնա ազատ 'ի քէն : (15) Ոմանք. Յորոյ վերայ կոչեցեալ է. կամ, կոչեցաւ անուն իմ : (16) Ոսկան. Ազատս հոգւոց ձերոց : (17) Յօրինակին պակասէր. Կոչեցից ձեզ արձակուրդ : Որք ասեն. կոչեցից զձեզ արձա": (18)(19) Ոմանք. Յօշուածոյ նորա. զիշխանսն ե՟մի, եւ զներ": (20) Ոմանք. 'ի ձեռս թշնամեաց իւրե": (22) Ոմանք. Եւ դարձուցից զնոսա անդրէն.. եւ զքաղաքն յուդայ տաց :
Գլ. ԼԵ. (2) Ոսկան. 'ի տուն ռեքաբիմայ : (3) Ոմանք. Զորդի երեմիայի որդւոյ քաբասինայ : (4) Ոմանք. 'ի գանձանակ որդւոցն.. ասպարանիցն մաասիայ : (6) Անուն ռեքեբայ, յօրինակին այլ եւ այլ եղանակաւ գրեալ էր, ռեքեբայ. կամ, ռեքաբայ, եւ կամ, ռաքեբայ. զոր մեք յա՟մ մասին էդաք : (7) Ոսկան. Եւ մի սերմանիցէք սերմանիս : (7) Ոմանք. Եւ մի տնկիցէք այգիս... բնակեցէք զամ՟ աւ".. զի կեցջիք աւ": (8) Յայլում. Եւ լուաք բարբառոյ յովնա": (8) Ոմանք. Եւ ուստերք մեր եւ դս": (9) Բազմք. Այլ եւ այգիք եւ անդք :

և ասէ ։ * այսպէս ասէ տ՟ր զօրութե՟ց՝ ա՟ծ ի՟էլի ․ երթ և 13
ասա ցարս յուդայ՝ և ցբնակիչս ե՟մի ․ ոչ առնուցուք խը-
րատ լսել բանից իմոց՝ ասէ տ՟ր ։ * Կացին 'ի բանն որ- 14
դւոցն յովնադաբայ որդւոյ ռեքեբայ զոր պատուիրեաց
որդւոց իւրոց, չըմպել գինի, և ոչ արբին մինչև ցայս-
օր ․ զի լուան պատուիրանի հօրն իւրեանց ։ Իսկ ես
խօսեցայ ընդ ձեզ կանխաւ, և ոչ լուարուք ինձ ։ * և 15
առաքեցի առ ձեզ զամ՟ ծառայս իմ զմարգարէս կան-
խեալ և առաքեալ ․ թէ դարձարուք իւրաքանչիւր 'ի
ճանապարհէ իւրմէ չարէ, և լաւագոյնս արարէք զիրս
ձեր ․ և մի երթայք զհետ աստուածոց օտարաց ծա-
ռայել նոցա ․ և բնակիցէք յերկրին զոր ետու ձեզ և
հարցն ձերոց ․ և ոչ խոնարհեցուցէք զունկն ձեր, և
ոչ լուարուք ինձ ։ * Իսկ կացուցին որդիքն յովնադա- 16
բայ որդւոյ ռեքեբայ զպատուէր հօրն իւրեանց զոր
պատուիրեաց ն՟ց ․ և ժողովուրդդ այդ ոչ լուաւ ինձ ։
* Վ՟ն այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր զօրութե՟ց ա՟ծ ի՟էլի ․ ա- 17
հաւադիկ ես ածից 'ի վ՟ր յուդայ՝ և 'ի վ՟ր ամ՟ բնակչաց
ե՟մի զամ՟ չարիս զոր խօսեցայ 'ի վ՟ր ն՟ց ․ փոխանակ զի
խօսեցայ առ ն՟ս՝ և ոչ լուան ․ կոչեցի զնոսա՝ և ոչ ե-
տուն ինձ պատասխանի ։ * Իսկ առ տունն ռեքեբայ ա- 18
սաց երեմիա ․ վ՟ն այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր զօրութե՟ց
ա՟ծ ի՟էլի ․ փոխանակ զի լուան որդիքն յովնադաբայ որդ-
ւոյ ռեքեբայ պատուիրանի հօր իւրեանց ․ և պահեցին
զամ՟ հրամանս ն՟ր, առնել ըստ ամ՟ի զոր պատուիրեաց
ն՟ց հայրն իւրեանց ։ * Վ՟ն այնորիկ այսպէս ասէ տ՟ր 19
զօրութե՟ց ա՟ծ ի՟էլի ․ մի պակասեսցէ այր յորդւոցն յով-
նադաբայ որդւոյ ռեքեբայ յանդիման կալ առաջի իմ
զամ՟ աւուրս երկրի ։

ԳԼ․ ԼԶ․

ԼԸ Եւ յամին չորրորդի յովակիմայ որդւոյ յովսիայ ար- 1
քային յուդայ, եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ * Ա՛ռ 2
դու քեզ քարտէս մատենի, և գրեա՛ 'ի նմա զամ՟ զբանս՝
զոր հրաման ետու քեզ 'ի վ՟ր ի՟էլի, և 'ի վ՟ր յուդայ, և
'ի վ՟ր ամ՟ ազգաց՝ յօրէ յորմէ խօսեցայ ես ընդ քեզ՝
յաւուրցն յովսիայ արքայի յուդայ և մինչև ցայսօր ․
* Թերևս լուիցեն տունն յուդայ զամ՟ չարիս, զոր խորհ- 3
եալ եմ ես առնել ն՟ց ։ զի դարձցին իւրաքանչիւր 'ի
ճանապարհէ իւրմէ չարէ ․ և քաւիչ եղէց անօրէնու-
թե՟ց ն՟ց և մեղաց ն՟ց ։ * Եւ կոչեաց երեմիա զբարուք 4
որդի ներեայ ․ և գրեաց բարուք 'ի բերանոյ երեմիայի
զամ՟ զբանս տ՟ն՝ զոր հրաման ետ նմա 'ի քարտէսի մա-
տենին ։ * Եւ պատուիրեա՛ց երեմիա բարուքայ՝ և ա- 5
սէ ․ ես 'ի կալանս եմ, և ոչ կարեմ մտանել 'ի տունն
տ՟ն ։ * և դու մտցես և ընթերցցես 'ի մատենէդ՝ զոր 6
գրեցեր 'ի բերանոյ իմոյ զբանս տ՟ն յականջս ժողովր-
դեանն 'ի տան տ՟ն յաւուր պահոց ․ և յականջս ամ՟ յու-
դայ որ մտանեն 'ի քաղաքաց իւրեանց՝ ընթերցցես ։
* Թերևս անկցի գութ 'ի սիրտ նոցա առաջի տ՟ն, և 7
դարձցին իւրաքանչիւր 'ի ճանապարհաց իւրեանց չա-
րաց ․ զի մե՟ծ է սրտմտութի և բարկութի տ՟ն, զոր խօ-
սեցաւ տ՟ր 'ի վ՟ր ժողովրդեանդ այդորիկ ։ * Եւ արար 8
բարուք որդի ներեայ ը՟ս ամ՟ի՝ զոր պատուիրեաց նմա
երեմիա մարգարէ, ընթերցանել 'ի մատենէն զպատ-
գամս տ՟ն 'ի տան տ՟ն ։ * Եւ եղև յամին հինգերորդի 9
յովակիմայ որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ՝ յամսեանն
իններորդի, ժողովեցա՛ւ 'ի պահս առաջի տ՟ն, ամ՟ ժո-
ղովուրդն ե՟մի, և ամ՟ ժողովուրդն որ գային 'ի քաղա-
10 քացն յուդայ յե՟մ, և տունն յուդայ ։ * Եւ ընթերցաւ
բարուք 'ի մատենէն զբանս երեմիայի 'ի տան տ՟ն, 'ի
սրահին գամարեայ որդւոյ սափանեայ դպրապետի,
'ի մուտս նորոյ դրանն տան տ՟ն՝ յականջս ամ՟ ժողովր-
11 դեանն ։ * Եւ իբրև լուաւ միքիա որդի գամարեայ որդ-
ւոյ սափանեայ զամ՟ պատգամս տ՟ն 'ի մատենէ անտի,
12 * էջ 'ի տուն թագաւորին 'ի դիւան դպրապետին ․ և
անդ նստէին ամ՟ իշխանքն ․ եղիսամա դպրապետ, և
դալիա որդի սամէի, և եղնաթան որդի աքոբովրայ,
և գամարիա որդի սափանեայ, և սեդեկիա որդի ա-
13 նանիայ, և ամ՟ իշխանքն ։ * Եւ պատմեաց ն՟ց միքիայ
զամ՟ զբանս զոր լուաւ յընթեռնուլ բարուքայ 'ի մա-
14 տենէ անտի յականջս ամ՟ ժողովրդեանն ։ * Եւ առա-
քեցին ամ՟ իշխանքն առ բարուք զյուդի որդի նաթա-
նայ որդւոյ սելոմեայ որդւոյ քուսեայ՝ և ասեն ․ ըզ-
մատեանն զոր ընթեռնուիր յականջս ժողովրդեանն,
ա՛ռ 'ի ձեռս քո և եկ այսր ։ Եւ ա՛ռ բարուք որդի նե-
15 րեայ զմատեանն 'ի ձեռս իւր՝ և էջ առ ն՟ս ։ * և ասեն
ցն՟ս ․ այլ՝ դարձեալ ընթերցիր յականջս մեր ․ և ըն-
16 թերցա՛ւ բարուք յականջս ն՟ց ։ * Եւ եղև իբրև լուան
զամ՟ զպատգամսն, խորհեցան իւրաքանչիւր ընդ ըն-
կերի իւրում՝ և ասեն ցբարուք ․ պատմելով պատմես-
17 ցո՛ւք արքայի զամ՟ զբանսդ զայդոսիկ ։ * Հարցին ցբա-
րուք և ասեն ․ այլ պատմեա՛ մեզ, ուստի՞ գրեցեր
18 զամ՟ զբանսդ զայդոսիկ՝ յոյր բերանոյ ։ * Եւ ասէ ցն՟ս
բարուք ․ 'ի բերանոյ երեմիայի ․ նա՛ պատմեաց ինձ զամ՟
զբանս զայսոսիկ, և ես գրեցի 'ի մատենիդ սևակաւ ։
19 * Եւ ասեն իշխանքն ցբարուք ․ երթ թաքի՛ր՝ դո՛ւ և
20 երեմիա, և մի ոք գիտասցէ թէ ո՛ւր իցէք ։ * Եւ մտին
առ արքայ 'ի սրահ անդր ․ և զմատեանն ետուն պահել
'ի տան եղիսամայ դպրապետի, և պատմեցին արքայի
21 զամ՟ զբանսն ։ * Եւ առաքեաց արքայն զյուդի առնուլ
զմատեանն ․ և ա՛ռ զայն 'ի տանէ եղիսամայ դպրապե-
տի, և ընթերցաւ յուդի յականջս թագաւորին, և յա-
կանջս ամ՟ իշխանացն որ կային շուրջ զթագաւորաւն ։
22 * և թագաւորն նստէր 'ի ձմեռատանն յամսեանն իննե-
23 րորդի, և կրակարան հրոյ առաջի ն՟ր ։ * Եւ եղև իբրև
ընթերցաւ յուդի երիս էջս՝ կամ չորս ․ և կորեա՛ց զայն
զմելլնաւ դպրապետին ․ և ընկէց 'ի կրակն որ կայր 'ի
վ՟ր կրակարանին, մինչև սպառեցաւ ամ՟ քարտէսն 'ի
24 հուր կրակարանին ։ * Եւ ոչ խնդրեցին, և ոչ պատա-
ռեցին զպատմուճանս իւրեանց թագաւորն և ամ՟ ծա-
25 ռայք իւր որք լուան զամ՟ զբանսն զայնոսիկ ։ * Եւ
եղնաթան, և դալեա, և գամարիա՝ եդին 'ի մտի ար-
26 քային՝ չայրել զքարտէսն ․ և ոչ անսաց ն՟ց ։ * Եւ հրա-
ման ետ արքայ յերեմիելի որդւոյ արքայի, և սարեայ
որդւոյ եսրիելի, և սելեմիայ որդւոյ աբդիելի, ունել
զբարուք դպրապետ՝ և զերեմիա մարգարէ ։ և նոքա
27 չգտան թաքեան ։ * Եւ եղև բան տ՟ն առ երեմիա յետ
այրելոյ թագաւորին զքարտէսն, և զամ՟ բանս զոր գը-
28 րեաց բարուք 'ի բերանոյ երեմիայի ։ * Եւ ասէ դար-
ձեալ՝ ա՛ռ դու այլ քարտէս՝ և գրեա՛ 'ի նմա զամ՟ ըզ-
բանսն զառաջինս՝ որ էին յառաջնում քարտիսին, զոր
29 այրեաց յովակիմ արքայ յուդայ ։ * Եւ ցյովակիմ ար-
քայ յուդայ ասասցես ․ այսպէս ասէ տ՟ր ․ դու՝ այրե-
ցեր զմատեանն զայն և ասացեր, թէ ընդէ՞ր գրեցեր
'ի նմա՝ և ասացեր, մտանելով մտցէ արքայն բաբելո-
ւոց ․

---

(13) Ոմանք ․ Եւ ասա՛ ցայր յու"։ (15) Ոսկան ․ Եւ լաւագոյնս արարէք զգործս ձեր ։ (15) Ոմանք ․ Եւ բնակեցէք յերկրին ․․․ և խոնարհեցուցէք զունկն ձեր ։ (16) Ոսկան ․ Այդ ոչ լուաւ ինձ ։ (17) Ոմանք ․ Ահաւասիկ ես ածից ․․․ և կոչեցի զնոսա ։ (19) Ոմանք ․ Ռեքաբայ յանդիմանակաց ․ կամ, յանդիմակաց առաջի իմ ։ Գլ․ ԼԶ․ (1) Ոմանք ․ Յաւուրսն յովսիայ արքայի յուդայ մինչև ։ (3) Ոմանք ․ Անիրաւութե՟ և մեղաց նոցա ։ (5) Յօրինակին ․ Երեմիա բարուքայ ։ (6) Ոմանք ․ Յաւուրս պահոց ։ (7) Ոմանք ․ 'Ի վերայ ժողովրդեանդ այդմիկ ։ (8) Ոսկան ․ Ընթեռնլով 'ի մատենէն զպատգամս ։ (9) Օրինակ մի ․ Ժողովեցաւ 'ի սրահն առաջի տ՟ն ․․ յե՟մ և 'ի տունն յուդայ ։ (9) Ոսկան ․ Ժողովուրդն յե՟մ ։ (12) Ոմանք ․ Եղիսամ դպրապետ ․․ և նաթան որդի աքոբո"։ (13) Ոմանք ․ Պատմեաց ն՟ց միքէ զամ՟ բանս ․․ յականջս ժողովր"։ (14) Ոմանք ․ Նաթանայ որդւոյ սեմելեայ ։ (16) Ոմանք ․ Զամ՟ զպատգամս տ՟ն ։ (18) Բազ․ ․ Գրեցի 'ի մատենիս սևակաւ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ ոք մի գիտասցէ ։ (23) Ոմանք ․ Երիս կամ չորս էջս ․ կորեաց զայն զմիլնաւ ։ (25) Ոմանք ․ Եւ գաղիա և գամաղիա ։ (26) Ոմանք ․ Եւ սելեմիայ որդւոյ աբեդիելի, ունել ։ (28) Ոմանք ․ Որ էր յառաջնում քար"։ (29) Յայլս պակասի ․ Եւ ընթ

տաց. և Ջնջելով Ջնջեսցէ՛ զերկիրդ զայդ. պակաս արասցէ
'ի դմանէ զմարդ և զանասուն: * Վն այսորիկ 30
այսպէս ասէ Տր 'ի վր յովակիմայ արքային յուդայ. մի
մնասցէ նր որ նստցի յաթոռն դաւթի, և դիակունք
նորա եղիցին անկեալ 'ի տուէ 'ի տօթի, և գիշերի 'ի
ցուրտ. * և այց արարից 'ի վր նր, և 'ի վր ազգի նր, 31
և 'ի վր ծառայից նր՝ ըստ անօրէնութեց նր: և ածից
'ի վր նց՝ և 'ի վր բնակչաց Եմի և 'ի վր երկրին յուդայ
զամ չարիս զոր խօսեցայ 'ի վր դոցա, և ոչ լուան:
* Եւ առ երեմիա այլ քարտէս՝ և ետ ցբարուք որդի 32
ներեայ դպրապետ. և գրեաց 'ի նմա 'ի բերանոյ երեմիայի
զամ բանս մատենին զոր այրեաց յովակիմ արքայ
յուդայ 'ի կրակի. և այլևս բանք յաւելան 'ի նոյն
առաւել քան զայնս:

ԳԼ. ԼԷ.

Լթ Եւ թագաւորեաց սեդեկիա որդի յովսիայ փոխանակ 1
յեքոնիայ որդւոյ յովակիմայ, զոր թագաւորեցոյց
նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց՝ թագաւորել
'ի վր յուդայ: * Եւ ոչ լուաւ նա՝ և ծառայք 2
իւր, և ժողովուրդ երկրին զբանս Տն՝ զոր խօսեցաւ
'ի ձեռն երեմիայի մարգարէի: * Եւ առաքեաց արքայ 3
սեդեկիա զյովաքաղ զորդի սելեմեայ, և զսոփոնիայ որդի
մայասեայ զքահանայն առ երեմիա մարգարէ՝ և
ասէ. կաց դու յաղօթս 'ի վր մեր առ Տր Այ մեր:
* Եւ երեմիա անց ընդ մէջ ամբոխին՝ և եկն, և ոչ արկին 4
զնա 'ի բանտ: և զօրն փարաւոնի ել յերկրէն եգիպտացւոց.
և լուան քաղդէացիքն որոց պաշարեալ
էր զԵմ զլուր նց՝ և ելին յԵմէ: * Եւ եղև բան Տն առ 5
երեմիա մարգարէ՝ և ասէ: * Այսպէս ասէ Տր Այ 6
Իլի. այսպէս ասասջիք ցարքայն յուդայ՝ որ առաքեացն
զձեզ առ իս խնդրել զիս. ահա զօրն փարաւոնի որ ել
ձեզ յօգնականութի՝ դարձցի անդրէն յեգիպտոս. * և 7
քաղդէացիքն դարձցին այսրէն. և մարտիցեն ընդ քաղաքիս
ընդ այսմիկ, և առցեն զսա, և այրեսցեն զսա
հրով: * Այսպէս ասէ Տր. մի կարծէք յանձինս ձեր՝ 8
թէ ելին գնայցեն քաղդէացիքն 'ի մէնջ. չեն թափելոց
'ի մէնջ: * Թէպէտ և զամ զօրն քաղդէացւոց որ մարտնչէին 9
ընդ ձեզ՝ հարկանիցէք, խոցքն որ մնայցեն 'ի
նոցանէ՝ յիւրաքանչիւր տեղւոջէ յարիցեն և այրեսցեն
հրով զքաղաքդ: * Եւ եղև իբրև մերժեցաւ զօր քաղդէացւոցն 10
յԵմէ, յերեսաց զօրացն փարաւոնի, * ել 11
երեմիա յԵմէ երթալ յերկիրն բենիամենի, գնել անդ
բաժին 'ի մէջ ժողովրդեանն: * և եկն եհաս 'ի դուռն 12
բենիամենի: Եւ անդ էր այր մի՝ առ ում մնեալ էր
նր, անուն սարուիա որդի սելեմեայ, որդւոյ անանիայ.
կալաւ զերեմիա մարգարէ՝ և ասէ, առ քաղդէացիսն
փախուցեալ երթաս: * Եւ ասէ երեմիա. սուտ ասես, 13
չերթամ փախուցեալ առ քաղդէացիսն. և ոչ
անսաց նմա. և կալաւ սարուիա զերեմիա, և ած առ իշխանսն:
* Եւ զայրացան իշխանքն 'ի վր երեմիայի, 14
գան հարին և եդուն զնա 'ի տուն բանտի, յապարանս
յովնաթանու դպրապետի. քանզի զնոյն ապարանսն
արարին բանտ: * Եկն երեմիա 'ի տուն գբոյն յայերինովթն, 15
և նստաւ անդ երեմիա զաւուրս բազումս:
* Առաքեաց արքայ սեդեկիա՝ և կոչեաց զնա. և եհարց 16
զնա թագաւորն 'ի սան խորում 'ի ծածուկ՝ և
ասէ ցնա. եթէ իցէ՞ ինչ պատգամ 'ի Տէ: և ասէ երեմիա.
այո, է. և ասէ, 'ի ձեռս թագաւորին բաբելացւոց
17 մատնեսցիս: * Եւ ասէ երեմիա ցթագաւորն սեդեկիա.
զի՞նչ մեղայ քեզ՝ և ծառայից քոց՝ և ժողովրդեանն.
18 զի տաս դու զիս 'ի տուն բանտին: * և ո՞ւր
են մարգարէքն ձեր որ մարգարէանային և ասէին՝ թէ
ոչ է գալոց արքայն բաբելացւոց 'ի վր ձեր յերկիրս
19 յայս: * Եւ արդ՝ լուր. աղաչեմ տէր իմ արքայ, անկցի
ողորմ իմ առաջի քո. և ընդէ՞ր դարձուցանես զիս
'ի տուն յովնաթանայ դպրապետի. և անդ մեռանիցիմ:
20 * Հրամայեաց արքայ սեդեկիա, և արկին զնա
'ի տուն բանտի. և տային նմա աւուրն նկանակ մի հաց
արտաքուստ 'ի հացարանացն, մինչև հատաւ ամենևին
հաց 'ի քաղաքէն: և նստաւ երեմիա 'ի սրահի բանտին:

ԳԼ. ԼԸ.

1 Եւ լուաւ սափատիա որդի մատթանայ, և գոդողիա
որդի պասքովրայ, և յովաքաղ որդի սելեմիայ,
և պասքովր որդի մելքեայ, զբանս երեմիայի՝
2 զոր խօսէր առ ամ ժողովուրդն՝ և ասէր: * Այսպէս
ասէ Տր. որ նստի 'ի քաղաքիս յայսմիկ՝ մեռցի սրով
և սովով և մահուամբ. և որ ելանէ առ քաղդէացիսն՝
կեցցէ, և եղիցի նմա անձն իւր 'ի գիւտս, և կեցցէ:
3 * Զի այսպէս ասէ Տր. մատնելով մատնեսցի քաղաքդ
'ի ձեռս զօրու թագաւորին բաբելացւոց, և առցեն
4 զդա: * Եւ ասեն իշխանքն ցթագաւորն. սպանցի այրն
այն. զի այնու լուծանէ նա զձեռս արանց պատերազմողաց
մնացորդաց քաղաքիս այսորիկ, և զձեռս ամ
ժողովրդեանդ, խօսել ընդ դոսա ըստ բանիցդ այդոցիկ.
զի այրն այն ոչ օգտի և խաղաղութե բանս խօսի
5 ընդ ժողովրդեանն՝ այլ չարի: * Եւ ասէ արքայ սեդեկիա.
ահաւասիկ կայ 'ի ձեռս ձեր. քանզի ոչինչ
6 էր ձեռնհաս առ նս՝ և ոչ իւիք: * Եւ առին զերեմիա,
և ընկեցին զնա 'ի գուբն մելքեայ որդւոյ թագաւորին,
որ էր 'ի սրահի բանտին. և իջուցին զերեմիա
պարանօք 'ի գուբն. և 'ի գբի անդ ջուր ոչ էր.
7 այլ լոկ տիղմ. և կայր երեմիա 'ի տղմին: * Եւ լուաւ
աբդեմելէք եթէովպացի՝ այր ներքինի, և ինքն էր յապարանս
թագաւորին, թէ արկին զերեմիա 'ի գուբն:
8 և արքայ նստէր առ դրանն բենիամենի: * և ել առ նա
աբդեմելէք յապարանից թագաւորին, և խօսեցաւ ընդ
9 թագաւորին՝ և ասէ: * տէր արքայ՝ չարիս գործեցին
արքն այնոքիկ ըստ ամի զոր արարին երեմիայի մարգարէի,
զի արկին զնա 'ի գուբն, և մեռանի 'ի ներքս.
չարիս գործեցեր սպանանել զայրն Այ յերեսաց սովույս
10 այսորիկ. զի ոչ գտանի հաց 'ի քաղաքիս: * Եւ հրամայեաց
թագաւորն աբդեմելէքայ եթէովպացւոյ՝ և
ասէ. առ դու ընդ քեզ աստի արս երեսուն, և հանէք
11 զմարգարէն 'ի գբոյ անտի՝ զի մի մեռցի: * Եւ
առ աբդեմելէք զարսն ընդ իւր, և եկն յապարանս թագաւորին
'ի դետնափոր տուն գանձին. առ անտի կապերտս
հինս և պարանս հինս. և ընկէց զայն առ երեմիա
12 'ի գուբն: * և ասէ աբդեմելէք եթէովպացի ցերեմիա,
դիր զհին կապերտդ և զբուրդդ ընդ անթովք
ձեռաց քոց 'ի ներքոյ պարանացդ: և արար երեմիա
13 այնպէս: * և ձգեցին զնա պարանօքն, և հանին
զնա 'ի գբոյ անտի: և նստաւ երեմիա 'ի սրահի բանտին:
14 * Եւ առաքեաց արքայ սեդեկիա, և կոչեաց առ
ինքն զմարգարէն 'ի տուն աստաղեայն, որ էր 'ի տան
Տն:

լով Ջնջեսցէ . . և պակաս ա՛՛: (30) Ոմանք. Վն այդորիկ այսպէս . . . մի մնասցէ նմա որ նս՛՛ . . . և 'ի գիշերի 'ի ցրտոյ: (32) Ոմանք. Որդի ներեայ դպրապետն . . . յաւելան 'ի նոյն աւելի քան զայնս:

ԳԼ. ԼԷ. (3) Ոմանք. Զյովաքաղ զորդի սելեմիայ, և: (6) Յօրինակին. Այսպէս ասասջիր ցարքայն յու՛՛: (9) Ոմանք. Որ մարտնչին. կամ, մարտնչեցին ընդ ձեզ . . որ մնասցեն 'ի: (9) Ոսկան. Խոցեալքն որ մնասցեն: (10) Ոմանք. Իբրև մերժեցաւ զօրն քաղ՛՛: (11) Ոմանք. Գնել անդ բաժին: (12) Ոմանք. Առ որ. կամ, առ որում մնեալ էր նր . . սարուիա որդի սելեմեայ: (13) Ոմանք. Զերեմիա փախստական առ: (15) Ոմանք. 'Ի տուն յայերինովթն: (20) Բշխ. Նկանակ մի հաց 'ի հացարարացն, մինչև:

ԳԼ. ԼԸ. (1) Այլք. Եւ յովաքաղ որդի սելեմիայ, և: (3) Ոմանք. Բաբելացւոց, և առցեն զդա: (4) Ոմանք. Ընդ նս ըստ բանիցս այսոցիկ . . ընդ ժողովրդեանն, այլ չարիս: (5) Ոմանք. Ահաւասիկ կայ 'ի ձեռս ձեր: (6) Ոմանք. Որ է 'ի սրահի բան՛՛: (7) Ոմանք. Եւ լուաւ աբդեմելէք . . և էր ինքն յապարանս: (9) Ոսկան. Սպանանել զայրն յերեսաց սովոյս: (11) Ոմանք. Եւ առ անտի կապերտս հինս . . և ընկէց: (12) Ոմանք. Եւ զբուրդդ ընդ անթովք: (14) Ոմանք. 'Ի տուն աստաղեայն. կամ. աս-

տ̄ն ։ և ասէ ցնա արքայն․ Հարցանեմ ինչ ցքեզ բան ,
մի՞ իցէ թէ թաքուսցանիցես յինէն զբանն ։ * Եւ ասէ 15
երեմիա ցթագաւորն․ եթէ պատմեցից քեզ՝ ոչ ապա֊
քէն մահու սպանանիցես զիս․ և եթէ տաց ինչ քեզ
խրատ՝ ոչ անսաս ինձ ։ * Եւ երդուաւ նմա արքայ սե֊ 16
դեկիա գաղտ , և ասէ՝ կենդանի է տ̄ր որ արար 'ի մեզ
զշունչս զայս , թէ իցէ սպանից զքեզ․ կամ թէ և մատ֊
նեցից 'ի ձեռս արանցն , որ խնդրեն զանձն քո ։ * Եւ 17
ասէ ցնա երեմիա․ այսպէս ասէ տ̄ր զօրութ̄եց ա̄ծ Ի̄ղի ,
եթէ ելանելով ելցես առ զօրավարն արքային բաբե֊
լացւոց՝ կեցցէ անձն քո , և քաղաքս ոչ այրեսցի հրով ,
և կեցցես դու և տուն քո ։ * Ապա թէ ոչ ելցես առ 18
իշխանս արքային բաբելացւոց , մատնեսցի քաղաքս 'ի
ձեռս քաղդէացւոց , և այրեսցեն զդա հրով․ և դու
ոչ ապրեսցիս 'ի ձեռաց ն̄ց ։ * Եւ ասէ սեդեկիա ար֊ 19
քայ ցերեմիա․ իմ բանք ինչ են ը̄ հրէայսն փախստա֊
կանս առ քաղդէացիսն , գուցէ տացեն զիս 'ի ձեռս
ն̄ց , և ձաղեսցեն զիս ։ * Եւ ասէ երեմիա , ոչ մատնես֊ 20
ցեն զքեզ ։ բայց լո՛ւր զբանս տ̄ն զոր ես խօսիմ ընդ
քեզ , և լաւ լիցի քեզ՝ և կեցցէ անձն քո ։ * Ապա թէ 21
ոչ կամիցիս ելանել՝ այս բան է զոր եցոյց ինձ տ̄ր ։
* ահաւադիկ ա̄մ կանայք որ մնացեալ են 'ի տան թա֊ 22
գաւորին յուդայ , հանցին առ իշխանս արքային բա֊
բելացւոց․ և նոքա ասիցեն , խաբեցին զքեզ՝ և յաղ֊
թեցին քեզ արք խաղաղարարք , և արկցեն 'ի գայթագ֊
ղութի զոտս քո , և դարձցին 'ի քէն ։ * Եւ զա̄մ կա֊ 23
նայս քո և զորդիս քո հանցեն առ քաղդէացիսն , և դու
ոչ ապրեսցիս 'ի ձեռաց ն̄ց․ զի 'ի ձեռս թագաւորին
բաբելացւոց ըմբռնեսցիս , և քաղաքս այրեսցի հրով ։
* Եւ ասէ ցնա թագաւորն․ այր դու՝ մի ոք իմասցի 24
ինչ 'ի բանից այտի յայսցանէ , գուցէ մեռանիցիս ։ * Եւ 25
եթէ լուիցեն իշխանքն եթէ խօսեցայ ընդ քեզ , և գայ֊
ցեն առ քեզ և ասիցեն․ պատմեա՛ մեզ՝ զի՞նչ խօսեցար
ընդ արքայի , մի թաքուցաներ 'ի մէնջ՝ և ոչ սպանցուք
զքեզ․ և կամ թէ զի՞նչ խօսեցաւ ը̄ քեզ արքայ ։ * ա֊ 26
սասցես ցն̄ս , արկի գութս առաջի արքայի՝ զի մի դար֊
ձուսցէ զիս անդրէն 'ի տուն յովնաթանայ մեռանել
ինձ անդ ։ * Եւ եկին ա̄մ իշխանքն առ երեմիա՝ և հար֊ 27
ցին ցնա․ և պատմեաց ն̄ց զա̄մ բանսն զոր պատուի֊
րեաց նմա թագաւորն , և լռեցին 'ի նմանէ զի ոչ ել
'ի վեր բանն ։ * Եւ նստաւ երեմիա 'ի սրահի բանտին , 28
մինչև 'ի ժամանակն յորում առաւն եր̄մ ։ Եւ եղև յոր֊
ժամ առաւ երուսաղէմ ,

ԳԼ․ ԼԹ․

Յամին իններորդի սեդեկիա արքայի յուդայ՝ յամ֊ 1
սեանն տասներորդի․ եկն եհաս նաբուքոդոնո֊
սոր արքայ բաբելացւոց , ինքն և ա̄մ զօրք իւր յե̄մ ,
և պաշարեցին զնա ։ * Եւ յամին մետասաներորդի սե֊ 2
դեկիայ՝ յամսեանն չորրորդի՝ որ օր իննն էր ամսոյն ,
պատառեցաւ քաղաքն ։ * և մտին ա̄մ զօրավարք արքային 3
բաբելացւոց , և նստան 'ի դրանն միջնումն․ ներգեղ ,
սարասար , սամագադ , նաբուսարսեքիմ , ռափսարիս․
և ներգեղ , սարասար , ռաբամագ․ և ա̄մ այլ ևս իշխանք
արքային բաբելացւոց ։ * Եւ եղև իբրև ետես զնոսա 4
սեդեկիա արքայ յուդայ , և ա̄մ արք պատերազմօղք․
փախեան և ելին գիշերի 'ի քաղաքէ անտի ընդ ճանա֊
պարհ բուրաստանին արքունի , ընդ դուռնն որ էր 'ի
մէջ պարսպացն․ և ելին ընդ ճանապարհն արաբիայ ։
5 * Եւ զհետ եղեն ն̄ց զօրք քաղդէացւոցն , և հասին սե֊
դեկիայ յարաբովթ երիքովայ․ կալան զնա՝ և ածին առ
նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց 'ի դեբղաթա֊
յերկիրն եմաթայ ։ Եւ խօսեցաւ ընդ նմա դատաստա֊
6 նօք ։ * և սպան արքայն բաբելացւոց զորդիսն սեդե֊
կիայ 'ի դեբղաթա առաջի ն̄ր ։ և զա̄մ ազատսն յուդայ
7 կոտորեաց արքայն բաբելացւոց ։ * և զաչսն սեդեկիայ
կուրացոյց , և կապեաց զնա պղնձի շղթայիւք տանել
8 զնա 'ի բաբելոն ։ * Եւ զտուն թագաւորին և զտունս
ժողովրդեանն , այրեցին քաղդէացիքն հրով , և զպա֊
9 րիսպն Ե̄մի քակեցին ։ * և զմնացորդս ժողովրդեանն
որ մնացին 'ի քաղաքին , և զանկեալսն որ անկան 'ի
նա․ և զսինլքորմն ժողովրդեանն որ մնացին , խաղա֊
10 ցո՛յց նաբուզարդան դահճապետ 'ի բաբելոն ։ * Եւ
յաղքատաց ժողովրդեանն՝ որոց ոչինչ գոյր , եթող
նաբուզարդան դահճապետ անդրէն յերկրին յուդայ․
11 և ետ ն̄ց այգիս և ջրարբիս յաւուր յայնմիկ ։ * Եւ ետ
պատուիրանս նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց
զերեմիա 'ի ձեռս նաբուզարդանայ դահճապետին և
12 ասէ․ * ա՛ռ զդա՝ և ա՛կն ած 'ի վ̄ր դորա , և մի ինչ ա֊
րասցես դմա չար․ այլ զոր ինչ ասասցէ ցքեզ՝ արա֊
13 ցես դմա ։ * Եւ առաքեցին նաբուզարդան դահճա֊
պետ , և նաբուսազարան ներքինապետ , և ներգեղ և
սարասար․ և ռոբոյոմ , և ա̄մ մեծամեծք արքային բա֊
14 բելացւոց․ * և առին զերեմիա 'ի բանտէ անտի , և ե֊
տուն ցգոդողիա որդի աքիկամայ՝ որդւոյ սափանայ ,
և հանին զնա 'ի տունն․ և անդ նստէր 'ի մէջ ժողովր֊
դեանն ։
15 * Եւ առ երեմիա եղև բան տ̄ն՝ մինչ էր 'ի նեղութ̄են Խ
16 'ի սրահի բանտին՝ և ասէ․ * Երթ և ասա՛ ցաբդամելէք
եթէովպացի․ Այսպէս ասէ տ̄ր զօրութ̄եց ա̄ծ Ի̄ղի․
ահաւադիկ ածեմ ես զբանն իմ 'ի վ̄ր քաղաքիդ այդո֊
րիկ 'ի չարիս՝ և ոչ 'ի բարիս ։ և եղիցի առաջի աչաց
17 քոց յաւուր յայնմիկ ։ * Եւ զքեզ փրկեցից յաւուր
յայնմիկ՝ ասէ տ̄ր , և ոչ տաց զքեզ 'ի ձեռս արանցն
18 յորոց դու երկնչիս յերեսաց ն̄ց ։ * զի ապրեցուցանե֊
լով ապրեցուցից զքեզ , և 'ի սուր մի անկցիս․ և եղի֊
ցի քեզ անձն քո 'ի գիւտ , զի յուսացար յիս՝ ասէ տ̄ր ։

ԳԼ․ Խ․

1 Բանն որ եղև 'ի վ̄ր երեմիայի 'ի տ̄է՝ յետ արձակե֊
լոյն զնա նաբուզարդանայ դահճապետի 'ի հռա֊
մա․ քանզի առին զնա կապեալ ձեռակապօք 'ի միջոյ
ա̄մ գերութ̄են Ե̄մի և յուդայ՝ զոր խաղացուցին 'ի բա֊
2 բելոն ։ * ա՛ռ զնա դահճապետն՝ և ասէ ցնա ։ Տ̄ր ա̄ծ
բարբառեցաւ զչարիսդ զայդ 'ի վ̄ր տեղւոյս այսորիկ ։
3 * և ած՝ և արա՛ր տ̄ր ըս̄տ և խօսեցաւ․ զի մեղա՛յք տ̄ն , և
4 ոչ լուայք ձայնի ն̄ր , և եղև ընդ ձեզ բանդ այդ ։ * Եւ
արդ՝ ահա այժմ լուծի զքեզ այսօր 'ի ձեռակապացդ
որ էին 'ի ձեռս քո․ եթէ բարւո՛ք թուի առաջի քո գա՛լ
ընդ իս 'ի բաբելոն՝ եկ , և ածից 'ի վ̄ր քո ակն ։ և եթէ
չար

տաղիսյն․․ Հարցանեմ ինչ զքեզ բան․․ զբանն զայն յինէն ։ (15) Ոսկան․ Ոչ անսայցես ինձ ։ (16) 'Ի լուս'' ։ Որ արար մեզ զշնորհս զայս․ համաձայն սմանց 'ի բն'' ։ (16) Ոմանք․ Եւ կամ թէ իցէ մատնեցից զքեզ 'ի ձեռս արանց ։ (17) Ոմանք․ Առ զօրավարս արքային ։ (18) Ոմանք․ Եւ այրեսցեն զսա հրով ։ (19) Ոմանք․ Բանք ինչ են առ հրէայսն․․ և ձաղեսցեն զիս ։ (20) Ոմանք․ Բայց լուր զպատգամս տ̄ն ։ (23) Ոմանք․ 'Ի ձեռաց ն̄ց․ զի 'ի ձեռս արքային բաբելացւոց ։ (24) Ոմանք․ 'Ի բանից այտի յայդցանէ ։ Որ ոսկան․ 'ի բանից յայդցանէ ։ (26) Ոմանք․ Արկի գութ առաջի․․․ 'ի տուն յովնաթանայ ։ (26) Յօրինակին պակասէր․ Զի մի դարձուսցէ զիս ։
ԳԼ․ ԼԹ․ (3) Ոմանք․ Եւ մտին ա̄մ զօրք ար''․․ 'ի դրանն միջնումն․․ սամագադ , նաբուսարսեքիմ , ռափսարիմ ։

(4) Ոմանք․ Եւ զօրք պատերազմօղք փախ'' ։ (5) Ոմանք․ Եւ զհետ եղեն նորա զօրավարք քաղդէաց'' ։ (8) Ոմանք․ Եւ զպարիսպն Ե̄մի ։ (9) Ոմանք․ Եւ զմնացեալսն ժողովրդեանն ։ (10) Ոմանք․ Որոց ոչինչ գոյր․․․ անդէն յերկրին յուդայ․․․ այգիս և ջրարբս յաւուր յայ'' ։ (11) Ոմանք․ 'Ի ձեռս նաբուզարդան դահճապետի ։ (12) Ոմանք․ Զոր ինչ ասասցէ քեզ ։ (13) Ոմանք․ Եւ նաբուսազան․․․ և ռոբսմոգ․ կամ , ռաբմագ․ կամ , ռաբսմոգ ։ (16) Ոմանք․ Ես ածեմ զբանն իմ․․․ առաջի երեսաց քոց յաւուր յայն'' ։ (17) Ոմանք․ Յորոց դու երկնչիցիս յերեսաց ։
ԳԼ․ Խ․ (1) Ոսկան․ Կապեալ ձեռնակապօք ։ (2) Բազ․ Տ̄ր ա̄ծ քո բարբառե'' ։ (3) Ոմանք․ Եւ ած արար․․․ և եղև ձեզ բանդ այդ ։ (4) Ոմանք․ 'Ի ձեռակապանացդ

չար թուի յաչս քո գալ ընդ իս 'ի բաբելոն , դադարեա՛
աստէն . ահա ամ երկիրս առաջի քո է 'ի բարիս , ուր
հաճոյ է քեզ երթալ՝ անդր երթիցես : * Եւ մինչդեռ 5
աստ եմ, երթ յոր և կամիս . և դարձիր առ գոդողիա
որդի աքիկամայ որդւոյ սափանայ . զոր կացոյց ար-
քայն բաբելացւոց 'ի վր երկրին հրէաստանի , և բը-
նակեսցես ընդ նմա 'ի մէջ ժողովրդեանն : ապա թէ
ոչ՝ ըստ ամ հաճութե աչաց քոց երթալոյ երթիցես :
և ետ նմա դահճապետն նպարակս , և պարգևս՝ և ար-
ձակեաց : * Եւ եկն երեմիա առ գոդողիա որդի աքի- 6
կամայ 'ի մասեփա , և նստաւ անդ 'ի մէջ ժողովրդեան
երկրին մնացելոց : * Եւ լուան ամ զօրավարք զօրաց 7
որ էին 'ի բացի , ինքեանք և զօրք իւրեանց , թէ կա-
ցոյց արքայն բաբելացւոց զգոդողիա որդի աքիկամայ
'ի վր երկրին . և յանձն արար նմա զարս՝ և զկանայս ,
և ժողովուրդ բազում . և յաղքատաց ժողովրդեան երկ-
րին զորս ոչ խաղացոյց 'ի բաբելոնի : * Եկին առ գո- 8
դողիա 'ի մասեփա , իսմայէլ որդի նաթանեայ , և յով-
նան և յոնաթան որդիք կարեէի . և սարեա որդի թա-
նաթեմայ , և որդիք ովփերի որդւոյ նետոփաթայ , և
յեզոնիա որդի մաքաթայ . ինքեանք և արք որ ը նս :
* Եւ երդուաւ նց գոդողիա որդի աքիկամայ որդւոյ 9
սափանայ , և արանցն որ ընդ նս՝ և ասէ . մի երկնչիք
յերեսաց ծառայիցն քաղդէացւոց , այլ բնակեցէք յերկ-
րիս . և հարկեցարո՛ւք արքային բաբելացւոց , և բարի
եղիցի ձեզ : * Եւ ես ահաւասիկ նստիմ 'ի մասեփա . 10
կա՛լ ընդդէմ քաղդէացւոցն որ եկանիցեն 'ի վր ձեր :
և դուք ժողովեցէք զգինի և զմիրգ , և ժողովեցէք եւղ
յամանս ձեր . և բնակեցէք 'ի քաղաքս ձեր զորս կա-
լայք քաջութ : * Եւ ամ հրէայք որ էին յերկրին մո- 11
վաբացւոց , և 'ի մէջ որդւոցն ամոնայ , և որք յեդովմ՝
և որք յամ երկիր , լուան եթէ թող արքայն բաբելաց-
ւոց մնացորդս 'ի հրէաստանի . և կացոյց նց վերակա-
ցու՝ զգոդողիա որդի աքիկամայ որդւոյ սափանայ ,
* դարձան անդրէն ամ հրէայքն յամ տեղեաց ուր ցրուե- 12
ցան անդր , և եկին յերկիրն յուդայ առ գոդողիա 'ի
մասեփա , և ժողովեցին գինի և միրգ բազում յոյժ :
* Եւ յովնան որդի կարեէի , և ամ զօրավարք զօրացն 13
որ էին 'ի բացի՝ եկին առ գոդողիա 'ի մասեփա . * և 14
ասեն ցնա . գայն գիտիցես զի բայաղիս թագաւոր
որդւոցն ամոնայ արձակեաց առ իսմայէլ որդի նա-
թանեայ սպանանել զքեզ : և ոչ հաւատաց նց գոդողիա
որդի աքիկամայ : * Եւ յովնան որդի կարեէի՝ ասէ գաղտ 15
ցգոդողիա 'ի մասեփա . երթայց սպանից զիսմայէլ որ-
դի նաթանեայ , և մի ոք գիտասցէ : գուցէ՛ երբէք սպա-
նանիցէ զքեզ , և ցրուեսցին հրէայք որ ժողովեալ են
առ քեզ . և կորնչիցին մնացորդք յուդայ : * Եւ ասէ 16
գոդողիա որդի աքիկամայ ցյովնան որդի կարեէի . մի
արասցես ը բանիդ այդորիկ , զի սուտ խօսեցար դու
զիսմայէլէ :

ԳԼ. ԽԱ.

Եւ եղև յամսեանն եւթներորդի՝ եկն իսմայէլ որ- 1
դի նաթանեայ , որդւոյ եղիսամայ յազգէ թագա-
ւորին , և ծառայք թագաւորին , և տասն այր ընդ նմա
առ գոդողիա որդի աքիկամայ 'ի մասեփա . և կերան
2 հաց 'ի միասին 'ի մասեփա : * Եւ յարեաւ իսմայէլ որ-
դի նաթանեայ , և տասնեքին արքն որ ընդ նմա , և ե-
հար զգոդողիա որդի աքիկամայ որդւոյ սափանայ սը-
րով՝ և սպան զնա . զոր կացուցեալ էր արքային բաբե-
3 լացւոց 'ի վր երկրին : * և զամ հրէայսն որ էին ընդ
գոդողիա 'ի մասեփա , և զամ քաղդէացիսն որ անդ գը-
4 տան զարս պատերազմօղս , կոտորեաց իսմայէլ : * Եւ
եղև յերկրորդում աւուր սպանանելոյ անդ զգոդո-
5 ղիա . և ոչոք գիտէր : * Եկին արք 'ի սիւքիմայ , և 'ի
սաղեմայ , և 'ի շամիրնէ , արք ութսուն . գերծեալ զմօ-
րուս և պատառեալ զհանդերձս՝ կոծելով , և մանանա և
6 կնդրուկ 'ի ձեռս նց տանել 'ի տունն տն : * Եւ ել իս-
մայէլ որդի նաթանեայ ընդ առաջ նց 'ի մասեփա , եր-
թալով երթայր և լայր : և եղև իբրև մերձեցաւ 'ի նա՛
7 ասէ ցնա . մտէք առ գոդողիա որդի աքիկամայ : * և
եղև իբրև մտին 'ի մէջ քաղաքին , կոտորեաց զնս իս-
մայէլ որդի նաթանեայ 'ի մէջ քաղաքին , և ամա՛ց 'ի ջըր-
8 հոր՝ ինքն և արքն որ ընդ նմա : * Եւ արք տասն գտան
անդ , և ասեն ցիսմայէլ . մի սպանաներ զմեզ , զի գոն
մեզ գանձք 'ի բացի , ցորեան և գարի՝ մեղր և եւղ . և
զանց արար և ոչ սպան զնս 'ի մէջ եղբարց իւրեանց :
9 * Եւ ջրհորն յոր ամաց իսմայէլ զամ մարմինս արանցն
զոր կոտորեաց վս գոդողիա , ջրհոր մեծ էր՝ զոր արար
արքայ ասա յերեսաց բաասայ արքային իսրի . զայն ելից
10 իսմայէլ որդի նաթանեայ վիրաւորօք : * Եւ դարձոյց
իսմայէլ զամ ժողովուրդն որ մնացեալ էր 'ի մասեփա .
և զդստերս թագաւորին հանդերձ ամ սինլքօրօք ժո-
ղովրդեանն որ էին 'ի մասեփա . զորս յանձնարարեալ
էր նաբուզարդանայ դահճապետի գոդողիայ որդւոյ
աքիկամայ : և կանխեաց իսմայէլ որդի նաթանեայ ընդ
առաւօտս , և գնաց յայնկոյս առ որդիսն ամոնայ :
11 * Եւ լուաւ յովնան որդի կարեէի՝ և ամ զօրավարք զօ- ԽԱ.
րացն որ ընդ նմա էին՝ զամ չարիսն զոր գործեաց իս-
12 մայէլ որդի նաթանեայ : * ժողովեցին զամ զօրականս
իւրեանց , և խաղացին երթալ տալ պատերազմ ընդ
իսմայէլի որդւոյ նաթանեայ . և գտին զնա 'ի վր ջուրցն
13 բազմաց որ էին 'ի գաբաւոն : * Եւ եղև իբրև տեսին
ամ ժողովուրդն որ էին ընդ իսմայէլի , զյովնան որդի
կարեէի , և զամ զօրավարս զօրացն որ էին ընդ նմա՝ ու-
14 րախ եղեն : * Եւ դարձան առ նա ամ ժողովուրդն զոր
գերեաց իսմայէլ 'ի մասեփա , և եկին առ յովնան որ-
15 դի կարեէի : * Բայց իսմայէլ որդի նաթանեայ՝ ապրե-
ցաւ ութ արամբք յերեսացն յովնանայ , և անկաւ առ
16 որդիսն ամոնայ : * Եւ առ յովնան որդի կարեէի , և
ամ զօրավարք զօրացն որ էին ընդ նմա , զամ մնացորդս
ժողովրդեանն զորս թափեաց յիսմայէլէ յորդւոյ նա-
թանեայ 'ի մասեփա : յետ սպանանելոյն զգոդողիա որ-
դի աքիկամայ զարս հզօրս պատերազմօղս , և զկանայս ,
և զայլս , և զներքինիս , զոր առ յերկրէն գաբաւոնաց-
17 ւոց , * և գնաց : և նստան յերկրին բերութքամայ հան-
դէպ բեթղահեմի , երթալ մտանել յերկիրն եգիպ-
18 տացւոց : * յերեսաց քաղդէացւոցն : քանզի զահի հա-
րան յերեսաց նց . զի սպան իսմայէլ զգոդողիա որդի
աքիկամայ՝ զոր կացոյց արքայն բաբելացւոց 'ի վերայ
երկրին :

ԳԼ.

որ են 'ի ձեռս քո ... առաջի քո 'ի բարիս : (5) Ոմանք. Հաճութե աչաց քոց երթ յո երթիցես : (6) Բազումք. Ժողովրդեան երկրին մնացելոյ : (7) Ոմանք. Եւ յաղքատաց երկրին զոր ոչ խա'': (8) Ոմանք. Եւ սարաճամ, սարեա որդի .. և որդի քովփերի որդւոյն ետոփատայ : (9) Ոմանք. Այլ բնակեցայ՛ք յերկրիս : Ոսկան. բնակեցարո՛ւք : (11) Այլք. Եւ որք յամ երկրի : (12) Ոմանք. Ուր և ցրուեցան անդր : (14) Բազումք. Զի բաբելիս թագաւոր որդ'': (15) Յօրինակին անուանս՝ յովնան, ուրեք ուրեք գրի Ն՝ յովնան :

ԳԼ. խա. (2) Ոմանք. Եւ եսպան զնա , զոր կա'': (4) Ոսկան. Յերկրորդում աւուր յետ սպանանելոյ անդ : (4) Ոմանք. Եւ ոք ոչ գիտէր : (5) Ոմանք. 'Ի սիքեմայ . և 'ի սմայելէ . և 'ի շամր'': Ոսկան. 'ի սեղովմայ , և 'ի շամր'': (6) Ոմանք. Եւ իսմայէլ .. մերձեցաւ առ նոսա . ասէ . մտէք առ : (7) Ոմանք. Եւ արքն որ էին ընդ նմա : (8) Ոմանք. Զի գոն մեր գանձք : (8) 'Ի լուս''. Յօրեան և գինի , մեղր . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (9) Ոմանք. Եւ 'ի ջրհորն .. իսմայէլ զմարմինս արանցն զորս կո'': (10) Ոմանք. Եւ կանխեաց .. ընդ առաւօտն : (11) Բազումք. Եւ ամենայն զօրաւորք արանցն որ ընդ : (12) Ոմանք. Զամ զօրականս իւրեանց ... որ 'ի գաբաւոն էին : (14) Ոմանք. Եւ դարձան առ նա ամ : (16) 'Ի լուս''. Եւ զկանայս և զայրս , և զներ''. համաձայն եբրայ 'ի բն'': (17) Ոսկան. Եւ գնացին և նստան յեր'': (17) Ոմանք. Յերկրին բերութքամայ : (18) Յօրինակին. 'Ի վր երկրի :

ԳԼ. ԽԲ.

Եւ մատեան ա՟մ զօրավարք զօրացն, և յովհանան որդի 1
կարէի, և յեզոնիա որդի ովսէի, և ա՟մ ժողովուրդն
'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծս: * և ասեն ցերեմիա 2
մարգարէ. անկցի դութ մեր առաջի երեսաց քոց,
և կաց յաղօթս վ՟ս մեր առ տ՟ր ա՟ծ քո, և վ՟ս մնացորդացս
այսոցիկ. զի մնացաք սակաւք 'ի բազմաց. ո՟պ
քո աչք տեսանեն զմեզ: * և պատմեսցէ մեզ տ՟ր ա՟ծ 3
քո զճանապարհս՝ ընդ որ գնասցուք, և զբանն զոր արասցուք:
* Եւ ասէ ցն՟ս երեմիա մարգարէ. լուայ՝ ահաւադիկ 4
ես կացից յաղօթս առ տ՟ր ա՟ծ մեր վ՟ս բանից
ձերոց. և եղիցի զոր ինչ բան պատասխանի տացէ
տ՟ր՝ պատմեցից ձեզ, և ոչ թաքուցից 'ի ձէնջ բան մի:
* Եւ նոքա ասեն ցերեմիայ. եղիցի մեզ տ՟ր 'ի վկայ արդարև 5
հաւատարիմ. եթէ ոչ ըստ ա՟մ բանի զոր առաքեսցէ
զքեզ տ՟ր ա՟ծ քո առ մեզ՝ այնպէս արասցուք.
* եթէ բարի՝ և եթէ չար: և ձայնի տ՟ն ա՟յ մերում առ 6
որ առաքեմք զքեզ՝ լուիցուք, զի բարի եղիցի մեզ. և
լուիցուք ձայնի տ՟ն ա՟յ մերոյ: * Եւ եղև յետ աւուրց 7
տասանց, եղև բան տ՟ն առ երեմիա: * և կոչեաց զյովնան 8
որդի կարէի, և զա՟մ զօրավարս զօրացն որ էին
ընդ նմա, և զա՟մ ժողովուրդն 'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծսն.
* և ասէ ցն՟ս: Այսպէս ասէ տ՟ր ա՟ծ ի՟ղի, 9
առ որ առաքեցէքն զիս արկանել գութս առաջի ն՟ր:
* եթէ նստելով նստիցիք յերկրիս յայսմիկ, շինեցից 10
զձեզ՝ և ոչ քակեցից. տնկեցից զձեզ՝ և ոչ խլեցից. զի
մեղմեցեալ եմ 'ի չարեաց զոր ասացի առնել ձեզ:
* Մի երկնչիք յերեսաց արքային բաբելացւոց. յորմէ 11
զարհուրեալ էիք յերեսաց ն՟ր. մի երկնչիք 'ի նմանէ՝
ասէ տ՟ր. զի ընդ ձեզ եմ ես 'ի փրկել զձեզ, և ապրեցուցանել
'ի ձեռաց ն՟ց: * և արկից զձեզ գութ, և 12
ողորմեցայց ձեզ. և դարձուցից զձեզ յերկիր ձեր:
* Եւ եթէ ասիցէք՝ ոչ նստցուք յերկրիս յայսմիկ, և ոչ 13
լուիցուք ձայնի տ՟ն ա՟յ մերոյ. * այլ երթիցուք յերկիրն 14
եգիպտացւոց, և ոչ տեսցուք պատերազմ, և զձայն
փողոյ ոչ լուիցուք, և հացի ոչ քաղցիցուք. և
անդ բնակեսցուք: * Եւ արդ վ՟ս այդորիկ լուարուք 15
զպատգամս տ՟ն մնացորդք հրէաստանի: Այսպէս ասէ
տ՟ր զօրութեանց ա՟ծ ի՟ղի. եթէ դուք տալով տայցէք
զերեսս ձեր մտանել յեգիպտոս՝ և անդ բնակիլ: * և 16
եղիցի սուրն յորմէ երկնչէիք, անդ գտցէ զձեզ յերկրին
եգիպտացւոց. և սովն յորմէ կասկածէք՝ անդ հասցէ
ձեզ յերկրին եգիպտացւոց, և անդ մեռանիցիք:
* Եւ եղիցի ա՟մ արք որք դէմ եդին մտանել յերկիրն 17
եգիպտացւոց բնակել անդ, սրով և սովով՝ և մահուամբ
սատակեսցին, և ոչոք եղիցի 'ի ն՟ցնէ ապրեալ
'ի չարեացն զոր ես ածից 'ի վ՟ր ն՟ց: * Զի այսպէս 18
ասէ տ՟ր զօրութեանց ա՟ծ ի՟ղի. ո՟պ կաթեաց սրտմտութ՟ն
բարկութ՟ն իմ՟յ 'ի վ՟ր բնակչաց ե՟մի. նոյնպէս կաթեսցէ
սրտմտութ՟ն իմ 'ի վ՟ր ձեր 'ի մտանելն ձեր յեգիպտոս:
և եղիջիք յանապատ, և վտարանդիք, և 'ի նզովս,
և 'ի նախատինս. և մի ևս տեսանիցէք զտեղիս զայս,
* զորմէ խօսեցաւ տ՟ր 'ի վ՟ր ձեր, և 'ի վ՟ր մնացորդացն 19
յուդայ՝ թէ մի մտանիցէք յեգիպտոս: Բայց այժմ գիտելով
գիտասջիք. քանզի վկայութ՟ն դնեմ ձեզ այսօր,
* զի չարիս գործեցէք յանձինս ձեր: զի առաքեցէք զիս 20
առ տ՟ր ա՟ծ ձեր՝ և ասացէք. յաղօթս կաց վ՟ս մեր առ
տ՟ր ա՟ծ մեր. և ըստ ա՟մի զոր ինչ խօսեսցի ընդ քեզ տ՟ր
21 ա՟ծ մեր, նոյնպէս պատմեա մեզ՝ և արասցուք: * և
պատմեցի ձեզ այսօր՝ և ոչ լուարուք ձայնի տ՟ն ա՟յ ձերոյ,
22 զոր առաքեաց առ ձեզ: * Եւ արդ՝ գիտասջիք,
եթէ սրով և սովով՝ և մահուամբ սատակեսջիք 'ի տեղւոջն
յորում դուք կամիք մտանել բնակել անդ:

ԳԼ. ԽԳ.

1 Եւ եղև իբրև դադարեաց երեմիա 'ի խօսելոյ ընդ
ա՟մ ժողովրդեանն զա՟մ բանս տ՟ն ա՟յ ն՟ց, զորս առաքեաց
2 տ՟ր ա՟ծ ն՟ց առ ն՟ս: * Եւ ասեն՝ յեզոնիա որդի
ովսէի, և յովհանան որդի կարէի, և ա՟մ արք ամբարտաւանք՝
ցերեմիա. սուտ խօսիս դու, ոչ առաքեաց
զքեզ տ՟ր ա՟ծ մեր առ մեզ՝ ասել, թէ մի մտանէք յեգիպտոս
3 բնակել անդ: * այլ բարուք որդի ներեայ
դրդուէ զքեզ ընդ մեզ. զի տացես զմեզ 'ի ձեռս քաղդէացւոց
կոտորել՝ և տանել զմեզ գերի 'ի բաբելոն:
4 * Եւ ոչ լուաւ յովհանան որդի կարէի և ա՟մ զօրավարք
զօրացն և ա՟մ ժողովուրդն՝ ձայնի տ՟ն բնակել յերկրին
5 յուդայ: * Եւ առ յովհանան որդի կարէի՝ և ա՟մ զօրավարք
զօրացն զա՟մ մնացորդս յուդայ՝ որ դարձեալ էին
յա՟մ ազգաց՝ ուր ցրուեալ էին անդր, բնակել յերկրին
6 յուդայ: * զարս և զկանայս և զմանկտին, և զդստերս
թագաւորին, և զանձինս որ մնացեալ էին 'ի նաբուզարդանայ
դահճապետէ առ գոդողիա որդի աքիկամայ
որդւոյ սափանայ. և զերեմիա մարգարէ, և
7 զբարուք որդի ներեայ: * և գնացին յերկիրն եգիպտացւոց,
վ՟ս չլսելոյ ձայնի տ՟ն. և չոգան 'ի տափնաս:
8 * Եւ եղև բան տ՟ն առ երեմիա 'ի տափնաս՝ և ասէ:
9 * Առ դու քեզ քարինս մեծամեծս, և թաղեա զնոսա
յաղիւսադրանն թագաւորին, 'ի մուտս ապարանիցն
10 փարաւոնի 'ի տափնաս առաջի արանցդ յուդայ, * և
ասասցես ցն՟ս. Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեանց ա՟ծ ի՟ղի.
ահաւասիկ ես առաքեմ՝ և ածեմ զնաբուքոդոնոսոր
արքայ բաբելացւոց զծառայ իմ, և արկցէ զաթոռ իւր
'ի վերայ քարանցդ այդոցիկ զորս ծածկեցեր. և առցէ
11 զզէն իւր զինքեամբ 'ի վ՟ր դոցա: * և մտցէ հարցէ զերկիրդ
եգիպտացւոց, զոր 'ի մահ՝ 'ի մահ, և զոր 'ի գերութ՟ն՝
12 'ի գերութ՟ն, և զոր 'ի սուր՝ 'ի սուր: * Եւ արկցէ
հուր 'ի տունս աստուածոց ն՟ց՝ և այրեսցէ զն՟ս, և
տարցի գերի: և որոնեսցէ զերկիրդ եգիպտացւոց. ո՟պ
որոնեսցէ հովիւ զհանդերձս իւր, և ելցէ այտի խաղաղութ՟բ:
13 * և խորտակեսցէ զսիւնս արեգ քաղաքի, որ
է յերկրիդ եգիպտացւոց, և զմեհեանս գից նոցա այրեսցէ
հրով:

ԳԼ. ԽԴ.

1 Բանն տ՟ն որ եղև առ երեմիայ, 'ի վ՟ր ա՟մ հրէիցն որ
բնակեալ էին յերկրին եգիպտացւոց, և որք նստէին
'ի մագդոլմ, և 'ի տափնաս, և 'ի մեմփիս, և յերկրին
2 պաթուրէս. և ասէ: * Այսպէս ասէ տ՟ր զօրութեանց
ա՟ծ ի՟ղի. դուք ինքնին իսկ գիտէք զա՟մ չարիս զոր
ածի 'ի վ՟ր ե՟մի, և 'ի վ՟ր ա՟մ քաղաքացն հրէաստանի. և
3 ահա կան աւերակ այսօր 'ի բնակչաց, * յերեսաց չարեաց
իւրեանց զոր արարին 'ի դառնացուցանել զիս:
զի գնացին խունկս արկանել և պաշտել զաստուածս

ստա֊

Գլ. ԽԲ. (3) Բազումք. Զճանապարհ ընդ որ: (4) Բազումք. Ահաւադիկ ես կացից: (4) Ոմանք. Եղիցի որ ինչ բան: (6) Ոսկան. Առաքեմք զքեզ. հնազանդիմք. զի բարի է": (6) Ոմանք. Ձայնի տ՟ն ա՟յ մերում: (8) Ոմանք. Մինչև 'ի մեծամեծս: (10) Ոմանք. 'Ի չարեացն զորս ասացի: (11) Ոմանք. Զարհուրեալ էք յե".. փրկել զձեզ: (12) Ոմանք. Ողորմեցայց ձեզ յերկիր ձեր, և դար": Ոչ ոսկան. Յերկրի ձերում: (14) Ոսկան. Եւ հացի ոչ քաղցիցուք: (15) Այլք. Եւ անդ բնակել: (16) Բազ՟մք. Յորմէ կասկածէիք: (17) Ոմանք. Եւ եղիցին ա՟մ արք .. մտանել և բնակել անդ: (18) Ոմանք. 'Ի մտանել ձեզ յեգի": (19) Ոսկան. Յորմէ խօսեցաւ տ՟ր: (19) Ոմանք. Դնեմ ես ձեզ այսօր: (20) Ոմանք. Զի չարիս գործէք .. խօսեսցի ընդ մեզ: (22) Ոսկան. Մտանել և բնակիլ:

Գլ. ԽԳ. (5) Ոմանք. Ցրուեալ էին անդ: (6) Ոմանք. Եւ զկանայս և զմանկտի .. առ գոդողիայ որդւոյ աքիկամայ որդւոյ սափանայ: (9) Ոմանք. Յաղիւսադրան 'ի թագաւորան: (10) Ոմանք. Եւ ասա ցն՟ս .. տ՟ր ա՟ծ ի՟ղի: (10) Ոսկան. Զորս ծածկեցի: (11) Ոմանք. Հարցէ զերկիրդ եգիպտոսի: (12) Ոմանք. 'Ի տունս աստուածոց .. որպէս որոնէ հովիւ: (13) Ոմանք. Որ յերկրիդ եգիպտացւոց":

Գլ. ԽԴ. (1) Ոմանք. Բանն որ եղև .. և յերկրին պաթուրէս: (3) Ոմանք. Արարին առ 'ի դառնալ":

օտարս, զոր ոչ գիտէիք դուք և հարքն ձեր։ * Եւ առաքեցի 4
առ ձեզ զա̄մ զծառայս իմ զմարգարէս ընդ առաւօտս
առաւօտս, և ասէի՝ մի գործէք զիրս պղծութե̄դ այդորիկ
զոր ատեցի։ * Եւ ոչ լուան ինձ, և ոչ խոնարհեցուցին 5
զունկն իւրեանց դառնալ 'ի չարեացն իւրեանց՝
չարկանել խունկս աստուածոց օտարաց։ * և կաթեաց 6
բարկութ̄ի սրտմտութե̄ իմոյ, և բորբոքեցաւ 'ի դրունս
յուդայ՝ և արտաքոյ Ե̄մի, և եղեն յաւեր և յանապատ
ո̄պ և այսօր։ * Եւ արդ այսպէս ասէ տ̄ր սաբաւովթ՝ 7
ա̄ծ Ի̄ղի. ընդէ՞ր առնէք դուք չարիս մեծամեծս յանձինս
ձեր, սատակել զձեր զայր և զկին, և զմանուկ
ստնդիայս 'ի միջոյ յուդայ, առ 'ի չմնալոյ ուրեք 'ի
ձէնջ. * դառնացուցանել զիս գործովք ձեռաց ձերոց, 8
արկանել խունկս աստուածոց օտարաց յերկրին
եգիպտացւոց, յոր դուք մտէք բնակել անդր. զի սատակիցիք՝
և լինիցիք յանէծս և 'ի նախատինս ընդ ա̄մ
ազգս երկրի։ * առ 'ի չմոռանալոյ ձեզ զչարիս հարցն 9
ձերոց, և զչարիս թագաւորացն յուդայ, և զչարիս կանանց
ն̄ց. և զչարիս ձեր, և զչարիս կանանց ձերոց.
զոր արարին յերկրին յուդայ և արտաքոյ Ե̄մի։ * Եւ 10
ոչ դադարեցին մինչև ցայսօր, և ոչ երկեան, և ոչ կացին
յօրէնս իմ և 'ի հրամանս զոր ետու առաջի երեսաց
ձերոց, և առաջի երեսաց հարցն ձերոց։ * Վ̄ս այնորիկ 11
այսպէս ասէ տ̄ր զօրութե̄ց ա̄ծ Ի̄ղի. ահաւասիկ ես հաստատեմ
զերեսս իմ 'ի վ̄ր ձեր 'ի չարիս, սատակել զա̄մ
զյուդայ։ * Եւ առցեն զմնացորդս յուդայ՝ որ դէմ եդին 12
մտանել յերկիրս եգիպտացւոց բնակել անդ, կորուսանել
զա̄մ մնացորդս որ են յեգիպտոս. և անկցին
'ի սուր, և սատակեսցին սովով, 'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծս՝
սրով և սովով մեռանիցին. և եղիցին 'ի նզովս
և 'ի կորուստ՝ և յանէծս և 'ի նախատինս։ * Եւ այց արարից 13
'ի վ̄ր ն̄ց որ նստին յերկրիդ եգիպտացւոց. ո̄պ
արարի այց Ե̄մի սրով և սովով և մահուամբ։ * և ոչ ոք 14
ապրեսցի 'ի մնացորդացդ յուդայ, որ բնակեալ են
յերկրիդ եգիպտացւոց՝ դառնալ յերկիրն յուդայ ուր
ուր ակն ունէին յանձինս իւրեանց դառնալ բնակել
անդ. և մի դարձցին բայց միայն ապրեալքն։ * Եւ 15
պատասխանի ետուն երեմիայի ա̄մ արք որք գիտէին՝
թէ արկանեն խունկս կանայք իւրեանց աստուածոց
օտարաց. և ա̄մ կանայք որք կային անդ ժողովք մեծամեծք,
և ա̄մ ժողովուրդն որ բնակեալն էին յերկրին
եգիպտացւոց 'ի պաթուրէս՝ և ասեն։ * Բանիդ 16
զոր խօսեցար առ մեզ յանուն տ̄ն՝ ոչ լուիցուք։ * զի 17
առնելով արասցուք զա̄մ բան որ ելանէ 'ի բերանոյ
մերմէ. արկանել խունկս տիկնոջն երկնից, և նուիրել
նմա նուէրս, ո̄պ արարաք մեք և հարքն մեր. և թագաւորքն
մեր, և իշխանքն մեր՝ 'ի քաղաքս յուդայ և արտաքոյ
Ե̄մի, և էաք հացալիցք և փափկացեալք. և չար
ինչ ոչ տեսանէաք։ * և իբրև դադարեցաք յարկանելոյ 18
խունկս տիկնոջն երկնից, և նուիրելոյ նմա նուէրս,
նուաղեցաք յա̄մ, և սրով և սովով սատակեցաք։ * Եւ 19
զի մեք արկաք խունկս տիկնոջն երկնից, և նուիրեցաք
նմա նուէրս. միթէ առանց արանց մերոց արարաք
նմա հաստեայս և կարկանդակս, և նուիրեցաք նմա
նուէրս։ * Եւ պատասխանի երեմիա ա̄մ զօրաւորաց 20
ժողովրդեանն հանդերձ կանամբքն, և ամենայն ժողովրդեանն
որ ետուն նմա զայն բանս պատասխանի՝ և
ասէ։ * Ոչապաքէն զխունկսն զոր արկանէիք 'ի քաղաքսն 21
յուդայ և արտաքոյ Ե̄մի. դուք և հարք ձեր և
թագաւորքն ձեր և իշխանքն ձեր և ժողովուրդ երկրին,
22 յիշեաց տ̄ր՝ և անկաւ 'ի սիրտ նորա։ * և ոչ կարաց
տ̄ր համբերել յերեսաց չարայց իրաց ձերոց, և
գարշելեացն զոր առնէիք. և եղև երկիրն ձեր յաւերակ,
և յանապատ, և 'ի նզովս առ 'ի չգոյէ բնակչաց
23 ո̄պ այսօր. յերեսաց դոցա * որոց խունկսդ արկանէքդ՝
և որովք մեղանչէք տ̄ն. և ոչ լուէք ձայնի տ̄ն. և ըստ
օրինաց ն̄ր և ըստ վկայութե̄ց, և ըստ հրամանաց ն̄ր ոչ
գնայք. վ̄ս այնորիկ գտին զձեզ չարիքդ այդոքիկ ո̄պ
24 և այսօրդ։ * Եւ ասէ երեմիա ցա̄մ ժողովուրդսն, և
ցա̄մ կանայսն. լուարո՛ւք զպատգամս տ̄ն ա̄մ յուդայ,
25 որ էք յերկրիս եգիպտացւոց։ * Այսպէս ասէ տ̄ր
զօրութե̄ց ա̄ծ Ի̄ղի. դո՛ւք և կանայք ձեր խօսեցարո՛ւք
բերանովք ձերովք, և ձեռօք ձերովք վճարեցէք։ ասէք՝
առնելով արասցուք զդաւանութիւն մեր զոր դաւանեցաք՝
արկանել խունկս տիկնոջ երկնից, և նուիրել
նուէրս. և կալով կացէք 'ի դաւանութե̄ն ձերում,
26 և առնելով արարէք զուխտն ձեր։ * Վասն այդորիկ
լուարո՛ւք զպատգամ տ̄ն ա̄մ յուդայ որ բնակեալդ էք
յերկրիդ եգիպտացւոց։ ահաւասիկ երդուայ յանձն
իմ մեծ՝ ասէ տ̄ր ա̄ծ. եթէ կոչեսցի ևս անուն իմ 'ի
բերանոյ ա̄մ առն յուդայ, ասել թէ կենդանի՜ է տ̄ր
27 յա̄մ երկիրս եգիպտացւոց։ * զի ահաւասիկ ես զարթուցեալ
եմ 'ի վ̄ր դոցա չարչարել զդոսա, և ոչ առնել
բարի։ Եւ սատակեսցին ա̄մ արք յուդայ որ բնակեալ
են յերկրիդ եգիպտացւոց սրով և սովով, մինչև
28 նուաղեսցին։ * և ապրեալքն 'ի սրոյ՝ դարձցին յերկրէս
եգիպտացւոց յերկիրն յուդայ՝ արք սակաւք թըւով։
Եւ ծանիցեն ա̄մ մնացորդքն յուդայ որ բնակեալ
են յերկրիդ եգիպտացւոց, թէ ո՞յր բան կայ, իմ թէ
29 ն̄ց։ * և այս ձեզ նշանակ՝ ասէ տ̄ր, եթէ արարից ձեզ
այց 'ի տեղւոջդ յայդմիկ. զի գիտասջիք եթէ կալով
30 կայցեն բանք իմ 'ի վ̄ր ձեր 'ի չարիս։ * Այսպէս ասէ
տ̄ր. ահաւասիկ ես տաց զփարաւոն վափռա արքայ
եգիպտացւոց 'ի ձեռս թշնամւոյ իւրոյ, և 'ի ձեռս
խնդրողաց անձին իւրոյ. ո̄պ ետու զսեդեկիա արքայ
'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց թշնամւոյ
իւրոյ, և խնդրողի անձին ն̄ր։

ԳԼ. ԽԵ.

1 Բանն զոր խօսեցաւ երեմիա մարգարէ՝ առ բարուք
որդի ներեայ. յորժամ գրեաց զբանս զայսոսիկ
'ի մատենի 'ի բերանոյ երեմիայի, յամին չորրորդի յովակիմայ
2 որդւոյ յովսիայ արքայի յուդայ։ * Այսպէս
3 ասէ տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի՝ 'ի վ̄ր քո բարուք. * որ ասացեր թէ
վա՜յ ինձ՝ վա՜յ ինձ, զի յաւել տ̄ր աշխատութի̄ 'ի վ̄ր ցաւոց
իմոց. ննջեցի հեծութեբք, և հանգիստ ոչ գտի։
4 * Այսպէս ասասցես ցնա։ այսպէս ասէ տ̄ր. ահա
զոր ես շինեցի, ես ինձէն քակեցից, և զոր ես տնկեցի,
5 ես ինձէն խլեցից՝ զա̄մ զերկիրն զայն։ * Եւ դու խնդրես
քեզ մեծամե՞ծս. մի խնդրեր. զի ահա ես ածից չարիս
'ի վ̄ր ա̄մ մարմնոյ՝ ասէ տ̄ր. և տաց քեզ զանձն քո
'ի գիւտս յա̄մ տեղւոջ ուր և երթայցես անդր։

ԳԼ. ԽԶ.

1 'Ի ՎՐ̄ ԵԳԻՊՏՈՍԻ։ Բանն տ̄ն՝ որ եղև առ երեմիա մարգարէ ԽԲ
2 'ի վ̄ր ա̄մ ազգացն եգիպտացւոց։ * և 'ի վ̄ր

զօ-

---

(4) Բազումք. Զա̄մ ծառայս իմ։ (6) Այլք. Սրտմտութե̄ բարկութե̄ իմոյ։ (7) Բազումք. Եւ զմանկունս ստնդիայս 'ի միջոյ։ (8) Ոմանք. Մտէք բնակել անդր։ (9) Ոմանք. Յերկրին յուդայ։ (11) Ոմանք. Ահաւադիկ ես հաս"..զա̄մ յուդա։ (12) Ոմանք. Զմնացորդսն յուդայ, ո̄պ եղեն 'ի մտանել յեր"։ (13) Ոմանք. Նստին յերկրին եգ"։ (14) Ոմանք. 'Ի մնացորդացն յուդայ..յերկրին ե"։ (17) Ոմանք. Եւ նուիրել նուէրս։ (17) Ոսկան. Եւ 'ի քաղաքս յուդայ։ (18) Ոմանք. Յարկանել խունկս տիկ"։ (20) Յօրինակին գրեալ. Ժողովրդեանն հանդերձ կանամբքն, եւ ա̄մ ժողովրդեանն որ ետուն նմա։ (21) Ոմանք. Զոր արկանէք 'ի քաղաքսն։ (22) Ոմանք. Յերեսաց չարեաց իրաց..երկիրդ ձեր աւե"։ (23) Ոմանք. Ո̄պ և այսօր։ (24) Բզ̄մք. Ցա̄մ ժողովուրդն։ (25) Ոմանք. Տիկնոջն երկնից..զուխտսն ձեր։ (26) Բզ̄մք. Յա̄մ երկրիս եգիպտացւոց։ (27) Ոմանք. Եւ որ բնակեալ են յերկ"։ (28) Ոմանք. Որ բնակեալ էին յերկրիդ։ (29) Ոմանք. Թէ կալով կացցեն։ (30) Օրինակ մի. Զփարաւոն վափռա արքայ ե"..'ի ձեռս թշնամեաց իւրոց։

ԳԼ. ԽԵ. (3) Ոմանք. Ննջեցի հեծութ̄ք։ (4) Ոմանք. Եւ զոր ես տնկեցից։ (5) Ոմանք. Ուր երթիցես անդր։

ԳԼ. ԽԶ. (2) Օրինակ մի. Փարաւոնի նեքաւովայ։

զօրացն փարաւոնի նեքաւովայ արքային եգիպտացւոց,
որ էր առ եփրատ գետով 'ի քարքամիս. զոր եհար
նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց. յամին չորրորդի
յովակիմայ որդւոյ յովսիայ արքային հրէաստանի
: *Առէք զէնս և վահանս. մատերուք 'ի պատերազմ: 3
*կազմեցէ՞ք զերիվարս. հեծարո՞ւք սպառազէնք. դիք 4
զսաղաւարտ. առէ՞ք յառաջ զգեղարդունս. զգեցարո՞ւք
զզրահս ձեր: *Իսկ այդ զի՞նչ է: դա՝ աւադիկ զարհուրեալ 5
խոյս են, և յետս ընդդէմ չարժին, զի զօրաւորք
նց հարան. 'ի փախուստ կացին, և ոչ դարձցին 'ի
դոցանէ պատերազմն շուրջանակի՝ ասէ տր: *Մի փախիցէ 6
թեթևն, և մի ապրեսցի հզօրն. 'ի կողմանս հիւսիսոյ
առ եփրատ գետով տկարացան, կործանեցան:
*Ո՞վ է սա որ իբրև զգետ յարուցեալ է, և իբրև զգետս 7
կուտակեալս ջուր զջուրբք: *Ջուրքն եգիպտացւոց 8
իբրև զգետ ելանէ, և իբրև զգետ խառնին ջուրք նր.
և ասէ, ելից և ծածկեցից զերկիր, կորուսից զքաղաքս
և զբնակիչս նր: *Հեծեալք յերիվարս, կազմեցէք 9
կառս, ելէք պատերազմօղք եթեովպացւոց. և
լիբէացիք վառեալք զինու. և լիդացիք ելէք լարեցէք
զաղեղունս: *Զի օրն այն տն այ մերոյ, օր վրէժխնդրութե 10
է, առնուլ վրէժ 'ի թշնամեաց իւրոց. և կերիցէ
սուր և յագեսցի, և արբեսցի յարենէ նց: զի զոհ
տն զօրութեց է յերկրէն հիւսիսոյ 'ի վր գետոյն եփրատայ:
*Ե՛լ 'ի գաղաադ, և առ դեղ ռետին կուսի 11
դստերն եգիպտացւոց. 'ի զո՞ւր յաճախեցեր զբժշկութիս
քո, և օգուտ չիք ուստեք քեզ: *Լուան զգոյժ 12
քո ազգք, և աղաղակաւ քով լի եղև երկիր. զի պատերազմօղ
առ պատերազմօղի տկարացաւ, և անկան
երկոքեան 'ի միասին: *Բանն զոր խօսեցաւ տր 'ի ձեռն 13
երեմիայ մարգարէի 'ի գալ նաբուքոդոնոսորայ արքային
բաբելացւոց, հարկանել զերկիրն եգիպտացւոց: *Գո՛յժ 14
արարէք յեգիպտոս, և հնչեցէք 'ի մագդօղ, և պատուէր
տուք 'ի մեմփիս, ասցէ արարէք 'ի տափնաս. թէ
արի և պատրաստեա՛ց, զի եկեր սուր զուռս քո: *'ի 15
փախուստ դարձաւ ցուլն քո ընտիր, ոչ մնաց՝ զի տր
լքոյց զնա: *Եւ բազմութիւն տկարացաւ, և անկան իւրաքանչիւր 16
առ ընկերի իւրում: և ասեն, արիք և դարձցուք
առ իւրաքանչիւր ժողովուրդ մեր, և յիւրաքանչիւր
աշխարհ իւր՝ յերեսաց յունական սրոյն: *Կոչեցէք 17
զանուն փարաւոնի արքային եգիպտացւոց՝ սաոփն,
և եբիր, և մովեդ: *Կենդանի եմ ես՝ ասէ տր, 18
որոյ թագաւոր զօրութեց անուն է նր. զի իբրև զգահաւոնդակ
'ի լերինս, և իբրև զկարմելոս 'ի ծովու եկեսցէ:
*Հանդերձ գերութե՛ արա քեզ բնակեալ 19
դուստր եգիպտացւոց. զի մեմփիս յապականութի՛
եղիցի, և կոչեսցի նմա վա՛յ առ 'ի չգոյէ բնակչաց նր:
*Երինջ զարդարեալ գեղեցիկ՝ եգիպտոս: Հա՛տ հատաւ 20
'ի հիւսիսոյ՝ եկն 'ի վր նր. *և վարձկանք նր 'ի 21
նմա իբրև եզինք պարարակք. զի և նոքա 'ի փախուստ
դարձան առհասարակ, և ոչ հանդարտեցին. զի օր
կորստեան եկն 'ի վր նց, և ժամանակ վրէժխնդրութե:
22 *Ձա՛յն նր իբրև զօձի որ շչիցէ, զի ընդ աւազ
գնասցեն: տապարաւորք եկեսցեն 'ի վերայ նր իբրև
23 զփայտահարս: *հարէք զանտառս նր՝ ասէ տր այ՝ զորոյ
ո՛չ իք առնուցու զչափ. զի բազմասցի առաւել քան
24 զմարախ, և ոչ է նց թիւ: *Յամօթ եղև դուստրն եգիպտացւոց.
մատնեցաւ 'ի ձեռս հիւսիսային զօրացն:
25 *Ասէ տր զօրութեց այ իլի. ահաւասիկ ես խնդրեցից
զվրէժ յամոնայ որդւոյ նր, 'ի փարաւոնէ, և յեգիպտացւոց,
և 'ի դից նց, և 'ի թագաւորաց նր. և 'ի
26 փարաւոնէ՝ և 'ի յուսացելո՛ց 'ի նա: *և մատնեցից զնս
'ի ձեռս խնդրողա՛ց անձանց նց, և 'ի ձեռս նաբուքոդոնոսորայ
արքային բաբելացւոց, և 'ի ձեռս ծառայից
նր: Եւ յետ այնորիկ բնակեսցէ իբրև զառաջինն՝ ասէ
27 տր: *Բայց դու մի երկնչիցիս ծառայ իմ յակոբ. և
մի զարհուրիցիս իէլ. զի ահաւասիկ ես զերծուցանեմ
զքեզ 'ի հեռաստանէ, և զզաւակ քո 'ի գերութե նց:
և դարձցի յակոբ և դադարեսցէ, և ննջեսցէ. և ոչոք
28 իցէ որ լլկիցէ զնա: *Եւ դու մի երկնչիր ծառայ իմ
յակոբ՝ ասէ տր. զի ես ընդ քեզ եմ, թէ արարից վախճան
ամ ազգաց ուր ցրուեցի զքեզ անդր, այլ քեզ
ոչ արարից վախճան: և խրատեցից զքեզ յիրաւունս,
և քաւելով ոչ քաւեցից զքեզ:

ԳԼ. ԽԷ.

1 'Ի վերայ Այլազգեաց: Բանն տն՝ որ եղև առ երեմիա
մարգարէ 'ի վր այլազգեաց, մինչև հարեալ էր
2 փարաւոնի զգազա: *Այսպէս ասէ տր. ահաւադիկ
ջուրք ելանեն 'ի հիւսիսոյ, և եղիցին հեղեղատք յողողանել,
և ողողեսցեն զերկիրն լրիւ իւրով, զքաղաքն
և զբնակիչս նր: Բողո՛ք բարձցեն մարդիկ, և աղաղա-
3 կեսցեն ամ բնակիչք երկրին, *'ի ձայնէ ասպատակի
նր, 'ի զինուց ոտից նր, և 'ի շաչելոյ կառաց նր, և 'ի
շառաչելոյ անուոցն նր: Եւ ոչ դարձցին հարք առ որ-
4 դիս իւրեանց 'ի լքմանէ ձեռաց իւրեանց՝ *յաւուրն
յորում գայցէ կորուսանել զամ այլազգիսն: Եւ կորուսից
զծո՛ւր և զծայդան, և զամ մնացորդս օգնականութե
նց: և սատակեսցէ տր զայլազգիս զմնացորդս
5 կղզեացն՝ և զգամրաց: *Հասցէ կնդութի 'ի վր գազայ.
կործանեցաւ ասկաղոն, և մնացորդքն ենակի-
6 մայ: մինչև յե՞րբ կոտորեսցես *սուրդ տն. մինչև ցե՞րբ
ոչ դադարիցես. դարձի՛ր 'ի պատեանս քո, դադարեա՛
7 և վերացի՛ր: *Զիա՞րդ դադարիցէ. զի տր հրամայեաց
զնա 'ի վր ասկաղոնի, և 'ի վր ծովեզերեայցն մնացելոց
զարթնուլ:

ԳԼ. ԽԸ.

1 'Ի վր Մովաբու: Այսպէս ասէ տր զօրութեց այ իլի.
վա՛յ 'ի վերայ նաբաւայ, զի կորեաւ: յամօթ եղև՝
առաւ կարիաթեմ. յամօթ եղև մասոդամբ. 'ի պարտու-
2 թի մատնեցաւ: *Եւ ոչ ևս իցեն պարծանք մովաբու
յեսեբոն. խորհեցաւ 'ի վր նր չարիս. եկա՛յք հարցուք
զնա յազգէ և լռելով լռեսցէ, զկնի քո շրջեսցի
հուր:

---

(3) 'Ի բազում գիրս. Եւ վահանս. մատերուք 'ի պա": (3)(4) Յօրինակին մերում ևեթ հարցական ոլորակաւ դնին բառս. Առէ՞ք. կազմեցէ՞ք. հեծարո՞ւք. և՛ն. զորս այլք շեշտաւորեալ դնեն 'ի հրամայական եղանակ: (4) Ոմանք. Դի՛ք զսաղաւարտս: (5) Ոսկան. Դոքա աւադիկ զար": (5) Ոմանք. 'Ի նոցանէ պատերազմն: (7) Բազումք. Կուտակեալ զջուրս ջուրբք: (8) Ոսկան. Ջուրքն եգիպտացւոց իբրև զ": (9) Ոմանք. Հեծեալք յերիվարս... և ելէք պա": (10) Ոմանք. Եւ 'ի վր գետոյն եփ": (11) Ոմանք. Ել գաղաադ և առ: (12) Ոմանք. Եւ աղաղակով քով: (13) Բազումք. 'Ի ձեռն երեմիայի մարգա": (13) Ոսկան. Եւ հարկանել զեր": (14) Ոսկան. Եկեր սուր զկուռս քո: (16) Ոմանք. Եւ բազմութիւն տկարացան. և դարձցուք իւրաքանչիւր առ ժողովուրդ մեր.. յաշխարհ իւր.. յունական սրսոյն: (17) Ոմանք. Սաոփն, և եբեր եմովդ: (18) Ոմանք. Իբրև զգահաւանդ 'ի լերինս: (18) 'Ի լուս". 'Ի վերայ՝ ըզգահաւանդակ, նշանակէ՝ թաբաւր: (19) Յօրինակս պակասի. Արա՛ քեզ բնակեալ դուստր եգիպտաց": (19) Օրինակ մի. Նմա վկայ առ 'ի չգոյէ բն": (20) Ոսկան. Զարդարեալ և գեղե": (21) Բազումք. Եւ վարձանք նր 'ի նմա: (21) Յօրինակին պակասէր. Նոքա 'ի նմա իբրև ե": (22) Ոմանք. Իբրև զձայն օձի որ.. եկեսցեն 'ի վր նց: (23) Ոմանք. Զի բազմասցի իբրև զմարախ, և ոչ իցէ նց թիւ: (24) Ոմանք. Դուստր եգիպտոսի: (25) Ոմանք. Եւ 'ի դից նորա, 'ի թագաւորաց նորա: (26) Բազումք. Բնակեցուցից իբրև զառ": (27) Ոմանք. Որ լլկեսցէ զնա: (28) Ոմանք. Ուր մերժեցի զքեզ անդ. այլ քեզ ոչ արասցի վախճան:

ԳԼ. ԽԷ. (2) Ոմանք. Զքաղաքս և զբնակիչս: (3) Ոմանք. Եւ 'ի զինուց ոտից: (3)(4) Ոմանք. Իւրեանց: Լքման 'ի ձեռաց իւրեանց... զի սատակեսցէ տր զայ": (5) Ոմանք. Ենակեմայ. մինչև յերբ կոտորիցես:

ԳԼ. ԽԸ. (1) Ոմանք. Վայ 'ի վր նաբաղայ.. յամօթ եղև մասոդաբ:

հուր ։ * Զի գոյժ գուժողաց յորոնիմայ ․ սատակումն 3
և բեկումն մեծ * բեկաւ մովաբ ։ գոյժ տուք 'ի 4
զոգոր ․ * զի լցաւ աղովլթ լալովք ։ ելցէ լալով ընդ 5
ճանապարհն որոնիմայ ։ Տագնապ և գոյժ բեկման
լուայ ։ * փախերո՛ւք՝ և ապրեցուցէք զանձինս ձեր ․ 6
և եղիջիք իբրև ցցիռ յանապատի ։ * Քանզի յուսացեալ 7
էիր յամուրս քո ․ եկեսցեն նեղութիւնք և դու ըմբռնեսցիս
, և ելցէ քամովս 'ի գերութի̃ , քուրմք նր̃ և իշխանք
նր̃ ։ միանգամայն * հասցէ սատակումն 'ի վ̃ր ա̃մ քաղաքաց 8
․ և մի քաղաք մի՛ ապրեսցի , և կորիցէ բնակիչ՝
և սատակեսցի դաշտականն ։ Այսպէս ասէ տր̃ ․ * տուք 9
նշանակ մովաբու ․ զի տոչորելով տոչորեսցի , և ա̃մ քաղաքք
նորա յանապատ եղիցին առ 'ի չգոյէ բնակչաց ։
* Անիծեա՛լ լիցի որ գործէ զգործ տն̃ հեղգութ̃բ ․ և 10
անիծեա՛լ լիցի որ վերացուսցէ զսուր իւր յարենէ նր̃ ։
* Հանգուցեալ էր 'ի մանկութ̃է իւրմէ մովաբ ․ և յուսացեալ 11
էր 'ի փառս իւր ․ և ոչ թափեալ ամանէ յամանոյ
, և ոչ երթեալ 'ի գերութի̃ ․ վա̃ս այնորիկ կայր համ
նր̃ 'ի նմին , և հոտ նր̃ ոչ պակասեաց ։ * Վա̃ս այնորիկ 12
ահա աւուրք գան՝ ասէ տր̃ , և առաքեցից նմա կորացուցիչս
, և կործանեսցեն զնա ․ և զանօթս նր̃ մանրեսցեն
, և զամանս նր̃ փշրեսցեն ։ * և ամաչեսցէ մովաբ 13
'ի քամովսայ , ո̃պ ամաչեաց տունն Ի̃լի 'ի բեթելայ յուսոյն
իւրեանց ։ * Զիա՞րդ ասիցէք թէ հզօրք եմք , և 14
արք զօրաւորք պատերազմի ։ * կորեաւ մովաբ՝ և քաղաք 15
նր̃ , և ընտիր ընտիր երիտասարդք նր̃ անկան 'ի
սպանումն ․ ասէ արքայ՝ որոյ տր̃ զօրութ̃եց անուն է
նր̃ ։ * Մերձ է 'ի հասանել օր մովաբու , և չարիք նր̃ 16
արագէն յոյժ ։ * խախտեցէք զնա շուրջանակի ․ ամենեքին 17
որք գիտէք զանուն նր̃ , ասացէք՝ զիա՞րդ խորտակեցաւ
ցուպն գեղեցիկ , գաւազանն մեծարանաց ։
* Էջ 'ի փառաց , և նիստ 'ի գիջի եռեղակալ դուստր 18
դեբոնայ , զի կորեաւ մովաբ ․ եհաս ապականիչ ամրոցաց
քոց ։ * Կա՛ց յանցս ճանապարհաց և հայեա՛ց՝ 19
որ նստիս յարոյեր , և հա՛րց զփախստականս՝ և զապրեալս
, և ասասջի՛ր զի՞նչ գործեցաւ ։ * Յամօթ եղև 20
մովաբ զի խորտակեցաւ ․ ճչեա՛ և աղաղակեա՛ և գոյժ
տուր յառնովն՝ թէ կորեաւ մովաբ ։ * Եւ դատաստանք 21
հասեալ գոն յերկիրն միշովրայ , 'ի քելոնն , և յասա
, և 'ի մովփաթ , * և 'ի դեբոն , և 'ի նաբաւ , և 'ի 22
տունն դեբղաթեմայ ։ * և 'ի կարաթեմ , և 'ի տունն 23
գամովլայ , և 'ի տունն մաւոնայ , * և 'ի կարիաւովթ ․ 24
և 'ի բոսոր , և յա̃մ քաղաքս երկրիդ մովաբայ 'ի հեռաւորս
և 'ի մերձաւորս ։ * Խորտակեցաւ եղջիւրն մովաբու 25
, և յանդգնութի̃ նորա խորտակեցաւ՝ ասէ տր̃ ։
* Արբեցուցէք զնա , զի 'ի վերայ տն̃ մեծաբանեաց ․ 26
ծափզծափ հարցէ մովաբ , և եղիցի 'ի կատականս և
ինքն ։ * Զի ոչ եթէ 'ի ծաղր ինչ էր քեզ Ի̃էլ , և 'ի գողոնս 27
գտանի ․ յորժամ մարտնչէիր ընդ նմա նովաւ գերեսցիս
։ * Թողին զքաղաքս՝ և բնակեցան 'ի քարածերպս 28
բնակիչք մովաբու ․ եղեն իբրև զաղաւնիս բունեալք
'ի քարածերպս և 'ի բերանս որոգայ ։ * Լուա՛յ 29
զհպարտութիւն մովաբու ․ զի հպարտացաւ յոյժ բարձրութի̃
նր̃՝ և հպարտութի̃ իւր՝ և ամբարտաւանութի̃
30 իւր ։ և բարձրացաւ սիրտ նր̃ ․ * և ես ծանեայ զգործս
նր̃ ։ ոչ ապաքէն բաւ կարի՛ նր̃ լիցին բազուկք նորա ․
31 այլ նա ոչ այնպէս արար ։ * Վա̃ս այնորիկ ճի՛չ բարձէք
'ի վ̃ր մովաբու ․ գուժեցէք յա̃մ կողմանց մովաբու ․
32 'ի վ̃ր արանց խղելոց՝ փետելոց՝ մրելոց ։ * և մրմնջեսցէ
իբրև զլալիւնն յազերայ ։ լացցուք զքեզ այգիդ սաբեմայ
․ բարունակք քո ձգեցան ընդ ծով ․ քաղաքք յազերայ
հասին 'ի վ̃ր մրգոց քոց , և 'ի վ̃ր կթոց քոց եհաս
33 սատակումն ։ * Մաչեցաւ ուրախութի̃ և ցնծութի̃
'ի կարմեղայ՝ և յերկրէն մովաբացւոց ։ գինի էր 'ի
հնձանս քո ․ ընդ առաւօտս ոչ կոխեցին , և ընդ երեկս
34 ոչ հանին զձայն հնձանահարաց ։ * յաղաղակէն յեսեբոնայ
մինչև յելելայ , և մինչև յասաա ․ քաղաքք նց̃ ետուն
զձայնս իւրեանց 'ի սեգովրայ մինչև յերոնայիմ ,
և գոյժ 'ի սաղեսայ ․ զի և ջուրն եբերիմայ 'ի տապ խորշակի
35 եղիցի ։ * Եւ կորուսից զմովաբ՝ ասէ տր̃ ․ որ ելանէր
'ի բագինս՝ և արկանէր խունկս աստուածոց օտարաց
36 ։ * Վա̃ս այնորիկ սիրտ իմ 'ի վ̃ր մովաբու իբրև
զփող գոչեսցէ ․ սիրտ իմ 'ի վերայ արանց առ որմովքն
խղելոց իբրև զհնչիւն փողոյ ․ վա̃ս այնորիկ զոր ինչ ստացաւն
37 ՝ կորեաւ 'ի մարդկանէ ։ * Ա̃մ գլուխք ընդ ա̃մ
տեղիս գերծցին ․ և ա̃մ մօրուք խզեսցին ․ և ա̃մ ձեռք
38 կոծեսցին ․ և ա̃մ հասակ քրձազգածք եղիցին ։ * Եւ
յա̃մ տանիս մովաբայ և 'ի հրապարակս նր̃ ամենեքին
կոծ ․ զի խորտակեցի զմովաբ իբրև զաման՝ որ ոչ իմիք
39 իցէ պիտանացու՝ ասէ տր̃ ։ * Զիա՞րդ փոփոխեցաւ ․
ո՛ղբս տուէք ․ զիա՞րդ դարձոյց զթիկունս իւր ․ ամաչեաց
և եղև 'ի ծաղր և 'ի քէնս ամենեցուն որ շուրջ
40 զնովաւ ։ * Զի այսպէս ասէ տր̃ ․ ահաւասիկ իբրև
զարծուի գիմեսցէ , և տարածեսցէ զձեռս իւր 'ի վ̃ր
41 մովաբու ։ * Առաւ կարիաւովթ , և ըմբռնեցան ամուրք
նր̃ ․ և եղիցի սիրտ զօրաւորացն մովաբայ յաւուր
42 յայնմիկ իբրև զսիրտ կանանց յերկունս ։ * և կորիցէ
43 մովաբ 'ի բազմութէ̃ ․ զի 'ի վ̃ր տն̃ մեծաբանեաց ։ * Վի՛հ ,
և ո՛հ , և որոգայթ 'ի վերայ քո որ բնակեալդ ես 'ի մովաբ
44 ։ * և որ փախիցէ յերեսաց ահին՝ անկցի 'ի վիհն ․
և որ ելանիցէ 'ի վհէ անտի՝ ըմբռնեսցի յորոգայթն ․
զի ածից զա̃մ 'ի վ̃ր մովաբու յամին յորում հանդէս
45 արարից նմա՝ ասէ տր̃ ։ * Եւ յարկսն յեսեբոնայ հասին
փախուցեալք յորոգայթէն ․ զի հուր ել յեսեբոնայ
, և բոց 'ի քաղաքէն սեհոնայ , և եկեր զիշխանս մովաբայ
46 , և քննեաց զորդիսն ամոնայ ։ * Վա՛յ քեզ մովաբ
, կորուսեր զժողովուրդն քամովսայ ․ զի առան
47 ուստերք նր̃ և դստերք նր̃ 'ի գերութի̃ ։ * և դարձուցից
զգերութիւնն մովաբու յաւուրս յետինս՝ ասէ տր̃ ։
Մինչև ցայս վայր են դատաստանք մովաբու ։

ԳԼ․ ԽԹ․

1 'Ի Վ̃Ր Որդւոցն ամոնայ ։ Այսպէս ասէ տր̃ ․ միթէ որդիք
ոչ իցեն Ի̃լի ․ կամ յանձանձիչս ոչ իցէ նց̃ ․
ընդ

---

(4) Ոմանք ․ Գոյժ տուք 'ի սեգովր ․ կամ 'ի , զոգար ։ (5) Ոմանք ․ Զի լցաւ աղաւովթ լալեօք ․ ․ ․ և գոյժ և բեկումն լուայ ։ (9) Ոմանք ․ Տուք նշան մովաբայ ։ (10) Ոմանք ․ Որ գործիցէ զգործ տն̃ ․ ․ որ վերացուցանէ զսուր իւր յարե'' ։ (11) Բզմք ․ Եւ չէր թափեալ ամանէ ։ (12) Ոմանք ․ Եւ առաքեցից 'ի նմա կորա'' ։ (13) Ոսկան ․ 'Ի բեթելայ յուսոյ իւրոյ ։ (15) Ոմանք ․ Եւ քաղաքք նր̃ ։ (16) Օրինակ Գ ․ Մերձ էր հասանել աւուր մովաբու ։ (18) Ոմանք ․ Դուստր դեբոնեայ ․ ․ ․ և եհաս ապակա'' ։ (19) Ոմանք ․ Յարուէր ․ հա՛րց զփախստականս և ասասջի՛ր ։ (20) Ոսկան ․ Յառնօն և 'ի քէն թէ կոր'' ։ (21) Բազումք ․ Հասեալ գան յերկիրն միսովրայ ։ (22) Բազումք ․ Եւ 'ի տունն դերղաթայիմ ․ կամ , դեբղաթայիմ ։ (23) Բազումք ․ Եւ 'ի կարիաթեմ ։ (24) Ոսկան ․ Եւ 'ի կարիօթ , և 'ի բո'' ։ (26) Ոմանք ․ Արբուցէք զնա , զի ․ ․ ծափս զծափ հարցէ ։ (27) Բզմք ․ Եւ ոչ 'ի գողօնս գտանի ։ (28) Ոմանք ․ Եւ բնակեցին 'ի քարածերպս բնակիչք մովաբայ ․ ․ 'ի քարածերպս 'ի բերանս սո'' ։ (31) Ոսկան ․ Փետտելոց՝ մրելոց ։ (32) Ոմանք ․ Այգիդ սեբեմայ ․ ․ ձկտեցան ընդ ծով ․ ․ հասին 'ի վերայ մարգաց քոց ։ (33) Ոմանք ․ Եւ ընդ երեկոյս ոչ հանին ։ (33) Ոսկան ․ Ոչ հանին զձայնն ձայնահարաց ։ (34) Ոմանք ․ Մինչև ցյելոյելայ , և մինչև ցյասայ ․ ․ և գոյժ 'ի սաղիմիայ ։ զի և ջուրն նեբերիմայ ։ (34) Ոսկան ․ Մինչև յասաա ․ ․ ․ մինչև յորոնայիմ ։ (37) Ոսկան ․ Եւ ա̃մ ձեռք կոծեսցին ։ (37) Բազումք ․ Եւ ա̃մ հասակք քր'' ։ (38) Ոսկան ․ Զի խորտակեցից ։ (39) Ոսկան ․ Եւ եղև 'ի ծաղր ամենայն ։ (41) Ոսկան ․ Առաւ կարիօթ ։ (42) Ոմանք ․ Եւ կորեաւ մովաբ ։ (44) Ոմանք ․ Որ փախիցէ ։ (45) Ոմանք ․ 'Ի յարկսն սեհոնայ ․ ․ և քննեաց զորդիսն սաղնայ ։ (47) Ոմանք ․ Եւ դարձուցից զգերութիւնն յակոբայ'' ։ (47) Յօրինակին ․ Յաւուրս յետին ։

Գլ․ խթ․ (1) Ոմանք ․ Կամ յանձանձիչ չիցէ նորա ․ ․ ․ Մելքոմ ․ կամ , Մոլքոմ զգադ ։

ընդէ՞ր ամփոփեաց Մեղքոմ զԳադ. եւ ժողովուրդ սոցա
'ի քաղաքս ն̅ց բնակէ: * Վ̅ն այդորիկ ահա աւուրք 2
գան՝ ասէ տ̅ր, եւ լսելի արարից յՌաբաթ որդւոցն Ա-
մոնայ զգոյժ քաղաքացն. եւ եղիցին յանապատ եւ 'ի կո-
րուստ, եւ բագինք ն̅ց հրով այրեսցին. եւ առցէ Իէլ
զիշխանութիւն իւր՝ ասէ տ̅ր: * Գուժեա Եսեբոն՝ զի կո- 3
րեաւ Գէհ. բողոքք բարձէք դստերք Ռաբայ. քրձազ-
գածք եղերուք՝ եւ մոլեցարուք. սուգ առէք՝ եւ յայս-
կոյս յայնկոյս ընթացարուք զցանկովք. զի Մելքոմ
'ի գերութիւն երթիցէ, քուրմք ն̅ր եւ իշխանք՝ 'ի միասին:
* Զի՞ ցնծայցես 'ի խորսն քո զեփ, եւ 'ի դաշտս քո 4
դուստր ժպրհոտ. որ յուսացեալ էիր 'ի գանձս քո եւ
ասէիր՝ ո՞ գայցէ 'ի վերայ իմ: * Ահաւասիկ ես ածից 'ի 5
վ̅ր քո երկիւղ՝ ասէ տ̅ր զօրուե̅ց յամ կողմանց շուրջ
գքո բնակելոցդ. եւ ցրուեսջիք յիւրաքանչիւր կողմ.
եւ ոչոք լիցի որ ժողովիցէ զթափառականսն: * Եւ յետ 6
այնորիկ դարձուցից զգերութիւն որդւոցն Ամոնայ՝ ա-
սէ տ̅ր:

* 'Ի Վ̅ր Եդովմայ: Այսպէս ասէ տ̅ր զօրուե̅ց. ոչեւս 7
դոյ իմաստութիւն 'ի Թեմանն. կորեաւ խորհուրդ 'ի հան-
ճարեղաց. գնաց իմաստութիւն ն̅ր: * Խաբեցաւ տեղի 8
ն̅ր: ծանրացուցէք 'ի նստել բնակիչք Դեդանայ, զի
դժուարինս արար: ածի 'ի վ̅ր ն̅ց ժամանակ՝ յորում
այց արարից նմա: * զի կթողք հասին 'ի վ̅ր քո, եւ ոչ 9
թողցեն 'ի քեզ մնացորդս. իբրեւ գողք գիշերոյ դիցեն
զձեռս իւրեանց 'ի վ̅ր ն̅ց: * Զի ես կործանեցի զԷ- 10
սաւ. եւ յայտնեցի զծածուկս ն̅ր, եւ թաքչել ոչ կարաս-
ցեն: կորեաւ զաւակ ն̅ր 'ի ձեռանէ եղբօր եւ դրացւոյ
իւրոյ: * եւ չիք մնալ որբոյն քում թէ կեցցէ. եւ այրիք 11
ն̅ց յիս յուսասցին: * Զի այսպէս ասէ տ̅ր. ահա որոց 12
ոչ էր օրէն ըմպել զբաժակն՝ արբին ըմպելով. եւ դու
արդարանալով արդարանայցես. ոչ արդարասցիս, այլ
ըմպելով արբցես: * Զի յանձն իմ երդուայ՝ ասէ տ̅ր, 13
թէ յապականութիւն՝ եւ 'ի նախատինս՝ եւ յանապատ, եւ
յանէծս եղիցես 'ի մէջ բաժնի ն̅ր, եւ ա̅մ քաղաքք ն̅ց
եղիցին աւերակք յաւիտեան: * Լուր լուայ 'ի տ̅է, եւ 14
հրեշտակս յազգս ազգս արձակեաց. ժողովեցարուք եւ
հասէք 'ի վ̅ր ն̅ր. արիք ելէք 'ի պատերազմ: * զի ա- 15
հաւադիկ ես փոքր մեւս եւ՝ եւ ասոյ զքեզ 'ի մէջ ազ-
գաց արհամարհեալ 'ի մէջ մարդկան: * Այպանութիւն 16
քո հասոյց քեզ զայդ. լրբութիւն սրտի քոյ արար զքեզ
ծակամուտ վիմաց, եւ առ զօրութիւն բարձրացեալ բլրոյն
քոյ. զի եթէ բարձրացուսցես իբրեւ զարծուի զբոյն
քո, եւ անտի լքուցից զքեզ՝ ասէ տ̅ր: * Եւ եղիցի Ե- 17
դովմ յանապատ. եւ ա̅մ որ անցանիցէ ը̅ն նա՝ զարմա-
ցի, եւ շչեսցէ 'ի վ̅ր ա̅մ հարուածոց ն̅ր: * ո̅պ կործա- 18
նեցաւ Սոդոմ եւ Գոմոր եւ բնակիչք ն̅ր ասէ տ̅ր. եւ մի
նստցի 'ի նա մարդ՝ եւ մի բնակեսցէ 'ի նմա որդի մար-
դոյ: * Ահաւասիկ իբրեւ զառեւծ ելցէ 'ի միջոյ Յորդա- 19
նանու 'ի տեղին եթեմեա. զի վաղվաղակի հալածական
արարից զն̅ա 'ի նմանէ. եւ ո՞վ է ընտրեալ 'ի նմա, եւ այց
արարից նմա, կամ ո՞վ ընդդէմ դառնայցէ ինձ. կամ
ո՞վ իցէ այն հովիւ որ ընդդէմ կայցէ երեսաց իմոց:
20 * Վ̅ն այդորիկ լուարուք զխորհուրդ տ̅ն զոր խորհե-
ցաւ 'ի վ̅ր Եդովմայեցւոց, եւ զխորհուրդ ն̅ր զոր խոր-
հեցաւ 'ի վ̅ր բնակչաց Թեմանայ: Եթէ ոչ հարցեն յե-
տինք ոչխարացն, բայց եթէ յաւիտեան կայցեն քակ-
21 տումն ն̅ց: * 'Ի ձայնէ կործանման ն̅ր շարժեցաւ եր-
կիր. գոյժ քո եհաս 'ի ծով կարմիր, եւ լսելի եղեւ ալա-
22 ղակ քո: * ահաւանիկ իբրեւ զարծուի երեւեսցի, եւ սլա-
ցի, եւ տարածեսցէ զթեւս իւր 'ի վ̅ր ամրոցացն ն̅ր: Եւ
եղիցի սիրտ զօրաւորացն Եդովմայ յաւուր յայնմիկ
իբրեւ զսիրտ կանանց յերկունս:

23 * 'Ի Վ̅ր Դամասկոսի: Յամօթ եղեւ Եմաթ՝ եւ Արփաթ. զի խոդ-
լուր չարեաց լուան, յիմարեցան 'ի ծովուն. զայրա-
24 ցան՝ եւ հանգչել ոչ կարացեն: * Լքաւ Դամասկոս.
դարձաւ 'ի փախուստ եւ կործանեցաւ. դողումն կա-
լաւ զնա, եւ երկունք ձեպեցին զնա իբրեւ զծննդակա-
25 նի: * եւ զիարդ է. զի ոչ թողոյր զքաղաքն իմ, զաւանն
26 զոր սիրեցի: * Վ̅ն այնորիկ անկցին երիտասարդք 'ի
հրապարակս քո, եւ ա̅մ արք պատերազմօղք կործանես-
27 ցին յաւուր յայնմիկ՝ ասէ տ̅ր զօրուե̅ց: * Ե՛ս վառե-
ցից հուր 'ի պարիսպն Դամասկոսի, եւ կերիցէ զհրա-
պարակս որդւոցն Ադերայ:

28 * 'Ի Վ̅ր Կեդարու: 'Ի վ̅ր տիկնոջ հանգրուանին զոր ե-
հար Նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց: Այսպէս
ասէ տ̅ր. արիք ելէք 'ի վ̅ր Կեդարու, եւ հարէք զոր-
29 դիսն Կեդեմայ: * զխորանս ն̅ց եւ զխաշինս ն̅ց. առցեն
զհանդերձս ն̅ց եւ զա̅մ կահ եւ զկարասի ն̅ց. եւ զուղտե-
րամակս ն̅ց առցեն իւրեանց: եւ կոչեցէք 'ի վ̅ր նոցա
30 կորուստ շուրջանակի: * Փախուցէք սաստիկ. խորե-
ցէք 'ի նստել բնակիչք հանգրուանիդ՝ ասէ տ̅ր. զի
խորհուրդ խորհեցաւ 'ի վ̅ր ձեր Նաբուքոդոնոսոր ար-
քայ բաբելացւոց. խորհեցաւ 'ի վ̅ր քո խորհուրդ:
31 * արի ել 'ի վ̅ր ազգին դադարելոյ որ նստի 'ի հանգս-
տեան՝ ասէ տ̅ր. որոց ոչ դրունք, եւ ոչ նիգք, առան-
32 ձինն բնակեալք: * Եւ եղիցին ուղտերամակք ն̅ց յա-
ւար, եւ բազմութիւն խաշանց ն̅ց 'ի կորուստ. եւ հոսեցից
ը̅ն ա̅մ հողմս զյապաւեալսն առ երեսօք, եւ յա̅մ կող-
33 մանց ն̅ց ածից ն̅ց կործանումն՝ ասէ տ̅ր: * Եւ եղիցի
հանգրուանն բնակութի Ջայլամանց, եւ անապատ մինչեւ
յաւիտեան: եւ մի բնակեսցէ 'ի նմա մարդ, եւ մի նստցի
'ի նմա որդի հողածնի:

34 'Ի Վ̅ր Ելամայ: * Բանն տ̅ն՝ որ եղեւ առ Երեմիա մարգա-
րէ վ̅ն Եղամայ յսկզբան թագաւորութեան Սեդեկիայ
35 արքային յուդայ՝ եւ ասէ: * Այսպէս ասէ տ̅ր զօրու-
թեց ա̅ծ Իէլի. ահաւադիկ խորտակեցայց աղեղն Եղա-
36 մայ, իշխանութի բռնաւորութ̅ ն̅ց: * Եւ ածից 'ի վ̅ր Ե-
լամայ չորս հողմս 'ի չորից կողմանց երկնից. եւ ցրուե-
ցից զն̅ա ը̅ն ա̅մ հողմս ը̅ն այնոսիկ. եւ ոչ լիցի ազգ
37 յոր ոչ հասանիցեն թափառականքն Եղամայ: * Եւ
զարհուրեցուցից զն̅ա առաջի թշնամեաց ն̅ց որք խնդ-
րէին զանձինս ն̅ց. եւ ածից 'ի վ̅ր ն̅ց ըստ բարկութե
սրամտութ̅ իմոյ՝ ասէ տ̅ր. եւ արձակեցից զսուր իմ
զկնի

---

(2) Ոմանք. Եւ լու արարից.. եւ բագինք ն̅ր հրով այ": (3) Ոմանք. Գուժեայ Եսեբոն.. եւ յայսկոյս եւ յայնկոյս .. զցանկով. զի մելքոմ: (4) Ոմանք. Զի ցնծայցես. չաճ, ցնծացայց ես 'ի խորանս քո.. եւ ասէիր ո՞վ գայցէ: (5) Ոմանք. Ահաւադիկ ես 'ի վ̅ր .. որ ժողովեսցէ զթափառականսն: (8) Ոմանք. Խաբեցաւ տեղի ն̅ց .. բնակիչք դադանայ .. այց արարի նմա: (8) 'Ի լուսն". Դժուարինս արար ա̅ծ 'ի վ̅ր ն̅ց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (11) Բազումք. Որբոյն քում: (12) Ոմանք. Ահա որոյ ոչ.. արբին ըմպես. չաճ, ըմպեա եւ դու. ար": (13) Բազումք. Եղիցին 'ի մէջ բաժնի.. քաղաքք ն̅ց եղիցին աւերակք յաւիտենից: (14) 'Ի բազումս պակասի. Յազգս ազգս արձակեաց.. արիք եւ ելէք 'ի: (16) Ոմանք. Բլրոյն քոց.. որպէս արծուի զբոյն քո: (18) Այլք. Եւ մի նստցի 'ի նմա մարդ: (19) Ոմանք. Ահաւադիկ.. 'ի տեղին եթոմայ.. հալածական ա"... եւ կամ ո՞վ իցէ: (20) Ոմանք. Եւ ոչ հարցեն յետինք.. եթէ յաւէր կայցեն քակումն. չաճ, քանդումն ն̅ց: (21) Ոմանք. Կործանման ն̅ց: (22) Ոմանք. Ահաւանիկ իբրեւ զարծուի վերասցի... զթեւս իւր 'ի վերայ ամրնոյն. չաճ, ամրոյն ն̅ր: Որոշական. 'Ի վերայ բոսրանայ: (24) Ոմանք. Դողումն կալաւ զն̅ա: (25) Ոմանք. Եւ զիարդ էր .. զոր սիրեցին: (25) Օրինակ մի. Զի ոչ թողոյր զնեմ ասէ զքաղաքն իմ: (27) Ոմանք. 'Ի պարիսպս դամասկոսի .. որդւոյն ադերայ: (28) Օրինակ մի յաւելու. 'Ի վ̅ր կեդարու. որ էն արաբացիք: (28) Յօրինակին. Ելէք 'ի վ̅ր կենդարու: (28) Ոմանք. Զորդիսն կեդամայ: (29) Ոմանք. Եւ զա̅մ զկահ.. 'ի վ̅ր նորա կորուստ: (30) Որոշան. Փախերուք սաստիկ. խո": (33) Ոմանք. Եւ մի բնակեսցէ անդ մարդ: (34) Օրինակ մի յաւելու. 'Ի վ̅ր Եղամայ, ազգք էն պարսիկք: (34) Ոմանք. Վ̅ն եղամայ. յսկզբան: (35) Ոմանք. Ահաւասիկ խորտակեցաւ աղեղն եդովմայ. իշխանութի բռնութե ն̅ր: Որոշեան. Զիշխանութի բռնաւորութե նորա առից: (37) Ոմանք. Որք խնդրէին զանձինս իւրեանց:

զկնի ն̅ց մինչև սպառեսցէ՛ զն̅ս ։ * Արկից զաթոռ իմ՛ 38
յելամ, և կորուսից անտի զթագաւորս՝ և զմեծամեծս՝
ասէ տ̅ր ։ * Եւ եղիցի յաւուրս յետինս դարձուցից 39
զգերութի ելամայ՝ ասէ տ̅ր ։ Իսկզբան թագաւորութե
սեդեկիայ արքայի եղև բանս այս 'ի վ̅ր ելամայ ։

ԳԼ. Ծ.

'Ի Վ̅Ր Բաբելոնի ։ Բանն զոր խօսեցաւ տ̅ր 'ի վ̅ր բաբելոնի, 1
առ երկիրն քաղդէացւոց 'ի ձեռն երեմիայ
մարգարէի ։ * Պատմեցէք յազգս՝ և լու արարէք ։ 2
Նշան կանգնեցէք, լսելի արարէք ։ մի ծածկիցէք ։ ասասջիք
առ բաբելոն ։ յամօթ եղև բէլ ։ փափուկքն աներկեալք ։
մատնեցաւ մերովդաք ։ յամօթ եղեն կուռք
ն̅ր ։ ամաչեցին գարշելիք ն̅ր ։ * Զի ել 'ի վ̅ր ն̅ր ազգ 3
'ի հիւսիսոյ ։ նա դիցէ զերկիր ն̅ր յապականութի ։ և
ոչոք իցէ որ բնակիցէ 'ի նմա 'ի մարդոյ մինչև յանասուն ։
զի խախտեցան և գնացին ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ, 4
և 'ի ժամանակին յայնմիկ ասէ տ̅ր՝ եկեսցեն որդիքն
ի̅ղ̅ի ։ Ինքեանք և որդիքն յուդայ 'ի միասին, շըրջեսցին
և լալով գայցեն առ տ̅ր ա̅ծ իւրեանց ։ խնդրեսցեն
* մինչև 'ի սիոն, հարցցեն զճանապարհէ, այսր դիմեսցեն, 5
և եկեսցեն՝ և սպասեսցին 'ի տ̅ր ։ զի ուխտ
յաւիտենից է՝ և ոչ մոռասցի ։ * Իբրև զոչխարս կորուսեալս 6
եղև ժողովուրդ իմ ։ հովիւք ն̅ց մերժեցին
զն̅ս 'ի վ̅ր լերանց, մոլորեցուցին զնոսա 'ի լեառնէ 'ի
բլուր, գնացին մոռացան զմակաղատեղս իւրեանց ։
* Ամենքեան որ գտանէին՝ սատակէին զն̅ս ։ Թշնամիք 7
ն̅ց ասացին՝ մի՛ ներեսցուք ն̅ց ։ փոխանակ զի մեղան
տ̅ն ։ արօտք արդարութե է, և տ̅ն որ ժողովեաց
զհարսն ն̅ց ։ * Օտարացարո՛ւք 'ի միջոյ բաբելոնի ։ և 8
յերկրէդ բաբելացւոց ելէք, և եղերո՛ւք իբրև զվիշապս
առաջի խաշանց ։ * Զի ահաւասիկ ես յարուցից՝ 9
և ածից 'ի վ̅ր բաբելացւոց զժողովս ազգաց մեծամեծաց
յերկրէ հիւսիսոյ, և ճակատեսցին զնովաւ ։ և անտի
ըմբռնեսցի ։ իբրև նետ՝ իմաստուն պատերազմողի
որ ոչ դարձցի ունայն ։ * Եւ եղիցի երկիրն քաղդեացւոց 10
յաւար ։ և ա̅մ աւարառուքն ն̅ր յագեսցին՝ ասէ
տ̅ր ։ զի ուրախ լինէիք և պարծէիք յափշտակել զժառանգութի
իմ ։ * զի խայտայիք իբրև զուարակս 'ի վ̅ր 11
դալարոյ, և ոգորէիք իբրև զցուլս ։ * Յամօթ եղև 12
մայրն ձեր յոյժ ։ մայրն որ 'ի բարութե էր ։ ահաւադիկ
վախճան ազգաց՝ աւեր, անջուրք, և անապատ՝
* 'ի բարկութէ տ̅ն ։ և մի՛ բնակեսցի, այլ եղիցի յապականութի 13
առհասարակ ։ և ա̅մ որ անցանիցէ ընդ բաբելոն՝
արամեսցի, և շչեսցէ 'ի վ̅ր ա̅մ հարուածոց ն̅ր ։
* Ճակատեցարո՛ւք շուրջ զբաբելոնիւ ա̅մ աղեղնաւորք ։ 14
ձիգ դիք 'ի նմա, և մի՛ խնայէք 'ի նետս ձեր՝ զի տ̅ն մեղաւ ։
* Խրախոյս բարձէք շուրջ զնովաւ, զի լքան 15
ձեռք իւր ։ անկան մահարձանք՝ և կործանեցան պարիսպք
ն̅ր՝ զի վրէժխնդրութի յա̅յ է ։ խնդրեցէք վըրէժս
'ի դմանէ ։ ո̅պ արարն՝ արարէք դմա ։ * Սատակեցէք 16
զզաւակ 'ի բաբելոնէ ։ և առնուցու մանգաղ 'ի
ժամանակի հնձոց ։ յերեսաց յունական սրոյն իւրաքանչիւր
'ի ժողովուրդ իւր դարձցին, և իւրաքանչիւր
յերկիր իւր փախիցեն ։ * Ոչխար մոլորեալ ի̅է̅լ ։ առիւծք 17
մերժեցին զնա ։ նախ եկեր զնա թագաւորն
ասորեստանեայց, և յետոյ զոսկերս նորա արքայն բաբելացւոց ։
18 * Վ̅ս այդորիկ այսպէս ասէ տ̅ր զօրութեց
ա̅ծ ի̅ղ̅ի ։ ահաւասիկ ես խնդրեցից վրէժ յարքայէն
բաբելացւոց և յերկրէ ն̅ր, ո̅պ խնդրեցի վրէժ յարքայէն
19 ասորեստանեայց ։ * Եւ պատսպարեցուցից
զի̅է̅լ անդրէն 'ի ճարակս իւր ։ և արածեսցի 'ի կարմելոս,
և 'ի բասան, և 'ի լերինն եփրեմի, և 'ի գաղաադ ։
20 և յագեսցին անձինք ն̅ց ։ * Յաւուրսն յայնոսիկ, և 'ի
ժամանակին յայնմիկ՝ ասէ տ̅ր, խնդրեսցեն զանիրաւութի
ի̅ղ̅ի, և ոչ իցէ ։ և զմեղս յուդայ՝ և ոչ գտանիցեն ։
21 զի քաւիչ եղէց անիրաւութեց ն̅ց * 'ի վ̅րայ
երկրի ։ Ե՛լ դառնութ̅ 'ի վ̅ր ն̅ր, և 'ի բնակչաց նորա
խնդրեսջիր վրէժս ։ սո՛ւր և ապականութի զկնի ն̅ր՝ ասէ
տ̅ր ։ և արասջիր ըստ ա̅մ զոր պատուիրեցի քեզ ։
22 * Ձա՛յն պատերազմի յերկրէն քաղդէացւոց, և բեկումն
23 մեծ ։ * զիա՛րդ խորտակեցաւ և մանրեցաւ ուռն ա̅մ
երկրի ։ զիա՛րդ եղև բաբելոն յապականութի 'ի մէջ
24 ազգաց ։ * Յարձակեսցին 'ի վ̅ր, և ըմբռնեսցիս՝ բաբելոն,
և ոչ իմասցիս ։ գտար և ըմբռնեցար, զի տ̅ն
25 ընդդէմ դարձար ։ * Եբաց տ̅ր զգանձս իւր, և եհան
զանօթս բարկութե իւրոյ ։ զի գործ տ̅ն զօրութեց է
26 յերկրին քաղդեացւոց ։ * եկին հասին նմա ժամանակք
իւր ։ բացէք զշտեմարանս ն̅ր ։ որոնեցէք զնա իբրև
զայրս, և սատակեցէք զնա ։ մի՛ մնասցեն ն̅ց մնացորդք ։
27 * ցամաքեցուցէք զա̅մ պտուղս ն̅ր, և իջցեն 'ի սպանումն ։
վա՜յ ն̅ց՝ զի եկն օր ն̅ց, և ժամանակ վրէժխնդրութ̅
28 ն̅ց ։ * Ձա՛յն փախուցելոց և ապրելոց յերկրէն
քաղդեացւոց, պատմել 'ի սիոն զվրէժխնդրութ̅ 'ի
29 տ̅է ա̅յ մերմէ, զվրէժխնդրութ̅ տաճարի իւրոյ ։ * Պատուէր
տուք բազմաց 'ի վ̅ր բաբելոնի, ա̅մ աղեղնաւորաց՝
թէ բանակեցարո՛ւք զդովաւ շուրջանակի ։ զի մի՛
ոք իցէ որ ապրիցի 'ի դմանէ ։ հատուցէք դմա ըստ
գործոց իւրոց, ըստ ա̅մ զոր արար՝ արարէք դմա ։
30 զի տ̅ն ընդդէմ դարձաւ, ա̅յ սրբոյն ի̅ղ̅ի ։ * Վ̅ս այնորիկ
անկցին երիտասարդք ն̅ր 'ի հրապարակս ն̅ր, և
ա̅մ արք պատերազմօղք ն̅ր անկեալ դնիցին յաւուր
31 յայնմիկ՝ ասէ տ̅ր ։ * Ահաւասիկ ես 'ի վ̅ր քո՝ ասէ
տ̅ր զօրութեց, 'ի վ̅ր հպարտիդ ։ զի հասեալ է օր քո՝
32 և ժամանակ վրէժխնդրութե քոյ ։ * և տկարասցի հըպարտութ̅
քո, և կործանեսցի ։ և ոչոք իցէ որ յարուցանիցէ
զնա ։ և վառեցից հուր յանտառս ն̅ր, և կերի-
33 ցէ շուրջ զնովաւ զա̅մ ։ * Այսպէս ասէ տ̅ր զօրութեց ։
բռնադատեցան որդիքն իսրայէլի և որդիքն յուդայ ։
ամենքեան որ գերեցին զն̅ս, բռնաբարեցին զնոսա ։
34 և ոչ կամէին արձակել զն̅ս ։ * որ փրկեաց զն̅ս հզօրն ։
տ̅ր ամենակալ անուն է ն̅ր ։ դատեսցի դատաստան ը̅ն̅դ
ոսոխս իւր ։ զի բարձցէ զերկիրն, և զայրասցէ բնակ-
35 չաց բաբելոնին ։ * Սո՛ւր 'ի վ̅ր քաղդէացւոցն՝ ասէ տ̅ր ։
և 'ի վ̅ր բնակչացն բաբելոնին, և 'ի վ̅ր ա̅մ մեծամե-
36 ծաց ն̅ր, և 'ի վ̅ր խորհրդականաց ն̅ր ։ * Սո՛ւր 'ի վ̅րայ
ըղձութեց ն̅ր, և բարձցին ։ սո՛ւր 'ի վ̅ր պատերազմո-
37 ղաց ն̅ր, և լքցին ։ * Սո՛ւր 'ի վ̅ր երիվարաց և կառաց
ն̅ր ։ սո՛ւր 'ի վ̅ր նահատակաց ն̅ց, և 'ի վ̅ր ա̅մ խառ-
նաղանճին որ 'ի մէջ նորա՝ և եղիցին իբրև զկանայս ։

Սուր

ԳԼ. Ծ. (1) Օրինակ մ. 'Ի վ̅ր բաբելացւոց պատգամ ։ (2) Ոմանք. Եւ լուր արարէք .. մի ծածկէք ։ (2) Ոսկան. Նշանակեցէք, լսելի արարէք .. առաւ բաբելոն .. մատնեցաւ մերոդաք ։ (4) Ոսկան. Իւրեանց, և խնդրեսցեն ։ (5) Ոմանք. Յաւիտենից է, և ոչ մոռասցի ։ (7) Ոմանք. Արօտ արդարութե է, և տ̅ր որ ժողովեաց ։ (8) 'Ի լուս". Եւ յերկրէդ քաղդէացւոց ելէք. համաձայն եբրայեց 'ի բնաբ" ։ (8) Ոսկան. Իբրև նոխազս առաջի խաշանց ։ (9) 'Ի լուս". Եւ անտի ըմբռնեսցիս ։ իբ" ։ (12) Օրինակ մ. Ահաւադիկ վատթար ազգաց աւեր, անջուր ։ (14) Ոմանք. Ձիգ դիք 'ի նմա ։ (15) Բազումք. Վրէժխնդրութի է յա̅յ ։ (16) Բազումք. 'Ի բաբելոնէ, որ առնուցու ։ (16) Ոմանք. 'Ի ժողովուրդ իւր դարձցի ... փախիցէ ։ (18) Ոմանք. Վ̅ս այնորիկ այսպէս .. ահաւադիկ ես խնդրեցից զվրէժ ։ (19) Օրինակ մ. Անդրէն 'ի ճակատս իւր ։ (20) Ոմանք. Յուդայ. և ոչ գտանիցեն ։ (21) Բազումք. Դառնութ̅ 'ի վ̅րայ բլրոց .. խնդրեսցիս վրէժս .. զկնի նոցա, ասէ ։ (23) Ոմանք. Եւ մանրեցաւ սիւնն ա̅մ .. յապականութի ամենայն ազգաց ։ (24) Բազումք. 'Ի վ̅րայ քո, և ըմբռնեսցիս ։ (25) Ոմանք. Եբաց տ̅ր զայս իւր ։ (26) Ոմանք. Մի մնասցէ ն̅ր. կամ, նմա մնաց" ։ (28) Ոմանք. Եւ ապրեցելոց յերկ" ։ (28) 'Ի լուս". Յերկրէն բաբելացւոց. պատ". համաձայն եբրայեց 'ի բնաբ" ։ (33) Օրինակ մ. Ամենքին որ գերեցին զն̅ս, բռնա" ։ (34) Ոմանք. Եւ որ փրկէ զնոսա հզօրն ։ (35) Այլք. Եւ 'ի վ̅ր խորհրդականաց ն̅ր ։ (37) Օրինակ մ. Սուր 'ի վ̅ր երիտասարդաց ն̅ր և կառաց ։ (37) Ոմանք. Նահատակաց ն̅ց .. խառնաղանջից ։ Ոսկան. խառնիճաղանջիցն ։

Սուր ՚ի վ՟ր գանձուց ն՟ր, և յափշտակեսցին: * Սուր 38
՚ի վ՟ր ջուրց ն՟ր, և ամաչեսցեն. զի երկիր դրօշելոց է.
և ՚ի վ՟ր կղզեացն որովք պարծէին: * Վ՟ս այնորիկ ձի- 39
ւանք բնակեսցեն ՚ի կղզիսն, և բնակեսցեն ՚ի նմա դըս-
տերք համբարեաց. և մի ևս շինեսցի ՚ի սպառ, և մի
ևս բնակեսցէ յաւիտեան. * Ո՟պ տապալեաց Ա՟ծ զեր- 40
կիրն սոդոմացւոց և գոմորացւոց, և զսահմանակիցս
ն՟ր՝ ասէ Տ՟ր: և մի բնակեսցէ անդ մարդ, և մի պան-
դխտեսցի ՚ի նմա որդի մարդոյ: * Ահաւասիկ գունդ 41
գայ ՚ի հիւսիսոյ, և ազգ մեծ. և թագաւորք բազումք
զարթիցեն ՚ի ծագաց երկրէ: * աղեղն և վաղակաւոր 42
՚ի ձեռին իւրում ժպիրհ է, և մի ողորմեսցի: ձայն ն՟ց
իբրև զծով գոչեսցէ. հեծեալք յերիվարս, պատրաս-
տեալք իբրև զհուր ՚ի պատերազմ ՚ի վ՟ր քո դուստր
բաբելացւոց: * Լուաւ զլուր ն՟ց արքայն բաբելացւոց, 43
և լքան ձեռք ն՟ր. նեղութի՟ տագնապեաց զնա, երկունք
իբրև ծննդականի: * ահաւադիկ իբրև զառեւծ ելցէ 44
՚ի յորձանացն յորդանանու ՚ի տեղին եթամայ. զի ե-
րագերագ հալածեցից զնա ՚ի նմանէ. և զա՟մ երիտա-
սարդս յարուցից ՚ի վ՟ր ն՟ր: Զի ո՞վ որ է իբրև զիս. և
ո՞վ ընդդէմ դառնայցէ ինձ. և ո՞վ որ հովիւ կայցէ հակա-
ռակ: * Վ՟ս այդորիկ լուարուք զխորհուրդ Տ՟ն զոր խոր- 45
հեցաւ ՚ի վ՟ր բաբելոնի, և զխորհուրդս ն՟ր զոր խոր-
հեցաւ ՚ի վ՟ր բնակչաց քաղդէացւոց. եթէ ո՛չ ապա-
կանեցէք զգառինս հօտից ն՟ց. եթէ ոչ ապականիցին
՚ի նոցանէ արօտք: * զի ՚ի ձայնէ կործանման բաբելոնի 46
շարժեսցի երկիր, և գոյժ ն՟ր լուիցի ՚ի հեթանոսս:

ԳԼ. ԾԱ.

Այսպէս ասէ Տ՟ր. ահաւասիկ ես յարուցից ՚ի վ՟ր 1
բաբելոնի՝ և ՚ի վ՟ր բնակչաց ն՟ր զխիտ յարուցե-
լոց, և հողմ խորշակի ապականիչ: * Եւ առաքեցից ՚ի 2
բաբելոն գարովիչս և գարովեսցեն զնա, և ապակա-
նեսցեն զերկիր ն՟ր. զի վա՜յ ՚ի վ՟ր բաբելոնի շուրջա-
նակի յաւուր չարչարանաց իւրոց: * Լարեսցէ որ լա- 3
րելոյն իցէ զաղեղն իւր, և առցէ զանձամբ որ իցէ
զէն: մի խնայէք յերիտասարդս ն՟ր, և ապականեցէք
զա՟մ զօրութի՟ ն՟ր: * Եւ անկցին վիրաւորք յերկրին 4
քաղդէացւոց, և խոցոտեալք շուրջ զնովաւ: * զի ոչ 5
եղև այրի ի՟էլ և յուդայ յա՟յ իւրեանց և ՚ի Տ՟է ամենա-
կալէ. զի երկիր ն՟ց լցաւ անօրէնութե՟ ՚ի սրբութե՟ց
ի՟լի: * Փախերո՛ւք ՚ի միջոյ բաբելոնի, և ապրեցուցէք 6
իւրաքանչիւր զանձն իւր, և մի կործանիցիք յանիրաւ-
ութե՟ց ն՟ր. զի ժամանակ վրէժխնդրութե՟ է ն՟ր ՚ի Տ՟է.
զհատուցումն ն՟ր ինքն հատուսցէ: * Բաժակ ոսկի 7
բաբելոն ՚ի ձեռին Տ՟ն, որ արբուցանէ զա՟մ երկիր ՚ի
գինւոյ իւրմէ. արբին հեթանոսք, վ՟ս այնորիկ շար-
ժեցան ազգք: * և յանկարծակի կործանեցաւ բաբե- 8
լոն, և խորտակեցաւ: Ողբս առէք ՚ի վ՟ր դորա. առէք
դեղ ՚ի վէրաց դորա, թերևս բժշկեսցի: * Բժշկեցաք 9
զբաբելոն, և նա ո՛չ բժշկեցաւ. թողցուք զնա և գնաս-
ցուք իւրաքանչիւր յերկիր իւր. զի մերձեցան մինչև
յերկինս դատաստանք ն՟ր. ամբարձան մինչև ցաստեղս:
* և ած Տ՟ր դատաստան ՚ի վ՟ր ն՟ր. եկա՛յք՝ և պատմես- 10
11 ցո՛ւք ՚ի սիոն զգործս Տ՟ն Ա՟յ մերոյ: * Կազմեցէք աղե-
ղունս, լցէք զկապարճս. զի զարթոյց Տ՟ր զոգի թա-
գաւորին մարաց. զի բարկութի՟ ն՟ր ՚ի վ՟ր բաբելոնի,
և ընջեսցէ զնա. զի վրէժխնդրութի՟ Տ՟ն է, վրէժխնդ-
12 րութի՟ տաճարի ն՟ր: * ՚Ի վ՟ր պարսպացն բաբելոնի
կանգնեցէք նշան. կացուցէք պահապանս. զարթու-
ցէք զառաջապահս. պատրաստեցէք զզէնս. զի ձեռն
՚ի գործ արար. և արասցէ Տ՟ր զոր ինչ խօսեցաւ ՚ի վ՟ր
13 բնակչացն բաբելոնի, * բնակելոց առ ջուրքն բազ-
մօք. ՚ի վերայ բազմութե՟ գանձուց ն՟ր. հասեալ է վախ-
14 ճան քո. արդարև սոյդ ՚ի փոր քո եմուտ: * Զի երդ-
ուաւ Տ՟ր զօրութե՟ց ՚ի բազուկ իւր, թէ լցից զքեզ զօ-
րօք իբրև մարախով, և բարբառեսցին ՚ի վ՟ր քո որ ի-
15 ջանեն ՚ի քեզ: * Որ արար զերկինս զօրութե՟ իւրով.
պատրաստեաց զտիեզերս իմաստութե՟ իւրով. ձգեաց
16 զերկինս հանճարով իւրով: * եդ ՚ի բարբառ զբազմու-
թի՟ ջուրց շառաչմանց յերկինս, և հանէ զամպս ՚ի ծա-
գաց երկրէ, և զփայլատակունս յանձրևս արար. եհան
17 զլոյս յշտեմարանաց իւրոց: * Յիմարեցա՛ւ ա՟մ մարդ
՚ի գիտութե՟է. յամօթ եղև ա՟մ ոսկերիչ ՚ի դրօշելոց իւ-
18 րոց, զի սո՛ւտ ձուլեցին, չի՛ք ոգի ՚ի նս՟: * ունայն են
գործքն ձաղանաց. ՚ի ժամանակի այցելութե՟ իւրեանց
19 կորիցեն: * Ո՛չ այնպէս ինչ իցէ բաժինն յակոբայ. զի
որ ստեղծ զա՟մ՝ նա՛ է բաժին ն՟ր, և գաւազան ժառան-
20 գութե՟ ն՟ր. Տ՟ր զօրութե՟ց է անուն ն՟ր: * Ցրուեսցես
դու ինձ զանօթս պատերազմի, և ցրուեցից ես ՚ի
քեզ զազգս. և բարձից ՚ի միջոյ քումմէ զթագաւորս,
21 * և ցրուեցից ՚ի քեզ զայրուձի ն՟ր. և ցրուեցից ՚ի վ՟ր
22 քո զկառս և զհեծեալս նորա: * Եւ ցրուեցի՛ց ՚ի քեզ
զայր և զկին. և ցրուեցի՛ց ՚ի քեզ զծերն և զերիտա-
23 սարդն. և ցրուեցի՛ց ՚ի քեզ զընտիրն և զկոյսն: * և
ցրուեցից ՚ի քեզ զհովիւն և զհօտ իւր. և ցրուեցի՛ց ՚ի
քեզ զհողագործն և զհողագործութի՟ իւր. և ցրուեցից
24 ՚ի քեզ զզօրավարս և զզօրագլուխս իւր: * Եւ հատու-
ցից բաբելոնի և բնակչաց քաղդէացւոցն ըստ ա՟մ չա-
րեացն ն՟ց զոր արարին ընդ սիոն, առաջի աչաց ձե-
25 րոց՝ ասէ Տ՟ր: * Ահաւասիկ ես ՚ի վ՟ր քո լեառնդ ա-
պականիչ՝ ասէ Տ՟ր, որ ապականէիր զա՟մ երկիր: և
ձգեցից զձեռն իմ ՚ի վ՟ր քո, և թաւալեցուցից զքեզ ՚ի
26 վիմացդ. և տա՛ց զքեզ ՚ի լեառն այրեցեալ: * և ո՛չ ևս
առնուցուն ՚ի քէն վէմ անկեան՝ և վէմ հիման. զի յա-
27 պականութի՟ յաւիտենից եղիցես՝ ասէ Տ՟ր: * Առէք
նշան ՚ի վ՟ր երկրիդ. փո՛ղ հարկէք ընդ ազգս ա՟մ, հրա-
ւիրեցէք ՚ի վ՟ր դորա գունդս: Պատուէ՛ր տուք յինէն
այրարատեա՛ն թագաւորութե՟ցն և աղքանազեան գըն-
դին. կանգնեցէք զնովաւ նետակալս. ելէ՛ք ՚ի վերայ.
շարժեցաւ՝ և չարչարեցաւ, զի եկն եհաս ՚ի վ՟ր բաբե-
լոնի խորհուրդ Տ՟ն: երիվարք իբրև զբազմութի՟ մարա-
28 խոյ: * Հրաւիրեցէ՛ք ՚ի վ՟ր ն՟ր զազգս՝ և զթագաւորն
մարաց. զզօրավարս ն՟ր, և զա՟մ զօրագլուխս ն՟ց անդր.
29 և զա՟մ երկրի զիշխանութի՟ս: * դղրդեալ զերկիրն բաբե-
լացւոց յապականութի՟. զի մի լինիցի ՚ի նմա բնակու-
30 թի՟: * Կասիցին նահատակքն բաբելոնի ՚ի պատերազ-
մէ. նստցին ՚ի պաշարման. բեկա՛ւ զօրութի՟ ն՟ց, և ե-
ղէն

---

(39) Ոսկան. Դստերք համբարուաց: (40) Ոմանք. Եւ զգոմորացւոց: (44) Ոմանք. Ահաւասիկ իբրև.. ՚ի տեղին եթեմայ.. կայցէ ինձ հակառակ: (44) Բաղդատ. Հալածեցից զն՟ս ՚ի նմանէ: (45) Բա՟զմ. Եթէ ո՛չ ապականիցէք.. եթէ ոչ ապականեսցին:

Գլ. ծա՟. (1) Ոմանք. Ահաւադիկ ես յարու՛՛: (2) Ոմանք. ՚Ի բաբելոն գարովիչս, և գարովեսցեն զնա: (3) Ոմանք. Որ լարելոյն է զա՛՛... որոյ իցէ զէն: (5) Ոմանք. Լցաւ անիրաւութե՟ ՚ի սր՛՛: (6) Ոսկան. Եւ ապրեցուսցէ իւրաք՛՛: (6) Ոմանք. Իւրաքանչիւր զանձինս և մի կործանիցիք յանիրաւութե՟. կամ, յանօրէնութե՟: (8) Բա՟զմ. Ողբս առէք ՚ի վ՟ր դորա. առէք դեղ վէրաց դորա: (9) Ոմանք. Մինչև յաստեղս: (12) Ոսկան. Կանգնեցէք նշանս: (13) Բա՟զմ. Բնակելովք առ ջուրքն.. և ՚ի վ՟ր բազմութե՟ գանձուց ն՟ր: (14) Ոմանք. Իբրև մարախաւ: (15) Ոմանք. Որ արար զերկին զօրու՛՛: Որ ոսկան. որ արար զերկիր: (16) Ոմանք. Զլոյս ՚ի շտեմարանաց: (18) Ոսկան. Ունայնք են գործք, և ձաղանաց արժանիք, ՚ի ժամանակի: (18) Ոմանք. ՚Ի ժամանակի այցելութե՟ իւրեանց տկարասցին: (19) Ոմանք. Այնպէս ինչ է բա՛՛.. որ ստեղծն զա՟մ: (19) ՚Ի Բաղդատ պակասի. Բաժին ն՟ր. և գաւազան ժառանգութե՟ նորա: (20) Ոմանք. Զանօթս պատերազմիդ: (21) Ոմանք. Եւ ցրուեցից ես ՚ի քեզ զայր և զձի ն՟ր: (23) Բա՟զմ. Եւ զզօրագլուխս քո: (24) Ոմանք. Ըստ ամենայն չարեաց զոր արարին: (25) Ոմանք. Ահաւադիկ ես ՚ի վ՟ր քո: (27) Ոսկան. Արարատեան թագա՛՛: (27) Ոմանք. Այրարատեան թագաւորութեն և աքքանազեան գնդին: Որք և ոմանք ՚ի լուս՛՛. նշանակեն, Հայք: (30) Ոմանք. Կասեցին նահատակք.. ն՟րք նորա:

զէն իբրև զկանայս: Հրձիգ եղեն յարկք Նր· խորտա-
կեցան Նիգք Նր: *Փախստեայ փախստէի պատահես- 31
ցէ· և գուժկան գուժկանի դիմեսցի, գոյժ տանել
թագաւորին բաբելացւոց, թէ առաւ քաղաքն Նր· 'ի
ծագաց ելից իւրոց *ըմբռնեցան, և ժողովք նոցա 'ի 32
հուր այրեցան· և արք պատերազմօղք 'ի գրոհս դի-
մեցին: *Զի այսպէս ասէ Տր զօրութեց Ած Իղի· տուն 33
բաբելացւոց իբրև զօրան վաղահաս կասցի· սակաւիկ
մի եւս՝ և հասցեն հունձք Նր: *Եկեր զիս՝ եհաս 'ի վր 34
իմ, բաժանեաց զիս Նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբե-
լացւոց· կացոյց զիս իբրև զաման մի ունայն· եկուլ
զիս իբրև զվիշապ· ելից զկուշտ իւր 'ի փափկութէ իմ-
մէ: մերժեցան վաստակք իմ, *և տառապանք իմ 'ի 35
բաբելոն գնացին· ասասցէ բնակիչն սիոնի· և արիւն
իմ 'ի վր բնակչացն քաղդէացւոց· ասասցէ եէմ: *Վս 36
այդորիկ այսպէս ասէ Տր՝ ահաւասիկ ես դատեցայց
զդատաստան քո, և խնդրեցից զվրէժ քո, և աւերեցից զծով
Նր, և ցամաքեցուցից զաղբիւրս Նր: *Եւ եղիցի բա- 37
բելոն 'ի բլուրս՝ բնակութի վիշապաց, յապականութի և
'ի շչիւն, և մի բնակեսցի *համօրէն: իբրև առիւ- 38
ծունք պատրաստեցան որդիք Նց· և իբրև զկորիւնս
առիւծուց: *'ի ջերմն խշտեաց իւրեանց տաց Նց ար- 39
հաւիրս, և արբուցից զնս· զի թմբրեսցին և ննջեսցեն
քուն յաւիտենից: և մի զարթիցեն՝ ասէ Տր: *Իջուց 40
զնս իբրև զոչխարս 'ի սպանումն, և իբրև զխոյս ա-
ծեօք հանդերձ: *Զիարդ 'ի սպառութի՝ մատնեցաւ 41
սեսակ, և անկաւ յորս պարծանք ամ երկրի: Զիարդ
եղև բաբելոն յապականութի 'ի մէջ ամ ազգաց: *Ել 42
'ի վր բաբելոնի ծովն գոչմամբ ալեաց իւրոց, և ծած-
կեցաւ: *եղեն քաղաքք Նր յապականութի յերկիր ան- 43
ջուր և յանապատ· և մի ոք կեցէ որ բնակեսցէ 'ի նմա,
և մի հանգիցէ 'ի նմա որդի մարդոյ: *Եւ խնդրեցից 44
զվրէժ 'ի բելայ 'ի բաբելոն, և հանից զոր եկուլն 'ի բե-
րանոյ Նր, և մի ևս ժողովեսցին առ նա ազգք· նաև
պարիսպքն բաբելացւոց անկան: *Ելէք 'ի միջոյ Նց 45
ժողովուրդ իմ, և ապրեցուցէք իւրաքանչիւր զանձինս
ձեր 'ի սրտմտութէ բարկութե Տն: *Մի երբէք զան- 46
գիտիցեն սիրտք ձեր· և մի երկնչիք 'ի համբաւաց զոր
լսիցէք յերկրին· զի 'ի նմին տարւոջ մնացէ լուրն, և
յետ այնր տարւոյ՝ այլ լուր, և անիրաւութի յերկրին·
տան 'ի վերայ տանի: *Վս այդորիկ ահա աւուրք 47
գան՝ ասէ Տր, և արարից հանդէս 'ի վր դրօշելոցն բա-
բելացւոց, և ամ երկիր Նր ամաչեսցէ, և ամ վիրաւորք
Նր անկցին 'ի միջի Նր: *և ցնծասցեն 'ի վր բաբելոնի 48
երկինք և երկիր և ամ որ 'ի նս· զի 'ի հիւսիսոյ եկես-
ցեն թշուառացուցիչք նորա՝ ասէ Տր: *և 'ի բաբելոն 49
անկցին վիրաւորք ամ երկրի: *Ելէք ապրեալք 50
յերկրէդ· մի կայք· յիշեցէք զՏր հեռաւորքդ, և եէմ
անկցի 'ի սիրտ ձեր: *Յամօթ եղաք՝ զի լուաք զնա- 51
խատինս մեր· ծածկեցին անարգանք զերեսս մեր· մը-
տին այլազգիք 'ի սրբութիս մեր 'ի տան Տն: *Վս այ- 52
դորիկ ահա աւուրք գան՝ ասէ Տր, և խնդրեցից զվրէժ
'ի դրօշելոց Նր, և յամ երկրի անկանիցին վիրաւորք:
*Եւ եթէ բարձրասցի բաբելոն իբրև զերկինս, և ե- 53
թէ ամրացուսցէ զբարձրութի զօրութե իւրոյ· յինէն
եկեսցեն նմա սատակիչք՝ ասէ Տր: *Ձայն գուժի 'ի 54
բաբելոն, և բեկումն մեծ յերկրին քաղդէացւոց: *զի 55
սատակեաց Տր զբաբելոն, և կորոյս 'ի նմանէն զձայն
մեծ՝ զգոչիւն ալեաց իւրոց: իբրև ջուրք բազումք ե-
56 տուն զբարբառ սատակման Նր: *Զի եկն 'ի վր բա-
բելոնի թշուառութի· ըմբռնեցան պատերազմողքն Նր·
զարհուրեցան աղեղնաւորքն Նր: Զի Ած հատուցի-
57 չ է· Ինքն Տր հատուցանէ նմա զհատուցումն: *և ար-
բեցուսցէ արբեցութբ զզօրավարս Նր, և զիմաստունս
Նր· զիշխանս Նր՝ և զզօրագլուխս Նր, և զզօրաւորս Նր:
և ննջեսցեն 'ի քուն յաւիտենից, և մի զարթիցեն: ա-
58 սէ արքայ՝ Տր ամենակալ անուն է Նր: *Այսպէս ա-
սէ Տր զօրութեց· պարիսպն բաբելոնի լայնեցալ· կոր-
ծանելով կործանեսցի, և դրունք Նր բարձունք հրով
այրեսցին· և ջանասցին ժողովուրդք ընդ այն, և ազգք
59 'ի սկզբան սատակեսցին: *Բանն զոր պատուիրեաց Տր
երեմիայի մարգարէի ասել ցսարեա որդի Ներեայ՝ որդ-
ւոյ մաասայ, յորժամ երթայր 'ի սեդեկիայ արքայէ
յուդայ 'ի բաբելոն, յամին չորրորդի թագաւորութե
60 Նր· և սարեա էր պարգևալէտ Նր: *Եւ գրեաց երե-
միա զամ չարիս որ գալոց էին 'ի վր բաբելոնի 'ի մա-
տեանի միում· զամ զբանս զայսոսիկ գրեալս 'ի վր բա-
61 բելոնի: *Եւ ասէ երեմիա ցսարեա· յորժամ երթա-
յցես 'ի բաբելոն, և տեսցես՝ և ընթեռնուցուս զամ ըզ-
62 բանս զայդոսիկ: *և ասասցես, Տր՝ դու խօսեցար 'ի
վր տեղւոյս այսորիկ սատակել զսա· մի ևս լինել 'ի
սմա բնակիչ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն· զի յապակա-
63 նութի յաւիտենից եղիցի: *Եւ եղիցի յորժամ դադա-
րեսցես յընթեռնլոյ զմատեանդ զայդ, կապեսցես 'ի
64 դմա քար և ընկեսցես 'ի մէջ եփրատայ· *և ասասցես՝
այսպէս ընկղմեսցի բաբելոն, և մի կանգնեսցի 'ի չա-
րեացն զոր ես ածից 'ի վր դորա: Եւ հասին մինչև ցայս-
վայր բանք Երեմիայ մարգարէի:

'Ի Թագաւորութեանց է այս բանս

Կատարումն գրոց:

ԳԼ· ԾԲ·

1 Քսան և մի ամաց էր սեդեկիա արքայ 'ի թագաւո-
րել իւրում· և մետասան ամ թագաւորեաց յեմ·
և անուն մօր Նր ամիտաաղ դուստր երեմիա 'ի լոբե-
2 նայ: *Եւ արար չար առաջի Տն, ըստ ամի արար յովակիմ:
3 *զի 'ի ցասումն Տն էր եէմ և յուդայ· մինչև մերժեաց
զնս յերեսաց իւրոց: և ապստամբեաց սեդեկիա յար-
4 քայէն բաբելացւոց: *Եւ եղև յիններորդի ամի թա-
գաւորութե Նր, և յամսեանն տասներորդի որ օր տասն
էր ամսոյն· եկն Նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց
ամ զօրօք իւրովք յեմ, և պաշարեաց զնա· և շինեաց
շուրջ զնովաւ պարիսպ առ պարիսպ՝ 'ի չորեքկուսի վի-
5 մաց: *Եւ եհաս քաղաքն 'ի նեղութի մինչև յամն մետա-
6 սաներորդի սեդեկիայ արքայի, *և յամիսն չորրորդ՝
որ օր ինն էր ամսոյն: և զօրացաւ սով 'ի քաղաքին· և
7 ոչ գտանէր հաց ուտելոյ ժողովրդեան երկրին: *Եւ
խրամատեցաւ քաղաքն, և ամ արք պատերազմօղք փա-
խեան, և ելին 'ի քաղաքէ անտի 'ի գիշերի ընդ ճանա-
պարհ դրանն՝ ընդ պարիսպ և ընդ պատուհան, ընդ
կողմն պարտիզին արքունի· և քաղդէացիքն շուրջ զքա-
ղաքաւն էին: և գնացին ընդ ճանապարհս արաբաց-
8 ւոց: *Եւ պնդեա եղեն զօրք թագաւորին քաղդէացւոց,
և հասին սեդեկիայ արքայի յանդս երիքովի· և ամ ծա-
9 ռայք Նր ցրուեցան 'ի նմանէ: *Եւ կալան զթագա-
ւորն

---

(36) Ոմանք· Ահաւասիկ ես դա"... և աւարեցից զծով:
(39) Ոմանք· 'Ի ջերմ խշտաց իւ"... և արբեցուցից զնս:
(41) Ոմանք· 'Ի պարտութե մատնեցաւ սեսիկս: (43) Բազումք· Եւ ոչ հանգիցէ 'ի նմա: (46) Ոսկան· 'Ի համբաւոց զոր լսիցէք: (47) Բազումք· Վս այնորիկ ահա աւուրք: (47) Օրինակ մի· Անկցին 'ի միջոյ Նր: (50) Ոմանք· Անկցի 'ի սիրտս ձեր: (52) Այլք· Անկցին վիրաւորք: (53) Բազումք· Եւ եթէ բարձրացուսցէ զբարձրութե զօ": (57) Ոմանք· Եւ արբուսցէ արբեց"... և զիշխանս Նր: (57) Բազումք· Եւ ննջեսցեն քուն յա"... Տր զօրութե անուն է Նր: (58) Ոմանք· Ժողովուրդք ընդունայն, և ազգք 'ի սկզբան կատակեսցին: (59) Ոսկան· Յորժամ երթայր ը սեդեկիա արքայի յու": (64) Բազումք· Զոր ես ածից 'ի վր Նր:

* Այս գլուխքս մեր այսու ծանօթիւ, 'ի Թագաւորութենն է, են- [illegible] Երեմիայ, [illegible] կատարումն: Զորոյ օրինակ [illegible] բանիցն· Պատմութե գերութեն հրէաստանի: ԳԼ· ԾԲ· (1) Այլք· Ամիտաղ դուստր երե": (3) Ոսկան· Զի ցասումն Տն էր յերուսաղէմ և յու": (7) 'Ի յոյն"· Ընդ պարիսպ և ընդ պատուար: (7) Բազումք· Ընդ ճանապարհ արաբաց": (9) Ոմանք· Յերկրին Եմաթայ:

ւորն և ածին առ արքայն բաբելացւոց 'ի դեբլաթա
յերկիրն եմաթայ. և խօսեցաւ ընդ նմա դատաստանօք։
* և կոտորեաց արքայն բաբելացւոց զորդիսն սեդե- 10
կիայ յանդիման նր. և զամ իշխանս յուդայ կոտորեաց
'ի դեբլաթա։ * և զաչսն սեդեկիայ կուրացոյց. և կա- 11
պեաց զնա ձեռնակապօք. և տարաւ զնա արքայն բա-
բելացւոց 'ի բաբելոն, և եդ զնա 'ի տուն աղօրեաց,
մինչև յօր մահուան իւրոյ։ * Եւ յամսեանն հինգերոր- 12
դի որ օր տասն էր ամսոյն. այն ամ իննուտասն էր նա-
բուքոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց. եկն նաբու-
զարդան դահճապետ որ կայր առաջի արքային բաբե-
լացւոց։ * և հրձիգ արար զտունն տն, և զապարանս 13
արքունի, և զամ տունս քաղաքին. և զամ ապարանս
մեծամեծս այրեաց հրով։ * և զամ պարիսպն Եմի շուր- 14
ջանակի՝ ամ զօրք քաղդեացւոց քակեցին որ էին ընդ
դահճապետին։ * Բայց յաղքատաց ժողովրդեանն և 15
'ի մնացորդաց, և զնշխարսն որ մնացին 'ի քաղաքին.
և զփախստականս որ փախեան առ արքայն բաբելաց-
ւոց, և զմնացորդս ժողովրդեանն եթող նաբուզար-
դան դահճապետ։ * և յաղքատաց երկրին եթող նա- 16
բուզարդան դահճապետ յայգեգործս և յարդիւնա-
րարս։ * Եւ զսիւնսն պղնձիս տան տն, և զխարիսխսն, 17
և զծովն պղնձի որ էր 'ի տան տն՝ խորտակեցին քաղ-
դէացիքն, և խաղացուցին զամ պղինձն 'ի բաբելոն։
* Եւ զոտսն և զվերնախարիսխսն, և զպտակսն, և զտ- 18
աշտսն, և զմսահանսն. և զամ կահ պղնձի որով պաշ-
տէին սպաս՝ առ։ * և զսափորսն, և զմասաբակալթն, 19
և զպարզուտսն, և զաշտանակսն, և զձաշակսն. և զդ-
տուփսն, որ ոսկի՝ ոսկի, և որ արծաթի՝ արծաթի,
առ դահճապետն։ * Եւ սիւնք երկու էին, և ծով մի. 20
և ցուլքն երկոտասան էին որ կային ընդ ծովուն.
զորս արար արքայ սողոմոն 'ի տան տն. և ոչ գոյր չափ
պղնձոյն, և ամ կահից պղնձոյ։ * Եւ սեանցն՝ երեսուն 21
և հինգ կանգուն էր բարձրութիւն միոյ միոյ սեան. և մա-
նեակ յերկոտասան կանգնոյ շուրջ զնովաւ. և թանձ-
րութիւն նորա շուրջ առ չորս մատունս։ * և ախաւեղա- 22
գեալք նորա պղնձիք. և բարձրութիւն միոյ ախաւեղա-
գլխին, 'ի հինգ կանգնոյ։ և վանդակապատք և նռ-
նաձևք 'ի վր ախաւեղագլխին շուրջ շրջանակաւ՝ ամ
պղնձի։ ըստ նմին օրինակի և երկրորդի սեանն, ութ
նռնաձև, կանգուն առ կանգուն, յերկոտասան կանգ-
նոյ։ * Եւ էին նռնաձևք իննսուն և վեց,'ի միջէ կող- 23
մանէ. և էին ամ նռնաձևքն հարեւր 'ի վր վանդակին
շուրջանակի։ * Եւ առ դահճապետն զսարեա զքահա- 24
նայ զգլխաւորն, և զսոփոնիա զերկրորդ, և երիս բա-
րապանս։ * և 'ի քաղաքէ անտի առ ներքինի մի, որ էր 25
ոստիկան արանց պատերազմողաց. և եւթն այր ան-
ուանի որ կային առաջի թագաւորին՝ գտեալս 'ի քաղա-
քին. և զգպրապետն զիշխան զօրացն, և զգպրապետ
ժողովրդեան երկրին, և վաթսուն այր 'ի ժողովրդե-
նէ երկրին՝ որ գտան 'ի քաղաքին։ * և առ զնս նաբու- 26
զարդան դահճապետ, և տարաւ առ արքայն բաբելաց-
ւոց 'ի դեբլաթա։ * Եւ եհար զնս արքայն բաբելաց- 27
ւոց, և սպան զնս 'ի դեբլաթա յերկրին եմաթայ։ և
28 գերեցաւ յուդայ անդստին յերկրէ իւրմէ։ * և այս
ժողովուրդ է զոր գերեաց նաբուքոդոնոսոր արքայ՝
Յամին եւթներորդի 'ի հրէից երիս հազարս և քսան
29 և երեք։ * և յամին ութուտասներորդի նաբուքոդո-
նոսորայ, տարան յԵմէ ոգիս ութնհարիւր երեսուն
30 և երկուս։ * և յամին քսաներորդի և երրորդի նաբու-
քոդոնոսորայ խաղացոյց նաբուզարդան դահճապետ
'ի հրէից ոգիս եւթնհարիւր քառասուն և հինգ։ ընդ
31 ամ ոգիք չորք հազար և վեցհարիւր։ * Եւ եղև յերեսու-
ներորդի եւթներորդի ամի գերութեն յովակիմայ ար-
քային յուդայ, յերկոտասաներորդ ամսեանն 'ի քսան
և 'ի չորս ամսոյն, բարձրացոյց ուլմարոդաք արքայ
բաբելացւոց՝ յամին յորում թագաւորեաց՝ զգլուխ
յովակիմայ արքային յուդայ. և եհան զնա 'ի տանէն
32 ուր կայր 'ի պահեստի, * և խօսեցաւ ընդ նմա քաղց-
րութբ. և եդ զաթոռ նր 'ի վերոյ քան զաթոռս թա-
33 գաւորացն որ էին ընդ նմա 'ի բաբելոնի։ * և փոխեաց
զպատմուճան բանտի նր. և ուտէր հաց հանապազ ա-
34 ռաջի նր զամ աւուրս որչափ և եկեաց։ * Եւ կարգե-
ցաւ նմա ռոճիկ հանապազորդ, զոր տային յարքայէն
բաբելացւոց օր ըստ օրէ մինչև ցօր մահու զամենայն ա-
ւուրս կենաց իւրոց։

Տունք ճկզ։

ԹՈՒՂԹ ԲԱՐՈՒՔԱՅ

ԳԼ. Ա.

1 ԵՒ ԱՅՍ ԵՆ ԲԱՆՔ ԹՂԹՈՅՆԽԵ
զոր գրեաց բարուք որդի ներեայ որդւոյ մա
մաասայ որդւոյ սեդեկիայ որդւոյ ասա-
2 դայ, որդւոյ քեղկեայ 'ի բաբելոնի։ * Յա-
մին հինգերորդի՝ որ օր եւթն էր ամսոյն, 'ի ժամա-
նակի յորում առին քաղդեացիքն զԵմ, և այրեցին զնա
3 հրով։ * Եւ ընթերցաւ բարուք զբանս թղթոյս այսո-
րիկ յականջս յեքոնիայ որդւոյ յովակիմայ արքայի յու-
դայ, և յականջս ամ ժողովրդեանն որ գային 'ի մա-
4 տեանն։ * և յականջս զօրացն, և որդւոց թագաւո-
րացն. և յականջս ծերոցն. և յականջս ամ ժողովր-
դեանն. 'ի փոքուէ մինչև ցմեծամեծս. ամենեցուն որ
5 բնակեալ էին 'ի բաբելոնի, առ սուգ գետով։ * և
6 լային և պահէին, և կային յաղօթս առաջի տն։ * Եւ
7 ժողովեցին արծաթ ըստ իւրաքանչիւր կարի։ * և ա-
ռաքեցին յԵմ առ յովակիմ որդի քեղկեայ՝ որդւոյ սա-
ղովմայ առ քահանայ. և առ ամ քահանայս գտեալս
8 ընդ նմա յԵմ։ * Յառնուլ նր զսպաս տանն տն որ ել
'ի տաճարէն՝ դարձուցանել յերկիրն յուդայ, 'ի տաս-
ներորդում սիւան ամսոյ զսպասն արծաթեղէնս՝ զոր
9 արար սեդեկիա որդի յովսիայ արքայի յուդայ. * յետ
գերելոյ նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց՝ զյէ-
քո-

---

(10) Յօրինակին. Զորդիսն եղեկիայ յանդիման նորա։ (11) Բզմ. Եւ եդ զնա 'ի տուն ... մինչև ցօր մահուան։ (14) Ոմանք. Եւ զամ պարիսպ Եմի։ (14) Այլք. Ամ զօրք քաղդեացւոց։ (15) Ոսկան. Եթող 'ի նաբուզարդան։ (18) Յօրինակին. Եւ զվերնախարիսխն. և զպտակսն և զտաշտն։ (19) Օրինակ մի. Եւ զսափորն, և զամն սարա- կովթն, և զպարզուտայն։ (20) Ոմանք. Երկոտասան, որ կային ... կահից պղնձոյ։ (21) Ոմանք. Առ չորս մա- տունս։ (22) 'Ի լուս''. Եւ ախաւեղագէսք նր պղնձիք։ (22) Ոմանք. 'Ի վր ախաւեղագլխին ... ութ նռնաձևս կանգուն առ կանգնոյ։ Ոսկան. Եւ երկրորդի սեանն. և նռնաձևք կանգուն առ կան''։ (24) Ոմանք յաւելուն. Եւ զսոփոնիա պետական զերկրորդն։ (27) Ոմանք. Յեր- կիրն եմաթայ։ (28) Ոմանք. Եւ քսան և երիս։ (29) Ո- մանք. Ոգիս ութհարիւր և երե''։ (30) Ոմանք. Ոգիք չորք հազարք։ (31) Ոմանք. Եւ եղև յամին երեսներորդի և եւթներ''... 'ի քսան և չորս ամսոյն ... ուլմարոդաք արքայ։ (32) Բազումք. Եւ արկ զաթոռ։ (33) Ո- մանք. Բանտին նորա, և ուտէր նա հաց հանա''... որ- չափ և եկաց։

* Աստանօր 'ի վախճանի օրինակս մեր և էր նշանակէ զժամանա- [illegible] փառս, [illegible] այլք։

* Ամենայն գրչագիրք մեր յարգեն զԲարուք առաջին յառաջքան զՈղբսն Երեմիայ. այլ ոմանք զանազանին միայն 'ի վերնագիրն՝ տնելով լոկ Բարուք։

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Բանք թղթին զոր։ (1) Յօրինակին. Որդւոյ մաասայ։ (4) Ոմանք. 'Ի փոքուէ մինչև 'ի մեծա''։ (4) Յօրինակին. Առ սուգ գետով։ (5) Ոսկան. Որք լա- լեան լային և պա''։ (8) Ոմանք. 'Ի տասներորդում նի- սան ամսոյ ... զսպասն զարծաթեղէնս։

քոնիա և զիշխանսն՝ և զկալանաւորականսն՝ և զզօրա-
ւորսն՝ և զժողովուրդ երկրին՝ յե̄մ․ և տարաւ զն̄ս 'ի
բաբելոն ։ * Եւ ասեն, ահաւասիկ առաքեցաք առ ձեզ 10
արծաթ․ և գնեցէք արծաթոյդ ողջակէզս՝ և զվ̄ս մե-
ղացն, և կնդրուկ՝ և արարէք մանանա․ և հանէք 'ի սե-
ղանն տ̄ն ա̄յ մերոյ ։ * Եւ աղօթս արարէք 'ի վ̄ր կե- 11
նացն Նաբուքոդոնոսորայ արքայի բաբելացւոց, և 'ի վ̄ր
կենաց բաղտասարայ որդւոյ ն̄ր․ զի եղիցին աւուրք
ն̄ց իբրև զաւուրս երկնից 'ի վ̄ր երկրի ։ * Եւ տացէ 12
մեզ տ̄ր զօրութի̄, և լուսաւո́ր արասցէ զաչս մեր․ և
կեցցուք ընդ հովանեաւ Նաբուքոդոնոսորայ արքային
բաբելացւոց, և ընդ հովանեաւ բաղտասարայ որդւոյ
ն̄ր․ և ծառայեսցուք ն̄ց աւուրս բազումս, և գտցուք
շնորհս առաջի ն̄ց ։ * Աղօթս արարէք և 'ի վերայ մեր 13
առ տ̄ր ա̄ծ մեր․ զի մեղաք տ̄ն ա̄յ մերում, և ոչ դար-
ձաւ սրտմտութի̄ տ̄ն և բարկութի̄ նորա 'ի մէնջ մինչև
ցայսօր ։

ե̄ * Եւ ընթերցջիք զթուղթդ զայդ զոր առաքեցաք առ 14
ձեզ, դնել 'ի տունդ տ̄ն՝ յաւուրս տօնի, և յաւուրս
ժամանակի ։ * Եւ ասասջիք, տ̄ն ա̄յ մերոյ արդարութի̄ 15
է, և մեր՝ ամօթ երեսաց, ո̄պ յաւուրս յայսմիկ ա́ռն
յուդայ՝ և բնակչաց Ե̄մի ։ * և թագաւորաց մերոց, և 16
իշխանաց մերոց, և քահանայից մերոց, և մարգարէից
մերոց, և հարց մերոց առաջի տ̄ն ։ * զի անհնազանդ 18
եղաք նմա, և ոչ լուաք ձայնի տ̄ն ա̄յ մերոյ գնալ ըստ
հրամանաց տ̄ն՝ զոր ետ առաջի մեր ։ * յօրէ յորմէ ե- 19
հան տ̄ր զհարսն մեր յերկրէն եգիպտացւոց մինչև ցայ-
սօր էաք անհնազանդք տ̄ն ա̄յ մերոյ, և խուսափեալք
չլսել ձայնի ն̄ր ։ * Եւ պատեցան զմեօք չարիքն, և 20
նզովք զոր կարգեաց տ̄ր 'ի ձեռն մովսիսի ծառայի իւ-
րոյ, յաւուր յորում եհան զհարսն մեր յերկրէն եգիպ-
տացւոց՝ տալ մեզ զերկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր՝
ո̄պ և այսօր ։ * Եւ ոչ լուաք ձայնի տ̄ն ա̄յ մերոյ ըստ 21
ա̄մ բանից մարգարէիցն զոր առաքեաց առ մեզ ։ * և 22
գնացաք իւրաքանչիւր ըստ մտաց սրտի իւրոյ չարի,
հարկել աստուածոց օտարաց, առնել չար առաջի տ̄ն
ա̄յ մերոյ ։

ԳԼ․ Բ․

Եւ կացոյց տ̄ր զբանս իւր զոր խօսեցաւ 'ի վ̄ր մեր, 1
և 'ի վ̄ր դատաւորաց մերոց որ դատէին զի̄էլ, և
'ի վ̄ր թագաւորաց մերոց, և 'ի վ̄ր իշխանաց մերոց,
և 'ի վ̄ր ա́ռն ի̄լի և յուդայ ։ * ածել 'ի վ̄ր մեր չարիս 2
մեծամեծս, որ ոչ երբեք գործեցան 'ի ներքոյ ա̄մ երկ-
նից, ո̄պ արարաւ ի̄լի՝ ըստ գրելոցն յօրէնսն մովսի-
սի ։ * ուտել մեզ զմարմին որդւոց մերոց, և ա́ռն ըզ- 3
մարմին դստեր իւրոյ ։ * Եւ մատնեաց զմեզ 'ի ստրկութի̄ 4
ա̄մ թագաւորաց որ շուրջ զմեօք էին․ 'ի նախատինս
և յանապատ 'ի մէջ ա̄մ ժողովրդոց շուրջանակի՝ ուր
ցրուեաց զմեզ տ̄ր անդր ։ * և եղաք 'ի վայր՝ և ոչ 'ի 5
վեր․ զի մեղաք տ̄ն ա̄յ մերոյ առ 'ի չլսելոյ ձայնի ն̄ր ։
* Տ̄ն ա̄յ մերոյ արդարութի̄․ և մեր՝ և հարցն մերոց ա- 6
մօթ երեսաց, ո̄պ և յաւուրս յայսմիկ ։ * զոր խօսե- 7
ցաւ տ̄ր 'ի վ̄ր մեր զա̄մ չարիսս զայսոսիկ որ եկին 'ի
վ̄ր մեր ։ * Եւ ոչ աղաչեցաք զերեսս տ̄ն, դառնալ իւ- 8
րաքանչիւր 'ի խորհրդոց սրտի իւրոյ չարի ։ * և զար- 9
թեաւ տ̄ր 'ի վ̄ր չարեացն, զորս զարթոյց տ̄ր 'ի վ̄ր
մեր․ զի արդար է տ̄ր յա̄մ 'ի գործս իւր՝ զոր պատուի-

10 րեաց մեզ ։ * և ոչ լուաք ձայնի ն̄ր երթալ զհետ հրա-
մանաց տ̄ն զոր ետ առաջի մեր ։
11 * Եւ արդ տ̄ր ա̄ծ ի̄ղի, որ հաներ զժողովուրդ քո յերկ- փ̄
րէն եգիպտացւոց, հզօր ձեռամբ՝ նշանօք և արուես-
տիւք՝ և մեծամեծ զօրութե̄ք՝ և բարձր բազկաւ, և ա-
12 րարեր քեզ անուն ո̄պ յաւուր յայսմիկ ։ * Մեղա́ք ամ-
պարշտեցա́ք՝ անիրաւեցաք տ̄ր ա̄ծ մեր յա̄մ իրաւունս
13 քո ։ * դարձցի սրտմտութի̄ քո 'ի մէնջ․ զի մնացաք
նուազք 'ի մէջ հեթանոսաց՝ ուր ցրուեցեր զմեզ անդր ։
14 * Լուր տ̄ր աղօթից մերոց, և խնդրուածոց մերոց, և
փրկեա́ զմեզ վ̄ս անուան քոյ․ և տո́ւր մեզ շնորհս ա-
15 ռաջի գերչաց մերոց ։ * զի ծանիցէ ա̄մ երկիր՝ թէ դու
ես տ̄ր ա̄ծ մեր․ զի անուն քո կոչեցաւ 'ի վ̄ր ի̄ղի, և
16 'ի վ̄ր ազգի ն̄ր ։ * Տ̄ր՝ նայեա́ց 'ի տաճարէ սրբոյ քում-
մէ, և խորհեա́ց զմեզ․ խոնարհեցո́ տ̄ր զունկն քո՝ և
17 լո́ւր․ * բա́ց զաչս քո՝ և տե́ս․ զի ոչ եթէ մեռեալք 'ի
դժոխս որոց առան ոգիք 'ի միջոյ ն̄ց, տացեն փառա-
18 ւորութի̄ և իրաւունս տ̄ն ։ * այլ անձինք տրտմեալք
յանհնարին տրտմութե̄ն, որ գնան կորացեալք՝ և հի-
ւանդացեալք, և աչք առկայծեալք՝ և անձինք քաղ-
19 ցեալք՝ տացեն քեզ փառս և արդարութի̄ ։ * Տ̄ր՝ ոչ ե-
թէ առ իրաւանց հարցն մերոց և թագաւորաց մերոց
20 արկանեմք գութս առաջի քո տ̄ր ա̄ծ մեր ։ * զի ածեր
զսրտմտութի̄ քո և զբարկութի̄ քո 'ի վ̄ր մեր, ո̄պ և խօ-
21 սեցար 'ի ձեռն ծառայից քոց մարգարէից․ եթէ * այս-
պէս ասէ տ̄ր, խոնարհեցուցէք զպարանոցս ձեր, և
հարկեցարո́ւք արքային բաբելացւոց․ և նստարո́ւք յերկ-
22 րին զոր ետու հարցն ձերոց ։ * և եթէ ոչ լուիցէք ձայ-
նի տ̄ն հարկել արքային բաբելացւոց, պակա́ս արա-
23 րից 'ի քաղաքացդ յուդայ և արտաքոյ Ե̄մի՝ * զձայն ու-
րախութե̄, և զձայն ցնծութե̄, զձայն փեսայի և զձայն
հարսին․ և եղիցի ա̄մ երկիրդ յանապատ 'ի բնակչաց ։
24 * Եւ ոչ լուաք ձայնի քում հարկել արքային բաբե-
լացւոց ։ և կացուցեր զբանս քո զոր խօսեցար 'ի ձեռն
ծառայիցն քոց մարգարէից, հանել զոսկերս թագա-
ւորացն մերոց, և զոսկերս հարց մերոց 'ի տեղւոջէ իւր-
25 եանց ։ * Եւ ահա անկեա́լ կան 'ի տօթի տունջեան,
և 'ի ցուրտ գիշերոյ․ և մեռան 'ի ցաւս չարաչարս՝ 'ի
26 սով և 'ի սուր և 'ի գերութի̄ ։ * և արարեր զտաճարն
քո յորոյ վ̄ր կոչեցաւ անուն քո, ո̄պ յաւուրս յայս-
27 միկ՝ վ̄ս չարութե̄ տանն ի̄ղի և տանն յուդայ ։ * Եւ ա-
րարեր ընդ մեզ տ̄ր ա̄ծ մեր ըստ ա̄մ հեզութե̄ քում,
28 և ըստ ա̄մ մեծի գթութե̄ քոյ ։ * ո̄պ խօսեցար 'ի ձեռն
ծառայի քոյ մովսիսի, յաւուր պատուիրելոյ քոյ նմա
29 գրել զօրէնս քո առաջի որդւոցն ի̄ղի ։ * և ասել՝ եթէ
ոչ լուիցէք ձայնի իմում․ եթէ ոչ շռայինդ մեծ և յոյժ
դարձցի 'ի փոքրկութի̄ 'ի մէջ ազգաց ուր ցրուեցից
30 զձեզ անդր ։ * զի գիտեմ եթէ ո́չ լսիցեն ինձ, զի ժո-
ղովուրդ խստապարանո́ց է․ և դարձուցանեն զսիրտ
31 իւրեանց յերկրին պանդխտութե̄ իւրեանց ։ * Եւ ծա-
նիցեն՝ թէ ես եմ տ̄ր ա̄ծ ն̄ց․ և տաց ն̄ց սիրտ՝ և ա-
32 կանջս լսելոյ ։ * և օրհնեսցեն զիս յերկրին գերութե̄
33 իւրեանց․ և յիշեսցեն զանուն իմ ։ * և դարձցին 'ի խըս-
տութե̄ պարանոցի իւրեանց, և յիրաց չարեաց իւր-
եանց․ զի յիշեսցեն զճանապարհս հարց իւրեանց մե-
34 ղուցելոց առաջի իմ ։ * Եւ դարձուցից զն̄ս յերկիրն
զոր երդուայ տալ հարցն ն̄ց աբրահամու և սահակայ
և յակոբայ, և տիրեսցեն նմա․ և բազմացուցից զն̄ս,
և

---

(10) Օրին․ Արծաթոյդ յողջակէզս ։ (12) Բազմ․ Տացէ մեզ տ̄ր ։ (14) Օրին․ Դնել 'ի տուն տ̄ն ։ (16) Ոսկան յաւելու յետ՝ առաջի տ̄ն․ համար 17․ " Մեղաք առաջի տ̄ն ա̄յ մերոյ․ և ոչ հաւատացաք՝ ապստամբեցաք 'ի նմանէ ։ " զի անհնա" ։ (18) Բազում․ Զոր ետ առաջի մեր ։ (19) Օրին․ Եւ մինչև ցայսօր․․․ և խուսափեաք չլսել ձայ" ։ (21) Օրին․ Տ̄ն ա̄յ մերում ։

Գլ․ Բ․ (1) Օրին․ Եւ կացոյց տ̄ր զբան իւր ։ (2) Օրին․ Ո̄պ և արարաւ ։ (3)(4) Օրին․ Զմարմինս որդւոյ մերոյ․ կամ, իւրոյ․․ ա̄մ թագաւորութեանց որ շուրջ ։ (5) Օրին․ Եւ եղեաք 'ի վայր․․․ տ̄ն ա̄յ մերում ։ (6) Ոսկան․ Եւ մեզ և հարց մերոց ։ (9) Օրին․ Յա̄մի գործս իւր ։ (10) 'Ի լուս"․ Զոր ետ առաջի մեր ։ (11) Օրին․ Տ̄ր ա̄ծ մեր որ հաներ․․ ո̄պ և յաւուր յայս" ։ (14) Օրին․ Եւ փրկեա́ զմեզ վ̄ս քո ։ (16) Ոսկան․ Զունկն քո՝ և լո́ւր մեզ ։ (21) Բազմ․ Եւ հարկեցէք արքային ։ (23) Ոսկան․ Երկիրդ անապատ 'ի բն" ։ (27) Օրին․ Հեզութե̄ քո, և ը̄ս ա̄մ մեծի ։ (29) Ոսկան․ Եւ ասել եթէ լուիցէք ։ (29) Օրին․ Շռայինդ մեծ և յոյժ դարձցի փոքրկութի̄ ։ (30) Օրին․ Եթէ ո́չ լուիցեն ինձ․․ յերկիրն պանդխտութե̄ ։ (33) Օրին․ Եւ յիրաց չարաց իւ"․․ զճանապարհ հարցն իւ" ։ (34) Օրին․ Եւ յակոբու․․ և ոչ նուազեսցին ։

և ոչ նուաղեսցին։ *Եւ հաստատեցից նց̄ ուխտ յաւիտենական լինել ինձ նց̄ յա̄ծ, և նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ։ և ոչ ևս խախտեցից զժողովուրդ իմ զԻ̄Լ յերկրէն զոր ետու նց̄։ 35

ԳԼ. Գ.

Տ̄ր ամենակալ՝ ա̄ծ Ի̄Լի, անձինք նեղեալք՝ և հոգիք 1
ձանձրացեալք աղաղակեն առ քեզ։ *Լո՛ւր տ̄ր և 2
ողորմեա՛ց, զի ա̄ծ ողորմած ես, և ողորմեա՛ց՝ զի մեղաք առաջի քո։ *զի դու բնակեալ ես յաւիտեան, և 3
մեք կորստականք յաւիտեան։ *Տ̄ր ամենակալ՝ ա̄ծ Ի̄Լի, 4
լո՛ւր աղօթից մեռելոցն Ի̄Լի, և որդւոցն մեղուցելոց առաջի քո. որք ոչ լուան ձայնի տ̄ն ա̄յ իւրեանց. և պատեցին զմեզ չարիք։ *Մի՛ յիշեր զանիրաւութիւնս 5
հարցն մերոց, այլ յիշեա՛ զձեռն քո, և զանուն քո 'ի ժամանակի յայսմիկ։ *զի դո՛ւ տ̄ր ա̄ծ մեր. և օրհնեսցուք զքեզ տ̄ր։ 6
*Զի վ̄ն այսորիկ ետուր զերկեւղ քո 7
'ի սիրտս մեր կարդա՛լ զանուն քո. և օրհնեսցո՛ւք ըզքեզ 'ի գերութեան մերում. զի դարձուցաք 'ի սիրտս մեր զա̄մ անիրաւութիւնս հարցն մերոց մեղուցելոց առաջի քո։ *Ահաւասիկ մեք այսօր 'ի գերութեան մերում. 8
ուր ցրուեցեր զմեզ այսր 'ի նախատինս՝ և 'ի նզովս՝ և 'ի պարտիս ըստ ա̄մ անօրէնութեանց հարց մերոց՝ որ ապստամբեցին 'ի տ̄է ա̄յ մերմէ։

Է *Լո՛ւր Ի̄Լ զպատուէրս կենաց. ունկնդիր ճանաչել 9
զիմաստութի։ *զինչ է Ի̄Լ. զի՞ է զի յերկիրդ թշնամեաց ես։ 10
*հնացար յերկրի օտարութե, խառնակեցար ընդ դիակունս. համարեցար ընդ իջեալս 'ի դըժոխս։ 11
*Թողեր զաղբիւրն իմաստութե։ *եթէ 'ի ճանապարհն ա̄յ գնացեալ էիր, բնակեալ էիր խաղաղութ̄բ յաւիտեանս ժամանակաց։ 12 13
*Ուսի՛ր՝ ո՞ւր է իմաստութի, ո՞ւր է զօրութի, ո՞ւր է հանճար, ճանաչել միանգամայն՝ թէ ո՞ր են կեանք երկայնակեացք. ո՞ւր է լոյս աչաց և խաղաղութի։ 14
*ո՞ եգիտ զտեղի նր̄, և ո՞ եմուտ 'ի գանձս նր̄։ 15
*Ո՞ւր են իշխանք հեթանոսաց՝ և որ տիրէին գազանաց երկրի։ 16
*որ ընդ թռչունս երկնից ճախրէին. 17
*և գանձէին արծաթ և ոսկի՝ յոր յուսացան մարդիկ. և ոչ գոյր բաւ ստացուածոց նց̄. և որք գործէին զարծաթն և զոսկին, և հոգան. և ո՛չ գոն հանգամանք գործոց նց̄։ 18
*ապականեցան և 'ի դժոխս իջին. և այլք փոխանակ նց̄ կանգնեցան։ 19
*Երիտասարդք տեսին լո՛յս, և բնակեցին յերկրի. և զճանապարհս իմաստութե ոչ ծանեան։ 20
*և ո՛չ 'ի միտ առին զշաւիղս նր̄, և ո՛չ հասին 'ի վ̄ր նր̄. որդիք նց̄ 'ի ճանապարհէ նր̄ հեռի եղեն։ 21
*Ո՛չ լուաւ եղև 'ի քանան, և ո՛չ երևեցաւ 'ի թեման։ 22
*և ո՛չ որդիքն հագարու խնդրեն զիմաստութի։ վաճառականք մերանայ և թեմանայ. և առասպելախօսք՝ և քննիչք իմաստութե զճանապարհն իմաստութե ոչ ծանեան, և ոչ յուշ եղեն նց̄ շաւիղք նր̄։ 23
*Ո՛վ Ի̄Լ՝ ո̄րչ զի մեծ է տունն ա̄յ, և ընդարձակ է տեղի ստացուածոց նորա։ 24
*մեծ է՝ և ոչ գոյ բաւ. բարձր և անչափ։ 25
*Անդ ծնան սկայքն անուանիք, իսկզբանէ եղեալք մեծամեծք, հմո՛ւտք պատերազմաց։ 26
*ոչ եթէ զնս̄ ընտրեաց ա̄ծ, և ոչ զճանապարհ իմաստութե ետ նց̄։ 27
*և կորեան առ 'ի չգոյէ իմաստութե, և սատակեցան վ̄ն անմտութե իւրեանց։ 28
*Ո՞ ել յերկինս և առ զնա՝ և իջոյց զնա յամպոց։ 29
*ո՞ անց յայնկոյս ծովու՝ և եգիտ զնա, և բերիցէ զնա ընդ ընտիր ոսկւոյ։ 30
31 *չիք որ գիտէ զճանապարհս նր̄, և ոչ որ զմտածիցէ զշաւիղս նր̄։
32 *Այլ որ գիտէն զա̄մ՝ նա՛ ճանաչէ զնա, եգիտ զնա իմաստութ̄բ իւրով. և որ կազմեաց զերկիր յաւիտեանս ժամանակաց, ելից զնա անասնօք և չորքոտանեօք։
33 *Որ առաքէ զլոյս՝ և գնայ. կոչեաց զնա՝ և նա լուա՛ւ նմա դողութ̄բ։
34 *և աստեղք ծագեցին յիւրաքանչիւր պահպանութե՝ և ուրախ եղեն։
35 *կոչեաց զնս̄՝ և ասեն, ահաւասիկ կամք. ծագեցին ուրախութ̄բ արարչի իւրեանց։
36 *Սա՛ է Ա̄Ծ մեր՝ ընդ որում ոչ համարեսցի այլ։
37 *եգիտ զա̄մ ճանապարհս իմաստութե. և ետ զնա յակոբու ծառայի իւրում, և Ի̄Լի սիրեցելոյ 'ի նմանէ։
38 *Յետ այսորիկ յերկրի երևեցաւ՝ և ընդ մարդկան շրջեցաւ։

ԳԼ. Դ.

1 Սա՛յս են գիրք հրամանաց ա̄յ, և օրէնք որ կան յաւիտեան։ Ամենեքին որ ընդունին զնա կեան, և որք թողուն զնա մեռցին։
2 *Դարձի՛ր յակովբ՝ և բո՛ւռն հար զնմանէ, ընդ ծագումն առաջի լուսոյ նր̄։
3 *մի՛ տար այլում զփառս քո, և մի՛ զօգուտ ազգի օտարոյ։
4 *Երանի՛ է մեզ Ի̄Լ, զի հաճոյքն ա̄յ ծանօթք մե՛ր են։
5 *Քաջալերեա՛ց ժողովուրդ իմ. յիշեա՛ Ի̄Լ։
6 *զի վաճառեցարո՛ւք յազգս՝ և ոչ 'ի կորուստ. փոխանակ զի բարկացուցէք դուք զա̄ծ՝ մատնեցայք հակառակորդաց։
7 *քանզի զայրացուցէք զարարիչ ձեր.
8 զոհեցէք դիւաց՝ և ոչ ա̄յ։ *Մոռացարո՛ւք զկերակրիչն ձեր զա̄ծ յաւիտեան. տրտմեցուցէք և զդայեակն ձեր զԵ̄մ։
9 *զի ետես զեկեալ 'ի վերայ ձեր զբարկութի յա̄յ՝ և ասէ։

Լուարո՛ւք պանդուխտք սիոնի, զի ած 'ի վերայ իմ տ̄ր սուգ մեծ։ Է
10 *տեսի զգերութի ուստերաց և դստերաց իմոց, զոր ած 'ի վ̄ր նց̄ յաւիտենականն։
11 *սնուցի զնս̄ ուրախութ̄բ, և յուղարկեցի զնս̄ լալով և սգով։
12 *Մի՛ ոք ոտնհա՛ր լիցի այրւոյս, որ մնացի միայնացեալս 'ի բազմաց. թափո՛ւր եղէ վ̄ն բազում մեղաց որդւոց իմոց. զի խոտորեցան յօրինացն ա̄յ,
13 *և զիրաւունս նր̄ ոչ ծանեան. և ոչ գնացին 'ի ճանապարհս պատուիրանաց ա̄յ, և ոչ 'ի շաւիղս խրատու արդարութե նր̄ ելին։
14 *Եկեսցեն պանդուխտք սիոնի, և յիշեսցեն զգերութի ուստերաց և դստերաց իմոց զոր ած 'ի վ̄ր նոցա յաւիտենականն։
15 *ած 'ի վ̄ր նց̄ ա՛զգ հեռաւոր, ազգ լիրբ և այլալեզու.
16 *որ ոչ ակն ածէին 'ի ծերոյն, և ոչ ողորմէին տղայոյն. տարան զսիրելիս այրւոյս, և 'ի
17 դստերաց թափո՛ւր արարին զմնացեալս։ *և ես՝ զի
18 չէի ձեռնհաս օգնել ձեզ։ *որ ած զչարիսն 'ի վերայ.
19 փրկեսցէ՛ զձեզ 'ի ձեռաց թշնամեաց ձերոց։ *Գնա-
20 ցէք որդեակք գնացէք, զի ես մնացի աւերա՛կ։ *մերկացայ զպատմուճան խաղաղութե, և զգեցայ զքո՛րձ խնդրուածոց իմոց. աղաղակեցի առ յաւիտենականն
21 յաւուրս իմ։ *Քաջալերեցարո՛ւք որդեակք. գոչեցէք առ ա̄ծ և փրկեսցէ զձեզ 'ի բռնութե ձեռաց թըշ-
22 նամեաց։ *զի ես յուսացայ 'ի յաւիտենականն վասն փրկութե ձերոյ. և եկն ինձ ուրախութի 'ի սրբոյն 'ի վ̄ր ողորմութեն, որ եկեսցէ ձեզ ընդ հուպ 'ի յաւիտե-
23 նականէ փրկչէ՛ ձերմէ։ *զի յուղարկեցի զձեզ սգով և լալով՝ և տացէ ինձ ա̄ծ զձեզ ցնծութ̄բ և ուրախութ̄բ

յաւ-

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Եւ ոգիք ձանձրացեալք''։ (7) Ոսկան. Զի վ̄ն այնորիկ։ (7) Ոմանք. Զա̄մ անօրէնութիւնս հարցն։ (8) Ոմանք. Զմեզ այսօր 'ի նախատինս''. . . ըստ ա̄մ անիրաւութեանց։ (10) Ոսկան. Իսրայէլ, զի յերկիրդ թշ''։ (11) Ոմանք. Յերկրիդ օտարութե, խառնեցար ընդ։ (13) Յօրինակին պակասէր. Գնացեալ էիր, բնակեալ էիր խաղա''։ Որ ոմանք. բնակէիր խաղ''։ (16) Ոմանք. Եւ որ տիրեն գազա''։ Եւ ոմանք. և որ իշխեն գազա''։ (18) 'Ի բազումս պակասի։ Զարծաթն և զոսկին. և։ (21) Բազումք. 'Ի ճանապարհէ նց̄ հեռի։ (23) 'Ի բազումս պակասի. Եւ թեմանայ. և ա''։ (29) Յօրինակին. Եւ առ զնս̄, և իջոյց զնա։ (30) Ոմանք. Ո՛վ անց. . և բերիցէ զնա ընտիր ոսկւոյ։

Հն

(31) Ոմանք. Չիք ոք որ գիտէ։ (36) Բազ̄մ. Սա ա̄ծ մեր՝ է̄։ (37) Ոմանք. Ծառայի իւրոյ և Ի̄Լի սիրելւոյ 'ի նմանէ։ Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ ամենեքեան որ ընդ ունին զնա 'ի կեանս. և որք։ (1) 'Ի լուս''. նշանակի. Մեռցին զմահ հոգւոյ։ զոր և օրինակ մի յաւելեալ ունէր 'ի բնաբանի։ (3) Բազ̄մ. Եւ մի՛ զօգուտ քո ազգի։ (8) Բազ̄մ. Զեր՝ զա̄ծ յաւիտենական։ (11) Ոմանք. Լալով և սգալով։ (16) Ոմանք. Ոչ ակնածէին ծերոյն. . զսիրելիս այրւոյն։ (17) Ոմանք. Եւ ես զինչ էի ձեռնհաս։ (20) Ոմանք. Խնդրուածոց իմոց. աղաղակեցից առ յաւի''։ (21) Յօրինակին պակասէր. 'Ի բռնութէ ձեռաց թշնամեաց։ (23) Ոմանք. Լալով և սգով, և տացէ ինձ զձեզ ա̄ծ ցն''։

յաւիտենից : * Զի ո՟պ այժմ տեսին պանդուխտքն 24
սիովնի զգերութիւն ձեր · նոյնպէս տեսցեն ընդ հուպ
յա՟յ զփրկութիւն ձեր, որ եկեսցէ ՚ի վ՟ր ձեր փառօք
մեծօք՝ եւ լուսաւորութ՟բ ՚ի յաւիտենականէն : * Ո՛ր- 25
դեակք՝ երկայնամիտ եղերուք ՚ի վ՟ր բարկութ՟ն հա-
սելոյ ձեզ յա՟յ : հալածեաց զքեզ թշնամին քո, եւ տես-
ցես զկորուստ ն՟ր ընդ հուպ, եւ ելցես ՚ի վ՟ր պարանո-
ցի նորա : * Փափկասունք իմ գնացին զճանապարհս 26
խիստս · վարեցան իբրեւ զհօտ յափշտակեալ ՚ի թշնա-
մեաց : * Քաջալերեցարո՛ւք որդեակք՝ եւ գոչեցէք առ 27
ա՟ծ, զի եղիցի ձեզ յիշատակ ՚ի վարչէն : * զի ո՟պ եղեն 28
ձեր միտք մոլորեալք յա՟յ · տասնպատիկ եղերուք դառ-
նալ եւ խնդրել զնա : * զի որ ած ՚ի վ՟ր ձեր չարիս, 29
ածցէ ՚ի վ՟ր ձեր զյաւիտենական ուրախութիւն հան-
դերձ փրկութ՟բ ձերով :

Զ * Քաջալերեա՛ց Ե՟մ, մխիթարեսցէ զքեզ որ անուա- 30
նեաց զքեզ : * Եղո՛ւկ որ չարչարեացն զքեզ, եւ որ խնդա- 31
ցին ընդ կործանումն քո : * Եղո՛ւկ են քաղաքքն որոց 32
ծառայեցին մանկունք քո · եւ եղո՛ւկ է որ ընկալաւ զոր-
դիսն քո : * զի ո՟պ խնդաց նա ՚ի վ՟ր կործանման քոյ, 33
եւ ուրախ եղեւ յանկանելն քում · նոյնպէս տրտմեսցի ՚ի
վ՟ր աւերածին իւրոյ : * Եւ բարձի՛ց ՚ի նմանէ զուրա- 34
խութիւն բազում խրախճանութեանն · եւ դարձուցից ՚ի սուգ
զպերճութիւն ն՟ր : * եկեսցէ ՚ի վ՟ր ն՟ր հո՛ւր ՚ի յաւիտե- 35
նականէն աւուրս բազումս · եւ եղիցի բնակութիւն դի-
ւաց զբազում ժամանակս :

Է * Հայեա՛ց ը՟ արեւելս Ե՟մ, եւ տե՛ս զեկեալ ուրախու- 36
թիւն քեզ յա՟յ : * ահաւադիկ գա՛ն որդիքն քո զորս յու- 37
ղարկեցեր · գան ժողովեալք յարեւելից մինչեւ ՚ի մուտս
արեւու բանիւ սրբոյն · խնդացեալք փառօքն ա՟յ :

ԳԼ. Ե.

Մերկեա՛ Ե՟մ զհանդերձ սգոյ եւ լալականաց քոց · 1
եւ զգեցի՛ր զվայելչութիւն փառացն ա՟յ՝ յաւիտեան :
* արկ զքեւ զկրկնոցն արդարութ՟ն յա՟յ · դի՛ր խոյր ՚ի 2
գլուխ քո զփառաց յաւիտենականին : * Զի ցուցցէ 3
ա՟ծ ՚ի ներքոյ երկնից զա՟մ լուսաւորութիւն քո · * եւ կո- 4
չեսցի քեզ անուն յա՟յ յաւիտեան՝ խաղաղութ՟ն, արդա-
րութիւն՝ եւ փառք ա՟ծպաշտութ՟ն : * Արի՛ Ե՟մ, եւ կա՛ց 5
՚ի վ՟ր բարձու, եւ հայեա՛ց ընդ արեւելս, եւ տե՛ս ժողո-
վեալ զորդիսն քո յարեւելից մինչեւ յարեւմուտս՝ բանիւ
սրբոյն զուարճացեալս յա՟յ յիշատակօք : * Զի ելին ՚ի 6
քէն հետեւա՛կք՝ վարեալք ՚ի թշնամեաց · եւ ածցէ զն՟ր
առ քեզ ա՟ծ ամբարձեալս փառօք իբրեւ զաթոռ թա-
գաւորութ՟ն : * Զի հրամա՛ն ետ ա՟ծ խոնարհել ա՟մ լե- 7
րանց բարձանց, եւ բլրոց մշտնջենաւորաց, եւ լնուլ ձո-
րոց ՚ի հարթութիւն երկրի · զի գնասցէ ի՟էլ զգուշութ՟բ
փառացն ա՟յ : * եւ հովանի՛ լիցին նմա ա՟մ անտառք · եւ 8
ա՟մ փայտ անուշութ՟ն ի՟էլի հրամանաւ ա՟յ : * Զի առաջ- 9
նորդեսցէ ա՟ծ ի՟էլի ուրախութ՟բ լուսով փառաց իւրոց
հանդերձ ողորմութ՟բ եւ արդարութ՟բ ՚ի նմանէ :

Բարուք :

ՈՂԲՔ ՍՐԲՈՅՆ ԵՐԵՄԻԱՅ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

ԳԼ. Ա.

Եւ եղեւ յետ գերութեանն Ի՟էլի եւ աւերածոյն Ե՟մի, նստէր եւ լայր ԽՋ
եւ ողբայր Երեմիա զողբս զայս ՚ի վ՟ր Ե՟մի՝ եւ ասէր :

1 ԶԻԱ՛ՐԴ ԶԱՏԱՒ, ՆՍՏԱՒ ալէֆ
միայնացեալ քաղաքն բազմամարդով. եւ եղեւ
իբրեւ կին մի այրի լցեալ տրտմութ՟բ ՚ի մէջ
հեթանոսաց : իշխանն աշխարհի եղեւ հար-
2 կատու : * Լալո՛վ ելաց ՚ի գիշերի, եւ արտասուք իւր Բէթ
՚ի վերայ ծնօտից իւրոց · եւ ո՛չ գտաւ մխիթարիչ նմա
յայնմ աւուր ՚ի սիրելեաց իւրոց : ա՟մ բարեկամք ն՟ր
3 անարգեցին զնա · եւ եղեն նմա իբրեւ թշնամիք : * Վա- Գա-
րեցա՛ւ ՚ի գերութ՟ն յուդայ, ՚ի բազում տառապանս : մէլ
՚ի նեղութ՟ե, տարկութ՟ե, ծառայութ՟ե · նստաւ ՚ի մէջ հե-
թանոսաց, եւ ո՛չ եգիտ հանգիստ : ա՟մ հալածիչք իւր
4 հասին նմա ՚ի մէջ թշնամեաց իւրոց : * Սո՛ւգ առին ճա- Դա-
նապարհք սիոնի · զի ո՛չ գոյր երթեւեկ տօնից տա- լէթ
րեկանաց ն՟ր · ա՟մ դրունք ն՟ր եղեն յապականութ՟ն : եւ
քահանայք նորա հաչէին՝ հառաչէին՝ եւ յոգւո՛ց հանէին :
կուսանք ն՟ր ՚ի գերութ՟ն վարեցան · եւ ինքն դառնա-
5 ցեալ յանձն իւր : * Եւ եղեն նեղիչք ն՟ր ՚ի գլուխս, Հէ
եւ թշնամիք ն՟ր յուրախութ՟ն · զի տ՟ր կորացոյց զնա վ՟ս
բազում ամպարշտութ՟ն ն՟ր : տղայք ն՟ր վարեցան ՚ի գե-
6 րութ՟ն առաջի նեղչաց ն՟ր : * Բարձա՛ւ ՚ի դստերացն Վաւ
սիոնի ա՟մ վայելչութ՟ն ն՟ց : եղեն իշխանք ն՟ց իբրեւ խոյք,
որոց ո՛չ գտանէր ն՟ց ճարակ : ետուն զցանկալի ցան-
կալի ինչս իւրեանց կերակրոց · զի հանգուսցեն զան-
ձինս իւրեանց : երթային եւ ո՛չ ՚ի միտս իւրեանց՝ առա-
7 ջի նեղչաց ըստ վարել հալածչացն : * Յիշեա՛ց Ե՟մ զօր Զէ
տառապանաց, եւ զօր անջատման իւրոյ · թախծեցաւ
ընդ ա՟մ ցանկալի ինչս որ ստացեալ էր իսկզբանէ :
յանկանել ժողովրդեանն ՚ի ձեռս թշնամեացն, եւ ո՛չոք
էր որ օգնէր նմա : տեսին ատելիք ն՟ր, ա՛ռն հարին եւ
8 ծիծաղեցա՛ն ՚ի վ՟ր գերութ՟ն ն՟ր : * Մեղս մեղաւ Ե՟մ, Խէթ
վ՟ս այսորիկ ա՟մ գովիչք ն՟ր կո՛ր ՚ի գլուխ առնէին զնա ·
զի տեսին զանարգանս ն՟ր · զի նա ինքնին յետս դար-
9 ձեալ յոգոց ելանէր : * Պղծութ՟ն ն՟ր առաջի ոտից իւ- Տէթ
րոց, եւ ո՛չ յիշեաց նա զյետինս իւր · իջոյց արտասուս
մեծամեծս, եւ ո՛չոք էր որ մխիթարէր զնա : տե՛ս տ՟ր
զտառապանս իմ, զի բարձրացան թշնամիք իմ ՚ի վ՟ր
10 իմ : * Զձեռն իւր ձգեաց նեղիչն ՚ի վ՟ր ցանկալեաց յոդ
իմոց : տեսի ես զհեթանոս զի մտին ՚ի սրբութ՟ն քո ·
որոց պատուիրեցեր թէ մի՛ մտցեն ՚ի տեղի ժողովրդեան
11 քոյ : * Ա՛մ ժողովուրդք յոգւո՛ց ելանէին ՚ի խնդի՛ր հա- քաֆ
ցի · տային զա՟մ ցանկալի ինչս իւրեանց ՚ի գինս հացի ·
զի

---

(24) Ոմանք · Ընդ հուպ զա՟յ զփրկութիւն · · փառօք մեծաւ, եւ լուսաւորութ՟բ յաւիտենականին : (26) Բազումք · Գնացին ՚ի ճանապարհս խիստս : (29) Ոմանք · Հանդերձ փրկութ՟բ ձերով : (30) Ոմանք · Մխիթարել զքեզ որ : (31) Ոմանք · Եղուկ որ չարչարեցին զքեզ : (33) Ոմանք · ՚Ի վերայ կործանմանն · · · յանկանելն քո · · ՚ի վ՟ր իւրոյ աւերածին : (35) Ոմանք · Դիւաց բազում ժամանակս : Ոսկան · ՚ի բազում ժամանակս : (37) Ոմանք · Մինչ ՚ի մուտս արեւու :

ԳԼ. Ե · (1) Բազումք · Սգոյ եւ լլկանաց քոց · · ՚ի յաւիտեան : (2) Ոմանք · Եւ արկ զքեւ կրկնոցն ար՟ : (3) Ոմանք · Լուսաւորութ՟ն քո : (4) Ոմանք · Յա՟յ ՚ի յաւիտեան : (4) Ոսկան · Արդարութ՟ն, եւ փառք : (5) Բ՟զմք · Եւ կաց ՚ի բարձու : (9) Բազումք · Ա՟ծ ի՟էլի խաղաղութ՟բ լուսով :

* ՚Ի վախճանի՝ ոմանք · Կատարեցաւ բարուք :

* Ոսկան ՚ի լատինական օրինակէն թարգմանեալ յարգէ առաջին գլուխ Վեցերորդ՝ Բարուքայ, մակագրելով՝ Օրինակ թղթոյն զոր առաքեաց Երեմիաս, եւն · որ ոչ ուրեք նշմարի ՚ի Գրչագիրս որ առ մեօք :

* Բազումք այլազգ ՚ի մերձս՝ այսպէս ունին մակագիրս · Ս՟րն Երեմիայի ողբք :

ԳԼ. Ա · Ոմանք · Եւ աւերածոյն Ե՟մի : (1) Օրինակ մի · Նստաւ միայնացեալ : (1) Բ՟զմք · Մենացեալ քաղաքն · · · իբրեւ այրի լցեալ · · իշխան աշխարհին եղեւ : (2) Բ՟զմք · Եւ եղեն ն՟ր իբրեւ թշ՟ : (3) Ոմանք · ՚Ի նեղութենէ տրտմութ՟ն · կամ, սրտմտութ՟ն : (4) Ոմանք · Հաչէին եւ հառաչէին, եւ հոգւոց ելանէին · · եւ ինքն դառնացեալ անձամբ : Ոսկ յօրինակէն · Եւ ինք դառնա՟ : (5) Ոմանք · Նորա ՚ի գլուխ · · տղայք ն՟ց վարեցան ՚ի գերութ՟ն : (6) Ոմանք · Դարձաւ ՚ի դստերաց սիոնի ա՟մ վայելչութիւն նորա : (7) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ · Թախծեաց ընդ ա՟մ ցանկա՟ : (8) Ոմանք · Վ՟ս այնորիկ ա՟մ · · · յոգւոց ելանէ : (9) Ոմանք · Եւ ոչ յիշեաց նա զանեղին իւր : (10) Բազումք · Զգեալ նեղչին ՚ի վ՟ր ցան՟ : (11) Ոմանք · Ինչս իւր-

զի դարձուցեն զանձինս իւրեանց յինքեանս: տե՛ս տ̄ր՝
և հայեաց· զի եղէ ես անարգեալ և արհամարհեալ:
Լա_ * Ձեզ ասեմ, ձեզ ասեմ անցաւորք ճանապարհաց՝ 12
մէդ դարձայք հայեցարո՛ւք և տեսէք, թէ իցէ՞ ինչ երբէք
ցաւք ըստ ցաւոց լեալ՝ որ 'ի վ̄ր իմ հասին: բարբառեցաւ
յիս տ̄ր, և կորացոյց զիս յաւուր բարկութեան և
Մէմ սրտմտութեան իւրոյ: * 'Ի բարձանց իւրոց առաքեաց 13
հուր յոսկերս իմ· ցանց ձգեաց ոտից իմոց, և դարձոյց
զիս յետս իմ· արար յապականութիւն զանձն իմ,
Նուն զօրհանապազ 'ի տառապանս սրտմտութեան: * Կանխեաց 14
տ̄ր 'ի վ̄ր ամպարշտութեան իմոյ, և արկ զինև զձեռն իւր:
ծանրացոյց զլուծ իւր 'ի վերայ պարանոցի իմոյ· տկարացաւ
զօրութիւն իմ: մատնեաց զիս տ̄ր 'ի ձեռս ցաւոց
Սա_ իմոց, և ո՛չ կարեմ հանդարտել: * Ջնջեա՛ց 'ի միջոյ իմմէ 15
մէք զընտիր ընտիր զօրուց իմոց: կոչեաց 'ի վ̄ր ընտրելոց
իմոց ժամանակ բեկման: հնծան եհար տ̄ր կուսի դստերն
յուդայ: * Վ̄ս այսորիկ ես ահաւասիկ 'ի լալ մառուցեալ 16
Էյ եմ: Աչն իմ իջոյց արտասուս· զի հեռի
եղեն յինէն մխիթարիչք իմ, որ դարձուցանէ զանձն
իմ յիս: մատնեցան որդիք իմ յապականութիւն, զի զօրացան
Փէ թշնամիք իմ: * Տարածեաց սիոն զբազուկս 17
իւր առ տ̄ծ, և ո՛չ ոք էր որ մխիթարէր զնա· շուրջ զնովաւ
նեղիչք ն̄ր: եղև ե̄ղմ ապականեալ իբրև կին մի 'ի
Ծա_ մէջ ն̄ց: * Արդա՛ր է տ̄ր տ̄ծ· զի ես դառնացուցի ըզնա: 18
դէ լուարո՛ւք ազգս ամ̄ ժողովուրդք և տեսէք զցաւս
իմ: օրիորդք իմ և երիտասարդք իմ վարեցան 'ի գերութիւն:
Կոփ * Կոչեցի ես զսիրելիսն իմ, և նոքա արհամարհեցին 19
զիս· քահանայք իմ և երիցունք իմ աստէն 'ի քաղաքիս
սատակեցան: խնդրեցին կերակուր զի դարձուսցեն
Ռէշ զոգիս իւրեանց, և ո՛չ գտաւ: * Տե՛ս տ̄ր զի նեղեալ 20
եմ· ոսկերք իմ խռովեցան, սիրտ իմ գելա՛ւ յիս,
և ես գտայ դառնացեալ· արտաքուստ ժառանգեաց
Շին զիս սո՛ւր, սով և մա՛հ 'ի ներքուստ: * Լուարո՛ւք լուարո՛ւք 21
զայս· զի ես հեծեմ հառաչեմ, և ո՛չ ոք է որ մխիթարէ
զիս· ամ̄ թշնամիք իմ լուան զչարիս իմ, և ծափ
հարին ինձ· զի դո՛ւ արարեր զօրն զայն, և դո՛ւ կոչեցեր
Թաւ զժամանակն զայն· և եղև ինձ վա՛յ վա՛յ: * Մտցեն 22
չարիքն ամ̄ առաջի քո, և ճռաքաղ արարեր դու զն̄ց·
զոր օրինակ արարեր ճռաքաղ զիս 'ի վ̄ր ամ̄ մեղաց իմոց·
զի բազում եղեն հեծութիւնք իմ, և սիրտ իմ լի
եղև տրտմութեամբ:

ԳԼ. Բ.

Բ. Օ իա՞րդ խաւարեցաւ սրտմտութեամբ և բարկութեամբ տ̄ն 1
Աղէֆ դուստր սիոնի· ընկէց յերկնից յերկիր զփառսն
Բէթ ի̄ղի, և ո՛չ յիշեաց զպատուանդան ոտից իւրոց: * Յաւուր 2
սրտմտութեան բարկութեան իւրոյ ընկլոյզ տ̄ր յանխնայ
զամ̄ գեղ յակովբայ· քակեաց և ո՛չ անխնայեաց: զամուրս
դստերն յուդայ կործանեաց յերկիր· անարգեաց
Գա_ զիշխանս և զթագաւորս ն̄ց: * Փշրեաց տ̄ր յաւուր 3
մէլ սրտմտութեան բարկութեան իւրոյ զամ̄ եղջերս ի̄ղի,
և դարձոյց յետս զաջ ն̄ր առաջի թշնամեաց նորա:
հուր պատեաց զյակոբ· հալեաց և մաշեաց զամ̄ որ
4 շուրջ էր զնովաւ: * Մուտ ե̄ գիրկս իւր իբրև զթշնամի· Դա_
հաստատեա՛ց զաջ իւր 'ի վ̄ր ն̄ր, և սպան զամ̄ լէթ
ցանկալիս դստեր սիոնի: հեղ 'ի վ̄ր ն̄ր զսրտմտութիւն
5 բարկութեան իւրոյ հրով: * Եղև տ̄ր իբրև թշնամի, և կործանեաց Հէ
զի̄ղ· կործանեաց զթագաւոր ն̄ր, կործանեաց
զամ̄ ամուրս ն̄ր· և բազմացոյց դստերն յուդայ
6 տառապանս 'ի վ̄ր տառապանաց: * Խզեաց իբրև զայգի Վաւ
զխորանս նորա, և ապականեաց զտօն տարեկանաց
ն̄ր: մոռացաւ տ̄ր զոր արար սիոնի տօնս տարեկանաց
և շաբաթս· և զայրացոյց 'ի մանչել բարկութեան իւրոյ՝
7 զթագաւորս և զիշխանս և զքահանայս: * Մերժեաց Զէ
տ̄ր զսեղան իւր, և 'ի բա՛ց ընկէց զսրբութիւն իւր· կործանեաց
զպարիսպս աշտարակեայս տաճարաց նորա:
ձա՛յն ետուն՝ գոչեցին 'ի տան տ̄ն· իբրև յաւուրս տօնից
8 տարեկանաց ն̄ր: * Ընկեցաւ կործանեալ պարիսպ Խէթ
դստեր սիոնի: չա՛փ արկին՝ և ո՛չ անդրէն դարձուցին
զձեռս իւրեանց: սո՛ւգ առին մահարձանք, և պարիսպք
9 առհասարակ դողացեալ կործանեցան: * Կործանեցին Տէթ
յերկիր զդրունս ն̄ր, և խորտակեցին զնիգս ն̄ր· թագաւորք
ն̄ց և իշխանք ն̄ց 'ի մէջ հեթանոսաց: ո՛չ գոյին
օրէնք և մարգարէք· և ո՛չ էին այնք որ տեսանէին տեսիլս
10 'ի տ̄է: * Իջին հա՛րթ եղեն գետնոյ· կարկեցան Յոդ
ծերք դստեր սիոնի· հո՛ղ արկին զգլխով իւրեանց·
քրձազգածք եղեն· յերկիր կործանեցին զիշխանս կուսանացն
11 ե̄մի: * Պակասեցին աչք իմ յարտասուաց· Քաֆ
խռովեցա՛ւ որովայն իմ· յերկիր յուծան փառք իմ 'ի
վերայ բեկման դստեր ժողովրդեան իմոյ· 'ի սատակել
12 տղայոց ստնդիեցաց ընդ ամ̄ փողոցս քաղաքին: * 'Ի Լա_
մարց իւրեանց պահանջէին հաց և գինի· 'ի պակասել մէդ
թափել հանել զոգիս իւրեանց, ընկեցեալ ցրուեալ
13 կային 'ի մէջ քաղաքին: * Զի՞նչ վկայութիւն վկայեցից Մէմ
քեզ· կամ զի՞նչ նմանութիւն նմանեցուցից զքեզ դուստր
ե̄մի· ո՞վ մխիթարեսցէ զքեզ օրիորդ դուստր սիոնի·
զի ծանրացաւ բաժակ բեկման քոյ· իսկ ո՞վ իցէ որ
14 բժշկեսցէ զքեզ: * Մարգարէքն տեսին քեզ տեսիլս Նուն
զո՛ւր տարապարտուց և անօգուտ· և ո՛չ յայտնեցին
քեզ զանիրաւութիւնս քո, զի դա՛րձ լիցի քեզ 'ի գերութենէ
քումմէ: այլ պատմեցին քեզ առեղծուածս սնոտիս,
15 և մերժումն 'ի տեղւոջէ իւրմէ: * Ծափ զծափս հարին Սա_
ամ̄ անցաւորք ճանապարհի· շչէին շարժէին զգլուխս մէք
իւրեանց 'ի վ̄ր դստեր սիոնի· ա՛յս այն քաղաք է ասէին, պսակ փառաց ուրախութեան ամ̄ երկրի:
17 * Արար տ̄ր՝ զոր խօսեցաւ· կատարեաց զբանս իւր Էյ
զոր պատուիրեաց յաւուրցն առաջնոց· քակեաց, և ո՛չ
անխնայեաց· ուրա՛խ արար 'ի վ̄ր քո զթշնամիս քո, և
16 բա՛րձր արար զեղջեւր նեղչաց քոց: * Բացին զբերանս Փէ
իւրեանց 'ի վ̄ր քո ամ̄ թշնամիք քո· շչէին և կրճտէին
զատամունս իւրեանց՝ և ասէին, եկա՛յք կլցուք զսա·
զի այս՝ ա՛յն օր է որում ակնունէաք· ահաւասիկ տեսա՛ք

եանց զկնս հա''· · · զի եղէ անարգեալ: (12) Ոսկան· Դարձարուք հայեց'': (12) Բղմ· Բարկութեան սրտմտութեան: (14) Օրինակ· Տ̄ր 'ի վերայ ամպարշտութեան· կամ, սրտմտութեան իմոյ· · և ոչ ես կարեմ հանդարտել: (15) Օրինակ· 'Ի վերայ ընտրելեաց իմոց ժամանակս բեկման: (16) Օրինակ· Ես աւասիկ· · իջոյց արտօսր· · զի զօրացաւ թշնամին: (18) Բղմ· Զայս ամ̄ ժողովք: (18) Օրինակ· Վարեցան 'ի գերութեան: (19) Օրինակ· Եւ երիցունք աստէն 'ի քաղաքի· · զկերակուր զի դարձուսցեն զոգիս իւրեանց: (21) Օրինակ· Զի դու արարեր զամ̄, և դու· · · և ինձ վայ վայ: (22) Օրինակ· Դասին չարիքն ամ̄ առա'': (22) Ոսկան· Եւ ճռաքաղ արա դու զն̄ց:

Գլ· Բ̄· (1) Բազումք· Սրտմտութեամբ բարկութեամբ: Ոսկան· բարկութեան: (1) Օրինակ· Եւ ոչ ես յիշեաց զպատուանդան ոտից ն̄ր: (2) Բազումք· Ընկլոյզ տ̄ր յանխընայ զամենայն: (2) Օրինակ· Զամուրս դստեր յակոբայ, կործանեաց յերկրի: (3) Ոսկան· Դարձոյց յետս զաջ նորա· · · որ շուրջ զնովաւ է: (4) Յօրինակին· Մուտ ընդ գիրկս քո իբրև: (4) Օրինակ· Իբրև թշնամի· · · զամենայն ցանկալի դստեր: (5) Բազումք· Զթագաւորս նորա: (5) Յօրինակին· Տառապան 'ի վերայ տառա'': (6) Օրինակ· Զտօնս տարեկանաց նորա· · · և շաբաթս: (7) Օրինակ· Զսրբութիւն իւր: (10) Յօրինակին· Ծերք դստերք սիոնի: (10) Օրինակ· Զգլխովք իւրեանց: (11) Բազումք· Յերկիր լուծան փառք իմ: (11) Օրինակ· 'Ի սատակել տղայոց ըստնդիացաց: (13) Այլք· Նմանեցուցից քեզ դուստր: (13) 'Ի բղմս գրոց· Զքեզ օրիորդ դուստր: (14) Ոսկան· Մարգարէքն քո տեսին: (14) Օրինակ· Տարապարտուց անօգուտ· · առեղծուածս սնոտիս, և մերժումն 'ի տեղւոջէ քումմէ: (15) Յօրինակին պակասէր· Պսակ փառաց ուրախութեան ամ̄ երկ'': (17) Ամենայն գրչագիրք համեմատ [illegible] [illegible] փոխեն, դնելով նախ՝ Արար տ̄ր: և ապա՝ Բացին զբե'': զոր Ոսկան այլայլէ ըստ [illegible] լատինացւոց: (17) Օրինակ· Արար տ̄ր զոր խորհեցաւ: (16) Օրինակ· Կլցուք մեք զսա· · և հասաք մեք սմա:

Ծա_ ռայք և գտայք և հասայք մեք նմա ։ * Գոչեացէն սիրտք 18
դէ նոցա առ պարիսպս դստեր սիոնի ․ և հոսեսցեն իբրև
զհեղեղ զարտասուս 'ի տուէ և 'ի գիշերի ․ մի՛ լռեր և
մի՛ դադարեր և մի՛ տար դուլ՝ ակնանց քոց յարտա_
Կոփ սուաց ։ * Արի՛ 'ի խոստովանութիւն 'ի գիշերի , 'ի սկիզբն 'ի 19
գլուխ պահոց քոց ․ հեղ իբրև զջուր զսիրտ քո առա_
ջի տն ․ համբարձ զձեռն քո վս անձանց տղայոց՝ որ
լուծանէին 'ի սովոյ 'ի գլուխ ճանապարհաց ելից և
Ռէշ մտից քոց ։ * Տե՛ս տր և հայեա՛ց ․ ում արարեր այսպէս 20
ճռաքաղ , եթէ կերիցեն կանայք զպտուղ որովայնի
իւրեանց ։ արարեր ճռաքաղ ․ սպկեր 'ի ներքս զխոհա_
կերս , զենուլ 'ի ներքս 'ի սրբութեան տն զտղայս սուրբ_
Շին դիայս , զքահանայն և զմարգարէն ։ * Ննջեցին 'ի վր 21
ելից ճանապարհաց , առհասարակ ծերն և տղայն ,
կուսանն և երիտասարդն վարեցան 'ի գերութի ․ 'ի սուր
սպկեր՝ կոտորեցեր յաւուր բարկութեան քո ․ զեներ ,
Թաւ խոհակերեցեր , և ոչ անխայեցեր ։ * Կոչեցեր իբրև զօր 22
տարեկանաց պանդխտութեան իմոյ շուրջ զինև ․ և ոչ ո՛ք
էր որ զտանէր յաւուր սրտմտութեան բարկութեան տն ․
ապրեալք և մնացեալք , 'ի բաժնել 'ի բազմանալ թշշ_
նամեաց իմոց ամենեցուն ։

ԳԼ․ Գ․

Ա Այր հզօր , հայեաց յաղքատութիւն իմ ․ 'ի ձեռն գաւա_ 1
ղէֆ զանի սրտմտութեան իւրոյ * ընկլոյց զիս , և ած 'ի 2
վր իմ խաւար՝ և ոչ լոյս ։ * բայց սակայն դարձոյց 'ի 3
Բէթ վր իմ զձեռն իւր համապազ ։ * Մաշեա՛ց զմորթ և 4
զմարմինն իմ ․ զոսկերս իմ փշրեաց առհասարակ ։ * շէ_ 5
նեաց 'ի վր իմ , և պատեաց զգլխով իմով ․ * և ջանա_ 6
ցաւ նստոյց զիս 'ի խաւարի իբրև զմեռեալս յաւիտե_
Գա_ նից ։ * Կուտեա՛ց 'ի վր իմ , և ոչ ևս կարեմ ելանել ․ 7
մէլ ծանրացոյց 'ի վերայ իմ քան զպղինձ ։ * զի թէպէտ և ա_ 8
սացի՝ թէ կարդացից և աղաղակեցից ․ փակեա՛լ և ար_
Դա_ գելեալ է առաջի իւր զաղօթս իմ ։ * Արկ արգել ճա_ 9
լէթ նապարհաց իմոց , և խիլ 'ի խորտուբորտ զշաւիղս իմ ։ * եղև 10
ինձ իբրև արջ դարանակալ՝ և իբրև առիւծ թաքու_
ցեալ ։ * Եմուտ զհետ իմ ։ հալածեաց և եհաս , և լքոյց 11
Հէ զիս և արար զիս յապականութի ։ * Մուտ ընդ գիրկս 12
իւր , և եղից զիս նշաւակ իբրև զնպատակ ։ * կորեաց 13
ընդ մէջ զերիկամունս իմ ․ արա՛ր զիս նետաւլից , * և 14
ծաղր ժողովրդեան իմոյ , և երգք նոց զօրհանապազ ։
Վաւ * Ջամբեա՛ց ինձ լեղի , և արբոյց զիս դառնութբ ։ * քա_ 15
րալից արար զատամունս իմ , և ջամբեաց ինձ մոխիր ։ 16
* մերժեա՛ց 'ի խաղաղութե զանձն իմ ․ մոռացայ զբա_ 17
Զէ րիս ։ * կորեաւ յաղթութի իմ , և յոյս իմ 'ի տե ։ * Յի_ 18
շեցի յաղքատութէ իմմէ և 'ի հալածանաց իմոց ․ դառ_ 19
նութի և բարկութի * յուշ եղեն ինձ միանգամայն ․ ձանձ_ 20
րացաւ յիս անձն իմ ։ * զայս ինչ կարդեցի 'ի սրտի ի_ 21
Խէթ մում ։ վս այսորիկ համբերից նմա ։ * Ողորմութք տն 22
23 անպակաս են , և ոչ նուաղեն գթութիւնք նր ։ * 'ի նորո_
24 գումն առաւօտու բազմանայ ճշմարտութի քո տր ։ * ա_
սա՛ց անձն իմ բայ բաժին իմ է նա ․ վս այնորիկ ակն
25 կալայց նմա ։ * Բարերար է տծ 'ի վր համբերողաց Տէթ
26 իւրոց ․ զի անձն որ խնդրէ զնա՝ * բարի է որ համբե_
րէ նմա ճշմարտութբ , և հանգչի նա 'ի փրկութե տն ։
27 * Բարի է մարդոյ առնուլ զլուծ խոնարհութե 'ի մանկ_
28 կութէ իւրմէ ։ * Նստցի միայն լռիկ 'ի տան իւրում ․ յոդ
29 զի անձամբ իւրով առ յանձն զլուծ քո ։ * Տացէ հո_
30 ղոյ զբերան իւր , վս զի կա՛յ յոյս ․ * մատուսցէ հարկա_
31 նելեաց զծնօտս իւր ․ լցցի նախատանօք ։ * այլ ոչ թէ
32 յաւիտեան մերժեսցէ տր ։ * Որ տառապեցոյց , նոյն Քաֆ
33 ողորմեսցի ըստ բազում ողորմութե իւրում ։ * ոչ եթ
պատասխանի 'ի սրտէ իւրմէ ․ և խոնարհեցոյց զորդիս
34 մարդկան ։ * Խոնարհեցուցանել 'ի ներքոյ ոտից նր լա_
զամ կապեալս երկրի ․ մատնել զմարդ 'ի դատաստա_ մէդ
35 նի տն ․ * խոտել զիրաւունս առն առաջի երեսաց բարձ_
36 րելոյն ։ * պատժել զմարդ 'ի դատաստանի տր ոչ տե_
37 սանէ ։ * Ո՞չ ասաց՝ թէ այսպէս ասաց տր՝ և եղև ․ ոչ Մէմ
38 պատուիրեաց * բերան բարձրելոյն ․ ոչ ելցեն ատի
39 չարիք՝ և ոչ բարիք ։ * զի՞նչ տրտնջեսցէ մարդ կենդա_
նի , կամ այր 'ի սիրոյ եղբօր իւրոյ 'ի վր մեղաց իւ_
40 րոց ։ * Քննեցաք ճանապարհս մեր , և կշռամբեցաք ․ Նուն
41 դարձցուք մեք 'ի տր , * համբարձցուք զձեռս մեր սըր_
42 տիւք հանդերձ 'ի բարձունս երկնից ։ * մեղաք , ամ_
43 պարշտեցաք ․ և ոչ հաճեցար ընդ մեզ ։ * Յոյց եղեր սամ_
սրտմտութբ և բարկութբ , և հալածեցեր զմեզ ․ կոտորե_ քեխ
44 ցեր և ոչ անխայեցեր ։ * փակեցեր ամպօք զերկինս՝ զի
45 մի՛ հասցեն աղօթք մեր առ քեզ ։ * ընկեցեր մերժեցեր
զմեզ ․ արհամարհեալս և անարգեալս արարեր զմեզ 'ի
49 մէջ զօրաց հեթանոսաց ։ * Աչք իմ ընկալա՛ն և ոչ Էյ
50 լռեցից , և ոչ լռեայց , * մինչև երևեսցի՝ և տեսցէ տր
51 յերկնից ։ * ակն իմ կաթեսցէ 'ի վր անձին իմոյ , քան
46 զամ դստերս քաղաքաց իմոց ։ * Բացեր 'ի մեզ զամ բե_ Փէ
47 րանս թշնամեաց մերոց ։ * ահ և երկեւղ եկն 'ի վր
48 մեր , բեկումն և տառապումն ։ * և հոսանս ջուրց իջու_
ցին աչք մեր 'ի վր բեկման դստեր ժողովրդեան իմոյ ։
52 * Որսալով որսացան զիս իբրև հաւուք թշնամիք իմ ․ Ծա_
53 որսացան զիս տարապարտուց ․ * հեղձուցին 'ի գբի ըզ_ դէ
54 կեանս իմ ․ եդին վէմ 'ի վր իմ ։ * և զեղան ջուրք ըզ_
55 գլխով իմով ․ և ասացի բամ աչս մերժեցայ ։ * Կար_ Կոփ
56 դացի ես զանուն քո տր 'ի գբոյ տառապանաց , * և
դու լուար ձայնի իմում ․ մի թաքուցաներ զունկն քո
'ի խնդրուածոց իմոց ․ այլ ընդարձակեա՛ ինձ և փրկեա՛
57 զիս ։ * դու յօգնել ինձ մերձեցար , և ասացեր բամ
58 յորում աւուր կարդացեա առ իս , մի երկնչիր ։ * Դա_ Ռէշ
տեա՛ տր զդատաստան անձին իմոյ ․ փրկեցեր զկեանս
59 իմ ։ * տեսեր զխռովութիս իմ ․ դատեցար տր զդատաստա_
60 նս իմ ։ * տեսեր զամ խրատունս իմ ․ հայեցար յամ
խոր_

---

(18) Բազումք ․ Մի՛ տար դուլ արտասուաց ։ (19) Ոմանք ․ Սկիզբն 'ի գլուխ ․․ որ լուծան 'ի սովոյ ․․․ Ճանապարհայն ելից մտից քոց ։ (20) Ոմանք ․ Զպտուղս որովայնի ․․․ տնտղիւցս , զքահանայս և զմարգարէս ։ (20) Ոսկան ․ Սրկին 'ի ներքս զխոհակերս ։ (21) Օրինակ մի ․ Զեներ խոհակեցեր , և ոչ ։ (22) Ոմանք ․ Պանդխտութե իւրում ։ (22) Բազումք ․ Եւ ոչոք զտանէր ․․ 'ի պահել բազմանալ թշ'' ։ (22) Ոսկան յաւելու ․ Բարկութեան տն , զի ժողովուր ․ ապրեալք ։

ԳԼ․ Գ․ (1) Ոսկան ․ Հայեցաւ յաղքատութիւն իմ ։ (2) 'Ի լոյս'' ․ Ընկլաւ զիս և ած ։ Որ ոմանք ․ ընկլոյզ ․ կամ , ընկալաւ զիս ։ (4) Ոմանք ․ Եւ զմարմինս իմ և զոսկերս ։ (7) Ոմանք ․ Եւ ոչ կարեմ ել'' ։ (8) Բազումք ․ Թէպէտ և ասացից , և աղաղակեցից ։ (9) Ոսկան յայսմ վայրի այլազգ կարգէ զեբրայական նշանագիրս ։ (10) Ոսկան ․ Եւ եղև ինձ իբրև ։ (11) 'Ի բնին պակասի ․ Եւ լքոյց զիս , և արար զիս յապակա'' ։ (14) Ոսկան ․ Եւ եղէ ծաղր ժողովրդեան ։ (14) Ոմանք ․ Եւ երգս նց զօրհնա'' ։ (15) Ոսկան ․ Եւ արբեցոյց զիս դառ'' ։ (21) Ոմանք ․ Վս այնորիկ և համբերից ։ (24) Յօրինակին ․ Ասաց յանձն իմ , բա բաժ'' ։ (24) Ոմանք ․ Վս այսորիկ ակնկալայց ։ (25) Ոսկան ․ Եւ անձն որ խնդ'' ։ (27) Բազումք ․ Մարդոյ որ առնու զլուծ ։ (28) Բազմք ․ Միայն լուռ 'ի տան իւ'' ։ (30) Ոմանք ․ Հարկանելեաց իւրոց զծնօտ ։ (31) Ոմանք ․ Այլ ոչ 'ի յաւիտեան մեր'' ։ (33) Բազումք ․ Չեն պատնի 'ի ․․ և խոնարհեցոյց զորդիս մարդկան ։ Որ ոսկան ․ Զի չէտ ։ (36) Ոսկան ․ 'Ի դատաստանի տն ոչ տե'' ։ (37) (38) Ոմանք ․ Ոչ պատուէրեաց ։ 'Ի բերանոյ բարձրելոյն ։ (39) 'Ի բնին պակասի ․ Կամ այր 'ի սիրոյ եղբօր իւրոյ 'ի վերայ մեղաց ։ (41) Օրինակ մի ․ Համբարձցուք զսիրտս մեր ձեռօք հանդերձ ։ (42) Ոմանք ․ Մեք ամպարշտեցաք , և ոչ հաճեցաւ ընդ մեզ ։ (43) Օրինակ մի ․ Բայց եղեր սրտմտութբ բարկութբ ։ (49) Ոսկան աստէն ևս այլազգ առնէ զկարգ տանցս ըստ լատինական Բիբլիականացն ։ (49) Ոսկան ․ Աչք իմ ընկլան՝ և ոչ լռ'' ։ (52) Ոմանք ․ Զիս որպ հաւուք ։ (53) Օրինակ մի ․ Հեղձուցին զիս 'ի գբի ։ (55) Բազմք ․ Կարդացի զանուն քո ։ (56) Ոմանք ․ Մի՛ թաքուցաներ զունկն քո 'ի խնդրուածոց ի'' ։ (57) Ոմանք ․ Զի դու յօգնել ինձ ։ (58) 'Ի լոյս'' ․ Դատեցար տր զդատաստան ․․ փրկեցեր տր ըզզկեանս ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' ։ (59) Ոմանք ․ Տես տր

շին խորհուրդս իմ։ * Լուար Տր զնախատինս և զամ խոր- 61
հուրդս նց որ զինէն։ * 'Ի շրթունս յարուցելոց 'ի վր 62
իմ զօրհանապազ։ * զնստելն նց և զյառնելն նց 'ի մտ 63
թաւ առի ես 'ի խորհրդոց անտի նց։ * Հայեաց 'ի հպար- 64
տութիւն աչաց նց․ և հատուսցես նց Տր զհատուցումն
նց 'ի գլուխս նց։ * հատուսցես նց ըստ պանդխտութե 65
սրտից նց։ * հալածեսցես զնս սրտմտութբ քով, և մա- 66
շեսցես զնս բարկութբ քո 'ի ներքոյ երեսաց երկնից։

ԳԼ. Դ.

Դ. Զիա՜րդ շլացաւ ոսկին․ այլագունեաց արծաթն 1
ալէֆ սպիտակ․ հալեցան սրբեցան ակունք նց 'ի գլ-
բէթ լուխ անցից ճանապարհաց նց։ * Որդիք սիոնի պատ- 2
ուականք, որ առաւել քան զոսկին պատուականս․
զիա՜րդ համարեցան իբրև ամանք խեցեղէնք ձեռագործք
գա- որդւոց բրտից։ * Մերկացուցին իբրև վիշապք զստ- 3
մէլ տինս իւրեանց, և դիեցուցին զկորիւնս իւրեանց․ և-
ղեն ուստերք ժողովրդեան իմոյ 'ի տանջանս հարուա-
ծոց, զի չիք նց բժշկութի․ և տառապեցան իբրև ջայ-
դա- լամունք յանապատի։ * Կցեցան լեզուք դիեցկի ման- 4
լէթ կանց 'ի քիմս իւրեանց 'ի ծարաւս իւրեանց։ տղայք
հէ հաց խնդրեցին, և ոչ ոք էր որ բրդէր նց։ * Որ ուտէին 5
զխերակուր՝ եղծան 'ի վր անցից ճանապարհաց․ որ 'ի
գիրկս դրդեալք և գգուեալք էին, գիրկս արկեալ
վաւ աղբեաց թաթաւեալ թաւալէին։ * Բազմացաւ անի- 6
րաւութի դստեր ժողովրդեան իմոյ, քան զանօրէնու-
թիւն սոդոմայ կործանելոյ․ 'ի ձեպս 'ի փոյթս յանէին․
զէ և ոչ ուրեք էր վաստակ ձեռաց իւրեանց։ * Սրբեցան 7
ուխտաւորք նց, իբրև զձիւն սպիտակացան․ իբրև ըղ-
կաթն զտեցան, իբրև զականս շափիղայ 'ի հատուցման
խէթ իւրեանց։ * Թխացան քան զածուխ տեսիլք իւրեանց՝ 8
և ոչ ոք ճանաչէր զնս, զի դնէին յանցս ճանապարհաց․
մածեալ էր մորթ նց յոսկերս նց․ բրտացան նոքա, և
տէթ եղեն իբրև զփայտ չորացեալ։ * Գեղեցիկ էին վիրա- 9
ւորքն դիականց անկելոց 'ի սրոյ, քան զանկեալսն 'ի
յօդ սովոյ․ երթային վիրաւորք ազգք ազգք յարանց։ * Ձեռք 10
կանանց ողորմածաց եփեցին զմանկունս իւրեանց, և
եղև նց 'ի կերակուր, առ 'ի բեկումն դստեր ժողովր-
քաֆ դեան իմոյ։ * Ած և կատարեաց Տր զսրտմտութե բար- 11
կութե իւրոյ․ եհեղ զսրտմտութի բարկութե իւրոյ, և
լա- բորբոքեցոյց հուր 'ի սիոն, և եկեր զհիմունս նր։ * Ո՛չ 12
մէդ հաւատացին թագաւորք ամ երկրի որ բնակեալ էին
ընդ տիեզերս, եթէ մտցէ թշնամի ընդ դրունս Եմի։
մէմ * 'Ի մեղս մարգարէիցն իւրեանց, և 'ի մեղս քահանայիցն 13
իւրեանց, որ հեղուին զարիւն արդարոցն 'ի միջի իւր-
նուն եանց։ * Շարժեցան սասանեցան զօրութիք նց յիւս 14
ճանապարհաց․ պղծեցան թաթաւեցան յարեան մե-
ռելոտւոց․ զի ոչ կարէին զհանդերձս նց անարատ հա-
15 նել 'ի նոցանէ։ * 'Ի բա՛ց կացէք՝ պղծոց կարդացէք սա-
զնս․ 'ի բա՛ց կացէք, 'ի բա՛ց կացէք, մի մերձենայք՝ զի մէք
շարժեցան բորբոքեցան․ ասացէք 'ի հեթանոս՝ զի մի
16 ևս յաւելցին բնակել 'ի նս։ * Կենդանութբ մերով ես այն
նուաղեցին աչք մեր յօգնականութէ մերմէ․ զի տա-
րապարտուց կացուցեալ էր մեր զնս դէտս 'ի նմանէ։
17 * Երեսք Տն բաժանեալ են 'ի նցնէ, և ոչ ևս յաւելցի փէ
հայել 'ի նս․ երեսք քահանայից ակն ոչ առին ծերոց․
ոչ ողորմեցան 'ի վր տղայոց նոցա։ դե՛ռ ակն կալեալ
18 հայէաք յազգս որ ոչ փրկէին զմեզ․ * որսացան զմեզ, ծա-
փոքր մեսուս սատակել ընչեալէր զմեզ 'ի քաղաքաց դէ
մերոց։ Հաս ժամ, հասեալ է ժամանակ, կատարեցան
19 աւուրք մեր, լցան ժամանակք։ * Թեթևացան հալա- կոփ
ծիչք մեր 'ի վր լերանց․ իբրև զարծուիս երկնից 'ի
վր լերանց բարձանց ճախրեցին, և յանապատի 'ի դա-
20 րան մտեալ պաշարեցին զմեզ։ * Հոգի երեսաց մերոց ռէշ
Տր քս, պատեցան զնովաւ յապականութե իւրեանց․
մինչդեռ մեք խորհէաք թէ ը հովանեաւ նր նստցուք
21 և կեցցուք 'ի մէջ հեթանոսաց։ * Ցնծա՛ դու և ու- շին
րա՛խ լեր դուստր եդոմայեցւոց․ որ բնակեալդ ես
յերկրիդ աւսատացւոց։ եկեսցէ բաժակս այս 'ի վերայ
քո․ յարբեցես և արբցես, արբեցցես և անդրէն դար-
22 ձուցես։ * Պակասեցին անօրէնութիք քո սիոն, և ոչ թաւ
ևս յաւելցէ խրատել զքեզ․ այց արար անօրէնու-
թեդ քոյ դուստր եդոմայ․ յայտնեաց զամենայն ամ-
պարշտութիւն քո։

* * *

ԱՂՕԹՔ ԵՐԵՄԻԱՅ
ՄԱՐԳԱՐԷԻ։

1 Յիշեա՛ Տր որ ինչ անցք անցին ընդ մեզ․ նայեա՛ց և
2 տես զնախատինս մեր։ * Ժառանգութի մեր դար-
3 ձաւ յօտարութի, և բնակութի մեր 'ի նշխհութի։ * Որբ-
ացաք մեք՝ և ոչ գոյր մեր հայր։ մարք մեր իբրև այ-
4 րիք 'ի ժամանակաց մերոց։ * Ջուր մեր գնո՛յ արբաք․
5 և փայտն մեր առանց փոխանակի։ * եկն 'ի վր պարա-
նոցի մերոյ։ Հալածականք եղեաք, և ոչ գտաք հան-
6 գիստ։ * Ձեռնաձիգ եղեն եգիպտացիքն՝ և ոչ ասո-
7 րեստանեայքն յագեցուցանել հացիւ։ * Հարքն մեր
մեղան, և չիք ուրեք 'ի միջի․ և մեղք հարցն այն ընդ
8 մեզ եղին։ * Ծառայք տիրեցին մեզ․ և այն որ փրկէրն
9 զմեզ 'ի ձեռաց նց՝ չիք 'ի միջի։ * Եկա՛յք համբարս 'ի
10 ներքս արասցուք յերեսաց սրոյն անապատի։ * մորթք
մեր կարկամեցան իբրև զթոնիր հնացեալ յերեսաց
11 բարկութե սովոյն։ * Զկանայս խայտառակեցին 'ի սիոն,
և

զբռնութի իմ․ դատեցար։ (61) Ոմն․ Լուր Տր զնախա-տինս նց և։ (64) 'Ի շռա"․ 'Ի հպարտութե անձանց նց․ համաձայն եբրյ 'ի եբ"։ (65) Եբր․ Ըստ պնդութե սրտից նց։ Գլ․ Դ․ (1) Օրինակ մի ընդ ոսկւոյ․ Ակունք նց 'ի գլ"։ (2) Ոմն․ Որդւոց բրտի։ (3) Ոմն․ Իբրև վիշապք զստինս․․ եղեն դստերք ժողովրդեան․․ զի չիք նոցա բժշկութի, և տարեցան իբրև ջայլա"։ (3) Ոսկն․ Ջայլամունք յանա"։ (4) Ոմն․ Դիեցիկք մանկանց․․․ 'ի ծարաւոյ իւրեանց․․․ հաց խնդրեին։ (4) Եբր․ Եւ ոչոք էր որ բերէր նց։ (5) Ոմն․ Եղծանէին 'ի վերայ ան"․․․ որ 'ի գիրկս գգուեալք էին․․ թօթափեալ․ յաղ, թաւթաւեալ թաւալէին։ (6) Եբր․ Բազմացաւ անօրէնութի դստեր ժո"․․․ 'ի ձեպս փոյթս յառ"։ (7) Ոսկն․ Իբրև զականս շափիղայից։ (7) Օրինակ մի․ Շափիղայ 'ի հատուցանել իւրեանց։ (8) Ոմն․ Զի դնէին յանցս ․․․ մորթ յոսկերս նց, բրտացան և եղեն նոքա իբրև։ (9) Ոմն․ Ազգք ազգք արանց։ (10) Եբր․ Եւ եղեն նց 'ի կերակուր։ (11) Ոմն․ Եւ բորբոքեաց հուր 'ի ։ (12) Եբր․ Ոչ հաւատացին ամ թագք երկրի որ բնակեալ էին 'ի տիեզերս։ (13) Ոմն․ Հեղուլին զարիւնս ար"։ (14) Ոմն․ Թօթափեցան յարեան․․ զհանդերձս նց անարատ պահել 'ի նցնէ։ (15) Ոմն․ 'Ի բաց կացէք 'ի բաց կացէք․ պիղծս կար"․․․ մի մերձենայք 'ի նս․․․ բնակել։ (16) Ոմն․ Կենդանեաւ մերով նուա"․․․ կացուցեալ էր մեզ զնս։ (17) Եբր․ Բաժանեալ է 'ի նոցանէ․․ ոչ ողորմեցան տղայոց նց․․ յազգսն որ ոչ փրկկեցին զմեզ․ Ոսկն․ յազգս ձեր։ (18) Եբր․ Սատակեալ ընչեալ էր։ (19) Օրինակ մի միայն համաձայն մերումս ունի անապատութբ․ իբրև զածուխս երկկից․ առ ճախրեալ բաղում գնէն համեմատ բնագրին․ իբրև զարծուիս երկնից։ (19) Յօրինակին․ 'Ի դարանի մտեալ պաշա"։ (20) Յօրինակին հարմարադրեալ գրի․ Տր քս։ (20) Ոմն․ Խորհէաք՝ ընդ հովանեաւ նր նստէաք 'ի մէջ հեթա"։ (21) Ոմն․ Յերկրիդ աւսարացւոց․ եկեսցէ բաժակս 'ի վերայ քո արբցես արբեցցես և այսրէն դարձուցես։ (22) Ոմն․ Պատեցին անօրէնութիք․․․ ոչ ևս յաւելցէ խախտել զքեզ․․․ անօրէնութե քում․․․ ամբարշտութիդ քո։

* Ոմն․ Աղօթք սրյն երեմիայի։ (2) Ոսկ․ 'Ի նժդեհութի։ (4) Ոմն․ Ջուրս մեր․․ և փայտ մեր։ (6) Յօրինակն տպ․ Եւ ոչ ասորեստանեայք։ (7) 'Ի բազումս գաւառի․ Հարցն այն ընդ մեզ ե"։ (8) Ոմն․ Չիք ու-

*և զկուսանս 'ի քաղաքս յուդայ ։ * զծերս կախեցին ըզ- 12 բուլթայ , և 'ի պատուաստու ոչ խնայեցին ։ * ընտիր 13 ընտիրքն զձայն բարձեալ կականեցին , և երիտասարդքն զփայտի հարեալ տկարացան ։ * ծերք 'ի դրաց մեկնե- 14 ցան , և ընտիրքն յօրհնութեանց լռեցին ։ * Լքան յու- 15 րախութենէ սիրտք մեր , և դարձան 'ի սուգ օրհնութիք պարուց մերոց ։ * անկաւ պսակն 'ի գլխոց մերոց ․ վայ 16 մեզ վայ մեզ՝ զի աղքատացաք ։ * Վս͞ այսորիկ տուաւ 17 մեզ սիրտ ցաւագին ․ վս͞ այսորիկ և խաւարեցան աչք մեր * 'ի վր͞ լերին սիոնի , զի դարձաւ յապականու- 18 թի ․ և աղուէսք մտաւ և ել առնէին 'ի սրահս նր͞ ։ * Եւ 19 դու տր͞ յաւիտեան կաս , և աթոռ քո ազգէ մինչև յազգ ։ * Ընդէ՞ր մինչև 'ի սպառ մոռացար զմեզ ․ հարեր թո- 20 ղեր և լքեցեր զմեզ մինչև յերկար ժամանակս ։ * Դար- 21 ձո զմեզ տր͞ և դարձցուք ․ նորոգեա զմեզ տր͞ իբրև զաւուրսն զառաջինս ։ * զի մերժելով մերժեցեր ըզ- 22 մեզ ․ բարկացաւ սրտմտութի բարկութէ քո 'ի վր͞ մեր մինչև 'ի սպառ ։*

Կատարումն 'ի տր͞ Մարգարէութեն Երեմիայ ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Սոյ՝ դանիէլ որդի գոլ յոհաննու որդւոյ յովակիմայ բաբե-պալատին արքային , հօրեղբօրորդի եղեւ մանկանցն , որք ասին որդիք գոլ յովակիմայ ; և թագաւոր յովակիմայ ։ Զսոսա նաբուքոդոնոսոր յառաջին ելանելն 'ի վերայ երս͞ղմի տարաւ 'ի բաբելոն ։ և մինչ մանուկն էր դանիէլ ընկալաւ զհոգին սր͞բ այ , որով դատապարտեաց զծերացեալսն , և ազատեաց զպարկեշտն շուշան ։ Մեծաւ ապա դանիէլեանքն յարգանդին ճգնէին պահօք , զորս և փառաւորեաց ա͞ծ ։ զի դանիէլ զերազն զոր եսես նաբուքոդոնոսոր՝ մեկնեաց համառօտ ․ յորում գուշակեաց զանուրս ծննդեան ք͞ի 'ի կուսէն՝ վիմովն որ հատաւ առանց ձեռին ․ և պատուեցաւ 'ի թագաւորէն ։ Իսկ երեք մանկանցն 'ի հնոցին զարմացուցին զնա ։ Յաւել ևս մեկնել դանիէլ զերազոյ ծառոյն 'ի վր͞ նաբուքոդոնոսորայ , և զգիր ձեռինն 'ի վր͞ բաղդասարայ ։ Նենգեցաւ դանիէլ յիշխանացն՝ և արկեաւ ։ և փրկեալ գազանացն մինչ 'ի խափարած երկիր գուշակեաց զերկրորդ գալուստն ք͞ի ։ հաստատեաց 'ի չորս կենդանեացն զմիջոցն դերոյն ․ և կենդանեացն կենդանեաց օրհնանեաց զնոյն մինչ 'ի ծնանելն ք͞ի ։ Պահեաց երեք եւթներորդս , և ասաց 'ի հրեշտակէն զոր ինչ յետ դարձին պատահէր հրէից յանտիոքայ ․ յորում նշանէ զանկեալ նեղութեան որ 'ի նեռանէն ․ և զյարութիւն յարութեան , հնդէւ զբէլն մինչև 'ի ժամանակին ։ Իսկ զբէլն առաւօտուցն ․ կերակրի յամբակումայ , և պատուի 'ի կիւրոսէ ։ Եւ սոյն գիրք դանիէլի պատմութի ամաց յիսուն և երկուց ։

Գլուխք Դանիէլի Մարգարէի ։

ա․ Մարգարէանայ նախ զս͞ւ շուշանայ , փրկէ զպարկեշտն արդարն , և մահու մատնէ զանօրէն ծերսն ։

բ․ Ընտրին դանիէլեանք և առնին յանձն ներքինապետին ․ և սնանին ունդով ․ և 'ի ժամանակի իբրև խաւսին առաջի թագաւորին՝ երևեցան գտան գեղեցկագոյն քան զամենեսին ։

գ․ Տեսանէ երազ նաբուքոդոնոսոր ․ և իբրև 'ի վերայ մտին և չկարէին գիտել մոգքն զերազն և զմեկնութին ․ հրամայէ կոտորել զն͞ս ․ և 'ի փախնալ կայցն և դանիէլեանք , և աղերսից զա͞ծ ․ տանի յայտնեաց դանիէլի զգիտուն երազոյն ։

դ․ Մեկնէ դանիէլ և ասէ թագաւորին զերազն , և զմեկնութի նորա ։ Իսկ վէմն որ հատաւ առանց ձեռին ք͞ս է ․ զի առանց ամուսնութե ծնաւ 'ի կուսէն ։

ե․ Կանգնեաց զպատկերն նաբուքոդոնոսոր , և հրամայէ ամենեցուն երկիրպագանել ․ և զերիս մանկունս արկանէ 'ի հնոց ․ զի ոչ պագին երկիր պատկերին ․ իբրև որ շուրջ զհնոցաւն էին սպանեալ , և նոքա ապրեցան , և օրհնէին զա͞ծ ․ կոչեաց զնոսա՝ ելանել ինքնին և զարմացաւ ․ և խոստովան լինէր զա͞ծ ․ և զն͞ս իշխանութբ հրէից պատուեաց ․ և հրաման ետ՝ թէ որ հայհոյէ զա͞ծ՝ մահու մեռցի ։

զ․ Տեսանէ այլ երազ նաբուքոդոնոսոր , և 'ի փառակնոյն է մտանեգամ , ասէ իմաստնոցն բաբելացւոց , և ոչ գիտացին ․ մեկնէ զերազն դանիէլ ․ և խրատէ թագաւորին՝ զանօրէնութիս իւր ողորմութբ քաւել ։ և յետ բազում ժամանակաց ել 'ի գլուխ երազն , և օրհնեաց զա͞ծ նաբուքոդոնոսոր ։

է․ 'Ի մատնել ա͞ծ ողորմոյն 'ի հրաման բաղդասարայ արքայի որդւոյ նաբուքոդոնոսորայ , մինչդեռ ըմպէին նորօք կռւախանօքն , եւ թաթ ձեռին և գրեաց յորմն ․ իբրև զայն և պարասկոնքն ճանաչել իմաստունքն բաբելացւոց , եկն դանիէլ , ծանեաւ ըզգիրն և մեկնեաց ․ զգեցաւ ծիրանիս , և արկին մանեակ ոսկի 'ի պարանոցն նր͞ ․ և քարոզ կարդացաւ լինել երրորդ իշխան թագաւորութե նորա ։

ը․ Թագաւորեաց դարեհ մար , և կացոյց իշխան զդանիէլ ․ բանադրաւ թագաւորն 'ի նախարարացն հաստատել հրաման , զի եթէ իշխեսցէ ոք խնդրել խնդրուածս յա͞յ կամ 'ի մարդոյ , բաց միայն յարքայէ մինչև ցերեսուն օր՝ անկցի 'ի գուբն առիւծուց ։ Իբրև այնպէս կարգեր ․ տեսանէին դանիէլի մինչդեռ կայր յաղօթս , և չարախօսէին ․ կոչէին 'ի վր͞ թագաւորին , և ստիպէին զնա արկանել 'ի գուբ , և արկ ․ և կնքեաց էին էգիպ զնա կենդանի ․ եհան զնա 'ի գբոյն ․ և զչարախօսսն կանամբք հանդերձ մատնեաց 'ի սպառնալեաց առիւծուցն ․ և հրաման ետ երկիրպագել ա͞յ ։

թ․ Տեսանէ դանիէլ գազանսն ․ առիւծն՝ զթագաւորութին բաբելացւոց ․ արջոյն՝ զմարաց և զպարսից ․ ընձառն՝ զմակեդոնացւոցն ․ և չորրորդին՝ զհռոմայեցւոցն ։ Մարգարէանայ զա͞ծ ․ և զս͞ւ նեղութին , և անօրէնսն ամպարշտի ․ զի նա է եղջեւրն փոքրին որ ընկեց զերիս՝ որ յառաջն զնա էին ։

ժ․ Մարգարէանայ թէ զիարդ աղէքսանդրոս մակեդոնացի քակեաց զթագաւորութին պարսից ․ խոյ՝ զթագաւորն պարսից ասէ ․ և քօշ՝ զաղէքսանդրոս մակեդոնացի ։ Այս կայ եւթանասուն եւթներորդին ։

ժա․ Իսկ վերջին փետիլն՝ առն զհարաւային փիլիպոսն ասէ՝ 'ի մահբայեցւոց գերան գտանի ․ յորում և զն͞ս նեռին և կատարածի ։

ժբ․ Զբէլ կործանէ , զվիշապն սպանանէ , և 'ի գուբն արկանէ և ապրէ ․ և որք պատմել արկանելոյն նորա եղեն՝ արկան 'ի գուբն և ծախեցան յառիւծուցն ։

ՄԱՐ

ըէք 'ի միջի ։ (13) Ոմանք ․ Եւ ընտիր ընտիրքն ։ (14) 'Ի լուս'' ․ Ծերք 'ի դպրացն մեկնեցան ։ Ոլոր ոմանք ․ 'Ի դրանցն մեկնեցան ։ և ոմանք , 'Ի դրոց դրացն մեկնեցան , և յընտիր ընտիրքն յօրհն'' ։ (15) Ոմանք ․ Լքան սիրտք մեր յուրա'' ։ (16) Բազումք ․ Վայ մեզ՝ զի մեղաք ։ (18) Ոմանք ․ Զի դարձան յապականութի ։ (19) Ոմանք ․ Եւ աթոռ քո ազգէ յազգ ։ (20) Յօրինակին պակասէր ․ Հարեր թողեր և ։ Ոլոր ոմանք ․ Հարցես թողցես ։ (20) 'Ի լուս'' ․ Եւ լքեր զմեզ ։ (21) Բազումք ․ Իբրև զաւուրսն առաջինս ։

'Ի վախճանի ոմանք ․ Կատարումն 'ի տր͞ երեմիայ մարգարէի ։ և ոմանք ․ Կատարեցաւ երեմիա մարգարէ ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ

ԴԱՆԻԷԼ ԴԱՏԱՍՏԱՆԱՑ։

ԳԼ. ԺԳ.

Ա ԵՒ ԷՐ ԱՅՐ ՄԻ ԲՆԱԿԵԱԼ 'Ի 1
բաբելոնի, և անուն նր̄ յովակիմ։ *և ա՛ռ 2
իւր կին՝ անուն շուշան, դուստր քեղկեայ,
գեղեցիկ յոյժ՝ երկիւղած 'ի տ̄է։
*Եւ ծնօղք նր̄ արդարք, և ուսուցին զդուստրն իւրեանց 3
ըստ օրինացն մովսիսի։ *Եւ էր յովակիմ մեծատուն 4
յոյժ. և էր նր̄ բուրաստան՝ մերձ յապարանս
իւր. և առ նա ժողովէին հրէայք, զի փառաւորագոյն
էր քան զամենեսեան։ *Եւ երևեցան երկու ծերք 'ի 5
ժողովրդենէ անտի դատաւորք տարւոյն այնմիկ։ զորոց
խօսեցաւ տր̄՝ եթէ ել անօրէնութի՛ն 'ի բաբելոնէ
'ի ծերոցն դատաւորաց։ որ համարէին առաջնորդել
ժողովրդեանն։ *և նոքա հանապազորդէին 'ի տանն յովակիմայ. 6
և գային առ նա ամենեքեան 'ի դատաստան։
*Եւ լինէր իբրև ժողովուրդն մեկնէր զհասարակ աւուրբք՝ 7
մտանէր շուշան, և զգնայր 'ի բուրաստանի
առն իւրոյ։ *Եւ տեսանէին զնա երկոքին ծերքն հանապազ՝ 8
զի մտանէր և զգնայր. և ցանկացան նմա։ *և 9
դարձուցին զմիտս իւրեանց, և խոտորեցուցին զաչս
իւրեանց չհայել յերկինս՝ և չյիշել զարդար դատաստանսն։
*Եւ էին երկոքեան հարեալ 'ի նմա. և չպատմէին 10
միմեանց զցաւս իւրեանց, *զի պատկառէին 11
պատմել զցանկութիւն իւրեանց. քանզի կամէին լինել
ընդ նմա։ *և սպասէին նմա տեսլ հանապազ տեսանել 12
զնա։ Եւ ասեն ցմիմեանս. *երթիցո՛ւք 'ի տուն, 13
զի ճաշոյ ժամ է։ ելին մեկնեցան 'ի միմեանց. *և դարձեալ 14
անդրէն եկին միւսանգամ առ միմեանս, և հարցեալ
միմեանց զպատճառսն, խոստովան եղեն զցանկութիւն
իւրեանց։ ապա եղեն ժամադիր միմեանց՝ թէ
երբ կարասցեն զնա միայն գտանել։ *Եւ եղև 'ի սպասելն 15
նոցա նմա 'ի դիպող աւուր. եկն եմուտ երբեմն
ոմն յերէկն և յեռանդն, երկու միայն աղջկամբք, և
ցանկացաւ լուանալ 'ի բուրաստանի անդ. քանզի տօթ
էր, *և չէր ոք անդ։ բայց միայն երկու ծերքն թաքուցեալք՝ 16
որ սպասէին նմա։ *Եւ ասէ ցաղջկունսն. 17
երթա՛յք բերէք ինձ եւղ և աճառ, և զդուրս բուրաստանիս
փակեցէք՝ զի լուացա՛յց։ *և արարին որպէս ասաց 18
նա. փակեցին զդուրս բուրաստանին, և ելին 'ի
կողմանէ դրանցն բերել զոր ինչ հրամայեաց նա։ և
չտեսին զծերսն՝ քանզի թաքուցեալ էին։ *Եւ եղև 19
իբրև ելին աղջկունքն, յարեան երկու ծերքն, և դիմեցին
20 'ի վ̄ր նր̄ և ասեն. *ահա դուրք բուրաստանիս
փակեալ են, և չի՛ք ոք որ տեսանէ զմեզ, և մեք ցանկացեալեմք
քեզ. վ̄ս որոյ և քո հաւանեալ մեզ՝ լեր
21 ընդ մեզ։ *ապա թէ ոչ՝ վկայեմք զքէն, թէ ոմն պատանի
էր ընդ քեզ, և վ̄ն այնորիկ արձակեցեր զաղջկունսն
22 'ի քէն։ *Յոգւո՛ց եհան շուշան և ասէ. տագնա՛պ
է ինձ յամ կողմանց. եթէ զայդ գործեցից՝ մա՛հ
է ինձ, և եթէ ո՛չ գործեցից՝ չեմ ապրելոց 'ի ձեռաց
23 ձերոց։ *բայց լա՛ւ է ինձ չգործել զայդ՝ և անկանել
24 'ի ձեռս ձեր, քան թէ մեղիցի՛ց առաջի տն̄։ *Եւ աղաղակեաց
'ի ձայն մեծ շուշան. աղաղակեցին և երկոքին
25 ծերքն կից նմին։ *և ընթացաւ մին եբաց զդուրս բուրաստանին։
26 *Իբրև լուան զձայն ճչոյն 'ի բուրաստանի
անդ ընտանիքն՝ անկան ընդ կողմն դրանն 'ի ներքս.
27 տեսանել թէ զի՞նչ իրք ընդ նմա անցեալ իցեն։ *և
իբրև ասացին ծերքն զբանս իւրեանց՝ զամօթի հարան
ծնօղքն յոյժ. զի ո՛չ երբէք այնպիսի բանք ասացան
28 զշուշանայ։ Եւ եղև 'ի վաղիւ անդր *իբրև եկն ժողովուրդն
առ այրն նր̄ յովակիմ. եկին և երկու ծերքն
29 անօրէն մտօք զշուշանայ՝ սպանանել զնա։ *և ասեն
առաջի ժողովրդեանն. յղեցէ՛ք զշուշանայ զդստերէ
30 քեղկեայ, որ է կին յովակիմայ։ և նոքա յղեցին։ *և
եկն նա՝ և ծնօղք իւր՝ և որդիք իւր՝ և ա̄մ ազգականք
31 նր̄։ *Եւ շուշան՝ էր փափո՛ւկ յոյժ և գեղեցիկ տեսլեամբ։
32 *և անօրէնքն հրամայեցին հոլանի առնել զնա՝
33 քանզի քօղեալ էր, զի լցցին գեղով նր̄։ *Եւ իւրքն
34 լային. և ամենեքին որ ճանաչէին զնա։ *Յարեան երկոքին
ծերքն 'ի միջոյ ժողովրդեանն՝ և եդին զձեռս իւրեանց
35 'ի վ̄ր գլխոյ նորա։ *և նա լալով հայեցաւ յերկինս.
36 քանզի էր սիրտ նր̄ յուսացեալ 'ի տ̄ր։ *Ասեն
ծերքն երկոքեան. մինչդեռ մեք միա՛յն զգնայաք 'ի մէջ
բուրաստանին, եմուտ դա անդր երկու աղջկամբք.
և փակեաց զդուրս բուրաստանին, և արձակեաց զաղջկունսն։
37 *եկն առ նա պատանի մի որ էր թաքուցեալ,
38 և անկա՛ւ ընդ դմա։ *և մեք էաք յանկեան բուրաստանին։
իբրև տեսաք զանօրէնութիւն՝ ընթացաք առ
39 դոսա, և տեսաք զլինելն դոցա ընդ միմեանս։ *զնա
ո՛չ կարացաք ունել, քանզի բռւն էր քան զմեզ, և եբաց
40 զդուրսն և փախեաւ արտաքս։ *զդա զոր ըմբռնեցաքդ՝
հարցաք թէ ո՞վ էր պատանին, և ո՛չ կամեցաւ
41 պատմել մեզ. զայդ վկայեմք։ *Եւ հաւատա՛ց նց̄
ատեանն իբրև ծերոց ժողովրդեան՝ և դատաւորաց. և
42 դատեցան զնա մեռանել։ *Աղաղակեա՛ց 'ի ձայն բարձր
շուշան՝ և ասէ. ա̄ծ յաւիտենական ծածկագէտ, որ
43 գիտես զա̄մ յառաջ քան զլինել նց̄։ *դու գիտես զի
սուտ վկայեն զինէն. և ահա մեռանիմ որ ոչինչ գործեցի՛
44 զոր դոքա՛յդ անօրինեն զինէն։ *Եւ լուաւ տ̄ր
45 ձայնի նորա։ *և մինչդեռ տանէին զնա կորուսանել.
Զարթոյց ա̄ծ զհոգին ս̄բ 'ի վ̄ր մանկան միոյ տղայոյ
46 որում անուն էր դանիէ՛լ։ *Եւ աղաղակեաց 'ի ձայն
47 բարձր՝ և ասէ. անպա՛րտ եմ ես յարենէ դորա։ *և
դարձաւ ա̄մ ժողովուրդն առ նա՝ և ասեն. զի՞նչ է

բաց

---

* 'Ի Բաղդատմ պակասի. Մարգարէութիւն դանիէլի. և ունին միայն զՇուշանայ վերնագիրս. Դանիէլ Դատաստանաց։ Գլ. Ժ̄Գ. * Վ̄ս այսպիսւոյն Գլխոյ ինչ և 'ի Գիրս յայս՝ զնոյն զոր նշանակեցաք 'ի Գիրսն Եսթերայ։

(2) Ոմանք. Եւ երկիւղած 'ի տ̄նէ։ (3) Ոմանք. Եւ ուսուցանէին զդուստ"։ (5) Ոմանք. Դատաւորք տարւոյն այնորիկ... և համարէին առաջ"։ Որ և ոմանք. Որ առհամարհէին առաջնորդել։ (6) Ոսկան. 'Ի տունն յովակիմայ։ (7) Ոմանք. Առն իւրում։ (9) Ոմանք. Եւ դարձուցին զմիտս իւրեանց։ (11) Ոմանք. Զցանկութիւն իւրեանց։ (13) Ոմանք. Քանզի ճաշոյ ժամ է. և ելին մեկնե"։ Որ ոսկան. Ճաշու ժամ է։ (14) Ոմանք. Եւ հարցեալ 'ի միմեանց զպատ"... զցանկութիւն իւրեանց, ապա ժամադիր եղեն միմե"։ (15) Ոմանք. Երկուք միայն աղջ"։ (16) Ոմանք. Եւ ոչոք էր անդ։ (17) Յօրինակին. Եւ ասէ զաղջկունսն։ (17) Ոմանք. Եւղ և աճառ։

(18) Ոմանք. Որպէս և ասաց նոցա.. և ելին ընդ կողմանէ դր".. և ոչ տեսին զծերսն։ (20) Օրինակ մի. Եւ քո հաւանեալ յանձն առ և լեր ընդ մեզ։ (22) Բղ̄դ. Յոգւոց եհան։ (22) Ոմանք. Եթէ զայդ գործ գործեցից։ (23) Ոմանք. Բայց լաւ լիցի ինձ։ (24) Ոմանք. Եւ երկու ծերքն կից։ (26) Օրինակ մի. 'Ի մէջ բուրաստանի։ (26) Բաղդատմ. Ընդ նա անցեալ իցեն։ (27) Ոմանք յաւելուն. Զամօթի հարան ծառայքն և ծնօղքն յոյժ։ (28) Ոմանք. Եկին և երկոքին ծերքն անօրէնք մտօք։ (34) Ոմանք. Ծերքն երկոքեան 'ի միջոյ ժողովրդենէն, եդին։ (36) Ոմանք. Միայն գնայաք 'ի մէջ.. դա անդ։ (37) Ոմանք. Եւ եկն առ դա պատանի ոմն որ թաքուցեալ էր։ (40) Ոմանք. Եւ չկամեցաւ պատմել։ (43) Ոմանք. Եւ դու գիտես։ (45) Ոմանք. Տանէին զնա 'ի կորուսանել։ (47) Ոմանք. Եւ ամենայն ժողովուրդն դարձան առ։

բանդ այդ զոր դուդ խօսեցար ։ * Եւ նա եկաց 'ի մէջ 48
ն՟ց և ասէ ․ այդպէս անմիտք էք որդիք Ի՟ղի ․ ոչ քննեցէք,
և ոչ յիրաւանց վ՟ր հասէք, և դատապարտեցէ՛ք
զդուստր Ի՟ղի ։ * Դարձա՛յք անդրէն յատեան ․ քանզի 49
սուտ վկայեցին դոքա զնմանէ ։ * և դարձաւ ժողովուրդն 50
վաղվաղակի ։ Եւ ասեն ցնա ծերքն ․ եկ նիստ
'ի միջի մերում՝ և պատմեա՛ մեզ ․ զի քե՛զ ետ Ա՟ծ զերիցութի՟ ։
* և ասէ ցն՟ս դանիէլ ․ մեկնեցէ՛ք զդոսա 'ի 51
միմեանց 'ի բա՛ց և քննեցի՛ց զդոսա ։ * Իբրև մեկնեցան 52
'ի միմեանց, Կոչեաց զմին 'ի նոցանէ և ասէ ցնա ․
ա՛յ հնացեալ աւուրբք չարու՟թ ․ այժմ ահա եկին հասին
մեղք քո՝ զոր գործէիր յառաջագոյն ։ * զի դատէիր 53
զդատաստանս անիրաւու՟թ, զանմեղս դատապարտէիր,
և զմեղապարտս արձակէիր ․ ուր Տ՟ր ասացեալ էր՝ թէ
զանմեղն և զարդարն մի՛ սպանանիցես ։ * Բայց արդ՝ 54
եթէ տեսե՞ր զդոսա, ը՟ ո՞րով ծառով հասեր առ դոսա՝
մինչ խօսէին ընդ միմեանս ։ և նա ասէ՝ ը՟ հերձեա՛ւն ։
* Ասէ դանիէլ ․ բարւո՛ք ստեցեր 'ի քոյին գլուխդ ․ 55
ահաւասիկ հրեշտակի Ա՟յ առեալ հրաման, հերձցէ՛ ըզքեզ
ընդ մէջ ։ * և 'ի բա՛ց մերժեաց զնա ։ Հրամայեաց 56
ածել զմիւսն, և ասէ ցնա ․ զաւա՛կ քանանու՝ և ոչ յուդայ ․
գե՛ղ դորա՛ պատրեա՛ց զքեզ՝ և ցանկու՟թ շրջեա՛ց
զսիրտ քո ։ * ա՛յդպէս առնէիք զդստերս Ի՟ղի, և նոքա 57
առ երկիւղի մերձենային առ ձեզ ․ այլ և ոչ դուստր
յուդայ կալաւ յանձին զանօրէնութիւս ձեր ։ * Բայց 58
արդ աղէ՝ ասա՛, ընդ ո՞րով ծառով հասեր առ դոսա
մինչդեռ խօսէին ընդ միմեանս ․ Եւ նա ասէ, ընդ սղոցեա՛ւն ։
* Ասէ ցնա դանիէլ ․ բարւո՛ք ստեցեր և դու 59
'ի քոյին գլուխ, զի կայ աւասիկ հրեշտակ Ա՟յ, սուսեր
մերկ 'ի ձեռին սղոցե՛լ զքեզ ընդ մէջ՝ զի սատակեսցէ
զքեզ ։ * Եւ աղաղակեաց ա՟մ ժողովուրդն 'ի ձայն մեծ, 60
և օրհնեցին զԱ՟ծ որ ապրեցուցանէ զյուսացեալս իւր ։
* Եւ յարեան 'ի վ՟ր երկուց ծերոցն ․ քանզի յանդիմանեաց 61
զն՟ս դանիէլ 'ի նոցին բերանոց սուտ վկայս ․ և
արարին ընդ ն՟ս՝ ո՟պ և եդին չարու՟թ 'ի մտի առնե՛լ
ընդ ընկերի, * ը՟ օրինացն մովսիսի ։ և սպանին զն՟ս ։ 62
և ապրեցաւ արիւն արդար յաւուր յայնմիկ ։ * Իսկ 63
քեղկեա և կին ն՟ր օրհնեցին զԱ՟ծ վ՟ս դստերն իւրեանց
շուշանայ՝ հանդերձ յովակիմաւ արամբ նորա, և ա՟մ
ազգականօք նորա ․ զի ոչ գտան իրք գարշու՟թ 'ի նմա ։
* Եւ դանիէլ եղև մե՟ծ առաջի ժողովրդեանն յօրէ 64
յայնմանէ և անդր ։

ԳԼ․ Ա․

Տեսիլ Երկրորդ ։

Բ Յամին երրորդի թագաւորութե՟ն յովակիմայ արքայի 1
յուդայ ․ եկն նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց
յե՟մ, և պաշարեաց զնա ։ * Եւ ետ Տ՟ր 'ի ձեռս ն՟ր 2
զյովակիմ արքայ յուդայ, և 'ի մասնէ սպասուց տանն
Ա՟յ ։ և տարաւ զայն յերկիրն սենայար 'ի տուն աստուածոյ
իւրոյ ․ և զսպասն եմոյծ 'ի տուն գանձի աստուածոյ
իւրոյ ։ * Եւ ասէ թագաւորն ցասփանէս ներքինապետն 3
իւր, ածել յորդւոց գերութե՟ն Ի՟ղի, և 'ի զաւակէ
4 թագաւորութե՟ն, և 'ի պարթևաց, * մանկունս
անարատս՝ գեղեցիկս երեսօք, և խելամուտս ա՟մ իմաստութե՟՝
և հմուտս գիտու՟թ, մտավարժս հանճարով՝ և
զօրաւորս, կա՛լ 'ի տաճարին առաջի թագաւորին ․ և
ուսուցանել ն՟ց դպրութի՟, և զլեզու քաղդէացւոց ։
5 * Եւ կարգեաց ն՟ց թագաւորն ռոճիկս օր ըստ օրէ 'ի
սեղանոյ արքայի, և 'ի գինւոյ զոր ինքն ըմպէր ․ սնուցանել
զնոսա ամս երիս ․ և ապա կացուցանել առաջի
6 թագաւորին ։ * Եւ էին 'ի ն՟ս յորդւոցն յուդայ՝ դանիէլ,
7 և անանիա, և միսայէլ, և ազարիա ։ * և եդ ն՟ց
ներքինապետն անուանս ․ դանիէլի՝ բաղտասար ․ և անանիայի՝
սեդրաք, և միսայելի՝ միսաք, և ազարիայ՝ աբեդնագով ։
8 * Եւ եդ դանիէլ 'ի մտի իւրում չձաշակել
'ի սեղանոյ թագաւորին, և ո՛չ 'ի գինւոյ ըմպելւոյ
ն՟ր ։ և աղաչեաց զներքինապետն զի մի՛ ձաշակեսցէ ։
9 * Եւ ետ Ա՟ծ զդանիէլ 'ի շնորհս և յողորմու՟թ առաջի
10 ներքինապետին ։ * Եւ ասէ ներքինապետն ցդանիէլ ․
երկնչիմ ես 'ի տ՟նէ իմմէ արքայէ, որ կարգեաց ձեզ
զկերակուրս ձեր և զըմպելի ․ գուցէ տեսանիցէ զերեսս
ձեր տրտմագոյնս քան զայլոց մանկանց հասակակցաց
ձերոց ․ և առնիցէք զիս գլխապարտ թագաւորին ։
11 * Եւ ասէ դանիէլ ցամեղասադ, զոր կացուցեալն
էր ներքինապետն 'ի վ՟ր դանիէլի՝ և անանիայ՝
12 և միսայելի՝ և ազարիայ ։ * Աղէ փորձեա՛ զծառայս քո
աւուրս տասն, և տացեն մեզ ունդս՝ և կերիցուք, և
13 ջո՛ւր արբցուք ։ * և երևեսցին առաջի քո գոյնք մեր,
և գոյն մանկանցդ՝ որ ուտեն զսեղան թագաւորին ․ և
14 ո՟պ տեսանիցես արասջի՛ր ընդ ծառայս քո ։ * Եւ անսա՛ց
15 ն՟ց՝ և փորձեաց զն՟ս աւուրս տասն ։ * և յետ կատարելոյ
աւուրցն տասանց, երևեցան երեսք ն՟ց նմա՝
բարիք, և հզօրք մարմնով քան զա՟մ մանկունսն որ ուտէին
16 զսեղան թագաւորին ։ * Եւ առնոյր ամեղասադ
զընթրիս ն՟ց, և զգինի ըմպելւոյ ն՟ց, և տայր ունդս
17 չորեցունց մանկանցն ։ * Եւ ետ ն՟ց Ա՟ծ իմաստու՟թ և
հանճար յա՟մ դպրու՟թե՟՝ և իմաստու՟թ ։ և դանիէլ խելամուտ
18 էր ա՟մ տեսլեան երազոց ։ * Եւ յետ կատարածի
աւուրցն՝ հրամանն ետ թագաւորն ածել զն՟ս ․
և ած զն՟ս ներքինապետն առաջի նաբուքոդոնոսորայ ․
19 * և խօսեցաւ ը՟ ն՟ս արքայն ։ Եւ ոչ գտան յա՟մ նման
դանիէլի՝ և անանիայ՝ և միսայելի՝ և ազարիայ ։ և կային
20 առաջի թագաւորին ։ * և յա՟մ բանս իմաստութե՟ և գիտութե՟
զոր խնդրէր 'ի նոցանէ թագաւորն՝ գտանէր
զնոսա տասնպատիկ առաւե՛լ քան զա՟մ գէտս և զմոգս
որ էին 'ի թագաւորութե՟ ն՟ր ։

Տեսիլ Երրորդ ։

21 Եւ եղև դանիէլ մինչև յամս կիւրոսի արքայի ։

ԳԼ․ Բ․

1 Յամին երկրորդի թագաւորութե՟ իւրոյ, ետես երազ նաբուքոդոնոսոր ․ և յիմարեցաւ ոգի ն՟ր, և Գ
2 քուն հատաւ 'ի նմանէ ։ * Եւ ասէ թագաւորն ․ կոչեցէք

---

(48) Ոմանք ․ Եկաց 'ի միջի՝ և ասէ ։ (49) Ոմանք ․ Դարձիք յատեանն, զի սուտ վկայեցին զնմանէ ։ (52) Ոմանք ․ Եւ իբրև մեկնեցան ․ ․ այժմ, եկին հասին ։ (53) Օրինակ մի ․ Զի առնէիր զդատաստան անիրաւութ՟ ․ ․ ․ որում Տ՟ր ասացեալ էր ։ (54) Օրինակ մի ․ Թէ տեսեր զդա՝ ասա՛ ընդ ո՞րով ծառով տեսեր զդոսա մինչդեռ խօսէին ։ (56) Ոմանք ․ Եւ հրամայեաց ածել ։ (57) Ոմանք ․ Այլ ոչ և դուստր յու" ․ ․ ․ զանօրէնութիւն ձեր ։ (59) Ոմանք ․ Աւադիկ հրեշտակ Ա՟յ սուսեր 'ի ձեռին ․ ․ սատակեսցէ զձեզ ։ (61) Օրինակ մի ․ Բերանոց սուտ վկայիցն ։ (62) Ոմանք ․ Արիւն արդարոյ յա" ։ (63) Ոսկան ․ Օրհնեցին զՏ՟ր ։ (63) Ոմանք ․ Եւ ա՟մ ազգականօքն ․ զի ։

Գլ․ ա․ (2) 'Ի բազումս պակասի ․ 'Ի սենայար 'ի տուն աստուածոյ իւրոյ ․ Եւ զսպասն եմոյծ 'ի տուն գանձի աստուածոյ իւրոյ ։ Օրինակ մի ․ Եւ տարաւ զայն յերկիրն իւր բաբելի տուն Ա՟յ իւրոյ և զսպասն ե" ։ (3) Ոմանք ․ Յասփանէզ ներքինապետն ։ (4) Ոմանք ․ Ամ՟ իմաստութ՟ ։ (5) Ոմանք ․ 'Ի սեղանոյ թ՟զրի ․ ․ սնուցանել զն՟ս ամիսս երիս ։ (7) Ոմանք ․ Եւ անանիայ՝ սեդրաք, և միսայելի՝ միսաք ։ (8) Ոմանք ․ Ոչ ձաշակել 'ի սեղանոյ ։ (8) Ոսկան ․ Եւ ոչ 'ի գինւոյ և յըմպելւոյ նորա ։ (9) Օրինակ մի ․ Եւ ետ Ա՟ծ դանիէլի շնորհս առաջի ներքինա" ։ (10) Ոմանք ․ Տրտմագոյն քան զայ" ։ (10) Յօրինակին պակասէր ․ Եւ առնիցէք զիս գլխապարտ ։ (11)(16) Ոմանք ․ Ցամաղեսադ ։ Իսկ Ոսկան ․ ցմալասադ ։ (12) Ոմանք ․ Եւ ջուր՝ և արբցուք ։ Իսկ Ոսկան ․ զի արբցուք ։ (13) Օրինակ մի ․ Եւ ո՟պ տեսանիցես այնպէս արասցես ընդ ծառայս ։ (17) Ոմանք ․ Տեսլեան և երազոյ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ ոչ գտան յամենին նման դա" ։ (20) Ոմանք ․ Եւ յամ՟ բան իմաս" ։ (21) Ոմանք ․ Մինչև յամի կիւ" ։ (21) Ոսկան ․ Բայց եղև դանիէլ մինչև յամին առաջներորդ կիւրոսի ար" ։

Գլ․ բ․ (1) Օրինակ մի յառաջնում ․ Նաբուքոդոնոսոր արքայ ։

յէք զգէտս, եւ զմոգս, եւ զկախարդս, եւ զքաղդէայս,
պատմել թագաւորին զերազ իւր: եւ եկին կացին առաջի
թագաւորին: *Եւ ասէ ցնո̃ թագաւորն: երազ 3
տեսի, եւ յիմարեցաւ ոգի իմ խելամուտ լինել երազոյն:
*Եւ խօսեցան քաղդէայքն ընդ թագաւորին 4
ասորերէն· արքայ յաւիտեան կեաց· ասա դու զերազն
ծառայից քոց, եւ զմեկնութի̃ նր̃ ասասցուք: *Պատասխանի 5
ետ արքայն եւ ասէ ցքաղդէայսն· բանն վերացաւ
յինէն· արդ եթէ ոչ ցուցանիցէք ինձ զերազն՝ եւ ըզմեկնութի̃
նր̃ 'ի կորուստ լինիցիք, եւ տունք ձեր յաւար
լինիցին: *ապա թէ զերազն՝ եւ զմեկնութի̃ նր̃ 6
ցուցանիցէք ինձ՝ պարգեւս եւ տուրս բազումս՝ եւ պատիւ
առնուցուք յինէն: բայց միայն զերազն եւ զմեկնութի̃
նորա պատմեցէք ինձ: *Պատասխանի ետուն 7
կրկին անգամ, եւ ասեն· ասասցէ արքայ զերազն ծառայից
իւրոց, եւ զմեկնութի̃ նր̃ պատմեսցուք: *Պատասխանի 8
ետ արքայ եւ ասէ· ճշմարտիւ գիտեմ եթէ
ժամանակաձգու լինիք, զի տեսէք թէ բանն վերացաւ յինէն:
*արդ՝ եթէ զերազն ոչ պատմիցէք ինձ, գիտեմ 9
զի բան սուտ եւ զեղծուցանելի՝ միաբանեալ էք ասել
առաջի իմ մինչեւ ժամանակն անցցէ: ասացէք ինձ զերազն
իմ, եւ գիտացից եթէ եւ զմեկնութի̃ նր̃ պատմելոց
էք ինձ: *Պատասխանի ետուն միւսանգամ քաղդեացիք 10
առաջի թագաւորին՝ եւ ասեն· ոչ գոյ մարդ
'ի վր̃ երկրի՝ որ զբանն թագաւորի կարօղ է ցուցանել:
զի ա̃մ թագաւոր մեծ եւ իշխան, բան՝ զայդպիսի
ոչ հարցանէ ցգէտ՝ եւ ցմոգ՝ եւ ցքաղդէայ: *զի բանն 11
զոր արքայ հարցանէ՝ ծանր է· եւ այլ ոք չիք որ պատմիցէ
զայդ առաջի արքայի, բայց եթէ դիքն որոց ոչ
է բնակութի̃ 'ի մէջ ա̃մ մսեղեաց: *Յայնժամ թագաւորն 12
բարկութբ̃ եւ սրտմտութբ̃ բազմաւ ասաց կոտորել
զա̃մ իմաստունս բաբելացւոց: *եւ հրամանն ել, 13
եւ իմաստունքն կոտորէին: եւ խնդրէին զդանիէլ՝ եւ ըզբարեկամս
նր̃ սպանանել: *Յայնժամ դանիէլ խօսեցաւ 14
խորհուրդ եւ խրատ ը̃ արիովքայ դահճապետին
արքային որ ելեալ կոտորէր զիմաստունս բաբելացւոց՝
իշխան թագաւորին: *եհարց զնա եւ ասէ· վա̃ 15
էր ել հրամանդ այդ խիստ յերեսաց արքայի: եւ յայտնեաց
զբանն արիովք դանիէլի: *Եւ ասէ դանիէլ· 16
մուտ եւ աղաչեաց զարքայն, զի տացէ նմա ժամ· եւ ըզմեկնութի̃
նր̃ պատմեսցէ թագաւորին: *Եւ եմուտ 17
դանիէլ 'ի տուն իւր· եւ անանիայ եւ ազարիայ եւ միսայելի
բարեկամաց իւրոց՝ եցոյց զբանն: *եւ խնդրէին գթութի̃ 18
յա̃յ երկնից, զի մի կորիցէ դանիէլ՝ եւ բարեկամք
իւր ընդ այլ իմաստունս բաբելացւոց: *Յայնժամ 19
դանիէլի 'ի տեսլեան գիշերոյ յայտնեցաւ խորհուրդն:
եւ օրհնեաց զա̃ծ երկնից դանիէլ, *եւ ասէ· եղիցի 20
անուն ա̃ն օրհնեալ յաւիտենից մինչեւ յաւիտեանս·
զի իմաստութի̃ եւ հանճար եւ զօրութի̃ նր̃ է: *Եւ նա 21
փոփոխէ զժամանակս՝ եւ զժամս· կացուցանէ զթագաւորս
եւ փոփոխէ· տայ իմաստութի̃ իմաստնոց՝ եւ խորհուրդ
խորհրդականաց: *ինքն յայտնէ զխորինս՝ եւ 22
զգաղտնիս· գիտէ որ կայ 'ի խաւարի եւ լոյս ընդ նմա:

23 *Զքեզ ա̃ծ հարցն մերոց գոհանամ եւ օրհնեմ· զի իմաստութի̃
եւ զօրութի̃ ետուր ինձ· եւ ծանուցեր ինձ
որինչ աղօթիւք խնդրեցաք մեք 'ի քէն· եւ զտեսիլ թագաւորին
ցուցեր ինձ:
24 *Եւ եմուտ դանիէլ առ արիովք՝ զոր կացուցեալ Դ
էր թագաւորին կորուսանել զիմաստունս բաբելացւոց:
եւ ասաց ցնա զիմաստունս բաբելացւոց մի կոտորեր·
բայց զիս տար առաջի թագաւորին, եւ ես պատմեցից
25 զմեկնութի̃ն թագաւորին: *Յայնժամ արիովք
փութապէս տարաւ զդանիէլ առաջի թագաւորին,
եւ ասէ ցնա· գտի այր մի յորդւոց գերութեն հրէաստանի,
26 որ զմեկնութի̃ն պատմեսցէ արքայի: *Պատասխանի
ետ թագաւորն եւ ասէ ցդանիէլ՝ որում անուն
էր բաղտասար: եթէ կարօղ իցես պատմել ինձ զերազն
27 զոր տեսի՝ եւ զմեկնութի̃ նր̃: *Պատասխանի ետ դանիէլ
առաջի թագաւորին՝ եւ ասէ· զխորհուրդ զայդ
զոր արքայ հարցանէ, ոչ է իմաստնոց՝ եւ մոգուց՝ եւ
28 գիտաց՝ եւ ըղձից՝ պատմել առաջի արքայի: *այլ գոյ
ա̃ծ յերկինս՝ որ յայտնէ զխորհուրդս: եւ եցոյց նաբուքոդոնոսորայ
արքայի՝ որինչ լինելոց է յաւուրս յետինս:
Երազն եւ տեսիլ գլխոյ քոյ յանկողնի քում, այս
29 է արքայ: *Խորհուրդք քո մտայոյզ առնէին զքեզ
յանկողնի քում, թէ զինչ լինելոց է յետ այսորիկ: եւ
30 յայտնիչն խորհրդոց եցոյց քեզ զինչ լինելոց է: *Եւ
ինձ՝ ոչ առ իմաստութե̃ ինչ՝ որ իցէ յիս քան յա̃մ կենդանիս՝
յայտնեցաւ խորհուրդն· այլ վա̃ ցուցանելոյ
արքայի զմեկնութի̃ն, զի ծանիցես զխորհուրդս սրտի
31 քոյ: *Դու արքայ տեսանէիր· եւ ահա պատկեր մի
մեծ պատկեր· եւ երեւք նր̃ եւ տեսիլ նր̃ ահագին յոյժ:
32 եւ կայր առաջի քո· ահաւոր էր յոյժ պատկերն: *Որոյ
գլուխն յոսկւոյ սրբոյ: ձեռքն եւ լանջքն եւ բազուկք իւր՝
33 արծաթիք: մէջք նր̃ եւ բարձք՝ պղնձիք: *եւ սրունքն՝
երկաթիք: եւ ոտքն՝ կէսն յերկաթոյ՝ եւ կէսն 'ի խեցւոյ:
34 *Հայէիր մինչեւ հատաւ վէմ առանց ձեռին՝ եւ եհար
զպատկերն 'ի վր̃ երկաթեղէն եւ խեցեղէն ոտիցն՝
35 եւ մանրեաց զնս̃ 'ի սպառ: *Յայնժամ առհասարակ
մանրեցան՝ խեցին եւ երկաթ, պղինձն եւ արծաթ՝ եւ ոսկին,
եւ եղեն իբրեւ զփոշի կալոյ ամարայնոյ: եւ ա̃ռ զնս̃
սաստկութի̃ հողմոյ· եւ տեղի ոչ գտանէր նց̃: Եւ վէմն
որ եհար զպատկերն՝ եղեւ լեառն մեծ, եւ ելից զա̃մ երկիր:
36 *Այս է երազն: եւ զմեկնութի̃ նր̃՝ ասասցուք
37 առաջի արքայի: *Դու ես արքայ՝ արքայից արքայ·
որում ա̃ծ երկնից թագաւորութի̃ հզօր եւ պատուական
38 ետ, *եւ ընդ ա̃մ տեղիս ուր բնակեալ են որդիք մարդկան·
զգազանս վայրի՝ եւ զթռչունս երկնից՝ եւ զձկունս
ծովու ետ 'ի ձեռս քո: եւ կացոյց զքեզ տէր ա̃մի: Դու
39 ես գլուխն ոսկի: *եւ զկնի քո յարիցէ այլ թագաւորութի̃
խոնարհագոյն քան զքեզ: եւ թագաւորութի̃ն
40 երրորդ՝ որ է պղնձի՝ տիրեսցէ ա̃մ երկրի: *եւ թագաւորութի̃ն
չորրորդ՝ հզօր իբրեւ զերկաթ· զոր օրինակ
երկաթ մանրէ եւ մաշէ զա̃մ, նոյնպէս մանրեսցէ
41 եւ մաշեսցէ զա̃մ: *Եւ զի տեսանէիր զոտսն եւ զմատունսն,
կէս կողմն յերկաթոյ, եւ կէս կողմն 'ի խեցւոյ·

---

(2) Օրինակ մ· Եւ ասաց թագաւորն կոչել զա̃մ գէտս եւ զմո'': (4) Բզմք· Եւ խօսեցան քաղդէայքն: (4) Ոմանք· Յաւիտեան կաց: (6) Ոմանք· Ապա եթէ·· ցուցանէք ինձ: (7) Օրինակ մ· Կրկնի ետուն քաղդէայքն կրկին: (9) Ոմանք· Ոչ պատմէք ինձ·· մինչեւ ժմկ անցցէ: (10) Բազումք· Միւսանգամ քաղդէայքն, առաջի: (10) Ոմանք· Զբանդ զայդպիսի·· ցգէտս եւ ցմոգս եւ ցքաղդէայս: (11) Ոմանք· Զի բանդ զոր··· որոց բնակութի̃ն չէ 'ի մէջ ա̃մ մսե'': (11) Յօրինակին [illegible] · Որոց ոչ է բնութի̃ 'ի մէջ: (12) Օրինակ մ· Եւ սրտմտութբ̃ բազմաւ հրամայեաց կո'': (13) Ոմանք· Խնդրեցին զդանիէլ: (14) Օրինակ մ· Դանիէլ խորհեցաւ խորհուրդ ·· որ ելեալ էր կոտորել զիմաստունս թագաւորին բաբելացւոց: (16) Ոմանք· Եւ դանիէլ եմուտ եւ աղաչեաց զարքայն, զի տացէ: (17) Ոմանք· Բարեկամաց իւրոց յայտնեաց զբանն: (18) Ոմանք· Եւ խնդրեցին յա̃յ երկնից գթութի̃: (20) Ոսկան· Եղիցի անուն տ̃յ օրհ'': (21) Ոմանք· Տայ զիմաստութի̃ իմաստնոց, եւ զխորհուրդս: (22) Ոմանք· Յայտնէ զխորս·· եւ լոյս ընդ նմա է: (24) Ոմանք· Զիմաստունս բաբելոնի: (24) 'Ի լուսն''· Եւ ասէ ցնա· զիմաստ''· համաձայն Եբրայ 'ի Են'': (24) Յոմանս գրչ· Առաջի թգրին, եւ ես պատմեցից, եւն: (26) Ոմանք· Որոյ անունն բաղտասար· եթէ կարող ես: (27) Օրինակ մ· Եւ գիտնոց եւ ըղձից: (29) Ոմանք· Յայտնելոց իցէ յետ: (31) Յոմանս գրչ· Պատկեր մի մեծ պատկեր··· էր յոյժ պատկերն: (32) Ոմանք· Ձեռք իւր եւ լանջքն: (36) Օրինակ մ· Ասասցուք առաջի քո: (37) (38) Օրինակ մ· Զթագաւորութի̃ հզօր եւ հաստատուն եւ պատուական ընդ ա̃մ տեղիս: (40) Ոմանք· Այնպէս մանրեսցէ եւ: (41) Ոմանք· Կէս կողմն 'ի խեցւոյ, եւ կէս կողմն յերկա''· ··· եղիցի նմա· եւ զոր օրինակ տեսա''··· ընդ խեցւոյն խառ'':

ւոյ. Թագաւորութիւն բաժանեալ լիցի. և յարմատոյ
երկաթոյն եղիցի 'ի նմա, զոր օրինակ տեսանէիր զերկաթն
ընդ խեցին խառնեալ: * Եւ մատունք ոտիցն՝ 42
կոմն մի յերկաթոյ, և կոմն մի 'ի խեցւոյ. մի կոմն
թագաւորութեանն հզօր կացցէ. և 'ի նմանէ եղիցի ջախջախն:
* զի տեսանէիր զերկաթն ը՟ խեցին խառնեալ. 43
եղիցին խառն 'ի զաւակէ մարդկան, և 'ի միմեանս ոչ
յարիցեն. զոր օրինակ ոչ խառնի երկաթ ընդ խեցի:
* Եւ յաւուրս թագաւորացն այնոցիկ յարուսցէ ա՟ծ 44
երկնից թագաւորութիւն՝ որ յաւիտեանս ոչ եղծանիցի.
և թագաւորութիւն նր՟ ազգի այլում ոչ մնասցէ: մանրեսցէ
և հոսեսցէ զա՟մ թագաւորութիւնս, և ինքն կացցէ
յաւիտեանս: * Որպ՟ տեսանէիր՝ զի 'ի լեռնէն հատաւ 45
վէմ առանց ձեռին, և մանրեաց զխեցին և զերկաթ՝
զպղինձն և զարծաթ և զոսկի: Ա՟ծ մեծ եցոյց արքայի
որինչ լինելոց է առ յապա. և ճշմարիտ է երազն՝ և
հաւատարիմ մեկնութիւն նր՟: * Յայնժամ արքայն Նա- 46
բուքոդոնոսոր անկաւ 'ի վ՟ր երեսաց իւրոց, և երկիր
եպագ Դանիէլի. և զոհս և խունկս անուշութե հրամայեաց
մատուցանել նմա: * Պատասխանի ետ թա- 47
գաւորն և ասէ ցԴանիէլ. արդարև՝ ա՟ծն ձեր՝ նա է
ա՟ծ աստուծոց՝ և տ՟ր տերանց՝ և թագաւոր թագաւորաց,
որ յայտնէ զխորհուրդս: զի յայտնել կարացեր
զխորհուրդդ զայդ: * Եւ մեծացոյց թագաւորն զԴա- 48
նիէլ, և պարգևս մեծամեծս և բազումս ետ նմա. և
կացոյց զնա 'ի վ՟ր աշխարհին Բաբելացւոց, և իշխան
նախարարացն: և 'ի վերայ ամենայն իմաստնոցն Բաբելացւոց:
* Եւ Դանիէլ խնդրեաց յարքայէ, և կա- 49
ցոյց 'ի վերայ գործոց աշխարհին Բաբելացւոց՝ զՍեդրաք,
զՄիսաք, և զԱբեդնագով: և Դանիէլ էր 'ի դը-
րան արքայի:

ԳԼ. Գ.

[illegible] [illegible] :

Ե Յամին ութուտասներորդի Նաբուքոդոնոսորայ ար- 1
քայի, արար պատկեր ոսկի. բարձրութիւն նորա
վաթսուն կանգուն, և լայնութի նր՟ կանգուն վեց: և
կանգնեաց զնա 'ի դաշտին Դէերայ յաշխարհին Բաբելացւոց:
* Եւ արձակեաց ժողովել զզօրավարս, և 2
զզօրագլուխս, և զկուսակալս, զպետս և զբռնաւորս
և զգործակալս՝ և զա՟մ իշխանս աշխարհաց գալ 'ի նաւակատիս
պատկերին՝ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուքոդոնոսոր:
* Եւ ժողովեցան կուսակալք, զօրավարք 3
և զօրագլուխք՝ պետք և բռնաւորք. մեծամեծք՝ գործակալք,
և ա՟մ իշխանք աշխարհաց, գալ 'ի նաւակատիս
պատկերին՝ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուքոդոնոսոր:
և կային առաջի պատկերին զոր կանգնեաց արքայն
Նաբուքոդոնոսոր: * Եւ քարոզ կարդայր զօրու- 4
թբ և ասէր՝ ձեզ ասի ազգք և ազինք և լեզուք: * յոր- 5
ժամ լսիցէք զձայն փողոյ՝ սրնկի՝ թմբկի՝ և քնարի՝ և
տաւղի և զերգոց միաբանութե, և զա՟մ ազգաց արուեստականաց,
անկանիջիք և երկիրպագանիջիք պատկերին
զոր կանգնեաց Նաբուքոդոնոսոր արքայ: * Եւ որ 6
ոչ անկեալ երկիր պագանիցէ՝ 'ի նմին ժամու ընկեսցի
'ի հնոցն հրոյն բորբոքելոյ: * Եւ եղև իբրև լուան 7
ազգքն զձայն փողոյն՝ զսրնկին զտաւղի, և զնուագարանաց,
և զա՟մ ազգաց արուեստականաց, անկանէին
ա՟մ ազգքն և ազինք և լեզուք՝ և երկիր պագանէին
պատկերին ոսկւոյ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուքո-
8 դոնոսոր: * Յայնժամ մատեան արք քաղդեացիք՝ և ե-
9 կեն չարախօս զհրէից առ Նաբուքոդոնոսորայ, * և ա-
10 սեն. Արքայ՝ յաւիտեան կեաց: * դու հրաման ետուր
ա՟մ մարդոյ՝ որ լսիցէ զձայն փողոյ՝ զսրնկի՝ և զքնարի՝
և զտաւղի՝ և նուագարանաց. և զա՟մ ազգաց ար-
11 ուեստականաց: * և որ ո՛չն անկեալ երկիրպագանիցէ
պատկերին ոսկւոյ՝ անկցի 'ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ:
12 * Արդ՝ են աստ արք հրեայք՝ զորս կացուցեր 'ի վ՟ր
գործոց աշխարհիս Բաբելացւոց, Սեդրաք, Միսաք, և
Աբեդնագով. որ ո՛չ հնազանդեցան հրամանի քում արքայ.
և զդիս քո ո՛չ պաշտեն, և պատկերիդ ոսկւոյ զոր
13 կանգնեցեր՝ երկիր ո՛չ պագանեն: * Յայնժամ Նաբուքոդոնոսոր
սրտմտութբ և բարկութբ հրամայեաց ածել
զՍեդրաք՝ զՄիսաք՝ և զԱբեդնագով: և ածին առաջի թա-
14 գաւորին: * Պատասխանի ետ Նաբուքոդոնոսոր՝ և ա-
սէ ցնս. թէ արդարև՞ Սեդրաք Միսաք և Աբեդնագով,
զդիս իմ ո՛չ պաշտիցէք՝ և պատկերին ոսկւոյ զոր կանգ-
15 նեցի երկիր ո՛չ պագանիցէք: * Բայց արդ՝ եթէ պատրաստք
լինիցիք, զի յորժամ լսիցէք զձայն փողոյ սրնկի
և թմբկի և քնարի, և զմիաբանութի ա՟մ ազգաց ար-
ուեստականաց, անկանիցիք և երկիր պագանիցէք պատկերին
զոր արարի: ապա թէ ո՛չ պագանիցէք երկիր՝ 'ի
նմին ժամու անկանիցիք 'ի հնո՛ց հրոյն բորբոքելոյ. և
16 ո՞վ է ա՟ծ՝ որ փրկէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց: * Պատաս-
խանի ետուն՝ Սեդրաք, Միսաք, և Աբեդնագով. և ա-
սեն ցարքայ Նաբուքոդոնոսոր: ո՛չինչ է պիտոյ մ՟ք բա-
17 նիդ այդորիկ տալ քեզ պատասխանի: * զի է մեր ա՟ծ
յերկինս՝ զոր մեքն պաշտեմք. կարօղ է փրկել զմեզ
'ի հնոցէ հրոյդ բորբոքելոյ, և 'ի ձեռաց քոց արքայ՝ ապ-
18 րեցուցանել զմեզ: * ապա թէ ո՛չ այս ինչ յայտնի լի-
ցի քեզ արքայ՝ զի զդիս քո մեք ո՛չ պաշտեմք, և պատկերիդ
ոսկւոյ զոր կանգնեցեր՝ երկիր ո՛չ պագանեմք:
19 * Յայնժամ Նաբուքոդոնոսոր լի եղև սրտմտութբ. և
գոյն երեսաց նր՟ շրջեցաւ 'ի վ՟ր Սեդրաքայ Միսաքայ և
Աբեդնագովի: և ասէ՝ ջեռուցէք զհնոցն եւթնպատիկ,
20 զի մինչև 'ի վախճան այրեսցին: * և արք հինգ՝ զօրաւորք
զօրութբ՝ կապեսցեն զՍեդրաք Միսաք և զԱբեդ-
21 նագով՝ արկանել 'ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ: * Յայն-
ժամ արքն այնոքիկ կապեցան պատմուճանօք և վարտեօք,
արտախուրակօք և զանկապանօք իւրեանց, և ըն-
22 կեցան 'ի մէջ հնոցի հրոյն բորբոքելոյ: * զի հրաման
թագաւորին սաստկանայր, և հնոցն բորբոքէր եւթն-
23 պատիկ առաւել յոյժ: * Եւ երեքեան նոքա՝ Սեդրաք,
Միսաք, և Աբեդնագով, անկան 'ի մէջ հնոցին կապեալք:
24 * գնային 'ի մէջ հրոյն: օրհնէին և գովէին զտ՟ր ա՟ծ:
25 * Յարեաւ Ազարիա, և կաց յաղօթս այսպէս. եբաց
26 զբերան իւր 'ի մէջ հրոյն՝ և ասէ: * Օրհնեա՛լ ես տ՟ր
ա՟ծ հարցն մերոց, գովեալ և փառաւորեալ է անուն
27 քո յաւիտեանս. * զի արդա՛ր ես յա՟մի զոր ածեր 'ի վ՟ր
մեր, և ա՟մ գործք քո ճշմարիտ են: և ուղի՛ղ են ճանա-
28 պարհք քո, և ա՟մ դատաստանք քո ճշմարտութի: * և
իրաւունս ճշմարտութե արարեր ըստ ա՟մի զոր արարեր
մեզ, և քաղաքին սրբոյ հարցն մերոց Եմի: Զի ճշմարտութբ
և իրաւի ածեր զայս ա՟մ վ՟ս մեղաց մերոց:
29 * զի մեղաք և անօրինեցաք յապստամբ լինելն 'ի քէն,
30 և առաւել մեղաք յա՟մի. * և պատուիրանաց քոց ո՛չ ան-
սացաք: Ո՛չ պահեցաք և ո՛չ արարաք ո՟պ պատուիրե-
31 ցեր մեզ՝ զի բարի լինիցի մեզ: * և զա՟մ զոր ածեր 'ի
վ՟ր

---

(42) Ոմանք. Եւ կոմն մի խեցւոյ.. հզօր կացցէ: (42) Օրինակ մի. Կայցէ. և մինն 'ի նմանէ եղիցի ջաղջախ: (43) Օրինակ մի. Եւ զի տեսա".. և 'ի միմեանս ոչ խառնեսցին. զոր օրինակ չխառնիցի: (44) Ոմանք. Որ յաւիտեան ոչ եղ": (45) Ոմանք. Ա՟ծ եցոյց արքայի: (47) Ոսկան. Եւ զի յայտնել կարա": (48) Ոմանք. 'Ի վերայ ա՟մե իմաստնոցն: (49) Օրինակ մի. Էր 'ի դրան արքունի:

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Ի դաշտին Դեհերայ աշ": (3) Ոմանք. Եւ զօրավարք.. և մեծամեծք և գործա": (6) Օրինակ մի. 'Ի նմին ժամու անկցի 'ի հնոցն հրոյն: (8)(9) Ոմանք. Առ Նաբուքոդոնոսոր, և ասեն. արքա՛յ յաւիտեան կաց: (11) Ոմանք. Եւ որ ոչ երկիրպագա": (14) Ոմանք. Զդիս իմ ո՛չ պաշտէք... երկիր ո՛չ պագանէք: (15) Ոմանք. Բայց եթէ պատ"... և զմիաբանութե ա՟մ ազ"... անկցիք 'ի հնոց. .որ փրկեսցէ զձեզ: (19) Օրինակ մի յաւել. Լի եղև սրտմտութբ և բարկութբ: (20) Ոմանք. Կապեսցին զՍեդրաք: (21) Ոմանք. Եւ վարտօք: (24) Ոմանք. Եւ գնային 'ի մէջ: (25) Յօրինակին պակասէր. Զբերան իւր 'ի մէջ: (26) Բազ՟մք. Անուն քո յաւիտեան: (29) Այլ. Ապստամբ լինել 'ի քէն:

վ̅ի մեր, և զամ զոր արարեր մեզ՝ արդար դատաստանաւ
արարեր: * Եւ մատնեցեր զմեզ 'ի ձեռս թշնամեաց 32
մերոց, անօրինաց խստաց և ապստամբողաց. և
թագաւորի՝ անիրաւի և չարի քան զամ երկիր: * Եւ 33
արդ ոչ գոյ մեզ բանալ զբերանս մեր, զի ամօթ և նախատինք
եղաք ծառայից քոց պաշտօնէից: * Այլ մի 34
մատներ զմեզ 'ի սպառ վասն անուան քոյ, և մի ցրեր
զուխտ քո, * և մի 'ի բացէ առներ զողորմութիս քո 'ի 35
մէնջ: Վ̅ն աբրահամու սիրելւոյ քոյ և վ̅ն իսահակայ
ծառայի քոյ՝ և վ̅ն Ի̅ղի սրբոյ քոյ. * որոց խոստացար 36
բազմացուցանել զզաւակ ն̅ց իբրև զաստեղս երկնից,
և իբրև զաւազ առ ափն ծովու: * Եւ արդ տ̅ր՝ նուաղեցաք 37
քան զամ ազգս: և եմք տառապեալք յամ երկրի
այսօր վ̅ն մեղաց մերոց: * և ոչ գոյ 'ի ժամանակի 38
յայսմիկ իշխան՝ մարգարէ՝ և առաջնորդ. ոչ ողջակէզք
և ոչ զոհք, և ոչ պատարագք և ոչ խունկք. և ոչ տեղի
տալոյ երախայրիս առաջի քո, * և գտանել զողորմութի: 39
Այլ անձամբք բեկելովք՝ և հոգւովք տառապանաց
ընդունելի լիցուք * իբրև զողջակէզս խոյոց և զուարակաց. 40
և իբրև զբիւրաւորս գառանց պարարտաց:
այնպէս եղիցի պատարագս մեր այսօր առաջի քո լինել
կատարեալ զկնի քո, զի չիք ամօթ յուսացելոցս 'ի
քեզ: * Եւ արդ գամք զհետ քո ամ սրտիւք մերովք, 41
և երկնչիմք մեք 'ի քէն, և խնդրեմք զերեսս քո. * մի 42
յամօթ առներ զմեզ: այլ արա ընդ մեզ ըստ հեզութե
քում, և ըստ բազում ողորմութե քում: * և փրկեա 43
զմեզ վասն սքանչելեաց քոց. և տուր փառս անուան
քում տ̅ր: * Եւ յամօթ լիցին ամենեքեան ոյք ցուցանեն 44
չարիս ծառայից քոց, և ամաչեսցեն յամ բռնութե
իւրեանց. և զօրութի ն̅ց խորտակեսցի: * և ծանիցեն 45
զի դու ես տ̅ր ա̅ծ միայն, և փառաւորեալ 'ի վ̅ր ամ
տիեզերաց: * Եւ ոչ դադարէին որք արկին զն̅ս սպասաւորք 46
թագաւորին՝ զհնոցն բորբոքելոյ, նաւթիւ և
ձիթով և վշով և ոլթով: * և ելանէր դիզանայր բոցն 47
'ի վերոյ քան զհնոցն 'ի քառասուն և յինն կանգուն.
* և շրջէր պատէր շուրջ զհնոցաւն. և այրէր զորս գըտանէր 48
'ի քաղդէացւոց անտի: * Եւ հրեշտակ տ̅ն էջ 49
եկաց ընդ ազարիաւ 'ի հնոցի անդ, և թօթափեաց
զբոց հրոյն 'ի հնոցէ անտի: * և արար 'ի մէջ հնոցին 50
իբրև զհողմ որ ցօղագին շնչիցէ, և ոչ մերձենայր ամենևին
հուրն 'ի ն̅ս, ոչ տրտմեցուցանէր և ոչ նեղէր
զն̅ս: * Յայնժամ երեքեան իբրև 'ի միոջէ բերանոյ, 51
օրհնէին և գովէին և փառաւոր առնէին զա̅ծ 'ի մէջ
հնոցին՝ և ասէին: * Օրհնեալ ես դու տ̅ր ա̅ծ հարցն 52
մերոց, գովեալ և առաւել բարձրացեալ յաւիտեանս:
և օրհնեալ է անուն ս̅բ փառաց քոց. գովեալ և ա":
* Օրհնեալ ես 'ի տաճարի փառաց սրբութե քոյ, գովեալ 53
և: * Օրհնեալ ես 'ի վ̅ր աթոռոյ արքայութե 55
քոյ. գովեալ և ա": * Օրհնեալ ես որ հայիս յանդունդս, 54
և նստիս 'ի քրովբէս, գովե": * Օրհնեալ 56
ես՝ որ նստիս 'ի հաստատութե երկնից, գովեալ և:
* Օրհնեցէք ամ գործք տ̅ն զտ̅ր. օրհնեցէք և բարձր 57
արարէք զնա յաւիտեան: * օրհնեցէք երկինք զտ̅ր, 58
օրհ: * օրհնեցէք հրեշտակք տ̅ն զտ̅ր օրհնե: * օրհնեցէք 59
ջուրք ամ որ 'ի վերոյ քան զերկինս օրհ: * օրհնեցէք 61
ամ զօրութիք տ̅ն զտ̅ր: * օրհնեցէք արև և լուսին զտ̅ր. 62
63 օրհ: * օրհնեցէք ամ աստեղք երկնից զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք
65 ամ անձրևք և ցօղք զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք
66 ամ հողմք զտ̅ր. օրհնե: * օրհնեցէք հուր և տապ զտ̅ր.
67 օրհնեցէք, և: * օրհնեցէք ցուրտ և սառն զտ̅ր. օրհնե:
68 * օրհնեցէք եղեամն և ձիւն զտ̅ր. օրհնե: * Օրհնեցէք
71 տիւք և գիշերք զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք լոյս և
73 խաւար զտ̅ր. օրհնեցէ: * օրհնեցէք ամպք և փայլատակունք
74 զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք երկիր զտ̅ր. օրհնեցէք
75 և բարձ: * օրհնեցէք լերինք և բարձունք զտ̅ր.
77 օրհ: * օրհնեցէք ամ բոյսք երկրի զտ̅ր. օրհ: * Օրհնեցէք
78 աղբերք զտ̅ր. օրհնե: * օրհնեցէք ծով և գետք
79 զտ̅ր. օրհնեցէք և: * օրհնեցէք կէտք և ամ կայտառք
80 որ 'ի ջուրս զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք թռչունք երկնից
81 զտ̅ր. օրհ: * օրհնեցէք ամ գազանք՝ և անասուն զտ̅ր.
83 օրհ: * օրհնեցէք որդիք մարդկան զտ̅ր. օրհնե: * Օրհնեսցէ
84 Ի̅ղ զտ̅ր. օրհնես: * օրհնեցէք քահանայք ըզտ̅ր.
85 օրհնեցէք և: * օրհնեցէք ծառայք տ̅ն զտ̅ր. օրհնեց:
86 * օրհնեցէք հոգիք և շունչք արդարոց զտ̅ր. օրհ:
87 * օրհնեցէք սուրբք և խոնարհք սրտիւք զտ̅ր. օրհ:
88 * Օրհնեցէք անանիա՝ ազարիա՝ և միսայէլ զտ̅ր. օրհնեցէք
և բարձր արարէք զնա յաւիտեան: Զի փրկեաց
զմեզ 'ի դժոխոց, և 'ի ձեռաց մահու ապրեցոյց զմեզ.
և փրկեաց զմեզ 'ի հնոցէս, և 'ի միջոյ բորբոքեալ բոցոյս,
89 և 'ի միջոյ հրոյս փրկեաց զմեզ: * Գոհացարուք
90 զտ̅է, զի քաղցր է զի յաւիտեան է ողորմ ն̅ր: * Օրհնեցէք
ամ պաշտօնեայք տ̅ն զա̅ծն աստուծոց, օրհնեցէք
91 և գոհացարուք, զի յաւիտեան է ողորմ ն̅ր: * Եւ
նաբուքոդոնոսոր իբրև լուաւ զօրհնութիս ն̅ց՝ զարմացաւ:
յարեաւ տագնապաւ՝ և ասէ ցմեծամեծս իւր:
ո՞չ արս երիս կապեալս արկաք 'ի մէջ հրոյն: և ասեն
92 ցթագաւորն. այո արդարև արքայ: * Եւ ասէ
թագաւորն, այլ ես տեսանեմ արս չորս արձակս, և
գնան 'ի մէջ հրոյն. և ապականութի ինչ ոչ գոյ 'ի ն̅ս:
93 և տեսիլ չորրորդին նման է որդւոյ ա̅յ: * Յայնժամ
մատեաւ նաբուքոդոնոսոր 'ի դուռն հնոցին հրոյն բորբոքելոյ.
և ասէ, սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով ծառայք
ա̅յ բարձրելոյ, ելէք և եկայք: Եւ ելին սեդրաք՝
94 միսաք՝ և աբեդնագով 'ի միջոյ հրոյն: * և ժողովեցան
նախարարքն և կուսակալք՝ և զօրավարքն և զօրաւորք
թագաւորին. և տեսանէին զարսն զի ոչ տիրեաց
հուրն 'ի մարմինս ն̅ց, և հեր գլխոյ ն̅ց ոչ խանձատեցաւ,
և վարտիք ն̅ց ոչ այլագունեցան, և հոտ
95 հրոյ ոչ գոյր 'ի ն̅ս: * Եւ երկիր եպագ թագաւորն առաջի
ն̅ց տ̅ն: և պատասխանի ետ նաբուքոդոնոսոր՝ և
ասէ. օրհնեալ է ա̅ծ սեդրաքայ՝ միսաքայ՝ և աբեդնագովի.
որ առաքեաց զհրեշտակ իւր և փրկեաց զծառայս
իւր զի յուսացան 'ի նա, և զբան թագաւորի անարգեցին.
և մատնեցին զմարմինս իւրեանց 'ի հուր.
զի մի պաշտեսցեն և մի երկիր պագանիցեն ամ աստուածոց,
96 բայց միայն ա̅յ իւրեանց: * Եւ արդ ես տամ
հրաման. ամ ազգք և ազինք և լեզուք, որ խօսիցին հայհոյութի
զա̅յ սեդրաքայ միսաքայ և զաբեդնագովի 'ի
կորուստ մատնեսցին, և տունք ն̅ց 'ի յափշտակութի: զի
97 ոչ գոյ այլ ա̅ծ՝ որ կարող իցէ այնպէս փրկել: * Յայնժամ
թագաւորն առաւել շքեղացոյց զսեդրաք միսաք
և զաբեդնագով յերկրին բաբելացւոց, և բարձրացոյց
զն̅ս.

---

(32) Օրինակ մի. Եւ 'ի ձեռս թ̅գրի անօրինի և չարի: (33) Օրինակ մի. Ոչ գոյ մեզ ժամ բա".. եղեն ծառայից քոց և պաշտօ": (36) Բազումք. Որոց խոստացար բազմացու".. ո̅ղ զաստեղս երկնից, և ո̅ղ զաւ": (39) Ոսկան. Զողորմութի 'ի քէն: (40) Ոմանք. Ո̅ղ զողջակէզս.. և ո̅ղ զբիւրաւորս գառանց պարարտից: այնպէս ընդունելի լիցի պատարագս մեր.. և չիք ամօթ: (42) Ոմանք. Տ̅ր մի յամօթ առներ զմեզ. այլ արա առ մեզ ըստ: (44) Ոսկան. Յամ բռնութե իւրեանց, և զօրութիք ն̅ց խորտակեսցին: (45) Ոմանք. Որ փառաւորեալդ ես: (46) Ոմանք. թագաւորին 'ի զհնոցն բորբո": (46) Ոսկան. Նաւթիւ և ձիւթով: (47) Ոմանք. Դիզանէր բոցն: (48) Օրինակ մի. Եւ շրջեալ պատէր: (50) Օրինակ մի. Ո̅ղ հողմ ցօղագին որ շնչիցէ: (51) Օրինակ մի. Ո̅ղ 'ի միոջէ բե".. 'ի մէջ հնոցի հրոյն: (54) Ոմանք [illegible] [illegible] ըստ կարգի [illegible] [illegible]: (55) Բազումք. 'Ի վ̅ր աթոռոյ ար": (56) Ոսկան 'ի [illegible]". Որ նստիս 'ի վ̅ր հաս": (67) Ոմանք. Ցուրտ և տօթ: (68) Ոմանք յաւելուն. Օրհնեցէք սառն և պաղ, եղեամն և: Իսկ Ոսկան. Եղեամն և ձիւնաբեր զտ̅ր: Որ և յաւելու. համար 69: *Օրհնեցէք սառն և պաղք զտ̅ր: 70. *Օրհնեցէք պաղ և ձիւն, զտ̅ր. օրհ": (78) Ոսկան. Ծովք և գետք: (81) Ոսկան. Եւ անասունք: (89)(90) Ոմանք. Զի յաւիտեան է ողորմութի նորա: (94) Ոմանք. Եւ զօրավարք և կուսակալք. և զօ": (95) Ոմանք. Օրհնեալ ա̅ծ սեդր".. և մի երկիրպագցեն ամ աստուծոց:

զնա․ և աղաչէաց լինել նմ՟ իշխան ամ՟ հրէիցն որ էին
'ի թագաւորութեան նր՟ ։

Տեսիլ Հինգերորդ ։

Զ *Նաբուքոդոնոսոր արքայ, առ ամ՟ ազգս և լեզուս որ 98
բնակեալ են յամ՟ երկրի, խաղաղութի բազմասցի ձեզ ։
*Զնշանս և զարուեստս զոր արար ընդ իս բարձրեալն՝ 99
հաճոյ թուեցաւ առաջի իմ պատմել ձեզ, *թէ ո՟րչ 100
մեծամեծք՝ և զօրաւորք են․ արքայութի նր՟ արքայութի
յաւիտենից, և իշխանութի նր՟ ազգաց յազգս ։

ԳԼ․ Դ․

Ե՛ս Նաբուքոդոնոսոր՝ ուրախ էի 'ի տան իմում և 1
զուարճացեալ․ *Երազ տեսի՝ և զարհուրեցոյց 2
զիս, և խռովեցայ յանկողնի իմում․ և տեսիլ գլխոյ իմոյ
տագնապեցոյց զիս ։ *և տուաւ հրաման յինէն ածել 3
առաջի իմ զամ՟ իմաստունս բաբելոնացւոց, զի զմեկնութի
երազոյն ցուցցեն ինձ ։ *Եւ մտին առաջի 4
իմ գէտք՝ և մոգք՝ և իղձք՝ և քաղդեայք․ և զերազն իմ
ասացի առաջի նց․ և զմեկնութի նր՟ ոչ ցուցին ինձ ։
*մինչև եկն դանիէլ՝ որում անուն էր բաղտասար՝ ը՟ 5
անուան աստուծոյ իմոյ․ զի հոգի ս՟բ ա՟յ գոյ 'ի նմա ։
Զոր և ասացի, *թէ բաղտասար իշխան՝ գիտեմ զոր 6
ես տեսի․ գիտեմ եթէ հոգի ս՟բ ա՟յ գոյ 'ի քեզ, և ամ՟
խորհուրդք ոչ ծածկին 'ի քէն․ արդ լուր դու զտեսիլ
երազոյն իմոյ զոր տեսի, և զմեկնութի նր՟ ասասցես
ինձ ։ *Տեսանէի յանկողնի իմում, և ահա ծառ 7
մի 'ի մէջ երկրի․ և բարձրութի նր՟ բազում յոյժ ։ *մեծացաւ 8
ծառն և զօրացաւ, և բարձրութի նր՟ եհաս մինչև
յերկինս, և լայնութի նր՟ 'ի ծագս ամ՟ երկրի ։ *տերև 9
նր՟ գեղեցիկ, և պտուղ նր՟ բազում․ և կերակուր ամ՟ի
'ի նմա ։ 'ի ներքոյ նր՟ բնակեալ էին գազանք վայրի․ և
յոստս նր՟ հանգուցեալ էին թռչունք երկնից․ և 'ի նմանէ
կերակրէր ամ՟ մարմին ։ *Տեսանէի 'ի տեսլեան 10
գիշերոյ յանկողնի իմում, և ահա զուարթուն և սուրբ
իջանէր յերկնից ։ *և բարբառէր զօրութ՟բ՝ և ասէր 11
այսպէս․ հատէք զծառդ՝ և քշտեցէք զոստս դորա․
թօթափեցէք զտերև դորա, և զպտուղ դորա ցրուեցէք ։
շարժեսցին գազանքդ 'ի ներքոյ դորա, և թռչունքդ
յոստոց դորա ։ *Բայց զշառաւիղ արմատոյ դորա 12
թողէք յերկրի, երկաթապատ և պղնձապատ 'ի
դալար վայրի՝ և 'ի ցօղոյ երկնից հանգիցէ․ և ընդ գազանս
անապատի բաժին դորա, և 'ի խոտ երկրի ։
*սիրտ նորա 'ի մարդկանէ փոխեսցի, և սիրտ գազանաց 13
տացի նմա․ և եւթն ժամանակք փոխեսցին 'ի վերայ
նր՟ ։ *Մեկնութե՟ զուարթնոյ է բանս․ և պատգամ 14
սրբոց է հարցուածս․ զի ծանիցեն կենդանիքս՝ եթէ
տիրէ բարձրեալն թագաւորութե՟ մարդկան, և
ում կամի տացէ զնա․ և զարհամարհն 'ի մարդկանէ
յարուցանէ 'ի վ՟ր նր՟ ։ *Այս է երազն զոր տեսի ես 15
Նաբուքոդոնոսոր արքայ ։ Եւ դու բաղտասար՝ ասա
ինձ զմեկնութի նր՟․ զի ամ՟ իմաստունք թագաւորութե՟
իմոյ ոչ կարացին ցուցանել ինձ զմեկնութի նր՟․ այլ
դու դանիէլ կարող ես՝ զի հոգի սուրբ ա՟յ գոյ 'ի քեզ ։
*Յայնժամ դանիէլ՝ որում անուն էր բաղտասար՝ 16
հիացաւ իբրև ժամ մի և խորհուրդք նր՟ խռովեցուցանէին
զնա ։ պատասխանի ետ թագաւորն՝ և ասէ ցնա․
բա՛ղտասար, երազն և մեկնութի նր՟ մի՛ տագնապեցուցանեն
զքեզ ։ Ետ պատասխանի բաղտասար՝ և ասէ․
տէ՛ր՝ երազն ատելեաց քոց, և մեկնութի նր՟ թշնամեաց
17 քոց ։ *Ծառն զոր տեսանէիր մեծացեալ և զօրացեալ,
որոյ բարձրութիւն հասանէր յերկինս, և լայնութի նր՟
18 յամ՟ երկիր․ *տերև նր՟ գեղեցիկ, և պտուղ նորա բազում,
և կերակուր ամենայնի 'ի նմա․ 'ի ներքոյ նորա
բնակեալ էին գազանք անապատի, և յոստս նր՟ հանգուցեալ
19 թռչունք երկնից ։ *դու ես արքայ ։ Զի մեծացար
և զօրացար, և մեծութի քո բարձրացաւ եհաս
մինչև յերկինս․ և տէրութի քո 'ի ծագս ամ՟ երկրի ։
20 *Եւ զի տեսանէիր արքայ՝ զի զուարթունն և ս՟բ՝ իջանէր
յերկնից՝ և ասէր, կոտրեցէք զծառդ և ապականեցէք
զդա․ բայց զշառաւիղ արմատոյ դորա թողէք
յերկրի․ երկաթապատ և պղնձապատ, և 'ի դալար
վայրի՝ և 'ի ցօղոյ երկնից հանգիցէ․ և ընդ գազանս անապատի
բաժին նր՟, մինչև եւթն ժամանակք փոխեսցին
21 'ի վ՟ր նր՟ ։ *Այս է մեկնութի նր՟ արքայ ։ Եւ դատաստանք
բարձրելոյն հասեալ 'ի վ՟ր տեառն իմոյ արքայի
22 ։ *և զքեզ հալածեսցեն 'ի մարդկանէ ։ և ը՟ գազանս
անապատի եղիցի բնակութի քո ։ և խոտ իբրև
արջառոյ ջամբեսցեն զքեզ, և 'ի ցօղոյ երկնից հանգիցես
։ և եւթն ժամանակք փոխեսցին 'ի վ՟ր քո, մինչև
ծանիցես թէ տիրէ բարձրեալն թագաւորութե՟ մարդկան
23 ․ և ում կամի, տացէ զնա ։ *Եւ զի ասաց՝ թէ
թողէք զշառաւիղ արմատոյ ծառոյն․ թագաւորութի
քո քեզ մնայ, մինչև ծանիցես զիշխանութի երկնաւորին
24 ։ *Վ՟ս այդորիկ ա՛րքայ, խրատ իմ հաճոյ թուեսցի
քեզ․ և զմեղս քո ողորմութ՟ քաւեսջիր, և զանօրէնութի՟ս
քո գթովք անանկաց․ թերևս երկայնամիտ լիցի
25 'ի վ՟ր յանցանաց քոց ա՟ծ ։ *Այս ամ՟ եկն եհաս 'ի
26 վերայ Նաբուքոդոնոսորայ արքայի *յետ երկոտասան
ամսոյն, մինչդեռ 'ի վ՟ր տաճարի թագաւորութե՟ իւրոյ
27 ճեմէր 'ի բաբելոն ։ *Խօսել սկսաւ թագաւորն՝
և ասէ․ ո՛չ այս՝ ա՛յն մեծ բաբելոն է զոր ե՛ս շինեցի
'ի տուն թագաւորութե՟ հաստատութ՟բ զօրութե՟ իմոյ՝
28 'ի պատիւ փառաց իմոց ։ *Եւ մինչդեռ բանքն 'ի բերան
էին թագաւորին, ձայն եղև յերկնից և ասէ․ Քեզ
ասեմ Նաբուքոդոնոսոր արքայ․ թագաւորութի քո անցեալ
29 է 'ի քէն․ *և 'ի մարդկանէ հալածեսցեն զքեզ,
և ընդ գազանս անապատի բնակութի քո, և խոտ իբրև
արջառոյ ջամբեսցեն զքեզ․ և եւթն ժամանակք փոխեսցին
'ի վ՟ր քո, մինչև ծանիցես՝ թէ տիրէ բարձրեալն
թագաւորութե՟ մարդկան, և ում կամի տացէ զնա ։
30 *'ի նմին ժամու բանն կատարեցաւ 'ի վ՟ր Նաբուքոդոնոսորայ
․ և 'ի մարդկանէ հալածեցաւ, և խոտ՝ իբրև
արջառ ուտէր․ և 'ի ցօղոյ երկնից մարմին նր՟ ներկաւ,
մինչև վարսք նորա իբրև զառիւծուց մեծացան, և եղունգք
31 նր՟ իբրև զթռչնոց ։ *Եւ յետ կատարածի աւուրցն,
ես Նաբուքոդոնոսոր՝ զաչս իմ յերկինս համբարձի,
և միտք իմ առ իս դարձան․ և զբարձրեալն
օրհնեցի, և զկենդանին յաւիտենից գովեցի և փառաւորեցի
․ զի իշխանութի նր՟ իշխանութի յաւիտենական,
և

---

(98) Ոսկան․ Խաղաղութի բազմասցի 'ի ձեզ․
Գլ․ Դ․ (4) Ոմանք․ Եւ զերազն ասացի ։ (5) Ոմանք․ Որոյ անուն էր․․ յոր ասացի․ թէ ։ (6) Ոմանք․ Իշխան՝ գիտեմ զոր ես գիտեմ, եթէ ։ Ոսկան․ Իշխան գիտաց, զոր ես ։ (9) Ոմանք․ Եւ պտուղ նր՟ բազում յոյժ․ և կերակուր ամ՟ 'ի նմա ։ (11) Օրինակ մի․ Եւ թռչունքդ յոստոց դորա ։ (12) Ոմանք․ Բայց զշառաւիղս արմատոց դորա․․․ 'ի դալար 'ի վայրի և 'ի ցօղ երկնից դադարեսցէ, և ընդ գազանս բաժին նորա ։ (14) Ոմանք․ Եւ պատգամ սրբոյ է ․․․ ծանիցեն կենդանիքս՝ թէ տ՟ր է բարձրեալն․․ յարուսցէ 'ի վերայ նորա ։ (16) Ոմանք․ Որոյ անուն էր բաղտասար․․․ մի տագնապեցուսցեն․ կամ, պեցուսցէ զքեզ ։ (17) Ոմանք․ Նորա յամ՟ երկրի ։ (18) Բազումք․ Եւ կերակուր ամ՟ 'ի նմա ։

(19) Ոմանք․ Եւ եհաս յերկինս ։ (20) Ոմանք․ Տեսանէիր զզուարթունն և զս՟բ զի իջանէր․․ զշառաւիղս արմատոց դորա․․ և 'ի դալարի վայրի և 'ի ցօղ երկնից հան"․ ․․ փոխեսցին 'ի վ՟ր դորա ։ (21) Ոմանք․ Դատաստանք բարձրելոյն են հասեալ 'ի վ՟ր տեառն իմում ար" ։ (23) Ոմանք․ Զշառաւիղս արմա"․․․ զիշխանութին երկնաւորի ։ (24) Օրինակ մի․ Վ՟ս որոյ արքայ․․ քեզ․ զմեղս քո ողորմութ՟ քաւեսցես և զա" ։ (27) Օրինակ մի․ Բաբելոնն է զոր ես շինեցի տուն թ՟րութե՟ իմոյ ։ (28) Ոմանք․ Ձայն եղև յերկնից․ քեզ ասեն Նաբու" ։ Ոսկան․ քեզ ասի նա" ։ (29) Ոմանք․ Եւ խոտ ո՟րպ արջառոյ․․ և եւթն ժամանակ փոխեսցի ։ (30) Օրինակ մի․ Ո՟րպ զարջառ ուտէր, և 'ի ցօղ երկնից․․ ներկեաւ․ և վարսք իւր իբրև զառիւ"․ ․․ ո՟րպ թռչնոց երկնից ։ (31) Ոմանք․ Զաչս իմ 'ի յեր"

և արքուն նր̄ ազգաց յազգս: * և ամ̄ բնակիչք երկրի 32
իբրև զոչինչ համարեցան: Ըստ կամաց իւրոց առնէ
'ի զօրութեան երկնից, և 'ի բնակութեան երկրի. և չիք որ
ընդդէմ դառնայցէ ձեռին նր̄ և ասիցէ թէ զինչ գործեցեր: * 'Ի նմին ժամանակի միտք իմ առ իս դար- 33
ձան, և 'ի պատիւ թագաւորութեան իմոյ եկի. և կերպարանք իմ առ իս դարձան. և իշխանք իմ և մեծամեծք իմ խնդրեցին զիս. և անդրէն 'ի թագաւորութեան
իմ հաստատեցայ. և մեծութիւն առաւել յաւելաւ ինձ:
* Արդ ես Նաբուքոդոնոսոր օրհնեմ և առաւել բարձ- 34
րացուցանեմ, և փառաւոր առնեմ զարքայն երկնից.
զի ամ̄ գործք նր̄ ճշմարիտ են, և շաւիղք նորա իրաւունք. և զամենեսին ոյք գնան ամբարտաւանութեամբ
կարօղ է խոնարհեցուցանել:

ԳԼ. Ե.

Ե Բաղտասար արքայ՝ արար ընթրիս մեծամեծաց իւ- 1
րոց հազարաց առն. և ըստ հազարացն նոյնպէս և
գինի: և իբրև ընդ գինիս եմուտ Բաղտասար, * հրա- 2
մայեաց բերել զսպաս արծաթոյ և ոսկւոյ, զոր եհան
Նաբուքոդոնոսոր հայր նորա 'ի տաճարէն որ յե̄մ: զի
արբցեն նոքօք թագաւորն և մեծամեծք իւր, և հարճք
և կանայք իւր: * Եւ բերին զսպասն ոսկեղէնս և 3
զարծաթեղէնս, զոր բերեալ էր 'ի տաճարէն ա̄յ՝ որ էր
յե̄մ. և ըմպէին նոքօք թագաւորն և մեծամեծք իւր,
և հարճք նր̄՝ և կանայք: * ըմպէին գինի, և օրհնէին 4
զաստուածս ոսկեղէնս՝ և զարծաթեղէնս՝ և պղնձիս՝
և զերկաթիս, և զփայտեղէնս՝ և զքարեղէնս. և զա̄ծն
յաւիտենից ոչ օրհնեցին, որ ունէր իշխանութիւն ոգ-
ւոց նց̄: * 'Ի նմին ժամու ելին մատունք ձեռին մար- 5
դոյ, և գրէին հանդէպ գնդին 'ի վերայ բռելոյ որմոյ
տաճարի թագաւորին: և թագաւորն տեսանէր զթաթ
ձեռինն որ գրէր: * Յայնժամ հասան գոյնք թագա- 6
ւորին, և խորհուրդք նր̄ խռովեցուցանէին զնա, և
յօդք միջոյ նր̄ լուծանէին, և ծունկք նր̄ զմիմեանս բա-
խէին: * Եւ աղաղակեաց թագաւորն զօրութբ̄՝ ա- 7
ծել զմոգս և զքաղդեայս, և զգէտս: և ասէ ցիմաս-
տունս բաբելացւոց. որ ոք ընթերցցի զգիրդ զայդ,
և զմեկնութիւն դորա ցուցանէ ինձ, ծիրանիս զգեցցի,
և մանեակ ոսկի 'ի պարանոց իւր. և երրորդի թագա-
ւորութեան իմում տիրեսցէ: * Եւ մտանէին ամ̄ իմաս- 8
տունք բաբելացւոց. և ոչ կարէին զգիրն ընթեռնուլ,
և ոչ զմեկնութիւն նր̄ ցուցանել թագաւորին: * Եւ ար- 9
քայ Բաղտասար խռովեցաւ, և գոյն երեսաց նր̄ շրջե-
ցաւ. խռովեցան և մեծամեծք նր̄ ընդ նմա: * Եւ ե- 10
մուտ տիկինն 'ի տաճարն խրախութեան՝ և ասէ. արքայ՝
յաւիտեան կեաց. մի խռովեցուսցեն զքեզ խորհուրդք
քո, և գոյն երեսաց քոց մի եղծցի: * զի է այր մի 'ի 11
թագաւորութեան քում, յորում գոյ հոգի ս̄բ ա̄յ. և յա-
ւուրս հօր քոյ՝ զօրութիւնք և իմաստութիւնք գտանէին 'ի
նմա. և արքայ Նաբուքոդոնոսոր հայր քո՝ իշխան կա-
ցոյց զնա 'ի վր̄ գիտաց և մոգուց՝ և քաղդէից՝ և ըղձից:

12 * զի ոգի առաւել գոյ 'ի նմա իմաստութեան և հանճա-
րոյ. մեկնէ զերազս՝ և պատմէ զառակս, և լուծանէ
զիրս կապեալս՝ դանիէլ, և արքայ՝ Բաղտասար անուն
եդ նմա. արդ կոչեսցի՝ և զմեկնութիւն դորա պատմէ:
13 * Յայնժամ ածին 'ի ներքս զդանիէլ առաջի թագա-
ւորին: Եւ ասէ թագաւորն ցդանիէլ. դու ես դա-
նիէլ յորդւոց գերութեան հրէաստանի, զոր ա̄ծ Նաբու-
14 քոդոնոսոր հայր իմ. * լուայ զքէն թէ հոգի ս̄բ ա̄յ
է 'ի քեզ, և զօրութիւն՝ և հանճար՝ և իմաստութիւն առաւել
15 գտաւ 'ի քեզ: * Եւ արդ՝ աւասիկ մտին առաջի իմ
իմաստունք և մոգք և ըղձք, զի զգիրդ զայդ ընթեռ-
նուցուն՝ և զմեկնութիւն դորա ցուցցեն ինձ, և ոչ կա-
16 րացին պատմել ինձ: * Եւ ես լուայ զքէն՝ թէ կարօղ
ես մեկնել մեկնութիւնս: և արդ եթէ կարիցես զգիրդ
ընթեռնուլ՝ և զմեկնութիւն դորա ցուցանել ինձ, ծի-
րանիս զգեցցիս, և մանեակ ոսկի 'ի պարանոցի քում.
17 և երրորդի թագաւորութեան իմում տիրեսցես: * Եւ
ասէ դանիէլ առաջի թագաւորին. պարգևք քո քեզ
լիցին, և զպատիւ տան քոյ այլում տուր. բայց զգիրդ
18 ես ընթերցայց, և զմեկնութիւն դորա ցուցից քեզ: * Ար-
քայ՝ ա̄ծ բարձրեալ՝ զմեծութիւն և զթագաւորութիւն և
զպատիւ և զփառս ետ Նաբուքոդոնոսորայ հօր քում:
19 * և 'ի մեծութենէն զոր ետ նմա, ամ̄ ազգք և ազինք և
լեզուք զարհուրեալ դողային յերեսաց նր̄: զորս կա-
մէր հարկանէր, զորս կամէր սպանանէր, և զորս կա-
մէր ինքն բարձրացուցանէր, և զորս կամէր ինքն խո-
20 նարհեցուցանէր: * Եւ յորժամ բարձրացաւ սիրտ նր̄,
և ոգի նր̄ զօրացաւ յամբարտաւանել, անկաւ յաթո-
ռոյ թագաւորութեան իւրոյ. և պատիւն բարձաւ 'ի նմա-
21 նէն: * և 'ի մարդկանէ հալածեցաւ. և սիրտ ընդ գա-
զանս տուաւ նմա, և ընդ ցիռս բնակութիւն նր̄. և խոտ՝
իբրև արջառոյ ջամբէին նմա. և 'ի ցօղոյ երկնից մար-
մին նր̄ ներկաւ: մինչև ծանեաւ թէ տիրէ բարձրեալն
թագաւորութեան մարդկան, և ում կամի՝ տացէ զնա:
22 * Եւ դու՝ որդի նր̄ Բաղտասար՝ ոչ խոնարհեցուցեր
23 զսիրտ քո առաջի ա̄յ՝ ուստի զայդ ամ̄ գիտէր: * և ընդ-
դէմ ա̄յ երկնից հպարտացար. և զսպաս տան նր̄ բե-
րին առաջի քո, և դու և մեծամեծք քո՝ հարճք քո և
կանայք քո ըմպէին նոքօք գինի. և զաստուածս զոս-
կեղէնս և զարծաթեղէնս՝ և զպղնձիս և զերկաթիս՝ և
զփայտեղէնս և զքարեղէնս, որ ոչ տեսանեն և ոչ լսեն
և ոչ իմանան՝ օրհնէիր. և զա̄ծ՝ որոյ շունչ քո 'ի ձեռին
նր̄ է՝ և ամ̄ ճանապարհք քո, զնա ոչ փառաւորեցեր:
24 * Վ̄ն այսորիկ յերեսաց նր̄ առաքեցաւ թաթ ձեռինն՝
25 և զգիրդ զայդ գրեաց: * և այս ինչ է գիրդ որ գրեալ
26 է. մանէ. թեկէղ. փարէս: * Եւ այս է մեկնութիւն
բանիդ. Մանէ, չափեաց ա̄ծ զթագաւորութիւն քո՝ և
27 վախճանեաց զնա: * Թեկէղ, կշռեցաւ 'ի կշիռս՝ և գը-
28 տաւ պակասեալ: * Փարէս, բաժանեցաւ թագաւո-
29 րութիւն քո, և տուաւ մարաց և պարսից: * Եւ հրաման
ետ Բաղտասար՝ և զգեցուցին նմա ծիրանիս, և մանեակ
ոսկի 'ի պարանոցի նր̄, և քարոզ կարդայր առաջի նր̄
էի-

կինս: (32) Օրինակ մի. Իբրև ոչինչ համարեցան նմա: (32) Ոմանք. Առնէ զօրութեան երկնից և բնակութեան երկրի . . ընդդէմ դառնայ ձեռին: (33) Օրինակ մի. Խնդրէին զիս. և անդէն 'ի թագա". . և մեծութիւն առաւելաւ ինձ: (34) Օրինակ մի. Ես Նաբուքոդոնոսոր արքայ օրհնեմ և առաւել բարձր առնեմ, և փառաւորեմ զարքայն երկնից . . և շաւիղք նր̄ իրաւամբք . . կարօղ ես խոնարհել": ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Պաղտասար արքայ: (2) Բազումք. Զսպաս արծաթոյ: (4) Ոմանք. Եւ զպղնձեղէնս և զերկաթեղէնս . . ոչ օրհնէին, որ ունէր զիշխանութիւն հոգւոց նց̄: (6) Բազումք. Եւ խորհուրդք նորա խռովէին զնա: (7) Ոմանք. Որ ընթերցցի զգիրդ . . դորա ցուցցէ ինձ, ծիրանիս զգեցուցից . . . 'ի պարանոցի իւրում, և երրորդ 'ի թագաւորութեան իմում: (8) Ոմանք. Ամենայն իմաստունք թագաւորին: (10) Ոմանք. Յաւիտեան կաց: (11) Ոմանք. Հօր քո՝ զօրութիւնք և իմաստութիւնք գտան 'ի նմա . . և քաղդեայց և ըղձից:

(12) Ոմանք. Զի հոգի առաւել գոյ 'ի նմա, իմաստութեան և հանճար . . դորա պատմեսցէ: (12) Օրինակ մի յաւելու. Դանիէլ էր անուն նորա, և արքայ՝ Բաղտասար անուն: (14) Ոմանք. Թէ հոգի ա̄յ է 'ի քեզ, և զուարթութիւն, և հանճ": (15) Ոմանք. Եւ արդ՝ ահաւասիկ մտին: (16) Օրինակ մի. Եւ մանեակ ոսկի լիցի 'ի պարա" . . . և երրորդ 'ի թագաւորութեան: (17) Ոմանք. Եւ զպատիւ տան քում: (19) Յօրինակին 'ի բնաբանին դրօշմի փոխէր Բողեաւ 'ի մէջ ամ̄ և, և ազինք, անհարին 'ի ներքոյ բերել ազգ՝ համաձայն բազմաց: Որ բնագէտ և օրինակ մի ունի. ամ̄ ազինք: (21) Օրինակ մի. Որ արջառոյ ջամ" . . . մարմին նր̄ ներկեաւ . . թէ տիրէ ա̄ծ բարձրեալն: (22) Բազումք. Եւ արդ՝ դու որդի նր̄ . . . ուստի զայդ ամ̄ գիտէիր: (23) Օրինակ մի յաւելու. Որ ոչ տեսանեն, և ոչ գնան, և ոչ լսեն: (24) Ոմանք. Վ̄ն այնորիկ յե": (25) Օրինակ մի. Եւ այս ինչ է 'ի գիրդ: (26) Յօրինակին գրեալ. Չափեաց ա̄ծ զթագաւորութիւն: (29) Օրինակ մի. Ոսկի արկին 'ի պարանո-

լինել իշխան երրորդի թագաւորութեան նր՟ ։ * Եւ ՚ի նմին 30
գիշերի սպանաւ բաղտասար արքայ քաղդեացւոց ։
Ը * Եւ դարեհ արքայ՝ առ զթագաւորութիւն, որ էր ամաց 31
վաթսուն և երկուց ։

ԳԼ. Զ.

Եւ հաճոյ թուեցաւ առաջի դարեհի, և կացոյց ՚ի 1
վ՟ր թագաւորութեանն նախարարս հարեւր և քսան .
զի իցեն յա՟մ թագաւորութեան նր՟ ։ * և ՚ի վերայ ն՟ց երիս 2
հրամանատարս, և մի ՚ի նոցանէ էր դանիէլ . տալ նոցա
նախարարացն հրաման, զի արքայ՝ աշխատ ինչ մի՛ լիցի ։ * Եւ դանիէլ առաւել էր քան զն՟ո . զի հոգի առաւել 3
գոյր ՚ի նմա ։ * և թագաւորն կացոյց զնա ՚ի 4
վ՟ր ա՟մ արքայութեան իւրոյ ։ Եւ հրամանատարքն և նախարարքն նախանձէին՝ և խնդրէին պատճառս զդանիէլէ .
և ամենևին պատճառս և յանցանս և բամբասանս ոչ
գտանէին զնմանէ . քանզի հաւատարիմ էր ։ * Եւ ասեն 5
հրամանատարքն՝ չգտանեմք ուստեք պատճառս ըզդանիէլէ, բայց եթէ յօրէնս ա՟յ իւրոյ ։ * Յայնժամ 6
հրամանատարքն և նախարարքն կացին առաջի թագաւորին՝ և ասեն ցնա . դարեհ արքայ՝ յաւիտեան կեաց ։
* խորհուրդ արարին ամենեքեան որ են ՚ի թագաւորութեան քում, զօրավարք և նախարարք՝ իշխանք և կուսակալք, հաստատել արքունի հաստատութ՟, և զօրացուցանել ուխտ մի . զի եթէ խնդրեսցէ ոք խնդրուածս 7
յա՟մ աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ մինչև յաւուրս երեսուն՝ բաց ՚ի քէն արքայ, անկցի ՚ի գուբ առիւծուց ։
* արդ հաստատեա արքայ զուխտն, և գրեա գիր . զի 8
մի՛ եղծանիցի հրաման մարաց և պարսից ։ * Յայնժամ 9
դարեհ արքայ պատուէր ետ գրել զհրամանն ։ * Եւ 10
դանիէլ իբրև գիտաց թէ կարգեցաւ հրամանն, եմուտ
՚ի տուն իւր, և պատուհանք բաց էին նմա ՚ի վերնատունս իւր ընդդէմ Ե՟մի . և երիս ժամս յաւուր գնէր
ծունր և կայր յաղօթս, և գոհանայր առաջի ա՟յ իւրոյ .
ո՟պ առնէր յառաջագոյն ։ * Յայնժամ արքն այնոքիկ 11
դիտեցին՝ և գտին զդանիէլ զի կայր յաղօթս և աղաչէր զա՟ծ իւր ։ * Մատեան և ասեն ցթագաւորն . ա՛րքայ՝ ո՞չ ուխտ մի կարգեցեր, զի ա՟մ մարդ որ խնդրեսցէ 12
խնդրուածս յա՟մ աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ մինչև
յաւուրս երեսուն, բաց եթէ ՚ի քէն արքայէ, անկցի
՚ի գուբ առիւծուց ։ և ասէ արքայ . Ճշմարիտ է բանդ,
և զհրաման մարաց և պարսից չէ՛ օրէն շրջել ։ * Յայնժամ 13
պատասխանի ետուն արքային՝ և ասեն . դանիէլ՝
որ յորդւոց գերութեան հրէաստանի, ոչ հնազանդեցաւ
հրամանի քում արքայ . և երիս ժամ խնդրէ խնդրուածս
յա՟յ իւրմէ ։ * Յայնժամ թագաւորն իբրև լուաւ ըզբանն՝ 14
տրտմեցաւ յոյժ վ՟ն դանիէլի, և ջանայր փրկել
զնա . և մինչև ցընթրեկերս ջանացաւ փրկել զնա ։ * Յայնժամ 15
արքն այնոքիկ ասեն ցթագաւորն . գիտասջի՛ր արքայ,
զի հրամանի մարաց և պարսից՝ և ա՟մ ուխտի և
հաստատութ՟ զոր արքայ հաստատիցէ, ո՛չ է օրէն շըրջել ։ * Յայնժամ հրաման ետ թագաւորն՝ և ածին ըզ- 16
դանիէլ, և արկին զնա ՚ի գո՛ւբն առիւծուց ։ և ասէ
արքայն ցդանիէլ . ա՟ծն զոր դու պաշտես յաճախ,
17 նա՛ փրկեսցէ զքեզ ։ * Եւ բերին վէմ մի, և եդին ՚ի
վ՟ր գբոյն . և կնքեաց թագաւորն մատանեաւ իւրով,
և մատանեօք մեծամեծացն . զի մի՛ այլ ազդ ինչ շրջեսցին
18 վասն դանիէլի ։ * Եւ գնաց թագաւորն ՚ի տուն
իւր . և ննջեաց առանց ընթրեաց, և խորտիկ ո՛չ մուծին
առաջի նորա . և քուն՝ հատաւ ՚ի նմանէ ։ Եւ եխից
ա՟ծ զբերանս առիւծուցն, և ո՛չ լլկեցին զդանիէլ ։
19 * Յայնժամ յարեաւ արքայն ընդ առաւօտս լուսով,
20 և փութով եկն ՚ի գուբն առիւծուց . * և իբրև մերձեցաւ
՚ի գուբն՝ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ . դանիէլ
ծառայ ա՟յ կենդանւոյ . ա՟ծն քո զոր դու յաճախ
պաշտէիր, եթէ կարացի՞ փրկել զքեզ ՚ի բերանոյ առիւ-
21 ծուցդ ։ * Եւ ասէ դանիէլ ցարքայ . արքայ՝ յաւիտեան
22 կեաց . * ա՟ծ իմ առաքեաց զհրեշտակ իւր և եխից ըզբերանս
առիւծուցս, և ո՛չ ապականեցին զիս . զի առաջի
նր՟ ուղղութի գտաւ իմ . և առաջի քո արքայ վնաս
23 ինչ ո՛չ արարի ։ * Յայնժամ թագաւորն զուարճացաւ
յանձն իւր . և հրաման ետ հանել զդանիէլ ՚ի գբոյ անտի ։
հանաւ դանիէլ ՚ի գբոյ անտի, և ամենևին ապա-
24 կանութի ո՛չ գտաւ ՚ի նմա . զի հաւատաց յա՟ծ իւր ։ * Եւ
հրաման ետ թագաւորն՝ և ածին զարսն չարախօսս ըզդանիէլէ .
և ընկեցան ՚ի գուբն առիւծուց, ինքեանք
և որդիք իւրեանց, և կանայք ն՟ց ։ և չև՛ էին յատակս
գբոյն հասեալ՝ մինչև տիրեցին ն՟ց առիւծքն, և զա՟մ
25 ոսկերս ն՟ց մանրեցին ։ * Յայնժամ դարեհ արքայ գըրեաց
առ ա՟մ ազգս և ազինս և լեզուս, որ բնակեալ էին
26 յա՟մ երկրի ։ խաղաղութի ձեզ բազմասցի ։ * Յերեսաց
իմոց եդաւ հրամանս այս ընդ ա՟մ իշխանութի թագաւորութե
իմում . զի երկնչիցին և դողայցեն յերեսաց
ա՟յն դանիէլի . զի նա՛ է ա՟ծ կենդանի՝ և կայ յաւիտեանս .
և արքայութի նր՟ ո՛չ եղծանի, և տէրութի նր՟ մինչև ցվախ-
27 ճան ։ * օգնական լինի և փրկէ, և առնէ նշանս յերկինս
և յերկրի . որ փրկեաց զդանիէլ ՚ի բերանոյ առիւծուցն
28 * Եւ դանիէլի աջողէր ՚ի թագաւորութեանն դարեհի՝ և
կիւրոսի պարսկի ։

ԳԼ. Է.

1 Յամին առաջներորդի բաղտասարայ արքային քաղդեացւոց,
երազ ետես դանիէլ . և տեսիլ գլխոյ
նր՟ յանկողնի իւրում . և զերազն գրեաց ։
2 * Ես դանիէլ տեսանէի ՚ի տեսլեան գիշերոյ . և ահա Թ
3 չորք հողմք երկնից բախէին զծով մեծ ։ * և չորք գազանք
մեծամեծք ելանէին ՚ի ծովէ անտի՝ այլակերպք
4 միմեանց ։ * Առաջինն՝ իբրև զմատակ առեւծ թեւաւոր .
և թեւք նր՟ իբրև արծուոյ . հայէի մինչ թափեցան թեւք
նր՟ և ջնջեցաւ յերկրէ ։ և եկաց իբրև ՚ի վ՟ր ոտից մար-
5 դոյ, և սիրտ մարդոյ տուաւ նմա ։ * Եւ ահա երկրորդ
գազանն նման արջոյ, և եկաց ՚ի կողմն մի . և կողք երեք
՚ի բերան նր՟՝ ՚ի մէջ ժանեաց նր՟ . և այսպէս ասէին
6 ցնա . արի՛ կե՛ր զմարմինս բազմաց ։ * Եւ զկնի նորա
հայէի, և ահա այլ գազան իբրև զինձ . և չորք թեւք
թռչնոյ ՚ի վ՟ր նր՟ . և չորք գլուխք գազանին . և իշխանու-

ցի նր՟ . . երրորդ ՚ի թագաւորութե նր՟ ։ (30) Օրինակ մի . Բաղտասար արքայ քաղդեացի ։ (31) Օրինակ մի . Ամաց վաթսուն և չորից ։

Գլ. Զ. (2) Ոմանք [illegible] գրեն հրամանատար ։ [illegible] ՚ի [illegible] . 6 ։ (3) Օրինակ մի . Զի հոգի սբ՟ առաւել ։ (4) Օրինակ մի . ՚Ի վերայ ա՟մ թագաւորութե իւրոյ . . նախանձէին ընդ նա, և խնդ" ։ (7) Ոմանք . Որ էին ՚ի թագաւորութե . . . հաստատեալ արքունի հաս" ։ (7) Օրինակ մի . Եթէ խնդրիցէ խնդրուածս ոք . . . բայց եթէ ՚ի քէն արքայէ, անկցի ՚ի ։ (10) Ոմանք . Եւ երիս ժամս աւուր . . . որպէս և առնէր յառա" ։ (11) Ոմանք . Գիտացին և գտին զդանիէլ ։ (12) Ոմանք . Բայց եթէ ՚ի քէն արքայէ . . բանդ . զհրաման մարաց ։ (13) Օրինակ մի . Գերութեանն էր հրէաս" ։ (13) [illegible] . Եւ երիս ժամս աւ" ։ (14) Ոմանք [illegible] . Եւ վ՟ն դանիէլի ջանայր փրկել զնա ։ Յայնժամ արքն ։ (14) Օրինակ մի . Եւ մինչև ցերեկս ջանացաւ փր" ։ (16) [illegible] . Զոր դու պաշտես յաճախ ։ (17) Ոմանք . Այլազգ իրք . կամ, ինչ իրք շրջիցին ։ (18) Ոմանք . Եւ խորտիկս ոչ մու" ։ (23) Օրինակ մի . Յանձն իւր յոյժ . . . և հանաւ դա" . . . ապականութի ինչ ոչ գտաւ ՚ի նա ։ (23) Յօրինակին պակասէր . Հանել զդանիէլ ՚ի գբոյ ։ (24) Ոմանք . Եւ ՚ի գուբն առիւծուց ընկեցան ։ (25) Օրինակ մի . Որ բնակեալ էք յա՟մ երկրի ։ (26) Ոմանք . Եդաւ հրամանս յա՟մ իշխանութե թագաւորութեանս իմում ։ (28) Ոմանք . Եւ դանիէլ յաջողէր ։ [illegible] . Եւ կիւրոսի պարսկի ։

Գլ. Է. (1) Ոմանք . Յամին առաջնորդի ։ (2) Ոմանք . Զծովն մեծ ։ (3) Այլք . Անտի այլակերպք ՚ի միմեանց ։ (4) Ոմանք . Ո՟պ արծուոյ . և հայէի ։ (4) Այլք . Մինչև թափեցան ։ (6) Օրինակ մի . Այլ գազան ելանէր իբրև զինձ . և չորս թև ։

նուն տեսանէի։ * Եւ զկնի նր̅ հայէի · և ահա գազանն 7
չորրորդ՝ ահեղ և զարմանալի՝ և հզօր առաւել,
և ժանիք նորա երկաթիք · ուտէր և մանրէր, և զմնացորդսն
առ ոտն կոտորէր։ և ինքն առաւել այլակերպ
քան զամ̃ գազանսն որ յառաջ քան զնա · և եղջիւրք
տասն 'ի նմա։ * պշուցեալ հայէի ընդ եղջիւրսն նր̅ · և 8
ահա այլ եղջիւր փոքրիկ ելանէր 'ի մէջ նց̅, և երեք
եղջիւրք յառաջինոցն 'ի բաց խլէին յերեսաց նորա · և
ահա աչք իբրև զաչս մարդոյ յեղջիւրն յայնմիկ, և բերան
որ խօսէր զմեծամեծս։ * Տեսանէի մինչև աթոռք 9
անկանէին, և հինաւուրցն նստէր · հանդերձ նր̅ սպիտակ
իբրև զձիւն, և հեր գլխոյ նր̅ իբրև զասր սուրբ ·
աթոռ նր̅ իբրև զբոց հրոյ, անիւք նորա իբրև զհուր
բորբոքեալ · * գետ հրոյ յորդեալ ելանէր առաջի նր̅։ 10
հազարք հազարաց պաշտէին զնա, և բեւրք բեւրուց
կային առաջի նր̅ · ատեան նստաւ՝ և դպրութիւնք բացան։
* Տեսանէի յայնժամ 'ի բարբառոյ մեծամեծ բանիցն 11
զոր եղջիւրն այն խօսէր, մինչև բարձաւ գազանն
և կորեաւ · և մարմին նր̅ տուաւ յայրումն հրոյ։ * և 12
այլոց գազանացն իշխանութիւն փոփոխեցաւ · և երկայնութիւն
կենաց տուաւ նց̅ մինչև 'ի ժամանակ։ * Տեսանէի 13
'ի տեսլեան գիշերոյ՝ և ահա ը̅ ամպս երկնից իբրև
որդի մարդոյ գայր՝ և հասանէր մինչև 'ի հինաւուրցն,
և մատուցաւ առաջի նր̅։ * Եւ նմա տուաւ իշխանութիւն 14
և պատիւ և արքայութիւն։ և ամ̃ ազգք և ազինք և լեզուք
նմա ծառայեսցեն · և իշխանութիւն նր̅ իշխանութիւն յաւիտենական
որ ոչ անցանէ, և թագաւորութիւն նր̅ ոչ եղծանիցի։
* Սոսկացաւ մարմին իմ՝ յանձին իմում · Ես 15
դանիէլ՝ և տեսիլ գլխոյ իմոյ խռովեցոյց զիս։ * և մատեայ 16
առ մի ոմն որ կային անդ, և զճշմարտութիւն խնդրէի
ուսանել՝ վս̅ ամ̃ այսորիկ · և ասաց ինձ զճշմարտութիւն,
և զմեկնութիւն բանիցն եցոյց ինձ։ * Այդ 17
գազանք մեծամեծք՝ չորք թագաւորութիւնք յարիցեն 'ի
վր̅ երկրի։ * բարձցին · և առցեն զթագաւորութիւն 18
սուրբք բարձրելոյն, և կալցին զնա մինչև յաւիտեանս
յաւիտենից։ * Եւ քննէի ճշմարտիւ վասն գազանին 19
չորրորդի · զի առաւել այլակերպ էր քան զամ̃ գազանսն՝
որ յառաջ քան զնա, և ահագին յոյժ · և ժանիք
նորա երկաթիք, և մագիլք նր̅ պղնձիք · ուտէր և մանրէր՝
և զմնացորդսն առ ոտն կոտորէր։ * և վս̅ եղջերացն 20
տասանց որ էր 'ի գլուխ նր̅ · և վս̅ միւսոյն որ ելանէր՝
և զերիսն 'ի բաց թափէր։ որոյ աչք էին՝ և բերան
որ խօսէր զմեծամեծս · և տեսիլ նր̅ առաւել էր
քան զայլոցն։ * Տեսանէի՝ և եղջիւրն այն տայր պատերազմ 21
ընդ սուրբս · և զօրանայր 'ի վր̅ նց̅։ * մինչև 22
եկն հինաւուրցն՝ և ետ իրաւունս սրբոց բարձրելոյն։
ժամանակ եհաս, և զարքայութիւնն սուրբք ըմբռնեցին։
* Եւ ասէ · գազանն չորրորդ՝ թագաւորութիւն չորրորդ 23
կացցէ յերկրի, որ առաւել իցէ քան զամ̃ թագաւորութիւնս ·
և կերիցէ զամ̃ երկիր, և կոխեսցէ և հարցէ զնա։
* Եւ տասն եղջիւրք նր̅՝ տասն թագաւորք յարիցեն։ 24
և զկնի նց̅ յարիցէ այլ, որ առաւել իցէ չարեօք քան
զամ̃ առաջինսն · և երիս թագաւորս խոնարհեցուսցէ։

25 * և բանս առ բարձրեալն խօսիցի · և զսուրբս բարձրելոյն
մոլորեցուսցէ · և կարծեսցէ զժամանակս և զօրէնս
փոփոխել · և տացի 'ի ձեռս նր̅ մինչև 'ի ժամանակ,
26 և 'ի ժամանակս, և 'ի կէս ժամանակաց։ * Ատեան նստցի ·
զիշխանութիւն նր̅ փոխեսցեն, յապականել և 'ի կորուսանել
27 մինչև 'ի սպառ։ * և թագաւորութիւն և մեծութիւն թագաւորաց
որ 'ի ներքոյ երկնից՝ տուաւ սրբոց բարձրելոյն
· և արքայութիւն նր̅ արքայութիւն յաւիտենական, և
ամ̃ իշխանութիւնք նմա ծառայեսցեն, և հնազանդեսցին։
28 * մինչև ցայս վախճան բանիս։ Ես դանիէլ՝ և
խորհուրդք իմ յոյժ խռովեցուցանէին զիս · և գոյն երեսաց
իմոց շրջեցաւ · և զբանն 'ի սրտի իմում պահէի։

ԳԼ. Ը.

1 Յամին երրորդի թագաւորութեանն բաղտասարայ արքայի,
տեսիլ երևեցաւ ինձ։
2 Ես դանիէլ յետ տեսլեանն առաջնոյ, * էի 'ի շուշ յապարանսն՝ ժ
որ է յերկրին ելամայ, և կայի 'ի վր̅ ուբաղայ։
3 * Ամբարձի զաչս իմ և տեսի, և ահա խոյ մի կայր
հանդէպ ուբաղայ · և եղջիւրք նր̅ բարձունք, և մին՝
բարձրագոյն էր քան զմիւսն · և որ բարձրն էր՝ յետոյ
4 ելանէր։ * Տեսանէի զխոյն՝ զի ոգորէր ընդ ծով և ը̅
հիւսիս և ընդ հարաւ · և ամ̃ գազանք ոչ կային առաջի
նր̅, և չէր որ ապրէր 'ի ձեռաց նր̅ · և առնէր ըստ
5 կամաց իւրոց՝ և մեծանայր։ * և ես միտ դնէի։ Եւ
ահա քօշ մի այծեաց գայր յարևմտից ընդ երեսս երկրի,
և յերկիր ոչ մերձենայր · և քօշին եղջիւր մի էր 'ի
6 մէջ աչաց նր̅։ * և եհաս մինչև 'ի խոյն եղջերաւոր,
զոր տեսանէի զի կայր հանդէպ ուբաղայ · և յարձակեցաւ
7 'ի վր̅ նր̅ զօրութե̅ ուժոյ իւրոյ։ * և տեսանէի
զնա հասեալ մինչև ցխոյն։ Զայրացաւ և եհար զխոյն՝
և խորտակեաց զերկոսին եղջիւրս նր̅ · և ոչ գոյր զօրութիւն
խոյին ունել զդէմ նր̅, արկ զնա յերկիր՝ և ոտից
իւրոց կոխան արար զնա · և ոչ՛ք էր որ թափէր զխոյն
8 'ի ձեռաց քօշին։ * Եւ քօշն այծեաց մեծացաւ մեծութե̅
յոյժ · և 'ի զօրանալ նր̅ խորտակեցաւ եղջիւր նր̅
մեծ, և ելին այլ չորք եղջիւրք 'ի ներքոյ նր̅ ընդ չորս
9 հողմս երկնից։ * և 'ի միոջէ 'ի նց̅նէ ել եղջիւր մի հզօր։
10 և մեծացաւ առաւել ընդ հիւսիս։ * և առ զօրութիւն
և բարձրացաւ մինչև 'ի զօրութիւնս երկնից · և ընկէց յերկիր
'ի զօրութե̅ երկնից՝ և յաստեղաց, և կոխեաց զնս̅։
11 * մինչև զօրավարն փրկեսցէ զգերութիւն։ և նովաւ պատարագք
խռովեցան։ և եղև՝ և յաջողեցաւ նմա։ և սրբութիւն
12 աւերեսցի։ * և տուան 'ի վր̅ պատարագացն
մեղք · և անկաւ յերկիր արդարութիւն։ և արար՝ և յաջողեցաւ։
13 * Եւ լուայ 'ի միոջէ սրբոյ որ խօսէր · և ասէր
սուրբն մի ցփելմոնին որ խօսէր · մինչև ցե՞րբ տեսիլդ
այդ կացցէ · պատարագք բարձեալք, և մեղք
աւերածի տուեալք, և սրբութիւն և զօրութիւն կոխեսցի։
14 * Եւ ասէ ցնա · մինչև յերեկոյ և 'ի վաղորդայն, աւուրս
հազար երկերիւր և վաթսուն և ութ։ և սրբեսցի սրբութիւն։
15 * Եւ եղև իբրև տեսի ես դանիէլ զտեսիլն,
և խնդրէի խելամուտ լինել, և ահա առաջի իմ եկաց
իբ-

---

(7) Օրինակ մի յաւելու · Երկաթիք, և ճանկունք նորա պղնձիք, ուտէր · · · այլակերպ էր քան։ (8) Ոմանք · Եւ պշուցեալ։ (8) Բազումք · Եւ բերան նորա խօսէր։ (9) Ոմանք · Եւ հինաւուրց նստէր։ (9) Օրինակ մի · Որպէս զբոց հրոյ · անիւք կառաց նր̅ որ̅ զհուր։ (12) Այլք · Իշխանութիւն փոխեցաւ։ (12) Ոսկան յաւելու · Մինչև 'ի ժամանակս և 'ի ժամանակս։ (14) Յօրինակին պակասէր · Եւ թագաւորութիւն նորա ոչ եղծանիցի։ (16) Օրինակ մի · Ամենայնի այսորիկ։ (17) (18) Օրինակ մի · Չորք թագաւորք յարիցեն · · · բարձցեն և առցեն զթագաւորութիւն որ բարձ"։ (19) 'Ի բազումս պակասի · Զամ̃ գազանսն՝ որ յառաջ քան զնա։ (20) Բազումք · Որ 'ի գլուխ նր̅։ (20) Ոմանք · 'Ի բաց թօթափէր · · և բերան նր̅ · կամ, և բերանն խօսէր։ (21) Ոմանք · Տեսանէի որ եղջիւրն այն։ Ոսկանեան · զի եղջիւրն։ (22) Ոմանք · Եւ ետ իրաւունս։ (24) Ոմանք · Եւ զկնի նր̅ յարիցէ · · առաւել է չարեօք։

(26) Օրինակ մի · Ատեանն նստցի, և զիշխա"։ (27) Օրինակ մի յաւելու · Եւ թագաւորութիւն և իշխանութիւն և մեծութիւն։ (27) Ոմանք յաւելուն · Որ 'ի ներքոյ ամ̃ երկնից։ (28) Օրինակ մի · Վախճան բանին · · · և զբանսն 'ի սրտի իմում։ (28) Ոմանք · Եւ գոյն իմ շրջեցաւ։

Գլ. Ը. (2) Ոմանք · 'Ի շուշոյ ապարանս։ (3) Օրինակ մի · Խոյ մի գայր հանդէպ։ (4) Յօրինակին · Տեսանէ զխոյն զի։ (5) Ոմանք · Եւ ես միտ դնէի նմա։ Իսկ ոմանք · և ես 'ի մոտ դնէի, և ահա։ (6) Ոմանք · Մինչև ցխոյն եղջերա"։ (7) Ոմանք · Զերկոսեան եղջիւրս նր̅ · · կոխան առնէր զնա · · · զխոյն 'ի ձեռաց նորա։ (8) Ոմանք · Մեծացաւ յոյժ · և 'ի։ (9) Ոմանք · Եւ 'ի միոյ · կամ, 'ի միջոյ 'ի նոցանէ ել եղ"։ (10) Ոմանք · Եւ առ զօրութիւնն բարձրացաւ։ (13) Ոմանք · Եւ ասէ սուրբ մի ցփելմոնին · · մինչև յերբ · · սրբութիւն կոխեսցի։ (14) Ոմանք · Եւ 'ի վաղորդեան աւուրս երկուս հազարս և երեք հարիւր։ Իսկ ոմանք · Ա-

իբրեւ զտեսիլ մարդոյ։ * Եւ լուայ բարբառ մարդոյ 'ի 16
մէջոյ ուբաղայ, եւ կոչեաց' եւ ասէ. Գաբրիէլ' իմացո՛
զմա զտեսիլդ։ * Եւ եկն եկաց ուրեմն կայի։ եւ 'ի գալն 17
ն՟ր' յիմարեցայ եւ անկայ 'ի վ՟ր երեսաց իմոց. եւ ասէ
ցիս, 'ի միտ առ որդի մարդոյ' զի տակաւին 'ի ժամա-
նակս վախճանի է տեսիլդ։ * Եւ մինչդեռ խօսէր նա 18
ընդ իս, յիմարեցայ եւ անկայ 'ի վ՟ր երեսաց իմոց յեր-
կիր. եւ բուռն եհար զինեւն' եւ կացոյց 'ի վերայ ոտից
իմոց։ * Եւ ասէ ցիս. ահաւասիկ ես ցուցից քեզ որինչ 19
լինելոց է 'ի վախճանի 'ի վ՟ր երկրի. քանզի տակաւին
'ի ժամանակս է վախճանն։ * Խոյն զոր տեսանէիր եղ- 20
ջեւրաւոր' թագաւորն պարսից եւ մարաց է։ * Եւ քօշն 21
այծեաց' թագաւորն յունաց է. եւ եղջիւրն մեծ որ էր
'ի մէջ աչաց ն՟ր, նոյն ինքն է թագաւորն առաջին։ * Եւ 22
'ի խորտակելն ն՟ր ընդ որոյ կային այլ եղջիւրքն, չորք
թագաւորք յազգէ ն՟ր յարիցեն, եւ ոչ իւրեանց զօրու-
թ՟բ։ * Եւ յետ թագաւորութե՟ն ն՟ց եւ 'ի կատարել մե- 23
ղաց ն՟ց. Յարիցէ թագաւոր' ժպիրհ երեսօք. յառակս'
խորհրդական. * Եւ հզօր զօրութ՟ն ն՟ր, եւ զքանչելիսն 24
ապականեսցէ. եւ յաջողեսցի եւ արասցէ. եւ ապակա-
նեսցէ զհզօրս, եւ զժողովուրդն սուրբ։ * Եւ լուծ' ան- 25
րոյ ն՟ր յաջողեսցի. եւ նենգութի 'ի ձեռս ն՟ր. եւ 'ի սրտի
իւրում մեծամտեսցի։ եւ նենգութ՟բ ապականեսցէ բա-
զումս, եւ 'ի կորստեան բազմաց կայցէ. եւ իբրեւ ըզ-
ձուս 'ի ձեռին մանրեսցէ։ * Եւ տեսիլն երեկորին եւ 26
առաւօտին որ ասացաւ' ճշմարիտ է. եւ դու կնքեա՛
զտեսիլդ' զի յաւուրս բազումս է։ * Եւ ես դանիէլ 27
ննջեցի եւ խօթացայ, եւ յարեայ եւ գործեցի զգործ ար-
քունի, եւ զարմացեալ էի ընդ տեսիլն։ եւ ո՛չոք էր որ
իմացուցանէր։

ԳԼ. Թ.

Յամին առաջնորդի դարեհի որդւոյ արշաւրայ 'ի 1
զաւակէ մարաց, որ թագաւորեաց 'ի թագաւո-
րութե՟ն քաղդեայցւոց։ * Ես դանիէլ խելամուտ եղէ 2
'ի գիրս, թուոյ ամացն որ եղև բան տ՟ն առ երեմիայ
մարգարէ. 'ի կատարումն աւերածոյն ե՟մի յամս եւթա-
նասուն։ * Եւ դարձուցի զերեսս իմ առ տ՟ր ա՟ծ իմ 3
խնդրել աղօթիւք եւ խնդրուածովք, պահօք եւ խորգով։
* կացի յաղօթս առ տ՟ր ա՟ծ. գոհացայ եւ ասեմ։ Տ՟ր ա՟ծ 4
մեծդ եւ սքանչելի. որ պահես զուխտ եւ զողորմութ՟ի սի-
րելեաց քոց, որոց պահեն զպատուիրանս քո։ * Մե- 5
ղաք' անօրինեցաք' անիրաւեցաք' եւ ապստամբեցաք' եւ
խոտորեցաք 'ի պատուիրանաց քոց, եւ յիրաւանց քոց.
* եւ ոչ լուաք ծառայից քոց մարգարէից որք խօսեցան 6
յանուն քո առ թագաւորս մեր, եւ առ իշխանս մեր, եւ
առ հարս մեր, եւ առ ա՟մ ժողովուրդս երկրին։ * Քո 7
տ՟ր արդարութ՟ի, եւ մեր ամօթ երեսաց իբրեւ յաւուր
յայսմիկ; առն յուդայ' եւ բնակչաց ե՟մի, եւ ա՟մ ի՟լի մեր-
ձաւորաց եւ հեռաւորաց յա՟մ երկրի ուր ցրուեցեր զն՟ս
անդր վ՟ս անհնազանդութ՟ե իւրեանց' զոր անհնազան-
դեցան քեզ տ՟ր։ * մեր ամօթ երեսաց մերոց, եւ թա- 8
գաւորաց մերոց' եւ իշխանաց մերոց, եւ հարցն մերոց
որք մեղան։ * Եւ տ՟ն ա՟յ մերոյ գթութ՟իք եւ քաւութ՟իք. 9
զի ապստամբեցաք 'ի տ՟է, * եւ ոչ լուաք ձայնի տ՟ն ա՟յ 10
մերոյ, գնալ յօրէնս ն՟ր զոր ետ առաջի մեր 'ի ձեռն
11 ծառայից իւրոց մարգարէից։ * Եւ ա՟մ ի՟լ անցին զօ-
րինօք քովք, եւ խոտորեցան զի մի՛ լուիցեն ձայնի քում։
եւ եկին 'ի վ՟ր մեր անէծն եւ երդումն, գրեալ յօրէնս
12 մովսիսի ծառայի քո' տ՟ր. զի մեղաք նմա։ * Եւ հաստա-
տեաց զբանս իւր զոր խօսեցաւ 'ի վ՟ր մեր, եւ 'ի վ՟ր
դատաւորաց մերոց որ դատէին զմեզ' ածել 'ի վերայ
մեր չարիս մեծամեծս, որ ոչ եղեն 'ի ներքոյ ա՟մ երկ-
13 նից' ըստ այնմ որ եղեն յե՟մ։ * Ո՟պ եւ գրեալ է յօրէնսն
մովսիսի. այն ա՟մ չարիք եկին 'ի վ՟ր մեր, եւ ոչ աղաչե-
ցաք զերեսս տ՟ն ա՟յ մերոյ, դառնալ յանիրաւութեց
հարցն մերոց. եւ խելամուտ լինել ա՟մ ճշմարտութե՟
14 քում։ * Եւ զարթեաւ տ՟ր ա՟ծ մեր 'ի վ՟ր չարեացն մե-
րոց' եւ ա՛ծ զն՟ս 'ի վ՟ր մեր. զի արդա՛ր է տ՟ր ա՟ծ մեր 'ի
վ՟ր ա՟մ գործոց իւրոց զոր արա՛ր ընդ մեզ։ եւ ոչ լուաք
15 ձայնի ն՟ր։ * Եւ արդ տ՟ր ա՟ծ մեր որ հաներ զժողո-
վուրդ քո յերկրէն եգիպտացւոց հզօր ձեռամբ, եւ ա-
րարեր քեզ անուն ո՟պ եւ յաւուր յայսմիկ։ մեղաք եւ ա-
16 նօրինեցաք։ * Տ՟ր ա՟մ ողորմութ՟բ քովք դարձցի սրտմութ՟ի
քո, եւ բարկութ՟ի քո 'ի քաղաքէ քումմէ յե՟մէ,
եւ 'ի լեռնէ սրբոյ քոյ։ զի մեղաք, եւ առ անօրէնութե՟
մերում եւ հարցն մերոց' ե՟մ եւ ա՟մ ժողովուրդ քո եղե
17 'ի նախատինս ամենեցուն որ շուրջ զմեւք էին։ * Եւ
արդ լո՛ւր տ՟ր ա՟ծ մեր աղօթից ծառայի քոյ եւ խնդրուա-
ծոց. եւ երեւեցո՛ զերեսս քո վ՟ս քո 'ի սրբութին որ աւե-
18 րեցաւ։ * խոնարհեցո՛ ա՟ծ իմ զունկն քո' եւ լո՛ւր ինձ.
բա՛ց զաչս քո եւ տե՛ս զապականութի մեր, եւ զքաղաքին
քո յորոյ վ՟ր կոչեցեալ է անուն քո։ զի ոչ առ արդա-
րութեց մերոց արկանեմք զգութս մեր առաջի քո, այլ
19 վ՟ս բազում գթութե՟ քոյ տ՟ր։ * Լո՛ւր տ՟ր. քաւեա՛ տ՟ր.
անսա՛ տ՟ր. եւ մի՛ յամեր վ՟ս քո' ա՟ծ իմ. զի անուն քո կո-
20 չեցեալ է 'ի վ՟ր քաղաքին քո։ * Եւ մինչդեռ ես խօ-
սէի եւ յաղօթս կայի, եւ խոստովան լինէի զմեղս իմ, եւ
զմեղս ժողովրդեանն ի՟լի. եւ արկանէի զգութս առա-
21 ջի տ՟ն ա՟յ իմոյ վ՟ս լերինն սրբոյ։ * Եւ մինչդեռ խօսէի
յաղօթսն։ Եւ ահա այրն գաբրիէլ' զոր տեսանէի յա-
ռաջնում տեսլեանն, թռուցեալ եւ մերձեցաւ առ իս,
22 իբրեւ 'ի ժամ երեկորին պատարագին։ * Եւ խելամուտ
արար զիս, եւ խօսեցա՛ւ ը՟ն իս' եւ ասէ. Դանիէլ' այժմ
23 եկի խելամուտ առնել զքեզ։ * Ի սկզբան աղօթից քոց
ել պատգամ, եւ ես եկի պատմել քեզ. զի այր ցանկալի
ես դու. արդ' ա՛ծ զմտաւ զբանդ, եւ 'ի միտ առ զտե-
24 սիլդ։ * Եւթանասուն եւթներորդք համառօտեցան
'ի վ՟ր ժողովրդեան քոյ, եւ 'ի վ՟ր քաղաքին սրբոյ։ 'ի
վախճանել մեղաց, եւ 'ի կնքել անօրէնութե՟ց, եւ 'ի ջնջել
անիրաւութեց, եւ 'ի քաւել ամպարշտութե՟ց, եւ 'ի դալ
յաւիտենական արդարութե՟ն. եւ 'ի կնքել տեսլեան եւ
25 մարգարէի. եւ յօծանել սրբութ՟ի սրբութե՟ցն։ * Եւ գի-
տասցես եւ խելամուտ լիցիս յելից բանին տալ պատաս-
խանի։ Եւ 'ի շինելն ե՟մի մինչեւ ցօծեալն առաջնորդ'
եւթներորդք եւթն, եւ եւթներորդ վաթսուն եւ երկու։
եւ դարձցին եւ շինեսցին հրապարակքն եւ պարիսպք, եւ
26 նորոգեսցին ժամանակք։ * Եւ յետ վաթսուն եւ երկուց
եւթներորդաց, բարձցի օծութին, եւ իրաւունք ոչ իցեն
'ի նմա. եւ զքաղաքն եւ զսրբութին ապականեսցին առաջ-
նորդաւն հանդերձ որ գայցէ. եւ ջնջեսցին հեղեղաւ։
եւ մինչեւ 'ի վախճան պատերազմին համառօտելոյ կար-
գես

ւուրս հազար երկերիւր եւթանասուն եւ ութ։ (16) Ոմանք. Իմացո՛ նմա զտեսիլդ։ (17) Ոմանք. 'Ի ժամանակ վախճանի է տեսիլս։ (19) Ոմանք. Զոր ինչ լինելոցն է 'ի։ (21) Ոմանք. Եւ քօշն յայծեաց։ (22) Ոմանք. 'Ի խորտակել ն՟ր, ընդ որոյ կային այլ եղջիւրքն չորք, չորք թա՛՛։ (25) Ոսկան. Եւ լուծ ծանրոյ ն՟ր յա՛՛։ (25) Ոմանք. Եւ կորստեան բազմաց կայցէ. Այս որս և պակասի. Եւ իբրեւ ըզձուս 'ի ձեռին մանրեսցէ։

ԳԼ. Թ. (1) Ոմանք. Յամին առաջներորդի։ (2) Ոմանք. Թուոց ամացն։ (4) Ոմանք. Եւ որոց պահեն։ (6) Ոմանք. Որք խօսէին յանուն։ (8) Ոմանք. Մեզ ամօթ երեսաց... եւ հարց մերոց որք մեղան։ (11) Օրինակ մ. Անց զօրինօք քովք.. որ գրեալ է յօրէնս։ (11) Բզմ. 'Ի վ՟ր մեր անէծք եւ երդումն, գրեալ։ (12) Ոմանք. Զբան իւր զոր խօսե՛՛։ (14) Բզմ. Զի ոչ լուաք ձայնի նորա։ (15) Ոմանք յաւելուն. Քեզ անուն նոր' ո՟պ եւ յաւուրս։ (16) Յոմանս գ՟յն. Եւ բարկըն բարկութի։ (16) Բզմ. Որ շուրջ զմեւք են։ (18) Ոմանք. Յորոյ վ՟ր է անուն քո։ (19) Ոսկան. 'Ի վ՟ր քաղաքին քո ա՟յ։ (20) Ոմանք. Մինչդեռ ես.. զգութս իմ առաջի։ Այս որս և պակասի. Վ՟ս լերինն սրբոյ։ (21) Ոմանք. Իբրեւ 'ի ժամ երեկոյին պատարագի։ (23) Յօրինակին' բանս, Այր ցանկալի ես դու. կարմրագրեալ նշանակի։ (23) Յօրինակին' ընդ այլոց ոմանց պակասէր. Ա՛ծ զմտաւ զբանդ, եւ 'ի միտ առ զտեսիլդ։ (25) Օրինակ մ. Ցօծեալն եւ առաջնորդ։ (26) Օրինակ մ. Որ կայցէ. եւ ջնջես՛՛... եւ կէս եւթներորդ, եւ դա՛՛։

գեսցէ զապականութիւն : և զօրացուսցէ զուխտ բազմաց :
եւթներորդ մի և կէս եւթներորդի, դադարեցուսցէ
զզոհս և զպատարագս . և մինչև 'ի ծայրս անկեանն
ապականութեան . և մինչև ցվախճան և ցտագնապ
կարգեսցէ 'ի վերայ ապականութեանն : ✱ և զօրացուսցէ 27
զուխտ բազմաց : Եւթներորդ մի՝ և կէս եւթներորդի
բարձցին զոհք և նուէրք . և 'ի վ՟ր տաճարին պղծութեան
աւերածոյն կացցէ . և մինչև 'ի վախճան ժամանակի կատարած
տացի 'ի վ՟ր աւերածին :

ԳԼ. Ժ.

ՏԵՍԻԼ ՎԵՑԵՐՈՐԴ .

ԺԱ Յամին երրորդի կիւրոսի արքայի պարսից, բանն 1
յայտնեցաւ դանիէլի՝ որոյ անուն կոչեցաւ բաղտասար .
և ճշմարիտ է բանն : և զօրութիւն մեծ և հանճար
տուաւ նմա 'ի տեսլեանն : ✱ Յաւուրսն յայնոսիկ՝ 2
ես դանիէլ էի 'ի սուգ երիս եւթներորդս աւուրց .
✱ հաց ցանկութեան ոչ կերայ, և միս և գինի ոչ եմուտ 'ի 3
բերան իմ, և իւղով ոչ օծայ, մինչև 'ի կատարել երից
եւթներորդաց աւուրց : ✱ Յաւուրն քսաներորդի և 4
չորրորդի ամսեանն առաջնոյ . կայի ես առ ափն գետոյն
մեծի՝ որ է տիգրիս դկլաթ : ✱ Ամբարձի զաչս 5
իմ, և ահա այր մի զգեցեալ փառս . և ընդ մէջ իւր ածեալ
կամար յոսկւոյն ոփազայ : ✱ և մարմին ն՟ր ծովագոյն . 6
և երեսք ն՟ր իբրև զտեսիլ փայլատական, և աչք
ն՟ր իբրև ճառագայթք հրոյ . բազուկք և բարձք նորա
իբրև զտեսիլ փայլուն պղնձոյ . և բարբառ բանից ն՟ր
իբրև զբարբառ զօրու : ✱ Եւ տեսի ես դանիէլ միայն 7
զտեսիլն . և արքն որ ընդ իս էին՝ ոչ տեսին զտեսիլն,
այլ ահ մեծ անկաւ 'ի վ՟ր նոցա, և փախեան զարհուրեալք :
✱ և ես միայն մնացի, և տեսի զտեսիլն զայն 8
մեծ . և ոչ մնաց յիս զօրութիւն . և փառք իմ յապականութեան
դարձան, և չհանդարտեցի զօրութեան : ✱ Եւ լուայ 9
զբարբառ բանից ն՟ր . և 'ի լսելն իմում զբարբառ բանից
նորա՝ կայի հիացեալ, և երեսք իմ յերկիր խոնարհեալ :
✱ Եւ ահա ձեռն ձգեալ առ իս՝ կանգնեաց զիս 10
'ի ծունգս իմ և 'ի թաթս ձեռաց իմոց : ✱ և ասէ ցիս . 11
դանիէլ այր ցանկալի, խելամուտ լեր բանիցս զոր
խօսեցայց ընդ քեզ, և կա՛ց 'ի կայի քում՝ զի այժմ առաքեցայ
առ քեզ : և 'ի խօսել ն՟ր ընդ իս զբանս զայս՝
յոտն կայի դողութ՟ : ✱ Եւ ասէ ցիս . մի՛ երկնչիր դանիէլ . 12
զի յօրէ յորմէ ետուր զսիրտ քո խելամուտ լինել,
և վշտանալ առաջի ա՟յ քոյ, լսելի եղեն բանք քո,
և ես եկի ընդ բանից քոց : ✱ Եւ իշխան թագաւորութեանն 13
պարսից կայր հակառակ ինձ քսան և մի օր .
և ահա միքայէլ՝ մի յառաջնոց իշխանացն եկն օգնել ինձ :
և թողի զնա անդ ընդ իշխանի թագաւորութեանն պարսից :
✱ և եկի խելամուտ առնել զքեզ որչափ ինչ անցք 14
անցանելոց իցեն ընդ ժողովուրդ քո յաւուրս յետինս .
զի տեսիլդ յաւուրս է : ✱ Եւ 'ի խօսելն ն՟ր ընդ իս ըստ 15
բանիցս այսոցիկ, անկայ 'ի վ՟ր երեսաց իմոց յերկիր՝
և լռեալ հիացեալ : ✱ Եւ ահա իբրև 'ի նմանութիւն որդւոյ 16
մարդոյ մերձենայր 'ի շրթունս իմ . բացի զբերան
իմ և խօսեցայ . և ասեմ ցայրն որ կայր յանդիման ինձ .
տ՟ր՝ յերևելդ քո ինձ՝ խռովեցաւ փոր իմ յիս, և ոչ գոյ
17 յիս զօրութիւն : ✱ և զիա՞րդ կարիցէ ծառայ քո տ՟ր խօսել
ընդ տե՟ն իմում . և ո՛չևս է յիս զօրութիւն կալեալ, և
18 շունչ ոչ մնաց յիս : ✱ Եւ յաւել և մերձեցաւ յիս իբրև
19 զտեսիլ մարդոյ, և զօրացոյց զիս, ✱ և ասէ . մի՛ երկնչիր
այր ցանկալի . խաղաղութիւն ընդ քեզ . զօրացիր և
քաջ լեր : և 'ի խօսել ն՟ր ընդ իս՝ զօրացայ և ասեմ . խօսեսցի՛
20 տ՟ր՝ զի զօրացուցեր զիս : ✱ Եւ ասէ՝ եթէ գիտիցե՞ս
վ՟ն էր եկի առ քեզ . և արդ դառնամ անդրէն
տալ պատերազմ ընդ իշխանին պարսից . և ես երթայի՝
21 և իշխանն յունաց գայր : ✱ Բայց պատմեցից քեզ զինչ
կարգեալ է 'ի գիրս ճշմարտութե՟ . և ոչ ոք է ինձ օգնական
այսոցիկ, բայց միքայէլ իշխանն ձեր :

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ ես յառաջնում ամին կիւրոսի՝ կայի 'ի հաստա_
2 տութե՟ և 'ի զօրութե՟ : ✱ Եւ արդ պատմեցից քեզ
զճշմարտութիւն . ահա երեք թագաւորք յարիցեն յերկրիդ
պարսից, և չորրորդն մեծասցի մեծութե՟ մեծ քան
զամենեսեան . և յետ զօրանալոյ ն՟ր 'ի մեծութե՟ իւրում,
3 յարիցէ 'ի վ՟ր թագաւորութե՟ցն յունաց : ✱ Եւ յարիցէ
թագաւոր հզօր, և տիրեսցէ տէրութե՟ բազմաւ . և արասցէ
4 ըստ կամս իւր : ✱ և իբրև յարիցէ՝ թագաւորութիւն
ն՟ր փշրեսցի, և բաժանեսցի 'ի չորս հողմս երկնից .
և ոչ ըստ վախճանի ն՟ր, և ոչ ըստ տէրութե՟ ն՟ր
զոր տիրեաց . զի խլեսցի թագաւորութիւն ն՟ր, և այլոց
5 թո՛ղ զնոցայն : ✱ Եւ զօրասցի թագաւորն հարաւոյ . և
մի յիշխանացն զօրասցի 'ի վ՟ր ն՟ր, և տիրեսցէ տէրու_
6 թիւն մեծ : ✱ և յետ ամացն իւրեանց խառնակեսցին ընդ
միմեանս : Եւ դուստր արքային հարաւոյ մտցէ առ արքայն
հիւսւսոյ, առնել դաշինս ընդ նմա . և ոչ հանդարտեսցէ
զօրութե՟ բազկին . և ոչ կացցէ զաւակ ն՟ր .
և մատնեսցի ինքն և ածելիքն իւր . և օրիորդն, և որ
7 զօրացուցանէր զնա 'ի ժամանակին : ✱ Եւ յարիցէ 'ի
ծաղկէ արմատոյ ն՟ր 'ի վ՟ր պատրաստութե՟ իւրոյ . և
եկեսցէ առ զօրութիւն . և մտցէ 'ի հաստատութիւնս թագաւորութե՟ն
հիւսւսոյ . և արասցէ ընդ նոսա, և զօրասցի :
8 ✱ Եւ զաստուածս նոցա կործանեսցէ հանդերձ ձուլածոյիւք
նոցա . և զամ՟ սպաս ցանկալիս նոցա՝ զոսկւոյ և
զարծաթոյ գերի առեալ բերիցէ յեգիպտոս . և ինքն
9 հաստատեսցի քան զթագաւորն հիւսւսոյ : ✱ և մտցէ 'ի
թագաւորութիւն արքային հարաւոյ . և դարձցի անդրէն
10 յերկիր իւր : ✱ Եւ որդիք ն՟ր ժողովեսցեն ամբոխ զօրաց
բազմաց . և մտցէ դիմեալ, և հեղեղատեսցէ . և
անցցէ և դադարեսցէ, և գրգռեսցի մինչև 'ի զօրութիւն
11 ն՟ր : ✱ Եւ դառնասցի թագաւորն հարաւոյ, և ելցէ և
տացէ պատերազմ ընդ թագաւորին հիւսւսոյ . և գումարեսցէ
զօր բազում, և մատնեսցի զօրն 'ի ձեռս նորա :
12 ✱ և առցէ զամբոխն՝ և բարձրասցի սիրտ ն՟ր . և կործանեսցէ
13 զբիւրաւորս, և ոչ զօրասցի : ✱ և դարձցի արքայն
հիւսւսոյ, և ածցէ զօր բազում քան զառաջինն .
և 'ի վախճանի ժամանակաց եկեսցէ մտանել զօրաւ մեծաւ
14 և բազում ստացուածովք : ✱ Եւ 'ի ժամանակսն
յայնոսիկ բազումք յարիցեն 'ի վ՟ր թագաւորին հարաւոյ .
և որդիք մնացելոց ժողովրդեան քոյ բարձրասցին
15 'ի հաստատել զտեսիլն, և տկարասցին : ✱ Եւ մտցէ
թագաւորն հարաւոյ, և կուտեսցէ հող՝ և առցէ զքաղաքս

---

(26) Ոսկան . Եւ մինչև վախճան պատե՟" : (27) Ոսկան . Եւ եօթներորդ մի և կէս :

ԳԼ. Ժ. (4) Օրինակ մի . Մեծի՝ որ է դկլաթ : (5) Օրինակ մի . Այր մի զգեցեալ բադէն փառս : (6) Յօրինակին . Իբրև զտեսիլ փայլատական : (6) Ոմանք . Զտեսիլ փայլական . և աչք ն՟ր իբրև զճառագայթս հրոյ, և բա" : (8) Յօրինակին պակասէր . Եւ ոչ մնաց յիս զօ" : Որ ոմանք . Եւ չմնաց յիս . . . և ոչ հանդարտեցի : (9) Ոմանք . Բանիցն . կայի հիա" : (10) Օրինակ մի . Եւ ահա ձեռն մերձեցեալ առ : (11) Ոմանք . Զոր ես խօսեցայց . . զբանս զայս ընդ իս, կայի յոտն դողութ՟ : (14) Ոմանք . Անցք անցանիցեն ընդ : (18) Ոմանք . Եւ յաւել և մերձեցաւ : (19) Օրինակ մի . Խօսեսցի տ՟ր իմ, զի : (20) Օրինակ մի . Եւ ասէ ցիս, թէ գիտիցես :

ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոմանք . Կացի 'ի հաստատութե՟ : (4) Ոսկան . Զի խլեսցի թագաւորութիւն ն՟ր : (6) Ոմանք . Եւ չհանդարտեսցէ . . . և օրիորդն . և որ զօրացուցանէն զնա : Որ ոսկան . և օրիորդքն : (7) Օրինակ մի . Եւ 'ի հաստատութիւնս թագաւորին հիւս" : (8) Ոմանք . Հանդերձ ձուլածոյիւք նոցա : (11) Ոսկան . Եւ ելցէ պատերազմ . . և գումարեսցէ զօրս բազումս : (12) Օրինակ մի . Զբիւրաւորս և զզօրաւորս : և դարձցի : (13) Ոմանք . Եկեսցէ 'ի մտանել զօրաւ : Որ ոսկան . զօրու մեծաւ : (14) Յօրինակին պակասէր . Եւ 'ի ժամանակսն յայնոսիկ բազումք : (14) Ոմանք . Բարձրասցին հաստատել : (15) Ոմանք յաւելուածով ունին . Եւ բազումք արքային հարաւոյ հաստատեսցին :

զքղս ամուրս . և բազուկք արքային ոչ հաստատեսցին .
և յարիցեն ընտրեալք նր̅ , և ոչ լիցի զօրութիւն կալոյ ։
＊ և արասցէ 'ի մտանելն իւրում առ նա զկամս իւր . և 16
ոչոք լիցի որ ունիցի զդէմ նր̅ . և կայցէ յերկրին սաբիմայ ,
և վախճանեսցի 'ի ձեռս նր̅ ։ ＊ Եւ դիցէ զերեսս 17
իւր մտանել զօրութեամբ իւրով յա̅մ թագաւորութիւն նր̅ ,
և զա̅մ ուղղութիւնս առնիցէ ընդ նմա . և զդուստր կանանց
տացէ նմա յապականութիւն . և մի յամրասցի , և
մի եղիցի նա նր̅ ։ ＊ և դարձուսցէ զերեսս իւր 'ի կղզիս , 18
և առցէ զբազումս . և այրեսցէ զիշխանն որ նախատեցին
զնա . և զնախատինս նց̅ դարձուսցէ յերեսս նոցա ։
＊ և դարձցի զօրութեամբ յերկիր իւր , և տկարասցի և անկցի , 19
և ոչ գտանիցի ։ ＊ Եւ յարիցէ յարմատոյ նր̅ տունկ 20
թագաւորութեան 'ի վ̅ր պատրաստութեան նր̅ , և բռնադատիցէ
առնել շուք թագաւորութեան ։ և յաւուրսն յայնոսիկ
խորտակեսցի . և ոչ երեսօք և պատերազմաւ ＊ կայցէ 21
'ի վ̅ր պատրաստութեան իւրոյ , զի արհամարհեցաւ .
և ոչ ետուն նմա փառս թագաւորութեան ։ և եկեսցէ յաջողութեամբ ,
և բռնադատեսցի թագաւորութեանց գայթագղութեամբք ։
＊ և բազուկք այնր որ հեղեղատիցեն , և հեղեղատեսցին 22
յերեսաց նր̅ . և խորտակեսցի և առաջնորդ
ուխտին ։ ＊ և այնոցիկ որ խառնիցին 'ի նա արասցէ 23
նենգութիւն ։ Եւ ելցէ և զօրասցի 'ի վերայ նց̅ սակաւ ազգաւ ։
＊ և յաջողութեամբ բազում աշխարհօք եկեսցէ՝ և արասցէ 24
զոր ոչ արարին հարք նր̅ , և ոչ հարք հարց նր̅ .
և զաւար և զկապուտ և զստացուածս բաշխեսցէ նց̅ ։
և 'ի վ̅ր եգիպտացւոց խորհուրդ խորհեսցի մինչև 'ի
ժամանակ ։ ＊ և զարթիցէ զօրութիւն նր̅ , և սիրտ նր̅ 'ի 25
վ̅ր թագաւորին հարաւոյ զօրութեամբ մեծաւ ։ Եւ թագաւորն
հարաւոյ խմբեսցէ պատերազմ զօրաւ մեծաւ
և հզօրաւ յոյժ , և ոչ հանդարտեսցէ . զի խորհեսցին 'ի
վ̅ր նր̅ խորհուրդս ։ ＊ և կերիցեն որինչ նմա անկ լիցի . 26
և խորտակեսցեն զնա , և զզօրսն այրեսցեն , և անկցին
վիրաւորք բազումք ։ ＊ Եւ երկոցունց թագաւորացն 27
սիրտք իւրեանց 'ի չարութեան . և 'ի միում սեղան սուտ
խօսեսցին , և մի յաջողեսցի . զի վախճանն 'ի ժամանակս
է ։ ＊ և դարձցի յերկիր իւր մեծութեամբ բազմաւ . 28
և սիրտ նր̅ 'ի վ̅ր ուխտի սրբոյ . և արասցէ և դարձցի
յերկիր իւր ։ ＊ 'ի ժամանակի դարձցի՝ և եկեսցէ 'ի վ̅ր 29
հարաւոյ . և ոչ եղիցի իբրև զառաջինն վերջինն ։ ＊ Եւ 30
մտցեն 'ի նա բանակք կիտացւոց , և խոնարհեսցին . և
դարձցի և բարկասցի 'ի վ̅ր ուխտին սրբոյ . և արասցէ
և դարձցի և գումարեսցի 'ի վ̅ր այնոցիկ ոյք թողին
զուխտն սուրբ ։ ＊ և յարիցեն զաւակք 'ի նմանէ , 31
և պղծիցեն զսրբութիւն բռնութեամբ . և փոխեսցեն զհանապազորդութիւն ,
և տացեն պղծութիւն ապականութեան ։ ＊ և 32
ապականիչք ուխտին ածցեն 'ի վերայ իւրեանց զգայթագղութիւն ։
Եւ ժողովուրդ որ ճանաչէ զա̅ծ իւր՝ զօրասցին՝
և արասցեն ։ ＊ և հանճարեղք ժողովրդեանն 33
բազում իմք խելամուտ եղիցին . և տկարասցին սրով
և հրով՝ և գերութեամբ և յափշտակութեամբ զաւուրս ։ ＊ Եւ 'ի 34
տկարանալ նց̅՝ օգնականութիւն ինչ սակաւ գտցեն . և
յաւելցին 'ի նս̅ բազումք գայթագղութեամբք ։ ＊ Եւ 'ի 35
հանճարեղացն տկարասցին 'ի փորձել զնս̅ և ընտրել,
և յայտնել մինչև 'ի վախճան ժամանակի . զի տակաւին
36 ժամանակ է ։ ＊ և արասցէ ըստ կամաց իւրոց ։ Եւ
բարձրասցի թագաւորն , և հպարտասցի 'ի վերայ ա̅մ
աստուածոց , և 'ի վերայ ա̅յն աստուածոց խօսեսցի ամբարտաւանս .
և յաջողեսցի մինչև վախճանեսցի բարկութիւն ,
37 քանզի 'ի վախճան լինելոց է ։ ＊ Եւ 'ի վ̅ր աստուծոց
հարց իւրեանց զմտաւ ածցէ , և վ̅ս ցանկութեան
կանանց . և զա̅մ դիս զմտաւ ոչ ածցէ . և 'ի վ̅ր ա̅մ
38 հպարտասցի ։ ＊ և զա̅ծ հզօր 'ի տեղւոջէ իւրմէ փառաւորեսցէ .
և զա̅ծ զոր ոչ ծանեան հարք նր̅՝ փառաւորեսցէ ,
ոսկւով և արծաթով և ականեօք պատուականօք
39 և ցանկալեօք ։ ＊ Եւ անցցէ յամուրս փախստականաց
ըստ աստուծոյ օտարի , և յաճախեսցէ փառս . և հնազանդեցուսցէ
նմա զբազումս , և զերկիրն բաժանեսցէ
40 'ի պարգևս ։ ＊ Եւ 'ի ժամանակի վախճանի ոգորեսցի
ընդ արքային հարաւոյ ։ և զօրաժողով լիցի 'ի վ̅ր
նր̅ արքայն հիւսիսոյ , կառօք և հեծելովք և նաւօք բազմօք ,
41 և մտցէ յերկիրն՝ և խորտակեսցէ . և անցցէ ＊ և
մտցէ յերկիրն սաբայիմ . և բազումք տկարասցին ։ Եւ
սոքա լիցեն որ ապրիցեն 'ի ձեռաց նր̅ . եդովմ , և մովաբ ,
42 և իշխանութիւն որդւոցն ամոնայ ։ ＊ և ձգեսցէ
զձեռն իւր յերկիրն . և երկիրն եգիպտացւոց ոչ եղիցի
43 'ի փրկութիւն ։ ＊ և տիրեսցէ 'ի վ̅ր գաղտնեաց ոսկւոյ
և արծաթոյ , և 'ի վ̅ր ա̅մ ցանկալեացն եգիպտացւոց՝
44 և լիբեացւոց , և եթէովպացւոց յամուրս նց̅ ։ ＊ Եւ ապա
համբաւք և տագնապք ճեպեսցեն զնա յարևելից ,
և 'ի հիւսիսոյ եկեսցէ սրտմտութեամբ բազմաւ ապականել
45 զբազումս ։ ＊ և հարցէ զխորան իւր յեփադնոն ,
'ի մէջ ծովուցն 'ի լեառն սաբային սուրբ , և եկեսցէ
մինչև 'ի կողմն մի նր̅ . և ոչոք իցէ որ փրկիցէ ։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ յարիցէ միքայէլ իշխանն
մեծ , որ կայ 'ի վ̅ր որդւոց ժողովրդեան քո . և
եղիցի ժամանակ նեղութեան . նեղութիւն որպիսի ոչ եղև
յորմէ հետէ եղև ազգ 'ի վ̅ր երկրի մինչև 'ի ժամանակն
յայն ։ և 'ի ժամանակին յայնմիկ ապրեսցի ժողովուրդ
2 քո , ա̅մ որ գտցի գրեալ 'ի դպրութեան ։ ＊ Եւ բազումք
'ի ննջեցելոց 'ի հող երկրի՝ յարիցեն , ոմանք 'ի կեանսն
յաւիտենականս , և ոմանք 'ի նախատինս և յամօթ յաւիտենական ։
3 ＊ և իմաստունք ծագեսցեն իբրև զլուսաւորութիւն
'ի հաստատութեան . և բազումք յարդարոց իբրև
4 զաստեղս յաւիտեանս՝ և ևս ։ ＊ Եւ դու դանիէլ փակեա՛
զբանսդ , և կնքեա՛ զգիրդ՝ մինչև 'ի ժամանակ վախճանի .
մինչև սրբեսցին բազումք , և բազմասցի գիտութիւն ։
5 ＊ Եւ տեսի ես դանիէլ , և ահա երկու կային յայսկոյս
6 և յայնկոյս գետոյն . ＊ և ասեն ցայրն որ զգեցեալն
էր զբաղենն , և կայր 'ի վ̅ր ջուրց գետոյն . մինչև
7 ցե՞րբ իցէ վախճան սքանչելեացդ զոր ասացեր ։ ＊ Եւ
լուայ յառնէն որ զգեցեալն էր զբաղենն , և կայր 'ի վ̅ր
ջուրց գետոյն . ամբարձ զաջ իւր և զձախ իւր յերկինս ,
և երդուաւ 'ի կենդանին յաւիտենից , թէ 'ի ժամանակ՝
և 'ի ժամանակս՝ և 'ի կէս ժամանակի ։ և 'ի կատարել
ցրման ձեռին ժողովրդեանն սրբեցելոյ , ծանիցեն
զայս

---

(16) Ոմանք . Կացցէ յերկրին սաբայիմ ։ Ոսկան . սաբիրայ ։ (18) Ոմանք . Զիշխանն որ նախատէին զնոսա և զնախատանս նց̅ ։ (20) Բազումք . Եւ ոչ երեսօք և ոչ պատերազմաւ ։ Ոսկ. օրինակ մի . և ոչ պատարագօք կայցէ ։ (21) Ոմանք . Եւ բռնաւորեսցի թագաւորութեանց ։ (24) Ոմանք . Եւ բազումք աշխարհօք . . մինչև 'ի ժամանակս ։ (25) Յօրինակին . Բղխեսցէ պատերազմ զօրաւ ։ Ոսկան . զօրու ։ (27) Ոմանք . Իւրեանց 'ի չարութիւն . . . զի վախճանն ժամանակ է ։ (29) Օրինակ մի . Եւ 'ի ժամանակին դարձցին և եկեսցեն 'ի վ̅ր թագաւորին հարաւոյ ։ (30) Ոմանք . Բնակք կիտացւոց ։ (36) Ոմանք . 'Ի վ̅ր ամենայն աստուծոյ . . քանզի վախճան լինելոց է ։ (37) Ոմանք . Եւ 'ի վերայ աստուծոյն հարցն իւրե" . . . զմտաւ ոչ ածիցէ ։ (37) Օրինակ մի . Եւ 'ի վ̅ր ա̅մ աստուածոց հարց իւրոց զմտաւ ածիցէ . և վ̅ս բազում ցանկութեան կա" ։ (38) Ոմանք . Եւ զա̅ծն հզօր ։ (39) Ոմանք . Յաւուրս փախստականաց ընդ ա̅յ օտարի . . նց̅ . կամ, նա զբազումս ։ (43) Ոմանք . Եւ լիբացւոց ։ (44) Ոմանք . Եւ եկեսցէ սրտմտ" ։ (45) Ոմանք . Յեփադոմն ։ (45) 'Ի լուս" . 'Ի վերայ՝ յեփադնոն . Նշանակի . յապարանս ։ Զոր օրինակ մի 'ի մէջ առեալ գրէ . Զխորան իւր յապարանս յեփադնոն ։ (45) Բազ . Որ փրկիցէ զնա ։

ԳԼ . ԺԲ . (2) Ոմանք . Եւ յամօթս յաւիտենականս ։ (3) Ոմանք . Իբրև լուսաւորք 'ի հաստա" ։ (4) Ոմանք . 'Ի ժամանակս վախճանի ։ (4) 'Ի լուս" . Մինչև ուսցին բազումք . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" ։ Ոսկ. օրինակ մի . մինչև ուսցին և սրբեսցին բազումք ։ (5) Օրինակ մի . Եւ ահա երկուք կային այս" ։ (6) Ոմանք . Եւ ասեմ ցայրն որ զգեցեալ էր զբաղեանն . . . վախճան ժամանակի սքանչելեացդ զոր ա" ։ (7) Ոմանք . Եւ 'ի կէս ժամանակաց ։

զայս ամ։ * Եւ ես լուայ՝ և ոչ առի 'ի միտ. և ասեմ, 8
Տէր զինչ է վախճան այդոցիկ։ * Եւ ասէ. Երթ դանիէլ. 9
զի արգելեալ և կնքեալ են բանքս մինչև ցժամանակ
վախճանի։ * Ընտրեսցին՝ և սպիտակասցին՝ և 10
փորձեսցին՝ և սրբեսցին բազումք, և անօրինեսցին անօրէնք,
և ոչ ածնուցեն 'ի միտ ամպարիշտք. և իմաստունք
իմասցին * 'ի ժամանակէ փոփոխմանն յաճախութե։ 11
Եւ տացի պղծութեն աւերածին աւուրս հազար
երկերիւր երեսուն և հինգ։ * Եւ երանի որ համբերեսցէ՝ 12
և հասցէ յաւուրս հազար երեք հարեւր երեսուն և
հինգ։ * Եւ դու եկ հանգիր, զի տակաւին են աւուրք՝ 13
և ժամք 'ի կատարումն վախճանի, և հանգիցես. և յարիցես
'ի ժամանակի քում 'ի վախճանի աւուրց։

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ թագաւորն աստիագէս յաւելաւ առ հարս իւր, 65
և առ կիւրոս պարսիկ զթագաւորութիւն նորա։
* Եւ դանիէլ էր կենաց կցորդ թագաւորին. և փառաւոր 1
քան զամ բարեկամս նր։
ԺԲ * Եւ էին կուռք մի բաբելացւոց անուն բէլ. և ելանէր 2
'ի նմա ռոճիկ՝ աւուր միոջ, նաշիհ՝ երկոտասան
արդու. և քառասուն ոչխար. և գինի վեց մար։ * Եւ 3
թագաւորն պաշտէր զնա. և երթայր հանապազ երկիր
պագանէր նմա։ Բայց դանիէլ պագանէր երկիր այ
իւրոյ։ Եւ ասէ ցնա թագաւորն՝ դու ընդէ՞ր ոչ երկիր
պագանես բելայ։ * Եւ նա ասէ. քանզի ոչ պաշտեմ 4
զկուռս ձեռագործս, այլ զած կենդանի զարարիչն
երկնի և երկրի, որ ունի իշխանութի ամ մարմնոյ։ * Եւ 5
ասէ ցնա թագաւորն. խոկ բէլ ո՞չ թուի քեզ թէ իցէ
ած կենդանի. եթէ ո՞չ տեսանիցես՝ որչափ ուտէ և ըմպէ
հանապազ։ * Եւ ասէ դանիէլ ծիծաղելով. մի խաբիր 6
արքայ, զի դա է 'ի ներքոյ կաւեայ, և արտաքոյ պղնձի.
ոչ կերեալ դորա երբեք՝ և ոչ արբեալ։ * Եւ բարկացեալ 7
թագաւորն, կոչեաց զքուրմսն նորա, և ասէ
ցնոսա թագաւորն. եթէ ոչ ասիցէք ինձ, ո՛վ ուտէ
զծախսն զայն՝ մահու մեռանիցիք. * ապա եթէ յայտ 8
առնիցէք՝ թէ զայն ամ բէլ ուտէ՝ մեռանիցի դանիէլ՝
զի հայհոյեաց զբէլ։ Եւ ասէ դանիէլ ցթագաւորն, եղիցի
ըստ բանի քում։ * Եւ էին քուրմք բելայ եւթանասուն, 9
թող զկանայս և զմանկունս։ Եւ եկն թագաւորն
դանիէլիւ հանդերձ 'ի տուն բելայ։ * Եւ ասեն քուրմք 10
բելայ, ահաւասիկ մեք արտաքս ելցուք. և դու արքայ՝
դի՛ր առաջի դորա զկերակուրսդ և զգինիդ խառնեալ
դիցես. և փակեա զդուրսդ, և կնքեա մատանեաւ
քով։ * Եւ եկեալ ընդ առաւօտս, եթէ ոչ գտցի 11
այդ ամ կերեալ 'ի բելայ, մեռցուք մեք. ապա թէ ոչ՝
դանիէլ որ սուտ խօսեցաւ զմէնջ։ * Եւ նոքա վստահ 12
էին, զի արարեալ էին ընդ սեղանովն մուտ անյայտ.
և ընդ այն մտանէին հանապազ և ուտէին զայն։ * Եւ 13
եղև իբրև ելին արտաքս, և թագաւորն եդ զկերակուրսն
առաջի բելայ։ Եւ հրաման ետ դանիէլ իւրում
մանկտւոյ, և բերին մոխիր, և ցանեցին ընդ ամ մեհեանն
առաջի թագաւորին միայնոյ։ Եւ ելեալ արտաքս
փակեցին զդուռնն, և կնքեցին մատանեաւ թագաւորին՝
և գնացին։ * Եւ քուրմքն մտին գիշերի ըստ սովորութե 14
իւրեանց, կանամբք և որդւովք իւրեանց.
15 կերան զամ և արբին՝ և ոչինչ թողին։ * Եւ կանխեաց
16 թագաւորն ընդ առաւօտն դանիէլիւ հանդերձ։ * Եւ
ասէ, ո՞ղջ են կնիքդ դանիէլ։ Եւ նա ասէ. ողջ են արքայ։
17 * Եւ եղև ընդ բանալ դրանցն՝ հայեցաւ թագաւորն
'ի սեղանն, 'ի ձայն մեծ աղաղակեաց՝ և ասէ, մեծ
18 ես բէլ, և ոչ գոյ նենգութի 'ի քեզ՝ և ոչ մի։ * Եւ ծիծաղեցաւ
դանիէլ։ Եւ կալաւ զթագաւորն զի մի մտցէ
'ի ներքս, և ասէ՝ աղէ՝ հայեա՛ց ընդ յատակդ, և տես
19 ո՞յր է հետդ այդ։ * Եւ ասէ թագաւորն. տեսանեմ
20 հետ արանց՝ կանանց՝ և մանկտւոյ։ * Յայնժամ բարկացեալ
թագաւորն կալաւ զքուրմսն, և զկանայս և
զորդիս նց. և ցուցին նմա զգաղտնի դրունսն՝ ընդ որ
21 մտանէին՝ և ծախէին զսեղանն։ * Եւ կոտորեաց զնոսա
թագաւորն, և զբէլ ետ 'ի ձեռս դանիէլի, և կործանեաց
22 զնա՝ և զմեհեանն նր։ * Եւ էր վիշապ մի մեծ, և
23 պաշտէին զնա բաբելացիքն։ * Եւ ասէ թագաւորն ցդանիէլ.
միթէ և զդմանէ՞ ասիցես թէ պղնձի է. ահաւադիկ
կենդանի է, ուտէ և ըմպէ. և ոչ կարես ասել
թէ չիցէ դա ած կենդանի. արդ եկ պագ դմա երկիր։
24 * Եւ ասէ ցնա դանիէլ. ես՝ տն այ իմոյ երկիր
25 պագանեմ, զի նա է ած կենդանի։ * Բայց դու արքայ՝
տուր իշխանութի, և սպանից զվիշապդ առաջի քո
առանց սրոյ և գաւազանի։ Եւ ասէ թագաւորն. տուեա՛լ
26 քեզ։ * Եւ առ դանիէլ՝ եւղ, ձիւթ, և ճարպ,
և մազ. և եփեաց 'ի միասին՝ և արար գնդակս, և եհար
'ի բերան վիշապին։ Եւ իբրև կերաւ՝ պայթեաց վիշապն։
27 Եւ ասէ՝ տեսէք զպաշտամունսդ ձեր։ * Եւ եղև իբրև
լուան բաբելացիքն՝ բարկացան յոյժ. և կուտեցան 'ի
վերայ թագաւորին՝ և ասեն. հրեայ եղև թագաւորն։
զբէլ կործանեաց, և զվիշապն սպան, զքուրմսն կոտորեաց։
28 * Եւ իբրև եկին, ասեն ցթագաւորն. տուր
մեզ 'ի ձեռս զդանիէլ. ապա թէ ոչ՝ սպանանեմք զքեզ
29 և զտուն քո։ * Եւ իբրև ետես թագաւորն՝ եթէ կարի
տագնապեն զնա, հարկաւ 'ի ձեռս ետ նց զդանիէլ։
30 * Եւ նոքա արկին զնա 'ի գուբն առիւծուց. և
31 անդ էր զվեց օր։ * Եւ էին 'ի գբին եւթն առիւծք. և
տային նց հանապազ երկուս մարդս, և երկուս պարուճակս.
բայց յայնժամ ոչինչ արկին նց, զի վաղվաղակի
32 կերիցեն զդանիէլ։ * Եւ էր ամբակում մարգարէ
'ի հրէաստանի. և եփեաց թան, և բրդեաց հաց 'ի
33 կուր. և երթայր յանդ՝ տանել մշակաց իւրոց։ * Եւ
ասէ հրեշտակ տն ցամբակում. տա՛ր զճաշդ զոր ունիս՝
34 'ի բաբելոն դանիէլի՝ 'ի գուբն առիւծուց։ * Եւ ասէ
ամբակում, տր՝ զբաբելոն իմ չիք տեսեալ, և զգուբն
35 ոչ գիտեմ ուր իցէ։ * Եւ բուռն եհար հրեշտակն զգագաթանէ
նր, և կալաւ զվարսից գլխոյ նր, և եդ զնա
'ի բաբելոն 'ի վերայ գբոյն սաստկութե հողւոյ իւրոյ։
36 * Եւ աղաղակեաց ամբակում՝ և ասէ. դանիէլ դանիէլ՝
37 արի՛ առ զճաշդ զոր առաքեաց քեզ ած։ * Եւ
ասէ դանիէլ. յիշեցեր զիս ած, և ոչ ընդ վայր հարեր
38 զսիրելիս քո։ * Եւ յարեաւ դանիէլ՝ և եկեր։ Եւ հրեշտակ
այ տարաւ զամբակում նոյնժամայն անդրէն 'ի
39 տեղի իւր։ * Եւ թագաւորն եկն յաւուրն եւթներորդի
աշխարել զդանիէլ. և իբրև եկն 'ի բերան գբոյն,
40 և հայեցաւ, և ետես զի նստէր դանիէլ. * աղաղակեաց
'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. մեծ ես տր ած դանիէլի. և չիք
այլ

---

(8) Ոմանք. Եւ ես դանիէլ լուայ։ (9) Ոմանք. Մինչև ցվախճան ժամանակի։ (11) Ոմանք. Եւ 'ի ժամանակէ փոփոխման.. հազար երեքհարիւր երեսուն։

ԳԼ. ԺԴ.* (65) Այս է վերջին համարն ԺԳ Գլխոյն ըստ լատինացւոց, զոր Գրչագիրք մեր ընդ յառաջեան բնագրին ունին առաջնոր, և ոմանք 'ի նոցանէ զնոյն առնեն սկզբնաւոր։ (1) Ոմանք. Քան զամ բարեկամս իւր։ (2) Ոմանք. Եւ էր կուռք մի։ (2) Բազումք. Եւ ելանէր նմա ռո"։ (3) Օրինակ մի. Երկիր պագանել նմա.. երկիր այ իւրում։ (5) Ոմանք. Ո՛չ թուիցի քեզ ած կենդանի։ (5) Ոմանք. Եթէ ոչ տեսանես։ Եւ ոմանք. եթէ ոչ տեսանիցես։ (6) Ոմանք. Ոչ է կերեալ դորա։ (7) Ոմանք. Եթէ ով ուտիցէ զսեղանն։ (8) Ոմանք. Մեռցի դանիէլ։ (10) Յօրինակս ոմանս. Զկերակուրսդ. և զգինիդ խառնեալ դիցես. և փակեա զդուրսդ, և կնք"։ (11) Օրինակ մի. Եթէ ոչ գտցես զայդ ամ կերեալ։ (13) Ոմանք. Իբրև ելին նոքա արտաքս... փակեցին զդուրսն։ (17) Ոմանք. Ընդ բանալ դրացն՝ հայեցեալ թագաւորին 'ի սե"։ (18) Ոմանք. Զի մի մտանիցէ 'ի.. Ը յատակդ։ (19) Ոմանք. Տեսանեմ հետս ար"։ (20) Բազումք. Զգաղտնի դուրսն։ (23) Ոմանք. Ահաւասիկ կենդանի է։ (24) Ոմանք. Երկիր պագից. զի նա։ (25) Բազումք. Տուր ինձ իշխա"... զվիշապդ առանց սրոյ։ (25) Ոմանք. Տուեալ է քեզ։ (29) Ոմանք. Տագնապէին զնա. հարկաւ ետ 'ի ձեռս նց։ Որ ոմանք. հարկիւ ետ 'ի ձե"։ (32) Օրինակ մի. Հաց 'ի կերակուր։ (39) Ոմանք. Եւ եկն 'ի բերան գբ".. և ետես զդանիէլ զի նստէր։ Եւ ա"։

*այլ ոք բաց ՚ի քէն ։ և ած զնա ՚ի վեր ։ *Եւ զպատճառս կորստեան նր արկին ՚ի գուբն ։ և գէշ գէշ պատառեցան նոյնժամայն առաջի նր ։* 41

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Դանիէլի ։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Եզեկիէլ՝ նախատեսողութեամբ յերրորդ եղանէին յէմ , գերի վարեցաւ ընդ յովակիմայ արքային , որ նա ինքն է յեքոնիա՝ հայր սաղաթիէլի . յորոյ հինգերորդ ամի գերութեան սկսաւ մարգարէանալ եզեկիէլ ՚ի բաբելոն ։ Եւ է պատճառ ստանալոյ փեսւոյն՝ զոր ետես , այսպէս ։ ՚Ի գլուխ ամպարշտութեան հասեալ հրէիցն՝ բազումք գերեալ եղեն ՚ի բաբելոն , ընդ որս և արքայն յեքոնիա . իսկ մնացեալքն անդէն ոչ զգաստանային , այլ վստահացեալ ՚ի տաճարն որ չև էր հրկիզեալ , առ համարէին բնակել զնի . և անհնար կարծէին մատնել զնա հեթանոսաց , որով ամբարտաւանեալ՝ նա ՚ի լալոյ յառաջէին ։ Եւ զի ՚ի ժամանակի անդ՝ երեմիա ՚ի մէջ նոցա էր յէմ . որ թէպէտ խրատէր և յանդիմանէր զնոսա՝ ոչ հաւանէին . այլ ընդ հակառակս եղեալ ասէին զնա , և իբրև ընդ թշնամի ինքեանց հայելով ընդ նա , և ընդ բարեկամ քաղդէացւոց , ոչ միայն լսէին նմա , այլ և սպանանել ևս ջանային ։ Առնու ա̃յ ՚ի յետն մարգարէական շնորհի զեզեկիէլ ՚ի բաբելոն , ընդ որում ոչ գոյր հրէից իբր նախանձու՝ ա̃յ ընդ երեմիայի . և զայս նմա համաձայնել երեմիայ ՚ի ճշմարտեալ լալեաց հրէից , և ՚ի պատմութեան կործանման քաղաքին և տաճարին՝ թէ ոչ դարձցին ։ զի ՚ի հեռաստ ՚ի բաբելոնէ պատանեալ նորա , զոր ՚ի յետն երեւելւոյ ասէին որք յէմ , թերեւս հաւանեսցին անսալ՝ զի սպառեցին ։ Այլ՝ եւս մարգարէս զբերեալ քաղաքն ա̃յ ՚ի վերայ քերովբէից , ընդ դէմ կործանման հրէից՝ թէ չէ ա̃յ կարօտ տաճարին , կամ քերովբէիցն որ անդ . զի յետ զարմանալի հինգանեաց պղծի . և շինայն մարդնել զտաճարն հանդերձ անդարձ հրէիւքն՝ նախատեսողութեամբ . զոր և կերպարանօք գաղանացն դրոշմէ զնա ։ Զի թէպէտ մարդ է բնութ բնութ է իբրև զառիւծ , և սուր իբրև զարծուի , խոռոշ և մանրոշ իբրև զեզնարակ ։ զոր և ածելոց էր ՚ի վերայ նոցա և փախչելոց ։ Եւ զի կապարեալ էր զստանալեաւ , ապա փոխեալ ըստ մարգարէս յէմ և ցուցանէ նմա զգծագոյ և զպայծառ լուծին նոցա , ընդ որոյ յանձնէ աստանալեաւ յէնմաք նախատեսեացն՝ որ ա̃ն յեգիպտոս և յասորոց ։ Եւ զանազան ուրենոյն ցուցանէ զանհաւատութիւն նոցա ։ Սակայն և ՚ի վերայ այլազգեացն որք ապստամբ լինէին հրէից ։ Յետ և զառնուլն էր . և դարձեալ նշանէ զմնացն . և առաջ փոյ առնելով դարձի առ լերինն որոց պատանեացն ՚ի ձեռն բարկութեան ։ Եւ յարութիւն ոսկերացն , և շինուածով տաճարին , և առհմանօք ցեղիցն , և դրամբք քաղաքին ըստ ցեղիցն՝ հաստատէ զդարձ հրէիցն . և շինուած տաճարին , և կանգնել զպարսպին և զդրանցն էր . և ՚ի նոյն նկարէ զշինուածն եկեղեցւոյ , և զպայծառութիւն անյեղափոխ վերնոյն էր , և օտարացելի դրանցն . զոր և յայտնի ցուցանէ յոհաննէս ՚ի յայտնութեան ։ Եւ ունի մարգարէս պատմութիւն ժամանակի ամաց քսանից ։

Գլուխք գրոց Եզեկիէլի Մարգարէի ։

ա . Տեսիլ գաղանացն ըստ նմանութեան , ՚ի վերայ քանանոյ , գալգալոց անուանց և թոռոց . և անուշ ՚ի վերայ ժամանակի՝ զորէնն ա̃յ յայտնէ . և նոքա զվերջին գալ քաղդէացւոցն , և զաւերն եղ ։ իսկ ըստ մարգարէութեան՝ զմարդանալն քի , և զհառաջանցն ՚ի խաչն . և զեկեղեցւոյ յայտնէ ։ իսկ ըստ բարոյից՝ զորս առաքինութեան յորս հանգչի ա̃յ ։ Եւ և զն համբերելով գալստեանն քի ։ Ամբարտանէ ա̃յ զերէ , և ջամբել զմարդեանն կարգէ զնա դէպ ՚ի վերայ նրի ։

բ . ՚Ի յղարկման անարգանացն՝ կարդայ և լսելութ ձգնել մարգարէին ։ Պարունակ աշխարհի զնորանս էր ։ և ՚ի կողմն ննջելոցն լակէ զհամանան ՚ի մարգարէութեան խորհել մինչև յառաջին ամ կիրակոց ։ և յառեցոյց փածարին մինչ ՚ի կանգնումն պարզապէս էր առնելմա , հարեւոր և չինուն ամ . և ճնշելով զինքն՝ գաղափ զոմն և զգերութիւն ։ որ և առ մեզ պայծառ դարպասանս՝ սուր և ՚ի հանդերձեալն ։

գ . Սպառնալով լերանցն զանկրեղաւորն նշանակէ , և զկործանումն բագնացն . և կրկնելով զկախաձանն և զծախումն նոցա՝ ՚ի սոյր և ՚ի սովոյ . և զգնայարնիւն ուրեկիւր ։

դ . Համբարձեալ զմարգարէն ածէ յէմ , և ցուցանէ նմա զկռուան ՚ի դրանն և յարձն փածարին . և զի լուծին զնմանող , որ է արդարութեան յառաջելոյ . ըստ որոյ զեց դաստարութեան արձանէ ՚ի կոչեցեալ : իսկ ՚ի դրոշմեալն խաչհրդով խաչին՝ խնայէլ . և ցանէ հուր ՚ի քաղաքին ։

ե . Հանդատին մարգարէանայ լարախաղացն . որք ասէին թէ ոչ գերիմք՝ այլ առաջ կախծանիմք իբրև ՚ի կաթսայ . որոց սպառնայ ցրել , և յետ քոյր ինչ դարձեալ ծաղկել ։

զ . Գերելոյ զգեստիւն և գալով եղանեւելն՝ պատկերին ստորերկայ և զզօրանին , և զկորութիւն ածին ՚ի բաբելոն նշանակէ ։

է . Պատրաստել իբրև կարօտութեան նշանակէ մարգարէն զերկինս որովն ՚ի պաշարմանն . և թէ քանդել համաւեն նոցա լսեն ։

ը . Տարագրէ յէսէ զնոսա մարգարէան , որք զերախոյլ ծաղկոյր լիբրև զորս ծնէին՝ խաղաղութիւն ընդյանելով . անիծանէ և բռնահեցացն ընդ ասա պեռուեանցն . և զի պաշտպանական հմայս ՚ի բազում և ՚ի գլուխս նոցա կապէին , զորս ՚ի մէջոյ բառնալ սպառնայ ։

թ . Ասէ և ՚ի յ լսողացն ՚ի կռոցն և ՚ի մոլիւն , թէ ես եմ թոյլ տաց նոցա ըստ անօրէնութեան նոցա զալ պատուհանի , որպէս ստերելոյն ստացաւ , և կորուսից զխարօղն և զխաբեցեալն ՚ի ցեղութէ այնոց ։

ժ . Զի ոչ լսեցաւն առաւելութեան զերկիրն՝ ոչ կարեն օգնել արդարքն . և որ եղբէն զի ոչ իսրայէլ ՚ի խռով ցանգոյն՝ զի մի զայսն բարձցէ . այլ մի զերկեան առէ անկիրը , զի մի ծուլ արասցէ ։ Պաշտի բանս և ՚ի հանդերձեալն դատաստան ։

ժա . Փայտին որթոյն զերկիրզութեան քաղաքին նշանակէ , որք ՚ի հրոյ յեգիպտոսն եղեն , և ՚ի հուր բաբելացւոցն մատնին ՚ի յանդման կատարածութեան ։

ժբ . ՚Ի դէմս մանկաբարձի և քեռայի դնէ զինանս իւր առ ՚ի էմ՝ յեգիպտոսէ և յասուրց , որոց զընդդէմս փոխարինեալ՝ տան զլամբին , և զարդն , որ է առաջն և գալ , ընդ որոյ կրել առէ պագիծս առ ՚ի տանել ։ Պաշտի այծմ և առ մեզ ամբարտանելո , և անդ դատաստանաւ ։

ժգ . Արծուին մեծ նախատեսութեամբ , որ գերեաց զյեքոնիա և կացոյց զսեդեկիա . մայր լեքանանու թագաւորն երուսաղէմ . իսկ այլ արծուին քարամբ , յոր յենու էր սեդեկիա և անց զերդմամբն , զոր եկեալ գերեաց բաբելացին ։ Խոստանայ և զարդին ։ բայց ճշմարտութիւն ՚ի քս հայի , որ կախեցաւ զխաղն ՚ի լեառն գագաթն ։

ժդ . Ուղղէ զթէոր կարծիսն , զի ասէին թէ հարքն մեղան՝ և մեք գերիմք . և յայտնէ թէ յորում մահին զխնձան կենաց հասանէ՝ այնր մահին լինիմք ընձակեալք ։

ժե . Ողբայ զսեդեկիա և զեղբարսն նորա , ամբարտանելով զխոյարինի գնացս նոցա ։

ժզ . Ամբաստանէ զանհնազանդութիւն նոցա յեգիպտոս և յասուրց , և պատմեաց թէ հանից զյեղ յաղգաց , յեգիպտոս ուր ապստամբեն եղեն . և ածից զյեղ յանապատ , ՚ի փեղին առ զեփեղեալ էր գերին ՚ի բաբելն , որպէս յեգիպտոս ՚ի գեհեան ։

ժէ . Թէ մանուն և նագերէն հարաւ առէ , և է եմ որոց հար սպառնայ արյայել , զերկոր և զորդիսն գալ բաբելացւոյն ։

ժը . Գուշակէ՝ զի հասել բաբելացւոյն յեմաթ , առաջի բաժանի ճանապարհն յառաջաթ և յէմ , և հմայելով յէմ դիմէ . ոչ թէ զի դուռն գիտելով իւր զմենոյն նմա յաղթուե . այլ ՚ի մարգարէից լուեալ էր նորա ։ Սակայն ներելոյ որ անգամնեաց զբաբելացին , և յետոյ եւ յեգիպտոյն , մինչ եկեալ զորաբայել և զտն ։ Իսկ աման՝ ամնէ զնախատեսութեան առէն առ ։

ժթ .

---

(41) Ամենայն գրագիրք մեր յայս բան կատարեն զմարգարէութիւն դանիէլի . *պատառեցան նոյն ժամայն առաջի նր ։* Որ ոմանք յաւելուն համար 42 . *Յայնժամ ասէ թագաւորն , պաշտեսցեն զած բնակիչք յընդհանուր երկրի զած դանիէլի . զի նա է տէրն որ առնէ նշանս և սքանչելիս երկրի . որ փրկեաց զդանիէլ ՚ի գբոյ առիւծուց ։

ԺԹ. Բամբասէ զԻէլ 'ի պղծութիւն եւ 'ի պէսպէս աղտեղութիւն, եւ հրով սպառնայ՝ բաբելացւոցն եւ գեհենին այրմամբ:

Ի. Զանիրաւութիւն իշխանացն ամբաստանէ:

ԻԱ. 'Ի դէմս երկուց պոռնկացն բամբասէ զԻէլ եւ զյուդայ կռապաշտութիւնն:

ԻԲ. Տեսլեամբ եռացեալ կաթսայի՝ [illegible] հրէայցն Եմ 'ի բաբելացւոցն գուշակէ:

ԻԳ. Հրաման տայ Եզեկիէլի լռանալ սուգ 'ի մեռանել կնոջն յօրինակ ժողովրդեանն:

ԻԴ. Կորուստ ամոնացւոց, մովաբացւոց, եդովմայեցւոց, փղշտացւոց, որ յԻէ եւ 'ի վերայ ապստամբեցին յԻյ:

ԻԵ. Սպառնացեալ 'ի վերայ իշխանին Ծուրայ, յԻէ եւ յադամ եւ 'ի բանսարկուն:

ԻԶ. Եւ 'ի վերայ փարաւոնի ասացեալ՝ յԻէ եւ յիմանալի փարաւոնն. բայց նախատէ դարձեալ բաբելացւոցն եւ սատանայից որք անկան, զհպարտութիւն եգիպտացւոցն որ զի անկցի:

ԻԷ. Երկրորդէ զՏն դէմն. զի պարտ է վարդապետին խրատել, եւ լսողին՝ անսալ. եւ զի ողջոյն է դատաստանն Տն առ խոտորեալսն եւ առ զղջացեալսն. սփոփէ այսու զծնեալսն 'ի գերութեն. թէ որ Տն հայրն մեղաց մահանայ զմն, զորդին դարձուցանէ անպարտ:

ԻԸ. Նախատէ զնոր գործին առաւել Եմ՝ յառաջ մարգարէս պատահեալ զբանին երեսին այլ եւ այլ հարուածովք 'ի զգօնութիւն զինի դարձին. նա եւ մեղաւ 'ի խորոց:

ԻԹ. Թշնէր եւ 'ի բերել յաժափ էին, եւ յսաւնէ՝ մի. այլ յարուցէ զԾ խօսել առ նոսա մարգարէն. զի վիճմամբ [illegible] յեպով:

Լ. Մեղադրէ իշխանացն ընդ ագահութեն եւ ծուլութե. եւս եւ հարսանք իշխեցեալցն, եւ խոստանայ 'ի դէմս դաւթի՝ զզօրաբաթեւ հրէից, եւ զքս հասարակաց:

ԼԱ. Կործանումն սպառնայ եդոմայ 'ի դառնալ գերոյն. զՏն որ ընդ հրէայսն նախանձեաց. յԻէ բանս եւ 'ի վերայ ամենայն նախանձորդաց:

ԼԲ. Շինումն խոստանայ 'ի դարձին՝ նորոգել զհաստատութի եւ հեզեցոյց. եւ զլուսաւորս աստուածն. եւ որոշէ հրէիցն զայս եւ միայն տանել նոցա դարձ 'ի գերութե:

ԼԳ. Մարգարէական տեսլեամբ, եւ ոչ զգալի իրօք կանգնէին ոսկերքն. 'ի համատարութի խորհրդոյ դարձին, եւ 'ի համար վերջնոյ յարութե:

ԼԴ. Զի յետ դարձին ընդ զօրաբաժիւ նուաճին յեղյն բաժանեալք նկարելով զառ 'ի քս միութի հրէից եւ հեթանոսաց:

ԼԵ. 'Ի վերայ գոգայ ասացեալ՝ է իւր ձգձգել յետ դարձին, եւ է իւր լինելոյ յերեւել նեռին:

ԼԶ. Ցուցանէ մարգարէին անմարմնապէս զնոր տաճարին. եւ զի դատաստան արժանեաց քննել լիցի՝ 'ի խորհուրդ կոչին:

ԼԷ. Մերձէ զտաճարին 'ի պատուաստեցոյ. եւ օրինադրէ զՏն քահանայից, զորս եւ կարգէ պատուով:

ԼԸ. Խրատէ զիշխանս եւ օրինադրէ զՏն արդար լինել, եւ վասն փշնից եւ պատարագաց, որ եւ պատճառ առ մեզ հոգեւոր:

ԼԹ. Նկարէ գետոյն յորդութե զտարին նոր յեղյեղէ. եւ զմշակ առեալ քարանին քի որ ելանէ 'ի գաւիթէն: առանցքի լուծե հոգեւոր ասի մինչ 'ի խաղաղութենս:

Խ. Ծրագրէ զաշխարհն, զոր եւ վիճակաւ բաժանէ ցեղիցն, եւ կանգնել զրանց քաղաքին 'ի նշանակ եկեղեցւոյ եւ հանդերձեալլոյն:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ

ԳԼ. Ա.

Տեսիլ Եզեկիելի քահանայի որդւոյ Բուզեայ. զոր եւտես յերկիրն քաղդեացւոց 'ի վր Քոբար գետոյ:

1 ԵՒ ԵՂԵՒ ՅԱՄԻՆ ԵՐԵՍՆներորդի, յամսեանն չորրորդի, որ օր հինգ էր ամսոյն. եւ էի ես 'ի մէջ գերութեն առ ափն քոբար գետոյ: եւ բացան
2 երկինք, եւ տեսի զտեսիլ այ. *որ օր հինգ էր ամսոյն. այն ամ հինգերորդ էր գերութեն յովաքիմայ
3 արքայի: *Եւ եղեւ բան տն առ եզեկիել քահանայ՝ որդի բուզեայ, յերկրին քաղդեացւոց 'ի վր
4 քոբար գետոյ: Եւ անդ եղեւ 'ի վր իմ ձեռն տն: *Եւ տեսի՝ եւ ահա հողմ վերացեալ գայր 'ի հիւսւսոյ, եւ ամպ մեծ 'ի կողմանէ նր. եւ լոյս շուրջ զնովաւ, եւ հուր փայլատակէր 'ի նմանէ. եւ 'ի մէջ նր իբրեւ զտեսիլ բազմա-
5 գունի ականց, եւ ճառագայթք 'ի նմա: *Եւ 'ի մէջ նր կերպարանք չորից կենդանեաց: եւ այս տեսիլ նոցա.
6 կերպարանք մարդոյ 'ի վր նց: *եւ չորք դէմք միոյ, եւ
7 չորք թեւք միոյ միոյ 'ի նոցանէ: *եւ բարձք նց բարձք ուղիղք. եւ ոտք նց թեւաւորք էին, եւ կճղակք նոցա իբրեւ զկճղակս որթուց. եւ կայծակունք թօթափէին 'ի նոցանէ իբրեւ 'ի փայլատակմանց պղնձոյ: Եւ թեւք իւր-
8 եանց երագունք էին. *եւ ձեռն մարդոյ 'ի ներքոյ թեւոց
9 նց 'ի չորեսին կողմանս նց: եւ երեսք նց *եւ թեւք չորեցունց ընդ միմեանս թեւակից էին խառնեալ: եւ զերեսս իւրեանց 'ի գնալն յետս ընդդէմ ոչ դարձուցանէին: իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրեանց գը-
10 նային: *Եւ կերպարանք երեսաց նոցա՝ կերպարանք մարդոյ՝ եւ կերպարանք առիւծու յաջմէ չորեցունց. եւ կերպարանք եզին, եւ կերպարանք արծուոյ 'ի ձախմէ
11 չորեցունց: *այս կերպարանք նց: Եւ թեւք նց տարածեալ 'ի վերուստ չորեցունց. իւրաքանչիւր երկուս երկուս խառնեալ ընդ միմեանս, եւ երկու երկու ծած-
12 կէին 'ի վերուստ զմարմինս իւրեանց: *Եւ իւրաքանչիւր հանդէպ երեսաց իւրեանց գնային: յոր կողմն դիմէր հողմն՝ գնային, եւ յետս ընդդէմ ոչ դառնային
13 'ի գնացս իւրեանց: *Եւ 'ի մէջ գազանացն տեսիլ իբրեւ զկայծականց հրոյ բորբոքելոյ. եւ իբրեւ զտեսիլ ղամբարաց խառնելոց 'ի մէջ գազանացն, եւ լոյս հրոյ. եւ 'ի
14 հրոյ անտի փայլատակունք հատանէին: *եւ գազանքն երագս ընթանային, եւ թեւթեւս դառնային 'ի նմանու-
15 թե արեգական: *Եւ տեսանէի եւ ահաւասիկ անիւ մի յերկրի զհետ գազանացն չորեցունց. եւ կերպարանք ա-
16 նուոցն եւ արար նց՝ իբրեւ զտեսիլ ականց թարշշի: *եւ կերպարանք չորեցունց՝ եւ տեսիլ նց, եւ գործած իւր-
17 եանց, որպ թէ շրջիցի անիւ 'ի մէջ անուոյ: *'ի չորեսին կողմանս իւրեանց գնային, եւ յետս ընդդէմ ոչ
18 դառնային 'ի թիկունս իւրեանց. *եւ բարձունք էին: Հայէի ընդ նա՝ եւ տեսանէի զի լի էին աչօք թիկունք
19 նց շուրջ զչորեքումբք. *եւ 'ի գալ գազանացն, գնային եւ անիւքն ը նոսա, եւ 'ի վերանալ գազանացն յերկրէ՝ վե-

---

Գլ. Ա. * 'Ի բազումս պակասի այսպիսի վերնագիր մարգարէութեան. այլ միայն սոյնն. Տեսիլ եզեկիելի մարգարէի: (1) Բզմ. Եւ ես էի 'ի մէջ գե''... տեսիլ այ: (2) Բազումք. Յովակիմայ ար'': Որ օրինակ մի. Գերութեն յեքոնիայ արքայի: (3) Ոմանք. Եղեւ ձեռն տն 'ի վր իմ: (4) Բզմ. 'Ի կողմանէ նմա: Որ օրինակ մի. Եւ ամպ մեծ 'ի նմա: (5) 'Ի լուսոյ''. Կերպարանք չորից գազանաց. համաձայն բզմց 'ի բն'': (9) Այլք. Ընդ միմեանս թեւակցէին: Որ եւ 'ի բզմս [illegible]. խառնեալ: (11) Ոմանք. Եւ այս կերպարանք նց թեւք նոցա տա'': (12) Բզմ. Ոչ դառնային 'ի գնալն իւր'': (13) Բազումք. Ղամբարաց խառնելոց: (15) Ոմանք. Ակամն թարշշի: (16) Ոմանք. Եւ գործած իւրեանց: (18) Բազումք. Եւ բարձունք էին՝ եւ հայէին ընդ նա: (19) Բազումք. Եւ 'ի գնալն գազանացն:

վերանային և անիւքն : *ընդ որ կողմ դիմէր ամպն և 20
հողմն, երթային գազանքն՝ և անիւքն ընդ նոսին վերանային. զի ոգի կենդանի գոյր յանիւսն : *'ի գնալն 21
ն̄ց գնային, և 'ի կալն ն̄ց՝ զտեղի առնուին, և 'ի վերանալ ն̄ց յերկրէ, և անիւքն ընդ նոսին վերանային. զի
ոգի կենդանի գոյր յանիւսն : * Եւ նմանութի հաստա- 22
տութե̄ 'ի վ̄ր գլխոյ գազանացն իբրև զտեսիլ ական
մանի՝ տարածեալ 'ի վ̄ր թևոց ն̄ց 'ի վերուստ : * Եւ 'ի 23
ներքոյ հաստատութե̄ն թևք իւրեանց տարածեալ սաւառնէին ընդ միմեանս. և իւրաքանչիւր երկու երկու
ծածկէին զմարմինս իւրեանց : * Եւ լսէի զձայն թևոց 24
ն̄ց 'ի սաւառնելն իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև զձայն ա̄յ սադայի : և 'ի գնալն իւրեանց ձայն պատգամաց իբրև զձայն բանակի. և 'ի կալն իւրեանց յանկչէին
թևք իւրեանց : * Եւ ահա բարբառ 'ի վերուստ քան 25
զհաստատութիւն որ էր 'ի վ̄ր գլխոց ն̄ց 'ի կալն իւրեանց, և յամփոփել զթևս իւրեանց : * և 'ի վերոյ 26
քան զհաստատութիւն որ 'ի վ̄ր գլխոց ն̄ց իբրև զտեսիլ ական շափիղայ. և նմանութի աթոռոյ 'ի վ̄ր ն̄ր :
և 'ի վ̄ր աթոռոյն՝ նմանութի կերպարանաց մարդոյ :
* Եւ տեսանէի իբրև զտեսիլ ական բազմագունի, և 27
իբրև զտեսիլ հրոյ 'ի ներքոյ քան զնա շուրջանակի : միջովք չափ 'ի վեր՝ նմանութե արեգական, և միջովք չափ
'ի խոնարհ՝ նմանութի հրոյ : և լոյսն որ շուրջ զնովաւ
ունէր, * իբրև տեսիլ աղեղանդ որ ձգի յամպս 28
յաւուրս անձրևաց : և այնպէս ահագին տեսիլ լուսոյ
շուրջ զնովաւ :

ԳԼ. Բ.

Եւ այս տեսիլ նմանութե փառացն տ̄ն : Իբրև տեսի՝ անկայ 'ի վ̄ր երեսաց իմոց, և լուայ բարբառ 1
որ խօսէր ընդ իս՝ և ասէր. որդի մարդոյ՝ կաց 'ի վ̄ր
ոտից քոց և խօսեցայց ը̄. քեզ : * Եւ եկն 'ի վ̄ր հոգի, 2
վերացոյց և կանգնեաց կացոյց 'ի վերայ ոտից իմոց. և
լսէի զի խօսէր նա ընդ իս, * և ասէր՝ որդի մարդոյ՝ 3
ես առաքեցից զքեզ առ դառնացուցիչ տունդ Ի̄լի.
որք դառնացուցին զիս, ինքեանք և հարք իւրեանց,
անարգեցին զիս մինչև ցայսօր : * Որդիք եղջերիկք և 4
խստասիրտք են առ որս առաքեմ զքեզ, և ասասցես
ցն̄ս. այսպէս ասէ տ̄ր տ̄ր : * եթէ իցէ լուիցե՞ն կամ 5
սարսեսցե՞ն, զի տուն դառնացողաց են. և կամ ընածանիցեն թէ մարգարէ ես դու 'ի մէջ ն̄ց : * Եւ դու 6
որդի մարդոյ՝ մի երկնչիցիս 'ի նոցանէ, և մի զանգիտիցես յերեսաց ն̄ց. զի զայրանալով զայրասցին և յարիցեն 'ի վ̄ր քո. զի 'ի մէջ կարճաց բնակեալ ես դու՝
մի երկնչիցիս 'ի բանից ն̄ց, և յերեսաց ն̄ց մի զանգիտիցես, զի տուն դառնացողաց են : * Եւ խօսեսցիս 7
ը̄ ն̄ս զբանս զայսոսիկ. եթէ իցէ լուիցե՞ն կամ սարսեսցե՞ն, զի տուն դառնացողաց են : * Եւ դու որդի 8
մարդոյ՝ լո՛ւր բանից զոր խօսիմ ը̄. քեզ. մի լինիր դառնացօղ իբրև զտուն դառնացողաց, բաց զբերան քո և
կեր զոր ջամբեցից քեզ : * Տեսի՝ և ահա ձեռն ձգեալ 9
առ իս, և 'ի նմա մատեան մի գրոյ, և պարզեաց առաջի իմ. և էր գրեալ 'ի նմա ներքոյ և արտաքոյ՝ ողբս,
և ձայնս, և վայս :

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ասէ ցիս, որդի մարդոյ՝ զորինչ գտանես 'ի դմա՛
կե՛ր : կե՛ր մանր զմատեանդ զայդ. և գնա՛ և խօ-
2 սեա՛ց ընդ որդիսն Ի̄լի : * Եբաց զբերան իմ, և ջամ-
3 բեաց զմատեանն : * և ասէ ցիս, որդի մարդոյ՝ բերան
քո կերիցէ, և որովայն քո լցցի 'ի մատենէ այտի որ
տուաւ քեզ : կերա՛յ զայն, և եղև 'ի բերան իմ իբրև
4 զքաղցրութի մեղու : * Եւ ասէ ցիս, որդի մարդոյ՝
գնա՛ դու և մուտ 'ի տունն Ի̄լի, և խօսեսցիս ընդ ն̄ս
5 զպատգամս իմ : * զի ոչ եթէ առ ժողովուրդ խորա-
6 խօս ծանրալեզու առաքեսցիս առ տունն Ի̄լի : * և ոչ
առ ժողովուրդս բազումս այլազգախօս կամ այլալեզուս.
և ոչ առ թանձրալեզուս, զորոց ոչ լսիցես զբանս ն̄ց :
զի թէ առ այնպիսիսն առաքէի զքեզ. սակայն և նոքա՛
7 լսէին քեզ : * այլ տունն Ի̄լի ոչ հաւանին լսել քեզ,
քանզի ոչ կամին լսել ինձ. զի ա̄մ տունն Ի̄լի հակա-
8 ռակօղք և խստասիրտք են : * Եւ ահաւասիկ արարի
զդէմս քո հաստատուն առաջի երեսաց ն̄ց. և զյաղ-
9 թութի քո զօրացուցից առաջի հակառակութե ն̄ց : * և
եղիցի յա̄մ ժամ հաստատուն իբրև զվէմ յաղթութի քո :
Մի երկնչիր 'ի նոցանէ, և մի զանգիտիցես յերեսաց
10 ն̄ց. զի տուն դառնացողաց են : * Եւ ասէ ցիս տ̄ր.
որդի մարդոյ՝ զա̄մ զբանս զոր խօսեցայ ը̄. քեզ, լո՛ւր
11 ականջօք քովք, և դի՛ր 'ի սրտի քում : * և ե՛րթ մուտ
'ի մէջ գերութե̄ն առ որդիս ժողովրդեանն քո. խօսե-
ցիս ընդ ն̄ս՝ և ասասցես : այսպէս ասէ տ̄ր տ̄ր՝ եթէ
12 իցէ լուիցե՞ն և անսայցե՞ն : * Եւ վերացո՛յց զիս ոգի.
և լուայ զկնի իմ ձայն շարժման մեծի՝ որ ասէին. օրհ-
13 նեա՛լ են փառք տ̄ն 'ի տեղւոջէ իւրմէ : * և տեսի ձայն
թևոց գազանացն սաւառնելոյ ընդ միմեանս, և ձայն
14 անուացն զհետ ն̄ց, և ձայն շարժման : * Եւ հոգի տ̄ն
վերացո՛յց զիս և բարձրացոյց, և երթայի համբարձեալ
'ի դիմել հոգւոյն իմոյ : Եւ ձեռն տ̄ն եղև 'ի վ̄ր իմ զօ-
15 րութ̄բ. * և մտի վերամբարձ 'ի մէջ գերութե̄ն, և շրջե-
ցայ առ բնակչօքն քոբար գետոյ որ էին անդ. և նստայ
16 աւուրս եւթն դագարեալ 'ի մէջ ն̄ց : * Եւ եղև յետ
17 եւթն աւուրն, եղև բան տ̄ն առ իս՝ և ասէ. * որդի
մարդոյ, դէտ կացուցի զքեզ տանն Ի̄լի. լուիցես յե-
18 րէն զպատգամս՝ և սպառնասցես ն̄ց իբրև յինէն : * Յոր-
ժամ ասիցեմ ցանօրէնն, թէ մահու մեռանիցիս. և
դու ոչ զգուշացուցանիցես նմա, և ոչ խօսեսցիս ըզ-
գուշանալ անօրինին, և դառնալ 'ի չար ճանապարհաց
իւրոց և կեալ. անօրէնն այն յանօրէնութե̄ իւրում
19 մեռցի, և զարիւն ն̄ր 'ի ձեռաց քոց խնդրեցից : * Իսկ
եթէ դու զգուշացուցանիցես անօրինին, և նա ոչ դարձ-
ցի յանօրէնութե̄ իւրմէ՝ և 'ի ճանապարհէ իւրմէ, ա-
նօրէնն այն՝ յանօրէնութե̄ իւրում մեռցի. և դու զանձն
20 քո ապրեցուցես : * Եւ յորժամ դարձցի արդարն
յարդարութե̄ց իւրոց՝ և արասցէ յանցանս, արկից
առաջանս զգլխով ն̄ր. ինքն մեռցի. քանզի ոչ եթէ յի-
շեսցին արդարութի̄ք ն̄ր զոր արար : բայց քանզի դու
ոչ զգուշացուցեր նմա՝ զարիւն ն̄ր 'ի ձեռաց քոց խնդ-
21 րեցից : * Այլ եթէ դու զգուշացուցանիցես զարդարն
զի մի մեղիցէ, արդարն կելով կեցցէ. զի դու զգու-
շացուցեր նմա. և դու զանձն քո ապրեցուցես :

* Եւ

---

(20) 'Ի լուս'' : Ընթանային գազանքն. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ'' : (21) Ոմանք. Եւ 'ի գնալ նոցա գնային : (24) Ոմանք. Իբրև զձայնն սադդայի. 'ի գնալն.. հանգչէին թևք իւ'' : (25) Ոմանք. 'Ի վերայ գլխոյ ն̄ց 'ի կալ իւ'' : (27) Ոմանք. 'Ի ներքս քան զնա... միջով չափ.. և միջով չափ... որ զնովաւ շուրջ փակ :

Գլ. Բ̄. (1) Ոմանք. Տեսիլ նմանութե̄ փառացն ա̄յ : (2) Ոմանք. յաւելուն. 'Ի վ̄ր իմ հոգի, վերացոյց զիս և կանգնեալ կացոյց : (4) Ոմանք. Եղջիւրիկք են և խստա'' : (6) Ոմանք. Եւ մի զանգիտեսցես : (7) Օրինակ մի յաւելու. Եւ դու որդի մարդոյ խօսեսցիս ընդ : (9) Բազումք. Եւ պարզեաց զնա առաջի իմ :

Գլ. Գ̄. (1) Ոմանք. Զոր ինչ գտանիցես 'ի դմա : (3) Ոմանք. Եւ եղև 'ի բերանի իմում : (4) Այլք. Եւ խօսեսցիս առ ն̄ս զպատ'' : (6) Բազումք. Զորոց ոչ լուիցես զբա''... թէ և առ այնպիսիս առաքէի : (8) Ոմանք. Եւ ահաւադիկ արարի : (8) Ոսկան. Զօրացուցի առաջի : (11) Ոմանք. Լուիցեն և անսասցեն : Ոսկան. և ասասցեն : (12) Ոմանք. Եւ վերացոյց զիս հոգի : (13) 'Ի լուս''. Եւ տեսի զձայն.. և զձայն անուոց. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ'' : (14) Յօրինակին. Հոգւոյն իմոյն : (15) Ոմանք. Եւ նստայ անդ աւուրս եւթն դարձեալ 'ի մէջ ն̄ց : (17) 'Ի լուս''. Զքեզ տանդ Ի̄լի. համաձայն այլոց 'ի Բնաբ'' : (18) Բզ̄մ. 'Ի ճանապարհաց իւրոց չարաց և կեալ, անօրէնն յանօրէ'' : (20) Ոմանք. Ոչ զգուշացուցեր զնա : (21) Բազումք. Այլ թէ զգուշացուցես զարդարն :

Բ * Եւ եղեւ 'ի վ̄ր իմ անդ ձեռն տ̄ն, եւ ասէ ցիս. արի եւ 22
ել դու 'ի դաշտ անդր, եւ անդ խօսեցայց ընդ քեզ:
* յարեայ եւ ելի 'ի դաշտ անդր. եւ ահա իջեալ կային 23
անդ փառքն տ̄ն, իբրեւ զտեսիլն եւ զփառսն՝ զոր տեսի
առ ափն քոբար գետոյ. եւ անկայ 'ի վ̄ր երեսաց իմոց:
* Եւ եկն 'ի վ̄ր իմ հոգի, եւ կացոյց 'ի վ̄ր ոտից իմոց. 24
եւ խօսեցաւ ընդ իս՝ եւ ասէ. մուտ՝ եւ արգելիր 'ի մէջ
տան քոյ: * Եւ դու որդի մարդոյ, ահաւադիկ տուեալ 25
են 'ի վ̄ր քո կապանք, եւ կապեսցեն զքեզ 'նոքօք. եւ ոչ
ելցես 'ի միջոյ նց̄: * Եւ զլեզու քո կապեցից 'ի քիմս 26
քո, եւ եղիջիր դու համր. եւ ոչ եղիցիս դու նց̄ իբրեւ
զայր մի յանդիմանիչ, զի տուն դառնացողաց են: * Եւ 27
յորժամ խօսիցիմ ընդ քեզ՝ բաց զբերան քո, եւ ասասցես
ցնս̄: այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր տ̄ր. որ լսելոցն
է՝ լուիցէ, եւ որ արհամարհելոցն՝ արհամարհեսցէ.
քանզի տուն դառնացողաց են:

ԳԼ. Դ.

Եւ դու որդի մարդոյ, առ դու քեզ աղիւս մի, եւ 1
դիցես զնա առաջի երեսաց քոց. եւ նկարեսցես 'ի
նմա զքաղաքն Եմի. * եւ տացես շուրջ զնովաւ պաշարումն. 2
եւ շինեսցես շուրջ զնովաւ մարտկոցս. եւ պատեսցես
շուրջ զնովաւ պատնէշ. եւ տացես շուրջ զնովաւ
բանակս, եւ ածցես շուրջ զնովաւ նետաձիգս: * Եւ 3
առցես դու քեզ տապակ երկաթի, եւ կանգնեսցես զնա
իբրեւ զպարիսպ երկաթի ընդ քեզ եւ ընդ քաղաքն. եւ
պատրաստեսցես զերեսս քո 'ի վ̄ր նր̄, եւ եղիցի 'ի պաշարումն,
եւ պաշարեսցես զնա. զի այն նշանակ է որդւոցն
Ի̄ղի: * Եւ դու ննջեսցես 'ի ձախակողմն քո, եւ 4
դիցես զանիրաւութիւնս տանն Ի̄ղի 'ի վերայ դորա. ըստ
թուոյ աւուրց զոր ննջեսցես 'ի վ̄ր դորա հարեւր եւ
յիսուն օր: եւ առցես զանիրաւութիւնս նց̄: * Եւ ես ետու 5
քեզ զերկուս անիրաւութիւնս նց̄ 'ի թիւ աւուրց՝
հարեւր եւ իննսուն օր: եւ առցես զանիրաւութիւնս տանն
Ի̄ղի, * եւ բովանդակեսցես 'ի միասին զա̄մ: Եւ դարձեալ 6
ննջեսցես յաջակողմն քո, եւ առցես զանիրաւութի
տանն յուդայ զքառասուն օր. զի օր ընդ տարւոյ եդի
քեզ: * Եւ 'ի պաշարումն Եմի պատրաստեսցես զերեսս 7
քո, եւ զօրացուսցես զբազուկս քո, եւ մարգարէասցիս
'ի վ̄ր նր̄: * Եւ ես ահա եդու 'ի վ̄ր քո կապանս, եւ մի 8
փոխեսցես կողմն 'ի կողմանէ մինչեւ կատարեսցին աւուրք
արգելանին քոյ: * Եւ դու առ քեզ ցորեան, եւ 9
գարի, ոսպն, եւ ոլոռն, եւ կորեակ, եւ հաճար, եւ արկցես
զայն յաման մի խեցեղէն, եւ արասցես դու զայն
քեզ հաց. եւ ը̄ս թուոյ աւուրցն զոր ննջեսցես դու 'ի
կողմն քո, հարեւր եւ իննսուն օր կերիցես զայն: * Եւ 10
զկերակուրն քո կերիջիր կշռով. քսան սիկղ յաւուր,
ժամէ 'ի ժամ կերիջիր զնա: * Եւ ջուր չափով արբջիր. 11
զվեցերորդ մասն դորակի միոյ՝ ժամէ 'ի ժամ արբջիր:
* Եւ նկան գարեղէն արկեալ կերիցես զնա. յաղբ 12
13 մարդոյ եփեսջիր զայն առաջի երեսաց նց̄: * Եւ ասասցես.
այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ Ի̄ղի. այսպէս կերիցեն
որդիքն Ի̄ղի զհաց իւրեանց պղծութ̄բ 'ի մէջ ազգաց
14 ուր ցրուեցից զն̄ս անդր: * Եւ ասեմ. քաւ լիցի տ̄ր
ա̄ծ Ի̄ղի, եթէ պղծեալ իցէ երբէք անձն իմ 'ի պղծութիւն.
եւ մեռելոտի՝ եւ 'ի գազանաբեկ ոչ երբէք կերայ
'ի ծննդենէ իմմէ մինչեւ ցայժմ. եւ ոչ եմուտ 'ի բերան
15 իմ ա̄մ միս պիղծ: * Եւ ասէ ցիս. ահա ետու քեզ քակոր
արջառոյ փոխանակ աղբոյն մարդոյ, եւ նովաւ արասցես
16 զհաց քո: * Եւ ասէ ցիս տ̄ր. որդի մարդոյ,
ահաւանիկ ես բեկանեմ զհաստատութի հացի յԵմ̄. եւ
կերիցեն հաց կշռով՝ եւ կարօտանաց, եւ ջուր չափով՝ եւ
17 կարօտութ̄բ արբցեն: * զի եղիցին կարօտեալք 'ի հացէ
եւ 'ի ջրոյ. եւ ապականեսցի մարդ եւ եղբայր իւր, եւ հալեսցին
յանիրաւութիւնս իւրեանց:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ դու որդի մարդոյ՝ առ քեզ սուսեր յեսանաւոր
սուր քան զսուսեր վարսավիրայից. առանայցես
զայն քեզ, եւ ածիցես զայն զգլխով քով՝ եւ զմօրուօք.
2 եւ առցես կշիռս՝ եւ կշռեսցես զն̄ս: * Զչորրորդ մասնն
հրով այրեսցես 'ի մէջ քաղաքին, ըստ լրումն աւուրցն
արգելանին. եւ զչորրորդ մասնն կոտորեսցես սրով շուրջ
զնովաւ. եւ զչորրորդ մասն հոսեսցես հողմոյ, եւ սուր
3 արձակեցից զկնի նր̄: * Եւ առցես անտի սակաւ ինչ
4 թուով, եւ ծրարեսցես 'ի մեկնոցի քում: * Եւ դարձեալ
առցես անտի, եւ ընկեսցես 'ի մէջ հրոյ, եւ այրեսցես
5 զնոսա 'ի հուր, եւ անտի ելցէ հուր: * Եւ ասասցես ա̄մ
տանն Ի̄ղի. Այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր. այս այն Եէմ
է զոր եդի 'ի մէջ հեթանոսաց զդա, եւ որ շուրջ զդովաւ
6 գաւառք: * զի փոխեցին զիրաւունս իմ ընդ անիրաւութեն
հեթանոսաց. եւ զօրէնս իմ ընդ օրէնս աշխարհացն,
որ շուրջ էին զնովաւ. զի զիրաւունս իմ
7 մերժեցին, եւ յօրէնս իմ ոչ գնացին: * Վասն այսորիկ
այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր. փոխանակ զի պատճառք
ձեր յազգացդ են որ շուրջ են զձեւք. եւ յօրէնս իմ ոչ
գնացէք, եւ զիրաւունս իմ ոչ արարէք. այլ եւ ոչ ըստ
իրաւանցն հեթանոսաց՝ որ շուրջ են զձեւք արարէք:
8 * Վ̄ն այսորիկ այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր. ահաւասիկ
ես 'ի վ̄ր քո, եւ արարից 'ի միջի քում դատաստանս
9 առաջի ազգացդ: * Եւ արարից ընդ քեզ՝ զոր ոչ երբէք
արարի. եւ ոչ այլեւս նմին նման արարից ը̄ս ա̄մ պղծութեցն
10 քոց: * Վ̄ն այնորիկ հարք կերիցեն զորդիս 'ի մէջի
քում, եւ որդիք կերիցեն զհարս. եւ արարից 'ի քեզ
դատաստանս, եւ ցրուեցից զա̄մ մնացորդս քո ընդ ա̄մ
11 հողմս: * Վ̄ն այդորիկ կենդանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի
տ̄ր. փոխանակ զի զսրբութիւնս իմ պղծեցեր ա̄մ գարշելեօքն
քովք, եւ ա̄մ պղծալից պաշտամամբքն քովք.
եւ ես մերժեցից զքեզ, եւ ոչ խնայեսցէ 'ի քեզ ակն իմ.
12 եւ ոչ ողորմեցայց քեզ: * Զորիր մասն քո մահու սատա_
ռես

---

(22) Օրինակ մի առաջին կարգէ վերնագիր. Տեսիլ երկրորդ:
(22) Ոմանք. Արի ել դու.. եւ անդ խօսեցի ընդ քեզ:
(24) Ոմանք. 'Ի վ̄ր իմ ոգի, եւ կացոյց զիս 'ի վ̄ր ոտից:
(25) Յօրինակին պակասէր. 'Ի վ̄ր քո կապանք: (27) Բազումք. Բացից զբերան քո.. որ լսելոցն իցէ լուիցէ.. արհամարհելոցն իցէ արհա'':
ԳԼ. Դ̄. (1) Օրինակ մի. Առ քեզ լինքեան աղիւս մի: (1) Բազումք. Եւ նկարեսցես 'ի նմա զքաղաքն Եէմ: (3) 'Ի լուս''. Եւ պաշարեսցեն զդա. համաձայն բաղդաց 'ի բնաբ'': (3) Ոմանք. Զի այդ նշանակ է: (6) 'Ի լուս''. Եւ դիցես զանիրաւութի տանն. համաձայն բաղդաց 'ի բնաբ'': (7) Յօրինակին պակասէր. Պատրաստեսցես զերեսս քո եւ զօրացուսցես զբազուկս քո: (8) Ոմանք. Մի փոխիցիս: (9) Օրինակ մի. Աւուրցն քոց զոր: (10) Այլք. Կերիցես կշռով: (11) Յօրինակին 'ի կարգէ բնաբանի՝ եւ ' ջուր ' չափով. չակերտ փակեալ 'ի լուս''. նշանակի քո: (11) Ոմանք. Եւ զվեցե̄րդ մասն: (12) Ոմանք. 'Ի յաղբ մարդոյ: Որ ասէն. յաղբս մար'': (13) Բազումք. Այդպէս կերիցեն որ'': (14) Ոմանք. Եւ մեռելոտի եւ գազանաբեկ.. 'ի բերան իմ միս պիղծ:

(15) Ոմանք. Փոխանակ աղբին մարդոյ: (16) Ոմանք. Ահաւասիկ ես բեկա'': Որ ասէն. Ահաւադիկ ես բեկա''.. հացի յԵմէ: (16) Ոմանք. Չափով եւ ապականութ̄ե. կամ, եւ պակասութ̄ե արբցեն:
ԳԼ. Ե̄. (1) Բազումք. Առ դու քեզ սուսեր յեսանասուր, սուր քան զորբիչ վար''... եւ ածիցես զգլխով.. եւ առցես քեզ կշիռս: Որ ասէն. քան զորբիչ վարսավիրաց .. քեզ 'ի կշիռս: (2) Ոսկան. Հոսեսցես հողմով: (2) Ոմանք. Արձակեցից զկնի նց̄: (4) Օրինակ մի յաւելու. Եւ անտի ելցէ հուր յա̄մ տունն Ի̄ղի: (6) Ոմանք. Զի փոփոխեցին զիրաւունս: (7) Ոմանք. Վ̄ն այնորիկ այսպէս ա''... զի պատճառք ձեր 'ի յազգացդ... ոչ ըստ օրինաց հեթանոսաց որ շուրջ զձեւքեն ա'': (7) 'Ի լուս''. Փոխանակ զի կերպարանք ձեր յազգացդ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (8) Ոմանք. Վ̄ն այնորիկ այսպէս ա''... 'ի միջի քո դատաստանս: (10) Ոմանք. Վ̄ն այսորիկ հարք: (11) Ոմանք. Պղծալից ցանկութ̄քն քո.. եւ ոչ խնայեսցէ 'ի քեզ: (12) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրի. սրով վախճանեսցի, այլ 'ի լուս''. ուղղագրի՝ սովով. համաձայն այլոց, ըստ

ռեսցի · և չորրորդ մասն քո սովով վախճանեսցի 'ի միջի քում · և զչորրորդ մասն քո ընդ ա̅մ հողմս ցրուեցից · և զչորրորդ մասն քո շուրջ զքև 'ի սուր անկցի, և սուր արձակեցից զկնի ն̅ց : * Եւ կատարեսցի սրտմտութիւն 13 բարկութեան իմոյ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց, և մխիթարեցայց · և ծանիցեն զի ես տ̅ր խօսեցայ նախանձու իմով 'ի կատարել ինձ զբարկութիւն իմ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց : * Եւ եդից զքեզ յանապատ 14 և 'ի նախատինս հեթանոսաց որ շուրջ զքև իցեն · և զդստերս քո շուրջ զքև առաջի ա̅մ անցաւորաց ճանապարհի : * և եղիցես հեծեծելի և եղկելի, ծաղր և 15 երևոյթ 'ի մէջ ազգացն որ շուրջ զքև իցեն · յառնել ինձ 'ի քեզ դատաստանս բարկութեամբ, և սրտմտութեամբ և վրէժխնդրութեամբ ցասման : * Ես տ̅ր խօսեցայ, 'ի յարձակել 16 ինձ զչարաչար զնետս իմ սովոյ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց, և եղիցին 'ի սատակումն · արձակեցից զայս 'ի վ̅ր̅ ն̅ց · և սով գումարեցից 'ի վ̅ր̅ ձեր · և խորտակեցից զհաստատութիւն հացի քոյ : * և առաքեցից 'ի վ̅ր̅ քո սով և գազանս 17 չարս, և պատժեցից զքեզ · և մահ և արիւն անցցեն 'ի քեզ, և ածից շուրջ զքև սուր · զի ես տ̅ր խօսեցայ :

ԳԼ. Զ.

Գ. Եւ եղև բան տ̅ն առ իս՝ և ասէ · * որդի մարդոյ՝ 1
հաստատեա՛ զերեսս քո 'ի վ̅ր̅ լերանցդ Ի̅ղ̅ի · մար- 2
գարեա՛ց 'ի վ̅ր̅ դոցա, * և ասասցես · լերինք Ի̅ղ̅ի՝ լուա- 3
րուք զպատգամս ադոնայի տ̅ն · Այսպէս ասէ ադոնայի տ̅ր լերանց և բլրոց՝ և ձորոց և դաշտաց · ահաւասիկ ես ածեմ 'ի վ̅ր̅ ձեր սուր, և ապականեսցին բարձունք ձեր · * և կործանեսցին սեղանք ձեր · և խոր- 4
տակեսցին մեհեանք ձեր · և տապալեցից զվիրաւորս ձեր առաջի կռոց ձերոց : * Եւ դի թաւա՛լ կա- 5
ցուցից վիրաւորս զորդիսդ Ի̅ղ̅ի առաջի պատկերաց ձերոց · և ցրուեցից զոսկերս ձեր շուրջ զսեղանովք ձերովք * յա̅մ բնակութեան ձերում · քաղաքք աւերեսցին, և բար- 6
ձունք ապականեսցին : զի ջնջեսցին և պակասեսցին սեղանք ձեր, և խորտակեսցին՝ և դադարեսցեն կուռք ձեր · և բարձցին մեհեանք ձեր · և ջնջեսցին գործք ձեռաց ձերոց · * և անկցին վիրաւորք 'ի միջի ձերում · և ծա- 7
նիջիք թէ ես եմ տ̅ր : * Եւ թողից 'ի ձէնջ ապրեալս 8
'ի սրոյ 'ի մէջ ազգաց, և 'ի վարատման ձերում 'ի մէջ աշխարհաց · * և յիշեսցեն զիս ապրեալքն ձեր 'ի մէջ 9
ազգաց ուր գերեցա՛ն 'ի ն̅ս : զի երդուայ ես սրտի ն̅ց շնացելոյ և ապստամբելոյ յինէն, և աչաց ն̅ց պոռնկացելոց զհետ գնացիցն իւրեանց · և կոծեսցին յերեսս իւրեանց, վ̅ա̅ չարեացն զոր արարին յա̅մ գարշելիսն իւրեանց և յա̅մ 'ի գնացս իւրեանց : * Եւ ծանիցեն 10
թէ ես եմ տ̅ր, և ո՛չ 'ի զուր ինչ խօսեցայ առնել ընդ ն̅ս զայս ա̅մ չարիս : * Այսպէս ասէ ադոնայի տ̅ր · 11
ծա՛փս հար ձեռամբ, և դոփեա՛ ոտամբ, և ասասցես՝ վա՛շ վա՛շ 'ի վ̅ր̅ գարշելեացն և չարեաց տանն Ի̅ղ̅ի · զի սրով և մահուամբ և սովով անկցին : * Հեռաւորն՝ մա- 12
հու վախճանեսցի, և մերձաւորն՝ սրո՛վ անկցի, և մնացեալն և պաշարեալն սովով սատակեսցին · և կատարեցից զբարկութիւն իմ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց : * Եւ ծանիցեն թէ ես 13
եմ տ̅ր, յորժամ անկցին վիրաւորքն ձեր 'ի մէջ կռոցն ձերոց, շուրջ զսեղանովքն ձերովք · 'ի վ̅ր̅ ա̅մ բլրոցն բարձանց, և յա̅մ գլուխս լերանց, և 'ի ներքոյ ա̅մ վարսաւոր ծառոց, և 'ի ներքոյ ամուր կաղնեաց՝ ուր ա- 14 կանէին խունկս ա̅մ կռոցն իւրեանց : * Եւ ձգեցից զձեռն իմ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց, և եդից զերկիրն յապականութիւն և 'ի սատակումն · յանապատէն դեբղաթայ յա̅մ բնակութեան ն̅ց : և ծանիջիք թէ ես եմ տ̅ր :

ԳԼ. Է.

1 Եւ եղև բան տ̅ն առ իս՝ և ասէ : * և դու՛ որդի մար-
2 դոյ ասասցես · այսպէս ասէ ադոնայի տ̅ր · երկ-
րիդ Իսրայելացւոց վախճան հասեալ է · հասեա՛լ է վախ-
3 ճան 'ի վ̅ր̅ չորեցունց կողմանց երկրիդ : * Ահաւասիկ
հասեալ է 'ի վ̅ր̅ քո վախճան : Եւ առաքեցից 'ի վերայ
քո, և խնդրեցից 'ի քէն վրէժս ա̅մ ճանապարհաց քոց ·
4 և հատուցից քեզ ըստ ա̅մ գարշելեացն քոց : * և ո՛չ
խնայեսցէ ակն իմ 'ի քեզ, և ո՛չ ողորմեցայց · զի ըստ
գնացից քոց հատուցից քեզ, և գարշելիքն քո 'ի միջի
5 քում եղիցին · և ծանիցես թէ ես եմ տ̅ր : * Քանզի
այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր · չարիք մի ահաւասիկ՝ չարիք մի
6 հասեալ են : * Եհաս վախճան · զարթեաւ 'ի վ̅ր̅ քո :
7 * Ահաւադիկ հասեալ է զմբայ՛ղ 'ի վ̅ր̅ քո, որ բնա-
կեալդ էք յերկրիդ · հասեալ է ժամանակ, մերձեցաւ
8 օր՝ և ոչ աղմկաւ և ո՛չ երկամբք : * Այլ այժմ 'ի մօտոյ
հեղից զբարկութիւն իմ 'ի վ̅ր̅ քո, և կատարեցից 'ի քեզ
զսրտմտութիւն իմ · և դատեցայց զքեզ ըստ ճանապար-
հաց քոց, և տաց 'ի վ̅ր̅ քո զա̅մ պղծութիւն պաշտամանց
9 քոց : * Եւ մի խնայեսցէ ակն իմ 'ի քեզ, և ո՛չ ես ողոր-
մեցայց · զի ըստ ճանապարհաց քոց հատուցից քեզ, և
գարշելիքդ քո՝ 'ի միջի քում եղիցին : և ծանիցես թէ
10 ես եմ տ̅ր որ հարկանեմ զքեզ : * Ահաւասիկ օր տ̅ն,
ահա հասեալ է վախճան · ելին զմբայղն, ծաղկեցաւ
11 գաւազանն · յարեա՛ւ ամբարտաւանութիւն · * և խորտա-
կեսցէս զհաստատութիւն անօրինին · ո՛չ աղմկաւ և ո՛չ
փութով · ո՛չ են 'ի միոյ իւրեանց գեղեցկութիւն 'ի ն̅ս :
12 * Հասեալ է ժամանակ · ահա եկն օր · ստացօղն՝ մի
խնդասցէ, և որ վաճառէն՝ մի ողբասցի · զի բարկութիւն
'ի վ̅ր̅ ա̅մ անիրաւութեան մարդկան, և 'ի վ̅ր̅ ա̅մ բազմութեան
13 ն̅ց : * Զի որ ստանայն, 'ի վաճառականն անդր այլ մի
դարձցի, և ո՛չ ևս է՝ կեա՛լ 'ի կենդանութեան ն̅ց · զի տե-
սիլս 'ի վ̅ր̅ ա̅մ բազմութեան ն̅ց ո՛չ դարձցի · և մարդ յաչս
14 կենաց իւրոց՝ մի հաստատեսցի : * Փո՛ղ հարէք և լինա-
րեցէք զա̅մ · և ո՛չոք իցէ որ երթայցէ 'ի պատերազմ,
15 զի բարկութիւն 'ի վ̅ր̅ բազմութեան ն̅ր : * Պատերազմ սրոյ
արտաքուստ, և սով և մահ 'ի ներքուստ · և որ 'ի բացի
իցեն, սրո՛վ վախճանեսցին, և որ 'ի քաղաքի իցեն, սո-
16 վով և մահուամբ վախճանեսցին : * Եւ ապրեսցին որք
ապրելոց իցեն 'ի ն̅ց · և եղիցին 'ի վ̅ր̅ լերանց իբրև
զաղաւնիս անձանձրոյթ մնչել : Զամենեսեան կոտորե-
17 ցից՝ զիւրաքանչիւրոք յանիրաւութեան իւրում : * Ա̅մ
ձեռք լքցին, և ա̅մ երանք գարշասցին խոնաւութեամբ :
18 * Ափածցին քուրձս, և ծածկեսցեն զն̅ս ցնորք : յա̅մ
Ե-

որում և մէջ էր : (12) Ոմանք · Եւ չորրորդ մասն քո շուրջ : (13) Ոմանք · Եւ ծանիցես թէ ես եմ տ̅ր, խօսեցայ նա'' : (14) Ոմանք · Եւ եդից զքեզ անապատ : (17) Ոմանք · 'Ի վ̅ր̅ քո սուր և գազանս · · և ածից զքև շուրջ :

Գլ · Զ · (5) Ոմանք · Զվիրաւոր զորդ'' · · · զոսկերս ն̅ց շուրջ զսեղանովք իւրեանց : (5) 'Ի լուսանցս · Որդւոյդ Ի̅ղ̅ի առաջի պատկերաց իւրեանց · համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'' : (6) Ոմանք · Յա̅մ բնակութեան ն̅ց : (9) Ոսկան · 'Ի մէջ ազգաց որք գերեցանն · · և ապստամբեցելոյ · · և կործեսցին յերեսս : (9) Ոմանք · Եւ յա̅մ գնացս իւրեանց : (12) Ոմանք · Եւ հաստատեցից զբարկութիւն իմ : (13) Ոմանք · Յորժամ անկանիցին : (13) Բազումք · Եւ 'ի ներքոյ ա̅մ ամուր կաղնի'' :

Գլ · Է · (2) Յօրինակին · Երկիր Իսրայելացւոց վախճան հա'' : (3) Բազմք · Ահաւադիկ հասեալ է · · · 'ի քէն վրէժ ըստ ճանա'' : (3) Օրինակ մի յաւելու · 'Ի վ̅ր̅ քո վախճան, որ բնակիչդ ես յերկրիդ : և առաքեցից ես զբարկութիւն իմ 'ի վերայ քո · և դատեցայց զքեզ ըստ ճանապարհաց քոց, և հա'' : (4) Ոմանք · Եւ ծանիցեն թէ ես եմ տ̅ր : (7) Ոմանք · Բնակեալդ ես յերկրիդ · · օր՝ ոչ աղմկաւ : (8) Ոմանք · Զբարկութիւն 'ի վ̅ր̅ քո : (11) Բազումք · 'Ի միոյ իւրեանց, և ոչ գեղեցկութիւն : (12) Բազմք · Ահա հասեալ է ժա'' · · · զի բարկութիւն է յա̅մ բազմութեան ն̅ր : (13) Ոմանք · Այլ մի ևս դարձցի · ոչ ևս եկեալ 'ի կեան'' · · զի տեսիլն 'ի վ̅ր̅ ա̅մ բազմութեան ն̅ր : (13) Օրինակ մի · Յաչս կենաց իւրոց ոչ կալցի յոյս : (14) Ոմանք · Որ երթիցէ 'ի պա'' : (15) Օրինակ մի · Պատերազմ և սուր արտաքուստ : (15) Ոմանք · Եւ որ 'ի բացին իցեն · · · սով և մահ վախճանեսցէ : Որ օրինակ մի · սովով և մահուամբ սպառեսցին : (16) Ոմանք · Յանօրէնութեան իւրում : (17) Բազումք · Գարշեսցին խոնաւութեամբ : (17) Յօրինակին : Գարշասցին խոնարհութեամբ : (18) Օրինակ մի · Յամենայն ե-

երեսս ամօթ, և յամ՟ գլուխս կնդութիւն: * արծաթ նց՟ 19
անկեալ կայցէ 'ի հրապարակս, և ոսկի նց՟ արհամարհեսցի: Արծաթ նց՟ և ոսկի նց՟ ոչ կարասցէ փրկել
զնս՟ յաւուր բարկութե՟ տն՟ • և անձինք նց՟ մի՛ յագեսցին, և որովայնք նց՟ մի՛ լցցին • զի տանջանք եղեն անիրաւութեանց նց՟: * Զընտիր ընտիր զարդուցն եդին 'ի 20
հպարտութի՟ • և պատկերս գարշելեաց պղծութեանցն
իւրեանց արարին 'ի նմանէ • վս՟ այնորիկ տաց զայն նց՟
'ի պղծութի՟, * և մատնեցից 'ի ձեռս օտարաց յափշտակել 21
զնս՟ • և ժանտագործաց երկրի յաւար, և պղծեսցեն զնս՟: * և դարձուցից զերեսս իմ 'ի նոցանէ՝ և զոր 22
արարէք ձեզ լինելոց պէսպէս զարդս, և պղծեսցեն
զնս՟: Եւ պղծեսցեն զայցելութիւն իմ, և մտցեն 'ի նա
անխտիր • և պղծեսցեն զնս՟, * և արասցեն խառնակութի՟ 23
• զի լցաւ երկիր 'ի դատաստանաց արեանց նց՟, և
քաղաքք լի՛ եղեն անօրէնութեամբք: * Եւ ածից զչարս 24
ազգաց՝ և ժառանգեսցեն զտունս նց՟ • և կործանեցից
զամբարտաւանութի՟ բռնութեան նց՟ • և պղծեսցին սրբութիւնք նց՟: * եկեսցէ քաւութի՟, և խնդրեսցէ զխաղաղութի՟ 25
և ոչ գտանիցէ: * Վա՛յ 'ի վայի վ՟ր եղիցի, և 26
գո՛յժ 'ի գուժի • խնդրեսցին տեսիլք 'ի մարգարէից,
և օրէնք կորիցեն 'ի քահանայէ, և խորհուրդք 'ի ծերոց
• և ոչ գտանիցին: * Թագաւորն սգասցի, և իշխանն 27
զգեցցի զապականութի՟, և ձեռք ժողովրդեան երկրին
լքցին: ըստ ճանապարհաց նց՟ արարից նց՟ • և ը՟ դատաստանաց
նոցա առից վրէժ 'ի նոցանէն: և ծանիցեն
թէ ես եմ տր՟:

ԳԼ. Ը.

Դ Եւ եղև յամին վեցերորդի յամսեանն հինգերորդի, 1
որ օր հինգ էր ամսոյն • ես նստէի 'ի տան իմում,
և ծերքն յուդայ նստէին առաջի իմ: Եւ եղև 'ի վերայ
իմ անդ ձեռն ադոնայի տն՟: * և տեսանէի՝ և ահա նմանութի՟ 2
առն, 'ի միջոյն և 'ի խոնարհ՝ հուր, և 'ի միջոյն և
'ի վեր՝ իբրև զտեսիլ փայլական • իբրև զգոյն բազմագունի
ականն: * Եւ ձգեաց նմանութի՟ ձեռին՝ և ա՛ռ 3
զգագաթամբ գլխոյ իմոյ, և վերացո՛յց զիս ոգի ը՟ երկինս
և ընդ երկիր • և տարաւ զիս յե՟մ 'ի տեսլեանն
այ՟, և կացոյց զիս 'ի նախադրան դրանն ներքնոյ որ
հայի ը՟ հիւսիսի • ուր էր արձան պատկերին նախանձու
ստացողին: * և անդ էին փառք այ՟ Ի՟լի, ը՟ տեսլեանն 4
զոր տեսի 'ի դաշտի անդ: * Եւ ասէ ցիս, որդի 5
մարդոյ՝ հայեա՛ց աչօք քովք 'ի կողմն հիւսիսոյ: համբարձի
զաչս իմ 'ի կողմն հիւսիսոյ, և ահա 'ի հիւսիսոյ
կողմանէ 'ի վ՟ր դրան սեղանոյն ուր կա՛յր պատկերն
նախանձու 'ի մուտս դրանն որ հայէր ընդ արևելս:
* Եւ ասէ ցիս • որդի մարդոյ՝ տեսանե՞ս զինչ գործեն 6
դոքա աստ անօրէնութի՟ մեծ տունդ Ի՟լի, հեռանա՛լ 'ի
սրբութեանց իմոց: դարձեալ ևս մեծամեծս քան զայս
տեսցես անօրէնութիւնս: * Եւ եմո՛յծ զիս առաջի դրրաց 7
սրահին • և տեսի և ահա ծա՛կ մի յորմն: * Եւ ասէ՛ ցիս • 8
որդի մարդոյ բրեա՛ զորմդ • և բրեցի զորմն, և ահա
դուռն մի: * և ասէ ցիս, որդի մարդոյ՝ մուտ տես զանօրէնութիւնս՝ 9
և զչարիս զոր գործեն դոքա այդր:
10 * Մտի և տեսի, և ահա ամ՟ նմանութի՟ սողնոց և անասնոց,
սնոտի գարշելիք • և տեսի զամ՟ կուռս տանն Ի՟լի
11 նկարեա՛լ շուրջ զնովօք: * և եւթանասուն այր 'ի ծերոց
տանն Ի՟լի, և յեզոնիա որդի սափանայ 'ի
մէջ նց՟ կայր առաջի նց՟ • և իւրաքանչիւր բուրվառ 'ի
ձեռին իւրում, և ծուխ խնկոյն ելանէր դիզանէր իբրև
12 զամպ: * Եւ ասէ ցիս տր՟ • որդի մարդոյ՝ տեսանե՞ս
զինչ ծերք տանդ Ի՟լի գործեն այդր ընդ խաւար, իւրաքանչի՛ւր
'ի ծածուկ 'ի սենեկի իւրում • զի ասեն՝ ե-
13 թո՛ղ տր՟, և ո՛չ հայի յերկիր: * Եւ ասէ ցիս • դարձեալ
ևս մեծամեծ անօրէնութիւնս տեսցես՝ զոր գործեն դոքա:
14 * և եմո՛յծ զիս առաջի դրան տանն տն՟, որ հայէր ընդ
հիւսիսի • և ահա նստէին անդ կանայք՝ և ողբային զԹամուզ:
15 * Եւ ասէ ցիս, տեսանե՞ս զայդ որդի մարդոյ
• դարձեալ ևս մեծամեծ գործս քան զայդ տեսանիցես:
16 * Եւ եմո՛յծ զիս 'ի ներքին սրահ տանն տն՟, և
ահա 'ի վ՟ր դրաց տաճարին տն՟ ընդ սեղանն և ընդ վանդակն՝
իբրև արք քսանեհինգ, որոց զթիկունս 'ի տաճարն
տն՟ դարձուցեալ էր, և զերեսս ընդ արևելս, և
17 երկիր պագանէին արեգական: * Եւ ասէ ցիս • տեսե՞ր
զայդ որդի մարդոյ • միթէ փո՞քր ինչ իցէ անօրէնութի՟
տանդ Ի՟լի զոր գործեն աստ • զի լցին զերկիր
անօրէնութեամբք, և դարձան 'ի բարկացուցանել զիս • և
18 ահա ձգեն զբազուկ որթուն ը՟ արհամարհանս: * Եւ
ես արարից ընդ դոսա բարկութ՟, և ոչ խնայեսցէ ակն
իմ, և ոչ ողորմեցայց նց՟: և աղաղակեսցեն յականջս իմ
մեծաձայն, և ո՛չ լուայց նց՟:

ԳԼ. Թ.

1 Եւ աղաղակեա՛ց յականջս իմ մեծաձայն և ասէ • մերձեա՛լ
է վրէժխնդրութի՟ քաղաքիդ • և իւրաքանչիւր
ոք զգործի սատակման 'ի ձեռին իւրում ունէր:
2 * Եւ ահա արք վե՛ց գային ընդ ճանապարհ բարձու
դրանն՝ որ հայի ը՟ հիւսիսի, և իւրաքանչիւր տապար
'ի ձեռին իւրում • և ա՛յր մի 'ի մէջ նց՟ զգեցեալ պճղնաւոր,
և կամար ականակապ յականց շափիղայ ընդ մէջ
3 իւր • և մտին կային առաջի պղնձի սեղանոյն: * և փառք
այ՟ Ի՟լի վերացան 'ի քրովբէիցն յոգն որ 'ի մէջ տաճարին:
Եւ կոչեաց զայրն որ զգեցեալ էր զպճղնաւորն,
4 և ունէր զկամարն ընդ մէջ իւր: * Եւ ասէ ցնա տր՟ •
անց ընդ մէջ քաղաքիդ ե՟մի, և դի՛ր նշան 'ի ճակատս արանցդ
որ հեծեն և յոգոց հանեն 'ի վ՟ր անօրէնութեանցն
5 գործելոց 'ի մէջ դոցա: * Եւ ցնոսա ասէ՝ ինձ լու 'ի
լո՛ւ • գնացէ՛ք զհետ նր՟ 'ի քաղաքն՝ և կոտորեցէ՛ք • և
6 մի՛ խնայեսցեն աչք ձեր, և մի՛ ողորմեսջիք, * ծերոյն և
տղայոյն, կուսին և երիտասարդին • և զկանայս կոտորեսջիք
'ի սատակումն: բայց յորոյ վ՟ր նշանն իցէ՝ մի՛
մերձենայցէք • և սկիզբն 'ի սրբութեանց իմոց արասջիք:
և սկսան յարանց ծերոց որ էին 'ի ներքս 'ի տաճարին:
7 * Եւ ասէ ցնոսա • պղծեցէ՛ք զտունդ, և լցէ՛ք զտունդ
դիակամբք • և ելէ՛ք կոտորեցէ՛ք և հարէ՛ք զքաղաքդ:
8 * Եւ եղև 'ի կոտորելն զնս՟, հայեցայ՝ և տեսի, և անկայ

րեսս ամօթ 'ի վերայ նոցա • և յամ՟: (19) Ոմանք • Անկեալ կայցէ • • քանզի արծաթ նց՟ և ոս՟ • • • և որովայնք նց՟ ոչ լցցին • զի տանջանք անիրաւութեան նոցա եղև: (21) Բազումք • Եւ մատնեցից զայն 'ի ձեռս օտա՟: (22) Յոմանս պակասի • 'Ի նոցանէ • և զոր արարէք ձեզ լինելոց պէսպէս զարդս, և պղծեսցեն զնս՟: և այլ՟: (22) Բազումք • Եւ մտանիցեն 'ի նս՟: (24) Ոմանք • Զչարիս ազգաց • • • բռնութե՟ նոցա: ԳԼ. Ը. (2) 'Ի լուս՟ • Իբրև զտեսիլ օդոյ • համաձայն եբրայեցւոց 'ի բնաբ՟: Այլ և ոմանք • Իբրև զտեսիլ օդոց • և իբրև զգոյն • • ական: (3) Բազումք • Եւ վերացոյց զիս ընդ երկինս • • յե՟մ 'ի լեառն այ՟: (3) 'Ի լուս՟ • Զիս յանդիման դրանն ներքնոյ • համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՟: (5) 'Ի բազումս պակասի • Հիւսիսոյ • համբարձի զաչս իմ 'ի կողմն հիւսիսոյ • և ահա: (6) Ոմանք • Աստ անիրաւութի՟ տունդ Ի՟լի • • քան զայդ տեսցես: (8) Ոմանք • Եւ բրեցի զորմն: (10) Բազումք • Նմանութի՟ սողնոց և անասնոց սնոտի գարշելեաց:

(11) Ոմանք • Որդի սափանեայ • • բուրվառ իւր 'ի ձեռին իւ՟: (11) Ոսկան • Ելանէր դիզանայր: (12) Ոմանք • 'Ի ծածուկ սենեկի իւրեանց: Այլ օրինակ մի • իւրաքանչիւր 'ի սենեակ իւրում ծածուկ • զի: (17) Յօրինակին պակասէր • Միթէ փոքր ինչ իցէ: (17) Բազումք • Զի լցին զերկիրն • • • և ահա ձգեն զբազուկ որթոյն: (18) Ոմանք • Եւ ոչ ողորմեցայց դոցա • • • իմ մեծաձայնս: ԳԼ. Թ. (1) Բազումք • Վրէժխնդրութի՟ քաղաքին: (2) Ոմանք • 'Ի միջի նց՟ զգեց՟ • • կացին առ պղնձի սեղանոյն: (3) Ոմանք • Եւ փառքն այ՟ Ի՟լի վերացաւ: (4) Ոմանք • Անօրէնութեանց գործելոց 'ի մէջ նց՟ • Այլ ոսկան • Գործեցելոց: (6) Ոմանք • Ծերոց և տղայոց, կու՟ • • • և զկանայս նց՟ կոտորեսջիք: (7) Օրինակ մի յաւելու • Եւ հարէք զքաղաքդ • և ելեալ կոտորեցին զքաղաքն: (8) Օրինակ մի • Եւ եղև 'ի կոտորելն զնս՟, ես մնացի միայն, և անկայ 'ի վ՟ր երես՟ • • • վայ է ինձ ադո՟: (8) Ոմանք • 'Ի հեղուլ զսրտ

կայ 'ի վ՟ր երեսաց իմոց, աղաղակեցի և ասեմ. վա՜յ ինձ
ադոնայի տ՟ր, չնջես դու աւադիկ զմնացորդս Իսրա-
յէլի, 'ի հեղուլ զբարկութիւն քո 'ի վ՟ր Ե՟մի: *Եւ ասէ 9
ցիս. անիրաւութիւն տանն Իսրայէլի և Յուդայ մեծացաւ յոյժ
յոյժ. զի լցաւ երկիր ժողովրդովք բազմօք, և քա-
ղաքդ լի եղև անօրէնութեամբ և պղծութեամբ. զի ասացին ե-
թէ եթող տ՟ր զերկիրն, և ոչ ևս հայի տ՟ր: *և արդ ոչ 10
խնայեսցէ ակն իմ 'ի նա, և ոչ ողորմեցայց, այլ ը՟ ճա-
նապարհաց ն՟ց տաց 'ի գլուխ ն՟ց: *Եւ ահա այրն որ 11
զգեցեալն էր զպճղնաւորն, և ունէր զկամարն ը՟ մէջ
իւր, պատասխանի ետ և ասէ. արարի որ՟պ և հրամայե-
ցեր ինձ:

ԳԼ. Ժ.

Եւ տեսանէի ահա 'ի վ՟ր հաստատութեանն որ էր 'ի 1
վ՟ր գլխոց քերովբէիցն իբրև զվէմ շափիղայ ա-
կան, և 'ի վ՟ր ն՟ր նմանութիւն աթոռոյ: *Եւ ասէ ցայրն՝ 2
որ զգեցեալն էր զպատմուճանն սուրբ. մուտ 'ի մէջ
անուոցդ և 'ի ներքոյ քերովբէիցդ՝ և լից զագուռս քո
կայծակամբք հրոյ 'ի միջոյ քերովբէիցդ. և ցանեա՛ 'ի վ՟ր
քաղաքին, և եմուտ այրն առաջի իմ: *և քերովբէքն 3
կային ընդ աջմէ տաճարին 'ի մտանել առնն. և ամպն
ելից զսրահն ներքին: *Եւ փառքն տ՟ն վերացան 'ի 4
քերովբէից անտի յօդն որ 'ի մէջ տաճարին. և տաճարն
լի եղև ամպով, և սրահն լի եղև լուսով փառացն տ՟ն:
*և ձայն թևոց քերովբէիցն լսելի լինէր մինչև 'ի սրահն 5
արտաքին. իբրև զձայն ա՟յ սադայի՝ որ խօսէր: *Եւ 6
եղև մինչդեռ տայր զպատուէր առնն որ զգեցեալէր
զպատմուճանն սուրբ, և ասէր. ա՛ռ հուր 'ի միջոյ ա-
նուոցդ 'ի միջոյ քերովբէիցդ. և եմուտ և եկաց 'ի մէջ
անուոցն: *և ձգեաց քերովբ մի զձեռն իւր 'ի միջոյ քե- 7
րովբէիցն 'ի մէջ հրոյն որ էր 'ի մէջ քերովբէիցն, ա՛ռ
և ետ 'ի ձեռս նորա. և որ զգեցեալէր զպատմուճանն
սուրբ, ա՛ռ և ել անտի: *Հայէի ընդ քերովբէսն, և 8
տեսանէի նմանութիւն ձեռաց մարդոյ 'ի ներքոյ թևոց
ն՟ց: *Տեսանէի՝ և ահա անիւք չորք կային մերձ առ 9
քերովբէսն. մի մի անիւ զհետ միոյ միոյ քերովբէի. և
տեսիլ անուոցն իբրև զտեսիլ ական կարկեհանի: *և 10
տեսիլ ն՟ց և նմանութիւն չորեցունց, որ՟պ զի իցէ տեսա-
նել անիւ ընդ մէջ անուոյ: *Եւ 'ի գնալն իւրեանց՝ 11
'ի չորեսին կողմանս իւրեանց գնային, և յետս ը՟դդէմ
ոչ դառնային. զի յոր կողմն հայէր մի առաջին, զհետ
ն՟ր երթային և յետս ընդդէմ ոչ դառնային: *Եւ ա՟մ 12
մարմինք իւրեանց, և ձեռք, և թևք ն՟ց, և անիւք, լի
էին աչօք՝ շուրջ զչորեքումբք անուովք ն՟ց: *Եւ ա- 13
նուոցն անուն՝ կոչեցաւ գեղ գեղ, իմով լսելով:
*Եւ չորք դէմք միոյ. դէմք միոյն՝ դէմք եզին. դէմք 14
երկրորդին՝ դէմք մարդոյ. և դէմք երրորդին՝ դէմք
առիւծու. և դէմք չորրորդին՝ դէմք արծուոյ: *և վե- 15
րացան քերովբէքն: Այս այն գազան է՝ զոր տեսի
'ի վ՟ր քոբար գետոյ: *Եւ 'ի գնալ քերովբէիցն, գը- 16
նային և անիւքն զհետ ն՟ց. և յամբառնալ քերովբէիցն
զթևս իւրեանց 'ի վերանալն յերկրէ, ոչ դառնային
յետս անիւքն. քանզի զհետ ն՟ց էին: *'Ի կալն նոցա 17
դադարէին, և յամբառնալ ն՟ց՝ ընդ նոսին վերանային.

18 զի ոգի կենդանութեան էր 'ի ն՟ս: *Եւ ելին փառքն տ՟ն
19 'ի միջնոցոյ տաճարին, և նստան 'ի վ՟ր քերովբէիցն: *և
ամբարձին քերովբէքն զթևս իւրեանց, և վերացան
յերկրէ առաջի իմ, յելանելն ն՟ց և անիւքն զհետ ն՟ց.
և կացին առաջի դրանդեաց դրանն տանն տ՟ն որ հայէր
20 ընդ արևելս. և փառքն ա՟յ Ի՟ղի 'ի վ՟ր ն՟ց: *Այս այն
գազան է զոր տեսի 'ի ներքոյ ա՟յ Ի՟ղի 'ի վ՟ր քոբար գե-
21 տոյ, և գիտացի թէ այն քերովբէք են: *Չորք չորք
դէմք միոյ միոյ, և ութ թևք միոյ միոյ. և նմանութիւն
22 ձեռաց մարդոյ 'ի ներքոյ թևոց ն՟ց. *և նմանութիւն ե-
րեսաց ն՟ց: Այս դէմք են զոր տեսի 'ի ներքոյ փա-
ռացն ա՟յ Ի՟ղի 'ի վ՟ր քոբար գետոյ. զտեսիլ ն՟ց և զն՟ս:
զի ըստ իւրաքանչիւր դիմաց գնային:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ ամբարձ զիս հոգի, և ած զիս յանդիման դրանն Ե
տանն տ՟ն որ հայէր ընդ արևելս. և ահա առաջի
դրան սրահին արք իբրև քսանևհինգ, և տեսի 'ի մէջ
ն՟ց զյեզոնիա զորդի յազերայ՝ և զփաղտիա բանեայ՝ զա-
2 ռաջնորդս ժողովրդեանն: *Եւ ասէ ցիս տ՟ր. որդի
մարդոյ, ա՛յս արք են որ խորհին ունայնս, և տան խրատ
3 չար 'ի քաղաքիդ յայդմիկ. *և ասեն՝ ոչ եթէ նորոգ
ինչ շինեալ են տունքս, այլ սա է կաթսայ՝ և մեք միս:
4 *Վ՟ն այդորիկ մարգարեա՛ց 'ի վ՟ր նոցա. մարգարեա՛ց
5 որդի մարդոյ: *Եւ եհաս 'ի վ՟ր իմ ոգի տ՟ն՝ և ասէ.
ա՛յսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր. ա՛յդպէս ասացէք տունդ
6 Ի՟ղի, և զխորհուրդ ոգւոյ ձերոյ ես գիտեմ: *յաճա-
խեցէք զդիակունս ձեր 'ի քաղաքիդ յայդմիկ, և լցէք
7 զճանապարհս դորա վիրաւորօք: *Վ՟ն այդորիկ ա՛յս-
պէս ասէ ադոնայի տ՟ր. զի զդիակունս ձեր զոր կոտո-
րեցիք 'ի մէջ դորա, նոքա միսն են, և կաթսայն դա է.
8 և զձեզ հանից 'ի միջոյ դորա: *'Ի սրոյ երկնչէիք՝ սուր
9 ածից 'ի վ՟ր ձեր՝ ասէ ադոնայի տ՟ր: *և հանից ըզ-
ձեզ 'ի միջոյ դորա, և մատնեցից զձեզ 'ի ձեռս օտա-
10 րաց. և արարից 'ի ձեզ դատաստանս՝ *զի անկանիցիք
'ի սուր: և 'ի վ՟ր լերանց Ի՟ղի դատեցայց զձեզ. և ծանի-
11 ջիք թէ ես եմ տ՟ր: *և դա մի՛ լիցի ձեզ կաթսայ, և դուք
մի՛ լինիցիք 'ի դմա միս: 'Ի վ՟ր լերանցն Ի՟ղի դատեցայց
12 զձեզ, *և գիտասջիք թէ ես եմ տ՟ր: զի ըստ արդա-
րութեանց իմոց դուք ոչ գնացէք, և զիրաւունս իմ դուք
ոչ արարէք: այլ և ոչ ըստ կրօնից ազգացն որ շուրջ
13 զձեւք էին՝ արարէք: *Եւ եղև մինչդեռ մարգարէա-
նայի, մեռաւ փաղտիա որդի բանեայ: անկա՛յ 'ի վ՟ր
երեսաց իմոց, և 'ի ձայն մեծ աղաղակեցի՝ և ասեմ. վա՜յ
ինձ՝ վա՜յ ինձ ադոնայի տ՟ր. զի 'ի կատարած հասու-
14 ցեր զմնացորդս Ի՟ղի: *Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ա-
15 սէ. *որդի մարդոյ, եղբարք քո՝ և արք գերութեան քոյ՝
և ա՟մ տունդ Ի՟ղի հասեալ են 'ի վախճան. որոց ասացին
բնակիչքն Ե՟մի, 'ի բա՛ց մերժեցարուք 'ի տ՟է. զի մեզ
16 տուեալ է զերկիրդ 'ի ժառանգութիւն: *Վ՟ն այնորիկ
ասա. ա՛յսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր, թէ մերժեցից զն՟ս
յազգս, և ցրուեցից զն՟ս ընդ ա՟մ երկիր. և եղէ՛ց ն՟ց
փոքր մի 'ի սրբութիւն 'ի գաւառսն յոր մտանիցեն 'ի ն՟ս:
17 *Վ՟ն այնորիկ ասա. Ա՛յսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր. և
ընկալայց զն՟ս յազգացն, և ժողովեցից զն՟ս 'ի գաւա-
ռացն

մութիւն քո: (9) Ոմանք. Եւ զի ասացին եթէ: (10) Բա-
զումք. Ակն իմ, և ոչ ողորմեցայց, ըստ ճանապարհաց
ն՟ց տաց 'ի գլուխս ն՟ց:
ԳԼ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ ահա 'ի վերայ.. 'ի վերայ գլխոյ
քերով՟: իբր վէմ շափիղայ: (2) 'Ի բազումս պակասի. Զպատ-
մուճանն սուրբ.. և եմուտ այրն առաջի իմ: (2) 'Ի լուսն՟.
'Ի վերայ քաղաքիդ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՟: (3) Ո-
մանք. Կային ընդ մէջ տաճարին.. և ամպ ելից: (7) 'Ի
լուսն՟. 'Ի միջոց քերոբէիցն: (7) Յոմանս պակասի. 'Ի մի-
ջոյ քերոբէիցն. 'ի մէջ հրոյն որ էր 'ի մէջ քերովբէիցն, առ և
ետ: Ոսկան. Զձեռն իւր առ հուրն. որ էր 'ի միջոյ
քերոբէիցն. և ետ 'ի ձեռս: (8) Բազումք. Նմանութիւն ձեռին
մար՟: (9) Ոմանք. Մի անիւ զհետ միոյ քերոբէի.. իբրև
տեսիլ: (10) Բազումք. Անիւ 'ի մէջ անուոյ: (13) Ոսկան.
Եւ անուոյն կոչեցաւ գեղգեղ: (14) Բազումք. Դէմք միոյն
դէմք քերոբէի, և դէմք երկ՟: (18) Բազումք. Տ՟ն 'ի միջոյ օդոյ
տաճարին: Ոսկան. 'Ի միջօդոյ: (19) Ոմանք. Զհետ
երթային ն՟ց և կային: (20) Օրինակ մի. Այս այն կենդա-
նին է զոր.. թէ այն քերոբէք էին: (21) Ոսկան. Չորք
դէմք միոյ միոյ: (21) Ոմանք. Ձեռին մարդոյ:
ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Եւ ամբարձ զիս ոգի.. զորդի ա-
զերայ, և զփաղտիա զբանեայ: (4) Ոմանք. Վ՟ն այնորիկ
մարգարէաց 'ի վերայ դոցա: (5) Ոմանք. Եւ ասէ ցիս.
այսպէս ասէ.. այսպէս ասասջիք.. և զխորհուրդս ոգ՟:
(7) Բազումք. Տ՟ր. զդիակունս ձեր... 'ի միջի դորա:
(8) Ոմանք. 'Ի սրոյ երկնչէք սուր: (10) Բազումք. Եւ ծա-
նիցէք թէ ես: (12) Բազումք. Այլ ըստ կրօնից ազգացն
որ շուրջ զձեւք են ա՟: (16) Ոմանք. Փոքր մի սրբութի:

ւացն ուր ցրուեցից զն̃ 'ի ն̃ն : եւ տաց նոցա զերկիրն
Ի̃ղի : * Եւ մտցեն անդր, եւ բարձցեն զա̃մ գարշելիս ն̃ր, 18
եւ զա̃մ զանօրէնութիւնս ն̃ր 'ի նմանէ : * Եւ տաց ն̃ց սիրտ 19
այլ. եւ ոգի նոր նորոգեցից ն̃ց : եւ հանից զսիրտն քա-
րեղէն 'ի մարմնոց ն̃ց, եւ տաց նոցա սիրտ մարմնեղէն :
* զի ըստ հրամանաց իմ գնասցեն, եւ զիրաւունս իմ 20
պահեսցեն, եւ արասցեն զն̃. եւ եղիցին ինձ 'ի ժողո-
վուրդ' եւ ես եղէց ն̃ց ա̃ծ : * Եւ ըստ գարշելեաց սր- 21
տից ն̃ց, եւ ըստ անօրէնութեանց ն̃ց զոր արարին, եւ ըստ
ճանապարհացն յոր գնային' հատուցից 'ի գլուխս ն̃ց'
ասէ ադոնայի տ̃ր :

Զ * Եւ ամբարձին քերովբէքն զթեւս իւրեանց, եւ անիւքն 22
զհետ ն̃ց. եւ փառքն ա̃յ Ի̃ղի 'ի վ̃ր ն̃ց : * Եւ ամբարձան 23
փառքն տ̃ն 'ի միջոյ քաղաքին. եւ կացին 'ի վ̃ր լերինն որ
էր յանդիման քաղաքին : * Եւ վերացոյց զիս ոգի, եւ ած 24
'ի յերկիրն քաղդեացւոց 'ի մէջ գերութեանն, տեսլեամբ
հոգւոյն ա̃յ : Եւ յարեաւ 'ի տեսլենէ անտի զոր տեսի. * եւ 25
խօսեցայ առ գերութիւնն զա̃մ բանս տ̃ն զոր եցոյց ինձ :

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ եղեւ բան տ̃ն առ իս' եւ ասէ : * Որդի մարդոյ' 1
'ի մէջ անօրէնութեանց ն̃ց բնակեալ ես դու. որ աչս 2
ունին տեսանելոյ' եւ ոչ տեսանեն, եւ ականջս լսելոյ'
եւ ոչ լսեն. զի տուն դառնացողաց են : * Եւ դու որ- 3
դի մարդոյ' արա դու քեզ հանդերձ գերութեան, եւ վա-
րեաց 'ի գերութիւն զաւուրս առաջի ն̃ց. եւ գերեսջիր 'ի
տեղւոջէ քումմէ յայլ տեղի առաջի դոցա' զի տեսցեն.
քանզի տուն դառնացողաց են : * Եւ մերկասցիս ըզ- 4
հանդերձս քո, իբրեւ զհանդերձ գերութեան * առաջի ա- 5
չաց ն̃ց : Եւ դու ելցես ընդ երեկոյս առաջի ն̃ց, ո̃պ
ելանիցէ գերի, առաջի աչաց նոցա : Ծակեա դու քեզ
որմ, եւ ելցես ընդ այն * առաջի ն̃ց. կորակոր գնաս- 6
ցես' գաղտագողի ելանիցես. ծործ զգլխով պատիցես,
եւ մի տեսանիցես զերկիրն. զի նշանակ ետու զքեզ
տանն Ի̃ղի : * Եւ արարի այնպէս ըստ ա̃մի զոր պատ- 7
ուիրեաց ինձ տ̃ր, եւ արկայ հանդերձ գերութե̃ զա-
ւուրս. եւ փորեցի ընդ երեկոյս զորմն ձեռամբ իմով,
եւ երթայի գաղտագողի կորակոր առաջի նոցա : * Եւ 8
եղեւ բան տ̃ն ընդ առաւօտն 'ի վ̃ր իմ' եւ ասէ : * Որդի 9
մարդոյ' ոչ ասացին քեզ տունդ Ի̃ղի տուն դառնացո-
ղաց, թէ զի՞նչ է զոր գործեսդ : * Եւ արդ ասա ց̃ն. 10
այսպէս ասէ տ̃ր տ̃ր ցիշխանդ' եւ ցառաջնորդս Ե̃մի'
եւ ցա̃մ տունդ Ի̃ղի որ են 'ի մէջ դոցա. * Թէ ես նշա- 11
նակ արարից 'ի մէջ դորա. ո̃պ արարիդ' այնպէս եղի-
ցի դմա. զի 'ի պանդխտութիւն եւ 'ի գերութիւն երթիցեն :
* Եւ իշխանն 'ի մէջ ն̃ց կորակոր գնասցէ, գաղտագողի 12
ըղջեսցի, զորմն հատեալ ելցէ, զերեսս ծածկեալ գը-
նասցէ. եւ մի տեսցէ զերկիրդ : * Եւ արկից զցանց իմ 13
զնովաւ' եւ պատեսցի ուռկանաւ 'ի պաշարումն. եւ ա-
ծից զնա 'ի բաբելոն յերկիրդ քաղդեացւոց. եւ զդա մի
տեսցէ, եւ այդր վախճանեսցի : * Եւ զա̃մ օգնականս 14
ն̃ր որ շուրջ զնովաւ իցեն, եւ զա̃մ պաշտպանս ն̃ր ընդ
ա̃մ հողմս ցրուեցից, եւ սուր զկնի ն̃ց արձակեցից : * Եւ 15
ծանիցեն թէ ես եմ տ̃ր. 'ի ցրուել իմ զն̃ ընդ ա̃մ
ազգս, եւ ցանել զնոսա ընդ գաւառս : * Եւ թողից 'ի 16
ն̃ցնէ արս թուով 'ի սրոյ, եւ 'ի սովոյ, եւ 'ի մահուանէ.
զի պատմեսցեն զա̃մ անօրէնութիւնս ն̃ց 'ի մէջ ազգացն'
յորս մտանիցեն անդր : եւ ծանիցեն թէ ես եմ տ̃ր :
17 * Եւ եղեւ բան տ̃ն առ իս' եւ ասէ. * Որդի մարդոյ' ըզ- Է
18 հաց քո կարօտութ̃բ կերիջիր, եւ զջուր քո' տանջանօք
19 եւ նեղութ̃բ արբջիր. * եւ ասասցես ցժողովուրդ երկ-
րին : Այսպէս ասէ ադոնայի տ̃ր ցբնակիչս Ե̃մի յեր-
կիրն Ի̃ղի. զհաց իւրեանց կարօտութ̃բ կերիցեն, եւ
զջուր իւրեանց ապականութ̃բ արբցեն. զի ապակա-
նեսցի երկիր լիւ իւրով, զի յամպարշտութե̃ են ա̃մ
20 բնակիչք ն̃ր : * Եւ քաղաքք ն̃ց բնակեալք' աւերեսցին.
եւ երկիր ն̃ց յապականութի̃ եղիցի : Եւ ծանիջիք թէ ես
21 եմ տ̃ր : * Եւ եղեւ բան տ̃ն առ իս' եւ ասէ : * Որդի մար-
22 դոյ, զի՞նչ է ձեզ առակդ այդ յերկրիդ Ի̃ղացւոց' զոր
ասեն. հեռի են աւուրքն, եւ կորեաւ տեսիլք ա̃մ:
23 * Վ̃ն այդորիկ ասա ց̃ն. այսպէս ասէ ադոնայի տ̃ր.
դարձուցից զառակդ զայդ' եւ մի եւս ասասցեն տունդ
Ի̃ղի զառակդ զայդ. զի խօսեսցիս առ ն̃ս, թէ հասեալ
24 են աւուրք' եւ պատգամք ա̃մ տեսլեանց : * Զի ոչ եւս
եղիցի ա̃մ տեսիլ սուտ, եւ որ խօսիցի ըղձութ̃բ եւ շնոր-
25 հուկս 'ի մէջ որդւոցն Ի̃ղի : * Քանզի ես տ̃ր խօսեցայ
զբանս իմ, խօսեցայ եւ արարից, եւ ոչ եւս յերկարեցից :
զի յաւուրս ձեր տուն դառնացողաց խօսեցայ զբանն,
26 եւ արարից ասէ ադոնայի տ̃ր : * Եւ եղեւ բան տ̃ն առ
27 իս' եւ ասէ : * Որդի մարդոյ' ահաւադիկ տունդ Ի̃ղի
տուն դառնացողաց ասեն. տեսիլդ զոր տեսանէ դա'
յաւուրս բազումս է 'ի ժամանակս հեռաւորս լինելոց
28 է այդ զոր դա՛յդ մարգարէանայ : * Վ̃ն այդորիկ ասա
ց̃ն. այսպէս ասէ ադոնայի տ̃ր. ոչ եւս յերկարես-
ցին ա̃մ բանք իմ զոր խօսեցայց, այլ զոր խօսեցայց'
արարից ասէ ադոնայի տ̃ր :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ եղեւ բան տ̃ն առ իս' եւ ասէ : * Որդի մարդոյ' Ը
2 մարգարէաց 'ի վ̃ր մարգարէիցդ Ի̃ղի որ մարգա-
րէանան անդ, եւ ասասցես ցմարգարէսդ որ մարգա-
րէանան 'ի սրտից իւրեանց. մարգարէանասցես եւ ա-
3 սասցես ց̃ն. լուարո՛ւք զպատգամս տ̃ն : * Այսպէս
ասէ ադոնայի տ̃ր. վա՛յ դոցա որ մարգարէանանդ 'ի
սրտից իւրեանց, որ երթան զհետ ոգւոց իւրեանց,
4 եւ ամենեւին ոչ տեսանեն : * Իբրեւ աղուեսք յաւերակս
5 էին մարգարէք քո Ի̃ղ. * եւ ոչ կացին 'ի հաստատութե̃.
եւ ժողովեցին հօտս 'ի վ̃ր տանդ Ի̃ղի, եւ ոչ հաստատե-
6 ցան ոյք խօսէին յանուն տ̃ն : * Որ տեսանէին զսու-
թի̃, եւ պատմէին զըղձութի̃ սնոտի : ոքք ասէին, այս-
պէս ասէ տ̃ր. եւ ես տ̃ր ոչ առաքեցի զն̃, եւ սկսան
7 յարուցանել բանս : * Ոչ ապաքէն տեսիլս սուտս տե-
սէք, եւ ըղձութիւնս սնոտիս պատմէիք. եւ ասէիք, այս-
8 պէս ասէ տ̃ր, եւ ես տ̃ր ոչ խօսեցայ : * Վ̃ն այդորիկ
ասա. այսպէս ասէ ադոնայի տ̃ր. փոխանակ զի բանք
ձեր սուտ են, եւ ըղձութիւնք ձեր սնոտիք. վ̃ն այնորիկ
9 ես 'ի վ̃ր ձեր' ասէ ադոնայի տ̃ր : * Եւ ձգեցից զձեռն
իմ 'ի վ̃ր մարգարէիցն, որ տեսանէին սուտս, եւ խօ-
սէին սնոտիս : 'ի խորհուրդ ժողովրդեան իմոյ մի կաց-
ցեն. եւ մի 'ի գիրս տանն Ի̃ղի գրեսցին, եւ յերկիրն Ի̃ղի
մի

---

(18) Ոմնք. Զա̃մ գարշելիս ն̃ց : (19) Բ̃զմ. Եւ հոգի նոր պարգեւեցից ն̃ց : (20) Բ̃զմ. Ըստ հրամանաց իմոց գն''... ն̃ց յա̃ծ : (21) Ոմնք. Յոր գնացին' հա'' : (23) Ոմնք. Եւ կացին 'ի վ̃ր լե'' : (24) Ոմնք. Եւ վերացոյց զիս հոգի, եւ ած զիս յերկիրն.. տեսլեամբ հոգւոյն ա̃յ :

ԳԼ. ԺԲ. (3) Ոմնք. Արա դու հան''... առաջի դոցա : (4) Ոմնք. Մերկասցիս զհանդերձ քո : (5) Ոմնք. Ո̃պ ելցէ գերի.. եւ ծակեսցես դու քեզ : (6) Ոմնք. Գաղտագողի գնասցես... պատիցես : (7) Ոսկ̃ն. Եւ արկի հանդերձ : (8) Ոմնք. Բան տ̃ն առաւօտուն. կամ, ընդ առաւօտս : (9) Բ̃զմ. Ո՞չ ասացին ցքեզ : (10) Ոմնք. Ասէ տ̃ր ցիշխանդ եւ ցառաջնորդսդ : (11) Բ̃զմ. 'Ի միջի դորա. ո̃պ արարիդ այդպէս եղիցի : (12) Ոսկ̃ն. Եւ իշխանն որ է 'ի մէջ ն̃ց : (14) Ոմնք. Զկնի ն̃ր արձակեցից : (15) Բ̃զմ. Եւ ծանիցեն թէ ես.. 'ի ցրուելն իմ զն̃ ընդ ազգս, եւ ցանել զն̃ ընդ ամենայն գաւ'' : (19) Բ̃զմ. Յերկիրն Ի̃ղի : (20) Ոմնք. Յապականութի̃ եղիցի : (22) Ոմնք. Զոր ասեն. հեռան աւուրք եւ կորեան աւուրքն ա̃մ : (24) Ոմնք. Այլ որ խօսիցի ըղձութ̃բ շնորհուկս : (25) Ոմնք. Տունդ դառնացողաց խօսեցայց զբանն : (27) Յօրինակին. Է այդ զդայդ մարգա'' :

ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմնք. Որ մարգարէանանդ, եւ աս''.. որ մ̃րգ̃րէանային 'ի սիրտս իւրեանց. մ̃րգ̃րէասցես եւ ա'' : (3) Ոմնք. 'Ի սիրտս իւրեանց : (4) Ոմնք. Յաւերակք էին մար'' : (5) Ոմնք. Եւ ոչ հաստատեցան ոյք : (6) Ոմնք. Եւ տեսանէին սուտ : (7) Ոմնք. Սնոտիս պատմեցէք : (8) Ոմնք. Վ̃ն այնորիկ ասա : (9) Ոմնք. 'Ի խորհուրդ ժողովրդեան իմոյ մի կայցեն :

մի մտցեն: և ծանիցեն թէ ես եմ ադոնայի տ՟ր: * Փո֊ 10
խանակ զի մոլորեցուցանէին զժողովուրդ իմ, և ա֊
սէին. խաղաղութիւն խաղաղութիւն, և ոչ գոյր խաղաղու֊
թիւն: և ինքն շինէր որմ, և նոքա ծեփէին, զի փլցի:
* ասա ցն՟ս որ ծեփէինն, թէ անդրդամութիւն է այդ, 11
քանզի փլանելոց է. եկեսցէ անձրև՝ և ողողեսցէ, և
տաց քարինս ռմբաքարաց 'ի պահանգս ն՟ց՝ և կործա֊
նեսցին. հողմ յարիցէ՝ և պատառեսցէ: * և ահա կոր֊ 12
ծանեցաւ որմն. և ոչ ևս ասասցեն ցձեզ, թէ ուր է
ծեփն ձեր՝ զոր ծեփեցէքն: * Զի այսպէս ասէ ադոն֊ 13
նայի տ՟ր. արձակեցից հողմս որ բառնայցէ սրտմտու֊
թ՟բ իմով, և եկեսցէ անձրև ողողանել բարկութ՟բ ի֊
մով. և զվէմս ռմբաքարացն ածից ցասմամբ 'ի վ՟ր ն՟ր
'ի վախճան. * և յատակեցից զորմն զոր ծեփէիք՝ և կոր֊ 14
ծանեցի. և ընկեցից զնա յերկիր, և յայտնեսցին հի֊
մունք ն՟ր, և անկցի և վախճանեսցի յանդիմանութ՟բ:
Եւ գիտասջիք թէ ես եմ տ՟ր: * և կատարեցից զսրտ֊ 15
մութի իմ 'ի վ՟ր որմոյն, և 'ի վ՟ր ծեփողաց ն՟ր. և կոր֊
ծանեսցի: Եւ ասացից ցձեզ՝ թէ չիք ուրեք որմ, և
ոչ ծեփողք ն՟ր * մարգարէքն ի՟ղի՝ որ մարգարէանային 16
'ի վ՟ր Ե՟մի. և տեսանէին նմա խաղաղութիւն, և ոչ գոյր
խաղաղութի. ասէ ադոնայի տ՟ր: * Եւ դու որդի մար֊ 17
դոյ՝ հաստատեա զերեսս քո 'ի վ՟ր դստերաց ժողովր֊
դեան քոյ, որ մարգարէանային 'ի սրտից իւրեանց.
մարգարեա՛ց 'ի վ՟ր ն՟ց, * և ասասցես: Այսպէս ասէ 18
ադոնայի տ՟ր. վա՛յ այնոցիկ որ կարեն կարկատեն ըզ֊
բարձկնեարդ 'ի ներքոյ ա՟մ արմկան ձեռին. և առնեն
գլխադիրս գլխոյ ա՟մ հասակաց թիւրել զանձինս. զի
թիւրեցան անձինք ժողովրդեան իմոյ: և ապրեցուցա֊
նէին զանձինս, * և բամբասէին զիս առաջի ժողովր֊ 19
դեան իմոյ վ՟ն ափոյ միոյ գարւոյ՝ և կտորոյ միոյ հա֊
ցի, սպանանել զանձինս որ ոչ էին մահապարտք: և
ապրեցուցանել զանձինս որոց ոչ էր պարտ կեալ, 'ի
բարբառելն ձեր յականջս ժողովրդեանն, որ ախորժէ
զբարբառ նանրութ՟ե: * Վ՟ս այսորիկ այսպէս ասէ տ՟ր 20
տ՟ր. ահաւասիկ ես 'ի վերայ բարձկներոյդ ձերոյ, յոր
դուք ժողովէիք զանձինս, և պատառեցից զայդ 'ի բազ֊
կաց ձերոց. և առաքեցից զանձինս զոր դուքն թիւ֊
րէիք 'ի ցրումն: * և պատառեցից զգլխադիրսն ձեր. 21
և ապրեցուցից զժողովուրդ իմ 'ի ձեռաց ձերոց, և ոչ
ևս եղիցին 'ի ձեռս ձեր 'ի ժողովս: Եւ ծանիջիք թէ
ես եմ տ՟ր: * փոխանակ զի խոտորէիք զսիրտ արդա֊ 22
րոյն անիրաւութ՟բ, և իմ ոչ էր թիւրեալ զնա. և զօ֊
րացուցանէիք զձեռս անօրինին չդառնալ ամենևին յա֊
նօրէնութենէ իւրմէ, և 'ի ճանապարհաց իւրոց չարաց՝
և կեալ: * Վ՟ս այնորիկ զստութիւն մի ևս տեսանիցէք, 23
և ըղձութիւնս այլ ոչ ևս ըղձանայցէք. և ապրեցուցից
զժողովուրդ իմ 'ի ձեռաց ձերոց: և ծանիջիք թէ ես
եմ տ՟ր:

ԳԼ. ԺԴ.

Թ Եւ եկին առ իս արք 'ի ծերոցն ի՟ղի, և նստան ա֊ 1
ռաջի իմ: * Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ: * որ֊ 2
դի մարդոյ, արքդ այդոքիկ եդին զխորհուրդս իւր֊ 3
եանց 'ի սիրտս իւրեանց, և զտանջանս անիրաւութեանց
իւրեանց եդին առաջի երեսաց իւրեանց. թէ լցէ տա֊
4 լով տայց զոցա պատասխանի: * Վ՟ս այնորիկ խօսեաց
ընդ դոսա՝ և ասասցես. այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր:
այր ոք այր՝ 'ի տանէդ ի՟ղի, որ դիցէ զխորհուրդս իւր
'ի սրտի իւրում. և զտանջանս անիրաւութե իւրոյ կար֊
դեսցէ առաջի աչաց իւրոց, և եկեսցէ առ մարգարէ
հարցանել նովաւ յինէն. ես տ՟ր՝ պատասխանի տաց
5 նմա ըստ այնմ զոր 'ի միտ ունիցի: * զի մի խոտորե֊
ցուսցեն զտունդ ի՟ղի ը՟ օտարացելոց սրտից իւրեանց
6 յինէն 'ի գնացս իւրեանց: * Վ՟ս այնորիկ ասա՛ տանդ
ի՟ղի. այսպէս ասէ տ՟ր՝ տ՟ր ա՟ծ. դարձայք և դարձա֊
րո՛ւք 'ի գնացից ձերոց, և յա՟մ ամպարշտութեց ձերոց,
7 և դարձուցէք զերեսս ձեր առ իս: * Քանզի այր ոք՝
այր 'ի տանէդ ի՟ղի, և յեկաց և պանդխտացդ ի՟ղի, որ
օտարասցի յինէն, և դիցէ զխորհուրդս իւր 'ի սրտի
իւրում, և զտանջանս անիրաւութե իւրոյ կարգեսցէ
առաջի երեսաց իւրոց. և եկեսցէ առ մարգարէ հար֊
ցանել նովաւ զիս. ես տ՟ր պատասխանի տաց նմա ը՟
8 այնմ զոր 'ի միտն ունիցի: * և հաստատեցից զերեսս
իմ 'ի վ՟ր մարդոյն այնորիկ. եդից զնա 'ի նշան և յա֊
ռակութիւն, և բարձից զնա 'ի միջոյ ժողովրդեան ի֊
9 մոյ: և ծանիջիք զի ես եմ տ՟ր: * Եւ մարգարէ ոք թէ
խաբեսցի՝ և խօսեսցի բան ինչ. ես տ՟ր մոլորեցուցի
զմարգարէն զայն. և ձգեցից զձեռն իմ 'ի վ՟ր ն՟ր, և
10 սատակեցից զնա 'ի միջոյ ժողովրդեան իմոյ ի՟ղի: * Եւ
ընկալցին զանիրաւութիւն իւրեանց ըստ անիրաւութեան
հարցողին. նոյնպէս և անիրաւութի մարգարէին եղի֊
11 ցի: * զի մի ևս մոլորեսցի տունն ի՟ղի յինէն. և զի մի
ևս պղծեսցին յա՟մ յանցանս իւրեանց: և եղիցին ինձ
'ի ժողովուրդ, և ես եղէց ն՟ց յա՟ծ՝ ասէ ադոնայի տ՟ր:
12 * Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ: * որդի մարդոյ, եր֊ Ժ
13 կիր մի որ յանցանիցէ ինչ ինձ յանցանս. և ձգեցից ըզ֊
ձեռն իմ 'ի վ՟ր ն՟ր, և խորտակեցից զհաստատութի հա֊
ցի ն՟ր, և արձակեցից 'ի վ՟ր ն՟ր սով. և բարձից 'ի նմա֊
14 նէ զմարդ և զանասուն: * Եւ եթէ լինիցին արքն այն ե֊
րեքին 'ի միջի ն՟ր, Նոյ, և Յովբ, և Դանիէլ. նոքա ար֊
դարութ՟բն իւրեանց ապրեսցին՝ ասէ ադոնայի տ՟ր:
15 * Եւ եթէ գազանս չարս ածից 'ի վ՟ր երկրին՝ և պատ֊
ժեցից զնա, և եղիցի յապականութի. մինչև անց ոչ լի֊
16 նիցի ը՟ նա յերեսաց գազանաց: * Եւ այն արք 'ի միջի
ն՟ր իցեն. կենդանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի տ՟ր, եթէ
լիցէ ուստերք ն՟ց և դստերք՝ ապրեսցին, այլ նոքեանք
17 ապրեսցին, և երկիրն եղիցի 'ի սատակումն: * Եւ ե֊
թէ սուր ածից յերկիրն յայն, և ասացից սրոյն անցա֊
նել ը՟ երկիրն, և բարձից 'ի նմանէ զմարդ և զանա֊
18 սուն: * Եւ արքն այն երեքեան 'ի միջի ն՟ր իցեն. կեն֊
դանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի տ՟ր, ոչ ապրեցուսցեն
զուստերս և զդստերս, բայց եթէ նոքեանք միայն ապ֊
19 րեսցին: * Եւ եթէ մահ առաքեցից յերկիրն յայն, և
հեղից զսրտմտութի իմ 'ի վ՟ր ն՟ր՝ արեամբ սատակել 'ի
20 նմանէ զմարդ և զանասուն: * Եւ Նոյ, և Յովբ, և Դա֊
նիէլ 'ի միջի ն՟ր իցեն. կենդանի եմ ես ասէ ադոն֊
նայի տ՟ր, եթէ լիցէ ուստերք և դստերք ն՟ց մնասցեն.
այլ նոքա արդարութ՟բ իւրեանց զանձինս իւրեանց ապ֊
21 րեցուսցեն: * Այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր. և եթէ

ըղ֊

---

(10) Ոմանք. Մոլորեցուցին զժողովուրդն իմ: (10) Յօրինակին. Եւ ինք շինէր որմ: (11) Ոմանք. Ասա ցնս որ ծեփէինն.. 'ի պահանգս նոցա: (12) Ոմանք. Եւ ասասցեն ձեզ: (13) Ոմանք. Արձակեցի հողմս: Որ ասէ. հողմ որ բառ".. 'ի վ՟ր ն՟ր 'ի վախճանս: (14) Ոմանք. Եւ յատակեսցին հիմունք ն՟ր: (15) Յօրինակին գրչ. Զսրտմտութի իմ 'ի վ՟ր: (15) Ոմանք. Եւ ասացից ձեզ թէ: (17) Բզմ. 'Ի վ՟ր դստեր ժողովրդեան քո որ մրգրէանան 'ի սր": (18) Բզմ. Զգլխադիրս գլխոյ.. թիւրեալ զանձինս: (18) Ոմանք. Եւ ապրեցուցանէին զանձինս: (19) Ոմանք. 'Ի բարբառել յականջս ժողովրդեան: (20) Բազումք. Վ՟ս այնորիկ այսպէս: (21) Բազումք. Եւ ծանիջիք զի ես եմ: (22) Ոմանք. Զսիրտ արդարոցն: (22) Բազումք. Զդառնալ անօրինին յանօրէնութէ իւրմէ: (23) Բզմ. Ասել մի ևս ըղձանայցէք:

Գլ. ԺԴ. (3) Ոմանք. Տալով տացէ զոցա պատասխանի: (4) Ոմանք. Խօսեաց ընդ նս... այր ոք այլ ոք 'ի տանէդ.. առաջի աչաց իմոց.. և ես տ՟ր պատասխանի: (5) Ոմանք. Ըստ օտարացելոյ սրտից: (7) Բզմ. Այր ոք այր ոք 'ի տանէդ ի՟ղի, յեկաց: (7) Ոմանք. Եւ զտանջանս անօրէնութե իւ": (8) Ոմանք. Եւ եդից 'ի նշան և յառակս": (9) Ոմանք. Մոլորեցուցից զմար": (11) Ոմանք. Մոլորեսցին տունն ի՟ղի: (14) Ոմանք. Երեքին 'ի միջոյ ն՟ր: (16) Բազումք. Եթէ իցեն ուստերք նոցա: (16) Ոսկան. Եւ դստերք՝ ոչ ապրեսցին: (17) Ոմանք. Եւ բարձից 'ի նմանէ զմարդ: (20) Ոսկան. Եթէ իցեն ուստերք և դստերք նոցա՝ մի մնասցեն: (20) 'Ի Բազումս պակասի. Արդարութ՟բ իւրեանց զանձինս իւրեանց:

զչորեսին խիստ զանհնարին վրէժսն արձակեցից, զսուր, և զսով, և զգազանս չարս, և զմահ 'ի վր եմի, սատակել 'ի նմանէ զմարդ և զանասուն · * մնացորդքն ապ- 22
րեալքն 'ի նմա հանիցեն զուստերս և զդստերս իւրեանց։ Ահաւասիկ ընդ նս ելցեն առ ձեզ, և տեսջիք զճանապարհս նց և զխորհուրդս նց · և զղջասջիք 'ի վերայ չարեացն զոր ածի 'ի վր եմի, զամ զչարիսն զոր ածի 'ի վր նր ։ * Եւ մխիթարեսցեն զձեզ · և տեսանիցէք 23
զճանապարհս նց և զխորհուրդս նց, և 'ի միտ առնուցուք՝ թէ ոչ տարապարտուց արարի զամենայնն զոր ինչ արարի ընդ նա՝ ասէ ադոնայի տր ։

ԳԼ. ԺԵ.

Վասն փայտի Որթոյն ։

ԺԱ Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ ։ * Որդի մարդոյ, 1
զի՞նչ լինիցի փայտ որթունն՝ յամ փայտից սատոյ 2
որ են 'ի փայտս անտառի ։ * Միթէ առնուցուն 'ի նմա- 3
նէ փայտ մի առնել գործ ինչ, կամ առնուցուն 'ի նմանէ ցից մի կախել զինչ անօթ ինչ ։ * Բայց զի 'ի հրոյ 4
ծախս տուեալ է · զի ամ 'ի յամէ զյաւէտ նր ծախէ հուր, և պակասէ 'ի սպառ ։ միթէ պիտանացո՞ւ ինչ իցէ 'ի գործ · * Թէպէտ և նոյնպէս ողջոյն հատանիցէ, չէ ինչ 5
պիտոյ 'ի գործ · բայց թէ հրոյ ճարակ լինիցի 'ի սպառ · և ոչինչ ամենևին պիտանացու 'ի գործ ։ * Վն այնորիկ 6
ասա · այսպէս ասէ ադոնայի տր · որպ զփայտ որթուն 'ի փայտս անտառի ետու ճարակ հրոյ, այնպէս տաց զբնակիչս եմի · * և հաստատեցից զերեսս իմ 'ի վր 7
նց · 'ի հրոյ ելցեն՝ և հուր կերիցէ զնս ։ և ծանիցեն թէ ես եմ տր ։ 'ի հաստատել իմ զերեսս իմ 'ի վր նց, * և 8
տաց զերկիրն յապականութիւն, փոխանակ զի անկան 'ի յանցանս՝ ասէ ադոնայի տր ։

ԳԼ. ԺԶ.

ԺԲ Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ · * Որդի մարդոյ, 1
դիր վկայութի եմի զանօրէնութեց նր, * և ասաս- 2
ցես ։ Այսպէս ասէ ադոնայի տր ցեմ · արմատ քո և 3
ծնունդ քո յերկրէն քանանացւոց · և հայր քո ամովրհացի, և մայր քո քետացի ։ * և ծնունդն քո յորում ա- 4
ւուր ծնար՝ ոչ ոք եհատ զպորտ քո, և ոչ պնդեցին զբուտինս քո · և ջրով ոչ լուացար 'ի փրկութի, և աղիւ ոչ յաղեցար, և 'ի խանձարուրս ոչ պատեցար ։ * Եւ ոչ 5
խնայեաց 'ի քեզ ակն իմ, և ոչ արարի քեզ ինչ մի յայսմ ամէ զգուշանալ, թէ գուցէ անցանիցէ ինչ ընդ քեզ ։ և ընկեցեալ գնէիր ընդ երեսս դաշտին վն խոտորնակ մտաց քոց ։ յաւուրն յորում ծնար * անցի առ քև, և 6
տեսի արեամբ թաթաւեալ · և ասացի ցքեզ՝ կենդանասջիր յարենէ քումմէ, և կեանք քո յարենէ բազմասջիր · * քանզի իբրև զբոյս ագարակի ետու զքեզ ։ 7
և բազմացար՝ և մեծացար, և եկիր մինչ դու 'ի քաղաքս քաղաքաց ։ ստինք անկան քո՝ և մազք արձակեցան · և դու էիր մերկ խայտառակ ։ * Եւ եկի հասի 8
'ի վր քո, և տեսի զքեզ զի հասեալ էր ժամանակ քո, և ժամանակ խախտողաց քոց ։ տարածեցի զթևս իմ 'ի վր քո և ծածկեցի զխայտառակութի քո ։ և երդուայ քեզ երդումն, և յուխտ մտի ը քեզ · ասէ ադոնայի
9 տր · Եւ եղեր ինձ ։ * և լուացի զքեզ ջրով, և սրբե-
10 ցի զքեզ յարենէ քումմէ, և օծի զքեզ իւղով ։ * և զգեցուցի զքեզ պէսպէս, և ագուցի քեզ զերկնագոյնն,
11 և ածի ընդ մէջ քո բեհեզ, և արկի զքև մետաքս ։ * և զարդարեցի զքեզ զարդու, և եդի ապարանջանս 'ի
12 ձեռս քո, և քառամանեակ 'ի պարանոց քո ։ * եդի քեզ գինդս, և դորշապահանգս յականջս քո · և պսակ պար-
13 ծանաց 'ի գլուխ քո ։ * և զարդարեցար 'ի զօրդ ոսկւոյ և արծաթոյ ։ Եւ հանդերձ քո բեհեզ և զառնաւուխտ և ճաճանչանաւուխտ ։ և կերակուր նաշիհ և եւղ և մեղր, և եղեր գեղեցիկ յոյժ յոյժ · և գրգեցար 'ի դրդանս
14 թագաւորութե ։ * Եւ ել անուն գեղեցկութե քո ընդ ամ ազգս · զի էր կատարեալ վայելչութի գեղոյ քոյ
15 զոր յօրինեցի 'ի վր քո ։ ասէ ադոնայի տր ։ * Եւ դու պեղապանծ եղեր 'ի գեղ քո, և պոռնկեցար 'ի հռչանին քո · և տարածեցեր զպոռնկութի քո առ ամ ան-
16 ցաւորս, որոց ոչ լինէր այնպիսի ինչ ։ * Եւ առեր 'ի հանդերձից քոց և արարեր քեզ կուռս կարկատունս, և պոռնկեցար ընդ նս · և մի մտցես անդր, զի ոչ էին՝
17 և ոչ լիցին ։ * և առեր զսպաս պարծանացն քոց յոսկւոյն իմոյ և յարծաթոյն զոր ետու քեզ, և արարեր քեզ պատ-
18 կերս արուականս, և պոռնկեցար ը նս ։ * Եւ առեր զհանդերձն գեղեցիկ քո՝ և արկեր զնոքօք · և զիւղն
19 իմ և զխունկսն եդիր առաջի երեսաց նց ։ * և զհացն իմ զոր ետու քեզ՝ և զնաշիհն և զեւղ և զմեղր զոր ջամբեցի քեզ՝ եդիր առաջի երեսաց նց 'ի հոտ անուշից ։
20 Եւ եղև յետ այնորիկ՝ ասէ ադոնայի տր, * առեր զուստերսն քո և զդստերս զոր ինձ ծնար՝ զոհեցեր նց 'ի սատակումն ։ Իբրև զփոքր ինչ համարեցար զպոռն-
21 կութին ։ * և զեներ զորդիսն իմ, և արարեր զնս նոցա
22 ընծայս ։ * և այն անհնարին եղև քան զամ պոռնկութիս և պղծութիս քո · և ոչ յիշեցեր զաւուրս տղայութե քոյ, 'ի ժամանակի յորում էիր մերկ և խայտառակեալ, և
23 թաւալեալ յարեան քում, ուստի կենդանացար · * և եղև յետ ամ չարեացն քոց՝ վա՜յ վա՜յ քեզ՝ ասէ ադոմ-
24 նայի տր ։ * Եւ շինեցեր դու քեզ տուն պոռնկութե,
25 և արարեր քեզ բագինս յամ հրապարակս քո ։ * և 'ի գլուխս ամ ճանապարհաց քոց շինեցեր զպոռնկոցս քո, և ապականեցեր զգեղ երեսաց քոց, և լայնեցեր զամ անցաւորաց ճանապարհի՝ և յաճախեցեր զպոռն-
26 կութիս քո ։ * և պոռնկեցար ընդ որդիսն եգիպտացւոց սահմանակիցս քո ընդ մեծամարմինս · և բազմապատիկ
27 պոռնկեցար՝ զի զիս բարկացուցես ։ * Արդ՝ ես ձգեցից զձեռն իմ 'ի վր քո և բարձից զկերակուրս քո, և մատնեցից զքեզ 'ի ձեռս ատելեաց քոց դստերաց այլազգեացն, որք թիւրէին զքեզ 'ի ճանապարհէ քումմէ ։
28 * Ամպարշտեցար և պոռնկեցար ընդ որդիսն ասորեստանեայց, սակայն և այնպէս ոչ յագեցար ։ յա-
կա

---

(22) Օրինակ · Ահաւադիկ ընդ նս ։ (22) Ոսկան · Զոր ածի 'ի վր նց ։ (23) Բազմ · Զձեզ · զի տեսանիցէք · · · եթէ ոչ · · արարի զամ ։

ԳԼ. ԺԵ. * Ոսկան · Վն փայտի որթոյն ։ (2) Ոսկան · Փայտ որթոյն յամ փայտից սատից ։ (4) Երկու նոր օրինակք համեմատ Եբրայեցւոց՝ ընդ ոսկանայ գրեն · Զի ամ յամէ զհօտ նր ծախէ ։ այլ բազմ առնին համաձայն մերումս ։ Իսկ Նորատիպ օրինակն մ · Զի ամի յամէ զսատս զօտ նր ծախէ ։ (4) Օրինակ · Պիտանացո՞ւ ինչ է ։ (5) Ոսկան · Նոյնպէս ողջոյն հանիցի ։ (5) Օրինակ · Ապա թէ հրոյ ճարակ ։ (6) Օրինակ · Վն այսորիկ ասա ։

ԳԼ. ԺԶ. (4) 'Ի բազմ պակասի · Ծնար, ոչ ոք եհատ զպորտ քո · և ոչ պնդ"։ Որ օրինակ մ · Ոչ ոք եհատ զպորտ ։ Զոր և երկու այլ օրինակք 'ի լուսն" · ծայն նշանակէին · ակ · զր ակիւղաւ ։ Ոչ հատաւ պորտ քո ։ (5) Օրինակ մ · Եւ ոչ խնայեցի 'ի քեզ ակն իմ ։ (7) Օրինակ · Եւ եկիր մտեալ դու ։ Որ ոսկան · և եկեալ մինչ դու · · մերկ և խայտառակ ։

(7) Օրինակ մ · Եւ մեղք արձակեցան ։ (8) Ոսկան · Եւ ուխտեցի ընդ քեզ, ասէ ադօ"։ (10) Ոսկան · Եւ զգեցուցի քեզ պէսպէս ։ (10) Օրինակ · Քեզ երկնագոյնս ։ (12) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրեալ համեմատ միում և այլ օրինակի · Եւ դորշապահանգս, 'ի լուսանցսն ուղղագրի՝ գորշապահանգս, համաձայն այլոց բազմաց ։ (13) Օրինակ մ ։ Բեհեզ և զազնաւուխտ ։ (13) Յօրինակին՝ բառս Ճաճանչանաւուխտ, առաջնոյն փոփոխմամբ և վերջոյն գրութբ էր յարմարեալ, համեմատ այլ միում օրինակի ։ այլ ճշդեալ հինգ օրինակք առնին՝ Ճաճանչանաւուխտ ։ Իսկ ոսկան · Ճաճանչաւուխտ ։ (15) Ոսկան · Եւ պոռնկեցար յանուն քո · և տարա"։ (17) Յօրինակին 'ի բնաբանի 'ի մէջ ար ակամս փոփոխել նշըստ, 'ի լուսն" · նշանակի զարու ու 'ի նորա բառէն, և առնել՝ արուականս · համաձայն այլոց ։ (20) Օրինակ · Իբրև փոքր ինչ հա"։ (22) Այլք · Եւ թաւալեալ յարեան քում ։ Որք ոսկան · և թօթափեալ յար"։ (24) Օրինակ · Բագինս յամ հրա"։

ճախեցեր 'ի պոռնկութիւնս քո , սակայն եւ այնպէս ոչ
յագեցար : * յաճախեցեր դաշինս ընդ երկիրն քանանու 29
եւ քաղդէացւոց , համայն եւ այնպէս ոչ յագեցար :
* Զի՞նչ արարից ը՟դ դստերս քո . ասէ ադոնայի տ՟ր . 30
յետ գործելոյ քո զայդ ա՟մ գործս կնոջ պոռնկի . զի
պոռնկեցար բազմապատիկ ընդ դստերսն քո : * Եւ 31
շինեցեր զպոռնկոցս 'ի գլուխս ա՟մ ճանապարհաց , եւ
կոթողս կոթողէիր յա՟մ հրապարակս . եւ ոչ եղեր իբրեւ
զկին մի պոռնիկ որ ժողովէ զկապէնս : * զի ա՟մ կին 32
պոռնիկ նմանող քո , որ չնայցէ ընդ արամբ իւրով , ոչ
առնու գանձս յառնէ իւրմէ՝ եւ տայ վարձս հոմանեաց
իւրոց : * Ամենայն պոռնիկք կապէնս առնուն անձանց 33
իւրեանց , եւ դու տայիր վարձս սիղեխաց քոց , եւ աղերձէիր
զնո՟ գալ առ քեզ յա՟մ կողմանց 'ի պոռնկութիւնս
քո : * եւ եղեւ քեզ 'ի խոտորնակի քան զա՟մ կանանց 34
'ի պոռնկութե՟ քում . եւ յետ քո ոչ պոռնկեցան : զի նոքա
կապէնս առնուն յարանց , եւ դու տայիր վարձս սիղեխաց
. եւ եղեւ քեզ այն 'ի խոտորնակի : * Վ՟ս այդորիկ 35
պոռնիկ՝ լուր զպատգամս տ՟ն : * Այսպէս ասէ ադոնայի 36
տ՟ր . փոխանակ զի հեղեր արկեր զպղինձ քո . եւ
յայտնեսցի ամօթ պոռնկութե՟ քոյ առաջի հոմանեաց
քոց . եւ յա՟մ խորհուրդս անօրէնութե՟ց քոց , եւ յարիւնս
որդւոց քոց զորս տայիր ն՟ց : * Վ՟ս այնորիկ ահաւասիկ 37
ես ժողովեցից 'ի վ՟ր քո զա՟մ հոմանիս քո , ը՟դ որս
դու խառնակէիր . եւ յարուցից 'ի վ՟ր քո զա՟մ սիրելիս
եւ զատելիս քո . եւ ժողովեցից պատեցից զնոսա շուրջ
զքեւ . եւ յայտնեցից զչարիս քո առաջի ն՟ց , եւ տեսցեն
զա՟մ խայտառակութիւնս քո : * եւ խնդրեցից 'ի քէն զվրէժ 38
շնացելոյ եւ արիւնահեղի . եւ եդից զքեզ յարիւն քո ,
եւ եդից զքեզ յարիւն սրտմտութե՟ եւ նախանձու : * Եւ 39
մատնեցից զքեզ 'ի ձեռս ն՟ց . եւ կործանեսցեն զպոռնկոցս
քո , եւ քակեսցեն զկոթողս քո , եւ մերկասցեն 'ի
քէն զհանդերձս քո , եւ առցեն զսպասս պարծանաց
քոց . եւ թողցեն զքեզ մերկ խայտառակեալ : * Եւ ածցեն 40
'ի վ՟ր քո ամբոխ , եւ քարկոծեսցեն զքեզ վիմօք . եւ կոտորեսցեն
զքեզ սրով իւրեանց : * Եւ այրեսցեն զտունս 41
քո հրով՝ եւ արասցեն 'ի քեզ վրէժխնդրութի՟ առաջի
կանանց բազմաց : եւ դարձուցից զքեզ 'ի պոռնկութե՟
քումմէ , եւ վարձս ոչ եւս տացես ն՟ց : * Եւ արձակեցից 42
զսրտմտութի՟ իմ 'ի վ՟ր քո , եւ բարձցի նախանձն
իմ 'ի քէն . եւ հանգեայց՝ եւ ոչ եւս հոգացայց . * փոխանակ 43
զի ոչ եւս յիշեցեր զօր տղայութե՟ քոյ : եւ տրտմեցուցանէիր
զիս 'ի վ՟ր ա՟մ այդորիկ . եւ ես ահաւասիկ
ըստ ճանապարհացն քոց ետու 'ի գլուխ քո . ասէ ադոնայի
տ՟ր : եւ այնպէս արարեր ամպարշտութիւնս 'ի
վ՟ր ա՟մ անօրէնութե՟ց քոց : * Այս ա՟մ է զոր մրմնջէին 44
զքէն առակօք՝ եւ ասէին , եթէ ո՟պ մայրն՝ նոյնպէս եւ
դուստրն : * Արդ՝ դուստր մօրն դու ես , որ մերժեաց 45
զայր իւր եւ զորդիս իւր , եւ քոյր քերցն քոց որք մերժեցին
զարս իւրեանց՝ եւ զորդիս իւրեանց : Մայր ձեր
քետացի , եւ հայր ձեր ամովրհացի . * Եւ քոյր ձեր երէց 46
շամրին , ինքն եւ դստերք իւր , որ բնակեալ է 'ի ձախմէ
քումմէ . եւ քոյր քո կրսեր , որ բնակեալ է ընդաջմէ
քումմէ , սոդոմ եւ դստերք իւր : * Սակայն ոչ եւս ըստ 47
ճանապարհաց ն՟ց գնացեր , եւ ոչ ըստ անօրէնութե՟ց ն՟ց
արարեր . զի փոքր մի առաւել դասար քան զն՟ս յա՟մ

48 ճանապարհս քո : * Կենդանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի
տ՟ր՝ եթէ արար ինչ աւելի սոդոմ քոյրն քո , ինքն եւ
դստերք իւր , քան զոր արարեր դու եւ դստերք քո :
49 * Բայց այս է անօրէնութի՟ սոդոմայ քեռ քոյ . ամբարտաւանութի՟
, 'ի լիութե՟ հացի եւ յղփութե՟ գինւոյ՝ փափկանայր
ինքն եւ դստերք իւր . այնու առաւել էր ինքն
եւ դստերք իւր : Եւ ձեռն յաղքատն եւ 'ի տնանկն ոչ
50 կարկառէին . * մեծամտէին եւ գործէին զանօրէնութի՟
51 առաջի իմ : իբրեւ զայն տեսի՝ բարձի զնոսա : * Նա՝ եւ
շամրին զկէս յանցանաց քոց ոչ յանցեաւ . եւ յաճախեցեր
զանօրէնութիւնս քո առաւել քան զն՟ս , եւ արդարացուցեր
զքորս քո յա՟մ անօրէնութիւնս քո զոր արարեր :
52 * Եւ արդ ընկալ զտանջանս քո որ ապականեցեր ըզքորսն
քո , անօրէնութե՟քն զոր անօրինեցար առաւել
քան զն՟ս . եւ արդարացուցեր զն՟ս յոյժ քան զքեզ : եւ
արդ յամօթ լեր եւ կրեա զանարգանս 'ի յարդարացուցանել
53 զքորսն քո քան զքեզ : * Եւ դարձուցից ըզդարձուածս
ն՟ց , զդարձուածս սոդոմայ՝ եւ զդստերաց
իւրոց : եւ դարձուցից զդարձուածս շամրինի , եւ զդստերաց
ն՟ր : եւ դարձուցից զդարձուածս քո 'ի միջի քո :
54 * զի ընկալցիս զտանջանս քո , եւ անարգեսցիս յա՟մէ զոր
55 արարեր 'ի բարկացուցանել զիս : * Եւ քոյր քո սոդոմ ,
եւ դստերք իւր անդրէն հաստատեսցին , որպէս եւ էինն
իսկզբանէ : եւ շամրին՝ եւ դստերք իւր հաստատեսցին
անդրէն ո՟պ եւ էինն իսկզբանէ : եւ դու եւ դստերք քո
56 հաստատեսջիք 'ի նոյն՝ ո՟պ եւ էիք իսկզբանէ : * Եւ եթէ
ոչ էր սոդոմ քոյր քո համբաւ 'ի բերան քո՝ յաւուրս
57 հպարտութե՟ քոյ . * մինչեւ յայտնեալ էին չարիքն
քո , ո՟պ այժմ նախատ եղեր դստերացն ասորւոց , եւ
ամենեցուն որ շուրջ զնովաւ էին դստերք այլազգեաց ,
58 եւ պատեալ շուրջ զքեւ : * Արդ՝ կրեա զամպարշտութիւնս
59 քո եւ զանօրէնութիւնս քո՝ ասէ տ՟ր : * Զի այսպէս
ասէ ադոնայի տ՟ր , եւ արարից ը՟դ քեզ՝ ո՟պ արարերն ,
60 ո՟պ անարգեցեր զայն ա՟մ անցանել զուխտիւ իմով : * Եւ
յիշեցից զուխտն իմ որ ը՟դ քեզ էր յաւուրս տղայութե՟
61 քոյ . եւ կանգնեցից ինձ ուխտ յաւիտենական : * Եւ
յիշեցից զճանապարհսն քո՝ եւ անարգեսցիս , յորժամ
զմտաւ ածիցես զքորսն քո՝ զերիցունսն հանդերձ կրսերօքն
. եւ տաց զն՟ս քեզ 'ի փորձ , եւ ոչ 'ի դաշնաւորս :
62 * Եւ կանգնեցից ես զուխտ իմ որ ընդ քեզ , եւ ծանիցես
63 թէ ես եմ տ՟ր : * զի յիշեսցես՝ եւ ամաչեսցես , եւ
մի եւս լիցի քեզ բանալ զբերան քո առաջի անարգանաց
քոց , 'ի քաւել ինձ զա՟մ գործս քո զոր գործեցեր .
ասէ ադոնայի տ՟ր :

ԳԼ. ԺԷ.

Առակ վ՟ս Արծուեացն :

1 ԵՒ եղեւ բան տ՟ն առ իս՝ եւ ասէ . * որդի մարդոյ՝ ԺԳ.
2 պատմեա պատմութի՟ , եւ խօսեաց առակ առ տունդ
3 Ի՟ղի , * եւ ասասցես : Այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր .
արծուին մեծ՝ մեծաթեւ երկայնատարած՝ լի լիամագիլ
որ խորհեցաւ մտանել 'ի լիբանան , եւ առ զընտիր
4 ընտիր մայրեացն : * եւ եհան զմատաղատունկն՝ եւ տարաւ
յերկիրն քանանացւոց , եւ տնկեաց զնա 'ի պարսպաւոր
5 քաղաքին : * Եւ առ 'ի սերմանէ երկրին , եւ ցանեաց
ընդ

---

(29) Բազումք . Սակայն եւ այնպէս ոչ յագէ'' : (30) Յօրինակին պակասէր . Գործելոյ քո զայդ : (32) Ոմանք . Որ չնայցէն ընդ արամբ : (33)(34) Ոսկան . Սեղեխաց քոց : (33) Բազումք . Եւ ուղերձէիր զնոսա : (34) Բազումք . Եւ եղեւ քեզ խոտորնակի քան ամենայն : (35) Ոմանք . Վ՟ս այնորիկ պոռնիկ : (35) Ոսկան . Վ՟ս այդորիկ պոռնկիս , լուր : (37) Ոմանք . Դուն խառնակէիր , յարուց'' . . . եւ ժողովեցից եւ պատեցից : (39) Ոմանք . Եւ առցեն զսպասս պար'' . . . եւ խայտառակեսցեն : Ոսկան . Եւ առցեն զսպասս պարծանս'' : (43) Բազումք . Զի ոչ յիշեցեր զօրն : (43) Ոմանք . Եւ ես աւասիկ զճանապարհացն քոց ետու 'ի գլուխս քո . ասէ ադոնայի տ՟ր տ՟ր . . ամպարշտութի՟ 'ի վ՟ր ա՟մ : (45) Ոմանք յաւելուն . Մօրն դու ես : (46) Բազումք . Եւ քոյր ձեր երէց շամրին : (46) Ոմանք յաւելուն . Եւ քոյր քո փոքրագոյն կրսեր : (47) Ոմանք . Սակայն եւ ոչ ըստ ճա'' : (49) Բ՟զմ . Բայց այս էր անօ'' : (50) Ոմանք . Եւ իբրեւ զայն տե'' : (53) Բազումք . Զդարձուածս քո 'ի միջի ն՟ց : (56) Ոմանք . Համբաւ 'ի բերանոյ քո : (58) Ոմանք . Եւ զանիրաւութի՟ քո , ասէ : (60) Բազումք . Եւ ոչ յիշեցից զուխտն իմ : (61) Օրինակն . Եւ յիշեսցես զճանապարհսն քո : (62) Ոմանք . Զուխտ իմ ընդ քեզ :

Գլ . ԺԷ . * Յոմանս պակասի այս վերնագիր՝ Առակ վ՟ս արծուեացն : (3) 'Ի բ՟զմ պակասի . Լի լիամագիլ : (4) Ոմանք . Եւ տնկեաց զն՟ա 'ի պարսպաւոր քաղաքի : (5) Բազումք . Ընդ երեսս դաշտին :

ընդ երես դաշտին՝ տունկ մանրատունկ, ընդ առա-
տութե̃ ջրոյ երեւելի առնել կարգեաց զնա ։ * Եւ բու- 6
սաւ՝ եւ եղեւ յորթ տկար ․ եւ փոքր տեսութե̃, յերեւել
ուռոց իւրոց 'ի նմա ․ եւ արմատք ն̃ր 'ի ներքոյ ն̃ր էին ․
եւ եղեւ յորթ մեծ ․ եւ եհան անդ ոզկոյզս, եւ արձակեաց
զբարունակս իւր ։ * Եւ երեւեցաւ այլ արծուի մեծ, 7
մեծաթեւ՝ բազմամագիլ, եւ ահա որթս այս պատեալ
է զնովաւ, եւ արմատք սորա 'ի նմա, եւ ուռք ն̃ր 'ի ներ-
քոյ ն̃ր ․ եւ առաքեաց արբուցանել զնա հանդերձ բու-
սով տնկոյ ն̃ր ։ 'ի գեղեցիկ դաշտին * ը̃ բազում ջրով 8
պարարեսցի, արձակել շառաւիղս, եւ բերել պտուղս,
եւ լինել յորթ մեծ ։ * Վ̃ այսորիկ ասա ․ այսպէս ասէ 9
ադոնայի տ̃ր, եթէ իցէ աջողեսցի ․ ոչ ապաքէն ար-
մատք փափկութե̃ ն̃ր, եւ պտուղ ն̃ր նեխեսցին ․ եւ չո-
րասցին ա̃մ շառաւիղք ն̃ր ․ եւ ո՛չ բազկաւ մեծաւ՝ եւ ո՛չ
ազգաւ բազմաւ՝ բուռն հարկանել եւ խլել զնա յար-
մատոց իւրոց ։ * Եւ արդ պարարեսցի, մի՞ յաջողես- 10
ցի ։ ո՛չ ապաքէն ընդ մերձենալն հողմոյ խորշակի՝ ցա-
մաքեսցի հանդերձ բուսովն եւ շառաւիղօք իւրովք ։ * Եւ 11
եղեւ բան տ̃ն առ իս՝ եւ ասէ ․ որդի մարդոյ, * ասա՛ ցտունդ 12
Ի̃ղի տուն դառնացողաց ․ ո՛չ գիտէք զի՞նչ է այդ զոր
ասացիդ ․ յորժամ եկեսցէ թագաւորն բաբելացւոց
յե̃մ, առցէ զթագաւոր ն̃ր եւ զիշխանս, եւ տարցի զն̃ն
առ ինքն 'ի բաբելոն ։ * Եւ առցէ 'ի զաւակէ թագա- 13
ւորութե̃ն, եւ դիցէ ընդ նմա ուխտ, եւ անցուսցէ ընդ
նզովս ․ եւ զիշխանս երկրին առցէ, * լինել 'ի թագաւո- 14
րութե̃ տկար, ամենեւին ո՛չ բարձրանալ ․ պահել զուխտ
ն̃ր՝ եւ կալ 'ի նմին ։ * Եւ սա՝ ապստամբեսցի 'ի նմանէ 15
առաքել հրեշտակս յեգիպտոս, տալ նմա երիվարս եւ
զօրս բազումս ։ եթէ իցէ աջողեսցի՞, եթէ իցէ ապ-
րեսցի՞ ․ որ առնէ իրս հակառակս, եւ անցանէ ը̃ ուխտ ․
եթէ իցէ ապրեսցի՞ ։ * Կենդանի եմ ես՝ ասէ ադո- 16
նայի տ̃ր ․ եթէ ոչ 'ի տեղւոջ յորում թագաւորն թա-
գաւորեցո՛յց զնա ․ որ անարգեաց զնզովսն իմ, եւ ա՛նց
ըստ ուխտն իմ որ ընդ նմա ․ 'ի մէջ բաբելոնի վախճա-
նեսցի ։ * Եւ ո՛չ զօրութե̃ մեծաւ, եւ ո՛չ գնդաւ բազ- 17
մաւ տացէ ընդ նմա պատերազմ փարաւոն ․ պատնէշս
եւ նետակալս շինեսցէ սատակել զանձինս բազմաց ։ * զի 18
անարգեաց զերդումն, եւ ա՛նց զուխտիւն ։ եւ ահա ետու
'ի ձեռս ն̃ր, եւ արարի զայս ա̃մ ընդ նմա, միթէ ապ-
րեսցէ՞ ։ * Վ̃ այսորիկ ասա, այսպէս ասէ ադոնայի 19
տ̃ր ․ կենդանի եմ ես ասէ ադոնայի տ̃ր՝ եթէ ոչ ըստ
ուխտին իմում զորով ա՛նց, եւ ըստ երդմանն իմոյ զոր
անարգեաց, հատուցից 'ի գլուխ ն̃ր ։ * Եւ սփռեցից 20
'ի վ̃ր ն̃ր զվա՛րմ իմ, եւ ըմբռնեսցի ընդ պաշարմամբ ի-
մով ․ եւ ածից զնա 'ի բաբելոն, եւ անդ դատեցայց ընդ
նմա ըստ անիրաւութե̃ ն̃ր զոր անիրաւեցաւ առ իս ․
* եւ ըստ ա̃մ խուսափանաց ն̃ր ։ յա̃մ պատերազմունս ն̃ր 21
սրով անկցին, եւ զմնացորդս ն̃ր ընդ ա̃մ հողմս ցրուե-
ցից ։ եւ ծանիջիք զի ես տ̃ր խօսեցայ ։ * Վ̃ այնորիկ 22
այսպէս ասէ ադոնայի տ̃ր, եւ առից ես յընտիր ընտիր
մայրից բարձրաւանդակին ․ եւ տաց ես 'ի գլխոյ շառա-
ւիղացն ն̃ր 'ի սիրտս ն̃ց ․ քշտեցից եւ տնկեցից 'ի վ̃ր լե-
րինն բարձու ․ * եւ կախեցից զնա զբարձրացեալ լեռ- 23
նէն Ի̃ղի ․ տնկեցից՝ եւ ոստս արձակեսցէ եւ պտուղ բեր-
ցէ, եւ եղիցի 'ի մայր մեծ ․ եւ հանգիցեն ը̃ նովաւ ա̃մ
գազանք, եւ ա̃մ հաւք թռչունք ընդ հովանեաւ ն̃ր գա-
գարեսցին ․ եւ բարունակք ն̃ր 'ի նմին հաստատեսցին ։
24 * Եւ ծանիցեն ա̃մ փայտք դաշտի՝ թէ ես եմ տ̃ր ․ որ
խոնարհեցուցանեմ զփայտ բարձրացեալ, եւ բարձրա-
ցուցանեմ զփայտ խոնարհեալ ․ ցամաքեցուցանեմ ըզ-
փայտ դալար, եւ դալարացուցանեմ զփայտ գօսացեալ ։
Ես տ̃ր խօսեցայ՝ եւ արարից ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եւ եղեւ բան տ̃ն առ իս՝ եւ ասէ ։ * Որդի մարդոյ՝ ԺԳ·
2 զի՞նչ է ձեզ առակդ այդ՝ 'ի մէջ որդւոցդ Ի̃ղի զոր
ասէն ․ թէ հարք աղո՛խ կերան, եւ որդւո՛ց ատամունք
3 առան ։ * Կենդանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի տ̃ր, եթէ
4 լինիցի առակդ այդ որ ասի 'ի մէջ Ի̃ղի ։ * զի ա̃մ ան-
ձինք իմ են ․ ո̃րպ անձն հօր՝ նոյնպէս եւ անձն որդւոյ ։
5 անձն որ մեղիցէ՝ նո՛յն եւ մեռցի ։ * Այլ մարդն որ ար-
6 դա՛ր իցէ, եւ առնիցէ զիրաւունս եւ զարդարութե̃ ։ * 'ի
վ̃ր լերանց զոհեալ՝ ո՛չ ուտիցէ ․ եւ զաչս իւր 'ի կուռս
տանն Ի̃ղի ո՛չ արձակիցէ ․ եւ զկին ընկերի իւրոյ ո՛չ ա-
պականիցէ ․ եւ 'ի կին իւր ապարահ ո՛չ մերձենայցէ ։
7 * Եւ մարդոյ՝ բռնութե̃ ո՛չ լինիցի ․ զգրաւ պարտապանի
դարձուցանիցէ ․ յափշտակութե̃ ո՛չ յափշտակիցէ ․ զհաց
8 իւր տացէ քաղցելոց, եւ զմերկն զգեցուցանիցէ ։ * զար-
ծաթ իւր 'ի վարձու ո՛չ տայցէ, եւ տոկոսեօք անդրէն
ո՛չ պահանջիցէ ․ յանիրաւութե̃ զձեռս իւր դարձուցա-
նիցէ ․ դատաստան արդար առնիցէ ընդ այր եւ ընդ
9 ընկեր իւր ։ * Ըստ հրամանաց իմոց գնայցէ, զիրաւունս
իմ պահիցէ եւ առնիցէ զն̃ս ․ արդա՛ր է նա՝ կելով կեց-
10 ցէ, ասէ ադոնայի տ̃ր ։ * Եւ եթէ ծնանիցի որդի խառ-
11 նադնաց, արիւնահեղ, եւ առնիցէ զմեղս ։ * 'ի ճանա-
պարհս հօրն իւրոյ արդարոյ՝ ո՛չ գնաց ․ եւ 'ի վ̃ր լերանց
12 եկեր զոհեալ ․ եւ զկին ընկերի իւրոյ պղծեաց ․ * եւ
զաղքատն եւ զտնանկն յաղթահարեաց, եւ յափշտակու-
թե̃ յափշտակեաց, եւ զգրաւ ո՛չ դարձոյց, եւ 'ի պաշտօն
դից զաչս իւր արձակեաց, անօրէնութե̃ գործեաց ։
13 * զարծաթ իւր 'ի վարձու ետ, եւ վաշխիւ եւ տոկոսեօք
պահանջեաց ․ նա՝ մի՛ կեցցէ որ զայն ա̃մ անօրէնութիս
արար՝ մահու մեռցի ․ եւ արիւն ն̃ր 'ի վ̃ր նորին եղիցի ։
14 * Եւ եթէ ծնանիցի որդի՝ եւ տեսանիցէ զա̃մ մեղս հօր
իւրոյ զոր գործեաց ․ եւ երկիցէ՝ եւ ո՛չ արասցէ զնոյնս ։
15 * 'Ի վ̃ր լերանց զոհեալ ո՛չ եկեր ․ եւ զաչս իւր 'ի խոր-
հուրդս տանն Ի̃ղի ո՛չ արձակեաց ․ եւ զկին ընկերի իւ-
16 րոյ ո՛չ ապականեաց ։ * Եւ զմարդ ոք ո՛չ յաղթահարեաց ․
եւ զգրաւ ո՛չ գրաւեաց ․ եւ յափշտակութե̃ ո՛չ յափշտա-
կեաց ։ զհաց իւր ետ քաղցելոց, եւ զմերկն զգեցոյց ։
17 * եւ յանիրաւութե̃ դարձո՛յց զձեռս իւր ․ վաշխս եւ տո-
կոսիս ո՛չ առ ։ արդարութե̃ գործեաց ․ եւ ըստ հրամա-
նաց իմոց գնաց ․ նա՝ մի՛ վախճանեսցի յանիրաւութիս
18 հօր իւրոյ, այլ կելո՛վ կեցցէ ։ * Բայց հայրն ն̃ր թէ
նեղելով նեղիցէ, եւ յափշտակելով յափշտակիցէ զեղ-
բայր իւր, հակառակութե̃ գործս գործեաց 'ի մէջ ժողո-
19 վրդեան իմոյ ․ մեռցի յանիրաւութե̃ իւրում ։ * Եւ աս-
էք թէ զի՞ է զի ո՛չ եհաս անիրաւութե̃ հօրն՝ որդւոյն ։
զի որդին ողորմութե̃ եւ արդարութե̃ արար ․ զա̃մ օրէնս
20 իմ պահեաց եւ արար զն̃ս, կելո՛վ կեցցէ ։ * Անձն որ
մեղիցէ, նոյն եւ մեռցի ։ եւ որդի զհօր մեղս մի՛ առցէ ․
եւ

---

(6) Ոսկան ․ Տկար ․ փոքր մեծութե̃ ։ (7) Ոսկան ․ Պատեալ էր
զնովաւ, եւ արմատք սորա 'ի նա ։ (9) Ոմանք ․ Եւ պտուղ
ն̃ր նեխեսցի ։ (10) Բազումք ․ Ընդ մերձենալ հողմոյ ։
(12) Ոմանք ․ Ասա՛ դու ցտունդ Ի̃ղի ․․․ եկեսցէ արքայն
բաբելացւոց ։ (13) Ոսկան ․ Եւ անցուսցէ նզովս ։ (15) Բա-
զումք ․ Եւ ապստամբեսցի ․․․ որ առնէն իրս հակա՛՛ ։
(15) Ոսկան ․ Եթէ իցէ ապրեսցին ։ (16) Ոսկան ․ Եթէ ոչ
եւ 'ի տեղ՛՛ ։ (18) Բ̃ղմք ․ Միթէ ապրեսցի ։ (19) Յօրինակին
պ̃կասէր ․ Վ̃ այսորիկ ասա, այսպէս ։ (20) Բ̃ղմք ․ Եւ ըմբռ-
նեսցիս ընդ պաշարմամբ ։ (22) Ոմանք ․ Վ̃ այսորիկ այս-
պէս ․․ մայրիցն բարձրաւանդակէն ։ Ոբ ոսկան ․ բարձրա-
ւանդակին ։ (22) Բ̃ղմք ․ Եւ տնկեցից 'ի լերինն բար՛՛ ։
(23) Ոսկան ․ Եւ պտուղ բերիցէ եւ եղիցի մայր մեծ ։

(23) Բ̃ղմք ․ Գագարեսցեն ։ (24) Ոմանք ․ Զփայտն խոնար-
հացեալ ․․ եւ դալարեցուցանեմ ․․ խօսեցայ եւ արարի ։
Գլ ․ ԺԸ ․ (2) Օրինակ մի ․ Եւ որդւոցն ատամունք առին ։
(3) Բազումք ․ Եթէ լիցի առակդ ։ (6) Երկու նոր օրինակք
համաձայնք իրերաց ․ Եւ 'ի կին իւր ապահար ոչ ։ (8) Ո-
մանք ․ Եւ զարծաթ իւր 'ի վարձ ոչ տայցէ, եւ տոկո-
սիւք ։ (8) Ոսկան ․ Յանիրաւութե̃ զաչս իւր դար՛՛ ։ (8) Օ-
րինակ մի ․ Ընդ այր եւ ընդ կին իւր ։ (13) Ոմանք ․ Անօ-
րէնութե̃ արար ․․ եւ արիւն նորին 'ի վ̃ր նորին ։ (17) Ո-
մանք ․ Դարձոյց զձեռն իւր ։ (17) 'Ի լուսանց ․ Յանօրէնու-
թիս հօր իւ՛՛ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛ ։ (18) Ոմանք ․ Եւ
մեռցի յանօրէնութե̃ իւ՛՛ ։ (19) Ոսկան ․ Եւ ասէ թէ զի՞ է ։
(20) Ոսկան ․ Նոյն մեռցի ․ եւ որդի զհօրն զմեղս ։

և մի՛ հայր առցէ զանիրաւութիւն որդւոյ իւրոյ: Արդարութիւն
արդարոյն 'ի վ̅ր̅ նորին եղիցի, և անօրէնութիւն
անօրինին 'ի վ̅ր̅ նորին եղիցի: * և անօրէնն եթէ 21
դարձցի յա̅մ անօրէնութեանց իւրոց զոր արար. և պահեսցէ
զա̅մ պատուիրանս իմ, և արասցէ արդարութիւն և
ողորմութիւն, կելով կեցցէ, և մի՛ մեռանիցի: * ա̅մ յանցանք 22
ն̅ր̅ զոր գործեալ իցէ, և ա̅մ անիրաւութիւնք ն̅ր̅ զոր
անիրաւեալ իցէ՝ մի՛ յիշեսցին. այլ արդարութ̅ իւրով
զոր արար՝ կեցցէ: * Միթէ կամելով կամիցիմ զմահ 23
մեղաւորին ասէ տ̅ր տ̅ր՝ ո̅չ զդառնալ ն̅ր̅ 'ի չար ճանապարհէ՝
և կեալ: * 'Ի դառնալ արդարոյն յարդարութ̅է 24
իւրմէ, և առնել զանիրաւութ̅ի, ըստ ա̅մ անօրէնութ̅ց՝
զոր առնիցէ անօրէնն. ա̅մ արդարութիւնք ն̅ր̅ զոր արար՝
մի՛ յիշեսցին: 'ի յանցանսն իւր յոր անկաւ, և 'ի մեղս
իւր զոր մեղաւ՝ 'ի նոսին մեռցի: * Եւ ասէք՝ թէ ո՛չ 25
ուղիղ է ճանապարհ տ̅ն: արդ լուարո՛ւք տունդ Ի̅ղ̅ի.
միթէ իմ ճանապարհ չիցէ ուղիղ, ոչ ապաքէն ձեր ճանապարհք
չեն ուղիղ: * Եւ 'ի դառնա՛լ արդարոյն յարդարութ̅է 26
իւրմէ, և առնել զանիրաւութ̅ի մեռցի յանօրէնութե̅ն
զոր գործեաց: * Եւ 'ի դառնալ անօրինին 27
յանօրէնութ̅է իւրմէ զոր արար, և առնիցէ իրաւունս
և արդարութ̅ի, ինքն զանձն իւր ապրեցոյց: * զի ետես 28
և դարձաւ յա̅մ ամպարշտութ̅ց իւրոց զոր արար. կելով
կեցցէ և մի՛ մեռցի: * Եւ ասեն տունդ Ի̅ղ̅ի, ո՛չ 29
ուղիղ է ճանապարհ տ̅ն: միթէ իմ ճանապարհ չիցէ
ուղիղ տո՛ւնդ Ի̅ղ̅ի, ոչ ապաքէն ձեր ճանապարհք չեն
ուղիղ: * Վ̅ն այսորիկ զիւրաքանչիւրոք ըստ իւրում 30
ճանապարհի դատեցայց զտունդ Ի̅ղ̅ի. ասէ ադոնայի
տ̅ր: Դարձա՛յք և դարձարո՛ւք յա̅մ ամպարշտութ̅ց
ձերոց. և ո՛չ լինիցի ձեզ 'ի տանջանս անիրաւութ̅ե:
* ընկեցէ՛ք յանձանց ձերոց զա̅մ ամպարշտութիս ձեր զոր 31
ամպարշտեցայք յիս: և արարէ՛ք ձեզ սիրտ՝ նոր, և ոգի
նոր. և արարէ՛ք զա̅մ զպատուիրանս իմ: և ընդէ՞ր
մեռանիք տունդ Ի̅ղ̅ի, ասէ տ̅ր: * Զի ո՛չ կամիմ զմահ 23
մեղուցելոյն՝ ասէ ադոնայի տ̅ր. այլ զի դարձցի 'ի
ճանապարհաց իւրոց չարեաց, և կեցուսցէ զանձն իւր:
արդ՝ եկա՛յք դարձարո՛ւք՝ և կեցէ՛ք:

ԳԼ. ԺԹ.

Ողբ 'ի վերայ իշխանին Իսրայէլի:

ԺԵ Եւ դու որդի մարդոյ, ա՛ռ ողբս 'ի վ̅ր̅ իշխանին 1
Ի̅ղ̅ի. * և ասասցես: Զի՞ է զի եղև մայր քո 'ի մէջ 2
առիւծուց. կորիւնդ 'ի մէջ առիւծուց բազմացոյց զկորիւնս
իւր. * և զարգացաւ կորիւն մի 'ի կորեանց ն̅ր̅. 3
և առիւծացա՛ւ, և ուսաւ յափշտակել զյափշտակութ̅ի,
և եղև մարդախանձ: * լուա՛ն զնմանէ ազգք, ըմբռնեցին 4
զնա յապականութ̅ի. և տարան զնա գայլբերա՛ն
յերկիրն եգիպտացւոց: * Եւ ետես զի անջատեցա՛ւ 'ի 5
նմանէ, և կորեա՛ւ յոյս ն̅ր̅: և նա միւս ևս ա՛յլ կորիւն 'ի
կորեանց իւրոց առիւծացոյց: * և շրջէր 'ի մէջ առիւծուց: 6
Առիւծացաւ, և ուսաւ յափշտակել յափշտակութ̅ի,
և եղև մարդախանձ: * որսայր յանդգնութ̅ե 7
իւրով. զքաղաքս կործանէր, և զերկիրն լրիւ իւրով
ապականէր մռնչելով բարբառոյ իւրոյ: * Եւ յարեան 8
'ի վ̅ր̅ ն̅ր̅ ազգք յիւրաքանչիւր աշխարհաց շուրջանակի,
և սպառեցին զնա թակարդօք յապականութ̅ի: * գայլիբերա՛ն 9
հարին, և տարան գայռապզիւ առ արքայն բաբելացւոց, և արկին զնա 'ի բանտ. զի մի՛ ևս լուիցի
10 բարբառ ն̅ր̅ 'ի վերայ լերանցն Ի̅ղ̅ի: * Մայր քո իբրև
զորթ, և իբրև զծաղիկ նռնենեաց տնկեալ 'ի գնացս
ջուրց. բոյս ն̅ր̅ և պտուղ ն̅ր̅ եղև 'ի ջուրց բազմաց:
11 * և եղև ն̅ր̅ գաւազան զօրութ̅ե 'ի վ̅ր̅ ազգին իշխանաց,
և բարձրացաւ մեծութ̅ 'ի մէջ դարաստանաց: և ետես
12 զմեծութ̅ի իւր 'ի բազմութ̅ե ուռոց իւրոց. * և բեկա՛ւ
'ի բարկութ̅ե՝ և յերկիր կործանեցաւ, և հողմ խորշակի
ցամաքեցոյց զշառաւիղս ն̅ր̅. խնդրեցաւ 'ի նմանէ
վրէժ, և ցամաքեցաւ գաւազան զօրութ̅ե ն̅ր̅. և հուր
13 մաշեաց զնա: * Եւ արդ տնկեցին զնա յանապատի
14 յերկրի յանջրդին. * և ել հուր յընտիր ընտիր գաւազանաց
նորա՝ և եկեր զնա. և ո՛չ գոյր 'ի նմա գաւազան
զօրութ̅ե: ա՛ղդ յառակս ողբոց և յո՛ղբս եղիցի:

ԳԼ. Ի.

Առ ծերս տանն Իսրայէլի:

1 Եւ եղև յամին եւթներորդի, յամսեանն հինգերորդի ԺԶ
որ օր տասն էր ամսոյն. եկին ա՛րք 'ի ծերոց
2 տանն Ի̅ղ̅ի հարցանել 'ի տ̅նէ՝ և նստան առաջի իմ: * Եւ
3 եղև բան տ̅ն առ իս՝ և ասէ. * որդի մարդոյ՝ խօսեա՛ց
ընդ ծերսդ տանդ Ի̅ղ̅ի՝ և ասասցես ցդոսա: Այսպէս
ասէ ադոնայի տ̅ր. եթէ հարցանե՞լ գայք դուք առ
իս. կենդանի եմ ես եթէ տաց ինչ ձեզ պատասխանի՝
4 ասէ ադոնայի տ̅ր: * Եթէ իցէ խնդրեցից զվրէժ ն̅ց̅
որդի մարդոյ: զմեղաց հարց դոցա գի՛ր դոցա վկայութ̅ի.
5 * և ասասցես ցդոսա: Այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր ա̅ծ. յօրէ
յորմէհետէ ցանկացայ ես տանդ Ի̅ղ̅ի, և ծանուցայ
զաւակի տանդ յակոբու. և ծանուցայ ն̅ց̅ յերկրին եգիպտացւոց,
ձեռն ետու ն̅ց̅ և ասեմ. ես եմ տ̅ր ա̅ծ
6 ձեր: * յաւուր յայնմիկ ես ձեռն ետու ն̅ց̅ հանել զն̅ս̅
յերկրէն եգիպտացւոց, յերկիրն զոր պատրաստեցի
ն̅ց̅. երկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր, քա՛ղցր քան զա̅մ
7 երկիր: * Եւ ասացի ցն̅ս̅. իւրաքանչիւրոք զգարշելիս
իւր յաչաց իւրոց 'ի բա՛ց ընկեսցէ, և 'ի գնացսն եգիպտացւոց
8 մի՛ պղծիք. ես եմ տ̅ր ա̅ծ ձեր: * Եւ ապստամբեցան
յինէն, և ո՛չ կամեցան լսել ինձ. իւրաքանչիւրոք
զգարշելիս իւր յաչաց իւրոց ո՛չ ընկէց 'ի բաց,
և զգնացսն եգիպտացւոց՝ ո՛չ թողին: և ասացի հեղուլ
զսրտմտութիւն իմ 'ի վ̅ր̅ ն̅ց̅, կատարել զբարկութիւն իմ
9 'ի ն̅ս̅ 'ի մէջ եգիպտացւոցն: * բայց ո՛չ արարի, զի մի՛
անուն իմ ամենևին մի՛ պղծեսցի առաջի ազգացն յորոց
միջի էին նոքա. յորս ծանուցայ ն̅ց̅ առաջի ն̅ց̅, հանել
10 զն̅ս̅ յերկրէն եգիպտացւոց: * Եւ հանի զն̅ս̅ յերկրէն
11 եգիպտացւոց՝ և ածի զն̅ս̅ յանապատն. * և ետու
ն̅ց̅ զհրամանս իմ. և զիրաւունս իմ ցուցի ն̅ց̅, զոր առնիցէ
12 մարդ՝ և կեցցէ 'ի ն̅ս̅: * և զշաբաթս իմ ետու ն̅ց̅
լինել նշանակ ընդ իս և ընդ ն̅ս̅. ճանաչել ն̅ց̅ թէ ես
եմ տ̅ր որ սրբեմ զն̅ս̅: Եւ ասացի ցտունն Ի̅ղ̅ի յանապատի
անդ՝ թէ 'ի հրամանս իմ գնացէք, և ո՛չ գնացին.
և զիրաւունս իմ պահեցէք, առնել զն̅ս̅. զոր թէ առնիցէ
13 մարդ՝ կեցցէ նոքօք: * Եւ դառնացուցին զիս
տունն Ի̅ղ̅ի յանապատին. ըստ հրամանաց իմոց ո՛չ գնացին,
և զիրաւունս իմ մերժեցին. զոր թէ առնիցէ
մարդ՝ կեցցէ նոքօք: և զշաբաթս իմ պղծեցին յոյժ:
Եւ

---

(21) Ոմանք. Եւ պահեսցէ զա̅մ.. և մի՛ մեռցի: (22) Բազումք. Ա̅մ մեղք ն̅ր̅ զոր գոր՛՛... անիրաւութիւնք իւր զոր: (23) Ոմանք. Զմահ անօրինին, ասէ տ̅ր տ̅ր.. 'ի չար ճանապարհէն և զկեալն: (24) Ոմանք. Եւ 'ի դառնալ ար՛՛.. 'ի յանցանս իւրում յոր անկաւ, և 'ի մեղսն իւրում զոր մե՛՛: (25) Ոմանք. Իմ ճանապարհ ո՞չ իցէ յաջող.. ձեր ճնապարհք չիցեն աջողք: (26) Բազմ. 'Ի դառնալ ար՛՛: (30) Յօրինակին պակասէր. Յա̅մ ամպարշտութեանց ձերոց: (32) Այլք. 'Ի ճանապարհաց իւրոց չարաց:
Գլ. ԺԹ. * Բազմ. Ողբք 'ի վ̅ր̅ իշ՛՛: (3) Ոսկան. Եւ կորիւն մի 'ի կորեանց ն̅ր̅ առիւծա՛՛: (4) Բազմ. Գա՛յլ 'ի բերան: (5) Օրինակ մ. Եւ նա միւս ևս կորիւն 'ի կորեանցն իւրոց: (7) Օրինակ մ. Ապականէր 'ի մռնչելոյ բար՛՛: (9) Ոմանք. Գա՛յլ 'ի բերան հարին, և տարան գաւազզիւ: (10) Ոմանք. Եւ պտուղ եղև: (11) Օրինակ մ. Եւ բարձրացաւ զօրութ̅ե 'ի մէջ: (12) Ոսկան. Եւ բեկաւ 'ի բարկութ̅է.. և ցամաքեցաւ պնդութիւն զօրութ̅ե ն̅ր̅: (13) Բազմ. Եւ արդ տնկեցին զնա.. յերկրի անջրդի: (14) Ոսկան. Յառակս ողբասցէ, և յողբս եղի՛՛:
Գլ. Ի. (1) Ոսկան. Եկին արք յորդւոց տանն: (5) Բազումք. Այսպէս ասէ տ̅ր ա̅ծ: (6) 'Ի բազումս պակասէ. Յաւուր յայնմիկ ես ձեռն ե՛՛: (9) Բազմ. Բայց արարի զի անուն իմ ամենևին մի՛: (12) Ոմանք. Պահեսջիք և առնիցէք զնոսա:

Եւ ասացի հեղուլ զբարկութիւն իմ յանապատին սատակել
զնս ։ * և արարի զի անուն իմ ամենևին մի պղծեսցի 14
առաջի ազգացն յորոց հանի զնոսա յանդիման նց ։
* Եւ ես համբարձի զձեռս իմ 'ի վր նց յանապատին , 15
համօրէն չտանել զնս յերկիրն՝ զոր ետու նց . երկիր որ
բղխէ զկաթն և զմեղր . քաղցր քան զամ երկիր ։ * փոխանակ 16
զի զիրաւունս իմ մերժեցին , և ըստ հրամանաց
իմոց ոչ գնացին , և զշաբաթս իմ պղծեցին , և զհետ
խորհրդոց սրտից իւրեանց գնացին ։ * Եւ խնայեաց 17
'ի նս ակն իմ ջնջել զնս . և ոչ արար զնոսա 'ի վախճան
յանապատին ։ * և ասացի ցնոսա յանապատին . ըստ 18
կրօնից հարցն ձերոց մի գնայք , և զիրաւունս նց մի
պահէք . և 'ի գնացս նց մի խառնակիք և մի պղծիք ։
* Ես եմ տր ած ձեր , ըստ հրամանաց իմոց գնացէք , 19
և զիրաւունս իմ պահեցէք՝ և արարէք զնս ։ * և զշաբաթս 20
իմ սրբեցէք . և եղիցի նշանակ ընդ իս և ընդ
ձեզ , ճանաչել ձեզ թէ ես եմ տր ած ձեր ։ * Դառնացուցին 21
զիս և որդիք նց , ըստ հրամանաց իմոց ոչ
գնացին , և օրինաց իմոց ոչ զգուշացան առնել զնս ։
զոր թէ առնիցէ մարդ՝ կեցցէ նոքօք . և զշաբաթս իմ
պղծեցին ։ և ասացի հեղուլ զբարկութիւն իմ 'ի վր նց
յանապատին , կատարել զբարկութիւն իմ 'ի վր նց ։ * Եւ 22
դարձուցի զձեռն իմ 'ի նոցանէ . և արարի զի անուն իմ
ամենևին մի պղծեսցի առաջի ազգացն՝ յորոց հանի զնս
յանդիման նց ։ * Եւ ես ամբարձի զձեռն իմ 'ի վր նց 23
յանապատին անդ , ցրուել զնս ընդ ազգս , և ցանել
զնս ընդ գաւառս . * փոխանակ զի զիրաւունս իմ ոչ 24
արարին , և զհրամանս իմ մերժեցին , և զշաբաթս իմ
պղծեցին . և զհետ խորհրդոց հարցն իւրեանց էին աչք
նց ։ * Եւ ես ետու նց հրամանս անբարիս , և իրաւունս՝ 25
որովք ոչ կեցցեն ։ * և պղծեցից զնս 'ի պատարագս իւրեանց 26
. ընդ անցանել ինձ ընդ ամ՝ որ բանայ զարգանդ ,
զի սատակեցից զնս ։ և ծանիցեն եթէ ես եմ տր ։ * Վն 27
այդորիկ խօսեաց ընդ ծերս տանդ Իլի , որդի մարդոյ՝
և ասասցես ցնոսա . Այսպէս ասէ ադոնայի տր . մինչև
ցայսչափ բարկացուցին զիս հարքն ձեր յանցանօքն
իւրեանց զոր յանցեան առ իս ։ * և տարայ զնս յերկիրն 28
յոր ամբարձի զձեռն իմ տալ նց զնա . և տեսին
անդ զամ բլուրս բարձր , և զամ ծառ վարսաւոր , և
զոհեցին անդ դիցն իւրեանց . և կարդեցին անդ զոհս
պատարագաց իւրեանց . և արկին զխունկս անուշութեան
իւրեանց , և նուիրեցին անդ զնուէրս իւրեանց ։ * Եւ 29
ասացի ցնս . զի՞նչ է աբբանայդ այդ յոր դուք մտանէք
. և կոչեցին զանուն նր աբբանա , մինչև ցայսօր ժամանակի
։ * Վն այնորիկ ասա ցտունն Իլի . այսպէս ասէ 30
տր տր ած , եթէ յանօրէնութիւն հարցն ձերոց պղծիք ,
և զհետ գարշելեացն նց պոռնկիք . * և 'ի պտուղս պատարագացն 31
ձերոց , և յընծայս որդւոցն ձերոց . և 'ի
զատուցանել որդւոյն ձերոց ածել զբոցով . պղծիք
յամ խորհուրդս ձեր մինչև ցայսօր ժամանակի . և ես
տայցեմ ձեզ պատասխանի՞ տունդ Իլի ։ Կենդանի եմ
ես՝ ասէ ադոնայի տր , եթէ տաց ձեզ պատասխանի ։
* և եթէ անկցի յոգիս ձեր այդ , և ոչ լիցի ոպ դուք 32
ասէք , եթէ եղիցուք մեք իբրև զհեթանոսս , և իբրև
զազգս երկրի պաշտել զփայտս՝ և զքարինս . * Վն այդորիկ 33
կենդանի եմ ես՝ ասէ ադոնայի տր , եթէ ոչ
հզօր ձեռամբ և բարձրացեալ բազկաւ . և հեղեալ ցասմամբ
34 թագաւորեցից 'ի վերայ ձեր ։ * և հանից զձեզ
յազգաց , և ընկալայց զձեզ յաշխարհաց ուր ցրուեալ
լիցէք 'ի նս , հզօր ձեռամբ և բարձրացեալ բազկաւ , և
35 հեղեալ ցասմամբ . * և ածից զձեզ յանապատ ազգացն
. և դատեցից ընդ ձեզ անդ դէմ յանդիման ։
36 * զորօրինակ եդի դատ ընդ հարսն ձեր յանապատի
անդ՝ յորժամ հանի զնս յերկրէն եգիպտացւոց . այնպէս
37 դատեցայց ընդ ձեզ՝ ասէ տր տր ած ։ * Եւ անցուցից
զձեզ ընդ ցպով իմով , և մուծից զձեզ ընդ
38 թուով ուխտի իմոյ ։ * և որոշեցից 'ի ձէնջ զամպարիշտս
և զապստամբս . զի 'ի բնակութենէ նց հանից զնոսա , և
յերկիրն Իլի ոչ մտցեն ։ և ծանիջիք թէ ես եմ տր ած ։
39 * Եւ դուք տունդ Իլի՝ այսպէս ասէ տր տր ած . նախ՝
'ի բաց ընկեցէք զիւրաքանչիւր զգնացս ձեր . և ապա
թէ լսիցէք ինձ , և զանուն իմ սբ ոչ պղծիցէք պատարագօք
40 ձերովք՝ և գնացիւք ձերովք ։ * զի 'ի վերայ
լերին սրբոյ իմոյ , և 'ի վր լերին բարձու Իլի՝ ասէ տր
տր . անդ ծառայեսցեն ինձ ամ տունդ Իլի 'ի սպառ ,
և անդ ընկալայց , և անդ այց արարից ընծայից ձերոց ,
և զպտուղս երախայրեաց ձերոց յամ սրբութիւնս ձեր .
41 * 'ի հոտ անուշից ընկալայց , հանել զձեզ 'ի ժողովրդոց
, և ընդունել զձեզ յաշխարհաց ուր ցրուեալն էիք
'ի նս . և սուրբ եղէց 'ի ձեզ յանդիման ժողովրդոց ։
42 * Եւ ծանիջիք թէ ես եմ տր , 'ի տանել զձեզ յերկիրն
Իլի , յերկիրն յոր ամբարձի զձեռն իմ տալ զնա հարցն
43 ձերոց ։ * և յիշեսջիք անդ զճանապարհս ձեր և զգնացս
ձեր , որովք պղծեցայք 'ի նս . և կոծեսջիք զերեսս ձեր
44 'ի վր ամ անիրաւութեանցն զոր արարէք ։ * Եւ ծանիջիք
թէ ես եմ տր , առնել ձեզ զայն այնպէս . զի մի անուն
իմ պղծեսցի ըստ ճանապարհաց ձերոց չարաց .
և ըստ ապականեալ գնացից ձերոց . ասէ ադոնայի տր ։
45 * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ . * որդի մարդոյ՝ հաստատեա ԺԵ
46 զերեսս քո 'ի թեման , և հայեաց 'ի դագոմ .
47 և մարգարեա 'ի վր անտառի իշխանին նագեբայ ։ * և
ասասցես ցանտառն նագեբայ . լո՛ւր զպատգամս տն .
Այսպէս ասէ տր տր ած , ահաւասիկ ես հարից ըզքեզ
հուր , և կերիցէ 'ի քեզ զամ փայտ դալար և զամ
փայտ չոր , և ոչ շիջցի բոցն բորբոքեալ . և այրեսցին
48 'ի նմա ամ դէմք յարևելից մինչև 'ի հիւսիւսի ։ * Եւ ծանիցէ
ամ մարմին , եթէ ես տր վառեցի զնա՝ և ոչ շիջցի
49 ։ * Եւ ասեմ . քա՛ւ լիցի տր տր . և նոքա ասեն ցիս ,
ոչ առակքն առակ է այդ որ ասիդ ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ . * վն այդորիկ մարգարեա՛
2 որդի մարդոյ , և հաստատեա զերեսս քո
'ի վր Եմի . և հայեաց 'ի սրբութիւն նց , և մարգարեացիս
3 'ի վերայ երկրին Իլի , * և ասասցես ցերկիրն Իլի ։
Այսպէս ասէ տր տր ած . ահաւասիկ ես 'ի վերայ քո .
և մերկացից զվաղակաւորն իմ 'ի պատենից իւրոց , և
սատակեցից 'ի միջոյ քումմէ զանիրաւն և զանօրէնն ։
4 * փոխանակ զի սատակեցից 'ի քէն զանիրաւն և զանօրէնն
։ Վն այնորիկ ելցէ վաղակաւորն իմ 'ի պատենից
իւրոց 'ի վր ամ մարմնոյ , յարևելից մինչև 'ի հիւսիւսի
5 ։ * և ծանիցէ ամ մարմին թէ ես տր մերկացի ըզ-
վաղ-

---

(14) Ոսկան . իմ մի ամենևին պղծեսցի ։ (15) Ոմանք . Համբարձի զձեռն իմ ։ (15) Բզմք . Զնոսա յերկիրն զոր ե՛՛ ։ (17) Բզմք . Եւ ոչ արարի զնս 'ի վախ՛՛ ։ (18) Ոմանք . Մի խառնիք և մի պղծիք ։ (21) Բզմք . Եւ իրաւանց իմոց ոչ զգու՛՛ . . իմ պղծէին ։ (23) Յօրինակին . Զնս ընդ յազգս ։ (25) Ոմանք . Եւ զիրաւունս որովք ։ (26) Ոսկան . և պղծեցի զնս ։ (27) Բզմք . Խօսեաց ը տանդ Իլի ։ (28) Ոսկան . Յերկիրն զոր ամբարձի . . զամ բլուր բար՛՛ ։ (29) Ոմանք . Զի՞նչ է աբբան այդ , յոր դուք մտա՛՛ ։ (30) Բզմք . Այսպէս ասէ տր ած ։ (32) Ոսկան . Եւ ոչ լինի ոպ դուք ։ (32) Ոմանք . Մեք ոպ զհեթանոսս ։ (35) Բզմք . Ազգաց , և դատ եդից անդ ը ձեզ ։ (36) Ոմանք . Այնպէս դատեցայց զձեզ ասէ ։ (39) Բզմք . Զիւրաքանչիւր զգնացս իւր ։ (40) Ոմանք . Ասէ տր տր ած . անդ ։ (43) Բազումք . Անիրաւութեանց ձերոց զոր արար՛՛ ։ (44) Յօրինակին մերում՝ համաձայն այլ մեռում օրինակի , գրեալ՝ Գնացից իմոց , լուսանցինշանակի . որով անհարկի առնել՝ գնացից ձերոց , ըստ որում անին ճառեալ օրինակք ։ (46) 'Ի լուսա՛՛ . Եւ հայեաց 'ի դեգոմ . համաձայն Բզմց 'ի Բն՛՛ ։ Որ օրինակ մի . 'Ի դարգոն ։ (46) Ոմանք . Եւ մարգարեաց 'ի վր անտառի իշխանին դաբեղայ ։ (47) Ոմանք . Ցանտառն դաբեղայ . . այսպէս ասէ տր ած . . և կերիցէ 'ի քեն զամ . . մինչև ցհիւսիւսի ։ (47) 'Ի լուսա՛՛ . Եւ ոչ շիջցի բոցն բոր՛՛ . համաձայն Բազմաց 'ի Բնաբ՛՛ ։ (49) Բազումք . Տր տր . նոքա ասեն ։
Գլ . իա . (4) Ոմանք . Վն այսորիկ ելցէ . . . մինչև ցհիւսիւսի ։ (5) Ոմանք . Թէ ես եմ տր . մերկա՛՛ . . . և անդէն ոչ

վաղակաւորն իմ 'ի պատենից իւրոց. և անդրէն ոչ ևս
դարձցի: * Եւ դու որդի մարդոյ՝ հեծեծեսջիր բե֊ 6
կեալ միջովք քով, և հեծեծեսջիր ցաւովք յանդիման
նց: * Եւ եղիցի թէ ասիցեն ցքեզ՝ վա՞ սր հեծես, ասա֊ 7
ցես՝ զի բօթ լուայ՝ և գալոց է. և բեկցին ամ սիրտք,
և ամ ձեռք լքցին. և ցամաքեսցի ամ մարմին և ամ
շունչ, և ամ երանք ապականեսցին գիջութբ. ահաւա֊
սիկ գայ և եղիցի, ասէ տր տր ած: * Եւ եղև բան տն 8
առ իս՝ և ասէ. * որդի մարդոյ մարգարէաց և ասա֊ 9
ցես. այսպէս ասէ ադոնայի տր. և ասասցես, սուր
սուր՝ սրեաց և զայրացիր, * զի սպանցես զսպանումն. 10
սրեաց՝ ջնջ լեր. պատրաստեաց 'ի հաշումն, կոտո֊
րեա. արհամարհեա որդեակ իմ. յապաւեա զամ ծառ:
* և ետ զնա 'ի պատրաստ, ունել 'ի ձեռին իւրում: 11
սրեցաւ պատրաստ է սուրն տալ 'ի ձեռս կոտորչի:
* Զայն առ, ճի՞չ բարձ որդի մարդոյ. զի եկն՝ եհաս 12
այն 'ի վր ժողովրդեան իմոյ, և 'ի վր իշխանացն իղի:
պանդուխտք եղիցին, քանզի եհաս սուրն 'ի վր ժո֊
ղովրդեան իմոյ: վս այնորիկ ծափս հար ձեռամբ քով,
* զի արդարացաւ. և զի՞նչ է, ապրիցի՞ ազգն. ոչ ե֊ 13
ղիցի՝ ասէ տր տր: * Եւ դու որդի մարդոյ մարգա֊ 14
րեաց, ծափս հար ձեռամբ. կրկնեա զսուրն, զի եր֊
րորդ սուրն վիրաւորաց է. սուր վիրաւորացն ապա֊
կացեալ է. և զարհուրեցուսցէ զնոսա, * զի բեկցին 15
սիրտք նոցա. բազմասցին տկարացեալք յամ դը֊
րունս նց, զի մատնեցան 'ի սպանումն սրոյ. գեղեց֊
կացաւ 'ի փայլելն, պիտանի եղև 'ի սպանումն: * Շրջ֊ 16
ջեա՛ց յածեա՛ց սրեա՛ց յաջմէ և յահեկէ. զի ուր քո՛ ե֊
րեսք զարթիցեն, * և ես անդ ծափս հարից, և կայթե֊ 17
ցից, և արձակեցից զբարբառ իմ. ես տր խօսեցայ:
ԺԲ * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ: * Եւ դու որդի մար֊ 18
դոյ՝ պատրաստեա դու քեզ երկուս ճանապարհս, մտա֊ 19
նել սրոյ արքային բաբելացւոց. զի 'ի միոջէ աշխարհէ
ելցեն երկու առաջք, և ձեռնպատրաստ՝ էլ 'ի գլուխ
ճանապարհի քաղաքին: * Ի կողմն ճանապարհին կար֊ 20
գեսցիս. և դու պատրաստեա և յարդարեա ճանապարհ
մտանել սրոյն ընդ ռաբովթ որդւոցն ամոնայ 'ի վր
հրէաստանի և 'ի վր եմի 'ի մէջ նորա: * Զի եկեսցէ 21
կացցէ արքայն բաբելացւոց 'ի վր հին ճանապարհին,
'ի գլուխ երկուց ճանապարհաց, հմայս հմայել՝ գա֊
ւազանս ընկենուլ, հարցումն հարցանել 'ի դրօշելոց,
լերդահմայ լինել: * Ընդ աջմէ իւրմէ ելին նմա հմայքն 22
'ի վերայ եմի, արկանել պատնէշ, բերանալիր գոչել,
բարձրացուցանել զձայն աղաղակի. արկանել խիճ 'ի
վր դրանց նր, և արկանել հող և շինել նետակալս:
* Եւ նա նց այնպէս թուիցի՝ ոպ հմայիցէ ոք հմայս 23
առաջի նց, և եւթներորդիցէ նոցա եւթներորդս. և
ինքն յուշ արասցէ զանիրաւութիւս նց յիշել: * Վասն 24
այնորիկ այսպէս ասէ տր տր ած. փոխանակ զի յուշ
արարէք զանիրաւութիւնս ձեր, 'ի յայտնել ամպարշտու֊
թեցն ձերոց, յերևել մեղացն ձերոց՝ յամ ամպարշտու֊
թիւս ձեր և 'ի գնացս ձեր. փոխանակ զի դուք ինքնին
յիշեցուցէք, 'ի նոսին սատակեսջիք: * Եւ դու պիղծ 25
և անօրէն իշխանդ իղի, որոյ եկեալ է օր վախճանի 'ի
ժամանակի անիրաւութե: * Այսպէս ասէ տր տր. 26
'ի բաց առ 'ի քէն զխոյրդ, և հան զպսակդ. զի այդ՝
ոչ այդպէս վճարեսցի. խոնարհեցուցեր զբարձրա֊
27 ցեալն, և բարձրացուցեր զխոնարհեալն: * արդ՝ անի֊
րաւութե յանիրաւութեց վերայ եդից զնա. և այդ՝
ոչ այդպէս եղիցի, մինչև եկեսցէ որում անկն է, և
տաց 'ի ձեռս նր:
28 Առ որդիսն Ամոնայ: * Եւ դու որդի մարդոյ՝ մարգա֊
րեաց և ասասցես. այսպէս ասէ տր տր ած ցորդիսն
ամոնայ. և վս նախատանացն նոցա ասասցես. սուր՝
սուր հանեալ 'ի սպանումն, մերկացեալ 'ի վախճան:
29 * Զարթի՛ր զի փայլեսցես տեսլեամբ նանրութե, և 'ի
հմայել հմայս ստութե. մատնել զնա քեզ 'ի պարանոցս
վիրաւորացն անօրինացն, որոց եկեալ հասեալ է օր
30 վախճանի 'ի ժամանակի անիրաւութե: * Դարձ անդ֊
րէն, մի՛ աստէն լուծանիր 'ի տեղւոջ յորում ծնեալդ
31 ես. անդրէն յերկրին քում դատեցայց զքեզ: * և հե֊
ղից 'ի վր քո զբարկութի իմ. հրով բարկութե իմոյ
փչեցից 'ի քեզ, և մատնեցից զքեզ 'ի ձեռս արանց բար֊
32 բարոսաց՝ որ գործեն զապականութի: * Եւ եղիցես
կերակուր հրոյ, և արիւն քո եղիցի 'ի մէջ երկրի քոյ,
և յիշատակ քո մի՛ գտցի. զի ես տր խօսեցայ:

ԳԼ. ԻԲ.

Առ որդիսն Իսրայէլի:

1 Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ: * Եւ դո՛ւ որդի ԺԹ
2 մարդոյ, եթէ դատիցես՝ դատեսջիր զքաղաքն ա֊
3 րեանց. * և խայտառակեսցես զամ զանօրէնութիւնս նր՝
և ասասցես. Այսպէս ասէ տր տր ած. ո՛ քաղաք որ
հեղուս զարիւն 'ի միջի իւրում, 'ի հասանել ժամանա֊
կի իւրոյ. և խորհի խորհուրդ զանձնէ՝ պղծել զանձն
4 իւր * յարիւնս նց: Զոր հեղեր՝ թաթաւեցար, և 'ի
խորհուրդս քո զոր խորհեցար՝ պղծեցար, և մերձե֊
ցուցեր զաւուրս քո, և ածեր զժամանակ ամաց քոց:
Վասն այնորիկ ետու զքեզ 'ի նախատինս ազգաց, և
5 յայպն ամ աշխարհաց: * որ մօտ 'ի քեզ են՝ և հեռի
'ի քէն, այպանեսցեն զքեզ՝ և ասասցեն, թէ անուա֊
նիդ 'ի պղծութե մատնեցար. քանզի յաճախեցեր յա֊
6 նօրէնութիւս: * Ահաւասիկ առաջնորդք տանդ իղի,
իւրաքանչիւր ընդ մերձաւորս ազգի իւրեանց խառ֊
7 նակէին 'ի քեզ՝ զի հեղցեն արիւն: * զհայր և զմայր
անարգէին 'ի քեզ, և ընդ եկին և ընդ պանդխտին՝ ա֊
նիրաւութբ գնային 'ի քեզ. զորբն և զայրին բռնադա֊
8 տէին 'ի քեզ. * զսրբութիւս իմ արհամարհէին, և զշա֊
9 բաթս իմ պղծէին 'ի քեզ: * Արք աւազակք կային 'ի
միջի քում զի հեղուցուն 'ի քեզ արիւն. և 'ի վր լե֊
րանց ուտէին 'ի քեզ, և գործս անսուրբս գործէին 'ի
10 միջի քում: * զամօթ հօր յայտնէին 'ի քեզ, և պղծութբ
11 զդաշտանն լլկէին 'ի քեզ: * և իւրաքանչիւր 'ի կին ըն֊
կերի իւրում պղծէին, և իւրաքանչիւր զնու իւր պըղ֊
ծէին ամպարշտութբ, և իւրաքանչիւր զքոյր իւր ըղ֊
12 դուստր հօր իւրոյ լլկէին 'ի քեզ: * Կաշառս առնուին
'ի միջի քում զի հեղուցուն արիւն, վաշխս և տոկոսիս
առնուին 'ի միջի քում. և ածիր կատարեցից զվախճան
չարեաց քոց ըստ բռնութե քում. քանզի մոռացար զիս՝
13 ասէ տր տր: * Ահաւասիկ հարից ծափս զծափի 'ի վր
գործոցն քոց զոր արարեր, և 'ի վր արեանցն գործե֊

լոց

ես: (6) Բազ. Միջով քով: (7) Ոմանք. Թէ ասասցեն ցքեզ... և ասասցես՝ զի: (7) 'Ի լուսանց. 'Ի վր՝ ամ երանք ապա". նշանակի, յամ ծնգաց խիցէ ջուր: զնոյն և ոմանք նշանակէին՝ յաւելուած 'ի վերայ՝ սխմ. այսինքն. ըստ օրինակաց: (11) Ոմանք. Եւ ետ պատրաստ ունել զնա 'ի ձեռին իւ": (14) Ոմանք. Զի երկրորդ սուրն վի"... և զարհուրեցուսցես զնս: (15) Ոմանք. 'Ի սպանումն. որոյ գեղեց": Որք ոմանք. Զի մատնեցան 'ի սրումն սրոյ: (17) Ոսկան. Եւ արձակեցից զբարկուն իմ. ես տր: (19) 'Ի բազումս գիրս. Եւ դու որդի մար": (19) Ոմանք. Եւ ձեռն պատրաստեալ 'ի գլուխ ճա": (20) Ոսկան. Պատրաստեա և յորդորեա ճանապարհ: (21) Ոսկան. Գաւազանս զընկենուլ: (24) Ոմանք. Վս այնորիկ այսպէս.. 'ի յերևել մեղաց ձե": (26) Բազ. Զի ոչ այդպէս վճարեսցի.. և բարձրացուցեր զխոնարհն: (27) Օրինակ մի. Եկեսցէ որում անկն է: (28) 'Ի բազում գիրս չիք վերնագիրս. Առ որդիսն ամոնայ: (28) Ոմանք. Եւ ասասցես. սուր: (30) 'Ի լուսանց. Անդրէն յերկրին քում. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": ԳԼ. ԻԲ. (2) Ոմանք. Եթէ դատեսցիս դատես": (4) Ոմանք. Յարիւնս նց զոր հեղեր: (5) Օրինակ մի. Քանզի յաճախեցեր զանօրէնութիւս: (8) Յօրինակին. իմ արհամարհէին: (9) Ոմանք. Աւազակք էին 'ի միջի: (11) Բազումք. Զկին ընկերի իւրոյ պղծ": (11) Ոմանք. Զքոյր և զդուստր հօր: (12) Յոմանս պակասի. 'Ի միջի քում, զի հեղուցուն արիւն. վաշխս և տոկոսիս առնուին 'ի միջի քում. և ածիր:

լոց 'ի միջի քում ։ * Եւ եթէ ժուժկալեսցի սիրտ քո · 14
եթէ զօրասցին ձեռք քո յաւուրսն յորս ես արարից
ընդ քեզ · ես տ՟ր խօսեցայ՝ և արարից ։ * և ցրուեցից 15
զքեզ ընդ ազգս՝ և ցանեցից զքեզ ընդ գաւառս, և
սպառեսցէ պղծութի՟ն քո 'ի քէն · * և ժառանգեցից 'ի 16
քեզ յանդիման ազգացն ։ և ծանիցես թէ ես եմ տ՟ր ։
* Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ · * որդի մարդոյ, ա- 17
ւասիկ եղեն ինձ տունդ Ի՟ղի խառնակեալ, ա՟մ խառ- 18
նակեալ իբրև պղինձ և երկաթ, և անագ, և կապար, և
արծաթ 'ի հալոցի ։ * Վ՟ա այնորիկ ասա, այսպէս ասէ 19
տ՟ր տ՟ր · փոխանակ զի եղերուք դուք ամենեքեան 'ի մի
խառնակութի՟, վ՟ա այնորիկ ես ընկալայց զձեզ 'ի մէջ
Ե՟մի, * ո՟պ ընդունիցի ոք զարծաթ և զպղինձ, զերկաթ 20
և զկապար՝ 'ի մէջ հալոցի փչել 'ի նա հուր և ձուլել ·
նոյնպէս ընկալայց զձեզ բարկութ՟բ իմով, * և հաւա- 21
քեցից և ձուլեցից զձեզ · և փչեցից 'ի ձեզ հրով
բարկութ՟ե իմով · և ձուլեսջիք 'ի մէջ ն՟ր, * զոր օրինակ 22
ձուլեսցի արծաթ 'ի մէջ բովոյ, այնպէս ձուլեսջիք 'ի
միջի դորա ։ և ծանիջիք, թէ ես տ՟ր հեղի զսրտմտութի՟
իմ 'ի վերայ ձեր ։

Ի * Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ * որդի մարդոյ ա- 23
սա ցդա · Դու՝ այն երկիր ես որ ոչ թանաս · և ոչ եկն 24
անձրև 'ի վ՟ր քո յաւուրս բարկութե՟ ։ * որոյ իշխանք 25
իւր 'ի միջի իւրում՝ իբրև զառիւծունս գոչէին յափշտա-
կել զյափշտակութիւն · ուտէին զանձինս անմեղաց բռնու-
թ՟ե, և առնուին պատիւս անիրաւութ՟բ · և բազմա-
ցան այրիք 'ի միջի քում ։ * Եւ քահանայք ն՟ր անար- 26
գէին զօրէնս իմ և պղծէին զսրբութիս իմ · և զսուրբն
'ի պղծոյն ոչ ընտրէին, և զարատաւորն յանարատէ ան-
տի ոչ զատուցանէին · և 'ի շաբաթուց իմոց ծածկէին
զաչս իւրեանց, և զշաբաթս իմ պղծէին 'ի միջի նոցա ։
* Իշխանք ն՟ր 'ի միջի նորա իբրև զգայլս յափշտակօղս, 27
յափշտակել յափշտակութիւն, հեղուլ զարիւնս · կորու-
սանել զանձինս, զի ագահութի՟ յոյժ առասցին ։ * Եւ 28
մարգարէք ն՟ր՝ որ ծեփէին զն՟ա անկցին · որք տեսա-
նէին սնոտիս · բղձային ն՟ց սուտ, և ասէին՝ այսպէս
ասէ ադոնայի տ՟ր · և տ՟ն չէր խօսեցեալ ։ * զժողովուրդ 29
երկրին տառապեցուցանէին անիրաւութ՟բ, և յափշտա-
կէին յափշտակութիւն · զաղքատն և զտնանկն բռնադա-
տէին, ընդ պանդխտին իրաւամբք ոչ գնային ։ * Եւ 30
խնդրեցի 'ի նոցանէ այր մի որ ուղիղ գնայցէ, և կայցէ
առաջի իմ մտադիւր 'ի ժամանակի բարկութե՟՝ զի մի
ջնջեցից զն՟ա, և ոչ գտի ։ * և հեղի 'ի վ՟ր ն՟ց զսրտմտութի՟ 31
իմ հրով բարկութե՟ իմոյ կատարել 'ի ն՟ա · ըստ ճանա-
պարհաց ն՟ց ետու 'ի գլուխս ն՟ց ասէ տ՟ր տ՟ր ։

ԳԼ· ԻԳ·

ԻԱ Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ * Որդի մարդոյ · 1
կանայք երկու էին՝ դստերք միոյ մօր · * և պոռն- 2
կեցան յեգիպտոս 'ի մանկութե՟ իւրեանց · անդ անկան 3
ստինք իւրեանց · անդ արկան 'ի կուսութե՟ իւրեանց ։
* Անուն դստերն երիցու Ոողա, և քեռ ն՟ր Ոողիբա ։ 4
և եղեն ինձ՝ և ծնան ուստերս և դստերս, և անուն ն՟ց՝
անուն շամրնի Ոողա, և Ե՟մի Ոողիբա ։ * Եւ պոռնկե- 5
ցաւ Ոողայն յինէն · և արձակեաց զաչս իւր զհետ հո-
մանեաց իւրոց, յաստրեստանեայսն որ մերձ էին առ
6 նա · * 'ի զգեցեալ հիրս և կարմիրս, յիշխանս և 'ի զօ-
րավլուխս, յերիտասարդս, յընտրեալս յամենեսին, 'ի
7 սպառազէնս 'ի հեծեալս յերիվարս ։ * Եւ տարածեաց
զպոռնկութի՟ առ ն՟ա, առ ա՟մ ընտրեալս որդիսն աս-
րեստանեայց · և առ ամենեսին զորոց չոգաւ զկնի ա՟մ
8 խորհրդովք իւրովք՝ և պղծեցաւ ։ * Եւ զպոռնկութի՟
իւր յերկրէն եգիպտացւոց ոչ եթող · զի ը՟ն ն՟ա պղծէր
'ի մանկութե՟ իւրմէ · և նոքա արկին զն՟ա 'ի կուսութե՟,
9 և հեղին 'ի վ՟ր ն՟ր զպոռնկութի՟ իւրեանց ։ * Վ՟ա այնո-
րիկ մատնեցին զն՟ա 'ի ձեռս հոմանեաց իւրեանց, 'ի
ձեռս որդւոցն աստրեստանեայց զորոց զհետ երթայր ։
10 * Նոքա յայտնեցին զխայտառակութի՟ ն՟ր · զուստերս և
զդստերս ն՟ր առին, և զն՟ա սրով սպանին ։ և եղև խօսք
կանանց, և խնդրեցին վրէժ 'ի նմանէ 'ի դստերս իւր ։
11 * Եւ ետես քոյր ն՟ր Ոողիբա · և առաւել զանցոյց զաչ-
արձակութի՟ ապականութե՟ իւրոյ քան զնորայն · և զը-
12 պոռնկութի՟ իւր քան զպոռնկութի՟ քեռ իւրոյ ։ * Զի չո-
գաւ զհետ որդւոցն աստրեստանեայց · իշխանաց և զօ-
րավարաց, որ մերձ էին առ նա, զգեցելոց հանդերձս
ծիրանիս ազնուականս · սպառազինաց հեծելոց յերի-
13 վարս, երիտասարդաց՝ ընտրելոց ամենեցուն ։ * Եւ
տեսի զի պոռնկեցան՝ և մի ճանապարհ էր երկոցունց ։
14 * Եւ յաւել 'ի պոռնկութիւնս իւր · և ետես արս նկա-
րեալս յորմս պատկերս քաղդէացւոց՝ նկարեալս գրը-
15 չաւ 'ի նկարս · * ածեալ ոսպէս կամարս ը՟ն մէջ իւ-
րեանց, և խոյրս ներկեալս 'ի գլուխս իւրեանց · երփն
երփն հարկանէր յամենեցունց 'ի նմանութի՟ որդւոցն
բաբելացւոց՝ յերկրին քաղդէացւոց՝ յաշխարհին իւ-
16 րեանց ։ * Եւ ակն եդ ն՟ց հայեցուածովք աչաց իւ-
րեանց · և առաքեաց հրեշտակս առ նոսա յերկիրն քաղ-
17 դէացւոց ։ * և եկին առ նա որդիքն բաբելացւոց յան-
կողինս օթի, և պղծեցին զն՟ա 'ի պոռնկութե՟ իւրում ·
և պղծեցաւ ընդ ն՟ս, և յափրացաւ անձն ն՟ր 'ի ն՟ցնէ ։
18 * և յայտնեաց զպոռնկութի՟ իւր, և առակեաց զամօթ
իւր ։ Եւ մեկնեցաւ անձն իմ 'ի նմանէ · ո՟պ և մեկնե-
19 ցաւ անձն իմ 'ի քեռէ ն՟ր ։ * Եւ յաճախեցեր զպոռն-
կութի՟ քո յիշեցուցանել զաւուրս մանկութե՟ քոյ յորս
20 պոռնկեցեր յեգիպտոս ։ * և արձակեցեր զաչս քո առ
21 քաղդէացիսն՝ յիշանդամս և 'ի ձիանդամս ։ * Եւ այց ա-
րարեր անօրէնութե՟ մանկութե՟ քոյ՝ զոր գործէիրն յերկ-
րին եգիպտացւոց յօթեվանս քո · ուր անկան ստինք
22 քո և լուծաւ կուսութի՟ քո ։ * Վ՟ա այնորիկ Ոողիբա՝
այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր · Ահաւասիկ ես յարուցից
'ի վ՟ր քո զհոմանիսն յորոց յափրացաւ անձն քո, և ա-
23 ծից պատեցից զն՟ա զքև * զորդիսն բաբելացւոց, և
զա՟մ քաղդէացիսն, զփակուդ և զսուէ և զկուէ, և զա՟մ
որդիսն աստրեստանեայց ընդ ն՟ս · զերիտասարդս ըն-
տիրս, զիշխանս, զզօրավարս, զսպառազէնս զանուա-
24 նիս՝ զհեծեալս յերիվարս ։ * Ամենեքին եկեսցեն 'ի
վ՟ր քո 'ի հիւսւսոյ · կառք և անիւք ազգաց բազմութե՟ ·
սաղաւարտաւորք և վահանաւորք · և արկցեն շուրջ զքև
պահ · և տաց առաջի երեսաց ն՟ց դատաստանս, և խնդ-
րեն

---

(14) Ոմանք · Եթէ ժուժկալեսցի ։ (16) Ոմանք · Եւ ժառանգեցից զքեզ ։ (18) Ոմանք · Ահաւադիկ եղեն ինձ ։ (21) Ոմանք · Եւ առաքեցից և ձուլեցից զձեզ ·· բարկութե՟ իմոյ ։ (21) Ի լուսանց · 'Ի ձեզ հրով բարկութ՟ե · համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՟ ։ (22) Ոմանք · Ձուլի արծաթ 'ի մէջ բովուց ·· թէ ես եմ տ՟ր · հեղից զսրտմտութի՟ ։ (24) Բազմ · Յաւուր բարկութե՟ ։ (25) Ոմանք · Գոչէին յափշտակել յափշ՟ ·· և բազմանան այ՟ ։ (26) Ոսկան · Քահանայքն որք անարգէին զօրէնս · և ։ (27) Բազմ · Ո՟պ գայլք յափշ՟ ·· հեղուլ զարիւն ։ (28) Ոմանք · Որ ծեփէին զն՟ա ·· տեսանէին զսուտ, բղձանային 'ի սնոտիս ն՟ց, և ասէին, այսպէս ։ (29) Ոմանք յաւելուն · Ընդ տնանկին և ընդ պանդխտի՟ ։ (31) Ոմանք · Եւ հեղի 'ի վ՟ր ն՟ր զսրտ՟ ։ (31) Ոսկան · Նոցա՝ ետու ն՟ց 'ի գլուխս ն՟ց ։

Գլ · իգ · (3) Ոմանք · Եւ անդ անկան 'ի կուսութե՟ ։ (4) Ոմանք · Եւ անուանք նոցա · անուն ։ (5)(6) Ոսկան · Առ նա ։ Զգեցեալ հիրս ·· յընտրեալս զամենեսին ։ (6) Ոմանք · Հիրս և 'ի կարմիրս ·· յընտրեալս ամսին ։ (7) Ոմանք · Որդւոցն աստրեստանեայս ։ (9) Ոմանք · Մատնեցի զն՟ա 'ի ձեռս ։ (9) Այլք · 'Ի ձեռս հոմանեաց իւրոց ։ (10) Ոսկան · Եւ եղեն խօսք կանանց ։ (13) Բազումք · Եւ տեսի զի պղծեցան, և մի ։ (14) Բազմ · Նկարեալ գրչաւ 'ի նկարու ։ (15) Ոմանք · Եւ երփն երփն ·· յերկրին քաղդէացւոց յաշխարհին իւրեանց ։ (16) Բազմ · Եւ անկն եդ ն՟ց ·· աչաց իւրոց ։ (18) 'Ի Բազմ՟ ուղիղ · Ո՟պ և մեկնեցաւ անձն իմ 'ի քեռէ ն՟ր ։ (20) Յօրինակին · Եւ ձիանդամս ։ (21) Ոմանք · Յերկիրն եգիպտացւոց ։ (22) Բազմ · Վ՟ա այդորիկ ·· այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր · ահաւադիկ ես յա՟ ։ (23) Ոմանք · Եւ զորդիսն բաբելացւոց և զամենայն քաղդէացւոց ։ (23) Յօրինակին · Քաղդէացիսն, զփափուկս՝ և զսուէ,

բեսցեն 'ի քէն վրէժս դատաստանօք իւրեանց ։ * և 25
տաց զնախանձ իմ 'ի քեզ, և արասցեն ընդ քեզ ըստ
բարկութեան սրտմտութեան իմոյ ․ և զունչս և զականջս քո
կտրեսցեն ․ և զմնացորդս քո սրով կոտորեսցեն, և զուս-
տերս քո և զդստերս քո առցեն , և զմնացորդս քո հրով
սատակեսցեն ։ * և մերկասցեն 'ի քէն զհանդերձս քո , 26
և առցեն զզարդ պարծանաց քոց ։ * Եւ դարձուցից 27
զամպարշտութիւնս քո 'ի քէն , և զպոռնկութիւնս քո որ
յերկրէն Եգիպտացւոց ․ և ոչ ամբառնայցես զաչս քո
'ի նոսա , և ոչ ևս յիշեսցես զԵգիպտոս ։ * Վ̅ այդորիկ 28
այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր ․ Ահաւադիկ ես մատնեցից զքեզ
'ի ձեռս ատելեաց յորոց յարփացաւ անձն քո 'ի
նոցանէ ։ * և գնասցեն ընդ քեզ ատելութ̅բ , և առցեն 29
զա̅մ վաստակս քո և զերկս քո ․ և եղիցես մերկ և խայ-
տառակեալ ․ և յայտնեսցի ամօթ պոռնկութեան քոյ ․ ամ-
պարշտութիւն քո և պոռնկութիւն քո * արարին քեզ զայդ , 30
'ի պոռնկելն քում զհետ ազգաց , ուր պղծէիր 'ի խոր-
հուրդս ն̅ց ։ * զճանապարհս քեռ քո գնացեր ․ և տաց 31
զբաժակ նորա 'ի ձեռս քո ։ * Այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր ․ 32
զբաժակն քեռ քո արբցես , զխորն և զլայնն ․ * և եղի-
ցես 'ի ծաղր և 'ի կատականս , յաճախել կատարել զար-
բեցութիւն ։ * և լցցիս լքմամբ ։ զբաժակն ապականու- 33
թեան , զբաժակն քեռ քո շամրինի , * արբցես՝ և քամե- 34
ցես ․ և զհերս քո խզեսցես , և զտաւնս քո կոծեսցես ։
և զտօնս քո և զամսագլուխս քո դարձուցից 'ի քէն ․ զի
ես խօսեցայ՝ ասէ ադոնայի տ̅ր ։ * Վ̅ այդորիկ այս- 35
պէս ասէ ադոնայի տ̅ր ․ փոխանակ զի մոռացար զիս ,
և ընկեցեր զիս զկնի մարմնոյ քոյ ․ և դու ընկալ զամ-
պարշտութիւնս քո և զպոռնկութիւնս քո ։ * Եւ ասէ ցիս 36
տ̅ր ․ որդի մարդոյ , եթէ դատեսցիս զոողայն և զոողի-
բայն , և պատմեսցես ն̅ց զանօրէնութիւնս իւրեանց ։ * զի 37
շնացան՝ և արիւն է 'ի ձեռս ն̅ց և 'ի խորհուրդս ն̅ց ։
շնայինն՝ և զորդիս իւրեանց զոր ինձ ծնան՝ ածէին ըզ-
բագով ։ * Մինչ ցայնչափ ևս արարին ինձ ․ զի զսրբու- 38
թիւնս իմ պղծէին 'ի նմին աւուր , և զշաբաթսն իմ ապա-
կանէին՝ * 'ի զոհել նոցա զորդիս իւրեանց կռոցն իւր- 39
եանց ։ և մտանէին 'ի նմին աւուր 'ի սրբութիւնս իմ և
պղծէին զնոսա ․ և այսպէս առնէին 'ի մէջ տան իմոյ ։
* Զի և արանց եկելոց 'ի հեռաստանէ , առ որս հրեշ- 40
տակս արձակէին ․ իսկ և իսկ իբրև գային , 'ի բաղանիս
մտանէիր ․ 'ի ծարիր և 'ի սնգոյր շպարէիր ․ և զարդա-
րէիր զարդու , * և նստէիր 'ի գահոյս զարդարեալս ․ 41
և սեղան յօրինեալ՝ և դնէիր առաջի ․ և զխունկս իմ և
զեւղսն առնուիր՝ և ուրախ լինէիր ը̅ ն̅ս ։ * և 'ի ձայն 42
արուեստականաց նուագէին ։ Եւ առ այն արամբք ,
այլևս բազմութեան արանց գինեմոլաց եկելոց յանապա-
տէ , տային ապարանջանս 'ի ձեռս ն̅ց և պսակ պար-
ծանաց 'ի գլուխս ն̅ց ։ * Եւ ասացի՝ թէ մի շնասցի ը̅ 43
ն̅ս զգործ պոռնկութեան ․ և նա պոռնկէր ։ * և մտանէին 44
առ նա՝ ո̅պ մտանիցեն առ կին պոռնիկ ․ նոյնպէս մտա-
նէին առ ոողայն և առ ոողիբայն՝ գործել զանօրէնու-
թիւն ։ * Եւ արք արդարք էին նոքա , և խնդրեսցեն վը- 45
րէժս 'ի նոցանէ , զվրէժ շնացելոց և զվրէժ արեան ․
46 զի շնացօղք էին , և արիւն 'ի ձեռս ն̅ց ։ * Զի՝ այսպէս
ասէ տ̅ր տ̅ր , ա̅ծ 'ի վ̅ր զօր՝ և արկ զնոքօք խռովութիւն և
47 յափշտակութիւն ։ * և քարաձիգ լեր 'ի ն̅ս քարամբք զօ-
րաց , և խոցոտեա զն̅ս սրովք ն̅ց ․ ուստերք ն̅ց և դըս-
տերք կոտորեսցին , և զտունս նոցա հրձիգ արասցեն ։
48 * Եւ դարձուցից զամպարշտութիւնս յերկրէ ․ և խրա-
տեսցին ա̅մ կանայք , և մի ևս արասցեն ը̅ ամպարշ-
49 տութեան ն̅ց ։ * Եւ տացի ամպարշտութիւն ձեր 'ի վերայ
ձեր , և ըստ խորհրդոց ձերոց ընկալջիք ։ և ծանիջիք
թէ ես եմ տ̅ր տ̅ր ։

ԳԼ․ ԻԴ․

1 Եւ եղև բան տ̅ն առ իս՝ յամին իններորդի , յամսեանն ԻԲ
2 տասներորդի , որ օր տասն էր ամսոյն ։ * Եւ ա-
սէ՝ որդի մարդոյ , գրեա դու քեզ զնշան աւուրն , յոր-
3 մէ հետէ եհաս արքայն բաբելացւոց 'ի վ̅ր ե̅մի ։ * յորէ
յայնմանէ առակեսցես տանն դառնացողաց զառակս
զայս , և ասասցես ց̅ն ․ Այսպէս ասէ տ̅ր տ̅ր ․ կա՛ց
4 զկաթսայդ , կա՛ց՝ և արկցես 'ի դմա ջուր ։ * և դիցես
զանդամաթիւդ , զա̅մ յօշուած գեղեցիկ , զազդր՝ և
5 զերի , քանցեալ յոսկերաց , * առեալ յընտիր ընտիր
անասնոց ․ և զոսկերսն 'ի ներքոյ կաթսային այրեսջիք ։
եռա՛ց՝ զեռալ՝ քա՛ջ եռայ , եփեցան ոսկերքն 'ի միջի
6 ն̅ր ։ * Վասն այնորիկ այսպէս ասէ ադոնայի տ̅ր ․ ո՛վ
քաղաք արեանց , կաթսա լի ժանգով ․ և ժանգն 'ի նմա-
նէ ոչ պարզեցաւ ․ անդամ անդամ եհան 'ի նմանէ , և
7 վիճակ ոչ անկաւ 'ի վ̅ր ն̅ր ։ * զի արիւն ն̅ր 'ի միջի ն̅ր
է ․ 'ի սալաքարի վ̅ր եդի զնա , և ոչ հեղի զնա յերկիր
8 ծածկել զնա հողով ։ * մինչև ելցէ սրտմտութիւն իմ 'ի
վրէժխնդրութիւն պահանջել զվրէժս ․ և ետու զարիւն
9 ն̅ր 'ի վ̅ր սալաքարին զի մի ծածկեսցի ։ * Վ̅ այդորիկ
այսպէս ասէ ադոնայի տ̅ր՝ վա՜յ քաղաք արեանց ․ և
10 ես զփայտն բազմացուցից , և յաճախեցից * զխանձողն ․
և հուր բորբոքեցից զի միսն հալեսցի , և արգանակն
11 նուազեսցի , և ոսկերքն փշրեսցին , * և կացցէ 'ի վ̅ր
կայծականց իւրոց ։ Բորբոքեսցաւ զի վառեսցի ջեռցի ,
և պղինձ ն̅ր հալեսցի , և 'ի միջի ն̅ր պղծութիւն ն̅ր ․ և
12 պակասեսցի ժանգ ն̅ր ․ * և նուազեսցի ժանգ ն̅ր , և մի
ելցէ 'ի միջոյ նորա բազում ժանգ ն̅ր ․ և յամօթ լիցի
13 ժանգ ն̅ր պղծութ̅բ արգանակին ։ * փոխանակ զի պըղ-
ծէիր դու , և ոչ սրբեսցիս 'ի պղծութէ քումմէ ։ և զի՞նչ
իցէ զի ոչ սրբեսցի տակաւին , մինչև կատարեցից զսրտ-
14 մտութիւն իմ 'ի նմա ։ * Ես տ̅ր խօսեցայ , և եկեսցէ և
արարից՝ և ոչ խորշեցայց , և ոչ ողորմեցայց , և ոչ մխի-
թարեցայց ․ այլ ըստ ճանապարհաց քոց՝ և ըստ դնա-
ցից քոց դատեցայց զքեզ , ասէ ադոնայի տ̅ր ։ Վասն
այդորիկ ես դատեցայց զքեզ ըստ արեանց քոց ․ և ը̅
խորհրդոց քոց դատեցայց զքեզ պիղծդ և անուանարկ ,
որ յաճախեցեր 'ի դառնութիւնս ։
15 * Եւ եղև բան տ̅ն առ իս՝ և ասէ ․ * որդի մարդոյ , ա- ԻԳ
16 հաւադիկ ես բառնամ 'ի քէն զցանկալիս աչաց քոց պա-
տե-

և զկուէ ։ (25) 'Ի լուս․ Եւ արասցեն 'ի քեզ ըստ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ ։ (25) 'Ի լուս․ Սրով սատակեսցեն ․ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ ։ (25) Առ ոմանս պակասի ․ Եւ զմնացորդս քո սրով կոտորեսցեն , և զուստերս քո և զդստերս քո առցեն , և զմնացորդս քո հրով սատ ։ (27) Ոմանք ․ Զամբարշտութիւնս քո 'ի քէն ․ ․ որ յերկրէն Եգիպտացւոց ։ (28) Ոմանք ․ Ահաւասիկ ես մատ ։ (28) Բազումք ․ Ատելեաց քոց յորոց յափրացաւ ․ կամ , յափրեցաւ անձն քո 'ի նոցանէն ։ (32) Ոսկան ․ Յաճախել և կատարել ։ (33) 'Ի լուս․ Եւ լցցիս լքմամբ ։ (33) Ոմանք ․ Զբաժակն ապականութ̅ ։ (35) Ոսկան ․ Եւ դու ընկալար զամբար ։ (35) 'Ի լուս․ Ընկալ զամբարտաւանութիւնս քո ։ (37) Բազումք ․ Եւ խորհուրդք ն̅ց շնային ։ (38) Բազ̅մք ․ Մինչ այնչափ արարին ևս ինձ ։ (38) 'Ի լուս․ Պղծէին և 'ի նմին աւուր ։ (40) Ոսկան ․ Առ որ հրեշտակսն արձակէին , իսկ իբրև գային ։ (40) Երկու օրինակք համաձայնք Եբրայեցւոյ ․ Եւ 'ի սնգոյր պաշարէիր ։ (41) Բազ̅մք ․ Յօրինեալ դնէիր առաջի քո ․ և ։ (42) Ոմանք ․ Եւ ձայնս արուեստ ։ (43) Ոմանք ․ Թէ մի շնասցիս ընդ ն̅ս ։ (45) Ոմանք ․ Վրէժ շնացելոյ ։ (46) Ոմանք ․ Ած 'ի վերայ ն̅ց զօր ։ (47) Ոմանք ․ Եւ դստերք նոցա կոտո ։ (48) Յօրինակին ․ Եւ խայտեսցին ա̅մ կանայք ։ (49) Բազ̅մք յաւելուն ․ Եւ ըստ [illegible] խորհրդոց ։ (49) Ոսկան ․ Խորհրդոց ձերոց ադաւջիք ․ և ծանիջիք ։

Գլ․ ԻԴ ․ (2) Ոմանք ․ Քեզ զնշանաւորն , յորէ յորմէ հետէ եհաս ։ (3) Ոմանք ․ Տանն դառնացողի ․ ․ և արկ- ցես 'ի դա ջուր ։ (4) Ոմանք ․ Եւ գիցես 'ի դմա զանդա ։ (5) Բազ̅մք ․ Ոսկերքն 'ի միջի ն̅ր ։ (6) Ոմանք ․ Վ̅ այսորիկ այսպէս ։ (7) Ոմանք ․ Արիւն ն̅ր 'ի մէջ ն̅ր է ․ ․ ծածկել հողով ։ (9)(10) Բազ̅մք ․ Զփայտն յաճախեցից զխանձողն բազմացուցից ․ հուր բորբո ։ (10) Ոսկան ․ Եւ ոսկերքն փշրեսցին ։ (12) Ոմանք ․ Նուազեսցի ժանգ ն̅ր ։ (13) Բազումք ․ Իցէ եթէ ոչ սրբեսցի ։ (13) 'Ի լուս․ Ոչ սրբիցի ․ համաձայն ոմանց ։ (16) Ոմանք ․ Եւ ոչ ելցէ արտօսր ։

տեքպազմաւ , և ո՛չ կոծեսցիս , և ո՛չ լայցես , և ո՛չ ելանի-
ցէ արտասուք 'ի քէն ։ * Զի հեծութ̄ն արեան միջոյ և սուգ 17
է , և ո՛չ հիւսցին գէսք քո , և կօշիկք քո այդրէն յոտս
քո . և մի՛ մխիթարեսցիս 'ի շրթանց նց̄ , և զհաց արանց
մի՛ կերիցես ։ * Եւ խօսեցայ ժողովրդեանն ընդ առա- 18
ւօտս , ոպ̄ հրամայեաց ինձ տ̄ր ։ և մեռաւ կինն իմ յե-
րեկորեայ . և արարի ընդ առաւօտն ոպ̄ հրամայեցաւ
ինձ ։ * և ասէ ցիս ժողովուրդն . ո՛չ պատմես մեզ՝ զի՛նչ 19
է այդ զոր գործեսդ ։ * Եւ ասեմ ցնս̄ . բանն տ̄ն եղև առ 20
իս՝ և ասէ . * ասա՛ ցտունդ Ի̄ղի , այսպէս ասէ տ̄ր տ̄ր . 21
ահաւասիկ ես պղծեցից զսրբութիւն իմ , զհպարտութ̄ն զօ-
րութ̄ ձերոյ , զցանկալիս աչաց ձերոց , և յորս խնայեն
անձինք ձեր . ուստերքն ձեր և դստերք ձեր որ 'ի ձէնջ
մնացեալ են՝ 'ի սուր անկցին ։ * և արասջիք նոյնպէս 22
ոպ̄ ես արարի . 'ի բերանոց նց̄ մի՛ մխիթարիցիք , և
զհաց արանց ո՛չ ուտիցէք ։ * և վարսք ձեր 'ի վ̄ր գլխոց 23
ձերոց , և կօշիկք ձեր յոտս ձեր ։ ո՛չ կոծիցիք , և ո՛չ
լայցէք . և հալեսջիք յանիրաւութիւն ձեր , և ո՛չ մխիթա-
րեսցէ իւրաքանչիւրոք զեղբայր իւր ։ * Եւ եղիցի ձեզ 24
Եզեկիէլ 'ի նշան . ըստ ամ̄ի զոր ինչ արար , առնիցէք
յորժամ հասանիցէ այդ ։ և ծանիջիք թէ ես եմ ադով-
նայի տ̄ր ։ * Եւ դու որդի մարդոյ , ոչ ապաքէն յաւուր 25
յայնմիկ յորժամ բարձից 'ի նոցանէ զզօրութ̄ն նց̄ , և
զհպարտութ̄ պարծանաց նց̄ , և զցանկալիս աչաց նց̄ ,
և զհպարտութ̄ անձանց նց̄ , զուստերս և զդստերս նց̄ ։
* յաւուրն յայնմիկ գայցէ ապրեալն առ քեզ՝ տալ գոյժ 26
յականջս քո ։ * Յաւուր յայնմիկ բացցի բերան քո առ 27
ապրեալն . խօսեսցիս և մի՛ ևս համրասցիս , և եղիցիս
նց̄ 'ի նշան ։ և ծանիցեն եթէ ես եմ տ̄ր ։

ԳԼ. ԻԵ.

Ի վերայ որդւոցն Ամոնայ ։

ԻԳ Եւ եղև բանն տ̄ն առ իս՝ և ասէ . * Որդի մարդոյ՝ 1
հաստատեա՛ զերեսս քո 'ի վ̄ր որդւոցն ամոնայ . 2
մարգարէա՛ց 'ի վ̄ր նց̄ , * և ասասցես ցորդիսն ամով- 3
նայ . լուարո՛ւք զպատգամս ադոնայի տ̄ն ։ Այսպէս
ասէ ադոնայի տ̄ր . փոխանակ զի ոտնհա՛ր եղերուք 'ի
վ̄ր սրբութ̄ց իմոց որ պղծեցան , և 'ի վ̄ր երկրին Ի̄ղի
որ ապականեցաւ , և 'ի վ̄ր տանն յուդայ որ գնաց 'ի
գերութ̄ն ։ * Վ̄ն այնորիկ ահաւասիկ ես մատնեմ ըզ- 4
ձեզ որդւոցն կեդեմայ 'ի ժառանգութ̄ն , և բնակեսցեն
մեղօքն իւրեանց 'ի քեզ , և կանգնեսցեն զխորանս իւր-
եանց 'ի քեզ . նոքա կերիցեն զպտուղ քո , և նոքա արբ-
ցեն զպարարտութ̄ն քո ։ * և տաց զքաղաքն ամոնայց- 5
ւոց յարօտս ուղտուց , և զորդիսն ամոնայ յարօտս հօ-
տից ։ և ծանիցեն թէ ես եմ տ̄ր ։ * Զի այսպէս ասէ տ̄ր 6
տ̄ր . փոխանակ զի կայթեցեր դու ձեռամբ քով , և տը-
փեցեր ոտամբ քով , և ուրախ եղեր անձամբ քով 'ի վ̄ր
երկրին Ի̄ղի ։ * Վ̄ն այնորիկ ահաւասիկ ես ձգեցից զձեռն 7
իմ 'ի վ̄ր քո , և տաց զքեզ 'ի յափշտակութ̄ն 'ի մէջ ազգաց ,
և սատակեցից զքեզ 'ի ժողովրդոց , և կորուսից զքեզ
'ի գաւառաց կորստեամբ ։ և ծանիցես թէ ես եմ տ̄ր ։

8 'Ի վերայ Մովաբու ։ * Այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր . փո-
խանակ զի ասացին մովաբ և սէիր , թէ ահա ոպ̄ ամ̄
9 ազգ են , նոյնպէս և տունն Ի̄ղի և յուդայ ։ * Վ̄ն այդո-
րիկ ահաւասիկ ես քակեցից զթիկունս մովաբու 'ի
բարձաւանդակաց քաղաքաց իւրոց , զընտիր ընտիր եր-
կիրն՝ զատն բեթայ և զասերովթայ , 'ի վերոյ քան զաղ-
10 բեւր քաղաքին առ ծովեզերբն ։ * զորդիսն կեդեմայ
'ի վ̄ր որդւոցն ամոնայ՝ ետու նմա 'ի ժառանգութ̄ն .
զի մի՛ եղիցի յիշատակ որդւոցն ամոնայ 'ի մէջ ազ-
11 գաց ։ * և 'ի մովաբայ վրէժ խնդրեցից ։ Եւ ծանիցեն
թէ ես եմ տ̄ր ։

12 'Ի վերայ Եդոմայ ։ * Այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր . փո-
խանակ զի խնդրեաց վրէժ եդոմ 'ի տանէն յուդայ , և
13 ոխակալ եղեն՝ և պահանջեցին վրէժս ։ * Վ̄ն այդորիկ
այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր . ձգեցից զձեռն իմ 'ի վ̄ր
եդովմայ , և սատակեցից 'ի նմանէ զմարդ և զանասուն ,
և եդից զնա անապատ . և հալածեալք 'ի թեմանայ անկ-
14 ցին 'ի սուր ։ * Եւ խնդրեցից վրէժս յեդովմայ 'ի ձեռն
ժողովրդեան իմոյ Ի̄ղի . և արասցեն ընդ եդովմ ըստ
բարկութ̄ սրտմտութ̄ իմոյ ։ Եւ ծանիցեն զվրէժխնդ-
րութ̄ն իմ , ասէ ադոնայի տ̄ր ։

15 'Ի վերայ Փղշտացւոցն ։ * Վ̄ն այդորիկ այսպէս ասէ ադով-
նայի տ̄ր . փոխանակ զի ոխակալ եղեն այլազգիքն , և
յարուցին վրէժխնդրութ̄ն սրտի մտօք յանհաշտութ̄
16 սատակել մինչև յաւիտեան ։ * Վ̄ն այնորիկ այսպէս ա-
սէ ադոնայի տ̄ր . ահաւասիկ ես ձգեցից զձեռն իմ
'ի վ̄ր այլազգեացդ , և սատակեցից զկրետացիսդ , և կո-
17 րուսից զմնացորդս ծովեզերեայցդ ։ * և խնդրեցից 'ի
նոցանէ վրէժս մեծամեծս կշտամբութ̄՝ և բարկութ̄ ։
Եւ ծանիցեն թէ ես եմ ադոնայի տ̄ր , 'ի պահանջել
զվրէժխնդրութ̄ իմ 'ի նոցանէ ։

ԳԼ. ԻԶ.

Ի վերայ Տիւրոսի ։

1 Եւ եղև յամին մետասաներորդի որ օր մի էր ամսոյն ԻԵ
2 . եղև բանն տ̄ն առ իս՝ և ասէ ։ * Որդի մար-
դոյ , փոխանակ զի ոտնհար եղև տիւրոս 'ի վ̄ր եմ̄ի , և
ասէ՝ վա՛շ վա՛շ , զի բեկաւ կորեաւ . առ իս դարձցին
3 ազգքն , որովհետև լին աւերեցաւ ։ * Վասն այսորիկ
այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր . ահաւասիկ ես 'ի վ̄ր քո՝
տիւրոս , և հանից 'ի վ̄ր քո ազգս բազումս , ոպ̄ ելա-
4 նէ ծովդ ալեօք իւրովք . * և կործանեսցեն զպարիսպս
տիւրոսի , և կործանեսցեն զաշտարակս նր̄ . և հոսեցից
5 զհող նորա 'ի նմանէ , և արարից զնա յապառաժ ։ * և
ձգանք ուռկանաց եղիցի 'ի մէջ ծովուն ։ զի ես խօսե-
6 ցայ՝ ասէ տ̄ր տ̄ր . և եղիցի յաւա՛ր ազգացն , * և դըս-
տերք նր̄ 'ի դաշտի սրով սպանցին ։ և ծանիցեն թէ ես
7 եմ տ̄ր ։ * Զի այսպէս ասէ ադոնայի տ̄ր . ահաւա-
դիկ ես ածից 'ի վ̄ր քո տիւրոս՝ զնաբուքոդոնոսոր ար-
քայ բաբելացւոց 'ի հիւսիսոյ , որ է արքայ արքայից .
կառօք և երիվարօք , գնդագունդ հեծելօք ազգաց
8 բազմաց յոյժ ։ * Նա զդստերս քո 'ի դաշտի սրով կո-
տո-

---

(17) Ոմանք . Կօշիկք քո անդրէն յոտս . . արանց մի՛ ուտիցես ։ (18) Բզ̄մք . Եւ խօսեցայ ընդ ժո՛՛ ։ (18) Ոմանք . Ընդ առաւօտս ոպ̄ հրամայեաց ինձ ։ (21) Ոմանք . Եւ պղծեցի զսրբութ̄ն . . . և յոր խնայեսցեն ան՛՛ . . . և դըստերքն որ 'ի ձէնջ մնացեալ էին 'ի ։ (22) Ոմանք . Եւ արասջիք սոյնպէս ։ (22) Յօրինակին պակասէր . 'Ի բերանոց նց̄ մի՛ մխիթարիցիք ։ Որ բազումք . մի՛ մխիթարեսջիք ։ (24) Օրինակ մի . Եւ եղիցի ձեզ եզեկիէլին նշան . ըստ ամ̄ի զոր արար ։ (26) Բզ̄մք . Յաւուր յայնմիկ գայցէ ։ ԳԼ . ԻԵ . (4) Ոմանք . Ահաւասիկ ես ։ (4) Բզ̄մք . Որդւոցն կեդամայ . . մեղաւորք իւրեանց 'ի քեզ ։ (5) Բազումք . Եւ ծանիջիք թէ ես եմ տ̄ր ։ (6) Այլք . Եւ դոփեցեր ոտամբ ։ (7) Ոմանք . Ահաւասիկ ես ձգե՛՛ . . . և ծանիջիք թէ ես եմ ։ (7) Ոսկան . 'Ի յափշտակութ̄ն ազգաց ։ (8) Բզ̄մք . Ոպ̄ ամ̄ ազգք են ։ (9) Ոմանք . Ահաւասիկ ես քակեցից զթիկունս մովաբայ 'ի բարձրաւանդակաց քաղաքացն ։ Որ ոսկան յաւելու . 'ի բարձրաւ՛՛ . պարսպաց քաղաքացն ։ (9) 'Ի լուս՛՛ . Բեթայ և զասիմովթայ ։ Որ ոմանք . զասիրութայ ։ (10) Ոմանք . Զորդիսն եդեմայ 'ի վ̄ր ։ (13) Ոմանք . Վ̄ն այնորիկ այսպէս . . . և սատակեցից 'ի նմա զմարդ . . զնա յանապատ ։ (14) Ոմանք . Եւ խնդրեցից զվրէժս ընդ եդոմայ ։ (15) Ոսկան . Ոմնհարութ̄ սատակել ։ (16) Ոմանք . Ահաւասիկ ես ձգե՛՛ . . . զմնացորդս ծովեզերեայսդ ։ Որ ոսկան . ծովեզերայդ ։ (17) Յօրինակին պակասէր . Զվրէժխնդրութ̄ իմ 'ի նց̄նէ ։ ԳԼ . ԻԶ . * Յառաջիկայս և 'ի յաջորդ գլուխս բազումք փոխանակ Տիւրոսի , դնեն՝ Ծուր . Ծուրայ ։ (3) Ոմանք . Վ̄ն այնորիկ այսպէս . . ահաւասիկ ես 'ի վ̄ր . . ոպ̄ ելանիցէ ծով ալեօք ։ (4) Ոմանք . Զաշտարակն նր̄ . . և արարից զնա ապառաժ ։ (5) Բզ̄մք . Եղիցին 'ի մէջ ծովուն ։ (6) Ոսկան . 'Ի դաշտի սպանցին ։ (6) Բզ̄մք . Եւ ծանիցեն զի ես եմ տ̄ր ։ (8) Բզ̄մք . 'Ի դաշտին սրով կոտո-

տորեսցէ. և շուրջ զքեւ պահ դիցէ, և փոս փորեսցէ,
և պատնէշ կանգնեսցէ. և զամբուն զինուց. *և զգե- 9
ղարդունս իւր յանդիման քո կանգնեսցէ. և զպարիսպ
քո և զաշտարակս կործանեսցէ սրով իւրով: *Եւ 'ի 10
բազմութե̄ ձիոց նորա՝ ծածկեսցէ զքեզ փոշի նց̄: 'ի
ձայնէ հեծելոց՝ և յանուոց կառաց նոցա շարժեսցին
պարիսպք քո 'ի մտանելն նորա 'ի դրունս քո, ոպ̄ որ
մտանիցէ 'ի դաշտ 'ի քաղաք: *սմբակօք երիվարաց 11
իւրեանց կոխեսցեն զհրապարակս քո, և զազգդ քո
սրով սատակեսցեն, և զհաստատութե̄ զօրութե̄ քոյ յեր-
կիր կործանեսցէ: *Եւ աւար առցէ զզօրութիւն քո, 12
և կողոպտեսցէ զինչս քո, և կործանեսցէ զպարիսպս
քո, և զցանկալի ապարանս քո տապալեսցէ. և զքա-
րինս և զփայտս և զհողն 'ի ծովն ամփեսցէ: *և քակ- 13
տեսցէ զբազմութե̄ արուեստականաց քոց, և ձայն եր-
գոց մի ևս լուիցի 'ի քեզ: *Եւ արարից զքեզ յապա- 14
ռաժ, և եղիցիս 'ի ձգանս ուռկանաց. և մի ևս շինես-
ցիս. զի ես խօսեցայ՝ ասէ ադոնայի տր̄: *Զի այս- 15
պէս ասէ տր̄ տր̄ ցտիւրոս. ոչ ապաքէն 'ի ձայնէ կոր-
ծանման քոյ, 'ի հեծելոյ վիրաւորաց քոց, 'ի մերկանա-
լոյ սրոյ 'ի միջի քում, շարժեսցին կղզիք քո: *և իջցեն 16
յաթոռոց իւրեանց ամ̄ իշխանք ազգաց ծովուդ, և
վերացուսցեն զխոյրս իւրեանց 'ի գլխոց իւրեանց, և
զպէսպէս հանդերձս իւրեանց մերկասցին, տագնա-
պելով տագնապեսցին. յերկիր կործանեսցին, և զար-
հուրեսցին 'ի կորստեան իւրեանց, և յոգոց հանցեն 'ի
վր̄ քո: *ողբս առցեն 'ի վր̄ քո՝ և ասասցեն. Զիարդ 17
կորեար, քակտեցար 'ի մէջ ծովու քաղաքդ հռչակաւ:
որ եղեր զօրացեալ 'ի մէջ ծովու՝ դու և բնակիչք քո,
որ զարհուրեցուցանէիր զամ̄ բնակիչս քո: *և երկի- 18
ցեն կղզիք յօրէ կործանման քոյ: և խռովեսցին կղզիք
ծովուդ 'ի հերքելոյն քումմէ: *Զի այսպէս ասէ տր̄ 19
տր̄. յորժամ տաց զքեզ քաղաքդ յաւերակ, իբրև ըզ-
քաղաքս որ բնաւ չիցեն բնակեալ, 'ի հանել ինձ 'ի վր̄
քո զանդունդս, և ծածկեսցեն զքեզ ջուրք բազումք:
*և իջուցից զքեզ առ իջեալսն 'ի խորխորատ, առ ժո- 20
ղովն̄ յաւիտենից. և բնակեցուցից զքեզ 'ի խորս երկ-
րի, իբրև զաւերակսն յաւիտենից, ընդ իջեալսն յաւի-
տենից 'ի խորխորատ: Զի մի ևս բնակեսցես, և մի կանգ-
նեսցիս յերկիր կենաց: *'ի կորուստ մատնեցից զքեզ՝ 21
և ոչ ևս իցես. և խնդրեսցիս՝ և ոչ գտանիցիս յաւիտեան:

ԳԼ. ԻԷ.

Ողբ 'ի վերայ Տիւրոսի:

Եւ եղև բան տն̄ առ իս՝ և ասէ: *Որդի մարդոյ՝ 1
ողբս առ 'ի վր̄ տիւրոսի: *և ասասցես ցտիւրոս. 2
որ բնակեալդ ես 'ի մուտս ծովուդ վաճառաշահ ազ- 3
գաց 'ի կղզեաց բազմաց: Այսպէս ասէ տր̄ տր̄ ցտիւ-
րոս. դու ասէիր՝ ես զարդարեցի զիս 'ի զարդ գեղոյ
իմոյ՝ *'ի սիրտ ծովու բէէլիմայ: Սահմանակիցք քո որ- 4
դիքն քո զարդարեցին զքեզ: *մայրք 'ի սանայիր լե- 5
ռնէ շինեցան քեզ պահանգք, և տախտակք նոճիք 'ի լի-
բանանէ առան՝ առնել քեզ կայմս եղևնափայտեայս:
6 *'ի բասանէ արարին զթիկս նաւաց քոց: և զմեհեանս
քո շինեցին 'ի փղոսկրէից: ապարանս անտառախիտս
7 'ի կղզեաց քետիմացւոց: *բեհեզ ընդ դիպակի գոր-
ծեցաւ քեզ. 'ի պատուաստ յեգիպտոսէ՝ արկանելիք քեզ
'ի փառս, և հանդերձ ծիրանի և կապուտակ 'ի կղզեացն
8 յեղիսացւոց եղեն 'ի զարդ պաճուճանաց քոց: *Եւ
իշխանք քո բնակիչք սիդոնացւոց. և եղեն արագա-
ցիք նաւավարք քո, և իմաստունք քո տիւրոս որ եղեն
9 'ի քեզ. նոքա եղեն քեզ նաւապետք: *և ծերքն մա-
տենագէտք, և իմաստունք նոցա որ էին 'ի քեզ, նոքա
զօրացուցանէին զխորհուրդս քո: և ամ̄ նաւք ծովուն
և նաւավարք նց̄ եղեն քեզ երթալ յարևմուտս արև-
10 մտից: *Լիդացիք և լիբէացիք թիկունք զօրութե̄ քոյ՝
արք ընտիրք պատերազմօղք, որ կախեցին զվահանս և
սաղաւարտս իւրեանց 'ի քեզ, և նոքա փառաւորեցին
11 զքեզ: *Որդիքն արադացւոց զօրութք իւրեանց ըզ-
պարսպօք քովք պատեալ կային՝ և պահէին զաշտա-
րակս քո, զկապարճս իւրեանց կախէին շուրջանակի
'ի պարիսպս քո. և նոքա իսկ բովանդակեցին զգեղեց-
12 կութե̄ քո: *Կարքեդոնացիք վաճառականք քո 'ի բազ-
մութե̄ ամ̄ զօրութե̄ քոյ. զարծաթ և զոսկի և զպղինձ՝ և
զերկաթ և զանագ՝ և զկապար ետուն 'ի վաճառս քո:
13 *յոյնք և ամ̄ որ շուրջ զնովաւ էին մարգավաճառք
14 քո, և անօթս պղնձիս ետուն 'ի վաճառս քո: *Եւ 'ի
տանէ թորգոմայ ձիովք և հեծելովք և ջորւովք լցին
15 զվաճառս քո: *որդիքն հռոդացւոց վաճառականք քո
յաճախեցին 'ի կղզեաց զվաճառս քո, ժանեօք փղոս-
16 կրէիւք. և երթևեկացն մարդիկ տայր 'ի գինս: *և
վաճառք քո բազմացեալք յաղխամաղխէ քումմէ. յա-
փեկոյ զատաշխն, և երփներփն նարօտից 'ի թարշշայ:
17 և հռամաթ և կարքեդոն լցին զվաճառս քո: *Հրեաս-
տան և որդիքն իլի՝ վաճառականք քո ցորենով և խըն-
կովք՝ և կասեաւ՝ և ընտիր ընտիր մեղու, և իւղով, և
18 ռետամբ լցին զաղխամաղխեայ վաճառաց քոց: *դա-
մասկոս վաճառականք քո. և բազմաղխի և 'ի բազում
զօրութե̄ քումմէ. գինի 'ի քեղբոնէ, և ասր 'ի միլի-
19 տեայ: *Դան՝ և յաւան 'ի մէովլենայ բերէին քեզ գի-
նի 'ի վաճառս քո: յաւելոյ երկաթ գործեալ անիւս
20 պատրաստեալս 'ի վաճառս քո: *դեդանացիք վաճա-
ռականք քո, ածէին կառս ընտիրս ջորւովք հանդերձ:
21 *արաբացիք՝ և ամ̄ իշխանք կեդարու, և նոքա վաճա-
ռականք ընդ ձեռամբ քով՝ ուղտս, և խոյս, և որոջս՝
22 վաճառէին 'ի քեզ: *Սաբա և հռեգմա, և նոքա վա-
ճառականք քո. եւղս անուշունս, և ականս պատուա-
23 կանս, և ոսկի, ետուն 'ի վաճառս քո: *խառան, և
քանան, և դադան, և նոքա վաճառականք քո: սաբա,
24 և ասուր, և քաղման վաճառականք քո: *որք բերէին
քեզ վաճառս ընդ մաքղիմ, և ընդ գալիմ՝ հիր, և կար-
միր, և կապուտակ, և երփներփն նարօտս. և դանձս
25 ընտիրս վանդակեալս չուանօք: *'ի նաւս նոճիս, ո-
րովք էր վաճառն քո: նաւք 'ի բազմութե̄ վաճառաց
քոց, և 'ի յաճախութե̄ աղխամաղխի քոյ, լցար ծան-
րա-

րեսցէ. և զքեւ շուրջ.. և ամբուն զինուց: (10) Ոմանք. Զքեզ փոշի նց̄: (11) Բազումք. Եւ զազգդ քո սրով կոտորեսցէ: (12) Ոսկան. Յերկիր կործանեսցիս: (13) Ոմանք. Եւ քակեսցէ զբազմութիւն.. երգոց քոց մի ևս: (16) Բզմք. 'Ի գլխոց իւրեանց: (17) Օրինակ մի. Զամ̄ բնակիչս երկրի քո: (18) Ոսկան. Կղզիք յաւուր կործ": (18) Բզմք. Կղզիք ծովու 'ի քերքելոյն քումմէ: (19) Ոմանք. Քաղաքդ աւերակ.. զանդունդս, ծածկեսցեն զքեզ: (20) Ոմանք. Առ ժողովն յաւիտենից: (21) Ոմանք. Խնդրեսցիս՝ և ոչ գտցիս:

Գլ. ԻԷ. (4) 'Ի բզմս գչի. Բէէլիմայ: սահմանակիցք քո որդիքն: (5) Ոմանք. Մայրք 'ի սանիր լեռնէ: (5) Ոսկան. Եւ տախտակք և նոճիք 'ի լիբան": (7) Բզմք. Քեզ, պատուաստ յե": (7) Օրինակ մի. 'Ի զարդ պաճուճանաց քոց: (8) Յօրինակին. Արգացիք նաւավարք քո: (8) Ոմանք. Որ էին 'ի քեզ: (9) Ոմանք. Որ էն 'ի քեզ, նոքա... նաւք ծովու և նաւավարք իւրեանց եղեն 'ի քեզ երթալ: (11) Օրինակ մի. Զպարսպաւ քոյով: (11) Յօրինակին. Զմարդս իւրեանց կախէին շուրջս": բայց որպէս ասնի վերևագոյն և այլ օրինակ մի: (11) Բազումք. Կախեցին շուրջանակի: (15) Ոսկան. Որդիք հռոմայեցւոց վաճառականք քո յաճախ": (15) Օրինակ մի. Ժանեօք փեղոսկրօք: (15) Բազումք. Մարդիկ տայր գինս: (16) Բզմք. Յափեկոյ սատաշխն: (16) Ոսկան. Եւ կարքեդ՝ լցին: (17) Ոմանք. Զաղխամաղխս վաճառաց: (18) Ոմանք. Եւ 'ի բզմ̄ աղխի և 'ի բազմազօրութե̄ քոյ".. և ասր 'ի մելիտայ: Ոսկան. 'Ի բազում աղխէ՝ և 'ի բազում: (19) Բազումք. Անիւս պատեալս 'ի վաճ": (20) Ոմանք. Դեդենացիք վաճառ"... ջորեօք հան": (21) Այս ոսկանայ պակասի. Ընդ ձեռամբ քով ուղտս, և խոյս, և որոջս՝ վաճառէին 'ի քեզ: (22) Ոմանք. Սաբա և հռեգաման: (23) Ոմանք. Եւ քանան և դեդան: (24) 'Ի ոսկ". Նարօտից: (25) Ոմանք.

րացար յոյժ ։ 'ի սիրտ ծովու ✱ 'ի ջուրս բազումս վա‐ 26
րեցին զքեզ նաւավարք քո ։ հողմ հարաւոյ խորտա‐
կեաց զքեզ 'ի սիրտ ծովու ։ ✱ և զօրութի քո, և վաճառք 27
քո, և խառնադանջիցն քոց, և նաւավարք քո, և նաւա‐
պետք քո, և խորհրդականք քո, և խառնադանջք խառ‐
նադանձից քոց. և ա՟մ արք պատերազմողք քո որ 'ի
քեզ, և ա՟մ ժողովք որ 'ի միջի քում անկցին 'ի սիրտ
ծովու՝ յաւուր կործանման քոյ ։ ✱ 'ի ձայնէ բարբառոյ 28
քոյ նաւավարք քո երկիւղիւ զարհուրեսցին. ✱ և իջ‐ 29
ցեն 'ի նաւաց իւրեանց. ա՟մ նաւավարք քո և նաւա‐
մուտք քո առաջապահք նաւաց, յափն ծովուն կաց‐
ցեն ։ ✱ և սղաղակեսցեն 'ի վ՟ր քո, և փոխեսցեն զձայնս 30
իւրեանց. գուժեսցեն դառնապէս, հող 'ի գլուխ լի‐
ցին. ✱ ընդ մոխիր թաւալեսցին. գերծցեն զգլուխս 31
'ի կնդութի, և քրձազգածք լիցին, և լացցեն 'ի վ՟ր քո
դառնացեալ սրտիւք ։ ✱ կոծ դառնութե առցեն որդիք 32
ն՟ց 'ի վ՟ր քո, ողբս առցեն և ողբասցեն. Ո՞վ էր իբրև
զտիւրոս որ լռեաց դադարեաց 'ի մէջ ծովուն ։ ✱ որ‐ 33
չափ ինչ գտեր քեզ վարձս 'ի ծովէ այտի. լցուցեր զազգս
'ի բազմութե քումմէ, և յաղխամաղխէ վաճառաց քոց
մեծացուցեր զա՟մ թագաւորս երկրի ։ ✱ Արդ բեկար 34
'ի ծովուց 'ի խորս ջուրց վաճառք քո. և ա՟մ ժողովք
քո 'ի միջի քում, անկան ա՟մ նաւավարք քո ։ ✱ ա՟մ բը‐ 35
նակիչք կղզեաց տրտմեցան 'ի վ՟ր քո. և թագաւորք ն՟ց
զարհուրելով զարհուրեցան. և հեղլին արտասուք զե‐
րեսօք իւրեանց 'ի վերայ քո ։ ✱ վաճառականք ազգաց 36
շչեցին 'ի վ՟ր քո. 'ի կորուստ մատնեցար, և այլ ոչ ևս
լինիս յաւիտեան՝ ասէ տ՟ր ա՟ծ ։

ԳԼ. ԻԸ.

'ի վերայ իշխանին Տիւրոսի ։

Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ ✱ և դու որդի մար‐ 1
դոյ՝ ասա ցիշխանդ տիւրոսի ։ Այսպէս ասէ տ՟ր 2
տ՟ր. փոխանակ զի հպարտացաւ սիրտ քո, և ասացեր՝
թէ ա՟ծ եմ ես, և զբնակութի ա՟յ բնակեցի 'ի սիրտ ծո‐
վու. մարդ ես դու՝ և ոչ ա՟ծ. և ետուր զսիրտ քո իբրև
զսիրտն ա՟յ ։ ✱ Միթէ իմաստնագոյն իցես քան զդա‐ 3
նիէլ, կամ իմաստունք խրատեցին զքեզ հանճարովն
իւրեանց ։ ✱ միթէ իմաստութ՟ե քով կամ խորհրդով՝ 4
արարեր դու քեզ զօրութի, և ստացար ոսկի և արծաթ
'ի գանձս քո ։ ✱ կամ բազմութ՟ե իմաստութե քոյ և վա‐ 5
ճառոյ՝ յաճախեցեր զզօրութի քո, և բարձրացաւ սիրտ
քո զօրութ՟են քով ։ ✱ Վ՟ս այսորիկ այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. 6
վ՟ս զի ետուր զսիրտ քո իբրև զսիրտն ա՟յ. ✱ փոխանակ 7
այնորիկ ահաւասիկ ես ածից 'ի վ՟ր քո օտարս ժան‐
տագործս յազգաց, և թափեսցեն զսուր իւրեանց 'ի
քեզ, և 'ի վ՟ր գեղոյ իմաստութե քոյ, և տարածեսցեն
զգեղ քո 'ի կորուստ. ✱ և կործանեսցեն զքեզ՝ և մե‐ 8
ռանիցիս մահու վիրաւորաց 'ի սիրտ ծովու ։ ✱ Միթէ 9
ասելով ասիցես՝ ա՟ծ եմ ես՝ առաջի վիրադացն քոց.
բայց դու մարդ ես՝ և ոչ ա՟ծ. և 'ի բազմութե վիրաւո‐
րաց քոց ✱ մեռելոց անթլփատից մեռանիցիս 'ի ձեռաց 10
օտարաց. զի ես խօսեցայ ասէ ադոնայի տ՟ր ։ ✱ Եւ 11
եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ. որդի մարդոյ՝ ողբս ա‐
12 'ի վ՟ր իշխանին տիւրոսի, ✱ և ասասցես ցնա. Այսպէս
ասէ տ՟ր տ՟ր. դու ես կնիք նմանութե լի իմաստութ՟ե՝
13 և պսակ գեղեցկութե. ✱ 'ի փափկութե դրախտին ա՟յ ե‐
ղեր, և զա՟մ ականս պատուականս 'ի քեզ կապեցեր.
Զսարդիոնն. և զտպազիոն. և զզմրուխտ. և զկարկե‐
հան. և զշափիղայ. և զյասպիս. զարծաթ և զոսկի.
և զզոհակիճ. զակատն. զմեղեսիկն. զանկեքարն. ըզ‐
բիւրեղն. զեղեգնաքարն ։ և ոսկւով լցուցեր զգանձս
քո, և զշտեմարանս քո 'ի քեզ. յօրէ յորմէ հաստատե‐
14 ցար և հանդերձեցար ✱ ընդ օծելոյ քրովբէին, ետու ըզ‐
քեզ 'ի լեառն սուրբ ա՟յ, և եղեր 'ի մէջ հրեղէն վէ‐
15 մացն ։ ✱ Եղեր անարատ յաւուրսն քո, յօրէ յորմէ հաս‐
տատեցար դու, մինչև գտան անիրաւութիւնք 'ի քեզ ։
16 ✱ 'ի բազմութե վաճառաց քոց լցեր զշտեմարանս քո
անիրաւութ՟եք. մեղար՝ և վիրաւորեցար ։ 'ի լեռնէն
ա՟յ իջոյց զքեզ քերովբէն վարսաւոր, 'ի միջոյ հրեղէն վէ‐
17 մացն ։ ✱ և բարձրացաւ սիրտ քո 'ի գեղեցկութե քում.
և ապականեցաւ հանճար քո հանդերձ գեղովն քո ։ Վ՟ս
բազմութե մեղաց քոց ընկեցի զքեզ յերկիր. յանդի‐
18 ման թագաւորաց ետու զքեզ 'ի խայտառակութե ։ ✱ վ՟ս
բազմութե մեղաց քոց, և խարդախութե վաճառաց քոց՝
պղծեցեր զսրբութիւնս քո ։ հանից հուր 'ի միջոյ քումմէ՝
և նոյն կերիցէ զքեզ. և տաց զքեզ 'ի մոխիր յերկրին
19 քում առաջի ա՟մ տեսողացն քոց ։ ✱ և ամենեքին որ
ճանաչիցեն զքեզ 'ի մէջ ազգաց տրտմեսցին վ՟ս քո. 'զի
եղեր 'ի կորուստ, և ոչ ևս լինիս յաւիտեան ։
20 'ի վերայ Սիդոնի ։ ✱ Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ ✱ որ‐
21 դի մարդոյ՝ հաստատեա զերեսս քո 'ի վ՟ր սիդոնի.
22 մարգարէաց 'ի վ՟ր ն՟ր, ✱ և ասասցես ։ Այսպէս ասէ
ադոնայի տ՟ր. ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո սիդոն, և փա‐
ռաւորեցայց ես 'ի քեզ ։ և ծանիցես թէ ես եմ տ՟ր
յառնել ինձ 'ի քեզ դատաստանս, և ս՟ր եղէց ես 'ի
23 քեզ ։ ✱ Եւ առաքեցից 'ի վ՟ր քո մահ, և արիւն 'ի հը‐
րապարակս քո. և անկցին վիրաւորք 'ի միջի քում, պա‐
տեսցին շուրջ զքև սրովք ։ և ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր ։
24 ✱ Եւ ոչ ևս եղիցին տանն ի՟լի խիչ դառնութե, և փուշ
ցաւոց յամենեցունց որ շուրջանակի անարգեցին զն՟ս ։
25 և ծանիցես թէ ես եմ ադոնայի տ՟ր ։ ✱ Այսպէս ա‐
սէ ադոնայի տ՟ր. և ժողովեցից զտունն ի՟լի յազգաց
ուր ցրուեցան անդր. և սուրբ եղէց 'ի նոսա առաջի
ազգաց և ժողովրդոց. և բնակեսցեն յերկրին իւրեանց
26 զոր ետու ծառային իմում յակովբու, ✱ և բնակեսցեն
'ի նմա յուսով. շինեսցեն տունս, և տնկեսցեն այգիս՝
և բնակեսցեն յուսով. յորժամ արարից դատաստան
յամենեսին որ շուրջանակի անարգեցին զն՟ս ։ Եւ ծա‐
նիցեն թէ ես եմ տ՟ր ա՟ծ ն՟ց, և ա՟ծ հարց ն՟ց ։

ԳԼ. ԻԹ.

'ի վ՟ր Եգիպտոսի, և փարաւոնի արքային Եգիպտացւոց ։

1 Յամին տասներորդի՝ յամսեանն տասներորդի՝ որ օր ԻԶ
2 միէր ամսոյն, եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ ։ ✱ Որ‐
դի մարդոյ՝ հաստատեա զերեսս քո 'ի վ՟ր փարաւոնի
ար‐

Նաւօք 'ի բազմութե... և յա'' ։ (27) Յօրինակին 'ի կարգ բնաբանի զանց արարեալ՝ և վաճառք քո. և գտաքեալ գեղն դարրասեալ, 'ի լուս''. նշանակի 'ի մէջ բերել, համաձայն այլոց ։ (27) Բազումք. Եւ խառնադանջք քո 'ի խառնադանջից ։ (29) Ոսկան. Յափին ծովու կացցեն ։ (30) Բ՟մք. Գուժեսցեն դառնապէս ։ (31) Ոմանք. Եւ քրձազգեացք լիցին ։ (32) Ոսկան. Լռեաց և դադարեաց ։ (33) Ոմանք. 'ի ծովէ անտի ։ (34) Ոմանք. Արդ բեկաւ 'ի ծովուց... և ա՟մ ժողովուրդք քո 'ի միջի ։ (35) Ոմանք. Եւ հեղլին զարտասուս զերե'' ։ (36) Ոմանք. Ոչ ևս լինիս յաւիտեանս ։ Գլ. ԻԸ. (2) Ոմանք. Եւ բնակութի ա՟յ բնակեցի.. մարդ ես դու՝ և ոչ ես ա՟ծ ։ (2) Ոսկան. Եւ 'ի բնակութե ա՟յ բնակեցայ ։ (3) Ոմանք. Հանճարովք իւրեանց ։ (6) Ոմանք. Վ՟ս այդորիկ այս'' ։ (7) Ոմանք. Ահաւասիկ ես ածից... զսուրս իւրեանց... զգեղեցկութե քո 'ի կո'' ։ (8) Ոսկան. Եւ կործանեսցեն զքեզ՝ և մ՟ռ յառնիցես. և մահու վի'' ։ (9) Ոսկան. Առաջի վիրաւորացն քոց. բայց դու ։ (9)(10) Ոմանք. Վիրաւորաց և մեռելոց անթլ'' ։ (12)(13) Ոսկան. Լի իմաստութ՟ե և կատարեալ գեղով ։ 'ի փափկութե դրախտին ա՟յ եղեր ։ (13) Ոմանք. Զմեղեսիկ.. զեղեգնաքարն. կամ, զեղընգնաքարն ։ (16) Ոմանք. Զշտեմարանս քո անօրէնութ՟ե ։ (19) Ոմանք. Զի եղիցես 'ի կորուստ ։ (20) Բ՟մք. 'ի վերայ ծայդանու ։ (21) 'ի լուս''. Քո 'ի վերայ ծայդանու. համաձայն եբրայ 'ի բնաբ'' ։ (22) Ոմանք. Ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո ծայդան ։ (24) Բազումք. Եւ ոչ ևս եղիցին տանն... և ծանիցեն թէ ես եմ ։ (25) Ոսկան. Եւ ս՟ր եղէց առաջի... ծառային իմոյ յա'' ։ (26) Ոմանք. Դատաստանս յամենեան ։ Գլ. ԻԹ. * Բազումք. Եւ փարաւոնի թագաւորին եգ'' ։ (1) Ոսկան. Եւ եղև բան տ՟ն ։ (2) Բ՟մք. 'ի վ՟ր փարա‐

արքային եգիպտացւոց․ մարգարեա՛ց 'ի վ՟ր ն՟ր՝ և 'ի վ՟ր
ա՟մ եգիպտոսի, * խօսեա՛ց՝ և ասասցես: Այսպէս ա- 3
սէ տ՟ր տ՟ր, ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո փարաւո՛ն արքայ
եգիպտացւոց վիշապ մեծ՝ որ նստիս 'ի մէջ գետոց․ որ
ասես թէ իմ են գետքս՝ և ես արարի զսոսա: * Եւ ես 4
արկից դանդանաւանդ 'ի կզակս քո, և մածուցից զձը-
կունս գետոյդ 'ի թևս քո, և հանից 'ի միջոյ քումէ
զգետսդ քո․ և ա՟մ ձկունք գետոյդ կցեսցին 'ի թևս
քո: * և կործանեցից զքեզ արագ արա՛գ, և զա՟մ ձը- 5
կունս գետոյդ քոյ: ընդ երեսս դաշտին անկանիցիս,
և մի՛ ժողովեսցիս, և մի՛ ևս աւաքեսցիս․ զի գազանաց
երկրի՝ և թռչնոց երկնից ետու զքեզ 'ի կերակուր:
* Եւ ծանիցեն ա՟մ բնակիչք եգիպտացւոց թէ ես եմ 6
տ՟ր․ փոխանակ զի եղեր գաւազան եղեգնեայ տանդ
Ի՟ղի․ * և յորժամ յենուին 'ի քեզ՝ ելանէիր ընդ ձեռս 7
ն՟ց, և յորժամ բուռն հարկանէր զքէն ա՟մ ձեռն, և
յորժամ յենուին 'ի քեզ՝ խորտակէիր և բեկանէիր
զա՟մ մէջս ն՟ց: * Վ՟ա այնորիկ այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր․ ա- 8
հաւադիկ ես ածեմ 'ի վ՟ր քո սուր, և կոտորեցից 'ի քէն
զմարդ և զանասուն: * և եղիցի երկիրդ եգիպտաց- 9
ւոց 'ի կորուստ՝ և յաւերակ․ և ծանիցես թէ ես եմ
տ՟ր: փոխանակ զի ասէիր՝ թէ գետքս իմ են, և ես ա-
րարի զսոսա․ * վ՟ա այդորիկ ահաւադիկ ես 'ի վ՟ր քո՝ 10
և 'ի վ՟ր ա՟մ գետոցդ քոց, և տաց զերկիրդ եգիպտաց-
ւոց յաւերակ՝ և 'ի սուր, և 'ի կորուստ, 'ի մագդոլ-
ա՛յ՝ և 'ի սուհենայ մինչև 'ի սահմանս եթեովպացւոց:
* Եւ մի՛ անցցէ ընդ նա ոտն մարդոյ․ և կճղակ անաս- 11
նոյ մի՛ գնասցէ ընդ նա․ և մի՛ բնակեսցէ ամս քառա-
սուն: * և տաց զերկիրն նորա 'ի կորուստ 'ի մէջ աւե- 12
րակ երկրին․ և քաղաքք նորա 'ի մէջ աւերեալ քաղա-
քաց․ և եղիցին յապականութ՟ի ամս քառասուն: և ցրը-
ուեցից զեգիպտոս 'ի մէջ ազգաց․ և հոսեցից զնոսա
ընդ գաւառս: * Զի այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր, յետ ամացն 13
քառասնից ժողովեցից զեգիպտացիս յազգաց ուր ցրը-
ուեցան 'ի ն՟ա: * և դարձուցից զգերութ՟ի եգիպտաց- 14
ւոցն, և բնակեցուցից զն՟ա յերկրին պաթուրէս՝ յերկ-
րին ուստի առան: և եղիցի անդ իշխանութ՟ի մի՝ տառա-
պեալ քան զա՟մ իշխանութիս: * Եւ եղիցի խոնարհագոյն, 15
և մի՛ ևս բարձրասցի 'ի վ՟ր ազգաց: և սակաւաւորս ա-
րարից զն՟ա, զի մի՛ բազմասցին 'ի մէջ ազգաց: * և մի՛ ևս 16
եղիցին տանն Ի՟ղի յոյս յիշատակի անօրէնութ՟ե, երթալ
զհետ սրտից ն՟ց: և ծանիցեն թէ ես եմ ադոնայի տ՟ր․
ԴԱՐՁԵԱԼ 'Ի ՎԵՐԱՅ ԵԳԻՊՏՈՍԻ: * Եւ եղև 'ի քսաներորդի 17
և յեւթներորդի ամին, որ օր մի էր ամսոյն առաջնոյ․
եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ: * Որդի մարդոյ, Նաբու- 18
քոդոնոսոր արքայ բաբելացւոց աշխատեցո՛յց զզօրս
իւր աշխատութ՟բ մեծաւ 'ի վ՟ր տիւրոսի: Ա՟մ գլուխք
կնդացեալք՝ և ա՟մ ուսք դերծեալք․ և վարձք նմա և
զօրաց ն՟ր ո՛չ եղեն առ 'ի տիւրոսէ ծառայութ՟են՝ զոր
ծառայեցին ինձ 'ի նմա: * Վ՟ա այնորիկ այսպէս ասէ 19
տ՟ր տ՟ր, ահաւասիկ տաց նաբուքոդոնոսորայ արքայի
բաբելացւոց զերկիրն եգիպտացւոց: և առցէ զբազ-
մութ՟ի ն՟ր, և աւարեսցէ զաւար ն՟ր, և կողոպտեսցէ ըզ-
կապուտ ն՟ր, և եղիցի վարձ զօրաց ն՟ր: * փոխանակ 20
հարկին յորում ծառայեաց ինձ 'ի տիւրոս, ետու նմա
զերկիրն եգիպտացւոց ընդ ա՟մի զոր արարին ինձ:
21 Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր: * յաւուր յայնմիկ ծագեսցէ
եղջիւր յա՟մ տանն Ի՟ղի․ և քեզ տաց բերան բա՛ց 'ի մէջ
ն՟ց․ և ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր:

ԳԼ․ Լ․

1 Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ․ * որդի մարդոյ՝
2 մարգարեա՛ց՝ և ասասցես: Այսպէս ասէ ադո-
3 նայի տ՟ր տ՟ր․ ո՛հ ո՛հ, օր: * զի մերձ է օր տ՟ն, օր մգլի․
4 զի հասեալ է վախճան ազգաց: * Եւ եկեսցէ սուր 'ի
վ՟ր եգիպտացւոց, և եղիցի խռովութ՟ի 'ի կողմանս եթ-
ովպացւոց․ և անկցին վիրաւորք յեգիպտոս, և առ-
ցեն զբազմութ՟ի ն՟ր, և տապալեսցին հիմունք նորա:
5 * պարսիկք, և կրետացիք, և լիդացիք, և լիբեացիք,
և ա՟մ խառնաղանջքն․ և յորդւոց ուխտին իմոյ 'ի նմա
6 սրով կոտորեսցին: * Այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր․
կործանեսցին մոյթքն եգիպտացւոց, և իջցէ հպար-
տութ՟ի զօրութ՟ե ն՟ր, 'ի մագդոլայ մինչև ցսուհէն սրով
7 անկցին 'ի նմա, ասէ ադոնայի տ՟ր: * և աւերեսցի 'ի
մէջ ապականեալ աշխարհաց, և քաղաքք ն՟ց 'ի մէջ քա-
8 ղաքաց աւերելոց: * Եւ ծանիցեն՝ թէ ես եմ տ՟ր, յոր-
ժամ արկից հուր 'ի վ՟ր եգիպտացւոցն․ և խորտակես-
9 ցին ա՟մ օգնականք ն՟ր: * Յաւուր յայնմիկ ելցեն հրեշ-
տակք յերեսաց իմոց տագնապաւ՝ ապականել զանոտի
յոյսն եթեովպացւոց, և եղիցի խռովութ՟ի 'ի ն՟ա յաւուրն
10 եգիպտացւոց․ քանզի ահաւասիկ հասեալ է: * Այս-
պէս ասէ տ՟ր տ՟ր․ և կորուսից զբազմութ՟ե եգիպտաց-
ւոյն, 'ի ձեռն նաբուքոդոնոսորայ արքային բաբելաց-
11 ւոց․ * զնա՝ և զազգ ն՟ր ընդ նմա․ ժանտագործք յազ-
գաց առաքեսցին կործանել զերկիրն, և թափեսցեն
զա՟մ սուրս իւրեանց 'ի վ՟ր եգիպտոսի, և լցցի երկիրն
12 վիրաւորօք: * Եւ տաց զգետս ն՟ր յանապատ, և մատ-
նեցից զերկիրն 'ի ձեռս չարաց․ և կորուսից զերկիրն
լրիւ իւրով ձեռօք այլազգեաց․ զի ես տ՟ր խօսեցայ:
13 * Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր: կորուսից զգարշելիսն, և
դադարեցուցից զմեծամեծս 'ի մեմփացւոց, և զիշխանս
յերկրէն եգիպտացւոց, և ո՛չ ևս լինիցին․ և արկից ա՛հ
14 'ի վ՟ր երկրին եգիպտացւոց․ * և կորուսից զերկիրն
պաթուրէս, և արկից հուր զտայանու, և խնդրեցից
15 զվրէժ 'ի դիոսպոլացւոց: * և հեղից զբարկութ՟ի իմ 'ի
վ՟ր սաիսայ զօրութ՟են եգիպտացւոց, և կորուսից ըզ-
16 բազմութ՟ի մեմփացւոց: * և տաց հուր յեգիպտոս, և
խռովութ՟բ խռովեսցի սայիս: և եղիցի քաղաքն դիոսպո-
17 լացւոց յերդիծումն․ և բղխեսցեն ջուրք: * Երիտա-
սարդք արեգ քաղաքի և բուբաստայ՝ անկցին սրով,
18 և կանայք ն՟ց 'ի գերութ՟ի վարեսցին: * և խաւարես-
ցի տիւ 'ի տափնաս, 'ի փշրել ինձ անդ զգաւազան իշ-
խանութ՟ե եգիպտացւոցն: և կորիցէ անդ հպարտութ՟ի
զօրութ՟ե ն՟ր, և զնոյն մէգ ծածկեսցէ․ և դստերք ն՟ր 'ի
19 գերութ՟ե վարեսցին: * Եւ արարից դատաստան յեգիպ-
տոս․ և ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր:

Դար-

ւոնի թագաւորին: (3) Բ՟զմ․ Վիշապդ մեծ: (4) Յօրէնակին 'ի Լ՟ր՝ Ե՛ւ ես արկից, [illegible] համաձայն այլ մասն օրինակի: (4) Ոմանք․ Եւ ես արկի դանդա՛՛: (4) Ոսկան․ Եւ մեծացուցից զձկունս գետոյդ: (5) Ոմանք․ Զքեզ երագ երագ: (5) Ոսկան․ Անկանիցիս, և մի՛ ժողովեսցիս: Որ օրինակ մի ընդ ոսկանայ․ և մի՛ ևս հաւաքեսցիս: (6) Ոմանք․ Բնակիչք եգիպտացւոցն: (7) Ոսկան․ Եւ բեկանէիր զմէջս նոցա: (8) Ոսկան․ 'ի քէն զա՟մ մարդ՝ և զա՛՛: (9) Ոմանք․ Եւ ծանիցեն թէ ես եմ: (10) Ոմանք․ Վ՟ա այնորիկ ահա՛՛: (11) Ոմանք․ Ընդ նա մի՛ գնասցէ: (12) Ոմանք․ Եւ քղքք ն՟ր 'ի մէջ աւերեալ քաղաքաց եղիցին յա՛՛․․ և ցրուեցից զն՟ա ընդ գաւառս: (14) Ոսկան․ Յերկրին պաթուրէ: (17) 'Ի Բ՟զմ․ [illegible] Դարձեալ 'ի վ՟ր եգիպտոսի: (18) 'Ի լուս՛՛․ Ուսք քերծեալք․ համաձայն ոմանց 'ի Բ՟ք՛՛: (18) Ոսկան․ Եւ զօրայն իւրոց ոչ եղեն: (18) Բաղդամ․ Առ 'ի ծուրայ ծառայ՛՛: (19) Բաղդամ․ Վ՟ա այսորիկ այսպէս․․ ահաւասիկ ես տաց: (19) Ոմանք․ Եւ առից զբազմութ՟ի․․․ և կողոպտեսցէ զկողոպուտ ն՟ր: (21) Բաղդամ․ Եղջեւր ա՟մ տանն: (21) Ոսկան․ Եւ ծանիցես, թէ ես եմ:

ԳԼ․ Լ․ (3) Բ՟զմ․ Օր մգլի․ հասեալ է վա՛՛: (5) Այլք․ Խառնաղանջքն: (7) Ոսկան․ Եւ աւարեսցի 'ի մէջ ա՛՛: (9) Ոմանք․ Զանոտի յոյսն եգիպտացւոց: (11) Բ՟զմ․ Եւ թափեսցեն զսուրս իւր՛՛: (12) Բաղդամ․ Զգետս նոցա յանապատ: (12) Յօրինակին․ 'ի ձեռս չարեաց: (14) Ոմանք․ Զվրէժ եդիոսպօլացւոց: (15) Բաղդամ․ 'Ի վերայ սայիսայ: Ն՟ ոմանք․ սայինայ: (16) Ոմանք․ Քաղաքն եդիոսպօլացւոց: (17) Ոմանք․ Եւ երիտասարդք ․․'ի գերութ՟ե վարեսցին: (18) Ոմանք․ Եւ փշրել անդ ինձ զգաւազանն․․ 'ի զօրութ՟ե ն՟ր․․ դստերք նորա 'ի գերութ՟ե վարես՛՛: (19) Ոմանք․ Դատաստանս յեգիպ՛՛:

Դարձեալ 'ի վերայ Եգիպտոսի : * Եւ եղեւ 'ի մետասանե- 20
րորդի ամի ամսոյ՝ յամսեանն առաջնում, որ օր եւթն էր
ամսոյն. եղեւ բան Տ՟ն առ իս եւ ասէ : * Որդի մարդոյ, 21
զբազուկս փարաւոնի արքային Եգիպտացւոց խորտա-
կեցից, եւ ահա ոչ եւս պատեսցի 'ի բժշկութ՟ի. եւ ոչ տա-
ցին 'ի վ՟ր ն՟ր դեղք, կամ թէ զօրանայցէ առնուլ սուր
'ի ձեռն իւր : * Վ՟ն այսորիկ այսպէս ասէ Տ՟ր Տ՟ր. ահա- 22
ւասիկ ես 'ի վ՟ր փարաւոնի արքային Եգիպտացւոց, եւ
խորտակեցից զբազուկս ն՟ր հզօրս, զներգրգապատս եւ
զմանրապատս. եւ ընկեցից զսուրն 'ի ձեռանէ նորա :
* Եւ ցրուեցից զԵգիպտոս ընդ ազգս, եւ հոսեցից զն՟ս 23
ընդ գաւառս : * Եւ զօրացուցից զբազուկս արքային 24
բաբելացւոց, եւ տաց զսուր իմ 'ի ձեռս ն՟ր. եւ ածցէ
զայն 'ի վ՟ր երկրին Եգիպտացւոց, եւ աւարեսցէ զա-
ւար ն՟ր, եւ կողոպտեսցէ զկապուտ ն՟ր : * Եւ զօրացու- 25
ցից զբազուկս արքային բաբելացւոց. եւ բազուկքն
փարաւոնի լքցին : Եւ ծանիցեն թէ ես եմ Տ՟ր, 'ի տալն
ինձ զսուրն իմ 'ի ձեռս արքային բաբելացւոց, եւ ձը-
գեսցէ զնա 'ի վ՟ր արքային Եգիպտացւոց : * Եւ ցրը- 26
ուեցից զԵգիպտոս ընդ ազգս, եւ հոսեցից զնոսա ընդ
գաւառս. եւ ծանիցեն ա՟մ եգիպտացիքն թէ ես եմ Տ՟ր :

ԳԼ. ԼԱ.

Եւ եղեւ յամին մետասաներորդի՝ յամսեանն երրոր- 1
դի, որ օր մի էր ամսոյն. եղեւ բան Տ՟ն առ իս՝ եւ
ասէ : * Որդի մարդոյ՝ ասա ցարքայն Եգիպտացւոց 2
ցփարաւոն եւ ցզօրս իւր. Ո՞ւմ նմանեցուցեր զքեզ
'ի հպարտութեդ քում. * ահաւասիկ Ասուր եղեւ նոճ 3
մի 'ի լիբանան գեղեցիկ շառաւիղօք եւ խիտ ոստովք՝ եւ
բարձր մեծութ՟ե : 'ի մէջ ամպոց եղեւ գլուխ ն՟ր, * եւ 4
ջուր սնոյց զնա, եւ անդունդք բարձրացուցին զնա. եւ
զգետս ն՟ր ած շուրջ զանկովք իւրովք, եւ զանտառա-
խիտս իւր արձակեաց ընդ ա՟մ փայտս դաշտին : * Վ՟ն 5
այնորիկ բարձրացաւ մեծութ՟ի ն՟ր քան զա՟մ ծառս դաշ-
տին, եւ տարածեցան ոստք ն՟ր. եւ բարձրացան շառա-
ւիղք ն՟ր 'ի ջուրց բազմաց : * 'Ի տարածանել իւրում 'ի 6
շառաւիղս ն՟ր բնակեցին ա՟մ թռչունք երկնից, եւ 'ի ներ-
քոյ ոստոցն ն՟ր ծնան ա՟մ գազանք դաշտի, եւ ընդ հո-
վանեաւ ն՟ր բնակեցին ա՟մ բազմութիք ազգաց : * Եւ ե- 7
ղեւ գեղեցիկ բարձրութ՟ե իւրով, վ՟ն երկայնութ՟ե ոստոց
իւրոց. զի եղեն արմատք նորա 'ի ջուրս բազումս :
* Մայրդն եւ սարոյն եւ նոճ 'ի դրախտին ա՟յ, եւ ոչ հա- 8
ւասարեցին շառաւիղաց ն՟ր մայրքն եւ սաւսեայք՝ ոչ նմա-
նեցին ոստոց ն՟ր : Ա՟մ փայտ 'ի դրախտին ա՟յ ոչ նմա-
նեցին նմա գեղեցկութ՟ե՝ * վ՟ն անտառախիտ ոստոց ն՟ր : 9
Եւ նախանձեցան ընդ նմա ա՟մ ծառք դրախտին փափ-
կութ՟ե ա՟յ : * Վ՟ն այսորիկ այսպէս ասէ Տ՟ր Տ՟ր. փո- 10
խանակ զի մեծացար մեծութ՟ե, եւ հասին ծայրք քո
յամպս. եւ տեսի զհպարտութ՟ի քո, * մատնեցից զքեզ 11
'ի ձեռս իշխանին ազգաց, եւ արարին զնա 'ի կորուստ :
* Եւ հանին զնա, եւ սատակեցին զնա օտարք ժանտա- 12
գործք յազգաց, եւ տապալեցին զնա 'ի վ՟ր լերանց : յա՟մ
ձորս անկան ոստք ն՟ր, եւ խորտակեցաւ ստեղն ն՟ր ընդ
ա՟մ դաշտս երկրի. եւ իջին 'ի հովանւոյ ն՟ր ա՟մ ազգք ա-
զանց, եւ յատակեցին զնա : * Եւ 'ի գլորելն ն՟ր՝ հան- 13
գիստ եղեւ ա՟մ թռչնոց երկնից, եւ 'ի ստեղն ն՟ր հասին
14 ա՟մ գազանք վայրի : * զի մի եւս հպարտասցին 'ի մե-
ծութ՟ե իւրեանց ա՟մ փայտք ջրասունք, եւ ոչ արձա-
կեսցեն զծայրս իւրեանց ընդ ամպս, եւ մի կացցեն 'ի
հպարտութ՟ե իւրեանց երբեք զնա որ ըմպիցեն ջուր.
ամենեքին 'ի մի մահ մատնեցան 'ի խորս երկրի՝ 'ի մէջ
15 որդւոց մարդկան իջելոց 'ի խորխորատ : * Այսպէս
ասէ Տ՟ր Տ՟ր. յաւուր յորում էջ 'ի դժոխս՝ սուգ ա-
ռին 'ի վ՟ր ն՟ր անդունդք. եւ արգելի զգետս նորա, եւ
խից արկի ջուրց բազմաց. եւ խաւարեցաւ 'ի վ՟ր ն՟ր լի-
16 բանան, եւ ա՟մ ծառք դաշտի լքան վ՟ն ն՟ր : * 'Ի ձայնէ
կործանման ն՟ր դղրդեցան ազգք, յորժամ իջուցի զնա
'ի դժոխս ընդ իջելոյն 'ի գուբ : Եւ մխիթարէին զնա
'ի սանդարամետս ա՟մ ծառք փափկութ՟ե. եւ ընտիր ըն-
17 տիր գեղեցիկքն լիբանանու որ էին ջրարբիք : * Քանզի
նոքա իջին ընդ նմա վիրաւորօք սրոյ 'ի դժոխս. եւ զա-
ւակք ն՟ր որ բնակեալ էին ընդ հովանեաւ ն՟ր, յընդ-
18 մէջ կենաց իւրեանց սատակեցան : * Որում նմանե-
ցար զօրութ՟ե եւ փառօք եւ մեծութ՟ե՝ 'ի ծառս փափկու-
թ՟ե. էջ՝ եւ զիջիր հանդերձ ծառովք փափկութ՟ե քոյ 'ի
խորս երկրի, 'ի մէջ անթլփատից ննջեցելոց ընդ վիրա-
ւորս սրոյ. այնպէս փարաւոն եւ ա՟մ բազմութ՟ի զօրու-
թ՟ե իւրոյ՝ ասէ Տ՟ր Տ՟ր :

ԳԼ. ԼԲ.

1 Եւ եղեւ յամին երկոտասաներորդի՝ յամսեանն եր-
կոտասաներորդի, որ օր մի էր ամսոյն. եղեւ բան
2 Տ՟ն առ իս՝ եւ ասէ : * Որդի մարդոյ՝ ողբս առ 'ի վերայ
փարաւոնի արքային Եգիպտացւոց՝ եւ ասասցես ցնա.
առիւծացար 'ի մէջ ազգաց, եւ նմանեցար վիշապի 'ի
մէջ ծովու. եւ ազորէիր ընդ գետս քո, եւ առ սմբակ
պղտորէիր զջուրսն, եւ առաթուր կոխան առնէիր ըզ-
3 գետս քո : * Այսպէս ասէ Տ՟ր Տ՟ր. պատեցից զքեզ
թակարդօք իմովք, եւ ժողովովք զօրաց բազմաց. եւ
4 հանից զքեզ կարթիւ իմով. * տապաստարեցից ըզ-
քեզ 'ի վ՟ր երկրի, եւ լցցին քեւ դաշտք. եւ իջուցից 'ի
վ՟ր քո զա՟մ թռչունս երկնից, եւ յագեցուցից 'ի քէն
5 զա՟մ գազանս երկրի : * Եւ տաց զմարմինս քո 'ի վ՟ր լե-
6 րանց, եւ լցուցից զձորս յարենէ քումմէ : * Եւ արբես-
ցի երկիր յապականէ քումմէ՝ 'ի բազմութ՟ե քոյ 'ի վ՟ր
7 լերանց, զձորս լցից 'ի քէն : * Եւ պատրուակեցից զեր-
կինս 'ի շիջանել քում, եւ խաւարեցուցից զաստեղս ն՟ր :
զարեգակն ամպով ծածկեցից, եւ լուսին մի տացէ ըզ-
8 լոյս իւր. * Եւ զա՟մ լուսաւորս խաւարեցուցից 'ի վ՟ր
9 քո. եւ տաց խաւար 'ի վ՟ր քո՝ ասէ Տ՟ր Տ՟ր : * Եւ զայ-
րացուցից զսիրտս ազգաց բազմաց, 'ի ժամանակի երբ
հանից զգերութ՟ի քո ընդ ազգս յերկիր զոր ոչ գիտէ-
10 ցես : * Եւ տրտմեսցին 'ի վ՟ր քո ազգք բազումք, եւ թա-
գաւորք նոցա զարհուրելով զարհուրեսցին, 'ի թռչել
սրոյ իմոյ առաջի երեսաց ն՟ց ակն ունել կործանման
11 իւրեանց յօրէ կործանման քոյ : * Զի այսպէս ասէ
Տ՟ր Տ՟ր. սուր արքային բաբելացւոց եկեսցէ 'ի վ՟ր քո
12 * հանդերձ սրով սկայից, եւ կործանեցից զզօրութ՟ի քո.
եկեսցեն ա՟մ ժանտագործք ազգաց՝ եւ կորուսցեն ըզ-
հպարտութ՟ի եգիպտացւոց. եւ խորտակեսցի ա՟մ զօրու-
թ՟ի

---

(20) 'Ի բազումս չիք վերնագիրս՝ Դարձեալ 'ի վ՟ր եգիպ'' :
(21) Ոմանք. Խորտակեցի. եւ ահա... սուր 'ի ձեռն :
(22) Ոմանք. Վ՟ն այնորիկ.. ահաւադիկ ես.. զներգրա-պատս եւ զմանր'' : (24) Բազումք. Զայն 'ի վ՟ր եգիպտաց-ւոց : (25) Բազումք. 'Ի տալ ինձ... եւ ձգեսցից զնա 'ի վ՟ր երկրին եգիպտացւոց :

ԳԼ. Լ՟Ա. * Օրինակ մի [illegible] յաւելու վերնագիր. Դարձեալ 'ի վ՟ր եգիպտոսի : (3) Ոմանք. Հաստատեցաւ եւ խիտ ոստոք : (4) Ոմանք. Ջուր սնոյց զնա : (6) Յօրինակին. 'Ի շառաւիղս ն՟ր բնակեցին : (8) Բզմ. 'Ի դրախտին ա՟յ ոչ հա'' : (9) Ոսկան. Եւ նախանձեցան ընդ նա : (10) Ոմանք. Վ՟ն այնորիկ այսպէս : (11) Բազումք. Եւ մատնեցի զքեզ 'ի ձեռս : (11) 'Ի լուս''. Եւ արարից զնա 'ի կոր'. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (12) Օրինակ մի. Յա՟մ ազգաց գազանաց :

(14) Ոմանք. Ամ՟էքին 'ի մահ մատնեցին 'ի խորս երկ'' : (15) Յօրինակին. Եւ արգելլի զգետս նորա : (15) Ոմանք. Եւ խից արկից ջուրց : (16) Բազումք. Եւ մխիթարեցին զնա 'ի սանդարամետսն : (16) Ոսկան. Գեղեցիկքն 'ի լիբանանու որք էին : (17) Բազումք. Ընդմիջեալ կենաց իւր'' : (18) Ոմանք. Որում նմանեցաւ զօրութ՟ե... եւ մեծութ՟ե ծառօք փափկ'' : Որ ոսկան. Ո՞ւմ նմանեցուցեր զօր''... եւ ծառօք փափկ'' : (18) Բազումք. Այնպէս փարաւոն, եւ :

ԳԼ. Լ՟Բ. * Օրինակ մի յաւելու վերնագիր. Դարձեալ 'ի վերայ եգիպտացւոց թագաւորին : (3) Ոմանք. Եւ ժողովք զօրաց բազմաց : (7) Ոմանք. Ամպովք ծածկեցից : (12) Ոսկան. Եւ յարուսցեն զհպարտութ՟ի եգիպտաց'' : (12) Ոմանք. Եւ սատակեսցին ա՟մ զօրութիք ն՟ր :

թէ նր̄ ։ * և կորուսից զամ̄ անասունս նր̄ 'ի ջուրց բազմաց․ 13
և մի՛ այլ պղտորեսցէ զնա ոտն մարդոյ, և կճղակ անասնոյ
մի՛ կոխեսցէ զնա ։ * Եւ ապա դադարեսցեն 14
ջուրք նց̄, և գետք նց̄ նման իւղոյ գնասցեն․ ասէ ադոնայի
տր̄ ։ * Յորժամ տաց զեգիպտոս 'ի կորուստ․ 15
և աւերեսցի երկիրն լիւ իւրով ։ յորժամ ցրուեցից
զամ̄ բնակիչսն 'ի նմանէ, և ծանիցեն թէ ես եմ տր̄
տր̄ ։ * Ո՛ղբք են՝ և ողբասցեն զնա, և դստերք ազգաց 16
ողբասցեն զնա․ 'ի վր̄ եգիպտոսի և 'ի վր̄ ամ̄ զօրուե̄
նր̄ ողբասցեն զնա ասէ տր̄ տր̄ ։

Ողբք 'ի վր̄ Փարաւոնի և Եգիպտոսի ։ * Եւ եղև յամին երկոտասաներորդի՝ 17
յամսեանն առաջնում, որ օր հնգետասան
էր ամսոյն․ եղև բա՛ն տն̄ առ իս՝ և ասէ ։ * Որդի 18
մարդոյ ո՛ղբս առ 'ի վր̄ զօրութե̄ն եգիպտոսի, և
իջուսցեն զդստերս նր̄ ազգքն՝ զմեռեալս 'ի խորս երկրի,
առ իջեալսն 'ի խորխորատ՝ * 'ի ջուրց վայելչութե̄․ 19
էջ ննջեա՛ ընդ անթլփատս * 'ի մէջ վիրաւորաց․ 20
սրով անկցին ընդ նմա, և դադարեսցէ ամ̄ զօրութի
նր̄ ։ * Եւ ասասցեն ցքեզ սկայքն․ եկ էջ 'ի խորս խորինս, 21
զի քան զո՛վ լաւ էիր դու․ էջ և դադարեա՛ ը̄
անթլփատս 'ի մէջ վիրաւորաց սրոյ ։ * Անդ ասուր և 22
ամ̄ ժողովուրդք նր̄՝ ամենեքին վիրաւորք ։ անդ * տուեալ 23
գերեզմանս նոցա 'ի խորս խորխորատին, և եղեն ժողովուրդք
նց̄ շուրջ զշիրմօք նր̄ ։ ամ̄ վիրաւորք անկան
սրով․ որ արարին զգերեզմանս իւրեանց 'ի յատակս
գբոց, և եղեն ժողովք շուրջ զգերեզմանօք նր̄ ։ ամենեքին
վիրաւորք անկեալք 'ի սրոյ, որ ետուն զահ իւրեանց
'ի վր̄ երկրին կենդանութե̄ ։ * Անդ էլամ, և 24
ամ̄ զօրութի նր̄ շուրջ զգերեզմանաւ նր̄․ ամենեքին
վիրաւորք անկեալք 'ի սրոյ իջին անթլփատք 'ի խորս
երկրի․ որ ետուն զահ իւրեանց 'ի վր̄ երկրին կենդանութե̄,
և ընկալան զպատիժս իւրեանց ընդ իջեալսն
'ի խորխորատ * 'ի մէջ վիրաւորաց ։ * Անդ տուան մասոք՝ 25
և Թոբէլ, և ամ̄ զօրութիք նց̄ շուրջ զգերեզմանաւ 26
նր̄․ ամ̄ վիրաւորք նր̄ ամենեքեան անթլփատք վիրաւորք
անկեալք 'ի սրոյ, որ ետուն զահ իւրեանց 'ի վր̄
երկրին կենդանութե̄ ։ * և ննջեցին ընդ հսկայսն անկեալսն 27
յաւիտենից․ որ իջին 'ի դժոխս պատերազմօք
զինուքն իւրեանց, և եդան անօրէնութիք նց̄ 'ի վր̄ ոսկերաց
իւրեանց․ զի զարհուրեցուցին զհսկայս 'ի կենդանութե̄
իւրեանց ։ * և դու 'ի մէջ անթլփատիցն խորտակեսցիս, 28
և ննջեսցես 'ի մէջ վիրաւորացն սրոյ ։ * Անդ 29
եդոմ և թագաւորք իւր և ամ̄ իշխանք նր̄, որ ետուն
զզօրութի իւրեանց 'ի հարուածս սրոյ․ և նոքա ընդ վիրաւորս
ննջեցին ընդ իջեալսն 'ի խորխորատ ։ * Անդ 30
ամ̄ իշխանք հիւսիսոյ, և ամենեքեան նոքա զօրավարք
ասորեստանեայն, իջեալք վիրաւորք հանդերձ ահիւն
զօրութե̄ իւրեանց․ ամօթալից ննջեցին անթլփատք
ընդ վիրաւորս սուսերաց, և տարան զպատիժս իւրեանց
ընդ իջեալսն 'ի խորխորատ ։ * Զնս̄ տեսցէ փարաւոն 31
և մխիթարեսցի 'ի վր̄ ամ̄ զօրութե̄ նց̄ ։ Վիրաւորք
փարաւոնի 'ի սրոյ, և ամ̄ զօրութի նր̄՝ ասէ տր̄
տր̄ ։ * զի ետ զահ իւր յերկիրն կենդանութե̄, և ննջեսցէ 32
'ի մէջ անթլփատիցն վիրաւորելոց սրոյ, փարաւոն՝
և ամ̄ բազմութի իւր ընդ նմին՝ ասէ տր̄ տր̄ ։

ԳԼ․ ԼԳ․

Առ որդիսն Յակովբայ ։

1 Եւ եղև բա՛ն տն̄ առ իս՝ և ասէ ։ * Որդի մարդոյ՝ խօսեա՛ց
2 ընդ որդիս ժողովրդեան քո, և ասասցես ցնոսա ։ երկիր մի յորոյ վր̄ ածիցեմ ես սուր․ և
առնուցուն ազգք երկրին այր մի յինքեանց, և կացուցանիցեն
3 զնա դէտ ։ * և տեսանիցէ սուր եկեալ յերկիրն,
և փո՛ղ հարկանիցէ՝ և ա՛զդ առնիցէ ժողովրդեանն
4 ։ * Եւ լուեալ լսիցէ զձայն փողոյն՝ և ո՛չ զգուշասցի․
և հասանիցէ սուրն՝ և ըմբռնեսցէ զնա, արիւն
5 նր̄ 'ի գլուխ նորին եղիցի ։ * զի զձայն լուաւ զփողոյն
և ո՛չ զգուշացաւ, արիւն նր̄ 'ի վր̄ նորին եղիցի․ և նա՝
6 զի զգուշացոյց, զա՛նձն իւր ապրեցոյց ։ * Եւ եթէ տեսանիցէ
դէտն զսուրն եկեալ՝ և ո՛չ նշանակիցէ փողով,
և ազգն ո՛չ զգուշանայցէ․ և եկեալ սուրն ըմբռնիցէ
'ի նց̄նէ անձն մի․ նա վս̄ անօրէնութե̄ իւրում ըմբռնեցաւ,
7 և զարիւն նր̄ 'ի ձեռաց դիտին խնդրեցից ։ * Եւ
դո՛ւ որդի մարդոյ, դէտ կացուցի զքեզ տանդ Իէլի,
և լուիցես բանից բերանոյ իմոյ, և զգուշացուսջիր զնս̄
8 իբրև յինէն ։ * Յասե՛լ ինձ ցմեղաւորն թէ մահու մեռանիցիս․
և դու ո՛չ խօսիցիս զգուշացուցանել զամպարիշտն
'ի ճանապարհէ իւրմէ․ ինքն անօրէնն յանօրէնութե̄
իւրում մեռցի, և զարիւն նր̄ 'ի ձեռաց քոց
9 խնդրեցից ։ * Այլ թէ դու յառաջագոյն պատմեսցես
ամպարշտին զճանապարհս իւր՝ դառնա՛լ նմա 'ի նմանէ,
և ո՛չ դարձցի 'ի ճանապարհէ իւրմէ․ ինքն յամպարշտութե̄
իւրում մեռցի, և դու զանձն քո ապրեցուսցես
10 ։ * Եւ դու որդի մարդոյ՝ ասա՛ ցտունդ Իէլի․
ա՛յսպէս խօսեցարուք և ասացէք, եթէ մոլորութիք մեր
և անօրէնութիք մեր 'ի մեզ են, և մեք 'ի նոսին մաշիմք․
11 և զիա՞րդ ապրեսցուք ։ * Ասա՛ ցնս̄․ կենդանի եմ ես՝
ասէ ադոնայի տր̄․ ո՛չ կամիմ զմահ ամպարշտին, որ̄
զդառնա՛լ ամպարշտին 'ի չար ճանապարհէ իւրմէ՝ և
կեալ ։ դառնալով դարձարո՛ւք 'ի ճանապարհաց ձերոց
12 չարաց․ և ընդէ՞ր մեռանիք տունդ Իէլի ։ * Եւ դու որդի
մարդոյ՝ ասա՛ ցորդիս ժողովրդեան քո ։ արդարութի
արդարոյն ո՛չ փրկեսցէ զնա՝ յաւուր յորում մոլորեսցի․
և անօրէնութի անօրինին ո՛չ չարչարեսցէ զնա՝
յաւուր յորում դառնայցէ յամ̄ անօրէնութե̄ իւրմէ ։
Եւ արդարն ո՛չ կարասցէ ապրել յաւուր մեղաց իւրոց
13 ։ * յասել ինձ ցարդարն՝ թէ կելով կեցցես, և
նա յուսացեալ յարդարութի իւր՝ առնիցէ անօրէնութի․
ամ̄ արդարութիք նր̄ մի՛ յիշեսցին, այլ անօրէնութե̄ն
14 իւրով զոր արար՝ նովին մեռցի ։ * Եւ յասե՛լ ինձ
ցամպարիշտն թէ մահու մեռջիր․ և դարձցի 'ի մեղաց
15 իւրոց, և արասցէ իրաւունս և արդարութի ։ * և զգրաւ
պարտապանին 'ի բա՛ց տացէ, և զյափշտակութին դարձուցանիցէ,
'ի հրամանս կենաց գնասցէ չառնե՛լ զանիրաւութի․
16 կելո՛վ կեցցէ՝ և մի՛ մեռցի ։ * ամ̄ մեղք
իւր զոր մեղաւ՝ մի՛ յիշեսցին․ զի իրաւունս և արդարութի
17 արար, նովիմբք կեցցէ ։ * Եւ ասեն որդիք ժողովրդեան
քո․ ո՛չ ուղիղ են ճանապարհք տն̄․ նա՛ նց̄
18 ճանապարհն չէ՛ ուղիղ ։ * 'Ի դառնալն արդարոյն յարդարութե̄
իւրմէ և առնել անիրաւութիս՝ նովիմբք մեռցի
19 ։ * Եւ 'ի դառնալ մեղաւորին յանօրէնութե̄ իւրմէ՝
և առնիցէ իրաւունս և արդարութի՝ նովիմբք կեցցէ ։
20 * Եւ այս է զոր ասացէքն թէ ո՛չ ուղիղ է ճանապարհ
տն̄ ։

---

(13) 'Ի լուսան'' ․ Եւ կճղակ անասնոց ։ (15) Ոմանք․ Թէ ես եմ տր̄ ։ (17) 'Ի բն̄մս ոչէր վերնագիրս․ Ողբք 'ի վր̄ փարաւոնի և եգիպ'' ։ (18) Բզ̄մք․ Առ իջեալսն 'ի խորխորատ ։ (21) Ոմանք․ Ասասցեն քեզ․ կամ, ը̄ քեզ սկայքն, եկ էջ 'ի խորխորինս․ զի քան զո՛ լաւ ։ (22) Բզ̄մք․ Եւ ամ̄ ժողովք նր̄ ամ̄ վիրաւորք ։ (23) Բազումք․ Եւ եղև ժողովք նց̄ շուրջ․․ իւրեանց յատակս գբ'' ։ (24) Բազումք․ Զահ իւրեանց յերկիրն կենդ'' ։ (26) Յօրինակին․ Եւ ամ̄ զօրութիք նոքա շուրջ ։ (27) Ոմանք․ Եւ ոչ ննջեցին ընդ հսկայսն ։ (29) Բզ̄մք․ Անդ եդովմ, և թգ̄րք ։ (32) Բազումք․ Վիրաւորելոց սրով ։

Գլ․ ԼԳ․ (2) Այլք․ Ընդ որդիս ժողո'' ։ (2) Ոմանք․ Եւ առնուցու ազգ երկ'' ։ (4) Այլք․ Եւ ըմբռնիցէ զնա ։ (5) Ոմանք․ Զձայն լուաւ փողոյն ։ (6) Բզ̄մք․ Վս̄ անօրէնութե̄ իւրոյ ։ (7) Բզ̄մք․ Դիտա ետու զքեզ տանդ Իէլի․․․ զգուշացուսցես զնս̄ իբրև ։ (9) Ոմանք․ Ինքն յանօրէնութե̄ իւրում մեռցի, և դու ։ (13) Ոմանք․ Զոր արար՝ նովիմբ մեռցի ։ (15) Ոմանք․ 'Ի բաց տայցէ․․ 'ի հրամանս կենաց գն'' ։ (17) Բազումք․ Ո՛չ ուղիղ է ճն̄պրհ տն̄․․ ոչ է ուղիղ ։ (19) Ոմանք․ Իւրմէ, առնիցէ իրա'' ։ (20) Բազումք․

տն : զիւրաքանչիւրոք ըստ ճանապարհաց ձերոց դատեցայց
զձեզ տունդ Իղի :
ԻԲ * Եւ եղև յամին երկոտասաներորդի՝ 'ի տասներորդ 21
ամսեանն , որ օր հինգ էր ամսոյն գերութե մերոյ, եհաս
առ իս ոմն զերծեալ յեմէ , և ասէ . առաւ քաղաքն :
* Եւ ձեռն տն եղեալ 'ի վր իմ յերեկորեայն՝ 22
մինչև եկեալ էր նր , և եբաց զբերան իմ մինչև եկեալ
էր ընդ առաւօտն . և 'ի բանալ բերանոյ իմոյ՝ ոչ ևս
ամփոփեցաւ անդրէն : * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ . 23
* որդի մարդոյ՝ բնակիչք աւերակաց երկրին Իղի 24
ասեն . մի մարդ էր աբրահամ՝ և կալաւ զերկիրն . և
արդ մեք բազումք եմք , և մեզ տուեալ է երկիրն 'ի
ժառանգութի . ոչ ժառանգեսցեմք զնա : * Վն այսորիկ 25
ասա ցնս : Այսպէս ասէ ադոնայի տր . որովհետև
'ի վր արեան ուտէք, և զաչս ձեր արձակեցէք 'ի կուռս ,
և արիւն հեղուք , և կամիք զերկիրն ժառանգել : * եղիցի 26
դա ձեզ 'ի սուր, զի արարէք պղծութիս , իւրաքանչիւր
զկին ընկերի իւրոյ պղծէիք . և արդ այսմիւ
ժառանգեսցէք զերկիրն : * Վն այդորիկ ասա ցնոսա : 27
Այսպէս ասէ տր տր . կենդանի եմ ես տր , եթէ ոչ
որ յաւերակսն իցեն՝ սրով անկցին . և որ ընդ երեսս
դաշտին իցեն՝ գազանաց անապատի տացին 'ի կերակուր
. և որ ընդ պարսպօքն և այր իցեն՝ մահու կոտորեսցին
: * և տաց զերկիրն յաւերակ և յապականութի . 28
և կործեսցէ հպարտութի զօրութե նր . և աւերեսցին լերինք
Իղի , զի մի ոք իցէ որ գնասցէ ընդ նս : * Եւ ծանիցեն 29
թէ ես եմ տր : և արարից զերկիր նր աւերակ .
և աւերեսցի վն ամ գարշելեաց իւրեանց զոր արարին :
ԻԹ * Եւ դու որդի մարդոյ , որդիք ժողովրդեան քոյ շրջին 30
, քրթմնջեն զքէն առ պարսպօքն և 'ի դրունս ապարանիցն
, և ասեն մի ըմի՝ այր ցեղբայր իւր . ժողովեսցուք
երթիցուք լուիցուք զպատգամն որ ելին 'ի տէ :
* և արդ՝ գան առ քեզ որպ ժողովեալք 'ի ժողովուրդ . 31
և նստին առաջի քոյ ժողովուրդն իմ, լսեն զբանս քո՝
և ոչ առնեն զնս . զի սուտ է 'ի բերանս նց , և զհետ
պղծութե իւրեանց գնան սիրտք իւրեանց : * Եւ դու 32
լինիցիս նց իբրև զձայն երգոյ քաղցրաբարբառ յօրինելոյ
. և լուիցեն զբանս քո՝ և ոչ արասցեն : * և յորժամ 33
գայցէ՝ ասասցեն , թէ ահաւասիկ եհաս : և ծանիցեն
թէ մարգարէութի գոյ 'ի մէջ նց :

ԳԼ. ԼԴ.

Առ Հովիւսն Իսրայէլի :

Լ Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ : * որդի մարդոյ՝ 1
մարգարէաց 'ի վր հովուացդ Իղի , մարգարէաց՝ 2
և ասասցես ցհովիւսդ . Այսպէս ասէ տր տր . ո՛ հովիւք
Իղի . միթէ հովիւք զանձինս արածեն . ոչ հովիւք
զխաշինս արածեն : * Արդ՝ աւասիկ զկաթնդ ուտէք , 3
և զասրդ ագանիք . զպարարտն զենուք . և զխաշն իմ
ոչ արածէք : * զտկարացեալն ոչ զօրացուցանէք , և 4
զհիւանդացեալն ոչ բժշկեցէք , զջարջարեալն ոչ յանձնեցէք
, և զբեկեալն ոչ պատեցէք . զմոլորեալն ոչ
դարձուցէք , և զկորուսեալն ոչ խնդրեցէք . զհաստահարուստն
5 աշխատ արարէք : * Եւ ցրուեցան խաշինք
իմ, քանզի ոչ գոյին նց հովիւք . և եղեն կերակուր գազանաց
6 անապատի . և ցրուեցան , * և մոլորեցան խաշինքն
իմ ընդ ամ լերինս , և ը ամ բլուրս բարձունս ,
և ընդ ամ երեսս երկրի ցրուեցան խաշինքն իմ . և ոչոք
7 էր որ խնդրէր , և ոչ այն որ դարձուցանէր : * Վասն
8 այնորիկ հովիւք լուարուք զպատգամս տն : * կենդանի
եմ ես ասէ ադոնայի տր տր . եթէ ոչ փոխանակ
զի եղեն խաշինք իմ յաւար , և մատնեցան խաշինք իմ
'ի կերակուր գազանաց անապատի . վն զի ոչ գոյին
հովիւք , և ոչ խնդրեցին հովիւք զխաշինս իմ . և բուծին
հովիւքն զանձինս իւրեանց , և զխաշինս իմ ոչ արածէին
9 : * փոխանակ այնորիկ լուարուք հովիւք ըզպատգամս
10 տն : * Այսպէս ասէ տր տր . ահաւասիկ
ես 'ի վր հովուացդ . և պահանջեցից զխաշինս իմ 'ի
ձեռաց դոցա , և դադարեցուցից զդոսա յարածելոյ
զխաշինս իմ, և ոչ ևս արածեսցեն զնոսա . և փրկեցից
զխաշինս իմ 'ի ձեռաց դոցա , և ոչ ևս եղիցին դոցա 'ի
11 կերակուր : * Զի այսպէս ասէ տր տր . ահաւասիկ ես
ինքնին խնդրեցից զխաշինս իմ, և այց արարից դոցա :
12 * զոր օրինակ խնդրէ հովիւ զհօտ իւր , յաւուր յորում
լից մէգ և մառախուղ 'ի մէջ խաշանց իւրոց վատնելոց
. այսպէս խնդրեցից զխաշինս իմ, և ժողովեցից
զնս յամ տեղեաց ուր ցրուեցան 'ի նմ յաւուր մգի և
13 մառախղի : * Եւ հանից զնս յազգաց , և ժողովեցից
զնս 'ի գաւառաց , և տարայց զնս յերկիրն իւրեանց ,
14 և արածեցից զնոսա 'ի վր լերանց Իղի , * և 'ի ձորս՝ և
յամ բնակութե երկրին : յարօտս փափկութե արածեցից
զնս 'ի լերինն բարձու Իղի . և անդ եղիցին մակաղատեղք
նց , անդ դադարեսցեն՝ և անդ հանգիցեն 'ի
դրգութե բարութեց . և յարօտս պարարտութե արածեսցին
15 'ի վր լերանցն Իղի : * Ես արածեցից զխաշինս
իմ, և ես հանգուցից զնս . և ծանիցեն թէ ես եմ տր :
16 Այսպէս ասէ տր տր . * զկորուսեալն՝ խնդրեցից ,
և զմոլորեալն՝ դարձուցից , զբեկեալն՝ պատեցից , և
զվտեալն՝ զօրացուցից , զպէրն և զհզօրն՝ պահեցից .
17 և արածեցից զնս իրաւամբք : * Եւ դուք խաշինք իմ,
այսպէս ասէ տր տր . ահաւասիկ ես՝ ոչխար առ ոչխար
18 դատեցայց , և խոյ՝ առ խոյ : * չիցէ՞ ձեզ բաւական
զգեղեցիկ արօտն յառաջագոյն արածել . այլև
զմնացեալ ճարակն 'ի ձենջ առ ոտն կոտորէիք , և ըզջուրսն
յստակ ըմպէիք , և զմնացեալն առոտն պղտորէիք
19 : * և խաշինք իմ զկոխան ոտից ձերոց ճարակէին .
20 և զջուրսն պղտորեալ 'ի կճղակաց ձերոց ըմպէին : * Վն
այդորիկ այսպէս ասէ տր տր . ահաւասիկ ես դատեցայց
21 'ի մէջ հարուստ և անաւագ ոչխարաց : * փոխանակ
զի կողմամբք և ուսովք ձերովք գրթեցէիք և ոգորէիք
, և եղջերովք ձերովք խեթկէիք զամ անաւագն .
և 'ի բաց մերժէիք զնս , մինչև ցրուեցան խաշինք իմ:
22 * Եւ փրկեցից զխաշինս իմ, և ոչ ևս լինիցին 'ի յափշտակութի
23 . դատեցայց խոյ՝ առ խոյ : * և կացուցից 'ի
վր նց հովիւ մի զծառայ իմ զդաւիթ , և նա հովուե-
ցէ

պատմ . Ըստ ճանապարհաց իւրոց դա'' : (21) Ոսկան . 'Ի տասներդի յամսեանն : (22) Ոմանք . Ընդ առաւօտն : (25) Բազումք . Վն այնորիկ ասա : (26) Օրինակ մի . Եղիցի դա ձեզ դարձեալ 'ի սուր : (26) 'Ի լուս'' . Եւ արդ այդիւ ժա'' . համաձայն Եբրայեց 'ի բնաբ'' : Որ ոսկան . այդու ժառանգել'' : (27) Բազումք . Վն այնորիկ ասա : (27) Ոմանք . Եւ որ ընդ պարսպաւորօքն իցեն , և յայրս մահու կոտո'' : (29) Ոմանք . Եւ արարի զերկիր նց աւերակ . . գարշելեացն զոր արա'' : (31) Ոմանք . Լսեն զբանս քո , և ոչ առնեն զնա . . գնան սիրտքն նց . կամ, սրտիւք իւրեանց : (32) Բազումք . Իբրև զձայն երգոց : (33) Ոմանք . Գայցեն ասասցեն ահաւասիկ . . թէ մարգարէ գոյ 'ի մէջ նց :

Գլ . ԼԴ . (2) Ոսկան . Ո՛հ հովիւք Իղի միթէ : (3) Ոմանք . Ահաւադիկ զկաթնդ : (3) Բազումք . Եւ զխաշինս իմ ոչ արա'' : (4) Ոմանք . Զտկարացեալն ոչ զօրացուցէք : (4) 'Ի լուս' . Ո՛չ դարձուցէք . . ոչ խնդրեցէք . . աշխատ արարէք . համաձայն այլոց 'ի բնաբ'' : (5) Բազումք . Ոչ գոյին նց հով'' : (6) Ոսկան . Եւ ը ամ երկիր ցրուե'' : (7) Ոմանք . Զպատգամ տն : (8) Այլ ոսկանայ պակասի . Խաշինք իմ յաւար . և մատնեցան խաշինք իմ 'ի կերա'' : (8) Բզմ . Եւ ոչ խնդրէին հովիւքն : (10) Ոմանք . 'Ի ձեռաց նց . . 'ի ձեռաց նց , և ոչ եղիցին դոցա : (11) Բազումք . Ահաւադիկ ես ինքնին : (12) Բազումք . Այնպէս խնդրեցից : (12) Ոսկան . 'Ի նոսա , մգի և մառախղի : (14) Ոսկան . Եւ յամ բնակութե երկ'' : (14) Ոմանք . Եղիցի մակաղատեղ նոցա : (14) Ոսկան . 'Ի դրգութեց . և յարօտս : (16) Ոմանք . Զվտեալն : Եւ ոմանք . զվատեալն : (17) Բազումք . Եւ խոյ ընդ խոյ : (18) Ոսկան . Յառաջագունոյն արածել . . յստակս ըմպէիք : (18) Բզմ . Զմնացեալ ևս ճարակն . . . առ ոտն կոտորէք : (20) Ոմանք . Վն այնորիկ . . . ահաւասիկ ես դատե'' : (21) Այլ . կողմամբք և ուսովք : (21) Օրինակ մի . Գոթեցէք ոգորէիք : (23) Յօրինակին պա

ցէ զն՟ս: Նա եղիցի ն՟ց հովիւ. * և ես տ՟ր եղէց նոցա 24
յա՟ծ. և դաւիթ ծառայ իմ իշխան 'ի մէջ ն՟ց: Ես տ՟ր
խօսեցայ: * Եւ եդից ընդ դաւթի ուխտ խաղաղութ՟ե, 25
և ապականեցից զգազանս չար յերկրէ, և բնակեսցին
յանապատին յուսով, և ննջեսցեն յանտառս: * Եւ տաց 26
ն՟ց շուրջ զլերամբ իմով օրհնութ՟ի. և տաց ձեզ անձրև,
և եղիցին անձրևք օրհնութ՟ե: * Ծառք ապարանկի տացեն 27
զպտուղս իւրեանց, և երկիր տացէ զզօրութ՟ի իւր.
և բնակեսցեն յերկրի իւրեանց յուսով խաղաղութ՟եց:
Եւ ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր 'ի խորտակել իմ զլուծ լծարանոցի
ն՟ց: Եւ փրկեցից զն՟ս 'ի ձեռաց ծառայեցուցչաց
իւրեանց: * Եւ ոչ ևս եղիցին յաւար 'ի մէջ ազգաց. 28
և գազանք երկրի մի ևս կերիցեն զն՟ս: և բնակեսցեն
յուսով, և ոչ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ զնոսա:
* Եւ կանգնեցից ն՟ց տունկ խաղաղութ՟ե. և ոչ ևս վատեսցին 29
'ի սովոյ 'ի վ՟ր երկրի, և նախատինս յազգաց ոչ ևս
կրեսցեն: * Եւ ծանիցեն թէ ես տ՟ր ա՟ծ ն՟ց՝ ընդ նոսա 30
եմ. և նոքա ժողովուրդ իմ՝ տունն Ի՟ղի, ասէ տ՟ր տ՟ր:
* Եւ դուք խաշինք իմ՝ ոչխարք արօտի իմոյ՝ մարդիկ 31
էք, և ես տ՟ր ա՟ծ ձեր, ասէ տ՟ր տ՟ր:

ԳԼ. ԼԵ.

'Ի վերայ Եդովմայեցւոցն:

ԼԱ Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ: * որդի մարդոյ՝ 1
դարձո զերեսս քո 'ի վ՟ր լերինն սէիրայ. մարգարէաց 2
'ի վ՟ր դորա՝ և ասասցես ցդա: * Այսպէս 3
ասէ տ՟ր տ՟ր, ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո լեառնդ սէիր,
և ձգեցից զձեռն իմ 'ի քեզ, և տաց զքեզ յանապատ՝
և աւերեսցիս. * և զքաղաքս քո յաւեր դարձուցից, 4
և եղիցիս աւերակ. և ծանիցես թէ ես եմ տ՟ր: * Փոխանակ 5
զի եղեր 'ի թշնամութ՟ի յաւիտենից, և դարանակալ
նստէիր նենգութ՟ե տանն Ի՟ղի, 'ի ձեռն թշնամեաց
սրոյ 'ի ժամանակի նեղութ՟ե, 'ի ժամանակի անիրաւութ՟ե
յետին վախճանի: * Վ՟ս այնորիկ կենդանի 6
եմ ես՝ ասէ տ՟ր տ՟ր. եթէ ոչ յարիւն մեղար՝ և արիւն
հալածեսցէ զքեզ, և զարիւնն զոր ատեցեր՝ նոյն արիւն
հալածեսցէ զքեզ: * Եւ տաց զլեառնդ սէիր յաւերակ 7
և յանապատ. և կորուսից 'ի դմանէ զմարդ և զանասուն:
* և լցից զլերինս վիրաւորօք քովք, զբլուրս 8
քո և զձորս քո. և յա՟մ դաշտս քո՝ վիրաւորեալք 'ի
սրոյ անկցին 'ի քեզ: * յաւերակ յաւիտենից եդից ըզքեզ. 9
և քաղաքք քո ոչ ևս շինեսցին: և ծանիցես թէ ես
եմ տ՟ր: * փոխանակ ասելոյն թէ երկու ազգքն և երկու 10
աշխարհք իմ եղիցին. և ժառանգեցից զն՟ս. և տ՟ր
անդ էր: * Վասն այնորիկ կենդանի եմ ես՝ ասէ տ՟ր 11
տ՟ր. և արարից ընդ քեզ ըստ թշնամութ՟ե քում, և ըստ
նախանձուն քում զոր արարեր ատել զն՟ս. և ծանուցայց
քեզ յորժամ դատեցայց զքեզ: * և ծանիցես թէ 12
ես եմ տ՟ր: Լուայ զձայն հայհոյութ՟եց քոց զի ասէիր,
թէ լերինք Ի՟ղի աւերակք՝ մեզ տուեալ են 'ի կերակուր:
* և մեծաբանեցեր 'ի վ՟ր իմ բերանովք քովք. 13
և հնչեցէք առ իս զբանս ձեր, և ես լուայ: * Այսպէս 14
ասէ տ՟ր տ՟ր, յուրախութ՟ի ա՟մ երկրի արարից զքեզ
յաւերակ. * փոխանակ զի ուրախ եղեր ժառանգութ՟ե 15

16 տանն Ի՟ղի՝ զի ապականեցաւ. * նոյնպէս արարից
զքեզ, և եղիցիս աւերակ լեառնդ սէիր, և ա՟մ իդումեա
սատակեսցի: և ծանիցես թէ ես եմ տ՟ր ա՟ծ ն՟ց:

ԳԼ. ԼԶ.

'Ի վերայ Լերանցն Ի՟ղի:

1 Եւ դու որդի մարդոյ մարգարէաց 'ի վ՟ր լերանցն ԼԲ
Ի՟ղի, և ասասցես ցլերինսն Ի՟ղի. լուարուք զպատգամս
2 տ՟ն: * Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. փոխանակ զի ասաց
թշնամին 'ի վ՟ր ձեր՝ վաշ վաշ. աւերակք յաւիտենից
3 'ի ժառանգութ՟ի եղեն մեզ. * վ՟ս այդորիկ մարգարեա՛
և ասասցես: Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. փոխանակ
զի եղէք յանարգութ՟ի ա՟մ ազգաց որ շուրջ զձեւք էն.
և վտարանդի եղէք ազգաց բազմաց, խօսք լեզուաց և
4 նախատինք ազգաց: * վ՟ս այդորիկ լերինք Ի՟ղի՝ լուարուք
զպատգամս ադոնայի տ՟ն. Այսպէս ասէ ադոնայի
տ՟ր տ՟ր ցլերինս և ցբլուրս և ցհովիս և ցձորս
և ցաւերակս ապականեալս և ցքաղաքս լքեալս՝ որ եղեն
յաւար և 'ի կոխումն մնացելոց ազգացդ որ շուրջ
5 զձեւք են: * Վ՟ս այդորիկ այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. եթէ
ոչ հրով բարկութ՟ե իմոյ խօսեցայց 'ի վ՟ր այլոց ազգացն,
և 'ի վ՟ր ա՟մ եդովմայեցւոցն, զի արարին զերկիրն
իմ իւրեանց 'ի վտարանդի. ոտնհարութ՟ե անարգեցին
6 զանձինս ապականել աւարաւ: * Վ՟ս այնորիկ
մարգարեա՛ց 'ի վ՟ր երկրին Ի՟ղի, և ասասցես ցլերինս
և ցբլուրս և ցձորս և ցդաշտս. այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր.
ահաւասիկ ես նախանձու իմով և բարկութ՟ե խօսեցայ.
փոխանակ կրելոյն ձերոյ նախատինս 'ի հեթանոսաց:
7 * Վ՟ս այնորիկ այսպէս ասէ ադոնայի տ՟ր. ամբարձից
զձեռն իմ 'ի վ՟ր ազգացդ որ շուրջ զձեւքդ են.
8 նոքա ընկալցին զանարգանս իւրեանց: * Բայց զձեր
լերինքդ Ի՟ղի՝ զխաղող և զպտուղս կերիցէ ժողովուրդ
9 իմ Ի՟ղ. զի մերձ ունին դառնալոյ: * Ահաւասիկ ես
հայեցայց 'ի ձեզ, և անկանիցիք 'ի գործ. և սերմանիցիք,
10 * և բազմացուցից 'ի ձեզ մարդիկ, և համօրէն ըզտունն
Ի՟ղի 'ի սպառ. և բնակեսցին քաղաքք, և աւերակք
11 շինեսցին: * և բազմացուցից 'ի ձեզ զմարդ և զանասուն.
բազմասցին և աճեսցեն, և բնակեցուցից ըզձեզ
ո՟պ իսկզբանէն, և բարի արարից ձեզ ո՟պ և յառաջագոյն:
12 և ծանիջիք թէ ես եմ տ՟ր: * Եւ տիրեսցուցի
ձեզ մարդիկ զժողովուրդն իմ Ի՟ղ. ժառանգեսցեն
զձեզ, և եղիջիք ն՟ց 'ի բնակութ՟ի, և ոչ ևս լինիցիք անզաւակ
13 'ի նոցանէն: * Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. փոխանակ
զի ասացին ցքեզ թէ երկիր մարդակեր ես դու,
14 և անզաւակ յազգէ քումմէ եղեր. * վ՟ս այնորիկ ոչ ևս
լինիցիս մարդակեր, և զազգդ քո անզաւակ ոչ ևս արասցես,
15 ասէ տ՟ր տ՟ր: * Եւ անարգանք ազգաց 'ի ձեզ
ոչ ևս լինիցին. և նախատինս 'ի ժողովրդոց՝ այլ ոչ ևս
կրեսցես, և ազգդ քո այլ ոչ ևս անզաւակեսցի՝ ասէ
16 տ՟ր տ՟ր: * Եւ եղև բան տ՟ն առ իս և ասէ, * որդի մարդոյ՝
17 տունդ Ի՟ղի բնակեցան յերկրին իւրեանց, և պղծեցին
զնա ճանապարհօք իւրեանց՝ և կռովք իւրեանց՝
և պղծութ՟եք իւրեանց, ըստ պղծութ՟ե ապարահի. և եղև
18 ճանապարհ դոցա առաջի իմ: * Եւ հեղի զբարկու֊
թի

յաւէր. Ջծառայ իմ զդաւիթ: (25) Բազումք. Զգազանս չարս յերկրէ, և բնակեսցեն: (26) Ոմանք. Շուրջ զլերամբք իմով: (27) Ոսկան. Զնոսա 'ի ծառայեցուցչաց: (29) Ոսկան. Եւ ոչ ևս վատեսցին 'ի սովու: (30) Ոմանք. Եւ ընդ նոսա եմ:

Գլ. ԼԵ. (4) Ոմանք. Քո աւեր դարձուցից, և եղիցես: (6) Ոմանք. Վ՟ս այսորիկ կենդա'': (6) 'Ի բազումս պակասի. Զքեզ, և զարիւնն զոր ատեցեր՝ նոյն արիւն հալածեսցէ զքեզ: (9) Ոսկան. Եւ յաւերակ յաւէ'': (9) Ոմանք. Եւ քաղաքք քո ոչ ևս. . և ծանիցեն թէ ես եմ: (10) Ոմանք. Եւ երկու աշխարհք 'ի մեզ իցեն: (13) Ոմանք. Բերանովքով: (14) Ոմանք. Արարից զքեզ աւերակ: (16) Ոսկան. Եւ իդումեա սատակեսցի: (16) Օրինակ մի. Եւ ա՟մ իդումեա սատակեսցի: Ուր և այլ օրինակ մի. Եւ յամի դու միայն կատակեսցիս. և ծանիցեն:

Գլ. ԼԶ. (3) Բազումք. Մարգարէա՛ց և ասասցես: (3) Յօրինակին. Որ շուրջ ձեւք են: (4) Ոսկան. Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր: (5) Ոմանք. Վ՟ս այնորիկ այսպէս ասէ տ՟ր. եթէ: (5) Յօրինակին պակասէր. Եւ 'ի վերայ ամենայն եդովմայ'': (7) Ոմանք. Վ՟ս այսորիկ այսպէս. . . 'ի վ՟ր ազգացն որ: (9) Ոսկան. Եւ սերմանիցէք: (12) Բազումք 'ի բնաբանի ոչ ունին. Եւ տիրեցից ձեզ. և 'ի լուսա''. նշանակին՝ սերմանեցից: Ուր և ոմանք. Եւ սերեցից ձեզ. . և ժառանգեսցեն: (14) Ոսկան. Ոչ ևս արասցեն: (15) Ոսկան. Եւ նախատինս ժողովրդոց այլոց ոչ ևս: (15) Ոմանք. Ոչ ևս կրեսցեն: (17) 'Ի լուսա''. Բնակեցին յերկ''. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'': (17) Օրինակ մի. Ըստ պղծութ՟ե ապահարի: Ուր ոսկան. ըստ պղծութ՟ե ճանապարհի եղև ճանա'':

թն իմ 'ի վր դոցա վն արեանն զոր հեղին յերկրին ,
և կռովք իւրեանց պղծեցին զնա ։ * և ցրուեցի զդոսա 19
ընդ ազգս , և հոսեցից զդոսա ընդ գաւառս ․ ըստ ճա-
նապարհաց դոցա , և ըստ մեղաց իւրեանց դատեցայ
զդոսա ։ * Եւ մտին յազգս ․ և ուր մտին , և անդ պըղ- 20
ծեցին զանուն իմ սբ , յասելն ցնս թէ ժողովուրդ տն
են դոքա , և յերկրէն նր ելին ։ * և խնայեցի 'ի դոսա 21
վն անուան իմոյ սրբոյ , զոր պղծեցին տունդ Իէլի 'ի
մէջ ազգացդ յոր մտին 'ի նոսա ։ * Վն այդորիկ ասա՛ 22
ցտունդ Իէլի ․ այսպէս ասէ տր տր , ոչ ձեզ ինչ առնեմ
տունդ Իէլի , այլ վն անուան իմոյ սրբոյ զոր պղծեցէք
'ի մէջ ազգացդ յորս մտէք 'ի դոսա ։ * և սրբեցից զա- 23
նուն իմ մեծ որ պղծեցաւ 'ի մէջ ազգացդ՝ զորս դուք
պղծեցէք 'ի մէջ դոցա ։ և ծանիցեն ազգքդ եթէ ես եմ
տր , ասէ ադոնայի տր ․ 'ի սրբելն իմում 'ի ձեզ յան-
դիման դոցա ։ * Եւ առից զձեզ 'ի հեթանոսաց , և ժո- 24
ղովեցից զձեզ յամ ազգաց , և տարայց զձեզ յերկիրն
ձեր ։ * Եւ ցանեցից 'ի վր ձեր ջուր սուրբ , և սրբես- 25
ջիք յամ պղծութեց ձերոց , և յամ կռոց ձերոց սրբե-
ցից զձեզ ։ * և տա՛ց ձեզ սիրտ նոր , և ոգի նոր նորո- 26
գեցից 'ի ձեզ ․ և հանից զսիրտն քարեղէն 'ի մարմնոյ
ձերոյ , և տա՛ց ձեզ սիրտ մարմնեղէն ․ * և զոգի իմ 27
տաց 'ի ձեզ ։ Եւ արարից , զի յարդարութս գնայցէք ,
և զիրաւունս իմ պահիցէք , և առնիցէք զնս ։ * և բնա- 28
կիցէք յերկրին՝ զոր ետու հարցն ձերոց ․ և եղիջիք ինձ
'ի ժողովուրդ , և ես եղէց ձեզ յած ։ * Եւ զերծուցից 29
զձեզ յամ պղծութեց ձերոց ։ և կոչեցից զցորեան և
բազմացուցից զնա , և ոչ ածից 'ի վր ձեր սով ։ * և 30
բազմացուցից զպտուղ ծառոց , և զարդիւնս անդոց ,
զի մի ևս ընդունիցիք զնախատինս սովոյ 'ի մէջ ազ-
գաց ։ * Եւ յիշեսջիք զճանապարհսն ձեր չարս և զգ- 31
նացս ձեր զանբարիս ․ և տաղտկասջիք յերեսաց անօ-
րէնութեցն ձերոց , և 'ի գարշելեացն ձերոց ։ * Ոչ վն 32
ձեր ինչ առնեմ զայս՝ ասէ տր տր , այլ յայտնի լիցի
ձեզ ․ ամաչեցէք և պատկառեցէք 'ի ճանապարհաց ձե-
րոց տունդ Իէլի ։ * Այսպէս ասէ տր տր ․ յաւուր յո- 33
րում սրբեցից զձեզ յամ անօրէնութեցն ձերոց , և շի-
նեսցին աւերակք , և բնակեցուցից զքաղաքս ․ * և եր- 34
կիրն ապականեալ՝ գործեսցի ։ փոխանակ զի ապակա-
նեցաւ յանդիման ամ անցաւորաց ։ * Եւ ասասցեն , 35
երկիրն ապականեալ՝ եղև իբրև զպարտէզ փափկութե ․
և քաղաքքն աւերակք՝ ապականեալք և քանդեալք՝
ամրացեալք նստան ։ * և ծանիցեն ազգք որ միանգամ 36
շուրջ զձեւք մնացեալք իցեն , թէ ես եմ տր , որ շի-
նեցի զաւերեալսն , և հաստատեցի զապականեալսն ։
Ես տր խօսեցայ՝ և արարից ։ * Այսպէս ասէ տր տր ․ 37
զայս ևս այց արարից տանդ Իէլի առնել դոցա ․ և բազ-
մացուցից զմարդիկ դոցա իբրև զխաշինս , * և իբրև 38
զոչխարս սուրբս ․ և իբրև զոչխարս Եմի 'ի տօնս իւր-
եանց՝ այնպէս եղիցին քաղաքքն աւերեալք , լի խա-
շամբք և մարդկաւ ։ և ծանիցեն թէ ես եմ տր ։

ԳԼ․ ԼԷ․

Վասն Յարութեան ։

ԼԳ Եւ եղև 'ի վր իմ ձեռն տն ․ և եհան զիս հոգւովն տն , 1
և եդ զիս 'ի մէջ դաշտին ․ և այն լի էր ոսկերօք
մարդկան ։ * և շրջեցոյց զիս շուրջ զոսկերօքն ․ և ահա 2
բազում յոյժ էին 'ի վերայ երեսաց դաշտին , և ցամա-
3 քեալք յոյժ ։ * Եւ ասէ ցիս՝ որդի մարդոյ՝ իցէ՞ թէ
կենդանի լինիցին ոսկերքդ այդոքիկ ։ և ասեմ , տր տր
4 դու գիտես զայդ ։ * Եւ ասէ ցիս ․ որդի մարդոյ մար-
գարեա՛ց 'ի վր ոսկերացդ այդոցիկ՝ և ասասցես ցդո-
սա ․ ոսկերք ցամաքեալք՝ լուարուք զպատգամս տն ։
5 * Այսպէս ասէ տր տր ցոսկերսդ ցայդոսիկ ․ ահա-
6 ւասիկ ես ածից 'ի վր ձեր շունչ կենդանի ․ * և տաց
'ի ձեզ ջիլս , և ածից 'ի վր ձեր մարմինս , և ձգեցից
'ի վերայ ձեր մորթ ․ և տաց զոգի իմ 'ի ձեզ , և լինի-
7 ջիք կենդանի ։ և ծանիջիք թէ ես եմ տր ։ * և մարգա-
րեացայ որպէս և հրաման ետ ինձ տր ։ Եւ եղև բար-
բառ 'ի մարգարէանալն իմում , և ահա շարժումն ․ և
8 մերձեցաւ ոսկր առ ոսկր առ իւրաքանչիւր յօդս ․ * և
տեսի և ահա ջիլք և մարմինք պատէին , և ձգէր 'ի վր
9 նց մորթ ․ և շունչ ոչ գոյր 'ի նոսա ։ * Եւ ասէ ցիս ,
մարգարեա՛ց որդի մարդոյ , մարգարեա՛ց 'ի վր շնչոյն ,
և ասասցես ցշունչն ․ այսպէս ասէ տր տր , Եկ շունչ
'ի չորից հողմոց , և փչեա՛ 'ի մեռեալս յայսոսիկ՝ և կեց-
10 ցեն ։ * և մարգարեացայ ոպ և հրաման ետ ինձ տր ․ և
եմուտ 'ի նս շունչն , և եկեն կենդանի ․ և կանգնեցան՝
կացին 'ի վր ոտից իւրեանց , ժողովուրդ բազում յոյժ
11 յոյժ ։ * Եւ խօսեցաւ ընդ իս տր՝ և ասէ ․ որդի մար-
դոյ , ոսկերքդ այդոքիկ ամ տունդ Իէլի է ․ և դոքա ա-
սեն , չորացան ոսկերք մեր՝ հատաւ յոյս մեր՝ և մեռաք ։
12 * Վն այդորիկ մարգարեա՛ և ասասցես ցդոսա ․ այս-
պէս ասէ տր տր ․ ահաւասիկ ես բացից զգերեզմանս
ձեր , և հանից զձեզ 'ի գերեզմանաց ձերոց ժողովուրդ
13 իմ ․ և տարայց զձեզ յերկիրն Իէլի ։ * Եւ ծանիջիք՝ ե-
թէ ես եմ տր , 'ի բանալ ինձ զգերեզմանս ձեր՝ և հա-
նել ինձ զձեզ 'ի գերեզմանաց ձերոց ժողովուրդ իմ ։
14 * և տաց զոգի իմ 'ի ձեզ , և լինիջիք կենդանի ։ և եդից
զձեզ յերկրին ձերում ․ և ծանիջիք թէ ես եմ տր ։ և
խօսեցայ և արարից , ասէ տր տր ։
15 * Եւ եղև բան տն առ իս՝ և ասէ ․ * և դու որդի մար- ԼԴ
16 դոյ՝ ա՛ռ դու քեզ գաւազան մի , և գրեա՛ 'ի նմա զյու-
դա և զորդիսն Իէլի զմերձաւորս նր ։ Եւ առցես քեզ
գաւազան երկրորդ , և գրեսցես 'ի նմա զյովսէփ՝ և
զգաւազանն եփրեմի ․ և զամ որդիսն Իէլի զյաւելեալսն
17 'ի նա ։ * և կցեսցես զնս ընդ միմեանս կապել լինել
18 'ի գաւազան մի ․ և եղիցի 'ի ձեռին քում ։ * Եւ եղիցի
յորժամ ասասցեն ցքեզ որդիք ժողովրդեան քո ․ ո՞չ
19 պատմես մեզ զինչ է այդ 'ի քեզ ։ * և ասասցես ցնս ․
Այսպէս ասէ տր տր ․ ահաւասիկ ես առից զազգ
յովսեփու՝ որ է 'ի ձեռին եփրեմայ , և զազգս Իէլի ըզ-
մերձաւորս դորա ․ և տա՛ց զդոսա յազգն յուդայ , և
եղիցին 'ի մի գաւազան ․ և եղիցին մի 'ի ձեռին յուդայ ․
20 * և եղիցին գաւազանքդ յորս դու գրեցեր 'ի ձեռին
21 քում առաջի նց ։ * և ասասցես ցնս ։ Այսպէս ասէ
տր տր ․ ահաւասիկ ես առնում զտունդ Իէլի 'ի միջոյ
ազգացդ յորս մտին 'ի նս ․ և ժողովեցից զդոսա յամ
ազգաց որ շուրջ զդոքօքեն , և տարայց զդոսա յերկիրն
22 Իէլի , * և տա՛ց զդոսա յազգ մի յերկրին իմում 'ի լերինս
Իէլի ․ և մի իշխան եղիցի 'ի վր ամենեցուն դոցա 'ի թա-
գաւոր ։ և ոչ ևս եղիցին յերկուս ազգս , և ոչ ևս բա-
23 ժանեսցին յերկուս թագաւորութիս ։ * Զի մի ևս պղ-
ծեսցին 'ի կուռս իւրեանց և 'ի գարշելիս իւրեանց , և
յամ ամպարշտութիս իւրեանց ․ և փրկեցից զդոսա յամ
անօ-

---

(21) Ոսկան ․ Յոր մտինն 'ի դոսա ։ (22) Ոմանք ․ Յոր մտէք 'ի դոսա ։ (27) Բազմք ․ Եւ զոգի իմ տաց ձեզ ․․ յարդարութիս իմ գնասջիք ։ (28) Ոմանք ․ Յերկիրն զոր ետու ․․ ինձ ժղվդ , և ես եղէց ձեզ ած ։ (30) Ոսկան ․ Զպտուղ ծառոյ ։ (31) Ոսկան ․ Եւ 'ի գարշելեացն նց ։ (33) Բազմք ․ Անօրէնութեց ձերոց , և բնակեցուցից զձեզ 'ի քաղաքս , և շինեսցին աւերակք ։ (37) Ոսկան ․ Եւ բազմացուցանել զմարդիկ դոցա իբ՛՛ ։ (38) Ոմանք ․ Իբրև զոչխարս Եմի 'ի տօնս իւր , այնպէս ․․ լի խաշամբք մարդկան ։ ԳԼ․ ԼԷ ․ (5) Ոմանք ․ Ես ածեմ 'ի վր ձեր ։ (6) Ոմանք ․ Եւ տաց ձեզ ջիլս ։ (6) Ոսկան ․ Եւ տաց 'ի ձեզ մար՛՛ ։ (9) Ոմանք ․ Եւ փչեաց 'ի մեռեալս յայսոսիկ ։ (10) Ոմանք ․ Ժողովք բազումք յոյժ ։ (11) Ոմանք ․ Տունդ Իէլի են ․․ հատան յոյս մեր ։ (12) Բազումք ․ Մարգարեա՛ց և ասա՛՛ ․․․ ահաւադիկ ես բացից ։ (13) Բազմք ․ Եւ հանել զձեզ 'ի գե՛՛ ։ (16) Ոմանք ․ 'ի նմա զյովսեփայ զգաւազանն եփրեմի ․․ յաւելեալսն 'ի նա ։ (17) Ոմանք ․ Լինել գաւազան մի , և եղիցին 'ի ձեռին ։ (18) Յօրինակին պակասէր ․ Ոչ պատմես մեզ զինչ է ։ (19) Յօրինակին ․ Եւ տայց զդս զազգն յուդայ ։ Որ ոմանք ․ Զնս ցազգն յուդայ ։ (21) Բազմք ․ Ահաւադիկ ես առ՛՛ ։ (21) Ոսկան ․ Յորս մտին 'ի նոսին ։ (22) Ոսկան ․ Դոցա՝ և թագաւոր ։

անօրէնութեանց դոցա զոր մեղան 'ի նմա, և սրբեցից զդոսա: և եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ, և ես եղէց դոցա յա՟ծ: *Եւ ծառայ իմ դաւիթ՝ իշխան 'ի մէջ դոցա. 24 և մի հովիւ եղիցի ամենեցուն դոցա. զի ըստ հրամանաց իմոց գնասցեն և զիրաւունս իմ պահեսցեն, և արասցեն զնո՟: *Եւ բնակեսցեն յերկրին իւրեանց զոր 25 ետու ես ծառային իմում յակովբայ ուր բնակեցին հարք իւրեանց. և բնակեսցեն դոքա 'ի նմա, և որդիք դոցա, և որդիք որդւոց դոցա մինչև յաւիտեան: Եւ դաւիթ ծառայ իմ եղիցի իշխան դոցա յաւիտեան: *և 26 եդից դոցա ուխտ խաղաղութե՟, և ուխտ յաւիտենական եղիցի ընդ նոսա: և տաց դոցա՝ և բազմացուցից զդոսա, և եդից զսրբութիւն իմ 'ի մէջ դոցա յաւիտեան: *և 27 եղիցի բնակութի՟ իմ 'ի դոսա. և եղէց դոցա յա՟ծ, և դոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: *Եւ ծանիցեն ազգք 28 թէ ես եմ տ՟ր որ սրբեցի զդոսա, 'ի լինել սրբութեանց իմոց 'ի միջի դոցա յաւիտեան:

ԳԼ. ԼԸ.

'Ի վերայ Գովգայ՝ և Մագովգայ:

ԼԸ Եւ եղև բան տ՟ն առ իս՝ և ասէ. *որդի մարդոյ՝ 1
հաստատեա զերեսս քո 'ի վ՟ր գովգայ, և երկրին 2
մագովգայ, իշխանին ռովմեռովքայ և թոբելայ: և մարգարեա 'ի վ՟ր նր՟, *և ասասցես ցնա: Այսպէս 3
ասէ տ՟ր տ՟ր. ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո իշխանդ ռովմեռովքայ և թոբելայ: *և պաշարեցից զքեզ, և արկից 4
դանդանաւանդ 'ի կզակս քո, և ժողովեցից զքեզ և զա՟մ զօրութիւն քո. զհեծեալս և զերիվարս, զվառեալս և զսպառազէնս ազգաց բազմաց. վահանաւորս և սաղաւարտաւորս, և սուսերաւորս: և ամենեքին նոքա ընդ նոսա: *Պարսիկք և եթէովպացիք՝ լիբեացիք և 5
լիդացիք, ամենեքին սաղաւարտաւորք՝ և վահանաւորք: *գոմեր՝ և ամենեքին որ շուրջ են զնովաւ. և տունն 6
թորգոմայ 'ի ծագացն հիւսիսոյ, և ամենեքին որ շուրջ զնովաւ, և ազգք բազումք ընդ քեզ: *Պատրաստեա՛ց, 7
պատրաստեա զանձն քո՝ դու և ա՟մ ժողովք որ ժողովեալ են ընդ քեզ. և եղիցես ինձ յառաջապահ: *յա- 8
ւուրց բազմաց պատրաստեսցի, և 'ի վախճան ժամանակաց եկեսցէ և հասցէ յերկիրն յապահով 'ի սրոյ. ժողովեալ յազգաց բազմաց յերկիրն Ի՟լի, որ եղև աւերակ համօրէն. և նոյն յազգաց ժողովեալ՝ և բնակեն խաղաղութե՟ ամենեքին: *Եւ ելցես իբրև զանձրև, և 9
հասցես իբրև զամպ և ծածկեսցես զերկիրն. և եղիցես դու՝ և ա՟մ ազգք բազումք՝ որ շուրջ զքև իցեն ընդ քեզ: *Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. և եղիցի յաւուր յայն- 10
միկ անկանիցին բանք 'ի սիրտ քո, և խորհեսցիս խորհուրդս չարս. *և ասասցես, ելի՛ց 'ի վերայ յապահով 11
երկրին. հասի՛ց 'ի վ՟ր հանդարտացելոցն յանհոգութե՟, և բնակեցելոցն 'ի խաղաղութե՟, ամենեցուն որ բնակեալ են յերկրին. որոց ոչ պարիսպք և ոչ նիգք և ոչ դրունք, *աւարել զաւար, կողոպտել զկապուտ նց՟. 12
արկանել զձեռն իմ 'ի վ՟ր երկրին աւերելոյ՝ և բնակեցելոյ, և 'ի վերայ ազգին ժողովելոյ յազգաց բազմաց. ստացելոց ինչս և դաստակերտս, բնակելոց 'ի սիրտ երկրի: *Սաբա և դեդան, և վաճառականք կարքե- 13
դոնացւոց, և ա՟մ աւանք նր՟ ասիցեն ցքեզ. յա՛ռ յաւա՛ր արշաւեալ գաս. ժողովեցեր զժողովս քո առնուլ զարծաթ և զոսկի, վարել 'ի գերութի՟ զստացուածս,
14 և կողոպտել զկապուտ մեծ: *Վասն այնորիկ մարգարեա՛ց որդի մարդոյ, և ասասցես ցգովգ: Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. ոչ ապաքէն յաւուր յայնմիկ յորում բնակեսցէ
15 ժողովուրդ իմ Ի՟լ խաղաղութե՟, զարթիցես *և եկեսցես 'ի տեղւոջէ քումմէ 'ի ծագաց հիւսիսոյ, դու և բազում ազգք ընդ քեզ հեծեալ յերիվարս. ամենեքին
16 ընդ գունդս բազումս զօրաց բազմաց: *Եւ ելանիցես 'ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Ի՟լի՝ իբրև զամպ ծածկեալ զերկիրն: 'ի յետին ժամանակի եղիցի այն. և ածից զքեզ յերկիր իմ, զի ծանիցեն զիս ա՟մ ազգք, 'ի
17 լինել ինձ սբ՟ 'ի միջի քում առաջի նց՟: *Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր ցգովգ. դու ես վ՟ս որոյ խօսեցայ յաւուրցն առաջնոց 'ի ձեռն ծառայիցն իմոց մարգարէիցն Ի՟լի յաւուրսն յայնոսիկ՝ և յամսն, ածել զքեզ 'ի վ՟ր նց՟:
18 *Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ յորում եկեսցէ գովգ 'ի վ՟ր երկրիդ Ի՟լի՝ ասէ տ՟ր տ՟ր. ելցէ սրտմտութի՟ իմ բար-
19 կութե՟, *և նախանձ իմ հրով բարկութե՟ իմոյ. խօսեցայ թէ ոչ յաւուր յայնմիկ եղիցի շարժումն մեծ 'ի վ՟ր
20 երկրին Ի՟լի. *և խռովեսցին յերեսաց իմոց ձկունք ծովու, և թռչունք երկնից, և գազանք դաշտաց, և ա՟մ սողունք երկրի, և ա՟մ մարդիկ որ 'ի վ՟ր երեսաց երկրի: լերինք պատառեսցին, և ձորք տապալեսցին, և
21 ա՟մ պարիսպք երկրին կործանեսցին: *Եւ կոչեցից զա՛հ սրոյ 'ի վ՟ր նր՟՝ ասէ տ՟ր տ՟ր. սո՛ւր առն 'ի վ՟ր եղ-
22 բօր իւրոյ լինիցի. *և դատեցայց զնա արեամբ և մահու. և հեղեղօք անձրևաց, և վիմօք կարկտի. և հուր և ծծումբ տեղացից 'ի վ՟ր նր՟, և 'ի վ՟ր ամենեցուն որ ընդ նմա իցեն, և 'ի վ՟ր ազգաց բազմաց որ ընդ նմա:
23 *և մեծացայց և սբ՟ եղէց, և փառաւորեցայց և ծանուցայց առաջի ազգաց բազմաց: և ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր:

ԳԼ. ԼԹ.

1 Եւ դու որդի մարդոյ մարգարեա՛ 'ի վ՟ր գովգայ՝ և ասասցես. Այսպէս ասէ տ՟ր տ՟ր. ահաւասիկ ես 'ի վ՟ր քո գովգ՝ իշխանդ ռովմեռովքայ և թոբելայ:
2 *և ժողովեցից զքեզ և առաջնորդեցից քեզ. և հանից զքեզ 'ի ծագաց հիւսիսոյ, և ածից զքեզ 'ի վ՟ր լերանցն
3 Ի՟լի: *Եւ կորուսից զաղեղն քո 'ի ձախմէ ձեռանէ քումմէ, և զնետս քո յաջմէ ձեռանէ քումմէ. և կործանե-
4 ցից զքեզ *'ի վ՟ր լերանցն Ի՟լի. և անկանիցիս դու և ամենեքին որ զքև իցեն. և ազգքն որ ընդ քեզ իցեն, մատնեսցին 'ի կերակուր հաւուց և ա՟մ թռչնոց. և ա՟մ
5 գազանաց անապատի ետու զքեզ 'ի կերակուր: *ընդ երեսս դաշտին անկցիս. զի ես խօսեցայ՝ ասէ տ՟ր տ՟ր:
6 *Եւ առաքեցից հուր 'ի վ՟ր մագովգայ. և բնակեսցեն կղզիք 'ի խաղաղութե՟: և ծանիցեն թէ ես եմ տ՟ր տ՟ր:
7 *և անուն իմ սբ՟ ծանիցի 'ի մէջ ժողովրդեան իմոյ Ի՟լի. և մի ևս պղծեսցի անուն իմ սբ՟: և ծանիցեն ա՟մ ազգք
8 երկրի՝ թէ ես եմ տ՟ր սբ՟ն Ի՟լի: *Ահաւասիկ հասեալ է. և ծանիցես թէ լինիցի՝ ասէ տ՟ր տ՟ր: այս է օրն զոր-
9 մէ խօսեցայ: *Եւ ելցեն բնակիչք քաղաքաց Ի՟լի. և այրեսցեն զզէնս, զնիզակաբեկս, զասպարաբեկս, զղնետս, զբեկորս աղեղանց, զտիգաբուսնս, զգունակոթս, և

---

(24) Առ Ոսկանայ պակասի. Գնասցեն և զիրաւունս իմ պահեսցեն, և արասցեն զնոսա: (25) Ոմանք. Մինչև ցյաւիտեան: (26) Բազումք. Եղիցի ընդ դոսա: (26) Յօրինակին պակասէր. Զսրբութիւն իմ 'ի մէջ դոցա: (27) Բազումք. Եղիցին իմ ժողովուրդ: ԳԼ. ԼԸ. * 'Ի բազումս պակասի. 'Ի վ՟ր գովգայ՝ և մագովգայ: (2) Բազումք. Մարգարեա՛ց 'ի վ՟ր նր՟: (4) Ոմանք. Եւ արկից դանդանաւանդ: (6) Ոմանք. Որ շուրջ զնովաւ.. որ շուրջ են զնովաւ: (7) Ոսկան. Պատրաստեա. պատրաստեա զանձն": (7) Ոմանք. Եւ ա՟մ ժողովուրդք որ ժողովեալ են: (8) Ոսկան. Յետ աւուրց բազմաց պատ": (8) Ոմանք. Ապահով 'ի սրոյ: (11) Ոմանք. 'Ի վ՟ր ապահով երկ"... հանդարտելոցն յանհոգութե՟ և բնակելոցն 'ի խա": (12) Ոմանք. Աւերել զաւար.. ստացելոյ ինչս:

(12) Ոսկան. Եւ բնակելոյ՝ 'ի վերայ ազ": (13) Ոսկան. Առյաւար արշաւեալ: (13) Ոմանք. Վարեալ 'ի գերութե՟: (16) Ոմանք. Յետին ժամանակի եղիցի.. և ծանիցեն զիս ա՟մ: (16) Ոսկան յաւելու. 'Ի միջի քում առաջի նց՟ գոգ: (17) Օրինակ մի աստէն վերստին կարգէր վերնագիր. 'Ի վ՟ր գովգայ: (17) Ոմանք. Խօսեցայ յաւուր յառաջնոյ 'ի ձեռն: (17) Ոսկան. Եւ յայս ածել զքեզ: (21) Ոմանք. Եւ կոչեցից զմահ սրոյ 'ի վերայ: ԳԼ. ԼԹ. (1) Ոսկան. Իշխան ռովմեսոքայ: (2) Առ Ոսկանայ պակասի. Ժողովեցից զքեզ. և առաջնորդեցից քեզ: (5) Ոմանք. Ընդ երեսս դաշտին անկանիցին: (9) Ոմանք. Զգունակոթս. կամ, զգունէնակոթս, և արասցեն այրելի իւրեանց: (9) Ոսկան. Եւ այրեսցեն իւրեանց այրե-

և տրացեն խուրեանց այրելիս եւթն ամի. * և մի առ- 10
ցեն փայտ 'ի վայրաց, և յատցեն փայտ յանտառաց.
այլ զզէնսն այրեսցեն 'ի կրակի: և առցեն յաւարի
զաւարառուս իւրեանց, և կողոպտեսցեն զկողոպտիչս
իւրեանց՝ ասէ Տր Տր: * Եւ եղիցի յաւուր յայնմիկ՝ 11
տաց գովգայ տեղի անուանի գերեզման յիսրայէլի. ըղ-
չիրիմ եկելոցն 'ի կողմանց ծովուն, և շինեսցեն շուրջ
զափամբք ձորոյն և թաղեսցեն անդ զգովգ, և զամ ժո-
ղովս նր: և կոչեսցի գէհ գերեզման գովգայ: * և թա- 12
ղեսցեն զնս տունն Իէլի, զի սրբեսցի երկիրն: զեւթն
ամիս * թաղեսցեն զնս ամ ժողովուրդք երկրին: և ե- 13
ղիցի նց անուանի օրն յորում փառաւորեցայց՝ ասէ Տր
Տր: * Եւ արս նմին իրի դասմարեսցեն երթալ շրջել 14
ընդ երկիրն, և թաղել զմնացորդս 'ի վր երեսաց երկ-
րին. և սրբել զնա յետ եւթն ամսոյ: * Եւ խնդրեսցէ 15
ամ որ անցանիցէ ընդ երկիրն. և յորժամ տեսանիցէ
ոսկր մարդոյ՝ շինեսցէ առ նովաւ նշանակ ինչ, մինչև
թաղեսցեն զայն որք թաղենն 'ի գէհ 'ի գերեզմանին
գովգայ. * զի և անուն քաղաքին գերեզման կոչեսցի. 16
և սրբեսցի երկիրն: * Եւ դու որդի մարդոյ՝ այսպէս 17
ասէ Տր Տր. ասա դու ցամ հաւս թռչունս, և ցամ
գազանս դաշտի. ժողովեցարուք և եկայք, ժողովեցա-
րուք յամ կողմանց երկրի 'ի զենումն իմ զոր ես զենի
ձեզ՝ զենումն մեծ 'ի վր լերանցն Իէլի. կերէք միս և
արբէք արիւն. * կերէք զմիս սկայից, և արբէք զա- 18
րիւն իշխանաց երկրին, զխոյս՝ և զցուարակս՝ զնո-
խազս: զի զուարակք պարարտացեալք են ամենեքեան.
* և կերիջիք ճարպ յյագ, և արբջիք արիւն ցարբենալ 19
'ի զենլեաց իմոց զոր զենի ձեզ. * և յագեսջիք 'ի սե- 20
ղանոյ իմմէ. 'ի հեծելոց, և յերիվարաց, և 'ի սկայից,
և յամ արանց պատերազմողաց՝ ասէ Տր Տր: * Եւ տաց 21
զփառս իմ 'ի ձեզ. և տեսցեն ամ ազգք զդատաստանն
իմ զոր արարի, և զձեռն իմ զոր ածից 'ի վր նց: * և 22
ծանիցեն տունն Իէլի թէ ես եմ Տր ած նց, յօրէ յայն-
մանէ և առ յապայ: * Եւ ծանիցեն ամ ազգք, թէ վս 23
մեղաց իւրեանց գերեցան տունն Իէլի. փոխանակ զի
անարգեցին զիս, դարձուցի զերեսս իմ 'ի նոցանէ, և
մատնեցի զնս 'ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց. և անկան
ամենեքեան 'ի սուր. * վս պղծութե նց՝ և անօրէնու- 24
թեց՝ արարի նց զայն. և դարձան երեսք իմ 'ի նոցանէ:
* Վս այնորիկ այսպէս ասէ Տր Տր. արդ դարձուցից 25
զգերութիւն յակովբայ, և ողորմեցայց տանն Իէլի, և նա-
խանձեցայց վս անուան իմոյ սբյ: * և ընկալցին զա- 26
նարգանս իւրեանց և զանիրաւութիւն զոր անիրաւեցան:
'ի բնակեցուցանել զնս յերկրին իւրեանց խաղաղութ.
և ոչ ոք իցէ որ զարհուրեցուցանիցէ՝ * 'ի դարձուցա- 27
նել ինձ զնս յազգաց, և ժողովել զնս 'ի գաւառաց հե-
թանոսաց: Եւ սբ եղէց 'ի նս առաջի ազգաց. * և ծա- 28
նիցեն թէ ես եմ Տր ած նոցա, յերևել ինձ նց 'ի մէջ
ազգաց: և ժողովեցից զնս յերկրին իւրեանց, և ոչ ևս
թողից 'ի նոցանէ ուրեք. * և ոչ ևս դարձուցից զերեսս 29
իմ 'ի նոցանէ. փոխանակ հեղլոյ զբարկութիւն իմ 'ի վր
տանն Իէլի. ասէ Տր Տր:

ԳԼ. Խ.

Վասն Շինուածոյ Տաճարին:

1 Եւ եղև 'ի քսաներորդի և 'ի հինգերորդի ամի գե- ԱՉ
րութե մերոյ, յամսեանն առաջնում որ օր մետա-
սան էր ամսոյն. 'ի չորեքտասաներորդի ամի առնլոյ
քաղաքին. յաւուր յայնմիկ եղև 'ի վերայ իմ ձեռն Տն:
2 * Եւ ած զիս 'ի տեսլեան Այ յերկիրն Իէլի, և եդ զիս
'ի վր լերին միոյ բարձու յոյժ: և 'ի վր նր իբրև ըղ-
3 շինուած քաղաքի դէմ յանդիման. * և տարաւ զիս 'ի
ներքս: Եւ ահա այր մի, և տեսիլ նր իբրև զտեսիլ փայ-
լուն պղնձոյ. և 'ի ձեռին նր էր լար շինողաց, և ձող
4 չափոյ. և ինքն կայր 'ի վերայ դրանն: * Եւ ասէ ցիս
այրն. տեսեր որդի մարդոյ. արդ՝ հայեաց աչօք քովք,
և լուր ականջօք քովք, և հաստատեա 'ի միտ քում զամ
զոր ես ցուցից քեզ: զի վս ցուցանելոյ քեզ եկիր այսր.
5 և ցուցցես զամ զոր դու տեսանես՝ տանն Իէլի: * Եւ
ահա շուրջ զտաճարաւն փողոցս. և 'ի ձեռին առն՝ ձող
չափոյ 'ի վեց կանգնոյ և թզաւ: և չափեաց զլայնութի
պարսպացն հաւասար ձողոյն, և զբարձրութի նր հաւա-
6 սար ձողոյն: * Եւ եմուտ ընդ դուռնն որ հայէր ընդ
արևելս՝ զեւթն աստիճանօք. և չափեաց զկողակն վեց
վեց զկամարօք դրանն հաւասար ձողոյն. և զերկայնու-
թի կողակին հաւասար ձողոյն, և զլայնութի նորին հաւա-
սար ձողոյն: և կամարս 'ի մէջ կողակացն 'ի վեց կանգ-
7 նոյ: * և կողակն երկրորդ հաւասար ձողոյն 'ի լայնու-
թի, և հաւասար ձողոյն յերկայնութի. և կամարն 'ի
8 հինգ կանգնոյ: * Եւ կողակն երրորդ հաւասար ձողոյն
յերկայնութի, և հաւասար ձողոյն 'ի լայնութի. և կա-
9 մարք դրանն * մերձ 'ի կինք դրանն յութ կանգնոյ. և
կամարք յերկուց կանգնոց, և կամարք ներքին դրանն:
10 * և կողակք դրանն՝ դէմ յանդիման միմեանց երեք աս-
տի և երեք անտի. և չափ մի էր երեցուն. և չափ մի
11 կամարացն՝ աստի և անտի: * Եւ չափեաց զլայնութե
մտից դրանն 'ի տասն կանգնոյ, և զերկայնութի դրանն
12 յերեքտասան կանգնոյ: * և 'ի մի կանգուն բովանդա-
կեալ դէմ յանդիման կողակացն՝ 'ի մի կանգուն սահ-
մանեալ յայս կոյս յայն կոյս. և կողակքն աստի և ան-
13 տի 'ի վեց վեց կանգնոյ: * Եւ չափեաց զդուռնն 'ի
պարսպէ կողակին մինչև յորմ կողակին, 'ի լայնութի
քսան և հինգ կանգուն. և այն էր դուռն 'ի դրան վր:
14 * և զմիջոց կամարի դրանն, և զկողակս նորին 'ի վաթ-
սուն կանգնոյ շուրջ զդրամբն. և զմիջոց սրահին ար-
15 տաքնոյ, * և զմիջոց կամարի դրանն ներքնոյ, 'ի յիսուն
16 կանգնոյ: * և պատուհանք ծածուկ էին 'ի կողակսն,
և 'ի կամարսն ներքուստ դրան սրահին շուրջ շրջանա-
կաւ: նոյնպէս և կամարացն, և պատուհանք շուրջ ներ-
քոյ և արտաքոյ. և 'ի վր կամարացն արմաւենիք աս-
17 տի և անտի: Եւ տարաւ զիս 'ի ներքին սրահն. * և ա-
հա գահլիճք, և սիւնք շրջանակօք, շուրջ զսրահիւքն յօ-
րինեալք. երեսուն գահլիճք 'ի մէջ սեանցն շրջանա-
18 կաց: * և սիւնք դէմ յանդիման դրանցն ըստ երկայ-
19 նութե դրանցն, * և սիւնք շրջանակաւ 'ի ներքոյ: Եւ
չափեաց զլայնութի սրահին 'ի միջոցէ դրանն արտաք-
նոյ մինչև ցմիջոց դրանն ներքնոյ որ հայէր ընդ արևելս.
20 հարիւր կանգուն: * Եւ տարաւ զիս 'ի կողմն հիւ-
սիսոյ, և ահա դուռն մի որ հայէր ընդ հիւսիս սրահին
ար-

լիս եօթն ամ: (10) 'Ի լուս": Եւ հատցեն փայտ: Ոսկ
բաղդատ. Եւ մի հատցեն: (11) Բաղդատ. Զգովգ անդ:
(14) Օրինակ մի. Եւ արս սմին իրի դու": (15) Ոսկան. Որք
թաղենն 'ի գեհի գոգայ: (17) Բաղդատ. Ասա ցամ հաւս
... կերայք միս և արբէք: (18) Բաղդատ. Կերայք ըզ-
միս հսկայից.. և զնոխազս: (20) Յօրինակին պակասէր. Եւ
յամ արանց պատերազմողաց: (21) Ոմանք. Զոր ածի
'ի վր նց: Ոսկ և ոմանք. զոր արարից 'ի վր նց: (22) Ոս-
կան. Յօրէ յայսմանէ և առ յապայ: (24) Բաղդատ. Եւ
անօրէնութեց նց արարի նց: (25) Ոսկան. Վս այսորիկ
այսպէս: (26) Բղդ. Եւ զանիրաւութիւն զոր: (28) Բա-
ղդատ. Զնոսա յերկիրն իւրեանց:
ԳԼ. Խ. * Ոմանք. 'Ի վր շինութե տաճարին: (1) Բաղդատ.
Եւ հինգերորդի: (3) Ոմանք. Եւ տեսիլ նր էր իբրև:
(6) Բաղդատ. Զեւթն աստիճանօք: (6) Ոմանք. Վեց վեց
կամարօք դր": (8) Ոմանք. Եւ կամար դրանն: (9) Բա-
ղդատ. Եւ այլ կամարք յերկուց կանգ": (12) Ոմանք.
'Ի կողակքն աստի անտի: (13) Ոսկան. Եւ այն դուռնն
էր 'ի դրան վե": (15) Ոմանք. Դրանն ներքոյ: (16) Ո-
մանք. 'Ի կամարսն 'ի ներքուստ դրան: (19) Յօրինակին.
'Ի միջէ դրանն արտաքնոյ: (19) Ոմանք. Դրանն ար-
տաքոյ.. դրանն ներքոյ:

արտաքնոյ. և չափեաց զնա յերկայնութիւն և 'ի լայնութիւն.
* և զկողակս նր̃ աստի և անտի, և զկամարսն, և զկինքն, 21
և զարմաւենիս: Եւ եղև ըստ չափոյ դրանն որ հայէր
ընդ արևելս, յիսուն կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և
հինգ կանգուն 'ի լայնութիւն: * և պատուհանք նր̃, և 22
կամարք. և արմաւենիք ըստ դրանն որ հայէր ընդ արևելս:
և ընդ եւթն սանդուխս ելանէին 'ի նա. և էր
կամարակապ 'ի ներքոյ: * և դուռն ներքին սրահին 23
հայէր ընդ դուռն հիւսւսոյ, ըստ օրինակի դրանն որ
հայէր ը̃ արևելս. և չափեաց զսրահն դրանէ 'ի դուռն՝
հարիւր կանգուն: * Եւ տարաւ զիս ընդ կողմն հարաւոյ, 24
և ահա դուռն մի որ հայէր ընդ հարաւ. և չափեաց
զնա և զկողակս նր̃, և զկոճս, և զկամարս ըստ
նմին չափոյ: * և պատուհանք նորա և կամարք շրջանակաւ, 25
ըստ օրինակի պատուհանիցն և կամարացն առաջնոցն,
յիսուն կանգուն յերկայնութիւն՝ և քսան և հինգ
կանգուն 'ի լայնութիւն: * և եւթն սանդուխք 'ի նմա. 26
և կամարք 'ի ներքս, և արմաւենիք աստի և անտի 'ի վ̃ր
կոճքիցն: * և դուռն ներքոյ հանդէպ դրան սրահին՝ 27
որ հայէր ընդ հարաւ: Եւ չափեաց զսրահն դրանէ 'ի
դուռն 'ի լայնութիւն՝ հարիւր կանգուն 'ի կողմն հարաւոյ:
* Եւ տարաւ զիս 'ի սրահն ներքին դրանն որ հայէր 28
ընդ կողմն հարաւոյ. և չափեաց զդուռնն որ ընդ հարաւ
ըստ նմին չափոյ: * և զկողակսն, և զկամարս և 29
զկոճքս նովին չափով. և պատուհանք նորա և կամարք
շուրջ շրջանակաւ. յիսուն կանգուն յերկայնութիւն, և
քսան և հինգ 'ի լայնութիւն: * և շուրջ զնովաւ կամարք՝ 30
յիսուն կանգուն յերկայնութիւն և քսան և հինգ 'ի լայնութիւն:
* և կամարք 'ի յարտաքնումն սրահին, և արմաւենիք 31
'ի կամարսն. և եւթն սանդուխք ելանելոյ նորա:
* Եւ տարաւ զիս 'ի դուռնն որ հայէր ընդ ճանապարհ 32
արևելից, և չափեաց զնա ըստ առաջին չափոյն. * զկողակսն, 33
և զկամարսն, և զկոճքսն՝ ըստ նմին չափոյ. և
պատուհանք 'ի նմա, և կամարք շուրջանակի. յիսուն
կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և հինգ 'ի լայնութիւն:
* և կամարք 'ի ներքնումն սրահին, և արմաւենիք 'ի վ̃ր 34
կամարացն աստի և անտի, և եւթն սանդուխք 'ի նմա:
* Եւ տարաւ զիս 'ի դուռնն որ ընդ հիւսիւսի. և չափեաց 35
ըստ նմին չափոյ, * զկողակսն և զկամարսն և ըզկոճքս. 36
և պատուհանք 'ի նմա շուրջանակի, և կամարք
յիսուն կանգուն յերկայնութիւն, և քսան և հինգ կանգուն
'ի լայնութիւն: * և կամարք արտաքոյ դրանն. և 37
արմաւենիք կամարացն աստի և անտի, և ութ սանդուխք
'ի նմա: * և դահլիճք նր̃ և լայնութիւնք նր̃՝ և կամարք 38
նորա հանդէպ երկրորդ դրանն՝ ուր լուանային
զողջակէզսն: * Եւ 'ի կամարի դրանն երկու սեղանք 39
յայսկոյս, և երկու սեղանք յայնկոյս. զի զենուցուն
'ի նմա զողջակէզսն՝ և զվս̃ մեղացն՝ և զվս̃ անգիտութեան:
* Եւ ը̃ հարաւակողմն խողովակի ողջակիզացն 'ի մուտս 40
դրանն որ հայէր ընդ հիւսիւսի, երկու սեղանս որ հայէր
ընդ արևելս: և 'ի հարաւակողմն կուսէ երկրորդի դրանն՝
հանդէպ կամարաց դրանն երկու սեղանք: Եւ
ընդ արևելս ութ սեղանք: * չորք սեղանք յայսկոյս, 41
և չորք սեղանք յայնկոյս, հանդէպ հարաւոյ դրանն: և
անդ զենուցուն զզոհսն և զողջակէզսն, յանդիման ութից
42 սեղանոց ողջակիզացն: * Եւ չորք սեղանք ողջակիզացն
քարեղէնք կոփածոյք. կանգնաւ և կիսով երկայնութիւն,
և կանգնաւ և կիսով 'ի լայնութիւն, և կանգնաւ և
կիսով 'ի բարձրութիւն. զի 'ի վ̃ր նց̃ դիցեն զգործին՝ որով
43 զենուցուն անդ զողջակէզսն և զզոհսն: * Եւ ծընօտս
ուղղեանս քանդակագործս ունիցին 'ի ներքուստ
շուրջանակի: և 'ի վերայ սեղանոյն յարկ առ 'ի ծածկել
44 յանձրևոյ և յերաշտութէ: * Եւ տարաւ զիս 'ի սրահն
ներքին. և ահա երկու պատշգամք 'ի ներքոյ սրահին,
մի ընդ հարաւոյ դրանն որ հայէր ընդ հիւսիւսի, և հանէր
ընդ հարաւ. և մի ընդ հիւսւսոյ դրանն որ հայէր
45 ընդ հարաւ, և հանէր ընդ հիւսիւսի: * Եւ ասէ ցիս՝
այս պատշգամ, որ հայի ընդ կողմանս հարաւոյ՝ քահանայիցն
46 եղիցի որ պահեն զպահպանութիւն տանն: * Եւ
պատշգամն որ հայի ընդ հիւսիւսի՝ քահանայիցն եղիցի
որ պահեն զպահպանութիւն սեղանոյն. նոքա են որդիք
սադովկայ՝ որ մերձենան 'ի ղևտացւոց անտի պաշտել
47 զՏ̃ր: * Եւ չափեաց զսրահն յերկայնութիւն հարիւր կանգուն,
և 'ի լայնութիւն հարիւր կանգուն, զչորեսին կողմանս
48 նր̃, և 'ի սեղանն՝ յանդիման տաճարին: * Եւ տարաւ
զիս 'ի կոճս տաճարին, և չափեաց զլայնութիւն կոճքին,
'ի միոջէ կողմանէ հինգ կանգուն, և 'ի միւսմէ կողմանէ
հինգ կանգուն, և զլայնութիւն մուտին՝ չորեքտասան
կանգուն. և զխոյակս ուսոց դրան կոճքին յայսկոյս
49 յայնկոյս՝ երիս երիս կանգունս: * և զբարձրութիւն կոճքին
քսան կանգուն. և զլայնութիւն նորին՝ մետասան կանգուն.
և ընդ տասն աստիճան ելանէին 'ի նա: և սիւնք
երկու էին աստի և անտի:

ԳԼ. ԽԱ.

1 Եւ տարաւ զիս 'ի տաճարն զորոյ չափեաց զկամարն,
վեց կանգուն զլայնութիւն 'ի միոջէ կողմանէ. և վեց
կանգուն զերկայնութիւն կամարին 'ի միւսմէ կողմանէ:
2 * և զլայնութիւն դրանն տասն կանգուն. և զխոյակս կոճոց
դրանն յայսկոյս յայնկոյս հինգհինգ կանգուն. և
չափեաց զերկայնութիւն նր̃ քառասուն կանգուն, և զլայնութիւն
3 քսան կանգուն: * Եւ եմուտ 'ի ներքին սրահն՝
և չափեաց զլայնութիւն մուտին երկուս կանգունս, և ըզմուտսն
վեց կանգուն, և զխոյակս կոճոց մուտին յայսկոյս
4 յայնկոյս հինգ հինգ կանգուն: * և չափեաց զերկայնութիւն
դրանն՝ քառասուն կանգուն, և զլայնութիւն
քսան կանգուն՝ առաջի տաճարին: և ասէ ցիս, այս է
5 սրբութիւն սրբութեցն: * Եւ չափեաց զորմ տաճարին 'ի
վեց կանգնոյ. և զլայնութիւն կողման տանն, 'ի չորից
6 կանգնոց շուրջ շրջանակաւ. * և 'ի կողմանէ 'ի կողմ՝
երեսուն և երիս կանգունս կրկին: և անջրպետ 'ի մէջ
որմոց տաճարին շուրջանակի շուրջ զկողմամբքն. զի
լինիցի այնոցիկ որք անկանիցին զնոքօք հայել. և անենեւին
7 մի մերձենայցեն յորմ տաճարին: * Եւ զլայնութիւն
կողմանց վերին դրանն, ըստ առանցից կողմանց
յորմոցն առ 'ի վերին կողմն շուրջ զտամբն. զի ընդար֊
ձա֊

---

(21) Ոմանք. Նր̃ աստի անտի.. և զկոճքս, և զար".. հայէր յարևելս: (22) Բազումք. Եւ էր կամարապատ 'ի ներքոյ: (23) Ոմանք. Հայէր 'ի դուռն հիւսիս": (23) Յօրինակին. Ընդ արևել. և: (24) Ոմանք. Զիս 'ի կողմն հարաւոյ: (24) Յօրինակին. Ընդ նմին չափոյ: (25) Բազումք. Եւ կամարք շուրջանակաւ.. և կամարացն առաջնոյն: (26) Բազումք. 'Ի վ̃ր կոճացն: (27) Ոսկան. Զսրահ դրանն և զդուռնն 'ի լայ": (28) Ոմանք. Որ ընդ կողմն հարա": (29) Ոսկան. Եւ զկամարսն նովին չափու, և զկոճքսն: (29) Ոմանք. Շուրջ շրջանակի, յիս"... և քսան և հինգ կանգուն 'ի լայ": (31) Ոմանք. Կամարք յարտաքնումն: (32) Ոսկան. Ըստ առաջնոյ չափուն: (33) Ոմանք. Եւ զկողակսն և զկա": (35) Ոսկան. Որ հիւսիսի, չափեաց: (39) Ոսկան. Եւ 'ի կամար դրանն... զենուցուն 'ի նմ̃: (40) Ոմանք. Խողովակի ողջակիզացն.. երկու սեղանք որ հայ"... երկրորդի հանդէպ դրանն. կա": (41) Ոմանք. Զորս սեղանք.. և չորս սե"... և անդ զենուլին զզոհսն: (41) Ոսկան. Յանդիման օթից սեղանոյ: (42) Ոմանք. Եւ կիսաւ երկայնութիւն... և կիսաւ լայնութիւն... և կիսաւ բարձրութիւն. զի 'ի վերայ նորա դնիցեն: (43) Ոմանք. Քանդակագործ ունիցեն 'ի ներքուստ.. և 'ի վ̃ր սեղանոցն: (44) Ոմանք. Երկու պատշգամբք.. և միւս ընդ հիւսիւսոյ: (45) Ոմանք. Այս պաշտօդամբ որ հայի ընդ կողմն հա": (47) Բազումք. Եւ սեղանն յանդիման տա": (49) Բազումք. Աստի անտի:

Գլ. խա. (1) Ոմանք. Վեց կանգուն 'ի լայնութիւն: (2) Բազումք. Եւ զլայնութիւն նր̃ քսան: (3) Բազումք. Եւ եմուտ 'ի ներքս 'ի սրահն: (3) 'Ի լուսանց". Եւ չափեաց զկամար մըտին.. յայնկոյս եւթն եւթն կանգուն. համաձայն եբրայեցւոց 'ի բնաբ": (4) Ոսկան. Զերկայնութիւն դրանն քսան կան": (7) Յօրինակին. Կողմանց որմոցն առ: (7) Ոսկան. Զի արձակութ լինիցի տանն: (7) Ոմանք. Յերկրորդ յարկսն:

ձակուն լինիցի տանն 'ի վերուստ և 'ի ներքուստ, որոց
ելանիցենն 'ի վերնայարկսն, և 'ի միջնայարկացն յերրորդ
յարկսն: * Եւ ձեղունն տանն բարձրուն շուրջ 8
շրջանակաւ զանջրպետօք կողմանցն, հաւասար ձողոյն
'ի վեց կանգնոյ անջրպետ մի: * և լայնուն որմոյ արտաքին 9
կողմանն 'ի հինգ կանգնոյ. և առանցք 'ի մէջ
կողմանց տանն. * և 'ի մէջ պատշգամացն 'ի լայնութն 10
քսան կանգուն, և շրջանակաւ շրջանակք տանն: * Եւ 11
դուրք պատշգամացն յառանցս՝ դրան միոյ ընդ հիւսիսի,
և դուռն մի որ ընդ հարաւ. և լայնութ տեղւոյն
ընդարձակութ մն լուսոյ առանցիցն, հինգ կանգուն
'ի լայնութն շուրջանակի: * և անջրպետ 'ի մէջ առանցիցն 12
'ի ծովակողմ ճանապարհին, յերկայնութն ութսուն
կանգուն, և լայնութն որմոյն անջրպետի հինգ
կանգուն, և երկայնութ նր ինսուն կանգուն: * Եւ 13
չափեաց առաջի տանն յերկայնութ հարեւր կանգուն.
և խորշքն և անջրպետք և որմք նց՝ յերկայնութ հարեւր
կանգուն. * և լայնութ առաջի տանն, և խորշքն յանդիման 14
նորին՝ հարեւր կանգուն: * Եւ չափեաց զերկայնութն 15
անջրպետին ընդդէմ խորշիցն 'ի թիկանց
տանն. և զխորշսն աստի և անտի հարեւր կանգուն յերկայնութ:
Եւ տաճարն արտաքին, և անկիւնքն, և կամարքն,
* և յարկքն, և պատուհանքն վանդակապատքն, 16
լուսանցոյցք շուրջ զերեքումբք մն հայելոյ: և տունն՝
և որ զնովաւ յարկքն առհասարակ շուրջ շրջանակաւ
տախտակամած 'ի յատակացն մինչև 'ի պատուհանսն:
և պատուհանք բացեալք երեքկին առ 'ի հայել. * ոտ 17
և 'ի ներքոյ կողմանն մինչև յարտաքինն: Եւ 'ի վր ամ
տանն շուրջ շրջանակաւ, և 'ի վր ամ տանն շուրջանակի
ներքոյ և արտաքոյ, * քերովբէ քանդակեալ՝ և արմաւենիք. 18
և արմաւենի մի 'ի մէջ քերովբէիցն, և երկու
քերովբէքն հանդէպ միմեանց: միոյ քերովբէին * դէմքն 19
մարդոյ՝ 'ի միոջէ կողմանէ արմաւենւոյն. և դէմք առիւծու՝
'ի միւսմէ կողմանէ արմաւենւոյն: և այսպէս
քանդակեալ էր ամ տաճարն շուրջանակի, * յատակաց 20
մինչև ցյարկսն քերովբէք և արմաւենիք քանդակեալք:
և սրբութիւն՝ և տաճարն՝ թուցեալ * և բացեալ 21
չորեքկուսի: Եւ դէմ յանդիման սրբութեցն տեսիլ,
* իբրև նմանութ փայտեղէն սեղանոյ՝ երեք կանգուն 22
'ի բարձրութ, և երկու կանգուն յերկայնութ, և
երկու կանգուն 'ի լայնութ և եղջերք 'ի նմա. և յատակքն
նր և որմք փայտեղէնք: Եւ ասէ ցիս. այս է սեղան
երեսաց տն: * Եւ երկու մուտք տաճարին, և երկու 23
մուտք սրբութեցն. երկոցունց շրջանակաւ մուտցն՝
* երկու մուտք միոյ, և երկու մուտք միւսոյ դրանն: 24
* և քանդակագործք 'ի վր նց: և 'ի վր մուտից տաճարին 25
քերովբէք և արմաւենիք քանդակեալք ըստ քանդակի
սրբութեցն: և փայտակերտ ագխիւ դէմ յանդիման
կամարին արտաքուստ կողմանէ: * և պատուհանք 26
ծածուկք: Եւ չափեաց յայսկոյս յայնկոյս զյարկս կամարին,
և զկողմանս տանն խառնեալ ընդ միմեանս:

ԳԼ. ԽԲ.

1 Եւ եհան զիս 'ի սրահն արտաքին ընդ արևելս դէմ
յանդիման դրանն հիւսիսոյ: և տարաւ զիս 'ի
ներքս: Եւ ահա պատշգամք հինգ առանցիւք և խորշիւք
2 ընդ կողմ հիւսիսոյ. * հարեւր կանգուն յերկայնութն,
3 և յիսուն կանգուն 'ի լայնութ. * Նկարեալք
ըստ օրինակի դրան սրահին ներքնոյ, և ըստ օրինակի
շրջանակիւ սեանցն սրահին արտաքնոյ. դէմ ընդդէմ
4 կարգեալ երեք սրահեան: * Եւ դէմ ընդդէմ պատշգամացն
գնացք 'ի տասն կանգնոյ լայնութ, և հարեւր
կանգուն յերկայնութ. և ներքսագոյն կողմ ճանապարհ
5 հին կանգուն մի. և դրունք նոցա ընդ հիւսիսի: * Եւ
գնացք 'ի վերնատունսն նոյնպէս, զի խառնեալ էին
սիւնքն շրջանակաւ 'ի ներքուստ մինչև 'ի վեր: և անջրպետն
նոյնպէս. և սիւնքն շրջանակօք, և անջրպետք
6 և մոյթք. * քանզի երեքսրահեանք էին. և սիւնք ոչ
գոյին իբրև զսիւնս պատշգամացն. վասն այնորիկ առանցք
էին 'ի ներքոյ կողմանէն: և 'ի միջնայարկացն 'ի
7 գետնոյ կողմանէ յիսուն: * Եւ լոյս արտաքուստ, ոտ
և պատշգամք սրահին արտաքնոյ որ հայէին դէմ յանդիման
պատշգամացն՝ որ ընդ հիւսիսոյ՝ յերկայնութն
8 յիսուն կանգուն: * քանզի երկայնութ պատշգամացն
որ հայէին 'ի սրահն արտաքին՝ էր 'ի յիսուն կանգնոյ.
և նոքա էին դէմ յանդիման միմեանց. ընդ ամ հարեւր
9 կանգուն: * Եւ դրունք պատշգամացն որ ընդ մուտս
արևելից՝ մն մտանելոյ ընդ նոսա յարտաքին սրահին
10 անտի. * ըստ լուսամուտին առաջինն գնացին որ ընդ
կողմն հարաւոյ՝ դէմ յանդիման հարաւոյ, և ընդդէմ
անջրպետացն, և հանդէպ խորշիցն: Եւ պատշգամքն,
11 * և գնացն հանդէպ նոցուն ըստ չափոյ պատշգամացն
ճանապարհին՝ որ ընդ հիւսիսի. և ըստ երկայնութե
նց՝ և ըստ լայնութե նց՝ և ըստ ելից նց. և ըստ շրջանակաց
12 նոցին, և ըստ լուսանցուցաց: * և ըստ մտից
պատշգամացն՝ որ ընդ հիւսիս, և ըստ մտից պատշգամացն
որ ընդ հարաւ: և ըստ մտից առաջին գնացիցն
առ 'ի զլոյսն տալոյ անջրպետութե ձողոյն, և հանդէպ
13 արևելից գնալ ընդ նա: * Եւ ասէ ցիս. պատշգամք
որեն ընդ հիւսիսի, և պատշգամքդ որեն ընդ հարաւ՝
հանդէպ բացատացն, դոքա են պատշգամք սրբութեն
ուր ուտեն քահանայքն որդիքն սադովկայ մերձաւորք
տանն զսրբութի սրբութեցն: և անդ դիցեն զսրբութի
սրբութեցն, և զզոհսն, և զվն մեղացն, և զվն անգիտութեն.
14 քանզի սուրբ է տեղին: * և մի ոք մտցէ անդր,
բայց 'ի քահանայիցն: Եւ ոչ ելանիցեն 'ի սրբութէ անտի
'ի սրահն արտաքին. զի յամ ժամանակի ոք մերձենանն՝
սուրբ կացցեն. և մի մատչիցեն 'ի պատմուճանս
իւրեանց որով պաշտիցենն, զի սուրբ է այն: և զգեցցին
այլ հանդերձ յորժամ մերձենայցեն 'ի ժողովուրդն:
15 * Եւ կատարեցաւ չափ տաճարին ներքնոյ: Եւ եհան
զիս ընդ ճանապարհ դրանն որ հայէր ընդ արևելս. և
16 չափեաց զձև տանն շուրջանակի ըստ յօրինուածոյ: * և
եկն եկաց առ հարաւային դրանն որ հայէր ընդ արևելս,
և չափեաց հինգ հարեւր չափով ձողոյն: Եւ
դար-

---

(8) Բզմք. Եւ ձեղունն տանն բարձ'': (10) Ոմանք. 'Ի մէջ պաշտկամեացն: (11) Բզմք. Դրան միոյ որ ընդ հիւս''. . . և դուռն մի ընդ հարաւ. . . յառանցիցն: (12) 'Ի լուսանց. Եւ անջրպետ ընդդէմ առանցիցն. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'': (12) Ոմանք. Յերկայնութն եւթանասուն կանգուն . . . և երկայնութն նորին ինսուն: (15) Ոմանք. Եւ զխորշն աստի անտի: (16) Ոմանք. Եւ որ զնովաւ յատակքն առհնրկ: (17) Ոսկան. Մինչև ցարտաքին . . . շուրջանակի 'ի ներ'': (18) Ոմանք. Եւ երկու քերովբէք հանդէպ: Ոսկան. Միոյ քերովբին: (20) Ոմանք. 'Ի յատակացն մինչև յարկսն: (21) Ոսկան. Եւ մուտ բացեալ չորեքկուսի: (22) Ոմանք. Իբրև նմանութն փայտ'' . . . և յատակ նր . . . այս սեղան է երեսաց: (22) 'Ի լուսանց. Եւ երեք կանգուն յերկայնութ. համաձայն Բզմք 'ի բն'': (23) Ոսկան. Եւ երկոցունց շրջա'': (25) Օրինակ մի. Եւ փայտակերպ ագխիւ: (26) Ոսկան. Խառնել ընդ միմեանս:

ԳԼ. ԽԲ. (3) Ոսկան. Կարգեալք ըստ օրինակի դրան: (3) Բազումք. Եւ ըստ օրինակի շրջանակաւ սեանց: (4) Ոմանք. Եւ ընդդէմ պաշտկամեացն գնացի՝ տասն կանգնոյ 'ի լայնութն: (7) Ոսկան. Որք հայէին դէմ յանդի'': (8) Ոմանք. Էր 'ի յիսուն կանգուն: (9) Ոսկան. Որք արևելից մն մտա'': (9) Ոմանք. Յարտաքին սրահէ: (10) Ոմանք. Եւ որ ընդ կողմն հա'': (11) Բազումք. Եւ գնացքն հանդէպ նց: (12) Ոմանք. Առաջին գնացին առ 'ի: (13) Ոմանք. Պաշտկամեքդ որ հիւսիսի . . . որ ը հարաւոյ են հանդէպ բացատացն: (13) 'Ի լուսանց. Մերձաւորքն տն զսրբութն սր''. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ'': (14) Բզմք. Եւ մի ոք մտանիցէ . . որով պաշտեցենն. կամ, պաշտիցեն. քանզի սբ է այն: (16) Ոմանք. Եւ դարձաւ ընդ կողմն հիւս'':

դարձաւ 'ի կողմ հիւսւսոյ· *Եւ չափեաց հանդէպ հիւսւսոյ, 17
հինգ հարիւր չափով ձողոյն։ *Եւ դարձաւ 'ի 18
ծովակողմն, և չափեաց հանդէպ ծովուն, հինգ հարիւր
չափով ձողոյն։ *Եւ դարձաւ 'ի կողմն հարաւոյ, և չափեաց 19
հանդէպ հարաւոյ հինգ հարիւր չափով ձողոյն։
*Եւ զփողոցս նր̄ շուրջանակի 'ի չորեսին կողմանսն նովին 20
չափով։ և յօրինեաց զնա և զփողոցս նր̄ շուրջանակի,
'ի հինգ հարիւր կանգնոյ հանդէպ արեւելից, և 'ի
հինգ հարիւր կանգնոյ զլայնութիւն անջրպետել 'ի մէջ
սրբութեան, և 'ի մէջ պարսպացն յօրինուածոյ տաճարին։

ԳԼ. ԽԳ.

Եւ ած զիս 'ի դուռնն որ հայէր ընդ արեւելս, և եհան 1
զիս ընդ այն։ *Եւ ահա փառքն այ̄ Իլի գային 2
ընդ ճանապարհն արեւելից, և ձայն բանակին իբրև ըզձայն
կրկնելոյ բազմաց· և երկիրն լուսաւորեցաւ 'ի
նմանութ̄ լուսաւորաց 'ի փառացն շուրջանակի։ *Եւ 3
տեսիլն զոր տեսանէի, էր ըստ տեսլեանն զոր տեսի 'ի
ժամանակի իբրև մտանէի օծանել զքաղաքն։ Եւ տեսիլ
կառացն զոր տեսի, էր ըստ տեսլեանն զոր տեսանէի
'ի վ̄ր քոբար գետոյ· և անկայ 'ի վ̄ր երեսաց
իմոց։ *Եւ փառքն տն̄ մտին 'ի տաճարն ընդ ճանապարհ 4
դրանն՝ որ հայէր ընդ արեւելս։ *Եւ համբարձ զիս 5
հոգին, և տարաւ զիս 'ի սրահն ներքին· և ահա լի էր
փառօք տն̄ տաճարն, և կայի անդ։ *Եւ ահա ձայն 'ի 6
տաճարէ անտի որ խօսէր ընդ իս։ Եւ այր մի կայր մօտ
առ իս, *Եւ ասէ ցիս· որդի մարդոյ՝ տեսեր զտեղի աթոռոյ 7
իմոյ, և զտեղի հետաց ոտից իմոց· որովք բնակեսցէ
անուն իմ 'ի մէջ տանն Իլի յաւիտեան։ և մի ևս
պղծեսցեն տունն Իլի զանուն իմ սբ̄, ինքեանք և առաջնորդք
իւրեանց պոռնկութ̄բ իւրեանց, և սպանութ̄բ
իշխանացն որ 'ի մէջ նց̄։ *'Ի դնել նոսա զդրանդս իմ 8
'ի մէջ դրանդեաց նց̄, և զսեամս իմ առ սեամս նոցա։
Եւ արկին զպարիսպս նեցուկ ընդ իս և ընդ նս̄· և պղծեցին
զանուն իմ սբ̄ անօրէնութ̄բ իւրեանց զոր առնէին·
և խորտակեցից զնոսա բարկութ̄ իմով և սպանմամբ։
*Գոնեայ արդ մերժեսցեն զպոռնկութիւնս իւրեանց, 9
և զսպանութիւնս իշխանաց նց̄ յինէն· և բնակեցայց
'ի մէջ նց̄ յաւիտեան։ *Եւ դու որդի մարդոյ՝ ցոյց 10
տանդ Իլի զտաճարդ, և դադարեսցեն 'ի մեղաց իւրեանց,
զտեսիլ դորա և զձև և զյօրինուած։ *Եւ նոքա 11
ընկալցին զտանջանս իւրեանց վ̄ս ամ̄ի զոր արարին։ Եւ
նկարեսցես զտունդ և զպատրաստութիւն իւր, և զելս և
զմուտս դորա, և զկահ և զամ̄ հրամանս դորա· և զամ̄
օրէնս և զիրաւունս դորա ցուցցես նց̄· և գրեսցես առաջի
նց̄· և պահեսցեն զամ̄ իրաւունս և զհրամանս
իմ, և արասցեն զնս̄։ *Եւ նկարագիր տանն 'ի վ̄ր գլխոյ 12
լերինն, և ամ̄ սահմանք նր̄ շուրջանակի· սրբութ̄ սրբութեանց
են։ Այս օրէնն է տաճարին։ *Եւ այս չափ սեղանոյն· 13
կանգուն մի 'ի կանգնոյ, և կանգուն մի և ուղուկ
գոգած խորութ̄ նր̄· և կանգուն մի լայնութ̄·
և պատի շուրջ զծնօտիւք նր̄ շուրջանակի թզաւ մի։ Եւ
այս բարձրութ̄ սեղանոյն *'ի խորութ̄ սկզբան փորուածոյն 14
մինչև 'ի մեծ քաւութիւն, կանգունք երկուք
'ի ներքուստ, և 'ի լայնութ̄ կանգուն մի· և փոքր քաւութէն
մինչև 'ի մեծ քաւութիւն կանգունք չորք, և 'ի լայնութ̄
15 կանգուն մի։ *Եւ բունն 'ի չորից կանգնոց· և
16 'ի բնէն 'ի վեր ցեղջերսն՝ կանգուն մի։ *Եւ բունն յերկոտասան
կանգնոյ, առ երկոտասան կանգուն 'ի լայնութ̄,
17 չորեքկուսի 'ի չորեսին կողմանս իւր։ *Եւ
քաւութիւն չորեքտասան կանգուն յերկայնութ̄, և չորեքտասան
կանգուն 'ի լայնութ̄, հաւասար 'ի չորեցունց
կողմանց։ և ծնօտքն պատուածոյք շուրջանակի
պատեալ զնովաւ 'ի կէս կանգնոյ, և բոլորակն նր̄ շուրջանակի
կանգուն մի· և աստիճանքն նր̄ ընդ արեւելս։
18 *Եւ ասէ ցիս տր̄· որդի մարդոյ՝ այսպէս ասէ տր̄ տր̄·
այս հրամանք են սեղանոյն· յաւուր գործուածոյ իւրոյ
մատուցանել 'ի վ̄ր նր̄ ողջակէզս, և հեղուլ առ նովաւ
19 արիւն։ *Եւ տացես քահանայիցն ղեւտացւոց որք 'ի
զաւակէ սադովկայ մերձեսցին առ իս՝ ասէ տր̄ տր̄ պաշտել
20 զիս, զուարակ մի յանդւոյ վ̄ս մեղաց։ *Եւ առցեն
յարենէ նր̄, և դիցեն 'ի վ̄ր չորեցունց եղջերաց սեղանոյն,
և 'ի վ̄ր չորեցունց անկեանց քաւութեն· և շուրջ
21 զյատակաւն, և ցանեսցեն՝ և քաւեսցեն։ *Եւ առցեն
զզուարակն վ̄ս մեղացն՝ և այրեսցի 'ի զատեալ տեղւոջ
22 տաճարին՝ արտաքոյ սրբութեցն։ *Եւ յաւուրն երկրորդի
առցեն նոխազս երկուս յայծեաց անարատս վ̄ս
մեղաց, և քաւեսցեն զսեղանն՝ ոպ̄ քաւեցին զուարակաւն։
23 *Եւ յետ վախճանելոյ զքաւութիւն, մատուսցեն
զուարակ յարջառոց անարատ՝ և խոյ 'ի հօտից անարատ։
24 *Եւ մատուսցեն առաջի տն̄, և ցանեսցեն 'ի
վ̄ր նր̄ քահանայքն աղ· և հանցեն զնս̄ յողջակէզս տն̄։
25 *Զեւթն օր արասցեն նոխազ մի վ̄ս մեղաց հանապազ,
և զուարակ մի յարջառոց, և խոյ մի 'ի հօտից անարատ
26 արասցեն *զեւթն օր, և քաւեսցեն զսեղանն՝ և սրբեսցեն
27 զնա։ Եւ կատարեսցեն զձեռս իւրեանց։ *Եւ վախճանեսցեն
զաւուրսն։ և եղիցի յօրէն ութերորդէ և
անդր՝ արասցեն քահանայքն 'ի վ̄ր սեղանոյն զողջակէզս
ձեր, և զվ̄ս փրկութ̄ ձերոյ, և ընկալայց զձեզ՝ ասէ տր̄ տր̄։

ԳԼ. ԽԴ.

1 Եւ դարձոյց զիս ընդ ճանապարհ արտաքին դրանն
սրբութեցն՝ որ հայէր յարեւելս· և այն էր փակեալ։
2 *Եւ ասէ ցիս տր̄· այդ դուռն փակեալ կացցէ՝ և մի բացցի՝ և մի ոք անցցէ ընդ դա, զի տր̄ ած̄
3 Իլի մտցէ ընդ դա· և եղիցի փակեալ։ *Քանզի առաջնորդ
իշխանն նա նստցի 'ի դմա ուտել հաց առաջի տն̄,
ընդ ճանապարհ կամարի դրանն մտցէ, և ը̄ նոյն ճանապարհ
ելցէ։

4 *Եւ տարաւ զիս ընդ ճանապարհ դրանն որ ը̄ հիւսւսի Լէ
յանդիման տաճարին· տեսանէի և ահա փառօք տն̄
5 լի էր տունն տն̄· և անկայ 'ի վ̄ր երեսաց իմոց։ *Եւ
ասէ ցիս տր̄· որդի մարդոյ, դիր 'ի սրտի քում, և տես
աչօք քովք, և լուր ականջօք քովք զամ̄ ինչ զոր ես ընդ
քեզ խօսեցայց, ըստ ամ̄ հրամանաց տանդ տն̄, և ըստ
ամ̄ իրաւանց դորա· և կարգեսցես 'ի սրտի քում ըզմուտ
տանդ ըստ ամ̄ ելից դորա, և ը̄ ամ̄ սրբութեցն։
6 *Եւ ասասցես ցտունդ Իլի տուն դառնացողաց· այսպէս

---

(17) Ոմանք. Հինգ հարիւր կանգուն չափով ձողոյն։ (18) Ոմանք. Եւ դարձաւ ընդ ծովա՛՛։ (20) Առ ոսկանայ պակասի. Շուրջանակի 'ի չորեսին կողմանսն նովին չափով։ և յօրինեաց զնա և զփողոցս նորա շուրջանակի, 'ի հինգ հար՛՛.. անջրպետեալ..յօրինուած տաճարին։

Գլ. խգ. (2) Յօրինակին. 'Ի նմանութ̄ լուսաւոյ 'ի փա՛՛։ (3) Բազումք. Զոր տեսանէի 'ի ժամանակի.. զոր տեսի 'ի վ̄ր քոբար։ (4) Ոմանք. Ընդ ճ̄նպրհն որ հայէր։ (5) Ոմանք. Համբարձ զիս հոգի։ (6) Ոմանք. Ձայն 'ի տաճարէն որ։ (7) Ոմանք. Տես զտեղի աթո՛՛։ (7) Բազումք. Եւ ապականութ̄բք իշխանացն։ (8) Ոմանք. 'Ի դնել զդրանդս իմ 'ի մէջ դրանդից նց̄.. զպարիսպս իմ նեցել ընդ իս... և խորտակեցի զնս̄ բար՛՛։ (9) Ոսկան. Եւ բնակեցից 'ի միջի նց̄։ (10) Ոմանք. Ցոյց տանն Իլի։ (11) Ոմանք. Ցուցցես դոցա։ (12) Բ̄մք. Եւ զնկարագիր տանն։ (13) Ոմանք. Եւ այս չափք սե՛՛... և ողուկ գոգած։ Ոսկան. Ուղկ գոգ՛՛։ (14) Ոմանք. Սկզբան փորածոյն.. և 'ի լայնութ̄ն կան՛՛։ (14) Այլք. Եւ 'ի փոքր քաւութէն։ (15) Ոմանք. Եւ 'ի բնէն և 'ի վեր։ (17) Ոսկան. 'Ի կողմանց լայնութ̄ հաւասար 'ի չորեցունց։ (18) Ոսկան. Յաւուր գործուածոց իւրոց։ (19) Ոմանք. Զուարակ մի յանդոյ։ (20) Ոսկան. Եւ շուրջ զյարկաւն ցանեսցեն։ (22) Ոմանք. Յայծեաց անարատս վասն։ (24) Այլք. Եւ մատուսցեն առաջի տն̄։ (24) 'Ի լուս՛՛. Եւ ցանեսցեն 'ի վ̄ր նց̄. համաձայն այլոց 'ի բն՛՛։ (25) Օրինակ մի. Զեւթն օր արածեսցեն նոխազ։ (27) Բ̄մք. Յօրէն ութերորդի և անդր։

Գլ. խդ. (1) Ոմանք. Որ հայէր ը̄ արեւելս։ (3) Ոսկան. Նստցի 'ի դա ուտել զհաց։ (5) Ոմանք. Ըստ ամ̄ի հրամանաց տանն Իլի, և ըստ ամ̄.. ամ̄ ելից նր̄։

պէս ասէ Տր Տր. շատ լիցի ձեզ առ ամ անօրէնութիւնք
ձերովք տունդ Իղի: * մուծանել ձեզ զորդիս այլազգիս 7
անթլփատս սրտիւ՝ եւ անթլփատս մարմնով՝ լինել
'ի սրբութիւնս իմ եւ պղծել զնոսա, 'ի մատուցանել ձեզ
զհացս իմ ճարպով եւ արեամբ, եւ անցանէք զուխտիւ
իմով ամ անօրէնութիւնք ձերովք: * եւ ոչ պահեցէք ըզպահպանութիւնս 8
սրբութեանց իմոց. եւ կարգեցէք զնս պահել
զպահպանութիւն սրբութե սրբութեանց իմոց: * Վն 9
այդորիկ այսպէս ասէ Տր ած. ամ որդի օտարածին
անթլփատ սրտիւ եւ անթլփատ մարմնով, մի մտցէ 'ի
սրբութիւնս իմ. յամ որդւոց այլազգեաց որ իցեն 'ի
տանդ Իղի: * այլ ղեւտացիքն որք հեռացան յինէն 'ի 10
մոլորել ժողովրդեանն. որ մոլորեցան յինէն զհետ
խորհրդոցն իւրեանց, եւ ընկալցին ըստ անօրէնութեանց
իւրեանց: * Եւ եղիցին 'ի սրբութիւնս իմ պաշտօնեայք 11
բարապանք դրանց տանդ, եւ սպասաւորք տաճարիդ.
նոքա զենուցուն զողջակէզս եւ զզոհս ժողովրդեանն.
եւ նոքա կացցեն առաջի ժողովրդեանն լինել նոցա 'ի
սպասաւորս. * փոխանակ զի էին նոքա սպասաւորք առաջի 12
կռոցն նց. եւ եղեւ տանն Իղի այն 'ի տանջանս անիրաւութեն:
Վն այնորիկ ամբարձի զձեռն իմ 'ի վր
նց ասէ Տր ած. եւ ընկալցին ըստ անօրէնութեն իւրեանց.
* եւ մի մերձեսցին առ իս քահանայանալ ինձ, 13
եւ մի հպել յամ սրբութիս որդւոյն Իղի, եւ մի յամ սրբութե
սրբութեց իմոց. եւ ընկալցին զանարգանս իւրեանց
մոլորութեանն զոր մոլորեցան: * եւ կարգեսցեն 14
զնս պահել զպահպանութիւնս տանն. յամ 'ի գործս նր,
եւ յամ ինչ զոր գործեսցեն անդ: * Եւ քահանայքն 15
ղեւտացիք որդիք սադովկայ որք պահեցին զպահպանութիւնս
սրբութեց իմոց 'ի մոլորել տանն Իղի յինէն,
նոքա մերձեսցին առ իս պաշտել զիս. եւ կացցեն առաջի
երեսաց իմոց մատուցանել ինձ զոհս եւ ճարպ եւ արիւն՝
ասէ Տր ած: * Նոքա մտցեն 'ի սրբութիւնս իմ, եւ 16
նոքա մերձեսցին 'ի սեղան իմ պաշտել զիս. եւ պահեսցեն
զպահպանութիւնս իմ: * Եւ եղիցի 'ի մտանել նց 17
ընդ դրունս սրահին ներքնոյ, զգեցցին զպատմուճանս
կտաւիս. եւ մի զգենուցուն ասուիս 'ի պաշտամանն իւրեանց,
'ի դրանէ ներքին սրահին: * Եւ խոյրս կտաւիս 18
ունիցին 'ի գլուխս իւրեանց, եւ անդրավարտիս կտաւիս
յերանս իւրեանց, եւ ոչ զգենուցուն բռնութի:
* Եւ յելանելն իւրեանց յարտաքին սրահն առ ժողովուրդն, 19
մերկասցին զպատմուճանս իւրեանց որով
պաշտիցենն. եւ դիցեն զնս 'ի սենեակն սրբութեց, եւ
զգեցցին այլ պատմուճանս. եւ մի սրբեսցեն զժողովուրդն
պատմուճանօք իւրեանց: * Եւ զգլուխս իւրեանց 20
մի գերծցեն, եւ զվարսս իւրեանց մի անօսրացուսցեն.
ծածկելով ծածկեսցեն զգլուխս իւրեանց:
* Եւ գինի մի արբցեն ամ քահանայքն 'ի մտանելն 21
իւրեանց 'ի ներքին սրահն: * եւ զայրի, եւ զհանեալ մի 22
առնուցուն իւրեանց 'ի կանայս, այլ զկոյս 'ի զաւակէ
տանն Իղի. եւ այրի թէ իցէ 'ի քահանայէ մնացեալ՝
առցեն: * Եւ զժողովուրդն իմ ուսուսցեն ընտրել 'ի 23
մէջ սրբոյն եւ պղծոյն. եւ 'ի մէջ անարատին եւ արատաւորին:
24 * Եւ 'ի վր դատաստանի արեան նոքա կացցեն
քննել. զարդարութիս իմ արդարացուսցեն, եւ զիրաւունս
իմ իրաւացուսցեն. եւ զօրէնս իմ, եւ զհրամանս
իմ յամ տօնս պատմեսցեն, եւ զշաբաթս իմ սրբեսցեն:
25 * Եւ 'ի դի մարդոյ մի մտցեն պղծիլ. բայց
թէ 'ի հօր կամ 'ի մօր՝ եւ յուստերս եւ 'ի դստերս՝ եւ
յեղբօր եւ 'ի քեռ՝ որ առն չիցէ տուեալ՝ պղծեսցին:
26 * եւ յետ սրբելոյն նորա՝ եւթն օր թուեսցէ իւր: * եւ
27 յորում աւուր մտանիցէ 'ի սրբութե սրահին ներքնոյ
պաշտել 'ի սրբութեն՝ մատուցանէ քաւութի՝ ասէ Տր
28 ած: * Եւ ոչ եղիցի նց ժառանգութի, զի ես եմ նց
ժառանգութի. եւ կալուածք մի տացին նց 'ի մէջ որդւոցն
29 Իղի, զի ես եմ նց ժառանգութի: * Եւ զզոհսն,
եւ զվն մեղացն, եւ զվն անգիտութեն՝ նոքա կերիցեն.
30 եւ ամ նուէրք Իղի՝ նց լիցին: * պտուղ ամի եւ անդրանիկք
ամենեցուն, եւ երախայրիք յամենայն պտղոց
ձերոց՝ քահանայիցն եղիցի: Եւ զառաջին մասն արդեանց
ձերոց տայջիք քահանային՝ դնել օրհնութե 'ի
31 վերայ տանց ձերոց: * Զամենայն զմեռելոտի եւ ըզգազանաբեկ,
'ի թռչնոց եւ յանասնոց, մի ուտիցեն
քահանայքն:

ԳԼ. ԽԵ.

1 Եւ 'ի վիճակել ձեզ զերկիրն 'ի ժառանգութի, զատուսջիք
պտուղ Տն սուրբ 'ի յերկրէն. քսան եւ հինգ
հազար յերկայնութի, եւ տասն հազար 'ի լայնութի, նուիրեալ
2 եղիցի յամ սահմանս նր շուրջանակի: * Եւ եղիցի
յայնմանէ 'ի սրբութի: հինգ հարեւր առ հինգ հարեւր
չորեքկուսի շուրջանակի. եւ յիսուն կանգուն բացատացն
3 շուրջանակի: * եւ յայսմ չափոյ չափեսցի քսան
եւ հինգ հազար յերկայնութի, եւ տասն հազար 'ի լայնութի:
4 եւ 'ի նմա եղիցի սրբութի սրբութեցն * նուիրեալ
յերկրէն. եւ եղիցի քահանայիցն որ պաշտիցեն 'ի
սրբութեն, եւ այնոցիկ որ մերձենան պաշտել զՏր: Եւ
եղիցի նց տեղի մի զատեալ 'ի տուն սրբութե իւրեանց,
5 * քսան եւ հինգ հազար յերկայնութի, եւ տասն հազար
'ի լայնութի: Եւ ղեւտացւոցն որ պաշտեն 'ի տաճարին,
6 եղիցի 'ի կալուածս քաղաքի 'ի բնակութի. * ըստ բնակութե
քաղաքի տացես, հինգ հազար 'ի լայնութի, եւ
քսան եւ հինգ հազար յերկայնութի ըստ երախտեաց սրբութեցն.
7 յամ տանէն Իղի եղիցի: * Եւ առաջնորդին
յայնմանէ եւ անտի յերախայրիս սրբոցն 'ի նիստ քաղաքին
յանդիման երախայրեաց սրբութեցն, ընդդէմ բնակութե
քաղաքին ընդ կողմ ծովու. եւ 'ի ծովէն ընդ
արեւելս. եւ երկայնութի ըստ միոյ վիճակաց 'ի սահմանացն
որ ընդ ծովակողմն, եւ լայնութի ըստ սահմանաց
8 երկրին որ ընդ արեւելս: * եւ եղիցի նմա 'ի կալուածս
'ի մէջ Իղի: Եւ ոչ եւս բռնան լիցին իշխանք որդւոցն
Իղի ժողովրդեան իմում. եւ զերկիրն վիճակեսցեն ժառանգեսցեն
տունն Իղի ըստ ազգս իւրեանց:
9 * Այսպէս ասէ Տր Տր. շատ լիցի ձեզ իշխանքդ Իղի. ԼԸ
արդ 'ի բաց արարէք զապիրատութի եւ զչուառութի.
իրաւունս եւ արդարութի արարէք. 'ի բաց մերժեցէք
ըզ-

---

(7) Ոմանք. Անթլփատս սրտիւք: (7) Ոսկան. Եւ անցանել զուխտիւ իմով: (8) Բազումք. Պահել զպահպանութիս: (10) Ոմանք. Ըստ անօրէնութե իւրեանց: (12) Բոլորք. Ըստ անիրաւութե իւրեանց: (13) Բազումք. Մերձեսցին առ 'ի քհնյանալ ինձ: (14) Ոսկան. Յամ գործս նր, եւ յամ ինչ զոր գործիցէ անդ: (14)(15) Բազումք. Զոր գործիցեն անդ. քահանայքն ղե": (17) Ոսկան. Սրահին 'ի ներքնոյ: (17) Ոմանք. 'Ի դրանէ սրահին ներքին: (18) Ոսկան. Եւ ոչ զգենուցուն 'ի բռնութե: (22) Ոսկան. Իւրեանց կանայս: (23) Ոմանք. 'Ի մէջ սրբոցն եւ պղծոց: (24) Բոլորք. Եւ զհրամանս իմ յամ տօնս պահեսցեն: (25) Ոմանք. Եւ յուստեր եւ 'ի դստեր եւ յեղբօր եւ 'ի քեռ, որ առն չիցէ լեալ պղ": (27) Բազումք. Մատուսցէ քաւութի: (28) Ոմանք. Եւ եղիցի նց ժա". . . եւ կալուածք մի տացի նոցա: Ոսկան. 'Ի ժառանգութի, եւ կալուածք մի . . նց 'ի ժառան": (30) Ոմանք. Քահանայիցն եղիցին: (31) Բազումք. Մի կերիցեն քահանայքն:

ԳԼ. ԽԵ. (1) Բոլորք. Տն սուրբ յերկրէն: (2) Ոմանք. Յայնմանէ սրբութի . . չորեքկուսի շուրջանակաւ, եւ յիսուն կանգուն բացատան. կամ, բացատանցն. կամ, բացատատանցն շուր": (3) Ոմանք. Չափեսցեն. կամ, չափեսցես քսան եւ հինգ հա": (4) Բոլորք. Յերկրէն եղիցի քահանայիցն որ պաշտեն . . զատեալ 'ի տուն սրբութեցն: (5) Ոսկան. 'Ի լայնութի եղիցի ղեւտացւոցն . . եղիցի կալուածս քա": (6) Ոմանք. 'Ի լայնութի, եւ հինգ հզր յերկայնութի: (6) Բոլորք. Ըստ երախայրեաց սրբութեցն: (6) Ոսկան. Ամենայնի տանն Իղի եղիցի: (7) Ոսկան. Եւ անտի յերախայրից սրբցն: (7) Բոլորք. Եւ երկայնութի Թ սահմանաց երկ": (9) Յօրինակին. Շատ լիցի ձեզ իշխանք Իղի: (9) Ոսկան. Զապիրատութի եւ զթշնամութի. զիրաւունս եւ զար": (9) Բազումք. 'Ի բաց մերժեցէք զբռնաւորութե:

զբռնութիւն 'ի ժողովրդենէ իմմէ՝ ասէ տ̄ր ա̄ծ : * Կշիռք 10
արդարք, և չափ արդար, և կապիճ արդար եղիցի չա-
փոց ձերոց : * և կապիճ նոյն լիցի տալոյ և առնլոյ. 11
տասներորդն գրուի եղիցի կապիճ. և տասներորդ գրը-
ուի կապիճն, կշիռ ըստ գրուին, և ըստ արդուին ե-
ղիցի : * և կշիռն քսան դանգ, և քսան սիկղ, և քսան 12
և հինգ սիկղ, և 'ի քսան և 'ի հինգ սիկղէ՝ եղիցի ձեզ
մնաս մի : * Եւ այս պտուղ լիցէ զոր զատանիցէք. ըզ- 13
վեցերորդ չափոյն 'ի գրուէ ցորենոյ, և զվեցերորդ արդ-
ուի 'ի քոռէ գարւոյ : * Եւ հրաման ձիթոյ, քսէստ 14
մի իւղոյ, տասներորդ սափորոյն. զի տասն քսէստն՝ է
սափոր մի : * Եւ ոչխար մի 'ի տասն ոչխարէ, նուէրք 15
յա̄մ ազգացն Ի̄ղի, 'ի զոհս և յողջակէզս քաւութ̄ե և
փրկութ̄ե ձերոյ՝ ասէ տ̄ր ա̄ծ : * Եւ ա̄մ ժողովուրդ 16
երկրիդ՝ տացէ զերախայրիսն ցառաջնորդս Ի̄ղի : * և 17
'ի ձեռն առաջնորդին եղիցին ողջակէզքն՝ և զոհքն՝ և
սպանդքն, 'ի տօնս և յամսագլուխս և 'ի շաբաթս. և
յա̄մ տօնս տանդ Ի̄ղի նա մատուսցէ զվ̄ս մեղացն, և
զզոհսն՝ և զողջակէզսն, և զվ̄ս փրկութեան քաւել ըզ-
տանդ Ի̄ղի : * Այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ, յառաջնում ամ- 18
սեանն որ օր մի լիցէ ամսոյն, առնուցուք զուարակ մի
յանդւոյ անարատ՝ քաւել զսրբութիւն : * և առցէ քա- 19
հանայն յարենէ քաւութեան, և ցանեսցէ 'ի վերայ սեմոց
տանն, և 'ի վ̄ր չորեցունց անկեանց տաճարին, և 'ի
վ̄ր սեղանոյն, և 'ի վ̄ր սեմոց դրանն ներքին սրահին :
* և այսպէս արասցէ, որ օր եւթն լիցէ ամսոյն, յա̄մ 20
յանգէտս յանցանաւորէ և 'ի տղայոց քաւել զտունն :
* Եւ յամսեանն առաջնում, որ օր չորեքտասան լիցէ 21
ամսոյն, եղիցի ձեզ տօնն պասեքի, զեւթն օր բաղարջ
կերիջիք : * և արասցէ առաջնորդն յաւուրն յայնմիկ 22
վասն իւր՝ և վ̄ս տանն՝ և վ̄ս ա̄մ ժողովրդեան երկրին,
զուարակ մի յարջառոց վ̄ս մեղաց : * և զեւթն օր տօ- 23
նին արասցեն ողջակէզս տ̄ն, եւթն զուարակ՝ և եւթն
խոյ. անարատս աւուր աւուր զեւթն օր. և վ̄ս մեղաց
նոխազ մի յայծեաց աւուր աւուր : * և զոհ և նաշիհ 24
գործեալ ըստ զուարակին, և հաց գործեալ ը̄ խոյին.
և քսէստ մի իւղ ըստ հացին : * Եւ յամսեանն երրոր- 25
դի որ օր հնգետասան լիցէ ամսոյն արասցեն տօն ը̄
օրինակի եւթանց աւուրց. որ̄ վ̄ս մեղացն՝ և վ̄ս ող-
ջակիզացն. և ըստ նաշհոյն՝ և ըստ ձիթոյն :

ԳԼ. ԽԶ.

Այսպէս ասէ տ̄ր ա̄ծ, դրունն որ 'ի ներքնում սրա- 1
հին հայի ընդ արեւելս. եղիցի փակեալ զվեց ա-
ւուրսն արդոյս, և յաւուրն շաբաթու բացցի, և յա-
ւուրն ամսագլխոյն բացցի : * և մտցէ առաջնորդն ը̄ 2
ճանապարհ կամարի դրանն արտաքնոյ, և կացցէ 'ի վ̄ր
սեմոց դրանն. և արասցեն վ̄ս նորա ողջակէզս քահա-
նայքն. և զփրկութեցն վ̄ս նր̄. և երկիր պագցէ 'ի վ̄ր
սեմոց դրանն՝ և ելցէ : և դուռն մի փակեսցի մինչև ցե-
րեկոյ : * և երկիր պագանիցէ ժողովուրդ երկրին ա- 3
ռաջի մուից դրանն յաւուր շաբաթուց՝ և յամսագլուխս՝
առաջի տ̄ն : * Եւ զողջակէզսն զոր մատուցանէ տ̄ն ա- 4
ռաջնորդն յաւուր շաբաթուց, վեց ոչխար անարատ՝ և
5 խոյ մի անարատ : * և մաննա եփեալ առ խոյն և առ ո-
րոջսն և զոհս և տուրս ըստ ձեռին նր̄, և քսէստ իւղոյ
6 ըստ հացին : * Եւ յաւուրն ամսամտից զուարակ մի՝
որդի պառակամոր՝ անարատ. և վեց որոջքն և խոյն,
7 անարատք եղիցին : * և նաշիհ ըստ զուարակին, և նա-
շիհ և մաննա ըստ խոյին՝ և ըստ որոջացն. որ̄ և պատ-
8 րաստեսցի 'ի ձեռս իւր. և իւղ ըստ նաշհոյն : * և 'ի
մտանել առաջնորդին՝ ընդ ճանապարհ կամարի դրանն
9 մտցէ, և ընդ նոյն ճանապարհ դրանն ելցէ : * Եւ յոր-
ժամ մտանիցէ ժողովուրդ երկրին առաջի տ̄ն 'ի տօնս.
որ մտանիցէ ընդ ճանապարհ դրանն հիւսւսոյ երկիր
պագանել ելցէ ընդ ճանապարհ դրանն հարաւոյ. և
որ մտցէ ընդ ճանապարհ դրանն հարաւոյ, ելցէ ընդ
ճանապարհ դրանն հիւսւսոյ. և մի դարձցի ընդ ճա-
նապարհ դրանն ընդ որ եմուտ. այլ ուղորդ ընդ նոյն
10 ելցէ : * և առաջնորդն 'ի մէջ նց̄, 'ի մտանելն նց̄՝ ընդ
11 նոսին մտցէ, և ընդ ելանելն նց̄՝ ը̄ նոսին ելցէ : * Եւ
'ի տօնս և 'ի ժողովս՝ եղիցի մաննա եփեալ ըստ զուա-
րակին, և մաննա ըստ խոյին և ը̄ որոջացն, որ̄ պատ-
րաստեսցի 'ի ձեռս նր̄ և քսէստ մի իւղոյ ըստ հացին :
12 * Ապա թէ առնիցէ առաջնորդն զխոստովանութ̄ե ող-
ջակէզս, և զկամաւն փրկութ̄ե տ̄ն. բացցէ իւր զդուռնն
որ հայի ընդ արեւելս, և արասցէ զողջակէզս՝ և զվասն
փրկութ̄ե, ըստ օրինակին որ̄ առնիցէ յաւուր շաբա-
թուցն. և ելցէ և փակեսցէ զդուռնն յետ ելանելոյն
13 իւրոյ : * Եւ բուծ մի տարեւոր անարատ արասցէ յող-
ջակէզ տ̄ն, հանապազօր այգուն այգուն արասցէ զայն
14 * և մաննա ը̄ նմին այգուն այգուն, զվեցերորդ մասն
չափոյն. և երրորդ մասն քսէստի իւղ խառնեալ 'ի նա-
15 շիհն. մաննա տ̄ն՝ հրաման յաւիտենական : * հանապազ
մատուցանիցէ զգառնն և զմաննայն, և զիւղն արասցէ
16 այգուն այգուն ողջակէզ հանապազորդ : * Այսպէս
ասէ տ̄ր տ̄ր. և եթէ տացէ առաջնորդն պարգեւ միում
յորդւոց իւրոց 'ի ժառանգութ̄է իւրմէ. եղիցի այն
17 որդւոց նր̄ 'ի կալուածս ժառանգութ̄ե : * Եւ եթէ
տացէ պարգեւ 'ի ժառանգութ̄է իւրմէ միում 'ի ծա-
ռայից իւրոց, եղիցի նմա այն մինչև ցամին թողութ̄ե,
և ապա դարձցի անդրէն առ առաջնորդն : բայց ժա-
18 ռանգութ̄ե որդւոց նր̄՝ նոցին եղիցի : * Եւ մի առցէ
առաջնորդն 'ի ժառանգութ̄է ժողովրդեանն իւրոյ բռնա-
նադատել զն̄ս. այլ յիւրմէ կալուածոց և յիւրմէ ժա-
ռանգութ̄է ժառանգեցուսցէ որդւոց իւրոց. զի մի
ցրուեսցի ժողովուրդ իմ 'ի յիւրաքանչիւր բնակութ̄է :
19 * Եւ տարաւ զիս ընդ ճանապարհ դրանն հարաւոյ.
'ի պատշգամ սրբութ̄ց քահանայիցն որ հայէր ը̄ հիւ-
20 սիս, և ահա անդ տեղի զատեալ : * և ասէ ցիս, այս
է տեղի յորում եփիցեն քահանայքն զվ̄ս անգիտութ̄ե՝
և զվ̄ս մեղացն. անդ եփեսցեն և զմաննայն, ամենևին
մի ելանել 'ի սրահն արտաքին սրբել զժողովուրդն :
21 * Եւ եհան զիս 'ի սրահն արտաքին, և շրջեցոյց զիս ը̄
չորս կողմանս սրահին. և ահա գաւիթ առ գաւթաւ.
22 * ընդ չորս կողմանս սրահին. Գաւթին փոքու՝ քառա-
սուն կանգուն երկայնութ̄ե. և երեսուն կանգուն լայ-
23 նութ̄ե. մի չափ էր չորեցունց : * և պատշգամք շուր-
ջա

---

(10) Ոմանք. Չափոյ ձերոյ : (11)(12) Ոմանք. Եղիցի քսան. և կշիռն դանկ : (14) Բազումք. Քսեստ : (16) Ոմանք. Զերախայրիս ցառաջնորդսն Իսրայէլի : (17) Ոմանք. Եւ նա մատուսցէ : (18) Ոմանք. Ասէ տ̄ր տ̄ր ա̄ծ.. որ օր մի է ամսոյն : (19) Ոմանք. Եւ ցանեսցեն 'ի վ̄ր սեմոց : (20) Ոմանք. Որ օր եւթն էր ամսոյն : (20) Այլք. Յանգէտս յանցաւորէ, և 'ի : (21) Ոմանք. Չորեքտասան է ամսոյն : (22) Առ ոսկանայ պակասի. Առաջնորդն յաւուրն յայնմիկ վ̄ս : (23) Ոմանք. Արասցէ ողջակէզս : (23) Յօրինակին. Նոխազ մի յայծեաց : (25) Օրինակ մի. Եւ յամսեանն եօթներորդի որ օր հինգ է : Առ ոսկան. Վեցերորդի 'ի հնգետասան օր ամսոյն ա''... վ̄ս մեղացն՝ նոյնպէս և վ̄ս ողջա'' :

Գլ. խզ̄. (1) Ոմանք. Սրահին որ հայի ընդ.. և յաւուրս շաբաթուց բացցի.. և յաւուրս ամսագլխոց : (1) Ոսկան. Զվեց աւուրսն արդոյս... ամսագլխոյն : (2) Ոմանք. Քահանայքն ողջակէզս վ̄ս նր̄ : (4) Ոմանք. Զոր մատուսցէ տ̄ն յաւուր : (4) Յօրինակին պակասէր. Որոջս անարատս, և խոյ մի անարատ : (5) Ոմանք. Եւ առ որոջսն զոհս և տուրս, ը̄ ձեռին նր̄ : (7) Ոմանք. Եւ նաշիհ 'ի մաննայ ը̄ : (9) Այլք. Եւ որ մտանիցէ ը̄ ճանապարհ : (10) Ոմանք. Եւ առաջնորդն ը̄ մէջ նց̄ 'ի մտ'' : (12) Բազումք. Եւ արասցէ զողջակէզսն իւր, և զվասն... որպէս և առնիցէ յա'' : (13)(14) Ոմանք. Այգոյն այգոյն : (14) Ոմանք. Եւ երր̄դ մասն քսեստ մի իւղ խառնեալ : (16) Բազումք. Եւ եղիցի այն որդ'' : (18) Ոսկան. Բռնադատեալ զն̄ս : (18) Բ.օ̄մք. Ցրուեսցին իւ' յիւրաքանչիւր : (19) Ոմանք. 'Ի պատշգամս սրբ'' : (20) Ոմանք. Յորում եփեսցեն : Կամ, եփեսցին քահանայքն : (21) Ոմանք. Գաւիթք առ գաւիթս : (22) Ոմանք. Յերկայնութ̄ե, և 'ի

ջանակի զչորեքումբք. և խոհակերոցք շինեալք 'ի ներքոյ
պատուհանացն շուրջանակի : * Եւ ասէ ցիս, այս 24
տունք են խոհակերաց, ուր հասուցանիցեն պաշտօնեայքն
տանն զզենլիս ժողովրդեանն :

ԳԼ. ԽԷ.

ԼԹ Եւ եմոյծ զիս առաջի դրան տաճարին, և ահա ելանէր 1
ջուր 'ի ներքոյ վարագուրաց տաճարին ը̅
արևելս. զի երեսք տաճարին հայէին ընդ արևելս. և
ջուրն հոսէր յաջմէ կողմանէ տաճարին հիւսիսոյ՝ 'ի
սեղանն կոյս : * Եւ եհան զիս ընդ ճանապարհ դրանն 2
հիւսիսոյ, և շրջեցոյց զիս ընդ ճանապարհ դրանն արտաքնոյ
առ դրամբն արտաքնով, որ հայէր ընդ արևելս.
և ահա ջուրն հոսէր յաջմէ կողմանէ : * Եւ իբրև 3
ելս առն դէմ յանդիման, և չափ 'ի ձեռին իւրում :
Եւ չափեաց հազար, չափովն՝ և անց ընդ ջուրն յորդութեաց
: * և չափեաց հազար, չափովն՝ և անց ընդ 4
ջուրն, և հարկանէր ջուրն մինչև ցերանսն : և չափեաց
հազար, չափովն՝ և անց ը̅ ջուրն. և հարկանէր ջուրն
մինչև ցգօտիսն : * և չափեաց հազար, չափովն զուխն՝ 5
և ոչ կարէր անցանել. զի յորդեաց ջուրն իբրև զյորձանս
հեղեղաց ը̅ որ ոչ ոք անցանիցէ : * Եւ ասէ ցիս, 6
տեսե՞ս որդի մարդոյ : և դարձոյց զիս և տարաւ յափն գետոյն
: * և 'ի շրջելն անդ իմում, և ահա յափն գետոյն 7
ծառաստանք բազում յոյժ յայսկոյս յայնկոյս : * Եւ ասէ 8
ցիս. Ջուրս այս որ ելանէ 'ի կողմ գալիլեացւոց ը̅
արևելս, և իջանէ յարաբիա, և գայ մինչև ցծով 'ի ջուրց
ելիցն, և բժշկեսցէ զջուրս : * և եղիցի ա̅մ շունչ անասնոց 9
թքելոց. յա̅մ յորոց վ̅ր եկեսցէ գետն՝ կենդանասցին
: Եւ եղիցի անդ ձուկն բազում յոյժ, զի հասեալ
անդր ջրոյս այսորիկ՝ բժշկեսցէ. և կենդանասցին
յորոց վ̅ր հասցէ գետն՝ և կեցցէ : * Եւ կացցեն 10
'ի նմա որսորդք յենգադեայ մինչև ցենգադիմ. ձգանք
ուռկանաց առանձինն եղիցին. և ձկունք նորա իբրև
զձկունս ծովուն մեծի, և բազմութի̅ բազում յոյժ :
* յելս նո̅ր՝ և 'ի դարձս նորին, և 'ի համբառնալ նորին 11
մի՛ սրբեսցին. այլ յաղս մատնեսցին : * Եւ առ գետովն 12
ելցեն զափամբքն յայսկոյս յայնկոյս՝ ա̅մ ծառ ուտելի,
և մի՛ հնասցի շուրջ զնովաւ, և մի՛ պակասեսցի
պտուղ նո̅ր, և զդալարութի̅ իւր յառաջագոյն արձակեսցէ.
զի ջուրք նորա 'ի սրբութեանց ելանիցեն. և եղիցի
պտուղ նց̅ 'ի կերակուր, և ելք նց̅ 'ի բժշկութի̅ :
Խ * Այսպէս ասէ տ̅ր ա̅ծ. այս են սահմանք ժառանգութե̅ 13
երկրին, զոր ժառանգեցուցանիցեն երկոտասան
ազգացն որդւոցն Ի̅ղի յաւելուած վիճակաց : * և ժառանգեսցեն 14
զնա իւրաքանչիւրոք՝ ա̅մ և եղբայրն իւր,
յոր ամբարձի զձեռն իմ տալ հարցն նց̅. և անկցի երկիրն
այն ձեզ 'ի վիճակ ժառանգութե̅ : * Եւ այս են 15
սահմանք երկրին որ ընդ կողմ հիւսիսոյ : 'Ի ծովէն մեծէ,
որ իջանէ և մեկնէ 'ի մուտս եղդադայ * և եմաթայ, 16
և բերովթայ, սաբարիմայ. 'ի մէջ սահմանացն դամասկոսի,
և 'ի մէջ սահմանացն եմաթայ՝ բնակութիք աւնանայ
17 որ են 'ի սահմանս աւրանիտեաց : * Այս են սահմանք
'ի ծովէ 'ի հանգրուանէ աւնանայ՝ սահմանք դամասկոսի.
և 'ի կողմ հիւսիսոյ ըստ հիւսիսոյ, և սահմանն
18 եմաթայ սահման հիւսիսոյ, * դէմ յանդիման արևելից
'ի մէջ աւրանացւոցն և 'ի մէջ դամասկոսի. 'ի
մէջ գաղաադացւոցն և 'ի մէջ երկրին Ի̅ղի, յորդանան
մեկնէ ընդ ծովակողմ արևելից ը̅ արմաւաստանն : այս
19 ընդ արևելս, * և ընդ հարաւ. և առհարաւով 'ի թեմանայ
և յարմաւաստանէ՝ մինչև 'ի ջուրն մարիմովթկադէս
որ ձգի 'ի ծովն մեծ : Այս բաժին հարաւային՝
20 և առ հարաւով : * և այն բաժին ծովուն մեծի, որ որոշէ
մինչև հանդէպ մտիցն եմաթայ, մինչև 'ի մուտս
21 նորին. այս են ինքն ընդ ծովակողմն եմաթայ : * Եւ
22 բաժանեսջիք զերկիրն զայն նց̅, և ազգացն Ի̅ղի * արկջիք
զնա 'ի վիճակս. ձեզ և եկացն, և պանդխտացն որ 'ի
միջի ձերում, որք ծնան որդիս 'ի միջի ձերում. և եղիցին
ձեզ իբրև այգրենածինք 'ի մէջ որդւոցն Ի̅ղի. եղիցին
ընդ ձեզ. կերիցեն ժառանգութի̅ 'ի մէջ ազգացդ
23 Ի̅ղի : * Եւ եղիցին յազգ պանդխտաց 'ի մէջ պանդխտաց՝
որ իցեն 'ի ձեզ. անդ տաջիք նց̅ ժառանգութի̅՝ ասէ
տ̅ր ա̅ծ :

ԳԼ. ԽԸ.

1 Եւ այս են սահմանք ցեղիցն. ի սկզբանէ կողմանն
հիւսիսոյ ըստ կողման զառիթափին, որ զառանէ
ընդ մուտս եմաթու հանգրուանին աւնանու. սահմանն
դամասկոսի առ հիւսիսով ըստ կողման բնակութե̅ն
եմաթայ : Եւ եղիցի նց̅ արևելակողմ մինչև 'ի ծո-
2 վակողմ՝ դանայ բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանաց անտի
դանայ յարևելակողմ մինչև 'ի ծովակողմ՝ ասերայ բա-
3 ժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն ասերայ յարևելից կուսէ
4 մինչև ցծովակողմ՝ նեփթաղիմայ բաժին մի : * Եւ 'ի
սահմանացն նեփթաղիմայ յարևելից կուսէ մինչև ցծո-
5 վակողմ՝ մանասէի բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն մա-
նասէի յարևելից կուսէ մինչև ցծովակողմ՝ եփրեմի բա-
6 ժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն եփրեմի յարևելից կուսէ
7 մինչև 'ի ծովակողմ՝ ռուբինի բաժին մի : * Եւ 'ի սահ-
մանացն ռուբինի յարևելից կուսէ մինչև ցծովակողմ՝
8 յուդայի բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն յուդայի
յարևելից կողմանէ մինչև ցծովակողմ. և եղիցի պտուղ
նուիրաց քսան և հինգ հազար յերկայնութի̅, և տասնհազար
'ի լայնութի̅. իբրև զմի 'ի վիճակաց 'ի կողմանցն
արևելից մինչև ցծովակողմն : Եւ եղիցի ս̅բ 'ի մէջ նց̅.
9 * պտուղ զոր նուիրիցեն տ̅ն, յերկայնութի̅ քսան և հինգ
10 հազար կանգուն, և 'ի լայնութի̅ տասնհազար : * Եղիցի
պտուղ սրբութեց քահանայիցն. ընդ հարաւակողմ
յերկայնութի̅ քսան և հինգ հազար, և ընդ ծովակողմ
'ի լայնութի̅ տասնհազար, և ընդ արևելս 'ի լայնութի̅
տասն հազար, և ընդ հիւսիսակողմ յերկայնութի̅ քսան
և հինգ հազար : Եւ եղիցի սահման սրբութեցն 'ի միջի
11 նց̅, * քահանայիցն սրբեցելոց որդւոցն սադովկայ,
որք պահեն զպահպանութիւս տանն տ̅ն. որք ոչ մոլո-
րե-

լայնութի̅ երեսուն կան" :
Գլ. խէ. (1) 'Ի լուս". 'Ի ներքոյ վայրագաւթաց տաճարին. համաձայն ամնց 'ի բն" : (1) Ոսկան. 'Ի հիւսիսոյ 'ի սեղանն : (3) Բ̅զ̅մ. Եւ անց ը̅ ջուրն ջուր յորդութե̅ : (5) Յօրինակին 'ի բնաբանի [illegible] վ̅ո՝ որ. 'Ի լուս". Նշանակի 'ի մէջ բերելն, և առնել՝ ընդ որ ոչ ոք անցա". համաձայն բազմաց : (6) Բ̅զ̅մ. Տեսե՞ր որդի մարդոյ : (7) Ոսկան. 'Ի շրջել իմում անդ, և յափին գետոյն : (9) Բազումք. Անասնոց 'ի բաց թքելոց... եկեսցէ գետն՝ կենդանի լիցին.. և կենդանասցի յորոյ վ̅ր եկեսցէ գետն : (10) Ոմանք. Յենգադէ մինչև ցենգադիմ. և ձգանք ուռկանաց առանձինն ... բազմութի̅ բազում յոյժ : (11) Ոմանք. Եւ յելս նո̅ր, և 'ի մուտս նո̅ր և 'ի համբառնալ նո̅ր.. այլ յաղ մատնեսցին : (12) Ոմանք. Ելցէ զափամբքն յայսկոյս.. 'ի սրբութեցն ելանեն : (13) Ոմանք. Զոր ժառանգեցուցանիցես : (14) Ոսկան. Այն 'ի ձեզ 'ի վիճակ : (15) Ոմանք. Որ իջանէ և մեկնի : (15) Ոսկան. 'Ի մուտս եղդադայ : (16) Ոմանք. Եմաթայ բերովթայ.. 'ի սահմանս աւրանացւոյն : (17) Բ̅զ̅մ. 'Ի ծովէն հանգրուանին աւ"... և ընդ կողմն հիւսիսոյ.. և սահմանքն եմաթայ սահմանք հիւ" : (18) Ոմանք. 'Ի մէջ աւրանացւոյն.. 'ի մէջ գաղաադացւոյն... յորդանան մեկնէր : (18) Յօրինակին. Ընդ արմաւաստանեաւս ընդ արևելս : (19) Ոմանք. Եւ ընդ հարաւով 'ի թեմնայ.. 'ի ջուրն մարիմովթ կադէս : (20) Ոմանք. Եւ այն բաժին.. ծ̅ է ը̅ : (22) Ոմանք. Իբրև այգենածինք :
Գլ. խը̅. (1) Ոմանք. Որ զառանէր ընդ մուտսն եմա". .. սահմանն դամասկոսի առ հիւսիսոյ.. նց̅ յարևելակողմն : (4) Բ̅զ̅մ. Նեփթաղիմի յարևելից մինչև 'ի ծովակողմն մի" : (5) Ոմանք. Մինչև 'ի ծովակողմն : (7) Ոմանք. Մինչև 'ի ծովակողմն : (9) 'Ի բազումս պակասի. Քսան և հինգ հազար կանգուն : (10) 'Ի բ̅զ̅մ պակասի. Ընդ հարաւակողմն յերկայնութի̅ : (10) Առ ոսկանայ պակասի. Եւ ընդ արևելս... և ընդ հիւսիսակողմն յերկայ".

րեցան 'ի մոլորութե̄ որդւոցն Ի̄ղի՝ որպէս մոլորեցան ղեւտացիքն :
* Եւ եղիցի նց̄ պտուղ տուեալ 'ի պտղոյ երկրին 12
սրբութե̄ սրբութե̄ցն, 'ի սահմանաց ղեւտացւոցն :
* և ղեւտացւոցն որ զհետ սահմանաց քահանայիցն, եղիցի 13
յերկայնութե̄ քսան և հինգ հազար՝ և 'ի լայնութե̄
տասնհազար : * ոչ վաճառեսցի 'ի նցն̄է, և ոչ չափեսցի, 14
և ոչ առցի առաջին արդեանց երկրին · զի սրբութե̄
տն̄ է : * Բայց հինգհազարն աւելորդ լայնութե̄ 15
առ քսան և հինգ հազարսն, պատուար արտաքոյ քաղաքին
լիցին 'ի բնակութի և յարձակավայրս նորին · և
եղիցի քաղաքն 'ի միջի նր̄ : * Եւ այս է չափ նորա · 'ի 16
կողմանէ հիւսւսոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեւր · և 'ի
կողմանէ հարաւոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեւր · և 'ի
կողմանէ արեւելից՝ չորքհազար և հինգ հարեւր · և 'ի
կողմանէ ծովուն՝ չորքհազար և հինգ հարեւր : * Եւ 17
եղիցի բացատ քաղաքին ընդ հիւսւսի՝ երկերիւր և յիսուն ·
և ընդ հարաւ՝ երկերիւր և յիսուն · և ընդ արեւելս՝
երկերիւր և յիսուն · և ընդ ծով՝ երկերիւր և
յիսուն : * Եւ աւելորդ երկայնութե̄ն մերձ առ երախայրեօք 18
սրբութե̄ցն տասն հազար ընդ արեւելս, և տասն
հազար ընդ ծով : և եղիցին երախայրիք 'ի սրբութե̄ն ·
և եղիցին արդիւնք նր̄ 'ի հաց գործաւորի քաղաքին ·
* և գործաւորք քաղաքին գործեսցեն զնա ա̄մ ցեղիցն 19
Ի̄ղի : * Եւ ա̄մ պտուղ քսան և հինգ հազար՝ առ քսան 20
և հինգ հազար · չորեքկուսի զատանիջիք զպտուղ սրբութե̄ն
'ի բնակութե̄ քաղաքին : * և աւելորդ նորուն՝ 21
գլխաւորին եղիցի · և անտի 'ի պտուղ սրբութե̄, և 'ի
նիստ քաղաքին յանդիման նորին, քսան և հինգ հազար
յերկայնութե̄՝ մինչև 'ի սահմանս արեւելից կողմանն :
և 'ի ծովակողմ դէմ յանդիման նմին, քսան և հինգ հազար
մինչև 'ի սահմանս ծովակողմանն մերձ առ վիճակ
գլխաւորին : և եղիցի պտուղ սրբութե̄ցն, և սրբութի

22 տաճարին 'ի մէջ նր̄ : * և ժառանգութե̄ ղեւտացւոցն ·
Եւ 'ի բնակութե̄ քաղաքին, միջոցն գլխաւորացն եղիցի ·
և 'ի մէջ սահմանացն յուդայ · և 'ի մէջ սահմանացն
23 բենիամինի՝ գլխաւորին եղիցի : * Եւ աւելորդ ցեղիցն՝
'ի կողմանցն արեւելից մինչև ցծովակողմ բենիամինի
24 բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն բենիամինի՝ 'ի կողմանցն
արեւելից մինչև 'ի ծովակողմ շմաւոնի բաժին մի :
25 * Եւ 'ի սահմանացն շմաւոնի 'ի կողմանցն արեւելից մինչև
26 'ի ծովակողմ իսաքարայ բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն
իսաքարայ 'ի կողմանցն արեւելից մինչև 'ի ծովակողմ
27 զաբուղոնի բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն զաբուղոնի
'ի կողմանցն արեւելից մինչև 'ի ծովակողմ գադայ
28 բաժին մի : * Եւ 'ի սահմանացն գադայ մինչև ցհարաւ
եղիցի սահմանք նր̄՝ 'ի թեմանայ և 'ի ջրոցն առ
29 բովթկադէս՝ ժառանգութե̄ մի մինչև ցծովն մեծ : * Այս
երկիր է զոր բաժանիցէք վիճակաւ ազգացն Ի̄ղի · և
30 այս բաժինք նց̄ ասէ տր̄ ած̄ : * Եւ այս ելամուտ քաղաքին ·
ընդ կողմ հիւսւսոյ չորքհազար և հինգ հարեւր
31 չափովն : * Եւ դրունք քաղաքին ըստ անուանց ազգացն
Ի̄ղի : դրունք երեք ընդ կողմ հիւսւսոյ · դուռն
մի ռուբինի, և դուռն մի յուդայ, և դուռն մի ղեւեայ :
32 * Եւ ընդ կողմ արեւելից չորքհազարք՝ և հինգհարեւր
չափովն : և դրունք երեք · դուռն մի յովսեփայ, և դուռն
33 մի բենիամինի, և դուռն մի դանայ : * Եւ ընդ կողմ
հարաւոյ չորքհազարք՝ և հինգհարեւր չափովն · և դրունք
երեք · դուռն մի շմաւոնի, և դուռն մի իսաքարայ,
34 և դուռն մի զաբուղոնի : * Եւ ընդ կողմն ծովու
չորքհազար՝ և հինգհարեւր չափովն · և դրունք երեք ·
դուռն մի գադայ, և դուռն մի ասերայ, և դուռն մի
35 նեփթաղիմայ : * Շուրջ շրջանակաւ՝ ութուտասն հազար
: և անուն քաղաքին յորմէհետէ եղիցի անդ տր̄,
տր̄ եղիցի անուն նր̄ :

Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Եզեկիէլի :

ՎԱԽՃԱՆ ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ·

---

(12) Ոմանք · 'Ի պտղոյ երկրին : (13) Բազումք · Քահանայիցն իցէ · յերկայնութե̄ : (15) Բազումք · Քաղաքին լինիցի 'ի բնա'' : (16) Յօրինակս պակասի · Եւ այս է չափ նր̄ ·· և հինգ հարեւր, և 'ի կողմանէ հարաւոյ՝ չորք հազար և հինգ հարեւր, և 'ի կող'' : (17) Այլ օրինակ ունի · Եւ յիսուն, և ընդ ծով երկերիւր և յիսուն : (18) Ոմանք · Երախայրիք սրբութե̄ն : (19) Ոմանք · Զնա յա̄մ ցեղիցն : (20) Ոմանք · Զպտուղ սրբութե̄ցն : (21) Բազումք · Եւ աւելորդն նորին : (21) Այլ օրինակ ունի · Եւ 'ի ծովակողմն դէմ յանդիման նմին : (22) Ոմանք · Եւ 'ի ժառանգութե̄ · ղեւտ'' ··· եղիցի · 'ի մէջ սահմանացն յու'' : (24) Ոմանք · Մինչև ցծովակողմն շմա'' : (26)(27) Ոմանք · Մինչև ցծովակողմն : (28) Ոմանք · Եւ եղիցին սահմանք նորա ··· և 'ի ջրոյն ռաբովթ կադէս : (29) Ոմանք · Զոր բաժանեսջիք վի'' : (30) Ոմանք · Ելամուտք քաղաքին : (35) Ոմանք · Ութ և տասն հազար : Որ օրինակ · Ութ և տասն · և անուն : (35) Բազումք · Յորմէհետէ լինիցի անդ, տր̄ եղիցի ա'' :

'Ի վախճանի ոմանք · Կատարեցաւ Եզեկիէլ :

* * *

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Մատթէոսի ։

	Մատ	Մարկ	Ղուկ	Յովհ
Վասն Մոգուցն	ա			
Վասն կոտորածի մանկանցն	բ			
Վասն յառաջ ընթացող քարոզութեան յովհաննու մկրտչին	գ		ե	
Վասն Վարդապետութեան փրկչին	դ			
Վասն երանութեանն	ե		ժէ	
Վասն բորոտին	զ	դ	ժբ	
Վասն հարիւրապետին	է		ժը	զ
Վասն զոքանչին պետրոսի	ը	բ	թ	
Վասն բժշկութեան ամ ցաւոց	թ	գ	ժ	
Վասն՝ որ ոչ ետ հրաման երթալ զկնի	ժ		լգ	
Վասն սաստելոյն 'ի վերայ ջրոյն	ժա	ժ	իգ	
Վասն դիւահարացն	ժբ	ժա	իդ	
Վասն անդամալուծին	ժգ	ե	ժգ	ժգ
Վասն մատթէի	ժդ	զ	ժդ	
Վասն դստեր ծերակուտապետին	ժե	ժբ	իե	
Վասն տեռատեսին	ժզ	ժգ	իզ	
Վասն երկուց կուրացն	ժէ			
Վասն խուլին և համր դիւահարին	ժը			
Վասն առաքելոցն իշխանութեան	ժթ	ժդ	իէ	
Վասն առաքելոցն 'ի յովհաննէ	ի		ի	
Վասն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր	իա	է	ժէ	
Վասն կոյր և խուլ դիւահարին	իբ		լթ	
Վասն՝ որ խնդրէին նշան	իգ		խա	
Վասն առակացն	իդ	թ	խթ	
Վասն յովհաննու, և հերովդէի	իե	ժե		
Վասն հինգ հացիցն	իզ	ժզ	իը	ժե
Վասն երթալոյն 'ի վերայ ծովուն	իէ	ժէ		ժզ
Վասն անցելոյն զպատուիրանաւն այ	իը	ժը		
Վասն կնոջն քանանացւոյ	իթ	ժթ		
Վասն բժշկելոյ զժողովուրդն	լ			
Վասն եւթն հացիցն	լա	իա		
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	լբ	իբ	խդ	
Վասն՝ որ 'ի կեսարիա հարցմանն	լգ	իգ	իթ	
Վասն այլակերպութեանն տն	լդ	իե	լ	
Վասն լուսնոտահարին	լե	իզ	լա	
Վասն խնդրելոյ զերկդրամեանն	լզ			
Վասն հարցանելոյ՝ թէ ո՞ է 'ի մէջ մեծ	լէ	իէ	լէ	
Վասն առակի հարիւր ոչխարին	լը		ծզ	
Վասն թողլոյն զբիւր քանքարն	լթ			
Վասն հարցանելոյն թէ արժան է արձակել առն զկին	խ	իը		
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զյա	խա	իթ	կգ	
Վասն վարձկանութեան մշակացն	խբ			
Վասն որդւոցն զեբեդէի	խգ	լ		
Վասն երկուց կուրացն	խդ	լա	կդ	
Վասն իշոյն, և յովանակին	խե	լբ	կե	իբ
Վասն կուրացն, և կաղացն	խզ			
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	խէ	լգ		
Վասն հարցանելոյ զտէրն քահանայապետիցն, և ծերոց	խը	լե	կթ	
Վասն երկուց որդւոցն՝ առակաց	խթ			
Վասն այգւոյն առակին	ծ	լզ	հ	
Վասն կոչելոյ 'ի հարսանիսն	ծա		ծգ	
Վասն դահեկանին. որով փորձեցին զտէրն	ծբ	լէ	հա	
Վասն սադուկեցւոցն	ծգ	լը	հբ	
Վասն օրինականացն	ծդ	լթ		
Վասն տն հարցանելոյն զփարիսեցիսն	ծե	խ	հգ	
Վասն վայից տալոյ դպրացն, և փարիսեցւոցն	ծզ		խդ	
Վասն կատարածի	ծէ	խբ	հե	
Վասն աւուրն և ժամուն	ծը	խգ	խզ	
Վասն տասն կուսանացն	ծթ			
Վասն զտաղանդոն տալոյ	կ		կէ	
Վասն գալստեանն տն	կա			
Վասն օծանելոյ զտէրն իւղով	կբ	խգ	լա	իգ
Վասն պատրաստելոյ զզատիկն	կգ	խե	հզ	
Վասն օրինաւոր խորհրդոյն	կդ			
Վասն մատնութեանն տն	կե	խզ		
Վասն ուրացութեանն պետրոսի	կզ	խէ		
Վասն յուդայի զղջմանն	կէ			
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն	կը	խը	ձբ	լէ

Համաձայնութիւն նախասացելոց գլխոցս ։

'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի Մատթէոս՝ իզ տեղի երեքն համաձայնին ։
'Ի Մարկոս՝ իը տեղի երեքն համաձայնին ։
Ղուկաս՝ իէ տեղի երեքն համաձայնին ։
Յովհաննէս՝ բ տեղի երեքն համաձայնին ։
Մատթէոս՝ ե տեղի երկուքն համաձայնին ։
Մարկոս՝ ժբ տեղի երկուքն համաձայնին ։
Ղուկաս՝ ժբ տեղի երկուքն համաձայնին ։
Յովհաննէս չունի ։
Մատթէոս 'ի ժե տեղի՝ միայն ։
Մարկոս գ տեղի՝ միայն ։
Ղուկաս լթ տեղի՝ միայն ։
Յովհաննէս լզ տեղի՝ միայն ։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ։

[illegible]

[illegible]

Ա Ւ Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Ը Ս Տ Մ Ա Տ Թ Է Ո Ս Ի ·

Գ Լ Ո Ւ Խ Ա ·

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴԵԱՆ 1
յ̃ի ք̃ի որդւոյ դաւթի որդ-
ւոյ աբրահամու : * Աբրա- 2
համ ծնաւ զիսահակ : Իսա-
հակ ծնաւ զյակոբ : Յակոբ
ծնաւ զյուդա , և զեղբարս
նր̃ : * Յուդա ծնաւ զփարէս 3
և զզարա 'ի Թամարայ : Փարէս ծնաւ զեզրոմ : Եզրոմ
ծնաւ զարամ : * Արամ ծնաւ զամինադաբ : Ամինադաբ 4
ծնաւ զնաասոն : Նաասոն ծնաւ զսաղմոն : * Սաղ- 5
մոն ծնաւ զբոոս 'ի հռաքաբայ : Բոոս ծնաւ զովբէդ 'ի
հռութայ : Ովբէդ ծնաւ զյեսսէ : Յեսսէ ծնաւ զդա-
ւիթ արքայ : * Դաւիթ ծնաւ զսողոմոն 'ի կնոջէն ու- 6
րիայ : * Սողոմոն ծնաւ զռոբովամ : Ռոբովամ ծնաւ 7
զաբիա : Աբիա ծնաւ զասափ : * Ասափ ծնաւ զյով- 8
սափատ : Յովսափատ ծնաւ զյովրամ : Յովրամ ծնաւ
զօզիա : * Օզիա ծնաւ զյովաթամ : Յովաթամ ծնաւ 9
զաքազ : Աքազ ծնաւ զեզեկիա : * Եզեկիա ծնաւ զմա- 10
նասէ : Մանասէ ծնաւ զամոն : Ամոն ծնաւ զյովսիա :
* Յովսիա ծնաւ զյեքոնիա , և զեղբարսն նր̃ առ գերութե̃ն 11
բաբելացւոց : * Յետ գերութե̃ն բաբելացւոց ծնաւ յե- 12
քոնիա զսաղաթիէլ : Սաղաթիէլ ծնաւ զզօրաբաբէլ :
* Զօրաբաբէլ ծնաւ զաբիուդ : Աբիուդ ծնաւ զեղիա- 13
կիմ : Եղիակիմ ծնաւ զազովր : * Ազովր ծնաւ զսա- 14
դովկ : Սադովկ ծնաւ զաքին : Աքին ծնաւ զեղիուդ :
* Եղիուդ ծնաւ զեղիազար : Եղիազար ծնաւ զմատթան : 15
Մատթան ծնաւ զյակոբ : * Յակոբ ծնաւ զյովսէփ 16
զայրն մարեմայ՝ որում խօսեցեալ զմարիամ կոյս · յոր-
մէ ծնաւն Յս̃ , որ անուանեցաւ Քս̃ : * Արդ՝ ամ̃ 17
ազգքն յաբրահամէ մինչև 'ի դաւիթ՝ ազգք չորեքտա-
սանք : Եւ 'ի դաւթէ մինչև 'ի գերութեն բաբելացւոց՝
ազգք չորեքտասանք : Եւ 'ի գերութե̃ն բաբելացւոց
մինչ. 'ի քս̃՝ ազգք չորեքտասանք :
18 * Եւ յ̃ի ք̃ի ծնունդն՝ էր այսպէս : Խօսեցեալ զմայր
նր̃ մարիամ յովսեփու , մինչև եկեալ առ միմեանս՝ գը-
19 տաւ յղացեալ 'ի հոգւոյն սբ̃յ : * Եւ յովսէփ այրն նր̃ ,
քանզի արդար էր՝ և ոչ կամէր առակել զնա , խորհէ-
20 ցաւ լռելեայն արձակել զնա : * Եւ մինչ դեռ նա զայս
ածէր զմտաւ , ահա հրեշտակ տն̃ 'ի տեսլեան՝ երևե-
ցաւ նմա՝ և ասէ · յովսէփ որդի դաւթի , մի երկնչիր
առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո · քանզի որ 'ի նմայն
21 ծնեալ է՝ 'ի հոգւոյն սբ̃յ է : * Ծնցի որդի , և կոչես-
ցես զանուն նր̃ յս̃ · զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր
22 'ի մեղաց իւրեանց : * Այլ այս ամ̃ եղև , զի լցցի որ
23 ասացաւն 'ի տն̃է 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի : * Ահա
կոյսն յղասցի՝ և ծնցի որդի , և կոչեսցեն զանուն նր̃
24 էմմանուէլ · որ թարգմանի՝ ընդ մեզ ած̃ : * Եւ զար-
թուցեալ յովսէփ 'ի քնոյ անտի , արար ոն̃ հրամայեաց
25 նմա հրեշտակն տն̃ , և առ յինքն զկինն իւր : * և ոչ
գիտէր զնա , մինչև ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ · և
կոչեաց զանուն նր̃ յս̃ :

ԳԼ · Բ ·

1 Իսկ 'ի ծնանելն յս̃ի 'ի բեթղահէմ հրէաստանի յա- Ա
ւուրս հերովդի արքայի : Ահա մոգք յարևելից
2 եկին յերուսաղէմ , * և ասեն · ո՞ւր է որ ծնաւ ար-
քայն հրէից · զի տեսաք զաստղն նր̃ յարևելս , և ե-
3 կաք երկիր պագանել նմա : * Եւ իբրև լուաւ արքայ
հե-

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

* Յօրինակի մերում՝ ան և յայլս ոմանս պակասէր վերնագիր աւետարանին Մատթէոսի · զոր մեք առեալ յայլոց բազմաց՝ լրացաք համեմատ վերնագրոց յաջորդ աւետարանացն : Յորս ոմանք ըստ լուսանցին դնէ · Սբ̃յ աւետարանիս յ̃ի ք̃ի ըստ մատթէի , կամ , ըր մարկոսի · ե̃ւն :

Գլ · ա̃ · (2) Ոմանք · Եւ զեղբարսն նր̃ : (3) Ոմանք · Եւ զարա 'ի Թամարայ : (5) Ոմանք · 'Ի հռաքեբայ · կամ · 'ի հռաքաբայ : Բոոս ծնաւ զովբեթ 'ի հռ'' : (6) Ոմանք յաւելուն · Դաւիթ արքայ ծնաւ զսո'' : (7) Բազումք · Զռոբովամ · կամ , զռուբովամ : ռոբովամ ծնաւ : (8) Ոմանք · Զյովսափատ · յովսափատ ծն'' : (8) Յօրինակին · Ծնաւ զյորամ : (10) Ոմանք · Զմանասսէ · մանասսէ ծն'' : (10) Ոմանք · Զամոն · ամոն ծնաւ : (12) Ոմանք · Զզաւրաբաբէլ : (15) Ոմանք · Զեղիազար · եղիա'' : (16) Ոմանք · Զայրն մարիամու · · ծնաւ յս̃ , որ անուանեցաւն : (17) Ոմանք · Ամ̃ ազգք յաբ'' : (17) Ոմանք երիցս եւս · Ազգ չորեքտասանք : (18) Ոմանք · Խօսեցեալ զմայրն նր̃ · · · 'ի հոգւոյ սբ̃յ : (19) Ոմանք · Այր նր̃ : (19) Ոմանք · Եւ ոչ կամեցաւ ա'' (20) Ոմանք · Նա զայն ածէր · · 'ի տեսլեանն երև'' · · որ 'ի նմա ծնեալ է' 'ի հոգւոյ սբ̃յ : (21) Ոմանք · Կոչեսցեն զանուն նր̃ : Ոսկ օրինակ մի · Կոչեսցէ զա'' : (22) Ոմանք · Ասացաւ 'ի տն̃է · · եսայեայ մար'' : (23) Բազումք · Ահա կոյս յղասցի · · · էմմանուէլ : Եւ օրինակ մի · Եմմանուիլ : Եւ այլ օրինակ մի · էմմանէլ : (24) Ոմանք · Յինքն զկին իւր : (25) Օրինակ մի · Զորդին զանդրան'' : Գլ · բ̃ · (1)(5) Ոմանք · 'Ի բեդղեհեմ հրէաստա'' : (2) Ո.

հերովդէս՝ խռովեցաւ, և ամ երուսաղէմ ընդ նմա:
*Եւ ժողովեալ զամ զքահանայապետսն և զդպիրս ժողովրդեանն, 4
հարցանէր 'ի նոցանէ՝ թէ ո՞ւր ծնանիցի
քն: *Եւ նոքա ասեն ցնա, 'ի բեթղահէմ հրէաստանի: 5
Զի այսպէս գրեալ է 'ի ձեռն մարգարէին: *և 6
դու բեթղահէմ երկիր յուդայ՝ ոչինչ կրտսեր ես յիշխանս
յուդայ. 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան, որ հովուեսցէ
զժողովուրդ իմ զիսրայէլ: *Յայնժամ հերովդէս 7
գաղտ կոչեաց զմոգսն, և ստուգեաց 'ի նոցանէ զժամանակն
աստեղն երևելոյ: *և արձակեաց զնոսա 'ի 8
բեթղահէմ, ասէ. գնացէք ստուգեցէք վն մանկանն,
և յորժամ գտանիցէք՝ ազդ արասջիք ինձ, զի և ես եկեալ
երկիր պագից նմա: *Եւ նոքա իբրև լուան 'ի 9
թագաւորէն՝ գնացին. և ահա աստղն զոր տեսին յարևելս՝
առաջնորդեաց նց, մինչև եկեալ եկաց 'ի վերայ՝
ուր էր մանուկն: *Իբրև տեսին զաստղն, խնդացին 10
յոյժ ուրախութ մծ: *Եւ իբրև մտին 'ի տունն, տեսին 11
զմանուկն հանդերձ մարեմաւ մարբն իւրով, և
անկեալ երկիր պագանէին նմա. և բացեալ զգանձս
իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս՝ ոսկի, և կնդրուկ,
և զմուռս: *Եւ հրաման առեալ 'ի տեսլեան, 12
չդառնալ անդրէն առ հերովդէս, ը այլ ճանապարհ
գնացին յաշխարհն իւրեանց: *Եւ իբրև գնացին նք 13
անտի, ահա հրեշտակ տն երևէր 'ի տեսլեան յովսեփու,
և ասէր. արի առ զմանուկդ՝ և զմայր իւր՝ և փախիր
յեգիպտոս, և անդ լինիջիր՝ ցորժամ ասացից քեզ.
քանզի 'ի խնդիր է հերովդէս կորուսանել զմանուկդ:
*Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն և զմայր իւր գիշերի՝ 14
և գնաց յեգիպտոս, և անդ էր մինչև ցվախճան հերովդի:
*Զի լցցի ասացեալն 'ի տնէ 'ի ձեռն մարգարէին 15
որ ասէ. յեգիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ:
Բ *Յայնժամ իբրև ետես հերովդէս թէ խաբեցաւ 'ի մոգուց 16
անտի, բարկացաւ յոյժ. և առաքեաց կոտորեաց
զամ մանկունս որ էին 'ի բեթղահէմ և յամ սահմանս
նր՝ յերկեմենից և 'ի խոնարհ, ը ժամանակին զոր ստուգեաց
'ի մոգուցն: *Յայնժամ կատարեցաւ ասացեալն 17
'ի ձեռն երեմիայ մարգարէի՝ որ ասէ. *Ձայն գուժեաց 18
'ի հռամայ, ողբումն և լալումն և աշխարումն
յոյժ. հռաքէլ լայր զորդիս իւր, և ոչ կամէր մխիթարել՝
զի ոչ էին: *Եւ 'ի վախճանելն հերովդի, ահա 19
հրեշտակ տն 'ի տեսլեան երևէր յովսեփայ յեգիպտոս,
*և ասէր. արի առ զմանուկդ և զմայր իւր, և գնա 20
յերկիրն իսրայէլի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն մանկանդ:
*Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն և զմայր նր, 21
և եկն յերկիրն իէլի: *Եւ իբրև լուաւ եթէ արքեղայոս 22
թագաւորեաց հրէաստանի փոխանակ հերովդի
հօրն իւրոյ, երկեաւ երթալ անդր. և հրաման առեալ
'ի տեսլեան, գնաց 'ի կողմանս գալիլեացւոց: *և եկեալ 23
բնակեցաւ 'ի քաղաքին՝ որ կոչէր նազարեթ. զի
լցցի բան մարգարէին, թէ նազովրեցի կոչեսցի:

ԳԼ. Գ.

Գ. Յաւուրսն յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկրտիչ՝ քարոզել 1
յանապատին հրէաստանի, *և ասել. ապաշխարեցէք՝ 2
3 զի մերձեալ է արքայութ երկնից: *զի սա
է՝ վն որոյ ասացաւ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի, որ ասէ.
Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատրաստ արարէք
4 զճանապարհ տն, և ուղի՛ղ արարէք զշաւիղս նր. *Եւ
ինքն յովհաննէս ունէր հանդերձ 'ի ստեւոյ ուղտու, և
գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. և կերակուր նորա էր
5 մարախ և մեղր վայրենի: *Յայնժամ ելանէին առ նա
ամ երուսաղէմացիք՝ և ամ հրէաստան՝ և ամ կողմն յորդանանու,
6 *մկրտէին 'ի նմանէ 'ի յորդանան գետ, և
7 խոստովան լինէին զմեղս իւրեանց: *Եւ տեսեալ զբազումս
'ի սադուկեցւոցն և 'ի փարիսեցւոց եկեալս 'ի
մկրտութի նր, ասէ ցնս. ծնունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ
8 փախչել 'ի բարկութէն որ գալոցն է: *Արարէք այսուհետև
9 պտուղ արժանի ապաշխարութե: *և մի համարիցիք
ասել յանձինս՝ թէ ունիմք մեք հայր զաբրահամ.
ասեմ ձեզ, զի կարող է ած 'ի քարանցս յայսցանէ
10 յարուցանել որդիս աբրահամու: *Զի ահաւասիկ
տապար՝ առ արմին ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ
առնիցէ զպտուղ բարի, հատանի և 'ի հուր արկանի:
11 *Ես մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութի. բայց որ զկնի
իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և ես չեմ բաւական
բառնալ զկօշիկս նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ 'ի
12 հոգին սբ՝ և 'ի հուր: *Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւրում.
և սրբեսցէ զկալ իւր, և ժողովեսցէ զցորեանն
'ի շտեմարանս իւր, և զյարդն այրեսցէ անշէջ հրով:
13 *Յայնժամ գայ յս 'ի գալիլեէ 'ի յորդանան առ յովհաննէս
14 մկրտել 'ի նմանէ: *Եւ յովհաննէս արգելու
զնա՝ և ասէ. ինձ պիտոյ է 'ի քէն մկրտել՝ և դու՝ առ
15 իս գաս: *Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա. թո՛յլ
տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամ արդարութիս.
16 և ապա թո՛յլ ետ նմա: *Եւ իբրև մկրտեցաւ յս, ել վաղվաղակի 'ի ջրոյ անտի. և ահա բացան
նմ երկինք. և ետես զհոգին այ՝ զի իջանէր իբրև
17 զաղաւնի և գայր 'ի վերայ նր: *Եւ ահա ձայն յերկնից՝
որ ասէր. դա է որդի իմ սիրելի, ը որ հաճեցայ:

ԳԼ. Դ.

1 Յայնժամ վարեցաւ յս յանապատ 'ի հոգւոյն՝ փորձել
2 'ի սատանայէ: *Եւ պահեալ զքառասուն տիւ
3 և զքառասուն գիշեր՝ ապա քաղցեաւ: *Եւ մատուցեալ
փորձիչն՝ ասէ ցնա. եթէ որդի ես այ՝ ասա՛ զի
4 քարինքս այսոքիկ հա՛ց լինիցին: *Նա պատասխանի
ետ և ասէ. գրեալ է՝ թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ,
5 այլ ամ բանիւ որ ելանէ 'ի բերանոյ այ: *Յայնժամ
առեալ ածէ զնա սատանայ 'ի քաղաքն սուրբ, և կացուցանէ
6 զնա 'ի վր աշտարակի տաճարին, *և ասէ
ցնա. եթէ որդի ես այ՝ արկ զքեզ աստի 'ի վայր. զի
գրեալ է՝ թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալ է վն
քո՝ և 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, զի մի երբէք
7 հարցես զքարի զոտն քո: *Ասէ ցնա դարձեալ յս.
8 գրեալ է՝ թէ ոչ փորձեսցես զտր ած քո: *Դարձեալ
առնու ածէ զնա սատանայ 'ի լեառն մի բարձր յոյժ,
և ցուցանէ նմա զամ թագաւորութիս աշխարհի, և զփառս
9 նոցա, *և ասէ ցնա. զայս ամ քեզ տաց՝ եթէ

ան

ման. Զատող նր… երկիրպագա'': (4) Ոմանք. Զամ քհնյապետս և զդպ'': (5) Օրինակ մի. 'Ի ձեռս մարգարէին: (6) Ոմանք. Ոչինչ կրսեր ես: (7) Ոմանք. Զժամանակ աստեղն: (8) Ոմանք. Եւ արձակեաց զնս 'ի բեթ'': (10) Ոմանք. Եւ իբրև տեսին: (11) Ոմանք. Մտին 'ի տունն… մատուցանէին նմ.. և զմուռ: (12) Ոմանք. Յաշխարհ իւրեանց: (13) Ոմանք. 'Ի տեսլեան երևէր յովսեփու, և ասէ. արի… քզի խնդիր է հերովդ: (14) Ոմանք. Իւր 'ի գիշերի.. և անդ լինէր մինչև ցվախճանն: (15) Յոմանս գիրս. Ասացեալն 'ի տնէ 'ի ձեռն (17) Ոմանք. Երեմիայի մարգարէի: (18) Ոմանք. Ռաքէլ լայր: (19) Ոմանք. 'Ի տեսլեանն երևէր: (21) Ոմանք. Եւ զմայր իւր, և ե'': (22) Ոմանք. Թէ արքեղայոս.. հօր իւրոյ… 'ի տեսլեանն, գնացին 'ի կողմանս: (23) Բզմք. Բան մարգարէիցն, թէ նազովրացի:

ԳԼ. Գ. (3) Յոմանս գիրս. Մրգրէի, որ ասէ. ձայն: (3) Ոմանք. Զճնպհս տն: (4) Ոմանք. Հանդերձ ստև ուղտու: (6) Ոմանք. Եւ մկրտէին 'ի նմէ: (6) 'Ի բզմս գիրս. 'Ի յորդանան գետ, և: (7) Ոսկան. Ո՞ եցոյց ձեզ: (8) Ոմանք. Արժանիս ապաշ'': (9) Ոմանք. Եւ մի համարէք: (10) Ոմանք. Զի ահաւասիկ տա''.. առնիցէ պտուղ: (11) Բզմք. Զկնի իմ գայ: (12) Ոմանք. Իւրում, սրբեսցէ: (14) Օրինակ մի. Արգելոյր զնա՝ և ասէր: (15) Բզմք. Զամ արդարութի. և: (17) Ոմանք. Որ ասէ. դա է: ԳԼ. Դ. (1) Օրինակ մի. 'Ի հոգւոյն յանապ'': (1) 'Ի լուսն''. Փորձեալ 'ի սատանայէ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (3) Ոմանք. Հաց լիցին: (6) Ոմանք. Եթէ հրեշտակաց: (8) Ոսկան. Դրձեալ առեալ ածէ զնա: (8) Ոմանք. Թագաւորութիս աշխարհի: (9) Օրինակ մի. Եւ ասէ. զայդ ամենայն քեզ տաց:

անկեալ երկիրպագանիցես ինձ : * Յայնժամ ասէ ցնա 10
յս̄ . Երթ յետս իմ սատանայ. զի գրեալ է՝ տ̄ն ա̄յ քում
երկիր պագցես, եւ զնա միայն պաշտեսցես : * Ապա 11
եթող զնա սատանայ. եւ ահա՝ հրեշտակք մատեան՝ եւ
բ բ պաշտէին զնա : * Եւ իբրեւ լուաւ յս̄՝ եթէ յովհաննէս 12
մատնեցաւ, մեկնեցաւ գնաց 'ի գալիլեա. * եւ թողեալ 13
զնազարէթ, եկն բնակեցաւ 'ի կափառնաում 'ի ծովեզերին,
'ի սահմանս զաբուղոնի եւ նեփթաղիմայ. * Զի 14
լցցի բանն՝ որ ասացաւ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի :
* երկիր զաբուղոնի եւ երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանապարհ 15
ծովու՝ յայնկոյս յորդանանու, գալիլեա հեթանոսաց :
* ժողովուրդ որ նստէր 'ի խաւարի՝ ետես լոյս 16
մեծ. եւ որոց նստէին յաշխարհին եւ 'ի ստուերս մահու՝
լոյս ծագեաց նոցա : * Յայնմ հետէ սկսաւ քարոզել 17
յս̄ եւ ասել. ապաշխարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն
երկնից : * Մինչ դեռ զնայր յս̄ ը̄ եզր ծովուն գալիլեացւոց, 18
ետես երկուս եղբարս զսիմովն զկոչեցեալն
պետրոս, եւ զանդրէաս եղբայր ն̄ր՝ արկեալ ուռկան 'ի
ծով. քանզի ձկնորսք էին : * Եւ ասէ ցն̄ս . եկայք զկնի 19
իմ, եւ արարից զձեզ որսորդս մարդկան : * Եւ ն̄ց թողեալ 20
վաղվաղակի զգործիսն՝ գնացին զհետ ն̄ր : * Եւ 21
մատուցեալ անտի յառաջ՝ ետես այլ երկուս եղբարս,
զյակոբոս զզեբեդեայ եւ զյովհաննէս զեղբայր նորա 'ի
նաւի՝ զեբեդեաւ հանդերձ հարբն իւրեանց, մինչդեռ
կազմէին զուռկանս իւրեանց. եւ կոչեաց զն̄ս : * Նոքա 22
թողեալ վաղվաղակի զնաւն եւ զհայր իւրեանց, գնացին
զհետ նորա :

Դ. * Եւ շրջէր յս̄ ը̄ ա̄մ կողմն գալիլեացւոց. ուսուցանէր 23
'ի ժողովուրդս ն̄ց՝ եւ քարոզէր զաւետարանն արքայութեան,
եւ բժշկէր զա̄մ հիւանդութիւն՝ եւ զա̄մ ախտ
'ի ժողովրդեանն : * Եւ ել լուր ն̄ր ը̄ ա̄մ երկիրն 24
ասորւոց, եւ մատուցին առ նա զա̄մ հիւանդս՝ որ նեղեալ
էին 'ի պէսպէս ցաւս եւ 'ի տանջանս, եւ զդիւահարս
եւ զլուսնոտս եւ զանդամալոյծս. եւ բժշկեաց զն̄ս :
* Եւ երթային զհետ ն̄ր ժողովուրդք բազումք 'ի գալիլեէ, 25
եւ 'ի դեկապօլեայ, եւ յեր̄մէ եւ 'ի հրէաստանէ,
եւ յայնկոյս յորդանանու, եւ բժշկեաց զն̄ս :

ԳԼ: Ե.

Ե Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել 'ի լեառն . եւ իբրեւ 1
նստաւ անդ՝ մատեան առ նա աշակերտքն նորա.
բ գ * Եւ բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զն̄ս, եւ ասէր : 2
* Երանի աղքատաց հոգւով, զի ն̄ց է արքայութիւն երկնից 3
: * Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին : 4
* Երանի հեզոց, զի ն̄ք ժառանգեսցեն զերկիր : * Երանի 5
որ քաղցեալ եւ ծարաւի իցեն արդարութեան, զի ն̄ք 6
յագեսցին : * Երանի ողորմածաց, զի ն̄ք ողորմութիւն 7
գտցեն : * Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի ն̄ք 8
զա̄ծ տեսցեն : * Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք 9
ա̄յ կոչեսցին : * Երանի որ հալածեալ իցեն վ̄ս արդարութեան, 10
զի նոցա է արքայութիւն երկնից : * Երանի է 11
ձեզ՝ յորժամ նախատիցեն զձեզ եւ հալածեսցեն, եւ ասիցեն
զա̄մ բան չար զձէնջ սուտ՝ վ̄ն իմ : * Ցնծացէք 12
եւ ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս.
զի այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան
զձեզ էին : * Դուք էք աղ երկրի. եթէ աղն անհամի՝ 13
իւ յաղեսցի. ոչ ինչ ազդիցէ այնուհետեւ, բայց եթէ
ընկենուլ արտաքս՝ եւ կոխան լինել 'ի մարդկանէ :
14 * Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք թաքչել՝
15 որ 'ի վերայ լերին կայցէ : * Եւ ոչ լուցանեն ճրագ՝ եւ
դնեն ը̄ գրուանաւ, այլ 'ի վ̄ր աշտանակի. եւ լոյս տայ
16 ամենեցուն՝ որ 'ի տանն իցեն : * Այնպէս լուսաւորեսցէ
լոյս ձեր առաջի մարդկան, ո̄պ զի տեսցեն զգործս
ձեր բարիս, եւ փառաւորեսցեն զհայր ձեր որ յերկինս
17 է : * Մի համարիք եթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ բ գ
18 զմարգարէս. ոչ եկի լուծանել՝ այլ լնուլ : * Ամէն ասեմ
ձեզ՝ մինչեւ անցցեն երկինք եւ երկիր, յովտ մի՝ որ
նշանախեց մի է, ոչ անցցէ յօրինացն եւ 'ի մարգարէից՝
19 մինչեւ ա̄մ եղիցի : * Որ ոք լուծցէ մի ինչ 'ի պատուիրանացս
յայսցանէ 'ի փոքունց, եւ ուսուսցէ այնպէս
զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից : Իսկ որ
արասցէ՝ եւ ուսուսցէ, նա՝ մեծ կոչեսցի յարքայութեան
20 երկնից : * Բայց ասեմ ձեզ. զի եթէ ոչ առաւելուցու
արդարութիւն ձեր առաւել քան զդպրացն եւ զփարիսեցւոց,
21 ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից : * Լուարուք
զի ասացաւ առաջնոցն, թէ մի սպանաներ. զի որ
22 սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի : * Այլ
ես ասեմ ձեզ. եթէ ա̄մ որ բարկանայ եղբօր իւրում
տարապարտուց, պարտաւոր լիցի դատաստանի : Եւ
որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար, պարտաւոր լիցի ատենի
: Եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս, պարտաւոր
23 լիցի 'ի գեհեն հրոյն : * Եթէ մատուցանիցես զպատարագ
քո 'ի վ̄ր սեղանոյ, եւ անդ յիշիցես՝ եթէ եղբայր
24 քո ունիցի ինչ խէթ զքէն, * թող զպատարագն քո առաջի
սեղանոյն. եւ երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր
քում, եւ ապա եկեալ մատուսջիր զպատարագն քո :
25 * Լեր իրաւախոհ ը̄ ոսոխի քում վաղվաղակի, մինչդեռ
իցես ը̄ նմա 'ի ճանապարհի. գուցէ մատնիցէ զքեզ
ոսոխն դատաւորի, եւ դատաւորն դահճի. եւ արկանիցիս
26 'ի բանտ : * Ամէն ասեմ քեզ. ոչ ելանիցես անտի,
27 մինչեւ հատուցանիցես զյետին նաքարակիտն : * Լուարուք
28 զի ասացաւ՝ մի շնար : * Բայց ես՝ ասեմ ձեզ. թէ
ա̄մ որ հայի 'ի կին մարդ առ 'ի ցանկանալոյ նմա, անդէն
29 շնացաւ ը̄ նմա 'ի սրտի իւրում : * Եթէ ակն
քո աջ գայթագղեցուցանէ զքեզ, խլեա՛ զնա՝ եւ ընկեա՛
'ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորիցէ,
30 եւ մի ա̄մ մարմինդ քո անկանիցի 'ի գեհեն : * Եւ
եթէ աջ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ, հատ ըզնա՝
եւ ընկեա՛ 'ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց
քոց կորիցէ, եւ մի ա̄մ մարմինդ քո արկանիցի 'ի
31 գեհեն : * Ասացաւ, թէ որ արձակիցէ զկին
32 իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն : * Բայց ես ասեմ ձեզ,
եթէ ա̄մ որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռնկութեան,
նա տայ նմա շնալ. եւ որ զարձակեալն առնէ՝
33 շնայ : * Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն.
մի երդնուցուս սուտ, բայց հատուսցես տ̄ն զերդմունս
34 քո : * Այլ ես ասեմ ձեզ՝ ամենեւին մի երդնուլ.
35 մի յերկինս՝ զի աթոռ է ա̄յ. * եւ մի յերկիր՝ զի
պատուանդան է ոտից նորա. եւ մի յեր̄մ՝ զի քաղաք
36 է մեծի արքայի : * եւ մի 'ի գլուխ քո երդնուցուս, զի
37 ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել՝ կամ թուխ : * Այլ
եղիցի ձեր բան, այոն՝ այո, եւ ոչն՝ ոչ. զի աւելին քան
զայն

---

(12) Ոմանք. Մեկնեցաւ եւ գնաց 'ի գալիլեէ : (15) Ոմանք. Ճանապարհ ծովուն : (16) Ոմանք. Եւ որ նստէին յաշխարհի : (18) Ոմանք. Ը̄ եզր ծովուն : (21) Ոմանք. Եղբայր ն̄ր 'ի նաւին . . . մինչ կազմէին : (22) Ոմանք. Եւ ն̄ց թողեալ վաղ'' : (22) 'ի լուս''. Եւ զհայրն իւրեա''. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (23) Օրինակ մի. Ուսուցանէր զն̄ս՝ եւ քարոզէր : (24) Ոմանք. Եւ ել լուրն ն̄ր . . . եւ զանդամալուծս : Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ել 'ի լեառնն . . աշակերտքն ն̄ր : (3) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից : (8) Ոմանք. Որ սուրբն են սրտիւք : (10) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից : (11) Ոմանք. Նախատեսցեն զձեզ, եւ հալածիցեն եւ ասասցեն : (12) Ոմանք. Քան զձեզն էին : (13) Այլք. Երկրի. ապա թէ աղն ան'' : (13) Ոմանք. Իւ յաղեսցի : (16) Օրինակ մի. Եւ փառաւոր արասցեն զհայր ձեր : (18) Օրինակ մի. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ : (18) Ոմանք. Մինչեւ ա̄մ եղիցի : (20) Ոմանք. Ձեզ. եթէ ոչ առաւելուցու : (20) Այլք. Ձեր աւելի քան զդպրացն : (21) Ոմանք. Զի որ սպանանէ . . լինիցի : (22) Ոմանք. պարտական լիցի դա'' . . լիցի գեհենի հրոյն : Եւ ոմանք. գեհենի հրոյն : (23) Բազումք. Եւ անդ յիշեսցես՝ եթէ եղ'' : (23) Ոմանք. Ունի ինչ խէթ : (24) Ոմանք. Սեղանոյն. երթ նախ : (25) Ոմանք. Լեր իրաւախորհ . . դատաւորին : (30) Յօրինակին ջնջեր. Ա̄մ մարմինդ քո : (30) Ոմանք. Անկանիցի 'ի գեհեն : (31) Ոմանք. Եթէ որ արձակէ զկին : (32) Ոմանք. Զարձակեալն առնու : (34) Ոմանք. Ամենեւին մի երդնուլ : (37) Ոմանք. Ձեր բանն . . զի աւելի :

գայն 'ի չարէն է ։ * Լուարուք զի ասացաւ ․ ակն ընդ 38
ական, և ատամն ը̅ ատաման ։ * Այլ ես ասեմ ձեզ, 39
մի կալ հակառակ չարին ։ Այլ եթէ ոք ածիցէ ապտակ
յա՛ջ ծնօտ քո՝ դարձո́ նմա և զմիւսն ։ * Եւ որ 40
կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկս քո, թո՛ղ 'ի նա
և զբաճկոն քո ։ * Եւ որ տարապարհակ վարիցէ զքեզ 41
մղոն մի, երթ ը̅ նմա և երկուս ։ * որում խնդրէ 42
'ի քէն՝ տուր ․ և որ կամի փոխ առնուլ 'ի քէն՝ մի դարձուցաներ
զերեսս ։ * Լուարուք ապաքէն զի ասացաւ ․ 43
սիրեսցես զընկեր քո, և ատեսցես զթշնամին քո ։
* Այլ ես ասեմ ձեզ ․ սիրեցէք զթշնամիս ձեր ․ օրհնեցէք 44
զանիծիչս ձեր ․ բարի արարէք ատելեաց ձերոց
․ և աղօթս 'ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկեն զձեզ և
հալածեն ։ * զի եղիջիք որդիք հօր ձերոյ որ յերկինսն 45
է ․ զի զարեգակն իւր ծագէ 'ի վ̅ր չարաց և բարեաց,
և ածէ անձրև 'ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց ։ * Զի 46
եթէ սիրիցէք զայնոսիկ որ սիրենն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք
իցեն, ո՞չ ապաքէն և մաքսաւորք զնոյն գործեն ։ * և 47
եթէ տայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց՝ զինչ
աւելի առնէք ․ ո՞չ ապաքէն մաքսաւորք և մեղաւորք
զնոյն գործեն ։ * Արդ՝ եղերո́ւք դուք կատարեալք, 48
ո̅պ և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է ։

ԳԼ․ Զ․

բէ Զգո՛յշ լերուք ողորմութե ձերում՝ մի առնել առաջի 1
մարդկան, ո̅պ թէ 'ի ցոյց ինչ նոցա ․ գուցէ
և վարձս ո՛չ ընդունիցիք 'ի հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինսն
է ։ * Այլ յորժամ առնիցես ողորմութի, մի հարկաներ 2
փող առաջի քո, ո̅պ կեղծաւորքն առնեն 'ի ժողովուրդս
և 'ի հրապարակս, ո̅պ զի փառաւորեսցին
'ի մարդկանէ ։ Ամէն ասեմ ձեզ՝ այն իսկ են վարձք
նց ։ * Այլ դու յորժամ ողորմութի առնիցես, մի գիտասցէ 3
ձախ քո զինչ գործէ աջ քո ․ * ո̅պ զի եղիցի ողորմութին 4
քո 'ի ծածուկ ․ և հայրն քո որ տեսանէ 'ի
ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնապէս ։ * Եւ յորժամ 5
յաղօթս կայցես, մի լինիցիս ո̅պ կեղծաւորքն ․ զի սիրեն
'ի ժողովուրդս և յանկիւնս հրապարակաց կալ յաղօթս,
ո̅պ զի երևեսցին մարդկան ։ Ամէն ասեմ ձեզ՝
այն իսկ են վարձք նց ։ * Այլ դու յորժամ կայցես 6
յաղօթս, մտեա́ 'ի սենեակ քո՝ և փակեա́ զդուրս քո,
և կա́ց յաղօթս առ հայր քո 'ի ծածուկ ․ և հայրն քո
որ տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ յայտնապէս ։
* Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի շատախօսք լինիք իբրև 7
զհեթանոսսն ․ զի համարին թէ 'ի բազում խօսից
իւրեանց լսելի լինիցին ։ * արդ՝ մի՛ նմանիցէք նոցա ․ 8
զի գիտէ հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ, մինչչև ձեր
խնդրեալ ինչ իցէ 'ի նմանէ ։ * Եւ արդ՝ այսպէս կացէք 9
դուք յաղօթս ․ Հայր մեր որ յերկինս ։ Սուրբ եղիցի
անուն քո ։ * եկեսցէ արքայութի քո ։ եղիցին կամք քո 10
որպէս յերկինս և յերկրի ։ * զհաց մեր հանապազորդ՝ 11
տուր մեզ այսօր ։ * և թո́ղ մեզ զպարտիս մեր, որպէս 12
և մեք թողումք մերոց պարտապանաց ։ * և մի տանիր 13
զմեզ 'ի փորձութի ։ այլ փրկեա́ զմեզ 'ի չարէն ։ զի քո
է արքայութի և զօրութի և փառք յաւիտեանս ամէն ։
* Զի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նց, թողցէ 14

15 և ձեզ հայրն ձեր երկնաւոր ։ * Ապա թէ ո́չ թողուցուք
մարդկան զյանցանս նոցա, և ո́չ հայրն ձեր
16 թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր ։ * Եւ յորժամ պահիցէք՝
մի լինիք իբրև զկեղծաւորսն տրտմերեսք ․ որ ապականեն
զերեսս իւրեանց, ո̅պ զի երևեսցին մարդկան
թէ պահիցեն ։ Ամէն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք
17 նց ։ * Այլ դու՝ յորժամ պահիցես, օծ զգլուխ քո՝ և
18 լուա́ զերեսս քո, * զի մի երևեսցիս մարդկան իբրև
զպահօղ ․ այլ հօր քում 'ի ծածուկ ․ և հայրն քո որ
19 տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ ։ * Մի՛ գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի ․ ուր ցեց և ուտիճ ապականեն,
20 և ուր գողք ական հատանեն և գողանան ։ * Այլ
գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր ո́չ ցեց և ո́չ ուտիճ
ապականեն, և ո́չ գողք ական հատանեն և գողանան
21 ։ * զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտք ձեր
22 լինին ։ * Ճրագ մարմնոյ ակն է ․ եթէ ակն քո առատ բզ
23 է, ամ̅ մարմինդ լուսաւոր եղիցի ։ * ապա թէ ակն քո
չար է՝ ամ̅ մարմինդ խաւարին եղիցի ։ Իսկ արդ՝ եթէ
լոյսդ որ 'ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն՝ ո՞րչափ ևս ։
24 * Ո՛չ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել ․ կամ զմին
ատիցէ՝ և զմիւսն սիրիցէ ․ կա́մ զմին մեծարիցէ՝ և ընդ
միւսն արհամարհիցէ ․ ո́չ կարէք ա̅յ ծառայել և մամոնայի
25 ։ * Վ̅ա այդորիկ ասեմ ձեզ ․ մի հոգայք վասն
ոգւոց ձերոց՝ զինչ ուտիցէք՝ կամ զինչ ըմպիցէք ․ և
մի վ̅ս մարմնոց ձերոց՝ թէ զինչ ագանիցիք ․ ո́չ ապաքէն
ոգի առաւել է քան զկերակուր՝ և մարմին քան
26 զհանդերձ ։ * Հայեցարո́ւք 'ի թռչունս երկնից՝ զի ո́չ
վարեն և ո́չ հնձեն, և ո́չ ժողովեն 'ի շտեմարանս ․ և
հայրն ձեր երկնաւոր կերակրէ զնս ։ ո՞չ ապաքէն դուք
27 առաւել էք քան զնս ։ * Իսկ արդ՝ ո՞ 'ի ձէնջ առ հոգալ
իւրում՝ յաւելուլ կարիցէ 'ի հասակ իւր կանգուն
28 մի ։ * Եւ վ̅ս հանդերձի զի՞ հոգայք ․ հայեցարո́ւք 'ի
շուշանն վայրենի՝ ո̅պ աճէ ․ ո́չ ջանայ, և ո́չ նիւթէ ։
29 * ասեմ ձեզ՝ զի և ո́չ սողոմոն յամ̅ 'ի փառսն իւրում
30 զգեցաւ իբրև զմի 'ի նոցանէ ։ * Իսկ եթէ զխոտն
'ի վայրի, որ այսօր է և վաղիւ 'ի հնոց արկանի, ա̅ծ
այնպէս զգեցուցանէ ․ ո՞րչափ ևս առաւել զձեզ թերահաւատք
31 ։ * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք՝ և ասիցէք ․
զինչ կերիցուք՝ կա́մ զինչ արբցուք՝ կա́մ զինչ զգեցցուք ։
32 * զի զայդ ամ̅ հեթանոսք խնդրեն ․ քանզի գիտէ հայրն
33 ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ այդ ամ̅ ։ * Խնդրեցէք
նախ զարքայութի ա̅յ և զարդարութի նր, և այդ
34 ամ̅ յաւելցի ձեզ ։ * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք վասն
վաղուի՝ զի վաղիւն վ̅ս իւր հոգասցի ․ շատ է աւուրն
չար իւր ։

ԳԼ․ Է․

1 Մի՛ դատիք՝ զի մի դատիցիք ։ * զի որով դատաստանաւ բէ
2 դատիք՝ դատելո́ց էք ․ և որով չափով չափէք՝
3 չափեսցի ձեզ ։ * Զի՞ տեսանես զշիղ յական եղբօր քո
4 և 'ի քում ական զգերանդ ո́չ նշմարես ։ * կամ զիա՞րդ
ասես ցեղբայր քո, թող հանից զշիղդ յականէ քումմէ ․
5 և աճաւասիկ 'ի քում ական գերան կայ ։ * Կեղծաւոր՝ հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա
6 հայեսցես հանել զշիղն յականէ եղբօր քոյ ։ * Մի՛ տայք
զսր-

---

(39) Բ̅ղ̅մ․ Հակառակ չարի ։ (39) Ոմանք․ Ածիցէ ոք ։ (40) Ոմանք․ Թո́ղ 'ի նմա և զբաճկոնդ ։ (41) Ոմանք․ Տարապարհակ վա՛՛ ։ (42) Ոսկան․ Որ ոք խնդրէ 'ի քէն ։ (44) Առ ոսկանայ պկսի․ Զթշնամիս ձեր․ օրհնեցէք զանիծիչս ձեր ։ (44) Ոմանք յաւելուն․ Եւ աղօթս արարէք 'ի վերայ այնոցիկ որ լլկեն ։ (46) Ոմանք․ Սիրեն զձեզ ։

Գլ․ Զ․ (1) Ոմանք․ 'Ի հօրէ ձերմէ որ յերկինս է ։ (4) Ոմանք․ Ողորմութի քո ։ (5) Ոմանք․ Յաղօթս կացցես ։ և ոմանք․ Կայցէք, մի լինիցիք ։ (6) Ոմանք․ Կացցես յաղօթս ․․ զդրունս քո ․․․ առ հայրն քո ։ (7) Բ̅ղ̅մ․ Մի՛ շատախօսք լի ։ (7) Ոմանք․ Շատախօս լինիցիք ․․ եթէ 'ի բ̅զ̅մ ։ (9) Օրինակ մի․ Կայցէք դուք ։ (9) Ոսկան յաւելու․ Որ յերկինս ես ։ (13) Օրինակ մի․ Եւ մի տար զմեզ ։ (13) Ոմանք․ Այլ փրկեա́ 'ի չարէ ։ (13) Առ ոսկանայ պկսի․ Յաւիտեանս ամէն ։ (14) Ոսկան յաւելու․ Երկնաւոր զյանցանս ձեր ։ (15) Ոսկան յաւելու․ Հայրն ձեր երկնաւոր թող՛՛ ։ (16) Ոմանք․ Իբրև զկեղծաւորքն տրտմ՛՛ ։ (18) Ոմանք յաւելուն․ Հօրն քում․․․ հատուսցէ քեզ յայտնապէս ։ (19) Ոմանք․ Եւ գողք ական հա՛՛ ։ (21) Բ̅ղ̅մ․ Եւ սիրտք ձեր եղիցին ։ (23) Ոմանք․ Ապա թէ ակնդ չար է ։ (25) Առ ոսկանայ պկսի․ Ուտիցէք, կամ զինչ ըմպիցէք, և ։ (26) Ոմանք․ Հայեցարուք ը̅ թռչունս ։ (28) Ոմանք․ 'Ի շուշանս վայրե՛՛ ․․ ո̅պ աճեն ․ ոչ ջանան, և ոչ նիւթեն ։ (29) Ոմանք․ Յամ̅ փառսն ։ (30) Ոմանք․ Եւ վաղիւն 'ի հնոց ։ (34) Ոմանք․ Վ̅ս վաղուին ։

Գլ․ Է․ (3) Ոմանք․ Զշիւղ յական ․․ 'ի քում ականդ ։ (3) Այլք․ Զգերանդ ոչ տեսանես ։ (4) Ոմանք․ Զշիւղդ ․․ 'ի քում ական ։ (6) Ոմանք․ Զմարգարիտս ձեր ․․․ խոզ-

զսրբութիւն շանց. և մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի
խոզաց, զի մի՛ առ ոտն կոխիցեն զն՟ա, և դարձեալ
երգիծուցանիցեն զձեզ: *Խնդրեցէք՝ և տացի 7
ձեզ, հայցեցէք՝ և գտջիք, բախեցէք՝ և բացցի ձեզ:
*զի ա՟մ որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և 8
որ բախէ՝ բացցի նմա: *Ո՞ իցէ 'ի ձէնջ մարդ՝ ցոր 9
խնդրիցէ որդի իւր հաց, միթէ քա՞ր տայցէ նմա. *և 10
կամ խնդրիցէ ձուկն, միթէ օ՞ձ տայցէ նմա: *Արդ՝ 11
եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պարգևս բարիս տալ
որդւոց ձերոց, ո՞րչափ ևս առաւել հայրն ձեր որ
յերկինս է տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա:
*Զա՟մ զոր միանգամ կամիջիք՝ թէ արասցեն ձեզ մարդիկ՝ 12
այնպէս և դուք արարէք նոցա. զի այս իսկ են
օրէնքն և մարգարէք: *Մտէ՛ք ը՟ նեղ դուռն. քանի 13
ընդարձակ է դուռն՝ և համարձակ ճանապարհն՝ որ
տանի 'ի կորուստ, և բազումք են որ մտանեն ը՟ նա:
*քանի անձուկ է դուռնն՝ և նե՛ղ ճանապարհն՝ որ տանի 14
'ի կեանս, և սակաւք են որ գտանեն զնա: *Զգո՛յշ 15
լերուք 'ի սուտ մարգարէից՝ որ գան առ ձեզ հանդերձիւք
ոչխարաց, և 'ի ներքոյ են գայլք յափշտակողք:
*'ի պտղո՛յ ն՟ց ծանիջիք զն՟ա: Միթէ քաղիցե՞ն 16
'ի փշոց խաղող՝ կամ 'ի տատասկէ թո՞ւզ: *Ա՛յնպէս 17
ա՟մ ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, և ծա՛ռ չար՝ պտուղ
չա՛ր առնէ: *Ո՛չ կարէ ծառ բարի պտուղ չա՛ր 18
առնել, և ո՛չ ծառ չար՝ պտուղ բարի առնել: *Ամե- 19
նայն ծառ՝ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատանի և 'ի
հո՛ւր արկանի: *Ապա 'ի պտղո՛յ նոցա ծանիջիք զն՟ա: 20
*Ո՛չ ա՟մ որ ասէ ցիս՝ տ՟ր տ՟ր, մտցէ յարքայութի երկ- 21
նից. այլ որ առնէ զկամս հօր իմոյ որ յերկինսն է:
*Բազո՛ւմք ասիցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. տ՟ր տ՟ր՝ 22
ո՛չ յանուն քո մարգարէացաք, և յանուն քո դևս հանաք,
և յանուն քո զօրութիւնս բազումս արարաք: *և 23
յայնժամ ասացից ցն՟ա՝ եթէ ո՛չ երբէք գիտէի զձեզ.
'ի բա՛ց կացէք յինէն ամենեքեան՝ ո՛յք գործէիք զանօրէնութի:
*Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և 24
առնէ զսոսա, նմանեսցէ ա՛ռն իմաստնոյ, որ շինեաց
զտուն իւր 'ի վերայ վիմի: *Իջին անձրևք՝ և խաղացին 25
գետք, շնչեցին հողմք՝ և բախեցին զտունն, և ո՛չ կործանեցաւ,
քանզի 'ի վ՟ր վիմի հաստատեալ էր: *Եւ 26
ա՟մ որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և ո՛չ առնէ զսոսա,
նմանեսցէ ա՛ռն յիմարի, որ շինեաց զտուն իւր 'ի վ՟ր
աւազոյ: *Իջին անձրևք՝ յարեան գետք, շնչեցին հողմք՝ 27
հարին զտունն, և անկաւ. և էր կործանումն ն՟ր մեծ
յոյժ: *Եւ եղև իբրև կատարեաց յ՟ս զա՟մ զբանս զայսոսիկ, 28
զարմանային ժողովուրդքն ը՟ վարդապետութի ն՟ր:
*զի իբրև իշխանութ՟ե ուսուցանէր՝ և ո՛չ ո՟պ դպիրքն ն՟ց: 29

ԳԼ. Ը:

Զ Այլ իբրև էջ 'ի լեռնէ անտի, գնացին զհետ ն՟ր ժողովուրդք 1
բազումք: *Եւ ահա մատուցեալ բորոտ 2
մի, երկիր պագանէր ն՟մ, և ասէր. տ՟ր՝ եթէ կամիս
կարո՛ղ ես զիս սրբել: *Ձգեաց զձեռն իւր և հաւանց 3
'ի նա յ՟ս՝ և ասէ. կամիմ՝ սրբեա՛ց: Եւ վաղվաղակի
սրբեցաւ 'ի նմանէ բորոտութիւնն: *Եւ ասէ ցնա յ՟ս, 4
զգո՛յշ լեր՝ մի՛ ումեք ասիցես. այլ երթ ցո՛յց զանձն քո
քահանային. և մատո՛ զպատարագն, զոր հրամայեա՛ց
մովսէս 'ի վկայութի ն՟ց:

5 *Եւ մտեալ 'ի կափառնաում, մատեա՛ւ առ նա հարիւրապետ
6 մի, աղաչէր զնա, *և ասէր. տ՟ր՝ մանուկ
իմ անկեալ կայ 'ի տան անդամալոյծ՝ չարաչա՛ր տանջեալ:
7 *Ասէ ցնա յ՟ս. ես եկից՝ և բժշկեցից զնա:
8 *Պատասխանի ետ հարիւրապետն՝ և ասէ. տ՟ր՝ չեմ
բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. այլ ասա՛
9 բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ: *Քանզի և ես ա՛յր մի
եմ ը՟ իշխանութ՟ե, ունիմ ը՟ ինև զինուո՛րս. ասեմ սմա
երթ՝ և երթայ, և այլում թէ եկ՝ և գայ, և ծառայի
10 իմում թէ արա՛ զայս՝ և առնէ: *Իբրև լուաւ յ՟ս՝ զարմացա՛ւ,
և ասէ ցայնոսիկ՝ որ զհետ երթային. ամ՟ն
ասեմ ձեզ և ո՛չ յի՟լի այսպիսի հաւատս գտի երբէք:
11 *Բայց ասեմ ձեզ, զի բազո՛ւմք յարևելից և յարևմտից
եկեսցեն՝ և բազմեսցին ը՟ աբրահամու՝ և ը՟ սահակայ՝
12 և ընդ յակոբայ յարքայութե երկնից: *և որդիքն
արքայութե ելցեն 'ի խաւարն արտաքին. անդ է-
13 լիցի լալ և կրճել ատամանց: *Եւ ասէ յ՟ս ցհարիւրապետն.
երթ՝ և ո՟պ հաւատացերդ եղիցի քեզ: Եւ
ողջացաւ մանուկն ն՟ր յաւուր յայնմիկ:
14 *Եւ եկեալ յ՟ս 'ի տուն պետրոսի, ետես զի զոքանչն Ը
15 ն՟ր անկեա՛լ դնէր տապացեալ: *կալա՛ւ զձեռանէ ն՟ր՝
և եթո՛ղ զնա ջերմն. յոտն եկաց՝ և պաշտէր զնա:
16 *Իբրև եղև երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բազումս, Թ
և եհա՛ն զայսսն բանիւ. և զա՟մ հիւանդսն
17 բժշկեա՛ց: *Զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ 'ի ձեռն եսայեայ
մարգարէի. նա՝ զհիւանդութիւնս մեր վերացո՛յց,
և զցաւս մեր եբա՛րձ:
18 *Տեսեալ յ՟ս ժողովուրդս բազումս զիւրև, հրամայեաց Ժ
19 երթա՛լ յայնկոյս: *Եւ մատուցեալ դպիր մի ասէ գ կ
ցնա. վարդապետ՝ եկից և ես զհետ քո յո՛ր վայր և-
20 րթիցես: *Ասէ ցնա յ՟ս. աղուեսուց որջք գոն. և
թռչնոց երկնից բոյնք. այլ որդւոյ մարդոյ ո՛չ գո՛յ ուր
21 դիցէ զգլուխ իւր: *Եւ մի ո՛մն յաշակերտաց ն՟ր ասէ
ցնա. տ՟ր՝ տո՛ւր ինձ հրաման՝ զի երթա՛յց նախ թա-
22 ղեցից զհայր իմ: *Ասէ ցնա յ՟ս. եկ զհետ իմ, և թո՛յլ
տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց:
23 *Եւ իբրև եմուտ 'ի նաւն, գնացին զհետ նորա աշակերտքն ԺԱ
24 ն՟ր: *և ահա շարժումն մեծ եղև 'ի ծովուն՝
մինչ նաւին ծածկել յալեաց անտի. և ինքն ննջէր:
25 *Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա և ասեն.
26 տ՟ր՝ փրկեա՛ զմեզ՝ զի կորնչիմք: *Եւ ասէ ցն՟ա. ընդէ՞ր
վատասիրտք էք թերահաւատք: Յայնժամ յարուցեալ
սաստեա՛ց հողմոցն և ծովուն, և եղև խաղաղութի
27 մեծ: *Եւ մարդիկն զարմացա՛ն՝ և ասէին. ո՞րպիսի ոք
իցէ սա, զի և հողմք և ծով հնազանդին սմա:
28 *Եւ իբրև անցին յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց, ԺԲ
պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեա՛լք 'ի գերեզմանացն,
չարաչա՛րք յոյժ. ո՟պ զի չէ՛ր հնար անցանել
29 ումեք ը՟ այն ճանապարհ: *և ահա՝ աղաղակեցին
և ասեն. զի՞ կայ մեր և քո՝ յ՟ս որդի ա՟յ, եկիր տարաժամ
30 տանջել զմեզ: *Եւ էր հեռագո՛յն 'ի նոցանէ ե-
31 րամակ մի խոզից արօտական: *Եւ դևքն աղաչէին զնա
և ասէին. եթէ հանես զմեզ աստի, հրամա՛ն տուր մեզ
եր-

զիս.. կոխեսցեն զն՟ա: (9) Ոմանք. Ո՛վ է 'ի ձէնջ մարդ: (11) Ոմանք. Որ չարդ էք. կամ, չարք էք.. տայցէ բարիս: (12) Ոմանք. Զա՟մ որ միանգամ... զի այն իսկ են օրէնք և: (13)(14) 'Ի ձեռագրաց հին և նոր գրչագիր օրինակաց մերոց՝ երկուք և ոչ այնչափ հնագիրք՝ ունէին. Քանզի ընդարձակ է. քանզի անձուկ է: և երկուքս միայն յառաջնումն փոխանակ քանզի: Իսկ այլ ճառընտիրք առաջինք՝ համաձայն մերումս դնէին քանզի. այսու և էր զանազանութ՟ի, զի ոմանք 'ի նոցանէ ունէին 'ի վ՟ր զարմանալոյն ոլորակի ՛. և կէտ դնելոյն՟. իսկ այլ և ոմանք՝ զանազանն ՟. ո՟պ մերս: (16) Ոսկան. 'Ի փշոց խաղող: (21) Ոմանք. Այլ որ արասցէ զկամս: (22) Ոմանք. Յաւուր յայնմիկ: (23) Ոսկան. Ոյք գործէք զանօ": (28) Բազմ՟. Զբանս զայսոսիկ: (29) 'Ի բազումս պակասի. Ո՟պ դպիրքն նոցա: Որոց ոսկան յաւելու. դպիրքն և փարիսեցիք:

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Ժողովուրդ բ՟զմ: (4) Օրինակ մի. Քահանային. և մատո՛ վ՟ն սրբութե քո զպատարագն զոր: (5) Յոմանս պ՟կսի. Մատեաւ առ նա հարիւ": (10) Ոմանք. Իբրև լուաւ զայս յ՟ս: (10) 'Ի լուս՛. 'Ի վ՟ր Եւ ոչ յի՟լի, նշանակի, Առ ումեք: (11) Ոմանք. Եւ բազմեսցեն ը՟: (14) Ոմանք. Զոքանչ նորա: (15) Բազմ՟. Եւ պաշտէր զն՟ա: (18) Ոմանք. Ժողով՟դ բ՟զմ զիւրեաւ: (20) Ոմանք. Ոչ գոյ տեղի ուր դի": (22) Ոմանք. Զմեռեալն իւրեանց: (23) Օրինակ մի. Զհետ ն՟ր ժողովուրդք բ՟զմ: և ահա: (24) Ոմանք. Մինչև նաւն ծած": (25) Ոմանք. Աշակերտքն զարթուցին և ասեն: (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցն՟ա յ՟ս.. հողմոյն և ծովուն: (27) Ոմանք. Զարմացան և ասեն: (28) Ոմանք. Եւ իբրև անց յայնկոյս... ելեալ 'ի գերեզ".. ո՟պ զի ոչ էր հնար:

երթալ յերամակ խոզիցն: * Եւ ասէ ցն՟ս. Երթա՛յք: 32
Եւ նք՟ ելեալ գնացին յերամակն խոզից: և դիմեաց ամ՟
երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով, և մեռան 'ի ջուրսն.
* Եւ խոզարածքն փախեան, և երթեալ 'ի քաղաքն 33
պատմեցին զամ՟, և զի՛րս դիւահարացն: * Եւ ահա 34
ամ՟քաղաքն ել ը՟ առաջ յի՟ի: Իբրև տեսին զնա՝ աղա-
չեցին զի գնասցէ 'ի սահմանաց նց՟:

Գլ: Թ.

ԺԳ. Եւ մտեալ 'ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն 'ի քաղաքն 1
իւր: * Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ 2
մի որ դնէր 'ի մահիճս: Եւ տեսեալ յի՟ն զհաւատս նց՟՝
ասէ ցանդամալոյծն. Թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո:
* Եւ ահա՝ ոմանք 'ի դպրացն ասեն ը՟ միտս. Հայհոյէ 3
դա: * Եւ ծանուցեալ յի՟ն զխորհուրդս նց՟՝ ասէ ցն՟ս. 4
Ընդէ՞ր խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր: * Զի՞նչ դիւ- 5
րին է. ասել՝ Թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո. թէ ասել՝
արի՛ և շրջեա՛ց: * Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութի 6
ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս: յայնժամ
ասէ ցանդամալոյծն. արի՛ ա՛ռ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի
տուն քո: * Եւ յարուցեալ գնա՛ց 'ի տուն իւր: * Իբ- 7
րև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան և փառաւո՛ր ա- 8
ռնէին զա՟ծ զտուիչն այնպիսի իշխանութե՟՝ մարդկան:
ԺԴ * Եւ անցեալ ընդ այն յի՟ն՝ ետես այր մի՝ զի նստէր 'ի 9
գբ մաքսաւորութե՟, մատթէոս անուն. և ասէ ցնա՝ եկ զկնի
իմ: Եւ յարուցեալ գնա՛ց զկնի նր՟: * Եւ եղև իբրև 10
բազմեալ էր նա 'ի տանն, և ահա մաքսաւորք և մեղա-
ւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ յի՟՝ և ը՟ աշակերտս
նորա: * Իբրև տեսին փարիսեցիքն՝ ասեն ցաշակերտս 11
նր՟. ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ
վարդապետն ձեր: * Իսկ յի՟ իբրև լուաւ՝ ասէ ցն՟ս. ոչ 12
պիտոյ է բժիշկ կարողաց՝ այլ հիւանդաց: * Երթայք 13
ուսարո՛ւք, զի՛նչ է՝ զողորմութի կամիմ, և ոչ զզոհ: զի
ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս: * Յայնժամ 14
մատեան առ նա աշակերտքն յովհաննու՝ և ասեն. ընդ-
է՞ր մեք և փարիսեցիքն պահեմք յաճախ, և քո աշա-
կերտքդ ո՛չ պահեն: * Ասէ ցն՟ս յի՟. միթէ մարթ ինչ 15
իցէ մանկանց առագաստի սուգ առնուլ՝ մինչ փեսայն
ը՟ նոսա իցէ. այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի
'ի նց՟նէ փեսայն, և ապա պահեսցեն: * Ո՛չ ոք արկա- 16
նէ կապերտ անթափ 'ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. զի առ-
նու ելանէ զլրումն նր՟ 'ի հանդերձէն, և եւս չար պա-
տառումն լինի: * Եւ ոչ արկանեն գինի նոր 'ի տիկս 17
հինս. ապա թէ ոչ՝ տիկքն պատառին, և գինին հե-
ղու, և տիկքն կորնչին. այլ արկանեն գինի նոր 'ի
տիկս նորս, և երկոքին պահին:
ԺԵ * Մինչդեռ նա զայս խօսէր ը՟ նս՟, ահա իշխան մի 18
գգ մատուցեալ երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր, դուստր
իմ արդեւս վախճանեցաւ. այլ՝ եկեալ դիցես զձեռն
քո 'ի վերայ նր՟՝ և կեցցէ: * Յարեաւ յի՟՝ և գնա՛ց զկնի 19
նորա աշակերտօքն հանդերձ:
ԺԶ * Եւ ահա կին մի՝ տեառատես երկոտասանամեայ, մա- 20
տուցեալ յետոյ մերձեցա՛ւ 'ի դրօշակ հանդերձի նր՟:
* քանզի ասէր 'ի միտ իւրում, թէ միայն մերձենամ 21
'ի հանդերձս նր՟՝ փրկիմ: * Իսկ յի՟ իբրև դարձաւ և 22
ետես զնա, ասէ՝ քաջալերեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո
կեցուցին զքեզ: Եւ փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայն-
23 մանէ: * Իբրև եկն յի՟ 'ի տուն իշխանին, և ետես
զփողահարսն՝ և ամբոխ յոյժ, ասէ ցն՟ս. 'ի բա՛ց գնացէք.
24 * զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ: * Եւ ծաղր
25 առնէին զնա: Եւ իբրև ել ամբոխն 'ի բաց, եմուտ՝
26 կալաւ զձեռանէ նորա, և յարեաւ աղջիկն: * Եւ ել
համբաւս այս ընդ ամ՟ երկիրն ընդ այն:
27 * Եւ մինչդեռ անցանէր ը՟ այն յի՟, զհետ եղեն նորա ԺԷ.
կոյրք երկու, աղաղակէին և ասէին, ողորմեա՛ց մեզ գգ
28 որդի դաւթի: * Եւ իբրև եկն 'ի տուն, մատեան առ
նա կոյրքն: Եւ ասէ ցն՟ս յի՟. հաւատա՞յք՝ եթէ կարող
29 եմ առնել ձեզ զայդ: Ասեն ցնա՝ այո տէր: * յայն-
ժամ մերձեցաւ յաչս նց՟՝ և ասէ. ըստ հաւատոց ձե-
30 րոց եղիցի ձեզ: * Եւ բացան աչք նց՟: Եւ սաստեա՛ց
31 նոցա յի՟՝ և ասէ. զգո՛յշ կացէք՝ մի՛ ոք գիտասցէ: * Եւ
նք՟ ելեալ՝ համբաւեցին զնա ը՟ ամ՟ երկիրն ը՟ այն:
32 * Եւ յելանելն նց՟ արտաքս, ահա մատուցին առ նա ԺԸ.
33 այր մի համր դիւահար: * և յելանել դիւին՝ խօսեցաւ
համրն: Եւ զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն, թէ և
34 ոչ երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յի՟էլի: * Իսկ փարի-
սեցիքն ասէին, թէ իշխանաւ դիւաց հանէ դա զդեւս:
35 * Եւ շրջէր յի՟ ընդ ամ՟ քաղաքս և ընդ գեղս, ուսու- գե
ցանէր 'ի ժողովուրդս նց՟, և քարոզէր զաւետարանն
արքայութե՟. և բժշկէր զամ՟ ախտս և զամ՟ հիւանդու-
36 թիս 'ի ժողովրդեանն: * Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝
գթացա՛ւ 'ի նոսա. զի էին աշխատեալք և ցրուեալք
37 իբրև ոչխարս՝ որոց ոչ իցէ հովիւ: * Յայնժամ ասէ
ցաշակերտս իւր, հունձք բազո՛ւմ են՝ և մշակք սակաւ:
38 * արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս 'ի
հունձս իւր:

Գլ: Ժ.

1 Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն ԺԹ.
իւր, ետ նց՟ իշխանութի այսոց պղծոց հանել զն՟ս,
2 և բժշկե՛լ զամ՟ ցաւս և զամ՟ հիւանդութիս: * Եւ ա-
ռաքելոցն երկոտասանից՝ էին անուանք այսոքիկ: ա-
ռաջին, սիմոն՝ անուանեալն պետրոս, և անդրէաս
3 եղբայր նր՟: * յակոբոս զեբեդեայ, և յովհաննէս եղ-
բայր նր՟. փիլիպպոս, և բարթողոմէոս. թովմաս, և
մատթէոս մաքսաւոր. յակոբոս ալփեայ, և ղեբէոս՝
4 որ անուանեցաւ թադէոս: * սիմոն կանանացի, և
5 յուդա սկարիովտացի՝ որ և մատնեացն զնա: * Զն՟ս
երկոտասանեսին առաքեաց յի՟, պատուիրեա՛ց նց՟ և ա-
սէ, 'ի ճանապարհ հեթանոսաց մի՛ երթայցէք, և 'ի
6 քաղաք սամարացւոց մի՛ մտանիցէք: * այլ երթա՛յք ա-
7 ռաւել առ ոչխարսն կորուսեալս տան ի՟էլի: * Եւ իբ-
րև երթայցէք՝ քարոզեցէք և ասացէք, թէ մերձեալ
8 է արքայութի երկնից: * Զհիւանդս բժշկեցէք, զբո-
րոտս սրբեցէք, զդեւս հանէք. ձրի՛ առէք՝ և ձրի՛ տուք:
9 * Մի՛ ստանայք ոսկի, և մի՛ արծաթ, և մի՛ պղինձ 'ի
10 գօտիս ձեր: * մի՛ պարկ 'ի ճանապարհ. և մի՛ երկուս
հանդերձս. մի՛ կօշիկս. մի՛ ցուպ: զի արժանի է մշակն
11 կերակրոյ իւրում: * Յոր քաղաք մտանիցէք կամ 'ի
գեղ, հարցանիցէք թէ ո՞ է 'ի նմա արժանի. և անդ
լի-

---

(32) Ոմանք. Յերամակ խոզիցն .. անտի 'ի ծովն: (34) Ոսկան. Աղաչէին զի գնասցէ:

Գլ. Թ. (4) Ոմանք. Զար 'ի սիրտս: (5) Ոմանք. Եթէ ասել՝ արի: (8) Ոմանք. Զտուիչ այնպիսի: (9) Յօրինակին գրեալ. Եւ ասէ ցնա՝ եկ: (10) Ոմանք յաւելուն. 'ի տանն. և ահա բազում մաքսաւորք: (12) Ոմանք. Ոչ է պիտոյ բժ'': (15) Բնագ. Մի թէ մարթ ինչ .. 'ի նոցանէն: (15) Յօրինակին. Մանկանց առագաստի: (17) Օրինակ մի ըստ ոսկանայ. Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր: (18) Ոմանք. Մինչդեռ նա զայն խօ'': (19) Ոմանք. Յարուցեալ յի՟ և գնաց: (20) Ոմանք. 'ի դրօշակս, հանդ'': (21) Ոմանք. Ասէր 'ի սրտի իւրում, թէ միայն մերձենամ 'ի: (23) Ոմանք. Զփողահարսն: (24) Ոմանք. Զի ոչ թէ մեռեալ է: (29) Ոմանք. 'ի յաչս նոցա: (33) Ոմանք. Թէ ոչ յերբէք երևեցաւ: (34) Ոմանք. Ասեն թէ իշխանաւն դի'': (35) Ոմանք. Ընդ գեւղս. կամ, գեաւղս (36) Առ ոսկանայ գրի. Աշխատեալք և ցրուեալք իբրև: (37) Ոմանք. Յաշակերտսն .. բազում են՝ և մշակք սակաւք:

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Եւ կոչեալ առ ինքն զերկոտասան աշա'' .. և բժշկել զամ՟ ախտս և զամ՟ հի'': Որք յաճախ գրեն. Եւ բժշկել զամ՟ ցաւս և զամ՟ հիւ'': (2) Ոմանք. Առաջինն սիմոն: (3) Ոսկան. Բարդուղոմէոս: (3) Ոմանք. Եւ ղաբբէոս, կամ, ղեբէոս, որ անուանեցաւ: (4) Ոմանք. Կանանացի: (5) Ոմանք. 'ի ճանապարհս հեթանոսաց: (6) 'ի լուս''. Տանն իսրայէլի. համաձայն ամենայն 'ի բնաբանին: (10) Ոմանք. Պարկ 'ի ճանապարհի ... մի կօշիկ ... կերակրոյ իւրոյ: (11) Ոմանք. Անդ լինիջիք:

լինիջիք մինչև ելանիցէք անտի ։ * Եւ իբրև մտանիցէք 12
'ի տունն, ողջոյն տայջիք նմա՝ և ասասջիք • ողջոյն տանս
այսմիկ ։ * Եթէ իցէ տունն արժանի, եկեսցէ ողջոյնն 13
ձեր 'ի վ՟ր նր • ապա թէ ոչ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր
առ ձեզ դարձցի ։ * Եւ որ ոչ ընկալցի զձեզ՝ և ոչ լուիցէ 14
բանից ձերոց, իբրև ելանիցէք 'ի քաղաքէն յայնմանէ,
թօթափեսջիք զփոշին յոտից ձերոց ։ * Ամէն ասեմ 15
ձեզ՝ դիւրագոյն լիցի երկրին սոդոմացւոց և գոմորացւոց
յաւուրն դատաստանի, քան քաղաքին այնմիկ ։
գղ * Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս 16
'ի մէջ գայլոց • եղերուք այսուհետև խորագէտք իբրև
զօձս, և միամիտք իբրև զաղաւնիս ։ * Զգոյշ լինիջիք 17
'ի մարդկանէ • զի մատնեսցեն զձեզ յատեանս, և
'ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն զձեզ ։ * և առաջի 18
դատաւորաց և թագաւորաց տանիցին զձեզ վ՟ն իմ,
'ի վկայութի՟ն նց և հեթանոսաց ։ * Այլ յորժամ մատնիցեն 19
զձեզ, մի՛ հոգայցէք՝ թէ ո՟պ կա՞մ զինչ խօսիցիք •
զի տացի ձեզ 'ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք ։ * զի 20
ոչ եթէ դուք իցէք որ խօսիցիքն, այլ հոգին հօր ձերոյ
որ խօսիցի 'ի ձեզ ։ * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր 21
'ի մահ, և հայր՝ զորդի ։ և յառնիցեն որդիք 'ի վերայ
հարց՝ և սպանանիցեն զն՟ս ։ * և եղիջիք ատեցեալք 22
յամենեցունց վ՟ն անուան իմոյ • իսկ որ համբերեսցէ
'ի սպառ, նա կեցցէ ։ * Եւ յորժամ հալածիցեն զձեզ 23
'ի քաղաքիս յայսմիկ՝ փախիջիք յայլ • և եթէ յայնմանէ
հալածիցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւսն ։ ամէն ասեմ ձեզ,
ոչ սպառեսջիք զքաղաքս Ի՟էլի՝ մինչև եկեսցէ որդի մարդոյ
։ * Ո՛չ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ, և 24
ոչ ծառայ քան զտէր իւր ։ * շատ իցէ աշակերտին՝ եթէ 25
եղիցի իբրև զվարդապետ իւր, և ծառային՝ իբրև
զտէր իւր ։ Եթէ զտանուտէրն բէեղզեբուղ կոչեցին,
ո՞րչափ ևս առաւել զընտանիս նր ։ * Մի՛ այսուհետև 26
երկնչիցիք 'ի նոցանէ ։ զի ոչ ինչ է 'ի ծածուկ՝ որ ոչ
յայտնեսցի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի ։ * Զոր ասեմ 27
ձեզ 'ի խաւարի՝ ասացէք 'ի լոյս • և զոր լսիցէք յունկանէ՝
քարոզեցէք 'ի վերայ տանեաց ։ * Եւ մի՛ երկնչիք 28
յայնցանէ՝ որ սպանանեն զմարմին, և զոգի ոչ կարեն
սպանանել ։ Այլ երկերուք դուք առաւել յայնմանէ՝
որ կարօղն է զոգի և զմարմին կորուսանել 'ի
գեհենի ։ * Ո՞չ ապաքէն երկու ճնճղուկք դանգի միոջ 29
վաճառին, և մի 'ի նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց
հօր ձերոյ ։ * Այլ ձեր և ա՟մ իսկ հեր գլխոյ թուեալ 30
է ։ * և արդ՝ մի՛ երկնչիցիք՝ զի լաւ էք քան զբազում 31
ճնճղուկս ։ * Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առաջի 32
մարդկան, խոստովանեցից և ես զնմանէ առաջի
հօր իմոյ որ յերկինսն է ։ * Եւ որ ուրասցի զիս առաջի 33
մարդկան, ուրացայց և ես զնա առաջի հօր իմոյ՝
որ յերկինս է ։ * Մի՛ համարիք եթէ եկի արկանել 34
խաղաղութի՟ն յերկիր • ոչ եկի արկանել խաղաղութի՟ն, այլ
սուր ։ * քանզի եկի քակել զայր՝ 'ի հօրէ իւրմէ, և 35
զդուստր 'ի մօրէ, և զհարսն 'ի սկեսրէ իւրմէ ։ * և 36
թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր ։ * Որ սիրէ զհայր կամ 37
զմայր առաւել քան զիս, ոչ է ինձ արժանի ։ Եւ որ
սիրէ զուստր կամ զդուստր առաւել քան զիս, չէ ինձ
արժանի ։ * Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ և գայ զկնի 38
իմ, չէ ինձ արժանի ։ * Որ գտանէ զանձն իւր՝ կորուսցէ 39
զնա, և որ կորուսցէ զանձն իւր վ՟ն իմ, գտցէ
40 զնա ։ * Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդունի, և որ զիս ընդունի՝
41 ընդունի զառաքիչն իմ ։ * Որ ընդունի զմարգարէ
յանուն մարգարէի, զվարձս մարգարէի առցէ ։
Եւ որ ը՟ունի զարդար յանուն արդարոյ՝ զվարձս արդարոյ
42 առցէ ։ * Եւ որ արբուսցէ միում 'ի փոքրկանցս
յայսցանէ բաժակ մի ջուր ցուրտ միայն յանուն աշակերտի,
ամէն ասեմ ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ եղև իբրև կատարեաց յ՟ս զպատուէր երկոտասանից գե
աշակերտացն իւրոց, գնաց անտի քարոզել
և ուսուցանել 'ի քաղաքս ն՟ց ։
2 * Իսկ յովհաննէս իբրև լուաւ 'ի բանտին զգործսն Ի
3 ք՟սի, առաքեաց 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց, * և ասէ
ցնա • դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալցուք ։
4 * Պատասխանի ետ յ՟ս և ասէ ցն՟ս • գնացէք
5 պատմեցէք յովհաննու, զոր լուայք և տեսէք ։ * կոյրք՝
տեսանեն կաղք՝ գնան, բորոտք՝ սրբին, և խուլք լսեն,
և մեռեալք յառնեն, և աղքատք աւետարանին ։
6 * և երանեալ է՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս ։ * Եւ իբրև
7 ն՟ք գնացին, սկսաւ յ՟ս ասել ցժողովուրդսն զյովհաննէ ։
Զի՞նչ ելէք տեսանել յանապատին, եղէգն շարժուն
8 'ի հողմոյ ։ * այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մարդ 'ի
հանդերձս փափկութե՟ զարդարեալ ։ Ահաւանիկ որ
զփափուկսն զգեցեալ են՝ 'ի տունս թագաւորաց են ։
9 * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել • մարգարէ՞ • այո՛ ասեմ
10 ձեզ, և առաւել ևս քան զմարգարէ ։ * Զի նա է՝ վ՟ն
որոյ գրեալն է • ահա ես առաքեցից զհրեշտակ իմ առաջի
երեսաց քոց, որ պատրաստեսցէ զճանապարհս
11 քո առաջի քո ։ * Ամէն ասեմ ձեզ, չէ յարուցեալ 'ի
ծնունդս կանանց մեծ քան զյովհաննէս մկրտիչ ։ Բայց
12 փոքրիկն յարքայութե՟ երկնից մեծ է քան զնա ։ * Բայց
յաւուրցն յովհաննու մկրտչի մինչև ցայժմ՝ արքայութի՟
երկնից բռնադատի, և բռունք յափշտակեն զնա ։
13 * Քանզի ա՟մ օրէնք և մարգարէք մինչև ցյովհան մարգարէացան ։
14 * Եւ եթէ կամիք ընդունել՝ նա է եղիա՝
15 որ գալոցն է ։ * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։
16 * Ո՞ւմ նմանեցուցից զազգս զայս • նման է մանկաւոյ՝
որ նստիցին 'ի հրապարակս, կարդայցեն զընկերս իւրեանց,
17 * և ասիցեն • փողս հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքաւեցէք,
18 ողբացաք ձեզ՝ և ոչ կոծեցարուք ։ * Եկն յովհաննէս,
ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր • և ասեն՝ դև՛ գոյ 'ի ն՟մ ։
19 Եկն որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ • և ասեն, ահա այր
կերօղ և արբեցօղ, բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց
։ և արդարացաւ իմաստութի՟ յորդւոց իւրոց ։
20 * Յայնժամ սկսաւ նախատել զքաղաքսն՝ յորս եղեն
21 բազում զօրութիւնք նր, և ոչ ապաշխարեցին ։ * Վա՜յ
քեզ քորազին, վա՜յ քեզ բեթսայիդա • զի եթէ 'ի տիւրոս
և 'ի սիդոն եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ 'ի ձեզ եղեն,
վաղո՛ւ և սարդեւք խորգով և մոխրով ապաշխարեալ
22 էր * Բայց ասեմ ձեզ • դիւրագոյն լիցի երկրին
տիւրոսի և սիդոնի յաւուրն դատաստանի՝ քան
23 ձեզ ։ * Եւ դու կափառնաում, մի՛ մինչև յերկինս բարձրասցիս
• այլ մինչև 'ի դժոխս իջցես ։ Զի եթէ 'ի սոդոմ
եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն 'ի քեզ, ապաքէն
կային

---

(13) Ոմանք • Ողջոյն ձեր 'ի ձեզ դարձցի ։ (14) Ոմանք յաւելուն • Ելանիցէք 'ի տանէն կամ 'ի քաղաքէն ։ (16) Ոմանք • Ո՟պ զոչխարս 'ի մէջ ։ (17) Ոմանք • Զգոյշ լերուք 'ի մարդ″ ։ (18) 'Ի լուս″ • Տանիցեն զձեզ • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ″ ։ (19) Ոմանք • Մատնեսցեն զձեզ ։ (20) Ոմանք • Հոգի հօր ձերոյ խօսեսցի 'ի ։ (21) Ոմանք • Եւ յարիցեն որդիք ։ (23) Ոմանք • Հալածեսցեն զձեզ • • եւցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւս ։ (24) Ոմանք յաւելուն • Քան զվրդպտ իւր, և ոչ ծառայ մեծ քան ։ (25) Ոմանք • Շատ է աշակերտին եթէ լինիցի իբ″ ։ (26) Ոմանք • Ոչինչ է ծածուկ ։ (27) Ոմանք • Լսէք յունկանէ ։ Ուր յօրինակին • լսիցէք յունկանէ ։ (28) Ոմանք • Եւ մի երկնչիցիք 'ինչնէ որ սպանանիցեն ։ (29) Ոմանք • Ոչ անկանիցի ։ (31) Ոմանք • Մի երկնչիք ։ (32) Յոմանս պակաս • Որ յերկինսն է ։ (35) Ոմանք յաւելուն • 'Ի մօրէ իւրմէ ։ (37) Ոմանք • Չէ ինձ արժ″ ։ (39) Ոմանք • Եւ որ կորուսցէ զան″ ։

Գլ. ժա. (4) Ոսկան • Գնացէք և պատմեցէք ։ (6) Ոմանք • Եւ երանի է որ ոչ գայթ″ ։ (7) Ոմանք • Զեղէգն ։ (10) Ոսկան • Զի սա է, վ՟ն գրեալ ։ (10) Ոմանք • Ահաւասիկ ես առաքեմ • • զճնպհ քո ։ (12) Ոմանք • Արքայութին երկ″ ։ (13) Ոմանք • Մինչև ցյովհաննէս մարգա″ ։ Ուր օրինակ մի էդեալ համաձայն մերումս, 'ի լուս″ նշանակէ՝ սոյնն այս է ։ (14) Ոմանք • Եւ թէ կամիք ։ (19) 'Ի լուս″ ։ 'Ի մէջ բայ՝ Յորդւոց իւրոց • նշանակէ՝ 'ի գործոց • համաձայն ոմանց ։ (21) Յօրինակին • Եւ 'ի սիդոնի ։ (23) Ոմանք • Որ 'ի քեզ եղեն ։

կային եւս մինչև ցայսօր ։ * Բայց ասեմ ձեզ՝ եթէ երկ- 24
րին Սոդոմացւոց դիւրագոյն լիցի յաւուրն դատաստա-
գկ նի՝ քան քեզ ։ * Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ 25
յս՝ և ասէ ․ Գոհանամ զքէն հայր՝ տր երկնի և երկ-
րի ․ զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց ․ և
յայտնեցեր տղայոց ։ * այո հայր ․ զի այսպէս հաճոյ 26
եղև առաջի քո ։ * Ամենայն ինչ տուաւ ինձ 'ի հօրէ 27
իմմէ ։ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զորդի՝ եթէ ոչ հայր ․ և
ոչ զհայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի, և ում որդին կա-
միցի յայտնել ։ * Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք 28
և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ ։ * առէք զլուծ 29
իմ 'ի ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ
սրտիւ ․ և գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց ։ * զի լուծ 30
իմ քաղցր է ․ և բեռն իմ փոքրոգի ։

ԳԼ․ ԺԲ․

գր Յայնժամ գնաց յս ը արտորայսն նր 'ի շաբաթու ․ 1
և աշակերտքն նր քաղցեան, և սկսան հասկ կոր-
զել և ուտել ։ * փարիսեցիքն իբրև տեսին՝ ասեն ցնա ․ 2
ահաւասիկ աշակերտքն քո գործեն, զոր ոչ է արժան
գործել 'ի շաբաթու ։ * Եւ նա ասէ ցնս ․ ոչ իցէ ըն- 3
թերցեալ ձեր՝ զոր արար դաւիթ, յորժամ քաղցեաւն,
և որ ընդ նմայն էին ։ * զիարդ եմուտ 'ի տունն այ՝ և 4
եկեր զհաց զառաջաւորութեն ․ զոր ոչ էր օրէն նմա
ուտել, և ոչ՝ որոց ընդ նմայն էին, բայց միայն քա-
հանայից ։ * Կամ թէ չիցէ ընթերցեալ յօրէնս՝ զի 'ի 5
շաբաթս քահանայքն՝ 'ի տաճարին՝ պղծեն զշաբաթն,
և անմեղք են ։ * բայց ասեմ ձեզ՝ զի մեծ քան զտա- 6
ճարն է աստ ։ * Եւ եթէ գիտէիք զինչ է՝ զողորմութի 7
կամիմ՝ և ոչ զզոհ ․ ապա ոչ դատապարտէիք դուք
զանպարտսն ։ * Զի տէր է շաբաթու՝ որդին մարդոյ ։ 8
* Եւ գնացեալ անտի յս, եկն 'ի ժողովուրդն նց ։ 9
ԻԱ * Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր ․ 10
հարցին զնա՝ և ասեն, եթէ պարտ իցէ 'ի շաբաթու
բժշկել ․ զի չարախօսեսցեն զնմանէ ։ * Եւ նա՝ ասէ 11
ցնս ․ ով իցէ 'ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և ան-
կանիցի այն 'ի խորխորատ 'ի շաբաթու ․ միթէ ոչ ու-
նիցի և յարուցանիցէ զնա ։ * իսկ արդ՝ որչափ եւս՝ ա- 12
ռաւել է մարդ քան զոչխար ․ ապա ուրեմն պարտ է
'ի շաբաթու բարիս գործել ։ * Յայնժամ ասէ ցայրն ․ 13
ձգեա զձեռն քո, և նա ձգեաց՝ և եղև ողջ իբրև ըզ-
մեւսն ։ * Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ 14
առնէին զնմանէ՝ թէ ոպ կորուսցեն զնա ։ * Եւ յս իբ- 15
րև գիտաց, մեկնեցաւ անտի ։ Եւ գնացին զհետ նր
ժողովուրդք բազումք, և բժշկեաց զամենեսեան ։ * Եւ 16
սաստեաց նց՝ զի մի յայտնեսցեն զնմանէ ումեք ։ * զի 17
լցցի որ ասացաւն 'ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի ։ * Ահա 18
մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի, և սիրելի իմ՝ ը որ հաճե-
ցաւ անձն իմ ․ եդից զոգի իմ 'ի վերայ նր, և իրա-
ւունս հեթանոսաց պատմեսցէ ։ * ոչ հակառակեսցի՝ 19
և ոչ աղաղակեսցէ, և ոչ ոք լուիցէ 'ի հրապարակս ըզ-
բարբառ նր ։ * Զեղէգն ջաղջախեալ ոչ փշրեսցէ, և 20
զպատրոյգն առկայծեալ ոչ շիջուսցէ ․ մինչև հանցէ 'ի
յաղթութի զդատաստանն ։ * և յանուն նր հեթանոսք 21
յուսասցին ։
ԻԲ * Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր և 22
գգ համր, և բժշկեաց զնա ․ ոպ զի համրն և կոյրն խօսե-
ցի և տեսանիցէ ։ * Զարմացան ամ ժողովուրդքն՝ և 23
24 ասէին ․ միթէ՝ սա իցէ քսն որդի դաւթի ։ * Բայց փա-
րիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն ․ սա ոչ հանէ դա զդևս՝
25 եթէ ոչ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց ։ * Իբրև գի-
տաց յս զխորհուրդս նց՝ ասէ ցնս ․ ամ թագաւորութի
բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի ․ և ամ քաղաք կմ տուն
26 բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ ։ * և եթէ սատանայ
զսատանայ հանէ, յանձն իւր բաժանեցաւ ․ արդ՝ զի-
27 արդ կացցէ թագաւորութին նր ։ * Եւ եթէ ես բէեղ-
զեբուղաւ հանեմ զդևս՝ որդիքն ձեր իւ հանիցեն ․ վս
28 այնորիկ նոքա եղիցին ձեր դատաւորք ։ * Ապա եթէ
հոգւովն այ հանեմ ես զդևս, ուրեմն հասեալ է 'ի վե-
29 րայ ձեր արքայութին այ ։ * Կամ զիարդ կարէ ոք մտա-
նել 'ի տուն հզօրի՝ և զգործիսն նր յափշտակել ․ եթէ
ոչ նախ կապիցէ զհզօրն, և ապա զտունն նր յափշտա-
30 կիցէ ։ * Որ ոչ ընդ իս է՝ հակառակ իմ է ․ և որ ոչ ժո-
31 ղովէ ընդ իս՝ ցրուէ ։ * Վս այսորիկ ասեմ ձեզ ․ ամ
մեղք և հայհոյութիք թողցին մարդկան, բայց զհոգւոյն
32 հայհոյութի մի թողցի ։ * Եւ որ ոք ասիցէ բան զորդ-
ւոյ մարդոյ՝ թողցի նմա ․ բայց որ զհոգւոյն սբյ ասի-
ցէ՝ մի թողցի նմա, մի յայսմ աշխարհի, և մի 'ի հան-
33 դերձելումն ։ * Կամ արարէք զծառն բարի՝ և զպտուղ
նր բարի, կմ արարէք զծառն չար՝ և զպտուղ նր չար ․
34 քանզի 'ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի ։ * Ծնունդք ի-
ժից, զիարդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք ․
35 քանզի 'ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան ։ * Մարդ
բարի՝ 'ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս ․
և մարդ չար՝ 'ի չար գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զչա-
36 րիս ։ * Բայց ասեմ ձեզ ․ թէ ընդ ամ դատարկ բանի
զոր խօսիցին մարդիկ, տացեն համար յաւուրն դա-
37 տաստանի ։ * Զի 'ի բանից քոց՝ արդարասցիս, և 'ի
բանից քոց՝ պարտաւորեսցիս ։
38 * Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա ոմանք 'ի դըպ- ԻԳ
րացն և 'ի փարիսեցւոց՝ և ասեն ․ վարդապետ՝ կամիմք գգ
39 նշան ինչ տեսանել 'ի քէն ։ * Նա պատասխանի ետ՝ և
ասէ ցնս ․ ազգ չար և շնացող նշան խնդրէ ․ և նշան՝ մի
40 տացի նմա, բայց նշանն յովնանու մարգարէի ։ * Զի
ոպ էր յովնան 'ի փոր կիտին զերիս տիւս և զերիս գի-
շերս, նոյնպէս եղիցի և որդի մարդոյ 'ի սիրտ երկրի
41 զերիս տիւս և զերիս գիշերս ։ * Արք նինուէացիք յա-
րիցեն 'ի դատաստանի ը ազգիս ը այսմիկ՝ և դատա-
պարտեսցեն զսա, զի ապաշխարեցին 'ի քարոզութեն յովնա-
նու ։ Եւ արդ աւասիկ մեծ քան զյովնան՝ է աստ ։
42 * Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ 'ի դատաստանի ը ազգիս
ընդ այսմիկ՝ և դատապարտեսցէ զսա ․ զի եկն 'ի ծա-
գաց երկրի լսել զիմաստութին սողոմոնի ։ Եւ ահա
43 մեծ քան զսողոմոն՝ է աստ ։ * Այլ յորժամ այսն
պիղծ ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս,
44 խնդրէ հանգիստ՝ և ոչ գտանէ ։ * յայնժամ ասէ ․ դար-
ձայց 'ի տուն իմ՝ ուստի ելին ։ և եկեալ գտանէ պա-
45 րապորդ մաքրեալ և յարդարեալ ։ * Յայնժամ երթայ
և առնու ընդ իւր՝ եւթն այլ այսս չարագոյնս քան
զինքն, և մտեալ բնակէ անդ ․ և լինի յետին մարդոյն
այնորիկ չար քան զառաջինն ։ Այնպէս եղիցի և ազ-
46 գիս այսմիկ չարի ։ * Մինչդեռ նա ընդ ժողովրդեան
խօսէր, ահա մայր նր և եղբարք նր կային արտաքոյ՝
47 և խնդրէին խօսել ը նմա ։ * Եւ ասէ ոմն ցնա, ահա
մայր քո՝ և եղբարք քո՝ կան արտաքոյ, և խնդրեն խօ-
48 սել ը քեզ ։ * Նա պատասխանի ետ այնմիկ՝ որ ասացն
ցնա,

---

(24) Ոմանք ․ Քան ձեզ ։ (29) Ոմանք ․ Խոնարհ սրտիւք ։ ԳԼ․ ԺԲ ․ (2) Ոմանք ․ Ահաւասիկ տես″ ․ ․ զոր չէ արժան գոր″ ։ (3) Ոմանք ․ Չիցէ ընթերցեալ ։ (4) Ոսկան ․ Զհացն առաջաւոր″ ։ (5) Ոմանք ․ Ընթերցեալ ձեր յօրէնս ․ ․ պղծեն զշաբաթն ։ (7) Ոմանք ․ Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զզոհս ։ (9) Ոմանք ․ 'Ի ժողովուրդսն նց ։ (11) Ոմանք ․ Ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ ։ (12) Ոմանք ․ Ապա պարտ է 'ի շա″ ։ (14) Այլք ․ Խորհուրդ առնին զնմանէ ։ (15) Ոսկան ․ Զհետ նր ժողովուրդքն, և բժ″ ։ (15) Ոմանք ․ Եւ բժշկեաց զնս ։ (20) Ոմանք ․ Զեղէգնն ջախջախեալ ․ ․ ․ զդատաստան ։ (23) Ոմանք ․ Եւ ասեն, միթէ սա ։ (26) Բազումք ․ Թգւրութեն նր ։ (27) Ոմանք ․ Վս այդորիկ նոքա և″ ։ (29) Ոմանք ․ Զտուն նր ։ (31) Ոմանք ․ Զի ամենայն մեղք և ։ (31) Ոսկան ․ Բայց հոգւոյն հայ″ ։ (34) Ոմանք ․ Քզի յաւելուածոյ սրտին խօսի բերան ։ (38) Ոմանք ․ Ետուն ոմանք ․ ․ ․ և ասեն ցնա, վար″ ։ (39) Ոմանք ․ Յովնանու մարգարէին ։ (40) Ոմանք ․ 'Ի փոր կէտին զե″ ։ (41) Ոմանք ․ 'Ի քարոզութեն յովնանու ։ (42) Ոմանք ․ Եւ դատապարտեսցէ զսա ։ (43) Ոմանք ․ Ելանէ 'ի մարդոյ ։ (44) Ոմանք ․ Ուստի ելի ․ ․ գտանէ զնա պարապորդ ։ (45) Բազումք ․ Յետինն մարդոյն ։ (45) Ոմանք ․ Այսպէս, եղիցի ազգիս (48) Ոմանք ․ Կամ ով իմ եղբարք ։

ցնա, և ասէ. ո՞վ է իմ մայր, կամ ո՞վ են իմ եղբարք:
* Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտսն՝ ասէ. ահաւասիկ 49
մայր իմ և եղբարք իմ: * զի որ առնիցէ զկամս 50
Հօր իմոյ որ յերկինսն է, նա է իմ եղբայր՝ և քոյր՝
և մայր:

ԳԼ. ԺԳ.

ԻԳ. ԳԵ Յաւուր յայնմիկ ելեալ Յս 'ի տանէն՝ նստէր առ ծովեզերն: 1
* և ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բազումք, 2
մինչև մտանել նմա 'ի նաւն՝ և նստել. և ամ
ժողովուրդն կայր առ ծովեզերբն: * Եւ խօսէր ընդ 3
նոսա բազում առակօք, և ասէր: * Ահա՛ ել սերմանահան 4
սերմանել. և 'ի սերմանելն իւրում, էր որ անկաւ
առ ճանապարհաւ, և եկն թռչուն երկնից՝ և եկեր
զնա: * Եւ այլն անկաւ յապառաժի, ուր ոչ գոյր 5
հող բազում, և վաղվաղակի բուսաւ: առ 'ի չգոյէ հիւթոյ
երկրին՝ * 'ի ծագել արեւուն տապացաւ, և զի ոչ 6
գոյին արմատք՝ չորացաւ: * Եւ այլն անկաւ 'ի մէջ 7
փշոց, և ելին փուշքն և հեղձուցին զնա: * Եւ այլն 8
անկաւ յերկիր բարի, և տայր պտուղ. էր՝ որ հարիւրաւոր,
և էր՝ որ վաթսնաւոր, և էր՝ որ երեսնաւոր:
* Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Եւ մատուցեալ 9
աշակերտքն ասեն ցնա. ընդէ՞ր առակօք խօսիս 10
ընդ նս: * Նա պատասխանի ետ և ասէ ցնս. քանզի 11
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեն երկնից,
և նց չէ տուեալ: * Զի որ ունիցի՝ տացի նմա 12
և յաւելցի. և որ ոչն գուցէ՝ և զոր ունիցին բարձցի
'ի նմանէ: * Վս այնորիկ առակօք խօսիմ ընդ նս. 13
զի տեսանեն՝ և ոչ տեսանեն, և լսեն՝ և ոչ լսեն, և
ոչ առնուն 'ի միտ: * Եւ կատարի առ նս մարգարէութիւն 14
Եսայեայ՝ որ ասէ. լսելով լուիջիք՝ և մի իմասջիք.
և տեսանելով տեսջիք՝ և մի տեսջիք: * զի թանձրացաւ 15
սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ, և ականջօք իւրեանց
ծանունս լուան. և զաչս իւրեանց կափուցին, զի մի
երբեք տեսցեն աչօք՝ և ականջօքն լուիցեն՝ և սրտիւքն
իմասցին, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնս: * Բայց ձեր 16
երանի է աչացդ՝ զի տեսանեն, և ականջաց ձերոց՝ զի
լսեն: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի բազում մարգարէք և 17
արդարք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէքդ՝ և ոչ տեսին,
և լսել զոր լսէքդ՝ և ոչ լուան: * Եւ արդ՝ լուարուք 18
դուք զառակ սերմանողանին: * յամենայնէ՝ որ 19
լսէ զբանն արքայութե՝ և ոչ առնու 'ի միտ, գայ չարն՝
և յափշտակէ զսերմանեալն 'ի սրտի նր. այն է՝ որ առ
ճանապարհաւն սերմանեցաւ: * Եւ որ յապառաժին 20
սերմանեցաւ՝ այն է, որ իբրև լսէ զբանն, և վաղվաղակի
խնդութե ընդունի զնա: * բայց քանզի ոչ ունի 21
արմատս յինքեան, այլ առ ժամանակ մի է. 'ի լինել
նեղութե և հալածանաց վս բանին՝ վաղվաղակի գայթագղի:
* Իսկ որ 'ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ, այն է՝ 22
որ իբրև լսէ զբանն, և հոգք աշխարհիս և պատրանք
մեծութե հեղձուցանեն զբանն, և լինի անպտուղ. * Իսկ 23
որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ, այն է՝ որ իբրև լսէ
զբանն՝ և 'ի միտ առնու, և տայ զպտուղ, է՝ որ հարեւր,
և է՝ որ վաթսուն. և է՝ որ երեսուն: Որ ունիցի
ԴՂ ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Ա՛յլ առակ արկ առ 24
նս՝ և ասէ: Նմանեցաւ արքայութին երկնից՝ առն որ
սերմանիցէ սերմն բարի յագարակի իւրում: * և 'ի 25
քուն լինել մարդկան, եկն թշնամի նր. և ցանեաց 'ի

26 վը որոմն 'ի մէջ ցորենոյն՝ և գնաց: * և իբրև բուսաւ
խոտն՝ և արար պտուղ, ապա երեւեցաւ և որոմն:
27 * Մատուցեալ ծառայք տանուտեառն ասեն ցնա.
տէր՝ ո՞չ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում,
28 արդ՝ ուստի՞ ունիցի զորոմն: * Եւ նա ասէ ցնս. այր
թշնամի արար զայն: ասեն ցնա ծառայքն. կամի՞ս զի
29 երթիցուք քաղեսցուք զայն 'ի բաց: * Եւ նա ասէ ցնս.
ոչ. գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմն, և զցորեանն ընդ
30 նմին 'ի բաց խլիցէք: * Թո՛յլ տուք երկոցունց աճել 'ի
միասին մինչև 'ի հունձս, և 'ի ժամանակի հնձոց ասացից
ցհնձօղսն. քաղեցէք նախ զորոմն, և կապեցէք
զայդ խրձունս առ 'ի այրել. և զցորեանն ժողովեցէք
31 'ի շտեմարանս իմ: * Այլ առակ արկ առ նս՝ և ասէ.
նման է արքայութե երկնից հատոյ մանանխոյ. զոր առեալ
32 մարդոյ՝ սերմանեաց յագարակի իւրում: * որ
փոքր է քան զամ սերմանիս. և յորժամ աճիցէ, մեծ
է քան զամ բանջարս. և լինի ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց
33 երկնից և հանգչել յոստս նր: * Այլ առակ խօսեցաւ
ընդ նս՝ և ասէ. նման է արքայութին երկնից խմորոյ.
զոր առեալ կնոջ թաքոյց 'ի գրիւս երիս ալեր՝ մինչև
34 ամ խմորեցաւ: * Զայս ամ խօսեցաւ յս առակօք ը ժողովուրդսն.
և առանց առակի ո՛չինչ խօսէր ը նոսա:
35 * զի լցցի ասացեալն 'ի մարգարէէ. բացից առակօք
զբերան իմ, բղխեցից զծածկեալսն իսկզբանէ աշխարհի:
36 * Յայնժամ թողեալ յս զժողովուրդսն՝ եկն 'ի ԳԵ
տուն. մատեան առ նա աշակերտքն՝ և ասեն, մեկնեա՛
37 մեզ զառակ որոմանցն ագարակի: * Նա պատասխանի
ետ՝ և ասէ ցնոսա. որ սերմանէ սերմն բարի՝ է որդի
38 մարդոյ: * և ագարակն աշխարհս է: սերմն բարի՝ նք
են, որ որդիքն արքայութե են. իսկ որոմնն որդիք չարին
39 են: * և թշնամին որ վարեաց զայն՝ սատանայ է:
և հունձքն կատարած աշխարհիս է, և հնձօղքն՝ հրեշտակք
40 են: * Որպէս ժողովի որոմնն՝ և 'ի հուր այրի,
41 այնպէս եղիցի 'ի կատարածի աշխարհիս: * առաքեսցէ
որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցեն
յարքայութե նր զամ գայթագղութիւնս՝ և զայնոսիկ ոյք
42 գործեն զանօրէնութի: * և արկցեն զնս 'ի հնոց հրոյ.
43 անդ եղիցի լալ՝ և կրճտել ատամանց: * Յայնժամ արդարքն
ծագեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութե երկնից:
44 որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Դարձեալ՝
նման է արքայութին երկնից գանձի ծածկելոյ յագարակի,
զոր գտեալ մարդոյ՝ թաքոյց. և 'ի խնդութե անտի
երթայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի, և գնէ զագարակն
45 զայն: * Դարձեալ՝ նման է արքայութի երկնից
առն վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս:
46 * Եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ երթեալ
վաճառեաց զամ ինչ զոր ունէր՝ և գնեաց զայն
47 մարգարիտ: * Դարձեալ՝ նման է արքայութե երկնից
ուռկանի արկելոյ 'ի ծով՝ և յամ ազգաց ժողովելոյ:
48 * զոր՝ իբրև լցաւ, հանեալ 'ի ցամաք՝ և նստեալ ժողովեցին
զբարի բարին յամանս, և զխոտանն 'ի բաց ընկեցին:
49 * Ա՛յնպէս եղիցի 'ի կատարածի աշխարհիս.
ելցեն հրեշտակք՝ և մեկնեսցեն զչարս 'ի միջոյ արդարոց,
50 * և արկցեն զնս 'ի հնոց հրոյն. անդ եղիցի լալ
51 և կրճտել ատամանց: * Ասէ ցնս յս. իմացարուք զայս
52 ամ: ասեն ցնա. այո՛ տր: * Եւ նա ասէ ցնոսա. վս
այսորիկ ամ դպիր աշակերտեալ արքայութե երկնից,
նման է առն տանուտեառն՝ որ հանէ 'ի գանձէ իւրմէ
53 զնոր և զհին: * Եւ եղև իբրև կատարեաց յս զառակս ԵԿ
զայս

---

(49) Ոմանք. Ահա մայր իմ:
ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Նստաւ առ ծովեզերբն: (2) Ոմանք. Կայր առ ծովեզերին: (5) Ոմանք. 'Ի ծագել արեւու: (13) Ոմանք. Վս այդորիկ առա'': (13) Ոմանք. Զի տեսանեն, և ոչ տեսցեն: (15) Բազք. Եւ ականջօք լուիցեն, և սրտիւք իմաս'': (18) Ոմանք. Սերմնացանին: (19) Ոսկան. Ամենայն որ լսէ: (20) Յօմանս պակաս. Ընդունի զնա: (21) Ոմանք. Վաղվաղակի գայթագղի: (23) Յօմանս պակաս. Եւ է որ երեսուն: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: Այլ: (24) Ոմանք. Արքայութեն երկնից: (25) Ոմանք. Եւ եկն թշնամին նր: (26)(27) Բազք. Եւ որոմնն . . . զորոմնն: (30) Ոմանք. Զայդ 'ի խրձունս: (32) Ոմանք. Քան զամ բանջար: (33) Ոմանք. Նմանեցաւ արքայութե եր'': (34) Ոմանք. Ընդ ժողովրդեանն: (35) Ոմանք. 'Ի մարգարէէն: (36) Ոմանք յաւելուն. 'Ի տուն իւր . . . աշակերտքն նր: Եւ ոմանք. Աշակերտքն իւր և ասեն: (37) Ոմանք. Զսերմն բարի: (38) Ոմանք. Իսկ որոմն: (41) Ոմանք. Որ գործեն զանօ'': (43) Բազք. Ծագեսցեն իբրև: (44) Ոմանք. Երթեալ վաճառէ զամ ինչ զոր ունէր: (46) Բազք. Զամ զոր ինչ ունէր: (47) Օրինակ մի. Ամ ազգաց ժողովելոյ: (48) Ոսկան. Որ

զայսոսիկ՝ փոխեցաւ անտի : * Եւ եկեալ 'ի գաւառ իւր՝ 54
ուսուցանէր զնս՟ 'ի ժողովրդեանն նց՟ : մինչև զարմա֊
նալ նց՟՝ և ասել . սմա՝ ուստի՛ իցէ այս իմաստութիւն և
զօրութիւնք : * Ո՞չ սա է հիւսանն որդի . ո՞չ մայր սորա 55
կոչի մարիամ . և եղբարք սորա յակովբոս՝ և յովսէս՝
և սիմովն՝ և յուդա : * և քորք սորա ո՞չ ամենեքեան 56
առ մեզ են . և արդ՝ ուստի՛ է սմա այս ամ՟ : * Եւ գայ֊ 57
թագղէին 'ի նա : Եւ յս՟ ասէ ցնոսա . չիք մարգարէ
անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի՝ և յիւրում տան :
* Եւ ոչ արար անդ զօրութիւնս բազումս վասն անհա֊ 58
ւատութեան նոցա :

ԳԼ. ԺԴ.

ԻԵ Յայնմ ժամանակի լուաւ Հերովդէս չորրորդապետ 1
զլուր յսի : * և ասէ ցծառայս իւր . նա՛ է յովհան֊ 2
Ե Բ նէս մկրտիչ, նա՛ յարեաւ 'ի մեռելոց, և վն՟ այնորիկ
զօրութիւնք լինին նովաւ : * Քանզի Հերովդէս կալեալ 3
զյովհաննէս՝ կապեաց զնա՝ և եդ 'ի բանտի՝ վն՟ Հերով֊
դիայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նր՟ : * զի ասէր ցնա յով֊ 4
հաննէս . չէ՛ արժան քեզ ունել զդա : * և կամէր զնա 5
սպանանել, բայց երկնչէր 'ի ժողովրդենէ անտի . քան֊
զի իբրև զմարգարէ ունէին զնա : * Եւ իբրև եղեն 6
ծնունդք Հերովդի, կաքաւեաց դուստրն Հերովդիայ
'ի մէջ բազմականին . և հաճոյ թուեցաւ Հերովդի .
* ուստի և երդմամբ խոստացաւ տալ նմ՟ զինչ և խնդ֊ 7
րեսցէ : * Եւ նա յառաջագոյն խրատեալ 'ի մօրէ իւր֊ 8
մէ, տո՛ւր ինձ ասէ այսր՝ 'ի վր՟ սկտեղ զգլուխն յով֊
հաննու մկրտչի : * և տրտմեցաւ թագաւորն . բայց վն՟ 9
երդմանցն, և բարձակցացն՝ հրամայեաց տալ նմա :
* Եւ առաքեաց գլխատեաց զյովհաննէս 'ի բանտի : 10
* և բերաւ գլուխն նր՟ սկտեղբ՝ և տուաւ աղջկանն, և 11
տարաւ առ մայր իւր : * Եւ մատուցեալ աշակերտքն 12
նր՟՝ բարձին զմարմինն և թաղեցին . և եկեալ պատմե֊
Ե Գ ցին յսի : * Եւ իբրև լուաւ յս՟, գնաց անտի նաւու 13
յանապատ տեղի առանձինն : Իբրև լուան ժողովուրդքն՝
գնացին զհետ նորա հետի 'ի քաղաքաց անտի : * Եւ 14
իբրև ել, ետես ժողովուրդ բազում, գթացաւ 'ի նս՟,
և բժշկեաց զհիւանդս նց՟ :
ԻԶ * Իբրև ը՟ երեկս եղև, մատեան առ նա աշակերտքն՝ 15
և ասեն . տեղիս անապատ է, և օրս՝ տարաժամեալ,
արձակեա՛ զժողովուրդդ՝ զի երթիցեն շուրջ 'ի շէնսն,
գնեսցեն իւրեանց կերակուրս : * Եւ ասէ յս՟ . ո՛չ ինչ 16
պիտոյ է դոցա երթալ . դուք տուք դոցա ուտել : * Եւ 17
նք՟ ասեն ցնա . ո՛չ ինչ ունիմք աստ, բայց հինգ նկանակ
և երկուս ձկունս : * Եւ ասէ ցնս՟ . բերէ՛ք այսր զայն : 18
* Եւ հրամայեաց բազմեցուցանել զժողովուրդն 'ի վե֊ 19
րայ խոտոյ : և առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձը֊
կունսն՝ հայեցաւ յերկինս, օրհնեաց . և եբեկ՝ և ետ ցա֊
շակերտսն զնկանակսն, և աշակերտքն ժողովրդոցն :
* կերան ամենեքեան՝ և յագեցան, և բարձին զնշխարս 20
կոտորոցն երկոտասան սակառի լի : * Եւ որք կերանն՝ 21
էին արք իբրև հինգ հազար . թող զկանայս և զմանկ֊
Ե Գ տի : * Եւ ստիպեաց վաղվաղակի զաշակերտսն մտանել 22
'ի նաւ, և յառաջել յայնկոյս, մինչ ինքն զժողովուրդսն
արձակիցէ : * Եւ իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝ ել
'ի լեառն առանձինն կալ յաղօթս : Եւ իբրև ընդ ե֊ 23
րեկս եղև, անդ էր միայն :
24 * Եւ նաւն մեկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում ասպա֊ ԻԷ
րիսօք՝ ծփեալ յալեացն . քանզի ընդդէմ էր հողմն :
25 * Եւ 'ի չորրորդում պահու գիշերոյն եկն առ նս՟ յս՟
26 գնալով 'ի վերայ ծովուն : * Իբրև տեսին զնա աշա֊
կերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն՝ խռովեցան, և ա֊
սեն թէ առաչօք ինչ իցէ . և առ ահին՝ աղաղակեցին :
27 * Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ը՟ նս՟ յս՟՝ և ասէ . քաջա֊
28 լերեցարո՛ւք, ես եմ մի՛ երկնչիք : * Պատասխանի ետ
նմա պետրոս՝ և ասէ . տէր՝ եթէ դու ես, հրամայեա՛
29 ինձ գալ առ քեզ 'ի վերայ ջրոյս : * Եւ նա ասէ, եկ :
և իջեալ 'ի նաւէն պետրոս՝ գնայ 'ի վերայ ջուրցն, և
30 եկն առ յս՟ : * Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ .
և իբրև սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց՝ և ասէ . տէր՝
31 փրկեա՛ զիս : * Եւ վաղվաղակի յս՟ ձգեաց զձեռն իւր
կալաւ զնա և ասէ . թերահաւատ՝ ընդէ՞ր երկմտեցեր :
32 * Եւ իբրև ելին 'ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն : * Եւ
33 որ 'ի նաւին էին՝ մատեան երկիրպագին նմա՝ և ասեն .
34 արդարև որդի այ՟ ես դու : * Եւ անցեալ եկին 'ի ցա֊
35 մաք 'ի գեննեսարէթ : * և իբրև ծանեան զնա արք
տեղւոյն այնորիկ, առաքեցին ը՟ ամ՟ գաւառն՝ և ածին
36 առ նա զամ՟ հիւանդս : * Եւ աղաչէին զնա, զի գոնէ՝
միայն 'ի քղանցս հանդերձի նր՟ մերձեսցին . և որ միան֊
գամ մերձեցանն՝ փրկեցան :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Յայնժամ մատեան առ յս՟՝ որ յԵմ՟է փարիսեցիքն և ԻԸ
2 դպիրքն՝ և ասեն : * ընդէ՞ր աշակերտքն քո անցա֊
նեն զաւանդութն՟ ծերոցն . զի ոչ լուանան զձեռս յոր֊
3 ժամ հաց ուտեն : * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս՟ .
իսկ դուք՝ ընդէ՞ր անցանէք զպատուիրանաւն այ՟՝ վն՟
4 ձերոյ աւանդութեն՟ : * Զի ած՟ ասաց . պատուեա՛ զհայր
5 քո և զմայր : * և որ բամբասէ զհայր կամ զմայր՝ մահու
6 վախճանեսցի : * և դուք ասէք . որ ասիցէ ցհայր իւր
կամ ցմայր իւր, թէ պատարագ է՝ զոր յինէն օգտի֊
ցիս, և ոչ պատուիցէ զհայր իւր և զմայր իւր . և խո֊
7 տէք զբանն այ՟ վն՟ ձերոյ աւանդութեն՟ : * Կեղծա֊
ւորք՝ բարւո՛ք մարգարէացաւ 'ի վերայ ձեր եսայի՝ և
8 ասէ : * Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս, և
9 սիրտք իւրեանց հեռացեալ մեկուսի է յինէն : * զո՛ւր
պաշտեն զիս . ուսուցանեն վարդապետութիս՟՝ զմարդ֊
10 կան պատուիրեալս : * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողո֊
11 վուրդսն՝ ասէ ցնս՟ . լուարո՛ւք՝ և 'ի մի՛տ առէք : * ո՛չ
որ ինչ մտանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ
12 ելանէ 'ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ : * Յայնժամ մա֊
տուցեալ աշակերտացն նր՟՝ ասեն ցնա . գիտե՞ս՝ զի փա֊
13 րիսեցիքն իբրև լուան զբանն՝ գայթագղեցին : * Նա
պատասխանի ետ նց՟՝ և ասէ . ամ՟ տունկ՝ զոր ո՛չ տըն֊
14 կեաց հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի : * Թո՛յլ տուք զնո֊
սա . կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդք : կոյր կուրի յոր֊
ժամ առաջնորդէ՝ սխալէ, և երկոքեան 'ի խորխորատ
15 անկանին : * Պատասխանի ետ նմա պետրոս և ասէ .
16 մեկնեա՛ մեզ զառակս զայս : * Ասէ յս՟ . տակաւին՝ և
17 դո՞ւք անմիտք էք, * և ո՛չ իմանայք . եթէ ամ՟ որ մտա֊
նէ 'ի բերան, յորովայն երթայ՝ և արտաքս ելանէ :
18 * իսկ որ ելանէ 'ի բերանոյ՝ 'ի սրտէ անտի գայ . և
այն

իբրև լցաւ : (54) Ոմանք . Եւ զօրութ : (55) Օրինակ մի . Յակովբոս և յովսէփ : (56) Յոսկանայ չիք . Ո՞չ ամենեքեան : (56) Ոմանք . Արդ ուստի : (58) Ոմանք . Վն՟ անհաւատութեն՟ նց՟ :

Գլ. ԺԴ. (2) 'Ի լուս'' . Նա՛ է . . Նա՛ յարեաւ . հարցական ոլորակաւ նշանակին : (3)(6) Յօրինակին 'ի բնաբանի չէր բառն՝ Հերովդիայ, դարձեալ թողեալ՝ և լուսանցս նշանակեալ, թերևս անորոշ տանել՝ Հերովդիադայ, ըստ ոսկանայ ոճոյն : (5) Յօրինակին չունէր . Եւ կամէր զնա սպանանել'' : (6) Ոսկան . 'Ի մէջ բազմականացն : (9) Ոմանք . Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն : (11) Բզմք . Գլուխ նր՟ : (14) Ոսկան . Եւ գթացաւ : (16) Ոմանք . Ո՛չ է պիտոյ դոցա երթալ : (19) Ոմանք . Զժողովուրդն 'ի վր՟ : (19) Ոսկան . Զհինգ նկանակսն :

(20) Ոմանք . Զնշխար կոտորոցն : (21) Ոմանք . Էին իբրև արք : (22) Ոմանք . Զժողովուրդ արձակեսցէ : (24) Ոմանք . Ընդդէմ էր հողմն : (25) Ոմանք . Եւ 'ի չորրորդ պահու : (28) Ոմանք . Նմա պետրոս . տր՟ եթէ : (28) Բզմք . Առ քեզ 'ի վերայ ջրոցս : (29) Ոմանք . 'Ի վերայ ջրոցն : (32) Ոսկան . Եւ իբրև ել 'ի նաւն՝ հանդարտեցաւ հողմն : (34) Ոսկան . Եւ անցեալ 'ի ցամաք եկին 'ի գեննեսարէթ : (36) Ոմանք . Մերձեցան՝ փրկե'' :

Գլ. ԺԵ. (6) Ոմանք . Զոր յինէնն օգտի'' . . և խոտէք զպատուիրանն այ՟ : (8) Ոմանք . Եւ սիրտ իւրեանց : կամ, և սրտիւք իւրեանց հե'' : (12) Ոսկան . Մատուցեալ ոմանք յաշակերտացն նր՟, ասեն . գիտես : (17) Ոմանք . Որ մտանէ ը՟ բերան : (18) Ոմանք . Եւ այն պղծէ զմարդն :

մին պղծէ զմարդ ։ * Զի ՚ի սրտէ ելանեն խորհուրդք 19
չարք, սպանութիւնք, շնութիւնք, պոռնկութիւնք, գողութիւնք, սուտ
վկայութիւնք, հայհոյութիւնք ։ * Այս ա՟մ է՝ որ պղծէ զմարդ, 20
է զ այլ անլուայ ձեռօք ուտել՝ ոչ պղծէ զմարդ ։ * Եւ ե- 21
լեալ անտի յ՟ս գնաց ՚ի կողմանս տիւրոսի և սիդոնի ։
ԻԹ * Եւ ահա՝ կին մի քանանացի ՚ի սահմանացն անտի ն՟ց՝ 22
ելեալ, աղաղակէր և ասէր․ ողորմեա ինձ տ՟ր որդի
դաւթի, դուստր իմ՝ չարաչար այսահարի ։ * Եւ նա 23
ոչ ետ նմա պատասխանի ։ Եւ մատուցեալ աշակերտքն
ն՟ր՝ աղաչէին զնա և ասէին․ արձակեա զնա՝ զի աղաղա-
կէ զհետ մեր ։ * Նա պատասխանի ետ և ասէ․ ոչ ու- 24
ղարկեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն
ի՟լի ։ * Եւ նա մատուցեալ, երկիր պագանէր նմա և 25
ասէր․ տ՟ր՝ օգնեա ինձ ։ * Պատասխանի ետ նմա և ա- 26
սէ․ ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ և արկանել
շանց ։ * Եւ նա ասէ․ այո տ՟ր, քանզի և շունք կերակ- 27
րին ՚ի փշրանաց անկելոց ՚ի սեղանոյ տեառն իւրեանց ։
* Յայնժամ պատասխանի ետ նմա յ՟ս, և ասէ․ ով կին 28
դու՝ մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ՝ որպ՟ս և կամիս ։
Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա ՚ի նմին ժամու ։
Լ * Եւ գնացեալ անտի յ՟ս, եկն ՚ի ծովեզրն գալիլեա- 29
է է ցւոց ։ և ելեալ ՚ի լեառն նստէր անդ ։ * Մատեան առ նա 30
ժողովուրդք բազումք, որ ունէին ը՟ն իւրեանս՝ կաղս,
կոյրս, համերս, միակողմանիս, և այլս բազումս․ և ըն-
կեցին զն՟ս առ ոտս ն՟ր՝ և բժշկեաց զն՟ս ։ * Մինչև զար- 31
մանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համերքն խօ-
սէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք
տեսանէին, և փառաւոր առնէին զա՟ծ ի՟լի ։
ԼԱ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն յ՟ս զաշակերտսն՝ ասէ․ գը- 32
թամ ՚ի ժողովուրդս, զի արդ՝ երեք աւուրք են՝ զի
կան առ իս, և ոչ ունին զինչ ուտիցեն․ և արձակել
զդոսա նօթիս՝ չկամիմ, գուցէ նքթիցեն զճանապար-
հայն ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն․ իսկ արդ՝ մեզ յանա- 33
պատի աստ՝ ուստի՞ իցէ այնչափ հաց՝ մինչ յագեցու-
ցանել զայսչափ ժողովուրդ ։ * Եւ ասէ ցնոսա յ՟ս․ քա- 34
նի՞ նկանակ ունիք ։ և նոքա ասեն․ եւթն, և սակաւ
ձկունս ։ * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել ՚ի 35
վերայ գետնոյ ։ * և առեալ զեւթն նկանակն և ըզ- 36
ձկունսն՝ գոհացաւ և եբեկ, և ետ ցաշակերտսն, և
ն՟ք ժողովրդեանն ։ * Կերան ամենեքեան և յագեցան․ 37
և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամբիղ լի ։ * Եւ 38
որք կերանն՝ էին իբրև արք չորք հազարք․ թող զկա-
նայս և զմանկունս ։ * Իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝ 39
ել ՚ի նաւ՝ և եկն ՚ի սահմանս մագդաղեայ ։

ԳԼ․ ԺԶ․

Եւ մատուցեալ փարիսեցիքն և սադուկեցիք փոր- 1
ձելով խնդրէին ՚ի նմանէ՝ նշան յերկնից ցուցանել
ն՟ց ։ * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցն՟ս․ * Ազգ չար 2
և շնացող՝ նշան խնդրէ, և նշան մի՛ տացի նմա, բայց 4
նշանն յովնանու մարգարէի ։ Եւ եթող զն՟ս և գնաց ։
ԼԲ * Գնացին և աշակերտքն յայնկոյս, և մոռացան առ- 5
նուլ հաց ։ * Ասէ ցն՟ս յ՟ս․ տեսէք և զգոյշ լերուք ՚ի 6

7 խմորոյ սադուկեցւոցն և փարիսեցւոց ։ * Նոքա խոր-
8 հէին ը՟ն միմեանս և ասէին՝ թէ հաց ոչ բարձաք ։ * Գի-
տաց յ՟ս՝ և ասէ․ զի՞ խորհիք ՚ի միտս ձեր թերահաւատք՝
9 եթէ հաց ոչ ունիք ։ * տակաւին չիմանայք՝ և ոչ յիշէք
զհինգ նկանակն ՚ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սակառի
10 բարձէք ։ * և ոչ զեւթն նկանակն ՚ի չորս հազարսն,
11 և քանի՞ զամբիղս բարձէք ։ * արդ՝ զիա՞րդ ոչ իմանայք՝
եթէ ոչ վ՟ս հացի ասացի ձեզ՝ զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ
12 փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց ։ * Յայնժամ ՚ի միտ ա-
ռին, եթէ ոչ ասաց զգուշանալ ՚ի խմորոյ, այլ յարդան-
դոյ փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց ։
13 * Եւ եկեալ յ՟ս ՚ի կողմանս փիլիպպեայ կեսարեայն, ԼԳ
հարցանէր ցաշակերտսն՝ և ասէր․ զո՞ ոք ասեն զինէն զ կ
14 մարդիկն՝ թէ իցէ որդի մարդոյ ։ * Եւ ն՟ք ասեն․ ոմն՝
զյովհաննէս մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և կէսք՝ զերե-
15 միա, կամ զմի ոք ՚ի մարգարէիցն ։ * Ասէ ցն՟ս յ՟ս․ իսկ
16 դուք զո՞ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ ։ * Պատասխանի
ետ նմա սիմոն պետրոս՝ և ասէ․ դու ես ք՟ս որդի
17 ա՟յ կենդանւոյ ։ * Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա․
երանի քեզ սիմոն որդի յովնանու, զի մարմին և ա-
րիւն ոչ յայտնեաց քեզ՝ այլ հայր իմ որ յերկինս է ։
18 * Եւ ես՝ քեզ ասեմ․ զի դու ես վէմ, և ՚ի վերայ այդր
վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ, և դրունք դժոխոց զնա
19 մի՛ յաղթահարեսցեն ։ * Եւ տաց քեզ զփականս արքայ-
ութ՟ե երկնից․ և զոր միանգամ կապեսցես յերկրի,
եղիցի կապեալ յերկինս․ և զոր արձակեսցես յերկրի,
20 եղիցի արձակեալ յերկինս ։ * Յայնժամ սաստեաց ա-
շակերտացն, զի մի՛ ումեք ասասցեն՝ թէ նա է ք՟ս ։
21 * Յայնմ հետէ սկսաւ յ՟ս ցուցանել աշակերտացն, թէ
պարտ է նմա երթալ յե՟մ, և բազում չարչարանս չար-
չարել և անարգել ՚ի քահանայապետից և ՚ի դպրաց և
՚ի ծերոց ժողովրդեանն, և սպանանել, և յերիր ա-
22 ւուր յառնել ։ * Եւ առեալ զնա մեկուսի՝ պետրոսի,
սկսաւ կշտամբել ը՟ն նմա՝ և ասել․ քաւ լիցի քեզ տ՟ր,
23 մի՛ եղիցի քեզ այդ ։ * Եւ նա դարձեալ ՚ի պետրոս՝ ա-
սէ․ երթ յետս իմ սատանայ, գայթագղութ՟ի իմ ես․
24 զի ոչ խորհիս դու զա՟յն, այլ զմարդկան ։ * Յայն-
ժամ յ՟ս ասէ ցաշակերտսն իւր․ եթէ ոք կամիցի զկնի
իմ գալ՝ ուրասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր՝ և եկես-
25 ցէ զկնի իմ ։ * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցա-
նել՝ կորուսցէ զնա․ և որ կորուսցէ զանձն իւր վ՟ս իմ՝
26 գտցէ զնա ։ * Զի՞նչ օգտիցի մարդ՝ եթէ զաշխարհս
ա՟մ շահեսցի, և զանձն իւր տուժեսցի ։ կա՛մ զի՞նչ տա-
27 ցէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրում ։ * Զի գալոց է
որդի մարդոյ փառօք հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք
իւրովք, և յայնժամ հատուսցէ իւրաքանչիւր ը՟ս գործս
28 իւր ։ * Ամէն ասեմ ձեզ․ զի իցեն ոմանք ՚ի սոցանէ՝
որ աստ կան․ որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսա-
նիցեն զորդի մարդոյ եկեալ արքայութ՟բ իւրով ։

ԳԼ․ ԺԷ․

1 Եւ յետ վեց աւուր՝ առնու ընդ իւր յ՟ս զպետրոս ԼԴ
զյակովբոս և զյովհաննէս զեղբայր ն՟ր, և հանէ
զն՟ս

---

(19) Ոմանք․ Խորհուրդ չարք (24) Ոմանք․ Տան ի՟լի ։ (26) Ոմանք․ Ոչ է բարւոք ։ (32) Ոսկան․ Եւ կոչեալ առ ինքն ։ (33) Ոսկան․ Արդ մեզ յանապատի ։ (33) Ոմանք․ Մինչև յագեցուցանել ։ (36) Ոսկան․ Զեօթն նկանակն ։ (37) Ոմանք․ Եւթն զամբիւղ լի ։ (39) Ոմանք․ Եւ գնաց ՚ի սահմանս մա'' ։

Գլ․ ԺԶ․ (2) Ոսկան ստորանօր ՚ի լուսանցանէն առեալ յաւելու․ Եւ ասէ ցն՟ս․ յորժամ երեկոյ լինի՝ ասէք, պարզ լինիցի․ զի կարմրացեալ է երկին ։ (3) * Եւ առաւօտուն՝ այսօր մրրիկ․ զի շառագունի տրտմեալ երկին․ արդ զերեսս երկնից կարէք զննել․ իսկ զնշանս ժամանակիս ոչ կարէք գիտել ։ ազգ չար և շնող'' ։ Ըստ որում առնին և ոմանք ՚ի յունականն օրինակաց ։ Սակայն ՚ի յերեսուն հայկական գրչագիրս մեր ՚ի մին միայն է գտանել զբանս զայս՝ այսպէս թարգմանեալ ։ * Յորժամ երեկոյ լինի, ասէք թէ ջեր լինելոց է․ քանզի կարմրացան խառնճեցան երկինք ։ զերեսս երկնից գիտէք զննել, և զնշանս ժամանակաց ոչ կարէք ։ ազգ չար ։ (8) Ոմանք․ Խորհիք ՚ի սիրտս ձեր ։ (9)(10) Ոսկան․ Նկանակսն ։ (11) Ոմանք․ Զգուշանալ ՚ի խմորոյ սադու'' ։ (12) Ոմանք․ Զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ ։ (15) Յօմանս գրչի․ Ցն՟ս յ՟ս․․ զո՞ ոք ասէք ։ (16) ՚Ի բզմս գրչի․ Պ՟տրսն ետ նմա ։ (16) Ոսկան․ Եւ ասէ ցնա ։ (17) Ոմանք․ Երանի է քեզ ։ (19) Ոմանք․ Քեզ փականս արքայութ՟են ։ (20) Ոմանք․ Ասիցեն՝ թէ նա ։ (21) Ոսկան յաւելու․ Աշակերտացն իւրոց ։ (21) Ոմանք․ Եւ թէ բզմ․․ չարչարել ՚ի քահա'' ։ (21) ՚Ի լուսա''․ Եւ անարգել ։ (23) Յօմանս գրչի․ Ոչ խորհիս դու ։ (24) Ոմանք․ Կամի գալ զկնի իմ ։ (24) ՚Ի լուսա''․ ՚Ի բաց ուրասցի ։ (26) Ոմանք․ Թէ զաշխարհս ա՟մ․․ տուժեսցէ․․․ ը՟ն անձին իւրոյ ։ (27) Ոմանք․ Հատուցանէ իւրաքանչիւր զգործս իւր ։ (28) Ոսկան․ Ոմանք ՚ի դոցանէ ։ (28) Ոմանք․ Մինչև տեսցեն ։

Գլ․ ԺԷ․ (1) Յօմանս գրչի․ Առնու ընդ իւր յ՟ս ։ (2) Ոմանք․ Սպիտակ իբրև զձիւն ։ (4) Բզմք․ Լինել․ եթէ կա-

զն̅ 'ի լեառն մի բարձր առանձինն ։ * և այլակերպեցաւ 2
առաջի ն̅ց ․ և լուսաւորեցան երեսք ն̅ր իբրև զարեգակն ,
և հանդերձք ն̅ր եղեն սպիտակ իբրև զլոյս ։
* Եւ ահա՛ երևեցան ն̅ց Մովսէս և Եղիա՝ որ խօսէին 3
ը̅ նմա ։ * Պատասխանի ետ Պետրոս և ասէ ցյս̅ ․ տ̅ր՝ 4
բարւոք է մեզ աստ լինել ․ և թէ կամիս՝ արասցուք
երիս տաղաւարս ․ մի՝ քեզ , և մի՝ Մովսիսի , և մի՝ Եղիայի
։ * Եւ մինչդեռ նա խօսէր , ահա ամպ լուսաւոր՝ 5
հովանի եղև 'ի վ̅ր ն̅ց ։ Ձայն եղև յամպոյն՝ և ասէ
․ դա է որդի իմ սիրելի ը̅ որ հաճեցայ , դմա
լուարուք ։ * Իբրև լուան աշակերտքն , անկան 'ի վերայ 6
երեսաց իւրեանց՝ և երկեան յոյժ ։ * Եւ մատուցեալ 7
յս̅ բուռն եհար զնոցանէ՝ և ասէ ․ յոտն կացէք՝ և մի՛
երկնչիք ։ * Ամբարձին զաչս իւրեանց , և ոչ զոք տեսին՝ 8
բայց միայն զյս̅ ։ * Եւ մինչդեռ իջանէին 'ի լեռնէ 9
անտի , պատուիրեաց ն̅ց յս̅՝ և ասէ ․ մի՛ ումեք ասիցէք
զտեսիլդ զայդ , մինչև որդի մարդոյ 'ի մեռելոց
յարիցէ ։ * Հարցին զնա աշակերտքն և ասեն ․ զիա՞րդ 10
դպիրքն ասեն , եթէ Եղիայի նախ պա՛րտ է գալ ։ * Պատասխանի 11
ետ յս̅՝ և ասէ ցն̅ ․ Եղիա՝ գա՛յ , և հաստատեսցէ
զա̅մ ։ * այլ ասեմ ձեզ՝ զի և Եղիա եկեալ իսկ 12
է ․ և ո՛չ ծանեան զնա , այլ արարին ը̅ նա՝ զորինչ կամեցան
․ նոյնպէս և որդի մարդոյ չարչարելո՛ց է 'ի նոցանէ
։ * Յայնժամ 'ի միտ առին աշակերտքն , թէ վ̅ս 13
յովհաննու մկրտչի՝ ասաց ցն̅ ։

ԼԵ * Եւ իբրև եկին 'ի ժողովուրդն , մատեա՛ւ այր մի՝ 'ի 14
ղը ծո՛ւնր իջանէր և ասէր ․ տ̅ր՝ ողորմեա՛ց որդւոյ իմում ,
զի լուսնոտի է և չարաչա՛ր հիւանդանայ ․ բազում անգամ
անկանի 'ի հուր , և երբեմն 'ի ջո՛ւր ։ * և մատուցի 15
զնա աշակերտացն քոց , և ո՛չ կարացին բժշկել ։ * Պատասխանի 16
ետ յս̅՝ և ասէ ․ ո՛վ ազգ՝ անհաւատ և թեւր ,
մինչև ցե՞րբ իցեմ ը̅ ձեզ ․ մինչև յե՞րբ անսայցեմ ձեզ ։
ա՛ծ զնա աստ ինձ ։ * Եւ սաստեա՛ց 'ի նա յս̅՝ և ել 'ի 17
նմանէ դևն , և բժշկեցա՛ւ մանուկն 'ի ժամէն յայնմանէ
։ * Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն՝ և 18
ասեն ցյս̅ ․ մեք՝ ը̅էր ոչ կարացաք հանել զնա ։ * Եւ 19
նա՝ ասէ ցն̅ ․ վ̅ս թերահաւատութե̅ ձերոյ ։ ամէն ասեմ
ձեզ , եթէ ունիցիք հաւատս քան զհա՛տ մանանեխոյ
, ասասջի՛ք լերինս այսմիկ՝ փոխեա՛ց աստի անդր , և
փոխեսցի ․ և ո՛չինչ անհնարին լիցի ձեզ ։ * Բայց ա՛յս 20
ազգ ո՛չ ելանէ , եթէ ո՛չ աղօթիւք և պահովք ։

ԼԶ * Եւ մինչ դեռ շրջէին նք̅ 'ի Գալիլեա , ասէ ցն̅ յս̅ ․ 21
ղդ մատնելո՛ց է որդի մարդոյ 'ի ձեռս մարդկան , * և սպանցեն 22
զնա , և յերիր աւուր յարիցէ ։ և տրտմեցան
յոյժ ։ * Իբրև եկին նք̅ 'ի Կափառնաում , մատեան՝ 23
որք զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ Պետրոս , և ասեն
․ վարդապետն ձեր ո՞չ տայ զերկդրամեանն , և նա
ասէ՝ այո ։ * Եւ իբրև եմուտ 'ի տունն՝ յառաջեա՛ց քան 24
զնա յս̅ և ասէ ․ զիա՞րդ թուի քեզ Սիմոն ․ թագաւորք
աշխարհի՝ յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհասն , յորդւոց
իւրեանց՝ թէ յօտարաց ։ * Եւ իբրև ասա՛ց թէ յօտարաց 25
, ասէ ցնա յս̅՝ ապա ուրեմն ազատ են որդիքն ։
* Բայց զի մի՛ գայթագղեցուսցուք զն̅ , երթ 'ի ծով՝ 26
և ընկեա՛ կարթ , և զառաջին ձուկնն որ ելանէ՝ ա՛ռ ,
և բա՛ց զբերան ն̅ր , և գտանիցես սատեր ․ և զա՛յն առեալ՝
տացես ն̅ց ը̅ իմ և ը̅ քո ։

ԳԼ․ ԺԸ․

1 Յայնմ աւուր մատեան աշակերտքն առ յս̅՝ և ասեն ․ ԼԷ
2 Ո՞վ իցէ 'ի մէնջ մեծ յարքայութե̅ երկնից ։ * Եւ կոչեաց
առ ինքն յս̅ մանուկ մի , կացո՛յց զնա 'ի մէջ ն̅ց ,
3 * և ասէ ․ ամէն ասեմ ձեզ , եթէ ոչ դարձջիք , և լինիջիք
իբրև զմանկունս , ո՛չ մտանիցէք յարքայութե̅ երկնից
4 ։ * Արդ՝ որ խոնարհեցուսցանէ զանձն իբրև զմանուկս
5 զայս , նա՛ է մեծ յարքայութե̅ երկնից ։ * Եւ որ ոք
ընկալցի մանուկ մի՝ այսպիսի յանուն իմ , զի՛ս ը̅ունի ։
6 * Եւ որ ոք գայթագղեցուսցէ զմի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ
յիս հաւատացելոց , լա՛ւ է նմա՝ եթէ կախիցի
երկա՛ն իշոյ ը̅ պարանոց ն̅ր՝ և ընկղմիցի 'ի խորս ծովու
7 ։ * Վա՜յ աշխարհի գայթագղութե̅ց ․ հա՛րկ է գա՛լ
գայթագղութե̅ց ․ բայց վա՜յ մարդոյն այնմիկ՝ յորոյ ձեռն
8 գայցէ գայթագղութի ։ * Եթէ ձեռն քո կամ ոտն գայթագղեցուցանէ
զքեզ , հա՛տ զնա՝ և ընկեա՛ 'ի քէն ․ լա՛ւ
իցէ քեզ՝ միաձեռանի կամ կաղ մտանել 'ի կեանս , քան
թէ երկուս ձեռս և երկուս ոտս ունիցիս , և անկանել
9 'ի հուրն յաւիտենից ։ * Եւ եթէ ա՛կն քո գայթագղեցուցանէ
զքեզ , խլեա՛ զնա և ընկեա՛ 'ի քէն ․ լա՛ւ իցէ
քեզ միականի մտանել 'ի կեանս , քան երկուս աչս ունել՝
10 և անկանել 'ի գեհեն հրոյն ։ * Զգո՛յշ լերուք՝ մի՛ ղդ
արհամարհիցէք զմի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ ․ ասեմ
ձեզ , զի հրեշտակք ն̅ց յերկինս՝ հանապազ տեսանեն
11 զերեսս հօր իմոյ՝ որ յերկինս է ։ * Զի եկն որդի մարդոյ
կեցուցանել զկորուսեալն ։

12 * Զիա՞րդ թուի ձեզ՝ եթէ լինիցի մարդոյ հարեւր ոչխար ԼԸ
, և մոլորիցի մի 'ի նոցանէ , ո՛չ թողուցու զիննսունն
և զինն ոչխարն 'ի լերինս , և երթայցէ խնդրիցէ
13 զմոլորեալն ։ * Եւ եթէ լինիցի գտանել զնա ․ ամէն
ասեմ ձեզ՝ զի ուրա՛խ լինի 'ի վերայ ն̅ր , առաւել քան
'ի վերայ իննսուն և յիննուցն որ ոչ էին մոլորեալ ։
14 * Այսպէս՝ ո՛չ է կամք առաջի հօր իմոյ որ յերկինս
15 է , եթէ կորիցէ մի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ ։ * Եթէ մեղիցէ
քեզ եղբայր քո , երթ յանդիմանեա՛ զնա՝ յորժամ
դո՛ւ և նա միայն իցէք ․ եթէ լուիցէ քեզ , շահեցա՛ր
16 զեղբայրն քո ։ * Ապա թէ ո՛չ լուիցէ քեզ , ա՛ռ ը̅ քեզ
մի ևս՝ կամ երկուս ․ զի 'ի բերանոյ երկուց և յերից
17 վկայից հաստատեսցի ա̅մ բան ։ * Իսկ և թէ նոցա ո՛չ
լուիցէ , ասասջի՛ր յեկեղեցւո՛ջ ։ Ապա թէ և եկեղեցւո՛յն
ո՛չ լուիցէ , եղիցի քեզ իբրև զհեթանոսն և զմաքսաւոր
18 ։ * Ամէն ասեմ ձեզ ․ զի զոր կապիցէք յերկրի՝
եղիցի կապեա՛լ յերկինս , և զոր արձակիցէք յերկրի՝
19 եղիցի արձակեա՛լ յերկինս ։ * Դարձեալ ասեմ ձեզ ․
եթէ երկո՛ւ 'ի ձէնջ միաբանիցե՛ն յերկրի վ̅ս ա̅մ իրաց ,
զինչ և խնդրեսցեն՝ եղիցի նոցա 'ի հօրէ իմմէ որ յերկինսն
20 է ։ * Զի ուր իցեն երկո՛ւ կա՛մ երեք ժողովեալ
21 յանուն իմ , անդ եմ ես 'ի մէջ ն̅ց ։ * Յայնժամ մատեաւ
առ նա Պետրոս՝ և ասէ ․ տ̅ր՝ քանի՞ցս անգամ
թէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ , և թողից նմա ․ մինչև
22 ցե՞ւթն անգամ ։ * Ասէ ցնա յս̅ ․ ո՛չ ասեմ քեզ՝ թէ մինչև

մս ։ (5) Ոմանք․ Հովանի լինէր 'ի վերայ նոցա ։ (6) Օրինակ մ․ 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր ։ Եւ մա″ ։ (9) Օրինակ մ․ Եւ մինչ իջանէին նք̅ 'ի լեռնէն , պատ″ ։ (9) 'Ի բազմ օրին․ Զտեսիլդ դայդ ։ (12) 'Ի բազմ օրին․ Զի և Եղիա եկեալ ։ (12) Ոսկան․ Արարին ը̅ նմա ։ Որք ոմանք․ Ընդ նա զոր կամեցան ։ (14) Ոսկան․ Եւ իբրև եկն 'ի ժո″ (14) Ոմանք․ Մատեաւ առ նա այր մի ․․․ որդւոյ իմոյ ։ (16) Ոսկան յաւելու․ Ա՛ծ զնա․ և ածին զնա առ յս̅ ։ (19) Օրինակ մ․ Վ̅ս անհաւատութե̅ ձերոյ ։ (19) Ոսկան․ Քան զհատն մա՛ն″ ։ (19) Բազմ․ Անհնարին լինիցի ։ (20) Յոմանս օրին․ Ոչ ելանէ ։ (23) 'Ի բազմ օրին․ Եւ նա ասէ՝ այո ։ (24) Ոսկան․ Թագաւորք երկրի յումմէ ։ Բայց որպէս ոմանք նշանակեն 'ի լուսանցս ։ (26) Ոմանք․ Զձուկն որ ելանիցէ ։ (26) Ոսկան․ Տացես ընդ իմ և ։

Գլ․ ԺԸ․ (1) Ոմանք․ Յայնժամ մատեան ․․․ յարքայութեն ։

(2) Ոմանք․ Եւ կոչեցեալ առ ինքն յս̅ ։ (3) Ոմանք․ Եւ եղիջիք իբրև զմանուկ″ ։ (4) Ոմանք․ Որ խոնարհեցուսցէ զանձն իւր որպէս զմա ։ (6) Ոմանք․ Եթէ կախիցէ ․․ և ընկղմեսցի ։ (7) Բազմ․ Աշխարհի 'ի գայթագղութե̅ց ։ (8) Ոմանք․ Միաձեռն , կամ , միաձեռնի կամ կաղ ․․․ քան երկուս ձե″ ․․ ոտս ունել և անկանիցիս 'ի հուրն յաւիտենական ։ Յօրինակին․ Երկու ձեռս , և երկու ո″ ։ (11) Ոսկան․ Զկորուսեալսն ։ (12) Ոսկան․ Ոչխարսն 'ի լերինս ։ (12) Ոմանք․ Թուիցի ձեզ ․․ զիննսուն ․․ և երթիցէ խնդրիցէ ։ (13) Ոմանք․ Եւ իննուցն որք ։ (16) Ոմանք․ Թէ ոչ լուիցէ քեզ ․․․ մի ևս կամ երկուս ․․ երկուց և երից ։ (17) Ոմանք․ Իսկ եթէ և նոցա ոչ լու″ ․․․ ապա եթէ եկեղեցւոյն ․․ զհեթանոսս և զմաքսաւորս ։ (18) 'Ի բազմ օրին․ Ձեզ․ զի զոր կա″ ։ (19) Ոմանք․ Զինչ և խնդրիցեն ։ (22) Ոսկան․ Մինչև ցեօթն անգամ ․․ ցեօ-

չև յեւթն անգամ, այլ՝ մինչև յեւթանասնեկին եւթն :
ԼԹ ✱ Վն՟ այսորիկ նմանեցաւ արքայութի երկնից առն թագաւորի, 23
որ կամեցաւ համար առնել՝ ի մէջ ծառայից
իւրոց : ✱ Եւ իբրև սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ 24
նա պարտապան մի բեւր քանքարոյ : ✱ Իբրև ոչ ունէր 25
հատուցանել, հրամայեաց զնա վաճառել տէրն նր՟, և
զկին նր՟, և զորդիս, և զամ՟ որ ինչ և ունիցի՝ և հատուցանել : ✱ Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագանէր 26
նմա՝ և ասէր․ երկայնամիտ լեր առ իս, և զամ՟ հատուցից քեզ : ✱ Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ արձակեաց 27
զնա, և զփոխն եթող նմա : ✱ Եւ ելեալ ծառայն՝ 28
եգիտ զմի ի ծառայակցաց իւրոց, որ պարտէր
նմա հարեւր դահեկան․ և կալեալ զնա՝ խեղդէր և ասէր․
հատո ինձ զոր պարտիս : ✱ Արդ՝ անկեալ ծառայակցին՝ 29
առ ոտս նր՟, աղաչէր զնա՝ և ասէր․ երկայնամիտ
լեր առ իս՝ և հատուցից քեզ : ✱ Եւ նա ոչ կամէր․ 30
այլ չոգաւ արկ զնա ի բանտ՝ մինչև հատուսցէ
զպարտսն : ✱ Իբրև տեսին ծառայակիցքն նր՟ որ ինչ 31
եղեն՝ տրտմեցան յոյժ, և եկեալ ցուցին տեառն իւրեանց
զամ՟ որ ինչ եղեն : ✱ Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն 32
իւր՝ և ասէ․ ծառայ չար, զամ՟ զպարտսն թողի քեզ՝
վն՟ զի աղաչեցեր զիս : ✱ Իսկ արդ՝ ոչ էր արժան և քեզ 33
ողորմել ծառայակցին քում, որպ՟ և ես քեզ ողորմեցայ :
✱ Եւ բարկացեալ տէրն նր՟՝ մատնեաց զնա դահճաց, 34
մինչև հատուսցէ զամ՟ զպարտսն : ✱ Նոյնպէս և հայր 35
իմ որ յերկինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ թողուցուք
իւրաքանչիւր եղբօր իւրում ի սրտից ձերոց զյանցանս նոցա :

ԳԼ․ ԺԹ․

Խ ՂԵ Եւ եղև՝ իբրև կատարեաց յս՟ զբանս զայսոսիկ, փոխեցաւ 1
ի Գալիլեէ՝ և եկն ի սահմանս Հրէաստանի
յայնկոյս Յորդանանու : ✱ Եւ գնացին զհետ նր՟ ժողովուրդք 2
բզմ՟ք, և բժշկեաց զնս՟ անդ : ✱ Եւ մատուցեալ 3
առ նա փարիսեցիքն, փորձէին զնա՝ և ասէին․
եթէ արժան իցէ ումեք արձակել զկին իւր, ըստ ամ՟
պատճառս : ✱ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ․ չիցէ՞ ընթերցեալ 4
ձեր՝ թէ որ հաստատեացն ի սկզբանէ՝ արու
և էգ արար զնս՟՝ և ասէ : ✱ Վն՟ այսորիկ թողցէ այր՝ 5
զհայր և զմայր՝ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին
երկոքեան ի մարմին մի : ✱ Այսպէս ուրեմն ոչ են երկու՝ 6
այլ մի մարմին : Արդ՝ զոր ած՟ զուգեաց, մարդ՝
մի մեկնեսցէ : ✱ Ասեն ցնա․ իսկ մովսէս ընդէ՞ր պատուիրեաց 7
մեզ տալ թուղթ մեկնելոյ՝ և արձակել :
✱ Ասէ ցնս՟․ մովսէս՝ վն՟ խստասրտութե ձերոյ հրամայեաց 8
ձեզ արձակել զկանայս ձեր․ այլ ի սկզբանէ՝ ոչ եղև
այնպէս : ✱ Բայց ասեմ ձեզ, զի ամ՟ որ արձակէ զկին 9
իւր՝ և ոչ վն՟ պոռնկութե, և առնիցէ այլ՝ շնայ, և որ
զարձակեալն առնէ՝ շնայ : ✱ Ասեն ցնա աշակերտքն 10
իւր․ եթէ այդպէս ինչ պատճառ իցէ ը՟ այր և ը՟ կին, լաւ
է՝ չամուսնանալ : ✱ Եւ նա՝ ասէ ցնս՟․ ոչ ամենեքեան 11
բաւական են այդմ բանի, այլ որոց տուեալ է : ✱ Զի 12
են ներքինիք՝ որ յորովայնէ մօր իւրեանց ծնան այնպէս :
և են ներքինիք՝ որ ի մարդկանէ եղեն ներքինիք :
և են ներքինիք՝ որ զանձինս իւրեանց արարին
ներքինիս վն՟ արքայութե երկնից : որ կարօղն է տանել՝
տարցի : ✱ Յայնժամ մատուցան առ նա մանկտի, 13
զի ձեռն դիցէ ի վր՟ նց՟՝ և աղօթս արասցէ : և աշակերտքն
14 նր՟՝ սաստէին նց՟ : ✱ Ասէ յս՟․ թոյլ տուք մանկտւոյդ՝
և մի արգելուք զդոսա գալ առ իս, զի այդպիսեացդ
15 է արքայութի երկնից : ✱ Եւ եդեալ ձեռս ի
վերայ նց՟՝ գնաց անտի :

16 ✱ Եւ ահա, մատուցեալ ոմն առ նա՝ ասէ․ վարդապետ ԽԱ
բարի՝ զի՞նչ բարի գործեցից՝ զի ընդունիցիմ զկեանսն ՂԿ
17 յաւիտենականս : ✱ Եւ նա՝ ասէ ցնա․ զի՞ հարցանես
զիս զբարւոյ, մի է բարի․ եթէ կամիս ի կեանսն յաւիտենականս
18 մտանել, պահեա զպատուիրանսն : ✱ Ասէ
ցնա, զո՞րս : Ասէ ցնա յս՟․ զմի սպանաներ, և մի
19 շնար, և մի գողանար, և մի սուտ վկայեր, ✱ պատուեա
զհայր քո և զմայր․ և սիրեսցես զընկեր քո իբրև
20 զանձն քո : ✱ Ասէ ցնա պատանին․ զայդ ամ՟ պահեցի
ի մանկութե իմմէ․ արդ՝ ի՞ւ ևս պակաս
21 իցեմ : ✱ Ասէ ցնա յս՟․ եթէ կամիս կատարեալ լինել,
երթ՝ վաճառեա զինչս քո՝ և տուր աղքատաց, և ունիցիս
22 գանձս յերկինս, և եկ զկնի իմ : ✱ Իբրև լուաւ
պատանին զբանն, գնաց տրտմեալ, զի ունէր ստացուածս
23 բազումս : ✱ Ասէ յս՟ ցաշակերտսն․ ամէն ասեմ
ձեզ․ զի դժուարաւ մտցէ մեծատունն յարքայութի երկնից :
24 ✱ Դարձեալ ասեմ ձեզ․ դիւրին է մալխոյ մտանել
ընդ ծակ ասղան, քան մեծատան յարքայութի այ՟
25 մտանել : ✱ Իբրև լուան աշակերտքն՝ զարմացան յոյժ,
26 և ասեն․ իսկ ո՞ կարիցէ ապրել : ✱ Հայեցաւ ի նս՟ յս՟՝
և ասէ․ առ ի մարդկանէ այդ անկար է, այլ առ այ՟
27 ամենայն ինչ զօրաւոր : ✱ Յայնժամ պատասխանի ետ
պետրոս և ասէ ցնա․ ահաւասիկ մեք՝ թողաք զամ՟, և եկաք
28 զկնի քո․ արդ՝ զի՞նչ լինիցի մեզ : ✱ Ասէ ցնս՟ յս՟․
ամէն ասեմ ձեզ․ զի դուք որ եկիք զկնի իմ, ի միւսանգամ
գալստեան՝ յորժամ նստցի որդի մարդոյ յաթոռ
փառաց իւրոց․ նստջիք և դուք յերկոտասան աթոռ՝
29 դատել զերկոտասան ազգ Իղի : ✱ Եւ ամենայն
որ ոք եթող զտուն, կամ զեղբարս, կամ զքորս, կամ
զհայր, կամ զմայր, կամ զկին, կամ զորդիս, կամ զագարակս
վն՟ անուան իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ՝ և զկեանսն
30 յաւիտենականս ժառանգեսցէ : ✱ Բազումք եղիցին
առաջինք յետինք, և յետինք առաջինք :

ԳԼ․ Ի․

1 Բանզի նման է արքայութի երկնից առն տանուտեառն, ԽԲ
որ ել ընդ առաւօտս ի վարձու ունել
2 մշակս յայգի իւր : ✱ և արկ վարձս մշակացն աւուրն դահեկան,
3 և առաքեաց զնս՟ յայգի իւր : ✱ Եւ ելեալ զերրորդ
ժամու՝ ետես այլս զի կային դատարկք ի հրապարակս․
4 ✱ ասէ և ցնս՟․ երթայք և դուք յայգի իմ,
5 և որ ինչ արժան իցէ՝ տաց ձեզ : ✱ գնացին և նոքա :
Եւ դարձեալ՝ ելեալ զվեց ժամու, և զինն ժամու՝ արար
6 այնպէս : ✱ Եւ զմետասաներորդ ժամու ելեալ,
եգիտ այլս՝ զի կային դատարկք, ասէ ցնս՟․ ընդէ՞ր կայք
7 աստ զօրս ցերեկ դատարկք : ✱ Ասեն ցնա․ զի ոչ ոք
կալաւ զմեզ ի վարձու : ասէ ցնս՟․ երթայք և դուք
8 յայգին, և որ ինչ արժան է՝ առնուցուք : ✱ Եւ իբրև
երեկոյ եղև՝ ասէ տէր այգւոյն ցգործակալս իւր․
կոչեա զմշակսն՝ և տուր նց՟ վարձս, սկսեալ ի յետնոցն
9 մինչև ցառաջինսն : ✱ Իբրև եկին որք զմետասաներորդ
10 ժամուն, և առին մէն մի դահեկան : ✱ եկեալ և առաջինքն՝

թանասնեկին : (23) Ոմանք․ Համար առնուլ ի մէջ․ (25) Ոմանք․ Եւ զամ զոր ինչ և : (28) Բազում յաւելուն․ Ծառայն այն եգիտ զմի : (28) Ոմանք․ Զոր պարտիսդ : (29) Ոմանք․ Անկեալ ծառայակիցն առ : (31) Ոմանք․ Տեառնն իւրեանց զամ ինչ որ եղեն : (32) Ոմանք․ Զամ պարտսն : (35) Յօրինակին գրեալ․ Եթէ ոչ թողուցուք :

Գլ․ ԺԹ․ (1) Ոմանք․ Ի գալիլեէ՝ եկն : (5) Ոմանք․ Վն այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր և : (7) Յօրինակին այսպէս գրեալ՝ Մեկնելոյ և արձակելոյ․ չակերտիւք անդրէն բառնալով զձայնս այս․ համաձայն այլոց բազմաց : (9) Ոմանք․ Որ արձակեսցէ զկին իւր . . . առնիցէ՝ շնայ : (11) Ոմանք․ Ոչ ամենեքին . . . այդմ բանի․ այլ որոց տուեալ իցէ :

(12) Ոմանք․ Որ կարօղ է տա" : (13) Ոսկան․ Մատուցին առ նա : (13) Ոմանք․ Սաստեցին նց : (15) Ոմանք․ Եւ եդեալ ձեռն ի վր : (16) Առ ոսկանայ պակասի․ Ոմն առ նա ասէ : (17) Ոմանք․ Պահեա զպատուիրանն : (18) Առ ոսկանայ պակասի․ Եւ մի շնար, և մի գողանար : (20) Ոմանք․ Իւիք պակասիցեմ : (23) Ոմանք․ Մտցէ մեծատունն յարք" : (25) Ոմանք․ Ապա յո՞յ ամ : (27) Ոմանք․ Ահաւասիկ մեք : (28) Ոմանք․ Ազգն Իղի : (29) Ոմանք․ Եւ ամենայն ոք որ ե" :

Գլ․ Ի․ (3) Ոմանք․ Դատարկ ի հրապա" : (5) Բազում․ Արար նոյնպէս : (6) Ոմանք․ Գտանէր․ և ասէ ցնս․ զօրս ցերեակ : (7) Արժան իցէ առ" : (9) Ի բազում օրինակս․ Եւ

ջինքն՝ համարէին թէ աւելի առնուցուն. և առին մէն
մի դահեկան և նոքա: * Իբրև առին՝ տրտնջէին զտա_ 11
նուտեառնէն՝ և ասէին. * Թէ դոքա՝ յետինքդ մի ժամ 12
գործեցին, և հաւասարակիցս մեզ արարեր զդոսա, որ
զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօթ: * Նա պատաս_ 13
խանի ետ միում 'ի նոցանէ՝ և ասէ. ընկեր՝ չզրկեմ
զքեզ, ո՛չ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս: * առ 14
զքոյդ՝ և երթ. եթէ կամիմ յետնոցս տալ ո̅րպէս քեզ: * Է 15
թէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն յիմս առնել զինչ և կամիմ.
կի՞մ թէ ակն քո չա՞ր է, զի ես առատ եմ: * Այսպէս 16
եղիցին յետինք առաջինք, և առաջինք՝ յետինք: զի բա_
գէ զումեն կոչեցեալք՝ և սակաւք են ընտրեալք: * Իբ_ 17
րև ելանէր յս̅ յԵմ, առ զերկոտասանսն առանձինն,
և 'ի ճանապարհին՝ ասէ ցն̅ս: * Ահաւասիկ ելանեմք 18
յԵմ, և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապետից՝
և դպրաց. և դատապարտեսցեն զնա 'ի մահ. * և մատ_ 19
նեսցեն զնա հեթանոսաց՝ այպանել, և հարկանել, և
'ի խաչ հանել, և յերրի աւուր յարիցէ:
ԽԳ * Յայնժամ մատեաւ առ նա մայր որդւոցն զեբեդեայ՝ 20
որդւովք իւրովք հանդերձ, երկիր պագանէր՝ և խնդ_
րէր ինչ 'ի նմանէ: * Եւ նա՝ ասէ ցնա. զի՞նչ կամիս: 21
ասէ ցնա. ասա՛ զի նստցին սոքա երկու որդիքս իմ,
մի ը̅ աջմէ քումմէ՝ և մի ը̅ ահեկէ յարքայութեան քում:
* Պատասխանի ետ յս̅ և ասէ. ո՛չ գիտէք զինչ խնդրէք. 22
կարէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոցն եմ, կամ
զմկրտութիւն զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել: ասեն ցնա,
կարօղ եմք: * Ասէ ցն̅ս յս̅. զբաժակն իմ ըմպիցէք, 23
և զմկրտութիւն զոր ես մկրտիմ՝ մկրտիցիք, բայց նստու_
ցանել ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իմմէ՝ ո՛չ է իմ տալ, այլ
որոց պատրաստեալ է 'ի հօրէ իմմէ: * Եւ լուեալ տասանցն, 24
բարկացան 'ի վերայ երկուցն եղբարց: * Յս̅ կոչեաց 25
զն̅ս առ ինքն, և ասէ՝ գիտէք՝ զի իշխանք ազգաց տի_
րեն ն̅ց, և մեծամեծքն իշխեն ն̅ց: * Ո՛չ այնպէս իցէ 26
և 'ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի 'ի ձէնջ մեծ լինել՝
եղիցի ձեր սպասաւոր: * և որ կամիցի 'ի ձէնջ առաջին 27
լինել՝ եղիցի ձեր ծառայ: * Որպէս որդի մարդոյ ո՛չ 28
եկն սպասաւոր առնուլ, այլ սպասել. և տալ զանձն իւր
փրկանս փոխանակ բազմաց:
* Եւ յելանելն ն̅ց յերիքովէ, գնացին զհետ ն̅ր ժողո_ 29
ԽԴ վուրդք բազումք: * Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճա_ 30
է ի նապարհաւն: իբրև լուան թէ յս̅ անցանէ՝ աղաղակե_
ցին և ասեն. ողորմեա՛ց մեզ յս̅ որդի դաւթի: * Եւ 31
ամբոխն սաստեաց ն̅ց՝ զի լռեսցեն: և նոքա ևս առա_
ւել աղաղակէին և ասէին, տէր՝ ողորմեա՛ց մեզ որդի
դաւթի: * Զտեղի առ յս̅, կոչեաց զն̅ս և ասէ. զի՞նչ 32
կամիք՝ զի արարից ձեզ: * Ասեն ցնա. տ̅ր՝ զի բացցին 33
աչք մեր: * Եւ գթացեալ յս̅ մերձեցոյց յաչս ն̅ց, և 34
վաղվաղակի տեսին՝ և գնացին զհետ ն̅ր:

ԳԼ. ԻԱ.

Իբրև մօտ եղեն յԵմ, և եկին 'ի բեթփագէ մերձ 'ի 1
ԽԵ լեառն ձիթենեաց. յայնժամ յս̅ արձակեաց երկուս
յաշակերտացն իւրոց: * և ասէ ցն̅ս. երթա՛յք 'ի գեղդ՝ 2
որ առաջի ձեր է, և անդէն գտանիցէք էշ կապեալ,
և յաւանակ ընդ նմին, լուծէք՝ ածէք ինձ: * Եւ եթէ 3
ոք ասիցէ ինչ ձեզ, ասասջիք, եթէ տեառն իւրեանց
պիտոյ են. և վաղվաղակի առաքէ զն̅ս: * Բայց այս 4
5 ամ̅ եղև, զի լցցի բան մարգարէին՝ որ ասէ: * ասա_
ցէք դստեր սիովնի. ահա՛ թագաւոր քո գայ քեզ հեզ՝
6 և հեծեալ յէշ և 'ի յաւանակի իշոյ: * Գնացին աշա_
7 կերտքն, և արարին ո̅րպէս հրամայեացն ն̅ց յս̅: * և ածին
զէշն և զյաւանակն: և արկին զնոքօք ձորձս, և նըս_
8 տաւ 'ի վերայ ն̅ց: * Եւ բազում ժողովուրդք տարա_
ծեցին զհանդերձս իւրեանց 'ի ճանապարհին: և այլք
հատանէին ոստս 'ի ծառոց՝ և տարածանէին 'ի ճանա_
9 պարհին: * Եւ ժողովուրդն՝ որ առաջին և զկնի եր_
թային՝ աղաղակէին և ասէին. օրհնութիւն որդւոյ դաւ_
թի, օրհնեա՛լ որ գայ յանուն տ̅ն. օրհնութիւն 'ի բար_
10 ձունս: * Եւ 'ի մտանելն ն̅ր յԵմ՝ դղրդեցաւ քաղաքն
11 ա̅մ, և ասէ՝ ո՞վ իցէ սա: * Եւ ժողովուրդքն ասեն.
սա՛ է մարգարէն յս̅՝ որ 'ի նազարեթէ գալիլեացւոց:
12 * Եւ եմուտ յս̅ 'ի տաճարն, և եհան արտաքս զամե_
նեսին, որ վաճառէինն և գնէին 'ի տաճարի անդ. և
զսեղանս հատավաճառացն կործանեաց՝ և զաթոռս ա_
13 ղաւնեվաճառացն: * Եւ ասէ ցն̅ս. գրեա՛լ է՝ տուն իմ
տո՛ւն աղօթից կոչեսցի. և դուք արարէք զդա՝ այրս
աւազակաց:
14 * Եւ մատեան առ նա կոյրք և կաղք 'ի տաճարին, և ԽԶ
15 բժշկեա՛ց զնոսա: * Իբրև տեսին քահանայապետքն և
դպիրք՝ զսքանչելիսն զոր արար, և զմանկտին որ աղա_
ղակէին 'ի տաճարին և ասէին, օրհնութիւն որդւոյ դաւ_
16 թի, բարկացան. * և ասեն ցնա. լսե՞ս զինչ ասեն դո_
քա: ասէ ցն̅ս յս̅, այո՛. չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ եթէ
'ի բերանոյ տղայոց և ստնդիեաց կատարեցեր զօրհ_
17 նութիւն: * Եւ թողեալ զն̅ս, ել արտաքոյ քաղաքին 'ի
բեթանիա, և անդ ագաւ:
18 * Եւ այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն 'ի քաղաքն՝ քաղ_ ԽԷ
19 ցեաւ: * և տեսեալ թզենի մի 'ի վերայ ճանապարհին, է բ
եկն 'ի նա, և ո՛չինչ եգիտ 'ի նմա՝ բայց միայն տերև:
Եւ ասէ ցնա. մի՛ այսուհետև 'ի քէն պտուղ եղիցի յա_
20 ւիտեան: և առժամայն չորացաւ թզենին: * Իբրև
տեսին աշակերտքն՝ զարմացան և ասեն, թէ զիա՞րդ
21 վաղվաղակի ցամաքեցաւ թզենին: * Պատասխանի ետ
յս̅՝ և ասէ ցն̅ս. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ունիցիք հա_
ւատս՝ և ո՛չ երկմտիցէք՝ ո՛չ միայն զթզենւոյդ առնիցէք,
այլ թէպէտ և լերինդ ասիցէք՝ բարձի՛ր և անկի՛ր 'ի
22 ծով, եղիցի: * Եւ զա̅մ ինչ զոր և խնդրիցէք յաղօթս
հաւատովք՝ առնուցո՛ւք:
23 * Եւ իբրև եկն 'ի տաճարն, մատեան առ նա՝ մինչդեռ ԽԸ
ուսուցանէր, քահանայապետքն և ծերք ժողովրդեանն՝
և ասեն. որո՞վ իշխանութ̅բ առնես զայդ. և ո՞վ ետ քեզ
24 զիշխանութիւնդ զայդ: * Պատասխանի ետ յս̅ և ասէ ցն̅ս.
հարցից և ես զձեզ բան մի. զոր թէ ասիցէք ինձ, և
25 ես ձեզ ասացից՝ որով իշխանութ̅բ առնեմ զայս: * Մկր_
տութիւնն յովհաննու ուստի՞ էր՝ յերկնի՞ց՝ թէ 'ի մարդ_
26 կանէ: Եւ նոքա խորհէին ը̅ միմեանս և ասէին: * Ե_
թէ ասեմք յերկնից, ասէ ցմեզ. իսկ ընդէ՞ր ո՛չ հաւա_
տացէք նմա: և եթէ ասեմք 'ի մարդկանէ, երկնչիմք
'ի ժողովրդենէն. զի ամենեքին զյովհաննէս իբրև ըզ_
27 մարգարէ ունէին: * Պատասխանի ետուն յս̅ի և ասեն.
ո՛չ գիտեմք: ասէ ցն̅ս և նա. և ո՛չ ես ասեմ ձեզ՝ որով
իշխանութ̅բ առնեմ զայս:
28 * Բայց զիա՞րդ թուի ձեզ. առն միոջ էին երկու որ_ ԽԹ
դիք, և մատուցեալ առ առաջինն՝ ասէ. որդեա՛կ՝ երթ
այսօր

առին մէն մի: (11) Ոմանք. 'ի նոր օրինակաց գրէն. Զտանուտեառնէն: (14) Ոսկան. Եթէ կամիցիմ յետնոցս: (14) Բզմք. Տալ ո̅րպէս և քեզ: (15) Ոմանք. Չիցէ իշխանութիւն յիմս առնել: (16) Ոմանք. Այնպէս եղիցին: (16) Բզմք. Զի բզ̅մք են կոչեր": (21) Ոմանք. Եւ մի յահեկէ 'ի յարքայութեան: (23) Ոմանք. Եւ զմկրտութիւն իմ մկրտիցիք: և ոմանք. Զոր ես մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք: (29) Ոմանք. Եւ յելանել նորա յերիքովէ:

Գլ. ԻԱ. (2) Ոմանք. 'Ի գեաւղդ.. գտանէք էշ կապեալ. և յավանակ: (3) Բզմք. Եւ վաղվաղակի առաքեսցէ զնոսա: (5) Ոմանք. Յէշ և յաւանակի ի": (7) 'Ի լուս". Զնոքօք ձորձս իւրեանց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (8) Ոմանք. Տարածանէին. կամ, տարածէին զհանդ": (9) Ոմանք. Եւ ժողովուրդն որ առաջի և: (10) Ոմանք. Դղրդեցաւ քա": (12) Ոմանք. Ընդ 'ի տաճարին.. աղաւնավաճառացն: (16) Յօրինակին գրեր. Ասէ ցն̅ս յս̅: (16) Ոմանք. Ստնդիացաց. կմ. ստնդիեցոց հաստատեցեր զօրհ": (19) Ոմանք. Եւ տեսեալ թզենի": (19) Ոսկան. Եւ ոչ եգիտ 'ի նմա: (19) Ոմանք. Եղիցէ յաւիտեան: (21) Բզմք. Ոչ միայն զթզենւոյդ առ": (23) Ոսկան. Եւ իբրև եկն 'ի տա": (23) Ոմանք. Եւ ո՞ ետ քեզ: (24) Ոմանք. Եւ ես ձեզ ասեմ, որով: (25) 'Ի լուս". Խորհէին ընդ միմ, և: համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (26) Բզմք. Իբրև զմարգարէ ունէին: (27) Յօրինակին գրեր. Ասէ ցն̅ս և նա և ոչ:

այսօր գործեա՛ յայգւոջ : * Նա՛ պատասխանի ետ՝ և ասէ . 29
երթա՛մ տր̅՝ և ոչ չոգաւ : * Մատեաւ և առ միւսն, 30
և ասէ նոյնպէս : Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ . ոչ կամիմ:
բայց յետոյ զղջացաւ՝ և չոգաւ յայգին : * Արդ՝ 31
ո՞՛ յերկոցունց արար զկամս հօրն : ասեն՝ յետինն : Ասէ
ցնս̅ յս̅ . ամէն ասեմ ձեզ , զի մաքսաւորք և պոռնիկք՝
յառաջեսցեն քան զձեզ յարքայութն̅ երկնից : * Զի եկն 32
յովհաննէս ճանապարհաւ արդարութե̅՝ և ոչ հաւատացէք
նմ̅ . և մաքսաւորք և պոռնիկք հաւատացին նմա ,
և դուք տեսէք՝ և ոչ զղջացարուք յետոյ հաւատալ նմ̅ :
Ծ * Այլ առակ լուարո՛ւք . այր մի էր տանուտէր՝ որ 33
ԷԳ տնկեաց այգի , և ցանգով պատեաց զնա , և փորեաց
'ի նմա հնձան , և շինեաց աշտարակ . և ետ զնա մշակս ,
և գնա՛ց 'ի տար աշխարհ : * Իբրև մերձեցաւ ժամանակ 34
պտղոյ , առաքեաց զծառայս իւր առ մշակսն՝ առնուլ
զպտուղս նր̅ : * և կալեալ մշակացն զծառայս նր̅, զոմն 35
տանջեցին , զոմն սպանին , զոմն քարկոծեցին : * Դարձեալ 36
առաքեաց այլ ծառայս բզ̅մ քան զառաջինսն ,
և արարին նց̅՝ նոյնպէս : * Յետոյ առաքեաց առ նոսա 37
զորդի իւր , և ասէ , թերևս՝ ամաչեսցեն յորդւոյ աստի
իմմէ : * Իսկ մշակքն իբրև տեսին զորդին , ասեն 38
ընդ միմեանս . սա՛ է ժառանգն եկա՛յք սպանցուք զսա , և
կալցո՛ւք զժառանգութի̅ սորա : * Եւ առեալ՝ հանին 39
զնա արտաքոյ քան զայգին , և սպանին : * Արդ՝ յորժամ 40
եկեսցէ տէր այգւոյն , զի՞նչ արասցէ մշակացն
այնոցիկ : * Ասեն ցնա . զչարսն չարաչար կորուսցէ . և 41
զայգին տացէ այլոց մշակաց , որք տայցեն նմա զպտուղս
'ի ժամու իւրեանց : * Ասէ ցնս̅ յս̅ . չիցէ՞ երբեք 42
ընթերցեալ ձեր 'ի գիրս . զվէմն՝ զոր անարգեցին
շինողքն , նա եղև գլուխ անկեան . 'ի տն̅է եղև այս , և
է սքանչելի յաչս մեր : * Վս̅ այսորիկ ասեմ ձեզ , զի 43
բարձցի 'ի ձէնջ արքայութի̅ այ̅ , և տացի ազգի որ առնիցէ
զպտուղս նր̅ : * Եւ որ անկցի 'ի վերայ վիմիս այսորիկ՝ 44
փշրեսցի , և յոր վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա :
* Իբրև լուան քահանայապետքն և դպիրք և փարիսեցիք 45
զառակս նր̅ , գիտացին թէ վս̅ նց̅ ասաց : * Եւ 46
խնդրէին զնա ունել , բայց երկեան 'ի ժողովրդոյն .
քանզի իբրև զմարգարէ ունէին զնա :

ԳԼ. ԻԲ :

ԾԱ Դարձեալ պատասխանի ետ յս̅ , և ասէ ցնս̅ առակօք : 1
ԷԴ * Նմանեցաւ արքայութի̅ երկնից՝ առն թագաւորի , 2
որ արա՛ր հարսանիս որդւոյ իւրում : * Եւ 3
առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն 'ի հարսանիս :
և ոչ կամեցան գալ : * Դարձեալ՝ առաքեաց 4
այլ ծառայս՝ և ասէ . ասացէք հրաւիրելոցն . ահաւասիկ
զճա՛շ իմ պատրաստեցի . զուարակք իմ և պարարակք
զենեա՛լ են , և ա՛մ ինչ պատրաստ է . եկա՛յք 'ի
հարսանիս : * Եւ նոքա յուլացեալ՝ գնացին ոմն յագարակ 5
իւր , և ոմն 'ի վաճառ իւր : * և այլքն՝ կալան 6
զծառայս նր̅ , թշնամանեցին , և սպանին : * Իսկ թագաւորն 7
իբրև լուաւ՝ բարկացաւ , և առաքեաց զզօրս
իւր և սատակեաց զսպանողսն զայնոսիկ , և զքաղաքն
նց̅ այրեաց : * Յայնժամ ասէ ցծառայս իւր . հարսանիքս 8
պատրաստ են , և հրաւիրեալքն չէին արժանի :
* Արդ՝ երթա՛յք յանցս ճանապարհաց , և զորս միանգամ 9
գտանիցէք՝ կոչեցէ՛ք 'ի հարսանիս : * Եւ ելեալ 10
ծառայքն 'ի ճանապարհս ժողովեցին զամենեսեան զոր
և գտին՝ զչարս և զբարիս . և լցան հարսանիքն բազմականօք :
11 * Եւ մտեալ թագաւորն հայել զբազմականօքն ,
ետես անդ այր մի՝ որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ
12 հարսանեաց : * և ասէ ցնա . ընկե՛ր՝ զիա՞րդ մտեր այսր ,
զի ոչ ունէիր հանդերձ հարսանեաց : և նա պապանձեցաւ :
13 * Յայնժամ ասէ թագաւորն սպասաւորացն .
կապեցէ՛ք զդորա զոտս և զձեռս՝ և հանէ՛ք զդա 'ի խաւարն
արտաքին , անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց :
14 * Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք ընտրեալք :
15 * Յայնժամ գնացեալ փարիսեցիքն , առին խորհուրդ ԾԲ
16 զնմանէ , թէ որպէս գտցեն նմա որոգայթ բանիւք : * Եւ ԷԵ
առաքեն առ նա զաշակերտս իւրեանց հերովդիանոսօքն
հանդերձ՝ և ասեն . վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշմարիտ
ես , և զճանապարհն այ̅ ճշմարտութբ̅ ուսուցանես , և ոչ է քեզ փոյթ զումեքէ , և ոչ հայիս յերեսս
17 մարդոյ : * արդ՝ ասա՛ մեզ , զիա՞րդ թուի քեզ , պա՛րտ
18 է հարկս տալ կայսեր՝ թէ ոչ : * Գիտացեալ յս̅ զչարութին̅ նց̅ , և ասէ . զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք .
19 * ցուցէք ինձ զդահեկան հարկին : և նք̅ մատուցին
20 նմա դահեկան մի : * Եւ ասէ ցնս̅ . ո՞յր է պատկերս այս՝
21 կամ գիր : * ասեն՝ կայսեր : Յայնժամ ասէ ցնս̅ . երթա՛յք՝
22 տուք զկայսեր՝ կայսեր , և զայ̅՝ այ̅ : * Իբրև
լուան՝ զարմացան . և թողին զնա և գնացին :
23 * Յայնմ աւուր մատեան առ նա սադուկեցիքն , որ ասէին՝ ԾԳ
24 թէ չիք յարութի̅ . հարցին ցնա՝ * և ասեն . վարդապետ՝ մովսէս ասաց . եթէ ոք մեռցի անորդի , արասցէ
զկին նր̅ եղբայր իւր , և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրում :
25 * Էին առ մեզ եղբարք եւթն . առաջինն՝ արար
կին՝ և մեռաւ . և զի ոչ ունէր զաւակ , եթող զկինն
26 իւր՝ եղբօր իւրում : * Նոյնպէս և երկրորդն՝ և երրորդն ,
27 մինչև յեւթներորդն : * յետ ամենեցուն՝ մեռաւ
28 և կինն : * Արդ՝ 'ի յարութեա̅ն ո՞յր յեւթանցն եղիցի՝
29 նա կին . զի ամենեքին կալան զնա կին : * Պատասխանի
ետ նց̅ յս̅՝ և ասէ . մոլորեալք՝ ոչ գիտէք զգիրս
30 և ոչ զզօրութի̅ այ̅ : * զի 'ի յարութեան ոչ կանայս
առնեն՝ և ոչ արանց լինին , այլ են իբրև զհրեշտակս
31 յերկինս : * Բայց վասն յարութե̅ մեռելոց չիցէ՞ ընթերցեալ
32 զասացեալն ձեզ յայ̅ : * Ես եմ այ̅ աբրահամու , այ̅ իսահակայ և այ̅ յակոբայ . և չէ այ̅՝ այ̅ մեռելոց՝
33 այլ կենդանեաց : * Իբրև լուան ժողովուրդքն ,
զարմանային ընդ վարդապետութի̅ նր̅ :
34 * Իսկ փարիսեցիքն իբրև լուան՝ եթէ պապանձեցոյց ԾԴ
35 զսադուկեցիսն , ժողովեցան 'ի միասին : * Եւ եհա՛րց
36 մի ոմն 'ի նոցանէ զնա՝ փորձելով , և ասէ : * վարդապետ՝
37 ո՞ր պատուիրան մեծ է յօրէնս : * Եւ յս̅ ասէ ցնա . սիրեսցես զտր̅ այ̅ քո յամ̅ սրտէ քումմէ , և յամ̅ անձնէ
38 քումմէ , և յամ̅ մտաց քոց : * այս է մեծն և առաջին
39 պատուիրան : * և երկրորդն՝ նման սմին . սիրեսցես զընկեր
40 քո՝ իբրև զանձն քո : * Յա՛յս երկուս պատուիրանս
ամ̅ օրէնք և մարգարէք՝ կախեալ կան :
41 * Եւ 'ի ժողովել փարիսեցւոցն , եհա՛րց ցնս̅ յս̅՝ և ասէ : ԾԵ
42 * զի՞արդ թուի ձեզ վս̅ քս̅ի , ո՞յր որդի է : ասեն
43 ցնա , դաւթի : * Ասէ ցնոսա յս̅ . իսկ զիա՞րդ դաւիթ
44 հոգւովն՝ կոչէ զնա տր̅ , և ասէ : * ասաց տր̅ ցտր̅ իմ .
նիստ ընդ աջմէ իմմէ , մինչև եդից զթշնամիս քո պատուանդան
45 ոտից քոց : * իսկ եթէ դաւիթ՝ զնա տր̅ կոչէ ,

---

(31) Օրինակ մի . Յարքայութի̅ այ̅ : (32) Ոմանք յաւելուած . Զի եկն առ ձեզ յովհ'' : (33) Ոմանք . 'ի նմ̅ հնձան . . . և ինքն գնաց 'ի տարաշխարհ : (34) Ոմանք . Զպտուղ նր̅ : (37) Ոմանք . Զորդին իւր : (41) Ոմանք . Զչարն չարաչ'' . . տայցէ . . տացեն : (43) Օրինակ մի . Որ առնիցէ զկամս նր̅ : (45) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ . Զառակս զայս , գիտացին : (46) Ոմանք . Եւ խնդրեցին զնա ու'' :

Գլ. ԻԲ . (2) Ոմանք . Արքայութին̅ երկնից : (4) Ոմանք . Զուարակք և պարարակք իմ զեն'' : (5) Ոմանք . Եւ նք̅ յուլացեալ գնա'' : (7) Ոմանք . Եւ զքղքս նց̅ այրեաց : (9) Ոմանք . Երթայք 'ի յանցս . . և զոր միանգամ : (10) Ոմանք . Եւ ժողովեցին զամենին զոր գտին : (14) Ոմանք . Եւ սակաւք են ընտրեալք : (16) Ոմանք . Ցերեսս մարդոյն . կամ , մարդկան : (18) Ոմանք . Զխորամանկութի̅ նց̅ : (20) Ոմանք յաւելուած . Եւ ասէ ցնս̅ յս̅ . ո՞յր : (21) Ոմանք . Զկայսերն կայսեր , և զայն̅ այ̅ : (23) Ոմանք . Որ ասեն , թէ չիք յա'' : (25) Ոմանք . Էին առ մեզ : (25) Ոմանք . Զկին իւր : (26) Ոմանք . Եւ երրորդ : (28) Ոմանք . 'Ի յարութե̅ ո՞յր 'ի յեւթանցն : (29) Ոմանք . Զզօրութին̅ : (31) Ոմանք յաւելուած . Ընթերցեալ ձեր զասացեալսն ձեզ : (32) Ոմանք . Եւ ոչ է այ̅ , այ̅ մե'' : (34) Բազումք . Պապանձեցոյց : (36) Ոմանք . Էր մեծ յօրէնս : (39) Ոմանք . Երկրորդն նման : (40) Ոմանք . Յայս երկու պատ'' : (44) Ոմանք . Ասաց տրն̅ ցտրն̅ իմ :

չէ, զիա՞րդ որդի նո̄ր իցէ: * Եւ ո՛չ ոք կարէր տալ նմա 46
պատասխանի բան մի. և ո՛չ իշխէր ոք յայնմ օրէ հարցանել
զնա և ո՛չ ինչ:

ԳԼ. ԻԳ.

էզ Յայնժամ խօսեցաւ յ̄ս ընդ ժողովուրդսն և ընդ աշակերտսն 1
իւր՝ և ասէ: * յաթոռն մովսիսի նստան 2
դպիրքն և փարիսեցիք: * զա̄մ ինչ որ ասիցեն ձեզ՝ արարէք 3
և պահեցէք. բայց ը̄ գործոցն նց̄՝ մի առնէք,
զի ասեն՝ և ո՛չ առնեն: * Կապեն բեռինս ծանունս և 4
դժուարակիրս, և դնեն 'ի վ̄ր ուսոց մարդկան. և մատամբ
իւրեանց ո՛չ կամին շարժել զն̄ս: * Եւ զա̄մ գործս 5
իւրեանց առնեն 'ի ցոյցս մարդկան: լայնեն զգրապանակս
իւրեանց, և երկայնեն զքղանցս հանդերձից իւրեանց:
* սիրեն զյառաջագահս յընթրիս, և զնախաթոռս 6
'ի ժողովուրդս՝ և զողջոյնս 'ի հրապարակս: * և 7
կոչել 'ի մարդկանէ՝ ռաբբի ռաբբի: * Բայց դուք՝ մի 8
զոք կոչէք վարդապետ, զի մի է ձեր ուսուցիչ, և ամենեքին
դուք՝ եղբարք էք: * Եւ հայր՝ մի կոչէք ձեզ 9
յերկրի. զի ձեր՝ մի է հայր՝ որ յերկինսն է: * Եւ մի 10
կոչեցիք ուսուցիչք. զի ուսուցիչ ձեր՝ ք̄ս է: * Եւ մեծն 11
'ի ձէնջ եղիցի ձեր սպասաւոր: * Որ բարձրացուցանէ 12
զանձն՝ խոնարհեսցի, և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝
բարձրասցի:

ծզ * Վա՜յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի 13
փակէք զարքայութի̄ երկնից առաջի մարդկան. դուք
ո՛չ մտանէք, և որոց մտանենն՝ չտա՛յք թողուլ մտանել:
* Վա՜յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի 15
յածիք ը̄ ծով և ընդ ցամաք՝ առնել եկամուտ մի. և
յորժամ լինիցի, առնէք զնա որդի դժոխոց՝ կրկին ևս
քան զձեզ: * Վա՜յ ձեզ՝ առաջնորդք կոյրք. զի ասէք՝ 16
որ երդնու 'ի տաճարն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու յոսկին
որ 'ի տաճարին է՝ արժան է: * Մորոսք և կոյրք՝ 17
զի՞նչ մեծ է, ոսկի՞ն՝ եթէ տաճարն որ սրբէ՛ զոսկին:
* Եւ որ երդնու 'ի սեղանն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու 18
'ի պատարագն, որ 'ի վերայ նր̄ է՝ արժան է: * Յիմարք 19
և կոյրք՝ զի՞նչ մեծ է. պատարա՞գն, եթէ սեղանն՝ որ
սրբէ զպատարագն: * Իսկ արդ՝ որ երդուաւ 'ի սեղանն, 20
երդուաւ 'ի նա՛՝ և յա̄մ որ 'ի վ̄ր նր̄ է: * և որ 21
երդուաւ 'ի տաճարն, երդուաւ 'ի նա՛՝ և 'ի բնակիչն նր̄:
* և որ երդուաւ յերկինս, երդնու յաթոռն ա̄յ՝ և 22
յայն որ նստին 'ի վ̄ր նր̄: * Վա՜յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց 23
կեղծաւորաց. զի տասանորդէք զանանուխ
և զսամիթ և զչաման. և թողէք զծանր ծանր օրինացն՝
զդատաստան, և զողորմութի̄, և զհաւատս. զայս արժան
էր առնել՝ և զայն՝ չթողուլ: * Առաջնորդք կոյրք, 24
որ զմժղուկս քամէք, և զուղտս կլանէք: * Վա՜յ ձեզ 25
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի սրբէք զարտաքին
զբաժակին և զսկաւառակի, և 'ի ներքոյ լի են
յափշտակութե̄ և անխառնութե̄: * Փարիսեցի կոյր՝ 26
սրբեա՛ նախ զներքին բաժակին և զսկաւառակին, զի
լինիցի և արտաքինն նց̄ սուրբ: * Վա՜յ ձեզ դպրաց և 27
փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի նման էք գերեզմանաց
բռելոց, որ արտաքոյ երևին գեղեցիկք, և 'ի ներքոյ
լի են ոսկերօք մեռելոց, և ա̄մ պղծութե̄: * Նո՛յնպէս 28
և դուք՝ արտաքոյ երևիք մարդկան արդարք, և 'ի ներքոյ
29 լի էք կեղծաւորութե̄ և անօրէնութե̄: * Վա՜յ ձեզ
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի շինէք զշիրիմս
մարգարէից, և զարդարէք զգերեզմանս արդարոց:
30 * և ասէք՝ եթէ էա՛ք յաւուրս հարցն մերոց՝ ո՛չ
31 հաղորդէաք արեան մարգարէիցն: * ապա ուրեմն վըկայէք
զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ՝ որ կոտորէին
32 զմարգարէսն: * և դուք՝ լցէք զչափ հարցն ձերոց:
33 * Օ՛ձք՝ ծնունդք իժից, զիա՞րդ փախնուցուք 'ի դատաստանէ
34 գեհենին: * Վասն այդորիկ՝ ահաւասիկ ես
առաքեմ առ ձեզ մարգարէս, և իմաստունս, և դըպիրս.
'ի նոցանէ սպանանիցէք, և 'ի խաչ հանիցէք, և
'ի նոցանէ տանջիցէք 'ի ժողովուրդս ձեր, և հալածիցէք
35 'ի քաղաքէ 'ի քաղաք: * Որպէս զի եկեսցէ 'ի վ̄ր ձեր
ա̄մ արիւն արդար հեղեալ յերկրի. յարենէն աբելի
արդարոյ մինչև ցարիւնն զաքարիայ որդւոյ բարաքեայ՝
36 զոր սպանէք ընդ մէջ տաճարին և սեղանոյ: * ամէն
ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն ա̄մ 'ի վերայ ազգիս այսորիկ:
37 * Եէ̄մ, եէ̄մ. որ կոտորէր զմարգարէս՝ և քարկոծ
առնէր զառաքեալսն առ նա: քանիցս անգամ կամեցայ
ժողովել զմանկունս քո՝ զորօրինակ ժողովէ հաւ
38 զձագս իւր ը̄ թևովք, և ո՛չ կամեցարուք: * ահա թողեալ
39 լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ: * Բայց ասեմ
ձեզ, թէ ո՛չ ևս տեսանիցէք զիս յայսմ հետէ, մինչև ասիցէք՝
օրհնեա՛լ եկեալն յանուն տ̄ն:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ ելեալ արտաքս յ̄ս 'ի տաճարէն՝ գնայր. և մատեան Է Է
աշակերտքն ցուցանել նմա զշինուածս տաճարին:
2 * Եւ նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցն̄ս. տեսանիցէ՞ք
զայդ ա̄մ, ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ մնասցէ
այդր քար՝ 'ի քարի վերայ որ ո՛չ քակտեսցի:
3 * Եւ մինչդեռ նստէր 'ի լերինն ձիթենեաց, մատեան ծէ
առ նա աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն. ասա՛ մեզ՝ ե՞րբ
լինիցի այդ, և կամ զի՞նչ նշան իցէ քոյոյ գալստեանն,
4 և վախճանի աշխարհիս: * Պատասխանի ետ յ̄ս՝ և ասէ ցն̄ս.
5 զգո՛յշ լերուք՝ գուցէ ոք զձեզ խաբիցէ: * զի բզ̄մք գացեն
յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես եմ ք̄սն, և զբազո՛ւմս
6 մոլորեցուցանիցեն: * Լսելո՛ց էք պատերազմունս՝
և զհամբաւս պատերազմաց. զգո՛յշ լերուք՝ մի՛
խռովեսջիք, զի պա՛րտ է լինել այնմ ա̄մի, այլ չէ՛ է կատարած:
7 * Յարիցէ՛ ազգ յազգի վերայ, և թագաւորութի̄
'ի թագաւորութե̄. և եղիցին սովք և սրածութիք,
8 և սասանութիք 'ի տեղիս տեղիս: * սակայն և այն ամենայն՝
9 սկիզբն է երկանց: * Յայնժամ մատնեսցեն ըզձեզ
'ի նեղութի̄, և սպանանիցեն զձեզ. և եղիջիք ատեցեալք
10 յա̄մ ազգաց վ̄ս անուան իմոյ: * Եւ յայնժամ
գայթագղեսցեն բզ̄մք, և զմիմեանս մատնեսցեն՝
11 և ատեսցեն զմիմեանս: * և բազո՛ւմ սուտ մարգարէք
12 յարիցեն, և զբազումս մոլորեցուսցեն: * Եւ վ̄ս բազ-
13 մանալոյ անօրէնութե̄, ցամաքեսցի սէր բազմաց: * բայց
14 որ համբերեսցէ 'ի սպառ, նա կեցցէ: * Եւ քարոզեսցի
աւետարանս արքայութե̄ ը̄ ա̄մ տիեզերս՝ 'ի վկայութի̄
ա̄մ հեթանոսաց. և ապա՛ եկեսցէ կատարած:
* Արդ՝

Գլ. ԻԳ. (3) Ոմանք. Զա̄մ ինչ զոր ասի": (4) Ոսկան յաւելու. Կապեն մարդկան բեռինս: (4) Ոմանք. Շարժել զնա: (5) Ոմանք. Եւ զա̄մ զգործս իւր". . 'ի ցոյց մարդկան, լայնեն զգրապանս: (8) Ոմանք. Մի զոք կոչիցէք: (13) Ոմանք. Եւ որ մտանենն: Աստանօր՝ ըստ համեմատութե̄ լատինական օրինակաց՝ ոսկան յաւելու համար, 14. * Վա՜յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ուտէք զտունս այրեաց. պատճառանօք երկարէք զաղօթս. վ̄ս զի առաւել դատաստան ընդունիցիք: Այլ զայսու զանց առնեն առհասարակ ա̄մ գրչագիրք մեր. համաձայն հնագոյն և հաստատագոյն յունական օրինակաց: (20) Ոմանք. Երդնու 'ի նա . . 'ի վ̄ր նր̄: (21) Ոմանք. Երդնու 'ի նա և: (22) Ոմանք. Եւ որ երդնու յերկ": (25) Ոմանք. Եւ սկաւառակին: (27) Ոմանք. Զի նմանէք . . . երևեին գեղեցիկ, և ներքոյ: (31) Ոմանք. Որ կոտորեցին զմարգա":

(34) Ոմանք. Վ̄ս այսորիկ ահաւա". . . և դպիրս. և 'ի նոցանէ: (35) Ոմանք. Որդւոյ բարաքայ: (37) 'Ի յետ է առանձին գրչագրաց մերոց՝ ինչ ոռն օրինակք ըստ հին և ըստ նոր՝ ունին. Որ կոտորէիր զմարգարէս և քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ նա: և 'ի նոցանէ երեք միայն՝ զառաքեալսն առ քեզ: Իսկ մաշտոցականքն առհասարակ հնագոյնք և ընտրելագոյնք՝ ունին համաձայն մերումս: (39) Ոմանք. Եկեալ յանուն տ̄ն:
Գլ. ԻԴ. (1) Ոմանք. Զշինուած տաճարին: (2) Այլք. Տեսանէք զայդ ա̄մ: (2) Բզ̄մք միանգամ ունին. Ամէն ասեմ ձեզ: (4) Ոմանք. Զձեզ խաբեսցէ: (5) Բզ̄մք. Եւ ասասցեն թէ . . և զբզ̄մս մոլորեցուցանեն: (6) Ոմանք. Եւ համբաւս պա". զգո՛յշ կացէք, մի խռո": (7) Ոմանք յաւելուն. 'Ի թիւրութե̄ վերայ: (9) Ոմանք. Զձեզ 'ի նեղութիւն: (13) Ոմանք. Որ համբերեսցէ, կամ, համբերէ իսպառ:

✱ Արդ՝ յորժամ տեսանիցէք զպղծութիւն աւերածոյն, որ 15
ասացեալն է 'ի ձեռն Դանիէլի մարգարէի. զի կայցէ
'ի տեղւոջն սրբութեան. որ ընթեռնուն՝ 'ի միտ առցէ։
✱ Յայնժամ որ 'ի Հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն 'ի լերինս. 16
✱ և որ 'ի տանիս կայցէ, մի՛ իջցէ առնուլ ինչ 17
'ի տանէ իւրմէ. ✱ և որ յանդի իցէ, մի՛ դարձցի յետս 18
առնուլ զձորձս իւր։ ✱ Բայց վա՜յ իցէ յղեաց և ստնտուաց 19
յաւուրսն յայնոսիկ։ ✱ Յաղօթս կացէք՝ զի մի՛ 20
լինիցի փախուստն ձեր ձմերայնի, և մի՛ 'ի շաբաթու։
✱ Զի եղիցի յայնժամ նեղութիւն մեծ, որպիսի ոչ եղև 21
իսկզբանէ արարածոց աշխարհի մինչև ցայժմ, և ոչ
այլ լիցի։ ✱ Եւ եթէ ոչ կարճէին աւուրքն այնոքիկ, 22
ոչ ապրէր ամենայն մարմին. բայց վասն ընտրելոցն՝ կարճեսցին
աւուրքն այնոքիկ։ ✱ Յայնժամ՝ թէ ոք ասիցէ 23
ձեզ՝ ահաւասիկ աստ է Քրիստոսն կամ անդ, մի՛ հաւատայցէք։
✱ Զի յարիցեն սուտ քրիստոսք և սուտ մարգարէք. 24
և տացեն նշանս մեծամեծս և արուեստս, մինչ
մոլորեցուցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ՝ և զընտրեալսն։
✱ Ահա յառաջագոյն ասացի ձեզ։ ✱ Արդ թէ ասիցեն 25
ձեզ. ահաւանիկ յանապատի է, մի՛ ելանիցէք. և 26
թէ ահա՝ յշտեմարանս է, մի՛ հաւատայցէք։ ✱ Զի 27
որպէս փայլակն՝ որ ելանէ յարևելից՝ և երևի մինչև յարևմուտս,
նոյնպէս եղիցի գալուստն որդւոյ մարդոյ։
✱ Զի ուր դիակն իցէ, անդր ժողովեսցին արծուիք։ 28
✱ Վաղվաղակի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ՝ արեգակն 29
խաւարեսցի և լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր. և աստեղք՝
անկցին յերկնից և զօրութիւնք երկնից՝ շարժեսցին։
✱ Եւ ապա երևեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս. 30
և յայնժամ կոծեսցին ամենայն ազգք երկրի։ և տեսցեն զորդի
մարդոյ եկեալ 'ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ և փառօք
բազմօք։ ✱ Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով 31
մեծաւ, և ժողովեսցեն զընտրեալս նորա 'ի չորից հողմոց՝
'ի ծագաց երկնից մինչև 'ի ծագս նոցա։ ✱ 'Ի թզենւոյ անտի 32
ուսարուք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն կակղասցին,
և տերևն ցըցուսցի, գիտէք թէ մերձ է ամառն։
✱ Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամենայն, գիտասջիք 33
թէ մերձ է 'ի դուրս։ ✱ Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ 34
ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամենայն եղիցի։ ✱ Երկինք 35
և երկիր անցցեն, և բանք իմ մի՛ անցցեն։
ԾԲ ✱ Բայց վասն աւուրն այնորիկ և ժամու, ոչ ոք գիտէ. 36
ոչ հրեշտակք երկնից, և ոչ որդի՝ բայց միայն հայր։
✱ Այլ որպէս աւուրքն Նոյի, նոյնպէս եղիցի գալուստն 37
որդւոյ մարդոյ։ ✱ Զի որպէս էին յաւուրսն որ յառաջ 38
քան զջրհեղեղն, ուտէին և ըմպէին, կանայս առնէին
և արանց լինէին, մինչև յօրն՝ յորում եմուտ Նոյ 'ի տապանն,
✱ և ոչ գիտացին՝ մինչև եկն ջրհեղեղն և եբարձ 39
զամենեսին, նոյնպէս եղիցի և գալուստն որդւոյ մարդոյ։
✱ Յայնժամ թէ իցեն երկու յագարակի, մին 40
առնուցու և միւսն թողուցու։ ✱ Եւ եթէ երկու աղայցեն 41
'ի մի երկանս, մին առնուցու և միւսն թողուցու։
✱ Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք յորում ժամու 42
տէրն ձեր գայ։ ✱ Զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտէր՝ 43
յորում պահու գող գայ, սկէր՝ և ոչ տայր
ական հատանել զտանն իւրոյ։ ✱ Վասն այսորիկ և դուք՝ 44
եղերուք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ ակնունիցիք՝
գայ որդի մարդոյ։ ✱ Իսկ ո՞վ իցէ հաւատարիմ 45
ծառայ և իմաստուն, զոր կացոյց տէր իւր 'ի վերայ ծառայից
իւրոց՝ տալ նոցա կերակուր 'ի ժամու։ ✱ Երանի 46
իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ տէրն գտանիցէ արարեալ
47 այնպէս։ ✱ Ամէն ասեմ ձեզ, զի 'ի վերայ ամենայն
48 ընչից իւրոց կացուսցէ զնա։ ✱ Ապա թէ ասիցէ ծառայն
49 չար՝ 'ի սրտի իւրում, տէր իմ յամէ գալ. ✱ և
սկսանիցի հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցէ և ըմպիցէ
50 ընդ արբեցողս. ✱ գայցէ տէր ծառային այնորիկ՝
յաւուր յորում ոչ ակն ունիցի, և 'ի ժամու յորում
51 ոչ գիտիցէ. ✱ և կտրեսցէ զնա ընդ մէջ, և զբաժին
նորա ընդ կեղծաւորս դիցէ։ անդ եղիցի լալ և կրճել
ատամանց։

ԳԼ. ԻԵ.

1 Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կուսանաց, ԾԹ
որոց առեալ զլապտերս իւրեանց՝ ելին
2 ընդ առաջ փեսային և հարսին։ ✱ Հինգն 'ի նոցանէ յիմարք
3 էին՝ և հինգն իմաստունք։ ✱ Յիմարքն առին
4 զլապտերսն, և ձէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին։ ✱ Իսկ
իմաստունքն առին և ձէթ ամանօք ընդ լապտերս իւրեանց։
5 ✱ Եւ 'ի յամել փեսային, նիրհեցին ամենեքեան
6 և 'ի քուն մտին։ ✱ Եւ 'ի մէջ գիշերի եղև բարբառ,
7 ահա՛ փեսայ գայ ելէք ընդ առաջ նորա։ ✱ Յայնժամ
յարեան ամենայն կուսանքն, և կազմեցին զլապտերս
8 իւրեանց։ ✱ Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն, տուք մեզ
յիւղոյդ ձերմէ, զի ահա՝ շիջանին լապտերքս մեր։
9 ✱ Պատասխանի ետուն իմաստունքն՝ և ասեն. գուցէ
ոչ իցէ մեզ և ձեզ բաւական, այլ երթայք 'ի վաճառականս՝
10 և գնեսջիք ձեզ։ ✱ Իբրև նոքա գնացին գնել՝
և եկն փեսայն և պատրաստքն մտին ընդ նմա 'ի հարսանիսն՝
11 և փակեցաւ դուռնն։ ✱ Յետոյ՝ գան և այլ
12 կուսանքն՝ և ասեն. տէր տէր՝ բաց մեզ։ ✱ Նա պատասխանի
ետ և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ գիտեմ
13 զձեզ։ ✱ Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք զօրն և
ոչ զժամ։
14 ✱ Որպէս այր մի գնացեալ 'ի տար աշխարհ, կոչեաց զծառայս Կ
15 իւր՝ և ետ նոցա զինչս իւր։ ✱ Ումեմն ետ հինգ
քանքար, և ումեմն երկուս, և ումեմն մի. իւրաքանչիւր
16 ըստ իւրում կարի, և գնաց։ ✱ Զնգաւ վաղվաղակի՝
որ առ զհինգն, գործեաց նոքօք, և շահեցաւ
17 այլ ևս հինգ։ ✱ Նոյնպէս և որ զերկուսն շահեցաւ
18 այլ ևս երկուս։ ✱ Եւ որ զմին առ՝ գնաց փորեաց զերկիր,
19 և թաքոյց զարծաթ տեառն իւրոյ։ ✱ Յետ բազում
ժամանակի, գայ տէր ծառայիցն այնոցիկ, և առնէ
20 համարս 'ի մէջ նոցա։ ✱ Եւ մատուցեալ որ զհինգ քանքարն
առ, մատոյց այլ ևս հինգ քանքար՝ և ասէ. տէր՝
հինգ քանքար ետուր ցիս, արդ ահաւասիկ՝ հինգ այլ
21 ևս քանքար 'ի վերայ շահեցայ։ ✱ Ասէ ցնա տէրն իւր. ազնիւ
ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև 'ի սակաւուդ
հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կացուցից
22 զքեզ. մուտ յուրախութիւն տեառն քո։ ✱ Մատուցեալ և
որոյ զերկուս քանքարն առեալ էր, և ասէ. տէր՝ երկուս
քանքարս ետուր ցիս, ահաւասիկ երկուս ևս այլ
23 քանքարս՝ զոր 'ի վերայ շահեցայ։ ✱ Ասէ ցնա տէրն
իւր. ազնիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև
'ի սակաւուդ հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կացուցից
24 զքեզ. մուտ յուրախութիւն տեառն քո։ ✱ Մատուցեալ
և որոյ զմի քանքարն առեալ էր, և ասէ. տէր՝
գիտէի զի այր մի խիստ ես, հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր,
25 և ժողովես՝ ուստի ոչ սփռեցեր. ✱ երկեայ՝ գնա֊
ցի

---

(15) Ոմանք. Զպղծութիւն աւերածին. . 'ի Դանիէլէ մարգարէէ, զի կացցէ 'ի տեղ"։ (22) Ոմանք. Այլ վասն ընտրելոյն։ (24) Ոմանք. Եւ տացեն նշանս . . . մինչև մոլորեցու" . . հնար իցէ։ (25) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցեն։ (28) Ոմանք. Անդր և արծուիք ժողովեսցին։ (32) Ոմանք. Ոստքն նորա կակ" . . ցցուեսցի։ (33) Ոմանք. Զայս ամենայն եղեալ, գիտասջիք թէ մերձ է առ դուրս։ (37) Բազումք. Այնպէս եղիցի գալ"։ (40) Ոմանք. Յայնժամ եթէ։ (41) Օրինակ մի. Երկու աղալ իցեն 'ի։ (42) Ոմանք նշանակեն 'ի լուսանց։ Յորում աւուր տէրն ձեր։ (43) Ոմանք. Զայս գիտասջիք . . . տանուտէրն . . . զտանն իւրոյ։ (43) Օրինակ մի. Յայն գիտասջիք։ (46) Բազումք. Երանի է ծառ"։ (48) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ։ (50) Ոմանք. Յորում ակն ոչ ունիցին։ (51) Ոմանք. Ընդ կեղծաւորսն։

ԳԼ. ԻԵ. (1) Ոմանք. Փեսային և հար"։ (4) Ոմանք. Առին ձէթ ամանովք։ (6) Ոմանք. Ահա գայ փեսայ։ (10) Ոմանք. Իբրև գնացին նոքա գնել, եկն փե"։ (12) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ երբէք գի"։ (13) Ոմանք. Եւ ոչ զժամն։ (15) 'Ի բազում գիրս. Եւ ումեմն մի։ (20) Ոմանք. Արդ աւասիկ։ (21) Բազումք. Կացուցից զքեզ։ (24) Ոմանք. Մատուցեալ և որ զմին քան"։ (25) Ոմանք. Զքանքարն քո յերկրի. ահաւադիկ քոյդ։

ցի և թաքուցի զքանքարս քո յերկրի. արդ՝ ահաւասիկ
քոյդ՝ ցքեզ: * Պատասխանի ետ տէրն՝ և ասէ ցնա. 26
ծառայ չար և վատ՝ գիտէիր թէ հնձեմ՝ ուստի ոչ
սերմանեցի, և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցի. * պարտ 27
էր քեզ արկանել զարծաթդ իմ 'ի սեղանաւորս, և եկեալ
ես՝ տոկոսեօք պահանջէի զիմն: * Առդ՝ առէք 28
'ի դմանէ զքանքարդ՝ և տուք այնմ որ ունիցի զտասն
քանքարն: * Զի ամ̅ի որ ունիցի՝ տացի և յաւելցի, և 29
որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի 'ի նմանէ:
* Եւ զծառայդ անպիտան հանէք 'ի խաւարն արտաքին. 30
անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց:

ԿԱ * Եւ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառօք իւրովք՝ 31
և ամ̅ հրեշտակք ը̅ նմա, յայնժամ նստցի յաթոռ փառաց
իւրոց: * և ժողովեսցին առաջի նր̅ ամ̅ ազգք, և 32
մեկնեսցէ զնս̅ 'ի միմեանց, ոպ̅ հովիւ զի մեկնէ զօդիս 33
յայծեաց: * և կացուսցէ զօդիսն ընդ աջմէ իւրմէ
և զայծիսն 'ի ձախմէ: * Յայնժամ ասասցէ թագաւորն 34
ցայնոսիկ՝ որ ընդ աջմէն իցեն. եկայք օրհնեալք հօր
իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւն
իսկզբանէ աշխարհի: * Զի քաղցեայ՝ և ետուք ինձ ուտել. 35
ծարաւեցի՝ և արբուցէք ինձ. օտար էի՝ և ժողովեցէք
զիս. * մերկ՝ և զգեցուցէք զիս. հիւանդ էի՝ 36
և տեսէք զիս. 'ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս: * Յայնժամ 37
պատասխանի տացեն նմ̅ արդարքն և ասասցեն. տր̅՝
ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծարաւի՝
և արբուցաք: * Ե՞րբ տեսաք զքեզ օտար՝ և ժողովեցաք, 38
կամ մերկ՝ և զգեցուցաք: * Ե՞րբ տեսաք ըզքեզ 39
հիւանդ՝ կամ 'ի բանտի, և եկաք առ քեզ: * Պատասխանի 40
տացէ թագաւորն՝ և ասասցէ ցնս̅. ամէն
ասեմ ձեզ, որովհետև արարէք միում յեղբարցս այսոցիկ
փոքրկանց՝ ինձ արարէք: * Յայնժամ ասասցէ 41
և ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկէն իցեն. երթայք յինէն՝
անիծեալք 'ի հուրն յաւիտենական, որ պատրաստեալ
է սատանայի և հրեշտակաց նորա: * Զի քաղցեայ՝ և ոչ 42
ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի՝ և ոչ արբուցէք զիս.
* օտար էի՝ և ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի՝ և ոչ զգեցուցէք 43
զիս, հիւանդ՝ և 'ի բանտի՝ և ոչ տեսէք զիս:
* Յայնժամ պատասխանի տացեն և նոքա՝ և ասասցեն. 44
տր̅՝ ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ կմ̅ ծարաւի, կմ̅
օտար, կմ̅ մերկ, կմ̅ հիւանդ, կմ̅ 'ի բանտի, և ոչ պաշտեցաք
զքեզ: * Յայնժամ պատասխանի տացէ նոցա՝ 45
և ասասցէ. ամէն ասեմ ձեզ, որովհետև ոչ արարէք
միում 'ի փոքրկանցս յայսցանէ, և ոչ ինձ արարէք:
* Եւ երթիցեն նոքա 'ի տանջանս յաւիտենականս, 46
և արդարքն 'ի կեանս յաւիտենականս:

ԳԼ. ԻԶ.

Եւ եղև իբրև կատարեաց յս̅ զամ̅ զբանս զայսոսիկ, 1
ասէ ցաշակերտսն իւր: * Գիտէք, զի յետ երկուց 2
աւուրց զատիկ լինի. և որդի մարդոյ մատնի 'ի խաչ
վջ ելանել. * Յայնժամ ժողովեցան քահանայապետքն և 3
դպիրք և ծերք ժողովրդեանն 'ի սրահ քահանայապետին՝
որում անուն էր Կայիափա. * և արարին խորհուրդ՝ 4
զի նենգութ̅ կալցին զյս̅՝ և սպանցեն: * Բայց 5
ասէին, թէ մի 'ի տօնի աստ՝ զի մի խռովութիւն լինիցի
'ի ժողովրդեանն:

6 * Իբրև եղև յս̅ 'ի Բեթանիա 'ի տան Սիմոնի բորոտի, ԿԲ
7 * մատեաւ առ նա կին մի, որ ունէր շիշ իւղոյ ծանրագնի,
և թափեաց 'ի գլուխ նորա 'ի բազմականին.
8 * Իբրև տեսին աշակերտքն՝ բարկացան՝ և ասեն. ընդէ՞ր
9 է կորուստ այդ իւղոյդ: * զի մարթ էր վաճառել
10 զդա մեծագնի՝ և տալ աղքատաց: * Գիտացեալ յս̅՝ և ասէ
ցնս̅. զի՞ աշխատ առնէք զկինդ, գործ մի բարի գործեաց
11 դա յիս: * յամ̅ ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ունիք,
12 բայց զիս ոչ հանապազ ընդ ձեզ ունիք: * Արկանել
դորա զևղդ 'ի մարմին իմ, առ 'ի թաղելոյ զիս նշանակեաց:
13 * Բայց ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր և քարոզեսցի
աւետարանս այս ընդ ամ̅ աշխարհ՝ խօսեսցի և զոր
14 արար դա՝ 'ի յիշատակ դորա: * Յայնժամ գնաց մի
յերկոտասանիցն անուանեալն յուդա սկարիովտացի՝
15 առ քահանայապետսն, և ասէ. * զի՞նչ կամիք տալ
ինձ, և ես մատնեցից զնա ձեզ: և նոքա կշռեցին նմ̅
16 երեսուն արծաթի. * Եւ յայնմ հետէ խնդրէր պարապ՝
զի մատնեսցէ զնա նոցա:
17 * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն մատեան աշակերտքն ԿԳ
առ յս̅ և ասեն. ո՞ւր կամիս՝ զի պատրաստեսցուք
18 քեզ ուտել զզատիկն. * Եւ նա՝ ասէ ցնոսա.
երթայք 'ի քաղաքն առ այս անուն, և ասացէք ցնա.
վարդապետ ասէ՝ ժամանակ իմ մերձեալ է, առ քեզ
19 առնեմ զզատիկ աշակերտօքս հանդերձ: * Եւ արարին
աշակերտքն ոպ̅ հրամայեաց նոցա յս̅, և պատրաստեցին
20 զզատիկն: * Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ կայր բազմեալ
21 ընդ երկոտասան աշակերտսն: * Եւ մինչ դեռ
ուտէին նոքա, ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն 'ի ձէնջ
22 մատնելոց է զիս: * Եւ տրտմեցան յոյժ. և սկսան ասել
ցնա՝ իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ. միթէ ես իցեմ
23 տր̅: * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ. որ մխեաց ընդ
իս զձեռն իւր 'ի սկաւառակն՝ նա մատնելոց է զիս:
24 * Որդի մարդոյ երթայ՝ ոպ̅ գրեալ է վս̅ նորա. բայց
վայ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռս որդին մարդոյ մատնեսցի:
25 լաւ էր նմ̅ թէ չէր ծնեալ մարդն այն: * Պատասխանի
ետ յուդա՝ որ մատնելոցն էր զնա՝ և ասէ.
միթէ ես իցեմ վարդապետ: ասէ ցնա՝ դու ասացեր:
26 * Եւ մինչդեռ ուտէին նոքա, առ յս̅ հաց՝ օրհնեաց և ԿԴ
եբեկ, և ետ աշակերտացն՝ և ասէ. առէք կերայք՝ այս
27 է մարմին իմ: * Եւ առեալ բաժակ գոհացաւ՝ ետ նց̅
28 և ասէ. արբէք 'ի դմանէ ամենեքին: * զի այդ է արիւն
իմ նորոյ ուխտի, որ 'ի վերայ բազմաց հեղու 'ի
29 թողութիւն մեղաց: * Բայց ասեմ ձեզ. ոչ ևս արբից
յայսմ հետէ 'ի բերոյ որթոյ մինչև ցօրն ցայն՝ յորժամ
30 արբից զդա ընդ ձեզ նոր յարքայութեան հօր իմոյ: * Եւ
օրհնեցին, և ելին 'ի լեառն ձիթենեաց:
31 * Յայնժամ ասէ ցնս̅ յս̅. ամենեքին դուք՝ գայթագղելոց
էք յինէն յայսմ գիշերի. զի գրեալ է՝ թէ հարից
32 զհովիւն՝ և ցրուեսցին ոչխարք հօտին: * Եւ յետ յարուցանելոյն
33 իմոյ, յառաջեցից քան զձեզ 'ի Գալիլեա: * Պատասխանի
ետ պետրոս՝ և ասէ ցնա. թէպէտ և ամենեքեան
գայթագղեսցին 'ի քէն, սակայն ես ոչ գայթագղեցայց:
34 * Ասէ ցնա յս̅. ամէն ասեմ քեզ. զի յայսմ
գիշերի՝ մինչև հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս
35 զիս: * Ասէ ցնա պետրոս. թէ և մեռանել հասանիցէ
ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: նոյնպէս և ամ̅ ա-

շա-

---

(26) Ոմանք. Եթէ հնձեմ: (29) Ոմանք. Զի ամ̅ որ ունիցի. (32) Ոմանք. Ոպ̅ հովիւ մի զի: (32) 'Ի լուս''. Զի մեկնեսցէ զօդիս յայծ'' համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (32) Յօրինակին. Յայծեաց: (33) Ոսկան յաւելու. 'Ի ձախմէ իւրմէ: (34) Ոմանք. Ձեզ զարքայութիւն: (36) Յօրինակին պակասէր. Զիս. հիւանդ էի՝ և տեսէք զիս: (37) Ոմանք. Պատասխանի տայցեն նմա: (40) Յօրինակին. Թագաւորն՝ և ասէ ցնս̅: (40) Ոմանք. Յեղբարցս յայսոցիկ: (43) Ոմանք. Հիւանդ էի և 'ի բանտի: ԳԼ. ԻԶ. (1) Ոմանք. Զբանս զայսոսիկ: (4) Ոմանք. Կալցեն զյս̅: (5) Ոմանք. Լինիցի ժողովրդեանն: (6) Յօրինակին. 'Ի տանն Սիմոնի բորոտի: (7) Ոմանք. 'Ի գլուխ նորա 'ի բազմ'': (8) Ոմանք. Կորուստ այդ իւ'': (9) Ոմանք. Զդա մեծագնի: (13) Ոմանք. Բայց ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր քարոզ'': (13) Ոսկան. 'Ի յիշատակի դորա: (14) Ոմանք. Անուանեալ յուդա սկարիովտացի: (15) Օրինակ մի նշանակէ 'ի լուս''. Եւ նք̅ ուխտեցին նմա երեսուն: (16) Ոմանք. Խնդրէր պարապոյ, զի: (17) Օրինակ մի յաւելու. Զի երթիցուք պատրաստեսցուք.. զզատիկն: (18) Ոսկան. Վարդապետն ասէ: (18) Ոմանք. Առնեմ զզատիկս: (22) 'Ի բնաբ'' պակասէր. Եւ սկսան: (23) Ոմանք. Զձեռն իւր ընդ իս 'ի սկաւառակս: (24) Ոմանք. Ոպ̅ և գրեալ է.. բայց վայ իցէ.. յորոյ ձեռն որդի մար'': (26) Ոմանք. Օրհնեաց եբեկ, և ետ ցաշակերտսն: (27) Ոմանք. Եւ առ բաժակ: (29) Յօրինակին պակասէր. Զդա ընդ ձեզ նոր յար'': (31) Յօրինակ պակասէր. Ոչխարքն հօտին: (33) Ոմանք. Եւ ամէնքին գայթագղեսցեն:

շակերտքն ասէին ։ * Յայնժամ գայ յս՟ ընդ նոսա 'ի գեղ 36
մի՝ որում անուն էր գեթսեմանի, և ասէ ցնս՟, Նստա-
րո՛ւք այդր՝ մինչև երթայց կացից յաղօթս ։ * Եւ ա- 37
ռեալ ը՟ իւր զպետրոս՝ և զերկուս որդիսն զեբեդեայ,
սկսաւ տրտմել և հոգալ ։ * Յայնժամ ասէ ցնս՟ ։ տըր- 38
տո՛ւմ է ոգի իմ մինչև 'ի մահ, կացէք աստ՝ և սկեցէք
ընդ իս ։ * Եւ մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի՝ ան- 39
կա՛ւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց, կայ յաղօթս՝ և ասէ ։
Հա՛յր իմ, եթէ հնա՛ր է՝ անցցէ բաժակս այս յինէն ։
բայց ո՛չ ոպ՟ ես կամիմ, այլ ոպ՟ դու ։ * Գա՛յ առ աշա- 40
կերտսն, և գտանէ զնս՟ 'ի քուն, և ասէ ցպետրոս ։ այդ-
պէս ո՛չ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ իս ։ * Ար- 41
թո՛ւն կացէք և աղօթս արարէք՝ զի մի՛ անկանիցիք 'ի
փորձութիւն ։ հոգիս յօժար է՝ բայց մարմինս տկար ։
* Դարձեալ երկրորդ անգամ չոգաւ եկաց յաղօթս յս՟՝ 42
և ասէ ։ Հա՛յր իմ՝ եթէ հնար իցէ անցանել յինէն բա-
ժակիս այսմիկ, առանց թէ ո՛չ արբից զսա, եղիցին կամք
քո ։ * Եւ եկեալ միւսանգամ եգիտ զնոսա 'ի քուն, զի 43
էին աչք իւրեանց ծանրացեալք ։ * Եթող զնս՟՝ և գնաց 44
կաց յաղօթս երրորդ անգամ, և դարձեալ զնոյն բան
ասաց ։ * Յայնժամ գայ առ աշակերտսն՝ և ասէ ցնս՟ ։ 45
Ննջեցէք այսուհետև՝ և հանգերո՛ւք ։ զի ահա՛ հասեալ
է ժամ, և որդի մարդոյ մատնի 'ի ձեռս մեղաւորաց ։
* Արիք երթիցո՛ւք աստի, զի ահաւասիկ եհաս որ 46
մատնելոց է զիս ։

ԿԵ * Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր, ահա յուդա՝ մի յեր- 47
կոտասանիցն եկն, և ընդ նմա ամբոխ բազում սրովք և
բրօք՝ 'ի քահանայապետիցն՝ և 'ի ծերոց ժողովրդեանն ։
* Եւ որ մատնելոցն էր զնա՝ ետ նոցա նշան՝ և ասէ ։ 48
ընդ որում ես համբուրեցից՝ նա՛ է, զնա՛ ունիցիք ։ * Եւ 49
վաղվաղակի մատուցեալ առ յս՟ ասէ ։ ո՛ղջ եր վարդա-
պետ ։ և համբուրեա՛ց զնա ։ * Եւ յս՟ ասէ ցնա ։ 50
ընկե՛ր՝ վա՟ որոյ եկիր ։ յայնժամ մատուցեալ արկին
ձեռս 'ի յս՟ և կալա՛ն զնա ։ * Եւ ահա՛ միոյն յայնցանէ՝ 51
որ էին ընդ յս՟ի, ձգեա՛ց զձեռն և եհան զսուր իւր՝ և ե-
հար զծառայ քահանայապետին, և 'ի բա՛ց եհան զունկն
նր՟ ։ * Յայնժամ ասէ ցնա յս՟ ։ դարձո՛ զսուր քո 'ի տե- 52
ղի իւր, զի ամենեքեան՝ որ սուր առնուցուն՝ սրո՛վ անկ-
ցին ։ * Թէ համարիցիս՝ թէ ո՛չ կարիցեմ աղաչել ըզ- 53
հա՛յր իմ ։ և հասուցանիցէ ինձ այժմ այսր՝ աւելի քան
զերկոտասան գունդս հրեշտակաց ։ * Արդ զիա՞րդ լը- 54
նուցուն գիրք եթէ ա՛յսպէս պա՛րտ է լինել ։ * Յայն- 55
ժամ ասաց յս՟ ցամբոխսն ։ իբրև 'ի վերայ աւազակի ե-
լէք սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս ։ հանապազ առ ձեզ
'ի տաճարին նստէի և ուսուցանէի, և ո՛չ կալայք զիս ։
* Այլ այս ամ՟ եղև՝ զի լցցին գիրք մարգարէիցն ։ Յայն- 56
ժամ աշակերտքն ամենեքին թողին զնա և փախեան ։
* Իսկ նոցա կալեալ զյս՟՝ ածին առ կայիափա քահա- 57
նայապետ՝ ուր դպիրքն և ծերք ժողովեալ էին ։ * Եւ 58
պետրոս զհետ նր՟ երթայր բացագոյն մինչև 'ի սրահ քա-
հանայապետին ։ և մտեալ 'ի ներքս նստէր ընդ սպա-
սաւորսն տեսանել զկատարածն ։ * Իսկ քահանայա- 59
պետքն և ամ՟ ատեանն խնդրէին սուտ վկայութիւն ըզ-
յս՟է ։ զի սպանանիցեն զնա ։ * և ո՛չ գտանէին 'ի բազ- 60
մաց սուտ վկայիցն մատուցելոց ։ Յետոյ մատուցեալ
երկու սուտ վկայք, * ասէին՝ թէ սա ասէր՝ կարո՛ղ 61
62 եմ քակել զտաճարն այ՟, և զերիս աւուրս շինել ։ * Եւ
յարուցեալ քահանայապետն ասէ ցնա ։ չտա՞ս ինչ պա-
63 տասխանի, զի՞նչ դոքա ամբաստանեն զքէն ։ * Եւ յս՟
լո՛ւռ կայր ։ Պատասխանի ետ քահանայապետն և ա-
սէ ցնա ։ երդմնեցուցանեմ զքեզ յայ՟ կենդանի, զի
64 ասասցես մեզ՝ թէ դու ես քս՟ որդի այ՟ ։ * Ասէ ցնա
յս՟ ։ դո՛ւ ասացեր ։ բայց ասեմ ձեզ, յայսմ հետէ տե-
սանիցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեան՝
65 և եկեալ ընդ ամպս երկնից ։ * Յայնժամ քահանայա-
պետն պատառեաց զհանդերձս իւր, և ասէ ։ հայ-
հոյեաց ։ զի՞ ևս պիտոյ են մեզ վկայք, ահա արդ՝ լո-
66 ւայք զհայհոյութիւն դորա ։ * զի՞նչ հաճոյ է ձեզ ։ նոքա
67 պատասխանի ետուն և ասեն ։ մահապա՛րտ է ։ * Յայն-
ժամ թքին ընդ երեսս նր՟, և կափեցին զնա ։ և ոմանք
68 ապտակեցին, և ասեն ։ * մարգարէա՛ց մեզ քս՟, ո՞վ
է՝ որ եհարն զքեզ ։

69 * Իսկ պետրոս նստէր արտաքոյ 'ի գաւթին ։ մատեաւ ԿԶ
առ նա աղախին մի՝ և ասէ ։ և դո՛ւ ը՟ յս՟ի գալիլեացւոյ
70 էիր ։ * Նա՛ ուրացաւ առաջի ամենեցուն՝ և ասէ, թէ
71 ո՛չ գիտեմ զի՞նչ խօսիդ ։ * Եւ իբրև ել նա արտաքս
քան զդրունսն՝ ետես զնա այլ կին մի, և ասէ ցայնո-
սիկ՝ որ անդն կային ։ և սա՛ ընդ յս՟ի նազովրեցւոյ էր ։
72 * Եւ դարձեալ ուրացաւ երդմամբ, թէ ո՛չ գիտեմ
73 զայրն ։ * Եւ յետ՝ սակաւ միոյ մատուցեալ որք կային
անդ՝ և ասեն ցպետրոս ։ արդարև և դո՛ւ 'ի նոցանէ
74 ես, քանզի և խօսք քո յայտ առնեն զքեզ ։ * Յայն-
ժամ սկսաւ նզովել և երդնուլ, թէ ո՛չ գիտեմ զայրն ։
75 և 'ի նոյն՝ հա՛ւ խօսեցաւ ։ * Եւ յիշեա՛ց պետրոս ըզ-
բանն յս՟ի զոր ասաց, թէ մինչև՝ հաւու խօսեալ իցէ՝
երիցս ուրասցիս զիս ։ Եւ ելեալ արտաքս՝ ելա՛ց դառ-
նապէս ։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Իբրև այգ եղև, խորհուրդ արարին ամ՟ քահանայա-
պետքն և ծերք ժողովրդեանն վա՟ յս՟ի՝ սպանանել
2 զնա ։ * Կապեցին զնա, և առին գնացին ։ և ետուն 'ի
ձեռս պոնտացւոյ պիղատոսի դատաւորի ։
3 * Յայնժամ տեսեալ յուդայի՝ որ մատնեացն զնա, թէ ԿԷ
պարտաւորեցաւ, զղջացաւ ։ և դարձոյց զարծաթն առ
4 քահանայապետսն և ծերս ժողովրդեանն՝ * և ասէ,
մեղա՛յ զի մատնեցի զարիւն արդար ։ և նք՟ ասեն ։ մեզ՝
5 չէ՛ փոյթ, դո՛ւ գիտես ։ * Եւ ընկեց զարծաթն 'ի տա-
6 ճարին՝ և գնաց, և չոգաւ խեղդեցա՛ւ ։ * Իսկ քահա-
նայապետացն առեալ զարծաթն՝ ասեն ։ ո՛չ է արժան
ընդունել զա՛յդ 'ի կորբանն, քանզի գինք արեան են ։
7 * Խորհուրդ արարեալ, գնեցին նովաւ զագարակն
8 բրտի 'ի գերեզմա՛ն օտարաց ։ * Վասն ա՛յնորիկ կոչեցաւ
9 ագարակն այն, ագարակ արեա՛ն՝ մինչև ցայսօր ։ * Յայն-
ժամ լցաւ՝ որ ասացաւն 'ի ձեռն երեմիայի մարգարէի ։
և առին զերեսուն արծաթին զգինս վաճառելոյն, զոր
10 արկին յորդւոցն իլի ։ * և ետուն զնա յագարակն բրտի,
11 որպէս հրամայեա՛ց ինձ տր՟ ։ * Եւ յս՟ եկա՛ց առաջի դատա-
ւորին ։ եհարց ցնա դատաւորն՝ և ասէ ։ դո՞ւ ես թա-
12 գաւորն հրէից ։ և յս՟ ասէ ։ դո՛ւ ասես ։ * Եւ 'ի չարա-
խօսելն նր՟ 'ի քահանայապետիցն և 'ի ծերոց, ո՛չ ինչ ետ

պա-

---

(36) 'Ի լուս՟. Գեթսեմանի ։ համաձայն բազմաց 'ի բնաբանի ։ (38) Օրինակ մի. Տրտում է անձն իմ ։ (39) Ոմանք. Եկաց յաղօթս ։ (40) Ոմանք. Ոչ կարացեր մի ժամ ։ (41) Ոմանք. Զի մի մտանիցէք 'ի փորձութիւն ։ (42) Ոմանք. Կաց յաղօթս . . . եթէ հնար ինչ իցէ ։ (44) Ոմանք. Եկաց յաղօթս ։ (45) Օրինակ մի նշանակէ 'ի լուս՟. Մատնի 'ի ձեռս մարդկան ։ (47) Ոմանք. Սրօք և բրովք ։ (49) Ոմանք. Ո՛ղջ լեր ։ (51) Ոմանք. Որ ը՟ յի էին . . . զունկնն նորա ։ (52) Այլք. Սրով անկանիցին ։ (53) Ոմանք. Թէ համարեսցիս թէ ոչ կարեմ աղաչ՟ ։ (53) Յօրինակին ունէր. Հասուցանիցէ ինձ այժմ ։ Իսկ ոմանք. Ինձ աւելի քան ։ (55) Ոմանք. Յս՟ ցամբոխն . . . առ ձեզ էի 'ի տաճարին ։ (59) Ոմանք. Զի սպանցեն զնա ։ (62) Ոմանք. Ամբաստանենդ զքէն ։ (64) Ոմանք. Ասեմ ձեզ. զի յայսմ հետէ ։ (65) Յօրինակին. Պիտոյ է մեզ վկայք ։ (65) Ոմանք. Լուայք ։ և ոմանք. Լուարուք զհայհոյութիւն նր՟ ։ (71) Բազ՟. Նազովրացւոյ էր ։ (73) Ոմանք. Եւ յետ սակաւուն միոյ . . . քզի խօս քո յայտ ։ (73) Այլք. Անդ. ասեն ցպետրոս ։ ԳԼ. ԻԷ. (2) Ոմանք. Զնա, և առեալ գնացին ։ (2) Յօրինակին՝ անուն պիղատոսի, այլ և այլ եղանակաւ գրի, բայց որում և մեք համաձայնեցաք ։ (3) Ոմանք. Որ մատնեաց զնա . . . և առ ծերս. նոյն, ցծերսն'' ։ (5) Ոմանք. Զարծաթն 'ի տաճարն ։ (6) Ոմանք. Ոչ է արժան արկանել զայդ ։ (7) Ոմանք. Խորհուրդ առեալ՝ գն'' . . 'ի գերեզմանս օտարաց ։ (9) Ոմանք. 'Ի ձեռն երեմիայ մար'' . . զերեսուն արծաթի. նոյն, արծաթն. ոմ՟ ։ (9) Ոմանք. Զոր արկին յորդւոցն

պատասխանի ։ * Յայնժամ ասէ ցնա պիղատոս ․ ոչ 13
լսես' որչափ դոքա հակառակ քո վկայեն ։ * և ոչ ետ 14
նմ պատասխանի' և ոչ բան մի , մինչև զարմանալ դատաւորին
յոյժ ։ * Բայց ըստ տօնի սովոր էր դատաւորն արձակել 15
ժողովրդեանն կապեալ մի' զոր կամէին ։ * Ունէին 16
յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր , որում անուն էր
յեսու բարաբբայ ։ * Իբրև ժողովեցան , ասէ ցնս պիղատոս 17
․ զո՞ կամիք յերկուց աստի' զի արձակեցից ձեզ ,
զյեսու բարաբբա' եթէ զյս զանուանեալն քս ։ * Քանզի 18
գիտէր' թէ առ նախանձու մատնեցին զնա ։ * Եւ 19
մինչ նստէր յատենին , առաքեաց առ նա կին իւր' և
ասէ ․ չկայ ինչ' քո և արդարոյն այնորիկ , զի բազում անցք
անցին ընդ իս այսօր յանուրջս վն նր ։ * Իսկ քահանայապետքն 20
և ծերք հաւանեցուցին զժողովուրդն , զի
խնդրեսցեն զբարաբբայն' և զյս կորուսցեն ։ * Պատասխանի 21
ետ դատաւորն' և ասէ ցնս ․ զո՞ կամիք զի
արձակեցից ձեզ յերկուց աստի ։ և նոքա ասեն , զբարաբբա
։ * Ասէ ցնոսա պիղատոս ․ իսկ զի՞ արարից զյս 22
զանուանեալն քս ։ * Ասեն ամենեքեան' խաչեսցի ։ և 23
նա' ասէ , զի՞նչ չար արար ։ և նոքա առաւել ևս աղաղակէին
և ասէին , խաչեսցի ։ * Եւ տեսեալ պիղատոսի 24
թէ ոչ ինչ օգնէ , այլ առաւել խռովութի լինի ,
առեալ ջուր' լուաց զձեռս առաջի ժողովրդեանն' և
ասէ ․ քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյդ այդորիկ ․
դուք գիտասջիք ։ * Պատասխանի ետ ամ ժողովուրդն' և 25
ասէ ․ արիւն դորա' 'ի վերայ մեր և 'ի վերայ որդւոց
մերոց ։ * Յայնժամ արձակեաց նց զբարաբբայն ․ և 26
զյս գան հարեալ ետ 'ի ձեռս' զի խաչեսցի ։ * Յայնժամ 27
զինուորք դատաւորին առին զյս յապարանս ․ և
ժողովեցին 'ի վերայ նր զամ զգունդն ․ * Մերկացին 28
զնա , և արկին զնովաւ քղամիդ կարմիր ։ * և բոլորեալ 29
պսակ 'ի փշոց' եդին 'ի գլուխ նր , և եղէգն յաջոյ ձեռին
նր ։ 'ի ծունր իջեալ առաջի նր' կատակէին և ասէին
․ ողջ եր' թագաւոր հրէից ։ * Եւ թքեալ 'ի նա' 30
առնուին զեղէգնն և ծեծէին զգլուխ նր ։ * Եւ յորժամ 31
ձաղեցին զնա , մերկացուցին 'ի նմանէ զքղամիդն
կարմիր' և ագուցին նմա զիւր հանդերձն , և տարան
զնա 'ի խաչ հանել ։ * Եւ ելեալ արտաքս' գտին այր մի 32
կիւրենացի' անուն սիմոն , զնա կալան պահակ' զի
բարձցէ զխաչն նր ։ * Եւ եկեալ 'ի տեղին անուանեալ 33
գողգոթա , որ է տեղի կառափելոյ , * Ետուն նմա 34
ըմպել գինի ընդ լեղի խառնեալ ։ և իբրև ճաշակեաց ,
ոչ կամէր ըմպել ։ * Եւ հանեալ զնա 'ի խաչ , բաժանեցին 35
զհանդերձս նր վիճակաւ ․ զի լցցի բանն' որ ասացաւ
'ի մարգարէէն ․ բաժանեցին զհանդերձս իմ
յիւրեանս , և 'ի վր պատմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին
։ * և նստեալ' պահէին զնա ։ * Եւ եդին 'ի 36
վերայ գլխոյ նր գրեալ' զվնաս նր , թէ' այս է յս թագաւորն 37
հրէից ։ * Յայնժամ հանին ընդ նմ 'ի խաչ երկուս 38
աւազակս , մի' յաջմէ նր , և մի յահեկէ ։ * Եւ որ 39
անցանէինն' հայհոյէին զնա ․ շարժէին զգլուխս իւրեանց
, * և ասէին ․ վա՜հ ․ որ քակէիր զտաճարն , և զերիս 40
աւուրս շինէիր զնա ․ ապրեցո զքեզ , թէ որդի
ես այ' էջ 'ի խաչէդ ։ * Նոյնպէս և քահանայապետքն 41
ձաղէին հանդերձ դպրօքն' և ասէին ․ * զայլս ապրեցոյց 42
, զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել ․ եթէ թագաւոր
է իսրայէլի' իջցէ այժմ 'ի խաչէդ' և հաւատասցուք դմա
․ * եթէ յուսացաւ յած , փրկեսցէ այժմ զդա' եթէ 43

44 կամի զդա ․ քզի ասաց' եթէ այ որդի եմ ։ * Նոյնպէս
և աւազակքն' որ խաչեալ էին ը նմ , նախատէին զնա ։
45 * Եւ 'ի վեց ժամէ աւուրն' խաւար եղև 'ի վերայ ամ
46 երկրի մինչև ցինն ժամ ։ * Եւ զինն ժամաւն գոչեաց
յս 'ի ձայն մեծ' և ասէ ․ էլի , էլի , լամա սաբաքթանի ․
այս ինքն է ․ ած իմ , ած իմ , ընդէ՞ր թողեր զիս ։
47 * Ոմանք յայնցանէ որ անդն կային , իբրև լուան' ասէին
48 ․ զեղիա կարդայ դա ։ * Եւ վաղվաղակի ընթացաւ
միոմն 'ի նոցանէ , առ սպունգ լի քացախով , հարեալ
49 յեղեգան' ետ ըմպել նմ ։ * Եւ կէսքն ասէին ․
50 թող տեսցուք եթէ գայ եղիա փրկել զդա ։ * Եւ յս
դարձեալ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ , և արձակեաց զոգին
51 ։ * Եւ ահա' վարագոյր տաճարին ցելաւ յերկուս ,
'ի վերուստ մինչև 'ի վայր ։ Եւ երկիր շարժեցաւ , և վէմք
52 պատառեցան ։ * և գերեզմանք' բացան , և բազում մարմինք
53 ննջեցելոց սրբոց յարեան ։ * և ելեալ 'ի գերեզմանաց
յետ յարութեն նր , մտին 'ի քաղաքն սուրբ , և երևեցան
54 բազմաց ։ * Իսկ հարիւրապետն' և որ ը նմ
պահէին զյս , իբրև տեսին զշարժումն և զեղեալսն , երկեան
55 յոյժ' և ասեն ․ արդարև' այ որդի էր սա ։ * Էին
անդ կանայք բզմք , կային 'ի հեռաստանէ' և հայէին ,
56 որք եկին զկնի յսի 'ի գալիլեէ պաշտել զնա ․ * Յորս
էր մարիամ մագդաղենացի , և մարիամ յակովբայ և
57 յովսեայ մայր , և մայր որդւոցն զեբեդեայ ։ * Եւ իբրև
երեկոյ եղև , եկն այր մի մեծատուն յարիմաթեայ , որում
անուն էր' յովսէփ ․ որ աշակերտեցաւ յսի ։
58 * սա մատուցեալ առ պիղատոս խնդրեաց զմարմինն յսի ։
59 յայնժամ պիղատոս հրամայեաց տալ զմարմինն ։ * Եւ
առեալ զմարմինն յովսէփ' պատեաց սուրբ կտաւովք ,
60 * և եդ 'ի նոր գերեզմանի' զոր փորեաց 'ի վիմի ․ և թաւալեցուցեալ
կափարիչ դրան գերեզմանին վէմ մի
61 մեծ' գնաց ։ * Անդ էր մարիամ մագդաղենացի , և միւս
մարիամն , նստէին հանդէպ գերեզմանին ։
62 * Եւ 'ի վաղիւ անդր' որ է յետ ուրբաթուն , ժողովեցան
քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ պիղատոս ,
63 * և ասեն ․ տէր' յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն' ասէր
մինչ կենդանին էր ․ թէ յետ երից աւուրց յառնեմ
64 ։ * Արդ' հրամայեա զգուշանալ գերեզմանին մինչև
ցերիս աւուրս , գուցէ եկեալ աշակերտքն գիշերի'
գողանայցեն զնա , և ասիցեն ժողովրդեանն , թէ յարեաւ
'ի մեռելոց ․ և լինիցի յետին մոլորութին չար քան
65 զառաջինն ։ * Ասէ ցնս պիղատոս ․ ունիք զզօրականն ,
66 երթայք զգուշացարուք ոպ և գիտէք ։ * Եւ նք երթեալ'
զգուշացան գերեզմանին , և կնքեցին զվէմն
հանդերձ զօրականօքն ։

ԳԼ․ ԻԸ․

1 Եւ յերեկոյի շաբաթուն' յորում լուսանայր միաշաբաթին ԿԸ
, եկն մարիամ մագդաղենացի , և միւս մարիամն'
2 տեսանել զգերեզմանն ։ * Եւ ահա շարժումն
մեծ եղև ․ զի հրեշտակ տն իջեալ յերկնից , մատուցեալ
'ի բաց թաւալեցոյց զվէմն 'ի դրանց անտի' և նստէր 'ի
3 վերայ նր ։ * և էր տեսիլ նր իբրև զփայլակն , և հանդերձ
4 նր սպիտակ իբրև զձիւն ։ * Եւ յահէ անտի նր
5 խռովեցան պահապանքն , և եղեն իբրև զմեռեալ ։ * Պատասխանի
ետ հրեշտակն' և ասէ ցկանայսն ․ մի' երկնչիք
6 դուք , գիտեմ զի զյս զխաչելեալն խնդրէք ․ * չէ
աստ ․ քանզի յարեաւ' ոպ ասացն ։ եկայք տեսէք զտեղին

Ելի ։ (13) Ոմանք ․ Ասէ ցնս պիղատոս ։ (15) Ոմանք ․ Ըստ տօնին ։ (16) Ոմանք ․ Եւ ունէին յայնժամ ․ ․ անուանն էր ։ (19) Ոսկան ․ Եւ մինչ դեռ նստէր ։ (19) Ոմանք ․ Յանուրջս վն նր ։ (20) Ոմանք ․ Զժողովրդեան , զի ։ (21) Ոմանք ․ Յերկուց այտի ։ (24) Ոմանք ․ Արդարոյն այնորիկ ։ (28) Ոմանք ․ Մերկացուցին ․ կամ , մերկեցին ․ ․ և արկին զնովօք ։ (29) Ոմանք ․ Յաջոյ ձեռին նր ․ ․ ․ ողջ լեր թա'' ։ (31) 'Ի բզմ գրչի ․ Զքղամիդն կարմիր' և ։ (33) Ոմանք ․ Անուանեալն գողգոթայ ։ (34) Յօմանս գրչի ․ Նմ ըմպել գինի ։ (37) Ոմանք ․ Թէ սա է յս թա'' ։ (40) Ոմանք ․ Եթէ որդի ես ։ (41) Ոմանք յաւելուն ․ Դպրօքն և ծերովքն' և ասէին ։

(45) Ոմանք ․ Ցինն ժամն ։ (46) Յօրինակին ․ Ղամմաս' բաքթանի ։ (46) Ոմանք միանգամ ունին' Աստուած իմ ։ (47) Յօմանս գրչի ․ Կարդայ դա ։ (48) Ոմանք ․ Ընթացեալ միոմն ․ ․ ․ և ետ ըմպել ։ (49) Ոմանք ․ Տեսցուք , գայ եղիա ։ (54) Բզմ ․ Զշարժումն ։ (54) Ոմանք ․ Որդի այ էր ։ (55) Ոմանք ․ Որք եկեալ էին զկնի յսի 'ի գալիլեայ ։ (57) Ոմանք ․ Որ և աշակեր'' ։ (58) Յօրինակին գրչէր ․ Սա մատուցեալ ։ (60) Ոմանք ․ Վէմ մի մեծ , և գնաց ։ (64) Յօրինակին գրչէր ․ Թէ յարեաւ ։ (65) Օրէ'' Գ ․ Ունիք զօրականս ։ Ոսկան ․ ունիք զզօրականս ։ ԳԼ ․ ԻԸ ․ (4) Ոմանք ․ Եւ եղեն իբրև զմեռեալս ։ (6) Ոմանք ․ Ոպ ասաց ։ (6) Ոսկան ․ Եկայք և տեսէք ։

ղին ուր կայր ։ * Եւ վաղվաղակի երթայք ասացէք ա- 7
շակերտացն նր̃ թէ յարեաւ ։ և ահա՛ յառաջանայ քան
զձեզ ՚ի գալիլեա. անդ տեսանիցէք զնա. ահա՛ ասա-
ցի ձեզ ։ * Եւ ելեալ վաղվաղակի ՚ի գերեզմանէ ան- 8
տի ահիւ և խնդութ̃ բազմաւ՝ ընթանային պատմել ա-
շակերտացն ։ * Եւ ահա՛ պատահեաց նց̃ յս̃՝ և ասէ. 9
ողջ էք ։ և նք̃ մատուցեալ կալան զոտս նր̃, և երկիր
պագին նմ̃ ։ * Յայնժամ ասէ ցնս̃ յս̃. մի՛ երկնչիք, եր- 10
թայք ասացէք եղբարցն իմոց՝ զի երթիցեն ՚ի գալիլեա՝
և անդ տեսցեն զիս ։ * Իբրև նոքա գնացին, ահա՛ ո- 11
մանք ՚ի զօրականացն եկին ՚ի քաղաքն, և պատմեցին քա-
հանայապետիցն զամ̃ որ ինչ եղեւ ։ * Եւ նոքա ժողո- 12
վեալ համդերձ ծերովքն, խորհուրդ առեալ՝ արծաթ
յոյժ ետուն զօրականացն՝ * և ասեն. ասասջիք՝ եթէ 13
աշակերտքն նր̃ եկեալ գիշերի գողացան զնա՝ մինչ մեք
՚ի քուն էաք ։ * և եթէ լուր լիցի այդ՝ առ դատա- 14
ւորն, մեք հաւանեցուցուք զնա, և զձեզ անհոգս արաս-
ցուք ։ * Եւ նք̃ առեալ զարծաթն, արարին ոպ̃ ու- 15
սանն. և ել համբաւս այս ՚ի հրէից՝ մինչև ցայսօր ։
* Իսկ մետասան աշակերտքն՝ գնացին ՚ի գալիլեա ՚ի 16
լեառնն՝ ուր ժամադիր եղեւ նոցա յս̃ ։ * Իբրև տեսին 17
զնա՝ երկիր պագին նմ̃. և ոմանք յերկուացան ։ * Եւ 18
մատուցեալ յս̃ խօսեցաւ ընդ նոսա՝ և ասէ ։ տուաւ
ինձ ամենայն իշխանութի̃ յերկինս և յերկրի. որպէս
առաքեաց զիս հայր, և ես առաքեմ զձեզ ։ * Գնացէք 19
այսուհետև՝ աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս. մկ-
րտեցէք զնս̃ յանուն Հօր՝ և Որդւոյ՝ և Հոգւոյ սր-
բոյ ։ * Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ 20
պատուիրեցի ձեզ ։ Եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ
զամենայն աւուրս՝ մինչև ՚ի կատարած աշխարհի ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ։

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ը̃ս Մարկոսի ։

	Մարկ	Ղուկ	Յովհ	Մատ
Վասն դիւահարին	ա .	ը .	. .	. .
Վասն պետրոսի զոքանչին . . .	բ .	թ .	. .	ը .
Վասն բժշկութե̃ պէսպէս հիւանդութեց .	գ .	ժ .	. .	թ .
Վասն բորոտին	դ .	ժբ	. .	դ .
Վասն անդամալուծին	ե .	ժգ	ժգ	ժգ
Վասն ղևեայ մաքսաւորի	զ .	ժդ	. .	ժդ
Վասն ցամաքեալ ձեռինն	է .	ժե	. .	իա
Վասն առաքելոցն ընտրութե̃ . . .	ը .	իէ	. .	ժթ
Վասն սերմանեացն առակի	թ .	իբ	. .	իդ
Վասն սաստելոյ ջրոցն	ժ .	իգ	. .	ժա
Վասն լէգէոնեացն	ժա	իդ	. .	ժբ
Վասն դստեր ժողովրդապետին . . .	ժբ	իե	. .	ժե
Վասն փեռապետին	ժգ	իզ	. .	ժզ
Վասն համարոյ առաքելոցն . . .	ժդ	իէ	. .	ժթ
Վասն յովհաննու, և հերովդի . . .	ժե	. .	. .	իե
Վասն հինգ հացին՝ և երկուց ձկանցն .	ժզ	իը	ժե	իզ
Վասն ՚ի վերայ ծովուն գնալոյ . . .	ժէ	. .	ժզ	իէ
Վասն անցանելոյն զպատուիրանաւն . .	ժը	. .	. .	իը
Վասն ասորւոյ կնոջն փիւնիկեցւոյ . .	ժթ	. .	. .	իթ
Վասն համրին և խլին	ի .	լթ	. .	իբ
Վասն եւթն հացին	իա	. .	. .	լա
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	իբ	խդ	. .	լբ
Վասն կուրին	իգ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյն ՚ի կեսարիա . . .	իդ	իթ	. .	լգ
Վասն այլակերպութեն տն̃	իե	լ .	. .	լդ
Վասն լուսնոտահարին	իզ	լա	. .	լե
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով իցէ մեծ . .	իէ	լբ	. .	լզ
Վասն հարցանելոյն՝ թէ պարտ է արձակել	. .	. .	. .	. .
զկին	իը	. .	. .	խ .
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զյս̃ . .	իթ	կդ	. .	խա
Վասն որդւոցն զեբեդեայ	լ .	. .	. .	խբ
Վասն բարթեմէոսի	լա	կէ	. .	խգ
Վասն յաւանակին	լբ	կը	իզ	խե
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	լգ	. .	. .	խէ
Վասն անյիշաչարութե̃	լդ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյ քահնյ̃պետին զտ̃րն . .	լե	կթ	. .	խը
Վասն այգւոյն	լզ	հ .	. .	ծ
Վասն հարցանելոյ զդահեկանէն . . .	լէ	հա	. .	ծա
Վասն սադուկեցւոցն	լը	հբ	. .	ծբ
Վասն դպրացն	լթ	. .	. .	ծգ
Վասն տն̃ հարցանելոյ զփարիսեցիսն . .	խ .	հգ	. .	ծե
Վասն երկու լումայիցն	խա	հդ	. .	. .
Վասն կատարածին	խբ	հե	. .	ծէ
Վասն աւուրն, և ժամուն	խգ	. .	. .	ծը
Վասն օծանելոյ կնոջն զտր̃ իւղով . .	խդ	իա	իգ	կբ
Վասն զատկին	խե	հզ	. .	կգ
Վասն մատնութեն մարգարէանալոյ . .	խզ	. .	. .	կե
Վասն պետրոսի ուրացութեն . . .	խէ	. .	. .	կզ
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն .	խը	ձբ	լէ	կը

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ։

Աւետարանս որ ըստ Մարկոսի, գրեալ է նոյն մարկոս աշակերտ պետրոսի, և ընթացակից պաւղոսի, գրեաց զաւետարանս զայս ։ Եւ դնէ սկիզբն և ասէ. Սկիզբն աւետարանի, ՚ի յովհաննու քարոզութենէն. և զմկրտութիւն յովհաննու. և առնու վկայութի̃ յեսայեայ մարգարէէ. նշանակէ և զփորձութիւն ՚ի լերինն, և ո՛չ ասէ զփորձանսն. պատմէ և վասն ընտրութե̃ աշակերտացն, և նշանս և արուեստս զոր արար. և զխորհուրդ մատնութեն, և զչարչարանսն. և որ մատնեցաւ պիղատոսի, և խաչեցաւ մարմնով. և զի զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նր̃. և զի մարմինն եդաւ ՚ի գերեզմանի, և յարեաւ երեքօրեայ. և

զինչ

---

(8) Ոմանք. ՚ի գերեզմանէն՝ ահիւ և ։ (10) Ոմանք. Եղբարց իմոց ։ (12) Ոմանք. Ծերովքն ՚ի խորհուրդ ։ առեալ արծաթ ։ (13) Ոմանք. Եկեալ ՚ի գիշերի ։ (19) Ոմանք. Եւ հոգւոյն սրբոյ ։ (20) Ոսկան. Զամ̃ զոր ինչ պատ՞ ։

* ՚Ի վախճան իւրաքանչիւր աւետարանաց գրեթէ ամ̃ գրչագիրք սովին եղանակաւ կնքեն զգիրս. Աւետարան ըստ մատթէոսի. կամ, մարկոսի. և ն̃. բայց ՚ի սակաւագունից ոմանց, որք ունին՝ Կատարեցաւ աւետարան ըստ, և ն̃ ։ և ոմանք. Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ, և ն̃ ։ Եւս՛ ոմանք ասեն ՚ի վախճանի ծախադրեն զայն բան նախադրութե̃. Մատթէոս գրեաց. և ն̃ ։ Ոմնի գլուխս ։ և ն̃ ։ Տունս. և ն̃ ։

զիջանել հրեշտակին, և երևել կանանցն, և զնոյնն պատմել առաքելոցն:

Մարկոս հրամանաւ պետրոսի Հռոմ գրեաց զաւետարանս իւր՝ յաղեքսանդր քաղաքի 'ի լեզու եգիպտացի, զկնի ԺԵ ամի համբառնալոյ Փրկչին: Ունի Գլուխս · ԽԸ: Վկայութիւնս · ԺԷ: Տունս · ՌՈ:

Մարկոս՝ Բա՛ւէր պատուար, կամ 'ի Վերայ տանելոյն:

* * *

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ:

ԳԼ. Ա.

ՍԿԻԶԲՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ 1
յի̅ի ք̅ի որդւոյ ա̅յ: * որպէս և գրեալ 2
է 'ի մարգարէս: Ահաւասիկ ես առաքեմ
զհրեշտակ իմ առաջի քո, որ հանդերձեսցէ
զճանապարհս քո առաջի քո: * Ձայն բարբառոյ 3
յանապատի, պատրաստ արարէք զճանապարհս
տ̅ն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս ն̅ր: * Եւ եղև՝ զի 4
յովհաննէս մկրտէր յանապատի, և քարոզէր մկրտութիւն
ապաշխարութեան 'ի թողութիւն մեղաց: * Եւ երթայր 5
առ նա ամ̅ աշխարհն հրէաստանի, և երուսաղեմացիք ամենեքեան.
և մկրտէին 'ի նմանէ 'ի յորդանան գետ՝ խոստովանեալ
զմեղս իւրեանց: * Եւ էր յովհաննէս զգեցեալ 6
ստեւ ուղտու, և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր.
և կերակուր նորա մարախ՝ և մեղր վայրենի: * Քարոզէր 7
և ասէր. գայ զօրաւորն քան զիս զկնի իմ, որում
չեմ բաւական խոնարհել՝ լուծանել զխրացս կօշկաց
ն̅ր: * ես՝ մկրտեցի զձեզ ջրով, և նա մկրտեսցէ զձեզ 8
հոգւով սրբով: * Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ եկն յի̅ս 'ի 9
նազարեթէ գալիլեացւոց, և մկրտեցաւ 'ի յովհաննէ
'ի յորդանան: * Եւ նոյնժամայն ընդ վերանալ 'ի ջրոյն, 10
ետես ցելեալ զերկինս, և զհոգին ա̅յ իբրև զաղաւնի՝
զի իջանէր 'ի վերայ ն̅ր: * Ձայն եղև յերկնից՝ և ասէ. 11
դու ես որդի իմ սիրելի, ընդ քեզ հաճեցայ: * Եւ 12
նոյնժամայն՝ հոգին հանէ զնա յանապատ: * Եւ էր 13
նա անդ զաւուրս քառասուն փորձեալ 'ի սատանայէ:
և էր ընդ գազանս, և հրեշտակք պաշտէին զնա:
բբ * Եւ յետ մատնելոյն յովհաննու, եկն յի̅ս 'ի գալիլեա. 14
քարոզէր զաւետարանն ա̅յ՝ և ասէր. * թէ կատարեալ է 15
ժամանակ, և հասեալ է արքայութիւն ա̅յ. ապաշխարեցէք՝
և հաւատացէք յաւետարանն: * Իբրև անցանէր 16
առ ծովեզերբն գալիլեացւոց, ետես զսիմոն և
զանդրէաս եղբայր սիմոնի, զի արկեալ էր ն̅ց ուռկանս
'ի ծով. քանզի ձկնորսք էին: * Եւ ասէ ցն̅ս յի̅ս. 17
եկայք զկնի իմ, և արարից զձեզ՝ լինել որսորդս մարդկան:
* և վաղվաղակի թողեալ զուռկանսն, գնացին 18
զհետ ն̅ր: * Եւ մատուցեալ անտի՝ սակաւիկ մի յառաջ, 19
ետես զյակոբոս զզեբեդեայ՝ և զյովհաննէս եղբայր
ն̅ր, և զն̅ս 'ի նաւին մինչ կազմէին զուռկանս; և
20 կոչեաց զն̅ս: * Եւ վաղվաղակի թողեալ զհայրն իւրեանց
զզեբեդիոս 'ի նաւին վարձկանօքն հանդերձ, գնացին
21 զհետ ն̅ր: * Եւ մտանեն 'ի կափառնաում. և իսկ բգ
և իսկ 'ի շաբաթուն մտեալ 'ի ժողովուրդն, ուսուցանէր
22 զն̅ս: * Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն ն̅ր, զի
ուսուցանէր զն̅ս իբրև իշխանութիւն՝ և ոչ որպէս դպիրքն:
23 * Եւ էր 'ի ժողովրդեանն ն̅ց այր մի, յորում այս պիղծ Ա
24 գոյր 'ի նմա. որ աղաղակեաց՝ և ասէ: * Թո՛յլ տուր,
զի՞ կայ՝ մեր և քո՝ յի̅ս նազովրեցի, եկիր կորուսանել
25 զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ ես, սուրբն ա̅յ: * Սաստեաց 'ի
26 նա յի̅ս՝ և ասէ. կարկեա՛ց՝ և ել 'ի դմանէ: * Եւ զարկոյց
զնա այսն պիղծ. և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և
27 ել 'ի նմանէ: * Եւ զարմացան ամենեքին, մինչև հծծել
ընդ միմեանս՝ և ասել. զի՞նչ է այս նոր վարդապետութիւս,
զի իշխանութեամբ և այսոց պղծոց սաստէ, և հնազանդին
28 նմա: * Եւ ել լուր ն̅ր ընդ ամ̅ կողմն գալիլեացւոց:
29 * Եւ վաղվաղակի ելեալ 'ի ժողովրդենէն, եկն 'ի տուն Բ
սիմովնի և անդրէայ՝ յակովբաւ և յովհաննու հանդերձ:
30 * Եւ զօքանչ սիմովնի դնէր ջերմացեալ. և վաղվաղակի
31 ասեն ցնա վասն ն̅ր: * Եւ մատուցեալ յարոյց
զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա. և եթող զնա տենդն,
և պաշտէր զնոսա:
32 * Եւ իբրև երեկոյ եղև 'ի մտանել արեգականն, բերէին Գ
33 առ նա զամ̅ հիւանդս և զդիւահարս. * Եւ էր ամ̅
34 քաղաքն ժողովեալ առ դուրսն: * Եւ բժշկեաց բզ̅մ
հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից: և դևս բազումս եհան.
և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա՝ թէ ք̅սն
35 է: * Եւ ընդ այգ ընդ առաւօտն՝ յարուցեալ՝ ել և բդ
36 գնա՛ց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս: * և գնաց
37 զհետ ն̅ր սիմոն՝ և որ ընդ նմայն էին. * և իբրև
գտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ:
38 * Եւ ասէ ցն̅ս. եկա՛յք երթիցուք և յա՛յլ մօտաւոր
գեղաքաղաքսն, զի և անդ քարոզեցից. զի յա՛յս իսկ
39 եկեալ եմ: * Եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդս ն̅ց ընդ ամենայն
գալիլեացիս, և դևս հանէր:
40 * Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր՝ 'ի ծունր իջանէր՝ Դ
41 և ասէր. տ̅ր՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս բժշկել: * Իսկ
յի̅ս գթացեալ՝ ձգեաց ձեռն, մերձեցաւ 'ի նա՝ և ասէ
42 ցնա, կամիմ՝ սրբեաց: * Եւ իբրև ասաց ցնա, վաղվաղակի
43 գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն, և սրբեցաւ: * Եւ
սաստեալ նմ̅՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ
44 ցնա: * զգո՛յշ լեր, մի՛ ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ
ցո՛յց զքեզ քահանային. և մատո՛ վ̅ն սրբութեան քո պատարագ՝
45 զոր հրամայեաց մովսէս՝ 'ի վկայութիւն ն̅ց: * Եւ
նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ, և հռչակ հարկանել
զբանն, մինչ ոչ ևս կարող լինել նմա յայտնապէս 'ի
քաղաք մտանել, այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր.
և գային առ նա յամ̅ կողմանց:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ մտեալ դարձեալ 'ի կափառնաում, յետ աւուրց բե
2 * լուր եղև եթէ 'ի տան է. և ժողովեցան բազումք՝
մինչև տեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն. և խօսէր
նոցա զբանն:
3 * Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ Ե
4 'ի չորից: * Եւ իբրև ոչ կարէին մերձենալ առ նա՝
յամ_

Գլ. ա̅. (2) Ոմանք. Որպ̅ և գրեալ է եսայի. կամ, յեսայի մարգարէ ... զճանապարհս քո: (3) Ոմանք. Զճանապարհս տ̅ն, և ուղիղ արա՛: (5) Ոմանք. Խոստովանել զմեղս իւրե՛: (7) Ոմանք. Զօրաւորն քան զիս .. խոնարհել և լուծա՛: (8) Ոմանք. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով ... հոգւովն սրբով: Ոմ և ոմանք. ես մկրտեցից զձեզ: (9) Ոմանք. 'Ի յորդանան գետ: (10) Ոմանք. Ընդ վերանալն 'ի: (11) Ոմանք. Ընդ որ հաճեցայ: (13) Յոմանս պակաս. Եւ էր նա անդ: (16) Ոմանք. Զեղբայր սիմոնի: (19) Ոմանք. Զեղբայր ն̅ր .. կազմէին ուռկանս: (20) Ոմանք. Զզեբեդէոս 'ի նաւին: (23) Ոմանք. 'Ի ժողովրդեանն ն̅ց: (23) Առ ոմանս պակաս. Գոյր 'ի նմա: (24) Ոմանք. Զի կայ իմ և քո .. սուրբ ա̅յ: (27) Ոմանք. Հծծեալ ընդ միմեանս ասել: Ոմ և ոմանք. հեծծել. և ոմանք. հեծեծել: (28) Ոմանք. Ընդ ամ̅ կողմանս: Ոմ օրինակ մի. Ընդ ամ̅ սահմանս գա՛: (32) 'Ի չորս՛. Բերէին առ նա զամ̅. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛: (33) Ոմանք. Ժողովեալ առ դրունսն: (34) Ոմանք. Զբզմ̅ հիւանդս: (35) Ոմանք. Ընդ այգն ընդ առա՛: (37) Ոմանք. Թէ ամենեքեան: (40) Այլ. Կարող ես զիս սրբել: (41) Ոմանք. Եւ յի̅ս գթացեալ ձգեաց զձեռն ... և ասէ. կամիմ: (43) 'Ի բզմ̅ պակաս. Եւ ասէ ցնա: (45) Ոմանք. 'Ի քաղաքս մտանել:

Գլ. բ̅. (2) Բզմ̅. Լուր եղև թէ 'ի: Ոմ օրինակ մի. Լուր եղև 'ի տանէ: (4) Ոմանք. Մերձանալ 'ի յամբոխէ ան՛:

յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն ուր էր յ̅ս, և բացեալ
զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճսն յորում կայր անդամալոյծն: * Եւ տեսեալ յ̅ի զհաւատս նոցա, ասէ ցանդամալոյծն 5
դամալոյծն. որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո:
* Եւ էին ոմանք 'ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին. 6
և խորհէին 'ի սիրտս իւրեանց. * զի՞նչ է այս՝ որ խօսի 7
սա զհայհոյութիւն. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ
ոչ մի ա̅ծ: * Եւ գիտաց յ̅ս յոգի իւր՝ թէ այնպէս 8
խորհին 'ի սիրտս իւրեանց, և ասէ, զի՞ խորհիք զայդ
'ի սիրտս ձեր: * Զի՞նչ դիւրին է ասել ցանդամալոյծն՝ 9
թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի
առ զմահիճս քո և երթ 'ի տուն քո: * Այլ զի գիտասջիք 10
եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ 'ի վերայ
երկրի՝ թողուլ զմեղս: ասէ ցանդամալոյծն. * քեզ 11
ասեմ, արի ա՛ռ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո: * Եւ 12
յարեաւ. և վաղվաղակի առեալ զմահիճսն, ել առաջի
ամենեցուն. մինչև զարմանալ ամենեցուն՝ և փառաւո՛ր
առնել զա̅ծ՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբեք՝
բ գ ո՛չ տեսաք: * Եւ ել դարձեալ 'ի ծովեզրն, և ա̅մ ժողովուրդն 13
գայր առ նա. և ուսուցանէր զն̅ս:
Զ * Եւ մինչ գնա անցանէր, ետես զղևի ալփեայ՝ զի 14
նստէր 'ի մաքսաւորութեան. և ասէ ցնա, եկ զկնի իմ:
և յարուցեալ՝ գնաց զկնի ն̅ր: * Եւ եղև 'ի բազմելն 15
ն̅ր 'ի տան ն̅ր, և բ̅զմ մաքսաւորք և մեղաւորք բազմեալ
էին ընդ յ̅ի՝ և ընդ աշակերտսն ն̅ր. քանզի էին
բազումք՝ որ երթային զհետ ն̅ր: * Իսկ դպիրքն և փարիսեցիք 16
իբրև տեսին՝ թէ ուտէ ը̅ մաքսաւորս և ընդ
մեղաւորս, ասեն ցաշակերտսն ն̅ր. զի՞ է՝ զի ընդ մեղաւո՛րս
և ընդ մաքսաւո՛րս ուտէք և ըմպէք: * Իբրև 17
լուաւ յ̅ս՝ ասէ ցն̅ս. ո՛չ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց, այլ
հիւանդաց և ո՛չ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւո՛րս:
* Եւ էին աշակերտքն յովհաննու և փարիսեցիքն 'ի 18
պահս. գան և ասեն ցնա, ընդէ՞ր աշակերտքն յովհաննու՝
և փարիսեցւոցն պահեն, և քո աշակերտքդ ո՛չ
պահեն: * Եւ ասէ ցն̅ս յ̅ս. միթէ մարթ ինչ իցէ որդւոց 19
առագաստի՝ մինչ ընդ նոսա իցէ փեսայն՝ պահե՞լ.
ցորքան ընդ իւրեանս ունիցին զփեսայն, ո՛չ է մարթ
պահել: * այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ վերասցի 'ի 20
նոցանէ փեսայն, և ապա պահեսցեն յաւուրն յայնմիկ:
* Ո՛չ ոք կարկատ նոր անթափ արկանէ 'ի վերայ 21
հնացեալ ձորձոյ. ապա թէ ոչ՝ առնու լրութիւն իւրով
նորն 'ի հնոյ անտի, և չար ևս պատառումն լինի:
* Եւ ո՛չ ոք արկանէ գինի նոր՝ 'ի տիկս հինս. ապա 22
թէ ոչ՝ պայթուցանէ գինին զտիկսն, գինի հեղու, և
տիկքն կորնչին. այլ գինի նոր՝ 'ի տիկս նորս արկանելի
բէ է: * Եւ եղև նմ̅ 'ի շաբաթու անցանել ընդ արտորայս. 23
և աշակերտքն 'ի գնալն իւրեանց սկսան հասկ
կորզել և ուտել: * Եւ փարիսեցիքն՝ ասեն ցնա. տե՛ս՝ 24
զինչ գործեն աշակերտքն քո 'ի շաբաթուս զոր չէ արժան:
* Եւ ասէ ցն̅ս յ̅ս. ո՛չ երբէք իցէ ընթերցեալ 25
ձեր՝ զոր արարն դաւիթ, յորժամ պիտոյն եղև, և քաղցեաւ՝
նա և որ ընդ նմայն էին: * զիա՞րդ եմուտ 'ի 26
տունն ա̅յ առ աբիաթարաւ քահանայապետիւ, և ըղհայսն
զառաջաւորութե̅ եկեր՝ և ետ և այնոցիկ որ ը̅
նմայն էին. զոր ո՛չ էր օրէն ուտել, բայց միայն քահանայիցն:
* Եւ ասէ ցն̅ս. շաբաթ՝ վ̅ս մարդո՛յ եղև, 27

28 և ո՛չ եթէ մարդ վ̅ս շաբաթու, * ապա ուրեմն՝ տէ՛ր
է որդի մարդոյ՝ և շաբաթու:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ եմուտ միւսանգամ 'ի ժողովուրդն. և էր անդ Լ
2 այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր: * Եւ սպասէին
նմ̅՝ եթէ բժշկեսցէ զնա՛ 'ի շաբաթուն. զի չարախօսեսցեն
3 զնմանէ: * Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ
4 էր. արի ա՛նց 'ի մէջ: * Եւ ասէ ցն̅ս. զի՞նչ
արժան է 'ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չա՛ր
առնել, ոգի մի ապրեցուցանե՞լ՝ եթէ կորուսանել: և
5 նոքա լռեցին: * Եւ հայեցեալ յ̅ի զնոքօք ըն̅ ցասմամբ,
տրտմեալ վ̅ս կուրութե̅ սրտից ն̅ց, ասէ ցայրն.
ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն
6 ն̅ր: * Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն գ կ
հերովդիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վ̅ս ն̅ր՝
7 թէ զիա՛րդ կորուսցեն զնա: * Իսկ յ̅ս աշակերտօքն
իւրովք գնա՛ց 'ի ծովեզրն: Եւ բ̅զմ ժողովուրդ 'ի գալիլեացւոց
8 երթային զհետ ն̅ր. և 'ի հրէաստանէ, * և
յե̅մէ, և յայնկոյս յորդանանու, և որք 'ի տիւրոսէ և
'ի սիդոնէ. բ̅զմ ժողովուրդ իբրև լուէին որչափ ինչ
9 առնէր, գային առ նա: * Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր,
զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմ̅ վ̅ս ամբոխին՝
10 զի մի՛ նեղեսցեն զնա: * քանզի զբազումս բժշկեաց.
մինչ գալ խռնել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առ նա, որք
11 ունէին ախտս ինչ: * Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսանէին
զնա, անկանէին առաջի ն̅ր, աղաղակէին և ասէին.
12 * թէ դու ես որդի ա̅յ. և նա՛ յոյժ սաստէր
ն̅ց, զի մի՛ յայտնի առնիցեն զնա:
13 * Ելանէ 'ի լեառն՝ և կոչէ առ ինքն զորս ինքն կամէցաւ. Ը
14 և չոգա՛ն առ նա: * Եւ արա՛ր երկոտասանս՝ զի գ բ
15 իցեն զնովաւ, և զի առաքեսցէ զն̅ս քարոզել. * և ունել
իշխանութիւն բժշկելոյ զցաւս՝ և հանելոյ զդևս:
16 * Եւ ե̅դ անուն սիմովնի՝ պետրոս. * և յակովբու
17 զեբեդեայ՝ և յովհաննու եղբօրն յակովբայ՝ ե̅դ ն̅ց անուանս
18 բանէրգէս, որ է՝ որդիք որոտման, * և զանդրէաս,
և զփիլիպպոս, և զբարթողոմէոս, և զմատթէոս
զմաքսաւորն, և զթովմաս, և զյակովբոս ալփեայ,
19 և զթադէոս, և զսիմովն կանանացի. * և զյուդա
20 սկարիովտացի, որ և մատնեաց զնա. * Գան գ գ
'ի տուն, և գայ միւսանգամ ընդ ն̅ս ժողովուրդն. մինչ
21 զի և հա՛ց ևս ո՛չ ժամանել ուտել ն̅ց: * Եւ իբրև
լուան որ իւրքն էին՝ ելին ունել զնա, զի համարէին
22 թէ մոլեգնեա՛լ իցէ: * Եւ դպիրքն՝ որ յե̅մէ իջեալ
էին, ասէին թէ բէեղզեբուղ գոյ 'ի դմա, և իշխանաւ
23 դիւացն հանէ դա զդևս: * Եւ կոչեցեալ զն̅ս առ ինքն,
առակօք խօսէր ընդ ն̅ս. զիա՞րդ կարէ սատանայ ըզսատանայ
24 հանել. * և արդ՝ եթէ թագաւորութի̅ յանձն
իւր բաժանեսցի, ո՛չ կարէ կալ թագաւորութի̅ն այն:
25 * և եթէ տուն յանձն իւր բաժանեսցի, ո՛չ կարէ կալ
26 տունն: * և եթէ սատանայ 'ի վերայ անձին իւրոյ յարեաւ՝
և բաժանեա̅լ իցէ, ո՛չ կարէ կալ. այլ վախճանեա՛լ
27 է: * Այլ ո՛չ ոք կարէ զկարասի հզօրի մտեալ
'ի տունն ն̅ր աւա՛ր հարկանել, եթէ ոչ նախ զհզօրն կապիցէ,
28 և ապա զտուն ն̅ր աւա՛ր հարկանիցէ: * Ամէն
ասեմ ձեզ, զի ա̅մ թողցի որդւոց մարդկան մեղք՝ և
հայ-

---

(7) Ոմանք. Ո՞ կարէ թողուլ զմեղս: (8) Ոմանք. 'Ի յոգի իւր թէ, այնպէս խորհէին: (12) Ոմանք. Եւ յարեաւ վաղվաղակի առ՛՛... ինչ ոչ երբէք տեսաք: (15) Այլ օրինակ գիրք. Մաքսաւորք և մեղաւորք բազմեալ: (16) Ոմանք. Զի ը̅ մաքսաւորս և ը̅ մեղաւորս ուտէ և ըմպէ: (17) Ոմանք. Ոչինչ պիտոյ է բժիշկ ողջոց: (19) Ոմանք. Միթէ մարթ ինչ իցէ մանկանց: (20) Ոմանք. 'Ի նոցանէն, և ապա պահ՛՛: (21) Յոմանս գիրս. Կարկատան նոր անթափ: (22) Օրինակ մի. Պայթեցուցանէ գինին: (22) Բազումք. Գինին հեղու: (24) Ոմանք. 'Ի շաբաթու, զոր չէ: (26) Ոմանք. Զիարդ եմուտ նա 'ի.. և զհացն զառաջ՛՛... և ետ այնոցիկ.. միայն քհ̅նյ էր:

ԳԼ. Գ. (1) Ոսկան. Որոյ ձեռն գօսացեալ: (2) Ոմանք. Եւ թէ բժշկիցէ զնա: (3) Ոմանք. Որոյ ձեռն գօ՛՛: (4) Օրինակ մի. Զինչ դիւրին է 'ի շաբ՛՛.. ոգի մի կեցուցանել՝ եթէ կոր՛՛: (7) Ոմանք. Բազում ժողովք գալիլեացւոց: (10) Ոմանք. Մինչև գալ՛՛: (10) Ոսկան. Գալ և խռնել: (12) Ոմանք. Որդին ա̅յ.. առնիցեն զնմէ: (13) Ոմանք. Եւ ելանէ 'ի լեառնն: (17) Ոմանք. Բանէրգէս: (18) Ոմանք. Զբարթողիմէոս: և ոմանք զբարթաղոմէոս... և զթադէոս. և զսիմոն կանանացի: (20) Ոմանք. Ընդ նմ̅ ժողովն, մինչև հաց ևս: Որ ոսկան. Մինչ զի զհաց ևս: (23) Ոսկան. Եւ կոչեալ զն̅ս առ: (26) Ոմանք. Եւ բաժանեալ է.. վախճանեալ իցէ: (27) Օրինակ մի. Մտանել 'ի տուն ն̅ր աւ՛՛: (27) Ոմանք. 'Ի տունն ն̅ր: (28) Ոմանք. Որչափ և հայհոյիցեն:

հոյհոյութիւնք՝ որչափ և հայհոյեսցեն , * բայց որ հայ- 29
հոյեսցէ զհոգին սբ , ոչ ունիցի Թողութիւն յաւիտեան ,
այլ պարտապան լիցի յաւիտենիցն մեղաց ։ * Զի ա- 30
գ.գ ասէին՝ Թէ այս պիղծ գոյ 'ի նմա ։ * Գան եղբարքն և 31
մայր նր , և արտաքոյ կացեալ՝ յղեցին և կոչէին զնա ։
* Եւ անդ ժողովուրդն շուրջ զնովաւ նստէր . և ի- 32
րև ասացին ցնա , ահաւասիկ մայր քո և եղբարք քո՝
կան արտաքոյ , և խնդրեն զքեզ ։ * Պատասխանի ետ 33
նց և ասէ . ո՞վ է իմ մայր՝ կամ եղբարք ։ * Հայեցաւ 34
շուրջ զիւրև յաշակերտսն որ նստէին , և ասէ . ահա-
ւասիկ մայր իմ , և եղբարք իմ ։ * զի որ առնէ զկամս 35
այ , նա է իմ եղբայր՝ և քոյր և մայր ։

ԳԼ. Դ.

գ.ե Դարձեալ սկսաւ ուսուցանել առ ծովեզերբն . և 1
խռնեցան զնովաւ ժողովուրդք բզմ , մինչև 'ի նաւ
մտանել նմա , և նստել 'ի ծովուն . և ամենայն ժողո-
վուրդքն զծովեզերբն՝ զցամաքն ունէին ։ * և ուսուցա- 2
նէր զնոսա առակօք բազում ինչ ։

Թ Եւ ասէր նց 'ի վարդապետութեն իւրում ։ * Լուէք ա- 3
հաւասիկ ել սերմանօղ սերմանել ։ * և եղև 'ի սերմա- 4
նելն , ոմն անկաւ առ ճանապարհաւ , և եկն Թռչունն
և եկեր զնա ։ * Եւ այլն անկաւ յապառաժի՝ ուր ոչ 5
գոյր հող բզմ . և վաղվաղակի բուսաւ ։ քանզի ոչ գոյր
հիւթ երկրին , * և յորժամ ծագեաց արև՝ ջեռաւ , և 6
զի ոչ գոյին արմատք՝ ցամաքեցաւ ։ * Եւ այլն անկաւ 7
'ի մէջ փշոց . ելին փուշքն և հեղձուցին զնա , և պտ-
ուղ ոչ ետ ։ * Եւ այլն անկաւ յերկիր բարւոք . և 8
ելեալ աճեցեալ տայր պտուղ , և բերէր ընդ միոյ՝ ե-
րեսուն , և ընդ միոյ՝ վաԹսուն , և ընդ միոյ՝ հարիւր ։
* Եւ ասէր . որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Եւ 9
գ.զ իբրև եղև առանձինն , հարցին ցնա որ զնովաւն էին 10
աշակերտօքն հանդերձ՝ զառակսն ։ * Եւ ասէ ցնս . ձեզ 11
տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութե այ ։ բայց
նց որ արտաքինքն են՝ ամ ինչ առակօք լինի ։ * զի տե- 12
սանելով տեսցեն՝ և մի տեսցեն , և լսելով լուիցեն՝ և
մի իմասցին . զի մի երբեք դարձցին՝ և Թողցի նց ։ * Եւ 13
ասէ ցնս . ոչ գիտէք զառակս զայս , և զիարդ զամ ա-
ռակսն գիտիցէք ։ * Որ սերմանէն՝ զբանն սերմանէ ։ 14
* Եւ նքա են որ առ ճանապարհաւն , ուր բանն սեր- 15
մանի . և յորժամ լսեն զնա , գայ սատանայ՝ և հանէ
զբանն սերմանեալ 'ի սիրտս նց ։ * Եւ նքա են որ յա- 16
պառաժին սերմանեցան . որք յորժամ լսիցեն զբանն ,
վաղվաղակի խնդութբ ընդունին ։ * և զի ոչ ունին ար- 17
մատս յանձինս , այլ առ ժամանակ մի են . ապա 'ի հա-
սանել նեղութե կամ հալածման վս բանին , վաղվաղա-
կի գայԹագղին ։ * Իսկ որ 'ի մէջ փշոցն սերմանեցան , 18
նոքա են՝ որ իբրև զբանն լսեն , * և հոգք աշխարհիս , 19
և պատրանք մեծութե մտանեն և հեղձուցանեն զբ-
անն՝ և անպտուղ լինի ։ * Եւ նոքա են որ յերկիրն 20
բարւոք սերմանեցան , որք լսեն զբանն՝ և ընդունին ,
և տան պտուղ , ընդ միոյ՝ երեսուն , և ը̅ միոյ՝ վաԹ-
գ.է սուն , և ընդ միոյ՝ հարիւր ։ * Եւ ասէ ցնս . միԹէ՝ 21
գայ ճրագ զի ընդ գրուանաւ դնիցի , կամ ընդ մահ-
ճօք . ոչ ապաքէն 'ի վր աշտանակի դնիցի ։ * Զի չէ ինչ 'ի 22
ծածուկ , որ Թէ ոչ յայտնեսցի . և ոչ եղև ինչ գաղտնի ,
23 եԹէ ոչ 'ի յայտ գայցէ ։ * եԹէ ոք ունիցի ականջս լսե-
24 լոյ , լուիցէ ։ * Եւ ասէ ցնս . տեսէք զինչ լսէքդ , և յա-
ւելցի ձեզ որոց լսէքդ . որով չափով չափէք՝ նովին չա-
25 փեսցի ձեզ ։ * Որ ոք ունիցի տացի նմա . և որ ոչն ու-
26 նիցի , և զոր ունին՝ բարձցի 'ի նմանէ ։ * Եւ ասէր . դ.կ
այսպէս է արքայութի այ . որպէս զի այր մի արկանիցէ սեր-
27 մանիս յերկրի . * և ննջիցէ , և յառնիցէ զցայգ և զցե-
րեկ . և սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն . և նա ոչ
28 գիտէ՝ * Թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ . նախ՝ զխ-
ոտն , և ապա՝ զհասկն , և ապա՝ ցորեան ատոք 'ի
29 հասկին ։ * այլ յորժամ տայցէ զպտուղն , վաղվաղակի
30 առաքի մանգաղ . զի հասեալ են հունձք ։ * Եւ ասէր .
ո՞ւմ նմանեցուսցուք զարքայութի այ , կամ որով առա-
31 կաւ՝ առակեսցուք զնա ։ * որպէս հատն մանանխոյ՝ որ յոր-
ժամ սերմանիցի յերկրի , փոքրագոյն է քան զամ սեր-
32 մանիս՝ որ են յերկրի ։ * և յորժամ սերմանիցի , բու-
սանի և լինի մեծ քան զամ բանջար և արձակէ ոստս
մեծամեծս , մինչև բաւական լինել ընդ հովանեաւ նր
33 Թռչնոց երկնից բնակել ։ * Եւ այնպիսի առակօք խօ-
34 սէր ընդ նս զբանն , որպէս կարօղ լինէին լսել . * և ա-
ռանց առակի ոչինչ խօսէր ընդ նս ։ բայց առանձինն
աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամ ։

35 * Եւ ասէ ցնս յաւուր յայնմիկ՝ իբրև ընդ երեկս լի- Ժ
36 նէր . եկայք անցցուք յայն կողմն ։ * Թողուն զժողո- գ.բ
վուրդն , և առնուն զնա նաւաւն հանդերձ , և զայլ ևս
37 նաւսն որ էին ը̅ նմա ։ * Եւ լինէր մրրիկ մեծ հողմոյ ,
և զալիսն 'ի նաւն զեղոյր մինչ գրեԹէ լի իսկ լինել ։
38 * և ինքն ննջէր 'ի խելս նաւին՝ 'ի վր բարձի ։ ԶարԹու-
ցանէին զնա՝ և ասէին . վարդապետ՝ ոչինչ է քեզ փոյԹ ,
39 զի կորնչիմք աւասիկ ։ * Եւ զարԹուցեալ սաստեաց
հողմոյն , և ծովուն՝ ասէ . դադարեա կարկեաց ։ և դա-
40 դարեաց հողմն , և եղև խաղաղութի մեծ ։ * Եւ ասէ
ցնս . ընդէ՞ր այդպէս վատասիրտք էք , չև ևս ունիք հա-
ւատս ։ և երկեան երկեւղ մեծ , և ասէին ցմիմեանս . ո՞
ոք արդեւք իցէ սա , զի և հողմ և ծով հնազանդին սմա ։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ եկին յայնկոյս ծովուն՝ յաշխարհն գերգեսացւոց ։ ԺԱ
2 * Եւ ընդ ելանելն նր 'ի նաւէ անտի , պատահեաց
նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ ։
3 * որոյ և բնակութի իւր իսկ՝ 'ի գերեզմանս էր . և ոչ
4 շղԹայիւք ոք ևս՝ կարէր կապել զնա . * վս բզմ ան-
գամ ոտնկապովք և շղԹայիւք կապելոյ , և խզելոյ 'ի
նմանէ զշղԹայսն , և զոտնկապսն խորտակելոյ . և ոչ
5 ոք կարէր պարտել զնա . * քանզի հանապազ զցայգ և
զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր , և կո-
6 ծէր զանձն իւր քարամբք ։ * Իբրև ետես զյս 'ի հե-
7 ռաստանէ , ընԹացաւ և երկիր եպագ նմա ։ * աղաղա-
կեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ . զի՞ կայ՝ իմ և քո՝ յս որդի
այ բարձրելոյ . երդմնեցուցանեմ զքեզ յած , մի տան-
8 ջեր զիս ։ * Քանզի ասէր ցնա . ել այսդ պիղծ 'ի մար-
9 դոյ այտի ։ * Եւ հարցանէր ցնա՝ Թէ զի՞նչ անուն է քո ։
և ասէր ցնա . լեգէոն է անուն իմ , քզի բազումք եմք ։
10 * Եւ աղաչէին զնա յոյժ , զի մի առաքեսցէ զնոսա ար-
տաքս

---

(29) Ոմանք. Այլ պարտական լիցի յաւիտենից մեղացն ։ (31) Ոմանք. Եւ կոչէն . հաւ , կոչեցին զնա ։ (34) Ոմանք. Հայեցեալ շուրջ ։ (35) Ոմանք. Զի որ առնիցէ զկամս ։ Գլ. Դ. (1) Բազմ. Եւ ամ ժողովուրդն ։ (3) Ոսկան. Լուարուք . ահաւա՛՛ ։ (4) Ոմանք. Առ ճնապրհաւն ։ (6) Ոմանք. Վս զի ոչ գոյին արմ՛՛ ։ (8) Ոմանք. Յերկիր բարւոք ։ (10) Ոմանք. Զառակն ։ (11) Ոմանք. Զխորհուրդ արքայութեն այ.. որ արտաքինն են ։ (15) Ոսկան. Եւ հանէ զսերմանեալն 'ի ։ (16) Ոմանք. Յորժամ լսեն . հաւ , լուիցեն զբանն ։ (20) Ոմանք. Բարւոք սերմա՛՛... և տան զպտ՛՛ ։ (21) Ոմանք. ՄիԹէ գայ ճրագ ։ (25) Ոմանք. Եւ զոր ունիցին՝ բարձ՛՛ ։ (26) Ոմանք. Եւ ասէ . այսպէս... սերմանիս յերկիր ։ (27) Ոմանք. Զցայգ և զցերեակ ։ (28) Ոմանք. Ապա զցորեանն ատոք ։ Ոսկ. օրինակ մի. Ապա ցորենատոք 'ի հաս՛՛ ։ (29) Ոսկան. Եւ յորժամ տայցէ ։ (30) Օրինակ մի. Ո՛ւմ նմանեցուցից զարք՛՛ ։ (31) Ոմանք. Սերմանեսցէ յերկրի ։ (33) Ոմանք. Խօսէր նց զբանն ։ (35) Ոմանք. Յաւուրն յայնմիկ ։ (38) Ոմանք. ԶարԹուցանեն զնա և ասեն ։ (39) Ոմանք. Դադարեայ կարկեա ։ (40) Ոմանք. Վատասիրտք էք այդպէս.. ո՞ արդեւք իցէ ։ (40) Ոսկան. Երկիւղ մեծ ։

Գլ. Ե. (3) Ոսկան. Որոյ բնակութի իսկ ։ (4) Բազմ. Ոտնակապօք և շղ՛՛.. և զոտնակապսն խոր՛՛ ։ (5) Ոմանք. Զցայգ և զցերեակ ։ (7) Յոմանս չկայ. Որդի այ բարձրե՛՛ ։ (9) Ոմանք. Եւ հարցանէր զնա.. և նա ասէր , ցնա . լեգէոն անուն է իմ ։ (10) Ոմանք. Եւ աղաչեցին զնա յոյժ ։

տաքս քան զաշխարհն։ * Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ 11
մի խոզաց արօտական մեծ։ * Աղաչեցին զնա 12
ա̅մ դեւքն՝ եւ ասեն, առաքեա՛ զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք
'ի նս̅։ * Եւ հրամայեաց նց̅։ Եւ իբրեւ ելին այսքն պիղծ՝ 13
մտին 'ի խոզսն, եւ դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի
ծովն. էին իբրեւ երկու հազարք, եւ հեղձնուին 'ի ծովուն։
* Եւ խոզարածքն փախեան, եւ պատմեցին 'ի քաղաքին 14
եւ յագարակս՝ եւ ելին տեսանել զինչ իցէ որ գործեցաւն։
* Գան առ Յս̅, եւ տեսանեն զդիւահարն զի 15
նստէր զգեցեալ եւ զգաստացեալ, որ ունէր զլեգէոնն.
եւ զահի հարան։ * Եւ պատմեցին նց̅՝ որոց տեսեալն 16
էր, թէ զի՛նչ եղեւ դիւահարին, եւ զի՛նչ վս̅ խոզիցն։
* Եւ սկսան աղաչել զնա՝ գնա՛լ 'ի սահմանաց նց̅։ * Եւ 17
իբրեւ եմուտ նա 'ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի 18
ը̅ նմա լիցի։ * Եւ Յս̅ ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. 19
երթ 'ի տուն քո առ ընտանիս քո, եւ պատմեա՛ նց̅, որ
ինչ միանգամ Տ̅ր արար քեզ՝ եւ ողորմեցաւ քեզ։ * Եւ 20
չոգաւ՝ եւ սկսաւ քարոզել 'ի դեկապոլին, զոր ինչ արար
Դ Գ նմա Յս̅. եւ ամենեքին զարմանային։ * Եւ իբրեւ 21
անց Յս̅ միւսանգամ յայն կոյս՝ ժողովեցաւ առ նա
ժողովուրդ բազում, եւ էր առ ծովեզերբն։

ԺԲ * Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում անուն 22
էր Յայրոս. իբրեւ ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս նր̅.
* աղաչէր զնա յոյժ եւ ասէր, թէ դուստր նր̅ մերձ է 23
'ի մահ, զի եկեալ դնիցես նմա ձեռն, ո̅պ զի ապրեսցի
եւ կեցցէ. * Եւ գնաց ը̅ նմա։ երթայր եւ ժողովուրդ 24
բազում զհետ նր̅, եւ նեղէին զնա։

ԺԳ * Եւ կին մի՝ էր 'ի տեւատեւութե̅ արեան զերկոտասան 25
ամ, * եւ յոյժ վշտացեալ 'ի բզ̅մ բժշկաց, եւ ծախեալ 26
զինչս իւր զա̅մ, եւ չէր ինչ օգտեալ, այլ եւս առաւել
զայրացեալ։ * Իբրեւ լուաւ զՅս̅է, եկն 'ի մէջ 27
ամբոխին յետոյ՝ եւ բուռն եհար զհանդերձէ նր̅։ * Քզ̅ի 28
խորհէր 'ի միտ, թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս նր̅՝
փրկեցայց։ * Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբեւր 29
արեան նր̅. եւ գիտաց 'ի մարմին իւր՝ թէ բժշկեցաւ 'ի
տանջանացն։ * Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց Յս̅ յանձն 30
իւր զզօրութիւն որ ել 'ի նմանէ, դարձաւ յամբոխն եւ
ասէ. ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ։ * Եւ ասեն ցնա 31
աշակերտքն. տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ զքեզ, եւ
ասես թէ՝ ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ։ * Եւ շուրջ 32
հայէր տեսանել՝ թէ ո՞ զայն արար։ * Եւ կինն՝ զարհուրեալ 33
եւ դողացեալ վս̅ որոյ գաղտն արար. քանզի գիտէր
զինչ եղեւ նմա։ եկն՝ անկաւ առաջի նր̅, եւ ասաց
զա̅մ իրսն ստուգութե̅։ * Եւ Յս̅՝ ասէ ցնա. դուստր՝ 34
հաւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ 'ի խաղաղութի̅, եւ
Գ Դ եղիջի՛ր ողջ 'ի տանջանաց քոց։ * Մինչ դեռ նա զա՛յն 35
խօսէր, գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ եւ ասեն,
թէ դուստրն քո մեռաւ, զի՞ եւս աշխատ առնես
զվարդապետդ։ * Իսկ Յս̅ իբրեւ լուաւ զբանն ասացեալ, 36
ասէ ցժողովրդապետն. մի՛ երկնչիր. բայց միայն՝
հաւատա՛։ * Եւ ոչ զոք եթող ը̅ իւր երթալ, բայց միայն 37
զպետրոս եւ զյակոբոս եւ զյովհաննէս՝ զեղբայրն
յակոբայ։ * Գա՛յ 'ի տուն ժողովրդապետին, եւ տեսանէ 38
ամբոխ յոյժ, եւ լալականս եւ աղաղակս յոյժ։ * Եւ 39
մտեալ 'ի ներքս՝ ասէ ցն̅ց. զի՞ խռովեալ էք եւ լայք,
մանուկն ոչ է մեռեալ, այլ ննջէ։ * Եւ ծաղր առնէին 40
զնա։ Եւ նր̅ հանեալ արտաքս զամենեսեան, առնու ը̅
իւր զհայր մանկանն եւ զմայր, եւ զն̅ց որ ը̅ նմայն էին,
41 եւ մտանէ ուր դնէր մանուկն։ * Եւ կալեալ զձեռանէ
մանկանն՝ ասէ ցնա. տալիթա կումի. որ թարգմանի,
42 աղջի՛կ դու՝ քեզ ասեմ արի։ * Եւ վաղվաղակի յարեաւ
աղջիկն, եւ գնայր. քանզի էր ամաց իբրեւ երկոտասանից.
43 եւ զարմացան մեծաւ զարմանալեօք։ * Եւ պատուէր
տայր նոցա յոյժ, զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն. եւ ասաց՝
տալ նմա ուտել։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ ել անտի, եկն 'ի գաւառ իւր. եւ երթային ը̅ Գ Ե
2 հետ նր̅ աշակերտքն իւր։ * Եւ եղեւ 'ի շաբաթուն՝
սկսաւ ուսուցանել 'ի ժողովրդեանն։ եւ բզ̅մք իբրեւ լսէին՝
զարմանային ընդ վարդապետութե̅ նր̅, եւ ասէին.
ուստի՞ է սմա այս, կամ զի՞նչ է իմաստութիս որ տուեալ
է սմա. զի զօրութիւնք այսպիսիք 'ի ձեռաց սորա լինիցին։
3 * ո՛չ սա է մանուկ հիւսանն, եւ որդին մարիամու,
եղբայր յակոբայ եւ յովսեայ եւ յուդայի եւ սիմովնի. եւ
չիցե՞ն քորքն դորա աստ առ մեզ։ եւ գայթագղէին 'ի
4 նա։ * Եւ ասէ ցն̅ց Յս̅. ոչ է մարգարէ անարգ, բայց
եթէ 'ի գաւառի իւրում, եւ յազգատոհմի, եւ 'ի տա̅ն
5 իւրում։ * Եւ ոչ կարէր անդ՝ եւ ոչ մի ինչ զօրութի̅ առնել,
բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եդեալ՝ բժշկէր
6 զն̅ց։ * Եւ զարմանայր վս̅ անհաւատութե̅ նց̅։
7 Եւ շրջէր շուրջ զգաւառօքն, եւ ուսուցանէր։ * Եւ ԺԴ
կոչեաց առ ինքն զերկոտասանսն, եւ սկսաւ առաքել Գ Զ
զն̅ց երկուս երկուս. եւ տայր նց̅ իշխանութի̅ 'ի վր̅ այսոց
8 պղծոց։ * Եւ պատուիրեաց նց̅՝ զի մի՛ ինչ բարձցեն 'ի
ճանապարհ, բայց միայն գաւազան. մի՛ պարկ, մի՛ հաց,
9 մի՛ պղինձ 'ի գօտիս. * այլ ագանել հողաթափս, եւ մի՛
10 զգենուցուք ասէ՝ երկուս պարեգօտս։ * Եւ ասէր ցն̅ց.
յոր տուն մտանիցէք, անդէն օթեվանս կալջի՛ք՝ մինչեւ
11 ելանիցէք անտի։ * Եւ որ ոչ ընկալցին զձեզ, եւ ո՛չ
լուիցեն ձեզ, յորժամ ելանիցէք անտի՝ թօթափեսջի՛ք
12 զփոշի ոտից ձերոց 'ի վկայութի̅ նց̅։ * Եւ ելեալ քարոզէին՝
13 զի ապաշխարեսցե̅ն. * եւ դեւս բզ̅մս հանէին՝
եւ օծանէին իւղով զբզ̅մ հիւանդս, եւ բժշկէին զն̅ց։
14 * Եւ լուաւ արքայ հերովդէս. քանզի յայտնի եղեւ անուն ԺԵ
նր̅. եւ ասէր, թէ յովհաննէս մկրտիչ յարեաւ 'ի մեռելոց, Գ Է
15 եւ վս̅ այնորիկ զօրութիւնք լինին նովաւ։ * Այլք
ասէին՝ թէ եղիա է. իսկ այլքն՝ թէ մարգարէ է, կամ
16 թէ՝ իբրեւ զմի 'ի մարգարէից։ * Իբրեւ լուաւ հերովդէս,
ասէ. զորոյ՝ ես զգլուխն հատի զյովհաննու, սա՛
17 է՝ նա յարեաւ 'ի մեռելոց։ * Զի ինքն հերովդէս առաքեաց
կալաւ զյովհաննէս, եւ կապեաց զնա եդ 'ի
բանտի, վս̅ հերովդիայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նորա,
18 քանզի նա՝ կին արար զնա։ * Քանզի ասէր յովհաննէս
ցհերովդէս՝ թէ ոչ է օրէն քեզ ունել զկին եղբօր քոյ։
19 * Եւ հերովդիա ոխացեա̅լ էր ը̅ նմա՝ եւ կամէր սպանանել
20 զնա, եւ ոչ կարէր։ * Զի հերովդէս՝ երկնչէր 'ի
յովհաննէ. քանզի գիտէր զնա այր արդա̅ր եւ սուրբ. եւ
սպասէր նմա. եւ լուեալ 'ի նմանէ բզ̅մ ինչ՝ առնէր, եւ
21 քաղցրութե̅՝ լսէր նմա։ * Իբրեւ օ՛ր մի լինէր պարապոյ,
յորժամ ընթրիս տայր հերովդէս՝ յաւուր ծննդոց իւրոց,
նախարարա՛ց իւրոց եւ հազարապետաց եւ մեծա-

մեծա-

---

(11) Ոմանք. խոզից արօտա”։ (12) Ոմանք. Աղաչէին զնա ա̅մ։ (13) Ոմանք. Այսքն պիղծք.. եւ էին իբրեւ.. եւ հեղձնուին 'ի ծովն։ (14) Ոմանք. 'Ի քաղքն եւ յագարս”։ (15) Ոմանք. Որ ունէր զլեգէոնն։ (16) Ոսկան. Թէ զինչ եղեւ դիւահարին։ (19) Ոսկան. Զոր ինչ միանգամ։ (22) Ոմանք. Եւ իբրեւ ետես։ (23) Յօրինակին պ̅կսէր. Աղաչէր զնա յոյժ։ (23) Ոմանք. Մերձ 'ի մահ է.. դիցէ նմա ձեռն։ (25) Ոմանք. 'Ի տեւատեւութեն արեան։ (28) Ոսկան. Քզ̅ի ասէր 'ի միտ թէ։ (30)(31) Ոմանք. Ո՞ մերձեցաւ 'ի հան”։ (32) Ոմանք. Թէ ո՞վ զայն ար”։ (33) Ոմանք. Եղեւ նմա։ (34) Ոմանք. 'Ի տանջանացդ քոց։ (35) Ոմանք. Եւ մինչ դեռ նա.. գան ոմանք 'ի ժողովրդապետէն. յով, 'ի ժողովրդապետեան, եւ ասեն։ (39) Ոսկան. Մանուկդ ոչ է մեռեալ։ (42) Ոսկան. Մեծաւ զարմանալեաւ։

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Ել անտի եւ եկն 'ի գա”։ (2) Ոսկան. Ուստի իցէ սմա այս, կա՞մ զինչ իցէ իմաս”... 'ի ձեռաց դ̅ր լինին։ (3) Ոմանք. Քորք դորա։ (4) Յօմանս պ̅կսէր. Եւ ասէ ցն̅ց Յս̅։ (5) Ոմանք. Զօրութիս առնել.. բժշկեաց զն̅ց։ (5) Ոսկան. Սակաւ ինչ հիւանդաց։ (6) Ոսկան. Անհաւատութե̅ց նց̅։ (7) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն։ (8) Ոսկան. Բարձցեն 'ի ճնպ̅րհի։ (14) Ոմանք. Եւ ասէ, թէ յովհաննէս։ (15) Ոմանք. Թէ մարգարէ. կա՞մ իբրեւ։ (17) Ոմանք. Վս̅ հերովդիադայ կն”.. զի նա կին ա”։ (19) Ոմանք. Եւ հերովդիադա ոխացեալ ը̅ նմ̅։ (21) Ոմանք. Յաւուրս ծննդոց։

մեծաց գալիլեացւոց ․ * և 'ի մտանել դստերն Հերով- 22
դիայ՝ և 'ի կաքաւել, հաճոյ եղև Հերովդի և բազմա-
կանացն ։ Ասէ թագաւորն ցաղջիկն ․ խնդրեա́ յինէն
զոր ինչ կամիս, և տա́ց քեզ ։ * և երդուաւ նմա բ՟զմ 23
անգամ, թէ զոր ինչ և խնդրեսցես դու յինէն, տա́ց
քեզ՝ մինչև ցկէս թագաւորութե՟ իմոյ ։ * Նա՝ ելեալ 24
ասէ ցմայր իւր ․ զի՞նչ խնդրեցից ։ և նա́ ասէ, զգլուխն
Յովհաննու մկրտչի ։ * Եւ մտեալ անդրէն փութանա- 25
կի առ թագաւորն՝ ասէ ․ կամիմ՝ զի այժմ տացես ինձ
վաղվաղակի 'ի վ՟ր սկտեղ զգլուխն Յովհաննու մկրտչի ։
* Եւ տրտմեցա́ւ յոյժ թագաւորն, այլ վ՟ս երդմանցն՝ 26
և կոչնականացն՝ ոչ կամեցաւ անարգել զնա ․ * և ա- 27
ռաքեաց վաղվաղակի թագաւորն՝ դահիճ, և հրամա-
յեաց բերել զգլուխն ն՟ր ։ Եւ չոգա́ւ գլխատեաց զնա
'ի բանտին ․ * և եբե́ր զգլուխն ն՟ր սկտեղբ՝ և ետ ցաղ- 28
ջիկն ։ և աղջիկն տարաւ՝ ետ մօր իւրում ։ * Իբրև 29
լուան աշակերտքն ն՟ր, եկին՝ բարձին զմարմինն՝ և եդին
ե կ 'ի գերեզմանի ։ * Ժողովեցան առաքեալքն առ յ՟ս, և 30
պատմեցին նմա զա՟մ ինչ զոր արարին և զոր ուսու-
ցին ։ * Եւ ասէ ցն՟ս յ՟ս ․ եկա́յք դուք առանձինն յա- 31
նապատ տեղի, և հանգիջի́ք սակա́ւ մի ։ զի էին բ՟զմք
որ երթային և գային, և հա́ց անգամ՝ չժամանէին ու-
տել ։ * Եւ գնացին նաւու յանապատ տեղի առան- 32
ձինն ։ * Եւ տեսին զն՟ս զի երթային, և զգացին բ՟զմք ․ 33
և հետի յա՟մ քաղաքաց խո́ւռն ընթանային անդր, և
մերձենային առ ն՟ս ։ * Եւ ելեալ ետես ամբոխ բ՟զմ, 34
և գթացա́ւ 'ի ն՟ս զի էին իբրև ոչխարք՝ որոց ոչ իցէ
հովիւ ։ և սկսաւ ուսուցանել զն՟ս յոյժ ։
ԺԶ * Եւ իբրև բ՟զմ ժա́մ եղև, մատուցեալ աշակերտքն՝ 35
ասէին ․ տեղիս՝ անապա́տ է, մինչդեռ աւուր կայ, * ար- 36
ձակեա́ զժողովուրդդ, զի երթեալ շուրջ յագարակս
և 'ի գեղս՝ գնեսցեն իւրեանց զինչ ուտիցեն, զի աստ՝
ինչ ուտել՝ ոչ ունին ։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ա- 37
սէ ցն՟ս ․ տո́ւք դուք դոցա՝ ուտել ։ ասեն ցնա՝ երթի-
ցուք գնեսցուք երկերիւր դահեկանի հաց, և տացո́ւք
դոցա ուտել ։ * Ասէ ցն՟ս ․ քանի՞ նկանակ ունիք, եր- 38
թայք տեսէք ։ Իբրև գիտացին, ասեն ցնա՝ հինգ ․ և
երկո́ւս ձկունս ։ * Եւ հրամայեաց ն՟ց բազմել երա- 39
խանս երախանս 'ի վերայ դալա́ր խոտոյ ։ * և բազմե- 40
ցան դասք դասք, ուր հարեւր և ուր յիսուն ։ * Եւ 41
առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն, հայե-
ցա́ւ յերկինս, օրհնեա́ց, մանրեա́ց զնկանակսն, և ետ
ցաշակերտսն զի արկցեն ն՟ց, և զերկուս ձկունսն՝ բաշ-
խեա́ց ամենեցուն ․ * Կերան՝ և յագեցան ․ * և բար- 42
ձին զնշխարսն երկոտասան սակառի լի, և 'ի ձկա́նց ան- 43
տի ։ * և էին որք կերանն՝ իբրև արք հինգ հազար ։ 44
ե բ * Եւ նոյն ժամայն ճեպեա́ց զաշակերտսն մտանել 'ի 45
նաւ, և յառաջագո́յն քան զնա երթալ յա́յնկոյս 'ի բեթ-
սայիդա, մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ ․ * Եւ 46
հրաժարեալ 'ի նոցանէ՝ ել 'ի լեառն կալ յաղօթս ։
ԺԷ * Եւ իբրև երեկոյ եղև, էր նաւն 'ի մէջ ծովուն ; և 47
ինքն 'ի ցամաքի ։ * Եւ ետես զն՟ս հողմակոծեալս 'ի 48
վարելն, զի էր հողմն ընդդէմ ն՟ց ։ և զչորրորդ պա-
հու գիշերոյն գա́յ առ ն՟ս գնալով 'ի վերայ ծովուն ․ և
49 կամէր զանց առնել առ նոքօք ։ * Նոքա իբրև տեսին
զի գնա́յր 'ի վերայ ծովուն, համարեցան թէ առաչօ́ք
50 ինչ լինիցի, և աղաղակս բարձին ։ * քանզի ամենե-
քեան տեսին զնա՝ և խռովեցան ։ Եւ նա՝ անդէն վաղ-
վաղակի խօսեցա́ւ ընդ ն՟ս, և ասէ ․ քաջալերեցարո́ւք,
51 ես եմ՝ մի՛ երկնչիք ։ * և ել 'ի նաւն առ ն՟ս, և դա-
դարեա́ց հողմն ։ Եւ առաւել ևս յիմարեալ էին 'ի միտս
52 իւրեանց, և զարմանային յոյժ ․ * քանզի և 'ի վերայ
53 հացին ոչ իմացան զի էր սիրտ ն՟ց թմբրեալ ։ * Եւ
իբրև անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն գեննեսարեթ ։
54 * Եւ իբրև ելին 'ի նաւէ անտի, խսկ և խսկ ծանեան
55 զնա արք տեղւոյն այնորիկ ․ * և ընթացեալ ա́յսր անդր
ընդ ա՟մ գաւառն, սկսան մահճօ́ք բերել զհիւանդս,
56 ուր լսէին թէ անդ իցէ ։ * Եւ ուր և մտանէր՝ 'ի գեղս
կամ 'ի քաղաքս կամ յագարակս, 'ի հրապարակս դնէին
զախտաժէտս, և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ 'ի քղանցս
հանդերձից նորա մերձենայցեն ․ և որք միանգամ մեր-
ձեցանն՝ փրկեցան ։

ԳԼ․ Է․

1 Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք 'ի ԺԸ
2 դպրացն որ եկեալ էին յԵրուսաղեմէ ։ * Եւ տե- ե գ
սեալ զոմանս յաշակերտացն անտի՝ զի խառնա́կ ձեռօք,
3 ա́յս ինքն է՝ անլուա́յ ուտէին հաց, բամբասեցին ։ * Զի
փարիսեցիքն՝ և ա՟մ հրէայք, եթէ ոչ բռնալի́ր լուա-
նան զձեռս, հաց՝ ոչ ուտեն ․ քանզի ունին զաւանդու-
4 թի՟ ծերոցն ․ * և 'ի հրապարակէ մտեալ՝ եթէ ոչ նախ
մկրտիցին, ոչ ուտեն ։ և ա́յլ ինչ բ՟զմ է՝ զոր ընկալա́ն
ունել, մկրտութի՟ս բաժակաց, և ստոմանաց, և պղն-
5 ձեաց, և մահճաց ։ * Ապա հարցանեն զնա փարիսե-
ցիքն՝ և դպիրք՝ թէ ընդէ՞ր աշակերտքն քո ոչ գնան ը՟ս
աւանդութե՟ ծերոցն ․ այլ խառնակ ձեռօք հա́ց ուտեն ։
6 * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցն՟ս, թէ բարւո́ք մար-
գարէացաւ եսայի վ՟ս ձեր կեղծաւորաց, ո՟պ ասաց ․
ժողովուրդս այս շրթա́մբք մեծարէ զիս, և սիրտք ն՟ց
7 հեռացեալ 'ի բացեա́յ են յինէն ։ * զո́ւր պաշտեն զիս ․
ուսուցանեն վարդապետութի՟ս՝ զմարդկա́ն պատուի-
8 րեալս ։ * Թողեալ զպատուիրանն ա՟յ, ունիք զմարդ-
9 կա́ն աւանդութի՟ ։ * Եւ ասէ ցն՟ս ․ բարւոք խոտէք զպ-
ատուիրանն ա՟յ, զի զձե́ր աւանդութի՟ն հաստատիցէք ։
10 * Զի մովսէս ասէ ․ պատուեա́ զհայր քո և զմայր ․ և
որ չարախօսեսցէ զհօրէ́ կամ զմօրէ, մահու վախճա-
11 նեսցի ։ * Եւ դուք ասէք, եթէ ասիցէ́ ոք ցհայր կամ
ցմայր՝ կորբա́ն, որ է՝ պատարա́գ, զոր յինէն օգտես-
12 ցիս ․ * և ոչ ևս տայք թոյլ նմ՟ առնել ինչ հօրն, կամ
13 մօր ։ * և անարգէք զբանն ա՟յ ձերով աւանդութե՟ն,
զոր աւանդեցէք ․ և բ՟զմ ինչ այլ՝ որ այսմ նմա́ն է՝ առ-
14 նէք ։ * Եւ կոչեա́լ առ ինքն զա՟մ ժողովուրդն՝, ասէ
15 ցն՟ս ․ լուարո́ւք ինձ ամենեքեան՝ և 'ի միտ առէք ։ * ոչ-
ինչ արտաքո́ւստ 'ի մարդ մտեալ՝ եթէ կարիցէ պղծել
զնա, այլ որ ելանէ́ 'ի նմանէ՝ այն է որ պղծէ զմարդն ։
16 * որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ́ ։ * Եւ իբրև ե-
17 մուտ 'ի տուն յամբոխէ անտի, հարցանէին զնա աշա- ե դ
18 կերտքն վ՟ս առակին ։ * Եւ ասէ ցն՟ս ․ այդպէս և դուք

ան-

---

(22) Ոմանք ․ Յինէն զոր կամիս ։ (23) Ոմանք ․ Զոր ինչ խնդրեսցես ։ (25) Ոսկան ․ Զի տացես ինձ վաղ″ ։ (29) Ոմանք ․ Զմարմինն ն՟ր, և ե″ ։ (31) Ոմանք ․ Եւ հանգիջիք սակաւիկ մի ։ (33) Ոմանք ․ Եւ տեսին զնա զի եր″ ։ և ոմանք ․ Եւ տեսին զի երթային, և գային բազումք ․ և հետ 'ի յա՟մ քաղա″ ։ (35) Ոմանք ․ Ասեն, տեղիս անապ″ ։ (35) Ոսկան ․ Մինչ օր կայ ։ (36) Ոսկան ․ Ուտել ինչ ոչ ունին ։ (37) Ոմանք յաւելուն ․ Ասեն ցնա աշակերտքն, եր″ ։ (38) Ոսկան ․ Երթայք և տեսէք ։ (42) Ոսկան ․ Կերան ամենին և յագե″ ։ (45) Ոմանք ․ Զժողովուրդսն արձակեսցէ ։ (48) Ոմանք ․ Եւ տեսեալ զն՟ս հող″ ․․ զանց առնել զնոքօք ։ (52) Ոմանք ․ Քանզի 'ի վ՟ր հացին ոչ իմա ․․ թմբրեալ ։ (53) Ոմանք ․ Եկին 'ի գեննեսարեթ ։ (54) Ոմանք ․ Եւ իբրև ել 'ի նաւէ ։ (55) Ոսկան յաւելու ․ Բերել զա՟մ հիւանդս ։ (56) Ոմանք ․ Զի գոնեա 'ի քղանցս հանդերձի ն՟ր մերձենայցեն ․ և որ միանգամ ։

Գլ․ Է․ (2) Ոմանք ․ Այս ինքն անլուայ ։ (4) Ոմանք ․ Մկրտութի՟ բաժակաց ։ (5) Յօրինակին գրեալ էր ․ Հարցանեն զնա փարի″ ։ Որ ոմանք ․ հարցանէին զնա ։ (6) Ոմանք ․ Թէ բարիոք մար″ ։ (8) Ոսկան յաւելու ․ Զմարդկան աւանդութիս ․ մկրտութիւնս ստոմանաց և բաժակաց և այլոց նմանեաց առնէք բ՟զմս ։ Որ ոչ ուրեք 'ի գրչագիրս մեր գտանի ։ (9) Ոմանք ․ Բարիոք խոտէք ․․ հաստատիցէք ։ (11) Յօրինակին ․ կամ զմայր՝ կոր″ ։ (11) Ոմանք ․ Օգտիցիս ։ (12) Ոսկան ․ Թոյլ նմա առնել ինչ ։ (13) Ոսկան ․ Բ՟զմ ինչ որ այսմ նմ″ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զա՟մ ժողովուրդսն ։ (15) Ոմանք ․ Ոչ որինչ արտաքուստ ․․․ այլ որ ելանէն 'ի նմանէ, այն պղծէ զմարդ ։ (17) Ոմանք ․ Հարցին զնա աշա″ ։ (18) Ոմանք ․ Անմիտ էք, և ոչ իմա″ ․․․ ոչ կարէ պղծել զնա ։

անմիտք էք. ո՛չ իմանայք, եթէ ամ որ արտաքուստ 'ի
ներքս մտանէ 'ի մարդ, ո՛չ կարէ զնա պղծել. * զի ո՛չ 19
եթէ 'ի սիրտ նր մտանէ, այլ յորովայն. և արտաքս ելանէ.
և սրբէ զամ կերակուրսն։ * Եւ ասէր, թէ որ 20
ինչ 'ի մարդոյն ելանէ՝ այն պղծէ զմարդ։ * զի 'ի ներքուստ 21
'ի սրտէ մարդկան խորհուրդք չարութե ելանեն.
շնութիւնք, պոռնկութիւնք, * գողութիւնք, սպանութիւնք, 22
ագահութիւնք, չարութիւնք, նենգութիւնք, գիջութի, չարակնութի,
հայհոյութի, ամբարտաւանութի, անզգամութի։
* Այս ամ չարիք՝ 'ի ներքուստ ելանեն, և 23
պղծեն զմարդ։

ԺԹ * Եւ անտի յարուցեալ եկն 'ի սահմանս տիւրոսի և 24
սիդոնի. և մտեալ 'ի տուն՝ ո՛չ ումեք կամէր յայտնել,
և ո՛չ կարաց ծածկել։ * Լուաւ կին մի զնմանէ, որոյ 25
դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ. եկն՝ անկաւ
առաջի նր։ * և կինն՝ էր հեթանոս, փիւնիկ ասորի 26
յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ 'ի դստերէ
նր։ * Եւ յս ասէ ցնա. Թո՛յլ տուր, նախ յագեսցին 27
մանկունք. զի ո՛չ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և
արկանել շանց։ * Նա՝ պատասխանի ետ և ասէ. տր՝ 28
և շունք 'ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին։
* Եւ ասէ ցնա. վս այդր բանի՝ երթ, ել դեւն 'ի դստերէ 29
քումմէ։ * Գնա՛ց 'ի տուն իւր, և եգիտ ելեալ զդդեւն. 30
և զդուստրն, զի անկեա՛լ դնէր 'ի մահիճս։

Ի * Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն տիւրոսի և սիդոնի, 31
եե եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց 'ի մէջ սահմանացն
'ի դեկապոլիս։ * Եւ բերին առաջի նր խուլ 32
մի և համր. և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վերայ նր։
* Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմմատունս 33
իւր ընդ ականջս նր՝ և եթուք անդր. և կալաւ
զլեզուէ նր. * հայեցաւ յերկինս՝ յոգոց եհան՝ և 34
ասէ. եփփաթա, որ է՝ բացի՛ր։ * Եւ նոյնժամայն 35
բացան լսելիք նր, և լուծան կապանք լեզուի նր. և
խօսէր՝ ուղի՛ղ։ * և պատուիրեաց նց՝ զի մի ումեք 36
ասիցեն։ Եւ որչափ նա պատուիրէր նց, նոքա ևս առաւել
քարոզէին։ * և ևս քան զևս զարմանային և ասէին. 37
Զամենայն ինչ բարւո՛ք գործեաց սա, զի խլից՝
լսել տայ, և համրոց խօսել։

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Յաւուրսն յայնոսիկ դարձեալ ժողովուրդ բազում էր, 1
եզ և ինչ՝ ո՛չ ունէին ուտել. կոչեա՛ց զաշակերտսն իւր՝
և ասէ ցնս։ * Գթա՛մ ես 'ի վերայ ժողովրդեանդ. զի 2
արդ՝ երեք աւուրք են՝ մինչ առ իս են, և ո՛չ ունին
զինչ ուտիցեն։ * և եթէ արձակեմ զդոսա նօթիս 'ի 3
տունս իւրեանց, նքթիցեն 'ի ճանապարհի. զի ոմանք
'ի դոցանէ 'ի հեռաստանէ եկեալ են։ * Պատասխանի 4
ետուն նմա աշակերտքն նր. ուստի՞ կարէս յագեցուցանել
զդոսա հացիւ յանապատի աստ։ * Եւ հարցանէր 5
զնս. քանի՞ նկանակ հաց ունիք։ և նք ասեն՝
եւթն։ * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել 'ի վերայ 6
երկրի։ և առեալ զեւթն նկանակն՝ գոհացա՛ւ՝ եբեկ,
և տայր ցաշակերտսն զի արկցեն։ և արկին առաջի
ժողովրդեանն։ * և ձկունս՝ սակա՛ւ ունէին. և 7
զա՛յն ևս օրհնեաց, և հրամայեաց արկանել։ * Կերան 8
և յագեցա՛ն. և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամբիղ։
* Եւ էին որք կերանն՝ իբրև չո՛րք հազարք. և 9
եէ արձակեա՛ց զնս։ * Եւ նոյնժամայն մտեալ 'ի նաւ հանդերձ 10
աշակերտօքն՝ եկն 'ի կողմանս դաղմանունեայ։

11 * Եկին փարիսեցիքն՝ և սկսան վիճել ընդ նմ. և խնդրէին
12 'ի նմանէ նշան յերկնից՝ փորձելո՛վ զնա։ * Եւ
հառաչեա՛ց յոգի իւր՝ և ասէ. զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան
խնդրէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ տացի նշան ազգիս այսմիկ։
13 * Եթող զնս. դարձեալ եմուտ 'ի նաւ, և գնա՛ց
14 յայնկոյս։ * Եւ մոռացան հաց բառնալ. բայց մի նկանակ
ունէին ընդ իւրեանս 'ի նաւին։

15 * Եւ պատուիրէր նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք 'ի խմորոյ ԻԲ
անտի փարիսեցւոց՝ և 'ի խմորոյ հերովդիանոսաց։
16 * Եւ խորհէին ընդ միմեանս և ասէին, թէ զի հաց
17 ո՛չ ունիմք։ * Գիտացյս՝ և ասէ ցնս. զի՞ խորհիք 'ի
սիրտս ձեր թերահաւատք՝ թէ հաց ո՛չ ունիք. տակաւին
ո՛չ իմանայք և ո՛չ յիշէք. ապշութի ունի զսիրտս
18 ձեր. * աչք ունի՛ք և ո՛չ տեսանէք, ականջք են՝ և ո՛չ
19 լսէք և ո՛չ իմանայք տակաւին։ և ո՛չ յիշէք, * յորժամ
զհինգ նկանակն 'ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սակառի
բարձէք զկոտորոցն լի։ և ասեն ցնա, երկոտասան։
20 * Եւ յորժամ զեւթն նկանակն 'ի չորս հազարսն, և քանի՞
զամբիղ լի՝ բարձէք զկոտորոցն։ և նք ասեն, եւթն։
21 * Եւ ասէ ցնս. իսկ զիա՞րդ ո՛չ իմանայք։
22 * Գան 'ի բեթսայիդա. և ածեն առաջի նր կո՛յր մի, ԻԳ
23 և աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի 'ի նա։ * Եւ առեալ
զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յա՛չս
նր, և ձեռն եդ 'ի վերայ նր. և հարցանէր ցնա՝ թէ
24 տեսանիցէ՞ ինչ։ * Բացաւ՝ և ասէր. տեսանեմ զմարդիկս՝
25 զի շրջին իբրև զծառս։ * Դարձեալ եդ ձեռս
'ի վերայ աչաց նր՝ եբաց, և տեսանէր. ողջացա՛ւ և տեսանէր
26 համարձակ զամ. * Արձակեա՛ց զնա 'ի տուն իւր՝
և ասէ. 'ի շէնդ մի՛ մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո. և
յորժամ 'ի շէնն մտանիցես՝ մի՛ ումեք ասիցես 'ի շինին։
27 * Եւ ել յս աշակերտօքն հանդերձ 'ի շէնս կեսարեայ ԻԴ ղե
փիլիպպեայ. և 'ի ճանապարհին հարցանէր ցաշակերտսն՝
և ասէր. զո՞ ասեն՝ զինէն մարդիկն՝ թէ
28 իցեմ։ * Նոքա ետուն պատասխանի՝ և ասեն. զյովհաննէս
մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և այլք՝ զմի ոք 'ի մարգարէից
29 անտի։ * Ասէ ցնս. իսկ դուք՝ զո՞ ասէք
ասէք զինէն թէ իցեմ։ պատասխանի ետ պետրոս, և
30 ասէ ցնա. դու ես քս։ * Եւ սաստեա՛ց 'ի նս՝ զի ումեք՝
31 մի՛ ասիցեն զնմանէ։ * Եւ սկսաւ ուսուցանել զնս,
թէ պա՛րտ է որդւոյ մարդոյ բազում չարչարանս ընդունել,
և անարգել յերիցանց և 'ի քահանայապետից
և 'ի դպրաց, և մեռանել. և յերիր աւուր յառնել։
32 * և համարձակ զբանն խօսեցաւ։ Եւ առեալ զնա մեկուսի
33 պետրոսի՝ սկսաւ սաստել նմա։ * Եւ նա՝ դարձաւ
ետես զաշակերտսն, սաստեա՛ց պետրոսի և ասէ.
երթ յետս իմ սատանայ. զի ո՛չ խորհիս դու զայսն,
34 այլ զմարդկանս։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդն
աշակերտօքն հանդերձ՝ ասէ ցնս. եթէ ոք՝ կամի գալ
զկնի իմ, ուրասցի զանձն իւր, և բարձցէ զխաչ իւր՝
35 և եկեսցէ զկնի իմ։ * Զի որ կամիցի ապրեցուցանել
զանձն իւր, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն
36 իւր վս աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա։ * Զի՞նչ օգուտ
է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ ամ շահեսցի, և զանձն
37 իւր տուժեսցի։ * քանզի՝ զի՞նչ տայցէ մարդ՝ փոխանակ
38 անձին իւրոյ։ * Զի որոք՝ ամօթ համարեսցի զիս
և զբանս իմ 'ի շնացօղ և 'ի մեղաւոր ազգիս յայսմիկ,
և որդի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ եկեսց[illegible]
39 փառօք հօր իւրոյ և հրեշտակաց սրբոց։ * Եւ ասէ ցնս.
ամէն ասեմ ձեզ. զի են ոմանք 'ի սոցանէ որ աստ կան,
որք

---

(24) Ոմանք. Ոչ կամէր յայտնել։ (27) Ոմանք. Թո՛յլ տուր՝ զի նախ յագ"։ (31) Ոմանք. Եւ սիդոնի, եկն 'ի ծո"։ (32) Ոմանք. Խուլ մի համր, և աղաչէին զի։ (34) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա, Եփփաթա։ (37) Ոմանք. Բարւոք գոր"։

Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Են՝ զի կան առ իս։ (5) Ոմանք. Եւ հարցանէր ցնս. քանի՞ նկանակ հացի ունիք։ (6) Ոմանք. Զեօթն նկանակս։ (7) Ոմանք. Եւ ձկունս սակաւս ու"։ (10) Ոմանք. Եկն 'ի սահմանս դաղմա"։ (14) Ոմանք յաւելուն. Բայց միայն մի նկա"։ (15) Ոմանք. Եւ պատուիրեաց նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք։ (17) Ոմանք. Ապշութի կալեալ զսիրտս ձեր։ (19) Ոմանք. Սակառի լի բար"։ և ասեն. երկոտասան"։ (23) Ոմանք. Եւ ձեռն եդ 'ի վր գլխոյ նր. և։ (25) Ոմանք. Եդ ձեռն 'ի վր ա"։ (27) Ոմանք. Փիլիպպեայ... մարդիկս թէ իցեմ։ (28) Ոմանք. Զմի 'ի մարգա"։ (30) Ոմանք. Զի մի ումեք ասիցեն։ (33) Ոմանք. Դարձաւ և ետես։ (33) Ոմանք. Այլ զմարդկան։ (35) Ոմանք. Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել, կոր"։ (36) Ոմանք. Զաշխարհս ամենայն... տուժեսցէ։ (38) Ոմանք. Ազգիս այսմիկ։

որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն զարքայութին՟ այ՟ եկեալ զօրութբ՟ ։

ԳԼ. Թ.

ԻԵ Եւ յետ վեց աւուր՝ առնու ը՟ իւր յս՟ զպետրոս և 1
զյակովբոս և զյովհաննէս, և հանէ զն՟ս 'ի լեառն
մի բարձր առանձինն. և յայլակերպս եղև առաջի ն՟ց ։
* և ձորձք ն՟ր եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ, ո՟պ թա- 2
փիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել ։
* Եւ երևեցաւ ն՟ց եղիա մովսիսիւ հանդերձ, և խօ- 3
սէին ընդ յս՟ի ։ * Պատասխանի ետ պետրոս՝ և ասէ 4
ցյս՟. ռաբբի՝ բարւոք է մեզ աստ լինել. և արասցուք՝
երիս տաղաւարս՝ մի՝ քեզ, և մի՝ մովսիսի, և մի՝ ե-
ղիայի ։ * քանզի ոչ գիտէր զինչ խօսէր, զի զարհու- 5
րեալ էին ։ * Եւ եղև ամպ մի՝ հովանի 'ի վերայ ն՟ց. 6
ձայն եղև յամպոյ անտի՝ և ասէ. դա է որդի իմ սի-
րելի՝ դմա լուարուք ։ * Եւ յանկարծակի հայեցեալ 7
այսր անդր, ոչ ևս զոք ուրեք տեսին, բայց միայն՝ զյս՟
ընդ իւրեանս ։ * Եւ մինչդեռ իջանէին 'ի լեռնէ ան- 8
տի, պատուիրեաց ն՟ց զի մի՛ ումեք պատմեսցեն զոր
տեսինն, բայց յորժամ որդի մարդոյ 'ի մեռելոց յարի-
ցէ ։ * Եւ նոքա զբանն 'ի միտ ունէին ։ և խնդրէին ը՟ 9
միմեանս՝ թէ զի՞նչ իցէ 'ի մեռելոց յառնել ։ * Հար- 10
ցին զնա և ասեն. զի՞նչ է այն զոր դպիրքն ասեն՝ ե-
թէ նախ եղիայի պարտ է գալ ։ * Նա՝ պատասխանի 11
ետ ն՟ց և ասէ. եղիա նախ եկեալ՝ յօրդորեսցէ զա՟մ ։
իսկ զիա՞րդ գրեալ է զորդւոյ մարդոյ, զի բ՟զմ ինչ չար-
չարեսցի և անգոսնեսցի ։ * Այլ ես՝ ասեմ ձեզ, եթէ 12
եղիա եկն, և արարին ընդ նա զինչ և կամեցան. ո՟պ
ԶԸ և գրեալ է վասն ն՟ր ։ * Եւ եկեալ առ աշակերտսն, 13
տեսին ամբոխ շուրջ զնոքօք, և զդպիրսն՝ զի վիճէին
ընդ ն՟ս ։ * Եւ վաղվաղակի ա՟մ ժողովուրդն իբրև տե- 14
սին զնա՝ զարմացան, և ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն
տային նմ՟ ։ * Եւ եհարց ցն՟ս թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ ն՟ս ։ 15
ԻԶ * Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի ժողովրդենէն՝ և ասէ. 16
վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս
համր. * և ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա, և փրփրէ, 17
և կրճտէ զատամունս իւր՝ և ցամաքի. և ասացի ցա-
շակերտսն քո զի հանցեն, և ոչ կարացին հանել զնա ։
* Պատասխանի ետ ն՟ց և ասէ. ո՛վ ազգ անհաւատ՝ մին- 18
չև յե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ, մինչև ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ.
ածէք զնա առ իս ։ * Եւ ածին զնա առ նա ։ իբրև ե- 19
տես զնա այսն, վաղվաղակի շարժլեաց զնա, և ան-
կեալ յերկիր թաւալէր և փրփրէր. * Եհարց ցհայր 20
ն՟ր և ասէ. քանի՞ ժամանակք են՝ յորմէհետէ այդ ե-
ղև դմա ։ Եւ նա ասէ. 'ի մանկութէ՟. * բազում անգամ 21
'ի հուր արկանէ և 'ի ջուր՝ զի կորուսցէ զդա. արդ՝
եթէ կարող ինչ ես, օգնեա՛ մեզ ո՟ղ՝ գթացեալ 'ի վ՟ր
մեր ։ * Եւ յս՟ ասէ ցնա. ասացեր՝ եթէ կարող ես. ա՟մ 22
ինչ՝ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայ ։ * Եւ վաղվա- 23
ղակի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ և ասէ. հաւատամ,
օգնեա՛ անհաւատութեան իմում ։ * Իբրև ետես յս՟՝ ե- 24
թէ կուտի ժողովուրդն 'ի վերայ, սաստեաց այսոյն
պղծոյ՝ և ասէ. համր՝ և խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրա-
ման, ել 'ի դմանէ, և այլ ևս՝ մի՛ մտանիցես 'ի դա ։ * Եւ 25
աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա՝ և ել. և եղև պա-
տանեակն իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց խօսել՝
26 թէ մեռաւ ։ * Եւ յս՟ կալաւ զձեռանէ ն՟ր յարոյց զնա,
27 և կանգնեցաւ ։ * Եւ իբրև եմուտ նա 'ի տուն, աշա-
կերտքն առանձինն հարցին ցնա. մեք՝ ընդէ՞ր ոչ կա-
28 րացաք հանել զնա ։ * Եւ ասէ ցն՟ս. այդ ազգ՝ ոչ իւիք
29 ելանէ, եթէ ոչ պահօք և աղօթիւք ։ * Եւ անտի ե- ԶԳ
լեալ անցանէին առ գալիլեացւովք. և ոչ կամէր ե-
30 թէ ոք գիտասցէ ։ * Քանզի ուսուցանէր զաշակերտսն
իւր՝ և ասէր ցն՟ս, թէ որդի մարդոյ մատնելոց է 'ի
ձեռս մարդկան, և սպանցեն զնա. և իբրև սպանցի՝
31 յերիր աւուր յառնէ ։ * Եւ նք՟ ոչ գիտէին զբանն,
և երկնչէին հարցանել ցնա ։
32 * Եւ եկն 'ի կափառնաում. և իբրև եմուտ 'ի տուն, հար- ԻԷ
ցանէր զն՟ս, զի՞նչ վիճէիք զճանապարհայն ը՟ միմեանս ։
33 * Եւ նք՟ լուռ լինէին ։ քանզի ընդ միմեանս վիճէին
34 'ի ճանապարհին թէ՝ ո՞վ մեծ իցէ ։ * Եւ իբրև նստաւ՝
կոչեաց զերկոտասանսն, և ասէ ցն՟ս. եթէ ոք կամի
առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն կրտսեր՝ և ամենե-
35 ցուն պաշտօնեայ ։ * Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց 'ի
մէջ ն՟ց. և ընկալեալ զնա 'ի գիրկս իւր, ասէ ցնոսա ։
36 * Որ միանգամ յայսպիսի մանկանց ընկալցի յանուն
իմ, զիս ընդունի ։ և որ զիս ընդունի, ոչ զիս ընդու-
37 նի՝ այլ զայն որ առաքեացն զիս ։ * Պատասխանի ետ
նմ՟ յովհաննէս և ասէ. վարդապետ՝ տեսաք զոմն զի
յանուն քո դևս հանէր՝ և զմեր կնի ոչ շրջէր, և ար-
38 գելուք զնա ։ * Եւ նա ասէ. մի՛ արգելուք զնա. զի
ոչոք է որ առնէ զօրութիւն յանուն իմ, և կարիցէ հայ-
39 հոյել զիս ։ * զի որ ոչն է ընդ մեզ հակառակ, 'ի մեր
40 կոյս է ։ * Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր բաժակաւ
յանունս յոյս, թէ դուք՝ քն՟ի էք, ամէն ասեմ ձեզ՝
41 մի՛ կորուսցէ զվարձս իւր ։ * Եւ որ ոք՝ գայթագղե-
ցուսցէ զմի 'ի փոքրկանցս որ հաւատան յիս, լաւ էր
նմ՟ առաւել՝ եթէ արկեալ էր ընդ պարանոցաւ ն՟ր եր-
42 կան իշոյ, և ընկեցեալ 'ի ծով ։ * Եւ եթէ գայթագ-
ղեցուսցէ զքեզ ձեռն քո, հա՛տ՝ ընկեա՛ 'ի քէն. զի լաւ
իցէ քեզ խեղ 'ի կեանս յաւիտենից մտանել, քան եր-
կուս ձեռս ունել՝ և երթալ 'ի գեհեն 'ի հուրն անշէջ ։
44 * Եւ եթէ ոտն քո գայթագղեցուսցէ զքեզ, հա՛տ ըն-
կեա՛ զնա 'ի քէն. լաւ իցէ քեզ կաղ մտանել 'ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ոտս ունել՝ և անկանել 'ի
46 գեհեն ։ * Եւ եթէ ակն քո գայթագղեցուսցէ զքեզ,
հա՛ն զնա 'ի բաց. լաւ իցէ քեզ միով ականբ մտանել
յարքայութի՟ն այ՟, քան երկուս աչս ունել՝ և անկանել
47 'ի գեհեն ։ * Ուր որդն ն՟ց ոչ մեռանի՝ և հուրն ոչ
48 շիջանի ։ * Զի ա՟մ ինչ հրով յաղեսցի ։ * Բարւո՛ք է
49 աղ. եթէ աղն անհամեսցի, ի՞ւ համեմեսցի ։ արդ՝ դուք
կալարուք յանձինս ձեր զաղն, և խաղաղութի՟ն արա-
րէք ընդ միմեանս ։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ անտի յարուցեալ՝ գայ 'ի սահմանս հրէաստա- ԶԴ
նի, յայնկոյս յորդանանու ։ և երթայր դարձեալ
խռնեալ ժողովուրդն առ նա, և որպէս սովոր էր՝
միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա ։
2 * Իսկ փարիսեցիքն մատուցեալ փորձելով հարցանէին ԻԸ
զնա՝ և ասէին, եթէ արժա՞ն իցէ առն զկին իւր արձա-

Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ յայլակերպ եղև ։ (2) Ոմանք. Սպիտակեցուցանել ։ (3) Ոսկան. Որք խօսէին ը՟ յս՟ի ։ (6) Ոմանք. Յամպոյն՝ և ասէ ։ Եւ ոմանք. յամպոյ անտի՝ դա է ։ (8) Ոմանք. 'Ի լեռնէն, պատուէր'' ։ (12) Ոմանք. Եւ արարին ը՟ նմա զոր ինչ կամեցան ։ (15) Ոմանք. Եհարց ցն՟ս, թէ ։ (18) Ոմանք. Մինչև ցերբ իցեմ առ ձեզ. մինչև յերբ ան'' ։ (19) Ոմանք Եւ փրփրայր ։ (21) Ոմանք. Արկանէ զդա և 'ի ջուր ։ (23) Ոսկան յաւելու. Հաւատամ տր՟. օգ'' ։ (24) Ոմանք. Համր դև խուլ... և այլ մի՛ ևս ։ (27) Ոմանք. Ոչ կարացաք հանել զդա ։ (29) Ոմանք. Անցանէր առ գալիլեացւովքն ։ (30) Ոմանք. Եւ սպանանիցեն զնա ։ (30) Ոսկան. Յերիր աւուր յարիցէ ։ (31) Ոմանք. Հարցանել զնա ։ (35) Ոմանք. 'Ի գիրկս իւր, ասէր ցն՟ս ։ (36) Ոմանք. Եւ որ զիմն ընդունիցի ։ (39) Ոմանք. 'Ի մեր կողմն է ։ (41) Ոմանք. Թէ արկեալ էր ը՟ պարանոցն նորա ։ (42) Ոմանք. Խեղ մտանել 'ի կեանս ։ * Աստանօր ոսկան առեալ 'ի լատինականէն յաւելու համարս. 43, և 45. երկուս տնելով զբանն. Ուր որդն ն՟ց ոչ մեռանի, և հուրն ոչ շիջանի ։ զոր ա՟մ գրչագիրք մեր միանգամ ունին 'ի համարն 47 ։ (44) Ոմանք. Գայթագղեցուցանէ զքեզ... և արկանել 'ի գեհեն ։ Որ ոսկան յաւելու. 'Ի գեհեն 'ի հուրն անշէջ ։ (46) Ոմանք. Հան զնա 'ի բաց ։ (48) Ոսկան 'ի լատինականէն առնլով յաւելու. Հրով յաղեսցի. և ամենայն պատարագ աղիւ յաղեսցի ։ (49) Բ՟մ. Եւ եթէ աղն անհամ'' ։

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Խռնել ժողովուրդ առ նա ։

հանել: * Նա՝ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. զի՞նչ պա֊ 3
տուիրեաց ձեզ մովսէս: * Եւ նք ասեն. մովսէս հրա֊ 4
ման ետ՝ գիր մեկնելոյ գրել, և արձակել: * Պատաս֊ 5
խանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. վս խստասրտութե ձերոյ գր֊
եաց զպատուիրանդ զայդ. * այլ ի սկզբանէ արարա֊ 6
ծոց, արու և էգ արար զնս ած, և ասէ: * վասն այ֊ 7
սորիկ թողցէ այր զհայր իւր և զմայր, և երթիցէ զհետ
կնոջ իւրոյ: * և եղիցին երկոքեան 'ի մարմին մի: և այ֊ 8
նուհետև ոչ են երկու՝ այլ մարմին մի: * Արդ՝ զոր 9
ած զուգեաց, մարդ մի՛ մեկնեսցէ: * Եւ 'ի տան դար֊ 10
ձեալ՝ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնա: * Եւ ասէ ցնս. 11
եթէ այր՝ արձակեսցէ զկին իւր, և առնուցէ այլ. շնայ:
* և կին՝ եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի առն այ֊ 12
զէ լում, շնայ: * Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի՝ զի 13
ձեռն դիցէ նց. իսկ աշակերտքն սաստէին այնոցիկ
որ մատուցանէինն: * Իբրև ետես յս, բարկացեալ 14
սաստեաց նց և ասէ. թո՛յլ տուք մանկտւոյդ գալ առ
իս, և մի՛ արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է ար֊
քայութիւն այ: * Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընկալցի զար֊ 15
քայութի այ իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ 'ի նա: * Եւ ա֊ 16
ռեալ զնս 'ի գիրկս ձեռն եդ 'ի վերայ՝ և օրհնեաց զնս:
ԽԹ * Եւ ը ելանելն նր անտի 'ի ճանապարհ, ահաւասիկ 17
ոմն մեծատուն՝ ընթացեալ 'ի ծունր իջանէր, հարցա֊
նէր ցնա՝ և ասէր. վարդապետ բարի՝ զի՞նչ արարից
զի զկեանսն յաւիտենականս ժառանգեցից: * Եւ յս՝ 18
ասէ ցնա. զի՞ ասես զիս բարի. չի՛ք ոք բարի՝ բայց մի
ած հայր: * զպատուիրանս գիտես. մի՛ շնար. մի՛ սպանա֊ 19
ներ. մի՛ գողանար. մի՛ սուտ վկայեր. պատուեա՛ զհայր
քո և զմայր: * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. վարդա֊ 20
պետ՝ զայդ ամ արարի 'ի մանկութե իմմէ, արդ՝ զի՞նչ
ևս պակաս իցեմ: * Եւ յս հայեցեալ 'ի նա՝ սիրեաց զնա 21
և ասէ ցնա. մի ինչ պակա՛ս է 'ի քէն, եթէ կամիս կատա֊
րեալ լինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճառեա՛ և տո՛ւր աղ֊
քատաց, և ունիցիս գանձս յերկինս, և ա՛ռ զխաչն՝ և եկ
զկնի իմ: * Եւ նա՝ խոժոռեա՛լ ը բանն՝ գնաց տրտում: 22
զի ունէր ինչս բզմս: * Եւ հայեցեալ յայս կոյս՝ յայն 23
կոյս յս, ասէ ցաշակերտսն. զիա՞րդ դժուարին է՝ որ
զինչսդ ունին, մտանել յարքայութի այ: * Եւ աշա֊ 24
կերտքն զարմացեա՛լ էին 'ի վերայ բանիցն նր: իսկ յս
դարձեալ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. որդեակք՝ ո՜ր֊
չափ դժուարին է յուսացելոց յինչս՝ մտանել յարքայ֊
ութի այ: * դիւրին է մալխոյ ընդ ծակ ասղան ան֊ 25
ցանել, քան մեծատան՝ յարքայութի այ մտանել: * Եւ 26
նք առաւե՛լ ևս զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս.
իսկ ո՞վ կարասցէ ապրել: * Հայեցեալ ը նս յս՝ ասէ. 27
առ 'ի մարդկանէ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ 'ի յայ:
ղղ * Սկսաւ ասել ցնա պետրոս. ահաւասիկ մեք՝ թողաք 28
զամ, և եկաք զկնի քո: * Պատասխանի ետ յս և ա֊ 29
սէ. ամէն ասեմ ձեզ՝ ոչ ոք է որ եթող զտուն, կամ
զեղբարս, կամ զքորս, կամ զհայր, կամ զմայր, կամ
զորդիս, կմ զագարակս՝ վասն իմ կմ վասն աւետարա֊
նին. * եթէ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ 30
յայսմ ժամանակի տունս, և եղբարս, և քորս, և մայրս,
և որդիս, և ագարակս հալածանօք հանդերձ, և յաշ֊
խարհին որ գալոց է՝ զկեանսն յաւիտենականս: * Զի 31
բզմք եղիցին առաջինք՝ յետինք, և յետինք՝ առաջինք:

32 * Եւ էին 'ի ճանապարհի մինչ դեռ ելանէին յեմ.
և երթայր յս առաջի քան զնս, և զարմացեալ էին որ
զհետն երթային. և երկնչէին: Եւ առեալ միւսան֊ ղէ
գամ զերկոտասանսն, սկսաւ ասել նց զինչ
33 անցք անցանելոց իցեն ընդ նա: * Թէ ահաւասիկ ե֊
լանեմք յեմ. և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայա֊
պետիցն և դպրաց. և դատեսցին զնա 'ի մահ, և մատ֊
34 նեսցեն զնա հեթանոսաց. * և կատակեսցեն զնովաւ,
և հարկանիցեն զնա, և թքանիցեն 'ի նա, և սպան֊
ցեն. և յերիր աւուր յարիցէ:
35 * Եւ երթային առ նովաւ յակովբոս և յովհաննէս՝ որ֊ Լ
դիքն զեբեդեայ. և ասեն ցնա. վարդապետ՝ կամիմք
36 զի զոր ինչ խնդրեսցուք 'ի քէն՝ արասցես մեզ: * Եւ
նա՝ ասէ ցնս. զի՞նչ կամիք յինէն՝ զի արարից ձեզ:
37 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնա. տո՛ւր մեզ՝ զի նստցուք մի
38 յաջմէ քումմէ և մի յահեկէ 'ի փառսն քում: * Պատաս֊
խանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. ոչ գիտէք զինչ խնդրէք. կա֊
րէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կամ ըզ֊
39 մկրտութին՝ զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել: * և նոքա՝
ասեն ցնա, կարեմք: Եւ յս ասէ ցնս. զբաժակն զոր
ես ըմպելոց եմ՝ ըմպիցէք, և զմկրտութին՝ զոր ես
40 մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք. * այլ նստուցանել ընդ աջ֊
մէ իմմէ և ը ահեկէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ որոց տուեալ
41 իցէ: * Եւ լուեալ զայն տասանցն, սկսան բարկանալ
42 յակովբայ և յովհաննու: * Եւ յս կոչեաց զնս առ ինքն,
և ասէ ցնս. գիտէք. զի որ յանուան իշխանքն են հե֊
թանոսաց, տիրեն նց. և մեծամեծք նց իշխեն նոցա:
43 * Ոչ նոյնպէս իցէ և 'ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի
44 'ի ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր պաշտօնեայ. * և որ
կամիցի 'ի ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ձեր ամենեցուն
45 ծառայ: * Քանզի և որդի մարդոյ՝ ոչ եկն առնուլ
պաշտօն, այլ պաշտել, և տալ զանձն իւր փրկանս
փոխանակ բազմաց:
46 * Եւ գան յերիքով. և ընդ ելանելն նր յերիքովէ ա֊ ԼԱ էկ
շակերտօքն՝ և բզմ ժողովրդովք, որդի տիմեի բար֊
տիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհի:
47 * Իբրև լուաւ՝ թէ յս նազովրեցի է, սկսաւ աղաղա֊
48 կել՝ և ասել. որդի դաւթի յս՝ ողորմեա՛ ինձ: * Եւ
սաստէին նմ բզմք՝ զի լռեսցէ: և նա՝ առաւել ևս ա֊
49 ղաղակէր. որդի դաւթի ողորմեա՛ ինձ: * Զտեղի առ
յս, և հրամայեաց կոչել զնա: կոչեն զկոյրն՝ և ասեն
50 ցնա. քաջալերեա՛ց՝ արի՝ կոչէ զքեզ: * Եւ նր ընկե֊
51 ցեալ զձորձս իւր, յարեաւ եկն առ յս: * Պատասխա֊
նի ետ նմ յս՝ և ասէ. զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ:
52 ասէ ցնա կոյրն. ռաբբունի, զի բացայց: * Եւ յս ա֊
սէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ: և վաղ֊
վաղակի բացաւ, և երթայր զհետ նր 'ի ճանապարհին:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ յորժամ մերձ եղեն յեմ 'ի բեթփագէ և 'ի բե֊ ԼԲ
թանիա մօտ 'ի լեառն ձիթենեաց, առաքէ երկուս
2 յաշակերտաց անտի, * և ասէ ցնս. երթայք դուք 'ի
գեւղ՝ որ ընդդէմ ձեր կայ. և նոյն ժամայն իբրև մտա֊
նէք 'ի նա, գտանիցէք յաւանակ մի կապեալ, յորոյ վե֊
րայ ոչ ոք 'ի մարդկանէ նստաւ, լուծէք զնա՝ և ածէք:
3 * Եւ եթէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ զի՞ լուծանէք զյա֊
ւա֊

---

(5) Յօրինակին գրեալ. Պ̃ն̃ի ետ յս: (5) Ոմանք յաւելուն. Գրեաց ձեզ զպա": (7) Ոմանք. Վս այնորիկ թողցէ: (10) Ոմանք. Աշակերտքն զնոյն հարցանէին ցնա: (13) Ոմանք. Ձեռն դիցէ 'ի վր նց: (14) Ոմանք. Թոյլ տուք մանկտւոյն: (17) Ոմանք. Ահա ոմն մեծա"... զինչ գործեցից զի զկեանս: (18) Ամէն օրինակք յաւելուն համաձայն մերումս, Մի ած հայր: (21) Ոմանք. Պակասէ 'ի քէն: (23) Յօրինակին գրեալ. Յայն կոյս յս, ասէ: (23) Ոմանք. Որ զինչսն ունին: (26) Ոմանք. Իսկ ո կարիցէ ապրել: (27) Ոմանք. Ընդ նս յս՝ և ասէ: (27) Ոսկան յաւելու. Առ 'ի յայ. զի ամենայն կարելի են առ այ: (29) Ոմանք. Վս անուան իմոյ, կմ վս աւետարանին: (30) Ոմանք. Եւ մարս: և ոմանք. և մայր: (32) Ոմանք. Սկսաւ ասել ցնս, զինչ.. ը նմ: (32) Ոսկան. Նց որ ինչ անցք անի": (33) Ոմանք. Եւ դատեսցեն զնա 'ի մահ: Եւ ոմանք. և դատապարտեսցեն զնա 'ի: (34) Ոմանք. Եւ կատակեսցեն: (35) Օրինակ մի. Եւ երթային զնովաւ: (37) Ոմանք. 'Ի յաջմէ 'ի փառսն քո: (38) Բն. Զմկրտութիւն մկրտել՝ զոր: (40) Ասէ. Այլ որոց պատրաստեալ իցէ: (42) Ոմանք. Եւ մեծամեծքն նց: (43) Ոմանք. Ոչ այնպէս իցէ և 'ի ձերում: (44) 'Ի բն. սխալ. Եղիցի ձեր ամենեցուն: (46) Ոմանք. Ժողովրդովք, որդի տիմեի բարտեմէոս, կամ, բառտիմէոս: (48) Ոմանք. Եւ նա ևս առաւել: (50) Ոսկան. Յարեաւ և եկն առ: Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Առաքեաց երկուս յա": (2) Ոմանք. 'Ի գեւղ որ ... իբրև մտանիցէք 'ի նա, գտանիցէք յաւա": (3) Բն. 'Ի հնագոյն և յընտրելագոյն օրինակաց ոմանց համե֊

ւանակդ, ասասջի՛ք՝ թէ տեառն իւրում պիտոյ է։ և
վաղվաղակի առաքեսցէ զնա այսր։ * Չոգան՝ և գտին 4
զյաւանակն կապեալ առ դուրս արտաքոյ 'ի փողոցի
անդ, և լուծին զնա։ * Եւ ոմանք յորոց անդն կային, 5
ասեն ցնս՟. զի՞ գործէք, զի՞ լուծանէք զյաւանակդ։
* Եւ նոքա՝ ասեն ցնս՟ ոպ՟ ասացն յս՟. և թոյլ ետուն 6
նց՟։ * Ածեն զյաւանակն առ յս՟. և արկանեն 'ի վերայ 7
նր՟ զհանդերձս, և նստաւ 'ի վերայ նր՟։ * Եւ բազումք 8
զհանդերձս իւրեանց տարածանէին 'ի վերայ ճանապարհին։ և այլք ոստս 'ի ծառոց հատանէին՝ և արկանէին զճանապարհաւն։ * Եւ որ առաջին՝ և զկնի 9
երթային, աղաղակէին և ասէին. ովսաննա բարձրելոյն։ * օրհնեա՜լ որ գայդ յանուն տն՟. օրհնեա՜լ թա- 10
գաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ դաւթի. խաղաղութի
յերկինս՝ և փառք 'ի բարձունս։ * Եւ եմուտ յս՟ յեմ՟, 11
'ի տաճարն, և հայեցաւ շուրջ զամենեքումբք. և զի
էր երեկոյացեալ ժամն, ել 'ի բեթանիա երկոտասանիւքն հանդերձ։

ԼԳ· * Եւ 'ի վաղիւ անդր մինչ դեռ ելանէին 'ի բեթանիայ՝ 12
էբ քաղցեաւ։ * և ետես թզենի մի 'ի բացուստ տերևա- 13
լից. և եկն թէ գտանիցէ ինչ 'ի նմա. և իբրև եկն 'ի
նմա ո՛չինչ եգիտ՝ բայց միայն տերև. զի ոչ խակ էր ժամանակ թզոյ։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. մի՛ ևս 14
ոք՝ յաւիտեան 'ի քէն պտուղ կերիցէ։ և լսէին աշակերտքն նր՟։ * Գան 'ի յեմ՟. և մտեալ 'ի տաճարն՝ ըս- 15
կսաւ հանել զվաճառականսն և զգնօղս՝ որ էին 'ի տաճարին. և զսեղանս հատավաճառացն զրուեաց, և զաթոռս աղաւնեվաճառացն կործանեաց. * և ոչ թո- 16
ղոյր՝ եթէ ոք անօթ ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն։
* ուսուցանէր զնս՟ և ասէր. գրեալ է, թէ տունն իմ 17
տուն աղօթից կոչեսցի ամ՟ հեթանոսաց, և դուք արարէք զդա այրս աւազակաց։ * Լուան քահանայապետ- 18
քն և դպիրք, և խնդրէին թէ ո՛րպէս կորուսցեն զնա,
բայց երկնչէին 'ի նմանէ. զի ամ՟ ժողովուրդն զարմացեալ էր ընդ ուսումն նր՟։ * Եւ իբրև երեկոյ լինէր՝ 19
արտաքոյ քան զքաղաքն ելանէին։ * Եւ մինչ դեռ այ- 20
գուցն առ նովաւ անցանէին, տեսին զթզենին ցամաքեա՜լ յարմատոց։ * յիշեաց պետրոս՝ և ասէ ցնա. ռաբ- 21
բի՛ ահաւասիկ թզենին զոր անիծեր՝ ցամաքեցաւ։
* Պատասխանի ետ յս՟ և ասէ ցնս՟. եթէ ունիցիք ըզ- 22
հաւատն այ՟, * ամէն ասեմ ձեզ, որոք ասիցէ լերինս 23
այսմիկ՝ բարձի՛ր և անկի՛ր 'ի ծով, և ոչ երկմտիցէ 'ի
սրտի իւրում, այլ հաւատասցէ թէ զոր ասէն լինի,
եղիցի նմա զոր ինչ և ասիցէ։ * Վս՟ այսորիկ ասեմ 24
ձեզ. զամենայն ինչ վասն որոյ աղօթս արարեալ խնդրիցէք, և հաւատայցէք թէ առնուք, եղիցի ձեզ։

ԼԴ· * Եւ յորժամ յաղօթս կայցէք, թողուցուք եթէ ու- 25
նիցիք ինչ զումեքէ. զի և հայրն ձեր որ յերկինս է,
թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր։

ԼԵ * Գան միւսանգամ 'ի յեմ՟. և մինչ դեռ 'ի տաճարի 27
էգ անդ զգնայր, գան առ նա քահանայապետքն և դպիրք
և ծերք, * և ասեն ցնա. որո՞վ իշխանութե՟ առնես զայդ, 28
և ո՞վ ետ քեզ զիշխանութիւ՟ զայդ։ * Պատասխանի ետ 29
յս՟ և ասէ ցնս՟. հարցից և ես զձեզ բան մի, տուք ինձ
պատասխանի. և ես ասացից ձեզ՝ որով իշխանութե՟ առ-
30 նեմ զայս։ * Մկրտութիւնն յովհաննու յերկնից էր՝
31 թէ 'ի մարդկանէ, տուք ինձ պատասխանի։ * Խոր-
հէին ընդ միմեանս՝ և ասէին. եթէ ասեմք եթէ յերկ-
32 նից, ասէ ցմեզ՝ իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք նմ՟։ * այլ
եթէ ասեմք՝ 'ի մարդկանէ, երկնչիմք 'ի ժողովրդե-
նէն. զի ամենեքին գիտէին զյովհաննէս՝ թէ մարգա-
33 րէ էր։ * Պատասխանի ետուն և ասեն ցյս՟, չգիտեմք.
Եւ յս՟ ետ նց՟ պատասխանի՝ և ասէ. և ոչ ես ասեմ
ձեզ՝ որով իշխանութե՟ առնեմ զայս։

ԳԼ· ԺԲ·

1 Եւ սկսաւ խօսել ընդ նս՟ առակօք՝ և ասել։ Այր ԼԶ
մի՝ տնկեաց այգի, և ած շուրջ զնովաւ ցանգ, և
գո՛ւբ հնձանի փորեաց և շինեաց աշտարակ, և ետ զնա
2 ցմշակս՝ և գնա՛ց 'ի տար աշխարհ։ * Եւ առաքեա՛ց առ
մշակսն 'ի ժամանակի ծառայ մի, զի 'ի մշակաց անտի
3 առցէ 'ի պտղոյ այգւոյն։ * և նց՟ կալեալ՝ գան հարին
4 զնա, և արձակեցին ունայն, * Դարձեալ առաքեաց
այլ ծառայ, և զնա կառափնատեցին՝ և արձակեցին
5 անարգեա՛լ։ * Եւ դարձեալ՝ այլ առաքեաց, և զնա
սպանին։ և զբազումս այլս, զոմանս՝ հարկանէին, և
6 զոմանս՝ սպանանէին։ * Այլ՝ որդի մի էր իւր սիրե-
լի. զնա՛ առաքեաց առ նս՟ յետոյ, և ասէ. թերևս ա-
7 մաչեսցեն յորդւոյ աստի իմմէ, * Իսկ մշակքն իբրև
տեսին զնա զի գայր, ասեն ցմիմեանս. սա՛ է ժառանգն.
եկա՛յք սպանցուք զսա, և մե՛ր լիցի ժառանգութիւն։
8 * և կալեալ զնա՝ սպանին, և հանին արտաքոյ այգ-
9 ւոյն։ * Արդ՝ զի՞նչ արասցէ տէր այգւոյն։ եկեսցէ
և կորուսցէ զմշակսն, և տացէ զայգին 'ի ձեռս այլոց։
10 * Եւ ոչ զգիրն զայն՝ իցէ ընթերցեալ ձեր, թէ ըզ-
վէմն զոր անարգեցին շինօղքն, նա եղև գլո՛ւխ անկեան։
11 * 'ի տնէ եղև այս. և է՝ սքանչելի յաչս մեր։ * Եւ
12 խնդրէին զնա ունե՛լ. և երկեան 'ի ժողովրդենէ ան-
տի, զի գիտացին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն. և
թողին զնա և գնացին։

13 * Եւ առաքեն առ նա զոմանս 'ի փարիսեցւոց անտի՝ ԼԷ
14 և 'ի հերովդիանոսաց, զի զնա որսասցեն բանիւ։ * Եւ
նոքա եկեալ՝ հարցանէին զնա նենգութե՟՝ և ասէին.
վարդապե՛տ՝ գիտեմք զի ճշմարիտ ես, և ոչ ինչ փոյթ
է քեզ զումեքէ. զի ոչ հայիս յերեսս մարդկան, այլ
ճշմարտութե՟ զճանապարհն այ՟ ուսուցանես. արդ՝ ա-
սա՛ մեզ, արժա՞ն է հարկ տալ կայսեր՝ եթէ ոչ. տացո՞ւք՝
15 թէ ոչ տացուք։ * Եւ յս՟ գիտաց զկեղծաւորութի՟ նց՟,
ասէ ցնս՟. զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք. բերէք ինձ դա-
16 հեկան մի զի տեսից։ * Եւ նք՟ բերին։ և ասէ ցնս՟.
ո՞յր է պատկերս այս՝ կամ գիր։ և նք՟ ասեն ցնա. կայ-
17 սեր։ * Պատասխանի ետ յս՟՝ և ասէ ցնս՟. երթա՛յք տուք՝
զկայսեր, կայսեր, և զայ՟՝ այ՟։ և զարմացան ընդ նա։
18 * Գան առ նա սադուկեցիքն որ ասեն՝ թէ չի՛ք յա- ԼԸ
19 րութի՟. հարցանէին զնա՝ և ասէին։ * Վա՛րդապետ՝ էգ
մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի
և թողուցու կին, և որդի ոչ թողուցու. զի առցէ եղ-
բայր նր՟ զկին նր՟, և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրում։

* Արդ՝

[illegible] Ասասցէ զձեզ՝ թէ զի՞։ [illegible] ասիցէ ձեզ. կամ, ցձեզ եթէ։ (4) Ոմանք. 'ի փողոցի անդր։ (5) Ոմանք. Յորոց անդ կային։ (7) Ոմանք. Ածին զյաւանակն.. և արկին 'ի վր՟ նորա հանդերձս.. 'ի վր՟ նոցա։ (8) Ոմանք. Ոստս ծառոց հատա"։ (10) [illegible] Թագաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ։ Ոմանք. Հօր մերում։ (11) Ոմանք. Եւ հայեցեալ շուրջ։ (12) Ոմանք. Եւ 'ի վաղիւն մինչ դեռ։ (13) Ոմանք. Եկն 'ի նմա։ (15) Ոմանք. Գան յեմ՟։ (17) Ոմանք. Եւ ուսուցանէր և ասէր ցնս՟, գրեալ է, տունն իմ տուն ա"։ (18) Ոմանք. Ընդ ուսումն նր՟։ (21) Ոմանց. Եւ յիշեաց պետ"։ (23) Ոմանք. Զոր ասէն՝ լինիցի. եղի"։ (24) Ոմանք. Զի ամ՟ ինչ վս՟ որոյ.. թէ առնուցուք, եղիցի. * Աստանօր [illegible] 'ի լատինականէն [illegible] համար. 26. * Զի եթէ դուք ոչ թողուցուք. և ոչ հայրն ձեր որ յերկինս է՝ թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր։ Որ ոչ երևի 'ի գրչագիրս մեր։ (27) Ոմանք. Միւսանգամ յեմ՟.. 'ի տաճարին զգնայր։ Այլ օրինակ մի. 'ի ճանապարհի անդ զգնայր։ (32) Ոմանք. Եթէ ասեմք եթէ 'ի մարդկանէ։

ԳԼ· ԺԲ· (2) Ոմանք. Զի 'ի մշակացն առցէ։ (4) Ոմանք. Առաքեաց առ նս՟ այլ ծառայ. և զնա։ (5) Ոմանք. Եւ զայլս բազումս։ (6) Օրինակ մի. Ամաչեսցեն յորդւոյս իմմէ։ (7) Ոմանք. Տեսին զնա թէ գայ, ա"։ (8) Ոմանք. Եւ կալան զնա, սպ"։ (12) Ոմանք. 'ի ժողովրդենէն. զի։ (13) Ոմանք. Որսասցեն բանիւք։ (14) Ոմանք. Եւ ոչինչ է քեզ փոյթ.. հարկս տալ կայսեր՝ թէ ոչ։ (14) Յոմանս պակաս բանս. Տացո՞ւք՝ թէ ոչ տացուք։ [illegible] (17) Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, և զայն այ՟։ (18) Ոմանք. Որ ասէին թէ չիք.. հարցանէին զնա՝ և։ (19) Ո-

* Արդ՝ եղբարք եւթն էին առ մեզ. առաջինն առ 20
կին՝ և մեռաւ, և ոչ եթող զաւակ: * Եւ երկրորդն 21
առ զնոյն, և մեռաւ: և ոչ նա եթող զաւակ: Նոյնպէս
և երրորդն առ զնոյն. * և եւթնեքեան եւս: և ոչ 22
թողին զաւակ. յետ ամենեցուն՝ մեռաւ և կինն: * Արդ՝ 23
'ի յարութեան յորժամ յառնիցեն, ո՞յր 'ի նոցանէ լինիցի
կինն. զի եւթնեքեան կալան զնա կին: * Պատասխանի 24
ետ յ̃ս՝ և ասէ ցն̃ս. ո՞չ վասն այդորիկ իսկ մոլորեալ էք. զի ոչ գիտէք զգիրս՝ և ոչ զզօրութ̃ի ա̃յ:
* Զի յորժամ 'ի մեռելոց յարիցեն, ոչ արք՝ կանայս 25
առնեն, և ոչ կանայք՝ արանց լինին. այլ իբրեւ զհրեշտակս
իցեն՝ որ յերկինս են: * Այլ վասն յարութ̃ե 26
մեռելոց զի յառնեն, ո՞չ իցէ ընթերցեալ ձեր 'ի գիրսն
Մովսիսի, 'ի մորենւոջն ո՞րպ̃ ասաց ցնա ա̃ծ. ես եմ ասէ՝ ա̃ծ աբրահամու, և ա̃ծ իսահակայ, և ա̃ծ յակովբայ: * Եւ ոչ է ա̃ծ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց: և 27
արդ դուք՝ յոյժ մոլորեալ էք:

ԼԹ * Եւ մատուցեալ մի ոմն 'ի դպրացն՝ լսէր ն̃ց մինչ 28
վիճէին. իբրեւ ետես թէ բարւոք ետ ն̃ց պատասխանին, եհարց ցնա՝ և ասէ. ո՞ր պատուիրան է առաջին: * Եւ յ̃ս՝ ասէ ցնա. առաջին քան զա̃մ՝ լուր 29
ի̃էլ՝ տ̃ր ա̃ծ մեր՝ տ̃ր՝ մի է, * և սիրեսցես զտ̃ր ա̃ծ 30
քո յա̃մ սրտէ քումմէ, և յա̃մ անձնէ քումմէ, և յա̃մ
մտաց քոց, և յա̃մ զօրութ̃է քումմէ: այս է առաջին
պատուիրան: * Եւ երկրորդն՝ նման սմին. սիրեսցես 31
զընկեր քո՝ իբրեւ զանձն քո: մեծ քան զսոսա այլ՝ պատուիրան ոչ գոյ: * Եւ ասէ ցնա դպիրն. բարւոք է 32
վարդապետ. ճշմարտութ̃բ ասացեր՝ թէ մի է ա̃ծ,
և ոչ գոյ այլ՝ բաց 'ի նմանէ: * և սիրելն զնա՝ յա̃մ 33
սրտէ, և յա̃մ զօրութ̃է, և յա̃մ մտաց. և սիրելն զընկերն իբրեւ զանձն, առաւել է քան զողջակէզս և զզոհս: * Եւ տեսեալ յ̃ս թէ իմաստութ̃բ ետ պատասխանին՝ 34
ասէ ցնա. չես հեռի յարքայութ̃է ա̃յ: և
ոչ եւս ոք իշխէր ինչ հարցանել զնա:

Խ
ՃԵ
* Պատասխանի ետ յ̃ս և ասէ, մինչ ուսուցանէր 'ի 35
տաճարին. զիա՞րդ ասեն դպիրքն, թէ ք̃ս որդի դաւթի է: * Եւ ինքն դաւիթ հոգւո՛վն սրբով ասէ. ասաց 36
տ̃ր ցտ̃ր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչեւ եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց: * Արդ՝ եթէ ինքն 37
իսկ դաւիթ զնա տ̃ր կոչէ՝ զիա՞րդ իցէ որդի ն̃ր: Եւ
բ̃զմ ժողովուրդ լսէր նմա քաղցրութ̃բ: * Եւ ասէր 38
ուսուցանելով 'ի վարդապետութ̃ե իւրում. զգո՛յշ լերուք 'ի դպրաց անտի՝ որ կամին 'ի հանդերձս երեւելիս շրջել, ողջոյնս խնդրել 'ի հրապարակս, * և 39
զնախաթոռս 'ի ժողովուրդս, և զգահաւորակս յընթրիս: * Որ ուտեն զտունս այրեաց, պատճառանօք յերկարեալ զաղօթս, զի աւելի եւս դատաստանս ընկալցին: 40

ԽԱ * Կա՛յր յ̃ս ընդդէմ գանձանակին, տեսանէր զիա՛րդ 41
ժողովուրդն արկանէր պղինձ 'ի գանձանակն. և բ̃զմ
մեծատունք՝ արկին բ̃զմ ինչ: * Եկն այրի մի՝ և արկ 42
երկուս լումայս, որ է նաքարակիտ մի: * Եւ կոչեցեալ 43
առ ինքն զաշակերտսն իւր՝ ասէ ցն̃ս. ամէն ասեմ ձեզ, զի այրին այն տնանկ՝ շատ արկ քան զամենեսեան որ արկին 'ի գանձանակն: * քանզի ամենեքին՝ 44
յաւելորդաց իւրեանց արկին. այլ նա՝ 'ի
չքաւորութ̃է իւրմէ՝ զամենայն ինչ զոր ունէր՝ արկ,
զոյն չափ զկեանս իւր:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ յելանելն ն̃ր 'ի տաճարէ անտի, ասէ ցնա մի յաշակերտաց ն̃ր. վարդապետ, տե՛ս որպիսի՛ են քարինքս, ԵԶ
2 և որպիսի՛ շինուածք: * Պատասխանի ետ նմ
յ̃ս՝ և ասէ. տեսանե՞ս զայդ ամենայն շինուածս, ամէն
ասեմ ձեզ՝ եթէ ոչ թողցի այդր՝ քա՛ր 'ի քարի
վերայ որ ոչ քակտեսցի:
3 * Եւ մինչ նստէր նա 'ի լերինն ձիթենեաց յանդիման ԽԲ
տաճարին, հարցանէին ցնա առանձինն՝ պետրոս և յակովբոս
4 և յովհաննէս և անդրէաս: * ասա՛ մեզ՝ ե՞րբ
լինիցի այդ. և զի՞նչ նշան է՝ յորժամ կատարելոց իցէ
5 այդ ա̃մ: * Պատասխանի ետ յ̃ս, և ասէ ցն̃ս. զգո՛յշ
6 կացէք, մի՛ ոք զձեզ խաբեսցէ: * զի բ̃զմք եկեսցեն
յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես եմ ք̃սն. և զբ̃զմս
7 մոլորեցուսցեն: * Այլ յորժամ լսիցէք պատերազմունս, և համբաւս պատերազմաց՝ մի՛ խռովիցիք, զի
8 պա՛րտ է լինել. բայց չէ՛ է կատարած: * Զի յարիցէ
ազգ՝ յազգի վերայ, և թագաւորութ̃ի 'ի թագաւորութ̃ե վերայ. և եղիցին շարժմունք 'ի տեղիս տեղիս, սովք, և սրածութիւնք, և խռովութիւնք. այլ՝ այն ա̃մ
9 սկիզբն է երկանց: * Եւ զձեզ իսկ՝ մատնեսցեն յատեանս, և 'ի ժողովուրդս տանջիցիք, և առաջի դատաւորաց և թագաւորաց կայցէք վասն իմ, 'ի վկայութ̃ի ն̃ց՝
10 * և ա̃մ հեթանոսաց: բայց նախ՝ պա՛րտ է
11 աւետարանիս քարոզել: * Այլ յորժամ տանիցին զձեզ մատնել, մի յառաջագոյն հոգայցէք, և մի՛ զմտաւածիցէք՝ թէ զինչ խօսիցիք. այլ որ ինչ տացի ձեզ 'ի
ժամուն յայնմիկ՝ զա՛յն խօսիցիք: զի ոչ դուք էք որ խօսիցիքն՝ այլ հոգին ս̃բ: * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր՝ 'ի մա՛հ, և հայր՝ զորդի. և յարիցեն որդիք 'ի
13 վերայ հարց՝ և սպանանիցեն զն̃ս: * և եղիջիք ատեցեա՛լք յամենեցունց վ̃ս անուան իմոյ: այլ որ համբերեսցէն 'ի սպառ՝ նա կեցցէ: * Եւ յորժամ տեսանիցէք զպղծութ̃ի աւերածին՝ զի կայցէ 'ի տեղւոջ՝ ուր
չիցէ արժան. որ ընթեռնուն՝ 'ի մի՛տ առցէ: Յայնժամ
15 որ 'ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն 'ի լերինս. * և որ
'ի վերայ տանեացն իցէ՝ մի՛ իջցէ 'ի տուն, և մի մտցէ
16 բառնա՛լ ինչ 'ի տանէ իւրմէ. * և որ յագարակին իցէ՝
17 մի՛ դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր: * Բայց վա՛յ իցէ
18 յղեաց և ստնտուաց յաւուրսն յայնոսիկ: * Յաղօթս
19 կացէք՝ զի մի՛ ձմերանի լինիցի այն: * Եղիցին
աւուրքն այնոքիկ նեղութեանց, որպիսի ոչ եղեն երբեք
այնպիսիք իսկզբանէ մինչեւ ցայժմ, և մի այլ լիցի:
20 * Եւ եթէ ոչ էր կարճեալ տ̃ր զաւուրսն զայնոսիկ՝
վասն ընտրելոց իւրոց, ոչ ապրէր ա̃մ մարմին. այլ
վ̃ս ընտրելոցն զորս ընտրեաց, կարճեա՛ց զաւուրսն
21 զայնոսիկ: * Յայնժամ եթէ ոք ասիցէ ձեզ՝ եթէ ահաւասիկ է ք̃սն՝ կա՛մ ահանիկ, մի՛ հաւատայցէք: * Զի
յարիցեն սուտ քրիստոսք և սուտ մարգարէք, և տացեն
22 նշանս և արուեստս՝ առ 'ի մոլորեցուցանելո՛յ եթէ
հնա՛ր

կան. Ոչ թողուցու, առցէ եղբայրն նորա զկին նորա: (20) Ոմանք. Առաջինն առեալ կին՝ և մեռաւ. կամ, արար կին՝ և մե'': (24) Յօրինակին գր̃եր. Վ̃ս այդորիկ իսկ մոլոր'': (24) Ոմանք. Զի ոչ գիտէք.. զզօրութ̃ին ա̃յ: (26) Ոմանք. Չիցէ ընթերցեալ ձեզ 'ի գիրսն: (28) Ոմանք. Մատուցեալ ոմն 'ի դպ'': (32) Ոմանք. Բայց 'ի նմանէ: (34) Ոմանք. Յարքայութ̃են ա̃յ.. հարցանել ինչ ցնա: (37) Ոմանք. Զիարդ որդի ն̃ր իցէ: և բ̃զմ ժ̃ղ̃դ լսէին նմ̃ քաղց'': (38) Ոմանք. Զգո՛յշ եղերուք 'ի դպր'': (40) Ոմանք. Յերկարեն զաղօթս.. դատաստան ընդունիցին: (41) Ոմանք. Տեսանէր թէ զիարդ: (43) 'Ի բ̃զմ̃ս գր̃եր. Զաշակերտսն իւր, ասէ: (43) Ոսկան. Եւ կոչեալ առ ինքն... շատ եարկ քան զա̃մն 'ի գանձանակն: (44) Ոմանք. Ամենեքեան 'ի յաւելորդաց իւ'':
ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Ն̃ր 'ի տաճարէն. ասէ ցնա մի ոմն յաշա'': (2) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ: (3) Յօրինակն գր̃եր. Եւ մինչ նստէր նա 'ի լե'': (4) Ոմանք. Կամ զինչ նշան իցէ: (6) Ոմանք. Զի բ̃զմք գայցեն յանուն... մոլորեցուցանիցեն: (7) Ոմանք. Զի այնմ պարտ է.. կատարածն: (8) Ոմանք. Եւ խռովութիւնք. սակայն ա̃մ ըսկիզբն: (9) Ոմանք. Մատնեն յատեանս: (10) Յօրինակ պակաս. Եւ ա̃մ հեթանոսաց. բայց նախ պարտ է: (11) Ոմանք. Տանիցեն զձեզ... զի ոչ դուք իցէք որ: (12) Ոմանք. Եւ յառնիցեն որդիք: (13) Ոմանք. Որ համբերեսցէ. կ̃տ, համբերէն իսպառ: (17) Ոմանք. Եւ ստնդուացն: (18) Առ ոմանս գր̃եր. Լինիցի այն: (19) Ոմանք. Որպէս ոչ եղեն երբեք: (19) Բ̃զմ̃ք յաւելուն. Իսկզբանէ արարածոց մինչեւ ցայժմ, և մի այլ լիցին: (21) Ոմանք. Եւ թէ ոք ասիցէ զձեզ, եթէ: (22) Ոմանք. Եւ տայցեն նշան:

Հնար իցէ և զընտրեալսն ։ * Բայց դուք՝ զգո՛յշ 23
եղերուք, ահաւասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զա՟մ։
* Այլ յաւուրսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն այնորիկ՝ 24
արեգակն խաւարեսցի, և լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր ։
* և աստեղք յերկնից թօթափեսցին, և զօրութիւնք յերկինս՝ 25
շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի մարդոյ 26
եկեալ ամպովք, և զօրութ՟ և փառօք բազմօք։ * Եւ 27
յայնժամ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցէ
զընտրեալս իւր 'ի չորից հողմոց՝ 'ի ծագաց երկրի մինչև
'ի ծագս երկնից ։ * Բայց դուք՝ 'ի թզենւոյ անտի 28
ուսջի՛ք զառակն ։ յորժամ ոստքն նր՟ կակղանայցեն,
և տերև արձակիցի 'ի նմ՟, գիտէք թէ մերձ է
ամառն ։ * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս 29
ամենայն եղեալ, գիտասջի՛ք՝ թէ մերձ է առ դուրս ։
* Ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև 30
այս ամենայն եղիցի ։ * Երկինք՝ և երկիր անցցեն, 31
և բանք իմ ոչ անցանիցեն ։

ԽԳ * Այլ վս՟ աւուրն այնորիկ և ժամու՝ ոչոք գիտէ, ոչ 32
հրեշտակք յերկինս՝ և ոչ որդի, բայց միայն հայր ։
* Զգո՛յշ եղերուք, սկեցէ՛ք և կացէք յաղօթս ։ զի ոչ 33
գիտէք երբ ժամանակն իցէ ։ * Որպ՟ այր մի գնացեալ 34
'ի տար աշխարհ, թողուցու զտուն իւր, և տացէ ծառայից
իւրոց իշխանութի, և իւրաքանչիւր զգործ իւր ։
և դռնապանին պատուէր տայցէ՝ զի արթուն լինիցի ։
* Արդ՝ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ տէր 35
տանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ 'ի մէջ գիշերի, եթէ
'ի հաւախօսի, եթէ ընդ առաւօտս ։ * գուցէ եկեալ 36
յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ 'ի քուն ։ * Բայց զոր 37
ձեզ ասեմ, ամենեցուն ասեմ՝ արթուն կացէք ։

ԳԼ. ԺԴ.

ԷԷ Եւ էր զատիկն և բաղարջակերք յետ երկուց աւուրց ։ 1
խնդրէին քհնյպտքն և դպիրք՝ եթէ զիա՛րդ
զնա նենգաւ կալեալ սպանանիցեն ։ * բայց ասէին՝ թէ 2
մի՛ 'ի տօնի աստ, զի մի՛ խռովութի լինիցի ժողովրդեանն ։
ԽԴ * Եւ մինչ էր 'ի բեթանիա 'ի տան սիմոնի բորոտի 3
բազմեալ, եկն կին մի որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան՝ ազնուի
մեծագնոյ, և բեկեալ զշիշն՝ եհեղ 'ի վերայ գլխոյ
նր՟ ։ * Եւ աշակերտքն՝ զչարէին և ասէին ։ ընդէ՞ր է կորուստ 4
իւղոյդ այդորիկ ։ * Մարթ էր զայդ եւղ վաճառել՝ 5
աւելի քան երեք հարեւր դահեկանի, և տալ աղքատաց ։
և զայրանային նմ՟ յոյժ ։ * Եւ յս՟՝ ասէ ցնս՟ ։ 6
թո՛յլ տուք դմա ։ զի՞ աշխատ առնէք, զի գործ մի՝ բարի
գործեաց դա յիս ։ * յա՟մ ժամ զաղքատս ը՟ ձեզ ունիք, 7
և յորժամ կամիք՝ կարօղ էք առնել նց՟ բարիս ։
այլ զիս՝ ոչ յա՟մ ժամ ընդ ձեզ ունիք ։ * Դա՝ զոր ունէրդ, 8
արար ։ յառաջագոյն խնկեաց զմարմին իմ 'ի նշան
պատանաց ։ * Ամէն ասեմ ձեզ ։ ուր և քարոզեսցի 9
աւետարանս այս ը՟ ա՟մ աշխարհ, և զոր արար դա՝
խօսեսցի վս՟ յիշատակի դորին ։ * Եւ յուդա սկարիովտացի 10
մի յերկոտասանից անտի, գնաց առ քահանայապետսն՝
զի մատնեսցէ զնա նց՟ ։ * Նոքա իբրև լուան՝ 11
խնդացին, և խոստացան նմա տալ արծաթ ։ և խնդրէր՝
թէ զիա՛րդ պարապով մատնեսցէ զնա ։
12 * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն՝ յորժամ ԽԵ
զզատիկն զենուին, ասեն ցնա աշակերտքն ։ ո՞ւր կամիս՝
երթիցուք պատրաստեսցուք, զի կերիցես զզատիկն ։
13 * Եւ առաքէ երկուս, յաշակերտաց անտի՝ և ասէ ցնս՟ ։
երթա՛յք 'ի քաղաքն, և իբրև մտանիցէք 'ի քաղաքն՝ պատահեսցէ
ձեզ այր մի, որ սափոր ջրոյ յուս ունիցի,
14 երթա՛յք զհետ նր՟ ։ * և յո՛ր տուն մտանիցէ, ասասջի՛ք
ցտանուտէրն ։ վարդապետ ասէ՝ ո՞ւր են իջավանքն,
15 ուր աշակերտօքս ուտիցեմ զզատիկն ։ * և նա ցուցցէ
ձեզ վերնատուն մի մեծ՝ զարդարեալ ։ անդ պատրաստեսջի՛ք
16 մեզ ։ * Եւ գնացին պատրաստել աշակերտքն
նր՟ ։ եկին 'ի քաղաքն, և գտին որպէս ասացն նոցա ։ և
17 պատրաստեցին զզատիկն ։ * Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ գայ
երկոտասանիւքն հանդերձ ։
18 * Եւ իբրև բազմեցան՝ և դեռ ուտէին, ասէ յս՟ ։ ամէն ԽԶ
ասեմ ձեզ՝ զի մի ոմն 'ի ձէնջ՝ մատնելո՛ց է զիս, որ
19 ուտէ իսկ ընդ իս ։ * Եւ նք՟ սկսան տրտմել՝ և ասել մի
ըստ միոջէ ։ մի թէ ես իցեմ. և միւսն՝ մի թէ՝ ես իցեմ ։
20 * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս՟ ։ մի յերկոտասանից աստի, որ մխեաց ը՟ իս 'ի սկաւառակդ ։ * Այլ
21 որդի մարդոյ երթա՛յ՝ որպ՟ և գրեալ է վս՟ նր՟ ։ բայց վա՜յ
իցէ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռս որդին մարդոյ մատնեսցի ։ լա՛ւ էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն ։
22 * Եւ մինչդեռ ուտէին, առեալ յս՟ հաց՝ օրհնեաց և
23 եբեկ՝ ետ նց՟՝ և ասէ ։ առէ՛ք՝ այդ է մարմին իմ ։ * Եւ
առեալ բաժակ՝ գոհացաւ ետ նց՟, և արբին 'ի նմանէ
24 ամենեքեան ։ * և ասէ ցնս՟ ։ այս է արիւն իմ նորոյ
25 ուխտի, որ փոխանակ բազմաց հեղու ։ * Ամէն ասեմ
ձեզ, թէ ոչ ևս յաւելից ըմպել 'ի բերոյ որթոյ, մինչև
ցօրն ցայն՝ յորժամ արբից զնա նոր յարքայութե՟ այ՟ ։
26 * Եւ գոհացեալ՝ ելին 'ի լեառն ձիթենեաց ։ * Եւ ասէ ՎԶ
27 ցնս՟ յս՟ ։ ամենեքին գայթագղելոց էք յինէն յայսմ
գիշերի ։ զի գրեալ է, թէ հարից զհովիւն՝ և ոչխարքն
28 ցրուեսցին ։ * Այլ յետ յարութե՟ իմոյ՝ յառաջագոյն
29 երթայց քան զձեզ 'ի գալիլեա ։ * Պատասխանի ետ
պետրոս՝ և ասէ ցնա ։ թէպէտ և ամենեքեան գայթագղեսցին,
30 այլ ես՝ ոչ ։ * Եւ ասէ ցնա յս՟ ։ ամէն ասեմ
քեզ ։ թէ դու իսկ՝ յայսմ գիշերի մինչչև հաւու խօսեալ
31 իցէ՝ երիցս ուրասցես զիս ։ * Իսկ պետրոս առաւել
ևս պնդէր և ասէր ։ եթէ մեռանել ևս հասանիցէ
ը՟ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց ։ Նոյնպէս և ամենեքեան
32 ասէին ։ * Գան 'ի գեղն՝ որում անուն էր՝ գեթսեմանի ։ և ասէ ցաշակերտսն ։ նստարո՛ւք աստ՝ մինչ
33 ես յաղօթս կացից ։ * Եւ առնու ընդ իւր զպետրոս և
զյակովբոս և զյովհաննէս, և սկսաւ տխրել՝ և հոգալ ։
34 * Յայնժամ ասէ ցնս՟ ։ տրտո՛ւմ է անձն իմ մինչև 'ի
35 մահ, մնացէ՛ք աստ՝ և արթուն կացէք ։ * Եւ մատուցեալ
սակաւիկ մի յառաջ, անկա՛ւ 'ի վերայ երեսաց
իւրոց յերկիր ։ և կայր յաղօթս, զի եթէ հնար ինչ է՝
36 անցցէ 'ի նմանէ ժամն ։ * և ասէ ։ աբբա՛, հայր, ա՟մ
ինչ՝

---

(23) Ոմանք. Զգոյշ լերուք ։ (24) Օրինակ մի. Յետ նեղութե՟ աւուրցն այնոցիկ արե ։ (25) Ոմանք. Եւ աստեղք երկնից թօ՛.. և զօրութիւնք երկնից շար՛՛ ։ (26) Ոմանք. Ամպովք զօրութ՟ և փառօք ։ (27) Ոմանք. Եւ ժողովեսցեն զընտրեալս ։ (28) Ոմանք. 'Ի թզենւոյն ուսարուք զառակն ։ (29) Ոմանք. Մերձ է 'ի դուրս ։ (30) Ոմանք. Մինչ այս ա՟մ եղի՛՛ ։ (31) Ոմանք. Իմ մի՛ անցցեն ։ (32) Ոմանք. Եւ ժամուն.. բայց հայր միայն ։ (33) Ոմանք. Զգոյշ լերուք, հսկեցէք ։ (34) Ոմանք. Եւ տայցէ ծառայից.. զգործս իւր... պատուէր տացէ ։ (35) Ոմանք. Ոչ գիտէք թէ երբ.. յերեկաւրեայ ։

ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Նենգութ՟ կալեալ սպա՛՛ ։ (2) Ոմանք. Լինիցի 'ի ժողովրդեանն ։ (3) Ոմանք. Շիշ մի իւղոյ ։ (4) Բազմ. Ընդէր եղև կորուստ ։ (5) Ոմանք. Քան երեք հարիւր դենարի ։ (8) Ոմանք. Զոր ունէր արար ։ (9) Ոմանք. Զոր արարդ դա ։ (9) Ոսկան. Խօսեսցի յիշատակի դորա ։ (10) Ոմանք. Մի յերկոտասնիցն գնաց ։

(11) Բազմ. Տալ նմ՟ արծաթ ։ (12) Ոսկան. Յորում զպասեքն զենուին ։ (13) Ոմանք. Եւ առաքեաց երկուս յաշակերտացն և... 'ի քաղաք. և իբրև մտանէք... պատահիցէ ։ (14) Ոսկան յաւելու. Իջեվանքն իմ ։ (15) Յօրինակին. Ձեզ տուն մի մեծ ։ (16) Օրինակ մի. Եւ արարին որպ՟ ասաց նց՟ ։ (19) Ոմանք. Եւ միւսն ասէ՝ միթէ ես իցեմ ։ (20) Ոմանք. Մի յերկոտասանիցդ որ ։ (21) Ոմանք. Որպ՟ գրեալ է... այնորիկ՝ յոյր ձեռն որդի մարդոյ մատ՛՛ ։ (22) Ոմանք. Ետ ցնս՟ և ասէ ։ (23) Ոմանք. Գոհացաւ ետ նոցա ։ (25) Ոմանք. 'Ի բերոյ որթու.. յորժամ արբից զսա. կամ, զդա նոր ։ (28) Օրինակ մի. Այլ յետ յառնելոյն իմոյ ։ (29) Ոմանք. Գայթագղեսցին 'ի քէն. այլ ես ոչ ։ (30) Ոմանք. Ուրասցիս զիս ։ (32) Այսպէս բաց 'ի սակաւուց ոմանց նոր օրինակաց՝ գրեթէ ա՟մ գրչագիրք մեր միաբան գրեն, Գեսեմանի. կամ, գեսամանի. որը 'ի Մատթ. ԻԶ. 36. գրեն՝ գեթսեմանի ։ (32) Ոմանք. 'Ի դեաւղն. կամ, 'ի դեւղն... մինչև ես յաղօթս ։ (36) Ոմանք. Աբբահայր ։

ինչ՝ քեզ հնարաւոր է, անցո զբաժակս զայս յինէն ։
բայց ոչ ո՟պ ես կամիմ՝ այլ ո՟պ դու կամիս ։ * Եւ գայ՝ 37
գտանէ զնոսա զի ննջէին, և ասէ ցպետրոս · սիմոն
ննջես · ոչ կարացեր ժամ մի արթուն կալ ։ * Արթուն 38
կացէք և յաղօթս կացէք, զի մի մտջիք 'ի փորձութիւն ։
ոգիս յօժար է՝ բայց մարմինս տկար ։ * Եւ դարձեալ՝ 39
չոգաւ եկաց յաղօթս, և զնոյն բանս ասաց ։ * Դարձաւ 40
միւսանգամ անդրէն՝ և եգիտ զն՟ա 'ի քուն · քանզի
էին աչք ն՟ց ծանրացեալ՝ և ոչ գիտէին թէ զինչ
պատասխանի տայցեն նմա ։ * Գայ երրորդ անգամ, և 41
ասէ ցն՟ա · ննջեցէք այսուհետև և հանգերուք, զի հասեալ
է վախճան ։ եկն ժամ, և ահա մատնի որդի մարդոյ
'ի ձեռս մեղաւորաց ։ * Ա՛ն արիք գնասցուք · զի 42
ահաւասիկ՝ մերձեցաւ որ մատնելոցն է զիս ։ * Եւ մինչդեռ 43
նա զայն խօսէր, գայ յուդա սկարիովտացի՝ մի
յերկոտասանից անտի, և ընդ նմա ամբոխ սուսերօք և
բրօք՝ 'ի քահանայապետիցն և 'ի դպրաց և 'ի ծերոց ։
* Տուեալ էր նշան մատնչին՝ և ասէր · ընդ որում ես 44
համբուրեցից՝ նա է · կալջիք զնա՝ և տարջիք զգուշութ ։
* Եւ մատուցեալ վաղվաղակի՝ ասէ ցնա · ռաբբի, 45
ռաբբի · և համբուրեաց զնա ։ * Եւ նոքա արկին 46
'ի նա ձեռս՝ և կալան զնա ։ * Եւ մի ոմն յայնցանէ որ 47
զնովաւ կային՝ ձգեաց սուր, և եհար զծառայ քահանայապետին,
և 'ի բաց եհան զունկն ն՟ր ։ * Պատասխանի 48
ետ յ՟ս՝ և ասէ ց՟նս · իբրև 'ի վերայ աւազակի ելէք
սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս ։ * Հանապազ առ ձեզ էի 49
և ուսուցանէի 'ի տաճարին, և ոչ կալարուք զիս · այլ
զի լցցին գիրք մարգարէիցն ։ * Յայնժամ թողին զնա 50
աշակերտքն ամենեքին՝ և փախեան ։ * Եւ ոմն երիտասարդ 51
զհետ երթայր ն՟ր՝ արկեալ զիւրև կտաւ մի 'ի
մերկոյ · ունէին զնա երիտասարդքն ։ * և նա թողեալ 52
զկտաւն՝ փախեաւ մերկ 'ի նոցանէ ։ * Եւ տարան զյ՟ս առ 53
քահանայապետն կայիափա · և գային ը՟ նմա ամ՟ քահանայապետքն՝
և դպիրք և ծերք ։ * Եւ պետրոս երթայր 54
'ի հեռաստանէ զհետ ն՟ր՝ մինչև 'ի ներքս իսկ 'ի
գաւիթ քահանայապետին, և նստէր ը՟ սպասաւորսն,
և ջեռնոյր առ լուսոյն ։ * Իսկ քահանայապետքն՝ և ամենայն 55
ատեանն՝ խնդրէին հակառակ յ՟ի վկայութիւն ինչ,
զի սպանանիցեն զնա · և ոչ գտանէին ։ * զի բազում սուտ 56
վկայութիւն վկայէին զնմանէ, և նման միմեանց՝ ոչ էին
վկայութիւնքն ։ * Այլք՝ յարուցեալ վկայէին սուտ ըզնմանէ, 57
և ասէին ։ * թէ մեք լուաք 'ի դմանէ զի ասէր · 58
ես քակեցից զտաճարդ զայդ ձեռագործ, և զերիս աւուրս
շինեցից այլ անձեռագործ ։ * Սակայն և 59
այնպէս՝ չէր նման վկայութիւն ն՟ց ։ * Ապա յարուցեալ 60
քահանայապետն 'ի մէջ՝ հարցանէր զյ՟ս՝ և ասէր · ոչինչ
տաս պատասխանի, զինչ դոքա զքէն վկայեն ։ * Եւ նա՝ 61
լուռ և եթ կայր՝ և չտայր ինչ պատասխանի ։ Դարձեալ
քահանայապետն հարցանէր զնա կրկին անգամ և ասէր ·
դու ես ք՟ս որդի ա՟յ օրհնելոյն ։ * Պատասխանի 62
ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա · դու ասացեր թէ ես եմ ։ բայց տեսանիցէք
զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեան, և
եկեալ ը՟ ամպս երկնից ։ * Եւ քահանայապետն պատառեալ 63
վաղվաղակի զպատմուճանս իւր՝ և ասէ ։ Զինչ
ես պիտոյ են մեզ վկայք, * ահա՝ լուայք ամենեքին 64
զհայհոյութիւն 'ի բերանոյ դորա, զիա՞րդ թուի ձեզ ։ և
ամենեքեան դատապարտեցին զնա՝ թէ մահապարտ է ·
65 * Եւ ոմանք՝ սկսան թքանել ընդ երեսս ն՟ր · ձորձ ըզգլխով
արկանել՝ կափել և ասել, մարգարեաց մեզ ք՟սդ՝
ո՞վ է այն որ եհարն զքեզ ։ և սպասաւորքն ապտակս
66 հանէին նմա ։ * Եւ պետրոս մինչ դեռ էր 'ի խոնարհ 'ի
67 գաւթին, գայ աղախին մի քահանայապետին, * և տեսանէ
զնա զի ջեռնոյր · հայեցաւ ընդ նա՝ և ասէ · և
դու ընդ յ՟ի նազովրեցւոյ էիր ։
68 * Նա՝ ուրացաւ և ասէ · ոչ ճանաչեմ, և ոչ գիտեմ **խէ**
զինչ դուդ ասես ։ և իբրև ել յարտաքին գաւիթն, և
69 հաւ խօսեցաւ ։ * Դարձեալ ետես զնա աղախինն, և
սկսաւ ասել ցայնոսիկ որ շուրջն կային, թէ և սա 'ի
70 նոցանէ է ։ * և նա դարձեալ ուրացաւ ։ Եւ յետ սակաւ
միոյ՝ դարձեալ որ շուրջն կային ասեն ցպետրոս ·
արդարև և դու 'ի նոցանէ ես, քանզի գալիլեացի ես,
71 և խօսքդ իսկ քո նման են ։ * Եւ սկսաւ նզովել՝ երդնուլ
և ասել, թէ ոչ գիտեմ զայրն՝ զորմէ դուքդ ասէք ։
72 * և նոյն ժամայն կրկին հաւ խօսեցաւ ։ Եւ յիշեաց
պետրոս զբանն՝ զոր ասաց ցնա յ՟ս, թէ չև իցէ
հաւու երիցս խօսեալ՝ զի դու երիցս ուրասցես զիս,
և սկսաւ լալ ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ վաղվաղակի ը՟ առաւօտն խորհուրդ արարեալ
քահանայապետիցն՝ հանդերձ ծերովքն և դպրօք՝
և ամ՟ ատեանն կապեցին զյ՟ս՝ և տարան մատնեցին
2 պիղատոսի ։ * Եւ հարց զնա պեղատոս՝ և ասէ · դո՞ւ
ես թագաւորն հրէից ։ Նա՝ պատասխանի ետ նմ՟ և ասէ՝
3 դու ասես ։ * Եւ չարախօսէին զնմանէ յոյժ քահանայապետքն ·
4 և նա՝ ոչինչ տայր պատասխանի ։ * Իսկ պեղատոս
դարձեալ հարցանէր զնա · ոչինչ տաս պատասխանի,
5 տես քանի ամբաստանեն զքէն ։ * Եւ յ՟ս անուհետև՝
ոչինչ ետ պատասխանի, մինչև զարմանալ
6 յոյժ պիղատոսի ։ * Բայց ըստ տօնի՝ արձակէր ն՟ց զմի
7 ոք զկապեալ, զոր ինքեանք խնդրէին ։ * Եւ էր՝ որում
անուն էր բարաբբա՝ կապեալ ընդ խռովիչսն,
8 որոց 'ի խռովելն՝ այր մի սպանեալ էր ։ * 'Ի ձայն
բարձր սկսաւ աղաղակել ամբոխն՝ և խնդրել ո՟պ սովոր
9 էր, զի արձակեսցէ ն՟ց զբարաբբայն ։ * Պատասխանի
ետ պեղատոս և ասէ ց՟նս · կամի՞ք զի արձակեցից
10 ձեզ զարքայն հրէից ։ * Քանզի գիտէր՝ թէ առ
11 նախանձու մատնեցին զնա քահանայապետքն ։ * որք՝
և զամբոխն հաւանեցուցին՝ զի արձակեսցէ ն՟ց զբարաբբայն ։
12 * Դարձեալ պատասխանի ետ պեղատոս՝
և ասէ ց՟նս · իսկ՝ զի՞նչ կամիք թէ արարից զարքայն
13 հրէից ։ * Եւ նոքա դարձեալ աղաղակէին՝ յուզեալք
14 'ի քահանայապետիցն, 'ի խաչ հան զդա ։ * Ասէ ց՟նս
պեղատոս · զի՞նչ ինչ չար արարեալ իցէ դորա ։ և ն՟ք
առաւել ևս աղաղակէին և ասէին, 'ի խաչ հան զդա ։
15 * Իսկ պեղատոս՝ իբրև զմիտս կամեցաւ հաճել զամբոխին,
արձակեաց ն՟ց զբարաբբայն · և զյ՟ս գան հարեալ՝
16 ետ 'ի ձեռս զի 'ի խաչ ելանիցէ ։ * Եւ զինուորքն
տարան զնա 'ի ներքս 'ի գաւիթն՝ ուր հրապարակն էր ·
17 և կոչեն միանգամայն զամ՟ զգունդն · * և զգեցուցանեն
ն՟մ քղամիդ կարմիր և ծիրանիս, և եդին 'ի գլուխ
18 ն՟ր պսակ արարեալ 'ի փշոց ։ * և սկսան ողջոյն տալ
նմա՝

---

(38) Ոմանք · Հոգիս յօժար է ։ (39) Ոմանք · Կաց յաղ՟ · · բանն ասաց ։ (41) Ոմանք · Զի ահա հասեալ է ։ (43) Ոմանք · Մի յերկոտասանից · և ընդ ։ (44) Ոմանք · Մատնչին՝ և ասէ ։ (49) Ոմանք · Հանապազ ընդ ձեզ էի ։ (53) Ոսկան · Ամենայն քահանայքն և դպիրք ։ (54 Առ ոսկանայ պակասի · Երթայր 'ի հեռաստանէ զհետ ։ (54 Ոմանք · 'Ի ներքս իսկ 'ի սրահ քհնյպ՟ · · և ջեռնոյր առ լոյսն ։ (55) Ոսկան · Վկայութիւն ինչ զի չարախօսեսցեն զնա ։ (56 Ոմանք · Զի բազմք սուտ վկ՟ ։ (61) Ոսկան · Եւ յ՟ս լուռ և եթ կայր ։ (61) Ոմանք · Հարցանէր ցնա կր՟ · · · ք՟ս որդի օրհնելոյն ։ (62) Ոմանք · Ընդ աջմէ զօրութեան ։ Որ ոսկան յաւելու · զօրութեան ա՟յ ։ (63) Ոմանք · Զպատմուճանն իւր ։ (66) Ոմանք · 'Ի խոնարհ գաւթին ։ (67) Ոմանք · Հայեցաւ ը՟ նա և ասէր ։

(69) Օրինակ մի · Եւ ասէ ցայնոսիկ որ ։ (71) Ոմանք · Եւ նա սկսաւ նզովել և երդ՟ ։ (72) Ոմանք · Զբանն յ՟ի զոր ասաց թէ մինչև իցէ ։ (72) Ոմանք · Հաւու խօսել երկիցս, կամ, երկիցս խօսեալ՝ զի դու երիցս ։
Գլ · ԺԵ · (1) Ոմանք · Ընդ առաւօտն ։ (1) Յօրինակին՝ յայսմ վայրի երկիցս գրի՝ պիղատոսի · որ [illegible] գրի, պեղատոս · պեղատոսի ։ համաձայն ընթերցուածոյն օրինակաց ։ (2) Ոմանք · Եհարց զնա · · թգ՟ր հրէից ։ (6) Ոմանք · Զմի որ կապեալ ։ (7) Ոսկան · Որոց ը՟ խռովելն՝ զայր մի ։ (12) Ոմանք · Կամիք զի արարից զար՟ ։ (14) Յօրինակին պակաս · Զինչ ինչ չար արարեալ ։ Որ ոմանք · Զինչ չար արարեալ ։ (16) Ոմանք · Ոյր հրապարակն էր ։ (18) Ոմանք · Ո՛ղջ լեր արքայդ ։

նմա՝ և ասել. ողջեր արքայդ հրէից : * Եւ ծեծէին 19
զգլուխն եղեգամբ, և թքանէին ընդ երեսս, և 'ի ծունր
իջեալ երկիր պագանէին նմա : * Եւ իբրև կատակեցին 20
զնա, մերկացուցին զքղամիդն և զծիրանիս, և ըզգեցուցին
նմա զիւր հանդերձ. և ածին արտաքս զի
'ի խաչ հանիցեն զնա : * Եւ ունէին պահակ զոմն 21
կիւրենացի՝ որ ընդ այն անցանէր եկեալ յագարակէ,
զհայրն աղեքսանդրի և ռուփայ, զի բարձցէ զխաչափայտն
նր : * Եւ ածեն զնա 'ի գողգոթա տեղի մի, որ 22
թարգմանի՝ տեղի կառափելոյ : * Եւ տային նմա գինի 23
զմռսեալ, և նա ոչ առ. և հանեն զնա 'ի խաչ :
* Եւ բաժանեցին զհանդերձս նր, արկեալ վիճակս 24
'ի վերայ՝ թէ ո՛ զինչ առնուցու : * Էր ժամ՝ երրորդ, 25
և հանին զնա 'ի խաչ : * Եւ էր գիր վնասու նր գրեալ, 26
թէ թագաւոր է հրէից : * Եւ ընդ նմա հանին 27
'ի խաչ երկուս աւազակս, մի ընդ աջմէ և մի ընդ
ահեկէ նր : * Եւ լցաւ գիրն որ ասէ, թէ ընդ անօրէնս 28
համարեցաւ : * Եւ որք անցանէին հայհոյէին 29
զնա՝ շարժեալ զգլուխս իւրեանց, և ասէին. վա՛հ, որ
քակէիր զտաճարն՝ և զերիս աւուրս շինէիր. * ապրեցո՛ 30
զանձն քո՝ և էջ 'ի խաչէդ : * Նոյնպէս և քահանայապետքն 31
այլն արարեալ ը միմեանս հանդերձ դպրօքն՝
և ասէին. զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարասցէ
ապրեցուցանել. * քս արքայդ իղի. իջցէ այժմ 32
'ի խաչէ այտի, զի տեսցուք և հաւատասցուք դմա :
Եւ որ ընդ նմա 'ի խաչին ելեալ էին՝ նախատէին զնա :
* Եւ իբրև վեց ժամ եղև՝ խաւար կալաւ զամ երկիր 33
մինչև ցիննն ժամն : * Եւ յիններորդ ժամուն աղաղակեաց 34
յս 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. էղի՝ էղի՝ ղամա
սաբաքթանի. որ թարգմանի, ա՛ծ իմ, ա՛ծ իմ, ընդէ՞ր
թողեր զիս : * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ՝ որ շուրջն կային 35
զնովաւ՝ իբրև լուան, ասէին՝ թէ զեղիա կարդայ : * Եւ 36
ընթացեալ մի ոմն՝ ելից սպունգ մի քացախով, և հարեալ
յեղեգան՝ տայր ըմպել նմ, և ասէ. թո՛յլ տուք,
տեսցուք՝ գա՞յ եղիա իջուցանել զդա : * Եւ յս արձակեաց 37
ձայն մեծ՝ և եհան զոգի : * Եւ վարագոյր 38
տաճարին պատառեցաւ յերկուս՝ 'ի վերուստ մինչև 'ի
խոնարհ : * Եւ տեսեալ հարիւրապետին որ կայր անդ՝ 39
թէ աղաղակեաց և եհան զոգի, և՛ ասէ. արդարև՝ այրս
այս որդի այ էր : * Էին և կանայք որ հայէին 'ի հեռաստանէ. 40
յորս էր մարիամ մագդաղենացի, և մարիամ
յակովբու փոքրկան և յովսեայ մայրն, և սողոմէ :
* որք յորժամ էրն 'ի գալիլեա՝ զհետ շրջէին 41
նորա, և պաշտէին զնա. և այլ բազում կանայք՝ որք
ընդ նմա իսկ ելեալ էին յեմ:
ԽԸ * Եւ իբրև երեկոյ եղև, քանզի ուրբաթ էր՝ որ շաբաթն 42
մուտնէր, * եկեալ յովսէփ որ յարիմաթեայն 43
էր. այր պարկեշտ, նախարար, որ և ինքն իսկ ակն ունէր
արքայութեն այ. համարձակեցաւ եմուտ առ պեղատոս,
և խնդրեաց զմարմինն յսի : * Եւ պեղատոս 44
զարմացաւ, թէ այնչափ վաղ մեռաւ : և կոչեցեալ առ
ինքն զհարիւրապետն, եհարց զնա և ասէ, թէ արդարև՝
45 այնչափ վա՞ղ մեռաւ : * և իբրև ստուգեաց 'ի հարիւրապետէ
անտի, շնորհեաց զմարմինն յովսեփայ :
46 * Եւ յովսէփ գնեաց կտաւ, և իջուցեալ զնա՝ պատեաց
կտաւովն, և եդ 'ի գերեզմանի՝ զոր էր փորեալ
'ի վիմէ. և թաւալեցոյց վէմ մի դուռն գերեզմանին :
47 * Իսկ մարիամ մագդաղենացի, և մարիամ յակովբեայ
և յովսեայ՝ տեսին զտեղին ուր եդաւ :

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ իբրև անց շաբաթն, մարիամ մագդաղենացի՝
և մարիամ յակովբեայ՝ և սողոմէ՝ չոգան պատրաստեցին
2 խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա : * Եւ ընդ
առաւօտս միաշաբաթւոյն դան 'ի գերեզմանն ընդ արևագալն,
3 * և ասէին ցմիմեանս. ո՛վ թաւալեցուսցէ
4 մեզ զվէմն 'ի դրաց գերեզմանին : * Եւ հայեցեալ տեսին՝
զի թաւալեցուցեալ էր զվէմն 'ի գերեզմանէն.
5 քանզի էր մեծ յոյժ : * Եւ մտեալ 'ի ներքս 'ի գերեզմանն,
տեսին երիտասարդ մի՝ զի նստէր ը աջմէ կողմանէ՝
զգեցեալ պատմուճան սպիտակ, և զարհուրեցան
6 : * Եւ նա ասէ ցնս. մի երկնչիք. զյս խնդրէք ըզնազովրեցի
զխաչելեալն, յարեաւ՝ չէ աստ. ահաւադիկ
7 տեղին ուր եդին զնա : * Այլ երթայք ասացէք
ցաշակերտս նր և ցպետրոս, եթէ ահա՝ յառաջագոյն
երթայ քան զձեզ 'ի գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝
8 ոպ ասաց ձեզ : * Եւ իբրև լուան՝ ելին և փախեան
'ի գերեզմանէն, քանզի զահի հարեալ էին. և ոչ ումեք
ինչ ասացին, զի երկնչէին :

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ:

✱ ✱ ✱

Աւետարան ըստ Մարկոսի

9 * Յարուցեալ յս, առաւօտուն առաջին միաշաբաթուն՝ երևեցաւ մարիամու մագդաղենացւոյ, յորմէ
10 հանեալ էր զեւթն դևն : * Եւ նա՝ երթեալ պատմեաց այնոցիկ որ ընդ նմայն էին, մինչ դեռ լային
11 և սգային : * Նոքա իբրև լուան թէ կենդանի է՝ և
12 երևեցաւ նմա, ոչ հաւատացին : * Յետոյ՝ երևեցաւ այլում կերպարանաւ՝ որք երթային յանդաստան :
13 * Նք չոգան պատմեցին այլոց, և ոչ նք հաւատացին :
14 * Յետոյ՝ մինչդեռ բազմեալ էին մետասանքն, երևեցաւ նց, և թշնամանեաց զանհաւատութի նց, և զխստասրտութի. զի որ երևեցաւ նց յարուցեալ 'ի մեռելոց, և նք ոչ

---

(20) Ոմանք. Մերկացին զքղամիդն... զնւր հանդերձն.. 'ի խաչ հանիցեն զնա : (21) Օրինակ մ. Աղեքսանդրու և ռուփեայ : (23) Ոմանք. Եւ հանին զնա 'ի խաչ : (24) Ոսկան յաւելու. Եւ իբրև խաչեցին զնա՝ բաժանեցին : (24) Ոմանք. Զհանդերձ նորա : (27) Ոմանք. Եւ մի յահեկէ, նր : (28) Ոմանք. Գիրն որ ասէր, թէ ընդ անօրէնան : (29) Ոմանք. Շարժէին զգլուխս : (31) Ոմանք. Դպրօքն ասէին.. ոչ կարէ. կամ, ոչ կարէր ապրեցուցանել : (33) Բազումք. Յիննն ժամ : (34) Ոմանք. Էլի էլի՝ լամայ սաբաքթանի : (34) Յօրինակին. Ղամասա՝ բաքթանի : (35) Ոմանք. Ասէին՝ զեղիա կար" : (36) Ոսկան. Թոյլ տուք, տեսց" : (37) Ոմանք. Եհան զոգին : (38) Ոմանք. Մինչ 'ի խոնարհ : (39) Ոմանք. Եթէ աղաղակեաց.. զոգի, ասէ : (40) Ոմանք. Էին կանայք.. յակովբայ փոքրկանն : (41) Բազումք. Որ ընդ նմ իսկ ելեալ էին : (42) Բազումք. Որ 'ի շաբաթն. կամ, 'ի շաբաթ մտա" : (43) Բազումք. Արքայութեն այ : (46) Ոսկան. Որ էր փորեալ : (46) Օրինակ միջակ ոսկանայ. Վէմ մի 'ի դուռն գե" :

Գլ. ԺԶ. (1) Ոսկան. Եկեսցեն և օծցեն : (2) Բազումք. Միաշաբաթուն : (3) Ոմանք. Ո՞ թաւալեցուսցէ : (4) Ոսկան. Թաւալեցուցեալ էր վէմն : (7) Ոմանք. Յաշակերտսն նր : (8) Ոմանք յառաջնոց հնագոյն օրինակաց յայս բան՝ Զի երկնչէին. աւարտեն զաւետարանն մարկոսի, ասելով անդէն վախճանն, Կատարեցաւ աւետարան ըստ մարկոսի. որք և նախադասեն առանձին գլխոյ՝ Յարուցեալ յս, և այլն : Իսկ օրինակս մեր՝ համաձայն բազմաց, դրոշմեալ ասէ վախճանականն՝ Աւետարան ըստ մարկոսի. և անդրէն նորոգ վերնագիր կարգեալ յաջորդին, իբր յաւելուածոյ. Աւետարան ըստ մարկոսի. այսպէս սկսանի՝ Յարուցեալ յս. և այլն : Որում և մեք համեմատեալ եդաք ըստ այնմ նշանակի : Բայց ոսկան միայն ըստ լատինականին առանց ինչ անջրպետութեան շարունակեալ դնէ զնոյն ընդ վերնոյն :

(9) Ոսկան. Զեօթն դևսն : (10) Ոմանք. Սգային և լային : (11) Ոմանք. Եւ երևեցաւ նոցա, ոչ հա" : (12) Ոմանք. Երևեցաւ և այլով կեր" : (13) Ոմանք. Եւ ոչ նց հաւատացին : (14) Ոմանք. Եւ ոչ նք հւատացին :

ոչ հաւատացին։ * Եւ ասէ ցնս. Երթայք յաշխարհ 15
ամ, և քարոզեցէք զաւետարանն ամ արարածոց։ * Որ 16
հաւատայ և մկրտիցի՝ կեցցէ, և որ ոչն հաւատայ՝
դատապարտեսցի։ * Նշանք այնոցիկ՝ որ հաւատանն, 17
երթիցեն զհետ այսոցիկ։ յանուն իմ՝ դեւս հանիցեն.
լեզուս խօսեսցին. * 'ի ձեռս իւրեանց՝ օձս բարձցեն. 18
և եթէ մահացու ինչ դեղ արբցեն, նց ինչ ոչ վնասես-
ցէ. 'ի վերայ հիւանդաց ձեռս դիցեն՝ և բժշկեսցեն։
* Եւ Տէրն որ յետ խօսելոյն ընդ նս՝ համբարձաւ 19
յերկինս, և նստաւ ընդ աջմէ հօր։ * Եւ նոքա ելեալ՝ 20
քարոզէին ը ամ երկիր՝ Տն գործակցութբ. և զբանն
հաստատէին ամ նշանօք՝ որ երթայր զհետ նց։

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ը Ղուկայ։

	գլուխ	յոհն	մատ	մարկ
Վասն աշխարհագրին.	ա	. .	. .	. .
Վասն բազմութեան հովուացն.	բ	. .	. .	. .
Վասն Սմէովնի.	գ	. .	. .	. .
Վասն մարգարէին Աննայի.	դ	. .	. .	. .
Վասն լինելոյ բանին Այ առ յովհաննէս.	ե	. .	դ	. .
Վասն՝ որոց հարցանէին զյովհաննէս.	զ	. .	. .	. .
Վասն փորձութեց Փրկչին.	է	. .	. .	. .
Վասն՝ որ ունէր զհոգին դիւական.	ը	. .	. .	. .
Վասն զոքանչին Պետրոսի.	թ	. .	ը	բ
Վասն՝ որոց բժշկէին 'ի պէսպէս հիւանդութեանց.	ժ	. .	թ	գ
Վասն որսոյ ձկանցն.	ժա	. .	. .	. .
Վասն բորոտին.	ժբ	. .	զ	դ
Վասն անդամալուծին.	ժգ	ժգ	ժգ	ե
Վասն զՂեւեայ մաքսաւորին.	ժդ	. .	ժդ	զ
Վասն գօսացեալ ձեռինն.	ժե	. .	իա	է
Վասն առաքելոցն համարոյ.	ժզ	. .	ժթ	ը
Վասն երանութեցն.	ժէ	. .	ե	. .
Վասն հարիւրապետին.	ժը	. .	է	. .
Վասն որդւոյ այրւոյն.	ժթ	. .	. .	. .
Վասն՝ որոց առաքեցանն 'ի յովհաննէ.	ի	. .	ի	. .
Վասն օծանելոյ զՏր մեռոնաւն.	իա	իգ	կբ	խգ
Վասն առակի սերմանողին.	իբ	. .	իգ	թ
Վասն սաստելոյ ջուրցն.	իգ	. .	ժա	ժ
Վասն՝ որ ունէր զլէգէոնն.	իդ	. .	ժբ	ժա
Վասն դստեր ժողովրդապետին.	իե	. .	ժե	ժբ
Վասն տառապեալ կնոջն.	իզ	. .	ժզ	ժգ
Վասն առաքելոյ զերկոտասանսն.	իէ	. .	ժթ	ժդ
Վասն հինգ հացիցն, և երկուց ձկանցն.	իը	ժե	իզ	ժզ
Վասն աշակերտացն հարցանելոյ.	իթ	. .	լգ	իգ
Վասն այլակերպութեն Յսի.	լ	. .	լդ	իե
Վասն լուսնոտահարին.	լա	. .	լե	իզ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով մեծ իցէ.	լբ	. .	լէ	իէ
Վասն չտալոյն հրաման զկնի երթալ.	լգ	. .	ժ	. .
Վասն երեւեցուցանելոյ զեւթանասունսն.	լդ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյ օրինականին.	լե	. .	. .	. .
Վասն անկելոյն 'ի ձեռս աւազակաց.	լզ	. .	. .	. .
Վասն Մարիամու և Մարթայի.	լէ	. .	. .	. .
Վասն յաղօթս կալոյն.	լը	. .	. .	. .
Վասն խուլ դիւին.	լթ	. .	իբ	. .
Վասն՝ որ կինն ձայն եբարձ 'ի ժողովրդեանն.	խ	. .	. .	. .
Վասն նշան խնդրելոյն.	խա	. .	իգ	. .
Վասն՝ որ Փարիսեցին կոչեաց զՏրն.	խբ	. .	. .	. .
Վասն վայ տալոյ օրինականացն.	խգ	. .	ծզ	. .
Վասն խմորոյ Փարիսեցւոցն.	խդ	. .	լբ	իբ
Վասն բաժանելոյ զինչսն ընդ եղբօրն.	խե	. .	. .	. .
Վասն պտղաբերելոյ անդոյ մեծատանն.	խզ	. .	. .	. .
Վասն Գալիլեացւոցն՝ և որոց 'ի Սելովամ. և վասն Թզենւոյն.	խէ	. .	. .	. .
Վասն կարկամեալ կնոջն այսահարի.	խը	. .	. .	. .
Վասն առակացն.	խթ	. .	իգ	. .
Վասն՝ թէ սակաւք իցեն որ ապրելոց իցեն.	ծ	. .	. .	. .
Վասն՝ որք ասացին ցՏն զՀերովդէէ.	ծա	. .	. .	. .
Վասն՝ որ ջրգողեալ էր.	ծբ	. .	. .	. .
Վասն՝ որք ուրէին զնախագահսն.	ծգ	. .	. .	. .
Վասն կոչելոյն յընթրիսն.	ծդ	. .	ծա	. .
Վասն շինելոյ աշտարակին.	ծե	. .	. .	. .
Վասն հարիւր ոչխարացն.	ծզ	. .	լը	. .
Վասն գնացելոյն յաշխարհ հեռի անառակին.	ծէ	. .	. .	. .
Վասն անիրաւ տնտեսին.	ծը	. .	. .	. .

Վասն

---

(15) Ոսկան յաւելու. Զաւետարանն արքայութե ամ ա"։ (16) Ոսկան. Որ հաւատասցէ և մկրտեսցի.. ոչն հաւատասցէ դա"։ (17) Ոմանք. Նշանք այսոցիկ, կամ, այնոքիկ որ հաւատան, երթիցեն զհետ այնոցիկ։ (18) Ոմանք. Օձք բարձցեն, նց ոչինչ մեղիցեն, և եթէ մահացու դեղ ինչ արբցեն. մի վնասեսցէ նց։ (20) Ոմանք. Գործակցութբ. զբանն հաստատեցին ամ նշանօք որ երթային զհետ նոցա։

* Ոմանք առդէն դրոշմեն զվախճանականն. Աւետարան ըստ Մարկոսի. կամ, Կատարեցաւ գլուխք աւետրնին որ ըստ Մարկոսի։ Իսկ օրինակս մեր առդանօր 'ի վախճանի նշանակէ՝
Համբարձմանն կարգա զվերոգրեալս։

	Ղուկ	Յովհ	Մատթ	Մարկ
Վասն մեծատանն, և ղազարու։	ծթ			
Վասն տասն բորոտացն։	կ			
Վասն անիրաւ դատաւորին։	կա			
Վասն փարիսեցւոյն, և մաքսաւորին։	կբ			
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զյս։	կգ		խա	իթ
Վասն կուրին։	կդ		խդ	լա
Վասն զաքէոսի։	կե			
Վասն գնալոյ առնուլ իւր թագաւորութիւն և դառնալ։	կզ			
Վասն առնլոյ զյաւան ճաւան։	կէ		կ	
Վասն յաւանակին։	կը	իզ	խե	լբ
Վասն հարցանելոյ քահանայիցն զտր։	կթ		խը	լե
Վասն առակի այգւոյն։	հ		ծ	լզ
Վասն դահեկանին։	հա		ծբ	լէ
Վասն սադուկեցւոցն։	հբ		ծգ	լը
Վասն՝ թէ զիա՞րդ է որդի դաւթի քս։	հգ		ծե	խ
Վասն երկու լումայի այրւոյն։	հդ			խա
Վասն հարցման կատարածին։	հե		ծէ	խբ
Վասն զատկին։	հզ		կդ	խե
Վասն վիճելոյն՝ թէ ով մեծ իցէ։	հէ		լե	իե
Վասն խնդրելոյն սատանայի։	հը			
Վասն նախատանաց հերովդէի զՏրն։	հթ			
Վասն կոծելոյ կանանցն։	ձ			
Վասն ապաշխարելոյ աւազակին։	ձա			
Վասն խնդրելոյ զՏէրունական մարմինն։	ձբ	լէ	կը	խը
Վասն կղէովպեանցն։	ձգ			
Վասն համբառնալոյն քս։	ձդ			

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս՝ որ ըստ Ղուկա՛յ գրեալ է։ Նո՛յն ինքն ղուկաս՝ աշակերտ էր պետրոսի, և յետ առաքելոցն ընթացակից պաւղոսի, և վկայեցա՛ւ 'ի նմանէ։ սա գրեաց զաւետարանս զայս։ Սկիզբն առնէ 'ի ծննդենէն յովհաննու, և զոր ըստ նմին. պատմէ և զմարմնանալ փրկչին, ազգաբանէ առնէ՝ և ելանէ 'ի յովսեփայ 'ի դաւիթ, և 'ի դաւթայ մինչև յադամ։ Պատմէ սա՝ և զմկրտութիւն յովհաննու. և լինելովն 'ի լեառնն զփորձելն 'ի սատանայէ. և զընտրութիւն առաքելոցն, և այլ եւթանասնիցն. Եցոյց նշանս և արուեստս բզմս եղելոց. և զխորհուրդ մատնութե, և զկատարածն՝ որ մատնեցաւ պիղատոսի դատաւորաց, և խաչեցա՛ւ մարմնով. զի զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նր. և որք խաչեցան յերկոց աւազակացն մին՝ ապաշխարելո՛վ խոստովանութեամբ։ Եւ զի մարմին նորա եդա՛ւ 'ի գերեզմանի, և յարեա՛ւ յերրորդ աւուրն. և յետ այսորիկ համբարձա՛ւ յերկինս՝ փառաւորեալ հրեշտակացն։

Ղուկաս՝ արուեստիւ բժիշկ գոլով. սա՝ աշակերտեցա՛ւ փրկչին. և համարեալ կոչեցաւ 'ի թիւս եւթանասնիցն։ Իսկ յետոյ՝ աշակերտեցաւ պաւղոսի. վասն որոյ ասէ՝ Գովեստ սորա յաւետարանին։ Սա՝ հրամանաւ պաւղոսի գրեաց զաւետարանս իւր յանտիոք քաղաքի 'ի լեզու ասորի՝ զկնի ժէ ամի համբառնալոյ փրկչին։ Ունի գլուխս. յիը։ Վկայութիւնս. ժէ։ Տունս. սղ։

Ղուկաս՝ Յարութեան։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ։

ԳԼ. Ա.

1 **Վ**ԱՍՆ ԶԻ ԲԱԶՈՒՄՔ ՅՕժարեցին
վերստին կարգել զպատմութիւն
վասն իրացն հաստատելոց 'ի
2 մեզ. * որպ աւանդեցին մեզ՝ որ իսկզբանէ
3 ականատեսք և սպասաւորք եղեն բանին։ * Կամ եղև
և ինձ որ իսկզբանէ զհետ երթեալ էի ամի ճշմարտուեբ,
4 կարգաւ գրել քեզ՝ քաջդ Թէոփիլէ. * զի ծանիցես
զբանիցն՝ որոց աշակերտեցար, զճշմարտութիւն։
5 * Եւ եղև յաւուրս հերովդի արքայի հրէաստանի, քահանա՛յ
ոմն՝ անուն զաքարիա 'ի դասակարգէ աբիայ.
և կին նր 'ի դստերա՛ց ահարոնի, և անուն նր եղիսաբեթ։
6 * Էին արդարք երկոքին առաջի այ, գնային
7 յամ պատուիրանս և յիրաւունս տն՝ անարատք։ * Եւ
ոչ գոյր նց որդեակ. քանզի եղիսաբեթ ամուլ էր, և
8 երկոքեան՝ անցեա՛լ էին զաւուրբք իւրեանց։ * Եւ եղև
'ի քահանայանալն նր ըստ կարգի աւուրցն հասանելոյ
9 առաջի այ, * ըստ օրինի քահանայութեան՝ եհաս նմ
10 խունկ արկանել՝ մտեալ 'ի տաճարն տն։ * և ամ բազմութի
ժողովրդեանն կային յաղօթս արտաքոյ՝ 'ի ժամու
11 խնկոցն։ * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ տն. զի
12 կայր ը աջմէ սեղանոյ խնկոցն։ * և խռովեցա՛ւ զաքարիա՝
13 իբրև ետես, և անկաւ ա՛հ 'ի վերայ նր։ * Ասէ
ցնա հրեշտակն տն. մի՛ երկնչիր զաքարիա, զի լսելի
եղեն աղօթք քո, և կին քո եղիսաբեթ՝ ծնցի քեզ որդի,
14 և կոչեսցես զանուն նր յովհաննէս։ * Եւ եղիցի
քեզ ուրախուի և ցնծուի. և բզմք 'ի ծննդեանն նր
15 խնդասցեն. * զի եղիցի մեծ առաջի տն. և գինի և օղի
մի՛ արբցէ. և հոգւով սրբով լցցի անդստին յորովայնէ
16 մօր իւրոյ։ * և զբզմս յորդւոցն իէլի դարձուսցէ
17 'ի տր ած իւրեանց։ * Եւ ինքն եկեսցէ առաջի նր
հոգւով զօրուե եղիայի, դարձուցանել զսիրտս հարց
յորդիս, և զանհաւանս յիմաստուն արդարոց. պատրաստել
18 տն ժողովուրդ կազմել։ * Եւ ասէ զաքարիա
ցհրեշտակն. և իւ գիտացից զայդ. զի ես՝ ծեր եմ, և
19 կին իմ անցեալ զաւուրբք իւրովք։ * Պատասխանի
ետ հրեշտակն՝ և ասէ ցնա. Ես եմ գաբրիէլ՝ որ կամ
առաջի այ, և առաքեցայ խօսել ընդ քեզ՝ և աւետարանել
20 քեզ զայդ։ * և ահա՝ եղիցես համր, և մի՛ կարասցես
խօսել մինչև ցօրն՝ յորում այդ լինիցի. փոխանակ
զի ոչ հաւատացեր բանից իմոց՝ որք լցցին 'ի ժամանակի
21 իւրեանց։ * Եւ ժողովուրդն՝ ա՛կն ունէր զաքարիայ,
և զարմանային ընդ յամելն նր 'ի տաճարին,
22 * և իբրև ել՝ ոչ կարէր խօսել ը նս. և իմացան՝ եթէ
տեսիլ ետես 'ի տաճարին։ և նա՝ նշանացի խօսէր ընդ
23 նս, և կայր պապանձեա՛լ։ * Եւ եղև իբրև լցան աւուրք
24 պաշտաման նր, գնաց 'ի տուն իւր։ * Եւ յետ

ա_

---

* Յօրինակին. Աւետարան ըստ ղուկասու։ Որ և՝ ոմանք ունին. Աւետարան ըստ Ղուկայ։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Զպատմութի։ (2) Ոմանք. Ականատեսք։ (3) Ոմանք. Ամ ճշմարտուե։ (4) Ոմանք. Զճշմարտութի։ և ոմանք. զճշմարտուի։ (6) Ոմանք. Երկոքինն առաջի։ (10) Ոմանք. 'ի ժամ խնկոցն։ (11) Ոմանք. Հրեշտակին տն։ (13) Ոմանք. Քանզի լսելի եղեն.. ծնցէ քեզ։ (15) Օրինակ մի. Գինի և եւղ մի՛ արբցէ։ (17) Ոսկան. Հոգւով և զօրութբ։ (17) Ոմանք. Պատրաստել ժղվդ տն կազմեալ։ (18) Ոմանք. Անցեալ է զաւ"։ (23) Ոմանք. Պաշտաման նր։ (24) Ոմանք. Կին նր. և թաքուցանէր զանձն

աւուրցն այնոցիկ՝ յղացաւ եղիսաբեթ կին նր, և թա֊
քուցանէր զանձն ամիսս հինգ, և ասէր. * զի՞նչ գործ 25
գործեաց ը՟ իս Տր, յաւուրս յոր հայեցաւ յիս բառ֊
նալ զնախատինս իմ 'ի մարդկանէ:
* Եւ յամսեանն վեցերորդի, առաքեցաւ գաբրիէլ հր֊ 26
րեշտակ յայ 'ի քաղաք մի գալիլեացւոց, որում անուն
էր նազարեթ, * առ կոյս խօսեցեալ առն՝ որում ա֊ 27
նուն էր յովսէփ՝ 'ի տանէ դաւթի. և անուն կուսին
մարիամ: * Եւ եկեալ առ նա՝ ասէ. ուրախ լեր բերկ֊ 28
րեալդ, Տր ընդ քեզ: * Եւ նա՝ ընդ բանն խռովե֊ 29
ցաւ, և խորհէր ը՟ միտս՝ թէ որպիսի ինչ իցէ ողջոյնս
այս: * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. մի երկնչիր մարիամ, 30
զի գտեր շնորհս յայ: * և ահա՝ յղասջիր՝ և ծնցես որ֊ 31
դի. և կոչեսցես զանուն նր Յս: * Նա եղիցի մեծ, և 32
որդի բարձրելոյ կոչեսցի: և տացէ նմա Տր ած զա֊
թոռն դաւթի հօրն նորա. և թագաւորեսցէ 'ի վերայ
տանն յակովբայ 'ի յաւիտեանս. * և թագաւորութե նր 33
վախճան մի լիցի: * Եւ ասէ մարիամ ցհրեշտակն. զի֊ 34
արդ լինիցի ինձ այդ, քանզի զայր ոչ գիտեմ: * Պա֊ 35
տասխանի ետ հրեշտակն և ասէ ցնա. հոգի սբ եկեա֊
ցէ 'ի քեզ, և զօրութի բարձրելոյ հովանի լիցի 'ի վերայ
քո. քանզի և որ ծնանելոցն է 'ի քէն՝ սբ է, և որդի
այ կոչեսցի: * Եւ ահա՝ եղիսաբեթ ազգական քո, և 36
նա յղի է 'ի ծերութե իւրում. և այս՝ վեցերորդ ամիս
է նր՝ որ ամուլն կոչեցեալ էր: * զի ոչ տկարասցի առ 37
յայ ամենայն բան: * Եւ ասէ մարիամ. ահաւասիկ՝ 38
կամ աղախին Տն, եղիցի ինձ ըստ բանի քում: և գնաց
'ի նմանէ հրեշտակն:
* Յարուցեալ մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ, գնաց 'ի 39
լեռնակողմն փութանակի 'ի քաղաքն յուդայ: * և ե֊ 40
մուտ 'ի տունն զաքարիայ, և ետ ողջոյն եղիսաբեթի:
* Եւ եղև իբրև լուաւ զողջոյնն մարիամու եղիսաբեթ, 41
խաղաց մանուկն յորովայնի նր: Եւ լցաւ եղիսաբեթ
հոգւով սրբով. * և 'ի ձայն բարձր աղաղակեաց և ա֊ 42
սէ. օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, և օրհնեալ է պտուղ
որովայնի քո: * և ուստի՞ է ինձ այս, զի եկեսցէ մայր 43
Տն իմոյ առ իս: * Զի ահաւասիկ՝ իբրև եղև ձայն ող֊ 44
ջունի քո յականջս իմ, խաղաց ցնծալով մանուկս յո֊
րովայնի իմում: * և երանի որ հաւատայցէ՝ եթէ ե֊ 45
ղիցի կատարումն ասացելոցս նմա 'ի Տնէ: * Եւ ասէր 46
մարիամ. Մեծացուսցէ անձն իմ զՏր. * և ցնծասցէ 47
հոգի իմ յած փրկիչ իմ: * զի հայեցաւ 'ի խոնարհու֊ 48
թի աղախնոյ իւրոյ: Զի ահա՝ յայսմ հետէ երանեսցեն
զինէ ամ ազգք: * զի արար ինձ մեծամեծս հզօրն, և սբ 49
է անուն նր: * և ողորմութի նր ազգաց յազգս երկիւ֊ 50
ղածաց իւրոց: * Արար զօրութի բազկաւ իւրով. ցրո֊ 51
ուեաց զամբարտաւանս մտօք սրտից իւրեանց: * քա֊ 52
կեաց զհզօրս յաթոռոց, և բարձրացոյց զխոնարհս:
* Զքաղցեալս լցոյց բարութբ, և զմեծատունս արձա֊ 53
կեաց ունայնս: * Պաշտպանեաց իլի ծառայի իւրում, 54
յիշել զողորմութիս: * որպ խօսեցաւ առ հարս մեր՝ աբ֊ 55
րահամու և զաւակի նորա 'ի յաւիտեան: * Եկաց մա֊ 56
րիամ առ նմա իբրև ամիսս երիս, և դարձաւ 'ի տուն
իւր: * Եւ եղիսաբեթի լցան ժամանակք ծնանելոյ, 57
և ծնաւ որդի: * Եւ լուան որ շուրջ զնովաւ էին, և 58

ազգատոհմ նր, զի մեծ արար Տր զողորմութի իւր ընդ
59 նմա. և խնդային ը՟ նմա: * Եւ եղև յաւուրն ութե֊
րորդի՝ եկին թլփատել զմանուկն, և կոչէին զնա յա֊
60 նուն հօր իւրոյ զաքարիա: * Պատասխանի ետ մայր նր՝
61 և ասէ. ոչ, այլ կոչեսցի յովհաննէս: * Եւ ասեն ցնա.
քանզի ոչ ոք է յազգի քում՝ որոյ կոչի անուն յովհան֊
62 նէս: * Ակն արկէին հօրն նորա՝ թէ զի՞նչ կամիցի կո֊
63 չել զնա: * Եւ խնդրեաց տախտակ՝ գրեաց և ասէ.
յովհաննէս է անուն դորա: և զարմացան ամենեքին:
64 * Եւ բացաւ բերան նր վաղվաղակի՝ և լեզու նր, և
65 խօսէր՝ և օրհնէր զած: * Եւ եղև ահ 'ի վերայ ամե֊
նեցուն որ լսէին զայս, և որ շուրջ բնակեալն էին զնո֊
քօք: և ընդ ամ լեռնակողմն հրէաստանի, պատմէին
66 ամ բանքս այսոքիկ: * Եւ եդին ամենեքեան որ լսէին՝
'ի սիրտս իւրեանց՝ և ասեն. զի՞նչ լինիցի մանուկս
67 այս: և ձեռն Տն էր ընդ նմա: * Եւ զաքարիա հայր նր
68 լցաւ հոգւով սրբով, մարգարեացաւ և ասէ: * Օրհ֊
նեալ Տր ած իէլի, զի յայց ել մեզ՝ և արար փրկու֊
69 թի ժողովրդեան իւրում: * Եւ յարոյց եղջեւր փր֊
70 կութե մեզ 'ի տանէ դաւթի ծառայի իւրոյ. * որպ խօ֊
սեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից մարգարէքն նր
71 էին: * Փրկութի 'ի թշնամեաց մերոց, և 'ի ձեռաց ամ
72 ատելեաց մերոց: * առնել ողորմութի ընդ հարս մեր,
73 և յիշել զուխտն իւր սբ: * Զերդումն զոր երդուաւ
74 աբրահամու հօր մերում, տալ մեզ * առանց երկիւ֊
75 ղի, 'ի ձեռաց թշնամեաց փրկեալս: Պաշտել զնա * սրբ֊
ութբ և արդարութբ առաջի նր՝ զամ աւուրս կենաց
76 մերոց: * Եւ դու մանուկ՝ մարգարէ բարձրելոյ կո֊
չեսջիր. զի երթիցես առաջի երեսաց Տն՝ պատրաս֊
77 տել զճանապարհս նր: * Տալ գիտութի փրկութե ժո֊
78 ղովրդեան նր, 'ի թողութի մեղաց նց: * Վասն գթու֊
թեց ողորմութե այ մերոյ, որովք այց արասցէ մեզ
79 արեգակն 'ի բարձանց: * երևել որոց 'ի խաւարի և
'ի ստուերս մահու նստէին. ուղղել զոտս մեր 'ի ճա֊
80 նապարհս խաղաղութե: * Եւ մանուկն աճէր և զօ֊
րանայր հոգւով. և էր յանապատս մինչև յօր երևե֊
լոյ նորա իսրայէլի:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ եղև ընդ աւուրսն ը՟ այնոսիկ ել հրաման յաւ֊ Ա
գոստոս կայսերէ՝ աշխարհագիր առնել ընդ ամ
2 տիեզերս: * այս՝ առաջին աշխարհագիր եղև 'ի դա֊
3 տաւորութե ասորւոց՝ կիւրենեայ: * Եւ երթային ա֊
մենեքեան մտանել յաշխարհագիր յիւրաքանչիւր քա֊
4 ղաքի: * Ել և յովսէփ 'ի գալիլեէ 'ի քաղաքէ նազարե֊
թէ 'ի հրէաստան, 'ի քաղաք դաւթի, որ կոչի բեթ֊
ղահէմ. վասն լինելոյ նորա 'ի տանէ և յազգէ դաւթի,
5 * մտանել յաշխարհագիր մարեմաւ հանդերձ զոր խօ֊
6 սեալն էր նմա, և էր յղի: * Եւ եղև 'ի հասանելն նց
7 անդր, լցան աւուրք ծնանելոյ նր: * և ծնաւ զորդին
իւր զանդրանիկ, և պատեաց 'ի խանձարուրս, և ե֊
դնա 'ի մսուր. զի ոչ գոյր նց տեղի յիջավանին:
8 * Եւ հովիւք էին 'ի տեղւոջն յայնմիկ բացօթեագք, Բ
որ պահէին զպահպանութիս գիշերոյ հօտից իւրեանց:
* Եւ

նրն :(25) Բզմ. Յորս հայեցաւ:(28) Ոսկան յաւելու. Ա՛ռ նա հրեշտակն ասէ:(31) Բզմ. Եւ կոչեսցես զանուն:(32) Ոմանք. 'Ի յաւիտեան:(33) Ոմանք. Եւ թագաւորութեն:(35) Ոմանք. Հոգին սբ եկե՛՛:(35) Յոմանս չիք. Ծնանելոցն է 'ի քէն սուրբ է:(36) Ոմանք. Կոչեցեալն է. զի:(37) Ոմանք. Զի ոչ տկարանայ առ 'ի յայ:(39) Բզմ. 'Ի լեռնակողմն:(45) Ոմանք. Որ հաւատացէ.. ասացելոց նմա:(46) Ոմանք. Եւ ասէ մարիամ:(48) Ոմանք. Երանիցեն ինձ:(52) Ոսկան. Եւ քակեաց:(54) Ոմանք. Ծառայի իւրոյ. յիշելով զո՛՛: Որ ոսկան. Զողորմութին իւր:(55) Ոմանք. Նորա յաւիտեան:(57) Օրինակ մի. Լցան աւուրք ծնանելոյ:(58) Ոմանք. Զողորմութին իւր. և խնդային ը՟ նմա:(61) Ոմանք. Որոյ անուն կոչի յով՛՛:(65) Ոմանք. Բնակեալ էին... լեռնակողմն հր՛՛:(66) Ոմանք. Որ լսէինն.. և ասէին զի՞նչ:(68) Ոմանք. Ժողովրդեան իւրոյ:(69) Օրինակ մի. Մեզ 'ի տան դաւթի:(72) Ոմանք. Ա՛ռ հարս մեր:(73) Ոմանք. Զերդումն զոր... թշնամեաց մերոց փրկ՛՛:(76) Ոմանք. Բարձրելոյն կո՛՛.. առաջի Տն:(77) Ոմանք. Տալ զփրկութի ժո՛՛.. 'ի թողութի մեղաց մերոց:(78) Ողորմութե Տն այ մերոյ:(78) Ոսկան. Այց արար մեզ:(79) Ոմանք. 'Ի ճանապարհ խաղա՛՛:(80) Ոմանք. Յանապատ.. երևելոյն նորա իլի:

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Աշխարհագիր առ՛՛:(2) Ոմանք. Կիւրենայ:(5) Ոմանք. Մտանել յաշխարհագիրն:(5) Ոսկան. Որ խօսեցեալ էր նմա:(6) Ոմանք. Նոցա անդ, լցան:(7) Ոմանք. Եւ պատեաց զնա 'ի... յմսուրն: Որ ոսկան. Տեղի իջևանի:(8) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Բացօ֊

* Եւ հրեշտակ տ՟ն երևեցաւ ն՟ց, և փառք տ՟ն ծագեցին 9
առ ն՟ս․ և երկեան՝ երկեւղ մեծ։ * Եւ ասէ ց՟ն՟ս 10
հրեշտակն․ մի երկնչիք, զի ահաւասիկ աւետարանեմ
ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ա՟մ ժողովրդեանն․
* զի ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ, որ է՝ օծեալ տ՟ր․ ՚ի քաղաքի 11
դաւթի։ * և այս նշանակ ձեզ․ գտանիցէք մանուկ 12
պատեալ ՚ի խանձարուրս, և եդեալ ՚ի մսուր։
* Եւ յանկարծակի եղև ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ 13
բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, որ օրհնէին զա՟ծ՝ և
ասէին․ * Փառք ՚ի բարձունս ա՟յ, և յերկիր խաղաղութիւն, 14
՚ի մարդիկ հաճութիւն։ * Եւ եղև իբրև վերացան 15
՚ի նոցանէ հրեշտակքն յերկինս, ասեն ցմիմեանս
հովիւքն․ եկայք երթիցուք մինչև ցբեթղահէմ, և տեսցուք
զինչ է բանս այս որ եղև․ զոր տ՟ր եցոյց մեզ։
* Եւ եկին փութանակի, և գտին զմարիամ և զյովսէփ, 16
և զմանուկն եդեալ ՚ի մսուր։ * և ծանեան վ՟ն 17
բանին՝ որ ասացաւ ն՟ց զմանկանէն։ * Եւ ամենեքին 18
որ լսէին՝ զարմանային վ՟ն բանիցն՝ զոր խօսեցան ընդ
ն՟ս հովիւքն։ * Եւ մարիամ զա՟մ զբանս զայսոսիկ պահէր, 19
և խելամուտ լինէր ՚ի սրտի իւրում։ * Եւ դարձան 20
հովիւքն՝ փառաւոր առնէին և օրհնէին զա՟ծ, վ՟ն
ա՟մի զոր լուան և տեսին, ո՟պ պատմեցաւ ն՟ց։ * Եւ 21
իբրև լցան աւուրք ութ թլփատել զնա, և կոչեցաւ
անուն ն՟ր Յ՟ս․ որ կոչեցեալ էր ՚ի հրեշտակէն, մինչև
յղացեալ էր զնա յորովայնի։ * Եւ իբրև լցան աւուրք 22
սրբութե՟ ն՟ց ըստ օրինացն մովսիսի, ածին զնա յե՟մ
յանդիման առնել տ՟ն։ * ո՟պ և գրեալ է յօրէնս տ՟ն, 23
թէ ա՟մ արու որ բանայ զարգանդ՝ ս՟բ տ՟ն կոչեսցի։
* Եւ տալ պատարագս՝ ըստ ասացելոյն յօրէնս տ՟ն, 24
զոյգս տատրակաց, կամ երկուս ձագս աղաւնեաց։
Գ * Եւ ահա՝ էր այր մի յե՟մ, որոյ անուն էր սիմէովն․ 25
և էր այրն այն արդար և երկիւղած, և ակն ունէր
մխիթարութեանն իսրայէլի, և հոգի ս՟բ՝ էր ՚ի նմա։ * Եւ 26
էր ն՟ր հրաման առեալ ՚ի հոգւոյն ս՟բ՝ մի տեսանել
զմահ, մինչև տեսցէ զօծեալն տ՟ն։ * և եկն հոգւովն 27
՚ի տաճարն։ Եւ իբրև ածին ծնօղքն զմանուկն յ՟ս,
առնել ն՟ց ըստ սովորութե՟ օրինացն ՚ի վերայ ն՟ր․ * և 28
նա՝ առ ընկալաւ զնա ՚ի գիրկս իւր, և օրհնեաց զա՟ծ,
և ասէ․ * Արդ՝ արձակես զծառայս քո տ՟ր ըստ բանի 29
քում ՚ի խաղաղութիւն․ * զի տեսին աչք իմ զփրկութիւն 30
քո․ * զոր պատրաստեցեր առաջի ա՟մ ժողովրդոց։ 31
* Լոյս ՚ի յայտնութիւն հեթանոսաց, և փառս 32
ժողովրդեան քում ի՟ղի։ * Եւ էին հայրն և մայր ն՟ր 33
զարմացեալ ՚ի վերայ բանիցն, որ խօսէին զնմանէ։
* Եւ օրհնեաց զն՟ս սիմէովն, և ասէ ցմարիամ մայրն 34
նորա․ ահա սա կայ՝ ՚ի գլորումն և ՚ի կանգնումն
բազմաց ՚ի մէջ ի՟ղի, և ՚ի նշան հակառակութե՟։ * և ընդ 35
քո իսկ անձն անցցէ սուր․ զի յայտնեսցին ՚ի բազում
սրտից խորհուրդք։
Դ * Եւ աննա էր անուն մարգարէ՝ դուստր փանուելի յազգէ 36
ասերայ․ սա ինքն անցեալ էր զաւուրբք բազմօք,
կեցեալ ընդ առն ամս եւթն ՚ի կուսութէ իւրմէ։ * և 37
էր՝ այրի ամաց իբրև ութսուն և չորից․ որ ոչ մեկնէր
՚ի տաճարէն, այլ պահօք և աղօթիւք պաշտէր
զցայգ և զցերեկ։ * Եւ սա՝ ՚ի նմին ժամու յարուցեալ, 38
գոհանայր զա՟ծ, և խօսէր զնմանէ ընդ ամենեսին՝
39 որ ակն ունէին փրկութեանն ե՟մի։ * Եւ իբրև
կատարեցին զա՟մ ըստ օրինացն տ՟ն, դարձան անդրէն
40 ՚ի գալիլեա՝ ՚ի քաղաքն իւրեանց նազարեթ։ * Եւ մանուկն
աճէր և զօրանայր լի իմաստու՟բ․ և շնորհք
41 ա՟յ էին ՚ի վերայ ն՟ր։ * Եւ երթային ծնօղքն ն՟ր ամի
42 ամի յե՟մ ՚ի տօն զատկին։ * Եւ իբրև եղեն ն՟ր ամք
երկոտասան, ելանել ն՟ց յե՟մ ըստ սովորութե՟ տօնին,
43 * և կատարել զաւուրսն՝ և դառնալ անդրէն, մնաց
44 յ՟ս մանուկն յե՟մ․ և ոչ գիտացին ծնօղքն ն՟ր։ * կարծէին
զնմանէ՝ թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ․ եկին իբրև
աւուր միոյ ճանապարհ, և խնդրէին զնա ը՟ գրացիս
45 և ընդ ծանօթս։ * և իբրև ոչ գտին, դարձան անդրէն
46 յե՟մ խնդրել զնա։ * Եւ եղև յետ երից աւուրց,
գտին զնա ՚ի տաճարին զի նստէր ընդ վարդապետսն,
լսէր ՚ի նոցանէ՝ և հարցանէր զնոսա։ Զարմանային
ամենեքեան որ լսէինն ՚ի նմանէ՝ ընդ իմաստութին և
47 ընդ պատասխանիս ն՟ր։ * և իբրև տեսին զնա՝ սքանչացան։
Եւ ասէ ցնա մայրն իւր․ որդեակ՝ զի՞նչ գործ
գործեցեր դու ը՟ մեզ․ ահաւասիկ հայր քո՝ և ես՝ տառապեալք՝
48 խնդրեաք զքեզ։ * Եւ ասէ ց՟ն՟ս․ զի՞ խնդրէիք
զիս ոչ գիտէիք եթէ ՚ի տան հօր իմոյ պարտ է
49 ինձ լինել։ * Եւ ն՟ք՝ ոչ իմացան զբանն զոր խօսեցաւ
50 ընդ ն՟ս։ * Եւ էջ ընդ ն՟ս, և գնաց ՚ի նազարեթ․
և էր ն՟ց հնազանդ։ և մայրն ն՟ր պահէր զա՟մ զբանսն
51 ՚ի սրտի իւրում։ * Եւ յ՟ս զարգանայր իմաստութե՟ և
հասակաւ՝ և շնորհօք յա՟յ և ՚ի մարդկանէ։

ԳԼ․ Գ․

1 ՚Ի հնգետասաներորդի ամի տէրութեն տիբերեայ Ե
կայսեր, ՚ի դատաւորութե՟ հրեաստանի պիղատոսի
պոնտացւոյ, և ՚ի չորրորդապետութե՟ գալիլեացւոց հերովդի,
և ՚ի փիլիպպոսի եղբօր նորա չորրորդապետութե՟
՚ի տուրացւոց և ՚ի տրաքոնացւոց աշխարհին, և ՚ի չորրորդապետութե՟
2 լիւսանեայ աբիլենացւոյ․ * և ՚ի քհնյապետութե՟
աննայի և կայիափայ․ եղև բան ա՟յ ՚ի վերայ
3 յովհաննու որդւոյ զաքարիայ՝ յանապատի անդ։ * Եւ
եկն յա՟մ կողմն յորդանանու, քարոզել մկրտութիւն ապաշխարութե՟
4 ՚ի թողութիւն մեղաց։ * Որպէս և գրեալ է
՚ի գիրս պատգամաց եսայեայ մարգարէի․ ձայն բարբառոյ
յանապատի․ պատրաստ արարէք զճանապարհ
5 տ՟ն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս ն՟ր։ * ա՟մ ձորք լցցին,
և ա՟մ լերինք և բլուրք՝ խոնարհեսցին․ և եղիցին դժուարինքն
՚ի դիւրինս, և առապարքն՝ ՚ի հարթ ճանապարհս․
6 * և տեսցէ ա՟մ մարմին զփրկութիւն ա՟յ։ * Եւ
7 ասէր ցժողովուրդսն ելեալս մկրտել ՚ի նմանէ․ ծնունդք
իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ փախչել ՚ի բարկութենէն որ գալոց
8 է։ * արարէք այսուհետև պտուղս արժանիս ապաշխարութե՟։
Եւ մի սկսանիցիք ասել՝ եթէ ունիմք
հայր զաբրահամ․ զայս ասեմ ձեզ, եթէ կարող է ա՟ծ
՚ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս աբրահամու։
9 * Բայց ահաւասիկ տապար՝ առ արմին ծառոց
կայ։ ա՟մ ծառ որ ոչ առնէ զպտուղ բարւոք, հատանի
և ՚ի հուր արկանի։
10 * Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին․ իսկ արդ՝ Զ
զի՞նչ

թեայք։ և այլ․ բացօթեայգք։ և այլ․ բացօթայք։ (8) Ոմանք․ Գիշերւոյ հօ"։ (9) Ոմանք․ Յերկեւղ մեծ։ (10) Օրինակ մի ընդ ուղղոյ․ Զուրախութիւն մեծ։ (15) Ոմանք․ Մինչև ՚ի բեթղեհէմ, և տեսցուք զինչ է նշանս այս, զոր տ՟ր ե"։ (20) Ոմանք․ Զոր լուանն և տե"։ (21) Ոմանք․ Որ կոչեցեալն էր․․ զնա յորովայնէ։ (22) Ոմանք․ Աւուրք սրբութե՟ ն՟ր։ (24) Ոմանք․ Ըստ ասացելոցն յօրէնս։ (25) Ոմանք․ Ահա այր մի էր յե՟մ, որոյ անունն էր սիմէոն։ (28) Ոմանք․ Առընկալաւ զնա ՚ի։ (29) Ոմանք հարցական ոլորակաւ այսպէս ունին զբանս․ Արդ արձակե՞ս զծառայս քո։ Իսկ օրինակ մի․ Արդ արձակեա զծա"։ (32) Ոմանք․ Լոյս յայտնութե՟․․ և փառք ժողո"։ (33) Ոմանք․ Հայր և մայրն նորա․․ զոր խօսէին զնմանէ։ (35) Ոմանք․ Անձնդ անցցէ․․ յայտնեսցին բ՟զմ սրտից։

(36) Ոմանք․ Կացեալ ընդ առն։ (37) Ոմանք․ Իբր ութսուն․․․ և զցերեակ։ (41) Օրինակ մի ընդ ուղղոյ․ ՚Ի տօնի զատկին։ (44) Ոմանք․ Աւուր միոյ ճանապարհք։ (46) Ոմանք․ Որ լսէին ՚ի նմէ։ (47) Օրինակ մի․ Եւ իբրև գտին զնա ապ"։ (47) Ոմանք․ Տառապեալք և խնդ"։ (48) Ոմանք․ Զի խնդրէք զիս, ոչ գիտէք թէ ՚ի տան հօր իմում։ (50) Ոմանք․ Եւ մայր ն՟ր պահէր զա՟մ բանս։ Գլ․ Գ․ (1) Ոմանք․ ՚Ի հնգետասանե՟րդի․․․ և փիլիպպոսի եղ"․․ և տրաքոնացւոց աշխ"․․ լիւսանեայ աբելենացւոց։ Ուր բ՟ն հանդէպ մերում ձեռագրին գրեն զ՚ի տուրացւոց։ (2) Ոմանք․ Աննայի և կայիա"։ (2) Օրինակ մի յաւելու․ Բան ա՟յ յերկնից ՚ի վ՟ր։ (4) Ոմանք․ Զճանապարհս տ՟ն, ուղիղ արա"։ (5) Ոմանք․ ՚Ի հարթ ճանապարհ։ (7) Ոմանք․ Եւ ասէ ցժողովուրդսն։ (8) Ոմանք․ Պտուղ արժանի ա"։

զի՞նչ գործեսցուք : * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս · 11
որ իցեն երկու հանդերձք՝ տացէ զմին այնմ որ ոչ
գուցէ · և որ կայցէ կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ : * Եկին 12
և մաքսաւորք մկրտել, և ասեն ցնա · վարդապետ՝
զի՞նչ գործեսցուք : * Եւ նա՝ ասէ ցնս · մի ինչ աւելի 13
քան զհրամայեալսն ձեզ առնիցէք : * Հարցանէին 14
զնա և զինուորքն՝ և ասէին · և մեք զի՞նչ գործեսցուք :
ասէ ցնս · մի զոք խռովեցէք՝ և մի զոք զրպարտեցէք,
շատ լիցին ձեզ թոշակքն ձեր : * Մ՛ինչ ակն ունէր 15
ժողովուրդն, և խորհէին ամենեքեան 'ի սիրտս իւրեանց
վս յովհաննու՝ միթէ՝ նա իցէ քն : * Պատասխանի 16
ետ ամենեցուն՝ և ասէ · ես մկրտեմ զձեզ ջրով ·
բայց գայ զօրագոյն քան զիս, զորոյ՝ չեմ բաւական
բառնալ զխօշիկս · նա մկրտեսցէ զձեզ հոգւով սրբով
և հրով : * Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւրում սրբե՛լ 17
զկալ իւր, և ժողովե՛լ զցորեանն 'ի շտեմարանս իւր,
և զյարդն՝ այրեսցէ անշէջ հրով : * Բզմ և այլ ինչ 18
մխիթարութե աւետարանէր ժողովրդեանն : * Բայց 19
հերովդէս չորրորդապետ յանդիմանեալ 'ի նմանէ վասն
հերովդիայ կնոջ եղբօր իւրոյ, և վս ամ չարեացն զոր
գործեաց հերովդէս, * յաւել և զայն ևս 'ի վերայ ամի, 20
և էդ 'ի բանտի զյովհաննէս : * Եւ եղև 'ի մկրտել ամ 21
ժողովրդեանն, և ընդ յսի մկրտելոյ՝ և կալ յաղօթս,
բանալ երկնից, * և իջանել հոգւոյն սբյ մարմնաւոր 22
տեսլեամբ իբրև զաղաւնի 'ի վերայ նր : և գալ ձայն
յերկնից՝ որ ասէր · դու ես որդի իմ սիրելի, ը քեզ
հաճեցայ : * Եւ ինքն յս՝ էր ամաց իբրև երեսնից 23
սկսեալ՝ որպէս ոմ կարծէր որդի յովսեփայ : Որ յակովբայ
· որ հեղեայն · որ մատաթեայն : * Որ ղեւեայն 24
· որ մեղքեայն · որ յաննեայն · որ յովսեփեայն :
* Որ մատթեայն · որ ամովսեայն · որ նաւումայն · որ 25
էսղեայն · որ նանգեայն : * Որ մաաթեայն · որ մատաթեայն 26
· որ սեմեայն : որ յովսեքեայն · որ յուդայն :
* Որ յովհաննայն · որ ռեսայն · որ զօրաբաբելին · որ 27
սաղաթիելին · որ ներայն : * Որ մեղքեայն · որ ադդեայն 28
· որ կովսամայն · որ ելմովդադայն · որ երայն :
* Որ յեսուայն · որ եղիազարայն · որ յովրամայն · որ 29
մատթայն · որ ղեւեայն : * Որ սիմէոնին · որ յուդային 30
, որ յովսեփայն · որ յովնանայն · որ եղեակիմայն :
* Որ մեղթեայն · որ մէննայն · որ մատաթայն · որ 31
նաթանայն · որ դաւթին · * Որ յեսսեայն · որ ովբեդայն 32
· որ բոոսայն · որ սաղմոնայն · որ նաասոնին :
* Որ ամինադաբայն · որ արամայն · որ ադմեայն · որ 33
առնեայն · որ էսրովմայն · որ փարէսին · որ յուդային :
* Որ յակովբայն · որ իսահակայն · որ աբրահամուն · 34
որ թառային · որ նաքովրայն : * Որ սերուքայն · որ 35
ռագաւայն · որ փաղեկայն · որ եբերայն · որ սաղային :
* Որ կայնանայն · որ արփաքսադայն · որ սեմայն · որ 36
նոյին · որ ղամեքայն : * Որ մաթուսաղային · որ ենոքայն 37
· որ յարեդին · որ մաղաղայելին · որ կայնանայն :
* Որ ենովսայն · որ սեթայն · որ ադամայն, որ այն : 38

ԳԼ· Դ·

Է Իսկ յս լի հոգւով սրբով դարձաւ 'ի յորդանանէ · 1
և վարէր հոգւովն յանապատ, * աւուրս քառասուն 2
փորձեալ 'ի սատանայէ : և ոչ եկեր, և ոչ արբ
յաւուրսն յայնոսիկ · և 'ի կատարելն նց՝ քաղցեաւ :
3 * Եւ ասէ ցնա սատանայ · եթէ որդի ես այ, ասա
4 քարիդ այդմիկ՝ զի հաց լիցի : * Պատասխանի ետ նմա
յս՝ և ասէ · գրեալ է՝ եթէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ
5 մարդ, այլ ամ բանիւ այ : * Եւ հանեալ զնա 'ի լեառն
մի բարձր՝ եցոյց նմա զամ թագաւորութիւս աշխարհի
6 'ի վայրկեան ժամանակի : * և ասէ ցնա սատանայ ·
քեզ տաց զայս ամ իշխանութի և զփառս սոցա, զի
7 ինձ տուեալ է · և ում կամիմ՝ տամ զսա : * արդ դու՝
եթէ անկեալ երկիր պագանիցես առաջի իմ, քեզ եղիցի
8 ամ : * Պատասխանի ետ նմա յս՝ և ասէ · գրեալ
է, երկիր պագցես տն այ քում, և զնա միայն պաշտեսցես
9 : * Եւ ած զնա յէմ, և կացոյց 'ի վերայ աշտարակի
տաճարին, և ասէ ցնա · եթէ որդի ես այ,
10 արկ զքեզ աստի 'ի վայր : * զի գրեալ է՝ եթէ հրեշտակաց
իւրոց պատուիրեալ է վս քո, պահել զքեզ :
11 * զի 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, մի երբեք հարցես
12 զքարի զոտն քո : * Պատասխանի ետ նմ յս՝ և ասէ ·
13 ասացեալ է, թէ ոչ փորձեսցես զտր ած քո : * Եւ
կատարեալ զամ փորձութիւս սատանայի, 'ի բաց եկաց
14 'ի նմանէ առ ժամանակ մի : * Եւ դարձաւ յս զօրութե բ կ
հոգւոյն 'ի գալիլեա · և ել համբաւ զնմանէ ընդ ամ
15 կողմանս գաւառին : * և նա՝ ուսուցանէր 'ի ժողո-
16 վուրդս նց փառաւորեալ յամենեցունց : * Եւ եկն
'ի նազարեթ՝ ուր սնեալն էր · և եմուտ ը սովորութե
17 իւրում յաւուր շաբաթու 'ի ժողովուրդն : * Եւ
ետուն նմա գիրս զեսայեայ մարգարէի, և յարեաւ ընթեռնուլ
: և իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ զայն տեղի
18 յորում գրեալն էր : * Հոգի տն 'ի վերայ իմ, վս որոյ
և օծ իսկ զիս · աւետարանե՛լ աղքատաց առաքեաց
19 զիս, բժշկե՛լ զբեկեալս սրտիւ · * քարոզե՛լ գերեաց
զթողութի և կուրաց տեսանե՛լ · արձակե՛լ զվիրաւորս
20 'ի թողութի · քարոզե՛լ զտարեկան տն ընդունելի : * Եւ
խփեալ զգիրսն՝ ետ ցպաշտօնեայն՝ և նստաւ : և ամենեցուն
որ 'ի ժողովրդեանն էին աչք՝ 'ի նա հայէին :
21 * Եւ սկսաւ ասե՛լ ցնս · այսօր լցան գիրքս այս յականջս
22 ձեր : * Եւ ամենեքին վկայէին նմա, և զարմանային
ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին 'ի բերանոյ նր :
23 և ասէին, ո՞չ սա է որդին յովսեփայ : * Եւ ասէ ցնս ·
ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս զայս : բժիշկ՝ բժշկեա
զանձն քո · որչափ լուաք՝ զոր արարեր 'ի կափառնաում,
24 արա և աստ 'ի քում գաւառի : * Եւ ասէ
· ամէն ասեմ ձեզ, թէ չէ մարգարէ ընդունելի 'ի
25 քաղաքի իւրում : * Արդարև՝ ասեմ ձեզ · զի բզմ
այրիք էին յաւուրս եղիայի 'ի մէջ իղի, յորժամ փակեցան
երկինք զերիս ամս և զվեց ամիս · և եղև սով
26 մեծ ընդ ամ երկիր : * և ոչ առ մի 'ի նոցանէ առաքեցաւ
եղիա, բայց միայն 'ի սարեփթա սիդոնացւոց՝
27 առ կին մի այրի : * Եւ բզմ բորոտք էին յիղի առ եղիսէիւ
մարգարէիւ · և ո՛չ ոք 'ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց
28 միայն նէեման ասորի : * Եւ լցան ամենեքին բարկութե
29 'ի ժողովրդեանն՝ իբրև լսէին զայս : * և յարուցեալ
հանին զնա արտաքոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև
յարտևանն լերինն՝ յորոյ վերայ քաղաքն նց շինեալ
էր ,

---

(11) Ոմանք· Զմին այնմ որ ոչն գուցէ : (13) Ոմանք· Քան զհրամայեալն ձեզ : (14) Օրինակ մի· Մի՛ զոք խռովեցէք, և մի զոք զրպ" : (15) Ոմանք· Սա իցէ քն : (16) Ոմանք· Զկօշիկս նորա · նա : (19) Ոմանք· Վս հերովդիադայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր իւ" : (22) Ոմանք· Ձայն 'ի յերկնից : (23) Ոմանք· Ոմ և կարծէր : (23) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրի· Որ յակովայն· և 'ի լուսանցս· առաջագրի՝ յակովբայն· համաձայն այլոց : (24) Ոմանք· Որ յովսեփայն : (25) Ոմանք· Որ ամովսայն : որ նաւումայն·· որ նենգեայն : (26) Ոմանք· Որ մատթայն·· մատաթայն : Ոսկան· Մահաթայն : (27) Ոմանք· Որ զօրաբաբելին·· որ ներեայն : (29) Ոմանք· Որ յեսուեայն : (30) Ոմանք· Որ յովնանայն· որ եղիակիմայն : (32) Ոմանք· Որ սաղմոնայն : (34) Ոմանք· Որ թարային :

(37) Ոմանք· Որ մաղաղէելին· կամ, մաղաղիելին :
ԳԼ· Դ· (2) Ոսկան· Յաւուրս քառասուն" : (2) Ոմանք· Փորձել 'ի սատանայէ : (3) Ոմանք· Քարինդ այդմիկ, զի : (4) Ոմանք· Բանիւն այ : (6) Ոմանք· Իշխանութի և ըզփառսն : (9) Ոմանք· Եւ կացոյց զնա 'ի վր : (11) Ոմանք· Հարցես քարի : (13) Ոմանք· Զամ փորձութիւն սա" : (16) Ոմանք· Յաւուրն շաբաթուց : (17) Ոմանք· Գիր զեսայեայ մար" : (18) [illegible]· Առաքեաց զիս· բժշկել զբեկեալս սրտիւ : (19) Ոսկան յաւելու· Ընդունելի և զօր հատուցման : (22) Ոմանք· Որ ելանէր 'ի բերա" : (23) Յօրինակին՝ առաջ և առաջին յերկոսին տեղիս և ըստ գրի՝ կափառնաում : (26) Ոսկան· Սիդօնացւոց : (28) Ոմանք· Լցան ամենեքեան բար"·· իբրև լուան զայս : (29) Ոմանք· Յարտևան լերինն :

էր, դաշտավէժ առնել զնա ։ * Եւ նա՝ անցեալ ընդ 30
ե բ մէջն նոցա գնայր ։ * Եւ էջ 'ի կափառնաում 'ի քա֊ 31
ղաքն գալիլեացւոց, և ուսուցանէր զնս 'ի շաբաթուն ։
* Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի 32
իշխանութբ էր բանն նորա ։
Ը. * Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ունէր՝ այս դևի 33
պղծոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ * և ասէ ․ Թու֊ 34
լացի՛ զի՞ կայ՝ մեր և քո յս նազովրեցի, եկիր կորու֊
սանե՞լ զմեզ ․ գիտեմք զքեզ ով ես՝ սուրբ այ ։ * Սաս֊ 35
տեաց 'ի նա յս՝ և ասէ ․ պապանձեաց՝ և ել 'ի դմա֊
նէ ։ զզետնեաց զնա դևն 'ի միջի անդ, և ել 'ի նմա֊
նէ, և ոչ ինչ վնասեաց նմա ։ * Եւ եղեն զարմանա֊ 36
լիք 'ի վերայ ամենեցուն ․ խօսէին ընդ միմեանս և ա֊
սէին ․ զի՞նչ է բանս այս, զի իշխանութբ և զօրութբ
սաստէ այսոց պղծոց՝ և ելանեն ։ * Եւ երթայր հռչա֊ 37
կ զնմանէ յամենայն տեղիս շուրջ զգաւառաւն ։
Թ * Եւ յարուցեալ 'ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ 'ի 38
տուն սիմովնի ։ * զոքանչ սիմովնի տագնապէր ջեր֊ 39
մամբ մեծաւ ։ և աղաչեցին զնա վս նորա ։ * Եկաց առ 40
նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա ։ և վաղվաղա֊
կի յարեաւ՝ և պաշտէր զնոսա ։
Ժ * Եւ ընդ արևուն մտանել՝ ամենեքին որոց էին հիւանդք 41
'ի պէսպէս ցաւս, բերէին զնս առ նա ։ Եւ նա՝ իւ֊
րաքանչիւր ումեք 'ի նոցանէ դնէր ձեռս, և բժշկէր
զնս ։ * Ելանէին և դևք 'ի բազմաց՝ աղաղակէին և 42
ասէին ․ եթէ դու ես որդի այ ։ և նա՝ սաստէր և ոչ
տայր նց թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ քսն է ։
ե գ * Եւ իբրև տիւ եղև՝ ել գնաց յանապատ տեղի ․ և 43
ժողովուրդքն խնդրէին զնա ․ եկին մինչև առ նա՝ և
արգելուին զնա, զի մի գնասցէ 'ի նոցանէ ։ * Եւ նա՝ 44
ասէ ցնս ․ և այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարա֊
նել զարքայութիւն այ, զի յայն իսկ առաքեցայ ։ * Եւ 45
քարոզէր 'ի ժողովուրդսն գալիլեացւոց ։

ԳԼ. Ե.

Եւ եղև 'ի խռնել զնովաւ ժողովրդեանն, և լսել 1
զբանն այ, և ինքն կայր առ ծովակին գեննեսա֊
րեթայ ։ * և ետես երկուս նաւս զի կային առ ծովա֊ 2
կին, և ձկնորսքն ելեալ 'ի նոցանէ՝ լուանային զգոր֊
ծիսն ։ * Ել նա՝ 'ի մի նաւուցն որ էր սիմովնի, և աղա֊ 3
չեաց զնա՝ սակաւիկ մի տանել 'ի ներքս 'ի ցամաքէն ․
նստաւ՝ և ուսուցանէր 'ի նաւէ անտի զժողովուրդսն ։
ԺԱ * Եւ իբրև լռեաց 'ի խօսիցն, ասէ ցսիմովն ․ խաղա֊ 4
ցո՛ 'ի խորն, և արկէք զգործիս ձեր յորս ։ * Պատասխանի 5
ետ սիմովն՝ և ասէ ցնա ․ վարդապետ՝ զամ գիշերս աշ֊
խատ եղեաք, և ոչինչ կալաք ․ բայց վս քո բանիդ՝ արկ֊
ցուք զգործիսս ։ * Զայս իբրև արարին՝ փակեցին 'ի 6
ներքս բազմութի ձկանց յոյժ, մինչև պատառէին ուռ֊
կանք նց ։ * և ակնարկէին որսակցացն 'ի միւս նաւն՝ 7
գալ օգնել նց ․ և եկին ։ և լցան երկոքին նաւքն՝ մին֊
չև մերձ յընկղմել նց ։ * Իբրև ետես սիմովն պետրոս՝ 8
անկա՛ւ առ ծունկս յսի՝ և ասէ ․ 'ի բա՛ց գնա յինէն
տր, զի այր՝ մեղաւոր եմ ես ։ * Քանզի ահ պատեաց 9
զնա, և զամենեսեան որ ընդ նմայն էին, վասն որսոյ

10 ձկանցն զոր ըմբռնեցին ։ * Նոյնպէս և զյակովբոս և
զյովհաննէս՝ զորդիսն զեբեդեայ, որ էին որսակիցք
սիմովնի ։ Եւ ասէ ցսիմովն յս ․ մի երկնչիր՝ յայսմ հե֊
11 տէ զմարդիկ որսայցես 'ի կեանս ։ * Եւ հանեալ ըզ֊
նաւն 'ի ցամաք, թողին զամ, և գնացին զհետ նր ։
12 * Եւ եղև 'ի հասանելն նր 'ի մի 'ի քաղաքացն, ահա՛ ԺԲ
այր մի լի բորոտութբ՝ իբրև ետես զյս, անկեալ 'ի ե դ
վերայ երեսաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ ․ տր՝ եթէ կա֊
13 միս, կարո՛ղ ես զիս սրբել ։ * Ձգեաց զձեռն իւր՝ հա֊
սոյց 'ի նա՝ և ասէ ․ կամիմ՝ սրբեա՛ց ։ և վաղվաղակի
14 գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն ։ * Եւ նա՝ պատուիրեաց
նմա՝ մի՛ ումեք ասել, այլ թէ երթ ցոյց զանձն քահա֊
հանային ․ և մատո՛ պատարագ վս սրբութե քոյ, որպ
15 և հրամայեաց մովսէս՝ 'ի վկայութի նց ։ * Եւ յորդէր
առաւել բանն զնմանէ ․ և ժողովէին ժողովուրդք բզմք ․
16 լսել և բժշկել 'ի հիւանդութէ իւրեանց ։ * Եւ նա՝
խո՛յս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս ։
17 * Եւ եղև 'ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և ԺԳ
փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստէին ․ որք ե ե
ժողովեալ էին յամ քաղաքաց գալիլեացւոց՝ և հրէաս֊
տանի, և Եմի ․ և զօրութի տն էր 'ի բժշկել զնոսա ։
18 * Եւ ահա արք՝ բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր ան֊
դամալոյծ, և խնդրէին զնա մուծանել 'ի ներքս, և
19 դնել առաջի նր ։ * և իբրև ոչ գտանէին թէ ընդ ո՛ր
մուծանիցեն զնա 'ի ներքս՝ վասն ամբոխին, ելին 'ի տա֊
նիս, և 'ի ցուո՛ցն կախեցին զնա, և իջուցին մահճօքն
20 հանդերձ 'ի մէջ առաջի յսի ։ * Եւ տեսեալ զհաւատսն
նց՝ ասէ ցնա ․ այր դու՝ թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո ։
21 * Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիք՝ և ասեն ․ ո՞վ է
սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւնս, ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս,
22 բայց միայն ած ։ * Իբրև գիտաց յս զխորհուրդսն նց,
պատասխանի ետ և ասէ ցնս ․ զի՞ խորհիք 'ի սիրտս
23 ձեր ։ * զի՞նչ դիւրագոյն է ․ ասե՛լ՝ թողեալ լիցին քեզ
24 մեղք քո, եթէ ասել՝ արի և գնա՛ ։ * Այլ զի գիտաս֊
ջիք՝ եթէ իշխանութի ունի որդի մարդոյ յերկրի՝ թո֊
ղուլ զմեղս ․ ասէ ցանդամալոյծն, քե՛զ ասեմ՝ արի ա՛ռ
25 զմահիճս քո, և երթ 'ի տուն քո ։ * Եւ առժամայն
յարուցեալ առաջի ամենեցուն, առ զիւրև՝ յորոյ վր
անկեալն դնէր, գնա՛ց 'ի տուն իւր, և փառաւո՛ր առ֊
26 նէր զած ։ * Զարմանք կալան զամենեսին, և փառա֊
ւո՛ր առնէին զած ․ լի՛ եղեն ահիւ՝ և ասեն, եթէ
տեսա՛ք այսօր՝ նո՛ր նշան ։
27 * Եւ յետ այնորիկ՝ ել անտի, և ետես մաքսաւո՛ր մի՝ ԺԴ
որում անուն էր ղևի, զի նստէր 'ի մաքսաւորութե ․ ե է
28 և ասէ ցնա՝ եկ զկնի իմ ։ * Եւ թողեա՛լ զամ՝ յարեաւ
29 գնաց զկնի նր ։ * Եւ արար ընդունելութի մեծ նմա
ղևի 'ի տան իւրում ։ և էր ժողովուրդ բզմ մաքսաւո֊
30 րաց, և այլոց՝ որ էին բազմեալ ընդ նս ։ * Եւ տրտըն֊
ջէին փարիսեցիքն և դպիրքն նց զնմանէ առ աշակերտա֊
սըն նր՝ և ասէին ․ ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մե֊
31 ղաւորս ուտէք և ըմպէք ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և
ասէ ցնս, ոչ են պիտոյ բժիշկք ողջոց, այլ հիւանդաց ․
32 * ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխա֊
33 րութի ։ * Եւ նք ասեն ցնա ․ ընդէ՞ր աշակերտքն յով֊
հաննու պահեն ստէպ, և խնդրուածս առնեն, նոյն֊
պէս

---

(30) Բզմ․ Ընդ մէջ նոցա ։ (32) Ոմանք․ Վարդապե֊տութիւն՝ նորա ․․ բան նորա ։ (33) Ոմանք․ Եւ աղաղակեալ 'ի ձայն մեծ, ասէ ։ (34) Բզմ․ Երկար ոլորակաւ գրեն․ Կորուսանե՛լ զմեզ ։ (34) Ոմանք․ Նշանակեն 'ի լուսանց"․ Զքեզ որ ես սուրբ ։ (35) Ոմանք․ Եւ ինչ ոչ վնասեաց ։ (36) Ոմանք․ Եւ եղև զարմանալիք 'ի ։ (37) Ոմանք․ Զնմանէ ընդ ամ տեղիս ։ (38) Ոմանք․ 'Ի ժողովրդենէն, եմուտ ։ (39) Ոմանք․ Եւ աղաչէին զնա վս նր ։ (40) Ոմանք․ Յարուցեալ պաշտէր զնս ։ (41) Ոմանք․ Դնէր ձեռն ։ (42) Յոմանս պակաս․ Ելանէին և դևք ։ Ուր ոմանք․ Դևքն 'ի ։

ԳԼ․ Ե․ (1) Եւ եղև խռնել զնովաւ ։ (5) Ոմանք․ Զամ գիշերս աշխատեցաք, և ․․․ քո բանից արկ"։ (7) Յօրինակին պակաս․ Ակնարկէին որսակցացն 'ի միւս ։ (8) Օրինակ մի․ Զի այր մի մեղաւոր մի եմ ։ (9) Ոմանք․ Զամենին որք ընդ նմայն էին․․ զորս ըմբռնեն"։ (10) Ոմանք․ Որսակցեն 'ի կեանս ։ (12) Բզմ․ 'Ի մի քաղաքաց ։ (12) Ոմանք․ Եւ ահա այր մի ։ (12) Ոմանք․ Անկաւ 'ի վր երես"։ (14) Ոմանք․ Որպէս և զոր հրամայեաց ։ (15) Ոմանք․ 'Ի հիւանդութեանց իւրեանց ։ (17) Ոմանք․ Օրինաց վրդպք ։ (20) Ոմանք յաւելուն․ Եւ տեսեալ յսի զհաւատսն ։ (21) Ոմանք․ Ո՞ է սա․․․ ո՞ կարէ ։ (24) Յօրինակին պակաս․ Յանդամալոյծն, ․․․ ասեմ՝ արի ։ (25) Ոմանք․ Զմահիճս․․ անկեալ դնէր ։ (26) Ոմանք․ Զարմանք կալան զամենեսեան ։ (28) Ոմն․ Յարեաւ և գնաց ։ (29) Ոմանք․ Եւ էր ժողով բզմ՝ ։ (30) Ոմանք․ Եւ ասեն․ ընդէր ընդ ։ (31) Բզմ․ Ոչինչ են պիտոյ ։ Ուր ոմանք․ ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց ։ (32) Ոմանք․ Եւ ոչ եկի կոչել ։ (33) Ոմանք․ Եւ ․քոյդ ուտեն և ըմպ"։

պէս և փարիսեցւոցն • և քոյքդ ուտեն և ըմպեն ։ * Եւ 34
նա՝ ասէ ցնո • միթէ՝ կարօ՞ղ էք մանկանց առագաստի,
մինչ փեսայն ընդ նո իցէ՝ հրամա՛ն տալ պահել ։ * Ե- 35
կեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի 'ի նոցանէ փեսայն,
ապա պահեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ ։ * Ասաց և ա- 36
ռակ մի առ նո, թէ ոչ ոք արկանէ 'ի նոր հանդերձէ
'ի վերայ հնացելոյ ձորձոյ • ապա թէ ոչ՝ և զնորն պա-
տառէ, և ընդ հնոյն չմիաբանի կապերտն որ 'ի նորոյն ։
* Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր 'ի տիկս հինս • ապա թէ 37
ոչ՝ պայթուցանէ գինին նոր զտիկսն հինս • ինքն հեղու,
և տիկքն կորնչին ։ * այլ գինի նոր՝ 'ի տիկս նորս արկանե- 38
լի է, և երկոքին պահին ։ * Եւ ոչ ոք ըմպէ զհինն՝ և 39
կամիցի զնորն • քանզի ասէ՝ թէ հինն քաղցրագոյն է ։

ԳԼ. Զ.

ԲԷ Եւ եղև 'ի շաբաթու յերկրորդում առաջնոյն՝ ան- 1
ցանել նմա ըն արտորայսն • և աշակերտքն նր կոր-
ղէին հասկ՝ շփէին ընդ ափ, և ուտէին ։ * Եւ ոմանք 2
'ի փարիսեցւոցն ասեն ցնո • զի՞նչ գործէք՝ զոր չէ՛ օ-
րէն 'ի շաբաթու ։ * Պատասխանի ետ նց յս և ասէ • 3
չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ զոր արարն դաւիթ, յորժամ
քաղցեաւն ինքն՝ և որ ընդ նմայն էին ։ * զիա՞րդ ե- 4
մուտ նա 'ի տունն այ, և զհացն զառաջաւորութե եկեր՝
և ետ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին • զոր ոչ էր օրէն ու-
տել, բայց միայն քահանայապետիցն ։ * Եւ ասէ ցնո • 5
տր է որդի մարդոյ և շաբաթու ։
ԺԵ * Եւ եղև 'ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա 'ի ժո- 6
ղովուրդն՝ և ուսուցանել • և էր անդ այր մի, և ձեռն
իւր աջ՝ գօսացեալ էր ։ * Եւ սպասէին նմա դպիրքն 7
և փարիսեցիք՝ թէ 'ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտա-
նիցեն չարախօսութե զնմանէ ։ * Եւ նա գիտէր զխոր- 8
հուրդս նց • ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր •
արի՛ անց 'ի մէջ ։ և նա յարուցեալ եկաց ։ * Ասէ ցնո 9
յս • հարցից ինչ զձեզ • զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու,
բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրե-
ցուցանել՝ թէ կորուսանել ։ * Եւ հայեցեալ շուրջ 10
զամենեքումբք զայրագին, ասէ ցնա • ձգեա՛ զձեռն
քո • և նա ձգեաց, և հաստատեցաւ ձեռն նր իբրև
զմեւսն ։ * Նոքա լցան յիմարութե, և խօսէին ընդ մի- 11
ԳԿ մեանս, թէ զի՞նչ առնիցեն յսի ։ * Եւ եղև ընդ ա- 12
ւուրսն ընդ այնոսիկ՝ ել 'ի լեառն կալ յաղօթս • և հա-
նէր զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթսն այ ։
ԺԶ * Եւ իբրև այգ եղև՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, և 13
ընտրեաց 'ի նոցանէ երկոտասանս • զորս և առաքեալս
անուանեաց ։ * Զսիմոն՝ զոր և պետրոս անուա- 14
նեաց, և զանդրէաս եղբայր նորին, և զյակովբոս, և
զյովհաննէս, և զփիլիպպոս, և զբարթողիմէոս, * և 15
զմատթէոս, և զթովմաս, և զյակովբոս ալփեայ, և
զսիմոն զկոչեցեալն նախանձայոյզ, * և զյուդա յա- 16
կովբեայ, և զյուդա սկարիովտացի՝ որ եղև իսկ մատ-
նիչ ։ * Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 'ի տեղի մի տափա- 17
րակ • և ժողով աշակերտացն նր, և բազմութե յոյժ
ժողովրդեանն յամ հրեաստանէ, և յէմէ, և յայնմ կող-

18 մանէ, և 'ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի • * որ ե-
կին լսել 'ի նմանէ, և բժշկել 'ի հիւանդութե իւրեանց ։
19 և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին ։ * Եւ ամ ժո-
ղովուրդն խնդրէր մերձենալ 'ի նա, զի զօրութե բա-
ղում ելանէր 'ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին ։
20 * Եւ նա՝ ամբարձ զաչս իւր յաշակերտսն իւր՝ և ա- ԺԷ
սէ ։ Երանի աղքատացդ հոգւով, զի ձեր է արքայու-
21 թի այ ։ * Երանի որ քաղցեալ են այժմ, զի յագես-
22 ցին ։ Երանի որ լան այժմ, զի ծիծաղեսցին ։ * Երա-
նի՛ է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ մարդիկ, և յոր-
ժամ որոշիցեն զձեզ՝ և ատիցեն, և հանիցեն անուն չար
23 զձէնջ վասն որդւոյ մարդոյ ։ * Ուրա՛խ լինիջիք յաւուր
յայնմիկ և ցնծասջիք, զի ահա՝ վարձք ձեր բազում են
յերկինս • ըստ նմին օրինակի առնէին մարգարէիցն
24 հարք իւրեանց ։ * Բայց վա՛յ ձեզ մեծատանցդ • զի ըն-
25 կալայք զմխիթարութի ձեր ։ * Վա՛յ ձեզ որ յագեալդ
էք այժմ, զի քաղցիցէք • վա՛յ ձեզ որ ծիծաղիքդ այժմ,
26 զի սգայցէք և լայցէք ։ * Վա՛յ ձեզ՝ յորժամ բարի ա-
սիցեն զձէնջ ամ մարդիկ, զի այդպէս առնէին սուտ
27 մարգարէիցն հարք նց ։ * Այլ ձեզ ասեմ որ լսէքդ •
սիրեցէք զթշնամիս ձեր, բարի արարէք ատելեաց ձե-
28 րոց ։ * օրհնեցէք զանիծիչս ձեր • աղօթս արարէք 'ի
29 վերայ նեղչաց ձերոց ։ * Որ հարկանէ զծնօտ քո, մա-
տո՛ նմա և զմեւսն • և որ հանէ 'ի քէն զբաճկոն քո, մի
30 արգելուր 'ի նմանէ և զշապիկս ։ * ամենայնի՝ որ խնդ-
րէ 'ի քէն՝ տո՛ւր, և զոր ինչ հանէ ոք 'ի քէն՝ մի պա-
31 հանջեր ։ * Եւ ոպ կամիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ,
32 այնպէս արասջիք և դուք նց ։ * Եւ եթէ սիրէք դուք
զսիրելիս ձեր, զի՞նչ շնորհ է ձեր • զի և մեղաւորք սի-
33 րեն զսիրելիս իւրեանց ։ * և եթէ բարի առնէք բա-
րերարաց ձերոց, ո՞ր շնորհ է ձեր • զի և մեղաւորք
34 զնոյն գործեն ։ * Եւ եթէ տայք փոխ այնոցիկ՝ յորոց
ակն ունիք առնուլ, ո՞ր շնորհ է ձեր • քանզի և մեղա-
ւորք մեղաւորաց փոխ տան, զի առցեն անդէն զկշիռն ։
35 * Բայց սիրեցէք զթշնամիս ձեր, և բարի արարէք ա-
տելեաց ձերոց, և տուք փոխ՝ ուստի ոչ ակն ունիցիք
առնուլ • և եղիցին վարձք ձեր բզմ, և եղիջիք որդիք
բարձրելոյ • զի նա՝ քաղցր է 'ի վերայ չարաց և ապա-
36 շնորհաց ։ * Եւ եղերո՛ւք գթածք՝ ոպ և հայրն ձեր
37 գթած է ։ * Մի՛ դատիք՝ և ոչ դատիցիք • մի՛ պատ-
ժէք՝ և ոչ պատժիցիք, արձակեցէք և արձակիցիք ։
38 * տո՛ւք՝ և տացի ձեզ • չափ բարւոք թաթաղուն շար-
ժուն զեղուն՝ տացեն 'ի գոգս ձեր • նովին չափով ո-
39 րով չափէք՝ չափեսցի ձեզ ։ * Ասաց և առակ մի առ
նո • միթէ կարիցէ՞ կոյր կուրի առաջնորդել, ոչ ա-
40 պաքէն երկոքին 'ի խորխորատ անկանիցին • * Ո՛չ է
աշակերտ լաւ քան զվարդապետ իւր • ամ կատարեալն՝
41 եղիցի իբրև զվարդապետ իւր ։ * Զի՞ տեսանես ըղ-
շիւղ յական եղբօր քոյ, և 'ի քում ական զգերանդ՝ ոչ
42 նշմարես ։ * Կամ զիա՞րդ կարես ասել ցեղբայր քո •
եղբայր՝ թող հանից զշիւղդ յականէ քումմէ, և դու
'ի քում ական զգերանդ ոչ տեսանես ։ կեղծաւոր՝ հան
նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա հայեսջիր հա-
նել

---

(35) Ոմանք • Եւ ապա պահեսցեն ։ (36) Ոմանք • Կապերտն որ 'ի նորուն ։ (39) Ոմանք • Ասէ եթէ հինն քաղցր" ։

Գլ. Զ • (2) Ոմանք • Որ չէ՛ օրէն ։ (3) Ոմանք • Պնի ետ յս և ասէ ցնո • • • քաղցեաւ ինքն ։ (4) Բզմք յաւելուն • Օրէն ումեք ուտել ։ (6) Ոմանք • Այր մի, որոյ ձեռն իւր ։ (8) Ոմանք • Զձեռն գօսացեալն էր ։ (9) Ոմանք • Հարցից ինչ ձեզ ։ (10) Ոմանք • Ասէ ցայրն • ձգեա՛ ։ (11) Ոմանք • Եւ նոքա լցան յիմարութե ։ (14) Ոմանք • Պետրոս անուանեաց • • զեղբայր նորին ։ (16) Ոմանք • Եւ զյուդա յակովբեան, և զյուդա իսկարիովտ' ։ (19) Ոմանք • Եւ ժողովուրդն խնդ" ։ (20)(21) Ոմանք • Երանի է աղքատաց" • • երանի է որ քաղ' • • • երանի է որ լան ։ (21) Օրինակ մի • Քաղցեալ իցէք այժմ, զի յագեսջիք • • • լայցէք այժմ զի ծիծաղիցիք ։ (22) Յօրինակին 'ի վր բարիցս՝ նախատեսցեն —— և ատիցեն, ապագային * եղելոյ Ներհակ անհարկի փարբերութիւն օրինակաց ոմանց • որք յառաջ քան 'ի բաց թողուն զնախն, և դնեն լոկ՝ ատիցեն • և յերկրորդն յաւելեալ զնախ, առնեն, և նախատիցեն, և հանիցեն ։ Թէպէտ են և ոմանք որք յերկոսին ևս փոխեն գրեն՝ նախատիցեն ։ (23) Ոմանք յաւելուն • Ուրախ լինիջիք վս որդւոյ մարդոյ յաւուր յայնմ" • • • ըստ նմին օրի" ։ (25) Յօրինակին • Զի զգայցէք և լայցէք ։ (26) Ոմանք • Զի այսպէս • կամ, այնպէս առ" ։ (29) Յօրինակին գրեր • 'ի նմէ և զշապիկս ։ (30) Ոմանք • Ամ որ խնդրէ ոք 'ի քէն ։ (32) Յոմանս գրեր • Եւ եթէ սիրէք դուք ։ (34) Ոմանք • Ակն ունիցիք առ" ։ (34) Բզմք • Անդրէն զկշիռն ։ (35) Ոմանք համեմատ միւսոց օրինակի գրեն առաջին • ապաշնորհաց ։ (36) Յոմանս գրեր • Եւ եղերուք ։ (37) Բզմք • Արձակեցէք և արձակիցիք ։ (38) Ոմանք • Տացին 'ի գոգս ։ (39) Ոմանք • 'Ի խորխորատ անկանին ։ (41) Ոմանք • Զշիւղ • • ականդ զգերան՝ ոչ ։ (42) Ոմանք • Հանել զշիւղդ ։

նել զշիւղ յականէ եղբօր քոյ ։ * Զի ոչ է ծառ բարի, 43
որ առնէ պտուղ չար և ոչ դարձեալ ծառ չար՝
որ առնէ պտուղ բարի ․ * զի իւրաքանչիւր ծառ 'ի 44
պտղոյ իւրմէ ճանաչի ։ Զի ոչ եթէ 'ի փշոց քաղեն թուզ,
և ոչ 'ի մորենւոյ կթեն խաղող ։ * Մարդ բարի՝ 'ի բարի 45
գանձուց սրտի իւրոյ բղխէ զբարի , և մարդ չար՝
'ի չարէն բղխէ զչար ․ քանզի 'ի յաւելուածոյ սրտին
խօսի բերան ն՟ր ։ * Զի՞ կոչէք զիս՝ տ՟ր՝ տ՟ր , և զոր ասեմն 46
ոչ առնէք ։ * Ամենայն որ գայ առ իս , և լսէ 47
զբանս իմ՝ և առնէ զն՟ո , ցուցից ձեզ ում նման է ։
* Նման է առն , որ շինիցէ տուն ․ որ փորեաց և խորեաց, 48
և եդ հիմն 'ի վերայ վիմի ․ 'ի յառնել հեղեղաց՝
բախեաց գետ զտունն , և ոչ կարաց շարժել զն՟ա ․ զի
հաստատեալ էր հիմն 'ի վերայ վիմի ։ * Իսկ որ լսէ 49
զբանս իմ՝ և ոչ առնէ , նման է առն որ շինիցէ տուն
'ի վերայ հողոյ առանց հիման ․ զոր բախեաց գետ ,
և վաղվաղակի անկաւ ․ և եղև կործանումն տանն այնորիկ մեծ ։

ԳԼ. Է.

ԺԲ ԳԲ Եւ իբրև կատարեաց զա՟մ բանս իւր 'ի լսելիս ժողովրդեանն, 1
եմուտ 'ի կափառնաում ։ * Հարիւրապետի 2
ուրումն ծառայ՝ չարաչար հիւանդացեալ՝
մերձ էր 'ի վախճանել , որ էր նմա պատուական ։ * Իբրև 3
լուաւ զյ՟սէ , առաքեաց զծերսն 'ի հրէից , աղաչել
զն՟ա՝ զի եկեսցէ ապրեցուսցէ զծառայն ն՟ր ։ * Եւ 4
ն՟ք եկեալ առ յ՟ս՝ աղաչէին զն՟ա սաստիկ՝ և ասէին , թէ
արժանի է որում զշնորհս զայս առնես ։ * զի սիրէ 5
զազգս մեր , և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ ։ * Եւ 6
յ՟ս գնաց ընդ ն՟ո ։ իբրև ոչինչ կարի հեռի էր 'ի տանէն ,
յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս՝ և ասէ ցն՟ա ․
տէր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր , զի չեմ բաւական
եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես ։ * վ՟ն որոյ և 7
ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ ․ այլ
ասա՛ բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկս իմ ։ * քանզի և ես 8
այր մի եմ՝ կարգեալ ընդ իշխանութ՟բ ․ ունիմ ը՟ ինև
զինուորս ․ և ասեմ սմա՝ երթ , և երթայ ․ և այլում՝
թէ եկ , և գայ ․ և ծառայի իմում՝ թէ արա զայս , և
առնէ ։ * Եւ իբրև լուաւ զայս յ՟ս՝ զարմացաւ , դարձաւ 9
առ ժողովուրդն որ երթային զհետ նորա և ասէ ․
ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յի՟ղ այսչափ հաւատս
գտի ։ * Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն 'ի տուն , 10
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ ։
ԺԳ ԳԳ * Եւ եղև 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի , որում անուն 11
էր նային ․ երթային ընդ նմա և աշակերտք ն՟ր ,
և ժողովուրդ բազում ։ * Իբրև մերձ եղև 'ի դուռն քաղաքին , 12
և ահա՝ ելանէր մեռեալ մի , որդի՝ միամօր
մօր իւրոյ , և նա՝ էր այրի ․ և ժողովուրդ բազում քաղաքին՝
էր ընդ նմա ։ * Իբրև ետես զնա տ՟ր՝ գթացաւ 13
'ի նա՝ և ասէ ․ մի՛ լար ։ * և մատուցեալ մերձեցաւ 14
'ի դագաղն ։ և որ բարձեալն տանէին՝ զտեղի առին ։
և ասէ , պատանի դու՝ քեզ ասեմ , արի ։ * Կանգնեցաւ 15
նստաւ մեռեալն , և սկսաւ խօսել ․ և ետ զնա
ցմայր իւր ։ * Եւ ահ կալաւ զամենեսին , և փառաւորէին 16
զա՟ծ՝ և ասէին , թէ մարգարէ՛ ոմն մեծ
յարուցեալ է 'ի միջի մերում , և թէ այց արար ա՟ծ
17 ժողովրդեան իւրում 'ի բարութ՟ն ։ * Եւ ել զրոյցս այս
ը՟ ա՟մ հրէաստան վ՟ն ն՟ր ․ և ը՟ ա՟մ կողմանս աշխարհին ։
18 * Եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վ՟ն ամենայնի Ի
19 այսորիկ ։ * Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս
յաշակերտաց իւրոց յովհաննէս , առաքեաց առ տ՟ր և ասէ ․
դու ես որ գալոց ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք ։
20 * Եւ եկեալ առ նա արքն՝ ասեն , յովհաննէս մկրտիչ առաքեաց
զմեզ առ քեզ՝ և ասէ , դու ես որ գալոց ես
21 եթէ այլում ակն կալցուք ։ * Եւ 'ի նմին ժամու բժշկեաց
զբազումս 'ի հիւանդութեց և 'ի հարուածոց և
յայսոց չարաց , և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել ։
22 * Պատասխանի ետ ն՟ց և ասէ ․ երթայք պատմեցէք
յովհաննու՝ զոր տեսէքդ և լուայք ․ զի կոյրք՝
տեսանեն , և կաղք գնան , բորոտք՝ սրբին , խուլք՝
լսեն , մեռեալք՝ յառնեն ․ աղքատք՝ աւետարանին ․
23 * և երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս ։ * Եւ իբրև
24 գնացին հրեշտակքն յովհաննու , սկսաւ խօսել ը՟ ժողովուրդսն
վ՟ն յովհաննու ․ զի՞նչ ելէք յանապատ տեսանել ,
25 եղէ՞գն շարժուն 'ի հողմոյ ։ * Այլ զի՞նչ ելէք
տեսանել , այր 'ի հանդերձս փափկութ՟ զարդարեալ ․
ահաւասիկ՝ որ 'ի հանդերձս երևելիս և 'ի փափկութ՟
26 են՝ յարքունիս են ։ * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել , մարգարէ՞ ․
այո , ասեմ ձեզ՝ առաւել ևս քան զմարգարէ ։
27 * զի սա է՝ վ՟ն որոյ գրեալն է , թէ ահա՛ առաքեմ
զհրեշտակ իմ առաջի քոյ՝ որ յարդարեսցէ զճանապարհ
28 քո առաջի քոյ ։ * Ամէն ասեմ ձեզ ․ մեծ 'ի ծնունդս
կանանց՝ մարգարէ , քան զյովհաննէս ոչ ոք է ․ բայց
29 փոքրիկն յարքայութ՟ ա՟յ՝ մեծ է քան զնա ։ * Եւ ա՟մ
ժողովուրդն իբրև լուան , և մաքսաւորքն , արդարացուցին
զա՟ծ ․ զի մկրտեցան 'ի մկրտութ՟ն յովհաննու ։
30 * Իսկ փարիսեցիքն և օրինականքն , զխորհուրդն ա՟յ
անարգեցին յանձինս իւրեանց , զի ոչ մկրտեցան 'ի նմանէ ։
31 * Արդ՝ ո՞ւմ նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս
32 այսորիկ , և ո՞ւմ իցեն նմանօղք ։ * Նման են մանկտւոյ
որ 'ի հրապարակս նստիցին , կարդայցեն զմիմեանս և
ասիցեն ․ փողս հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքաւեցէք ․ ողբացաք՝
33 և ոչ լացէք ։ * Եկն՝ յովհաննէս մկրտիչ՝ ոչ ուտէր
34 և ոչ ըմպէր , և ասէիք՝ դև գոյ 'ի նմա ։ * Եկն
որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ , և ասէք ․ ահա՛ այր կերօղ
և արբեցօղ՝ բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց ։
35 * Եւ արդարացաւ իմաստութի յորդւոց իւրոց ։
36 * Աղաչէր ոմն զնա 'ի փարիսեցւոցն՝ զի կերիցէ ճաշ ԻԱ ԳԴ
ընդ նմա ։ և մտեալ 'ի տունն փարիսեցւոյն՝ բազմեցաւ ։
37 * Եւ կին մի էր 'ի քաղաքին մեղաւոր ․ իբրև գիտաց
թէ բազմեալ է 'ի տան փարիսեցւոյն , բերեալ շիշ մի իւղոյ
38 անուշի ․ * կայր յետոյ առ ոտս ն՟ր , լայր ․ և արտասուօքն
սկսաւ թանալ զոտս ն՟ր , և հերով գլխոյ
իւրոյ ջնջէր ։ և համբուրէր զոտսն ն՟ր , և օծանէր իւղովն ։
39 * Եւ տեսեալ փարիսեցւոյն որ կոչեաց զնա , ասէր
ընդ միտս իւր ․ սա թէ մարգարէ ոք էր , ապա
գիտէր թէ ո՞վ կամ որպիսի՞ ոք կին մերձենայ 'ի սա ․
40 զի մեղաւոր է ։ * Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա ,
սիմոն՝ ունիմ ինչ ասել քեզ ։ և նա ասէ , ասա՛ վարդապետ ։
41 Եւ ասէ ․ * երկու պարտապանք էին ուրումն
փոխատուի ․ մին՝ պարտէր հինգ հարիւր դահեկան , և
42 միւսն յիսուն ։ * և իբրև ոչ գոյր ն՟ց հատուցանել ,
եր-

---

(43) Ոմանք ․ Որ առնիցէ պտուղ ։ (45) Ոմանք ․ 'Ի յաւելուածոց սրտի խօսի ։ (47) Ոմանք ․ Ո՛ւմ նմանէ ։ (48) Բազմք ․ Հիմն 'ի վ՟ր վի՟ ։

ԳԼ․ Է ․ (1) Ոսկան ․ Եւ եղև իբրև կատ՟ ։ (1) Ոմանք ․ Զա՟մ զբանս իւր ։ (1) Յօրինակին ․ 'Ի կապառնաում ։ (3) Ոմանք ․ Եւ իբրև լուաւ զյ՟սէ՝ առաքեաց զծերս հրէից , աղաչէր զնա , զի եկեսցէ ։ (6) Ոմանք ․ Եւ իբրև ոչինչ ։ (9) Ոմանք ․ Առ ժողովուրդսն որ երթայր զհետ ։ (11) Բազմք ․ Եւ աշակերտքն նորա ։ (12) Յոմանս ձեռ՟ ․ Եւ ժողովուրդ բազ՟ քաղաքին ։ (13) Օրինակ մի 'ի լուս՟ , նշանակէ ․ Զնա յ՟ս , գթա՟ ։ (13) Յօրինակին ․ Մի լար ։ (15) Բազմք ․ Կանգնեցաւ և նստաւ ։ (20) Ոսկան ․ Արքն առ նա՝ ասեն ։ (22) Ոմանք ․ Եւ խուլք լսեն ։ (23) Ոմանք ․ Որ ոչ գայթագղիցէ ․ կամ ․ գայթագղեսցի յիս ։ (24) Ոսկան ․ Գնացին աշակերտքն յօհաննու , սկսաւ ասել ընդ ժո՟ ․․ զի՞ ե՟ ։ (24) Ոմանք ․ Եղէ՞գն 'ի հողմոյ շարժուն ։ (26) Ոմանք ․ Եւ առաւել ։ (27) Ոմանք ․ Առաջի երեսաց քոց ․․ զճանապարհս քո ։ (29) Այլք ․ Ա՟մ ժողովուրդն իբրև լուաւ ․ և ։ (32) Ոմանք ․ Նմանեն մանկտ՟ ։ (33) Օրինակ մի 'ի լուս՟ ․ նշանակէ ընդ ոսկանայ ․ Ոչ ուտէր հաց , և ոչ ըմպէր գինի ։ (34) Ոմանք ․ Եւ ասէիք ․ ահա այր կե՟ ։ (35) Ոմանք ․ Իմաստութի որդւոց ։ (36) Ոմանք ․ Աղաչէր զնա ոմն ․․ կերիցէ ը՟ նմա ճաշ ։ (37) Ոսկան ․ Իւղոյ նարդեան ազնուի ։ (39) Ոմանք ․ Ասէ ընդ միտս ։ (39) Բազմք ․ Ո՛վ և որպիսի ոք ։ (42) Ոմանք ․ Ո՞ առաւել սիրեաց զնա ։

երկոցունց շնորհեաց· արդ ասա՝ ո՞վ առաւել սիրես-
ցէ զնա: * Ասէ սիմովն· ինձ այսպէս թուի՝ եթէ ո- 43
րում զբազումն շնորհեաց: Եւ նա ասէ ցնա· ուղիղ
դատեցար: * Եւ դարձեալ ՚ի կինն կողմն, ասէ ցսի- 44
մովն· տեսանես զայս կին, մտի ՚ի տուն քո ջուր ո-
տից իմոց ոչ ետուր, իսկ սա՝ արտասուօք իւրովք ե-
թաց զոտս իմ, և հերով իւրով ջնջեաց: * Համբոյր մի 45
դու ոչ ետուր ինձ, սա՝ ուստի յորմէ հետէ մտեալ
եմ, ոչ դադարեաց ՚ի համբուրելոյ զոտս իմ: * Ի- 46
ղով զգլուխ իմ ոչ օծեր, սա՝ իւղով անուշիւ օծ: * Վ՟ն 47
որոյ ասեմ քեզ· թողեալ լիցին սմա մեղք իւր բ՟զմք·
զի յոյժ սիրեաց: զի որում շատ թողուցու՝ շատ սի-
րէ, և որում սակաւ՝ սակաւ: * Եւ ասէ ցնա· թո- 48
ղեալ լիցին քեզ մեղք քո: * Եւ սկսան որ բազմեալն 49
էին ընդ նմա՝ ասել ընդ միտս իւրեանց· ո՞վ է սա՝ որ
զմեղս թողու: * Եւ նա՝ ասէ ցկինն· հաւատք քո 50
կեցուցին զքեզ, երթ ՚ի խաղաղութ՟ի:

ԳԼ· Ը·

գ է Եւ եղև յետ այնորիկ, և ինքն շրջէր ը՟ քաղաքս և 1
ընդ գեօղս, քարոզէր և աւետարանէր զարքայու-
թի՟ն ա՟յ· և երկոտասանքն ընդ նմա: * և կանայք ո- 2
մանք՝ որ բժշկեալ էին յայսոց չարաց և ՚ի հիւանդու-
թէ՟· մարիամ՝ որ կոչէր մագդաղենացի, յորմէ եւթն
դև ելեալ էր· * և յովհաննա կին՝ քուզայ հազարապե- 3
տին հերովդի· և շուշան, և այլք բազումք որք պաշ-
տէին զնա յընչից իւրեանց:
ԻԲ * Եւ ՚ի ժողովել բ՟զմ ժողովրդոց, և ըստ քաղաքաց 4
քաղաքաց եկելոցն առ նա, ասէ առակաւ: * Ե՛լ սեր- 5
մանացան՝ սերմանել զսերմանիս իւր· և ՚ի սերմանելն
իւրում, էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ՝ և եղև կո-
խան, և թռչունք երկնից կերան զնա: * Եւ այլն ան- 6
կաւ յապառաժի· և ընդ բուսանելն՝ չորացաւ, առ
՚ի չգոյէ հիւթոյ: * Եւ այլն անկաւ ՚ի մէջ փշոց, և 7
ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին զնա: * Եւ այլն 8
անկաւ յերկիր բարի և պարարտ, և բուսեալ՝ արար
պտուղ հարիւրապատիկ: Զայս իբրև խօսեցաւ, ասէ·
որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Հարցանէին զնա 9
աշակերտքն՝ թէ զի՞նչ իցէ առակն: * Եւ նա՝ ասէ· 10
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութե՟ն ա՟յ, բայց
այլոցն առակօք, զի տեսցեն՝ և մի՛ տեսցեն, և լուիցեն՝
և մի՛ իմասցին: * Բայց առակն այս ինչ է: Սերմն՝ 11
բանն ա՟յ է: * և որք առ ճանապարհաւն, այնոքիկ են՝ 12
որ լսեն, և ապա գայ սատանայ՝ հանէ զբանն ՚ի սըր-
տից ն՟ց, զի մի՛ հաւատասցեն՝ և ապրեսցին: * Եւ 13
որք յապառաժին, որք յորժամ լսիցեն, խնդու՟թբ ըն-
դունին զբանն, և արմատս ոչ ունիցին· որք առ ժա-
մանակ մի հաւատան, և ՚ի ժամանակի փորձու՟թե հե-
ռանան: * Իսկ որ ՚ի մէջ փշոցն անկաւ՝ նոքա են, որ 14
իբրև լսեն զբանն՝ և ՚ի հոգս և ՚ի մեծութե և ՚ի ցան-
կութե աշխարհիս զբաղեալ՝ հեղձնուն և անպտուղ
լինին: * Իսկ որ յերկիրն պարարտ, որոց բարւոք և 15
զուարթագին սրտիւ լուեալ զբանն՝ ընդունին, և տան
պտուղ համբերու՟թբ: * Ո՛չ ոք լուցանէ ճրագ՝ և թա- 16
քուցանէ ը՟ կարասեաւ, կամ դնէ ընդ մահճօք· այլ
՚ի վերայ աշտանակի դնէ, զի որ մտանեն՝ զլոյս տես-
ցեն: * Չիք ինչ ծածուկ՝ որ ոչ յայտ լիցի· և ոչ գաղտ- 17
նի՝ որ ոչ ծանիցի, և եկեսցէ ՚ի յայտ: * Տեսէք այ- 18
սուհետև զիարդ լսէք· զի որ ունիցի՝ տացի նմա,
և որ ոչն ունիցի՝ և զոր կարծէն թէ ունիցի՝ բարձ-
19 ցի ՚ի նմանէ: * Եկին առ նա մայրն և եղբարք իւր,
20 և ոչ կարէին հասանել ՚ի նա՝ վ՟ն բազմու՟թեն: * Ազդ
եղև նմա՝ և ասեն· մայրն քո և եղբարք քո՝ կան արտաքոյ՝
21 և կամին զքեզ տեսանել: * Եւ ասէ ց՟նս· մայր իմ և
եղբարք իմ սոքա են, որ զբանն ա՟յ լսեն՝ և առնեն:
22 * Եւ եղև ՚ի միում յաւուրց, ինքն ե՛լ ՚ի նաւ՝ և աշա- ԻԳ
կերտք ն՟ր, և ասէ ց՟նս· եկա՛յք անցցուք յայնկոյս ծո- դ Ղ
23 վակիս: և գնացին: * Եւ մինչ դեռ նաւէին՝ ՚ի քուն
եմուտ· և էջ մրրիկ հողմոյ ՚ի ծովակն՝ և ուռնոյր, և
24 տագնապէին: * Մատուցեալ զարթուցին զնա՝ և ա-
սեն· վարդապետ վարդապետ՝ կորնչիմք աւասիկ: և
նա՝ յարուցեալ սաստեաց հողմոյն, և խռովու՟թե ջրոցն՝
25 և հանդարտեցին, և եղև խաղաղութի: * Ասէ ց՟նս·
ու՞ր են հաւատք ձեր: և զահի հարեալ զարմացան,
և ասէին ցմիմեանս· ո՞վ արդեւք իցէ սա՝ զի և հող-
մոց և ջրոց հրաման տայ, և հնազանդին սմա:
26 * Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն գերգեսացւոց· որ է ԻԴ
27 յայն կոյս հանդէպ գալիլեա: * Եւ ընդ ելանելն ն՟ր
՚ի ցամաք, պատահեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում
էին դևք· և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգե-
28 ցեալ՝ և ոչ ՚ի տան բնակեալ, այլ ՚ի գերեզմանս: * Եւ
տեսեալ զյ՟ս, աղաղակեաց և անկաւ առաջի ն՟ր, և
ասէ մեծաձայն· զի՞ կայ իմ և քո՝ յ՟ս որդի ա՟յ բարձ-
29 րելոյ, աղաչեմ զքեզ՝ մի՛ տանջեր զիս: * Քանզի հրա-
ման տայր այսոյն պղծոյ՝ ելանել ՚ի մարդոյ անտի· զի
բ՟զմ ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր ՚ի
շղթայս՝ և պահէր յերկաթս, և խզէր զկապանսն, և
30 վարէր ՚ի դիւէն յանապատ: * Եհարց ցնա յ՟ս՝ և ասէ·
զի՞նչ անուն է քեզ: և նա՝ ասէ, լեգէովն· զի դևք
31 բ՟զմք մտեալ էին ՚ի նա: * և աղաչէին զնա՝ զի մի՛ հրա-
32 ման տացէ ն՟ց երթալ յանդունդս: * Եւ էր անդ՝ ե-
րամակ մի խոզից բազմաց՝ արօտական ՚ի լերինն: և ա-
ղաչէին զնա՝ զի հրաման տացէ ն՟ց մտանել ՚ի նո՟ս: և
33 հրամայեաց ն՟ց: * Եւ ելեալ դևքն յառնէն, մտին ՚ի
խոզեանն· և դիմեաց երամակն ՚ի դահէ անտի ՚ի ծո-
34 վակն՝ և հեղձաւ: * Իբրև տեսին խոզարածքն զիրսն
որ եղեն՝ փախեան, և պատմեցին ՚ի քաղաքին և յա-
35 գարակսն: * Եւ իբրև ելին տեսանել զգործսն, և ե-
կին առ յ՟ս, և գտին զայրն ուստի դևքն ելեալ էին,
զգեցեալ և զգաստացեալ նստէր առ ոտս յ՟ի, և եր-
36 կեան: * Պատմեցին ն՟ց որոց տեսեալ՟ն էր՝ թէ զիա՞րդ
37 փրկեցաւ դիւահարն: * Եւ աղաչէր զնա ա՟մ բազմու-
թի՟ն շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց՝ գնա՛լ ՚ի սահ-
մանացն ն՟ց, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին: և նա՝
38 մտեալ ՚ի նաւ, դարձաւ անդրէն: * Աղաչէր զնա՝ այրն
ուստի դևքն ելեա՛լ էին՝ շրջե՛լ ընդ նմա: արձակեաց
39 զնա՝ և ասէ· * դա՛րձ ՚ի տուն քո, և պատմեա՛ զոր միան-
գամ արար քեզ ա՟ծ: գնա՛ց ՚ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ
40 արար նմա յ՟ս: * Եւ իբրև դարձաւ անդրէն յ՟ս, ընկալաւ
զնա ժողովուրդն· քանզի ամենեքեան ակնունէին նմա:
41 * Եւ ահա՝ եկն այր մի՝ որում անուն էր յայրոս, և նա՝ ԻԵ
էր իշխան ժողովրդեանն· անկեալ առ ոտս յ՟ի, ա-
42 ղաչէր զնա՝ մտանել ՚ի տուն ն՟ր· * զի դուստր մի՝ միա-
մօր էր ն՟ր, ամաց իբրև երկոտասանից, և էր մերձ ՚ի
մահ: և ընդ երթալն ն՟ր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա:
43 * Եւ կին մի՝ էր ՚ի տեռատեսու՟թե արեան յամաց եր- ԻԶ
կոտա-

---

(44) Ոմանք· ՚Ի կին կողմն: (47) Ոմանք· Մեղք իւր բազում: (49) Ոմանք· Ո՞ է սա որ և զմեղս թողու:
Գլ· Ը· (1) Ոմանք· Եւ ընդ գեաւղս: (2) Ոմանք· Եւ ՚ի հիւանդութեանց: (4) Ոմանք· Ասէ առակօք: (5) Յոմանս պակասի· Սերմանել զսերմանիս իւր: (8) Ոմանք· Եւ ՚ի պարարտ: (12) Ոմանք· Եւ հանէ զբանն: (13) Ոսկան· Արմատս ոչ ունին: (13) Ոմանք· Այլ առ ժամանակ մի: (15) Յօրինակին պակասէր· Զբանն՝ ընդունին· և տան: (16) Ոմանք· Ո՛չ ոք լուցեալ ճրագ·· զլոյսն տեսանիցեն: (22) Ոմանք· ՚Ի միում աւուրց: (24) Ոմանք միանգամ դնեն· Վարդապետ կորնչիմք··· և խռովութե ջուրցն: (25) Ոմանք· Եւ ասէ ցնոսա·· և ասէն ցմիմեանս: (27) Ոմանք· Պատահեաց նմա այր մի: (29) Ոսկան· Քանզի բ՟զմ ժամանս'': (29) Ոմանք· ՚Ի դիւէն յանապատս: (30) Ոմանք· Եհարց զնա յ՟ս: (32) Ոմանք· Եւ աղաչէին զնա: (33) Օրինակ մի· ՚Ի դարէ անտի ՚ի ծովակն՝ և հեղձան: (35) Ոմանք· Եւ տեսին զայրն ուս'': (41) Ոմանք· Որոյ անուն էր: (42) ՚Ի բ՟զմս պակասի· Զի դուստր մի միամօր: (43) Ոմանք· Ամաց երկոտասան'': (43) Ոսկան բերէ առեալ ՚ի լատինականէն՝ յաւելու· Երկոտասանից, որ ՚ի բժիշկս ծախեալ էր զա՟մ ինչս իւր· որում ոչ էր: (43) Ոմանք· Որում չէր հնար լեալ յումեքէ:

կոտասանից, որում ոչ էր լինել հնար յումեքէ բժշկել:
* Մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ ՚ի քղանցս հանդերձի 44
ն՟ր. եւ նոյն ժամայն՝ եկաց բղխումն արեան ն՟ր: * Եւ 45
ասէ յ՟ս. ո՞վ է որ մերձեցաւն յիս: իբրեւ ամենեքեան
ուրանային, ասէ պետրոս՝ եւ որ ընդ նմա էին. վարդապետ՝
ժողովուրդքդ սղմեն եւ նեղեն զքեզ: * Եւ 46
ասէ յ՟ս. ոմն մերձեցաւ յիս, քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն
ել յինէն: * Իբրեւ ետես կինն՝ թէ ոչ ծածկեցաւ 47
՚ի նմանէ, եկն դողալով՝ եւ անկաւ առաջի ն՟ր թէ
վասն որո՞յ իրաց մերձեցաւ ՚ի նա, եւ պատմեաց առաջի
ա՟մ ժողովրդեանն. եւ թէ ո՞րպէս բժշկեցաւ առժամայն:
* Եւ ասէ. քաջալերեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո 48
կեցուցին զքեզ, երթ ՚ի խաղաղութիւն: * Եւ մինչ դեռ 49
նա խօսէր, գայ ոմն ՚ի տանէ ժողովրդապետին՝ եւ ասէ
ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի ինչ աշխատ առներ
զդա: * Իսկ յ՟ս՝ իբրեւ լուաւ, պատասխանի ետ նմա 50
եւ ասէ. մի երկնչիր, միայն հաւատա՛ եւ կեցցէ: * Եւ 51
մտեալ ՚ի տունն, ոչ զոք եթող մտանել. բայց միայն
զպետրոս եւ զյակովբոս եւ զյովհաննէս, եւ զհայր մանկանն
եւ զմայր նորա: * Լային ամենեքեան՝ եւ կոծէին 52
զնա: եւ նա՝ ասէ. մի լայք զի չէ մեռեալ, այլ ննջէ:
* Եւ նոքա՝ ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մեռաւ: 53
* Եւ նա՝ հանեալ զամենեսին արտաքս, * կալեալ 54
զձեռանէ ն՟ր, բարբառեցաւ եւ ասէ. արի կաց 55
մանուկ դու: * Եւ դարձաւ ոգի ն՟ր, եւ կանգնեցաւ 56
վաղվաղակի. եւ հրամայեաց տալ նմա ուտել: * Եւ 57
զարմացան ծնօղքն նորա: եւ նա՝ պատուիրէր մի ումեք
ասել՝ որ ինչ եղեն:

ԳԼ. Թ.

ԻԷ Եւ կոչեցեալ զերկոտասան առաքեալսն, ետ նոցա 1
զօրութիւն եւ իշխանութիւն ՚ի վ՟ր ա՟մ դիւաց, եւ բժշկել
զհիւանդութիւնս: * Եւ առաքեաց զն՟ս քարոզել զարքայութիւնն 2
ա՟յ, եւ բժշկել զախտաժէտս: * Եւ ասէ 3
ցն՟ս. մի ինչ բառնայք ՚ի ճանապարհ. մի գաւազան, եւ
մի մախաղ, մի հաց, եւ մի արծաթ. մի երկուս հանդերձս
ունիցիք: * Եւ յոր տուն մտանիցէք՝ անդ ագջիք, 4
եւ անտի գնայջիք: * Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ, 5
յորժամ ելանիցէք ՚ի քաղաքէն յայնմանէ, զփոշի ոտից
ձերոց թօթափեսջիք ՚ի վկայութիւն նոցա: * Եւ ելեալ 6
շրջէին ընդ քաղաքս եւ ընդ գեղս, աւետարանէին եւ
բժշկէին ընդ ա՟մ տեղիս: * Լուաւ հերովդէս չորրորդապետ 7
զգործսն ա՟մ, եւ զարմանայր՝ վասն ասելոյն
յոմանց, * եթէ յովհաննէս յարեաւ ՚ի մեռելոց. եւ 8
յոմանց՝ թէ եղիա յայտնեցաւ, եւ յայլոց՝ թէ մարգարէ
ոմն յառաջնոցն յարեաւ: * Ասէ հերովդէս. զյովհաննէս՝ 9
ես գլխատեցի. իսկ սա՝ ո՞վ իցէ զորմէ զայսպիսի
իրս լսեմ: եւ խնդրէր՝ տեսանել զնա: * Դարձան 10
առաքեալքն, եւ պատմեցին նմա զա՟մ զոր արարին:
Եւ առեալ զն՟ս խուսեաց առանձինն ՚ի տեղի անապատ
քաղաքի միոյ, որում անուն էր բեթսայիդա:
* Եւ ժողովուրդքն իբրեւ գիտացին, գնացին զհետ 11
ն՟ր. եւ ընկալեալ զն՟ս խօսէր ընդ ն՟ս վ՟ս արքայութեան
ա՟յ, եւ որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր:
ԻԸ * Եւ օրն սկսաւ տարաժամել. մատեան երկոտասանքն 12
եւ ասեն ցնա. արձակեա՛ զժողովուրդդ, զի երթեալ
շուրջ ՚ի գեղսն՝ եւ յագարակս հանգիցեն, եւ
գտցեն կերակուր. զի աստ՝ յանապատի տեղւոջ եմք:
* Ասէ ցն՟ս. դո՛ւք տուք դոցա՝ ուտել. եւ ն՟ք ասեն. 13
ոչ գոյ մեր՝ աւելի քան զհինգ նկանակ եւ զերկուս ձկունս,
բայց եթէ երթիցուք գնեսցուք բաւական ժողովրդեանդ
14 կերակուր: * քանզի էին արք՝ իբրեւ հինգ
հազար: Ասէ ցաշակերտսն. բազմեցուցէք զդ՟ս դասս
15 դասս, յիսուն յիսուն: * Եւ արարին այնպէս, եւ բազմեցուցին
16 զամենեսեան: * Եւ առեալ զհինգ նկանակն
եւ զերկուս ձկունսն, հայեցաւ յերկինս՝ օրհնեաց, եւ
եբեկ՝ եւ տայր ցաշակերտսն արկանել ժողովրդեանն:
17 * Կերան եւ յագեցան ամենեքեան. եւ բարձին զնշխարս
կոտորոցն՝ երկոտասան սակառի:
18 * Եւ եղեւ ՚ի կալն ն՟ր յաղօթս առանձինն, էին ընդ ԻԹ
նմա եւ աշակերտքն ն՟ր. եհարց զն՟ս եւ ասէ. զո՞ ոք ասեն դ կ
19 զինէն ժողովուրդքն՝ թէ իցեմ: * Եւ ն՟ց պատասխանի
տուեալ՝ ասեն. զյովհաննէս մկրտիչ. եւ այլք՝ զեղիա.
իսկ այլք՝ թէ մարգարէ ոք յառաջնոցն յարեաւ:
20 * Ասէ ցն՟ս. դուք՝ զո՞վ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ:
21 պատասխանի ետ պետրոս՝ եւ ասէ. զք՟ն ա՟յ: * Նա՝
սաստեաց ՚ի ն՟ս, եւ պատուիրեաց մի ումեք ասել զայն:
22 * Եւ ասէ՝ թէ պա՛րտ է որդւոյ մարդոյ բազո՛ւմ չարչարել,
եւ անարգել ՚ի քահանայապետից եւ ՚ի ծերոց եւ
23 ՚ի դպրաց, եւ սպանանել՝ եւ յերիր աւուր յառնել: * Եւ
ասէր առ ամենեսին. եթէ ոք կամի զկնի իմ գալ, ուրասցի
զանձն, եւ առցէ զխաչ իւր հանապազ. եւ եկեսցէ
24 զհետ իմ: * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել,
կորուսցէ զնա. եւ որ կորուսցէ զանձն իւր
25 վ՟ս իմ՝ կեցուսցէ զնա: * Զի՞նչ օգուտ է մարդոյ՝
եթէ զաշխարհ շահեսցի, եւ զանձն իւր կորուսցէ կամ
26 տուժեսցի: * Զի որ ամօթ համարեսցի զիս եւ զբանս
իմ, զնա՝ եւ որդի մարդոյ յամօթ արասցէ՝ յորժամ
գայցէ փառօք իւրովք՝ եւ հօր, եւ հրեշտակաց սրբոց:
27 * Բայց արդարեւ՝ ասեմ ձեզ, եթէ են ոմանք ՚ի դոցանէ Լ
որ այդր կան, որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ, մինչեւ
28 տեսցեն զարքայութիւն ա՟յ: * Եւ եղեւ յետ այսց բանից՝
իբրեւ աւուրք ութ, առեալ զպետրոս եւ զյակովբոս
29 եւ զյովհաննէս, ել ՚ի լեառն կալ յաղօթս: * Եւ ՚ի
կալն նմա յաղօթս՝ եղեւ տեսիլ երեսաց ն՟ր այլակերպ.
եւ փոխեցաւ հանդերձ նորա՝ եւ եղեւ սպիտա՛կ փայլուն:
30 * Եւ ահա՝ արք երկու խօսէին ընդ նմա. որ էին մովսէս
31 եւ եղիա, * երեւեալ փառօք. եւ ասէին զելիցն ն՟ր՝
32 զոր կատարելոց էր յե՟մ: * Իսկ պետրոս եւ որ ընդ
նմայն էին՝ ծանրացեալք ՚ի քնոյ. զարթեան, տեսին
33 զփառսն ն՟ր, եւ զերկուս արսն որ կային առ նմա: * Եւ
եղեւ ՚ի մեկնելն ն՟ց ՚ի նմանէ, ասէ պետրոս ցյ՟ս. վարդապետ՝
բարւո՛ք է մեզ աստ լինել, եւ արասցուք
երիս տաղաւարս, մի քեզ, եւ մի՝ մովսիսի, եւ մի՝ եղիայի:
34 եւ ո՛չ գիտէր զինչ խօսէր: * Եւ իբրեւ զայս ասաց, եկն
ամպ եւ հովանի եղեւ ՚ի վ՟ր ն՟ց. եւ երկեան ՚ի մտանելն
35 ն՟ց ընդ ամպովն: * Ձա՛յն եղեւ յամպոյն եւ ասէ. դա՛ է
36 որդի իմ ընտրեալ, դմա՛ լուարուք: * Եւ ընդ լինել
բարբառոյն՝ գտաւ յ՟ս միայն: եւ ինքեանք լռեցին. եւ
ո՛չ ումեք պատմեցին յաւուրսն յայնոսիկ, եւ ո՛չինչ յորոց
37 տեսինն: * Եւ եղեւ ՚ի վաղիւն՝ մինչ իջանէին ն՟ք ՚ի
լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղեւ նմա ժողովուրդ բ՟զմ: Դ Բ
38 * Եւ ահա՝ այր մի ՚ի ժողովրդենէ անտի, աղաղակեաց
եւ ասէ. վարդապետ՝ աղաչեմ զքեզ հայեա՛ց յորդի իմ. ԼԱ
39 զի միամօր է ինձ: * Եւ ահա՝ այս հարկանի ՚ի նմա, եւ
յանկարծ գոչէ, եւ զարկուցանէ զնա՝ եւ թաւալեցուցանէ
զնա եւ փրփրեցուցանէ, եւ հազիւ մեկնի ՚ի նմանէ,
40 խորտակեալ զնա. * Եւ աղաչեցի զաշակերտսն քո
զի

---

(44) Ոմանք. Եւ մատուցեալ յե՟": (44) Ոսկան. ՚ի գրօշակ հանդերձի ն՟ր: (45) Ոմանք. Ժողովուրդդ սղմ՟": (47) Բ՟ղ. ՚ի նա՝ պատմեաց: (48) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա. քաջալերեա՛ դուստ՟": (52) Ոմանք. Զի ոչէ մեռեալ: (55) Յօրինակին գ՟իրէր. Զձեռանէ նորա, բար՟":

Գլ. Թ. (3) Ոսկան. Բառնայք ՚ի ճ՟նպհ: (6) Ոմանք. Գեաւղս. կամ, գեւղս: (9) Ոմանք. Ո՞վ է, զորմէ: (10) Ոմանք. Քաղաքի միում: (13) Ոմանք. Տուք ն՟ց ուտել: (14) Ոմանք. Հինգ հազարք: ասէ ցաշակերտսն իւր: (16) Ոսկան. Զհինգ նկանակսն: (17) Ոմանք. Զնշխար կոտորոցն: (18) Ոմանք. Եւ հարց զն՟ս: (19) Ոմանք. Եւ ն՟ք ասեն՝ ոմն՟": (20) Ոմանք. Իսկ դուք զո՛ ոք ա՟": (22) Ոսկան. Եւ ասէր թէ պարտ: (22) Ոմանք. Բազում չարչարել: (24) Ոմանք. Զի որ կամեսցի: (25) Ոմանք. Զինչ օգուտ իցէ.. եթէ զաշխարհս շահիցի: (25) Ոսկան. Կամ տուժեսցէ: (26) Ոմանք. Յամօթ համարիցի: (27) Ոմանք. Զի են ոմանք ՚ի դոցա՟".. զարքայութիւն: (29) Ոմանք. Եւ ՚ի կալ ն՟ր յաղօթս: (31) Ոմանք. Էր ՚ի յե՟մ: (32) Ոմանք. Որ ը՟ն՟դ նմա էին: (32) Ոսկան. Զարթեան եւ տեսին: (39) Ոմանք. Եւ յանկարծակի գոչէ:

զի հանիցեն զնա, և ոչ կարացին ։ * Պատասխանի ետ 41
յս̅ և ասէ ․ ո՜վ ազգ անհաւատ և թեւր, մինչև յե՞րբ
իցեմ ը̅ ձեզ, և անսայցեմ ձեզ ․ մատո՛ այսր զորդին
քո ։ * Եւ մինչ դեռ մատչէր, զարկոյց զնա դեւն, և 42
չարժլեաց ։ * Սաստեա՛ց յս̅ այսոյն պղծոյ, և բժշկեա՛ց 43
զմանուկն ․ և ետ զնա ցհայր իւր ։ * Եւ զարմանային 44
ամենեքեան 'ի վ̅ր մեծամեծացն ա̅յ ։ Եւ 'ի զարմանալն
ամենեցուն 'ի վ̅ր ամի զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն
իւր ․ դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ ․ զի որ
դի մարդոյ մատնելո՛ց է 'ի ձեռս մարդկան ։ * Եւ նք̅ 45
ոչ գիտէին զբանն, և էր ծածկեա՛լ 'ի նոցանէ զի մի գի
տասցեն ․ և երկնչէին հարցանել ցնա վ̅ս բանին այնորիկ ։
ԼԲ * Եմուտ խորհուրդ ի նս̅, թէ ո՞ արդեւք մեծ իցէ 46
'ի նց̅է ։ * Յս̅ իբրև ծանեաւ զխորհուրդս սրտից նց̅, 47
ա՛ռ մանուկ մի՝ կացոյց 'ի մէջ նց̅ առ իւր, * և ասէ 48
ցնս̅ ․ որ ոք ընկալցի զմանուկս զայս յանուն իմ՝ զիս
ընդունի ․ և որ զիս ընդունիցի՝ ընդունի զառաքիչն իմ ․
զի որ փոքրիկն է յամենեսին 'ի ձեզ՝ նա՛ եղիցի մեծ ։
ԳԳ * Պատասխանի ետ յովհաննէս՝ և ասէ ․ վա՛րդապետ, 49
տեսաք զոմն զի յանուն քո դե՛ւս հանէր՝ և արգելաք
զնա, զի ոչ շրջի ընդ մեզ ։ * Ասէ ցնս̅ յս̅ ․ մի՛ արգե 50
լուք զնա, զի որ ո՛չն է ձեր թշնամի՝ 'ի ձեր կողմն է ։
* Եւ եղև 'ի կատարել աւուրց վերանալոյ նր̅, և ինքն 51
զերեսս հաստատեաց երթալ յե̅մ ։ * Եւ առաքեաց 52
հրեշտա՛կս առաջի երեսաց իւրոց ․ և իբրև չոգան, մը
տին 'ի գեղ մի սամարացւոց՝ պատրաստել ինչ նմա ։
* և ո՛չ ընկալան զնա զի դէմ եղեալ էր նր̅ երթալ յե̅մ ։ 53
* Իբրև տեսին աշակերտքն՝ յա՛կովբոս և յովհաննէս, 54
ասեն ․ տ̅ր՝ կամի՞ս զի ասասցուք, և իջցէ հուր յերկ
նից՝ և սատակեսցէ զնս̅ ։ * Դարձաւ՝ սաստեա՛ց 'ի 55
նս̅՝ և ասէ ․ ո՛չ գիտէք՝ որո՞յ հոգւոյ էք դուք ։ * զի որ 56
դի մարդոյ՝ ո՛չ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ
կեցուցանել ․ և գնացին յա՛յլ գեղ ։
ԼԳ * Եւ մինչ դեռ երթային նք̅ 'ի ճանապարհի, ասէ ոմն 57
ցնա ․ եկից զկնի քո՝ յոր վայր և երթիցես ։ * Ասէ ցնա 58
յս̅ ․ աղուեսուց՝ որջք գոն, և թռչնոց երկնից՝ դա
դարք, և որդւոյ մարդոյ ո՛չ գոյ՝ ուր դիցէ զգլուխ ։ * Ա 59
սէ ցմեւս ևս ․ եկ զկնի իմ ։ և նա՝ ասէ ․ տ̅ր՝ հրամա՛ն
տուր ինձ երթալ նախ թաղել զհայր իմ ։ * Ասէ ցնա 60
յս̅ ․ թո՛ղ զմեռեալսն թաղել զմեռեալս իւրեանց, և դու
երթ՝ պատմեա՛ զարքայութի̅ ա̅յ ։ * Ասէ և ա՛յլ ոմն ․ եկից 61
զկնի քո տ̅ր, բայց նախ հրամա՛ն տուր ինձ՝ հրաժարել 'ի
տանէ իմմէ ։ * Ասէ ցնա յս̅ ․ ո՛չ ոք արկանէ զձեռն զմա 62
ճով, և հայիցի յետս, եթէ յաջողեալ իցէ արքայութե̅ ա̅յ ։

ԳԼ. Ժ.

Դ ԴԴ Յետ այսորիկ երևեցոյց տ̅ր և ա՛յլ ևս եւթանասուն 1
և երկուս ․ և առաքեաց զնս̅ երկուս երկուս ա
ռաջի իւր, յամ̅ քաղաքս և 'ի տեղիս՝ ուր ինքն երթա
լոց էր ։ * Եւ ասէ ցնս̅ ․ Հունձք բազո՛ւմ են՝ և մը 2
շակք սակա՛ւ ․ արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց, զի հան
ցէ մշակս 'ի հունձս իւր ։ * Երթա՛յք, ահա՛ առաքեմ 3
զձեզ իբրև զգառինս 'ի մէջ գայլոց ։ * Մի՛ բառնայք 4
քսակ, մի՛ մախաղ, մի՛ կօշիկս ․ և 'ի ճանապարհի ումեք
ողջոյն մի՛ տայցէք ։ * Յոր տուն մտանիցէք, նախ տաս 5
ջի՛ք թէ ողջո՛յն տանս այսմիկ ․ * եթէ իցէ՛ անդ որդի 6
ողջունի՝ հանգիցէ 'ի վերայ նորա ողջոյնն ձեր ․ ապա
7 թէ ոչ՝ 'ի ձեզ դարձցի ։ * Եւ 'ի նմին տա՛ն ագանիջի՛ք,
ուտիջի՛ք և ըմպիջի՛ք 'ի նոցանէ ․ զի արժանի է մշակն
8 վարձու իւրոյ ։ մի՛ փոխիցիք տանէ 'ի տուն ։ * Յոր
քաղաք մտանիցէք՝ և ընդունիցին զձեզ, ուտիջի՛ք զինչ
9 առաջի դնիցեն ձեր ․ * և բժշկեսջի՛ք որ 'ի նմա հի
ւանդք իցեն ․ և ասասջի՛ք նց̅, մերձեա՛լ է 'ի վերայ ձեր
10 արքայութի̅ ա̅յ ։ * Իսկ յոր քաղաք մտանիցէք, և ո՛չ ըն
դունիցին զձեզ ․ իբրև ելանիցէք 'ի հրապարակս նր̅՝
11 ասասջի՛ք ․ * և զփոշին որ կցեալ է 'ի քաղաքէ ձերմէ
յոտս մեր՝ թօթափեսցո՛ւք 'ի ձեզ ․ բայց զայս գիտաս
12 ջի՛ք՝ զի մերձեա՛լ է արքայութի̅ ա̅յ ։ * Ասեմ ձեզ, զի
սոդոմայեցւոց ընդարձակագո՛յն լիցի յաւուրն յայն
13 միկ՝ քան քաղաքին այնմիկ ։ * Վա՛յ քեզ քորազին ․ վա՛յ
քեզ բեթսայիդա ․ զի եթէ 'ի տիւրոս և 'ի սիդոնի ե
ղեալ էին զօրութի̅քն՝ որ եղեն 'ի ձեզ, վաղո՜ւ ևս ար
դեւք 'ի խորգ և 'ի մոխիր նստեալ և ապաշխարեա՛լ էր ։
14 * Բայց տիւրոսի և սիդոնի ընդարձակագո՛յն լիցի յա
15 ւուրն դատաստանի՝ քան ձեզ ։ * Եւ դու կափառնա
ում, որ մինչև յերկինս բարձրացեալ ես, մինչև 'ի դը
16 ժոխս իջցես ։ * Որ ձեզ լսէ, ինձ լսէ ․ և որ զձեզ ա
նարգէ, զիս անարգէ ․ և որ զիս անարգէ, զառաքիչն
իմ անարգէ ․ և որ ինձ լսէ, լսէ այնմիկ որ զի՛ս առա
17 քեաց ։ * Դարձա՛ն եւթանասունն և երկուքն խըն
դութե̅ և ասեն ․ տ̅ր՝ և դե՛ք հնազանդին մեզ յանուն
18 քո ։ * Եւ ասէ ցնս̅ ․ տեսանէի զսատանայ անկեա՛լ
19 յերկնից իբրև զփայլակն ։ * Ահա՝ ետու ձեզ իշխա
նութի̅ կոխել զօձս և զկարիճս, և զամ̅ զօրութի̅ թշնամ
20 ւոյն, և ձեզ ո՛չինչ մեղանչիցեն ։ * Բայց ընդ այն մի՛
խնդայք՝ թէ այսք հնազանդին ձեզ ․ այլ խնդացէք՝ զի
21 անուանք ձեր գրեա՛լ են յերկինս ։ * 'Ի նմին ժամու՝
ցնծացա՛ւ յս̅ հոգւո՛վն սրբով և ասէ ․ գոհանա՛մ զքէն
հայր տ̅ր երկնից և երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստ
նոց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր զայս տղայոց ․ այո՛
22 հայր, զի ա՛յսպէս հաճոյ եղև առաջի քո ։ * Ամենայն
ինչ տուա՛ւ ինձ 'ի հօրէ իմմէ ․ և ո՛չոք գիտէ թէ ո՛վ է
որդի, եթէ ո՛չ հայր, և ո՛ է հայր՝ եթէ ո՛չ որդի, և
23 ում կամիցի որդին յայտնել ։ * Եւ դարձեալ առանձ
ձինն առ աշակերտսն՝ ասէ ․ երանի՛ աչաց՝ որ տեսա
24 նիցեն զոր տեսանէքդ ։ * ասեմ ձեզ ․ զի բզմ̅ մարգա
րէք և թագաւորք կամեցան տեսանել զոր դուքդ տե
սանէք՝ և ո՛չ տեսին ․ և լսել զոր լսէքդ՝ և ո՛չ լուան ։
25 * Եւ ահա՛ յարեաւ ոմն օրինական՝ փորձէր զնա և ԼԵ
ասէր ․ վա՛րդապետ՝ զի՞նչ գործեցից՝ զի զկեանսն յա ԴԵ
26 ւիտենականս ժառանգեցից ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա ․ յօ
27 րէնս՝ զի՞նչ գրեալ է, ո՞րպէս ընթեռնուս ։ * Նա՝ պա
տասխանի ետ՝ և ասէ ․ սիրեսցես զտ̅ր ա̅ծ քո յամ̅ սըր
տէ քումմէ, և յամ̅ անձնէ քումմէ, և յամ̅ զօրութե̅է
քումմէ, և յամ̅ մտաց քոց ․ և զընկեր քո իբրև զանձն
28 քո ։ * Եւ ասէ ցնա ․ ուղիղ ետուր զպատասխանիդ ․
զա՛յդ արա՝ և կեցցես ։
29 * Նա՝ իբրև կամեցաւ զանձն արդարացուցանել՝ ա ԼԶ
30 սէ ցյս̅ ․ և ո՞վ է իմ ընկեր ։ * Պատասխանի ետ յս̅՝
և ասէ ․ ա՛յր մի՝ իջանէր յեմէ յերիքով, և անկա՛ւ 'ի
ձեռս աւազակաց, որք մերկացին զնա, և վէրս 'ի վերայ
31 եդին, թողին կիսամահ և գնացին ։ * Դէ՛պ եղև քա
հա

---

(41) Բզմ̅ք ․ Յե՞րբ եղէց ը̅ ձեզ ։ (41) Ոմանք ․ Ընդ ձեզ ․ մինչև ե՞րբ անսայցեմ ։ (43) Ոմանք ․ Այսոյն պղծոյ ։ (45) Ոմանք ․ Հարցանել զնա վ̅ս ։ (46) Ոմանք ․ Եւ եմուտ խոր" ․ ․ թէ ով ։ (47) Ոմանք ․ Յս̅ իբրև գիտաց զխորհ" ։ (48) Ոմանք ․ Եւ որ զիսն ը̅ունի ։ (49) Ոմանք ․ Որ յանուն քո ։ (50) 'Ի բզմս̅ պկսի ․ Արգելուք զնա ․ զի ։ (57) Ոսկան ․ Եկից և ես զկնի քո ։ (57) Բզմ̅ք ․ Յոր վայր և երթիցես ։ (58) Ոմանք ․ Զգլուխ իւր ։ (60) Ոմանք ․ Զարքայութին ա̅յ ։ (62) Ոմանք ․ Զձեռն զմաճ" ․ ․ ․ յաջողել է արքայութե̅ ա̅յ ։

ԳԼ․ Ժ․ (1) Ոմանք ․ Եւ այլս եւթանասուն և ։ (4) Ոմանք ․ Եւ մի մախաղ, մի կօշիկ ․ ․ ողջոյն մի տայք ։ (6) Ոմանք ․ Եւ եթէ իցէ ․ ․ հանգիցէ 'ի նս̅ ողջոյն ձեր ։

(7) Ոսկան ․ 'Ի տանէ 'ի տուն ։ (10) Ոմանք ․ 'Ի հրապարակս նց̅ ։ (11) Ոմանք ․ Մերձեալ է 'ի վ̅ր ձեր ար" ։ (12) Ոմանք ․ Զի սոդոմացւոցն ։ (13) Բզմ̅ք ․ Վաղուց ես ․ ․ նստեալ ապաշխարեալ էր ։ Որ՝ ոսկան ․ ապաշխարեալ էին ։ (14) Բզմ̅ք ․ Լիցի 'ի դատաստանի ։ (16) Ոմանք ․ Եւ որ զխան անարգէ ։ (19) Ոմանք ․ Եւ ձեզ ինչ ոչ մեղ" ։ (20) Ոմանք ․ Եթէ այսք ։ (21) Ոմանք ․ Երկնի և երկրի ։ (22) Ոմանք ․ Եթէ ո՞ է որդի ․ ․ և ոչ զհայր ոք գիտէ, եթէ, ոչ որդի ։ (23) Ոմանք ․ Աչացն որ տեսանեն ։ (24) Ոմանք ․ Եւ ոչ կարացին տեսանել ․ և լսել զոր լուայքդ, և ։ (25) Ոմանք ․ Օրինական ոմն ։ (29) Ոմանք ․ Եւ ո՞ է իմ ըն" ։ (30) Ոմանք ․ Մերկացուցին զնա ։ (31) Ոմանք ․ Ընդ այն ճանապարհ ։

հանայի միոջ՝ իջանել ը՟ նոյն ճանապարհ, և տեսեալ
զնա՝ զանց արար: * Նոյնպէս և ղևտացի մի՝ եկեալ 32
ընդ նոյն տեղի, ետես և զանց արար: * Սամարացի 33
ո՟մն ճանապարհորդեալ, եկն ընդ նոյն առ նովաւ, և
տեսեալ զնա՝ գթացաւ. * և մատուցեալ պատեաց ըզ- 34
վէրս ն՟ր, արկեալ 'ի վերայ ձէթ և գինի. և եդեալ
'ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ա՟ծ զնա 'ի պանդոկի մի, և
դարմանեաց զնա: * Եւ 'ի վաղիւ անդր՝ իբրև ելա- 35
նէր անտի, հանեալ ետ ցպանդոկապետն երկուս դա-
հեկանս՝ և ասէ. դարման տար դմա, և զոր ինչ ծա-
խեսցես 'ի դա՝ 'ի միւսանգամ գալստեան իմում հա-
տուցից քեզ: * Արդ՝ ո՞ յերեցունց 'ի նոցանէ թուի 36
քեզ մերձաւոր լինել անկելոյն 'ի ձեռս աւազակացն:
* Եւ նա ասէ. որ արար զողորմութիւնն 'ի վերայ ն՟ր: Ա- 37
սէ ցնա յ՟ս. Երթ և դու՝ արա նոյնպէս:

Լ.Ե * Եւ եղև 'ի գնալն ն՟ց, և ինքն եմուտ 'ի գեղ մի. և կին 38
ո՟մն անուն մարթա՝ ընկալաւ զնա 'ի տան իւրում: * Եւ 39
ն՟ր էր քոյր մի, որում անուն էր մարիամ. որ և եկն
նստաւ առ ոտսն տ՟ն, և լսէր զբանս ն՟ր: * Եւ մար- 40
թա զբաղեալ էր 'ի բզ՟մ սպասու. եկն եկաց առ նմա՝
և ասէ. տ՟ր՝ ո՛չ ինչ փոյթ է քեզ, զի քոյրդ իմ միայն ե-
թող զիս 'ի սպասու. արդ՝ ասա՛ դմա զի օգնեսցէ ինձ:
* Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ. մարթա՛ մարթա, դու 41
հոգաս՝ և զբաղո՛ւմ իւիք զբաղեալ ես. * բայց սաա՝ 42
սակաւ ինչ պիտոյ է. մարիամ մասն բարի ընտրեաց,
որ ո՛չ բարձցի 'ի նմանէ:

ԳԼ: ԺԱ:

ԼԸ / Դ Հ Եւ եղև 'ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս. և իբրև դա- 1
դարեաց, ասէ ցնա ո՟մն յաշակերտացն իւրոց. տ՟ր՝
ուսո՛ մեզ յաղօթս կալ, ո՟պ յովհաննէս ուսոյց աշակեր-
տացն իւրոց: * Ասէ ցնա, յորժամ կայցէք յաղօթս, 2
ասասջի՛ք: Հա՛յր մեր, ս՟բ եղիցի անուն քո. եկեսցէ
արքայութիւն քո: * զհաց մեր հանապազորդ տո՛ւր մեզ 3
զօրըստօրէն: * և թո՛ղ մեզ զմեղս մեր: զի և մեք թո- 4
ղումք ամենայնի՝ որ պարտիցին մեզ: և մի՛ տանիր ըզ-
մեզ 'ի փորձութիւն: * Եւ ասէ ցն՟ս. ո՞վ է 'ի ձէնջ՝ որոյ 5
իցէ բարեկամ, և երթիցէ առ նա 'ի մէջ գիշերի, և
ասիցէ ցնա. բա՛րեկամ՝ տուր ինձ փո՛խ երիս նկանակս.
* զի բարեկամ իմ եկն առ իս յուղւոյ, և ո՛չ ինչ ունիմ 6
դնել առաջի ն՟ր: * Եւ նա 'ի ներքուստ տայցէ պա- 7
տասխանի և ասիցէ. մի՛ աշխատ առներ զիս, զի դուր-
քըդ փակեալ են, և մանկունքս ընդ ինև կան յանկող-
նի. ո՛չ կարեմ յառնել և տալ քեզ: * Ասեմ ձեզ, ե- 8
թէ ոչ յարուցեալ տայցէ նմա վ՟ս բարեկամութեան, սա-
կայն վ՟ս ժտութեան յարուցեալ տացէ նմա՝ զինչ և պի-
տոյ իցէ: * Եւ ես՝ ասեմ ձեզ. խնդրեցէք՝ և տացի 9
ձեզ, հայցեցէք՝ և գտջիք, բախեցէք՝ և բացցի ձեզ:
* զի ա՟մ որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և 10
որ բախէ՝ բացցի նմա: * Յո՞ ոք 'ի ձէնջ հայր՝ խնդ- 11
րիցէ որդի իւր ձուկն, միթէ փոխանակ ձկանն՝ օձ տայ-
12 ցէ նմա: * և կամ խնդրիցէ ձու, միթէ կարիճ տայ-
13 ցէ նմա: * Իսկ եթէ դուք որ չա՛րքդ էք՝ գիտէք պար-
գևս բարիս տալ որդւոց ձերոց, ո՞րչափ ևս առաւել
հա՛յր ձեր յերկնից տացէ բարիս այնոցիկ, որ խնդ-
րեն 'ի նմանէ:

14 * Եւ հանէր դև մի համր. և եղև յելանել դևին՝ խօ- ԼԹ
15 սեցաւ համրն, և զարմացա՛ն ա՟մ ժողովուրդքն: * Եւ Դ Է
ոմանք 'ի նոցանէ ասեն. բէեղզեբուղաւ իշխանաւն
16 դևաց հանէ դա զդևս: * Եւ այլք՝ փորձէին և նը-
17 շա՛ն յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ: * Իսկ ն՟ր՝ գիտացեալ
զխորհուրդս ն՟ց, ասէ ցն՟ս. ա՟մ թագաւորութիւն բա-
ժանեա՛լ յանձն, աւերի, և տուն բաժանեա՛լ յանձն՝
18 կործանի: * Արդ եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ-
նէ, զիա՞րդ կայցէ թագաւորութիւն ն՟ր. զի ասէք զինէն
եթէ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դևաց հանէ դա ըզ-
19 դևս: * Եթէ ես բէեղզեբուղաւ հանեմ զդևս, որդիքն
ձեր՝ իւ՞ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին ձեր
20 դատաւորք: * Իսկ եթէ մատամբ ա՟յ հանեմ զդևս,
21 ապա հասեա՛լ է 'ի վերայ ձեր արքայութի՟ն ա՟յ: * Յոր-
ժամ հզօր, վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր, 'ի խաղա-
22 ղութե՟ն են ինչք ն՟ր: * Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա
'ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւն ն՟ր
հանէ յոր յուսացեալ էր, և զաւար ն՟ր բաշխեսցէ:
23 * Որ ո՛չ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է, և որ ո՛չ ժողո-
24 վէ ընդ իս, ցրուէ: * Յորժամ այսն պիղծ ելանիցէ
'ի մարդոյ, շրջի ը՟ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանգիստ.
և իբրև ո՛չ գտանէ, ասէ. դարձայց անդրէն 'ի տուն
25 իմ ուստի ելին: * Եւ գայ գտանէ մաքրեալ և յարդա-
26 րեալ: * Յայնժամ երթայ և առնու եւթն ա՛յլ այս
չա՛ր ևս քան զինքն, և մտանէ բնակէ անդ. և լինի յե-
տինն մարդոյն այնորիկ չա՛ր քան զառաջինն:

27 * Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս, ձա՛յն եբարձ կին մի Խ
28 'ի ժողովրդենէ անտի և ասէ. երանի է որովայնին՝
որ կրեաց զքեզ, և ստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ:
* Եւ նա ասէ. նա՛ երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն
ա՟յ, և առնիցեն:

29 * Եւ 'ի դիզանել 'ի վերայ ն՟ր ժողովրդոցն՝ սկսաւ ա- ԽԱ
սել. ազգս այս՝ ազգ չա՛ր է. նշան խնդրէ, և նշան յերկ-
30 նից՝ ո՛չ տացի սմա՝ բայց նշանն յովնանու: * Զի ո՟պ
եղև յովնան նշան նինուէացւոց, նոյնպէս եղիցի և որ-
31 դի մարդոյ ազգիս այսմիկ: * Դշխոյն հարաւոյ յարի-
ցէ 'ի դատաստանի ընդ արս ազգիս այսորիկ, և դա-
տապարտեսցէ զսա. զի եկն 'ի ծագաց երկրի լսել զի-
մաստութիւն սողոմոնի: և ահա՛ առաւե՛լ քան զսա-
32 ղոմոն է աստ: * Արք նինուէացիք յարիցեն 'ի դա-
տաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ. և դատապարտես-
ցեն զսա, զի ապաշխարեցին 'ի քարոզութե՟ն յովնանու:
33 և ահա՛ առաւե՛լ քան զյովնան է աստ: * Ո՛չ ուրուք Ե Կ
լուցեալ ճրագ՝ դնէ 'ի թաքստեան, այլ 'ի վերայ աշ-
34 տանակի, զի որ մտանեն՝ լոյս տեսանիցեն: * Ճրագ
մարմնոյ ակն է. յորժամ ակնն առատ է, ա՟մ մարմինն
լու-

---

(32) Ոմանք. Եկեալ ը՟ այն տեղի: (33) Ոմանք. Եկն ը՟ այն առ նով": (34) Այլ գրչագիրք մեծաւ գրեն 'ի պանդոկի մի. ո՟պ և ոսկան: (35) Ոսկան. Ծախեսցես 'ի դմա: (36) Բզմ. Մերձաւոր լեալ անկե": (38) Ոմանք. Եւ եղև 'ի գնալն ն՟ր: (39) Ոմանք. Որոյ անունն էր... առ ոտս տ՟ն, և լսել զբանն ն՟ր: (40) Ոսկան. Եկն և եկաց: (40) Ոմանք. Ոչ ինչ է փոյթ քեզ: (41) Ոմանք. Պատասխանի ետ ն՟ր յ՟ս՝ և.. և բզ՟մ իւիք: (42) Ոմանք. Ո՛չ բարձցի 'ի նմանէ.

Գլ. ԺԱ: (1) Ոմանք. Կալ յաղօթս: (1) Ոսկան. Ո՟պ և յօհաննէս: (2) 'ի լուսանց". Ասէ ցն՟ս. յոր". համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (4) Բզմ. Որ պարտիցի մեզ: (5) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. բարե": (6) Բզմ. Առ իս յուղւոյ: (7) Ոմանք. Տացէ պատասխանի և ասասցէ... զի դրունքդ: (7)(8) Ոսկան առեալ 'ի լատինականէն յաւելու. Եւ տալ քեզ: * Եթէ նա սպրդեսցէ բաղխելով, ասեմ ձեզ: (8) Ոմանք. Տայցէ նմ զինչ պիտոյ իցէ: (11) Ոմանք. Փոխանակ ձկան: (14) Յօրինակին ոսկ. Եւ եղև յելանել դև": (15) Ոմանք. 'Ի նոցանէ ասէին: (16) Յօրինակին ոսկ. Եւ նշան յերկնից խնդ": (18) Ոմանք. Ապա թէ սատանայ... իշխանաւ հանէ դա զդևս: (19) Ոմանք. Վասն այնորիկ նոքա եղիցին ձեր դատաւորք: (22) Ոմանք. Զսպառազինութիւն հանէ: (24) 'Ի բզմ ոսկ. Այսն պիղծ ելա": (24) Ոմանք. Եւ ոչ գտանէ, ասէ.. ուստի ելի: (26) Ոմանք. Երթայ առնու եւթն այլ այս չար.. և լինիցի յետինն: (26) Ոսկան. Եւ մտեալ բնակի: (27) Ոմանք. 'Ի ժողովրդենէն՝ և ասէ. երանի որովայնին որ կրեաց: (28) Ոմանք. Զբանն ա՟յ, և առնեն: Որք և ոմանք. Զբանն ա՟յ՝ և պահեցեն: (29) Ոմանք. Եւ 'ի դիզանալն. 'ի վերայ նոցա ժողո"... մի տացի.. յովնանու մարգարէի: (30) Ոմանք. Այնպէս եղիցի և որ": (31) Ոմանք. Եւ դատապարտեսցէ զսոսա.. 'ի ծագաց երկրէ: (32) Ոմանք. Զի զղջացան 'ի քարոզ": (33) Ոսկան առեալ 'ի լատինականէն յաւելու. 'Ի թաքստեան, և ոչ ընդ գրուանաւ. այլ: (33) Ոմանք. Զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսցեն: (34) Ոմանք. Խաւար եղիցի:

լուսաւո՛ր եղիցի ։ և երբ ա՛կն չա՛ր է , և մարմինն խա֊
ւարին եղիցի ։ * արդ՝ զգո՛յշ լեր , գուցէ լո՛յսդ որ 'ի 35
քեզ է՝ խաւա՛ր իցէ ։ * Եթէ մարմինդ քո ա՟մ լուսա֊ 36
ւո՛ր է , և չգուցէ մա՛սն ինչ խաւարին , եղիցի լուսաւո՛ր
ա՟մ․ ո՟ր յորժամ ճրագն նշուլիւք լուսաւորիցէ զքեզ ։
ԽԲ * Եւ մինչ դեռ խօսէր զայս , աղաչէր զնա ո՛մն փարի֊ 37
սեցի՝ զի ճա՛շ կերիցէ առ նմա ։ և նա՝ մտեալ բազ֊
մեցաւ ։ * Իբրև ետես փարիսեցին՝ զարմացա՛ւ զի նախ 38
ո՛չ մկրտեցաւ յառաջ քան զճաշ ։ * Ասէ ցնա տ՟ր․ այժմ 39
դո՛ւք փարիսեցիք զարտաքին զբաժակին և զսկտեղին
սրբէք․ և ներքինն ձեր լի՛ է յափշտակութե՟ և չա֊
րութե՟ ։ * անմի՛տք՝ ոչ ապաքէն որ զարտաքինն արար , 40
և զներքինն նո՛յն արար ։ * Բայց ա՛յդ՝ զարժանն իսկ․ 41
տո՛ւք ողորմութի՟ , և ահա՝ ամենայն սուրբ է ձեր
ԽԳ * Այլ վա՛յ ձեզ փարիսեցւոց․ զի տասանորդէք զա֊ 42
նանուխ և զփեգանա , և զա՟մ բանջար , և անցանէք զի֊
րաւամբք և զսիրովն ա՟յ ։ զայս՝ արժա՛ն էր առնել՝ և
զայնու՝ ո՛չ անցանել ։ * Վա՛յ ձեզ փարիսեցւոց․ զի սի֊ 43
րէք զբարձրագահս 'ի ժողովուրդս , և զնախողջոյնս 'ի
հրապարակս ։ * Վա՛յ ձեզ , զի էք դուք իբրև զգերեզ֊ 44
մանս անյայտս , և մարդիկ գնա՛ն 'ի վերայ՝ և ո՛չ գի֊
տեն ։ * Պատասխանի ետ ո՛մն յօրէնականացն՝ և ասէ 45
ցնա․ վա՛րդապետ՝ զայդ բանս ասելով , և զմե՛զ թշնա֊
մանես ։ * Եւ նա՝ ասէ․ և ձեզ վա՛յ օրէնականացդ․ 46
զի բառնայք մարդկան բեռինս դժուարակիրս , և դուք
մատամբ միով 'ի բեռինսն ո՛չ մերձենայք ։ * Վա՛յ ձեզ՝ 47
զի շինէք զշիրիմս մարգարէիցն․ և հարքն ձեր սպանին
զնո՟ ։ * ապա ուրեմն վկայէք , եթէ կամակիցք էք գոր֊ 48
ծոց հարցն ձերոց․ զի նոքա կոտորեցին զնո՟ , և դուք
զգերեզմանս նո՟ շինէք ։ * Վա՟ յսորիկ իմաստութի՟ 49
ա՟յ ասաց․ առաքեցի՛ց 'ի նո՟ մարգարէս և առաքեալս ,
և 'ի նոցանէ սպանանիցեն և հալածիցեն ։ * զի խնդրես֊ 50
ցի՛ արիւն ա՟մ մարգարէից՝ հեղեալ իսկզբանէ աշխար֊
հի՝ յազգէ յայսմանէ ։ * յարենէն աբելի մինչև յարիւնն 51
զաքարիայ կորուսելոյ ընդ սեղանն և ը՟ տաճարն․ այո՛
ասեմ ձեզ , խնդրեսցի յազգէ յայսմանէ ։ * Վա՛յ ձեզ 52
օրէնականացդ․ զի թաքուցանէք զփականս գիտութե՟ ․
դուք՝ ո՛չ մտանէք , և որ մտանելոցն են՝ արգելո՛ւք ։
* Եւ 'ի խօսելն զայս ա՟մ առ նո՟ առաջի ա՟մ ժողովր֊ 53
դեանն՝ զամօթի՛ հարկանէին ։ Եւ սկսան դպիրքն և
փարիսեցիք ղչարէլ և գրգռել ը՟ նմ՟ վասն բա՟մ իրաց ․
* և սպասէլ որսա՛լ ինչ բանս 'ի բերանոյ նորա , զի 54
չարախօսեսցեն զնմանէ ։

ԳԼ․ ԺԲ․

Որովք 'ի կուտել բիւրաւորաց ժողովրդեանն՝ մին֊ 1
չև կոխել զմիմեանս ։
ԽԴ Սկսաւ ասել ցաշակերտսն իւր․ նախ՝ զգո՛յշ լերուք
անձանց 'ի խմորոյ սադուկեցւոցն , որ է կեղծաւորու֊
թի՟ ։ * Զի ո՛չինչ է 'ի ծածուկ՝ որ ոչ յայտնեսցի , և 2
գաղտնի՝ որ ո՛չ ծանիցի ։ * Վասն զի զոր ինչ ասիցէք 'ի 3
խաւարի , լսելի լիցի 'ի լո՛յս․ և զոր յունկանէն խօսե֊
ցարուք 'ի շտեմարանս , քարոզեսցի 'ի վերայ տանեաց ։
* Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց․ մի՛ զարհուրիցիք 4
յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին , և յետ այնորիկ ա֊
5 ւելի ինչ ո՛չ ունիցին առնել ։ * Այլ ցուցից ձեզ յումմէ
մէ երկնչիցիք․ երկնչիջի՛ք յայնմանէ՝ որ յետ սպանա֊
նելո՛յ ունի իշխանութի՟ արկանել 'ի գեհեն․ այո՛ ասեմ
6 ձեզ , յայնմանէ երկնչիջի՛ք ։ * Ո՛չ ապաքէն հինգ ճագ՝
երկուց դանգաց վաճառի , և մի 'ի նոցանէ ո՛չ է մոռա֊
7 ցեալ առաջի ա՟յ ։ * Այլ ձեր՝ և ա՟մ իսկ հեր գլխոյ
թուեալ է․ մի՛ երկնչիք , զի քան զբա՟մ ճագս լա՛ւ էք
8 դուք ։ * Ասեմ ձեզ․ զի ա՟մ որ խոստովանեսցի յիս
առաջի մարդկան , և որդի մարդոյ խոստովանեսցի ըզ֊
9 նմանէ առաջի հրեշտակաց ա՟յ ։ * Եւ որ ուրասցի զիս
առաջի մարդկան , ուրացեա՛լ լիցի առաջի հրեշտակաց
10 ա՟յ ։ * Եւ ա՟մ որ ասէ բան զորդւոյ մարդոյ , թողցի նմ՟․
11 բայց որ զհոգին ս՟բ հայհոյեսցէ , մի՛ թողցի նմա ։ * Այլ
յորժամ տանիցին զձեզ 'ի ժողովուրդս , և 'ի պետութիս ,
և յիշխանութիս , մի՛ հոգայցէք՝ ո՟րպ թէ զինչ պատասխանի
12 տայցէք , կամ զինչ ասիցէք ։ * զի հոգին ս՟բ ուսուս֊
ցէ ձեզ 'ի նմին ժամու՝ զինչ պա՛րտ իցէ խօսել ։
13 * Ասէ ո՛մն 'ի ժողովրդենէն ցնա․ վա՛րդապետ՝ ասա ԽԵ
14 ցեղբայր իմ՝ բաժանել ընդ իս զժառանգութի՟ ։ * Եւ ե֊
նա՝ ասէ ցնա․ ա՛յր դու՝ ո՞ կացոյց զիս դատաւոր կամ
15 բաժանարա՛ր 'ի վերայ ձեր ։ * Եւ ասէ ցնո՟ ․ տեսէ՛ք
և զգո՛յշ լերուք յամենայն ագահութե՟ , զի ո՛չ եթէ 'ի
մթերից ընչից ուրուք իցեն կեանք նորա ։
16 * Խօսեցա՛ւ առ նո՟ առակ մի՝ և ասէ․ ա՛ռն ուրումն մե֊ ԽԶ
17 ծատան ետուն անդք առհմակա՛նս ։ * և խորհէր 'ի միտս
իւր՝ և ասէր․ զի՞ գործեցից՝ զի ո՛չ գոյ տեղի ուր ժողո֊
18 վեցից զարդիւնս իմ ։ * Եւ ասէ․ գիտե՛մ զինչ արարից․
քակեցի՛ց զշտեմարանս իմ՝ և ևս մեծամեծս շինեցից․ և
19 անդր ժողովեցից զցորեան և զա՟մ բարութիս իմ․ * և ա֊
սացից ցանձն իմ․ անձն՝ ունիս բա՟մ բարութիս համբա֊
րեալ ամաց բազմաց․ հանգի՛ր՝ կե՛ր ա՛րբ՝ և ուրա՛խ լեր ։
20 * Ասէ ցնա ա՟ծ․ անմի՛տ՝ յայսմ գիշերի զոգիդ 'ի քէն
'ի բաց պահանջիցեն , իսկ զոր պատրաստեցերն՝ ո՞ւմ
21 լինիցի ։ * Նոյնպէս և որ գանձէ անձին , և ո՛չ յա՟ծ
22 մեծանայցէ ։ * Ասէ ցաշակերտսն իւր․ վա՟ յսորիկ
ասեմ ձեզ․ մի՛ հոգայք ընդ ոգւոյ՝ թէ զինչ ուտիցէք ,
23 և մի՛ ընդ մարմնոյ՝ թէ զինչ զգենուցուք․ * զի ոգի՝
առաւե՛լ է քան զկերակուր , և մարմին քան զհանդերձ ։
24 * Հայեցարո՛ւք ընդ ագռաւս , զի ո՛չ սերմանեն և ո՛չ
հնձեն , որոց ո՛չ գոն շտեմարանք՝ և ո՛չ համբարանոցք․
և ա՟ծ կերակրէ զնո՟ ․ ո՛րչափ ևս առաւել զձեզ՝ որ լա՛ւ
25 էք քան զթռչունս ։ * Ո՞վ 'ի ձէնջ առ հոգալ՝ կարիցէ
26 յաւելու՛լ 'ի հասակ իւր կանգուն մի ։ * Իսկ արդ՝ ե֊
թէ 'ի փոքուն չէք բաւական՝ վա՟ այլոցն զի՞ հոգայցէք ։
27 * Հայեցարո՛ւք ընդ շուշանն՝ ո՛րպէս աճէ , ո՛չ ջանայ՝
և ո՛չ նիւթէ․ ասեմ ձեզ , և ո՛չ սողոմոն յա՟մ 'ի փառ֊
28 սն իւր զգեցաւ իբրև զմի 'ի նոցանէ ։ * Իսկ եթէ ըզ֊
խոտն՝ որ այսօր 'ի բացի է՝ և վաղիւ 'ի հնոց արկանե֊
լի , ա՟ծ այնպէս զգեցուցանէ․ ո՛րչափ ևս առաւել զձեզ
29 թե՛րահաւատք ։ * Եւ դուք մի՛ խնդրէք՝ զինչ ուտիցէք
30 կամ զինչ ըմպիցէք , և մի՛ զբաղնուք․ * զի զայն ա՟մ
հեթանո՛սք աշխարհի խնդրեն ։ այլ ձեր հայր՝ գիտէ զի
31 պիտոյ է այն ա՟մ ։ * Բայց խնդրեցէ՛ք զարքայութի՟ ա՟յ․
և

---

(36) Ոմանք․ Եւ ոչ գուցէ մասն . . . նշողիւք լուսաւորեսցէ զքեզ ։ (37) Ոմանք․ Եւ մինչ խօսէր զայս . . ճաշ կերիցէ ընդ նմա ։ Ո՟ր օրինակ մի․ Զնա ո՛մն 'ի փարիսեցւոցն՝ զի ճաշ կերիցէ առ նա ։ (38) Ոմանք․ Զի ո՛չ նախ մկրտեցաւ ։ (39) Բ՟մք․ Բաժակին (42) Ոմանք․ Եւ զփեգենայ . . և զայն ո՛չ անցանել ։ (43) Ոմանք․ Զբարձրագահս 'ի ժողովուրդս ։ (45) Ոմանք․ Ետ մի ո՛մն յօրէնականացն՝ զայդ բանդ ասելով ։ (48) Ոմանք․ Կոտորեցին զմարգարէսն , և դուք ։ (49) Ոմանք․ Վա՟ այնորիկ և իմաստութի՟ ։ (50) Ոմանք․ Յազգէ յայսմանէ ։ (51) Ոմանք․ Մինչև ցարիւնն . . . ամէն ասեմ ձեզ․ խնդրեսցի ։ (54) Ոմանք․ Զի չարախօսեն զնմանէ ։ ԳԼ․ ԺԲ․ (1) Ոմանք․ 'Ի խմորոյ փարիսեցւոցն , որ է ։ (2) Ոմանք․ Ոչինչ է ծածուկ ։ (3) Ոսկան․ Վա՟ այսորիկ զոր ինչ ասի՟ ։ (3) Ոմանք․ Եւ զյունկանէ ։ (5) Ոմանք․ Երկնչիցիք յայնմանէ . . . յայնմանէ երկնչիցիք ։ Յոր ոսկան․ երկերո՛ւք ։ (6) Ոսկան․ Հինգ ճագք . . վաճառին ։ (8) Օրինակ մի․ Որ խոստովանեսցի զիս ։ (9) Ոմանք․ Ուրացեալ եղիցի ։ (10) Ոմանք․ Որ ասիցէ բան . . . հայհոյեսցէ ։ (11) Ոմանք․ Տանիցեն զձեզ . . . կամ զինչ խօսիցէք ։ (12) Ոմանք․ Ուսուսցէ զձեզ 'ի նմ՟ ։ (12) Օրինակ մի․ Զինչ պիտոյ իցէ խօսել ։ (13) Ոմանք․ Ասէ մի ոմն 'ի ժող՟ . . . զժառանգութի՟ ։ Ո՟ր Ոսկան․ Ասէ մի 'ի ժո՟ ։ (17) Ոմանք․ Զի՞նչ գործեցից՝ զի ։ (20) Ոմանք․ 'Ի բաց պահանջեսցեն ։ և ոմանք․ Պահանջեն ։ (22) Ոմանք․ Վա՟ այսորիկ ասեմ . . . թէ զինչ ուտիցէ , և ։ (26) Ոմանք․ Եթէ փոքուն չէք . . զի հոգայք ։ (27) Ոմանք․ Հայեցարուք 'ի շուշանն ։ (29) Ոմանք․ Եւ մի՛ զբաղնուցուք ։ (30) Ոմանք․ Այլ ձեր հայրն գի՟ . . այդ ա՟մ (31) Ոսկան յաւելու․ Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութի՟ ա՟յ և

ե դ և այն յաւելցի ձեզ: * Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ. զի 32
հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութի̃ն: * Վաճառեցէք 33
զինչս ձեր, և տուք ողորմութի̃. և արարէք
ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակաս յերկինս.
ուր ոչ գող մերձենայ, և ոչ ցեց ապականէ:
* Զի ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր եղիցին: 34
* Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս, և ճրագունք 35
լուցեալք: * և դուք նմանօղք մարդկան՝ որ ակն ունիցին 36
տն̃ իւրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ 'ի հարսանեաց:
զի յորժամ գայցէ և բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն
նմ̃: * Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ 37
տրն գտցէ արթունս: ամէն ասեմ ձեզ՝ զի գօտի ընդ
մէջ ածցէ, և բազմեցուսցէ զնս̃, և անցեալ պաշտեսցէ
զնս̃: * և եթէ յերկրորդ՝ կամ յերրորդ պահու եկեսցէ՝ 38
և գտցէ այնպէս, երանելի են ծառայքն այնոքիկ:
* Բայց զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտէրն 39
յորում ժամու գող գայ, չտայր թոյլ ական հատանել
'ի տան իւրում: * Եւ դուք՝ եղերուք պատրաստք, 40
զի յորում ժամու ոչ կարծիցէք, գայ որդի մարդոյ:
* Ասէ պետրոս. տր̃՝ առ մեզ ասացեր զառակդ 41
զայդ՝ թէ առ ամենեսեան: * Եւ ասէ տր̃. ո՞վ իցէ հաւատարիմ 42
տնտես և իմաստուն, զոր կացուցց տէր իւր
'ի վերայ գերդաստանի իւրոյ տալ 'ի ժամու զկերակուրս:
* Երանի իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ 43
տէր իւր գտանիցէ արարեալ այնպէս: * Արդարև 44
ասեմ ձեզ, զի 'ի վերայ ամ̃ ընչից իւրոց կացուսցէ զնա:
* Ապա թէ ասիցէ ծառայն այն 'ի սրտի իւրում. յամէ 45
տէր իմ 'ի գալ. և սկսանիցի հարկանել զծառայսն
և զաղախնայսն, ուտել և ըմպել և արբենալ. * եկեսցէ 46
տէր ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում ակն ոչ ունիցի,
և 'ի ժամու յորում ոչ գիտիցէ. ընդ մէջ կտրեսցէ
զնա, և զմասն նր̃ ընդ անհաւատս դիցէ: * Եւ 47
ծառայն որ գիտիցէ զկամս տեառն իւրոյ՝ և ոչ պատրաստեսցի
ըստ կամաց նր̃, արբցէ գան բզ̃մ: * Եւ 48
որ ոչն գիտիցէ՝ և արժանի գանի ինչ գործիցէ, արբցէ
գան սակաւ: ամենայն որում շատ տուաւ, շատ
խնդրեսցի 'ի նմանէ. և որում բզ̃մ աւանդեցաւ, առաւել
ե դ ևս պահանջեսցեն 'ի նմանէ: * Հուր եկի արկանել 49
յերկիր: և զի՞նչ. կամիմ թէ արդէն իսկ բորբոքէր:
* և մկրտութի̃ մի ունիմ մկրտել. և զիա՞րդ, 50
փութամ մինչև կատարեսցի: * Համարիք եթէ խաղաղութի̃ 51
եկի տալ յերկիր, ոչ. ասեմ ձեզ, այլ բաժանումն:
* Զի եղիցին յայսմ հետէ հինգ 'ի տան միում 52
բաժանեալք, երեքն՝ յերկուց, և երկուքն՝ յերից:
* Բաժանեսցի հայր՝ յորդւոյ, և որդի՝ 'ի հօրէ. մայր՝ 53
'ի դստերէ, և դուստր՝ 'ի մօրէ. սկեսուր՝ 'ի հարսնէ,
և հարսն՝ 'ի սկեսրէ իւրմէ: * Ասէր և ցժողովուրդսն. 54
յորժամ տեսանիցէք ամպ ծագեալ յարևմտից, իսկոյն
ասէք՝ թէ անձրև գայ, և լինի այնպէս. * և յորժամ 55
հարաւ շնչեալ, ասէք թէ խորշակ լինի, և լինի այնպէս:
* Կեղծաւորք՝ զերեսս երկնի և երկրի գիտէք 56
փորձել, իսկ զժամանակս զայս զիա՞րդ ոչ փորձէք:
* Ընդէ՞ր և յանձանց իսկ ոչ ընտրեցէք զարժանն: * Յորժամ 57
երթայցես ընդ ոսոխի քում առ իշխան, 'ի ճանապարհի 58
տուր զհաջիւն զերծանել 'ի նմանէ. զի գուցէ
քարշիցէ զքեզ առ դատաւորն, և դատաւորն մատնիցէ 59
դահճի, և դահիճն արկանիցէ 'ի բանտ: * Ասեմ
քեզ, ոչ ելանիցես անտի՝ մինչև հատուցանիցես
զյետին բնիոնն:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Այկին ոմանք 'ի նմին ժամանակի, և պատմեցին նմա ԽԷ
վս̃ գալիլեացւոցն, որոց զարիւնն պիղատոս խառնեաց
2 ընդ զոհսն նց̃: * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս̃.
համարիք եթէ այն գալիլեացիք եղեն մեղաւորք քան
3 զամ̃ գալիլեացիս, զի այնպիսի անցս կրեցին: * ոչ.
ասեմ ձեզ, այլ եթէ ոչ ապաշխարիցէք՝ ամենեքին նոյնպէս
4 կորնչիջիք: * կամ նք̃ ութուտասանքն յորոց վր̃
աշտարակն անկաւ 'ի սիլովամ, և սպան զնս̃. համարիք
թէ նոքա պարտապանք եղեն քան զամ̃ մարդիկ՝
5 որ բնակեալ են յէմ̃: * ոչ. ասեմ ձեզ, այլ թէ ոչ
6 ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորնչիջիք: * Ասաց
և զառակս զայս: թզենի մի էր ուրումն տնկեալ
յայգւոջ իւրում. և եկն խնդրել պտուղ 'ի նմանէ՝ և
7 ոչ եգիտ: * Ասէ ցայգեգործն. ահա՝ երեք ամք են՝
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ 'ի թզենւոջդ՝ և ոչ
գտանեմ. արդ՝ կոտեա զդա, ընդէ՞ր և զերկիրդ խափանէ:
8 * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ. տէր, թո՛ղ
զդա՝ այս ամ ևս, մինչև շուրջ զդովաւ բրեցից՝ և
9 արկից աղբ. * թերևս արասցէ պտուղ. ապա թէ
ոչ՝ յամէ ևս հատցես զդա.
10 * Եւ ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդանոցացն 'ի շա- ԽԸ
11 բաթս: * և ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- ե ե
թե̃ ամս ութուտան. և էր կարկամեալ, և ոչ կարէր
12 ամենևին 'ի վեր հայել: * Եւ տեսեալ զնա յս̃, կոչեաց
առ ինքն՝ և ասէ ցնա. կին դու՝ արձակեալ ես
13 'ի հիւանդութե̃ քումմէ: * և եդ 'ի վերայ նր̃ ձեռն.
և առժամայն ուղղեցաւ, և փառաւոր առնէր զաս̃:
14 * Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ թէ
ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յս̃, և ասէ ցժողովուրդսն.
վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք
15 բժշկեցարուք, և մի՛ յաւուր շաբաթու: * Պատասխանի ետ
նմա տր̃՝ և ասէ. կեղծաւորք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ
'ի շաբաթու՝ ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ, և
16 տանի տայ ջուր: * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր՝
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտան ամ,
ո՞չ արժան էր արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբա-
17 թու: * Եւ զայս իբրև ասաց, յամօթ լինէին ամենեքին
որ հակառակն կային նմ̃: և ամ̃ ժողովուրդն ուրախ
լինէր 'ի վր̃ ամ̃ փառաւորութեցն՝ որ գործէին 'ի նմանէ:
18 * Եւ ասէր. ում̃ նման է արքայութի̃ այ̃, և որո՛ւմ ԽԹ
19 նմանութե̃ նմանեցուցից զնա: * Նման է հատոյ մանանխոյ,
զոր առեալ մարդոյ արկ 'ի պարտէզ իւր. աճեաց
և եղև ծառ, և թռչունք երկնից բնակեալ էին
20 յոստս նր̃: * Եւ դարձեալ ասէ. ում̃ նմանեցուցից
21 զարքայութի̃ այ̃. * նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ
թաքոյց յալեր երից գրուոց՝ մինչև ամ̃ խմորեցաւ:
22 * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեօղս, ուսուցանէր. Ծ
23 և ճանապարհ արարեալ յէմ̃, * ասէ ոմն ցնա. տէր՝ ե զ
եթէ սակաւք իցեն՝ որ ապրելոց իցեն: Եւ նա ասէ
24 ցնս̃: * Ջանացարուք մտանել ընդ դուռն նեղ. ասեմ
ձեզ, զի բզ̃մք խնդրեսցեն մտանել՝ և ոչ կարասցեն:
* Յոր-

զարքայութի̃ նր̃. և այն յաւ": (31) Ոմանք՝ յաւելցին. Եւ այն ամ̃ յաւելլ": (32) Բզմ̃ք. Զարքայութի̃: (33) Ոմանք. Քսակ առանց... և ոչ ցեց և ուտիչ ապականեն: (37) Ոմանք. Գտցէ արթուն: (38) Ոմանք. Եւ գտցէ նոյնպս, երա": (39) Ոսկան յաւելու. Գող գայ, հսկէր, և չտայր թողլ: (39) Ոմանք. Զտան իւրում: (41) Ոմանք. Զառակս զայս, եթէ առ: (42) Ոմանք. Զոր կացուսցէ տէր իւր.. 'ի ժամու կերակուրս: (45) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ ծառայն 'ի սր": (47) 'Ի լուսանց". Եւ ոչ պատրաստիցի: համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": Որք բազումք գրեն՝ պատրաստեսցէ. կամ, պատրաստիցէ: (48) Բզմ̃ք. Ամենայնի որում շատ: (48) Ոմանք. Պահանջեսցի 'ի նմանէ: (54) Ոմանք. Ասաց և ցժողովուրդն: (57) Բզմ̃ք. Ոչ ընտրէք զարժանն: (58) Ոմանք. Առ իշխանն... մատնիցէ զքեզ դահճի: (59) Ոմանք. Զյետին բնունն:

ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Եղեն մեղաւոր, զի: (2) Բզմ̃ք. Զի զայնպիսի: (4) Ոմանք. Անկաւ աշտարակն 'ի սելովամ... եթէ նք̃ պար": (6) Ոմանք. Ասաց զառակս... որումն տնկեալ... պտուղ 'ի նմա, և ոչ: (8) Ոսկան. Զդա յայս ամ ևս: (8) Ոմանք. Մինչ զդովաբրեմ: (10) Ոմանք. 'Ի միում 'ի ժողովրդանո": (14) Ոսկան. Եկայք և բժշ": (15) Օրինակ մի. Նմա յս̃ և ասէ: (15) Ոմանք. 'Ի մսրոյ անաս: (16) Ոմանք. Ահաւադիկ ութուտն ամ, ոչ էր ար"... անար 'ի յաւուր շաբաթու: (17) Ոսկան. Եւ զայս իբրև ասէր: (17) Ոմանք. Ուրախ լինէին 'ի վր̃: (21) Բզմ̃ք. Խմորեցաւ ամ̃:

* Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն , և փակեսցէ զդուռնն 25
. և սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ և բախել զդուռնն ,
և ասել . տէր տէր՝ բաց մեզ . և պատասխանի
տուեալ ասիցէ ձեզ . ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք : * Յայն- 26
ժամ սկսանիցիք ասել . կերաք առաջի քո և արբաք ,
և 'ի հրապարակս մեր ուսուցեր : * Եւ ասիցէ . ասեմ 27
ձեզ , ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք . 'ի բաց կացէք
յինէն ամ մշակք անիրաւութեան : * Անդ եղիցի լալ 28
և կրճտել ատամանց , յորժամ տեսանիցէք զաբրահամ
և զիսահակ և զյակոբ՝ և զամ մարգարէս յարքայու-
թեան այ , և զձեզ հանեալ արտաքս : * Եւ եկեսցեն 29
յարեւելից և յարեւմտից, և 'ի հիւսիսոյ և 'ի հարաւոյ, և
բազմեսցին յարքայութեան այ : * Եւ ահա յետինք՝ որ եղի- 30
ցին առաջինք , և իցեն առաջինք՝ որ լինիցին յետինք :
ԾԱ * 'Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ և ասեն 31
ցնա . ել և գնա աստի , զի հերովդէս կամի սպանա-
նել զքեզ : * Եւ ասէ ցնս . երթայք ասացէք աղուե- 32
սուն այնմիկ . ահաւասիկ հանեմ դևս՝ և բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր և վաղիւ , և յերիր աւուր կատարիմ :
* Բայց պարտ է այսօր և վաղիւ և 'ի միւսում աւուր 33
գնալ . զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
քան զեմ : * Եմ եմ՝ որ կոտորէիր զմարգարէս , 34
և քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ քեզ . քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո , ոպ հաւ զձագս
իւր ընդ թևովք , և ոչ կամեցարուք : * ահա թո- 35
ղեալ լիցի ձեզ տունդ ձեր : Բայց ասեմ ձեզ , եթէ
ոչ ևս տեսանիցէք զիս , մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ ե-
կեալն յանուն տն :

ԳԼ. ԺԴ.

ԾԲ Եւ եղև 'ի մտանելն նր 'ի տուն ուրումն իշխանացն 1
Է Է փարիսեցւոց 'ի շաբաթու՝ ուտել հաց . և նք սպա-
սէին նմա : * Եւ ահա՝ այր ոմն էր անդ ջրգողեալ 2
առաջի նր : * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցօրինաւորսն 3
և ցփարիսեցիսն . եթէ արժա՞ն իցէ 'ի շաբաթու բժշկել : * և նք լուռ եղեն : Եւ բուռն հարեալ զնմա- 4
նէ՝ բժշկեաց զնա , և արձակեաց : * Եւ ասէ ցնս . ո՞յր 5
ուրուք 'ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի ջրհոր , և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու : * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն :
ԾԳ * Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի , հայեցեալ թէ 7
զիա՞րդ բարձրնտիր լինէին , ասէ ցնս : * Յորժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ 'ի հարսանիս՝ կամ 'ի կոչունս , մի բազ-
միցիս յառաջին բարձին . գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալն 'ի նմանէ . * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց , ասիցէ ցքեզ՝ տուր սմա տե-
ղի . և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել : * Այլ յորժամ կոչիցիս , երթիջիր՝ բազմիջիր 'ի 10
յետին տեղւոջ . զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ ,
ասիցէ ցքեզ . բարեկամ 'ի վեր մատիր . յայնժամ եղի-
ցին քեզ փառք առաջի բազմակցացն քոց : * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն , խոնարհեսցի . և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն , բարձրասցի : * Ասէ և ցկոչ- 12
նատէրն . յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս , մի կո-
չեր զբարեկամս քո , և մի զեղբարս քո , և մի զազգա-
կանս քո , և մի զդրացիս քո , և մի զմեծամեծս . զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ , և լինիցի քեզ հատու-
13 ցումն : * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն , կո-
14 չեա զաղքատս , և զխեղս , զկաղս և զկոյրս : * և երա-
նելի լինիցիս . զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ . և հատուսցի քեզ փոխարէն 'ի յարութեան արդա-
15 րոց : * Իբրև լուաւ զայս ոմն 'ի բազմականացն՝ ասէ
ցնա . երանի որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան այ :
16 * Եւ նա ասէ . այր ոմն գործեաց ընթրիս , և հրա- ԾԴ
17 ւիրեաց զբզմս : * Եւ առաքեաց զծառայ իւր 'ի ժա-
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք , զի
18 ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ : * Եւ սկսան մի ըս
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել : Առաջինն ասէ . ագա-
րակ գնեցի , և հարկ է ելանել տեսանել զնա , աղա-
19 չեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ : * Եւ միւսն ասէ .
լուծս հինգ եզանց գնեցի , և երթամ փորձել զնս ,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ : * Եւ միւսն ա-
21 սէ . կին առի , և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ : * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայն տեառն իւրում : Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն , ասէ ցծառայն իւր .
ել վաղվաղակի 'ի հրապարակս և 'ի փողոցս քաղաքիդ ,
և զաղքատս , և զխեղս , և զկաղս , և զկոյրս մուծ այսր :
22 * Եւ ասէ ծառայն . տէր՝ եղև զոր հրամայեցերն , և
23 կայ ևս տեղի : * Եւ ասէ տէրն ցծառայն , ել 'ի ճա-
նապարհս և 'ի ցանգս , և արա այսր մտանել , զի լցցի
24 տունս իմ : * Ասեմ ձեզ , զի ոչոք յայնց կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց : * Եւ երթային ընդ նմա ժո- զկ
26 ղովուրդք բզմք . դարձաւ՝ և ասէ ցնս : * Եթէ ոք՝
գայ առ իս , և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր , և զկին
և զորդիս , և զեղբարս և զքորս , նա՝ և զանձն ևս իւր ,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել . * Զի որ ոչ բառնայ զխաչ
իւր՝ և գայ զկնի իմ , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել :
28 * Ո՞վ ոք 'ի ձէնջ կամիցի շինել աշտարակ , և ոչ նախ ԾԵ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 'ի կատարումն : * Զի գուցէ իբրև արկանիցէ հիմն՝
և ոչ կարիցէ կատարել , ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * և ասել . թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ և ոչ կարաց կատարել : * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթեալ տայցէ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի . և ոչ նստեալ նախ խորհիցի , եթէ կարո՞ղ
իցէ տասն հազարաւ դդէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 'ի վերայ նր քսան հազարաւ : * ապա թէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռագոյն իցէ , հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցէ
33 'ի խաղաղութիւն : * Արդ՝ այսպէս ամ ոք 'ի ձէնջ , որ
ոչ հրաժարեսցէ յամ ընչից իւրոց , ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել : * Բարւո՛ք է աղ . ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի , իւ համեմեսցի : * ոչ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է
պիտանացու , այլ ընկենուլ զնա արտաքս : որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք և մեղա-
2 ւորք՝ լսել 'ի նմանէ : * Տրտնջէին փարիսեցիքն
և

---

(25) Ոմնք. Եւ սկսանիցիք կալ : (27) Ոսկան. Եւ ասիցէ ձեզ . ոչ գի'' : (27) Բզմ. Ամ մշակք անի'' : (30) Բզմ. Եւ ահա իցեն յետինք : (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ : (32) Ոսկան. Եւ նա ասէ ցնս : (32) Ոմնք. Աւասիկ հանեմ : (35) Ոմնք. Ոչ ևս տեսանէք զիս . . . եկեալ անուամբ տն :

Գլ. ԺԴ. (1) Ոմնք. 'Ի մտանել նր 'ի տուն որումն : (7) Ոմնք. Ասէ և առ կոչնականսն ա'' . . և ասէ ցնս : (8) Ոմնք. Իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ : (10) Ոմնք. Բազմեջիր յետին տեղւոջն . . . ասիցէ քեզ . . եղիցի քեզ փառք : (12) Ոմնք. Զմեծամեծս քո : (13) Ոմնք. Եւ զկաղս և զկոյրս : (14) Ոմնք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո'' . . . և լինիցի քեզ փոխարէն 'ի յա'' : Այլ օրինակ մի. փոխարէն հատուցանել քեզ . և հատուցից քեզ 'ի յարքայութեն արդարոց : (15) Ոմնք. Մի ոմն 'ի բազ'' . . երանի իցէ որ կերիցէ ճաշ յարքայութեն այ : (16) Ոմնք. Եւ նա ասէ ցնա : (17) Ոմնք. Զծառայս իւր 'ի ժա'' . . կոչեաց զհրա'' : (18) Ոմնք. Ամենեքին մի ըս միոջէ հրաժ'' : (18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել . (19) Օրինակ մի. Եւ երկրորդն ասէ . լուծս . . (19) Ոմնք. Երթամ փորձել զնա . ա'' : (21) Ոսկան. Պատմեաց զամենայն տն իւր'' : (23) Բզմ. Եւ 'ի ցանկս : (26) Ոմնք. Եւ զկին իւր , և զոր'' : (28) Յօրինակին Ոսկանեայ. Եւ ոչ նախ նստել : (28) Ոմնք. Համարեսցի զծախսն . . առ 'ի կատարումն : (29) Ոմնք. Եւ ոչ կարասցէ կա'' . . ամենեքեան որ : (30) Ոմնք. Եթէ այրս այս սկ'' : (31) Ոմնք. Երթեալ տացէ . . և ոչ նախ նստեալ : (34) Ոմնք. Ապա եթէ աղն .

և դպիրք՝ և ասէին․ ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդունի՝
և ուտէ ընդ նոսա։
ԾԶ * Ասաց առ նս̃ զառակս զայս։ * Ո՞վ ոք իցէ 'ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի 4
'ի նոցանէ․ ո՞չ թողուցու զիննսուննն և զինն յանապատի,
և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գտանիցէ
զնա։ * և իբրև գտանէ՝ դնէ զնա 'ի վերայ ուսոց իւրոց 5
խնդալով, * և երթայ 'ի տուն․ կոչէ զբարեկամս 6
և զդրացիս՝ և ասէ ցնս̃․ ուրախ եղերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարս իմ զկորուսեալ։ * Ասեմ ձեզ․ զի այսպէս 7
է ուրախութի̃ յերկինս վս̃ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ,
քան վս̃ իննսուն և ինն արդարոց՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութի̃։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ իցեն 8
դրամք տասն․ և եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ո՞չ
լուցանէ ճրագ, և ածիցէ աւել 'ի տուն, և խնդրիցէ
առէսպ՝ մինչև գտանիցէ։ * և իբրև գտանէ, կոչէ զբարեկամս 9
և զդրացիս՝ և ասէ․ ուրախ լերուք ընդ
իս, զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի։ * Այնպէս՝ 10
ասեմ ձեզ, ուրախութի̃ եղիցի առաջի հրեշտակաց այ̃՝
'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ։
ԾԷ * Եւ ասէ․ առն միոջ էին երկու որդիք․ * ասէ կրտսերն 11
'ի նոցանէ ցհայրն․ հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ։ և նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զա̃մ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի․ և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեայր անառակութե̃։ * Եւ իբրև սպառեաց զա̃մ, 14
եղև սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն
չքաւորել։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ 'ի մի ոմն քաղաքացւոց 15
աշխարհին այնորիկ․ և յղեաց զնա յագարակ
իւր՝ արածել խոզս։ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղջերէն զոր խոզքն ուտէին, և ո՛չ ոք տայր նմա։ * Եւ 17
եկեալ 'ի միտս իւր՝ ասէ․ քանի՞ վարձկանք իցեն 'ի տան
հօր իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ։
* յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա․ 18
հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, * և ո՛չ ևս եմ 19
արժանի կոչել որդի քո․ արա զիս իբրև զմի 'ի վարձկանաց
քոց․ * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր։ և 20
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթացաւ․
յարեաւ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարանոցաւն
նր̃, և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որդին․ 21
հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ո՛չ ևս եմ
արժանի կոչել որդի քո։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր․ 22
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագուցէք
նմա, և տուք զմատանին 'ի ձեռն նր̃, և կօշիկս
յոտս նր̃․ * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերիցուք 23
և ուրախ լիցուք․ * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝ 24
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ․ և սկսան ուրախ
լինել։ * Եւ էր երէց որդի նր̃ յագարակի․ և մինչ 25
դեռ գայր՝ և մերձ եղև 'ի տունն, լուաւ զձայն երգոց
և զպարուց․ * և կոչեցեալ առ ինքն զմի 'ի ծառայիցն՝ 26
հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն։ * Եւ նա՝ ասէ 27
ցնա․ զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ՝ 28
և ո՛չ կամէր մտանել։ և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչէր
29 զնա։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն․ այս քանի
ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք զպատուիրանաւ
քով ո՛չ անցի․ ուլ մի երբէք ո՛չ ետուր ինձ՝ զի ուրախ
30 եղէց ընդ բարեկամս իմ։ * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեներ
31 դմա զեզն պարարակ։ * Եւ ասէ ցնա․ որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես։ և ա̃մ որ ինչ իմ է՝ քո է․ * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս՝
մեռեալ էր, և եկեաց․ կորուսեալ, և գտաւ։

ԳԼ․ ԺԶ։

1 Եւ ասէ առ աշակերտսն․ այր մի էր մեծատուն, որոյ ԾԸ
էր՝ տնտես․ և եղև զնմանէ ամբաստանութի̃, ՂԵ
2 ոպ̃ թէ վատնիցէ զինչս նր̃։ * Կոչեաց՝ և ասէ ցնա․
զի՞նչ է այս զոր լսեմդ զքէն, տուր զհամար տնտեսութե̃
3 քոյ, զի ո՛չ ևս կարես լինել տնտես։ * Ասէ ընդ
միտս իւր տնտեսն․ զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հանէ
զտնտեսութիս․ գործել՝ ո՛չ կարեմ․ մուրանալ՝ ամաչեմ։
4 * գիտեմ զինչ արարից․ զի յորժամ 'ի բաց լինիցիմ
'ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս 'ի տունս իւրեանց։
5 * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ 'ի պարտապանաց
տեառն իւրոյ․ ասէ ցառաջինն․ քանի՞ ինչ
6 պարտիս տեառն իմում։ * Եւ նա ասէ․ հարիւր մա՛ր
ձիթոյ։ ասէ ցնա․ կա՛ զգիր քո, և նիստ գրեա վաղվաղակի
7 յիսուն։ * Դարձեալ՝ ասէ ցմիւսն․ դու՝ քանի՞ ինչ
պարտիս։ և նա ասէ․ հարիւր քոռ ցորենոյ։
և ասէ ցնա․ կա՛ զգիր քո՝ և նիստ գրեա ութսուն։
8 * Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութե̃, զի իմաստութե̃
արար։ զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյնք
9 են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց։ * Եւ
ես ձեզ ասեմ․ արարէք ձեզ բարեկամս 'ի մամոնայէ
անիրաւութե̃․ զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
10 զձեզ 'ի յարկսն յաւիտենականս։ * Որ 'ի փոքրուն հաւատարիմ
է, և 'ի բազմին հաւատարիմ է․ և որ 'ի փոքրուն
11 անիրաւ, և 'ի բազմին անիրաւ է։ * Իսկ արդ՝
եթէ յանիրաւ մամոնային չեղէք հաւատարիմք, զճշմարիտն
12 ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ։ * Եւ եթէ յօտարին չեղէք
13 հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ։ * Ո՛չ ոք կարէ
երկուց տերանց ծառայել․ զի եթէ զմին՝ ատիցէ,
զմիւսն սիրէ․ կամ զմին՝ մեծարիցէ, և զմիւսն արհամարհիցէ։
14 ո՛չ կարէք այ̃ ծառայել և մամոնայի։ * Իբրև
լսէին զայս ա̃մ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
15 էին, անկոսնէին զնա։ * Եւ ասէ ցնս̃․ դուք՝ որ արդարացուցանէք
զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
ա̃ծ գիտէ զսիրտս ձեր․ զի որ առաջի մարդկան բարձր
16 է, պիղծ է առաջի այ̃։ * Օրէնքն և մարգարէք մինչև
ցյովհաննէս․ յայնմ հետէ արքայութի̃ այ̃ աւետարանի,
17 և ա̃մ ոք զնա բռնաբարէ։ * Դիւրին իցէ երկնից
և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախեցի
18 անկանել։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առնէ
այլ՝ շնայ․ և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ։
19 * Այր ոմն էր մեծատուն, և ագանէր բեհեզս և ծիրանիս ԾԹ
20 , և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։ * Եւ
աղքատ ոմն անուն ղազարոս, անկեալ դնէր առ դրան
նր̃

ԳԼ․ ԺԵ․ (4) Յօրինակին գրեալ էր․ Ով ոք իցէ։ Ոսկ․ ոմանք․ Ո՛ ոք 'ի ձէնջ մարդ․․ և կորուսանիցի մի 'ի․․ զիննսուն և․․ և երթայցէ զհետ։ (6) Ոմանք․ Ուրախ լերուք ը̃իս, քզի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ։ (7) Ոմանք․ Արդարոց, որոց չիցէ։ (8) Բազումք․ Ո՛չ լուցանիցէ ճրագ։ (9) Ոմանք․ Ուրախ եղերուք ը̃։ (10) Ոմանք․ Այնպէս ասեմ ձեզ։ (12) Ոմանք․ Ասէ կրտսերն․․․ որ ինչ անկանի յընչիցդ։ (13) Ոմանք․ Կրտսերոյ որդւոյն․ կամ, կրտսեր որդւոյն․․ զի կայր անա''։ (15) Ոմանք․ 'Ի մի ոմն 'ի քաղաքացւոց։ (16) Ոմանք․ Յեղջիւրէն զոր։ (17) Յոմանս գրեալ․ Եւ եկեալ 'ի միտս․․ վարձկանք են 'ի տան։ (18) Ոմանք․ Առ հայրն իմ։ (20) Ոմանք․ Անկեալ զպարանոցաւ''։ (21) Բազումք․ Առաջի քո, ոչ ևս եմ։ (22) Ոմանք․ Եւ ագուցէք դմա։ (23) Ոսկան․ Եւ զենէք։ (24) Ոմանք․ Եւ եկաց։ (26) Ոմանք․ Եւ կոչեաց առ ինքն․․ և հարցանէր թէ։ (29) Յօրինակին․ Այսքանի ամք են։ (29) Ոմանք․ Զի ծառայեցի քեզ․․․ ուրախ եղայց ը̃։ (30) Ոսկան․ Եւ յորժամ եկն։ (30) Ոմանք․ Զեզն պարարակն։ (32) Ոմանք․ Պարտ է, զի եղբայրս քո այս․․ կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

ԳԼ․ ԺԶ․ Օրինակ մի ընդ ոսկանայ․ Եւ ասէր առ աշա''։ (4) Ոմանք․ 'Ի բաց լինիմ 'ի տնտե''։ (5) Ոմանք․ Եւ ասէ ցառաջինն։ (7) Ոմանք․ Գրեա վաղվաղակի ութսուն։ (9) Ոմանք․ Պակասեսցէ այն․․ զձեզ յարկսն։ (10) Ոմանք․ 'Ի փոքրուն անիրաւ է։ (12) Բազումք․ Ո՞ տացէ ձեզ։ (13) Ոմանք յաւելուն․ Ոչ ոք ծառայ կարէ․․ զմին ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ։ (14) Ոմանք․ Եւ անգոսնէին զնա։ (15) Ոմանք․ Դուք էք որ արդա''․․ զանձինս ձեր առաջի։ (16) Ոսկան․ Արքայութի̃ այ̃ բռնաբարի, և ա̃մ ոք։ (16) Օրինակ մի․ Յայնմ հետէ աւետարանիցէք զարքայութի̃ այ̃ աւե-

նր̄ վիրաւորեալ․ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 'ի 21
փշրանացն՝ որ անկանէին 'ի սեղանոյ մեծատանն ։ այլ
և շունք եւս՝ գային և լիզուին զվէրս նր̄ ։ * Եղև մեռանել 22
աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա 'ի գոգ
աբրահամու ։ մեռաւ և մեծատունն՝ և թաղեցաւ ։ * և 23
'ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ 'ի տանջանսն էր․
եւտես զաբրահամ 'ի հեռաստանէ, և զղազարոս 'ի գոգ
նր̄ հանգուցեալ ։ * Եւ նա՝ աղաղակեաց և ասէ․ հայր 24
աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, և առաքեա զղազարոս, զի
թացցէ զծագ մատին իւրոյ 'ի ջուր, և զովացուսցէ
զլեզու իմ, զի պապակիմ 'ի տապոյ աստի ։ * Եւ ասէ ցնա 25
աբրահամ․ որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբարիս
քո 'ի կեանսն քում, և ղազարոս նոյնպէս զչարչարանս․
արդ՝ սա աստ մխիթարի, և դու այդր՝ պապակիս ։
* և 'ի վերայ այսր ամի՝ վիհ մեծ է ը̄ մեր և ը̄ 26
ձեր․ եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն․
և ոչ այտի ոք՝ առ մեզ անցանել ։ * Եւ ասէ․ արդ աղաչեմ 27
զքեզ հայր, զի արձակեսցես զդա 'ի տուն հօր
իմոյ․ * են իմ անդ եղբարք հինգ, ո̄պ զի տացէ նց̄ 28
վկայութի̄․ զի մի և նք̄ գայցեն յայս տեղի տանջանաց ։
* Եւ ասէ աբրահամ․ ունին զմովսէս և զմարգարէսն, 29
նց̄ լուիցեն ։ * Եւ նա ասէ․ ո՛չ հայր աբրահամ, բայց 30
թէ 'ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս̄, և ապաշխարիցեն ։
* Եւ ասէ ցնա․ եթէ մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն, 31
և ոչ թէ 'ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին ։

ԳԼ։ ԺԷ․

ՂԳ Ասաց և առ աշակերտսն իւր․ ոչ է մարթ չգալ գայթագղութեան․ 1
բայց վա՜յ այնմիկ է՝ յորոյ ձեռն գայցէ ։
* Լաւ էր նմա՝ թէ վէմ երկանաքար կախէր ըզպարանոցէ նր̄, 2
և անկանէր 'ի ծով, քան թէ գայթագղեցուցանիցէ զմի ոք 'ի փոքրկանցս յայսցանէ ։
* Զգոյշ կացէք անձանց ։ եթէ մեղիցէ եղբայր քո, սաստեա նմա ։ 3
և եթէ ապաշխարիցէ, թող նմա ։ * և եթէ եւթն անգամ 4
մեղիցէ քեզ, և եւթն անգամ դարձցի 'ի քեզ և
ասիցէ՝ ապաշխարեմ, թողցես նմա ։ * Եւ ասեն առաքեալքն 5
ցտր̄․ յաւել մեզ հաւատս ։ * Եւ ասէ տր̄․ եթէ 6
ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանխոյ, և ասիցէք
թզենիդ այդմիկ․ խլեա՛ց և տնկեաց 'ի ծովու,
և հնազանդեսցի ձեզ ։ * Իսկ ո՛վ ոք 'ի ձէնջ որ ունիցի 7
ծառայ հողագործ կամ հովիւ, որ իբրև մտանիցէ
յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղվաղակի, թէ անց բազմեաց ։
* այլ ոչ ասիցէ ցնա, թէ պատրաստեա զինչ 8
ընթրելոյ իցեմ, և գօտի ածեալ պաշտեա զիս՝ մինչև
կերայց և արբից, և ապա կերիցես և արբցես դու ։
* Մի թէ շնորհ ունիցի ծառային այնմիկ, զի արար զամ̄ 9
հրամանսն ։ * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ առնիցէք զամ̄ 10
հրամայեալսն ձեզ, ասասջիք՝ թէ ծառայք անպիտանք
եմք, զոր պարտէաքն առնել՝ արարաք ։
Կ * Եւ եղև մինչ երթայր նա յե̄մ, և ինքն անցանէր ը̄ 11
մէջ սամարեայ և գալիլեացւոց ։ * Եւ մինչ դեռ մտանէր 12
'ի գեղ մի, պատահեցան նմա տասն այր բորոտ,
որք կացին 'ի հեռաստանէ, * բարձին զձայնս՝ 13
և ասեն․ յս̄ վարդապետ՝ ողորմեաց մեզ ։ * Եւ իբրև 14
ետես զնս̄, ասէ ցնս̄․ երթայք ցուցէք զանձինս քահանայիցն ։
և եղև իբրև գնացին, առժամայն սրբեցան ։

15 * Մի ոմն 'ի նոցանէ իբրև ետես՝ թէ բժշկեցաւ, դարձաւ
16 անդրէն՝ 'ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զա̄ծ․ * անկաւ
'ի վերայ երեսաց իւրոց առ ոտս նր̄՝ և գոհանայր
17 զնմանէ․ և ինքն էր սամարացի ։ * Պատասխանի ետ
յս̄՝ և ասէ․ ոչ տասն սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝ իննունքն
18 ո՞ւր են․ * զի ոչ գտան դառնալ տալ փառս ա̄յ,
19 բայց միայն այլազգիս այս ։ * Եւ ասէ ցնա․ արի գնա,
20 զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ ։ * Իբրև հարցաւ 'ի ՂԴ
փարիսեցւոցն՝ թէ երբ գայցէ արքայութի̄ ա̄յ․ պատասխանի
ետ նց̄՝ և ասէ․ ոչ գայ արքայութի̄ ա̄յ խորանօք․
21 * և չասիցեն թէ ահաւասիկ աստ է՝ կամ անդ,
22 զի ահա արքայութի̄ ա̄յ 'ի ներքս 'ի ձեզ է ։ * Ասաց
և առ աշակերտսն․ եկեսցեն աւուրք ցանկանալոյ ձեզ
մի յաւուրցն որդւոյ մարդոյ տեսանել, և ոչ տեսանիցէք ։
23 * Եւ եթէ ասիցեն ձեզ՝ եթէ ահաւասիկ է՝ կամ
24 անդ, մի երթայցէք զհետ ։ * Զի ո̄պ փայլակն փայլատակեալ
'ի ներքոյ երկնից՝ ը̄դ երկնիւք ծագիցէ,
25 նոյնպէս և որդի մարդոյ յաւուրն իւրում ։ * Բայց նախ
պարտ է նմա բզ̄մ չարչարել՝ և խոտել յազգէս յայսմանէ ։
26 * Եւ ո̄պ եղև յաւուրսն նոյի, նոյնպէս եղիցի
27 և յաւուրս որդւոյ մարդոյ ։ * ուտէին՝ ըմպէին՝
կանայս առնէին՝ և արանց լինէին, մինչև յօրն յորում
եմուտ նոյ 'ի տապանն, և եկն ջրհեղեղն՝ և կորոյս զամենեսին ։
28 * Նոյնպէս՝ և ո̄պ յաւուրսն ղովտայ եղև,
ուտէին ըմպէին, գնէին վաճառէին, տնկէին շինէին․
29 * և յորում աւուր ել ղովտ 'ի սոդոմայ, տեղաց հուր
30 և ծծումբ յերկնից՝ և կորոյս զամենեսին ։ * ըստ նմին
օրինակի եղիցի և յաւուրն՝ յորում որդի մարդոյ յայտնելոց
31 է ։ * Յայնմ աւուր որ կայցէ 'ի տանիս՝ և կարասի
իւր 'ի տան, մի իջցէ առնուլ զայն․ և որ յանդի
32 իցէ, նոյնպէս մի դարձցի յետս ։ * Յիշեցէք զկնոջն
33 ղովտայ ։ * Որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել,
կորուսցէ զնա․ և որ կորուսցէ, ապրեցուսցէ զնա ։
34 * Ասեմ ձեզ․ յայնմ գիշերի՝ թէ եղիցին երկու 'ի մի
35 մահիճս, մին՝ առցի, և միւսն թողցի․ * և եթէ եղիցին
երկու՝ աղալ 'ի միասին, մին՝ առցի, և միւսն թողցի․
և եթէ իցեն երկու յանդի, մին՝ առցի, և միւսն թողցի ։
36 * Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա․ յո՞ տր̄ ։ * Եւ նա՝ ասէ
37 ցնս̄․ ուր մարմին է, անդր և արծուիք ժողովեսցին ։

ԳԼ։ ԺԸ։

1 Ասաց և առակ մի նոցա, առ այն՝ թէ պարտ է յամ̄ ԿԱ
2 ժամ կալ նոցա յաղօթս՝ և մի ձանձրանալ ։ * ասէ․ ՂԵ
դատաւոր մի էր 'ի քաղաքի ուրեմն, յա̄յ ոչ երկնչէր՝
3 և 'ի մարդկանէ ոչ ամաչէր ։ * Եւ այրի մի էր 'ի նմին
քաղաքի, գայր առ նա և ասէր․ դատ արա ինձ յոսոխէ
4 իմմէ ։ * Եւ ոչ կամէր 'ի բզ̄մ ժամանակս ։ յետ այնորիկ
ասէ 'ի միտս իւրում, թէ և յա̄յ ոչ երկնչիմ, և
5 'ի մարդկանէ ոչ ամաչեմ, * դոնէ՝ վա̄ աշխատ առնելոյ
զիս այրւոյն՝ արարից նմա դատ, զի մի 'ի սպառ
6 եկեալ թախանձիցէ զիս ։ * Եւ ասէ տր̄․ լուարո՛ւք
7 զինչ դատաւորն անիրաւութե̄ ասէր ։ * Իսկ ա̄ծ՝ ո՞չ
առնիցէ վրէժխնդրութի ծառայից իւրոց, որ աղաղակեն
առ նա 'ի տուէ և 'ի գիշերի, և երկայնամիտ միայն
8 լինիցի առ նս̄ ։ * այո՛ ասեմ ձեզ․ զի արասցէ վրէժխնդրու-

տարանեալ, և ա̄մ ոք ։ (21) Ոմանք․ Եւ ցանկայր յագել 'ի փշրանացն՝ որ ։ (21) 'ի [illegible]''․ Եւ լեզոյին ։ (22) Ոմանք․ Եւ եղև մեռանել․․ և տանել զնա հրեշտակաց 'ի գոգն աբ'' ։ (23) Ոմանք․ Եւ զղազար 'ի գոգ նր̄ ։ (25) Ոմանք․ Ընդրէն 'ի կեանսն քո ։ (28) Ոմանք․ տացէ նց̄ վկայ''․․ յայսմ տեղի ։ (29) Ոմանք․ Եւ զմարգարէս ։ (30) Ոմանք․ Բայց եթէ 'ի մե''․․ և ապաշխարեսցեն ։ (31) Ոմանք․ Ոչ լուիցեն․․․ ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն ։ Գլ․ ԺԷ․ (2) Ոմանք․ Կախեալ էր զպարանոցէ նր̄, և անկեալ 'ի ծով քան թէ գայթագղեցուցանէ ։ (3) Ոմանք․ Մեղիցէ քեզ եղբայր քո ։ (7) Ոմանք․ Իսկ ո՞վ է 'ի ձէնջ ։ (9) Ոմանք․ Շնորհ ինչ ունիցի ծա'' ։ (11) Ոմանք․ Մինչ երթայր ։ Եւ ոմանք․ մինչդեռ երթայր նա (12) Ոմանք․ 'ի գեօղ ուրուք ։ (12) Ոմանք․ Պատահեցին նմա տասն այր բորոտք ։ (13) Ոմանք․ Զձայնս իւրեանց և ա'' ։ (14) Ոմանք․ Զանձինս ձեր քահա'' ։ (17) Ոմանք․ Ոչ տասն դոքա սր''․․ ինունքն ո՞ւր են ։ (20) Ոմանք․ Ոչ գոյ արքայութի̄ ։ (21) Ոմանք․ Եւ ոչ ասիցեն թէ ահա'' ։ (25) Ոմանք․ Բզ̄մ չարչարել ։ (30) Ոմանք․ Յայտնելոց իցէ ։ (33) Ոմանք․ Որ խնդրէ զանձն ։ (34) Օրինակ մի․ Ամէն ասեմ ձեզ․ յայնմ ։ (34) Ոմանք․ Եթէ իցեն երկու 'ի մի ։ (35) Ոմանք․ Եւ եթէ իցեն երկու աղ'' ։ Գլ․ ԺԸ․ (4) Ոմանք․ Յետ այսորիկ ասէ 'ի ։ (5) Ոմանք․ Գոնեա վա̄ աշխատ․․ արարից նմա դատաստան զի․․ թախանձեսցէ զիս ։ (6) Բզ̄մք հրամայականին չէշդին առնին, Լուարուք զինչ ։ (7) Ոմանք․ Ոչ արասցէ վրէժխնդ'' ։

բութն ն՟ց վաղվաղակի ։ Իսկ որդի մարդոյ եկեալ ,
գտանիցէ՞ արդեւք հաւատս յերկրի ։
ԿԲ * Ասաց և առ ոմանս պանծացեալս յանձինս թէ արդարք 9
իցեն՝ և խոտիցեն զբովս , զառակս զայս ։ * Արք 10
երկու ելին 'ի տաճարն կալ յաղօթս , մին փարիսեցի
և միւսն մաքսաւոր ։ * Փարիսեցին կայր մեկուսի , և 11
զայս առանձին աղօթս մատուցանէր ․ ա՟ծ իմ՝ գոհանամ
զքէն ․ զի ոչ եմ իբրև զայլս 'ի մարդկանէ , զյափշտակօղս՝
և զանիրաւս՝ և զշնս , կամ իբրև զայս մաքսաւոր ։
* այլ պահեմ երկիցս 'ի շաբաթու , և տամ 12
տասանորդս յամ ստացուածոց իմոց ։ * Եւ մաքսաւորն 13
կայր մեկուսի , և ոչ կամէր՝ և ոչ զաչս ընդ երկինս
ամբառնալ ․ այլ կոծէր զկուրծս իւր՝ և ասէր ․ ա՟ծ՝
քաւեա՛ զիս զմեղաւորս ։ * Ասեմ ձեզ ․ էջ սա արդարացեա՛լ 14
'ի տուն իւր քան զնա ։ Զի ա՟մ որ բարձրացուցանէ
զանձն իւր , խոնարհեսցի ․ և որ խոնարհեցուցանէ
զզ զանձն , բարձրասցի ։ * Մատուցանէին առ նա 15
և մանկտի՝ զի մերձեսցէ 'ի ն՟ս ․ իբրև տեսին աշակերտքն՝ սաստէին ն՟ց ։ * Իսկ յ՟ս կոչեցեա՛լ զն՟ս առ 16
ինքն՝ ասէ ․ թո՛յլ տուք մանկտւոյդ գա՛լ առ իս , և մի՛
արգելուք զդոսա ․ զի այդպիսեացդ է արքայութի ա՟յ ։
* Ամէն ասեմ ձեզ ․ որ ոչ ընդունիցի զարքայութի 17
ա՟յ իբրև զմանուկ , ոչ մտցէ 'ի նա ։
ԿԳ * Եւ եհարց զնա ոմն իշխան՝ և ասէ ․ վարդապետ բարի՝ 18
զի՞նչ գործեցից , զի զկեանսն յաւիտենականս ժառանգեցից ։ * Ասէ ցնա յ՟ս ․ զի՞ ասես զիս բարի ․ չի՛ք 19
ոք բարի , բայց մի ա՟ծ , հա՛յր ։ * Զպատուիրանս գիտես ․ 20
մի՛ շնար , մի՛ սպանաներ , մի՛ գողանար , մի՛ սուտ
վկայեր , պատուեա՛ զհայր քո և զմայր ։ * Եւ նա՝ ասէ ․ 21
զայդ ա՟մ պահեցի 'ի մանկութէ իմմէ ։ * Իբրև 22
լուաւ զայն յ՟ս , ասէ ցնա ․ միւս ևս պակաս է քեզ ․
զա՟մ ինչ զոր ունիս վաճառեա՛ և տո՛ւր աղքատաց , և
ունիցիս գանձ յերկինս ․ և եկ զկնի իմ ։ * Նա՝ իբրև 23
լուաւ զայս , տրտմեցաւ ․ քանզի էր մեծատուն յոյժ ։
* Իբրև ետես զնա յ՟ս տրտմեալ , ասէ ․ ո՜րպ դժուարաւ 24
որ ինչս ունիցին՝ մտանիցեն յարքայութի ա՟յ ։
* Դիւրագոյն իցէ մալխոյ ընդ ծա՛կ ասղան անցանել , 25
քան մեծատան յարքայութի ա՟յ մտանել ։ * Եւ որ լուանն՝ 26
ասէին ․ և ո՞ կարիցէ ապրել ։ * Եւ նա ասէ ․ 27
անհնարինք առ 'ի մարդկանէ , հնարաւո՛րք են յա՟յ ։
* Եւ ասէ պետրոս ․ ահաւասիկ մեք թողաք զա՟մ ինչ 28
զմեր , և եկաք զկնի քո ։ * Եւ նա՝ ասէ ցն՟ս ․ ամէն ասեմ 29
ձեզ ․ եթէ ո՛չ ոք է՝ որ եթող զտունս , կամ զծնօղս ,
կամ զեղբարս , կամ զկին , կամ զորդիս՝ վ՟ն արքայութ՟ն
ա՟յ , * եթէ ոչ առնուցու բազմապատիկ 'ի ժամանակիս 30
յայսմիկ ․ և յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանսն յաւիտենականս
ժառանգեսցէ ։ * Եւ առեալ զերկոտասանսն 31
առանձինն՝ ասէ ցն՟ս ․ ահաւասիկ ելանեմք յե՟մ ․
և կատարեսցին ա՟մ գրեա՛լքն մարգարէիւք վ՟ն որդւոյ
մարդոյ ։ * զի մատնեսցի հեթանոսաց , և կատակեսցի ․ 32
* և հարկանիցեն ․ և սպանանիցեն զնա ․ և յերիր աւուր 33
յարիցէ ։ * Եւ ն՟ք՝ ոչինչ իմացան յայնցանէ , այլ էր 34
բանն ծածկեա՛լ 'ի նոցանէ , և ոչ գիտէին զասացեալսն ։
ԿԴ * Եւ եղև 'ի մօտելն ն՟ր յերիքով , կոյր ոմն նստէր առ 35
զէ ճանապարհաւն մուրացիկ ։ * Իբրև լուաւ զանցանել 36
ժողովրդեանն , հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն ։ * Եւ 37
պատմեցին նմա՝ թէ յ՟ս նազովրեցի անցանէ ։ * Աղաղակեաց 38
39 և ասէ ․ յ՟ս որդի դաւթի՝ ողորմեա՛ ինձ ։ * Եւ
որ առաջին երթային՝ սաստէին ն՟մ զի լռեսցէ ․ և նա՝
ևս առաւել աղաղակէր ․ որդի դաւթի՝ ողորմեա՛ ինձ ։
40 * Զտեղի առ յ՟ս , և հրամայեաց ածել զնա առ իւր ։
41 և իբրև մերձ եղև առ նա , եհարց զնա և ասէ ․ * զի՞նչ
կամիս դու՝ զի արարից քեզ ։ և նա ասէ ․ տ՟ր զի բացցին
42 աչք իմ՝ և տեսից ։ * Եւ յ՟ս՝ ասէ ցնա ․ հայեա՛ց
43 հաւատք քո կեցուցին զքեզ ։ * Եւ առժամայն ետես ,
և երթայր զհետ ն՟ր՝ և փառաւոր առնէր զա՟ծ ։ և ա՟մ
ժողովրդեանն տեսեալ , տայր օրհնութիւն ա՟յ ։

ԳԼ․ ԺԹ․

1 Եւ մտեալ շրջէր ընդ երիքով ։ * և ահա՝ այր մի ԿԵ
2 անուն կոչեցեալ զակքէոս ․ և նա էր մաքսապետ ․
3 և ինքն մեծատուն ․ * և խնդրէր տեսանել՝ թէ ո՞վ իցէ
յ՟ս , և ոչ կարէր 'ի բազմութենէն , զի կարճ էր հասակաւ ։
4 * Եւ ընթացեալ յառաջս , ել 'ի ժանտաթզենին
զի տեսանիցէ զնա ․ քանզի ընդ այն իսկ անցանելոց
5 էր ։ * Իբրև եկն 'ի տեղին ․ հայեցաւ 'ի վեր յ՟ս՝ և
ասէ ցնա ․ զակքէ փութա՝ էջ այտի ․ զի այսօր 'ի տան
6 քում արժան է ինձ ագանել ։ * փութացաւ և էջ՝ և
7 ընկալաւ զնա ուրախութ՟բ ։ * Իբրև տեսին ամենեքին ,
տրտնջէին և ասէին՝ թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել ։
8 * Եկն՝ եկաց զակքէոս՝ և ասէ ցտ՟ր ․ տ՟ր՝ ահա
զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց ․ և եթէ զոք զրկեցի ,
9 հատուցից չորեքկին ։ * Եւ ասէ ցնա յ՟ս ․ այսօր եղև
փրկութ՟ի տանս այսմիկ ․ քանզի և սա որդի աբրահամու
10 է ։ * Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել
11 զկորուսեալն ։ * Եւ մինչդեռ ն՟ք զայն լսէին , յաւել առակ մի՝
և ասէ , վասն մերձենալոյ ն՟ր յե՟մ , և համարելոյ
նոցա թէ առժամայն յայտնելոց է արքայութի ա՟յ ։
12 * Ասէ ․ այր ոմն՝ ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի՝ ԿԶ
առնուլ իւր թագաւորութի ․ և դառնալ ։
13 * Եւ կոչեցեալ զծառայս իւր՝ ետ ն՟ց տասն մնաս , և ԿԷ
14 ասէ ցն՟ս ․ յարդեցէք զայդ՝ մինչև եկից ։ * Եւ քաղաքացիքն
ն՟ր ատէին զնա , առաքեցին հրեշտակս զկնի
ն՟ր՝ և ասեն , թէ ոչ կամիմք թագաւորել դմա 'ի վերայ
15 մեր ։ * Եւ եղև դառնա՛լ նմա՝ առեա՛լ զթագաւորութին ․
և կոչեալ զծառայսն՝ որոց տուեալ էր զարծաթն ,
16 զի գիտասցէ թէ ո՛ զինչ շահեցաւ ։ * Եկն առաջինն
17 և ասէ ․ տէ՛ր , մնասն քո՝ տասն մնաս արար ։ * Եւ ասէ
ցնա ․ ապրիս ծառայ և բարի , զի 'ի փոքու հաւատարիմ
եղեր , լե՛ր իշխանութի ունել 'ի վերայ տասն
18 քաղաքի ։ * Եկն երկրորդն՝ և ասէ ․ մնասն քո՝ արար
19 հինգ մնաս ։ * Ասէ ցնա ․ և դու լե՛ր 'ի վերայ հինգ
20 քաղաքաց ։ * Եկն միւսն և ասէ ․ տէ՛ր՝ ահա մնասն
21 քո զոր ունէի , ծրարեա՛լ 'ի վարշամակի ․ * երկնչէի 'ի
քէն , զի այր ստամբակ ես ․ բառնաս՝ զոր ոչ եդիր , և
22 հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր ։ * Եւ ասէ ցնա ․ 'ի բերանոյ
քումմէ դատեցայց զքեզ ծառա՛յ անհաւատ ․ գիտէիր
թէ ես այր մի ստամբակ եմ , բառնամ զոր ոչ եդի ,
23 և հնձեմ՝ ուր ոչ սերմանեցի ։ * և ընդէ՞ր ոչ ետուր
զարծաթն իմ 'ի սեղանաւորս , և եկեալ ես տոկոսեօք
24 պահանջէի ։ * Եւ ասէ ցպաստաւորսն ․ առէք
'ի դմանէ զմնասն , և տարա՛յք տուք այնմ՝ որ ունիցի
25 զտասն մնասն ։ * Եւ ասեն ցնա ․ տէ՛ր՝ ունի տասն մնաս ։
26 * Ասեմ ձեզ , եթէ ա՟մ որ ունիցի՝ տացի ․ և յայնմանէ

---

(11) Ոմանք ․ Եւ զայս առանձինն ։ (13) Ոմանք ․ Եւ չկամէր և ոչ զաչսն ։ (15) Ոմանք ․ Առ նա մանկտի՝ զի մերձեսցէ ։ (16) Ոմանք ․ Կոչեաց զն՟ս ։ (17) Ոմանք ․ Որ ոչ ընկալցի զար՟ ։ (18) Ոմանք ․ Եւ եհարց զնա ոմն իշ՟ ։ (19) Այլում օրինակ յաւելուած և աստանօր համաձայն մերումս ․ Մի ա՟ծ , հայր ։ ա՟ռ 'ի մար՟ ․ Ժ ․ 18 ։ (22) Ոմանք ․ Լուաւ զայս յ՟ս ․․ մի ևս պակաս ։ (22) Բազումք ․ Գանձս յերկինս ։ (23) Ոմանք ․ Զի էր մեծատուն ։ (24) Ոսկան ․ Ո՜րպ դժուարին է որք ինչս ։ (27) Ոմանք ․ Անհնարինք 'ի մարդկա՟ ․․ են ա՟յ ։ (29) Ոմանք ․ Եթող զտուն ։ (30) Ոմանք ․ Բազմապատիկ և 'ի ժմկի ։ (32)(33) Ոսկան յաւելու ․ Եւ կատակեսցի , և հարկանիցեն և թքանիցեն ։ * Եւ իբրև հարկանիցեն ։ (34) Ոմանք ․ Զասացեալսն ։ (38) Ոմանք ․ Աղաղակէր և ասէր ․ յ՟ս ։

ԳԼ ․ ԺԹ ․ (2)(8) Ոմանք ․ Զաքէոս ։ (2) Ոմանք ․ Եւ ինքն էր մեծատուն ։ (7) Ոմանք ․ Տեսին զնա ամէքն ։ (9) Ոմանք ․ Աբրահամու է ։ (11) Ոմանք ․ Եւ մինչդեռ ն՟ք զայս լսէին , յաւել ․․․ մերձենալոյ ․․ յայտնելոց իցէ արքայութ՟ին ա՟յ ։ (12) Ոմանք ․ Առնել իւր թագաւորութի ։ (14) Ոմանք ․ Եւ քաղաքացիքն որ ատէին զնա՝ առա՟ ։ (15) Ոմանք ․ 'Ի դառնալն ն՟մ ․․․ և կոչել զծառայսն որոց ։ (19) Ոմանք ․ Ասէ և ցնա , և դու ։ (22) Ոմանք ․ Զոր ոչ սերմանեցի ։ (23) Ոմանք ․ Զարծաթդ իմ 'ի սե՟ ․․ և ես եկեալ տոկոսիւք պա՟ ։ (26) Ոմանք ․ Թէ ա՟մ որ ունիցի ։

մանէ որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի 'ի նմանէ:
* Բայց զթշնամիսն իմ զայնոսիկ, որ ո՛չն կամէին զիս 27
թագաւորել 'ի վերայ նց՟, ածէք այսր, և սպանէք ա-
ռաջի իմ: * Եւ իբրև զայս ասաց, գնա՛յ յառաջ՝ ե- 28
լանել յերուսաղէմ:

ԿԸ/ԷԿ * Եւ եղև իբրև մերձեցաւ 'ի բեթփագէ և 'ի բեթա- 29
նիա մօտ 'ի լեառնն որ կոչի ձիթենեաց, առաքեաց եր-
կուս յաշակերտացն իւրոց՝ և ասէ: * Երթայք դուք 30
'ի գեղջն՝ որ հանդէպ մեր կայ. յոր իբրև մտանիցէք՝ գը-
տանիցէք յաւանակ կապեալ, յորում ոչ 'ի մարդկանէ
երբէք ոչ նստաւ. լուծէք զնա և ածէք: * Եւ եթէ 31
ոք հարցանիցէ զձեզ՝ եթէ ընդէ՞ր լուծանէք, այսպէս
ասասջի՛ք ցնա, թէ տեառն իւրում պիտոյ է: * Իբ- 32
րև չոգան որ առաքեցանն, գտին որպէս ասաց նց՟, կայր
յաւանակն: * Եւ մինչ դեռ լուծանէին զյաւանակն, 33
ասեն տեարքն նորա ցնս՟. զի՞ լուծանէք զյաւանակդ:
* Եւ նք՟ ասեն. տեառն իւրում պիտոյ է: * և ածին 34
զնա առ յս՟: և արկին զնովաւ զհանդերձս, և հեծու- 35
ցին զյս՟: * Եւ մինչդեռ երթայր, զհանդերձս իւ- 36
րեանց տարածանէին զճանապարհաւն: * Եւ իբրև 37
այն ինչ մերձ եղև 'ի զառ 'ի վայր լերինն ձիթենեաց,
սկսաւ ամ՟ բազմութիւն աշակերտացն ուրախութբ՟ օրհնել
զած՟ 'ի ձայն մեծ՝ վս՟ ամ՟ եղելոց զօրութեանցն զոր տե-
սին, * և ասէին. օրհնեալ որ գայ թագաւորդ յանուն 38
տն՟. խաղաղութիւն յերկինս, և փառք 'ի բարձունս: * Եւ 39
ոմանք 'ի փարիսեցւոցն յամբոխէ անտի՝ ասեն ցնա.
վարդապետ՝ սաստեա՛ աշակերտացդ քոց: * Պատաս- 40
խանի ետ՝ և ասէ. ասեմ ձեզ՝ զի և թէ դոքա լռես-
ցեն՝ քարինքդ աղաղակեսցեն: * Եւ իբրև մերձեցաւ, 41
տեսեալ զքաղաքն ելաց 'ի վերայ նր՟, և ասէ. * Եթէ 42
գիտէիր դու գոնէ յաւուրս յայսմիկ զխաղաղութիւն քո.
բայց այժմ ծածկեցաւ յերեսաց քոց: * Զի եկեսցեն 43
աւուրք 'ի վերայ քո, և պատեսցեն զքեւ թշնամիք քո
պատնէշ. և պաշարեսցեն զքեզ, և նեղեսցեն զքեզ
յամ՟ կողմանց. * և յատակեսցեն զքեզ, և զորդիս քո 44
'ի քեզ. և ոչ թողուցուն քար 'ի վր՟ քարի յամ՟ 'ի քեզ. փո-
խանակ զի ոչ ծաներ զժամանակ այցելութե՟ քո: * Եւ 45
մտեալ 'ի տաճարն սկսաւ հանել զաղաւնեվաճառսն,
և զգնօղս. և զսեղանս հատավաճառացն ցրուեաց: * և 46
ասէ ցնս՟. գրեալ է՝ և եղիցի տուն իմ տուն աղօթից.
և դուք արարէք զդա՝ այրս աւազակաց: * Եւ ուսու- 47
ցանէր զնս՟ հանապազ 'ի տաճարին: իսկ քահանայա-
պետքն և դպիրք՝ և գլխաւորք ժողովրդեանն խնդ-
րէին զնա կորուսանել, * և ոչ գտանէին թէ զինչ 48
արասցեն. զի ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային
զնմանէ 'ի լսել:

ԳԼ. Ի:

ԿԹ/ԷԲ Եւ եղև 'ի միում աւուրցն յայնցանէ, մինչ դեռ ու- 1
սուցանէր զժողովուրդն 'ի տաճարին՝ և աւե-
տարանէր, հասին 'ի վերայ քահանայապետքն և դպիրք
ծերովքն հանդերձ, * և ասեն ցնա. ասա՛ մեզ՝ որո՛վ 2
իշխանութբ՟ գործես դու զայդ, կամ ո՛վ է որ ետ քեզ
զա՛յդ իշխանութիւն: * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս՟. 3
հարցից և ես զձեզ բան մի, և ասացէք ինձ: * Մկըր- 4
տութիւնն յովհաննու՝ յերկնի՞ց էր՝ եթէ 'ի մարդկանէ:
5 * Եւ նք՟ խորհեցան 'ի միտս իւրեանց՝ և ասեն. * Ե-
6 թէ ասեմք յերկնից, ասէ՝ իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք
նմա. և եթէ ասեմք 'ի մարդկանէ, ամ՟ ժողովուրդն
քարկոծ առնէն զմեզ. զի հաստատեալ է 'ի միտս զյով-
7 հաննէ թէ մարգարէ է: * Եւ պատասխանի ետուն՝
8 չգիտել թէ ուստի իցէ: * Եւ յս՟ ասէ ցնս՟. և ո՛չ ես
ասեմ ձեզ, որո՛վ իշխանութբ՟ առնեմ զայս:

9 * Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն՝ զառակս զայս. այր Հ
ոմն տնկեաց այգի, և ետ զնա մշակաց. և ինքն գնաց ԷԳ
10 ճանապարհ ժամանակս բզմս՟: * Եւ 'ի ժամու՝ առա-
քեաց առ մշակսն ծառայ, զի 'ի պտղո՛յ այգւոյն տա-
ցեն նմ՟: և մշակքն գան հարին զնա՝ և արձակեցին ու-
11 նայն: * Եւ յաւել միւս ևս ծառայ յղել. նք՟՝ և զնա
ևս գան հարին, անարգեցին, և առաքեցին ունայն:
12 * Եւ յաւել՝ զերրորդն առաքել. նք՟՝ և զնա վիրաւո-
13 րեցին, և հանին արտաքս: * Ասէ տէր այգւոյն. զի՞նչ
արարից, առաքեցից զորդի իմ սիրելի, թերևս 'ի սմա-
14 նէ պատկառեսցեն: * Իբրև տեսին զնա մշակքն, խոր-
հեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն. սա՛ է ժառանգն. սպան-
15 ցո՛ւք զսա, զի մեր լինիցի ժառանգութիւն: * և հանին
զնա արտաքս քան զայգին՝ և սպանին: Արդ՝ զի՞նչ ա-
16 րասցէ ընդ նս՟ տէր այգւոյն. * ո՛չ ապաքէն գայցէ և
կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ, և տայցէ զայգին՝ այ-
17 լոց: Իբրև լուան՝ ասեն. քա՛ւ մի՛ լիցի: * Եւ նա հայե-
ցեալ ընդ նս՟՝ ասէ. իսկ զի՞նչ իցէ այն որ գրեալն է՝
եթէ վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղև գլուխ
18 անկեան: * Ամենայն՝ որ ընդհարցի ընդ վէմս ընդ
այս, խորտակեսցի, և յորո՛յ վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա:
19 * Եւ խնդրէին դպիրքն և քահանայապետք արկանել
'ի նա ձեռս 'ի նմին ժամու, և երկեան 'ի ժողովրդենէն.
զի գիտէին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն զայն:

20 * Եւ ապա սպասեցին, և առաքեցին դաւաճանս կեղ- ՀԱ
ծաւորեալս՝ զանձինս առ արդարս ունել. զի ըմբռ- ԷԴ
նեսցեն զնա բանիւք, առ 'ի մատնել զնա պետութե՟
21 և իշխանութե՟ դատաւորին: * Հարցին ցնա՝ և ասեն.
վարդապետ՝ գիտեմք եթէ ուղիղ խօսիս և ուսուցա-
նես, և ոչ առնուս ակն. այլ ճշմարտութբ՟ զճանա-
22 պարհն այ՟ ուսուցանես. * արժա՞ն է մեզ՝ կայսեր հար-
23 կս տալ՝ թէ ոչ: * Եւ նայեցեալ ընդ խորամանկու-
24 թն նց՟՝ ասէ ցնս՟. * ցուցէք ինձ զդահեկանն: և նք՟՝
ցուցին: և ասէ. զո՞յր պատկեր և գիր ունի: պատաս-
25 խանի ետուն՝ և ասեն, զկայսեր: * Եւ նա՝ ասէ ցնս՟.
արդ՝ երթա՛յք տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զայն՝ այ՟:
26 * Եւ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բանիւք առաջի ժողո-
վրդեանն. և զարմացեալ ընդ պատասխանին նր՟՝ լռեցին:
27 * Մատուցեալ ոմանք 'ի սադուկեցւոցն, որք հակա- ՀԲ
28 ռակէին չլինել յարութե՟, հարցին զնա՝ * և ասեն. ԷԵ
վարդապետ՝ մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր
մեռանիցի՝ որոյ իցէ կին, և նա անորդի իցէ, զի առ-
նուցու եղբայր նր՟ զկինն, և յարուսցէ զաւակ եղբօր
29 իւրում: * Արդ՝ եւթն եղբարք էին. և առաջինն ա-
30 ռեալ կին, մեռաւ անորդի: * առ զնա և երկրորդն,
31 մեռաւ և նա անորդի: * առ զնա և երրորդն: նոյն-
32 պէս և իւթանեքին, և ոչ թողին որդիս: * մեռաւ և
33 կինն: * արդ՝ 'ի յարութեան ում 'ի նոցանէ լինիցի կին.
34 զի իւթանեքին կալան զնա կին: * Պատասխանի ետ
նո-

---

(30) Ոմանք. Երթայք 'ի գեաւղն: (31) Ոմանք. Ասաս-ջիք նց՟: (35) Ոմանք. Եւ ածեն զնա առ.. զնովաւ հան-դերձս: (36) Ոմանք. Տարածանէին զճանապարհայն: (37) Ոմանք. Մերձեղև զառ 'ի վայր: (40) Ոմանք. Պատասխանի ետ յս՟ և ասէ: (40) Ոսկան. Զի եթէ դոքա լռ'': (44) Բազմք. Քար 'ի քարի վերայ յամ՟ի 'ի քեզ: (46) Ոմանք. Գրեալ է. եղիցի.. և դուք զդա արար'': (48) Ոմանք. Եւ ոչ գիտէին թէ զինչ ա'': (48) Յօրինակին գրեալ. Զնմանէ 'ի լսել:
ԳԼ. Ի. (1) Ոմանք. 'Ի տաճարին և աւետա'' (2) Ոմանք. Իշխանութբ՟ առնես դու զայդ, կմ՟ ո՟ է որ ետ: (3) Ոմանք. Եւ ես ձեզ. կամ, զձեզ բան մի: (5) Ոմանք. Եւ նոքա խորհէին 'ի միտս իւրեանց՝ և ասէին: (6) Ոմանք. Հաստատեալ էր 'ի: (7) Ոմանք. Թէ ուստի է:

(10) Ոմանք. Տայցեն նմ՟: (11) Ոմանք. Նք՟ և զայն ևս.. և ա-նարգեցին: (14) Օրինակ մի. Խորհեցան ը՟ միտս իւրեանց և ասեն.. զի մեր լիցի: (15) Ոմանք. Արտաքոյ քան զայ'': (16) Ոմանք. Եւ կորուսցէ.. և տացէ զայգին: (17) Ոմանք. Թէ զվէմն զոր: (18) Ոմանք. Եւ յոր վր՟ անկցի: (19) Ոմանք. Զի գիտացին թէ առ: (21) Ոսկան. Գիտեմք զի ուղիղ: (24) Ոմանք. Զո՞յր զպատկեր (26) Ո-մանք. Ընդ պխնիս նր՟: (27) Ոմանք. Չլինել յարութե՟: (28) Ոմանք. Որ ունիցի կին, և նա: (29) Ոմանք. Եւ առաջինն առեալ: (30) Ոմանք. Ա՛ռ զնոյն և երկ'': (31) Ո-մանք. Նոյնպէս և եւթանեքին: (32) Ոսկան յաւելու. * Յետ ամենեցուն մեռաւ և կինն: (33) Ոմանք. Զի եւթա-նեքին կա'':

նոցա յ՟ս՝ և ասէ․ որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս
առնեն՝ և արանց լինին ։ * Իսկ որ արժանի լինիցին 35
այնմ աշխարհի հասանել, և յարութեն որ'ի մեռելոց՝
ոչ կանայս առնեն, և ոչ արանց լինին ։ * Քանզի և 36
ոչ մեռանել ևս կարեն, զի հաւասար հրեշտակաց են՝
և որդիք ա՟յ․ քանզի յարութեան որդիք են ։ * Այլ 37
զի յառնեն մեռեալք, և Մովսէս գուշակեաց 'ի մորենւոջն,
ո՟պ ասէ զ՟տր ա՟ծ աբրահամու, և զ՟ա՟ծ սահակայ, և
զ՟ա՟ծ յակովբայ ։ * Եւ ա՟ծ չէ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց․ 38
զի ամենեքին նմա կենդանի են ։ * Պատասխանի ետուն նմ 39
ոմանք 'ի դպրացն՝ և ասեն․ վարդապետ՝ բարւոք ասացեր ։
* Եւ ոչ ևս ոք իշխէր հարցանել զնա՝ և ոչինչ ։ 40
ՀԳ * Ասէ և առ ն՟ս․ զիարդ ասեն զ՟քս՝ թէ որդի է դաւթի․ 41
* և ինքն դաւիթ ասէ 'ի գիրս սաղմոսաց․ ասաց 42
ԷԴ տ՟ր ց՟տր իմ, նիստ ը՟ աջմէ իմմէ, * մինչև եդից զթշնամիս 43
քո պատուանդան ոտից քոց ։ * Իսկ արդ՝ եթէ 44
դաւիթ զնա տ՟ր կոչէ, զիարդ որդի ն՟ր իցէ ։ * Եւ լու 45
'ի լու ա՟մ ժողովրդեանն, ասէ ցաշակերտսն ։ * զգոյշ 46
լերուք 'ի դպրացն, որ կամին պատմուճանօք շրջել, և
սիրեն ողջոյնս 'ի հրապարակս, և զնախաթոռս 'ի ժողովուրդս,
և զբարձերէցս յընթրիս, * Որ ուտեն զտունս 47
այրեաց, և պատճառանօք յերկարեն զաղօթս․
նոքա ընկալցին աւելի դատաստանս ։

ԳԼ․ ԻԱ․

ՀԴ Ու հայեցեալ՝ ետես զմեծատունսն որ արկանէին 1
զտուրս իւրեանց 'ի գանձանակն ։ * Ետես և զկին 2
ոմն այրի աղքատ, որ արկ անդր երկուս լումայս ։ * Եւ 3
ասէ․ արդարև ասեմ ձեզ․ զի այրին այն աղքատ՝ աւելի
արկ քան զամենեսին ։ * Ամենեքին ն՟ք՝ 'ի մթերից 4
իւրեանց արկին յընծայսն ա՟յ․ բայց նա 'ի կարօտութենէ
իւրմէ զա՟մ զկեանս իւր՝ զոր ունէր արկ ։
ԷԷ * Եւ յասել ոմանց զտաճարէն, թէ գեղեցիկ վիմօք և 5
աշտարակօք զարդարեալ է, ասէ․ * զայդ ա՟մ զոր տեսանէք, 6
եկեսցեն աւուրք՝ յորս ոչ թողցի այդր քար
'ի քարի վերայ, որ ոչ քակտեսցի ։
ՀԵ * Հարցին ցնա և ասեն․ վարդապետ՝ երբ լինիցի այդ, 7
և զի՞նչ նշան իցէ՝ յորժամ այդ լինելոց իցէ ։ * Եւ 8
նա ասէ․ զգոյշ կացէք․ մի խաբիցիք․ զի բազումք գասցեն
յանուն իմ, և ասիցեն թէ ես եմ․ և մերձեցաւ
ժամանակ․ մի երթայցէք զկնի ն՟ց ։ * Եւ յորժամ լսիցէք 9
պատերազմունս և խռովութիւնս՝ մի զարհուրիցիք,
զի պարտ է նախ՝ այնմ լինել, այլ ոչ առժամայնն կատարած ։
* Յայնժամ ասէ ց՟նս․ յարիցէ ազգ յազգի 10
վերայ, և թագաւորութի 'ի թագաւորութե վերայ ։ * և 11
շարժմունք մեծամեծք․ և 'ի տեղիս տեղիս սովք և սրածունք․
եղիցին արհաւիրք և նշանք մեծամեծք յերկնից ։
* Բայց յառաջ քան զայս ա՟մ, մխեսցեն զձեռս իւրեանց 12
'ի ձեզ՝ և հալածեսցեն․ մատնեսցեն 'ի ժողովուրդս և
'ի բանտս, և տանիցին առաջի դատաւորաց և թագաւորաց
վ՟ս անուան իմոյ ․ * և լինիցի ձեզ այն 'ի վկայութի ։ 13
* Արդ՝ դիք 'ի սիրտս ձեր, մի յառաջագոյն 14
կրթել տալոյ պատասխանի ։ * զի ես տաց ձեզ բերան 15
և իմաստութի, որում ոչ կարիցեն կալ հակառակ
կ՟մ տալ պատասխանի ա՟մ հակառակորդքն ձեր ։ * Մատնեսջիք 16
և 'ի ծնողաց, և յեղբարց, և յազգականաց և
'ի բարեկամաց, և սպանանիցեն 'ի ձէնջ․ * և եղիջիք 17

18 ատեցեալք յա՟մենեցունց վ՟ս անուան իմոյ ․ * և մազ
19 մի 'ի գլխոյ ձերմէ՝ ոչ կորիցէ ․ * և համբերութ՟բ՝ ձերով
20 ստասջիք զոգիս ձեր ։ * Այլ յորժամ տեսանիցէք
շուրջ պատեալ զօրօք զե՟մ, յայնժամ գիտասջիք
21 թէ մերձ է օր ն՟ր ։ * Յայնժամ որ 'ի հրէաստանի իցեն՝
փախիցեն 'ի լերինս, և որ 'ի միջի ն՟ր իցեն՝ խուսեսցեն,
22 և որ 'ի գաւառսն իցեն՝ մի մտցեն 'ի նա ։ * զի
աւուրք վրէժխնդրութե են այնոքիկ, առ 'ի կատարելոյ
23 ա՟մ գրելոց ։ * Բայց վա՜յ իցէ յղեաց և ստնտուաց
յաւուրսն յայնոսիկ ։ զի եղիցի տագնապ մեծ 'ի վերայ
24 երկրի, և բարկութի ժողովրդեանն այնմիկ ։ * Եւ անկցին
'ի սուր սուսերի, և գերեսցին յամենայն հեթանոսաց․
և ե՟րմ եղիցի կոխան յազգաց, մինչև կատարեսցին
25 ժամանակք հեթանոսաց ։ * Եւ եղիցին նշանք
յարեգակն և 'ի լուսին և յաստեղս․ և յերկրի տագնապ
հեթանոսաց՝ 'ի յահեղ բարբառոյ իբրև ծովու և
26 խռովութե, * յելանելոյ ոգւոց մարդկան յերկիւղէ՝
և 'ի կարծեաց եկելոց 'ի վերայ տիեզերաց․ զի զօրութիւք
27 երկնից շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի
մարդոյ եկեալ՝ ամպովք զօրութ՟բ և փառօք բազմօք ։
28 * Եւ յորժամ սկսանիցի այս լինել, ամբարձջիք
և բարձրացուսջիք զգլուխս ձեր․ զի մերձ է փրկութի
29 ձեր ։ * Եւ ասաց առակ մի ն՟ց․ տեսանիցէք զթզենիդ,
30 և զա՟մ ծառ․ * յորժամ ցուցանիցեն զպտուղ իւրեանց,
տեսանէք՝ և 'ի նոցանէ ճանաչէք եթէ մերձ է ամառն ։
31 * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ա՟մ եղեալ,
32 գիտասջիք թէ մերձ է արքայութի ա՟յ ։ * Ամէն
ասեմ ձեզ․ թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև ա՟մ
33 այս լինիցի ։ * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ
34 ոչ անցանիցեն ։ * Զգոյշ լերուք անձանց, գուցէ ծանրանայցեն
սիրտք ձեր շուայտութ՟բ և արբեցութ՟բ՝ և
հոգւովք աշխարհականօք, և յանկարծակի հասանիցէ
35 'ի վերայ ձեր օրն այն․ * զի իբրև զորոգայթ հասանիցէ
'ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ա՟մ երեսս
36 երկրի ։ * Արթուն կացէք այսուհետև, յա՟մ ժամ
աղօթս արարէք, զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ
ա՟մէ որ լինելոց է, և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ ։
37 * Եւ 'ի տուէ 'ի տաճարին ուսուցանէր, և զգիշերսն ելեալ
38 ագանէր 'ի լերինն՝ որ կոչէր ձիթենեաց ։ * Եւ
ամենայն ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա ՎԸ
'ի տաճարն լսել 'ի նմանէ ։

ԳԼ․ ԻԲ․

1 Մերձեցաւ տօն բաղարջակերացն՝ որ կոչէր պասքա ։ ՀԶ
2 * Եւ խնդրէին քահանայապետքն և դպիրք՝
թէ ո՟րպ սպանանիցեն զնա․ բայց երկնչէին 'ի ժողովրդենէ
3 անտի ։ * Արդ եմուտ սատանայ՝ 'ի յուդա
'ի կոչեցեալն իսկարիովտացի, որ էր 'ի թուոյ երկոտասանիցն
4 ։ * Չոգաւ եդ բանս ը՟ քահանայապետսն՝
և ընդ դպիրս, և ընդ իշխանս ժողովրդեանն, զի մատնեսցէ
5 զնա ն՟ց ։ * Եւ խնդացին, և խոստացան տալ
6 նմա արծաթ․ * և յանձն առ՝ և խնդրէր պարապ մատնել
7 զնա ն՟ց՝ մեկուսի յամբոխէն ։ * Ե՛կն օր բաղարջակերացն,
8 յորում օրէն էր զենուլ զպասեքն ։ * և առաքեաց
զպետրոս, և զյովհաննէս՝ և ասէ․ երթայք
9 պատրաստեցէք մեզ զպասեքն զի կերիցուք ։ * և ն՟ք
10 ասեն․ ո՞ւր կամիս զի պատրաստեսցուք ։ * Եւ ասէ
ցն՟ս

---

(35) Ոմանք․ Յարութեն 'ի մեռելոց ։ (40) Ոմանք․ Եւ ոչ ոք ևս ։ (42) Բզմք․ Զի ինքն դաւիթ ասէ ։ (46) Ոմանք․ Զողջոյնս 'ի հրա‥ և զբարձրերէցս յընթրիս ։ (47) Ոմանք․ Աւելի դատաստան ։

Գլ․ ի՟ա․ (2) Ոմանք․ Անդ երկուս լու‥ ։ (4) Յօրինակին ն՟իւեր․ 'Ի կարօտութէ իւրմէ ։ (6) Ոսկան․ Այդ ա՟մ զոր տեսա‥ ։ (8) Ոմանք․ Եւ ասասցեն թէ ես ։ (8) Բզմք․ Մի երթայցէք զկնի ն՟ց ։ (9) Ոմանք․ Առ ժամայն կատարած ։ (10) Ոմանք․ 'Ի յազգի վերայ ։ (11) Ոմանք․ Եւ եղիցին արհա‥ մեծամեծք յերկինս ։ (12) Ոսկան․ Եւ մատնեսցեն 'ի ։ (12) Ոմանք․ Եւ տանիցեն առաջի ։ (13) Ոմանք․ Եւ լինիցի 'ի ձեզ այն 'ի վկ‥ ։ (15) Ոմանք․ Ոչ կարասցեն կալ ։ (18) Ոմանք․ 'Ի գլխոյ ձերոյ ։ (20) Բզմք․ Թէ մերձ է աւեր ն՟ր ։ (21) Ոմանք․ Ն՟ր իցեն խուսեսցին ։ (24) Ոմանք․ Յա՟մ հեթանոսս‥ կոխան ազգաց ։ (25) Ոմանք․ Եւ եղիցի նշան‥ յահեղ բարբառոյ ։ (29) Ոմանք․ Տեսանէք․ կամ, տեսէք զթզենիդ և զա՟մ ծառս ։ (30) Ոմանք․ Զպտուղս իւրեանց ։ (32) Բզմք․ Մինչև այս ա՟մ ։ (32) Ոմանք․ Ամենայն եղիցի ։ (34) Բզմք․ Եւ հոգովք․ կամ, հոգաւք ։ (36) Ոմանք․ Եւ յա՟մ ժամ աղ‥ արժանի լինիցէք‥ որ լինելոց իցէ ։ (38) Ոմանք․ Ընդ առաւօտն առ նա ։

Գլ․ ի՟բ․ (1) Ոմանք․ Որ կոչէր պասեք ։ (4) Ոմանք․ Չոգաւ ետ բանս ։ (6) Ոմանք․ Յամբոխէ անտի ։ (10) Ոմանք․ Իբ-

ցնա · ահա՛ իբրեւ մտանիցէք 'ի քաղաքն , պատահեսցէ
ձեզ այր մի բարձեալ սափոր ջրոյ · երթիջիք զհետ նր 'ի
տունն յոր մտանիցէ · * և ասասջիք տանուտեառն տանն · 11
վարդապետ ասէ քեզ · ո՞ւր են վանքն իմ , յորում զպասեքն
ուտիցեմ աշակերտօքս հանդերձ ։ * և նա ցուցցէ 12
ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ , և անդ պատրաստեսջիք
։ * Եւ գնացեալ գտին ոպ և ասացն նց 13
և պատրաստեցին զպասեքն ։ * Եւ իբրեւ ժամ եղեւ՝ 14
բազմեցաւ , և երկոտասան առաքեալքն ը նմ ։ * Եւ 15
ասէ ցնա · Ցանկալով ցանկացայ զայս պասեք ուտել
ընդ ձեզ՝ մինչչև չարչարեալ իցեմ ։ * Բայց ասեմ ձեզ , 16
թէ ոչ ևս կերայց 'ի սմանէ , մինչև լցցի յարքայութե
այ ։ * Եւ ընկալեալ բաժակ՝ գոհացաւ և ասէ · առէք 17
զայդ՝ և բաժանեցէք 'ի ձեզ ։ * Ասեմ ձեզ , թէ 18
յայսմ հետէ՝ ոչ արբից 'ի բերոյ որթոյ , մինչև եկեսցէ
արքայութի այ ։ * Եւ առեալ հաց , գոհացաւ , եբեկ 19
և ետ նց՝ և ասէ · այս է մարմին իմ , որ վս բազմաց
տուեալ · զայս արասջիք առ իմոյ յիշատակի ։ * Նոյնպէս 20
և զբաժակն յետ ընթրեացն առ՝ և ասէ · այս բաժակ
է նոր ուխտ՝ իմով արեամբ վս ձեր հեղեալ ։ * Բայց 21
ահաւասիկ՝ ձեռն մատնչի իմոյ ընդ իս 'ի սեղանս ։ * և 22
որդի մարդոյ ըստ սահմանելոյն երթայ , բայց՝ վայ
մարդոյն այնմիկ յոյր ձեռն մատնիցի ։ * Եւ նոքա՝ ըսկսան 23
խնդրել ընդ միմեանս , թէ ո՞վ է 'ի նոցանէ՝ որ
զայն գործելոց իցէ ։
ՀԷ * Եղեւ՝ և հակառակութի 'ի մէջ նց , թէ ո՞վ 'ի նոցանէ 24
համարիցի մեծ ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա · Թագաւորք 25
ազգաց տիրեն նց , և որ իշխեննն նց՝ բարերարք կոչին ·
* այլ դուք՝ ոչ այնպէս · այլ որ մեծն է 'ի ձեզ՝ եղիցի 26
իբրև զկրտսերն , և առաջնորդն իբրև զսպասաւորն ։
* Ո՞վ է մեծ , բազմակա՞նն՝ եթէ սպասաւորն · ոչ ապաքէն՝ 27
բազմականն · բայց ես եմ 'ի միջի ձերում իբրև զսպասաւոր
։ * Եւ դուք էք՝ որ ցանդ կայիք ընդ իս 28
'ի փորձութիս իմ · * և ես ուխտեմ ձեզ՝ ոպ և հայր 29
իմ ուխտեաց ինձ զարքայութի · * զի ուտիցէք և ըմպիցէք 30
'ի սեղան իմ յարքայութեն իմում · և նստիցիք յերկոտասան
աթոռ՝ դատել զերկոտասան ազգ իսրայէլի ։
ՀԸ * Եւ ասէ Տր · Սիմովն Սիմովն , ահա՛ սատանայ խնդրեաց 31
զձեզ խարբալել իբրև զցորեան · * այլ ես աղաչեցի 32
վս քո՝ զի մի պակասեսցեն հաւատք քո ։ և դու
երբեմն դարձցիս՝ և հաստատեսցես զեղբարս քո ։ * Եւ 33
Նա՝ ասէ ցնա · Տր՝ ընդ քեզ պատրաստ եմ և 'ի բանտ
և 'ի մահ երթալ ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա · ասեմ քեզ 34
պետրէ՝ չիցէ այսօր հաւու խօսեալ , մինչև երիցս ուրասցիս
զիս չգիտել ։ * Եւ ասէ ցնա · յորժամ առաքեցի 35
զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշկաց , միթէ՝
կարօտացա՞յք իմիք ։ * և նոքա ասեն · և ոչ իմիք ։ Ապա՝ 36
ասէ · այլ այժմ որ ունի քսակ՝ բարձցէ , նոյնպէս և
մախաղ · և որ ոչն ունիցի , վաճառեսցէ զձորձս իւր՝
և գնեսցէ իւր սուսեր ։ * Բայց ասեմ ձեզ · զի այս 37
ևս որ գրեալ է՝ պարտ է՝ զի կատարեսցի յիս , թէ ը
անօրէնս համարեցաւ · զի որ վասն իմ ինչ է՝ վճարեալ
է ։ * Եւ նոքա ասեն · Տր՝ ահաւասիկ են աստ երկու 38

39 սուրք ։ և նա ասէ ցնա · բաւական են ։ * Եւ ելեալ
գնաց ըստ սովորութեն 'ի լեառն ձիթենեաց · գնացին
40 զհետ նր և աշակերտքն ։ * Իբրև եհաս 'ի տեղին՝ ասէ
41 ցնա · յաղօթս կացէք չմտանել 'ի փորձութի ։ * Եւ ինքն
մեկնեցաւ 'ի նոցանէ իբրև քարընկէց մի , եդ ծունր՝
42 կայր յաղօթս , * և ասէր · Հա՛յր՝ եթէ կամիս՝ անցո
զբաժակս զայս յինէն · բայց ոչ իմ կամք՝ այլ քոյդ լիցին ։
43 * Եւ երեւեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից՝ և զօրացուցանէր
զնա · և էր 'ի տագնապի , և մտադիւրութբ
44 ևս կայր յաղօթս ։ * և հոսէին 'ի նմանէ քրտունք իբրև
զկայլակս արեան՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ 'ի յերկիր ։
45 * Եւ յարուցեալ յաղօթիցն , եկն առ աշակերտսն՝ եգիտ
46 զնա 'ի քուն 'ի տրտմութենն · * և ասէ ցնա · զի՞
ննջէք , արիք կացէք յաղօթս՝ զի մի մտանիցէք 'ի փորձութի ։
47 * Եւ մինչ դեռ խօսէր , ահաւասիկ ամբոխ ·
և որ կոչէրն յուդա՝ մի յերկոտասանիցն առաջնորդէր
նց ։ Իբրև մերձեցաւ առ յս՝ համբուրել զնա · քանզի
զայն նշան տուեալ էր նց · թէ ընդ որում ես համբուրեցից՝
48 նա է , զնա ունիցիք ։ * Ասէ ցնա յս · յուդա՝
49 համբուրելո՞վ մատնես զորդի մրդ ։ * Իբրև տեսին
որ զնովաւն էին՝ որ ինչ եղեն , ասեն ցնա · Տր՝ հարցուք
50 զնա սրով ։ * Եւ եհար մի ոմն 'ի նոցանէ զքահանայապետին
ծառայ , և 'ի բաց եհատ զաջոյ ունկն
51 նորա ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ · թո՛յլ տուք մինչև
ցայդ վայր · և մատուցեալ յունկն՝ բժշկեաց զնա ։
52 * Եւ ասէ ցեկեալսն 'ի վերայ նր ցքահանայապետսն ,
և ցիշխանս տաճարին և ցծերսն · իբրև 'ի վերայ աւազակի՞
53 ելէք սուսերօք և բրօք ։ * հանապազ ընդ ձեզ
էի 'ի տաճարին , և ոչ ձգեցէք ձեռս յիս · այլ այս է
54 ձեր ժամ , և իշխանութի խաւարի ։ * Եւ կալեալ զնա՝
ածին և մուծին 'ի տուն քահանայապետին ։ և պետրոս
55 երթայր զկնի նր հեռագոյն ։ * Իբրև լուցին կրակ 'ի
մէջ գաւթին՝ և նստան շուրջ , նստաւ և պետրոս 'ի
56 մէջ նց ։ * Ետես զնա աղախին ոմն՝ զի նստէր առ լոյսն ·
հայեցաւ ընդ նա՝ և ասէ · և սա ընդ նմ էր որ ընդ
57 նմայն էին ։ * Իսկ պետրոս ուրացաւ և ասէ · ոչ գիտեմ
58 զնա կին դու ։ * Եւ յետ սակաւ միոյ՝ այլ ոմն
ետես զնա՝ և ասէ · և դու 'ի նոցանէ ես ։ և պետրոս
59 ասէ · այր դու՝ չեմ 'ի նոցանէ ։ * Եւ իբրև ժամ մի
անց 'ի վերայ , այլ ոմն վիճէր և ասէր · ստոյգ և սա
60 ընդ նմա էր , քանզի գալիլեացի է ։ * Ասէ պետրոս ·
այր դու՝ չգիտեմ զինչ խօսիդ ։ և առժամայն մինչդեռ
61 նա զայն ասէր , խօսեցաւ հաւ ։ * Դարձաւ Տր՝
և հայեցաւ 'ի պետրոս ։ և յիշեաց պետրոս զբանն Տն՝
զոր ասաց ցնա · մինչչև հաւու խօսեալ իցէ , երիցս ուրասցիս՝
62 չգիտել զիս ։ * և ելեալ արտաքս՝ ելաց դառնապէս ։
63 * Եւ արքն , որ պահէին զնա · այպն առնէին
64 զնովաւ , և հարկանէին ։ * Ծածկէին զերեսս նր՝ և
տանջէին · և հարցանէին զնա՝ և ասէին · մարգարեաց՝
65 ո՞վ է որ եհարն զքեզ ։ * և այլ բզմ ինչ հայհոյութբ
66 խօսէին 'ի նա ։ * Եւ իբրև այգ եղեւ , ժողովեցաւ ծերակոյտ
ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն և դպիրք , և
հանին ածին զնա յատեանն իւրեանց՝ և ասեն , եթէ

դու

րև մտանէք 'ի քաղաք · · յոր մտանիցեն ։ (12) Ոմանք · Զարդարեալ · անդ ։ (15) Ոմանք · Ցանկանալով ցանկա″ ։ (18) Ոմանք · Զի յայսմ հետէ ոչ ։ (19) Ոմանք · Եբեկ ետ նց ։ (20) Ոմանք · Բաժակ նոր ուխտ · · վս ձեր հեղլոյ · կամ , հեղլով ։ (22) Ոմանք · Մատնեսցի ։ (23) Ոմանք · Թէ ո՞ է ։ (24) Ոմանք · Եւ եղև հկռկութի · կամ , և եղև և հակա″ · · թէ ո՞ 'ի նցէ ։ (27) Ոմանք · Այլ ես եմ 'ի միջի · · իբրև սպասաւոր ։ (29) Ոմանք · Ինձ զարքայութին ։ (30) Օրինակ մի · 'ի սեղան հօր իմ յարքայութե ի″ · · · և նստիջիք ։ (31) Ոմանք · Խնդրեաց զձեզ խար″ ։ (32) Ոմանք · Աղաչեցից վս քո ։ Որ Օրինակ մի · Վս քո զհայր , զի մի ։ (34) Ոմանք · Մինչ երիցս ու″ ։ (35) Ոմանք · Կարօտեցայք իմիք ։ (36) Ոմանք · Որ ունիցի քսակ · · և որ ոչ ունի ։ (37) Ոմանք · Զոր գրեալ է ։ (42) Ոմանք · Այլ քոյդ լիցի ։ (43)(44) Ոմանք յօրինակաց 'ի սպառ զայնց առնեն զայս երկու համարս · * Եւ երևեցաւ նմա հրեշ″ · · * Եւ հոսէին 'ի նմանէ քր″ · · և այլ ոմանք՝ զառաջին համարն միայն դնեն , և զերկրորդն զանց առնեն ։ Իսկ օրինակ մի այսպէս ունի · Եւ զօրութբ և մտադիւրութբ ևս կայր յա″ ։ և զանց առնէ՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ 'ի յերկիր ։ Որ մերս համաձայն բազմաց ունէր զերկրորդն ևս ամբողջ · ոտ և էջմի ։ (44) Ոմանք · Հեղեալ յերկիր ։ (45) Ոմանք · Եւ եգիտ զնա 'ի ։ (48) Միայն օրինակս մեր ընդ այլ միում ունի՝ Մատնես զորդի այ · սոր այլք ամենեքին դնեն զորդի մարդոյ ։ ըստ որում և 'ի լատինն մերումս նշանակի ։ (49) Ոմանք · Հարցուք զսոսա սրով ։ (51) Բզմք · Թոյլ տուք մինչև ։ (51) Օրինակ մի · Եւ մատուս առ զունկն նր · և եդ անդէն 'ի տեղւոջ իւրում ։ Եւ մատուցեալ յունկն բժշկ″ ։ (52) Ոմանք · Եւ ցծերս ։ (53) Ոմանք · Յիս ձեռս ։ (55) Ոմանք · Եւ իբրև լուցին ։ (64) Ոմանք · Եւ հարցանէին զնա ։ (65) Ոմանք · Եւ այլ ինչ բզմ ։ (66) Ոմանք · Ժողովեցան ծերս″ · · · և

դու ես ք՟ն, ասա՛ մեզ։ * Ասէ ցն՟ա․ թէ ասացից ձեզ, 67
սակայն ոչ հաւատայք․ * և եթէ հարցից ինչ զձեզ՝ 68
չտա՛յք ինձ պատասխանի՝ կամ արձակիցէք։ * Բայց 69
յայսմ հետէ նստցի որդի մարդոյ ընդ աջմէ զօրութեան
ա՟յ։ * Եւ ասեն ամենեքեան․ ուրեմն դու ես որդին 70
ա՟յ։ և նա՝ ասէ ցնոսա․ դուք ասէք թէ ես եմ։ * Եւ 71
նոքա ասեն․ զի՞նչ ևս պիտոյ է մեզ վկայութ՟ի, զի
մեզէն իսկ լուաք 'ի բերանոյ դորա։

ԳԼ․ ԻԳ․

Եւ յարուցեալ ա՟մ բազմութիւնն՟ց, ածին զնա առ 1
պիղատոս։ * Եւ սկսան չարախօս լինել զնմանէ՝ 2
և ասել․ զսա գտաք զի թիւրէր զազգս մեր, և արգելոյր 'ի տալոյ հարկս կայսեր, և ասէր զանձնէ՝ թէ
ք՟ն իցէ թագաւոր։ * Իսկ պիղատոս եհարց զնա՝ և 3
ասէ․ դո՛ւ ես թագաւորն հրէից։ Նա՝ պատասխանի
ետ ն՟մ և ասէ․ դո՛ւ ասացեր։ * Ասէ պիղատոս ցքա- 4
հանայապետսն և ցժողովուրդսն․ չգտանեմ ինչ վնաս
յառնս յայսմիկ։ * Եւ նոքա պնդէին, և ասէին, թէ 5
խռովէ զժողովուրդս, ուսուցանէ ը՟ ա՟մ հրէաստան՝
սկսեալ 'ի գալիլեէ մինչև ցայսր։ * Իսկ պիղատոս իբ- 6
րև լուաւ զգալիլեէ, եհարց եթէ գալիլեացի է այրն։
* և իբրև գիտաց թէ յիշխանութ՟է հերովդի է, ետ 7
տանել զնա առ հերովդէս․ քանզի և նա յեմ էր յա-
ւուրսն յայնոսիկ։ * Եւ հերովդէս իբրև ետես զյ՟ս, 8
ուրախ եղև յոյժ․ զի ցանկայր 'ի բ՟զմ ժամանակաց
տեսանել զնա․ քանզի լսէր բ՟զմ անգամ զնմանէ, և
ակն ունէր նշան ինչ լինել՝ տեսանել 'ի նմանէ։ * Հար- 9
ցանէր զնա բանիւք բազմօք, և նա ո՛չինչ ետ նմա պա-
տասխանի։ * Կային քահանայապետքն և դպիրք՝ և 10
պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ։

ՀԹ * Արհամարհեաց զնա և հերովդէս հանդերձ իւրովք 11
զօրականօքն․ և այպն արարեալ՝ արկ զնովաւ հանդերձս
սպիտակս, և ետ տանել անդրէն առ պիղատոս։ * Եւ 12
եղեն բարեկամք պիղատոս և հերովդէս յաւուր յայն-
միկ․ քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց։ * Կոչեաց 13
պիղատոս զքահանայապետսն և զիշխանս և զժողովուր-
դըն, * և ասէ ցն՟ա․ ածէք մատուցէք ինձ զայրս զայս 14
իբրև զխոտորեցուցիչ ժողովրդեանն․ և ահաւասիկ
առաջի ձեր դատեցայ, և վնաս ինչ՝ ոչ գտի յառնս յայս-
միկ՝ զորոց դուք չարախօսեցէքդ զնմանէ․ * Այլ և 15
ոչ հերովդէս, քանզի եառ տանել զդա առ նա։ և
արդ՝ ոչինչ մահու արժանի է գործեալ դորա․ * խրա- 16
տեցից զդա, և արձակեցից։ * Զի հարկ էր մի մի ը՟ 17
տօնի արձակել ն՟ց։ * Եւ ն՟ք՝ աղաղակէին ա՟մ բազ- 18
մութ՟բն՝ և ասէին․ բարձ զդա, և արձակեա մեզ զբա-
րաբբա, * որ էր վ՟ս խռովութ՟ե իւիք եղելոյ 'ի քա- 19
ղաքին և սպանութ՟ե մտեալ 'ի բանտ։ * Դարձեալ պի- 20
ղատոս սկսաւ խօսել, քանզի կամէր արձակել զյ՟ս։
* Եւ նոքա՝ անդրէն աղաղակէին և ասէին․ 'ի խաչ 21
հան զդա։ * Եւ նա՝ երիցս ասէ ցն՟ա․ զի՞նչ չար ա- 22
րար սա․ ոչինչ վնաս մահու գտի 'ի սմա․ խրատեցից
զսա և արձակեցից։ * Եւ ն՟ք ստիպէին մեծաձայն՝ 23
և խնդրէին զնա՝ 'ի խաչ հանել․ և զօրանային բար-
բառքն ն՟ց և քահանայապետացն։ * Եւ պիղատոս հա- 24
ւանեցաւ՝ առնել զհայցուածս ն՟ց։ * Արձակեաց ն՟ց 25
զբարաբբայն՝ զոր վ՟ս խռովութ՟ե և սպանութ՟ե արկեալ
էր 'ի բանտ, զոր և խնդրէինն իսկ․ և զյ՟ս մատնեաց
26 կամացն ն՟ց։ * Իբրև առին գնացին զնա, ըմբռնեցին
զոմն սիմովն կիւրենացի՝ որ գայր յանդէ․ եդին 'ի
27 վերայ նորա զխաչն՝ բերել զկնի յ՟սի։ * Եւ երթայր
զհետ նորա բազմութ՟ի ժողովրդեանն, և կանանց՝ որ
կոծէին և աշխարէին զնա։

28 * Դարձաւ յ՟ս և ասէ ցն՟ա․ դստերք եր՟մի՝ մի լայք 'ի Չ
վերայ իմ, այլ լացէք 'ի վերայ անձանց և 'ի վերայ որդ-
29 ւոց ձերոց։ * զի եկեսցեն աւուրք յորս ասիցեն, թէ
երանի ամլոց և որովայնից՝ որ ոչ ծնան, և ստեանց՝
30 որ ոչ դիեցուցին։ * Յայնժամ սկսանիցին ասել լե-
րանց՝ թէ անկերո՛ւք 'ի վերայ մեր, և բլրոց՝ թէ ծած-
31 կեցէ՛ք զմեզ։ * Զի եթէ ընդ փայտ դալար՝ զայս առ-
32 նեն, ընդ չորն՝ զի՞նչ լինիցի։ * Ածին և այլ երկուս
33 չարագործս՝ սպանանել ընդ նմա։ * Իբրև չոգան 'ի
տեղին՝ կոչեցեալ գագաթն, անդ հանին զնա 'ի խաչ։
և զչարագործսն՝ զոմն ընդ աջմէ՝ և զոմն ընդ ձախմէ
34 խաչեցին։ * Եւ յ՟ս ասէ․ հայր՝ թո՛ղ դոցա՝ զի ոչ գի-
տեն զինչ գործեն։ Եւ 'ի բաժանել զհանդերձս ն՟ր,
35 արկին վիճակս։ * և կայր ժողովուրդն հայեցեալ։
Անգոսնէին զնա իշխանքն հանդերձ նոքօք՝ և ասէին․
զայլս ապրեցոյց, ապրեցուսցէ և զանձն՝ եթէ դա է
36 ք՟ս որդի ա՟յ ընտրեալն։ * Այպն առնէին զնա և զին-
ուորքն, եկեալ առաջի՝ մատուցանէին նմա քացախ,
37 * և ասէին․ եթէ դու ես թագաւորն հրէից՝ փրկեա՛
38 զանձն քո։ * Եւ էր գիր գրեալ 'ի վերայ նորա, յու-
նարէն՝ և դաղմատերէն՝ և եբրայեցերէն գրով, թէ՝
39 սա՛ է արքայն հրէից։ * Իսկ մի ոմն՝ 'ի կախելոց չա-
րագործացն հայհոյէր զնա՝ և ասէր․ ո՛չ դու ես ք՟ն,
փրկեա՛ զանձն քո և զմեզ։

40 * Պատասխանի ետ ընկերն սաստելով նմա՝ և ասէ․ ՉԱ
41 չերկնչի՞ս դու յա՟յ՝ զի 'ի նմին պատժի կաս։ * և մեք՝
յիրաւի, զի արժանի որոց գործեցաքն՝ առնումք ըզ-
42 հատուցումն․ և սա՝ ապիրատ ինչ՝ ոչ գործեաց։ * Եւ
ասէ ցյ՟ս․ յիշեա՛ զիս տ՟ր՝ յորժամ գայցես արքայութ՟բ
43 քով։ * Եւ ասէ ցնա յ՟ս․ ամէն ասեմ քեզ․ այսօր ը՟
44 իս իցես 'ի դրախտին։ * Եւ էր իբրև վեցերորդ ժամ․
և խաւար եղև 'ի վերայ ա՟մ երկրի մինչև ցիններորդ
45 ժամն․ խաւարեցա՛ւ արեգակն։ * Եւ հերձաւ վարա-
46 գոյր տաճարին ընդ մէջ։ * Եւ կարդաց յ՟ս 'ի ձայն մեծ՝
և ասէ․ հա՛յր՝ 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ։ զայս
47 իբրև ասաց՝ եհան զոգի։ * Եւ տեսեալ հարիւրա-
պետին զոր ինչ եղեն, փառաւո՛ր արար զա՟ծ՝ և ասէ․
48 արդարև՝ այրս այս՝ արդա՛ր էր։ * Եւ ա՟մ ժողովուրդ-
քըն որ եկեալ էին, և տեսանէին զտեսիլն զայն՝ և
49 զգործ․ բախէին զկուրծս՝ և դառնային։ * Կային և
ա՟մ ծանօթքն ն՟ր 'ի հեռաստանէ․ և կանայք որ եկեա՛լ
էին զհետ ն՟ր 'ի գալիլեէ՝ և տեսանէին զայն։

50 * Եւ ահա այր մի, անուն յովսէփ, որ էր նախարար՝ ՉԲ
51 այր բարեգո՛րծ և արդար․ * սա՛ չէր միաբանեալ ը՟
խորհուրդս և ընդ գործս ն՟ց․ յարիմաթեայ քաղաքէ
հրէից, որ և ինքն իսկ՝ ակն ունէր արքայութ՟ե ա՟յ։
52 * սա՝ մատուցեալ առ պիղատոս՝ խնդրեաց զմարմինն
53 յ՟սի։ * և իջուցեալ զնա՝ պատեաց պաստառակալաւ,
և եդ 'ի կուածոյ գերեզմանի․ ուր չէր զոք բնաւ ե-
դեալ։

ասէին եթէ դու ես։ (68) Ոմանք․ ինչ ցձեզ, չտայք։ (70) Ոմանք․ Դուք ասացէք թէ ես։ (71) Ոմանք․ Պիտոյ էն մեզ վկայութ՟ի։

Գլ․ Իգ․ (2) Ոմանք․ Չարախօսել զնմանէ՝ և։ (3) Ոմանք․ Թագաւոր հրէից։ (6) Ոմանք․ Գալիլեացի իցէ այրն։ (7) Ոմանք․ Զի և նա յեմ։ (9) Ոմանք․ Եւ նա ինչ ոչ ետ ն՟մ։ (10) Ոմանք․ Եւ պնդագոյն չա՛։ (11) Ոմանք․ Հանդերձ սպիտակ։ (12) Ոմանք․ Յառաջն թշնամիք։ (14) Ոմանք․ Զորոյ դուք չարախօսէքդ։ (17) Ոմանք․ Ըստ տօնին արձա՛։ (21) Ոմանք․ Եւ ն՟ք անդէն աղակէին (22) Ոմանք․ Զինչ ինչ չար արար․․․ մահու գտի 'ի սա։ (23) Ոմանք․ Բարբառք նոցա։ (25) Ոմանք․ Որ վ՟ս խռովութ՟ե։ (33) Ոմանք․ 'Ի տեղին անուանեալ գագաթն․ և ոմանք․ Կոչեցեալն գագաթն։ (34) Ոմանք․ Թո՛ղ սոցա, զի։ (35) Ոմանք․ Զնա և իշխանքն։ (36) Ոմանք․ Առաջի ն՟ր մատու՛։ (37) Ոմանք․ Եթէ դու ես ք՟ս թ՟գն։ (38) Ոմանք․ Դաղմատարէն․․ եթէ սա է թ՟գն հրէ՛։ (40) Բ՟զմ․ Չերկնչիցիս դու յա՟յ։ (40) Ոմանք․ Զի և 'ի նմին պատժի։ (42) Ոմանք․ Գաս արքայութ՟բ քով։ (44) Ոմանք․ Ցիննե ժամ։ (46) Ոմանք․ Աւանդեմ զոգիս․ և։ (47) Ոմանք․ Որ ինչ եղեն։ (48) Օրինակ մի․ Եկեալ էին 'ի տեսանել զտեսիլն զայն, և զգործս։ (49) Յայլում՟ի․ 'Ի գալիլեէ՝ և տեսա՛։ (49) Ոմանք․ 'Ի գալիլեայ՝ տեսանէին։ (50) Ոմանք․ Անունն յովսէփ։ (51) Ոմանք․ Յարեմաթեայ․․․ արքայութեն։ (53) Ոմանք․ Գերեզմանին․ ուր չէր բնաւ զոք։

դեալ: * Եւ օրն էր ուրբաթ, և շաբաթ լուսանայր: 54
* և երթային զհետ նո̄ կանայք՝ որ եկեալ էին ը̄ նմ̄ 55
'ի գալիլեէ • տեսին զգերեզմանն, և ո̄պ եդաւ մարմինն
նր̄: * Դարձան, և պատրաստեցին խունկս և եւղս • 56
և 'ի շաբաթուն հանդարտեցին վ̄ պատուիրանին:

ԳԼ: ԻԴ.

Բայց 'ի միաշաբաթուն վաղ՝ քաջ ընդ առաւօտն, ե- 1
կին 'ի գերեզմանն • բերին զխունկսն զոր պատրաս-
տեցին • և այլ կանայք ընդ նո̄: * Եւ գտին զվէմն թա- 2
ւալեցուցեալ 'ի գերեզմանէ անտի: * և մտեալ 'ի ներ- 3
քս՝ ոչ գտին զմարմինն տն̄ յսի: * Եւ եղև ընդ հիա- 4
նալն նց̄ վ̄ այնորիկ, և ահա արք երկու հասին առ
նո̄ 'ի հանդերձս լուսաւորս: * Եւ իբրև զահի հարան՝ 5
և խոնարհեցուցին զերեսս իւրեանց յերկիր, ասեն
ցնո̄ • զի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս՝ * չէ աստ, 6
այլ յարեաւ: Յիշեցէք ո̄պ խօսեցաւ ընդ ձեզ մինչ էրն
'ի գալիլեա, * և ասէր՝ թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ 7
մատնել 'ի ձեռս մարդոց մեղաւորաց, և 'ի խաչ ելա-
նել, և յերրորդ աւուր յառնել: * Եւ յիշեցին զբանն 8
նր̄: * Եւ դարձան պատմեցին զայս ա̄մ մետասանիցն, 9
և այլոյն ամենեցուն: * Եւ էին մարիամ մագդաղէ- 10
նացի, և յովհաննա, և մարիամ յակովբայ, և այլք ը̄
նո̄՝ որ պատմեցին զայս առաքելոցն: * և երևեցան ա- 11
ռաջի նց̄ շաղփաղփուն բանքն նց̄՝ և չհաւատային նց̄:
* Բայց պետրոս յարուցեալ՝ ընթացաւ 'ի գերեզմանն, 12
և հայեցեալ՝ տեսանէ զկտաւսն լոկ՝ զի կային • և գը-
նաց ընդ միտս զարմացեալ, թէ զինչ եղև:
ԶԴ * Եւ ահա՝ երկուք 'ի նոցանէ երթային 'ի նմին աւուր 13
'ի գեղ մի, որ հեռի էր յէմ̄ հարիւր և վաթսուն աս-
պարիսաւ • և էր անուն նր̄ էմմաւուս: * և նոքա խօ- 14
սէին ընդ միմեանս վասն ա̄մ անցիցն անցելոց: * Եւ ե- 15
ղև ընդ խօսելն նց̄ և ընդ վիճել, և ինքն իսկ յս̄ մեր-
ձեցաւ՝ և երթայր ընդ նո̄: * և նց̄ աչք՝ կալեալ էին 16
առ 'ի չճանաչելոյ զնա: * Եւ ասէ ցնոսա • զի՞նչ են 17
բանքդ՝ վասն որոյ վիճիքդ ընդ միմեանս՝ մինչդեռ գը-
նայքդ, և տրտմեալ էք: * Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի 18
նոցանէ՝ որում անուն էր կղէոփաս, և ասէ ցնա • դու
միայն կաս յէմ̄, որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ 'ի նմ̄
յաւուրս յայսոսիկ: * Եւ ասէ ցնո̄ • զի՞նչ: և նոքա 19
ասեն • զյս̄ նազովրեցւոյ • որ եղև այր մարգարէ, հզօր
արդեամբք և բանիւք առաջի ա̄յ, և ա̄մ ժողովրդեանն:
* ո̄պ մատնեցին զնա քահանայապետքն՝ և իշխանքն մեր 20
'ի դատաստան մահու, և հանին զնա 'ի խաչ: * Մեք՝ 21
ակն ունէաք թէ նա է որ փրկելոցն է զիսրայէլ: այլ
և հանդերձ այսու ամենայնիւ, այս՝ երրորդ օր է յոր-
մէ հետէ այն գործեցաւ: * Այլ և կանայք ոմանք 22
'ի մէնջ զարմացուցին զմեզ • որք կանխեալ ընդ առա-
ւօտ չոգան 'ի գերեզմանն, * և ոչ գտին զմարմինն նր̄ • 23
եկին և ասեն, թէ և տեսիլ ևս հրեշտակաց տեսին,
որք ասէին զնմանէ թէ կենդանի է: * Եւ գնացին ո- 24
մանք 'ի մէնջ 'ի գերեզմանն, և գտին նոյնպէս՝ ո̄պ կա-
նայքն ասացին • բայց զնա ոչ տեսին: * Եւ նա՝ ասէ 25
ցնո̄ • ո՜վ անմիտք և հեղգամիտք 'ի հաւատալ: յա̄մ •
զոր խօսեցան մարգարէքն • * ոչ զնոյն պարտ էր չար- 26
չարել քս̄ի, և մտանել 'ի փառս իւր: * Եւ սկսեալ 'ի 27
մովսիսէ և յա̄մ մարգարէիցն, մեկնէր նց̄՝ որ ինչ յա̄մ
28 գիրս գրեալ է զնմանէ: * Իբրև մերձեցան 'ի գեղն
յոր երթային, և նա պատճառէր՝ հեռագոյն ևս ու-
29 րեք երթալ: * Եւ բռնադատեցին զնա՝ և ասեն • առ
մեզ ագիր, զի ընդ երեկս է, և տարաժամեալ է օրս:
30 և եմուտ՝ ագանել անդ ընդ նո̄: * Եւ եղև 'ի բազ-
մելն նր̄ ընդ նո̄, առեալ զհացն՝ օրհնեաց, եբեկ՝ և
31 ետ նց̄: * և նց̄՝ բացան աչք, և ծանեան զնա • և նա՝
32 եղև 'ի նոցանէ աներևոյթ: * Եւ ասեն ցմիմեանս • ոչ
իսկ և սիրտք մեր ճմլէին 'ի մեզ, մինչ խօսէրն ընդ մեզ
33 զճանապարհայն • և ո̄պ բանայր մեզ զգիրս: * Եւ յա-
րուցեալ նոյնժամայն՝ դարձան յէրուսաղէմ, և գտին
ժողովեալ զմետասանսն՝ և զորս ընդ նոսայն էին,
34 * և ասեն՝ թէ արդարև յարեաւ տր̄՝ և երևեցաւ սի-
35 մոնի: * Եւ նք̄ պատմէին զայն որ առ ճանապարհայնն,
և թէ զիա՞րդ ետ ծանօթս նոցա 'ի բեկանել հացին:
36 * Մինչ դեռ զայն խօսէին, ինքն իսկ յս̄ եկաց 'ի մէջ
նց̄՝ և ասէ ցնո̄ • խաղաղութի՛ ը̄ ձեզ • ես եմ՝ մի երկնչիք:
37 * և զահի հարեալ՝ երկնչէին • և համարէին ոգի ինչ
38 տեսանել: * Եւ ասէ ցնո̄ • զի՞ խռովեալ էք, և ընդէ՞ր
39 խորհուրդք ելանեն 'ի սիրտս ձեր: * տեսէք զձեռս իմ
և զոտս, զի ես՝ նոյն եմ • շօշափեցէք զիս՝ և տեսէք • զի
ոգի՝ մարմին և ոսկերս ոչ ունի, ո̄պ զիս տեսանէք զի
40 ունիմ: * Եւ զայս ասացեալ՝ եցոյց նց̄ զձեռսն և զոտսն:
41 * Եւ մինչդեռ տակաւին չհաւատային 'ի խնդութենէն, և ԶԴ.
զարմացեալ էին, ասէ ցնո̄ • ունի՞ք ինչ կերակուր աստ:
42 * Եւ նոքա ետուն նմա ձկան խորովելոյ մասն • և խո-
43 րիսխ մեղու: * Եւ առ՝ եկեր առաջի նց̄, և զմնացորդ-
44 սն ետ նց̄: * Եւ ասէ ցնո̄ • այս բանք են զոր խօ-
սեցայ ընդ ձեզ, մինչ առ ձեզն էի, թէ պարտ է՝ լնուլ
ա̄մ գրելոցն յօրէնսն մովսիսի, և 'ի մարգարէս, և 'ի
45 սաղմոսն վասն իմ: * Յայնժամ եբաց զմիտս նց̄՝ իմա-
46 նալ զգիրս: * Եւ ասէ ցնո̄, թէ այսպէս պարտ էր
չարչարել քս̄ի, և յառնել 'ի մեռելոց յաւուր երրոր-
47 դի • * և քարոզել յանուն նր̄ ապաշխարութի̄ և թո-
48 ղութի̄ մեղաց յա̄մ ազգս՝ սկսեալ յէրուսաղեմէ • * և
49 դո՛ւք էք վկայք այսոցիկ: * Եւ ահա ես առաքեմ զա-
ւետիս հօր իմոյ 'ի ձեզ • և դուք՝ նստարո՛ւք 'ի քաղա-
քիդ յէրուսաղէմ, մինչև զգենուցո՛ւք զօրութի̄ 'ի բար-
50 ձանց: * Եհան զնո̄՝ մինչև 'ի բեթանիա • և ամբարձեալ
51 զձեռս իւր օրհնեաց զնո̄: * Եւ եղև յօրհնելն նր̄ զնո̄,
52 մեկնեցաւ 'ի նոցանէ, և վերանայր յերկինս: * Եւ
նոցա երկիր պագեալ նմա՝ դարձան յէրուսաղէմ ու-
53 րախութի̄ մեծաւ: * Եւ էին հանապա՛զ 'ի տաճարին,
գովէին և օրհնէին զա̄ծ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՅ.

---

(54) Ոմանք. Եւ 'ի շաբաթն լուսանայր: (56) Ոմանք. Դարձան պատ''. խունկս եւղս:

Գլ. իդ. (1) Ոմանք. 'Ի միաշաբաթօջն, վաղքաջ ընդ: (2) Ոմանք. 'Ի գերեզմանէն. և մտեալ: (4) Ոմանք. Եւ եղև 'ի հիանալն նց̄ վ̄ այսորիկ. և ահա: (7) Ոմանք. Եւ յերրիր աւուր յառ'': (12) Ոմանք. Զկտաւնն լոկ՝ զի: (13) Ոմանք. Երկու 'ի նցէ . . . էմմաուս: (13) Օրինակ մի. Արք երկու 'ի նցէ էր''. . հարիւր և յիսուն ասպա''. : էմմաուս: (14) Ոմանք. Անցիցն անցելոյ: (17) Ոսկան. Մինչ դեռ երթայքդ, և տրտ'': (18) Ոմանք. Դու միայն կեաս յէմ̄. . յաւուրս յայսոսիկ: (21) Ոմանք. Նա իցէ որ փրկելոցն իցէ. կ̄, էր զիէլ. . երկրորդ օր է. . այդ գործեցաւ: (22) Ոմանք. Ընդ առաւօտն: (23) Ոմանք. Զմարմինն նր̄. . եթէ տեսիլ ևս հր'': (24) Ոմանք. Եւ գտին այնպէս, ո̄պ և կա'': (25) 'Ի լուս''. 'ի հաւատալ ա̄մ զոր խօ''. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (27) Ոմանք. Գրեալ էր զնմէ: (32) Ոմանք. Եւ ասէին ցմիմե'': զմեզ: (32) Յօրինակին գրէր. Ոչ էոյ և սիրտք: (34) Ոմանք. Եւ ասեն ցնո̄, եթէ արդարև յարեաւ տրն: (35) Ոմանք. Պատմեցին զայն որ: (35) Բազումք. Որ զճանապարհայնն: (36) Ոմանք. Եւ մինչդեռ զայն: (37) Օրինակ մի. Եւ զարհուրեալ երկն'': (43) Ոմանք. Եւ առեալ եկեր . . ետ նց̄: (44) Ոմանք. Եւ 'ի սաղմոսս վ̄ իմ: (48) Ոմանք. Եւ դուք վկայք բանիցս այսոցիկ: (50) Ոմանք. Եւ եհան զնո̄:

* 'Ի Հոլանդին՝ ոմանք. Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ ղուկասու:

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Յովհաննու:

	յովհ	մատ	մարկ	ղուկ
Վասն՝ զի անսկիզբն է բանն ած.	ա.	. .	. .	. .
Վասն յովհաննու վկայելոյն բանին այ.	բ.	. .	. .	. .
Վասն գալոյն առ նա գառինն այ.	գ.	. .	. .	. .
Վասն աշակերտացն առ յս ագանելոյն.	դ.	. .	. .	. .
Վասն գտանելո՛յն զՄեսիա.	ե.	. .	. .	. .
Վասն 'ի կանա հարսանեացն.	զ.	. .	. .	. .
Վասն արտաքս հանելոյն 'ի տաճարէն.	է.	. .	. .	. .
Վասն նիկոդեմոսի.	ը.	. .	. .	. .
Վասն 'ի յայենոն մկրտելոյն.	թ.	. .	. .	. .
Վասն խնդրէր լինելոյ վս սրբութե.	ժ.	. .	. .	. .
Վասն կնոջն սամարացւոյ.	ժա	. .	. .	. .
Վասն թագաւորազնին.	ժբ	. .	. .	. .
Վասն երեսուն և ութամեայ հիւանդին.	ժգ	ժգ	է.	ժգ
Վասն՝ զի հայր՝ ոչ զոք դատի.	ժդ	. .	. .	. .
Վասն հինգ հացին, և երկու ձկանն.	ժե	իզ	ժը	իը
Վասն գնալո՛յն 'ի վերայ ծովուն.	ժզ	իէ	ժէ	. .
Վասն մարտնչելոյն ընդ մեծաւս հրէից.	ժէ	. .	. .	. .
Վասն շրջելոյն յսի 'ի գալիլէ, և խրատու եղբարցն.	ժը	. .	. .	. .
Վասն խնդրելոյն հրէից ունել զյս.	ժթ	. .	. .	. .
Վասն 'ի ծնէ կուրին.	ի.	. .	. .	. .
Վասն դնելոյն յսի զանձն 'ի վր ոչխարացն.	իա	. .	. .	. .
Վասն նաւակատեացն յեէմ.	իբ	. .	. .	. .
Վասն ղազարու յարութեն.	իգ	. .	. .	. .
Վասն օծանելոյն զտրն.	իդ	կբ	խգ	իա
Վասն՝ որ ասաց յուդա զիւղոյն.	իե	կը	խդ	. .
Վասն յաւանակին.	իզ	խե	լբ	կը
Վասն մատչելոյ հեթանոսացն.	իէ	. .	. .	. .
Վասն հատին ցորենոյ.	իը	. .	. .	. .
Վասն յսի լոյս գալոյն յաշխարհ.	իթ	. .	. .	. .
Վասն ընթրեացն՝ և լուանալոյ զոտս աշակերտացն.	լ.	. .	. .	. .
Վասն չարչարանացն յսի, և սփոփելոյ զաշակերտսն.	լա	. .	. .	. .
Վասն գալոյ հոգւոյն՝ և մխիթարելոյ զաշակերտսն.	լբ	. .	. .	. .
Վասն ուրացութեն պետրոսի, և համարձակ խօսելոյ.	լգ	. .	. .	. .
Վասն ածելոյն զյս 'ի վանացն կայիափայ.	լդ	. .	. .	. .
Վասն տանելոյն զյս 'ի գողգոթա.	լե	. .	. .	. .
Վասն աւանդելոյ զհոգին.	լզ	. .	. .	. .
Վասն խնդրելոյն զտէրունական մարմինն.	լէ	կը	խը	ձբ
Վասն բերելոյն նիկոդեմոսի զզմուռսն.	լը	. .	. .	. .
Վասն գալոյ կանանցն 'ի գերեզմանն.	լթ	. .	. .	. .
Վասն դրօքն փակելովք մտանելոյ.	խ.	. .	. .	. .
Վասն զթովմաս հաստատելոյ տն.	խա	. .	. .	. .
Վասն ասելոյն ընդ նս, և հարցմանն զպետրոս.	խբ	. .	. .	. .
Վասն սիրելոյ աշակերտին, և գրելոյ զաւետարանն.	խգ	. .	. .	. .

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ:

Յովհաննու Աւետարանն՝ գրեալ է յովհաննա՛ւ, որ եղբայր է յակովբայ զեբեդեայ. որ անկաւ 'ի վերայ լանջացն տն. նո՛յն սա՝ գրեա՛ց զաւետարանս զայս: Եւ սկիզբն առնէ յածային բանէն. և զկնի մարմնոյ ծննդեանն յիշատակէ յաւելու, և բանն մարմին եղև: Եւ յիշատակէ զմկրտութին յովհաննու, և զընտրութիւն աշակերտացն. այլ և զնշանս և զզօրութիւնս զոր եղեն: և զխորհուրդն՝ որ մատնեցաւ պոնտացւոյ պիղատոսի, և խաչեցաւ. յորում և զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նր, և 'ի վր պատմուճանի նր վիճակ արկին. և մարմին նր եդաւ 'ի գերեզմանի: և յարեաւ յերրորդ աւուր, երևեցաւ աշակերտացն իւրոց:

Յովհաննէս՝ որ և որդի որոտման, զվերինն որոտալով պատմեաց մեզ. Սա՝ զկնի ծբ ամի համբառնալոյ քրիստոսի գրեաց զաւետարանն իւր յեփեսոս քաղաքի. 'ի խնդրելոյ եկեղեցւոյն ասիայ՝ 'ի լեզու յոյն: Եւ է՝ գլուխս. մղբ: Վկայութիւնս. ժե: Տունս. ռաղ: Միանգամայն Զորեքեան աւետարանք. Գլուխք. ռձկբ:
Վկայութիւնք. հթ: Տունք. փռղ:
Յովհաննէս՝ Հնազանդութիւն:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.

ԳԼ. Ա.

1 Ի ՍԿԶԲԱՆԷ ԷՐ ԲԱՆՆ. և բանն էր առ ած. և ած էր բանն: բզ
2 նա՝ էր 'ի սկզբանէ առ ած: Ամե-
3 նայն ինչ՝ նովաւ եղև. և առանց նորա
4 եղև և ոչինչ՝ որ ինչ եղեն: Նովաւ՝ կեանք էր, և
5 կեանքն՝ էր լոյս մարդկան. և լոյսն՝ 'ի խաւարի անդ
լուսաւոր էր, և խաւար՝ նմա ոչ եղև հասու:
6 Եղև այր մի առաքեալ յայ. անուն նմ յովհաննէս: Բ
7 սա՝ եկն 'ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վս լուսոյն. զի
8 ամենեքին հաւատասցեն նովաւ: Ոչ էր նա լոյսն,
9 այլ զի վկայեսցէ վս լուսոյն: Էր լոյսն ճշմարիտ,
որ լուսաւոր առնէ զամ մարդ որ գալոց է յաշխարհ:
10 Յաշխարհի էր, և աշխարհ նովաւ եղև, և աշխարհ
11 զնա ոչ ծանեաւ: Յիւրսն եկն, և իւրքն զնա ոչ
12 ընկալան: Իսկ որք ընկալան զնա, ետ նց իշխանութիւն որդիս այ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն նր:
13 Որք ոչ յարենէ, և ոչ 'ի կամաց մարմնոյ, և ոչ 'ի
14 կամաց առն, այլ յայ ծնան: Եւ բանն մարմին եղև,
և բնակեաց 'ի մեզ: և տեսաք զփառս նր զփառս իբրև զմիածնի առ 'ի հօրէ, լի շնորհօք և ճշմարտութբ:
15 Յովհաննէս վկայէ վս նր, աղաղակեաց և ասէ. սա
է զորմէ ասէի, որ զկնի իմ գալոց էր, առաջի իմ
16 եղև, զի նախ քան զիս էր: Զի 'ի լրութէ անտի նր
17 մեք ամենեքին առաք շնորհս փոխանակ շնորհաց: Զի
օրէնքն 'ի ձեռն մովսիսի տուան. շնորհքն և ճշմարտու-
18 թիւն 'ի ձեռն յսի քի եղեն: Զած ոչ ոք ետես երբէք, բբ
բայց միածինն որդի՝ որ է 'ի ծոց հօր՝ նա պատ-
19 մեաց: Եւ այս է վկայութիւն յովհաննու, յորժամ
առաքեցին առ նա հրեայքն յէմէ քահանայս և ղև-
20 տացիս, զի հարցցեն զնա՝ թէ դու ո՞ ես: Եւ խոս-
տովան եղև՝ և ոչ ուրացաւ. և խոստովան եղև եթէ
21 ես՝ ոչ եմ քս: Եւ հարցին զնա. իսկ՝ ո՞վ ես դու,
եղիա՞

Գլ. ա. (2) Օրինակ մ. Եւ բանն էր ած: (3) Օրինակ մ. Եղև և ոչինչ. որ ինչ եղև նովաւ: Կեանք էր. և: (5) Ոմանք. Անդ լուսաւոր է: և ոմանք. Լուսաւորէ: (6) Ոմանք. Անուն նր յովհ": (12) Ոմանք. Որք ընկալան... որոց հաւատասցին յանուն :(15) Օրինակ մ ընդ [illegible]. Յովհաննէս վկայեաց: (15) Ոմանք. Եւ ասէր. սա էր զորմէ: (17) Ոմանք. Շնորհք և ճշմարտութիւն: (19) Ոմանք. Զի հարցցեն զնա.. ով ես: (20) Ոմանք. Ուրացաւ. խոստով": (21) Ոմանք. Իսկ ո՞ ես.. և նա աս-

եղիա՞ ես։ և ասէ • ոչ եմ։ Իսկ՝ մարգարէ՞ն ես դու։
պատասխանի ետ, թէ ոչ։ * Իսկ՝ ասա մեզ, դու ո՞վ 22
ես, զի պատասխանի տարցուք որոց առաքեցինն զմեզ •
զի՞ ասես վ՟ն քո։ * Ասէ • ես՝ ձայն բարբառոյ յանապատի • 23
ուղիղ արարէք զճանապարհն տ՟ն, ո՟պ ասաց
եսայի մարգարէ։ * Եւ որք առաքեցանն՝ 'ի փարիսեցւոց 24
անտի էին։ * Հարցին ցնա՝ և ասեն • իսկ՝ զի՞ 25
մկրտես՝ եթէ դու չես ք՟ն, և ոչ եղիա, և ոչ մարգարէն։
* Պատասխանի ետ ն՟ց յովհաննէս՝ և ասէ • 26
ես՝ մկրտեմ զձեզ ջրով • 'ի մէջ ձերում՝ կայ զոր դուքն
ոչ գիտէք։ * որ զկնի իմ գալոցն է, որում չեմ արժանի՝ 27
եթէ լուծից զխրացս կօշկաց նորա։ * Այս՝ 28
'ի բեթաբրա եղև յայնկոյս յորդանանու, ուր էրն
յովհաննէս՝ և մկրտէր։

Գ * 'ի վաղիւ անդր տեսանէ զյ՟ս զի գայր առ նա, և 29
բ գ ասէ • ահաւասիկ գառն ա՟յ՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի։
* Սա է՝ վ՟ն որոյ եսն ասէի, զկնի իմ գայ՝ այր, 30
որ առաջի իմ եղև, զի յառաջ իսկ էր քան զիս։ * Եւ 31
ես՝ ոչ գիտէի զնա • այլ զի յայտնի լինիցի իսրայէլի,
վ՟ն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել։ * Վկայեաց յովհաննէս՝ 32
և ասէ, թէ տեսանէի զհոգին՝ զի իջանէր իբրև
զաղաւնի յերկնից, և հանգչէր 'ի վերայ ն՟ր։ * Եւ ես՝ 33
ոչ գիտէի զնա • այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով,
նա ասաց ցիս • յոյր վ՟ր տեսանիցես զհոգին, զի իջանիցէ
և հանգչիցի 'ի վ՟ր ն՟ր, նա է՝ որ մկրտէ հոգւովն սրբով։
* Եւ ես՝ տեսի, և վկայեցի՝ եթէ սա է որդին ա՟յ։ 34

Դ * 'ի վաղիւ անդր կայր յովհաննէս, և յաշակերտաց անտի 35
բ գ ն՟ր՝ երկու։ * և նայեցեալ ընդ յ՟ս՝ զի գնայր, 36
ասէ • ահաւասիկ ք՟ս գառն ա՟յ։ * Լուան 'ի նմանէ երկու 37
աշակերտքն՝ զի խօսէր, և գնացին զհետ յ՟ի։ * Իբրև 38
դարձաւ յ՟ս, և ետես զն՟ս՝ զի երթային զհետ ն՟ր,
ասէ ցն՟ս • զի՞նչ խնդրէք։ նոքա ասեն ցնա • ռաբբի, որ
թարգմանեալ կոչի՝ վարդապետ, ո՞ւր են օթեւանք քո։
* Ասէ ցն՟ս • եկայք և տեսէք։ եկին և տեսին՝ ուր 39
էին օթեւանք ն՟ր • և առ նմա ագան այն օր, զի ժամ
էր՝ իբրև տասներորդ։ * Էր անդրէաս՝ եղբայր սիմոնի 40
վիմի՝ մի յերկուց անտի, որ լուանն 'ի յովհաննէ՝
և գնացին զկնի նորա։

Ե * Գտանէ սա՛ նախ զեղբայր իւր զսիմոն, և ասէ ցնա • 41
գտաք զմեսիայն՝ որ թարգմանի ք՟ն։ * սա ած զնա առ 42
յ՟ս։ Հայեցեալ ընդ նա յ՟ի՝ ասէ • դու ես սիմոն որդի
յովնանու, դու կոչեսցիս կեփաս, որ թարգմանի՝
բ ե պետրոս։ * 'ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել 'ի գալիլեա • 43
գտանէ զփիլիպպոս, և ասէ ցնա յ՟ս • եկ զկնի
իմ։ * Եւ էր փիլիպպոս 'ի բեթսայիդայ, 'ի քաղաքէ 44
անդրեայ և պետրոսի։ * Գտանէ փիլիպպոս զնաթանայէլ, 45
և ասէ ցնա • զորմէ գրեաց մովսէս յօրէնսն,
և մարգարէքն • գտաք զյ՟ս զորդի յովսեփայ 'ի նազարեթէ։
* Ասէ ցնա նաթանայէլ • իսկ 'ի նազարեթէ՞ 46
մարթ ինչ իցէ բարւոյ իմիք լինել։ ասէ ցնա փիլիպպոս •
եկ և տես։ * Իբրև ետես յ՟ս զնաթանայէլ զի 47
գայր առ նա, ասէ վ՟ն ն՟ր • ահա արդարև իսրայէլացի,
յորում նենգութ՟ն ոչ գոյ։ * Ասէ ցնա նաթանայէլ • 48
ուստի՞ ճանաչես զիս։ պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա •
մինչչև էր փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ՝ զի էիր 'ի ներքոյ
թզենւոյն, տեսի զքեզ։ * Պատասխանի ետ նմ՟ 49
նաթանայէլ՝ և ասէ • ռաբբի՝ դու ես որդի ա՟յ, դու
ես թագաւորն իսրայէլի։ * Պատասխանի ետ նմ՟ յ՟ս՝ 50
և ասէ • փոխանակ զի ասացի քեզ՝ թէ տեսի 'ի ներքոյ
թզենւոյն՝ հաւատաս, մեծամեծ ևս քան զայս տեսցես։
51 * Եւ ասէ ցն՟ս • ամէն ամէն՝ ասեմ ձեզ • տեսանիցէք
զերկինս բացեալ, և զհրեշտակս ա՟յ՝ զի ելանիցեն և
իջանիցեն 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ։

ԳԼ։ Բ•

Զ
բ գ

1 Եւ յաւուրն երրորդի, հարսանիք էին 'ի կանա գա-
2 լիլեացւոց • և անդ էր մայրն յ՟ի։ * Կոչեցաւ և
3 յ՟ս և աշակերտքն ն՟ր 'ի հարսանիսն։ * Եւ 'ի պակա-
4 սել գինւոյն, ասէ մայրն ցյ՟ս • գինի՝ ոչ ունին։ * Եւ
ասէ ցնա յ՟ս • զի՞ կայ իմ և քո՝ կին դու, չև՛ է հա-
5 սեալ ժամանակ իմ։ * Ասէ մայրն ն՟ր ցպաշտաւորսն •
6 որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջիք։ * Անդ էին թակոյկք
կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեան հրէից • տանէին մի մի 'ի
7 նոցանէ մարս երկուս կամ երիս։ * Ասէ ցն՟ս յ՟ս • լցէք
8 զթակոյկսդ ջրով։ և լցին զն՟ս մինչև 'ի վեր։ * Եւ ա-
սէ ցն՟ս • արդ՝ առէք՝ և բերէք տաճարապետին։ և
9 նոքա՝ բերին։ * Եւ իբրև ճաշակեաց տաճարապետն
զջուրն գինի եղեալ, և ոչ գիտէր ուստի իցէ • բայց
սպասաւորքն՝ գիտէին որք արկին զջուրն։ Խօսի ընդ
10 փեսային տաճարապետն, * և ասէ • ա՟մ մարդ՝ զանոյշ
գինի յառաջագոյն պաշտէ • և յորժամ արբենան, յայն-
ժամ զյոռին • դու՝ պահեցեր զանոյշ գինիդ մինչև
11 ցայժմ։ * Զայս արար սկիզբն նշանաց յ՟ս 'ի կանա գա-
լիլեացւոց, և յայտնեաց զփառս իւր • և հաւատացին
12 'ի նա աշակերտքն նորա։ * Յետ այսորիկ էջ յ՟ս 'ի կա- բ ե
փառնաում, ինքն և մայր իւր և եղբարք իւր • և անդ
13 լինէր՝ ոչ բազում ինչ աւուրս։ * Եւ էր՝ մերձ զա-
տիկն հրէից, և ել յ՟ս յերուսաղէմ։
14 * Եւ եգիտ 'ի տաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս և Է
զոչխարս և զաղաւնիս, և զլումայափոխսն որ նստէին։
15 * Եւ արար խարազան չուանեայ, և եհան զամենե-
սին 'ի տաճարէն, զոչխարսն և զարջառս, և զպղինձս
հատավաճառացն՝ ցրուեաց, և զսեղանսն կործանեաց։
16 * և որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցն՟ս • առէք զայդ-
ասի, և մի առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի։
17 * Ապա յիշեցին աշակերտքն ն՟ր՝ թէ գրեալ է • նա-
18 խանձ տան քո կերիցէ զիս։ * Պատասխանի ետուն
հրէայքն՝ և ասեն ցնա • զի՞նչ նշան ցուցանես դու մեզ՝
19 զի զայդ առնես։ * Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցն՟ս •
քակեցէք զտաճարդ զայդ, և զերիս աւուրս կանգ-
20 նեցից զդա։ * Ասեն ցնա հրէայքն • զքառասուն և
զվեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, և դու՝ զերիս աւուրս
21 կանգնե՞ս զդա։ * Բայց նա՝ ասէր վ՟ն տաճարի մար-
22 մնոյ իւրոյ։ * Իսկ յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, յի-
շեցին աշակերտքն ն՟ր, թէ այս է զոր ասացն • և հա-
23 ւատացին գրոյն՝ և բանին զոր ասաց յ՟ս։ * Եւ իբրև գ կ
էր յե՟մ 'ի զատկին 'ի տօնի, բ՟զմք հաւատացին յանուն
24 ն՟ր • զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր։ * Բայց ինքն
յ՟ս ոչ հաւատայր զանձն ն՟ց • քանզի ինքն գիտէր զա՟մ •
25 * և զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վ՟ն մարդոյ •
զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կրէր 'ի մարդն։

ԳԼ։ Գ•

1 Եւ էր՝ այր մի 'ի փարիսեցւոց անտի՝ նիկոդեմոս ա- Ը
2 նուն ն՟ր, իշխան հրէից։ * սա՝ եկն առ նա գի-
շերի՝ և ասէ ցնա • ռաբբի՝ գիտեմք թէ յա՟յ եկեալ ես
վար-

սէ • ոչ եմ։ (22) Ոմանք• Դու ո՞ ես, զի պ՟նի տացուք ո''։ (23) Ոմանք • Զճանապարհս տ՟ն։ (27) Ոսկան յաւելու • Գալոցն է, որ առաջի իմ եղև, որում չեմ։ (27) Ոմանք• Զեմ արժանի թէ։ (28) Ոսկան յաւելու • Եւ մկրտէր, և անդ լինէր։ (29) Ոմանք• Գառնն ա՟յ։ (31) Ոմանք• Յայտնի լիցի ի՟լի։ (33) Օրինակ մի • Յորոյ վերայ • • և հանգիցէ 'ի վ՟ր ն՟ր։ (36) Ոմանք• Եւ նայեցեալ ը՟ն յ՟ս զի գնայր • • գառնն ա՟յ։ (38) Բ՟զմ• Նոքա ասեն ցնա։ (40) Ոմանք• Եւ գնացին զհետ նորա։ (41) Բ՟զմ• Զմեսիա՝ որ թարգմանի ք՟ս։ (49) Ոմանք • Որդին ա՟յ։ (50) Բ՟զմ • Մեծամեծս ևս քան։ (51) 'Ի լուս''• Եւ ասէ ցնա • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ''։

Գլ• Բ • (6) Յօրինակին • թակոյք կճեայք։ (7) Ոմանք• Զթակոյսդ ջրով։ (8) Ոմանք• Տաճարապետին։ (10) Ոմանք • Զանոյշ գինին յա''։ (12) Յօրինակին պ՟կսէր• Էջ յ՟ս 'ի կափ''։ (14) Բ՟զմ• Եւ զլումայափոխսն • կամ, զլումափոխսն։ (17) Ոմանք • Տան քո եկեր զիս։ (19) Ոսկան • Եւ զերիս աւուրս շինեցից զդա։ (20) Ոմանք• Կանգնես զդա։ (21) Ոմանք • Մարմնոյն իւրոյ։ (22) Ոմանք • Ասացն յ՟ս։ (23) Ոմանք • 'Ի զատկին տօնի։ (24) Ոսկան • Ոչ հաւատայր յանձն ն՟ց։

Գլ• Գ • (1) Ոմանք• Նիկոդիմոս • կամ, նեկոդեմոս ա''։ (2) Ոմանք • Եթէ յա՟յ եկ'' • • զայդ նշանսդ։

վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
դուդ առնես. եթէ ոչ ա՟ծ իցէ ընդ նմա։ * Պատաս- 3
խանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, ե-
թէ ոչ ոք ծնցի 'ի վերուստ, ոչ կարէ տեսանել զար-
քայութի ա՟յ։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս. զիա՞րդ կարէ 4
մարդ ծնանել որ ծերացեալն իցէ. միթէ՝ մարթ ինչ իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել և ծնա-
նել։ * Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ. ամէն ամէն ա- 5
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի 'ի ջրոյ և 'ի հոգւոյ, ոչ կա-
րէ մտանել յարքայութի ա՟յ։ * Զի ծնեալն 'ի մարմնոյ՝ 6
մարմին է, և ծնեալն 'ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Դու՝ մի՛ 7
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանել
վերստին։ * զի հողմ՝ ուր կամի շնչէ. և զձայն նորա 8
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո՛ երթայ.
սոյնպէս՝ և ա՟մ ծնեալն 'ի հոգւոյն։ * Պատասխանի 9
ետ Նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա. զիա՞րդ մարթի այդմ լի-
նել։ * Պատասխանի ետ յ՟ս՝ և ասէ ցնա. դու ես վար- 10
դապետ Ի՟ղի՝ և զայդ՝ ոչ գիտես։ * Ամէն ամէն ա- 11
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝
վկայեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Իսկ արդ՝ ե- 12
թէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւատայք. զիա՞րդ
գ բ եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցէք։ * Եւ ոչ 13
ոք ել յերկինս, եթէ ոչ՝ որ էջն յերկնից որդին մար-
դոյ՝ որ էն յերկինս։ * Եւ ո՟պ Մովսէս բարձրացոյց 14
զօձն յանապատին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է որդ-
ւոյ մարդոյ։ * զի ա՟մ որ հաւատայ 'ի նա՝ ընկալցի ըզ- 15
կեանսն յաւիտենականս։ * Զի այնպէս սիրեաց ա՟ծ 16
զաշխարհ, մինչև զորդին իւր միածին ետ. զի ա՟մ որ
հաւատայ 'ի նա՝ մի՛ կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յա-
ւիտենականս։ * Զի ոչ առաքեաց ա՟ծ զորդի իւր յաշ- 17
խարհ՝ թէ դատեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշ-
խարհ նովաւ։ * Որ հաւատայ 'ի նա՝ ոչ դատապար- 18
տեսցի. և որ ոչ հաւատայ 'ի նա՝ արդէն իսկ դատա-
պարտեալ է. զի ոչ հաւատայ յանուն միածնի որդ-
ւոյն ա՟յ։ * Եւ այս իսկ է դատաստան. զի լոյս եկն 19
յաշխարհ, և սիրեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան
զլոյս. զի էին գործք իւրեանց չարութե՟։ * Զի ա՟մ 20
որ զչար գործէ՝ ատեայ զլոյս. և ոչ գայ առ լոյսն, զի
մի՛ յանդիմանեսցին գործք ն՟ր։ * Իսկ որ առնէ զճշմար- 21
տութի, գայ առ լոյսն. զի յայտնի լիցին գործք ն՟ր՝
դ գ թէ ա՟վ գործեցան։ * Յետ այսորիկ եկն յ՟ս և աշա- 22
կերտք նորա յերկիրն հրէաստանի. և անդ շրջէր նո-
քօք հանդերձ և մկրտէր։
Թ * Մկրտէր և յովհաննէս 'ի յայենովն, մերձ առ սա- 23
ղիմ, զի ջուրք բազումք էին անդ. և գային՝ և մկրտե-
ին։ * Զի չև ևս էր արկեալ զյովհաննէս 'ի բանտ։ 24
Ժ * Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէի՝ 25
վասն սրբութե՟. * եկին առ յովհաննէս՝ և ասեն ցնա. 26
ռաբբի, որ էրն ընդ քեզ յայնկոյս յորդանանու, որում
դուն վկայեցեր, ահաւասիկ նա մկրտէ՝ և ամենեքին
գան առ նա։ * Պատասխանի ետ յովհաննէս՝ և ասէ. 27
ոչ կարէ մարդ առնուլ յանձնէ՝ և ոչ ինչ, եթէ ոչ ի-
ցէ տուեալ նմա յերկնից 'ի վերուստ։ * Դուք ձեզէն 28
վկայէք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ չեմ ես ք՟սն, այլ թէ
առաքեալ եմ առաջի նորա։ * Որ ունի հարսն, նա է 29
փեսայ. իսկ բարեկամ փեսային՝ որ կայ և լսէ նմա,
ուրախութե՟ ուրախ լինի վ՟ն ձայնի փեսային։ արդ՝
այս ուրախութի որ իմ է, լցեալ է։ * Նմա պարտ 30

31 է աճել, և ինձ մեղմանալ։ * Որ 'ի վերուստն գայ,
'ի վերոյ է քան զա՟մ. որ յերկրէ աստի է, յերկրէ է՝
32 և յերկրէ խօսի։ * Որ յերկնիցն գայ, զոր ինչ ետես
և զոր լուաւ, վկայէ. և զվկայութի ն՟ր ոչ ոք ընդու-
33 նի։ * Որ ընդունի զվկայութի ն՟ր՝ կնքեաց, թէ ա՟ծ
34 ճշմարիտ է։ * զի զոր ա՟ծն առաքեաց՝ զբանս ա՟յ խօ-
35 սի. զի ոչ եթէ չափով տայ ա՟ծ զհոգին։ * Հայր սի-
36 րէ զորդի, և զա՟մ ինչ՝ ետ 'ի ձեռս ն՟ր։ * Որ հաւա-
տայ յորդի, ընդունի զկեանսն յաւիտենականս. և որ
ոչ հնազանդի որդւոյ, ոչ տեսցէ զկեանս. այլ բարկու-
թի ա՟յ մնայ 'ի վերայ նորա։

ԳԼ։ Դ.

1 Իբրև գիտաց յ՟ս՝ եթէ լուան փարիսեցիքն՝ եթէ յ՟ս գ գ
բազ՟մ աշակերտս առնէ, և մկրտէ քան զյովհաննէս.
2 * քանզի ոչ եթէ յ՟ս ինքնին մկրտէր, այլ աշակերտքն
3 ն՟ր։ * եթող զհրէաստան երկիր. և եկն միւսանգամ 'ի
4 գալիլեա։ * Եւ էր նմա անցանել ընդ սամարիա։
5 * Գայ նա 'ի քաղաք մի սամարացւոց՝ որում անուն ԺԱ
էր սեքար. մերձ 'ի գեղն զոր ետ յակովբ որդւոյ իւ-
6 րում յովսեփայ։ * և անդ էր աղբեւր մի յակովբայ։
Եւ յ՟ս վաստակեալ 'ի ճանապարհէն, նստէր 'ի վ՟ր
7 աղբերն, և էր ժամ իբրև վեցերորդ։ * Գայ կին մի
'ի սամարեայ հանել ջուր։ ասէ ցնա յ՟ս. տուր ինձ ըմ-
8 պել։ * Զի աշակերտքն նորա երթեալ էին 'ի քաղաք
9 անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն։ * Ասէ ցնա կինն սա-
մարացի. դու՝ որ հրէայդ ես, զիա՞րդ յինէն ըմպել
խնդրես 'ի կնոջէ սամարացւոյ։ զի ոչ երբէք խառնա-
10 կին հրէայք ընդ սամարացիս։ * Պատասխանի ետ նմ՟
յ՟ս՝ և ասէ. եթէ գիտէիր դու զպարգևսն ա՟յ, և ո՛վ
է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ տուր ինձ ըմպել, դու արդեւք
11 խնդրէիր 'ի նմանէ, և տայր քեզ ջուր կենդանի։ * Ա-
սէ ցնա կինն. տ՟ր՝ դու քանզի և դոյլ իսկ ոչ ունիս,
և ջրհորս խոր է. իսկ արդ՝ ուստի՞ ունիցիս զջուրն
12 կենդանի։ * Միթէ դու մեծ ինչ ո՞ք իցես քան զը-
հայրն մեր յակովբ՝ որ զայս ջրհոր ետ մեզ, և ինքն
13 աստի արբ՝ և որդիք ն՟ր, և խաշինք ն՟ր։ * Պատասխա-
նի ետ նմա յ՟ս՝ և ասէ. ա՟մ որ ըմպէ 'ի ջրոյ յայդմա-
նէ, միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ ըմպէ 'ի ջրոյն զոր
14 ես տաց նմա, մի՛ ծարաւեսցէ յաւիտեան։ * այլ ջուրն
զոր ես տաց նմա, եղիցի նմա աղբեւր ջրոյ բղխելոյ 'ի
15 կեանսն յաւիտենականս։ * Ասէ ցնա կինն. տ՟ր՝ տուր
ինձ զջուրն զայն, զի մի՛ ծարաւեցից՝ և մի՛ եկից այսր
16 հանել ջուր։ * Ասէ ցնա յ՟ս. երթ կոչեա զայր քո՝ և
17 եկ այսր։ * Պատասխանի ետ նմա կինն՝ և ասէ. չիք
իմ այր։ Ասէ ցնա յ՟ս. բարւոք ասացեր՝ թէ չիք իմ
18 այր. * զի հինգ այր փոխեալ է քո, և զոր այժմ ու-
19 նիս՝ չէ քո այր. զայդ արդա՛ր ասացեր։ * Ասէ ցնա
20 կինն. տ՟ր՝ թուի ինձ թէ մարգարէ իցես դու։ * Հար-
քըն մեր 'ի լերինս յայսմիկ երկիր պագին. և դուք ա-
սէք՝ թէ յե՟մ ևեթ՝ է տեղի ուր արժան իցէ երկիր
21 պագանել։ * Ասէ ցնա յ՟ս. կին դու՝ հաւատա՛ ինձ,
զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ 'ի լերինս յայսմիկ,
22 և ոչ յե՟մ երկիր պագանիցեն հօր։ * Դուք երկիր պա-
գանէք՝ որում ո՛չն գիտէք, մեք երկիր պագանեմք ո-
23 րում գիտեմքն. զի փրկութի 'ի հրէից է։ * Այլ եկեսցէ ժամանակ, և այժմ իսկ է. յորժամ ճշմարիտքն
երկրպագուք՝ երկիր պագանիցեն հօր՝ հոգւով և ճըշ-
մար-

---

(3) Ոմանք. Ծնցի վերստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութի ա՟յ։ (4) Ոմանք. Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ մարթ իցէ։ (8) Ոմանք. Եւ զձայնն ն՟ր… Նոյնպէս և ա՟մ։ (11) Ոմանք. Տեսաքն վկայ՟։ (12) Ոմանք. Զերկնաւորն աս՟։ (13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ել յերկինս… որդի մարդոյ։ (15) Օրինակ մի ընդ ոսկեղէնոյ յաւելու. Հաւատայ 'ի նա, մի՛ կորիցէ, այլ ընկալցի զկե՟։ (16) Ոմանք. Զի այնչափ սիրեաց։ (17) Ոմանք. Թէ դատեսցէ զա՟շ։ (18) Ոմանք. Եւ որ ոչն հա՟… որդւոյ ն՟ր։ (19) Ոմանք. Եւ սիրեաց մարդիկ զխա՟։ (24) Ոմանք. Արկեալ էր զյով՟։ (25) Ոմանք. Ընդ հրէից վ՟ն սր՟։ (26) Ոմանք. Ահաւանիկ նա մկրտէ։ (27) Ոմանք. Առնել յանձնէ և։ (32) Ոմանք. Ոք ոչ ընդունի։ (34) Ոմանք. Զբանն ա՟յ խօսի։

ԳԼ. Դ. (2) Ոմանք. Յ՟ս ինքն մկրտէր։ (4) Ոմանք. Անցանել ընդ մէջ սամարիայ։ (5) Ոմանք. Սիքար. կամ, սիւքար։ (6) Ոմանք. Վաստակեալ 'ի ճ՟նպհին։ (10) Ոմանք. Քեզ զջուրն կենդանի։ (11) Ոմանք. Ք՟զի դոյլ ոչ ունիս։ (13) Ոմանք. 'ի ջրոյ յայսմանէ, միւսանգամ ծարաւեսցի։ (14) Ոսկան. Եղիցի 'ի նմա աղբիւր ջրոյ բղխեցելոյ։ (14) Ոմանք. Աղբեւր ջրոյ բղխեալ 'ի։ (18) Ոմանք. Եւ զոր այժմն ունիս։ (21) Ոմանք. Ժամանակ՝ յորում ոչ 'ի լե՟… երկիր պագցեն հօր։ (23) Ոմանք.

մարտութե̅ · քանզի և հայր՝ այնպիսի երկրպագուս
գ ե իւր խնդրէ: * Հոգի է ա̅ծ, և երկրպագուացն ն̅ր՝ 24
հոգւով և ճշմարտութե̅ պարտ է երկիր պագանել:
* Ասէ ցնա կինն, գիտեմ զի մեսիա գայ՝ անուա- 25
նեալն ք̅ս · յորժամ եկեսցէ, նա պատմեսցէ մեզ զա̅մ:
* Ասէ ցնա յ̅ս · ես եմ, որ խօսիմս ընդ քեզ: * Եւ 26
յայն բան եկին աշակերտքն ն̅ր, և զարմանային զի ը̅ 27
կնոջն խօսէր · բայց ո՛չ ոք ասաց 'ի նոցանէ թէ զինչ
խնդրես, կամ զինչ խօսիս ընդ դմա: * Եթող կինն 28
զսափորն իւր՝ և չոգաւ 'ի քաղաքն, և ասէ ցմարդիկն:
* եկայք տեսէք զայր մի որ ասաց ինձ զամենայն՝ որ ինչ 29
իմ գործեալ է · միթէ՝ նա իցէ ք̅ս: * Ելին 'ի քա- 30
ղաքէն՝ և գային առ նա: * Եւ մինչև եկեալ էին նք̅, 31
աղաչէին զնա աշակերտքն և ասէին · ռաբբի՝ հաց կեր:
* Նա՝ ասէ ցն̅ս · ես՝ կերակուր ունիմ ուտել, զոր 32
դուքն ոչ գիտէք: * Ասէին աշակերտքն ը̅ միմեանս · 33
միթէ՝ եբեր ինչ ոք դմա ուտել: * Ասէ ցն̅ս յ̅ս · իմ 34
կերակուր այն է զի արարից զկամս այնորիկ որ ա-
ռաքեացն զիս, և կատարեցից զգործն ն̅ր: * Ո՞չ դուք 35
ասէք՝ եթէ այլ ևս չորք ամիսք են՝ և հունձք գան · ա-
հաւասիկ ես ասեմ ձեզ · ամբարձէք զաչս ձեր, և տե-
սէք զարտորայսն, զի սպիտակացեալ են՝ և 'ի հունձս
հասեալ: * Եւ որ հնձէն՝ վարձս առնու, և ժողովէ 36
զպտուղ 'ի կեանսն յաւիտենականս: զի որ սերմանէն՝
և որ հնձէ, հաւասարակից ցնծասցեն: * Յայսմ իսկ է 37
բանն ճշմարիտ · զի այլ է որ սերմանէ, և այլ է որ
հնձէ: * Ես առաքեցի զձեզ հնձել՝ զոր ոչ դուք սեր- 38
մանեցէք · այլք վաստակեցին, և դուք 'ի վաստակս նց̅
մտէք: * Եւ 'ի քաղաքէն յայնմանէ սամարացւոց՝ բա- 39
զումք հաւատացին 'ի նա, վս̅ բանի կնոջն վկայելոյ՝ ե-
թէ ասաց ինձ զա̅մ, որ ինչ իմ գործեալ էր: * Իսկ 40
իբրև եկին առ նա սամարացիքն, աղաչէին զնա լինել
առ ն̅ս: և եղև անդ աւուրս երկուս: * Եւ ևս բզ̅մք 41
հաւատացին 'ի նա վս̅ բանին ն̅ր: * և ասէին ցկինն 42
թէ ոչ այսուհետև վասն քո խօսիցդ հաւատամք · զի
մեզէն իսկ լուաք 'ի դմանէ · և գիտեմք եթէ դա է
Գ Զ ճշմարտիւ փրկիչ աշխարհաց: * Եւ յետ երկուց ա- 43
ւուրց ել անտի և գնաց 'ի գալիլեա: * Զի ինքն իսկ 44
յ̅ս վկայեաց, եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պա-
տիւ ոչ ունի: * Այլ յորժամ եկն նա 'ի գալիլեա, 45
ընկալան զնա գալիլեացիքն · զի տեսեալ ևս էր զա̅մ
նշանսն զոր արար յե̅մ 'ի տօնին · քանզի և նոքա եկեալ
էին 'ի տօնն: * Եկն դարձեալ 'ի կանա գալիլեացւոց՝ 46
ուր արար զջուրն գինի · և անդ էր:

ԺԲ Թագաւորազն մի, որոյ որդի ն̅ր հիւանդ կայր 'ի կա-
փառնաում: * Նա՝ իբրև լուաւ, եթէ յ̅ս եկեալ է 'ի 47
հրէաստանէ 'ի գալիլեա, եկն առ նա, և աղաչէր զի
իջցէ և բժշկեսցէ զորդի ն̅ր · քանզի մերձ էր 'ի մեռա-
նել: * Ասէ ցնա յ̅ս · եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս 48
տեսանիցէք, ոչ հաւատայք: * Ասէ ցնա թագաւորազն · 49
տ̅ր՝ էջ մինչև մեռեալ իցէ մանուկն իմ: * Ասէ ցնա 50
յ̅ս · երթ, որդին քո կենդանի է: և հաւատաց այրն
բանին զոր ասաց նմա յ̅ս, և գնաց: * Եւ մինչ դեռ ի- 51
ջանէր, ընդառաջ եղեն նմ̅ ծառայքն ն̅ր · աւետիս ե-
տուն՝ և ասեն, թէ մանուկն ն̅ր կենդանի է: * Հար- 52
ցանէր ցն̅ս վս̅ ժամուն՝ յորում ապաքինեաց: և ա-
սեն ցնա · երէկ յեւթներորդ ժամու եթող զնա ջերմն:
53 * Գիտաց հայրն ն̅ր՝ թէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն
ցնա յ̅ս՝ թէ որդին քո կենդանի է · և հաւատաց ինքն
54 և ա̅մ տունն իւր: * Զայս դարձեալ՝ երկրորդ նշան
արար յ̅ս՝ եկեալ 'ի հրէաստանէ 'ի գալիլեա:

ԳԼ. Ե.

1 Յետ այսորիկ տօն էր հրէից · և ել յ̅ս յե̅մ: * Եւ գ է
2 էր յե̅մ 'ի պրոբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբ-
3 րայեցերէն բեթհեզդա, հինգ սրահ: * յորս անկեալ
դնէր բազմութի̅ յոյժ հիւանդաց, կուրաց կաղաց գօ-
4 սացելոց, որ ակն ունէին ջրոյն յուզելոյ: * Եւ հրեշ-
տակ տ̅ն ըստ ժամանակի իջանէր յաւազանն՝ և յու-
զէր զջուրսն · և որ նախ 'ի շարժումն ջուրցն իջանէր՝
բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութե̅:
5 * Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ երեսուն և ութ ամ էր 'ի Ժ
6 հիւանդութե̅ իւրում: * զնա իբրև ետես յ̅ս՝ զի ան-
կեալ դնէր, և գիտաց թէ բզ̅մ ժամանակք են այնու-
7 հետև, ասէ ցնա · կամիս ողջ լինել: * Պատասխանի
ետ նմա հիւանդն · տ̅ր՝ ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ
ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն · և մինչ ես
8 դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ: * Ա-
9 սէ ցնա յ̅ս · արի առ զմահիճս քո՝ և գնա: * Եւ ող-
ջացաւ այրն · և յարեաւ, առ զմահիճս իւր՝ և շրջէր ·
10 և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ: * Ասեն հրէայքն ցբժշ-
կեալն · շաբաթ է, և ոչ էր արժան առնուլ քեզ զմա-
11 հիճս քո: * Պատասխանի ետ նց̅՝ և ասէ · որ բժշկեացն
12 զիս, նա ասաց ցիս՝ առ զմահիճս քո և գնա: * Հար-
ցին ցնա՝ և ասեն · ո՞վ է այրն որ ասացն ցքեզ՝ առ
13 զմահիճս քո և շրջեա: * Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ
ո՛վ իցէ · քանզի յ̅ս խոյս ետ վասն ամբոխին 'ի տեղ-
14 ւոջէ անտի: * Յետ այսորիկ գտանէ զնա յ̅ս 'ի տա-
ճարին, և ասէ ցնա · ահաւադիկ ողջացար, մի ևս մե-
15 ղանչեր · զի մի չար ևս ինչ լինիցի քեզ: * Գնաց այրն՝
և պատմեաց հրէիցն, եթէ յ̅ս էր՝ որ բժշկեացն զիս:
16 * Եւ վասն այնորիկ հալածէին զյ̅ս հրէայք, զի զայն
17 առնէր 'ի շաբաթու: * Եւ յ̅ս պատասխանի ետ նց̅ ·
18 հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գործեմ: * Վասն
այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել զնա ·
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և հա՛յր իւր կո-
չէր զա̅ծ, և հաւասար առնէր զանձն ա̅յ:
19 * Պատասխանի ետ յ̅ս և ասէ ցն̅ս · ամէն ամէն ասեմ ԺԴ
ձեզ · ոչ կարէ որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ո՛չինչ, գ կ
եթէ ոչ տեսանիցէ զհայրն զի առնէ · զի զոր նոյն առ-
20 նէ, զնոյն և որդին նմին նման գործէ: * Զի հայր սի-
րէ զորդի, և զա̅մ ինչ ցուցանէ նմա՝ զոր ինքն առ-
նէ: և մեծամեծս ևս քան զայս ցուցանէ նմ̅ զգործս,
21 ընդ որ դուքդ զարմանայք: * Զի ո̅պ հայր յարուցա-
նէ զմեռեալս և կենդանիս առնէ, նոյնպէս և որդի զորս
22 կամի կենդանիս առնէ: * Եւ ոչ եթէ հայր դատի զոք՝
23 այլ զա̅մ դատաստանն ետ որդւոյ իւրոյ · * զի ամե-
նեքեան պատուեսցեն զորդի, ո̅պ պատուեն զհայրն:
որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զհայր զառաքիչն
24 ն̅ր: * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ · զի որ զբանն իմ լսէ,
և հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեան-
սն յաւիտենականս · և 'ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ
25 փոխեցաւ 'ի մահուանէ 'ի կեանս: * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ · զի գայ ժամանակ՝ և արդէն իսկ է, յորժամ մե-
ռեալք

ճշմարիտն երկրպա՟: (25) Ոմանք · Գիտեմք զի մեսիա գայ: (29) Ոսկան · Եկայք և տեսէք: (34) Ոմանք · Զգործսն ն̅ր: (35) Ոմանք · Եւ տեսէք զարտորայսն, զի: (36) Բզ̅ք · Հաւասարակ ցնծասցեն: Որ օրինակ մի · Հաւասար ցնծ՟: (37) Ոմանք · Յայսմիկ է բանն ճշ՟ · որ սերմանէն: (38) Բզ̅ք · Հնձել՝ զոր ոչ դուք վաստակեցէք: (39) Ոմանք · Իմ գործեալ է: (46) Ոմանք · մի- ջէս ընթեռնուն · Եւ անդ էր թգ̅րազն մի · այլ բզ̅մք համաձայն մերումս օրինակին: Որ և ոմանք · թգ̅րազն միոյ որդի ն̅ր հիւանդ: (47) Ոմանք · Եւ աղաչէր զնա · զի: (49) Ոմանք · թագաւորազնն: (51) Ոմանք · Եթէ մանուկ ն̅ր: (53) Ոմանք · Եւ ա̅մ տունն իւր: (54) Ոմանք · Երկրորդ նշանս ա՟ · · 'ի գալիլիէ:

ԳԼ · Ե · (2) Ոմանք · 'ի պրոբատիկէ: (3) Ոմանք · Ջուրցն յուզելոյ: (4) 'Ի բզ̅մս պակասի այս 4 համար · * Եւ հրեշտակ տ̅ն · · · նշան հիւանդութե̅: Եւ 'ի սակաւուց անտի որք ունին համեմատ մերումս՝ ոմանք 'ի լուսանցս չակերտիւ նշանակեն զբանս: (4) Ոսկան · Իջանէր յաւազանն, բժշկիւր · ոչ: (7) Ոմանք · Ջուրքն յուզիցեն · կամ, յուզին: (10) Ոմանք · Եւ արժան քեզ առնուլ: (12) Ոմանք · Որ ասաց ցքեզ: (14) Ոմանք · Ահաւասիկ ողջա՟ · · · զի մի չար ինչ լինիցի: (20) Ոմանք · Եւ մեծամեծ ևս քան զնոյնս ցու՟ · · ո̅պ դուքդ: (22) Ոմանք · Դատաստանս ետ որդւոյ իւրում: (24) Ոմանք · Եւ հաւատայ այնմ որ: (25) Ոմանք · Եւ որ լսե-

ռեալք լուիցեն ձայնի որդւոյն այ․ և որք լուիցեն՝ կեց-
ցեն ։ * Զի որպէս հայր ունի կեանս յանձին իւրում, նոյն- 26
պէս ետ և որդւոյ ունել կեանս յանձին իւրում ։ * Եւ 27
իշխանութիւն ետ նմա դատաստան առնել ։ և զի որդի
մարդոյ է, * ընդ այն զի՞ զարմանայք ։ զի եկեսցէ ժա- 28
մանակ՝ յորում ամենեքին որ 'ի գերեզմանս կայցեն,
լուիցեն ձայնի նր, * և եկեսցեն արտաքս․ որոց ըզ- 29
բարիս գործեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն կենաց, և որոց զչար
արարեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն դատաստանաց ։ * Ո՛չ կա- 30
րեմ ես յանձնէ առնել՝ և ո՛չինչ․ այլ որպէս լսեմ՝ դա-
տիմ, և դատաստանն իմ արդա՛ր է ։ զի ո՛չ խնդրեմ
զկամս իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեաց զիս ։
ԴԲ * Եթէ ես վկայեմ վս իմ, վկայութիւն իմ չէ՛ ճշմարիտ ։ 31
* Այլ է որ վկայէ վս իմ․ և դուք գիտէք եթէ ճշմա- 32
րիտ է վկայութիւնն զոր վկայեաց վասն իմ ։ * Դուք 33
առաքեցէք առ յովհաննէս, և վկայեա՛ց ճշմարտութեն ։
* Այլ ես՝ ո՛չ եթէ 'ի մարդկանէ առնում վկայութի․ 34
այլ զայս ասեմ զի դուք ապրեսջիք ։ * Նա՛ էր ճրագն՝ 35
որ լուցեա՛լ էր և ծագէր․ և դուք կամեցարուք ցնծա՛լ
առ ժամանակ մի 'ի լոյս նր ։ * Այլ ես ունիմ վկայ- 36
ութի մեծ քան զյովհաննու․ զգործսն՝ զոր ետ
ցիս հայր՝ զի կատարեցից զնս, նոքին իսկ գործքն զոր
գործեմ՝ վկայեն վս իմ, եթէ հայր առաքեաց զիս ։
* Եւ որ առաքեա՛ցն զիս հայր, նա՛ վկայեաց վս իմ ։ 37
Դուք ո՛չ զձայն նր երբէք լուարուք․ և ո՛չ զտեսիլ նր
տեսէք ։ * Եւ ո՛չ զբան նր ունիք 'ի ձեզ բնակեալ․ զի 38
զոր նա առաքեաց, դուք նմա ո՛չ հաւատայք ։ * Քըն- 39
նեցէ՛ք զգիրս․ զի դուք համարիք նոքօք ունել զկեանս
յաւիտենականս ։ և նոքին իսկ են որ վկայեն վս իմ,
որովք համարիքն ունել կեանս ։ * և դուք ո՛չ կամիք 40
գա՛լ առ իս, զի զկեանս ունիցիք ։ * Ես փառս 'ի 41
մարդկանէ ո՛չ առնում ։ * այլ գիտեմ զձեզ՝ զի ըզ- 42
սէրն այ ո՛չ ունիք յանձինս․ * Ես եկի յանուն հօր ի- 43
մոյ, և ո՛չ ընդունիք զիս․ եթէ այլ ոք եկեսցէ յիւր
անուն, զնա՛ ընդունիցիք ։ * Զիա՞րդ կարէք դուք հա- 44
ւատալ․ զի փառս 'ի միմեա՛նց առնուք, և զփառս զառ
'ի միո՛յն այ ո՛չ խնդրէք ։ * Մի՛ համարիք եթէ ես չա- 45
րախօս ինչ լիցեմ զձէնջ առ հօր․ գո՛յ որ չարախօս կայ
զձէնջ՝ մովսէս․ յոր դուքն յուսացեալ էք ։ * զի եթէ 46
հաւատայիք դուք մովսիսի, հաւատայիք արդեւք և
ինձ․ զի նա վս իմ իսկ գրեաց ։ * Զի եթէ նր գրոցն 47
ո՛չ հաւատայք, զիա՞րդ իմոց բանիցս հաւատայցէք ։

ԳԼ․ Զ։

ԴԳ Յետ այսորիկ գնա՛ց յս յայնկոյս ծովուն գալիլեաց- 1
ւոց տիբերեայ ։ * և զհե՛տ երթայր նր ժողովուրդ- 2
բզմ․ զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր 'ի վերայ հի-
ւանդաց ։ * Ե՛լ 'ի լեառն յս, և անդ նստէր աշակեր- 3
տօքն հանդերձ ։ * Եւ էր մե՛րձ զատիկ տօնն հրէից ։ 4
ԺԵ * Բարձ 'ի վեր զաչս իւր յս, և ետես զի ժողովուրդ բզմ 5
գայր առ նա․ ասէ ցփիլիպպոս․ ուստի՞ գնեսցուք հաց՝
զի կերիցեն դոքա ։ * Զայս ասէր փորձելո՛վ զնա․ այլ 6
ինքն գիտէր զինչ առնելոց էր ։ * Պատասխանի ետ նմ 7
փիլիպպոս․ երկերիւր դահեկանի հաց՝ չէ՛ գոցա բա-
ւական, թէպէտ և իւրաքանչիւրոք սակաւ ինչ առ-
նուցու ։ * Ասէ ցնա մի յաշակերտացն նր, անդրէաս՝ 8
9 եղբայր սիմոնի վիմի․ * Է՛ աստ՝ պատանեակ մի որ
ունի հինգ նկանակ գարեղէն՝ և երկուս ձկունս, այլ
10 այն զի՞նչ է առ ա՛յդչափ մարդիկդ ։ * Ասէ յս․ բազ-
մեցուցէ՛ք զմարդիկդ ։ և էր խոտ յո՛յժ 'ի տեղւոջն․ և
11 բազմեցան մարդիկն թուով իբրև հի՛նգ հազար ։ * Եւ
ա՛ռ զհացն յս, և գոհացա՛ւ․ և բաշխեաց բազմակա-
12 նացն․ նոյնպէս և 'ի ձկանցն որչափ և կամեցան ։ * Եւ
իբրև յագեցան, ասէ ցաշակերտսն․ ժողովեցէ՛ք ըզ-
13 նշխարեալ կտորսդ, զի մի՛ ինչ կորիցէ ։ * Ժողովե-
ցին․ և լցին երկոտասան սակառի զկոտորոցն՝ 'ի հինգ
գարեղէն նկանակէ՛ անտի, որ յաւելոււ 'ի կերողացն ։
14 * Իսկ մարդիկն՝ իբրև տեսին զնշանն զոր արար, ա-
սէին, թէ սա՛ է ճշմարիտ մարգարէն՝ որ գալո՛ց էր յաշ-
15 խարհ ։ * Յս իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտա- ԴԳ
կել զնա, զի արասցեն զնա թագաւո՛ր, գնա՛ց դար-
ձեալ 'ի լեառնն միայն ։
16 * Եւ իբրև երեկոյ եղև, իջին աշակերտքն նորա 'ի ծո- ԺԶ
17 վեզրն ։ * Եւ մտեալ 'ի նաւ՝ գնայի՛ն յայնկոյս ծովուն
'ի կափառնաում ։ և իբրև նսեմացաւ, և չև ևս եկեալ
18 էր առ նս յս․ * և ծո՛վն 'ի սաստիկ հողմոյ շնչելոյ յու-
19 զէր ։ * Եւ վարեալ իբրև ասպարէսս քսան և հինգ՝
կամ երեսուն, տեսանէին զյս՝ զի գա՛յր 'ի վերայ ծո-
20 վուն՝ և մերձ էր 'ի նաւն, և զարհուրեցա՛ն յոյժ ։ * և
21 նա՛ ասէ ցնս․ ե՛ս եմ՝ մի՛ երկնչիք ։ * Եւ կամէին զնա
ընդունել 'ի նաւն․ և վաղվաղակի եհաս նաւն յերկիրն
22 յոր երթային ։ * 'Ի վաղիւ անդր ժողովուրդն որ կայր ԴԵ
յայնկոյս ծովուն․ տեսանէր թէ ա՛յլ նաւ ո՛չ գոյր անդ
բայց միայն 'ի միո՛յն՝ յոր մտին աշակերտքն յսի․ և զի
չէ՛ր մտեալ յս ը աշակերտսն իւր 'ի նաւն․ բայց միայն
23 աշակերտքն նր գնացին ։ * Իբրև ա՛յլ նաւք գային 'ի
24 տիբերեայ մօտ յա՛յն տեղի՝ ուր զհա՛ցն կերան ։ * Իսկ
իբրև ետես ժողովուրդն եթէ յս ո՛չ է անդ՝ և ո՛չ ա-
շակերտքն նր, առին նոքա զնաւսն, և եկին 'ի կափառ-
25 նաում խնդրել զյս ։ * Եւ իբրև գտին զնա յայնկոյս
26 ծովուն, ասեն ցնա․ ռաբբի՝ ե՞րբ եկիր այսր ։ * Պա-
տասխանի ետ նց յս՝ և ասէ․ ամէն ամէն ասեմ ձեզ․
խնդրէ՛ք դուք զիս, իբրև ո՛չ եթէ զի նշանս ինչ տե-
սէք, այլ զի կերա՛յք 'ի հացէ անտի՝ և յագեցարո՛ւք ։
27 * Երթա՛յք գործեցէք՝ մի՛ զկորստական կերակուրն,
այլ զկերակուրն որ մնայ 'ի կեանսն յաւիտենականս,
զոր որդին մարդոյ տայցէ ձեզ․ քանզի զնա հայր կնը-
28 քեա՛ց այ ։ * Ասեն ցնա․ զի՞նչ առնիցեմք զի զգործ-
29 սըն այ գործեսցուք ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ
ցնս․ ա՛յս է գործն այ, զի հաւատասջիք յայն, զոր ա-
30 ռաքեացն նա ։ * Ասեն ցնա․ զի՞նչ նշան առնիցես, զի
31 տեսցուք և հաւատասցուք, զի՞նչ գործիցես ։ * Հա՛ր-
քըն մեր կերան զմանանայն յանապատի անդ, որպէս և
32 գրեալ է․ հա՛ց երկնից ետ նց ուտել ։ * Ասէ ցնս յս․
ամէն ամէն ասեմ ձեզ․ թէ ո՛չ մովսէս ետ ձեզ զհա՛ցն
յերկնից․ այլ հա՛յրն իմ տացէ ձեզ զհացն յերկնից ըզ-
33 ճշմարիտ ։ * Զի հաց այ՛ է, որ իջանէն յերկնից՝ և
34 կեա՛նս տայ աշխարհի ։ * Ասեն ցնա․ տր՝ յա՛մ ժամ
35 տո՛ւր մեզ զհացն զայն ։ * Ասէ ցնս յս․ ես եմ հացն
կենաց․ որ գայ առ իս՝ ո՛չ քաղցիցէ, և որ հաւատայ
36 յիս՝ ո՛չ երբէք ծարաւեսցի ։ * Այլ ասացի ձեզ՝ եթէ
37 տեսէք զիս, և ո՛չ հաւատայք ։ * Զամ զոր տա՛յ ինձ
հայր,

ցենն՝ կե'' ։ (26) Ոմանք․ Նոյնպէս և ետ որդւոյ ։ (29) Ոմանք․ Որոց բարիս ․․ յարութի ․․ արարեալ է ։ (29) 'Ի բզմ օրինկ․ Արարեալ էջն՝ 'ի յար'' ։ (30) Ոմանք․ Առնել 'ի յանձնէ ․․ որպէս լսեմն, դա'' ։ (31) Ոսկան․ Ես վկայեմ վս անձին իմոյ ։ (32) Ոմանք․ Որ վկայեաց վս ։ (34) Ոմանք․ Այլ զայս ասացի, զի ։ (42) Ոմանք․ Թէ զսէրն այ ոչ ունիք ։ (43) Ոմանք․ Ես իսկ եկի յանուն ․․ 'ի յիւր ա'' ։ (44) Յոմանս օրինկ․ Զառ 'ի միոյն այ ոչ խնդ'' ։ (46) Յօրինակին օրինէր․ Զի նա վս իմ իսկ ։ (47) Ոմանք․ Նր գրոյն ոչ հաւա'' ։ Գլ․ Զ․ (1) Ոմանք․ Գնայ յս յայնկոյս ։ (2) Ոմանք․ Եւ զհետ երթային նր ժո'' ։ (5) Ոսկան․ Գնեսցուք հացս ։ (7) Ոմանք․ Պինի ետ փիլիպպոս ։ (9) Ոմանք․ Նկանակս գարեղէնս ․․ առ այդչափ մարդիկ ։ (12) Ոսկան․ Յաշակերտսն իւր ։ (14) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ․ Որ գալոց է յաշ'' ։ (17) Բզմ․ 'ի նաւ՝ գային յայն կոյս ։ (19) Ոմանք․ Եւ վարեր իբրև ասպարէզս ․․․ զյս զի գնայր 'ի վր ծո'' ․․․ 'ի նաւն՝ զարհուրե'' ։ (20) 'Ի բզմ օրինկ․ Ես նա ասէ ։ (21) Բզմ․ Ընդունել զնա 'ի նաւն ։ (22) Ոմանք․ Բայց միայն միոյն ։ Որ ոսկան․ Բայց 'ի միոյն ։ (26) Ոմանք․ Խնդրէք զիս․ իբր ոչ եթէ նշանս ինչ տե'' ։ (29) Ոմանք․ Յայն՝ որ առաքեացն զիս ։ և ոմանք․ զոր առաքեացն զնա ։ (30) Ոմանք․ Զինչ ինչ նշանս առնես ․․ զինչ գործեսցես ։ (31) Ոմանք․ Հաց յերկնից ետ ։ (32) Ոմանք․ Եթէ ոչ մով'' ․․․ տայ ձեզ զհացն ։ (33) Ոսկան․ Զի հաց այն է ։ (33) Ոմանք․ Որ իջանէ յերկ'' ։ (34) Յօրինակին․ Մեզ հացն զայն ։ (36) Ոսկան․ Թէ տեսանէք զիս ։

հայր. առ իս եկեսցէ. և որ գայ առ իս, ոչ հանից ար֊
տաքս ։ * Զի իջի ես յերկնից, ոչ զի զկամս իմ արա֊ 38
ԳԶ րից, այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս ։ * Այս 39
են կամք հօր իմոյ որ առաքեացն զիս. զի զամ զոր ես
ցիս հայր՝ ոչ կորուսից 'ի նմանէ, այլ յարուցից զնա
յաւուրն յետնում ։ * Այս են կամք հօր իմոյ. զի ամ 40
որ տեսանիցէ զորդի՝ և հաւատայցէ 'ի նա, ընկալցի
զկեանս յաւիտենականս. և ես՝ յարուցից զնա յա֊
ւուրն յետնում ։ * Տրտնջէին զնմանէ հրեայքն, զի ա֊ 41
սաց՝ թէ ես եմ հացն իջեալ յերկնից. * և ասէին, ոչ 42
սա է որդին յովսեփու, զորոյ մեք գիտեմք զհայրն.
իսկ արդ՝ զիարդ ասէ՝ եթէ ես յերկնից իջի ։ * Պա֊ 43
տասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. մի քրթմնջէք ընդ մի֊
մեանս. * ոչ ոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ հայրն՝ որ 44
զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա. և ես յարուցից զնա յա֊
ւուրն յետնում ։ * Գրեալ է 'ի մարգարէս. և եղիցին 45
ամենեքեան ուսեալք յայ ։ ամենայն որ լուաւ 'ի հօրէ՝
և ուսանի՝ գայ առ իս ։ * Իբրև ոչ եթէ զհայր՝ ու֊ 46
րուք տեսեալ իցէ. եթէ ոչ որ էն յայ, նա ետես ըզ֊
հայր ։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի որ հաւատայ՝ ըն֊ 47
դունի զկեանսն յաւիտենականս ։ * Ես եմ հացն կե֊ 48
նաց ։ * Հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին՝ 49
և մեռան ։ * Այս է հացն, որ յերկնիցն իջեալ է. 50
զի որ ուտիցէ ոք 'ի սմանէ՝ մի մեռանիցի ։ * Ես եմ 51
հացն կենդանի, որ յերկնից իջեալ ։ * եթէ ոք ուտի֊ 52
ցէ 'ի հացէ յայսմանէ՝ կեցցէ 'ի յաւիտեան ։ և հացն զոր
ես տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վս կենաց աշխարհի ։
ԺԵ * Մարտնչէին ը̅ միմեանս հրեայքն և ասէին. զիարդ 53
կարէ սա՝ տալ մեզ զմարմին իւր յուտել ։ * Ասէ ցնս 54
յս. ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ կերիջիք զմար֊
մին որդւոյ մարդոյ, և արբջիք զարիւն նր, ոչ ունիք
կեանս յանձինս ։ * Որ ուտէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զա֊ 55
րիւն իմ, ունի զկեանս յաւիտենականս. և ես՝ յարու֊
ցից զնա յաւուրն յետնում ։ * Զի մարմին իմ՝ ճշմա֊ 56
րիտ կերակուր է, և արիւն իմ՝ ճշմարիտ ըմպելի է ։
* Որ ուտէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բը֊ 57
նակեսցէ, և ես 'ի նմա ։ * Որպ առաքեաց զիս կենդա֊ 58
նին հայր, և ես կենդանի եմ վս հօր. և որ ուտէն զիս՝
և նա կեցցէ վասն իմ ։ * Այս է հացն՝ որ յերկնից 59
իջեալ ։ ոչ որպ կերան հարքն ձեր զմանանայն՝ և մե֊
ռան. որ ուտէ զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան ։ * Զայս 60
ասաց 'ի ժողովրդեանն՝ յուսուցանելն 'ի կափառնա֊
ում ։ * Եւ բազումք յաշակերտացն իբրև լուան՝ ա֊ 61
սեն. խիստ է բանդ այդ, ո՞վ կարէ լսել դմա ։ * Իբ֊ 62
րև գիտաց յս յանձն իւր՝ եթէ տրտնջեն վասն այնո֊
րիկ աշակերտքն նր, ասէ ցնս ։ այդ՝ գայթագղեցու֊
ցանէ՞ զձեզ ։ * Իսկ արդ՝ եթէ տեսանիցէք զորդի մար֊ 63
դոյ՝ զի ելանիցէ ուր էր զառաջինն ։ * Հոգին է կեն֊ 64
դանարար, մարմին՝ ինչ ոչ օգնէ ։ զբանն զոր ես խօ֊
սեցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է և կեանք ։ * այլ են ոմանք 'ի 65
ձէնջ՝ որ ոչ հաւատան ։ Քանզի գիտէր յս իսկզբանէ,
ով են այնոքիկ որ ոչն հաւատան, և ով այն է որ մատ֊
նելոցն է զնա ։ Եւ ասէր. * վս այնորիկ ասացի ձեզ՝ 66
թէ ոչոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ իցէ տուեալ 'ի
հօրէ իմմէ ։ * Յայսմանէ բզմք յաշակերտացն նր չու֊ 67
գան յետս, և ոչ ևս շրջէին ընդ նմա ։ * Ասէ յս ցեր֊ 68
կոտասան աշակերտսն. միթէ՝ և դուք կամիք երթալ ։
69 * Պատասխանի ետ նմ սիմոն պետրոս. տր՝ առ ո՞վ
70 երթիցուք. բանս կենաց յաւիտենականաց ունիս. * և
մեք՝ հաւատացաք և ծանեաք՝ եթէ դու ես քս որդի
71 այ ։ * Պատասխանի ետ նց յս. ոչ ես զձեզ զերկոտա֊
72 սանսդ ընտրեցի, և մի դ 'ի ձէնջ սատանայ է ։ * Եւ
ասէր զսիմոնեան յուդայէ սկարիովտացւոյ. զի նա
իսկ՝ մատնելոց էր զնա. և մի էր յերկոտասանիցն ։

ԳԼ. Է.

1 Եւ յետ այսորիկ շրջէր յս 'ի գալիլեա. քանզի ոչ ԺԸ
կամէր 'ի հրէաստանի շրջել, զի խնդրէին զնա հր֊ ԴԵ
2 րեայքն սպանանել ։ * Եւ էր մերձ տօնն հրէից տա֊
3 ղաւարահարաց ։ * Ասեն ցնա եղբարքն նր. գնա աս֊
տի և երթ 'ի հրէաստան, զի և աշակերտքն քո տես֊
4 ցեն զգործս քո զոր գործես ։ * զի ոչոք է որ 'ի ծա֊
ծուկ ինչ գործէ, և խնդրէ ինքն համարձակ լինել. ե֊
5 թէ զայդ գործես, յայտնեա զանձն քո աշխարհի ։ * քան֊
6 զի և եղբարքն իսկ՝ չէին հաւատացեալ 'ի նա ։ * Ասէ
ցնս յս. ժամանակ իմ չև է հասեալ. բայց ձեր ժամա֊
7 նակ՝ յամ ժամու պատրաստ է ։ * Ոչ կարէ աշխարհ
ատել զձեզ. բայց զիս ատեայ. զի ես վկայեմ վասն նր՝
8 եթէ գործքն իւր չարութե են ։ * Դուք երթայք 'ի
տօնն յայն, ես ոչ երթամ՝ 'ի տօնն յայն. զի իմ ժամա֊
9 նակ՝ չև է լցեալ ։ * Զայս իբրև ասաց, ինքն մնաց ան֊
10 դէն 'ի գալիլեա ։ * Իբրև ելին եղբարքն նր, ապա՝ և
11 ինքն ել 'ի տօնն՝ ոչ յայտնի, այլ իբրև 'ի ծածուկ ։ * Եւ
հրեայքն խնդրէին զնա 'ի տօնի անդ՝ և ասէին, ուր ի֊
12 ցէ նա ։ * և քրթմնջիւն էր զնմանէ 'ի ժողովուրդսն ։
կէսքն ասէին՝ թէ բարուք է ։ այլք ասէին՝ ոչ, այլ մո֊
13 լորեցուցանէ զժողովուրդն ։ * Եւ ոչ ոք համարձակ
14 խօսէր զնմանէ վասն երկիւղին հրէից ։ * Իբրև տօնն ԵԿ
15 ընդմիջեցաւ, ել յս 'ի տաճարն՝ և ուսուցանէր ։ * Զար֊
մանային հրեայքն և ասէին. զիարդ զգիրս գիտէ սա,
16 զի ուսեալ բնաւ չիք ։ * Պատասխանի ետ նց յս՝ և ա֊
սէ. իմ վարդապետութիւն չէ իմ, այլ այնորիկ որ ա֊
17 ռաքեացն զիս ։ * եթէ ոք կամի զկամս նր առնել, գի֊
տասցէ վասն վարդապետութեն, յա՞յ իցէ արդեւք՝
18 եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ ։ * Որ յանձնէ իւր֊
մէ խօսի, փառս անձին իւրում խնդրէ. իսկ որ խնդ֊
րէ զփառս այնորիկ որ առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ
19 է, և անիրաւութի ոչ գոյ 'ի նմա ։ * Ոչ մովսէս ետ
20 ձեզ զօրէնսն, և ոչ ոք 'ի ձէնջ առնէ զօրէնսն ։ * զի
խնդրէք զիս սպանանել ։ Պատասխանի ետ ժողովուրդն՝
և ասէ. դև գոյ 'ի քեզ. ո՞վ խնդրէ զքեզ սպանանել ։
21 * Պատասխանի ետ նց յս՝ և ասէ. գործ մի գործեցի,
22 և ամենեքին զարմացեալ էք ։ * վասն այնորիկ մովսէս
ետ ձեզ թլփատութի. զի ոչ եթէ 'ի մովսիսէ էր, այլ
'ի հարց անտի. և 'ի շաբաթու թլփատէք զմարդ ։
23 * Իսկ արդ՝ եթէ թլփատութի առնու մարդ 'ի շաբա֊
թու, զի մի օրէնքն մովսիսի լուծցին. ընդ իս ցասու֊
ցեալ էք՝ զի ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի 'ի շաբաթու ։
24 * Մի ըստ աչս դատիք, այլ ուղիղ դատաստան արա֊ ԵԲ
25 րէք ։ * Ասէին ոմանք յեմացւոց անտի. ոչ նա է սա
26 զոր խնդրէին սպանանել. * և ահաւասիկ՝ յայտնապէս
խօսի, և չասեն ինչ ընդ դմա. գուցէ արդեւք և իշ֊
խանքն

---

(39) Ոմնք. Զի ամ զոր ետ ցիս ... յետնումն ։ (40) Ոմանք. Որ տեսանէ զորդի և հաւատայ 'ի նա ։ (42) Ոմնք յաւելուն. Ո՞չ սա է յս՝ որդին յովսեփու... զհայրն և զմայր ։ (46) Ոմնք. Իբր ոչ եթէ զհայր.. որ էնն ։ (47) Ոմանք յաւելուն. Որ հաւատայ յիս՝ ընդունի ։ (50) Ոմնք. Որ յերկնից իջեալ. զի.. մի՝ մեռցի ։ (52) Ոմանք. կեցցէ յաւիտեան ։ (53) Ոմնք. Զմարմին իւր ուտել ։ (58) Օրինակ մի. Եւ որ սիրէն զիս, և նա կեցցէ ։ (60) Ոմնք. Զայս ասաց ժողովրդ" ։ (61) Ոմանք. Իբրև լուան՝ ասէին ։ (62) Ոմանք. Աշակերտքն իւր, ասէ ։ (64) Ոմնք. Զբանսն զոր ես խօ" ։ (65) Ոմնք. Եւ ով է այն որ մատնելոցն էր զնա ։ 66) Ոմնք. Տուեալ նմա 'ի հօրէ ։ (67) Ոմնք. Նր՝ դարձան յետս, և ոչ շր" ։

(71) Ոմնք. Զերկոտասանդ ընտրեցի, և մինդ. կամ, մինն. կամ, մի 'ի ձէնջ ։ (72) Ոմնք. Զի նա մատնելոց ։

Գլ. Է. (1) Ոմնք. Եւ յետ այնորիկ ։ Ոմանք. Յետ այսորիկ ։ (4) Ոմանք. Եւ խնդրէ զինքն համար" ։ (7) Ոմնք. Աշխարհս ատել զձեզ ։ (9) Ոմնք. Մնաց անդրէն 'ի գա" ։ (10) Ոմնք. Եւ իբրև ելին եղբարքն, ապա ։ (11) Ոմնք. 'Ի տօնին, և ասէին, ուր իցէ սա ։ (12) Ոմնք. Այլքն ասէին.. զժողովուրդսն ։ (18) Ոմնք. Անձին իւրոյ խնդրէ ։ (20) Ոմնք. Ո՞ խնդրէ զքեզ ։ (25) Ոմնք. Յեմացւոցն. ոչ նա ... զոր խնդրէին ։ (26) Ոմնք. Եւ չասեն ինչ ը̅ նա ։ (26) Ոմնք. Եթէ սա է քն ։

խա՛նքն գիտացին՝ թէ սա՛ իցէ քն։ * Այլ՝ զսա գի_ 27
տեմք ուստի է. իսկ քն յորժամ գայցէ, ո՛չ ոք գիտէ
ուստի՛ է։ * Աղաղակեա՛ց յն 'ի տաճարին, ուսուցա_ 28
նէր՝ և ասէր։ Եւ զի՛ս գիտէք, և ուստի եմ գիտէք.
և յանձնէ իմմէ ո՛չ եմ եկեալ, այլ է ճշմարիտ որ ա_
ռաքեացն զիս. զոր դուքն ո՛չ գիտէք։ * Ես գիտեմ 29
զնա. զի 'ի նմանէ՛ իսկ եմ, և նա՛ առաքեաց զիս։
ԺԹ * Խնդրէին զնա ունել, և ե՛լ 'ի ձեռաց նց. և ո՛չ ոք 30
արկ 'ի նա ձեռն, զի չև՛ էր հասեալ ժամ նորա։ * Եւ 31
բազմո՛ւմք 'ի ժողովրդենէն հաւատացին 'ի նա, և ա_
սէին. քն յորժամ գայցէ՝ միթէ՝ աւելի՞ ինչ նշանս ա_
նիցէ՝ քան զոր սա՛յս առնէ։ * Եւ լուան փարիսեցիքն 32
զտրտունջ ժողովրդեանն զնմանէ։ և առաքեցին քահա_
նայապետքն և փարիսեցիքն սպասաւորս՝ զի կալցին
զնա։ * Ասէ յն. փոքր մեւս ևս ժամանակ ընդ ձեզ 33
եմ. և երթա՛մ առ այն՝ որ առաքեացն զիս։ * Խնդրե_ 34
ցէք զիս՝ և ո՛չ գտանիցէք. և ուր եսն երթամ՝ դուք
ո՛չ կարէք գալ։ * Ասեն հրէայքն ընդ միմեանս. իսկ 35
յո՞ երթայցէ դա՝ զի մեք ո՛չ գտանիցեմք զդա. միթէ՝
'ի սփիւռս հեթանոսա՞ց երթիցէ՝ և ուսուցանիցէ՛ զհե_
թանոսս։ * զի՞նչ է բանն այն զոր ասաց. խնդրե_ 36
ցէք զիս՝ և ո՛չ գտանիցէք. և ուր եսն երթամ, դուք
ԵԳ ո՛չ կարիցէք գալ։ * 'Ի վերջնում աւուր մեծի տօնին, 37
կայր յն՝ աղաղակէ՛ր և ասէր. եթէ ոք ծարաւի իցէ,
եկեսցէ առ իս՝ և արբցէ։ * Որ հաւատայ յիս՝ ոպ և 38
ասէն գիրք, գետք յորովայնէ նր բղխեսցեն ջրո՛ց կեն_
դանութե։ * Զայս ասէր՝ վասն հոգւո՛յն զոր ընդու_ 39
նելոց էին որ հաւատային 'ի նա. զի չև՛ էր հոգի, քան_
զի յն չև՛ էր փառաւորեալ։ * Ոմանք 'ի ժողովրդե_ 40
նէն իբրև լսէին զբանս զայս, ասէին. սա՛ է ճշմարիտ
մարգարէն։ * Այլքն ասէին՝ սա՛ է քն։ Իսկ կէսքն 41
ասէին՝ միթէ 'ի գալիլեէ՞ գալոց իցէ քն։ * Ո՞չ գիրք 42
ասեն՝ եթէ 'ի զաւակէ դաւթի, և 'ի բեթղահէմ գեղ_
ջէ՝ ուր դաւիթն էր, գալո՛ց է քն։ * Եւ եղև հեր_ 43
ձուա՛ծ 'ի մէջ ժողովրդեանն վասն նր։ * Եւ ոմանք 44
'ի նոցանէ կամէին ունե՛լ զնա. այլ ո՛չ ոք մխեաց 'ի
նա ձեռն։ * Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ քա_ 45
հանայապետսն և փարիսեցիս. և ասէ՛ն նոքա ցնս. ըն_
դէ՞ր ո՛չ ածէք զնա այսր։ * Պատասխանի ետուն սպա_ 46
սաւորքն՝ և ասեն. ո՛չ երբէք խօսեցաւ մարդ, ոպ այրն
այն։ * Պատասխանի ետուն փարիսեցիքն՝ և ասեն. 47
միթէ՝ և դուք մոլորեցարո՞ւք։ * միթէ ոք յիշխանացն 48
հաւատա՞ց 'ի նա՝ կամ 'ի փարիսեցւոցն. * այլ այն խա_ 49
ժամուժ ամբոխ՝ որ ո՛չ գիտէ զօրէնս, և նզովեա՛լք են։
* Ասէ նիկոդեմոս ցնս՝ որ եկեալն էր առ նա 'ի գի_ 50
շերին յառաջագոյն՝ և մի՛ էր 'ի նոցանէ։ * միթէ օրէն_ 51
քըն մեր՝ դատի՞ն զմարդ՝ եթէ ոչ լսեն ինչ նախ 'ի
նմանէ, կա՛մ գիտեն զինչ գործէ։ * Պատասխանի ետուն 52
նմա և ասեն. միթէ՝ և դո՛ւ ես 'ի գալիլեէ՛ իցես.
քննեա՛ և տե՛ս, զի մարգարէ 'ի գալիլեէ ո՛չ յառնէ։

ԳԼ. Ը.

12 Դարձեալ խօսեցաւ ընդ նս յն՝ և ասէ. ես եմ լոյս ԵԴ
աշխարհի. որ գայ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի՛ գը_
13 նասցէ. այլ ընկալցի՛ զլոյսն կենաց։ * Ասեն ցնա փա_
րիսեցիքն. դու վասն անձին քո վկայես, և վկայու_
14 թի քո չէ՛ ճշմարիտ։ * Պատասխանի ետ յն՝ և ասէ ցնս.
թէպէտ և ես վկայեմ վասն անձին իմոյ՝ վկայութի իմ
ճշմարիտ է. զի գիտեմ ուստի եկի՝ և յո՛ երթամ. բայց
15 դուք ո՛չ գիտէք ուստի գամ՝ կամ յո՛ երթամ։ * Դուք
16 ըստ մարմնոյ դատիք. ես ո՛չ դատիմ և ո՛չ զոք։ * Թէ_
պէտ և դատիմ ես զոք՝ դատաստանն իմ ճշմարիտ է.
17 զի չե՛մ միայն, այլ ես՝ և որ առաքեա՛ցն զիս հայր։ * Եւ
յօրէնսն իսկ ձեր գրեալ է, թէ երկուց մարդոց վը_
18 կայութի ճշմարիտ է։ * Ես եմ որ վկայեմ վասն իմ.
19 և վկայէ վասն իմ որ առաքեացն զիս հայր։ * Ասէին
ցնա. ո՞ւր է հայր քո։ պատասխանի ետ յն՝ և ասէ ցնս.
ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ զհայրն իմ. եթէ զիս գիտէիք՝ և
20 զհայրն իմ թերևս գիտէիք։ * Զա՛յս բանս խօսեցաւ
յն ընդ նոսա 'ի տան գանձին, յորժամ ուսուցանէր 'ի
տաճարի անդ. և ո՛չ ոք կալաւ զնա, զի չև՛ևս հասեալ
21 էր ժամ նր։ * Ասէ դարձեալ ցնս յն. ես երթամ, ԵԵ
և խնդրիցէք զիս. և 'ի մեղս ձեր մեռանիջի՛ք. զի ուր
22 եսն երթամ, դուք ո՛չ կարէք գալ։ * Ասէին հրէայքն.
միթէ՝ զի՛ւրովին երթայցէ, զի ասէ՝ թէ ուր եսն եր_
23 թամ դուք ո՛չ կարէք գալ։ * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ 'ի
ներքուստ աստի էք, և ես՝ 'ի վերուստ անտի եմ. դուք՝
24 յաշխարհէ՛ աստի էք, ես՝ չե՛մ յայսմ աշխարհէ։ * Բայց
ասացի ձեզ՝ թէ 'ի մեղս ձեր մեռանիցիք։ զի թէ ո՛չ
հաւատայցէք թէ ես եմ, մեռանիցի՛ք 'ի մեղս ձեր։
25 * Ասեն ցնա. դու ո՞վ ես։ ասէ ցնս յն. նախ՝ զի և
26 խօսիմ իսկ ընդ ձեզ։ * Բազո՛ւմ ինչ ունիմ վն ձեր խօ_
սե՛լ և դատել. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է։
և ես զոր լուա՛յն 'ի նմանէ՝ զա՛յն խօսիմ յաշխարհի։
27 * Եւ ո՛չ գիտացին՝ թէ զհօրէ ասէր ցնս։ * Ասէ ցնս
28 յն. յորժամ բարձրացուցանիցէք զորդի մարդոյ, յայն_
ժամ գիտասջի՛ք՝ թէ ես եմ. և յանձնէ իմմէ ինչ ո՛չ
առնեմ, այլ ոպ ուսոյց զիս հայրն իմ, զա՛յն խօսիմ։
29 * և որ առաքեա՛ցն զիս՝ ընդ իս է. ո՛չ եթող զիս միայն,
30 զի ես զհաճոյս նր առնեմ հանապազ։ * Իբրև զա՛յս
31 խօսեցաւ, բազմո՛ւմք հաւատացին 'ի նա։ * Եւ ասէր ԵԶ
յն առ հրէայսն հաւատացեալս. եթէ դուք կացջի՛ք
32 'ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակե՛րտք իմ էք. * և ծա_
նիջի՛ք զճշմարտութի, և ճշմարտութի ազատեսցէ՛ զձեզ։
33 * Պատասխանի ետուն նմա՝ և ասեն. զաւակ աբրա_
համու եմք, և ո՛չ ումեք երբէք ծառայեցաք. զիա՞րդ
ասես

---

(27) Ոմանք. Ոչ ոք գիտէ ուստի իցէ։ (28) Ոմանք. Եւ ուստի եմ գի''.. իմմէ չեմ եկեալ։ (30) Ոմանք. Արկ 'ի նա ձեռս։ (31) Ոմանք. Քան զոր սա արար։ (32) Ոմանք. Եւ առաքեին քահա''։ (33) Ոմանք. Փոքր մի ևս ժա''։ (34) Ոմանք. Խնդրէք զիս՝ և ոչ.. և ուր եսն եմ, դուք ոչ։ (35) Ոմանք. Ասէին հրէայքն... 'ի սփիւռս հեթանոսաց երթայցէ։ (36) Ոմանք. Խնդրիցէք զիս.. դուք ոչ կարէք գալ։ (38) Ոմանք. Ոպ ասեն... բղխեսցեն ջր''։ (39) Ոմանք. Վն զի յն չև էր փա''։ (43) Ոսկան. 'Ի ժողովրդեանն վն նր։ (44) Ոմանք. Ո՛չ ոք արկ 'ի նա ձեռս։ (45) Ոմանք. Եւ առ փարիսեց''։ (46) Ոմանք. Ոչ երբէք այնպէս խօսեցաւ։ (48) Ոմանք. Յիշխանացն ոք հաւա''։ (49) Յոմանս գիրս. Այն խաժամուժ ամբոխ։ Եւ ոմանք միայն գրեն՝ խաժամուժ ամբոխ, որ ոչ գիտեն։ (50) Ոմանք. Առ նա գիշերին յառա''։ (51) Ոմանք. Նախ ինչ 'ի նմանէ։ (52) Ոսկան. Եւ դու ես գալիլեացի իցես։

* 'Ի յետնում Գրչագիր օրինակաց մերոց՝ իբր հինգ միայն նորագոյնք՝ առաջին յետ 52. համարոյ՝ բեր լուսանցանին յաւելեալ համար 53. * Գնացին իւրաքան''. շարունակեալ ընդ նմին պատմութիւն շնացեալ կնոջն։ Իսկ ճոխագոյնն առ հասարակ համաձայն մերումս օրինակի՝ 'ի վախճան յաւելուածոյ աւետարանիս զսոյն կարգեն, ոպ և մեք եդաք։ Բայց 'ի միջոց հնագոյն օրինակաց՝ որք սակաւ և անդ իսկ զատ զանց առնեն զնովաւ. ոպ և գրչագիր ճաշոց 'ի կարգի անդ յինանց աւետարանաց ընթերցուած հինգերորդ կիւրակէի յայս բան աւարտին՝ 'ի գալիլեէ ոչ յառնէ. և թողեալ զսոյն, ընթերցուած զկնի միւսանգամ՝ Դարձեալ խօսեցաւ յն։ Որք թողեալ ճառցեն պատմութիւն՝ թերևս առնեալ յանկանոնաց [illegible] յայն ընթերցուած։

ԳԼ. Ը. (13) Ոմանք. Ոչ է ճշմարիտ։ (14) Ոմանք. Եւ ես վկայեմ վն իմ, վկ''... ոչ գիտէք ուստի եկի, և յո։ (15) Ոմանք. Եւ ոչ ըստ մարմնոյ դատիմ և ոչ զոք։ (19) Ոմանք. Ասեն ցնա. ո՞ւր է... ոչ զիս գիտէք, և զհայրն թերևս գիտէիք։ (20) 'Ի բաց ոմանք. Խօսեցաւ յն ընդ նոսա 'ի տան գան''։ (20) Օրինակ մի. 'Ի տան գանձանակին։ (21) Ոմանք. Մեռանիցիք։ (22) Ոմանք. Ասէին հրէայքն։ (23) Ոմանք. Եւ ես չեմ յաշխարհէս։ (24) Ոմանք. Ձեր մեռանիջիք... մեռանիցիք 'ի մեղս ձեր։ (25) Ոմանք. Դու ո՞ ես։ (26) Օրինակ մի. Զայն խօսիմ յաշխարհէս։ (28) Ոմանք. Ինչ ոչ խօսիմ. այլ։ (31) Ոմանք. 'Ի բանին իմում։ (33) Ոմանք. Պատասխանի ետուն նմա հրէայքն և ասեն... թէ ազատ լինիցիք։

ասես եթէ ազատք լինիջիք ։ * Պատասխանի ետ նց՟ յս՟ · 34
ամէն ամէն ասեմ ձեզ · թէ ամ՟ որ առնէ զմեղս՝ ծառայ է մեղաց ։
* Եւ ծառայն՝ ոչ յաւիտեան կայ 'ի տան, 35
իսկ որդին 'ի յաւիտեան կայ ։ * Իսկ արդ՝ եթէ որդին 36
զձեզ ազատեցուցէ, ճշմարիտ ազատք լինիջիք ։
* Գիտեմ զի զաւակ աբրահամու էք · այլ խնդրէք 37
սպանանել զիս · զի բանին իմոյ չիք տեղի 'ի ձեզ ։ * Ես՝ 38
զոր տեսի առ հօր իմում՝ խօսիմ · և դուք՝ զոր լուայք
'ի հօրէն ձերմէ՝ առնէք ։ * Պատասխանի ետուն նմ՟ 39
և ասեն · հայր մեր՝ աբրահամ է ։ Ասէ ցնս՟ յս՟ · եթէ
որդիք աբրահամու էիք՝ զգործս աբրահամու գործէիք ։
* Այլ այժմիկ խնդրէք սպանանել զիս · զայր 40
մի որ ձեզ զճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ 'ի հօրէ
իմմէ · զայդ՝ աբրահամ ոչ արար ։ * Դուք առնէք 41
զգործս հօրն ձերոյ ։ Ասեն ցնա · մեք 'ի պոռնկութէ
չեմք ծնեալ · մի է հայր մեր, ած՟ ։ * Ասէ ցնս՟ յս՟ · եթէ 42
ած՟ էր հայր ձեր, սիրէիք արդեւք զիս, զի ես յայ՟
ելի՝ և եկի · և ոչ եթէ յանձնէ ինչ եկի, այլ նա առաքեաց
զիս ։ * Ընդէ՞ր զխօսս իմ ոչ գիտէք դուք · վս՟ 43
զի ոչ կարէք լսել զբանն իմ ։ * Դուք՝ 'ի հօրէ 'ի սատանայէ 44
էք, և զցանկութիս հօրն ձերոյ կամիք առնել ·
զի նա մարդասպան էր իսկզբանէ, և 'ի ճշմարտութե
ոչ եկաց · զի ոչ գոյ ճշմարտութի 'ի նմա · յորժամ խօսիցի
սուտ՝ յիւրոց անտի խօսի · զի սուտ է և հայր նր՟ ։
* Իսկ ես՝ զի զճշմարտութի խօսիմ, ոչ հաւատայք ինձ ։ 45
* Ո՞ ոք 'ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց · և 46
թէ զճշմարիտն ասեմ, ընդէ՞ր ոչ հաւատայք ինձ ։ * Որ 47
էն յայ՟, զբանս այ՟ լսէ · և դուք վս՟ այնորիկ ոչ լսէք,
զի չէք յայ՟ ։ * Պատասխանի ետուն հրեայքն՝ և ասեն 48
ցնա · ոչ բարւոք ասեմք մեք՝ եթէ սամարացի ես դու,
և դև գոյ 'ի քեզ ։ * Պատասխանի ետ յս՟՝ և ասէ · յիս 49
դև ոչ գոյ · այլ պատուեմ զհայր իմ, և դուք՝ անարգէք
զիս ։ * Ես՝ ոչ խնդրեմ զփառս իմ · է որ խնդրէն՝ 50
և դատի ։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոք զբանն իմ 51
պահեսցէ, զմահ մի տեսցէ 'ի յաւիտեան ։ * Ասեն ցնա 52
հրեայքն · արդ՝ գիտացաք թէ՝ դև գոյ 'ի քեզ · աբրահամ
մեռաւ և մարգարէքն, և դու ասես՝ եթէ ոք
զբանն իմ պահեսցէ, մի ճաշակեսցէ զմահ 'ի յաւիտեան ։
* Միթէ՝ դու մե՞ծ ինչ ոք իցես քան զհայրն մեր աբրահամ 53
որ մեռաւ, և մարգարէքն մեռան · արդ՝ դու
զո՞վ առնես զքեզ ։ * Պատասխանի ետ յս՟ · եթէ ես փառաւորեմ 54
զանձն իմ, փառքն իմ՝ ոչինչ են · է հայր որ
փառաւորէ զիս, զորմէ դուքն ասէք՝ թէ ած՟ մեր է ·
* և ոչ ճանաչէք զնա ։ Բայց ես գիտեմ զնա ։ և թէ 55
ասեմ, թէ ոչ գիտեմ զնա, ձեզ նման սուտ լինիմ · այլ
գիտեմ զնա, և զբան նր՟ պահեմ ։ * Աբրահամ հայր 56
ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ, ետես՝ և ուրախ եղև ։
* Ասեն ցնա հրեայքն · յիսուն ամ չև՛ ևս է քո, և 57
զաբրահամ տեսե՞ր ։ * Ասէ ցնս՟ յս՟ · ամէն ամէն ասեմ 58
ձեզ · յառաջ քան զլինելն աբրահամու եմ ես ։ * Վէմս 59
առին հրեայքն, զի արկցեն 'ի վերայ նր՟ · և յս՟ խոյս
ետ՝ և ել գնաց 'ի տաճարէ անտի ։

ԳԼ· Թ·

1 Եւ մինչդեռ անցանէր, ետես այր մի կոյր 'ի ծնէ · Ի
2 * և հարցին ցնա աշակերտքն նր՟՝ և ասեն · ռաբբի՝ ԵԵ
ո՞յր վնաս է, սորա՝ թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր
3 ծնաւ ։ * Պատասխանի ետ յս՟ · ոչ դորա վնաս է, և
ոչ հօր և մօր իւրոյ · այլ զի յայտնի լիցին գործքն այ՟
4 'ի դմա ։ * Եւ ինձ պարտ է՝ գործել զգործս այնորիկ
որ առաքեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ · գայ գիշեր՝ յորժամ
5 ոչոք կարէ գործել ։ * մինչդեռ յաշխարհի եմ,
6 լոյս եմ աշխարհի ։ * Զայս իբրև ասաց, եթուք 'ի գետին՝
և արար կաւ 'ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն 'ի վր՟
7 աչաց կուրին · * և ասէ ցնա · երթ լուա՛ յաւազանին
սիլովամայ · որ թարգմանի՝ առաքեալ · չոգաւ լուացաւ,
8 եկն և տեսանէր ։ * Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալն
էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին · ո՞չ
սա էր որ նստէրն և մուրանայր ։ Կէսքն ասէին · նա է ։
9 * այլքն ասէին՝ ոչ · այլ նման է նմա ։ և ինքն ասէր՝
10 թէ ես եմ ։ * Ասեն ցնա · իսկ զիա՞րդ բացան աչք քո ։
11 * Նա՝ ետ պատասխանի · այր մի որում յսն ասեն,
կաւ արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս · երթ 'ի
12 սիլովամ՝ և լուա · չոգայ լուացայ՝ և տեսանեմ ։ * Ասեն
13 ցնա · ո՞ւր է նա ։ ասէ ցնս՟ · ոչ գիտեմ ։ * Ածին
14 առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյրն էր ։ * և էր
շաբաթ՝ յորժամ զկաւն արար յս՟ · և եբաց զաչս կուրին ։
15 * Դարձեալ հարցանէին զնա և փարիսեցիքն,
թէ զիա՞րդ տեսանես ։ և նա՝ ասէ ցնս՟ · կաւ եդ 'ի վր՟
16 աչաց իմոց, և լուացայ՝ և տեսանեմ ։ * Ասեն ոմանք
'ի փարիսեցւոցն · ոչ է այրն այն յայ՟, զի զշաբաթս ոչ
պահէ ։ Կէսքն ասէին, իսկ զիա՞րդ կարէ մարդ մեղաւոր՝
այսպիսի նշանս առնել ։ և էին հերձուածք 'ի
17 մէջ նց՟ ։ * Ասեն դարձեալ ցկոյրն · դու զի՞ ասես վս՟ նր՟
18 զի եբաց զաչս քո ։ և նա ասէ՝ թէ մարգարէ՛ է ։ * Եւ
ոչ հաւատային հրեայքն զնմանէ՝ թէ կոյր էր՝ և բացաւ,
19 մինչև կոչեցին զծնողս բացելոյն · * հարցին ցնս՟
և ասեն, սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք եթէ
20 կոյր ծնաւ · արդ՝ զիա՞րդ տեսանէ ։ * Պատասխանի ետուն
ծնողքն նորա՝ և ասեն · գիտեմք զի սա՛ է որդին
21 մեր, և զի կոյր ծնաւ · * բայց զիա՞րդ այժմդ տեսանէ,
ոչ գիտեմք · կամ թէ՝ ո՞վ եբաց զաչս դորա, մեք
ոչ գիտեմք · ցդա՛ իսկ հարցէք, ինքնին 'ի չափ հասեալ
22 է · ինքն իսկ խօսեսցի վս՟ իւր ։ * Զայս ասացին ծնողքն
նր՟, զի երկնչէին 'ի հրէիցն · քանզի ուխտ եդեալ
էր հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցէ զնա քս՟՝ 'ի բաց
23 կացցէ 'ի ժողովրդենէն ։ * վս՟ այնորիկ ասացին ծնողքն
նր՟, թէ ինքնին 'ի չափ հասեալ է՝ զնա՛ իսկ հարցէք ։
24 * Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ
կոյրն էր, և ասեն ցնա · տո՛ւր փառս այ՟, մեք գիտեմք
25 զի այրն այն մեղաւո՛ր է ։ * Եւ նա՝ ասէ · թէ մեղաւո՛ր
իցէ՝ ես ոչ գիտեմ · բայց զայս գիտեմ, զի կոյր
26 էի՝ և արդ տեսանեմ ։ * Դարձեալ՝ ասեն ցնա · զի՞նչ
27 արար քեզ · զիա՞րդ եբաց զաչս քո ։ * Պատասխանի
ետ նց՟ · այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուարուք, զի՞ կամիք
միւսանգամ լսել · մի՞թէ և դուք կամիք աշակերտել
նմա ։

---

(35) Ոմանք · Որդին յաւիտեան կայ 'ի տանն ։ (37) Ոմանք · Զի բանի իմում չիք ։ (38) Ոմանք · Առ 'ի հօր իմում · · առ 'ի հօրէն ձերմէ ։ (38) Բազումք · Զոր լուարուք 'ի հօրէն ։ (40) Ոսկան · Այլ այժմ խնդրէք ։ (40) Յոմանս պէսպ · Սպանանել զիս՝ զայր մի ։ (43) Ոմանք · Վս՟ զի ոչ կամիք լսել ։ (44) Ոմանք · 'Ի հօրէ սատանայէ էք, և ցանկութի · · · և 'ի ճշմարտութե ոչ եկաց · · · զի յորժամ խօսեսցի սուտ · · հայրն նր՟ ։ (45) Ոմանք · Ես զճշմարտութիւն խօսիմ ։ (46) 'Ի լուսանց · Ո՞ 'ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վս՟ · համաձայն բազմաց 'ի բնաբ ։ (46) Ոսկան · Եթէ զճշմարտութի ասեմ ձեզ՝ ընդէր ոչ ։ (47) Յօրինակին պէսէր · Եւ դուք ։ (48) Յօրինակին պէսէր · Ասեմք մեք՝ եթէ ։ (49) Օրինակ մի · Եւ դուք անարգէք զնա ։ (51) Ոմանք · Զի որ զբանն իմ պահ · · մի տեսցէ յաւիտեան ։ (52) Ոմանք · Զմահ մի ճաշակեսցէ յաւիտեան ։ (53) Յօրինակին պէսէր · Արդ դու ։ (53) Ոմանք · Զո՞ առնես զքեզ ։ (55) Ոմանք · Եւ եթէ ասեմ · · զբանն նր՟ ։ (57) Ոմանք · Ամ չև՛ է քո ։ Որ օրինակ մի · Չև ևս է լցեալ քո, և զաբրա ։ (58) Ոմանք · Զլինել աբրահա ։ (59) 'Ի բազմ՟ պէսպ · Վէմս առին հրէայքն զի ։

Գլ · Թ · (2) Բազումք · Զի կոյր ծնցի ։ (3) Ոմանք · Յայտնի լինիցին ։ (4) Ոսկան · Մինչ օր կայ ։ (4) Ոմանք · Յորում ոչ ոք կարէ գոր ։ (7) Ոմանք · Յաւազանին սելովմայ ։ (8) Ոմանք · Ոչ սա է որ նս ։ Եւ ոմանք · Ոչ սա էր նա որ ։ (11) Ոմանք · Յսն ասէին ։ (15) Ոմանք · Հարցանէին ցնա փարիսեցիքն ։ (18) Ոմանք · Եւ ոչ հաւատացին հր ։ (20) Ոմանք · Պատասխանի ետուն նց ծն ։ (21) Ոմանք · Այժմ տեսանէ · · · ո՛ եբաց զաչս · · · ինքդ իսկ խօ ։ (22) Ոմանք · Խոստովանեսցի զնա ։ (25) Ոմանք · Թէ մեղաւոր է՝ ես ։

նմա : * Նոքա հայհոյէին զնա՝ և ասէին . դու լիջիր 28
նր՟ աշակերտ . մեք՝ մովսիսի աշակերտք եմք : * մեք գիտեմք՝ 29
զի ընդ մովսիսի խօսեցաւ ա՟ծ . զսա՝ ոչ գիտեմք
ուստի է : * Պատասխանի ետ այրն՝ և ասէ ցնս՟ . այդ 30
իսկ են սքանչելիք . զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ ,
և զիմ զաչս եբաց : * Գիտեմք զի ա՟ծ՝ մեղաւորաց ոչ 31
լսէ . բայց թէ ա՟ծապաշտ ոք իցէ , և զկամս նր՟ առնիցէ ,
նմա լսէ : * 'Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց 32
ոք զաչս կուրի 'ի ծնէ կոյր ծնելոյ : * եթէ ոչ յա՟յ 33
էր այրն այն , ոչ կարէր առնել ինչ : * Պատասխանի 34
ետուն՝ և ասեն ցնա . 'ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենևին ,
և դու վարդապետե՞ս լինիս մեր : և հանին զնա արտաքս :
* Լուաւ յս՟ եթէ հանին զնա արտաքս , և իբրև եգիտ 35
զնա՝ ասէ ցնա . դու՝ հաւատա՞ս յորդի ա՟յ : * Նա 36
պատասխանի ետ՝ և ասէ . տ՟ր ո՞վ է՝ զի հաւատացից
'ի նա : * Ասէ ցնա յս՟ . և տեսեր զնա , և որ խօսիդ 37
ընդ քեզ՝ նա՛ է : * Եւ նա ասէ . հաւատամ տ՟ր : և երկիր 38
զկ եպագ նմա : * Եւ ասէ յս՟ . 'ի դատաստան եկի 39
յաշխարհս յայս , զի որ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն , և
որք տեսանենն՝ կուրասցին : * Լուան ոմանք 'ի փարիսեցւոցն՝ 40
որք ընդ նմա էին , և ասեն ցնա . միթէ՝ և
մե՞ք կոյրք իցեմք : * Ասէ ցնոսա յս՟ . եթէ կոյրք էիք՝ 41
ոչ էր ձեր մեղ . բայց արդ ասէք՝ թէ տեսանեմք , և
մեղքն ձեր 'ի ձեզ հաստատեալ են :

ԳԼ. Ժ.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ . որ ոչ մտանէ ընդ դուռն 'ի 1
գաւիթ ոչխարացն , այլ ընդ այլ ելանէ , նա՝ գող
է , և աւազակ : * Իսկ որ մտանէ ընդ դուռն , հովիւ 2
է ոչխարաց : * Նմա դռնապանն բանայ , և ոչխարքն 3
ձայնի նր՟ լսեն . և զիւր ոչխարսն կոչէ յանուանէ , և
հանէ զնս՟ : * Եւ յորժամ զիւրսն զամենայն հանիցէ , 4
առաջի նց՟ երթայ , և ոչխարքն զհետ նր՟ երթան , զի
ճանաչեն զձայն նր՟ : * զօտարի զհետ ոչ երթիցեն , այլ 5
փախիցեն 'ի նմանէ , զի ոչ ճանաչեն զձայն օտարաց :
* Զայս առակ՝ ասաց նոցա յս՟ , և նոքա ոչ գիտէին՝ 6
թէ զինչ էր որ խօսէրն ը՟ նս՟ : * Դարձեալ՝ ասէ ցնս՟ 7
յս՟ . ամէն ամէն ասեմ ձեզ , զի ես եմ դուռն ոչխարաց :
* Ամենեքեան որ յառաջ քան զիս եկին , գո՛ղք 8
էին և աւազակք . այլ ոչ լուան նց՟ ոչխարքն : * Ես 9
եմ դուռն . ը՟ իս թէ ոք մտանիցէ , կեցցէ . մտցէ , և
ելցէ , և ճարակ գտցէ : * Գող ոչ գայ՝ եթէ ոչ զի գողասցի 10
և սպանցէ և կորուսցէ . ես եկի զի զկեանս
ունիցին , և առաւել ևս ունիցին :
ԻԱ/զբ * Ես եմ հովիւն քաջ . հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ 'ի վ՟ր 11
ոչխարաց : * Իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ , որոյ ոչ իւր 12
են ոչխարքն , իբրև տեսանէ զգայլն զի գայ , թողու զոչխարսն
և փախչի . և գայլն յափշտակէ զնս՟ և ցրուէ .
* քանզի վարձկան է , և չէ փոյթ նմա վ՟ս ոչխարացն : 13
* Ես եմ հովիւն քաջ . և ճանաչեմ զիմսն , և ճանաչիմ 14
յիմոցն : * Որպէս գիտէ զիս հայր , գիտեմ և ես 15
զհայրն . և զանձն իմ դնեմ 'ի վերայ ոչխարաց : * Նա՝ 16
և այլ ևս ոչխարք են իմ , որ ոչ են յայսմ գաւթէ . և
զայնս ևս պա՛րտ է ինձ ածել այսր . և ձայնի իմում
լուիցեն , և եղիցին մի հօտ՝ և մի հովիւ : * Վ՟ս այսորիկ 17
սիրէ զիս հայր իմ , զի ես դնեմ զանձն իմ . զի
միւսանգամ առից զնա : * Ո՛չ ոք հանէ զնա յինէն . այլ 18
ես դնեմ զնա անձամբ իմով : իշխանութի՟ ունիմ դնել
զնա . և իշխանութի՟ ունիմ միւսանգամ առնուլ զնա :
19 զայս պատուէր առի 'ի հօրէ իմմէ : * Դարձեալ հերձուած
20 լինէր 'ի մէջ հրէիցն վ՟ս բանիցս այսոցիկ : * Եւ
ասէին բզ՟մք 'ի նոցանէ . դև՛ գոյ 'ի նմ՟՝ և մոլեգնի ,
21 զի՞ բնաւ լսէք նմ՟ : * Այլքն ասէին , այսպիսի բանք ոչ
դիւահարի են . միթէ՝ դև՞ կարէ զաչս կուրի բանալ :
22 * Եղեն յայնժամ նաւակատիքն յե՟մ , և ձմեռն էր : ԻԲ/զգ
23 * և շրջէր յս՟ 'ի տաճարին՝ 'ի սրահին սողոմոնի :
24 * Շուրջ եղեն զնովաւ հրէայքն՝ և ասեն . մինչև յե՞րբ
թափես զոգիս մեր , եթէ դու ես ք՟ս՝ ասա՛ մեզ համարձակ :
25 * Պատասխանի ետ նց՟ յս՟՝ և ասէ . ասացի
ձեզ՝ և ոչ հաւատայք ինձ : զգործսն զոր ես գործեմ
26 յանուն հօր իմոյ՝ նոքին վկայեն վ՟ս իմ : * Այլ դուք
27 ոչ հաւատայք , զի չէք յոչխարաց անտի իմոց : * Ոչխարք
իմ ձայնի իմում լսեն , և ես ճանաչեմ զնս՟ , և զկնի
28 իմ գան . * և ես տամ նց՟ զկեանսն յաւիտենականս .
և մի կորիցեն 'ի յաւիտեան . և մի ոք յափշտակեսցէ
29 զնս՟ 'ի ձեռաց իմոց : * Հայրն իմ որ ետ ինձ զնս՟՝ մե՛ծ
է քան զա՟մ , և ոչ ոք կարէ յափշտակել 'ի ձեռաց հօր
30 իմոյ : * Ես և հայր իմ մի եմք : * Վէմս առին հրէայքն՝
31 զի քարկոծ արասցեն զնա : * Պատասխանի ետ նց՟ յս՟ .
32 բզ՟մ գործս բարիս ցուցի ձեզ 'ի հօրէ իմմէ . վ՟ս որո՞յ
33 գործոյ 'ի նոցանէ քարկոծ առնէք զիս : * Պատասխանի
ետուն նմա հրեայքն . վ՟ս բարւոյ գործոյ ոչ առնեմք
զքեզ քարկոծ , այլ վ՟ս հայհոյութե՟ . և զի դու
34 մա՛րդ ես , և զանձն քո ա՟ծ առնես : * Պատասխանի
ետ նց՟ յս՟ . ո՞չ յօրէնսն ձեր գրեալ է . ես ասացի թէ
35 աստուա՛ծք իցէք : * Իսկ եթէ զնս՟ աստուածս ասէ ,
առ որս բանն ա՟յ եղև . և չէ մարթ եղծանել գրոյն .
36 * իսկ զոր հայր սրբեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ , դուք
ասէք՝ թէ հայհոյես . զի ասացի՝ թէ որդի ա՟յ եմ :
37 * Եթէ ոչ գործեմ զգործս հօր իմոյ , մի՛ հաւատայք
38 ինձ : * ապա թէ գործեմ , թէ և ինձ ոչ հաւատայք ,
սակայն գործոցն հաւատացէք . զի գիտասջիք և ծանիջիք՝
39 եթէ հայր յիս , և ես 'ի հայր : * Դարձեալ
40 խնդրէին զնա ունել , և ել 'ի ձեռաց նց՟ : * Եւ գնա՛ց
միւսանգամ յայն կոյս յորդանանու , 'ի տեղին ուր էր
41 յովհաննէս զառաջինն՝ և մկրտէր . և անդ լինէր : * Եւ
եկին բզ՟մք առ նա՝ և ասեն . զի յովհաննէս նշան ինչ
42 ոչ արար : * բայց զա՟մ զոր ասաց յովհաննէս վ՟ս նր՟՝
ճշմարիտ էր . և բզ՟մք հաւատացին 'ի նա անդ :

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ էր ոմն հիւանդ ղազարոս 'ի բեթանիայ , 'ի գեղջէ ԻԳ/զգ
2 մարեմայ և մարթայի քեռ նր՟ : * Այս այն մարիամ
էր որ օծ զտ՟րն իւղով , և ջնջեաց զոտս նր՟ հերով
3 իւրով . որոյ եղբայրն ղազարոս հիւանդ էր : * Առաքեցին
առ նա քորքն նր՟՝ և ասեն . տ՟ր՝ ահաւասիկ
4 զոր դուն սիրէիր՝ հիւանդացեալ է : * Իբրև լուաւ
յս՟ , ասէ . այն հիւանդութի՟ չէ 'ի մահ , այլ վ՟ս փառացն
5 ա՟յ . զի փառաւորեսցի որդի ա՟յ այնուիկ : * Եւ
սիրէր յս՟ զմարիամ , և զմարթա զքոյր նր՟ , և զղազար :
6 * Իբրև լուաւ թէ հիւանդացեալ է , զտեղի կալաւ
7 անդէն ուր էրն՝ աւուրս երկուս : * Ապա յետ այնորիկ
ասէ ցնս՟ . եկայք երթիցուք միւսանգամ 'ի հրէաստան :
8 * Ասեն ցնա աշակերտքն . ռաբբի , այժմ ևս
խնդ_

---

(29) Ոմանք . Ուստի իցէ : (30) Ոմանք . Ուստի է , և զիմ զա'' : (31) Ոմանք . Գիտեմ զի ա՟ծ . . բայց եթէ : (32) Օրինակ մի ընդ ամենայն . 'Ի ծնէ կոյր ծնիցելոյ : (39) Ոմանք . 'Ի դատաստան եկի յաշխարհս յայս , զի որ ոչ տեսանենն : (40) Ոմանք . 'Ի փարիսեցւոցն՝ և որ ը՟ նմայն էին : (41) Յօրինակին . Եթէ կոյրք էիք : (41) Ոմանք . Ձեր մեղս :

Գլ. Ժ . (1) Ոմանք . Ընդ դուռնն 'ի գաւիթ ոչխարաց : (6) Ոմանք . Ոչ գիտէին զինչ էր : (9) Ոմանք . Ես եմ դուռնն . . . եթէ ոք մտցէ : (16) 'Ի լուս''. Եւ զայն ևս պարտ , համաձայն ամենայն 'ի բնաբ'' : (17) Ոմանք . Վ՟ս այսորիկ սիրէ : (22) Ոմանք . Եւ եղեն . . նաւակատիք յե՟մ : (25) Օրինակ մի . Եւ ոչ հաւատացէք ինձ : (25) Ոմանք . Նոքին իսկ վկայեն վ՟ս : (26) Ոմանք . Ոչ հաւատայք ինձ զի չէք 'ի յոչխարաց անտի իմոց : (28) Օրինակ մի . Եւ մի 'ի նոցանէ ոչ կորիցեն յաւիտեան : (32) Ոմանք . Նց՟ յս՟՝ և ասէ . բզ՟մ : (33) Ոմանք . Հրէայքն և ասեն : (35) Ոմանք . Եթէ զնս՟ աստուածս անուանէ , առ որս : (36) Ոմանք . Եւ առաքեաց յաշխարհս . . ա՟յ որդի եմ : (38) Բզ՟մք . Սակայն գործոցն հաւատացէք . զի : (41) Ոմանք . ՙՆշանս ինչ ոչ արար'' : (42) Ոմանք . Վ՟ս սորա՝ ճշմարիտ էր :

Գլ . ԺԱ . (4) Ոմանք . Զի փառաւորեսցի որդի : (5) Ոմանք . Եւ սիրէր յս՟ զմարթա , և զքոյր նր՟ զմարիամ և զղազար :

խնդրէին զքեզ հրեայքն քարկոծ առնել, և դարձեալ
երթաս անդրէն ։ * Պատասխանի ետ յս՟ ․ ոչ երկոտասան 9
ժամ է յաւուր ․ եթէ ոք գնայ 'ի տուընջեան՝
ոչ գայթագղի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ տեսանէ ․
* ապա թէ ոք գնայ գիշերի՝ գայթագղի, զի լոյս ոչ 10
գոյ ընդ նմա ։ * Զայս իբրև ասաց, յետ այսորիկ ասէ 11
ցնոսա ․ ղազարոս բարեկամ մեր ննջեաց, այլ երթամ
զի զարթուցից զնա ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն ․ 12
տր՟՝ եթէ ննջեաց՝ ապա ապրի ։ * այլ յս՟ վասն մահուն 13
նր՟ ասէր ․ նք՟ այսպէս թուեցաւ՝ թէ վասն ննջելոյ
քնոյ ասէր ։ * Յայնժամ ասէ ցնս՟ յս՟՝ յայտնապէս ․ 14
ղազարոս մեռաւ, * և ես ուրախ եմ վս՟ ձեր, զի դուք 15
հաւատասջիք ինձ, զի ես չէի անդ ․ բայց արդ եկայք
երթիցուք առ նա ։ * Ասէ թովմաս՝ անուանեալն երկուորեակ՝ 16
ցաշակերտակիցսն ․ ածն եկայք և մեք՝ զի
ընդ նմա մեռցուք ։ * եկն յս՟՝ եգիտ զնա չորեքօրեայ 17
'ի գերեզմանի ։ * Եւ էր բեթանիա մերձ յեմ՟, իբրև 18
ասպարիսօք հնգետասան ։ * բազումք 'ի հրէից 19
անտի եկեալ էին առ մարթա և մարիամ, զի մխիթարեսցեն
զնոսա վս՟ եղբօրն ։ * Մարթա իբրև լուաւ՝ 20
թէ յս՟ գայ, ընդ առաջ գնաց նր՟ ․ բայց մարիամ
նստէր անդէն 'ի տան ։ * Ասէ մարթա ցյս՟ ․ տր՟՝ եթէ 21
աստ լինեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ ․ * այլ 22
և արդ գիտեմ, թէ զոր ինչ խնդրեսցես յայ՟՝ տացէ
քեզ ա՟ծ ։ * Ասէ ցնա յս՟ ․ յարիցէ եղբայրն քո ։ * Ասէ 23
ցնա մարթա ․ գիտեմ զի յարիցէ 'ի յարութեան՝ յաւուրն 24
յետնում ։ * Ասէ ցնա յս՟ ․ ես եմ յարութիւն և 25
կեանք ․ որ հաւատայ յիս, թէպէտ և մեռանի՝ կեցցէ ․
* և ամենայն որ կենդանի է՝ և հաւատայ յիս, մի մեռցի 26
'ի յաւիտեան ․ հաւատա՞ս այսմիկ ։ * Ասէ ցնա ․ այո 27
տր՟ ․ ես հաւատացի՝ եթէ դու ես քն՟ որդի այ՟, որ
յաշխարհ գալոց էիր ։ * Եւ զայս իբրև ասաց, գնաց 28
կոչեաց զմարիամ զքոյր իւր լռելեայն՝ և ասէ ․
վարդապետն եկեալ է՝ և կոչէ զքեզ ։ * Նա՝ իբրև լուաւ, 29
յարեաւ վաղվաղակի, և եկն առ յս՟ ։ * Չև ևս 30
էր եկեալ յս՟ 'ի գեղն ․ այլ էր անդրէն 'ի տեղւոջն՝
ուր ընդառաջ եղև նմա մարթա ։ * Իսկ հրեայքն որ 31
էին ընդ նմա 'ի տան անդ, և մխիթարէին զնա, իբրև
տեսին զմարիամ՝ թէ յարեաւ վաղվաղակի և գնաց,
գնացին և նոքա զհետ նր՟ ․ համարէին թէ 'ի գերեզմանն
երթայ՝ զի լացցէ անդ ։ * Իսկ մարիամ իբրև 32
եկն ուր էրն յս՟՝ և ետես զնա, անկաւ առ ոտս
նորա՝ և ասէ ․ տր՟՝ եթէ աստ էիր դիպեալ՝ ոչ էր մեռեալ
եղբայրն իմ ։ * Յս՟ իբրև ետես զնա զի լայր ․ 33
և որ ընդ նմայն էին հրեայքն՝ լային, խռովեցաւ յոգի
իւր իբրև զայրացեալ, * և ասէ ․ ո՞ւր եդիք զնա ։ 34
ասեն ցնա ․ տր՟՝ եկ և տես ։ * Եւ արտասուեաց յս՟ ։ 35
* Ասէին հրեայքն ․ տեսէք որչափ սիրէր զնա ։ * Կէսքն 36
'ի նոցանէ ասէին ․ ո՞չ կարէր սա, որ եբաց զաչս 37
կուրին, առնել զի և սա՝ մի՛ մեռցի ։ * Յս՟ դարձեալ 38
զայրացեալ ընդ միտս իւր, գայ 'ի գերեզմանն ։ և էր
այր մի, և վէմ մի եդեալ 'ի վերայ նր՟ ։ * Եւ ասէ յս՟ ․ 39
'ի բա՛ց արարէք զվէմդ ։ ասէ ցնա մարթա քոյր մեռելոյն ․
տր՟՝ արդ հոտեալ իցէ, քանզի չորեքօրեայ է ։
* Ասէ ցնա յս՟ ․ ո՞չ ասացի քեզ եթէ հաւատասցես՝ 40
տեսցես զփառսն այ՟ ։ * Եւ իբրև 'ի վեր առին զվէմն, 41
յս՟ ամբարձ զաչս իւր 'ի վեր, և ասէ ․ հայր՝ գոհանամ
զքէն զի լուար ինձ ։ * և ես գիտէի՝ զի յամ՟ ժամ 42
լսես ինձ ․ այլ վս՟ ժողովրդեանս որ շուրջ կան առնեմ՝
43 զի հաւատասցեն թէ դու առաքեցեր զիս ։ * Զայս
իբրև ասաց, 'ի ձայն մեծ աղաղակեաց և ասէ ․ ղազարէ՝
44 արի եկ արտաքս ։ * Եւ ել մեռեալն ոտիւք կապելովք,
և ձեռօքն՝ երիզապնդօք, և երեսօքն՝ վարշամակապատօք ։
և ասէ ցնս՟ յս՟ ․ լուծէք զդա՝ և թողէք
45 երթալ ։ * Բազումք 'ի հրէիցն՝ որ եկեալ էին
առ մարեմանս, իբրև տեսին զոր արարն՝ հաւատացին
46 'ի նա ։ * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ գնացին առ փարիսեցիս,
47 և պատմեցին նց՟ զոր արարն յս՟ ։ * Ժողովեցին քահանայապետքն ղ․դ․
և փարիսեցիքն ատեան, և ասեն ․ զի՞նչ
48 արասցուք զի այրն այն բզ՟մ նշանս առնէ ։ * եթէ թողումք
զնա այնպէս, ամենեքին հաւատան 'ի նա ․ և
գայցեն հռոմք՝ և բառնայցեն զազգս մեր և զտեղի ։
49 * Մի 'ի նոցանէ՝ անուն կայիափա, որ քահանայապետ
էր տարւոյն այնորիկ, ասէ ցնս՟ ․ դուք՝ ո՛չինչ
50 գիտէք, * և ոչ բնաւ խորհել իսկ, թէ լաւ է մեզ,
զի այր մի մեռանիցի 'ի վերայ ժողովրդեանս, և մի ամ՟
51 ազգս կորիցէ ։ * Զայս՝ ոչ յանձնէ ինչ ասաց ․ այլ
քանզի քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, մարգարեացաւ՝
եթէ մեռանելոց էր յս՟ 'ի վերայ ազգին ․
52 * և ոչ 'ի վերայ ազգին միայն, այլ զի և զորդիսն այ՟
53 զցրուեալսն ժողովեսցէ 'ի մի ։ * Ապա յայնմ օրէ խորհուրդ
54 արարին՝ զի սպանցեն զնա ։ * Եւ յս՟ այնուհետև
ոչ եթէ համարձակ շրջէր 'ի մէջ հրէիցն ․ այլ
գնաց անտի յերկիր մի՝ որ մերձ էր յանապատ, 'ի քաղաք
մի՝ որում անուն էր եփրայիմ, և անդ լինէր աշակերտօքն
55 հանդերձ ։ * Եւ էր մերձ զատիկն հրէից ։ ղէ
և բզ՟մք ելին յեմ՟ 'ի գաւառէ անտի յառաջ քան
56 զզատիկն, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց ։ * Խնդրէին
զյս՟, և ասէին ընդ միմեանս մինչ կային 'ի տաճարին ․
զի՞նչ թուի ձեզ՝ եթէ ո՞չ գայցէ 'ի տօն այսր ։
Պատուէր տուեալ էր քահանայապետին և փարիսեցւոց,
զի թէ ոք գիտասցէ թէ ո՞ւր է, գուշակեսցէ
զնմանէ, զի կալցին զնա ։

ԳԼ․ ԺԲ․

1 Իսկ յս՟ վեց աւուրբ յառաջ քան զզատիկն եկն 'ի
բեթանիա, ուր էր ղազար մեռեալն, զոր յարոյց
2 'ի մեռելոց ։ * Եւ արարին անդ նմ՟ ընթրիս ․ և 'ի սպասու
կայր մարթա, և ղազար մի էր 'ի բազմելոց ը՟ նմ՟ ։
3 * Իսկ մարեմայ առեալ լիտր մի իւղոյ նարդեան ազնուի ԻԴ
մեծագնոյ, օծ զոտսն յս՟ի, և հերովն իւրով մաքրէր
զոտս նորա ․ և տունն լի եղև 'ի հոտոյ իւղոյն ։
4 * Ասէ մի ոմն յաշակերտաց անտի՝ յուդա իսկարիովտացի, ԻԵ
5 որ մատնելոց էր զնա ․ * ընդէ՞ր ոչ եւղդ այդ
վաճառեցաւ երեք արիւր դենարի, և տուաւ աղքատաց ։
6 * Զայս ասաց՝ ոչ զի զաղքատաց ինչ փոյթ էր
նմա ․ այլ զի գող էր, և զարկղն ինքն ունէր, և որ
7 ինչ անկանէրն՝ նա կրէր ։ * Ասէ յս՟ ․ թո՛յլ տուք դմա,
8 զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ ։ * Զաղքատս
յամ՟ ժամ ընդ ձեզ ունիք ․ զիս՝ ոչ հանապազ ը՟ ձեզ
9 ունիք ։ * Իբրև գիտաց ժողովուրդ բզ՟մ 'ի հրէիցն թէ
անդ է՝ եկին, ոչ միայն վս՟ յս՟ի, այլ զի և զղազար
10 տեսցեն՝ զոր յարոյց 'ի մեռելոց ։ * Խորհուրդ արարին
քահանայապետքն՝ զի և զղազար սպանցեն ․
11 * քանզի բազումք 'ի հրէից երթային և հաւատային
12 'ի յս՟ ։ * 'Ի վաղիւ անդր ժողովուրդ բզ՟մ որ եկեալ էկ
էր

---

(9) Ոմանք ․ Ժամ է աւուր ։ (10) Ոմանք ․ Գնայ 'ի գիշերի ։ (12) Ոսկան ․ Աշակերտքն նորա ․ տր՟ ։ (13) Ոմանք ․ Վասն ննջելոյ քնոյն ասէ ։ (17) Ոմանք ․ Եկն յս՟ և եգիտ զնա ։ (20) Ոմանք ․ Եթէ յս՟ գայ ․․ անդրէն 'ի տան ։ (22) Ոմանք ․ Եթէ զոր ինչ և խնդրես" ։ (25) Բազումք Ես իսկ եմ յար" ։ (27) Ոմանք ․ Ես հաւատամ ։ (28) Ոմանք ․ Գնաց և կոչեաց ․․․ վրդ՟ եկեալ է ։ (29) Բազումք ․ Եւ եկն առ նա ։ (30) Բազումք ․ Անդէն 'ի տեղ" ։ (31) Ոմանք ․ 'Ի տան անդր ։ (33) Բազումք ․ Եւ որ ը՟ նմա էին ։ (36) Ոմանք ․ Ասեն հրեայքն, տե" ։ (37) Ոմանք ․ Ոչ կարէ սա ։ (41) Ոմանք ․ 'Ի վեր յերկինս ։ (46) Ոմանք ․ Զոր արար յս՟ ։

(47) Ոմանք ․ Ժողովեցան քահա" ․․․ յատեան, և ասեն ։ (48) Օրինակ մի ․ Եւ գայցեն հռոմք և ։ (50) Ոմանք ․ Զի լաւ է մեզ եթէ այր մի ։ (51) Ոմանք ․ Այլ զի քհնյպետ էր ․․․ թէ մեռանելոց էր ։ (56) Յօրինակին գրչէր ․ Գիտասցէ թէ ուր է ։ (56) Ոմանք ․ Գիտիցէ թէ ․․ գուշակեսցեն զնմէ ․ զի կալցեն զնա ։
ԳԼ․ ԺԲ․ (1) Ոսկան ․ Վեց աւուրբք ։ (3) Ոմանք ․ Մեծագնոյ ։ (5) Ոմանք ․ Երեք հարիւր դե" ։ (6) Ոմանք ․ Եւ զարկղն ունէր, և զոր ինչ անկանէր նա կրէր ։ (7) Ոմանք ․ Թո՛յլ տուր դմա ։ (8) Օրինակ մի ․ Զաղքատս հնպզ՟ ը՟ ձեզ ․․ զիս ոչ յամ՟ ժամ ։

էր 'ի տօնն, իբրև լուան եթէ գայ յս՟ յԵրուսաղէմ, * ա- 13
ռին ոստս արմաւենեաց՝ և ելին ընդառաջ նորա. ա-
ղաղակէին և ասէին. ովսաննա օրհնեալ որ գայ յա-
նուն տն՟ թագաւորդ իսրայէլի:
ԻԶ * Եւ գտեալ յս՟ էշ մի, նստաւ 'ի վերայ նր՟. ոպ՟ և 14
գրեալ է: * մի երկնչիր դուստր սիոնի, ահաւասիկ 15
թագաւոր քո գայ նստեալ 'ի վերայ յաւանակի իշոյ:
* Եւ զայն ինչ՝ ոչ գիտացին աշակերտքն նր՟ զառա- 16
ջինն. այլ յորժամ փառաւորեցաւ յս՟, յայնժամ յի-
շեցին եթէ այն էր որ գրեալն էր վս՟ նր՟. և զայն ա-
րարին նմա: * Եւ ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ 17
նմա, եթէ զղազար կոչեաց ևեթ 'ի գերեզմանէն, և յա-
րոյց զնա 'ի մեռելոց: * և վս՟ այնորիկ ընդառաջ եղև 18
նմա ժողովուրդն, զի լուան եթէ զայն նշանս արարեալ
էր նորա: * Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. 19
տեսանէք՝ զի ոչինչ օգտիք. ահաւասիկ աշխարհ ա-
մենայն զկնի նորա գնայ:
ԻԷ * Էին անդ ոմանք և հեթանոսք յելելոցն անդր, զի 20
երկիր պագանիցեն 'ի տօնին. * Նոքա մատեան առ փի- 21
լիպպոս՝ որ 'ի բեթսայիդայ գալիլեացւոց էր, աղա-
չէին զնա և ասէին. տէր՝ կամիմք զյս՟ տեսանել: * Գայ 22
փիլիպպոս և ասէ ցանդրէաս: անդրէաս և փիլիպ-
պոս ասեն ցյս՟: * Եւ յս՟ պատասխանի ետ նոցա՝ և 23
ասէ. եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ:
ԻԸ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ ան- 24
է բ կեալ յերկիր մեռանիցի, * ինքն միայն կայ. ապա թէ 25
մեռանիցի, բազում արդիւնս առնէ: Որ սիրէ զանձն
իւր՝ արձակէ զնա. և որ ատեայ զանձն իւր յաշխար-
հիս յայսմիկ, 'ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ
զնա: * Եթէ ոք զիս պաշտիցէ, զկնի իմ եկեսցէ. և 26
ուր եսն եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի: եթէ ոք
է գ զիս պաշտիցէ, պատուեսցէ զնա հայրն իմ: * Բայց 27
այժմ անձն իմ խռովեալ է: և զի՞նչ ասացից՝ եթէ հայր
ապրեցո զիս 'ի ժամանակէ աստի յայսմանէ. այլ վասն
այնորիկ եկի 'ի ժամս յայս: * Հայր՝ փառաւորեա 28
զորդի քո: Եկն բարբառ յերկնից. և փառաւոր ա-
րարի, և դարձեալ փառաւոր արարից: * Եւ ժողո- 29
վուրդն որ կայր և լսէր, ասէին՝ որոտումն լինել: կէս-
քըն ասէին, հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա: * Պատաս- 30
խանի ետ յս՟ և ասէ. ոչ վս՟ իմ ինչ եկն բարբառս այս,
այլ վասն ձեր: * Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս 31
այսորիկ. այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի
արտաքս: * և ես՝ յորժամ բարձրացայց յերկրէ, զա- 32
մենեսին ձգեցից առ իս: * Զայս ասէր, նշանակեալ 33
թէ որով մահու մեռանելոց իցէ: * Պատասխանի ետ 34
նմա ժողովուրդն. մեք լուաք յօրինաց՝ եթէ քս՟ յաւ-
իտեան կայ, և դու զիա՞րդ ասես՝ թէ պարտ է բարձ-
րանալ որդւոյ մարդոյ. ո՞վ է այն որդին մարդոյ: * Ա- 35
սէ ցնս՟ յս՟. փոքր մեւս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է.
գնացէք մինչդեռ զլոյսն ունիք, զի մի խաւար ձեզ
հասցէ. զի որ գնայ 'ի խաւարի, ոչ գիտէ յո երթայ:
* մինչդեռ զլոյսն ը՟ ձեզ ունիք՝ հաւատացէք 'ի լոյսն, 36
զի որդիք լուսոյ եղիջիք: Զայս խօսեցաւ յս՟, և չո-
գաւ՝ թաքեաւ 'ի նոցանէ: * Եւ այնչափ նշանս արա- 37
րեալ էր առաջի նց՟. և նոքա ոչ հաւատային 'ի նա.
* զի լցցի բանն եսայեայ մարգարէի՝ զոր ասացն. տր՟՝ 38
ո՞ հաւատաց 'ի լուր մեր, և բազուկ տն՟ ու՞մ յայտնե-
39 ցաւ: * Վս՟ այնորիկ ոչ կարէին հաւատալ. զի միւս
40 անգամ ասէ եսայի. * Թէ կուրացոյց զաչս նց՟, և
ափշեցոյց զսիրտս նց՟. զի մի տեսցեն աչօք, և իմա-
41 ցին սրտիւք, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնս՟: * Զայս
ասաց եսայի՝ զի ետես զփառսն նր՟, և խօսեցաւ վս՟ նր՟:
42 * Բայց սակայն և յիշխանաց անտի բազումք հաւա-
տացին 'ի նա. այլ վս՟ փարիսեցւոցն ոչ յայտնէին, զի
43 մի 'ի ժողովրդենէն ելանիցեն: * Քանզի սիրեցին ըզ-
44 փառս մարդկան, առաւել քան զփառս այ՟: * Եւ յս՟ է դ
աղաղակէր և ասէր. որ հաւատայ յիս, ոչ հաւատայ
45 յիս, այլ յա՛յն որ առաքեացն զիս: * և որ տեսանէ
զիս, զա՛յն տեսանէ որ առաքեացն զիս:
46 * Ես լոյս յաշխարհ եկի. զի ա՟մ որ հաւատայ յիս, ԻԹ
47 'ի խաւարի մի մնասցէ: * Եւ եթէ ոք լուիցէ բանից
իմոց՝ և ոչ պահեսցէ, ես ոչ դատիմ զնա. քանզի ոչ
եկի թէ դատեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից զաշ-
48 խարհ: * Որ անարգէ զիս, և ոչ ընդունի զբանս իմ.
գո՛յ որ դատի զնա. բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա դատի
49 զնա յաւուրն յետնում: * զի ես յանձնէ իմմէ ոչ
խօսեցայ. այլ որ առաքեացն զիս հայր, նա ետ ինձ
50 պատուէր՝ զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց: * Եւ գի-
տեմ եթէ պատուէրն այն կեանք են յաւիտենականք:
արդ՝ զոր եսն խօսիմ, որպէս ասաց ինձ հայրն, այն-
պէս խօսիմ:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յառաջագոյն քան զտօնն զատկի, գիտաց յս՟ թէ է ե
հասեալ է ժամ նորա զի փոխեսցի յաշխարհէ աս-
տի առ հայր: սիրեա՛ց զիւրսն՝ որ յաշխարհի աստ էին.
'ի սպառ սիրեաց զնոսա:
2 * Եւ 'ի լինել ընթրեացն, սատանայի իսկ արկեալ Լ
էր 'ի սիրտ՝ զի մատնեսցէ զնա յուդա սիմովնի իսկա-
3 րիովտացւոյ: * Գիտաց յս՟ զի զա՟մ ինչ ետ հայր 'ի
4 ձեռս նր՟ և թէ յա՛յ ել՝ և առ ա՟ծ երթայ, * յառնէ
յընթրեաց անտի, և դնէ զհանդերձն, և առեալ զեն-
5 ջեակ մի՝ սփածաւ: * և ապա առեալ ջուր՝ արկ 'ի
կոնք, և սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն, և սըր-
6 բել զենջեկաւն զոր սփածեալ էր: * Գայ առ սի-
մովն պետրոս: և նա ասէ ցնա. տր՟՝ դու զիմ զոտս
7 լուանա՞ս: * Պատասխանի ետ նմա յս՟ և ասէ. զոր
ինչ եսս գործեմ, դու այժմ ոչ գիտես, բայց ապա
8 գիտասջիր: * Ասէ ցնա պետրոս. ոչ լուասցես զոտս
իմ յաւիտեան: պատասխանի ետ յս՟. եթէ ոչ լուա-
9 ցից զքեզ, ոչ ունիս ընդ իս մասն: * Ասէ ցնա սի-
մովն պետրոս. տր՟՝ մի միայն զոտս իմ, այլ և զձեռս՝
10 և զգլուխ: * Ասէ ցնա յս՟. լուացելոյն չէ ինչ պի-
տոյ, բայց զի զոտսն լուանայցէ: քանզի ամենեւին սուրբ
11 է. և դուք սուրբ էք, այլ ոչ ամենեքեան: * Զի գի-
տէր զայն որ մատնելոցն էր զնա. վասն այնորիկ ա-
12 սաց՝ թէ ոչ ամենեքեան սուրբ էք: * Եւ յորժամ
լուաց զոտս նց՟, առ զհանդերձն իւր՝ և դարձեալ
բազմեցաւ, և ասէ ցնս՟. գիտէք զինչ արարի ձեզ:
13 * Դուք կոչէք զիս վարդապետ և տր՟, և բարւոք առ-
14 նէք. քանզի եմ իսկ: * Իսկ արդ՝ եթէ ես լուացի զոտս
ձեր՝ տրս և վարդապետս, և դուք պարտիք զմիմեանց
ոտս

---

(13) Բզմ. Եւ ասէին ովսաննայ: (15) Ոմանք. Ահաւասիկ թգ՟ր քո: (16) Ոմանք. Թէ այն է որ գրեալն էր: (19) Ոմանք. Զի ոչ ինչ օգտի. ա՞: (20) Օրինակ մի. Յելելոցն անդր, զի: (21) Ոմանք. 'Ի բեթսայիդեայ գալլե՛: (25) Ոմանք. Միայն կեայ. ապա եթէ մե՞: Եւ ոմանք. Այլ եթէ: (26) Ոմանք. Զիս պաշտեսցէ, զկնի: (27) Ոսկան. Զիս 'ի ժամէ աստի յայս՞.. եկի ես 'ի ժամս յայս: (28) Բզմ. Հայր փառաւորեա զանուն քո: (29) Ոմանք. Ասէին որոտումն լինի: (30) Օրինակ մի. Վս՟ իմ ինչ եղև բարբառս: (34) Ոմանք. Յաւիտեան կեայ: (35) Բզմ. Փոքր մեւս ես Ժմկ: (37) Ոմանք. Էր արարեալ .. ոչ հաւատային 'ի նա: (39) Ոսկան. Ոչ կարէին հաւատալ 'ի նա: (40) Ոմանք. Եւ աղշեցոյց: (41) Ոսկան. Եսայի՝ յորժամ ետես: (46) Ոմանք. Լոյս աշխարհի եկի.. 'ի խաւար մի մնասցէ: (47) Ոմանք. Եւ ոչ պահիցէ:

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Քան զտօն զատկին.. եթէ հասեալ է: (2) Ոմանք. Սիմովնի սկարիովտացւոյ: (3) Ոմանք. Նր՟. եթէ յայ ել: (4) Ոմանք. Զհանդերձն. և առեալ զենձակ մի սփածեաւ: (5) Յօրինակին՝ յետոյ ձեռամբ յարմարեալ էր նէր՝(ձ), զենձեկաւն. որ ամենայն ոմանք: Որք և այլ ոմանք դնեն զենջակաւն, կամ, զենձակաւն: (7) Ոմանք. Զոր ինչ ես գործեմ.. բայց յապա գիտաս: (8) Ոմանք. Պատասխանի ետ նմա յս՟: (13) Ոմանք. Եւ բարւոք առնէք. զի և եմ իսկ: (14) Ոմանք. Զմիմեանց զոտս լուանալ:

ոտս լուանալ։ * զի օրինակ մի ետու ձեզ, զի որպէս 15
ես ձեզ արարի, և դուք առնիջիք։
ԼԱ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ· ո՛չ է ծառայ՝ մեծ քան ըզտէր 16
էզ իւր· և ո՛չ առաքեալ՝ մեծ քան զայն որ առաքեացն
զնա։ * Եթէ զայս գիտէք, երանելի ես էք՝ 17
եթէ առնիցէք զայս։ * Ո՛չ վասն ամենեցուն ձեր ասեմ· 18
զի ես գիտեմ զորս ընտրեցի· այլ զի լցցի գիրն,
թէ որ ուտէր ը͞ն իս հաց՝ արար ինձ խաբէութիւն։ * Յայսմ 19
հետէ իսկ ասեմ ձեզ մինչչև եղեալ, զի յորժամ լինիցի՝ հաւատասջիք թէ ես եմ։ * Ամէն ամէն ասեմ 20
ձեզ· որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զիս ընդունի· և որ զիս ընդունի՝ ընդունի զայն որ առաքեացն
զիս։ * Զայս իբրև ասաց յ͞ս, խռովեցաւ յոգի իւր, 21
վկայեաց և ասէ· ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն
'ի ձէնջ մատնելոց է զիս։ * Հայէին ընդ միմեանս աշակերտքն 22
տարակուսեալք, թէ զումմէ՞ ասիցէ։ * Եւ 23
էր մի ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ յ͞իւ, զոր սիրէրն
յ͞ս։ * ակնարկէր նմա սիմովն պետրոս հարցանել՝ 24
ո՞վ իցէ վ͞ն որոյ ասէն։ * Եւ նա՝ անկեալ զլանջօքն 25
յ͞սի, ասէ ցնա· տ͞ր՝ ո՞վ է։ * Պատասխանի ետ 26
յ͞ս՝ և ասէ· այն է՝ որում ես թացից զպատառն՝ և
տաց։ Եւ թացեալ զպատառն՝ տայ յուդայի իսկարիովտացւոյ։
* և յետ պատառոյն՝ ապա եմուտ 'ի նա 27
սատանայ։ Եւ ասէ ցնա յ͞ս· արդ՝ որ զինչ առնելո՞ցն
ես՝ արա՛ վաղվաղակի։ * Եւ զայս ո՛չ ոք իմացաւ 'ի բազմականացն 28
անտի՝ թէ առ ի՞նչ ասաց ցնա։ * զի ոմանք՝ 29
համարէին թէ զի զարկղն ունէր յուդա, ասաց նմա
յ͞ս, գնեա՛ ինչ որ պիտոյ իցէ մեզ 'ի տօնիս· և կամ՝
զի աղքատաց ինչ տացէ։ * Իսկ ն͞ր առեալ զպատառն՝ 30
էէ ել արտաքս վաղվաղակի, և էր գիշեր։ * Եւ իբրև ել, 31
ասէ յ͞ս· այժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ, և ա͞ծ
փառաւորեցաւ 'ի նմա։ * Զի եթէ ա͞ծ փառաւորեցաւ 32
'ի նմա, և ա͞ծ փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր·
և վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա։ * Որդեակք իմ, 33
փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ· խնդրեցէք զիս։ և
ո͞պ ասացի ցհրեայսն, եթէ ուր ես երթամ դուք ո՛չ
կարէք գալ։ և արդ՝ ձեզ ասեմ։ * Պատուիրան նո՛ր 34
տամ ձեզ, զի սիրիցէք զմիմեանս· ո͞պ սիրեցի ես զձեզ,
զի և դուք սիրեսջիք զմիմեանս։ * Յայսմ գիտասցեն 35
ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք
զմիմեանս։ * Ասէ ցնա սիմովն պետրոս· տ͞ր՝ յո՞վ երթաս։ 36
Պատասխանի ետ յ͞ս, ուր ես երթամ, դու՝
ո՛չ կարես այժմ գալ զկնի իմ, բայց ապա եկեսցես
զկնի իմ։ * Ասէ ցնա պետրոս· տ͞ր՝ ընդէ՞ր ոչ կարիցեմ 37
գալ այժմ զկնի քո· արդ՝ էն զանձն իմ իսկ եդից 'ի վերայ քո։ * Պատասխանի ետ յ͞ս· զանձն քո 38
դիցես 'ի վերայ իմ· ամէն ամէն ասեմ քեզ· չէ՛ իցէ
հաւու խօսեալ, մինչ դու երիցս ուրասցիս զիս։

ԳԼ. ԺԴ.

Մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր· այլ հաւատացէք յա͞ծ, 1
և յիս հաւատացէք։ * 'Ի տան հօր իմոյ օթեվանք 2
բազո՛ւմ են· ապա թէ ոչ՝ ասացեա՛լ էր իմ ձեզ, եթէ
3 երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի։ * Եւ եթէ երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ և
առնում զձեզ առ իս· զի ուր ես իցեմ, և դուք անդ
4 իցէք։ * և ուր երթամն՝ գիտիցէք, և զճանապարհն
5 գիտիցէք։ * Ասէ ցնա թովմաս· տ͞ր՝ ոչ գիտեմք յո՛վ
երթաս, և զիա՞րդ զճանապարհն կարասցուք գիտել։
6 * Ասէ ցնա յ͞ս· ես եմ ճանապարհն՝ և ճշմարտութի͞ն
7 և կեանք· ո՛չ ոք գայ առ հայր՝ եթէ ոչ ինև։ * Եթէ
զիս գիտէիք, ապա և զհայր իմ գիտէիք, և այսուհետև
8 գիտասջիք զնա, և տեսէք զնա։ * Ասէ ցնա փիլիպպոս·
9 տ͞ր՝ ցո՛յց մեզ զհայր՝ և շա՛տ է մեզ։ * Ասէ
ցնա յ͞ս· այսչափ ժամանակս՝ ընդ ձեզ եմ, և ոչ ծանեար
զիս փիլիպպէ· որ ետես զիս՝ ետես զհայրն·
10 և դու զիա՞րդ ասես՝ եթէ ցոյց մեզ զհայր։ * Ո՞չ հաւատաս
եթէ ես 'ի հայր՝ և հայր յիս է։ բանն զոր ես
խօսիմ ը͞ն ձեզ, ո՛չ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ հայրն
11 որ յիս բնակեա՛լ, նա՛ գործէ զգործսն։ * Հաւատա՛յք
12 ինձ՝ եթէ ես 'ի հայր՝ և հա՛յր յիս։ * ապա թէ ոչ՝ գոնէ
վ͞ն գործոցն հաւատացէք ինձ։ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ,
թէ որ հաւատա՛յն յիս, զգործս զոր ես գործեմ, և նա՛
գործեսցէ, և մեծամեծս ևս քան զնոյնս գործեսցէ· զի
13 ես առ հա՛յր երթամ։ * Եւ զոր ինչ խնդրիցէք յանո՛ւն
իմ, արարից զայն· զի փառաւորեսցի հայր յորդի։ վջ
15 * Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պահեսջիք։ * և ԼԲ
16 ես աղաչեցից զհայր, և ա՛յլ մխիթարիչ տացէ ձեզ· ըկ
17 զի ընդ ձեզ բնակեսցէ 'ի յաւիտեան· * զհոգին ճշմարտութե͞ն·
զոր աշխարհս ո՛չ կարէ ընդունել, զի ո՛չ տեսանէ
զնա՝ և ո՛չ ճանաչէ զնա։ բայց դուք ճանաչէք
18 զնա, զի առ ձեզ բնակեսցէ, և ընդ ձեզ եղիցի։ * Ո՛չ
19 թողից զձեզ որբս· գամ առ ձեզ։ * փոքր մեւս ևս,
և աշխարհս ո՛չ ևս տեսանէ զիս· բայց դուք տեսանիցէք
զիս· զի ես կենդանի եմ, և դուք՝ կենդանի լինելոց
20 էք։ * Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք, զի ես 'ի
21 հօր իմում, և դուք յիս, և ես 'ի ձեզ։ * որ ունի զպատուիրանս
իմ՝ և պահէ զն͞ա, նա՛ է որ սիրէ զիս։ և
որ սիրէն զիս՝ սիրեսցի 'ի հօրէ իմմէ· և ես սիրեցից
22 զնա, և երևեցուցից նմա զիս· * Ասէ ցնա յուդա՝
ո՛չ սկարիովտացին· տ͞ր՝ զի՞ եղև՝ զի մեզ յայտնելո՛ց ես
23 զքեզ՝ և ո՛չ աշխարհի։ * Պատասխանի ետ յ͞ս՝ և ասէ
ցնա· եթէ ոք սիրէ զիս՝ զբա՛նն իմ պահեսցէ, և հայր
իմ սիրեսցէ զնա· և առ նա՛ եկեսցուք, և օթեվա՛նս
24 առ նմա արասցուք· * Եւ որ ո՛չն սիրէ զիս՝ զբանս
իմ ո՛չ պահէ։ և բանն իմ զոր լսէք՝ ո՛չ է իմ, այլ հօրն՝
25 որ առաքեացն զիս։ * Զայս խօսեցա՛յ ընդ ձեզ՝ մինչ
26 առ ձեզս եմ։ * Իսկ մխիթարիչն հոգին ս͞բ՝ զոր առաքեսցէ
հայր յանուն իմ, նա՛ ուսուսցէ ձեզ զա͞մ,
27 որ ինչ ասացի ձեզ, և յիշեցուսցէ ձեզ։ * Խաղաղութի͞ն
թողում ձեզ, զխաղաղութի͞ն զիմ տամ ձեզ· ո՛չ ո͞պ
աշխարհս տայ՝ տա՛մ ես ձեզ։ մի՛ խռովեսցին սիրտք
28 ձեր, և մի՛ զանգիտեսցեն· * Լուա՛յք զի ասացի ես
ձեզ՝ թէ երթամ և գամ առ ձեզ· եթէ սիրէիք զիս՝
ապա

---

(15) Ոսկան· Օրինակ մի ետու ես ձեզ։ (15) Օրինակ մի· Ետու ձեզ՝ ո͞պ դուք առնիջիք։ (17) Ոմանք· Եթէ զայս գիտէիք· երա՛՛·· թէ առնիցէք։ (22) Ոմանք· Թէ զումէ ասիցէ։ (23) Օրինակ մի· Բազմեալ առ յ͞սի։ և այլ օրինակ մի· ընդ յ͞սի։ (24) Բազումք· Ակնարկէ նմա սիմոն·· հարցանել ո՞վ իցէ։ (25) Ոմանք· Տ͞ր ո՞վ է։ (27) Ոմանք· Արդ զոր ինչ առնելոց ես։ (29) Ոմանք· Գնեա՛ որ ինչ պիտոյ է մեզ 'ի տօնիս, և կամ թէ զի աղքա՛՛։ (30)(31) Օրինակ մի· Եւ ել արտաքս։ և էր գիշեր իբրև ել։ Ասէ յ͞ս։ (31) Յօրինակին 'ի բնաբանի չէր՝ Եւ իբրև ել, դարձեալ փոխէր նշանակեալ 'ի լուսանց՛՛· նշանակէր՝ յուդա, 'ի ներքոյ բերելով· համաձայն ամենեցուն 'ի բնաբ՛՛։ (32) Ոմանք· Եւ վաղվաղակի փառաւոր արասցէ զնա։ (33) Ոմանք· Փոքր ինչ ժամս ը͞ն։ (33) Ոսկան· Ընդ ձեզ եմ· խնդրիցէք զիս։ (34) Յօրինակին չիկէր· Զի և դուք սի՛՛։ (35) Ոմանք· Թէ իմ աշակերտք էք։ (36) Ոմանք· Տ͞ր՝ յո՞ եր՛՛։ Պատասխանի ետ նմա յ͞ս։ Գլ. ժդ. (2) Ոմանք· Թէ երթամ պատրաստեմ։ (3) Յօրինակս չիկէր· * Եւ եթէ երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի։ (3) Ոմանք· Եւ ուր եմ, և դուք ը͞ն իս իցէք։ (5) Ոմանք· Յո՞ երթաս։ (6) Ոմանք· Ես իսկ եմ ճանապարհ, ճշմարտութի͞ն։ (7) 'Ի բազում չիկէ· Գիտասջիք զնա· և տեսէք զնա։ (9) Ոմանք· Որ ետես զիս·· ցոյց մեզ զհայրն։ (10) Բազումք· Եւ հայր 'ի յիս· զբանս զոր ես խօսեցայ։ (10) Ոմանք· Որ յիս բնակեալ է, նա։ (11) Ոսկան· Եւ հայր յիս է։ (12) Ոմանք· Զգործսն զոր ես·· և մեծամեծ քան զնոյնս։ (13) Ոմանք· Հայր 'ի յորդի։ (13) Ոսկան չէր այսր համարոյ յաւելու համար 14· առնելով 'ի լուսանցս հետևեալ տունն· Հայր յորդի։ * Եթէ զինչ խնդրիցէք յանուն արարից զայն։ (17) Ոմանք· Զհոգին ճշմարտութե͞ն։ (19) Ոմանք· Եւ աշխարհս ոչ տեսանէ զիս· բայց դուք տեսանէք զիս։ (24) Ոմանք· Զբանն իմ ոչ պահէ։ (26) Ոմանք· Իսկ մխիթարիչն հո՛՛··· զձեզ զա͞մ, և յիշեցուսցէ զա͞մ զոր ինչ ասա՛՛։ (27) Ոսկան· Զխաղաղութի͞ն թող՛՛։ (27) Ոմանք· Որպէս աշխարհս տայ։ (28) Օրինակ մի· Լուա՛՛

ապա ուրախ լինել էր ձեր՝ եթէ ես առ Հայր երթամ,
զի Հայր իմ մեծ է քան զիս ։ * Եւ այժմ ասացի ձեզ 29
մինչև եղեալ․ զի յորժամ լինիցի, հաւատասջիք ։ * Ո՛չ 30
ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ․ գայ իշխան աշխարհիս
այսորիկ, և յիս ինչ ոչ գտանէ ։ * այլ զի ծանիցէ 31
աշխարհ՝ եթէ սիրեմ զՀայր․ և ոպ̅ պատուիրեաց
ինձ Հայրն այսպ̅ առնեմ ։ ա՛ռն արիք գնասցուք աստի ։

ԳԼ․ ԺԵ․

Ես եմ որթն ճշմարիտ՝ և Հայր իմ մշակ է ։ * Ամենայն 1
ուռ որ յիս է՝ և ոչ բերէ պտուղ, կտրէ զնա․ 2
և ամ̅ որ բերէ պտուղ՝ սրբէ զնա, զի առաւել ևս
պտղաբեր լիցի ։ * Դուք արդէն իսկ սուրբ էք վ̅ս բանին՝ 3
զոր խօսեցայ ընդ ձեզ ։ * Կացէք յիս՝ և ես ՚ի ձեզ ։ 4
ոպ̅ ուռն ոչ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ, եթէ
չիցէ հաստատեալ յորթն, նոյնպէս և դուք՝ եթէ ոչ
յիս հաստատեալ իցէք ։ * Ես եմ որթ՝ և դուք ուռ․
որ հաստատեալ է յիս՝ և ես ՚ի նմա, նա բերէ պտուղ 5
յոյժ․ զի առանց իմ ոչինչ կարէք առնել ։ * Եթէ ոք 6
ոչ է հաստատեալ յիս, ել նա արտաքս իբրև զուռն,
և ցամաքեցաւ․ և ժողովեն զնա, և ՚ի հուր արկանեն՝
և այրի ։ * Եթէ կացէք յիս, և բանքն իմ ՚ի ձեզ կայցեն, 7
զորինչ կամիցիք խնդրեսջիք՝ և լինիցի ձեզ ։ * Յայսմիկ 8
փառաւորեցաւ Հայր իմ, զի պտուղ յոյժ բերիցէք․
և եղիջիք իմ աշակերտք․ * Որպէս սիրեաց զիս 9
Հայրն իմ, և ես սիրեցի զձեզ․ հաստատուն կացէք ՚ի
սէր իմ ։ * Եթէ պահիցէք զպատուիրանս իմ, կայջիք 10
՚ի սէր իմ․ ոպ̅ ես զպատուիրանս հօր իմոյ պահեցի,
և կամ ՚ի սէր ն̅ր ։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ուրախութիւն 11
իմ ՚ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւն լցեալ
եղիցի ։ * Այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս, 12
ոպ̅ և ես սիրեցի զձեզ ։ * Մեծ ևս՝ քան զայս սէր՝ ոչոք 13
ունիցի, եթէ զանձն իւր դիցէ ՚ի վ̅ր բարեկամաց իւրոց ։
* Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր 14
ես պատուիրեմ ձեզ ։ * ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս, 15
զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն ն̅ր․ այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս․ զի զա̅մ զոր լուայ ՚ի հօրէ իմմէ՝
ծանուցի ձեզ․ * Ո՛չ եթէ դուք ընտրեցէք զիս, այլ 16
ես ընտրեցի զձեզ․ և եդի զձեզ՝ զի դուք երթայցէք
և պտղաբերք լինիցիք․ և պտուղն ձեր կացցէ ։ Եւ
զոր ինչ խնդրիցէք ՚ի հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ ։
* Զայս պատուիրեմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս ։ * Եթէ 17
աշխարհ զձեզ ատեայ․ գիտասջիք զի նախ զիս ատեաց ։ 18
* Եթէ յաշխարհէ աստի էիք՝ աշխարհ զիւրսն 19
սիրէր արդեւք․ բայց զի յաշխարհէ չէք․ այլ ես ընտրեցի
զձեզ յաշխարհէ, վ̅ս այնորիկ ատեայ զձեզ աշխարհ ։
* Յիշեցէք զբանն զոր ասացի, թէ ոչ է ծառայ՝ 20
մեծ քան զտէր իւր ։ եթէ զիս հալածեցին, ապա
և զձեզ հալածեսցեն․ եթէ զբանն իմ պահեցին,
ապա և զձերն պահեսցեն ։ * Այլ զնոյնս արասցեն 21
ընդ ձեզ վ̅ս անուան իմոյ․ զի ոչ ծանեան զայն՝ որ առաքեացն

22 զիս ։ * Իմ՝ եթէ չէր եկեալ և խօսեցեալ
ընդ ն̅ս, մեղ ինչ ոչ գոյր ն̅ց․ բայց արդ՝ չէք ինչ պատճառք
23 վ̅ս մեղաց իւրեանց ։ * Որ զիս ատեայ, և ըզՀայրն
24 իմ ատեայ ։ * Եթէ զգործսն չէր գործեալ ՚ի
ն̅ս՝ զոր ոչ այլ ոք գործեաց, մեղ ինչ ոչ գոյր ն̅ց,
բայց արդ՝ տեսին, և ատեցին՝ և զիս և զՀայր իմ ։
25 * այլ զի լցցի բանն, որ յօրէնս ն̅ց գրեալ է, թէ ատեցին
26 զիս տարապարտուց ։ * Բայց յորժամ եկեսցէ
մխիթարիչն, զոր ես առաքեցից ձեզ ՚ի հօրէ, զհոգին
ճշմարտութ̅ն որ ՚ի հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վ̅ս իմ ։
27 * և դուք վկայէք, զի իսկզբանէ ընդ իս էք ։

ԳԼ․ ԺԶ․

1 Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթագղեսջիք ։
2 * ՚Ի ժողովրդոց իւրեանց հանցեն զձեզ ։ Այլ
եկեսցէ ժամանակ՝ զի ամ̅ որ սպանանիցէ զձեզ, համարիցի
3 պաշտօն մատուցանել ա̅յ ։ * Եւ զայն արասցեն
ընդ ձեզ․ քանզի ոչ ծանեան զՀայր՝ և ոչ զիս ։
4 * Այլ և զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեսցէ
5 ժամանակ՝ յիշեսցէք՝ թէ ես ասացի ձեզ ։ * Զայս
իսկզբանէ՝ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի ։ Բայց
արդ երթամ ես առ առաքիչն իմ․ և ոչոք ՚ի ձէնջ հարցանէ
6 ցիս, թէ յո՞ երթաս ։ * այլ զի զայս խօսեցայ
7 ընդ ձեզ, տրտմութի̅ ելից զսիրտս ձեր ։ * Այլ ես
զճշմարիտն ասեմ ձեզ․ լաւ է ձեզ եթէ ես երթամ․
զի եթէ ես ոչ երթայց՝ մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ
ձեզ․ ապա եթէ երթամ, առաքեցից զնա առ ձեզ ։
8 * Եւ նա՝ եկեալ, յանդիմանեսցէ զաշխարհ, վասն
մեղաց, և վասն արդարութե̅, և վասն դատաստանի ։
9 * Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատան յիս ։ * վասն արդարութե̅՝
10 զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ ևս տեսանէք
11 զիս ։ * վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այսորիկ
12 դատապարտեալ է ․ * Եւս բազում ինչ ունիմ
13 ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք համբառնալ այժմիկ ։ * յորժամ
եկեսցէ նա հոգին ճշմարտութե̅, առաջնորդեսցէ
ձեզ ամ̅ ճշմարտութ̅ք․ զի ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիցի,
այլ զոր լուիցէ խօսեսցի, և զգալոցն պատմեսցէ
14 ձեզ ։ * Նա զիս փառաւորեսցէ․ զի յիմմէ անտի
15 առնուցու՝ և պատմեսցէ ձեզ ։ * Զամ̅ ինչ զոր ունի
Հայր՝ իմ է․ վ̅ս այնորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ անտի
16 առնու՝ և պատմէ ձեզ ։ * Փոքր մի, և ոչ ևս տեսանիցէք
զիս․ և ապա սակաւիկ մի, և տեսանիցէք զիս․
17 և ես երթամ առ Հայր ։ * Ասէին ոմանք յաշակերտաց
անտի ցմիմեանս․ զի՞նչ է այս՝ զոր ասէս ցմեզ, թէ
փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ
մի՝ և տեսանիցէք զիս․ և եթէ ես առ Հայր իմ երթամ ։
18 * և ասէին, զի՞նչ իցէ այն փոքր մեւս ևսն, չգիտեմք
19 զինչ խօսի ։ * Գիտաց յ̅ս եթէ կամին ցնա հարցանել․
և ասէ ցն̅ս․ վ̅ս այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ասացի՝
թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ
սա-

րուք զի ասա''․․ և եթէ սիրէիք զիս ։ (30) Ոմանք․ Շատ խօսեցայ ընդ․ (31) Ոմանք․ ինձ հայր՝ այնպէս առնեմ ։

Գլ․ ԺԵ․ (1) Ոսկան․ Եւ հայր իմ մշակ է ։ (2) Ոմանք․ Որ բերէ զպտուղ՝ սր'' ։ (4) Ոմանք․ Եթէ ոչ իցէ հաստա'' ։ (5) Ոմանք․ Եւ ես ՚ի նմա, նա ։ (7) Բազումք․ Եթէ կայցէք յիս ։ (7) Ոմանք․ Եւ բանք իմ ՚ի ձեզ կայցեն, որ ինչ կամիցիք ։ (9) Ոմանք․ Սիրեաց զիս հայր, և ես ։ (10) Ոսկան․ Ոպ̅ և ես զպատու'' ։ (12) Ոմանք․ Ոպ̅ ես զձեզ սիրեցի ։ (13) Ոմանք․ Սէր ոչ ոք ունի, եթէ ։ (14) Ոմանք․ Բարեկամք իմ էք ։ (15) Օրինակ մի․ Ոչ ևս կոչեցից զձեզ․․ կոչեցից բարեկամս ։ (16) Ոմանք․ Եւ պտուղն ձեր կայցէ․ կամ, կեցցէ ։ (17) Ոմանք․ Զայս պատուիրեմ ձեզ, զի սի'' ։ (18) Ոմանք․ Եթէ աշխարհս զձեզ ։ (18) ՚Ի լուսա''․ Նախ զիս ատեաց․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ'' ։ (19) Ոմանք․ Աշխարհ զիւրսն սի''․․ բայց զի չէք յաշ'' ։ (20) Ոմանք յաւելուն․ Զոր ասացի ձեզ, թէ ։ (21) Բազումք․ Զի ոչ գիտեն զայն որ առա'' ։ (22) ՚Ի բզմ̅ս գրոց․ Չէք ինչ պատճառք ։ (23) Ոմանք․ Եւ զՀայրն իմ ատեաց ։ (24) Ոմանք․ Եւ ատեցին զիս և զՀայր ։ (25) Ոմանք․ Զիս ՚ի տարապարտուց ։ (26) Յօրինակին․ Զոր ես առաքեցի ձեզ ՚ի ։ (26) Ոմանք․ ՚Ի հօրէ հոգին ճշմարտութեան ։

Գլ․ ԺԶ․ (2) Բազումք․ Իւրեանց հանիցեն զձեզ ։ (2) ՚Ի լուսա''․ Զձեզ, և համարիցի պաշ''․ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ'' ։ (4) Ոմանք․ Եկեսցէ ժամանակն՝ յիշիցէք թէ ։ (5) Ոմանք․ Հարցանիցէ զիս թէ յո՞ եր'' ։ (6) Ոմանք․ Տրտմութիւն ելից ։ (7) Յօրինակին գրեալ․ Առնեմ ձեզ լաւ է ։ (9) Օրինակ մի․ Վ̅ս մեղաւորաց, զի ոչ հաւատան ։ (13) Ոմանք․ Զա̅մ ճշմարտութ̅ք․․․ զոր լուիցէ խօսիցի ։ (15) Ոմանք․ Ա̅մ զոր ունի Հայր․․․ յիմմէ անտի առնուցու, և պատմեսցէ ձեզ ։ (16) Ոմանք․ Փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս․ դարձեալ սակաւիկ մի ևս տեսա'' ։ (16) Ոսկան․ Եւ զի ես երթամ առ ։ (17) Ոմանք․ Զոր ասէ․ կամ, ասէն ցմեզ․․․ առ Հայր երթամ ։ (18) Ոմանք․ Չգիտեմք զինչ խօսիս ։ (19) Ոմանք․ Եթէ կամէին ցնա հար''․․․ վասն

ժամանակիկ միւս եւս տեսանիցէք զիս ։ * Ամէն ամէն ա- 20
սեմ ձեզ, զի լայջիք և ողբայջիք դուք, և աշխարհ
խնդասցէ․ դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութիւն ձեր յու-
րախութիւն եղիցի ։ * Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութիւն 21
է նմա, զի հասեալ է ժամ նր՟․ այլ յորժամ ծնցի ըզ-
մանուկն, ոչ եւս յիշէ զնեղութիւն վասն խնդութեանն, զի
ծնաւ մարդ յաշխարհ ։ * Եւ դուք այժմ տրտմութիւն 22
ունիք․ այլ դարձեալ տեսից զձեզ, և ուրախ լիցին
սիրտք ձեր․ և զուրախութիւն ձեր ոչոք հանիցէ 'ի ձէնջ ։
* Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք ։ Ամէն 23
ամէն ասեմ ձեզ․ զի զոր ինչ խնդրիցէք 'ի հօրէ իմմէ
յանուն իմ, տացէ ձեզ ։ * Մինչև ցայժմ ոչինչ խընդ- 24
րեցէք յանուն իմ․ խնդրեցէք և առնուցուք․ զի ու-
րախութիւն ձեր լցեալ եղիցի ։ * Զայս առակօք խօսե- 25
ցայ ընդ ձեզ․ եկեսցէ ժամանակ, յորժամ ոչ եւս առա-
կօք խօսեցայց ընդ ձեզ․ այլ յայտնապէս զհօրէ պատ-
մեցից ձեզ ։ * Յայնմ աւուր խնդրեսջիք յանուն իմ․ 26
և ոչ ասեմ ձեզ՝ եթէ ես հարցից զհայր վասն ձեր․
* զի ինքն իսկ հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրե- 27
ցէք, և հաւատացէք եթէ ես յա՟յ ելի ։ * Ելի 'ի հօրէ՝ 28
և եկի յաշխարհ․ դարձեալ թողում զաշխարհ, և եր-
թամ առ հայր ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն․ ահա՝ արդ 29
յայտնութե՟ խօսիս․ և առակ և ոչ մի ինչ ասես ։ * Այժ- 30
միկ գիտեմք՝ եթէ գիտես զա՟մ․ և ոչինչ պիտոյ է՝ ե-
թէ ոք հարցանիցէ զքեզ․ յայսմիկ հաւատամք եթէ
յա՟յ ելեր ։ * Պատասխանի ետ նմ՟ յս՟՝ և ասէ․ այժմ 31
հաւատայք ։ * ահա՝ եկեսցէ ժամ, և եկեալ իսկ է․ 32
զի ցրուեսջիք յիւրաքանչիւր տեղիս, և զիս միայն թո-
ղուցուք․ և չեմ միայն, զի հայր ընդ իս է ։ * Զայս 33
խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք․
յաշխարհի աստ՝ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերե-
ցարո՛ւք զի ես յաղթեցի աշխարհի ։

ԳԼ․ ԺԷ․

Զայս իբրև խօսեցաւ յս՟, ամբարձ զաչս իւր յեր- 1
կինս՝ և ասէ․ հա՛յր՝ հասեալ է ժամ, փառաւո-
րեա՛ զորդի քո, զի և որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ ։
* որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ա՟մ մարմնոյ, զի ա՟մ 2
զոր ետուր նմա, տացէ զկեանսն յաւիտենականս ։
* Այս են յաւիտենական կեանք, զի ծանիցեն զքեզ 3
միայն ճշմարիտ ա՟ծ, և զոր առաքեցեր զյս՟ քս՟ ։ * Ես 4
զքեզ փառաւորեցի յերկրի․ զգործն կատարեցի՝ զոր
ետուր ցիս զի արարից ։ * և այժմ փառաւորեա՛ զիս 5
հայր առ 'ի քէն, փառօքն զոր ունէի յառաջ քան ըզ-
լինելն աշխարհի առ 'ի քէն ։ * Յայտնեցի զանուն քո 6
մարդկան, զորս ետո՛ւր ինձ յաշխարհէ․ քո՛ էին, և ինձ
ետուր զնս՟․ և զբանն քո պահեցին ։ * Արդ գիտացին՝ 7
եթէ զա՟մ ինչ զոր ետուր ինձ, * ետո՛ւ նց՟․ և նոքա 8
ընկալա՛ն, և ծանեա՛ն ճշմարտութե՟՝ թէ առ 'ի քէն ե-
լի․ և հաւատացին՝ եթէ դո՛ւ առաքեցեր զիս ։ * Արդ 9
ես՝ վ՟ն նց՟ աղաչեմ, և ոչ վ՟ն աշխարհի աղաչեմ․ այլ վ՟ն
10 նոցա՛ զորս ետուրն ինձ․ զի քո՛ էին ։ * և որ ինչ իմ
է, ա՟մ քո՛ է․ և որ ինչ քո՛ է, այն իմ է․ և փառաւո-
11 րեա՛լ եմ 'ի նս՟ ։ * Եւ ես՝ ոչ եւս եմ յաշխարհի, և նոքա
յաշխարհի են, և ես՝ առ քեզ գամ․ հա՛յր ։ սո՛ւրբ պա-
հեա՛ զնս՟ յանուն քո, որով ետուրն ինձ․ զի եղիցին
12 մի, ո՟պ և մեք մի եմք ։ * Մինչ էի յաշխարհի ընդ նս՟,
ես պահէի զնս՟ յանուն քո՝ որով ետուրն ինձ․ և պա-
հեցի․ և ոչոք 'ի նոցանէ կորեաւ, բայց որդին կորըս-
տեան, զի գիրն լցցի ։
13 * Բայց արդ առ քեզ գամ ։ և զայս խօսիմ յաշխարհի,
զի ունիցին զուրախութիւն իմ լի՛ով յանձինս իւրեանց ։
14 * Ես ետո՛ւ նց՟ զբանն քո, և աշխարհս ատեա՛ց զնս՟․
15 զի չեն յաշխարհէ, ո՟պ և ես չեմ յաշխարհէ ։ * Ո՛չ զայս
աղաչեմ զի բարձցես զնս՟ յաշխարհէ, այլ զի պահես-
16 ցես զնս՟ 'ի չարէ ։ * Յաշխարհէ աստի չեն, ո՟պ և ես՝
17 չեմ յաշխարհէ ։ * Սո՛ւրբ արա՛ զնս՟ ճշմարտութե՟ քով․
18 զի քո բանդ ճշմարտութի՛ւն է ։ * Ո՟պ զիս առաքեցեր
19 յաշխարհ․ և ես առաքեցի զնս՟ յաշխարհ․ * և 'ի վ՟ր
նց՟ ես ս՟բ առնեմ զանձն իմ, զի եղիցին և նոքա սըր-
20 բեալք ճշմարտու՟ ։ * Այլ ոչ վ՟ն նց՟ միայն աղաչեմ,
21 այլ և վ՟ն ա՟մ հաւատացելոց բանիւն նց՟ յիս․ * զի ա-
մենեքին մի լիցին, ո՟պ դու հայր յիս՝ և ես 'ի քեզ, զի
և նք՟ 'ի մեզ լիցեն ։ զի և աշխարհ հաւատասցէ եթէ
22 դու առաքեցեր զիս ։ * Եւ ես զփառսն զոր ետուր ինձ՝
23 ետո՛ւ նց՟, զի լիցեն մի՝ ո՟պ և մեք մի եմք ։ * Ես 'ի նս՟,
և դու՝ յիս, զի եղիցին կատարեա՛լք 'ի մի ։ Եւ գիտա-
ցէ աշխարհ՝ եթէ դո՛ւ առաքեցեր զիս․ և սիրեցի զնս՟
24 ո՟պ դու զիս սիրեցեր ։ * Հա՛յր, զորս ետուրն ինձ, կա-
միմ՝ զի ուր ես եմ, և նոքա լիցեն ը՟ն իս․ զի տեսանի-
ցեն զփառսն զիմ, զոր ետուրն ցիս․ զի սիրեցեր զիս
25 յառաջ քան զլինելն աշխարհի ։ * Հա՛յր արդար՝ և աշ-
խարհ զքեզ ոչ ծանեաւ․ այլ ես զքեզ ծանեա՛յ ։ և նք՟
26 ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր զիս ։ * Եւ ծանուցի
նց՟ զանուն քո՝ և ծանուցից․ զի սէրն զոր սիրեցեր
զիս՝ 'ի նոսա՛ լիցի, և ես 'ի նոսա ։

ԳԼ․ ԺԸ․

1 Զա՛յս իբրև ասաց յս՟, ե՛լ աշակերտօքն հանդերձ
յայնկոյս ձորոյն կեդրոնի՝ ուր էր պարտէզ,
յոր եմուտ ինքն և աշակերտքն իւր ։
2 * Գիտէր և յուդա, որ զնայն մատնելոց էր՝ զտեղին․
զի բա՟մ անգամ ժողովեալ էր անդր յս՟ի աշակերտօքն
3 հանդերձ ։ * Եւ յուդայի առեալ ընդ իւր զգունդն, և
'ի քահանայապետից և 'ի փարիսեցւոց սպասաւորս,
4 գա՛յ անդր ջահիւք և լապտերօք և զինուք ։ * Իսկ յս՟
իբրև ետես զայն ա՟մ եկեալ 'ի վ՟ր նր՟, ե՛լ և ասէ ցնս՟․
5 զո՞ խնդրէք ։ * Պատասխանի ետուն նմա․ զյս՟ նազով-
րեցի ։ ասէ ցնս՟ յս՟․ ես եմ ։ կա՛յր ընդ նս՟ և յո՛ւդա՝ որ
6 մատնէրն զնա ։ * Իբրև ասաց՝ թէ ես եմ, յետս յետս
չո-

այդորիկ խնդրեցէք․․․ միւս եւս, և տեսա՛" ։ (20) Ոմանք․ Եւ աշխարհս խն՟"․․․ ուրախութիւն եղիցի ։ (21) Ոմանք․ Ո՛չ եւս յիշեսցէ զնեղ" ։ (23) Ոմանք․ Զի զոր խնդրիցէք․․ տացի ձեզ ։ (24) Ոմանք․ Ուրախութիւն ձեր լցեալ է․ կամ, իցէ ։ (25) Օրինակ մի․ Զայս ա՟մ առակօք ։ (26) Ոմանք․ Եթէ ես աղաչեցից զհայր վ՟ն ձեր ։ (27) Ոմանք․ Զիս սիրեցէք․ կամ, սիրեսջիք, և հաւատայցէք ։ (28) Օրինակ մի․ Յաշխարհս․․ զաշխարհս ։ (30) Ոսկան․ Այժմ գիտեմք ։ (30) Ոմանք․ Հարցանիցէ ցքեզ ։ (32) Ոմանք․ Ահա եկեսցէ ժամանակ․․ զի հայր իմ ընդ իս է ։ (33) Ոմանք․ Քաջալերացարուք ։

ԳԼ․ ԺԷ․ (1) Ոսկան․ Համբարձ զաչս իւր ։ (3) Ոմանք․ Յաւիտենականս կեանք․․ ճշմարիտ ա՟ծ, և զոր առաքեցերս զյս՟ ։ (4) Ոմանք․ Զգործսն կատարեցի զի ետուր ։ (5) Բազումք․ Առ 'ի քէն փառօքն, զոր ունն" ։ (7)(8) Ոսկան յաւելու․ Զոր ետուր ինձ, առ 'ի քէն են ։ * Զի բանն զոր ետուր ինձ՝ ետու նոցա ։ (9) Բազումք․ Ետուրն ինձ, զի քո են ։ (11) Յօրինակին լուսանցս 'ի վերայ

ԴԱ

եդեալ վերջակէտին Հայր (։), Ընդ այնորիկ կամ փոխել զնոյն և առնել բթանիշ (՝) կամ ստորակէտ (,) ո՟պ ունին Բազումք․ և կամ գլխովին բառնալ անտի վերջակէտն՝ և ընթեռնուլ, Հայր սուրբ, պահեա՛ զնս՟․ ո՟պ գրեն Ոմանք 'ի նոր օրինակաց ։ (14) Ոմանք․ Ետու նց՟ զբանս քո ։ (20) Ոմանք․ Այլ վ՟ն ա՟մ հաւա" ։ (23) Ոմանք․ Եւ ես սիրեցից զնս՟, ո՟պ և դու զիս ։ (24) Ոմանք․ Զի ուր եսն եմ․․․ ըզ-փառսն իմ, զոր ետուր ցիս․․ զլինել աշ" ։ (25) Յօրինակին յետ գրելոյ Հայր արդար՝ նշան ինչ եդեալ 'ի միջոցին և ապա ամենայն յար գրեալ և աշխարհ զքեզ ոչ եւն․ Ընդ այնորիկ զգուշանալ յընթեռնլոյ Հայր արդարև աշխարհ զքեզ․ ըստ որում վրիպակս ունին Ոմանք․ մինչ զի և օրինակ մի նորին զայն, գրելով այսպէս․ Հայր՝ արդարև և աշխարհ զքեզ ։ (25) Յօրինակին․ Եւ նոքա ծանեան ։ և դու առաքեցեր զիս ։ (26) Առ ոսկանայ պակասի․ Եւ ծանուցի նոցա զանունն ։

ԳԼ․ ԺԸ․ (1) Ոմանք․ Ուր էր պարտէզ ։ (2) Ոմանք․ Որ զնա մատնելոց ։ (5) Յօրինակին․ Կայր ընդ նոսա և յուդա՛ որ ։

չոգան՝ և զարկան զգետնի։ * Դարձեալ եհարց զնս̃, 7
զո՞վ խնդրէք։ և նք̃ ասեն, զյս̃ Նազովրեցի։ * Պատաս- 8
խանի ետ նց̃ յս̃· ասացի ձեզ թէ ես եմ· արդ՝ եթէ
զիս խնդրէք՝ թո՛յլ տուք դոցա երթա՛լ։ * Զի լցցի բանն՝ 9
զոր ասաց· թէ զորս ետուրն ցիս, ոչ կորուսից 'ի նո-
ցանէ և ոչ զոք։ * Իսկ սիմովն պետրոս քանզի ունէր 10
սուր, ձգեաց զնա՝ և եհա՛ր զքահանայապետին ծա-
ռայ, և'ի բա՛ց առ զունկն նր̃ զաջոյ։ և էր անուն ծա-
ռային մաղքոս։ * Ասէ յս̃ ցպետրոս· ա՛րկ զսուրդ անդ- 11
րէն 'ի պատեանս իւր· զբաժակն զոր ետ ինձ հայր ո՞չ
ըմպիցեմ զնա։ * Իսկ գունդն և հազարապետն և սպա- 12
սաւորք հրէիցն կալան զյս̃՝ և կապեցին։ * Եւ ածին 13
զնա նախ՝ առ աննա, որ էր՝ աներ կայիափայի· որ քա-
հանայապետն էր տարւոյն այնորիկ։ * Այս՝ այն կայ- 14
իափա էր՝ որ խրատ ետ հրէից, թէ լա՛ւ է առն միում
մեռանե՛լ 'ի վերայ ժողովրդեանն։ * Եւ երթայր զհետ 15
յս̃ի սիմովն պետրոս՝ և միւս աշակերտն։ Եւ աշա-
կերտն այն քանզի ծանօ՛թ էր քահանայապետին՝ եմուտ
ընդ յս̃ի 'ի գաւիթ քահանայապետին։ * Եւ պետրոս 16
կայր առ դրանն արտաքոյ։ Ե՛լ միւս աշակերտն՝ որ էր
ծանօթ քահանայապետին, և ասա՛ց ցդռնապանն՝ և
եմո՛յծ 'ի ներքս զպետրոս։ * Ասէ աղջիկն որ դռնա- 17
պանն էր՝ ցպետրոս· մի՞թէ՝ և դու յաշակերտաց առնն
այնորիկ իցես։ և նա ասէ՝ ոչ եմ։ * Կային անդ ծա- 18
ռայքն և սպասաւորք, խարո՛յկ արկեալ՝ քանզի ցուրտ
էր, և ջեռնուին· կայր ը̃ նս̃ և պետրոս՝ և ջեռնո՛յր։
* Եւ քահանայապետն եհա՛րց զյս̃ վս̃ աշակերտացն՝ 19
և վս̃ վարդապետութե̃ն նր̃։ * Պատասխանի ետ նմա 20
յս̃· ես՝ յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի· ես՝ յա̃մ
ժամ ուսուցի 'ի ժողովրդեանն, և 'ի տաճարի անդ՝
ուր ա̃մ հրեայք ժողովեալ էին, և 'ի ծածուկ ինչ ոչ
խօսեցայ։ * Զի՞ հարցանես զիս· հա՛րց զայնոսիկ՝ որ 21
լուանն, թէ զինչ խօսեցայ ընդ նս̃· ահաւասիկ նոքա
գիտեն զինչ խօսեցայ։ * Իբրև նա՝ զա՛յն ասաց, մի 22
ոմն 'ի սպասաւորացն որ ա՛նդ կայր, ած ապտակ յս̃ի՝ և
ասէ· ա՞յդպէս պատասխանի տաս քահանայապետիդ։ * Եւ 23
յս̃՝ ասէ ցնա· եթէ չա՛ր ինչ խօսեցայ, վկայեա՛ վս̃ չարին,
իսկ եթէ բարի, ընդէ՞ր հարկանես զիս։ * Եւ առաքեաց 24
զնա աննա կապեա՛լ առ կայիափա քահանայապետ։

ԼԴ* Եւ սիմովն պետրոս կա՛յր անդ՝ և ջեռնոյր· ասեն 25
ցնա՝ մի՞թէ՝ և դու յաշակերտաց անտի նր̃ իցես։ նա՝
ուրացա՛ւ և ասէ՝ թէ չեմ։ * Եւ ասէ մի ոմն 'ի ծա- 26
ռայից քահանայապետին՝ ազգակա՛ն այնորիկ, զորոյ
զունկն եհա՛տ պետրոս· ո՞չ ես իսկ տեսի զքեզ 'ի պար-
տիզի անդ ընդ նմա։ * Դարձեալ ուրացա՛ւ պետ- 27
րոս· և վաղվաղակի հա՛ւ խօսեցաւ։

ԼԴ* Եւ ածեն զյս̃ 'ի վանիցն կայիափայ յապարանս դա- 28
տաւորին· և էր այգուց։ Եւ նոքա ոչ մտին յապա-
րանսն, զի մի՛ պղծիցին, այլ զի ուտիցեն զզատիկն։
* Ե՛լ առ նս̃ պիղատոս արտաքս՝ և ասէ· զի՞նչ չա- 29
րախօսութի̃ մատուցանէք զառնէն զայնմանէ։ * Պա- 30
տասխանի ետուն և ասեն ցնա· եթէ չէ՛ր չարագո՛րծ
այրն այն, ապա ոչ մատնէաք զնա քեզ։ * Ասէ ցնս̃ 31
պիղատոս· առէ՛ք զնա դուք, և ըստ ձերոց օրինացն
դատեցարո՛ւք։ ասեն ցնա հրեայքն· մեզ չէ՛ արժան
32 սպանանել զոք։ * Զի լցցի բանն յս̃ի զոր ասաց, նշ-
33 անակեալ թէ որո՛վ մահու մեռանելոց իցէ։ * Ե-
մուտ միւսանգամ յապարանսն պիղատոս, կոչեաց զյս̃,
34 և ասէ ցնա· դո՛ւ ես թագաւորն հրէից։ * Պատաս-
խանի ետ յս̃· 'ի քէն ասես զայդ, եթէ այլք ասացին
35 քեզ զինէն։ * Պատասխանի ետ պիղատոս· մի՞թէ՝ և
ես հրեա՞յ իցեմ· ազգն քո և քահանայապետք մատնե-
36 ցին զքեզ ինձ, զի՞նչ գործ գործեալ է քո։ * Պատաս-
խանի ետ յս̃· իմ արքայութի̃ն չէ՛ յայսմ աշխարհէ· եթէ
յաշխարհէ աստի էր արքայութի̃ն իմ, սպասաւորքն
իմ մարտնչէին արդեւք՝ զի մի՛ մատնեցայց հրէից· բայց
37 արդ թագաւորութի̃ն իմ չէ՛ աստի։ * Ասէ ցնա պիղա-
տոս· ապա թէ այդպէս իցէ, թագաւո՞ր ոմն ես դու։
Պատասխանի ետ յս̃· դո՛ւ ասես՝ թէ թագաւոր իցեմ·
բայց ես՝ յա՛յդ իսկ ծնեալ եմ, և 'ի դո՛յն իսկ եկեալ
եմ յաշխարհ, զի վկայեցից ճշմարտութե̃ն· ա̃մ որ 'ի
38 ճշմարտութէ̃ է, լսէ՛ բարբառոյ իմոյ։ * Ասէ ցնա պիղա-
տոս· զի՞նչ է ճշմարտութի̃։ զայս իբրև ասաց, դար-
ձեալ ե՛լ առ հրեայսն՝ և ասէ ցնս̃· ես՝ և ոչ մի ինչ
39 պատճառս գտանեմ 'ի նմա։ * Բայց է ձեր սովորութի̃
զի զմի ոք արձակեցի՛ց ձեզ 'ի զատկիս· արդ՝ կամի՞ք
40 զի արձակեցից ձեզ զթագաւորն հրէից։ * Աղաղա-
կեցին ամենեքեան՝ և ասէին· մի՛ զդա, այլ զբարաբ-
բա։ և էր բարաբբայն այն աւազակ։

ԳԼ· ԺԹ·

1 Յայնժամ ա՛ռ պիղատոս զյս̃, և գա՛ն եհար։ * Եւ
2 զինուորացն արարեալ պսա՛կ 'ի փշոց՝ եդին 'ի գլ-
3 ուխ նր̃, և զգեցուցին նմա հանդերձ ծիրանի· * և
գային առ նա՝ և ասէին, ո՛ղջ եր արքայ հրէից· և հա-
4 նէին նմա ապտակս։ * Ե՛լ դարձեալ պիղատոս ար-
տաքս և ասէ ցնս̃· ահա՛ ածեմ զնա արտաքս առ ձեզ,
զի գիտասջի՛ք թէ ես՝ վնա՛ս ինչ 'ի նմա ոչ գտանեմ։
5 * Ե՛լ յս̃ արտաքս, և ունէր պսա՛կ 'ի փշոց՝ և հանդերձ
6 ծիրանի։ և ասէ ցնս̃· ահա՛ այրդ՝ ցձե՛զ։ * Իբրև տե-
սին զնա քահանայապետքն և սպասաւորք, զաղաղա՛կ
բարձին՝ և ասեն· 'ի խա՛չ հան՝ 'ի խա՛չ հան զդա։ Ա-
սէ ցնս̃ պիղատոս· առէ՛ք զդա 'ի ձեզ, և ձեզէն հա-
7 նէք 'ի խաչ· զի ես՝ 'ի դմա վնա՛ս ինչ ոչ գտանեմ։ * Պա-
տասխանի ետուն նմա հրեայքն· մեք՝ օրէնս ունիմք·
և ըստ օրինա՛ց մերոց պարտի մեռանե՛լ· զի զանձն իւր
8 որդի՛ այ̃ արար։ * Իբրև լուաւ զբանս զայսոսիկ պի-
9 ղատոս, առաւե՛լ ևս երկեաւ։ * Եմուտ դարձեալ անդ-
րէն յապարանսն, և ասէ ցյս̃· ուստի՞ ես դու։ և յս̃
10 ոչ ետ նմա պատասխանի։ * Ասէ ցնա պիղատոս· ընդ-
իս ո՞չ խօսիս, ո՞չ գիտես եթէ իշխանութի̃ ունիմ հա-
նել զքեզ 'ի խաչ, և իշխանութի̃ ունիմ արձակե՛լ ըզ-
11 քեզ։ * Պատասխանի ետ յս̃· ոչ ունէիր դու իշխա-
նութի̃ 'ի վերայ իմ՝ և ոչ մի, եթէ ոչ էր տուեալ քեզ
'ի վերուստ· վասն այնորիկ որ մատնեաց զիս քեզ,
12 նր̃՝ մե՛ծ մեղք են։ * Եւ յայնմանէ պիղատոս խնդրէր
արձակե՛լ զնա։ և հրեայքն աղաղակէին՝ և ասէին·
եթէ զդա՛ արձակես, չե՛ս բարեկամ կայսեր· ա̃մ ոք
որ թագաւոր կոչէ զանձն իւր, հակառա՛կ է կայսեր։
* Իսկ

---

(7) Ոմանք· Դր̃ձեալ եհարց ցնս̃։ (9) Օրինակ մի· Զի լցցի բանն յս̃ի։ (9) Ոմանք· Թէ զոր ետուրն ցիս։ (13) Ոմանք· Առ աննա, որ էր աներ կայիափայ· որ քհ̃նյպետ էր։ (14) Ոմանք· Որ խրատ ետ հրէից՝ եթէ։ (15) Ոմանք· Երթայր զհետ յս̃ի սիմովն պետրոս, և միւս ևս աշակերտ։ Որ և ոմանք· Զհետ նր̃ սիմովն պետ"։ (16) Ոմանք· Կայր արտաքոյ առ դրանն·· և ասէ ցդռնապանն։ (19) Ոմանք· Վս̃ աշակերտացն նր̃, և։ (20) Օրինակ մի· Խօսեցայ աշխարհի·· և ծածուկ ինչ ոչ խօ"։ (21) Ոսկան· Որք լուանն եթէ զինչ ասացի ցնս̃։ (21) Ոմանք· Ահաւանիկ նք̃ գիտեն զինչ ասացի։ (21) 'Ի լուսն"· Գիտեն զինչ ասացի· համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (22) Ոսկան· Նա զայս ասաց։ (26) Ոմանք· Որոյ զունկնն եհատ։ (28) Ոմանք· Զի մի՛ պղծեսցին։ (29) Ոմանք· Եւ ասէ ցնս̃, զինչ·· մատուցանիցէք զառնէն։ (31) Բզմ̃· Մեզ ոչ է արժան սպա"։ (35) Ոմանք· Ազգք քո և քհ̃նյպետքն։ (36) Ոմանք· Թգ̃րութին իմ չէ աստ։ (37) Ոմանք· Պիղատոս, թէ այդպս̃ իցէ՝ թգ̃ր ոմն իցես դու··· ծնեալ իցեմ, և'ի դոյն իսկ եկեալ յաշխարհ։ (38) Ոմանք· Զինչ է Ճշմարտութին··· գտանեմ 'ի նա։ (38) Յօրինակին պկ̃սէր· Ես և ոչ մի ինչ։ (39) Ոմանք· Բայց ձեր սովորութի̃ է։ (40) Ոմանք· Ամենեքեան և ասեն։ Որ և Ոսկան· և ասացին։

ԳԼ· ԺԹ· (3) Ոմանք· Ո՛ղջ լեր արքայ հրէից, և հանին նմա ապտ"։ (4) Ոմանք· Ել պիղատոս դր̃ձեալ·· զնա առ ձեզ արտաքս։ (6) Յոմանս պկ̃սի· Քհ̃նյպետքն և սպասաւորք։ (7) Ոմանք· Եւ ը̃ մերոց օրինաց։ (8) Ոմանք· Զբանս զայս պիղ"։ (11) Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ· Վս̃ այսորիկ որ մատնեացն զիս։ (11) Ոմանք· Զիս քեզ, նմա մեծ մեղք։

* Իսկ Պիղատոս իբրեւ լուաւ զբանս զայսոսիկ, ած 13
զյս̅ արտաքս՝ եւ նստաւ ՚ի վերայ բեմին ՚ի տեղւոջն որ
կոչէր Քարայատակ, եւ Եբրայեցերէն Կապպաթա։
* Էր ուրբաթն զատկի. եւ էր ժամ իբրեւ վեցերորդ, 14
եւ ասէ ցՀրէայսն. ահա Թագաւորդ ձեր՝ ցձեզ։ * Եւ 15
նոքա աղաղակէին, բարձ ՚ի մէնջ բարձ ՚ի մէնջ՝ եւ հան
զդա ՚ի խաչ։ Ասէ ցնս̅ Պիղատոս. Եւ՝ զԹագաւորդ
ձեր՝ ՚ի խաչ հանիցեմ։ պատասխանի ետուն քահանայքն չիք
մեր Թագաւոր՝ բայց ՚ի կայսերէ։ * Յայնժամ ետ զնա 16
՚ի ձեռս նոցա, զի ՚ի խաչ ելանիցէ։

ԼԵ * Եւ նք̅ առեալ տանէին զնա. եւ բարձեալ էր ինք- 17
նին զխաչափայտն, եւ ելանէր ՚ի տեղին՝ որ անուանէր
գագաթան, եւ կոչէր Եբրայեցերէն Գողգոթա։ * ուր 18
եւ ՚ի խաչն հանին զնա։ եւ ընդ նմա երկուս եւս այլս
աստի եւ անտի, եւ ՚ի մէջ զյս̅։ * Գրեաց եւ տախտակ 19
Պիղատոս, եւ եդ ՚ի վերայ խաչին. եւ էր գրեալ. յս̅
Նազովրեցի Թագաւոր Հրէից։ * Զայն տախտակ ըն- 20
թերցան բազումք ՚ի Հրէից, զի մօտ էր ՚ի քաղաք անդր
տեղին՝ ուր խաչեցաւն յս̅. եւ էր գրեալ Եբրայեցերէն՝
Հռոմայեցերէն՝ եւ Յունարէն։ * Ասեն ցՊիղատոս քա- 21
հանայապետքն Հրէից. մի գրեր Թագաւոր Հրէից, այլ
թէ նա ասաց՝ Թագաւոր եմ Հրէից։ * Պատասխանի 22
ետ Պիղատոս. զոր ինչ գրեցին՝ գրեցի։ * Իսկ զին- 23
ուորքն իբրեւ հանին ՚ի խաչ զյս̅, առին զհանդերձս
նր̅՝ եւ արարին չորս մասունս, իւրաքանչիւր զինուո-
րի մասն։ Իսկ զպատմուճանն քանզի էր առանց կարա-
նի ՚ի վերուստ՝ փոր անկեալ ամենեւին. * ասեն ցմի- 24
մեանս. մի պատառեսցուք զայդ, այլ արկցուք վիճակս
՚ի վերայ դորա ում եւ ելցէ։ զի լցցի գիրն որ ասէ.
բաժանեցան զհանդերձս իմ յիւրեանս, եւ ՚ի վր̅ պատ-
մուճանի իմոյ վիճակ արկին։ Զինուորքն՝ զայն ինչ
գործեցին։ * Եւ կային առ խաչին յս̅ի մայրն նր̅, եւ 25
քոյր մօր նր̅ Մարիամ Կղէովպայ, եւ Մարիամ Մագդա-
ղենացի։ * Յս̅ իբրեւ ետես զմայրն եւ զաշակերտն զոր 26
սիրէր՝ զի կայր մօտ. ասէ ցմայրն, կին դու՝ ահա որ-
դի քո։ * ապա ասէ ցաշակերտն. ահա մայր քո։ եւ 27
յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն՝ զնա առ իւր։ * Յետ 28
այսորիկ իբրեւ գիտաց յս̅, եթէ ահա ա̅մ ինչ կատա-
րեալ է, զի կատարեսցի գիրն, ասէ՝ ծարաւի եմ։
* Եւ անդ կայր աման ինչ լի քացախով. եւ նք̅ սպունգ 29
լցեալ քացախով ընդ լեղւոյ՝ շուրջ եդեալ զմշտկաւ
զոպայի, մատուցին ՚ի բերան նր̅։ * Իբրեւ առ յս̅ զք- 30
քացախն հանդերձ լեղւովն՝ ասէ. ա̅մ ինչ կատարեալ է։

ԼԶ Եւ խոնարհեցուցեալ զգլուխ՝ աւանդեաց զոգին։
* Իսկ Հրէայքն՝ քանզի ուրբաթ էր, զի մի անդէն ՚ի 31
խաչին ագանիցին մարմինքն մինչ ցշաբաթն, զի էր օր
մե̅ծ շաբաթուն այնորիկ. աղաչեցին զՊիղատոս զի խոր-
տակեսցեն զբարձս նց̅, եւ բարձցին։ * Եկին զինուո- 32
րքն, եւ զառաջնոյն խորտակեցին զբարձս, նոյնպէս
եւ զմիւսոյն որ ընդ նմա ՚ի խաչն ելեալ էր։ * Բայց 33
իբրեւ եկին առ յս̅, եւ տեսին զի այն ինչ մեռեալ էր,
ոչ խորտակեցին զբարձս նր̅. * այլ մի ո̅մն ՚ի զինուո- 34
րացն տիգաւ խոցեաց զկողս նր̅. եւ վաղվաղակի ել ա-
րիւն եւ ջուր։ * Եւ որ ետեսն՝ վկայեաց, եւ ճշմա- 35
րիտ է վկայութի̅ն նր̅. եւ նա գիտէ՝ թէ ճշմարիտ ա-
36 սէ, զի եւ դուք հաւատասջիք։ * Այս եղեւ, զի լցցի
37 գիրն, եթէ ոսկր նր̅ մի փշրեսցի։ * եւ դարձեալ միւս
գիր ասէ, եթէ հայեսցին ՚ի նա՝ յոր խոցեցինն։
38 * Յետ այսորիկ աղաչեաց զՊիղատոս յովսէփ որ յա- ԼԷ
րիմաթեայ էր, աշակերտ յս̅ի ՚ի ծածուկ վս̅ ահին հր-
էից. զի բարձցէ զմարմինն յս̅ի. եւ հրամայեաց Պի-
ղատոս։ եկին եւ բարձին զնա։
39 * Եկն եւ նիկոդեմոս որ եկեալն էր առ յս̅՝ ՚ի գիշե- ԼԸ
րի զառաջինն, եւ եբեր զմուռս խառն ընդ հալուէս՝
40 իբրեւ լտերս հարեւր։ * Առին զմարմինն յս̅ի, եւ պա-
տեցին կտաւովք՝ խնկովքն հանդերձ, ո̅պ օրէն էր հր-
41 էից պատել։ * Եւ էր ՚ի տեղւոջն յորում խաչեցաւ՝
պարտէզ. եւ ՚ի պարտիզի անդ գերեզման նոր, յորում
42 ոչ ոք երբէք՝ էր եդեալ։ * Անդ՝ վս̅ ուրբաթուն հր-
էից, զի մօտ էր գերեզմանն՝ եդին զյս̅։

ԳԼ. Ի.

1 Եւ ՚ի միաշաբաթւոջն՝ մարիամ մագդաղենացի գայ ԼԹ
առաւօտուն ընդ արշալուշն ՚ի գերեզման անդր,
2 եւ տեսանէ զվէմն բարձեալ ՚ի դրաց գերեզմանին։ * Ա-
պա ընթանայ եւ գայ առ սիմոն պետրոս՝ եւ առ միւս
աշակերտն զոր սիրէր յս̅, եւ ասէ ցնս̅. բարձին զտ̅ր
՚ի գերեզմանէ անտի, եւ ոչ գիտեմք՝ ուր եդին զնա։
3 * Ել պետրոս եւ միւս աշակերտն՝ եւ գային ՚ի գերեզ-
4 մանն։ * ընթանային երկոքին ՚ի միասին։ Եւ միւս
աշակերտն յառաջեաց ընթացաւ վաղագոյն քան զպետ-
5 րոս՝ եւ եկն նախ ՚ի գերեզմանն։ * եւ խոնարհեալ տե-
սանէ՝ զի կային անդ կտաւքն, բայց ՚ի ներքս ոչ ե-
6 մուտ։ * Եկն եւ սիմոն պետրոս՝ որ գայր զկնի նր̅.
եւ եմուտ ՚ի գերեզմանն. եւ տեսանէ զկտաւսն զի կային
7 անդ. * եւ վարշամակն որ էր ՚ի գլուխ նր̅՝ ոչ ը̅ այլ
8 կտաւսն կայր, այլ ուրոյն ծալեալ ՚ի մի կողմն։ * Յայն-
ժամ եմուտ եւ միւս աշակերտն, որ եկեալ էր յառա-
9 ջագոյն ՚ի գերեզմանն, ետես եւ հաւատաց. * զի չեւ եւս
գիտէին զգիրս թէ պարտ է նմա ՚ի մեռելոց յառնել։
10 * Չոգան դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն։ * Բայց
11 մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին՝ եւ լայր։ եւ մինչ-
12 դեռ լայր՝ խոնարհեցաւ ՚ի գերեզմանն, * եւ տեսանէ
երկուս հրեշտակս ՚ի սպիտակս, զի նստէին մի՝ ՚ի սնա-
13 րից, եւ մի՝ յոտից՝ ուր կայր մարմինն յս̅ի։ * Եւ
նոքա՝ ասեն ցնա. կին դու, զի՞ լաս։ ասէ ցնս̅. զի
բարձին զտ̅րն իմ ՚ի գերեզմանէ աստի՝ եւ ոչ գիտեմ
14 ուր եդին զնա։ * Զայս իբրեւ ասաց, դարձաւ ՚ի թի-
կունս կոյս, եւ տեսանէ զյս̅ զի կայր, եւ ոչ գիտէր թէ
15 յս̅ իցէ։ * Ասէ ցնա յս̅. կին դու՝ զի՞ լաս, զո՞ խնդ-
րես։ Նմա՝ այսպէս թուեցաւ՝ թէ պարտիզպանն ի-
ցէ։ ասէ ցնա. տէր՝ եթէ դու բարձեր զնա՝ ասա ինձ
16 ուր եդիր զնա, զի ես առից զնա։ * Ասէ ցնա յս̅.
մարիամ։ եւ նա՝ դարձաւ եւ ասէ ցնա եբրայեցերէն.
17 րաբբունի, որ թարգմանի՝ վարդապետ։ * Ասէ ցնա
յս̅. մի մերձենար յիս, զի չեւ եւս ելեալ եմ առ հայր
իմ. այլ երթ դու առ եղբարսն իմ, եւ ասա ցնս̅. ե-
լանեմ ես առ հայրն իմ՝ եւ առ հայր ձեր. եւ ա̅ծն իմ՝ եւ
ա̅ծ

---

(13) Ոմանք. Լուաւ զբանս զայս։ (13) Ոմանք. Կապպաթա։ (14) Ոմանք. Եւ էր իբրեւ ժամ... ահա թգ̅ր ձեր։ (15) Ոմանք. Եւ նք̅ աղաղակեցին... բայց ՚ի կայսերէ։ (17) Ոմանք. Որ անուանեալ էր գագաթն։ (18) Ոմանք. Որ եւ ՚ի խաչ իսկ հա՛՛.. այլ աստի.. եւ միջի յս̅։ (19) Ոմանք. Գրեաց եւ տախտակ մի պիղատոս։ (20) Ոմանք. Հռովմայեցերէն եւ։ (22) Ոմանք. Զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի։ (23) Ոմանք. ՚Ի վերուստ փորանկեալ ամենեւին։ (24) Ոմանք. ՚Ի վր̅ դորա վիճակս. կամ, վիճակ՝ ում... պատմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին։ (24) Բազումք. Զայս ինչ գործեցին։ (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցմայրն։ (28) Ոմանք. Յետ այնորիկ գիտաց յս̅ եթէ ահա։ (29) Ոմանք. Զմշտկի զոպայի. կամ, զմշտկաւ զոպայիւ։ (30) Ոմանք. Զգլուխն՝ աւանդեաց զհոգին։ (31) Բազումք. Մինչեւ ցշաբաթն... զբարձս նց̅, եւ բարձցեն։ (32) Ոմանք. ՚Ի խաչ ելեալ էր։ (34) Ոմանք. Եւ ել վաղվաղակի։ (35) Ոմանք. Եւ զի դուք հաւա՛՛։ (37) Ոմանք. Թէ հայեսցեն ՚ի նա որ խոցեցինն։ (38) Ոսկան. Պիղատոս. եկն եւ եբարձ զնա։ (39) Ոմանք. Առ յս̅ գիշերի զառա՛՛... խառն ը̅ հալուէս։ (40) Ոսկան. Կտաւովք եւ խնկովք։ (40) Ոմանք. Հրէիցն պատել։

ԳԼ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ ՚ի միաշաբաթոջն.. ընդ արշալուսն։ Եւ ոմանք. աշալուրջն ՚ի գերեզման անդ։ (2) Ոմանք. Զոր սիրէրն յս̅... բարձին զտ̅րն ՚ի գերեզմանէ աստի, եւ ոչ գիտեմ ուր։ (6) Օրինակ մի. Զկտաւսն լոկ զի կային։ (9) Ոմանք. Թէ պարտ էր նմ։ (12) Ոմանք. Հրեշտակս սպիտակս։ (13) Ոմանք. Զի բարձին զտ̅ր ՚ի գերեզ՛՛։ (15) Ոմանք. Թէ պարտիզպան իցէ։ (16) Բազումք. Րաբունի։ Եւ ոմանք. Րաբբի։ (17) ՚Ի բնա՛՛. Մի մերձենար յիս։ Համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛՛։ (17) Ոմանք. Զի չե

տծ ձեր ։ * Գայ Մարիամ Մագդաղենացի՝ և պատմէ աշակերտացն 18
եթէ տեսանեմ զՏր̅, և զայս ինչ ասաց ցնա ։
Խ * Եւ էր երեկոյ 'ի միաշաբաթւոջ աւուրն. և դրօք 19
փակելովք՝ ուր էին աշակերտքն ժողովեալ վասն ահին
Հրէից, եկն յս̅ և եկաց 'ի մէջ նց̅, և ասէ ցնս̅. ողջոյն
ընդ ձեզ. * Իբրև զայս ասաց, եցոյց նց̅ զձեռս 20
և զկողն իւր ։ և խնդացին աշակերտքն իբրև տեսին
զՏր̅ ։ * Ասէ ցնս̅ դարձեալ. ողջոյն ընդ ձեզ, ոպ̅ առաքեաց 21
զիս Հայր իմ, և ես առաքեմ զձեզ ։ * Եւ 22
զայս իբրև ասաց, փչեաց 'ի նս̅՝ և ասէ. առէք Հոգի
սբ̅. * եթէ ումեք թողուցուք զմեղս, թողեալ լիցի 23
նց̅. եթէ զուրուք՝ ունիցիք, կալեալ լիցի ։ * Իսկ 24
Թովմաս՝ մի յերկոտասանիցն անուանեալն երկուորեակ,
ոչ էր ընդ նս̅ յորժամ եկն յս̅ ։ * Ասէին ցնա 25
այլ աշակերտքն, եթէ տեսաք զՏր̅ ։ և նա՝ ասէ ցնս̅.
եթէ ոչ տեսից 'ի ձեռս նորա զնշան բևեռացն, և արկից
զմատունս իմ 'ի տեղիս բևեռացն, և մխեցից ըզձեռս
իմ 'ի կողս նորա, ոչ հաւատամ ։
ԽԱ * Եւ յետ ութ աւուր, դարձեալ էին 'ի ներքս աշակերտքն 26
, և Թովմաս ընդ նս̅. գայ յս̅ դրօքն փակելովք.
և եկաց 'ի մէջ, և ասէ. ողջոյն ընդ ձեզ ։ * Ապա 27
ասէ ցԹովմաս. բեր զմատունս քո և ա՛րկ այսր,
և տես զձեռս իմ, և բեր զձեռն քո, և մխեա՛ 'ի կողս
իմ, և մի՛ լինիր անհաւատ՝ այլ հաւատացեա՛լ ։ * Պատասխանի 28
ետ Թովմաս՝ և ասէ ցնա. Տ̅ր իմ՝ և Ա̅ծ
իմ ։ * Ասէ ցնա յս̅. այդ զի տեսեր զիս՝ և հաւատացեր, 29
երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ՝ և հաւատասցեն ։
* Բազում և ա՛յլ նշանս արար յս̅ առաջի աշակերտացն 30
իւրոց՝ որ ոչ է գրեալ 'ի գիրս յայսմիկ ։ * այլ այս՝ 31
ա՛յնչափ ինչ գրեցաւ, զի հաւատայցէք եթէ յս̅ քս̅ է
որդի Ա̅յ. և զի հաւատայցէք, և զկեանսն յաւիտենականս
ընդունիցիք յանուն նորա ։

ԳԼ. ԻԱ.

ԽԲ Յետ այսորիկ դարձեալ յայտնեա՛ց զանձն իւր յս̅ աշակերտացն 1
իւրոց՝ առ ծովեզերբն Տիբերեայ. և
յայտնեաց ա՛յսպէս ։ * Էին 'ի միասին Սիմոն Պետրոս, 2
և Թովմաս՝ անուանեալն երկուորեակ, և Նաթանայէլ
որ 'ի Կանայ Գալիլեացւոց, և որդիքն Զեբեդեայ,
և ա՛յլք յաշակերտաց անտի երկու ։ * Ասէ ցնս̅ Սիմոն 3
Պետրոս՝ երթամ ձուկն որսալ ։ ասեն ցնա. գամք
և մեք ընդ քեզ ։ գնացին և մտին 'ի նաւ, և յայնմ գիշերի
կալան՝ և ոչ ինչ ։ * Իբրև ա՛յգ եղև՝ կայր յս̅ 4
յեզր ծովուն, բայց ոչ ծանեան աշակերտքն թէ յս̅
իցէ, * Ասէ ցնս̅ յս̅. մանկո՛ւնք՝ մի՞թէ՝ ունիք ինչ 5
ուտելոյ ։ պատասխանի ետուն և ասեն ցնա, ոչ ։ * Ասէ 6
ցնս̅. արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ՝ և գտանիցէք
։ արկին՝ և ոչ կարէին ձգել 'ի բազմութե̅
անտի ձկանցն ։ * Ասէ աշակերտն այն զոր սիրէրն յս̅՝ 7
ցՊետրոս. Տ̅ր է այն ։ Սիմոն Պետրոս իբրև լուաւ
թէ Տ̅ր է, արկաւ զիւրև̅ ըզպփածանելին՝ քանզի մերկ
8 էր, և ընկէց զինքն 'ի ծովն ։ * և այլ աշակերտքն նաւաւն
իսկ գային, քանզի չէին հեռի 'ի ցամաքէն. այլ
իբրև երկերիւր կանգնաւ, քարշէին զգործիսն հանդերձ
9 ձկամբքն ։ * Իբրև ելին 'ի ցամաք, տեսանեն կրակետղ
կայծականց, և ձուկն մի 'ի վերայ, և հաց ։
10 * Ասէ ցնս̅ յս̅. բերէք ինձ 'ի ձկանց այտի՝ զոր դուքդ
11 կալարուք այժմիկ ։ * Ելանէ Սիմոն Պետրոս, և ձգէր
զգործին 'ի ցամաք՝ լի մեծամեծ ձկամբք, հարիւր
և յիսուն և երիւք ։ և ա՛յնչափ ինչ կայր, և ոչ պատառեցաւ
12 գործին ։ * Ասէ ցնս̅ յս̅. եկա՛յք ճաշեցէք ։
և ոչ ոք յաշակերտացն իշխէր հարցանել՝ թէ դու ո՞վ
13 ես, զի գիտէին թէ Տ̅րն է ։ * Գայ յս̅՝ և առնու ըզհացն
14 ՝ և տա՛յ նց̅, նոյնպէս և զձուկնն ։ * Զայս երիցս
անգամ երևեցաւ յս̅ աշակերտացն՝ յարուցեա՛լ 'ի մեռելոց
15 ։ * Եւ իբրև ճաշեցին, ասէ ցՍիմոն Պետրոս
յս̅. Սիմոն Յովհաննու, սիրե՞ս զիս առաւել քան ըզդոսա
։ ասէ ցնա. ա՛յո Տ̅ր, և դո՛ւ գիտես զի սիրեմ
16 զքեզ ։ ասէ ցնա, արածեա՛ զգառինս իմ ։ * Դարձեալ
ասէ ցնա, Սիմոն Յովհաննու սիրե՞ս զիս ։ ասէ ցնա.
ա՛յո Տ̅ր, և դու գիտես զի սիրեմ զքեզ ։ ասէ ցնա՝
17 արածեա՛ զոչխարս իմ ։ * Ասէ ցնա երիցս անգամ.
Սիմոն Յովհաննու սիրե՞ս զիս ։ Տրտմեցա՛ւ Պետրոս՝ զի
ասաց ցնա երիցս՝ թէ սիրես զիս. և ասէ ցնա. Տ̅ր՝ դու
զա՛մ գիտես. և դու իսկ՝ զա̅մ ճանաչես, և եթէ սիրեմ
18 զքեզ ։ Ասէ ցնա յս̅. արածեա՛ զոչխարս իմ ։ * Ամէն
ամէն ասեմ քեզ. զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ
անձին գօտի ածէիր, և երթայիր յո՛ և կամէիր. և
յորժամ ծերասցիս, ձեռս 'ի վեր կալցես՝ և այլք ածցեն
19 քեզ գօտի, և տարցին ուր ոչ կամիցիս ։ * Զայս
ասաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու փառաւոր առնիցէ
զԱ̅ծ ։ և զայս իբրև ասաց՝ ասէ ցնա եկ զկնի իմ ։
20 * Դարձաւ Պետրոս՝ և տեսանէ զաշակերտն զոր սիրէր ԽԳ
յս̅՝ զի երթայր զկնի, որ և անկեա՛լ զլանջօքն նր̅՝
21 և ասէ, Տ̅ր ո՞վ է որ մատնելոցն է զքեզ ։ * Զնա՝ տեսեալ
22 Պետրոսի, ասէ ցյս̅. Տ̅ր, իսկ սա՝ զի՞ ։ * Ասէ
ցնա յս̅. եթէ կամիմ զի կացցէ դա՝ մինչև ես գամ.
23 քեզ զի՞ փոյթ է, դու եկ զկնի իմ ։ * Եւ ել բանս այս
յեղբարս, և համարեցան թէ աշակերտն այն ոչ մեռանիցի
. և ոչ ասաց նմ̅ յս̅, եթէ ոչ մեռանիցի. այլ
24 թէ կամիմ ես թէ կացցէ դա մինչև ես գամ ։ * Այս
աշակերտ է՝ որ վկայէ վս̅ այսոցիկ. որ և գրեա՛ց իսկ
զայսոսիկ. և գիտեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայութի̅ նր̅ ։
25 * Բայց է և ա՛յլ ինչ բզ̅մ զոր արա՛ր յս̅, զոր եթէ գրեալ
էր մի ըստ միոջէ, կարծեմ թէ՝ և ոչ աշխարհս
բաւական էր տանել զգիրսն, որ թէ գրեալ էին ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ։

Աւէ

Ես ելեալ եմ ես առ... առ Հայր իմ.. և Ա̅ծ իմ և ։ (19) Ոմանք. Եկն եկաց յս̅ 'ի միջի. կամ, 'ի մէջ նոցա ։ (20) Ոմանք. Զձեռսն և զոտս.. իբրև տեսին զՏր̅ն ։ (22) Ոմանք. Առէք զՀոգին սբ̅ ։ (23) Ոմանք. Եւ եթէ զուրուք ունից'' ։ (25) Յօրինակին պակասէր. Ասէին ցնա այլ աշակերտքն ։ (25) Ոմանք. 'Ի տեղի բևեռացն. և մխեցից զձեռն իմ ։ (26) Յօրինակին. Եւ եկեալ 'ի մէջ, և ասէ ։ Որ ոմանք. Եւ եկաց 'ի մէջ նց̅, և ա'' ։ (29) Ոմանք. Այլ զի տեսեր զիս և հաւ''.. որոց չիցէ տեսեալ և հաւատասցեն ։ (30) Օրինակ մի. Եւ այլ նշանս եցոյց յս̅ ։ (30) Ոմանք. 'Ի գիրս յայսոսիկ ։ (31) Յօրինակին պակասէր. Այնչափ ինչ գրեցաւ ։ (31) Ոմանք. Յաւիտենականս ունիցիք յանուն ։

Գլ. իա̅. (2) Ոմանք. Էին 'ի միասին... անտի նր̅ երկու ։ (3) Ոմանք. Երթամք ձուկն որ'' ։ (5) Ոմանք. Պ̅խնի ետուն նմա և ասեն. ոչ ։ (6) Ոսկան. Ասէ ցնս̅ յս̅, ար'' ։ (6) Ոմանք. Յաջակողմ. կամ, յաջոյ կողմ նաւիդ զուռկանն. կամ, զուռկանդ.. 'ի բազմութենէ ձկանցն ։ (7) Ոմանք. Արկ զիւրեաւ զպփածանելին ։ (8) Ոմանք. Զգործին հանդերձ ձկամբքն ։ (9) Ոմանք. Տեսին. կամ, տեսանէին կրակետղ ։ (10) 'Ի բզ̅մ օրին. Բերէք ինձ 'ի ձկ'' ։ (10) Օրինակ մի. Զոր դուք ըմբռնեցէք այժմ ։ (11) Ոմանք. Եւ ձգէր զգործիսն.. ձկամբ, հարիւր յիսուն և ։ (12) Ոմանք. Եկա՛յք ճաշակեցէք.. դու ո՞վ ես ։ (13) Ոմանք. Նոյնպէս և զձկունսն ։ (14) Ոմանք. Աշակերտացն իւրոց, յարուցեալ ։ (17) Ոմանք. Զի ասացն ցնա երիցս՝ եթէ սի'' ։ (18) Ոմանք. Դու գօտի ածէիր.. 'ի վեր կալցիս.. տարցեն ուր ոչ կամեսցիս ։ (19) Ոմանք. Փառաւոր առնելոց իցէ զԱ̅ծ ։ (20) 'Ի չոր''. Եւ տեսանէ զաշակերտն զայն, զոր ։ (20) Ոմանք. Երթայր զկնի նր̅ ։ (23) Ոմանք. Եւ ոչ ասաց յս̅ թէ ոչ մե''.. թէ կայցէ դա մին'' ։ (24) Ոմանք. Թէ ճշմարիտ է վկայութի̅ն նր̅ ։ (25) Ոմանք. Զոր եթէ գրեալ էին մի ըստ միոջէ ։ Որ ոսկան. Որ եթէ գրել էր ։ * 'Ի վախճանի՝ ոմանք. Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ Յովհաննու ։

Աւետարան ըստ Յովհաննու:

(Իբր կնոջն շնացելոյ:)

Գնացին իւրաքանչիւրոք 'ի տեղի իւր: * Իսկ յս̅ գնաց 'ի լեառն ձիթենեաց: * և ընդ առաւօտն դարձեալ եկն 'ի տաճարն. և գայր առ նա ամ̅ ժողովուրդն, և ուսուցանէր զնս̅: * Ածին քահանայապետքն և փարիսեցիք՝ կին մի ըմբռնեալ 'ի շնութե̅. և կացուցեալ զնա առաջի, * ասեն. կինս այս ըմբռնեալ՝ ինքն յայտնապէս շնացեալ է: * և յօրէնսն՝ մովսէս մեզ պատուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դու՝ զի՞նչ ասես վն̅ դորա: * Զայս ասէին՝ փորձելով զնա, զի ունիցին ամբաստանութի̅ զնմանէ: Իսկ յս̅ 'ի խոնարհ հայեցեալ գրէր մատամբն յերկրի: * Իսկ իբրև ստիպեցին հարցանելով զնա, հայեցեալ 'ի վեր՝ ասէ ցնոսա. անմեղն 'ի ձէնջ, նախ՝ նա ընկեսցէ քար 'ի վերայ դորա: * և դարձեալ 'ի խոնարհ նայելով՝ գրէր յերկրի: * Եւ լուեալ՝ ելանէին մի ըստ միոջէ՝ սկսեալ յառաջնոցն մինչև 'ի վերջինսն. և մնաց միայն յս̅, և կինն՝ կայր առաջի նր̅: * Պատասխանի ետ յս̅՝ և ասէ ցնա. կին դու՝ ո՞ւր են, ո՞չոք զքեզ դատապարտեաց: * Եւ ասէ. ո՛չ տր̅: և ասէ յս̅. և ո՛չ ես դատապարտեմ զքեզ. երթ՝ յայսմհետէ՝ մի՛ մեղանչեր:

53
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

---

* Տես զոր նշանակեցաք 'ի վերոյ. գլ. է. 52: Որ համաձայնելով բազմաց հնագոյն գրչագրաց՝ զայս հատուած բանից աւետարանի նորին հանգամանօք եդաք առաջնոր: (53) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Եւ գնացին իւրաքան՛՛: (2) Ոմանք. Եւ ընդ առաւօտն . . . և նստեալ ուսուցանէր զնս̅: (3) Ոմանք յաւելուն. Ածին առ նա դպիրքն և քհնյապետքն. . կին մի 'ի շնութե̅ ըմբռնեալ: (4) Ոմանք. Եւ փորձելով ասեն ցնա. վարդապետ. կինս այս դուաք ըմբռնեալ: Որ Օրինակ մի. Կինս այս ըմբռնեցաւ ակնատեսութե̅ յանդիմանելի շնութե̅: * Եւ յօրէնս մովսէսի պատուիրեաց մեզ որ զայսպիսիս քարկոծ առնէին. արդ դու զի՞ ասես զմանէ: * Զայս ասացին փորձելով. զի ունիցին չարախօսութի̅ զնմէ: Եւ յս̅ հայեցեալ 'ի կինն. և կինն ահիւ և դողութե̅ կայր առաջի նր̅: և քհնյպետքն ստիպէին հարցանել զնա: Իսկ յս̅ գթացեալ 'ի կին. և խոնարհեալ մատամբն գրեաց 'ի գետնի. և ասէր ցնս̅. եկայք ամենեքին ընթերցէք զգիրս զայս. և որ անմեղն է 'ի ձէնջ արկցէ քար 'ի վր̅ դորա: Իբրև լուան զայն՝ գային ամենեքեան և ընթեռնուին մի ըստ միոջէ զյանցանս իւրեանց: և որ ընթեռնոյր ելանէր 'ի տաճարէն. սկսեալ քհնյպետացն մինչև ցփարիսեցիսն ելին ամենեքեան. և մնաց միայն կինն: Ասէ յս̅. կին դու ու՞ր է որ դատապարտեացն զքեզ: Ասէ կինն. ոչ ես երևին տր̅: Ասէ յս̅. և ոչ ես դտպրտեմ զքեզ. այսու հետև մի ես մեղանչիր. այլ երթ խաղաղութբ̅ 'ի տուն քո, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: (9) Ոմանք. Եւ լուեալ իւրաքանչիւրոք զյանցանս իւր, սկսան ելանել մի ըս̅ միոջէ. 'ի քհնյապետացն սկսեալ յառաջնոյն մինչև ցվերջինսն. մնաց միայն յս̅: և կինն կայր առաջի նր̅: Իսկ յս̅ հայեցեալ 'ի վեր ոչ զոք ետես, բայց միայն զկինն. և ասէ ցնա, ուր են դատախազք քո, ո՞չ ոք զքեզ դտպրտեաց: Եւ ասէ կինն. ոչ ուրեք երևին տր̅: Եւ ասէ յս̅, և ոչ ես դատապարտեմ:

* 'Ի կախմանէ. Յօրինակէ միում 'ի սորին լուսանցս նշանակեալ. Այս բանս ՅՃԿԶ. համարն է: որով յայտ առնէ՝ թէ բաց կա՛ պատմութեան 'ի ՅՃԿԶ համարն համաբարբառութեան եւսեբեայ, որպէս էր ընթեռնուլ. ըստ որում և առնին կէտ 'ի յառանական օրինակաց. և թարգմանութեան լատինացւոց. յորմէ ոմանք և 'ի մերոց 'ի յետին դարու գրչաց մուծին անդէն՝ որպէս նշանակեցաք առաջնոր:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
ԳՈՐԾՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՑ:

Որք միանգամ ճշմարտիւ և խորհուրդ ածամերձ և ածասէր անմահութեան իցեն ցանկացօղք, երկնաւոր և ածազարդ առաքինութեան են պաշտօնեայք, նոցա կէս ազնուական սահմանեալ անձանց զառաջինն, զածերգոյն դասուն զերանութին, զածեղէն բանիցն որոճումն՝ զցայգ և զցերեկ գանձեն գանձ անձանց իւրեանց ճշմարիտ ցնծութեան բարբառովք: և երանութեն այսմիկ պարապեալք, և 'ի սորին սէր հարեալք. նյածեղէն պօղոսի խորհրդադիւ ճաշակելով, զամ̅ միտս իւրեանց յամ̅ խոկմանց ամփոփելով, անդստրէն 'ի վեր այնուհետև մարդկութե̅՝ 'ի վերին իսկ անմահութեան հայէին: Եւ արդ՝ նոցա որ զայնպիսին հրամանս փառն, պարտ է հնազանդել, և լինել նոցա աշակերտ յամ̅ ժամ յօգուտ: զի օրէն է մեզ, որք յայլոց օգնեցաք՝ պիտանիս լինել մեզ խրատելոց, և քակելէ՛ 'ի դէպ ժամանակի 'ի դատապարտութե̅ նախանձու որ յաւէտպարտական էայ: Նախ՝ մատուցից իմ իսկ զատուցեալական գիրս փառս առ փառս ընթերցեալ և գրեալ, անխափան ստացեցի առ ամ̅ ըստ իր 'ի հարցն մերոց՝ ոսկեղէն ինչ իմաստանն փառրութե̅ զանազան: Իբրև զառանց միանգամ խորհրդոյ ընդ անապատ ընդ անխախ ճանապարհ անցանել մտանել 'ի հրահանգս հրամայեալս: Զի ոչ զոր յայնցանէ որք ածեղէն բանին եղեն պատգամաւորք մինչև ցայսօր գիտէի՝ թէ և̅ գրոցս այսոցիկ խորհ յանձին կալեալ եցոյց զներբողական աշխատութե̅: Քանզի ոչ իսկ այնպէս յանդուգն և ծաղիկ եմ, եթէ զայլոց զան կատարելոց յառաջել անխորհ թեկնածանէ փոխարէն՝ ստակ գիտութե̅ մերոյ զընթերցասիրացն ընթերցողաց: Արդ՝ կարգոյն 'ի մտաց, որ յառաջագոյն առաջի զգիրն պատմողի ընթերցեալ, և անդէն առ նմին զգործոյս առաքելոց, միանգամայն և զխորհրդածեալս թերթոյն առաքելոց, զշաբաթ մի ողջ ջանացեալ, այնմ առ քեզ առաքելոյ: Աղաչեմ յոյժ լինել մեզ 'ի վ̅ր երկոցուն յառաջնութեան իմոյ և ծաղկեալ: զամենեցուն 'ի դէպ ժամանակի առհասարակ աղաչեմ զեղբարս և զհարս՝ որքով այդ պատուել, և զիմ զյանցանս և զտխմարութիւն 'ի խոնարհ ողորմութեան, այլ մանաւանդ սրբել եղբայրաբար, զիջանելով ընդ ինչ որ իւր այդ կայ: զի անդ զմեզ հայրենի հրամանն յանդգնել առնէր զոր զիւր մեր գրաւեաց: Եւ այս եղբայրական մտերիմ խնամոց հաստատեալ՝ արդարոյ միանգամ ձեռն 'ի գործ 'ի մեծամեծ զայն զմեր համարձակութե̅: Քզ̅ի յեղբարս և 'ի հարս յմ̅ մտանէ սերի. և ոչ մի ինչ ամբարհաւաճութե̅ ինչ հակառակ ինքեան յերս մարմինն ցուցանէ: զի օրէնք կան 'ի վ̅ր մեր ածեղէնք, ճշմարտիւ արդարև եղբայրանէր, որ յօժարեցուցանելով 'ի սէրն՝ ասէն յայտնապէս, եթէ սէր ծածկէ զբազմութիւն յանցանաց: Իսկ ես՝ արդարագոյն և առաւել ողջագոյն զմիտս և զբարեխօս նշանակէսցէ, և ձևր պատմեցէ զմեծազօրութեան զհաւաքիլտութեան անոյն, զանուանակէրն ածեղէն պատգամացն զմխիթարութեան անդրադարձեան զմխիթարութե̅ որոճումն՝ որ ցանգ յաճախէ 'ի մեզ ով ամենայ, որ զշնորհ սրբ̅ նախախորհրդապատեալ էր, և զյանկուցի անուան նորա սպասեալ շահեալ ռանխ յանձին, յաճախ և անուան կրթութեան վարժեալ, ծաղկեցոյց ծաղկանց հասուցեալ էր: մինչ առ առաքէլ 'ի պսակեցեալն առաջ զճշմարիտն, և երաշխաւորեալ մեզ անպի զգեղեցկագոյն օգտութե̅, գրեթէ աղաղակէ իսկ և ասէ այսպէս. թէ կրթութե̅ գործոյ օգտակար է: և ճշմ̅՝ թէ զամ̅ իմաստս իմաստնագոյն և ամենաբարի կենդանատուր, զոր ինչ կրթութե̅ն համարեցաւ: Եւ արդ՝ եթէ ով երբէք հեղձամղէ անձամբ անձին զշահ ընթացից երանութե̅ն, իբրև հեզութե̅ն վերապետսյ. թէ ասէ, երանեալ է այր, որ յօրէնս տն̅ խորհեսցի 'ի տուէ և 'ի գիշերի: Զի զամենեցին անպտուղ 'ի վերայ մտավարժս և ածապաշտս կամեր լինել ած̅, 'ի խորհել և 'ի կրթել զմիտս տմ̅, յառաջագոյն յորդորելով յերկրոյ պատուիրանացն 'ի հնազանդութիւն, և ասէր. Լուր իէլ՝ տր̅ ած̅ քո տր̅ մի է. և սիրեսցես զտր̅ ած̅ քո յամ̅ սրտէ քումմէ, և յամ̅ զօրութենէ քումմէ. և եղիցին պատգամքս այսոքիկ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր 'ի սրտի քում և յանձին քում. և խելամուտ արասցես զայդ որդւոց քոց, և խօսեսցիս դոքօք 'ի նստել յտան քում, և 'ի գնալ, և գնայցես 'ի ճանապարհ, և 'ի ննջել և 'ի յառնել. և այլպէս անդստին և հանապազորդ ընդ կրթութեան այսմիկ առնել մեզ

փութա

գուրթ յամի ա՟ծ։ Եւ արդ՝ առաւել 'ի պահպանութ̄ ա՟ծեղէն հրամանին համարձակութ̄ առնել ա՟ծերգոյն քաղաքի՝ առէր ցա՟ծ, թէ խորհրդոց օրհնութեան առաջի քո յա՟մ ժամ, զ՟ր օգնական իմ և փրկիչ իմ։ Եւ արդ՝ հաղորդութ̄ անձրեւ և անոխակ առ 'ի կըրթութ̄ ա՟ծեղէն վարդապետութենէս գիտոյ է մեզ երանութիւն այս. քզի հեշտացելոյն 'ի ա՟ծ, անձրեւ և անհրաժեշտ յա՟ծային հողմանէ անտի է երկնութեան։ արդ եթէ իցեն ոմանք որ անփոյթ այսմ առնիցեն, կրեսցեն զայն զոր առ յաղագս թշուառացելոյն հրէիցն. վա՟յ և ա՟ւէ, եթէ անիծեալ ա՟մ որ ոչ կայցէ յա՟մ 'ի գրեալս 'ի գիրս օրինաց առնել զն՟ա։ Ապա ոչ երբեք հեշտալ պարտ է, և խառնափել յա՟ծապաշտ և յաղանդական մերձաւորութ̄ կըրթութէն. զի ընդդիմանէր է և գթաւէր. և առաւել խնամով և արդարեւանկապար, զիարդ աշխարհ ընդդէմ վարդակոյ լուծել մեզ։ զի որպէս ոք 'ի լոյս և 'ի գիտութ̄ բա՟մ առաւելն հասանիցէ, բազմապատիկ եւս մեծամեծաց և խորհրդոց յանկել յորդորէ։ Զոր օրինակ ոք 'ի մերձաւոր յետագիտացդ զազնուագոյն ինչ արուեստ գտեալ 'ի ձանրագոյնն. և դարձեալ քան զնոյն անպատաջ մատուցեալ ինչ իցէ և խորհրդէ՝ մեզ բազում մեքենայիւք իւրեանն զերր մտաւ 'ի կատարելութ յգոյշ, և առաւելագոյն յարդարէոյ. ըստ նմին օրինակի և մեզ տեղեաց քաղցրութեամբ ըմբերառածոյն լանճապահութ̄, որ օր ըստ օրէ 'ի հանդերձ բարեպաշտիցն գիտութ̄ առ քաջ քաջ զգեստ հրէիցն և խեղանման առնիցէ։ Արդ՝ որպիսի՞ օրինակաւ պարտ իցէ ընթերցասածուել լինել, և անհնազանդ զերբին պարտն մեծարել. մանաւանդ մեզ իսկ զորհանապաղ, և 'ի մարդ ինչ իսկ գլխովին, որ զգործոց առաքելոցն գիրս, միանգամայն և զթղթոցն կաթողիկեայց մատեանս ընթեռնուլ ըստ գլխոցն և ըստ դասուցն, և եթէ որպէս պարտ իցէ ըմբռնել զգլուխս և զդասս, և զպատճէն զմիտս 'ի միմեանց մանր մանր մասամբք, զ՟ր հրամայեցեր մեզ եղբայր սիրելի աթանասէ։ Եւ զայս իմ առանց պատճառութ̄ մարդկութ̄ արարեալ. զրեան առ զրան կարգեցի միանգամայն ամենայն զլսողին ըստ իմում գիտութ̄, առ 'ի զարդարուն առնելոյ զընթերցուածն, և առաքեցի առ քեզ կարճ 'ի կարճոյդ, ըստ իւրաքանչիւր կարգի յօրինեալ զամենայն բովանդակութ̄։ Նախ՝ զ՟ր որոյ զօրէնս առաքելականին պարտ ունելին կարգելոյ, որ անփոփոխելին էր յազգէ, յարուեստէ բժիշկ. աշակերտեալ առ պօղոսի՝ երկուս գիրս գրեաց. մի և առաջին զաւետարանին, երկրորդ՝ զգործոց առաքելոց։ Եւ արդ՝ են ա՟մ բանք գրոցս այսոցիկ զ՟ր յարութ̄ն և յերկինս վերանալոյն ք՟ի, և զ՟ր ս՟բ հոգւոյն յառաքելսն իջանելոյ. և եթէ որպէս զա՟ծպաշտութ̄ն 'ի ք՟ս առաքելականն աշակերտեն. և եթէ որչափ ինչ աղօթիւք, և 'ի նա հաւատալովն արարին սքանչելիս։ Վ՟ր յերկնից ա՟ծեղէն կոչմանն պաւղոսի, և առաքելութ̄ն ն՟ր. և ծաղկալից քարոզութ̄ն։ Եւ միանգամայն իսկ ասել, թէ զ՟ր համբերութ̄ առաքելոցն զոր յաղագս ք՟ի համբերեցին բա՟մ և մեծամեծ վշտաց։

Դիր գլխոց գործոց առաքելոց։

'Ի հարցն և 'ի վարդապետաց զօրինակն և զպայմանն ընկալեալ և ցանկեալ, յետոյ 'ի գործ արկանեմք նորագոյն գլխակարգութ̄ս։ աղաչեմք լինել ներողիս մերոյ յանդգնութ̄ս, որք կրսերք եմք ժամանակօք և ուսմամբք՝ յիւրաքանչիւր ոտէ 'ի յէնջ որ ընթեռնուցուք, աղօթք վ՟ր մեր ըստ մեզ զիջանելոյ լինիցին՝ յերկուց օգտութ̄։ Եւ արդ՝ տեսցուք զայս ըստ պատմութ̄ն զգալոյ մատենագրի. ներողանիւ զգլխովան նշ՟թ. և կարմրագեղով զմասնաւորս մեք առ նոքին վերերաբաձինն նշանակեսցուք։ Տունք. ծ՟ր։

Գլուխք Գործոց Առաքելոց։

ա. Վ՟ր առ 'ի յարութ̄ վարդապետութ̄ն ք՟ի և երեւելոյ աշակերտացն, և զ՟ր աւետեաց ս՟բ հոգւոյն պարգեւաց, և փոխանելոյ՝ և պայմանի վերանալոյն ք՟ի. և զ՟ր ժամանակ և երկրորդ գալստեան ն՟ր։

բ. Պետրոսի խօսք առ աշակերտեալսն զ՟ր մահու և կորստեան յուդայի մատնչի։ ա. Յորում փոխանակ ն՟ր՝ մատթի մատթեայ՝ վիճակելոյն ընտրօք 'ի յետոյ աղօթից։

գ. Վ՟ր ա՟ծեղէն ս՟բ հոգւոյն իջանելոյ յառաքեալսն պենտակոստէից 'ի վ՟ր հաւատացելոցն։ ա. Յորում պետրոսի վարդապետութ̄ն զ՟ր նորին 'ի մարգարէից զ՟ր չարչարանացն, և յարութ̄ն, և վերանալոյն ք՟ի, և պարգեւաց հոգւոյն ս՟բ։ բ. Վ՟ր հաւատոց այնոցիկ, որ անդ դիպեցան, և մկրտութ̄ փրկութ̄ն նոցա։ գ. Վ՟ր միաբանութ̄ հասարակացն օգտի, և յառաջադիմութ̄ հաւատացելոցն։

դ. Վ՟ր ք՟ի բժշկութ̄ն 'ի ծննդենէ կաղոյն, և պետրոսի յանդիմանաւոր վարդապետութ̄ն, վշտակցութ̄ և խրախուսութ̄ զ՟ր փրկութ̄ նոցա։ ա. Յորում խոստմանն յարուցեալ քահանայապետիցն առ նախանձու զ՟ր իրացն գործելոյ, և անքնին սպանելելոյն, և պետրոսի պատասխանութ̄ն ք՟ի և ընդդիմաց։ բ. Վ՟ր սպառնալեաց քահանայապետիցն թէ չէ օրէն համարձակել յանուն ք՟ի, և լռանելոյ յանյոյն առաքելոցն։ գ. Գոհութ̄ յեկեղեցւոյն զ՟ր առաքելոցն՝ յաղագս հասարակաց ծածկելութ̄։

ե. Վ՟ր համաշունչ համօրէն հաւատացելոցն միաբանութ̄։ ա. Յորում և զ՟ր անանիայ և սափիրայ, և դատն վախճանի նոցա։

զ. Թէ զառաքեալսն արկեալ 'ի բանտ, հրեշտակ ա՟յ եհան 'ի գիշերի. և համարձակեաց նոցա անխափան քարոզել զք՟ս։ ա. Յորում 'ի վաղիւն անդր զ՟ս միաբանգամ քահանայապետիցն ըմբռնել դատաւորէին զի մի իւրեանց այլ ուսուցանել. և գան հարեալ արձակեցին։ բ. Եւ գամաղիելի հասարակաց խրատն զ՟ր առաքելոցն. և օրինակս ինչ 'ի մէջ բերելով և յայտնի առնելով։

է. Վ՟ր ձեռնադրութ̄ եւթանցն սարկաւագաց։

ը. Վ՟ր հրէիցն 'ի վ՟ր յառնելոյ, և զրպարտութ̄ զստեփանոսէ խօսելոյ, և ն՟ր հրապարակախօս լինելոյ զ՟ր առ աբրահամ ուխտին ա՟յ, և զ՟ր երկոտասանից նահապետացն։ ա. Յորում զ՟ր սովին և ցորենավաճառութ̄ն, և ծանուցելոյ որդւոցն յակոբայ զյովսէփ. և զ՟ր ծննդեանն մովսէսի և ա՟ծայայտնութ̄ն նմա 'ի մորենն սինայի. զ՟ր ելիցն, և որ թագաւոր օծութ̄ն ելի մինչեւ 'ի ժամանակս սողոմոնի և փառացն լինելոյ. տաճարին զ՟ր երկնաւոր խորանին յ՟ի ք՟ի որ յայտնեցաւ նմ. զ՟ր որոյ քարկոծ եղեւ ստեփանոսի հանգէտ ա՟ծպաշտութ̄։

թ. Վ՟ր հալածանաց եկեղեցւոյն, և թաղմանն ստեփանոսի։ ա. Յորում զ՟ր փիլիպպոսի առաքելոյ 'ի սամարիա զբա՟մս բժշկելոյ։

ժ. Վ՟ր սիմոնի կախարդի որ հաւատաց և մկրտեցաւ հանդերձ բա՟մ ընկերօք։ ա. Եւ զ՟ր պետրոսի, և յովհաննու առ նա առաքելութ̄, և կոչման հոգւոյն ս՟բ 'ի վ՟ր մկրտելոցն։

ժա. Զի ոչ արծաթով, և ոչ կեղծաւորաց, այլ արժանեացն հաւատոց հաղորդութ̄ հոգւոյն ս՟բ պարգեւի։ ա. Յորում զ՟ր կեղծաւորութ̄ն, և սաստելոյ սիմոնի։

ժբ. Թէ բարեաց և հաւատացելոց աղօթք ա՟ծ զերկնութ̄, և յայտ 'ի ներքինւոյն իրաց է։

ժգ. Վ՟ր յերկնից ա՟ծեղէն կոչմանն պաւղոսի յառաքելութ̄ն ք՟ի։ ա. Յորում զ՟ր բժշկութ̄ և մկրտութ̄ պաւղոսի 'ի յետոյ անանիայ՝ ըստ յայտնութ̄ն ա՟յ համարձակութ̄ ն՟ր, և հաւանելոյ առ առաքեալսն 'ի յետոյ բառնաբայ։

ժդ. Վ՟ր ենեայ անդամալուծի բժշկելոյ 'ի լիդդիա 'ի յետոյ պետրոսի։ ա. Յորում զ՟ր տաբիթայ որ զայծեամն ասէր, զոր յարոյց 'ի մեռելոց պետրոս աղօթիւք 'ի յոպպէ։

ժե. Վ՟ր կոռնելի, որպէս ըստ նմա հրեշտակին խօսեցաւ, և որքան դարձեալ պետրոսի յերկնից զ՟ր կոչման հեթանոսաց տեսաւ։ ա. Յորում թէ յորժամ կոչեցաւ պետրոս՝ եկն առ կոռնելիոս։ բ. Երկրորդութ̄ բանիցն զոր հրեշտակին ասացեալ և պատմեաց կոռնելի։ գ. Պետրոսի վարդապետութ̄ն 'ի ք՟ս. և հոգւոյն ս՟բ 'ի վ՟ր լսողացն պարգեւք. և թէ զիարդ մկրտեցան նոյն ժամայն 'ի հեթանոսացն հաւատացեալք։

ժզ. Պետրոս մի ըստ միոջէ զեղեալ գործն պատմէր առաքելոցն. որք էին խղճեալ 'ի նմանէ, յորժամ զբառնաբաս առաքեցին առ եղբարսն որ յանտիոք էին։

ժէ. Մարգարէութ̄ ագաբոսի զ՟ր համաշխարհական սովոյն, և զ՟ր երախայրեաց եղբարցն որ յե՟մ։

ժը. Յակոբայ առաքելոյ սպանումն, և ըմբռնելն պետրոսի 'ի հերովդէ. և թէ որպէս հրեշտակ ա՟յ զերծոյց զնա 'ի բանտէն, և թէ որպէս պետրոս գիշերոյն յայտնեցաւ եղբարցն և գնաց։ ա. Յորում զ՟ր պահապանացն պատժոցն. և յետոյ զ՟ր ամպարշտին հերովդէ դատն և սատակել կործանմանն։

ժթ. Առաքելութ̄ բառնաբայ և պաւղոսի յա՟ծեղէն հոգւոյն 'ի կիպրոս. և զոր ինչ միանգամ արարին նոքա ընդ եղիմա մոգ։

ա. Պաւղոսի ծաղկաւոր վարդապետութ̄ն 'ի ք՟ս [illegible] անտիոք, և [illegible]

ի. Վ՟ր [illegible]

իա. [illegible]

իբ. [illegible]

[illegible]

հրամանաւ և ընտրութեամբ առաքելոցն : ա. Յորում և թուղթն նոցա առ այնոսիկ որ 'ի հեթանոսացն էին զի պահեսցեն պատուիրանսն : Բ. Գժտութիւն պաւղոսի ընդդէմ բառնաբայ վն̅ մարկոսի :

ԻԴ. Վն̅ նորընծայ խրատուն տիմոթէոսի, և ընդ յայտնութեան երևելոյն պաւղոսի 'ի մակեդոնիա : ա. Յորում վն̅ հաւատոցն և մկրտութեան լիդիայ վաճառականին. և վն̅ բժշկութեան աղախնոյն որ ոգի հարցանէր ունէր. վն̅ որոյ գանեալ արգելան 'ի բանտ պաւղոս և շիղայ : Բ. Վն̅ լինելոյ անդ շարժման և ազատելոյ. և թէ որպէս հաւատաց բանտապետն, և 'ի նմին գիշերի մկրտեցաւ ամ̅ ընտանեօք իւրովք. և թէ աղաչեցան ելին 'ի բանտէն առաքեալքն :

ԻԵ. Վն̅ խռովութեան որ եղև 'ի թեսաղոնիկէ. յաղագս քարոզութեան և քաղաքականն պաւղոսի 'ի բերիա, և անտի յաթէնս :

ԻԶ. Վն̅ յաթէնս մեհեանն գրոյ, և իմաստասէր քարոզութեան և ա̅ծպաշտութեան պաւղոսի :

ԻԷ. Վն̅ ակիւղայ և պրիսկիղղայ, և կորնթացւոց անհնազանդութեան, և ըստ յատուկ գիտութեան զնոցանէ հարցանէին յայտնեցաւ պաւղոսի : ա. Յորում վն̅ կրիսպոսի ժողովրդապետի, որ հաւատաց հանդերձ ամ̅ տամբ իւրով : Բ. Թէ 'ի յոքունս խռովութեն 'ի կորնթոս՝ խռովեալ պաւղոս. և էկեալ յեփեսոս խօսեցաւ ընդ նս̅ և գնաց. և զի պաւղոսի ասաց ձեռնադրութեանն և հաստատեցելոց :

ԻԸ. Վն̅ ապողոսի և հաւատոյ սրբոյ պարգևաց որ տուաւ 'ի ձեռն աղօթից պաւղոսի, հաստատեցելոց ջերմեռանդ, և վն̅ բժշկութեան ծառայիցն : ա. Յորում վն̅ որդւոցն սկեւայ, թէ չէ պարտ [illegible] լինել անհաւատից և անարժանից յերս ինչ որ հաւատայ գործոյն, և խոստովանութեն վն̅ հաստատելոցն : Բ. Վն̅ լեքեալ խռովութեանն՝ շարժելոյ 'ի դեմետրեայ արծաթագործծի 'ի վն̅ առաքելոցն :

ԻԹ. Ընթեր պաւղոսի : ա. Յորում վն̅ մահուն և դարձին [illegible] աղօթիւն պաւղոսի 'ի տրովադայ : Բ. Յորում նաւարկութե պաւղոսի ցեփեսոս մինչև 'ի կեսարիա պաղեստինացւոց :

Լ. Ագաբոս մարգարեութեն կնոջն [illegible] որ անցանելոցն էին ընդ պաւղոսի յերուսաղէմ :

ԼԱ. Խրատ [illegible] առ պաւղոս վն̅ [illegible] կարծիս [illegible] 'ի [illegible] :

ԼԲ. Վն̅ յեմ̅ ամբոխին 'ի վր̅ պաւղոսի յանդիմանելոյ, և թէ որպէս զնա հալածեալ 'ի բազմաց անտի կալեալ : ա. Յորում պաւղոսի վն̅ խօսիցն [illegible] յառաջանայ 'ի [illegible] 'ի հետ [illegible] ընդ [illegible] եկեալ 'ի [illegible] բն̅ [illegible] և [illegible] :

ԼԳ. Վն̅ որոյ ժամանեալ պաւղոսի մերկանալ յանդիման [illegible] պատանեաց և վաղվաղակի կշտամբեալ :

ԼԴ. Վն̅ դատաստանին խորհելոց հրէիցն պաւղոսի, և գաղտնելոյ զայն առ լիւսիա : ա. Յորում թէ առաքեցաւ պաւղոս առ դատաւորն 'ի կեսարիա փելիքսի ու [illegible] :

ԼԵ. Տերտիղոսի ամբաստանութե պաւղոսի, և նր̅ պատասխանատուութե առաջի դատաւորին :

ԼԶ. Վն̅ փեստոսի դատաւորելոյ, և փեստոսի յառաջ մատուցելոյ, և առ նովաւ պաւղոսի դատելոյ և արձակելոյ :

ԼԷ. Ագրիպպայ և բերինիկեայ գալուստն և հարցումն պաւղոսի : ա. Յորում պաւղոսի պատասխանատուութե առ նոսա զի օրինաւոր կրօնից իւրոց, և կոչմանն յաւետարանն, և թէ ոչ իւիք վնասակար է հրէից պաւղոս՝ ասէր ագրիպպաս փեստոսի :

ԼԸ. Նաւարկութե պաւղոսի 'ի հռոմ [illegible] և մեծամեծ ձմերք լի : ա. Յորում խրատ պաւղոսի առ այնոսիկ որ ընդ նմայն էին՝ զի յաւուրն կորուստ : Բ. Նաւաբեկութե պաւղոսի, և թէ զերծ դերծան 'ի մելիտէ կղզի. և թէ որպէս անդ [illegible] արար պաւղոս :

ԼԹ. Թէ որպէս 'ի մելիտեայ 'ի հռոմ եհաս առաքեալն :

Խ. Վն̅ վիճելոյն պաւղոսի ընդ հրէայսն որ էին 'ի հռոմ :

ԳՈՐԾՔ
ԱՌԱՔԵԼՈՑ
ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻ*

ԳԼ. Ա.

1 ԶԲԱՆՆ ԱՌԱՋԻՆ ԶՈՐ Արարի վասն ամենայնի ո՛ Թէոփիլէ.
զոր սկսաւ յս̅ առնել և ուսուցանել.
2 * մինչև յօրն պատուիրելոյ առաքելոցն 'ի ձեռն հոգւոյն սբ̅յ, զորս ընտրեացն, և վերացաւ: * Որոց յանդիման կացոյց զինքն
3 կենդանի յետ չարչարանացն իւրոց, 'ի բազում արուեստս, յաւուրս քառասուն երևել նց̅՝ և ասել վասն
4 արքայութեանն այ̅: * Եւ 'ի հաղորդել ընդ նս̅ հացիւ, պատուէր տայր նց̅՝ յեմէ մի մեկնել, այլ սպասել աւետեացն Հօր՝ զոր լուարուքն յինէն: * Զի յովհաննէս
5 մկրտեաց 'ի ջուր. այլ դուք մկրտիցիք 'ի հոգին սբ̅, ոչ
6 յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ: * Եւ նոքա մատուցեալ հարցանէին զնա՝ և ասէին. տր̅՝ եթէ 'ի ժամանակի աստ յայսմիկ հաստատանելոց իցես զարքայութիւնն
7 իղի: * Ասէ ցնս̅. ոչ է ձեր գիտել զժամս և զժամա-
8 նակս, զոր հայր եդ յիւրում իշխանութեան: * այլ առնուցուք զօրութիւն 'ի հասանել հոգւոյն սբ̅յ 'ի վերայ ձեր. և եղիջիք ինձ վկայք յեմ̅, և յամ̅ հրէաստանի՝ և 'ի սա-
9 մարիայ, և մինչև 'ի ծագս երկրի: * Եւ զայս իբրև ասաց՝ մինչ դեռ հայէին նոքա՝ վերացաւ. և ամպն կա-
10 լաւ զնա յաչաց նց̅: * Եւ մինչ դեռ պշուցեալ հայէին ընդ երկինս երթալոյ նորա, և ահաւասիկ արք երկու
11 երևեցան նց̅ 'ի հանդերձս սպիտակս, * որք և ասացին. արք գալիլեացիք՝ զի՞ կայք հայեցեալ ընդ երկինս. Այս յս̅՝ որ վերացաւն 'ի ձէնջ յերկինս, սոյնպէս եկեսցէ զորօրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս:
12 * Ապա դարձան յերուսաղէմ յանուանեալ լեռնէն ձիթենեաց. որ է մերձ յեմ̅ ըստ շաբաթուն ճանապար- Բ
13 հի: * Եւ իբրև մտին, ելին 'ի վերնատունն ուր վանքն իսկ էին. Պետրոս, և յակովբոս. և յովհաննէս, և անդրէաս. փիլիպպոս, և թովմաս. բարթողոմէոս, և մատթէոս. յակովբոս ալփեան, և շմաւոն նախանձայոյզ, և
14 յուդա յակովբեան: * Սոքա ամենեքեան էին համապա-

---

* Այլ գրչագիր օրինակք համաձայն միաբան յաւելուն 'ի վերնագիր՝ Ղուկայ, կամ Ղուկասու աւետարանչին:

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Ով Թէոփիլէ: (3) Ոմանք. Չարչարանաց իւրոց.. յաւուրս քառասունս երևեալ նց̅.. արքայութեն այ̅: (4) Ոմանք. Եւ 'ի հաղորդելն... զոր լուարուք յինէն: (5) Ոսկան. Բազմաց ինչ աւուրց: (7) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնս̅. ոչ է.. յիւրում իշխանութեանն: (8) Ոմանք. Եւ 'ի շամրին, և մինչ 'ի ծագս: (10) Ոմանք. Եւ մինչդեռ պշուցեալ էին.. ահա արք եր''.. 'ի հանդերձս լուսաւորս. որք ասացին: (11) Ոմանք. Վերացաւ 'ի ձէնջ.. նոյնպէս և եկեսցէ: (11)(12) Ոսկան. Տեսիք զդա երթալ յերկինս: Յայնժամ ապա դարձան: (12) Ոմանք. Ըստ շաբաթու ճնպ̅հին: (13) Ոսկան. Եւ իբրև մտին 'ի վերնատունն, ելին ուր վանքն.. պետրոս և յօհաննէս. յակոբոս և անդր''.. բարթուղիմէոս: Որ ոմանք. Յակոբոս, յովհաննէս: (14) Ոմանք. Միաբան յաղօթս օրն.. և եղբարք նր̅:

պաղորդեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կանամբք, և
մարեմաւ մարբն յս̅ի և եղբարբք նորա:
ա * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ պետրոս 'ի մէջ 15
եղբարցն՝ ասէ. և էր անդ բազմութի̅ անուանց իբրև
հարիւր և քսանից: * Արք եղբարք՝ պարտ էր կատարել 16
գրոյն. զոր յառաջագոյն ասաց հոգին սբ̅ 'ի բերանոյ
դաւթի, վս̅ յուդայի՝ որ եղև առաջնորդ ունելեացն
յս̅ի. * զի 'ի թիւս մեր էր ընդ մեզ, և հասեալ 17
էր նմա վիճակ պաշտամանս այսորիկ: * Սա՝ ստացաւ 18
գեաւղ 'ի վարձուց անիրաւութե̅. և ուռուցեալ
հերձաւ ը̅ մէջ՝ և հեղաւ ա̅մ փոր ն̅ր: * և յայտնի եղև 19
ամենեցուն որ բնակեալ են յե̅մ. մինչև կոչել գեաւղջն
այնմիկ բարբառովն իւրեանց ակեղդամա. այսինքն է՝
գեաւղ արեան: * Զի գրեալ է 'ի գիրս սաղմոսաց. 20
եղիցի բնակութի̅ ն̅ր աւերակ, և մի ոք իցէ որ բնակիցէ
'ի նմա. և զկարգ նորա առցէ այլ: * Արդ՝ պարտ 21
է յարանցս յայսցանէ եկելոցս ը̅ մեզ յա̅մ ժամանակի,
յորում մուտ և էլ առ մեզ տր̅ յս̅. * սկսեալ 'ի մկրտութենէն 22
յովհաննու մինչև յօրն՝ յորում վերացաւ 'ի
մէնջ, վկայ յարութե̅ ն̅ր ընդ մեզ լինել միում 'ի սոցանէ:
* Եւ կացուցին երկուս. զյովսէփ՝ որում բարսաբայն 23
կոչէին, որ անուանեցաւն յուստոս. և զմատաթեայ:
* և կացեալ յաղօթս՝ ասեն. Դու տր̅՝ սրտագէտ 24
ա̅մի՝ յայտնեա զմի ոք զոր ընտրեցեր 'ի սոցանէ
յերկոցունց, * առնուլ զվիճակ պաշտամանս այսորիկ՝ 25
և զառաքելութի̅, յորմէ անկաւ յուդաս գնալ 'ի
վջ տեղի իւր: * Եւ ետուն վիճակս նոցա, և ելանէր վիճակն 26
մատաթեայ: և համարեցաւ ընդ մետասան առաքելսն:

ԳԼ. Բ.

Գ Եւ 'ի կատարել աւուրցն պենտակոստէից, էին ամենեքեան 1
միաբան 'ի միասին: * Եւ եղև յանկարծակի 2
հնչիւն յերկնից՝ եկեալ իբրև սաստիկ հողմոյ.
և ելից զա̅մ տունն յորում նստէին: * և երևեցան ն̅ց 3
բաժանեալ լեզուք իբրև 'ի հրոյ, և նստաւ իւրաքանչիւր
'ի վերայ նոցա: * Եւ լցան ամենեքեան հոգւով 4
սրբով, և սկսան խօսել յայլ լեզուս՝ ո̅պ և հոգին տայր
բարբառել ն̅ց: * Եւ էին յե̅մ բնակեալ հրեայք արք 5
երկիւղածք, յա̅մ ազգաց որ 'ի ներքոյ երկնից: * Եւ 6
իբրև եղև բարբառս այս, եկն միաբան բազմութիւն և
խռնեցաւ. զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել ն̅ց:
* Սքանչանային ամենեքեան, և զարմանային՝ և ասէին 7
ը̅ միմեանս. ո̅չ աւասիկ ամենեքեան սոքա որ խօսին՝
գալիլեացիք են. * և զիա̅րդ լսեմք մեք յիւրաքանչիւր 8
բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ եմք: * Պարթևք, և 9
մարք, և ելամացիք. և որ բնակեալ են 'ի միջագետս,
'ի հրէաստանի, և 'ի գամիրս, 'ի պոնտոս, և յասիա.

10 * 'ի փռիւգիա՝ և 'ի պամփիւլիա, յեգիպտոս, և 'ի կողմանս
լիբէացւոց, որ ընդ կիւրենացիս, և որ եկք հռոմայեցիք:
11 * հրեայք, և եկք նոցուն, կրետացիք, և արաբացիք,
լսեմք խօսից ն̅ց 'ի մեր լեզուս զմեծամեծս
12 ա̅յ: * Սքանչանային ամենեքեան զարմացեալք՝ և ասէին
13 ցմիմեանս. զի՞նչ կամիցի այս լինել: * Եւ կէսքն
14 ը̅ խաղ արկեալ ասէին, եթէ քաղցուալից իցեն: * Յարուցեալ
պետրոս հանդերձ մետասանիւքն, ամբարձ
զձայն իւր՝ և խօսեցաւ ընդ ն̅ս: Արք հրէաստանեայք՝
և որ բնակեալ էք յերուսաղէմ ամենեքեան, այս ձեզ
15 յայտնի լիցի՝ և ունկն դիք բանից իմոց. * ո̅չ որպէս
դուք կարծէք՝ թէ սոքա արբեալ իցեն. զի դեռ երեք
16 ժամք են աւուրս: * Այլ այս է որ ասացաւ 'ի ձեռն
17 մարգարէին յովելայ: * և եղիցի յետ այսորիկ յաւուրս
յետինս՝ ասէ ա̅ծ, հեղից յոգւոյ իմմէ 'ի վերայ ա̅մ
մարմնոյ, և մարգարէասցեն ուստերք ձեր և դստերք
ձեր. և երիտասարդք ձեր տեսիլս տեսցեն, և ծերք
18 ձեր երազովք յերազեսցին: * և 'ի վերայ ծառայից
իմոց՝ և 'ի վերայ աղախնանց իմոց՝ յաւուրսն յայնոսիկ
19 հեղից յոգւոյ իմմէ, և մարգարէասցին: * Եւ տաց
նշանս յերկինս 'ի վեր, և նշանս յերկիր 'ի խոնարհ,
20 արիւն և հուր և մրրիկ ծխոյ: * արեգակն դարձցի 'ի
խաւար՝ և լուսին յարիւն, մինչև եկեալ իցէ օր տն̅ մեծ
21 և երևելի: * Եւ եղիցի ա̅մ որ կարդասցէ զանուն տն̅՝
22 կեցցէ: * Արք իէլացիք. լուարուք զբանս զայսոսիկ. բ
զյս̅ նազովրեցի զայր ցուցեալ յա̅յ 'ի ձեզ, զօրութք̅ և
նշանօք և արուեստիւք, զոր արար նովաւ ա̅ծ 'ի միջի
23 ձերում. ո̅պ և դուք իսկ գիտէք * զնա. նկատեալ խորհրդով
և կանխագիտութե̅ն ա̅յ, մատնեալ 'ի ձեռաց
24 անօրինաց՝ բևեռեալ 'ի փայտի սպանէք. * զոր ա̅ծ յարոյց
լուծեալ զերկունս մահու. քանզի ո̅չ էր հնար
25 ըմբռնել նմա 'ի նմանէ: * Դաւիթ իսկ ասէ զնմանէ.
յառաջագոյն տեսանէի զտր̅ առաջի իմ յա̅մ ժամ, զի
26 էր ընդ աջմէ իմմէ, զի մի սասանեցայց. * վասն այսորիկ
ուրախ եղև սիրտ իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ. եւս և մարմին
27 իմ բնակեսցէ յուսով: * զի ո̅չ թողցես զանձն իմ
'ի դժոխս, և ո̅չ տացես սրբոյ քում տեսանել զապականուն:
28 * ծանուցեր ինձ զճանապարհս կենաց. լցուցեր
29 զիս ուրախութբ̅ երեսաց քոց: * Արք եղբարք
պարտ է համարձակութբ̅ ասել ձեզ վս̅ նահապետին
դաւթի. զի և մեռաւ, և թաղեցաւ. և գերեզման ն̅ր
30 կայ 'ի միջի մերում մինչև ցայսօր: * Զի մարգարէ էր
և գիտէր, եթէ երդմամբ երդուաւ նմա ա̅ծ 'ի պտղոյ
31 որովայնի ն̅ր նստուցանել յաթոռ ն̅ր: * յառաջագոյն
ծանուցեալ խօսեցաւ վս̅ յարութե̅ն ք̅սի. զի ո̅չ թողաւ
ոգի ն̅ր 'ի դժոխս, և ո̅չ մարմին ն̅ր ետես զապականութի:
32 * Զայս յս̅՝ յարոյց ա̅ծ, որում ամենեքին մեք
33 վկայեմք: * Աջովն ա̅յ բարձրացեալ, զաւետիս հոգւոյն

---

(15) Առ ոմանց գրչաց. Անուանց իբրև հարիւր: (16) Օրինակ մի. Արք եղբարք... յունելեացն յս̅ի: (16) Ոմանք. Պարտ է կատարել: (19) Օրինակ մի. Բնակեալ էին յե̅մ... ակեղդամայ. այսինքն գեաւղ: (20) Ոմանք. Եղիցին բնակութի... բնակիցէ 'ի նոսա: (20) Ոսկան. Բնակութի ն̅ց: (21) Ոսկան. Յորում եմուտ: (22) Ոմանք. Միում 'ի նոցանէ: (23) Օրինակ մի. Որում բարաբայն կոչեցաւ: (23) Ոմանք. Յաստոս և զմատաթիա: (24) Ոմանք. Սրտագէտ յա̅մի.. 'ի սոցանէ երկոցունց: (25) Օրինակ մի. Յորում անկաւ յուդա: (26) Ոսկան. Եւ ել վիճակն մա":

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Պենտէկոստէից: (2) Օրինակ մի. Իբրև 'ի սաստիկ հողմոյ: (2) Ոմանք. Զա̅մ զտունն: (4) Ոմանք. Խօսել յայլ և այլ լեզուս: (7) Յոմանս [illegible]. Եւ զարմանային և ասէին... որք խօսին՝ գա": (8) Ոմանք. Յիւրաքանչիւր բարբառ մեր: (10) Ոմանք. Եւ 'ի փռիւգիա... և 'ի կողմանս լիբէացւոց: (11) Ոմանք. Եւ եկք նոցին, կր": (13) Օրինակ մի. Եթէ քաղցուալիցք են: (14) Օրինակ մի. Ընդ ն̅ս, և ասէ: (15) Ոմանք. Դուք զկարծէք՝ եթէ: (16) Ոմանք. Որ ասացաւն.. յովելեայ: (17) Ոմանք. Երազեսցին: Որ ոմանց. Երազօք երազասցին: (18) Ոմանք. Աղախնաց իմոց յաւուրս յայնոսիկ հեղից հոգւոյ իմոյ: (20) Ոմանք. Մեծն և երևելի. կամ, մեծ և երևելին: (22) Ոմանք. Յուցեալ ձեզ յա̅յ զօրութք: (22)(23) Ա̃ գրչագիրք համաձայն միաբան ունին [illegible]. Գիտէք զնա. նկատեալ: Իսկ ոմանց [illegible] գիտէք: Զնա նկա": (23) 'Ի լուսն". 'Ի լծ՝ նկատեալ, նշանակի՝ սահմանեալ. զոր ոմանք [illegible] 'ի յօրինակս, գրելով, զնա՝ սահմանեալ խորհրդով: (23) Ա̃ գրչագիրք համաձայն միաբան ունին՝ 'ի ձեռաց անօրէն". Իսկ 'ի միոյ նոր օրինակէ որ գրէ 'ի ձեռն անօ". և այլ միում որ ըստ ոմանց ունէ՝ 'ի ձեռս անօ": (23) Օրինակ մի. 'Ի խաչափայտի սպանէք: (24) Ոմանք յաւելուն. Յարոյց 'ի մեռելոց՝ լուծեալ... ոչ ինչ էր հնար: (25) Ոմանք. Զի էր ը̅ աջմէ. կամ. յաջմէ իմմէ: (28) Ոմանք. Զճանապարհս քո կենաց... յերեսաց քոց 'ի քաղցրութէ: (28) Ոսկան. Լցուսցես զիս ուրա": (29) 'Ի լուսն". Արք՝ եղբարք. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (29) Ոմանք. Ասել վս̅.. զի մեռաւ.. 'ի միջի ձերում մինչև ցայժմ: (30) Ոմանք. Զի և մարգարէ էր: (30) Բազմք. Յորովայնէ. կամ, որովայնէ ն̅ր: (31) 'Ի լուսն". Ծանուցեալ խօստացաւ վս̅: (32) Ոմանք. Մեք վկայ եմք: (33) 'Ի բազում տպութ. Դուք իսկ և տեսա":

ւոյն ս՟բյ ընկալեալ 'ի Հօրէ, սփռեաց զայս՝ զոր դուք
լուք և տեսանէք, և լսէք: * Զի ոչ եթէ Դաւիթ ել 34
յերկինս. ասէ իսկ ինքն, ասաց Տ՟ր ցՏ՟ր իմ, Նիստ ը՟
աջմէ իմմէ՝ * մինչև եդից զթշնամիս քո պատուանդան 35
ոտից քոց: * Արդ՝ Ճշմարիտ գիտասցէ ա՟մ տուն Ի՟ղի, 36
զի և Տ՟ր զնա՝ և օծեալ ա՟ծ արար. զայն յ՟ս՝ զոր դուքն
խաչեցէք: * Եւ լուեալ զայս՝ զղջացան 'ի միտս իւրեանց. 37
և ասեն ցպետրոս և ցայլ առաքեալսն. զի՞նչ
գործեսցուք արք եղբարք: * Ասէ ցն՟ս պետրոս. ապաշխարեցէք, 38
և մկրտեսցի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ յանուն
յ՟ս ք՟սի 'ի թողութիւն մեղաց, և ընկալջիք զպարգեւս
Հոգւոյն ս՟բյ: * Զի ձեզ են աւետիքս և որդւոց 39
ձերոց, և ա՟մ հեռաւորաց զորս կոչեսցէ Տ՟ր ա՟ծ մեր:
* Եւ այլովք բանիւք բազմօք վկայութի՟ դնէր, և մխիթարէր 40
զն՟ս՝ և ասէր. ապրեցարուք յազգէ աստի խոտորելոյ
յայսմանէ: * Ոմանք յօժարութե՟ ընկալեալ 41
զբանն նո՟ մկրտեցան. և յաւելան յաւուր յայնմիկ հոգիք
գ իբրև երեք հազարք: * Եւ էին հանապազորդեալք 42
վարդապետութե՟ առաքելոցն, և հաղորդութե՟ և բեկանելոյ
հացին և աղօթից: * Եւ լինէր ա՟մ անձին ահ 43
և երկեւղ. և բազում նշանք և արուեստք 'ի ձեռս առաքելոցն
գործէին. * Ամենայն հաւատացեալքն էին 44
'ի միասին, և ունէին զա՟մ ինչ հասարակաց: * և զըստացուածս 45
և զինչս վաճառէին, և բաշխէին զայն ամենեցուն
ում զինչ պիտոյ լինէր: * Հանապազօր 46
կանխեալ միաբանութե՟ 'ի տաճարն. և առ տունն բեկանէին
զհացն, և առնուին կերակուր ուրախութե՟,
և միամտութե՟ սրտի * օրհնէին զա՟ծ. և ունէին շնորհս 47
առ ա՟մ ժողովուրդն: և Տ՟ր յաւելոյր 'ի փրկեալսն
հանապազօր 'ի նոյն:

ԳԼ. Գ.

Գ. Պետրոս և յովհաննէս ելանէին 'ի տաճարն յիններորդ 1
ժամու աղօթիցն: * Եւ էր այր մի կաղ յորովայնէ 2
մօր իւրոյ, զոր բարձեալ դնէին հանապազօր
առ դրան տաճարին՝ որ կոչէր գեղեցիկ. խնդրել ողորմութիւն
յայնցանէ որ մտանէին 'ի տաճարն: * Որոյ տեսեալ 3
զպետրոս և զյովհաննէս զի մտանէին 'ի տաճարն,
աղաչէր ողորմութիւն առնուլ: * Հայեցաւ 'ի նա պետրոս 4
յովհաննու հանդերձ, և ասէ՝ հայեաց 'ի մեզ:
* Նա դարձաւ 'ի նոսա, և ակն ունէր առնուլ ինչ 'ի 5
նոցանէ: * Եւ ասէ պետրոս. արծաթ և ոսկի ոչ ունիմ. 6
բայց զոր ունիմս զայս տաց քեզ. յանուն յ՟ս ք՟սի նազովրեցւոյ՝
արի և գնա: * և կալեալ զաջոյ ձեռանէ 7
նո՟ յարոյց զնա. Եւ անդէն հաստատեցան բարձք նո՟՝
և սրունք: * 'ի վեր վաղեաց և եկաց գնալ. և եմուտ 8
ընդ նո՟ 'ի տաճարն. գնայր և վազվազէր, և օրհնէր
զա՟ծ: * Եւ ետես ա՟մ ժողովուրդն զնա, զի գնայր և 9
օրհնէր զա՟ծ. * և գիտէին զնա զի սա էր, որ նստէր 10
վ՟ն ողորմութե՟ առ գեղեցիկ դրան տաճարին. և լցան
զարմանալեօք 'ի վերայ նշանին որ եղև: * Եւ մինչդեռ 11
նա ունէր զպետրոս և զյովհաննէս, ընթացաւ ա՟մ
ժողովուրդն առ նոսա 'ի սրահն՝ որ կոչէր սողոմոնի՝
12 զարմացեալք: * Իբրև ետես պետրոս՝ պատասխանի
ետ ժողովրդեանն և ասէ. Արք իսրայելացիք՝ զի՞ զարմացեալ
էք 'ի վերայ այսորիկ, կամ ընդ մեզ զի՞ էք պշշուցեալ,
իբրու թէ անձին զօրութե՟ ինչ՝ կամ քաջութե՟
13 արարեալ իցէ զգնալդ դմա: * Ա՟ծ աբրահամու,
և ա՟ծ սահակայ, և ա՟ծ յակովբայ, ա՟ծ հարցն մերոց
փառաւորեաց զորդի իւր զյ՟ս, զոր դուքն մատնեցէք՝
և ուրացարուք առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի,
14 'ի դատելն նո՟ արձակել: * Եւ դուք զս՟ն և զարդարն
ուրացարուք, և խնդրեցէք այր մի մահապարտ շնորհել
15 ձեզ: * և զառաջնորդ կենացն սպանէք, զոր ա՟ծ
16 յարոյց 'ի մեռելոց. որում մեք իսկ վկայեմք: * Եւ
հաւատովք անուան նո՟ զսա զոր տեսանէքդ և գիտէք,
հաստատեաց անուն նորա. և հաւատքն որ նովաւ՝ ետուն
դմա զառողջութիւն զայս՝ յանդիման ձեր ամենեցուն:
17 * Եւ արդ՝ եղբարք գիտեմ զի անգիտութե՟
18 արարէք՝ ո՟պ և իշխանքն ձեր: * այլ ա՟ծ՝ որպէս յառաջագոյն
պատմեաց 'ի բերանոյ ա՟մ մարգարէից՝ չարչարել
19 ք՟սի իւրոյ, նոյնպէս և կատարեաց: * Արդ՝
20 ապաշխարեցէք և դարձարուք 'ի ջնջել զմեղս ձեր. * ո՟պ
զի եկեսցեն ժամանակք հանգստեան յերեսաց Տ՟ն. և
առաքեսցէ զյառաջագոյն նկատեալն ձեզ՝ զյ՟ս ք՟ս:
21 * Զոր պարտ է երկնից ընդունել՝ մինչև 'ի ժամանակս
ամենեցուն հաստատելոյ: զորոց խօսեցաւ ա՟ծ 'ի բերանոյ
22 սրբոց իւրոց մարգարէից: * Մովսէս ասաց ցհարսն գ
մեր, թէ մարգարէ յարուսցէ ձեզ Տ՟ր ա՟ծ ձեր յեղբարց
ձերոց իբրև զիս, նմա լուիջիք՝ ըստ ամենայնի
23 որ զինչ և խօսեսցի առ ձեզ: * և եղիցի ա՟մ անձն՝
որ ոչ լուիցէ մարգարէին այնմիկ, սատակեսցի 'ի ժողովրդենէն:
24 * Եւ ա՟մ մարգարէք որ 'ի սամուէլէ և
այսր, մարգարէացան և պատմեցին զաւուրս զայսոսիկ:
25 * Դուք էք որդիք մարգարէիցն, և ուխտին զոր
ուխտեաց ա՟ծ ընդ հարսն մեր, և ասէ ցաբրահամ.
26 'ի զաւակի քում օրհնեսցին ա՟մ ազգք երկրի: * Ձեզ
նախ յարոյց ա՟ծ զորդին իւր, և առաքեաց զնա օրհնել
զձեզ, 'ի դառնալ ձեզ իւրաքանչիւր 'ի չարեաց ձերոց:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ մինչդեռ խօսէին նոքա ընդ ժողովրդեանն, հասին
'ի վերայ նո՟ց քահանայապետք և իշխանք տաճարին՝
2 և սադուկեցիքն, * զայրագնեալք վ՟ն ուսուցանելոյ
նո՟ց զժողովուրդն, և պատմելոյ յ՟ս զյարութի՟
3 մեռելոց: * մխեցին 'ի նո՟ զձեռս իւրեանց, և եդին
զն՟ս 'ի բանտի մինչև 'ի վաղիւն, զի էր ընդ երեկս:
4 * Իսկ բազումք 'ի լսողաց բանին հաւատացին. և եղև
5 թիւ մարդկան իբրև հազարաց հնգից: * Եւ եղև 'ի
վաղիւ անդր ժողովել նո՟ց զիշխանս և զերիցունս և
6 զդպիրս յ՟եմ, * և զաննա քահանայապետ՝ և զկայիափա,
և զյովհաննէս և զաղեքսանդրոս, և որք միանգամ
7 էին յազգէ քահանայութեան: * և կացուցեալ զն՟ս 'ի
մէջ հարցանէին, որո՞վ զօրութե՟ կամ որո՞վ անուամբ
արա-

---

(34) Ոմանք. Զի ոչ թէ... Տ՟ր ցՏ՟ր իմ: (36) Օրինակ մի. Ամ տունդ Իլի, զի և Տ՟ր զնա օծեալ ա՟ծ ա": Ոսկ. զի Տ՟ր զնա և: (38) Ոմանք. Յանուն Տ՟ն մերոյ Յի: (39) Ոմանք յաւելուն. Հեռաւորաց և մերձաւորաց զորս: (40) Ոմանք. Եւ այլ բանիւք: (41) Ոմանք. Ոմանց յօժա".. զբանն. կամ, զբանս նո՟ մկրտե"... ոգիք իբրև: (43) 'Ի բզմ. գրչ. Եւ երկիւղ: և բզմ նշ": (44) Բզմք. Զա՟մ ինչ հասարա": (46) Ոմանք. 'Ի տաճարն և առտն".. Միամտութե՟ սրտիւ օրհ":

Գլ. Գ. (1) Բզմք. 'Ի տաճար անդր յիննե": (2) Ոմանք. Եւ էր անդ այր մի.. հանապազ առ դր".. խնդրելով ողորմութի՟: (5) Օրինակ մի. 'Ի նցէ ինչ առնուլ: (6) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա պետ".. զոր ունիմ, զայս: (7) Ոմանք. Եւ կալաւ զաջոյ: (8) Ոմանք. Գնայր և վազէր և օրհ": (11) Բզմք. Եւ մինչ նա ունէր: (12) 'Ի բզմ. գրչ. ժողովրդեանն, և ասէ: (12) Ոմանք. Իբր. կմ, իբրև թէ անձին ինչ զօրութե՟ կմ.. գնալ դորա: (13) 'Ի բզմ. գրչ. Առաջի

Պո

պոնտացւոյ պիղատոսի: (14) Ոմանք. Եւ խնդրեցէք ձեզ: (15) Ոմանք. Եւ զառաջնորդն կենաց.. որում և մեք իսկ վկայ եմք: (16) 'Ի լուս". Եւ տուեալ նմա զառողջ". համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (17) Ոմանք. Գիտեմք զի անգի": (18) Ոմանք. Ո՟պ և յառաջագոյն: (20) Ոմանք 'ի լուս". 'Ի Տ՟ն՝ նկատեալն, նշանակեն՝ պատրաստեալն: (20) Օրինակ մի. Նկատեալն 'ի ձեզ: (21) Ոմանք. Պարտ էր երկնից.. զոր խօսեցաւ: (22) 'Ի բզմ. գրչ. Ցհարսն մեր: (22) Ոմանք. Զոր ինչ և խօ": (24) 'Ի լուս". Որ 'ի սամուէլէ և այսր խօսեցան և պատ". համաձայն բզմաց 'ի բնաբ": (25) 'Ի լուս". Ընդ հարսն ձեր. համաձայն բզմաց 'ի բնաբ": Ոսկ. և օրինակ մի ունի. Ընդ հարցն ձերոց: (26) Ոմանք. Յիւրաքանչիւր 'ի չարեաց:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. 'Ի վ՟ր նց քհնյքն և իշ": (4) Ոմանք. Թիւ մարդկանն իբրև: (5) Ոմանք. 'Ի վաղիւն ժողո".. և զդպիրսն յ՟եմ: (6) Ոմանք. Եւ զաննա քհնյպտ: (7) Օրինակ մի. Որով իշխանութե՟. կամ որով ան". արարէք

արարէք դուք զայս ։ * Յայնժամ պետրոս լցեալ հոգւով 8
սրբով՝ ասէ ցնս • իշխանք ժողովրդեան՝ և երիցունք
Իլի , * Թէ արժա՞ն իցէ դատել զմեզ այսօր վս 9
երախտեաց առն միոյ տկարի , որով սա բժշկեցաւ ։
* Յայտնի լիցի ամենեցուն ձեզ , և ամ ժողովրդեանդ 10
Իլի • զի յանուն յսի քսի նազովրեցւոյ զոր դուքն խաչեցէք՝
զոր ած յարոյց 'ի մեռելոց , նովաւ սա՝ կայ աւասիկ
առաջի ձեր ողջացեա՛լ ։ * Նա՛ է վէմն անարգեալ 11
'ի ձէնջ շինողաց , որ եղև գլուխ անկեան • * և 12
չի՛ք այլով իւիք փրկութի • զի և ո՛չ անուն այլ գոյ 'ի
ներքոյ երկնից տուեալ 'ի մարդիկ , որով արժա՛ն իցէ
Ե] կեալ մեզ ։ * Հայեցեալ 'ի համարձակութին պետրոսի 13
և յովհաննու , և 'ի վերայ հասեալք թէ արք անգէտք
և առա՛նց դպրութե են , զարմանային • զի ճանաչէին
զնս թէ ընդ յսի էին ։ * և զայրն եւս տեսանէին 14
զբժշկեալն զի կա՛յր ընդ նոսա • և ո՛չինչ կարէին
տալ պատասխանի ։ * Եւ հրամայեալ նց արտաքս քան 15
զատեանն ելանել , խորհէին ընդ միմեանս , * և ասէին • 16
զի՞նչ արասցուք արանցս այսոցիկ • զի երևելի
նշան եղև 'ի ձեռս նոցա • ամ բնակչաց Եմի յայտ
է , և ո՛չ կարեմք ուրանալ ։ * այլ զի մի՛ առաւել ճարակեսցի 17
'ի ժողովրդեանն , սպառնասցուք նց մի՛ եւս
խօսել յանունն յայն , մի՛ ումեք 'ի մարդկանէ ։ * Եւ 18
կոչեցեալ զնս պատուիրեցին ամենևին մի՛ խօսել , և
մի՛ եւս ուսուցանել յանունն յսի ։ * Իսկ պետրոս և 19
յովհաննէս պատասխանի ետուն՝ և ասեն ցնս • եթէ
արժա՛ն իցէ առաջի այ՝ ձեզ լսել առաւել քան այ ,
ընտրեցէք ։ * այլ մեք ո՛չ կարեմք զոր տեսաքն և լուաք՝ 20
չխօսել ։ * Նոքա սպառնացեալ արձակեցին զնս , 21
և ո՛չինչ գտեալ՝ թէ ո՛րպ պատուհասեսցեն զնս՝ վս ժողովրդեանն •
զի ամենեքեան փառաւո՛ր առնէին զած
վս իրացն եղելոց ։ * զի ամաց էր այրն աւելի քան ըզքառասուն , 22
յորոյ վերայ եղև նշանս այս բժշկութե ։
* Եւ նոքա արձակեալ եկին առ իւրեանսն , և պատմեցին՝ 23
որչափ ինչ ասացին ցնս քահանայապետքն և
երիցունքն ։ * Եւ նց լուեալ , միաբանին զձայնս իւրեանց 24
առ ա՛ծ՝ և ասեն ։ Դու՛ տր ած՝ որ արարեր զերկինս
և զերկիր՝ և զծով և զամ որ 'ի նոսա • * որ 'ի բերանոյ 25
հօր մերոյ դաւթի ծառայի քոյ խօսեցար և ասացեր ,
'ի ձեռն հոգւոյն սբյ • զմէ՞ խռովեցան հեթանոսք՝
և ժողովուրդք խորհեցան սնոտիս • * յանդիմանի 26
եղեն թագաւորք երկրի , և իշխանք ժողովեցան
'ի միասին վասն տն և վս օծելոյ նր ։ * Ժողովեցա՛ն արդարև 27
'ի քաղաքիս յայսմիկ 'ի վերայ սբյ որդւո՛յ քոյ
յսի՝ զոր օծերն , հերովդէս և պոնտոս պիղատոս՝ ազգօք
և ժողովրդովք Իլի , * առնել որչափ ձեռն քո և 28
կամք յառաջագոյն սահմանեցին լինել ։ * Եւ արդ տր՝ 29
հայեա՛ց 'ի սպառնալիս նց , և տո՛ւր ծառայից քոց ամ
համարձակութբ խօսել զբանն քո • * 'ի ձգել զձեռն քո 30
'ի բժշկութի , և նշանս և արուեստս՝ լինել անուամբն
սբյ որդւոյ քոյ յսի ։ * Եւ մինչ կային նոքա յաղօթս , 31
շարժեցաւ տեղին յորում էին ժողովեալ , և լցան ամենեքին
հոգւով սրբով • և խօսէին զբանն այ համարձակութբ ։
32 * Եւ բազմութե հաւատացելոցն էր սիրտ և անձն մի • Ե/Զ
և ո՛չոք 'ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց թէ իւր իցէ • այլ
33 էր նոցա ամ ինչ հասարակա՛ց ։ * և զօրութբ բազմաւ
տային վկայութե՝ առաքեալքն զյարութեն տն յսի քսի ։
Եւ շնորհք մեծամեծք էին 'ի վերայ ամենեցուն նց ։
34 * և ո՛չոք կարօտէր 'ի նս • զի որ միանգամ տեա՛րք էին
դեղից կամ ապարանից՝ վաճառէին , և բերէին ըզգինս
35 վաճառելոցն՝ * դնէին առ ոտս առաքելոցն ։ և
բաշխէին իւրաքանչիւր՝ ո՛րպ ումեք պիտո՛յ ինչ լինէր ։
36 * Յովսէփ՝ որ կոչեցաւն բառնաբաս յառաքելո՛ց անտի ,
որ թարգմանի որդի մխիթարութե • ղևտացի յազգէ ,
37 կիպրացի • * էր նորա գեաւղ մի , և վաճառեաց
և եբեր զգինսն՝ և եդ առ ոտս առաքելոցն ։

ԳԼ. Ե.

1 Իսկ ա՛յր ոմն անանիա՛ անուն , հանդերձ կնաւ իւրով
2 սափիրաւ , վաճառեաց ագարա՛կ , * և խորեաց 'ի
գնոց անտի՝ գիտելով և կնոջն • և եբեր մասն ինչ՝ եդ
3 առ ոտս առաքելոցն ։ * Ասէ պետրոս • անանիա՝ ընդէ՞ր
ելից սատանայ զսիրտ քո՝ ստել քեզ հոգւոյն սբյ ,
4 և խորել 'ի գնոց դեաւղջն • * ո՛չ ապաքէն մինչ կայրն
քո՛ էր , և 'ի վաճառելն՝ ընդ քո իշխանութբ էր • զի՞
է՝ զի եդիր 'ի սրտի քում զիրս զայս • ո՛չ ստեցեր մարդկան՝
5 այլ այ ։ * Եւ լուեալ անանիա զբանս զայսոսիկ ,
անկաւ և եհա՛ն զոգի • և եղև ա՛հ մեծ 'ի վերայ ամենեցուն
6 որ լուան զայն ։ * Յոտն կացին երիտասարդքըն՝
7 և ամփոփեցին զնա , և տարեալ թաղեցին ։ * Եւ
եղև իբրև ժամք երեք անցին , և կին նր ո՛չ գիտէր
8 զինչ եղեալն էր , եմո՛ւտ 'ի ներքս ։ * Պատասխանի ետ
նմա պետրոս՝ և ասէ ցնա , ասա՛ դու ինձ՝ թէ ա՛յնչափ
գնոց զդեաւղն վաճառեցէք ։ և նա ասէ • ա՛յո ա՛յնչափ ։
9 * Եւ ասէ ցնա պետրոս • զի՞ է՝ զի միաբանեցէք դուք
փորձել զհոգին տն • ահա ոտքն՝ որ թաղեցին զայրն
10 քո 'ի դրանն , հանցեն և զքեզ ։ * Եւ անկաւ անդէն
առ ոտս նորա՝ և եհա՛ն զոգի ։ մտին երիտասարդքն՝
գտին զնա մեռեալ , և հանին թաղեցին առ առն իւրում ։
11 * Եւ եղև երկեւղ մեծ 'ի վերայ ամ եկեղեցւոյն , Է
12 և 'ի վերայ ամենեցուն որ լուան զայս • * Եւ
'ի ձեռս առաքելոցն լինէին նշանք և արուեստք բզմք
'ի ժողովրդեանն • և էին միաբան ամենեքեան 'ի սրահին
13 սողոմոնի ։ * և յայլոց անտի ո՛չոք իշխէր մերձենալ
14 առ նոսա • այլ յարգէր զնս ժողովուրդն ։ * Եւ առաւել
եւս յաւելուին հաւատացեալքն 'ի տր , բազմութի
15 արանց և կանանց • * մինչև 'ի հրապարակս
հանել զհիւանդս՝ և դնել պատգարակօք և մահճօք իւրեանց ,
զի ընդ անցանելն պետրոսի՝ գոնէ հովանին նր
16 հասցէ ումեք 'ի նոցանէ ։ * Եւ ժողովէր բազմութին
շուրջ 'ի քաղաքաց անտի յեմ • բերէին զհիւանդս և
զնեղեալս յայսոց պղծոց , որք և բժշկէին ամենեքեան ։
17 * Յարուցեալ քահանայապետն , և ամենեքին որ ընդ
նմա՝

դուք զայդ ։ (8) Ոմանք 'ի լուսն" • 'Ի հն՞ երիցունք • նշանակէն՝ ծերք • զոր և օրինակ մի առնուլ դնէ 'ի բնաբանի ։ (9) Ոմանք • Եթէ արժա՞ն իցէ ։ (11) Օրինակ մի • Վէմ անար" • • եղև 'ի գլուխ ան" ։ (12) Ոմանք • Զի և չիք այլով" • • • արժանի իցէ կեալ ։ (13) Ոմանք • Հասեալ , եթէ արք ։ (14) Ոմանք • Զբժշկեալ զի կայր ը՞ նս • ոչ կարէին ։ (15) 'Ի լուսն" • Եւ հրամայեցին նց • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" (16) Ոմանք • 'Ի ձեռն սոցա • ամ բնակչաց Եմի յայտնի է ։ (17) Այլք • Ճարակեսցի 'ի ժողովուրդն ։ Որք ոմանք • Ճարակեսցեն 'ի ժո" ։ (17) Օրինակ մի • Յայն , և մի ումեք ։ (18) Բզմք • Եւ մի ուսուցանել յանուն յի ։ (21) Օրինակ մի • Զնս • ոչինչ գտ" ։ (23) Բզմք • Առ իւրեանսն ։ (23) Ոմանք • Եւ պատմեցին նց ։ (23) Օրինակ մի • Արարին ցնս ։ (24) Ոմանք • Դու ես տր ած ։ (25) Բզմք • Ծառայի քո 'ի ձեռն հոգւոյն սբյ ասացեր • • խորհեցան 'ի սնոտիս ։ (27) Ոմանք • Եւ պոնտոս պիղա" • • ժողովրդովք Իլի ։ (29) Ոմանք • Զբանն քո ։ (30) Ոմանք • 'Ի բժշկութենս և 'ի նշանս , և յարուեստս • • անուամբ ։ (32) Ոմանք • Եւ բազմութե հաւա" • • զընչից իւրեանց ։ (33) Ոմանք • Զյարութե տն յի ։ (34) Ոմանք • Տեարքն էին դեղից • • զգինս վաճառելոյն ։ (35) Ոմանք • Եւ դնէին առ • • ումեք ինչ պիտոյ լի" ։ (36) Բզմք • Կիպրացի ։ (37) 'Ի բզմս պակասի • Նորա գեաւղ մի , և վաճառեաց • • և եդ ։

ԳԼ • Ե • (2) Ոմանք • Եւ եդ առ ոտս ։ (3) Օրինակ մի • Ասէ պետրոս ցանանիա • ընդէ՞ր • • • 'ի գնոյ դեղջն ։ (4) Ոմանք • Եդիր 'ի մտի քում • • և ոչ ստեցեր դու մարդկան ։ (5) Ոմանք • Եւ եհան զոգին • • որ լուանն զայն ։ (8) Օրինակ մի • Եթէ այնչափ գնոյ ։ (9) Բզմք • 'Ի դրան , հանցեն ։ (10) Օրինակ մի • Եւ հանեալ թաղեցին զնա առ ։ (11) Բզմք • Որ լուանն զայն ։ (12) Օրինակ մի • Եւ արուեստք մեծամեծք 'ի ժո" • • • ամէքին միաբան ։ (13) Ոմանք • Այլ արգէր ։ (15) Ոմանք • 'Ի հրապարակս • • գոնեա հովանի նր ։ (16) Ոմանք • Յայսոց չարաց • որք ։ (17) Ոսկան • Որ ը՞ նմ աղանդն ։ (17) Ոմանք • Եւ լցան ։

նմա՝ և աղանդ սադուկեցւոց՝ լցան նախանձու ։ * և 18
արկին զձեռս յառաքեալսն, և եդին զնոսա հրապարակաւ
'ի բանտի ։
Ձ * Այլ հրեշտակ տն գիշերի եբաց զդուրս բանտին, 19
և հանեալ զնս՝ ասէ ։ * գնացէք կացէք 'ի տաճարին, 20
և խօսեցարուք ընդ ժողովրդեանն զամ պատգամս կենացս
այսոցիկ ։ * Եւ իբրև լուան, մտին ընդ առաւօտն 21
'ի տաճարն՝ և ուսուցանէին ։ Եկն քահանայապետն՝
և որ ընդ նմա, կոչեցին միաբան զատեանն, և
զամ ծերակոյտ որդւոցն իէլի ։ և առաքեցին 'ի բանտն,
ածել զնս ։ * Եւ իբրև եկին սպասաւորքն, ոչ գտին 22
զնս 'ի բանտին ։ դարձեալ անդրէն պատմեցին, * և 23
ասեն ։ թէ զբանտն գտաք փակեալ ամ զգուշութբն,
և զպահապանսն զի կային առ դրանն ։ բացաք՝ և 'ի
ներքս զոք ոչ գտաք ։ * Իբրև լուան զբանս զայսոսիկ 24
իշխանք տաճարին և քահանայապետքն, հիանային վն
նց, թէ զի՞նչ արդեւք լինիցի այն ։ * Եւ եկն ոմն պատմեաց 25
նց, թէ ահա արքն զորս եդիք 'ի բանտին՝ կան
'ի տաճարին, և ուսուցանեն զժողովուրդն ։ * Յայնժամ 26
երթեալ իշխանքն սպասաւորօքն հանդերձ՝ ածին
զնս ոչ բռնութբ ։ քանզի երկնչէին 'ի ժողովրդենէն՝ զի
մի քարկոծեսցին ։ * Եւ ածեալ զնս՝ կացուցին յատենի ։ 27
եհարց զնս քահանայապետն, * և ասէ ։ ոչ պատուիրելով 28
պատուիրեցաք ձեզ՝ մի ուսուցանել յանունն
յայն ։ և արդ ահաւասիկ լցէք զէմ ուսմամբք ձերով,
և կամիք ածել 'ի վերայ մեր զարիւն զառն զայնորիկ
։ * Պատասխանի ետ պետրոս և առաքեալքն՝ և 29
ասեն ։ հնազանդել պարտ է այ առաւել քան մարդկան
։ * Այ հարցն մերոց յարոյց զյս՝ զոր դուքն սպանէք 30
կախեալ զփայտէ ։ * զնա այ առաջնորդ և փրկիչ 31
բարձրացոյց աջովն իւրով տալ ապաշխարութի իէլի,
և թողութի մեղաց ։ * և մեք եմք նր վկայք բանիցս այսոցիկ, 32
և հոգին սբ՝ զոր ետ այ հնազանդելոց իւրոց ։
* Եւ նոքա իբրև լուան, առատանային և խորհէին 33
բա սպանանել զնս ։ * Յարուցեալ ոմն 'ի մէջ ատենին փարիսեցի, 34
որում անուն էր գամաղիէլ՝ օրէնսուսոյց,
պատուական ամ ժողովրդեանն ։ հրամայեաց սակաւիկ
մի զարսն արտաքս տանել ։ * և ասէ ցնոսա ։ արք 35
իէլացիք՝ հայեցարուք 'ի ձեզ վասն արանցս այսոցիկ,
զի՞նչ արժան իցէ գործել ։ * Յառաջ քան զաւուրս 36
զայսոսիկ յարեաւ թեւդաս՝ ասել զանձնէ թէ իցէ
ոմն ։ յոր անկան արք թուով իբրև չորեքհարեւր ։ որ
սպանաւ, և ամենեքեան որ միաբանեալ էին ընդ նմա՝
քակտեցան՝ և եղեն յոչինչ ։ * Յետ նր յարեաւ յուդաս 37
գալիլեացի՝ յաւուրս աշխարհագրին ։ և ապստամբեցոյց
ժողովուրդ բզմ զկնի իւր ։ և նա կորեաւ,

և ամենեքեան որ ընդ նմայն հաւանեալ էին՝ ցրուեցան ։
38 * Եւ զարդ ես ասեմ ձեզ, 'ի բաց կացէք յարանցդ
յայդցանէ, և թո՛յլ տուք դոցա ։ զի եթէ 'ի
մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ՝ քակտեսցի ։
39 * ապա թէ յայ է՝ ոչ կարէք քակտել զդոսա ։ գուցէ
40 և ածամարտք գտանիցիք ։ Հաւանեցան նմա ։ * և
կոչեցեալ զառաքեալսն՝ գան հարին, և պատուիրեցին՝
մի ևս խօսել յանուն յսի ։ և արձակեցին զնս ։
41 * Եւ նոքա գնացին խնդալով յերեսաց ատենին, զի
42 վն անուանն արժանի եղեն անարգելոյ ։ * Եւ զամ
օր 'ի տաճարին և առտնին ոչ դադարէին աւետարանել
և ուսուցանել՝ զյս քս ։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ յաւուրսն յայնոսիկ 'ի բազմանալ աշակերտացն՝ Ն
եղև տրտունջ յունացն առ հեբրայեցիսն ։ զի արհամարհեալ
լինէին 'ի պաշտամանն հանապազորդի
2 այրիք նոցա ։ * Կոչեցին երկոտասանքն զբազմութի աշակերտացն՝
և ասեն ։ ոչ է հաճոյ թողուլ մեզ զբանն
3 այ՝ և պաշտել զսեղանն ։ * ընտրեցէք եղբարք վկայեալս
'ի ձէնջ արս եւթն, զորս կացուսցուք 'ի վերայ
4 պիտոյիցս այսոցիկ ։ * և մեք՝ աղօթից և պաշտաման
5 և բանին հպատակ լիցուք ։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն
առաջի ամենայն բազմութեն ։ և ընտրեցին զստեփանոս,
այր՝ լի հաւատով՝ և հոգւով սրբով, և զփիլիպպոս, և
զպրոքորոն, և զնիկանովրայ, և զտիմոնեայ, և զպարմենայ,
6 և զնիկողայոս զեկն անտիոքացի ։ * զորս կացուցին
առաջի առաքելոցն, և աղօթս արարեալ՝ եդին
7 'ի վերայ նց զձեռս ։ * Եւ բանն այ աճէր ։ և բազմանայր
թիւ աշակերտելոցն յոյժ յէմ ։ և բազում ժողովք
'ի քահանայիցն անսային հաւատոյն ։
8 * Ստեփանոս այր՝ լի շնորհօք և զօրութբ, առնէր արուեստս Ը
9 և նշանս մեծամեծս 'ի ժողովրդեանն ։ * Յարեան բբ
ոմանք 'ի ժողովրդենէն, որ կոչէր լիբեացւոց՝ և
կիւրենացւոց՝ և աղեքսանդրացւոց՝ և որ 'ի կիլիկեցւոց՝
10 և յասիայ, վիճէին ընդ ստեփանոսի ։ * և ոչ կարէին
զդէմ ունել զիմաստութեն և զհոգւոյն, որով
11 խօսէր ։ * Յայնժամ հրապուրեցին արս ոմանս ասել
զնմանէ, թէ լուաք զդորա խօսել բանս հայհոյութե
12 'ի մովսէս և յած ։ * Եւ խռովեցին զժողովուրդն և
զերիցունսն և զդպիրսն ։ և հասեալ 'ի վերայ յափշտակեցին
13 զնա՝ և ածին յատեանն ։ * Եւ կացուցին
վկայս սուտս որ ասէին, այրս այս ոչ դադարէ խօսել
14 բանս հայհոյութե զտեղւոյն սրբոյ՝ և զօրինացն ։ * լուաք
'ի դմանէ զի ասէր, թէ յս նազովրեցի՝ նա քակեսցէ
զտեղիս զայս, և փոխեսցէ զօրէնս զոր ետ մեզ մովսէս ։

---

(19) Ոմանք • 'Ի գիշերի եբաց ։ (21) Ոմանք • Ընդ առաւօտս 'ի տա"••• և որ ընդ նմայն էին, և կոչէին ։ (23) Ոմանք • Եթէ զբանտն •• ամ զգուշութբ •• զոք ոչ ևս գտաք ։ (24) Բզմք • Զբանս զայս իշ" ։ (24) Ոսկան • Հիացան վն նց ։ (25) Ոմանք • Նոցա և ասէ • եթէ ահա ։ (26) Այլք • Իշխանն սպասաւորօքն •• ած զնս ոչ բռ" ։ (27) Ոմանք • Յատենին • եհարց ցնս քա" ։ (28) Ոմանք • Արդ՝ ահաւասիկ լցէք •• ուսմամբ ձե"••• զարիւն զառնն զայնորիկ ։ (28) Յօրինակին՝ 'ի Գիրս Գործոց և էջ՝ [illegible] արիւնն փրկաւէր եղեւ, արեան • զոր մեք առ 'ի [illegible]՝ [illegible] արիւն ։ (29) Օրինակ մի ընդ Ոսկանայ յաւելու • Պետրոս և այլ առաք" ։ (31) Ոմանք • Աջով իւրով • տալով ապաշ" ։ (32) Առ Ոսկանայ պակասի • Եմք նորա ։ Որ ոմանք • Վկայք նր բա" ։ (33) Ոմանք • Առատանէին և ։ (34) Բզմք • Փարիսեցի • որում ։ (35) Ոմանք • Արժան է առնել ։ (36) Ոմանք • Զաւուրսս զայսոսիկ •• եթէ իցէ ոմն • յորս •• չորեք արիւր • որ և սպանաւ •• որ միաբան էին •• և եղեն յոչինչ ։ (36) Օրինակ մի • Իցէ ոմն մեծ ։ (37) Ոմանք • Յուդա գալիլ" •• որ նմայն հաւանեալ էին ։ Որ օրինակ մի • Որ նմ հնազանդեալ էին՝ ցր" ։ և այլ օրինակ մի • ընդ նմայն հաւաքեալ էին ։ (38) Ոմանք • Զի թէ 'ի մար"••• խորհրդդ այդ կամ գործ ։ և ոմանք • Խորհուրդդ կամ ։ (39) Ոմանք • Ապա եթէ յայ իցէ ։ (40) Ոսկան • Եւ կոչեալ զա" ։ (40) Ոմանք • Մի խօսել յանունն ։ (41) Ոսկան յաւելու • Վն անուանն տն արժանի ։ (42) Բզմք • Ուսուցանել և աւետարանել ։ Որ Ոսկան • յուսուցանել ։ (42) Օրինակ մի • Ուսուցանել զտր յս քս ։

Գլ. Զ. (1) Ոմանք • Յունաց առ եբրայեցիս ••• հանապազորդ այրիք ։ (2) Այլք • Հաճոյ մեզ թո" •• զսեղանս ։ (3) 'Ի լուսա". Ընտրեցէք եղբարս վկայեալս 'ի ձէնջ• [illegible] 'ի բնաբ" ։ (3) Ոմանք 'ի նոր օրինակաց յաւելուն, եւթն՝ լի հոգւով սբով և իմաստութեամբ • զորս կացուսց" ։ Որ Ոսկան • Լի հոգւով սրբով և իմաստութբ ։ (5) Առ Ոսկանայ պակասի • Թուեցաւ բանն առա" ։ (5) Ոմանք զանուանս՝ Ստեփանոս [illegible] • բայց բազմագոյնք և ընտրելագոյնք [illegible] համեմատ բնագրին յունաց ։ (5) Ոմանք • Լի հաւատովք ••• և զպրոխորոն ։ (6) Ոմանք • Զոր կացուցին ••• նց ձեռս ։ (7) Բզմք • Թիւ աշակերտացն յոյժ ։ (7) Օրինակ մի • Եւ բզմ ժողովուրդք 'ի քա" ։ (9) Ոմանք • 'Ի ժղվրդեանն որ •• 'ի կիլիկեցւոց ։ (10) Ոմանք • Իմաստութեն և հոգւոյն որով խօսէրն ։ (11) Ոմանք • Ասել եթէ լուաք •• զբանս հայհոյութե ։ (12) Օրինակ մի • Եւ խռովեցուցին զժղվրդն ••• 'ի վր նր յափշտա" ••• յատեան ։ (13) Ոմանք • Խօսել զբանս ••• և զօրինաց ։ (14) Ոմանք • Զօրէնս զոր ետ ։

սէս : ＊ Եւ հայեցեալ 'ի նա ամենեցուն որ նստէին 15
յատենին, տեսին զերեսս ն՟ր իբրև զերեսս հրեշտակի :

ԳԼ. Է.

Ասէ քահանայապետն՝ եթէ արդարև՝ այդ այդպէս 1
լիցի : ＊ Եւ նա ասէ . արք եղբարք և հարք՝ լուարուք 2
ինձ : Ա՟ծ փառաց երևեցաւ հօր մերում աբրահամու,
մինչդեռ 'ի միջագետս էր, մինչչև բնակեցուցեալ
էր զնա 'ի խառան . և ասէ ցնա : ＊ Ել յերկրէ 3
քումմէ և յազգէ քումմէ, և եկ յերկիր՝ զոր ցուցից
քեզ : ＊ Յայնժամ ելեալ յերկրէն քաղդեացւոց բնակեցաւ 4
'ի խառան : և անտի յետ մեռանելոյ հօր ն՟ր,
փոխեաց պանդխտեցոյց զնա յերկիրս յայսմիկ, յորում
դուք այժմ բնակեալ էք : ＊ Եւ ոչ ետ նմա ժառանգու՟է 5
'ի սմա, և ոչ քայլ մի ոտին . և խոստացաւ տալ
նմա զսա 'ի բնակութիւն, և զաւակի նորա յետ ն՟ր : և
մինչ ոչ գոյր ն՟ր որդի . ＊ խօսեցաւ ա՟ծ այսպէս, թէ 6
եղիցի զաւակ ն՟ր պանդուխտ յօտար երկիր . և ծառայեցուսցեն
զնա՝ և չարչարեսցեն ամս չորեքհարեւր .
＊ և զազգն որում ծառայեսցեն՝ դատեցայց ես ասէ 7
ա՟ծ : և յետ այսորիկ ելցեն՝ և պաշտեսցեն զիս 'ի տեղւոջս
յայսմիկ : ＊ Եւ ետ նմա ուխտ թլփատութ՟ե : և 8
ապա ծնաւ զիսահակ, և թլփատեաց զնա յաւուր ութերորդի
. և իսահակ զյակոբ, և յակոբ զերկոտասան
նահապետսն : ＊ Եւ նահապետքն նախանձեալ ը՟ 9
յովսեփայ՝ վաճառեցին յեգիպտոս : և էր ա՟ծ ը՟ նմա .
＊ և փրկեաց զնա յա՟մ նեղութ՟եց ն՟ր . և ետ նմա շնորհս 10
և իմաստութ՟ի առաջի փարաւոնի արքային եգիպտացւոց
. և կացոյց զնա իշխան եգիպտացւոցն՝ և ա՟մ տան
ն՟ր : ＊ Եւ եկն սով յա՟մ երկիրն եգիպտոսի, և 'ի քանան 11
: և էր նեղութ՟ի մեծ . և ոչ գտանէին կերակուրս
հարքն մեր : ＊ Եւ լուեալ յակոբայ թէ գտանի կերակուր 12
յեգիպտոս, առաքեաց զհարսն մեր յառաջագոյն
: ＊ և յերկրորդումն ետ ծանօթս յովսէփ եղբարց 13
իւրոց : և յայտնի եղև փարաւոնի ազգն ն՟ր : ＊ Առաքեաց 14
յովսէփ և կոչեաց զյակոբ զհայր իւր, և զա՟մ
ազգատոհմն՝ ոգիս եւթանասուն և հինգ : ＊ Եւ էջ 15
յակոբ յեգիպտոս . և վախճանեցաւ ինքն և հարքն մեր :
＊ և փոխեցան 'ի սիւքէմ, և եդան յայրին զոր ստացաւ 16
աբրահամ գնոց արծաթոյ յորդւոցն եմովրայ՝ 'ի սիւքէմ
: ＊ Իբրև մերձեցաւ ժամանակ աւետեացն՝ զոր 17
խոստացաւ ա՟ծ աբրահամու, աճեաց ժողովուրդն՝ և
բազմացաւ յոյժ յեգիպտոս : ＊ մինչև յարեաւ այլ թագաւոր 18
յեգիպտոս, որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ : ＊ Նա՝ 19
հնարեցաւ ազգին մերում, և չարչարեաց զհարսն մեր,
առնել ընկեցիկ զմանկունս նոցա զի մի ապրեսցին :
＊ Յորում ժամանակի ծնաւ մովսէս, և էր կայտառ 20
առաջի ա՟յ . որ և սնաւ 'ի տան հօր իւրոյ ամիսս երիս :
21 ＊ և յընկեցիկն առնել զնա՝ եբարձ զնա դուստրն փարաւոնի
22 , և սնոյց զնա իւր յորդեգիրս : ＊ և վարժեցաւ
մովսէս ա՟մ իմաստութ՟բ եգիպտացւոցն . և էր զօրաւոր
23 բանիւք և գործովք իւրովք : ＊ Իբրև լցաւ ն՟ր
քառասնամեայ ժամանակք, անկաւ 'ի սիրտ ն՟ր շրջել
24 զեղբարբք իւրովք՝ զորդւովքն ի՟լի : ＊ և տեսեալ զոմն
զրկեալ՝ պաշտպանեաց, և խնդրեաց զվրէժ զրկելոյն՝ սպանեալ
25 զեգիպտացին : ＊ Զմտաւ ածէր թէ իմասցին եղբարք
ն՟ր, զի ա՟ծ 'ի ձեռն նորա տալոց էր զփրկութ՟ի ն՟ց .
26 և նոքա ոչ իմացան : ＊ Եւ 'ի վաղիւ անդր երևեցաւ
ն՟ց մինչդեռ մարտնչէին, և վարեաց զն՟ս 'ի խաղաղութ՟ի
. ասէ՝ արք եղբարք էք, ընդէ՞ր զրկէք զմիմեանս :
27 ＊ Իսկ որ զրկէր զընկերն՝ մերժեաց զնա, և ասէ . ո՞ կացոյց
28 զքեզ իշխան և դատաւոր 'ի վերայ մեր : ＊ միթէ՝
սպանանել կամիցիս զիս, զոր օրինակ սպաներ երէկ
29 զեգիպտացին : ＊ Եւ փախեաւ մովսէս 'ի բանիցս յայսցանէ
, և եղև պանդուխտ յերկրին մադիամու . ուր ԲԳ
30 ծնաւ երկուս որդիս : ＊ Եւ 'ի կատարել ամացն քառասնից
, երևեցաւ ն՟մ յանապատին լերինն սինայ հրեշտակ
31 տ՟ն 'ի բոց հրոյ մորենւոյն : ＊ Եւ մովսիսի տեսեալ
զարմացաւ ընդ տեսիլն : և 'ի մատչելն ն՟ր նշմարել
32 , եղև ձայն տ՟ն՝ և ասէ : ＊ Ես եմ ա՟ծ հարց քոց,
ա՟ծ աբրահամու՝ և սահակայ՝ և յակոբայ : և զահի
33 հարեալ մովսէս՝ ոչ իշխէր հայել : ＊ Եւ ասէ ցնա տ՟ր .
լո՛յծ զկօշիկս ոտից քոց, զի տեղիդ յորում դուդ կացեր
34 ՝ երկիր սուրբ է : ＊ տեսանելով տեսի զչարչարանս
ժողովրդեան իմոյ որ յեգիպտոս, և լուայ հեծութ՟ե
ն՟ց, և իջի փրկել զն՟ս . և արդ՝ եկ առաքեցից զքեզ
35 յեգիպտոս : ＊ Զայն մովսէս՝ զոր ուրացան և ասէին .
ո՞ կացոյց զքեզ իշխան և դատաւոր 'ի վերայ մեր, զնա
ա՟ծ իշխան և փրկիչ առաքեաց 'ի ձեռն հրեշտակին,
36 որ երևեցաւ նմա 'ի մորենւոջն : ＊ Նա՛ եհան զն՟ս՝ արարեալ
նշանս և արուեստս յերկրին եգիպտացւոց,
և 'ի կարմիր ծովուն, և յանապատի՝ ամս քառասուն :
37 ＊ Այս մովսէս՝ որ ասաց ցորդիսն ի՟լի . մարգարէ ձեզ
յարուսցէ տ՟ր ա՟ծ յեղբարց ձերոց՝ իբրև զիս, նմա լուիջիք
38 : ＊ Սա է որ եղև յեկեղեցւոջն յանապատին ընդ
հրեշտակին, որ խօսեցաւ ընդ նմա 'ի լերինն սինայ՝ և
ընդ հարսն մեր . որ ընկալաւ զպատգամս կենդանիս
39 տալ մեզ : ＊ Որում ոչ կամեցան հնազանդ լինել հարքն
մեր, այլ մերժեցին և դարձան սրտիւք իւրեանց
40 յեգիպտոս : ＊ և ասեն ցահարոն . արա՛ մեզ աստուածս
որ երթիցեն առաջի մեր . զի մովսէսն այն որ եհան
զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց՝ ոչ գիտեմք զի եղև ն՟մ :
41 ＊ Եւ արարին յաւուրսն յայնսիկ որթ, և մատուցին
զոհս կռոց, և ուրախ լինէին 'ի գործս ձեռաց իւրեանց
42 : ＊ Դարձոյց ա՟ծ՝ և մատնեաց զն՟ս 'ի պաշտօն
զօրու

---

(15) Ոմանք . Ատէին յատենին :

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք . Թէ արդարև . . այդպէս է : (3) Ոմանք . Յերկիրն որ ցուցից : և ոմանք . յոր ցուցից : (4) Ոսկան . Փոխեաց և պանդխտ" : (4) Ոմանք . Դուք այժմիկ էք բնակ" : (5)(6) Ոմանք զանց արարեալ զՆ, այսպէս գրեն զհատս . Յետ ն՟ր մինչ ոչ գոյր ն՟ր որդի : Խօսեցաւ . . երկիր՝ և չարչարեսցեն զնա ամս չորեքհարիւր : (8) Ոմանք . Յաւուրն ութերորդի : (9) Ոմանք . Վաճառեցին զնա յեգ" : (9) Յօրինակին առաջի նշանակեալ ըստ սովորութ՟ե ոմանց գրեալ էր յեգիպտոս, եգիպտացւոցն : (11) Ոմանք . Յա՟մ երկիրն եգիպտացւոց . . կերակուր հայր" : (11) 'Ի բնաբնի գրոյ . Եւ 'ի քանան . և էր նեղութ՟ի մեծ : (12) Ոմանք . Յակոբոս եթէ գտա" : (13) Ոմանք . Ազգ ն՟ր փարաւոնի : (16) Օրինակ մի . Եւ եդան յայրի անդ : (16) Ոսկան . Յորդւոցն եմօրայ որդւոյ սիւքեմայ : (17) Յայլ գիրս . Եւ բազմացաւ յոյժ յեգիպ" : (19) Ոմանք . Եւ չարչարեալ զհարսն : (20) Ոմանք . Ծնաւ և մովսէս . . . ուր և սնաւ : (21) Ոմանք 'ի լուսն" . 'Ի Հ՟' դուստր, նշանակէին՝ Թերմութիս անուն . կամ, Թերմովթէս է անուն : (22) Ոմանք . Իմաստութ՟բն եգիպտացւոց : (22) Ոմանք 'ի լուսն" . 'Ի Հ՟' վարժեցաւ նշանակէին՝ խրատեցաւ : (23) Ոմանք . Իբրև լցան ն՟ր . . ժամկ : (23) Ոմանք 'ի լուսն" . 'Ի Հ՟' շրջել՝ նշանակէին՝ այց առնել . զոր և օրինակ մի առեալ նշանակէ 'ի բնաբանն : (24) Ոմանք . Զչարացաւ, խնդրեաց զվրէժ զրկելոյն՝ սպանանել զեգիպ" : (25) Ոմանք . Եթէ իմասցին եղբարքն ն՟ր . . տալոց է զփրկ" : (26) Օրինակ մի . Եւ ասէ . արք . . զրկէք ը՟ միմեանս : (27) Ոմանք . Զրկէրն զընկերն : (28) Ոմանք . Երէկ սպաներ : (29) Ոսկան . Յերկրին մադիամու : (29) Ոմանք . Ուր և ծնաւ երկու որ" : (30) 'Ի լուսն" . 'Ի լերինն սինայ . համաձայն ոմանց 'ի բնաբ" : (30) Յօրինակին 'ի բնաբանն 'ի Հ՟' մորենւոյն յետոյ յաւելեալ գրի, 'ի, առնել՝ 'ի մորենւոյն . զորոյ զանց արարաք, եղեալ համաձայն այլոց : (31) Ոսկան . Եւ մովսէս տեսեալ : (31)(32) 'Ի բնաբնի գրոյ . Ձայն տ՟ն . և ասէ . Ես եմ : (32) Ոսկան յաւելու . Ա՟ծ աբրահամու, ա՟ծ իսահակայ, և ա՟ծ յակոբու : (33) Ոմանք . Զկօշիկս յոտից քոց : (35) Ոմանք . Զոր ուրացանն և ասեն . ո՞ : (37) Ոմանք . Այս է մովսէս . կամ, այս մովսէս է . . Նա յարուսցէ ձեզ տ՟ր ա՟ծ ձեր յեղ" : (38) Ոմանք . Նա եղև յեկեղեցւոջն յանապատի . . . պատգամս կեն" : (39) Ոսկան . Հնազանդիլ հարքն մեր : (41) Յօրինակին . Յաւուրսն յայնմիկ որթ : Այլ ոմանք . Յաւուր յայնմիկ : (42) Ոմանք . Ո՟չ դրեալ

զօրութ՟ս երկնից · ո՟ր եւ գրեա՛լ է 'ի գիրս մարգարէից ·
մի' թէ զո՞հս եւ պատարագս մատուցէք ինձ զամս քա֊
ռասուն յանապատին՝ տո՛ւնդ Իղի : * Եւ առէք զվրանն 43
մողոքայ, եւ զաստղն աստուածոյն հռեմփայ, զպատ֊
կերսն զոր արարէք երկիր պագանել ն՟ց · եւ փոխեցից
զձեզ յա՛յն կողմ բաբելացւոց : * Խորանն վկայութ՟ե 44
էր ընդ հարսն մեր յանապատին · ո՟ր հրամա՛ն ետ որ
խօսէրն ընդ մովսէսի, առնել զայն ըստ օրինակին զոր
ետես : * Զոր եւ ընկալեալ բերէին հարքն մեր հան֊ 45
դերձ յեսուաւ 'ի վիճակ ազգացն, զորս մերժեաց ա՟ծ
յերեսաց հարցն մերոց · մինչեւ յաւուրս դաւթի, * որ 46
եգիտ շնորհս առաջի ա՟յ, եւ խնդրեաց գտանել յարկս
ա՟յ յակոբայ : * Նա եւ սողոմոն շինեաց նմա տուն : 47
* այլ ո՛չ եթէ բարձրեալն 'ի ձեռագործ տաճարս բը֊ 48
նակէ : Այլ ո՟ր մարգարէն ասէ · * երկինք աթոռ իմ 49
են, եւ երկիր պատուանդան ոտից իմոց · ո՞րպիսի տուն
շինեցէք ինձ՝ ասէ տ՟ր · կամ զի՞նչ տեղի հանգստեան
իմոյ · * ո՛չ ձեռն իմ արար զայս ա՟մ : * Խստապարա֊ 50
նոցք եւ անթլփատք սրտիւք եւ ականջօք : դուք հանա֊ 51
պա՛զ հոգւոյն ս՟բ հակառակ կայք · ո՟ր հարքն ձեր,
եւ դուք : * Զո՞ ոք 'ի մարգարէիցն ո՛չ հալածեցին հար֊ 52
քըն ձեր · եւ սպանին զայնոսիկ որ յառաջագոյն պատ֊
մեցին վ՟ս գալստեան արդարոյն · որոյ դուք այժմ մատ֊
նիչք եւ սպանողք եղերուք · * որք առէք զօրէնս 'ի 53
հրամանս հրեշտակաց, եւ ո՛չ պահեցէք : * Եւ լուեալ 54
զայս զայրանային 'ի սիրտս իւրեանց, եւ կրճտէին զա֊
տամունս 'ի վերայ նորա : * Եւ նա էր լի՛ հոգւով 55
սրբով · հայեցաւ յերկինս՝ եւ ետե՛ս զփառս ա՟յ, եւ զյ՟ս
զի կա՛յր ընդ աջմէ ա՟յ : եւ ասէ՝ ահա տեսանեմ զեր֊
կինս բացեալ՝ եւ զորդի մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ ա՟յ :
* Աղաղակեա՛լ 'ի ձայն մեծ, խցին զականջս իւրեանց, 56
եւ դիմեցին առ հասարակ 'ի վերայ ն՟ր : * Եւ հանեալ 57
արտաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին զնա : եւ վկայքն դնէին
զձորձս իւրեանց առ ոտս երիտասարդի միոջ՝ որ կո֊
չէր սաւուղ : * Եւ քարկո՛ծ առնէին զստեփաննոս, որ 58
կարդայր եւ ասէր · տ՟ր յ՟ս՝ ընկա՛լ զոգի իմ : * Եդ 59
ծունր՝ եւ աղաղակեաց 'ի ձայն բարձր · տ՟ր, մի՛ հա֊
մարիր դոցա զայս մեղս : եւ զայս իբրեւ ասաց՝ ննջեաց ·
եւ սաւուղ էր կամակից սպանմանն նորա :

ԳԼ: Ը:

Թ· Եւ եղեւ յաւուր յայնմիկ հալածումն մեծ 'ի վերայ 1
եկեղեցւոյն յ՟եմ · եւ ամենեքեան ցրուեցա՛ն 'ի գե֊
ւղս հրէաստանի եւ 'ի սամարիա՝ բա՛ց յառաքելոցն :
* Եւ բարձին զստեփաննոս արք երկիւղածք, եւ արա֊ 2
ԲԴ րին կո՛ծ մեծ 'ի վերայ ն՟ր : * Բայց սաւուղ վնասա֊ 3
կա՛ր էր եկեղեցւոյն · 'ի տունս տունս մտանէր, քար֊
շեալ զարս եւ զկանայս՝ մատնէր 'ի բանտ : * Եւ ցրի֊ 4
ւեալքն՝ շրջէին աւետարանելին զբանն : * Իսկ փիլիպ֊ 5
պոս իջեալ 'ի քաղաքն սամարացւոց՝ քարոզէր նոցա
6 զք՟ս յ՟ս : * Ո՛ւնկն դնէին ժողովուրդքն բանիցն փի֊
լիպպոսի միաբան, 'ի լսել ն՟ց եւ 'ի տեսանե՛լ զնշան֊
7 սն զոր առնէր : * Քանզի բազումք որ ունէին զայսս
8 պիղծս, աղաղակէին 'ի ձայն մեծ եւ ելանէին : * եւ բա֊
9 զում անդամալոյծք եւ կաղք բժշկէին : * եւ եղեւ ու֊
րախութիւն մեծ 'ի քաղաքին յայնմիկ :

Այր ոմն սիմովն անուն, յառաջագո՛յն էր 'ի քաղա֊ Ժ
քին · մոգէր եւ ապշեցուցանէր զազգն սամարացւոց ·
10 ասել զանձնէ թէ իցէ մեծ ոմն : * Յոր հայէին ամե֊
նեքեան 'ի փոքուէ մինչեւ 'ի մեծամեծս՝ եւ ասէին, սա՛
11 է զօրութ՟ի ա՟յ՝ որ կոչի մեծ : * հայէին 'ի նա վ՟ս բ՟զմ ժա֊
12 մանակաց մոգութե՟քն ապշեցուցանելո՛յ զն՟ս : * Բայց
յորժամ հաւատացին փիլիպպոսի, որ աւետարանէր
վ՟ս արքայութ՟են ա՟յ, եւ անուանն յ՟ի ք՟ի, մկրտէին
13 ամենեքեան արք եւ կանայք : * Այլ եւ ինքն սիմովն
հաւատա՛ց, եւ մկրտեալ կանխէր առ փիլիպպոս : տե֊
սեալ զնշանսն եւ զմեծամեծ զօրութիւնսն որ լինէին՝ զար֊
14 մանա՛յր : * Իբրեւ լուան որ յ՟եմ առաքեալքն էին, թէ
եւ 'ի սամարիա՛յ ընկալան զբանն ա՟յ, առաքեցին առ
15 ն՟ս զպետրոս եւ զյովհաննէս : * որք իջեալ կացին յա֊
16 ղօթս 'ի վերայ նոցա, ո՟ր զի առցեն զհոգի ս՟բ · * զի
ցայնժամ չեւ ևս էր եւ ո՛չ 'ի վերայ միո՛յ ն՟ց հասեալ ·
17 բայց միայն մկրտեալք էին յանուն տ՟ն յ՟ի : * Յայն֊
ժամ եդին զձեռս 'ի վերայ ն՟ց՝ եւ առնուին հոգի ս՟բ :
18 * Տեսեալ սիմոնի՝ թէ ձեռն 'ի վերայ դնելով առա֊ ԺԱ
քելոցն՝ տուեա՛լ լինի հոգի ս՟բ, մատոյց ն՟ց ինչս՝ եւ ա֊
19 սէ · * տո՛ւք եւ ինձ զիշխանութիւնս զայս, զի յոր վ՟ր
դնիցեմ զձեռս՝ առցէ զհոգի ս՟բ : Եւ պետրոս ասէ
20 ցնա · * արծաթ քո ընդ քեզ լիցի 'ի կորուստ, զի ըզ֊
21 պարգեւսն ա՟յ համարեցար ընչիւք ստանալ : * ո՛չ գոյ
մասն եւ վիճակ 'ի բանիդ յայդմիկ · քանզի սիրտ քո ո՛չ
22 է ուղիղ առաջի ա՟յ : * Ապաշխարեա՛ դու 'ի չարեացդ
քո յայդցանէ, եւ աղաչեա՛ զա՟ծ · թերեւս թողութ՟ե լի֊
23 ցի քեզ 'ի մեղմէս խորհրդոց սրտի քո : * Զի 'ի դառ֊
նութ՟ե մաղձի, եւ 'ի կնճիռ անիրաւութ՟ե տեսանեմ
24 զքեզ : * Պատասխանի ետ սիմոն եւ ասէ · աղաչեցէք
դուք վ՟ս իմ զտ՟ր, զի մի՛ ինչ եկեսցէ 'ի վերայ իմ՝ յո֊
25 րոց դուքդ ասացէք : * Եւ ն՟ց եդեալ վկայութ՟ի խօ֊
սեցա՛ն զբանն ա՟յ, եւ դարձա՛ն յ՟եմ · եւ 'ի բազում 'ի
գեւղս սամարացւոցն աւետարանէին :
26 * Հրեշտա՛կ տ՟ն խօսեցաւ առ փիլիպպոս՝ եւ ասէ · ա֊ ԺԲ
րի՛ եւ գնա դու 'ի կողմն հարաւոյ՝ ընդ ճանապարհ որ ԲԵ
27 իջանէ յ՟եմէ 'ի գազայ · զի այս է անապատ : * Եւ յա֊
րեաւ գնա՛ց : Եւ ահաւասիկ այր մի եթովպացի ներ֊
քինի, հզօր կանդակա՛յ տիկնոջ եթովպացւոց, որ էր
'ի վերայ ա՟մ գանձուց ն՟ր · որ եկեալ էր երկիր պա֊
28 գանել յ՟եմ : * եւ անդրէն դարձեալ նստեալ 'ի կառս
29 իւրում, ընթեռնո՛յր զմարգարէն զեսայի : * Ասէ հո֊
գին ցփիլիպպոս · մատի՛ր եւ յարեա՛ց 'ի կառսդ յայդո֊
30 սիկ · * Եւ ընթացեալ փիլիպպոս՝ լսէր զի ընթեռ֊
նոյր զեսայի մարգարէ : եւ ասէ · գիտիցե՞ս որդեւք զոր
ըն֊

է · · մարգարէիցն · · · տունդ Իղի : (43) Ոմանք · Զպատ֊
կերսն զոր · · յայն կողմն բա" : (45) Ոմանք · Բերէին հարքն
մեր · · յեսովաւ 'ի վի" · · յաւուրսն դաւթի : (49) Յօ֊
րինակին ա՟յլ · Աթոռ իմ էն, եւ : (49) Ոմանք · Եւ երկիրս
պատ" : (50) Ոմանք · Ո՛չ ձեռք իմ արար : (51) Ոմանք · Որ֊
պէս եւ հարքն ձեր : (52) Բ՟զմք · Զո՛ 'ի մարգարէիցն :
(55) Օրինակ մի · Հայեցեալ յեր" · · զի կայր ը՟ աջմէ, եւ ա֊
սէ : (56) Ոմանք · Աղաղակեցին 'ի ձայն : (57) 'Ի բ՟զմ ա՟յլ ·
Քարկոծէին զնա : (58) Ոմանք · Ընկալ զհոգի իմ : (59) Ո֊
մանք · Եդ ծունր · աղաղակեաց · · մի՛ համարիր սոցա :
Գլ · Ը · (1) Ոմանք · Յաւուրն յայնմիկ : Ոք ոսկան · Յա֊
ւուրսն յայնոսիկ : (1) Ոմանք · Հրէաստանի եւ սամա֊
րեայ, բայց յա" : Ոք օրինակ մի · Եւ 'ի շամրին : (3) Ոմանք ·
Քարշէր զարս եւ զկանայս, եւ մատ" : (4) Օրինակ մի ·
Եւ առաքեալքն շրջէին եւ աւե" : (5) Ոմանք · Քարոզէր
ն՟ց զք՟ս : Եւ այլ ոմանք · Նոցա զյ՟ս : (7) Ոմանք · Զայս
պիղծս : (8) Ոմանք · Անդամալուծք : (9) Ոմանք · Անուն
սիմովն : (9) Օրինակ մի · Եւ մոգ էր · · եթէ իցէ : (10) Ո֊
մանք · Մինչեւ ցմեծամեծս : (12) Օրինակ մի · Հաւատա֊
ցին բանիցն փիլիպ" · · · եւ յանունն յ՟ի ք՟ի : Եւ այլ օրինակ
մի · եւ անուամբն յ՟ի ք՟ի : (13) Ոմանք 'ի լսել" · 'Ի վ՟ր կան֊
խէր · նշանակէն, ցանկորդէր : (13) Օրինակ մի · Եւ զմե֊
ծամեծ սքանչելագործութիւնն զոր լինէր, եւ զար" :
(15) Ոմանք · Զի առցեն զհոգին ս՟բ : (16) Ոմանք · Զի
յայնժամ չեւ : (18) Ոմանք · Զի ձեռս 'ի վ՟ր դնէ" · · հո֊
գին ս՟բ : (19) Ոմանք · Տուք ինձ զիշխանութիւնդ զայդ · ·
առցէ հոգի ս՟բ : (20) Ոմանք · Զի զպարգեւսն ա՟յ : (21) Օ֊
րինակ մի · Մասն եւ բաժին յիրիդ յայդմիկ : (22) Օրի֊
նակ մի · 'Ի մեղմէ խորհրդոց : (22) Ոմանք · 'Ի չարեաց քոց
յայդցանէ : (24) Ոմանք · Մի եկեսցէ · · յորոց ասացէք :
(25) Բ՟զմք · Եւ 'ի բ՟զմ գեւղս սամարայ" : (25) Օ֊
րինակ մի · Աւետարանէին զբ՟ն : (26) Ոմանք · Եւ գնա՛
ընդ կողմն · · · այն է անապատ : (27) Ոմանք · Տիկ֊
նոջ եթովպացւոյ : (28) Ոմանք · Եւ էր անդրէն դար" ·
զմրգրէ եսայի : (29) Ոմանք · Մատիր յարեա՛ց : (30) Ո֊
մանք · Եւ ընթացաւ փի" : (30) Ոմանք · Զոր ընթեռ

ընթեռնուցուդ: * Եւ նա ասէ՝ զիա՞րդ կարիցեմ, թէ 31
ոչ ոք առաջնորդեսցէ ինձ: Եւ աղաչեաց զփիլիպպոս՝ ե-
լանել նստել ը̄ նմա: * Եւ գլուխ գրոցն զոր ընթեռ- 32
նոյր՝ էր այս. Իբրև զոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ, և
իբրև զորոջ առաջի կտրչի իւրոյ անմռունչ, այնպէս
ոչ բանայ զբերան իւր: * 'Ի խոնարհութե̄ նր̄ դատաս- 33
տան նր̄ բարձաւ, և զազգատոհմ նր̄ ո՞ պատմեսցէ. զի
բառնան յերկրէ կեանք նր̄: * Պատասխանի ետ ներ- 34
քինին փիլիպպոսի, և ասէ. աղաչեմ զքեզ՝ վս̄ ո՞յր ա-
սէ մարգարէն զայս. վս̄ իւր, եթէ վս̄ այլո՞յ ուրուք:
* Եբաց փիլիպպոս զբերան իւր, և սկսեալ 'ի գրոցս 35
յայսմանէ՝ աւետարանեաց նմա զյս̄ քս̄: * Իբրև եր- 36
թային զճանապարհայնն, եկին 'ի ջո՛ւր ինչ. և ասէ ներ-
քինին, ահաւասիկ ջուր՝ զի՞նչ արգելու զիս 'ի մկր-
տելոյ: * Եւ ասէ ցնա. եթէ հաւատաս բոլորով սըր- 37
տիւ քով մարթ է: Պատասխանի ետ ներքինին և ասէ.
հաւատամ՝ եթէ յս̄ քս̄ որդի ա̄յ: * Եւ հրամայեաց 38
կացուցանել զկառսն. և իջին երկոքին 'ի ջուրն՝ փի-
լիպպոս և ներքինին, և մկրտեաց զնա: * Եւ իբրև 39
ելին 'ի ջրոյ անտի, հոգի̄ տե̄ եկն 'ի վերայ ներքինւոյն.
և հրեշտակ տն̄ յափշտակեաց զփիլիպպոս, և ոչ ևս ե-
տես զնա ներքինին. և գնայր զճանապարհս իւր ու-
րախութբ̄: * Բայց փիլիպպոս գտաւ յազովտոս. և 40
շրջեալ աւետարանէր ամենայն քաղաքացն, մինչև 'ի
գալ նորա 'ի կեսարիայ:

ԳԼ. Թ.

ԺԳ
ԲԴ

Իսկ սաւղոս տակաւին լցեալ սպառնալեօք և սպան- 1
մամբ աշակերտացն տն̄, մատուցեալ առ քահանայա-
պետսն. * խնդրեաց 'ի նմանէ թուղթս 'ի դամաս- 2
կոս առ ժողովսն. ո̄ք թէ զոք գտցէ զայնր ճանապար-
հաւ՝ արս կամ կանայս, կապեալ ածցէ յե̄մ: * Եւ 3
ընդ երթալն նր̄՝ եղև մերձենալ 'ի դամասկոս. յան-
կարծակի շուրջ զնովաւ փայլատակեաց լոյս յերկնից:
* և անկեալ յերկիր, լուաւ բարբառ՝ որ ասէր ցնա. 4
սաւո՛ւղ սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս: * Եւ ասէ՝ ո՞վ 5
ես տր̄: Եւ նա ասէ. ես եմ յս̄ զոր դու հալածես.
* այլ յոտն կաց՝ և մուտ 'ի քաղաք, և պատմեսցի քեզ՝ 7
զինչ քեզ պարտ իցէ առնել: Իսկ արքն որ ը̄ նմայն
երթային, կային անշշունջ. զձայնն միայն լսէին, բայց
տեսանէին և ոչինչ: * Յարեաւ սաւղոս յերկրէ ան- 8
տի, և աչօք բացօք ոչ զոք տեսանէր. զձեռանէ նորա
առեալ մուծին 'ի դամասկոս: * և էր անդ աւուրս 9
երիս, և ոչ տեսանէր. և ոչ եկեր և ոչ արբ: * Եւ 10
էր ոմն աշակերտ 'ի դամասկոս՝ անանիայ անուն. ա-
սէ ցնա տր̄ 'ի տեսլեան, անանիա՛յ: և նա ասէ, ահա-
ւասիկ եմ տր̄: * Եւ ասէ ցնա տր̄. յոտն կաց և գնա՛ 11
ընդ փողոցն՝ որ կոչի ուղիղ, և խնդրեսցես յապարանս
յուդայ՝ սաւղոս անուն զտարսոնացի, զի կայ դեռ
12 յաղօթս: * Եւ ետես 'ի տեսլեան այր մի անանիայ ա-
նուն, մտեալ և եդեալ 'ի վերայ նորա զձեռն, որպէս
13 զի տեսցէ: * Պատասխանի ետ անանիա. տր̄՝ լուայ
'ի բազմաց վս̄ առնն այնորիկ՝ որչափ արար չարիս սըր-
14 բոց քոց յե̄մ. * և աստ ունի իշխանութի̄ 'ի քահա-
նայապետիցն, կապել զամենեսեան որ կարդան զա-
15 նուն քո: * Ասէ ցնա տր̄. երթ դու, զի անօթ ընտ-
րութե̄ է ինձ նա, կրել զանուն իմ առաջի հեթանո-
16 սաց՝ և թագաւորաց՝ և որդւոցն իսրայէլի: * քան-
զի ես իսկ ցուցից նմա՝ որչափ պա՛րտ իցէ նմա չարչա-
17 րել վս̄ անուան իմոյ: * Եւ գնաց անանիայ և եմուտ
յապարանսն. և եդեալ 'ի վերայ նր̄ ձեռս, և ասէ.
սաւո՛ւղ եղբայր՝ 'ի վե՛ր հայեաց, տր̄ առաքեաց զիս,
յս̄ որ երևեցաւն քեզ 'ի ճանապարհին յորում գայիրն.
18 ո̄ք զի տեսցես, և լցցիս հոգւով սրբով: * Եւ վաղ-
վաղակի անկան յաչաց նր̄ իբրև կեղևանք. ետես, և
19 յարեաւ մկրտեցաւ. * և առեալ կերակուր զօրացաւ:
Եւ եղև 'ի դամասկոս ընդ աշակերտսն աւուրս ինչ:
20 * և վաղվաղակի 'ի ժողովուրդսն քարոզեաց զյս̄, թէ
21 սա է որդին ա̄յ: * Զարմացեալ էին ամենեքեան, որ
լսէին, և ասէին. ո՞չ սա էր որ աւերն հարկանէր յե̄մ
զայնոսիկ որ կարդային զանուն յս̄ի. և այսր նմին իրի
եկեալ էր, զի կապեալս զնոսա տարցի առ քահանա-
22 յապետսն: * Այլ սաւղոս առաւել ևս զօրանայր՝ և յաղ-
թահարէր զհրեայսն, որ բնակեալ էին 'ի դամասկոս.
23 և խելամտեցուցանէր թէ սա է քս̄ն: * Իբրև կատա-
րէին աւուրք բզ̄մք, խորհեցան հրեայքն սպանանել
24 զնա: * Յայտնեցաւ սաւղոսի նենգութին նց̄. քանզի
պահէին զդրունսն 'ի տուէ և 'ի գիշերի, ո̄ք զի սպան-
25 ցեն զնա: * Եւ առեալ զնա աշակերտացն 'ի գիշերի՝
26 ընդ պարիսպն կախեալ իջուցին վանդակաւ: * Իբ-
րև եկն սաւղոս յերուսաղէմ, ընդելանէր յարել յա-
շակերտսն. և ամենեքեան երկնչէին 'ի նմանէ, չհաւա-
27 տային թէ իցէ աշակերտ: * Բայց բառնաբայ առեալ
զնա ած առ առաքեալսն. և պատմեաց նց̄՝ որպէս 'ի
ճանապարհին ետես զտր̄, և զի խօսեցաւ ընդ նմա.
28 և զի 'ի դամասկոս համարձակեցաւ յանուն յս̄ի: * Եւ
էր ընդ նս̄ մտանել և ելանել յե̄մ, համարձակեալ յա-
29 նուն տն̄. * խօսէր և վիճէր ընդ յոյնսն. և նոքա խո-
30 կային սպանանել զնա: * Եւ իմացեալ եղբարց՝ իջու-
ցին զնա 'ի կեսարիա, և առաքեցին զնա 'ի տարսոն:
31 * Բայց եկեղեցին ընդ ամ̄ հրէաստան՝ և 'ի սամա-
րիայ և 'ի գալիլեա ունէր խաղաղութի̄, շինեալ և եր-
թեալ զհետ երկիւղի տն̄: և մխիթարութբ̄ հոգւոյն
սր̄յ բազմանայր:
32 * Եւ եղև 'ի շրջելն պետրոսի առ ամենեքումբք, իջա-
նել նմա և առ սուրբսն՝ որ բնակեալ էին 'ի լիւդիա: ԺԴ
* և ԲԵ

նուադ: (31) Ոմանք. Կարիցեմ գիտել, թէ ոք ոչ ուսուց": (32) Ոսկան. Եւ գլուխ գրոյն: (32) Օրինակ մի. Անմռունչ կայ. այնո̄ւ: (33) Ոմանք. Առ խոնարհութե̄ նր̄: (35) Ոմանք. Եւ սկսաւ խօսել 'ի գրոցս յայսցանէ, աւետարանեաց նմ զյս̄: (36) Ոմանք. Զճանապարհայն... զինչ արգելու զիս 'ի մկր": (37) Ոսկան յաւելու. Ասէ ցնա փիլիպպոս: (37) 'Ի բազում գիրս. Պատասխանի ետ ներքինին, և: (37) Ոմանք. Եթէ է յս̄ քս̄: և ոմանք. եթէ յս̄ քս̄ է: (38) Ոմանք. Երկոքեանն 'ի ջուրն: (39) Ոմանք. Հոգին տե̄ եկն... զճանապարհ իւր: (40) Ոմանք. Գտաւ յազովտ".. քարոզեաց մինչև 'ի գնալ նր̄ 'ի կեսարիա:

Գլ. Թ. (1) Օրինակ մի. Սպառնալեօք և ցասմամբ աշա": (1) Ոմանք. Առ քահանայապետսն: (2) Ոմանք. Խնդրեաց 'ի նմանէ .. առ ժողովուրդսն .. զայնր ճանապարհի. արս: (3) Ոմանք. Ընդ երթալ նորա .. մերձենալ 'ի դամասկոս առ ժամն .. փայլատակեալ: (4) Ոմանք. Եւ լուաւ բարբ": (5) Ոսկան ապաքէն առեալ 'ի լատինականէն (առ որս երևի հաւաքեալ 'ի սորին գլ. ԻԲ. և ԻԶ.) յաւելու. Հալածես: Խիստ է քեզ ընդ խթան աքացել: 6 * Եւ զարհուրեալ և ապշեալ լեալ ասաց. Տր, զի՞նչ կամիս առնել: * և ասէ ցնա Տր. այլ յոտն: Զորոց զոյգ առնէն տե̄

Գրչագիրք մեր՝ համաձայն հնագոյն և ընտրելագոյն օրինակաց յունաց: (7) Ոմանք. 'Ի քաղաք. կամ, 'ի քաղաքդ .. զինչ պարտ իցէ. կամ, զոր ինչ պարտ իցէ .. որ ը̄ նմա էր".. ըզձայն միայն: (8) Ոմանք. Եւ աչօք ոչ զոք տեսա": (8) Բզ̄մ. Զձեռանէ առեալ նր̄: (10) Ոմանք. Անանիա անուն.. և ասէ ցնա տր̄, անանիա. և նա ասէ աւասիկ եմ: (11) Ոսկան. Անուն տարսոնացի: (12) Ոսկան. Անանիա անուամբ: (12) Ոմանք. 'Ի վր̄ նր̄ ձեռս: (13) Ոմանք. Պատասխանի ետ նմա ա'.. վս̄ առնս այսորիկ: (15) Ոմանք. Է նա ինձ: (16) Ոմանք. Բզ̄ի. և ես իսկ ցուցից նմ.. չարչարել նմ: (17) Ոմանք. Զձեռս, ասէ... յորում գայիր: (18) Օրինակ մի յաւելու. * Եւ նոյն ժամայն 'ի վեր հայեցաւ. և վաղվաղակի անկաւ: (18) Յօրինակին. Իբրև կեղևանք: (19) Ոմանք. Առեալ ինչ ը̄ աւուրս": (20) Ոմանք. Քարոզեաց զքս̄: (21) Օրինակ մի. Զարմանային ամենքին, որ լսէին: (21) Ոմանք. Ոչ աւեր հար".. Եկեալ է, զի: (22) Օրինակ մի. Եւ խելամտեցուցանէր թէ: (26) Ոմանք. Ընդելանէր յա".. եթէ իցէ աշակերտ": (27) Ոմանք. Առեալ ած զնա: (28) Օրինակ մի. 'Ի մտանել և յելանել: (31) Ոմանք. Շինեալ և երթալ: (32) Ոմանք. 'Ի լիւդիա. կամ, 'ի լւդա:

* Եւ եգիտ անդ այր մի, որում անուն էր Էնեայ, ութ- 33
ամեան դնէր ՚ի մահիճս անդամալոյծ: * Եւ ասէ ցնա 34
պետրոս, Էնեայ՝ բժշկէ զքեզ տ՟ր յ՟ս ք՟ս, արի և քե-
զէն թօթափեա զանկողինս քո: և վաղվաղակի յարեաւ:
* Եւ տեսին զնա ամենեքեան որ բնակեալ էին ՚ի լիւ- 35
դիայ, և ՚ի սարոնիայ, որք և դարձան իսկ ՚ի տ՟ր: * Եւ 36
՚ի յոպպէ էր կին մի աշակերտեալ՝ անուն տաբիթայ,
որ անուանեալ կոչի այծեմնիկ. սա էր լի գործովք
բարեօք և ողորմութեամբք զոր առնէր: * Եւ եղև յա- 37
ւուրսն յայնոսիկ հիւանդանալ նմա և մեռանել. լուա-
ցին զնա՝ և եդին ՚ի դստիկոնի անդ. * և մերձ 38
էր լիւդիայ ՚ի յոպպէ: աշակերտացն լուեալ եթէ պետ-
րոս անդ է, առաքեցին երկուս արս առ նա, աղա-
չել՝ զի մի դանդաղեսցի գալ առ ն՟ս: * Եւ յարու- 39
ցեալ պետրոս եկն ընդ ն՟ս. զոր իբրև եկն՝ հանին ՚ի
վերնատունն, և կացին շուրջ զնովաւ այրիքն ա՟մ. լային
և ցուցանէին զձորձս և զհանդերձս, որչափ առնէր ն՟ց
այծեմնիկն: * Եւ հանեալ արտաքս զամենեսեան պետ- 40
րոսի, եդ ծունր՝ եկաց յաղօթս. և դարձաւ ՚ի մար-
մինն՝ և ասէ. տաբիթայ արի կաց յանուն տ՟ն յ՟ի ք՟ի:
Եւ նա եբաց զաչս իւր, և տեսեալ զպետրոս՝ նստաւ
կանգուն: * Ձեռն ետ նմա՝ և յարոյց զնա. կոչեաց 41
զսուրբսն և զայրիսն, առաջի կացոյց զնա կենդանի:
* Եւ յայտնի եղև ընդ ա՟մ յոպպէ. և հաւատացին 42
բազումք ՚ի տ՟ր: * Եւ եղև աւուրս բազումս լինել նմա 43
՚ի յոպպէ՝ առ ումեմն սիմօնի խաղախորդի:

ԳԼ. Ժ.

ԺԵ
գ ա

Այր մի էր ՚ի կեսարիայ՝ անուն կոռնելիոս. հար- 1
իւրապետ, ՚ի գնդէ որ կոչէր իտալիացի. * բա- 2
րեպաշտօն և երկիւղած յ՟այ ա՟մ տամբ իւրով. առնէր
ողորմութիւնս բազումս ՚ի ժողովրդեանն. և յաղօթս կայր
առ ա՟ծ յա՟մ ժամ: * Ետես ՚ի տեսլեան յայտնապէս 3
զիններորդ ժամու աւուրն, զհրեշտակ ա՟յ զի մտանէր
առ նա՝ և ասէր ցնա. կոռնելիէ: * Եւ նա հայեցեալ 4
ը՟ նա՝ զարհուրեցաւ. և ասէ, զի՞ է տ՟ր: Եւ ասէ ցնա.
աղօթք քո՝ և ողորմութիւնք քո ելին յիշատակաւ առա-
ջի ա՟յ: * և արդ յղեա արս ՚ի յոպպէ՝ և կոչեա ըզ- 5
սիմոն զոմն՝ որ կոչի պետրոս. * Նա մտեալ է առ սի- 6
մոնի ումեմն խաղախորդի, որոյ է տունն մերձ ՚ի ծով:
* Եւ իբրև գնաց հրեշտակն որ խօսէր ընդ նմա, կո- 7
չեաց երկուս ՚ի ծառայիցն, և զինուոր մի բարեպաշ-
տօն ՚ի սպասաւորացն իւրոց, * և պատմեալ ն՟ց զա՟մ՝ 8
առաքեաց զն՟ս ՚ի յոպպէ: * Եւ ՚ի վաղիւ անդր ՚ի ճա- 9
նապարհ անկանել ն՟ց՝ և մօտ ՚ի քաղաքն լինել, ել
պետրոս ՚ի տանիսն կալ յաղօթս զվեցերորդ ժամուն:
* քաղցեաւ, և կամէր ճաշակել: Եւ ՚ի պատրաստելն 10
ն՟ց՝ եղև ՚ի վերայ ն՟ր զարմացումն: * և տեսանէ զեր- 11
կինս բացեալ. և զչորեցունց տանոց կախեալ անօթ
ինչ իբրև կտաւոյ մեծի իջեալ նստեալ ՚ի վերայ երկ-
12 րի. * յորում էր ա՟մ չորքոտանիք, և սողունք երկրի,
13 և թռչունք երկնից: * և եղև ձայն առ նա յերկնից.
14 արի պետրոս՝ զեն և կեր: * Եւ պետրոս ասէ. քա՛ւ
լիցի տ՟ր, զի ոչ երբեք կերայ խառնակ ինչ և անսուրբ:
15 * Ձայն եղև առ նա կրկին անգամ. զոր ա՟ծ սրբեաց՝
16 դու մի պղծեր: * Այս եղև երկիցս, և վերացաւ ա-
17 նօթն յերկինս: * Եւ մինչդեռ զարմացեալ էր ընդ
միտս պետրոս՝ թէ զի՞նչ իցէ տեսիլն զոր ետես. ահա
արքն առաքեալք ՚ի կոռնելեայ՝ հարցին զապարանիցն
18 սիմոնի, կացին առ դրանն, * կոչեցին և հարցանէին,
19 եթէ սիմոն՝ որ կոչի պետրոս՝ աստ մտեալ իցէ: * Եւ
մինչդեռ պետրոս զմտաւ ածէր վ՟ս տեսլեանն, ասէ հո-
20 գին ցնա. ահաւասիկ արք ոմանք խնդրեն զքեզ: * այլ
արի էջ՝ և երթ ընդ ն՟ս առանց իրիք խղճելոյ, զի ես
21 առաքեցի զն՟ս: * Եւ իբրև էջ պետրոս առ ն՟ս, ասէ.
ահաւասիկ ես եմ զոր խնդրէքդ. զի՞նչ իրք են՝ վ՟ս ո-
22 րոյ եկիքդ: * Եւ նոքա ասեն, կոռնելիոս հարիւրա-
պետ՝ այր արդարև երկիւղած յ՟այ, վկայեալ յա՟մ ազ-
գէն հրէից. հրաման առեալ ՚ի հրեշտակէ սրբոյ՝ կո-
23 չել զքեզ ՚ի տուն իւր՝ և լսել բանս ՚ի քէն: * կոչեաց
զնոսա ՚ի ներքս՝ և առ իւր ագոյց: Եւ ՚ի վաղիւ անդր
յարուցեալ պետրոս գնաց ընդ ն՟ս. և ոմանք յեղբարց
24 անտի որ ՚ի յոպպէ էին՝ եկին ընդ նմա: * Եւ ՚ի վա-
ղիւ անդր՝ մտին ՚ի կեսարիա. և կոռնելիոս մնայր ն՟ց,
կոչեցեալ զազգատոհմն իւր՝ և զկարեւոր բարեկամսն:
25 * Եւ եղև ՚ի մտանելն պետրոսի, ընդ առաջ եղև նմա գ բ
կոռնելիոս, անկեալ առ ոտս ն՟ր երկիր պագանէր:
26 * Եւ պետրոս կանգնեաց զնա՝ և ասէ. յոտն կաց՝ և
27 ես ինքն մարդ եմ: * և խօսելով ընդ նմա եմուտ ՚ի
28 ներքս. և գտանէր անդ ժողովեալ զբազումս: * Եւ ա-
սէ ցն՟ս. դուք ինքնին գիտէք՝ որպէս անմարթ է առն
հրէի հպել կամ մերձենալ առ այլազգի. և ինձ ա՟ծ
եցոյց՝ մի զոք խառնակ կամ անսուրբ ասել ՚ի մարդ-
29 կանէ: * Վասն այսորիկ և առանց ընդ բանս ինչ ա-
ծելոյ եկի կոչեցեալ. բայց արդ՝ հարցանեմ, յի՞նչ
30 պէտս կոչեցէք զիս: * Եւ կոռնելիոս ասէ. յառաջ-
քան զչորս աւուրս մինչ ցայս ժամ կայի յաղօթս յիննն
ժամն ՚ի տան իմում, և ահա այր մի եկն եկաց առա-
31 ջի իմ ՚ի հանդերձս պայծառս, և ասէ. * կոռնելիէ,
լուեալ եղեն աղօթք քո. և ողորմութիւնք քո յիշատակե-
32 ցան առաջի ա՟յ: * Եւ արդ՝ յղեա արս ՚ի յոպպէ, և
կոչեա զսիմոն՝ որ կոչեցեալն է պետրոս. սա՝ մտեալ
է ՚ի տան սիմոնի ուրումն խաղախորդի մերձ ՚ի ծով.
33 որ եկեսցէ և խօսեսցի ընդ քեզ: * Եւ ես իսկևիսկ՝
յղեցի առ քեզ. դու բարւոք արարեր զի եկիր. արդ՝
ամենեքեան մեք առաջի ա՟յ կամք, լսել զամենայն որ
հրա-

---

(33) Ոմանք. Էնեա, ութամեան: (34) Օրինակ մի ՚ի լուս՚՚. ՚ի Հր՟՝ Թօթափեա. նշանակէ՝ տարածեա: (35) Ոմանք. ՚ի լիւդդա, և ՚ի սարոնա: (36) ՚ի լուս՚՚. Որ թարգմանեալ կոչի. համաձայն Յունին ՚ի բնաբ՚՚: (38) Ոմանք. Լիդիա. կամ, լւդդա . . . թէ պետրոս . . երկու, զի մի դան՚՚: (39) Ոմանք. Եկն առ նոսա: (39) Ոմանք. Որ իբրև եկն: (40) Ոմանք. ՚ի մարմինն, ասէ: (41) ՚ի լուս՚՚. Զսուրբսն և զայրիս. համաձայն Յունին ՚ի բնաբ՚՚: Այլ օրինակ մի. Զկոչեցեալ զսուրբսն: Իսկ ոմանք. Եւ կոչեաց զսուրբսն: (41) Ոմանք. Ձեռն ետ նմա: (42) Ոմանք. Եղև յա՟մ յոպպէ: Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. ՚ի կեսարիա՝ անուն կոռնելիոս . . ՚ի գնդէն որ կոչի իտալացի: (2) Օրինակ մի ընդ ոմանց. Բզ՟մս ժողովրդեանն: (3) Օրինակ մի. Եւ ետես . . զի հրեշտակ ա՟յ մտանէր . . և ասէ ցնա, կոռնելիէ: (4) Ոմանք. Հայեցեալ ՚ի նա, զարհուրեցաւ, ասէ . . ելին յիշատակ առա՚՚: (5) Ոմանք. Զսիմոն որ կոչի: (6) Ոմանք. Տունն մերձ է: (7) Ոմանք. ՚ի ծառայից իւրոց և զինուոր մի: (9) Ոմանք. ՚ի ճն՟պհ անկեալ նոցա: (11) Ոմանք. Եւ տեսանէր զեր՚՚.. տանոց կապեալ անօթ ինչ իբրև զկտաւոյ. կ՟մ, զկտաւի մեծի: (12) Ոմանք. Յորում էին ա՟մ: (13) ՚ի բն՟ճ դնի. Առ նա յերկնից: (13) Ոմանք. Արի պետրէ. զեն: (15) Բնաբ. Կրկին անգամ առ նա: (16) Այլ. Սեպ՚՚ գրեն՝ եղև երիցս, բայց ոմանք ՚ի նոցանէ զապաքէն գրեալ էր իւր, Եբրա աճեցինն զկ ՚ի միջոցին յաւելուլ՝ և ասէին երկիցս, համաձայն միւսոց օրինակի: (17) Ոմանք. Ընդ միտս իւր պետրոս եթէ. . և ահա արքն . . ՚ի կոռնելեէ հար՚՚: (18) Ոմանք. Կոչեցին զոմն, և հար՚՚: (19) Ոմանք. Եւ մինչ պետրոս: (20) Ոմանք. Զի ես իսկ առաքե՚՚: (22) Ոմանք. Արդար և եր՚՚.. հրաման առ ՚ի հրեշտակէն ս՟բյ: (23) Օրինակ մի. Կոչեաց զնա ՚ի ներքս . . . եկին ընդ ն՟ս: (24) Ոմանք. Կոչեաց զազգատոհմս իւր . . բարեկամս: (25) Ոմանք. Ընդ առաջ եղև ն՟ր . . և անկեալ առ ոտս երկիրպագանէր ն՟մ: (27) Ոմանք. Ընդ ն՟ս եմուտ . . և գտանէ անդ . . բզ՟մս: (28) Ոմանք. Առ այլազգիս: (29) Ոմանք. Վ՟ս այնորիկ և ա՚՚: (30) Օրինակ մի. Յաղօթս զիննն ժամուն . . . առաջի իմ ՚ի կերպարանս լուսոյ, և ասէ: (31) Այլ. Յիշեցան առաջի ա՟յ: (32) Յայլում դնի. Յղեաս արս ՚ի յոպ՚՚: (32) Ոմանք. Զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս, նա մտեալ է ՚ի տան ուրեմն սիմոնի. կ՟մ, սիմոնի ումեմն խա՚՚ . . . և խօսեսցի բանս ընդ քեզ: (33) Ոմանք. Վաղվաղակի ուրեմն առաքեցի առ քեզ. և դու բարւոք . . . առաջի քո կամք: (33) Ոմանք. Զի եկիրդ . . . զա՟մ զոր հրա՚՚:

հրամայեալ է քեզ 'ի տ՟նէ: * Եբաց պետրոս զբերան 34
իւր, և ասէ. Ճշմարտութեամբ հասեալ եմ, զի ոչ գոյ ակնառութիւն
առաջի ա՟յ. * այլ առ ամ՟ ազգս որ երկնչին 35
'ի նմանէ՝ և գործեն զարդարութիւն, ընդունելի է
նմա: * Զբանն առաքեաց որդւոցն Ի՟ղի՝ աւետարանել 36
զխաղաղութիւն 'ի ձեռն յ՟սի ք՟սի. սա է ամենայնի
տ՟ր: * Դուք ինքնին գիտէք զբանն, որ եղև ընդ ամ՟ 37
հրէաստան սկսեալ 'ի գալիլեէ, յետ մկրտութեանն զոր
քարոզեաց յովհաննէս: * զյ՟ս որ 'ի նազարեթէ, զոր 38
օծ ա՟ծ հոգւով սրբով և զօրութ՟բ. որ շրջեցաւ բարի
առնել՝ և բժշկել զամ՟ ըմբռնեալսն 'ի սատանայէ. զի
ա՟ծ էր ընդ նմա: * Եւ մեք վկայեմք ամենայնի զոր 39
արար յերկրին հրէաստանի և յե՟մ. զոր և սպանին
կախեալ զփայտէ: * զնա ա՟ծ յարոյց յերրորդ աւուր. 40
և ետ նմ՟ յայտնի լինել. * ոչ ամ՟ ժողովրդեանն, այլ 41
մեզ վկայիցս յառաջագոյն ընտրելոցս յա՟յ. որք և կերաք
և արբաք ընդ նմա՝ յետ յարութե՟ն նորա 'ի մեռելոց:
* Եւ պատուիրեաց մեզ քարոզել ժողովրդեանն՝ 42
և վկայութիւն դնել թէ նա է սահմանեալն յա՟յ, դատաւոր
կենդանեաց և մեռելոց: * Նմա ամ՟ մարգարէքն 43
վկայեն, թողութիւն մեղաց առնուլ անուամբ ն՟ր
ամ՟ հաւատացելոց 'ի նա: * Եւ մինչդեռ խօսէր պետրոս 44
զբանս զայս, հանգեաւ հոգին ս՟բ 'ի վերայ ամենեցուն՝
որ լսէին զբանն: * Զարմացան՝ որք 'ի թլփատութենէ 45
անտի հաւատացեալք եկեալ էին ընդ պետրոսի.
զի և 'ի հեթանոսս պարգևք հոգւոյն ս՟բ զեղուին:
* քանզի լսէին 'ի նոցանէ խօսել լեզուս, և 46
մեծացուցանել զա՟ծ: * Յայնժամ պատասխանի ետ 47
պետրոս՝ և ասէ. մի թէ զջո՞ւրն ոք արգելուլ կարէ առ
'ի չմկրտելոյ զսոսա, որք և զհոգին ս՟բ ընկալան որպէս
և մեք: * Եւ հրամայեաց ն՟ց մկրտել յանուն յ՟սի ք՟սի: 48
յայնժամ աղաչեցին զնա լինել անդ աւուրս ինչ:

ԳԼ: ԺԱ.

ԺԶ դդ Լուան առաքեալքն և եղբարքն որք էին 'ի կողմանս 1
հրէաստանի, զի և 'ի հեթանոսս ընկալան զբանն
ա՟յ: * Բայց յորժամ ել պետրոս յե՟մ, խղճէին 'ի նմանէ 2
որ 'ի թլփատութենէ անտի հաւատացեալքն. * և ասէին, 3
եթէ եմուտ առ արս անթլփատս՝ և եկեր ընդ
ն՟ս: * Եւ սկսաւ պետրոս պատմել ն՟ց կարգաւ՝ և ասէ. 4
* Ես էի 'ի քաղաքին յոպպէ յաղօթս, և տեսի 5
զարմացման տեսիլ. իջանել անօթ ինչ իբրև կտաւոյ
մեծի, չորեցունց ծագաց կախեալ յերկնից՝ և եհաս
մինչև առ իս: * յոր պշուցեալ հայէի. և տեսի զչորքոտանիս 6
երկրի, և զգազանս, և զսողունս, և զթռչունս
երկնից: * և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. արի 7
պետրոս՝ զե՛ն և կեր: * և ասեմ. քա՛ւ լիցի տ՟ր, 8
զի խառնակ ինչ և անսուրբ ոչ երբէք եմուտ 'ի բերան
իմ: * Պատասխանի ետ ինձ երկիցս անգամ բարբառն 9
յերկնից. զոր ա՟ծ սրբեաց՝ դու մի՛ խառնակ համարիր:
10 * այս եղև երկիցս, և վերացաւ դարձեալ ամ՟
11 անօթն յերկինս: * Եւ ահա անդէն երեք արք եկին
կացին առ աւլարանիցն՝ ուր եսն էի, առաքեալք 'ի
12 կեսարեայ առ իս: * և ասէ ցիս հոգին՝ երթալ ընդ
նոսա, և մի ինչ խղճել: եկին ընդ իս և սոքա վեցեքին
13 եղբարքս, և մտաք 'ի տուն առնն այնորիկ: * Եւ
պատմեաց մեզ՝ ո՟պ ետես զհրեշտակն 'ի տան իւրում,
զի կայր և ասէր ցնա. առաքեա՛ 'ի յոպպէ, և կոչեա՛
14 զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս. * որ խօսեսցի բանս ընդ
15 քեզ, որովք կեցցես դու և ամ՟ տուն քո: * Եւ իբրև
սկսայ խօսել՝ եկն հոգին ս՟բ 'ի վերայ նոցա. ո՟պ 'ի
16 վերայ մեր 'ի սկզբանն: * Յիշեցի զբանն տ՟ն զոր ասէրն.
յովհաննէս մկրտեաց 'ի ջուր. բայց դուք մկրտիցիք 'ի
17 հոգին ս՟բ: * Իսկ եթէ զհաւասարակաց պարգևն ետ ա՟ծ
ն՟ց՝ ո՟պ և մեզ՝ 'ի հաւատալն 'ի տ՟ր յ՟ս ք՟ս. ես զի՞նչ
18 կարող էի արգելուլ զա՟ծ: * Եւ լուեալ զայս՝ լռեցին,
և փառաւո՛ր առնէին զա՟ծ՝ և ասէին. ուրեմն և
19 'ի հեթանոսս ետ ա՟ծ զապաշխարութիւն կենաց: * Եւ
ցրուեալքն 'ի նեղութենէն որ եղև 'ի վերայ ստեփանոսի
հասին մինչև 'ի փիւնիկէ, և 'ի կիւպրոս, և յանտիոքիայ.
ոչ ումեք խօսէին զբանն՝ բայց միայն հրէից:
20 * Եւ էին ոմանք 'ի նոցանէ արք կիւպրացիք և կիւրենացիք.
որք մտեալ յանտիոք՝ խօսէին ընդ յոյնս,
21 աւետարանեալ զտ՟ր յ՟ս: * Եւ էր ձեռն տ՟ն ընդ ն՟ս.
22 և բազմութիւն հաւատացելոց դարձաւ 'ի տ՟ր: * Լուաւ
եղև բանս այս յականջս եկեղեցւոյն՝ որ էր յե՟մ, վ՟ս
23 ն՟ց. և առաքեցին զբառնաբաս մինչև յանտիոք: * Որ
իբրև եկն ետես զշնորհսն ա՟յ՝ ուրախ եղև, և մխիթարէր
24 զամենեսեան՝ յօժարութ՟բ սրտի կալ ն՟ց 'ի տ՟ր: * զի
էր այր զուարթամիտ՝ և լի հոգւով սրբով և հաւատովք:
25 և յաւելաւ ժողովուրդ բ՟զմ տ՟ն: * Եւ ել 'ի
տարսոն խնդրել զսաւղոս, և գտեալ զնա ա՛ծ յանտիոք:
26 * Եւ եղև նոցա զամս ողջոյն ժողովել յեկեղեցին, և
ուսուցանել ժողովուրդ բազում, և անուանել նախ
յանտիոք զաշակերտեալսն՝ քրիստոնեայս:
27 * Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ իջին յերուսաղեմէ մարգարէք ԺԷ դդ
28 յանտիոք: * Յարուցեալ մի ոմն 'ի նոցանէ անուն
ագաբոս, նշանակեաց հոգւովն սով մեծ լինել
29 ընդ ամ՟ աշխարհ, որ եղև առ կղաւդեաւ: * Բայց յաշակերտաց
անտի որպէս զի արդ կարող ոք էր, իւրաքանչիւրոք
'ի նոցանէ որոշեցին առաքել 'ի պէտս եղբարցն,
30 որ բնակեալ էին 'ի հրէաստանի: * զոր և արարին
իսկ առաքեալք առ երիցունս 'ի ձեռն բառնաբայ
և սաւղոսի:

ԳԼ: ԺԲ.

1 Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ արկ հերովդէս արքայ ԺԸ գե
2 ձեռն՝ չարչարել զոմանս յեկեղեցւոյն: * և
3 սպան զյակովբոս զեղբայր յովհաննու սրով: * Ետես
եթէ հաճոյ է հրէիցն, յաւել ևս ունել զպետրոս. և
էին

---

(34) Ոմանք. Ակնառութիւն առ 'ի յա՟յ: (35) Բազմք. Այլ յամ՟ ազգս: (35) Օրինակ մի ընդ ոսկւոյ. Եւ գործէ զարդարութի՟ն: (38) Ոմանք. Հոգւով և զօրութ՟բ: (39) Ոմանք. Վկայեմք. կամ, եմք վկայ: (40) Ոմանք. Յարոյց յաւուր երրորդի: (41) Ոմանք. Ընտրելոց յա՟յ: (43) Ոմանք. Անուամբն ն՟ր: (44) Ոմանք. Պետրոս խօսէր ըզբանս զայս: (46) Ոմանք. Խօսել 'ի լեզուս: (47) 'Ի բղդ. պկսի. Պետրոս և ասէ: (47) Ոմանք. Զջուր ոք տր''.. առ 'ի չմկրտել զսոսա: (48) Ոմանք. Յանուն տ՟ն յ՟ի ք՟ի:
ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Եւ եղբարք որ էին: (2) Ոմանք. 'Ի թլփատութենէ հաւատացեալքն էին: (3) Ոսկան. Եթէ մտեր առ արս.. և կերեր ը՟ն ն՟ս: (5) Ոմանք. 'Ի քաղաքին 'ի յոպպէ.. և տեսանէի 'ի զարմացման տեսիլ. իջեալ անօթ ... և հասեալ մինչև առ իս: (9) Ոսկան. Պատասխանի ետ բարբառն երկիցս անգամ յերկնից: (10) Ոմանք. Այս եղև երիցս: (10) Ոմանք. Եւ վերացաւ անօթն յերկինս: և Ոմանք. Եւ վերացաւ դարձեալ ամ՟ յերկինս: (11) Ոմանք. Եւ ահա անդրէն ... ուր էին, առաքեալք 'ի կեսարիա առ իս: (11) Յօրինակին պակսէր. Առքէին կացին: Եւս առաջին և վերին ոտնէ ոտնէ գրեալ էր՝ կեսարեայ: (12) Ոմանք. 'Ի տունն առն այ'': (14) Ոմանք. Որով կեցցես: (15) Ոմանք. Ո՟պ և 'ի վ՟ր մեր իս'': (16) Ոմանք. Տ՟ն որ ասէրն. կամ, զոր ասաց... մկրտիջիք: (17) Ոմանք. Իսկ արդ եթէ զհա''... ետ ա՟ծ և նոցա: (19) Առ ոսկանայ պկսի. 'Ի նեղութենէն որ եղև 'ի վ՟ր ստե'': (19) Ոմանք. Որ եղեն.. հասին 'ի փիւնիկէ և 'ի կւպրոս և յանտիոք: (20) Առ ոսկանայ պկսի. Ոմանք 'ի նոցանէ արք կիպրացիք և կիւրենացիք որք: (20) Ոմանք. Աւետարանել զտ՟ր յ՟ս: (21) Ոմանք. Եւ ձեռն տ՟ն էր ընդ: (22) Ոսկան. Լուր եղև բանս: (22) Ոմանք. Որ յե՟մ: (23) Ոմանք. Եկն և ետես ... զամենեսին յօժարութ՟բ սրտիւ կեալ ն՟ց: (24) Ոմանք. Ժողովուրդ բ՟զմ 'ի տ՟ր: (26) Ոսկան. Զաշակերտսն քրիստոնեայս: (28) Առ ոսկանայ պակասի. 'Ի ն՟ց անուն ագաբոս: (28) Օրինակ մի. Ընդ ամ՟ աշխարհն: (28) Ոմանք. Որ եղև իսկ առ: (30) Յօրինակին. Առաքեալքն առ երիցունս: Այլ օրինակ մի. Առաքել առ երիցունս:
ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Ընդ ժամս ը՟ այ'': (3) Ոմանք. Ետես

էին աւուրք բաղարջակերաց ։ * զոր իբրեւ կալաւ՝ եդ 4
՚ի բանտի, եւ մատնեաց չորից չորրորդաց զինուորաց
պահել զնա ։ եւ կամէր յետ զատկին ածել զնա ժողովրդեանն ։ * Եւ պետրոս ՚ի պահեստի էր ՚ի բանտին ։ 5
եւ աղօթք ստէպ լինէին յեկեղեցւոյն վ՟ն ն՟ր առ ա՟ծ ։
* Իբրեւ կամեցաւ զնա ածել հերովդէս ։ ՚ի գիշերին 6
յայնմիկ էր պետրոս ՚ի քուն ՚ի մէջ երկուց զինուորաց՝
կապեալ կրկին շղթայիւք ։ եւ պահապանքն առաջի դըրանն պահէին զբանտն ։ * Եւ ահա հրեշտակ տ՟ն եկն 7
եկաց ՚ի վերայ, եւ լոյս ծագեաց ՚ի տանն՝ եւ խթեաց ըղկողն պետրոսի, յարոյց զնա՝ եւ ասէ ։ արի վաղվաղակի ։ եւ անկան շղթայքն ՚ի ձեռաց նորա ։ * Եւ ասէ 8
ցնա հրեշտակն ։ ած զգօտի քո, եւ արկ զհողաթափս
յոտս քո ։ եւ արար այնպէս ։ եւ ասէ ցնա ։ արկ զձորձս
քո, եւ եկ զկնի իմ ։ * Եւ ելեալ երթայր զհետ, եւ 9
ոչ գիտէր՝ եթէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղեն ՚ի հրեշտակէն ։ զի համարէր երազ տեսանել ։ * Եւ իբրեւ ան֊ 10
ցին նոքա ըստ մի պահ եւ ըստ երկուս, եկին մինչեւ ՚ի
դուռնն երկաթի որ հանէր ՚ի քաղաքն ։ որ ինքնին բացաւ նոցա ։ եւ մտեալ անցին ընդ փողոց մի ։ եւ վաղվաղակի ՚ի բաց եկաց ՚ի նմանէ հրեշտակն ։ * Եւ պետ֊ 11
րոս իբրեւ ՚ի միտս եկն, ասէ ։ արդ գիտեմ ճշմարիտ
եթէ առաքեաց տ՟ր զհրեշտակ իւր, եւ փրկեաց զիս ՚ի
ձեռաց հերովդի, եւ յամ՟ ակնկալութ՟է՝ ժողովրդեանն
հրէից ։ * Եւ լեալ ՚ի միտս՝ եկն ՚ի տուն մարեմու մօր 12
յովհաննու, որ կոչեցաւն մարկոս ։ ուր էին բազումք
ժողովեալ՝ եւ աղօթս առնէին ։ * Եւ բախեալ զդուրս 13
տանն, մատեաւ աղախին մի ունկն դնել, որում անուն էր հռովդէ ։ * Եւ ծանուցեալ զձայնն պետրոսի, 14
՚ի խնդալոյն ոչ եբաց զդուռն ։ ՚ի ներքս ընթացեալ
պատմեաց, եթէ պետրոս առ դրանն կայ ։ * Նոքա 15
ասեն ցնա՝ մոլիս ։ եւ նա եւս պնդէր՝ թէ այդպէս է ։ եւ ն՟ք
ասէին՝ հրեշտակ ն՟ր իցէ ։ * Եւ պետրոս ստէպ բա֊ 16
խէր ։ իբրեւ բացին, տեսին զնա՝ եւ զարմացան ։ * Եւ 17
նա ձեռամբ ցուցանէր ն՟ց լռել ։ եւ պատմեաց ո՟րպ եւ
տ՟ր եհան զնա ՚ի բանտէն ։ եւ ասէ՝ պատմեցէք յակոբայ եւ եղբարց զայս ։ եւ ելեալ գնաց յայլ տեղի ։
* Եւ իբրեւ եղեւ այգ, էր խռովութ՟ մեծ ՚ի մէջ զինուո֊ 18
րացն, թէ զի՞ արդեւք պետրոսն եղեւ ։ * Իսկ հերովդէս 19
իբրեւ խնդրեաց զնա՝ եւ ոչ եգիտ, հարցեալ զպահապանսն՝ հրամայեաց սպանանել ։ եւ իջեալ ՚ի հրէաստանէ
՚ի կեսարիա, եւ անդ լինէր ։ * Եւ էր հերովդէս ցաս֊ 20
մամբ ընդ տիւրացիս եւ ընդ սիդոնացիս ։ եւ նոքա առ
հասարակ եկին առ նա ։ եւ ՚ի բանի արարեալ զբղաստոս սենեկապետ արքային, խնդրէին զխաղաղութ՟ վ՟ն
կերակրելոյ երկրին նոցա յարքունուստ ։ * Յաւուր 21
միում յերեւելում՝ հերովդէս զգեցեալ էր զհանդերձ
թագաւորութ՟՝ եւ նստէր յատենի, եւ խօսէր ընդ ն՟ս
22 հրապարակաւ ։ * Եւ ամբոխն աղաղակէր՝ թէ ա՟յ բար֊
23 բառ է, եւ ոչ մարդոյ ։ * Եւ անդէն եհար զնա հրեշտակ տ՟ն, փոխանակ զի ոչ ետ փառս ա՟յ ։ եւ եղեալ որդ֊
24 նալից՝ սատակեցաւ ։ * Եւ բանն ա՟յ աճէր եւ բազ֊
25 մանայր ։ * Բառնաբաս եւ սաւղոս դարձան յե՟մէ՝ իբ֊ դ ղ
րեւ կատարեցին զպաշտօնն ։ առեալ էր ընդ իւրեանս
եւ զյովհաննէս՝ որ կոչեցեալն էր մարկոս ։

ԳԼ: ԺԳ.

1 Էին ոմանք յանտիոք ըստ եկեղեցւոյն, մարգարէք ժթ
եւ վարդապետք ։ բառնաբաս՝ եւ շմաւոն կոչեցեալն
նիգէր, եւ ղուկիոս կիւրենացի, եւ մանայէն դայեկոր֊
2 դի հերովդի չորրորդապետի, եւ սաւղոս ։ * Մինչդեռ
՚ի պաշտաման տ՟ն կային՝ եւ պահէին ։ ասէ հոգին ս՟բ ։
որոշեցէք ինձ զբառնաբաս եւ զսաւղոս ՚ի գործ՝ յոր
3 կոչեցեալ է իմ զդոսա ։ * Յայնժամ պահեալ՝ եւ ա֊
ղօթս արարեալ, եդին ձեռն ՚ի վերայ ն՟ց՝ եւ արձակե֊
4 ցին ։ * Եւ ն՟ք առաքեալք ՚ի հոգւոյն ս՟յ՝ իջին ՚ի սելեւ֊
5 կիայ, եւ անտի նաւեցին ՚ի կիւպրոս ։ * Եւ հասեալ ՚ի
սաղամինայ՝ պատմէին զբանն ա՟յ ՚ի ժողովուրդս հը֊
6 րէից ։ ունէին եւ զյովհաննէս պաշտօնեայ ։ * Շըր֊
ջեալ ընդ ամ՟ կղզին մինչեւ ՚ի պափոս, գտին անդ այր
զոմն մոգ, սուտ մարգարէ՝ հրեայ, որում անուն էր
7 բարեյեսու ։ * որ էր ընդ փոխանակի բդեշխին սեր֊
գեայ պաւղոսի առն իմաստնոյ ։ ն՟ր աղաչեալ զբառ֊
8 նաբաս եւ զսաւղոս՝ խնդրէր լսել զբանն ա՟յ ։ * Ընդ֊
դէմ եկաց ն՟ց եղիմաս մոգ ։ քանզի այնպէս թարգմա֊
նի անուն ն՟ր ։ որ խնդրէր շրջել զփոխանակ բդեշխին
9 ՚ի հաւատոց ։ * Իսկ սաւղոս, որ եւ պաւղոսն՝ լցեալ
10 հոգւով սրբով, հայեցաւ ՚ի նա, * եւ ասէ ։ ո՛վ լի ամ՟
նենգութ՟ եւ խորամանկութ՟՝ որդի սատանայի, թըշ֊
նամի ամ՟ արդարութ՟, ոչ լռես ՚ի թիւրելոյ զճանա֊
11 պարհս տ՟ն զուղիղս ։ * Եւ արդ՝ ահա ձեռն տ՟ն ՚ի վե֊
րայ քո, եւ եղիցես կոյր, չտեսանել զարեւ մինչեւ ՚ի ժա֊
մանակ մի ։ Եւ անդէն անկաւ ՚ի վերայ ն՟ր մէգ եւ խա֊
12 ւար, եւ շրջէր խնդրէր առաջնորդս ։ * Յայնժամ տե֊
սեալ փոխանակի բդեշխին զիրսն որ եղեն, հաւատաց,
13 զարմացեալ ընդ վարդապետութիւն տ՟ն ։ * Եւ ամբար֊
ձեալ ՚ի պափէ պաւղոսեանց՝ եկին ՚ի պերգէ պամփի֊
լեայ ։ Յովհաննէս մեկնեալ ՚ի նոցանէ դարձաւ յե՟մ ։
14 * Եւ նոքա գնացեալ ՚ի պերգեայ՝ եկին յանտիոք պի֊
սիդեայ ։ եւ մտեալ ՚ի ժողովուրդն յաւուր շաբաթու՝
15 նստան ։ * Եւ յետ ընթեռնլոյ զօրէնսն եւ զմարգարէս,
առաքեցին առ նոսա ժողովրդապետքն՝ եւ ասեն ։ արք
եղբարք՝ եթէ իցեն ՚ի ձեզ բանք մխիթարութեան առ
ժողովուրդդ՝ խօսեցարուք ։

* Յոմն

թէ համբոյ է ․․ աւուրքն բաղար՚՚ ։ (4) Օրինակ մի ․ Եւ կամեցաւ յետ զատ՚՚ ։ (5) Օրինակ մի ․ Յեկեղեցին վ՟ն ն՟ր ։ (6) Ոմանք ․ Ածել զնա հերովդէս ։ (7) Յօրինակին պ՟նէր ․ Հրեշտակ տ՟ն էջ եկաց ։ (7) Ոմանք ․ Եւ խթեաց զկողն պետրոսի, զարթոյց զնա ։ (8) Ոմանք ․ Եւ ասէ հրեշտակն ցնա ․․․ ՚ի յոտս քո ․․․ եւ եկ զհետ իմ ։ (8) Յօրինակին պ՟նէր ․ Զհողաթափս յոտս քո ։ (9) Ոմանք ․ թէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղեւ ։ (10) Ոմանք ․ Եւ ըստ երկու ։ (11) Ոմանք ․ Գիտեմ ճշմարտիւ թէ ։ (13) Ոմանք ․ Եւ ՚ի բաղխել զդուրս դրանն, մա՚՚ ․․ ունկն դնէր, որում ։ (14) Ոմանք ․ Զձայն պետ՚՚ ․․ զդուռնն ․․ թէ պետրոս առ դրան կայ ։ (15) Ոմանք ․ թէ այսպէս է ․ եւ նոքա ասեն ․ հրեշ՚՚ ։ (16) Ոմանք ․ Եւ իբրեւ բացին ։ (17) Ոմանք ․ Ձեռամբն ցու՚՚ ․․․ ո՟րպ տ՟ր եհան զնա ․․․ եւ ել գնաց յայլ ։ (18) Ոմանք ․ Եւ իբրեւ այգ եղեւ ։ (18) Յայլս պակասի ․ թէ զի՛ արդեւք ։ (19) Օրինակ մի ․ Իջեալ պետրոս ՚ի հրէաստանէ ՚ի կեսարիա, եւ անդ ։ (20) Ոմանք ․ Սենեկապետն ար՚՚ ․․․ երկրի ն՟ց ։ (21) Օրինակ մի ․ Յաւուր միոյ երեւելում ։ Որ այլ օրինակ մի ՚ի լուս՚՚ ․ նշանակէ ․ ՚Ի ժամանելում ։ (21) Ոմանք ․ Զգեցեալ էր զգեստ ։ (25) Ոմանք ․ Ընդ իւրեանս զյովհաննէս՝ որ կոչեցաւն մար՚՚ ։
ԳԼ․ ԺԳ․ (1) Ոմանք ․ Եւ էին ոմանք ։ (1) Ոմանք ․ Նիգէր ․ համ, նիգէր ․․ դայեակորդի ։ (2) Ոմանք ․ ՚Ի պաշտամանն տ՟ն ․․․ կոչեցեալ էր իմ ։ (3) Ոմանք ․ Եդին ըզձեռն ։ (4) Օրինակ մի ․ Եւ ն՟ք արձակեալք ՚ի հոգ՚՚ ․․․ ՚ի կիպրոս ։ (6) Ոմանք ․ Մինչեւ ՚ի պամփոս ․․ այր ոմն մոգ ․․․ բարեյեսու ։ Որ օրինակ մի ․ այր մի զոմն մոգ ․․ բարեյաւսաւ ։ (7) ՚Ի լուս՚՚ ․ ՚Ի մէջ՝ փինկի բդեշխին ․ նշանակի՝ անթիպատոսին, որ է յունական ձայն մերոյս թարգմանութ՟, փինկի բդեշխին ։ (7) Օրինակ մի ․ Ընդ փոխանակի բդեշխին սերգեայ պաւղոսի ։ (8) Ոմանք ․ Ընդդէմ եկաց ն՟ց ։ Եւ ոմանք ․ եկաց նմա ․․ այսպէս թարգմանին զանուն ն՟ր ։ Որ ոմանք ․ Այնպէս թարգմանի ։ Յոր օրինակ մի յաւելու ․ Անուն ն՟ր անթիպատոս ։ (8) ՚Ի բ՟ն պակասի ․ Որ խնդրէր ։ (10) Ոմանք ․ Եւ թշնամի ամ՟ ։ (11) Ոմանք ․ Եւ դու եղիցիս կոյր ․․․ եւ շրջեալ խնդրէր ։ (11) Ոմանք ․ Խնդրել առաջն՚՚ ։ (12) Յօրինակին ․ Փոխանակի բդշխին ։ (13) Յօրինակին մերում գրեն բառս՝ ըստ այսմ օրինակի՝ ՚ի պափեպաւղոսեանց ․ ըստ որում ունին եւ ոմանք յայլ օրինակաց ։ Զոր եւս ոմանք գրեն ՚ի պամփէ ․ համ, ՚ի պանփէ պաւղոսեանց ․ եւ օրինակ մի ՚ի պափեայ ․․ պամփիւլեանց ։ (14) Ոմանք ․ Յաւուր շաբաթուց ։ (15) Ոմանք ․ Ընթեռնլոյ զօրէնս ․․․ առ ժողովուրդն խօսեցա՚՚ ։

Ի * Յոտն եկաց պաւղոս՝ շարժեաց զձեռն իւր, և ասէ. 16
գէ Արք իէլացիք՝ և որք երկնչիք յայ, լուարուք: * Այ 17
ժողովրդեանս այսորիկ իէլի ընտրեաց զհարսն մեր.
և զժողովուրդն բարձրացոյց 'ի պանդխտութե յերկրին
եգիպտացւոց. և 'ի բազուկ բարձր եհան զնս անտի:
* Եւ իբրև քառասնամեայ ժամանակ կերակրեաց զնս 18
յանապատի. * և քակեաց ազգս եւթն յերկրին քանանու՝ 19
ժառանգեցոյց նց զերկիր նոցա * իբրև ամս չորեքհարիւր 20
և յիսուն: Եւ յետ այսորիկ ետ նց դատաւորս
մինչև 'ի սամուէլ մարգարէ: * և անտի յառաջ 21
խնդրեցին թագաւոր: և ետ նց ած զսաւուղ որդի
կիսեայ, այր յազգէ բենիամենի, ամս քառասուն:
* Եւ իբրև փոխեաց զնա, յարոյց նց զդաւիթ թագաւոր. 22
որում և ասաց վկայութբ. գտի զդաւիթ որդի
յեսսեայ այր ըստ սրտի իմում, որ արասցէ զամ
զկամս իմ: * 'Ի սորա զաւակէ ած ըստ աւետեացն 23
յարոյց իէլի զփրկիչն յս. * ըստ յառաջագոյն քարոզութեն 24
յովհաննու առաջի երեւաց մտի նր, մկրտութե
ապաշխարութե՝ ամ ժողովրդեանն իէլի: * Եւ իբրև 25
լնոյր յովհաննէս զընթացսն, ասէր. զո՞ ոք կարծէք զինէն
թէ իցեմ. չեմ ես այն. այլ ահա գայ զկնի իմ,
որում չեմ արժանի զկօշիկս ոտիցն լուծանել: * Արք 26
եղբարք՝ որդիք աբրահամեան տոհմին, և որ 'ի ձեզ
երկիւղածք իցեն յայ. ձեզ բանս այս փրկութե առաքեցաւ:
* Բայց որ բնակեալ են յէմ, և իշխանք նց՝ 27
անծանօթ եղեն 'ի նմանէ. և ըստ բարբառոց մարգարէիցն,
որ զամ շաբաթս ընթեռնուին՝ դատեալ կատարեցին.
* և ոչ մի ինչ պատճառ մահու գտեալ՝ խնդրեցին 28
'ի պիղատոսէ սպանանել զնա: * Եւ իբրև կատարեցին 29
զամ՝ որ վսն նր գրեալ էր, իջուցեալ 'ի փայտէն՝
եդին 'ի գերեզմանի: * Այլ ած յարոյց զնա 'ի 30
մեռելոց. որ երևեցաւ աւուրբք բազմօք այնոցիկ, * որ 31
ելեալ էին ընդ նմա 'ի գալիլեէ յէմ. որք և արդ իսկ
վկայք են նր առ ժողովուրդն: * Եւ մեք ձեզ աւետարանեմք 32
զխոստումն որ առ հարսն եղեալ էր: * զի 33
զնոյն ած կատարեաց առ մեզ որդիս նց՝ յարուցեալ
զյս. ոպ և 'ի սաղմոսին գրեալ է՝ յերկրորդում. որդի
իմ ես դու՝ ես այսօր ծնայ զքեզ: * Եւ զի յարոյց 34
զնա 'ի մեռելոց, և ոչ ևս դառնալոց է յապականութե.
այսպէս ասէ, թէ տաց քեզ զսրբութիւնս դաւթի
զհաւատարիմս: * քանզի և 'ի միւսումն ասէ. ոչ 35
տացես սրբոյ քում տեսանել զապականութե: * Այլ 36
դաւիթ յազգի անդ իւրում պաշտեաց, և 'ի կամս
այ ննջեաց՝ և յաւելաւ առ հարսն իւր, և ետես զապականութե:
* բայց զոր ած յարոյց, ոչ ետես զապականութե: 37
* Յայտնի լիցի ձեզ արք եղբարք, զի սովաւ 38
ձեզ թողութե մեղաց աւետարանի: և յամենայնէ
յորմէ ոչ կարացէք օրինօքն մովսիսի արդարանալ,
* սովաւ ամ որ հաւատայ՝ արդարանայ: * Զգոյշ 39
կացէք, գուցէ եկեսցէ 'ի վերայ ձեր որ ասացեալն է 40
41 'ի մարգարէս: * Տեսէք արհամարհոտք՝ և զարմացարուք,
և եղծարուք. զի գործ մի գործեմ ես յաւուրս
ձեր. գործ՝ որում ոչ հաւատայցէք՝ եթէ ոք պատմեսցէ
42 ձեզ: * Եւ իբրև ելին անտի, աղաչէին 'ի միւսում
43 շաբաթու խօսել նց զնոյն բանս: * Եւ իբրև արձակեցաւ
ժողովուրդն, զհետ երթային բզմք 'ի հրէից անտի,
և 'ի պաշտօնէիցն եկամտից զպաւղոսի և զբառնաբայ,
որք խօսէին ընդ նոսա, և հաւանեցուցանէին
44 զնս կալ մնալ 'ի շնորհսն այ: * Եւ 'ի գալ միւսոյ շաբաթուն, գ ա
գրեթէ ամ քաղաքն ժողովեցաւ լսել զբանն
45 այ: * Իբրև տեսին հրեայքն զամբոխն, լցան նախանձու.
և ընդդէմ դարձեալ ասացելոցն 'ի պաւղոսէ,
46 հայհոյէին: * Համարձակեալ պաւղոսի և բառնաբայ՝
ասէին. առ ձեզ նախ պա՛րտ էր խօսել զբանն այ. և
քանզի դուք մերժէք զնա, և ոչ արժանիս համարիք
զձեզ կենացն յաւիտենից, ահաւասիկ դառնամք 'ի հեթանոսս:
47 * Զի այսպէս պատուիրեաց մեզ տր. եդի
զքեզ 'ի լոյս հեթանոսաց, լինել քեզ 'ի փրկութե մինչև
48 'ի ծագս երկրի: * Զայս լուեալ հեթանոսացն՝ ուրախ
լինէին, և փառաւոր առնէին զբանն տն: և հաւատացին
որք էին կարգեալ 'ի կեանսն յաւիտենականս:
49 * և շրջէր բանն ընդ ամ գաւառն: * Բայց հրեայքն
50 գրգռեցին զպաշտօնեայ կանայս զգաստս, և զգլխաւորս
քաղաքին՝ և յարուցեալ հալածանս 'ի վերայ պաւղոսի
և բառնաբայ, հանին զնս 'ի սահմանացն իւրեանց:
51 * Եւ նոցա թօթափեալ զփոշի ոտից 'ի վերայ նոցա,
52 եկին յիկոնիոն: * և աշակերտքն լնուին խնդութբ՝
և հոգւով սրբով:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղև յիկոնիոն 'ի միասին մտանել նոցա 'ի ժողովուրդ ԻԱ
հրէիցն, և խօսել նոյնպէս. մինչև հաւանել
2 հրէից և յունաց բազմաց յոյժ: * բայց անհաւանն
հրեայքն յարուցին և չարացուցին զանձինս հեթանոսացն
3 'ի վերայ եղբարց: * Բազում ժամանակս
շրջէին, համարձակեալք տն վկայութբ, բանիւ շնորհաց
իւրոց. և տալ նշանս և արուեստս լինելոյ 'ի ձեռս
4 նց: * Եւ եղեն հերձուածք բազմութե քաղաքին. ոմանք
5 'ի հրեայսն, և ոմանք յառաքեալսն: * Իբրև եղև
դիմել հեթանոսացն և հրէից իշխանօքն իւրեանց՝
6 'ի թշնամանել և 'ի քարկոծել զնս, * ազդ եղեալ նց՝
փախեան 'ի քաղաքսն լիկոնացւոց, 'ի լիւստրայ և 'ի
դերբէ՝ և շուրջ զգաւառաւն, և անդ աւետարանէին:
7 * Եւ այր ոմն լիւստրացի տկար յոտից նստէր՝ կաղ գ բ
8 յորովայնէ մօր իւրոյ, որոյ երբէք չէր գնացեալ: * Սա ԻԲ
լուաւ զխօսսն պաւղոսի, որոյ հայեցեալ 'ի նա և տեսեալ՝
9 թէ ունի հաւատս փրկութե, * ասէ մեծաձայն.
քեզ ասեմ յանուն տն մերոյ յսի քսի, յոտն կաց 'ի
10 վերայ ոտից քոց ուղիղ: և վազվազէր՝ և գնայր: * Եւ
ժողովրդոցն տեսեալ զոր արարն պաւղոս, բարձին զձայնս

---

(16) Բզմք. Զձեռն, և ասէ: (17) Ոմանք. 'Ի պանդխտութե երկրին: (21) Ոմանք. Զորդի կիսայ. այր: (22) Ոմանք. Եւ ասացաւ վկայութբ: (22) Ոմանք. Զորդի յեսսեայ այլ ըստ սրտի իմոյ.. զամ կամս իմ: (24) Ոմանք. Մտին նր մկրտութեն ա'': (25) Ոմանք. Ոտից նր լուծանել: (26) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Փրկութե առաքե'': (27) Ոմանք. Անծանօթք եղեն 'ի սմանէ .... դատել կատարեցին: (27) 'Ի լուս''. Ըստ բարբառոյ. համաձայն բզմց 'ի բնաբ'': (27) Ոսկան. Զամ շաբաթս ընթերցեալ լինէին, դատել կա'': (28) Ոմանք. Պատճառս մահու գա'': (31) 'Ի լուս''. Որ եկեալ էին ընդ նմ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (31) Օրինակ մի. Որք և աստ իսկ վկայ են: (32) Ոմանք. Զխոստումն որ առ: (33) Օրինակ մի. Որդի նց յարու'': (33) Ոմանք. Եւ ես այսօր: (34) Ոմանք. Ոպ ասէ. եթէ տաց, ձեզ զսր''.. զհաւատարիմսն: (35) Յօրինակին գրեր. Քում տեսանել զապա'': (37) Ոմանք. Այն յարոյց. կամ, ած յարոյցն: (39) Ոմանք. 'Ի սա ամ որ հաւա'': (40) Ոմանք. 'Ի վր ձեր ասացեալն 'ի մարգարէէն: (41) Ոմանք. Թէ ոք պատմ'': (42) Ոմանք. Շաբաթուն խօսել նոցա զնոյն բանս: (43) Ոմանք. Իբրև արձակեց'' .. պաւղոսի և բառնաբայ: (45) Ոմանք. Եւ ընդդէմ դարձան: (46) Ոմանք. Ասեն. առ ձեզ նախ պարտ է խօ'' .. դուք մերժեցէք զնա, և ոչ արժանի հա'': (46) Բզմք. Կենացն յաւիտենականաց: (49) Ոմանք յաւելուն. Բանն այ ընդ ամենայն: (50) Ոմանք. Եւ գգլխաւորս.. և հանին զնոսա 'ի: (51) Ոսկան. Զփոշին յոտից 'ի վր: (52) Ոմանք. Եւ աշակերտեալքն լնուին:

Գլ. ԺԴ. (1) Այլք. Մինչև հաւատալ հրէից: (1) Օրինակ մի. Հրէից և հեթանոսաց բազմաց: (3) Ոմանք. Շնորհացն իւրոց. կամ, իւրեանց: (4) Բզմք. Եւ էին հերձուածք 'ի բազմութե քղքին, ոմանք էին 'ի հրեայսն: (5) Ոմանք. Դիմեալ հեթանոսաց իւրեանց թշնամանել և քարկոծել զնս: (6) Ոմանք. Ազդ եղև նց .. 'ի քղքս լիկաոնացւոց և լիւստրա և 'ի դեր'': (7) Ոմանք. Եւ այր մի լիւստ'': (8) Ոմանք. Զխօսսն պաւղոսի. որ հայեցեալ.. եթէ: (9) Ոմանք. Յոտն կաց 'ի վր: (10) Ոմանք. Լիկաոնարէն.. աստուածքն նմանեալք:

ձայնս իւրեանց լիկոնարէն, և ասէին. աստուածք նմանեալ
մարդկան իջին առ մեզ : * և կոչէին զբառնաբաս 11
գիոս, և զպաւղոս հերմէս, քանզի նա էր առաջնորդ
բանին : * Իսկ քուրմն դիայ որ կայր առաջի քաղաքին, 12
ցուլս և պսակս հասուցեալ 'ի դուռն հանդերձ
բազմութ̃բն՝ կամէր զոհել: * Եւ լուեալ առաքելոցն 13
բառնաբայ և պաւղոսի, պատառեալ զհանդերձս իւրեանց՝
արտաքս վազեցին յամբոխէն. աղաղակէին՝ * և ասէին. 14
արք՝ զի՞նչ գործէք զայդ. մեք ձեզ նմանօղք կարեօք
մարդիկ եմք. աւետարանել ձեզ յայդպիսի ունայնութեց
դառնալ յա̃ծ կենդանի. որ արար զերկինս և
զերկիր, և զծով՝ և զա̃մ որ 'ի ն̃մ : * որ յանցեալ ազգսն 15
թոյլ ետ ա̃մ հեթանոսաց գնալ 'ի ճանապարհս
իւրեանց : * և սակայն ոչ եթէ առանց վկայութ̃ զինքն 16
եթող, բարերարութ̃բն տալ յերկնից ձեզ անձրևս,
և ժամանակս պտղաբերս, լնուլ կերակրովք և ուրախութ̃բ
զսիրտս ձեր : * Եւ զայս ասացեալ՝ հազիւ 17
լռեցուցանէին զժողովուրդսն 'ի չզոհելոյ ն̃ց. այլ գընալ
գ գ յիւրաքանչիւր տեղիս : * Եւ 'ի շրջելն ն̃ց և յուսուցանել, 18
եկին հասին յանտիոքէ և յիկոնիէ հրեայք :
Եւ 'ի վիճել ն̃ց համարձակութ̃բ, պատրեցին զժողովուրդսն
'ի բաց կալ 'ի նոցանէ, և ասէին թէ ոչինչ
ճշմարտութ̃ի ասեն, այլ զա̃մ ստեն : և քարկոծեալ
զպաւղոս քարշեցին արտաքս քան զքաղաքն, և համարէին
զնա մեռեալ : * Եւ 'ի պատել զնովաւ աշակերտացն, 19
յարեաւ եմուտ 'ի քաղաքն : և 'ի վաղիւ անդր
ել բառնաբաւ. հանդերձ 'ի դերբէ : * Աւետարանեալ 20
'ի քաղաքին յայնմիկ՝ և աշակերտեալ զբ̃զմս, և դարձան
'ի լիւստրայ՝ և յիկոնիոն՝ և յանտիոքիայ : * հաստատեալ 21
զանձինս աշակերտելոցն՝ և մխիթարեալ. կալ
հաստատուն 'ի հաւատսն. և թէ բ̃զմ նեղութ̃բ պարտ
է մեզ մտանել յարքայութ̃ի ա̃յ: * Զետնադրեցին ն̃ց 22
ըստ եկեղեցեաց երիցունս. աղօթս արարեալ հանդերձ
պահօքք, յանձն արարին զն̃ս տ̃ն՝ յոր հաւատացեալ
էին : * Եւ շրջեալ ընդ պիսիդիայ՝ եկին 'ի պամփիւլեայ : 23
* և խօսեցեալ 'ի պերգէ զբանն տ̃ն, իջին յատտալիայ : 24
* և անտի նաւարկեալ՝ գնացին յանտիոք ուստի 25
էին : յանձն արարեալ շնորհացն ա̃յ 'ի գործն զոր
կատարեցին : * Եկեալ ժողովեալ զեկեղեցին՝ պատմեցին 26
որչափ արար ա̃ծ ընդ ն̃ս. և զի եբաց հեթանոսաց
դուռն հաւատոց. * շրջեցան ժամանակս ոչ 27
սակաւս ընդ աշակերտսն :

ԳԼ· ԺԵ·

իգ / գ գ Եւ ոմանք իջեալ 'ի հրէաստանէ՝ ուսուցանէին զեղբարս. 1
եթէ ոչ թլփատիք ըստ օրինացն մովսէսի՝
2 ոչ կարէք ապրել: * Եւ լինել ոչ սակաւ հակառակութ̃ե
և խնդրոյ՝ պաւղոսի և բառնաբայ ընդ ն̃ս, եդին ելանել
պաւղոսի և բառնաբայ և ոմանց 'ի նոցանէ՝ առ
առաքեալսն և երիցունս յե̃մ վասն խնդրոյն այնորիկ :
3 * Նոքա յուղարկեալք յեկեղեցւոյն, շրջեցան ը̃ փիւնիկէ,
և ընդ սամարիայ, պատմէին զդարձն հեթանոսաց,
4 և առնէին ուրախութ̃ի մեծ ա̃մ եղբարց : * Եւ
հասեալք յե̃մ, ընկալեալք յեկեղեցւոյն և յառաքելոցն
և յերիցանց, պատմեցին որչափ ինչ արար ընդ
5 ն̃ս ա̃ծ : * Յարեան ոմանք 'ի հերձուածոյն փարիսեցւոց
հաւատացեալք, և ասէին՝ թէ պարտ է թլփատել
զդոսա, և պատուիրել պահել զօրէնսն մովսէսի :
6 * Եւ ժողովեցան առաքեալքն և երիցունք տեսանել
7 վասն բանիս այսորիկ. * Եւ յետ բ̃զմ խնդիր լինելոյ,
յոտն եկաց պետրոս՝ և ասէ ցն̃ս. արք եղբարք՝ դուք
ինքնին գիտէք, զի յաւուրցն առաջնոց 'ի միջի ձերում
ընտրեաց ա̃ծ բերանով իմով լսել հեթանոսաց բանին
8 աւետարանի, և հաւատալ: * և սրտագէտն ա̃ծ վըկայեաց
9 ն̃ց, տալով ն̃ց զհոգին ս̃բ՝ ո̃պ և մեզ. * և ոչինչ
ընտրութ̃ի արար 'ի մէջ ն̃ց և մեր, հաւատովք
10 սրբեալ զսիրտս ն̃ց : * Արդ՝ ընդէ՞ր փորձէք զա̃ծ,
դնել լուծ 'ի վերայ պարանոցի աշակերտացն, զոր ոչ
11 հարքն մեր՝ և ոչ մեք կարացաք բառնալ : * այլ շնորհօքն
տ̃ն յ̃սի ք̃սի՝ հաւատամք ապրել, զորօրինակ և
12 նոքա : * Լռեաց ա̃մ ժողովուրդն, և լսէին բառնաբայ
և պաւղոսի պատմելոյն՝ որչափ արար ա̃ծ նշանս
13 և արուեստս 'ի հեթանոսս 'ի ձեռս նոցա : * Եւ յետ դ ե
լռելոյն ն̃ց, պատասխանի ետ յակովբոս՝ և ասէ. արք
14 եղբարք՝ լուարուք ինձ: * շմաւոն պատմեաց որպէս
յառաջագոյն ա̃ծ այց արար առնուլ ժողովուրդ 'ի հեթանոսաց՝
15 անուան իւրոյ : * և այնմ միաբանին բանք
16 մարգարէիցն. ո̃պ և գրեալ է. * յետ այսորիկ դարձայց՝
և շինեցից զյարկսն դաւթի, զանկեալն և զկործանեալն
ն̃ր վերստին շինեցից, և կանգնեցից զնա.
17 * ո̃պ զի խնդրեսցեն մնացորդք մարդկան զտ̃ր. և ա̃մ
հեթանոսք յորոց վերայ կոչեցեալ է անուն իմ, ասէ
18 տ̃ր. որ առնէ զայս ա̃մ. * յայտնի է 'ի յաւիտենացն.
19 * Վ̃ա որոյ և ես իրաւունս համարիմ, մի նեղել զայնոսիկ՝
20 ոյք 'ի հեթանոսացն դառնան առ ա̃ծ: * այլ
տալ թուղթս առ ն̃ս, խորշել 'ի կերակրոց կռոց, և
21 'ի պոռնկութ̃է, և 'ի մեռելոտւոյ, և յարենէ : * Զի
մովսէս յազգացն առաջնոց ըստ քաղաքաց, զքարոզիչսն
իւր ունի 'ի ժողովսն, ըստ ա̃մ շաբաթուց ընթերցեալ.
22 * Յայնժամ հաճոյ թուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն
և ա̃մ եկեղեցւոյն, արս ընտրեալս 'ի նոցանէ առաքել
յանտիոք ընդ պաւղոսի և ընդ բառնաբայ. զյու-
դա

---

(11) Ոմանք. Եւ կոչեցին զբառ'': (11) Ոմանք 'ի լուս''. 'ի հյ՝ դիոս. նշանակէն՝ որմիզդ. եւ 'ի հյ՝ հերմէս, տիր դից դպիր : (12) Ոմանք. 'ի դուռնն հանդերձ բազմութ̃բն : (14) Ոմանք. Զեզ նմանեալք կար''... 'ի յա̃ծ կեն''.. և զերկիր, զծով և զա̃մ որ է 'ի ն̃մ : (16) Ոմանք. Եւ 'ի ժամանակս պտ'' : (17) Ոմանք. Զժողովուրդն չզոհելոյ ն̃ց : Ուր ոսկան. 'ի զոհելոյ ն̃ց : (18) Ոմանք. Եւ յիկոնիոնէ հրէ''... պատրեցին զժողովուրդն.. ճշմարտութ̃բ ասեն.. քարշէին ար'' : (18) Ոսկան. Զժողովն 'ի բաց կալ : (18) Ոմանք. Եւ ասեն թէ ոչինչ.. այլ զա̃մն : (18) Յօրինակին. Թէ ոչ ճշմարտութ̃ի : (19) Ոմանք. Ել պաւղոս բառնաբաւ հան'' : (20) Ոմանք. Աւետարանել 'ի քա''.. և աշակերտել զբազումս, դարձան : (21) Բ̃զմք. Հաստատել զանձինս.. և մխիթարել : (21) Ոմանք. Նեղութ̃բք.. յարքայութ̃ին ա̃յ : (21) 'ի լուս''. Պարտ է ձեզ մտա'' : (21) Յօրինակին. Յարքայութ̃ե ա̃յ : (22) Ոմանք. Ըստ եկեղեցւոյ երիցունս... հանդերձ պահօք.. յոր հաւատացեալն էին : (23) Ոմանք. Ընդ պիսիդեայ.. 'ի պամփիլիա : (24) Ոմանք. Յատալիա : (25) Ոմանք. Ուստի եկին : յանձն ա''.. 'ի գործն զոր կատարեցին : (26) Ոմանք. Եկեալ և ժողովել : (27) Այլք. Շրջէին ժմկս ոչ սա'' : (27) Ոմանք. Ոչ սակաւ ընդ ա'' : ԳԼ. ԺԵ. (2) Ոմանք. Եւ 'ի լինել ոչ սակաւ : (2) Յօրինակին գրեալ. Եւ բառնաբայ ընդ նոսա, եդին ելանել պաւղոսի և բառնաբայ և ոմանց 'ի նոցանէ : Ուր օրինակ մի. Եւ ոմանք 'ի նոցանէ առաքել առ առաքեալսն : (3) Ոմանք. Ընդ փիւնիկս : (3) Սամարիայ, որ պատմէին զդար'' : Ուր ոսկան. Պատմեցին զդարձն : (4) Ոմանք. Եւ հասեալ.. պատմեցին որչափ ինչ արար ա̃ծ 'ի ձեռն ն̃ց : (5) Ոմանք. Հաւատացեալ. և ասեն : (7) Ոմանք. Բանի աւետարանի՝ և հա'' : (9) Ոմանք. Հաւատովքն սրբեալ : (11) Ոմանք. Տ̃ն մերոյ յ̃ի : (12) Ոմանք. 'ի ձեռն նոցա : (15) Օրինակ մի. Միաբանին գիրք մարգար'' : (16) Ոմանք. Զյարկն դաւթի.. և զկործանեալսն : (17) Ոմանք. Յորոց վերայ կո'' : (18) Աստանօր գրչագիրք մեր այս և այլ հնոցն ունին զբանս. Բ̃զմք ըստ մերումս. Բայց առանց բային՝ դնելով այսպէս. Զայս ա̃մ յայտնի 'ի յաւիտենից. կամ, Զայս ա̃մ յայտնի յաւիտենա : Իսկ երկու 'ի նորագոյն օրինակաց՝ համագոյն այժմեան բնագրի յունաց՝ յաւելուածով դնեն ըստ այսմ նշանակի. Զայս ա̃մ : յայտնի է 'ի յաւիտենացն : և տ̃ն է ա̃մ գործք իւր. Ըստ որում եւ ոսկան 'ի լատինականէն առեալ ունի. 'ի յաւիտենացն է տ̃ն գործ իւր : (19) Ոմանք. Զայնոսիկ որ 'ի : (20) Ոմանք. Տալ թուղթ առ : (21) Ոմանք. Յազգացն յառաջնոց.. զքարոզիչս իւր : (22) Ոմանք. Եւ երիցանցն, ա̃մ եկե''.. արս ընտրեալ առաքել 'ի նոցանէ : (22) Այլք. Ա̃մ ե-

դա զկոչեցեալն բարսաբա՝ և զշիղա, արս գլխաւորս.
* գրեալ առ եղբարս 'ի ձեռն նոցա զայս ինչ: Առա- 23
քեալք և երիցունք և եղբարք, յանտիոք և 'ի սիւրիայ
և 'ի կիւլիկիայ, եղբարցդ որ 'ի հեթանոսաց էք, ող-
ջոյն: * Քանզի լուաք՝ թէ ոմանք իբրև 'ի մէնջ խռո- 24
վեցուցին զձեզ բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր. ա-
ռեալ թլփատել և պահել զօրէնսն, որոց ոչ հրամայե-
ցաք: * Հաճոյ թուեցաւ մեզ միաբան ժողովելոյս, 25
արս ընտրեալս յղել առ ձեզ, ընդ սիրելիս մեր՝ ընդ
բառնաբայ և ընդ պաւղոսի: * արք՝ որք մատնեցին 26
զանձինս իւրեանց վասն անուանն տ̄ն մերոյ յ̄ի ք̄ի:
* Արդ՝ առաքեցաք զյուդա և զշիղա. և ն̄ց 'ի բանից 27
զնոյն պատմել: * Զի հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն ս̄բյ 28
և մեզ, մի ինչ աւելի բեռն դնել ձեզ. բայց միայն 'ի
կարեւորացս յայսոցիկ. * 'ի բաց կալ 'ի զոհելոց կռոց, 29
և յարենէ, և 'ի հեղձուցելոյ, և 'ի պոռնկութ̄է. յո-
րոց պահեալ զանձինս բարւոք գործիցէք: ո՛ղջ լերուք:
* Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք, և ժողովեալ 30
զժողովուրդն՝ ետուն զթուղթն: * և ընթերցեալ՝ 31
ուրախ եղեն 'ի վերայ մխիթարութ̄ն: * Յուդա և շի- 32
ղա՝ զի և նոքա մարգարէք էին, բանիւք բազմօք մխի-
թարեցին զեղբարս՝ և հաստատեցին: * Եւ եղեալ 33
անդ ժամանակս, արձակեցան յեղբարց խաղաղութ̄բ
առ առաքեալսն: * և հաճոյ թուեցաւ շիղայի մնալ 34
անդէն: * Բայց պաւղոս և բառնաբաս շրջէին յան- 35
տիոք, ուսուցանէր և աւետարանէր և այլովք բազ-
ԴԳ մօք՝ զբանն տ̄յ: * Իսկ յետ աւուրց ինչ ասէ պաւղոս 36
ցբառնաբաս. դարձցո՛ւք և շրջեսցո՛ւք զեղբարբք, ը̄
ամ̄ քաղաքաց յորս քարոզեցաք զբանն տ̄ն, թէ ո̄պ ու-
նիցին: * Բառնաբաս կամէր առնուլ և զյովհաննէս 37
զկոչեցեալն մարկոս: * բայց պաւղոս աղաչէր՝ թէ ըզ- 38
մեկնեալն 'ի նոցանէ 'ի պամփիլիայ, և զչեկեալն ընդ
նոսա 'ի գործն, մի առնուլ ընդ իւրեանս: * Եւ եղև 39
գժտութ̄ի 'ի մէջ նոցա՝ մինչև մեկնել 'ի միմեանց,
բառնաբայ առնուլ զմարկոս՝ նաւել 'ի կիւպրոս:
ԻԴ * Եւ պաւղոսի ընտրեալ զշիղայ՝ ել, յանձն արարեալ 40
շնորհացն տ̄յ յեղբարց անտի: * և շրջէր 'ի կողմանս 41
ասորւոց և կիւլիկեցւոց, և հաստատէր զեկեղեցին:

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ եկն եհաս 'ի դերբէ և 'ի լիւստրա. և ահա ա- 1
շակերտ ոմն էր անդ՝ անուն տիմոթէոս, որդի կը-
2 նոջ հրէի հաւատացելոյ՝ և հօր հեթանոսի: * որ վը-
կայեալ էր 'ի լիւստրացւոց և յիկոնացւոց եղբարց:
3 * Զսա կամեցաւ պաւղոս ընդ իւր տանել. և առեալ
թլփատեաց զնա վ̄ս հրէիցն՝ որ էին 'ի տեղիսն յայնո-
սիկ. քանզի գիտէին ամենեքին զհայր ն̄ր թէ հեթա-
4 նոս էր: * Իբրև անցանէին ընդ քաղաքսն, աւանդե-
ցին ն̄ց պահել զհրամանսն պատուիրեալս յառաքե-
5 լոցն և յերիցանցն՝ որք յե̄մ: * Եւ եկեղեցիքն հաս-
տատէին 'ի հաւատս, և յաւելուին 'ի թիւն հանապա-
6 զօր 'ի նոյն: * Եւ շրջեցան ընդ փռիւգիայ և ընդ կող- ԴԵ
մանս գաղատացւոց, արգելեալք 'ի հոգւոյն ս̄բյ խօ-
7 սել զբանն յասիայ: * բայց եկեալ առ միւսաւ՝ թեւա-
կոխէին երթալ 'ի բիւթանիա, և ոչ համարձակեաց
8 ն̄ց հոգին ք̄ի: * Եւ անցեալ ընդ միսիա՝ իջին 'ի տրով-
9 վադայ: * և տեսիլ երևեցաւ 'ի գիշերին պաւղոսի.
այր ոմն մակեդոնացի կայր աղաչէր զնա՝ և ասէր, ան-
10 ցեալ 'ի մակեդոնիայ՝ օգնեսցես մեզ: * Եւ իբրև ըզ-
տեսիլն ետես, վաղվաղակի խնդրեցաք ելանել 'ի մա-
կեդոնիայ. տեղեկացեալ թէ հրաւիրեաց զմեզ տ̄ր
11 աւետարանել ն̄ց: * Եւ ելեալ 'ի տրովադայ՝ դէմ ու-
ղիղ գնացաք 'ի սամոթրակէ: և 'ի վաղիւ անդր 'ի նոր
12 քաղաք. * և անտի 'ի փիլիպպուս, որ է առաջին մի-
ճակ մակեդոնացւոց՝ քաղաք կողոնիայ: Եւ անդ 'ի
13 քաղաքին դադարեալ մեր աւուրս ինչ. * յաւուր շա-
բաթու ելաք արտաքոյ քաղաքին առ գետափն՝ ուր
համարէին աղօթս մատուցանել պաւղոս: և նստեալ
14 խօսէաք ընդ ժողովեալ կանայսն. * Եւ կին ոմն ա-
նուն լիդիա ծիրանավաճառ՝ 'ի թիւատիր քաղաքէ,
երկիւղած յա̄յ՝ լուաւ. զորոյ տ̄ր իսկ եբաց զսիրտն
15 անսալ խօսիցն պաւղոսի: * Եւ իբրև մկրտեցաւ ինքն
և տուն իւր, աղաչէր և ասէր. եթէ համարիք զիս հա-
ւատացեալ տ̄ն, մտեալ 'ի տուն իմ ագերո՛ւք: և բըռ-
16 նադատեաց տարաւ զմեզ: * Եւ եղև մինչդեռ երթայաք
մեք յաղօթս, պատահեաց մեզ աղախին ոմն՝ զոր ու-
նէր այս հարցուկ. որ շահս բազում ածէր տերանց
17 իւրոց մոլեկանն: * Նա զհետ եղեալ պաւղոսի և մեր՝
աղաղակէր և ասէր, արքս այս ծառայք ա̄յ բարձրե-
18 լոյ են, որ պատմեն ձեզ զճանապարհս փրկութ̄: * և
զայս առնէր 'ի բազում աւուրս: Զայրացեալ պաւ-
ղոս՝ դարձաւ և ասէ ցայսն. պատուիրեմ քեզ յանուն
յ̄ի ք̄ի ելանել 'ի դմանէ: և էլ այսն 'ի նմին ժամու:
19 * Իբրև տեսին տեարք ն̄ր՝ եթէ հատաւ յոյս շահին ն̄ց,
առեալ զպաւղոս և զշիղա՝ ձգեցին 'ի հրապարակն առ
իշխանսն:

կեղեցեաւն: (23) Ոմանք. Գրել առ եղբարսն 'ի.. և 'ի սիւրիա և 'ի կիլիկիա.. 'ի հեթանոսացդ էք: (23) Ոսկան. Եւ երիցունք եղբարք: (24) Ոմանք. Եթէ ոմանք: (25) Ոսկան. Ընդ սիրելիսս մեր: (25)(26) Ոմանք. Պաւղոսի. որք մատ''.. վ̄ս անուան տ̄ն: (28)(29) Ոմանք. 'Ի կարեւորայս այսոցիկ.. յորոց պահել զանձինս, բարւոք գործէք: (28) Օրինակ մի. 'Ի կա''. յայսցանէ: (30) Օրինակ մի յաւելու. Արձակեալք յեկեղեցւոյն իջին: (30) Ոմանք. Զժողովուրդն. ետուն: (33) Ոմանք. Ժամանակս ինչ, արձակեցան խաղաղութ̄ յեղբարց: (34) Ոսկան աստէն 'ի լատինականէն առեալ յաւելու. Մնալ անդէն. իսկ յուդա միայն գնաց յե̄մ: Որ ոչ ուրեք 'ի գրչագիրս մեր գտանի, այլ և ոչ 'ի յունական օրինակս: (35) Ոմանք. Եւ բառնաբաս իջին յանտիոք.. զբանն տ̄ն: (36) Ոսկան. Աւուրց ասէ պօ'': (37) Ոմանք. Զկոչեցեալն զմարկոս: (38) Ոմանք. 'Ի պամփիւլիայ.. 'ի գործ: (39) Ոմանք. Եւ եղև գժտութ̄ի՝ մինչև մեկնել ն̄ց 'ի միմեանց: Իսկ օրինակ մի: Եւ եղև գժտութ̄ի 'ի մէջ ն̄ց, մինչև մեկնել ն̄ց 'ի: (40) Օրինակ մի. Եւ պաւղոսի առեալ զշիղա, և յանձն ա'': (41) Ոմանք. Զեկեղեցիսն: (41) Ոսկան և աստ յառեալ 'ի լատինականէն յաւելու. Հաստատէր զեկեղեցիսն, պատուիրելով պահել զպատուիրանս առաքելոցն և երիցանցն: Որ ոչ 'ի հնագիրն յունաց և ոչ 'ի գրչագիրս մեր երևի բնաւ: ԳԼ. ԺԶ. (1) 'Ի բազմաց ոմանց. Եւ եկն եհաս: (1) Յունականին նմանէ. Ոմն էր անդ անուն ա'': (3) Ոմանք. Ամենեքեան.. թէ հեթանոս է: (4) Ոմանք. Աւանդէին ն̄ց պա'': (4) Յօրինակին. Զհրամանն պատուիրեալս: (4) Ոմանք 'ի լուս''. 'Ի վ̄ր Պատուիրեալս յառա'', նշանակէն՝ իրաւացուցեալս յառաքելոցն: (5) 'Ի բազումս պակասի. Հանապազօր 'ի նոյն: (6) Ոմանք. Եւ շրջէին ընդ փռիւգիա և 'ի կողմանս գաղա''... զբանն յասիա: (6) Յօրինակին վրիպակաւ գրի՝ Կողմանս գադատացւոց: (7) Ոմանք. Առ միւսաւ.. 'ի բէթինիայ: (7) Յօրինակին. Երթալ 'ի բեթանիա: (7) Իսկ 'ի լուսանցս օրինակաց գործոցս առաքելոց՝ վասն դնէն, Հոգին ս̄բ: Եւ այլն՝ Հոգին յ̄ի: և այլ եւս՝ լոկ, Հոգին: Իսկ մեր դնայն ըստ ձերոցս, Հոգին ք̄ի: (8) Ոմանք. Եւ անցեալ ընդ միւսիաց: (9) Բազմք. 'Ի գիշերի պաւղոսի.. կայր և աղա'': (10) Ոմանք. Տեղեկացեալք եթէ: (11) Ոմանք. 'Ի նոր քաղաքն: (12) Օրինակ մի. 'Ի փիլիպս: և այլ. 'Ի փիլիպպուպօլիս: Իսկ Ոսկան. 'Ի փիլիպպոս: (12) 'Ի լուս''. 'Ի վ̄ր Կողոնիայ. նշանակէ՝ կորնթիս: (13) Ոմանք. Յաւուրն շաբա''.. առ գետափն: ուր համարէր աղօ'': (13) 'Ի բազմս պակասի՝ Մատուցանել պաւղոս: (14) Ոմանք. Ծիրանեվաճառ.. եբաց զմիտս: (14) Օրինակ մի. Անսալ բանիցն պաւ'': (15) Ոմանք. Թէ համարիցիք զիս: (15) Ոսկան. Եւ բռնադատեալ տարաւ: (16) Բազմք. Մինչ երթայաք մեք: (16) Ոսկան. Որ ունէր զայս հարցուկ: (17) Ոմանք. Զհետ եղեալ պաւ'': (17) Ոսկան. Արքս այսոքիկ: (18) Բազմք. Յ̄ի ք̄ի, ել 'ի դմանէ: և ել 'ի նմին ժամու: (19) Ոմանք. Շահին ն̄ց. կամ, շահից ն̄ց, կալեալ զպաւ''.. 'ի հրապարակ առ իշ'':

իշխանսն։ * Եւ ածեալ զնոսա առ զօրագլուխսն՝ ասեն· 20
արքս այս խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր· ինքեանք
հրեայք են, * և պատմեն մեզ օրէնս, զոր ոչ է արժան 21
մեզ ընդունել և ոչ առնել· զի հռոմայեցիք եմք։ * Եւ 22
կուտեցաւ ամբոխն 'ի վերայ նոցա։ Եւ զօրագլուխքն պատառեցին
զհանդերձս իւրեանց· և հրամայեցին գան
հարկանել։ * Եւ բազում վէրս եդեալ 'ի վերայ նոցա արկին 23
'ի բանտ, պատուիրեցին բանտապետին զգուշութեամբ՝
պահել զնոսա։ * Որոյ առեալ զայսպիսի պատուէր, արկ 24
զնոսա 'ի ներքին բանտն, և զոտս նոցա պնդեաց 'ի կոճեղ։
* Եւ 'ի մէջ գիշերոյն պաւղոս և շիղայ կային յաղօթս՝ 25
և օրհնէին զԱստուած։ ունկն դնէին նոցա կալանաւորքն։
* Եւ եղեւ յանկարծակի շարժումն մեծ, մինչև շարժել 26
հիմանց բանտին, և բացան անդէն դրունքն ամենայն,
և ամենեցուն կապանքն լուծան։ * Իբրև զարթեաւ 27
բանտապետն՝ և ետես բացեալ զդուրս բանտին, ձգեաց
զսուսեր՝ և կամէր երթալ զիւրովին· կարծէր
փախուցեալ զկապեալսն։ * Եւ կոչեցեալ 'ի ձայն մեծ 28
պաւղոս՝ և ասէ· մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար,
քանզի ամենեքին աստ եմք։ * Խնդրեաց լոյս՝ և դիմեաց 29
'ի ներքս· և զահի հարեալ՝ անկաւ առաջի պաւղոսի
և շիղայի· * և ածեալ զնոսա արտաքս՝ ասէ· 30
տեա՛րք՝ զի՞նչ պարտ է ինձ առնել՝ զի ապրեցայց։
* Եւ նոքա ասեն· հաւատա՛ 'ի տէր Յիսուս Քրիստոս, և ապրեսցիս 31
դու՝ և տուն քո։ * Եւ խօսեցան նմա զբանն 32
տեառն, և ամենեցուն որ էին 'ի տան նորա։ * Եւ առեալ 33
զնոսա 'ի նմին ժամու գիշերոյն՝ լուաց 'ի վիրաց անտի·
և մկրտեցաւ ինքն և իւրքն ամենեքեան անդէն վաղվաղակի։
* Եւ ածեալ զնոսա 'ի տուն իւր, եդ առաջի 34
նոցա սեղան· և ուրախ եղեւ ամենայն տամբն հաւատացեալ
յԱստուած։ * Եւ իբրև այգ եղեւ՝ առաքեցին զօրագլուխքն 35
զնուիրակսն, և ասեն· արձակեա՛ զարսդ զայդոսիկ։
* Եւ պատմեաց բանտապետն զբանսն՝ պաւղոսի, եթէ 36
առաքեցին զօրագլուխքն զի արձակիցիք· արդ՝ ելէք
և երթա՛յք խաղաղութեամբ։ * Իսկ պաւղոս ասէ ցնոսա· 37
գան հարեալ զմեզ հրապարակաւ՝ արս անմեղս հռոմայեցիս
արկին 'ի բանտ, և արդ լռելեայն հանեն զմեզ·
ոչ այդպէս, այլ եկեսցեն ինքեանք իսկ հանցեն զմեզ։
* Եւ պատմեցին զօրագլխացն նուիրակքն զբանսն· զահի 38
հարան իբրև լուան՝ թէ հռոմայեցիք են· և եկեալ
աղաչեցին զնոսա։ * Եւ իբրև հանին, աղաչէին գնալ 'ի քաղաքէն։ 39
* Եւ ելեալ 'ի բանտէն՝ մտին 'ի լիւդեայ· և 40
տեսեալ զեղբարսն՝ մխիթարեցին զնոսա, և գնացին։

ԳԼ. ԺԷ.

ԻԵ
եա
Եւ շրջեալ ընդ ամփիպօլիս և ընդ ապողոնիա, եկին 1
ի թեսաղոնիկէ, ուր էր ժողովուրդ հրէից։
* Եւ ըստ սովորութեան պաւղոս եմուտ առ նոսա, և 'ի 2
3 շաբաթս երիս խօսեցաւ ընդ նոսա 'ի գրոց։ * բանայր և
դնէր առաջի, եթէ պա՛րտ էր Քրիստոսի չարչարել և յառնել
'ի մեռելոց· և թէ նա է Քրիստոսն Յիսուս՝ զոր ես պատուիրեմ
4 ձեզ։ * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ հաւանեցան,
և վիճակեցան պաւղոսի և շիղայի· բայց պաշտօնէիցն
հեթանոսաց էր բազմութիւն յոյժ, և 'ի կանանց գլխաւորաց
5 ոչ սակաւք։ * Եւ նախանձեցան հրեայքն, և
առեալ արս ոմանս գեհձիկս անօրէնս, ամբոխ արարեալ
խռովեցին զքաղաքն· և կուտեալ առ ապարանսն
6 յասոնի, խնդրէին զնոսա ածել 'ի հրապարակ։ * Եւ
իբրև ոչ գտին զնոսա, քարշէին զյասոն և զոմանս եղբարս
առ քաղաքապետսն· բողոք բարձեալ՝ թէ որք
7 զաշխարհս խռովեցուցին՝ սոքա և այսր հասին· * զորս
ընկալեալ է յասոնի։ և սոքա ամենեքեան հակառակ
հրամանացն կայսեր գործեն· թագաւոր զոմն ասեն
8 զՅիսուս։ * Եւ խռովեցուցին զժողովուրդն և զքաղաքապետսն,
9 որ լսէին զայն։ * և առեալ երաշխաւորութիւն առ
10 'ի յասոնայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնոսա։ * Բայց եղբարքն
վաղվաղակի գիշերայն յուղարկեցին զպաւղոս
և զշիղայ 'ի բերեա· որք իբրև հասին անդր, 'ի ժողովուրդն
11 հրէից գնացին։ * զի սոքա էին ազնուագո՛յնք՝
քան որ 'ի թեսաղոնիկն էին· որք ընկալան զբանն ամենայն
յօժարութեամբ· հանապազ քննէին զգիրս՝ եթէ իցէ՞ այս
12 այսպէս։ * Եւ բազումք իսկ 'ի նոցանէ հաւատացին·
և 'ի հելլենացւոց կանանց զգաստից՝ և յարանց ոչ սակաւք։
13 * Բայց իբրև գիտացին՝ որ 'ի թեսաղոնիկէ հրեայքն
էին, եթէ և 'ի բերիա՛յ պատմեցաւ 'ի պաւղոսէ
բանն Աստուծոյ· եկին և անդր շարժել և խռովեցուցանել
14 զժողովուրդն։ * Յայնժամ զպաւղոս վաղվաղակի առաքեցին
եղբարքն գնալ մինչև 'ի ծովեզր· և մնային շիղայ
15 և տիմոթէոս անդէն։ * Եւ որք տանէին զպաւղոս,
ածին զնա մինչև յաթէնս· և առեալ պատուէր
առ շիղայ և տիմոթէոս, զի վաղվաղակի եկեսցեն առ
նա· և գնացին։
16 * Եւ յաթէնս 'ի մնալն նոցա պաւղոսի, զայրանայր հոգի ԻԶ
նորա 'ի նմա· զի տեսանէր 'ի կռապաշտութեան՝ զքաղաքն։ եբ
17 * և խօսէր 'ի ժողովրդեանն ընդ հրեայսն, և ընդ պաշտօնեայսն,
18 և 'ի հրապարակին զամենայն օր՝ որոց և պատահէին։ * Ոմանք
յեպիկուրեանցն և 'ի ստուկեանց փիլիսոփայից
հակառակէին ընդ նմա։ և ոմանք ասէին, զի՞նչ կամիցի սերմանաքաղս
այս խօսել։ իսկ այլք՝ թէ օտարոտի՛ իմն
դից թուի պատմիչ լինելոյ· քանզի զՅիսուս և զյարութիւն
19 աւետարանէր։ * Եւ առեալ զնա ածին յարիսպագոսն,
և ասէին· կարասցո՞ւք իմանալ՝ թէ զի՞նչ է նոր վարդապետութիւնդ՝
20 որ 'ի քէն պատմի։ * օտարացուցիչս
իմն բերես 'ի լսելիս մեր· կամիմք գիտել՝ թէ զի՞նչ կամիցի
21 այս լինել։ * Զի աթենացիք ամենեքին՝ և եկքն
օտարք՝ ոչ յայլ ինչ պարապէին, բայց ասել ինչ, կամ
լսել

---

(20) Ոմանք· Ասէին· արքս այս։ (21) Ոմանք· Եւ պատուիրեն մեզ օրէնս, զոր ոչ է։ (21)(22) Ոսկան· Զի հռոմայեցի եմք։ Եւ ընթացաւ ժողովուրդն ընդդէմ նոցա· և զօրագլուխքն·· հրամայէին գան հարկանել։ (24) Ոսկան· Պնդեաց 'ի կոճեղս։ (25) Ոմանք· 'Ի մէջ գիշերին։ (26) Ոմանք· Մինչև 'ի շարժել·· և բացան անդէն·· կապանք լու"։ (27) Ոմանք· Զդրունս բանտին·· ձգեաց սուր, և կամէր։ (28) Ոմանք· Եւ կոչեաց պաւղոս 'ի ձայն մեծ։ Որ ոսկան· և գոչեաց 'ի ձայն մեծ։ (29) Ոմանք· Եւ էր զահի հարեալ· ան"։ (31) Ոմանք· Եւ ապրեսցես դու։ (32) Ոմանք· Որ 'ի տան նորա։ (33) Ոմանք· 'Ի նմին ժամու գիշերոյն։ (34) Ոմանք· Եդ առաջի սեղան։ (35) Ոմանք· Զօրագլուխքն զնուիրակսն·· արձակեցէք զարսդ։ (36) Ոմանք· Զի արձակեսջիք· արդ՝ ելէք երթայք։ (37) Ոմանք· Ոչ այդպէս է··· ինքեանք հանցեն։ (38) Ոսկան· Զօրագլխացն նու"։ (38) Ոմանք· Եկեալ աղաչէին զնոսա։ (39) Ոմանք· Աղաչէին գնալ 'ի քաղա"։ (40) Ոմանք· Մտին 'ի լւդիա· կամ, Առ լիդիա։

Գլ· ԺԷ· (1) Օրինակ մի· Եւ 'ի շրջելն ընդ ամփիպո"··· ժողովրդեան հրէից։ (1) Յօրինակին· Ընդ ամփիպաւլիս։ (3) Ոմանք· Թէ պարտ է Քրիստոսի··· և եթէ նա է Յիսուս Քրիստոս։

(3) Բազումք· Զոր ես պատմեմ ձեզ։ (5) Ոմանք· Խռովեցուցին զքաղաքն· և կուտեալ յապարանսն։ Որ օրինակ մի· Առ ապարանիցն·· ածել 'ի հրապարակն։ (5) Ոսկան· Խնդրեցին զնոսա ա"։ (6) Ոմանք· Եթէ որք զաշխարհ խռովեցին։ նոքա և այսր հասին։ (7) Ոմանք· Զոր ընկալեալ էր յասոնի։ (8) Ոմանք· Զժողովուրդսն, և զքաղաքապետսն որ լսէինն զայս։ (9) Ոմանք· Առ յասոնայ։ (10) Բազումք· Գիշերայն յու"·· 'ի բերիա։ (10) Օրինակ մի· Որք իբրև գնացին անդ։ (11) Ոմանք· Էին ազնուականագոյնք՝ քան որ։ (12) Ոմանք· Եւ բազումք 'ի նոցանէ։ (12) Այլք· Եւ 'ի յունաց կանանց զգաստից։ (13) Ոմանք· Եւ խռովեցուցանել զժողովուրդսն։ (14) Ոմանք· Վաղվաղակի զպաւղոս առա"··· և մնացին շիղա և տի"։ (15) Ոմանք· Տանէինն զպաւղոս··· գնասցեն առ նա, և գնացին։ (15) Ոսկան յաւելու· Պատուէր 'ի նմանէ առ շիղայ։ (16) Ոմանք· 'Ի մնալ նոցա։ (17) Ոմանք· Ընդ ժողովրդեանն ընդ հրեայս։ (18) Ոմանք· Եւ 'ի ստուիկեանց։ Ոսկան ընդ ոսկանայ· և 'ի ստոյիկեանց։ (18) Ոմանք· Թուի պատմիչ լինել· (19) Ոմանք· Եւ առեալ ածին զնոսա յարիսպագոսն, և ասեն։ (20) Ոմանք· Օտարացուցիչս իմն։ (21) Ոմանք· Աթենացիք և եկք օտ"։

լսել նորագոյնս: * Եկաց պաւղոս 'ի մէջ արիսպա- 22
գին՝ և ասէ. արք աթենացիք, ըստ ամենայնի իբրև
պաշտօնասէրս տեսանեմ զձեզ:*քանզի շրջեալ և տես- 23
եալ զպաշտամունս ձեր. գտի բագին մի՝ յորում գրե-
եալ էր, անծանօթի այ. զոր դուք յանծանօթս պաշ-
տէք, ես զնոյն պատմեմ ձեզ: * Այ՝ որ արար զաշ- 24
խարհս և զամ որ 'ի նմա, նա երկնից և երկրի է տր.
ոչ 'ի ձեռագործ տաճարս բնակէ, * և ոչ 'ի ձեռաց 25
մարդկան պաշտի իբրև կարօտ իմիք. նա տայ ամենայ-
նի կեանս և շունչ՝ և զամենայն ինչ: * արար 'ի միոջէ 26
արենէ զամ ազգս մարդկան՝ բնակել 'ի վերայ երեսաց
ամ երկրի: հաստատեաց կարգեալ ժամանակս և սահ-
մանադրութիւս բնակութե նց՝ խնդրել զած * զի թերե- 27
ւս զննիցեն զնա՝ և գտանիցեն. նա՝ և ոչ հեռի իսկ
է յիւրաքանչիւր ումեքէ 'ի մէնջ: * զի նովաւ կեամք 28
և շարժիմք և եմք, ոպ ոմանք 'ի ձերոց ճարտարաց ա-
սացին, թէ նորա և ազգ իսկ եմք: * Եւ արդ՝ որով- 29
հետև ազգ եմք այ, ոչ պարտիմք համարել ոսկւոյ՝ կմ
արծաթոյ՝ կամ քարի, որ 'ի ճարտարութէ՝ և 'ի մտաց
մարդկան քանդակեալ իցէ՝ զածականն լինել նման:
* Բայց զժամանակս անգիտութեն անտես արարեալ 30
այ, արդ զայս պատուիրէ մարդկան՝ ամ ումեք ապաշ-
խարել: * Քանզի հաստատեաց օր, յորում պարտ է 31
դատել զաշխարհս արդարութբ, 'ի ձեռն առնն՝ որով
սահմանեաց տալ հաւատս ամենեցուն՝ յարուցեալ զնա
'ի մեռելոց: * Իբրև լուան զյարութի մեռելոց, ո- 32
մանք ծաղր առնէին. կէսքն ասէին՝ լուիցուք 'ի քէն
վս այդորիկ միւսանգամ: * Եւ ապա պաւղոս ել դը- 33
նաց 'ի միջոյ նց: * և ոմանք արք անկեալք 'ի նա հա- 34
ւատացին. ընդ որս էր և դիոնեսիոս արիսպագացի,
և կին մի անուն դամարիս՝ և այլք ընդ նս:

ԳԼ. ԺԸ.

ԻԵ
Ե Գ
Յետ այսորիկ մեկնեալ պաւղոսի յաթենացւոց ան- 1
տի, եկն 'ի կորնթոս: * և եգիտ զոմն հրեայ ա- 2
նուն ակիւղաս՝ յազգէ պոնտացի, այն ինչ եկեալ յի-
տալիայ, և պրիսկիլլայ կին նր, վս հրամանին կղաւ-
դեայ որոշել զամ հրեայս 'ի հռովմայ. և յարեցաւ 'ի
նս: * Եւ վս զի համարուեստ էր, եղև առ նս՝ և գոր- 3
ծէր. քանզի էին խորանակարք արուեստիւք: * Եւ 4
խօսէր 'ի ժողովրդեանն ըստ ամ շաբաթուց, և հաւա-
նեցուցանէր զհրեայս և զհեթանոսս: * Իբրև իջին 'ի 5
մակեդոնիայ՝ շիղայ և տիմոթէոս, տագնապէր հոգւովն
պաւղոս դնել վկայութի հրէիցն՝ թէ յս է քսն:
* Եւ յընդդէմ դառնալ նց՝ և հայհոյել, թօթափեալ 6
զձորձս՝ և ասէ ցնս. արիւն ձեր 'ի գլուխս ձեր, քաւեալ

7 եմ ես. յայսմ հետէ 'ի հեթանոսս երթամ: * Եւ գնա-
ցեալ անտի եմուտ 'ի տուն ուրումն, որոյ անուն էր
տիտոս յուստոս՝ պաշտօնեայ այ. որոյ ապարանքն էին
8 մերձ 'ի ժողովետղն: * Կրիսպոս ժողովրդապետ հա-
ւատաց 'ի տր ամ տամբ իւրով. և բազմաց 'ի կորնթաց-
9 ւոցն լուեալ՝ հաւատացին և մկրտեցան: * Եւ ասէ
տր 'ի գիշերի տեսլեամբ ցպաւղոս. մի երկնչիր, այլ
10 խօսեաց՝ և մի լռեր. * քանզի ես ընդ քեզ եմ, և ոչ-
ոք ընդդէմ դարձցի քո՝ 'ի չարչարել զքեզ. քանզի ժո-
11 ղովուրդ է իմ բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ: * Եւ նստա-
ւ անդ տարի մի, և ամիս վեց, ուսուցանէր նոցա
12 զբանն այ: * Առ գաղիովնաւ փոխանակաւ բդեշխին Ե Գ
աքայեցւոց, յարեան միաբան հրեայքն 'ի վերայ պաւ-
13 ղոսի, և ածէին զնա յատեան. * և ասէին, եթէ ար-
տաքոյ օրինաց պատրէ սա զմարդիկ՝ պաշտել զած:
14 * Եւ իբրև մերձ էր պաւղոս բանալ զբերան իւր, ա-
սէ գաղիովն ցհրեայսն. եթէ էր ինչ անիրաւութի կմ
խարդախութի չարեաց՝ ով հրեայք, 'ի դէպ էր ինձ
15 անսալ ձեզ: * ապա թէ 'ի խնդիրք ինչ են վս բանի
և անուանց և օրինաց ձերոց, տեսէք ձեզէն. քանզի
16 դատաւոր այդպիսի իրաց չկամիմ լինել: * և մեր-
17 ժեաց զնս յատենէ անտի: * Եւ առեալ ամենեցուն
յունացն զսոսթենէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին ա-
ռաջի ատենին. և ոչինչ զայնմանէ գաղիովնի փոյթ լի-
18 նէր: * Բայց պաւղոսի տակաւին մնացեալ աւուրս
բզմս, յեղբարցն հրաժարեալ՝ նաւէր յասորիս. և ը
նմա պրիսկիլլայ և ակիւղաս, փոքրել զգլուխ 'ի կեն-
19 քրեայ, քանզի ուխտադիր էր: * Եւ հասեալ յեփե-
սոս՝ զնս եթող անդ, և ինքն մտեալ 'ի ժողովուրդն
20 խօսէր ընդ հրեայսն: * Եւ աղաչէին զնա բազում ժա-
21 մանակս լինել անդ. և ոչ առ յանձն, * այլ հրաժա-
րեաց 'ի նոցանէն՝ և ասէ, դարձեալ շրջեցայց այ կա-
22 մօքն առ ձեզ: Համբարձաւ յեփեսոսէ, * և իջեալ 'ի
կեսարիայ՝ ել և ետ ողջոյն եկեղեցւոյն: Էջ յանտիոք:
23 * և եղեալ անդ ժամանակ ինչ, ել շրջել կարգաւ ը
գաղատացւոց աշխարհն և ընդ փռիւգիայ, հաստատել
24 զամ աշակերտեալսն: * Հրեայ ոմն ապողոս անուն՝
աղեքսանդրացի յազգէ, այր ճարտարաբան, եկն ե-
25 հաս յեփեսոս: զօրաւոր էր գրովք: * Սա՝ էր տեղե-
կացեալ ճանապարհին տն, և եռայր հոգւովն. խօսէր՝
և ուսուցանէր ճշմարտութբ վս յի. գիտէր միայն
26 զմկրտութին յովհաննու: * սա՝ սկսաւ համարձակել
'ի ժողովրդեանն: Եւ լուեալ 'ի նմանէ ակիւղայ և պր-
իսկեայ, և առին զնա առ իւրեանս, և ճշմարտագոյնս
27 պատմեցին նմա զճանապարհն այ: * իբրև կամեցաւ
նա գնալ յաքայիա, յորդորեալ եղբարք՝ գրեցին առ
աշա-

---

(22) Ոմանք. 'Ի մէջ արիսպագին՝ և ասէ.. իբր պաշտօն'':
(23) Ոմանք. Շրջեալ իմ և տեսեալ... զոր դուքն յանծա'':
(24) Ոմանք. Զաշխարհ և զամ.. նա է երկնի և երկրի
տր: (26) Ոմանք. Բնակեալ 'ի վր ամ երեսաց երկ''..
կարգեաց ժմկս: (27) Օրինակ մի. Ումեքէ 'ի ձէնջ:
(28) Ոմանք. Զի նովաւ կամք և.. ոպ և ոմանք: (29) Ո-
մանք. Ազգք եմք այ: (29) Ոմանք. Եւ 'ի մտաց մարդոյ
քանդա'': (30) Ոմանք. Արարեալ է այ: (31) Ոմանք. 'Ի
ձեռն առն, որով: (32) Օրինակ մի ըստ ոսկանայ. Ծաղր
առնէին զնա: (33) Ոմանք. Ել և գնաց: (34) Այնուն՝
Արիոպագացի, համաձայն մերումս գրէ և յայլ երկուս օրի-
նակս. և օրինակ մի գրէ՝ Արիոպագացի, ըստ յունակա-
նին: Իսկ միաբանեալ հինք և նորք ամենին՝ Արիսպագացի.
կամ, արիսպագացին. ըստ նշանեալ ուղղութեան մերոյ 'ի
բարբառս մեր 'ի գրչաց անտի 'ի հնոց հետէ, որպէս կար-
ծէ:

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Պաւղոս 'ի յաթենայ'': (1) Երեք
այլ հին ձեռագրեն օրինակք, գրեն ապա համաձայն մերումս՝ 'ի
կորնթոս: ուր Բղմք ըստ ոսկանայնին ամենին՝ 'ի կորնթոս:
(2) Ոմանք. Եւ եգիտ անդ հրեայ զոմն.. և զպրիսկիլ-
ղա կին նր... որոշել զհրեայս 'ի հռովմէ: կամ, զամ
հրեայս 'ի: (3) Բղմք. Խորանակարք արուեստիւ: (4) Ո-
մանք. Ըստ ամ շաբաթու: (5) Ոմանք. Եւ թէ յս է քս:

(6) Ոմանք. Եւ ընդդէմ դառնալն նց, և 'ի հայհոյել թօ-
թափեաց զձորձս իւր..'ի գլուխ ձեր.. այսու հետև
'ի հեթանոսս երթամք: (7) Ոմանք. 'Ի տուն որումն. ո-
րում անուն... յուստոս պաշտ'': (8) Ոմանք. Եւ բզմք
կորնթացւոց լուեալ՝ հաւատային և մկրտէին: (8) Ո-
մանք. Հաւատային 'ի տր. և: (9) Ոմանք. Ի գիշերին տես-
լեամբ: (10) Ոմանք. Զի ես ը քեզ: (11) Բղմք. Ուսու-
ցանել նց զբանն: (12) Բղմք. Եւ ածին զնա յատեան:
(13) Ոմանք. Եւ ասեն թէ արտաքոյ: (14)(17) Բղմք.
Գաղիովն. գաղիովնի: (15) Բղմք. Ապա եթէ խնդիրք
ինչ են, կամ. իցեն վս: Այլ օրինակ մի. Ինչ եղեն վս:
(18) Օրինակ մի. Աւուրս բզմս առ եղբարս. հրաժա'':
(18) Ոմանք. Եւ ընդ պրիսկիղա և ակիւղաս..'ի կենք-
րայ. քզի ուխտադիրք էին: (19) Օրինակ մի. Բայց իբրև
եհաս յեփեսոս, զնս եթող անդր. և ինքն մտեալ անդ-
րէն առ ժղվդն, խօսէր առ հրէ'': (20) Բղմք. Եւ ա-
ղաչէցին զնա՝ բզմ: (21) Ոմանք. Հրաժարեալ 'ի նցէ..
առ ձեզ. կմ առ ձեւք. այ կամօք: ամբարձաւ: (23) Ո-
մանք. Ժամս ինչ: (24) Ոմանք. Անուն ապողէս... և զօ-
րաւոր էր: (25) Ոմանք. Վս յսի քսի: (26) Ոմանք. Սա
սկսեալ համար''..'ի նմանէն ակիւղայ և պրիսկիղեայ.
առին: (26) Օրինակ մի. Եւ ստուգագոյն պատմեցին
նմ: (27) Ոմանք. Յօժարեալ եղբարց:

աշակերտացն ընդունել զնա : Որ իբրեւ եհաս անդր , բազում
նպաստ լինէր հաւատացելոցն 'ի ձեռն շնորհացն :
* քանզի ուժգնագոյն զհրեայսն յանդիմանէր հրապարակաւ . 28
ցուցանել գրովք՝ եթէ քս̅ն է յս̅ :

ԳԼ. ԺԹ.

ԻԸ ԵԵ Եւ եղեւ մինչդեռ ապաւղոսն 'ի կորնթոսն էր , պաւղոսի 1
շրջեալ զվերին կողմամբքն՝ եւ իջանել յեփեսոս .
եւ գտանել ոմանս զաշակերտս , * ասէ ցնոսա . 2
եթէ հոգի սբ ընկալարո՞ւք 'ի հաւատալն : Նոքա ասեն
ցնա . այլ եւ ոչ թէ հոգի սբ գուցէ՝ լուեալ է մեր :
* Եւ ասէ , իսկ յի՞նչ մկրտեցարուք : Նոքա ասեն . 'ի 3
յովհաննու մկրտութիւն : * Եւ ասէ պաւղոս . յովհաննէս 4
քարոզեաց մկրտութիւն ապաշխարութեան ժմ̅ ժողովրդեանն
. եւ ասէր , զի որ գալոցն է յետ նր՝ 'ի նա
հաւատասցեն . այսինքն է՝ 'ի յս̅ քս̅ : * Եւ իբրեւ լուան , 5
մկրտեցան յանուն տն̅ յս̅ի : * Եւ 'ի դնել 'ի վերայ նց̅ 6
պաւղոսի զձեռն , եկն հոգի սբ 'ի վերայ նց̅ . խօսէին
լեզուս՝ եւ մարգարէանային : * Եւ էին ամենեքեան արք 7
իբրեւ երկոտասան : * Եւ մտեալ 'ի ժողովուրդն՝ համարձակէր 8
ամիսս երիս . խօսէր եւ հաւանեցուցանէր
վս̅ արքայութեն ա̅յ : * Իբրեւ ոմանք խստանային՝ եւ ընդդէմ 9
դառնային բամբասել զճանապարհն առաջի բազմութեն
, մեկնեալ 'ի նոցանէ որոշեաց զաշակերտսն .
հանապազօր խօսէր 'ի դպրանին տիւրաննեայ ուրումն :
* Եւ այս եղեւ զերկեամ մի , մինչեւ ամ̅ բնակչացն ասիացւոց 10
լսել զբանն տն̅ , հրէից եւ հեթանոսաց : * Եւ 11
զօրութիւնս ոչ սակաւս առնէր ած̅ 'ի ձեռն պաւղոսի .
* մինչեւ 'ի հիւանդս տանել 'ի քրտանէ նր՝ թաշկինակս 12
կամ վարշամակս , եւ մերժել 'ի նոցանէ ախտիցն ,
եւ այսոց չարաց ելանել : * Յանդգնեցան ոմանք 'ի շրջջող 13
հրէիցն՝ որ երդմնեցուցիչքն էին , անուանել 'ի վր̅
այնոցիկ որք ունէին այսս չարս՝ զանուն տն̅ յս̅ի , եւ
ասէին . երդմնեցուցանեմ զձեզ 'ի յս̅՝ զոր պաւղոսն
քարոզէ : * Էին ուրումն սկեւայ հրէի քահանայի եւթն 14
որդի որ զայս առնէին : * Պատասխանի ետ այսն չար՝ 15
եւ ասէ ցնս̅ . զյս̅ գիտեմ եւ զպաւղոս ճանաչեմ , բայց
դուք ո՞վ էք : * Եւ վազեաց այրն յորում էր այսն չար , 16
ըմբռնեալ զերկոսեան յաղթահարեաց զնս̅ , մինչեւ մերկս
եւ վիրաւորս փախչել 'ի տանէ անտի : * Եւ այս 17
յայտնի եղեւ ամ̅ հրէից եւ հեթանոսաց՝ որ բնակեալ
էին յեփեսոս . եւ անկաւ երկեւղ յամենեսեան 'ի նս̅ .
եւ մեծանայր անուն տն̅ յս̅ի : * Եւ բազումք 'ի հաւատացելոցն 18
գային եւ խոստովան լինէին , եւ պատմէին ըզգործս
իւրեանց : * Եւ բզ̅մք 'ի կախարդաստարացն բերէին 19
զգիրսն , այրէին առաջի ամենեցուն . եւ համարեցան
զգինս նց̅՝ եւ գտանէին արծաթոյ բեւրս հինգ :
20 * Եւ այսպէս բանն ա̅յ աճէր եւ հզօրանայր : * Եւ իբրեւ ԵԶ
21 կատարեցաւ այս , եդ պաւղոս 'ի միտ շրջել ընդ
մակեդոնիա եւ ընդ աքայիա՝ եւ գալ յեմ̅ . ասէր , եթէ
յետ երթալոյն իմ անդր , պարտ է ինձ եւ զհռոմ
22 տեսանել : * Առաքեաց 'ի մակեդոնիա երկուս 'ի պաշտօնէիցն
իւրոց , զտիմոթէոս եւ զերաստոս . եւ ինքն մընա՛ց
23 ժամանակս ինչ յասիա : * Եւ եղեւ 'ի ժամանակին
յայնմիկ խռովութի ոչ սակաւ , վս̅ ճանապարհին :
24 * Իսկ դեմետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ , գործէր
մեհեանս արծաթիս արտեմիս դից . եւ տայր ճարտարացն
25 լինել ոչ սակաւ շահ . * որ ժողովեացն իսկ
եւ զձեռնագէտս արուեստին , եւ ասէ , արք՝ դուք ձեզէն
26 իսկ գիտէք զի յայսմ գործոյ է շահ մեզ : * Եւ տեսանէք՝
եւ լսէք եթէ ոչ միայն զեփեսացւոց , այլ գրեթէ
ամ̅ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոսս այս հաւանեցուցեալ շըրջեա՛ց
բզ̅մ ժողովս , ասել թէ ոչ են աստուածք ձեռագործք
27 : * Եւ ոչ միայն այս ճգնէ զմեր կողմն՝ գա՛լ 'ի
յանդիմանութի , այլ եւ զմեծին աստուածոյ արտեմեայ
զմեհեանն յոչինչ համարեալ . նա՝ եւ քակելո՛ց ևս իցէ
մեծութեն նորա , զոր ամ̅ ասիայ՝ եւ տիեզերք պաշտեն :
28 * Եւ զայս իբրեւ լուան , լի եղեն բարկութ̅ , աղաղակէին
29 եւ ասէին , մեծ է արտեմիս եփեսացւոց : * Եւ
լցաւ քաղաքն խռովութ̅ . դիմեցին առ հասարակ 'ի
թեատրոնն , յափշտակեցին զգայիոս եւ զարիստարքոս
30 մակեդոնացի՝ զուղեկիցսն պաւղոսի : * Բայց
պաւղոս իբրեւ կամեցաւ մտանել յամբոխն , ոչ թողին
31 զնա աշակերտքն : * Ոմանք եւ յասիարքայեացն՝ որ էին
նորա բարեկամք , յղէին առ նա՝ եւ աղաչէին , մի տալ
32 զանձն 'ի թեատրոնն : * Այլք այլ ինչ աղաղակէին
յամբոխին . զի էր ժողովն նց̅ խռովեալ . եւ բզ̅մք 'ի նոցանէ
33 ոչ գիտէին թէ վս̅ է՞ր ժողովեալ իցեն : * Եւ
յամբոխէն բազմութէ յառաջ կալան զաղեքսանդրոս .
եւ իբրեւ ածին զնա յառաջ հրէայքն , աղեքսանդրոս շարժեաց
զձեռն՝ եւ կամէր պատասխանի առնել ամբոխին :
34 * Իբրեւ գիտացին թէ այրն հրեայ է , միաբարբառ եղեալ
յամենեցունց՝ իբրեւ ժամս երկուս աղաղակել .
35 թէ մեծ է արտեմիս եփեսացւոց : * Լռեցո՛յց դպրապետն
զամբոխն՝ եւ ասէ . արք եփեսացիք , իսկ ո՞վ է 'ի
մարդկանէ՝ որ ոչ գիտէ զեփեսացւոց քաղաքս մեհենազարդ՝
36 մեծին արտեմեայ դիցն եւ դիոպետեայ . * Եւ զի
այդ՝ այդպէս է անշուշտ , պարտ է ձեզ հանդարտել .
37 եւ մի ինչ յանդգնութ̅ գործել : * ածէք զարսդ զայդոսիկ
այսր , ոչ մեհենակապուտս՝ եւ ոչ հայհոյիչս աստուա-

Գլ. ԺԹ. (1) Ասնուն՝ ասելն եւ սորին . տ̅ . յոյն : տ̅ . 12 . եւ որ զկնի , Գրեթէ յամ Գրչագիրս մեր՝ Բերեւս Եղծեալ էին ստորութք Գրն՝ Ապաւղոս , ըստ որում եւ մեք եդաք : Որ 'ի յունականէն 'ի մեզ փոխագրեալ՝ դարձ էր առնել՝ Ապողոս : (1) Օմանք . Շրջեալ զվերին կողմանցն , կամ , կողմանսն , եւ իջանէր յեփեսոս . . զոմանս զաշակերտեալս : Որ երկու օրինակք միայն՝ ընդ ոսկանայ . Եւ իջեալ յեփեսոս , եւ գտեալ զոմանս զաշակերտս : (2) Օմանք . Եթէ գուցէ հոգի սբ : (4) Օմանք . Յովհաննէս մկրտեաց , կամ , մկրտեալ մկրտութի ապա'' . . . որ գալոցն էր յետ . . այսինքն՝ յս̅ քս̅ : (6) Օմանք . Եւ 'ի դնելն . . զձեռնն , կամ , զձեռս , եկն հոգին սբ : (7) Օմանք . Երկոտասանք : (9) Օմանք . Տիւրաննեայ ուրումն : (10) Ոսկան . Զերկամ մի : (11) Օմանք . Ած առնէր 'ի ձեռս պաւ'' : (12) Օմանք . Մինչ զի եւ 'ի հիւանդս . . 'ի քրտանէն նր : (12) Օրինակ մի . Թաշկինակս , եւ կամ վարշամակս . եւ մերժեալ 'ի նս'' : (13) Օմանք . Ոմանք եւ 'ի շրջող . . անուանեալ 'ի վր այնոցիկ , որ ունէինն . . . երդմնեցուցանեմք զձեզ : (14) Օմանք . Էին եւ ուրումն սկեւայ քա'' : (14) Բզմ . Հրէի քահանայապետի , եւթն : (16) Օմանք . Յորում էր այս չար , եւ ըմբռնեալ զերկոսին : (19) Օրինակ մի . Եւ բազումք 'ի կախարդասխրացն բե'' : Եւ այլ . 'ի կախարդ արանցն : (19) Ոսկան . 'Ի կախարդացն բե'' . . եւ այրէին : առաջի ամ̅ցն , համարեցին զգի'' . . արծաթ դահեկանի բիւր հինգ : (20) Բզմ . Աճէր եւ զօրանայր : (21) Ոսկան . Եւ գնալ յԵմ . . (21) Օմանք . Եւ ասէր՝ թէ յետ երթալոյն իմոյ : (22) Ոսկան . 'Ի ժամս ինչ յասիա : (23) Ոսկան յառնչու . Վս̅ ճնպհին քն̅ : (24) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ . Դեմետրիոս ուրումն ան'' : (24) Օմանք . Արծաթի՝ արտեմի դիցն . . ոչ սակաւ շահս : (25) Օմանք . Որ ժողովեաց իսկ զձե'' . . դուք ինքնին գիտէք . . է շահ մեր : (26) Օմանք . Եւ լսէք զի ոչ միայն . . զամ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոսս հա'' . . զբզ̅մ ժողովս : (27) Օմանք . Զմեր կողմս . . աստուածոյն . . յոչինչ համարել . նա եւ քակելոց է մեծութի նր : կամ , լիցի զմեծութի նր : (29) Օմանք . Եւ դիմեցին առ հա'' . . յափշտակէին զգայիոս . . մակեդոնացիս , զուղեկիցսն : Որ ոսկան . յափշտակելով : (30) Օմանք . Ոչ թողուին զնա ա'' : (31) Օմանք . Յղեցին առ նա եւ աղա'' : (32) 'Ի բազումս պակասի . Աղաղակէին յամբոխին : Որ ոմանք . Աղաղակէին զնմանէ : (33) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ . Եւ յամբոխին բազմութէ . . ածին յառաջ զնա հրէայքն : (34) Օմանք . Միաբարբառ եղեւ ամ̅ցն : Եւ այլ օմանք . Միաբան բարբառ եղեւ յամ̅ցն , աղաղակել իբրեւ ժա'' : (35) Ոսկան . Արք եփեսացիք , իսկ ո՞վ է . . . եւ դիոպետեայ : (36) Օմանք . Ձեզ պարտ է հնազանդել , մի ինչ յանդգնագոյնս եւ գործել : (37) Օմանք . Աստուածոցն մերոց : Որ ոսկան . Այ̅ մերոյ :

տուածոյն մերոյ : * Զի եթէ դեմետրիոս և որ ընդ 38
նմա ճարտարքդ՝ ունիցին ինչ ընդ ումեք բանս, յատեան
երթիցեն, և դատաւորք գոն, և ամբաստան լիցին ընդ
միմեանց : * ապա թէ վս̃ այլ իրիք խնդիր իցէ, յօ- 39
րինաւոր ժողովն վճարեսցի : * քանզի և մեզ վի՛շտ 40
վտանգի է ընդ կռուոյս այսր աւուր՝ առա՛նց իրիք յան-
ցանաց լինելոյ՝ զորմէ ոչ կարասցուք պատասխանի տալ
վասն ժողովոյս այսորիկ : Եւ զայս ասացեալ՝ արձա-
կեա՛ց զժողովն :

ԳԼ. Ի.

ԻԹ եէ Եւ յետ դադարելոյ ամբոխին, կոչեաց պաւղոս զա- 1
շակերտսն և մխիթարեա՛ց . ողջոյն ետ, և ել գը-
նա՛ց 'ի մակեդոնիայ : * Եւ շրջեալ ընդ կողմանսն ընդ- 2
այնոսիկ . և մխիթարեալ զնոսա բանիւք բազմօք, եկն
յելլադայ : * Իբրև արար անդ ամիսս երիս, եղև նմ̃ 3
դաւ 'ի հրէիցն, մինչդեռ կամէր ելանել յասորիս . խոր-
հուրդ կալաւ դառնա՛լ ը̃ մակեդոնիայ : * և երթայր 4
ընդ նմ̃ մինչև յասիա՝ սոսիպատրոս պիւռեայ բերիա-
ցի . և 'ի թեսաղոնիկեցւոց՝ արիստարքոս և սեկունդոս,
և գայիոս դերբեացի, և տիմոթէոս, և ասիացիք՝ տիւ-
քիկոս և տրոփիմոս : * Սոքա յառաջ երթեալ՝ մնայի՛ն 5
մեզ 'ի տրովադայ : * Եւ մեք նաւեցաք յետ աւուրցն 6
բաղարջակերաց 'ի փիլիպպեա՛յ, և եկաք առ նս̃ 'ի տրո-
վադայ մինչև յաւուրս հինգ . անդ դադարեցաք աւու-
րս եւթն : * Եւ յաւուրն շաբաթուց մինչդեռ ժողո- 7
վեալ էաք բեկանել զհացն, պաւղոս խօսէր ընդ նս̃,
զի գնալոց էր 'ի վաղիւ անդր . և երկայնեաց զբանն
մինչև 'ի մէջ գիշերւոյն : * և էին լապտերք բազումք 8
'ի վերնատանն, ուր էաք ժողովեալ : * Եւ նստէր ոմն 9
երիտասարդ՝ անուն եւտիքոս՝ 'ի վերայ պատուհանին,
նիրհէր 'ի քո՛ւն թանձրութե̃, 'ի խօսելն պաւղոսի յա-
ճախ . ընկղմեալ 'ի քնոյ անտի՝ անկաւ յերրո՛րդ դստի-
կոնէն 'ի վայր, և բարձաւ մեռեա՛լ : * Եւ իջեալ պաւ- 10
ղոս՝ անկանէր զնովաւ . և առնոյր զնա ընդ գիրկս՝ և
ասէր . մի՛ խռովիք, քանզի ոգի սորա 'ի սմին է : * Եւ 11
ել եբե՛կ զհացն՝ և ճաշակեաց . և բազո՛ւմ ևս խօսեցաւ
մինչև յառաւօտն . և ապա ել գնաց : * և ած զպա- 12
տանին կենդանի, և մխիթարեցան ոչ սակաւ : * Եւ 13
մեք մտեալ 'ի նաւն՝ ամբարձաք յասո՛ն . անտի ակն ու-
նէաք միւսանգամ առնուլ զպաւղոս . զի այնպէս պա-
տուիրեալ էր՝ մինչ ինքն զցամաքաւն երթալոց էր :
* Եւ իբրև դիպեցաւ մեզ 'ի յասոն, առեալ զնա ե- 14
կա՛ք 'ի միտիլինէ : * և անտի նաւեալ՝ 'ի վաղիւ անդր 15
հասա՛ք հանդէպ քիայ : և 'ի միւս օրն հասա՛ք 'ի սամոս :
16 և 'ի վաղիւ անդր եկա՛ք 'ի մելիտոն : * Զի 'ի մտի եդեալ
էր պաւղոսի նաւել առ եփեսոսիւ . ոպ̃ զի մի՛ լիցի նմ̃
ժամանակ ինչ յամել յասիայ . քանզի փութայր, եթէ
հնա՛ր ինչ իցէ նմա՝ զօրն պենտակոստէից երթա՛լ յե̃մ :
17 * Եւ 'ի մելիտեայ յղեալ յեփեսոս, կոչեա՛ց զերիցունս լա
18 եկեղեցւոյն : * Եւ իբրև եկին առ նա, ասէ ցն̃ս . դուք
ձեզէն գիտէք յօրէ յառաջնմէ յորմէ եկի յասիայ, ոպ̃
19 ընդ ձեզ զա̃մ ժամանակսն եղէ . * ծառայել տ̃ն ա̃մ
խոնարհութ̃բ և բզ̃մ արտասուօք և փորձութ̃բք՝ որ դի-
20 պեցան ինձ 'ի նենգութե̃ց հրէից : * Որպ̃ ո՛չինչ զան-
գիտեցի յօգտակարացն չպատմել ձեզ, և ուսուցանել
21 ձեզ հրապարակաւ և առտնին . * տա՛լ վկայութի̃ հրէից
և հեթանոսաց զապաշխարութե̃ն՝ որ առ ա̃ծ, և ըզ-
22 հաւատոցն որ 'ի տ̃ր մեր յս̃ քս̃ : * Եւ արդ՝ ահաւա-
սիկ ես կապեալ հոգւո՛վն, երթա՛մ յե̃մ . և որ ինչ անդ
23 ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտե՛մ : * բայց զի հոգին ս̃բ
ըստ քաղաքաց վկայէ՛ ինձ՝ և ասէ, եթէ կապանք և նե-
24 ղութի̃ք մնան քեզ : * այլ և ո՛չ ինչ համարիմ զանձն
իմ պատուական, ոպ̃ զկատարել զընթացս իմ ուրա-
խութ̃բ, և զպաշտօնն զոր առի 'ի տ̃նէ յս̃է քս̃է, վկա՛յ
25 լինել աւետարանի շնորհացն ա̃յ : * Եւ արդ՝ ահա-
ւասիկ գիտեմ ես, եթէ ո՛չ ևս տեսանէք զերեսս իմ
դուք ամենեքեան, յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութի̃ն
26 ա̃յ : * Վասն որոյ և վկայութի̃ դնեմ ձեզ յաւուր յայս-
27 միկ, զի սո՛ւրբ եմ յարենէ ամենեցուն : * քանզի ո՛չ
28 խորշեցայ 'ի պատմելոյ ձեզ զա̃մ կամս ա̃յ : * Զգո՛յշ
կացէք անձանց և ա̃մ հօտիդ, յորում եդ զձեզ հո-
գին ս̃բ տեսուչս, հովուել զժողովուրդ տ̃ն, զոր ապ-
29 րեցո՛յց արեամբ իւրով : * Քանզի գիտեմ ես, եթէ
յետ իմոյ մեկնելոյ՝ մտցեն գայլք յափշտակօղք 'ի ձեզ
30 որ ո՛չ խնայեսցեն հօտիդ : * և 'ի ձէնջ յարիցեն արք
որ խօսիցին թեւրս, ձգե՛լ զաշակերտսն զկնի իւրեանց :
31 * Վասն այսորիկ արթո՛ւն կացէք, և յիշեցէ՛ք՝ զի զեր-
կեա՛մ մի զցա՛յգ և զցերեկ՝ ո՛չ դադարեցի արտասուօք
32 խրատել զմի մի՛ իւրաքանչիւր : * Եւ արդ՝ յանձն առ-
նեմ զձեզ ա̃յ՝ և բանի շնորհաց նր̃, որ կարօղն է շի-
նել և տալ ձեզ ժառանգութի̃ ընդ ս̃բս ամենեսեան :
33 * Արծաթոյ՝ կամ ոսկւոյ՝ կամ հանդերձից՝ ո՛չ ու-
34 րուք 'ի ձէնջ ցանկացայ . * դուք ինքնին գիտէք, զի
զպէտս իմ, և որոց ընդ իս էին՝ պաշտեցի՛ն ձեռքս
35 այս : * Եւ զա̃մ ինչ ցուցի ձեզ . զի այսպէս պարտ է
վաստակել, և դարմանել զհիւանդս . և յիշել զբանն
տ̃ն յս̃ի զոր ինքն իսկ ասաց . երանելի՛ է մանաւանդ
տալն

---

(38) Ոմանք . Եւ որ ը̃ն նմայն ճար'' . . . լինիցին զմիմեանց: (39) Օրինակ մ . Ապա եթէ վս̃ այլ իրաց խնդիրք ինչ իցեն յօրինաւոր ժողովն վճարեսցի : (40) Օրինակ մ . Վիշտ վտանգի է վս̃ կռուոյս այսորիկ առանց իրիք : (40) Ոմանք . Արձակեաց զժողովուրդն . նաև, ժողովուրդսըն :

Գլ. Ի . (1) Ոմանք . Եւ ողջոյն ետ . նաև, ողջոյն տուեալ : (3) Ոմանք . Եւ իբրև արար . . . և եղև նմ̃: (4) Ոմանք . Եւ երթային ը̃ն նմ̃ . . պիւռեայ բերիացի . . և գայիոս դերբեցի : (4) Յօրինակին [illegible] . Եւ գայիոս դերբեացի տիմոթէոս : (5) Ոմանք . Նոքա յառաջ երթեալ մն'' : (6) Ոմանք . Անդ դադարեաց աւուրս : (6) Յօրինակին . Աւուր եւթն : (7) Ոմանք . Յաւուրն շաբաթու մինչդեռ ժողովէաք 'ի բեկանել զհացն : (7) Ոսկան . 'Ի մէջ գիշերին : (8) Ոմանք . Էին լապտերք . . ուր էաքն : (9) Ոմանք . Եւտիքոս . . . անկաւ յերկրորդ դստիկոնէն : (10) Ոմանք . Եւ իջեալ պաւղոսի . . առնոյր զնա 'ի գիրկս . . զի հոգի սր̃ 'ի սմա է : (11) Ոմանք . Եւ եբեկ զհացն . . և բզ̃մ խօսեցաւ մինչև յառաւօտ, նա̃ . ցառաւօտ . . ել և գնաց : (12) Բզ̃մք . Եւ ածին զպատանին : (13) Ոմանք . Եւ անտի ակն ունէաք : (14) Ոմանք . 'Ի մելետինէ . նաև, 'ի մելիտինէ : (15) Ոսկան . Եւ անտի նաւարկեալ . և 'ի վա'' : (15) Ոմանք . 'Ի հանդէպ աքիա . և 'ի միւս ևս աւուրն հա'' . . անդր հասաք 'ի մեղետոն . նաև, 'ի մելիտինէ : [illegible] օրինակ մ . 'ի լեառն : (16) Ոմանք . Մի լինիցի նմա . . . պենտեկոստէից : (18) Ոմանք . Զի յօրէ յառաջնմէ յորմէ հետէ եկի . . զա̃մ ժամս եղէ : (19) Ոմանք . Դիպեցաւ ինձ 'ի նենգութեան հրէից: (20) Ոմանք . Յօգտակարացն չպատմել ձեզ, և ուսուցանել զձեզ: (21) Ոմանք . Զապաշխարութեանն որ : (22) Օրինակ մ . Եւ արդ ահաւասիկ . Կապեալ հոգւով երթամ: (22) Ոմանք . Եւ որ ինչ անդ ընդ իս անցք անցանելոց իցէն՝ ոչ գիտեմ : (23) Ոմանք . Բայց հոգին ս̃բ ը̃ քաղաքաց քաղաքաց: (24) Ոմանք . Այլ ես ոչ ինչ . . ոպ̃ զի կատարել զըն'' . . . 'ի տ̃նէ յս̃է վկայ լինել . . շնորհաց: (24) Ոսկան . Որպէս զի կատարեցից, զընթացս իմ: (25) Ոմանք . Թէ ոչ ևս տեսանելոց էք զերեսս իմ դուք ամէքին . . քարոզել զարքայութեան: (26) Ոմանք . Վս̃ որոյ վկայ'' . . յաւուրս յայսմիկ, զի ս̃բ եմ ես յարենէ ամէն ձեր : (27) Ոմանք . 'Ի չպատմելոյ ձեզ զա̃մ կամս ա̃յ : (28) Ոմանք . Արեամբն իւրով: (29) Ոմանք . Թէ յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս մտցեն . . . ոչ խնայեսցեն հօ'': (29) 'Ի լուս'' . Հօտին . [illegible] 'ի բնաբ'': (30) Ոմանք . Խօսեսցին . . ձգել զաշակերտեալսն: (31) Ոմանք . Վս̃ այնորիկ . . զի զերեամ մի . . իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ : (31) Ոսկան . Զի զերկամ մի : (32) Ոմանք . Եւ տալ ժառանգութի̃ ձեզ ը̃ ս̃բսն ա̃մ: (34) Ոմանք . Գիտէք իսկ . . ընդ իս էն՝ պաշտէին ձեռքս: (35) Օրինակ մ . Եւ դարմանել զաղքատս: (35) Ոմանք . Զբան տ̃ն, զոր ինքն ա'' . . մանաւանդ տալ քան զառնուլ:

տաղն քան առնուլն ։ * Եւ զայս իբրեւ ասաց, եդեալ 36
ծունր ամենեքումբք՝ եկաց յաղօթս ։ * Բազում լալիւն 37
եղեւ ամենեցուն. եւ անկեալ զպարանոցաւն պաւղոսի
համբուրէին զնա. * մորմոքէին մանաւանդ 'ի 38
վերայ բանին զոր ասէր, թէ ոչ եւս տեսանելոց են զերեսս
նր̅. եւ յուղարկեցին զնա 'ի նաւն անդր ։

ԳԼ. ԻԱ.

ՂԲ Եւ իբրեւ եղեւ ելանել մեզ եւ մեկնել 'ի նոցանէ, հանդէպ 1
գնացեալ եկաք 'ի կով ։ եւ 'ի վաղիւ անդր 'ի
հռոդոն, եւ անտի 'ի պատարայ ։ * Եւ գտեալ նաւ 2
մի զի երթայր 'ի փիւնիկէ, ելեալ 'ի նա գնացաք ։ * Եւ 3
յայտ եղեալ կիպրեայ, թողաք զնա 'ի ձախակողմ, նաւեցաք
յասորիս եւ իջաք 'ի տիւրոս. զի անդ էր նաւն
թափելոց զբեռինն ։ * Եւ գտեալ զաշակերտսն, կացաք 4
անդ աւուրս եւթն. որք ասէին ցպաւղոս 'ի ձեռն
հոգւոյն, մի ելանել յե̅մ ։ * Եւ իբրեւ եղեւ մեզ կատարել 5
զաւուրսն, ելեալ գնացաք. եւ յուղարկեալ զմեզ
ամենեցուն, հանդերձ կանամբք եւ որդւովք՝ մինչեւ արտաքոյ
քաղաքին ։ Եդեալ ծունր առ ծովեզերբն՝ կացաք
յաղօթս. * եւ հրաժարեալք 'ի միմեանց՝ եւ ելաք 6
'ի նաւն. եւ նոքա դարձան յիւրեանց տեղիս ։ * Եւ 7
մեր զնաւն առխեթեալ 'ի տիւրոսէ՝ հասաք 'ի պտղոմեդայ.
եւ ողջոյն տուեալ եղբարց, եկաք օր մի առ նս̅ ։
Լ * Եւ 'ի վաղիւ անդր ելեալ անտի՝ եկաք 'ի կեսարիայ. 8
եւ մտեալ յապարանն փիլիպպոսի աւետարանչի, որ
էր յեւթանց անտի, ագաք առ նմա ։ * Նր̅ էին դստերք 9
չորք կուսք՝ մարգարէք ։ * Եւ 'ի լինելն մեր անդ աւուրս 10
բազումս, էջ ոմն 'ի հրէաստանէ անուն ագաբոս ։ * եւ 11
եկեալ առ մեզ, առեալ զգօտին պաւղոսի՝ կապեաց
զոտս եւ զձեռս իւր, եւ ասէ. այսպէս ասէ հոգին սբ̅. զայրն
որոյ գօտիս այս է, այսպէս կապեսցեն յե̅մ հրեայք, եւ
մատնեսցեն զնա 'ի ձեռս հեթանոսաց ։ * Եւ իբրեւ լուաք 12
զայն, աղաչեցաք մեք, եւ որ 'ի տեղւոջն էին՝ չելանել նմ̅
յե̅մ ։ * Յայնժամ պատասխանի ետ պաւղոս եւ ասէ. 13
զի՞նչ գործեցէք՝ զի՞ լայք եւ ճմլեցուցանէք զսիրտ
իմ. քանզի ես՝ ոչ միայն կապելոյ, այլ եւ մեռանելոյ
յե̅մ պատրաստեմ վն̅ անուանն տն̅ յս̅ի քս̅ի ։ * Եւ 'ի 14
չհաւանելն նորա՝ լռեցաք, եւ ասեմք. տն̅ կամք լիցին ։
ԼԱ * Եւ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ հանդերձեալ ելանէաք 15
յե̅մ ։ * եկին ընդ մեզ եւ յաշակերտաց անտի կեսարացւոց 16
ՂԳ, եւ տանէին զմեզ առ որում վանս ունելոց
էաք՝ մնասոնի ումեմն կիպրացւոյ առաջին աշակերտի
։ * Եւ 'ի մտանելն մեր յե̅մ, խնդութբ̅ ընկալան 17
զմեզ եղբարք ։ * Իսկ 'ի վաղիւ անդր եմուտ պաւղոս 18
ընդ մեզ առ յակովբոս. եւ եկին ամ̅ երիցունքն ։ * եւ 19
ողջոյն տուեալ նոցա՝ պատմէր մի ըստ միոջէ զոր արար
ած̅ 'ի հեթանոսս 'ի ձեռն պաշտաման նր̅ ։ * Եւ նոցա 20
լուեալ՝ փառաւոր առնէին զած̅ ։ եւ ասեն ցնա. տեսանե՞ս
եղբայր՝ քանի՛ բիւրք են հաւատացելոցն հրէից,
եւ ամենեքեան նախանձաւոր օրինացն են ։ * Բայց իրազեկ 21
եղեն վն̅ քո՝ թէ ապստամբութե̅ ուսուցանես 'ի
մովսիսէ՝ որոց 'ի հեթանոսս ամ̅ հրեայք են, ասես՝
մի թլփատել նոցա զորդիս, եւ մի ըստ կրօնից օրինացն
22 գնալ ։ * Արդ՝ զի՞նչ լինիցի ապաքէն լսեն, թէ եկեալ
23 ես. * արդ զայս արա զոր ասեմք քեզ. են 'ի մեզ
24 արք չորք ուխտադիրք յանձինս իւրեանց, * զնոսա առեալ
սրբեսցիս ընդ նս̅. եւ ծախեա ինչ 'ի նս̅՝ զի գերծցեն
զգլուխս իւրեանց. եւ գիտասցեն ամենեքին, թէ
զորոց իրազեկն եղեն զքէն՝ ոչինչ է. այլ միաբանիս
25 եւ դու պահել զօրէնսն ։ * Բայց վն̅ հաւատացելոցն
հեթանոսաց, մեք առաքեցաք՝ ոպ̅ ընտրեցաք, մի՛ ինչ
այնպիսի պահել նց̅. բայց միայն զգուշանալ նոցա 'ի
կռոց զոհելոյ, եւ յարենէ, եւ 'ի հեղձուցելոյ, եւ 'ի պոռնկութէ
26 ։ * Յայնժամ պաւղոսի առեալ զարսն՝ 'ի վաղիւ
անդր ընդ նս̅ սրբեալ եմուտ 'ի տաճարն. յայտ
առնել զկատարումն աւուրցն սրբութե̅, մինչեւ մատեաւ
'ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք 'ի նոցանէ պատարագ ։
27 * Եւ իբրեւ մերձ էին եւթն աւուրքն 'ի կատարել, տեսեալ ԼԲ
զնա 'ի տաճարին ասիացւոց հրէիցն՝ զեղուին ըղնովաւ ՂԴ
զամ̅ ամբոխն ։ եւ արկեալ 'ի նա ձեռս՝ աղաղակէին
28 . * արք իէ̅լացիք՝ օգնեցէք. այս այր է՝ որ հակառակ
ժողովրդեանն եւ օրինացն եւ տեղւոյս այսորիկ՝
ամենեցուն ամ̅ ուրեք ուսուցանէ. մինչեւ հեթանոսս
29 եւս եմոյծ 'ի տաճարն՝ եւ պղծեաց զսբ̅ տեղիս ։ * Քանզի
էր յառաջագոյն տեսեալ զտրոփիմոս զեփեսացի
'ի քաղաքին ընդ նմա. զոր կարծէին եթէ 'ի տաճար
30 անդր եմոյծ պաւղոս ։ * Շարժեցաւ քաղաքն ամ̅, եւ
կուտեցաւ ժողովուրդն. եւ առեալ զպաւղոս ձգէին
արտաքոյ տաճարին. եւ վաղվաղակի փակեցան դրունքն
31 , * եւ խնդրէին զնա սպանանել ։ Եհաս զրոյց 'ի
32 հազարապետ գնդին, եթէ խռովեալ է ամ̅ եէ̅մ ։ * որոյ
անդէն առեալ զօրականս եւ հարիւրապետս՝ դիմեաց
'ի վերայ նց̅ ։ եւ նց̅ տեսեալ զհազարապետն եւ
զզօրականսն, դադարեցին 'ի հարկանելոյ զպաւղոս ։
33 * Յայնժամ մատուցեալ հազարապետն կալաւ զնա,
եւ հրամայեաց կապել կրկին շղթայիւք, եւ հարցանէր
34 թէ ո՞վ իցէ, եւ զի՞նչ իցէ արարեալ ։ * Այլք՝ այլ
ինչ աղաղակէին զնմանէ յամբոխին. իբրեւ ոչ կարաց
գիտել զստոյգն վն̅ ամբոխին, հրամայեաց տանել զնա
35 'ի բանակն ։ * Եւ իբրեւ եհաս յաստիճանսն, դէպ եղեւ
բառնա՛լ բերել զնա 'ի զօրականացն վասն բռնութե̅
36 ամբոխին ։ * քանզի զհետ երթայր բազմութ̅ ժողովրդեանն
37 , եւ ասէին՝ բարձ զդա ։ * Մինչ դեռ մտանելոց
էր պաւղոս 'ի բանակն, ասէ ցհազարապետն. եթէ
արժա՞ն իցէ ինձ խօսել ընդ քեզ ։ Եւ նա ասէ. յունարէն
38 գիտես. * մի արդեւք՝ դու իցես եգիպտացին,
որ յառաջ քան զայս աւուրս ապստամբեցուցեր եւ հաներ
39 յանապատ չորս հազարս արս՝ սիկարեանս ։ * Եւ
ասէ պաւղոս, ես եմ այր հրեայ, 'ի տարսոնէ կիլիկեցւոց
, ոչ աննշան քաղաքի քաղաքացի. աղաչեմ ըզքեզ
40 հրամայեա ինձ խօսել առ ժողովուրդդ. * Եւ 'ի
հրա֊

---

(36) Ոմանք. Ամենեքումբք հանդերձ՝ եկաց ։ (37) Ոմանք. Եւ բզմ̅ լալիւն ։ (38) Ոմանք. 'Ի վր̅ բանիցն զոր ասէր... եւ յուղարկէին. կամ, յղարկեցին զնա ։

Գլ. իա. (1) Օրինակ մի. Եւ անտի 'ի տիւռոս ։ (2) Ոմանք. Եւ ելեալ 'ի նա գնացաք ։ (3) Ոմանք. Կիպրեայ. կամ, կիւպրայ.. 'ի ձախակողմն.. թօթափելոց զբեռինս ։ (5) Ոմանք. Ելեալ գնայաք, յուղարկեալ... ծունր կայաք յաղ՛՛ ։ (5) Բազումք. Եւ եդեալ ծունր ։ (6) Բազումք. Եւ հրաժարեցաք 'ի միմեանց ։ (6) Ոսկան յաւելու. 'Ի միմեանց առ ծովեզրն, եւ ելաք ։ (7) Ոմանք. Առխեթեալ 'ի տիւրոսէ հասաք 'ի պտղեմայիդա, կամ 'ի պտղոմայիդա, եւ ողջոյն տուաք.. եկաք օր մի ։ (8) Ոմանք. Որ է յեւթանց ։ (10) Ոմանք յաւելուն. 'Ի հրէաստանէ մարգարէ՝ անուն ա՛՛ ։ (11) Ոմանք. Որոյ գօտիս է, այսպէս կապեսցեն հրէայք, եւ մատնեսցեն 'ի ձե՛՛ ։ (12) Ոմանք. Աղաչէաք մեք, եւ որ 'ի տեղւոջ էին ։ (13) Այլք. Զի՞նչ գործէք. զի՞ լայքդ ։ (14) Բազումք. Լռեցաք. ասեմք. տն̅ ։ (16) Ոմանք. Առ որում վանսն ունելոց էաք ։ Ուր օրինակ մի. Առ որոյ վանս.. կիպրացւոյ ա՛՛ ։ (18) 'Ի բազումս պակասի. Իսկ 'ի վաղիւ ան՛՛ ։ (19) Յօրինակին. 'Ի ձեռնն պաշտամանն ։ (21) Ոմանք. 'Ի մովսէս... զորդիս նց̅, եւ մի ըստ կրօնիցն գնալ ։ (22) Ոսկան. Ապաքէն լուիցեն թէ ե՛՛ ։ (24) Ոմանք. Սրբեսցես ընդ նս̅... զգլուխս. եւ գիտասցեն ամենեքեան, եթէ ։ (25) Ոմանք. Որպէս եւ ընտրեցաք.. զգուշանալ 'ի կռոց զոհելոց ։ (26) Օրինակ մի. Կատարումն օրինացն սրբութե̅ ։ (27) Ոմանք. Աւուրքն կատարել... աղաղակէին եւ ասէին ։ (27) Ոսկան. Զամ̅ ամբոխն ։ (28) Ոմանք. Հեթանոսս եմոյծ.. զսբ̅ տեղին ։ (29) Յօրինակին. Զտրոփիմոս զեփե՛՛ ։ (30) Յօրինակին պակսէր. Քաղաքն ամ̅ ։ (32) Օրինակ մի. Անդէն տուեալ զօրս՛՛.. տեսեալ զհարիւրապետն ։ (33) Ոմանք. Եթէ ո՛ իցէ, եւ զինչ է արա՛՛ ։ (34) Ոմանք. Զնմանէ յամբոխէն ։ (35) Բազումք. Եհաս յաստիճանսն ։ (35) Ոսկան. Բառնալ եւ բերել ։ (38) Ոմանք. Մի թէ արդեւք դու... չորս հազար արս ։ (40) Ոմանք. Ձեռանն ժողովր՛՛ ։ (40) Ոսկան. Եւ իբրեւ բզմ̅ լռութե̅ ։

հրամայելն նորա, պաւղոս կացեալ 'ի վերայ աստիճանացն՝
շարժեաց զձեռն ժողովրդեանն։ իբրև բազում
լռութ̃ն լինէր, սկսաւ բարբառել հեբրայեցւոց բարբառովն՝
և ասէ։

ԳԼ. ԻԲ.

Արք եղբարք և հարք՝ լուարուք ինձ այժմ առ ձեզ 1
պատասխանատուե̃ս։ * Իբրև լուան՝ թէ հեբրայեցւոց 2
լեզուաւն բարբառեցաւ նց̃, առաւել ևս գադարեցին
'ի լռութ̃ն։ * Եւ նա ասէ. ես եմ այր հրեայ, 3
ծնեալ 'ի տարսոնի կիւլիկեցւոց, սնեալ 'ի քաղաքիս
յայսմիկ, առ ոտս գամաղիէլի խրատեալ. ըստ
ճշմարտութ̃ն հայրենի օրինացն նախանձայոյզ էի ա̃յ,
ո̃պ ամենեքեան դուք այսօր։ * Որ զայս ճանապարհ 4
վարեցի մինչև 'ի մահ, կապել և մատնել 'ի բանտս արս
և կանայս. * որպէս և քահանայապետդ վկայէ ինձ՝ 5
և ա̃մ ծերակոյտդ. յորոց և թուղթս առեալ առ եղբարս
'ի դամասկոս երթայի, ածել և անտի կապեալս
յե̃մ, զի պատժեսցին։ * Եւ եղև ինձ 'ի գնալն և 'ի 6
մերձենալ 'ի դամասկոս, զմիջաւուրբն յանկարծակի
յերկնից փայլատակեաց լոյս սաստիկ զինև, * և անկայ 7
յերկիր. և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. սաւուղ
սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս։ * Եւ ես ետու պատասխանի՝ 8
թէ ո՞վ ես տ̃ր։ և ասէ ցիս. ես եմ յ̃ս նազովրեցի՝
զոր դուն հալածես։ * Բայց որ ընդ իմն էին՝ 9
զլոյսն տեսին, այլ զձայնն ոչ լսէին՝ որ խօսէր ը̃դ իս։
* Եւ ասեմ, զի՞նչ արարից տ̃ր։ և ասէ ցիս տ̃ր. յարուցեալ 10
երթիցես 'ի դամասկոս, և անդ պատմեսցի
քեզ վ̃ս ամենայնի որ հրամա́ն է քեզ առնել։ * Իբրև 11
ոչ տեսանէի 'ի փառաց լուսոյն այնորիկ, ձեռնանէ ձըգեալ
'ի նոցանէ որ ընդ իմն էին, մտի 'ի դամասկոս։
* Անանիայ ոմն այր երկիւղա́ծ ը̃ստ օրինացն, վկայեալ 12
յա̃մ բնակչաց որ 'ի դամասկոս հրեայքն էին. * եկն եկաց 13
առ իս՝ և ասէ. սաւուղ եղբայր 'ի վեր հայեաց։
* Եւ ես նոյնժամայն 'ի վեր հայեցայ 'ի նա։ և նա ասէ 14
ցիս. ա̃ծ հարցն մերոց յառաջագոյն ընտրեաց ըզքեզ
ճանաչել զկամս նորա, և տեսանել զարդարն, և
լսել բարբառ 'ի բերանոյ ն̃ր. * զի եղիցես վկա́յ նորա 15
առ ա̃մ մարդիկ, որոց տեսերն և լուար։ * և արդ՝ 16
զի՞ հեղգաս, արի մկրտեաց, և լուա́ զմեղս քո 'ի կարդալ
զանուն նորա։ * Եւ եղև ինձ 'ի դառնալն յե̃մ՝ 17
և կալ յաղօթս 'ի տաճարին, լինել 'ի զարմացման. * և 18
տեսանել զնա զի ասէր ցիս. փութա́ ել յե̃մ վաղվաղակի,
քանզի չեն ընդունելոց զքո վկայութ̃դ վ̃ս իմ։
* Եւ ես ասեմ. տ̃ր՝ ինքեանք իսկ գիտեն՝ զի ես էի 19
որ 'ի բանտս տայի, և գան հարկանէի ըստ ժողովրդոցն
զհաւատացեալսն 'ի քեզ։ * և յորժամ հեղոյր 20
արիւնն ստեփանոսի վկայի քոյ, ես ինքն էի որ 'ի վ̃ր
կայի, և կամակից լինէի սպանման ն̃ր, և պահէի ըզհանդերձս
սպանողացն նորա։ * Եւ ասէ ցիս. գնա́, զի 21
ես 'ի հեթանոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ։ * Եւ 22
ունկն դնէին նմ̃ մինչև ցայս բան. ապա բարձին զձայնս
իւրեանց՝ և ասեն. բարձ յերկրէ զայդպիսիդ, զի չէ
պարտ այդպիսւոյդ կեալ։ * Եւ յաղաղակելն նց̃՝ և 23
24 ընկենուլ զհանդերձս՝ և զփոշին ցանել յօդս, * հրամայեաց
հազարապետն մուծանել զնա 'ի բանակն. ասէր՝
գանիւ հարցանել զնա, զի գիտասցէ վասն որո́յ
25 յանցման այնպէս աղաղակէին զնմանէ։ * Եւ իբրև
պրկեցին զնա փոկովք, ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն
որ 'ի վերայ կայր. եթէ զա́յր հռոմայեցի և անպարտ
26 պա́րտ իցէ ձեզ գա́ն հարկանել։ * Իբրև լուաւ հարիւրապետն,
մատուցեալ առ հազարապետն պատմեաց
և ասէ. զի՞նչ կամիցիս առնել. քանզի այրն այն հռովմայեցի́
27 է։ * Եւ մատուցեալ հազարապետն, ասէ ցնա.
28 ասա́ դու ցիս՝ հռոմայեցի՞ ես. և նա ասէ, այո́։ * Պատասխանի
ետ հազարապետն. ես բազու́մ գլխոց ըզզինուորութ̃ս
զայս ստացայ։ ասէ պաւղոս. ես ծնեալ
29 իսկ 'ի դմին եմ։ * Եւ վաղվաղակի 'ի բա́ց կացին 'ի
նմանէ՝ որ հարկանելոցն էին զնա։ և հազարապետն
իսկ երկեա́ւ, իբրև գիտաց եթէ հռովմայեցի իցէ. և
զի կապեա́լն ևս էր զնա։

30 * Եւ 'ի վաղիւ անդր կամէր գիտել զճշմարիտն, թէ ԼԳ.
զի՞նչ չարախօսութ̃ն իցէ հրէիցն. արձակեաց զնա, և զզ
հրամայեաց կոչել զքահանայապետսն և զա̃մ ատեանն.
և իջուցեալ զպաւղոս, կացո́յց 'ի մէջ նց̃։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Եւ հայեցեալ պաւղոսի յատեանն՝ ասէ. արք եղբարք՝
ես ա̃մ ուղիղ մտօք գնացեալ եմ առաջի ա̃յ՝
2 մինչև ցայսօր։ * Եւ քահանայապետն անանիայ հրամայեաց
3 սպասաւորացն հարկանել զբերանն ն̃ր։ * Յայնժամ
պաւղոս ասէ ցնա. հարկանելո́ց է զքեզ ա̃ծ՝ որմ
բռեալ. և դու նստիս դատե՞լ զիս ըստ օրինաց. և
4 առանց օրինաց հրամայես զիս հարկանել։ * Եւ որ
շուրջն կային՝ ասեն. զքահանայապետ ա̃յ հայհոյե՞ս։
5 * Եւ ասէ պաւղոս. ոչ գիտէի եղբարք՝ եթէ իցէ քահանայապետ.
գրեա́լ իսկ է՝ զիշխան ժողովրդեան քո
6 ոչ հայհոյեսցես։ * Իբրև գիտաց պաւղոս՝ եթէ մի
կողմն սադուկեցւո́ց է՝ և միւսն փարիսեցւոց, աղաղակէր
'ի մէջ ատենին. արք եղբարք՝ ես փարիսեցի́
եմ, որդի փարիսեցւոյ. վ̃ս յուսո́յ և յարութ̃ն մեռելոց՝
7 ես աւասիկ դատիմ։ * Եւ զայս իբրև ասաց՝ եղեն
հերձուա́ծք փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց. և
8 պատառեցա́ւ բազմութիւն։ * քանզի սադուկեցիքն ասեն,
չի́ք յարութիւն, և ոչ հրեշտակ՝ և ոչ հոգի. բայց
9 փարիսեցիքն խոստովանին զերկոսեան։ * Եւ եղև աղաղա́կ
մեծ. յոտն կացին ոմանք 'ի դպրաց անտի 'ի
կողմանէն փարիսեցւոց, հակառակէին և ասէին. ո́չինչ
չարութիւն գտանեմք յառնս յայսմիկ, բայց եթէ
10 հոգի խօսեցաւ 'ի դմա՝ կամ հրեշտակ։ * Եւ 'ի բազմանալ
ամբոխին, երկուցեալ հազարապետն՝ թէ գուցէ
ճեղքիցի պաւղոս 'ի նոցանէ, հրամայեաց զօրականին
իջանել յափշտակե́լ զնա 'ի միջոյ նց̃, և ածել 'ի
11 բանակն։ * Եւ 'ի վաղուեան գիշերին՝ եկաց առ նմա
տ̃ր, և ասէ. քաջալերեա́ց պաւղէ, զի ո̃պ վկայեցեր
վ̃ս իմ յե̃մ, սոյնպէս պարտ է քեզ և 'ի հռո́վմ վկայել։
12 * Եւ իբրև այգ եղև՝ արարեալ ժողով հրէիցն, նզովեցին ԼԴ.
զանձինս ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն զէ
զպաւ_

Գլ. ԻԲ. (1) Յօրինակին գրեալ էր. Եղբարք և հարք։ (1) Ոմանք. Առ ձեզ պատասխանատուութեանս։ և ոմանք. պախնաստուութեանս։ (2) Ոմանք. Թէ հեբրայեցւոց լեզուովն բար՛՛։ (2) Բազումք. Դադարեցին 'ի լռութն։ (3) Ոմանք. Եւ ասէ. ես եմ. . 'ի տարսոնի կիլիկ՛՛. . ամենեքին դուք էք այսօր։ (4) Ոմանք. Զնոյն ճնպհ վարեցին մինչ 'ի մահ. . . 'ի բանտս արս։ (5) Օրինակ մի. Կապեալս յեմ զի տուժեսցին։ (6) Ոմանք. 'ի գնալն և մերձանալ. . փայլատակեաց։ (9) Ոմանք. Զլոյսն տեսանէին։ (10) Ոմանք. Որ ինչ հրամանն է քեզ։ և օրինակ մի. Որ հրամայեալ է քեզ։ (11) Օրինակ մի. 'ի ձեռանէ այնոցիկ որ ը̃դ իմն։ (14) Յօրինակին պակասէր. Հայեցայ 'ի նա։ (14) Օրինակ մի. Եւ ընտրել զարդարն, և լսել բանս 'ի։ (16) Օրինակ մի. Քո, և կարդա́ զանուն ն̃ր։ (19) Ոմանք. Տ̃ր ինքնին իսկ գի՛՛։ (20) Ոմանք. Վկային քո, ես ինքնին էի կայի 'ի վերայ։

(21) Ոմանք. Գնա́ դու, զի ես։ (23) Ոմանք. Զփոշին ցանեալ յօդս։ (24) Ոմանք. Աղաղակէին զնմէ։ (25) Ոսկան. Պարտ է ձեզ գան։ (26) Ոսկան. Եւ իբրև լուաւ հար՛՛։ (26) Բազումք. Զինչ կամիս առնել. ք̃զի այրս այս հռովմայե՛՛։ (28) Ոմանք. Զինուորութիւս զայս։ (29) Օրինակ մի. 'ի բաց կաց 'ի նմանէ որ հարկանելոցն էր զնա։ (29) Ոմանք. Որ հարկանէին զնա. . թէ հռովմայեցի է. և զի կապեալ ևս։ (30) Ոմանք. Եթէ զինչ. . իցէ 'ի հրէիցն։
Գլ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Ես յա̃մ ուղիղ։ (5) Ոսկան. Զիշխանս ժողովրդ՛՛։ (6) Ոմանք. Վ̃ս յուսոյն և յա՛՛։ (8) Ոմանք. Ասէին. չիք. . խոստովանէին։ (9) Ոմանք. 'ի կողմանէ փարիսեցւոցն։ (9) Ոսկան. Ոչ ինչ չարախօսութ̃ի գտանեմք. . բայց թէ։ (11) Յոմանս պակասէ. Քաջալերեաց պաւղէ։ (11) Ոմանք. Նոյնպէս պարտ է քեզ։ և ոմանք. Այնպէս

դաշաւղոս ։ * Եւ էին աւելի քան զքառասուն՝ որոց 13
զայս ընդ միմեանս երդմունս արարեալ էր ։ * Որք մա- 14
տեան առ քահանայապետսն և երիցունս՝ և ասեն ․ Նզո-
վիւք նզովեցաք զանձինս՝ ոչինչ ճաշակել՝ մինչև սպան-
ցուք զպաւղոս ։ * բայց դուք զգացուցէք հազարա- 15
պետին հանդերձ ատենիւն, զի իջուցէ զնա առ ձեզ,
ոպ՟ թէ կամիցիք ճշմարտագոյնս ինչ գիտել զնմանէ ․
և մեք յառաջ քան զմօտել նր՟՝ պատրաստեմք 'ի սպա-
նանել զնա ։ * Եւ լուեալ քեռորդւոյն պաւղոսի զդա- 16
ւաճանութիւն, եկն եմուտ 'ի բանակ անդր՝ պատմեաց
պաւղոսի ։ * Եւ կոչեցեալ պաւղոսի առ իւր զմի 'ի 17
հարիւրապետաց անտի՝ ասէ ․ զպատանիս զայս տար
առ հազարապետն, զի ունի ինչ պատմել նմա ։ * Եւ 18
նր՟ առեալ զնա տարաւ առ հազարապետն՝ և ասէ ․
կապեալն պաւղոս կոչեաց զիս, և աղաչեաց զպատա-
նիս զայս ածել առ քեզ, ունի ինչ խօսել ընդ քեզ ։
* Առեալ զձեռանէ նր՟ հազարապետին՝ գնաց մեկու- 19
սի, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ ունիս խօսել ընդ իս ։ * Եւ 20
նա ասէ ․ հրէայք միաբանեցին աղաչել զքեզ, զի վա-
ղիւ զպաւղոս իջուցես յատեան, իբրև թէ կամիցին
ինչ ճշմարտագոյնս հարցանել վասն նր՟ ․ * արդ՝ դու 21
մի անսայցես նոցա ․ քանզի դարան գործեալ է նմա
'ի նոցանէ արանց աւելի՛ քան զքառասուն, որք նզո-
վեցին զանձինս՝ ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպան-
ցեն զնա, արդ՝ պատրաստ են, և սպասեն քում հրա-
մանի ։ * Ապա հազարապետն արձակեաց զպատանին, 22
պատուիրեալ մի ումեք ասել՝ թէ զայս զգացուցեր
ինձ ։ * Եւ կոչեաց երկուս 'ի հարիւրապետացն՝ և 23
ասէ ․ պատրաստեցէք զօրականս երկերիւր, ոպ՟ զի եր-
թիցեն մինչև 'ի կեսարիա ․ և հեծեալս եւթանասուն՝
և տիգաւորս երկերիւր, յերից ժամու գիշերոյն ։ * և 24
գրաստս պատրաստական, որպէս զի իջուցեալ զպաւ-
ղոս ապրեցուսցեն ։ և առ փելիքս դատաւոր * գրեալ 25
թուղթ, որ ունէր օրինակ զայս ։ * Կղաւդիոս լիւ- 26
սիաս, առ քաջ դատաւոր փելիքս, ողջոյն ։ * Զայրս 27
զայս կալեալ 'ի հրէից՝ և մերձ 'ի սպանանել 'ի նո-
ցանէ, հասեալ 'ի վերայ զօրականաւ ապրեցուցի ․ ի-
մացեալ թէ հռովմայեցի է ։ * կամեցայ գիտել զվնասն՝ 28
վս՟ որոյ ամբաստանէին զնմանէ, իջուցի զդա յատեան
նց՟ ։ * զոր գտի ամբաստանեալ վս՟ խնդրոյ իրիք իւր- 29
եանց օրինաց ․ և ոչինչ արժանի մահու կամ կապա-
նաց ունէր վնաս ։ * Իբրև ազդ եղև ինձ նենգութե՟՝ 30
յայդ լինելոյ 'ի նոցանէ՝ յղեցի առ քեզ ․ հրաման
տուեալ և չարախօսացն խօսել զնմանէ առաջի քո ․

31 ողջ լեր ։ * Եւ զօրականացն ըստ հրամանի նորա՝ ա-
32 ռեալ զպաւղոս ածին 'ի գիշերւոյն յանտիպատրիս ։ * և
'ի վաղիւ անդր արձակեալ զհեծեալսն ընդ նմա եր-
33 թեալ, դարձան 'ի բանակն ։ * Նոքա մտին 'ի կեսա-
րիա ․ և տուեալ ցդատաւորն զթուղթն, առաջի կացու-
34 ցին նր՟ և զպաւղոս ։ * Իբրև ընթերցաւ, եհարց թէ
յորմէ՞ նահանգէ իցէ ․ և ստուգեալ եթէ 'ի կիլիկեայ է ․
35 * լուայց քեզ ասէ՝ յորժամ և չարախօսքն քո եկեսցեն ․
և հրամայեաց յապարանին հերովդի պահել զնա ։

ԳԼ․ ԻԴ․

1 Եւ յետ հինգ աւուր էջ քհնյպետն անանիայ հան- Ա.Լ:
դերձ ծերովք ոմամբք, և ճարտարախօսաւ տեր- է ա
տուղեաւ ոմամբ ․ որք և զգացուցին դատաւորին վս՟
2 պաւղոսի ։ * Եւ 'ի կոչելն զնա, սկսաւ տերտուղոս ամ-
բաստան լինել և ասել ։ Բազում խաղաղութե՟ գտեալ
'ի քէն, և իրաց ուղղութե՟ ազգիս այսորիկ քով խնա-
3 մով ․ * ամենայնիւ, և ա՟մ ուրեք շնորհակալ եմք՝ քաջդ
4 փելիքս՝ ա՟մ գոհութե՟ ։ * Բայց զի մի ես աւելի աշ-
խատ արարից զքեզ, աղաչեմ լսել մեզ կարճ 'ի կար-
5 ճոյ քոյին հեզութե՟դ ։ * Քանզի գտաք զայրս զայս ա-
պականիչ և խռովիչ ա՟մ հրէից՝ որք են ընդ տիեզերս,
6 և առաջնորդ նազովրացւոց հերձուածոյն ։ * որ և զտա-
ճարն իսկ կամեցաւ պղծել ․ զոր և կալաք, և ըստ մե-
7 րոց օրինացն դատել կամեցաք ։ * Եկեալ լիւսիաս հա-
զարապետ՝ մեծաւ բռնութե՟ 'ի ձեռաց մերոց եհան ։
8 * հրամայեաց և չարախօսացն նր՟ գալ առ քեզ ․ յորմէ
դու իսկ բաւական լինիցիս 'ի վերստին դատեալ, ա՟մի
հասու լինել՝ զորոց մեքս ամբաստանս եմք զնմանէ ։
9 * Միաբանեցին և հրէայքն, ասեն՝ այդպէս է ։ * Պա-
10 տասխանի ետ պաւղոս, յակնարկելն նմա դատաւորին
խօսել ։ 'Ի բազում ամաց լինել քեզ դատաւոր ազգիս
այսորիկ գիտեմ ․ յօժարութե՟ վս՟ իմոց իրաց պատաս-
11 խանի տամ ։ * քանզի կարող ես գիտել, զի ոչինչ ա-
ւելի է իմ քան զաւուրս երկոտասան, յորմէ հետէ ե-
12 լի երկիրպագանել յե՟մ ։ * և ոչ 'ի տաճարի անդ գը-
տին զիս ընդ ումեք խօսեցեալ, և կամ ժողովս արա-
13 րեալ բազմաց ․ ոչ 'ի ժողովուրդս, * և ոչ 'ի քաղաքի ․
և ոչ յանդիման առնել կարեն քեզ, վասն որոյ այժմս
14 չարախօսեն զինէն ։ * Բայց զայս խոստանամ քեզ, ե-
թէ ըստ ճանապարհին զոր ասեն հերձուած, այնպէս
պաշտեմ զհայրենի ա՟ծն ․ հաւատացեալ ա՟մի՝ որ ինչ
15 յօրէնսն և 'ի մարգարէս գրեալ է ։ * Ունիմ յոյս առ
ա՟ծ ․ որում և դոքա իսկ ակնունին, թէ յարութի՟ լի-
նե-

պարտ է ։ (13) Ոմանք ․ Քան զքառասունս ։ (13) Ոմանք ․ Զայս երդումն արարել ։ (14) Ոմանք ․ Որոց մատուցել ։ (15) Ոմանք ․ Հանդերձ ատենիւն զի իջուսցեն զնա ․ ․ ոպ՟ զի կամիցիք ճշգրտագոյնս ինչ գի՟ ․ ․ յա՟ջ՟ զմօտանելն նր՟ ։ (15) Ոսկան ․ Պատրաստիմք 'ի սպա՟ ։ (16) Ոմանք ․ Եւ պատմեաց պաւ՟ ։ (17) Յօրինակս ոսկ․ Պաւղոսի առ իւր ։ (17) Օրինակ մ․ Ունի ինչ ասել նմ՟ ։ (18) Ոսկան ․ Որ ունի ինչ խօսել ։ (19) Ոմանք ․ Հազարապետն գնաց ․ ․ հարցանէր եթէ զինչ ։ (20) Ոմանք ․ Միաբանեցան աղա՟ ․ ․ զի 'ի վաղիւ ․ ․ իբր թէ ։ Ոսկ՟ ոսկան ․ զի 'ի վաղուեան զպօղոս ։ (20) Յօրինակին ․ Աղաչել զձեզ զի ․ ․ կամիցին ճշմարտա՟ ։ (21) Ոմանք ․ Մի անսասցես նոցա ․ զի դարան ․ ․ որ նզովե՟ ։ (22) Ոմանք ․ Պատուիրեաց մի ու՟ ։ (23) Ոմանք ․ Եւթանասուն ․ ․ 'ի յերից ժամուց գիշերոյն ։ (24) Ոմանք [illegible] այսպէս ․ Ապրեցուսցեն առ փելիքս դա՟ ։ (24) Ոսկան առնելու 'ի [illegible] (25) Ոմանք ․ Գրեաց թուղթ ։ (25) Ոսկան ․ Զօրինակ զայս ։ (27) Ոմանք ․ Կալեալ 'ի հրէից, և մերձ սպանանել 'ի նոցանէն ․ ․ զօրականաւս ապ՟ ․ ․ եթէ հռով՟ ։ Ոսկ՟ ոսկան ․ զօրականօք ապ՟ ։ (28) Ոսկան ․ Ամբաստանէինն զնմանէ ։ (29) Ոմանք ․ Ամբաստանեալ վս՟ խնդրոց իւրեանց ․

(30) Ոսկան ․ Ազդ եղև ինձ սակս նենգութե՟ ։ (30) Ոմանք ․ Նենգութե՟ յայդ ։ (31) Ոմանք ․ Ըստ հրամանին իւրեանց ածին գիշերայն յանթիպատրիս ։ (31) Բ՟զ՟մ՟ ․ Ածին գիշերեայն ։ Ոսկ՟ ոսկան ․ Տարան 'ի գիշերի առ անտիպատրոսն ։ (32) Ոմանք ․ Արձակեաց զհեծեալս ը՟ նմա երթալ ։ (34) Ոմանք ․ Հարցանէր եթէ յորմէ ․ ․ թէ 'ի կիւլիկեայէ է ։ Եւ ոմանք՝ լոկ ․ թէ 'ի կիլիկեայ ։

ԳԼ․ ԻԴ ․ (1) Ոսկան ․ Հինգ աւուրց ։ (1) Ոմանք ․ Եւ ճարտարախօս տերտիւղեաւ ․ կամ, տերտիւղաւ ոմամբք ։ (2) Ոսկան ․ Եւ 'ի կոչելն զնոսա ․ ․ ․ զբա՟մ խաղա՟ ։ (2) Ոմանք ․ Տերտեղոսն ․ կամ, տերտուղոսն ․ ․ գտեալ է 'ի քէն ․ ․ քոյով խնամով ։ (3) Ոմանք ․ Եւ շնորհա՟ ․ քաջդ փեղիքս ։ (4) Բ՟զ՟մ՟ ․ Մի աւելի ես ։ (5) Ոմանք ․ Որ ը՟ տիեզերս ։ (6) Ոսկան ․ Եւ զտաճարն ես կա՟ ։ (7) Ոմանք ․ Լուսիաս հազարապետն ․ (8) Ոմանք ․ Յորմէ և դու իսկ բաւական լիցիս վերստին դատեալ ․ ․ զոր մեքս ամբաստանեմք զնմանէ ։ (8) Ոմանք ․ Ամենայնիւ հասու ։ (9) Ոմանք ․ Միաբանեցին հրեայքն ասեն ․ այդ այդպէս է ։ (10) Ոսկան ․ 'Ի յակնարկելն նմա ․ ․ ․ լինել զքեզ դատա՟ ։ (10) Ոմանք ․ Ազգիս այսմիկ ․ ․ վս՟ իմոց իրաց պա՟ ։ (11) Ոմանք ․ Ելին երկրպագանել ։ (12) Ոսկան ․ Եւ կամ ժողով ար՟ ։ (13) Ոմանք ․ Կարեն առնել քեզ ․ վասն որոյ այժմդ չար՟ ։ (14) Ոմանք ․ Թէ ըստ ճանա՟ ․ ․ զորս ասեն ․ ․ ․ յամենայն որ ինչ յօրէնս ։ (15) Ոմանք ․ Ունիմք յոյս առ ա՟ծ ․ ․ եթէ յա՟ ։

նելոց է արդարոց և մեղաւորաց։ * յորում և ես խոկ 16
ճգնիմ անխիղճ միտս ունել առ ա՟ծ և առ մարդիկ յա՟մ
ժամ։ * 'Ի բա՟զմ ամաց ողորմութիս եկի առնել յազգ 17
իմ. և ետու պատարագս. * որովք գտին զիս սըրբեալ 18
'ի տաճարին, ոչ բազմօք և ոչ ամբոխիւ։ * Ոմանք 19
յասիացւոց անտի հրեայք, որոց պարտ էր գալ
առաջի քո և ամբաստան լինել, եթէ ունիցին ինչ զինէն.
* և կամ ինքեանք սոքա ասասցեն, զի՞նչ գտին 20
յիս անիրաւութի՛ն մինչդեռ կայի յատենին։ * բայց 21
միայն վ՟ն միոյ բարբառոյս այսորիկ՝ զոր աղաղակեցի
մինչ կային 'ի մէջ ն՟ց, եթէ վ՟ն յարութե՛ մեռելոց դատիմ
ես այսօր 'ի ձէնջ։ * Եւ յապաղեաց զն՟ա փեզլիքս, 22
զի ստուգագոյնս գիտէր վ՟ն ճանապարհին՝ ասէ, յորժամ
լիւսիաս հազարապետ իջցէ այսր, տեղեկացայց
վ՟ն ձեր։ * Հրամայեաց հարիւրապետին պահել զնա. 23
և ունել յընդարձակի, և մի՛ զոք յիւրոց անտի արգելուլ
Է Բ 'ի պաշտելոյ զնա։ * Եւ յետ աւուրց ինչ, եկն 24
փեզլիքս հանդերձ դրուսիլլաւ կնաւ իւրով՝ որ էր հրեայ.
կոչեաց զպաւղոս, և լուաւ 'ի նմանէ վ՟ն որ 'ի
յ՟ս ք՟ս հաւատոյն։ * Եւ 'ի խօսելն ն՟ր՝ վասն արդարութե՛ 25
և ժուժկալութե՛, և հանդերձեալ դատաստանին,
զահի հարեալ փիլիքս, ետ պատասխանի. դու առ այժմ
երթ, և յորժամ ժամ լինիցի, կոչեցից զքեզ։ * Միանգամայն 26
և ակն ունէր, թէ տացի ինչ նմա 'ի պաւղոսէ.
վ՟ն որոյ և ստէպ կոչեցեալ զնա՝ խօսէր ընդ նմա։
ԼԶ * Եւ 'ի կատարել երկուց ամաց, եկն փոխանակ փելիքսի՝ 27
փեստոս պորկիոս։ Իբրև կամեցաւ շնորհս առնել
հրէիցն փեզլիքս, եթող զպաւղոս կապեալ։

ԳԼ. ԻԵ.

Փեստոս իբրև եհաս յիշխանութի՛ն, յետ երից աւուրց 1
ել յե՟մ 'ի կեսարեայ։ * և զգացուցին նմա քահանայապետքն 2
և գլխաւորք հրէիցն զպաւղոսէ. * և աղաչէին՝ 3
խնդրեալ շնո՛րհս 'ի նմանէ. զի կոչեսցէ զնա
յե՟մ. դարան գործեալ սպանանե՛լ զնա 'ի ճանապարհի։
* Իսկ փեստոս արար պատասխանի՝ պահել զնա 4
'ի կեսարիա. թէ ինքն իսկ ընդ հուպ անդր երթալոց
էր։ * և որ 'ի ձէնջ կարողքդ իցեն՝ ասէ, ընդ իս իջցեն, 5
և թէ իցէ ինչ յառնն վնաս՝ ամբաստան լիցին
զնմանէ։ * Եւ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի քան զութ 6
կամ զտասն, եկն էջ 'ի կեսարիա. և 'ի վաղիւ անդր
նստեալ յատենի, հրամայեաց ածե՛լ զպաւղոս։ * Եւ 7
իբրև եկն, կացին շուրջ զնովաւ որ յե՟մէ իջեալ էին
հրեայքն. բա՟զմ և ծանր վնաս դնէին, զորս ոչ կարէին
ցուցանել։ * քանզի առնէր պատասխանի պաւղոս, եթէ 8
ոչ յօրէնս հրէից, և ոչ 'ի տաճարն, և ոչ 'ի կայսր
ինչ վնասակար եմ։ * Բայց փեստոս կամեցեալ հրէիցն 9
շնորհս առնել. պատասխանի ետ պաւղոսի՝ և ասէ.
կամի՞ս յե՟մ ելանել, և անդ վ՟ն դոցին իրաց դատել
առաջի իմ։ * Եւ ասէ պաւղոս. յատենի կայսեր հասեա՛լ 10
կամ, ուր պարտ է ինձ դատել. հրէից ինչ չեմ
11 վնասակար, որ՟պ և դու իսկ քաջ գիտես։ * արդ եթէ
վնասակա՛ր եմ՝ և արժանի ինչ մահու գործեցի, ոչ
զանգիտեմ 'ի մեռանելոյ. իսկ եթէ՝ ոչինչ է՝ զորոց սոքա
ամբաստան լինին զինէն, ոչոք կարէ զիս դոցա շընորհել.
12 'ի կայսր բողոքեմ։ * Յայնժամ փեստոսի խօսեցեա՛լ
ընդ խորհրդակցին՝ արար պատասխանի, 'ի
կա՛յսր բողոքեցեր՝ առ կա՛յսր երթիջի՛ր։
13 * Իբրև անցին աւուրք ինչ, ագրիպպաս արքայ և բերինիկէ ԼԵ
14 եկին 'ի կեսարիա՝ յողջոյն փեստոսի։ * Եւ իբրև Է Գ
աւուրս բա՟զմս հանէին անդ, փեստոս զեկոյց արքայի
զպաւղոսէ՝ և ասէ. այր մի է աստ մնացեալ,
15 կապեալ 'ի փեզլիքսէ։ * վ՟ն որոյ իբրև չոգայ յե՟մ, ըզգացուցին
ինձ քահանայապետքն և գլխաւորք հրէիցն.
16 խնդրէին՝ յինէն առնել նմա պատուհա՛ս։ * որոց ետու
պատասխանի, եթէ չէ օրէն հռոմայեցւոց շնորհել
ումեք զոք, մինչև՛ ամբաստանեալն յանդիման ունիցի
զդատախազսն, և տեղի պատասխանւոյ առնուցու
17 վ՟ն ամբաստանութե՛ն։ * Եւ իբրև եկին այսր, ոչինչ
յապաղեցի, այլ 'ի վաղիւն նստեալ յատենի՝ հրամայեցի
18 ածե՛լ զայրն։ * Վ՟ն որոյ մատուցեալ ամբաստանքն,
և ոչ մի ինչ վնաս չարութե՛ 'ի մէջ բերէին՝ զորոց ես
19 կարծէի. * բայց խնդիրս ինչ որ վ՟ն իւրեանց պաշտաման
ունէին ընդ նմա. և վ՟ն յ՟սի ուրուամն մեռելոյ,
20 զորմէ ասէր պաւղոս թէ կենդանի է։ * Իբրև յանհնարս
մոլի վ՟ն այնպիսի իրաց քննութե՛, ասեմ եթէ կամի՞ցի
երթալ յե՟մ, և անդր դատել վ՟ն նոցին իրաց։
21 * Բայց 'ի պաւղոսի բողոքելն՝ զի պահեսցի 'ի քաջի՛
արանցն յանդիմանութե՛, հրամայեցի պահե՛լ զնա՝ մինչև
22 տա՛ց տանել առ կայսր։ * Ագրիպպաս ցփեստոս
ասէ. կամէի և ես լսել առնն։ և նա ասէ՝ 'ի վաղիւ
23 լուիցես։ * Եւ 'ի վաղիւ անդր իբրև եկն ագրիպպաս
և բերինիկէ՝ բա՟զմ և երևելի պատուք, և մտին յատեանն
հանդերձ հազարապետօքն և արամբք պատուաւորօք
քաղաքին. և հրամայեալ փեստոսի՝ ածին զպաւղոս։
24 * Եւ ասէ փեստոս, արքա՛յ ագրիպպա՝ և ա՟մ
արք որք ընդ մեզ էք, տեսանէ՞ք զսա. վ՟ն սորա ա՟մ
ժողովք հրէից ամբաստա՛ն եղեն ինձ յե՟մ, և աստ աղաղակէին՝
25 թէ չէ՛ պարտ դմա կեալ։ * բայց ես 'ի վ՟ր
հասի, թէ ոչինչ է դմա արժանի մահու գործեալ։ և
դորա ինքնին բողո՛ք կալեալ առ քաջ արանցն, խորհեցայ
26 յղե՛լ։ * Վասն որոյ ստուգութե՛ ինչ գրել տեառն
իմում ոչ ունիմ. վ՟ն այնորիկ ածի զդա առաջի ձեր,
և մանաւանդ առաջի քո արքա՛յ ագրիպպա. որպէս
27 վերստին քննեալ՝ մարթացի՛ց ինչ գրել։ * քանզի անպատե՛հ
իմն թուի ինձ՝ տալ տանել կապեալ մի, և
ոչինչ վնաս զնմանէ նշանակել։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Եւ ագրիպպաս ասէ ցպաւղոս. հրամայեա՛լ է վ՟ն քո
խօսել։ Յայնժամ պաւղոսի ձգեալ զձեռն՝ առնէ՛ր
պա-

---

(16) Ոմանք. Միտս ունելով առ ա՟ծ։ (17) Ոմանք. Ողորմութի՛ եկի առնել յազգիդ իմում։ (19) Օրինակ մի. Ունիցին զինչ զինէ՛ն"։ (21) Ոմանք. Աղաղակեցի մինչ կայի 'ի մէջ դոցա, թէ վասն։ (23) Յօրինակին. Հրամայեաց հազարապետին։ (24) Ոմանք. Եկն փիլիքս հանդերձ դրուսեղաւ.. և լուաւ ինչ 'ի նմէ վ՟ն որ 'ի ք՟ս յ՟ս։ (24) Յօրինակին. Դրիսուղաւ կնաւ։ (25) Ոմանք. Յորժամ ժամ լիցի. կամ, լինի։ Ուր օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Յորժամ լինիցի՝ կոչե"։ (27) Ոմանք. Կամեցաւ փեզլիքս շնորհ առ"։

ԳԼ. ԻԵ. (1) Ոմանք. 'Ի կեսարիոյ։ (3) Ոմանք. Խնդրել շնորհս... դարան գործել։ (4) Ոմանք. Երթալոց իցէ։ (5) Ոմանք. Կարողք իցեն.. և եթէ իցէ ինչ յառն.. լինիցին զնմէ։ (7) Ոմանք. Եւ ծանր վնաս դնէին զնմէ, զոր։ (9) Յօրինակին պկս. Կամեցեալ հրէիցն։ (9) Ոմանք. Շնորհս ինչ առ".. Վ՟ն նոցին. կամ, սոցին իրաց։ (10) Ոմանք. Ո՟պ դու իսկ քաջ։ (11) Ոմանք. Ապա թէ վնասակար իցեմ.. մահու ինչ.. ոչինչ իցէ՝ զորոց սոքայս ամբաստանեն զի"։ (11) Յօրինակին պկս. Եմ, և արժանի։ (12) Ոսկան. Փեստոս խօսեցեալ ընդ։ (13) Ոմանք. Յողջոյն փեստոսի 'ի կեսարիա։ (14) Ոմանք. Հանէին անդր.. արքայի վասն պաւղոսի։ (15) Ոմանք. Եւ խնդրէին յինէն։ (16) Ոմանք. Մինչև ամբաստանեալ՟ն, կամ յանդիմանեալ՟ն յանդիման ունիցի զդատախազն։ (17) Ոմանք. 'Ի վաղիւ նստեալ։ (18) Ոմանք. Զոր ես ն կարծէի։ (19) Ոմանք. Ինչ վասն իւրեանց.. վ՟ն յ՟սի ուրումն.. զորմէ ասէ պաւ"։ (20) Ոմանք. Մոլի ես վ՟ն այսպիսի.. եթէ կամիցիս երթալ յե՟մ, և անդ դա"։ (21) Ոմանք. Բայց պաւղոս 'ի բողոքելն զի պահեսցի 'ի քաջ ար".. տանել զնա առ կայսր։ (22) Ոմանք. Լսել առն.. վաղիւ լուիցես։ (23) Ոմանք. Իբրև եկին ագրի".. բա՟զմ երևելի.. և արամբք պատուականօք քա"։ (24) Ոմանք. Արք որ ը՟ մեզ... ա՟մ ժողովուրդք հրէից։ (25) Ոմանք. Ոչինչ է դ՟ր արժա".. առ քաջի արանցն։ (26) Ոմանք. Վ՟ն այսորիկ ածի.. ո՟պ զի վերստին քննել մարթացից գրել ինչ։ ԳԼ. ԻԶ. (1) Բզ՟մք. Հրամայեա՟լ է քեզ վ՟ն քո.. (1) Ոմանք.

պատասխանի ։ * Վասն ա՟մ ամբաստանութե՟ն հրէից 2
զինէն արքայ ագրիպպա, համարիմ զանձն երանելի ·
զի քո առաջի այսօր տալոց եմ պատասխանի ։ * մա֊ 3
նաւանդ՝ զի գիտակ իսկ ես ա՟մ կրօնից և խնդրոց հր֊
էից · վասն որոյ աղաչեմ երկայնմտութե՟բ լսել ինձ ։
* Քանզի կենաց իմոց որ 'ի մանկութե՟, իսկզբանէ լեալ 4
յազգի անդ իմում յե՟մ, տեղեակ են ամենայն հրեայք ։
* յառաջագոյն գիտեն 'ի վաղուց հետէ, եթէ կամի֊ 5
ցին վկայել · զի ըստ ճշմարտագոյն կրօնից օրինացն մե֊
րոց կեցեալ եմ փարիսեցի ։ * Եւ արդ վ՟ս յուսոյն առ 6
հարսն եղելոյ աւետեացն յա՟յ՝ դատեալ կամ յատենի ·
* յոր երկոտասան ազգատոհմին մերոյ անպակաս ըղ֊ 7
ցայգ և զցերեկ պաշտեալ, ակն ունէին հասանել · վ՟ս
որոյ յուսոյ ամբաստանիմ արքայ 'ի հրէից ։ * զի՞նչ 8
անհաւատ թուի ձեզ, եթէ ա՟ծ զմեռեալս յարուցա֊
նէ ։ * Ես իսկ ինքնին պատշաճ համարէի, ընդ՟մ ինչ 9
հակառակ անուանն յս՟ի նազովրեցւոյ գործել ։ * զոր 10
և արարի իսկ յե՟մ · և զբ՟զմս 'ի սրբոցն ես բանտար֊
գել առնէի, 'ի քահանայապետիցն առեալ իշխանու֊
թի՟ · և զսպանելոցն նը՟ց բերէի համար ։ * Եւ ըստ ա՟մ 11
ժողովրդոցն բազում անգամ պատժեալ զնոսա, բռ֊
նադատէի հայհոյել · առաւել ևս մոլեալ 'ի վերայ նը՟ց,
ԷԳ հալածէի մինչև յարտաքին քաղաքսն ։ * Որովք գնա֊ 12
ցեալ 'ի դամասկոս՝ իշխանութե՟բ և հրամանօք քահա֊
նայապետիցն, * զմիջաւուրբն 'ի ճանապարհի տեսի՝ 13
արքայ · յերկնից առաւել քան զլուսաւորութի՟ արե֊
գական՝ ծագեալ զինև լոյս, և զնոքօք որ ընդ իսն եր֊
թային ։ * և յամենեցուն մեր անկանելն յերկիր, լը֊ 14
ուայ ձայն որ ասէր ցիս՝ հեբրայեցւոց բարբառով ·
սաւուղ սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս · խիստ է քեզ ընդ֊
դէմ խթանի աքացել ։ * Եւ ես ասեմ, ո՞ ես տ՟ր ։ և 15
տ՟ր ասէ · ես եմ յս՟ զոր դուն հալածես ։ * այլ արի և 16
կաց 'ի վերայ ոտից քոց · զի վ՟ս այսորիկ երևեցայ քեզ՝
առնուլ զքեզ 'ի ձեռն պաշտօնեայ և վկայ որոց տե֊
սերդ զիս, և որոց երևեցայց քեզ · * փրկել զքեզ 'ի 17
ժողովրդենէդ և 'ի հեթանոսաց՝ յորս ես առաքեցից
զքեզ · * բանալ զաչս նը՟ց, դարձուցանել 'ի խաւարէ՝ 18
'ի լոյս, 'և յիշխանութե՟ սատանայի՝ յա՟ծ · առնուլ նոցա
զթողութի՟ մեղաց, և վիճակ ընդ սրբսն հաւատովքն որ
յիս ։ * Ուստի արքայ ագրիպպա, ո՛չ եղէ անհաւան 19
երկնաւոր տեսլեանն · * այլ նախ որոց 'ի դամասկոս 20
և յե՟մ էին, և ընդ ա՟մ գաւառն հրէաստանի, և 'ի
հեթանոսս, պատմեցի զղջանալ՝ և դառնալ յա՟ծ կեն֊
դանի · արժանի ապաշխարութե՟ գործս գործել ։ * Վ՟ս 21
այսորիկ հրէից կալեալ զիս 'ի տաճարին, կամէին սպա֊
նանել ։ * օգնութե՟ հասեալ առ 'ի յա՟յ, մինչև ցայսօր 22
կացի վկայեալ փոքու և մեծի · ո՛չինչ արտաքոյ ասել՝

քան զոր մարգարէքն և մովսէս խօսեցան զհանդեր֊
23 ձելոցն լինելոյ · * եթէ չարչարելո՛ց է ք՟ս, եթէ ա֊
ռաջին 'ի յարութե՟ մեռելոց՝ լոյս պատմելոց է ժողո֊
24 վրդեանն՝ և հեթանոսաց ։ * Եւ նորա զայս պ՟տասխանի
տուեալ, փեստոս 'ի ձայն մեծ ասէ · մոլիս պաւղէ ·
բազում դպրութի՟ք զքեզ 'ի մոլորութի՟ դարձուցանեն ։
25 * Իսկ պաւղոս ասէ, ո՛չ մոլիմ՝ քա՛ջդ փեստոս, այլ
26 զճշմարտութե՟ և զզգաստութե՟ բանս բարբառիմ ։ * գի֊
տա՛կ իսկ է այսոցիկ արքայ, ը՟դ որում համարձակեալ
խօսիմ · քանզի ծածկել 'ի քէն իմիք 'ի սոցանէ՝ չհա֊
նիմ յանձն · զի ո՛չ եթէ յանկեան ուրեք գործեալ ի֊
27 ցէ այս ։ * Հաւատա՞ս արքայ ագրիպպաս մարգարէից ·
28 գիտեմ զի հաւատաս ։ * Եւ ասէ ագրիպպաս ցպաւ֊
ղոս, փոքու ինչ հաւանեցուցանես զիս լինել քրիստոն֊
29 եայ ։ * Եւ պաւղոս ասէ · խնդրէի յա՟յ՝ և փոքու և
մեծաւ, ո՛չ միայն զքեզ՝ այլ զամենեսեան որ լսեն ինձ
այսօր՝ լինել այսպիսի ո՟ր և ես եմ, բա՛ց 'ի կապա֊
30 նաց աստի ։ * Յարեաւ արքայն և դատաւորն և բե֊
31 րինիկէ, 'և որք ընդ նոսայն նստէին ։ * Եւ իբրև գը֊
նացին, խօսէին ընդ միմեանս և ասէին · թէ ո՛չինչ ար֊
32 ժանի մահու կամ կապանաց գործէ այրս այս ։ * Իսկ
ագրիպպաս ցփեստոս ասէ · արձակել մարթ էր զայրս
զայս՝ եթէ ոչ էր բողոքեալ 'ի կայսր ։

ԳԼ· ԻԷ·

1 Իբրև հրամայեցաւ մեզ նաւել յիտալիայ, տային ԼԸ
զպաւղոս՝ և զա՛յլս ոմանս կապեալս 'ի հարիւրապետ ԷԷ
մի, որում անուն էր յուլիոս, սեբաստեան գնդին ։
2 * Եւ ելեալ 'ի նաւ մի անդրամիտացի, որ երթալոց
էր 'ի կողմանս ասիացւոց՝ գնացաք · էր ընդ մեզ արիս֊
3 տարքոս մակեդոն թեսաղոնիկեցի ։ * Եւ 'ի վաղիւ ան֊
դըր իջաք 'ի սիդոն · և մարդասիրութի՟ ցուցեալ յու֊
լիոս առ պաւղոս, հրամայեաց առ բարեկամսն երթալ՝
4 և դարման գտանել ։ * Եւ անտի ելեալ խոնարհագոյն,
նաւեցաք 'ի կիպրոս՝ և վ՟ս հողմոցն ընդդէմ լինելոյ ։
5 * Յայնժամ ընդ մէջ ծովուն կիլիկեայ և պամփիլեայ
6 նաւեալ՝ իջաք 'ի միւռա լիկիացւոց ։ * Եւ անդ գը֊
տեալ հարիւրապետին նաւ մի աղեքսանդրացի՝ որ եր֊
7 թայր յիտալիա, եմո՛յծ զմեզ անդր ։ * Եւ 'ի բազում
աւուրս ծանրանաւեալք հազիւ հասաք առ կնիդեաւ ·
և 'ի չթողացուցանել մեզ հողմոյն, նաւեցաք խոնար֊
8 հագոյն 'ի կրետէ առ սաղմինեաւ ։ * հազիւ անցեալ
առ նովաւ՝ եկա՛ք 'ի տեղի ինչ՝ որ կոչէր գեղեցիկ նա֊
9 ւահանգիստ · յոր հո՛ւպ էր քաղաքն ղասեայ ։ * Եւ իբ֊
րև բ՟զմ ժամանակք անցանէին, և սխալ ևս լինէր նա֊
ւելոյն · և վ՟ս ա՛յն ինչ ևս պահոցն անցանելոյ, տայր
10 խրատ պաւղոս, * և ասէր ցն՟ս · ա՛րք՝ տեսանեմ զի
թշնա֊

Յայնժամ պաւղոս ձգէր զձե'' ։ (2) Ոմանք · Ամբաստա֊
նութե՟դ հրէից · · · զանձն իմ երանելի ։ (3՝ Ոմանք · Եր֊
կայնմտութե՟բ լսել ։ (4) Ոմանք · Քը՟ի զկենաց ի'' · · լեալ
յազգի իմում ։ (6) Ոսկան · Արդ՝ վ՟ս յուսոյն որ առ
հարսն մեր եղելոց աւե'' ։ (6) Ոմանք · Աւետեացն ա՟յ ։
(7) Ոմանք · Ազգատոհմիս մերոյ · · պաշտել ակն ունին ·
կամ, ակն ունիմ · · 'ի հրէից ։ (9) Ոմանք · Ես ինքնին
պատ'' · · հակառակ անուան յի՟ նազովրայ'' ։ (10) Ոմանք ·
Բանտարգել ունէի ։ (11) Ոմանք · Առաւել մոլել 'ի
վ՟ր ։ (12) Ոմանք · Եւ հրամանաւ քհնյպտից ։ (13) Ոմանք ·
Զմէջաւուրբն ։ (14) Ոմանք · Եւ ա՟յն մեր անկեալ յեր֊
կիր · · եբրայեցւոց բար'' ։ (15) Յօրինակին պակէր · Եւ ես
ասեմ ։ (15) Ոմանք · Ո՞վ ես տ՟ր ։ (16) Ոմանք · Զի վ՟ս այ֊
նորիկ եր'' · · և որոց երևեցայ քեզ ։ Որ ոսկան, և որում
երևեցայց ։ (17) Յօրինակին պակէր · Յորս ես առա'' ։ (19) Ո֊
մանք · Ոչ եղէ անհաւատերկ'' ։ (20) Ոմանք · Նախ 'ի դա֊
մասկոս և որոց յե՟մ էին ։ կամ, որոց 'ի դամասկոսն էին
և յե՟մ ։ (20) Ոսկան · Զղջանալ՝ և դառնալ պատմեցի
յա՟ծ ։ (21) Ոմանք · Վ՟ս այնորիկ հրէիցն կա'' ։ (22) Ոմանք ·
Առ յա՟յ մինչև յայսօր կացի վկայել մեծի և փոքու ։
(23) Ոմանք · Եւ թէ առաջին 'ի յա'' ։ (24) Ոմանք · Եւ իբ֊
րև նր՟ զայս · · · մոլիս պաւղէ · բ՟զմ դպրութի՟ զքեզ
'ի մոլութի՟ դար'' ։ (25) Օրինակ մի հնագոյն · Այլ զզգաստութե՟
և զճշ'' ։ (26) Ոմանք · Ընդ որում և համարձա'' ։ (27) Ո֊
մանք · Արքայ ագրիպպա մար'' · · · գիտեմ զի հաւա֊
տաս ։ (28) 'Ի լուսանց 'ի կէ՟ · Քրիստոնեայ · նշանակի՝ Հա֊
ւատացեալ ։ (29) Ոմանք · Եւ ասէ պաւղոս · · · այլ և
զամենեսին · · բայց 'ի կապանաց ։ (30) Ոմանք · Եւ որ ընդ
նոսայն նստէինն ։ (31) Ոմանք · Գործեալ է այրս այս ։
(32) Ոմանք · Ոչ էր բողոքել 'ի կայսր ։
Գլ · իէ · (1) Ոմանք · Եւ զայլ ոմանս · · ցհարիւրապետ
մի ։ Որ օրինակ մի · ցհազարապետ մի ։ (1) Յօրինակին պա֊
կասէր · Անուն էր յուլիոս ։ (2) Ոմանք · Ընդ մեզ և ա֊
րիստարքոս մակեդոնացի ։ (4) Յոմանս պակ · 'Ի կիպ֊
րոս՝ և վասն հող'' ։ Որ ոմանք · Վ՟ս հողմոյն ընդդէմ ։
(5) Ոմանք · Կիւլիկիայ և պամփիւլիայ · · 'ի զմիւռնիա
լիկացւոց ։ (5) Յօրինակին · Լւկիացւոց ։ (6) Ոմանք ·
Եմոյծ զնա անդր ։ (7) Ոմանք · Առ կնիդոն, և 'ի
չթուլացուցանել զմեզ հողմոյն · · 'ի կրետէ առ սաղ֊
մոնեաւ ; կամ, սաղմինեաւ ։ Որ օրինակ մի · Հասաք առ
նիկոդիմեաւ ։ (7) Ոսկան · 'Ի խոնարհագոյն 'ի կրետէ ·
(8) Ոմանք · Հազիւ անցուցեալ առ նո'' · · · նաւա֊
հանգիստք ։ (9) Ոմանք · Եւս լինէին նաւելոյն · և վ՟ս
այնր ինչ պահոցն ևս ։ (10) Ոմանք · Եւ ասէ ցն՟ս · արք

Թշնամանօք և բ͞զմ վնասու՝ ոչ միայն բեռինդ՝ և նաւիդ,
այլ և անձանց մերոց լինելոց է նաւարկութիւս։
* Իսկ հարիւրապետն նաւապետին՝ և նաւավարին առաւել 11
անսայր, քան բանիցն պաւղոսի։ * Իբրև դըժպատեհ 12
իմն թուէր նաւահանգիստն առ ձմերել, բ͞զմք
խորհեցան գնալ անտի․ թերևս կարասցեն հասանել
'ի փիւնիկէ, ձմերել 'ի նաւահանգստին կրետացւոց,
որ հայէր ընդ հարաւակողմ և ընդ աշխարհն։ * Եւ 'ի 13
շնչել հարաւոյն, համարեցան ուր դիմեալն էին հասանել․
և արկեալ՝ մօտ անցանէին առ կրիտեաւ։ * և 14
ոչ յետ բ͞զմ ժամուց՝ անկաւ զնովաւ հողմ ուռուցիկ
որ կոչի իւրակիկլոնն։ * Ընդ յափշտակել նաւին, և 15
'ի չհանդուրժել ընդդէմ հողմոյն, թոյլ տուեալ երթայաք
և գայաք։ * 'ի կղզի ինչ դիմեալ՝ որ կոչէր կըղաւդա, 16
հազիւ կարացաք ըմբռնել զմակոյկն։ * զոր 17
առեալ՝ յօգնականութիւն կապէին ընդ նաւն։ Երկուցեալք
թէ գուցէ 'ի յորձանուտն անկանիցին, իջուցեալ
զառագաստն՝ այնպէս երթային և գային։ * Եւ 18
'ի սաստկագոյն վտանգելոյն մերոյ՝ 'ի վաղիւ անդր ըզկարասին
ընկեցիկ առնէին։ * և յերիր աւուր ընդ 19
իւրեանց ձեռն զգործին նաւին ընկեցին։ * Իբրև ոչ 20
արև՝ և ոչ աստեղք երևէին 'ի բ͞զմ աւուրս, և ձմեռն
ոչ սակաւ կայր 'ի վերայ, ապա բառնայր ա͞մ յոյս փըրկութեան
մերոյ։ * և զի բազում աւուրս նօթի էին։ Յայնժամ 21
պաւղոս կացեալ 'ի մէջ ն͞ց՝ ասէ․ պարտ էր ձեզ
ով արք՝ անսալ ինձ, և ոչ ելանել 'ի կրետեայ՝ և շահել
զվնասս զայս և զտնաս։ * և արդ՝ խրատեմ զձեզ 22
քաջալերել․ զի վնաս անձին՝ և ոչ միում 'ի ձէնջ լինիցի,
բայց 'ի նաւէդ։ * Քանզի երևեցաւ ինձ յայսմ 23
գիշերի հրեշտակ ա͞յ՝ որոյ եսն եմ և պաշտեմ զնա․ * և 24
ասէ․ մի երկնչիր պաւղ, կայսեր ևս քեզ պարտ է յանդիման
լինել․ և ահա շնորհեալ է քեզ ա͞յ զամենեսեան,
որ են ընդ քեզ 'ի նաւիդ։ * Վասն այսորիկ քաջալերեցարուք 25
արք, զի հաւատամ յա͞ծ՝ եթէ այսպէս
լինի՝ զորօրինակ խօսեցաւ ընդ իս։ * բայց 'ի կղզի ինչ 26
է զ հասանէ մեզ անկանել։ * Իբրև չորեքտասաներորդ 27
գիշեր լինէր՝ մինչդեռ ծփեաք 'ի հադրին անդունդս,
'ի մէջ գիշերին կարծէին նաւավարքն եթէ հասեալ
իցեն յաշխարհ ուրեք․ * և ընկեցեալ զգունդն՝ գըտին 28
գիրկս քսան․ և սակաւ ինչ դադարեալ; դարձեալ
ընկեցին՝ և գտին գիրկս հնգետասան։ * Զահի հարեալ 29
թէ գուցէ 'ի խիստ ինչ տեղիս անկանիցին, յետուստ
կողմանէ ընկեցին խարիսխս չորս․ ըղձանային
այգուն լինելոյ։ * Բայց նաւավարքն խնդրէին փախչել 30
'ի նաւէ անտի․ և իջուցեալ զկուրն 'ի ծով անդր՝
պատճառանօք, որպէս թէ առաջոյ կողմանէ զխարիսխն
ձգելոց իցեն։ * Ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն և ցզօրականսն․ 31
եթէ ոչ դոքա մնան 'ի նաւիս՝ դուք ապրել

32 ոչ կարէք։ * Յայնժամ զօրականքն հատին զլարս կըրին,
33 և 'ի բաց ընկեցին։ * Եւ մինչդեռ այգն կամէր
լինել, աղաչէր պաւղոս զամենեսեան առնուլ կերակուր՝
ասէ, այս չորեքտասաներորդ օր է՝ որում ակն
34 ունիք նօթիս կատարել, և չէ ինչ ճաշակեալ։ * վասն
որոյ աղաչեմ զձեզ՝ ճաշակել կերակուր, զի այն իսկ
վ͞ն ձերոյ փրկութեան է․ զի ոչ ուրուք 'ի ձէնջ մազ մի 'ի
35 գլխոյ կորիցէ։ * Եւ իբրև ասաց զայս, առեալ հաց՝
գոհացաւ զա͞յ առաջի ամենեցուն․ եբեկ և սկսաւ ուտել։
36 * Եւ քաջալերեցան ամենեքին, և նոքա առին
37 կերակուր։ * և էաք ա͞մ հոգիք 'ի նաւին՝ երկերիւր
38 եւթանասուն և վեց։ * Իբրև յագեցան կերակրովն,
թեթևացուցին զնաւն՝ թափեալ զցորեանն 'ի ծով։
39 * Եւ իբրև այգ եղև՝ զերկիրն ոչ ճանաչէին, բայց ըզգոգ
մի նշմարէին՝ թէ ափն ծովուն իցէ․ յոր խորհէին
40 թէ հնար ինչ իցէ՝ զերծանել զնաւն։ * Եւ զխարիսխն
հատատեալ ընկեցին 'ի ծովն, թուլացուցին զխառնելիս
թևոցն, և 'ի բաց առին զառագաստն․ և ետուն
41 հողմոյն յափն կոյս ծովուն։ * Անկեալ 'ի տեղի մի երկծովի՝
թիւրեցին զնաւն․ և առաջին կողմն նաւին խըրեալ
անշարժ մնայր, և յետին կողմն քակէր 'ի բըռնութենէ։
42 * Եւ զօրականացն խորհուրդ արարեալ՝ զի
զկապեալսն սպանցեն, և զի մի ոք լուղիցի և փախ-
43 ցէ։ * Եւ հարիւրապետն քանզի կամէր ապրեցուցանել
զպաւղոս, արգել զնոսա 'ի խորհրդոյն․ հրամայեաց
զի որ կարօղն իցէ լուղել՝ անկանիցին նախ
44 և 'ի ցամաքն ելանիցեն․ * և զայլսն զոմս 'ի տախտակս,
և զոմս յայլ ինչ 'ի կահէ անտի․ և այսպէս եղև ամենեցուն
փրծանել յերկիր, և ապրեալք։

ԳԼ: ԻԸ:

1 Յայնժամ գիտացաք եթէ մելիտինէ էր անուն կղզւոյն։
Բայց բարբարոսքն շնորհեցին ոչ սակաւ
2 մարդասիրութիւն մեզ։ * քանզի լուցին խարոյկ՝ և ընկալան
զամենեսեան զմեզ, վ͞ն անձրևին որ սաստկէր՝
3 և վ͞ն ցրտոյն։ * Եւ 'ի ժողովել պաւղոսի խռիւ ինչ
բ͞զմ՝ և դնել 'ի վերայ խարուկին, իժ մի 'ի ջերմութենէ
4 ելեալ կալաւ զձեռանէն ն͞ր։ * Եւ իբրև տեսին
բարբարոսքն կախեալ զգազանն զձեռանէ ն͞ր, ասէին
ցմիմեանս․ ուրեմն սպանօղ է այրս այս․ որ թէպէտ
5 ապրեցաւ 'ի ծովէն, իրաւունքն ոչ ետուն կեալ։ * Եւ
ն͞ր թօթափեալ զգազանն 'ի հուրն, եղև նմա չար և ոչ
6 ինչ․ * և ն͞ք ակն ունէին նմա այտնլոյ, կամ անկանելոյ՝
և յանկարծակի մեռանելոյ։ իբրև շատ ակն կալեալ,
և տեսանէին թէ ոչինչ վնաս եղև նմ͞, դարձեալ
դարձուցին զբանսն՝ և ասէին թէ աստուած ոմն է։
7 * Եւ շուրջ զանեղեաւն զայնուիկ էին դեաւղք, գլխաւորի
կղզւոյն որում անուն էր պոպլիոս․ որ առ ըզ-
մեզ

տեսա"։ (12) Ոմանք․ Դժպատեհ իմն լինէր նաւահանգիստն առ 'ի ձմերել․․․ հասանել 'ի փիւնիկա․․․ ը͞է հարաւակողմն։ (13) Ոմանք․ Եւ անկեալ մօտ առ ցամաքաւն անցանէին զկրետեաւ։ (14) Բազումք․ Որ կոչի եւրակիկլոն։ Ոմն և ոմանք․ Իւրակիկլոսն։ (16) Ոմանք․ Որ կոչէր կղաւդիա․ կամ, կղաւդեայ։ (17) Ոմանք․ Կապէին ընդ նաւին․․․ և իջուցեալ զառագաստ"։ (19) Ոմանք․ Եւ յերիր աւուրն․․ զգործի նաւին։ (20) Ոմանք․ Իբր ոչ արև․․․ և ձմեռնն ոչ սա"։ (21) Ոսկան․ Եւ զի 'ի բ͞զմ աւ"։ (22) Օրինակ մի․ Եւ արդ խրատ տամ ձեզ քա"․․․ բայց միայն 'ի նաւէդ։ (23) Օրինակ մի․ Հրեշտակ ա͞յ, որ եսն եմ ծառայ, և պաշ"։ (24) Բազումք․ Մի երկնչիր պաւղէ, կայսեր ևս պարտ է քեզ։ Ոմն օրինակ մի՝ պաւղոսէ․․ քեզ ա͞յ զամենսին։ (25) Ոմանք․ Թէ այսպէս լինիցի, զոր խօսե"։ (27) Օրինակ մի․ Ծփէաք 'ի հադրին անդո"։ (28) Ոմանք․ Զգունդն՝ գտին․․․ հնգետասա"։ (29) Ոմանք․ Եթէ գուցէ 'ի խիստ տեղի ինչ։ (30) Ոմանք․ Յառաջոյ կողմանէ։ Եւ ոմանք․ Կողմանն խարիսխս ձգելոց են։ (31) Ոմանք․ Եթէ դոքա ոչ մնան 'ի նաւիդ։ (33) Ոմանք․ Որում ակն ունիմք նօթի կատա"։ (34) Օրինակ մի․ Այն իսկ վարձք ձերոյ փրկ"։ (34) Ոմանք․ 'Ի գլխոյ կորիցէ։ (37) Ոմանք․ Եւ եւթանասուն և։ (38) Ոմանք․ Եւ իբրև յագեցան կերակրովքն․․ թափել զցորեանն 'ի ծովն։ (39) Օրինակ մի ըստ ոսկանայ․ Թէ առ ափն ծովուն իցէ․․ եթէ հնար ինչ։ (39) Բազումք․ Զերծուցանել զնաւն։ (40) 'Ի լուսանցս․ Եւ զխարիսխն հատեալ, ըն"․ համաձայն բնագրի 'ի բնաւք"։ (40) Ոմանք․ Եւ զխարիսխսն հա"․․ թողացուցին զխառնելիս թևացն։ (41) Օրինակ մի․ Եւ յետ կողմնքա"։ (42) Ոմանք․ Եւ մի ոք լուղիցի։ (43) Ոմանք․ 'Ի խորհրդոցն․․․ զի որ կարօղն իցեն լուղել․․ և 'ի ցամաք ելա"։ (44) Ոմանք․ Յայլ ինչ կահ 'ի նաւէ անտի։ (44) Այս գրչագիր օրինակք համաձայն ձեռաց 'ի մի համար գրեն զբանս՝ այսպէս․ Փրծանել յերկիր, և ապրեալք․ և զյաջորդն սկսանին գլխագրով․ Յայնժամ գիտացաք։ Գլ․ ԻԸ․ (1) Ոմանք․ Եթէ մելիտինէս անուն էր․․․ մարդասիրութի առ մեզ։ (3) Ոմանք․ Եւ 'ի ժողովելն․․․ 'ի վ͞ր խարոյկին։ (4) Ոմանք․ Ասեն ցմիմեանս․․ սպանող էր այրս այս, որ թէպէտ և ապրեցաւ․․ իրաւունքն չետուն դմա կեալ։ (6) Ոմանք․ Դարձեալ դարձուցեալ զբանն ասէին թէ։ (6) Օրինակ մի 'ի լուսանցս․ 'ի վ͞ր՝ աստուած, նշանակէ՝ 'ի բեթղագմէ։ (7) Ոմանք․ Զտեղեաւն զայն էին։ (7) Յօրինակին․ Գլխաւորք կղզւոյն։ Ոմն և ոմանք․ Գլխա-

մեզ յերաշխի զերիս աւուրս՝ և սիրով ընկալաւ ։ * Եւ 8
եղև հօրն պոպղեայ 'ի ջերմ և յախտ թանչից հիւանդանալ
դնել ։ առ որ մտեալ պաւղոս՝ և կացեալ յաղօթս
եդ ձեռնս՝ և բժշկեաց զնա ։ * Իբրև այս եղև, 9
այլ հիւանդքն որ էին 'ի կղզւոջն՝ գային և բժշկէին ․
* որք և բազում պատուով պատուեցին զմեզ ։ և իբրև 10
գնացաք, ետուն որ ինչ պէտք էին ։

ԼԹ * Եւ յետ երից ամսոց ելաք 'ի նաւ մի աղեքսանդրացի՝ 11
էէ որ ձմերեալ էր 'ի կղզւոջն նշանաւորաւ գիոսկուրացւոց ։
* Եւ իջեալ 'ի սիւրակուսաս, եղեաք աւուրս 12
երկուս ։ * ուստի գնացեալ հասաք 'ի հռեգիոն ։ Եւ 13
յետ աւուր միոյ 'ի շնչել հարաւոյն, երկօրեայք եկաք
'ի պատիոլուս ։ * ուր և գտաք եղբարս, աղաչեցաք 14
'ի նոցանէ լինել աւուրս եւթն ։ Եւ ապա եկաք 'ի հռոմ ։
* և անտի լուեալ եղբարց զմէնջ, ելին ընդ 15
առաջ մեր մինչև յորդոստայն ապփեայ և երիցն կըրպակաց ․
զորս տեսեալ պաւղոսի գոհացաւ զա̃յ՝ և քաջալերեցաւ ։
* Եւ իբրև մտաք 'ի հռոմ, հրամայեցաւ 16
պաւղոսի լինել առանձինն հանդերձ զինուորաւն՝
պահպանաւ իւրով ։

* Եւ եղև յետ երից աւուրց, կոչել նմ̃ զհրէից գլխաւորս ։ 17
և իբրև եկին, ասէ ցն̃ա ․ Ես՝ արք եղբարք՝ ոչինչ
հակառակ գործեալ ժողովրդեանն՝ կամ կրօնիցն
հայրենեաց, կապեալ յերուսաղէմէ մատնեցայ 'ի ձեռս
հռոմայեցւոց ։ * Որք իբրև դատեցանն զիս, կամեցան 18
արձակել, վ̃ն և ոչ մի ինչ վնաս մահու գտանելոյ յիս ։
* 'ի հակառակել հրէիցն, հարկ եղև բողոքել 'ի կայսր․ 19
քեր ոչ եթէ զազգէն իմմէ ունէի ինչ չարախօսել ։ * Վ̃ն 20
այսր պատճառանաց աղաչեցի զձեզ՝ տեսանել և խօսել ․
քանզի վ̃ն յուսոյն իսրայէլի կամ 'ի շղթայս յայսոսիկ ։
21 * Եւ ն̃ք ասեն ցնա ․ մեք ոչ թուղթս ինչ վ̃ն
քո ընկալաք 'ի հրէից, և ոչ եկեալ ոք յեղբարց պատմեաց՝
22 կամ խօսեցաւ ինչ վ̃ն քո չարութի ։ * Բայց աղաչեմք
'ի քէն լսել՝ թէ զինչ խորհիցիս ․ զի վ̃ն հերձուածոյդ
այդորիկ յայտ իսկ է մեզ, զի ա̃մ ուրեք հակառակութի
23 կրէ ։ * Ժամ եդեալ նմա օր մի, եկին 'ի
վանսն առ նա բ̃մք ․ որոց պատմէր վկայութբ̃ զարքայութի
ա̃յ ․ և հաւանեցուցանէր զն̃ա վասն յ̃սի՝ յօրինացն
մովսիսի և 'ի մարգարէից՝ յայգուէ մինչև ցերեկոյ ։
24 * Եւ ոմանք հաւանէին բանիցն, և կէսք չհաւատային ։
25 * և անմիաբանք լեալ միմեանց՝ արձակէին ։
Յասելն պաւղոսի բան մի ․ թէ բարւոք խօսեցաւ հոգին
ս̃բ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր,
26 * և ասէ ․ Երթ առ ժողովուրդն, և ասասցես ․ լսելով
լուիջիք՝ և մի իմասջիք, տեսանելով տեսջիք՝ և
27 մի տեսջիք ։ * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանն
այնորիկ, և ականջօք իւրեանց ծանր լուան, և զաչս
իւրեանց կափուցին, զի մի երբէք տեսցեն աչօք, և ականջօք
լուիցեն, և սրտիւքն իմասցին, և դարձցին և
28 բժշկեցից զն̃ս ։ * Եւ արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ, զի հեթանոսաց
առաքեցաւ փրկութիս ա̃յ ․ նոքին և լուիցեն ։
30 * Եւ եղև զերկեամ մի բովանդակ իւրով վարձու ․
31 * և ընդունէր զամենեսեան որ մտանէին առ նա ։
32 * քարոզէր զարքայութիւն ա̃յ, և ուսուցանէր վ̃ն տ̃ն
յ̃սի ք̃սի, անխափան՝ ամենայն համարձակութբ̃ ։

Տուն․ [illegible] ։

ւոր կղզոյն ․․ պոպղիոս ։ (8) Ոմանք ․ 'ի ջերմն և յախտ ․․ եդ զձեռն և բժշկեաց ։ (9) Ոմանք ․ Եւ իբրև այս եղև ․ և այլ ։ (10) Օրինակ մ ․ Եւ իբրև գնացաք 'ի տունն՝ տային մեզ որ ինչ պէտքն էին ։ (11) Յօրինակին ․ Որ ձմերեալ էր 'ի կղզւոջն ։ (11) Ոմանք ․ Նշանաւոր գիոսկուրացւոց ։ և ոմանք ․ Նշանաւ գիոս կուրացւոց ։ (12) Ոմանք ․ 'ի սարակուսաս, եղաք անդ աւուրս երիս ։ Որ ունին ․ 'ի սիրակուսայ ։ (13) Ոմանք ․ 'ի Հռեգիոն ․ կամ, 'ի Հռեգոմն ․․․ 'ի պատիուղոս, կամ, 'ի պատիողոս ։ (14) Ոմանք ․ Եւ աղաչեցաք 'ի նոցէն լինել անդ ․ կամ, լինել առ նոսա աւուրս ։ (15) Հինգ հնագոյն օրինակք համաձայն մեր բառս ունին՝ յորդոստայն ․ իսկ մնացեալքն գրեն՝ յորգոստայն ։ Որք և օրինակ մի՝ յորդոստեան ափեա ․․ և երից կրպակացն ։ (15) 'ի լուս'' ․ 'ի հ̃ռ՝ Երիցն կրպակաց, նշանակի՝ տանձավաճառացն ։ (16) Ոմանք ․ Պահապանաւ իւրով ։ (17) Ոմանք ․ Զհրէիցն զգլխաւորս ․․․ ես եղբարք ․․ ժողովրդեանն ։ (18) Ոմանք ․ Դատեցան զիս ։ (19) Ոմանք ․ 'ի հակառակելն հրէից ․․ իբրև ոչ թէ զազ'' ։ (20) Ոմանք ․ 'ի շղթայսս յայսոսիկ ։ (21) Այլք ․ Ընկալաք 'ի հրէաստանէ, և ոչ եկեալ ։ (21) Ոմանք ․ Եւ կամ խօսեցաւ չարութի վասն քո ։ (22) Ոմանք ․ Յայտնի իսկ է մեզ ։ (23) Ոմանք ․ Զարքայութիւն ա̃յ ։ (24) Ոմանք ․ Եւ ոմանք հաւանէին՝ և կէսք բանիցն չհաւատային ։ (24) Ոմանք ․ Եւ կէսքն ոչ հաւատացին ։ (25) Ոմանք ․ Եւ անմիաբան լեալք 'ի միմեանց ․․ բարւոք ասաց հոգին 'ի ։ (26) Ոմանք ․ Եւ ասասցես ցն̃ա ․ լս'' ․ և տեսանելով տես'' ։ (27) Ոմանք ․ Ծանունս լուան ․․․ տեսանիցեն աչօք ․․ և սրտիւք իմաս'' ։ (28) Ոմանք ․ Փրկութի ա̃յ ․ և նոքին և լուիցեն ։ Աստանօր ունին 'ի լատինականն աւելեալ յաւելուած համար 29 ․ * Եւ իբրև զայս ասաց՝ արտաքս գնացին 'ի նմանէ հրէայքն, որք ունէին 'ի մէջ իւրեանց զբազում խնդիրս ։ Որ ոչ ուրեք 'ի գրչագիրս մեր երևի, այլ և ոչ յընտրելագոյն օրինակս յունաց ։ (30) Ոմանք ․ Զերկամ մի ։ (32) Ոմանք ․ Զարքայութի ա̃յ ․․ վ̃ն տ̃ն յ̃սի, անխափան ։

* 'ի վախճանի ոմանք յետ գրելոյ տունս ԼՆ ․ յաւելուն ․ Կատարումն եղ̃ գործոց առաքելոցն ։ կամ սոսկ ․ Գործք առաքելոցն ․ Տունք ․ ԼՆ ։

* Զկնի գործոց առաքելոց՝ ունին ըստ լատինական կանոնին կարգէ զչորեքտասան Թուղթսն Պաւղոսի, և ապա զԹուղթս կաթուղիկեայս ․ ըստ որում ունին և յունական օրինակք 'ի լոյս ածեալք յեւրոպացւոց անտի ։ Այլ առ հասարակ ա̃մ գրչագիրք մեր համաձայն հաստատուն հելլենական գրչագրաց՝ նախ կարգեալ ունին զԹուղթսն կաթուղիկեայս, և ապա զՊաւղոսին ․ այլ և մեք եդաք ըստ պատշաճի ։

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՒԹԱՆԵՑՈՒՆՑ ԹՂԹՈՑՆ ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՅՑ։

'Ի [illegible] [illegible] ինչ յանդգնելոյ՝ չէ առանց կասկածանաց։ Իսկ ես կրտսերս որ 'ի վեր քան զիս արկի զանձն յաշխատութիւն, ո՞չ առաւել ևս իցեմ ընդ տագնապաւ։ Զորօրինակ եթէ [illegible] մանկական ոք կարծիցէ զհամապարփակ զծովն հատանել անցանել, և [illegible] հողմոց մրրկացն ծածկեալ լինել հալածիցի, և [illegible] ինչ շարժեցելոց ալեացն չհանդարտիցէ, [illegible] մի շնորհոյ հետևողականին հողմոյն. այլ անկանիմ անձին աղաչելով իրօք, անուաճելով 'ի հողմակոծելն անձին մեղ գնիցէ բազմապատկեալն։ Ըստ նմին օրինակի ես այժմ ինքնին իսկ տաղ գիտեմ զանձին տագնապ այսոր զի ինձ յանդգնութեան յօժարեմ։ Բայց այս ևեթ զի յօժարիմ. զի արժանաւոր պատասխանատուութե 'ի մէջ բերեցից. զի ամենեցուն մեզ հնազանդելոյ, յորս և ես յանդգնիմ. աղաչեմ լսենել յէլ ինձ մեղուցեր։ Բայց զի արդարև ոչ այս օրինօք բանագաւեալ 'ի թէն եղբայր պատասխանատուն անթանակէ. ոչ զանգըփնար ոք 'ի նահապետաց եդոււ զանձն 'ի գործ. և ըստ իմոյ կարողոյ յամ ծամ ունիմ այն վարժուց 'ի բերանն։ Եթէ այդպէս իցէ ոչ ոգեւեր իմ գլուխ հանապազորդ պարգևաց իմոց հնազանդութեան մի ծիսող լինիցին. և 'ի վերակացուէ այժմու վարդաց մերոյ խոնարհեալ, զամ ոգեան և ոգեր ոգւոյ հաւր մեզ արդեամբք՝ ածեալ յաղերս զած վը մեր. համօրէն զամ մարդիկ եկեղեցւոյ քն, ոգւոյն գնդիւք 'ի միաբն գումարեալք, առնել աղօթս անդադար վը մեր, և լինել բարեխօս։ Գիտեմ զի լինիցին երախտաւորք ըստ օրինակի նոյա, որոյ եղեն ողորմ առնն տալեալ կախեալ իջուցին զանդամալուծն առ յն, իւրեանցն հաւատովքն՝ յակամայ ցաւոց լուծելոյն ըմպելոյն զերծեալ։ Ընկալ այսուհետև ընկալ առ 'ի մեծ խորհրդեալ զոյց հրամանաց վարդապետութեան աղօթիւք վը մեր, ըստ մերոյ հնազանդութեան լինել ցանկ հաւատանոց։ Այլ ես զառն առ զառն կարգաւ զխորհրդենայս թուղթն ընթերցայց, և զգլխակարգութիւն, միանգամայն և զմեծելն վկայութիւն, ըստ իմում փոխարուես կարգեցից։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկեայ Թղթոյն Յակոբայ։

Քանզի իբրև իսկ յակոբեա գրէ զայս որոց ցերկրպագուան այգացն ոխնեալք էին հաւատացեալք 'ի քն մեր յի քի. գրէ և վարդապետական զթուղթս, և ասացանէ յաղագս զանազան փորձութեց թէ ո՛ ոք իցէ առ 'ի յայ, և ո՛ յինքենէ 'ի որպիսի մարդկան։ Եթէ ո՛չ բանիւ և եթ, այլ գործով ցուցանել արժան է զհաւատս. և զի ո՛չ ունկնդիրք օրինացն են արդարք, այլ գործօղք օրինացն։ Յաղագս մեծատանց պատուիրէ՝ զի մի նախապատուեսցին քան զաղքատն յեկեղեցիս. և մանաւանդ՝ զի մի իբրև զհպարտս գանեսցեն զնս։ Եւ 'ի կատարումն միաբանէ զանձրատեսալն, և հրամայէ նոցա երկայնամտել մինչև 'ի գալուստն դատաւորին։ ապացեալ յաղագս համբերութեն 'ի յոբայ, ախորժելի արարեալ զհամբերութիւն։ Պատուիրէ կոչել զերիցունս առ հիւանդացեալսն. և քաւութեամբ դարձուցանել զմոլորեալսն 'ի ճշմարտութիւն. և առնուլ նմ վարձս 'ի քնէ, և քաւութիւն մեղաց։ և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք Թղթոյն Յակոբայ։

ա. Վս համբերութե և անխիղճ հաւատոց, և վս խոնարհութե մեծատանց։ ա. Յորում վս 'ի մէջ հերոյն, և վս որ 'ի նմանէ բարիքն իցեն, եթէ ո՛չ են յայ այնպիսի պարգևք. այլ որ ինչ բարի է 'ի մեզ՝ այն 'ի նմանէ է։

բ. Վս հեզութե և սրբութե, և գործոց բարեաց, և սրբութե պարզ պաշտօնն, և վս ցածուե և լռելով զբանն խօսելոյ։

գ. Վս խորտականութեան ո՛ր ունելոյ առանց անխտրութե ըստ օրինացն։

դ. Եթէ ոչ 'ի հաւատոց միայն, այլ և 'ի գործոց, և եթէ ո՛չ առանց միոյ 'ի նոցանէ արդարանայ մարդ։

ե. Եթէ յանդուգն և անխորհ լեզու ողանանէ զարդարն, զոր կարծել պարտ է 'ի քաոս և 'ի գովեստս այ։ ա. Յորում վս բարոք գնացից, և առանց կասկած լինելոյ ըստ մեծամս, 'ի քառանկարուե մարդկեղէն իմաստուե։ բ. Վս վերնոյն իմաստուեն։ գ. Եթէ 'ի ծնողութէ և 'ի ցանկասիրութէ՝ հակառակութե և խռովութե և թշնամութե առ այ լինի։ դ. Վս աղաղակողութեն 'ի վերկոյն, և վս չարախօսելոյ զընկերն։

է. Եթէ ոչ մարդով այլ այ ողորմութեն գնացք առն։ ա. Յորում վս ագահութե մեծատանց, և յաղագս վարձուց քահանայից, և վս արդարադատութեն այ։ բ. Վս երկայնմտութեն և համբերութե բարեբանաց, և վս ճշմարտութե։ գ. Խրատ առանձինն, և իւրաքանչիւրոցն ըստ պարգևաց հաւատով։ դ. Եթէ արդարոց պարտ է լինել ընկերին տէրունե։

Յակոբոս Թուղթս գրեցաւ յէմէ առ եբրայեցիս 'ի սփիւռս։

ԹՈՒՂԹ
ՍՐԲՈՅ
ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ
ԿԱԹՈՂԻԿԷ։

ԳԼ. Ա.

1 ՅԱԿՈՎԲՈՍ ԱՍՏՈՒԾՈՅ — ա դ
և տն յսի քսի ծառայ. երկոտասան ազգացդ որ 'ի սփիւռս էք՝ ողջոյն։
2 * Ամենայն ուրախութե արժանի համարիջիք եղբարք, յորժամ 'ի պէսպէս փորձութեանց 'ի մէջ — Ա
3 անկանիցիք։ * գիտասջիք զի հանդէս ձերոյ հաւատոցն
4 յօրինեալ գործէ զհամբերութի։ * Իսկ համբերութեն գործ կատարեալ ունիցի. զի իցէք ողջանդամք
5 և կատարեալք, և ո՛չինչ իւիք նուազեալք։ * Ապա թէ ոք 'ի ձէնջ իցէ նուազեալ յիմաստութե, խնդրեսցէ յայ՝ որ տայն ամի առատապէս՝ և ո՛չ նախատէ. և տա-
6 ցի նմա։ * Բայց խնդրեսցէ հաւատովք՝ և մի երկմտեսցէ. զի որ երկմիտն է՝ նման է հողմակոծեալ և
7 տատանեալ ալեաց ծովու։ * մի՛ ակն կալցի մարդն
8 այն առնուլ ինչ յայ. * զի այր երկմիտ՝ առանց հաս-
9 տատութե է յամ ճանապարհս իւր։ * Պարծեսցի եղ-
10 բայր խոնարհ 'ի բարձրութի իւր, * և որ մեծատունն իցէ 'ի խոնարհութե իւր. քանզի իբրև զծաղիկ խոտոյ
11 անցանիցէ։ * Զի ծագեաց արև հանդերձ խորշակաւ՝ և ցամաքեցո՛յց զխոտն, և թօթափեցաւ ծաղիկն նր, և կորեա՛ւ վայելչութի երեսաց նր. նո՛յնպէս և մեծա-
12 տունն հանդերձ չահիւքն իւրովք թարշամեսցի։ * Երանեա՛լ է այր որ համբերիցէ փորձանաց. զի եթէ ընտիր ևս գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց՝ զոր խոստա-
13 ցաւ սիրելեաց իւրոց տր։ * Մի՛ ոք որ 'ի փորձութե իցէ, ասիցէ՝ թէ յայ փորձիմ. զի ած անփո՛րձ է չարեաց. — ա ե

---

* Բզմք համաձայն մերումս ունին զվերնագիրս, բաց 'ի սակաւուց ոմանց՝ որք լոկ դնեն՝ Թուղթ Յակոբու։

Գլ. ա. (1) Ոսկան. Եւ տն մերոյ յսի քսի։ (1) Ոմանք. Որ 'ի սփիւռս. կամ 'ի սփիւռս։ և ոմանք. 'ի սփիւռս էք։ (2) Ոմանք. Համարիցիք. կամ համարեսջիք. . 'ի պէսպէս փորձութե 'ի մէջ անկանիջիք։ (3) Ոմանք. Ձերոյ հաւատոցն։ (4) Ոմանք. Գործ կա՛տարեալ ունի։ (4) Ոմանք. Եւ ոչ իւիք նուա՛։ (5) Ոմանք. Որ տայ ամի։ (6) Ոմանք. Եւ մի երկմտիցէ։ զի երկմիտն նմա՛։ (8) Ոմանք. Յամ 'ի ճնպհս։ (10) Բզմք. Խոտոյ անցցէ։ (11) Օրինակ մի. Վայելչութի գեղոյ նր։ (12) Ոմանք. Որ համբերէ փորձութեց. զի թէ ընտիր ևս գտցի։ (12) 'Ի բզմս գիրս. Իւրոց տր։ (13) Ոմանք. Ասասցէ թէ յայ.. անփորձ է 'ի չարեաց։

եալ. փորձէ նա՝ և ոչ զոք: * իւրաքանչիւրոք փորձի՝ 14
առ 'ի յիւրոցն ցանկութեանց ձգեալ և պատրեալ:
* ապա այնուհետև ցանկութիւն յղացեալ՝ զմեղս ծնանի. 15
և մեղքն կատարեալ՝ զմա՛հ ծնանին: * Մի՛ խաբիք 16
եղբա՛րք իմ սիրելիք, * զի ա՟մ տուրք բարիք և ա՟մ 17
պարգևք կատարեալք՝ 'ի վերուստ են իջեալ առ 'ի հօրէն
լուսոյ. յորում չի՛ք փոփոխումն՝ և կամ շրջելոյ
ստուեր: * Կամեցեալ ծնաւ զմեզ բանիւն Ճշմարտութե՛ան 18
լինել մեզ պտուղ ինչ ստացուածոց նորա. * գիտասջի՛ք 19
եղբա՛րք իմ սիրելիք:
Բ Եղիցի ա՟մ մարդ արա՛գ առ 'ի լսել, և ծա՛նր առ 'ի խօսել,
և ծա՛նր առ 'ի բարկանալ: * զի բարկութիւն մարդոյ 20
զարդարութիւն ա՟յ ո՛չ գործէ: * Որով 'ի բա՛ց թօթափեալ 21
զա՟մ աղտեղութիւն և զյաւելուածս չարեաց, հեզութե՟
ընդունիջի՛ք զբանն ընտանեբոյս. որ կարօղ է կեցուցանե՛լ
զոգիս ձեր: * լինիջի՛ք առնելի՛ք բանին, և 22
մի՛ լսելի՛ք միայն համարեսջի՛ք յանձինս: * Զի եթէ ոք 23
լսօղ միա՛յն իցէ բանին՝ և ոչ առնելի, նմա՛ն է նա մարդոյ
որ պշուցեալ հայիցի ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանիցին
'ի հայելւոջ. * զի հայեցեալ ետես զինքն, և զա՛նց 24
արար, և անդէն մոռացա՛ւ թէ որպիսի ոք էր: * Իսկ 25
որ յառեալ 'ի կատարեա՛լ օրէնս ազատութեանն հայիցի,
և 'ի նմին կացցէ, ո՛չ եղև նա լսօղ մոռացութե՟, այլ
առնելի՛ գործոյն: նա՝ յառնելն իւրում լիցի երանելի՛:
* Եթէ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել, և ո՛չ սանձահարեսցէ 26
զլեզու իւր, այլ զբաղեցուցանիցէ զսիրտն
իւր, այնպիսւոյն վայրապա՛ր է կրօնաւորութիւն: * Կրօնաւորութիւն 27
սուրբ և անարատ՝ առ 'ի յա՟յ և 'ի հօրէ՝
ա՛յս է, այցելո՛ւ լինել որբոց և այրեաց 'ի նեղութե՟
իւրեանց, անարա՛տ պահել զանձն յաշխարհէ:

ԳԼ: Բ.

Գ աղ Եղբա՛րք իմ, մի՛ աչառանօք ունիցիք զհաւատսն տ՟ն 1
մերոյ յ՟սի ք՟սի, որ տ՟րն է փառաց: * Եթէ մտցէ 2
'ի ժողովուրդ ձեր այր՝ որ ունիցի մատանի՛ ոսկի և հանդերձս
պայծառս, մտանիցէ անդր և աղքա՛տ ոք 'ի հանդերձս
աղտեղիս, * հայիցիք ընդ ա՛յն՝ որ ունիցի զհանդերձն 3
պայծառս. և ասիցէ՛ք՝ եթէ դու նի՛ստ աստ
պատուո՛վ. և ցաղքատն ասիցէ՛ք՝ եթէ յո՛տն կաց այտի.
կամ թէ՝ եկ նի՛ստ առ պատուանդանիս իմում:
* ո՛չ խղճիցէ՛ք յանձինս, և լինիցիք դատաւորք չարացն 4
խորհրդոց: * Լուարո՛ւք ինձ եղբա՛րք իմ սիրելիք. ոչ 5
ապաքէն ա՟ծ ընտրեաց զաղքա՛տս աշխարհիս, որ են մեծատո՛ւնք
հաւատովք, և ժառանգաւո՛րք արքայութե՟ն՝
զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց: * և դուք անարգէք 6
զաղքատս: Ո՛չ մեծատո՛ւնք յաղթահարեն զձեզ՝ և նոքա՛
քարշեն զձեզ 'ի դատաստան: * ո՛չ նք՟ հայհոյեն զբարւոք 7
անունն՝ որ կոչեցեալ է 'ի վերայ ձեր: * Ապա 8
եթէ զօրէնսն կատարիցէք զարքունական ըստ գրոց,
եթէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո, բարւո՛ք առնէք:
9 * իսկ եթէ աչառիցէք, մե՛ղս գործէք՝ յանդիմանեա՛լք
10 յօրինացն իբրև օրինազանցք: * Որ ոք զա՟մ օրէնսն
պահիցէ, և միո՛վ իւիք ինչ գթիցէ, եղև ա՟մ օրինացն
11 պարտապան: * Զի որ ասացն՝ թէ մի՛ սպանանիցես,
ասաց թէ և մի՛ շնայցես. զի եթէ սպանանիցես
ո՛չ՝ բայց շնայցես, եղեր յանցաւո՛ր օրինացն:
12 * Ա՛յնպէս խօսեցարո՛ւք՝ և այնպէս արարէ՛ք, ո՟պ զի ազատութե՟
13 օրինօքն իցէք դատելոց: * զի անողո՛րմ դատաստան
լինելոց է այնմ, որ ո՛չ առնիցէ զողորմութի՟. քանզի
բարձրիգլո՛ւխ պարծի ողորմութի՟ առ դատաստանաւն:
14 * Զի՞նչ օգուտ իցէ եղբա՛րք իմ, եթէ ասիցէ ոք հաւատս Դ աէ
ունել՝ և գործս ո՛չ ունիցի. միթէ կարիցէ՞ն հաւատքն
15 ապրեցուցանել զնա: * Եթէ եղբայր ոք կամ
քոյր՝ իցեն մե՛րկք կամ կարօտեալ աւուրն կերակրոյ,
16 * ասիցէ ոք 'ի ձէնջ ցն՟ա. երթա՛յք խաղաղութե՟՝ ջեռարո՛ւք
և յագեցարո՛ւք. և տայցէք ո՛չ ն՟ց զպէտս մարմնոյն,
17 զի՞նչ օգուտ իցէ: * սոյնպէս և հաւատք՝ եթէ
18 գործս ո՛չ ունիցին, մեռեա՛լ են առանձինն: * Այլ
թերևս ասիցէ ոք. եթէ դու հաւատս ունիս՝ և ես
գո՛րծս ունիմ. ցո՛յց ինձ զհաւատսն քո առանց գործոց,
19 և ես ցուցից քեզ 'ի գործոց իմոց զհաւատսն: * Դու
հաւատաս՝ զի մի՛ է ա՟ծ, բարւո՛ք առնես. և դևք հաւատան՝
20 և սարսեն: * Կամիս գիտել՝ ո՛վ մարդ ունայն,
21 զի հաւատք առանց գործոց դատարկ են: * Աբրահամ
հայր մեր ո՛չ ապաքէն 'ի գործո՛ց արդարացաւ՝ հանեալ
22 'ի սեղան զորդին իւր զիսահակ պատարագ: * Տեսանե՞ս՝
զի հաւա՛տքն եղեն գործակից գործոցն նր՟. և
23 'ի գործոց անտի հաւա՛տքն կատարեցան: * և կատարեցաւ
գիրն՝ որ ասէ. հաւատաց աբրահամ յա՟ծ, և
համարեցա՛ւ նմա յարդարութի՟. և կոչեցաւ բարեկամ
24 ա՟յ: * Տեսանէ՞ք՝ զի 'ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և
25 ո՛չ 'ի հաւատոց միայն: * Սոյնպէս և ռախաբ պոռնիկ՝
ո՛չ ապաքէն 'ի գործո՛ց արդարացաւ, ընկալեալ ըզլրտեսսն՝
26 և ընդ ա՛յլ ճանապարհ արձակեաց: * Զորօրինակ
մարմին առանց հոգւոյ մեռեալ է, սոյնպէս
և հաւա՛տք առանց գործոց մեռեա՛լ են:

ԳԼ: Գ.

1 Մի՛ բազում վարդապետս լինել եղբա՛րք իմ. գիտասջի՛ք՝ Ե բա
2 զի մե՛ծ դատաստան ընդունելոց եմք. * քանզի
բազո՛ւմ ինչ յանցանեմք ամենեքեան: Եթէ ոք
բանիւ ո՛չ յանցանիցէ՝ նա՛ է մարդ կատարեալ, որ կարօղ
3 է սանձահարե՛լ զա՟մ մարմին իւր: * Տե՛ս՝ զի ձիոյ
սանձս 'ի բերան դնեմք՝ առ անսալո՛յ ն՟ց մեզ, և զա՟մ
4 մարմինս ն՟ց նուաճեմք: * Ահաւասիկ և նաւք՝ որպիսի՛
ինչ են, և 'ի սաստիկ հողմոց վարին. և փո՛քր թևո՛վ
5 շրջին՝ յո՛ր կոյս և միտք ուղղչին կամիցին: * Սոյնպէս
և լեզու՝ փոքր ինչ անդա՛մ է՝ և մեծամեծս բարբառի.
ահա և սակաւ ինչ հուր զորպիսի՛ անտառս հրդեհէ:
* և

---

(13) Ոսկան. Անփորձ է չարաց: (14) Ոմանք. Առ յիւրոց ցանկութեցն: (15) Ոմանք. Եւ մեղք կատարեալք: (17) Օրինակ մ. Որում չիք.. և շրջելոյ ստուերք: (18) Ոմանք. Բանիւ Ճշմարտութեն, լինել պտուղ ինչ ստացուածոցն նր՟: (19) Ոմանք. Երագ առ 'ի լսել: (21) Ոմանք. Թօթափել զա՟մ աղտեղութիս.. զբանն ընդաբոյս.. զհոգիս ձեր: (22) Ոմանք. Համարեսջիք զանձինս: (23) Ոմանք. Զի թէ ոք լսելի միայն.. հայի ընդ երեսս իւր, որ ծնանիցի: (25) Ոմանք. Յառեալ և 'ի կատարեալ օրէնսն ազատութե՟ հայ".. կայցէ... առնելի գործոյ: (26) Ոմանք. Եւ ոչ սանձահարիցէ.. զբաղեցուցանէ զսիրտն իւր.. կրօնաւորութի: (27) Ոմանք. Առ յա՟յ:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Մի՛ աչառութ՟ ունիցիք: (2) Ոմանք. Եթէ մտանիցէ 'ի ժողովուրդս ձեր.. մտանիցէ և անդր աղ": (3) Ոմանք. Յոտն կաց դու այտի, և կամ: (4) Ոմանք. Եւ ոչ խղճիցէք 'ի յանձինս ձեր՝ և լինիջիք.. չարեացն խոր": (5) Ոմանք. Ընտրեաց ա՟ծ: (7) Ոմանք. Ոչ նք՟ են որ հայհոյեն զբարիոք անունն որ: (8) Ոմանք. Ապա եթէ զօ".. զարքունականն ըստ.. թէ սիր".. բարիոք առ": (9) Ոմանք. Եթէ աչառիցիք: (10) Ոսկան. Օրինացն պարտական: (11) Ոմանք. Եթէ մի՛ սպա".. թէ մի՛ շնայցես: (12) Ոմանք. Ազատութե՟ օրինացն: (13) Ոմանք. Այնմիկ որ ոչ առնէ ողորմութի: Ք՟զի բարձրագլուխ պարծեսցի ո": (15) Ոմանք. Մերկ կամ կարօտեալք աւուրն կերակրոյ: (16) Ոմանք. Եւ ասիցէ ոք ցն՟ա 'ի ձէնջ... և տացէք ոչ ն՟ց: (16) Ոսկան. Գնացէք խաղաղութե՟: (17) Ոմանք. Սոյնպէս և հաւ"... մեռեալ իցեն առանձին: (18) Ոսկան. 'Ի գործոց իմոց զհաւատս իմ: (20) Ոսկան. Առանց գործոց մեռեալ են: (22) Ոմանք. Գործոցն նր՟: (23) Ոմանք. Նմա արդարութի: (24) Ոմանք. Տեսանես զի 'ի գոր": (25) Ոմանք. Եւ ռախաբ պոռնիկն.. զլրտեսսն ընդ այլ: (26) Ոմանք. Առանց ոգւոյ.. նոյնպէս և հաւատք:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Վարդապետք լինել եղբարք, գի": Որ օրինակ մ. լինիք եղ": (2) Ոմանք. Յանցանիցեմք ամէքին. թէ ոք... զա՟մ մարմինն: (3) Ոմանք. Զի ձիոց սանձս 'ի բերանս: (4) Ոմանք. Փոքր թևովք շր": (5) Ոմանք. Նոյնպէս և լեզու.. և զմեծամեծս բար". ահա

* և լեզու հուր՝ զարդ անիրաւութե՟, լեզու հաստատեալ 6
է յանդամս մեր, որ զա՟մ մարմինն ապականէ,
և վառէ հրով զանիւ ծննդեան, և բորբոքեալ տոչորի
'ի գեհենի։ * Ամենայն բնութ՟ գազանաց, և թռչնոց, 7
և սողնոց, և որ 'ի ծովու են, հնազանդեալ է՝ և հնազանդի
մարդկեղէն բնութ՟։ * Բայց զլեզու մարդկան 8
ոչոք կարէ հնազանդել, չար և զանկարգն՝ և
լի թունոք մահաբերին։ * Նովաւ օրհնեմք զտ՟ր և 9
զհայր. և նովաւ անիծանեմք զմարդիկ որ ըստ նմանութեան
ա՟յ արարան։ * 'ի նմին բերանոյ ելանեն օրհնութիւնք 10
և անէծք։ ոչ է պարտ եղբարք իմ այսմ այսպէս
լինել։ * Մի թէ՝ աղբեւր անոստին 'ի միոյ ականէ 11
բղխիցէ քաղցր և դառն։ * միթէ մարթ ինչ իցէ եղբարք 12
իմ՝ թզենւոյ ձէթ բերել, կամ որթոյ թուզ,
ԲԲ և ոչ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր առնել։ * Ո՞վ 13
իցէ իմաստուն և հանճարեղ 'ի ձեզ, ցուսցէ 'ի բարւոք
գնացից իւրոց զգործս իւր հեզութ՟բ՝ իմաստութ՟։
* Այլ թէ նախանձ՝ և դառնութիւն և հակառակութիւն՝ 14
ունիցիք 'ի սիրտս ձեր, մի պարծիք սուտ առնել
զճշմարտութ՟։ * Ո՛չ է իմաստութիւնս այս իջեալ 'ի վերուստ 15
այլ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ և դիւական։ * զի ուր 16
հեռ և նախանձ, անդ է անկարգութ՟՝ և ա՟մ իրք չարք։
* Իսկ վերին իմաստութիւն, նախ՝ զի սուրբ է, և ապա 17
խաղաղարար, հեզ, դիւրահաւան, լի ողորմութ՟բ
և պտղովք բարեաց, անխիղճ, առանց կեղծաւորութե՟.
* պտուղ արդարութե՟ խաղաղութ՟բ սերմանի 18
այնոցիկ՝ որ առնեն զխաղաղութ՟։

ԳԼ. Դ.

Ուստի՞ պատերազմունք՝ և ուստի՞ կռիւք 'ի ձեզ. ոչ 1
յայդպիսի ցանկութե՟ց ձերոց՝ որ զօրացեալ են յանդամս
ձեր։ * Ցանկայք, և ոչ ունիք. սպանանէք և 2
նախանձիք, և ոչ կարէք հասանել. պատերազմիք կռուիք՝
և ոչ ունիք, վասն զի ոչ խնդրէք։ * խնդրէք՝ և ոչ 3
առնուք, վ՟ զի չարաչար խնդրէք. զի անդէն 'ի ցանկութիս
ձեր մաշեսջիք։ * Շնացողք՝ ոչ գիտէք՝ զի սէր 4
աշխարհիս այսորիկ թշնամութ՟ է առ ա՟ծ։ զի որ ոք
կամիցի սիրել զաշխարհ, թշնամի առնէ զանձն իւր ա՟յ։
* Կամ թէ վայրապար համարիցիք՝ զոր ասէ գիրն առ 5
նախանձ ինչ, որում փափաքէ հոգին՝ որ բնակեաց 'ի
մեզ, * տալ զառաւել շնորհսն։ վ՟ որոյ ասէ. տ՟ր ամբարտաւանից 6
հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց։
ԲԳ * Հնազանդեցայք այսուհետև ա՟յ, և կացէք հակառակ 7
չարախօսին, և լիցի փախստական առ 'ի ձէնջ։ * Մերձեցարուք 8
առ ա՟ծ, և մերձեսցի առ ձեզ։ Սրբեցէք
զձեռս մեղաւորք, և ուղիղ արարէք զսիրտս՝ երկմիտք։
* տառապեցարուք, սգացարուք, և լացէք. ծաղր ձեր 9
'ի սուգ դարձցի, և ուրախութ՟ ձեր 'ի տրտմութ՟։

10 * խոնարհեցարուք առաջի տ՟ն՝ և բարձրացուսցէ զձեզ։
11 * Մի բամբասէք զմիմեանս եղբարք. որ բամբասէ
զեղբայր իւր, կամ դատի զեղբայր իւր, զօրէնսն
դատի. իսկ եթէ զօրէնսն դատիցիս, ոչ առնելի օրինացն
12 ես՝ այլ դատաւոր։ * Մի է օրէնսդիր և դատաւոր,
13 որ կարօղն է փրկել և կորուսանել։ * դու ո՞ ես՝
որ դատիս զընկերն։
Ահաւասիկ են որ ասեն՝ այսօր և վաղիւ երթիցուք Զ
յայս անուն քաղաք, եղիցուք անդ տարի մի, վաճառեսցուք՝
14 և շահեսցուք. * որք ոչ գիտէք զվաղիւն, * որպիսի՞
15 ինչ իցեն կեանք ձեր. զի իբրև զմրրիկ էք, որ
առ սակաւ մի երևեալ՝ և ապականեալ։ փոխանակ զի
ասէիք՝ եթէ տ՟ր կամեսցի, կեցցուք և արասցուք զայս
16 ինչ՝ կամ զայն։ * և արդ՝ պարծիք յամբարտաւանութե՟
17 ձերում։ ա՟մ ինչ այնպիսի պարծանք՝ չարութ՟ են։ * Որ
ոք գիտիցէ զբարին՝ և ոչ առնիցէ, մեղք են նմա։

ԳԼ. Ե.

1 Արդ՝ այսուհետև մեծատունք՝ լացէք և ողբացէք 'ի ԲԴ
վերայ թշուառութե՟ցն, որ գալոց են 'ի վերայ ձեր։
2 * Զի մեծութիդ ձեր՝ յոչինչ է, և հանդերձ ձեր կերակուր
3 ցեցոյ։ * և արծաթ ձեր և ոսկի՝ ժանկահար.
և ժանկն նո՟ց լիցի ձեզ 'ի վկայութ՟, և կերիցէ զմարմինս
ձեր. իբրև զհուր գանձեցէք աւուրցն յետնոց։
4 * Ահաւասիկ վարձք մշակաց որ գործեն զանդս ձեր՝
առ ձեզ են. զրկեալն 'ի ձէնջ աղաղակէ, և բողոք հնձողացն
5 եհաս յականջս տ՟ն զօրութե՟ց։ * Փափկացայք
'ի վերայ երկրի՝ և զբօսայք. սնուցէք զսիրտս ձեր՝ իբրև
6 յաւուր սպանման։ * զրկեցէք սպանէք զարդարն,
7 որ ոչ կայր ձեզ հակառակ։ * Երկայնամիտ լերուք
եղբարք իմ մինչև 'ի գալուստն տ՟ն։ ահա մշակ երկայնամտեալ
սպասէ պատուական պտղոյն երկրի, մինչև
8 առցէ զկանուխ և զանագան։ * Երկայնամտեցէք և
դուք, հաստատեցէք զսիրտս ձեր. զի գալուստն տ՟ն
9 մերձեալ է։ * Մի տրտմեցուցանէք զմիմեանս եղբարք,
զի մի դատիցիք. ահաւասիկ դատաւորն առ դուրս կայ։
10 * Օրինակ առէք եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմտութե՟
11 զմարգարէսն, որք խօսեցան յանուն տ՟ն։ * Ահաւասիկ
երանեմք համբերողաց. զհամբերութ՟ն յոբայ
լուարուք՝ և զկատարումն տ՟ն տեսէք. զի բազմագութ
12 է տ՟ր՝ և ողորմած։ * Յառաջ քան զա՟մ ինչ ԲԵ
եղբարք իմ, մի երդնուցուք, մի յերկինս, մի յերկիր,
մի յայլ ինչ երդումն, այլ եղիցի ձեր այոյն՝ այո, և ոչն՝
13 ոչ. զի մի 'ի կեղծաւորութ՟ ինչ անկանիցիք։ * Վշտանայցէ
ոք 'ի ձէնջ, յաղօթս կայցէ. բերկրիցի ոք,
14 սաղմոս ասասցէ։ * հիւանդանայցէ ոք 'ի ձէնջ՝ կոչեսցեն
զերիցունս եկեղեցւոյն, և արասցեն 'ի վերայ նո՟ր
15 աղօթս, օծցեն իւղով յանուն տ՟ն. * և աղօթքն հա-
ւա-

ւասիկ և սակաւ մի հուր։ (6) Յօմանս գիրս. Եւ վառէ հրով զա″։ (7) Օմանք. Ա՟մ բնութիք զա″... բնութեն։ (7) Ոսկան. Հնազանդեալ են և հնազանդին մար″։ (8) Օմանք. Եւ զանկարգ և զլի թունիւք մա″։ (9) Օմանք. Նովիմ օրհնեմք զտ՟ր.. և նովին անիծա″։ (10) Օմանք. Ոչ պարտ է եղ″։ (11) Օմանք. Մի թէ աղբեւրն անդրստին 'ի միոյ ականէն։ (12) Օմանք. Կամ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր լինել։ (13) 'Ի բազումս գիրս. Գնացից իւրոց։ (14) Օմանք. Այս եթէ նախ″... մի պարծիցէք սուտ առ″.. զճշմարտութին։ (15) Օմանք. Եւ դիւական է։ (16) Օմանք. Եւ նախանձ է։ (17) Օմանք. Սուրբ է, ապա խաղաղա″.. ողորմութ՟բք։

Գլ. Դ. (1) Օմանք. Պ՟տրզմունք 'ի ձեզ՝ և ուստի կռիւք, ոչ ապաքէն յայնպիսի. կամ, յայսպիսի ցան″։ (2) Օմանք. Ցանկանայք և ոչ ու″։ (3) Օմանք. Մաշիջիք։ (4) Յօմանս գիրս. Աշխարհիս այսորիկ թշնամութ՟ է յա՟ծ.. զանձն իւր ա՟յ։ (5) Օմանք. Զոր ինչ ասէ գիր.. հոգի որ բնակեացէ 'ի մեզ։ (6) Օմանք. Եւ տայ շնորհս։ (7) Բազ՟ք. Հնազանդեցարուք այսուհետև։ (8) Օմանք. Զձեռս ձեր մեղաւորք։ (11) Օմանք յաւելուն. Բամբասէ զեղբայր իւր, կամ դատի զեղ″.. զօրէնսն բամբասէ և զօրէնսն դա″։ (11) Ոսկան. Եւ եթէ զօրէնսն.. ոչ առնօղ օրինացն ես։ (13) Օմանք. Դու ով ես։ (13) Յօրինակին. Տարի մի։ (14) Օմանք. Որ ոչ գիտէն զվաղուին։ (15) Օմանք. Որպիսի ինչ են կեանք ձեր. քանզի իբրև.. երևեալ, և ապա ապականեալ... կամեսցի՝ և կեցցուք, արասցուք։ Իսկ Ոսկան. Եւ ապա պակասեալ։ (16) Օմանք. Ա՟մ այսպիսի պարծանք չարութ՟ են։

Գլ. Ե. (1) Օմանք. Որ գալոց է 'ի վ՟ր։ (2) Օմանք. Զի մեծութ՟ ձեր յոչինչ են. և հանդերձք ձեր։ (3) Օմանք. Եւ արծաթ և ոսկի ձեր ժանգահար. և ժանգ նո՟ց եղիցի ձեզ... աւուրն յետնոյ։ (4) Օմանք. Ահաւադիկ վարձ մշա″։ (6) Օմանք. Ոչ կայր ձեր հկռ՟կ։ (7) Յօրինակին գիրս. Եղբարք իմ մինչև։ (7) Օմանք. Ահաւասիկ մշակ եր″.. պտղոյ երկրին.. զկանուխն և զանա″։ (8) Օմանք. Եւ հաստատեցէք.. զի գալուստ տեառն։ (10) Օմանք. Զմարգարէքն որ խօսե″։ (11) Օմանք. Զհամբերութ՟ն յոբայ։ (12) Օմանք. Յառաջ քան զայն ա՟մ եղբարք.. և մի յերկրի... ձեր բան՝ այոն այո. և։ (13) Օմանք. Յաղօթս կացցէ. բերկրեսցի ոք, սաղ″։ (14) Օմանք. Կոչեսցէ զերի″. եկեղեցւոյ.. և օծցեն իւղով։ (15) Օմանք. Փրկեսցեն զաշխատեալն.. թողցի ւատովք՝ փրկեսցէ զաշխատեալն, և յարուսցէ զնա տր. և եթէ մեղս ինչ իցէ գործեալ՝ թողցին նմա: 16 * Խոստովան եղերուք միմեանց զմեղս, և աղօթս արարէք 'ի վերայ միմեանց, ոպ զի բժշկեսջիք. քանզի յոյժ զօրաւոր են աղօթք արդարոց յօգնականութե: 17 * Եղիայ մարդ էր նման մեզ չարչարելի. և յաղօթս եկաց, և ոչ անձրեւեաց յերկիր զերիս ամս և զվեց ամիս: 18 * և դարձեալ եկաց յաղօթս՝ և ետուն երկինք զանձրեւ՝ և բուսոյց երկիր զպտուղ իւր: 19 * Եղբարք իմ, եթէ ոք 'ի ձէնջ մոլորեսցի 'ի ճանապարհէ ճշմարտութե, և դարձուսցէ ոք զնա. 20 * գիտասցէ զի որ դարձուսցէ զմեղաւորն 'ի մոլորութե ճանապարհէն իւրմէ, փրկեսցէ զոգի իւր 'ի մահուանէ, և ծածկեսցէ զբազմութե մեղաց:

Տուն. մլէ:

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջին Թղթոյն Պետրոսի:

Զայս գրէ պետրոս թուղթ կաթողիկէ որոց 'ի սփիւռս էին հրէից քրիստոնեայք եղեալք. և զորս 'ի հրէիցն հաստատեալսն էին՝ հաստատէ զնս: Եւ յառաջագոյն պատմէ և ցուցանէ. թէ որ առ 'ի քն հաստատ 'ի մարգարէիցն նախապատմեցաւ, և նոքօք պատմեցաւ արեամբ նր փրկութե լինել, և նոցա և հեթանոսաց աւետարանեցաւ տն, որում փափաքէին հրեշտակք խորհրդոյն: ապա խորհրդակից արժանաւորս կոչէ զնս՝ լինել փրկելոյն: Հրամայէ և զԹագաւոր պատուել. և խանանց և որանց զհամախոհս լինելն պատուիրէ. և 'ի սուղօրութիւն խրատէ սոյնս ինչ: Ցուցանէ թէ և 'ի դժոխս էջ 'ի քնն քարոզութի փրկական յարութենն. և զի յառաջագոյն ննջեցելոցն յարիցեն և դատեսցին մարմնով. և շնորհօք յարութենն մնան. և զի կատարումն ամենեցուն մերձ է: և պարտ է ամենեցուն պատրաստ լինել, որպէս թէ բան տալոց են դատաւորին. և այսպէս կատարէ զԹուղթն:

Գլուխք ա. Թղթոյն Պետրոսի առաքելոյ:

ա. Վս քնի վերստին ծննդեանն և վս համբերութե փորձանաց, և վասն փրկութեանագործ հաստատոյն յառաջագոյն պատմելոյ 'ի մարգարէիցն:
բ. Վս յուսոյ և սրբութե զոր պարտիմք յաղագս որդեգրութեանն՝ զԱստուածոր գնոցին:
գ. Վս արժանի ըստ որդեգրութեն կեալ 'ի քս, յօգուտ արդարանոյն 'ի փառս այ:
դ. Վս իշխանաց հնազանդ լինելոյ, և եղբայրսիրութե և այպաշտութե: ե. Յորում վս ծառայից հնազանդութե, և անոխակալ համբերութե վս քնի: զ. Վս հնազանդութե կանանց, և միաբանութե ընդ այրս, առ 'ի փրկութի հոգւոցն՝ յօրինակ սառայի:
է. Վասն արանց զկուրեանց խնամքս գալոյ: ը. Վս ամենեցուն հեզ և հանդարտ անոխակալութե, որ յօրինակ առ նոյն այ մարդասիրութե. և առ մեզ աստուածային քնի չարչարանացն:
թ. Վս մերկանալոյ զգործ չարութե, և առնելոյ հոգւով զարդարութե. ըստ ազգի ազգի և պէսպէս շնորհաց:
ժ. Եթէ հալածանք ընդ քն յաղթել պարտ է քնականացն, և յաղագ նորին համբերել աշխանաց որ յայլոց:
ժա. Խրատ երիցանց վս հօտից փեղութե: ժբ. Յորում վս հասարակաց ամենեցուն՝ խոնարհութեան խոնարհութե յաղթութե ընդդէմ հակառակորդին:
ժգ. Ողջոյն վասն կատարման հաւատոց:

ԹՈՒՂԹ ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼ. Ա.

1 ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻսուսի քսի, ընտրելոց նժդեհից որ 'ի ցրւփեալս պոնտացւոց, գաղատացւոց, և կապադովկեցւոց, և ասիացւոց, և բիւ-
2 թանիացւոց, * ըստ կանխագիտութեն այ հօր, սրբութե հոգւոյն, 'ի հնազանդութի և 'ի հեղումն արեանն յսի քսի: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի բազմասցի:
3 * Օրհնեալ է այ և հայր տն մերոյ յսի քսի, որ ըստ Ա.
բազում ողորմութե իւրում ծնաւ զմեզ վերստին 'ի յոյսն
4 կենդանի. 'ի ձեռն յարութեն յսի քսի 'ի մեռելոց, * յանեղծ և յանարատ և յանթառամ ժառանգութին՝ որ
5 պահեալ է յերկինս 'ի ձեզ. * որ զօրութբն այ պահեալ էիք հաւատովք 'ի պատրաստեալ փրկութին, յայտ-
6 նեալ 'ի յետին ժամանակս: * որով ուրախ լինիջիք, որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պատշաճի իցէ տրտմ-
7 եալք 'ի պէսպէս փորձութիս: * Զի հանդէս ձերոյ հաւատոյն առաւել քան զոսկի կորստական պատուական է. որ հրով փորձեալ գտաւ, 'ի գովութի և 'ի փառս
8 և 'ի պատիւ 'ի յայտնութեն յսի քսի: * Զոր ոչն տեսէք՝ և սիրեցէք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք, բայց հաւատացէք. և ուրախ էք անճառ և փառաւորեալ
9 խնդութբն. * ընկալեալ զկատարումն հաւատոյն ձե-
10 րոց զոգւոցն փրկութի: * Վասն որոյ փրկութե խնդրեցին և քննեցին մարգարէքն. որք վս որոյ 'ի ձեզ լի-
11 նելոց էին շնորհքն՝ մարգարէանային. * քննէին յորում և յորպիսի ժամանակի ցուցանէր 'ի նս հոգին քսի. որ նախ՝ չարչարանացն քսի վկայէր, և յետ այ-
12 նորիկ՝ զփառացն: * Որոց և յայտնեցաւ իսկ. զի ոչ թէ անձանց, այլ մեզ մատակարարք լինէին, նոյին՝ որք այժմ պատմեցան, այնոքիւք որք աւետարանեցինն ձեզ հոգւովն սրբով որ առաքեցաւ յերկնից, զոր ցանկային տեսանել գոնեայ ընդ աղօտ հրեշտակք:
13 * Որով պնդեալ զմէջս մտաց ձերոց՝ զուարթացեալք, Բ.
բովանդակ սպասեցէք հասելոց ձեզ շնորհացն 'ի յայտ-
14 նութեն յսի քսի, * իբրեւ զորդիս հնազանդութե. մի կերպարանեալք առաջին ձերովք անգիտութեն ցան-
15 կութբք: * Այլ ըստ սրբոյն որ կոչեաց զձեզ, և դուք

նմա: (16) Ոմանք. Խոստովան լերուք.. ոպ զի բժշկեսջիք.. աղօթք արդարոյն յօգ": (17) Ոմանք. Եւ ոչ տեղաց անձրեւ յերկիր: (19) Ոմանք. Մոլորեսցի 'ի ճշմարտութե ճանապարհէ անտի. և դարձուսցանիցէ ոք: Ուրեք. մոլորեալ իցէ 'ի ճշմար": (20) Ոմանք. Որ դարձուցանէ զմե".. ճանապարհէ, փրկեսցէ զհոգի նր 'ի մահ":

* 'Ի վախճանի բզմ. Կատարեցաւ Թուղթ Յակովբայ. կամ, յակոբու: և ոմանք. կատարումն 'ի քս Թղթոյն յակոբայ: և զինի տնին համարոյն մերումս. Տունք. ձն:

* 'Ի վերնագրի՝ երկու օրինակք և էթ ոմնի. Թուղթ առաջին պետրոսի առաքելոյն Կաթուղիկէից: Իսկ համարելոց մեծ մասն տնին համաձայն մերումս:

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Ընտրելոցդ նժդեհից.. և գաղատացւոց. կապպադովկացւոց, ասիացւոց: (2) Առ ոմանս պակասի. Շնորհք ընդ ձեզ: (3) Ոմանք. Ողորմութե իւրոյ.. 'ի ձեռն տն մերոյ յի քի յարութե 'ի մե": (4) Ոմանք. Յանեղծն... յերկինս ձեզ: (5) Ոմանք. Յայտնել 'ի յետին: (6) Բզմ. Տրտմեալ էք 'ի պէսպէս: (6) Ոմանք. 'Ի պէսպէս փորձութեց: (7) Ոմանք. Ձերոյ հաւատոց առա".. և 'ի պատիւ յայտնութե յսի: Որ ոմանք. 'ի յայտնութեն յսի քսի: (8) Ոմանք. Զոր ոչ տեսէք.. ոչ հայեցեալ... փառաւորեալ խնդութբ: (9) Ոմանք. Ընկալեալք.. հաւատոց ձերոց զոգւոցն փրկութե: (10) Ոմանք. Որ վս որոյ.. էին շնորհք: (11) Ոսկան. Եւ յորպիսի ժամանակս: (11) Ոմանք. Նախ զչարչարանացն քի վկայէ: (12) Օրինակ մի. Որ և յայտնեցաւ.. ոչ եթէ: (12) Ոմանք. Որ աւետարանեցին ձեզ.... զոր ցանկանայինն տեսանել գոնէ.. հրեշտակքն: (13) Ոմանք. Սպասիցէք հասելոյ ձեզ շնորհաց: (15) Ոմանք. Յամ 'ի գնացս ձեր:

սուրբք յամ գնացս ձեր լինիջիք ։ * վն որոյ գրեալ 16
է, եթէ եղերուք սուրբ զի ես սուրբ եմ ։ * Եւ եթէ հայր 17
կոչիցէք զայն, որ առանց ակնառութեն դատի ըստ
իւրաքանչիւր գործոց ․ ապա երկիւղիւ զձերոյդ պանդխտութե
ժամանակդ գնասջիք ։ * Գիտասջիք ․ զի ոչ 18
ապականացու արծաթեղինօք՝ և ոսկեղինօքն փրկեցարուք
'ի ձերոց ունայնութե հայրենատուր գնացիցն ․
* այլ պատուական արեամբն քի, իբրև անբիծ և անարատ 19
գառին ։ * որ յառաջծանօթ էր նախ քան զիսկզբանէ 20
աշխարհի ։ Եւ երևեցաւ 'ի վախճան ժամանակաց
վն ձեր ․ * որք նովաւ հաւատայք յած, որ յարոյց 21
զնա 'ի մեռելոց, և ետ նմա փառս ․ զի հաւատքն
ձեր և յոյս իցեն յած ։ * Զանձինս ձեր սրբել հնազանդութբ 22
ճշմարտութե հոգւոյն, յեղբայրսիրութե
առանց կեղծաւորութե, 'ի սուրբ սրտէ սիրել սերտիւ
զմիմեանս ։ * Ծնեալք 'ի վերստին ոչ յապականութե 23
սերմանէն ․ այլ յանապականացուէն, կենդանի և մշտնջենաւոր
բանիւն այ ։ * Քանզի ամենայն մարմին 24
իբրև զխոտ է ․ և ամենայն փառք մարդոյ իբրև զծաղիկ
խոտոյ ․ խոտն ցամաքեցաւ՝ և ծաղիկն թօթափեցաւ ։
* և բան տն մնայ յաւիտեան ․ այսինքն է, բանն 25
որ 'ի ձեզ աւետարանեցաւ ։

ԳԼ․ Բ․

Գ․ գ ա 'Ի բաց թօթափել այսուհետև զամ չարութի՝ և զամ 1
նենգութի, և զկեղծաւորութիս, և զնախանձ, և
զամ չարախօսութի ․ * իբրև զարդի ծնեալ մանկունս 2
խօսունս, և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք ․ զի նովաւ
աճիցէք 'ի փրկութի ։ * եթէ ճաշակեցէք՝ զի քաղցր 3
է տր ։ * Առ որ մատուցեալ էք 'ի վէմն կենդանի, որ 4
թէպէտ 'ի մարդկանէ անարգեալ, այլ առ 'ի յայ ընտրեալ
և պատուական է ։ * և դուք իբրև զվէմս կենդանիս 5
շինիք տաճար հոգևոր՝ յանարատ քահանայութի,
մատուցանել զհոգևորն պատարագս՝ հաճոյ այ, 'ի ձեռն
յի քի ։ * Քանզի կայ իսկ 'ի գրի ․ եթէ ահաւասիկ 6
դնեմ 'ի սիոն վէմ ընտիր, գլուխ անկեան պատուական,
և որ 'ի նա հաւատասցէ՝ մի ամաչեսցէ ։ * Ձեզ 7
այսուհետև հաւատացելոցդ՝ վէմ պատուական ։ իսկ
անհաւատիցն, վէմն զոր անարգեցին շինօղքն ․ նա եղև
գլուխ անկեան ․ * և վէմ գլորման և վէմ գայթակղութե, 8
որ գայթագղին ապստամբեալք 'ի բանէն՝ յոր և
եդան ։ * Այլ դուք ազգ էք ընտիրք, թագաւորութի, 9
քահանայութի ․ ազգ սուրբ ․ ժողովուրդ սեպհական ․ ոպ
զի զձեր առաքինութիւնն նուիրիցէք այնմ, որ զձեզ 'ի խաւարէն
կոչեաց յիւր սքանչելի լոյսն ։ * որք երբեմն 10
չժողովուրդ, բայց արդ ժողովուրդ այ ․ որք չողորմեալք,
11 այժմ ողորմութե գտէք ։ * Սիրելիք՝ աղաչեմ,
իբրև զպանդուխտս և զնժդեհս 'ի բաց մերժել
'ի մարմնաւոր ցանկութեցն, որ զինուորին ընդդէմ
12 ոգւոյ ․ * զվարս ձեր 'ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտս
ցուցանել ․ զի որով բամբասիցեն զձեզ իբրև զչարագործս,
'ի բարւոք գործոցն ձերոց դիտեալ՝ փառաւոր
առնիցեն զած յաւուրն այցելութե ։
13 * Հնազանդ լերուք ամ մարդկեղէն ստեղծուածոյ վն Դ․ գ բ
14 տն ․ եթէ թագաւորի՝ իբրև առաւել ումեք, * եթէ
դատաւորաց՝ իբրև 'ի նմանէ առաքելոց 'ի վրէժխնդրութե
չարագործացն, և 'ի գովութե բարեգործացն ։
15 * Զի այսպէս են կամք այ ․ բարեգործացն պապանձեցուցանել
16 զանգգամ մարդոց զանգիտութե ։ * Իբրև
զազատս լինել, և մի իբրև պատրուակ չարութե
17 ունել զազատութիւն, այլ իբրև այ ծառայք ։ * զամենեսեան
պատուեցէք ․ զեղբայրսիրութի սիրեցէք ․
18 յայ երկերուք ․ զթագաւորս պատուեցէք ։ * Ծառայք
հնազանդ լինել յամ երկիւղիւ տերանց, ոչ միայն բարերարացն
19 և հեզոցն, այլ և կամակորացն ։ * զի և այս
ճշմարիտ շնորհք յայ են, եթէ բարւոք ինչ մտօք տանիցի
20 ոք վշտաց յանիրաւի ։ * Քանզի զի՞նչ երախտիք
իցեն, եթէ յորժամ մեղանչիցէք՝ տանջիցիք և համբերիցէք
․ այլ եթէ զբարիս գործիցէք՝ չարչարիցիք՝ և
համբերիցէք, այն շնորհք յայ են ։ * քանզի 'ի դոյն
21 իսկ կոչեցարուք ։ Զի և քս վն ձեր մեռաւ, և ձեզ եթող
22 օրինակ՝ զի զհետ երթայցէք հետոց նր ։ * Որ ոչ
23 արար մեղս, և ոչ գտաւ նենգութի 'ի բերան նր ․ * որ
բամբասեալ՝ և ոչ փոխարէն բամբասէր ․ չարչարեալ՝
և ոչ սպառնայր սպառնալիս ․ բայց իրաւամբք մատնէր
24 դատաւորին ․ * որ զմեր մեղսն իւրով մարմնովն վերացոյց
'ի խաչափայտն ․ զի լիցուք զերծեալք 'ի մեղաց անտի,
և իցեմք արդարութեն կենակիցք ։ որոյ վիրօքն բժշկեցայք
25 ։ * Քանզի էիք իբրև զոչխարս մոլորեալս ․ այլ
այժմ դարձարուք առ հովիւն և տեսուչ ոգւոց ձերոց ։

ԳԼ․ Գ․

1 Սոյնպէս և կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց ․ գ գ
զի եթէ իցեն ոմանք ապստամբք 'ի բանէ անտի, յառագս
կանանց գնայից, և առանց բանին իսկ շահեսցին,
2 * դիտել երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս ։ * Որոց
3 լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք և ոսկեհուռ ծամակալօք՝
4 կամ պաճուճեալ զգեստուք զարդ ․ * այլ
ծածուկ սրտին մարդն ․ անեղծութբ հնազանդութե
և հանդարտութե հոգւոյն, որ է առաջի այ բազմապատիկ
5 ։ * Քանզի այսպէս երբեմն և կանայք՝ որ յուսացեալ
էին յած, զարդարէին զանձինս հնազանդել
իւր-

---

(16) Ոմանք․ Քզի գրեալ է՝ թէ եղ″ ։ (17) Ոմանք․ Ակնառուե դատի ․ ․ ապա և երկիւղիւ զձերոյ պանդխտուե ժմկս գն″ ։ Որք օրինակ մի․ զձեր պանդ″ ։ և այլ․ զձերոյ ժմկ պանդխ″ ։ (18) Նոյն ոսկանայ գիրն․ Գիտասջիք զի ոչ ա″ ։ (18) Յօրինակին․ Ապականացուք արծա″ ։ (20) Ոմանք․ Որ յառաջածանօթն էր՝ նախ իսկզբանէ աշխ″ ։ Որք և ոմանք․ Որ յառաջ անծանօթ էր նախքան ։ (21) Ոմանք․ Որ նովաւ հաւա″ ․ ․ ․ և յոյսն իցեն առ ած ։ (22) Յայլս գահոսի․ Ճշմարտութե հոգւոյն, յեղ″ ։ (22) Ոմանք․ Յեղբայրսիրութի՝ առանց կեղ″ ․ ․ սիրել սրտիւ զմիմե″ ։ (23) Ոմանք․ Ծնեալք վերստին ․ ․ ․ և մշտնջենաւոր բանիւն այ ։ (24) Յոմանս գիրս․ Մարմին իբրև զխոտ է ։ (25) Ոմանք․ Որ 'ի ձեզն աւետա″ ։

Գլ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Զչարութիս ․ ․ նենգութիս ․ ․ և զնախանձ ․ և զամ խարդախութի ։ (2) Ոմանք․ Խօսուն ․ և անխարդախ կաթին փափագիցէք″ ։ (3) Ոմանք․ Եթէ ճաշակիցէք ․ ․ ․ է տրն ։ Որք օրինակ մի․ Եթէ ճանաչիցէք ։ (4) Ոմանք․ Մատուցեալ 'ի վէմն կենդա″ ․ ․ թէպէտ և 'ի մարդկա″ ․ ․ առ յայ ըն″ ։ Որք ոսկան․ մատուցէք վէմն կեն″ ։ (5) Ոմանք․ Իբրև զվէմն կենդանի շի″ ․ ․ պտրգ հաճոյս․ կամ, 'ի հաճոյս այ ։ (7) Ոմանք․ Հաւատացելոց վէմ է պատ″ ։ և ոմանք․ Է վէմն պատ″ ․ ․ ․ վէմ է զոր անարգե″ ։ (8) Ոմանք․ Գայթագղութեն, որ գայթ″ ․ ․ յոր եդանն ։ (9) Բազմք․ Էք ընտիր, թա″ ։ (9) Ոմանք․ Թգւրուե քհնյուե, ազգն սբ ․ ․ ․ նուիրեալ այնմ որ զձեզ կոչեաց 'ի խա″ ։ (11) Ոմանք․ Աղաչեմ զձեզ, իբրև զպան″ ։ (12) Ոմանք․ Զի որովք բամբասեն զձեզ ․ ․ 'ի բարիոք գործոց ձերոց դիտեալ, փառաւոր արասցեն զած ։ Որք ոսկան․ Փառաւորեսցեն զած ։ (13) Ոմանք․ Ստեղծուածոց վն ։ (14) Ոմանք․ Դատաւորի իբրև 'ի նմէ առաքելոյ ․ ․ չարագործաց ։ (15) Ոմանք․ Զի այս են կամքն այ ․ ․ զանգգամ մարդոյ զանգիտութին ։ Որք օրինակ մի․ Զի այսպիսի են կամք ։ (18) Ոմանք․ Հնազանդ լերուք ամի երկիւղիւ ։ (19) 'Ի բազմս գիրս․ Զի և այս ճշմարիտ շնորհք յայ են, եթէ ։ (20) Ոմանք․ Այլ թէ բարիս գործիցէք, և չարչա″ ։ (21) Ոմանք․ 'Ի դոյն իսկ կս″ ․ ․ ․ վն մեր մեռաւ, և ձեզ ե″ ․ ․ երթիցէք զհետոց նորա ։ (23) Ոմանք․ Եւ ոչ սպառնայր ոխս ․ բայց ։ (24) Ոմանք․ Զմեր զմեղսն ․ ․ ․ որոյ վիրօքն բժշկեցայք ։

Գլ․ Գ․ (1) Ոմանք․ Նոյնպէս և կանայք ։ (1) Ոսկան․ Զի եթէ են ոք ․ ․ գնացից, առանց բա″ ։ (2) Ոմանք․ Գիտել երկիւ″ ։ (3) Ոմանք․ Հիւսուք, և ոչ ոսկեհուռ ծամակալեօք, կամ պաճուճեալ զգեստիւք ։ (4) Ոմանք․ Անեղծութբ հեզութե և հանդարտութե ։ (4) Յօրինակին գիրք․ Հնազանդութե և հանդարտութե հոգ″ ։ (5) Ոմանք․ Արանց իւրեանց ։

իւրեանց արանց ։ * Ո՟պ և սառայ՝ զի հնազանդ էր 6
աբրահամու․ և տէր իւր կոչէր զնա․ որոյ եղերուք
դուք որդիք ։ բարեգործք էիք, և ոչ կասկածէիք՝ և
ոչ 'ի միոջէ ինչ երկիւղէ ։ * Այսպէս և արք իմաստութբ՟՝ 7
բնակեսջիք ընդ նոսա․ իբրև տկար անօթոյ առնիցեն
պատիւ կանանց՝ և իբրև ժառանգակցաց շնորհացն կենաց․
զի մի խափան լիցին աղօթից ձերոց ։ * Եւ գըլուխ 8
ամի՟, զի համամիտք լիջիք, համակիրք, եղբայրասէրք՝ ազնուագոյնք, խոնարհք ։ * Մի՛ չար փոխանակ 9
չարի հատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամբասանաց․ այլ զնորին հակառակն՝ օրհնել․ զի յայս
գդ իսկ կոչեցարուք՝ զի զօրհնութիւն ժառանգիցէք ։ * Զի 10
որ կամի զկեանս սիրել, և զաւուրս իւր տեսանել 'ի բարութե՟, լռեցուսցէ զլեզու իւր 'ի չարութէ, և զշրթունս
իւր 'ի չխօսելոյ զնենգութի՟ ։ * Խոտորեսցի 'ի չարէ, 11
և արասցէ զբարի․ խնդրեսցէ զխաղաղութի՟, և երթիցէ զհետ նր՟ ։ * զի աչք տն՟ 'ի վերայ արդարոց, և 12
ականջք նր՟ յաղօթս նց՟․ երեսք տն՟ 'ի վերայ չարագործաց ։ * Եւ ո՞ իցէ որ չարչարիցէ զձեզ, եթէ դուք 13
բարւոյն նախանձաւորք լինիցիք ։ * Այլ թէ և չար- 14
չարիցիք ևս վս՟ արդարութե՟, երանելի էք․ բայց յերկիւղէ նց՟ մի երկնչիցիք, և մի խռովեսջիք ։ * այլ զտր՟ 15
զնոյն և զքս՟ սուրբ ունիջիք 'ի սիրտս ձեր ։ Պատրաստք
լիջիք տալ պատասխանի ամի՟ որ խնդրիցէ զբանն՝ որ
է վս՟ յուսոյն ձերոյ ։ * այլ հեզութբ՟ և երկիւղիւ ու- 16
նիցիք բարս քաղցունս․ զի որով չարախօսիցեն զձէնջ՝
յամօթ լիցին, որք բամբասեն զձեր բարւոք գնացս 'ի
քս՟ ։ * Զի լաւ է բարեգործաց, եթէ կամիցին ըստ 17
այ՟ կամացն չարչարել՝ քան չարագործացն ։ * զի և քս՟ 18
մի անգամ վս՟ մեղաց 'ի վերայ ձեր մեռաւ, արդարն 'ի
վերայ անարդարոց․ զի զձեզ մերձեցուսցէ առ այ՟ ։
զի թէպէտ և մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի է հոգւով ։ * Որով և ոգւոյն որ էին 'ի բանտին, երթեալ 19
քարոզեաց, * երբեմն ապստամբելոցն, յորժամ ներէր 20
նց՟ այ՟ երկայնմտութին յաւուրս նոյի յորս տապանն կազմէր․ յորս նուազունք՝ այս ինքն, ոգիք երե
ութ ապրեցան 'ի ջրոյն ։ * Որ և զձեզ ըստ նմին 21
օրինակի, կեցուսցէ մկրտութին․ ոչ զմարմնոյ աղտն
'ի բաց ընկենլով, այլ զբարւոք մտաց հանդէս առ այ՟,
'ի ձեռն յարութե՟ յսի՟ քսի՟․ * որ է ընդ աջմէ այ՟ երթեալ 22
յերկինս, 'ի հնազանդել նմա հրեշտակաց և
իշխանութեց և զօրութեց ։

ԳԼ․ Դ․

Ե / գե Քսի՟ չարչարելն մարմնով վս՟ մեր, և դուք 'ի նոյն 1
միտս վառեցարուք․ զի որ չարչարի մարմնով՝ դադարէ 'ի մեղաց․ * զի մի ևս ըստ մարդկան ցանկութեց՝ 2
այլ ըստ կամացն այ՟ կեցցէ զայլ ևս ժամանակն ։
3 * Քանզի բաւական է անցեալ ժամանակն լինելոյ
կամացն հեթանոսաց, որք գնացին գիջութբ՟ք, ցանկութբ՟ք, գինեհարութբ՟ք, անառակութբ՟ք, արբեցութբ՟ք,
4 անօրէն կռապաշտութբ՟ք ։ * որով օտարացեալք՝ ոչ
ընդ ձեզ վարին․ 'ի նոյն անկարգութե՟ զեղխութի, և
հայհոյեն ։ * որ տացեն պատասխանի այնմ որ 'ի պատ-
5 րաստին ունի դատել զկենդանիս և զմեռեալս ։ * Զի
6 'ի նոյն իսկ և մեռելոց խոստացեալ է, զի դատեսցին
ըստ մարդկան մարմնով, և կենդանի լիցին ըստ այ՟ հոգւով ։ * Ամենեցուն վախճան մերձեալ է․ զգաստացա-
7 րուք այսուհետև՝ և լերուք զուարթունք յաղօթս ։
* Նախ քան զամ՟ սէր սիրտ ունել ընդ միմեանս․ զի
8 սէր՝ ծածկէ զբազմութի մեղաց ։ * Օտարասէրք լի-
9 նել՝ ընդ միմեանս առանց տրտնջելոյ ։ * իւրաքանչիւր-
10 ոք որ՟պ և ընկալաւ շնորհս ինչ՝ 'ի միմեանս զնոյն մատակարարել, իբրև զբարւոք հազարապետս պէսպէս
շնորհացն այ՟ ։ * Եթէ ոք խօսիցի՝ իբրև զայ՟ պատգամս․
11 եթէ ոք մատակարարիցէ իբրև 'ի զօրութե՟ զոր շնորհէ այ՟․ զի յամի՟ փառաւորեսցի այ՟ 'ի ձեռն յսի՟ քսի՟,
որում փառք և զօրութի յաւիտեանս ամէն ։
* Սիրելիք՝ մի օտարոտի համարել զեռանդն ինչ որ 'ի Զ
12 փորձութե՟ ձեզ լինիցի, որ՟պ թէ օտար ինչ իրք ձեզ դի-
պիցին ։ * այլ իբրև հաղորդեալք քսի՟ չարչարանացն՝ գդ
13 ուրախ լինիջիք, զի և 'ի յայտնութե՟ փառաց նր՟ ցնծացեալ բերկրեսջիք ։ * Իսկ եթէ նախատիցիք ևս վասն
14 անուանն քսի՟, երանելի էք․ զի փառացն՝ և զօրութե՟
անուան, և այ՟ հոգին 'ի վերայ ձեր հանգուցեալ է ։ * Մի՛
15 ոք 'ի ձէնջ չարչարեսցի իբրև զսպանօղ, կամ իբրև զգող, կամ իբրև զչարագործ, կամ իբրև զօտարատեսուչ ։ * Ապա թէ իբրև զքրիստոնեայ, մի ամաչես-
16 ցէ․ այլ փառաւոր արասցէ զայ՟ անուամբս այսուիկ ։
* Զի ժամանակ է սկիզբն լինելոյ դատաստանին 'ի տա-
17 նէն այ՟ ։ զի եթէ նախ 'ի մէնջ․ իսկ զի՞նչ կատարած
իցէ այնոցիկ, որ ոչ հաւանեցան այ՟ աւետարանին ։
* Եւ եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ ամպարիշտն
18 և մեղաւորն ո՞ւր գտանիցի ։ * Ո՟պ զի որ չարչարիցին
19 ըստ այ՟ կամացն, հաւատարիմ հաստչին աւանդեսցեն
զիւրեանց ոգիս բարերարութբ՟ք ։

ԳԼ․ Ե․

1 Զերիցունս այսուհետև աղաչեմ՝ իբրև զերիցակից՝ Ե
և վկայ չարչարանացն քսի՟, որ և հանդերձեալ գե
2 փառացն յայտնելոյ հաղորդ․ * արածեցէք որ 'ի ձեզ
հօտդ է այ՟․ վերակացու լինել՝ մի իբրև ակամայ՝ այլ
կամաւ ըստ այ՟․ մի զաւշաքաղութբ՟, այլ յօժարութբ՟․
3 * մի իբրև տիրելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօտին ։

---

(6) Ոմանք․ Սառա ։ Եւ ոմանք․ Սառռա՝ զի հնազանդէր աբ″ ։ (7) Ոսկան․ Բնակիցին ընդ նոսա ․․․ պատիւս կանանց ։ (7) Բձ․ Կանանց․ իբրև ժա″․․ խափան լինիցին ։ (8) Օրինակ մի․ Համակամարք․ եղբայրասէրք ։ (9) Ոմանք․ Այլ զնորին հակառակն օրհնել․ զի յայսոսիկ կոչեցարուք․ զի զօրհնութի ժառ″ ։ (10) Ոմանք․ Որ կամիցի զկեանս սիրել, և տեսանել աւուրս բարութե ․․․ 'ի խօսելոյ զնեն″ ։ (11) Ոմանք․ Խոտորեսցի 'ի չարութէ, և ա″․․ խնդրեսցէ զխա″ ։ (13) Ոմանք․ Եւ ո՞վ իցէ որ ։ (14) Ոմանք․ Այլ թէ չարչարիցիք ևս յաղագս արդա″ ։ (15) Ոմանք․ Զտր՟ զնոյն զքս՟ սուրբ առնիջիք 'ի սիրտս ձեր ։ (15) Ոմանք․ Պատրաստ լիջիք ։ (16) Ոմանք․ Չարախօսեսցեն զձէնջ․․ բարւոք գնացսդ 'ի ։ (17) Ոմանք․ Եթէ կամեսցին ըստ ․․ քան զչարագործացն ։ (18) Ոմանք․ Քանզի և քս՟ ․․ 'ի վր՟ մեր մեռաւ ․․․ զի զմեզ մերձեցուսցէ առ այ՟ ։ թէպէտ ։ (19) Ոմանք․ Որ 'ի բանտին էին ։ (20) Ոմանք․ Յաւուրսն նոյի, յոր զտապանն կազմէր ․․ այս ինքն է՝ իբրև ոգիք ․․ 'ի ջրոյն, կամ, 'ի ջուրցն ։ (21) Ոմանք․ Մկրտութի, ոչ զմարմնոյն աղտ 'ի բաց ընկենուլ, այլև զբարւոք մտացն հան″ ։ (22) Ոմանք․ Հրեշտակաց, իշխանութեց և պետութեց ։ Գլ․ Դ․ (1) Ոմանք․ Քս՟ 'ի չարչարելն վս՟ ։ Եւ ոմանք․ քսի՟ չարչարեալն վս՟ ։ (2) Ոմանք․ Զայլ ևս ճմկ ։ (3) Ոմանք․ Որովք գնային գիջութբ՟ ։ (4) Ոսկան․ Ո՛չ վարին ընդ ձեզ ։ (4) Օրինակ մի յոմանց․ Վարին․ այլ են 'ի նոյն անկարգութե զեղխութի, և ։ (5) Ոմանք․ Որ տայցեն պնի՟ ․․ 'ի պատրաստի ու″ ։ (6) Ոմանք․ Եւ կենդանի լինիցին ։ (7) Ոմանք․ Եւ եղերուք զուար″ ։ (10) Ոմանք․ Իւրաքանչիւր որ՟պ ընկա″ ․․․ իբրև զբարիոք հազարապետ ։ (11) Ոմանք․ Եթէ ոք խօսեսցի ․․ մատակարարեսցէ ․․ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն ։ (12) Ոմանք․ Զեռանդ ինչ որ 'ի փորձութիս ձեր լինիցի, որ՟պ եթէ ․․ դիպեսցին ։ (13) Ոմանք․ Փառացն նր՟ ․․ բերկրիջիք ։ (14) Ոմանք յաւելում․ Եւ զօրութեն անուն է․ և այ՟ ։ Այլ օրինակ մի․ անուան է ։ (16) Ոմանք․ Ապա եթէ ․․ մի ինչ ամաչեսցէ ։ (17) Ոմանք․ Դատաստանաց 'ի տա″ ․․․ այնոցիկ իցէ․ կամ, է․ որ ոչ հնազանդեցան աւետարանին այ՟ ։ (18) Ոմանք․ Ուր գտանիցին ։ (19) Ոմանք․ Ո՟պ զի և որ չար″ ․․ ոգիսն բարերարութեն ։
Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Ո՟պ զերիցակիցս և զվկայս ․․ փառացն յայտնելոց հաղորդս․ կամ, հաղորդք ։ Այլ օրինակ մի․ Հաղորդ՝ որ յայտնելոցն է 'ի մեզ ։ Եւ այլ օրինակ մի․ Փառացն հաղորդս յայտնելոց էք ։ (2) Ոմանք․ Հօտ է այ՟․ կամ, հօտդ այ՟ է ։ (3) Ոմանք․ Տիրելով վիճակին,

տին։ * զի յերեւել Հովուապետին՝ ընդունիջիք զան- 5
թառամ փառաց պսակն։ * Սոյնպէս և երիտասարդք՝ 4
հնազանդ լերուք ծերոց։ ամենեքին ընդ միմեանս՝ ըզ-
խոնարհութիւն ունիցիք. զի Ա̃ծ ամբարտաւանից հա-
կառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց։ * Խոնարհեցա- 6
րուք ընդ հզօր ձեռամբն Ա̃յ. զի զձեզ բարձրացուս-
ցէ 'ի ժամանակի։ * զամենայն հոգս ձեր ընկեցէք 7
'ի նա, զի նմա է որ հոգայ վասն ձեր։
Ը դա * Արթուն լերուք՝ հսկեցէք, զի ոսոխն ձեր սատա- 8
նայ իբրեւ զառեւծ գոչէ, շրջի և խնդրէ՝ թէ զո՛վ կլանի-
ցէ։ * որում 'ի դիմի հարկանիցիք հաստատունք հաւա- 9
տովք։ գիտասջի՛ք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրու-
թեան ձերոյ յաշխարհի յանձին կատարեալ։ * Եւ Ա̃ծ 10
ա̃մ շնորհաց, որ կոչեաց զձեզ յիւր 'ի յաւիտենական
'ի փառսն Ք̃ի Յ̃ի, որում փոքր մի եղերուք չար-
չարեալք. նա կազդուրեցուսցէ, կարողացուսցէ, հաս-
տահիմն արասցէ։ * Նմա իշխանութիւն և փառք յաւի- 11
տեանս։ * 'Ի ձեռն Սեղուանոսի հաւատարիմ եղբօր, 12
ո̃չ կարծեմ՝ փոքր 'ի շատէ գրեցի ձեզ, մխիթարել,
և 'ի վերայ սորին վկայել. զի և այս ճշմարիտ շնորհք
Ա̃յ են՝ յոր հաստատեալ կայցէք։ * Ողջոյն տայ ձեզ 13
որ 'ի Բաբելոնի ընտրելակիցն եկեղեցի է. և Մարկոս
որդի իմ։ * Ողջոյն տա՛ջիք միմեանց 'ի համբոյր սրբու- 14
թեան։ Խաղաղութիւն ընդ ձեզ ամենեսեան, որ էք 'ի
Ք̃ս Յ̃ս. ամէն։ Տուն. ճլէ̃։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Պետրոսի։

Զայս դարձեալ նոյն պետրոս գրէ զթուղթս հաւատացելոցն. Եւ է թուղթս յետագայն առաջնոյն. վ̃ն զի գիտէր եթէ մօտ է լինելոց ելանելն իւր 'ի մարմնոյ. և հաւաստեաց արագ աններկայն յիշեցուցանել, վ̃ն որոյ ճշմարտութեանն՝ լսել զվարդապետութի̃։ Եւ նախ՝ յաղագս հաւատոյ պատմէ. ցուցեալ 'ի մարգարէիցն զնա աւետարանեալ. և զի մարգարէութի̃ւն որ յաղագս քրիստոսին՝ ոչ են մարդկայինք, այլ յԱ̃յ խօսեցան։ ապա պատուիրէ մի՛ միանալ խաբեբայիցն որք լինիցին նոցա [illegible]. ո̃չ յանցուցելոց հրեշտակացն եղև։ Պատմէ և 'ի թուղթն՝ [illegible] լինել յորս խաբեբայք եկեսցեն, և կամիցին պարտել զնոսա առնելով, թէ ունայն առն 'ի յետին գալուստ քրիստոսի, զի մինչ առնէ գալ՝ և ո՛չ գայ։ 'Ի սոցանէ մանաւանդ ժուժկալել պատուիրէ. և ասացեալ մի՛ լինել կարճամիտ վ̃ն ժամանակաց. զի Ա̃յ ժամանակք ուրիշ է համարեալ առաջի Տ̃ն. այլ մի օրն իբրև հազար ամ լինել, և հազար ամն իբրև մի օր. միայն պատրաստ առնէ եղերուք առաջ Տ̃ն։ Զայսոսիկ ասացեալ՝ ցուցանէ և պատուիրէ զգուշանալ ամենեցուն նմա բարւոք գործովք. և ասելով զոր յառաջ ասացելոց գրեալսն էն, և մի՛ ընդունել զորս ոչ ընդունին զնոսա. զի զԱ̃ծային գիրս անարգեն նոքա։ Յիշեցուցանէ և վարդապետէ առ ա̃մ Ա̃ծային գիրս կանխել, և գիտել զգործս եղելոցն. և պատուիրէ մի անկանել 'ի զգուշութե̃ հաւատոյ։ և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք Բ. Թղթոյն Պետրոսի։

ա. Վ̃ն կոչման հաւատովք՝ գործովք առաքինութե̃ հաստատելոյ առ յոյս հանդերձելոցն բարութե̃ց։
բ. Պատուէր առ 'ի յիշատակէ վարդապետութե̃ն՝ յետ իւր վախճանելոյն. և թէ զձայն 'ի Թաբօր լերինն լուաւ զվկայութիւնն Ա̃յ վասն Ք̃ի։
գ. Կանխասացութի̃ խաբէութե̃ որ հասանիցէ 'ի վերայ հերձուածողաց, և ամպարշտութե̃ նոցա՝ և պատժոց հանդերձելոց։
դ. Երկրորդութե̃ լսելեաց գործոց մարդոց հեշտասիրաց։ ե. Յորում թէ յանկարծահաս գալոց է Ք̃ս 'ի վախճանի աշխարհիս. և եթէ պատրաստական գտանել ամենայն առաքինութե̃ք։

ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ԳԼ. Ա.

1 ՇՄԱՒՈՆ ՊԵՏՐՈՍ ԾԱՌԱՅ դբ
և առաքեալ Յ̃ի Ք̃ի, որոց հանգիտապա-
տիւ մեզ հասէք հաւատոց յարդարութի̃
2 Ա̃յ մերոյ և փրկչին Յ̃ի Ք̃ի։ * Շնորհք ը̃ ձեզ՝ և խա-
ղաղութի̃ բազմասցի, գիտութբ̃ն Ա̃յ՝ և Յ̃ի Ք̃ի Տ̃ն մերոյ։
3 * Որպէս Ա̃մ ինչ մեզ՝ իւրոյ Ա̃ծեղէն զօրութե̃ն առ Ա
'ի կեանս և Ա̃ծպաշտութի̃ շնորհեալ. 'ի ձեռն գիտու-
թե̃ն այնորիկ որ կոչեացն զմեզ յիւր 'ի փառսն և 'ի
4 վայելչութի̃։ * որովք մեծամեծքն և պատուականք աւե-
տիք պարգեւեալ են մեզ. զի նոքիմբք Ա̃ծեղէն բնութե̃ն
հաւատոցն լինիցիմք հաղորդակիցք, փախուցեալք 'ի
5 ցանկութե̃ց աշխարհիս և յապականութե̃ց։ * Եւ սմին այս-
միկ զԱ̃մ փոյթ 'ի մէջ առեալ՝ ձերովքն հաւատովք
մատակարարիջի՛ք զառաքինութի̃ն, և առաքինութբ̃ն ըզ-
6 գիտութի̃, * և գիտութբ̃ն զժուժկալութի̃, և ժուժ-
կալութբ̃ն զհամբերութի̃, և համբերութբ̃ն զԱ̃ծպաշ-
7 տութի̃, * և Ա̃ծպաշտութբ̃ն զեղբայրսիրութի̃, և եղ-
8 բայրսիրութբ̃ն զսէր։ * Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ
և 'ի սոյն յաճախեալ, ո̃չ դատարկս և անպտուղս հաս-
9 տատիցեն զձեզ 'ի Տ̃ն մերոյ Յ̃ի Ք̃ի գիտութի̃ն։ * Իսկ
յոր ո̃չն իցեն սոքա մերձ, կոյր է և զաչացու. 'ի մո-
ռացօնս դարձուցեալ զսրբութի̃ առաջնոց իւրոցն յան-
10 ցանաց։ * Վասն որոյ եղբարք՝ առաւել փութասջի՛ք
զի բարեացն գործովք հաստատուն զձեր կոչումն և
զընտրութի̃ պահիցէք։ Զայս արարեալ՝ ո̃չ երբէք յան-
11 ցանիցէք։ * զի այսպէս առատապէս շնորհեսցի ձեզ
մուտ 'ի յաւիտենական արքայութի̃ Տ̃ն մերոյ և փրկչի
12 Յ̃ի Ք̃ի։ * Որով պատրաստիցեմ միշտ ձեզ յիշեցու- դգ
ցա-

այլ։ (4) Ոմանք. Յերեւել հովուապետին . . փառացն զպսակ։ (5) Ոմանք. Նոյնպէս և երիտա՛՛ . . . ամենեսին . . զխոնարհութի̃ ունիցիք։ (8) Ոմանք. Եւ սկեցէք . . . եթէ զո՞ կլա՛՛։ (8) Յօրինակին գրեալ էր՝ զի ոսոսխն ձեր։ որ միւ ըստ ուղղականին էդաւ, ոսոխն։ (9) Օրինակ մի. Որով 'ի դիմի հարկա՛՛ . . . յաշխարհի յանձին կալեալ։ (9) Ոմանք. Յաշխարհի յանձինս կատարել։ (10) Ոմանք. Որ և կոչեաց զձեզ յիւր յաւիտենական փառսն յ̃սի ք̃սի . . նա կազդուրացուսցէ։ (11) Ոմանք յաւելուն. Յաւիտեանս. ամէն։ (12) Ոմանք. Սիղուանոսի, կամ սիւղիանոսի . . ո̃չ և կարծեմ . . գրեցի առ ձեզ . . և 'ի վերայ այսորիկ. կամ, սորին վկայել . . շնորհք Ա̃յ է՝ որ հաստատեալ կացէք. կամ, կացջուք։ (13) Ոմանք. Ընտրելակից եկեղեցին է։ (14) Ոմանք. Սրբութե̃։ Շնորհք ընդ ձեզ ամենեսին։

* 'Ի վախճանի՝ ոմանք դնեն. Պետրոսի թուղթս գրեցաւ 'ի հռովմէ։ Տունք. ճկէ̃։ և ոմանք. Կատարումն ա̃լ առաջին թղթոյն պետրոսի։ զորոյ զանց առնէ օրինակս մեր ընդ այլոց ոմանց օրինակաց։

Գլ. ա. (1) Ոսկան. Սիմոն պետրոս։ (1) Ոմանք. Եւ փրկչին մերոյ յ̃սի։ (3) Օրինակ մի. Մեզ իւրով Ա̃ծային իմաստութբ̃ն առ 'ի . . շնորհել 'ի ձեռն։ (3) Ոմանք. Զօրութե̃ն 'ի կեանս և յԱ̃ծպաշտութե̃ . . զձեզ յիւր փառսն և վայելչութե̃։ (4) Ոմանք. Որով մեծա՛՛ . . . բնութե̃ լինիցիք հաղոր՛՛։ (4) 'Ի բնաբն Ա̃յնի. Բնութե̃ն հաւատոյն լինի՛՛։ զոր և ոմանք 'ի լուսան. նշանակեն։ (5) Ոմանք. Եւ 'ի սմին այսմիկ . . ձերովք հաւատովքն մատակարարեսջիք զառաքինութե̃։ (8) Ոմանք. Յանձն կալեալ. և 'ի սոյնս յաճախ՛՛ . . զձեզ հաստատիցեն. յ̃ի ք̃ի 'ի գիտութե̃ն։ (8) 'Ի լուսան. 'Ի Տ̃ր՝ գիտութե̃ն. նշանակի, գալուստն։ (9) Ոմանք. Զսրբութի̃ն առաջնոց։ (10) Ոմանք. Եւս առաւել փութասջիք՝ բարեացն գոր՛՛։ (11) Ոմանք. Արքայութի̃ն Տ̃ն մերոյ և փրկչին յ̃սի ք̃սի. որում փառք յաւիտեանս։ (12) Ոմանք. Որով պատրաստեցայց միշտ յիշե՛՛ . . . ճշմարտութե̃ն

ցանել վասն այցին, առաւել ևս գիտակացն և հաս-
տատելոցն՝ եկեալ հասեալ ճշմարտութեն :
Բ * Քանզի խրատուս համարիմ մինչդեռ եմ 'ի մարմնի 13
աստ՝ զարթուցանել զձեզ յիշատակօք : * Գիտեմ թէ 14
վաղվաղակի է լինելոց մերկանալ յինէն մարմնոյս • որ-
պէս և տր̃ մեր յս̃ քս̃ եցոյց ինձ : * և փութամ ձեռնիմ 15
միշտ զձեզ յորդորել • զի յետ իմոյ ելանելոյ յաշխար-
հէս՝ առնիցէք զյիշատակս այսոցիկ : * Քանզի ոչ ե- 16
թէ պաճուճե̃լ ինչ առասպելեաց զհետ երթեալ ցու-
ցաք ձեզ զտն̃ մերոյ յս̃ի քս̃ի զզօրութի̃ և զգալուստն •
այլ մեզէն եղեալ ականատեսք նր̃ մեծութե̃ն : * Քանզի 17
առեալ յայ̃ և 'ի հօրէ զփառս և զպատիւ • յեկեալ յայն-
պիսի բարբառոյ՝ մեծվայելչութե̃ փառաց անտի • Ե-
թէ դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ : * Եւ զայս 18
բարբառ մեք իսկ լուաք եկեալ յերկնից՝ որ ընդ նմա
իսկ էաք 'ի սր̃բ լերինն : * Եւ ունիմք հաստատագոյն 19
զբանն մարգարէականն • որում եթէ անսայցէք՝
բարւոք առնէք • իբրև ճրագի որ տայցէ լոյս 'ի խա-
ւարչին տեղւոջ, մինչև տիւն լուսաւորեսցէ, և ա-
րուսեակն ծագեսցէ 'ի սիրտս ձեր :
Գ * Բայց նախ՝ այսմ գիտակ լինիջիք • զի ամենայն մար- 20
գդ գարէութիւն իւրոց գրոց լուծումն ոչ ունի : * քանզի 21
ոչ եթէ ըստ կամաց մարդկան տուաւ մարգարէութի̃
երբեք, այլ 'ի հոգւոյն սր̃յ կրեալք՝ խօսեցան մար-
դիկ այ̃ :

ԳԼ. Բ.

Ի լինէին և սուտ մարգարէք 'ի ժողովրդեանն, ոպ̃ և 1
այժմ 'ի ձեզ լինիցին սուտ վարդապետք • որք սպ-
րդեալք մուծանեն հերձուածս կորստեան, և զոր տր̃
գնեաց զնս̃ ուրացան • ածեն 'ի վերայ անձանց զարա-
գահաս կորուստ : * Եւ բազումք անկեալ երթիցեն 2
զհետ նց̃ անառակութեանցն • վս̃ որոյ ճշմարտութե̃ն ճա-
նապարհ հայհոյեսցի : * և ագահութե̃ մտացածին բա- 3
նիւք առնիցեն զձեզ վտարանդիս : որոց դատաստանն
'ի բնէ ոչ դատարկանայ, և կորուստ նց̃ ոչ նանիր հա-
ցէ : * Զի եթէ 'ի հրեշտակսն յանցուցելոց այ̃ ոչ 4
խնայեաց, այլ խաւարին կապանօք արկեալ 'ի տարտա-
րոսն՝ ետ պահել 'ի դատաստան : * Նա՝ և ոչ իսկզբանն 5
աշխարհին խնայեաց • բայց զութերորդն զնոյ՝ զար-
դարութե̃ն քարոզ, պահեաց 'ի ջրհեղեղէ աշխարհի՝
ամպարշտելոցն ածեալ : * և զքաղաքս սոդոմացւոց 6
և գոմորացւոց դարձուցեալ յաճիւն՝ դատեցաւ, օրի-
նակ առ յապայ ամպարշտելոցն կացուցանէր : * Եւ 7
զարդարն ղովտ ձանձրացեալ յանկարգ գիջութե̃ գը-
նացից՝ փրկեաց • * քանզի ականատես և ականջալուր 8
արդարն բնակեալ 'ի մէջ նց̃, որ ըստ օրէ զիւր սուրբ-
9 ոգին՝ նոցա անօրէն գնացիւքն տանջէր : * Գիտէ տր̃ գէ
զածապաշտս փրկել 'ի փորձութէ̃, և զանօրէնս պա-
10 հել 'ի տանջանս աւուրն դատաստանի : * մանաւանդ՝
որ զհետ մարմնոյ պղծալից ցանկութեց լիցեն երթեալ •
արհամարհօղք տէրութե̃ն, ժպիրհք, յանդգնունք, չզան-
11 գիտեն զփառսն հայհոյել : * ուր հրեշտակք զօրութե̃
և կարողութե̃ քան զնս̃ մեծամեծք՝ չածեն զնոքօք 'ի
12 տն̃է զհայհոյութեն դատաստան : * Այլ սոքա իբրև
զանխօս անասունս ըստ բնածին բարուցն յեղծումն և
յապականութի, որոց չէ̃ն գիտակ, հայհոյեն յապա-
13 կանութե̃ իւրեանց, և ապականեսցին՝ * տանջեալք 'ի
վարձուցն անիրաւութե̃ • որ ցանկութի զաւուրն փափ-
կութի համարին • բծկանք, արատաւորք, փափկացեալք
'ի պատիրս իւրեանց • ընկեալ ձեզ խրախճանակիցք :
14 * աչս ունին հանդգնս պոռնկաց՝ անդադարս 'ի մե-
ղաց, պատրեն զանձինս յողդողդաց • որ ունին սիրտ
15 հարեալ զագահութե̃, մանկունք անիծից : * Թողեալ
զուղորդ ճանապարհն՝ մոլորեցան • զհետ երթեալ ճա-
նապարհին բաղաամայ բէովրեայ, զվարձս անիրաւութե̃
16 սիրեցին : * որ կշտամբանս իւրոյ անօրէնութե̃ն ստա-
ցաւ զէշն անխօսուն • մարդկեղէն բարբառովն բար-
17 բառեալ՝ արգել զմարգարէին զանօրէնութին : * Այս-
պիսիքն են աղբիւրք անջրդիք. և մէգք վարեալք 'ի մըրր-
կէ • որոց աղջամուղջք խաւարին յաւիտեան պահեալ
18 կան : * Մեծաբանս սնոտեաց բարբառեալ պատրեն
գիջութե̃ք անառակ ցանկութե̃ք մարմնոյ, զայնոսիկ
որ սատոյգ փախչիցին յայնցանէ՝ որ 'ի մոլորութեն շըր-
19 ջիցին : * Նոցա ազատութի խոստանան, և ինքեանք ապա-
կանութե̃ն ծառայք են : զի որով իւիք և յաղթիցի ոք,
20 նորին և ծառայէ : * Զի եթէ փախուցեալք 'ի պղծ-
ծութեց աշխարհի, գիտութե̃ տն̃ մերոյ և փրկչին յս̃ի
քս̃ի, և դարձեալ ընդ նոյնս շաղեալք պարտիցին, ե-
21 ղիցի նց̃ վախճանն չար քան զառաջինն : * Զի լաւ էր
նց̃՝ թէ բնաւ չէր իսկ ծանուցեալ զարդարութե̃ն ճա-
նապարհ • քան զի ծանեան՝ և յետս կացին 'ի սր̃բ պա-
22 տուիրանէն որ նոցա աւանդեցաւ : * Եկեալ 'ի դէպ
նոցա ճշմարիտ առակն զգօնութե̃, եթէ շուն դառ-
նայ անդրէն 'ի փսխած իւր, և խոզ լուացեալ՝ ընդ
տիղմն թաւալեալ :

ԳԼ. Գ.

1 Ո այս ձեզ սիրելիք՝ երկրորդ թուղթ գրեմ • որով Դ
զարթուցից 'ի յիշատակ զհաստատուն միտս ձեր •
2 * յիշել զյառաջագոյն ասացեալ պատգամս 'ի սր̃ց մար- դւ
գարէից, և յառաքելոցն ձերոց՝ զպատուէրս տն̃ և
փրկ-

---

(14) Ոմանք. Գիտեմ եթէ վաղ''... որպէս տր̃ մեր : (15) Ոմանք. Զի և յետ իմոյ է'' : (16) Յօրինակին չիք • Քանզի ոչ եթէ • այլ 'ի լուս'' • նշանակէր 'ի ներքս բերել, համաձայն այլոց : (16) Ոմանք. Պաճուճեալ ինչ առասպելաց : (16) Ոսկան • Զհետ երթալ ցու'' : (17) Ոմանք • Առեալ յայ̃ հօրէ • • եկեալ այնպիսի բարբառ 'ի մեծ վայելչութէ • • ընդ որ ես հաճեցայ : (19) Ոմանք. Զբանն մարգարէական • որում թէ ան''... որ տացէ լոյս ... ծագեսցէ 'ի սիրտս մեր : (20) 'ի լուս'' • Լուծումն ոչ լինի : համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (21) Ոմանք. Ըստ մարդկան մտաց տուան մարգարէութիք երբեք • • կրեալ խօսեցան :

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Լինիցին 'ի ձեզ ... սպրդեալ մուծանել հեր''.. և զոր տրն գնեաց, զնս̃ ուրացեալ • • անձանց իւրեանց զերագահասն կո'' : (1) 'ի լուս'' • Մուծանիցեն հերձ • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (2) Յօրինակին • Եւ բազումք անկեալ : (3) Ոմանք. Եւ ագահութէ • • զձեզ վտարանդի ... և կորուստն նոցա ոչ նիրհեսցէ • կամ, նիրհէ : (4) Ոմանք. 'ի հրեշտակսն յանցեալս • • այլ խաւարային կապանօքն • • պահել 'ի դատաստանի : (5) Ոմանք. Աշխարհի խնայ'' : (6) Ոմանք. Սոդոմայեցւոց և զգոմո''... առ յապա եղելոցն : (8) Ոմանք. Եւ ականջալուր արդարն բնակեալ էր 'ի մէջ : (8) Ոսկան • Զիւր զսր̃բ հոգին՝ նց̃ ա'' : (9) 'ի լուս'' • Եւ զանիրաւս պահել • համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (10) Բզ̃ք • Պղծալից ցանկութեց : (11) Ոմանք. Զօրութե̃ք ... զհայհոյութե̃ : (12) Ոսկան • Որոց չէնն տեղեակ, հայհոյ'' : (13) Ոսկան • Որք զցանկութի զաւու'' : (14) Ոմանք • Հանդգոյն պոռնկաց • • պատրեալ զանձինս յողդողդաց ... զագահութէ : (14) Ոսկան • Պատրել զանձինս ... հարեալ զագահութե̃ : (15) Ոմանք. Զուղղորդ ճանապհն ... բաղաամայ բէովրեան • կամ, բեորեան : Ոսկ ոսկան • Բաղաամայ բէօրեանց : (16) Ոմանք • Եւ կշտամբանս իւրոյ անիրաւութե̃ն : (17) Ոմանք. Այնպիսիքն են աղբեւրք ան'' : (18) Ոմանք. Քանզի մեծաբանս սնոտեաց ... գիճութե̃ ցան'' ... որ սատոյգ փախ'' : (18) 'ի բնաբ'' չիք • Գիջութե̃ք անառակ ցանկութե̃ք : Ոսկ և ոմանք • Գիջութե̃ք անառակութե̃ք մարմ'' : (19) Ոմանք. Որով իւիք յաղ''... և ծառայ է : (20) Ոմանք. Փախուցեալք 'ի ցանկութեց աշխարհիս այսորիկ և յապականութեց, գիտութե̃ն ... շաղախեալք պարտիցին : (20) Բզ̃ք • Եղև նց̃ վախ'' : (21) Ոմանք. Եթէ բնաւ իսկ չէին • • զարդարութե̃ ճնպհն, քան թէ ծանեանն ... որ նոցայն աւ'' : (22) Ոմանք • Ճշմարիտ առակին զգօնութե̃՝ թէ շուն • • ընդ տիղմ թա'' :

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Զարթուցից 'ի յիշատակէ • կամ, յիշատակաւ զհաստա'' : (2) Ոմանք • Յիշել զյառաջասաց պատգամս 'ի սր̃ցն մար'' :

փրկչին: * Բայց զայս նախ գիտասջիք, զի յաւուրս 3
յետինս եկեսցեն արհամարհօղք՝ այպանօղք, որ ըստ
ինքեանց ցանկութեանցն գնայցեն. * և ասիցեն՝ ո՞ւր են 4
աւետիք գալստեան նր. զի յորմէ հետէ հարքն ննջե-
ցին՝ ամ ինչ նոյնպէս կայ միայն ի սկզբանէ արարածոց:
* Եւ զայն մոռացեալ իցէ նց՝ որք զայն կամին. և 5
թէ երկինք՝ եղեն ի սկզբանէ, և երկիր՝ 'ի ջրոց, և
ջուրք՝ հաստատեալ կան բանիւն այ. * վն որոյ երբեմն աշ- 6
խարհ ջրհեղեղաւ ապականեալ կորեաւ: * Եւ այժմ 7
երկինք և երկիր նովին բանիւ գանձեալ են. հրոյ պա-
հեալք յօրն դատաստանի, և կորստեան ամպարիշտ
մարդկան: * Եւ այս ևս մի լիցի 'ի ձէնջ ծածկեալ 8
սիրելիք, զի մի օր տն իբրև զհազար ամ է, և հազար
ամ իբրև զմի օր: * Ո՛չ յամեցուցէ տր զաւետիսն՝ 9
ոպ ոմանք յամրն համարին, այլ երկայնամիտ լինի առ
ձեզ. քանզի ոչ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենե-
գ է ցուն հասանել յապաշխարութիւն: * Այլ եկեսցէ օր 10
տն իբրև զգող. յորում երկինք տագնապաւ անցցեն,
և բնութիւնք հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ միան-
գամ 'ի նմա գործք գտանիցին: * Եւ 'ի լուծանել այսո- 11
պէս այսր ամի, որպիսի՞ ինչ պարտ իցէ ձեզ գտանել.
այլ սուրբ և ածպաշտ կարգաւ՝ ակն ունել, * և 12
փութալ հասանել գալստեան աւուրն տն. յորում եր-
կինք հրայրեացք լուծանիցին, և բնութիւնք հրդեհեալ
հալիցին: * Նորոց երկնից՝ և նորոյ երկրի ըստ աւե- 13
տեացն հայեցեալ սպասեմք. յորս արդարութիւն բնա-
կէ: * Վասն որոյ սիրելիք՝ այսոցիկ սպասեալ, փոյթ 14
յանձին ունիջիք՝ անբիծք և անարատք գտանել նմա
'ի խաղաղութիւն. * և զտն երկայնմտութիւն՝ փրկութիւն 15
համարեսջիք: Զոր օրինակ և սիրելի եղբայրն մեր պաւ-
ղոս, ըստ շնորհելոյ իմաստութեանն նմա յայ՝ գրեաց ձեզ.
* որպէս և յամ իսկ թուղթսն խօսի վն այսոցիկ. յորս 16
գտանի ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսումնքն և
յողդողդքն կամակորեն. ոպ և զամենայն իսկ գիրս առ
ինքեանց անձանցն կորուստ: * Դուք այսուհետև սի- 17
րելիք՝ իբրև զկանխագէտս զգուշասջիք, զի մի անա-
ւակ մոլորութեամբ զգածեալք՝ անկանիջիք յաստեաց
հաստատութենէն: * Աճեցէք շնորհօք և գիտութեամբ տն 18
մերոյ և փրկչին յսի քսի: Նմա փառք՝ և այժմ և յօրն
յաւիտենից. ամէն: Տունք. ՃԾԴ:

---

(3) Յոմանս ձեռ. Զայս նախ գիտ՛՛: (5) Ոմանք. Որ զայսն կամիցին . . . և երկիրս 'ի վր ջրոց. և ջուրք հաստատեալ կայ բանիւն: (5) Յօրինակին ձեռ. Հաստատեալ կան բա՛՛՛: (6) Ոմանք. Երբեմն աշխարհս: (7) Ոմանք. Գանձեալ կան: (8) Յօրինակին. Եւ այժմ մի լիցի: (8) Ոմանք. Եւ այս մի ևս լիցի . . . և հազար ամն իբ՛՛: (9) Բազ. Յամր համարին: (9) Ոմանք. Լինիցի առ ձեզ . . այլ զի ամենեցուն հասանել յա՛՛: (10) Ոմանք. Տագնապաւ անցանեն. կամ, անցանիցեն . . . և որ 'ի նմ գործք ըստգտանիցին: (11) Ոմանք. Եւ լուծանել այսպէս այսմ ամի, ոպ ինչ պարտ է ձեզ . . . կարգաւք ակն ունել: (12) Յօրինակին. Հրարեացք լուծա՛՛: (12) Ոմանք. Հրդեհեալ լուծցին: (13) Ոմանք. Նորոց երկնից . . հայեցեալ սպասիցեմք: (14) Ոմանք. Այսոցիկ սպասելոց փոյթ յանձին ունիցիք ամբիծք և անարատք երևել նմա: (15) 'Ի լուս՛՛. Համարիջիք. համաձայն ոմանց: (15) Ոմանք. Ըստ շնորհելոյ նմա իմաստութեան գրեաց ձեզ: (16) Ոմանք. Յամենայն իսկ 'ի թուղթսն . . յորս գտանի ինչ դժուարիմաց, զոր անուսքն և յողդյողդքն: (16) Օրինակ մի. Յորս գտանի ոչինչ դժուարիմաց, զոր անյոյսքն և յող՛՛: Որ ոսկան. գտանիլն ոչ ինչ դժուարիմացք: (16) Յօրինակին ձեռ. Անուսումնքն և յողդողդքն կամա՛՛: (17) Ոմանք. Անկանիցիք յաստեաց: (17) Ոսկան. Յաստեացս հաստատութենէ: (18) Յօրինակին ձեռ. Տն մերոյ, և փրկչին յսի . . . փառք և այժմ: (18) Ոմանք. Այժմ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

* 'Ի հնագոյնս ոմանք. Կատարումն երկրորդ թղթոյն պետրոսի: այլ Բազմք՝ համաձայն մերումս ոչինչ նշանակեն բաց 'ի Ոսկանեանց օրինաց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջին Թղթոյն Յովհաննու:

Բանիւք և յովհաննէս որ զաւետարանն գրեաց, նա՛ և զայս առաքէ թուղթ. յիշատակելով զհաստատութեանն 'ի քս: Եւ յառաջագոյն իբրև յաւետարանին՝ սոյնպէս և 'ի թուղթս յայս աստուածաբանէ զբանին, ցուցանելով զնա միշտ լինել ընդ այ: և ուսուցանէ զհայր լոյս գոլ, զի այսպէս գիտիցեմք և զբանն՝ լոյս ճառագ 'ի նմանէ լինել: Աստուածաբանէ և պարզ՝ մի նոր լինել զխորհուրդս զոր առ մեզ. այլ ի սկզբանէ և միշտ լինել զնա: և այժմ երևեալ քս, որ է կեանք յաւիտենականք և աստ ճշմարիտ. և զգաստմամբ իւրոյ գալստեանն և երևման եղելոյ՝ առէ լինել զայս յաղագս աւերելոյ զգործս սատանայի, և ազատելոյ զմեզ 'ի մահուանէ. գիտել մեզ զհայր և զորդի նորա զքս մեր յս քս: Գրէ առ ամ հասակս, առ մանկունս, առ երիտասարդս, առ ծերս, թէ աստ գիտելի եղև. այսուհետև սատանայական ներգործութեան յաղթեալ լինի՝ խափանելով մահու: այսպէս առաքեալ ամ թղթովս յաղագս սիրոյ ուսուցանէ, խմելով մեզ զմիմեանս սիրել. և ցուցանէ թէ զմիմեանս սիրելն բարւոք է. զի և քս սիրեաց զմեզ: Պարզէ յաղագս զանազան երկիւղի և սիրոյ, և որդւոցն այ և որդւոց սատանայի. և յաղագս մեղաց որ մահու չափ են, և որ ոչ այնպէս. և զզանազանութիւն ոգւոց՝ այնու բաժանէ, թէ ո՛ր ոգի առ 'ի յայ է, և ո՛ր 'ի մոլորութենէ. և յորժամ ճանաչեմք որդիս այ գոլ զմեզ, և յորժամ սատանայի. և յաղագս ո՛ր մեղաց պարտ է մեզ աղօթս առնել 'ի վերայ մեղուցելոյն, և յաղագս որո՛յ ոչ է պարտական աղօթս առնել: և զի որ ոչ սիրէ զեղբայրն, ո՛չ է 'ի քս կացմանն. և ո՛չ կարասցէ ասել թէ քսի է: Ցուցանէ և զմիութիւն որդւոյ ընդ հօր. և թէ որ ուրացեալ է զորդի, և ոչ զհայր ունի: Իրարէ և 'ի թուղթս յայս ասելով և զնեռին նեռինն լինել, թէ որ ասէ՝ թէ ոչ է յս քս որդի այ, յայտնի ցուցանէ թէ սուտ է կատարեալ: Խրատէ թղթովս՝ մի զերծամել հաստատցելոց 'ի քս, և թէ ատեսցին յաշխարհէ, այլ իբրև դաւ մանաւանդ. զի ատելութի աշխարհիս ցուցանէ զհաստատցեալն եղեալ յաշխարհէ, և եղեալ այնուհետև յերկինս արքայութին: Եւ 'ի կատարումն թղթոյս՝ դարձեալ յիշատակէ ասելով, թէ որդին այ կեանք է յաւիտենական և աստ ճշմարիտ, և զի զնա ծառայեսցուք, և նմ աղաւեսցուք, և պահեսցուք զանձինս 'ի կռոց:

Գլուխք ա. Թղթոյն Յովհաննու:

ա. Աւետարանական աստուածութիւն վն քսի: ա. Յորում վն խոստովանութեան և վն զգուշութեան առ 'ի չմեղանչելոյ. և եթէ պահպանութիւն պատուիրանացն այ զգիտութիւն հաստատէ: բ. Վն սիրոյ՝ ատելոց որոյ լինելն անպարշտութիւն է: ա. Յորում խրատ վն չնորհաց ըստ իւրաքանչիւր հասակաց: բ. Վն հրաժարելոյ յաշխարհի սիրոյ: գ. Վն սուտ եղբարց աստուածոց, և եթէ 'ի քս աստուածութիւն է հօր դաւանութիւն, քանզի և հօր խոստովանութիւն՝ որդւոյ աստուածութիւն է: ա. Յորում վն աստեղէն և հոգևոր շնորհաց որդւութիւն առ 'ի յասուոյ 'ի գիտութիւն այ. և եթէ որ 'ի քսէ է՝ հեռի է 'ի մեղաց, և որ մեղանչէն 'ի սատանայէ է:

դ. Վն սիրոյ որ առ ընկերն, և առաքինութիւն խնամոց: ա. Յորում վն մտաց բարեաց 'ի համարձակ յայ քսի: բ. Վն ընդունելութեան հոգւոյն և զատանութեան ոգւոյն մարդանալոյն:

ե. Վն եղբայրսիրութեան յաստուածութիւն:

զ. Վն աստուածութեան որդւոյ 'ի ծնողէ հօր: ա. Եւ վասն նշանութեան հոգւոյն և ջրոյ, հաստատելոյն յս քսի 'ի կենաց:

է. Վն պատուիրան լինելոյ եղբօր յանցուցելոյ աղօթիւք: ա. Եւ վասն մեղանչելոյ: ը. Վասն աստուածութեան որդւոյ ճշմարտին այ: ա. Յորում վասն հեռանալոյ 'ի դիւական պաշտամանց:

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ. Ա.

Ա ե ա ՈՐ ԷՐՆ Ի ՍԿԶԲԱՆՆ Է․ ԶՈՐմէ 1
լուաքն, որում ականատեսն իսկ եղեաք․
ընդ որ հայեցաքն, և ձեռք մեր շօշափեցին
'ի վերայ բանին կենաց։ * Եւ կեանքն յայտնեցան, 2
և տեսաք․ և վկայեմք, և պատմեմք ձեզ ըզյաւիտենական
կենացն, որ էրն առ հօր՝ և երևեցաւ
մեզ։ * Զոր տեսաքն և լուաք՝ պատմեմք և ձեզ, զի 3
և դուք հաղորդութիւն՝ ունիցիք ընդ մեզ․ և մեր հաղորդութիւն
իցէ ընդ հօր և ընդ որդւոյ նորա յ͞ի
ք͞ի։ * Եւ զայս գրեմք ձեզ, զի ձեր ուրախութիւն 4
կատարեալ իցէ։ * Եւ այս են աւետիք զոր լուաք առ 5
'ի նմանէ՝ և պատմեմք ձեզ․ զի ա͞ծ լոյս է, և խաւար
'ի նմա չիք, և ոչ մի։ * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ հաղորդութիւն 6
ունիմք ընդ նմա, և 'ի խաւարի շրջիցիմք, ստեմք՝
և ոչ առնեմք զճշմարտութիւն։ * Իսկ եթէ ընդ լոյս 7
գնայցեմք՝ ո͞պ նա 'ի լոյս է, հաղորդութի͞ն ունիմք ը͞ն
միմեանս․ և արիւնն յ͞ի որդւոյ նորա սրբեսցէ զմեզ
յա͞մ մեղաց․ * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեղս ինչ մեք ոչ 8
ունիմք, զանձինս խաբեմք․ և ճշմարտութի͞ն 'ի մեզ ոչ գոյ։
* Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատարիմ 9
է նա՝ և արդար՝ առ 'ի թողուլ մեզ զմեղս մեր, և
ե բ սրբել զմեզ յա͞մ անիրաւութենէ։ * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ 10
ոչինչ մեղաք, սուտ առնեմք զնա․ և բանն ն͞ր ոչ է 'ի մեզ։

ԳԼ. Բ.

Որդեակք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի մեղիցէք․ և եթէ 1
մեղիցէ ոք, ունիմք բարեխօս առ ա͞ծ զյ͞ս ք͞ս՝
զարդարն և զանարատ։ * և նա է քաւութի͞ն մեղաց մերոց․ 2
և ոչ եթէ մերոցն միայն՝ այլ ա͞մ աշխարհի։ * Եւ 3
յայսմիկ գիտեմք՝ եթէ ծանեաք զնա, եթէ զպատուիրանս
ն͞ր պահիցեմք։ * Որ ասիցէ՝ եթէ ծանեայ զնա, 4
և զպատուիրանս ն͞ր ոչ պահիցէ, սուտ է, և ճշմարտութի͞ն
'ի նմա ոչ գոյ։ * Իսկ որ պահէ զբան ն͞ր, արդարև 5
'ի նմա է կատարեալ սէրն ա͞յ։ այսուիկ ճանաչեմք՝
եթէ 'ի նմա եմք։ * Որ ասիցէ 'ի նմա բնակել, 6
այնպէս պարտի գնալ՝ որպէս նա՛յն գնաց։
Բ ե գ * Սիրելիք՝ ոչ եթէ նոր պատուիրան ինչ գրեմ ձեզ, 7
այլ զհին պատուիրանն՝ զոր իսկզբանէ ունէաք․ և հին
պատուիրան՝ բանն է զոր լուարուք։ * Դարձեալ նոր 8
պատուիրան գրեմ ձեզ՝ որ է ճշմարիտ 'ի նմա և 'ի
ձեզ․ զի խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարիտ արդէն
9 իսկ երևի։ * Որ ասէ եթէ 'ի լոյսն իցէ՝ և զեղբայր
10 իւր ատիցէ, սուտ է՝ և 'ի խաւարի է տակաւին։ * Որ
սիրէ զեղբայր իւր, 'ի լոյս բնակէ՝ և գայթագղութի͞ն
11 'ի նմա չիք։ * Իսկ որ ատեայ զեղբայր իւր՝ 'ի խաւարի
է, և ընդ խաւար շրջի․ և ոչ գիտէ յո՛ երթայ, զի
12 խաւարն կուրացոյց զաչս ն͞ր։ * Գրեմ ձեզ որդեակք,
զի թողեալ են ձեզ մեղքն ձեր՝ վասն անուան նորա։
13 * Գրեմ ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն՝ որ իսկզբանէն։
Գրեմ ձեզ երիտասարդք, զի յաղթեցէք դուք
14 չարին։ * Գրեցի ձեզ մանկունք, զի ծանեայք դուք
զհայրն։ Գրեցի ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն
որ իսկզբանէն։ Գրեցի ձեզ երիտասարդք, զի էք դուք
հզօրացեալք, և բանն ա͞յ 'ի ձեզ բնակէ, և յաղթեցէք
15 դուք չարին։ * Մի՛ սիրէք զաշխարհս, և մի որ ինչ
16 յաշխարհի է։ * եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է 'ի նմա
սէր հօր։ Զի ա͞մ որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութի͞ն է
մարմնոյ, և ցանկութի͞ն է աչաց, և ամբարտաւանութի͞ն
աստի կենացս․ որ չէ առ 'ի հօրէ՝ այլ յաշխարհէ
17 աստի է։ * և աշխարհս անցանէ՝ և ցանկութիւն․
իսկ որ առնէ զկամս ա͞յ՝ մնայ 'ի յաւիտեան։
18 * Որդեակք յետին ժամանակ է, և ո͞պ լուարուք՝ եթէ
նեռն գալոց է, և արդէն իսկ նեռինք բազումք եկեալ
են, որով մարթեմք իմանալ՝ եթէ յետին ժամանակ է։ Գ ե դ
19 * Առ 'ի մէնջ ելին, այլ ոչ էին 'ի մէնջ․ զի եթէ 'ի
մէնջ էին՝ ապա առ մեզ մնային․ այլ զի յայտնի լինիցին՝
20 եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա 'ի մէնջ։ * Եւ դուք
21 օծութի͞ն ունիք առ 'ի սրբոյն, և գիտէք ամենեքին։ * Ո՛չ
գրեցի ձեզ՝ եթէ ոչ գիտէք զճշմարտութին, այլ եթէ
գիտէք զնա․ և եթէ՝ զի ա͞մ ստութի͞ն ոչ է 'ի ճշմարտութենէ
22 անտի։ * Իսկ ո՛ իցէ սուտ, եթէ ոչ՝ որ ուրանայ
եթէ յ͞ս չէ ք͞ս։ Նա՛ իսկ է նեռն, որ ուրանայ
23 զհայր և զորդի։ * Ամենայն որ ուրանայ զորդի, և
ոչ զհայր ընդունի․ որ խոստովանի զորդի, նա և ըզհայր
24 ընդունի։ * Դուք՝ զոր լուարուքն իսկզբանէ՝
'ի ձեզ բնակեսցէ․ զի եթէ 'ի ձեզ բնակեսցէ զոր իսկզբանէն
լուարուք, և դուք յորդին և 'ի հայր բնակեսջիք։
25 * Եւ այս են աւետիքն՝ զոր աւետարանեաց նա
26 մեզ՝ զկեանսն յաւիտենականս։ * Զայս գրեցի ձեզ, ե ե
27 զի մի՛ ոք զձեզ մոլորեցուցանիցէ։ * և դուք օծութին՝
զոր ընկալարուք 'ի նմանէ, բնակեսցէ 'ի ձեզ․ և չէ
ինչ պիտոյ՝ եթէ ոք զձեզ ուսուսցէ, այլ ո͞պ զի նորա
օծութիւն ուսուցանիցէ զձեզ վ͞ս ա͞մ․ և ճշմարիտ է՝
28 և չէ սուտ․ և որպէս ուսոյցն զձեզ, կա՛յք 'ի նմ։ * Եւ
այժմ որդեակք՝ կացէք 'ի նմին․ զի եթէ յայտնեսցի,
ունիցիմք համարձակութի͞ն, և մի ամաչեսցուք 'ի նմանէ
29 'ի գալստեան ն͞ր։ * Զի եթէ գիտիցէք՝ եթէ արդա՛ր
է նա, իմասջի՛ք եթէ ա͞մ որ առնէ զարդարութի͞ն՝
առ 'ի նմանէ՛ է ծնեալ։

ԳԼ.

---

* Այլ գրչագիրք համեմատ մերումս ունին զհնագիրս ։

Գլ․ ա͞․ (1) Ոմանք․ Իսկ եղաք։ (2) Ոմանք․ Որ էր առ հայր, և։ (3) Ոմանք․ Եւ պատմեմք ձեզ։ (4) Ոմանք․ Գրեմ ձեզ․․․ կատարեալ լիցի։ (5) Օրինակ մի․ Աւետիքն, զոր լուարուք առ 'ի։ (6) Ոմանք․ Եթէ ասեմք, եթէ հաղորդ"։ (7) Ոմանք․ Գնայցեմք ո͞պ և նա լոյս է, հաղորդութի͞ն ունիմք ը͞ն նմա, և արիւնն յ͞ի․․ սրբէ ըզմեզ յա͞մ։ (8) Օրինակ մի․ Եւ եթէ ասեմք թէ մեղս ինչ։ (9) Ոմանք․ Ապա թէ խոստովան լինիմք․․ առ 'ի թողուլ զմեղս։ (9) 'Ի լուս"․ Յա͞մ յանօրէնութենէ․ համաձայն յունին 'ի բնաբ"։ (10) Ոմանք․ Եւ եթէ ասեմք․․ բան ն͞ր։ (10) Ոսկան յաւելու․ Ոչ է 'ի մեզ բնակեալ։

Գլ․ բ͞․ (1) Ոմանք․ Եւ եթէ մեղիցէք ուն"․․ և զանարատն։ (2) Ոմանք․ Այլ և ա͞մ աշխարհի։ (5) Ոմանք․ Իսկ որ պահիցէ զբան․․ 'ի նմա կատարեալ է սէրն։ (6) Բ͞զմք․ Ո͞պ և նոյն գնաց։ (7) Բ͞զմք․ Նոր ինչ պատուիրան։ (7) Այլք․ Իսկզբանէ ունէիք։ (8) Ոսկան․ Զի խաւարն էանց։ (9) Ոմանք․ Որ ասիցէ եթէ․․․ և 'ի խաւար է տակաւին։ (10) Ոմանք․ 'Ի լոյսն բնակէ։ (11) Ոմանք․ Իսկ որ ատէ զեղ"։ (11) Ոսկան․ Եւ ը͞ն խաւարի շրջի։ (13) Բ͞զմք․ Որ իսկզբանէն է։ (13) Ոմանք․ Զի յաղթեցէք դուք չա"։ (14) Ոմանք․ Գրեմ ձեզ մանկ"․․ դուք զհայր։ (15) Ոմանք․ Մի՛ սիրէք դուք զաշխարհ։ (16) Յօրինակին գրեալ․ Ցանկութի͞ն է մարմ"։ (16) Ոմանք․ Ամբարտաւանութի͞ն է աս"․․ որ ոչ է առ 'ի հօրէ։ (17) Ոսկան․ Աշխարհս անցանէ և ցանկութի͞ն ն͞ր։ (17) Ոմանք․ Մնայ յաւիտեան։ (18) Ոմանք․ Մարթ իցեմք իմանալ։ (19) Ոմանք․ Ոչ էին առ 'ի մէնջ․․․ ապա յայտնի լիցին եթէ ոչ էին ամենեքին նոքա 'ի։ (21) Ոմանք․ Ոչ ասացի ձեզ, թէ ոչ․․ և զի՝ թէ ա͞մ սու"։ (22) Ոմանք․ Իսկ ով է սուտ․․ նա իսկ է նեռնն։ (23) Ոմանք յաւելուն․ Զհայր ընդունի․ իսկ որ խոս"։ (24) Ոմանք․ Յորդի և 'ի հայր։ (26) Ոմանք․ Զձեզ մոլորեցուցանէ։ (27) Ոսկան․ Զի չէ ինչ պիտոյ թէ ոք․․․ այլ ո͞պ ն͞ր օծութին։ (27) Ոմանք․ Կայք 'ի նմին։ (28) Ոմանք․ Ունիմք համարձա"․․ և մի ամաչեսցուք 'ի գալստեանն նորա։ (29) Ոմանք․ Գիտասջիք՝ զի ա͞մ որ առնէ զարդարութի͞ն 'ի նմանէ ծնեալ է։

ԳԼ. Գ.

Տեսէք՝ որպիսի սէր շնորհեաց մեզ հայր. զի որդիք 1
եզ այ կոչեսցուք մեք: Վն այսորիկ աշխարհ ոչ ճանաչէ զմեզ. քանզի ոչ ծանեաւ զնա: * Սիրելիք՝ այժմ 2
որդիք այ եմք, և չև ևս է յայտ՝ եթէ զինչ լինելոց
եմք. գիտեմք՝ զի յորժամ նա յայտնեսցի նման նմա
լինելոց եմք, զի տեսանելոց եմք զնա՝ ոպ և էն: * Եւ 3
ամ որ ունի զայս յոյս յնմին՝ սրբէ զանձն իւր՝ ոպ
և նայն սբ է: * Ամենայն որ զմեղս գործէ, նա՝ և զանօրէնութի առնէ, և ինքն իսկ մեղքն անօրէնութի է: 4
* և գիտեմք՝ զի նա յայն սակս յայտնեցաւ՝ զի զմեղս 5
բարձցէ, և 'ի նմա մեղք ոչ են: * Ամենայն որ 'ի նա 6
է հաստատեալ, ոչ մեղանչէ. և ամ որ մեղանչէ, ոչ ետես զնա՝ և ոչ ծանեաւ զնա: * Մանկունք մի ոք 7
զձեզ խաբեսցէ. որ առնէ զարդարութի, արդար է՝
ոպ և նայն արդար է: * Եւ որ առնէ զմեղս՝ 'ի սատանայէ է, զի ի սկզբանէ սատանայ մեղանչէ: Վն այսորիկ յայտնեցաւ որդին այ՝ զի լուծցէ զգործս սատանայի: * Ամենայն որ յայ է ծնեալ՝ մեղս ոչ առնէ, զի սերմն նր 'ի նմա մնայ. և ոչ կարէ մեղանչել, 8 9
զի յայ է ծնեալ: * այսուիկ յայտնի են 'ի միմեանց 10
որդիք այ՝ և որդիք սատանայի:

Դ Ամենայն որ ոչ առնէ զարդարութի՝ չէ նա յայ, և որ
եէ ոչ սիրէ զեղբայր իւր. * զի այս է պատուիրանն զոր 11
լուարուք իսկզբանէ, զի սիրեսցուք զմիմեանս: * Ոչ 12
ոպ կայենն 'ի չարէ անտի էր՝ և սպան զեղբայրն իւր.
և յոր սակս սպան զնա. զի իւր գործքն չար էին, և
եղբօրն բարի: * Եւ մի ինչ զարմանայք եղբարք, եթէ աշխարհ զձեզ ատեայ: * Մեք գիտեմք՝ զի փոխեցաք 'ի մահուանէ 'ի կեանս, քանզի սիրեմք զեղբարս. 13 14
իսկ որ ոչն սիրէ, անդէն 'ի մահուն կայ: * Ամենայն 15
որ ատեայ զեղբայր իւր՝ մարդասպան է. և գիտէք՝
զի ամ մարդասպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենականս
յանձին հաստատեալ: * Այսուիկ գիտացաք զսէրն. 16
զի նա՝ զանձն իւր եդ 'ի վերայ մեր. և մեք վասն եղբարց մերոց պարտիմք դնել զանձինս: * Որ ունիցի 17
զկեանս ինչ զաշխարհիս, և տեսանիցէ զեղբայր իւր
կարօտեալ ինչ, և փակիցէ զգութս իւր առ 'ի նմանէ,
զա զիարդ սէրն այ 'ի նմա իցէ բնակեալ: * Որդեակք՝ 18
մի բանիւք և լեզուօք սիրեսցուք, այլ արդեամբք և
ճշմարտութբ: * և այսուիկ լինիցուք ծանուցեալք՝ եթէ 19
'ի ճշմարտութե՝ անտի իցեմք. և առաջի նր արասցուք
հանդէս սրտից մերոց: * Եթէ ըստգտանիցեն զմեզ 20
սիրտք մեր, այլ ած մեծ է քան զսիրտս՝ և գիտէ զամ:
* Սիրելիք՝ եթէ սիրտք մեր զմեզ ոչ ըստգտանիցեն, 21
համարձակութի ունիմք առ ած: * և զոր ինչ հայցեմք՝ առնումք 'ի նմանէ. զի զպատուիրանս նր պահեմք, և զհաճոյս առաջի նր առնեմք: * Եւ այս է պատուիրան նր, զի հաւատասցուք յանուն որդւոյ նորա 22 23
1 յսի քսի, և սիրեսցուք զմիմեանս, ոպ և ետ մեզ պատուէր: * Եւ որ պահէ զպատուիրանս նր, 'ի նմա է 24
2 հաստատեալ՝ և նա 'ի սմա. և յայսմանէ գիտեմք եթէ բնակէ 'ի մեզ 'ի հոգւոյ անտի զոր ետ մեզ:

3

ԳԼ. Դ.

4 1 Սիրելիք՝ մի ամ հոգւոյ հաւատայք, այլ ընտրեցէք զբ
զհոգիսն եթէ յայ իցեն. զի բզմ սուտ մարգարէք
5 2 ելեալ են յաշխարհ: * և մեք այսուիկ ճանաչեմք ըզ
6 հոգին այ: Ամենայն հոգի որ խոստովանի զյս քս մարմ
3 նով եկեալ, յայ է նա. * և ամ հոգի որ ոչ խոստո
7 վանի զյս քս մարմնով եկեալ, չէ նա յայ. և այս նե
ռինն է, զորմէ լուարուքն եթէ գալոց է, և արդէն
8 4 իսկ յաշխարհի է: * Դուք յայ էք որդեակք, և յաղ
Թեցէք նց. զի մեծ է որ 'ի ձեզդ է, քան զայն որ յաշ
5 խարհին է. * Նոքա յաշխարհէ են, վն այնորիկ յաշ
9 6 խարհէ խօսին, և աշխարհ լսէ նց: * Մեք յայ եմք, որ
զած ճանաչէ լսէ մեզ, և որ չէ յայ՝ ոչ լսէ մեզ. այսու
10 իկ ճանաչեմք զհոգին ճշմարտութե, և զհոգին խաբէութե:
7 * Սիրելիք, սիրեսցուք զմիմեանս, զի սէր յայ է. և Ե
8 ամ որ սիրէ՝ յայ է ծնեալ, և ճանաչէ զած: * և որ
11 9 ոչն սիրէ՝ ոչ ճանաչէ զած, զի ած սէր է: * Եւ զի զգ
12 յայտ երևեցաւ սէրն այ 'ի մեզ, զի զորդին իւր միա
ծին առաքեաց ած յաշխարհ, զի եղիցուք նովաւ կեն
10 դանիք: * Յայսմ է սէրն. ոչ զի մեք սիրեցաք զած,
13 այլ զի նա սիրեաց զմեզ, և առաքեաց զորդին իւր 'ի
14 11 քաւութի մեղաց մերոց: * Սիրելիք՝ եթէ ած այս
պէս սիրեաց զմեզ, ապա և մեք պարտիմք զմիմեանս սի
15 12 րել: * Զած ուրուք երբէք չէ տեսեալ. եթէ սի զդ
րեսցուք զմիմեանս՝ ած 'ի մեզ բնակէ, և սէր նր 'ի մեզ
13 կատարեալ է: * այսուիկ գիտեմք եթէ մեք 'ի նա եմք
16 բնակեալ՝ և նա 'ի մեզ, զի 'ի հոգւոյն իւրմէ ետ մեզ:
14 * Եւ մեք տեսաք և վկայեմք, զի հայր առաքեաց զոր
17 15 դի իւր փրկիչ աշխարհի: * Որ ոք խոստովանեսցի՝ եթէ
16 յս է որդի այ, ած 'ի նմա բնակէ՝ և նա յած: * և մեք
հաւատացաք, և ծանեաք զսէրն այ՝ զոր ունի առ մեզ:
18 Ած սէր է, և որ կայ 'ի սէրն՝ բնակեալ է յած, և ած Զ
17 'ի նմա բնակէ: * Յայսմիկ է կատարեալ սէրն նր ը
19 մեզ. զի համարձակութի՝ ունիմք յաւուրն դատաս
տանի: զի ոպ և նայն է, նոյնպէս և մեք եմք յաշխար
20 18 հի յայսմիկ: * Եւ երկեւղ ոչ գոյ 'ի սէր, այլ սէրն
կատարեալ 'ի բաց մերժէ զերկեւղն. զի երկեւղ ընդ
21 տանջանօք է. իսկ որ երկնչին, չէ կատարեալ 'ի սէրն:
22 19 * Մեք սիրեսցուք զած, վն զի նա նախ սիրեաց ըզ
մեզ:

Գլ. Գ. (1) Բղմ. հանդերձ միւսովն աւելին, Կոչեսցուք մեք, նաև, և մեք: Իսկ երկու օրինակք ընդ ոսկեայն. Կոչեսցուք և եմք: Ն օրինակ մի. կոչեսցուք և եմք մեք: (1) Ոմանք. Աշխարհս ոչ ճանաչէ զձեզ: (2) Ոմանք. Թէ զինչ լինելոց իցեմք. գիտեմք թէ յորժամ նոյն յայտնե՛՛: (3) Ոմանք. Եւ ամ որ ունիցի զայս.. սրբեսցէ զանձն: (4) Ոմանք. Ամ որ գործէ զմեղս՝ նա և զանօրէնութիւ առ՛՛... անօրէնութի են: (6) Ոմանք. Որ 'ի նմ է հաստա՛՛: (8) Ոմանք. Վասն այնորիկ յայտնե՛՛.. զգործսն սատա՛՛: (9) Բղմ. Զի սէրն նր 'ի սմա մնայ: (11) Ոմանք. Զոր լսիցէքն լուարուք: (11) Ոսկան. Զի սիրեսջիք զմի՛՛: (12) Ոմանք. Ոպ կայէն... և եսպան զեղբայր իւր... և եղբօրն բարիք: (14) Այլք. Անդէն 'ի մահու մնայ: (15) Ոմանք. Որ ատէ զեղբայր... կեանս յաւիտե՛՛: (16) Ոմանք յաւելուն. Զսէրն այ. զի նա.. եդ վասն: (16) Այլք. Զանձն իւր եդ վն մեր: (17) Ոմանք. Որ ունի կեանս ինչ յաշխարհիս, և արգելուցու զգութս իւր 'ի նմէ.. 'ի նմ է մնա՛՛: (18) Ոմանք. Մի բանիւ և լեզուաւ միայն սիրես՛՛: (19) Ոմանք. Զհանդէս սրտից: (20) Ոսկան. Զի եթէ ստգտանի՛՛: (20) Բղմ. Քան զսիրտս մեր, և: (21) Ոմանք. Ոչ ստգտանեն զմեզ, համար՛՛: (22) Ոմանք. Եւ զոր ինչ հայցիցեմք, առնուցումք 'ի: (23) Ոմանք. Պատուիրանն նր.. յանուն միածնի որդւոյ նր: (24) Ոմանք. Եթէ բնակեալ է 'ի մեզ:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Ընտրեցէք զոգիսն.. զի բզմ սուտ: (2) Ոմանք. Զքս յս մարմնով: (3) Յօրինակին. Եւ ամեն հոգի: (3) Բղմ. Զյս մարմնով եկեալ: (3) Ոմանք. Չէ՝ յայ, և այս նեռին է, զորմէ լուաք թէ գա՛՛: (3) 'ի լուս՛՛. 'ի վէ՝ նեռինն, նշանակի՝ անտիքրիստ: (5) Ոմանք. Նք յաշխարհէ էին: (6) Ոմանք. Եւ որ ոչ է յայ... ճշմարտութե, և զհոգին մոլորութե: (8) Յոմանս ակն. Եւ որ ոչն սիրէ ոչ ճանաչէ զած. զի ած: (9) Ոմանք. Սէրն նր 'ի մեզ. զի... առաքեաց յաշխարհ: (10) Ոմանք. Այլ զի նախ նա սիրեաց: (11) Ոմանք. Եթէ ած այնպէս սիրէ՛՛: (12) Ոմանք. Կատարեալ իցէ: (13) Բղմ. 'ի նմա բնակեալ եմք: (14) Ոմանք. Զորդին իւր: (15) Ոմանք. Եթէ յս քս է որդին այ: (16) Ոմանք. Բնակէ յած. և ած 'ի: (17) Ոմանք. Յայսմիկ կատարեալ է սէր նր 'ի մեզ. զի համարձակութի ունիցիմք յաւ՛՛... ոպ նայն է. նաև, ոպ նա, նոյնպս և.. յաշխարհիս: (18) Յայլս ակն. Եւ երկեւղ ոչ: (18) Ոմանք. Այլ սէր կտրեալ.. իսկ որ երկնչի, չէ կտրել 'ի սէր: (19) Ոմանք. Մեք սիրեցաք զած. զի

մեզ ։ * Եթէ ոք ասիցէ՝ եթէ սիրեմ զա̃ծ, և զեղ- 20
բայր իւր ատիցէ, սուտ է ։ որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր
զոր տեսանէ, զա̃ծ զոր ոչն եսես՝ զիա՞րդ կարիցէ սի-
րել ։ * և զայս պատուէր ունիմք առ 'ի նմանէ, զի որ 21
սիրէ զա̃ծ՝ սիրէ նա և զեղբայր իւր ։

ԳԼ․ Ե․

զե Ամենայն որ հաւատայ՝ եթէ յս̃ է ք̃ս, յա̃յ է ծնեալ ․ 1
և ամ̃ որ սիրէ զծնօղն, սիրէ և զծնեալն 'ի նմա-
նէ ։ * Այսուիկ ճանաչեմք՝ եթէ սիրեմք զորդիսն ա̃յ, 2
յորժամ զա̃ծ սիրեսցուք՝ և զպատուիրանս ն̃ր արաս-
ցուք ։ * Քանզի այս է սէրն ա̃յ, եթէ զպատուիրանս 3
ն̃ր պահեսցուք ․ և պատուիրանքն ն̃ր չեն ինչ ծանունք ։
* զի ամ̃ որ յա̃յ ծնեալ է, յաղթէ աշխարհի ։ Եւ այս 4
է յաղթութիւն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր ։
* Եւ ո՞ իցէ որ յաղթիցէ աշխարհի ․ եթէ ոչ՝ որ հա- 5
ւատայցէ եթէ յս̃ է որդի ա̃յ ։ * Սա է որ եկն ջրով 6
և հոգւով և արեամբ, յս̃ ք̃ս ․ ոչ ջրով միայն, այլ և
արեամբ և ջրով ․ և հոգին է որ վկայէ, զի հոգին իսկ
է ճշմարտութի ։ * Սոքա երեքին են որ վկայեն ․ հոգին, և 8
ջուրն, և արեւնն ․ և երեքին մի են ։ * Եթէ զմարդկան 9
ինչ վկայութի ունիցիմք, ապաքէն ա̃յ վկայութին մեծ իցէ ։
այս է վկայութի ա̃յ, որ վկայեաց 'ի վ̃ր որդւոյն իւրոյ ։
զզ * Որ հաւատայ յորդին ա̃յ, ունի յանձին զվկայութիս 10
զայս ․ որ ոչ հաւատայ որդւոյ ա̃յ, սուտ առնէ զնա ․
քանզի չհաւատայ վկայութեն զոր վկայեաց ա̃ծ 'ի վ̃ր
որդւոյն իւրոյ ։ * Եւ այս իսկ է վկայութին, զի կեանս 11
յաւիտենականս ետ մեզ ա̃ծ ․ և այս են կեանքն, որ
յորդին ն̃ր են ։ * Որ ընդունի զորդին, ընդունի և 12
զկեանսն ․ և որ ոչ ընդունի զորդին ա̃յ, և ոչ զկեանսն
զէ ընդունի ։ * Զայս գրեցի ձեզ, զի գիտասջիք եթէ 13
կեանս յաւիտենականս ունիցիք ․ և զի հաւատայցէք
յանուն որդւոյն ա̃յ ։ * Եւ այս է համարձակութին 14
զոր ունիմք մեք առ նա, զի զոր ինչ հայցեսցուք ըստ
կամաց ն̃ր, լսէ մեզ ։ * Զի եթէ գիտիցեմք՝ եթէ լսէ 15
հայցուածոցն մերոց, ապա գիտեմք՝ եթէ առնումք
զխնդրուածսն՝ զոր հայցեմք առ 'ի նմանէ ։
16 * Եթէ ոք տեսցէ զեղբայր իւր մեղուցեալ՝ մեղս որ Ն
ոչ առ 'ի մահ, խնդրեսցէ՝ և տացէ նմա կեանս մեղու-
ցելոյն ոչ առ 'ի մահ ։ Են մեղք՝ որ մահուչափ են, ոչ
17 վ̃ր այնորիկ ասեմ՝ եթէ խնդրեսցես ։ * ամ̃ անիրաւ-
18 ութի մեղք են ․ և են մեղք որ մահուչափ են ։ * Գիտեմք
եթէ ամ̃ որ յա̃յ է ծնեալ՝ ոչ մեղանչէ ․ այլ որ յա̃յն է
ծնեալ՝ պահէ զանձն, և չարն առ նա ոչ մերձենայ ։
19 * Գիտեմք եթէ յա̃յ եմք, և աշխարհ ամ̃ 'ի չարի կայ ։ Ըյ
20 * և գիտեմք եթէ որդին ա̃յ եկն, և ետ մեզ միտս ․
զի ծանիցուք զճշմարիտն ․ և եմք 'ի ճշմարտին որդւոյ
ն̃ր յս̃ ք̃ս ։ զի նա է ճշմարիտ ա̃ծ՝ և կեանք յաւիտե-
21 նականք ։ * Որդեակք՝ պահեցէք զանձինս 'ի կռապաշ-
տութենէ ։ Տուն․ մծզ ։]

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Յովհաննու ։

Այս երկու վերջին գիրք փոքրանոյ եկեղեցեացն, և որդւոց նորին ։ Իսկ պատճառ թղթիս այս է․ փութանէ զորդեայսն ն̃ր զի քաղաքս [illegible] 'ի հաւատս, և [illegible] եկեղեցւոյ ասէին, ոչ լինել [illegible] ։ Գրէ զնոյն 'ի թուղթս․ և նախ՝ ընտանի զորդւոց ն̃ր ընթացս․ ապա առասցանէ ոչ նոր լինել զոր առ մեզ խորհուրդ ։ պատուիրէ դադարել վասն սիրոյ․ և զի նոցին յառաջդեալ նոցա վարդապետութին ։ Եւ յետ այսր ասացանէ՝ նեռն լինել զառաջօղն ոչ եկեալ մարմնով զք̃ս․ պատուիրէ զայնպիսին ոչ ընդունել 'ի տուն, և ոչ տալ նոցա ողջոյն․ և այսպէս կնքէ զթուղթն ։

Գլուխք Գ̃․ Թղթոյն Յովհաննու ։

ա․ Յետ ողջունին վասն սուրբ վարուց սիրոյն ա̃յ 'ի յետս հաւատոց անխոտորին ծնդաւորութեն ։ բ․ Յորդորէ թէ մի պատր հերետիկոսի վասն տալ՝ կամ ողջոյն, քանզի մեղք են ։ գ․ Խոստանի գալստեանն իւրոյ առ նոսա յառաջ յօժարութ ։

նախ նա սիրեաց զմեզ ։ (20) Ոմանք․ Զա̃ծ զոր ոչ տեսանէ ։ (21) Ոմանք․ Զայս պատուէր ։

Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Յա̃յ ծնեալ է ։ (2) Ոմանք․ Եթէ սիրիցեմք․ կամ, սիրեցաք․ զորդին ա̃յ ։ (3) Ոմանք․ Զի այս է սէրն ա̃յ․ և պատուիրանք ն̃ր ։ (4) Ոմանք․ Որ յա̃յ է ծնեալ ։ (5) Ոմանք․ Եւ ո՞վ է, որ յաղթէ աշխար՛՛․․ հաւատասցէ՝ թէ յս̃ ք̃ս է որդի ։ (6) Ոմանք․ Եւ արեամբ․ ք̃ս յս̃․․․ իսկ է ճշմարտութին ։

Ոսկան [illegible] յայլ բ̃մ փեղ[illegible] նոյնպէս և [illegible] առեալ 'ի լատինականէն յաւել՝ և այսպէս [illegible] բնաբանս՝ ըստ այսմ օրինակի․ Որ վկայէ եթէ ք̃ս է ճշմարտութին ։ 7․ * Զի երեք են որք վկայեն յերկինս ։ հայր ։ բանն ։ և հոգին ս̃ր ։ և երեքին մի են ։ 8․ * Եւ երեք են որք վկայեն յերկիր․ հոգի․ ջուր․ և արիւն ։ և երեքինն մի են ։ 9․ * Եթէ զմարդկան ։ Այլ [illegible] գրչագիր օրինակաց մերոց ընդ հին և ընդ նոր, զոր ունիմք 'ի յետին, թող զերկուս [illegible] խոտորեալէր․ մին միայն 'ի նորոց՝ գրեալ 'ի թուականին․ ռ̃ճե․ 1656․ [illegible] ամօք յառաջ քան զտպագրութիւն ոսկանայ, այսպէս դնէ զբնաբանս․ Զի հոգին իսկ է ճշմարտութի ։ Սոքա երեքին են որ վկայեն յերկինս․ հայր և բանն և հոգին ս̃ր․ և երեքեանս այս մի են․ Եւ երիս են որ վկայեն յերկրի․ հոգին, ջուրն և արիւն ։ Եթէ զմարդկան ինչ ։ Եւ թէպէտ գոյր և այլ ձեռագրոյն օրինակ մի, որ 'ի վերջին երեսս յար և նման սմին ունէր զբանն․ բայց յայտնապէս երևէր [illegible] և ձեռագրոյն գրոց յայլմէ գրչէ յետոյ յաւելեալ յայնմ միջոցին ։ Իսկ [illegible] գրչագիրք մեր [illegible], եթէ 'ի բազմադարեան [illegible] փէնից, և եթէ [illegible] 'ի ձեռաց գիրս, համաձայն թարգմանիս հելենական ձեռագրոյն գրչագրաց՝ միայն ունին զբնաբանս, ըստ որում և մեք հարկաւորեցաք դնել յառաջինն այդ ։ (8) Ոմանք․ Երեքեանն են․․ հոգին, և արիւն, և ջուր, և երեքեանն մի են ։ (9) Ոմանք․ Վկայութին ա̃յ, զոր․ կամ, զի վկայեաց 'ի վ̃ր որդւոյ իւրում յս̃ ք̃ս ։ (10) Ոմանք․ Յորդին ա̃յ․ կմ, որդւոյ, սուտ առնէ․․ ք̃զի ոչ հաւատայ վկայութեն ։ (10) Օրինակ մի․ Որ հաւատայ յորդի նա ունի զվկայութիս զայս յանձին․․ ք̃զի ոչ հաւատաց ա̃յ, որ վկայեաց 'ի վ̃ր որդւոյ իւրում ։ (11) Ոմանք․ Եւ այս իսկ է վկայութի․ զի զկեանսն յաւ՛՛․․ են կեանք, որ յորդւոյ ն̃ր են ։ (12) Ոմանք․ Զորդի, և ոչ զկեանս ընդունիցի ։ (13) Բ̃մք․ Կեանս յաւիտենականս ունիմք ։ Որք ոմանք․ ունիք, զի հաւատացէք յան՛՛ ։ (15) Ոմանք․ Զի եթէ գիտեմք․․ զխնդրուածն զոր ։ (16) Ոմանք․ Մ՛եղս որ ոչ 'ի մահ․․․ և տացէ նմ̃ կեանս ։ և ոմանք․ Եւ տացի կեանս մեղու՛՛․․ թէ խնդ՛՛ ։ (17) Ոմանք․ Ամ̃ անօրէնութիք մեղք են ։ (18) Ոմանք․ Որ յա̃յ ծնեալ է․․․ և չար առ ։ (20) Ոմանք յաւելուն․ Զճշմարիտն ա̃ծ և եմք 'ի ճշմարտի որդ՛՛ ։ (20) Ոմանք․ 'Ի ճշմարտի որդւոյ․․ ճշմարիտ ա̃ծ է, և կեանք յաւիտենականք ։ (21) Ոմանք․ Զանձն 'ի կռապաշ՛՛ ։ (21) Երկու օրինակք․ Պահեցէք զձեզ 'ի պղծութէ ։

* 'Ի վախճանի ոմանք․ Կատարումն ա̃մ Առաջին Թղթոյն Յովհաննու ։

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ։

Է ա ՅԵՐԻՑՈՒ ԱՌ ԸՆՏՐԵԱԼ Կիւրեայ, եւ առ որդեակս իւր զոր ես սիրեմ ճշմարտութ̅բ. եւ ոչ եթէ ես միայն, այլ եւ ամենեքեան որք գիտակ են ճշմարտութեն. 1 * վ̅ որոյ ճշմարտութեանն՝ որ 'ի մեզ հաստատեալ է, զի եւ ընդ ձեզ իցէ. եւ դուք յաւիտենից ը̅ մեզ իցէք: 2 * Շնորհք, ողորմութի̅, խաղաղութի̅ յա̅յ 'ի հօրէ, եւ 'ի տ̅նէ յ̅սէ ք̅սէ որդւոյն հօր, ճշմարտութ̅բ եւ սիրով եղիցի ը̅ ձեզ: 3

Ա * Ուրախ եղէ յոյժ, զի գտի յորդեկացդ քոց՝ որ գնան ճշմարտութ̅բ, ըստ պատուիրանին զոր առաք 'ի հօրէ: 4 * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ Կիւրեայ. ոչ իբրեւ եթէ նոր ինչ պատուիրան գրեմ քեզ, այլ զոր ի սկզբանէն ունէաք, զի սիրեսցուք զմիմեանս: 5 * Եւ այս է սէրն, զի գնասցուք ըստ պատուիրանաց նորա: եւ այս է պատուիրանն, զի որ̅ լուարուքն ի սկզբանէ՝ ըստ նմին գնասջի՛ք: 6 * զի բ̅զ̅մ մոլորեցուցիչք ելին յաշխարհս. որ ոք ոչ խոստովանի զյ̅ս ք̅ս եկեալ մարմնով, նա մոլորեցուցիչ է՝ եւ նեռն: 7

Է բ * Զգոյշ լինիջիք անձանց, զի մի՛ կորուսանիցէք զոր վաստակեցէքն, այլ զի առնուցուք բովանդակ զվարձն: 8 * Ամենայն որ յանցանիցէ՝ եւ ոչ կայցէ 'ի վարդապետութեն ք̅սի, զա̅ծ ոչ ճանաչէ: որ կայ 'ի վարդապետութեն, նա՝ եւ զորդին եւ զհայր ընդունի: 9 * Եթէ ոք գայցէ առ ձեզ՝ եւ զվարդապետութիս զայս ոչ ունիցի, մի՛ ընդունիք զնա 'ի տուն, եւ մի՛ ողջոյն տայցէք նմա: 10 * որ տայցէ նմա ողջոյն, 11 կցորդ լիցի չարաց գործոց նր̅: * Բազում ինչ ունէի 12 գրել առ ձեզ, այլ ոչ կամեցայ քարտիսիւ եւ դեղով. զի ակն ունիմ ինձէն իսկ գալ առ ձեզ, եւ բերան 'ի բերան խօսել. զի ուրախութի̅ն մեր իցէ կատարեալ: * Ողջոյն տան քեզ որդիք քեռ քո ընտրելոյ: Շնորհք 13 ընդ ձեզ: Տուն. Լ:

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Երրորդ թղթոյն Յովհաննու.

Յառաջագոյն ընդունի զԳայիոս. վկայեալ յամենեցունց վ̅ ճշմարտութեն. եւ հրամայէ ձեռն 'ի յառաջագրութեն եւ [illegible] եւ յանդիմանէ առ եղբարսն: Դիոտրեփէս եւ զնոսա ոչ ընդունի, եւ ցուցանէ եւ զդիոտրեփէս, իբր թէ պատմաւ, եւ ոչ քայ աղքատաց, այլ եւ զայլսն խափանէ. եւ զբ̅զ̅մ անգամ ամբաստանեալսն ցուցանէ եւ [illegible] թէ օտար են 'ի ճշմարտութեն, եւ ոչ տեսցեն զա̅ծ: իսկ զԴեմետրիոս 'ի մէջ առնու, եւ վկայէ նմա գեղեցիկս:

Գլուխք գ. թղթոյն Յովհաննու:

ա. Աղօթք վ̅ յաջողման, եւ գովութի̅ դասաւորութի̅ հիւրասիրութե̅ եղբարց վ̅ ա̅յ: բ. Յաղագս վ̅ դեոտրեփեսայ անզգամութե̅ եւ եղբայրատեցութե̅: գ. Եւ վ̅ Դեմետրի որում վկայէ վ̅ գործոց բարեաց: դ. Եւ վ̅ գալստեանն իւրոյ առ նոսա մերձ ընդ մերձ յօգուտ:

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐՐՈՐԴ։

1 ՅԵՐԻՑՈՒ ԱՌ ԳԱՅԻՈՍ ՍԻ Է գ րելի. զոր ես սիրեմ ճշմարտութ̅բ:
2 * Սիրելի՛ վասն ամենայն իրաց քոց աջողութե̅ եւ առողջութե̅՝ աղօթս առնեմ. որ̅ է իսկ յաջողութի̅ անձինդ քո: Ա
3 * Յոյժ ուրախ եղէ 'ի գալ եղբարց, եւ լինել վկայ քոյոյ ճշմարտութեդ, որ̅ գնաս
4 դու ճշմարտութ̅բ: * Մեծ եւս ինչ ուրախութի̅ քան զայս ոչ ունիմ, զի լսեմ եթէ իմ որդեակքն ճշմարտութ̅բ
5 գնան: * Սիրելի՛ հաւատարիմ գործես զոյդ, զոր եթէ առնիցես առ եղբարս՝ զդոյն եւ առ օտարս.
6 * որք վկայեցին քո սիրոյդ առաջի եկեղեցւոյ. որոց
7 բարիս արարեալ յուղարկես արժանիս ա̅յ: * զի վ̅ անուանն ելին, եւ ոչինչ յումեքէ առնուն 'ի հեթանոսացն:
8 * Մեք այսուհետեւ պարտիմք ընդունել զայնպիսիսն, զի գործակիցք լիցուք ճշմարտութեն:
9 * Գրեցի ինչ եկեղեցւոյն. այլ որ յառաջադէմն 'ի Է գ
10 նոցանէ դիոտրեփէս, ոչ ընդունի զմեզ: * Վասն այսորիկ եթէ եկից՝ յիշեցուցից զգործսն զոր առնէ, բանիւք չարօք շատախօսութե̅ առնէ զմեզ աշխատ: եւ ոչ այսոքիւք շատացեալ, ոչ ինքն ընդունի զեղբարս, եւ զայնոսիկ որ ընդունելին՝ արգելու. նա՝ եւ յեկեղեցւոյ եւս
11 հանէ: * Սիրելի՛ մի լինիցիս նմանօղ չարի՝ այլ բարւոյ. զի որ զբարին առնէ՝ յա̅յ է. եւ որ զչարիս գործէ՝ նա
12 ոչ եւս երբէք զա̅ծ: * Զդեմետրեայ վկայեալ է յամենեցունց, եւ յեկեղեցւոյն՝ եւ 'ի ճշմարտութենէն, եւ մեք վկայեմք. եւ դու գիտես զի ճշմարիտ է մեր վկայ
13 ութի̅ն: * Բազում ինչ ունէի գրել քեզ. այլ ոչ կա
14 միմ քարտիսիւ եւ դեղով գրել: * զի ակն ունիմ 'ի մօտոյ իսկ տեսանել զքեզ, եւ բերան 'ի բերան խօսել ը̅
15 քեզ: * Խաղաղութի̅ ընդ քեզ: Ողջոյն տան քեզ սիրելիք: Ողջոյն տաջիր սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր յանուանէ: Տուն. ԺԵ:

---

(1) Օրինակ. Առ ընտրեալդ Կիւրիա.. որդիսն զոր ես.. այլ ա̅մեքեան: (2) Ոսկան. Վ̅ ճշմարտութեն: (3) Օրինակ. Յա̅յ հօրէ... եղիցին ը̅ ձեզ: (5) Բ̅զ̅մ. Կիւրիա.. զոր ի սկզբանէ ունէաք: (6) Օրինակ. Պատուիրան. զի զոր լուարուք ի սկզբանէ, ը̅ նմին գնասցուք: (7) Օրինակ. Ելին յաշխարհ, որք ոչ խոստովանին... նա է մոլորեցուցիչ ն նեռն: (8) Օրինակ. Բովանդակ զվարձս: (9) Օրինակ. Որ յանցանէ, ոչ կայ. կամ, կացցէ 'ի վարդապետութեն ք̅սի, եւ զա̅ծ.. որ կայ 'ի վդ̅պտութին, նա զորդի եւ զհայր: (10) Բ̅զ̅մ. Մի ընդունիցիք զնա: (11) Օրինակ. Կցորդ լինիցի չարաց գործոց: (12) Ոսկան. Գրել ձեզ.. քարտիսիւ եւ դեղով գրել. զի ակն:

* 'Ի վախճանի օրինակ. Կատարումն բ̅. թղթոյն Յով̅":

(1) Օրինակ. Զոր ես սիրեմ: (2) Օրինակ. Քոց յաջողութե̅: (3) Օրինակ. Որ̅ եւ գնաս դու: (4) Օրինակ. Զի լսեմ թէ իմ: (5) Օրինակ. Գործես զայս, զի թէ առնի՛.. զնոյն եւ առ օտ": (6) Բ̅զ̅մ. Վկայեցին վ̅ քո սիրոյդ: Եւ օրինակ. վկայեցին քոյոյ սէ": Եւ՝ օրինակ. Զքո սիրոյդ... արժանի ա̅յ: (7) Օրինակ մ. Վասն անուան նորա ելին: (9) Օրինակ. 'Ի նոցանէ է դիոտրեփէս: (10) Օրինակ. Վ̅ այնորիկ չարեօք շատախօսութ̅բ... առնէ աշխատ զմեզ: (10) Բ̅զ̅մ. Եւ ոչ այսոքիւք շատացեալ.. որ ը̅ ունելինն: (11) Օրինակ. Մի լինիցիս. կամ, մի լինիր... զբարիս առնէ.. եւ որ զչար գործէ: (12) Ոսկան. Վկայեալ յամենէ": (13) Օրինակ. Գրել առ ձեզ. այլ ոչ կամէի քարտ": (14) 'Ի բ̅զ̅մ գ̅ծոց. Խօսել ընդ ձեզ: (15) Օրինակ. Խաղաղութի̅ ընդ ձեզ... քեզ սիրելիքն: Ողջոյն տաջիք. կմ̅, տուր սիրել": * 'Ի վախճանի օրինակ յաւելուած. Շնորհք ը̅ ձեզ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Թղթոյն Յուդայի Առաքելոյ:

Օ այս թուղթս գրէ նորոգ հաւատացելոցն. եւ այս է պատճառն: Վ՟ն զի էին ոմանք՝ եւ առաքելոցն անպատուհաս գոլ զեղծն, եւ այս՝ էր աւրացուածն [illegible]. հարց եղեւ վ՟ն այսր գրել եւ ամբաստանութեանց [illegible]. եւ յառաջագոյն աղաչէ զնոսա ջանալ եւ ձգնել յառանձնել հաւատոյն. եւ ապա յանդիմանէ եւ արգելէ զմոլորեցուցիչսն. եւ պատուիրէ մի խօսել ընդ հաղորդսն առնել ընդ նո՟. զի ոչ է բանական խղճմտանս մայն, եթէ ոչ արթնացեալ փնտրել խղճմանն: Քանզի եւ զառաջին ժողովուրդն եհան յԵգիպտոսէ տ՟ր. եւ ոչ մնացեալ 'ի հաւատս՝ կորեան. եւ 'ի հրեշտակս որք ոչ պահեցին զիւրեանց իշխանութիւն՝ ոչ խնայեաց: պատճառ է առաջ յայտագործութեանց խորշել: Եւ զի մինչեւ հրեշտակապետն ոչ համարձակեցաւ հայհոյութեան առաջնոյն. զի որպէս նոյա իբրեւ զգուշացուցեալ լինել առաւել: Եւ ապա պատուէր տայ 'ի բնական սովորութիւնս, եւ աղօթս առնէ նոցա սէրք ձգան 'ի հաւատսն տն. յոր եւ կատարէ զթուղթն:

Գլուխք Թղթոյն Յուդայի առաքելոյ:

Ա. Վ՟ն զգուշութեան հաւատոցն որ 'ի ք՟ս. յաղագս յառնելոյ 'ի նր ամպարշտաց եւ ժանտագործ մարդկան: Բ. Յորոց վ՟ն հանդերձելոց պատժոց նոցա՝ ըստ նմանութեան առաջնոց մեղաւորացն եւ լարաց:

Գ. Եղկելութեան նոցա վ՟ն խաբէութեան եւ ամպարշտութեան. եւ ժանտագործութեան եւ հայհոյութեան եւ [illegible] 'ի պատրանս խաւարասիրութեան:

Դ. Վ՟ն զգուշութեան նոցա 'ի հաւատս. Հաւատալոյ եւ ակնածութեան առ ընկերն 'ի [illegible] որբոց:

Ե. Աղօթք վ՟ն նոցա 'ի սրբութիւն. եւ համարձակութեան պարգեւութիւն հանդերձեալ փառացն տյ:

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԿԱԹՈՂԻԿԷ:

ԷԵ ՅՈՒԴԱ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈսի ծառայ, եւ եղբայր յակոբայ. հեթանոսաց որ յա՟յ հօրէ էք սիրեցեալք, եւ յ՟սի ք՟սի պահեալք եւ ընտրեալք: 1
2 * ողորմութիւն ձեզ՝ խաղաղութիւն եւ սէր բազմասցի:

Ա 3 * Սիրելիք՝ զա՟մ փոյթ յանձին կալեալ գրել ձեզ՝ վ՟ն մերոյ հասարակաց փրկութեանն, հարկ յանձին կալայ գրել ձեզ, եւ աղաչել զի ճգնիցիք 'ի վերայ հաւատոցն որ միանգամ աւանդեցաւն սրբոց:
4 * Քանզի սպրդեցին մրդիկ ոմանք, որ յառաջագոյն իսկ կատարեալ էին 'ի նոյն դատաստան. ամպարիշտք, որ զա՟յ մերոյ շնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն. եւ զմի միայն զիշխանն՝ եւ զտ՟ր մեր յ՟ս ք՟ս ուրացեալք:
5 * Յիշեցուցանել ձեզ այսուհետեւ կամ է ինձ՝ որ գիտէքդ զա՟մ: զի տ՟ր միանգամ զժողովուրդն փրկեալ յեգիպտոսէ. երկրորդ անգամ զանհաւատսն կորոյս:
6 * Եւ զհրեշտակս որ ոչ պահեցին զիւրեանց իշխանութիւն, այլ թողին զիւրեանց բնակութիւն, 'ի դատաստանս մեծի աւուրն՝ մշտնջենաւոր կապանօք պահեաց 'ի խաւարի:
7 * Որպէս սոդոմն եւ գոմոր, եւ որ շուրջ զնոքօք քաղաքքն, որ զնոյն օրինակ պոռնկեցան զհետ ընկերացն մարմնոց, կան առաջի օրինակ՝ զյաւիտենական հրոյն ընկալեալ զդատաստան:
8 * Ըստ նմին օրինակի եւ սոքա իբրեւ քնով գանգատեալք՝ զմարմինն պղծեն, զտէրութիւն քամահեն, զփառսն հայհոյեն: Բ
9 * Որ միքայէլ հրեշտակապետն յորժամ բանսարկուն սատանայի վիճէր, այր պատասխանի վասն մովսիսեանն մարմնոյ, ոչ ժպրհեցաւ հայհոյութեան դատաստանի հանդուրժել. այլ ասէ՝ սաստեսցէ 'ի քեզ տ՟ր:
10 * Իսկ սոքա զոր ինչ ո՟չն գիտեն՝ հայհոյեն: եւ զայլսն եւս զոր բնութ՟ իբրեւ զանխօս անասունս գիտեն, 'ի նոսին ապականեցին:
11 * Վա՜յ է նց, զի ըստ ճանապարհին կայենի գնացին, եւ ըստ մոլորութեան բաղաամու զեղխեցան զհետ վարձուց, եւ ըստ հակառակութեան կորխայ կորեան:
12 * Սոքա են աղտեղեալք, շաղմոցք, երթեալ զհետ ցանկութեանց իւրեանց. 'ի սէրս իւրեանց՝ խարդախութ՟, լինին ը՟ ձեզ ուրախակիցք. աներկեւղ զանձինս ճարակեն: Ամպք անջրդիք, հողմակոծեալք. ծառք պտղակորոյսք, անպտուղք, կրկնամեռք, խլեալք արմատովք:
13 * անսաստ ալիք ծովու, որ միշտ փրփրեն զիւրեանց անձանցն զամօթ. աստեղք մոլարք, որոց վիճ խաւարին յաւիտենից պահեալ է:
14 * Մարգարէացաւ վ՟ն նց եւ եւթներորդն յադամայ ենովք՝ եւ ասէ: ահաւասիկ եկն տ՟ր բիւրովք սրբովք հրեշտակօք, ԷԶ
15 * առնել դատաստան ընդ ա՟մ, եւ յանդիմանել զա՟մ ամպարիշտս վ՟ն գործոց իւրեանց՝ զոր ամպարշտեցին. եւ վ՟ն ա՟մ խիստ բանից, զոր խօսեցան զնմանէ մեղաւորք եւ ամպարիշտք:
16 * Սոքա են տրտնջօղք եւ շոգմօղք, երթեալ ըստ իւրեանց անձանց ցանկութեաց. եւ բերանք նոցա զամբարտաւանս բարբառին. առնուն ակն երեսաց վասն օգտի:
17 * Բայց դուք սիրելիք՝ յիշեցէք զկանխասաց բանս զառաքելոցն տն մերոյ յ՟սի ք՟սի. Գ
18 * զի ասէին ձեզ, եթէ 'ի յետին ժամանակս եկեսցեն մարդք արհամարհօղք, երթեալք ըստ իւրեանց ամպարշտութեացն ցանկութեաց: ԷԵ
19 * սոքա են նշաւակեալք շնչաւորք, որ զհոգին ոչ ունիցին:
20 * Այլ դուք սիրելիք՝ եղիցուք շինել զանձինս սրբութ՟ն հաւատոց 'ի հոգին ս՟բ. կացցուք յաղօթս, Դ
21 * պահել զանձինս սիրովն ա՟յ. ակն ունել ողորմութեան տն մերոյ յ՟սի ք՟սի 'ի կեանսն յաւիտենականս:
22 * Եւ ոմանց դատապարտելոց լինիջիք կշտամբիչք,
23 * եւ զոմանս ապրեցուցանիջիք՝ յափշտակեալ 'ի հրոյ. եւ ոմանց ողորմեսջիք երկիւղիւ ատել, եւ զպատմուճանն որ 'ի մարմնոյն իցէ աղտեղեալ:
24 * Եւ այնմ որ կարօղն իցէ պահել զձեզ անսայթաքս եւ անբիծս, հաստատել առաջի իւրոյ

---

* Բզմ՟ գրչեն վերնագիր. Թուղթ յուդայի եղբօր յակոբայ: Եւ ոմանք. Թուղթ յուդայի առաքելոյ. կաթուղիկէ: (2) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն եւ սէր: (3) Ոմանք. Աւանդեցաւն 'ի սրբոյն: (4) Ոմանք. Յառաջագոյն իսկ նկարեալ էին.. զշնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն, եւ զմին միայն իշխանն: (5) Ոմանք. Երկրորդ անգամ զժողովուրդ անհաւատիցն կորոյս: (6) Ոմանք. Եւ զհրեշտակսն որ.. 'ի դատաստան մեծի ա''.. պահեալ 'ի խա'': (7) Ոմանք. Որպէս զսոդոմ եւ զգոմոր, եւ որ շուրջ զնոքօք քաղաքն... դատաստան: (8) Ոմանք. Զմարմինս պղծեն: (9) Ոմանք. Հրեշտակապետ, յորժամ բանսարկու սատանայ վի''.. վ՟ն մովսիսեան մարմնոյն.. հայհոյութ՟ դատաստանին համբերել, այլ: Որ օրինակ. Յորժամ ընդ բանսարկուն սատա'': (10) Ոմանք. Եւ զայլն եւս.. իբրեւ զանխօսդ անասունս գի'': (11) Ոմանք. Մոլորութեն բաղաամայ. (12) Ոմանք. Շոգմօղք երթեալք զհետ ցանկութե՟ իւրեանց, ընդ սէրս իւրեանց լինին ձեզ ուրախակից. աներկիւղ: Որ օրինակ Գ. Լինին ը՟ մեզ ուրա'': (13) Ոմանք. Զիւրեանց զանձանց... յաւիտեան պահեալ է: (14) Ոմանք. Եւ վ՟ն նոցա եւթներորդն յա''.. տ՟ր իւրովք հրեշտակօք: (16) Ոմանք. Նոքա են տրտնջօղք.. անձանցն ցան'': (17) Ոմանք. Բանս առաքելոցն: (18) Ոմանք. Եթէ յետին ժա'': (20) Ոմանք. Այլ եւ դուք սիրելիք.. սրբութ՟ հաւատոցն: (21) Բզմ՟. 'ի կեանսն յաւիտենականս: (22) Ոմանք. Լինիցիք. կամ, լինիցիմք կշտամբիչք: (23) Ոմանք. Յափշտակել 'ի հրոյ, եւ ոմանց ողորմեսջիք, երկիւղիւ դատեալ: (24) Ոմանք. Եւ այն որ կարօղն է պահել.. հաստատել առաջի իւրոյ փառացն աներկեւան: (24) Յօրինակին գրեալ. Առաջի իւրոյ փառաց:

*իւրոց փառաց աներկեամն ցնծութ̅. * միոյն մի և փրկ- 25 չին մերոյ յս̅ի քս̅ի տն̅ մերոյ՝ փառք, մեծութիւն, զօրութիւն, և իշխանութիւն՝ յառաջ քան զամ̅ յաւիտեանս, և այժմ և յամենայն յաւիտեանս. ամէն: Տուդ. կե̅:*

* * *

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՊԱՒՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

Նախադրեալ 'ի Գիրս Գրոցս:

Ընդ [illegible]

[illegible]

Ա. Եւ արդ՝ [illegible] Հռովմայեցւոց թուղթն, [illegible]

Բ. Եւ երկրորդն ընդ նմանէ, Կորնթացւոցն է, [illegible]

Գ. Դուր.

---

(25) Ոմանք. Միայն մի փրկչին յս̅ի քս̅ի փառք . . . յաւիտեանս, այժմ և յաւիտեանս. ամէն:

* 'Ի ձեռնմանէ ոմանք. Կատարումն ամ̅ Թղթոցն կաթուղիկէից: [illegible]

* [illegible]

Գ. Դարձեալ այլ թուղթ գրէ առ նոյն, որ զնոյն նշանակէ. որով հաստատէ զնոսա յառաջնումն, և զնոր գաղափարն առ նոսա խրատացեալ. և ողջունէ:

Դ. Յետ որոյ չորրորդ Գաղատացւոց, հանդերձ այնոցիկ որ ի հրէութենէ թլփատեալ էին՝ գրեալ. որոց յետ արդարանալոյ յայտ առնելոյ՝ զի թէ հրաժարիցեն ի նոցանէ, առէ՝ այսուհետև աշխատ ոք զիս մի՛ արասցէ, զի ես զխարազանս Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի մարմնի իմում կրեմ:

Ե. Հինգերորդ՝ առ Եփեսացիսն կայ. առ մեծս հաւատացեալս և հաստատունս, յորում խոստովանէ զխորհուրդն իւր ծածուկ հանգոյն հասարակաց թղթոյն. երկոտասան ի համբաւոյ ծանուցելոյ: և են երկոտին անձրեւք ի մէջ արկանելոյ, միաբանեալ երախայից և հաստատելոյ նորընծայ վարդապետի:

Զ. Վեցերորդ՝ կարգեալ է Փիլիպեցւոցն՝ ըստ ամենայն հաստատելոյ. ժամանակայն և պտղաբերոյ. զորոց զբարեաց լսեալ ի մեծ փութոյ գիտել, և ի հեռաստ ի նոյն յառաջեալ յօժարեցուցանէ: Ախոյեանակից իմն է թուղթս այս խորհրդոց թղթոյն. զի զնա առէ. նմանօղք ինձ եղերուք. և ցինչ իսկ եղիցի, թէ նմանողակից ինձ եղերուք: այլ և զուարթ և ողորմութիւն իւր ածանէ զնա, զի այնչափ լաւագոյնք էին նոքա քան զկորնթացիսն:

Է. Եւ յետ որոյ կայ, որ առ Կողոսացիսն գրեալ է. առ որս թէպէտ առ անծանօթս մարմնով, բայց հաստատեալս հաւատովն. զորս և յառաջագոյն ունի. և զգուշանա՛լ հրամայէ ի փիլիսոփայութենէ խաբէութե՛ն, և հրեշտակախոսութեան լինել. և թէ չէ նոքա ի հինս, այլ յանխախան մարմնոյ: Որոց և զգօրութիւն թղթոյն բնութեան հրամայէ: Գրէ և առ արքեպիսկոպոս պատուիրելով զգուշութիւն:

Ը. Յետ առաջնոյ՝ և առ Թեսաղոնիկեցիսն յերկուս գրեաց երկու թուղթս. յորոց ի միում գովութիւն նոցա մարտիրոս հասատունեն է, առ յանձնանս. մինչև զնեղութիւն և զխօսք յանցին կրելոյ: զոր համարձակ ընդ հրեշտակս հաւատացելոց. նոյնօրինակ յետ զկնի աղօթիւք բարբարոս կրել առ է՝ զի և նոցա յիշելոյ յայտնի. զոր և զառ իւրոյ կարծեաց և ուրախութիւն անուանէ, և առաւել ևս զՔս բարբարոսաց միաբանութիւն մարդոյն:

Թ. Եւ յետ այսր թղթոյ այլ ևս առ նոյնս գրէ, որ առ զնոցա ամենայն շնորհս, և զհամբերութիւն զոր կրէին ի նեղութեան, և զառն զախտաւոր աշխարհի զերծանելութիւն, և զառն զգուշանալոյ ի զօրս և ի գնալոյ:

Ժ. Եւ յետ որոյ Եբրայեցւոցն. որոց նմանօղ պատուիրեաց լինել յառաջագոյն առաջելոցն առ զհրեշտակն խորհրդոյն, և զանդէ տեսութիւն ի Քս՛ ըստ յառաջագոյն գործելոյ ի մարգարէիցն. առ՝ ի նոյն ածէին տային զծառայելեան պատգամաւորս ամենայն թղթոյ:

ԺԱ. Եւ յետ այսորիկ առ Տիմոթէոս կարգեցան երկու թուղթք. յորոց առաջինն առ զկրօնսս զօրութեան, և զեկեղեցւոյ կարգին, և որով օրինակաւ պարտ իցէ առնել զեպիսկոպոսն, և զայլ հրաման:

ԺԲ. Եւ երկրորդն առ նոյն գրեալ, առ ըստ ամենայն գանձուն. զհաւատացին էր որ ի նախնեաց անտի, այլ թէ ի հանդէս և ի մօրէ ի նա հաւատալ: և ի նմին և յառաջ մատուցեալ. և այնոցիկ որ ընդ նմա էին մեղուցեալ լինին իբրև թերահաւատից: Բայց միայն զանուանս զՔս քարոզ կոչէ: և փիլիսոփայ յօժարութիւն պաշտօն երկրաւորաց զանձին օտարացուցանել: և յիշեցուցանէ և վկայութիւն տայ Քս տնօրէնութիւնն՝ գաղեալ յառաջագոյն զբր Յիսուսի: Յետոյ և Քս իւրոյ կոխեալ բարեաց էլեալ գրէ. յառաջագոյն ասացեալ զխոստման հերձուածողացն ի Քս յայտնելոյ, և եթէ զի պարտ օտար իցէ համարել զնոսա: Եւ իբրև զՔս կրոց զհանգամանս եղեալ, առաւել հրամայէ առ ինքն գալ. թէպէտ և մարթ իւր էր զայն ի կոխանելն փեսայ, նել՝ ի ժամանակին իւրոյ կատարմանն. զոր և յայտ իւր առնել առ նուրբն, թէ ես այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ ի վերայ:

ԺԳ. Իսկ ի Տիտոս թուղթն, թէ որպիսի իցէ պարտ իւր ընտրել քահանայս: նշանակէ մականուամբ և զեկեղեցւոյ կարգս:

ԺԴ. Գրէ թուղթ և առ Փիլեմոն զՔս հասարակելոյ ծառայն անցուցմայ, որ յառաջագոյն անպիտան էր, և յետոյ շրջեալ յայնց բարոյ, աղաչանէ արձակել լինել բարեխօսութեան առաքելոյն. այլ և զիս ևս ազատ լինել ի համբերութեան տալով առ՝ առ փերեկ զեսա, որ զայնպիսի իւրանանէ հաւատարմացուցանէ ասացեալ, բարձրագոյն հարստանալ զմտի մարդկութեան եղեալ համբերութեան: Եւ այսպէս մի գիրս ածի ածել օրինակս առաքինութեան ասելի առ ի յանձանս. և ինչ ինչ համառօտեալ զՔս նոյնակ առաքի ի միջոց. և զերաւորական թղթոյ տուն նորա. նոր կարգաւորելոյ թղթոյ ճառ

ներ կարգեցոյց. զոր առաքեալ խմբագիրն և փոխաբերեալ ի հարցն մերոց աշխատեալ է: Եւ ուրեմն միայն, այլ և զընթերցանութեան հարստեալ օրինակս, և զմեկնիչն գրոց վկայութիւն, զմիավորութեան զգիտութեան մեծին իւր առաջնորդականութեան քաղաքավարութեանն. որով եւ տեսեալ զհեշտ մատուցեալ ընթերցանութեան, տեղեաց զայն առաջնորդ յետ իւրաքանչիւր միոյ միոյ յառաջաբանութեան:

Բայց կարևոր համարեցայ առ կարգս և զՔս թղթոցն պատառեալ նշանակել ի ծածկեալ կանոնաց եւ բանի պատմութեաց, առանց զհրամանաց նորաց: Որպէս և զհետ իւր ի յետն առնել, և զնոյն բացեալ գրոց զաւարտակատար իւրեանց մերոյ յաւելուածոցն ամ Քրիստոսի կարգել. և իւրաքանչիւր երրորդ մասն ծառայութեան. և դնելով ի քառանասներորդն զարտաքին ճառ յերկին: Եւ յետ սակաւ ինչ առաջոյ վճռով ասելի զլսելոյն առաքելոյն ի պատասխանին. և զնոյն իւր զաւանակիցն զպատճառս, և զայլս նորապատճառ ընդ նմա. և յետ այսորիկ ամենայն յոյժ ի հրեից ի Քս հաւատալ փեսանիցն, որ ամենայն երկրագործ առաքելոյն ի պատճառն զբարձրագոյն ճառ թողուլ: և զաղաչանս խնդրելոյ նախանձուն. որ յետ սակաւ ինչ մարդոյս ասսեն հրեիցն՝ թղթոյ առաքելոյ պատճառն յառաջ իւրեանց յետ անդր առաջագոյն կարգել: Եւ մեք ի վերաբնակութեանց ընդ նորա զառաքելոյն ասացեալ, և ի միւսոյս թղթոցն իւրաքանչիւր եղեալ կարգաւորութեանց: Եւ ըստ մեծի պարբերութեան առնելոյ առանց վարդապետացն՝ ասէ պաշտամանն, և ընդ ամ փիլիսոփայ ընթացեալ առաջին միջորդութեան, մինչև յերկուս ամ խոնարհեալ կարգաց իւրոց ի դրական հերից վերևելոյ. առ որով ամբարտաւան լինել պատուէր ի հրեից, առանց ընդ անձին զոհելոյ: որ զառաքելոյն ի կնքեալ ի քաղաքին կառա զերկրաւոր ամս. յետ որոյ յաջողեալ ի նմանէ զեկեղեցւոյն պարկեշտ քերթողի, իսկ և իսկ դարձեալ զգուշացեալ յօժարելոց, հրեիցն մի՛ծ իմն երախտիս համարեալ: Այս յայնժամ զՔս առ ածեալ երանելւոյն, թէ՛ ուղղագ կարէ զերծանել ի դատապարտելոյ անտի, թէ ոչ հանել յարենն առ կայսր Կեսար հարկանիցէ. և առաջ անտի ասացեր ի համ՛ անընդ կայսր: Եւ՛ր ընդ նմա և արիստարքոս. զոր և ի դէպ իւր ի միում թղթոյն գրեալ իւր կոչէ. և զանձն՝ որ զգործն առաքելոյն գրեաց ի գիրս և ստորագրեաց. և ա՛նդ ի հաւանութեանց թագաւորին զերկեալ միաբանեալ՝ դարձեալ նոքին խաղաղաբար պահէր պահապան: Զայն՝ և մինչև ցայն պատմէ զուգեալ ի գործս առաքելոյն, որ ի նմին իսկ ժամանակի զգիտելն մարգարէութեան մանաւանդ զի զայնուհետև ի՛ւ այնպէս ինչպէս գիտացեալ, և ա՛ւ զԽկայութիւն պատմեալ կարգեալ ի գիրս. և ՔՍ թղթոյն զնա զուգեալ և արիստարքոս՝ և գնայոյն: Բայց եւ մեք ի մէջն որ յետ այնորիկ էին, ճշգրիտ խոստովանել պատմեալ մեզ. և յերկրորդ դատարանն եկեղեցական պատմութեան զգիտութիւն նր: և առէ զմիայն էթէ արդարեալ ընդ նմին. և նշանակէ թէ անարգել զՔս աշխատ ուղղեալ. և թէ յայնժամ առաջի ներոնի կայր յանկարծ պատճառ. և առնել ընդ նմին զՔս պահելով. և դարձեալ ի Քս առաքելոցն ստացաւ հանգստեան ի Քս արդարեւ ի կայսերէ. և այլ ևս երկրորդ անգամ առաքելութեան: Եւ ի գլուխ մարտիրոսութեան հանգեալ ներոնի՝ զօրն նախադրութիւն զներ մայր. և առաւ զհօրն ասեր, և զհաւատարիմ զննն իւր. և զնոյն բնութիւն աշխարհի իւր: Այս համօրէն իսկ հարցեալ զմարտիրոսն ի Քս թերահանիցս. այս և յառաքելոյն ողջունի մարտիրոսեալ կոչեաց զգայութեան և միւսան զամ կողմանց յարենիս. եւ ընդ նմա դարձեալ և զօրէն. և առ հաւանիր պատճառ ի յերկնաւորական և վերջերորդ ամ կեանք բարերարութեանն. և յերեքտասներորդ ամ ներոնի կայսեր վկայեաց, որով զգուշացեալ երանելւոյն կոչեալ: Եւ արդ՝ է յիշատակարանս ամ փիլիսոփայ կայսեր՝ յորմէ տարեալ զառաքելոյն անդ մինչև ի տասներորդ երկրորդ ամ ՔՍ. և գայծեալ նոյնպէս ամ ՔՍ. դարձեալ՝ և կարծեաց առա՛ն ինքնակալ տան զամ կայսերութեանն. զոր և յաջորդեաց ներոնի՝ յերեքտասներորդ ամ իւրոյ ինքնակալութեան ասաց զառաքելոյն: Եւ արդ՝ գրէ ինքն իսկ զառաջին առաջեալ առ փիլիսոփայն զՔս առաջին պատմութեան իւրոյ, և առէ ա՛յսպէս. թէ յառաջին պատասխանատուութեան իմում ո՛չ ոք եղև ընդ իս. այլ ամենայն թողին զիս. մի համարեսցի նոցա: այլ Տր պաշտպանեաց ինձ և զօրացոյց զիս. զի ինև քարոզութիւն հաստատեսցի. և լուիցեն ամ հեթանոսք. և փրկեցայ ի բերանոյ առիւծուն: Եւ զայս՝ զԱմենն առէ: Ապա ՔՍ երկրորդ՝ յորում զխոստովանելոյ էր. ընդ կայսրութեան առէ. զի Տերութ պաշտօնաւորեա՛լ կայ. զի ես այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ ի վերայ: Եւ զի զայսպէս մատնեալ ընդ նմա էր, յետ սակաւ միոյ առէ ի թղթին, թէ ուղղի՛ն զայն տեղ զալուստ որ ընդ իս է: Եւ արդ՝ է աւանդի ժամանակ քարոզութեան պատգամի՝ կատարուի մի ամ. և այլ ևս երկրորդ ամ. զոր ի կենա-

րն

րեա 'ի քաղաքին Կեսարեաց. և առ նովիմբք դարձեալ այլ ևս 'ի Հռոմ զերկուս ամսն առաջինս. և յետոյ փոքր ամ. որպէս եւ լինել ամենայն ամաց միահամուռ 'ի խմբումն նորա մինչև ցխաղարութն՝ երեսուն և հինգ ամ:

Այլ՛ ով այսուհետև մեղադրիցէ ինձ և աղաղակիցէ զոր ասեմս, թէ 'ի գործս առաքելոց շարունակ զայդ ոչ՛ ասացեալ: Ո՞վ այր դու մաքսցիր որ համարձակիս, եթէ չէ՞ զի 'ի գործս առաքելոցն ոչ՛ գրեալ՝ ըմբռնմունքն. և անցեալ թէ ոչ այսր շարունակ ըմբռնմունքն պատշաճ պատմէ: Եթէ երկոտ միայն ամօթն այնուհետև թողեալ էր զբանից զբաղանսն կեանսն 'ի Հռոմ, և զմնացեալն նորա պատմել էր մեզ աղա և ոչ մի՛ այն ինչ էր մեղադրեալ էին ընթացս ժամանակացն: այլ քանզի զմնացեալն նորա ոչ ոչ՛ գրեաց. զի յետոյ այսուր զգիրս գրեաց, համաձայն երկուց ժամանակագրի. և իբրև որբևէ մատիրութեան ընկա՛լ զպատմութիւն: քանզի տուէ՛ աշակերտացն համանութ, և համառօտ զհարցն զբաղմունքն և զառաքելոյն ընկալեալ 'ի ընթացս անյայտ, աւետարանին երկնից լինին ժառանգաւոր:

Վկայութիւնք Պաւղոսի առաքելոյ:

Առ Ներոնիւ կայսերբ հռովմայեցւոց վկայեաց անդ պատուով առաքելոյ. կտրեալ զգլուխ սուսերաւ, յերեսներորդի և չորեքտասներորդի ամի ներոնական բռնութեանց: Զետեղեալ պարէ պարէզեալ 'ի հռոմ քաղաքին որ հինգ էր պանեմոս ամսոյ, որ կոչի հռոմայեցւոց յատաղեան զերիս խաղանդացն յուլիս ամսոյ, որ է մարգաց ամիս. յարուն խափարեցաւ մեր առաքելոյն իւրով վկայութեամբ, 'ի վաթսներորդի և յիններորդի ամի փրկչին մերոյ յոյն տեղ մեր գալստեան: Եւսոր՝ է մեր ժամանակին յորմէ հետէ վկայեացն պաւղոս, երեք հարեւր և երեսուն ամ. մինչև ցկարգեալ հիպատին արկածեալ. երկոտեւղիարց ինքնակալաց ազգապեր թագաց. յիններորդում ինդիկտիոնին. 'ի հնգետասաներորդում ըզձանալի ամացն յամսեանն յունի, որ է մարերի. որ օր տասն և ինն էր ամսոյն: Եւ ես ողոքանցանակեցի ըժամանակ վկայութեան պաւղոսի:

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Հռովմայեցիս թղթոյն:

Ո այս առաքելոց 'ի կոչնոնէ, մինչդեռ ոչ էր փեռեալ զհռոմայեցիսն. և անկանացեալ էր փեռանել զնոսա. և յառաջագոյն ընկալեալ՝ զհաւատս նոցա, իբր թէ եկեալ զնոսա յետ այնորիկ, նշանակէ թէ բազում անգամ անկանացեալ էր գալ առ նոսա՝ և ոչ կարացեալ: Այլ և վարդապետական զթուղթս առաք վասն խնդանն հեթանոսաց. և զի թլփատութիւն ժամանակաւ էր՝ և այժմ խափանեալ է. և թէ ոչ աղտեղութեան յանցաւորութիւն ասպամայ, և սպասէր օրէնսդրն եանց. և զխոստումն հեթանոսաց ըստ խորհրդի պատուաստէր նոր, և ցուցանէր թէ մարդկան թէ անկարող եղեալ օրինացն. և զամենեսեան առաւաց զանազանելոյ թշնամին, և յայնմ յարդարածոյս կարօղ էին ճանաչել զած: Եւ այժմ կամապարծանաց յառաջագոյն զհեռացեալսն, եթէ ած յայտնեաց նոցա զիւր գիտութիւն 'ի գործոց աշխարհիս, և զմշակութեանր զօրութն, որ է բան նր որով զամս արար: Իսկ սոքա ոչ ծանեան յարարածոյս, եթէ է ած նոյն արարիչ. և արարածոց ածագործ. այլ մանաւանդ նոքա և զարարածս պաշտեն: Վասնզի այսու հեթն զհրեայսն եթէ ոչ պահեցին զօրէնսն, այլ և մանաւանդ անցանելով ըստ օրէնսն՝ զած անարգեցին: Եւ այսպէս 'ի միասին զհեծակեալ զհրեայսն և զհեթանոսսն, խոնարհեցուցանէ զնոսա և յանցելեանց. զի ցուցցէ եթէ հաւասար են ամենեքեան. առաւել զամենեսեան պաշտպան զիւրեաց ազատել զնոսա 'ի շնորհացն և պարգեւ_

թեն: Այլ և առ հրեայն գալ, և խօսող եղեալ հեթանոսաց, առակայն բանոււ. դադարել թլփատութեան և օրէնսդրական օրինացն. զի աբրահամ առէ՝ ոչ 'ի թլփատութէ, այլ նախ քան զթլփատութիւն արդարացաւ, և անտանեցաւ աբրահամ. զի հայր բազմաց ազգաց լինելոց էր որք յանթլփատութէ հաւատան էին, որ և յետ արդարութեն եղա զթլփատութիւն 'ի մարմնի. զի նշան լիցի որոց մարմնով լինելոց էին 'ի նմանէ: Վարդապետելոց էր երբեմն թլփատութեն յորժամ հեթանոսք լինէին որդիք աբրահամու, ոչ եղեալ փողոփոխէր ըստ հասարակ աբրահամու, որով արդարացաւ մինչ էր յանթլփատութեն: զառ ընդհէն անդամանեաց աբրահամ, և բանոււ էին առ նշանակն, զի դադարելոց էր նշանակն: Եւ եթէ հեթանոսք բանադատեին թլփատել՝ խափանէր անձամբ աբրահամ, և կոչէր աբրամ. որ աբրահամ յոյ անդամանեցաւ: ոչ իսկ թլփատել հեթանոսաց. այլ ոչ և սոքա և որ մարմնով էին հրեայք. զի ոչ երբէք այնու հասարակէր անձանն, և հայր ազգաց բազմաց կոչէր. և ոչ ինչ պատճառ այնպէս է զոր թլփատել, բանական է հաւատոյն աբրահամու: այլ և ոչ ինչ 'ի սպասաւորական օրինացն, և ոչ 'ի նմանէ՝ այլ 'ի հաւատոց արդարացաւ. որպէս և աբրահամն: Զայս ամ այսպէս փաղաւորեաց. և ցուցանէ դարձեալ, եթէ այլ ով երբէք ոչ եղև փրկել զմարդն՝ թէ ոչ հեթանոսաց, և զնշել առաջին մեղացն արամայ որ առ ամենեցեան եղև, և այլ իսկ ոչ կարացին մաքրել, բայց քս միայն: Զի պատճառ որ խոստմանն եղև, այլ սորա անկար էր արդարել, կն գերեալսն. քանզի և այլ սորա անկար էր, եթէ ոչ էր զգեցեալ զմարմին որդին մյ և եղեալ մարդ. և զայս մաքառեալ զն ամենեցուն, զի զամենեսեան ազատեսցէ 'ի մահուանէ: և զն զի մահ մարդոյ մեղօք էին յաշխարհ, յաղագս այսորիկ և մահ մարդով ընդունել եղև: Եւ իբրև եհար զմեղս զբերեալ մեղաց մահու, զի ոչ երբէք յանցաւոր առ՝ էր օրինացն, թէ 'ի քն հառաքեալ. և ընդունելոց առ հեթանոսս մի երբէք ամբարշտութեան 'ի կր քնի. այլ գիտել եթէ սոքա են 'ի կր արմատոյն. Քանզի իրեանք 'ի նոյնն արմատոյն: Յետ այսորիկ յորդորական առնէ զբան վարդապետութեն խափանել զխռովութիւն:

Գլուխք Հռովմայեցւոց թղթոյն:

Աւետարանական վարդապետութեն վն առ արքայութեան շնորհացն քի, և որ ընդ շնորհօքն են. և վն յուսոյն և հոգևոր առաքինութե:

ա. Առ՝ նախ յետ ողջունին, վն դարձապատկաց հեթանոսաց՝ որք ոչ պահեցին զօրինականն:

բ. Վն դատաստանաց իւր՝ որ ոչ պահեաց զօրինականն:

գ. Վն առաւելութե իւր՝ որ է հաս աւետեացն:

դ. Վն շնորհացն որով միայն արդարանան մարդիկ, և ոչ ըստ օրէնք ընդրութե, այլ ըստ այն պարգևացն՝ հաւատարականապետս ըստ օրինակին աբրահամու: ե. Վն հանդերձեալ յուսոյն:

զ. Վն ընծայութե առ 'ի մեղաց ծննդեն եղելոց մարդոյն յու քոյ. քրիստոնեայ անկելոյն խոստմանէ երկրածինն ադամայ:

է. Վն պարզական հաստատուն գործոյն բարութե:

ը. Երկրորդութե վասն շնորհօքն կենաց:

թ. Վն յօրինաց անտի դատապարտութե յաղագս մեղաց:

ժ. Վն մարդկութե բնութե կարեաց, անհնարին լինելոյ առ 'ի միբանութեն օրինացն:

ժա. Վն մերկանալոյ 'ի բնական կարեաց միաբանութե ընդ հոգւոյն:

ժբ. Երկրորդութի՝ վասն հանդերձելոյ փառացն որդւոց:

ժգ. Վն պարգևական առ 'ի մէնջ սիրոյն քի:

ժդ. Վն անկանելոյն իւր՝ և փարատիր լինելոյ, և կոչման ճշմարտին որ ընկալեալ 'ի հեթանոսաց:

ժե. Զի ըստ աղագամբութեն եղև փարագրութեն առ 'ի յանգէտութեն կործանելոյ, և ոչ պատուհասելոյ նոցա ըստ ժառանգութեն:

ժզ. Վն կոչին որով եւէն նոքա, ոչ զի յերկրորդում անդրէն մտանել ջանայցեն, առ նախանձու մեծարելոյ հեթանոսաց, և կագելոյ ըստ հաստատելոյն իւր:

ժէ. Խրատ վն առաքինութե որ առ ած և առ մարդիկ: ա. Յորդոր միմեանս միաբանութե է: բ. Վն այլ պաշտամանն: գ. Վն առ հակառակորդն անոխակալ լինելոյ: դ. Վն իշխանաց հնազանդ լինելոյ: ե. Վն զգաստութե և հեզութե: զ. Վն 'ի կերակրոց և յարաց մտանել մեծաց ասնելոյ: ժը. Վն նմանող քի անոխակալութե լինելոյ:

ժթ. Վն երկուց պատուիրանին որ յարանէր և յարեմնաց:

---

* Ըստ 'ի յառաջաբանին ասեն և 'ի ցուցակաց գլխոց գործոց և թղթոց առաքելոց, եւթաղեայ արարեալ է նաև բովանդակութիւն ընթերցուածոց՝ որ 'ի նոյնն յիշուած եկեղեցւոյ պաշտէին 'ի նախնեաց. համբերէ այլ ևս ընդարձակ ցուցակօք վկայութեանց հին կտակարանաց յիշատակելոյ գրոց յայտնի, որ փոխանն 'ի յաւելեալ ուղղմանցն: Այլ հայկական օրինակ մեր ամենեցուն և էթ զղջացոյնն թղթոյն, պատշաճ համարեցաք զանց առնել և զսոսա, իբրև անկարար՝ և անպէտ մեզ առայժմ. նա և միջամուխ երկարութիւնն՝ թերևս և աղօտացոյց առնել զերս ծանօթս մասնին:

ՊԱՒՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ․

ԳԼ․ Ա․

ա բ ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ՔՐԻՍ 1
տոսի յսի, կոչեցեալ առաքեալ, որո-
շեալ յաւետարանն այ․ * որ յառաջ 2
խոստացաւ 'ի ձեռն մարգարէից իւրոց
գրովք սրբովք, * վն որդւոյ իւրոյ․ եղելոյ 'ի զաւակէ 3
Դաւթի ըստ մարմնոյ: * սահմանելոյ որդւոյն այ զօ- 4
րութբ ըստ հոգւոյն սրբութեան․ 'ի յարութենէ մեռելոց
յսի քսի տն մերոյ․ * որով ընկալաք շնորհս և առա- 5
քելութիւն 'ի հնազանդութիւն հաւատոյ, յամ հեթանոսս
վն անուան նորա: * յորս և դուք էք կոչեցեալ յսի 6
քսի: * ամենեցուն որոց էք 'ի Հռովմ՝ սիրելեաց այ՝ 7
կոչեցելոց սրբոց: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի՛ յայ
հօրէ մերմէ, և 'ի տնէ յսէ քսէ: * Նախ՝ գոհանամ 8
զայ իմ 'ի ձեռն յսի քսի վն ձեր ամենեցուն․ զի հա-
ւատք ձեր պատմեալ են ընդ ամ աշխարհ: * Վկայ է 9
ինձ այ, զոր պաշտեմն հոգւով իմով յաւետարանի որդ-
ւոյ նր, թէ որ՞պ զյիշատակս ձեր առնեմ․ * յամ ժամ 10
յաղօթս իմ աղաչելով, զի թերևս երբէք յաջողեսցի
ինձ կամօքն այ գալ առ ձեզ: * Քանզի անձկացեալ 11
եմ տեսանել զձեզ, զի փոխեցի՛ց 'ի ձեզ շնորհս ինչ հո-
գևորս՝ առ 'ի հաստատել զձեզ: * այսինքն է՝ մխիթա- 12
րակի՛ց լինել ձեզ վասն ընդ միմեանց՝ իմոյ և ձերոյդ հա-
ւատոց: * Ո՛չ կամիմ եթէ տգէտք իցէք եղբարք․ զի 13
բազում անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ, և արգելայ
մինչև ցայժմ․ զի և 'ի ձեզ գտից պտուղ ինչ՝ որպ և յայլ
հեթանոսս: * Յունաց և բարբարոսաց, իմաստ- 14
նոց և անմտից պարտապան եմ․ * այնպէս որչափ ի- 15
մովսանն յօժարութբ, և ձեզ որ 'ի Հռոմդ էք աւետա-
րանել: * Զի ոչ եթէ ամօթ ինչ համարիմ զաւետա- 16
րանն․ քանզի զօրութիւն այ է 'ի փրկութիւն ամ հաւա-
տացելոց․ նախ հրէի՝ և ապա հեթանոսի: * զի ար- 17
դարութիւն այ նովաւ յայտնի հաւատոց 'ի հաւատս․
որպ և գրեալ է, թէ արդարն 'ի հաւատոց կեցցէ:
Ա * Քանզի յայտնելո՛ց է բարկութիւն այ յերկնից 'ի վերայ 18
ամ ամպարշտութե՝ և անիրաւութե մարդկան․ որք
ա գ զճշմարտութիւն անիրաւութբ ունին․ * վն զի գիտու- 19
թիւն այ յայտնի է 'ի նս․ քանզի այ իսկ յայտնեաց նց․
20 * Զի աներևոյթք նր 'ի սկզբանէ աշխարհի՝ արարածովք
իմացեալ տեսանին․ այսինքն է՝ մշտնջենաւորութի և զօ-
րութի, և այութի նորա․ զի ոչ գտանիցեն ամենևին
21 տալ պատասխանի: * Զի ծանեան զայ, և ոչ իբրև
զայ փառաւորեցին՝ կամ գոհացան․ այլ նանրացան 'ի
խորհուրդս իւրեանց, և խաւարեցան անմտութբ սիր-
22 տք նց․ * զանձինս առ իմաստունս ունէին՝ յիմարե-
23 ցան: * և փոխեցին զփառս անեղծին այ՝ 'ի նմանու-
թի պատկերի եղծանելի մարդոյ, և թռչնոց, և չորքո-
24 տանեաց, և սողնոց: * Վասն որոյ մատնեաց զնոսա այ
'ի ցանկութի սրտից նց 'ի պղծութի, անարգել զմարմինս
25 իւրեանց յանձինս իւրեանց․ * որք փոխանակեցին զճ-
շմարտութին այ ընդ ստութե․ հնազանդեցան՝ և պաշ-
տեցին զարարածս, և ոչ զարարիչն․ որ է օրհնեալ յա-
26 ւիտեանս․ ամէն: * Վասն այնորիկ մատնեաց զնոսա
այ 'ի կարիս անարգութե․ զի էգք նց փոխանակեցին
27 զպէտս բնականս 'ի պէտս անբնականս: * Նո՛յնպէս և
արուա՛ցն թողեալ զբնական պէտս իգութեն, բորբոքե-
ցան ցանկութի՛ք իւրեանց 'ի միմեանս: արուք ընդ ա-
րուս զխայտառակութի գործէին, և զդա՛րձ փոխարէ-
նին որ պարտ էր մոլորութեն նոցա՝ յանձինս իւրեանց
28 ընդունէին: * Եւ որպ զի ոչ ընտրեցին զայ ունել 'ի
գիտութե, մատնեա՛ց զնոսա այ 'ի միտս անարգութե՝
29 գործել զանարժանս․ * լցեալս ամ անիրաւութբ,
պոռնկութբ՝, անզգամութբ, ագահութբ, չարութբ,
լի նախանձու, սպանութբ, հեռիւ, նենգութբ, չա-
30 րաբարութբ, շոգմո՛գք, * չարախօսք, ատեա՛լք, թըշ-
նամանօղք, ամբարտաւա՛նք, ամբարհաւա՛ճք, գտի՛չք
31 չարեաց, ծնողաց անարգո՛ւք․ * անմի՛տք, ուխտադրո՛ւժք,
32 անագորո՛յնք, անողո՛րմք: * Որք հաւեա՛լ
էին յայ իրաւանցն վր, եթէ ոյք զայսպիսին գոր-
ծեն արժանի են մահու․ և ոչ միայն որ զա՛յն առնեն,
այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն:

ԳԼ․ Բ․

1 Վասն որոյ առանց պատասխանի տալոյ ես ո՛վ մարդ՝
որ դատիդ: զի որով դատիս զընկերն, զանձն
քո դատապարտես: զի դու զնո՛յն գործես՝ որով դա-
2 տիսն: * Քանզի գիտեմք՝ եթէ այ դատաստանն ճըշ- ա գ
մարտութբ՝ է, 'ի վերայ այնոցիկ որ զայնպիսին գոր-
3 ծեն: * Իսկ արդ՝ խորհիցի՛ս զայս ո՛վ մարդ, որ դա-
տիս զայնոսիկ որ զայնպիսին գործեն՝ և դու զնո՛յն
գործես, եթէ դու ապրելո՛ց իցես 'ի դատաստանացն
4 այ: * Եթէ զմեծութբ քաղցրութե նր, և զներելո՛յն
և զերկայնմտութբն արհամարհիցես․ չգիտիցե՞ս զի
5 քաղցրութին այ զքեզ յապաշխարութի ածէ: * այլ
ըստ խստութե քում, և ըստ անզեղջ սրտի՝ գանձես ան-
ձին քում բարկութի՝ յաւուր բարկութե, և յայտնու-
6 թե արդա՛ր դատաւորութեն այ, * որ հատուցանէ իւ-
7 րաքանչիւր ըստ գործս իւրեանց: * որ համբերութբ
են

---

* Յօրինակին ոչ էր 'ի վերնագրի անուն՝ Պաւղոսի առաքելոյ․ զոր առեալ յայլոց Գրչագրաց՝ եդաք զառաջինն ըստ պատշաճի:

Գլ․ Ա․ (1) Ոմանք․ Ծառայ յսի քսի: (2) Ոսկան․ Զոր յառաջ խոստա": (2) Ոմանք․ Որ յառաջն խոստ": (3) Ոմանք․ Դաւթի ըստ մարմնոյն: (3) Օրինակ մի յաւելու․ Դաւթի, ըստ աւետարանի իմում, և ըստ ծննդեանն յսի քսի, ըստ մարմնոյ սահմա": (4) Ոմանք․ Ըստ հոգւոյն սրբութբ: (5) Ոմանք․ Եւ հնազանդութի հաւատոյ: (6) Ոսկան․ Ընդ որս և դուք էք: (7) Ոմանք․ Ամենեցուն որ էքդ 'ի Հռոմ, սիրելեացդ: (8) Ոմանք․ 'Ի ձեռն տն յսի քսի: (9) Ոմանք․ Պաշտեմ հոգ"․․․ որդւոյն նր․․ զյիշատակ ձեր: Եւ օրինակ մի․ Զյիշատակսն նորա առնեմ: (11) Յօրինակին ոչ էր․ Շնորհս ինչ: (12) Ոմանք․ Վն ըն միմեանս իմոց և ձերոյդ հաւատոյ: (15) Ոմանք․ Այնչափ, որպէս ինձ յօժար": (16) Ոմանք․ Հրէին՝ և ապա հեթանոսին: (17) Ոմանք․ Արդարութին այ նովաւ յայտնեսցի 'ի հաւատոց 'ի հա": (18) Ոմանք․ Բարկութին այ․․ 'ի վր ամբարշտութե: (18) Ոսկան յաւելու․ Զճշմարտութին այ անիրա": (20) Յօրինակին․ Իմացեալ տեսանի: (20) Ոմանք․ Մշտնջենաւորութին․․ և այութին: (21) Ոմանք․ Անմտութբք սիրտք նց: (24) Օրինակ մի․ Զմարմինս նց յանձինս իւրեանց: (26) Ոսկան․ Վն այսորիկ մատնեաց: (27) Ոմանք․ Եւ արուաց թող"․․ իգութե․․․ մոլորութե նց: (29) Ոսկան․ Նենգութբ, չարաբարոյութբ: (31) Ոմանք․ Անագորոյնք, անհաւ": (32 Ոմանք․ Որք հաւեալ էին․․ թէ ոյք զայնպիսին․ կամ, զայսպիսին գործեն․․․ որ զայն առնեն․․ կամակից լինին:

Գլ․ Բ․ (1) Բազումք․ Պատասխանի տալոյ ես: (1) Օրինակ մի․ Զի որով դատապարտես զընկերն: (2) Ոմանք․ Զայսպիսին գործեն: (3) Ոմանք․ Իսկ արդ՝ գիտիցես ով մարդ․․․ զնոյն գործես․․ ապրելոց ես 'ի դատաստանաց անտի այ: (5) Օրինակ մի․ Ըստ խստասրտութե քում: (5) Ոմանք․ Անզեղջ սրտի քո գան": (6) Ոմանք․ Ըստ գործոց իւրոց․ կամ, ըստ գործս իւր: (7) Ոմանք․ Որ համբերութբն են: (7) Ոսկան․ 'Ի գործս բարկութե,

են 'ի գործս բարութեան՝ և զփառս և զպատիւ և զանեղծութիւն
խնդրեն, զկեանսն յաւիտենից: * Իսկ որ 'ի 8
հակառակութենէ անտի են, և ապստամբք 'ի ճշմարտութենէն,
և զհետ երթեալ զանիրաւութեան, բարկութիւն և
սրտմտութիւն: * Նեղութիւն և անձկութիւն 'ի վերայ ամ 9
մարդոյ որ գործէ զչար. նախ՝ հրէին, և ապա հեթանոսի:
* Փառք և պատիւ և խաղաղութիւն ամի որ գործէ 10
զբարի. նախ՝ հրէին, և ապա հեթանոսի:
Բ * Զի ոչ է ակնառութիւն առաջի այ: * Որք միանգամ 11
աե առանց օրինացն մեղան, առանց օրինացն և կորնչին. 12
և որք ընդ օրինօքն մեղան, օրինօքն դատեսցին:
* Զի ոչ եթէ որ լսելիք օրինացն են՝ արդարացեալ 13
են առաջի այ, այլ առնելիք օրինացն արդարասցին:
* Այլ յորժամ հեթանոսք որ զօրէնսն ոչ ունին, բնութբ 14
զօրինացն գործիցեն. նոքա որ զօրէնսն ոչ ունին,
անձանց իւրեանց իսկ են օրէնք. * որք ցուցանեն 15
զգործս օրինացն գրեալ 'ի սիրտս իւրեանց. վկայութբ
մտաց իւրեանց, և յանդիմանել զմիմեանս 'ի
խորհրդոց իւրեանց, կամ թէ պատասխանի իսկ տալ.
* յաւուրն յորում դատիցի ած զգաղտնիս մարդկան, 16
ըստ աւետարանիս իմում 'ի ձեռն յի քի: * Ապա 17
թէ դու հրեայ անուանեալ ես, և յեցեալ ես յօրէնսն,
և պարծիս յած, * և գիտես զկամս նր, և ընտրես ըղձալն, 18
և խրատեալ ես յօրինացն. * վստահ ես յանձն 19
քո առաջնորդ լինել կուրաց, լոյս խաւարելոց, * խրատիչ 20
անզգամաց, վարդապետ տղայոց. ունել զկերպարանս
գիտութեան և ճշմարտութեան յօրինացն: * Իսկ արդ՝ 21
որ ուսուցանես զընկերն, զանձն քո՝ ոչ ուսուցանես.
որ քարոզես չգողանալ՝ գողանաս. * որ ասես չշնալ՝ 22
շնաս. որ գարշիս 'ի մեհենեաց՝ զսեղանս կողոպտես.
* որ օրինօքն պարծիս, յանցանել ըստ օրէնսն զած 23
անարգես: * Զի անունն այ վասն ձեր հայհոյի 'ի մէջ 24
աղ հեթանոսաց՝ ոպ և գրեալ է: * Թլփատութիւն օգնէ 25
եթէ զօրէնսն պահիցես. ապա թէ յանցաւոր օրինացն
լինիս, թլփատութիւն քո անթլփատութիւն եղև: * Իսկ 26
եթէ անթլփատութիւն զիրաւունս օրինացն պահիցէ.
ոչ ապաքէն անթլփատութին նր 'ի թլփատութիւն համարեսցի.
* և դատիցի որ 'ի բնէ անթլփատութիւն է, 27
զօրէնսն կատարելով, զքեզ որ գրովն և թլփատութբ
յանցաւոր օրինացն լինիս: * Զի ոչ եթէ որ յայտնի հրեայն 28
է, և ոչ որ յայտնի մարմնով թլփատութին. * այլ 29
որ 'ի ծածուկ հրեայն է, և թլփատութին սրտի. հոգւով
և ոչ գրով. որոյ գովութին, ոչ 'ի մարդկանէ է, այլ յայ:

ԳԼ. Գ.

Գ Իսկ արդ՝ զինչ աւելի է հրէին, կամ զինչ օգուտ 1
'ի թլփատութենէ անտի: * Բազում ինչ, ամ իրօք. 2
նախ՝ այն իսկ, զի հաւատարիմ եղեն պատգամքն այ:
* Իսկ արդ՝ եթէ չէր հաւատացեալ ոմանց, միթէ՝ անհաւատութին 3
նր զայ հաւատսն խափանէ՞ր. քաւ լիցի:
* Արդ՝ եղիցի ած ճշմարիտ, և ամ մարդ սուտ. ոպ 4
և գրեալ է. ոպ արդար եղիցես 'ի բանս քո, և յաղթիցես
5 'ի դատել քեզ: * Իսկ արդ՝ եթէ ապիրատութին
մեր զայ արդարութիւն յանդիման կացուցանէ,
զինչ ասեմք. միթէ անիրաւ ինչ է ած՝ որ ածէ զբարկութին,
6 * ըստ մարդկութեան ասեմ. քաւ լիցի: ապա
7 թէ ոչ՝ զիարդ դատի ած զաշխարհ: * զի եթէ ճշմարտութին
այ յիմում ստութեան առաւելաւ 'ի փառս նր,
8 զի՞ և ես ևս իբրև զմեղաւոր դատիմ: * և կամ թէ՝ ոպ
հայհոյիմքն, և որպէս ասեն ոմանք զմէնջ ասել, թէ
արասցուք զչար՝ զի եկեսցէ բարի. որոց դատաստանքն
յիրաւի են:
9 * Եւ արդ՝ ի՞ւ խելք առաւել իցեմք. ապաքէն և ոչ Դ
խելք. քանզի յառաջագոյն իսկ մեղադիր եղեաք հրէից
10 և հեթանոսաց, ամենեցուն ընդ մեղօք լինելոյ: * ոպ
11 և գրեալ է. թէ ոչ գոյ արդար՝ և ոչ մի. * և ոչ գոյ
12 որ իմանայ, և ոչոք է որ խնդրէ զած: * ամենեքեան
խոտորեցան 'ի միասին և անպիտանացան: ոչոք է որ
13 առնէ զքաղցրութին, ոչոք է մինչև 'ի մի: * գերեզման
բաց է կոկորդ նց, լեզուօք իւրեանց նենգաւորք
14 եղեն: Թոյնք իժից 'ի ներքոյ շրթանց նց. * որոց բերանք
15 անիծիւք և դառնութբ լի են: * Երագ են ոտք
16 նց հեղուլ զարիւն: * բեկումն և թշուառութին 'ի ճանապարհս
17 նց. * և զճանապարհն խաղաղութեան ոչ ծանեան:
18 * ոչ է երկեւղ այ առաջի աչաց նց: * Բայց բգ
19 գիտեմք՝ որ ինչ միանգամ օրէնքն ասեն, այնոցիկ որ
ընդ օրինօքն են՝ ասեն. զի ամ բերան փակեսցի, և դատապարտ
20 լիցի ամ աշխարհ այ: * Զի 'ի գործոց օրինաց,
ոչ արդարասցի ամ մարմին առաջի նր. քանզի
21 օրինօքն է գիտութին մեղաց: * բայց արդ՝ առանց օրինացն
իսկ արդարութին այ յայտնեալ է, վկայեալ յօրինաց
22 անտի՝ և 'ի մարգարէից: * Քանզի արդարութին
այ 'ի հաւատոյ անտի յի քի, յամենայն հաւատացեալս.
23 և ոչ ինչ է խտիր: * քանզի ամենեքին մեղան.
24 և նուաղեալ են 'ի փառացն այ: * և արդարանան
ձրի նորին շնորհօք 'ի ձեռն փրկութեան որ 'ի քս
25 յս: * զոր յառաջն եդ ած քաւութին 'ի ձեռն հաւատոցն
արեամբ նր 'ի հանդէս արդարութեան նր, վս թողութեան
26 յառաջագոյն մեղացն գործելոց. * 'ի ներելն
այ: 'ի հանդէս արդարութեան նր 'ի ժամանակի յայսմիկ.
զի եղիցի նա արդար, և արդարացուսցէ զայն որ
27 'ի հաւատոցն յի: * Իսկ արդ՝ ո՞ւր են պարծանքն.
արգելան: յորո՞ց օրինաց, 'ի գործո՞ց անտի. ոչ, այլ 'ի
28 հաւատոցն օրինաց: * քանզի համարիմք հաւատովք
29 արդարանալ մարդոյ՝ առանց գործոց օրինաց: * Եթէ
հրէից միայն իցէ ած՝ և հեթանոսաց ոչ. այո և հեթանոսաց:
30 * Զի եթէ մի է ած, որ արդարացուցանէ
զթլփատութին 'ի հաւատոց, ապա և զանթլփատութին նովին
31 հաւատովք: * Արդ՝ զօրէնսն ինչ խափանեմք հաւատովքս.
քաւ լիցի: այլ զօրէնսն հաստատեմք:

ԳԼ.

զփառս և զպատիւ: (8) Ոմանք. Անտի լիցեն: (8) Ոսկան. Եւ զհետ երթան անիրաւութեան. բար": (9)(10) Ոմանք. Նախ հրէի և ապա հեթանոսին: (10) Ոմանք. Փառք պատիւ և խաղաղութիւն 'ի վր ամի որ գոր': (12) Ոմանք. Օրինօքն և դատեսցին: (13) Ոսկան. Որք լսօղք.. այլ առնօղք. (14) Ոմանք. Զօրէնս ոչ ունին.. զօրինացն գործեսցին: Եւ ոմանք. զօրինացն գործեն: (15) Ոմանք. Յանդիմանել զմիմե": (16) Ոմանք. Յորում դատի ած.. աւետարանիս իմոյ: (17) Ոմանք. Ապա եթէ դու որ հր": (20) Ոմանք. Եւ ճշմարտութեան օրինացն: (22) Ոմանք. 'Ի մեհենաց: Որ օրինակ մի. 'Ի մեհենից: (23) Ոմանք. Յանցանել ընդ օրէնս: (24) Ոմանք. Զի անունն այ... հեթանոսացն: (25) Ոմանք. Պահեսցես. ապա եթէ յանցա": (26) Ոմանք. Անթլփատութիւն նր.. համարեսցի: (27) Ոմանք. Եւ դատեսցի որ: (28) Ոմանք. Հրեայն է: (29) Օրինակ մի. Որով գովութիւն, ոչ:

Գլ. Գ. (3) Ոմանք. Անհաւատութիւն նց: (4) Ոմանք. Եղիցիս 'ի բանս քո, և յաղթեսցես 'ի: (5) Ոմանք. Ինչ իցէ ած, որ ածէ զբարկութիւն: (6) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ: (8) Բազմք. Ասեն զմէնջ ոմանք: Եւ ոմանք. Հայհոյիմքն առ ել ոմանց զմէնջ: (8) Ոսկան. Արասցուք զչարն: (9) Ոմանք. Եւ ոչ մի խելք... մեղադիր եղաք: (10) Այլք. Թէ ոչ ոք է արդար, և ոչ: (11) Օրինակ մի. Եւ ոչ ոք է որ իմանայ: (12) Ոմանք. 'Ի միասին, անպիտա": (12) Ոսկան. Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և ոչ: (13) Ոմանք. Եւ լեզուօք իւ": (15) Ոմանք. Երագեն ոտք: Որ ոսկան. Երագունք են ոտք: (19) Ոմանք. Բերան փակեսցի: (20) Ոմանք. Ոչ արդարանայ ամ մար": (21) Ոմանք. Բայց առանց օրի"... յօրինացն անտի: (23) Ոմանք. Քանզի ամենեքեան... 'ի փառաց անտի այ: (25) Ոմանք. Եդ ած 'ի քաւութին 'ի ձեռն հաւատոց արեամբն նր... արդարութեան նր: (26) Ոմանք. Եւ արդարացուցանէ զայն որ 'ի հաւատոյն յի քի: (29) Ոմանք. Միայն է ած, և հեթանո": (30) Ոմանք. Զի թէ մի.. զթլփատութին 'ի հաւատոց.. և զանթլփատութին նո": (31) Ոմանք. Զօրէնս ինչ խափանիցեմք հաւատովք:

ԳԼ. Դ.

բզ Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք գտանել ըն աբրահամու նա- 1
հապետին մերոյ ըստ մարմնոյ։ * զի եթէ աբրահա- 2
մու գործովք էր արդարացեալ, ունէր ունէր պար-
ծանս, այլ ոչ առ ա՟ծ։ * Իսկ զի՞նչ ասիցէ գիր. հա- 3
ւատաց աբրահամ յա՟ծ, և համարեցաւ նմա յարդա-
րութի։ * Բայց այնմ որ գործիցէն, ոչ համարին վարձքն 4
ըստ շնորհաց, այլ ըստ պարտեաց։ * Իսկ այնմ որ ո՛չն 5
գործիցէ, բայց հաւատայցէ յայն որ արդարացուցա-
նէ զամպարիշտս, համարին հաւատք նր՟ յարդարութի։
* Որպէս և դաւիթ ասէ զերանութի մարդոյ, որում 6
ա՟ծ համարի արդարութի առանց գործոց։ * Երանի՜ ո- 7
րոց թողան անօրէնութիք, և որոց ծածկեցան մեղք
իւրեանց։ * Երանեալ է այր՝ որում ոչ համարեսցի 8
տ՟ր զմեղս նորա։ * Արդ՝ երանութիս այս 'ի վերայ 9
թլփատութե՞ն է, թէ 'ի վերայ անթլփատութե. քան-
զի ասեմք եթէ համարեցաւ աբրահամու հաւատքն յար-
դարութի։ * Արդ՝ զիա՞րդ համարեցաւ. մինչդեռ 'ի 10
թլփատութե՞ն էր՝ եթէ յանթլփատութեն։ ոչ 'ի թլ-
փատութեն, այլ յանթլփատութեն։ * և նշանակ առ ըզ- 11
թլփատութին, կնիք արդարութե հաւատոյ, որ յան-
թլփատութէ անտի։ Զի եղիցի նա հայր ա՟մ հաւատա-
ցելոց որ յանթլփատութէ անտի իցեն. առ 'ի համա-
րելոյ և նոցա յարդարութի. * և հայր թլփատութե, 12
որոց ոչ 'ի թլփատութէ անտի և եթ, այլև որոց եր-
թայցեն ընդ հետս անթլփատութե հաւատոյ հօր մե-
գդ րոյ աբրահամու։ * Զի ոչ եթէ օրինօքն են աւետիքն 13
աբրահամու՝ և զաւակի նորա՝ ժառանգ լինել աշխար-
հի, այլ 'ի հաւատոցն արդարութէ։ * Զի եթէ որք 14
յօրինացն են, ժառանգք իցեն. ապա ընդունայն են
հաւատքն՝ և դատարկ աւետիքն։ * քանզի օրէնքն ըզ- 15
բարկութի գործեն. բայց ուր ոչ են օրէնք, և ոչ յան-
ցանք ինչ։ * Վասն այսորիկ 'ի հաւատոյ անտի, զի ը՟ս 16
շնորհացն իցէ. առ 'ի լինելոյ հաստատուն աւետեացն
ա՟մ զաւակին։ ոչ այնմ միայն՝ որ յօրինաց անտի, այլ
և այնմ որ 'ի հաւատոցն աբրահամու։ որ է հայր մեր
ամենեցուն։ * ո՟պ և գրեալ է՝ եթէ հայր ազգաց բազ- 17
մաց արարից զքեզ, առաջի ա՟յ։ որում հաւատացն՝
եթէ կենդանի առնէ զմեռեալս, և կոչէ զչգոյսն իբ-
րև զգոյս։ * Որ յանյուսն յուսով հաւատաց, լինել նմ 18
հայր ազգաց բազմաց. ո՟պ և ասացաւ, թէ այնպէս
եղիցի զաւակ քո։ * և նա՝ ոչ երկմտեաց 'ի հաւատսն, 19
թէպէտ և հայեցաւ 'ի մարմին իւր՝ այնուհետև իբրև
'ի մեռեալ. քանզի զհարիւրամենիւք ուրեմն էր. և 'ի
մեռելութի արգանդին սառայի։ * Բայց աւետեացն 20
ա՟յ՝ ոչ երկմտեաց անհաւատութի, այլ զօրացաւ հա-
21 ւատովք, ետ փառս ա՟յ՝ * և հաստատեցաւ 'ի միտս իւր,
22 թէ որ խոստացաւն՝ կարօղ է առնել։ * վասն որոյ հա-
23 մարեցաւ նմա յարդարութի։ * Այլ ոչ գրեցաւ,
24 ոչ եթէ վ՟ս նորա միայն՝ թէ համարեցաւ նմա. * այլ
և վասն մերոյ համարելոց է. որք հաւատամք յայն
25 որ յարոյց զյ՟ս զտ՟ր մեր 'ի մեռելոց. * որ մատնեցաւ
վ՟ս յանցանաց մերոց. և յարեաւ՝ վասն զմեզ արդա- վջ
րացուցանելոյ։

ԳԼ. Ե.

1 Արդ յուսահետև արդարացեալք 'ի հաւատոյ անտի, խա- Ե
ղաղութի՝ կալցուք առ ա՟ծ, 'ի ձեռն տ՟ն մերոյ յ՟ի
2 ք՟ի. * որով և զընծայութին ընկալաք հաւատովք 'ի շը-
նորհս յայսոսիկ. յորում կամք, և պարծիմք յուսով
3 փառացն ա՟յ։ * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և պար-
ծիմք եւս 'ի նեղութիւս մեր։ քանզի գիտեմք, եթէ նե-
4 ղութիք զհամբերութի գործեն։ * համբերութի զհանդէս.
5 հանդէս՝ զյոյս. * յոյս՝ ոչ երբէք ամաչեցուցանէ. զի
սէրն ա՟յ սփռեալ է 'ի սիրտս մեր, 'ի ձեռն հոգւոյն
6 ս՟րբ՝ որ տուաւ մեզ։ * Զի մինչդեռ տկարքն էաք, ք՟ս
վ՟ս մեր 'ի ժամանակի 'ի վերայ ամպարշտաց մեռաւ։
7 * զի վասն արդարոյ հազիւ ոք թէ մեռանիցի, այլ վ՟ս
8 բարւոյ թերևս համարձակիցի ոք մեռանել։ * Յայտ-
նեաց ա՟ծ զսէրն իւր 'ի մեզ. զի մինչդեռ մեղաւորքն
9 էաք, * ք՟ս վասն մեր մեռաւ. որչափ ևս առաւել յար-
դարացեալս մերում այժմիկ արեամբն նր՟, ապրեսցուք
10 նովաւ 'ի բարկութէ՝ անտի։ * Զի եթէ մինչ թշնամիքն
էաք, հաշտեցաք ընդ ա՟յ մահուամբ որդւոյ նր՟. որչափ
ևս առաւել 'ի հաշտելս մերում ապրեսցուք կենօքն նր՟։
11 * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և պարծիմք եւս յա՟ծ 'ի ձեռն
տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. որով և զհաշտութին իսկ ընկալաք։
12 * Զի ո՟պ 'ի միոջէ մարդոյ մեղք յաշխարհ մտին, և 'ի Զ
մեղաց անտի մահ. և այնպէս յա՟մ մարդիկ տարածե- գզ
13 ցաւ մահ, որով ամենեքին մեղան։ * քանզի մինչև յօ-
րէնսն մեղք էին յաշխարհի, բայց մեղք ոչ համարին
14 ուր օրէնք ոչ իցեն։ * Այլ թագաւորեաց մահ յա-
դամայ մինչև 'ի մովսէս, և 'ի վերայ չյանցուցելոցն.
ըստ նմանութե յանցուածոցն ադամայ, որ է օրինակ
15 հանդերձելոցն։ * Այլ ոչ ո՟պ յանցանքն, նոյնպէս և
շնորհքն։ զի եթէ միոյն յանցանօք բազումք մեռան, որ-
չափ ևս առաւել շնորհքն ա՟յ և պարգևք շնորհօք միոյն
16 մարդոյ յ՟ի ք՟ի 'ի բազումս առաւելան։ * Եւ ոչ ո՟պ
'ի միոջէ յանցուցելոյն պարգևքս. զի դատաստանն 'ի
միոջէ յանցուածոյ անտի 'ի դատապարտութի. այլ
շնորհքն

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Ասեմք . . նահապետին մեր ը՟ս։ (2) Ոմանք. Աբրահամ գործովք։ (3) Ոմանք. Զինչ ասէ գիր . . . նմա արդարութի։ (4) Ոմանք. Որ գործիցեն . . վարձք ը՟ս շնորհացն, այլ ը՟ս պարտեացն։ (5) Ոմանք. Այն որ գործիցէ . . զամբարիշտսն, համարին նմա հաւատքն յարդա"։ (5) Ոսկան յաւելու. Յարդարութե, ըստ առաջադրութե շնորհին ա՟յ։ (6) Ոմանք. Համարի յարդարութի։ Ուր Ոսկան. Համարի զարդարութի։ (7) Ոմանք. Մեղք նր՟։ (8) Ոմանք. Ոչ համարիցի. կամ, համարի։ (9) Ոմանք. 'Ի վ՟ր թլփատութե է, թէ . . . եթէ համարեցաւ առ"։ (10) Ոմանք. Մինչ 'ի թլփատութե էր՝ թէ յանթլ"։ (11) Ոմանք. Արդարութե հաւատոյն որ 'ի թլփատութէ անտի . . . և նր՟ արդարութի։ (12) Ոմանք. Այլ և որոց երթիցեն զհետ անթլփատութեն . . հօր մերում առ"։ (12) Յօրինակին գրեր. Անթլփատութե հաւատոյ հօր։ (13) Ոմանք. 'Ի հաւատոյն արդարութե։ (14) Ոմանք. Զի թէ . . ժառանգ են։ (14) Յօրինակին գրեր. Ընդունայն են հաւ"։ (15) Ոմանք. Ուր ոչ էին օրէնք։ (16) Բազմ՟ք. Վ՟ս այնորիկ 'ի հաւ"։ (17) Ոմանք. Թէ հայր . . առաջի ա՟յ։ որում հաւատաց, թէ կենդանի։ (18) Ոմանք. Որ անյոյսն յու" . . . ո՟պ ասացաւ, եթէ։ Ուր օրինակ մի. Բազմաց, որում ասացաւ, թէ հայր ազգաց բազմաց արարի զքեզ. և եթէ այսպէս եղիցի զա"։ (19) Ոմանք. 'Ի մարմին իւր . . . զի հարիւրամենիւք . . . յարգանդին սառայի։ (20) Ոմանք. Բայց յաւետեացն ա՟յ։ (21) Ոմանք. Եթէ որ խոստաց"։ (22) Ոմանք. Վ՟ս որոյ և համարեցաւ նմ՟ արդա"։ (23) Ոմանք. Արդ զի գրեցաւ . . . եթէ համարեցաւ։ (24) Ոմանք. Վ՟ս մերոյս։ Ուր Ոսկան, վասն մեր՝ որոց համարելոց է։ (25) Ոմանք. Վ՟ս մեղաց մերոց, և յարեաւ։

Գլ. Ե. (2) Ոմանք. Որով և զընծայութե իսկ ընկալաք։ Ուր օրինակ մի. Որով զհաշտութե իսկ ըն"։ (4) Ոմանք. Համբերութի զյոյս։ (5) Ոմանք. Յոյսն ոչ երբէք։ (7) Բազմ՟ք. Հազիւ ոք մեռանիցի։ (7) Ոմանք. Թերևս համարձակեսցի։ (8) Ոմանք. Զի մինչ մեղաւորքն էաք։ Ուր Ոսկան. Տկարքն էաք։ (9) Օրինակ մի. Այժմիկ ապրեսցուք արեամբն նր՟. և նովաւ 'ի բար"։ (10) Ոմանք. Զի թէ մինչ թշնա"։ (11) Ոմանք. Եւ զհաշտութի իսկ ըն"։ (13) Ոմանք. Մինչև յօրէնքն մեղք էին յաշխարհ . . Մեղք ոչ համարէին, ուր օրէնք ոչ էն։ (14) Ոսկան. Մինչև ցմովսէս։ (14) Ոմանք. Ըստ նմանութեն . . . օրինակ հանդերձելոյն։ (15) Ոմանք. Զի թէ . . բազումք մեղան, որ" . . և պարգևքն շնորհօք միոյն մարդոյն։ (16) Ոսկան. Քանզի դատաստանն 'ի միոջէ յանցուածոյ անտի։ (16) Ոմանք. 'Ի միոջէ յանցուածոյն 'ի դատապարտութի։ Ուր օրինակ մի։ 'Ի միոջէ յանցուցելոյ անտի 'ի դատապարտութէ։

շնորհքն՝ 'ի բազմաց յանցուածոյն յարդարութի : * Զի 17
եթէ միոյն յանցանաց մահ թագաւորեաց միով, որ֊
չափ եւս առաւել՝ որք զառաւելութի շնորհաց և ըղ֊
պարգևաց արդարութեն առնուցուն, կենօք թագա֊
ւորեսցեն 'ի ձեռն միոյն յ՟ի ք՟ի : * Ապա ուրեմն ո՟ղ 18
միոյն յանցանօք յամ մարդիկ դատապարտութի, նոյն֊
պէս և միոյն արդարութ՟ե՟ն յամ մարդիկ արդարու֊
թի՝ կենաց : * Զի ո՟ղ անհնազանդութ՟ե միոյն մար֊ 19
դոյ մեղաւորք բ՟զ՟մ՟ք եղեն․ նոյնպէս և հնազանդութ՟ե
միոյն՝ արդարք բ՟զ՟մ՟ք եղիցին : * Բայց օրէնք 'ի ներքս 20
մտին, զի յանցանքն բազմասցին․ զի ուր առաւել
եղեն մեղքն, առաւել եւս յաւելան շնորհքն : * Զի 21
ո՟ղ թագաւորեաց մեղքն 'ի մահու անդ, նոյնպէս և
ՎԸ շնորհքն թագաւորեսցեն արդարութ՟ե 'ի կեանսն յա֊
ւիտենից 'ի ձեռն յ՟ի ք՟ի տ՟ն մերոյ :

ԳԼ. Զ.

Ի Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, յաճախեսցուք 'ի մեղսն՝ 1
զի շնորհքն բազմասցի՞ն : * Քա՛ւ լիցի : որք մեռաք 2
մեղացն, զիա՞րդ տակաւին 'ի նմին կեցցեմք : * Եթէ 3
ո՞չ գիտէք, զի որ միանգամ մկրտեցաք 'ի ք՟ս յ՟ս, 'ի մահ
անդր ն՟ր մկրտեցաք : * Թաղեցա՛ք ընդ նմին մկրտութ՟ե՟ն 4
'ի մահ : զի ո՟ղ յարեաւ ք՟ս 'ի մեռելոց փառօքն հօր․
նո՛յնպէս և մեք 'ի նորոգութի՛ն կենաց շրջեսցուք : * Զի 5
եթէ անկակի՛ց եղեաք նմանութե մահուն ն՟ր․ այլ և
յարութե՝ նորա լինիցիմք : * Զայս գիտասջի՛ք զի հին 6
մարդն մեր խաչակի՛ց եղև ն՟ր, զի խափանեսցի մարմին
մեղացն, մի եւս ծառայել մեզ մեղացն : * զի որ մեռա֊ 7
նի՛ն՝ արդարացեա՛լ է 'ի մեղաց անտի : * իսկ եթէ մե֊ 8
ռա՛ք ընդ ք՟ի, հաւատամք թէ և կեցցո՛ւք ընդ նմա :
* Գիտեմք եթէ ք՟ս յարուցեալ է 'ի մեռելոց․ այսու֊ 9
հետև ո՛չ մեռանի, և մահ նմա ո՛չ եւս տիրէ : * զի որ 10
մեռաւն, մեղա՛ցն մեռաւ մի անգամ, և որ կենդանին
է՝ կենդանի՛ է ա՟յ : * Նո՛յնպէս և դուք համարեսջի՛ք 11
զանձինս մեռեա՛լս մեղացն, և կենդանիս ա՟յ 'ի ք՟ս յ՟ս
ԳԿ 'ի տ՟ր մեր : * Մի՛ այսուհետև թագաւորեսցեն մեղք 12
'ի մահկանացու մարմինս ձեր, հնազանդել ցանկութեց
ն՟ր : * Եւ մի պատրաստէք զանդամս ձեր զէն անիրա֊ 13
ւութե մեղա՛ցն․ այլ պատրաստեցէք զանձինս ձեր ա՟յ,
ո՟ղ 'ի մեռելոց՝ 'ի կենդանիս․ և զանդամս ձեր՝ զէն
արդարութեն ա՟յ : * զի մեղք ձեզ ո՛չ տիրեսցեն․ քան֊ 14
զի ո՛չ էք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնորհօք : * Իսկ արդ՝ 15
զիա՞րդ․ մեղիցո՞ւք՝ զի չե՛մք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնոր֊
հօք : քա՛ւ լիցի : * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որում պատրաս֊ 16
տէք զանձինս ձեր ծառա՛յս 'ի հնազանդութի, ծառա՛յ
էք որում հնազանդիքն․ եթէ մեղաց, և եթէ 'ի հնա֊
զանդութի՝ արդարութե : * Այլ շնո՛րհք ա՟յ․ զի էիք 17
ծառա՛յք մեղաց, հնազանդեցարուք 'ի սրտէ՝ որում ա֊
ւանդեցա՛յք յաւա՛կ վարդապետութե : * Արդ՝ ազա֊ 18

19 տեալք 'ի մեղաց՝ ծառայեցէ՛ք արդարութեն, * Մարդ֊
կօրէն ասեմ վ՟ս տկարութե մարմնոյ ձերոյ․ զի որպէս
պատրաստեցէք զանդամս ձեր ծառայս պղծութե և ա֊
նօրէնութե յանօրէնութի․ նո՛յնպէս և այժմ՝ պատրաս֊
տեցէ՛ք զանդամս ձեր ծառայս արդարութե 'ի սրբութի :
20 * Զի մինչ ծառայքն էիք մեղաց, ազատացեալք էիք յար֊
21 դարութենէն : * Իսկ արդ՝ զի՞նչ պտուղ ունէիք յայնժամ, ո֊
րովք այժմդ զամօթի հարեա՛լ էք․ զի վախճան նց՟ա մահ է :
22 * Բայց արդ՝ ազատեա՛լք 'ի մեղացն՝ և ծառայեա՛լք Ը
ա՟յ, ունիք զպտուղ ձեր 'ի սրբութի, և վախճան նորա՝
23 կեա՛նք յաւիտենից : * Զի թոշա՛կն մեղաց՝ մահ է․ այլ
շնորհք ա՟յ, կեա՛նք յաւիտենից 'ի ք՟ս յ՟ս 'ի տ՟ր մեր :

ԳԼ. Է.

1 Եթէ ո՞չ գիտէք եղբարք, զի ընդ գիտօղս օրինացն ԳԳ
խօսիմ․ զի օրէնք տիրեն մարդոյ՝ որչափ ժամա֊
2 նակս կենդանի՛ է : * Քանզի կին առնակի՛ն, 'ի կեն֊
դանի՛ այր իւր կապեալ կայ օրինօք․ իսկ եթէ մեռա֊
3 նիցի այրն, արձակեա՛լ է յօրինաց առնն : * ապա ու֊
րեմն մինչ կենդանի է այրն, շո՛ւն կոչի եթէ լինիցի
ա՛ռն այլում : և եթէ մեռանիցի այրն, ազատ է յօրի֊
նացն, չհամարեա՛լ շուն՝ եթէ լինիցի առն այլում :
4 * Այսուհետև և դո՛ւք եղբարք, մեռարուք օրինացն
մարմնովն ք՟ի, լինել այլո՛ւմ, որ 'ի մեռելո՛ցն յարու֊
5 ցեալ է, զի պտղաբե՛րք լիցուք ա՟յ : * Քանզի մինչ էա՛քն
մարմնով, կարի՛ք մեղաց որ օրինօ՛քն էին, զօրանայի՛ն
յանդամս մեր, առ 'ի պտղաբե՛րս առնելոյ զմեզ մա֊
6 հու : * Բայց ա՛յժմ դատարկացա՛ք յօրինա՛ց անտի․ քան֊
զի մեռա՛ք ա՛յնմիկ որով ըմբռնեալն էաք, առ 'ի ծառայե՛լ
մեզ նորոգութ՟ե հոգւոյն՝ և ո՛չ հնութ՟ե գրոյն :
7 * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք․ օրէնքն մե՞ղք իցեն․ քա՛ւ լի֊ Թ
ցի : այլ զմեղս ո՛չ գիտէի, եթէ ոչ օրինօ՛քն․ և զցան֊
կութի ո՛չ ճանաչէի, եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ,
8 մի՛ ցանկանայցես : * Պատճառս առեալ մեղքն պատուի֊
րանաւն, և գործեցին յիս զա՟մ ցանկութի․ զի առա՛նց
9 օրինաց մեղքն մեռեալ էին : * Եւ ես առանց օրինացն
երբեմն էի կենդանի․ այլ իբրև եհաս յիս պատուի֊
10 րանն, մեղքն կենդանացան․ * և ես մեռա՛յ : և գտա՛ւ
ինձ պատուիրանն որ 'ի կեանս էր, նոյն 'ի մահ :
11 * Զի մեղացն պատճա՛ռս առեալ պատուիրանաւն խա֊
բեցին զիս, և նովին սպանին :
12 * Այսուհետև օրէնքն սուրբ են և պատուիրանն, ս՟ր Ժ
13 և արդա՛ր և բարերա՛ր : * Իսկ արդ՝ ինձ բարին մահ ԳԶ
եղև․ քա՛ւ լիցի․ այլ մեղքն․ զի երևեսցին մեղքն բա֊
րեա՛ւն գործել ինձ զմահ․ զի եղիցին ըստ առաւելութե
14 մեղքն մեղաւո՛ր 'ի ձեռն պատուիրանին : * Գիտեմ
զի օրէնքն հոգևո՛ր են․ այլ ես մարմնաւո՛ր եմ ընդ մե֊
15 ղօք վաճառեալ : * զի զոր գործեմն՝ ո՛չ գիտեմ․ ո՛չ ե֊
թէ զոր կամիմն՝ զա՛յն առնեմ, այլ զոր ատեա՛մն զայն
գոր֊

---

(17) Ոմնք․ Զի եթէ 'ի միոյն յանցանաց մահ : Ոսկան․ եթէ միոյն յանցանօք մահ : (18) Ոմնք․ Ո՟ղ միումն յանցանօք ․․ դատապարտութի՟ն : (19) Ոմնք․ Միոյն մարդոյն ․․ բ՟զ՟մ՟ եւ" : (19) Օրինակ մի․ Եւ 'ի հնազանդութի միոյն արդարք բ՟զ՟մ՟ք եղեն : (20) Ոմնք․ Բայց օրէնքն 'ի ներ" : (21) Այլք․ Թագաւորեսցին մեղքն 'ի մահու :

Գլ. Զ․ (1) Օրինակ մի․ Զի՞նչ ասեմք : (2) Ոմնք․ 'Ի նմին կեցցուք : և Ոմնք․ 'ի նմին կեցէք : (4) Ոմնք․ փառօք հօր : (5) Ոմնք․ Տնկակիցք եղաք նմանութ՟ե մահու : (6) Ոմնք․ Խաչակից եղև ն՟մ : (7) Ոմնք․ Զի որ մեռանի՝ ար" : (8) Ոմնք․ Եթէ կեցցուք ը՟ն ն՟մ : (9) Ոմնք․ Գիտեմք թէ և ք՟ս յ՟ս" ․․․ և մահ ն՟ր ոչ եւս տի" : Ոսկան․ գիտեմք զի ք՟ս : (12) Ոմնք․ Հնազանդել ցանկութեց ն՟ր : (13) Օրինակ մի․ Զանձինս ձեր զէն անիրա" ․․․ ո՟ղ և մեռելոց կեն" : (14) Օրինակ մի․ Բ՟զ՟մ՟ մեղք ձեր մի տիրեսցեն : (15) Ոմնք․ Իսկ զիա՞րդ․ մեղի" : (16) Բզմք․ Թէ որում պատրաս" : (16) Ոմնք յաւելուն․ Եթէ մեղաց՝ մահու․ և եթէ հնազանդութե արդարութե՝ 'ի կեանս : Ոսկան․ Եթէ մեղաց՝ 'ի մահ : (17) Ոմնք․ Որում աւանդեցայքն : (18) Ոմնք․ Ազատեցէ՟լք 'ի մեղաց : Ոսկ․ օրինակ մի․ Ազատեցարուք 'ի մեղաց : (19) Ոսկան․ Զանձինս ձեր ծառայս պղծութե : (19) Ոմնք․ Անօրէնութե յանիրաւութե : (20) Ոմնք․ Ծառայք էիք մեղաց, ազատե՟լք էիք յար" : (21) Ոմնք․ Որով այժմ զամօ" ․․ զի վախճանն նց՟ա : (22) Ոմնք․ Ազատե՟լք 'ի մեղաց ․․․ և վախճանն նց՟ա կեանք յաւ" : (23) Ոմնք․ Մեղաց մահ․ այլ շնորհքն ա՟յ, կեանք են յաւի" :

Գլ. Է․ (1) Ոմնք․ Յորչափ ժամս : (1) Բզմք․ Կենդանի իցէ : (2) Բզմք․ Իսկ եթէ մեռցի այրն ․․ յօրինաց առն : (3) Ոմնք․ Եւ եթէ մեռցի այրն ․․․ եթէ լինիցի այլում : (4) Յօրինակին գ՟ր՟եր․ Այսուհետև և դուք : (4) Ոմնք․ Պտղաբեր լիցուք : (5) Ոմնք․ Առ 'ի պտղաբեր առնել զմեզ մահու : (6) Օրինակ մի․ Քանզի մեռաք այնմիկ : (6) Ոմնք․ Եւ ոչ հնութե՝ գրոյն : (7) Ոմնք․ Իսկ զի՞նչ ասեմք ․․ եթէ ոչ օրինօք․ և զցանկութին ոչ ճա" ․․ օրինօքն էր ասացեալ : (8) Ոմնք․ Մեղքն պատուիրանին ․․ առանց օրինացն մեղք մեռեալ էին : (10) Ոմնք․ Որ 'ի կեանս էր : (12) Ոմնք․ Օրէնք ս՟ր են, և պատուիրանքն ս՟ր են և ար" : (13) Ոմնք․ Ըստ առաւելութեն : (14) Ոմնք․ Գիտեմք զի օրէնքն : (15) Ոսկան յաւելու․ Զոր կամիմն բարին՝ զայն առ" ․․ ատեամն չարն՝

գործեմ: * Այլ եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, 16
վկայեմ օրինացն թէ բարւոք են: * Այլ արդ՝ ոչ 17
եթէ ես գործեմ զայն, այլ բնակեալ յիս մեղքն: * գի- 18
տեմ զի ոչ բնակեալ է յիս, այսինքն է՝ 'ի մարմնի ի-
մում, բարի ինչ. զի կամքն առաջի կան ինձ. և առ-
նել զբարին ոչ: * Զի ոչ եթէ զոր կամիմ զբարին՝ առ- 19
նեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զչարն զայն գործեմ: * Ա- 20
պա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, ոչ եւս ես առ-
նեմ զայն, այլ բնակեալ յիս մեղքն: * Եւ արդ՝ գտա- 21
նեմ զօրէնս այնորիկ որ կամիցի առնել յիս զբարին. և
ինձ չարն առաջի կայ: * Հաճեալ եմ ընդ օրէնսն այ ըստ 22
ներքին մարդոյն. * բայց տեսանեմ այլ օրէնս յանդամս 23
իմ, զինեալ հակառակ օրինաց մտաց իմոց, և գերեալ
զիս օրինօքն մեղաց որ են յանդամս իմ: * Այր մի տա- 24
ռապեալ եմ ես. ո՞վ ապրեցուսցէ զիս 'ի մարմնոյ աստի
մահու: * այլ շնորհքն այ 'ի ձեռն յսի քսի տն մերոյ: 25
ԺԱ ԵԿ Ապա ուրեմն, ես ինքնին միտօք իմովք ծառայ եմ օ-
րինացն այ. և մարմնով օրինացն մեղաց:

ԳԼ: Ը:

Արդ ա՛յդպէս իցէ, ո՛չինչ դատապարտութիւն է այնո- 1
ցիկ որ 'ի քս յս, որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ: * զի 2
օրէնք հոգւոյն կենաց 'ի քս յս ազատեցին զիս յօրինաց
մեղացն և մահու: * Զի որ անհնարինն էր օրինացն՝ 3
որով տկարանայրն մարմնովն. ած զորդին իւր առաքեաց
'ի նմանութիւն մարմնոյ մեղաց, և վս մեղաց, և դատա-
պարտեաց զմեղս 'ի մարմնի անդ. * զի արդարութիւն 4
օրինացն կատարեսցի 'ի մեզ, որք ոչ ըստ մարմնոյ գը-
նայցեմք՝ այլ ըստ հոգւոյն: * Զի որք ըստ մարմնոյն են, 5
զմարմնոյն խորհին, և որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն:
* Զի խորհուրդ մարմնոյ՝ մահ է. և խորհուրդ հոգ- 6
ւոյն՝ կեանք և խաղաղութիւն: * քանզի խորհուրդ մարմնոյ 7
թշնամութիւն է յած. զի օրինացն այ ոչ հնազանդի. նա՝
և կարէ իսկ ոչ: * զի որ մարմնովն են, այ հաճոյ լինել 8
ոչ կարեն: * Բայց դուք՝ ոչ էք մարմնովն՝ այլ հոգւով. 9
եթէ իցէ հոգին այ 'ի ձեզ բնակեալ. ապա եթէ ոք
զհոգին քսի ոչ ունի, նա՝ չէ նր: * Իսկ եթէ քս 'ի ձեզ 10
է, ապա մարմին մեռեալ է վս մեղաց. և հոգին կեն-
դանի է վս արդարութեան: * Եթէ հոգի այնորիկ որ 11
յարոյցն զյս 'ի մեռելոց՝ բնակեալ է 'ի ձեզ. ապա և
որ յարոյցն զքս 'ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ զմահ-
կանացու մարմինս ձեր բնակեալ ոգւովն իւրով 'ի ձեզ:
ՎՉ * Այսուհետև եղբարք՝ պարտապան եմք, ոչ մարմ- 12
նոյ ըստ մարմնոյ կեալ: * զի եթէ ըստ մարմնոյ կե- 13
ցէք, մեռանելոց էք. իսկ եթէ հոգւով զգործս մարմ-
նոյ սպանանիցէք, կեցջիք: * Զի որ հոգւովն այ վա- 14
15 րին, նոքա են որդիք այ: * զի ոչ առէք զհոգին ծա-
ռայութեան միւանգամ յերկեւղ, այլ առէք զհոգին որ-
16 դեգրութեան. որով աղաղակեմք, աբբա, հայր: * Նոյն
ինքն հոգին վկայէ հոգւոյս մերում, եթէ եմք որդիք
17 այ: * և եթէ որդիք, ապա և ժառանգք. ժառանգք
այ՝ և ժառանգակիցք քսի. եթէ չարչարանացն կցորդ
լինիմք, և փառացն հաղորդ լինելոց եմք:
18 * Ինձ այսպէս թուի, եթէ ոչ են արժանի չարչարանք ԺԲ
ժամանակիս հանդերձելոց փառացն՝ որ յայտնելոց
19 են 'ի մեզ: * Զի ակնկալութիւն արարածոց՝ յայտնու-
20 թեան որդւոցն այ սպասէ: * զի ընդունայնութեան արա-
րածքն հնազանդեցան, ոչ իւրեանց կամաւ, այլ վս
21 այնորիկ որ հնազանդեցոյցն յուսով. * զի և ինք-
եանք իսկ արարածքն ազատեսցին 'ի ծառայութենէ ապա-
22 կանութեան՝ յազատութիւն փառաց որդւոցն այ: * Քան-
զի գիտեմք, եթէ ամ արարածք հեծեն և երկնեն մին-
23 չև ցայժմ: * և ոչ այսչափ միայն. այլ և մեք իսկ՝ որ
զպտուղ հոգւոյն ունիմք, անձամբ յանձինս մեր հե-
ծեմք՝ որդեգրութեան ակն կալեալ փրկութեան մարմնոյ
24 մերոյ: * Զի յուսով ապրեցաք. այլ յոյս տեսանելի՝
25 չէ յոյս. զի զոր տեսանէ ոք՝ զի՞ եւս յուսայ: * ապա
եթէ զոր ոչն տեսանեմք յուսամք, համբերութեամբ
26 ակն ունիմք: * Նոյնպէս և հոգին 'ի թիկունս հասա-
նէ տկարութեան մերում. զի զոր կամքն յաղօթս, որպէս
արժան իցէ՝ ոչ գիտեմք. այլ ինքն հոգին բարեխօս
27 լինի 'ի հեծութիւնս անմռունչս: * բայց որ քննէն զսիրտս,
գիտէ զինչ խորհուրդ է հոգւոյն. զի ըստ այ բարե-
28 խօսէ վս սրբոց: * Բայց գիտեմք՝ եթէ որոց սիրեն
զած, յամ գործակից լինի 'ի բարիս՝ որք հրաւիրա-
29 նաւն կոչեցան: * զի զորս յառաջն ճանաչէր, յառա-
ջագոյն հրաւիրեաց կերպարանակից լինել պատկերի
որդւոյն իւրոյ. զի եղիցի նա անդրանիկ 'ի մէջ եղ-
30 բարց բազմաց: * Եւ զորս յառաջագոյն հրաւիրեաց՝
զնոսին և կոչեաց. և զորս կոչեացն, զնոսին և արդա-
րացոյց. և զորս արդարացոյցն, զնոսին և փառաւորս
31 արար: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք առ այս. եթէ ած
32 'ի մեր կոյս է, ո՞վ իցէ մեր հակառակ: * որ յիւր որ-
դին ոչ խնայեաց, այլ վս մեր ամենեցուն մատնեաց
զնա. զիա՞րդ ոչ նովաւ հանդերձ զամ շնորհիցէ մեզ:
33 * Ո՞վ իցէ որ մեղադիր լինիցի ընտրելոց այ. ած է
34 որ արդարացուցանէ, * իսկ արդ՝ ո՞վ է որ դատապարտ
առնիցէ: քս յս՝ որ մեռաւն, մանաւանդ թէ յարու-
ցեալ իսկ է. և է ընդ աջմէ այ, որ և բարեխօս իսկ է վս մեր:
35 * Արդ՝ ո՞վ մեկնեսցէ զմեզ 'ի սիրոյն քսի, նեղութի՞ւն, ԺԳ
թէ անձկութի՞ւն. թէ հալածա՞նք, թէ սո՞վ, թէ մեր-
36 կութի՞ւն, թէ վի՞շտք, թէ սո՞ւր. * որպէս և գրեալ է,
վս

զայն գոր": (15) Ոմանք. Զոր ատեմն: (16) Ոմանք. Ապա թէ . . . եթէ բարւոք են: (17) Օրինակ մի. Արդ ոչ ես գործեմ զայն՞ այլ որ բնակեալ յիս: (18) Ոմանք. Առաջի կայ ինձ: (19) Ոմանք. Կամիմն զբարին . . . կամիմն զչարն: (19) Ոսկան. Զբարին՝ զայն առնեմ: (20) Օրինակ մի. Ապա թէ զոր ոչ կամիմ: (21) Ոմանք. Զօրէնսն այնորիկ, որ կամիցին յիս առնել: (23) Ոմանք. Մտացն իմոց: (25) Ոմանք. Այլ շնորհք այ . . տն մերոյ յսի քսի: (25) Բզմք. Ծառայեմ օրինաց այ, և մարմնոյ օրինաց մեղաց: Ոսկ օրինակ մի. Եւ մարմնով իմով օրին":

ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Եթէ այսպէս իցէ . . . որ 'ի յս քս: (1) 'Ի Բզմս պակասի. 'Ի քս յս. որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ: Ոսկ ոմանք. Որք ոչ մարմնով գնան: Իսկ Ոսկան. որք ոչ ըստ մարմնոյ վարին: (2) Ոմանք. 'Ի յս քս ազատեցին յօրինաց: (3) Ոմանք. Անհնարին էր . . որով տկարանայր . . մարմնոյն մեղաց . . 'ի մարմնին անդ: (4) Ոմանք. Այլ ըստ հոգւոյ: (5) Ոմանք. Ըստ հոգւոյ՝ զհոգւոյն: (6) Ոմանք. Եւ խորհուրդ հոգւոյ: (8) Ոմանք. Հաճոյ ոչ կարեն լինել: (9) Ոմանք. Դուք էք ոչ մարմնով . . . իցէ այ հոգին . . . ապա թէ ոք զհոգին քսի: (10) Ոմանք. Եւ հոգի կենդանի է: (11) Ոսկան. յառնել. Եւ որ յարոյցն զքս 'ի մեռել": (11) Ոմանք. կենդանացուսցէ և զմահկա" . . հոգւովն իւրով: (12) Ոմանք. Ոչ մարմնոյ ըստ մարմնոյ կեալ: (13) Ոսկան. Զի թէ ըստ մարմնոյ կեցջիք, մե": (16) Ոմանք. Հոգւոյս մերոյ՝ թէ եմք որ": (17) Ոմանք. Չարչարանացն քսի կցորդ լինիցիմք: (18) Ոմանք. Յայտնելոցն են: (19) Ոմանք. Արարածոցս յայտնութե որդւոյն այ սպասեն: Ոսկ ոմանք 'ի լուսն". նշանակէն. որդւոցն այ սպաս": (20) Ոմանք. Արարածք հնա". . . այլ վս այնորիկ որ հնա": (21) Բզմք. Ազատեսցին 'ի ծառայ": (21) Ոմանք 'ի լուսն". նշանակէն. Փառաց որդւոցն այ: (23) Ոմանք. Որդեգրութե ակնկալեալք: (24) Օրինակ մի. Զի զոր տեսանեմք, զի՞ եւս յուսամք: (25) Ոմանք. Ապա թէ զոր ոչն: (26) Ոմանք. Նոյնպէս և հոգին . . տկարութե մե" . . զոր կամք . . որպէս արժանն իցէ՝ չգիտեմք . . . զի ինքն հոգին վս մեր բարեխօս լինի 'ի հեծութիւնս ան": Ոսկ օրինակ մի. Հոգին սբ բարեխօս լինի առ հեծութիւնս: (27) Ոմանք. Այլ որ քննէ ըզսիրտս . . . բարեխօս է վս սրբոց: (28) Ոմանք. Գործակից լինին 'ի բարիս: (29) Ոմանք. Յառաջագոյն և հրաւէր": (29) Ոմանք. Որդւոյ իւրոյ: (30) Ոմանք. Յառաջագոյն հրաւէ": (31) Ոմանք. Ո՞վ իցէ մեզ հակառակ: (32) Ոմանք. Շնորհեսցէ մեզ: (34) Ոմանք. Մանաւանդ եթէ յառ": (35) Ոմանք. Թէ անձկուն: (35) Ոսկան. Թէ վիշտ, Թէ: (36) Օրինակ մի. Ոպ զոչխար 'ի սպանդ 'ի զենումն:

վ̃ն քո մեռանիմք զօրհանապազ, համարեցաք իբրև զոչխար
'ի սպանդ. * այլ յայսմ ամենայնի առաւել յաղթեմք 37
նովաւ որ սիրեացն զմեզ: * Քանզի հաստատեալ 38
եմ, եթէ ոչ մահ, և ոչ կեանք, և ոչ հրեշտակք, և
ոչ իշխանութիւնք, և ոչ որ կանն, և ոչ հանդերձեալքն
և ոչ զօրութիւնք, * և ոչ բարձրութիւն, և ոչ խորութիւն. 39
և ոչ այլ ինչ արարած՝ կարէ մեկնել զմեզ 'ի սիրոյ
անտի ա̃յ, որ 'ի քս̃ յս̃ 'ի տ̃ր մեր:

ԳԼ. Թ.

ԺԴ
ԵԳ

Ստուգութիւն՝ ասեմ 'ի քս̃՝ և ոչ ստեմ վկայեն ինձ 1
միտք իմ 'ի հոգի ս̃բ. * զի տրտմութիւն՝ է ինձ յոյժ, 2
և անպակաս ցաւք սրտի իմոյ: * Զի ուխտիւք խնդրէի, 3
ես ինքնին նզովս լինել 'ի քս̃է, վ̃ն եղբարց և ազգականաց
իմոց ըստ մարմնոյ, * որ են իսրայելացիք. որոց 4
որդեգրութիւն, և փառքն, և կտակարանքն, և օրէնսդրութիւն,
և պաշտօնն, և աւետիքն: * որոց հարքն, յորոց 5
և քս̃ ըստ մարմնոյն, որ է 'ի վերայ ամենեցուն ա̃ծ
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն. * Ո՛չ ինչ է մարթ՝ եթէ 6
անկեալ լինիցի բանն ա̃յ. զի ոչ ամենեքեան որ յիսրայելէն
են, նոքա իսրայելացիք իցեն. * և ոչ որ զաւակն աբրահամու 7
են, ամենեքեան որդիք իցեն. այլ իսահակաւ
կոչեսցի քեզ զաւակ: * այս ինքն՝ թէ ոչ որ որդիք 8
մարմնոյն են, են որդիք ա̃յ. այլ որդիք աւետեացն
համարեսցին 'ի զաւակ: * քանզի աւետեաց իսկ է բանս 9
այս, թէ 'ի ժամանակի յայսմիկ եկից, և եղիցի որդի
սառայի: * Եւ ոչ այնչափ միայն, այլ և 'ի հռեբեկայ 10
'ի միոջէ անկողնոյ սահակայ հօր մերոյ: * զի 11
մինչ չև ծնեալ էին, և մինչ չև բարի ինչ կամ չար գործեալ
էր: զի ըստ ընտրութեան յառաջադրութիւն ա̃յ հաստատեսցի.
* ոչ 'ի գործոց, այլ յայնմանէ որ կոչեացն, 12
ասացաւ նմա. * թէ երէցն կրսերոյն ծառայեսցէ. ո̃պ 13
և գրեալ է. թէ զյակոբ սիրեցի, և զեսաւ ատեցի:
* Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք. միթէ անիրաւութի՞ւն իցէ 14
յա̃յ. քաւ լիցի: * Զի մովսէսի ասէ. ողորմեցայց՝ 15
որում ողորմեցայցն, և գթացայց՝ յոր գթացայցն: * ապա 16
ոչ ըստ այնմ ինչ է՝ որ կամիցին, և ոչ ըստ այնմ՝
ԵԶ
որ ընթանայցէ. այլ ըստ ա̃յ՝ որ ողորմի: * Քանզի ասէ 17
գիր ցփարաւոն. թէ վասն այնորիկ զարթուցի ըզքեզ,
զի 'ի քեզ ցուցից զզօրութիւն իմ, և պատմեսցի
անուն իմ ընդ ա̃մ երկիր: * ապա ուրեմն՝ ում կամի 18
ողորմի, և ում կամի՝ խստանայ: * Իսկ արդ՝ ասիցես 19
թէ մեղ ևս զի՞ գտնէ՝ զի կամաց նր̃ ո՞չ ոք կայ հակառակ:
* Իսկ արդ՝ դու ո՞վ ես մարդ՝ որ պատասխանի տաս 20
ա̃յ: միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցստեղծիչն՝ թէ ընդէ՞ր
այդպէս արարեր զիս: * եթէ ո՞չ ունիցի իշխանութիւն 21
բրուտն կաւոյն՝ 'ի նմին զանգուածոյ առնել անօթ,
զմի 'ի պատիւ և զմի յանարգանս: * Ապա թէ կամէր 22
ա̃ծ ցուցանել զբարկութիւն, և յայտնել զզօրութիւն
իւր, զոր համբերեն բազում երկայնմտութե̃
23 անօթոյն բարկութե̃՝ պատրաստելոյն 'ի կորուստ: * Զի
յայտնի արասցէ զմեծութիւն փառաց իւրոց 'ի վերայ
անօթոյն ողորմութե̃, զոր պատրաստեաց 'ի փառս:
24 * զորս և կոչեաց զմեզ ոչ միայն 'ի հրէից՝ այլ և 'ի
25 հեթանոսաց: * Որպէս և յովսէէ ասէ. կոչեցից զոչ
ժողովուրդն իմ, ժողովուրդ ինձ. և զչսիրեցեալն՝
26 սիրեցեալ: * և եղիցի 'ի տեղւոջ յորում ասացաւ նց̃,
թէ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին նոքա
27 որդիք ա̃յ կենդանւոյ: * Եսայի աղաղակէ վ̃ն իսլի. եթէ
իցէ թիւ որդւոցն իսլի իբրև զաւազ ծովու, սակաւ
28 ինչ մնացորդք մնասցեն: * զի բան մի հակիրճ և
համառօտ արդարութե̃. զբանն հակիրճ արասցէ տ̃ր 'ի
29 վերայ երկրի: * Եւ որպէս ասէ եսայի. եթէ ոչ տ̃ն
զօրութեանց թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրև զսոդոմ
լինէաք՝ և գոմորայ նմանէաք:
ԺԵ
ԶԿ
30 * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, զի թէ հեթանոսք՝ որ ոչ
երթային զհետ արդարութե̃, հասին արդարութե̃. այնմ
31 արդարութե̃ որ 'ի հաւատոց անտի: * այլ իսրայէլ երթայր
զհետ օրինացն արդարութե̃, և յօրէնս արդարութե̃ն
32 ոչ ժամանեաց: * Ընդէ՞ր. զի ոչ 'ի հաւատոց, այլ
իբրև 'ի գործոց օրինաց: քանզի գթեցին նոքա առ վէմն
33 գայթագղութե̃. * որպէս և գրեալ է. ահաւասիկ
դնեմ 'ի սիոն քար գայթագղութե̃ և վէմ
գլորման. և ամենայն որ հաւատասցէ 'ի նա՝ մի ամաչեսցէ:

ԳԼ. Ժ.

1 Եղբարք, իմ կամք սրտի, և աղօթք առ ա̃ծ վ̃ն նոցա
2 են 'ի փրկութիւն: * քանզի վկայեմ նց̃՝ եթէ զնախանձ
3 ա̃յ ունին, այլ ոչ գիտութե̃: * Զի ոչ գիտեն ա̃յ
արդարութե̃ն, և զիւրեանցն խնդրեն կացուցանել. զի
4 արդարութեանն ա̃յ ոչ հնազանդեցան: * քանզի կատարած
օրինացն քս̃ է՝ յարդարութի̃ն ա̃մ հաւատացելոյ:
ԶԴ
5 * Մովսէս գրէ զարդարութի̃ որ յօրինաց անտի. եթէ
6 արասցէ զայն մարդ՝ կեցցէ նովին: * Իսկ զհաւատոցն
արդարութե̃ այսպէս ասէ. մի ասիցես 'ի սրտի քում,
ո՞վ ելանիցէ յերկինս, այս ինքն է՝ զքս̃ իջուցանել.
7 * կամ ո՞վ իջանիցէ յանդունդս, այս ինքն է՝ զքս̃ հանել
8 'ի մեռելոց: * Այլ զի՞նչ ասէ գիր. մերձ է բանն,
'ի բերան քո՝ և 'ի սրտի քում է. այս ինքն է՝ բանն
9 հաւատոյ զոր քարոզեմք: * զի եթէ խոստովանեսցես
բերանով քով տ̃ր զյս̃. և հաւատասցես 'ի սրտի քում,
10 թէ ա̃ծ յարոյց զնա 'ի մեռելոց՝ կեցցես: * Զի սրտիւ
հաւատայք յարդարութի̃, և բերանով խոստովանիք
11 'ի փրկութի̃: * Քանզի ասէ գիր. ա̃մ՝ որ հաւատասցէ
12 'ի նա, մի ամաչեսցէ: * զի ոչ գոյ խտիր հրէի և հեթա-

---

(37) Ոմանք. Այլ այսմ ա̃մի: (38) Ոմանք. Քզ̃ի հաստատեալ եմք: (38) Ոսկան այլայլութե̃ք դասէր. Եւ ոչ իշխանութիւնք, և ոչ զօրութիւնք, և ոչ որկանն, և ոչ հանդերձեալքն. և ոչ կարողութի̃ք: և ոչ բարձրութի̃: (39) Ոմանք. Եւ ոչ բարձրութիւնք, և ոչ խորութիւնք... անտի որ 'ի քս̃ի յս̃ի: Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Ասեմ 'ի քս̃ յս̃, և ոչ.. վկայ են: (3) Բ̃ռմ̃ք. Ես իսկ ինքնին նզովս.. եղբարց իմոց և ազգա": (4) Ոսկան. Եւ կտակարանն: (4) Ոմանք. Եւ օրէնսդրութիւնքն: (6) Ոմանք. Նոքա իսրայելացիք իցեն: (7) Ոմանք. Այլ իսահակաւ կոչեսցի: (8) Ոմանք. Այս ինքն է՝ ոչ եթէ. կամ, այս ինքն է եթէ ոչ... համարին 'ի զաւակ: (8) Յօրինակին ոսկեայ. Թէ ոչ որ որդ": (9) Ոմանք. Եթէ 'ի ժմկի: (10) Ոմանք. Եւ ոչ այսչափ միայն... 'ի միոջէ ընկողնոյ սա": (11) Ոսկան. Կամ չար գործեալ էին. զի ըստ.. առաջադրութե̃ն ա̃յ: Որ օրինակ մ. Յառաջնորդութիւն ա̃յ: (13) Ոմանք. Եթէ երէցն կրսերոյն... և զեսաւ ատեց": (14) Ոմանք. Անիրաւութիւն իցէ ա̃յ: (15) Ոմանք. Յորս գթացայցն: (16) Օրինակ մ. Որ ողորմի: (17) Ոմանք. Ասէր գիր ցփարա": (17) Օրինակ մ. 'ի քեզ լցուցից զզօրութի̃: (19) Ոմանք. Ոչ ոք կայ հակառակ: (20) Ոմանք. Ստեղծիչն իւր թէ: (21) Ոմանք. Թէ ոչ ունիցի.. բրուտն կաւուն... առնել անօթս զմի 'ի պատուի, և զմ": (22) Ոմանք. Ապա եթէ... զբարկութի̃ իւր, և յայտ": (22) Ոսկան. Որ համբերէր բազմաւ երկայնմ": (25) Ոմանք. Յովսէ ասէ... ժողովրդ իմ: (25) Ոսկան յաւելու. Եւ զչսիրեցեալն՝ սիրեցեալ. և զչողորմեալն՝ ողորմեալ: (27) Ոմանք. Աղաղակէ վ̃ն որդւոյն իսլի: (29) Ոմանք. Ո̃պ եսայի ասէ, թէ ոչ... և գոմորայ նմանէաք: (30) Ոմանք. Զի՞նչ ասեմք. զի հեթանոսք, որ ոչ երթային զհետ: (30) Յայլս պակասէ. Զի թէ հեթանոսք: (31) Ոմանք. Եւ յօրէնսն արդարութե̃ ոչ ժա": (32) Ոմանք. Այլ 'ի գործոց օրի": (33) Ոմանք. Ահաւադիկ դնեմ 'ի.. և որ 'ի նա հաւատասցէ՝ մի ա": Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եղբարք իմ. կամք... վ̃ն նոցա են փրկութի̃: (2) Ոմանք. Թէ զնախանձն ա̃յ ու": (3) Ոմանք. Զի ա̃յ արդարութե̃ ոչ: (4) Ոմանք. Քզ̃ի և կատարած: (5) Ոմանք. Մովսէս ասէ զարդարութիւնն: (5) Բ̃ռմ̃ք. Որ յօրինաց անտի է. թէ ա": (5) Ոսկան. Կեցցէ 'ի նոսին: (8) Ոմանք. Բանն հաւատոյ: (9) Ոմանք. Խոստովանեսցես: (9) Օրինակ մ. Եւ հաւատասցես 'ի սրտի: (10) Օրինակ մ. Խոստովանիք զփրկութի̃: և այլ. խոստովանիմք 'ի փրկ": (11) Ոմանք. Որ հաւատայ 'ի նա.

Յունաց · քանզի նոյն տ՟ր է ամենեցուն , բաւական յամենեսին
որք կարդան առ նա ։ * զի ա՟մ որ կարդասցէ 13
զանուն տ՟ն կեցցէ ։ * Իսկ արդ՝ զիարդ կարդասցեն , 14
յոր ոչն հաւատացին · կամ զիարդ հաւատասցեն՝
որում ոչն լուան · կամ զիարդ լուիցեն առանց ուրուք
քարոզելոյ · * կամ զիարդ քարոզեսցեն , եթէ ոչ 15
առաքեսցին ։ Որպէս և գրեալ է · Իբրև զի գեղեցիկ են
ոտք աւետարանչացն խաղաղութե՟ , և աւետարանչացն
բարութե՟ ։ * Այլ ոչ ամենեքեան հնազանդ եղեն աւետարանին ։ 16
Եսայի ասէ · տ՟ր՝ ո՞ հաւատաց լրոյ մերում ։
* Ապա ուրեմն՝ հաւատք 'ի լսելոյ են , և լուր 'ի բանէն 17
վ՟ջ ք՟ի ։ * Այլ ասեմ , միթէ ոչ լուան · մանաւանդ 18
զի ընդ ա՟մ երկիր ել բարբառ նոցա , և ընդ ծագս
տիեզերաց խօսք ն՟ց ։ * Այլ ասեմ , միթէ Իսրայել 19
ոչ լուաւ · Նախ՝ Մովսէս ասէ , Ես նախանձեցուցից
զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ , և ազգաւ անմտաւ զկծեցուցից
զձեզ ։ * Բայց Եսայի համարձակի իսկ՝ և ասէ · 20
Գտայ այնոցիկ որ զիս ոչ խնդրէին · յայտնի եղէ
այնոցիկ՝ որ զինէն ոչ հարցանէին ։ * Այլ առ Իսրայէլ 21
ասէ · զօր ամենայն ձգեցից զձեռն իմ առ ժողովուրդն
անհաւան՝ և հակառակօղ ։

ԳԼ· ԺԱ·

ԺԶ Իսկ արդ՝ ասեմ , միթէ մերժեաց ա՟ծ զժողովուրդ 1
զ զ իւր · քաւ լիցի ։ քանզի և ես Իսրայելացի եմ , 'ի
զաւակէ աբրահամու յազգէ բենիամենի ։ * ոչ մերժեաց 2
ա՟ծ զժողովուրդ իւր , զոր յառաջն ծանեաւ ։
Թէ ոչ գիտէք յեղիա զինչ ասէ գիր · ո՟պ աղաչաւոր
լինի ա՟յ զիէլէ ։ * տ՟ր՝ զմարգարէս քո կոտորեցին , և 3
զսեղանս քո կործանեցին · ես մնացի միայն , և խնդրեն
զանձն իմ ։ * Այլ զինչ ասէ նմա պատասխանին · 4
Թողի ինձ ասէ՝ եւթն հազար այր , որ ոչ կրկնեցին
ծունր բահաղու ։ * Նոյնպէս և յայսմ ժամանակի մնացորդք՝ 5
ըստ ընտրութե՟ շնորհացն եղեն ։ * Իսկ եթէ 6
շնորհօք , ոչ ևս 'ի գործոց · ապա թէ ոչ՝ շնորհքն ոչ
ևս շնորհք լինին ։ * Իսկ արդ՝ զոր խնդրէրն Իէլ ։ այնմ 7
ոչ եհաս · բայց ընտրութեն եհաս · և այլքն կուրացան ·
* ո՟պ և գրեալ է · ետ ն՟ց ա՟ծ հոգի յիմարութե՟ · աչս 8
որովք ոչ տեսանիցեն , և ականջս որովք ոչ լսիցեն ,
մինչև ցայսօր ժամանակի ։ * Եւ դաւիթ ասէ · եղիցին 9
սեղանք ն՟ց յորոգայթ , և յորս , և 'ի գայթագղութի՟ ,
և 'ի հատուցումն նոցին ։ * Խաւարեսցին աչք նոցա զի 10
մի տեսցեն , և զթիկունս ն՟ց հանապազ կորացո ։ * Իսկ 11
արդ՝ ասեմ · մի թէ վ՟ս այնորիկ յանցեան՝ զի կործանեսցին ·
քաւ լիցի ։ այլ ն՟ց յանցանօքն փրկութի՟ հեթանոսաց ·
զի նախանձ արկցէ ն՟ց ։ * Իսկ եթէ յանցանքն 12
ն՟ց մեծութի՟ աշխարհի · և պակասութի՟ ն՟ց մեծութի՟
հեթանոսաց , որչափ ևս առաւել լրումն ն՟ց ։
13 * Այլ ձեզ ասեմ հեթանոսաց , ցորքան ժամանակս է կ
իցեմ հեթանոսաց առաքեալ , զպաշտօնն իմ փառաւոր
14 առնեմ · * զի թերևս նախանձ արկից ն՟ց մարմնով
15 իմով · և ապրեցուցից զոմանս 'ի նոցանէ · * Զի եթէ
մերժումն ն՟ց հաշտութի՟ աշխարհի է · իսկ ընդունելութին
16 զինչ է , եթէ ոչ կենդանութի՟ 'ի մեռելոց ։ * Իսկ եթէ
սկիզբն սուրբ է , և զանգուածն , և արմատն , ապա
17 և ոստքն ։ * Եթէ յոստոց ոմանք փշրեցան , և
դու որ ձիթենի վայրենի էիր՝ պատուաստեցար 'ի նմա ,
և բաժանորդ եղեր արմատոյն , և պարարտութե՟ ձիթենւոյն ,
18 * մի պարծիր առ ոստովքն · ապա թէ պարծիցիս ,
ոչ եթէ դու զարմատն 'ի վեր ունիս , այլ արմատն
19 զքեզ ։ * Իսկ արդ՝ ասիցես , ոստքն փշրեցան ,
20 զի ես պատուաստեցայ ։ * Բարւոք է , անհաւատութե՟ն
փշրեցան , և դու հաւատովք հաստատեցար · մի հպարտանար ,
21 այլ երկիր ։ * զի եթէ ա՟ծ 'ի բուն ոստոցն ոչ խնայեաց ,
22 գուցէ երբէք և 'ի քեզ ոչ խնայեսցէ ։ * Արդ՝
տես զքաղցրութի՟ և զսաստկութիւն ա՟յ · 'ի վերայ կործանելոցն
սաստկութի՟ , և 'ի վերայ քո քաղցրութի՟ ա՟յ ,
եթէ կայցես 'ի նմին քաղցրութե՟ · ապա թէ ոչ՝ և դու
23 կոտորեսցիս ։ * Եւ նոքա եթէ ոչ 'ի նմին անհաւատութեն
կայցեն , պատուաստեսցին · զի կարօղ է ա՟ծ միւսանգամ
24 պատուաստել զն՟ս ։ * Զի եթէ դու՝ 'ի բուն
վայրենի ձիթենւոյ անտի հատար , և յանբնէն քո 'ի
բարի ձիթենւոջն պատուաստեցար , որչափ ևս առաւել
նոքա որ բունքն իսկ են՝ պատուաստեսցին յիւրեանց
25 ձիթենւոջն ։ * Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ տգէտք է ը
լինիջիք խորհրդոյս այսմիկ , զի մի յանձինս ձեր իցէք իմաստունք ·
զի կուրութի՟ փոքր 'ի շատէ եղև Իէլի · մինչև
26 լրումն հեթանոսաց մտցէ , * և ապա ա՟մ Իէլ կեցցէ ·
ո՟պ և գրեալ է · Եկեսցէ 'ի սիոնէ փրկիչ , և դարձուսցէ
27 զամպարշտութիս յակոբայ ։ * և այս ն՟ց որ
28 յինէն ուխտ՝ յորժամ բարձից զմեղս ն՟ց ։ * Ըստ աւետարանիս՝
թշնամիք են վ՟ն ձեր , ըստ ընտրութեն՝ սիրելիք
29 վ՟ն հարցն ։ * քանզի անզեղջ են շնորհքն՝ և կոչումն
30 ա՟յ ։ * Զի ո՟պ և դուք երբեմն ապստամբք էիք
յա՟յ , և արդ ողորմութի՟ գտէք առ ն՟ց ապստամբութե՟ն ·
31 * Նոյնպէս և նոքա այժմ ապստամբք եղեն առ ձերով
32 ողորմութե՟դ · զի և նոքա ողորմութի՟ գտցեն ։ * Քանզի
արգել ա՟ծ զամենեսին յանհաւանութե՟ , զի ամենեցուն
33 ողորմեսցի ։ * Ո՜վ խորք մեծութե՟ և իմաստութե՟
և գիտութեն ա՟յ · ո՟պ անանց քննելի են դատաստանք
34 նորա , և առանց զննելի են ճանապարհք ն՟ր ։ * Զի
ո՞վ գիտաց զմիտս տ՟ն , կամ ո՞վ խորհրդակից լինիցի
35 նմա · * կամ ո՞վ ետ նմա փոխ , և առնուցու փոխա_
րէն

---

(13) Ոմանք· Որ կարդասցէ զա՟՟ ։ (14) Այլք· Իսկ զիարդ կարդ՟՟ ։ (14) Ոմանք· Կարդասցեն յոր ոչն հաւատասցեն · կմ՟ , հաւատասցին · · · ոչ լուան ։ (16) Ոմանք· Հնազանդեալ են աւետարանին ։ (16) Ոմանք· Եսայի աղաղակէ · տ՟ր ո՞ ։ (17) Օրինակ մի · Այլ ուրեմն հաւատք ։ (17) Ոմանք· 'ի լսելոյ եղեն · և ։ (18) 'Ի բ՟զմ օրի՟նի · Ա՟մ իսկ երկիր ։ (19) Օրինակ մի · Մի թէ Իէլ ոչ գիտաց ։ (20) Ոմանք· Որ զիսն ոչ խնդ՟՟ ։ (21) Ոմանք· Զօր ա՟մ ձգեցի զձեռս իմ առ ժողովուրդ անհաւան և հակառակորդ ։

Գլ· ԺԱ· (1) Ոմանք· Իսկ արդ ասիցեմ · միթէ · · զժողովուրդն իւր ։ (2) Ոմանք· Եթէ ոչ գիտէք ։ (2) Օրինակ մի · Ո՟պ ապաստան լինի ա՟յ ։ (3) Ոմանք· Ես միայն մնացի ։ (4) Օրինակ մի · Ապա զինչ ասէ ն՟մ պ՟տսխնի · · որ ոչ կրկնեցեն ծունր ։ (5) Ոմանք· Նոյնպէս և յայսմ ։ (6) Ոմանք· Ապա եթէ ոչ · · շնորհք լինէին ։ (8) Ոմանք· Ո՟պ գրեալ է ։ (9) Ոմանք· Եւ եղիցին սե՟՟ · · և 'ի յորս · · և 'ի հատուցումն ն՟ց ։ (11) Ոմանք· Զի նախանձ արկցեն ն՟ց ։ և օրինակ մի · Բայց զի նախանձ արկից ն՟ց ։ (12) Օրինակ մի · Իսկ արդ եթէ յանցանք ն՟ց · · · և հպարտութի՟ ն՟ց մեծութի՟ · · · լրումն ն՟ց ։ (13) Ոմանք· Ցորչափ ժամս իցեմ · · զպաշտօն իմ ։ (14) Յօրինակին գրէր · Մարմնով իմով · և այ՟՟ ։ (15) Բազումք · Աշխարհի է , իսկ ընդունելութին զինչ իցէ · եթէ » (16) Բազումք · Եւ զանգուածն ։ (16) Օրինակ մի · Եւ եթէ արմատն ։ (17) Բազումք · Որ ձիթենւոյ վայրե՟՟ · Ոսկ՟ ոմանք · վայրի էիր ։ (18) Ոմանք· Ապա եթէ պարծիս , կամ · պարծեսցիս , ոչ ։ (19) Ոմանք· Եւ ես պատուաստեցայց ։ (20) Ոմանք· Փշրեցան նոքա , և դու հաւատովք պատուաստեցար · մի հպ՟՟ ։ (21) Ոմանք· Զի թէ ա՟ծ 'ի բուն ոստն ոչ խն՟՟ · · ոչ խնայիցէ ։ (22) Ոմանք· Քաղցրութին ա՟յ · եթէ կայցես 'ի նմին · · ապա եթէ ոչ՝ և դու կոտորիցիս ։ (23) Ոմանք· Թէ ոչ 'ի նմին անհաւանութե՟ կացցեն , պտս՟՟ ։ (24) Ոմանք · 'Ի բուն վայրի ձիթենւոջ անտի · · · որ բունքն իցեն՝ պատուաստես՟՟ ։ (24) Ոսկան· Եւ յանբնէն 'ի բարւոջ ձիթենւոջն ։ (25) Ոմանք· Զի կուրութին փոքր 'ի ։ (26) Օրինակ մի · 'Ի սիոնէ փրկիչ , և դար՟՟ · · զամբարշտութին 'ի յակոբայ ։ (29) Ոմանք· Շնորհք և կոչումն ։ (30) Ոմանք· Ապստամբք էիք յա՟յ · · գտէք ն՟ց ապստամ՟՟ ։ (31) Ոմանք· Ապստամբք եղեն ։ (32) Ոմանք· Զամենեան յանհաւանութին , զի ։ Ոսկան · յանհաւանութե՟ ։ (33) Ոմանք· Մեծութեն և իմաստութեն ։ (33) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ · Ո՟պ զի առանց քննելոյ ։ (34) Ոմանք · Եւ կամ ո՞վ եղև նմա խորհրդակից ։ (35) Ոմանք· Փոխ յառաջագոյն · · փոխարէն 'ի նմանէն ·

րէն 'ի նմանէ ։ * Զի 'ի նմանէ՝ և նովաւ՝ և 'ի նոյն 36
ա̄մ։ Նմա փառք յաւիտեանս · ամէն ։

Գլ. ԺԲ.

ԺԵ Աղաչեմ զձեզ եղբարք գթութեամբն ա̄յ՝ պատրաստել 1
զմարմինս ձեր պատարագ կենդանի , սուրբ , հաճոյ
ա̄յ , զխօսուն պաշտօնդ ձեր ։ * և մի կերպարանիք կերպարանօք 2
աշխարհիս այսորիկ · այլ նորոգեցարուք 'ի
նորոգութիւն մտաց ձերոց , առ 'ի քննել ձեզ զկամն , և
եթէ զինչ են կամքն ա̄յ , բարին և հաճոյն և կատարեալ ։
* Զայս ասեմ շնորհօքն ա̄յ որ տուեալ են ինձ՝ 3
ա̄մ որ է 'ի ձեզ , մի առաւել ինչ խորհել քան զորժանն
խորհելոյ · այլ 'ի խորհելն զգաստանալ իւրաքանչիւր
, ո̄պ բաժանեաց ա̄ծ չափ հաւատոյ ։ * Որպէս 'ի 4
միում մարմնի անդամս բազումս ունիմք · և անդամքն
ա̄մ ոչ զնոյն գործ ունին ։ * Նոյնպէս և բազումքս մի 5
մարմին եմք 'ի ք̄ս · այլ իւրաքանչիւր միմեանց անդամք
եմք ։ * Բայց ունիմք մեք շնորհս ըստ շնորհացն , որ 6
տուեալ են մեզ ազգս ազգս · եթէ մարգարէութի̄ ըստ
չափոյն հաւատոյ , * եթէ պաշտօն՝ ըստ պաշտամանն , 7
եթէ որ ուսուցանէն՝ ըստ վարդապետութեա̄ն · * եթէ 8
որ մխիթարէն՝ ըստ մխիթարութեա̄ն · որ առատն է՝ զուարթութե̄
, որ վերակացուն է՝ փութով , որ ողորմին՝
լրջմտութե̄ ։ * Սէր՝ առանց կեղծաւորութե̄ , ատեալ 9
զչար , զհետ երթալ բարեաց · * յեղբայրսիրութե̄ առ 10
միմեանս գթածք · 'ի պատիւ զմիմեամբք ելանել ։ * 'Ի 11
փոյթ՝ մի վեհերոտք · հոգւով եռացեալք , տ̄ն ծառայեցէք
։ * յուսով խնդացէք , նեղութե̄ համբերեցէք , աղօթից 12
տեւող կացէք , * 'ի պէտս սրբոց հաղորդեցարուք · 13
զհիւրասիրութե̄ զհետ երթայք ։ * օրհնեցէք զանիծիչս 14
ձեր , օրհնեցէք և մի անիծանէք ։ * Խնդալ ընդ 15
խնդացօղս , լալ ընդ լացօղս · * զնոյն միմեանց խորհիջիք 16
· մի ամբարտաւանէք՝ այլ ընդ խոնարհս զիջանիցիք
։ Մի լինիք իմաստունք յանձինս ձեր · * մի ումեք 17
չարի չար հատուցանէք ։ Խորհեցարուք զբարիս
առաջի ա̄մ մարդկան ։ * եթէ հնար ինչ իցէ ձեզ՝ ը̄ն 18
ա̄մ մարդկան զխաղաղութի̄ կալջիք ։ * Մի զանձանց 19
վրէժխնդրեք սիրելիք , այլ տուք տեղի բարկութե̄ ։
քանզի գրեալ է · իմ է վրէժխնդրութի̄ , և ես հատուցից՝
ասէ տ̄ր ։ * Այլ եթէ քաղցեալ է թշնամին քո , 20
հաց տուր նմ̄ , և եթէ ծարաւի , ջուր տուր նմ̄ · զայս արարեալ՝
կայծակունս հրոյ կուտեսցես 'ի գլուխ նր̄ ։
* Մի յաղթիր 'ի չարէ · այլ յաղթեա բարեաւն չարին ։ 21

Գլ. ԺԳ.

Ամենայն անձն որ ընդ իշխանութե̄ է , 'ի հնազանդութե̄ 1
կացցէ · քանզի ոչ ուստեք է իշխանութի̄ ,
եթէ ոչ յա̄յ · և որ էնն , յա̄յ կարգեալ են ։ * Այսուհետև 2
որ հակառակ կայ իշխանութե̄ն , ա̄յ հրամանին
հակառակ կայ · և որք հակառակն կան , անձանց դատաստանս
3 ընդունին · * զի իշխանքն ոչ են յերկեւղ
բարեաց գործոց , այլ չարեաց ։ Կամիս չերկնչել յիշխանութե̄
անտի , զբարիս գործեա , և ընկալցիս գովութի̄
4 'ի նմանէ · * զի ա̄յ պաշտօնեայ է քեզ 'ի բարիս
։ ապա եթէ չարագործ իցես , երկիր · զի ոչ եթէ
վայրապար ածեալ է սուսեր ընդ մէջ ։ ա̄յ սպասաւոր
է՝ վրէժխնդիր 'ի բարկութի̄ այնմ՝ որ զչարն
5 գործիցէ ։ * Վասն որոյ հարկ է հնազանդ լինել , ոչ
6 միայն վ̄ս բարկութե̄ն , այլ և վ̄ս խղճի մտացն ։ * վասն
այնորիկ և հարկս հարկանէք , զի ա̄յ սպասաւորք են
7 'ի նոյն կանխեալք ։ * Արդ՝ հատուցէք ամենեցուն
զպարտս · որում զհարկ՝ զհարկն , որում զմաքս՝ զմաքսն
, որում զերկեւղ՝ զերկեւղն , որում զպատիւ՝ ըզպատիւն
8 ։ * և մի ումեք պարտապան գտանիցիք , բայց
զմիմեանս սիրելոյ ։ զի որ սիրէ զընկերն , զօրէնսն կատարէ
9 · * Զմի շնայցես , և մի սպանանիցես , և մի գողանայցես
, և մի սուտ վկայիցես , և մի ցանկանայցես ·
և եթէ այլ ինչ պատուիրան է՝ յայն բան բովանդակի
10 , եթէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո ։ * սէր՝
ընկերի իւրում չար ոչ առնէ · լրումն օրինացն սէր
11 է ։ * Եւ զայս գիտասջիք վ̄ս ժամանակիս · զի արդ՝
ժամ իսկ է մեզ 'ի քնոյ զարթնուլ · զի այժմ մերձ է
12 մեզ փրկութի̄ քան յորժամ հաւատացաքն · * գիշերն
մերժեցաւ , և տիւն մերձեցաւ · 'ի բաց արասցուք այսուհետև
զգործսն խաւարի , և զգեցցուք զզէնն լուսոյ
13 ։ * Իբրև 'ի տուընջեան զգաստացեալք շրջեսցուք ·
մի անառակութե̄ք՝ և արբեցութե̄ք , և մի խառն ընկողնօք՝
և պղծութե̄ք , և մի նախանձու՝ և հակառակութե̄ք
14 ։ * այլ զգեցարուք զտ̄ր յ̄ս ք̄ս · և մարմնոյ խընամ
մի տանիք 'ի ցանկութի̄ ։

Գլ. ԺԴ.

1 Այլ զտկարացեալն 'ի հաւատս՝ ընկալարուք , մի
2 'ի խղճիւ երկմտութե̄ց ։ * ոմն հաւատայ ուտել զա̄մ ·
3 և որ հիւանդն է՝ բանջար կերիցէ ։ * Որ ուտէն , զայն
որ ոչն ուտէ , մի անգոսնեսցէ · և որ ոչն ուտէ , զայն
որ ուտէն , մի դատեսցի · քանզի ա̄ծ զնա ընկալաւ ։
4 * Դու ո՞վ ես որ դատիս զայլոյ ծառայ · իւրում տ̄ն
կայ կամ անկանի · բայց կացցէ , զի կարօղ է տ̄րն հաստատել
5 զնա ։ * Ոմն պահէ օր ըստ օրէ , և ոմն պահէ
զօր հանապազ · իւրաքանչիւրոք զիւր միտս հաճեսցէ ։
6 * Որ խորհի զօրն , տ̄ն խորհի · և որ ոչն խորհի զօրն ,
տ̄ն չխորհի · և որ ուտէ , տ̄ն ուտէ , և գոհանայ զա̄յ ·
7 և որ ոչն ուտէ , տ̄ն չուտէ , և գոհանայ զա̄յ ։ * զի ոչ
8 ոք 'ի մէնջ անձամբ կեայ , և ոչ անձամբ մեռանի ։ * Եթէ
կեամք՝ տ̄ն կեամք , և եթէ մեռանիմք՝ տ̄ն մեռանիմք
· և արդ՝ եթէ կեամք և եթէ մեռանիմք՝ տ̄ն եմք ։
9 * Քանզի 'ի նոյն իսկ և ք̄ս մեռաւ՝ և եկեաց , զի մեռելոց
10 և կենդանեաց առ հասարակ տիրեսցէ ։ * Դու
զի՞ դատիս զեղբայր քո · կամ ընդէ՞ր անգոսնես զեղ-

բայր

---

(36) Ոմանք. Եւ նմա փառք ։

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Գթութե̄ն ա̄յ պատրաստել զանձինս ձեր ։ (2) Ոմանք. 'Ի նորոգութի̄ն մտաց ձերոց . . . կամք ա̄յ . . և կատարեալն ։ (3) Ոսկան. Ամենայնիւ որք են 'ի ձեզ ։ (3) Ոմանք. Մի աւելի ինչ խորհել քան . . . ա̄ծ ը̄ս չափոյ հաւա"։ (3) Բզմ. Այլ խորհել 'ի զգաստանալ՝ իւրաքանչիւր ո̄պ և բաժանեաց ։ (4) Ոմանք. Անդամս բզ̄մս ունիցիմք ։ (6) Ոսկան. Ըստ չափուն ։ (7) Ոմանք. Ըստ պաշտամանն , եթէ որ ուսուցանէն ։ (9) Ոմանք. Ատել զչար · զհետ երթեալ բարեացն ։ (10) Ոսկան. Եղբայրսիրութե̄ առ միմե"։ (12) Ոմանք. Նեղութե̄ց համբերեցէք ։ (14) 'Ի լուս" · Օրհնեցէք զհալածիչս ձեր · Հալածչացն այլոց 'ի բնագ"։ (16) Ոմանք. Միմեանց խորհեսջիք . . . զիջանիջիք ։ (17) Ոմանք. Եւ մի ումեք չարի չար ։ (17) Ոսկան յաւելու · Զբարիս ոչ միայն առաջի ա̄յ , այլև առաջի ։ (18) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ · Զխաղաղութե̄ ունիցիք ։ (19) Ոմանք. Իմ են վրէժխնդրութե̄ք ։ (20) Ոմանք. Քաղցեալ իցէ թշնամի քո ։ (21) Ոսկան. Մի յաղթիր 'ի չարէն ։

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Ընդ իշխանութե̄ք իցէ , 'ի հնազանդութե̄ կացցէ ։ (2) Ոմանք. Եւ որ հկ̄ք կան . . դատաստան ընդու"։ (3) Ոմանք. Այլ չարաց ։ (3) Ոմանք. Զգովութի̄ 'ի նմանէն ։ (4) Այլք. Ապա եթէ չար գործիցես , երկիր ։ (4) Ոսկան. Զի ա̄յ սպասաւոր է ։ (5) Ոմանք. Այլ վ̄ս մտացն խղճի ։ (7) Բզմ. Արդ հատուցէք իւրաքանչիւր զպարտս ։ (8) Ոմանք. Եւ մի պարտապան գտանիցէք , բայց զմիմե"։ (9) Օրինակ մի. Զի մի շնայցես . . . յայն բովանդակի · եթէ սիրեսցես ։ (11) Ոսկան. Վասն ժամանակի · զի ։ (11) Ոմանք. Մեզ փրկութի̄ · քանզի յորժամ հաւա"։ (12) Ոմանք. Զգործն խաւարի . . զզէն լուսոյ ։ (13) Ոմանք. Խառն անկողնովք . . . և հակառակութե̄ ։ (14) Ոմանք. 'Ի ցանկութիւն ։

Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Երկմտութե̄ ։ (2) Ոմանք. Եւ ուտել զա̄մ ։ (3) Օրինակ մի. Մի անգոսնեսցէ · և որ ոչն ուտէն՝ զայն որ ուտէն ։ (4) Ոմանք. Իւրում տ̄ն . . բայց կեցցէ ։ (4) Ոսկան. Տ̄ր հաստատել ։ (5) Ոմանք. Զիւր միտս հաճեսցի ։ (6) Ոմանք. Եւ որ ուտէն , տ̄ն ։ (8) Ոմանք. Եթէ կամք և եթէ ։ (9) Ոմանք. Քզ̄ի նոյն իսկ · կամ , 'ի սոյն իսկ . . և եկաց · զոր մեռելոց և կեն"։ (10) Ոմանք.

բոյր քո : քանզի ամենեքին կալոց եմք առաջի ատենին
քի : * Զի գրեալ է · կենդանի եմ ես՝ ասէ տր · զի 11
ինձ կրկնեսցի ամ ծունր, և ամ լեզու խոստովան լի-
ցի այ : * ապա ուրեմն իւրաքանչիւրոք 'ի մէնջ ը ան- 12
ձին համար տացէ այ : * Այսուհետև մի զմիմեանս 13
դատեսցուք · այլ առաւել զայս դիք 'ի միտ, չդնել գայ-
թագղութիւն եղբօրն : * Զայս գիտեմ և հաստատեալ 14
եմ 'ի քն յն, զի ոչինչ է պիղծ նովաւ · բայց այնմ որ
համարիցի ոք ինչ պիղծ, նմա է պիղծ : * զի եթէ վն 15
կերակրոյ եղբայրն քո տրտմի, ոչ ևս սիրով գնացեր ·
մի կերակրովն քո զնա կորուսաներ, վն որոյ քն մե-
ռաւ : * մի հայհոյեսցի բարին ձեր : * Զի ոչ է ար- 16
քայութիւն այ կերակուր և ըմպելի, այլ արդարութիւն, 17
և խաղաղութիւն, և խնդութիւն 'ի հոգին սբ : * զի որ յայսմ 18
ծառայէ քնի, հաճոյ է այ՝ և ընտիր մարդկան : * Ա- 19
պա այսուհետև զհետ երթիցուք խաղաղութեան, և զշի-
նութեան որ առ միմեանս : * մի վն կերակրոյ քակեր ըզ- 20
գործ այ : ամ ինչ սբ է : այլ չար այնմ մարդոյ է, որ
խղճիւն ուտիցէ : * Լաւ է ոչ ուտել միս, և ոչ ըմ- 21
պել գինի · և ոչ որով եղբայրն քո գայթագղի, կամ
դժէ, կամ տկարանայ : * Դու՝ ապաքէն հաւատս ու- 22
նիս, կալ առանձինն առաջի այ · երանի որ ոչ դատե-
ցի զանձն, որով զընկերն փորձիցէ : * Բայց որ խղճէն, 23
թէպէտ և ուտիցէ՝ դատապարտեալ է · զի ոչ ըստ հա-
ւատոց · զի ամ ինչ որ ոչ 'ի հաւատոց է՝ մեղք են :
* Այլ այնմ որ կարօղն է հաստատել զձեզ ըստ աւե- 24
տարանին իմում, և ըստ քարոզութեան յսի քնի, ըստ
յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանակօքն յաւիտենից լռե-
ցելոյ, * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի ձեռն գրոց մարգա- 25
րէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենաւորին այ, 'ի հնա-
զանդութիւն հաւատոց, յամենայն հեթանոսս ծանու-
ցելոյ, միայնոյ իմաստնոյն այ, 'ի ձեռն յսի քնի, ո-
րում փառք յաւիտեանս · ամէն :

Գլ. ԺԵ.

ԺԸ / է գ Պարտ է մեզ որ կարօղս եմք՝ զտկարութիւն տկարացն 1
բառնալ · և մի անձանց և եթ հաճոյ լինել : * այլ 2
իւրաքանչիւրոք 'ի մէնջ ընկերին հաճոյ լիցի 'ի բարիս՝
վն շինութեան : * Քանզի և քն ոչ եթէ անձին հաճոյ ե- 3
ղև, այլ որպէս և գրեալ է · նախատինք նախատչաց քոց
անկան 'ի վերայ իմ : * բայց որ ինչ գրեցաւն, 'ի մեր 4
վարդապետութիւն գրեցաւ · զի համբերութբ և մխիթա-
րութբ՝ գրոց զյոյսն ընկալցուք : * Այլ ած համբե- 5
րութեան և ամ մխիթարութեան՝ տացէ ձեզ զնոյն խորհել
ընդ միմեանս ըստ յսի քնի · * զի միաբանութբ 'ի մի բե- 6
րան՝ փառաւոր առնիցէք զած և զհայր տն մերոյ յսի
քնի : * վասն որոյ ընկալարո՛ւք զմիմեանս, որպէս և քն ըն- 7
կալաւ զձեզ 'ի փառս այ : * Այլ ասեմ, թէ քնի սպա- 8
սաւոր թլփատութեան լինել՝ վն ճշմարտութեան այ էր,
առ 'ի հաստատո՛ւն առնելոյ զաւետիս հարցն : * Այլ 9

հեթանոսք վն ողորմութեան փառաւոր առնեն զած · որպ
է գրեալ է · վն այսորիկ գոհացայց զքէն 'ի հեթա-
10 նոսս, և անուան քում սաղմոս ասացից : * Եւ դար-
ձեալ՝ թէ ուրախ եղերուք հեթանոսք ընդ ժողովր-
11 դեան նր : * և դարձեալ՝ թէ օրհնեցէք զտր հեթա-
12 նոսք ամ, և գովեցէք զնա ամ ժողովուրդք : * Եւ
դարձեալ եսայի ասէ · եղիցի արմատն յեսսեայ, և որ
կանգնելոցն է իշխան հեթանոսաց, 'ի նա հեթանոսք
13 յուսասցին : * Այլ ած յուսոյ՝ լցէ արասցէ զձեզ
ամենայն խնդութբ և խաղաղութբ, առաւելո՛ւլ ձեզ
յուսով՝ զօրութբ հոգւոյն սբյ :
14 * Հաստատեալ եմ և ես ինքնին եղբա՛րք իմ՝ վն ձեր, ԺԹ
զի դուք լի էք բարութբ, լի էք ամ գիտութբ, կա- է գ
15 րօղ էք զմիմեանս խրատել : * Այլ համարձակագո՛յն
գրեցի առ ձեզ եղբա՛րք՝ փոքր 'ի շատէ, իբրև յիշե-
ցուցանելո՛վ ձեզ վն շնորհացն որ տուեալ են ինձ յայ ·
16 * լինել ինձ պաշտօնեայ յսի քնի 'ի հեթանոսս · ըղ-
ձակերտս առնել զաւետարանն այ, զի եղիցի պատա-
րագն հեթանոսաց ընդունելի, սրբեալ հոգւովն սըր-
17 բով : * Ունիմ այսուհետև պարծանս 'ի քն յս առ ած :
18 * քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց քն ինև
'ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝ բանիւք և արդեամբք,
19 * զօրութբ նշանաց և արուեստից, զօրութբ հոգւոյն
սբյ · որպէս ինձ յեմէ մինչև 'ի կողմանս լիւրիկացւոց,
20 լնո՛ւլ զաւետարանն քնի : * Այնպէս առատացեալ
յաւետարանել, ոչ ուր անուանեցաւ քն, զի մի իբ-
րև յայլոյ հիման վերայ շինիցեմ · այլ որպ և գրեալ
21 է, * թէ որոց ոչ պատմեցաւ վն նր՝ տեսցեն · և որոց
22 ոչ իցէ լուեալ՝ 'ի միտ առցեն, * Վն որոյ շատ խա-
23 փանեցայ գալ առ ձեզ : * Բայց արդ՝ ոչ ևս գոյ ինձ
տեղի 'ի կողմանս յայսոսիկ · և անձուկ յոյժ ունիմ
24 'ի բազում ամաց գալ առ ձեզ : * յորժամ անցանի-
ցեմ 'ի սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝ տե-
սանել զձեզ · և 'ի ձէնջ յուղարկել անդր, եթէ նախ
25 իսկ փոքր 'ի շատէ ձեւք լցայց : * Բայց այժմ երթամ
26 յեմ պաշտել զսուրբն : * քանզի հաճոյ թուեցաւ մա-
կեդոնացւոցն և աքայեցւոցն՝ հաղորդութիւն ինչ առ-
27 նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յեմ : * Հաճոյ թու-
եցաւ, քանզի և պարտապան իսկ են նոցա : զի եթէ
հոգևորացն նց հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին և
28 մարմնաւորացն կցորդ լինել : * Արդ՝ զայս կատա-
րեալ, և կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեւք 'ի
29 սպանիա : * զայս գիտեմ, զի 'ի գալն իմում առ ձեզ,
30 լրութբ օրհնութեան եկից : * Աղաչեմ զձեզ եղբարք է ե
'ի ձեռն տն մերոյ յսի քնի, և սիրով հոգւոյն, պատե-
31 րազմակից լինել ինձ յաղօթս վն իմ առ ած · * զի ապրե-
ցայց յապստամբացն որ 'ի հրէաստանի են · և պաշ-
32 տօնն իմ որ յեմ, ընդունելի լիցի սրբոցն · * զի խնդ-
դութբ եկեալ առ ձեզ 'ի կամս այ, հանգեայց ընդ ձեզ :
33 * Եւ ած խաղաղութեան եղիցի ը ձեզ ամենեսեան · ամէն :

Գլ.

Առաջի ատենին այ : (11) Ոմանք· Խոստովան եղիցի այ : (12) Ոմանք· Համարս տայցէ · յոմ, տալոց է այ : (14) Ոմանք· Զայս գիտեմք և հաստատեալ եմք 'ի : (15) Ոմանք· Վն կերակրոյն · · · կերակրովն քով զնա կորուսանել : (17) Բզմ· Եւ խնդութիւն և խա" : (19) Ոմանք· Զխաղաղութեան և զշինութեան որ առ միմեանս է : (22) Ոմանք· Կա՛լ առանձինն · · որ ոչ դատիցի : (23) Ոմանք· Բայց այնմ որ խղ" · · Որ ոչ 'ի հաւատոց են : և ոմանք· Որոց 'ի հաւատոց է, մեղք են : (24) Աստ հասարակ ամ գրչագիրք օրինակք մեր կցկցեն անփոփոխ ամենեքին զայս հատուածս բանի: Այլ այնմ որ կա", են · մի՛ ասացին՝ և ոչ 'ի կատարած թղթոյս : (24)(25) Յօրինակին ձեռագր· Լռեցելոյ, և յայտնելոյ այժմիկ · · յամ հեթանոսս ծա" : (25) Օրինակ մի · 'Ի ձեռն գրելոց մարգա" :

Գլ. ԺԵ · (1) Ոմանք· Կարօղքս եմք : (2) Ոմանք· Իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ · · հաճոյ լինիցի : (3) Ոմանք · Քսն քն ոչ : (4) Ոմանք· Գրեցան 'ի մեր վրդպութն գրեցան : (5) Ոմանք· Ընդ քնի յսի : (8) 'Ի բզմ ձեռն· Այլ ասեմ· թէ : (10) Ոմանք· Եւ դարձեալ ասէ՝ թէ ուրախ լերուք

հեթա" : (11) Ոմանք· Զտր ամ հեթանոսք : և ոմանք · ամ հեթանոսք զած : (13) Ոմանք · Առաւելուլ զձեզ յու" : (14) Ոմանք· Եւ ես ինքն սիրելիք · · զի և դուք լի էք · · կարող էք և զմիմեանս խրատելոյ : (15) Ոմանք· Եղբարք իմ փոքր 'ի շա" : (16) Ոմանք· Ըղձակերտս առնելով զա" : (17) Ոմանք · Ունիմ այսուհետև և պար" : (18) Ոմանք· 'Ի հնազանդութիւն հե" : (19) Օրինակ մի · Զօրութբ նշանաց և արուեստ" : (19) Ոմանք յաւելուն · Եւ որպ ինձ յեմէ և շուրջ մինչև : (20) Ոմանք · Այնպէս առատացեալ · · · յայլոց հիման : (23) Ոմանք · Ոչ գոյ ինձ · · և անձուկ : (24) Ոմանք · Տեսանել և զձեզ · · յղարկել անդր · · · ձեւք լցայք : (27) Ոմանք· Եւ պարտական իսկ էին նց · · կցորդ լինել նց · յոմ, նց կցորդ : (28) Բզմ· Զպտուղ նց : (29) Ոմանք· Զայս գիտեմք · զի 'ի գալն առ ձեզ, լրութբ օրհնութեն եկից : Որ և ոմանք յաւելուն · Օրհնութեան աւետարանին քնի եկից : (30) Ոմանք · Եւ սիրով հոգւոյն սրբոյ : (31) Ոմանք · Որ են 'ի հրէաստան, և պաշտօնն իմ յեմ : (32) Ոմանք· Եկեալ առ ձեզ : (33) Ոմանք· Խաղաղութեան և սիրոյ եղիցի · ը ձեզ ամէնին :

ԳԼ. ԺԶ.

Յանձն առնեմ ձեզ զփիբէ զքոյր մեր, որ է սպա- 1
սաւոր եկեղեցւոյն Կենքրայւոյ. * զի զնա ընկալ- 2
ջիք 'ի տ՟ր' արժանի սրբոց, և վերակացու լինիջիք նմա'
յոր պէտս իրաց և կոչեսցէ զձեզ. քանզի և նա վե-
րակացու եղև բազմաց, և ինձ իսկ 'ի գլխովին: * Ող- 3
ջոյն տաջիք Պրիսկեայ և Ակիւղեայ' գործակցաց իմոց
'ի ք՟ս յ՟ս. * որք ընդ անձին իմոյ զիւրեանց պարանոցս 4
մատուցին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ա՟մ
եկեղեցիք հեթանոսաց: * և առ տնին եկեղեցւոյն ն՟ց: 5
Ողջոյն տաջիք Եպենետեայ սիրելւոյ իմոյ, որ է պտուղ
Ասիացւոց 'ի ք՟ս: * Ողջոյն տաջիք Մարեայ, որ բ՟զմ 6
վաստակս վաստակեաց 'ի ձեզ: * Ողջոյն տաջիք Անդ- 7
րոնիկեայ և Յունեայ ազգականաց իմոց' և գերեկցաց,
որք երևելիքն իսկ են յառաքեալս. որք և յառաջ իսկ
քան զիս եղեն 'ի ք՟ս: * Ողջոյն տաջիք Ամպլեայ սի- 8
րելւոյ իմոյ 'ի տ՟ր: * Ողջոյն տաջիք Ուրբանեայ գոր- 9
ծակցի իմոյ 'ի տ՟ր, և Ստաքեայ սիրելւոյ իմոյ: * Ող- 10
ջոյն տաջիք Ապելլեայ' որ ընտիրն է 'ի տ՟ր: * Ողջոյն 11
տաջիք ն՟ց որ յԱրիստաբուլեայ տանէ անտի իցեն: Ող-
ջոյն տաջիք Հերովդիոնի ազգականի իմում: Ողջոյն
տաջիք այնոցիկ' որ 'ի Նարկիսեայ տանէն իցեն 'ի տ՟ր:
* Ողջոյն տաջիք Տրիփոսեայ և Տրիփոնեայ, վաստա- 12
կաւորաց 'ի տ՟ր: Ողջոյն տաջիք Պերսիդեայ սիրելւոյ,
որ բ՟զմ վաստակս վաստակեաց 'ի տ՟ր: * Ողջոյն տա- 13
ջիք Ռուփայ ընտրելոյ 'ի տ՟ր, և մօր ն՟ր և իմոյ: * Ող- 14
ջոյն տաջիք Ասինկրիտեայ, Փլեգոնտեայ, Երմեայ,
Պատրովբայ, Երմեայ, և որ ընդ նոսա եղբարք իցեն:
* Ողջոյն տաջիք Փիլողոգեայ, և Յուլեայ, Ներեայ, և 15
քեռ նորա Ողիմպիայ, և որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քին իցեն: * Ողջոյն տաջիք միմեանց 'ի համբոյր սըր- 16
էդ բութե: Ողջոյն տան ձեզ ա՟մ եկեղեցիք ք՟սի: * Ա- 17
ղաչեմ զձեզ եղբարք, գիտել զայնոսիկ, որ հերձու-
ածս և գայթագղութիս առնիցեն արտաքոյ վարդա-
պետութեն' զոր դուքն ուսարուք. և խորշեցարուք
'ի նոցանէ: * Զի այնպիսիքն տ՟ն մերոյ ք՟սի ոչ ծա- 18
ռայեն, այլ իւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութ՟բ
և օրհնութ՟բ պատրեն զսիրտս անմեղաց: * Զի ձեր հը- 19
նազանդութիդ առ ամենեսեան հասեալ է. և արդ'
'ի ձեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել 'ի բարիս, և անմեղս 'ի չարիս: * և ա՟ծ խաղաղու- 20
թե խորտակեսցէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ
ը՟ մերձ: Շնորհք տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի ընդ ձեզ: * Ողջոյն 21
տայ ձեզ Տիմոթէոս եղբայր, և գործակից իմ, և Ղու-
կիոս, և Յասոն, և Սոսիպատրոս, ազգականք իմ: * Ող- 22
ջոյն տամ ձեզ և ես Տերտիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի
տ՟ր: * Ողջոյն տայ ձեզ Գայիոս ասպնջական իմ, և ա՟մ 23
եկեղեցւոյն: Ողջոյն տայ ձեզ Երաստոս շահապ քաղա-
քիս, և Կուարտոս եղբայր: * Այլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ը՟ աւետարանիս իմում, և ը՟ քարո-
զութե յ՟սի ք՟սի, ը՟ յայտնութե' խորհրդոյն, ժամանա-
կօքն յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի 25
ձեռն գրոց մարգարէականաց, ը՟ հրամանի մշտնջենա-
ւորին ա՟յ, 'ի հնազանդութի՟ հաւատոց. յա՟մ հեթանոսս
ծանուցելոյ, * միայնոյ իմաստնոյն ա՟յ, 'ի ձեռն յ՟սի ք՟սի. 26
27 ն՟մ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: * Շնորհք
տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի ը՟ ձեզ ամենեսեան:

Առ Հռոմայեցիս գրեցաւ 'ի Կորնթոսէ 'ի ձեռն Փիբեայ սար-
կաւագի: Տուն. ՉԻ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Առաջին Թղթոյն:

Զայս առաքեաց յԵփեսոսէ առաքեալն. զի փութայր էր [illegible] որոց վարդապետեաց. յիշատակէ 'ի յետին թղթին զայս. և է պատճառ թղթիս այս: Կորնթոսի ժողովն յաղթահարեալ էր ընդ ձերն, և մաքրեցին պատուիրել, և էր առ նոսա բաժանումն: և յայնպիսի հերձուածոյն յառաջ էին տանել զկինն հօրն: այլ և խորհէին որոշել 'ի կանանց իւրեանց' պատճառանօք կրօնից: ոմանք ուտէին 'ի զոհից կռոցն, և յաճախէին յոտսելն: այլ զոմանս անգոսնէին, և որք խօսէին 'ի լեզուս ստանձնէին կարծէին. և յայս գնային կատարած: և զ՟ն յարութե խորհրդոյն' ասէին ոչ յառնիցէ մարմինս այս: Սոյա ամենեքեան 'ի Կորնթոս շարժեալ, գրէին ժողովն առ առաքեալն. և նա առ ամենեսեան պարզացանէր թուղթ: Եւ նախ միայն վկայէ նոցա յիմաստութե գիտութե, և ոչ համարձակէ նոցա առնել այսպիսի հերձուած. այլ խորհրդակցէ նոցա' մի բանիւք կրօնաւորել. այլ զնի և զօրութ՟բ ցուցանել: Եւ սաստէ նմա որ առեալ էր զմօրուն: խրատէ և զ՟ն որոց ոչ ունէին յանցանս 'ի յանձինս, և զ՟ն որոց գրեցինն: դատի զամուսնութե. վարդապետէ եթէ սուրբ է ամուսնութիւն, և 'ի դէպ ժամանակի խտրանի զ՟ն ազօթից: Եւ առ այնոսիկ որ սիրէին [illegible] գրէ զ՟ն կուսութե, բայց ոչ բանութ՟բ, այլ զի համարով այսպէս եղիցի: Եւ զ՟ն զոհից կռոցն' զի մի [illegible], այլ [illegible]: դադարեցուցանէ զոր 'ի զոհիցն ընթրիս, զի մի [illegible]: Եւ որք 'ի հոգևոր շնորհսն էին' գրէ, զի մի ամբարտաւանեսցին 'ի շնորհսն. կ՟մ մասնաւորեսցեն զոր ոչ ունին այսպիսի շնորհս. կամ որ էն այսպէս, զոր մի և նոյն հոգւոյն առէ եղեալ: Վարդապետութ՟ ցուցանէ և զ՟ն յարութե, եթէ մարմնոյ յառնէ, եթէ վախճանի ապականութ՟բ' և յառնէ առանց ապականութե ըստ ք՟նի շնորհացն. և նոյն որ յարոյցն զք՟ն, և զմեզ ընդ նմա: Եւ 'ի կատարածն գոհութե բանս առ իւրեան գրէ, և զ՟ն որոց առ սուրբսն պաշտօնէրէ, և այսպէս կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Կորնթացիս ա. Թղթոյն:

Զբ՟դ՟ն և զգ՟տ՟ն յանցուածոց կորնթացւոց առնէ թուղթս [illegible].
ա. Յէտ [illegible] զ՟ն լինելոյ յերկոտա ընդ միմեանս 'ի քառաճիսոյ մարդկեղէն իմաստութե: բ. Յորդոր զ՟ն [illegible] իմաստութե: գ. Վ՟ն սպասաւորաց: դ. Վ՟ն ընտրելոյ զվարդապետս: ե: Վ՟ն չհպարտանալոյ:
զ. Վ՟ն պոռնկաց և պոռնկութե, և այնոցիկ որ նոցանէ հաղորդիցին:
է. Վ՟ն չմոլորանալոյ արդարոց առաջի դատաւորաց, և այն զի առաջի անհաւատից: ը. Յաղագս և զ՟ն չպոռնկելոյ:
թ. Վ՟ն ամուսնութե և այրութե, և կուսանանալոյ: ժ. Յաղագս զ՟ն չլինելոյ արանց 'ի կանանց, թէպէտ և յանհաւատից իցեն խոտանելիք կողմանքն: ժա. Վ՟ն սրբութե և եկեղեցւ ամուսնոյն: ժբ. Վ՟ն խորութե կերակրոց, և մինելոյ 'ի դէպ պաշտամանէ:
ժգ. Յաղագս ընդ ամենեցուն ելեանելոյ: ժդ. Վ՟ն իւրոյ իւր իրաւ-

[illegible]

Գլ. ԺԶ. (2) Ոմանք. Եւ ինձ իսկ գլխովին: (3) Ոմանք՝ Պրիսկեայ և Ակիւղեայ. կամ. և Ակուիղայ: (7) Ոմանք. Եւ գերեակցաց, որ երևե": (9) Ոմանք. Գործակցաց իմոց 'ի տ՟ր: (9) Յօրինակին. Եւ Ստաքեայ: (11) Ոմանք. Տանէ անտի են... ազգականի իմոյ.. 'ի Նարկիսսայ: (12) Օրինակ մի. Ողջոյն տաջիք Տրիփոսեայ և Տրիփոնեայ վաստակաւորաց կանանցն 'ի տ՟ր.. Պերսիդեայ կնոջ սիրելւոյ: (13) Ոմանք. Ռուփեայ ընտրե": (14) Ոմանք. Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Պատրոբայ Երմայ: (15) Յօրինակին. Եւ քեռ ն՟ր Իւղիմպիայ: Որ ոմանք. Ողիմպեայ: (18) Ոմանք. Մերոյ յ՟սի ք՟սի.. և քաղցրաբանութ՟բ և օրհնաբանութ՟բ պատրեն: (19) Ոմանք. Զեր հնազանդութիւն առ ամենեսին.. ուրախ եմ 'ի ձեզ: (22) Ոմանք. Եւ ես Տերտիոս: (23) Ոմանք. Ա՟մ եկեղեցեաց.. շահապետ քաղաքիս: (23) Ոմանք ընդ լուսանցան օրինակին առեալ կարգեն՝ Շնորհք տ՟ն մերոյ. և ն. զոր մեք գրչագիրք մեր ունին 'ի վախճանի, որ և էդաք: (25) Ոմանք. Խորհրդոյս այսորիկ, ժամօք յաւիտենից լռեցելոյս... 'ի հնազանդութի՟ հաւատոցս: (26) Ոմանք. Ք՟սի. որում փառք: Որ ունին յաւելու. Նմ պատիւ և փառք: (26) Յօրինակին ոմանք. Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: (27) Ոմանք կրկնեն զամէնն, դնելով և 'ի վախճանի՝ ամենեսին. ամէն: * 'ի վախճանի՝ երկու օրինակք ունին. 'ի ձեռն Փիբեայ կնոջ միոյ սարկաւագի:

ժողովրդին պետական ընծայելոյ ։ ԺԲ. Վ՟ն շնորհելոյ հոգւոյն տէառն ։ ԺԳ. Վ՟ն անխտիր 'ի կանանց և 'ի խորհրդոյ լինելոյ ։
ԺԴ. Վ՟ն հերձուածողաց արտաքս և խնամոց յաղօթս և 'ի մարգարէութիւնս ։
ԺԵ. Վ՟ն օրէնս ըստ ա՟յ պատուիրելոյ տանելոյ, և մի յագորդ ։
ԺԶ. Վ՟ն դարձին շնորհաց՝ և ներման մարմնաւորութեան ։ ԺԷ. Յաղագս ետրոյ՝
իբրև տ՟ն մեծի շնորհաց ։ ԺԸ. Վ՟ն մեռելոց, զի մեծ է տան շինելոյ ։
ԺԹ. Վ՟ն յարութեան համօրէն մարմնոյ ։ Ի ։ Յաղագս տ՟ն մտիս ատաղութեան և յարդարման ։ ԻԱ. Նմանութիւն յարութեան առ 'ի սերմանց բերոյ ։ ԻԲ. Վ՟ն 'ի տեառն և 'ի սրբոցն ժողովելոյ ։

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

ա գ ՊԱՒՂՈՍ ԿՈՉԵՑԵԱԼ 1
առաքեա՛լ յ՟ի ք՟ի՝ կամօքն ա՟յ, և Սոս-
թենէս եղբայր. * եկեղեցւոյդ ա՟յ որ 2
է 'ի Կորնթոս, նուիրելոց 'ի ք՟ս յ՟ս՝ կո-
չեցելո՛ց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան
զանուն տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի, յա՟մ տեղիս նո՟ց՝ և մեր:
* Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի՝ յա՟յ հօրէ մերմէ, 3
և 'ի տ՟նէ յ՟է ք՟է: * Գոհանամ զա՟յ իմոյ յա՟մ ժամ 4
վ՟ն ձեր՝ 'ի վերայ շնորհացն ա՟յ որ տուեալ են ձեզ 'ի
ք՟ս յ՟ս. * զի յամենայնի մեծացարուք դուք նովաւ՝ 5
ամենայն բանիւ, և ամենայն գիտութբ. * որպէս վկա- 6
յութիւն իսկ ա՟յ հաստատեցաւ 'ի ձեզ: * զի դուք մի 7
նուազիցիք՝ և մի իւիք շնորհօք, ա՛կն կալեալ յայտնու-
թեան տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի: * որ և հաստատեսցէ զձեզ 8
մինչև 'ի կատարած, անարա՛տս՝ յօրն տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի:
* Հաւատարիմ է ա՟ծ, որով կոչեցարուք 'ի հաղոր- 9
դութիւն որդւո՛յ նորա յ՟ի ք՟ի տ՟ն մերոյ:

Ա ա զ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. 10
զի զնո՛յն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի իցեն 'ի ձեզ
հերձուածք. քանզի էիք հաստատեա՛լք 'ի նո՛յն միտս
և 'ի նոյն հանճար: * Ազդ եղև ինձ վ՟ն ձեր եղբարք՝ 11
'ի քղուայցւո՛ց անտի, թէ հակառակութի՛ւնք են 'ի ձեզ:
* և այդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ ա- 12
սէ. ես պաւղոսեա՛ն եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղո-
սեան, և միւսն՝ եթէ ես կեփայեան. և միւսն՝ եթէ
ես ք՟սեան: * իսկ արդ՝ բաժանեա՞լ ինչ իցէ ք՟ս. մի՛թէ 13
պաւղոս 'ի խաչ ելեալ իցէ վ՟ն ձեր, կամ յանո՞ւն պաւ-
ղոսի մկրտեցարուք: * Գոհանամ զա՟յ իմոյ՝ զի ոչ զոք 14
'ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայիոս.
15 զի մի ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն մկրտեցարուք: * այլ
16 եստու կնիք և տանն ստեփանեայ: զայլ ոք ոչ գիտեմ
17 ամենևին թէ մկրտեցի: * զի ոչ առաքեաց զիս ք՟ս մկրտել՝ այլ աւետարանել. ոչ ճարտարութբ բանից, զի
18 մի ընդունայն լիցի խաչն ք՟ի: * Զի բա՛ն խաչին՝ կորուսելոցն յիմարութի՛ է. այլ փրկելո՛ցս մեզ՝ զօրութի՛
19 ա՟յ: * Զի գրեա՛լ է, կորուսից զիմաստութի իմաստնոց. և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամարհեցից:
20 * Ո՞ւր իմաստուն, ո՞ւր դպիր, ո՞ւր քննիչ աշխարհիս
այսորիկ. ոչ ապաքէն յիմա՛ր եցոյց ա՟ծ զիմաստութի
21 աշխարհիս: * քանզի իմաստութբն ա՟յ՝ ո՛չ ծանեաւ աշխարհ իմաստութբն զա՟ծ. հաճեցա՛ւ ա՟ծ յիմարութբ քա-
22 րոզութեամբն ապրեցուցանել զհաւատացեալս: * Իսկ սորովհետև հրեայք նշա՛ն հայցեն, և հեթանոսք իմաս- բ կ
23 տութի խնդրեն. * մեք քարոզեսցուք զխաչելեա՛լն ք՟ս,
հրէից գայթագղութի, և հեթանոսաց յիմարութի.
24 * բայց նոցի՛ն իսկ կոչեցելոցն հրէից և հեթանոսաց,
25 զք՟ս՝ ա՟յ զօրութի, և ա՟յ իմաստութի: * զի յիմարն ա՟յ
իմաստնագո՛յն է քան զմարդիկ. և տկարն ա՟յ զօրագո՛յն
26 է քան զմարդիկ: * Տեսէք և զձեր իսկ կոչումդ եղբարք, զի ոչ բազո՛ւմ իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
27 ոչ բազո՛ւմ հզօրք, և ոչ բազո՛ւմ ազնուականք. * այլ զյիմարս աշխարհիս ընտրեաց ա՟ծ, զի յամօթ արասցէ զիմաստունս. և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց ա՟ծ, զի յա-
28 մօթ արասցէ զհզօրս. * և զանարգս աշխարհի և զարհամարհեա՛լս ընտրեաց ա՟ծ՝ և զոչինչս, զի զէ՛սն իմն
29 խափանեսցէ. * ո՟պ զի մի պարծեսցի ա՟մ մարմին առաջի
30 ա՟յ: * Զի 'ի նմանէ դուք էք 'ի ք՟ս յ՟ս, որ եղև մեզ իմաս-
31 տութի՛ յա՟յ, արդարութի, և սրբութի, և փրկութի. * զի
ո՟պ և գրեա՛լ է. որ պարծի՛ն 'ի տ՟ր պարծեսցի:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ ես թէպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ առաւելութե ինչ բանից իմաստութե պատմել ձեզ
2 զվկայութիւն ա՟յ: * Զի ոչ եթէ 'ի միտ եդի գիտել ինչ
3 'ի ձեզ, բայց միայն զյ՟ս ք՟ս, և զնոյն 'ի խա՛չ ելեալ: * և
ես տկարութբ՝ և երկիւղիւ, և դողութբ բազմաւ ե-
4 ղէ առ ձեզ. * և բանն իմ և քարոզութի, ոչ պատիր
բանիւք իմաստութե, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօ-
5 րութբ. * զի հաւատք ձեր մի իցեն իմաստութբ մարդ-
6 կան, այլ զօրութբ ա՟յ: * Զիմաստութի խօսիմք ընդ վ ջ
կատարեալս. զիմաստութի, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս.
7 * այլ խօսիմք զա՟յ իմաստութի՛ն ծածո՛ւկ խորհրդով, զոր
յառաջ քա՛ն զյաւիտեանս սահմանեաց ա՟ծ 'ի փառս
8 մեր. * զոր ո՛չ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ո՛չ արդեւք զտ՟ր փա-
9 ռացն 'ի խա՛չ հանէին: * Այլ ո՟պ և գրեա՛լ է. զոր
ա՛կն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ
10 ո՛չ անկաւ, պատրաստեաց ա՟ծ սիրելեա՛ց իւրոց: * Այլ ե դ
մեզ յայտնեա՛ց ա՟ծ հոգւովն իւրով. զի հոգին զա՟մ
քննէ՝

---

* 'Ի ձեռագիրս ոմանց յաւելեալ. Առ կորնթացիսն առաջին թուղթ առաքելոյ: Այլ եւս յառաջնոյն որ առ հռովմայեցիս 'գրեթէ ա՟մ գրչագիրք մեր համաձայն հինալէնական օրինակին գրեն զսոյն ստորին յաւելուած 'ի ձեռագիրս յաջորդ թղթոյն՝ զանուն Պաւղոսի առաքելոյ: Յորս ոմանք համեմատել լատինականին դնեն յիշատակարանս, Թուղթ երանելւոյն Պօղոսի առաքելոյ առ. և այլն:

Գլ. Ա. (2) Յոմանս պ՟կի. Եկեղեցւոյդ ա՟յ: (4) Ոմանք. Որ տուեալ են ինձ 'ի ք՟ս: (6) Ոմանք. Որ՟պ և վկայութիւն: (7) Ոմանք. Ակնկալեալ յայտնութեան տ՟ն: (8) Ոմանք. Յօր տ՟ն մերոյ: (9) Ոսկան. Տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի: (9) Ոմանք. Որ կոչեցարուք 'ի: (10) Ոմանք. Եւ մի իցէ 'ի ձեզ.. և 'ի նոյն հանճարս. կամ, հանճարս: (11) Ոմանք. Եթէ հակառակութիւնք իցեն: (12) Վ՟ն անուան Ապաւղոսի. տես զոր ծանուցաք, գործ, ԺԹ. 1. (12) Ոմանք. Եթէ քրիստոսեան: (13) Ոմանք. 'Ի խաչ ելեալ է վ՟ն: (15) Ոմանք. Եթէ յիմ անուն: (16) Ոմանք. Ստեփանեայ, և զայլ ոք: (17) Ոմանք. Զիս ա՟ծ մկրտել... ընդ լինիցի խաչն ք՟ի: (20) Բազմ. Յիմարեցո՛յց ա՟ծ զիմաս": (20) Ոմանք յաւելուն. Աշխարհիս այսորիկ: (21) Յոմանս պ՟կի. Քանզի իմաստութբն ա՟յ ոչ ծան": Որք ոմանք. Ապրեցուցանել զհաւատացեալքս: (22) Ոմանք. Հրեայքն նշան.. և հեթանոսքն զիմաստութի: (26) Ոմանք. Իսկ կոչումն. կամ, զկոչումդ: (28) Ոմանք. Եւ զանարգս աշխարհիս ընտրեաց ա՟ծ, և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն իմ: (29) Ոսկան. Առաջի ն՟ր: (30) Ոմանք. Իմաստութի ա՟յ. արդարութի և փրկութի և սրբութի: (31) Ոմանք. Ո՟պ գրեալ է, որ պարծիցին՝ 'ի տ՟ր պարծեսցին:

Գլ. Բ. (1) Ոսկան. Զվկայութի ք՟ի: (2) Ոմանք. Գիտել ինչ ձեզ... 'ի խաչ ելեալն: (3) Ոմանք. Եղէ ընդ ձեզ: (4) Ոմանք. Եւ բան իմ.. բանիւք իմաստութբ, այլ արդեամբ հոգւոյն զօրութե: (5) Ոմանք. Հաւատքն ձեր: (6) Ոմանք. Ոչ աշխարհիս այսորիկ զխափա": (7) Ոմանք. Զա՟յ իմաստութի ծածուկ խորհրդովք: (8) Ոմանք. Զի թէ էր... զտ՟րն փառաց 'ի: (9) Ոսկան. Անկաւ, զոր պատրաստեաց: (10) Ոմանք. Հոգւով իւրով.. զա՟մն

քննէ՝ և զխորս այ։ * Զի ո՞ ոք 'ի մարդկանէ գիտէ ինչ 11
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ 'ի նմա. նոյնպէս և ոչ զայն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին այ։ * Այլ 12
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ ըզհոգին որ յայ. զի ծանիցուք զայն որ յայն շնորհեցաւ
մեզ։ * Եւ զոր խօսիմքս՝ ոչ եթէ մարդկեղէն ուս- 13
մամբ ճարտարութե բանից, այլ վարդապետութե հոգւոյն, ընդ հոգևորս զհոգևորսն համեմատեմք։ * Քան- 14
զի շնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն այ, զի յիմարութի՝ է նմա. և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգեպէս քննի-
ցի։ * Իսկ հոգևորն քննէ զամ, և ինքն յումեքէ ոչ 15
քննի։ * Իսկ արդ՝ ո՞վ գիտաց զմիտս տն, որ և խրատ- 16
տու լինիցի նմա։ այլ մեք զմիտս քի ունիմք։

ԳԼ. Գ.

Եւ ես եղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ը 1
հոգևորս՝ այլ իբրև ընդ մարմնաւորս։ * Իբրև 2
տղայոց 'ի քս կաթն ջամբեցի ձեզ՝ և ոչ կերակուր, զի ոչ ևս հարէիք. նա և արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
դեռ մարմնաւոր էք։ * Ուր և արդէն իսկ 'ի ձեզ նախ 3
և նախանձ, ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և ըստ մարդկան գնայք։ * Յորժամ ասէ ոք 'ի ձէնջ՝ ես պաւղո- 4
սեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղոսեան, ոչ մարդիկ էք։ Իսկ արդ՝ ո՞վ է պաւղոսն, կամ ո՞վ ապաւ-
ղոս, * պաշտօնեայք. որովք հաւատացէքն, և իւրա- 5
քանչիւր ոպ տր ետ։ * Ես տնկեցի, ապաւղոս ջուր 6
ետ, այլ այ աճեցոյց։ * Այսուհետև ոչ այն ինչ ոք 7
է՝ որ տնկեաց, և ոչ այն՝ որ ջուրն ետ. այլ որ ա-
ճեցոյցն այ։ * Որ տնկեացն, և որ ջուրն ետ, մի են. 8
բայց իւրաքանչիւրոք զիւր վարձս առնուցու ըստ իւրում վաստակոց։ * Զի այ գործակից եմք, այ ար- 9
դիւն էք, այ շինած էք։ * Ըստ շնորհացն այ որ տուե- 10
ալ են ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարապետ հիմն եդի. բայց այլ է որ շինէն. այլ իւրաքանչիւրոք զգոյշ
լիցի՝ թէ ոպ շինիցէ։ * Զի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել 11
քան զեդեալն՝ որ է յս քս։ * Եթէ ոք շինէ 'ի վերայ 12
հիմանս այսորիկ՝ ոսկի, արծաթ, ակունս պատուականս, փայտ, խոտ, եղէգն, * իւրաքանչիւր գործն 13
յայտնելոց է. զի օրն ընտրեսցէ. զի հրով յայտնելոց
է. * Եւ զիւրաքանչիւր գործն զինչ և իցէ՝ հուրն 14
փորձեսցէ։ * Եթէ ուրուք գործն զոր շինեաց՝ կայ- 15
ցէ, վարձս առցէ. և եթէ ուրուք գործն այրեսցի՝ տուժեսցի, բայց ինքն կեցցէ. այլ այնպէս՝ որպէս թէ 'ի
հուր։ * Ոչ գիտէք եթէ տաճար էք այ, և հոգի այ 16
բնակեալ է 'ի ձեզ։ * Եթէ ոք զտաճար այ ապակա- 17
նէ, ապականեսցէ զնա այ. զի տաճար այ սուրբ է,
18 որ էք դուք։ * Մի ոք զանձն խաբեսցէ. եթէ ոք կամիցի 'ի ձէնջ իմաստուն լինել՝ յաշխարհիս յայսմիկ,
19 յիմար լիցի՝ զի եղիցի իմաստուն։ * Զի իմաստութի աշխարհիս այսորիկ՝ յիմարութի է առաջի այ. քանզի գրեալ է, թէ որ ըմբռնէ զիմաստունս 'ի խորագիտու-
20 թե իւրեանց։ * Եւ դարձեալ՝ թէ տր ճանաչէ զխոր-
21 հուրդս իմաստնոց, զի են ընդունայն։ * Այսուհե-
22 տև մի ոք պարծեսցի 'ի մարդկանէ։ * զի ամ ինչ ձեր է. եթէ պաւղոս, եթէ ապաւղոս, եթէ կեփաս, եթէ աշխարհ, եթէ կեանք, եթէ մահ, եթէ որ կանս, եթէ
23 հանդերձեալքն. ամ ինչ ձեր է. * դուք քի, քս այ։

ԳԼ. Դ.

1 Այսպէս համարեսցին զմեզ մարդիկ, իբրև զպաշտօնեայս քի՝ և հազարապետս խորհրդոյն այ։
2 * Արդ՝ խնդիր է 'ի մէջ հազարապետաց, եթէ ոք հա-
3 ւատարիմ գտցի։ * Այլ ինձ և այս անարգանք են, եթէ 'ի ձէնջ դատեցայց, կամ բնաւ իսկ 'ի մարդկա-
4 նէ. նա և զանձն իմ ոչ քննեմ։ * զի ոչինչ գիտեմ զանձին իմոյ. այլ ոչ եթէ այսու արդարանամ, զի որ
5 քննէն զիս՝ տր է։ * Այսուհետև մի յառաջ քան ըզժամանակն դատիք, մինչև եկեսցէ տր որ լուսաւոր առնիցէ զգաղտնիս խաւարի, և յայտնիցէ զխորհուրդս սրտից. և ապա իւրաքանչիւր գովութի եղիցի յայ։
6 * Զայս եղբարք՝ առակեցի յանձն իմ և յապաւղոս՝ վս ձեր. զի 'ի մէնջ ուսջիք՝ մի ինչ առաւել քան ըզգրեալսն իմանալ. զի մի այր քան զընկեր հպարտանայ-
7 ցէք 'ի վերայ ընկերին։ * Իսկ արդ ո՞վ է որ քննիցէ զքեզ. զի՞նչ ունիս զոր ոչ իցէ առեալ. և եթէ առեր՝
8 զի՞ պարծիս իբրև չառեալ։ * Արդէն իսկ յագեալ իցէք, և արդէն մեծացարուք, առանց մեր թագաւորեցէք. և երանի թէ թագաւորէիք, զի և մեք ընդ
9 ձեզ թագաւորէաք։ * Ինձ այսպէս թուի՝ թէ զմեզ զառաքեալս յետնորդս արար այ՝ իբրև զմահապարտս. զի տեսիլ եղեաք աշխարհի, և հրեշտակաց և մարդկան։
10 * Մեք յիմարք վս քի, և դուք իմաստունք 'ի քս. մեք տկարք՝ և դուք հզօրք. դուք փառաւորեալք՝ և
11 մեք անարգք * մինչև ցայսօր ժամանակի։ և քաղցեաք, և ծարաւեցաք, և մերկ գնացաք, և կափահարեցաք,
12 և անհանգիստ եղեաք. * և աշխատեցաք ձեռօք մերովք. բամբասէին զմեզ՝ օրհնէաք. հալածէին՝ յանձն
13 առնուեաք. * հայհոյէին՝ աղաչէաք, իբրև աւակ նըշաւակի եղեաք ամ աշխարհի. ամենեցուն փարելի լի-
14 նել մինչև ցայժմ։ * Ոչ եթէ յամօթ ինչ առնելով ըզձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրև զորդիս սիրելիս խրատեմ։
15 * Թէպէտ և բեւր դաստիարակս ունիցիք 'ի քս, այլ

ոչ

քն"։ (11) Ոմնք. Զի ո՞վ ոք 'ի մարդ".. թէ ոչ հոգին որ 'ի նմա է... և զայն ոք գի՛։ (12) Ոմնք. Աշխարհիս... որ յայն շնորհե"։ (13) Ոմնք. Ուսմամբ ճարտարութեբ բա"... ընդ հոգևորսն զհոգևորս։ (14) Ոմնք. Ոչ ընդունի զհոգին այ... քանզի յիմարութի է.. հոգեպէս քննիցէ։ (15) Ոմնք. Զամենայն քննէ։ Ոսկ. օրինակ մի. քննելով զամ, և ինքն։ (16) Յօրինակին միոջ. Որ և խրատ"։ (16) Ոմնք. Խրատատու լինիցի նմա. բայց մեք։

ԳԼ. Գ. (2) Ոմնք. Ջամբեցուցի ձեզ, և ոչ հաստատուն կերակուր.. քզի դեռևս մարմնաւոր։ (3) Ոմնք զբառս արդէն՝ գրեն արդէ՛ն։ յորմէ և ոմանք ևս զարտաքոյ՝ արդ են իսկ։ Ոսկ. օրինակ մի. Արդ իսկ են 'ի ձեզ... և ըստ մարմնոյ գնայք։ (4) Ոմնք. Ես պաւղոսեանս եմ. և միւսն թէ ես ապաւղոսեան, ո՞չ մարդիկ իցեն.. կամ ո՞վ է ապաւղոսն։ (5) Ոմնք. Եւ իւրաքանչիւր ումեք ոպ և տր ետ։ (7) Օրինակ մի. Ոչ այն ինչ է։ Ոսկ. օրինակ. Ոչ այն ոք ինչ է։ (8) Ոմնք. Զիւր վարձս առցէ։ (9) Ոմնք. Գործակից էք, այ արդիւնք էք. այ շինուած էք։ (10) Ոմնք. Ըստ շնորհացն որ... որ շինէ.. զգոյշ լինիցի եթէ ոպ շինեսցէ։ (11) Ոմնք. Այլ ոչ ոք կարէ։ (12) Ոմնք. Եւ եթէ ոք շինէ։ (13) Օրինակ մի. Զի հուրբ յայտնե"։ (14) Ոմնք. Եւ իւրաքանչիւր գոր"... հուրն փորձիցէ։ Ոսկ. օրինակ. Եւ զիւրաքանչիւրոյ։ (15) Ոմնք. Շինեաց՝ կայցէ։ (15) 'Ի յոլով". Ոպ թէ 'ի հրոյ։ (16) Ոմնք. Եւ հոգին այ։ (17) Օրինակ մի. Զի տաճարն այ.. որ է դուք։ (18) Այս գրչագիր համաձայն մերումս 'ի յոլով". այսպ համարոյ նշանակէն. Անտիկեցի է կանոնս։ (18) Ոմնք. Զանձինս խաբեսցէ, եթէ ոք կամեսցի.. յաշխարհի յայսմիկ։ (19) Ոմնք. Որ ըմբռնէն զիմաս"։ (20) Ոմնք. Զխորհուրդս մարդկան՝ զի են։ (22) Ոմնք. Բայց գրչն մի բառ յաւելուցեալ այսպէս. Եթէ որկանս։ այլ բազմ. համաձայն մերումս բաժանման առնեն, ոպ և 'ի հատուածս. Է. 38. Ոսկ և երկու օրինակ գրչին. Եթէ որ կեանս։

ԳԼ. Դ. (2) Ոմնք. Եւ եթէ ոք հաւա"։ (3) Ոմնք. Թէ 'ի ձէնջ դա"։ (4) Ոսկան. Գիտեմ անձին իմոյ։ (4) Օրինակ մի. Այլ ոչ այսու արդար եմ, զի։ (5) Ոմնք. Լուսաւոր առնէ զգա"։ (5) Ոսկան. Իւրաքանչիւրոյ գով"։ (7) Ոսկան. Ունիս՝ որ ոչ իցէ... իբրև զչառօղ։ (7) Ոմնք. Իբր զչառեալ։ (9) Ոմնք. Եթէ զմեզ առաքեալս... տեսիլ եղաք։ (10)(11) Ոմնք. Անարգք։ մինչև ցայ"։ (11) Ոսկան. Եւ քաղցեցաք։ (11) Յօրինակին միոջ. Գնացաք, և կոփահարեցաք։ (12) Ոմնք. Յանձն առնուաք։ և ոմանք. առնէաք։ (13) Ոմնք. Եւ ամենեցուն փարելի։ (15) Ոմնք. Դաստիարակ ունիք"։

ոչ եթէ բազում հարս. զի 'ի քս՟ յս՟ աւետարանաւն ես
ծնայ զձեզ: * Արդ աղաչեմ զձեզ՝ նմանօղք լինիջ ինձ և 16
զիջիք: * Վն՟ այնորիկ առաքեցի առ ձեզ զտիմոթէոս, 17
որ է իմ որդի սիրելի՝ և հաւատարիմ՝ 'ի տր՟. որ յիշեցուսցէ ձեզ զճանապարհս իմ որ 'ի քս՟ յս՟. որպ՟ և ամենայն ուրեք՝ յամ եկեղեցիս ուսուցանեմ: * Որպէս 18
թէ չիցեմ գալոց առ ձեզ, ոմանք հպարտացան: * այլ 19
եկից հիմայ ընդ հուպ՝ եթէ տր՟ կամեսցի. և 'ի միտ
առից՝ ոչ զբանս հպարտացելոցն, այլ զզօրութի՟ն: * զի 20
ոչ եթէ բանիւք է արքայութի՟ն այ՟, այլ զօրութե՟բ:
Բ * Արդ՝ ո՞չ կամիք, գաւազանա՞ւ եկից առ ձեզ, եթէ 21
սիրով հոգւոյն՝ հեզութե՟, և արդարութե՟, և խոնարհութե՟:

Գլ. Ե.

Ամենայն՝ և անուանի՞ իսկ 'ի ձեզ ընդէ՞րապոռնկութի՟ն, 1
և այնպիսի պոռնկութի՟ն՝ որ ոչ և 'ի հեթանոսս, որպ՟
թէ զկին հօր իւրոյ ունել: * և դուք հպարտացեա՞լ 2
էք. և ոչ առաւել զգացայրուք, զի բարձցի 'ի միջոյ ձերմէ՝ որ զգործն զայն գործեաց: * Զի ես թէպէտ և 3
մարմնով մեկուսի եմ, սակայն հոգւով մերձ եմ. բայց
արդէն իսկ իբրև 'ի մօտոյ ընտրեցի. զայն որ այնպէսն
գործեաց. * յանուն տն՟ մերոյ յս՟ի քս՟ի, ժողովել ձեզ 4
'ի միասին, և իմոյ հոգւոյս՝ զօրութե՟ն հանդերձ տն՟
մերոյ յս՟ի քս՟ի, * մատնել զայնպիսին սատանայի 'ի 5
սատակումն մարմնոյ. զի ոգին ապրեսցի յօրն տն՟ մերոյ յս՟ի քս՟ի: * Ո՛չ բարւոք են պարծանքդ ձեր: ո՞չ 6
գիտէք եթէ փոքր մի խմոր զամ՟ զանգուածն խմորէ:
* սրբեցէք 'ի բաց զհին խմորն, զի եղիջիք նոր զան- 7
գուած, որպ՟ էքդ անխմորք. քանզի զատիկ մեր զենաւ
քս՟: * Այսուհետև արասցուք տօնս. մի 'ի խմորն հին, 8
և մի 'ի խմորն չարութե՟ և անզգամութե՟. այլ յանխմոր
Բզ սրբութե՟ և ճշմարտութե՟: * Գրեցի ձեզ 'ի թղթի 9
այդր չխառնակել ընդ պոռնիկս: * և ոչ եթէ ը՟ պոռ- 10
նիկս աշխարհիս այսորիկ, կամ ընդ ագահս, կամ ընդ
յափշտակօղս, կամ ընդ կռապաշտս. ապա թէ ոչ՝
պարտ էիք և յաշխարհէ իսկ ելանել: * բայց արդ՝ գը- 11
րեցի ձեզ չխառնակել: Եթէ ոք եղբայր անուանեալ
կամ պոռնիկ իցէ, կամ կռապաշտ, կամ ագահ,
կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ, ը՟
այնպիսումն և հաց մի ուտել: * Զի կայ իմ և զար- 12
տաքինսն դատել. ոչ ապաքէն դուք զներքինսն դատիցիք. * և զարտաքինսն այ՟ դատիցի. բարձէք ըզ- 13
չարն 'ի միջոյ ձերմէ:

Գլ. Զ.

Դ Իշխէ՞ ոք 'ի ձէնջ՝ եթէ իրք ինչ իցեն ընդ ընկերի իւ- 1
րում, դատել առաջի անիրաւաց, և ոչ առաջի սըր-
2 բոց: * եթէ ո՞չ գիտէք՝ զի սուրբք զաշխարհ դատին.
և եթէ ձեւք դատի աշխարհ, ապա ո՞չ էք արժանի ա-
3 նարգ ատենից: * ո՞չ գիտէք եթէ զհրեշտակս դատիմք,
4 թող թէ զերկրաւորս: * Զերկրաւոր ատեանս եթէ
յանձն առնուցուք, զանարգս եկեղեցւոյ դատաւորս
5 նստուցանէք: * առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ: այնչափ ո՞չ
գոյ ոք իմաստուն 'ի ձեզ, որ կարիցէ իրաւունս ընտ-
6 րել 'ի մէջ եղբօր իւրոյ: * այլ եղբայր ընդ եղբօր դա-
7 տի, և զայն 'ի մէջ անհաւատից: * Եւ արդ՝ ամենևին
իսկ վաղթարութի՟ է 'ի ձեզ, զի՞ դատաստանք իսկ գոն
'ի միջի ձերում: ընդէ՞ր ոչ դուք զրկիք, և ո՞չ դուք ա-
8 ռաւել նեղիք: * այլ դուք զրկէք և նեղէք, և այդ զեղ-
9 բարս ևս: * Եթէ ո՞չ գիտէք՝ զի անիրաւք զարքայու-
թի՟ այ՟ ո՞չ ժառանգեն. մի՛ խաբէք, ոչ պոռնիկք, ոչ
10 կռապաշտք, ոչ շունք, * ոչ իգացեալք, ոչ արուա-
գէտք, ոչ գողք, ոչ ագահք, ոչ արբեցօղք, ոչ բամ-
բասօղք, և ոչ յափշտակօղք՝ զարքայութի՟ն այ՟ ոչ ժա-
11 ռանգեն: * Եւ դուք՝ այնպիսիք ոմանք էիք. այլ լուա-
ցարուք. այլ սրբեցարուք. այլ արդարացարուք.
յանուն տն՟ մերոյ յս՟ի քս՟ի, և 'ի հոգին այ՟ մերոյ:
12 * Ամենայն ինչ ինձ մարթ է, այլ ո՛չ ամ՟ ինչ օգուտ է. Գ Կ
ամ՟ ինչ ինձ մարթ է, այլ ո՛չ եթէ ես ընդ իշխանու-
13 թե՟ ուրուք լինիցիմ: * Կերակուր որովայնի, և ո-
րովայն կերակրոյ. այլ այ՟ զսա և զնա խափանեսցէ:
բայց մարմին՝ ո՛չ պոռնկութե՟, այլ տն՟, և տր՟ մարմնոյ:
14 * այլ այ՟՝ որ և զտրն յարոյց, և զձեզ յարուսցէ զօ-
15 րութե՟ իւրով: * Ո՞չ գիտէք եթէ մարմինք ձեր ան-
դամք են քս՟ի. արդ առեալ զանդամս քս՟ի, առնիցեմք
16 անդամս պոռնկի՞. քա՛ւ լիցի: * Եթէ ո՞չ գիտէք, զի
որ մերձենայ 'ի պոռնիկ՝ մի մարմին է. եղիցին ասէ,
17 երկոքեան 'ի մարմին մի: * և որ մերձենայ 'ի տր՟, մի հո-
18 գի են: * փախերո՛ւք 'ի պոռնկութե՟: Զամ՟ մեղս զոր
և գործէ մարդ՝ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է. իսկ որ
19 պոռնկին՝ յիւր մարմինն մեղանչէ: * Եթէ ո՞չ գի-
տէք, զի մարմինք ձեր տաճար են հոգւոյն որ է 'ի
20 ձեզ՝ զոր ունիքն յայ՟. և չէք անձանց տէր * քանզի
գնո՛վ գնեցայք: փառաւո՛ր արարէք զայ՟ 'ի մարմինս
ձեր և յոգիս ձեր:

Գլ. Է.

1 Այլ վն՟ որոյ գրեցէքն առ իս, բարիոք է մարդոյ 'ի Դ
2 կին մարդ չմերձենալ: * բայց վասն պոռնկութե՟,
իւրաքանչիւրոք զիւր կին կալցի, և իւրաքանչիւրոք
3 կին՝ զիւր այր կալցի: * կնոջ՝ այր իւր, զպարտն հա-
4 տուսցէ. նոյնպէս և կին՝ առն իւրում: * զի կին՝
մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ, այլ այրն. նոյնպէս և այրն՝
իւրում

---

(16) Ոմանք. Նմանօղք ինձ եղերուք: (16) Ոսկան առեալ 'ի լատինականէն յաւելու. Ինձ եղիջիք. որպ՟ և ես քս՟ի: Որ լինի 'ի գրչագրերս մեր, որպ՟ և ոչ 'ի յունական օրինակս: (17) Ոմանք. Որ և յիշեցուսցէ: (18) Ոմանք. Որպ՟ թէ ես չիցեմ: (19) Ոմանք. Այլ զզօրութիւն: (20) Ոմանք. Արքայութիւն այ՟: (21) Ոմանք. Արդ որպիսի կամիք.. հոգւոյն զօրութե՟ և:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Որ և ոչ 'ի հեթանոսս: (1) Ոսկան. Զօր իւրոյ ոք ունիլ: (2) Օրինակ մի ըստ ոսկանայ. Առաւել ողբայք'': (3) Օրինակ մի. Թէպէտ մարմնով.. այլ հոգւով մերձ: (4) Ոմանք. Եւ իմով հոգւոյս զօրութե՟: (5) Յոմանս պակասի. Զայնպիսին սատանայի 'ի սատա'': (5) Բազ՟. Յաւուրն տն՟ մերոյ: (6) Ոմանք. Զանգուածն խմո'': (7) Ոմանք. Զհին զխմորն.. որպ՟ էքդ իսկ ան'': (8) Ոմանք. Արասցուք տօն... այլ անխմորն, կամ, յանխմորս: (10) Ոմանք. Եւ ոչ ը՟ պոռ''... և ընդ յափշ'': (11) Ոմանք. Բայց գրեցի ձեզ: (11) Յօրինակին պակասէր. Կամ բամբասօղ. կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ: (11) Օրինակ մի. Ընդ այնպիսոյն և հաց մի ուտէր: (12) Ոմանք. Զներքինսդ դատիք: (13) Ոմանք. Այ՟ դատեսցի. կամ. դատեսցէ. բարձէք զչար 'ի միջոյ:
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Առաջի անօրինաց: (2) Ոմանք. Եթէ ձեւք զաշխարհս դա'': (3) Ոմանք. Թող թէ զերկրաւորքս:

(4) Ոմանք. Զանարգսն.. դատաւորս նս'': (4) Ոսկան. Դատաւորս նստուցէք: (5) Օրինակ մի. Ձերոյ ասեմք... եղբօր իւրում: (6) Ոմանք. Եղբայր ընդ եղբայր դա'': (7) Ոմանք. Եւ ընդէր դուք ոչ զր'': (8) Օրինակ մի. Եւ եթ զեղբարս ևս: (9) Ոմանք. Թէ անիրաւք զարքայութիւն այ՟: (9) Յօրինակին պակասէր. Ոչ կռա''. ոչ շունք: (10) Ոմանք. Զարքայութե՟ այ՟: (11) Ոմանք. Այսպիսիք ոմանք էիք: (14) Ոմանք. Որ զտրն յարոյց.. զօրութե՟ն իւրով: (15) Ոմանք. Առնիցէք անդամս պո'': (15) Առ ոսկանայ պակասի. Պոռնկի. քաւ լիցի: (16) Ոմանք. Եղիցին երկոքեան ասէ: (17) Ոսկան. Մի հոգի է: (18) Ոմանք. Զոր գործէ մարդ.. իւրոյ են. իսկ որ պոռնկի, յիւր: (19) Ոսկան յաւելու. Հոգւոյն սրբոյ որ է 'ի ձեզ: (19) Ոմանք. Որ 'ի ձեզ է, զոր ունիք յայ՟, և ոչ էք: (20) 'Ի բազմ՟ պակասի. 'Ի մարմինս ձեր, և յոգիս ձեր: (20) Օրինակ մի յաւելու. Եւ յոգիս որ են այ՟: Որ և այլ նոր օրինակ մի. Եւ 'ի հոգիս ձեր, զի հաճոյ լինիցէք այ՟: Իսկ ոսկան. Եւ յոգիս որ է յայ՟:
Գլ. Է. (1) Օրինակ մի. Արդ վն՟ գրեցէքն: (2) Ոմանք. Զիւր կինն կալցի. և իւրաքանչիւր կին զիւր այրն կալցի: (3) Օրինակ մի. Կնոջն՝ այր զիւր պարտսն հա'': (3) Բազ՟. Զպարտսն հատուսցէ.. և կին՝ առն իւ'': (4) Օրինակ մի. Եւ կին մարմնոյ իւրոյ.. և այրն մարմ-

իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ, այլ կինն : * Մի զրկէք ըզմիմեանս : 5
բայց եթէ ինչ 'ի միաբանութէ՛ առ ժամանակ
մի, զի ուխտիցն պարապիցէք, և դարձեալ 'ի
նոյն դարձջիք. զի մի փորձեսցէ զձեզ սատանայ վասն
անխառնութէ ձերոյ : * Զայս ասեմ ներելով, և ոչ 6
հրաման տալով : * քանզի կամիմ եթէ ամ մարդ լինէր 7
իբրև զիս. այլ իւրաքանչիւրոք զիւր շնորհս ունի յայ,
ոմն այսպէս և ոմն այնպէս : * Բայց ամուրեացն և 8
այրեացն ասեմ, լաւ է նց թէ կայցեն իբրև զիս : * ապա 9
թէ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնասցին. զի լաւ է
ամուսնանալ՝ քան զջեռնուլ : * Այլ կանամբեացն 10
պատուիրեմ, ոչ ես՝ այլ տր. կնոջ յառնէ մի մեկնել :
* ապա եթէ մեկնեսցի, անայր մնասցէ, կամ անդրէն 11
ընդ առն իւրում հաշտեսցի. և առն՝ զկին իւր
վջ մի թողուլ : * Բայց այլոց ես պատուիրեմ, ոչ եթէ 12
տր. եթէ ոք եղբայր՝ կին ունիցի անհաւատ, և նա
հաճոյ իցէ բնակել ընդ նմա, մի թողցէ զնա : * և կին 13
որ ունիցի այր անհաւատ, և նմա կամ իցէ բնակել
ընդ նմա, մի թողցէ զայրն. * զի սուրբ է այրն անհաւատ, 14
կնաւն. և սուրբ է կինն անհաւատ, արամբն.
ապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պիղծ էին. բայց այժմ սուրբ
են : * Ապա եթէ անհաւատն մեկնիցի, մեկնեսցի. զի 15
ոչինչ հարկ 'ի վերայ կայ եղբօրն կամ քեռն յայնպիսի
իրս. քանզի 'ի խաղաղութի կոչեաց զմեզ ած : * Զի՞ 16
գիտես կին դու՝ եթէ զայր քո ապրեցուցես. կամ
զի՞ գիտես այր դու՝ եթէ զկին քո ապրեցուցես : * Եթէ 17
ոչ իւրաքանչիւր ումեք որպէս և բաժանեաց տր,
զիւրաքանչիւրոք ոք և կոչեաց ած, այնպէս գնասցէ :
և այսպէս ընդ ամ եկեղեցիս պատուէր տամ : * Թլփատեալ 18
ոք կոչեցաւ, մի ցանկասցի անթլփատութե.
յանթլփատութե՝ ոք կոչեցաւ, մի թլփատեսցի : * զի 19
թլփատութի ոչինչ է, և անթլփատութի ոչինչ. այլ
պահպանութի այ պատուիրանացն : * բայց իւրաքանչիւրոք 20
յոր կոչումն կոչեցաւ, 'ի նմին կացցէ :
* Ծառայ կոչեցար, մի փոյթ լիցի քեզ. այլ թէ կարիցես 21
և ազատ լինել, քեզ այնպէս լաւ իցէ : * զի 22
որ 'ի տր կոչեցեալ իցէ ծառայն, ազատ տն է. նոյնպէս
և որ ազատն կոչեցեալ է, ծառայ քսի է : * Գընոց 23
գնեցայք՝ մի լինիք ծառայք մարդկան : * Իւրաքանչիւր 24
յոր կոչումն կոչեցաւ եղբարք, 'ի նմին կացցէ
գդ առաջի այ : * Այլ վս կուսանաց հրաման ինչ 'ի 25
տնէ ոչ ունիմ. բայց խրատ տամ, որ ողորմելոյ ուրուք
'ի տնէ, հաւատարիմ լինել : * համարիմ թէ այնպէս 26
լաւ իցէ : բայց վս վտանգին որ 'ի վերայ կայ, բարւոք
է մարդոյ թէ այնպէս իցէ : * Կապեալ ես 'ի կին, 27
մի խնդրեր արձակել. արձակեալ ես 'ի կնոջէ, մի խնդրեր
կին : * զի եթէ ամուսնանայցես՝ ոչ մեղար. և 28
եթէ ամուսնանայցէ կոյսն՝ ոչ մեղաւ, բայց նեղութի
մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն : այլ ես խնայեցի 'ի ձեզ :
29 * Բայց զայս ասեմ եղբարք, եթէ ժամանակս կարճեալ է
այսուհետև : զի որ ունիցին կանայս՝ որպէս
30 թէ չունիցին. * և որ լայցենն, որպ թէ ոչ լայցեն.
և որ խնդանն, որպէս թէ ոչ խնդայցեն. և որ գնենն,
31 որպ թէ չունիցին. * և որ վարենն զաշխարհս, որպէս
թէ չվայելիցեն. զի անցեալ է վայելչութի աշխարհիս
32 այսորիկ : * Այլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել. զի որ
անկինն է՝ հոգայ զտն, թէ որպէս հաճոյ լիցի տն.
33 * և որ կանամբին է, հոգայ զաշխարհիս՝ թէ որպէս
34 հաճոյ լիցի կնոջ իւրում : * Եւ ահա մեկնեցան 'ի միմեանց
առնակինն և կոյսն. զի կոյսն հոգայ զտն, զի
իցէ սբ մարմնով և հոգւով. և առնակինն հոգայ զաշխարհիս՝
35 թէ որպ հաճոյ լիցի առն իւրում : * Այլ
զայս վս ձերոյ օգտի ասեմ. ոչ եթէ խեղդ ինչ արկանեմ
ձեզ, այլ վս պարկեշտութե՝ և հպատակութե տն
36 առանց զբաղմանց : * Ապա թէ ոք ամօթ համարեցի գզ
վս կուսին իւրոյ՝ եթէ իցէ ելեալ ըստ չափ, և այնպէս
ինչ պարտ իցէ լինել. զոր կամի արասցէ, ոչ մեղանչէ.
37 ամուսնասցի : * Իսկ որ հաստատեալ է 'ի սրտի
իւրում, և վասնզի ինչ ոչ իցէ նմա, իշխանութի
ունի 'ի վերայ կամաց իւրոց. և զայն ընտրեաց 'ի սրտի
38 իւրում՝ պահել զկոյսն իւր, բարւոք առնէ : * և
որ ամուսնացուցանէ զկոյսն իւր, բարւոք առնէ. և որ
39 ոչն ամուսնացուցանէ՝ լաւ ևս առնէ : * Կին կապեալ
է ցորչափ ժամանակս կենդանի է այր նր. ապա եթէ
ննջեսցէ այր նր, ազատ է, ում կամիցի ամուսնանալ.
40 բայց միայն տէրամբ : * բայց երանելի ևս է՝ թէ այնպէս
կացցէ ըստ իմում խրատու : ես այսպէս համարիմ՝
թէ և յիս իցէ հոգի այ :

ԳԼ. Ը.

1 Այլ վս զոհից կռոցն, գիտեմք եթէ ամենեքին գիտութի ունիմք : գիտութի հպարտացուցանէ, այլ Ե
2 սէր շինէ : * Եթէ ոք կամիցի գիտել ինչ, չև ևս գիտաց՝
3 որպէս արժան է գիտել : * բայց որ սիրէ զած,
4 նա է տեղեկացեալ 'ի նմանէ : * Այլ վս կերակրոցն
զոհելոց՝ գիտեմք եթէ ոչինչ իսկ կուռքդ են յաշխարհի.
5 զի չիք ոք ած բայց 'ի միոյն : * Զի թէպէտ և իցեն
անուանեալ աստուածք՝ եթէ յերկինս, և եթէ
յերկրի. որպ և են աստուածք բզմք՝ և տեարք բզմք.
6 * այլ մեզ մի է ած, հայր՝ յորմէ ամ, և մեք 'ի նա. և
7 մի տր յս քս, որով ամ, և մեք նովաւ : * Այլ ոչ յամենեսեան վջ
գիտութի է : ոմանք առ խղճի մտաց մինչև
ցայժմ զկռոցն իբրև զզոհեալ ուտեն. և խիղճ մտաց
8 նց քանզի տկար է, պղծի : * Այլ կերակուր զմեզ
առաջի այ ոչ կացուցանէ. ոչ եթէ չուտեմք՝ սակասեմք
9 ինչ, և ոչ եթէ ուտեմք՝ առաւելումք ինչ : * բայց
զգոյշ

նոյ իւրում ոչ : Եւ այլ օրինակ մի. իւրում մարմնոյն : (5) Օրինակ մի. Սատանայ վս խառնակութե ձերոյ : Եւ այլ օրինակ մի. Վս անխառնակութե ձեր": (6) Ոմանք. Եւ ոչ հրաման տալոյ : (7) Ոմանք. Իւրաքանչիւր՝ զիւր շնորհ ունիցի յայ : (8) Օրինակ մի. Լաւ էր նց եթէ կացցեն : (9) Ոմանք. Ամուսնանալն քան զջեռնուլն : (11) Ոմանք. Ապա թէ մեկնեսցի ... զկին իւր մի թողուր : (12) Բզմք. Բնակել ընդ նմ : (14) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ՝ որ": (15) Ոմանք. Ապա թէ անհաւատն մեկնեսցի : (16) Ոմանք. Եթէ զայրն քո : (17) Օրինակ մի. Բաժանեաց ած ... ընդ ամ տեղիս պա": (20) Ոմանք. Իւրաքանչիւր յոր կո".. 'ի նմին կայցէ : (21) Ոմանք. Այլ թէ և կարիցես ազատ : (22) Ոմանք. Կոչեցեալ է ծառայն : (24) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք յոր կո": (25) Ոմանք. Հրաման 'ի տնէ ինչ ոչ ու": (26) Ոմանք. Եթէ այդպէս. կամ, այսպէս իցէ : (28) Ոմանք. Ես խնայեմ 'ի ձեզ : (29) Ոմանք. Եթէ կարճեալ է ժամանակս այսուհետև՝ զի ... որպ թէ ոչ ունիցին : Ոչ ոմանք միայն ունին [illegible] այսպէս. Ժամանակս կարճեալ է. այսուհետև զի որ : այլ ամ գրչագիրք մեր ընթեռնուն այդ և եդաք : (30) Ոմանք. Որ լացցեն, որպ թէ ոչ լացցենն.. որպ թէ չխնդասցեն.. որպ չունին":

(31) Ոմանք. Զվայելեսցեն : (32) Ոմանք. Կամիմ ես ըղձեզ.. հաճոյ լինիցի : (34) Ոմանք. 'Ի միմեանց կանամբին և կոյսն... ընդ մարմնով և հոգւովն... հաճոյ լինիցի : (35) Ոմանք. Այլ պարկեշտութե և : (36) Ոմանք. Այլ թէ ոք ամօթ համարի.. եթէ ելեալ իցէ ը... զոր կամեսցի. կամ, կամիցի արասցէ : (37) Յօրինակին [illegible]. Համառօտեալ է 'ի որ": (37) Ոմանք. Եւ վասնզի ինչ ոչ իցէ 'ի նմա.. ունի 'ի կամաց իւ": (39) Ոմանք. Ցորքան ժամանակս կենդանի... ապա թէ ննջիցէ այրն նր... ում կամի ամուսնանալ, այլ միայն : Ոմանք. Ում կամիցի ամուսնասցի, բայց միայն : (40) Ոմանք. Եւս է՝ եթէ առնիցէ ըստ իմում խրատու :

Գլ. Ը. (1) Օրինակ մի. Վս զոհելից կռոցն : (1) Բզմք. Գիտութի ունիմք : (2) Ոմանք. Արժանն էր գիտել : (3) Օրինակ մի. Տեղեկացեալ տմի : (4) Ոմանք. Կերակրոցն զոհելոյ ... բայց 'ի միոյն : (5) Ոմանք. Որպ են աստու": (6) Ոմանք. Այլ մեր մի է ած ... և մեք նովաւ, և մի է տր յս : (6) Յոմանս պակաս. Եւ մեք 'ի նա՝ և մի տր յս քս, որով ամ, և մեք նովաւ : (7) Ոմանք. Ոչ յամենսին.. և խիղճ մտացն նր : (8) Ոմանք. Պակասիմք ինչ, և ոչ թէ ուտեմք առաւելումք ինչ : (9) Բզմք. Լինիցի տկա-

զգո՛յշ լերուք՝ գուցէ իշխանութիւնդ ձեր այդ՝ գայթագղութի՛
լիցի տկարաց։ * Եթէ ոք տեսանիցէ զքեզ՝ 10
որ զգիտութիւնդ ունիս՝ բազմեա՛լ 'ի մեհենի, ոչ ապաքէն
խիղճ մտաց նորա, որ տկարութիւն զգածեալ է,
անդրէն շինիցի ուտե՛լ զզոհեալսն. * և կորնչիցի տըկար 11
եղբայրն 'ի քում գիտութեանդ, վ՟ն որոյ ք՟ն մեռաւ։
* և այսպէս յանցուցեալ յեղբարս, և զխիղճ մտաց տըկարացն 12
զայրացուցեալ, 'ի ք՟ս մեղանչէ։ * Վ՟ն որոյ եթէ 13
կերակուր գայթագղեցուցանէ զեղբայրն իմ, ո՛չ կերայց
մի՛ յաւիտեան, զի մի՛ զեղբայրն իմ գայթագղեցուցից։

Գ.Լ. Թ.

Ոչ ապաքէն ազատ եմ, ոչ ապաքէն առաքեա՛լ եմ. 1
ոչ ապաքէն զտ՟ր մեր յ՟ս ք՟ս աչօք տեսի, ոչ
ապաքէն գործ իմ դո՛ւք էք 'ի տ՟ր։ * Թէպէտ և այլոց 2
չիցեմ առաքեալ, այլ ձեզ դէպ եմ. զի կնիք իսկ
առաքելութեան իմոյ դո՛ւք էք 'ի տ՟ր։ * Իմ պատասխանի 3
ուր զիս հարցանիցեն՝ ա՛յս է։ * միթէ ոչ ունիցիմք իշխանութիւն 4
ուտել և ըմպել. * միթէ ո՛չ ունիցիմք իշխանութիւն 5
զքորս կանայս շրջեցուցանել ընդ մեզ. ո՟պ և ա՛յլ
առաքեալքն, և եղբարքն տ՟ն, և կեփաս։ * եթէ միայն 6
ես և բառնաբաս ո՛չ ունիցիմք իշխանութիւն չգործել
ինչ։ * Ո՞ ոք երբէք զինուորիցի խառնեալ թոշակօք. ո՞ 7
ոք տնկիցէ այգի՝ և 'ի պտղոյ նո՟ր ո՛չ ուտիցէ. ո՞ ոք արածիցէ
խաշն՝ և 'ի կաթանէ խաշինն ո՛չ ուտիցէ։ * Միթէ 8
ըստ մարդկութե՞ խօսիցիմ զայս. կամ թէ և օրէնքն
զսոյն ո՛չ ասիցեն։ * 'ի մովսիսի իսկ օրէնսն գըրեալ 9
է. ո՛չ կապեսցես զդունչ եզին կալոտւոյ։ միթէ՝
զեզա՞նց ինչ փո՛յթ էր ա՟յ։ * ոչ ապաքէն վ՟ն մեր ասէ. 10
քանզի վ՟ն մեր գրեցաւ։ զի յուսո՛վ պարտի որ սերմանէն՝
սերմանել. և որ կասուն՝ յուսո՛վ վայելել։
* Եթէ մեք 'ի ձեզ զհոգևորսն սերմանեցաք, մե՛ծ ինչ 11
է, եթէ 'ի ձէնջ զմարմնաւո՛րսդ հնձիցեմք։ * եթէ այլք 12
ձերո՛վ իշխանութ՟եդ վայելեն, ոչ առաւե՛լ ևս մեք։ այլ
ո՛չ 'ի գործ ինչ արկաք զիշխանութիւնս զայս. բայց ա՟մ
համբերեմք, զի մի՛ խափան ինչ լինիցիմք աւետարանին։
* Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որ 'ի տաճարին գործեն, 'ի 13
տաճարէ անտի ուտեն. և որ սեղանոյն պաշտօնեայք
են, 'ի սեղանո՛յ անտի վայելեն։ * նոյնպէս և տ՟ր հըրամա՛ն 14
ետ. որոց զաւետարանն աւետարանեն, յաւետարանէ՛
անտի կեալ։ * Բայց ես և ո՛չ զմի ինչ յայսցանէ 15
արկի 'ի գործ, և ո՛չ գրեցի զայդ, զի ինձ ա՛յսպէս
ինչ լինիցի։ լա՛ւ է ինձ մանաւանդ մեռանել, և
ո՛չ զի զպարծանս իմ ոք ընդունայն համարիցի։ * Զի 16
եթէ աւետարանեմ, ո՛չինչ են ինձ պարծանք. քանզի
հարկ 'ի վերայ կայ. բայց վա՛յ է ինձ թէ ոչ աւետարանեմ։
* եթէ կամաւ զայն առնեմ, վա՛րձք են ինձ. 17
և եթէ ակամայ, տնտեսութի՛ւն յանձն է ինձ։ * Եւ 18
արդ՝ զի՞նչ վարձք իցեն ինձ, եթէ յաւետարանելն ձրի՛
տաց զաւետարանն, զի մի՛ զեղծցի՛մ ինչ իշխանութե՟ա
19 իմով յաւետարանի՛ն անդ։ * Քանզի ազատ էի յամենայնէ,
և ամենեցուն զանձն 'ի ծառայութիւն կացուցի,
20 զի զբազո՛ւմս շահեցայց։ * Եղէ ընդ հրեայսն իբրև
21 զհրեայ, զի զհրեա՛յսն շահեցայց։ * եղէ ընդ օրինօք,
իբրև զայնոսիկ որ ընդ օրինօքն էին. իբրև ո՛չ եթէ ը՟ն
օրինօքն էի, այլ զի որ ընդ օրինօքն իցեն՝ և զն՟ս շահեցայց։
ընդ անօրէնս եղէ իբրև զանօրէն. իբր ո՛չ եթէ
անօրէն ինչ էի ա՟յ, այլ ընդ օրինօքն ք՟ի. զի շա-
22 հեցա՛յց զանօրէնսն։ * եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար,
զի զտկարսն շահեցայց։ ընդ ամենայնի ամենայն եղէ,
23 զի թերևս ապրեցուցից զոմանս։ * Զայս ա՟մ առնեմ
24 վ՟ն աւետարանին, զի կցո՛րդ եղէց նմա։ * Ո՞չ գիտէք՝ դ կ
եթէ որ յասպարիսին ընթանան, ընթանա՛լ՝ ամենեքին
ընթանան. բայց մի՛ ոք առնու զյաղթութիւն. այնպէս
25 ընթացարո՛ւք՝ զի հասանիցէք։ * Ամենայն որ պատերազմի,
ա՟մ ժուժկալ լինի. նոքա զի զեղծանելի
26 պսակն առնուցուն, և մեք զանեղծութե՟ն։ * Արդ՝ ես
իսկ այնպէս ընթանամ, ո՛չ ո՟պ յանյերևոյթս ա՛յնպէս
27 մրցիմ, ո՟պ ո՛չ թէ զհողմս ինչ կոծելով. * այլ ճնշեմ
զմարմինս իմ, և հնազանդեցուցանեմ. զի գուցէ՞ որ
այլո՛ց քարոզեցի՞ ես ինքն անպիտան գտանիցիմ։

Գ.Լ. Ժ.

1 Ո՛չ կամիմ եթէ ագէտ իցէք եղբարք. զի հա՛րքն մեր
ամենեքին ընդ ամպովն էին. և ամենեքին ընդ ծովն
2 անցին. * և ամենեքեան 'ի մովսէս մկրտեցան յա՛մպն
3 և 'ի ծովն. * և ամենեքին զնոյն զհոգևոր զկերակուրն
4 կերան. * և ամենեքին զնոյն զհոգևոր ըմպելին արբին,
զի ըմպէին 'ի հոգևո՛ր վիմէն որ երթայր զհետ
5 ն՟ց. և վէմն էր ինքն ք՟ս։ * Այլ ո՛չ եթէ ընդ բ՟զմն 'ի
նոցանէ հաճեցաւ ա՟ծ. քանզի տապալեցա՛ն անկան յանապատի
6 անդ։ * և այն օրինակաւ լինէր վ՟ն մեր. զի մի՛
լիցուք ցանկացօղք չարեաց, ո՟պ նոքայն ցանկացան։
7 * Եւ մի՛ կռապաշտք լինել՝ ո՟պ ոմանք 'ի նոցանէ, ո՟պ
և գրեա՛լ է. նստաւ ժողովուրդն ուտե՛լ և ըմպել՝ և
8 յարեան 'ի խաղա՛լ։ * և մի՛ պոռնկեսցուք, որպէս ոմանք
պոռնկեցան 'ի նոցանէ՝ և անկան 'ի միում աւուր
9 քսան և չո՛րք հազարք։ * և մի՛ փորձեսցուք զտ՟ր.
որպէս ոմանք 'ի նոցանէ փորձեցին, և յօձից անտի
10 սատակեցան։ * և մի՛ տրտնջեսցուք. որպէս ոմանք 'ի
նոցանէ տրտնջեցին, և կորեան 'ի սատակչէ՛ անտի։
11 * Այլ ա՛յն ամենայն օրինակա՛ւ անցանէր ընդ նոսա.
բայց գրեցաւ վա՛ն մերո՛յ խրատու, յորս վախճան յա-
12 ւիտենից եհաս։ * Այսուհետև որ համարիցի հաս- գ գ
13 տատո՛ւն կալ, զգո՛յշ լիցի գուցէ անկանիցի։ * Փորձութի՛ւ
'ի ձեր վերայ ո՛չ է եկեալ՝ բա՛ց 'ի մարդկանէ.
այլ

րայն։ (10) Ոմանք. Ո՞չ ապա խիղճ մտաց։ (10) Ոմանք. Տկարութե՟ զգա"․․ անդրէն շին"։ (12) Բ՟զմք. Եւ այնպ՟ս յանց"։ (13) Ոմանք. Թէ կերակուր զեղբայրն իմ գայ"։ Գլ. Թ. (2) Ոմանք. Եւ կնիք իսկ առա"։ (3) Ոմանք. Որ զիս հարցա"։ (5) Ոմանք. Զքորս և զկանայս։ (5) Ոսկան. Եւ եղբայրն տ՟ն։ Ուր ա՟մ գրչագիրք համօրէն միաբանեն ասելով՝ եղբարքն տ՟ն, և 'ի լուս"։ Նշանակէ. Որդիք յովսեփայ՝ յակոբոս գլուխ եպիսկոպոսաց, յովսէս, սիմոն, յուդա։ Բայց 'ի միոյ օրինակի որ զանց առնէ գրել՝ գլուխ եպսց. և այլ օրինակ մի գրէ գլխաւոր եպսց։ (6) Ոմանք. Ոչ ունիմք իշ"։ Ուր Ոսկան. Չունիցիմք իշխանութի գործել։ (7) Ոմանք. Ո՞ երբէք զինուորեսցի, կամ. զինուորիցէ խ"․․․ 'ի պտղոյ այգւոյն ոչ։ (8) Ոմանք. Միթէ օրէնքն զսոյն ոչ ասասցեն։ (9) Ոմանք. 'Ի մովսէսի իսկ յօրէնս գր"։ (10) Օրինակ մի. Վ՟ն մեր իսկ գր"։ (11) Ոմանք. Զհոգևորն սերմն"։ (12) Օրինակ մի. Վայելեն, որչափ առաւել։ Ուր Ոսկան. Ընդէր ոչ առաւել․․․ զի մի՛ խափանիչք լինիցիմք աւետարանին ք՟ի։ (13) Ոմանք. Թէ որ 'ի տաճա"․․․ պաշտօնեայքն են։ (15) Ոմանք. Ինձ այնպէս ինչ․․․ ընդունայն համարեսցի։ (16) Ոմանք. Զի թէ աւետա"․․․ եթէ ոչ աւետա"։ (18) Ոմանք. Վարձք են ինձ։ (18) Բ՟զմք. Զի մի՛ զեղծիցիմ ինչ։ (19) Ոմանք. 'Ի ծառայութի՛ կացու"։ (20) Ոմանք. Ընդ հրեայս իբրև զհրեայսն։ (21) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ ը՟ն օրինօք էին, այլ զի և որ․․․ անօրէն ինչ էի ա՟յ, այլ ը՟ն օրինօք ք՟ի։ (24) Ոմանք. Ընթանալն ամենեքեան ընթա"․․ առնու զյաղթութի. այսպէս ընթա"։ (25) Ոմանք. Յա՟մ ժուժկալ լինի. կամ, ժուժկալեալ լինի․․․ զանեղծութե։ (26) Ոմանք. Այլ ես այնպէս․․ ո՟պ եթէ ըզհողմս ինչ կոծիցեմ։ Ուր Ոսկան. Ոչ ո՟պ թէ զհող"։ (26) Ա՟մ գրչագիրք համօրէն միաբանեն 'ի լսա". այսր համօրէն նշանակէն. Ատտիկեցի է կանոնս։ (27) Ոմանք. Զմարմին իմ․․ զի մի՛ գուցէ․․ ես ինքնին անպիտան։ Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եղբարք եթէ ագ"․․ ամենեքեան ը՟ն ամպովն էին․․ ը՟ն ծովն անցին։ (3) Ոմանք. Ամենեքեան զնոյն հոգևոր կերա"․․ զնոյն հոգևոր ըմպ"։ (4) Ոմանք. Ինքն էր ք՟ս։ (6) Ոմանք. Ո՟պ և նոքայն ցան"։ (7) Բ՟զմք. Եւ մի կռապաշտք լինել։ (7) Օրինակ մի. Նստաւ ժողովուրդն։ յուտել և յըմպել։ (9) Ոմանք. 'Ի նոցանէն փորձեցին։ (11) Ոմանք. Յաւիտենից եհաս։ (12) Օրինակ մի. Որ կամիցի հաստատուն կեալ, զգոյշ լինիցի։ (13) Ոմանք. 'Ի վ՟ր ձեր ոչ է եկեալ։ բայց 'ի

այլ հաւատարիմ է ած, որ ոչ արկցէ զձեզ 'ի փորձութն
առաւել քան զկար ձեր. այլ արասցէ ընդ փորձութն
և զելս, զի համբերել կարասջիք: * Վասն 14
որոյ սիրելիք իմ փախերուք 'ի կռապաշտութենէ: * Իբրև 15
ընդ իմաստունս խօսիմ. ընտրեցէք ձեզէն զոր ասեմս:
* Բաժակն օրհնութեան զոր օրհնեմք՝ ոչ ապաքէն 16
հաղորդութիւն է արեանն քսի. հացն զոր բեկանեմք, ոչ ապաքէն հաղորդութիւն է մարմնոյն քսի:
* զի մի հաց՝ մի մարմին եմք բազումքս. զի ամենեքին 'ի միոջէ հացէ անտի վայելեմք: * Տեսէք զիէլն 18
ըստ մարմնոյ. ոչ ապաքէն որ ուտեն 'ի զոհիցն, հաղորդք են սեղանոյն: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմ, եթէ 19
զոհեալն իցէ՞ ինչ. և կամ կուռքն իսկ՝ իցէ՞ն ինչ:
* Այլ զոր զոհեն հեթանոսք, դիւաց՝ և ոչ այ զոհեն: 20
ոչ կամիմ զձեզ հաղորդս դիւաց լինել. քանզի
ոչ կարէք զբաժակն տն ըմպել՝ և զբաժակն դիւաց:
* և ոչ կարէք 'ի սեղանոյ տն վայելել՝ և 'ի սեղանոյ 21
դիւաց: * եթէ նախանձ ինչ արկանիցեմք տն. մի թէ 22
զօրաւորագոյնք իցեմք քան զնա: * Ամենայն ինչ ինձ մարթ 23
է, այլ ոչ ամ ինչ օգուտ է. ամ ինչ ինձ մարթ է,
այլ ոչ ամ ինչ շինէ: * մի ոք զանձին և եթ խնդրեսցէ՝ 24
այլ և զընկերին: * Ամենայն ինչ որ 'ի սպանդանոցի 25
վաճառի, կերայք՝ և մի խնդրեք վն խղճի մտաց.
վը * զի տն է երկիր լրիւ իւրով: * Եթէ ոք կոչեսցէ ըզձեզ 26
յանհաւատից, և կամիցիք երթալ. զամ ինչ որ առաջի 27
դնիցի, կերայք՝ և մի խարկէք վն խղճի մտաց:
* ապա թէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ այդ զոհեալ է, մի 28
ուտիցէք վն նր՝ որ գուշակն եղև, և վն խղճի մտացն:
* Այլ զխիղճ մտացն ասեմ, ոչ զիւրն, այլ զընկերին: 29
իսկ ընդէ՞ր բնաւ ազատութիւն իմ դատիցի յայլոյ
խղճէ մտաց: * եթէ ես շնորհօք վայելեմ, ընդէ՞ր 30
հայհոյիցիմ, վասն որոյ եսն գոհանամ: * Արդ՝ եթէ 31
ուտիցէք, եթէ ըմպիցէք, եթէ զինչ և գործիցէք, զամենայն ինչ 'ի փառս այ արասջիք: * առանց գայթագղութեան՝ 32
դնելոյ հրէից և հեթանոսաց՝ լինիցիք, և եկեղեցւոյն այ: * Որպէս և ես ամենևին ամենեցուն 33
հաճոյ լինիմ. ոչ խնդրեմ զանձին օգուտ, այլ ըզբազմաց զի ապրեսցին:

ԳԼ. ԺԱ.

Ջ / դՂ Նմանօղք ինձ եղերուք, որպէս և ես քսի: 1
* Գովեմ զձեզ՝ զի զամ ինչ զիմ յիշէք. և որպէս 2
աւանդեցի ձեզ՝ զաւանդութիւնսն ունիցիք: * կամիմ 3
զի գիտիցէք դուք. եթէ առն ամի գլուխ քս է, և գլուխ
կնոջ այր, և գլուխ քսի ած: * Ամենայն այր 4
յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէանայցէ, և ըզգլուխն ծածկեալ ունիցի, յամօթ առնէ զգլուխն իւր:
* և ամ կին յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէանայցէ 5
բացաւ գլխով, յամօթ առնէ զգլուխն իւր, զի
6 այնպէս համարէ՝ թէ գերծեալ իցէ: * Զի եթէ ոչ
քողեսցի կին, փոքրեսցէ զհեր իւր. ապա թէ անպատեհ
7 է կնոջ փոքրել կամ գերծուլ՝ քողեսցի: * Այր
մարդոյ չէ պարտ ծածկել զգլուխ, զի պատկեր և փառք
8 այ է. իսկ կին՝ փառք առն իւրոյ: * զի ոչ եթէ այր
9 'ի կնոջէ է, այլ կին յառնէ: * քանզի ոչ իսկ հաստատեցաւ
10 այր վն կնոջ, այլ կին վն առն: * Վն այնորիկ
11 պարտի կին շուք դնել գլխոյն վն հրեշտակաց: * բայց
12 ոչ կին առանց առն, և ոչ այր առանց կնոջ 'ի տր: * զի
որպ կին յառնէ, նոյնպէս և այր 'ի կնոջէ. բայց ամ յայ:
13 * Այլ դուք ձեզէն տեսէք զիրաւն. արժա՞ն է կնոջ
14 մարդոյ հոլանի յաղօթս կալ առաջի այ: * և ո՞չ բնութիւն
իսկ ուսուցանէ զձեզ. զի այր եթէ գիսաւոր է,
15 անարգանք են նմա: * բայց կին եթէ գիսաւոր է, փառք
են նմա. զի գէսք փոխանակ զգեստու տուեալ են նմա:
16 * Ապա թէ ոք կամի հակառակօղ լինել, մեք չունիմք
այնպիսի սովորութիւն, և ոչ եկեղեցիքն այ: վը / Ե
17 * Այլ զայս պատուիրեմ, ոչ որպ թէ գովիցեմ, զի ոչ
18 'ի լաւ անդր՝ այլ 'ի վատթարն նկրտիք: * Նախ՝ յորժամ
'ի մի վայր ժողովիցիք յեկեղեցին, լսեմ եթէ հերձուածք
19 գոն 'ի ձեզ. և սակաւ ինչ հաւատացի: * բայց
և հերձուածք լինելոց են 'ի ձեզ. զի որ ընտիրքն իցեն
20 'ի ձեզ՝ երևեսցին: * Եւ արդ՝ 'ի ժողովելն ձեզ
21 'ի միասին, ոչ է տուն տն ձեզ տեղի հաց ուտելոյ: * զի
իւրաքանչիւրոք զիւր ընթրիս յառաջանայ ուտել, և
22 ոմն քաղցեալ, և ոմն արբեալ: * Մի եթէ տունս ոչ ունիցիք
ուտելոյ և ըմպելոյ. եթէ զեկեղեցեաւն այ արհամարհէք,
և յամօթ առնէք զչքաւորսն: զի՞նչ ասացից,
23 գովեցի՞ց զձեզ. յայդմ ոչ գովեմ: * Զի ես ընկալայ
'ի տնէ, զոր և ձեզն աւանդեցի, եթէ տր յս
24 'ի գիշերին յորում մատնէր, առ հաց. * գոհացաւ.
եբեկ և ասէ. այս է իմ մարմին որ վն ձեր. զայս արարէք
25 առ իմոյ յիշատակի: * Նոյնպէս և զբաժակն յետ
ընթրեացն, առ և ասէ. այս բաժակ նոր ուխտ է իմով
արեամբ. զայս արարէք քանիցս անգամ թէ ըմպիցէք՝
26 առ իմոյ յիշատակի: * քանիցս անգամ թէ ուտիցէք
զհացս զայս՝ և զբաժակս ըմպիցէք, զմահն տն
27 պատմեցէք, մինչև եկեսցէ նա: * Այսուհետև՝ որ
ուտիցէ զհացս, կամ ըմպիցէ զբաժակս տն անարժանութ,
28 պարտական եղիցի մարմնոյ և արեանն տն: * փորձեսցէ
մարդ զանձն իւր, և ապա 'ի հացէ անտի կերիցէ,
29 և 'ի բաժակէն արբցէ: * զի որ ուտէ և ըմպէ
անարժանութը, դատաստանս անձին իւրում ուտէ և
30 ըմպէ. զի ոչ խտրէ զմարմինն տն: * Վն այնորիկ իսկ
են 'ի ձեզ բզմ հիւանդք և ախտաժէտք. և շատ ես
31 այն են, որ և ննջեցեալքն իսկ իցեն: * Զի եթէ զանձինս
32 քննեաք, ապա ոչ դատապարտեաք: * և եթէ
դատիմք՝ 'ի տնէ խրատիմք. զի մի ընդ աշխարհի դա-

մարդկանէ ... զկարն ձեր.. և զելս, զի համ": (14) Օրինակ մի. Սիրելիք փախերուք 'ի պոռնկութէ: (18) Ոմանք. Զիէլ ըստ մարմնոյն... հաղորդ են սե": (19) Ոմանք. Ասեմ թէ զոհեալն ի".. և կամ թէ կուռքդ իսկ: (20) Ոմանք. Այլ զոր զոհեն հե": (21) Ոմանք. Եւ 'ի սեղանոյն դի". (22) Ոմանք. Իցեմք մեք քան զնա: (23) Ոմանք. Յօգուտ է: (23) Օրինակ մի. Ամ ինչ օգտէ: (24) Ոմանք. Մի ոք զանձն և եթ խնդրիցէ: (24) Յօրինակին պակասէր. Այլ և զընկերին: (25) Ալս. Կերայք՝ և մի խարկէք վն խղ": (27) Բզմք. Եթէ ոք կոչէ զձեզ: (27) Ոմանք. Առաջի դնիցէ. կմ, դնիցեն: Որ ոսկան. առաջի ձեր դնիցի: (28) Ոմանք. Ապա եթէ ոք ասիցէ ցձեզ եթէ: (29) Ոսկան. Յայլոց խղճէ մտ": (30) Ոմանք. Ընդէր հայհոյիցիմ: (31) Ոմանք. Եթէ ուտիցէք և ըմպիցէք: (31) Ոսկան. Եթէ զինչ և առնիցէք, զամ ինչ: (32) Ոմանք. Լինիջիք, և եկեղեց": Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Նմանօղք եղերուք ինձ: (2) Օրինակ մի. Գովեմ զձեզ կորնթացիք. զի: (2) Ոմանք. Զաւանդութիւն ունիցիք: (3) Ոմանք. Թէ առն ամի: (4) Ոմանք. Յաղօթս կացցէ... ծածուկ ունիցի: (5) Ոմանք. Եւ կամ մարգա".. բացաւ գլխաւ.. զգլուխ իւր:

(5) Օրինակ մի. Զի այնպէս համարեալ է: (6) Ոմանք. Զի թէ ոչ քաւղեսցի կինն... ապա եթէ անպա": (7) Ոմանք յաւելուն. Ծածկել զգլուխ իւր... առն իւրոյ է: (9) Ոմանք. Քանզի և ոչ հաս": (11) Ոմանք. Բայց կին ոչ առանց: (12) Ոմանք. Ամենայնն յայ: (13) Ոմանք. Տեսէք զիրաւն: (14) Ոմանք. Ուսուցանիցէ զձեզ: (15) Ոմանք. Բայց կինն եթէ: (16) Ոմանք. Ապա եթէ կամի ոք: (18) Ոմանք. Ժողովիք յեկեղեցին: (19) Ոմանք. Զի որ ընտիրքն են 'ի: Յայս համար ոմանք 'ի լուսն". նշանակէին. Ատտիկեցի. կամ ատտիկոսի էր կանոնս: (20) Ոմանք. Ոչ է տուննն տն: (22) Բզմք. Ուտելոյ կամ ըմպելոյ: (22) Ոմանք. Զեկեղեցեաւն այ արհամարհիցէք... զինչ ասացից ձեզ: (24) Ոսկան յաւելու. Եւ ասէ. առէք և կերայք, այս է... որ վն ձեր բեկանի. զայս ա": (24) Ոմանք. Այս է մարմին իմ: (25) Ոմանք. Եթէ ըմպիցէք: (26) Ոմանք. Եթէ ուտիցէք.. կամ զբաժ".. զմահ տն: (27) Ոմանք. Որ ուտիցէ զհացս զայս... պարտական լիցի մարմնոյ և արեան տն: (29) Ոմանք. Դատաստան անձին իւրոյ ու".. և ոչ խտրէ: (30) Ոմանք. Այնոքիկ են որ ննջեցեալք իսկ են: (32) Ոմանք. Ընդ աշխարհիս:

տապարտեսցուք։ * Ապա ուրեմն եղբարք, յորժամ 33
'ի մի վայր ժողովիցիք ուտել, միմեանց մնասջիք։ * Ա- 34
պա թէ ոք քաղցեալ իցէ, 'ի տան իւրում կերիցէ. զի
մի 'ի դատապարտութիւն ժողովիցիք։ Բայց զայլ ինչ յոր-
ժամ եկից, յայնժամ պատուիրեցից։

ԳԼ. ԺԲ.

ը/եկ Եւ վասն հոգեւորացն եղբարք՝ ո՛չ կամիմ եթէ տգէտ 1
լիցէք։ * Գիտէք իսկ, զի մինչ հեթանոսքն էիք, առ 2
կուռս անմռունչս ո՛րպէս երթայիք եւ գայիք։ * Վասն ո- 3
րոյ ցուցանեմ ձեզ. զի ո՛չ ոք հոգւով Ա՟յ խօսի, եւ ասի-
ցէ թէ նզովեալ Յ՟ս. եւ ո՛չ ոք կարէ ասել՝ Տ՟ր Յ՟ս, ե-
թէ ոչ հոգւովն սրբով։ * Թէպէտ եւ բաժինք շնոր- 4
հաց են՝ այլ հոգի նոյն է։ * Եթէ բաժինք պաշտա- 5
մանց են, այլ Տ՟ր նոյն է։ * Եթէ բաժինք յաջողու- 6
թեանց են, այլ Ա՟ծ նոյն է՝ որ աջողէ զա՟մ յամենայնի։
* Բայց իւրաքանչիւր ումեք տուեալ է յայտնութիւն 7
հոգւոյն՝ առ իւրաքանչիւր օգուտ։ * Ումեմն 'ի հոգ- 8
ւոյն տուեալ է բան իմաստութեան. այլում բան գի-
տութեան ըստ նմին հոգւոյ. * միւսումն հաւատք՝ նովին 9
հոգւով. այլում շնորհս բժշկութեանց նովին հոգւով.
* այլում աջողութիւնք զօրութեանց. այլում մարգարէու- 10
թիւն. այլում ընտրութիւն հոգւոց. այլում ազգք լե-
զուաց. այլում թարգմանութիւնք լեզուաց։ * Այլ զայս 11
ա՟մ աջողէ մի եւ նոյն հոգի, եւ բաժանէ իւրաքանչիւր
եդ ո՟յ եւ կամի։ * Որպէս մարմին մի է, եւ անդամս բազում 12
ունի. եւ ա՟մ բազում անդամք մարմնոյն՝ մի մարմին է.
նոյնպէս եւ Ք՟ս։ * Քանզի միով հոգւով մեք ամենեքեան 13
'ի մի մարմին մկրտեցաք. եթէ հրէայք, եթէ հեթա-
նոսք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք, ամենեքին զմի հո-
գի արբաք։ * Քանզի մարմին ո՛չ մի անդամ է, այլ 14
բազում։ * Եթէ ասիցէ ոտն, զի չեմ ձեռն՝ չեմ 'ի 15
մարմնոյ անտի, ոչ այնու չիցէ 'ի մարմնոյ անտի։ * Եւ 16
եթէ ասիցէ ունկն, վ՟ն զի չեմ ակն՝ չեմ 'ի մարմնոյ ան-
տի, ոչ այնու չիցէ 'ի մարմնոյ անտի։ * Եթէ ա՟մ մար- 17
մինն ակն էր, ո՞ւր էր ունկն. եւ եթէ ա՟մ լսելիք էին,
ո՞ւր էին հոտոտելիք։ * Բայց արդ՝ Ա՟ծ եդ զանդամսն՝ 18
զմի մի իւրաքանչիւր 'ի նոցանէն 'ի մարմնի՝ որպէս եւ
կամեցաւ։ * Ապա թէ էր ա՟մ մի անդամ, ո՞ւր էր մար- 19
մին։ * Բայց արդ՝ անդամք բազումք են, եւ մարմին 20
մի։ * Ոչ կարէ ակն ասել ցձեռն. թէ չես ինձ պիտոյ, 21
եւ կամ դարձեալ գլուխն ցոտսն՝ թէ չէք ինձ պիտոյ։
* Այլ առաւել որ թուին անդամք մարմնոյն՝ թէ տը- 22
կարագոյնք իցեն, կարեւորք են. * եւ որ թուինն թէ 23
անարգագոյնք իցեն մարմնոյն, այնց առաւելագոյն պա-
տիւ առնեմք. եւ ամօթոյքն մեր առաւել եւս պարկեշ-
տութիւն ունին։ * Եւ պարկեշտալիցն մերոց չէ ինչ պիտոյ. 24
քանզի Ա՟ծ խառնեաց զմարմինն, եւ նուաղին առաւել
եւս պատիւ ետ. * զի մի իցեն հերձուածք 'ի մարմնի 25
անդ, այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգայցեն անդամքն։

26 * Եւ եթէ վշտանայ ինչ մի անդամն, վշտանան ա՟մ ան-
դամքն ընդ նմա. եւ եթէ փառաւորի մի անդամն, խըն-
27 դան ա՟մ անդամքն ընդ նմա։ * Այլ դուք մարմինք Ք՟ի
28 էք, եւ անդամք յանդամոց նր՟։ * Եւ զորս եդն Ա՟ծ վջ
յեկեղեցւոջ՝ նախ զառաքեալս, երկրորդ զմար-
գարէս, երրորդ զվարդապետս, ապա զօրութիւնս,
ապա շնորհս բժշկութեանց, օգնութիւնս, վարիչս, ազգս լե-
29 զուաց, թարգմանութիւնս լեզուաց։ * Միթէ ամենե-
քի՛ն առաքեալք իցեն. միթէ ամենեքի՛ն մարգարէք
իցեն. միթէ ամենեքի՛ն վարդապետք իցեն. միթէ ա-
30 մենեքի՛ն զօրութիւնք իցեն. * միթէ ամենեքի՛ն շնորհս
բժշկութեան ունիցին. միթէ ամենեքի՛ն 'ի լեզուս խօ-
31 սեսցին. միթէ ամենեքի՛ն թարգմանիցեն։ * Բայց նա-
խանձաւո՛ր լերուք շնորհացն, որ լա՛ւն են։ այլ եւ՝
առաւել եւս ճանապարհ ցուցանեմ ձեզ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եթէ զլեզուս մարդկան խօսիցիմ եւ զհրեշտակաց, եզ
եւ սէր ո՛չ ունիցիմ, եղէ եւս իբրեւ զպղինձ որ հըն-
2 չէ, կամ իբրեւ զծնծղայս որ ղօղանջեն։ * Եւ եթէ
ունիցիմ զմարգարէութիւն, եւ գիտիցեմ զխորհուրդս ա՟մ,
եւ զա՟մ գիտութիւն. եւ եթէ ունիցիմ զա՟մ հաւատս՝ մին-
չեւ զլերինս փոփոխել, եւ սէր ոչ ունիցիմ, ո՛չինչ եմ։
3 * Եւ եթէ ջամբիցեմ զա՟մ ինչս իմ աղքատաց, եւ մատ-
նիցեմ զմարմինս իմ յայրումն, եւ սէր ոչ ունիցիմ, ո՛չ
4 ինչ օգտիմ։ * Սէր՝ երկայնամիտ է, քաղցրանայ. սէր՝
5 ո՛չ նախանձի, ո՛չ ամբարտաւանի, ո՛չ հպարտանայ. * ո՛չ
յանդգնի, ո՛չ խնդրէ զիւր, ո՛չ գրգռի, ո՛չ խորհի զչար.
6 * ո՛չ խնդայ ընդ անիրաւութիւն, այլ խնդայ ընդ ստու-
7 գութիւն. * ա՟մ տանի. ա՟մ հաւատայ. ա՟մ յու-
8 սայ. ա՟մ համբերէ։ * Սէր՝ ո՛չ երբէք անկանի. եթէ
մարգարէութիւնք են՝ խափանեսցին. եթէ լեզուք՝ լռե-
9 սցեն. եթէ գիտութիւն՝ խափանեսցի։ * Քանզի փոքր 'ի
10 շատէ գիտեմք, եւ փոքր 'ի շատէ մարգարէանամք։ * Այլ
յորժամ եկեսցէ կատարումն, փոքր 'ի շատէս խափա-
11 նեսցի։ * Մինչ տղայ էի՝ իբրեւ զտղայ խօսէի, իբ- ղէ
րեւ զտղայ խորհէի, իբրեւ զտղայ համարէի. այլ յոր-
12 ժամ եղէ այր, զտղայութիւնն 'ի բաց խափանեցի։ * Այժմ
տեսանեմք իբրեւ ընդ հայելի օրինակաւ, այլ յայնժամ
դէմ յանդիման. այժմ խելամուտ եմ փոքր 'ի շատէ,
այլ յայնժամ գիտացից՝ որպէս եւ նոյն ծանեաւ զիս։
13 * Բայց արդ՝ մնան հաւատք, յոյս, սէր, սոքա երե-
քեան. եւ մեծ քան զսոսա՝ սէր է։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Զհետ երթայք սիրոյ, եւ նախանձաւո՛ր լերուք հո-
գեւորացն, առաւել զի եւ դո՛ւք մարգարէանայ-
2 ցէք։ * Զի որ խօսի 'ի լեզուս՝ ո՛չ ընդ մարդկան խօ-
սի, այլ ընդ Ա՟յ. զի ո՛չ ոք է որ լսէ, բայց հոգւով խօ-
3 սի խորհուրդս։ * Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան
խօ

---

(33) Օրինակ մ. 'ի մի վայր գայցէք յուտել։
Գլ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Հեթանոսք էիք՝ առ կուռսն։ (3) Օրինակ մ. 'ի հոգի Ա՟յ խօսի... եւ ոչ ոք ասիցէ Տ՟ր Յ՟ս, եթէ ոչ 'ի հոգի Ս՟բ։ (6) Ոմանք. Աջողութեանց են... որ յաջողէ։ (9) Ոմանք. Շնորհք բժշկութեան նովին։ (10) Ոմանք. Յաջողութիւնք զօ''.. մարգարէութիւնք.. ընտրութիւնք հոգւոց, այլում ազգս լեզուաց.. թարգմանութիւն լեզ''։ (11) Ոմանք. Յաջողէ մի եւ։ (12) Ոսկան. Մի մարմին են։ (13) Ոմանք. Մեք ամենեքին։ (15)(16) Աստանօր Բեղէա օրինակս մեր՝ ըստ նախնի եղանակի Գրոյն ունելով, ունէր երկիցս եղեալ, ոչ այնուր չիցէ, այլ մեք ըստ ուղղագոյնին եդաք և առաջին՝ այնու։ (17) Ոմանք. Ա՟մ մարմին ակն.. ունկնն.. լսելիք էր, ուր էր։ (18) Ոմանք. 'Ի նոցանէ 'ի մարմնին։ (19) Ոմանք. Ապա եթէ էր.. ուր էր մարմինն։ (20) Ոմանք. Բազումք են։ (21) Ոմանք. Եթէ չես... գլուխ ցոտս, եթէ։ (23) Ոմանք. Թէ անարգագոյնք են... պարկեշտութիւն ունիցին։ (24) Ոմանք. Եւ պարկեշտոցին մեր չեն ինչ պիտոյ։ (25) Ոմանք. Հոգասցեն ան''։ (26) Ոմանք. Փառաւորի ինչ մի։ (27) Ոմանք. Մարմին Ք՟ի էք.. անդամոց նորա։ (28) Ոմանք. Եդ Ա՟ծ յեկե''.. զառաքեալսն... շնորհս բժշկութեան։ (29) Առաջնոյն ոմն. Վրդպտք իցեն, միթէ ամենեքին զօրութիւնք իցեն։ (30) Ոմանք. 'Ի լեզուս խօսիցին.. թարգմանեսցեն։ (31) Ոմանք. Նախանձաւոր լերուք, որ լաւ են։
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եղէ ո՟պ պղինձ.. կամ ո՟պ զծնծղայս որ ղօղանջիցեն։ (2) Ոմանք. Մարգարէութիւն.. եւ զա՟մ գիտութիւնս։ (3) Ոմանք. Զմարմին իմ յայրել''։ (4) Բ՟ըձ. Ոչ ամբարտաւանի։ (5) Ոմանք. Ոչ խնդրէ զիւրն։ (6) Ոմանք. Ընդ ստուգութեան։ (8) Ոմանք. Մարգարէութիւն իցեն.. լեզուք, լռեսցին, եթէ գիտութիւնք խափանեսցին։ (10) Ոմանք. Կատարումն։ (11) Ոմանք. Զտղայութիւնն 'ի բաց խափանեցի։ (12) Ոմանք. Այժմ տեսանեմ իբ''։ (13) Ոմանք. Բայց մնան... քան զնոսա սէր է։
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Հոգեւորացն առաւել։ (2) Ոմանք. Խօսի 'ի խորհուրդս։ (3) Ոմանք. Շինութեան եւ խաղաղութեան եւ սփո''։ (3) Ոսկան. Խօսի 'ի շինութիւն եւ սփոփ''։

խօսի շինութ̄ն և մխիթարութ̄ն և սփոփութ̄ն։ * որ խօ- 4
սի 'ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէանայ,
զեկեղեցին շինէ։ * Կամիմ զի ամենեքին դուք 'ի լե- 5
զուս խօսիցիք, առաւել զի մարգարէանայցէք. զի լա՛ւ
է որ մարգարէանայն, քան զայն որ 'ի լեզուան խօսի-
ցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին շինութ̄ն
վջ առնուցու։ * Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով. զինչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ
խօսիցիմ կամ յայտնութ̄բ, կամ գիտութ̄բ, կամ մար-
գարէութ̄բ, կամ վարդապետութ̄բ։ * այնպէս՝ որպէս 7
անշնչականքն ձայն տայցեն, եթէ փող և եթէ քնար. զի
եթէ ընտրութ̄ն ինչ բարբառոյն չտանիցեն, զիա՞րդ ճա-
նաչիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել։ * քան- 8
զի եթէ խառնաձայն արձակիցէ փողն, ո՞վ պատրաս-
տեսցի 'ի պատերազմ։ * Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանակիցէք զբանն, զիա՞րդ ճանաչիցին խօ-
սքն. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք։
* Զի այնչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ո՛չինչ 10
է՝ անձայն։ * իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութ̄ն 11
ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ, և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ դուժ։ * Նոյնպէս և դուք՝ քան- 12
զի նախանձորդք էք հոգևորացն, վ̄ շինածոյ եկեղեց-
ւոյն, խնդրեցէք զի առաւել ևս լիցէք։ * Վասնորոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանի-
ցէ։ * եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յա- 14
ղօթս. այլ միտք իմ անպտուղ են։ * իսկ արդ՝ զի՞նչ 15
լիցէ. կացից յաղօթս և հոգւով. կացից յաղօթս և մը-
տօք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մը-
տօք։ * Ապա թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայ- 16
ցէ 'ի տեղւոջ տգիտին, զիա՞րդ ասիցէ 'ի քում գոհու-
թեան՝ զամէն. քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ։ * Զի 17
ղբ դու բարւո՛ք գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի։ * Գոհա- 18
նամ զայ̄, վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուաւ
խօսիմ։ * այլ 'ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝ 19
մտօք խօսել, զի և զայլս խրատիցեմ, քան զբ̄ր բանս
լեզուաւ։ * Եղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք, այլ 'ի 20
չարեաց տղայացարո՛ւք, և մտօք կատարեալք լինիջիք։
* քանզի և յօրէնս գրեալ է, եթէ յօտար լեզուս՝ և 21
'ի շրթունս օտարոտիս խօսեցայց ընդ ժողովրդեանդ
ընդ այդմիկ, սակայն և ոչ այնպէս լուիցեն ինձ։ * Ա- 22
պա ուրեմն լեզո՛ւք նշանակի վասն են. ոչ հաւատա-
ցելոց, այլ անհաւատից. իսկ մարգարէութ̄ն, ոչ ան-
հաւատից՝ այլ հաւատացելոց։ * Ապա թէ գայցէ ե- 23
կեղեցին ամ̄ 'ի մի վայր, և ամենեքին 'ի լեզո՛ւս խօսի-
ցին, և մտանիցեն անդր ագէտք կամ անհաւատք. ո՞չ
ասիցեն եթէ զի՞ մոլիքդ։ * իսկ եթէ ամենեքեան մար- 24
գարէանայցեն, և մտանիցէ ոք անդր, անհաւատ կամ
ագէտ, յանդիմանի յամենեցունց, և քննի յամենե-
ցունց, * և գաղտնիք սրտի նր̄ յայտնի լինին։ և ա- 25
պա անկեալ 'ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ այ̄,

26 և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև ած̄ է 'ի ձեզ։ * Եւ ղդ
արդ՝ զի՞նչ լիցի եղբարք. յորժամ 'ի մի վայր ժողովի-
ցիք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, եթէ սաղմոս ունիցի,
եթէ վարդապետութ̄ն ունիցի, եթէ յայտնութ̄ն ու-
նիցի, եթէ լեզուս ունիցի, եթէ թարգմանութ̄ն ու-
27 նիցի, ամ̄ 'ի շինած լինիցի։ * Եթէ 'ի լեզո՛ւս ոք խօ-
սիցի, երկո՛ւք. և եթէ ևս աւելի, երեք, և ապա մի
28 ը̄ս միոջէ. և մին թարգմանեսցէ։ * ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցէ, լո՛ւռ լիցի յեկեղեցւոջն. ընդ միտս
29 իւր՝ և ընդ այ̄ խօսեսցի։ * Բայց մարգարէք երկո՛ւ
30 կամ երեք խօսեսցին, և այլքն քննեսցեն։ * ապա թէ
այլ ումեք որ նստիցին՝ յայտնեսցի, առաջինն լռեսցէ։
31 * Քանզի կարօղ էք ամենեքեան մի ըստ միոջէ մարգա-
րէանալ. զի ամենեքեան ուսանիցին, և ամենեքեան
32 մխիթարեսցին։ * քանզի և ոգիք իսկ մարգարէից,
33 մարգարէից հնազանդ են։ * զի ո՛չ եթէ խռովութ̄ն է
34 ած̄, այլ խաղաղութ̄ն՝ որ̄ յամ̄ եկեղեցիս սրբոց։ * Կա-
նայք՝ յամ̄ եկեղեցիս, լո՛ւռ լիցին. զի ո՛չ հրամայի նց̄
խօսել, այլ հնազանդ լինել. որ̄ և օրէնքն իսկ ասեն։
35 * ապա եթէ ուսանել ինչ կամիցին, 'ի տան զարս իւր-
եանց հարցանիցեն. քանզի անպատէհ է կնոջ մարդոյ
36 յեկեղեցւոջ խօսել։ * Եթէ 'ի ձէնջ բանն այ̄ ել. և
37 կամ առ ձե՞զ միայն եհաս։ * Իսկ եթէ ոք համարի-
ցի մարգարէ լինել, կամ հոգևոր, գիտասցէ զոր գը-
38 րեցից առ ձեզ, թէ տն̄ պատուիրանք են։ * ապա թէ
39 ոք տգիտանայցէ, տգիտասցի։ * Այսուհետև եղ-
բարք, նախանձեցարո՛ւք մարգարէանալ, և զխօսելն
40 լեզուօք մի՛ արգելուք։ * Եւ ամ̄ ինչ ձեր պարկեշ-
տութ̄բ և ըստ կարգի լինիցի։ վջ

ԳԼ. ԺԵ.

1 Ծանուցանեմ ձեզ եղբարք՝ զաւետարանն իմ, զոր ա- Թ
ւետարանեցի ձեզ. զոր և ընկալարո՛ւք, յոր և հաս-
2 տատեա՛լ էք. * որով ապրեցէքն. որով բանիւ աւե-
տարանեցի թէ ունիցիք. բայց եթէ 'ի զո՛ւր ինչ հա-
3 ւատացէք։ * Զի ես ձեզ զայն նախ աւանդեցի, զոր
և ես ընկալայ. թէ և քս̄ մեռա՛ւ վ̄ մեղաց մերոց ըստ
4 գրոց, * և զի թաղեցա՛ւ, թէ և յարեա՛ւ յաւուր եր-
5 րորդի՝ ըստ գրոց. * և թէ երևեցաւ կեփայի, և ա-
6 պա երկոտասանիցն. * ապա երևեցաւ աւելի ևս քան
զհինգ հարեւր եղբարց միանգամայն. յորոց բզ̄մք կան
7 մինչև ցայժմ, և ոմանք ննջեցին։ * և ապա երևեցաւ
8 յակովբայ, ապա առաքելոցն ամենեցուն։ * Հո՛ւսկ
յետոյ քան զամենեսին՝ իբրև անարգի միոջ՝ երևեցա՛ւ
9 և ինձ։ * զի ես իսկ եմ տրուպն առաքելոց. որ չե՛մ
իսկ արժանի թէ կոչեցայց առաքեալ. զի հալածեցի
10 զեկեղեցին այ̄։ * այլ շնորհօքն այ̄, եմ զինչ և իցեմ.
և շնորհք նր̄ որ յիս՝ ընդունայն ինչ ո՛չ եղեն. այլ ա-
ռաւե՛լ քան զնոսա ամենեսին վաստակեցի. և ո՛չ եթէ
11 ես՝ այլ շնորհքն այ̄ որ ընդ իս։ * արդ՝ եթէ ես, և
եթէ

---

(4) Ոմանք. Եւ որ խօսի 'ի լե՛ . . . որ մարգարէանայն։ (4) Ոսկան. Իսկ որ մարգարէանայ։ (5) Ոմանք. Առաւել՛ն զի և մարգա՛ . . . 'ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ։ (7) Ոմանք. Եւ եթէ ընտրութ̄ն։ (8) Ոմանք. Արձակիցի փողն, ո՞վ պատրաստիցի։ (10) Ոմանք. Եւ ոչինչ անձայն է։ (11) Ոմանք. Որ խօսին. նւ. խօսիցիմ ը̄ս իս խուժ։ (12) Ոմանք. Ք̄զի նախանձաւորք էք . . վ̄ շինուածոյ։ (13) Ոմանք. Զի թարգմանեսցէ։ (15) Ոմանք. Յաղօթս հոգւով։ (16) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ՝ թէ օրհնիցես . . . 'ի քում գոհութեան զամէնն։ (18) Ոսկան. Զայ̄ իմոյ վասն ձեր։ (18) Ոմանք. Լեզուաւք խօսել։ (19) Ոմանք. 'Ի մէջ եկեղեցւոյ . . խրատիցեմ քան բազում բանս լեզուով։ (20) Ոմանք. Մի՛ լինիք տղայք . . . կատարեա՛լ լինիցիք։ (21) Ոմանք. Եւ յօրէնսն գր" . . . և այնպէս ոչ լուին"։ (21) Ոսկան յաւելու. Լուիցեն ինձ ասէ տր̄։ (23) Ոմանք. Ապա եթէ գայցէ ամ̄ եկեղե" . . . և ամենեքեան 'ի լեզուս . . . մտանիցէ . . ագէտ. թէ զի՞ մո"։ (24) Ոմանք. Եթէ ամենեքին։ (25) Ոմանք. Յայտնի լինի . . . 'ի վր̄ երեսաց իւրոց . . և խոստովան լինի։

(26) Ոմանք. Եթէ սաղմոս ունի. թէ վարդա" . . . 'ի շինուած լինիցի։ (27) Ոմանք. Խօսեսցի երկուք, և թէ ևս առաւել երեք . . . թարգմանիցէ։ (28) Ոմանք. Ապա եթէ չիցէ . . լուռ լիցին։ (29) Ոմանք. Երկուք կամ երեք։ (30) Ոմանք. Ապա եթէ այլ . . նստիցեն։ (31) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ։ (32) Ոմանք. Եւ հոգիք իսկ մրգ̄րէիցն մրգ̄րէից հնազանդեսցին։ (33) Ոմանք. Ո̄ր և յամ̄ եկե"։ (35) Ոմանք. Ապա թէ ուսա"։ (36) Ոմանք. Եւ կամ թէ առ ձեզ։ (37) Ոսկան. Իսկ եթէ ոք կամիցի մար"։ (38) Ոմանք. Ապա եթէ ոք ագի"։ (38) Յօրինակին դնէր. Ապա՛ թէ ոք տգիտա"։
Գլ. ԺԵ. (2) Այլ ընտիր գրչագիրք համաձայն մերումս ունին՝ Որով ապրեցէքն։ (2) Ոմանք յաւելուն. Աւետարանեցի ձեզ թէ . . 'ի զուր ինչ հաւատայցէք։ (3) Ոմանք. Ես ընկալայ, եթէ քս̄ մեռաւ։ (5) Ոմանք. Թէ և երևեցաւ . . և ապա երկոտասանիցն։ Ոսկան ըստ լատինականին. Եւ ապայ մետասանիցն։ (8) Ոմանք. Երևեցաւ ինձ։
(10) Ոմանք. Եւ շնորհքն նր̄։ (11) Օրինակ մի. Այսպէս քարոզեմք։

եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեցաք, և դուք այսպէս հաւատացէք ։
* Ապա եթէ քս̃ քարոզի՛ թէ 'ի մեռելոց 12
յարուցեալ է, զիա՞րդ ասեն ոմանք 'ի ձէնջ՝ եթէ յարութի̃
մեռելոց չի՛ք ։ * եթէ յարութի̃ մեռելոց չի՛ք, 13
ապա և քս̃ չէ՛ յարուցեալ ։ * և եթէ քս̃ չիցէ յարուցեալ, 14
ընդունա՛յն է քարոզութի̃ն մեր • ընդունա՛յն են
և հաւատքն ձեր • * և գտանիցիմք սուտ վկայք այ̃ ։ 15
զի վկայեցաք զայ̃՝ եթէ յարոյց զքս̃ • զոր ո՛չն արդեւք
յարոյց՝ եթէ մեռեալք ո՛չ յառնիցեն ։ * Իսկ եթէ մեռեալք 16
ո՛չ յառնեն, ապա և քս̃՝ չէ՛ յարուցեալ ։ * և 17
եթէ քս̃ չիցէ յարուցեալ, ընդունա՛յն են հաւատքն ձեր •
և տակաւին 'ի նմին 'ի մեղս կայցէք ։ * Իսկ արդ՝ որ 18
ննջեցի՛ն 'ի քս̃, կորեա՞ն արդեւք ։ * եթէ այսու կենօքս 19
միա՛յն յուսացեալ եմք 'ի քս̃, ապա ողորմելի՛ եմք
ՂԴ քան զամ̃ մարդիկ ։ * Այլ արդ՝ քս̃ յարուցեա՛լ է 'ի 20
մեռելոց, առաջի՛ն պտուղն ննջեցելոց • * քանզի մարդով 21
եղև մահ, և մարդո՛վ յարութի̃ մեռելոց ։ * ոպ̃ 22
ադամաւն ամենեքին մեռանի՛ն, նոյնպէս և քս̃իւ ամենեքին
կենդանասցի՛ն ։ * իւրաքանչիւր յիւրում կարգի • 23
նախ՝ քս̃, և ապա քս̃եա՛նք 'ի գալստեան նր̃ • * և 24
ապա կատարած ։ Յորժամ տացէ՛ 'ի ձեռս զթագաւորութի՛ն
այ̃ և հօր • յորժամ խափանեսցէ՛ զամ̃ իշխանութիւն,
և զամ̃ պետութի̃ և զզօրութի̃ ։ * զի պա՛րտ 25
է նմ̃ թագաւորել, մինչև դիցէ զամ̃ թշնամիս 'ի ներքոյ
ոտից իւրոց ։ * յետի՛ն թշնամին խափանի՝ մա՛հ • 26
և զամ̃ ինչ հնազանդ արար 'ի ներքոյ ոտից նր̃ ։ * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեա՛լ է նմա ամ̃, յա՛յտ
է՝ թէ բա՛ց յայնմանէ որ հնազանդեցո՛յց նմա զամ̃ ։
* այլ յորժամ հնազանդեսցի՛ նմ̃ ամ̃, յայնժամ և ինքն 28
որդի հնազանդեսցի ա՛յնմ, որ հնազանդեցո՛յց նմ̃ զամ̃ •
զի եղիցի ած̃ ամ̃ յամ̃ ։ * Ապա թէ ոչ, զի՞նչ գործիցեն 29
որ մկրտիցի՛ն վս̃ մեռելոց, եթէ արդարև մեռեալք
ո՛չ յառնիցեն ։ ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտի՛ն վս̃
նց̃ • * ընդէ՞ր և մեք ճգնիմք յամ̃ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք • 'ի պարծա՛նս ձեր երդնո՛ւմ եղբա՛րք, զոր 31
ունիմ 'ի քս̃ յս̃ 'ի տր̃ մեր ։ * Եթէ վս̃ մարդոյ 'ի գազանամարտի 32
լեալ էի յեփեսոս, զի՞նչ օգուտ էր ինձ,
եթէ մեռեալք ո՛չ յառնեն ։ կերիցո՛ւք արբցո՛ւք, քանզի
վաղիւ մեռանի՛մք ։ * Մի՛ խաբէք • ապականեն ըզբարս 33
ՂԵ քաղցունս բանք չարք ։ * Սթափեցարո՛ւք արդարութ̃, 34
և մի՛ մեղանչէք • զի զգիտութ̃ այ̃ ո՛չ ունին ոմանք ։
առ ամօթո՛յ ձերոյ ասեմ ։ * Այլ ասիցէ՞ ոք, 35
զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ որո՞վ մարմնով գայցեն ։
* Անմիտ, դու զոր սերմանեսն, ո՛չ կենդանանայ՝ 36
եթէ ոչ մեռանիցի ։ * և զոր սերմանեսն, ո՛չ ըզնոյն 37
մարմին որ ծնանելո՛ցն իցէ՝ սերմանես, այլ հա՛տ
մերկ • եթէ ցորենո՛յ իցէ, և եթէ այլոց սերմանեաց ։
38 * և ած̃ տա՛յ նմա մարմին՝ ո̃պ և կամի • և իւրաքանչիւր
39 սերմանացն զի՛ւր մարմին ։ * Ո՛չ ամ̃ մարմին՝ նոյն
մարմին է • այլ՝ ա՛յլ մարմին է մարդկան, և ա՛յլ մարմին
անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և ա՛յլ մարմին ձկանց ։
40 * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրաւո՛րք •
այլ՝ ա՛յլ փառք երկնաւորաց են, և ա՛յլ փառք
41 երկրաւորաց ։ * այլ փառք արեգական, և ա՛յլ փառք
լուսնի, այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ
42 առաւե՛լ է փառօք ։ * Նոյնպէս և յարութի̃ մեռելոց ։
սերմանի ապականութ̃՝ և յառնէ առանց ապականութ̃՛ •
43 * սերմանի անարգութ̃՝ և յառնէ փառօ՛ք •
44 սերմանի տկարութ̃՝ և յառնէ զօրութ̃՛ • * սերմանի
մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգևո՛ր ։ եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գո՛յ և հոգևոր ։ * Ա՛յնպէս և
գրեա՛լ է, եղև մարդն առաջին ադամ շո՛ւնչ կենդանի •
46 երկրորդ ադամ 'ի հոգի կենդանարար ։ * բայց
ո՛չ նախ հոգևորն, այլ շնչաւորն, և ապա՛ հոգևորն ։
47 * Առաջին մարդն յերկրէ, հողեղէն • իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ տր̃ յերկնի՛ց ։ * ո̃պ հողեղէնն, նո՛յնպէս և հողեղէնքս,
և ո̃պ երկնաւորն, նո՛յնպէս և երկնաւորքն ։
49 * և որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին • զգեցցո՛ւք
50 և զպատկեր երկնաւորին ։ * Բայց զայս ասեմ եղբա՛րք, ՂԶ
եթէ մարմին և արիւն զարքայութի̃ն այ̃ ժառանգել
ո՛չ կարեն • և ո՛չ ապականութի̃ զանապականութի̃ ժառանգէ ։
51 * Արդ՝ խորհուրդ մի՛ ասեմ ձեզ • ամենեքեան
ննջեսցո՛ւք, այլ ո՛չ եթէ ամենեքեան ։ նորոգեսցո՛ւք
52 * յանկարծակի յական թօթափել 'ի փող յետնի՛ն •
քանզի փող հարկանի, և մեռեալք յարիցեն առա՛նց
53 ապականութե̃, և մեք նորոգեսցո՛ւք ։ * Զի պա՛րտ է
ապականութեա՛ս այսմիկ զգենուլ զանապականութի̃,
54 և մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութի̃ ։ * Այլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութի̃ ; և
ապականութի̃ս զանապականութի̃, յայնժամ եղիցի՛ բանն
55 որ գրեցաւ • եթէ ընկլա՛ւ մահ յաղթութե̃ քո ։ * Ո՞ւր
է մահ յաղթութի̃ քո • ո՞ւր է գժոխք խայթոցքն քո ։
56 * խայթոց մահու՝ մե՛ղք են, և զօրութի̃ մեղաց՝ օրէնք ։
57 * Այլ շնորհք այ̃՝ որ ետ մեզ զյաղթութի̃ 'ի ձեռն
58 տն̃ մերոյ յս̃ի քս̃ի ։ * Այսուհետև եղբա՛րք իմ սիրելի՛ք, ՂԷ
հաստատո՛ւն եղերուք, անշա՛րժ կացէք, առաւե՛լ
լերուք 'ի գործ տն̃ յամ̃ ժամ • գիտասջի՛ք՝ զի վաստակքն
ձեր ո՛չ են ընդունայն առաջի տն̃ ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Այլ վս̃ հաշուէին որ 'ի սուրբսն է, ո̃պ պատուէր ետու
եկեղեցեացն գաղատացւոց, նո՛յնպէս և դուք
առ_

---

(12) Ոմանք • Ապա թէ քս̃ քարոզի եթէ ։ (14) Ոմանք • Ընդունայն եղեն և հաւատքն ։ (15) Ոմանք • Եւ գտանիմք սուտ • • թէ յարոյց • • • ոչ յառնեն ։ (17) Օրինակ մի • Են և հաւատքն ձեր ։ (17) Ոմանք • 'Ի նմին մեղս կայք ։ (18) Ոմանք • Որ ննջեցին 'ի ։ (19) Ոմանք • Կենօք միայն ։ (19) Յայլս օրին • 'Ի քս̃, ապա ողորմելի եմք ։ (20) Բզմ̃ք • Պտուղ ննջեցելոց ։ (21) Օրինակ մի • Բզ̃ի մարդով յարութի̃ եղև մահ ։ (22) Ոմանք • Ամենեքեան մեռա" • • • ամենեքեան կենդա" ։ (23) Ոմանք • Քս̃եանքն 'ի գա" ։ (24) Ոմանք • Տայցէ 'ի ձեռս զթգ̃րութի̃ • • • պետութիւն և զօրութիւն ։ (26) Ոմանք • Խափանի մահն ։ (27) Ոմանք • Եթէ հնազ" • • • թէ բայց ։ (28) Ոմանք • Յամ̃ յամ̃ ։ (29) Ոմանք • Մեռեալք ոչ յառնեն ։ (31) Օրինակ մի • Զոր ունիմք առաւելապէս 'ի քս̃ յս̃ ։ (32) Ոսկան • Մեռեալք ոչ յառնեին ։ (32) Ոմանք • Վս̃ մարդոյ գազանամարտիկ լեալ էի ։ (32) Յայս բան • Կերիցուք արբ" • ըստ Գրչագրաց համօրէնս նշանակէն 'ի լուսն" • Գռեհիկ լակոնացի առասպել, զոր յիշէ և եսայի ։ (33) Իսկ յայս • Ապականեն զբա" • 'ի լուս" • մերոյս նշանակէ • Մենանդրի արտագրքի • զոր այլք ոմանք ասացուածոյ համարին • Մենանդրի երգագրի, կամ, երգչի խրատ ։ (33) Ոմանք • Զբարս քաղցունս ։ (34) Օրինակ մի • Այլ սթափեցարուք արդարութի̃ • • • զի զգիտութի̃ն այ̃ ։ (36) Ոմանք • Թէ ոչ նախ մեռանիցի ։ (37) Ոմանք • Զոր ծնանելոցն ։ (37) Բզմ̃ք • Այլոց սերմանեաց ։ և ոմանք • սերմանց • (38) Ոմանք • Սերմանեացն զիւր մարմինն ։ (39) Ոմանք • Ամ̃ մարմին ո̃պ զնոյն մարմին է • • • Մարմին ձկանցն • կմ̃ • ձկան ։ (40) Առ ոմանս գիրս • Այլ այլ փառք ։ (40) Առ ոսկանայ գիրս • Երկնաւորաց են ։ (41) Ոմանք • Արեգական են ։ (41) Ոմանք • Եւ այլ փառք աստե" ։ (42) Ոմանք • Նոյնպէս և 'ի յարութի̃ մե" ։ (45) Ոսկան • Որպէս և գրեալ է ։ (45) Ոմանք • Ադամ 'ի շունչ կենդանի, երկրորդն ադամ ։ (47) Ոմանք • Իսկ երկրորդն տր̃ ։ (48) Ոմանք • Ո̃պ և հողեղէնն • • • նոյնպէս և երկրաւորքս ։ (49) Ոմանք • Զգեցաք զմարմին հողեղինին • զգեց" ։ (50) Ոմանք • Զարքայութի̃ այ̃ ։ (51) Ոմանք • Այլ ոչ ամենեքին նո" ։ Որք ոսկան ունին այսպէս ընթեռնուն • Նորոգիցուք ։ Յանկարծակի յա" ։ (52) Ոմանք • 'Ի փողն յետնի • • • և մեռեալք յառնիցեն ա" ։ (54) Ոսկան • Եւ ապականացուս զանապակա" ։ (54) Ոմանք • Յայնժամ լցցի բանն • • ։ մահ 'ի յաղթութի̃ քո • կմ̃, մահ 'ի յաղթութի̃ ։ (55) Ոմանք • Ո՞ւր են գժոխք խայթոցք քո ։ (57) Ոմանք • Մեզ յաղթութի̃ ։ (58) Ոմանք • Հաստատունն եղերուք • • • 'ի գործս տն̃ • • • առաջի այ̃ ։

ԳԼ • ԺԶ • (1) Օրինակ մի • Եկեղեցւոյն գաղատացւ' • ։ • նոյնպէս և դուք լինիջիք ։

առնիջիք. * ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն : իւրա-քանչիւրոք 'ի ձէնջ առ անձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ և աջողեսցի : * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հաւաքք լինիցին : այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտրեսջիք թղթովք, զնո առաքեցից տանել զշնորհսն ձեր յԵրուսաղէմ : * ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, ընդ իս երթիցեն : * Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ 'ի մակեդոնիա անցանիցեմ : բայց իբրև շրջեցայց ընդ մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ և կամ ձմերեցից. զի դուք յուղարկիցէք զիս՝ ուր և երթալոցն իցեմ : * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ 'ի հարևանցի տեսանել. այլ ունիմ ժամանակ ինչ աւանել առ ձեզ, եթէ տր հրամայեսցէ : * Բայց այժմ լինիմ յեփեսոս մինչև ցպենտեկոստէ. * զի դուռն բացեալ է ինձ մեծ և կարևոր, և հակառակորդք բազում են : 2 3 4 5 6 7 8 9

* Արդ՝ եթէ եկեսցէ տիմոթէոս, տեսջիք զիարդ աներկեւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տն գործէ, որպէս և ես. * մի ոք զնա անարգեսցէ : և յուղարկեսջիք զնա խաղաղութբ, զի եկեսցէ առ իս : քանզի ակն ունիմ նմա եղբարբք հանդերձ : * Այլ վս ապողոսի եղբօր՝ յոյժ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղբարբք հանդերձ. և արդեւք՝ ոչ էին կամք զի այժմ եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ և պարապեսցէ : * Զգուշացարուք. հաստատուն կացէք 'ի հաւատս. ժրացարուք. զօրացարուք : * ամ ինչ ձեր սիրով լիցի : * Աղաչեմ զձեզ եղբարք, գիտէք զտունն ստեփանեայ և փորտունատեայ, որ են պտուղ աքայեցւոց, և 'ի պաշտօն սրբոցն կարգեցին զանձինս. * զի և դուք հնազանդ լինիցիք այնպիսեացն. և ամի՝ որ գործակից իցէ և վաստակակից : * Ուրախ եմ 'ի գալ ստեփանեայ, և փորտունատեայ, և աքայիկոսի, զի զձեր պակասութի նոքա լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ և զձեր. արդ՝ ծանիջիք զայնպիսիսն : * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն ասիացւոց : Ողջոյն շատ տան ձեզ 'ի տր՝ ակիւղաս, և պրիսկղա, հանդերձ առանձին եկեղեցեաւն իւրեանց : * Ողջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքին : * Ողջոյն տուք միմեանց 'ի համբոյր սրբութե : * Ողջոյնդ այդ՝ իմոյ ձեռին պաւղոսի է. եթէ ոք ոչ սիրէ զտր յս, եղիցի նզովեալ, մարանաթայ : * Շնորհք տն մերոյ յսի քսի ընդ ձեզ : * և սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

'ի քս յս : ամէն :

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթն՝ գրեցաւ 'ի Փիլիպպեայ, 'ի ձեռն Ստեփանեայ և Փորտունատեայ և Աքայիկոսի : Տուն. պհ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Կորնթացիս Երկրորդ Թղթոյն :

Օյս թուղթ առաքեցաւ 'ի Մակեդոնիայ. և է պատճառ թղթիս այս : Ընկալեալ Կորնթացւոցն զառաջին թուղթն. և ապաշխարեաց 'ի վս մեղացն որ արար զմօրուն. և փրկեցան յորժամ ծանեան զայսպիսի մեղս. խնդրէին 'ի միջոյ զպատճառս բաժանմանն : և որք կային 'ի վս Գրոց օրինացն, շահեցուցանէ զնոսին յայտնելով զշնորհսն քսի. և մանաւանդ զհաւատացեալսն յորոց առ այս պարծէին : Եւ վս որ առ սբսն հաւատոյն սպասէ Եբրայք, և յառաջագոյն ընտրեալ որ Եբրայեցին 'ի միջոյ զանօրինեալն. և յետ այսորիկ արժանաւորէ զնա ողորմութեան և ապաշխարութեան, և հրաման տայ ընդունել : Եւ 'ի նոյն վարդապետէ վս օրինացն՝ ոչ ունել զփառս ըստ Գրոց օրինացն միայն. այլ այս Գրովք զմիտսն յայտնել. զի ոչ է վայրապար օրէնքն, այլ ունի զհանդերձ հոգևորն սբյ : Յետ այսորիկ 'ի գալստեանն քսի նոր արարած եղև, և ոչ ոք ըստ հնոյն կարէ կեալ. այլ 'ի նոր արարածս ամենեցուն նորոգել, և դադարել 'ի թլփատութէ : Ընդունի զնո և վս պաշտամանն, և նախ աղագաւորաց յորդորէ զնո առատութեամբ 'ի նոյն. և զինքն ցուցանէ պատճառ նոցա որ առ Եբրէս պարծին. առէ առ ամենեսեան որք քաջակէին 'ի տր. և զպէսպէս յայտնէ զիւր էակս, և զյաջողութիւնն իւր 'ի դրախտն և յերրորդ երկինս : Յետ այսորիկ պատուիրէ մի մեղանչել՝ այլ զզգուշանալ մեղուցելոցն. և գոհութբ կատարէ զթուղթն :

Գլուխք առ Կորնթացիս Բ. Թղթոյն :

Ա. Բանք թղթոյս վս իւր էն և վս կորնթացւոցն, և վս սուտ առաքելոցն : Եւ յայնց պատճառանաց մասն 'ի յառաջ առնել վս տն զշնորհացն և վս Եբրայեց առաքելոյն, ընդ Եբրայեց մարդ և պարգևաւորաց, և անընդունելի լինելոյ. և վս սուտ առաքելոյ առաքելնոյն, և վս սուտ առաքելոցն ամբարհաւաճութեն և չարութեն :

Ա. Գոհութի վս տն օգնականութեն, յոր յորդորէ ապաստան լինել :

Բ. Վս սիրոյն առ նս և խնայելոյ 'ի փրկեցուցանել, թէպէտ և փրկեցուցանելովն օգնութբ գործէր. որպէս այնմ որում վս պոռնկութեն առաքեաց, և ապա շնորհել հրամայեաց :

Գ. Վս իւրոյ մեծելոյն շահելոյ 'ի կորնթոս պէտս, վս որոյ ընծայեցուցանելովն առնէ :

Դ. Վս ընդ հոգւոյն պաշտաման, և մեծելոյն քառասուն որ ընդ օրէնսն : Ե. Վս մեծելոյն քառասուն, և կարգաւոր կենաց, զի իւրովին ճանաչիցի : Զ. Վս մարմնոյ փխարութե, և նորին մերկանալոյ և միանգամ զգենլոյ : Է. Վս իւրոյ մեծութեն և Եբրայութեն ընդ քսի : Ը. Ընդունելութի կորնթացւոցն հնազանդութէ, և սիրոյ, որ ոստեալ առնէր զնս :

Թ. Յորդորեցուցանէ վասն որբոցն պաշտօնս, և պատիւ այնոցիկ որ վս նոցին իրաց գայցեն առնելոյ : Ժ. Յորդոր վս սփռոյ առաքելութե, և այլոց եղբարց առ նոսա :

ԺԱ. Պարծանք վս իւրոյ աշխատութեց և յօժարութե. և շնորհացն որ եղեն առ նա, և վս չանկանելոյ կորնթացւոցն 'ի հրապարակս խաբեբայիցն : ԺԲ. Յորդոր իւր հակառակ համեմատութե ընդ նս : ԺԳ. Յանդիմանութի այնպիսեացն : ԺԴ. Վս իւրոյ յետոյն աշխատութե, որ այն պարապական է, և նմա օգտութի կերակրել :

ԺԵ. Պատրաստութի իւրոյ հանդերձեալ գալստեանն առ նս :

---

(2) Ոմանք. Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն ... որ ինչ յաջողեսցի : (3) Օրինակ մի. Հաւաքք ինչ լինիցին : (3) Բազումք. Ընտրեսջիք թղթովք : Այլ օրինակ մի. Ընտրեսցի թղթովք : (5) Ոմանք. Բայց յորժամ շրջեցայց 'ի մակեդոնիա : (6) Ոմանք. Թէ դէպ լինիցի ... մնացից՝ կամ ձմերեցից, զի և դուք յղարկիցէք .. ուր երթալոց եմ : (7) Ոմանք. Քանզի .. զձեզ հարևանցի տեսանել : (8) Ոմանք. Լինիցիմ յեփեսոս : (8) Բազումք. Մինչև ցպենտեկոստէ : (9) Ոմանք. Բաց է ինձ : (9) Ոջան. Եւ հակառակորդք բզմ : (10) Ոմանք. Գործեաց՝ որպէս և ես : (12) Ոմանք. Կամք իմ զի այժմ.. յորժամ պարապեսցի : (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի : Այլ օրինակ մի. սիրով եղիցի : (15) Օրինակ մի. Գիտել զտունն ստե''. որ են պտուղք աք'.. զանձինս իւրեանց : (16) Ոմանք. Եւ ամ որ գործակից է և վաստա'' : (17) Օրինակ մի. Ի գալն ստեփաննի .. և աքայիկոսի : (17) Ոմանք. Պակասութիւն դոքա լցին : (18) Ոմանք. Զոգի իմ... Ծանիջիք զայդպիսիսդ : (19) Ոմանք. Տայ ձեզ 'ի տր .. և պրիսկեայ : Այլ ոմանք. Տան ձեզ ակիւղաս և պրիս : (20) Ոմանք. Ձեզ եղբարք ամենեքեան : (21) Ոմանք. Եթէ ոչ ոք սիրէ ... մարանաթայ : (24) Օրինակ մի. Եւ բ սէրն իմ բ ամէ'' :

* 'Ի վախճանի՝ օրինակ մի. Թուղթ առաջին ... և աքայիկոսի : Այլ և օրինակ մի. Գրեցաւ յեփեսոսէ :

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ
ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

բ կ ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻսուսի 1
ք͞ի կամօքն ա͞յ, եւ տիմոթէոս եղբայր.
եկեղեցւոյդ ա͞յ որ է ՚ի կորնթոս՝
սրբովքդ ամենեքումբք՝ որ են յա͞մ կողմանս աքայեցւոց:
* Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութի՛ յա͞յ հօրէ 2
Ա մերմէ, եւ ՚ի տ͞նէ յ͞է ք͞է: * Օրհնեա՛լ է ա͞ծ եւ հայր 3
տ͞ն մերոյ յ͞ի ք͞ի. հայր գթութե͞ց, եւ ա͞ծ ա͞մ մխիթարութե͞.
* որ մխիթարէն զմեզ յա͞մ նեղութիւնս մեր. 4
առ ՚ի կարող լինելոյ մեզ մխիթարել զայնոսիկ, որ յա͞մ
նեղութեան իցեն, մխիթարութե͞ն որով մեք մխիթարիմք
յա͞յ: * զի ո͞պ առաւելուն չարչարանքն ք͞ի ՚ի մեզ, 5
նոյնպէս եւ ՚ի ձեռն ք͞ի առաւե՛լ լիցի եւ մխիթարութի՛
մեր: * Զի եթէ նեղիմք, վ͞ն ձերոյ մխիթարութե͞ 6
եւ փրկութե͞, եւ եթէ մխիթարիմք, վ͞ն ձերոյ մխիթարութե͞.
որ յաջողեալն է համբերութե͞ նոցին չարչարանաց,
զոր եւ մեքն չարչարիմք. * եւ յոյսն մեր հաստատո՛ւն 7
է վ͞ն ձեր. քանզի գիտեմք՝ եթէ ո͞պ կցորդ
էք չարչարանացն, նոյնպէս եւ մխիթարութե͞ն: * Քանզի 8
ոչ կամիմ՛ ագէտ լինել ձեզ եղբարք՝ վ͞ն նեղութե͞
մերոյ եղելոյ յասիա. զի առաւել քան զկար մեր ծանրացաք,
մինչեւ անյոյս լինելոյ մեզ եւ ՚ի կենաց: * Այլ 9
անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք. զի մի յանձինս
ապաստան իցեմք, այլ յա͞ծ որ յարուցանէ զմեռեալս.
* որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ՝ 10
եւ փրկեսցէ. * քանզի յուսացեալ եմք, եթէ տակաւին 11
փրկեսցէ օգնականութե͞ աղօթից ձերոց վ͞ն մեր: Զի
՚ի բազմադէմ շնորհացն՝ որ ՚ի մեզ, բազմօք յաճախեսցեն
բ գ գոհութիւնքն վ͞ն մեր: * Քանզի պարծանք մեր այս 12
են. վկայութի՛ մտաց մերոց. զի սրբութե͞ եւ ստուգութե͞
ա͞յ, եւ ոչ մարմնեղէն իմաստութե͞, այլ շնորհօքն ա͞յ շրջեցաք
յաշխարհի. բայց առաւել եւս առ ձեզ: * Քանզի 13
ոչ եթէ այլ ազգ ինչ գրեմք առ ձեզ, այլ զոր ընթեռնուցուքն՝
եւ գիտակ լինիցիք. քանզի յուսամ, թէ
մինչեւ ՚ի վախճան գիտիցէք. * ո͞պ եւ խելամուտ եղէք 14
մեզ փոքր ՚ի շատէ: զի պարծա՛նք ձեր եմք՝ ո͞պ եւ դուք
մեր, յաւուրն տ͞ն մերոյ յ͞ի ք͞ի: * Եւ յայս ապաստան, 15
կամէի նախ առ ձեզ գալ. զի դուք կրկին շնորհս

16 ընդունիջիք. * եւ ՚ի ձէնջ երթա՛լ ՚ի մակեդոնիա. եւ
դարձեալ ՚ի մակեդոնիայ գալ առ ձեզ, եւ ՚ի ձէնջ
17 յուղարկել ՚ի հրէաստան: * Իսկ եթէ զայս խորհեցայ՝
մի թէ՝ թեթեւութե՞ ինչ գնայցի. եւ կամ զոր խորհիմս,
ըստ մարմնո՞յ ինչ խորհիցիմ, այլ զի եղիցի յինէն կողմանէ,
18 այոն՝ այո, եւ ոչն՝ ոչ: * Հաւատարիմ է ա͞ծ.
19 զի բանն մեր որ առ ձեզ եհաս՝ ոչ է այո, եւ ոչ: * Քանզի
որդին ա͞յ յ͞ս ք͞ս, որ ՚ի ձեզ մեւք քարոզեցաւ, ինեւ
եւ սիղուանոսիւ եւ տիմոթէիւ, ո՛չ եղեւ այո եւ ոչ. այլ
20 այո՛ն ՚ի նմին եղեւ: * զի որչափ աւետիքն ա͞յ են ՚ի նմ͞
այոն. վ͞ն որոյ եւ նովին ամէնն մեւք ՚ի փառս ա͞յ:
21 * Այլ որ հաստատեացն զմեզ ձեւք հանդերձ ՚ի ք͞ս, Բ
22 եւ օծ զմեզ, ա͞ծ է. * որ եւ կնքեաց զմեզ, եւ ետ զառհաւատչեայ
23 հոգւոյն ՚ի սիրտս մեր: * Այլ ես վկայ բ ղ
զա͞ծ կոչեմ անձին իմոյ. զի վ͞ն խնայելո՛յ ՚ի ձեզ՝ ոչ
եւս եկի ՚ի կորնթոս. զի ոչ եթէ տիրեմք հաւատովքս,
այլ գործակից եմք շնորհացդ ձերոց. քանզի հաւատովք
հաստատեալ կայք:

ԳԼ. Բ.

1 Բայց զայս եւեթ ընտրեցի, զի մի միւսանգամ տրտմութե͞
2 եկից առ ձեզ: * զի եթէ ես տրտմեցուցանեմ
զձեզ. եւ ո՞վ է որ ուրախ առնիցէ զիս, եթէ
3 ոչ որ տրտմիցին յինէն: * Եւ զայս գրեցի, զի մի յորժամ
գայցեմ տրտմութի՛ ինչ կրիցեմ, ուստի արժանի
իցէ ինձ ուրախ լինել: յուսացեա՛լ եմ ՚ի ձեզ ամենեսին,
4 զի իմ ուրախութի՝ ձեր ամենեցուն է: * զի
՚ի բ͞զմ վշտաց եւ ՚ի նեղութէ՛ սրտի գրեցի առ ձեզ բ͞զմ
արտասուօք. ոչ զի տրտմիցիք, այլ զի զսէրն իմ գիտասջիք,
5 զոր ունիմ առաւելապէս առ ձեզ: * Ապա
թէ ոք տրտմեցոյց, ոչ եթէ զիս տրտմեցոյց, այլ փոքր
6 ՚ի շատէ, զի մի ծանրացոյց ամենեցուն ձեզ: * շա՛տ
է այնպիսւոյն պատուհասն այն, որ ՚ի բազմաց անտի
7 է: * Ապա յուշետեւ նմին հակառակ, մանաւանդ շնորհե՛լ
ձեզ նմա՝ եւ մխիթարել. զի մի յառաւել տրտմութենէն
8 ընկղմեսցի այնպիսին: * վ͞ն որոյ աղաչեմ զձեզ,
9 հաստատել ՚ի նա զսէրն: * Վասն այնորիկ իսկ
եւ գրեցի. զի զփո՛րձ առից զձեր, եթէ յա͞մի հպատա՛կ
10 իցէք: * զի եթէ ումեք շնորհիցէք՝ եւ ես. քանզի եւ
ես եթէ շնորհիցեմ, զոր ինչ շնորհիցեմն՝ վ͞ն ձեր ՚ի
11 դէմս ք͞ի. * զի մի զրկիցիմք ՚ի սատանայէ. քանզի
չեմք ինչ անտեղեակ խորհրդոյն նորա:
12 * Այլ իբրեւ հասի ես ՚ի տրովադա յաւետարանն ք͞ի, Գ
13 եւ դուռն բա՛ց էր ինձ ՚ի տ͞ր, * ոչ եղեւ հանգիստ հոգւոյ
իմում. քանզի ոչ գտի ես անդ զտիտոս զեղբայր գ կ
իմ. այլ հրաժարեա՛լ ՚ի նոցանէ՝ գնացի ՚ի մակեդոնիա:
14 * Այլ ա͞յ շնորհք որ յա͞մի հաշա՛կ հարկանէ
զմէնջ ՚ի ք͞ս յ͞ս, եւ զհոտ գիտութե͞ն իւրոյ յայտնի առնէ
15 մեւք յա͞մ տեղիս: * զի հոտ անո՛յշ եմք ք͞ի առ ա͞ծ՝
՚ի մէջ

---

* ՚Ի ձեռնագիրս՝ ոմանք. Առ կորնթացիսն թուղթ երկ͞րդ: Եւ ոմանք. Թուղթ երկ͞ր առ կորնթացիս:

Գլ. Ա. (1) Օրինակ մի. Յ͞ի ք͞ի կամօքն ա͞յ, եւ սոսթենէս եղբայր: (1) Ոմանք. Ամենեքումբք: (2) Ոմանք. Յա͞յ ՚ի հօրէ մեր'': (3) Ոմանք. Ա͞մ մխիթարութեց: (4) Ոմանք. Որ մխիթարէ: (5) Ոմանք. ՚Ի ձեռն յ͞ի առաւել լիցին մխիթարութիւն մեր: (6) Ոսկան առեալ ՚ի լատինականէն յաւելու. Մխիթարութեան. կամ քաջալերեմք վ͞ն ձերոյ քաջալերութեան եւ փրկութեան, որ յաջողեալն: (6) Ոմանք. Որ յաջողեալն է ՚ի մեզ համ''. նոցին չարչարանօք, զոր եւ մեք չարչա'': (7) Ոմանք. Թէ ո͞պ կցորդք եմք: (8) Ոմանք. Ոչ կամիմ զձեզ: Եւ ոմանք. ագէտս լինելոյ զձեզ եղբարք՝ վ͞ն նեղութեն.. քան զկարն մեր.. լինել մեզ ՚ի կենացս: (9) Ոմանք. Ապաստանիցեմք, այլ յա͞ծ որ յարուցեալ է զմեռ'': (11) Ոսկան. Յուսացեալ եմ... շնորհացն որ են ՚ի մեզ: (11) Օրինակ մի. Զի բազմադիմի շնորհացն որ ՚ի մեզ՝ բազումք յաճախեսցին գոհութիւնք վ͞ն մեր: (12) Ոմանք. Վկայութիւնք մտաց: (12) Յօրինակին պակասէր. Յաշխարհի, բայց առաւել եւս առ ձեզ: (13) Ոմանք. Գրեմ առ ձեզ.. եւ գիտակ իսկ լինիջիք.. եթէ մինչ ցվախճան: (14) Ոմանք. Խելամուտ էք.. յօրն տ͞ն մերոյ յ͞ի: (15) Ոմանք. Շնորհս ընդունիցիք: (16) Ոսկան. Եւ ՚ի մակեդոնիոյ գալ առ: (16) Ոմանք. Յուղարկեալ ՚ի հրէ'': (17) Ոմանք. Եւ կամ զոր խորհիմն... կողմանէն՝ այոյն այոյ, եւ ոչն: (19) Ոմանք. Այլ այոյն ՚ի: (20) Ոմանք. Ա͞յ են ՚ի նմին եւ այոյն... եւ նովին եւ մեւք ամէնն ՚ի փառս: (21) Ոմանք. Որ հաստատեալ զմեզ.. եւ որ օծ զմեզ: (23) Ոմանք. Տիրեմք ձեզ հաւատովքս.. շնորհաց ձերոց:

Գլ. Բ. (2) Ոմանք. Ուրախ առնէ զձեզ. եթէ ոչ որ տրտմիցին: (2) Ոսկան. Տրտմիցի յինէն: (3) Բ͞զմք. Արժանդ իցէ ինձ: Որք ոմանք. Արժան է ինձ ու'': (3) Ոմանք. Եւ զայս զի գրեցի, զի... իմ ուրախութեն ձեր: (4) Ոմանք. Ոչ զի տրտմիջիք... առաւել եւս առ ձեզ: (5) Ոմանք. Ապա եթէ... ծանրացուցից ձեզ: (6) Ոմանք. Պատուհասն որ ՚ի բազ'': (7) Ոմանք. Հակառակ նմին... ընկղմիցի: (9) Ոմանք. Հպատակ իցեմք: (10) Առ Ոսկանայ պակասի. Զի եթէ ումեք: (13) Օրինակ մի. Հանգիստ հոգւոյ իմոյ... անդ զտիմոթէոս զեղ''.. գնացի ՚ի մա'': (14) Օրինակ մի. Յայտնի առնեմք ը͞ն ա͞մ երկիր:

'ի մէջ փրկելոցն, և 'ի մէջ կորուսելոցն. * ոմանց հոտ մահուանէ 16
'ի մահ, և ոմանց հոտ կենդանուէ 'ի կեանս. և
առ այս' ո՞ բաւական իցէ: * Քանզի ոչ եմք իբրև զայլսն, 17
որ վաճառականս լինին բանին այ. այլ իբրև 'ի հաստատուէ', այլ իբրև յայ առաջի այ, 'ի քս խօսիմք:

ԳԼ. Գ.

Սկսանիմք այսուհետև վերստին զանձինս ընծայեցուցանել. թէպէտ և ոչ պիտոյ իցեն մեզ, որպէս 1
ոմանց թուղթք ընծայուէ առ ձեզ, կամ 'ի ձէնջ: * Այլ 2
թուղթք մեր դուք էք' գրեալ 'ի սիրտս մեր, ծանուցեալ և ընթերցեալ: յամ մարդկանէ * յայտնեալք, 3
զի էք թուղթք քի, պաշտեցեալ 'ի մէնջ. և գրեալ
ոչ մրով, այլ հոգւովն այ կենդանւոյ. ոչ 'ի տախտակս
քարեղէնս, այլ 'ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս:
Գ * Յոյս մի այսպիսի ունիմք 'ի ձեռն քի առ ած. * Իբր 4
գ.գ ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրև 'ի 5
մէնջ. այլ բաւականութին մեր' յայ է, * որ և բաւա- 6
կանս արար զմեզ' պաշտօնեայս նորոյ կտակարանացս,
ոչ գրով, այլ հոգւով. զի գիրն սպանանէ, այլ հոգին
կեցուցանէ: * Զի եթէ պաշտօն մահու գրով դրոշ- 7
մեալ 'ի տախտակս քարեղէնս, եղև փառօք, զի մի կա-
րասցեն հայել որդիքն իէլի յերեսն մովսիսի, վս փա-
ռաց երեսաց նր' որ խափանելոցն էր. * որչափ ևս 8
առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: * Զի եթէ 9
պաշտօն դատապարտուէն փառօք էր, որչափ ևս ա-
ռաւել պաշտօն արդարուէն փառօք: * քանզի ոչ եթէ 10
փառաւորի փառաւորեալն յայսմ մասին, վս առաւե-
լուէ փառացն: * Զի եթէ որ խափանելոցն էր' այն 11
փառօք էր, որչափ ևս առաւել որ դալոցն է' փառօք
իցէ: * Եւ արդ' զի ունիմք այսպիսի յոյս, բազում 12
համարձակուէ վարեցաք. * և ոչ որպէս մովսէս արկա- 13
նէր քող 'ի վր երեսաց իւրոց, վս չհայելոյ որդւոցն
իէլի 'ի վախճան խափանելոցն: * Այլ կուրացան միտք 14
նց. քանզի մինչև ցայսօր ժամանակի, նոյն քող ձգեալ
կայ 'ի վերայ ընթերցուածոյ հին կտակարանացն. և
ոչ վերանայ, զի քիւ խափանելոց է: * Այլ մինչև 15
ցայսօր յորժամ ընթեռնուն զմովսէս, նոյն առագաստ
կայ 'ի վերայ սրտից նց: * այլ յորժամ դարձցին առ 16
ՎԶ տր, այնժամ վերասցի առագաստն: * Զի տր հոգին է. 17
ուր հոգի տն է, անդ ազատուէ է: * Բայց մեք ա- 18
մենեցուն բացաերեսօք զփառսն տն իբրև ընդ հայե-
լի տեսեալ, 'ի նոյն պատկեր նորոգիմք' փառաց 'ի փա-
ռս որպէս և տն հոգւոյ:

ԳԼ. Դ.

Ե Վասն այսորիկ ունիմք զպաշտօնս զայս, որպէս և գտ- 1
աք զողորմուէ, և ոչ ձանձրանամք. * այլ հրա- 2
ժարեցաք 'ի գաղտնեաց ամօթոյն. զի մի գնասցուք
խորամանգուէ, և մի նենգեսցուք զբանն այ. այլ յայ-
տնուէ ճշմարտուէն ընծայեցուսցուք զանձինս մեր
3 առ ամ միտս մարդկան առաջի այ: * Ապա թէ իցէ
ևս ծածկեալ աւետարանն մեր, 'ի մէջ կորուսելոցն է
4 ծածկեալ. * որոց աստուած աշխարհիս այսորիկ կու-
րացոյց զմիտս անհաւատիցն, զի մի ծագեսցէ 'ի նս
լուսաւորուէ աւետարանի փառացն քի. որ է պատ-
5 կեր աներևուէին այ: * զի ոչ եթէ զանձինս քարո-
զեմք, այլ զքս յս զտր, և զմեզ ծառայս ձեզ վս քի:
6 * Զի ած որ ասաց 'ի խաւարէ լոյս ծագել. որ և ծա-
գեաց իսկ 'ի սիրտս մեր 'ի լուսաւորուէ գիտուէ
փառացն այ 'ի դէմս յի քի:
7 * Այսուհետև ունիմք զգանձս զայս յամանս խեցե- Զ
ղէնս. զի առաւելուէ զօրուէն իցէ յայ, և ոչ 'ի մէնջ:
8 * յամենայնի նեղեալք, այլ ոչ նուաղեալք. կարօտ-
9 եալք, այլ ոչ տարակուսեալք. * հալածեալք, այլ ոչ
10 լքեալք: չարչարեալք, այլ ոչ սատակեալք: * յամ
ժամ զմահն յի 'ի մարմինս մեր կրեսցուք, զի և կեան-
11 քն յի 'ի մարմինս մեր յայտնեսցին: * Քանզի միշտ
մեք որ կենդանիքս եմք, 'ի մահ մատնիմք վս յի. զի
և կեանքն յի յայտնի լիցին 'ի մահկանացու մարմինս
12 մեր: * այսուհետև մահ 'ի մեզ զօրանայ, և կեանք
13 'ի ձեզ: * Արդ' ունիմք զնոյն հոգի հաւատոց, որպէս և
գրեալ է. հաւատացի' վս որոյ և խօսեցայ: և մեք հա-
14 ւատամք' վս որոյ և խօսիմք իսկ: * Զայս գիտեմք'
եթէ որ յարոյցն զյս, և զմեզ ընդ յի յարուցէ, և
15 յանդիման կացուսցէ ձեւք հանդերձ: * քանզի ամ
ինչ վս ձեր է. զի շնորհք յաճախեալք 'ի բազմաց գո-
16 հուէ անոփ, առաւելեսցին 'ի փառս այ: * Վասն ո-
րոյ և ոչ ձանձրանամք. այլ թէպէտ և արտաքին մար-
դն մեր ապականի, այլ ներքին մարդս մեր նորոգի
17 օրըստօրէ. * զի առժամայն յաճախուէ թեթև նեղու-
թեւս մերոյ 'ի յաւիտենական առաւելուէ, զմեծու-
18 թի փառացն գործէ 'ի մեզ: * քանզի ոչ դիտեմք զե-
րևելիսս, այլ զաներևոյթսն. զի երևելիքս առժամա-
նակ մի են, և աներևոյթքն յաւիտենականք:

ԳԼ. Ե.

1 Քանզի գիտեմք' զի եթէ երկրաւոր տաճար շին-
ուածոյս մերոյ քակտեսցի, շինած յայ ունիմք, տա-
ճար առանց ձեռագործի յաւիտենական' յերկինս:
2 * և ընդ այս տաղտկամք. քանզի զբնակուէն երկնից
3 փափագեմք զգենուլ. * միայն թէ յորժամ զգենու-
4 ցումքն, ոչ մերկ գտանիցիմք: * Քանզի որ եմք ընդ
յարկաւս ընդ այսուիկ, տաղտկամք ծանրացեալք. զի
ոչ կամիմք մերկանալ, այլ զայն 'ի վերայ այսր զգենուլ.
զի

---

(16) Ոմանք. 'Ի մահուանէ 'ի մահ. և ոմանց 'ի կենաց 'ի կեանս.. ո՞ բաւական է: (17) Ոմանք. Զայլս, որ վաճառականք են.. այլ որպէս յայ:
Գլ. Գ. (1) Ոսկան. Ընծայեցուցանել ձեզ: (1) Ոմանք. Զանձինս վերստին ըն''... թուղթքն ընծայ'': (3) Օրինակ մի. Պաշտեալք 'ի մէնջ... ոչ մարմնով, այլ հոգւով: (4) Ոմանք. 'Ի ձեռն յի քի առ: (5) Ոմանք. Իբրև ոչ եթէ անձամբ.. իբրև թէ 'ի մէնջ: (6) Ոսկան. Որով բաւականս արար: (6) Ոմանք. Նորոյ կտակարանացն... այլ և հոգւովն. զի գիրն սպանանէ' և հոգին կե'': (7) Ոմանք. Պաշտօնն մահու դրոշմեալ... յերեսն մովսէսի: (8) Օրինակ մի. Պաշտօն հոգւոցն: (9) Ոմանք. Առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: (11) Ոմանք. Զի թէ խափանելոց էր.. որ կալոցն է այն փառօք ի'': Ոսկ. և ոմանք. որ մնալոցն է' փա'': (12) Օրինակ մի յաւելու. Վարեսցուք զկեանս մեր: (13) Ոմանք. Որպէս մովսէսն որ արկանէր քող 'ի վր... խափանելոյն: (14) Ոմանք. Քզի քիւ խափանելոց էր: (15) Օրինակ մի. Այլ մինչ ցայսօր յորժամ ընթեռնուցուն զմով'': (17) Ոմանք. Զի ուր հոգին տն է: (18) Օրինակ մի. Բաց երեսօք զփառս տն... 'ի նոյն կերպարան նո'': (18) Ոմանք. Որպէս և 'ի տն հոգւոյ: Ոսկ. օրինակ մի. որպէս և 'ի տնէ հոգ'':
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Վս այնորիկ ունիմք: (2) Ոմանք. Այլ յայտնուէ ճշմարտուէն ընծայեսցուք: (3) Ոմանք. Ապա եթէ իցէ: (4) Ոսկան. Նորոց ած աշխար'': (4) Ոմանք. Կուրացոյց զմիտս անհա'': (5) Ոմանք. Այլ զյս քս զտր: Ոսկ. յաւելու' զտր մեր: (6) Ոմանք. 'Ի խաւարի լոյս ծա''... զլուսաւորուէ գիտուէ.. 'ի դէմս քսի: (8) Ոմանք. Կարօտացեալք' այլ ոչ: (10) Ոմանք. Զմահն քսի 'ի մար''... կեանքն քսի 'ի մահկանացու մարմինս մեր յայտ'': (11) Ոմանք. Յայտնեսցին 'ի մահկանացու: (13) Ոմանք. Զնոյն հոգի հաւատոյ: (14) Ոմանք. Թէ որ յարոյց: (15) Ոմանք. Զի ամ ինչ վս.. զի շնորհքն.. 'ի գոհուէ անոփ' առաւելասցին 'ի փա'': (15) Յօրինակին. Այլ ինձ վս ձեր... գոհուէ անոփ: (16) Բզք. Ներքին մարդն մեր: (17) Ոմանք. Նեղուէս մեր. հաւ, մերում.. 'ի յաւիտենականն առաւե'': (18) Ոմանք. Ոչ դիտեմք զերևելիսդ, այլ զաներևոյթսն:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Գիտեմք եթէ երկրաւոր.. մերոյ քակտեսցի, շինուած յայ ու'': (2) Ոմանք. Զբնակուէս երկնից փափագեմք զգե'': (3) Օրինակ մի. Մի միայն թէ յորժամ: (4) Ոմանք. Ընդ հարկաւս այսուիկ.. ծնր

զի ընկղմեսցի մահկանացուս 'ի կենաց անտի։ * Այլ 5
որ յաջողեացն մեզ 'ի սոյն, ա̅ծ է. որ ետ մեզ զառհաւատչեայ հոգւոյն։ * Արդ՝ համարձակիմք յա̅մ ժամ, 6
ԴՂ և գիտեմք եթէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի աստ, օտարանամք 'ի տնէ։ * զի հաւատովք գնամք, և ոչ կար- 7
ծեօք։ * Այլ համարձակիմք, և առաւել ևս հաճեալ 8
եմք ելանել 'ի մարմնոյ աստի՝ և մտանել առ ա̅ծ։ * վ̅ն 9
որոյ և աստանամք. զի եթէ յամիցեմք՝ և եթէ ելանիցեմք, հաճոյ և եթ իցեմք նմա։ * Քանզի ամենե- 10
ցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ատենին ք̅սի. զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնով, զոր ինչ
գործեաց յառաջ՝ եթէ բարի, և եթէ չար։

Է * Իսկ արդ՝ զահ տ̅ն գիտելով չափ, զմարդկան խնդրեմս 11
հաճեմք. այլ այն առաջի ա̅յ յայտնեալ եմք. բայց ես յուսամ և 'ի ձեր միտս յայտնի լինել։ * Իբր ոչ եթէ 12
միւսանգամ զանձինս ինչ ընծայեցուցանեմք ձեզ, այլ պատճառս տամք ձեզ պարծանաց վ̅ն մեր. զի ունիցիք առ այնոսիկ որ առ աչօք պարծիցին, և ոչ սրտիւք։ * զի եթէ առանցաք ինչ, այն ա̅յ է. և եթէ 13
զգաստանամք, այն ձեր է։ * Զի սէրն ք̅սի տանջէ 14
զմեզ, քննել զայս. զի եթէ մին փոխանակ ամենեցուն մեռաւ, ապա ուրեմն ամենեքեան մեռեալ են. * և 15
'ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն, մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ նմին որ 'ի վերայ նոցայն մեռաւ, և յարեաւ։ * Այսուհետև մեք ոչ զոք 16
գիտեմք մարմնով. զի թէպէտ և գիտէաք մարմնով զք̅ս, այլ արդ ոչ ևս նոյնպէս գիտեմք։ * բայց եթէ 17
ինչ 'ի ք̅ս նոր արարած իցէ. զի հինն անց, և արդ նոր
եղև։ * Այլ ա̅մ ինչ յա̅յ՝ որ հաշտեցոյցն զմեզ ընդ 18
ՎԷ իւր 'ի ձեռն ք̅սի. և ետ մեզ զպաշտօնն հաշտութե̅։
* Եւ քանզի ա̅ծ էր, ք̅սիւ զաշխարհս հաշտեցուցանել ընդ իւր, և չհամարել ն̅ց զմեղս իւրեանց, և եդ 19
'ի մեզ զբանն հաշտութե̅։ * արդ՝ վ̅ն ք̅սի պատգամաւորեմք ա̅ծ և ա̅յ բարեխօսութե̅ մեւք։ աղաչեմք վ̅ն 20
ք̅սի՝ հաշտեցարուք ընդ ա̅յ։ * զի զայն՝ որ ոչն գիտէր զմեղս, վ̅ն մեր մեղս արար. զի մեք եղիցուք նովաւ արդարութի̅ ա̅յ։ 21

ԳԼ. Զ.

Գործակից եմք ձեր՝ և աղաչեմք. մի ընդունայն 1
զշնորհսն ա̅յ ընդունել ձեզ։ * զի 'ի ժամանակի 2
ընդունելութե̅՝ ասէ, լուայ քեզ, և յաւուր փրկութե̅
օգնեցի քեզ։ Ահաւասիկ ժամանակ ընդունելի. ահա օր փրկութե̅։ * մի և մի իւիք տայցէք պատճառս, 3
զի մի արատեսցի պաշտօնն. * այլ յա̅մի ընծայեցուցէք զանձինս ձեր իբրև զպաշտօնեայս ա̅յ՝ համբերութե̅ 4
բազմաւ, 'ի նեղութիս, 'ի վիշտս, 'ի չարչարանս, * 'ի 5
գանս, 'ի բանտս, 'ի խռովութիս, յաշխատութիս, 'ի
հսկմունս, 'ի պահս, * 'ի սրբութե̅, 'ի գիտութե̅, յեր- 6
կայնմտութե̅, 'ի քաղցրութե̅, 'ի հոգի սուրբ, 'ի սէր անկեղծաւորութե̅, * 'ի բանս ճշմարտութե̅, 'ի զօ- 7
րութե̅ ա̅յ. վ̅ն զինուն արդարութե̅՝ որ ընդ աջմէն և
ընդ ահեկէն է. * փառօք և անարգութ̅բ, գովութ̅բ և 8
պարսաւանօք, իբրև մոլարք՝ և ճշմարիտք. իբրև ան-
ծանօթք՝ և ծանուցեալք, * իբրև մահկանացուք՝ և 9
ահաւասիկ կենդանի եմք, իբրև խրատեալք՝ և ոչ մահապարտեալք. * իբրև տրտմեալք, և հանապազ ու- 10
րախ եմք. իբրև աղքատք՝ և զբազումս մեծացուցանեմք. իբրև ոչինչ ունիցիմք, և զա̅մ ինչ ունիմք։ * Բե- 11
րանք մեր բացեալ են առ ձեզ՝ կորնթացիք. և սիրտք
մեր ընդարձակեալք։ * ոչինչ նեղիք 'ի մէնջ, բայց ե- 12
թէ 'ի գութս ձեր նեղիցիք. * արդ՝ զնոյն հատուցումն 13
իբրև ը̅ որդեակս ունիմ. ընդարձակեցարուք և դուք.
* և մի լինիք լծակիցք անհաւատից։ քանզի զինչ հա- 14
ղորդութի̅ է արդարութե̅ ընդ անօրէնութե̅. և կամ զինչ
հաւասարութի̅ է լուսոյ ընդ խաւարի. * և կամ զինչ 15
միաբանութի̅ է ք̅սի ընդ բելիարայ. կամ զինչ բաժին
կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին. * կամ զինչ 16
նմանութի̅ է տաճարի ա̅յ՝ մեհենաց։ Ապաքէն դուք
տաճար ա̅յ կենդանւոյ էք. ո̅պ ասաց ա̅ծ, թէ բնակեցայց 'ի ն̅ս, և գնացից 'ի ն̅ս. և եղէց ն̅ց ա̅ծ, և ն̅ք
եղիցին իմ ժողովուրդք։ * Վ̅ն որոյ ելէք 'ի միջոյ ն̅ց և 17
մեկնեցարուք, ասէ տ̅ր. և 'ի պղծոյ մի մերձենայք. * և 18
ես ընկալայց զձեզ. և ես եղէց ձեզ 'ի հայր, և դուք եղիջիք ինձ յուստերս և 'ի դստերս, ասէ տ̅ր ամենակալ։

ԳԼ. Է.

1 Իսկ արդ՝ զայս աւետիս ունիմք սիրելիք, սրբեսցուք զանձինս մեր յա̅մ պղծութե̅ մարմնոյ և
2 հոգւոյ. կատարեսցուք զսրբութի̅ ահի̅ն ա̅յ։ * Տարջիք մեզ, զի ոչ ումեք մեղաք, և ոչ զոք եղծաք, և
3 ոչ զոք զրկեցաք։ * Ոչ եթէ 'ի դատապարտութի̅ ինչ ասեմ. քանզի յառաջ իսկ ասացի, եթէ 'ի սրտի մերում կայք՝ 'ի կեալ և 'ի մեռանել ընդ ձեզ։
4 * Բազում համարձակութի̅ է ինձ առ ձեզ. բազում պարծանք են ինձ վ̅ն ձեր. լի եմ մխիթարութ̅բ. առաւ- Ը ԳԿ
5 ելեալ եմ ուրախութ̅բ յա̅մ նեղութիս մեր։ * Քանզի յորժամ հասաք մեք 'ի մակեդոնիա, և ոչ միով իւիք հանգիստ գտաւ մարմնոյ մերում, այլ յա̅մի նեղեալք.
6 քանզի արտաքոյ մարտք՝ և 'ի ներքոյ արհաւիրք։ * Այլ որ մխիթարէն զխոնարհս, մխիթարեաց զմեզ ա̅ծ 'ի
7 գալստեանն տիտոսի։ * ոչ միայն 'ի գալստեան նորա, այլ և 'ի մխիթարութե̅ն զոր մխիթարեցաւ նա 'ի ձեզ, 'ի պատմել մեզ զանձուկն ձեր, զողբումն ձեր, զնախանձն ձեր վ̅ն իմ, մինչև առաւել ուրախ լինել ինձ։
8 * Զի թէ և տրտմեցուցի զձեզ թղթովն՝ ոչ զղջանամ, թէպէտ և զղջացեալ էի։ քանզի տեսանեմ՝ զի թուղ-
9 թն այն թէ առ ժամանակ մի տրտմեցոյց զձեզ. * արդ ուրախ եմ, ոչ զի տրտմեցայք՝ այլ զի յապաշխարութի̅ տրտմեցարուք. քանզի տրտմեցայք դուք ըստ ա̅յ. զի
մի

ոչ կամիմք։ (5) Ոմանք. Յաջողեցն զմեզ 'ի սոյն... հոգւոյն 'ի մեզ։ (6) Ոմանք. Թէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի՝ աստ"։ (9) Ոմանք. Վ̅ն որոյ առատամ".. զի թէ յամի"։ (10) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք իւրով մարմնովն.. գործեաց եթէ բարի։ (11) Ոմանք. Զահն տ̅ն գիտելով չափ, զմարդկան միտս.. միտս յայտնի լինել։ (12) Ոմանք. Զանձինս ընծայեցուցանել ձեզ.. տամ ձեզ.. զի ունիցիմք։ (13) Ոմանք. Առանցանք ինչ՝ այն ա̅յ, և թէ։ (14) Ոմանք. Զի եթէ մինն փոխանակ ամենեցուն մեռանի, ապա։ (15) Ոսկան յաւելու. Մեռաւ ք̅ս. զի։ (15) Ոմանք. Որ կենդանիք իցեն... այնմ որ 'ի վ̅ր ա̅մցն մեռաւ։ (16) Ոմանք. Այսուհետև և մեք.. զի թէպէտ և գիտեմք մարմնով զք̅ս։ (17) Ոմանք. Բայց եթէ 'ի ք̅ս նոր արարած ինչ իցէ։ (17) Ոմանք յաւելուն. Նոր եղև ա̅մ։ (18) Ոմանք. Այլ զա̅մ ինչ յա̅յ։ (19) Ոմանք. Եւ ոչ համարել ն̅ց։ (20) Ոմանք. Եւ արդ վասն ք̅սի.. ա̅ծ և ա̅ծ ա̅յ բարեխօս".. աղաչեմ վ̅ն ք̅սի հաշ"։ (21) Ոմանք. Զի այն որ ոչն գիտէր մեղս։

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Գործակից եմ ձեր.. զշնորհսն ա̅յ ընդու"։ (3) Ոմանք. Մի և մի իւիք. կամ, իւիք տայցէք պատ"։ (6) Ոմանք. 'Ի սրբութե̅, 'ի գիտութե̅... 'ի քաղցրութե̅, 'ի հեզութե̅, 'ի հոգի ս̅բ։ (8) Յօրինակին գրեալ. Փառօք և անարգութ̅բ. գով"։ (8) Ոմանք յաւելուն. Եւ անարգութ̅բն զօրութ̅բ, գով".. իբր անծա"։ (10) Ոմանք. Իբրև ոչ ինչ ունիմք, և զա̅մ ինչ ունիցիմք։ (14) Ոմանք. Անհաւատիցն... ընդ անօրէնութի̅, և կամ զինչ հաւ"։ Եւ ոմանք. Ընդ անիրաւութե̅։ (16) Ոմանք. Տաճարի ա̅յ և մեհենաց... որպէս և ասաց ա̅ծ... ն̅ց յա̅ծ, և ն̅ք եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ։ (17) Ոմանք. Եւ 'ի պղծոյ մի։ (18) Ոմանք. Եւ եղէց ձեզ 'ի հայր։

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք յաւելուն. Հոգւոյ և մարմնոյ.. զսրբութի̅ անձանց մերոց ահի̅ն ա̅յ։ (3) Օրինակ մի. Ինչ ասեմք.. եթէ կալ, և 'ի սրտի մերում կեայք, և 'ի մե"։ (4) Ոմանք. Առաւել ես լի եմ մխիթարութ̅բ յա̅մ։ (5) Ոմանք. Հանգիստ գտաք մարմնոյս մե"։ (7) Ոմանք. Այլ և մխիթարութե̅ն... մինչ առաւել ուրախ։ (8) Ոմանք. Զի թէ տրտմեցուցի... թէ և առ ժամ մի։ (9) Ոմանք. Արդ՝ 'ի ձեզ ուրախ եմ։

մի՛ իւիք զրկիցէք 'ի մէնջ ։ * Զի որ ըստ Ա՟յ տրտմու- 10
թի՛ն է, ապաշխարութի՛ 'ի փրկութի անզղջանալի՛
գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութի՛ մահ գործէ ։ * Արդ՝ 11
նոյն իսկ որ ըստ Ա՟յ տրտմեցարուք, ո՛րչափ ինչ փոյթ
գործեաց 'ի ձեզ, կամ ա՛ղերս, կամ սաստ, կամ եր-
կեւղ, կամ անձուկ, կամ նախանձ, կամ վրէժխնդ-
րութի. քանզի յա՟մ ընծայեցուցէք զանձինս ձեր՝ սո՟ւրբ
լինել յիրիդ յայդմիկ ։ * Ապա ուրեմն՝ թէ և գրե- 12
ցի ես առ ձեզ, ոչ վ՟ա այնորիկ որ զրկեացն, և ոչ վ՟ա
այնորիկ որ զրկեցաւն. այլ վ՟ա յայտնի լինելոյ փու-
թոյն ձերոյ որ վ՟ա մեր՝ առ ձեզ առաջի Ա՟յ ։ * Վասն 13
այնորիկ մխիթարեալ եմք 'ի վերայ մխիթարութեն մե-
րոյ. առաւել ևս խնդացաք 'ի վերայ խնդութեն տի-
տոսի. քանզի հանգուցեալ էր հոգի ն՟ր 'ի ձէնջ ամե-
նեցունց ։ * զի զինչ և պարծեցայ առ նմա վ՟ա ձեր, ոչ 14
ամաչեցի. այլ որպէս զա՟մ ճշմարտութ՟բ խօսեցաք ը՟ն
ձեզ, նոյնպէս և պարծանքն մեր առ տիտոս ճշմարիտ
եղեն ։ * Նա՛ և գութք նորա առաւել ևս են 'ի ձեզ. 15
քանզի յիշեցուցանէր մեզ զամենեցուն զձեր հնազան-
դութի. թէ ո՟րպ ահիւ և դողութ՟բ ընկալարուք զնա ։
* Եւ արդ ուրախ եմ, զի յա՟մ համարձակ եմ առ ձեզ ։ 16

ԳԼ. Ը.

Թ/ԳԲ Ծանուցանեմ ձեզ եղբարք զշնորհսն Ա՟յ, որ տուեալ 1
են եկեղեցեացն մակեդոնացւոց. * զի մեծա՛ւ 2
հանդիսիւ նեղութե՛ առաւելութի խնդութեն նոցա, և
ծա՛նր աղքատութիւնն ն՟ց առաւել եղև 'ի մեծութի ա-
ռատութե նոցա ։ * զի ըստ կարի ն՟ց վկայեմ, և աւելի՛ 3
քան զկար. * ինքնակա՛մ բ՟զմ աղաչանօք աղաչէին ըզ- 4
շնորհսն, և զհաղորդութի պաշտամանն որ 'ի սուրբսն՝
տա՛լ ցմեզ ։ * Ո՛չ որչափ ա՛կն ունէաք, այլ և զանձինս 5
ևս ետուն, նախ՝ Տ՟ն և ապա մեզ կամօքն Ա՟յ. * աղա- 6
չել զտիտոս, զի ո՟պ սկսաւն յառաջագոյն, նոյնպէս
և կատարեսցէ 'ի ձեզ և զա՛յդ ևս շնորհս ։ * Այլ ո՟պ 7
յա՟մ առաւել էք հաւատովք, և բանիւ, և գիտութ՟բ,
և ա՟մ փութով, և որ 'ի մէնջ 'ի ձեզ սէրն է, զի և
յա՛յդմ ևս շնորհի առաւել լինիցիք ։ * ոչ ո՟պ հրաման 8
տալոյ ասեմ. այլ վ՟ա այլոց փութոյ, և վ՟ա ձերոյ սի-
րոյ՝ զմտերմութիւն փորձեմ ։ * քանզի գիտէք զշնորհսն 9
Տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի. զի վ՟ա ձեր աղքատացաւ, որ մե-
ծատունն էր, զի դուք նորա աղքատութ՟բն մեծասջիք ։
* Եւ խրատ մի յայսմիկ տամ. զի այն իսկ յօգուտ է 10
ձեզ. որք ոչ միայն զառնելն, այլ՝ և զկամելն յառա-
ջագոյն սկսայք 'ի հերուն հետէ ։ * բայց արդ՝ և զառ- 11
նելն իսկ կատարեսջիք. զի ո՟պ յօժարութեն 'ի կամելն
է, նոյնպէս և առնելն ըստ գոյին ։ * զի եթէ յօժա- 12
րութին առաջի կայ, ըստ գոյին ընդունելի է, և ոչ ե-
թէ ըստ չգոյին ։ * Զի ոչ եթէ այլոց հանգիստ կա- 13
միցիմ, և ձեզ նեղութի ։ * այլ հաւասարութ՟բ յայժ- 14
մու ժամանակիս, ձեր առաւելութիդ 'ի նոցա պակա-
սութին. զի և ն՟ց առաւելութիւնն եղիցի 'ի ձերում պա-
կասութեանդ. զի եղիցի հաւասարութի, ո՟պ և գրեալ
15 է. * թէ որ բազումն առ՝ ոչ առաւելաւ. և որ սա-
16 կաւն՝ ոչ նուազեցաւ ։ * Բայց շնո՛րհք Ա՟յ՝ որ արկ ԳԳ
17 զնո՛յն փոյթ վ՟ա ձեր 'ի սիրտ տիտոսի. * զի զաղաչանսն
ընկալաւ, և փութացաւ յօժարագո՛յնս դիմեաց գա՛լ
18 առ ձեզ ։ * և առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն, որոյ գո-
19 վութին յաւետարանի անդ է՝ ընդ ա՟մ եկեղեցիս ։ * Եւ
ոչ այսչափ միայն, այլ և ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց
անտի, նշդեհակից մեր եղև 'ի շնորհս յայսոսիկ, որ
պաշտին 'ի մէնջ 'ի փառս Տ՟ն, և 'ի մեր յօժարութի ։
20 * Բայց զայս խղճեաք իսկ, թէ գուցէ՞ արատ ինչ ոք
դնիցէ 'ի հաստատութեանս յայսմիկ՝ որ պաշտեցաւս 'ի
21 մէնջ ։ * Քանզի խորհիմք զբարիս՝ ոչ միայն առաջի
22 Տ՟ն, այլ և առաջի մարդկա՛ն ։ * և առաքեցա՛ք ը՟ն նմ՟ա
զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք 'ի բազո՛ւմ իրս, բազում
անգամ պինդ գտեալ. և առաւել ևս այժմ պնդա-
23 գոյն յուսով մեծաւ 'ի ձեզ ։ * Բայց եթէ վ՟ա տիտո-
սի ինչ բանք են, իմ հաւասար է, և ձեր գործակից ։
և եթէ եղբարք մեր առաքեալքն եկեղեցւոյ, և փա՛ռք
24 ք՟սի ։ * Եւ արդ՝ զհանդէս սիրո՛յ ձերոյ՝ և զմերոյ
պարծանաց վասն ձեր, 'ի դոսա՛ ցուցջի՛ք յանդիման
ամենայն եկեղեցեաց ։

ԳԼ. Թ.

1 Այլ վասն պաշտամանն որ 'ի սուրբսն է, աւելի՛ է ԳԴ
2 ինձ և գրել առ ձեզ ։ * զի գիտեմ զյօժարութի
ձեր, զոր վ՟ա ձեր պարծեցեալ եմ 'ի մէջ մակեդոնաց-
ւոցն, թէ աքայեցիքն 'ի հերուն հետէ պատրաստ են.
3 և ձեր նախանձն զբազումս յորդորեաց ։ * և առաքե-
ցաք զեղբարսն, զի մի՛ պարծանքն մեր որ վ՟ա ձեր՝ ընդ-
ունայն լինիցի 'ի մասինդ յայդմիկ ։ այլ ո՟պ ասէի՛ իսկ,
4 պատրաստակա՛մք գտանիջի՛ք. * գուցէ՛ յորժամ գայ-
ցեն ընդ մեզ մակեդոնացիքն, և գտանիցեն զձեզ ան-
պատրաստս, և ամաչեսցուք մեք. զի մի՛ ասասցուք՝ թէ
5 դուք, 'ի մասինդ յայդմիկ պարծանաց ։ * Արդ՝ հա-
րկաւո՛ր համարեցայ աղաչել զեղբարս, զի յառաջագոյն
եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյա-
ռաջագոյն խոստացեալ օրհնութին ձեր 'ի պատրաստի
ունել. այնպէս իբրև զօրհնութի, և մի՛ իբրև զագահու-
6 թի ։ * Քանզի զայդ որ սերմանէ ժլատելո՛վ՝ ժլատելով և
հնձեսցէ. և որ սերմանէ առատութ՟բ՝ առատութ՟բ՝ և
7 հնձեսցէ, * իւրաքանչիւր ո՟պ և յօժարեսցի ոք սրբ-
տիւ, մի՛ առ հարկի և տրտմութե. քանզի զտուրս զու-
8 արթառատս սիրէ Ա՟ծ ։ * Այլ կարօ՛ղ է Ա՟ծ զա՟մ
շնորհս առաւելուլ 'ի ձեզ. զի յամենայնի յա՟մ ժամ
զա՟մ բաւականութի ընկալեալ, առաւելուցո՛ւք յա՟մ
9 գործս բարութե, * ո՟պ և գրեալ է. սփռեաց և ետ
10 տնանկաց՝ արդարութի ն՟ր մնա՛յ յաւիտեան ։ * Այլ ԳԵ
այն որ պարգևէ սերմն սերմանահանաց՝ և հաց 'ի կե-
րու-

---

(10) Ոմանք. Զի որ ը՟ս Ա՟յ տրտ՟": (11) Ոմանք. Որ ը՟ս Ա՟յ տրտ՟": (12) Ոմանք. Վ՟ա այսորիկ որ զրկ": (12) Ոսկան. Փութոյն մերոյ զոր ունիմք վ՟ա ձեր առաջի Ա՟յ ։ (14) Ոմանք. Առ տիտոսի ճշմարիտք ։ (15) Ոմանք. Զամէ՟ն ձեր հնազանդութիդ ։

ԳԼ. Ը. (2) Ոմանք. Նեղութեն առաւե".. աղքատութի նոցա ... 'ի մեծութե առատութե ։ (4) Ոմանք. Աղաչեցին զշնորհսն և զհա".. տալ մեզ ։ (6) Ոմանք. Յառաջագոյն կատարեսցէ ... ևս շնորհս ։ (7) Ոմանք. 'ի ձէնջ 'ի ձեզ սէրն է. զի և այդմ ևս .. լինիջիք ։ (8) Ոմանք. Ոչ իբրև հրաման տալով ասեմ ։ (9) Ոմանք. Գիտէք դուք զշն".. որ վ՟ա մեր աղքատացաւ որ մեծատունն է. զի ։ (10) Ոմանք. Տամ ձեզ. զի այն ։ (10) Այլք. Այն իսկ օգուտ է ձեզ, որք ։ Որ ոսկան. Օգուտ ձեզ է ։ (12) Օրինակ մ. Յօժարութիւն առաջի կացցէ ։ (13) Ոմանք. Հանգիստ կամիմ ։ (14) Ոմանք. Ձեր առաւելութի 'ի ն՟ց պակասութեն ։ (15) Ոմանք. Եւ որ սակաւն առ՝ ոչ ։ (16) Ոմանք. Շնորհքն Ա՟յ որ .. 'ի սիրտս տիտոսի ։ (17) Ոմանք. Եւ փութացեալ յօժ": (18) Յայս համար 'ի լսա". Մերումս նշանակի համաձայն բազմաց, Բե՛՝ Զգուշաց ասէ ։ (19) Ոմանք. Նժդեհակից մեր ... որ պաշտին 'ի մէնջ ։ (20) Բազումք. Արատ ոք ինչ դնի" ։ (22) Օրինակ մ. Եւ առաքեմք ընդ նմա զեղբայրն զոր ընտրե" ։ (23) Ոմանք. Վ՟ա տիտոսի բանք լիցին ... և ձեզ գործակից ։ (24) Ոմանք. Պարծանացն որ վ՟ա .. ա՟մ եկեղեցեացդ ։

ԳԼ. Թ. (1) Ոմանք. Ինձ գրել առ ձեզ ։ (2) Ոմանք. Պատրաստք են ։ (3) Ոմանք. Զեղբարսդ. զի մի .. ընդունայն լիցի ։ Եւ ոմանք. լինիցին 'ի մասինդ ... ասէ իսկ՝ պատրաստագոյն գտանիցէք ։ (4) Ոմանք. Գայցեն առ մեզ ... ասասցուք ձեզ թէ դուք ։ (5) Ոմանք. Յառաջագոյն իսկ եկեսցէ առ ձեզ ։ (5) Բազումք. Եւ յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյառաջագոյն խոս" ։ (6) Ըստ ոսկանեայ տպին. Քանզի զայդ որ սերմանէ ։ (6) Ոմանք. Ճշդելով՝ ճշդելով և հն" ։ (7) Ոմանք. Ո՟պ և յօժարիցի ։ Եւ ոմանք. յօժարեսցէ ։ (7) Ոսկան. Զտուրս զուարթս առատս սի" ։ (8) Ոմանք. Զա՟մ շնորհսն .. բաւականութե կալեալ առաւելուցուք 'ի գործս բար" ։ (9) Ոմանք. Եւ ետ. տնանկաց՝ ար" ։ (10) Ոմանք. Որ պարգևէն սերմն

բաւական պարգևեսցէ և բազմացուսցէ զսերմանիս ձեր,
և աճեցուսցէ զարդիւնս արդարութե ձերոյ. * յամե 11
մեծացեալք իմ առատութ, որ յօրինէն մեզ գոհութին
այ: * Զի պաշտօն հարկիս այսորիկ՝ ոչ միայն առ 12
'ի լնուլ զպակասութի սրբոց է, այլ առաւելուլ բազմօք
գոհութի այ. * հանդիսիւ պաշտամանս այսորիկ, 13
փառաւորել զած 'ի վր հնազանդութե խոստովանութե
ձերոյ յաւետարանն քի. և առատութի հաղորդութեն
'ի նոսա և յամենեսին: * և նոցա աղօթք վս ձեր քանզի 14
անձկացեալ են առ մեզ վս առաւել շնորհացն այ՝ որ 'ի
մեզ: * Այլ շնորհք այ 'ի վր անպատում պարգևացն նր: 15

ԳԼ. Ժ.

Ժ Այլ ես ինքն պաւղոս աղաչեմ զձեզ հեզութբ և հանդարտութբն 1
քի, որ յանդիման ձեզ իբրև տառապեալ մի եմ 'ի միջի ձերում. բայց 'ի հեռաւստ համարձակիմ
առ ձեզ: * Աղաչեմ, զի մի 'ի մօտոյ և եթ համարձակիցիմ 2
վստահութբ. կամ համարեցիմ յանդգնել 'ի վերայ ոմանց, որ կարծեն զմենջ եթէ ըստ մարմնոյ
գնայցեմք: * զի թէպէտ և մարմնով գնամք, այլ ոչ 3
եթէ ըստ մարմնոյ զինուորիմք: * Զի զէն զինուորութե 4
մերոյ ոչ է մարմնաւոր, այլ զօրաւոր յայ, առ 'ի քակելոյ զամուրս. զխորհուրդս քակեմք, * և զամ 5
բարձրութի հպարտացեալ 'ի վերայ գիտութեն այ. և
գերեմք զամ միտս 'ի հնազանդութի քի. * և 'ի պատրաստի 6
ունիմք խնդրել զվրէժ յամ անհնազանդութե,
յորժամ ձեր ևս հնազանդութի գ կատարեսցի: * Ըստ 7 ԳԴ
իւրաքանչիւր երեսաց դիտեսջիք: եթէ ոք վստահ յանձն իցէ քի լինել, զայս խորհեսցի դարձեալ 'ի միտս
իւր. թէ որպէս նա յն քի է, նոյնպէս և մեք: * զի 8
թէ առաւել ևս պարծեցայց վս իշխանութեն մերոյ՝
զոր ետ մեզ տր, 'ի շինել՝ և ոչ 'ի քակել զձեզ, ոչինչ
ամաչեցից: * զի մի թուեցայց իբրև ահ ինչ արկանել 9
ձեզ թղթովքս: * Ասիցեն, թէ թղթքս ծանունք 10
են և սաստիկք. բայց տեսիլ մարմնոյ տկար, և բանն
արհամարհեալ. * զայս խորհեսցի այնպիսին, զի որպիսիք 11
եմք բանիւք թղթովք 'ի հեռաւստ, նոյնպիսիք
և 'ի մօտոյ արդեամբք: * Քանզի ոչ իշխեմք կշռել և 12
հաւասարել զանձինս մեր ոմանց, որ զանձինս իւրեանց
ձեզ ընծայեցուցանեն. այլ անձամբ յանձինս՝
զանձինս չափեն և 'ի կշռել անձամբ յանձինս, ոչ առնուն
'ի միտ: * Այլ մեք ոչ եթէ յանչափս ինչ պարծեցուք. 13
այլ ըստ չափոյ կանոնին, զոր բաժանեաց
մեզ այ չափով՝ հասանել մինչև առ ձեզ: * իբր ոչ եթէ 14
հասու ինչ չիցեմք 'ի ձեզ, և ձգտեցուցանիցեմք
զանձինս. քանզի մինչև առ ձեզ հասաք աւետարանաւն
քի: * և ոչ յանչափս ինչ պարծիմք օտար վաստակօք: 15
Բայց յոյս մի ունիմք զաճմանն հաւատոց ձերոց,
այգրէն 'ի ձեզ մեծանալոյ, ըստ կանոնիս մերոյ՝ յառաւելուլ.
* 'ի վեր ևս քան զձեզ աւետարանել. ոչ
16 օտար կանոնաւ 'ի պատրաստականս ինչ պարծել: * Զի
17 որ պարծիցին 'ի տր պարծեսցի: * Զի ոչ եթէ որ ԲԿ
18 զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նա է ընտրեալ. այլ զոր
տրն ընծայեցուցանէ:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Բաւ էր եթէ ներէիք փոքր մի և իմում անզգամութեանս.
2 այլ և անսայէք իսկ: * նախանձեցուցանեմ
զձեզ 'ի նախանձն այ. զի խօսեցայ զձեզ առն միում,
3 իբրև զկոյս մի սուրբ՝ յանդիման կացուցանել քի: * Բայց
երկնչիմ, գուցէ որպէս օձն խաբեաց զեւա խորամանկութբ՝
իւրով՝ ապականեսցին միտք ձեր 'ի միամտութենէն որ 'ի
4 քս: * զի եթէ որ գալոցն իցէ այլ քս քարոզիցէ զոր
մեքն ոչ քարոզեցաք, կամ ոգի օտար առնուցուք՝ զոր
ոչ առէք, կամ աւետարան օտար՝ զոր ոչ ընկալարուք,
5 բարւոք անսայիք նմա: * Բայց ես այսպէս համարիմ,
թէ ոչինչ իւիք պակաս իցեմ քան զյոյժ առաքեալսն:
6 * թէպէտ և տգէտ եմ բանիւ, այլ ոչ եթէ գիտութբ. սակայն յամի յայտնեցաք զանձինս ամենեւին
7 առ ձեզ: * Եւ եթէ մեղս ինչ գործեցի՝ զի զանձն
խոնարհեցուցի. և այն՝ զի դուք բարձրասջիք. զի ձրի
8 զաւետարանն այ աւետարանեցի ձեզ: * զայլ եկեղեցիս կողոպտեցի, առեալ թոշակ 'ի ձեր սպասաւորութի:
9 * Եւ յորժամ եկի առ ձեզ. թէպէտ և պակասեայ
ինչ, ոչ զոք 'ի ձէնջ ձանձրացուցի, զի զպակասութին
իմ լցին եղբարքն եկեալք 'ի մակեդոնացւոց. և յամենայնի առանց ծանրանալոյ ձեզ զանձն իմ պահեցի՝
10 և պահեցից: * զի գոյ յիս ճշմարտութին քի:
Զի պարծանքս այս ոչ արգելցին յինէն 'ի կողմանս ԲԳ
11 աքայեցւոց: * Ընդէր. իբրու թէ ոչ սիրիցեմ զձեզ.
12 զայն այ գիտէ. * զոր առնեմ՝ և արարից. զի հատից զպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատճառս կամիցին.
զի որով պարծիցին, և նոքա իբրև զմեզ գտանիցին:
13 * Զի այնպիսիքն սուտ առաքեալք, մշակք նենգաւորք,
14 կերպարանին 'ի կերպարանս առաքելոց քի: * և չէ
ինչ զարմանք. քանզի և ինքն սատանայ կերպարանի
15 'ի հրեշտակ լուսոյ. * և ոչինչ է մեծ՝ թէ և պաշտօնեայք նր կերպարանին իբրև զպաշտօնեայս արդարութե. որոց կատարածն եղիցի ըստ գործոց իւրեանց:
16 * Դարձեալ ասեմ. մի ոք համարեսցի զիս անզգամ.
ապա թէ ոչ, գոնէ՝ իբրև զանզգամ ընկալարուք զիս,
17 զի և ես փոքր մի ինչ պարծեցայց: * և զոր խօսիմս, ոչ
եթէ ըստ տն ինչ խօսիմ, այլ իբրև անզգամութբ՝ ըստ
18 կարգի այդց պարծանաց: * Եւ քանզի բազումք պարծին
19 ըստ մարմնոյ, այլ և ես պարծեցայց: * մտադիւրութբ
20 անսայիք անմտացն՝ ձերովդ իմաստութբ: * քանզի անսայք, եթէ ոք խաբէ զձեզ, եթէ ոք ծառայեցուցանէ, եթէ ոք ուտէ զձեր, եթէ ոք առնու ինչ,
եթէ ոք հպարտանայ, եթէ ոք զձեզ յանդիման հարկանէ:
21 * ըստ անարգանացդ ասեմ, իբրև թէ մեք տկարացաք

կա

սերմանողի. կամ. սերմանողաց.. և հաց 'ի կերակուր որդւոց մարդկան, պար"... զսերմանիսն ձեր: (11) Ոմանք. Զմեզ գոհութե: (12) Ոմանք. Այլ և առաւելուլ.. գոհութիս այ: (13) Ոմանք. Յաւետարանս քի... հաղորդութե 'ի նոսա և յամենեսեան: (14) Ոմանք. Եւ նց աղօթս վս ձեր. քզի անձկացեալ են առ ձեզ... շնորհացն այ որ են 'ի ձեզ: (15) Ոմանք. Այլ շնորհքն այ.. պարգևաց նր:

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Հեզութբն և.. յանդիման ձեր՝ իբրև: (2) Ոմանք. Համարեցիմ յանդգնեալ.. որ կարծենն զմենջ թէ իբր: (3) Ոմանք. Զի թէպէտ և իբր մարդ նոյ գն": (4) Օրինակ մի. Այլ հոգևոր յայ, առ 'ի քակել զամուրս: (5) Ոմանք. 'ի հնազանդութին քի: (6) Բազմ. Զվրէժ ամ անհնա": Որ օրինակ մի. Զամ անհնա"... ևս հնազանդութի կատա": (7) Օրինակ մի. Վստահ յանձն քի լինել... նոյնպէս և մեր: (8) Ոմանք. Վս իշխանութե մերոյ: (10) Ոմանք. Ասիցեն, թուղթ քս ծանունք.. բայց տեսիլ մարմնոյ տկար է, և: (12) Ոսկան. Զի ոչ իշխեմք: (12) Ոմանք. Եւ 'ի կշռելն անձամբ զանձինս: (13) Ոսկան. Ըստ չափու... այ չափու: (14) Ոմանք. Եւ ձգտեցուցանեմք զան": (17) Ոսկան. Զի որ պարծի 'ի տր պար": (18) Յօրինակին. Որ զանձինս իւր ընծայե": (18) Առ ոսկանայ գլխ. Զանձն իւր ըն":

Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Զի խօսեցայ զձեզ առն: (3) Ոմանք. Այլ երկնչիմ, գուցէ իբրև օձն խա".. խորամանկութբն իւրով ապականեսցին: (4) Ոմանք. Զի թէ որ գա"... զոր մեք ոչ քա"... զոր ոչն առէք: (5) Ոմանք. Թէ ոչ իւիք պակաս գոյ քան զյոյժ: (6) Օրինակ մի. Զի թէպէտ և տգ".. այլ ոչ գիտութբ. սակայն ամի յայտնեցաք զանձինս: (8) Օրինակ մի. Կողոպտեցի ոչ առեալ զթո": (9) Ոմանք. Զպակասութին իմ... պարհեցի, և պարհեցից: (10) Ոմանք. Քանզի գոյ իսկ ճշ": (12) Ոմանք. Առնեմն արարից.. ըզպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատճառս կամիցին, զի որով պարծիցին: (15) Ոմանք. Իբրև պաշտօնեայք: (17) 'Ի բազմ գիրս. Ըստ տն ինչ խօսիմ: (18) 'Ի բազմ գիրս. Ըստ մարմնոյ, այլ և ես: (19) Այլք. Մտադիւր լինի անսայիք: (20) Ոմանք. Թէ ոք խաբէ: (21) Ոմանք. Յորս

կորացանք արդեւք։ յոր ինչ ոք համարձակիցի, ան-
զգամութե՟ ասեմ, համարձակիմ և ես։ * Եբրայեցի՞ք 22
իցեն, և ես. Իսրայէլացի՞ք իցեն, և ես. զաւակ աբրահա-
մու իցեն, և ես. * պաշտօնեայք Քի՞ իցեն, յանդգ- 23
նագոյնս ասացից՝ թէ առաւել ևս ես։ եթէ վաստա-
կօք՝ առաւել, եթէ գանիւք՝ և ևս առաւել, եթէ բան-
տիւ՝ աւելի քան զնս, եթէ մահուամբք՝ բազում ան-
գամ։ * 'ի հրէից, հնգիցս՝ քառասուն միով պակաս 24
ընբի. * երիցս ձաղկեցայ. միանգամ քարկոծ եղէ. 25
երիցս նաւաբեկ եղէ. զտիւ և զգիշեր յանդունդս տա-
ռապեցայ. * 'ի ճանապարհս բզմ անգամ։ Վիշտս 'ի 26
գետոց, վիշտս յաւազակաց, վիշտս յազգէ, վիշտս 'ի
հեթանոսաց, վիշտս 'ի քաղաքի, վիշտս յանապատի,
վիշտս 'ի ծովու, վիշտս 'ի սուտ եղբարց։ * 'ի ջանս՝ 27
և 'ի վաստակս. 'ի տքնութիւնս բզմ անգամ, 'ի քաղց՝ և
'ի ծարաւ. 'ի պահս բազում անգամ. 'ի ցուրտ և 'ի մեր-
կութե։ * Թո՛ղ զայլ նեղութիւնն. և զի հանապազ 28
խուժանն 'ի վերայ իմ կուտէր, և հոգք ամենայն ե-
կեղեցեաց։ * Ո՞ հիւանդանայ, և ո՛չ ես հիւանդանամ. 29
բ զ ո՞ գայթագղի, և ո՛չ ես տապանամ։ * Եթէ պարծել 30
ինչ պարտ իցէ, զտկարութե՟ն պարծեցայց։ * Ած և 31
հայր Տն մերոյ Յի գիտէ՝ որ է օրհնեալ յաւիտեանս,
զի ո՛չ ստեմ։ * 'ի Դամասկոս ազգապետն արետայ ար- 32
քայի պահէր զքաղաքն դամասկացւոց ունել զիս. * և 33
ընդ պատուհանն վանդակաւ կախեցայ ընդ պարիսպն,
և փախեայ 'ի ձեռաց նորա։

Գլ. ԺԲ.

Որդ պարծել ինչ պարտ իցէ. այլ օգնէ ինչ ո՛չ։ 1
Բայց եկից 'ի տեսիլս և յայտնութիւնս Տն։ * գի- 2
տեմ այր մի 'ի Քս յառաջ քան զչորեքտասան ամ. եթէ
մարմնով՝ ո՛չ գիտեմ, և եթէ առանց մարմնոյ՝ ո՛չ գի-
տեմ, Ած գիտէ. յափշտակեալ զայնպիսին մինչև յեր-
րորդ երկինս։ * և գիտեմ զայնպիսի այր. եթէ մարմ- 3
նով և եթէ առանց մարմնոյ՝ ո՛չ գիտեմ. Ած գիտէ,
* զի յափշտակեցաւ 'ի դրախտն. և լուաւ բանս ան- 4
ճառս, զոր ո՛չ է պարտ մարդոյ խօսել։ * Վասն այն- 5
պիսւոյն պարծեցայց. այլ վս անձին ինչ ո՛չ պարծե-
ցայց. բայց եթէ 'ի տկարութիւնս։ * զի եթէ և կամիցիմ 6
պարծել, ո՛չ եղէց անզգամ. քանզի զարդարն ասեմ։
այլ անխայեմ, գուցէ ոք համարիցի յիս աւելի, քան
զոր տեսանիցէ յիս՝ կամ լսիցէ յինէն։ * Եւ զի մի՛ 7
առաւելութե՟ յայտնութեանցն հպարտացայց, տուաւ ինձ
խայթ մարմնոյ, հրեշտակ սատանայ՝ կռփել զիս. զի մի՛
հպարտացայց։ * և վս այնորիկ երիցս անգամ աղա- 8
չեցի զՏր՝ զի 'ի բաց արասցէ յինէն. * և ասէ ցիս. 9
շատ են քեզ շնորհք իմ, զի զօրութի իմ 'ի տկարութե՟
կատարի։ և արդ՝ լաւ ~~եւս լիցի~~ ինձ պարծել 'ի տկա-
10 րութիւնս, զի բնակեսցէ յիս զօրութին Քի։ * Վասն որոյ գ գ
հաճեալ եմ ընդ տկարութիւնս, ընդ թշնամանս, ընդ վիշ-
տս, ընդ հալածանս, և ընդ նեղութիւնս վս Քի. զի
11 յորժամ տկարանամ, յայն ժամ զօրանամ։ * Եղէ
անզգամ, քանզի դուք ստիպեցէք. զի ինձ պարտ էր
'ի ձէնջ վկայութի առնուլ, թէ ոչինչ պակաս գտայ
քան զլաւ առաքեալսն. զի թէպէտ և ես ոչինչ եմ.
12 * սակայն նշանք առաքելոյ գործեցան 'ի ձեզ, Ամ համ-
13 բերութե՟, նշանօք և արուեստիւք՝ և զօրութե՟ք։ * և
արդ զի՞նչ իցէ, որո՛վ պակաս գտայք քան զայլ եկե-
ղեցիս. բայց եթէ այնու, զի ես զձեզ ո՛չ ձանձրացու-
14 ցի. շնորհեցէ՛ք ինձ զվնասդ զայդ։ * Ահաւասիկ այս
երիցս անգամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ. և ձեզ
բեռն ինչ ո՛չ եղէց. զի ո՛չ խնդրեմ ինչ զձեր, այլ զ-
ձեզ. քանզի ո՛չ պարտին որդիք հարց գանձել, այլ
15 հարք որդւո՛ց։ * բայց ես մանաւանդ՝ ծախեցից և
ծախեցայց վս անձանց ձերոց. զի թէպէտ և յառա-
16 ւել սիրոյն զձեզ սակաւ սիրիցեմ։ * Այլ գրեթէ
ես ո՛չինչ ծանրացայ ձեզ. այլ քանզի խորագէտ էի,
17 խեղօք կալայ զձեզ։ * մի թէ որո՛վք առաքեցին առ ձեզ,
18 նոքօք ինչ ագահեցի 'ի ձէնջ։ * աղաչեցի զտիտոս՝ և
առաքեցի ընդ նմա զեղբայրն. մի թէ ագահեա՞ց ինչ
զձեր տիտոս։ ոչ նովի՞ն ոգւով գնացաք. ոչ նովի՞ն
19 շաւղօք շրջեցաք։ * Դարձեալ՝ համարիցիք եթէ յա- գ զ
ռաջ անկեալ ինչ ձեզ աղերսիցեմք. առաջի Այ 'ի Քս խօ-
20 սիմք, զի Ամ ինչ սիրելիք վս ձերոյ շինութե՟ է։ * այլ
երկնչիմ, գուցէ եկեալ՝ ոչ որպէս կամիցիմս գտա-
նիցեմ զձեզ, և ես՝ գտանիցիմ ձեզ՝ ոպ և դուք ո՛չ
կամիցիք։ Գուցէ դարձեալ՝ հեռ, նախանձ, սրտմտու-
թիւք, գրգռութիւնք, չարախօսութիւնք, քսութիւնք, հպար-
21 տութիւնք, ամբարտաւանութիւնք, խռովութիւնք։ * Գու-
ցէ դարձեալ յորժամ գայցեմ՝ նկուն ինչ առնիցէ
զիս Ած իմ առ ձեզ. և սուգ առնուցում վասն բազ-
մաց յառաջագոյն մեղուցելոց, և ո՛չ ապաշխարե-
լոց՝ 'ի վերայ պղծութե՟, և պոռնկութե՟, և գիջու-
թեան՝ զոր գործեցին։

Գլ. ԺԳ.

1 Այս երիցս անգամ գամ առ ձեզ. զի 'ի բերանոյ եր-
2 կուց և երից վկայից հաստատեսցի Ամ բան։ * յա-
ռաջ ասացի, և դարձեալ կանխաւ ասեմ, յանդիման
երկիցս անգամ. և այժմ 'ի բացուստ գրեմ յառաջա-
գոյն յանցուցելոցն՝ և այլոցն ամենեցուն. զի եթէ
3 եկից դարձեալ՝ ոչ խնայեցից։ * Եթէ զփորձ ինչ խնդ-
րէք զՔի, որ խօսի ընդ ձեզ. որ հզօրացեալն
4 է 'ի ձեզ, և ո՛չ տկարացեալ։ * զի թէպէտ և խաչեցաւ
'ի մերմէ տկարութէ, այլ կենդանի է զօրութեն Այ։
և

ինչ ոք համարձակեսցի։ (22) Ոսկան. Զաւակք աբրա՟։ (23) Ոմանք. Եւ ես յանդգնագոյնս ա՟։ (23) Յօրինակին. Եթէ բանիւ, աւելի քան։ Այլ ոմանք. Եթէ բանտիւք։ (26) 'ի լուսն՟. նշանակի ց, 'ի կէ՞ տի բառին՝ 'ի գետոց. Բերեալ ակնարկելով առնել 'ի գեցոյ։ որոյ իմաստն անյայտ է։ (26) Ոմանք. Վիշտս 'ի քաղաքէ։ (27) Ոմանք. Եւ 'ի մերկութե։ (28) Ոմանք. Նեղութիւն ... եկեղեցեացն։ (29) Ոմանք. Եւ ես ոչ հիւանդ՟։ (31) Ոմանք. Ած հայր Տն մե՟։ (31) Ոսկան յաւելու. Յի Քի գիտէ։ (31) Ոմանք. Յաւիտեանս ամէն։ (32) Ոմանք. Արետ արքայի։ Այլ 'ի լուսն՟. Ամ Գրչագիրք՝ համաձայն մերումս նշանակեն. Անէր հերովդի էր արետաս այս։ (33) Ոմանք. Կախեալ իջ պարիսպն փախեայ։

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. 'ի տեսիլս և 'ի յայտնութիւնս։ (2) Ոսկան. Գիտեմ զայր մի ... մինչև յերրորդ երկինս։ (2) Ոմանք. Յափշտակեալ զայնպիսին։ (4) Ոմանք. Բանս անճառս, զոր։ (5) Յօրինակին. Բայց եթէ 'ի տկարութիւնս։ (6) Ոմանք. Զի թէ և կամիցիմ ... համարեսցի ինչ յիս աւելի։ (7) Ոմանք. Առաւելութեամբն հպարտացայց, (7) Օրինակ մի. Հրեշտակ սատանայ։ (8) Ոմանք. Երիցս աղաչեցի։ (9) Ոմանք. 'ի տկարութե կատարի։ (10) Յօրինակին գրեալ. Հաճեալ եմ ընդ։ (11) Յօրինակին. Դուք ստիպեցէք. զի ինձ։ Այլ ոսկան. Ստիպեցէք զիս. զի։ (11) Օրինակ մի. Թէ ոչ պակաս գտայ քան զայլ առա՟. թէպէտ և ես ոչ ունիմ։ (12) Ոմանք. Նշանք առաքելոց։ (13) Ոմանք. Պակաս գտայ քան ... զձեզ ինչ ոչ ձանձ՟։ (14) Ոմանք. Զի և ձեր բեռն ինչ ոչ եղէ։ (14) Ոմանք. Քանզի ոչ խնդրեմ։ (16) Ոմանք. Էի, և խեղօք կալայ։ (17) Ոմանք. Առաքեցի առ ձեզ, նոքօք ագահեցի՞ ինչ 'ի ձէնջ։ (18) Ոմանք. Եւ աղաչեցի .. հոգւով գնա՟։ (19) Ոմանք. Վս ձեր փրկութե և շինութե է։ (20) 'ի լուսն՟. Ոչ որպ ես կամիմ՟. համաձայն բնչ՞ց 'ի բնաբ՟։ (20) Ոմանք. Ոչ որպ կամիմս գտա՟ ... նախանձ, սրտմտութիւք, գրգռ՟։ Այլ օրինակ մի. Գրգռութիւք, ստութի, խռովութի։ (20) Ոսկան յաւելու. Որպիսի և դուք ոչ ... խռովութիւնք իցեն 'ի մէջ ձեր։ (21) Ոմանք. 'ի վը՞ գիճութե և պղծութե և պոռն՟։

Գլ. ԺԳ. (1) Յօմանս գրեալ. Երից վկայից հաստատ՟։ (2) Ոմանք. Յանդիման երիցս .. գրեմ վս յառա՟ .. դարձեալ՝ ոչ անխայեցից։ (3) Ոմանք. Զքէ, որ խօսի ընդ ձեզ։ (4) Ոմանք. Այլ և կենդանի է զօ՟։ (4) Ոմանք յաւելուն. Նմա զօրութեն Այ 'ի ձեզ։

և մեք թէպէտ և տկարանայցեմք վ՟ն ն՟ր, այլ կենդա-
գ կ նի լիցուք ընդ նմա զօրութ՟բն ա՟յ ։ * Փորձեցէք զան- 5
ձինս ձեր, եթէ կայցէք 'ի նոյն հաւատս. քննեցէք զան-
ձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս, զի ք՟ս յ՟ս 'ի ձեզ է.
բայց եթէ անպիտանք իցէք ։ * այլ ակն ունիմ թէ 6
գիտիցէք. զի մեք ոչ եմք անպիտանք ։ * Այլ խնդ- 7
րեմք յա՟յ զի մի ինչ արասցէ ձեզ չար ։ ոչ զի մեք ըն-
տիրք երեւեսցուք, այլ զի դուք զբարիս գործիցէք.
և մեք անպիտանք գտանիցիմք ։ * զի ոչ կարեմք ինչ 8
հակառակ կալ ճշմարտութեան. այլ վերակացու եմք
ճշմարտութեան ։ * Խրախ եմք՝ յորժամ մեք տկարանայ- 9
ցեմք, և դուք զօրաւորք իցէք. զդոյն իսկ և աղօթս
առնեմք զձեր հաստատութ՟ն ։ * վասն այնորիկ զայս 10
'ի հեռաւոր գրեմ. զի մի յորժամ եկից՝ սաստկութ՟բ՝
վարեցայց՝ ըստ իշխանութեանս, զոր ետ ինձ տ՟ր 'ի շի-
նել՝ և ոչ 'ի քակել ։ * Այսուհետև եղբարք, ողջ լե- 11
րուք, հաստատուն կացէք, մխիթարեցարուք, միաբան
լերուք, խաղաղութիւն արարէք. և ա՟ծ խաղաղութեան և
սիրոյ՝ եղիցի ընդ ձեզ ։ * Ողջոյն տուք միմեանց 'ի համ- 12
բոյր սրբութ՟ե ։ Ողջոյն տան ձեզ սուրբք ա՟մ ։ * Շնոր- 13
հք տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի, և սէրն ա՟յ, և հաղորդութիւն
հոգւոյն ս՟բյ, ընդ ձեզ ամենեսին, ամէն ։

Առ Կորնթացիս երկրորդ՝ գրեցաւ 'ի Փիլիպպեայ, 'ի ձեռն Տի-
տոսի և Ղուկայ ։ Տունք. շղ ։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Գաղատացիս թղթոյն ։

Զայս առաքէ 'ի Հռովմայ առ որս քարոզեալ էր և գիտէր, և աշակերտեալ էր. և է պատճառ թղթիս՝ այս ։ Ուսեալ էին բարւոք գաղատացիքն յառաքելոյն, և հաստատեալք էին ընտանեգոյն ք՟ի. և ընթացեալք էին առաքելոյն, հրապուրեցան յոմանց թլփատել. զայս առ յոմանց լուեալ առաքեալն գրէ առ ն՟ս ։ Եւ յառաջագոյն վկայէ նոցա՝ յաղագս որոյ առնէին զհաստատուն ընդունելութեան ք՟ի առաքինին, մեղադրէ թէ յիմարութ՟բ գործեցին. և այսպանէ զն՟ս ։ յետ այսորիկ ոչ ընդունի զօրէնսն ըստ հաւատոյն աբրահամու. և ցուցանէ յօրինացն, և 'ի խանանցն աբրահամու առաւել օրինակի, զի մինչև 'ի դէպ ժամանակի պատմութեանն, և այնմ դատապարտեալ է ք՟ս ք՟ի գալստեանն ։ Եւ այսպէս եղոյց զի մի երբէք յանցանիցեն. այլ մանաւանդ առնել 'ի ք՟ս զհաւատս, և գիտել, եթէ որ 'ի ք՟ս [illegible], հալածէ զթլփատութ՟ն որ 'ի մարմնի ։ Եւ այսպէս դարձեալ ուղղափառն ներբողեան յայտնելով. կատարէ զթուղթն ։

Գլուխք առ Գաղատացիս թղթոյն ։

Ա. Յետ ողջունին՝ պատմութ՟ի իւրոյ 'ի հրէութենէն փոխելոյ ընդ յայտնութ՟բն ։
Բ. Վ՟ս առաքելոյն [illegible] 'ի հաւատոց անտի կենացն լինելոյ ։
Գ. Վ՟ս կենացն դիմադարձ լինելոյ, և թէ 'ի հաւատոյն՝ և ոչ յօրինացն է ժառանգութ՟ի ։
Դ. Թէ 'ի հաւատոյն է որդեգրութ՟ի՝ և ոչ յօրինաց անտի ։
Ե. Թէ և աբրահամ 'ի հաւատոյն արդարացաւ՝ և ոչ մերոյ օրինակէ ։
Զ. Թէ և օրէնքն ոչ արդարացուցանեն, այլ յանդիմանեն և անէծս 'ի վ՟ր դնեն՝ զոր ք՟ս լուծանէ ։
Է. Թէ ոչ յօրինաց անտի, այլ յաւետեացն են բարութ՟իք, և օրէնքն յառաջագոյն կապեալ են յանդիմանութ՟բն ։
Ը. Թէ ընդ արարածովք էին՝ որք ընդ օրինօքն էին ։
Թ. Թէ յաղագս կանանց աբրահամու և 'ի նոցանէ որդւոց օրինակէ, [illegible]՝ մի դառնալ ծառայել օրինացն ։
Ժ. Թէ խոստովանս մեր մի ընդ թլփատութ՟բ և ընդ օրինօք՝ վ՟ս ք՟ի լուսաւորանացն ։
ԺԱ. Հաստատութ՟ի գրոյն ընդ հոգւոյն ազատութ՟ե ։
ԺԲ. Հրաժեշտ յայտնանէ որք 'ի թլփատութ՟են յգէն. և յօժարութ՟բ 'ի նոր կեանս ընդ հոգւոյն ։

* * *

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՈՉ գ դ
'ի մարդկանէ և ոչ 'ի ձեռն մարդոյ, այլ
'ի ձեռն յ՟ի ք՟ի, և ա՟յ հօր՝ որ յարոյց
2 զնա 'ի մեռելոց. * և որ ընդ իս են եղ-
3 բարք ամենեքին, եկեղեցեացդ գաղատացւոց ։ * Շը-
նորհք ընդ ձեզ և խաղաղութ՟ի յա՟յ 'ի հօրէ, և 'ի տ՟նէ
4 մերմէ յ՟ե ք՟է. * որ ետ զանձն իւր վասն մեղաց
մերոց, զի փրկեսցէ զմեզ յաշխարհէ աստի չարէ,
5 ը՟ս կամացն ա՟յ և հօր մերոյ. * որում փառք յաւի-
6 տեանս. ամէն ։ * Զարմանամ՝ զի այդպէս վաղվաղակի
փոփոխիք յայնմանէ որ կոչեացն զձեզ 'ի շնորհսն ք՟ի՝
7 յայլ աւետարան. * որ ոչ գոյ այլ. բայց եթէ իցեն
ոմանք որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, և կամիցին շըր-
8 ջել զաւետարանն ք՟ի ։ * Այլ թէ մեք, կամ հրեշ-
տակ յերկնից աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր
9 աւետարանեցաքն ձեզ, նզովեալ լիցի ։ * որպէս յա-
ռաջագոյնն ասացաք՝ և արդ դարձեալ ասեմ, եթէ
ոք աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր առէքն, նը-
10 զովեալ լիցի ։ * Արդ՝ մարդկա՞ն հաճոյ լինիցիմ, թէ
ա՟յ. կամ խնդրիցեմ մարդկա՞ն հաճոյ լինել։ եթէ տա-
կաւին մարդկան հաճոյ լինէի, ապա ք՟ի ծառայ ոչ էի ։
11 * Ցուցանեմ ձեզ եղբարք զաւետարանն, որ աւետա- Ա
12 րանեցաւ յինէն. զի ոչ է ըստ մարդոյ. * քանզի և ոչ գ զ
ես 'ի մարդոյ առի, և ոչ ուսայ յումեքէ, այլ 'ի յայտ-
13 նութ՟են յ՟ի ք՟ի ։ * Քանզի լուեալ իսկ է ձեր զիմ
գնացսն որ երբեմն 'ի հրէութ՟ե անդ, զի անչափ հա-
14 լածէի զեկեղեցին ա՟յ, և աւեր հարկանէի զնա ։ * և
յառաջադէմ էի 'ի հրէութեն՝ քան զբ՟զում հասակակիցս
իմ որ յազգին իմում էին. առաւել նախանձախնդիր
էի

---

(5) Օրինակ. Եթէ կայք 'ի նոյն . . . եթէ ոչ գիտիցէք . . . եթէ անպիտանք իցէք ։ (6) Օրինակ. Բայց ակն ունիմ եթէ գիտէ՛՛ ։ (7) Բազմ. Եւ մեք անպիտանք իցեմք ։ (10) Օրինակ. 'Ի հեռաւոր գրեմք ։ (13) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութիւն հոգւոյն ս՟բյ ։ (13) 'Ի բազմ. պակաս. Ընդ ձեզ ամենեսին. ամէն ։

* 'Ի լուսանցսն օրինակ. Երկրորդ թուղթ՝ գրեցաւ . . . տիտոսի և ղուկեայ ։

* 'Ի Գրչագիր օրինակաց ոմանց յայսմ վայրի յետ երկրորդ թղթոյս կորնթացւոց, յաւելեն զթուղթ մի կորնթացւոց առ պաւղոս. և պաւղոսի առ ն՟ս, մակագրելով թուղթ երրորդ առ կորնթացիսն. զորս օրինաւոր մեր ընդ այլոց բազմ. դնէ 'ի վախճանի [illegible] թղթոց առաքելոյն. ընդ որում և մեք առնեմք կարգել 'ի յաւելուածս մատենիս ։

* Յօրինակի մերում առաջնոր 'ի վերնագրիս՝ և 'ի յաջորդս ոմանս զանցս արարեալ էր դնել՝ Թուղթ. զոր մեք յամենեսին միաբանէ եդաք ընդ պատշաճի ։

Գլ. Ա. (2) Օրինակ. Եղբարք ամենեքեան, եկեղեցւոյդ գա՛՛ ։ (3) Օրինակ. Յա՟յ հօրէ մերմէ՝ և 'ի տ՟նէ յ՟է ք՟է ։ (4) Օրինակ. Ա՟յ և հօր մերում ։ (5) Օրինակ յաւելու. Յաւիտեանս յաւիտենից՝ ամէն ։ (6) Օրինակ. Զարմանամք զի . . . 'ի շնորհսն ք՟ի ։ (7) Օրինակ. Որ խռովեցուցանեն զձեզ, և կամին շր՛՛ ։ (8) Օրինակ. Այլ եթէ մեք . . աւետարանեմք ձեզ ։ (9) Յօրինակին պակասէր. Եւ արդ դարձեալ ։ (9) Օրինակ. Դարձեալ ասեմք . . . նզովեալ եղիցի ։ (10) Օրինակ. Եւ եթէ տակաւին ։ (11) Օրինակ. Ք՟զի և ես ոչ 'ի մար՛՛ ։ (13) Օրինակ. Զիմ գնացս, որ . . 'ի հրէութ՟ե անդր ։

էի իմոց հայրենի աւանդութեանցն: * Այլ յորժամ 15
կամեցաւ ած, որոշեաց զիս յորովայնէ մօր իմոյ, և
կոչեաց 'ի ձեռն շնորհաց իւրոց, * յայտնել զորդին 16
իւր ինև, զի աւետարանեցից զնա 'ի հեթանոսս: անդէն
վաղվաղակի ոչինչ զգացուցի մարմնոյ և արեան.
* և ոչ ելի յԵմ առ որ յառաջագոյն քան զիս առաքեալքն 17
էին. այլ չոգայ յարաբիա, և դարձեալ դարձայ
'ի դամասկոս: * Ապա յետ երից ամաց ելի յԵմ 18
տեսանել զպետրոս. և եղէ առ նմ աւուրս հնգետասան:
* զայլ ոք յառաքելոց անտի ոչ տեսի, բայց միայն 19
զյակովբոս. զեղբայրն տն: * Այլ զոր գրեմս առ ձեզ, 20
ահաւասիկ առաջի այ, զի ոչ ստեմ: * Ապա եկի 'ի 21
կողմանս ասորւոց և կիւլիկեցւոց: * և յանծանօթս 22
էի երեսօք եկեղեցեացն՝ որ 'ի Թլփատութենէ անտի էին
'ի քս: * Բայց զի լուելով լուեալ էր, թէ որ հալածէրն 23
զմեզ յայնժամ, արդ աւետարանէ զհաւատսն՝ զոր երբեմն
խախտէր: * և փառաւոր առնէին յինէն զած: 24

ԳԼ. Բ.

Բ եկ Ապա յետ ամաց չորեքտասանից, միւս անգամ ելի 1
յԵմ ընդ բառնաբայ, առեալ ը իս և զտիտոս: * և 2
ելի ըստ յայտնութեան, և զգացուցի նց զաւետարանն՝
զոր քարոզէի 'ի հեթանոսս, առանձինն այնոցիկ՝ որ
կարծեցեալքն էին, գուցէ ընդունայն ինչ ընթացեալ
իցեմ, կամ ընթանայցեմ: * Այլ և ոչ տիտոս որ ընդ 3
իս 'ի հեթանոսաց էր, բռնադատեցաւ թլփատել. * այլ 4
վն սպրդողաց սուտ եղբարցն, որք սպրդեցին մտանել
դիտել զազատութիւնս մեր՝ զոր ունիմք 'ի քս յս.
զի զմեզ ծառայեցուսցեն: * որոց և ոչ առժամանակ 5
մի անսացաք հնազանդութեամբն. զի ճշմարտութիւն աւետարանին
հաստատեսցի առ ձեզ: * Բայց զկարծեցելոցն 6
եթէ իցեն ինչ, որպիսիք ոք երբեմն էին, չէ ինչ
ինձ փոյթ. քանզի այ ակն մարդկան ոչ առնու. զի
ինձ կարծեցեալքն այնպիսի ինչ ոչ զգացուցին. * այլ ընդ 7
հակառակն, իբրև տեսին եթէ հաւատացեալ
է ինձ աւետարանն անթլփատութեան, որպէս պետրոսի 'ի
թլփատութեան: * զի որ յաջողեացն պետրոսի յառաքելութիւն 8
թլփատութեան, յաջողեաց և ինձ 'ի հեթանոսս:
* Իբրև գիտացին զշնորհսն որ տուեալ էին ինձ, 9
յակովբոս, և կեփաս, և յոհաննէս, որ կարծեցեալ սիւնքն
էին, ձեռն ետուն հաւանութեան ինձ և բառնաբայ.
զի մեք 'ի հեթանոսս, և նոքա 'ի թլփատութեանն. * բայց 10
միայն զի զաղքատսն յիշեսցուք. զոր և ես փութացայ
զնոյն առնել:

Գ եգ * Այլ յորժամ եկն կեփաս յանտիոք, ընդդէմ դարձայ 11
նր. քանզի դա իբրև ստգտանեալ իսկ էր: * քանզի 12
մինչչև եկեալ էին ոմանք առ 'ի յակովբայ, ընդ
հեթանոսս ուտէր անխտիր. իսկ իբրև եկին, զատանէր՝
և որոշէր զանձն; երկուցեալ յայնցանէ որ 'ի
թլփատութենէ անտի էին: * և կեղծաւորեցան ընդ նմա 13
և այլ հրեայքն. մինչև բառնաբաս անգամ խոնարհեցաւ
14 'ի նոցա կեղծաւորութիւն: * Այլ իբրև տեսի,
թէ ոչ ուղիղ գնան 'ի ճշմարտութիւն աւետարանին, ասեմ
ցկեփաս առաջի ամենեցուն, եթէ դու որ հրեայդ
ես՝ հեթանոսաբար և ոչ հրէաբար կեաս, զիա՞րդ ստիպես
15 հեթանոսաց լինել հրէաբար: * զի մեք բուն հրեայք
16 եմք, և ոչ 'ի հեթանոսաց մեղաւորք: * Զայս
գիտեմք, եթէ ոչ արդարանայ մարդ 'ի գործոց օրինաց,
եթէ ոչ 'ի հաւատոցն յսի քսի. և մեք 'ի քս յս
հաւատացաք, զի արդարասցուք 'ի հաւատոյն քսի, և
ոչ 'ի գործոց օրինաց. զի 'ի գործոց օրինաց ոչ արդարասցի
ամենայն մարմին:
17 * Իսկ եթէ մինչ խնդրեմք արդարանալ 'ի քս, և գտանիցիմք Դ
մեղաւորք. ապա ուրեմն քս մեղաց պաշտօնեայ
18 եղև. քա՛ւ լիցի: * Զի եթէ զոր քակեցին, ըզնոյն
միւսանգամ շինիցեմ. ապա յանցաւոր զանձն իմ
19 ես ինձէն երևեցուցանեմ: * զի ես օրինօք օրինացն
20 մեռայ, զի այ կեցից, և ընդ քսի 'ի խաչ ելից: * և
կենդանի եմ այսուհետև, ոչ ես՝ այլ կենդանի է յիս
քս: Այլ որ այժմս կեամ մարմնով, հաւատովք որդւոյն եզ
այ կեամ. որ սիրեաց զիս, և մատնեաց զանձն
21 վն իմ: * և ես ոչ անարգեմ զշնորհսն այ: զի եթէ յօրինաց
անտի էր արդարութիւն, ապա քս զո՛ւր մեռաւ:

ԳԼ. Գ.

1 Ո՜վ անմիտ գաղատացիք, ո՞ նախանձ արար զձեզ. որոց
դրեթէ առաջի աչաց յս քս գրեցաւ 'ի խաչ
2 ելեալ: * Զայս միայն կամիմ ուսանել 'ի ձէնջ. 'ի գործոց
օրինաց զհոգին ընկալարո՞ւք՝ թէ 'ի լրոյ հաւատոց:
3 * այդչափ անմիտ էք. սկսեալ հոգւով՝ և արդ
4 մարմնով վախճանի՞ք: * և այնչափ անցք անցին ընդ
5 ձեզ զուր, եթէ իցէ զուր: * Իսկ արդ՝ որ բաշխեաց
'ի ձեզ զհոգին, և աջողեաց 'ի ձեզ զզօրութիւնս. 'ի գործոց
օրինաց է՝ եթէ 'ի լրոյ հաւատոց:
6 * Որպէս աբրահամ հաւատաց այ, և համարեցաւ նմ Ե
7 յարդարութիւն: * գիտասջիք արդեւք. զի որք 'ի հաւատոց
8 անտի են, նոքա են որդիք աբրահամու: * Յառաջագոյն
գիտէր գիր, եթէ 'ի հաւատոց անտի արդարացուցանէ
ած զհեթանոսս, յառաջագոյն խոստացաւ
ած աբրահամու. թէ 'ի քեզ օրհնեսցին ամենայն
9 ազգք: * Այսուհետև որք 'ի հաւատոց անտի են,
օրհնին ընդ հաւատացելոյն աբրահամու:
10 * Զի որ միանգամ 'ի գործոց օրինացն են, ընդ անիծիւք Զ
են. քանզի գրեալ է; թէ անիծեալ ամ մարդ
որ ոչ կացցէ յամ գրեալսն 'ի գիրս օրինաց՝ առնել
11 զնս: * Զի օրինօքն ոչ ոք արդարանայ առաջի այ, այն եը
յայտ իսկ է. զի արդարն՝ ասէ 'ի հաւատոց կեցցէ:
12 * բայց օրէնքն չեն 'ի հաւատոց, այլ որ արասցէ զայն՝
13 կեցցէ 'ի նոսին: * Քս գնեաց զմեզ յանիծից օրինացն,
եղեալ վն մեր անէծք. զի գրեալ է, թէ անիծեալ
14 ամ որ կախեալ կայցէ զփայտէ. * զի 'ի հեթանոսս օրհնու-

մանք. Եւ կոչեաց զիս 'ի ձե": (16) Ոմանք. Անդէն վաղվաղակի ոչ զգացոյ": (16) Ոսկան. Ոչ ինչ առի հանդամանս մարմնոյ և ար": (18) Ոմանք. Եւ եղէ առ նմ աւուրս: (20) Ոմանք. Այլ որ գրեմ առ: (22) Ոմանք. Եւ անծանօթ էի երե": (23) Օրինակ մի. Երբեմն խախտէր:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Ամաց չորեքտասանից ... ը իս զտիտոս: (2) Ոմանք. Զոր քարոզեցի 'ի հեթ": (3) Ոմանք. Որ 'ի հեթանոսաց ը իս էր: (4) Յօրինակին. Մտանել դիտել զա": (4) Ոմանք. Զմեզ ծառայեցուցանեն: (5) Ոմանք. Հաստատեսցի 'ի ձեզ: (6) Ոմանք. Բայց զկարծելոյն թէ իցեն .. որպիսիք երբեմն էիք, ինձ չէ փոյթ: (7) Ոմանք. Որպէս և պետրոսին թլփա": (8) Ոմանք. Զի զոր յաջող": (9) Օրինակ մի. Եւ իբրև տեսին զշնորհս: (9) Ոմանք. Որ կարծեցեալք սիւնք էին: (11) Ոմանք. Ընդդէմ դարձայ նր: (12) Ոմանք. Քանզի մինչև եկեալ: (13) Ոմանք. Եւ այլ հրեայքն ը նմա: (14) Ոմանք. Եթէ ոչ ուղեղ գան 'ի ճշ" ... հեթանոսաբար կեաս և ոչ ... լինել հրէաբար: (16) Ոմանք. Օրինացն ոչ արդարանայ ամ: (17) Ոմանք. Իսկ արդ մինչ խնդ" ... և գտանիցիմք մեք մեղաւոր": (18) Ոսկան. Զոր քակեցի: (18) Ոմանք. Զանձն ես ինձէն: (19) Ոմանք. Զի այ կեցից: (20) Ոմանք. Որդւոյն այ կամ. զանձն իւր վն մեր: (21) Ոմանք. Անտի է արդարութի:

Գլ. Գ. (1) Ոսկան յաւելու. Արար զձեզ՝ ոչ հնազանդել ճշմարտութեան, որոց դրե": (1) Ոմանք. Գրեցաւ քս յս: (2) Բազումք. Եթէ 'ի լրոյ հաւա": (3) Ոմանք. Անմիտք էք: (4) Ոմանք. Ընդ ձեզ 'ի զուր: (5) Ոմանք. Որ բաշխեաց ... և յաջողեաց 'ի ձեզ զօրութի.. օրինաց էր թէ 'ի լրոյն հաւա": (6) Ոմանք յաւելուն. Որպէս և գրեալ է. Եթէ աբրահամ հաւատաց այ: (7) Ոմանք. Գիտասջիք արդեւք .. 'ի հաւատոյ անտի են: (8) 'Ի բազումս գիրս. Խոստացաւ ած աբրահամու": (9) Ոմանք. Օրհնեսցին ընդ հաւա": (10) Ոմանք. Անիծեալ է ամ ... ոչ կացցէ յամ 'ի գրեալսն օրինացն: (11) Յոմանս գիրս. Արդարն ասէ 'ի: (12) Ոմանք. Չեն 'ի հաւատոց անտի: (13) Ոմանք. Եթէ անիծեալ ամ ... կախեալ կայցէ: (14) Ոմանք. Հոգւոյն աւետ առցուք հաւ նութեանն Աբրահամու եղիցի 'ի քս յս․ զի մեք զաւետիս հոգւոյն սբյ ընկալցուք հաւատովք։

Է * Ըստ մարդկութե՝ ասեմ, եղբարք․ այսպէս զմարդ_ 15
կան հաստատեալ կտակ՝ ոչոք կարէ անարգել, և ոչ
այլ հրաման 'ի վր այնր տալ։ * Իսկ Աբրահամու խոս_ 16
տացան աւետիքն, և զաւակի նորա․ և ոչ ասէ զաւա_
կաց՝ իբրև բազմաց, այլ իբրև զմիոյ, թէ և զաւակի
քում, որ է քս։ * Բայց զայս ասեմ, զկտակն յառա_ 17
ջագոյն հաստատեալ յայ 'ի քս․ օրէնքն որ յետ չորեք_
արիւր և երեսուն ամի եղան, ոչ կարեն խափանել առ
'ի խափանելոյ զաւետիսն։ * Եթէ յօրինաց անտի է 18
ժառանգութի․ ապա ոչ ևս յաւետեացն։ բայց Աբրա_
համու աւետեօք շնորհեաց ած։ * Իսկ զի՞նչ իցեն օ_ 19
րէնք։ յանցուածոց վս յաւելան, մինչև եկեսցէ զա_
ւակն որում խոստացեալն էր, կարգեալ հրեշտակօք
'ի ձեռն միջնորդի։ * Իսկ միջնորդ՝ միոյ ուրուք ոչ է, 20
բայց ած մի է։ * Իսկ արդ՝ օրէնքն հակառա՞կ ինչ ի_ 21
ցեն աւետեացն այ․ քաւ լիցի։ զի եթէ տուեալ էին
օրէնքն՝ որ կարող էին կենդանի առնել, ապա հա_
ստատ յօրինաց անտի է արդարութի։ * Այլ փակե_ 22
ցին գիրք զամենեսին ընդ մեղօք, զի աւետիքն 'ի հա_
ւատոց անտի յսի քսի տացին հաւատացելոց։ * Մինչ_ 23
չև հաւատքն եկեալ էին, ընդ օրինօք փակեալ պահէաք
'ի հանդերձեալ հաւատսն որ յայտնելոց էին 'ի մեզ։
* Ապա օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ 'ի քս յս, զի 24
'ի հաւատոյն արդարասցուք։ * Այլ իբրև եկին հա_ 25
ւատքն, ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ եմք։ * քանզի ա_ 26
մենեքին որդիք այ էք, հաւատովք 'ի յս քս։ * Որք 27
միանգամ 'ի քս մկրտեցարուք, զքս՝ զգեցեալ էք․ չիք
խտիր, * ոչ հրէի, և ոչ հեթանոսի․ ոչ ծառայի, և 28
ոչ ազատի․ ոչ արուի, և ոչ իգի․ զի ամենեքեան դուք
մի էք 'ի քս յս։ * Ապա եթէ դուք քսի էք, ուրեմն 29
Աբրահամու զաւակ էք, ըստ աւետեացն՝ ժառանգք։

ԳԼ․ Դ․

Ը Օ այս ասեմ․ յորքան ժամանակս ժառանգն տղայ 1
գ կ է, չէ ինչ առաւել քան զծառայն․ թէպէտ և
տէր իցէ ամենեցուն․ * այլ ընդ հազարապետօք է՝ և 2
ընդ դաւառապետօք՝ մինչև 'ի ժամանակակէտ հօրն։
* Նոյնպէս և մեք մինչ տղայքն էաք, ընդ տարերբք աշ_ 3
խարհիս 'ի ծառայութե՝ կայաք։ * Այլ իբրև եկն 4
լրումն ժամանակին, առաքեաց ած զորդին իւր՝ որ ե_
ղև 'ի կնոջէ, և եմուտ ընդ օրինօք․ * զի զնս որ ընդ 5
օրինօքն իցեն, գնեսցէ․ զի մեք զորդեգրութի՝ ընկալ_
ցուք։ * Եւ զի էք դուք որդիք, առաքեաց ած զՀո_ 6
գւոյ որդւոյն իւրոյ 'ի սիրտս մեր, որ աղաղակէ աբ_
բա հայր։ * այսուհետև չես ծառայ, այլ որդի․ և_ 7
թէ որդի, և ժառանգ այ։ * Այլ յայնժամ մինչ ոչ 8
գիտէիք զած, ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին 'ի բնէ
աստուածք։ * այլ այժմիկ ծաներուք զած, մանաւանդ 9
թէ ծանուցայք իսկ յայ, զիա՞րդ դառնայք միւսան_
գամ 'ի տարերս տկարս և յաղքատս, որոց միւսան_
10 գամ զանձինս ծառայեցուցանել կամիք։ * Զաւուրս
11 պահէք, և զամիս, և զժամանակս՝ և զտարիս։ * երկն_
չիմ 'ի ձէնջ, գուցէ թէ 'ի զո՞ւր ինչ վաստակեցի 'ի ձեզ։
12 * Եղերո՛ւք իբրև զիս, քանզի և ես իբրև զձեզ էի։
Եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, չիք ինչ ձեր մեղուցեալ առ
13 իս։ * գիտէք դուք՝ զի տկարութբ մարմնոյ աւետա_
րանեցի ձեզ զառաջինն․ և զփորձանսն որ 'ի մարմնի
14 իմում էին, * ոչ անարգեցէք՝ և ոչ անգոսնեցէք․ այլ
իբրև զհրեշտակ այ ընկալարուք զիս, իբրև զքս յս։
15 * Իսկ արդ՝ ո՞ւր է երանութիւն ձեր։ վկայ եմ ձեզ,
եթէ հնար ինչ էր՝ զաչս ձեր հանէիք և տայիք ինձ։
16 * արդ՝ զի՞ թշնամի իմն եղէ ձեզ, զի զստոյգն խօսե_
17 ցայ։ * Այլ նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ 'ի բարի․ և
արգելուլ կամին զձեզ, զի նոցա նախանձաւորք լինի_
18 ջիք։ * բայց լաւ է նախանձաւոր լինել 'ի բարիս յամ
19 ժամ, և ոչ միայն յորժամ 'ի ձերում միջի իցեմ։ * Որ_ գ գ
դեակք իմ, զորս դարձեալ վերստին երկնեմ, մինչև
20 նկարեսցի քս 'ի ձեզ։ * կամէի այժմ գալ առ ձեզ, և
փոխել զբարբառ իմ․ զի տարակուսեալ եմ ես վս ձեր։
21 * Ասէք ինձ՝ որ ը օրինօքն կամիք լինել, չիցէ՞ ըն_ Թ․
22 թերցեալ ձեր զօրէնս։ * զի գրեալ է՝ թէ Աբրահա_
մու երկու որդիք էին, մի՝ յաղախնոյ անտի, և մի՝ յա_
23 զատէն։ * այլ որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ
24 էր, և որ յազատէն՝ ըստ աւետեացն․ * որ է առակ
օրինակի։ Զի այս ինքն են՝ երկու կտակարանք, մի՝
'ի լեռնէ սինեայ 'ի ծառայութի՝ ծնեալ, որ էր հա_
25 գար։ * քանզի հագար՝ լեռն սինայ է յարաբիա․ հա_
ւասար է այսմ երուսաղէմի․ զի ծառայ է որդւովքն
26 իւրովք հանդերձ։ * Այլ վերինն երուսաղէմ ազատ
27 է, որ է մայր մեր ամենեցուն։ * զի գրեալ է․ ուրախ
լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր, գոչեա և աղաղակեա որ ոչն
երկնէիր․ զի բազում են որդիք մենդկին առաւել քան
28 զարամբւոյն։ * Այլ մեք եղբարք՝ ըստ սահակայ ա_
29 ւետեացն որդիք եմք։ * այլ որպէս յայնժամ որ ըստ
մարմնոյն ծնեալ էր, հալածէր զայն որ ըստ հոգւոյն,
30 նոյնպէս և այժմ։ * այլ զի՞նչ ասէ գիր․ 'ի բաց հան
զաղախինդ և զորդի նր․ զի մի ժառանգեսցէ որդի ա_
31 ղախնոյն՝ ընդ որդւոյն ազատի։ * Վասն որոյ եղբարք՝
չեմք որդիք աղախնոյն, այլ ազատին․ ազատութբն ո_
րով քս զմեզ ազատեաց։

ԳԼ․ Ե․

1 Պինդ կացէք այսուհետև, և մի միւսանգամ ընդ լը_
ծով ծառայութե մտանէք։
2 * Ահաւասիկ ես պաւղոս ասեմ ձեզ․ զի եթէ թլփա_ Ժ
3 տիք, քս ինչ ձեզ ոչ օգնէ։ * Վկայեմ ամ մարդոյ՝ որ գ գ
թլփատիցի, թէ պարտական է զամ օրէնսն կատարել։
4 * Խափանեալ էք 'ի քսէ, որ օրինօքն արդարանայք․
և առ

ւա՛": (16) Ոմնք․ Իբրև զբազմաց ․․․ թէ 'ի զաւակի քում որհ": (17) Ոմնք․ Հաստատեալ յայ 'ի քս յս։ (17) 'Ի լուսն"․ այսր համարոյ գրեթէ ամ. գրչագիրք համաձայն թուոյս նշանակեն զայս․ Աբրահամ ՃԵ․ մինչև 'ի Ձ․ ամ։ և իսահակ Կ․ յակոբ ՂԷ․ յովսէփ ՃԺ․ յեգիպտոս ՃԼԴ․ միանգամայն ՆԼ։ (18) Ոմնք․ Է ժառանգութիւն ․․․ աւետեօքն շնոր": (19) Ոմնք․ Իցեն օրէնքն։ (21) Ոմնք․ Զի թէ տուեալ էին ․․․ անտի էր արդարութին։ (23) Ոմնք․ Ընդ օրինօքն փակեալ։ (26) Օրինակ մի․ Զի ամենեքեան որդիք այ եմք հաւատովք 'ի քս յս։ (27) Ոմնք․ Որ միանգամ։ (29) Ոմնք։ Ապա թէ դուք ․․․ զաւակք էք ըստ։

ԳԼ․ Դ․ (1) Ոսկան․ Չէ ինչ աւելի քան։ (3) Ոմնք․ Ընդ տարերբք աշխարհիս 'ի ծառայութե կա": (4) Ոմնք․ Լրումն ժմկի ․․ զորդի իւր։ (5) Ոմնք․ Զի զորս ընդ օրի" ․․ և զի մեք։ (6) Ոմնք․ Զոգի որդւոյ 'ի սիրտս մեր, որով աղաղակէ․ հմ, որ աղաղակեմք աբբա։ (8) Այլք․ Մինչ ոչն գիտէիք։ (8) Ոմնք․ Ծառայ էիք ․․ որ ոչ էին։ (9) Ոմնք․ Այլ այժմ ծաներուք զած ․․․ միւսանգամ անդրէն 'ի տարերսն 'ի տկարս, և ․․․ որոց միանգամ զանձինս ընծայեցուցանել կամիք։ (11) Ոմնք․ Գուցէ 'ի զուր ինչ վաստակեցի ձեզ։ (13) Ոմնք․ Գիտէք իսկ զի տկարութբ։ (14) Ոմնք․ Իբրև զյս քս։ (15) Ոմնք․ Զի թէ հնար ինչ է՝ զաչս։ (16) Ոմնք․ Այլ զի թշնամի։ (19) Օրինակ մի․ Մինչև նկարեսցի քս։ (21) Ոսկան․ Ասացէք ինձ։ (21) Օրինակ մի․ Որ ը օրինօքն կամէի լինել։ (22) Օրինակ մի․ Զի գրեալ է եղբարք՝ եթէ ․․ մինն յաղախնոյ։ (24) Ոմնք․ Որ են առակ օրինա": Որ 'ի լուսն"․ Բազմ. գրչագրաց համաձայն մերուսս նշանակի․ Որ է այլաբանութի։ (24) Ոմնք․ Սինայ 'ի ծառայութե ծնեալ։ (25) Ոսկան․ Քզի սինա լեառն է յարաբիայ՝ հաւասար է այսմ։ (25) Ոմնք․ Քզի հագարն ․․․ զի ծառայէ որդւովք իւրովք։ (26) Յոմանս պակաս․ Մայր մեր ամենեցուն։ (27) Ոմնք․ Որպէս և գրեալ է․ ու": (29) Ոմնք․ Ծնեալն էր։ (30) Բազմ․ Եւ զորդի դորա ․․ որդի աղախնոյդ ընդ որդւոյ ազատին։

ԳԼ․ Ե․ (1) Ոմնք․ Ծառայութե մտանիցէք։ (2) Ոմնք․

և անկեալ էք 'ի շնորհաց անտի : * զի մեք հոգւոյն՝ 5
'ի հաւատոց յուսոյն արդարութեան ակն ունիմք : * զի 6
'ի ք͞ս յ͞ս՝ ոչ թլփատութիւն ինչ կարող է, և ոչ անթլփա-
տութիւն . այլ հաւատք սիրով աջողեալք : * Բարւոք 7
ընթանայիք, ո՞ կասեցոյց զձեզ ճշմարտութեան չհաւա-
նել : * զի այն հրապոյրք՝ ոչ յայնմանէ են որ կոչեացն 8
զձեզ : * փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ : 9
* Այլ ես յուսացեալ եմ 'ի ձեզ տ͞ր՝ թէ ոչ այլ ազգ 10
ինչ խորհիցիք : և որ խռովեցուցանէ զձեզ, կրեսցէ
զպատասխանի՝ ո՛ ոք և իցէ : * Այլ ես եղբարք՝ եթէ թլ- 11
փատութիւն քարոզէի, ընդէ՞ր տակաւին հալածիմ : ապա
ուրեմն խափանեալ իցէ գայթագղութիւն խաչին : * Երա- 12
նի՜ թէ մասնատուր իսկ լինէին, որ զձեզդ խռովեցու-
ցանեն : * զի դուք յազատութիւն կոչեցեալ էք : 13
ԺԱ Եղբարք, միայն զի ազատութիւն ձեր ոչ լինիցի 'ի պատ-
ճառս մարմնոյ . այլ սիրով ծառայեցէք միմեանց : * զի 14
ա͞մ օրէնք 'ի մի բան կատարին . 'ի սիրեսցես զընկեր
քո իբրև զանձն քո : * Ապա թէ զմիմեանս խածատէ- 15
ցէք՝ և ուտիցէք . զգոյշ լերուք՝ գուցէ 'ի միմեանց սա-
ԷԳ տակիցիք : * Բայց զայս ասեմ . հոգւով գնացէք, և 16
զցանկութիւն մարմնոյ մի կատարէք : * զի մարմին ցան- 17
կայ հակառակ հոգւոյ, և հոգի հակառակ մարմնոյ .
և զի սոքա միմեանց հակառակ են, մի զոր կամիցիքն՝
զայն առնիցէք : * Իսկ եթէ հոգւով վարիք, ապա չէք 18
ընդ օրինօք : * զի յայտնի են գործք մարմնոյ . այս ինքն 19
են, շնութիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիջութիւն, * կռապաշ- 20
տութիւն, կախարդութիւն, թշնամութիւն, հեռ, նախանձ,
բարկութիւն, հակառակութիւնք, երկպառակութիւնք, հեր-
ձուածք, * չարակնութիւն, սպանութիւնք, արբեցութիւնք, 21
անառակութիւնք, և որ ինչ սոցին նման են : զոր յա-
ռաջագոյն իսկ ասեմ ձեզ, ո͞պ և կանխաւն ասէի, թէ
որ զայսպիսի ինչ գործեն, զարքայութիւն ա͞յ ոչ ժառան-
գեն : * Իսկ պտուղ հոգւոյն այս է . սէր, խնդութիւն, 22
խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն, * քաղցրութիւն, բարութիւն, 23
հաւատք, հեզութիւն, ժուժկալութիւն : զայսպիսեաց սա-
տի օրէնքն չեն հակառակ : * Իսկ որ ք͞սեանքն են, ըզ- 24
մարմինս իւրեանց 'ի խաչ հանին կարեօքն և ցանկու͞թբք
հանդերձ : * Եթէ կեամք հոգւով, ընդ հոգւոյն և միա- 25
բանեսցուք : * և մի՛ լիցուք սնապարծք՝ միմեանց ձայն 26
տալով, և ընդ միմեանս նախանձելով :

Գլ. Զ:

ԷԴ Եղբարք, եթէ յանկարծ ըմբռնեսցի ոք 'ի ձէնջ յինչ 1
և իցէ յանցանս, դուք որ հոգևորդ էք՝ հաստա-
տեցէք զայնպիսին հոգւով հեզութեամբ . զգոյշ լինիցիք
անձանց, զի մի և դուք փորձիցիք : * զմիմեանց բեռն 2
բարձէք, և այնպէս կատարեցէք զօրէնսն ք͞սի : * Եթէ 3
համարիցի ոք լինել ինչ՝ և չիցէ, զանձն իւր խաբէ :
* զգործ իւր կշռեսցէ իւրաքանչիւրոք . և ապա ան- 4
ձին իւրում միայն պարծանս տացէ, և մի առ ըն-
կերաւն : * զի իւրաքանչիւր ոք՝ զիւր բեռն բառնա- 5
լոց է : * հաղորդութիւն արասցէ աշակերտն վարդապե- 6
7 տին՝ յա͞մ բարութիւնս : * Մի խաբիք, ա͞ծ ոչ արհա-
8 մարհի : * զի զոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն և հնձես-
ցէ : որ սերմանէ 'ի մարմին իւր, 'ի մարմնոյ անտի հըն-
ձեսցէ զապականութիւն . և որ սերմանէ 'ի հոգին, 'ի
9 հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանսն յաւիտենից : * Այլ
զբարիս գործել մի ձանձրասցուք, զի 'ի ժամանակի
10 իւրում հնձեսցուք առանց լքանելոյ : * Այսուհետև
մինչդեռ ժամանակս 'ի ձեռս է, գործեսցուք զբարիս
առ ամենեսեան, մանաւանդ առ ընտանիս հաւատոյ,
11 * Տեսէք՝ որպիսի գրով գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ : ԺԲ
12 * զի որ միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմ-
նով, նոքա ստիպեն զձեզ թլփատել . միայն՝ զի մի զխա-
13 չին ք͞սի զհետ երթայցեն : * քանզի և որ թլփատեալքն
իսկ են, նոքա զօրէնսն ոչ պահեն . այլ կամին զի դուք
14 թլփատեսջիք, զի ձերով մարմնովդ պարծեսցին : * Այլ ԷԵ
ինձ՝ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն 'ի խաչն տ͞ն մե-
րոյ յ͞սի ք͞սի . որով ինձ աշխարհ 'ի խաչ ելեալ է, և
15 ես աշխարհի : * Զի ոչ թլփատութիւն ինչ է, և ոչ ան-
16 թլփատութիւն . այլ նոր արարած : * և որ միանգամ
այսմ կանոնի միաբան լինին, խաղաղութիւն 'ի վերայ նո͞ց
17 և ողորմութիւն, և 'ի վերայ իսրայէլին ա͞յ : * Այսու-
հետև աշխատ ոք զիս մի՛ արասցէ . զի ես զչարչարանս
18 ք͞սի 'ի մարմնի իմում կրեմ : * Շնորհք տ͞ն մերոյ յ͞սի
ք͞սի ընդ ոգւոյդ ձերում եղբարք . ամէն .

Առ Գաղատացիս՝ գրեցաւ 'ի հռովմէ : Տունք . [illegible] :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Եփեսացիս թղթոյն :

Զայս առաքելոյ 'ի հռովմայ, ո͞պ թէ ոչ էր տեսեալ զն͞ս . և [illegible] է պատճառ թղթիս՝ այս : Եփեսացիքն հաւատացեալք էին 'ի տ͞ր մեր յ͞ս ք͞ս, և ընտանիք էին հաւատոցն որ 'ի նա, և սա[illegible] սուրբս ունէին [illegible] . և կամէին 'ի [illegible] հափշտակել : Լուեալ յանձանց առաքելոյն՝ գրէ առ ն͞ս զայս թուղթս՝ զգուշացու͞թ . և յառաջին ցուցանէ մ՛ երբէք նոր կարծել [illegible] խորհուրդս . այլ յաւիտենէ յառաջ քան զլինել աշխարհի է սա՝ հաճոյ ա͞յ . և թէ ք͞ս ա͞ծ մեր չարչարեցաւ, և զմեզ կեցոյց : Յետ այսորիկ վասն կոչմանն հեթանոսաց ասէ, զի ցուցէ արժանաւոր զն͞ս հաւատոցն : և յայտնէ թէ կոչումն մեր եղև, ոչ 'ի մարդկանէ՝ այլ 'ի ք͞սէ, որ է որդի ա͞յ . և յայսմանէ ուսանիմք եթէ ոչ մարդապաշտք են հաւատացեալքն 'ի ք͞ս, այլ ճշմարիտ ա͞ծպաշտք : Նշանակէ և զինքն՝ թէ վ͞ս այսորիկ առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն, և զի վ͞ս այսոր զգուշանայ : Յետ այսորիկ ներբողական բանիւք զայրս և զկանայս, զհարս և զմանկունս, զտեարս և զծառայս՝ հրաւիրէ 'ի թուղթս . և զամենեսեան ընդ ա͞մ յորդորէ ընդդէմ բանսարկուին և դիւաց նր͞ց, առ նոսա ասէ դարձեալ, և բարւոք հաստատեալ և կռուել զինու ամենայնիւ ընդդէմ ապստամբական զօրծոյն . և այսպէս կատարէ զթուղթս :

Գլուխք

Զի թէ թլ''.. ձեզ ինչ ոչ օգ'' : (5) Ոմանք . Զի մեք հոգւովն 'ի հա'' : (6) Ոմանք . Քանզի 'ի ք͞ս յ͞ս ոչ թլ''... սիրով աջողեալ . (7) Ոմանք . Ոչ հաւանել : (8) Ոսկան . Ոչ յայնմանէ էին որ : (9) Ոմանք . Զի փոքր մի խմոր : (10) Ոմանք . Խռովեցուցանեն զձեզ, կրեսցէ դատաստանս ով ոք : (11) Ոմանք . Թլփատութիւն քարոզեցի, ըն''... խափան իցէ գայթա'' : (12) Ոմանք . Իսկ լեալ էին որ զձեզն : (13) Ոսկան ընդ այլ միում օրինակի ընթեռնու . Կոչեցեալ էք եղբարք . միայն զի : (14) Ոմանք . Զի սիրեսցես զըն'' : (15) Ոմանք . Ապա եթէ զմի'' : (16) Ոմանք . Ասեմ եղբարք, հոգւով : (18) Ոմանք . Իսկ եթէ մարմնով վարիք : (19) Ոմանք . Մարմնոյն . այսինքն է... գիջութիւն, պղծութիւն : (20) Ոմանք . Թշնամութիւնք, հեռ : (21) Ա͞մ գրչագիրք համաձայն մերումս 'ի լուսա'' . այսր համարոյ նշանակեն : Սուտիկեցի է կանոնս : (21) Ոմանք . Ո͞պ կանխաւն աս''... ա͞յ ժառանգել ոչ կարեն : (23) Ոսկան յաւելու . Հաւատ, համբերութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն, ճնշումն . այսպիսեաց սա'' : (24) Ոմանք . 'ի խաչ հանին կարեօք : (26) Ոմանք . Զայն տալոյ, և ը͞ն միմեանս նախանձելոյ :

Գլ . Զ . (1) Օրինակ մի . Ըմբռնեսցի մարդ ոք 'ի ձէնջ : (1) Ոմանք . Հոգևորքդ էք.. զայնպիսին հոգ''.. զգոյշ լինիջիք ան''.. փորձիջիք : (2) Ոսկան յաւելու . Կատարեցէք մի բեռ միոյ զօր'' : (3) Ոմանք . Եթէ ոք համարեսցի : (4) Ոմանք . Իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, և ա''... պարծանս տացէ : (8) Ոմանք . Զնոյն և հնձէ.. 'ի մարմին իւր ապականութիւն... զկեանս յաւիտենականս : (9) Ոմանք . Մի ձանձրանայք, զի : (10) Ոմանք . Գործեսցուք զբարի... առ ընտանիս հաւատոց : (11) Ոմանք . Գրեցի ձեզ իմով ձե'' : (12) Ոսկան . Զի մի զհետ խաչին ք͞սի եր'' : (13) Ոմանք . Քանզի որ թլփատեալքն... դուք թլփատիջիք : (15) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ յաւելու . Զի 'ի ք͞ս յ͞ս ոչ թլփատութիւն ինչ... նոր արարած : (16) Ոմանք . Այսմ կանոնի միաբանին, խա'' : (17) Յոմանս պակասի . Զչարչարանս ք͞սի 'ի (18) Ոմանք . Ընդ հոգւոյդ ձերում :

Գլուխք առ Եփեսացիս թղթոյն:

ա. Վն ա՟յ ընտրութեն մերոյ, և նորընծայութեն և խոստմանն:
բ. Աղօթք վն գիտութե ա՟յ ընծայելոցն 'ի մեզ բարութեցն:
գ. Վն հեթանոսաց և հրէից ընտանութե ընդ ա՟յ 'ի ձեռն ք՟ի յայտնեալ ըստ շնորհացն:
դ. Վն պաւղոսի նմա տնօրէնեալ խորհրդոյն 'ի լուսաւորութի հեթանոսաց, և յանդիմանութե' գրոյ:
ե. Աղօթք վն եկեղեցւոյ, 'ի զօրութի և 'ի սէրն ա՟յ:
զ. Խրատ վն սիրոյ միաբանութե, թէպէտ և շնորհն վն պէսպէս շնորհից բաժանեալ իցեն:
է. Վն պղծութե և արդարութե' որ նորոգեալս առնէ զմեզ:
ը. Վն արժանաւոր լինելոյ որդւոցն, և գործովք լուսոյ յանդիմանելոյ. և մի միայն բանիւք' այլ և հոգւով լնլոյ, սաղմոսելով' և մի գինւով:
թ. Պատուէր ընտանեկան պարտուցն իշխանաւորաց, և իշխանաց ըստ ա՟յ:
ժ. 'Ի կերպարանս զինուելոյ զէն ըստ ա՟յ զօրութեն:

ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

ըդ ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի ք՟սի կամօքն ա՟յ, սրբոց որ են յե-
փեսոս, և հաւատացելոց 'ի ք՟ս: * Շնոր- 2
հք ընդ ձեզ և խաղաղութի յա՟յ հօ-
րէ մերմէ և 'ի տ՟նէ յ՟սէ ք՟սէ:
Ա * Օրհնեալ է ա՟ծ և հայր տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի. որ օրհ- 3
նեաց զմեզ ա՟մ հոգևոր օրհնութե՟ք յերկնաւորս 'ի ք՟ս:
* որպէս ընտրեաց զմեզ նովաւ յառաջ քան զլինելն աշ- 4
խարհի, լինել մեզ սուրբս և անարատս առաջի նո՟'
սիրով: * Յառաջագոյն սահմանեաց զմեզ յորդեգրու- 5
թի 'ի ձեռն յ՟սի ք՟սի, 'ի նոյն ըստ հաճութե' կամաց
իւրոց, * 'ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց. որով 6
զուարճացոյց զմեզ սիրելեաւն: * որով ունիմք ըզ- 7
փրկութի 'ի ձեռն արեան նո՟, զթողութի մեղաց ըստ
մեծութե շնորհաց իւրոց. * որ առաւելաւ 'ի մեզ ա՟մ 8
իմաստութե՟ք և գիտութե՟ք: * Եցոյց մեզ զխորհուրդս 9
կամաց իւրոց, ըստ հաճութե իւրում. զոր յառաջա-
գոյն եդ նովաւ, * 'ի տնտեսութի լրման ժամանակաց, 10
բովանդակել զա՟մ ք՟սիւ որ ինչ յերկինս' և որ ինչ յեր-
կրի, 'ի նմին: * Որով և վիճակեցաք յառաջագոյն հը- 11
րաւիրեալք, ըստ յառաջադրութեն ա՟յ. որ զա՟մ յաջո-
ղէ ըստ խորհրդոց կամաց իւրոց. * լինել մեզ 'ի գո- 12
վեստ փառաց նորա' յառաջագոյն յուսացելոցս 'ի ք՟ս:
13 * Որով և դուք իբրև լուարուք զբանն ճշմարտութե,
զաւետարանն փրկութե ձերոյ, որով հաւատացեալ
14 կնքեցայք հոգւովն ս՟բ աւետեաց. * որ է առհաւատ-
չեայ ժառանգութե մերոյ 'ի փրկութի նուաճութե,
'ի գովեստ փառաց նորա:
15 * Վ՟ն այնորիկ և ես իբրև լուայ զհաւատսն ձեր որ 'ի Բ
16 տ՟ր յ՟ս, և զսէրն որ ընդ ա՟մ սուրբս, * ոչ դադարեմ
17 'ի գոհանալոյ վ՟ն ձեր' յիշել զձեզ յաղօթս. * զի ա՟ծ ըդ
տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի, հայրն փառաց' տացէ ձեզ զհոգին
18 իմաստութե և յայտնութե' գիտութե՟ք նորա. * Լու-
սաւոր առնել զաչս սրտից, առ 'ի գիտելոյ մեզ' զի՛նչ
է յոյս կոչման նո՟, և զի՛նչ է մեծութի փառաց ժա-
19 ռանգութեն նո՟ 'ի սուրբս. * և զի՛նչ է առաւելութի
մեծութե զօրութե նո՟ 'ի մեզ հաւատացեալս: ըստ յաջո-
20 ղութե կարողութե զօրութեն իւրոյ, * զոր յաջողեաց
'ի ք՟ս: Զի յարոյց զնա 'ի մեռելոց. և նստոյց ընդ աջ-
21 մէ իւրմէ յերկնաւորս, * 'ի վերայ ա՟մ իշխանութե,
և պետութե, և զօրութե, և տէրութե, և ա՟մ անուան
անուանելոյ. ոչ միայն յաշխարհիս յայսմիկ, այլ և 'ի
22 հանդերձելումն: * և զա՟մ ինչ հնազանդ արար 'ի ներ-
քոյ ոտից նո՟: Եւ զնա ետ գլուխ 'ի վերայ ամենայն
23 իրիք եկեղեցւոյ, * որ է մարմին նորա, լրումն' որ
զամենայն յամենայնի լնու:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ դուք որ մեռեալն էիք 'ի մեղս ձեր և յանցանս, Գ
2 * յորս երբեմն գնայիք ըստ յաւիտենի աշխարհիս
այսորիկ, ըստ իշխանին իշխանութե օդոյս այսր, որ
3 այժմն ընդմանեալ է յորդիսն ապստամբութե. * յորս
և մեք ամենեքեան շրջեաք երբեմն, 'ի ցանկութի մարմ-
նոյ մերոյ, և առնեաք զկամս մարմնոյ և զմտաց, և էաք
4 արդարև որդիք բարկութե իբրև այլքն: * Այլ ա՟ծ ըդ
որ մեծն է ողորմութե՟ք, վ՟ն բազում սիրոյն իւրոյ զոր
5 սիրեացն զմեզ. * մինչդեռ մեռեալն էաք 'ի մեղս մեր,
կենդանիս արար զմեզ 'ի ք՟ս. քանզի շնորհօք ապրե-
6 ցայք. * ընդ նմին յարոյց, և ընդ նմին նստոյց յերկ-
7 նաւորս 'ի ք՟ս յ՟ս: * զի ցուցցէ 'ի յաւիտեանսն որ գա-
լոց են' զառաւել մեծութի շնորհացն իւրոց' քաղցրութե՟ք
8 'ի մեզ 'ի ք՟ս յ՟ս: * Զի շնորհօք նո՟ էք փրկեալք 'ի ձեռն
9 հաւատոյն: և այս' ոչ 'ի ձէնջ. այլ ա՟յ պարգև է. * ոչ
10 'ի գործոց, զի մի ոք պարծեսցի: * զի նորա արարած
եմք, հաստատեալք ք՟սիւ յ՟սիւ 'ի գործս բարութե. յորս
յառաջագոյն պատրաստեաց ա՟ծ. զի 'ի նոյն գնասցուք:
11 * Վասն որոյ և դուք յիշեցէք, զի երբեմն հեթանոսք
էիք մարմնով. որ կոչեցեալքն էն անթլփատութի' յա-
նուանեալ թլփատութէ անտի մարմնաւոր ձեռագոր-
12 ծին. * զի էիք 'ի ժամանակին յայնմիկ առանց ք՟սի,
և օտարացեալք յուխտից աւետեացն, և յոյս ինչ ոչ ու-
13 նէիք' և անա՟ծք էիք յաշխարհի: * Իսկ այժմ 'ի ձեռն
յ՟սի ք՟սի, դուք' որ երբեմն հեռաւորքն էիք, մերձա-
ւորք

---

* 'Ի վերնագիրս' ոմանք. Թուղթ առ եփեսացիսն: և ոմանք. Թուղթ եփեսացւոց:

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Հաւատացելոց որ են 'ի ք՟ս յ՟ս: (4) Ոմանք. Զլինել աշխարհի: (7) Ոմանք. Շնորհացն իւրոց: (9) Ոմանք. Զխորհուրդ կամաց իւրոց ը՟ս հաճութե իւրոյ: (10) Օրին. 'Ի տնտեսութե լրման: (10) Ոմանք. Բովանդակեալ զա՟մ: (11) Ոմանք. Որով վիճակե"... ըստ առաջադրութեն: (13) Ոմանք. Որով իբրև դուք լուա"... որով և հաւա": (14) Ոմանք. 'Ի գովեստ փառաց: (15) Ոմանք. Վ՟ն այսորիկ և ես.. զձեր որ 'ի տ՟ր մեր յ՟ս: (16) Ոմանք. Զձեզ յաղօթս իմ: (17) Ոմանք. Եւ յայտնութե՟ք գիտուե: (18) Ոմանք. Առ 'ի գիտել մեզ... և զինչ մեծութի փառաց ժառանգութե նո՟ որ 'ի ս՟բս: (19) Ոմանք. Զօրութենն նո՟: (21) Ոմանք. Իշխանութեց և պետութեց.. և 'ի վ՟ր ա՟մ անուանելոյ, ոչ մի": (22) Ոմանք. Զի զա՟մ հնա"... ոտից իւրոց.. և զնա ետ գլուխ 'ի վ՟ր ա՟մ իրիք եկեղեցւոյ:

Գլ. բ. (1) Ոմանք. Եւ դուք երբեմն մեռեալքն էիք: (2) Ոմանք. Յոր երբեմն գնա"... օդոյս այսաւ, որ այժմ: (3) Ոմանք. 'Ի ցանկութիւ մարմ"... մարմնոյ և մտաց... իբրև զայլսն: (4) Ոմանք. Այլ ա՟ծն որ մեծն: (5) Օրինակ մի. Մինչդեռ մեղաւորք էաք 'ի մեղս... շնորհօքն ապ": (7) Ոմանք. 'Ի յաւիտեանսն որ գալոցն: (8) Ոմանք. Զի շնորհօքն նո՟... ոչ է 'ի մէնջ, այլ ա՟յ պարգև է: Որ օրինակ մի. Այլ ա՟ծ պարգևէ: (9) Ոմանք. Եւ ոչ 'ի գործոց: (10) Ոմանք. Արարածք եմք. հաւատացեալ յ՟ի ք՟ի 'ի գործս արդարութե, յորս յառաջագոյն հաստատեաց ա՟ծ զի 'ի նոյնս գն": (11) Ոմանք. Եւ դուք եղբարք յիշ"... որ կոչեցեալ էն անթլփատութե 'ի յանուանեալ թլ": (12) Գրչագիր նոր օրինակ մի միայն յաւելու. Առանց ք՟սի, և օտարացեալք յառաջինութենէն. և տարա": Ըստ որում դնէ և ասիան. Եւ օտարացեալ էիք յաւա": (12) Օրինակ մի. Յուխտին յաւիտեանցն: (13) Ոմանք. Իսկ այժմիկ 'ի ձեռն.. հեռաւորն

ւորք եղերուք արեամբն քի։ * Զի նա է խաղաղութիւն 14
մեր, որ արար զերկոսեան մի. և զմիջնորմ ցանկոյն
քակեաց, զթշնամութիւն 'ի մարմնի իւրում. * և 15
զօրէնս պատուիրանացն՝ հրամանօքն խափանեաց. զի
զերկոսին հաստատեսցէ ինքեամբ 'ի մի նոր մարդ, և
արասցէ խաղաղութիւն. * և հաշտեցուսցէ զերկոսին 16
միով մարմնով ընդ այ խաչիւն իւրով։ Քանզի սպան
զթշնամութիւն յանձին իւրում. * և եկն աւետարանեաց 17
խաղաղութիւն ձեզ հեռաւորացդ, և խաղաղութիւն մերձաւորաց. * զի նովաւ ունիմք զնուաճութիւն երկոքեան միով 18
հոգւով առ հայր։ * Ապա այսուհետև ոչ էք օտարք 19
և պանդուխտք, այլ քաղաքակիցք սրբոց, և ընտանիք
այ. * շինեալք 'ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից. որոյ է գլուխ անկեանն յի քս. * յորում 20 21
ամենայն շինուածն յօդեալ և պատշաճեալ աճէ 'ի տաճար սուրբ տն։ * յորում և դուք ընդ նմին շինիք 22
ԼԷ 'ի բնակութիւն այ հոգւով։

ԳԼ. Գ.

Գ. Վասն այսորիկ ես պաւղոս կապեալ յի քի, վս 1
ձեր հեթանոսաց։ * Թերևս լուեալ իցէ ձեր 2
զտնտեսութիւն շնորհացն այ, որ տուեալ են ինձ 'ի ձեզ։
* Զի ըստ յայտնութեան ցուցաւ ինձ խորհուրդն. ոպ 3
յառաջագոյն գրեցի առ ձեզ սակաւուք. * առ 'ի կարող 4
լինելոյ ընթեռնուլ և 'ի միտ առնուլ՝ զիմաստութիւն
իմ 'ի խորհրդեանն քի։ * Զի այլոց ազգաց ոչ 5
ցուցաւ որդւոց մարդկան. ոպ և այժմ յայտնեցաւ
սրբոց իւրոց՝ առաքելոց և մարգարէից՝ հոգւովն. * լինել 6
հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ և մարմնակիցս, և
հաղորդս աւետեացն 'ի քս յս՝ աւետարանաւն, * որոյ 7
եղէ ես պաւղոս սպասաւոր, ըստ պարգևաց շնորհացն
այ որ տուան ինձ, ըստ յաջողութեան զօրութեան նր։ * Ինձ որ 8
տրուպս եմ քան զամ սրբոց՝ տուան շնորհքս այս՝ 'ի հեթանոսս, աւետարանել զանքննելին մեծութիւն քի. * և 9
լուսաւոր առնել զամենեսին, թէ զի՞նչ է տնտեսութիւն
խորհրդոյն, որ ծածկեալ էր յամ յաւիտենից՝
առ այ որ զամ ինչ արար։ * Զի յայտնեսցի արդ իշխանութեանց 10
և պետութեանց՝ որ յերկինս են, 'ի ձեռն եկեղեցւոյ՝ բազմապատիկ իմաստութիւն այ. * ըստ յառաջադրութեան 11
յաւիտենիցն՝ զոր արար 'ի ձեռն տն մերոյ յսի քսի։ * որով ունիմք զհամարձակութիւն և զնուաճութիւն 12
յուսով 'ի ձեռն հաւատոց նորա։ * Վասն 13
որոյ աղաչեմ մի ձանձրանալ 'ի նեղութիւնս մերում,
որ վասն ձեր է. որ է փառք մեր։

Ե * Վասն այսորիկ դնեմ ծունր առ հայր տն մերոյ յսի 14
քսի։ * ուստի ամ նահապետութիւն յերկինս և յերկրի 15
անուանի. * զի տացէ ձեզ ըստ մեծութեան փառաց 16
իւրոց, հաստատել զօրութեամբ 'ի ձեռն հոգւոյն իւրոյ, 'ի
ներքին մարդն. * բնակել քսի հաւատովք 'ի սիրտս 17
ձեր. սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք։ * Զի 18
կարող լինիջիք հասանել ընդ ամ սուրբս, զինչ է լայնութիւն
և երկայնութիւն, և բարձրութիւն և խորութիւն.

19 * Ճանաչել զառաւելութիւն գիտութեան սիրոյն քի. զի
20 լցջիք ամ լրութեամբն այ։ * Այլ այնմ որ կարօղն է առնել
քան զամ ինչ առնել յաճախութեամբ, քան զոր
խնդրեմքն և իմանամք. ըստ զօրութեանն որ յաջողեալն
21 է 'ի մեզ։ * Նմա փառք յեկեղեցւոջն և 'ի քս յս, յամենայն
ազգս յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԳԼ. Դ.

1 Արդ՝ աղաչեմ զձեզ ես որ կապեալս եմ 'ի տր, արժանի Զ
2 գնալ կոչմանն յոր կոչեցարուք։ * ամ խոնարհութեամբ,
և հեզութեամբ, և երկայնմտութեամբ՝ անսալ
3 միմեանց սիրով։ * փութալ պահել զմիաբանութիւն հոգւոյն
4 յօդիւ խաղաղութեան։ * մի մարմին՝ և մի հոգի.
5 ոպ և կոչեցարուք 'ի մի յոյս կոչման ձերոյ։ * Մի է
6 տր, մի հաւատք, մի մկրտութիւն։ * մի այ, և հայր ամենեցուն,
որ 'ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսին,
7 և յամենեսին 'ի մեզ։ * Այլ իւրաքանչիւր ումեք 'ի
մէնջ տուեալ են շնորհք ըստ չափոյ պարգևացն քի։
8 * վասն որոյ և ասէ. Ել 'ի բարձունս՝ գերեաց զգերութիւն,
9 և ետ պարգևս մարդկան։ * Որ ելն զի՞նչ է,
10 եթէ ոչ՝ զի էջ նախ 'ի ստորին կողմ երկրի։ * որ էջն,
նոյն է՝ և որ ելն 'ի վերոյ քան զամ երկինս, զի լցցէ
11 զամ։ * Եւ նա ետ զոմանս առաքեալս, զոմանս մարգարէս,
զոմանս աւետարանիչս, զոմանս հովիւս և վարդապետս.
12 * 'ի հաստատութիւն սրբոց, 'ի գործ պաշտաման,
13 'ի շինուած մարմնոյն քի. * մինչև հասցուք
ամենեքեան 'ի մի միաբանութիւն հաւատոց՝ և գիտութեան
որդւոյն այ. յայր կատարեալ 'ի չափ հասակի կատարման
14 քի։ * Զի մի յայսմհետէ իցեմք տղայք խռովեալք
և տատանեալք յամ հողմոց վարդապետութեան,
խաբէութեամբ մարդկան. խորամանկութեամբ 'ի խաբէութիւն
15 մոլորութեան։ * այլ ճշմարտեալք սիրով՝ աճեսցուք
16 'ի նա զամ, որ է գլուխ քս. * ուստի ամ մարմինն
յօդեալ և պատշաճեալ ամ խաղալեօք տարաբերութեան՝
ըստ ազդեցութեան՝ չափով ըստ իւրաքանչիւր մասին՝
զաճումն մարմնոյ գործէ՝ 'ի շինուած անձին իւրոյ սիրով։
17 * Արդ՝ զայս ասեմ և ուխտեմ 'ի տր. մի ևս ձեզ ընդ Է
նոյն օրինակ գնալ, ոպ և այլ հեթանոսք գնան՝ ունայնութեամբ
18 մտաց իւրեանց. * որոց խաւարեալ են սիրտք
իւրեանց, և օտարացեալ են 'ի կենաց անտի այ, վասն
տգիտութեանն որ է 'ի նոսա, վասն կուրութեան՝ սրտից իւրեանց։
19 * որք զանձանց իւրեանց զյոյսն հատին, և
մատնեցին զանձինս գիջութեան, 'ի գործս ամ պղծութեան
20 ագահութեամբ։ * Այլ դուք՝ ոչ այնպէս ուսարուք զքս։
21 * Թէպէտ և լուարուք զնմանէ՝ և նովաւ ուսայք, ոպ
22 է ճշմարտութիւն յսի. * 'ի բաց մերկանալ 'ի ձէնջ ըստ
առաջին գնացիցն զմարդն հին, զապականեալն ցանկութեամբք՝
23 խաբէութեան։ * և նորոգել հոգւովն մտաց
24 ձերոց. * և զգենուլ զնոր մարդն՝ որ ըստ այ հաստատեալ
է, արդարութեամբ և սրբութեամբ ճշմարտութեան։
25 * Վասն որոյ 'ի բաց ընկեցէք զստութիւն. խօսեցարուք
զճշմարտութիւն իւրաքանչիւր ընդ ընկերի իւրում. զի
եմք

էիք։ (14) Օրինակ. Զերկոսեան մի, և զմիջնորմն ցան''.. զթշնամութիւն 'ի։ (15) Օրինակ. Զի երկոսեանն հաս''.. ինքեամբ 'ի նոր մարդն։ (16) Օրինակ. Զթշնամութիւն 'ի մարմնի իւրում։ (17) Օրինակ. Ձեզ խաղաղութիւն։ (19) Յոհան. դպիր. Ապա այսուհետև ոչ։ (20) Օրինակ. Որոյ է. Քս, որ է գլուխ.. քս յս։ (22) Օրինակ. Ընդ նմին շինիք.. այ հոգւոյն։

ԳԼ. Գ. (2) Օրինակ. Լուեալ է ձեր։ (3) Օրինակ. Ըստ յայտնութեանցն ցու''.. ոպ և յառաջագոյն։ (4) Օրինակ. Զիմաստութիւն զիմ 'ի խոր''։ Այլ օրինակ մի. Զիմաստութիւն զիմ խորհրդեանն։ (5) Օրինակ. Ոպ այժմ յայտ''։ (7) 'Ի Բզմ. դպիր. Ես պատուոյ սպա''։ (9) Օրինակ. Եթէ զինչ է.. խորհրդոցն քի.. յաւիտենիցն առ այ։ (10) Օրինակ. Իշխանութեանցն և պե''... իմաստութիւն քսի։ (13) Օրինակ. Որ է փառք ձեր։ (14) Օրինակ. Վասն այնորիկ դնեմ։ (16) Օրինակ. Հաստատեալ զօրութեամբ։ (17) Օրինակ. Սիրովք արմա''։ (18) Օրինակ. Կարող լինիցիք հա''։ (19) Օրինակ. Գիտութիւն սիրոյն.. ամ գիտութիւն այ։ (21) Օրինակ. Յեկեղեցւոջ և 'ի քս։

ԳԼ. Դ. (2) Օրինակ. Հեզութեամբ, երկայնմտ''։ (3) Օրինակ. Յօդիւ խաղաղութեան։ (5) Օրինակ. Զի մի է տր, և մի հաւատք։ (6) Օրինակ մի. Եւ հայր ամենայն, որ 'ի վր ամենեցուն և 'ի վր ամի, և ընդ ամենեսին 'ի մեզ։ (7) Ոսկան. Տուեալ է շնորհ ըստ չափու։ (9) Օրինակ. Կողմն երկրի։ (9)(10) Յօրինակին այսպէս ունէր կէտադրութիւն համաձայն սմանց. Եթէ ոչ զի էջ նախ։ 'ի ստորին կողմ երկրի որ էջն, նոյն է և որ ելն 'ի վերոյ քան։ (12) Օրինակ. Առ 'ի հաստատութիւն որ''... 'ի շինուած մարմ''։ (13) Օրինակ. Եւ 'ի գիտութիւն որդւոյն։ (14) Օրինակ. Իցեմք տղայք խռ''։ (15) Օրինակ. Աճեսցուք 'ի նա զամ։ Այլ ոսկան. 'ի նա ամիւ։ (16) Օրինակ. Տարբերութեան ըստ ազդե''... մարմնոյ գործոյ 'ի շինուած։ (18) Օրինակ. Վս տգիտութեան.. վս կուրութեանն։ (19) Օրինակ. Զանձինս 'ի գիջութիւն։ (23) Օրինակ. Հոգւով մտաց։ (25) Օրինակ. Իւրաքանչիւր ընկե-

եմք միմեանց անդամք : * բարկանայք՝ և մի՛ մեղան֊ 26
չէք • արեգակն 'ի վերայ բարկութե ձերոյ մի՛ մտցէ :
* և մի՛ տայք տեղի սատանայի : * Որ գողանայրն , մի՛ 27
եւս գողասցի , այլ մանաւանդ վաստակեսցէ գործել 28
ձեռօք իւրովք զբարիս • զի բաւական իցէ տալ ում
պիտոյ իցէ : * Ամենայն բան աղտեղ 'ի բերանոյ ձեր֊ 29
մէ մի՛ ելցէ • այլ որ ինչ բարին է , 'ի շինած պիտոյից ,
զի տացէ շնորհս այնոցիկ որ լսենն : * և մի՛ տրտմե֊ 30
ցուցանէք զհոգին սբ այ , որով կնքեցարուք յաւուրն
փրկութե : * Ամենայն դառնութիւն , և բարկութի , և 31
սրտմտութիւն , և աղաղակ , և հայհոյութիւն՝ բարձցի 'ի
ձէնջ ամենայն չարութեամբ հանդերձ : * Լերուք ընդ 32
միմեանս քաղցունք՝ գթածք • շնորհել միմեանց , որպէս
և ած քսիւ շնորհեաց մեզ :

ԳԼ. Ե.

Նմանօղք եղերուք այ , իբրև որդիք սիրելիք • * և 1
գնացէք սիրով՝ ոպ և քս սիրեաց զմեզ , և մատ֊ 2
նեաց զանձն իւր վս մեր , պատարագ և զենումն այ
'ի հոտ անուշից :
Ը * Այլ պոռնկութի և ամ պղծութի , կամ ագահութի , 3
և անուանեսցի մի՛ 'ի միջի ձերում , ոպ և վայելէ սըր֊
բոց • * և զազրութի , կամ խօսք յիմարութե , կամ խեղ֊ 4
կատակութի , որ ոչ վայելէ • այլ մանաւանդ գոհու֊
թե : * Զայս տեղեկացեալ գիտասջիք • թէ ամ պոռ֊ 5
նիկ , կամ պիղծ , կամ ագահ , որ է կռապաշտ՝ ոչ
ունի ժառանգութի յարքայութեն քսին և այ : * Մի՛ 6
ոք զձեզ խաբեսցէ բանիւք սնոտեօք • զի վս այսորիկ
իսկ գայ բարկութի այ 'ի վերայ որդւոցն անհնազանդու֊
թե : * Մի՛ այսուհետև լինիք բաժանորդք նց : * զի 7
թէպէտ և երբեմն էիք խաւար , արդ՝ լոյս էք 'ի տր , 8
իբրև զորդիս լուսոյ գնասջիք • * զի պտուղ լուսոյ ամ 9
բարութբ է՝ և արդարութբ՝ և ճշմարտութբ : * Փոր֊ 10
ձեցէք՝ զինչ է հաճոյ տն • * և մի՛ կցորդ լինիք ան֊ 11
պտղութե գործոցն խաւարի • այլ մանաւանդ յանդի֊
մանեցէք : * զի որ 'ի ծածուկ ինչ գործի 'ի նոսա , զայն 12
և խօսել աղտեղի է : * այլ ամ ինչ յանդիմանեալ 'ի 13
լուսոյ՝ յայտնի լինի • զի ամ ինչ որ յայտնի է՝ լոյս է :
* Վս որոյ և ասէ • արի որ ննջեսդ , և կանգնեաց 'ի մե֊ 14
Թ կ ռելոց , և լուսաւորեսցէ զքեզ քս : * Տեսջիք ոպ ճշմար֊ 15
տիւ գնայցէք • մի՛ իբրև անիմաստք , * այլ իբրև իմաս֊ 16
տունք • գնեցէք զժամանակս , զի աւուրքս չարութե
են : * վս այնորիկ մի՛ լինիք անմիտք , այլ իմացարուք 17
զինչ են կամք տն : * Եւ մի՛ արբենայք գինւով , յո֊ 18
րում զեղխութի է • այլ մանաւանդ լցարուք հոգւով •
* խօսել 'ի սիրտս ձեր սաղմոսիւք և օրհնութբք , և 19
երգովք հոգևորօք • երգել և սաղմոսել 'ի սիրտս ձեր
տն : * Գոհացարուք յամ ժամ 'ի վերայ ամենայնի , 20

26 21 յանուն տն մերոյ յսի քսի՝ հօրն և այ • * Հնազանդ
լերուք միմեանց երկիւղիւն քսի :
27 22 * Կանայք՝ իւրեանց արանց հնազանդ լիցին իբրև տն • Ծն.
28 23 * զի այր է գլուխ կնոջ , ոպ և քս գլուխ է եկեղեց֊
24 ւոյ • և ինքն է փրկիչ մարմնոյ : * այլ ոպ եկեղեցին
29 հնազանդ լինի քսի , նոյնպէս և կանայք իւրեանց ա֊
25 րանց յամենայնի : * Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր • ոպ և
30 քս սիրեաց զեկեղեցի , և զանձն իւր մատնեաց վասն
26 նորա • * զի զնա սրբեսցէ սրբութբ աւազանին բանիւ •
31 27 * զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զեկե֊
ղեցի , զի մի՛ ունիցի ինչ արատ , կմ աղտեղութի , կամ
32 այլ ինչ յայսպիսեաց • այլ զի իցէ սուրբ և անարատ :
28 * Նոյնպս պարտին արք սիրել զիւրեանց կանայս , իբ֊
րև զիւրեանց մարմինս : որ սիրէ զկին իւր , զանձն իւր
29 սիրէ : * զի ոչ ոք երբէք ատեաց զանձն իւր , այլ սնու֊
30 ցանէ և դարմանէ զնա , ոպ և քս զեկեղեցի • * զի ան֊
դամք եմք մարմնոյ նորա , 'ի մարմնոյ նորա և յոսկե֊
1 31 րաց նորա : * Վասն այսորիկ թողցէ այր զհայր և զմ֊
2 այր իւր , և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ , և եղիցին
32 երկոքին 'ի մարմին մի : * Խորհուրդս այս՝ մեծ է ,
33 բայց ես ասեմ խսկ 'ի քս , և յեկեղեցի : * այլ և դուք
3 նոյնպէս մի ըստ միոջէ • զի իւրաքանչիւրոք զիւր կին՝
այնպէս սիրեսցէ՝ իբրև զիւր անձն • և կին երկնչիցի
4 յառնէ իւրմէ :

ԳԼ. Զ.

5
1 Որդիք՝ հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց 'ի տր • զի Թ գ
6 2 այն է արժանն : * Պատուեա զհայր քո և զմայր •
3 որ է առաջին պատուիրան յաւետիսն • * զի քեզ բա֊
րի եղիցի , և երկայնակեաց լինիցիս 'ի վերայ երկրի :
7 4 * Հարք՝ մի՛ զայրացուցանէք զորդիս ձեր , այլ սնու֊
8 5 ցանիջիք զնոսա խրատու և ուսմամբ տն : * Ծառայք՝
9 հնազանդ լերուք տերանց ձերոց մարմնաւորաց , ահիւ
10 և դողութեամբ և միամտութբ սրտից ձերոց՝ որպէս
11 6 և քսի : * Մի՛ առ ականէ ծառայել իբրև մարդահա֊
7 ճոյք • այլ իբրև ծառայք քսի առնել զկամս այ • * սըր֊
12 տի մտօք ծառայել իբրև տն , և մի՛ իբրև մարդկան :
13 8 * գիտասջիք թէ իւրաքանչիւրոք՝ որ զինչ առնէ ըզ֊
բարին , զնոյն ընդունի 'ի տնէ՝ եթէ ծառայ և եթէ
14 9 ազատ : * Եւ դուք տեարք՝ զնոյն առնիջիք առ նոսա •
15 ներելով առնել սպառնալեաց • գիտասջիք՝ թէ և նց
16 և ձեր տր գոյ յերկինս • և ակնառութիւն ոչ գոյ առաջի նր :
10 * Այսուհետև զօրացարուք տերամբ , և կարողութբ զօ֊ Ժ.
17 11 րութե նր : * և զգեցարուք զսպառազինութի այ • զի
18 12 կարօղ լինիջիք կալ ընդդէմ հնարից սատանայի : * Զի
ոչ է մեզ պատերազմ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան • այլ
19 ընդ իշխանութիս և ընդ պետութիս , և ընդ աշխարհա֊
կալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այսս չարութե որ 'ի ներ֊
20 13 քոյ երկնից : * Վասն այսորիկ առէք զսպառազինու֊ Թ շ
թիւն

րի : (28) Ոմանք • Վաստակեսցի ձեռօք իւրովք գոր֊
ծել • • բաւական լիցի տալ : (29) Ոմանք • Բարին իցէ :
'ի շինուած : (31) Ոմանք • Բարձցի 'ի մէնջ ամ :
Գլ • Ե • (1) Բազմք • Եղերուք նմանողք այ : (2) Օրինակ
մի • Այ հօր 'ի հոտ ա" : (3) Ոմանք • Ոպ վայելէ է սր" :
(4) Ոմանք • Որ ոչ վայելէ է սրբոց , այլ : (5) Ոմանք • Քսի
և այ • կամ , այն : (6) Ոմանք • Զի վս այնորիկ գայ բար֊
կութիւն : (9) Ոմանք • Ամ բարութե է : (10) Ոմանք • Հա֊
ճոյն է տն : (12) Ոմանք • Որ 'ի ծածուկն ինչ • • զայն և ա֊
սելն իսկ ա" : : (14) Այլք • Եւ լուսատու լիցի քեզ քս :
(15) Ոմանք • Որպիսի ճշմարտիւ գնասջիք : (16) Օրի֊
նակ մի • Քննեցէք զժմկս , զի աւուրք չարութե են :
(17) Ոմանք • Վս այսորիկ մի՛ լինիք անիմաստք • • զինչ
կամք են այ : (18) Ոմանք • Լցարուք հոգւովս : Որք ու֊
նին • Հոգւով սրբով : (19) Այլք • Երգել և սաղմոս ա֊
սել 'ի սիր" : (21) Ոմանք • Երկիւղին քսի : (22) Ոմանք •
Հնազանդ լինիցին : (23) Յօրինակին • Գլուխ կնոջ :
(24) Ոմանք • Ոպ եկեղեցի հնա" • • արանցն յամի : (25) Ո֊
մանք • Մատնեաց զանձն իւր : (27) Ոմանք • Արատ ինչ • •
կամ այլ զինչ յայնպիսեաց անարի , այլ զի : (28) Ոմանք •
Զիւրեանց մարմին : (29) Ոմանք • Զի ոչ ոք ատէ զանձն
իւր : (30) Յօրինակ մի • Մարմնոյ նր 'ի մարմնոյ նր : Որք
և ոմանք • Եմք 'ի մարմնոյ նր , և ոսկր յոսկերաց նորա :
(31) Ոմանք • Վս այնորիկ թողցէ • • զհայր իւր և զմայր :
(32) Յօրինակ մի • Ասեմ խսկ 'ի քս : (33) Ոմանք • Մի՛ ըստ
միոջէ իւրաք" • զիւր կինն • • և կինն երկնչիցի :
Գլ • Զ • (1) Ոմանք • Զի այնպէս է արժան : (2) Ոմանք •
Առաջին պատուիրան յօրէնսն : (3) Ոմանք • Բարի լի֊
նիցի , և երկայնակեաց եղիցիս 'ի վր : (6) Ոմանք • Ոպ
մարդահաճոյք • այլ իբրև քսի ծառայք : (8) Օրինակ մի •
Գիտասջիք զի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ : (8) Ոմանք • Ե֊
թէ իւրաքանչիւրոք զոր ինչ և առնիցէ զբարին , զնոյն
և ընդունի • կամ , ընդունի և 'ի տնէ : (9) Ոմանք • Գիտաս֊
ջիք զի և նց : և ոմանք • Եթէ նց և ձեր տր : (11) Ոմանք •
Սպառազինութիւն այ : (11) Օրինակ մի • Ընդդէմ հնա֊
րից բանսարկուին : (12) Ոմանք • Ոչ է մեզ մարտ պա֊
տերազմի ընդ • • և ընդ այսս չարութե : (12) Ոսկան • Որք
են 'ի ներքոյ երկնից : (13) Ոմանք • Վասն այնորիկ ա֊
ռէք զսպառազինութիւն այ , զի կարող լինիջիք • • յա֊
ւուր չա" :

թին ա̃յ, զի կարօղ լինիցիք 'ի դժնի հարկանել չարին
յաւուրն չարուէ : * Եւ իբրեւ զամ ինչ կատարիցէք, 14
հաստատուն կայցէք . զաւերն կալջիք, ածեալ զմէջս
ձեր ճշմարտութե̃, եւ զգեցեալ զզրահն արդարութե̃,
* եւ ագուցեալ զոտս պատրաստութե̃ աւետարանին 15
խաղաղութե̃ : * Եւ 'ի վերայ ամենայնի առէք զվահանն 16
հաւատոց . որով կարօղ լինիջիք զամենայն նետս մա-
խրս չարին շիջուցանել : * եւ առէք զսաղաւարտն փրր- 17
կութե̃, եւ զսուսեր հոգւոյն' որ է բանն ա̃յ . * ամե- 18
նայն աղօթիւք եւ խնդրուածովք' աղօթս առնել յամե-
նայն ժամանակի հոգւով : եւ 'ի նոյն տքնեսջիք ամե-
նայն ժուժկալութե̃' եւ խնդրուածովք' վասն ամենայն
սրբոց : * Եւ վասն իմ . զի ինձ տացի բան 'ի բանալ 19
բերանոյ իմոյ, համարձակութե̃' ցուցանել զխորհուրդս
աւետարանին . * վասն որոյ պատգամաւորիմ կապա- 20
նօքս . զի նովին համարձակեցայց որպէս եւ պարտ ի-
ցէ ինձ խօսել : * Բայց զի գիտիցէք եւ դուք զինչ 21
զինչ գործիցեմ . զամենայն ինչ ցուցցէ ձեզ տիւքի-
կոս սիրելի եղբայր' եւ հաւատարիմ պաշտօնեայ 'ի տ̃ր :
* զոր առաքեցի առ ձեզ զմին իրի, զի գիտասջիք դուք 22
զմէնջ, եւ մխիթարեսջիք : * Խաղաղութի̃ ընդ եղբարս, 23
եւ սէր հաւատովքն հանդերձ յա̃յ 'ի հօրէ' եւ 'ի տ̃է
յ̃ի ք̃ի : * Շնորհք ընդ ամենեսին' որք սիրեն զտ̃ր 24
մեր յ̃ս ք̃ս անեղծութե̃ :

Առ Եփեսացիս' գրեցաւ 'ի Հռովմէ 'ի ձեռն Տիւքիկոսի :
Տունք . յՃբ :

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Փիլիպեցիս թղթոյն :

Օայս առաքեաց 'ի Հռովմէ . զի տեսեալ էր զնոսա եւ վարդապետեալ . եւ է պատճառ թղթոյս' այս : Առաքեցին փիլիպեցիքն պաշտօնս պատուոյ . ոմանք եկեալ եւ պղծեալ ուսուցին անարատիցն, պատճառս առնելով [illegible] օրէնսն եւ զթլփատութիւն, եւ ասէին առանց որոց ոչ կարէք արդարանալ : Վասն առաքելոյն' եւ գրէ առ փիլիպեցիսն, եւ նախ ընդունի զերախտիս նոցա, եւ նշանակէ թէ յիշատակէ զնոսա : յետ այսորիկ ցուցանէ եթէ ա̃յ [illegible] արար 'ի Հռովմ . եւ ոմանք ծանրացան 'ի վ̃ր նորին կապանացն, եւ նախանձու չարճեցին : Յետ այսորիկ զտոսա [illegible] սիրելի յայտնեաց նոցա եւ զհրեշին մարդասիրութի̃, զի ա̃ծ էր' եւ մարդ եղեւ վասն մեր : Յետ այսր զթլփատութիւն եւ զհնացեալ օրէնսն ընկեցիկ առնէ, եթէ դադարեալ է թլփատութի̃ն, առ յիշեալ զպատճառսն եւ առէ . եթէ այս ա̃ծ պախարակութի̃ է առ ք̃ս . վ̃ս որոյ եւ վարդապետէ մի եւս թլփատել . եւ 'ի նոյն նոցին ընդդիմանալ մեղադրանօք' եւ ասէ թէ թլփատք են խաւսին ք̃ի . եւ ընդունի զփիլիպեցիսն, վ̃ս որոյ նմին հաւատարք էին, եւ դարձուցեալ զնոսա 'ի ուղղութի̃ն իւրեանց . խափանէ զթլփատն :

Գլուխք առ Փիլիպեցիս թղթոյն :

ա̃ . Գոհութի̃ վասն փիլիպեցւոցն առաքինութե̃, եւ աղօթք վ̃ս կատարման նոցա :
բ̃ . Պատմութի̃ իւրոյ պատերազմօղ նահատակութե̃ն եւ յօժարութե̃ :
գ̃ . Խրատ ըստ ա̃յ մաքրութե̃ն' եւ միաբանս լինելոյ :
դ̃ . Վասն տիմոթէոսի եւ եպափրոդիտեայ' զորս առ նոսայն առաքեաց :
ե̃ . Վասն հոգւոյ վարուց' եւ ոչ եւս ըստ մարմնոյ, որ է նմանութի̃ մահուան ք̃ի :
զ̃ . Խրատ առանձինն ոմանց' եւ հասարակաց ամենեցուն :
է̃ . Ընդունելութի̃ պատարագութե̃ն որ առաքեցաւ նմա :

* * *

ԱՌ ՓԻԼԻՊԵՑԻՍ

ԹՈՒՂԹ :

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՏԻՄՈԹԷՈՍ' ժկ
ծառայք յ̃ի ք̃ի' ամենայն սրբոց 'ի ք̃ս
յ̃ս, որ են 'ի կողմանս փիլիպեցւոց, ե-
2 պիսկոպոսակցօք եւ սարկաւագօք : * Շնորհք ընդ ձեզ
եւ խաղաղութի̃' յա̃յ հօրէ մերմէ, եւ 'ի տ̃է յ̃է ք̃է :
3 * Գոհանամ զա̃յ իմոյ 'ի վերայ ամենայն յիշատակաց Ա
4 ձերոց : * յամենայն ժամ, յամենայն խնդրուածս իմ'
5 վասն ձեր ամենեցուն առնել աղօթս խնդութե̃ . * վ̃ս
հաղորդութե̃ ձերոյ ընդ աւետարանին, յօրէ յառաջնու-
6 մէ մինչեւ ցայժմ : * Վստահ եմ յայդ, թէ որ սկսաւ
'ի ձեզ զգործս բարեաց' կատարեսցէ մինչեւ յօրն յ̃ի
7 ք̃ի . * որպէս իրաւ իսկ թուի ինձ խորհել զայս վ̃ս
ձեր ամենեցուն . վ̃ս ունելոյ ինձ զձեզ 'ի սրտի 'ի կա-
պանս իմում, եւ 'ի պատասխանատուութե̃ իմում, եւ 'ի
հաստատութե̃ աւետարանին . կցորդս ինձ շնորհացս ըզ-
8 ձեզ ամենեսին լինել : * Վկայ է ինձ ա̃ծ, որպ անձ-
9 կացեալ եմ առ ձեզ ամենեսին գթովքն ք̃ի յ̃ի : * եւ
զայն աղօթս առնեմ . զի սէրն ձեր եւս քան զեւս առա-
10 ւել լիցի 'ի գիտութե̃ եւ յամ իմաստութե̃ . * ընտրել
ձեզ զլաւն, զի իցէք հաստատունք եւ առանց գայթագ-
11 ղութե̃ 'ի յաւուրն ք̃ի . * լցեալ պտղովք արդարու-
թե̃ 'ի ձեռն յ̃ի ք̃ի, 'ի փառս եւ 'ի գովեստ ա̃յ :
12 * Կամիմ թէ գիտիցէք եղբարք . զի որ ինչ վասն իմ Բ
էր, եւս քան զեւս 'ի յառաջադիմութի̃ աւետարանին ժգ
13 եղեւ . * մինչեւ կապանաց իմոց յայտնի լինել 'ի ք̃ս, յամ
14 հրապարակիս, եւ առ այլս ամենեսեան . * եւ առ բզ̃մ
եղբարս 'ի տ̃ր . որ վստահ են կապանօքս իմովք, առա-
ւել եւս համարձակել' առանց երկիւղի զբանն ա̃յ խօ-
15 սել : * Ոմանք առ նախանձու եւ հակառակութե̃, եւ
16 ոմանք միաբանութե̃' իսկ զք̃ս քարոզեն . * եւ ոմանք
'ի սիրոյ, քանզի գիտեն եթէ 'ի պատասխանատուի ա-
17 ւետարանին կամ . * եւ ոմանք առ հեստութե̃ զք̃ս պատ-
մեն, այլ ոչ սրբութե̃ . քանզի համարին նեղութիւն յա-
18 րուցանել 'ի վերայ կապանաց իմոց : * Բայց այս զինչ
է . որով օրինակաւ եւ իցէ, եթէ պատճառանօք' եւ ե-
թէ ճշմարտութե̃, ք̃ս պատմի . եւ ընդ այս խնդամ'
այլ

---

(14) Ոմանք . Հաստատուն կացէք . . . ածել զմէջս . . զգեցեալ զզրահ զարդարութե : (15) Ոմանք . Աւետարանին խաղաղութե̃ : (16) Ոմանք . 'Ի վ̃ր այս ամի առէք զվահան հաւատոյ : (17) Ոմանք . Եւ զսուսերն հոգ" : (18) Ոմանք . Եւ 'ի նոյն տքնիջիք : (19) Ոմանք . Զխորհուրդ . կամ, զխորհուրդն աւե" : (20) Ոմանք . Որպէս պարտ իցէ խօսել ինձ : (21) Ոմանք . Զինչ գործեմ . . . տիքիկոս սի" : (22) Այլք . Զմէնջ, եւ մխիթարեսցէ ըզսիրտս ձեր : (23) Ոմանք . Յա̃յ հօրէ' եւ 'ի տ̃է : (24) Ոմանք յաւելուն . Անեղծութե̃ . ամէն :

* 'Ի վերնագրին' ոմանք . Թուղթ առ փիլիպեցիս : իսկ ոմանք . Առ փիլիպպեցիսն :
Գլ . ա̃ . (1) Ոմանք . Պաւղոս առաքեալ, եւ տիմոթէոս ծառայ յ̃ի ք̃ի, ա̃մ սրբոց որ 'ի ք̃ս յ̃ս . . եպիսկոպոսունք եւ սարկաւագունք : եւ ոմանք . Հանդերձ եպիսկոպօք եւ սարկաւագօք : (6) Ոմանք . Վստահ եմ յայս, թէ : (7) Ոմանք . 'Ի կապանս իմ, եւ 'ի պատասխանատուութե̃ աւե" . . . շնորհացն զձեզ զամենեան : (8) Ոմանք . Վկայէ ինձ ա̃ծ առ ձեզ յամենայն : (9) Ոմանք . Եւ զայս աղօթս . . առաւել լիցին 'ի գիտութե̃ . . իմաստութե̃ : (10) Ոմանք . 'Ի յաւուրն ք̃ի : (12) Ոմանք . Կամիմ զի գիտիցէք : (13) Ոմանք . Յամ հրապարակս, եւ առ այլս ամենին : (14) Ոմանք . Կապանօք իմովք առաւել համար" : Ուր ոմանք . Համարձակեալք ա" : (16) Ոմանք . 'Ի պաշտպանութե̃ աւե" : (18) Ոմանք . Բայց այս ինչ է . . խնդամ եւ ուրախ եմ .

այլ և ուրախ ևս եղէց: * զի գիտեմ եթէ այս պահի 19
ինձ փրկութիւն 'ի ձերոց խնդրուածոց, և 'ի պարգևաց
հոգւոյն յ՟ի ք՟ի, * ըստ ակնկալութեան և յուսոյն իմոյ. 20
զի մի՛ իւիք յամօթ եղէց. այլ ա՟մ համարձակութեամբ՝ ո՟պ
յա՟մ ժամ. և այժմ մեծասցի ք՟ս 'ի մարմնի իմում, ե-
թէ կենօք՝ և եթէ մահու: * Զի ինձ կեանք ք՟ս է, և 21
մեռանել շահ: * ապա եթէ կեանքս մարմնոյ՝ այս ինձ 22
պտուղ գործոյ է. և զի՛նչ ընտրեցից, զայն ոչ գիտեմ:
* Նեղեալ եմ յերկոցունց՝ զցանկալին, ելանել և ընդ 23
ք՟ի լինել, առաւե՛լ լաւ համարիմ. * և կալ մնալ աս- 24
տէն 'ի մարմնի, կարևոր ևս վ՟ս ձեր: * Եւ զայս յու- 25
սացեալ գիտեմ, եթէ կացից՝ և մնացից ամենեցուն
ձեզ, 'ի ձեր զարգացումն և խրախ լինել 'ի հաւատս: * զի 26
պարծանք ձեր առաւե՛լ լինիցին 'ի ք՟ս յ՟ս ինև 'ի միւսան-
վջ գամ գալստեան իմում առ ձեզ:
Գ * Միայն թէ արժանի աւետարանին գնայցէք: զի ե- 27
թէ գայցեմ, և տեսանիցեմ զձեզ. և եթէ հեռի լիցիմ,
և լուիցեմ զձէնջ. զի հաստատուն կայցէք 'ի մի հոգի,
և միով շնչով նահատակիցիք 'ի հաւատս աւետարա-
նին. * և մի՛ զանգիտիցէք: և մի՛ իւիք 'ի հակառակոր- 28
դաց անտի. որ է նոցա հանդէս կորստեան, և ձերոյ՝
փրկութեան: * Եւ այդ՝ յա՟յ է, որ ձեզ շնորհեցաւ վասն 29
ք՟ի, ո՛չ միայն 'ի նա հաւատալ՝ այլ և վասն նորա չար-
չարե՛լ. * զնո՛յն պատերազմ ունել՝ զոր յիս տեսէք, 30
և այժմ լուէք յինէն:

ԳԼ. Բ.

Արդ՝ եթէ մխիթարութիւն ինչ իցէ 'ի ք՟ս, եթէ սփո- 1
փութիւն սիրոյ, եթէ հաղորդութիւն հոգւոյ, եթէ գը-
թութիւն և ողորմութիւն. * լցէք զխնդութիւն իմ. զնո՛յն 2
խորհիցիք, զնոյն սէր յանձին ունիցիք, համաշունչք, միա-
խորհուրդք. * մի՛ ինչ ըստ գրգռութեան, և մի՛ ինչ ըստ 3
սնապարծութեան. այլ խոնարհութեամբ՝ զմիմեանս լաւ հա-
մարել առաւել քան զանձինս. * մի՛ զանձանց և եթ 4
գիտել, այլ իւրաքանչիւրոք զընկերին: * Զայն խոր- 5
հեսցի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, որ և 'ի ք՟ս յ՟ս. * որ 6
'ի կերպարանս ա՟յ է, ոչինչ յափշտակութիւն համարե-
ցաւ զլինելն հաւասար ա՟յ. * այլ զանձն ունայնացոյց 7
զկերպարանս ծառայի առեալ՝ 'ի նմանութիւն մարդկան
եղեալ, և կերպարանօք գտեալ իբրև զմարդ: * խոնար- 8
հեցոյց զանձն, լեալ հնազանդ մահու չափ, և մահու
խաչի: * Վասն որոյ և ա՟ծ զնա առաւել բարձրացոյց. 9
և շնորհեաց նմա անուն՝ որ 'ի վեր է քան զա՟մ անուն:
* զի յանուն յ՟ի ք՟ի ա՟մ ծունր կրկնեսցի, երկնաւո- 10
րաց և երկրաւորաց, և սանդարամետականաց. * և 11
ա՟մ լեզու խոստովան լիցի, թէ տ՟ր է յ՟ս ք՟ս 'ի փառս
ժղ ա՟յ հօր: * Այսուհետև սիրելիք իմ, ո՟պ յա՟մ հնա- 12
զանդեցարուք, մի՛ միայն 'ի գալստեան իմում, այլ ա-
ռաւե՛լ ևս այժմ՝ յորժամ հեռի եմ 'ի ձէնջ, ահիւ
և դողու՟բ զանձանց փրկութիւն գործեցէ՛ք: * զի ա՟ծ է 13
որ յաջողէ 'ի մեզ զկամելն և զառնելն վ՟ս հաճութեան:
14 * Զա՟մ ինչ գործեցէք առանց տրտնջելոյ և քրթմնջե-
15 լոյ. * զի եղիջիք անբիծք և անարատք՝ որդիք ա՟յ, ան-
մեղք 'ի մէջ կամակոր և խեղաթիւր ազգին: յորոց մէ-
16 ջի երևիջիք իբրև լուսաւորք աշխարհի. * զբանն կե-
նաց ունել յանձինս՝ 'ի պարծանս ինձ յաւուրն ք՟ի.
զի ո՛չ ընդունայն ինչ ընթացայ, և ո՛չ ընդունայն վաս-
17 տակեցի: * Այլ թէպէտ և նուիրիմ 'ի վերայ պատա-
րագի և պաշտաման հաւատոցն ձերոց, խնդամ և ու-
18 րախակից եմ ամենեցուն ձեր. * նոյնպէս և դուք խըն-
դացէք՝ և ուրախակից եղերուք ինձ:
19 * Բայց յուսամ 'ի տ՟ր յ՟ս, զտիմոթէոս վաղվաղակի ար- Դ
ձակել առ ձեզ. զի և ինձ սիրտ դիւր լինիցի, յոր-
20 ժամ գիտիցեմ ինչ զձէնջ: * զի ո՛չ զոք ունիմ համա-
21 շունչ, եթէ ընտանեբար հոգայցէ վ՟ս ձեր: * զի ամե-
22 նեքին զանձանց խնդրեն, և ո՛չ զյ՟ի ք՟ի: * Բայց ըզ-
փորձ նո՟ր գիտէք և դուք, զի իբրև որդի հօր ծառայ-
23 եաց ընդ իս յաւետարանին: * արդ՝ զսա ակնունիմ
24 արձակե՛լ, ո՟պ նոյնհետայն զանձնէ ստուգեցից: * այլ
յուսացեալ եմ 'ի տ՟ր՝ թէ և ես իսկ ընդ հուպ եկից:
25 * Բայց լա՛ւ համարեցայ զեպափրոդիտոս զեղբայր և
զգործակից և զզինուորակից իմ, զձե՛ր առաքեալ, և
26 զպաշտօնեայ իմոյ պիտոյից՝ առաքել առ ձեզ: * քան-
զի և ինքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել զամե-
նեսին զձեզ. և հոգայր, զի ձեր լուեալ էր թէ խօթա-
27 ցաւ: * և արդարև խօթացաւ մե՛րձ 'ի մահ. այլ ա՟ծ
ողորմեցաւ նմա. ո՛չ նմա միայն, այլ և ինձ. զի մի՛ տրտ-
28 մութիւն 'ի վերայ տրտմութեան կրիցեմ: * Արդ՝ փու-
թապէս յղեցի զնա, զի տեսեալ զնա միւսանգամ ու-
29 րախ լինիցիք. և ես առանց տրտմութեան եղէց: * Ըն-
կալջի՛ք զնա 'ի տ՟ր ա՟մ խնդութ՟բ, և զայնպիսիսն առ
30 պատուականս ունիջիք: * զի վ՟ս գործոյ ք՟ի մինչև 'ի
մահ մերձեցաւ, զանձն գործեալ ոգւովք չափ. զի լցցէ՛ վջ
զձեր պակասութիւն իմոյ սպասաւորութեան:

ԳԼ. Գ.

1 Այսուհետև եղբա՛րք իմ, ուրա՛խ լերուք 'ի տ՟ր. ըզ- Ե
նոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչ դանդաղելի է, և ձեզ
2 կարի՛ զգուշալի: * Զգո՛յշ եղերուք 'ի շանց անտի. ըզ-
գո՛յշ եղերուք 'ի չար մշակաց անտի. զգո՛յշ եղերուք 'ի
3 կրճատութենէ անտի: * զի թլփատութիւն մեք եմք, որ
հոգւո՛վն ա՟յ պաշտեմք, և պարծիմք 'ի ք՟ս յ՟ս, և ո՛չ 'ի
4 մարմին ապաստանեալ եմք: * Թէպէտ և ես իսկ զնոյն
վստահութիւն ունիմ և 'ի մարմնի, եթէ ոք համարիցի այլ-
5 ազգ վստահ լինել 'ի մարմին, առաւե՛լ ևս ես. * Թլ-
փատութ՟բ ութօրեայ. յազգէ իսրայէլի, 'ի ցեղէ՛ բենիամինի.
եբրայեցի յեբրայեցւոյ. ըստ օրինացն փարիսեցի.
6 * ըստ նախանձայոյզ լինելոյ՝ հալածէի զեկեղեցին.
7 ըստ արդարութեան օրինացն լեալ անարատ: * Այլ որ
8 ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ վ՟ս ք՟ի: * այլ
և հա-

ղեց: (19) Բ՟է. Պահի ինձ 'ի փրկութիւն: (20) Ոմանք. Ո՟պ և յա՟մ ժամ: (21) Ոմանք. Եւ մեռանելն ինձ շահ: (22) Օրինակ մի. Ապա թէ կեանք մարմնոյս օգուտ գործեսցէ: և զինչ խնդրեցից՝ զայն ոչ գիտեմ: (23) Ոմանք. Նեղեալ եմ առ յերկոց": (24) Ոմանք. Եւ կալ և մնալ: (26) Ոմանք. Առաւել լիցին . . . և 'ի միւսանգամ 'ի գալստեան: (27) Ոմանք. Միայն եթէ ար" . . զի թէ գայցեմ: (27) Ոսկան յաւելու. Աւետարանին ք՟ի գնայցէ": (27) Օրինակ մի. Եւ միով շնչիւ նահատակիցէք: (29) Ոմանք. Արդ յա՟յ է, որ ձեզ շնորհեցաւ ոչ միայն 'ի նա . . չարչարել, և նախատինս յանձն առնուլ: (30) Օրինակ մի. Զնոյն պատերազմ կրել:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Գթութիւն և ողորմութիւնք: (2) Ոմանք. Զխնդութիւն իմ . . . զնոյն սէր յանձին ունիցիք, համաշունչք լիցէք: (2) Ոսկան. Զի զնոյն խորհիջիք: (3) Ոմանք. Ընդ միմեանս լաւ համարել քան զան": (4) Ոմանք. Զանձանց և եթ խնդրէք: (6) Ոմանք. Որ 'ի կերպարանս ա՟յ: (6) Ոսկան. 'Ի կերպարանս ա՟յ էր: (8) Ոմանք. Զանձն լինել հնա": (11) Ոմանք. Եթէ տ՟ր յ՟ս ք՟ս է:

(12) Ոմանք. Առաւել ևս և այժմ: (13) Յօրինակին. Փրկութիւն գործիցէք: (13) Ոմանք. Որ յաջողէ 'ի ձեզ. կամ յաջողէ ձեզ զկա": (15) Ոմանք. Եղիցիք անբիծք . . և խեղաթիւր յազգին: (16) Ոմանք. Զբանս կենաց ու" . . . ընդունայն ինչ վաստա": (19) Ոմանք. Բայց ես յուսամ 'ի . . վաղվաղակի առաքել առ ձեզ: (21) Ոմանք. Զի ամենեան: (22) Ոսկան. Նո՟ր գիտացէք և դուք: (22) Օրինակ մի. Ծառայեաց ինձ յաւետա": (23) Ոմանք. Ո՟պ և նոյն հետայն զանձնէն: (24) Ոմանք. Այլ յուսամ 'ի տ՟ր՝ թէ և: (25) Ոմանք. Եւ զզինուորակից: (27) Ոմանք. Խօթացաւ մինչև 'ի մահ: (28) Ոմանք. Ուրախ լինիջիք: (30) Ոմանք. Վ՟ս գործոյն ա՟ծ մինչ 'ի մահ մերձեցաւ,

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ինձ ոչ ինչ դանդաղ": Որք ոմանք. Ինձ ինչ ոչ դանդաղ": (2) Ոմանք. Զգոյշ լերուք 'ի շանց . . լերուք . . լերո՛ւք: (3) Ոմանք. Թլփատութիւն մեք եմք: (3) Ոսկան. Որք հոգւով զա՟ծ պաշտեմք: (4) Ոմանք. Ունիմ 'ի մարմնի: (6) Ոմանք. Նախանձայոյզ լի": (6) Ոսկան 'ի լուսն. Զեկեղեցին ա՟յ: (7) Ոսկան. Շահն է, զայն: (7) Ոմանք. Համարէի վ՟ս ք՟ի: (8) Ոսկան. Յ՟ի ք՟ի տ՟ն

և համարիմ խիկ զա՟մ վնաս՝ վ՟ս առաւել գիտութե՟ն
յ՟ի ք՟ի տ՟ն մերոյ: վ՟ս որոյ յա՟մէ զրկեցայ՝ և համա-
րիմ կղկղանս, զի զք՟ս շահեցայց, * և գտայց 'ի նմա. 9
իբրև ոչ եթէ զիմ ինչ արդարութի՟ն որ յօրինաց ան-
տի է ունիցիմ, այլ զհաւատոյն ք՟ի, որ յա՟յ արդա-
րութի՟ն է. * հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութի՟ 10
յարութե՟ նո՟, և զհաղորդութի՟ չարչարանաց նո՟, կեր-
պարանակից լինել մահու նո՟. * թէ ո՟ղ հասից 'ի մե- 11
ռելոցն յարութի՟: * Իբր ոչ եթէ արդէն առեալ իցէ, 12
կամ արդէն կատարեալ իցեմ. զհետ մտեալ եմ թէ
հասից, մանաւանդ թէ ըմբռնեալ իսկ իցեմ 'ի ք՟է
յ՟է: * Եղբարք՝ ես ոչ համարիմ զանձն իմ թէ հա- 13
սեալ իցեմ. բայց մի ինչ է, զի զառ'ի յետոյսն մոռա-
ցեալ է, և 'ի յառաջագոյնսն նկրտեալ եմ. * ուղղե- 14
գեալ ընթանամ 'ի կէտ կոչմանն ա՟յ, 'ի ք՟ս յ՟ս: * Այ- 15
սուհետև որ միանգամ կատարեալքդ էք, զայս խոր-
հեսջիք. և եթէ այլ ազգ ինչ խորհիցիք, սակայն
և զայն ա՟ծ ձեզ յայտնեսցէ: * Բայց յոր ժամանե- 16
ցաք՝ զայն խորհել, և միև կանոնի միաբան լինել:
* Նմանօղք ինձ եղիջիք եղբարք, և գիտասջիք զայն- 17
պիսիսն որ այնպէս գնայցեն, ո՟ղ ունիք զմեզ ձեզ
օրինակ: * Զի բազումք գնան, զորոց բազում անգամ 18
ասէի ձեզ. բայց արդ՝ և լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց
խաչին ք՟ի. * որոց կատարածն կորուստ է. որոց ա՟ծ 19
որովայնն իւրեանց է, և փառք ամօթն իւրեանց, որք
զերկրաւորս և եթ խորհին: * Այլ մեր առաքինու- 20
թի՟ յերկինս է, ուստի և փրկչին ակնունիմք՝ տ՟ն յ՟ի
ք՟ի. * որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհութե՟ մերոյ, կեր- 21
պարանակից լինել մարմնոյ փառաց նո՟, ը՟ստ զօրութե՟ն՝
առ 'ի կարօղ լինելոյ հնազանդեցուցանել ը՟ իւրև զա՟մ:

ԳԼ. Դ.

Զ Այսուհետև եղբարք իմ սիրելիք և անձկալիք, ու- 1
րախութի՟ իմ և պսակ. այսպէս հաստատուն կա-
ցէք 'ի տ՟ր՝ սիրելիք: * զևոդիա աղաչեմ, և զսիւնտիք 2
աղաչեմ զնոյն խորհել 'ի տ՟ր: * Այո՛ աղաչեմ և ըզ- 3
քեզ՝ մտերիմ իմ և լծակից, և դու օգնական լինի-
ջիր նոցա՝ որք յաւետարանին նահատակեցան ընդ իս
կղեմաւ հանդերձ, և այլովք գործակցօք իմովք. ո-
րոց անուանքն 'ի դպրութե՟ կենաց: * Ուրախ լերուք 4
'ի տ՟ր յա՟մ ժամ. դարձեալ ասեմ՝ ուրախ լերուք:
* հեզութի՟ ձեր յայտնի լիցի ա՟մ մարդկան. տ՟ր մերձ 5
է: * Մի ինչ հոգայք. այլ ա՟մ աղօթիւք և խնդրուա- 6
ծովք, գոհութ՟բ, խնդրուածք ձեր յայտնի լիցին
առ ա՟ծ: * և խաղաղութի՟ն ա՟յ՝ որ 'ի վեր է քան զա՟մ 7
ակ միտս, պահեսցէ զսիրտս ձեր և զմիտս 'ի ք՟ս յ՟ս: * Այ- 8
սուհետև եղբարք՝ որ ինչ ճշմարտութ՟՝ է, որ ինչ պար-
կեշտութ՟՝, որ ինչ արդարութ՟, որ ինչ սրբութ՟, որ ինչ
սիրով, որ ինչ համբաւ բարեաց, որ ինչ քաջութ՟, որ
ինչ գովութ՟, զայն խորհիջիք: * զոր ուսարուքն և ըն- 9
կալարուք, և լուայք և տեսէք յիս, զայն արարէք.
և ա՟ծ խաղաղութե՟ եղիցի ընդ ձեզ:
Է * Ուրախ եղէ ես 'ի տ՟ր յոյժ. զի և դուք զմտաւ ա- 10
ծէք հոգալ ինչ վ՟ս իմ, ո՟ղ և հոգայիքն. բայց բար-
բարեկիք իմն էր: * Իբր ոչ առ կարօտութե՟ ինչ ասեմ. զի 11
12 ես ուսայ՝ որովք կարեմ բաւական լինել: * Գիտեմ
նուաղել, գիտեմ առաւելուլ. յամենայնի ամենևին
խելամուտ եմ, և յագել, և քաղցենալ. և առաւելուլ,
13 և նուաղել: * յամենայնի կարօղ եմ, այնու՝ որ զօ-
14 րացուցն զիս: * բայց բարւոք արարէք զի կցորդ եղե-
15 րուք ինձ 'ի նեղութեանս: * Գիտէք և դուք փիլիպե-
ցիք, զի 'ի սկզբան աւետարանին իբրև ելի ես 'ի մա-
կեդոնիա. և ոչ մի եկեղեցի հաղորդեաց ինձ յաղագս
16 տալոյ և առնլոյ, բայց միայն դուք. * զի և 'ի թե-
սաղոնիկէ՝ միանգամ և երկիցս զպէտս իմ ետուք բե-
17 րել: * Իբր ոչ եթէ խնդրեմ զտուրսն, այլ խնդրեմ
18 զպտուղն որ յաճախէ 'ի բան ձեր: * Այլ իմ առեալ
զա՟մ, և առաւելեալ եմ. ընկալայ՝ և լի եմ 'ի ձեռն
եպափրոդիտեայ, որ է 'ի ձէնջ հոտ անուշից, պատա-
19 րագ ընդունելի հաճոյ ա՟յ: * Եւ ա՟ծ իմ լի արասցէ
զա՟մ պէտս ձեր, ըստ իւրում մեծութե՟ն՝ փառօք 'ի ք՟ս
20 յ՟ս: * Այլ ա՟յ և հօր մերում փառք յաւիտեանս յա-
21 ւիտենից. ամէն: * Ողջոյն տաջիք ա՟մ սրբոց՝ 'ի ք՟ս յ՟ս:
22 * Ողջոյն տան ձեզ որ ընդ իս են եղբարք: * Ողջոյն
23 տան ձեզ ամենայն սուրբք. մանաւանդ որ 'ի տա-
24 նէ կայսեր են: * Շնորհք տ՟ն յ՟ի ք՟ի ընդ ոգւոյդ ձե-
րում. ամէն:

Առ Փիլիպպեցիս՝ գրեցաւ 'ի հռովմէ 'ի ձեռն եպափրոդիտեայ:
Տունք: մէ:

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կողոսացիս Թղթոյն:

Զայս առաքէ 'ի հռոմէ, մինչ չև էր տեսեալ զնո՟, այլ լուեալ վ՟ս նոցա. և է պատճառ թղթոյս՝ այս: Կողոսացիքն խոտորէին ուրջէւ յիմաստուե հեւլէնացւոցն 'ի հաւատոցն որ 'ի ք՟ս, և յօրինական կերակրոցն և 'ի թլփատութե՟ն: զայս ա՟ծ լուեալ առաքեալն՝ գրէ զթուղթս զգուշանալ նոցա: Եւ նախ գոհանայ զա՟յ, նշանակեալ թէ 'ի խաւարէն զերծայք և եկիք 'ի լոյսն ճշմարիտ. և 'ի ք՟ն յոր հաւատացիք, պատկեր է ա՟յ և բան, որով ա՟մ եղև. և եթէ վայել էր նմա գործել այնպէս, և լինել անդրանիկ արարածոց և անդրանիկ 'ի մեռելոց. զի զերկուսին յառաջնեցուսցէ, և կենդանացուսցէ զա՟մ: Նախագաղափարէ նոցա ժամ 'ի հաւատսն. նշանակէ եթէ իւրն պաշտօն պաշտօնեայ է աւետարանին՝ յորում առաքեցաւ: Յայտնէ և վ՟ս օրինացն և վ՟ս նորին կերակրոցն, և վ՟ս աւուրցն որ 'ի նմանէ պատուեցան. ցուցանէ եթէ հնացեալ դադարեաց ընդ թլփատութե՟ն: Խորհրդակից նոցա մի պատրիլ յիմաստնոցն՝ որք խաբէին ասէ զնէլ: Եւ դարձեալ խրատէ ապաշխարել նոցա և զորդիսն. զարսն և զկանայսն, զծառայսն և զտեարսն, զաղախինսն և զտիկնայսն. և զայլ առաքինական խորհուրդս առաջնեալ կատարէ զթուղթն: պատուիրելով նոցա, զի յորժամ ընթերցցի 'ի նոցանէ թուղթն, և 'ի լաւոդիկեցւոց եկեղեցիսն զա ընթերցցին, և զոր առ լաւոդիկեցիսն՝ նոցա ընթեռնուլ:

Գլուխք առ Կողոսացիս Թղթոյն:

ա՟. Գոհութի՟ վ՟ս կողոսացւոց ընթացանութե՟ն ընդ ա՟յ յուսով:
բ՟. Աղօթք վ՟ս նոցա 'ի խոհեմն իմաստութե՟, և յօժարութե՟ համ-
բե

իմոյ: (9) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ զիմ արդարութի՟ն ինչ, որ յօրինաց անտի ունիցիմ.. որ յա՟յ արդարութե՟ն: (9) Ոսկան. Զհաւատոցն ք՟ի յ՟ի: (10) Ոմանք. Մահուան նո՟: (11) Ոսկան. 'Ի մեռելոցն յարութե՟: (12) Ոսկան. Արդէն առեալ իցեմ: (13) Օրինակ մի. Զառ'ի յետսն մոռացեալ և յառաջագոյնսն նկրտեալ եմ: Որ այլ օրինակ մի. Նկրտիմ: (13) Ոսկան. Մոռացեալ եմ, և 'ի յառաջագոյնսն նկրտեմ: (15) Ոմանք. Զայս խորհեսցուք. կա՟, խորհեսջիք... ա՟ծ մեզ յայտնեսցէ: (16) Ոմանք. Կանոնի միաբանել: (17) Ոմանք. Եւ գիտասջիք զայնպիսիսն... ո՟ղ և ունիքդ զմեզ: (19) Ոմանք. Եւ փառքն ամօ՟".. որք և զերկրաւորս: (20) Ոմանք. Առաքինութի՟ն յեր՟".. ուստի փրկչին: (21) Ոմանք. Որ նորոգեսցէ զմար՟".. փառացն իւրոց.. ընդ իւր և զա՟մ. կա՟, ը՟ իւրև և զա՟մ: (21) 'Ի լուս՟". Փառաց իւրոց. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ՟":

Գլ. Դ՟. (3) Ոմանք. Եւ լծակից իմ... 'ի դպրութե՟ կենաց: (3) Ոսկան. Որոց անուանքն են 'ի դպ՟": Որ օրինակ մի. Անուանքն գրեալ են 'ի դպ՟": (5) Ոմանք. Հեզութիւն ձեր: (7) Ոմանք. Եւ խաղաղութի՟ ա՟յ: (8) Ոմանք. Զայն խորհեսջիք: (9) Ոմանք. Զոր և ուսարուքն: (10) Ոմանք. Բարեբարեկիք իմն է: (11) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ առ կարեմ: (12) Ոմանք. Եւ յագել և քաղցնուլ: (16) Ոմանք. 'Ի թեսաղոնիկէ միան": (18) 'Ի բնա՟ն պիտ. Որ է 'ի ձէնջ: (21) Ոսկան. Սբ՟ց որք 'ի ք՟ս: (22) Ոմանք. Որ ընդ իմն են: (23) Ոմանք. Որ 'ի տանէս կայսեր: (24) Ոմանք. Տ՟ն յ՟ի ք՟ի ընդ ոգւոյդ:

բերութիւն, հանդերձ գոհութեամբ վասն ընթանալութեանն որբութեան:
Գ. Վասն ք̅ի արարածոցս, և նորոգութեն, որ ընդ ա̅յն հաշտութիւն է:
Դ. Վ̅ս հեթանոսաց նստամանութե որ մարմնովն ք̅ի և չարչարանօք 'ի յետոյ հաստատեցն:
Ե. Վ̅ս խորոց աշխատութեանցն վարդապետութեն, որ յա̅յ յանդիմանութի̅ն հաստատեցան:
Զ. Վ̅ս չխոտելոյ մարդկեղէն իմաստութե, որ ք̅ի զիմաստութիւն ունիցին:
Է. Թէ ընդ ա̅յ հաղորդութի̅ն՝ և զօրինաց ունի հոգեղէն կեանս ընդ ք̅ի:
Ը. Թէ մարմնաւոր օրինացն՝ օրինակաց մարմնաւորաց պէտք են և ոչ հոգեւորաց, որ զօրութի̅ն ք̅ի կեցցեն:
Թ. Խրատ որդւոց, պարկեշտութե, ա̅ծսիրութե, առաքինարութե, աղօթասիրութե, գոհութե, ըստ ա̅ծեղէն վարուց գովութե:
Ժ. Առ ընթանիս մերան լինելոյ: ԺԱ. Յորդոր և առ օտարս:
ԺԲ. Հոգածս և դարմանիչս լինելոյ:

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

առ ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ_ 1
սուսի ք̅ի, կամօքն ա̅յ, և տիմոթէոս եղ_
բայր. * առ կողոսացիս սուրբս և հաւա_ 2
տացեալս եղբարս 'ի ք̅ս: * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղա_ 3
ղութիւն յա̅յ հօրէ մերմէ:
Ա Գոհանամ զա̅յ և զհօրէ տ̅ն մերոյ յ̅ի ք̅ի, յա̅մ ժամ
վ̅ս ձեր աղօթս առնեմ. * իբրև լուաք զհաւատսն ձեր՝ 4
որ 'ի ք̅ս յ̅ս տ̅ր մեր, և զսէրն որ ընդ ա̅մ սուրբս ու_
նիք: * վասն յուսոյն որ պահի ձեզ յերկինս. զորմէ 5
լուարուք բանիւն ճշմարտութե՝ աւետարանին, * որ 6
եհաս առ ձեզ. որպէս ընդ ա̅մ աշխարհ աճէ և պտղա_
զաբերէ, որպէս և 'ի ձերում միջի. յօրէ յորմէ լուա_
րուք և ծանեայք զշնորհսն ա̅յ ճշմարտութբ. * որպէս 7
և ուսարուք յեպափրեայ սիրելւոյ, ծառայակցէ մեր_
մէ, որ է հաւատարիմ վ̅ս ձեր՝ պաշտօնեայ յ̅ի. * որ 8
և պատմեաց մեզ զձեր սէրն հոգւով:
Բ * Վասն այնորիկ և մեք յօրէ յորմէ լուաք, ոչ դադա_ 9
րեմք վասն ձեր աղօթս առնել, և խնդրուածս մատու_
ցանել. զի լնուցուք զգիտութի կամաց ն̅ր, ա̅մ իմաս_
տութբ և հոգևոր հանճարով. * գնալ ձեզ արժանի 10
տ̅ն յա̅մ հաճութե, յա̅մ գործս բարութե, պտղաբերք
և աճեցուցիչք գիտութբն ա̅յ. * ամենայն զօրութբ զօ_ 11
րացեալք ըստ զօրութե փառաց ն̅ր. յա̅մ համբերու_
ագ թե և երկայնմտութի. ուրախութբ՝ * գոհանալ ըզ_ 12
հօրէ, որ կոչեաց զմեզ 'ի մասն վիճակի սրբոցն 'ի
13 լոյս. * որ փրկեաց զմեզ յիշխանութէ խաւարի, և
փոխեաց զմեզ յարքայութի որդւոյն իւրոյ սիրելւոյ:
14 * որով ունիմք զփրկութի արեամբն նորա, և զթո_
ղութի մեղաց մարմնովն նորա:
15 * Որ է պատկեր աներևութին ա̅յ, անդրանիկ ա̅մ Գ
16 արարածոց: * զի նովաւ հաստատեցաւ ա̅մ, որ ինչ
յերկինս՝ և որ ինչ յերկրի, որ երևելին՝ և որ ոչն ե_
րևելին. եթէ աթոռք, եթէ տէրութիւնք, եթէ պետու_
թիւնք, եթէ իշխանութիւնք. ա̅մ ինչ նովաւ՝ և 'ի նմին
17 հաստատեցաւ: * և նա է յառաջ քան զա̅մ, և ա̅մ ինչ
18 նովաւ եկաց բովանդակ: * Եւ նա է գլուխ մարմնոյ
եկեղեցւոյ. որ է սկիզբն, անդրանիկ 'ի մեռելոց. զի
19 եղիցի ինքն յա̅մի յառաջացեալ: * զի 'ի նմա հաճեցաւ
20 ա̅մ լրումն ա̅ծութեն բնակել. * և նովաւ հաշտեցու_
ցանել զա̅մ 'ի նոյն: արար խաղաղութի արեամբ խա_
չին իւրոյ, որ ինչ յերկրի՝ և որ ինչ յերկինս:
21 * Եւ զձեզ՝ որ երբեմն օտարացեալքն էիք, և թշնա_ Դ
22 միք խորհրդովք 'ի գործսն չարութե. * այժմ աւա_
դիկ հաշտեցոյց անդամովք մարմնոյ իւրոյ, 'ի ձեռն
մահուան իւրոյ յանդիման կացուցանել զձեզ սուրբս՝ և
23 անբիծս՝ և անարատս առաջի ն̅ր. * եթէ կայցէք 'ի
հաւատսն արմատացեալք, և հաստատեալք, և ան_
շարժք 'ի յուսոյ աւետարանին, զոր լուարուք քարո_
զելոյ ընդ ամենայն արարածս 'ի ներքոյ երկնից. որոյ
եղէ ես պաւղոս պաշտօնեայ:
24 * Եւ արդ՝ ուրախ եմ 'ի չարչարանս իմ վ̅ս ձեր. և Ե
լնում զպակասութի նեղութեցն ք̅ի 'ի մարմնի իմում, ագ
25 վ̅ս մարմնոյ ն̅ր, որ է եկեղեցի. * որոյ եղէ ես պաւ_
ղոս պաշտօնեայ, ըստ տնտեսութեն ա̅յ որ տուեալ է
26 ինձ 'ի ձեզ, կատարել զբանն ա̅յ. * զխորհուրդն որ ծած_
կեալ էր 'ի յաւիտենից և յազգաց. որ այժմ յայտ_
27 նեցաւ սրբոց իւրոց: * Որոց կամեցաւ ա̅ծ ցուցանել,
թէ զինչ է մեծութի փառաց խորհրդոյն ն̅ր 'ի հե_
28 թանոսս. որ է ք̅ս 'ի ձեզ, յոյսն փառաց. * զոր
մեքն քարոզեմք. և խրատեմք զամենայն մարդ, և ու_
սուցանեմք զամենայն մարդ ամենայն հոգևոր իմաս_
տութբ. զի կացուսցուք զամենայն մարդ կատարեալ
29 'ի ք̅ս յ̅ս. * յոր և աշխատիմ պատերազմեալ ըստ ա_
ջողութե նորա, որ աջողեալ է յիս զօրութբ:

ԳԼ. Բ.

1 Կամիմ զի գիտիցէք դուք՝ որպիսի ճգնութիւն ունիմ Զ
յանձին վ̅ս ձեր՝ և վ̅ս լաւոդիկեցւոյն, և որոյ չի_
2 ցէ տեսեալ զերեսս իմ մարմնով: * զի մխիթարեսցին
սիրտք ն̅ց՝ տեղեկացեալք սիրով. և յա̅մ մեծու_
թի լրութե իմաստութե՝ 'ի գիտութի խորհրդոյն ա̅յ 'ի
3 ք̅ս յ̅ս. * յորում ա̅մ գանձք իմաստութե և գիտու_
4 թե ծածկեալ կան: * Այլ զայս ասեմ, զի մի ոք ըզ_
5 ձեզ զառանցուսցէ պատիր բանիւք: * զի թէպէտ և
մարմնով հեռի եմ, այլ հոգւով ընդ ձեզ եմ. խնդամ՝
իբրև տեսանեմ զկարգն ձեր, և զհաստատութի հաւա_
տոյն

---

* 'Ի վերնագրի՝ օրինակ. Թուղթ առ կողոսացիս:
Գլ. ա. (2) Օրինակ. Հաւատացեալ եղբարս 'ի տ̅ր: (3) Օրինակ յաւելուն. Հօրէ մերմէ. և 'ի տ̅նէ յ̅ի ք̅է: գոհանամ: (3) Օրինակ. Գոհանամք զա̅յ... աղօթս առնել: Իսկ ուրիշ. Առնելով: (4) Օրինակ. Ձեր 'ի տ̅ր մեր ք̅ս յ̅ս: (5) Օրինակ. Զորմէ յառաջագոյն լուարուք.. ճշմարտութե աւետարանաւն: (6) Օրինակ. Զշնորհսն ա̅յ: (7) Օրինակ. Եւ ծառայակցէ: (8) Օրինակ. Մեզ զսէրն ձեր: (9) Օրինակ. Վ̅ս այնորիկ և մեք.. կամացն ն̅ր: (10) Յօրինակին պէտէր. Տ̅ն յա̅մ հաճութե, յա̅մ գոր": (10) Օրինակ. Յա̅մ հաճութի, կմ. ա̅մ հաճութբ, և յա̅մ գործս բա": (11) Ուրիշ. Յա̅մ համբերութե և երկայնմտութե ուրա": (11)(12) Օրինակ. Եղբարք՝ ուրախութբ գոհացարուք զհօրէ: և օրինակ. գոհանալով զհօրէ: Որ ուրիշ յաւելուն՝ զա̅յ հօրէ: (12) Բզմ. Որ կոչեաց զձեզ 'ի մա": (18) Օրինակ. Եւ անդրանիկ մեռելոց: (20) Օրինակ. Որ ինչ յերկինս.. յերկրի: (21) Օրինակ. Օտարացեալն էիք: (22) Օրինակ. Այժմ աւասիկ հաշ".. 'ի ձեռն մահուն իւրոյ.. առաջի ն̅ր սիրով: (24) Օրինակ. Իմ որ վ̅ս ձեր: (24) Ուրիշ. Նեղութեն ք̅ի: (25) Օրինակ. Տնտեսութե ա̅յ, որ տուեալ էն ինձ: (26) Օրինակ. Որ յաւիտենից և: (27) Օրինակ. Եթէ զինչ է.. խորհրդոց ն̅ր: (28) Օրինակ. Զի կեցուսցուք զա̅մ: (29) Օրինակ. Ըստ յաջողութեն ն̅ր որ յաջողեալն է:
Գլ. բ. (1) Բզմ. Ճգնութի ունիմ: (1) Օրինակ. Ոչ էցէ. կմ. չեցեն տեսեալ: (2) Օրինակ. Տեղեկացեալ սիրով ա̅մ մեծութի լրութե իմաստութեն, 'ի գիտութի խորհրդոյն ա̅յ 'ի ք̅ս: (2) Ուրիշ. 'Ի գիտութե խորհրդոյ ա̅յ հօր 'ի ք̅ս յ̅ս: (3) Օրինակ մի. Յորում ամէնուն գանձ: (3) Յօրինակին պէտէր. Իմաստութե և գիտութե ծած": (4) Օրինակ. Զառանցեցուսցէ: (5) Օրինակ. Զի ես թէպէտ.. հեռի եմ 'ի ձէնջ, հոգւով մերձ եմ 'ի ձեզ, կմ. ընդ ձեզ:

տոյն ձերոց որ 'ի քս յս : * Արդ' ոպ ընկալարուք 6
զքս յս զտր, նովին գնասջիք, * արմատացեալք' և 7
շինեալք 'ի նա, և հաստատեալք 'ի հաւատս, ոպ ուսարուքն'
վ ջ առաւելեալք 'ի նմին գոհութե : * Զգոյշ լերուք, 8
մի ոք լիցի որ զձեզ կողոպտիցէ ճարտարմտութե'
և սնոտի խաբէութե, որք ըստ մարդկան աւանդութե'
և ըստ տարերց աշխարհիս, և ոչ ըստ յսի քսի.
* զի 'ի նմա բնակէ ամ լրումն ածութեն մարմնապէս : 9
* և էք դուք նովաւ լցեալք. որ է գլուխ ամենայն 10
իշխանութե և պետութե :

Է * Որով թլփատեցարուք հաւատովք զանձեռագործ 11
թլփատութին, 'ի մերկանալ զանդամս մարմնոյ թլփատութբն
քսի : * Թաղեալք ընդ նմին 'ի մկրտութեն, 12
որով և ընդ նմին յարեայք հաւատովք' այ ազդեցութեն,
որ յարոյց զնա 'ի մեռելոց : * Եւ զձեզ որ երբեմն 13
մեռեալն էիք 'ի մեղս' և յանթլփատութե մարմնոյ
ձերոյ, կենդանացոյց յանձին իւրում. շնորհեաց
մեզ զամ յանցանս մեր. * և ջնջեաց զձեռագիր մերոյ 14
հակառակութեն հրամանօքն իւրովք : որ կայր մեզ
հակառակ, եբարձ զայն 'ի միջոյ' և բեւեռեաց ընդ խաչափայտին : * մերկեաց զիշխանութիւնս և զպետութիւնս. 15
յայտ յանդիման խայտառակեաց նշաւակեալ զնս յանձին իւրում' 'ի յաղթութե իւրում : * Մի ոք այսուհետև 16
զձեզ դատեսցի ուտելով կամ ըմպելով, կամ մասամբք տօնից, կամ ամսամտիւք կամ շաբաթուք. * որ 17
են ստուերք հանդերձելոցն. այլ մարմին քսի է :

Ը * Մի ոք զձեզ խաբեսցէ, որ կամիցի խոնարհութբ 18
և կրօնիւք հրեշտակաց, զոր չիցէ տեսեալ զնահետ
վարել' տարապարտ հպարտացեալ 'ի մտաց մարմնոյ
իւրոյ. * և ոչ ունիցի զգլուխն քս, ուստի ամ մարմինն 19
յօդիւք և խաղալեօք տարաբերեալ և խառնեալ'
աճէ զաճումն այ : * Եթէ մեռարուք ընդ քսի 'ի տարերց 20
աշխարհիս, զի՞ եւս իբրև զկենդանիս աստէն յաշխարհի կրօնաւորիք : * մի մերձենար, մի ճաշակեր, 21
մի հուպ լինիր. * որ է ամենայն ինչ 'ի պէտս ապականութե, 22
ըստ պատուիրանաց և վարդապետութե
մարդկան. * որ յիմաստութիւն ինչ համարէ, ինքնակամ 23
կրօնիւք, և խոնարհութբ, և անխնայութբ մարմնոյ.
և ոչ 'ի պատիւ ինչ լրութե մարմնոյ :

ԳԼ. Գ.

Եթէ յարերուք ընդ քսի, ապա զվերինն խնդրեցէք, 1
ուր քսն նստի ընդ աջմէ այ. * զվերինն խորհեցարուք, 2
մի զայս որ յերկրի աստ է : * քանզի մեռարուք, 3
և կեանքն ձեր ծածկեալ են ը քսի յած : * Իսկ 4
յորժամ քս յայտնեսցի կեանքն ձեր, յայնժամ և դուք
ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք :

Թ * Սպանէք այսուհետև զանդամս ձեր զերկրաւորս. 'ի 5
բաց ընկեցէք զպոռնկութի, զպղծութի, զցխ, զցանկութի
չարեաց, և զագահութի' որ է կռապաշտութի.
* վասն որոյ գայ բարկութի այ 'ի վերայ որդւոցն 6
7 անհաւանութե, * որովք և դուք երբեմն գնայիք' մինչ
8 կենդանիքն էիք 'ի նոս : * Արդ' 'ի բաց թօթափեցէք
և դուք զայն ամ, զբարկութի, զսրտմտութի, զչարութի,
զհայհոյութի, զլեզկատակութի 'ի բերանոց
9 ձերոց : * Մի ստէք միմեանց. մերկացարուք զհին մարդն
10 գործովքն իւրովք. * և զգեցարուք զնորն նորոգեալ 'ի գիտութի, ըստ պատկերի արարչին իւրոյ.
11 * ուր ոչ է հրեայ, և ոչ հեթանոս, թլփատութի, և
անթլփատութի, խուժ, դուժ, սկիւթացի, ծառայ,
12 ազատ. այլ ամ և յամենայնի քս : * Զգեցարուք այսուհետև
իբրև ընտրեալք այ' սուրբք և սիրեցեալք,
զգութ, ողորմութե, զքաղցրութի, զխոնարհութի,
13 զհեզութի, զերկայնմտութի, * Ներել միմեանց, շնորհել իւրեարս,
եթէ ուրուք զումեքէ տրտունջ ինչ իցէ. որպէս ած քսիւ շնորհեաց ձեզ, նոյնպէս և դուք :
14 * Եւ 'ի վերայ ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատարմանն.
15 * և խաղաղութին քսի հաստատեսցի 'ի սիրտս
ձեր, յոր և կոչեցարուքն միով մարմնով : Եւ գոհացօղք ուե
16 լինիջիք. * զի բանն քսի բնակեսցէ 'ի ձեզ առատապէս.
ամենայն իմաստութբ ուսուցանել և խրատել
զմիմեանս. սաղմոսիւք և օրհնութբք, և երգովք հոգևորօք'
17 և շնորհօք օրհնել 'ի սիրտս ձեր զած : * Եւ
զամենայն զոր և առնիցէք բանիւք և արդեամբք, զամենայն
յանուն տն յսի արասջիք : գոհացօղք լինիջիք զայ և զհօրէ նովաւ :

18 * Կանայք' հնազանդ լերուք արանց ձերոց. որպէս Ժ
19 և վայել է 'ի տր : * Արք' սիրեցէք զկանայս ձեր, և
20 մի դառնացուցանէք զնոսա : * Որդիք' հնազանդ լերուք
ծնողաց ձերոց յամենայնի, զի այն է հաճոյ առաջի
21 տն : * Հարք' մի զայրացուցանէք զորդիս ձեր,
22 զի մի տրտմեսցին : * Ծառայք' հնազանդ լերուք տերանց
ձերոց յամենայնի. մի առականէ ծառայութբ իբրև
մարդահաճոյք. այլ միամտութբ սրտի երկնչել 'ի
23 տնէ : * զոր ինչ առնիցէք' սրտի մտօք գործեսջիք իբրև
24 տն, և ոչ իբրև մարդկան : * Գիտասջիք զի 'ի
տնէ առնուցուք զհատուցումն ժառանգութե ձերոյ.
25 քանզի տն քսի ծառայէք : * Իսկ ապիրատն ընկալցի
ըստ իւրում ապիրատութեն. զի չիք ակնառութի առաջի այ :

ԳԼ. Դ.

1 Տեարք' զիրաւունս և զհաւասարութի ծառայից ձերոց
շնորհեցէք. գիտասջիք զի և ձեր տր գոյ յերկինս :
2 * Աղօթից առէպ կացէք. տքնել 'ի նմին գոհութբ :
3 * աղօթս արարէք միանգամայն և վասն մեր.
զի ած բացցէ մեզ դուռն բանին, խօսել զխորհուրդն
4 քսի, վն որոյ և կապեալս կամ. * զի յայտնի արարից
5 զնա որպէս արժան իցէ ինձ խօսել : * Իմաստութբ աշ
գնասջիք առ արտաքինսն, գնոց առեալ զժամանակս :
6 * և բանն ձեր յամ ժամ լի՛ շնորհօք տն, իբրև աղիւ
համեմեալ լիցի. գիտել ոպ արժան իցէ ձեզ
իւրա-

---

(6) Ոմնք. Զտր յս քս : (8) Ոմնք. Ըստ քսի յսի : (10) Ոմնք. Ամ իշխանութեց. և պետութեց : (12) Ոմնք. Ընդ նմին մկրտութեն : Եւ ոմնք. մկրտութբն 'ի մահն.. ը նմին յարեայք հաւատովք այ ազդեցութբն : (13) Ոմնք. Մեռեալքն էիք 'ի մեղս և յանթլփատութե : (14) Ոմնք. Եւ բեւեռեաց զնա ը խաչա'' : (15) Ոմնք. Մերկացոյց զիշ''.. խայտառակեալ նշաւակեաց.. 'ի յաղթութեն իւ'' : (16) Ոմնք. Մի ոք զձեզ դատիցի.. կամ ըմպելովք.. կմ ամսամտօք կմ շաբաթիւք : (18) Ոմնք. Որ կամեսցի... զնահետ վարեալ : (19) Ոմնք. Զգլուխն զքս... և խաղալիւք : (19) Ոմնս. Տարբերեալ և խառ'' : (22) Ոմնք. Ըստ պատուիրանի և վար'' : (23) Ոմնք. Որ յիմաստութի ինչ համարեալ են : (23) Օրինակ Վ. Յիմաստութի ինչ հաւատարէ... և անխնայութբ մարմ'' : (23) Յոմնս պկսի. Լրութե մարմնոյ :

Գլ. Գ. (1) Ոմնս. Եթէ յարեայք ընդ քսի : (3) Ոմնք. Ընդ քսիւ յած : (5) Ոմնք. Զպոռնկութիւնս և զպղծութի և զցխ, և զցանկութիւնս : (6) Օրինակ Վ. 'ի վր որդւոց անհաւանութե : (7) Ոմնք. Որով և դուք. կենդանիքն էիք : (9) Ոմնք. Մերկացուք զհին : (10) Ոմնք. Նորոգել 'ի գիտութի : (11) Ոմնք. Որ ոչ է հրեայ, և : (13) Ոմնք. Եթէ ոք զումեքէ տրտունջ ինչ ունիցի, ոպ և ած քսիւ շնորհեաց մեզ : (14) Բզմք. Եւ 'ի վր այս ամի : (14) Ոմնք. Որ է զօդ կատարման : (15) Ոմնք. Եւ խաղաղութին այ հաստա''.. կոչեցարուք միով : (16) Ոմնք. Եւ օրհնութբ և եր''.. օրհնել զած 'ի սիրտս : (17) Ոմնք. Բանիւք և գործովք, զամ : (18) Ոմնք. Տերանց ձերոց, ոպ վայել է 'ի տր : (21) Ոմնք. Զի մի տրտմիցին : (22) Ոմնք. Ակնկանէ ծառայել իբրև.. սրտիւ. հմ, սրտիւք, երկնչել : (23) Ոմնք. Եւ ոչ ոպ մարդկան : (24) Ոմնք. Քանզի տն յսի ծառայ էք : (25) Ոմնք. Ըստ իւրումն ապիրատութե, քզի չիք :

Գլ. Դ. (2) Ոմնք. Տքնեալք 'ի նոյն գոհ'' : (3) Ոմնք. Դուռն բանի խօսել մեզ զխորհ'' : (4) Ոմնք. Զի յայտնեսցէ արարից զնա, ոպ և արժան իցէ ինձ խօ'' : (5) Բզմք. Գնոց առեալ զժամա'' : (6) Ոմնք. Եւ բան ձեր... լի

իւրաքանչիւրումէք՝ տալ պատասխանի։ * Ա՛յլ որ ինչ 7
զինէն իցէ, ցուցցէ ձեզ զա͞մ Տիւքիկոս սիրելի եղբայր՝
և հաւատարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից 'ի Տ͞ր.
* զոր առաքեցի առ ձեզ վասն իրի, զի գիտասջիք վ͞ս 8
մեր. և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր. * Ոնեսիմաւ հանդերձ 9
եղբարբ հաւատարմաւ և սիրելեաւ՝ որ է 'ի ձէնջ.
զա͞մ ինչ ցուցցէ ձեզ՝ որ ինչ աստ է։ * Ողջոյն տայ 10
ձեզ Արիստարքոս գերեկից իմ, և Մարկոս եղբօրորդի
Բառնաբայ. վ͞ս որոյ առէք պատուէր, եթէ եկեսցէ
առ ձեզ՝ ընկալջիք զնա. * և Յեսու որ անուանեալն 11
է Յուստոս, որք են 'ի թլփատութենէ անտի։ զի
դոքա միայն գործակից եղեն ինձ յարքայութեն Ա͞յ,
որք և եղեն ինձ մխիթարութի։ * Ողջոյն տայ ձեզ 12
Եպափրաս՝ որ 'ի ձէնջ ծառայ Յ͞սի Ք͞սի է. յա͞մ ժամ
պատերազմեալ վասն ձեր յաղօթս, զի կայցէք կատարեալք
և լցեալք յա͞մ կամս Ա͞յ։ * վկայեմ նմա, զի 13
բազում աշխատութի ունի վ͞ս ձեր, և վ͞ս Լաւոդիկեցւոցն,
և վ͞ս այնոցիկ՝ որ Յերապաւլիսն իցեն։ * Ողջոյն 14
տայ ձեզ Ղուկաս բժիշկ՝ և սիրելի, և Դեմաս։ * Ողջոյն 15
տաջիք եղբարց՝ որ են 'ի Լաւոդիկեա, և Նիմփա,
և որ առանին եկեղեցին են։ * Եւ յորժամ ընթեռնուցու 16
առ ձեզ թուղթդ, արասջիք զի և 'ի Լաւոդիկեցւոց
եկեղեցւոյն ընթերցցի. և զառ 'ի Լաւոդիկեցւոցն՝
զի և դուք ընթեռնուցուք։ * և ասասջիք Արքիպպոս. 17
զգոյշ լեր սպասաւորութե͞դ, զոր ընկալար
'ի Տ͞ր, զի զայդ կատարեսցես։ * Ողջոյնդ՝ ձեռին 18
իմոյ Պաւղոսի է։ յուշ լիցին ձեզ կապանքս իմ։
Շնորհք ընդ ձեզ։

Առ Կողոսացիս՝ գրեցաւ 'ի Հռովմէ 'ի ձեռն Տիւքիկոսի և Ոնեսիմեայ։ Տունք։ մը̄։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Թեսաղոնիկեցիս Առաջին Թղթոյն։

Զայս առաքէ յԱթենայ՝ փութով յառաջագոյն եղեալ տըգա, և ուլեալ անդ նոքա. և է պարծանս թղթոյս՝ այս։ Առաքեալն Պ͞ղ կիրառ եղեալ 'ի Բերիա, և 'ի Փիլիպպոս Մակեդոնացւոց, և 'ի Կորնթոս. և զի գիտէր անձկալի զինքն Թեսաղոնիկեցւոցն՝ երկեաւ զի մի ուրիցեն Թեսաղոնիկեցիքն եթէ փորձեցաւ 'ի փորձողէն՝ և գայթագղեսցին։ Լուաւ եթէ և արք մեռանին՝ կարծէին եթէ 'ի կորուստ լինէին, առաքեաց զՏիմոթէոս նախ առ նոսա, 'ի վ͞ր այնր և զթուղթս զայս։ Եւ նախ՝ հաստատէ զն͞ո 'ի հաւատս, զի մի շարժեսցին երբեք վ͞ս նեղացն, և ոչ յօժարն խորհեսցին 'ի հրէութին. զի նոքա զ͞նրն ուրանին. փրկութեանց շնորհեալ, և նեղութ͞ի ունին առաջեալ. Բ͞ղ անգամ գովէ զնոսա, այսու՝ զի ո՛չ առին 'ի նմանէ պահելին։ Գրէ վ͞ս ննջեցելոցն մխիթարութ͞ի նոցա. և վարդապետէ զի մի ծանրասցին ընդ այն. զի ոչ է մահն կորուստ, այլ ննջարան յարութե͞։ Յետ այսորիկ և վասն ժամանակաց նոցա վարդապետէ. զի անհնար է զայն գիտել. այլ հանապազ պատրաստ լինել, և մի յանկարծ կարծել առաւել զայն. այլ գիտասցուք առն զգուշութեան այսպէս. զի որ մնացեալքն են, և արք գտանին յաւուրն յայնմիկ՝ ոչ ժամանեն ննջեցելոցն յարութե͞. այլ 'ի միասին լինիցի ամենեցուն փոխումն։ Վարդապետէ այսուհետև և օրինակ անձն նոցա առաւելուլ 'ի [illegible] հանապազ նոցա, և ուրախ լինել վ͞ս յառաջն. և աղօթէ և գոհանայ վ͞ս նոցա զինչ. երդմնեցուցանէ զնոսա ընթեռնուլ զթուղթս զայս ա͞մ եղբարց. և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս ա͞. թղթոյն։

ա. Գոհութի վասն Թեսաղոնիկեցւոցն 'ի վերայ արժանաւոր պատերազմաց առաքելոցն։
բ. Անձուկ նորա և խնդութ͞ի 'ի վերայ նոցա, և հոգք թէ ո՛րպէս կատարեալք լինիցին։
գ. Աղօթք առ Ա͞ծ, և զ͞ս վ͞ս գալստեանն իւրոյ առ նս͞ա, և աճմանն և հաստատութե͞ Թեսաղոնիկեցւոց մինչև 'ի գալուստն Ք͞ի։
դ. Խրատ ցածութե͞ և արդարութե͞ յընտրութե͞ եղբայրսիրութե͞, իւրաքանչիւր ումեք զիւր գործ գործելոյ։
ե. Վարդապետութ͞ի վասն մահու ննջելոց առ կենդանեօք և մեռելովք 'ի յայտնութեն Ք͞ի։
զ. Վ͞ս յանկարծահաս գալստեանն Ք͞ի, թէ ո՞րպ պատրաստական գտանել պարտ է, ժուժկալ, հաւատով, յուսով, սիրով, պատուով, խաղաղութե͞, երկայնմտութե͞, ուսումնասիրութե͞։
է. Աղօթք վասն սրբութե͞ հոգւոյն շնչով և մարմնով։

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈ՛ՆԻԿԵՑԻՍ ԱՌԱՋԻ՛Ն ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱնոս, բկ
և Տիմոթէոս. եկեղեցւոյդ Թեսաղոնիկեցւոց՝
յԱ͞յ հայր մեր, և 'ի Տ͞ր
2 Յ͞ս Ք͞ս։ * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի։
Գոհանամք զԱ͞յ յամենայն ժամ վասն ձեր ամենեցուն՝ Ա
3 յիշատակ առնել յաղօթս մեր անդադար. * յիշել զձեր
գործն հաւատոյ, և զվաստակ սիրոյ՝ և զհամբերութե͞
յուսոյ Տ͞ն մերոյ Յ͞ի Ք͞ի՝ առաջի Ա͞յ և Հօր մերոյ։
4 * Գիտեմք եղբարք սիրեցեալք յԱ͞յ՝ զընտրութիւն
5 ձեր. * զի աւետարանն մեր՝ ոչ եղև առ ձեզ միայն բանիւ,
այլ և զօրութե͞՝ և Հոգւով սրբով, և լրութե͞
բազմաւ. որպէս և գիտէք իսկ, թէ որպիսիք եղեաք 'ի
6 միջի ձերում վասն ձեր։ * Եւ դուք նմանեալք մեզ՝
և Տ͞ն, ընկալայք զբանն 'ի բազում նեղութե͞՝ խնդութե͞
7 Հոգւոյն Ս͞րբ. * լինել ձեզ օրինակ ամենայն հաւատացելոց
8 որ են 'ի Մակեդոնիա՝ և յԱքայիա։ * Զի
'ի ձէնջ հնչեաց բանն Ա͞յ. ոչ միայն 'ի Մակեդոնիա և
յԱքայիա, այլ յա͞մ տեղիս հաւատքն ձեր որ առ Ա͞ծ
են սփռեցան. զի այսուհետև ո՛չ ինչ է պիտոյ մեզ և խօսել
9 ինչ։ * զի նոքին իսկ պատմեն վ͞ս մեր, թէ ո՛րպէս
եղև մեզ մուտ առ ձեզ. և ո՛րպ դարձայք առ Ա͞ծ 'ի
կռո՛ց անտի, ծառայել Ա͞յ կենդանւոյ և ճշմարտի.
10 * և ակն ունել Որդւոյ նորա յերկնից, զոր յարոյց
'ի

շնորհօքն՝ իբրև.. գիտել և ո՛րպ արժան է։ (7) Ոմանք. Զինէն է, ցուցցէ։ (9) Ոմանք. Որ 'ի ձէնջ։ և զամենայն ինչ ցուցցեն ձեզ՝ զոր ինչ աստ։ (10) Ոմանք. Եթէ գայցէ առ ձեզ. ընկալջիք։ (11) Ոմանք. Եւ յեսուս, որ ան".. յուստոս.. զի նոքա միայն եղեն ինձ գործա". յարքայութին Ա͞յ։ (11) Ոսկան. Անուանեցաւ յուս"։ (12) Ոմանք. Եպափրեայ. որ է 'ի ձէնջ ծառայ Ք͞սի Յ͞սի.. յա͞մ կամսն։ (13) Բա͞մք. Յերապաւլիսն են։ (14) Ոմանք. Բժիշկ. և սիրելի Դեմաս։ (15) Ոմանք. Որ են 'ի Լաւոդիկիա և Նիմփրա.. եկեղեցի է նոցա։ (16) Ա͞յ գրչագիրք համաձայն Ոսկանու 'ի լուս". այսր համարոյ նշանակեն։ Զառաջնոյ թղթին. կամ, թղթոյն որ առ Տիմոթէոս ասէ։ (17) Ոմանք. Յարքիպպաս։ (18) Ոմանք յաւելուն. Շնորհք ընդ ձեզ. ամէն։

* 'Ի Լուսանցն՝ ոմանք. 'ի ձեռն Տիքիկոսի և Ոնեսիմեայ։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս և սիլուանոս։ (2) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութի բազմասցի։ (3) Ոմանք. Եւ զվաստակն սիրոյ. և զհամբերութի յուսոյ Տ͞ն մե"... և Հօր մեր։ (4) Օրինակ մի. 'Յ Ա͞յ՝ զընտրութին ձեր։ (5) Ոմանք. Միայն բանիւք.. եթէ որպիսի եղաք։ (6) Ոմանք. Եւ դուք նմանողք մեզ.. 'ի բ͞զմ նեղութե͞։ Ոսկան. Մեզ եղէք և Տ͞ն։ (8) Ոմանք. Այլ և յա͞մ տեղիս հաւատք ձեր առ Ա͞ծ... ոչ ինչ պիտոյ է մեզ։ և ոմանք. Ոչ է պիտոյ մեզ և խօսել իսկ ինչ։ (9) Ոմանք. Պատմեն վ͞ս ձեր. եթէ ո՛րպ.. որպէս և դարձայք։ (10) Ոմանք. Որդւոյն նր͞ա յերկնից.. որ փրկելոց է.. 'ի

'ի մեռելոց՝ զՅս, որ փրկելոցն է զմեզ 'ի բարկութենէ
անտի որ գալոցն է :

Գլ. Բ.

բդ Դուք ինքնին գիտէք եղբարք զմուտն մեր առ ձեզ · 1 2
զի ոչ ընդունայն ինչ եղեւ · * այլ յառաջագոյն 2
չարչարեալք և թշնամանեալք, ոպ և դուք իսկ գի-
տէք 'ի մէջ փիլիպեցւոց համարձակեցաք այ մերով՝ 3
պատմել ձեզ զաւետարանն այ մեծաւ պատերազմաւ :
* Զի մխիթարութիւն մեր ոչ 'ի մոլորութենէ է, և ոչ 'ի 3 4
պղծութէ, և ոչ նենգութբ · * այլ ոպ ընտրեցաք յայ 4
հաւատարիմ լինել աւետարանին, նոյնպէս և խօսիմք · 5
ոչ իբրեւ մարդկան հաճոյ լինել, այլ այ որ քննէ ըզ-
սիրտս մեր : * Զի ոչ երբէք բանիւք ողոքանաց եղեաք 5
առ ձեզ, որպէս և դուք իսկ գիտէք · և ոչ 'ի պատ- 6
ճառս ագահութե, ոպ և այ վկայէ · * և ոչ խնդրե- 6
ցաք զփառս 'ի մարդկանէ, ոչ 'ի ձէնջ՝ և ոչ յայլոց : * Կա- 7
րօղ էաք ոպ քսի առաքեալս ծանրանալ, այլ եղեաք
հեզք 'ի միջի ձերում · ոպ դայեակ մի որ սնուցանիցէ 7
մանկունս · * նոյնպէս և մեք գթայաք 'ի ձեզ : հաճոյ 8
թուէր մեզ տալ ձեզ ոչ միայն զաւետարանն այ, այլ 8
և զանձինս մեր · քանզի սիրելիք մեր եղերուք : * Յի- 9
շեցէք եղբարք՝ զվաստակն մեր և զջան · զի զցայգ և 9
զցերեկ գործեաք վն չծանրանալոյ ումեք 'ի ձէնջ · և
քարոզեցաք ձեզ զաւետարանն այ : * դուք ինքնին վը- 10 10
կայէք՝ և այ, ոպ սրբութբ և արդարութբ և անբծութբ՝
ձեզ հաւատացելոցդ եղեաք · * ոպ և գիտէք իսկ · զի 11
զիւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ՝ իբրեւ հայր զորդիս՝ * մխի- 12 11
թարեաք և սփոփեաք, և գնեաք վկայութե գնալ ձեզ 12
արժանապէս այ, որ կոչեաց զձեզ յիւր արքայութիւն
և 'ի փառս : * Վասն այնորիկ և մեք գոհանամք զայ 13 13
անպակաս, զի առեալ զլուր բանին այ առ 'ի մէնջ՝
ընկալարուք, ոչ իբրեւ զբան մարդկան, այլ որպէս
ճշմարտիւ զբան այ · որ և յաջողեալ իսկ է 'ի ձեզ հա-
ւատացեալդ : * Զի դուք նմանօղք եղերուք եղբարք՝ 14
եկեղեցեացն այ՝ որ են 'ի հրէաստանի 'ի քս յս · զի ըզ-
նոյն չարչարանս չարչարեցայք և դուք 'ի ձերոց ազ-
գականաց, ոպ և նոքայն 'ի հրէից · * որք և զտրն յս 15 1
սպանին և զմարգարէսն, և զմեզ հալածեցին, և այ
յաչս եղին · և ամ մարդկան հակառակ եղեն · * և 16
արգելուին զմեզ խօսել հեթանոսաց զի ապրեսցին · զի
կատարեսցեն զմեղս իւրեանց յամ ժամ · քանզի հա- 2
սեալ է 'ի վերայ նոցա բարկութի մինչև 'ի սպառ : 3
Բ * Այլ մեք եղբարք՝ թէպէտ և որբ մնայաք 'ի ձէնջ 17 4
բզ առ ժամանակ մի, երեսօք՝ և ոչ սրտիւք · առաւել եւս
փութայաք տեսանել զերեսս ձեր մեծաւ ցանկութբ : 5
* վասն այսորիկ կամեցայ գալ առ ձեզ ես պաւղոս՝ 18 6
միանգամ և երկիցս, և խափանեաց զմեզ սատանայ :
* Քանզի ով է մեր յոյս, կամ խնդութի, կամ պսակ 19
պարծանաց մերոց, եթէ ոչ դուք 'ի տր՝ առաջի տն 7
մերոյ յսի քսի 'ի նորա գալստեանն : * զի դուք էք 20 8
փառք մեր և խնդութի :

Գլ. Գ.

1 Վասն որոյ ոչ եւս ունիմք ժոյժ, զի բարւոք թուե-
2 ցաւ մեզ միայն մնալ յաթէնս : * և առաքեցաք
զտիմոթէոս զեղբայր մեր և զգործակից աւետարա-
նին այ, և հօրն քսի, հաստատել զձեզ՝ և մխիթարել
3 վն հաւատոցն ձերոց : * Զի մի տագնապեսցէք 'ի նե- վջ
ղութիւնս յայսոսիկ · քանզի դուք ինքնին իսկ գիտէք,
4 զի 'ի սոյն կամք : * քանզի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ յա-
ռաջագոյն ասէաք ձեզ, թէ նեղութիւնք հասանելոց են
5 'ի վերայ մեր · ոպ և եղեւ իսկ՝ և գիտացէք : * Վասն
այնորիկ և ես զի ոչ ունէի ժոյժ՝ առաքեցի գիտել ըզ-
հաւատսն ձեր · գուցէ արդեւք փորձեաց և զձեզ փոր-
6 ձիչն, և ընդունայն լինիցի ջանն մեր : * Բայց արդ՝
իբրեւ եկն տիմոթէոս 'ի ձէնջ առ մեզ, և ետ մեզ զա-
ւետիս հաւատոցն ձերոյ, և զսիրոյ, զի ունիք 'ի միտ
զյիշատակս մեր բարեաց յամ ժամ · և ցանկացեալ
7 էք տեսանել զմեզ՝ ոպ և մեք զձեզ · * վասն այսորիկ
մխիթարեցաք 'ի ձեզ եղբարք՝ 'ի վերայ ամ վշտաց և
8 նեղութեց ձերոց, 'ի ձեռն հաւատոցն ձերոց · * զի
այժմ՝ կենդանի եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայցէք
9 'ի տր : * Զի՞նչ կարեմք գոհութի մատուցանել այ վն
ձեր, 'ի վերայ ամ խնդութեն զոր խնդամք վասն ձեր
10 առաջի այ մերոյ · * զցայգ և զցերեկ առաւել եւս ա-
ղաչեմ՝ տեսանել զերեսս ձեր, և հաստատել զպա-
կասութի հաւատոցն ձերոց :
11 * Այլ ինքն ած և հայր մեր՝ և տր մեր յս քս՝ ուղ- Գ
12 ղեսցէ զճանապարհս մեր առ ձեզ : * և զձեզ ինքն տր
բազմապատիկս և առաւելս արասցէ սիրով ընդ մի-
13 մեանս և առ ամենեսին՝ ոպ և մեք 'ի ձեզ · * հաստա-
տել զսիրտս ձեր անարատս 'ի սրբութի առաջի այ և
հօր մերոյ՝ 'ի գալստեանն տն մերոյ յսի քսի՝ հան-
դերձ ամենայն սրբովք իւրովք :

Գլ. Դ.

1 Այսուհետեւ եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, և մխիթարեմ Դ
'ի քս յս · զի ոպ ընկալարուք 'ի մէնջ, թէ որպէս դկ
պարտ իցէ ձեզ գնալ՝ և հաճոյ լինել այ · որպէս և
գնայք իսկ, զի եւս քան զեւս յաւելուցուք 'ի նոյն :
2 * Եւ գիտէք՝ թէ որպիսի պատուիրանս տուաք ձեզ
3 'ի տր յս : * զի այս են կամք այ, սրբութի՝ ձեր · 'ի
4 բաց լինել ձեզ 'ի պոռնկութենէ, * գիտել իւրաքանչիւր-
ումեք 'ի ձէնջ զիւր ամանն ստանալ սրբութբ և պատ-
5 ւով · * մի 'ի ցաւս ցանկութե՝ որպէս և այլ հեթա-
6 նոսք որ ոչ գիտեն զած : * Մի 'ի զանցանել և զրկել
յիւրում յայդմիկ զեղբայր իւր · քանզի վրէժխնդիր է
տր 'ի վերայ ամի այդորիկ · ոպ յառաջագոյն ասացաք
7 ձեզ, և եդաք վկայութի : * քանզի ոչ կոչեաց զմեզ
8 ած 'ի պղծութի այլ 'ի սրբութի : * այսուհետեւ որ ա-
նարգէ, ոչ զմարդ անարգէ, այլ զած՝ որ և ետ զհո-
գին

բարկութէն որ : Ուր ոսկան · Որ փրկեաց զմեզ 'ի բար" :
Գլ. Բ. (2) Ոմանք. 'Ի մէջ փիլիպեցւոցն : (3) Ոմանք.
Մխիթարութի ձեր ոչ : (4) Ոմանք. Որ քննէն զսիրտս :
(5) Ոմանք. Եղաք առ ձեզ : (6) Բազումք. Եւ ոչ խնդրէաք
փառս : (7) Ոմանք. Էաք իբրեւ քսի առաքեալս ... որ
սնուցանէ զման" : (8) Ոմանք. Գթացաք. Ուր օրինակ
մի · գթացեալք 'ի ձեզ : (9) Ոմանք. Յիշէք եղբարք ըզ-
ջան" ... և քարոզէաք 'ի ձեզ զա" : (9) Օրինակ մի · Գոր-
ծէաք առ 'ի չծանրանալոյ ... և քարոզէաք զարքայու-
թին այ : (11) Ոմանք. Ոպ հայր զորդիս : (12) Ոմանք.
Արժանապէս առաջի այ, որ և կոչեաց : (13) Ոմանք.
Այլ իբրեւ ճշմարտիւ .. որ և աջողեալ է 'ի : (14) Ո-
մանք. Նմանօղ եղերուք եղբարք ... և նքք 'ի հրէից :
(16) Ոմանք. Եւ արգելուին զմեզ ... զմեղսն իւրեանց :
(19) Ոմանք. Եթէ ոչ և դուք 'ի տր :
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ոչ ունիմ ժոյժ .. մնալ միայն : (4) Ո-
մանք. Ոպ եղև իսկ՝ և գի" : (5) Ոմանք. Վն այսորիկ և
ես զի ոչ եւս ունէի .. փորձեսցէ զձեզ փոր" ... ընդու-
նայն լիցի ջանն : (6) Ոմանք. Հաւատոցն ձերոց և զսի-
րոյ, զի ունէիք 'ի ... յամ ժամ · ցանկացեալ էք :
(7) Ոմանք. Վն այնորիկ և մխիթարեցաք ... և նեղութեց
մերոց 'ի ձեռն հւտոց ձե" : (8) Յօրինակին գրեալ · Կեն-
դանի եմ եթէ : (9) Ոմանք. Խնդութե զոր խն" : (9) Յօ-
րինակին գրեալ · Առաջի այ մերոյ : (10) Բազումք. Աղաչեմք
տեսանել : (13) Ոմանք. 'Ի սրբութե առաջի այ : (13) Ոս-
կան յաւելու · Սրբովք իւրովք · ամէն :
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ և մխիթարեմք ...
եթէ ոպ ... ոպ և գնայցէք : (2) Օրինակ մի · Զոր պա-
տուիրանս տուաք ձեզ : (3) Ոմանք. Կամքն այ՝ սրբութին
ձեր : (3) Օրինակ մի · Ձեզ 'ի յամ պոռնկութենէ : (4) Ո-
մանք. Գիտել իւրաքանչիւրոք 'ի : (6) Ոմանք. Մի զանց
առնել և զրկել .. ոպ յառաջագոյն ասա" : (8) Ոսկան
յաւելու · Այսուհետեւ որ զձեզ անարգէ ... զհոգին իւր
սբ 'ի ձեզ : (8) Ոմանք. Ոպ և ետ զհոգին սբ :

դին որ 'ի ձեզ։ * Այլ վ՟ս եղբայրսիրութեան՝ չէ ինչ 9
պիտոյ գրել առ ձեզ. զի դուք ինքնին իսկ ա՟ծուս-
ոյցք էք՝ առ'ի զմիմեանս սիրելոյ։ * քանզի և առնէք 10
իսկ զդոյն յա՟մ եղբարս, որ են յա՟մ կողմանս Մակե-
դոնացւոց։ Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ առաւել ևս ա-
ռաւելուլ և ստանալ. հանդարտել, * և գործել 11
զիւրաքանչիւր. և գործել ձեռօք ձերովք, ո՟պ և պա-
տուիրեցաք ձեզ, զի գնայցէք պարկեշտութ՟բ առ ար-
տաքինսն, և մի ինչ կարօտեալք իցէք։

Ե * Ոչ կամիմ եղբարք՝ եթէ անգէտ իցէք վ՟ս ննջեցե- 12
լոցն. զի մի տրտմիցիք ո՟պ և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս։
* եթէ հաւատամք՝ եթէ յ՟ս մեռաւ և յարեաւ. նոյն- 13
պէս և ա՟ծ զննջեցեալսն 'ի ձեռն յ՟ի ածցէ ընդ նմա։
* Բայց զայս ասեմք ձեզ բանիւ, թէ մեք որ կենդա- 14
նիքս եմք մնացեալք՝ 'ի գալստեան տ՟ն ոչ ժամանեմք
ննջեցելոցն։ * զի ինքն տ՟ր հրամանաւ 'ի ձայն հրեշ- 15
տակապետի, և 'ի փող ա՟յ իջանէ յերկնից. և մեռեալք
'ի ք՟ս յարիցեն յառաջագոյն։ * Ապա և մեք որ կեն- 16
դանեացն մնացեալ լիցուք՝ նոքօք հանդերձ յափշտակե-
ցուք ամպովք ընդ առաջ տ՟ն յօդս. և այնպէս յա՟մ
ժամ ընդ տ՟ն լինիցիմք։ * Այսուհետև մխիթարեցէք 17
զմիմեանս բանիւքս այսուիկ։

ԳԼ. Ե.

Զ ԺԴ Այլ վասն ժամուց և ժամանակաց եղբարք՝ չէ ինչ 1
պիտոյ գրել առ ձեզ։ * զի դուք ինքնին իսկ ստոյգ 2
գիտէք, թէ օր տ՟ն իբրև զգող գիշերի՝ այնպէս հասա-
նէ։ * Յորժամ ասիցեն թէ խաղաղութ՟ն և շինութիւն է, 3
յայնժամ յանկարծակի հասցէ նց՟ սատակումն՝ որպէս
և երկն յղւոյ, և մի ապրեսցեն։ * Այլ դուք եղ- 4
բարք՝ ոչ էք 'ի խաւարի, թէ օրն ձեր իբրև զգող 'ի
վերայ հասանիցէ. * զի ամենեքին դուք որդիք լու- 5
սոյ էք, և որդիք տուընջեան։ չեմք գիշերոյ՝ չեմք խա-
ւարի. * ապա մի զքնով անկանիցիմք՝ ո՟պ և այլքն. 6
այլ արթունք և զուարթունք եղիցուք. * Զի որ ննջենն՝ 7
գիշերի ննջեն, և որ արբենանն՝ գիշերի արբե-
նան։ * այլ մեք զի տուընջեան եմք, արթունք եղի- 8
ցուք, և զգեցցուք զզրահն հաւատոյ և զսիրոյ, և զսա-
ղաւարտն յուսոյն փրկութ՟ն։ * Զի ոչ եդ ըզ- 9
մեզ ա՟ծ 'ի բարկութ՟ն, այլ 'ի փրկութ՟ն կենդանութ՟ն 'ի
ձեռն տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. * որ մեռաւն վ՟ս մեր. զի 10
եթէ արթունք իցեմք՝ և եթէ ննջիցեմք, նովաւ հան-
դերձ կեցցուք։ * վ՟ս որոյ մխիթարեցէք զմիմեանս, 11
ԺԶ և շինեցէք զիրեարս՝ ո՟պ և առնէքդ իսկ։ * Աղաչեմ 12
զձեզ եղբարք՝ ճանաչել զվաստակաւորս և զվերակա-
ցուս ձեր 'ի տ՟ր, և զխրատիչս ձեր։ * և համարեցա- 13
րուք զն՟ն արժանիս առաւել սիրոյ՝ վ՟ս գործոյ նոցա։
խաղաղութ՟ն արարէք ընդ միմեանս. * Աղաչեմ զձեզ 14
եղբարք՝ խրատեցէք զստահակս, մխիթարեցէք զկար-
ճամիտս, պաշտպան լերուք տկարաց, երկայնամիտ
լերուք առ ամենեսին։ * Զգոյշ լերուք՝ գուցէ որ չա- 15
րի չար հատուսցանիցէ. այլ յա՟մ ժամ զբարեաց զհետ
երթայք՝ առ միմեանս և առ ամենեսին։ * Յա՟մ ժամ 16
ուրախ լերուք։ * անդադար աղօթս արարէք։ * յա- 17
մենայնի գոհացարուք. զի այս են կամք ա՟յ ք՟իւ յ՟իւ 18
19 'ի ձեզ։ * Զհոգին մի շիջուցանէք։ * զմարգարէու-
20 թիւն մի արհամարհէք։ * զամենայն ինչ փորձեցէք,
21 զբարին ընկալարուք։ * յա՟մ իրաց չարաց 'ի բաց կա-
22 ցէք։ * Եւ ինքն ա՟ծ խաղաղութ՟ն սրբեսցէ ըղ-
23 ձեզ համօրէն։ և բովանդակ ձեր ոգի, և շունչ, և
մարմին՝ անարատ 'ի գալստեան տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի պա-
24 հեսցի։ * հաւատարիմ է՝ որ կոչեաց զձեզ. որ և ա-
25 րասցէ զնոյն։ * Եղբարք՝ աղօթս արարէք և 'ի մեր
26 վ՟ր։ * Ողջոյն տայջիք եղբարց ամենեցուն 'ի համբոյր
27 սրբութ՟ն։ * երդմնեցուցանեմ զձեզ 'ի տ՟ր, ընթեռ-
28 նուլ զթուղթդ առաջի ամենայն եղբարց սրբոց։ * Շնոր-
հք տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի ընդ ձեզ։

Առ թեսաղոնիկեցիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ յաթենայ։
Տուն. ՃԼԷ։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Թեսաղոնիկեցիս Երկրորդ Թղթոյն։

Զայս առաքեաց 'ի հռովմէ. և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ Ոմանք 'ի թեսաղոնիկեցւոցն անգործք և անխրատք շրջէին, և վերջինքըն յափշտակէին, և վասն գալստեան տ՟ն անհաստատ էին։ զայս ա՟ծ որք լուան՝ պատմեցին առաքելոյս, և զոր 'ի նոյնոյն լուաւ. և յորժամ զայս ա՟ծ լուաւ առաքեալս, գրեաց ըզթուղթս։ Եւ նախ ընկալեալ զհաւատս նոցա՝ մեծացուցանէր. և նոքօք պարծէր 'ի վերայ այլ եկեղեցեացն ք՟ի. և մխիթարէ զն՟ն՝ 'ի մէջ առնել զարդարութ՟ն ա՟յ 'ի վերայ նոցին որք զնոսին անիրաւէին։ Յետ այսորիկ վ՟ս գալստեան քրիստոսի վարդապետէ. մի ասել զնոսա հապաղացուցանել, մի իբրև բանիւ նոցա և մի հոգւով. և մի որպէս գրով նորին, մի նենգել կամ շփոթացուցանել զն՟ն. զի թէ նախ ոչ եկեսցէ ապստամբութ՟ն խռովութ՟ն, և յետ այսորիկ հակառակորդն որդի կորստեան, որ գայ արտաքսիւք և նշանօք սուտ՝ գործակցութ՟բ սատանայի առնել նշանս։ Յետ այսորիկ պատուէ զն՟ն՝ յորդորէ և պնդէ առնել զաւանդութ՟ն՝ զոր վարդապետեցան 'ի նմանէ։ Պատուիրէ ոչ և մի հաղորդութ՟ն առնել ընդ անխրատսն, այլ մերժել զն՟ն. որք են 'ի գործս խաբէութ՟ն։ պատուիրեաց նոցա և ամենեցուն՝ մի լսել բանից նոցա, այլ 'ի վերայ նորին ծաղրել. և աղօթս արարեալ խաղաղութ՟ն՝ խնդրեաց զթուղթն, և զողջոյնն յետոյ իւրովք գրեաց, որ էր նշան յա՟մ թուղթս պատուիրէ։

Գլուխք առ թեսաղոնիկեցիս Բ. թղթոյն։

Ա. Գովութ՟ն վ՟ս թեսաղոնիկեցւոցն հաւատոց և սիրոյ և համբերութ՟ն, նոցա 'ի պատիժս՝ և նեղութիւն 'ի քաղցեալս. և աղօթք վասն կատարեալ կատարման նոցա 'ի փառս տ՟ն։
Բ. Վ՟ս խոստման՝ յորժամ նեղանն առաքելոց է 'ի յայտնութեան հրեշտակ՝ որք ոչ հաւատացին 'ի ք՟ս։
Գ. Գովութիւն վասն իւրեանն։ Դ. Յորդոր յեղափոխութ՟ն ժողովելոյն։ Ե. Աղօթք առ ք՟ս և առ ա՟ծ հաստատութ՟ն նոցա։
Զ. Աղաչանք խնդրուածոց վ՟ս իւր և վ՟ս գործոյն։ Է. Յորդոր աղօթք վասն նոցա 'ի սէրն ա՟յ։
Ը. Յանդորութ՟ն գործոյն, և հրաժէշտ վարոցն յաւակցելոյն հեռաւորելոյ լինել։ Թ. Աղօթք վասն խաղաղութեան որ յա՟յ։

ԱՌ

---

(9) Ոմանք. Էք առ միմեանս սիրոյ։ (10) Ոմանք. Առնէք իսկ զնոյն յա՟մ.. աղաչեմք զձեզ եղ՟.. ևս յաւելուլ և առա՟։ (11) Ոմանք. Ձեռօք իւրովք, ո՟պ պատուիրեցաք։ (12) Ոսկան. Ոչ կամիմք եղբարք.. վ՟ս ննջեցելոց։ (12) Ոմանք. Զի մի տրտմիջիք, ո՟պ և այլքն ո՟։ (13) Օրինակ Ձ. 'ի ձեռն ք՟ի ածցէ։ (14) Ոմանք. Զայս ասեմ տ՟ն բանիւ, եթէ.. մնացեալ եմք 'ի գալստեան տ՟ն։ (14) Օրինակ Ձ. Բայց զայս գիտեմք տ՟ն բա՟։ (15) Ոսկան. Զի ինքնին տ՟ր հրամանաւ և 'ի ձայն հրեշ՟։

Գլ. Ե. (2) Ոմանք. Ինքնին ստոյգ գիտէք զի օրն տ՟ն իբրև զգող 'ի գիշերի այնպէս հասանիցէ։ (3) Ոմանք. Հասանէ նոցա սատակումն, որպէս երկն յղ՟։ (4) Ոմանք. Եթէ օրն ձեր իբրև զգող հասանէ 'ի վ՟ր։ (5) Ոմանք. Չեմք գիշերոյ։ (6) Ոմանք. Մի զքնով անկանիցիք։ (7) Ոմանք. Ննջեն՝ 'ի խաւարի ննջեն, և որ արբենան՝ գիշերի ար՟։ (8) Ոմանք. Զզրահն հաւատոց և սիրոյ... յուսոյ և փրկութ՟ն։ (9) Ոսկան. Զի ոչ եդ զմեզ։ (10) Ոմանք. Զի եթէ արթ՟։ (12) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ.. զվաստակաւորսն։ (13) Օրինակ մի յառաջեա. Եւ համարեցուք զն՟ն.. առաւել յաճախութ՟ն սիրոյ, վ՟ս գործոյն նց։ (14) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ եղ՟։ (15) Ոմանք. Գուցէ ումեք չարի չար հատուցանէք։ (18) Ոմանք. Կամքն ա՟յ ք՟իւ յ՟իւ որ 'ի ձեզ։ (21) Ոմանք. Զհոգին ընկալարուք։ (23) Ոմանք. Խաղաղութ՟ն սուրբ պահեսցէ զձեզ. համօրէնս և բովանդակս զձեր հոգի, և զշունչ և զմարմինս.. 'ի գալստեան տ՟ն։ (24) Ոմանք. Հաւատարիմ է տ՟ր որ։ (28) Ոմանք. Ընդ ձեզ ամենեսին։ (28) Ոսկան. Ընդ ձեզ. ամէն։

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

դ 4 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱնոս 1
եւ տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ թեսաղոնիկեցւոց՝ յա՟ծ հայր մեր, եւ 'ի տ՟ր յ՟ս ք՟ս։
* Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յա՟յ հօրէ մերմէ, 2
եւ 'ի տ՟նէ յ՟սէ ք՟սէ։
Ա * Գոհանա՛լ պարտիմք զա՟յ յա՟մ ժամ վ՟ս ձեր եղբարք՝ 3
որպէս եւ արժան իսկ է. զի եւս քան զեւս աճէն հաւատքդ
ձեր, եւ յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ամենեցուն
առ միմեանս։ * Որպէս եւ մեզ ձեւք պարծել 4
յեկեղեցիսն ա՟յ՝ վասն համբերութե՟ն ձերոյ եւ հաւատոց՝
յա՟մ հալածանս ձեր եւ 'ի նեղութիւնս, որում դուքն
համբերէք. * յօրինակ արդար դատաստանին ա՟յ. արժանի 5
լինել ձեզ արքայութեան ա՟յ, վասն որոյ եւ ըղձ-
գնութե՟դ կրէք. * եթէ սո՛րա է առաջի ա՟յ՝ հատուցանել 6
նեղչացն ձերոց նեղութի՟ն. * եւ ձեզ նեղելոցդ 7
հանգիստ ընդ մեզ՝ 'ի յայտնութեան տ՟ն մերոյ յ՟սի,
յերկնից հրեշտակօք զօրութե՟ն իւրոյ. * 'ի բո՛ց հրոյ 8
առնուլ զվրէժս յայնցանէ որք ոչ ճանաչեն զա՟ծ, եւ
որ ոչ հնազանդին աւետարանին տ՟ն մերոյ յ՟սի։ * Որք 9
տացեն վրէժս 'ի սատակումն յաւիտենից՝ յերեսաց
տ՟ն՝ եւ 'ի փառաց զօրութե՟ն ն՟ր. * յորժամ գայցէ փառաւոր 10
լինել 'ի մէջ սրբոց իւրոց, եւ սքանչելի 'ի մէջ ա՟մ
հաւատացելոց։ զի հաւատարիմ եղեւ վկայութի՟ն մեր 'ի
վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ։ * Յոր եւ աղօթս առնեմք 11
վասն ձեր յամենայն ժամ. զի զձեզ արժանիս
արասցէ կոչմանն ձերում ա՟ծ, մինչեւ լցցէ զամենայն
հաճութի՟ն բարութե՟ն, եւ զգործս հաւատոցն զօրութե՟բ։
* զի փառաւո՛ր լիցի անուն տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի 'ի ձեզ, 12
եւ դուք 'ի նմ՟, ը՟ս շնորհացն ա՟յ մերոյ եւ տ՟ն յ՟սի ք՟սի։

ԳԼ. Բ.

Բ դ դ Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ վասն գալստեան տ՟ն մերոյ 1
յ՟սի ք՟սի, եւ մերոյ ժողովելոյն առ նա. * մի՛ վաղվաղակի 2
խռովել ձեզ 'ի մտաց՝ եւ մի՛ զարհուրել, մի՛
հոգւով, եւ մի՛ բանիւ, եւ մի՛ թղթովք՝ իբրեւ թէ 'ի
մէնջ. ո՟ր թէ եկեալ հասեալ իցէ օր տ՟ն։ * Մի՛ ոք 3
զձեզ խաբեսցէ՝ եւ մի՛ իւիք իրօք. զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ
ապստամբութիւն, եւ յայտնեսցի մարդն անօրէնութե՟ն՝
որդին կորստեան, * հակառակորդն հպարտացեա՛լ 4
'ի վերայ ամենայնի՝ որ անուանեալ իցէ ա՟ծ՝
կամ պաշտօն. մինչեւ նստել նմա 'ի տաճարին ա՟յ, եւ
5 ցուցանել զանձն՝ թէ ա՟ծ իցէ։ * Ո՞չ յիշէցէք՝ զի մինչ
6 առ ձեզն իսկ էի՝ ասէի զայս։ * Եւ արդ դուք իսկ
գիտէք զայն, որ ունին յայտնել նմա յիւրում ժամանակի։
7 * զի խորհուրդն անօրէնութե՟ն արդէն իսկ
զօրանայ. բայց յայնժամ, մինչ 'ի միջոյ բարձցի որ այժմդ
8 ունի։ * Եւ ապա յայտնեսցի անօրէնն։ զոր տ՟ր
յ՟ս սատակեսցէ հոգւով բերանոյ իւրոյ, եւ խափանեսցէ
9 յայտնութե՟բ գալստեանն իւրոյ։ * Որոյ գալուստն
ըստ ազդեցութե՟ն սատանայի է, ա՟մ զօրութե՟բ եւ նշանօք
10 եւ արուեստիւք ստովք, * եւ ա՟մ պատրանօք անիրաւութե՟ն
'ի վերայ կորուսելոցն. փոխանակ զի զսէրն
ճշմարտութե՟ն ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին, եւ վ՟ս
այնորիկ առաքեսցէ ն՟ց ա՟ծ ազդեցութի՟ն մոլորութե՟ն՝
11 հաւատալ ն՟ց ստութեան։ * զի դատապարտեսցին ամենեքեան
որ ոչ հաւատացին ճշմարտութեան, այլ հաճեցան
ընդ անօրէնութիւն։
12 * Այլ մեք պարտիմք գոհանա՛լ զա՟յ յա՟մ ժամ՝ վասն Գ
ձեր եղբա՛րք սիրեցեալք 'ի տ՟նէ. զի ընտրեաց զմեզ
ա՟ծ իսկզբանէ 'ի փրկութի՟ն՝ սրբութե՟բ հոգւոյն, եւ հաւատովքն
13 ճշմարտութե՟ն. * յոր եւ կոչեաց զձեզ աւետարանաւն
մերով 'ի փրկութի՟ն՝ փառացն տ՟ն մերոյ յ՟սի
14 ք՟սի։ * Ապա ուրեմն եղբարք հաստատո՛ւն կացէք՝ եւ
պինդ կալարուք զաւանդութիւնսն՝ զոր ուսարուք, եթէ
15 բանիւ, եւ եթէ թղթով մերով։ * Այլ ինքն տ՟ր
մեր յ՟ս ք՟ս, եւ ա՟ծ հայր մեր, որ սիրեաց զմեզ՝ եւ ետ
մեզ մխիթարութի՟ն յաւիտենից՝ եւ յոյս բարեաց շնորհօք.
16 * մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր, եւ հաստատեսցէ
յամենայն բանս եւ 'ի գործս բարութե՟ն։

ԳԼ. Գ.

1 Այսուհետեւ եղբարք՝ աղօ՛թս արարէք 'ի վերայ մեր, Գ
զի բանն տ՟ն ընթանայցէ. եւ փառաւո՛ր լինիցի յա՟մ դ դ
2 տեղիս՝ ո՟պ եւ առ ձեզդ. * զի ապրեսցուք յանօրէնաց
եւ յանզգամաց մարդկանց. զի ոչ ամենեցուն են հաւատք։
3 * Այլ հաւատարիմ է տ՟ր, որ եւ հաստատեսցէ
4 զձեզ, եւ պահեսցէ 'ի չարէ անտի։ * Վստահ եմք
'ի ձեզ տէրամբ, թէ զոր պատուիրեցաքն ձեզ, եւ առնէք՝
5 եւ առնիցէք։ * այլ տ՟ր ուղղեսցէ զսիրտս ձեր 'ի
սէրն ա՟յ՝ եւ 'ի համբերութիւն ք՟սի։
6 * Պատուիրեմ ձեզ եղբարք՝ յանուն տ՟ն մերոյ յ՟սի Ե
ք՟սի, խորշել ձեզ յա՟մ եղբօրէ՝ որ ստահակն գնայցէ.
եւ ոչ ըստ աւանդութեանն զոր ընկալարուք 'ի մէնջ։
7 * Զի դուք ինքնին գիտէք՝ թէ ո՟րպ պա՛րտ է ձեզ նմանել
8 մեզ. զի ոչ երբեք ստահակեցաք առ ձեզ. * եւ
ոչ ձրի զուրուք հաց կերաք. այլ ջանիւ եւ վաստակով
զցայգ եւ զցերեկ գործեաք՝ վ՟ս չծանրանալո՛յ ումեք 'ի
9 ձէնջ։ * ոչ եթէ չունէաք իշխանութի՟ն. այլ զի զանձինս
10 օրինա՛կ արասցուք ձեզ նմանօղս լինել մեզ։ * քանզի
մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ զայս պատուիրեաք ձեզ,
11 թէ որ ո՛չն կամիցի գործել՝ եւ կերիցէ մի։ * Արդ՝
լսեմք

---

*'Ի վերնագրին՝ Ոմանք. Առ թեսաղոնիկեցիս թուղթ երկ՟ր։

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Սիլուանոս։ (3) Ոմանք. Հաւատք ձեր... ամենեցուն ձեր։ (4) Ոմանք. Ո՟ր եւ մեք ձեւք.. յեկեղեցիս ա՟յ։ (4) Ոսկան. Որոց դուքն համ՟։ (5) Ոմանք. Արքայութե՟ն ա՟յ.. եւ զձգնութիւնդ կրէք։ (6) Ոմանք. Թէ պարտ է։ (7) Ոմանք. 'Ի յայտնութե՟ն տ՟ն յ՟սի։ (8) Ոմանք. Վրէժս 'ի նոցանէ որք.. եւ ոչ հնա՟. տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի։ (9) Ոմանք. Որք տացեն վր՟.. յերեսաց ահի տ՟ն՝ եւ 'ի։ (10) Ոմանք. Վկայութի՟ն մեր.. յաւուրն յայնմիկ։ (11) Ոսկան յաւելու. Ա՟ծ մեր մինչեւ լցցէ զա՟մ զհաճութի՟ն։ (12) Ոմանք. Փառաւոր լինիցի անունն։

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Աղաչեմ զձեզ.. վ՟ս գալստեանն տ՟ն։ (2) Ոմանք. Եւ մի թղթով... իցէ օրն տ՟ն։ (3) Ոմանք. Զի թէ ոչ նախ։ (4) Ոմանք. Նստեալ նմ՟ 'ի տաճարին, եւ.. եթէ ա՟ծ իցէ։ (5) Ոմանք. Ոչ յիշէք՝ զի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ ասէաք։ (6) Ոսկան. Որ ունի յայտնիլ յիւ՟։ (7) Ոմանք. Բայց ցայն ժամ՝ մինչեւ 'ի միջոյ։ (8) Ոմանք. Հոգւով բերանով իւ՟... գալստեան իւ՟։ (10) Ոմանք. Ապրեսցեն. վասն այնորիկ։ (11) Ոմանք. Հաճեցան ը՟ն անիրաւութեան։ (12) Ոմանք. Սրբութե՟ն հոգւոյն, հաւատովք ճշմարտութե՟բ։ (13) Ոմանք. Աւետարանաւ մերով։ (14) Ոմանք. Զաւանդութիւն զոր.. եւ եթէ թղթովք մերովք։ (15) Ոսկան. Եւ ա՟ծ եւ հայր մեր։

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Եւ 'ի մեր վ՟ր... եւ փառաւոր լիցի.. եւ առ ձեզ։ (2) Օրինակ մի. Յանօրինաց եւ յապստամբաց մարդկանց։ (3) Ոմանք. Այլ եւ հաւատարիմ է ա՟ծ որ հաստատեսցէ զձեզ, եւ պահեսցէ զձեզ 'ի։ (4) Ոմանք. Վստահ եմ 'ի ձեզ տ՟ր՝ եթէ զոր.. ձեզ, առնէք եւ։ (5) Ոմանք. Ուղղեսցէ զձեզ 'ի.. եւ 'ի համբերութե՟ն ք՟սի։ (6) Ոմանք. Ստահակն գնայցեն։ (7) Ոմանք. Եթէ ո՟ր պարտ իցէ ձեզ նմա՟։ (7) Այլք. Եւ ոչ երբեք ստա՟։ (9) Ոմանք. Ոչ թէ չունէաք... նմանօղք լինել մեզ։ (10) Բ ձ՟ք. Քա՟զի մինչդեռ առ ձեզ։ (10) Ոմանք. Եթէ որ ոչ.. գործել, կերիցէ մի։ (11) Բ ձ՟ք. Յուլացեալ

լսեմք զոմանց 'ի ձէնջ՝ թէ ստահակութեամբ գնան․ գործ ինչ ոչ գործեն, այլ յուլացեալք հետաքրքիրք շրջին։ * Այնպիսեացն պատուէր տամք՝ և աղաչեմք 'ի 12
տր յս քս, զի հանդարտութբ գործեսցեն՝ և զիւրեանց հաց կերիցեն։ * Այլ դուք եղբարք՝ մի ձանձ- 13
րանայք զբարիս գործել։ * Ապա եթէ ոչ ոք հնազանդեսցի բանիս մերում թղթովս այսուիկ, զնա նշանակեսջիք զնա․ և մի խառնակեսջիք ընդ նմա, զի պատկառեսցէ։ * Բայց մի իբրև զթշնամի համարեսջիք, այլ խրատեսջիք իբրև զեղբայր։ 14 15

Զ * Եւ ինքն տր խաղաղութե, տացէ ձեզ խաղաղութի 16
յամենայն ժամ յամենայն իրս։ Տր ը ամենեսին ընդ ձեզ։ * Ողջոյն՝ իմով ձեռին պաւղոսի է, որ է նշա- 17
նակ յամենայն թուղթս այսպէս գրեմ։ * Շնորհք 18
տն մերոյ յսի քսի ընդ ամենեսին ձեզ։

Առ Թեսաղոնիկեցիս երկրորդ՝ գրեցաւ յԱթենայ։ Տունք․ ճը։

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Եբրայեցիս Թղթոյն։

Օ այս առաքելոյ յէպաւէրոյ․ և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ Զի որք հրէայք էին՝ կանգնէին զօրէնս և զպատուէրս․ զնս այսորիկ առաքելոյն պատուղս որ վարդապետէր հեթանոսաց եղև, և առ հեթանոսս առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն, գրեաց յաղագս հեթանոսաց, գրեաց առ և որք 'ի թլփատութենէն էին հաւատացելոց եբրայեցւոցն խրատական թուղթ՝ զնս գալստեանն քի և զնս դադարելոյ ստուերական օրինացն։ Եւ նախ ցուցանէ զմարգարէս զնս այսորիկ առաքելոյ, զի զնս ընկալեալ աւետարանեսցեն․ և յետ նոցա իւրեանց էին․ ծառայս ասէ զմարգարէսն, և զպատգամաւորս նր գալստեանն․ զորոյ քն՝ որդի այս ասէ․ որով ած եղև․ և զի այս որդին մարդ եղև․ որ իւրով մարմնովն պատարագեալ մերժեաց զմահն․ և ոչ արեամբ զուարակաց և նոխազաց․ այլ արեամբն քն եղև քաւութիւն մարդկան։ Ցուցանէ և զայս եթէ օրէնքն ոչ ինչ կատարեցին, այլ զստուերս ունէր հանդերձելոց բարութեանց, և ոչ հանգէտս ճշմարտութեանն․ այլ հաղորդս առնէր զնս զամենայն առաւել հանդերձեալ։ Պատրեալ ցուցանէ՝ զի քահանայապետութին պատարագին եղաւ 'ի յահարոնէ մինչև 'ի քս՝ որոյ է սպաս մելքիսեդեկի․ և ոչ 'ի ղևեայ։ Հաստատէ արդարութեան հարցն մեր նշանակէ, և ոչ 'ի գործոց օրինաց․ և դարձեալ 'ի սովորական դարձուցանէ և զոսկոյ, և ընդունի զորոց վասն քի զհամբերութիւն․ և 'ի պատուել զերեցունս խրատէ զթուղթն։

Գլուխք առ Եբրայեցիս Թղթոյն։

Եբրայեցւոց թուղթս՝ թուի թէ չիցէ պաւղոսի զնս նկարագրին, և վասն ոչ 'ի գլուխն կարգելոյ զիւր անունն՝ որպէս և յայլ թուղթսն, և վասն առելոյն թէ մեք զիմն կարգացոյ աղբեւ հեղգացեալ յայնպիսի իրիւք, որ ոճովքն առ խօսելոյ 'ի յոյն, և 'ի յեւան այնոցիկ որ լուան 'ի մեզ հաստատեցան՝ վկայութիւնք այս նշանօք և արուեստիւք։ Փոխելոյ նկարագրի թղթոյս յայսմ նի են պատճառք, զի առ եբրայեցին նոյին բարբառովն գրեաց, յետոյ առեն թարգմանեցաւ, ոմանք թէ 'ի ղուկաս, և այլք թէ 'ի կղեմայ․ զորոյ և զնկարագիրն իւր ունի ածէ։ Բայց չգրելոյ զանունն 'ի թղթի առաջ, պատճառն 'ի դէպ էր, զի հեթանոսաց առաքեալ էր պաւղոս և ոչ հրէից․ քանզի յեան փոխեալ էր պետրոսի և այլոց առաքելոցն հաւատն, զի իւրն բաժանեալ հանդերձ 'ի հեթանոսս, և պետրոսեան 'ի թլփատութենէն։ Եւ արդ՝ քանզի հաւատն էր քարոզութին, և թէպէտ էին որ 'ի հրէից անտի էին, սակայն թէ արտաքսման ինչ առնուցանիցէ պաւղոս, յերկրորդ ձանձրանալոյ զնս զնխանութիւն՝ թղթոյս առ եբրայեցիս, և 'ի գրելն առ նս, զանուն իւր կարգել 'ի գլուխ թղթոյն չէր օրէն։ Բայց վկայէ եւս յառաջ յաջորդ թուղթս թէ պաւղոսի է, գրելովն թէ և կապանս իմոց վշտակից եղերուք․ և առեալն՝ թէ առաւել ևս աղօթս արարէք զի վաղվաղակի պատահեցայց ձեզ։ և բազմ և այլ են որ ցուցանեն մեզ թէ նորա է թուղթս․ որպէս և իւրն իւր ընթերցողացն յառաջ մատուցեալ ասացաք։

ա. Աստուածութիւն քի՝ ծառայից հոր, և իշխանութիւն, որ 'ի վերայ ամենեցուն հանդերձ որդւոցն զոր յերկրի արար, առաւել վերագոյն անդրանին յերկնաւոր քաղաքն։ բ. Թէ ոչ հրեշտակք են քահանայք, այլ մարդիկ և արարչական․ զնս որոց ոչ առաւել յաղթարհի ուր հրեշտակն են՝ այլ 'ի հանդերձեալ աշխարհին։

գ. Թէ մարմնաւոր ընդ խնամօք և ընդ չարչարանօք կցորդ լինելոյ՝ և ընդ ընտանութեան ընդ մեզ, վասն երկիւղի մարդկան՝ մահուամբն իւրով ընդ իւր ընդունեցուցանելոյ։

դ. Թէ հաւատալ պարտ է քի զնս մովսէսին հաւատարմին․ բայց ընդ առաւելութեան այնպէս՝ զնս որ ած մարդ։ ա. Յաղագս թէ երկնչել պարտ է յառաջնոյն պարագրութե։

ե. Նախանկար օրինակաւ քնութեամբ յառաջագոյն 'ի գուշակել հանգստեանն։ զ. Ահ դատաստանին և քաղցրութե շնորհաց ընդ քահանայութեն, որով չարչարակից եղև մեզ մարդկօրէն։

է. Առաք՝ զնս զօրաւոր կատարելոց նորընծայ վարդապետութեն։ ա. Յաղագս յուծանելոյ առ 'ի յանձնութե, զնս թէ չիցէ երկրորդ մկրտութին։ ը. Մխիթարութեան գոհութե հանդերձ։

թ. Թէ հաստատուն են աւետիքն այ, և նոյնք երդմամբք հանդերձ։

ժ. Վասն մելքիսեդեկի որ զնս օրինակն ունէր՝ անսուամբ և թագաւոր, և կենօք, և մահուամբ, և քահանայութե։ ա. Յաղագս թէ և քան զաբրահամ նախամեծար եղև։

ժա. Թէ դադարելոց է ահարոնի քահանայութիւն, քանզի երկրաւոր էր, և հաստատելոց է երկնաւորն որ քին է․ յայլմէ ազգէ ոչ ըստ մարմնոյ, և ոչ ըստ մարմնաւոր օրինակի։

ժբ. Առաւելութիւն երկրորդ ուխտին քան զառաջնոյն՝ քահանայութե և սրբութե։ ժգ. Վասն արեանն քի որով նոր ուխտ է․ զի այն իւր ճշմարիտ սրբութե է 'ի մշտնջենաւորս․ և որ ոչ արեամբ անասնոց՝ որ բազում անգամ մատուցին։

ժդ. Վկայութիւնք զնս միոյն սրբութեան, և ճշմարտութեան որ առ այ։ ա. Յորդորմ յօժարեցուցանէ ընդ հաւատոյն ճանապարհ գործելոյ։

ժդ. Յօժարեցուցանէ քաւութեան առ երկիւղ մերձենալ դատաստանին։

ժե. Վն զբարութ 'ի բարւոք կատարումն փախելոյ։

ժզ. Վասն հաւատոց որ զառաջինն քաջաւոր եղեն։

ժէ. Վասն համբերութե ընդ քի հետոյ վարելոյ։

ժը. Վն զգուշութե մինչև 'ի ժամանակս ողջութեն, յորժամ կենդանիքն, զնս չիցեն որ ոչ եգիտ տեղի ապաշխարութե։

ժթ. Թէ ահագին են և նոր առ մովսիսիւ հանդերձեալքն․ և բազում քանիս արժանաւոր այժմուս։

ի. Վն եղբայրսիրութե և օտարասիրութե։ ա. Յաղագս զգաստութե։ բ. Վն բանականութե։ գ. Վն նմանող լինելոյ հարցն։ իա. Վն մի մարմնաւոր կալ ընդ օրինացն, այլ հոգևորս ընդ քի առաքինութեն։ իբ. Աղօթք առ ած վասն յառաքինութե յառաջադիմութե և փրկութեանն։

հետաքրքիր շրջին։ (12) Ոմանք․ Պատուէր տամ և աղաչեմ 'ի տր յս․ զի․․ գործիցեն։ (14) Ոմանք․ Ապա թէ ոք ոչ հնա՞․․․ Եւ մի խառնեսջիք ը։ (15) Օրինակ գ․ Համարիցիք․ այլ մխիթարեսջիք իբրև։ (18) Ոմանք յաւելուն․ Ընդ ամենին ձեզ․ ամէն։

* Աշ գրեագիր մեր՝ ընդ հնագոյն հնագոյն և ընտրելագոյն օրինակաց՝ ապաքէն յետ երկրորդ թեսաղոնիկեցւոց կարգեն զթուղթն առ եբրայեցիս․ և ապա առ տիմոթէոս առաջին, և այլն․ առաքեալն զորեւիցեն թղթոյն առաքելոյն թղթոցն կենսն։ Ոմ ոմանք ընդ կարգի լաւագոյն՝ հասոյ յետոյ է թղթ զթուղթն առ եբրայեցիս։

ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

Ա Է Կ ԲԱԶՈՒՄ ՄԱՍԱՄԲՔ, ԵՒ 1
բազում օրինակօք կանխաւ խօսեցաւ Ած
ընդ հարսն մեր մարգարէիւք. * 'ի վախճան 2
աւուրցս այսոցիկ՝ խօսեցաւ ը̅ մեզ
որդւովն, զոր եդ ժառանգ ամենայնի. որով և զյաւիտեանս
արար: * Որ է լոյս փառաց՝ և նկարագիր 3
էութեան նորա. որ կրէ զամենայն բանիւ զօրութե̅ իւրոյ.
սրբութի̅ մեղաց մերոց արարեալ, նստաւ ընդ աջմէ
մեծութեն 'ի բարձունս: * Այնչափ առաւել եղեալ 4 11
քան զհրեշտակս, որչափ լաւ ևս քան զնոսա անուն
ժառանգեաց: * Քանզի ցո՞ր երբէք ասաց 'ի հրեշտակաց. 5
որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ: և դարձեալ՝ 12
թէ ես եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի: 13
Բ * Այլ յորժամ միւսանգամ մուծցէ զանդրանիկն յաշխարհ, 6
ասէ. երկիր պագցեն նմա ամենայն հրեշտակք 14
այ̃: * Այլ առ հրեշտակսն ասէ. որ արար զհրեշտակս 7
իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր բոց հրոյ: * Իսկ ցորդին 8
ասէ. աթոռ քո Ած յաւիտեանս յաւիտենից. գաւազան
ուղղութե̅ գաւազան արքայութե̅ քոյ: * սիրեցեր 9 15
զարդարութի̅, և ատեցեր զանօրէնութի̅. վասն
այսորիկ օծ զքեզ Ած Ած քո իւղով ուրախութե̅ առաւել 16
քան զընկերս քո: * և դու տր̅ իսկզբանէ զերկիր 10
հաստատեցեր. և գործք ձեռաց քոց երկինք են: 17
* նոքա կորնչին՝ և դու կաս և մնաս. ամենեքեան իբրև 11
զձորձս մաշեսցին, * իբրև զվերարկու. գալարեսցես 12
զն̃ս իբրև զհանդերձ, և գալարեսցին. բայց դու 18
նոյն իսկ ես՝ և ամք քո ոչ պակասեսցեն: * Ցո՞ր երբէք 13
ասաց 'ի հրեշտակաց. նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև
եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց: * Ոչ 14
ապաքէն ամենեքեան հոգիք են հարկաւորք՝ որ առաքին
'ի սպասաւորութի̅ վասն այնոցիկ՝ որ ժառանգելոց 1
են զփրկութի̅: 2

ԳԼ. Բ.

Է Գ Վասն այսորիկ պարտ է մեզ առաւել ևս ունկնդիր 1 3
լինել բանիցն ասացելոց, զի մի երբէք նուազեսցուք:
* Զի եթէ որ 'ի ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ 2 4
բանն, հաստատուն եղև, և ամենայն յանցաւորութի̅ 5
և անհնազանդութի̅ ընկալաւ զիրաւացի պատուհաս.
3 * մեք՝ զիա՞րդ ապրեսցուք հեղգացեալք յայնպիսի
փրկութէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ 'ի տ̃նէ. և 'ի ձեռն
4 այնոցիկ որ լուանն՝ 'ի մեզ հաստատեցաւ. * վկայեալ
այ̃ նշանօք և արուեստիւք, և պէսպէս զօրութեամբք, և
5 մասամբք հոգւոյն սրբոյ՝ ըստ իւրոյ կամաց: * զի ոչ
եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց զհանդերձեալ աշխարհն,
6 վ̃ որոյ և մեք խօսիմք: * Վկայեաց ոք ուրեք՝
և ասէ. զի՞նչ է մարդ՝ եթէ յիշեցես զնա, կամ
7 որդի մարդոյ՝ թէ այց արասցես նմա: * փո՛քր մի խոնարհ
արարեր զնա քան զհրեշտակս. փառօք և պատուով
պսակեցեր զնա, և կացուցեր զնա 'ի վերայ ձեռակերտաց
8 քոց: * զա̃մ ինչ հնազանդ արարեր 'ի ներքոյ
1 ոտից նորա: Արդ՝ 'ի հնազանդեցուցանելն զա̃մ,
ոչինչ եթող անհնազանդ 'ի նմանէ. բայց այժմ ոչ ևս
2 տեսանեմք հնազանդեալ նմա զամենայն:
9 * Այլ զփոքր մի խոնարհեալ քան զհրեշտակս, տեսանեմք Գ
զյս̃ վ̃ չարչարանաց մահուն, փառօք և պատուով
3 պսակեալ. զի շնորհօքն այ̃ վ̃ ամենեցուն ըղձաւ
10 ճաշակեսցէ: * Զի վայել էր նմա, վ̃ որոյ
ամ̃՝ և որով ամ̃, բազո̃ւմ որդիս 'ի փառս ածել՝ և զառաջնորդ
4 11 փրկութեն նց̃ չարչարանօք կատարել: * Զի Ջ Լ Ը
որ սրբէն և որ սրբին, 'ի միոջէ էին ամենեքեան. վ̃
5 որոյ ոչ ամօթ համարի եղբարս անուանել զն̃ս, և ասէ.
12 * պատմեցից զանուն քո եղբարց իմոց, և 'ի մէջ
13 եկեղեցւոյ օրհնեցից զքեզ: * և դարձեալ՝ թէ ես
6 եղէց յուսացեալ 'ի նա: և դարձեալ՝ ահաւասիկ ես
14 և մանկունք իմ զոր ետ ինձ Ած: * Արդ՝ որովհետև
7 մանկունք հաղորդեցին արեան և մարմնոյ, և ինքն իսկ
8 մերձաւորութբ̃ կցո՛րդ եղև նոցունց. զի մահուն իւրով
խափանեսցէ զայն որ զիշխանութի̅ մահուն ունէր,
9 15 այսինքն է՝ զսատանայ. * և ապրեցուսցէ զայնոսիկ
որ մահուն երկիւղիւ հանապազ կէին վտարանդեալք
16 'ի ծառայութե̅: * Քանզի ոչ երբէք զհրեշտակաց բուռն
10 հարկանէ. այլ զզաւակէն աբրահամու բուռն հարկանէ:
17 * ուստի պարտ իսկ էր նմա ամենայնիւ եղբարց
11 նմանել. զի ողորմած լինիցի, և հաւատարիմ քահանայապետ
12 յածայինս կողմանէ անտի, առ 'ի քաւելոյ
18 զմեղս ժողովրդեանն: * Զի որով ինքն չարչարեցաւ՝
13 զփորձ առեալ, կարող է և փորձանաւորացն
օգնական լինել:
14

ԳԼ. Գ.

1 Ուստի եղբա՛րք սուրբք՝ երկնաւո՛ր կոչմանն բաժանորդք, Դ
նայեցարո՛ւք ընդ առաքեալն և ընդ քահանայապետ
2 խոստովանութե̅ մերոյ ընդ յս̃ քս̃. * որ հաւատարիմ
է արարչին իւրոյ, ոպ̃ և մովսէս յամ̃ տան
1 3 նորա: * զի առաւել ևս փառաց քան զմովսէս արժանի
եղև. որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն՝
2 4 տանն առնելին: * զի ամ̃ տուն կազմի յումեքէ կազմի.
5 իսկ որ զամենայնն արար, Ած է: * Մովսէս՝ հաւատարիմ
է յամ̃ տան նր̃՝ իբրև զծառայ, առ 'ի վկայու_

թէ՛

---

* 'ի վերնագրին՝ Ոմանք. Թուղթ առ եբրայեցիսն:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Ընդ հարս մեր: (2) Ոմանք. Զյաւիտեանս արար: (3) Այլ գրչագիրք համաձայն դնեն 'ի լուս" 'ի յն̃ Որ կրէ. նշանակէ. պարունակէ. խնամէ. տանէ. առաջնորդէ: (3) Ոմանք. Զօրութբ̃ իւրով... մեծութեն 'ի: (5) Ոմանք. Ես ես այսօր.. նմ՝ հայր: (7) Ոմանք. հոգիս.. իւր 'ի բոց հրոյ: (8) Ոմանք. Գաւազան ուղղութե̅, գաւազան արքայ": (11) Ոմանք. Մնաս իբրև: (12) Ոմանք. Եւ իբրև զվերարկուս.. իբրև զհանդերձս... և ամք քո ոչ պակասեն: Այլ ոմանք. Քո ոչ նուազեսցեն: (13) Ոմանք. Ցո՞ ոք երբէք: (14) Ոմանք. Ոչ ամենքին հո".. ժառանգելոց են:

Գլ. Բ. (1) Բռ̃. Վ̃ն այնորիկ պարտ: (2) Ոմանք. Զի թէ որ 'ի... բանն, հաւատարիմ եղև, և ամ̃ յանցաւորութին: (3) Ոմանք. Հեղգացեալք յայն": (4) Ոմանք. Եւ մասամբք հոգւոյն՝ ըստ իւրոյ կամացն: (5) Ոմանք. Աշխարհս, վ̃յ մեք խօսիմքս: (6) Ոմանք. Վկայեաց ուրեք և ասէ.. զի յիշես դու զնա... այց ինչ արասցես դու: (7) Ոմանք. Փոքր ինչ խոնարհ... 'ի վ̃ր ամ̃ ձեռաց": (8) Ոմանք. 'ի հնազանդեցուցանել նմա զամ̃... հնազանդեալ նմա զամ̃: (9) Ոմանք. Այլ զփոքրն մի խոնարհ".... վ̃ մեր ամենեցուն զմահ: Այլ օրինակ մի ընդ ոսկեայ. Այլ փոքր մի խոնարհեալ: (10) Ոմանք. Փրկութեն նց̃: (12) Ոմանք. Իմոց. 'ի մէջ եկե": (14) Ոմանք. Հաղորդեցին արեանն և... այսինքն՝ սատանայ: (15) Ոմանք. Մահուն երկիւղին հանապազ իսկ էին վտարանդեալք 'ի ծառայութե̅: (16) Ոմանք. Զի ոչ երբէք: (16) Այլ գրչագիրք համաձայն դնեն 'ի լուս" 'ի յն̃ Բուռն հարկանէ. նշանակէ. մերձաւորիլ լինել. բամբասէ. պարտաւորէ: (17) Ոմանք. Պարտ էր նմա... ողորմած լիցի: (18) Ոմանք. Փորձանաւորացս:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ընդ առաքեալ... մերոյ յս̃ քս̃: (2) Ոմանք. Ոպ̃ մովսէս յամ̃ 'ի տան: (3) Ոմանք. Որչափ ևս առաւել... տանն առնելի: (4) Ոմանք. Յում և կազմի.. որ զամ̃ արար: (5) Ոսկեան. Առ 'ի վկայութե̅ բանիցն:

թէ՝ քանից առաւելլոց ։ * այլ Քս իբրեւ որդի՛ 'ի վերայ 6
տան իւրոյ ։ որոյ տունն՝ մեք իսկ եմք ։ միայն թէ զհամարձակութի՝
եւ զպարծանս յուսոյն՝ մինչեւ 'ի վախճան
հաստատուն ունիցիմք ։ * Վն որոյ այսպէս ասէ 7
հոգին սբ ։ այսօր եթէ ձայնի նր լուիցէք, * մի խստացուցանէք 8
զսիրտս ձեր իբրեւ 'ի դառնութեանն՝ յաւուրն
փորձութե յանապատի ։ * ուր փորձեցին զիս հարքն 9
ձեր ։ քննեցին զիս՝ եւ տեսին զգործս իմ զքառասուն
ամ ։ * Վն որոյ տաղտկացայ ազգանն այնուիկ, եւ ասացի ։ 10
միշտ մոլորեալ են սրտիւք ։ եւ նոքա ոչ ծանեան
զճանապարհս իմ ։ * որպէս երդուայ 'ի բարկութե՝ 11
եղ իմում թէ մտցեն 'ի հանգիստ իմ ։ * Տեսէք եղբարք՝ 12
գուցէ երբեք լինիցի յումեք 'ի ձէնջ սիրտ չար անհաւատութե՝
ապստամբել յԱյ կենդանւոյ ։ * այլ 13
մխիթարեցէք զմիմեանս զօրհանապազ՝ մինչեւ այսօր
առաջի կայ ։ զի մի ոք խստասցի 'ի ձէնջ՝ խաբէութբ
մեղաց ։ * Քանզի բաժանորդք եղեաք Քսի ։ միայն 14
թէ՝ զսկիզբն հաստատութեն մինչեւ 'ի վախճան պինդ
կալցուք, * յասելն, այսօր եթէ ձայնի նր լուիցէք՝ մի 15
խստացուցանէք զսիրտս ձեր իբրեւ 'ի դառնութեանն ։
* Քանզի ոմանք լուան՝ եւ դառնացուցին, այլ ոչ ամենեքեան 16
որ ելեալ էին յԵգիպտոսէ 'ի ձեռն Մովսիսի ։
* Յումէ՞ տաղտկացաւ զքառասուն ամն ։ ոչ ապաքէն 17
յանցուցելոցն ։ որոց ոսկերքն անկան յանապատի
անդ ։ * Ո՞ւմ երդուաւ չմտանել 'ի հանգիստն իւր, 18
եթէ ոչ անհաւատիցն ։ * եւ տեսանեմք, զի ոչ կարացին 19
մտանել՝ վն անհաւատութեն ։

ԳԼ. Դ.

ե Երկիցուք այսուհետեւ, գուցէ 'ի թողուլ զաւետիսն՝ 1
'ի մտանելոյ 'ի հանգիստ նր, գտանիցի ոք 'ի ձէնջ
նուաղեալ ։ * քանզի եմք աւետարանեալք՝ որպէս եւ նոքայն ։ 2
այլ ոչ ինչ օգնեաց լուր բանին՝ չամփոփելոցն
'ի հնազանդութի հաւատոց ։ * Այլ մեք մտանեմք 'ի 3
հանգիստն, որք հաւատացաքս՝ որպէս եւ ասացն, թէ որպէս
երդուայ 'ի բարկութե իմում, թէ մտցեն 'ի հանգիստ
իմ ։ Թէպէտ եւ արդիւնքն 'ի սկզբանէ աշխարհի լեալ
էին ։ * քանզի ասէ ուրեք վն աւուրն եւթներորդի 4
այսպէս ։ եւ հանգեաւ Ած յաւուրն եւթներորդի յամ
գործոց իւրոց ։ * եւ աստ՝ դարձեալ ասէ՝ թէ մտցեն 5
'ի հանգիստ իմ ։ * Եւ արդ՝ քանզի արգելեալ ոմանք 6
մտանել 'ի նա, եւ որք յառաջագոյն աւետարանեալն
էին՝ չմտին վն անհաւանութեն ։ * դարձեալ այլ օր սահմանէ՝ 7
զայսօրն 'ի Դաւթի, եւ ասէ՝ յետ այնչափ ժամանակաց,
որպէս յառաջագոյն ասաց, այսօր եթէ ձայնի
նր լուիցէք՝ մի խստացուցանէք զսիրտս ձեր ։ * զի 8
եթէ զնս յեսու հանգուցեալ էր, ապա վասն այլոյ
աւուր ոչ խօսէր յետ այնորիկ ։ * Արդ ուրեմն նուազեալ 9
է շաբաթութիւն ժողովրդեանն Այ ։ * զի որ եմուտ 10
'ի հանգիստն նր, եւ նա հանգեաւ յիւրոց գործոց
վջ անտի ։ որպէս եւ Ած յիւրայոցն ։

11 * Փութասցուք այսուհետեւ մտանել յայն հանգիստ ։ Ջ
զի մի ոք ընդ նոյն օրինակ անհաւանութեն անկանիցի ։
12 * զի կենդանի է բանն Այ՝ եւ ազդու՝ եւ հատու
քան զամ սուր երկսայրի, եւ անցանէ մինչեւ ցորոշումն
շնչոյ՝ եւ ոգւոյ՝ եւ յօդից՝ եւ ուղղոյ ։ եւ քննիչ է մտաց՝
13 եւ խորհրդոց սրտից ։ * Եւ չիք արարած աներեւոյթ
յերեսաց նորա ։ այլ ամ ինչ մերկապարանոց կայ առաջի
14 աչաց նր՝ զորմէ մեր բանքս են ։ * Ունիմք այսուհետեւ
քահանայապետ մեծ՝ անցեալ ընդ երկինս,
15 զՅս որդի Այ ։ պինդ կալցուք զխոստովանութիւն ։ * քանզի
ոչ եթէ ունիմք քահանայապետ, որ ոչ իցէ կարող չարչարակից
լինել տկարութե մերոյ ։ այլ փորձ է ամենայնիւ,
16 ըստ նմանութե, առանց մեղաց ։ * Մատիցուք ղկ
այսուհետեւ համարձակութբ առաջի աթոռոյ
շնորհացն նր ։ զի ընկալցուք զողորմութի, եւ գտցուք
շնորհս 'ի դէպ ժամանակի՝ օգնականութե ։

ԳԼ. Ե.

1 Զի ամենայն քահանայապետ 'ի մարդկանէ առեալ,
վասն մարդկան կայ յԱծականսն կացեալ անդր ։ զի
2 մատուցէ պատարագս, եւ զոհս վն մեղաց ։ * չափով
չարչարակից կարօղ է լինել՝ ագիտաց եւ մոլորելոց ։
3 քանզի եւ ինքն իսկ տկարութբ զգածեալ է ։ * Վասն
այնորիկ հարկ է՝ որպէս վն ժողովրդեանն, նոյնպէս եւ ըն
4 անձին մատուցանել պատարագս վասն մեղաց ։ * Եւ
ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ ։ այլ կոչեցեալն
5 յԱյ՝ որպէս եւ Ահարոն ։ * Նոյնպէս եւ Քս, ոչ եթէ անձին
ինչ շուք եդ լինել քահանայապետ ։ այլ որ խօսեցաւն
առ նա, թէ որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ
6 զքեզ ։ * որպէս եւ 'ի միւսումն ասէ ։ դու ես քահանայ
7 յաւիտեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի ։ * Որ յաւուրս
մարմնոյ իւրոյ՝ աղօթս եւ պաղատանս առ այն որ կարօղն
էր ապրեցուցանել զնա, ուժգին գոչմամբ եւ արտասուօք
մատուցանէր ։ եւ լսելի լինէր առ լաւութեն ։
8 * Թէպէտ եւ որդի է, ուսաւ 'ի չարչարանաց անտի զհնազանդութե ։
9 * Եւ իբրեւ կատարեցաւ՝ եղեւ ամ
հնազանդելոց իւրոց պատճառք փրկութեն յաւիտենից ։
10 * եւ անուանեցաւ յԱյ քահանայապետ յաւիտենից ըստ
կարգին Մելքիսեդեկի ։
11 * Վասն որոյ՝ բազում են մեզ բանք, եւ դժուարապատում Ե
12 'ի մեկնել ։ քանզի խօթամիտք եղերուք լսելեօք ։ * փոխանակ ղգ
զի պարտ էր ձեզ լինել վարդապետս վն ժամանակին ։ դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝ թէ զի՞նչ
են նշանագիրք սկզբան բանիցն Այ ։ եւ եղերուք կարօտք
13 կաթին, եւ ոչ հաստատուն կերակրոյ ։ * Զի ամ
որ կաթնկեր է՝ տգէտ է բանին արդարութե, քանզի
14 տղայ է ։ * այլ կատարելոցն է հաստատուն կերակուր ։
որոց՝ վասն 'ի չափ հասանելոյ, ճաշակելեքն կիրթ
են ընտրութե բարւոյ եւ չարի ։

---

(6) Ոմանք. Իսկ Քս իբրեւ որ''.. միայն եթէ զհամ'' ։ (10) 'Ի լսո'' . 'ի վերայ' տաղտկացայ . նշանակի . զարշեցայ ։ (12) Ոմանք. Յումեքէ 'ի ձէնջ սիրտ ։ Եւ ոմանք. ումեք 'ի ։ (13) Ոմանք. Առաջի կայ, մի ոք ։ (14) Օրինակ մի. Եղաք Քի.. սկիզբն համարձակութեան մինչեւ ։ (14) Ոմանք. Մինչեւ ցվախճան ։ (15) Ոմանք. Թէ ձայնի.. որպէս 'ի դառնութեանն ։ (16) Օրինակ մի. Այլ ոչ ամենքին որ ելանէին յեգ'' ։ (17) Ոմանք. Յորմէ՞ տաղտկացաւ զքառասուն ամ, ոչ ապաքէն 'ի յանցուցելոց ։

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. 'Ի հանգիստն նր ։ (2) Օրինակ մի. Բանին՝ չեղելոցն 'ի հնա'' ։ (3) Ոմանք. Որք հաւատացաք... 'ի բարկութե իմոյ ։ (6) Ոմանք. Եւ որք յառաջագոյն աւե''.. վն անհաւատութեն ։ (7) Օրինակ մի. Դարձեալ այլ աւր սահմանէ զայս օրն 'ի Դաւիթ, եւ ։ (7) Ոմանք. Որպէս յառաջագոյն ա'' ։ (8) Ոմանք. Յեսուայ հանգուցեալ ։ Ոսկան. յեսուայ ։ (10) Ոմանք. Որպէս Ած յիւրայնոցն ։ (11) Ոմանք. Անհաւատութեան անկանիցի ։ Ուր օրինակ մի. անհնազանդութեան անկա'' ։ (12) Ոմանք. Քանզի կենդանի է... եւ յօդից եւ ուղղոց... եւ 'ի խորհրդոց սր'' ։ (14) Ոմանք. Զյս զորդին Այ.. զխոստովանութեն ։ (15) Ոմանք. Որ ոչ իցէ կարող.. տկարութեցս մերոց ։ (16) Ոմանք. Շնորհաց նորա.. գտցուք զշնորհս ։

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ զոհս ըն մեղաց ։ (2) Ոսկան. Չափով չարչարա'' ։ (2) Օրինակ մի. Տկարաց եւ ընտրելոց ։ (3) Ոմանք. Որպէս եւ վն ժողո''.. ըն անձինն պատարագ մատուցանել ։ (4) Ոմանք. Որպէս Ահարոնն ։ (5) Ոմանք. Եթէ որդի իմ.. եւ ես այ'' ։ (6) Ոմանք. Թէ դու ես քահանայապետ յաւիտեան ։ (7) Ոմանք յաւելուն. Ապրեցուցանել զնա 'ի մահուանէ, ուժ'' ։ (8) Ոմանք. Զի թէպէտ ։ (9) Ոմանք. Ամ հնազանդելոցն... փրկութե յաւի'' ։ (12) Օրինակ մի. Եւ արդ՝ կամիմ զձեզ ուսուցանել, եթէ զինչ.. սկզբան բանիցն Այ ։ (13) Ոմանք. Զի տղայ է ։ (14) Ոմանք. Կերակուրն... բարւոյն եւ չարի ։ (14) Օրինակ մի. Կրթեան ընտրութե ։

Գլ. Զ.

Վասն որոյ թողեալ զբան սկզբանն քի՟, 'ի կատարումն 1
եկեսցուք· մի միւսանգամ հիմն արկանել
ապաշխարութե՟ 'ի մեռելոտի գործոց անտի, և հաւատոյն
որ յած՟, * և մկրտութեանց վարդապետութե՟, և 2
ձեռնադրութե՟ ձեռաց, և յարութե՟ մեռելոց, և դատաստանին
յաւիտենից։ * Եւ արդ՝ արասցուք զայն՝ 3
եթէ ած՟ հրամայեսցէ։ * քանզի անհնար է միանգամ 4
մկրտելոցն, որ Ճաշակեցին յերկնաւոր պարգևացն,
և հաղորդք եղեն հոգւոյն սբ՟յ, * և զքաղցրիկ բանին 5
այ՟ Ճաշակեցին, և զզօրութիւս հանդերձելոյ
աշխարհին, * և կործանեսցին· միւսանգամ նորոգել 6
յապաշխարութիւն· և վերստին 'ի խաչ հանել անձանց
զորդին այ՟, և դարձեալ խայտառակել։ * Քանզի երկիր 7
որ ըմպիցէ զանձրև բազում անգամ եկեալ 'ի վերայ
նր՟, և ծնանիցի արդիւնս շայեկանս նց՟՝ վն՟ որոյ գործեցին,
ընդունի զօրհնութի՟ յայ՟։ * Իսկ որ բերէ փուշ 8
և տատասկ, անպիտան է՝ և մերձ յանէծս· և վախՃան
Վ Վ նր՟ յայրումն։ * Բայց հաստատեալ եմ վն՟ ձեր սիրելիք՝ 9
'ի լաւ անդր, և որ լինի է փրկութե՟։ զի թէպէտ
և այսպէս խօսիմք· * ոչ եթէ անիրաւ ինչ է ած՟՝ մոռանալ 10
զգործս ձեր՝ և զսէրն զոր ցուցէք յանուն նր՟·
զի պաշտեցէք զսուրբսն՝ և պաշտէք· * և մեք ըղձանամք, 11
զի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցանիցէ
'ի հաստատութե՟ յուսոյն մինչև ցվախՃան· * զի 12
մի հեղգամիտք լինիցիք։

Ը. Դիմանօղք եղերուք այնոցիկ որ հաւատովքն և երկայնմտութբ՟
ժառանգեցին զաւետիսն։ * զի աբրահամու 13
խոստացեալ զաւետիսն այ՟՝ քանզի յայլ ոք 'ի մեծ ոչ
գոյր երդնուլ, * յանձն իւր երդուաւ, և ասէ· այո՛ 14
օրհնելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանելով բազմացուցից։
* և այնպէս երկայնամիտ եղեալ՝ եհաս 15
աւետեացն։ * Այլպէսն մարդիկ որ ինչ 'ի վեր է քան 16
զինքեանս՝ յայն երդնուն· և ամ՟ հակառակութե՟ նց՟
վՃիռ 'ի հաստատութե՟, երդումն է։ * որով առաւել 17
ևս կամեցեալ այ՟՝ ցուցանել ժառանգաւորաց աւետեացն
զհաստատութե՟ խորհրդոյն իւրոյ, միջնորդեաց
երդմամբ։ * Զի երկու անփոփոխելի իրօքն՝ 18
որովք անհնար իցէ ստել այ՟, հաստատուն մխիթարութե՟
ունիցիմք· որք ապաստան եղեաք բուռն հարկանել
զհանդերձեալ յուսոյն· * զոր իբրև զխարիսխ 19
հաստատուն և անշարժ ունիցիմք անձանց մերոց· որ
և մտանիցէ 'ի ներքին կողմն վարագուրին, * ուր կարապետն 20
մեր յս՟ եմուտ վն՟ մեր, ըստ կարգին մելքիսեդեկի,
եղև քահանայապետ յաւիտենից։

Գլ. Է.

Թ Քանզի այս մելքիսեդեկ՝ թագաւոր էր սաղիմայ, 1
քահանայ այ՟ բարձրելոյ· որ ել ընդառաջ աբրահամու,
յորժամ դարձեալ գայր 'ի կոտորածէ թագաւորացն՝
2 և օրհնեաց զնա· * որում և տասանորդս
յամե՟ ետ աբրահամ· նախ՝ թարգմանի թագաւոր արդարութե՟,
ապա թագաւոր սաղիմայ՝ որ է թագաւոր
3 խաղաղութե՟· * անհայր՝ անմայր՝ չհամարեալ յազգս,
որոյ ոչ սկիզբն աւուրց, և ոչ կատարած կենաց· նմանեալ
որդւոյն այ՟՝ կայ մնայ քահանայ մշտնջենաւոր։
4 * Արդ՝ տեսէք որպիսի ոք էր սա· որում և աբրահամ
5 տասանորդս ետ յաւարէ անտի՝ նահապետն։ * և
որք յորդւոցն ղևեայ զքահանայութիւն առնուն, պատուէր
ունին տասանորդել զժողովուրդն՝ ըստ օրինացն·
այսինքն է՝ զեղբարս իւրեանց· թէպէտ և ելեալ իցեն
6 յերանացն աբրահամու։ * Իսկ չհամարեալն յազգս
'ի նոցանէ՝ տասանորդեաց զաբրահամ· և զնա որ զաւետիսն
7 ընկալեալ էր՝ օրհնեաց։ * զի առանց ամ՟ հակառակութե՟,
8 նուաղն 'ի լաւէ անտի օրհնեսցի։ * Եւ
աստ մարդք մահկանացուք տասանորդս առնուն· բայց
անդ վկայեցաւ թէ կենդանի է։ և որպէս բանից կարգ
9 է ասել· * թէ աբրահամու ձեռն և ղևի իսկ որ զտասանորդսն
10 առնոյր, տասանորդեցաւ։ * զի դեռևս յերանս հօր
իւրոյ էր՝ յորժամ ընդառաջ եղև նմա մելքիսեդեկ։
11 * Իսկ արդ՝ եթէ կատարումն 'ի ձեռն ղևտացւոց քահանայութեն
էր, քանզի ժողովուրդն յայն օրէնս դրեցաւ,
զի՞նչ պիտոյ էր ըստ կարգին մելքիսեդեկի այլում
քահանայի յառնել, և ոչ ասել՝ եթէ ըստ կարգին
12 ահարոնի։ * Այլ 'ի փոփոխել քահանայութեն,
13 հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լինել։ * զի զորմէ
այսպէսն ասի, յայլմէ ազգէ կալաւ հաղորդութե՟, յորմէ
14 ոչ ոք երբէք եղև հաղորդ սեղանոյն։ * Արդ՝ յայտ
իսկ է, թէ յազգէ յուդայ ծագեաց տր՟ մեր· յորմէ
15 ազգէ վն՟ քահանայից մովսէս ինչ ոչ Ճառեաց։ * Եւ
ևս առաւել յայտ է՝ թէ ըստ նմանութե՟ մելքիսեդեկի՝
16 յառնելոց է այլ քահանայ· * որ ոչ ըստ մարմնաւոր
պատուիրանին եղև, այլ ըստ զօրութե՟ կենացն ան-
17 վախՃանից։ * քանզի վկայեցաւ, թէ դու ես քահանայ
18 յաւիտեան ըստ կարգին մելքիսեդեկի։ * Արհամարհութե՟
լինէր առաջին պատուիրանին, վն՟ նորին
19 տկարութեն և անշահութե՟· * քանզի ոչինչ կատարումն
գործեցին օրէնքն, և մուտ աղնուագոյն յուսոյն՝ որով
20 մերձենամք առ ած՟։ * և այնչափ, զի ոչ առանց երդման·
զի են ոմանք՝ որ առանց երդման են կացեալ
21 քահանայք։ * Բայց սա՝ երդմամբ, 'ի ձեռն այնորիկ
որ ասացն 'ի նա· երդուաւ տր՟՝ և ոչ ևս զղջասցի,
22 դու ես քահանայ յաւիտեան։ * և այնչափ լաւագոյն
23 ուխտի եղև երաշխաւոր յս՟։ * Եւ բզմ՟ են կացեալ
քահանայք, վն՟ մահու արգել լինելոյ 'ի մշտնջենաւորել։
24 * Իսկ սա՝ վն՟ յաւիտեան կելոյ՝ առանց անցանելոյ
25 ունի զքահանայութիւն։ * ուստի և կենդանի
առնել համօրէն կարող է՝ զմատուցեալսն նովաւ առ
ած՟· քանզի միշտ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վն՟ նց՟։
26 * Զի այսպիսի իսկ և վայել էր մեզ քահանայապետ,
սբ՟, անմեղ, անարատ, զատեալ 'ի մեղաւորաց, և բարձ-
րա

Գլ. Զ. (1) Բզմ. Արկանել հիմն ա″։ (2) Ոմանք. Վարդապետութե... բութե.. ութե։ (3) Ոմանք. Եթէ տր՟ հրամայեսցէ։ (4) Ոմանք. Անհնարին է միանգամ։ (5) Ոմանք. Ճաշակս Ճաշակեցին, և զօրութիւս։ (6) Ոմանք. Եւ կործանիցին միւ″։ (7) Ոմանք. Վն՟ որոյ գործիցին, ըն″.. զօրհնութիւն այ՟։ (8) Ոսկան. Զփուշ և զտատ″.. և մերձ է յանէծս։ (8) Ոմանք. Նր՟ այրումն։ (9) Յօրինակին գրէր. Եւ որ լինի է փրկ′։ (10) Ոսկան. Եւ զսէր զոր ցուցանէք յանուն։ (10) Յօրինակին. Պաշտէիք զսուրբսն։ (11) Ոսկան. Եւ մեք ըղձամք։ (13) Ոմանք. Խոստացեալ էր զաւետիսն։ (14) Ոմանք. Բազմացուցից զքեզ։ և ոմանք. բազմացուցից զզաւակ քո։ (15) Ոմանք. Եւ այնչափ երկայնամիտ եղեալ։ (16) Ոսկան. Եւ ամ՟ հակառակութե՟ նոցա վՃռի հաստատութե՟ երդումն է։ (17) Ոմանք. Առաւելն ևս։ (18) Ոմանք. Որովք անհնարին է... ապաստան եղաք։ (19) Ոմանք. 'Ի ներքին կողմ վա″։ (20) Ոմանք. Ուր վՃպան մեր յս՟։

Գլ. Է. (1) Ոմանք. Էր շաղեմայ։ (2) Ոմանք. Եւ տասանորդսն ետ յամէ ար″... և ապա թագաւոր շաղեմայ։ (3) Ոմանք. Չհամարել յազգս... որդւոյ այ՟։ (4) Ոմանք. Որպիսի ոք է սա։ (5) Ոմանք. Եւ որ յոր″։ (6) Ոմանք. Իսկ չհամարելն յազ″։ (6) Այլք. Որոյ զաւետիսն ըն″։ (9) Ոմանք. Որ և զտասանորդսն։ (10) Ոմանք. Ընդ առաջն եղև նմա։ (11) Ոմանք. 'Ի ձեռն ղևտական քհնյութեյն... յայն օրէնս դրեցաւ... առնել թէ ըստ։ (12) Ոմանք. 'Ի փոփոխել քհնյիցն։ (13) Ոմանք. Այսպէսն ասէ։ (14) Ոմանք. Մովսէս ոչինչ Ճառեաց։ (15) Ոմանք. Յառնելոց էր այլ։ Ոսկան. Յարուցանելոց է այլ։ (17) Ոմանք. Եթէ դու ես քա″։ (18) Ոմանք. Արհամարհութիւն լինէր... տկարութե՟ և անշ″։ (21) Ոմանք. Որ ասացաւն 'ի նա... թէ դու ես քա″։ (22) Ոմանք. Եւ այնչափ առաւելագոյն ուխ″։ (24) Բզմ. Վն՟ յաւիտեան կալոյ։ (25) Ոմանք. Զմատուցեալսն նո″։ (26) Ոմանք. Վն՟ զի այնպէս վայել էր։ Ոսկան. Զի այնպիսի իսկ։

բացեալ քան զերկինս. * որում ոչ հանապազ հարկ է 27
ըստ այլոց քահանայապետացն, նախ՝ վ՟ն իւրեանց մեղացն
պատարագս մատուցանել, և ապա վ՟ն ժողովրդեանն:
Իսկ սա՝ զայն միանգամայն կատարեաց, զի
զանձն իւր մատոյց պատարագ: * օրէնքն զմարդիկ 28
կացուցանեն քահանայապետս զգածեալս տկարութ՟բ.
իսկ բանն երդման յետ օրինացն՝ զորդի որ յաւիտեան
կատարեալ է:

ԳԼ. Ը.

Եւ բանից գլուխ խօսիցս, այսպիսի ունիմք քահանայապետ, 1
որ նստաւ ընդ աջմէ մեծութեան աթոռոյն
յերկինս, * սրբութեանցն պաշտօնեայ, և խորանին 2
ճշմարտութեան՝ զոր տ՟րն կանգնեաց՝ և ոչ մարդ: * Զի 3
ամ՟ քահանայապետ վ՟ն մատուցանելոյ զզոհս և զպատարագս
կայ. ուստի հարկ է և նմա ունել զոր մատուցանիցէ:
* Զի թէ էր յերկրէ, թերևս չէր իսկ 4
քահանայ. զի գոյին որ մատուցանէին ըստ օրինացն
պատարագ. * որք առակաւ և օրինակաւ պաշտէին 5
երկնաւորացն. ո՟պ և հրամայեցաւ մովսիսի՝ յորժամ
գործելոց էր զվրան ժամուն. տեսջի՛ր՝ ասէ, արացես
զամ՟ ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ 'ի լերինն:
* Բայց արդ՝ առաւելագոյն ևս պաշտաման եհաս յ՟ս, 6
որչափ լաւագոյն ևս ուխտի է միջնորդ՝ որ 'ի յառաւել
աւետեաց օրինադրեցաւ:

ԺԱ * Զի եթէ առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին 7
տեղի ոչ խնդրէր: * Նա՛ աւասիկ բամբասէ զն՟ո և 8
ասէ. աւասիկ աւուրք եկեսցեն՝ ասէ տ՟ր, և կատարեցից
'ի վերայ տանն ի՟ղի և 'ի վերայ տանն յուդայ՝
ուխտ նոր. * ոչ ըստ ուխտին զոր եդի ընդ հարս 9
ն՟ց՝ յաւուրն յորում առի 'ի ձեռն՝ հանել զն՟ո յերկրէն
եգիպտացւոց. և զի նոքա ոչ կացին յուխտին իմում,
և ես անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ տ՟ր ամենակալ:
* Այլ այս է ուխտն զոր եդից տանն ի՟ղի 10
յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ տ՟ր. տաց զօրէնս իմ 'ի
միտս ն՟ց, և 'ի սիրտս ն՟ց գրեցից զն՟ո. և եղէց ն՟ց ա՟ծ,
և նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: * Եւ ոչ ևս ուսուսցանիցեն 11
իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր, և իւրաքանչիւր
զեղբայր իւր, և ասիցեն թէ ծանիր զտ՟ր.
զի ամենեքին ծանիցեն զիս 'ի փոքրկանց մինչև ցմեծամեծս
ն՟ց: * զի քաւիչ եղէց անօրէնութեանց ն՟ց. և ըզմեղս 12
ն՟ց՝ և զանօրէնութիւնս այլ ոչ ևս յիշեցից: * Արդ՝ 13
ասելովն նոր, հնացոյց զառաջինն. և որ հնանայն և
ԼԸ ծերանայ՝ մերձ է յապականութիւն:

ԳԼ. Թ.

Ունէր ունէր և առաջինն՝ իրաւունս պաշտաման 1
յայնժամ զաշխարհական սրբութիւն: * Զի խորանն 2
առաջին հանդերձեցաւ այսպէս. յորում աշտանակն,
և սեղանն, և հացն նուիրաց՝ որ սրբութիւն կոչէր:
* և յետ երկրորդ վարագուրին խորանն որ կոչէր 3
սրբութի՟ սրբութե՟ց. * յորում կայր բուրվառն ոսկի, 4
և տապանակ կտակարանաց պատեալ ներքոյ և արտաքոյ
ոսկւով. յորում սափորն ոսկի լի մանանայիւ,
և գաւազանն ահարոնի որ ծաղկեցաւ, և տախտակք
5 կտակարանացն. * և 'ի վերայ ն՟ց քրովբէքն փառաց՝
որ հովանի ունէին 'ի վերայ քաւութեանն. վ՟ն որոյ՝ ոչ
6 է այժմ ասել մի ըստ միոջէ: * Եւ այն ա՟մ իբրև այնպէս
հանդերձեալ կայր, յառաջին խորանն յամենայն
ժամ մտանէին քահանայքն զպաշտամունսն կատարել.
7 * բայց յերկրորդն՝ միանգամ 'ի տարւոջն քահանայապետն.
և զայն ոչ առանց արեան, զոր մատուցանէր
8 վ՟ն իւր, և վ՟ն ժողովրդեանն անգիտութե: * Զայս
ցուցեալ հոգւոյն ս՟յ՝ մինչև յայտնեալ էր ճանապարհ
սրբութեանցն. քանզի դեռ առաջին խորանն ունէր
9 զհաստատութի. * որ է առակ ժամանակին որ առաջի
կայր. յորում պատարագքն և զոհք մատչէին, որք
ոչ կարէին ըստ միտս կատարել զպաշտօնեայսն. բայց
10 միայն կերակրովք և ըմպելեօք, * և պէսպէս մկրտութե՟ք՝
մարմնոյ արդարութե՟քն. որ մինչև 'ի ժամանակս
ուղղութեան 'ի վերայ կային:

11 * Այլ ք՟ս եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բարեաց, ԺԲ
մեծաւն և կատարելովն՝ և անձեռագործ խորանաւն,
12 այս ինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց, * և
ոչ արեամբ նոխազաց և զուարակաց. այլ իւրով արեամբն
եմուտ միանգամ 'ի սրբութիւն յաւիտենական
13 գտեալ զփրկութի: * Զի եթէ արիւն ցլուցն
և նոխազաց՝ և մոխիր երինջոյն ցանեալ՝ զպղծեալսն
14 սրբէր առ 'ի մարմնոյ սրբութե. * ո՞րչափ ևս առաւել
արիւնն ք՟սի, որ 'ի ձեռն հոգւոյն յաւիտենականի մատոյց
զանձն անարատ պատարագ ա՟յ, սրբեսցէ զխիղճ
մտաց ձերոց 'ի մեռելոտի գործոց անտի՝ պաշտել զա՟ծ
15 կենդանի: * Եւ վ՟ն այնորիկ նորոյ ուխտին է միջնորդ.
զի յորժամ մահ լինիցի 'ի փրկութի վ՟ն առաջին ուխտին
յանցանաց, զաւետիս առցեն հրաւիրելքն 'ի ժառանգութեն
16 յաւիտենից: * Քանզի ուր կտակ է, հարկ է զմահ
17 'ի մէջ բերել զկտակագրին: * զի կտակ՝ յետ մահու
հաստատուն է: ապա թէ ոչ՝ զիա՞րդ իցէ հաստատուն,
18 մինչ կտակագիրն կենդանի է: * ուստի և ոչ առաջինն
19 առանց արեան նորոգէր: * Քանզի իբրև պատմեցան
ա՟մ պատուիրանք օրինացն 'ի մովսիսէ ժողովրդեանն,
առեալ զարիւն ցլուցն և նոխազացն, ջրով
և բրդով կարմրով և զոպայիւ, զկտակարանօքն իսկ
20 և զա՟մ ժողովրդեամբն սրսկեաց, * և ասէ. այս է
21 արիւն կտակին՝ զոր պատուիրեաց ձեզ ա՟ծ: * և ըզխորանն,
և զա՟մ կահս սպասուն նոյնպէս սրսկեաց
22 զարիւնն: * և գրեթէ ա՟մ ինչ արեամբն սրբէր ըստ
օրինացն. և առանց հեղման արեան չլինէր թողութի:
23 * Ապա հարկ էր օրինակացն՝ այնպիսեօքն սրբել.
և բուն իսկ երկնաւորացն՝ առաւել ևս պատարագօք
24 քան զնոյնս: * զի ոչ եթէ 'ի ձեռագործ սրբութիւն
եմուտ ք՟ս՝ յօրինակս ճշմարտութեն. այլ 'ի բուն իսկ
25 յերկինս, յանդիման լինել երեսացն ա՟յ վ՟ն մեր: * Ո՛չ
զի բազում անգամ մատուցանիցէ զանձն պատարագ՝ ո՟պ
քա-

---

(27) Ոսկան. Զայն միանգամ կատարեաց: (28) Ոմանք. Քհնյապետ զգացեալ տկարութ՟բ.. կատարեալն է յաւիտեան:

Գլ. Ը. (1) Բազմ. Այսպիսի ունիմք քա''.. մեծութե աթո'': (2) Օրինակ մի. Որ բարութեանցն պաշտօնեայ... զոր տ՟րն կարգեաց: (3 Ոմանք. Զոհս և պտ՟րգս կայ, ուստի և հարկ է նմ՟: (3) Բազմ. Ունել ինչ զոր: (4) Ոմանք. Զի եթէ էր յերկրի: (6) Ոմանք. Առաւաւելս պաշտ''.. որչափ և լաւագոյն ևս... որ յառաւել աւե'': (7) Ոսկան. Ապա երկրորդն տեղի ոչ: (8) Ոմանք. Նա աւանիկ բամ'': (9) Ոմանք. Յաւուր յորում... եգիպտացւոց. զի ն՟ք: (10) Բազմ. Եդից տանն ի՟ղի: (10) Ոմանք. Ինձ ժողովուրդ: (11) Ոմանք. Մինչև 'ի մեծամեծս: (12) 'Ի լուս''. Եղէց անիրաւութեանց ն՟ց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'':

Գլ. Թ. (1) Ոսկան. Եւ առաջինն իրաւունս պաշտամանն: (1) Ոմանք. Եւ առաջինն յիրաւունս.. զաշխարհականն սրբութի: (2) Ոմանք. Հանդերձեցաւ այնպէս... և հացն նուիրանաց: (2) Ոսկան. Յորում էին աշտա''... նուիրանաց որ սրբութի կո'': (5) Ոմանք. Եւ 'ի վ՟ն նոցա քերոբ''... 'ի վերայ քաւութե. վ՟ն որոյ և ոչ: (6) Օրինակ մի. Քհնյք զպաշտօնսն: (7) Ոմանք. Ժողովրդեանն անգիտութեց: (8) Ոմանք. Ճնփհ սրբութե: (9) Ոմանք. Որ էր առակ... և զոհքն մատչէին: (9) Այլք. Կատարել զպաշտամունսն: (10) Ոմանք. Մկրտութիք մարմնոյ արդարութիք, որ: (11) Ոմանք. Եկեալ քհնյպետն.. և կատարելեաւն... խորանաւ, ա՟յ է՝ ոչ յայսցանէ արարա'': (12) Օրինակ մի. Եմուտ միանգամայն 'ի: (13) Բազմ. Զի թէ արիւն ցլ'': (14) Ոմանք. Զի սրբեսցէ: (15) Ոմանք. Զաւետիսն առցեն.. 'ի ժառանգութի յաւի'': (17) Ոմանք. Յետ մահուանն հաս'': (19) Օրինակ մի. Կարմրաւ և զո'': (21) Ոմանք. Եւ զխորանաւն իսկ. և զա՟մ կահիւն: (23) Ոմանք. Երկնաւորօքն՝ առաւել: (24) Ոմանք. Յօրինակս ճշմարտութեցն: (25) Ոմանք.

քահանայապետն որ մտանէր 'ի սրբութիւն սրբութեանցն
ամի ամի արեամբ օտարաւ. * ապա թէ ոչ՝ պարտ էր 26
նմա բզ̃մ անգամ չարչարել 'ի սկզբանէ աշխարհի. բայց
արդ՝ առ ակն, միանգամ 'ի կատարած յաւիտենից՝
յանարգութիւն մեղաց իւրով պատարագաւն յայտնեալ է:
* Եւ զոր օրինակ կայ հ̃ստ մարդկան միանգամ մեռանել, 27
և յետ այնորիկ դատաստան. * Նոյնպէս և 28
քս̃ միանգամ մատուցեալ պատարագ առ 'ի բառնալոյ
զմեղս բազմաց. իսկ յերկրորդումն առանց մեղաց
յայտնեսցի այնոցիկ՝ որ ակն ունիցին նմա հաւատովք
'ի փրկութիւն:

ԳԼ. Ժ.

բ Քանզի ստուեր հանդերձելոց բարեացն ունէին 1
օրէնքն, և ոչ զնոյն կերպարանս իրացն. ամի ամի
զնոյն պատարագս մատուցանէին ցանգ, որք ոչ էին
կարող զմատուցեալսն կատարել. * ապա թէ ոչ՝ դադարէին 2
'ի մատուցանելոյ, վ̃ն և ոչ մի ինչ այնուհետև
խիղճ մեղաց ունելոյ՝ պաշտօնէիցն միանգամ սրբեցելոց.
* այլ անդէն 'ի նմին 'ի յիշատակս մեղացն 3
կային ամի ամի: * քանզի ոչ կարէր արիւն նոխազացն 4
և ցլուցն բառնալ զմեղս:
ԺԳ * Վ̃ն որոյ 'ի մտանել իւրում յաշխարհ՝ ասէ. զզոհս և 5
զպատարագս ոչ կամեցար, բայց մարմին հաստատեցեր
ինձ. * ը̃ ողջակէզս և ը̃ վ̃ն մեղացն ոչ հաճեցար: * յայնժամ 6
ասացի՝ թէ ահաւասիկ եկի. 'ի ճառս գրոց գրեալ 7
է վ̃ն իմ, առնել զկամս քո ա̃ծ: * Վերագոյն ասէ, թէ 8
ընդ զոհս, և ընդ պատարագս, և ընդ ողջակէզս, և ը̃
վ̃ն մեղացն ոչ հաճեցար, և ոչ կամեցար, որք ը̃ օրինացն
մատչէին: * ապա ասէ՝ ահաւասիկ գամ առնել 9
զկամս քո ա̃ծ: մերժէ զառաջինն, զի զերկրորդն հաստատեսցէ:
* որով կամօք և մեք սրբեցաք՝ 'ի ձեռն պատարագի 10
մարմնոյն յ̃ի ք̃ի միանգամ: * Եւ ա̃մ քահանայապետ 11
կայ հանապազորդ 'ի պաշտաման. և ըզնոյն
պատարագս մատուցանէ բազում անգամ, որք ոչ
երբէք կարող են բառնալ զմեղս: * իսկ սա՝ զմի̃ն վ̃ն 12
մեղաց մատոյց պատարագ. և մշտնջենաւոր նստաւ ը̃
աջմէ ա̃յ: * և այսուհետև ակն ունի՝ մինչև դիցին 13
թշնամիք իւր 'ի ներքոյ ոտից իւրոց: * քանզի միով 14
պատարագաւ կատարեաց զսրբեալսն 'ի մշտնջենաւորս:
* Այլ վկայէ մեզ և հոգին ս̃բ՝ յետ ասելոյ յառաջագոյն, 15
* թէ այս է ուխտն՝ զոր եդից ընդ հարս 16
ն̃ց, յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ տ̃ր. տաց զօրէնս իմ
'ի միտս նոցա, և 'ի խորհուրդս նոցա գրեցից զնոսա:
* ապա ասէ՝ թէ զմեղս ն̃ց և զանօրէնութիւնս նոցա՝ 17
այլ ոչ ևս յիշեցից: * իսկ՝ ուր թողութիւն է, ոչ ևս 18
վջ պիտոյ է վ̃ն մեղաց պատարագ: * Ունիմք այսուհետև 19
եղբարք՝ համարձակութիւն 'ի մուտս սրբութեանցն
արեամբն յ̃ի. * զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ 20
և կենդանի 'ի ձեռն վարագուրին, այսինքն է՝ մարմ-

21 նոյն իւրոյ. * և քահանայ մեծ 'ի վերայ տանն ա̃յ. * մա-
22 տիցուք ճշմարիտ սրտիւք, լրութե̃՝ հաւատոց, լուացեալ
զսիրտս 'ի խղճէ չարեաց՝ և մկրտեալ զմարմինն 'ի
23 ջուրն սրբութե̃: * ալինդ կալցուք զխոստովանութիւն
անշարժ յուսոյն, զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն:
24 * Եւ զգուշասցուք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ և ԺԴ
25 գործոց բարեաց. * և մի թողցուք զժողովս միմեանց,
ո̃պ սովոր են ոմանք. այլ մխիթարեսցուք, և այնչափ
26 ևս առաւել՝ որչափ տեսանիցէք զօրն մերձեալ: * Զի
կամակար մեղք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելութե̃
գիտութե̃ ճշմարտութե̃ն՝ այնուհետև ոչ ևս պիտոյ
27 է վ̃ն մեղաց պատարագ. * այլ ահեղ ակնկալութիւն
դատաստանին, և նախանձ հրոյն որ ուտելոց է զհակառակորդսն:
28 * Արհամարհեալ ուրուք զօրէնսն մովսիսի, առանց ողորմութե̃ց՝ առ երկուք կամ երիւք
29 վկայիւք մեռանէր. * իսկ որչափ սաստիկ պատժոց
արժանի համարիցիք զայն, որ զորդին ա̃յ առ ոտն եհար.
և զարիւն նորոյ ուխտին խառնակ համարեցաւ՝
որով սրբեցաւն, և զհոգին շնորհաց թշնամանեաց:
30 * Այլ գիտեմք զայն որ ասացն. իմ են վրէժխնդրութիւնք
և ես հատուցից՝ ասէ տ̃ր. և դարձեալ՝ թէ,
31 դատի տ̃ր զժողովուրդ իւր: * Ահ մեծ է անկանել
'ի ձեռս ա̃յ կենդանւոյ:
32 * Արդ՝ յիշեցէք զաւուրսն զառաջինս, յորս լուսաւորեալք ԺԵ
բազում ճգնանց և չարչարանաց համբերէք.
33 * մերթ՝ 'ի նախատինս և 'ի նեղութիւնս խայտառակեալք,
մերթ կցորդք այնպիսեաց վաստակաւորացն լինել:
34 * քանզի և ը̃ կապեալսն չարչարեցարուք, և զյափշտակութիւն
ընչից ձերոց խնդութե̃ ընկալարուք. քանզի
գիտէիք թէ լաւագոյն ևս ստացուածս ունիք անձանց
35 յերկինս, ուր կանն և մնան: * Արդ մի մերժէք
'ի ձէնջ զհամարձակութիւն ձեր, յորում կայ մեծ
36 վարձուց հատուցումն. * պիտոյ է ձեզ համբերութիւն.
զի զկամս ա̃յ արարեալ՝ հասջիք աւետեացն:
37 * զի փոքր մեւս ևս քան որչափ, որ գալոցն իցէ՝ ե-
38 կեսցէ և ոչ յամեսցէ: * զի արդարն իմ 'ի հաւատոց
կեցցէ. և եթէ յերկմիտս ոք լիցէ, ոչ հաճեսցի ընդ
39 նա անձն իմ: * Բայց մեք ոչ եթէ երկմտութե̃՝ եմք
'ի կորուստ. այլ հաւատովք 'ի փրկութիւն հոգւոց:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ոինչ են հաւատք, եթէ ոչ՝ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն, ԺԶ
և յանդիմանութիւն՝ որոց ոչն երևին:
2 * զի նովաւ վկայեցան առաջինքն: * Հաւատովք ի-
3 մանամք հաստատեալ զյաւիտեանս բանիւ ա̃յ, յանե-
4 րևութից զերևելիս եղեալ: * Հաւատովք լաւ պատարագս
հաբէլ քան զկայէն մատուցանէր ա̃յ, որով
վկայեցաւ իսկ արդար լինել. զի 'ի վերայ պատարագացն
եղև վկայութիւն նմա յա̃յ. զի թէպէտ և մեռաւ
'ի

'ի սրբութիւն սրբութեց.. արեամբն օտա": (26) Ոմանք. Պարտ իսկ էր նմա... 'ի կատարած յաւիտենականս... մեղաց միով պատ̃րգաւն յայտ": (26) Ոսկան. Պատ̃րգաւն յայտնեցաւ: Եւ զոր": (28) Ոմանք. Նոյն և ք̃ս միան"... ակն ունին նմա հա":

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Կերպարան իրացն: (1) Ոմանք. Ցանկ: (1)(2) Երկու նոր օրինակք. Զմատուցեալսն կատարել: իսկ ապա թէ ոչ... մի ինչ այսուհետև: (2) Ոմանք. Պաշտօնէից մի անգամ սրբեցելոցն: (4) Ոմանք. Ցլուց և նոխազաց: (7) Ոմանք. Ասացի՝ եթէ ահաւ": (10) Ոմանք. Որով կամօքն և: (14) Ոմանք. Կատարեաց զսրբեալս: (15) Ոմանք. Յետ ասելոյն: (16) Բզ̃ք. Եթէ այս է ուխտն... տաց զօրէնս իմ 'ի սիրտս ն̃ց: (17) Ոմանք. Եւ զանօրէնութիւնս այլ ոչ: (19) Ոմանք. 'ի մուտս սրբութե̃ ար": (20) Օրինակ մի ընդ ոսկեաւ. Որ նորոգեաց մեզ: (20) Ոմանք. Մարմնոյ իւրոյ: (22) Ոմանք. Ճշմարիտ սրտիւ... և մկրտել ըզմարմինս 'ի ջուր սր": (24) Ոմանք. Եւ զգուշասցարուք միմեանց: (25) Ոմանք. Եւ մի թողուցուք... ո̃պ և սովոր են.. այլ մխիթարեցարուք այնչափ առաւել՝ որչափ տեսանէք զօրն: (26) Ոմանք. Յանցանիցէ ոք յետ ընդունելութեան և գիտ": (28) Ոսկան. Առանց իւրիք ողոր": (28) Ոմանք. Առանց ողորմութե̃՝ առ երկու կամ երեք վկ": (29) Ոսկան. Իսկ արդ որչափ սաս": (29) Համարիցիք զայն... որով և սրբեցաւն: (30) Ոմանք. Այլ գիտեմ.. իմ է վրէժխնդրութիւն... և դ̃րձեալ եթէ՝ դատի տ̃ր զժողովուրդս իւր: (32) Ոմանք. Յոր լուսաւ"... և չարչարանացն համբերեցէք: (33) Ոմանք. Մերթ 'ի նախատանս: (33) Ոսկան. 'ի նախատինս, և մերթ 'ինե": (34) Ոմանք. Գիտէիք եթէ լա": (37) Ոմանք. Որչափ գալոցն է՝ եկեսցէ: (38) Յօրինակի միում՝ ո̃պ և յայլ բազում գրչագիրս գրեալ էր այսու նշանակաւ. Արդարն 'ի մի հաւատոց: Որ և օրինակ մի. Արդարն 'ի հաւտոց: (38) Ոսկան. Եթէ երկմիտ ոք լիցէ: (39) Ոմանք. Մեք ոչ թէ երկ":

Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Քանզի նովաւ: (3) Ոմանք. Հաստատել զյաւի": (3) Օրինակ մի յաւելու. Հաստատեալ արարածոց զյաւ": (4) Ոմանք. Լաւ պտ̃րգ հաբէլ.. եղև

'ի նմին, սակայն տակաւին խօսի : * Հաւատովք Ե- 5
նովք փոխեցաւ, զի մի՛ զմահ ճաշակեսցէ . և ո՛չ ու-
րեք գտանէր, քանզի փոխեա՛ց զնա Ած . և յառաջ քան
զփոխելն նր՝ վկայեցաւ հաճոյ լինել այ : * բայց ա- 6
ռանց հաւատոց՝ անհնար է հաճոյ լինել . այլ հաւա-
տալ արժան է այնմ որ մերձենայ առ Ած՝ թէ է Ած .
և որ խնդրենն զնա՝ լինի սպրդևատու, * Հաւատովք 7
առեալ հրաման Նոյի՝ վս չև ևս երևելեացն՝ զահի հա-
րեալ կազմեաց զտապանն 'ի փրկութի տան իւրոյ, ո-
րով դատեցաւ զաշխարհ . և հաւատոյն արդարութե
եղև ժառանգաւոր : * Հաւատովք՝ որ աբրահամն կո- 8
չեցաւ՝ ունկնդիր եղև ելանել 'ի տեղին զոր առնլոց
էր 'ի ժառանգութի . ել գնաց՝ և ո՛չ գիտէր յով եր-
թիցէ : * Հաւատովք պանդխտեցաւ յերկիրն աւե- 9
տեաց՝ իբրև յօտարութե . խորանօք բնակեալ ընդ սահա-
կաւ և յակոբաւ համզերձ՝ ժառանգակցօք նոյին ա-
ւետեաց : * քանզի ակն ունէր հիմամբք հաստատելոյ 10
քաղաքին, որոյ ճարտարապետ և արարիչ Ած է : * Հա- 11
ւատովք և ինքն սառա՝ որ ամուլն էր, զօրութի առն-
լոյ զսերմն որդեծնութե ընդունէր, և 'ի տարաժամ
հասակի ծնանէր . քզի հաւատարիմ համարեցաւ զայն
որ խոստացաւն : * վասն որոյ և 'ի միոջէն ծնանէին, 12
և այն 'ի յանցեալ ժամանակի, իբրև զաստեղս երկնից
բազմութբ, և իբրև զաւա՛զ առ ափն ծովու առանց թու-
ոյ : * Ըստ հաւատոյ մեռան ամենեքին սոքա, և չև ևս 13
ընկալեալ զաւետիսն . այլ 'ի հեռուստ տեսին զնոսա՝
և ցնծացան, և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք և պան-
դուխտք են յերկրի : * զի որք զայնպիսի խօսին, յայտ 14
առնեն՝ եթէ զգաւա՛ռ իւր խնդրեն : * զի եթէ զայն 15
յիշէին ուստի ելինն, գոյր ժամանակ դառնալոյ անդ-
րէն : * Նա՝ առաւել ազնուականի իմն ցանկացեալ 16
են, այս ինքն է՝ երկնաւորին . վասն որոյ ո՛չ ամօթ հա-
մարի Ած, կոչել նոցա Ած . քանզի պատրաստեաց նց
քաղաք : * Հաւատովք մատոյց աբրահամ 'ի փորձութե 17
իւրում զիսահակ պատարագ . և զմիամօրն մատուցա-
նէր, որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր . * որում ասացաւն, 18
թէ սահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ . * եգ 'ի մտի իւ- 19
րում, թէ և 'ի մեռելո՛ց կարօղ է յարուցանել Ած . ուս-
տի և յառակս իսկ ընկալաւ զնա : * Հաւատովք վս 20
հանդերձելոց իրաց՝ օրհնեա՛ց իսահակ զյակոբ և զե-
սաւ : * Հաւատովք յակոբ 'ի մեռանելն իւրում, զիւ- 21
րաքանչիւրոք յորդւոցն յովսեփու օրհնեաց, և եր-
կիր եպագ 'ի ծայր գաւազանի իւրոյ : * Հաւատովք 22
յովսէփ 'ի վախճանել իւրում յիշեաց զելս որդւոցն
իսրայէլի, և վս ոսկերաց իւրոց պատուիրեաց : * Հա- 23
ւատովք՝ զմովսէս իբրև ծնաւ, թաքուցաւ ամիս ե-
րիս 'ի հարց իւրոց . քանզի տեսին կայտառ զմանուկն,
և ո՛չ զանգիտեցին 'ի հրամանէ թագաւորին : * Հաւա- 24
տովք մովսէս իբրև մեծեաց՝ ուրացաւ կոչել որդի
25 դստերն փարաւոնի : * լա՛ւ համարեցաւ չարչարել ընդ
ժողովրդեանն այ, քան առ ժամանակ մի վայելել 'ի
26 մեղս : * կարևո՛ր համարեցաւ զնախատինսն քի, քան
զմեծութի գանձուցն եգիպտացւոյ . զի հայեցեալ ա՛կն
27 ունէր վարձուցն հատուցման : * Հաւատովք թողոյր
զերկիրն եգիպտացւոյ, և ո՛չ երկնչէր 'ի ցասմանէ թա-
գաւորին . զի զաներևոյթն իբրև զտեսեա՛լ համբե-
28 րութբ համարեցաւ : * Հաւատովք արար զպասեքն և
զհեղումն արեանն . զի մի՛ սատակիչն անդրանկաց մե-
29 րձեսցէ 'ի նս : * Հաւատովք անցին ընդ ծովն կար-
միր՝ իբրև ընդ ցամաք երկիր . զորոյ զփորձ առեալ
30 եգիպտացւոցն՝ ընկղմեցան : * Հաւատովք պարիսպքն
31 երիքովի անկան, շուրջ եկեալ զեօթն օր : * Հա-
ւատովք ռախաբ պոռնիկ ո՛չ կորեաւ ընդ անհաւատսն,
32 որոյ ընկալեա՛լ էր զլրտեսսն խաղաղութբ : * Եւ արդ՝
զի՞նչ ևս ասացից . զի չէ՛ բաւական ժամանակս պատ-
մելոյ, վասն գեդէովնի, բարակայ, սամփսոնի, յեփ-
թայեայ, դաւթի, և սամուէլի, և այլո՛ց մարգարէիցն .
33 * Որք հաւատովք պարտեցին զթագաւորութիւնս . գոր-
ծեցին զարդարութի . հասին աւետեաց . խցին զբե-
34 րանս առիւծուց . * շիջուցին զզօրութի հրոյ . ապրե-
ցան 'ի բերանոյ սրոյ . զօրացան 'ի տկարութե . եղեն
զօրաւորք 'ի պատերազմի . առին զբանակս օտարաց :
35 * ընկալան կանայք 'ի յարութե զմեռեալս իւրեանց :
Այլք կոչկոճեցան՝ և չև ևս ընկալեալ զփրկութի, զի
36 լաւագո՛յն յարութեն հասանիցեն : * և կէսքն զաղա-
ղանաց և զգանից զփորձ առին, զկապանա՛ց և զբան-
37 տից : * քարկոծեցան, սղոցեցան, փորձեցան . սպան-
մամբ սրոյ մեռան . շրջեցան լաշկամաշկօք՝ և մորթովք
այծենեօք : Կարօտեա՛լք, նեղեա՛լք, չարչարեա՛լք .
38 * զորս ո՛չ արժէ աշխարհս . յանապատի մոլորեալք, և
93 'ի լերինս, և յայրս, և 'ի փապարս երկրի : * Եւ սոքա
ամենեքին վկայեալք 'ի հաւատոյն, չև ևս ընկալան զա-
40 ւետիսն : * այ վասն մեր լաւագոյն համարեալ, զի մի՛
առանց մեր կատարեսցին :

ԳԼ: ԺԲ.

1 Այսուհետև և մեք՝ որ այսչափ շուրջ զմեօք մածեալ
ունիմք զբազմութի վկայից, զհպարտութի զամ
'ի բաց ընկեսցուք և զմեղս կարևորս . համբերութբ՝
2 ընթասցուք 'ի պատերազմ որ առաջի կայ մեզ : * Հայ-
եսցո՛ւք 'ի զօրագլուխն հաւատոց՝ և 'ի կատարիչն յս .
որ փոխանակ ուրախութեն որ նմա առաջի կայր, յա՛նձն
առ զխաչն, արհամարհեա՛ց զամօթն, նստա՛ւ ընդ աջ-
3 մէ աթոռոյն այ : * Ա՛ռէք՝ ածէք զմտաւ, որ զայսպի-
սի համբերութի 'ի մեղաւորաց հակառակութե անտի
կրեաց . զի մի՛ աշխատք լինիցիք անձամբք ձերովք՝ և
4 լքանիցիք : * զի չև ևս արեամբ չափ պատերազմեալք՝
հա-

նմա վկայութի : (5) Ոմանք . Ճաշակեսցէ զմահ . . . զփո-
խելն նր : (6) Ոսկան յաւելու . Հաճոյ լինել այ : (6) Ոմանք .
Եթէ է Ած, և որոց խնդրենն զնա : (7) Ոմանք . Տանն
իւրոյ, որով դատեցաւն : (8) Ոմանք . Զոր առնելոց էր
'ի ժառանգութե . . . յո՛ երթիցէ : (9) Ոմանք . Յերկիրն
աւետ'' . . խորանօք բնակեցաւ . . և յակոբաւ համզերձ
ժառանգակցովք նոյին աւետեացն : (11) Ոսկան . Որ
ամուլն կոչեցեալ էր, զզօրութի առնլոյ : (11) Ոմանք .
Առնելոյ սերմն որդ'' . . . զայն զոր խոստացաւն :
(12) Ոմանք . Եւ այն յանցեալ : (13) Ոմանք . Եւ չև է
ընկալեալ զաւետիսն . . տեսին զնա և ցնծացան . .
թէ օտարք . . են յերկիր : (14) Ոմանք . Զի որ զայնպի-
սիս խօ'' . . . թէ զգաւառ : (15) Ոմանք . Անդրէն դառ-
նալոյ : (16) Ոմանք . Ազնուական իմն . . . ոչ համարի ա-
մօթ Ած : (19) Ոմանք . Թէ 'ի մեռելոց . . . և յառակս
ընկալաւ : (20) Ոմանք . Զյակոբ և զեսաւ : (21) Ոմանք .
Զիւրաքանչիւր յորդւոցն յովսեփայ : (22) Ոմանք . 'Ի
վախճանելն իւ'' : (23) Օրինակ մի . Թաքուցին ամիս :
(24) Այս գրչագիր համաձայն Վերոնի 'ի լուս'' . այսր համարոյ նշա-
նակին . Թերմութէս . կմ, Թերմութիս է անուն դստերն
փարաւոնի : (26) Ոմանք . Քանզի հայեցեալ : (27) Ո-
մանք . Քզի զաներև'' . . իբրև տեսեալ : (28) Ոմանք .
Սատակիչ անդրանկացն : (30) Ոմանք . Որ շուրջ եկեալ :
(31) Ոմանք . Ռախաբ պոռնիկն . . . զլրտեսսն խաղա'' :
(32) Ոմանք . Զինչ ասացից . . յեփթայի : (33) Այս գրչա-
գիրք համաձայն Վերոնի՝ սկսեալ յայսր համարոյ մինչև ց 38 . 'ի
լուս'' . նշանակէին զանուանս նահապետացն և զմարգարէից՝ առ
իւրաքանչիւր համառօտ բանի : (33) Ոմանք . Գործեցին զար-
դարութիւնս : (35) Ոմանք . Եւ չև ևս ընկալան զփրկ'' :
(36) Յօրինակին . Եւ զգանից փորձ առ'' : (36) Ոմանք . Եւ
զկապանաց : (37) Ոմանք . Լեշկամաշկօք : Եւ ոմանք . Լաշկ-
մաշկօք : Այս [illegible] համաձայն Վերոնի, որպէս և [illegible] :
(38) Ոմանք . Ոչ արժէ աշխարհս . . մոլորեալք 'ի լե-
րինս և 'ի յայրս և 'ի փա'' : (39) Ոմանք, Չև ևս ընկա-
լեալ զաւետ'' : (39)(40) Ոմանք . Զաւետիսն այ : Վս մեր :
Գլ . ԺԲ . (1) Ոմանք . Այսուհետև մեք . . . և զմեղսն
կարևորս . . . 'ի պատերազմ, կամ, 'ի պատերազմի : (2) Ոմանք .
Հայեցարուք 'ի զօրագլուխ հաւատոյն : (2) Ոսկան .
Փոխանակ մխիթարութեն որ նմա : (3) Ոմանք . Աշխատ
լինիջիք :

հակառակ կայցէք մեղացն , * և մոռացարուք զմխիթա֊ 5
Գ րութիւնն՝ որ ընդ ձեզ իբրև ընդ որդեակս խօսի ։ Որ֊
դեակ իմ՝ մի՛ լքանիր ՚ի խրատուէ տ̅ն ․ և մի՛ վհատիցիս
յանդիմանել ՚ի նմանէ ։ * զի զոր սիրէ տ̅ր՝ խրատէ , 6
տանջէ՛ զամ̅ որդի զոր ընդունի ։ * ՚Ի խրատու համբե֊ 7
րութե̅ կացէք , իբրև յորդիս մատուցեալ է ՚ի ձեզ ա̅ծ ․
ո՞ր որդի է՝ զոր ոչ խրատիցէ հայր ։ * զի եթէ առանց 8
խրատու լինիցիք , որում ամենեքին բաժանորդք եղեն ․
ապա խորթք իցէք՝ և ոչ որդիք ։ * Զի եթէ ՚ի մարմնա֊ 9
ւոր հարցն մերոց զոր ունիմք խրատիչս՝ պատկառեմք ,
ո՞րչափ ևս առաւել հնազանդեսցուք հօրն հոգւոց՝ և
կեցցուք ։ * զի նոքա առ սակաւ ժամանակս ըստ կա֊ 10
մաց իւրեանց խրատեն ․ իսկ նա՝ վ̅ս օգտի , առ ՚ի ըն֊
դունելոյ զսրբութի ն̅ր ։ * Ամենայն խրատ առ ժամա֊ 11
նակն ոչ ուրախութե̅ թուի՝ այլ տրտմութե̅ ․ բայց
յետոյ պտուղ խաղաղութե̅՝ նոցա կրթեցելոցն հա֊
տուցանէ յարդարութի ։ * Վասն որոյ զձեռս լքեալս՝ 12
և զծունկս կթոտս՝ հաստատեցէք ․ * և զշաւիղս ուղիղս 13
արարէք ոտից ձերոց , զի մի՛ որ կաղն իցէ գլորիցի ,
այլ մանաւանդ բժշկեսցի ։ * Զխաղաղութե̅ զհետ եր֊ 14
թայք ընդ ամենեսին՝ և զսրբութե̅ ․ առանց որոյ ո՛չ ոք
տեսանիցէ զտ̅ր ։

ԺԸ * Զգոյշ լերուք , գուցէ ոք յետնեալ գտանիցի ՚ի շնոր֊ 15
հացն ա̅յ ։ մի՛ ոք արմատ դառնութե̅ ՚ի վեր երևեալ նե֊
ղիցէ , և նովաւ բազում̅ք պղծիցին ։ * Մի՛ ոք պոռնիկ և 16
պիղծ իբրև զեսաւ ․ որ ընդ միոյ կերակրոյ զանդրան֊
կութիւնն վաճառեաց ։ * գիտէք՝ զի թէպէտ և յետոյ 17
կամեցաւ ժառանգել զօրհնութիւնն , խոտան գտաւ ․
զի և ապաշխարութե̅ տեղի ոչ եգիտ ․ թէպէտ և ար֊
տասուօք խնդրեաց զնա ։

ԺԹ * Զի ոչ էք մատուցեալ առ լեառն շօշափելի , որ հրովն 18
Գ վառեալ էր , և մգով , և մառախղով , և խաւարաւ ,
և մթով ․ * ուր փողն հնչէր և բարբառ պատգամացն ․ 19
ուստի որք լուանն՝ հրաժարեցին , զի մի՛ կրկնեսցի առ
նո̅ս բանն ։ * քանզի ոչ հանդարտէին հրամանին ․ թէ֊ 20
պէտ և գազան մերձենայր ՚ի լեառնն՝ քարկոծ լինէր ։
* և այնպէս ահագին էր տեսիլն , զի և մովսէս ասէր , 21
թէ զահի հարեալ եմ և դողամ ։ * Այլ մատուցեալ 22
էք ՚ի սիովն լեառն , և ՚ի քաղաք ա̅յ կենդանւոյ յե̅մ՝
յերկնից , և ՚ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց , * և 23
յեկեղեցիս անդրանկաց գրելոց յերկինս , և առ դա֊
տաւորն ամենեցուն ա̅ծ , և յոգիս արդարոց կատարե֊
լոց ․ * և ՚ի նորոց կտակարանաց միջնորդն յ̅ս , և ՚ի հե֊ 24
ղումն արեան նորա՝ որ առաւել խօսի քան զհաբելին ։
* Զգոյշ լերուք՝ գուցէ՛ հրաժարիցէք յայնմանէ որ 25
խօսեցաւն ․ զի եթէ ն̅ք ոչ կարացին զերծանել , հրա֊
ժարեալք յայնմանէ՝ որ յերկրին հրաման տայր ․ ո՞րչափ
ևս առաւել մեք՝ եթէ յերկնաւորէն թիկունս դար֊
ձուցանիցեմք ։ * Որոյ ձայնն զերկիր շարժեաց յայն֊ 26
ժամ ․ և այժմ խոստացեալ է՝ և ասէ ․ միւսանգամ շար֊
ժեցից ոչ միայն զերկիր՝ այլ և զերկինս ։ * այլ միւսան֊ 27
գամն յայտ առնէ զշարժելոցն՝ իբրև զեղելոց փոփո֊
28 խումն , զի հաստատունն կացցեն անշարժքն ։ * Վասն
որոյ թագաւորութի անշարժ ընկալեալ , պինդ կալ֊
ցուք զշնորհսն , որով պաշտեմք զա̅ծ հաճութե̅ք՝ ահիւ
29 և դողութե̅ ․ * քանզի ա̅ծ մեր հուր ծախիչ է ։

ԳԼ․ ԺԳ ։

1 Եղբայրսիրութի հաստատեսցի առ ձեզ ։ * զօտար֊ Ի
2 սիրութի մի՛ մոռանայք ․ զի այնու ոմանք յանգէտս
3 ընկալան զհրեշտակս ։ * Յո՛ւշ լիցին ձեզ կապեալքն ,
ո̅պ թէ դուք ը̅ն նո̅ս կապեալք իցէք ․ և չարչարեալքն ,
4 ո̅պ թէ և դո՛ւք իսկ մարմնաւորք էք ։ * Պատուական
է ամուսնութի ամենեին , և սո՛ւրբ անկողինք ․ բայց
5 զշունս և զպոռնիկս դատի ա̅ծ ։ * Բարք՝ անարծաթա֊
սէրք լինիցին , բաւական համարել որչափ ինչ ՚ի ձեռս
իցէ ․ քանզի ինքն իսկ ասաց ․ ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ ը̅ն
6 վայր հարից ․ * ո̅պ համարձակ լիցուք ասել ․ տ̅ր է իմ
7 օգնական՝ և ոչ երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ ։ * Յի֊
շեցէք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն ա̅յ ․
հայեցեալք յելս գնացից ն̅ց , նմանօղք եղերուք հա֊
8 ւատոցն ։ * Յ̅ս ք̅ս երէկ և այսօր , նո՛յն և յաւիտեանս ։
9 * Յուսմունս պէսպէսս և յօտարաձայնս մի՛ դանդաչէք ․
զի լա՛ւ է շնորհօք հաստատել զսիրտս , և ոչ կերակ֊
րովք ․ որովք ոչ ինչ օգտեցան որք այնպէսն գնացին ։
10 * Ունիմք մեք սեղան , ուստի ոչ ունին իշխանութի ճա֊ ԻԱ
11 շակել , որք պաշտեն զխորանն խորանին ։ * Զի որոց Ե
անասնոց մատչէր արիւնն ՚ի սրբութիւնն՝ վ̅ս մեղաց ՚ի
ձեռն քահանայապետին , նոցուն մարմինք այրէին ար֊
12 տաքոյ բանակին ։ * վ̅ս որոյ և յ̅ս՝ զի սրբեսցէ իւրով
արեամբն զժողովուրդն , արտաքոյ դրանն չարչարե֊
13 ցաւ ։ * Արդ՝ եկայք ելցո՛ւք առ նա արտաքոյ բանա֊
14 կին , տանել յանձն զնախատինս ն̅ր ։ * քանզի ոչ եթէ
ունիմք քաղաք որ աստէն մնալոց է , այլ զհանդերձ֊
15 եալն խնդրեմք ։ * Արդ՝ ՚ի ձեռն ն̅ր մատուսցո՛ւք պա֊
տարագ օրհնութե̅ յամ̅ ժամ ա̅յ ․ այս ինքն է՝ զպտուղ
16 շրթանց խոստովանելոց յանուն ն̅ր ։ * Զբարերարութի
և զհաղորդութի մի՛ մոռանայք , զի ընդ այնպիսի պա֊
17 տարագս հաճի ա̅ծ ։ * Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց
ձերոց , և հպատակ կացէք ն̅ց ․ զի ն̅ք տքնին վ̅ս ոգւոց
ձերոց՝ ո̅պ թէ համարս տալոց իցեն ը̅ն ձեր ․ զի խըն֊
դութ̅բ արասցեն զայն՝ և մի՛ յոգւոց հանելով ․ զի այն ԽԲ
18 ոչ յօգուտ ձեր է ։ * Աղօթս արարէք վ̅ս մեր ․ զի հա֊
ւատացեալ գիտեմք՝ եթէ բարւոք միտս ունիմք ․ յամ̅ի կա֊
19 միմք բարւոք գնալ ցուցանել ։ * և առաւել աղաչեմ՝
զի զայն առնիցէք , զի վաղագոյն պատասպարեսցայց ձեզ ։
20 * Եւ ա̅ծ խաղաղութե̅՝ որ եհան ՚ի մեռելոց զհովիւն ԻԲ
հօտից՝ զմեծն արեամբ յաւիտենական ուխտին զտ̅ր մեր
21 յ̅ս , * հաստատեսցէ զձեզ ՚ի գործս բարութե̅՝ առնել
զկամս ն̅ր ․ և արասցէ ՚ի մեզ զհաճոյսն առաջի իւր՝
՚ի ձեռն յ̅ի ք̅ի ․ որում փառք յաւիտեանս ․ ամէն ։
22 * Աղաչեմ զձեզ եղբարք , անսալ բանիս մխիթարու֊
թե̅ ․

---

(5) Ոմնք․ Եւ մի՛ լուծանիցիս յանդիմանել ։ (7) Ոմնք․ Համբերութե̅ կացէք ։ (8) Ոմնք․ Խորթ իցէք ։ (9) Ոմնք․ Զի թէ ՚ի մարմնաւոր ։ (10) Ոմնք․ Առ ՚ի յընդունելոյ ։ (11) Ոմնք․ Խրատ ոչ առ ժամն ուրախութե թուի , այլ տրտմութե ․․ կրթեցոցն հատուցանէ արդարութե ։ (13) Ոմնք․ Ուղիղ արարէք ․․․ գլորիցէ ։ (14) Այլք․ Զհետ երթայք ընդ ամենեսին ․ կմ̅ , առ ամենեսին ։ (14) Ոմնք․ Ոչ ոք տեսանէ զտ̅ր ։ (16) Ոմնք․ Պոռնիկ կամ պիղծ ․․․ զանդրանկութիւն վա″ ։ (17) Ոմնք․ Ժառանգել զանդրանկութիւն ․․ զի ապաշխարութե ։ (18) Ոմնք․ Առ լեառնն ։ (20) Ոմնք․ Մերձենայր ՚ի լեառն ։ (21) Ոմնք․ Եթէ զահի հար″ ։ (22) Ոմնք․ Ա̅յ կենդանւոյն ։ (23) Ոմնք․ Անդրանկաց կատարելոց յեր″ ․․․ ամենից ա̅ծ ։ (24) Ոմնք․ Արեանն ն̅ր ։ (25) Ոմնք․ Զի թէ նոքա ․․․ թէ յերկնաւո″ ․․ դարձուցանեմք ։ (27) Ոմնք․ Իբրև զեղելոցն ։ (28) Ոմնք․ Զա̅ծ հաճութե̅ ։ (29) Օրինակ մի․ Հուր ծախիցէ ։

Գլ․ ԺԳ․ (2) Ոսկան․ Զօտարասիրութի ։ (3) Ոմնք․ Թէ և դուք ը̅ն նո̅ս կապեալ իցէք ․․ ո̅պ և դուք իսկ մարմնաւոր էք ։ (4) Ոսկան զանց առնէ․ Ամուսնութի ամենեքին , և սուրբ անկողինք ։ այլ ՚ի լուս″ ․ նշանակէ՝ ամիս ։ (5) Ոմնք․ Անարծաթասէր ․․ բաւական համարեալ որչափ և ՚ի ձեռս իցէ ․․ ոչ թողից զձեզ ։ (6) Ոմնք․ Ո̅պ զի համար″ ․․․ և ես ոչ երկեայց ։ (7) Ոմնք․ Զառաջնորդսն որ խօ″ ։ (8) Ոմնք․ Նոյն յաւիտեան ։ (9) Ոմնք․ Պէսպէս և օտարաձայնս ․․․ որ այնպէսն գնացեն ։ (11) Ոմնք․ Անասնոցն մատչէր ․․․ նոցին մարմինք այրէին ։ (14) Ոմնք․ Մնալոց իցէ ։ (15) Ոմնք․ Պատարագս օրհնութե ․․․ խոստովանելոյ յանունն ։ Ոսկան․ Խոստովանողաց յանուն ։ (16) Ոմնք․ Պատարագսն հա″ ։ (17) Ոմնք․ Նոքա տքնեսցեն վ̅ս ․․․ համար տալոց են ընդ ։ (19) Ոմնք․ Եւ առաւել աղաչեմք ․․․ զի լուագոյն պատասպարեսցայց″ ։ (20) Ոմնք յաւիտենից․ Զտ̅ր մեր յ̅ս ք̅ս ։ (21) Ոմնք․ Զձեզ յամենայն գործս բարութե ։ (22) Բա″․ Սակաւուք գրեցի ձեզ ։

թն · քանզի սակաւուք գրեցի առ ձեզ : * և Ճանաչէք 23
զեղբայրն մեր զտիմոթէոս, զարձակեալն առ ձեզ · ը
որում, եթէ վաղագոյն գայցէ՝ տեսից զձեզ : * Ողջոյն 24
տայջիք ամ առաջնորդաց ձերոց, և ամ սրբոց : Ողջոյն
տան ձեզ՝ որ 'ի կողմանս իտալիացւոց են : * Շնորհք 25
ընդ ամենեսին ձեզ :

Առ Եբրայեցիս՝ գրեցաւ յիտալիայ 'ի ձեռն տիմոթէայ :
Տունք · շզ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիմոթէոս Առաջին թղթոյն :

Զայս առաքէաց 'ի Մակեդոնիայ, և է պատճառ թղթոյս՝ այս : Յեփեսոս ոմանք 'ի հրէից շրջէին · և սկսեալ օտար վարդապետութեան ընդդիմանային պատճառելով զօրէնսն · զայս լուեալ առաքելոյն յղեաց զտիմոթէոս անդ մնալ առ 'ի յորդորել զնոսա · գրէ և զթուղթս, և յառաջագոյն պատուիրէ տիմոթէի գիտել զոր 'ի քս զհաւատս : Վարդապետէ նմա և զի օրինացն, առ 'ի յարգելոյ [illegible] վարդապետութեանն խօսէին : Սա[illegible] և նոյն ինքն նոցին, հիմենեայ և աղեքսանդրոսի որք նաւաբեկեցան 'ի հաւատս, զոր մատնեաց սատանայի զի խրատեսցին չհայհոյել : Զայս պատուիրէր և սահմանէր զնոսին, քանզի եկեղեցական, վս աղօթից · [illegible] և կամ [illegible] վս [illegible] աղօթել · վս կանանց [illegible] ուսանել, մանաւանդ յեկեղեցի, և մի վարդապետել : Վս եպիսկոպոսաց և երիցանց և սարկաւագաց, որպէս և որոց [illegible] · և որք են ընդ ձեռամբ եկեղեցւոյն, թէ զորքան ամաց պարտ է այրի անուանել, և [illegible] : Խրատէ զմանկամարդսն ամուսնանալ, և մի աղտեղութե կեալ : պատուիրէ և զի ծառայք մի ամբարտաւանեսցին, և մի յաղթեսցին 'ի թարթմոնէ : Յետ այսորիկ [illegible] զի վարդապետաց որ [illegible] · զգուշացուցանէ զնա վարդապետութեն [illegible] յորում լինին ոմանք [illegible] 'ի հաւատոցն : Վարդապետէ նոցա և վասն որպիսութե [illegible], և պատուիրէ խորշել յորոց [illegible] էին, որով ոմանք և յանդգնութե եղեն հաւատոցն, խափանել զնոսին :

Գլուխք առ Տիմոթէոս ա · թղթոյն :

Ա · Վն յոյս սէրն առաջնորդութե, որ անխարդախն առնէ առ 'ի յանկեղծական հարկէն :

Բ · Վն իւրոյ ընտրութե լինելոյ առաքելական 'ի հալածչէ՝ ըստ շնորհացն քի :

Գ · Պատուէր վասն հաւատոյ և մտածմունք ողջամտութե, առանց որոյ շատք [illegible] կայր 'ի վերայ :

Դ · Վն աղօթից 'ի վերայ ամենեցուն, և թէ ամենայն ուրեք ամբարձեալ՝ առանց խռովութե պաշտելութե :

Ե · Վն վարդապետաց՝ թէ որպէս օրէնք է լինել, և ոչ կանանց վասն բնութեն և վասն ցասմն որ 'ի պատրանաց անտի մերին, զոր լուծանէ ծնունդն քն, և հաւատք նոյն և վարք :

Զ · Վն սրբութե եպիսկոպոսի : ա · Յորում վասն սարկաւագաց արանց և կանանց :

Է · Վն մեծի մարմնանալոյն : ա · Յորում զի հեռացուցանէ [illegible] որ լինելոց իցեն :

Ը · Վն պատերազմի [illegible] յուսոյն :

Թ · Վն խնամոց անձին և եկեղեցւոյ :

Ժ · Վն պատուհասէն առ [illegible] մերձենալոյ :

ԺԱ · Վն այրեաց հասակի և կարգաց, և [illegible] :

ԺԲ · Վն երիցանց պատուոյ :

ԺԳ · Վն 'ի յեկեղեցականն [illegible] :

ԺԴ · Թէ [illegible] գործ որ բարւոք :

ԺԵ · Վն ծառայից [illegible] :

ԺԶ · [illegible] :

ԺԷ · [illegible] :

ԺԸ · Մեծատանց առաջնորդութե 'ի [illegible]

---

(24) Ոմանք · Որ 'ի կողմանց իտալացւոց իցեն : (25) Ոսկան յաւելու · Ամենեսին ձեզ · ամէն :

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ ·

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ աէ
սուսի քսի, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ
2 այ, և յսի քսի յուսոյն մերոյ · * տիմո-
թեայ որդւոյ սիրելւոյ հաւատովք : Շնորհք, ողոր-
մութի, խաղաղութի՛ յայ հօրէ՝ և 'ի տնէ մերմէ յսէ քսէ :
3 * Որպէս աղաչեցի զքեզ կալ յեփեսոս, մինչ երթայի Ա
'ի մակեդոնիա · զի պատուէր տացես ոմանց չլինել
4 օտարուսմունս, * և չհայել յառասպելս և 'ի տոհմա-
թիւս անչափս · որ մանաւանդ խնդիրս յուզեն, և
5 ոչ զտնտեսութի՛ այ հաւատովք : * Քանզի գլուխ պա-
տուիրանին՝ սէր է, 'ի սբ սրտէ, և 'ի մտաց բարեաց ·
6 և յանկեղծաւոր հաւատոյ : * յորոց ոմանք վրիպեցան
7 խոտորեալք յունայնութի բանից : * կամին լինել վար-
դապետք օրինաց · ինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին,
8 և ոչ վս որոց ստուգեալն են : * Գիտեմք՝ եթէ բարւոք
9 են օրէնք, եթէ ոք զնս օրինօք կիրասցէ : * բայց զայս
գիտասցէ՝ զի 'ի վր արդարոյ օրէնք ոչ կան, այլ 'ի
վր անօրինաց և անհնազանդից, ամպարշտաց և մե-
ղաւորաց, անսրբոց և պղծոց, զհայր և զմայր անար-
10 գողաց, մարդասպանաց, * պոռնկաց, արուագիտաց,
մարդագողաց, ստոց, ստերդմնաց · և եթէ այլ ինչ
11 իցէ հակառակ ողջամիտ վարդապետութեանս · * որ
ըստ աւետարանի փառաց երանելւոյն այ է, որում վը
եղէ ես հաւատարիմ :
12 * Շնորհս ունիմ այնմիկ՝ որ զօրացոյցն զիս 'ի քս յս 'ի Բ
տր մեր · զի հաւատարիմ համարեցաւ կարգել 'ի սպա-
13 սաւորութի · * որ յառաջագոյն հայհոյիչ էի՝ և հալա-
ծիչ և թշնամանիչ · այլ գտի ողորմութի, զի զայն յան-
14 գիտութե՛ և յանհաւատութե գործէի : * և առաւել
եղեն շնորհք տն մերոյ հաւատովքն և սիրովն որ 'ի քս
15 յս : * Հաւատարիմ է բանս, և ամ ընդունելութե
արժանի է · զի յս քս եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս,
16 որոց գլուխն ես եմ : * այլ վս այնորիկ գտի ողորմու-
թի, զի նախ յիս ցուցց յս քս զամ երկայնմտութի, յօ-
րինակ այնոցիկ որ հաւատալոցն իցեն 'ի նա՝ 'ի կեանսն
17 յաւիտենից : * Այլ թագաւորին յաւիտենից՝ անեղ-
ծի և աներեւոյթի, միոյն այ՝ փառք, և պատիւ յաւի-
տեանս յաւիտենից · ամէն :
18 * Զայս պատուիրան աւանդեմ քեզ որդեակ իմ տի- Գ
մոթէոս, ըստ կանխելոյ 'ի քեզ մարգարէութեցն · զի
19 դու զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութին · * ու-
նիցիս հաւատս՝ սրբովք մտօք · զոր ոմանց մերժեալ
20 յանձանց խորեանց՝ նաւաբեկեցան 'ի հաւատսն · * ո-
րոց սակի են հիմենոս՝ և աղեքսանդրոս · զորս մատնե-
ցի սատանայի, զի խրատեսցին չհայհոյել :

Գլ.

---

* 'Ի վերնագրին ոմանք · Առ տիմոթ՝ · թուղթ առաջին :
Գլ · ա · (1) Ոմանք · Յս քսի յսի յու՛ : (2) Ոմանք · Սիրելւոյ որդւոյ : (3) Ոսկան · Մինչ երթայի 'ի մա՛ : (3) Օրինակ մի · Տացես ոչ չլինել : (7) Ոմանք · Իւ ինքեանց ոչ ի՛ ... վս որոց ստուգեալ են : (8) Ոմանք · Թէ բարւոք են օ՛ ... օրինօքն կիրեսցէ : (11) Ոմանք · Ըստ աւետարանին ... որոյ եղէ ես հա՛ : (13) Ոմանք · Իւ յանհաւատութե գոր՛ : (14) Ոմանք · Շնորհքն տն մերոյ : (14) Յե[illegible] · Իւ սիրոյ որ 'ի քս : (15) Առ ոմանս պակաս · Արժանի է : (15) Ոմանք · Զի քս յս ... որոց գլուխն : (17) Օրինակ մի · Միայնոյն · և այլ օրինակ մի · Միոյն այ : (19) Ոսկան · [illegible] մտօք : (19) Ոմանք · Զորոց ոմանց մերժ՛ : (20) Ոմանք · Հիմենոս՝ և :

ԳԼ. Բ.

Դ Եւ արդ՝ աղաչեմ նախ քան զամ՟, առնել աղօթս, 1
խնդրուածս, պաղատանս, գոհութիւնս վասն ամ՟
մարդկան. * մանաւանդ վս՟ թագաւորաց և ամ՟ իշխա- 2
նաց: զի խաղաղութե՟ և հանդարտութե՟ վարեսցուք
զկեանս մեր, ամ՟ ածպաշտութե՟ և սրբութե՟: * Զի 3
այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկչին մերոյ այ՟.
* որ զամ՟ մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ և 'ի գիտութի ճշմար- 4
տութե՟ եկեսցեն: * Զի մի է ած՟, և մի միջնորդ այ՟ և 5
մարդկան՝ մարդ յս՟ քս՟. * որ ետ զանձն փրկանս ընդ 6
ամենեցուն, վկայութի ժամանակաց իւրոց, * յոր ե- 7
դայ ես քարոզ և առաքեալ: Ճշմարիտ ասեմ 'ի քս՟ և
ոչ ստեմ, եղէ վարդապետ հեթանոսաց հաւատովք և
ա դ ճշմարտութե՟: * Կամիմ զի արք կայցեն յաղօթս յամ՟ 8
տեղիս. բառնայցեն զսբ՟ ձեռս 'ի վեր առանց բարկու-
թե՟ և երկմտութե՟: * Նոյնպէս և կանայք 'ի զարդ 9
խոնարհութե՟, անձնածութե՟ և զգաստութե՟ զարդա-
րել զանձինս. մի 'ի հիւս ոսկեմանս ընդելուզեալս
մարգարտովք, կամ 'ի հանդերձս պաճուճեալս. * այլ 10
որպէս վայել է կանանց՝ զածպաշտութի յանձն առե-
լոց գործովք բարութե՟:
Ե * Կին մարդ՝ ցածութե՟ ուսցի, ամ՟ հնազանդութե՟: 11
* այլ ուսուցանել կնոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, և ոչ 12
ճոխանալ լինել քան զայր մարդ. այլ 'ի լռութե կալ:
* զի ադամ նախ ստեղծաւ՝ և ապա եւա: * և ադամ 13
ոչ պատրեցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ և յանցեաւ. 14
* բայց կեցցէ վս՟ որդեծնութեն, եթէ կայցեն 'ի հա- 15
ւատս և 'ի սէր, և 'ի սրբութի պարկեշտութե:

ԳԼ. Գ.

Զ Հաւատարիմ է բանս. եթէ ոք եպիսկոպոսութե՟ 1
ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ: * Պարտ է ե- 2
պիսկոպոսին անարատ լինել, միոյ կնոջ այր, հեզ,
ցած, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ: * մի թշնամա- 3
նող, մի հարկանող, այլ հանդարտ. մի կռուող, մի ար-
ծաթասէր. * զի իւրում տանն իսկ բարւոք վերակա- 4
ցու լինել իցէ. որդեակս ունիցի որ 'ի հնազանդութե
կայցեն՝ ամ՟ պարկեշտութե՟: * Ապա թէ ոք իւրում 5
տանն վերակացու չգիտիցէ լինել, զիա՞րդ եկեղեցւոյ
այ՟ խնամակալ լիցի: * Մի նորատունկ, զի մի հը- 6
պարտացեալ 'ի դատաստանս սատանայի անկանիցի:
* այլ պարտ է նմա վկայութի բարի և յարտաքնոցն 7
ունել. զի մի 'ի նախատինս անկանիցի՝ և յորոգայթս
սատանայի: * Նոյնպէս և զսարկաւագունս պարկեշտս. 8
մի երկբանս, մի գինեսէրս, մի զաւշաքաղս. * այլ ու- 9
նիցին զխորհուրդ հաւատոյն սուրբ մտօք: * Նոքեանք 10
նախ փորձեսցին, և ապա 'ի պաշտօնն մատիցեն, զի
անարատք իցեն: * Նոյնպէս և կանայք նց՟ պարկեշտք. 11
մի չարախօսք, հեզք՝ հաւատարիմք յամ՟: * Սարկա- 12
ւագ լինիցին միոյ կնոջ արք. որոց որդւոց իւրեանց
բարւոք վերակացու լինել իցեն, և տանց իւրեանց.
* զի որ բարւոք պաշտիցեն, աստիճան բարի անձանց 13
իւրեանց շահին, և բազում համարձակութե 'ի
հաւատսն՝ որ 'ի քս՟ յս՟: վէ
14 * Զայս գրեմ առ քեզ, զի ակնունիմ՝ 'ի մօտոյ գալ: Ե
15 * ապա թէ յամեցից, զի գիտասցես, թէ ոպ՟ պարտ
իցէ քեզ 'ի տան այ՟ շրջել. որ է եկեղեցի այ՟ կենդան-
16 ւոյ, սիւն և հաստատութի՟ ճշմարտութե՟: * Եւ յայտնի
իսկ մեծ է խորհուրդն ածպաշտութե՟. որ երեւեցաւ
մարմնով, արդարացաւ հոգւով, յայտնեցաւ հրեշտա-
կաց, քարոզեցաւ 'ի հեթանոսս, հաւատարիմ եղև
յաշխարհի, և վերացաւ փառօք:

ԳԼ. Դ.

1 Այլ հոգին ար՟ք յայտնապէս ասէ, թէ 'ի ժամանակս ա ը
յետինս՝ քակեսցին ոմանք 'ի հաւատոցն. և հայ-
եսցին յոյս մոլորութե, և 'ի վարդապետութիւս դի-
2 ւաց՝ * կեղծաւորութե՟. ստախօսք, խարեալք իւ-
3 րեանց խղճիւն մտաց. * որ արգելուցուն յամուսնա-
նալոյ, և մեկնիլ 'ի կերակրոյ՝ զոր ած՟ հաստատեաց
'ի վայելել հաւատացելոց, և ոյք հասեալ իցեն 'ի ճըշ-
4 մարտութիւն նր՟: * զի ամ՟ արարածք այ՟ բարի են, և
չիք ինչ խոտան. մանաւանդ որ գոհութե՟ ընդունի-
5 ցին. * զի սրբի բանիւն այ՟ և աղօթիւք: * Զայս խրատ
6 ուսեալ եղբարց, բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս քս՟ի
յս՟ի, սնանիցիս բանիւք հաւատոց, և բարւոք վար-
7 դապետութեն, զորոյ զհետ իսկ եղեր: * Այլ 'ի պիղծ
բանից՝ և յառասպելաց պառաւանց հրաժարեսջիր:
8 Բայց կրթեա զանձն քո յածպաշտութի. * զի մարմնոյ Ը
կրթութի առ սակաւ ինչ օգտակար է. իսկ ածպաշ-
տութի առ ամ՟ ինչ օգտակար է, և զաւետիս կենաց
9 ունի՝ զարդիս և զհանդերձելոյն: * Հաւատարիմ է
10 բանս՝ և ամ՟ ընդունելութե արժանի է: * զի 'ի սոյն իսկ
վաստակիմք՝ և նախատինս յանձն առնումք. զի յուսա-
ցեալ եմք յած՟ կենդանի, որ է փրկիչ ամենայն մարդ-
կան, մանաւանդ հաւատացելոց:
11 * Պատուէր տացիր զայդ՝ և ուսուցանիցիր. * զի մի Թ
12 ոք զքո մանկութիւնդ արհամարհիցէ: Այլ օրինակ լի- բէ
նիջիր հաւատացելոց, բանիւք, գնացիւք, սիրով, հա-
13 ւատովք, սրբութե՟. * մինչև գամ ես: միտ դիր ընթեր-
14 ցուածոց մխիթարութե վարդապետութե. * մի անփոյթ
առներ զշնորհացդ որ 'ի քեզ են, որ տուաւ քեզ մար-
15 գարէութե՟ 'ի ձեռնադրութէ երիցութե: * Յայդ խոր-
հեաց՝ և 'ի դոյն կանխեսջիր. զի քո յառաջադիմութե
16 ամենեցուն յայտնի լիցի: * զգոյշ լինիջիր անձին և
վարդապետութեդ՝ և 'ի դմին յամեսջիր: զայդ եթէ
առնիցես՝ և զանձն ապրեցուսցես, և զայնոսիկ որ
քեզն լսիցեն:

ԳԼ. Ե.

1 Զծերն՝ մի պատուհասիցես, այլ մխիթարեսջիր իբ- Ժ
2 րև զհայր, զերիտասարդս իբրև զեղբարս, * ըզ-
պառաւունս իբրև զմարս, զմանկամարդս իբրև ըզ-
քորս, ամենայն սրբութե՟:

* Զայ-

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Գոհութիւնս պաղատանս": (4) Ոմանք. Զամ՟ մարդ կամի... ճշմարտութեն եկեսց": (5) Ոմանք. Քանզի մի է ած՟... մարդն յս՟ քս՟: (6) Ոսկան. Վկայութե՟ ժամանակաւ": (7) Յօրինակին ոմն էր. Եդայ ես քարոզ: (7) Ոմանք. Ճշմարտութ՟... զճշմարիտն ասեմ 'ի քս՟: (8) Ոմանք. Կայցեն յաղ"... ձեռս իւրեանց 'ի վեր: (9) Օրինակ մի. 'Ի հիւս ոսկեհօսս ընդե": (15) Ոմանք. Կեցցէ վս՟ որդեծնն"... եթէ կացցեն 'ի հաւ"... պարկեշտութե՟: (15) Ոսկան. Եւ 'ի սրբութե՟ պար":

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. զՀաւատարիմ է՝ յարեն 'ի նախընթացն: (2) Ոմանք յաւելուն. Բայց պարտ է ... առաքինի, հեզ, ցած: (5) Ոմանք. Ապա եթէ ոք իւ"... եկեղեցւոյն այ՟ խնամ": (7) Ոմանք. Զի մի 'ի նախատինս և յորոգայթս սատա-նայի անկանիցի: (9) Ոմանք. Զխորհուրդ հաւա": (10) Ոմանք. Փորձիցին... 'ի պաշտօն մտ": (12) Ոմանք. Սար-կաւագք լինիցին: Ոսկան. Սարկաւագունք լի"... որք որդւոց իւրեանց: (12) Յօրինակին ոմն էր. Արք. որոց որդւոց իւ": (15) Ոմանք. Ապա եթէ յա"... թէ ոպ՟ պարտ է քեզ: (16) Ոմանք. Խորհուրդ ածպաշտութեն:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Քակեսցին ոմանք 'ի... 'ի վարդա-պետութե դիւ": (2) Ոմանք. Հարեալք իւրեանց խղճիւ: (3) Ոմանք. Արգելուն յամուսնա". և մեկնիլն 'ի կե": (3) Ոսկան. Եւ այնոցիկ ոյք հասեալք իցեն 'ի ճշմ": (4) Ոմանք. Եւ չիք 'ի նմա խո": Որ ոսկան. 'ի նմ խո": (6) Ոմանք. Վարդապետութե՟ զորոյ զհետ ան՟: (8) Ոմանք. Առ սակաւ ինչ... առ ամ՟ ինչ օգուտ է... և զհանդեր-ձելոցն: (9) Առ ոսկանայ տպին. Արժանի է: (10) Բզմ. Վաստակեսք, և նա": (12) Օրինակ մի. Մի ոք իցէ որ զքո մանկ"... սիրովք, հաւատով: (13) Ոմանք. Մխիթարութե և վար": (15) Ոմանք. Կանխիջիր... յառաջադիմութիւնդ յամ՟ յայտնի լինիցի: (16) Յոմանս ոմն էր. Առնիցես՝ և զանձն:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Մի պատուհասեսցես:

ԺԱ * Զայրիս պատուեա որ ստոյգ այրիքն իցեն։ * Ապա 3
թէ ոք այրի որդիս եւ թոռունս ունիցի, ուսանիցին՝ 4
նախ իւրեանց տանց բարի առնել, եւ զփոխարէնս
հատուցանել ծնողացն. զի այն է բարի՝ եւ ընդունելի
առաջի այ։ * Իսկ որ ճշմարտիւ այրին իցէ, 5
եւ միայնացեալ յուսացեալ յած, եւ կանխեալ յաղօթս եւ
'ի խնդրուածս զցայգ եւ զցերեկ։ * Իսկ գիրգ այրին՝ 6
կենդանւոյն մեռեալ է։ * Զայս պատուիրեա՝ զի անարատք 7
իցեն։ * Իսկ եթէ ոք իւրոց, եւ մանաւանդ եւ 8
ընտանեաց խնամ ոչ տանիցի, 'ի հաւատոյն ուրացեալ է,
եւ չար եւս քան զանհաւատն է։ * Այրի՝ ը̄ 9
այրիս անուանեսցի, որ չիցէ պակաս 'ի վաթսնամենից,
միոյ առն կին լեալ, * եւ 'ի գործս բարիս վկայեալ. 10
եթէ մանկունս սնուցեալ իցէ, եթէ զհիւրս
ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոտս լուացեալ իցէ, եթէ
նեղելոց բաւական լեալ իցէ, եթէ զամ գործոց
բարեաց զհետ երթեալ իցէ։ * Այլ 'ի մանկամարդաց 11
այրեացն հրաժարեա, զի յորժամ խայտան զքիւ, ամուսնանալ
կամին. * Իսկ զդատաստանս ընդունին, 12
զի զառաջին հաւատն արհամարհեցին։ * Միանգամայն 13
եւ դատարկանձունք ուսանին, շրջօղք տանէ 'ի
տուն։ եւ ոչ միայն դատարկք, այլ եւ փաղփուք եւ հետաքրքիրք.
եւ խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ։ * Կամիմ ըզմանկամարդացդ՝ 14
ամուսնանալ, որդիս ծնանել, տնօրէնս
լինել, եւ մի ինչ պատճառս տալ հակառակորդին՝
'ի հայհոյութե՛ աղագս։ * Զի արդէն իսկ ոմանք 15
խոտորեցան զկնի սատանայի։ * Եթէ ոք հաւատացեալ՝ 16
այրիս ունիցի՝ բաւական լիցի նց, եւ մի ծանրասցի եկեղեցւոյն.
զի ճշմարիտ այրեացն բաւական լինիցի։

ԺԲ * Որ բարւոք վերակացու լինին երիցունք, կրկին պատուոյ 17
բ դ արժանի եղիցին. մանաւանդ որ աշխատիցին
բանիւ, եւ վարդապետութբ։ * Քանզի ասէ գիր. մի կապեսցես 18
զբերան եզին կալոտւոյ. եւ արժանի է մշակն
վարձու իւրոյ։ * Զերիցուէ չարախօսութի մի ընդունիցիս, 19
բայց եթէ երկուք՝ եւ երեք վկայիւք։ * Իսկ 20
որ մեղանչենն՝ առաջի ամենեցուն յանդիմանեա, զի եւ
այլքն երկիցեն։ * Վկայութի դնեմ առաջի այ եւ յսի 21
քսի՝ եւ ընտրելոց հրեշտակաց, զի զայդ պահեսցես
առանց մտահաճութե. մի ինչ առնել աչառանօք։

ԺԳ * Ձեռս վաղվաղակի յումեք վր մի դնիցես, եւ մի 22
կցորդ լինիցիս մեղաց օտարաց. զանձն քո սուրբ պահեսջիր։
* Այսուհետեւ՝ մի ջուր եւեթ ըմպիցես, այլ 23
սակաւիկ մի եւ գինի խառնեսջիր, վասն ստամոքսի՝ եւ
սաէպ հիւանդութեց։

ԺԴ * Են մարդք՝ որոց մեղքն յայտնի են, եւ յառաջագոյն 24
հասեալ 'ի դատաստան, եւ են՝ որոց զկնի երթան։
* Նոյնպէս եւ բարի գործքն՝ յայտնի են. եւ որ այլազգ 25
եւս ինչ իցեն՝ թաքչել ոչ կարեն։

ԳԼ. Զ.

ԺԵ Որ միանգամ ը̄ լծով ծառայութե իցեն, զիւրաքանչիւր 1
տեարս պատուոյ արժանի համարեսցին. զի
մի անուանն այ եւ վարդապետութեն հայհոյեսցի։ * Իսկ 2
որ հաւատացեալ տեարս ունիցին, մի արհամարհեսցեն,
զի եղբարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն, զի հաւատացեալքն
են եւ սիրելիք. որք զբարերարութիւն յանձին
ունիցին։ զայս ուսուցանիջիր՝ եւ մխիթարեսջիր։
3 * Իսկ եթէ ոք այլազգ ինչ ուսուցանիցէ, եւ ոչ անսայցէ ԺԶ
ողջմտութե բանից տն մերոյ յսի քսի, եւ ըստ
4 ածպաշտութե վարդապետութեն. * այնպիսին հպարտացեալ
է, եւ ոչինչ ոչ գիտէ. այլ տառապի 'ի խնդիրս
եւ 'ի բանս հակառակութե. ուստի լինի նախանձ, հեռ,
5 հայհոյութիք, կարծիք չարեաց, * խարդախութիք ապականելոց
մտաց մարդկան, եւ օտարացելոց 'ի ճշմարտութէ
անտի, որք շահավաճառ համարին զածպաշտութիւն.
բայց դու՝ մերժեսջիր յայնպիսեաց անտի։ ——
6 * Այլ շահավաճառ մեծ ածպաշտութիւն է՝ բաւականութբ բ դ
7 հանդերձ։ * զի ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, եւ ոչ ——
8 տանել ինչ կարասցուք։ * այլ ունիմք կերակուր եւ
9 հանդերձ, եւ այնու շատասցուք։ * Իսկ որք կամին
մեծանալ՝ անկանին 'ի փորձութի, եւ յորոգայթ, եւ 'ի
բզմ ցանկութիւնս անմիտս եւ վնասակարս. որք ընկղմեն
10 զմարդիկ 'ի սատակումն եւ 'ի կորուստ։ * Զի արմատ
ամենայն չարեաց՝ արծաթսիրութին է. որում ոմանց
ցանկացեալ վրիպեցան 'ի հաւատոյն, եւ զանձինս արկին
ընդ բազում ցաւովք։
11 * Այլ դու՝ ով մարդ այ՝ փախիր յայնցանէ, եւ երթ ԺԷ
զհետ արդարութե, զածպաշտութե, զհաւատոյ, զսիրոյ,
12 զհամբերութե, զհեզութե։ * եւ մարտիր զբարւոք
մարտն հաւատոց, եւ բուռն հար զկենացն յաւիտենականաց
յոր կոչեցարն, եւ դաւանեցեր զբարւոք դաւանութին
13 առաջի բզմ վկայից։ * Պատուիրեմ քեզ առաջի
այ՝ որ կենդանի առնէ զամ, եւ յսի քսի, որ վկայեաց
առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի զբարւոք դաւանութին.
14 * պահել քեզ զպատուիրանն, անբիծ՝ անարատ, մինչեւ
15 'ի յայտնութի տն մերոյ յսի քսի. * զոր յիւր ժամանակս
ցուցցէ երանելին, եւ միայն հզօր, թագաւոր
16 թագաւորաց, եւ տէր տերանց. * որ միայն ունի զանմահութի՝
բնակեալ 'ի լոյս անմատոյց. զոր ոչ ոք ետես
'ի մարդկանէ, եւ ոչ տեսանել կարող է. որում պատիւ
եւ զօրութի յաւիտեանս. ամէն։
17 * Մեծատանց որ են յայսմ աշխարհի, պատուէր տաջիր՝ ԺԸ
մի հպարտանալ եւ մի յուսալ 'ի մեծութե անստոյգ,
այլ յած՝ որ տայ մեզ զամ առատապէս 'ի վայելել,
18 * զբարիս գործել, մեծանալ գործովք բարութե, առատս,
19 սիրողս, հաղորդս լինել. * գանձել անձանց
հիմն բարի 'ի հանդերձեալսն. զի բուռն՝ հարկանիցեն
20 զճշմարիտ կենացն։ * Ով տիմոթէէ՝ պահեա զաւանդն՝
խոտորեալ 'ի պղծոց եւ 'ի նորաձայն բանից,
եւ 'ի հակառակութե, եւ 'ի մոլարանուն գիտութե.
21 * զոր ոմանց յանձն առեալ՝ վրիպեցան 'ի հաւատոյ
անտի։ Շնորհք ընդ քեզ։

Առ Տիմոթէոս առաջին թուղթն՝ գրեցաւ 'ի լաւոդիկեայ, որ
է մայր քաղաքաց պակատիանացւոց։ Տունք. մԸ։

ՆԱ.

---

(3) Ոսկան. Այրիք իցեն։ (4) Յօրինակին. Ուսուցանիցին՝ նախ իւ"։ (4) Ոսկան. Բարիս առնել։ (4) Օմանք. Եւ զփոխարէնս հա"։ (5) Օմանք. Որ ճշմարիտ այրին իցէ, եւ միացեալ յու"։ (8) Օմանք. 'ի հաւատոյն ուրա"։ (9) Ոսկան. Եւ այրի ը̄ այրիս ... որ ոչ իցէ պակաս։ (10) Օմանք. Եթէ սրբոց զոտս ... ամ գործոց։ (11) Օմանք. Հրաժարեա՛ց։ (13) Օմանք. Խօսին որ ոչինչ է պիտոյ։ (14) Ոսկան. Կամիմ մանկամարդացդ։ (14) Օմանք. Հայհոյութե աղագաւ։ (17) Օմանք. Վերակացու լինիցին ե" ... աշխատիցին բանիւք եւ։ (19) Օմանք. Երկուք կամ երիւք։ (23) Օմանք. Սակաւ մի գինի խառ" .. եւ սաէպ սաէպ հիւ"։ (25) Յօրինակին. Թաքչել ոչ կարեն։

Գլ. Զ. (1) Օմանք. Պատուոյ արժանի։ (1) Օմանք. Անուն այ եւ վդպութե։ (2) Օմանք. Մի արհամարհեսցեն՝ զի եղբարքն են ... զբարերարութիւն յանձինս ունի"։ (3) Օրինակ մ. Ողջմտութե բա"։ (4) Օմանք. Եւ ոչ ինչ գիտէ ... ուստի լինին նա"։ (4) Օմանք. 'ի խնդիրս եւ 'ի .. հայհոյութե, հերձուածք, կարծիք։ (5) Օմանք. Որ շահավա՛ .. զածպաշտութի։ (7) Օմանք. Զի ոչինչ բերաք յաշխարհ։ (9) Օմանք. Որք կամին մեծանալ։ (11) Ոսկան. Ածպաշ". հաւատ". սիրոյ, եւն։ (12) Օմանք. Զբարիս մարտ հա"... յորս կոչե".. դաւանութին սուս"։ (13) Օրինակ մ. Քեզ այսօր առաջի այ։ (13) Օմանք. Եւ քսի յսի որ։ (14) Օմանք. Անբիծ եւ անարատ մինչեւ յայտնութե։ (15) Օմանք. Յիւրում ժմկի ցուցանէ .. Հզօրն, Թգրն թա" . եւ տրն տե"։ (16) Օմանք. Բնակեալն 'ի լոյս։ (17) Օմանք. 'ի մեծութիւն անստոյս։ (19) Օմանք. Զհիմն բարի։ (20) Օմանք. Խոտորել 'ի պղ"։ (21) Օմանք. Զոր ոմանք յանձն .. վրիպեցան 'ի հաւատոյն։ Շնորհք ընդ ձեզ։ (21) Ոսկան յաւելու. Ընդ քեզ. ամէն։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիմոթէոս Երկրորդ Թղթոյն։

Այս թուղթս գրեցաւ աստ 'ի Հռովմայ. և է պատճառ թղթոյս այս։ Որք հաւատացեալք էին պատուով՝ թողին զնա, [illegible] աստանօր վասն փորձութեան, գրեալ զթուղթն, և նշանակէ յիշատակեալ զնորին [illegible], և զնախանձ[illegible] նորին զհաւատս։ Յետ այնորիկ պատմէ թէ որք էին յասիոյ [illegible] դարձուցին զանձինս 'ի նմանէ. փոխեալ [illegible] 'ի գնալն 'ի Հռովմ՝ ընկալաւ, և [illegible] առ նմա։ Պատուիրէ և նմին յանձն առնուլ զչարչարանս։ 'ի մէջ [illegible] և զոր [illegible] յորդորէ [illegible] և յանդիմանէ [illegible] վարդապետութեամբ [illegible] և 'ի [illegible] 'ի մէջ նոցա, [illegible] 'ի վարդապետութիւնն։ [illegible] ժամանակ [illegible] անհնարին [illegible] զոր [illegible] ընդ [illegible] 'ի [illegible] վարդապետութեան [illegible]։ Իւր նշանակէ [illegible] և [illegible], պատուիրեալ նմա գալ առ ինքն [illegible]։ պատուիրեալ նմա փութալ [illegible] և [illegible]։ [illegible] տարբեր [illegible] լինել, զի բո̅մ [illegible] նմա։ և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք առ Տիմոթէոս Բ. Թղթոյն։

ա. Գոհութիւն Տիմոթէոսի հաւատոցն, և յօժարեցուցանէ համբերութեան ըստ արժանաւորութեան շնորհօքն։
բ. Յորդորէ և ինքն [illegible] լինել յորժամ [illegible]։
գ. Վասն պարգևած [illegible] [illegible]։
դ. Վասն [illegible] լինելոյ [illegible]՝ [illegible] [illegible]։ ե. Վասն 'ի ք̅ս հաւատոցն և համբերութեան [illegible] ըստ արժանաւոր [illegible]։
զ. Վասն [illegible] վարդապետութեան, և [illegible] ուրեք և [illegible], և [illegible] [illegible]։
է. Աշխատութիւն վասն չարեաց մարդկան յաճախելոց՝ և յանդիմանելոյ խաբէութեան։
ը. Յօժարեցուցանէ իւր նմանօղս լինելոյ համբերել [illegible] [illegible] ա̅յ. և [illegible], որոց [illegible] հրամայէ [illegible] փիմոթէոս։
թ. Վասն իւրոյ հանդերձելոյ վախճանին 'ի ժամու [illegible]։

◆

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

գ կ 1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻՍՈՒՍԻ ք̅ի կամօքն ա̅յ, ը̅ս աւետեաց կենացն որ 'ի ք̅ս յ̅ս. 2 * տիմոթէոսի որդւոյ սիրելւոյ, շնորհք ողորմութիւն, և խաղաղութիւն յա̅յ հօրէ՝ և 'ի ք̅է յ̅է տ̅է մերմէ։

3 * Շնորհս ունիմ ա̅յ զոր պաշտեմ 'ի նախնեաց մտօք Ա
սրբով, իբրև զի անպակաս ունիմ զքեն յիշատակ
4 յաղօթս իմ։ զցայգ և զցերեկ * ցանկացեալ եմ տեսանել զքեզ, յիշատակեալ զարտասուսն քո, զի լցայց
5 ուրախութե̅. * զմտաւ ածեալ զանկեղծ հաւատսն որ են 'ի քեզ. որ յառաջագոյն բնակեցաւ 'ի հանոյ քում լովիդեայ, և 'ի մօր քում եւնիկեայ. հաստատեալ եմ՝
6 թէ և 'ի քեզ է։ * Վասն որոյ յիշեցուցանեմ քեզ արծարծել զշնորհսն ա̅յ՝ որ են 'ի քեզ 'ի ձեռնադրութե̅է
7 իմմէ։ * Զի ոչ ետ մեզ ա̅ծ հոգի վհատութե̅, այլ զօ-
8 րութե̅՝, և սիրոյ, և զգաստութե̅։ * Մի ամաչեսցես ամօթ համարիցիս զվկայութի̅ն տ̅ն մերոյ, և մի զիս զկապեալ նորա. այլ կցորդ լեր չարչարանաց աւետա-
9 րանին՝ ը̅ս զօրութե̅ն ա̅յ, * որ փրկեաց զմեզ, և կոչեաց 'ի կոչումն սուրբ. ոչ ը̅ս գործոց մերոց, այլ ըստ իրում յառաջադրութե̅ն, և շնորհացն որ տուաւ մեզ 'ի
10 ք̅ս յ̅ս՝ յառաջ քան զժամանակս յաւիտենից։ * Բայց գ գ
յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերևել փրկչին մերոյ յ̅ի ք̅ի. որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր արար զկեանս և
11 զանեղծութի̅ 'ի ձեռն աւետարանին. * որոյ եդայ ես
12 քարոզ և առաքեալ՝ և վարդապետ հեթանոսաց։ * Վ̅ս որոյ և զայս չարչարանս կրեմ, այլ ոչինչ ամօթ համարիմ. քանզի գիտեմ յո հաւատացեալն եմ. և հաստատեալ եմ, թէ կարող է զաւանդն իմ պահել յաւ-
13 ուրն յայն։ * Ունիցիս օրինակ ողջմտութե̅ բանիցն զորս յինէն լուար, հաւատովք և սիրով որ 'ի ք̅ս յ̅ս։
14 * զբարւոք աւանդն պահեսջիր 'ի ձեռն հոգւոյն ս̅բ 'ի մեզ բնակելոյ։

15 * Զայս գիտասջիր՝ զի մեկնեցան 'ի մէնջ ամենեքին՝ Բ
որ էին յասիա, որոց սակի են փիգելոս և հերմոգե-
16 նէս։ * տացէ ա̅ծ ողորմութի̅ տանն ոնեսիփորայ. զի բազում անգամ հանգոյց զիս, և զկապանս իմ ոչ ա-
17 մօթ համարեցաւ. * այլ իբրև եկն 'ի հռովմ, անդա-
18 դար խնդրեաց զիս՝ և եգիտ։ * տացէ նմա տ̅ր ողորմութի̅՝ գտանել 'ի տ̅նէ յաւուրն յայնմիկ. և որչափ ինչ միանգամ յեփեսոս սպաս կալաւ ինձ, զայն դու ինքնին քաջ գիտես։

ԳԼ. Բ.

1 Արդ դու որդեակ իմ զօրացիր շնորհօքն՝ որ 'ի ք̅ս
2 յ̅ս։ * և զոր լուար յինէն բազում վկայիւք, զայն աւանդեսջիր հաւատարիմ մարդկանց, որք բաւական իցեն և զայլս ուսուցանել։
3 * Վշտակից լեր իբրև զբարւոք զինուոր ք̅ի յ̅ի։ Գ
4 * Ոչ ոք զինուորեալ տատէն ը̅ կեանս աշխարհիս սպա- գ գ
5 տաղի, եթէ զօրավարին հաճոյ լինիցի։ * և եթէ մարտիկ ոք իցէ՝ ոչ պսակի եթէ ոչ ը̅ օրինին մարտիցէ։
6 * և հողագործին աշխատելոյ, պարտ է նախ 'ի պտղոյն
7 վայելել։ * Իմաց զինչ ասեմս. տացէ քեզ տ̅ր իմաստութի̅ յամենայնի։
8 * Յիշեա՛ զք̅ս յ̅ս յարուցեալ 'ի մեռելոց՝ 'ի զաւակէ Դ
9 դաւթի, ը̅ս աւետարանին իմում. * յորում չարչարիմ կապանօք չափ իբրև զչարագործ. այլ բանն ա̅յ՝
10 ոչ եթէ կապեալ իցէ։ * Վասն այնորիկ ա̅մ համբերեմ վ̅ս ընտրելոցն, զի և նք̅ փրկութե̅ն հասանիցեն՝
11 որ 'ի ք̅ս յ̅ս երկնաւոր փառօքն հանդերձ։ * Հաւատարիմ է բանս. զի եթէ ընդ նմա մեռաք. ը̅ նմին և
12 կեցցուք. * եթէ համբերեմք, ընդ նմին և թագաւորեսցուք. և եթէ ուրանամք՝ և նա ուրասցի զմեզ.
* և

---

* 'Ի վերնագրին օրինակ. Թուղթ առ տիմոթէոս երկրորդ։ Գլ. Ա. (1) Օրինակ. Պաւղոս կոչեցեալ յ̅ի ք̅ի։ (4) Օրինակ. Յիշատակել զոր"։ (5) Օրինակ. Զմտաւ ածել... 'ի հանոյ քում լաւոդիա և 'ի մօր քո եւնիկեայ, և հաստ"։ (8) Օրինակ. Զկապեալն նր̅։ (9) Օրինակ. Փրկեաց զմեզ... և շնորհաց, որ... զժմն յաւ"։ (11) Օրինակ. Յորոյ եղէ ես սպասաւոր և առաքեալ։ (12) Բազում. Պահել յաւուրն յայն։ (13) Օրինակ. Ի սիրոյն 'ի ք̅ս յ̅ս։ (14) Օրինակ. Աւանդդ սրահեսջիր։ (15) Օրինակ. Փիգելոս և հերմոն"։ (18) Օրինակ. Յաւուր յայնմիկ, և որ ինչ յեփեսոս։ (18) Օրինակ. Ինքնին իսկ քաջ գի"։

Գլ. Բ. (2) Օրինակ. Եւ զայլսն ուսոյ"։ (3) Օրինակ. Զինուոր յ̅ի ք̅ի։ (4) Օրինակ. Թէ զօրա"..լիցի։ (7) Օրինակ. Իմա զինչ ասեմս։ (8) Օրինակ. Զյ̅ս ք̅ս զյարուցեալն 'ի մեռելոց։ (8) Ոմանք. Աւետարանիս իմոյ։ (9) Օրինակ. Չարչարիմս կապօք"։ (10) Օրինակ. Համբերեմք վ̅ս.. փրկութե̅ հասանիցեն 'ի ք̅ս։ (11) Օրինակ. Զի եթէ ընդ նմին։ (12) Օրինակ. Եւ եթէ համբե"։

* և եթէ չհաւատամք, նա հաւատարիմ մնայ, ուրանալ 13
զանձն իւր ոչ կարէ ։
Ե * Զայս յուշ արասջիր՝ վկայութիւն եդեալ առաջի այ՟ · 14
մի բանակռուել լինել յոչինչ պէտս 'ի կործանումն լսողաց ։
կէր * Փութասջիր զանձն քո ընտիր կացուցանել առաջի 15
այ՟, մշակ առանց ամօթոյ · ուղիղ հատանել
զբանն ճշմարտութեան ։ * Այլ 'ի պղծոց և 'ի սնոտի 16
խօսից մերժեսջիր · զի առաւել յառաջ գայցեն յամպարշտութիւն ·
* և բանք նց՟ իբրև զքաղցկեղ ճարակ 17
գտանեն · որոց ասկի են Հիմենոս՝ և փիլետոս · * որք 18
վրիպեցան 'ի ճշմարտութենէն, և ասեն՝ եթէ յարութիւն
մեռելոց արդէն իսկ եղեալ է · և կործանեն զհաւատս
ոմանց ։ * այլ հաստատուն հիմն այ՟ կայ և ունի զկնիքս 19
զայս, թէ ծանեաւ տր՟ զիւրսն՝ որ իւրն են ·
և 'ի բաց լիցի յանիրաւութենէ՝ ամ՟ որ անուանէ զանուն
տն՟ · * Այլ 'ի տան մեծի ոչ միայն են անօթք ոսկեղէնք 20
և արծաթեղէնք, այլ և փայտեղէնք և խեցեղէնք ·
են որ 'ի պատուի են, և են որ յանարգութիւն ։
* եթէ ոք սրբեսցէ զանձն իւր յայնպիսեաց անտի, 21
եղիցի անօթ պատուական, սրբեալ և պիտանի տն՟
իւրում՝ յամենայն գործս բարութեան պատրաստեալ ։
* Այլ յերիտասարդական ցանկութեանց փախիր · և 22
երթ զհետ արդարութեան, զհաւատոց, զսիրոյ, զխաղաղութեան՝,
զսրբութեան՝, ընդ այնոսիկ որ կարդան զանուն
տն՟ սուրբ սրտիւք ։ * Այլ 'ի յիմար և յանխրատ խնդրոց 23
հրաժարեա · գիտասջիր՝ թէ անտի ծնանին կռիւք ։
* բայց ծառայի տն՟ ոչ է պարտ կռուել, այլ հեզ լինել 24
առ ամենեսեան, ուսուցիչ, անոխակալ ։ * հանդարտութբ՟ 25
խրատել զհակառակօղսն · թերևս տացէ
նոցա ած՟ ապաշխարութիւն՝ 'ի գիտութիւն ճշմարտութեան ·
* և սթափեսցին յորոգայթից սատանայի, որսացեալք 26
'ի նմանէ 'ի նորա կամսն ։

ԳԼ: Գ·

Զ Զայս գիտասջիր, եթէ յաւուրս յետինս եկեսցեն 1
կէր ժամանակք չարք · * զի եղիցին մարդիկ անձնասէրք, 2
արծաթասէրք, հպարտք, ամբարտաւանք, հայհոյիչք,
անհաւանք ծնողաց, անշնորհք, անսուրբք,
* աննուէրք, անգութք, բանսարկուք, անժոյժք, 3
վէսք, անբարեսէրք, * մատնիչք, յանդգունք, ամպարհաւանք · 4
ցանկասէրք՝ մանաւանդ քան ածասէրք ·
* որ ունիցին զկերպարանս ածպաշտութեան, և 'ի զօրութենէ 5
անտի նր՟ ուրացեալ իցեն · և խորշեսջիր 'ի նոցանէ ։
* զի 'ի նոցանէ են՝ որ մտանեն տանէ 'ի տուն, 6
և գերեն զկանայս ծեղծակուտեալս մեղօք, վարեալս
'ի պէսպէս ցանկութիւնս · * որ յամ ժամ ուսանին, և 7
երբեք 'ի գիտութիւն ճշմարտութեան ոչ հասանեն ։ * Այլ 8
ո՟պ յանէս և յամբրէս հակառակ կացին մովսէսի · նոյնպէս
և սոքա հակառակ կան ճշմարտութեան · մարդք
9 ապականեալք մտօք, անպիտանք 'ի հաւատս ։ * այլ
ոչ երբեք գայցեն յառաջ 'ի լաւ անդր · քանզի անմտութիւն
սոցա յայտնի լիցի ամենեցուն, որպէս և նոցայն
իսկ եղև ։
10 * Այլ դու զհետ եկիր վարդապետութեան իմոյ, առաջնորդութեան, Է
յօժարութեան, հաւատոյ, երկայնմտութեան,
11 սիրոյ, համբերութեան, * հալածանաց, չարչարանաց ·
որպիսիք եղեն ինձ յանտիոք, և 'ի յիկոնիոն, և 'ի լիւստրա ·
որպիսի հալածանաց համբերի, և յամէ փրկեաց
12 զիս տր՟ ։ * Եւ ամենեքին որ կամիցին ածպաշտութբ՟
13 կեալ 'ի քս՟ յս՟, 'ի հալածանս կացցեն ։ * այլ մարդք
չարք և կախարդք, յառաջ եկեսցեն 'ի չար անդր · մոլորեալք՝
14 և մոլորեցուցանիցեն ։ * Այլ դու՝ հաստատուն
կաց յոր ուսարդ, և հաւատարիմ եղեր · գիտես
15 ուստի ուսար · * զի 'ի մանկութենէ զգիրս սուրբս
գիտես, որ կարող են իմաստուն առնել զքեզ 'ի փրկութիւն
16 'ի ձեռն հաւատոցն որ 'ի քս՟ յս՟ ։ * Ամենայն գիրք դ :
ածաշունչք և օգտակարք, 'ի վարդապետութիւն
են՝ և 'ի յանդիմանութիւն, և յուղղութիւն, և 'ի խրատ
17 արդարութեան · * զի կատարեալ իցէ մարդն այ՟, յամենայն
գործս բարութեան հաստատեալ ։

ԳԼ: Դ·

1 Զայս վկայութիւն դնեմ առաջի այ՟, և յսի՟ քսի՟, որ Ը
դատելոց է զկենդանիս և զմեռեալս 'ի յայտնութեան
2 իւրում և յարքայութեան · * և դու քարոզեա զբանն,
հաս 'ի վր՟ ժամու և տարաժամու, յանդիմանեա,
սաստեա, մխիթարեա, ամ՟ երկայնմտութբ՟ և
3 վարդապետութբ՟ ։ * Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջմտութեան
վարդապետութեան ոչ անսայցեն · այլ ըստ իւրաքանչիւր
ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդապետս՝
4 զի մարմաջելոց լսելեաց իւրեանց · * և 'ի ճշմարտութենէ
անտի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ և յառասպելս
5 կործանեսցին ։ * Այլ դու՝ զուարթ կաց յամի, ծըգնեաց,
զգործս աւետարանչի գործեա · զպաշտօնդ քո
կատարեալ կալ ։
6 * Զի ես՝ այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ դարձի Թ
7 իմոյ հասեալ կայ ։ * զբարւոք պատերազմ պատերազմեցայ,
զընթացսն կատարեցի, զհաւատսն պահեցի ։
8 * Այսուհետև կայ մնայ ինձ արդարութեան պսակն,
զոր հատուսցէ ինձ տր՟ յաւուր յայնմիկ արդարն դատաւոր ·
ոչ միայն ինձ, այլ և ամենեցուն որ սիրեցին
զյայտնութիւն նր՟ ։ Փութասջիր գալ առ իս վաղվաղակի ղ չ
9 * զի Դեմաս եթող զիս՝ և սիրեաց զաշխարհս, և
10 գնաց 'ի թեսաղոնիկէ · * կրեսկէս՝ 'ի գաղղիա, տիտոս
11 'ի դաղմատիա · * ղուկաս միայն է ընդ իս ։ Զմարկոս
առեալ ընդ քեզ ածիցես, զի է ինձ պիտանի 'ի
12 սպասաւորութիւն ։ * զտիւքիկոս առաքեցի յեփեսոս ։
13 * Զփիլոնն թողի 'ի տրովադայ առ կարպոսի ։ յորժամ

---

(13) Ոմանք · Եւ թէ չհաւատ՛՛ ։ (13) Օրինակ մի · Ուրանալ զինքն ոչ կարէ ։ (15) Բազ՟ · Փութասջիր զանձն քո ։ (16) Ոմանք · 'ի պիղծ և 'ի սնոտի ։ (16) Օրինակ մի · Յառաջագայցեն յամբա՛՛ ։ (17) Ոմանք · Հիմենոս և փիղետոս ։ և օրինակ մի · Համերոս և փիլետոս ։ (18) Ոմանք · 'ի ճշմարտութենէ, և ասեն թէ յա՛՛ ։ (19) Ոմանք · Եթէ ծանեաւ տր · · և 'ի բաց լինի յանիրաւութենէ անտի ։ (20) Ոսկան · Մեծի ոչ են միայն ։ (22) Ոմանք · Ցանկութեանց փախիր · · · սուրբ սրտիւ ։ (23) Ոմանք · Այլ յիմար · · · հրաժարեայ, գիտասցիր զի անտի ։ (24) Ոմանք · Առ ամենեսին ։ (25) Ոմանք · Խրատել զհակառակորդսն ։ (25) Օրինակ մի · Տր ած ապաշ՛՛ · 'ի գիտութիւն խոստովանութեան ։ (26) Ոմանք · Որսացեալքն 'ի նմէ 'ի նորա կամս ։

Գլ · Գ · (1) Ոմանք · Գիտասջիք թէ յա՛՛ · · եղիցին Ժմկք ։ (2) Ոմանք · Անշնորհք, անսուրբք ։ (4) Ոմանք · Ամբարհաւանք ։ (5) Ոմանք · Ուրացեալք են, և խորշեսջիր 'ի նցնէ ։ (6) Բազ՟ · Քանզի 'ի նցէ են ։ (6) Ոմանք · Վարեալք 'ի պէսպէս ։ (7) Ոմանք · Եւ երբեմն 'ի գիտութեան ճշմարտութե ։ (8) Ոմանք · Նոյնպէս և նք հակա՛՛ ։ (9) Ոմանք · Յառաջ գայցեն 'ի լաւ · · · անմտութիւն նց յայտնի լինիցի ամե՛՛ ։ (10) Օրինակ մի · Զհետ եկ վարդա՛՛ ։ (11) Ոմանք · Եւ յիկոնիոն և 'ի լիւստրա · · հալածանաց համբերեի · ՏՐ, և համբերեցի, և յամէ փրկեաց ։ Որ ոսկան · Եւ 'ի լիւստրայ ։ Յայս համար՝ ամ գրչագիրք համաձայն մերում 'ի լուս՛՛ · նշանակեն՝ Զթեկղի չարչարանան աստ ։ (12) Ոմանք · Եւ ամենեան · · կալ 'ի քս յս, 'ի հալածանս կացցեն ։ (14) Ոմանք · Յորս ուսարդ · · ուստի ուսարդ ։ (15) Ոմանք · Որ կարողն է իմաս՛՛ ։ (16) Ոմանք · Եւ յանդիմանութիւն ։ (17) Ոմանք · Զի կատարեալ լիցի ։

Գլ · Դ · (1) Ոմանք · Եւ քսի յսի որ դատելոցն է · · 'ի յայտնութեն իւ՛՛ ։ (3) Օրինակ մի · Ըստ մարմաջելոյ լսելեաց ։ (4) Ոմանք · Դարձուցանեն զլս՛՛ ։ (5) Ոմանք · Յամի ծգնեա · զգործ աւետարանչին · · զպաշտօն քո ։ (8) Ոմանք · Կայ և մնայ ինձ · · ինձ յաւուրն յայնմիկ արդար դատաւորն ։ (8) Ոսկան · Եւ ոչ միայն ինձ ։ (9) Ոմանք · Եւ սիրեաց զաշխարհս ։ (10) Յօրինակին · Կրեսկէս 'ի գաղիլ՛՛ ։ (13) Բազ՟ · Առ կարպոսի ։ և ոմանք · կարպոսիւ ։ Յայս համար ամ գրչագիրք համաձայն մերում 'ի լուս՛՛ · նշանակեն · Մատեանք էին հրեից գալարեալ ·

ժամ գայցես՝ բերջիր և զգիրսն, մանաւանդ զմատեանսն։ * Աղեքսանդրոս բզ՟մ չարչարանս եցոյց ինձ. 14
հատուսցէ՛ նմ՟ տր՟ ըստ գործս նր՟։ * յորմէ և դու անձա- 15
նպահ լինիջիր. զի յոյժ հակառակ եկաց բանից մե-
րոց։ * Յառաջնում տանելն, ոչ ոք ինձ 'ի թիկունս ե- 16
կաց, այլ ամենեքին թողին զիս. մի համարեսցի նոցա
այն։ * այլ տր՟ օգնեաց ինձ և զօրացոյց զիս, զի ինև 17
քարոզութիւն հաստատեսցի, և լուիցեն ամ՟ հեթա-
նոսք. և ապրեցայ ես 'ի բերանոյ առիւծուն։ * Փրը- 18
կեսցէ զիս տր՟ յամ՟ գործոց չարեաց, և զերծուսցէ
զիս յարքայութիւն իւր որ յերկինս է։ որում փառք յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն։ * Ողջոյն տաջիր Պրիս- 19
կեայ և Ակիւղեայ, և Ոնեսիփորայ տանն։ * Երաստոս 20
մնաց 'ի Կորնթոս։ զՏրոփիմոս թողի 'ի Միլիտոս հի-
ւանդագին։ * Փութասջիր յառաջ քան զձմեռն գալ։ 21
Ողջոյն տան քեզ Եւբուղոս և Պուդէս և Լինոս և
Կղաւդիա, և եղբարք ամենեքեան։ * Տր՟ յս՟ քս՟ ընդ 22
ոգւոյդ քում։ Շնորհք ընդ քեզ։

Առ Տիմոթէոս երկրորդ թուղթն, որ էր Եփեսացւոց եկեղեցւոյն եպիսկոպոս առաջին ձեռնադրեալ. գրեցաւ 'ի Հռովմէ՝ յորժամ երկրորդ անգամ եկաց յատենին Պաւղոս առաջի Ներոնի կայսեր հռոմայ. Տուն. ՃՀ.

* * *

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիտոս թղթոյն։

Զայս առաքեաց 'ի Նիկոպօլսէ, զի անդ ձմերեաց. և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ 'Ի Կրետէ եթող զՏիտոս, զի հաստատեսցէ յամ՟ քաղաքս ժառանգաւորս. Բազումք որք անդ կային ակնեալ էին պատճառել զօրէնսն, որով ընդդէմ կային ժողովոյն։ Լուեալ պաւղոս և գրէ. և նախ՝ գոհանայ զայ՟ վասն նորա երկիւղածութե՟ն։ Նշանակէ և զորս 'ի քն՟ ունի զհաւատսն. մի փղայ լինել, այլ ապաշխարոյն զգուշանալ. և պատուիրէ ընտրոյ զայս, հաստատել ժառանգաւորս, և զնոսին ուսուցանել՝ որպէս և որ՟մ իցեն նոքա. և ասացէ 'ի նոսա զի ուղղեսցին, որք հակառակեալ էին ողջամիտ հաւատոյն. մանաւանդ և որք 'ի թլփատութե՟ն։ Տեսանէ զկրետացիսն զի անգործք էին, և պարպանձէ նոցին ստութե՟։ Վարդապետէ նոցա զամենայն կերակուրս զի մաքուր է մաքրոցն։ և թէ որպէս լիցին պատասխանիք, զի վայելչապէս խմաստացուսցեն զպաշտօնսն։ Սահմանէ թէ որպէս ծառայք լինիցին մարմնոյ իւրեանց տերանցն։ Եւ 'ի կատարածն յիշեցուցանէ՝ եթէ քրիստոնէից ո՛չ 'ի գործոց զմեզ արդարացոյց, այլ ըստ իւր մարդասիրութե՟ն։ և պատուիրէ զօրէնական խնդիրս ընդդատել. և իբրև պատկառելի մինչև զայս։ Եւ յորժամ առաքեսցէ զԱրտեմաս զի եկեսցէ առ նա, պատուիրէ. և զի խորհն ասացէ 'ի բարի գործս կալ. և մնացեալ կատարէ զթուղթն։

Գլուխք առ Տիտոս թղթոյն։

ա. Վս՟ վարդապետաց ընտրելեաց 'ի պաշտօն՝ և յանդիմանութե՟ անհաւատից։
բ. Հակառակ այնոցիկ որ մարմնաւոր որբութեան վերակացուք լինին, և վասն հոգևոր առաքինութե՟։
գ. Խրատք՝ զորս պարտ է խրատել ըստ իւրաքանչիւր հասակաց։
դ. Վս՟ ծառայից, զի և նոքա քս՟ի շնորհացն արժանաւորութե՟ ծառայեսցեն։
ե. Վս՟ իշխանաց արժանաւոր հնազանդութե՟ ըստ քս՟ի հեզութեանն։
զ. Խրատ առ 'ի խոտորելոյ 'ի հերձուածողական քննողացն։

* * *

ԱՌ ՏԻՏՈՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ԱՍՏՈՒ- կեր
2 ծոյ, և առաքեալ յս՟ի քս՟ի, ըստ հաւատոց
ընտրելոցն այ՟, և 'ի գիտութի՟ ճշմարտու-
3 թե՟, որ ընդ ած՟պաշտութե՟ն է. * յուսով
կենացն յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսուտն ած՟ յա-
ռաջ քան զժամանակս յաւիտենից. * բայց յայտնեաց
4 իւրովք ժամանակօք զբանն իւր քարոզութե՟, որոյ ե-
ղէ ես հաւատարիմ, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ այ՟։
* Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հասարակաց հաւա-
5 տոց, շնորհք, և խաղաղութի՟ յայ՟ 'ի հօրէ՝ և 'ի քս՟է
յս՟է փրկչէ՛ մերմէ։
* Վասն այնորիկ իսկ թողի զքեզ 'ի Կրետէ, զի որ ինչ Ա
6 միանգամ պակաս իցէ՝ ուղղեսցես, և կացուսցես ը՟
քաղաքաց երիցունս, որպէս և ես քեզ պատուիրեցի։
7 * Եթէ ոք անարատ իցէ, միոյ կնոջ այր, որդեակս ու-
նիցի հաւատացեալս, և ոչ յամբաստանութե՟ անառա-
կութե՟, կամ անհնազանդս։ * Զի պարտ է եպիսկո-
8 պոսին անարատ լինել, ոպ՟ և այ՟ տնտեսի. մի յան-
9 դուգն, մի բարկացօղ, մի Թշնամանօղ, մի հարկանօղ,
մի զաւշաքաղ. * այլ՝ հիւրասէր, բարեսէր, զգաստ, ար-
դար, սուրբ, ժուժկալ. * վերակացու լինել, հաւա-
տարիմ բանին վարդապետութե՟. զի կարօղ իցէ և մխի-
10 թարել ողջմտութե՟ վարդապետութեամբն, և զհակա-
11 ռակորդսն կշտամբել։
* Քանզի բզ՟մք են անհնազանդք, զրախօսք, և մտա- Բ
խաբք. մանաւանդ որ 'ի թլփատութե՟ անտի են. * զորս
12 պարտ է ըմբերանել. որք զամ՟ տունս կործանեն, և
ուսուցանեն՝ զոր ոչ է արժան, վասն զաւշաքաղութե՟։
13 * Ասաց ոմն 'ի նոցանէ՝ իւրեանց իսկ մարգարէ, կրե- ԳՀ
տացիք հանապազասուտք, չարագազանք, դատարկա-
14 պորտք։ * և ստոյգ է վկայութիւնս այս։ վս՟ որոյ կշ-
տամբեսջիր զնոսա խստագոյնս, զի առողջասցին 'ի հա-
15 ւատս. * և մի հայեսցին 'ի հրէական առասպելս, և
'ի պատուէրս մարդկան զառածելոցն 'ի ճշմարտութե՟։
16 * Ամենայն ինչ սուրբ է սրբոց, այլ պղծոցն և ան-
հաւատից՝ ոչինչ է սուրբ. այլ պղծեալ են միտք և խոր-
հուրդք նց՟։ * Խոստանան գիտել զած՟, և գործովք
իւրեանց ուրանան. պիղծք և անհաւանք, և յամենայն
գործս բարեաց անպիտանք։

Գլ.

զայնմանէ առնէ։ (14) Ոմանք յաւելուն. Աղեքսանդրոս դարբին բզ՟մ չար"։ (14) Ոմանք. Տր՟ ըստ գործս նր՟։ և ոմանք. Տր՟ զգործս նորա։ (15) Ոմանք. Բանից իմոց։ (16) Ոմանք. Յառաջնումն ատենի։ (16) Յօրինակին ոչ՟նէր. Ապրեցայ ես 'ի բե"։ (18) Ոմանք. Եւ փրկեսցէ.. գործոց չարաց։ (19) Բազմ. Եւ ոնեսիփորայ։ (21) Յօրինակին. Կղաւդիա, և եղբարք ա"։ (22) Ոմանք յաւելուն. Ընդ քեզ։ ամէն։

* 'Ի վախճանի ոմանք. Առաջին ձեռնադրեալ եպիս.. կաց յատե"... կայսեր հռոմայ։

* 'Ի վերնագրի ոմանք. Թուղթ առ Տիտոս։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Հաւատոցն ընտրելոց այ՟, և գի-տութե՟.. և ընդ ած՟պաշ"։ (2) Ոմանք. Զոր խոստացաւն.. զժամանակն յաւ"։ (4) Ոմանք. Յայ՟ հօրէ, և 'ի յս՟ի քս՟է փրկ"։ (5) Ոմանք. Վս՟ այսորիկ իսկ.. 'ի կրետէ։ (8) Ոմանք յաւելուն. Բարեսէր, հեզ, ցած։ (10) Յօրինակին. Անհնազանդ, զրա"։ (10) Ոմանք. Պարտ է մեզ ընթերցանել.. զոր ոչ է արժան։ (12) Յայս համար՝ բազում գրչագիրք համաձայն ձեռնարկ 'ի լուս". Նշանակէն. Յեպիսկոպոսն հարցիկ ըղձութեան։ և ոմանք. 'Ի պեմինդրեայ կրետացւոց հարցիկ հրամանս։ (15) Բազմ. Բայց պղծոցն և անհաւատից՝։ (16) Այլք. Պիղծք և անհաւանք։

ԳԼ․ Բ․

Այլ դու խօսեաց որ ինչ վայելէ ողջամիտ վարդա- 1
պետութեանդ ։
Գ * Ծերոց զգաստս լինել , պարկեշտս , ցածունս , ող- 2
ջամիտս 'ի հաւատս , 'ի սէր , 'ի համբերութե , 'ի ժուժ-
կալութե ։ * Պառաւանց նոյնպէս 'ի զգաստութեն , 'ի 3
սուրբ վայելչութե , մի՛ բանսարկուս , մի՛ գինեմոլս , այլ
բարեխրատս ․ * զի զգաստացուսցեն զմանկամարդսն՝ 4
այրասէրս լինել , որդեսէրս ․ * ցածունս , սուրբս , 5
անարատս , բարեգործս , հնազանդս իւրեանց արանց ․
զի մի՛ բանն այ և վարդապետութիւնն՝ հայհոյեսցի ։ * Զե- 6
րիտասարդս նոյնպէս աղաչեսջիր՝ ցածունս լինել , * ա- 7
մենեցուն զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարու-
թե , վարդապետութբ զանեղծութի՛ ունել ; զսրբութի՛ ,
զպարկեշտութե , * զբանն ողջմտութե , անպարսաւ լի- 8
նել , զի որ հակառակորդն իցէ՝ յամօթ լիցի , և մի՛ ինչ
ունիցի ասել զմէնջ չարութե ։
Դ * Ծառայից՝ իւրեանց տերանցն հնազանդ լինել՝ և 9
հաճոյս յամենայնի , մի՛ հակառակօղս , * մի՛ հատուս ․ 10
այլ զամ հաւատս ցուցանել բարութբ , զի զվարդա-
ՎԶ պետութե փրկչին մերոյ այ զարդարեսցեն յամենայնի ։
* Քանզի երևեցաւ շնորհն այ փրկիչ ամ մարդկան ․ 11
* որ խրատէն զմեզ , զի ուրացցուք զամպարշտութի , 21
և զաշխարհական ցանկութիս ։ զգաստութբ , և արդա-
րութբ , և ածպաշտութբ կեցցուք յաշխարհիս ․ * և 13
ակնկալցուք երանելի յուսոյն , և յայտնութե փառաց
մեծին այ՝ և փրկչին մերոյ յի քի ․ * որ ետ զանձն 14
վս մեր , զի փրկեսցէ զմեզ յամ անօրէնութէ , և սըր-
բեսցէ իւր ժողովուրդ սեպհական՝ նախանձաւոր գոր-
ծոց բարութե ։ * Զայդ խօսեաց՝ և մխիթարեա և 15
յանդիմանեա ամենայն սաստիւք ․ զի մի՛ ոք իցէ որ
զքեզ արհամարհիցէ ։

ԳԼ․ Գ․

Ե Եւ յուշ արասջիր նց , իշխանութեց և պետութեց 1
հնազանդ լինել՝ և հպատակ կալ ․ և ամ գործոց
ՂՂ բարութե պատրաստ գտանել ․ * մի՛ զոք հայհոյել , անկը- 2
ռուիս լինել , հեզս , զամ ցածութի առ ամենայն մար-
դիկ ցուցանել ։ * Զի եաք երբեմն և մեք անմիտք , 3
անհաւանք , մոլորեալք ․ ծառայեալք ցանկութեց և
պէսպէս անառակութեց ․ չարութբ՝ և նախանձու շըր-
ջեաք , ատեցեալք՝ և զմիմեանս ատեաք ։ * Իսկ յոր- 4
ժամ քաղցրութի և մարդասիրութի փրկչին մերոյ այ
յայտնեցաւ , * ոչ 'ի գործոց արդարութե զոր արա- 5
րաք մեք , այլ ըստ իւրում ողորմութե ապրեցոյց ըզ-
մեզ 'ի ձեռն աւազանին միւսանգամ ծննդեանն , և նո-
6 րոգութեամբ հոգւոյն սբյ ․ * զոր եհեղ 'ի մեզ առա-
7 տութբ 'ի ձեռն յի քի փրկչին մերոյ , * զի արդարա-
ցեալք շնորհօքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսով կե-
8 նացն յաւիտենականաց ։ * Հաւատարիմ է բանս , և
'ի սոյն կամիմ զքեզ հաստատուն լինել , զի փոյթ ա-
րասցեն բարեաց գործոց վերակացու լինել հաւատա-
ցեալքն յած ․ զի այն է բարի և օգտակար մարդկան ։
9 * Այլ զյիմարութե խնդիրս՝ և զտոհմաթիւս , և ըզ- Զ
հեռ , և զօրինական կռիւս 'ի բաց մերժեսջիր ․ զի ա-
10 նօգուտք են՝ և սնոտիք ։ * Յաղանդ հերձուածողէ՝ յետ
11 միանգամ և երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիր ․ * գի-
տասջիր զի թիւրեալ է այնպիսին , և մեղանչէ ան-
12 ձամբ զանձն դատապարտեալ ։ * Այլ յորժամ յղեցից
առ քեզ զարտեմայ , կամ զտիւքիկոս , փութասջիր գալ
առ իս 'ի Նիկոպօլիս ․ զի անդ եդի 'ի մտի ձմերել ։
13 * և զզենոն՝ զօրինական դպիր՝ և զապաւղոս՝ փու-
14 թով արձակեսջիր , զի մի ինչ պակասիցէ նց ։ * Ուս-
ցին և մերքն եւս՝ բարեաց գործոց վերակացու լինել
15 'ի պէտս կարևորս ․ զի մի՛ անպտուղք լինիցին ։ * Ող-
ջոյն տան քեզ որ ը՟ իս են ամենեքին ։ Ողջոյն տուր սիրե-
լեաց մերոց հաւատովք ։ Շնորհք ը՟ ձեզ ամենեսին ։

Առ Տիտոս կրետացւոց եկեղեցւոյն առաջին ձեռնադրեալ եպիս-
կոպոս , գրեցաւ 'ի Նիկոպօլսէ մակեդոնացւոց ։ Տողք ղէ ։

⁂

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Փիլիմոն թղթոյն ։

Օայս թուղթս առաքէ 'ի հռովմէ ․ և է պատճառ թղթոյս՝ այս ․ Ոնեսիմոս ծառայ Փիլիմոնի փախեաւ , և եկն առ առաքեալն ․ և վարժեալ 'ի նմանէ՝ եղև առ նմա սպասաւոր 'ի կապանսն ․ Վս այսորիկ գրէ առ Փիլիմոն վս նր զայս ինչ ․ հրամայեալ 'ի նա զներումն , զի [illegible] ունել զնա ընտանեբար , ոչ իբրև զծառայ՝ այլ իբրև զեղբայր ։ Պատուէ , և խնդրէ ընդունել նր օտարընկալ ․ և զի 'ի գալն իւր պատրաստեսցէ նմա օթևան ․ և այսպէս կատարէ զթուղթն ։

Գլուխք առ Փիլիմոն թղթոյն ։

ա․ Գոհութի Փիլիմոնի , և գովութի կրօնից նորին ։
բ․ Յանձնարարութի Ոնեսիմայ ծառայի փախուցելոյ , և աղաչանք վասն նորին ընկալելոյ 'ի ձեռն հաւատոցն ։

Գլ․ Բ․ (1) Ոմանք․ Վարդապետութեա ։ (2) Ոմանք․ Զգաստս լինել ․․․ 'ի համբերութի , 'ի ժուժկալութի ։ (3) Ոմանք․ 'ի զգաստութիւ , և 'ի սբ վայելչութի ։ (4) Ոմանք․ Զգաստացուցանիցեն ․․ այրեսէրս լինել ։ (5) Օրինակ մի․ Սբս , անարատս , բարե" ։ (7) Ոմանք․ Զանեղծութիւն ունել ։ (8) Ոմանք․ Զբանն ողջմտութբ , անպարսաւանս լինել ․ զի որ հակառակողն է , յա" ․․ զմէնջ ասել չարութի ։ (12) Ոմանք․ Որ խրատէ զմեզ , զի ուրացեալք զամբարշտութիս , և զաշխարհական ցանկութի ․․ կեցցուք յաշխարհի ։ (13) Յոմանս պակաս․ Փրկչին մերոյ յի ։ (14) Ոմանք․ Որ ետ զանձն իւր վս ․․․ գործոց բարութեց ։ (15) Ոմանք․ Խօսեա , մխիթարեա ։

Գլ․ Գ․ (2) Ոմանք․ Անկռիւ լինել ․․ առ ամ մարդ- ցու" ։ (3) Ոմանք․ Քանզի էաք և մեք երբեմն ան" ․․ չարութբ և նախան" ․․ ատեցեալք զմիմեանս ։ (4) Ոմանք․ Քաղցրութի 'ի մարդա" ։ (5) Ոմանք․ Իւրում ողորմութեն ․․ աւազանին վերստին ծննդեան՝ և նորոգութե հոգւոյն ։ (7) Ոմանք․ Շնորհօք լիցուք ժա" ․․ կենացն յաւիտենից ։ (8) Ոմանք․ Արասցեն գործոց բարեաց հաւատացելոցն յած , զի այն է ։ (9) Ոմանք․ Կռիւսն 'ի բաց ․․ անօգուտք են , սնոտիք ։ (10) Օրինակ մի․ Եւ երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիք ։ (11) Ոմանք․ Զանձն դատապարտէ ։ (12) Ոմանք․ Զարտեմոն , կամ զտիքիկոս ․․ 'ի Նիկոպօլիս ։ (13) Ոմանք․ Պակասեսցէ նց ։ (15) Օրինակ մի ընդ ոսկեայ յաւելու․ Ընդ ձեզ ամենին․ ամէն ։

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ,
ԵՒ ԱՌ ԱՐՔԻՊՊՈՍ ՍԱՐԿԱՒԱԳ.
ԵՒ ԱՌ ԱՊՓԻԱՍ:

ՊԱՒՂՈՍ ԿԱՊԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի քնի, և տիմոթէոս եղբայր. փի-
լիմոնի սիրելւոյ՝ և գործակցի մերոյ,
* և ապփեայ քեռ, և արքիպպեայ զինուորակցի մե- 2
րոյ, և առանին եկեղեցւոյդ. * Շնորհք ընդ ձեզ և 3
խաղաղութի յայ հօրէ մերմէ՝ և 'ի տնէ յնէ քնէ:
Ա * Գոհանամ զայ իմոյ յամ ժամ, յիշատակեալ յաղօթս 4
իմ վասն քո, * իբրև լսեմ զքո հաւատսն և զսէր, 5
զոր ունիս առ տր յս՝ և առ ամենայն սուրբս: * զի 6
հաղորդութի հաւատոյն քոյ՝ արգասաւոր լինիցի, գիտութ
ամենայն բարութե, որ 'ի ձեզ է 'ի քս յս: * Խնդու- 7
թի յոյժ ընկալայ, և մխիթարութի 'ի վերայ սիրոյն
քոյ. զի գութք սրբոց՝ քեւ հանգուցեալ են եղբայր:
Բ * Վասն որոյ բազում համարձակութի ունիմ 'ի քս, 8
հրամանս տալ քեզ զարժանն * վն սիրոյ: մանաւանդ 9
թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի լինել՝ ոչ և պաւղոս ծե-
րացեալ, արդ՝ և կապեալ եւս յսի քսի: * Աղաչեմ 10
զքեզ վասն որդւոյ իմոյ՝ զոր ծնայ 'ի կապանս իմ, զո-
նեսիմոս. * որ երբեմն անպիտան էր քեզ. բայց արդ՝ 11
քեզ և ինձ պիտանի. * զոր յղեցի առ քեզ: և դու՝ 12
զդա ընկալջիր, այսինքն է՝ զիմ աղիս: * Զոր կա- 13
մէի առ իս արգելուլ, զի ընդ քո ունիցի ինձ սպաս
'ի կապանս աւետարանին: * բայց առանց քո կամաց 14
ոչինչ կամեցայ առնել, զի մի բարիքդ քո 'ի հարկէ լի-
նիցին, այլ կամաւ. * Եւ թերևս վն այնորիկ մեկ- 15
նեցաւ առ ժամանակ մի, զի յաւիտեան ունիցիս զդա.
* մի եւս իբրև զծառայ, այլ 'ի վեր քան զծառայ, իբ- 16
րև զեղբայր սիրելի. եթէ ինձ այսպէս, որչափ եւս ա-
ռաւել քեզ մարմնով՝ և տէր: * Եթէ զիս քեզ հաղորդ 17
համարիցիս, ընկալ զդա իբրև զիս: * և եթէ յան- 18
ցեաւ ինչ իցէ՝ կամ պարտիցի, զայն ինձ համարեսցես:
* Ես պաւղոս գրեցի իմով ձեռամբ. ես հատուցից, 19
զի մի ասիցեմ քեզ՝ թէ դու զանձն քո ինձ պարտիս:
* այո եղբայր՝ ես քո փոխանակ եղէց 'ի տր. հանգո 20
զաղիս իմ 'ի քս: * Յուսացեալ 'ի հնազանդութիւն 21
քո գրեցի առ քեզ. քանզի գիտեմ թէ առաւել եւս
քան զոր ասեմդ՝ առնիցես: * Միանգամայն և պատ- 22
րաստեսջիր ինձ վանս. քանզի յուսամ թէ աղօթիւք
ձերովք շնորհեցայց ձեզ: * Ողջոյն տայ ձեզ եպափրաս 23
գերեկից իմ 'ի քս յս. * և մարկոս, և արիստարքոս, 24
25 և դեմաս, և ղուկաս՝ գործակիցք իմ: * Շնորհք
տն յսի ընդ ոգւոյդ ձերում:

Առ փիլիմոն և առ ապփիա գրեալ անեսիմայ. և առ արքիպպոս զինուորակից եկեղեցւոյն, գրեցաւ 'ի հռովմ 'ի ձեռն անեսիմայ ծառայի: Տողք. լէ:

* * *

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
Յայտնութե Յոհաննու:

Սիրոյ առաքելականին յոհաննու է գիրս՝ որ կոչի յայտնութիւն՝ զոր ետես մարգարէական աչօք զլինելոցն 'ի խաչելութենէն մինչև ցկատարած: Եւ յայտնութի կոչի, զի բազ ինչ 'ի հանդերձելոցն լինելոց տան յայտ գիրս՝ առաջուստ լինի գիտելի: Եւ է պատճառ յայտնութեան այս: Զի նախ տան յայտ [illegible] է[illegible] հաւաքեալ՝ յորս հաւատն է պիտանացու. և այն թէ լինէր փութալ աշխարհի. քն որոյ մարգարէին իբրև հինգ [illegible] թէ [illegible] փոքրկունքն՝ նախ գուշակեցին՝ զոր էին և կատարեաց. և զայն առաքելոյն քարոզեցին՝ թէ [illegible] էր որ մարդացաւ և խաւսեցաւ: Յոր իբրև հաստատուն հաստատեցին եկեղեցի. այս զոր ինչ անցի և յառաջ նեղութե էին գալոց, մանաւանդ յաւուրս նեռին՝ յայտնութե կանխագուշակեաց 'ի ընդ[illegible] պատահելոցն 'ի ժամանակին: Յորոց առա առաջելոցս, որ ինչ նախ տան [illegible], և յորոց առ նոյն, է ինչ զի և 'ի մարգարէսն յիշի, և յառաքելական, և յառաքելական թղթսն. և է ինչ որ միայն 'ի գիրս յայս, այլ ոչ առաւել նշանին, զոր և տեսանէ 'ի ճակատ խորհրդեանն. և ոչ ինքեան և եղեալ [illegible], և ոչ կայեալ և [illegible], ոչ [illegible]. և նորա է [illegible]. և [illegible] հարստութեան զոր ունի գիրս այս: Զորս բազ օրինակ մարգարէութեան զլինելոցն մարմնաւորաց [illegible] զարքայութիւնն 'ի ձեռն բազ խորհրդոյն. ծրագրական [illegible]. և ահաւոր [illegible] մարդոյ. և աթոռ, և փեսեն [illegible], և փեսային հարսնացս, և զորս մի բազ միոջէ: Եւ նախ [illegible] [illegible], և [illegible] 'ի նոյն. և բազմամբ [illegible] գրոցն բազ [illegible] ժամանակին՝ յայտնէ [illegible], 'ի [illegible] առաքելոցն մինչև 'ի [illegible] հալածանս. յորում [illegible], և [illegible] առ[illegible] ոչ [illegible]. և [illegible] հարստածն որ նախ տան [illegible]. յորում և [illegible] [illegible]՝ ընդ որոյ և գովել [illegible]: Դարձեալ և 'ի դէմս [illegible] որ [illegible] [illegible]. յայտնէ [illegible] [illegible] ընդ եկեղեցւոյ՝ [illegible] առաքելոցն և յառաջ մինչ [illegible], որ է նեռն. և ոչ [illegible] [illegible], մինչև 'ի գեհեն [illegible]: Դարձեալ առնէ ոչ [illegible] [illegible], և [illegible] 'ի գալ նեռին. և դարձեալ [illegible] 'ի ծով հրոյ և ծծմբոյ, և զամն հասարակաց յարութեն և դատաստանին. և զամն նորոյ երկնից և երկրի՝ զոր ծառանգեն արդարքն:

Գլուխք

---

* Ամենայն գրչագիրք՝ համաձայն մերումս ունին զվերնագիրս, բաց յուղղէնայ. որ դնէ լոկ. Առ փիլիմոն: Բայց երկու օրինակք գրեն. Արքիպպոս սարկաւագուհ. և առ ապփիա. թուղթ:

(1) Օրինակ մի. Պաւղոս առաքեալ յի.. փիլիմոնի սիրելւոյ": Այլ օրինակ. փիլիմոնի: (4) Օրինակ. Յիշատակել յաղ": (5) Օրինակ. Զհաւատսն քո և զսէրն զոր: (6) Օրինակ. Ամ բարութեց, կամ, բարութե: (7) Օրինակ. Ընկալայ, և ուրախութի 'ի վն սիրոյն քոյ.. քեւ են հանգ": (8) Օրինակ մի. Ունիս 'ի քս: (9) Օրինակ. Վն սիրոյն... այնպէս լինել: (12) Օրինակ մի. Զոր առաքեցի քեզ: և դու զնա ըն".. աղիսս: (13) Օրինակ. Զոր կամեցայ առ իս: (14) Օրինակ. Զոչինչ կամե"... բարիքն քո.. լինիցի, այլ կամաւ են ոչ: (16) Օրինակ. Քեզ՝ և մարմնով և տր: (17) Օրինակ. Եւ եթէ.. հաղորդ համարիս, կմ, համարեսցես: (18) Օրինակ. Եւ եթէ յանցուցեալ ինչ: (19) Օրինակ. Ես հատուցից քեզ.. եթէ և դու զանձն: (20) Օրինակ. Քո փոխան եղէց: (21) Օրինակ մի. Յուսացեալ եմ 'ի հնազանդութիւն քո, և գրեցի զայդ, զի գիտեմ թէ առաւել քան զոր ասեմն առնես: (21) Օրինակ. Գիտեմ եթէ... զոր ասեմքս առնիցես: (22) Օրինակ. Յուսացեալ եմ եթէ աղօթիւք: (25) Օրինակ յաւելուն. Տն մերոյ յսի քի.. ոգւոյդ ձերում. ամէն:

* 'ի վախճանի օրինակ. Եւ առ ապփիա.. և առ արքիպպոս:

* Այսպէս յառաջ պատուական թղթոյս յարեն գրչագիրք այլևս [illegible] ինչ, թերևս Եւթաղեայ. ընդ որս և այն թէ. Ընդօրինակեցան գիրքս այս ընդ կեսարացւոց օրինակաց, որ կան յարկեղս գրոց սրբյն պամփիլեայ՝ իւրովք ձեռօք գրեալ:

* Որպէս ծանուցաք 'ի վեր անդր, օրինակս մեր [illegible] յետ թղթոյս [illegible] յարեալ զերրորդ թուղթ կորնթացւոց. նուաղ առարկէ [illegible]. յառաջ քան զպաւղոսեան թուղթսն. դնելով զՅայտնութիւնն: զոր մեք ընդ պատշաճի կարգեցաք յառաջինկայդ, [illegible] կոչելով զնոր կարգանս:

Գլուխք Յայտնութեան Յովհաննու ։

ա. Յայտնութիւն Տեառն յովհաննու աւետարանչի, որ եղեւ առ նա 'ի ձեռն հրեշտակի ։
բ. Զի եսես զՏր 'ի մէջ ոսկի ճրագարանացն զգեցեալ պճնեալ ։
գ. Թէ զինչ գրեաց առ հրեշտակն եփեսացւոց եկեղեցւոյն ։
դ. Զինչ և առ հրեշտակն զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն ։
ե. Զինչ առ պերգամեայ եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
զ. Զինչ և առ թիւատիրացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
է. Զինչ և առ սարդիկացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
ը. Զինչ և առ փիղադելփեաց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
թ. Զինչ և առ լաւոդիկեցւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
ժ. Վասն երևելոյ նմա դրանցն երկնից և աթոռն և չորս երիցանցն ։
ժա. Վասն գրոցն կնքելոյ, զոր ոչ կարաց բանալ յեղելոցս ։
ժբ. Վասն կնքելոյ գառինն, և որ 'ի կարգին է ։
ժգ. Լուծումն առաջին կնքոյն ։
ժդ. Լուծումն երկրորդ կնքոյն. և որ 'ի կարգին ։
ժե. Լուծումն երրորդ կնքոյն ։
ժզ. Լուծումն չորրորդ կնքոյն, յորում և պատիժ ամպարշտաց ։
ժէ. Լուծումն հինգ կնքոյն, և մարտիրոսն առ Տր կոչումն ։
ժը. Լուծումն վեց կնքոյն, և հարուածն որ 'ի վախճանի ։
ժթ. Վասն քրիստոնէիցն 'ի հարուածոց չորս հրեշտակացն, ձեռն հաւատացն ։
ի. Վասն անթիւ բազմութեան հեթանոսաց պաշտօնակցելոց առաջի Տն ։
իա. Լուծումն եւթն կնքոյն, և բարձումն խնկոյ աղօթից սրբոցն ։
իբ. Հարկանել փողոյն առաջնոյ հրեշտակին, և թէ հուր և կարկուտ և արեան հեղաւ յերկիր ։
իգ. Երկրորդին հարկանել արարածոցն որք 'ի ծովու մեռանէին ։
իդ. Երրորդին փողելն դառնացան ջուրք և գետք ։
իե. Չորրորդին փողել՝ խաւարեցան աստեղք ։
իզ. Հինգերորդին փողելն՝ եւ մարախ բազմակերպ ։
իէ. Վասն վեցերորդ հրեշտակին որ լուծանէ զ'ի վերայ եփրատայ զհրեշտակսն ։
իը. Վասն հրեշտակին որ զգեցեալ զամպն և զծիրանին, և զվախճան նշանակէր ։
իթ. Զի զգրեանն եկեր աւետարանիչն 'ի հրեշտակէն ։
լ. Վասն ենովքայ և եղիայի ։
լա. Զի սպանեալ սուրբք 'ի նեռնէն՝ դարձեալ յառնեն ։
լբ. Վասն եւթներորդ փողոյն հարման. և զի գովեն սրբքն զՏր 'ի հանդերձեալ դատաստանին ։
լգ. Վասն խաւարման եկեղեցւոյ, որ խնկէր անն և որ 'ի յետոյ նեռինն ։
լդ. Վասն յերկինս պատերազմին սբյ հրեշտակին ընդ դևս, և կործանման սատանայի ։
լե. Զի ոչ դադարէ վիշապն 'ի հալածելոյ զեկեղեցի ։
լզ. Վասն գազանին և տասն եղջերն, և եւթն գլխոյ նորին ։
լէ. Վասն սուտ մարգարէին ։ լը. Վասն անուան նեռինն ։
լթ. Վասն գառինն, և որոց ընդ նմա ՃԽԴ. հազարացն ։
խ. Վասն հրեշտակին՝ որ երաշխաւոր լինէր հանդերձեալ դատաստանին ։
խա. Վասն հրեշտակին որ զանկումն բաբելոնի քարոզէր ։
խբ. Զգուշացուցանէ հրեշտակն ընդունել զնշան ։
խգ. Զի նստեալն յամպս հնձէ զհունձս երկրի գերանդւով ։
խդ. Վասն հրեշտակին՝ որ կթէր զորթատնկի այգին ։
խե. Վասն եւթն հրեշտակացն որ հարուածեն զմարդիկ նախ քան զվախճան, և վասն ապակեայ ծովուն ։
խզ. Զի յառաջին սկաւառակին հեղմանն՝ եհաս հարուածք ամբարշտաց ։ խէ. Երկրորդին՝ հարուածք 'ի ծովային ։
խը. Երրորդին՝ գետք յարեան դարձան ։
խթ. Չորրորդին՝ տանջին մարդիկ խորշակաւ ։
ծ. Հինգն՝ զթագաւորութիւն գազանին խաւարեցուցանէ ։
ծա. Վեցն՝ ճանապարհ տայ 'ի վերայ եփրատայ արևելից թագաւորացն ։
ծբ. Եւթն՝ կարկուտ և շարժ 'ի վերայ մարդկան ։
ծգ. Ցուցց հրեշտակն աւետարանչին զպոռնիկ քաղաքն, և ըղփակտումն եւթն գլխոյ և տասն եղջերն ։
ծդ. Զի մեկնեաց հրեշտակն զխորհուրդ գազանին ։
ծե. Վասն հրեշտակին որ զանկանելն բաբելոնի յայտնէր, և երկնային ձայնին փախչել առէ 'ի քաղաքէն. և զի անցանէ վայելչութիւն քաղաքին ։
ծզ. Օրհնաբանեն սբք երկնքին աւետաւորք 'ի դատելն բաբելոնի ։
ծէ. Վասն խորհրդաւոր հարսանեաց գառինն և ընթրեաց ։
ծը. Տեսանէ աւետարանիչն զՏր յերկինս բազմաւք հրեշտակօք ։
ծթ. Զի 'ի գեհենն արկան նեռանն և որք ընդ նմա ։
կ. Զի կապեցաւ սատանայ 'ի խաւարութեան քնի մինչև ցվախճան, և վասն հազար ամին ։
կա. Վասն պատերազմել բազմականաց անաստուածից ընդ խոստովանողացն ։
կբ. Զինչ առաջին յարութիւն, կամ զինչ երկրորդ մահն ։
կգ. Վասն գոգայ և մագոգայ ։
կդ. Վասն նորոգելոյն յարութեան, և հատուցման յարութենէն և դատաստանին ։
կե. Վասն նոր երկնի և երկրի, և վերինն Եմ ։
կզ. Վասն ասացուածոց այնր որ յաթոռն նստէր ։
կէ. Վասն հրեշտակին որ ցուցանէր նմա զնոր քաղաքին զարմանալի լուսեղէն ։
կը. Վասն մաքուր գետոյն որ յաթոռոյն արքային հոսեցաւ ։
կթ. Զի Տր է մարգարէիցն քն և փր հրեշտակաց ։
հ. Զի արժանահաւատ է փեսին աստուծոյ ։
հա. Զի ոչ հրամայեցաւ նմա կնքել. այլ քարոզել զսոսին ։
հբ. Զի եկեղեցի և որ 'ի նմա հոգին ընդունի զՔն յայտնութենն, և վասն անիծիցն որոց յաւելուած 'ի գիրս մուծանեն ։

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՅՆ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻ։

ԳԼ: Ա:

1 ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍուսի քսի, 'ի ձեռն որոյ ետ ած ցուցանել ծառայից իւրոց՝ որ ինչ լինելոց է վաղվաղակի. և նշանակեաց առաքելով 'ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ առ
2 ծառայ իւր յովհաննէս ։ * Որ վկայեաց զվկայութիւն բանին այ, և զվկայութիւն յսի քսի զոր ետես. որ էր, և
3 որ լինելոցն էր յետ այնորիկ ։ * Երանի որ կարդասցէ կամ լուիցէ զբանս մարգարէութեանս, և պահեսցէ զոր 'ի սմա գրեալ է. զի ժամանակս մերձեալ է ։
4 * 'Ի յովհաննէ առ եւթն եկեղեցիս՝ որ են յասիայ, շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ՝ յէէն՝ և որ էն՝ և որ գալոցն է, և յեւթն զօրութեանց հոգւոյն՝ որ է
5 առաջի աթոռոյն իւրոյ. * և յսէ քսէ հաւատարիմ վկայէն, որ է անդրանիկ 'ի մեռելոց, և իշխան թագաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ, և եհեղ/լոյծ զկա-
6 պանս մեղաց մերոց արեամբն իւրով. * և արար ըզմեզ թագաւորս և քահանայս այ և հօր իւրոյ. որում

փառք

---

* 'Ի վերնագրին՝ ոմանք դնեն համառօտիւ. Յայտնութիւն սբյ յովհաննու ածաբանի ։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Որ լինելոց է . . . առ յովհաննէ ծռյ իւր ։ (2) Ոմանք. Վկայեաց զբանէն այ, և զվկայութիւն յի . . և որ էր ։ (3) Ոմանք. Երանի որ ընթեռնու զբանս մրգրէութեան այսորիկ, և որ լսէ և պահէ զոր ինչ 'ի սմա գրեալ է ։ (4) Ոմանք. Յովհաննէս առ եւթն . . որ յասիա . . . և խաղաղութի յէէն ։ (4) Ոմանք. Եւ եօթն հոգւոյն զօրութե՛ որ է ։ (5) Ոմանք. Եւ 'ի յսէ քսէ . . . որ սիրեացն ։ (5) Ոմանք. Անդրանիկ 'ի մեռելոյ ։ (6) Ոմանք. իւրոյ. Նմա փառք և զօրութի յաւի-

փառք և զօրութիւն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն: * Ահաւասիկ գալոց է ընդ ամպս. և 7
տեսցեն զնա ամենայն աչք, և տեսցեն զնա ծագք
երկրի, և որք խոցեցին զնա՝ ամենեքեան յերկրի. և
կոծեսցին 'ի վերայ նր̅. այո՛ ամէն: * Ե՛ս եմ այբ, 8
և ես եմ քէ, ասէ տր̅ ած̅, որ էն՝ և որ է՝ և որ գա-
լոցն է՝ ամենակալ: * Ես յովհաննէս եղբայր ձեր և 9
հաւասարակից նեղութե՛ և արքայութե՛ և համբե-
րութե՛ որ 'ի քս̅ յս̅. եղէ ես 'ի կղզւոջն որ անուանեալ
կոչի պատմոս՝ վս̅ բանին և վս̅ վկայութեն յս̅ի քս̅ի:
Բ * Եւ եղէ յիս հոգի 'ի կիւրակէի աւուր, և լուայ 10
զձայն յետոյ իմ մեծ իբրև զձայն փողոյ՝ որ ասէր ցիս.
Ես եմ ալփա և ով. առաջինն և վերջինն. * զոր տե- 11
սանես՝ գրեա՛ 'ի գիրս, և տուր տանել յեւթն եկեղե-
ցիս՝ որ յեփեսոս, և 'ի զմիւռնիա, և 'ի պերգամոնն,
և 'ի թիւատիրա, և 'ի սարդիկէ, և 'ի փիլադելփեա,
և 'ի լաւոդիկեա: * Եւ դարձայ տեսանել զձայնն՝ որ 12
խօսէր ցիս. և 'ի դառնալն իմում տեսի եւթն ճրա-
գարանս ոսկիս: * և 'ի մէջ եւթն ճրագարանացն նման 13
որդւոյ մարդոյ. զգեցեալ պատմուճան պճղնաւոր,
և գօտեւորեալ առ ստեամբքն գօտի ոսկեղէն. * և գլ- 14
ուխ նր̅ և հերքն իբրև զասր սպիտակ՝ և ոպ̅ զձիւն.
և աչք նր̅ ոպ̅ բոց հրոյ. * և ոտք նր̅ նմանեալ պղնձոյ 15
ծխեցելոյ 'ի մէջ հնոցի հրաշէկ. և ձայն նր̅ իբրև զձայն
ջուրց բազմաց: * Եւ ունէր յաջոյ ձեռինն իւրում 16
աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նր̅ ելանէր սուր երկ-
բերանեան. և երեսք նր̅ իբրև զարեգակն ճառագայ-
թեալ երևէին: * Եւ իբրև տեսի զնա՝ անկայ առ 17
ոտս նր̅ իբրև զմեռեալ. և եդ 'ի վերայ իմ զաջ իւր՝
և ասէ ցիս. մի՛ երկնչիր, ես եմ առաջինն, և ես եմ
յետինն. * և ես եմ կենդանի՝ և ես նոյն որ մեռայ, և 18
եմ կենդանի. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն: Եւ ունիմ զփականս մահու և դժոխոց:
* գրեա՛ զոր տեսանես՝ որ էն, և որ յապա՝ և որ հան- 19
դերձեալ է լինել այս. * Զխորհուրդ եւթն աստե- 20
ղացդ՝ զոր տեսեր յաջու իմ, և զեւթն ճրագարանս
ոսկիս. եւթն աստեղքն՝ հրեշտակք եւթն եկեղեցեացն
են. և ճրագարանքն եւթն՝ եւթն եկեղեցիքն են:

ԳԼ. Բ.

Գ Ա՛ռ հրեշտակ եփեսացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛. այս- 1
պէս ասէ կալողն՝ որ ունի զաստեղս եւթն յաջու
ձեռինն իւրում, և շրջի 'ի մէջ եւթն աշտանակի ոսկ-
2 ւոյ: * Գիտեմ զգործս քո, և զվաստակս քո՛ և զհամ-
բերութիւն քո. և զի ոչ բառնաս զչարս, և փորձեցեր՝
որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝ և ոչ են, և հեբրայե-
3 ցիս՝ և ստեն: * Եւ համբերեցեր, և վշտացար վասն
4 անուան իմոյ՝ և աշխատեցար: * Այլ ասեմ առ քեզ,
5 զի զսէրն քո զառաջին թողեր: * յիշեա՛ այժմ ուստի
անկարն՝ և ապաշխարեա՛, և զառաջին գործսն քո արա՛.
ապա թէ ոչ՝ գամ ես վաղվաղակի, և շարժեցից զաշ-
տարակս քո 'ի տեղւոջէ իւրմէ՝ եթէ ոչ ապաշխարես-
6 ցես: * Այրդ՝ զայս արա՛ զի ատեցեր զգործսն նի-
7 կողայոսի, զոր ես ատեմ: * Որ ունի ականջս լսե-
լոյ՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին սր̅բ առ եկեղեցիս. որ
յաղթէն՝ տաց նմա ուտել 'ի փայտէն կենաց որ է 'ի
մէջ դրախտին այ̅:
8 * Եւ առ հրեշտակն զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛. Դ
այսպէս ասէ անըսկիզբն և անվախճանն, որ եղև մե-
9 ռեա՛լ և կենդանացաւ: * Տեսի՛ զգործս քո՝ և զնե-
ղութիւն և զաղքատութիւն, այլ աղքատութիւն քո՝ մեծու-
թիւն եղիցի. և զհայհոյութիւն՝ որ ասէին զինքեանս հրէ-
10 այս գոլ, և չէին ինչ, այլ ժողով սատանայի: * Մի՛ ի
երկնչիր՝ վս̅ որոյ կամիս չարչարել. ահա հանդերձէ
բանսարկուն արկանել 'ի ձէնջ 'ի բանտ, զի փորձիցիք,
և ունիք նեղութիւն աւուրս տասն. լեր հաւատարիմ
11 մինչև 'ի մահ, և տաց քեզ զպսակն կենաց: * Որ ու-
նի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ հոգին սր̅բ ասէ առ եկե-
ղեցիս. որ յաղթէ, ոչ անիրաւի յերկրորդ մահուանէն:
12 * Եւ առ հրեշտակն՝ որ 'ի պերգամոյ եկեղեցին, գրեա՛. Ե
13 այսպէս ասէ՝ որ ունի զսուրն երկսայրի սրեալ: * Տե-
սի՛ զգործս քո, և զի բնակեա՛լ ես ուր աթոռն է սա-
տանայի. և ունիս զանուն իմ, և ոչ ուրացար զհա-
ւատս իմ յաւուր յորում անթիպաս վկայն իմ հաւա-
տարիմ եղև. զի վկայ է իմ հաւատարիմ ա̅մ հաւատա-
ցեալ, որ սպանաւ 'ի ձէնջ որ կայք՝ ուր սատանայ է
14 բնակեալ: * Այլ ունիմ առ քեզ սակաւ. զի կա՛յ առ
քեզ վարդապետութիւն բաղաամու, որ ուսոյց զբա-
ղակ դնել գայթագղութիւն առաջի որդւոյն իսրայէլի,
15 ուտել նոցա զզոհեալ՝ և պոռնկել: * այսպէս և դու՝
ունիս զվարդապետութիւն նիկողայեցւոց՝ զոր ես ա-
16 տեմ: * Այրդ՝ ապաշխարեա՛, ապա թէ ոչ՝ գամ՝
վաղվաղակի, և պատերազմեցայց ընդ նոսա սրով բե-
17 րանոյ իմոյ: * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ
հոգին ասէ առ եկեղեցիս. որ յաղթէ՝ տաց նմա ու-
տել 'ի մանանայէն թաքուցելոյ, և տաց նմա զգիրն
սըր-

տեանս յաւիտենից: Ահաւ″: (7) Ոմանք. Ընդ ամպս երկնից, և տեսցեն զնա ա̅մ աչք, և որք խոցեցինն, և կոծեսցին 'ի վը̅ նր̅ ա̅մ ազգք երկրի, այո ամէն: (7) Բզմք. Զնա ա̅մ աչք: (8) 'ի լուս″. Ես եմ ալփայ և ով. զոր ոմանք առնեն 'ի բնաբանին, և ստորև 'ի լուս″. դնեն այբ և քէ: (8) Ոսկան յաւելու փակագծիւ եղեալ ունի այսպէս. Ես եմ α, և ω. առաջինն և վերջինն, ասէ տր̅: (8) Ոմանք. Է՛ տր̅ ամենակալ: (9) Ոմանք. Հաւ̅րակից վշտաց և արքայութե... ես 'ի կղզին որ կոչի պատմոս, վս̅ բանին այ̅, և վկայութե: (10)(11) Ոմանք. Յաւուր կիւրակէի, և լուայ զկնի իմ ձայն մեծ իբրև զփողոյ ասելով. զոր տեսանես: (11) Ոմանք. Տանել առ եւթն եկեղեցիսն. յեփեսոս, և 'ի զմիւ″.. և 'ի թիւատիր. և 'ի սարդիս, և 'ի: (11) Ոսկան յաւելու. Եկեղեցեաց որ են յասիա. յեփեսոս: (12) Ոմանք. Որ խօսէր ընդ իս... 'ի դառնալն իմ տե″: (13) Ոմանք. Նման որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պճղնաւոր: (14) Ոմանք. Եւ հեր ոպ̅ զասր... իբրև զբոց հրոյ: (14) Յօրինակին. Եւ ոպ̅ զձիւն: (15) Ոմանք. Նր̅ նման պղնձի ծխելոյ: (16) Ոմանք. Եւ ունէր յաջ իւր աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նր̅ սուր երկսայրի սրեալ ելանէր, և երեսք նր̅... երևէր: (17) Ոմանք. Ն̅ր ոտս զմեռեալ... և ասէ. մի՛ երկնչիր, ես եմ սկիզբն՝ և ես եմ վախճան: (18) Ոմանք. Եւ ես եմ որ մեռայն, և ահաւասիկ կենդանի եմ յա̅ւեանս յա̅ւից, և ունիմ: (19) Ոմանք. Զոր տեսանես, որ էն և որ հանդերձեալ է լինել յետ այնորիկ: (20) Ոմանք. Եւթն աստեղքն զոր տեսեր յաջոյ իմ, և զեւթն ոսկի ճրագարանացն, եւթն աստեղքն եւթն եկեղեցեացն հրեշտակք են, և եւթն աշտանակքն եւթն եկեղեցիքն են:

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Առ հրեշտակս... այսպէս ասէ որ ունի զեւթն աստեղս յաջ իւր.. եւթն աշտանակաց ոսկւոյ: (2) Ոմանք. Տեսի զգործս քո, և զվաստակ և զհամբերութի, և զի ոչ կարես բառնալ զչարսն. և փորձեցեր զի ասէին զանձինս առաքեալս գոլ, և ոչ էին. և գտեր զնս̅ ստս, և բարձեր զնս̅: Ոսկան. Փորձեցեր զնս̅ որք ասէին: (3) Առ ոմանս պակասի. Եւ վշտացար վս̅ ան″: (4) Ոմանք. Զսէր քո զառաջինն: (5) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Զաշտանակս քո 'ի տեղւոջէ: Իսկ այլք առհասարակ համաձայն մերումս ունին՝ զաշտարակս քո: (6) Ոսկան. Զոր և ես ատեմ: (7) Ոմանք. Հոգին առ եկե″.. յաղթէ, տաց: (8) Օրինակ մի. Անսկիզբն և անկատարածն, որ է″: (9) Ոմանք. Եւ չեն ինչ, այլ ժո″. Ոսկան. Եւ ոչ են, այլ ժողովք սա″: (10) Ոմանք. Ահա հանդերձեալ է բան″: (10) Ոսկան. Եւ ունիցիք զնեղութի: (11) Ոմանք. Որ ունի ունկն լսելոյ.. հոգին ասէ: (12) Ոսկան. 'Ի պերգամոյ եկեղեցւոյն: (13) Ոմանք. Եւ ուր բնակեալ ես, որ ա″: (14) Ոմանք. Ունիմ ասել առ քեզ... բաղաամայ որ ուսոյցն: (15) Ոմանք. Զոր ես ատեմ: (17) Ոմանք. Որ ունի ականջս՝ լուիցէ: (17) Յօրինակին. Ասէ առ եկեղեցին:

սրբուն· եւ գրեալ անուն նոր ՚ի վմն, զոր ոչ ոք գիտէ,
բայց միայն որ առնուն:
Զ * Եւ առ հրեշտակն որ ՚ի Թիւատիրոյ եկեղեցւոյն գրեա՛· 18
այսպէս ասէ որդին այ, որոյ աչք իւր են իբրեւ ըզբոց
հրոյ, եւ ոտք նորա նման պղնձի ծխելոյ: * Տեսի 19
զգործս քո, եւ զսէր, եւ զհաւատս, եւ զպաշտօն քո համբերութ·
զի բազում է վաստակ քո վերջինն քան զառաջինն:
* այլ ունիմ առ քեզ բազում· զի թողեր ըզկինն 20
զյեզաբել· որ ասէր զինքն մարգարէ, եւ ուսուցանէր
մոլորութիւն՝ զծառայս իմ՝ պոռնկել եւ ուտել
զզոհեալս: * Եւ ետու նոցա ժամանակ ապաշխարել ըզպոռնկութենէն 21
իւրեանց՝ եւ ոչ ապաշխարեցին: * Ահաւասիկ 22
ես արկանեմ զնա ՚ի հնոց, եւ զգործակիցս
իւր ընդ որս շնացան՝ ՚ի նեղութիւն մեծամեծս· եթէ
ոչ ապաշխարեսցեն ՚ի գործոց իւրեանց: * Եւ զորդիս 23
նոցա սպանից մահուամբ· եւ ծանիցեն ամ եկեղեցիք՝
թէ ես եմ որ յանդիմանեմ զերիկամունս եւ զսիրտս·
եւ տամ ձեզ իւրաքանչիւր ըս գործոց իւրեանց: * Այլ 24
ձեզ ասեմ որք ՚ի Թիւատիր էք, եւ ոչ ունիք զվարդապետութիւնս
զայս· որ ոչ ծանեայք զխորս սատանայի
զոր խօսին· ոչ արկից զձեզ ծանրութ: * այլ զոր 25
ունիք պահեցէք մինչեւ ես գամ: * Եւ որ յաղթէ՝ եւ 26
պահէ զգործս իմ մինչեւ ցվախճան, տաց նմա իշխանութիւն
՚ի վերայ ազգաց: * Եւ հովուեսցէ զնս գաւազանաւ 27
երկաթեաւ, եւ իբրեւ զանօթ բրուտի փշրեսցէ
զնս: * որպէս եւ ես ընկալայ ՚ի հօրէ իմմէ, եւ տաց 28
նոցա զաստղն առաւօտուն: * Որ ունի ականջս՝ լուիցէ 29
զինչ հոգին ասէ առ եկեղեցիս:

ԳԼ. Գ.

Ե Եւ առ հրեշտակ սարդիացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛· 1
այսպէս ասէ՝ որ ունի զեւթն հոգին այ՝ եւ զեւթն
աստեղս· Տեսի զգործս քո, զի անուն կենդանւոյ ունիս՝
եւ մեռեալ ես: * Լեր արթուն, եւ հաստատեա՛ 2
այսուհետեւ՝ զի հանդերձեալ ես մեռանել· քանզի ոչ
գտի զգործս քո կատարեալ առաջի այ: * Արդեւք 3
յիշեա՛ թէ որպէս լուար, եւ պահեա՛, եւ ապաշխարեա՛·
ապա թէ ոչ զուարթնաս՝ գամ որպէս գող·
եւ ոչ ոք իմանայ զգալուստ իմ առ քեզ: * Ունիս սակաւ 4
մի զանուն սարդիացւոցն, որք ոչ պղծեցուցին
զհանդերձս իւրեանց· եւ շրջին ՚ի սպիտակս՝ որում
արժանի եղեն: * Որ յաղթէ՝ այսպէս զգեցցի սպիտակս· 5
եւ ոչ ջնջեսցի անուն նր ՚ի դպրութենէն կենաց·
եւ խոստովանեցայց զանուն նր առաջի հօր իմոյ՝ եւ
առաջի հրեշտակաց: * Որ ունի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ 6
զինչ ասէ հոգին առ եկեղեցիս:
Ը * Եւ առ հրեշտակն փիլադելփեաց եկեղեցւոյն գրեա՛· 7
այսպէս ասէ սբն, ճշմարիտն, որ ունի զփականս դաւթի·
բանայ՝ եւ ոչ ոք է որ փակէ, եւ փակէ՝ եւ ոչ ոք
է որ բանայ: * Տեսի զգործս քո· ահա ետու առաջի 8
քո դուռն բացեալ, զոր ոչ ոք կարէ փակել· զի
սակաւիկ ունիս զօրութ, եւ պահեցեր զբանս իմ, եւ
ոչ ուրացար զանուն իմ: * Ահաւասիկ ես տամ քեզ 9
զժողովն սատանայի, որք ասեն զինքեանս հրեայս գոլ՝
եւ ոչ են, այլ ստեն· արարից զնոսա՝ զի եկեսցեն եւ
երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց, եւ ծանիցեն զի ես
10 սիրեցի զքեզ: * զի պահեցեր զբան համբերութ իմոյ,
եւ ես պահեցից զքեզ ՚ի ժամ փորձութ քոյ· որ
հանդերձեալ է գալ յամ տիեզերս փորձել զամ բնակեալս
11 յերեսս երկրի: * Ահա գամ վաղվաղակի,
12 կալ զոր ունիսդ՝ զի մի ոք առցէ զպսակ քո: * Որ
յաղթէ՝ արարից զնա սիւն տաճարի այ իմոյ, եւ արտաքս
այլ մի եւս ելցէ· եւ գրեցից ՚ի վր նր զանուն այ իմոյ,
եւ զանուն քաղաքի այ իմոյ՝ զնորն երուսաղէմի, որ
13 իջանելոց է յերկնից այ իմոյ· եւ անուն նր նոր: * Որ
ունի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին առ եկեղեցիս:
14 * Եւ առ հրեշտակն լաւոդիկեայ եկեղեցւոյն գրեա՛· Թ·
այսպէս ասէ ամէնն՝ վկայն հաւատարիմ եւ ճշմարիտ,
15 սկիզբն սկզբան արարածոց այ: * Գիտեմ զգործս քո՝
զի ոչ ցուրտ ես՝ եւ ոչ ջերմ· պարտ էր քեզ ցուրտ լինել՝
16 եւ կամ ջերմ: * այլ դու գաղջ ես՝ եւ ոչ ջերմ եւ
ոչ ցուրտ, հանդերձեալ ես փսխել ՚ի բերանոյ իմմէ:
17 * Զի ասես· մեծատուն էի՝ եւ մեծացայ, եւ ոչ ինչ
կարօտ եմ· եւ ոչ գիտես՝ եթէ դու ես ողորմելի եւ
18 հեգ, եւ աղքատ, մերկ եւ կոյր: * Արդ՝ ես խորհրդակից
եղէց քեզ, առ գնեա յինէն ոսկի փորձեալ ՚ի
հրոյ՝ զի մեծասցիս, եւ հանդերձս սպիտակս՝ զի ըզգեցցիս,
զի մի երեւեսցի անվայելչութիւն մերկութ քոյ·
19 եւ դիր դեղ յաչս քո՝ զի տեսցես: * Ես՝ զոր սիրեմ,
յանդիմանեմ եւ խրատեմ· նախանձեա՛ այժմ, եւ ապաշխարեա՛:
20 * ահաւասիկ կամ ես առ դուրս եւ բախեմ·
եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմում՝ եւ բանայցէ զդրունսն,
մտից առ նա՝ եւ ընթրիս արարից առ նա, եւ նա ըն իս:
21 * Որ յաղթէ՝ տաց նմ նստել ըն իս յաթոռ իմ, որպ եւ
22 ես յաղթեցի՝ եւ նստայ յաթոռ հօր իմոյ: * Որ ունիցի
ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին առ եկեղեցիս:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ յետ այսր ամի տեսի՝ եւ ահա դրունք երկնից բացեալ էին, եւ ձայն փողոյն առաջնոյ զոր լուայ՝ Ժ·
խօսէր ընդ իս եւ ասէր· Ել այսր՝ եւ ցուցից քեզ զինչ
2 լինելոց է յապայ ժամանակս: * Եւ ժամանեալ յիս
3 հոգի: եւ տեսի աթոռ մի՝ զի կայր յերկինս: * Եւ ՚ի
վերայ աթոռոյն նստէր նման տեսլեան ականց, յասպւոյ
4 եւ սարդիոնի: * Եւ քահանայք շուրջ զաթոռովն՝
նմանք տեսլեան զմրխտի· եւ շուրջ զաթոռովն՝ աթոռք
քսան եւ չորք, եւ ՚ի վր աթոռոցն նստէին քսան
եւ չորք երիցունք՝ զգեցեալ հանդերձս սպիտակս, եւ
5 ՚ի գլուխս իւրեանց պսակս ոսկիս: * Եւ յաթոռոյ անտի
ելանէին փայլատակմունք եւ ձայնք եւ որոտմունք·
եւ եւթն լամբարք հրոյ բորբոքելոյ առաջի աթոռոյն,
6 որ են եւթն հոգիքն այ: * Եւ էր առաջի աթոռոյն
ծով ապակեղէն՝ նման սպիտակութ սառին, եւ ՚ի մէջ
աթոռոյն չորք կենդանիք՝ եւ լի էին աչօք առաջոյ եւ
7 յետոյ: * Եւ էր կենդանին առաջին նման առիւծու,
եւ երկրորդ կենդանին նման զուարակի, եւ երրորդ կենդանին
երեսս մարդոյ, եւ չորրորդ կենդանին նման
8 արծուոյ թռուցելոյ: * Եւ չորից կենդանեացն էին
միոյ

---

(21) Ոմանք· Ապաշխարելոյ զպոռնկութ: (24) Ոսկան· Զխորհուրդս սատանայի զոր: (24) Ոմանք· Խօսին, սակայն ոչ արկից զձեզ այլ ծանրութ: (26) Ոմանք· Եւ որ պահէ զգործս: (28) Ոսկան· Եւ տաց նմ զաստղն: (29) Ոսկան· Ականջս լսելոյ, լուիցէ:

ԳԼ. Գ. (1) Ոսկան· Եւ առ հրեշտակս սարդիկեցւոց ե": (3) Ոսկան· Պահեա՛ եւ ապաշաւեա՛: (4) Ոմանք· Որ ունիս սակաւ մի: (4) Յօրինակին· Զանուն սարդացւոցն: Որ ոսկան· Սարդինացւոցն: (5) Ոմանք· Խոստովանեցից զան": (5) Ոսկան· Հրեշտակացն նր: (6) Ոմանք· Ականջս՝ լուիցէ: (7) Ոմանք· Առ հրեշտակն եղբայրասիրաց եկե": (7) Ոսկան· Սբն եւ ճշմարիտն: (7) Բզք· Բանայ, եւ ոչ ոք է: (8) Ոմանք· Զի սակաւ զօրութ դու, եւ պահեցեր զբան իմ: Որ ոսկան· Զի սակաւ է զօրութ քո: (12) Ոսկան· Յերկնից յայ իմոյ, եւ անուն իմ նոր: (14) Ոսկան· Եւ առ հրեշտակս լա"... եւ ճշմարիտ, որ է սկիզբն արարածոց: (17) Ոմանք· Եւ ոչ ինչ կարօտեմ: (20) Ոսկան· Առ դուրս քո եւ բախ": (20) Ոմանք· Եւ բանայ զդրունս: (21) Ոսկան· Յաթոռս իմ: (21) Ոմանք· Որպ եւ յաղթեցի: (22) Ոմանք· Որ ունի ականջս լսելոյ լուիցէ, զինչ հոգին ասէ:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք· Եւ յետ այսորիկ տեսի... փողոյն զոր լուայ զառաջինն խօ"... լինելոց է առ յապայն: (2) Ոմանք· Եւ վաղվաղակի եղէ ես հոգւով, եւ ահա աթոռ անդ յերկինս: (3) Ոմանք· Եւ յաթոռն նստեալ նմանութ տեսուէ ականց յասպ": (4) Ոմանք· Պսակս ոսկեղէնս: (6) Ոմանք· Եւ առաջի աթո"... ապակեղէն ՚ի նմանութ սառի"... եւ ՚ի մէջ աթոռոյն եւ շուրջ զաթոռովն չորք կենդանիք լի աչաւք յետոյ եւ առաջոյ: (7) Ոմանք· Ունէր երեսս: (8) Ոմանք· Վեց թեւք շուրջ

միոյ միոյ 'ի նոցանէ վեց թեւք շուրջանակի, և 'ի ներքոյ
լի՛ են աչօք, ոչ հանգչէին՝ ոչ զտիւ և ոչ զգիշեր՝
ասելով. Սբ̄ սբ̄ սբ̄, սբ̄ սբ̄ սբ̄, սբ̄ սբ̄ սբ̄, տր̄ ած̄
ամենակալ՝ որ էն և էիս, և որ գալոց ես: * Եւ յորժամ 9
տային կենդանիքն փառս և պատիւ և գոհութիւն
նստելոյն 'ի վերայ աթոռոյն՝ կենդանւոյն յաւիտեանս
յաւիտենից: * և գնէին զպսակս իւրեանց առաջի աթոռոյն 10
ասելով, * արժանի ես տր̄ ած̄ մեր սբ̄՝ առնուլ 11
զփառս և զպատիւ և զօրութիւն, զի դու ստեղծեր զամ̄.
և 'ի կամելն քո ստեղծան՝ և կան հաստատուն:

ԳԼ. Ե.

ԺԱ Եւ տեսի 'ի ձեռս աջոյ՝ որ նստէր 'ի վերայ աթոռոյն 1
գիրս՝ գրեալ ներքոյ և արտաքոյ, և կնքեալ
եւթն կնքով: * Եւ տեսի հրեշտակ մի զօրաւոր՝ զի 2
քարոզէր 'ի ձայն մեծ. ո՞ է արժանի բանալ զգիրսս՝
և լուծանել զկնիք նր̄: * և ոչ ոք կարէր՝ ոչ 'ի յերկինս 3
և ոչ յերկրի, և ոչ 'ի ներքոյ երկրի՝ բանալ զգիրսն,
զի ոչ տեսանէր զնա: * Եւ ես լայի ուժգին՝ զի ոչ ոք գտաւ 4
արժանի բանալ զգիրսն և հայել 'ի նա: * և մի 5
յերիցանցն ասէ ցիս. մի՛ լար, ահաւասիկ յաղթեաց
առեւծն յազգէն յուդայ յարմատոյն դաւթի՝ բանալ
զգիրսն՝ և լուծանել զեւթն կնիքսն նորա:
ԺԲ * Եւ տեսի 'ի մէջ աթոռոյն և 'ի մէջ չորից կենդանեացն, 6
և 'ի մէջ երիցանցն՝ գառն կայր զենեալ, որ
ունէր եւթն եղջերս, և աչս եւթն՝ որ են եւթն հոգիք
այ̄. որ են առաքեալ ընդ ամ̄ երկիր: * և եկն 7
ընկալաւ յաջոյ ձեռանէ նր̄՝ որ նստէր 'ի վերայ աթոռոյն:
* Եւ յորժամ առ զգիրն, չորք կենդանիքն և 8
քսան և չորք երիցունքն անկանէին առաջի գառինն.
և ունէին իւրաքանչիւր քնարս՝ և բուրվառս ոսկիս լի
խնկով, որ է աղօթք սրբոցն: * և օրհնէին երգս նորս 9
և ասէին. արժանի ես առնուլ զգիրդ՝ և բանալ զկնիքս
դորա, զի զենար՝ և գնեցեր զմեզ այ̄ արեամբդ
քով՝ յամ̄ ազգաց և 'ի լեզուաց և 'ի ժողովրդոց հեթանոսաց:
* և արարեր զսոսա այ̄ մերոյ թագաւորս և 10
քահանայս՝ թագաւորել 'ի վերայ երկրի: * Եւ տեսի 11
և լուայ զձայն հրեշտակաց բազմաց՝ որք կային
շուրջ զաթոռովն և զչորիւք կենդանեօքն և զքահանայիւքն.
և էր թիւ նց̄՝ բեւրք բիւրուց՝ և հազարք
հազարաց. * ասէին ձայնիւ մեծաւ. արժանի է գառնդ 12
զենեալ առնուլ զմեծութիւն և զիմաստութիւն և զզօրութիւն և
զպատիւ և զփառս և զօրհնութիւն: * Եւ ամ̄ արարածք՝ 13
որ են յերկինս և երկրի, և 'ի ծովու և որ 'ի նմ̄՝ լուայ
զի ասէին. որ նստի յաթոռն՝ և գառինն՝ օրհնեալ բարձրացեալ
և փառաւորեալ յաւիտեանս յաւիտենից:

14 * և չորք կենդանիքն ասէին, ամէն. և երիցունքն անկանէին
առաջի նորա և երկիր պագանէին:

ԳԼ. Զ.

1 Եւ տեսի զի եբաց զմին 'ի կնքոցն, և լուայ 'ի միոյ ԺԳ
'ի չորից կենդանեացն իբրև զձայն որոտման՝ զի
2 ասէր՝ թէ գամ: * և տեսի՝ և ահա ձի սպիտակ, և
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ ունէր աղեղն. և տուաւ նմա
պսակ, և եկն յաղթօղն զի յաղթեսցէ:
3 * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երկրորդ, լուայ յերկրորդ ԺԴ
4 կենդանւոյն՝ զի ասէր, գամ: * և ել այլ ձի կարմիր.
և որ հեծեալն էր 'ի վերայ նր̄՝ տուաւ նմա առնուլ
զխաղաղութիւն յերկրէ, զի զմիմեանս զենցեն. և տուաւ
նմա սուր մի մեծ:
5 * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երրորդ, լուայ յերրորդ ԺԵ
կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ թէ գամ. և տեսի՝ և ահա ձի
սեաւ, և որ նստեալն էր 'ի վերայ նր̄՝ ունէր կշիռս 'ի
6 ձեռին իւրում: * և լուայ ձայն 'ի միջոյ չորից կենդանեացն.
կապիճ մի ցորեան դենարի միոյ, և երեք կապիճ
գարի դենարի միոյ. և ձէթ և գինի մի՛ զրկեսցես:
7 * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ձայն 'ի ԺԶ
8 չորրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ թէ գամ: * և տեսի՝
և ահա ձի շլոտն (որ է պաւղլախ): և որ նստէրն
'ի վր̄ նր̄՝ ունէր զմահ, և դժոխք երթային զհետ նր̄.
և տուաւ նմա իշխանութիւն չորրորդ մասին աշխարհի սատակել
սրով և սովով և մահուամբ՝ և գազանօք երկրի:
9 * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի 'ի ներքոյ ԺԷ
սեղանոյն զհոգիս ամ̄ մարդկան կնքեալ վն̄ բանին
10 այ̄՝ և վն̄ վկայութեան նր̄ զոր ունէին: * որք ասէին
ձայնիւ մեծաւ. մինչև յե՞րբ տր̄ սբ̄ և ճշմարիտ՝ ոչ դատիս
և խնդրես զվրէժ արեան մերոյ 'ի բնակչաց երկրի:
11 * Եւ տուաւ նց̄ արկանելիս սպիտակս, և ասացաւ
նց̄ զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մինչև լցցին
ծառայակիցք նոցա և եղբարք նոցա՝ որք հանդերձեալ
են կատարիլ իբրև զնոսա:
12 * Եւ տեսի յորժամ եբաց զկնիքն վեցերորդ՝ եղև շարժումն ԺԸ
մեծ, և արեգակն եղև սեաւ իբրև զկապերտ
13 այծեայ, և լուսինն բոլորովին եղև արիւն: * և աստեղք
երկնից թօթափեցան 'ի յերկիր, որպէս տերև
14 թզենւոյ զի ուժգին շարժիցի 'ի հողմոյ: * և երկին
իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարէր. և ամ̄ լերինք
15 և կղզիք 'ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան: * Եւ թագաւորք
երկրի և իշխանք՝ հազարապետք և մեծամեծք
և զօրաւորք՝ և ամ̄ ծառայք, և ամ̄ ազատք՝ թաքուցին
16 զինքեանս յայրս և 'ի ծերպս վիմաց: * և ասէին
լերանց՝ թէ անկերո՛ւք 'ի վերայ մեր, և ցբլուրս՝ թէ
ծած_

լցեալ աչօք. և ոչ հանգչէին . . յասելոյ, սբ̄: (8) Ոսկան միայն ըստ լատինականին ունի երիցս սբ̄, այլ ամ̄ գրչագիրք համաձայն ընդ յունականին օրինակաց յոլովս դնեն ինն. սբ̄: (9) Ոմանք. կենդանիքն զպատիւ և զգոհութիւն . . . յաւիտենից, ամէն: (10) Ոսկան յաւելու. * Անկանէին քսան և չորք երիցունքն առաջի նստելոյն յաթոռն և երկիր պագանէին կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. և գնելով զպսակս իւրեանց . . . ոչ պակասէ յամ̄ գրչագիրս մեր: (10) Ոմանք. Եւ գնելով զպս" . . աթոռոյն՝ ասէին: (11) Ոմանք. Արժան է քեզ տր̄ ած̄ . . զփառս և զպատիւ . . զի դու ստացար զամ̄, և 'ի քո կամելդ ստեղ":

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ տեսի յաջու ձեռինն որ նստէր յաթոռն զի ունէր գիրս գրեալ: (2) Ոմանք. Ձայնիւ մեծաւ և ասէր, ո՞վ է ար" . . զգիրքդ . . զկնիք դորա: (3) Ոմանք. Ոչ յերկինս և ոչ յերկրի: (3) Ոսկան. Բանալ զգիրն, և ոչ նայիլ 'ի նա: (4) Ոմանք. Եւ ողբայի բազում զի ոչ ոք գտաւ արժանի բանալ զգիրքն և ընթեռնուլ զնա, կամ տեսանել զնա: (5) Ոմանք. Եւ մի ոմն յերիցանցն ասէ, մի՛ ողբայք, ահաւ" . . բանալ զգիրքն և զեւթն: (6) Ոմանք. Եւ 'ի մէջ աթոռոյն և չորից կեն" . . . զենեալ, որոյ եւթն եղ" . . այ̄ առաքեալ ը: (7) Ոսկան. Եւ եկն և կալաւ յաջոյ: (8) Ոսկան. Յորժամ էառ զգիրն . . . որք են աղօթք սր": (9) Ոմանք. Առնուլ զգիրսդ . . . և 'ի ժողովրդոց հեթանոս": (10) Ոմանք. Քհնյս և Թգւս թագաւոր": (12) Ոմանք. Եւ ասէին ձայնիւ մեծաւ, արժանի է: Ոսկան. Երբ ասէին: (13) Ոսկան. Եւ որք 'ի ծովու: (14) Ոմանք յաւելուն. Նոյ, և երկիր պագանէին նմա: (14) Ոսկան յաւելու. Եւ քսան և չորք երիցունքն անկա". երկիր պագանէին կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից:

ԳԼ. Զ. (1) Օրինակ մի. Զի եբաց գառն զմինն 'ի կնքոցն: (1) Ոմանք. Ասէր. գամ: (3) Ոսկան. Ասէր, գամ և տես: (4) Ոմանք. Հեծեալն էր 'ի նմա . . . սուր մեծ: (5) Ոմանք. Ասէր գամ: Ուր Ոսկան. գամ և տես . . . ունէր կշիռս 'ի: (7) Ոսկան. Գամ և տես: (8) Ոմանք զանցուցանեն դնել 'ի բնաբանի, այլ 'ի լուսանցս նշանակեն զբառ յաւելուած շլոտոսին, այսինքն բաղբատոյ՝ պաւղլախ, կամ, պօղլախ: (9) Ոմանք. Ամ̄ մարդկան զենեալ վն̄: (10) Ոմանք. Որք ասէին 'ի ձայն մեծ: (11) Ոմանք. Փոքր մի ժամս: (12) Ցօրինակին. Զկնիքն վեցերորդն: (12) Ոսկան. Եւ ահա շարժումն մեծ եղև: (12) Ոմանք. Զկապերտ այծեաց: (12) Բազմ. Իբրև արիւն: (13) Ոսկան. Ուժգին հնչեցի 'ի հողմոյ: (14) Ոմանք. Եւ երկինք իբրև: (16) Ոսկան յաւելու. Զմեզ յերեսաց նստողին 'ի վր̄

ծածկեցէք զմեզ։ * զի եկն օր մեծ բարկութեան նորա․ 17
և ո՞վ կարէ կալ առաջի նորա։

Գլ. Է.

ԺԹ Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ չորս հրեշտակս զի կային ՚ի 1
չորս անկիւնս երկրի․ և ունէին զչորս հողմս երկրի՝
զի մի՛ շնչեսցէ հողմ ՚ի վերայ երկրի, և մի՛ ՚ի ծովու՝
և մի՛ ՚ի ծառս։ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի ել 2
յարևելից, և ունէր զկնիք ա՟յ կենդանւոյ, և աղաղակեաց
ձայնիւ մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝ որոց տուեալ
էր իշխանութիւն ապականել զերկիր և զծով։ * և 3
ասէր․ մի՛ վնասէք երկրի՝ մի՛ ծովու՝ մի՛ ծառոց, գադարեցէ՛ք
մինչև կնքեսցուք զծառայս ա՟յ մերոյ։ * Եւ լուայ 4
զթիւ կնքելոցն՝ հարեւր քառասուն և չորք հազար՝
կնքեալք յազգէ որդւոցն Իլի։ * Յազգէն յուդայ՝ երկոտասան 5
հազար կնքեալ։ Յազգէն ռուբինի՝ երկոտասան
հազար կնքեալ։ Յազգէն գադայ՝ երկոտասան
հազար կնքեալ։ * Յազգէն ասերայ՝ երկոտասան հազար 6
կնքեալ։ Յազգէն նեփթաղիմայ՝ երկոտասան
հազար կնքեալ։ Յազգէն մանասէի՝ երկոտասան հազար
կնքեալ։ * Յազգէն շմաւոնի՝ երկոտասան հազար 7
կնքեալ։ Յազգէն ղևեայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
Յազգէն իսաքարայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
* Յազգէն զաբուղոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ 8
Յազգէն յովսեփու՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ Յազգէն
բենիամինի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։

Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բզ՟մ 9
որոց ո՛չ գոյր թիւ, յա՟մ հեթանոսաց և յա՟մ ազգաց
և յա՟մ լեզուաց և յա՟մ ժողովրդոց, որք կային առաջի
աթոռոյն և առաջի գառինն՝ արկեալ զիւրեամբք
հանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս ՚ի ձեռս իւրեանց։
* աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէին․ փրկութիւն ա՟յ 10
մերոյ՝ որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն, և գառինն։ * Եւ 11
ա՟մ հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցամբքն,
և զչորիւք կենդանեօքն, և անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն՝ և երկիր պագանէին ա՟յ, * ասելով․ ամէն․ 12
օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պատիւ
և զօրութիւն և շնորհք ա՟ն ա՟յ մերոյ՝ յաւիտեանս
յաւիտենից․ ամէն։ * Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց անտի․ 13
սոքա որ զգեցեալս են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք
են, և կամ ուստի՞ գան։ * Եւ ասացի ցնա․ տ՟ր՝ դու 14
գիտես։ և ասէ ցիս․ սոքա՛ են որ գան ՚ի վշտաց մեծաց,
և լուացին զարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտակացուցին
արեամբ գառինն։ * Վասն այնորիկ են առաջի 15
աթոռոյն ա՟յ՝ և պաշտեն զնա զտիւ և զգիշեր
՚ի տաճարի ն՟ր․ և որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն՝ բնակեալ
է ՚ի նոսա։ * ո՛չ քաղցիցեն, և ո՛չ ծարաւիցեն, 16
և ո՛չոք մեղիցէ ն՟ց՝ ո՛չ արեգակն և ո՛չ տօթ։ * և գառնն 17
՚ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, և առաջնորդեսցէ
նոցա ՚ի կենա՛ց աղբեւր ջրոյ կենդանւոյ․
քանզի եհա՛ն ա՟ծ զա՟մ արտասուս յերեսա՛ց նոցա։

Գլ. Ը.

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղև լռութիւն 1
յերկինս՝ ա՟ռ կէս ժամու։ * և տեսի հրեշտակս 2
եւթն, որ առաջի ա՟յ կային․ և տուաւ նոցա
3 եւթն փող։ * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկա՛ց առ սեղանն,
և ունէր խնկանո՛ց ոսկի․ և տուաւ նմա խունկ
բզ՟մ, զի մատուսցէ զաղօթս ա՟մ սրբոց ՚ի վերայ ոսկեղէն
4 սեղանոյ առաջի աթոռոյն։ * և ել ծուխ խնկոցն՝
աղօթք սրբոցն ՚ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 ա՟յ։ * և ելից հրեշտակն զխնկանոցն ՚ի հրոյ սեղանոյն,
և արկ զնա յերկիր․ և եղև որոտմունք և ձայնք և փայլատակմունք
6 և շարժումն մեծ։ * և եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ
՚ի հարկանել։

7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհա՛ր զփողն, և եղև կարկո՛ւտ ԻԲ
և հո՛ւր, և արեա՛ն խառնեալ՝ և անկա՛ւ յերկիր,
և զերրորդ մասն երկրի այրեա՛ց, և զերրորդ մասն ծառոց
այրեաց, և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկա՛ւ ՚ի ծով, և եղև երրորդ մասն
9 ծովու արիւն․ * և սատակեցա՛ւ երրորդ մասն լողակաց,
և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկա՛ւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեա՛լ իբրև զլամբար, և անկա՛ւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց․ * և էր անուն աստեղն
դառնութիւն․ և բզ՟մք մեռան ՚ի դառնութենէ ջուրցն։
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց, և վիրաւորէ՛ր երրորդ ԻԵ
մասն արեգական՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց․ և խաւարէր երրորդ մասն
13 նոցա, և երրորդ մասն գիշերոյ նոյնպէս։ * Եւ տեսի՝
և լուայ ձա՛յն հրեշտակի թռուցելոյ ՚ի մէջ երկնից՝
զի ասէր ՚ի ձայն մեծ, վա՛յ վա՛յ վա՛յ՝ որ բնակեա՛լ
են յերկրի․ յորժամ լինիցի ձայն երիցն եւ փողոց, զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել։

Գլ. Թ.

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէ՛ր․ և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկա՛ւ յերկնից, և տուաւ նմա բանալի՛ գբոյն
2 անդընդոց․ * և ելանէր ծուխ ՚ի գբոյն ո՟ց զծուխ հնոցի
3 մեծի․ և խաւարեցա՛ւ արեգակն և օդք։ * Եւ
՚ի գբոյն ելանէր մարախ ՚ի յերկիր․ և տուա՛ւ նոցա
4 իշխանութիւն իբրև զխայթոցս կարճի․ * և ասացա՛ւ ն՟ց
զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, և մի՛ ա՟մ ծառոց, բայց
միայն մարդկա՛ն երկրայնոյ, որ ո՛չ ունիցին զկնիք ՚ի վ՟ր
5 ճակատու իւրեանց։ * Եւ տուաւ ն՟ց հրաման՝ զի մի՛
սպանանիցեն զն՟ս, այլ չարչարեսցեն զն՟ս ամիս հինգ․
և չարչարանք նոցա իբրև զխայթո՛ցս կարճի՝ որ հարկանիցէ
6 զմարդ։ * և յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն
մարդիկ զմահ՝ և մի՛ գտցեն․ և ցանկան մեռանել՝ և
7 փախիցէ ՚ի նոցանէ մահ։ * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝
նմանութիւն ձիոյ պատրաստելոյ ՚ի պատերազմ․ և ՚ի վ՟ր
գլխոց նոցա իբրև զպսա՛կ նմանեա՛լ ոսկւոյ․ և երեսք
8 ն՟ց իբրև զերեսս մարդոյ․ * և հերք նոցա իբրև զհերս
9 կնոջ․ և ատամունք ն՟ց իբրև զառիւծու։ * Եւ
ունէին զրահս՝ իբրև զզրա՛հս երկաթի․ և ձայն թևոց
ն՟ց իբրև զձա՛յն կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւէ՛ն
10 ՚ի պատերազմ։ * և ունէին ագիս ըստ նմանութեան կարճի․
և խայթո՛ց յագիս նոցա․ և ունէին իշխանութիւն

չար-

աթոռոյն, և ՚ի բարկութենէ գառինն։ Զի եկն։

Գլ. Է. (3) Ոսկան յաւելու․ Եւ ասէ մի՛ վնա'' ․․․ զծառայս ա՟յ մերոյ ՚ի ճակատս նոցա։ (3) Ոմանք․ Եւ մի՛ ծառոց։ (4) Ոմանք․ Կնքելոցն զի էին հարիւր և քառա''։ (4) Ոսկան․ Կնքեալք յա՟մ ազգէ որդ''։ (5) 6 (7) (8) Ոմանք․ Կնքելք։ (8) Յօրինակին պակասէր․ Յազգէն յովսեփայ երկոտասան հզ՟ր կնքեալ։ (9) Ոմանք․ Ոչ գոյր թիւս։ (11) Ոսկան․ Կենդանեօքն, անկանէին։ (13) Ոմանք․ Որ զգեցեալ են։ (16) Ոմանք․ Եւ ոչ ծարաւեսցին։ (17) Ոմանք․ Արտօսր յաչաց նոցա։

Գլ. Ը. (3) Ոմանք․ Եկն և եկաց առ։ (3) Ոսկան․ Առաջի աթոռոյն ա՟յ։ (6) Յօրինակին․ Ունէին եւթփողս։ (7) Ոսկան․ Եւ ա՟մ դալարի խոտ տոչորեցաւ։ Այս հատուած բանի պակասէր առ ոմանս։ (9) Ոմանք․ Երր՟դ մասն զլողակաց։ (9) Ոսկան յաւելու․ Ապականեցաւ, և երր՟դ մասն նաւուց ընկղմեցաւ։ (12) Ոմանք․ Եւ չոր՟դ հրեշտակն հարկանէր, և վիրա''։ (12) Յօրինակին․ Եւ խաւարէր երր՟դ մասն ն՟ց։ (12) Ոսկան․ Մասն ն՟ց, և աւուր ոչ լուսաւորէր մասն երր՟դ և գիշերոյ նոյնպէս։ (13) Ոմանք․ Լիցի ձայն եւ երիցն փո''։

Գլ. Թ. (1) Ոմանք․ Աստղ մի անկանէր յերկնից։ (3) Ոմանք․ Մարախ յերկիր ․․․ խայթոց կարճի։ (4) Ոմանք․ Մարդկան երկրայնոյ ․․ ճակատուց իւրեանց։ (6) Ոսկան․ Եւ ոչ գտցեն․ և ցանկասցին մեռանել։ (7) Ոսկան․ ՚Ի նմանութիւն ձիոյ ․․ իբրև զպսակս։ (8) Ոմանք․ Իբրև զառիւծուց։ (9) Ոմանք․ Իբրև զրահս երկաթիս։ (9) Ոսկան․ Կառավարաց ձիոց։ (10) Ոմանք․ Եւ ունէին ագիս։ (10) Ոսկան․ ՚Ի նմանութիւն կարճաց։

չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ ։ * և ունէին թագաւոր 11
'ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն դժոխոց · և անուն
նորա եբրայեցերէն աբդադոն, որ կոչի 'ի հայ բարբառ՝
կորուստ ։ * Ահաւասիկ վայ մի էանց, և վայք 12
երկուք գալոց են ։

ԻԷ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն · և լուայ 13
ձայն՝ 'ի չորից կենդանեացն որ էին առաջի սեղանոյն
ա̄յ · * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր ըզփողն · 14
լոյծ զչորս հրեշտակսն զկապեալս 'ի վերայ գետոյն
եփրատայ ։ * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատրաստեալք 15
'ի ժամ և յօր և յամիս և 'ի տարի, զի սպանցեն
զերրորդ մասն մարդկան ։ * և համարք հեծելոց 16
զօրաց նց̄՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նց̄ ։ * Եւ տեսի ձիս 'ի տեսլեանն, և հեծեալս 17
'ի նս̄՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, և յակինթս հրդեհեալս
ծծմբով · և գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս առիւծուց ·
և 'ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ և ծուխ
և ծծումբ ։ * Եւ 'ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ երրորդ 18
մասն մարդկան՝ 'ի հրոյն և 'ի ծխոյն և 'ի ծծմբոյն,
որ ելանէր 'ի բերանոյ նց̄ · * զի իշխանութի 'ի 19
բերանս է նց̄ և յագիս նց̄, և ագիք նց̄ նմանութ օձի ·
և ունէին գլուխս՝ որով սատակէին զանիրաւս ։ * Եւ 20
այլք 'ի մարդկանէ որ ոչ մեռան 'ի հարուածոցս յայսցանէ,
ոչ ապաշխարեցին և ոչ դարձան 'ի գործոց ձեռաց
իւրեանց, յերկրպագութէ դիւաց և կռոց՝ յոսկեղինաց
և յարծաթեղինաց՝ և 'ի պղնձոյ և 'ի քարէ
և 'ի փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
գնալ · * և ոչ ապաշխարեցին 'ի մարդասպանութէ՝ 21
և 'ի դեղատուութէ, և 'ի պոռնկութէ, և 'ի գողութէ իւրեանց ։

ԳԼ· Ժ·

ԻԸ Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկնից՝ 1
և զգեցեալ էր ամպ, և ծիածան 'ի գլուխ նր̄ ·
և երեսք նր̄ իբրև զարեգակն, և ոտք նր̄ որպէս սիւն
հրոյ ։ * Եւ ունէր 'ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բացեալ · 2
և եդ զոտն իւր զաջ 'ի վերայ ծովու, և զձախն
'ի վերայ երկրի ։ * և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ գոչեաց 3
իբրև զառեւծ · և յորժամ աղաղակեաց՝ խօսեցան
եւթն որոտմունք յիւրեանց ձայնս ։ * Եւ յորժամ 4
խօսեցան եւթն որոտմունքն՝ կամէի գրել · և լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա զոր խօսեցան եւթն
որոտմունքն՝ և մի գրեր ։ * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝ 5
որ եդ զոտն իւր 'ի վերայ ծովու և զմեւսն 'ի ցամաքի,
համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս · * և երդուաւ 6
'ի կենդանին յաւիտենից, որ հաստատեաց զերկինս՝
և որ 'ի նմա, և զերկիր և որ 'ի նմա · զի ոչ ևս կայ
այլ ժամանակ · * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ 7
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խորհուրդն
ա̄յ՝ որ աւետարանեցաւ 'ի ծառայից իւրոց
մարգարէիցն ։

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցաւ 8
ընդ իս՝ և ասէ · երթ առ զգրկոյն՝ զոր ունի հրեշտակն
բացեալ 'ի ձեռին իւրում, և կայ 'ի վր̄ ծովու

9 և ցամաքի ։ * Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդրեցի
'ի նմանէ · և ասէ ցիս, առ զսա՝ և կեր զդա,
և դառնասցի յորովայն քո · այլ 'ի բերան քո է քաղցր
10 իբրև զմեղր ։ * Եւ առի զգրկոյն բացեալ 'ի հրեշտակէն՝
և կլայ զնա · և էր 'ի բերան իմ որ̄ մեղր · և
11 յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ ։ * և ասէ
ցիս · հասանէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ 'ի ժողովուրդս՝
և 'ի լեզուս և 'ի թագաւորս երկրի ։

ԳԼ· ԺԱ·

1 Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի · և կայր
հրեշտակն՝ և ասէր ցիս · արի և չափեա զտաճարն
2 ա̄յ և զսեղանն՝ և զերկրպագուսն որ 'ի նմա ։ * Եւ
զգաւիթն որ արտաքոյ տաճարին՝ թող զնա՝ և մի չափեր ·
զի տուեալ է զնա հեթանոսաց · և զքաղաքն սբ̄
կոխեսցեն ամիս քառասուն և երկուս ։

3 * Եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէասցեն Լ
աւուրս հազար երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ ։
4 * Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ
5 կան առաջի ա̄յ յերկրի ։ * Եւ որք կամիցին վնասել
նց̄, հուր ելցէ 'ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ զթշնամիս
նց̄ · և որք կամիցին մեղանչել նց̄՝ այսպէս սատակեսցին ։
6 * Սոքա ունին իշխանութի փակել զերկինս՝ զի
մի տեղասցէ զաւուրս մարգարէութե նոցա · և ունին
իշխանութի 'ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնս̄ յարիւն,
և հարկանել զերկիր յամ հարուածս՝ քանիցս անգամ
7 և կամիցին ։ * Եւ յորժամ կատարեսցեն զամ աւուրս
վկայութե իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յանդընդոց՝
տացէ ընդ նս̄ պատերազմ, և յաղթեսցէ նց̄
8 և սպանցէ զնս̄ ։ * և դի նոցա անկեալ կայցէ 'ի մէջ
հրապարակաց քաղաքին նց̄ մեծի, որ անուանեալ կոչի
ըստ հոգւոյն սոդոմ և եգիպտոս · ուր և տր̄ն նոցա
9 խաչեցաւ ։ * Եւ տեսցեն զնա ամ̄ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք, զի դի նց̄ անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս, և ոչ տացեն թաղել 'ի գերեզմանս
10 զոսկերս նց̄ ։ * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ուրախ
լինին և խնդան 'ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և
պատարագս տանել միմեանց · վասն զի սոքա երկոքին
մարգարէքս չարչարեցին զբնակիչս երկրի ։

11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յա̄յ ԼԱ
մտցէ 'ի նոսա · և յարիցեն կացցեն 'ի վերայ ոտից իւրեանց ·
և ահ և երկեւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ ամենեցուն՝
12 որ սպանինն զնս̄ ։ * Եւ լուայ զձայն մեծ՝ որ
ասէր ցնոսա · վերացիք ելէք աստ · և վերացան ելին
յերկինս ամպովք · և տեսին զնս̄ թշնամիք իւրեանց ։
13 * և 'ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղև, և տասներորդ
մասն քաղաքին ընկղմեցաւ, և մեռան 'ի շարժմանէն
արք եւթն հազար · և յետ այնորիկ ահ մեծ եղև յամենեսեան,
14 և փառս տային ա̄յ երկնաւորի ։ * Ահաւասիկ
վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի ։

15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն, ԼԲ
եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ · եղև թագաւորութի
ամ̄ տիեզերաց տն̄ մերոյ՝ և քն̄ի իւրոյ · և թագա_

---

(11) Ոսկան · Եւ ունէին զթագաւոր 'ի վերայ ։ (11) Ոմանք · Աբդաբովն, որ կո" ։ (12) Ոմանք · Երկու գալոց են ։ (13) Ոմանք · Որ են առաջի սե" ։ (14) Ոսկան · Գետոյն մեծի եփրատ" ։ (15) Ոմանք · Լուծան չորք հրեշ" ։ (19) Ոսկան · 'Ի բերանս նոցա է ։ (20) Յօրինակին պակասէր · Եւ այլք 'ի մարդկանէ որ ։ (20) Ոսկան · Եւ ոչ ապաշխա" ··· և 'ի պղնձոյ և 'ի քա" ։ (21) Ոմանք · Եւ 'ի դեղատուութէ ։

Գլ· Ժ · (1) Ոմանք · Իբրև զսիւն հրոյ ։ (2) Ոսկան · Գրկոյկ մի ։ (3) Ոմանք · Եւ գոչեաց իբրև ··· յիւրեանց ձայնսն ։ (5) Ոսկան · Եւ զհրեշտակն զոր տե" ։ (5) Ոմանք · Եւ զմիւսն 'ի վր̄ ցամաքի ։ (6) Ոմանք · Զերկինս, և զորս 'ի նմա, և զերկիր և զոր 'ի նմ ։ Իսկ Ոսկան · Եւ զերկիր և զորս 'ի նմ է ։ (7) Ոմանք · Եւթներորդի հրեշտակին յորժամ հարկանէ զփողն ։ (7) Ոսկան · Որ̄ աւետարանեաց 'ի ձեռն ծառայից իւրոց մար" ։ (8) Ոմանք · Եւ ձայն զոր լու' ··· զգրկոյգն զոր ։ (9) Ոսկան · 'Ի բերան քո եղիցի քաղցր ։ (10) Ոմանք · Եւ կլի զնա ··· որովայն իմ ։ (11) Ոմանք յաւելուն · 'Ի ժողովուրդս, և 'ի հեթանոսս և 'ի լեզուս ։

Գլ· ԺԱ · (2) Ոսկան · Որ է արտաքոյ տա" ··· տուեալ է նոա հեթա" ։ (2) Ոմանք · Քառասուն և երկու ։ (4) Ոմանք · Ա̄յ 'ի յերկրի ։ (5) Ոմանք · Կամեսցին վնասել ·· 'ի բերանոյ նց̄ ։ (6) Ոմանք · Մի տեղասցի աւուրս ։ (8) Ոսկան · Եւ դիք նց̄ անկեալք կայցեն 'ի մէջ ։ (8) Ոմանք · Քղ̄քի նց̄ ։ (9) Բազմ՛ · Եւ տեսցեն զնս̄ ամ ։ (9) Ոսկան · Զի դիք նց̄ անկեալք կայցեն զերիս աւուրս և կէս, և ոչ տայցեն թա" ։ (10) Բազմ՛ · Պտ̄րգս տան տանել ։ (11) Ոմանք · Ամ̄ցուն որ տեսինն զնս̄ ։ (12) Ոմանք · Եւ ելին յերկինս ամպովք ·· թշնամիք նց̄ ։ (15) Յօրինակին պակասէր · Եւ յն̄ քն̄ի իւ" ։ (15) Ոսկան յաւելու · Յա_

գաւորեսցէ 'ի վ՟ր ա՟մի յաւիտեանս յաւիտենից ։ * Եւ 16
քսան և չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց
առաջի ա՟յ, անկանէին 'ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
երկիր պագանէին ա՟ծ ա՟յ, և ասէին ․ * գոհանամք ըզ- 17
քեն տ՟ր ա՟ծ ամենակալ՝ որ էն և էր, և առեր զզօ-
րութի՟ քո մեծ, և թագաւորեցեր ։ * և հեթանոսք բար- 18
կացան, և եկն բարկութի՟ քո ․ և ժամանակ մեռելոց՝
զի դատեսցին ․ և տալ վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց
և մեծամեծաց, և ապականել զապականիչս երկրի ։
ԼԳ * Եւ բացաւ տաճարն ա՟յ որ յերկինս, և երեւեցաւ տա- 19
պանակին ա՟յ 'ի տաճարին իւր ․ և եղեն փայլատակմունք և
ձայնք և որոտմունք և շարժումն, և կարկուտ մեծամեծ։

ԳԼ․ ԺԲ․

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս ։ կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, և լուսին 'ի ներքոյ ոտից նո՟ ․
և 'ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց յերկոտասա-
նից ։ * և էր յղի ․ և ճչէր յերկնելն, և բո՟մ վշտօք 2
մերձ էր 'ի ծնանել ։ * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ և ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ և եղջեւրք տասն ․ և 'ի վերայ գլխոյ
նո՟ եւթն խոյրք։ * և տուտն նորա քարշէր զերրորդ- 4
մասն աստեղաց երկնից, և արկ զնո՟ յերկիր ․ և վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա վիշապն ։
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զա՟մ հեթանոս գաւազանաւ երկաթեաւ ․ և յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ ա՟ծ, և առ աթոռ նորա ։ * և 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր տեղի նմա պատ-
րաստեալ յա՟յ, զի կերակրեսցին անդ աւուրս հազար
երկերիւր և վաթսուն ։

ԼԴ * Եւ եղև պատերազմ յերկինս, միքայէլ և հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին ․ և վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք ։ * և ոչ կարացին կալ ընդդէմ, և տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս ։ * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բէեղզեբուղ և սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զա՟մ տիեզերս երկրի ․ և հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան ։ * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր ․ արդ եղև զօրութի՟ և փրկութի՟
և արքայութի՟ ա՟յ մերոյ, և իշխանութի՟ օծելոյ նո՟ ․ զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր ըզ-
նոցանէ առաջի ա՟յ՝ զտիւ և զգիշեր ։ * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, և բանիւ վկայութե՟ նո՟ ․
և ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչև 'ի մահ ։ * վ՟ա այսո- 12
րիկ ուրախ լիցին երկինք՝ և ա՟մ որ բնակեալ են 'ի
նմա ։ Վայ երկրի և ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ ձեզ, որ ունի զցասումն բազում ․ և կայցէ առ
սակաւ մի ժամանակս ։

ԼԵ * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըզ- 13
հետ եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու ։ * Եւ տուաւ 14
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր ․ ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակ և
ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին ։ * և 15
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա ։ * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ ։ * Եւ ցասեաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա՝ որք պա-
հէին զպատուիրանս ա՟յ, և ունէին զվկայութիւն յ՟սի ։
18 * Եւ կայր 'ի վերայ աւազոյ ծովու։

ԳԼ․ ԺԳ․

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր գըլ- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջեւրս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նո՟ տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոյ նո՟ անուն հայ-
2 հոյութե՟ ։ * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու, և
ոտք նո՟ իբրև արջու, և բերան նո՟ ո՟պ առիւծու ․
և ետ նմա վիշապն զզօրութի՟ իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի՟ մեծ ։ * և մի 'ի գլխոց նո՟ վիրաւորեալ
էր 'ի մահ ․ և վէր մահուան նո՟ ողջանայր ։ Եւ զար-
մացաւ ա՟մ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի՟ իւր ։ * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութիւն գազանին, և ասէին ․ մ՟վ լիցէ նման
գազանիս ․ կամ մ՟վ կարիցէ պատերազմել ընդ դա ։
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըզ-
հայհոյութի՟ ․ և տուաւ նմա իշխանութի՟ զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու ։ * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութե՟ առ ա՟ծ, և հայհոյեաց զանուն նո՟ և զխորանն
7 նո՟, և զերկնայինն խորանն ։ * Եւ տուաւ նմ՟ իշխանու-
թի՟ 'ի վերայ ա՟մ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց ։
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ա՟մ որ բնակեալ են ընդ
երեսս երկրի ․ որոց ոչ են գրեալ անուանք նոցա 'ի
դպրութի՟ կենաց գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխար-
9 հի ։ * Ոյք ունին ականջս լսելոյ՝ լուիցեն ։ * Զի են
10 ոմանք՝ որք 'ի գերութե՟ վարեսցին, և են ոմանք՝ որ
սրով մեռցին, և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանեն ։ աստ է համբերութի՟ և հաւատ սրբոց ։
11 * Եւ տեսի այլ գազան՝ զի ելանէր յերկրէ, և ունէր ԼԷ
եղջեւրս երկու՝ նման գառինն, և խօսէր իբրև զվի-
12 շապն ։ * և զիշխանութի՟ զա՟մ զառաջնոյ գազանին գոր-
ծէր առաջի նորա ․ և առնէր զերկիր և զա՟մ բնակիչս
նո՟՝ զի երկիր պագանիցեն գազանին առաջնոյ՝ մինչև
13 ողջացի վէր մահու նո՟ ։ * և առնէր նշանս բազումս,
և տայր հրոյ իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
14 կան, * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր
նշանօքն, որ տուեալ են 'ի ձեռս նո՟՝ առնել առաջի
գազանին ․ ասեն ցնա բնակիչք երկրի ․ արա զպատկեր
15 գազանին, որ 'ի վերայ սրոյն եկեաց ։ * Եւ տուաւ
նմա իշխանութի՟, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
և զի խօսեսցի պատկերն ․ և երկիր պագցեն նմա ա՟մ
բնակիչք երկրի ․ և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
16 զանին, սպանցէ զնա ։ * Եւ արասցէ զա՟մ՝ փոքունս
և զմեծամեծս և զմեծատունս և զաղքատս և զաղքատս
և զծառայս, զի տացէ նո՟ գրոշմ յաջու ձեռին՝ և 'ի
17 վերայ ճակատու նոցա ։ * և ոչ ոք կարասցէ գնել
և վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ դրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա։

* Աստ

ւիտենից ․ ամէն ։ (17) Ոսկան յաւելու ․ Եւ էս, և որ գա-
լոց էս, և առեր ։ (19) Ոսկան ․ Տապանակն ա՟յ որ 'ի
տաճարի նո՟, և եղեն ․․․ և որոտումն ։

ԳԼ․ ԺԲ․ (1) Ոսկան ․ Արկեալ զիւրեաւ ։ (1) Ոմանք ․
Պսակ յաստեղաց երկոտասանից ։ (3) Ոմանք ․ 'Ի վ՟ր
գլխոց նո՟ ։ (5) Ոմանք ․ Ծնաւ կինն որդի արու ։ (5) Ոս-
կան ․ Հանդերձեալ էր ։ (5) Յօրինակին պ՟կսէր ․ Եւ առ
աթոռ նո՟ ։ (10) Ոմանք ․ Որ չարախօսէրն ։ (10) Ոսկան ․
Ա՟յ 'ի տուէ և 'ի գիշերի ։ (11) Ոսկան ․ Ընդ վիշապին ։
(12) Ոսկան ․ Ամէքեան ոյք բնակեալ էք 'ի նմա ։ (12) Ո-
մանք ․ Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ ։ (14) Ոսկան ․ Եւ
տուան կնոջն ։ (14) Ոմանք ․ Որ կերակրէր անդ ։ (17) Ոս-
կան յաւելու ․ Յ՟սի ք՟սի ։ (18) Օրինակ մի ․ Եւ կացի 'ի վ՟ր
աւազոյ ծովու ․ և տեսի ։

ԳԼ․ ԺԳ․ (2) Ոմանք ․ Ընձու ։ (2) Ոսկան ․ Զիշխանութի՟
իւր մեծ ։ (3) Ոսկան ․ Մահու նո՟ ող՟ ։ (4) Ոմանք ․ Ընդ
դմա ։ Որ ոսկան ․ գազանին ․․․ Է նմա ։ (6)(7) Ոսկան ․
Եւ զխորան նո՟, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակին ։
Եւ տուաւ նմա պատերազմիլ Է սուրբս և յաղթել նոցա ․
և տուաւ նմա իշխանութի՟ ։ (8) Ոմանք ․ Զի երկիրպագ-
ցեն նմ՟ ամենեքեան որ ․․․ 'ի դպրութե՟ կե՟ ։ (8) Ոսկան ․
Գառինն զենելոյ ։ (10) Ոսկան ․ 'Ի գերութի՟ վարես՟ ։
(10) Ոմանք ․ Զանձինս սպանանիցեն, աստ է համբե-
րութի՟ ։ (13) Յօրինակին ․ Եւ առնէ նշանս ։ (13) Ոմանք ․
Յերկնից 'ի յերկիր ։ (14) Ոսկան ․ Բնակեալ են յերկ-
րի ։ (14) 'Ի լուսան՟ ․ Որ 'ի վերայ սրոյն եկաց ։ համաձայն
ոմանց 'ի բնաբ՟ ։ (15) Ոմանք ․ Եւ որ ոչն պագցէ ։ (15) Ոս-
կան ․ Սպանցեն զնա ։ (16) Ոսկան ․ Եւ զծառայս ու-
նել զդրոշմ յաջոյ ձեռին՝ ։ (16) Ոմանք ․ Ճակատուց
նոցա ։

ԼԸ * Աստ է իմաստութիւն · որ ունի միտ՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին · թիւ եղեալ մարդոյ, և թիւ անուան նր̄՝ է այս · վեց հարիւր վաթսուն և վեց ։

ԳԼ. ԺԴ.

ԼԹ Եւ տեսի՝ և ահա գառն կայր 'ի վերայ լերինն Սիո- 1
նի · և ընդ նմա հարեւր քառասուն և չորս հազարք,
որ ունէին զանուն նորա, և անուն հօր նորա գրեալ
'ի վերայ ճակատուց նոցա ։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ 2
որ̄ զձայն ջուրց բազմաց՝ և ձայն որոտման մեծի · և
լուայ իբրև զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըղ-
քնարս իւրեանց ։ * և երգէին զերգս նորս առաջի ա- 3
թոռոյն՝ և առաջի չորից կենդանեացն՝ և առաջի ե-
րիցանցն · և ո՛չ ոք կարէ գիտել զերգս նր̄ ։ բայց միայն
հարեւր քառասուն և չորս հազարքն, որք ազատեալ
են յերկրէ ։ * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ո՛չ խառնա- 4
կեցան, և են կուսանք · սոքա զհետ երթան գառինն
ուր և երթիցէ · սոքա ընտրեցան 'ի մարդկանէ առա-
ջին այ̄ և գառինն ։ * և 'ի բերան նոցա ո՛չ գտաւ սուտ, 5
զի անբիծք են ։

Խ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ 'ի մէջ երկնից · 6
և ունէր աւետիս յաւիտենական՝ աւետարանել ամ̄
ազգաց, և լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի ։ * և ա- 7
սէր 'ի ձայն մեծ · երկերուք յայ̄՝ և տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա · և երկի՛ր պագէք ա-
րարչին երկնի և երկրի և ծովու և աղբերաց ջուրց ։

ԽԱ * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա և ա- 8
սէր · անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ 'ի գինւոյ արբե-
ցութե̄՝ 'ի ցասմանէ՝ 'ի պոռնկութե̄ իւրմէ, որ արբե-
ցոյց զամենայն հեթանոս ։

ԽԲ * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նց̄՝ և 'ի ձայն 9
մեծ ասէր · ո՛վ ոք երկրպագեաց գազանին և պատկե-
րի նորա, և կալ զդրոշմ նշանի նորա առ 'ի ճակատ
իւր, և կամ 'ի վերայ աջու ձեռին իւրոյ, * այնպի- 10
սին արբցէ 'ի բաժակէ ցասմանն այ̄՝ արկելոյ յանա-
պակ բարկութե̄ բաժակին · և տանջեսցի հրով և ծծըմ-
բով առաջի այ̄ և գառինն ։ * և ծուխ նոցա ելցէ յա- 11
ւիտեանս յաւիտենից · և ո՛չ ունին հանգիստ՝ որք եր-
կիր պագին գազանին 'ի տուէ և 'ի գիշերի · և որք եր-
կիր պագին պատկերին, և առին զդրոշմ և զանուն
նորա ։ * Եւ համբերութի̄ սրբոցն աստ է · այս որք 12
պահեն զպատուիրանս այ̄, և զհաւատս յի̄ ։ * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս · գրեա՛, երանի մե-
ռելոցն որք 'ի տր̄ ննջեցին այժմիկ վաղվաղակի · զայս
ասէ հոգին, քանզի հանգեան յաշխատութէ̄ իւրեանց ·
բայց միայն գործք իւրեանց չոգան զհետ նոցա ։

ԽԳ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և 'ի վերայ ամ- 14
պոյն նստէր նման որդւոյ մարդոյ, և 'ի գլուխ իւր
պսակ ոսկի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սըր-
եալ ։ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից, աղաղա- 15
կէր 'ի ձայն մեծ՝ և ասէր · որ նստիդ 'ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա՛ զգերանդիդ քո՛ և հնձեա՛, զի եկն ժա-
մանակ հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի ։

17 * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր 'ի տաճարէն որ յերկինս ԽԴ
18 և ունէր և նա գերանդի սրեալ ։ * Եւ այլ հրեշտակ
ելանէր 'ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութի̄ 'ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զգերանդին սրեալ՝ և ասէր · կթեա՛ զողկոյզս
19 յայգւոյ երկրի, զի հասեա՛լ է խաղողդ 'ի դմա ։ * Եւ
արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, և կթէր ըղ-
20 խաղող նորա, և արկանէր 'ի հնծանն այ̄ 'ի մեծ ։ * Եւ
կոխեցաւ հնծանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր 'ի հըն-
ծանէն արիւն մինչև 'ի սանձս ձիոյն · և երկայնութի̄
նորա հազա՛ր և վեց հարեւր ասպարէս ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի · հրեշտակս եւ- ԽԵ
թըն՝ որք ունէին եւթն վէրս զկնի · զի նոքօք կա-
2 տարէր բարկութի̄ այ̄ ։ * Եւ տեսի որ̄ ծով ապակե-
ղէն խառնեալ հրով · և որք յաղթեցին գազանին՝ և
թուոյ անուան նր̄՝ և պատկերի նր̄՝ և դրոշմի նորա,
նոքա կային 'ի վերայ ծովուն ապակեղինի · և ունէին
3 զքնարս այ̄ · * և երգէին զերգս մովսեսի առաջի այ̄,
և զերգս գառինն՝ ասելով · թէ մեծամեծ և սքանչե-
լի՛ են գործք քո՝ տր̄ այ̄ ամենակալ, արդար՝ և ճշմա-
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւո՛ր ամ̄ հեթանոսաց ։
4 * և ո՞վ ոք ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զտր̄ անուն
քո · զի դու միայն սր̄, և արժանի երկրպագելոյ · զի
ամ̄ հեթանոսք եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո
5 տր̄, յորժամ արդարութի̄ քո յայտնեսցի ։ * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորանին վկայու-
6 թե̄՝ որ էր 'ի յերկինս ։ * և ելանէին եւթն հրեշտա-
կըք՝ որ ունէին եւթն հարուածս, և զգեցեա՛լ էին 'ի
տաճարին կտաւս մաքուրս՝ և պայծառս · և գօտեւո-
րեալք էին առ ստեամբք իւրեանց գօտիս ոսկեղէնս ։
7 * Եւ 'ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս լի՛ ցասմամբն այ̄ կենդանւոյն յա-
8 ւիտեանս յաւիտենից ։ * Եւ լցա՛ւ տաճարն ծխով փա-
ռացն այ̄՝ և զօրութեան նորա · և ո՛չ ոք կարէ մտա-
նել 'ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ 'ի տաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն
հրեշտակսն, երթա՛յք հեղէք զեւթն սկաւառակս
ցասմամբն այ̄ յերկիր ։

2 * Եւ գնա՛ց առաջին հրեշտակն, և եհեղ զսկաւառակ ԽԶ
իւր յերկիր, և եղև հարուածք չարաչա՛ր 'ի վր̄ մարդ-
կան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա ։

3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի ԽԷ
ծով,

---

(18) Ոմանք · Որ ունիցի միտս ... և թիւ նր̄ է այս ։ (18) 'Ի բազում գրչագիրս մեր [illegible]՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց, [illegible] այսպէս՝ ոկզ · յոր յարեալ յաւելու օրինակս մեր նաև նշանագիրս ինչ մանաւանդ այսպիսի [illegible] ՈԿԶ · որ ընթերցեն [illegible] զնոյն [illegible] ՈԿԶ ։

ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոսկան · Եւ զանուն հօր ։ (2) Ոմանք · Իբրև զձայն ջուրց ·· զձայն զքնարաց" ։ (2) Ոսկան · Զձայն իբրև զքնարաց" · զի հարկանիցեն զքնարս ։ (3) Ոմանք · Զերգս նորա առաջի · · · գնեալք են յերկ" ։ (3) Ոսկան · Աթոռոյն այ̄ և ա" ։ (4) Ոմանք · Ուր և երթայցէ ։ (5) Ոսկան յաւելու · Անբիծք են առաջի աթոռոյն այ̄ ։ (6) Ոմանք · Յերկիր ։ (8) Ոսկան · Որ արբոյց զամ̄ հե" ։ (9) Ոմանք · Եւ ասէր 'ի ձայն մեծ · · · և կմ̄ պատկերի նր̄ · · · աջոյ ձեռին իւրում ։ (13) Ոսկան · Զի միայն գործք իւ" ։ (14) Ոսկան · Եւ 'ի գլուխ նր̄ պս" ։ (15) Օրինակ մի յաւելու · Հունձք երկրի ։ Եւ արկ որ նստէր 'ի վր̄ ամպոյն՝ զգերանդին իւր յերկիր, և հնձեաց զերկիր ։ Զոր Ոսկան ևս ունի այսպէս · հմր · (16) Եւ առաքեաց որ նստէր 'ի վր̄ ամպոյն զգերանդին իւր, և հնձեաց զերկիր ։ (17) Եւ այլ հրեշ" ։ (18) Ոմանք · Հրեշտակ ել 'ի սեղա" · · · զողկոյզս յայգւոյ երկրի ։ (18) Ոսկան յաւելու · Եւ ասէր, առաքեա՛ զգերանդիդ քո սուր և կթեա՛ զող" ։ (19) Ոմանք · Եւ կթէր զխաղողն 'ի նմա և արկանէր 'ի հնձան այ̄ ։ (20) Ոսկան · 'Ի սանձս ձիոյն · · հազար հարիւր և վեց ասպարէզ ։

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք յաւելուն · Նշան յերկինս մեծ · · · բարկութին այ̄ ։ (2) Ոմանք · Եւ պատկերի նր̄, և թուոյ ։ (3) Ոսկան · Զերգս մովսեսի ծառայի այ̄ · · · մեծամեծք և սքանչելիք են ։ (3) 'Ի լուս" · Արդարև ճշմարիտ ։ (3) Ոմանք · Եւ ճշմարտութ̄ է ճանապարհք քո ։ (4) Ոմանք · Փառաւորեսցէ զտր̄ անուն քո · · · միայն ես սր̄ ։ (5) Ոմանք · Որ է յերկինս ։ (6) Ոմանք · 'Ի տաճարէն՝ կտաւս ։ (8) Ոմանք · Եւ զօրութեն նր̄ ։

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք · Ցասմանն այ̄ ։ (2) Ոսկան · Եղեն հարուածք չարաչարք 'ի · · · զդրոշմն գա" ։ (2) Ոմանք · 'Ի վր̄ մարդկանն · · պատկերին նր̄ ։

ծով, և դարձան ջուրքն յարիւն մեռելոյ· և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր 'ի ծովու՝ սատակեցաւ:
ԽԸ* Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի 4
գետս՝ և յաղբերս ջուրց, և եղև արիւն: * Եւ լուայ 5
'ի հրեշտակէն՝ զի ասէր· արդար է՝ որ էնն և է, և
սուրբ 'ի գործս իւր՝ զի այսպէս դատեցար· * վ՟ն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէից հեղին ամպարիշտք·
վ՟ն այնորիկ արիւն ետ ըմպել նց՟ ը՟ս արժանւոյն:
* Եւ լուայ 'ի սեղանոյ անտի զի ասէր· այո՛ տ՟ր ա՟ծ 7
ամենակալ, արդար և ճշմարիտ են դատաստանք քո:
ԽԹ* Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 8
'ի վերայ արեգական: * և տուաւ նմա խորշակահար 9
առնել զմարդիկ հրով· և տապացան մարդիկ 'ի
տապ մեծ, և հայհոյեցին զա՟ծ՝ որ ունի իշխանութի
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ· և ոչ ապաշխարեցին
'ի փառս նմ՟:
Ծ. * Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 10
'ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորութի
նր՟ խաւարեալ· և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախտէ
ցաւոցն, * և հայհոյեցին զա՟ծ երկնից 'ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտէ դառնութենէն, և ոչ ապաշխարեցին
'ի գործոց իւրեանց:
ԾԱ* Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 12
'ի վերայ գետոյն մեծի եփրատայ, և ցամաքեցան
ջուրք նր՟, զի պատրաստեսցի ճանապարհ թագաւորի
ելիցն արևու: * Եւ տեսի՝ զի ելանէր 'ի բերանոյ 13
վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գազանին՝ և 'ի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև զգորտս:
* Քանզի նոքա էին՝ ոգիք դիւականք որք առնէին զնշանս՝ 14
և երթային առ թագաւորս ամ՟ երկրի՝ ժողովել
զնս՟ 'ի պատերազմ, յօրն մեծ տն՟ ամենակալի: քանզի
այսպէս ասաց տր՟· * ահա՛ գամ իբրև զգող, երանի 15
որ լցեն արթունք, և պահեսցեն զհանդերձս իւրեանց·
զի մի մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք
իւրեանց: * և ժողովեցից զնս՟ 'ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմագեդոն:
ԾԲ* Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւրմէ 17
'ի վերայ օդոյ· և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթոռոյն՝
ասելով· եղև: * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք· և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի
չէր եղեալ իսկզբանէ՝ յորմէհետէ եղև մարդ 'ի վերայ
երկրի՝ այնպիսի շարժումն մեծ: * Եւ եղև քաղաքն 19
մեծ յերիս մասն, և քաղաքք ազգացն անկան· և բաբելոն
մեծ յիշեցաւ առաջի այ՟, տալ նմա զբաժակն
գինւոյ ցասման բարկութե նր՟: * Եւ ամ՟ կղզիք փախեան, 20
և լերինք 'ի միջոյ բարձան: * և կարկուտ մեծ 21
իբրև կշիռ տաղանդոյ միոյ իջանէր յերկնից 'ի վր՟ մարդկան·
և հայհոյեցին մարդիկ զա՟ծ յերկրին՝ վ՟ն հարուածոյ
կարկտին, զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ:

ԳԼ· ԺԷ·

ԾԳ Եւ եկն մին յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւթն 1
սկաւառակսն· խօսեցաւ ընդ իս՝ և ասէ· եկ
այսր և ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
նստի 'ի վերայ ջուրց բազմաց: * ընդ որում պոռնկեցան 2
թագաւորք երկրի, և արբեցան բնակիչք երկրի
3 'ի գինւոյ արբեցութե պոռնկութե նր՟: * Եւ տարաւ
զիս յանապատ հոգւով· և տեսի կին մի՝ զի
նստէր 'ի վերայ կարմիր գազանի, և լի էր անուամբք
հայհոյութե· և գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն և եղջերս տասն: * Եւ կինն զգեցեալ էր ծիրանիս
և կարմիրս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգարտով
և ականք պատուականօք, ունելով բաժակ ոսկի
'ի ձեռին իւրում, և լի էր գարշելի և անմաքուր պոռնկութե:
5 * և 'ի ճակատն նր՟ գրեալ անուն՝ խորհրդով·
մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց երկրի:
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ և յարենէ
ամ՟ վկայիցն· և զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զարմացումն
7 մեծ: * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն· ընդէ՞ր զարմացար,
ես ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն, և գազանին
որ բարձեալ ունի զնա· որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 և տասն եղջերս: * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
և չէր, և հանդերձեալ է ելանել 'ի դժոխոց՝ և 'ի կորուստ
երթալ: և զարմասցին ամենեքեան որ բնակեալ
են 'ի վերայ երկրի· որոց ոչ էր գրեալ անուանք նց՟
'ի գիր կենաց իսկզբանէ աշխարհի· զոր տեսանէին զգազանն,
9 զի էր՝ և չէ, և մերձ է: * Աստ է իմաստութի՝
որ ունի միտս: և եւթն գլուխն՝ եւթն լերինք
են, ուր կինն նստեալ էր 'ի վերայ նց՟· և նոքին
թագաւորք են եւթն· և թագաւորք եւթն գոլով·
10 * հինգն անկան, և մին եկաց, և միւսն ոչ է եկեալ·
11 և յորժամ գայ՝ սակաւիկ մի ժամանակ ունի: * և գազանն՝
որ էր՝ և չէ, և նա ութերորդ է· և է յեւթանց
12 անտի, և 'ի կորուստ երթալոց է: * Եւ տասն եղջերսն
զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են· որոց չև ևս
է առեալ զթագաւորութի, այլ առնուն՝ և կան իշխանք
'ի մի ժամ· և առնուն նոքա զիշխանութի ընդ գազանին:
13 * Սոքա մի կամս ունին, և զզօրութի և զիշխանութի
14 գազանին տան: * և ընդ գառինն պատերազմին·
և գառնն յաղթէ նց՟, զի տր՟ է նց՟, և թագաւոր
թագաւորաց· և որք ընդ նմա՝ կոչեցեալք են,
15 ընտրեալք և հաւատացեալք: * Եւ ասաց ցիս· և զջուրսն
զոր տեսեր՝ ուր նստէր պոռնիկն, ժողովուրդք
16 են, և բազմութիք և ազգք և լեզուք: * և տասն եղջերքն՝
զոր տեսեր գազանին, նոքա ատեսցեն զպոռնիկն՝
և աւերեսցեն զնա, և զմարմին նորա կերիցեն՝ և
17 այրեսցեն զնա հրով: * քանզի ած՟ ետ 'ի սիրտս նոցա
առ 'ի լինել նոցա մի կամս, և տալ զթագաւորութի
18 գազանին՝ մինչև կատարեսցին բանն այ՟: * Եւ կինն
զոր տեսեր՝ է քաղաքն մեծ, որ ունի զթագաւորութի
'ի վերայ թագաւորութեց երկրի:

ԳԼ· ԺԸ·

1 Եւ յետ այսորիկ տեսի այլ հրեշտակ իջեալ յերկնից՝
որ ունէր իշխանութի մեծ, և երկիր լուսաւորեցաւ
2 'ի փառաց նր՟: * և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝
ասելով· անկա՛ւ բաբելոն մեծն, որ եղեալ էր բնակութի
դիւաց, և արգել ամ՟ այսոց պղծոց, և բանտ
3 պահպանութե ամ՟ թռչնոց անսրբից և ատեցելոց: * Վ՟ն
զի 'ի բարկութե գինւոյ պոռնկութե նր՟ արբին ամ՟
ազգք և թագաւորք երկրի՝ որ ընդ նմա պոռնկեցան·
և վաճառականք երկրի՝ 'ի նր՟ զօրութենէն յօրանալոյ մե-
ծա-

---

(5) Ոսկան· 'Ի հրեշտակէն որ ասէր·· և է սուրբ 'ի գործս: (7) Ոմանք· Եւ լուայ ձայն 'ի սեղանոյն զի ասէր: (10) Ոմանք· 'Ի յախտէ ցաւոցն: (11) Ոմանք· Եւ հայհոյէին զա՟ծ երկնից 'ի ցաւոցն իւ՟: (12) Ոսկան· Յելիցն արևու: (14) Ոմանք· Առ ամ՟ թգ՟ս երկ՟··· տն՟ այ՟ ամենակալի: (15) Ոմանք· Մերկս շրջիցին: (16) Ոմանք· Եւ ժողովեցին զնս՟ 'ի տե՟: (16) Ոսկան· Արմագեդոն: (19) Ոմանք· Յերիս մասունս··· և բաբելոնի մեծն յիշե՟: (21) Ոմանք· Կշիռ տաղանդի միոջ·· վասն հարուածոյ կարկտի:

Գլ· ԺԷ· (1) Ոսկան·· Զդատաստան մեծ: (3) Ոմանք· Յանապատ հոգւով: (3) Ոսկան յաւելու· Հայհոյութե բերան նր՟: (5) Ոսկան· Անուն· խորհուրդ· բաբելոն մեծ՝ մայր պոռնկութեց և գարշութեց երկրի: (6) Ոմանք· 'Ի յարենէ սրբոցն: (6) Ոսկան· Վկայիցն քրի·· տեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ: (7) Ոմանք· Եւ զգազանին·· զեւթն գլուխս և տասն եղջերս: (8) Ոսկան· Որոց ոչ են գրեալք: (8) Ոմանք· Անուանք իւրեանց 'ի գիր: (9) Ոմանք· Միտս: եւթն գլ՟: (10) Ոմանք· Եւ միւսն եկաց··· սակաւ մի ժմկ: (13) Ոսկան· Եւ զիշխանութի իւրեանց գազա՟: (14) Ոսկան· Եւ գառն յաղթեսցէ: (15) Ոմանք· Եւ ասէ ցիս, և զջուրսն: Ոսկան· Ջուրքն զորս տե՟: (17) Ոմանք· Քանզի ետ ած՟ 'ի սիրտս·· նց՟ 'ի մի կամս:

Գլ· ԺԸ· (1) Ոմանք· Եւ երկիրս լուսաւ՟: (2) Ոմանք· Մեծ՝ ասել· անկաւ բաբելոնն մեծ: Ոսկ· ոսկան· Ա

ծացան ։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից զի ասէր ․ ելէ՛ք 'ի 4
միջոյ դորա՝ ժողովուրդ իմ, զի մի՛ հաղորդ լիցիք մեղաց դորա, և մի՛ ի հարուածս դորա ընդունիցիք ․ * զի 5
հասին կցեցան մեղք դորա մինչև յերկինս ․ և յիշեաց
ա̄ծ զամպարշտութիւնս դորա ։ * և հատուցանէ՛ք դմա՝ 6
ո̄ղ և հատոյն մեզ, և առջէ դա կրկնապատիկ ըստ գործոց իւրոց ․ և ըբաժակին որով խառնեաց՝ խառնեցէ՛ք
դմա կրկին ։ * և որչափ փառաւորեաց զինքն և խայտաց, 7
այնչափ հատուցէ՛ք սմա սուգ ․ զի 'ի սրտի իւրում ասէր՝ թէ յա՛մ ժամ՝ նստայց եւ թագուհի՝ և
այրի ոչ եւս եղէց ։ * Վասն այնորիկ 'ի միում աւուր 8
եկեսցեն 'ի վերայ դորա հարուածք՝ մահ, և սուգ,
և սով, և 'ի հուր այրեսցի ․ զի հզօր է տ̄ր ա̄ծ՝ որ
դատեցաւն զդա ․ * և լացցեն՝ և կոծեսցին 'ի վերայ 9
դորա թագաւորք երկրի՝ որք ընդ դմա պոռնկեցան և
խաղացին ․ և հեծեսցեն յորժամ տեսցեն զծուխ կիզման տանջանաց դորա ։ * 'ի հեռաստանէ կայցեն վ̄ս 10
երկիւղի տանջանաց դորա՝ և ասասցեն ․ վա՜յ քաղաքիդ մեծի բաբելոնի ․ քաղաք հզօր՝ զի 'ի միում ժամու եկին հասին դատաստանք քո ։ * Եւ վաճառականք 11
երկրի ողբասցեն և սգասցեն 'ի վերայ քո, զի ըզբեռն ն̄ց ոչ ոք գնէ ։ * և չահք որ 'ի քեն՝ ոչ եւս իցէ, 12
ոսկւոյ և արծաթոյ և ականց պատուականաց՝ և
մարգարտոյ և բեհեզոյ և ծիրանւոյ և ոսկեթելի և որդան, և ա̄մ փայտ խնկոյ՝ և ա̄մ անօթ փղոսկրեայ, և
ա̄մ անօթ 'ի փայտէ պատուականէ և 'ի պղնձոյ և յերկաթոյ և 'ի կճոյ ․ * և կինամոմոն, և ա̄մ խունկ, և 13
եւղ և կնդրուկ ․ և գինի և ձէթ, և նաշիհ և ցորեան,
և ստացուածք ա̄մ, արջառ և ոչխար ․ և երիվարաց
և կառաց՝ որ վայել է մարմնոց և ոգւոց մարդկան ։
* և ա̄մ ցանկութիւն անձին քոյ գնաց 'ի քէն, և ա̄մ 14
լուսափայլ վայելչութիւն, պարարտն և գէրն և սպիտակն գնաց 'ի քէն, և ոչ եւս գտցես զայդ ։ * Եւ ա̄մ 15
չահավաճառք այսոքիկ մեծացեալք 'ի քէն 'ի բաց կայցեն վ̄ս երկիւղի տանջանաց քոց լալով՝ և սուգ առնելով, * ասասցեն ․ վա՜յ վա՜յ քաղաք մեծ, որ զգեցեալ 16
էիր բեհեզս և ծիրանիս և որդան, ոսկեզօծս՝ և քարինս պատուականս՝ և մարգարիտս ․ * զի 'ի միում 17
ժամու ապականեցաւ այնչափ մեծութիւն քո ․ և ա̄մ նաւավար՝ և ա̄մ որ 'ի տեղիս տեղիս նաւէին, և նաւաւք,
և որք միանգամ ուռկանաւ գործեն՝ 'ի հեռաստանէ
կայցեն լալով, * և աղաղակեսցեն՝ տեսանելով զծուխ 18
կիզման ն̄ր, ասելով ․ ո՞ նման է քաղաքիս այսմիկ մեծի ։
* Եւ արկցեն հող 'ի վերայ գլխոց իւրեանց, և գոչելով 19
ձայնիւ մեծաւ՝ լալով և սգալով ասասցեն ․
վա՜յ վա՜յ քաղաք մեծ, որով ամենեքեան մեծանային՝
որք ունէին զնաւս 'ի ծովու՝ վասն պատուականութե
քոյ ․ զի 'ի միում ժամու ապականեցաւ կործանեցաւ ։
* Ուրախ լերուք 'ի վերայ նորա երկինք՝ և ս̄բ առա_ 20
քեալք և մարգարէք ․ զի դատեցաւ ա̄ծ զդատաստան
ձեր 'ի դմանէ ։ * Եւ առ հրեշտակն հզօր՝ քար մի իբ_ 21
րև զերկան մեծ, և ընկէց 'ի ծով ասելով ․ այսպէս
յարձակմամբ անկցի բաբելոն քաղաք մեծ, և այլ ոչ
22 եւս գտցի ։ * և ձայն քնարերգաց և երաժշտականաց՝
արուեստականաց՝ և փողահարաց՝ և թմբկի, այլ ոչ
23 եւս լուիցի 'ի քեզ ։ * և լոյս ճրագի և ձայն երկանի՝
այլ ոչ եւս երևեսցի 'ի քեզ, և ձայն փեսայի և ձայն
հարսին՝ այլ ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ ․ և ոչ վաճառականք
քո փառաւորք և մեծամեծք երկրի, որ զուարճացեալ
էին 'ի քեզ ․ վ̄ս զի կախարդութբ դեղատուութե քոյ
24 մոլորեցան ամենայն ազգք ։ * և 'ի քեզ ամենայն արիւն մարգարէից և սրբոց գտաւ, և ամենայն զենելոց յերկրին կենդանեաց ։

ԳԼ․ ԺԹ․

1 Եւ յետ այնորիկ լուայ ձայն մեծ բազմութե յերկինս՝ ասելով ․ ալէլուիա, փրկութի և փառք և ծ․Զ․
2 պատիւ և զօրութի ա̄յ մերում ․ * զի ճշմարիտ և արդար են դատաստանք ն̄ր ․ զի դատեաց զպոռնիկն մեծ
'ի պոռնկութե իւրում, և խնդրեաց զվրէժ արեան ծառայից իւրոց 'ի ձեռաց ն̄ր ։ * Եւ կրկին անգամ օրհնեցին՝ 3
և ասացին, ալէլուիա ․ և ծուխ նորա ելանէր
4 յաւիտեանս յաւիտենից ։ * և անկան քսան և չորք երիցունքն՝ և չորք կենդանիքն, և երկիր պագին ա̄յ՝
որ նստէրն յաթոռ փառաց ասելով, ամէն՝ ալէլուիա ։
5 * Եւ ձայն յաթոռոյն ելանէր՝ ասելով ․ օրհնեցէ՛ք
զա̄ծ ա̄մ ծառայք ն̄ր, և որք երկնչիք 'ի նմանէ՝ փո_
6 քունք և մեծամեծք ։ * և լուայ ձայն բազմութե մեծի՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև զձայն հզօր
որոտման, ասելով դարձեալ ․ ալէլուիա, վ̄ս զի թա_
7 գաւորեաց ա̄ծ ամենակալ ։ * Խնդամք՝ և տամք փառս
նմա, զի եկն հարսանիք գառինն ։
8 Եւ կինն հարսն ն̄ր պատրաստեաց զինքն ․ * և տուաւ ծ․Ե․
նմա զգենուլ բեհեզս ազնուականս սուրբս և լուսափայլս ․
9 որ է բեհեզն արդարութի սրբոցն ։ * Եւ մի յերիցանցն ասէր ցիս ։ գրեա՛ զայդ, երանելիք են ամենեքեան՝ որ կոչեցեալ են յընթրիս հարսանեաց գառինն ։
10 * Եւ ես անկեալ առաջի ոտից նորա, երկիր պագի
նմա ։ և ասէ ցիս ․ անսա՛ մի՛ անկանիր առաջի իմ, քանզի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց քոց՝ որք ունին զվկայութիւն յ̄սի ք̄սի ․ ա̄ծ ա̄յ միայն երկրպագեա՛ ․
քանզի հաստատութբ յ̄սի է տեսիլդ, և հոգի մարգարէութեան ․ զի վկայութի յ̄սի է՝ հոգւովն սրբով՝
որ 'ի մարգարէսն էր ։
11 * Եւ տեսի զերկինս բացեալ, և ահա ձի սպիտակ, ծ․Ը․
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ հաւատարիմ և ճշմարիտ, և
12 արդարութբ դատի՝ և պատերազմի ։ * և աչք նորա
բոց հրոյ, և 'ի վերայ գլխոյ ն̄ր պսակս բազումս ․ և
ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ՝ բայց միայն ին_
13 քըն ։ * և արկեալ զիւրև հանդերձ ներկեալ արեամբ ․
14 և կոչէր անուն ն̄ր՝ բան ա̄յ ։ * և զօրավարք երկնից՝
և զօրք երկնից զհետ երթային ն̄ր ձիովք՝ զգեցեալք
15 բեհեզս սուրբս և սպիտակս ։ * Եւ 'ի բերանոյ նորա
ելանէր սուր սրեալ ․ զի նովաւ հարցէ զազգս ․ և նա
հո_

կաւ անկաւ բաբելոն՛՛ ։ (4) Ոսկան չիք ․ Միջոյ, և մի՛ հարուածս դորա ընդունիցիք ։ (5) Ոսկան ․ Քանզի հասին մեղք ն̄ր մինչև՛՛ ․․ և յիշեաց տ̄ր զանօրէնութիւնս ն̄ր ։ (7) 'Ի լու՛՛ ․ Եւ խայտաց, այնչափ հատուցէք դմա ։ (7) Ոսկան յաւելու ․ ․․․ Ոչ եւս եղէց ․ և սուգ ոչ տեսից ։ (8) Ոմանք ․ Դատեցաւն զնա ։ (9) Ոմանք ․ Եւ լացցեն և կոծեսցին թգւրք երկրի 'ի վ̄ր դորա ․․․ կիզման դորա ։ (10) Ոմանք ․ 'Ի հեռաստանէ կացցեն ։ (10) Ոսկան ․ Վայ վայ քաղա՛՛ ։ (11) Ոմանք ․ Զի զբեռինս ն̄ց ոչ ոք է որ գնէ ։ (12) Ոսկան ․ Եւ չահ որ 'ի քեն ։ (12) Ոմանք ․ Փայտ խնկոց ։ (13) Ոսկան ․ Եւ արջառ և ոչխար, երիվարաց և կա՛՛ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ ոչ եւս այլ գտցես ։ (15) Ոմանք ․ Եւ սուգ առնելով ա՛՛ ։ (16) Ոսկան ․ Եւ ասասցեն ․ վայ ։ (16) Ոմանք ․ Եւ զոսկեզօծս ։ (17) Ոմանք ․ 'Ի միում ժամու ապականեցաւ այսչափ մե՛՛ ․․․ նաւէին նաւաղք ․․ կացցեն լալով ։ (18) Ոսկան ․ Եւ ասելով ։ (19) Ոսկան ․ մեծատունքն որք ունէին զնաւս 'ի ծովու ։ (20) Ոսկան ․ Զի դատեաց ․․․ ձեր 'ի նմանէ ։ (21) Ոսկան ․ Եւ էառ հրեշտակ մի հզօր զքար ։ (21) Ոմանք ․ Քար մի մեծ իբրև զերկան, և ընկէց ։ (23) Ոմանք ․ Փեսայի և հարսին ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ ․․․ դեղատուութե քո ․ մոլորեցան ամենայն ազինք ։

Գլ․ ԺԹ․ (1) Ոմանք ․ Եւ յետ այսորիկ լուայ ։ (1) Ոսկան ․ Ա̄յ մերոյ ։ (4) Ոմանք ․ Քսան և չորս երէ՛՛ ․․․ և երկրպագեցին ա̄յ որ ․․ յաթոռն ։ (5) Ոմանք ․ Զա̄ծ մեր ամենայն ծառայք ։ (6) Ոմանք ․ Հզօր որոտմանց ․․ ա̄ծ մեր ամենա՛՛ ։ Ոսկ յաւելու ․ Տ̄ր ա̄ծ մեր ա՛՛ ։ (7) Ոմանք ․ Խնդամք և ցնծամք, և տամք ։ (7) Ոսկան ․ Եւ կին նորա պատրաստ՛՛ ։ (9) Ոմանք ․ Ասէ ցիս ․ գրեա՛ ։ (10) Ոսկան ․ Ոտից նորա, զի երկրպագից նմա ։ և ասէ ցիս ։ (10) Ոմանք ․ Վկայութի յ̄սի է, և հոգւոյն ս̄բյ ։ (11) Ոմանք ․ Եւ որ հեծեալն էր ։ (13) Ոմանք ․ Արկեալ զիւրեաւ հանդերձ ։ (14) Ոսկան յաւելու ․ Ձիովք սպիտակօք ։

հովուեսցէ զնո̄ գաւազանաւ երկաթեաւ. և նա կոխեսցէ
զհնձան գինւոյ՝ ցասման բարկութե̄ ա̄յ ամենակալի:
* և ունէր ՚ի վերայ պատմուճանի իւրոյ, և ՚ի վ̄ր 16
անդամոց իւրոց գիր գրեալ. Թագաւոր թագաւորաց
և տ̄ր տերանց:

ԾԺԹ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ՝ որ կայր ՚ի վերայ արեգական, 17
զի աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ ա̄մ հաւուց թռուցելոց
ընդ մէջ երկնից՝ ասելով. եկայք ժողովեցարուք
յընթրիս մեծին ա̄յ. * և կերիջիք զմարմինս թագաւորաց, 18
և զմարմինս երիվարաց՝ և ա̄մ հեծելոց ՚ի
նոսա, և զմարմինս ազատաց և ծառայից՝ մեծի և փոքու:
* Եւ տեսի զգազանն՝ և զթագաւորս երկրի՝ 19
և զզօրս ն̄ց ժողովեալս առնել պատերազմ ընդ այնմ,
որ հեծեալն էր ՚ի ձին սպիտակ՝ և ը̄ զօրս ն̄ր: * Եւ 20
ըմբռնեցաւ գազանն, և որ ընդ նմա սուտ մարգարէն,
որ առնէր զնշանս առաջի ն̄ր, և զորս մոլորեցոյց և
ետ առնուլ զդրոշմ գազանին՝ և զերկրպագուս պատկերի
ն̄ր. և կենդանւոյն արկին զնո̄ ՚ի լիճ հրոյ այրեցելոյ
ծծմբով. * և այլքն մեռան ՚ի սրոյ հեծելոյն 21
՚ի վերայ ձիոյն՝ յորոյ բերանոյ ելանէր սուրն. և ա̄մ
թռչունք յագեցան ՚ի մարմնոց նոցա:

ԳԼ. Ի.

Կ Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի իջանէր յերկնից, և ունէր 1
զփականս դժոխոց, և շղթայս մեծ ՚ի ձեռին
իւրում. * և ըմբռնեաց զվիշապն զառաջին, որ է բանսարկուն 2
և սատանայ, և կապեաց զնա հազար ամ.
* և արկ զնա յանդունդս դժոխոց, և փակեաց և կնքեաց 3
զնա՝ զի այլ մի ևս մոլորեցուսցէ զազգս, մինչև
կատարեսցի հազար ամն. և յետ այնորիկ պարտ է
լուծանել նմա սակաւ մի ժամանակ:

ԿԱ * Եւ տեսի աթոռս, և նստան ՚ի վերայ ն̄ց. և դատաւորութի̄ն 4
տուաւ ն̄ց՝ ընտրել զհոգիս չարչարելոցն
վասն վկայութե̄ն յ̄ի՝ և վասն բանին ա̄յ. և զորս ոչ
երկիր պագին գազանին, և ոչ առին զդրոշմ նորա ՚ի
ճակատս իւրեանց՝ և ոչ ՚ի վերայ աջոյ ձեռին իւրեանց.
և կեցին՝ և թագաւորեցին ը̄ ք̄ի հազար ամ:

ԿԲ * Եւ յետ այսորիկ ՚ի մեռելոց ոչ ոք եկաց, մինչև ՚ի 5
կատարել հազար ամին: այս է յարութի̄ առաջին: * Երանի 6
սրբոյն, որք ունին բաժին ՚ի յարութե̄ն առաջնում.
՚ի վերայ սոցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխանութի̄.
այլ եղիցին քահանայք ա̄յ՝ և տ̄ն յ̄ի ք̄ի.
և թագաւորեսցեն ընդ նմա հազար ամ:

ԿԳ * Եւ յետ հազար ամին լուծցի սատանայ՝ և հանցէ 7
՚ի բանտէ անտի. ելցէ և մոլորեցուսցէ զազգս ա̄մ ը̄
չորս կողմանս երկրի. և զԳոգ և զՄագոգ ածցէ ՚ի ձեռս՝
ժողովել նոքօք զա̄մ զօրս ՚ի պատերազմ. որոց թիւ ն̄ց
իբրև զաւազ ծովու: * և ելցեն ՚ի լայնութի̄ երկրի, 8
և պատեսցեն շուրջ զբանակս սրբոցն, և զքաղաքն
սիրելւոյ: * Եւ իջցէ հուր յերկնից առ ՚ի յա̄յ՝ և կերիցէ 9
զնո̄, և զզօրագլուխն ն̄ց զսատանայ՝ որ մոլորեցոյց
զնո̄. և արկցէ զնո̄ ՚ի ծովն հրոյ և ծծմբոյ
ուր էր գազանն՝ * և սուտ մարգարէն: և չարչարեսցին 10
զտիւ և զգիշեր:

ԿԴ * Եւ տեսի աթոռ սպիտակ մեծ, և ՚ի վերայ ն̄ր նստեալ՝ 11
յորոյ երեսացն երկնչէին և փախչէին երկինք և
12 երկիր, և տեղի ոչ գտաւ ն̄ց: * Եւ տեսի զմեռեալս
մեծամեծս և զփոքունս որ կային առաջի աթոռոյն.
և գրեանք բանային. և այլ գիրք բացաւ կենաց, և
դատեցան մեռեալք ՚ի գրեալսն՝ ը̄ գործոց իւրեանց.
13 * Եւ ետ ծով զմեռեալս իւր, և մահ և դժոխք զիւրեանց
մեռեալս. և դատեցան իւրաքանչիւր ըստ գործոց
14 իւրեանց: * մահ՝ և դժոխք մատնեցան ՚ի լիճ հրոյն:
15 * և որ ոչ ոք գտաւ ՚ի գիրն կենաց գրեալ՝ արկաւ
՚ի լիճ հրոյն:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ տեսի երկին նոր՝ և երկիր նոր. քանզի առաջինն ԿԵ
2 երկինք և երկիր էանց. և ծով ոչ գոյր: * և
զքաղաքն ս̄ր զնորն եր̄մ տեսի՝ զի իջանէր յա̄յ և յերկնից՝
զարդարեալ և պատրաստեալ ո̄պ հարսն՝ առն
3 իւրոյ: * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր. ահաւասիկ
խորանն ա̄յ ՚ի մէջ մարդկան, և բնակեսցէ ը̄ ն̄ց:
4 և նոքա ժողովուրդ նմա. և սա ա̄ծ ն̄ց: * և ջնջեսցէ
զա̄մ արտօսր յաչաց ն̄ց. և մահ ոչ ևս գոյ, ոչ սուգ՝
և ոչ աղաղակ, ոչ ցաւք՝ և ոչ աշխատանք ոչ ևս գոյ,
զի առաջինն էանց:
5 * Եւ ասաց ցիս՝ որ նստէր ՚ի վերայ աթոռոյն. ահաւասիկ ԿԶ
առնեմ զա̄մ նոր. և ասաց ցիս, գրեա. այս
6 բանք ճշմարիտ և հաւատարիմ: * Եւ ասէ ցիս. Եղէ
ես ալֆա և օվ, սկիզբն և կատարած. ես ծարաւելոցն
7 տամ յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի: * Որ յաղթէ,
ժառանգեսցէ զայս ա̄մ. և ես եղէց ն̄ց ա̄ծ, և նոքա
8 եղիցին ինձ որդիք: * և ծուլացն և անհաւատից՝ սպանողաց
և պոռնկաց՝ և կախարդաց և կռապաշտից՝ և
դեղատուաց, և ամենայն ստոց՝ ամպարշտաց, որոց
բաժինն իւրեանց ՚ի լճին այրեցելոյ հրով և ծծմբով.
որ է մահն երկրորդ:
9 * Եւ եկն առ իս մի յեւթն հրեշտակացն, որք ունէին ԿԷ
զեւթն սկաւառակսն լցեալս եւթն վախճանաւ կատարածովք,
խօսեցաւ ը̄ իս և ասէ. եկ՝ ցուցից քեզ
10 զհարսն և զկին գառինն: * և առ տարաւ զիս ՚ի լեառն
մի բարձր և մեծ՝ հոգւովն. և եցոյց ինձ զքաղաքն
մեծ և ս̄ր՝ եր̄մ, զի իջեալ էր յերկնից առ ՚ի յա̄յ,
11 * և ունէր զփառս ա̄յ: և էր ՚ի նմա լուսաւորութի̄
նմանեալ ականց պատուականաց՝ քար յասպիս սառնատեսակ
12 և կենդանի: * Եւ էին պարիսպք ն̄ր մեծ
և բարձր, և ունէր դրունս երկոտասան. և յերկոտասան
դրունսն երկոտասան հրեշտակս, և անուանք իւրաքանչիւրոցն
՚ի վ̄ր դրանցն գրեալ էին՝ ը̄ երկոտասան
13 ցեղիցն Ի̄ղի: * Յարևելից կողմանէ դրունք երեք
և ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ դրունք երեք, և ՚ի հարաւոյ
կողմանէ դրունք երեք, և յարևմտից կողմանէ
14 դրունք երեք: * Եւ պարիսպք քաղաքին՝ ունէր հիմունս
երկոտասան, և ՚ի նոսա երկոտասան անուանք՝
15 երկոտասան առաքելոց գառինն: * Եւ որ խօսէրն ը̄
իս՝ ունէր եղէգն ոսկի ՚ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ
16 զքաղաքն՝ և զդրունս ն̄ր՝ և զպարիսպս ն̄ր: * Եւ էր
քաղաքն քառակուսի. և որչափ երկայնութի̄ ն̄ր՝ նոյն
չափ և լայնութի̄՝ և բարձրութի̄՝ հաւասար: և էր չափ
երկայնութե̄ ն̄ր՝ երկոտասան հազար ասպարիզաւ. և

լայ֊

---

(17) Ոսկան. Եւ ժողովեցարուք: (18) Օրինակ յաւելուած. Թագաւորաց, և զմարմինս հզօրաց, և զմարմինս երիվարաց: (20) Օրինակ. Եւ ընդ նմ սուտ: (20) Յօրինակին. Արկին զնա ՚ի լիճ:

ԳԼ. Ի. (2) Օրինակ. Զվիշապն զօձն առաջին ... զնա դհազար ամ: (3) Օրինակ. Լուծանիլ նմա սակաւ ժամանակս: (4) Օրինակ. Զդրոշմն ն̄ր ... ը̄ ք̄ի մինչև ՚ի հազար ամ: (6) Օրինակ. Երկ̄դ մահ ոչ: (6) Յօրինակին. Ընդ նմա հազար ամ: (7) Օրինակ. Որոց թիւ նոցա իբ՛՛: (8) Օրինակ. ՚Ի լայնութիւն երկ՛՛: (8) Ոսկան. Պատեսցեն զբանակս ս̄ց և զքաղաքն սիրելի: (9) Օրինակ. ՚Ի յերկնից առ յա̄յ. և կերիցէ զնո̄. և արկցէ զնո̄: (12) Օրինակ. Զմեծամեծս և: (14) Ոսկան յաւելու. Եւ մահ և դժոխք մատնեցան ՚ի լիճն հրոյ. այս է մահն երկրորդ: (15) Օրինակ. Եւ որ ոք ոչ գտաւ ՚ի:

ԳԼ. ԻԱ. (1) Ոսկան. Առաջին երկին և եր՛՛: (2) Օրինակ. Ս̄ր և հարսն առն: (3) Ոսկան. Ձայն մեծ յերկնից որ ա՛՛: (4) Ոսկան. Ոչ աշխատանք ևս գոյ: (5) Օրինակ. Նստէրն ՚ի վ̄ր ... և ասէ ցիս. գրեա: (5) Ոսկան. Ճշմարիտք են և հաւ՛՛: (6) ՚Ի լուս՛՛. Նշանակի՝ այբ և քէ: (9) Ոսկան. Մի յեօթանց հրեշտա՛՛ ... վախճանովք կատարելովք: (10) Օրինակ. Եւ մեծ՝ հոգւով ... զի իջեալ յերկնից առ յա̄յ: (11) Ոսկան. Եւ ՚ի նմա լուսաւո՛՛: (12) Օրինակ. Իւրաքանչիւր ՚ի վ̄ր դր՛՛: (14) Բ̄Ճ̄. Եւ պարիսպ քաղաքին: (16) Օրինակ. Լայնութիւն և բարձրութիւն ... հազար ասպարիզ:

լայնութեան նր̄ և բարձրութեան միապաղաղ կշռեաց։ * Եւ 17
չափեաց զպարիսպն նր̄ հարիւր և քառասուն և չորս
կանգնոյ. չափ մարդոյ՝ որ է հրեշտակի։ * և էր շի- 18
նուած պարսպաց քաղաքին յասպիս. և քաղաքն էր
ոսկի մաքուր՝ նման նը. և ապակւոյ։ * Եւ 19
հիմունք քաղաքին յամ ակնաց պատուականաց. հիմն
առաջին պայծառ յասպիս, երկրորդն՝ շափիւղա, եր-
րորդն՝ պղնձագոյն, չորրորդն՝ զմրուխտ, * հինգե- 20
րորդն՝ եղեգնաքար, վեցերորդն՝ սարդիոն, եւթնե-
րորդն՝ ոսկեքար, ութերորդն՝ բեւրեղ, իններորդն՝
տպազիոն, տասներորդն՝ քրիսոպրասոս, մետասանն՝
յակինթ, երկոտասանն՝ ամեթոյս։ * Եւ էին երկոտա- 21
սան դրունքն յերկոտասան մարգարտոյ՝ միաձև. և իւ-
րաքանչիւրոցն դրունքն էին մի մի դուռն՝ի միոյ միոյ
մարգարտէ. և ընդարձակութիւն քաղաքին ոսկի մաքուր՝
ոպ̄ զապակի պայծառ։ * և տաճար ոչ տեսի՝ի նմա, 22
քանզի Տր̄ Ած ամենակալ տաճար էր՝ի նմա՝ և գառնն։
* Եւ քաղաքին չէին պէտք արեգական և լուսնի, զի 23
լուսաւորեսցեն զնա. քանզի փառքն Այ լուսաւորէին
զնա յամ ժամ. և ճրագ՝ի նմ գառնն։ * և գնային հե- 24
թանոսք՝ի լոյս նր̄. և թագաւորք երկրի լուսազգեաց
լինէին՝ի փառաց նր̄։ * Եւ դրունք նր̄ ոչ փակէին՝ի 25
տուէ և՝ի գիշերի, այլ բաց կային հանապազորդ.
և գիշեր՝ ոչ եւս լինէր՝ի նմա. * այլ փառք և պատիւ 26
ազգաց։ * և ոչ մտցէ անդ ամենայն շարակամ՝ և պիղծ 27
ստութիւն, բայց միայն որ գրեալ են՝ի դպրութեան կե-
նաց գառինն։

ԳԼ. ԻԲ.

ԿԸ. Եւ եցոյց ինձ մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝ սառնա-
տեսակ, որ ելանէր յաթոռոյն Այ և գառինն։ 1
* և գնայր՝ի մէջ հրապարակաց քաղաքին. և զեղերբ 2
գետոյն աստի և անտի ծառ կենաց՝ որ բերէր պտուղս
երկոտասան. ըստ միոյ միոյ ամսոյ տայր զպտուղս իւ-
րեանց. և տերև ծառոյն՝ էր բժշկութիւն հեթանոսաց։
* Եւ նզովք անդ՝ ոչ եւս էին. և աթոռն Այ և գառին 3
նր̄ էր՝ի նմա. և ծառայք նր̄ պաշտէին զնա. * և տե- 4
սանէին զերեսս նր̄. և անուն նր̄ գրեալ էր՝ի ճա-
կատս նց։ * և գիշեր ոչ անդ, և չէր ինչ անդ պէտք 5
ճրագի և լուսոյ արեգական. վն̄ զի Տր̄ Ած լուսաւորէր
զնս̄. և թագաւորեսցեն յաւիտեանս յաւիտենից։
6 * Եւ ասէ ցիս. այս բանք հաւատարիմ է և ճշմարիտ. ԿԹ.
և Տր̄ Ած մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝
ծառայից իւրոց ցուցանել զոր լինելոց է վաղվաղա-
7 կի։ * Երանի որ պահէ զբանս մարգարէութեանս զայս։
8 * Եւ ես յովհաննէս լուայ՝ և տեսի զայս ամ. և յոր- Հ.
ժամ լուայ և տեսի, անկայ և երկիր պագի հրեշտա-
9 կին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս ամ։ * Եւ ասէ ցիս. մի
անկանիր առաջի իմ՝ և երկիր պագաներ. քանզի և
ես ծառայակից քո եմ և եղբարց քոց՝ որ պահեսցեն
զբանս մարգարէութե գրոյս այսորիկ. Այ երկիր պագ։
10 * Եւ ասէ ցիս դարձեալ. մի կնքեր զբանս մարգա- ՀԱ.
րէական գրոյս այսմիկ. քանզի ժամանակս մերձ է։
11 * Որ ամպարշտելոցն է՝ ամպարշտեսցի, և որ աղտե-
ղանալոցն է՝ աղտեղասցի, և որ արդարանալոցն է՝ ար-
12 դարասցի, և որ սրբելոցն է՝ սրբեսցի։ * Ահա՝ գամ
վաղվաղակի՝ և վարձք իմ ը̄ն իս, հատուցանել իւրա-
13 քանչիւր ըստ գործս իւրեանց։ * Ես եմ ալփա և ով,
14 սկիզբն և կատարած, առաջին և վերջին։ * Երանե-
լիք են՝ որ պահեն զպատուիրանս նորա. նոքա ունին
իշխանութիւն ուտել՝ի փայտէն կենաց՝ և մտանել ընդ
15 դրունս քաղաքին։ * Այլ ելցեն արտաքս շունք, և
դեղատուք, սպանօղք, և կռապաշտք, և ամենեքեան
որ սիրեն զստութիւն։
16 * Ես յս̄ առաքեցի զհրեշտակ իմ վկայել զայս ձեզ ե- ՀԲ.
կեղեցեաց. ես արմատ և սեռ՝ի դաւթայ, և աստղ
17 պայծառ առաւօտին։ * և հոգի՝ և փեսայն՝ որ գա-
լոցն եմ. և որ լսէ՝ ասասցէ թէ եկ, և որ ծարաւի է-
ցէ՝ եկեսցէ, և որ ոք կամի առնուլ զջուրն կենաց ձրի։
18 * Վկայեմ և ես ամի՝ որ լսէ զբանս մարգարէութե
գրոցս այսմիկ. թէ ոք յաւելցէ՝ի սա՝ յաւելցէ Ած
՚ի վր̄ նր̄ զեւթն հարուածսն գրեալս՝ի գիրս յայս։
19 * Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ՝ի բանից մարգարէութե
գրոյս այսմիկ՝ պակասեցուսցէ և հատցէ Ած զբաժին
նր̄՝ի ծառոյն կենաց, և՝ի քաղաքէն սրբոյ՝ որ գրեալ
20 է՝ի գիրս յայս։ * Ասէ՝ որ վկայեացն զայս. գամ ես
21 վաղվաղակի. ամէն։ Եկն Տր̄ յս̄ քս̄։ * Շնորհք Տն̄
մերոյ յս̄ի քս̄ի՝ի վերայ ամ սրբոց։ Ամէն։

ՎԱԽՃԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ.

---

(19) Օրինակ մի. Եւ էր հիմունք քա՛՛։ (20) Ոմանք. Եղեգնաքար ... բեւրեղ։ (20) ՚Ի լուս՛՛. Քրիւսոպրասոս։ համաձայն յունին։ այլ ամ գրչագիրք ունին համեմատ մերումս։ (20) Ոսկան. Քրիսոպրաս. մետասաներորդն յակինթ երկոտասաներորդն ամեթոս։ (21) Ոմանք. ՚Ի միոյ միոյ մարգարտոյ։ (26) Ոսկան. Եւ պատիւ ազգաց՝ի նմա։

Գլ. իբ. (2) Ոմանք. Եւ գնայր ընդ մէջ.. և զեղերբք գետոյն.. ծառս կենաց, որք բերէին պտ՛՛.. միոյ ամսոյ... և տերև ծառոցն էր։ (5) Ոսկան. Գիշեր ոչ էր անդ, և ոչ էին անդ պէտք։ (5) Ոմանք. Եւ չէին անդ պէտք։ (6) Ոսկան. Հաւատարիմք են և ճշմարիտք... որ լինելոց է։ (7) Ոմանք յաւելուն. * Ահա գամ վաղվաղակի երանի որ պահէ։ (7) Ոսկան. Մարգարէութեանս այսորիկ։ (8) Ոսկան. Ես յոհաննէս։ (9) Ոմանք. Ծառայակից եմ քո։ (9) Ոսկան. Որք պահեն զբանս։ (10) Ոսկան. Մարգարէական գրոյս այսորիկ։ (12) Ոմանք. Ահա ես գամ վաղ՛՛։ (12) Ոսկան. Ընդ իս է.. իւրաքանչիւր զգործս իւրեանց։ (13) ՚Ի լուս՛՛. ՚Ի Հյ̄. ալֆա և ով. Յունականի. այբ և քէ։ (15) Ոմանք. Եւ սպանողք.. որք սիրեն զստ՛՛։ (16) Ոմանք. Ես եմ յարմատոյ և՝ի սեռէ դաւթայ։ (16) Ոսկան. ՚ի սեռէ դաւթի.. առաւօտու։ (17) Ոսկան յաւելու. Գալոցն եմ. Եւ հարսնացեալն ասէն՝ եկ։ և որ լսէ ասասցէ թէ եկ։ (17) Ոմանք. Ծարաւի է։ (18) Ոմանք. Վկայեմ ես։ (18) Ոսկան. Գրոյս այսորիկ։ (19) Ոմանք. Գրոցս այսմիկ... և՝ի քաղաքէն սրբոյ։ (20) Ոսկան. Ասէ որ վկայեաց զայսոսիկ... եկ Տր յս̄։ (20) Ոմանք. Տր̄ մեր յս̄ քս̄։ (21) Ոմանք. Տն̄ յս̄ի քս̄ի։

* ՚Ի վախճանի գրոցս յայտնութեան՝ բազմօք յարէն [illegible] օրինակս մեր [illegible] ՚ի վերայ [illegible] ՚ի կարգ ընթերցուածոց նորոց կտակարանի, յարէ, * Որոց եղեալ և մեր ընթացակից՝ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] || Որ և յառաջ ընթացեալ [illegible] առ [illegible]։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ
ԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Ըստ մերումս խոստման 'ի նախաբանութեան անդ՝ և յընթացս ծանօթութեց, աստանօր 'ի վախճանի պատշաճ վարկաք ամփոփել առանձինն, ոչ միայն զթողեալ գրուածս ինչ 'ի կարգէ մերումս առաջի եդեալ գաղափարի, զորոց յետ աւարտման վայրին նշանակեալ էմք. այլ և զոր մեզ կամ գտաք յայլ օրինակս վերաբերեալս առ նոյն նպատակ: Աւան որոյ 'ի սոսա զառաջին փեղին ըստ արժանւոյն ունիմք տալ՝ Գրոցն Սերաքայ. զոր ունեին երեք նորագիր օրինակք 'ի բովանդակութե մատենին՝ յետ Գրոցն Իմաստութե դասեալ. և արտաքոյ 'ի ձանէ մի առանձնական գրչագիր. որոյ ցուցեալ էմք 'ի յառաջաբանին:

Երկրորդ հարկեցաք զԳիրսն Եզրի երրորդ, որ ըստ լատինականին համարի Եզրաս չորրորդ. զոր և ունեին երեք նորագիր օրինակք. ժը՝ չորրորդն, հինգերորդն, և եւթներորդն, յետ Երկրորդ Եզրի գրեալ. առնելով առաւել յառաջաբանի և ցանկի գլխոց: որով՝ և այլևս հանգամանօք լուսաբերութե ոճոյն, յայտնագէս երևեր յետոյ ուրեմն թարգմանեալ՝ և մուծեալ 'ի կանոն Գրոցն. այլ թէ յորմէ ակզբնագրէ և երբ կամ յոյր ձեռն, չունիմ առել ստուգութէ: Քանզի է համեցեալ մեր բաղդատել զսոյն զայս ընդ լատինականին, զոր թարգմանեաց ոսկան, այնչափ զանազանութիս տեսանեմք 'ի նմա. մինչև բազում ուրեք չլինել իսկ և բնաւին համեմատութէ. թէպէտ և այնու ամ ջանացաք ըստ կարի զհամաձայնութէ գլխոց և տանց լատինականին առ ընթեր նշանակել. զոր և երկոսին 'ի վերոյասացեալ օրինակացն սկսեալ էին առնել, և անկատար թողեալ:

Երրորդ՝ ոչ եր պարտական արդեօք յայս յաւելուած արոյն դնել և զօրհնութիս սաղմոսարանին. զոր գրչագիր գաղափարս մեր եւեթ ունէր յարեալ 'ի վախճան իւրաքանչիւր կանոնաց սաղմոսին. ոպ ծանուցեալ էմք անդանօր: այլ պատշաճ չափաւորութէ մատենիս նախահանջէ զմեզ զայսպիսի կրկնութէ բանից 'ի վերայ յաւելուլ, 'ի սակս դուզնաքեայ տարբերութեցն որ գտանեին 'ի նս: Եւ քանզի 'ի համարի նոցին եր և Աղօթքն Մանասէի թագաւորին, զայն և եթ ընտրեալ հարկեցաք, որ պակասեր յայլ գրչագիրս մատենիս:

Չորրորդ յաւելուած 'ի դէպ վարկաք առնել զԹուղթն Կորնթացւոց առ Պաւղոս առաքեալ, հանդերձ պատասխանւոյն առաքելոյ: Քանզի է այս թուղթ գտանեին գրեալ յամ գրչագիր օրինակս մատենիս, 'ի բազումս՝ ոպ և 'ի մերումս՝ 'ի վախճան չորեքտասան թղթոցն. և յոմանս՝ 'ի մէջ անդ զկնի երկրորդ Կորնթացւոյն: Յայսմ պատճառէ թերևս համարձակեալ ոմանց մուծին զերկոսին թուղթս 'ի կարգս ճաշու ընթերցուածոց յետ առաջնորդացն շաբաթու՝ յաւարտ տեառն թղթոյն. ոպ տեսանի 'ի ճաշոցն գրեալ 'ի սուրբ թ. 'ի թվին. ռ̄ե. և յայլ նորագիր օրինակ ինչ: Թէպէտ և առ Եւրոպացի մատենագիրս անգիտ եղեալ յունական ակզբնագրին՝ անծանօթ մնաց 'ի նոցանէ 'ի բազում դարս, մինչև զառաջինն անդ դաւիթ Վիլքինս անգղիացի՝ հանդիպեալ 'ի ուտրեխթ անկատար ինչ օրինակի առոր, 'ի հայկականս բառոց 'ի լատին թարգմանեալ հրատարակեաց յամին 1715. զորմէ և զպարապ կարծիս լաքրոզեայ՝ եթէ թէ 'ի հայոց անտի հնարեալ ինչ իցէ, մարթ է տեսանել առ Ֆաբրիկիոսի 'ի հատոր. անյայտ գրոց նոր կտակ": Այլ յետ այնորիկ երկոքին վիստոնեան եղբարք յանգղիա՝ յայլմէ կատարելագոյն գաղափարէ վերստին թարգմանեալ 'ի կրկին բարբառ, յէ՝ 'ի յունական և 'ի լատինական ընդ հայկական բնագրի՝ յարեալ 'ի պատմագրութէ խորենացւոյն տպագրեցին 'ի լոնդոնն յամին 1736. թէև 'ի նմա ևս ոչ պակասեն վրիպակք:

Հինգերորդ՝ հարկեցաք զՀանգստեան յովհաննու առաքելոյ. այս է՝ վերջին բան հատուածի նր. զոր բաց 'ի մերմէ՝ բազումք յարեալ ունեին զկնի յայտնութէ: Այս ևս գրուած իսկզբանէ անտի այնչափ ծանուցեալ 'ի յարգի եղև առ մեզ՝ մինչև ոչ միայն յընթերցուածս ճաշոցին և մաշտոցի առնուլ, այլ և իբրև հաստատարեմ պատգամ 'ի վկայութէ ածային բանս նր 'ի վարդապետաց, և մանրամասն մեկնաբանեցան 'ի լամբրոնացւոյն: Զարմանք մեծ՝ եթէ զեւրդ և արին յունական ակզբնագրին, ոպ և նախընթացին, անյայտ եղեն 'ի մեզ, որով և սոյն այս ոչ են 'ի ծանօթութէ մատենագրաց եւրոպացւոց:

Այլ և 'ի յառաջաբանս և 'ի ցանկս գործոց և թղթոցն առաքելոց՝ զպայցեալ այնոքիւք զորս միանգամ եդաք՝ արարեալս, ոպ կարծի՝ ուղղոյն յեւթաղեայ անտի, թողաք ըն բովանդակութիս կամ զցուցակս ընթերցուածոց և վկայութեց՝ յղէս կարի իմն երկարագունին, հնչելով զայս յաւելուած մատենիս յորդորական բանիւն այնու՝ որ մակագրի՝ Աղերս եւթաղեայ. զոր և ամ գրչագիրք ընդ մերումս օրինակի յարեն 'ի վախճան թղթոցն կաթուղիկէից: Քանզի և այս գրուած բանի այնչափ պատուեալ յածախեցաւ առ մերս, մինչ զի նաև պարզամիտ ամփոփութէ իմն առեալ եդաւ 'ի ճաշու ընթերցուածս պատարագին՝ 'ի կատարումն յուդայի թղթոյն, որ պաշտի 'ի նախընթաց շաբաթ պենտեկոստէին. ոպ է տեսանել 'ի գրչագիր ճաշոցս և 'ի տօնացոյցս: և յետոյ ուրեմն անխորհրդաբար ևս, ոպ թուի՝ փոխադրեալ եղև 'ի յետնոց 'ի բան օր պենտեկոստէին՝ իբր երկրորդ ընթերցուած զկնի գործոցն, ըստ որում ունին այսօր տպագիր ճաշոցք և տօնացոյցք:

Յառաջիկայ յաւելուածս մարթ էր թերևս դնել և զՄահ վեշտասան մարգարէից. զոր ունեին գրչագիրք մեր յաւարտ իւրաքանչիւր նոցին մարգարէութեց, և զայլ ևս գրուածս ինչ. զորովք զանց արարաք 'ի կարգի անդ, ոպ և զԿտակ երկոտասան նահապետացն՝ հանդերձ պատմութէն յովսեփայ գեղեցկին և ասանեթայ. զորս յառաջ բերեին երկուք 'ի վերոյիշատակեալ գրչագրոց. Սակայն պարտական երկարաձգութէ մատենիս որպէս ասացաք, յայլ դիպողագոյն առիթս համանեցուցանէ զմեզ թողուլ զայնոսիկ՝ առանձին տպագրութէ 'ի լոյս ընծայելոց. ուստի ոչ ինչ երաշխաւոր լինելով այսու նոցին ճշմարտութէ, այլ միայն պատճառաւ իմն տալով մերոց ուսումնասիրաց, որոց կամք իցեն հետազօտութէ նախնի մատենագրութեց:

Գ. Ի. Բ. Ք.

ԳԻՐՔ ՍԻՐԱՔԱՅ

Որ կոչեցաւ Յիսու :

ԳԼ. Ա.

Ամենայն իմաստութիւն 'ի տ̄նէ է. կայ և 1
մնայ ընդ նմա յաւիտեան : * Զաւազ 2
ծովու՝ և զշիթս անձրևաց և զաւուրս
ժմկաց ո՞ թուեսցէ երբէք : * Զբարձրու- 3
թիւն երկնից և զլայնութիւն երկրի, և զանդունդս
իմաստութե̄՝ զայն ո՞ քննեսցէ : * Յառաջ քան զա̄մ 4
հաստատեցաւ իմաստութի՝ զգօնութի և հանճար յաւի-
տենից էին : * Արմատք իմաստութե̄ ու՞մ յայտնե- 5
ցան : * Մի է իմաստուն ահեղ յոյժ՝ որ նստի 'ի վ̄ր 8
աթոռոյ [illegible] իւրոյ : * Ինքն տ̄ր հաստատեաց զնա, 9
* և սփռեաց զնա յարարածս իւր, և յա̄մ մարմինս ը̄ 10
պարգևաց իւրոց : * Երկիւղ տ̄ն փառք և պարծանք, 11
և ցնծութիւն և ուրախութե̄ պսակ : * Երկիւղ տ̄ն ու- 12
րախ առնէ զսիրտ՝ և շնորհս և խնդութի՝ և երկայն
աւուրս մատուցանէ : * Որ երկնչի 'ի տ̄նէ՝ բարի գտցէ 13
'ի վախճանի, և յաւուր կատարածի իւրոյ օրհնեսցի :
* Սկիզբն զգօնութե̄ երկնչել 'ի տ̄նէ : ընդ հաւատա- 16
ցելոցս յարգանդի ստեղծաւ. և 'ի վ̄ր զաւակի ն̄ց հա-
ւատարիմ ողորմութե̄ լինէր : * Կատար իմաստութե̄ 20
երկնչել 'ի տ̄նէ, և լցուցանէ զն̄ս յարմանեաց իւրոց.
* և զա̄մ տունս ն̄ց լի առնէ ցանկալեօք իւրով : * Պսակ 21
զգօնութե̄ երկիւղ տ̄ն, զուարճացեալ խաղաղութի ն̄մ 22
ողջութե̄ հանդերձ : * Իբրև հայեցաւ և համբուրեաց 23
զնա. * զհանճար և զիմաստութի [illegible] ն̄ր 24
բարձրացոյց : * Արմատք իմաստութե̄ երկնչել 'ի տ̄նէ. 25
և շառաւիղք նորա երկայնակեաց ժամանակաց : * Ո՛չ է 28
մարթ՝ եթէ արդարացի ցասումն տարապարտուց,
զի մի չիթ բարկութե̄ կործանումն անձին իւրում լի-
նիցի : * Առ ժամանակ մի պինդ կալ է համբերողն. 29
և մինչև 'ի վախճան 'ի մէջ կալ տամ ուրախութե̄. * և 30
առ ժամանակ մի ունել զսիրտ և պահել զբան իւր,
և բազում շրթունք պատմեսցեն զգօնութի իմաստու-
թե̄ ն̄ր : * 'Ի գանձս իմաստութե̄ ն̄ր առակք զգօնու- 31
թե̄ : * Անարգ թուի յաչս անօրինին ա̄ծպաշտութի : 32
* Դու ո՛վ որդեակ ցանկաս իմաստութե̄՝ և պահեա 33
զնա, և տ̄ր սփռեսցէ 'ի քեզ զհանճար և զիմաստու-
թի : * Զի զգօնութի իմաստութե̄ երկիւղ տ̄ն է, * և 34
հաճոյ նմա հաւատք և հեզութի : * Մի անհնազանդ 35
լինիր յերկիւղ տ̄ն, և մի գնար դու առ նա 'ի միտս 36
երկմիտս : * Եւ մի կեղծաւորիր առաջի մարդկան, և 37
շրթանց քոց զգո՛յշ լինիջիր :

ԳԼ. Բ.

Որդեակ իմ եթէ մերձենաս ծառայել տ̄ն՝ պատրաս- 1
տեա զանձն քո ա̄մ փորձութե̄ : * Ուղիղ արա 2
զսիրտ քո. և զմիտս քո հաստատեա համբերութե̄ : 'Ի
ժամանակի յորժամ փորձանք հասանիցեն, * մերձ լեր 3
'ի տ̄ր՝ և մի անհաւատիր, զի բարձրասցիս 'ի վախճա-
նի : * Ամենայն փորձութիք որ գան քեզ՝ ուրախութե̄ ըն- 4
կալ, և 'ի ցաւս տառապանաց գոհութե̄ երկայնամիտ
5 լիցիս : * Զի 'ի հուր փորձի ոսկի, խակ մարդ փորձի
6 'ի բովս խոնարհութե̄ : * Հաւատա 'ի տ̄ր և օգնեսցէ
քեզ : Ուղիղ կալ զճանապարհս քո և յուսասջի՛ր 'ի նա :
7 * Երկիւղածք տ̄ն ակն կալէք ողորմութե̄ ն̄ր, և մի խո-
9 տորիք, զի մի կործանեսջիք : * Երկիւղածք տ̄ն ակըն-
կալարուք բարեաց, և ողորմութե̄ և ուրախութեցն յաւի-
11 տենից : * Հայեցարուք յազգս առաջինս և տեսէք, ո՛վ
12 հաւատաց 'ի տ̄ր՝ և յամօթ եղև. * և ո՛վ է որ եկաց յա-
հի ն̄ր՝ և նա եթող զնա. և կամ ո՛վ է որ կարդաց առ
13 նա՝ և յապաղեաց, * զի գթած և ողորմած է տ̄ր, և
14 թողու զմեղս, և փրկէ 'ի ժամանակի նեղութե̄ : * Վա՜յ
սրտից վատաց և ձեռաց լքելոց, և մեղաւորի՝ որ հա-
15 սեալ իցէ 'ի վ̄ր երկուց ճանապարհաց. * վա՜յ սրտի որ
16 մի ապրեսցի : * Վա՜յ որ կորուսեալ է զհամբերութի.
17 * Թէ զինչ հասցէ նմա յաւուր [illegible] տ̄ն : * Եր-
18 կիւղածք տ̄ն հնազանդ լիցին բանից ն̄ր. և որ սիրեն
19 զնա՝ պահեն զպատուիրանս նորա : * Երկիւղածք տ̄ն
խնդրեսցեն զհաճոյս ն̄ր, և որ սիրեն զնա լցցին յօրէ-
20 նաց ն̄ր : * Երկիւղածք տ̄ն պատրաստեսցեն զսիրտս
իւրեանց, և առաջի տ̄ն խոնարհեցուսցեն զանձինս իւր-
22 եանց, * և ասասցեն. անկցուք մեք 'ի ձեռս տ̄յ, և մի
23 'ի ձեռս մարդկան. * զի ո̄ր մեծութի ն̄ր՝ այնպէս և
ողորմութի, և ո̄ր անուն ն̄ր՝ այնպէս և գործք :

ԳԼ. Գ.

2 Ինձ հօրս լուարուք որդեակք, և զայս արասջիք զի
3 ապրեսջիք : * Զի տ̄ր փառաւորեաց զհայր 'ի վ̄ր
4 որդւոց, և զիրաւունս հօր հաստատեաց յորդիս : * Որ
պատուէ զհայր՝ քաւէ զմեղս, և անձին իւրում գան-
5 ձէ գանձս : * Փառաւոր առնէ զմայր իւր՝ * որ պա-
6 տուէ զնա, և ուրախ լիցի յորդիս իւր : * Մեծարեա
9 դու զհայր քո, * զի ծաղկեսցէ 'ի վ̄ր քո օրհնութի
10 ն̄ր : * Օրհնութի հօր հաստատէ զտունս որդւոյ՝ և ա-
11 նէծք մօր խախտեն 'ի հիմանէ : * Որդեակ՝ մի մեծա-
12 րիր 'ի վ̄ր հօր անարգանաց, զի չէ քեզ փառք 'ի վ̄ր
13 անարգանաց ն̄ր : * Զի փառք մարդոյ 'ի վ̄ր մեծարա-
նաց հօր իւրոյ. և նախատինք որդւոյ՝ անարգանք մօր :
14 * Որդեակ՝ զօրավիգն լեր ծերութե̄ հօր քո, և մի
18 տրտմեցուցաներ զնա 'ի կեանս իւր : * Հայհոյիչ է՝
որ թողու զհայր, և անիծեալ է 'ի տ̄նէ՝ որ ցասուցա-
19 նէ զմայր : * Որդեակ իմ, զկեանս քո հեզութե̄ անցո,
20 և ընդունելի մարդոյ սիրելի լիցիս : * Որչափ մեծ ե-
ցես՝ խոնարհ կալջիր զանձն քո, զի առաջի տ̄ն գտցես
21 շնորհս : * Մեծ է զօրութի տ̄ն՝ և փառաւորեսցի 'ի
22 խոնարհաց իւրոց : * Որդեակ իմ՝ որ մեծ է քան ըզ-
քեզ, զայն մի քններ. այլ որ ինչ հրամայեցաւ քեզ՝
24 զայն խորհեաց : * Որ ինչ աւելին է ք̄ զպէտս քո՝ զայն
26 մի զններ. * և մի մոլորեցիր կարծեօք, զի զբազում
հանճարեղաց խորհուրդս կարծօղ միտք գայթակղեցու-
27 ցին : * Որ սիրէ զչար՝ 'ի նմին սատակեսցի : * Սիրտ
29 խիստ ծանրասցի ցաւօք : * Չիք ինչ բժշկութի ամա-
30 ջանաց ամբարտաւանին, զի զարմատ գառնութե̄ արմ-
31 կեաց յանձն իւր : * Սիրտ իմաստնոյ խորհեսցի յառակս,
33 և ունկն լսելեաց ցանկասցի իմաստուն : * Զվառեալ
հուր՝ ջուր շիջուցանէ, և զմեղս բազումս քաւեն ո-
34 ղորմութիք. * և 'ի ժամանակի կործանման ն̄ր գտցէ
ձեռնկալութի :

ԳԼ. Դ.

1 Որդեակ՝ մի զլանար զկեանս աղքատաց. * և մի զան-
2 ձինս քաղցեալս տրտմեցուցաներ : Մի՛ զայրացու-
3 ցաներ զմարդ 'ի տկարութե̄ իւրում : * Զսիրտ տա-
ռապելոյ մի զայրացուցաներ. մի յապաղեր զտուրս կա-
րօտ

Գլ. Ա. (2) Ոմն. Ո՛ թուեաց երբէք : (13) Ոմն. Եւ յաւուրս կատարա՛ : (20) Ոմն. Պարար իմաստութե̄ երկն՛ : (25) Ոմն. Երկայնակեաց ժամանակի :

Գլ. Բ. (1) Ոմն. Յա̄մ փորձութե̄ : (5) Ոմն. Եւ մարդ փորձի : (14) Ոմն. Եւ ձեռաց լքացելոց. և մեղաւորաց : (17) Ոմն. Եւ թէ զինչ հաս՛ :

Գլ. Գ. (2) Ոմն. Լուարուք որդիք : (5)(6) Ոմն. Որ պատուէ զմայր իւր. և ուրախ եղիցի : (22) Ոմն. Այլ զոր ինչ հրա՛ : (24) Ոմն. Որ աւաւել է քան : (30) Ոմն. Զարմատս գառնութե̄ : (33) Ոմն. Շիջուցանէ ջուր : (34) Ոմն. Գտցէն ձեռնկալութի :

Գլ. Դ. (3) Ոմն. Եւ զսիրտ տառապելոյ :

դատելոյն ։ * Մի՛ անտես առնէր զծառայ 'ի նեղութե̃ ․ 4
մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յաղքատաց ։ * Մի՛ տար 5
տեղի անիծանել զքեզ , * զի յորժամ դառնացեալ 6
մտօք անիծանէ զքեզ , վաղվաղակի լսէ աղօթից նր̃՝
որ արար զնա ։ * Սիրեցեալ՝ սիրելի արա՛ զանձն քո ժո_ 7
ղովրդեան , * և առաջի իշխանի խոնարհեցո՛ զունկն 8
քո ․ և խօսեաց առաջի նր̃ հեզութե̃ 'ի խաղաղութի ։
* Փրկեա՛ զզրկեալս 'ի ձեռաց զրկողաց , և մի՛ զայրա_ 9
նար 'ի դատաստանի ։ * Լե՛ր իբրև զհայր որբոց , * և 10
եղիցիս որդի բարձրելոյն ։ * Որդեակ՝ իմաստութի 11
զորդիս բարձրացոյց , * և որ սիրեն զնա՝ սիրեն ըզ_ 12
կեանս ․ և որ կանխէ առ նա՝ լցցի ա̃մ բարութ̃ ։ * Որ 13
ընդունի զնա՝ ժառանգէ զփառս , և ուր մտանէ՝ օրհ_
նէ զնա Տր̃ ․ * և որ նմա լսէ՝ դատի զհեթանոս ։ * Ե_ 14
թէ հաւատասցես՝ ժառանգեսցես զնա , և 'ի ժառան_ 16
գութե̃ քում եղիցին առաջնորդք նր̃ ։ * Պահեա՛ զժա_ 17
մանակն իրս , և երկի՛ր 'ի չարէ ․ * և մի՛ կրեր ամօթ 23
յանձն քո ․ * զի է՛ ամօթ՝ որ ածէ մեղս , և է՛ ամօթ՝ 24
որ ածէ զփառս և զուրախութի ։ * Որդեակ՝ մի՛ ակն 25
առնուր յանձին քում , * զի մի՛ ամաչեսցես 'ի կործան_ 26
ման քում ։ * Մի՛ արգելուր զբան 'ի ժամանակի փըր_ 27
կութե̃ ։ Մի՛ թագուցաներ զիմաստութի̃ քո ․ * զի բան 28
յայտնէ զիմաստութի̃ , և խրատ իմաստութե̃ 'ի խօսս 29
լեզուի ։ * Մի՛ դառնար ընդդէմ ճշմարտութե̃ն՝ մի՛ և մի՛ 30
խելք ։ Զոր ո՛չ գիտես և հարցանեն ցքեզ , դու մի՛ ա_
մօթ համարիր զչգիտելն ․ * և վ̃ս մեղաց քոց մի՛ ամա_ 31
չեր խոստովանել ։ * Որդեակ՝ մի՛ ակն առնուր 'ի հզօ_ 32
րէ , * և մինչև 'ի մահ մարտիր վասն ճշմարտութե̃ , 33
և Տր̃ ա̃ծ քո օգնեսցէ քեզ ։ * Մի՛ շուտախօս լինիր՝ 34
և խօթանիրա և լքեալ 'ի գործս քո ։ * Մի՛ առանձին 35
առիւծանար 'ի տան քում , և՛ օձաւոր 'ի մէջ ծառայից
քոց ։ * Մի՛ լիցի յօժար յառնուլն ձեռօք , և 'ի տալն 36
կարկամեալ ։

ԳԼ․ Ե․

[illegible]ւ 'ի վր̃ ընչից քոց մի՛ ծանրանար ։ * Մի՛ երթար 1
զհետ անձին և զօրութե̃ քո , և մի՛ հպարտանար 2
'ի գանձս քո ։ Մի՛ լինիր յանձնապաստան՝ և ասեր , ե_
թէ բազումեն ինչք իմ ։ * Մի՛ ասեր , թէ չար ինձ 3
ո՞վ առնէ , զի Տր̃ խնդրեսցէ զվրէժս 'ի քէն ։ * Մի՛ ա_ 4
սեր , թէ չար գործելով մեղայ , արդ զի՞նչ եղև ինձ ․
զի Տր̃ երկայնամիտ է * վ̃ս դարձի քո և քաւութե̃ ․ 5
* զի ողորմութի և բարկութի 'ի ձեռին նր̃ է , և 'ի մե_ 7
ղաւորս յագեցուցանէ զսրտմտութի իւր ։ * Որդեակ՝ 8
մի՛ յապաղիցես դառնալ 'ի մեղաց առ Տր̃ , * զի մի՛ առ 9
մեղս քո սատակիցիս ։ * Մի՛ յանիրաւ գանձս յուսար , 10
զի ո՛չ օգնեսցեն քեզ յաւուր բարկութե̃ ։ * Մի՛ առ 11
ա̃մ շաւիղս առներ զգնացս քո , զի այս մեղաւորի բա_
ժին և երկխօս մարդոյ է ։ * Խորհուրդ բարի հաստա_ 12
տեսցի 'ի միտս քո , և նոյն բան կացցէ 'ի բերան քո ։
* Լե՛ր դու երագ լսելեօք , և երկայնամիտ 'ի պատաս_ 13
խանիս ։ * Եթէ իմաստութի եկեսցէ 'ի քեզ՝ տուր պա_ 14
տասխանի ընկերին քում , ապա թէ ոչ՝ ափ 'ի բերան լի_
ցիս ։ * Փառք և անարգանք 'ի ձեռս լեզուի , և կոր_ 15
ծանումն մարդոյ 'ի ձեռն անարգ լեզուի իւրում ։ * Մի՛ 16
սիրեր լինել բանսարկու , և լեզուաւ մի՛ դայթագղեր ։
* Խրատ , ամօթ , և անարգանք են 'ի վր̃ դայթագ_ 17
ղութե̃ , և քան զայս 'ի վր̃ երկխօս լեզուի ։

ԳԼ․ Զ․

Անուն վատ՝ ամօթ և անարգանք ժառանգէ , և 1
մարդ մեղաւոր զերկխօսութի ։ * Մի՛ հպարտանար 2
յանձին քո խորհուրդ՝ * զի մի՛ ապականիցես զպը_ 3
տուղ քո , և անարգեսցիս իբրև զփայտ անպտուղ ։
4 * Անձն չար կորուսանէ զստացողն իւր , և ոտնհար
5 լիցի անձն իւր թշնամեաց իւրոց ։ * Քաղցրախօս մարդ՝
բազում բարեկամս առնէ , և լեզու քաղցր՝ 'ի բազմաց
6 յաճախ առնու գովութի ։ * Որդեակ՝ բազումք եղի_
ցին բարեկամք քո , բայց 'ի հազարաց եղիցի քեզ մի խոր_
7 հրդակից ։ * Եթէ ստանաս քեզ բարեկամ՝ 'ի ժամա_
նակի նեղութե̃ ստասցիր , բայց մի՛ վաղվաղակի հաւա_
8 տար 'ի նա ․ * զի են բարեկամք սիրոյ ժամանակի , բայց
9 յաւուր բարկութե̃ ոչինչ են ։ * և է՛ բարեկամ՝ որ լի_
նի 'ի տեղի թշնամւոյ , և առ կռիւ զթշնամութի իւր
10 յայտնէ նախատել զքեզ ։ * Բարեկամ հաղորդ սեղա_
11 նոյ՝ ո՛չ օգնէ քեզ 'ի նեղութե̃ ․ * և բարեաց քոց լիցի
12 բաժանորդ՝ ոպ̃ և դու ․ * և թէ նեղութի հասանէ քեզ՝
ամբաստան լիցի զքէն , և յերեսաց քոց թագուն չըջի ։
13 * Զա՛տ կաց 'ի թշնամեաց քոց , և 'ի սուտակապատար
14 բարեկամէ և յերկխօսէ զգո՛յշ լեր ։ * Բարեկամ հա_
ւատարիմ՝ աշտարակ ամուր , և որ եգիտ զնա՝ եգիտ
15 գանձ ։ * Հաւատարիմ բարեկամի չիք գինք , * և որ
17 'ի Տէ̃ երկնչի՝ բարեկամ բարի յաջողի նմա , զի ոպ̃
18 և նա է՝ նոյնպէս և բարեկամն ։ * Որդեակ՝ 'ի ման_
կութե̃ քում ընտրեա՛ զիմաստութի , և մինչև 'ի ծերու_
21 թե̃ գտանես զշնորհս ։ * Եւ զի դժուարին է հա_
23 ճար տգիտաց , զի ո՛չ կարեն նմա հասու լինել ։ * Զգօ_
նութի̃ ըստ անուան իւրում կայ , և յայտնի բազմաց ո՛չ
24 է ։ * Լո՛ւր ինձ որդեակ , և ընկա՛լ զխրատ իմ , և մի՛
25 լինիր 'ի բաց 'ի հանճարոյ իմմէ ։ * Արկ դու զոտս քո
27 'ի կապս նորա , և 'ի անուր նր̃ զպարանոց քո ։ * Յա̃մ
մտաց մատիր դու առ նա , և յա̃մ զօրութե̃ պահեա՛
28 զճանապարհս նր̃ ։ * Խնդրեա՛ դու և քննեա՛ և յայտ_
29 նեա՛ 'ի քեզ , * և 'ի վախճանի գտցես զհանգիստ նր̃ ։
30 * Եւ կապանք իմաստութե̃ եղիցին քեզ ապաստանս
32 զօրութե̃ , և անուրք նր̃ 'ի զարդ ոսկւոյ ։ * և պսակ
33 ցնծութե̃ զգեցցի 'ի գլուխ քո ։ * Որդեակ՝ եթէ կամիս
35 խրատեալ լինել՝ * 'ի մէջ ծերոց կացցես , և որ իմաս_
տունն է՝ 'ի նա մերձեսցիս ։ Զօր ա̃մ զպատմութի ա̃յ
կամեա՛ դու լսել , և առակք իմաստութե̃ 'ի քէն մի՛ անց_
36 ցեն ։ * Եթէ զոք 'ի հանճարեղաց գտցես , առաւօտ կան_
37 խեա՛ առ նա ։ * Խորհեա՛ դու 'ի հրամանս Տն̃ , և նա
հաստատեսցէ զսիրտ քո , և զիմաստութի ցանկութե̃
տացէ քեզ ։

ԳԼ․ Է․

1 Որդեակ՝ մի՛ չար գործեր , և չար ո՛չ հասցէ քեզ ։ * Յա_
2 նիրաւաց 'ի բաց լեր , և նք̃ մերժեսցին 'ի քէն ։ * Յա_
3 կօս անիրաւ մի՛ սերմաներ , զի մի՛ հնձեսցես եւթնա_
4 պատիկ չար 'ի նմանէ ։ * Իշխանութի 'ի Տէ̃ մի՛ խնդ_
րեր , եթէ ո՛չ գնասցես ըստ կամաց նր̃ ։ Զաթոռ փառաց
'ի թագաւորէ մի՛ խնդրեր , եթէ հպատակ հնազանդ_
5 ո՛չ իցես կամաց նր̃ ։ * Առաջի թագաւորաց ձև բա_
6 նից մի՛ առներ ։ * Դատաւոր մի՛ զքեզ կամիր , եթէ ո՛չ
կարես կորզել զիրաւ յանիրաւէն ։ Մի՛ զանգիտեր
դու 'ի երեսաց իշխանին , զի մի՛ զնիցես գայթագղութի
7 յիրաւունս ։ * 'Ի բազմութե̃ քաղաքաց մի՛ մեղանչեր ,
9 և 'ի ժխորս զանձն քո մի՛ արկցես ։ * Յաղօթս քո կա_
ծամիտ մի՛ լինիր , և ողորմութե̃ մի՛ յապաղեր առնել ։
12 Զպատուիրանս ա̃յ մի՛ յամեր առնել ․ * և զմարդ_
'ի դառնութե̃ սրտի նր̃ մի՛ ծիծաղիր ։ Զի որ խոնար_
13 հեցուցանէ՝ նոյն և բարձր առնէ ։ * Մի՛ զրպարտեր
15 և 'ի բարեկամն սուտ մի՛ սերմաներ ։ * 'Ի մէջ ծե_
րոց մի՛ շատախօսեր , և յուխտի քում զբան մի՛ կրկներ ։
17 * Առ արդարս զանձն քո մի՛ ունիր , և առ մեղաւորս
19 անդրէն զքեզ մի՛ համարիր ։ * Գնա՛ցին ամբարշտաց և
մե_

---

(8) Ոմանք․ Եւ առաջի իշխանաց ։ (16) Ոմանք․ Դատիցէ զհեթանոսս ։ (17) Ոմանք․ Ստացուածք նր̃ քեզ ։ (34) Ոմանք․ Մի՛ չարախօս լինիր ։

ԳԼ․ Ե․ (7) Ոմանք․ Եւ 'ի մեղս յագեցուցանէ ։ (8) Ոմանք․ Մի՛ յապաղեր դառնալ ։ (9) Ոմանք․ Առ մեղս քո մեռանիցիս ։ (17) Ոմանք․ Խրատ անամօթ և անարգանք ։

ԳԼ․ Զ․ (4) Ոմանք․ Զառամեալ իւր ։ (11) Ոմանք․ Լինի ժառանգորդ ոպ̃ դու ։ (14) Ոմանք․ Աշտարակ հզօր ։ (28) Ոմանք․ Ընտրեա՛ դու և քննեա՛ ։

ԳԼ․ Է․ (4) Ոմանք․ Հպատակ զօրս ոչ իցես հրամանաց նր̃ ։ (9) Ոմանք․ Մի՛ յապաղեր առնել ։

մեղաւորաց՝ յաւիտենից հուրն և որդն անմահ ։ * Ո՛րդեակ՝ 20
զբարեկամս ը̅ կաշառոյ մի՛ փոխանակեր, և զեղբայր
հարազատ ընդ ոսկւոյ սոփիրայ ։ * Մի՛ վրիպեր 21
՚ի բարեկամէ և ՚ի հանճարեղ կնոջէ, զի լաւ է շնորհք նր̅
քան զոսկի ։ * Զծառայ ճշմարիտ որ վաստակիցէ քեզ՝ 22
մի՛ զայրացուսցես ։ Եւ զվարձկան որ տուեալ իցէ զանձն
իւր ՚ի վր̅ քո՝ մի՛ զզուեր ։ * Զծառայ ժիր սիրեա՛ դու, 23
և յազատութե̅ կարօտ զնա մի՛ առներ ։ * Գրաստ քո 24
իցէ պիտանի՝ խնամ տար նմա և դարմանեա՛ ։ * Որդիք 25
իցեն քո՝ խրատեա՛, և զպարանոց նց̅ խոնարհեցո՛ ։
* Դստերք իցեն քո՝ զգո՛յշ կաց, և մի՛ գգուեր զնո̅ և 26
համարձակեցուցաներ ։ * Առն իմաստնոյ տո՛ւր զնո̅, 27
և քո գործ մեծ գտանի կատարեալ ։ * Եթէ ըստ կամաց 28
քոց իցէ կին՝ մի՛ հաներ զնա ՚ի քէն, և զքեզ ՚ի նա
մի՛ հաւատար՝ եթէ նա զքեզ ատիցէ ։ * Որդեակ՝ ըզհայր 29
քո պատուեսջիր յա̅մ զօրութե̅, և զմոր երկունս
մի՛ մոռանար ։ * Հատո՛ նց̅ ոպ̅ նք̅ քեզ, զի նոքօք ծնար ։ 30
* Երկի՛ր ՚ի տն̅է յա̅մ սրտէ քումմէ, և մեծարեա՛ զքահանայս 31
նր̅ ։ * Սիրեա՛ զարարիչն քո, և զպաշտօնեայս 32
նր̅ մի՛ արհամարհեր ։ * Պատուեա՛ զքահանայս, և տո՛ւր 33
զմասն նց̅ զերդաբոյդն և զերիկամունսն ճարպոյն ։
* Բարի սրա՛ աղքատաց, զի օրհնութի̅ քո կատարեալ 36
լիցի ։ * ՚Ի վր̅ մեռելոյ մի՛ կարօտ առներ զարտասուս 38
քո, * և վախճան քո յուշ լիցի քեզ ։ 40

ԳԼ. Ը.

Մի՛ հակառակիր ընդ առն հզօրի, գուցէ անկցիս ՚ի 1
ձեռս նորա ։ * Ընդ մեծատան մի՛ հակառակիր, 2
* զի ոսկի և մեծութի̅ թիւրեաց զմիտս թագաւորաց ։ 3
* Ընդ առն լեզուանւոյ մի՛ կռուիր, զի ՚ի վր̅ հրոյ փայտ 4
դիցես ։ * Ընդ առն անմտի մի՛ խաղար՝ գուցէ զնախնիս 5
քո նախատէ ։ * Որ դարձեալ իցէ ՚ի մեղաց՝ մի՛ զնա 6
նախատեր, զի և մեք ը̅ մեղաց պարտու եմք ։ * ՚Ի ծերութե̅ 7
զմարդ մի՛ անարգեր, զի և քո ծերանալ է ։ * Որդեակ՝ 14
ընդ առն թշնամանողի զբերան քո մի՛ բանար, զի
իբրև զդարանակալ արշաւեսցէ ՚ի վր̅ քո ։ * Առն հզօրի 15
փոխ մի՛ տար, և թէ տաս՝ համարեա՛ թէ կորուսեր ։
* Առն հարստի երաշխաւոր մի՛ մտցես, ապա թէ ոչ՝ 16
տուժել հոգասջիր ։ * Ընդդէմ դատաւորի ատեան մի՛ 17
կար՝ զի մի՛ ը̅ փառաց նր̅ դատեսցեն զքեզ ։ * Ճանապարհ 18
ը̅ համարձակ մարդոյ մի՛ երթար, զի մի՛ զո̅մ ինչ
՚ի վր̅ քո ծանրացուսցէ ։ զի նա զոր առնէ՝ ը̅ կամս իւր
առնէ, և դու յանմտութե̅ նր̅ կորնչիս ։ * Մի՛ դնար 19
մե̅ն ը̅ առն բարկացողի, և մի՛ կագիր ը̅ նմա ։ զի յաչս
նր̅ թեթև թուի արիւն ։ * Որդեակ՝ ՚ի խորհուրդ մի՛ 20
մտաներ ը̅ առն մորոսի, զի յինքն ո՛չ կարէ պահել ըզբանս
քո ։ * Օտարաց առաջի զգաղտնի գործ մի՛ գործեր, 21
զի զպատահումն քո ՚ինչ է ո՛չ գիտես ։ * Զսիրտ 22
քո ա̅մ մարդոյ մի՛ տարածաներ, զի մի՛ տարապարտուց
շնորհս վարկանիցեն քեզ ։

ԳԼ. Թ.

Որդեակ՝ ՚ի կին մարդ զանձն քո մի՛ համարձակեր, 2
զի մի՛ հասցէ ՚ի վր̅ զօրութե̅ քո ։ * Յերեսս կնոջ 3
պոռնկի մի՛ լինիր՝ զի մի՛ յորոգայթս նր̅ անկցիս ։ * Առ 4
կանայս երգեցիկս մի՛ կանխիր, զի մի՛ ըմբռնիցիս ՚ի ցանս ։
* Ընդ կոյս մի՛ պշնուր՝ զի մի՛ գայթագղեսցիս ՚ի դէպ 5
նր̅ ։ * Զանձն քո պոռնկութե̅ մի՛ մատներ, զի մի՛ ըզժառանգութի̅ 6
քո կորուսցես ։ * Ընդ փողոցս քաղաքաց 7
մի՛ շրջիր, և ՚ի դնացս ճանապարհաց նր̅ ո՛չ մոլորիս ։
* Որդեակ՝ ը̅ առնակնոջ ամենևին մի՛ ընդելանար, 12
13 և ը̅ նմա ՚ի գինի մի՛ հանդամակիր, * զի մի՛ սիրտ
14 քո խոտորեսցի, և անձամբ կործանեսցիս ։ * Զբարեկամ
հին մի՛ թողուր, գուցէ որ նորն է՝ չիցէ նմա հաւասար ։
15 * Նոր գինի բարեկամ նոր, եթէ հնասցի՝ ուրախութե̅
16 արբջիր ։ * Ընդ փառս առն մեղաւորի մի՛
17 նախանձիր, զի զկատարած նր̅ ո՛չ գիտես ։ * Ընդ հաճոյս
ամբարշտաց մի՛ միաբանիր, զի ո՛չ արդարասցիս ։
18 * Որոյ ՚ի ձեռս իւր է իշխանութի̅ սպանանելոյ՝ հեռի
21 լե՛ր ՚ի նմանէ, և եթէ մերձենաս՝ մի՛ մեղանչեր ։ * Զօրութե̅
քում չա՛փ առ՝ և ը̅ կարի քում կշռեա՛ զբանս
քո ։ և զմերձաւորս, և զխորհուրդս քո ը̅ հանճարեղս
22 արասջիր ։ * Արդարք եղիցին հացակիցք քո, և երկիւղածք
24 տն̅ պարծանք քո ։ * ՚Ի ճարտարութե̅ ձեռաց
գովեսցին գործք, և որ իմաստուն է բանիւք, առաջնորդէ
ժողովրդեան, ահեղ է ՚ի մէջ ընկերաց ։

ԳԼ. Ժ.

1 Դատաւոր իմաստուն խրատ ժողովրդեան, * ը̅ հրա-
2 մանի նր̅ և հարկահանքն ։ * Թագաւոր անխրատ՝
3 կորուսանէ զզօրս ։ քաղաք շինեսցի յիմաստութե̅ իշխանաց ։
4 * Իշխանութի̅ երկրի ՚ի ձեռս ա̅յ, և զպիտանին
5 յարուցէ ՚ի ժամանակի ։ * ՚Ի ձեռս ա̅յ է առնն ուղղութի̅,
6 և ՚ի վր̅ երեսաց գրոյ դիցէ զփառս իւր ։ * Ոխս
ընկերի վասն ա̅մ յանցանաց մի՛ ունիցիս ։ Որդեակ՝ ՚ի
7 տուութե̅ և ՚ի մեղաց հեռացիր ։ * Ամբարտաւանու-
8 թի̅ ատելի է ա̅յ և մարդկան ։ * Թագաւորութի̅ ազգէ
յազգ փոխի, և վն̅ անիրաւութե̅ և հպարտութե̅
11 կորնչին ։ * Թագաւոր այսօր է՝ և վաղիւ մեռանի ։
14 * Ամբարտաւանութե̅ սկիզբն՝ հեռանալ ՚ի տն̅է ։ զի
17 յարարչէն խոտորեցաւ սիրտ նր̅ ։ * Զաթոռս ամբար-
18 տաւանից կործանեսցէ տր̅ ։ * Զարմատս հեթանոսաց
խլեաց տր̅, և փոխանակ նց̅ տնկեաց զհանդարտս, և
22 զբարեպաշտս ։ * Ամբարտաւանութի̅ ոչ ը̅ մարդկան
ստեղծաւ ։ վն̅ այնորիկ զօրացոյց տր̅ զբարկութի̅ և կոր-
23 ծանեաց զնա ։ * Որ է պատուական զաւակ մարդկան,
երկիւղածաց տն̅ զաւակ պատուական ։ զաւակ անարգ
24 է որ անցանէ զպատուիրանաւ ծնողաց ։ * ՚Ի մէջ եղբարց
երէցն է պատուական, իսկ որ ՚ի տն̅է երկնչի՝
25 պատուական է քան զնա ։ * Փառաւորին մեծքն և աղ-
26 քատքն պարծանք՝ երկիւղ տն̅ ։ * Զայր աղքատ և ի-
27 մաստուն անարգել չէ պարտ ։ * Հզօրն և իշխանն պա-
31 տուեսցի ։ * Որդեակ՝ անձին քում հեզութե̅ շուք
32 դիր ։ * զի որ անձամբ յանձն մեղանչէ՝ ո՞վ արդարացուսցէ
զնա ։ Որ զկեանս իւր անարգէ՝ ո՞վ մեծարէ
33 զնա ։ * Մեծն ՚ի մեծութե̅ փառաւորի, և աղքատն ՚ի
հանճար իւր ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Հանճար իմաստութե̅ խոնարհեց զգլուխս բարձր
2 առնէ, և նստուցանէ ը̅ իշխանս ։ * Ընդ գեղ մար-
3 դոյ մի՛ զարմանար, և զայր յանկանէ մի՛ խոտեր ։ * ՚Ի
4 թռչունս փոքր է մեղու, և պտուղ նր̅ գեղեցիկ ։ * Գեղեցկագոյն
հանդերձիւք մի՛ պարծիր, և յաւուր փա-
5 ռաց մի՛ հպարտանար ։ * Բազում իշխանք անկան ՚ի գետին,
և որում ակն ո՛չ ոք ունէր՝ կապեցաւ նմա թագ ։
7 * Հա՛րց նախ՝ և մի՛ բամբասեր ։ իմա՛ և ապա խօսիս ։
8 * Զի՞րս որ ոչ գիտես՝ մի՛ զրուցեր, և ՚ի մէջ բանից մի՛
10 անկանիր ։ * Որդեակ՝ մի՛ բազմօք անկանիր ՚ի գործ,
զի թէ յաճախես՝ ո՛չ կարես բաւել ։ և թէ զհետ եր-
11 թաս՝ չհասանիս, և թէ խոյս տաս՝ չապրիս ։ * Զի է
ոք որ ջանայ՝ վաստակէ, և առաւել ևս կարօտ գտանի ։

---

(29) Ոմանք. Պատուեա՛ յա̅մ ։ (38) Ոմանք. ՚Ի վերայ մեռելոյ ։

Գլ. Թ. (3) Ոմանք. Պոռնկի մի՛ պշնուր . . յորոգայթ նր̅ ։ (4) Ոմանք. Մի՛ կանխիր զի յորոգայթ նց̅ մի՛ անկցիս ։ (5) Ոմանք. Ընդ կոյսս մի՛ նայիր ։ (18) Ոմանք. Եւ թէ մեր″ ։ (24) Ոմանք. ՚Ի ճարտարութե̅ ձեռաց գովեսցի գործ, և որ իմաստուն ձեռօք առաջնորդէ ժողովրդեանն, օրհնեալ է ՚ի մէջ ։

Գլ. Ժ. (4) Ոմանք. Իշխանութիք ՚ի ձեռս ա̅յ . . յարուցանէ ։ (22) Ոմանք. Եւ կործանեաց զնո̅ ։ (23) Ոմանք. Որ անցանէ զպատուիրանս ծնողաց ։ (24) Ոմանք. Եւ որ ՚ի տն̅է երկնչի ։

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Իմաստութե̅, զգլուխս խոնարհաց բարձր առնէ ։ (10) Ոմանք. Մի՛ անկանիր ՚ի բազում գործ. զի թէ յաճախեն ոչ արդարանաս ։ (11) Ոմանք. Կարօտ լինի ։

նի: * Եւ է որ նուաղեալ 'ի զօրութե՟, և լի աղքա- 12
տութբ՟, և ակար և կարօտ օգնականի. * և յանկար- 13
ծակի հայեցաւ 'ի նա տր՟ բարութբ՟, կանգնեաց զնա
'ի տկարութե՟. և բարձրացոյց զգլուխ նր՟: * Կեանք 14
և մահ, բարի և չար, մեծութի և աղքատութի, առաջի
այ՟ հաւասար են: * Սէր և իմաստութի՝ և ճանապարհ 15
գործոց բարեաց 'ի նմանէ է: * Մոլորութի և խա- 16
ւար վս՟ մեղաց հաստատեցաւ: Չարութի ընդ նոսին
հնանայ՝ որ գնան չարութբ՟: * Պարգևք տն՟ 'ի վր՟ ար- 17
դարոց հաստատուն: * Մեծութի է՝ որ 'ի տնտեսութե՟ 18
լինի: և այն է մասն նր՟, * յորժամ ասիցէ 'ի բարութէ 19
իմմէ կերայց և արբից. * և ոչ գիտէ զպատահումն իւր, 20
զի թողուցու զայն օտարաց՝ և ինքն մեռանիցի: * Որդ- 22
եակ՝ ը̄ գործս ամբարշտաց մի զարմանար, զի եղծանե-
լեաւս զեղծանելին սուտնայ: Այլ հաւատա 'ի տր՟ * զի 23
դիւրին է յաչս տն՟ մեծ առնել զաղքատն: * Մի յա- 27
ւուրս չարեաց մոռանար զբարին, և մի յաւուրս բար-
եաց մոռանար զչար: * Մոռացուցեն վիշտք զփափկու- 29
թի և զգեղ: և յայտնութի գործոց կատարած մարդոյ:
* Մի ումեք երանիր յառաջ քան զվախճան՝ զի որդ- 30
ւոյ մարդոյ մարթեսցես առնուլ զլափ նր՟: * Մի զամ 31
մարդ 'ի տուն քո տանիր, զի դարանք սատանայի պատ-
րաստեն 'ի նմա նենգութի: * Զայր իմաստուն և զող- 32
ջախոհ յամ ժամ սիրեսցես. զի ամբարտաւանն սրտիւ
և նենգաւոր իբրև զդէտ գիտէ զնենգութի, զի բաղ-
մագիմի է չարեաց նր՟: * Ոպ՟ շուն՝ զի ուր մտանէ յափշ- 33
տակէ, սոյնպէս և անօրէնն ուր հասանէ՝ սատակէ և
խռովէ: * 'Ի փոքր կայծոյ վառի հուր, սոյնպէս և ան- 34
օրէնն 'ի փոքր ինչ իրաց հեղու զարիւն իբրև զջուր:
* 'Ի չարագործէ զգոյշ լեր՝ դուցէ 'ի բամբասանս ած- 35
ցէ զքեզ:

ԳԼ. ԺԲ.

Որդեակ՝ ընտրութբ՟ արա բարի մարդոյ, զի 'ի նմա- 1
նէ շնորհս բարեաց գտցես: * Բարի՛ արա բարեաց՝ 2
զի փոխարէն լիցի քեզ. և թէ 'ի նմանէ ոչ՝ սակայն 'ի
բարձրելոյն: * Բարի արա խոնարհին՝ և մի ձեռն տար 5
ամբարշտին * զի մի կրկին չար փոխարէն բարեացն 'ի 7
նմանէ գտցես: Ահա և բարձրեալն ատեաց զմեղաւորս,
և ամբարշտի հատուցանէ հատուցումն: * 'Ի վր՟ բա- 8
րեաց բարեկամ ոչ երևի, և 'ի վր՟ չարեաց թշնամի ոչ
թագչի: * Մի հաւատար թշնամւոյ քո ամենևին՝ զի 10
ոպ՟ պղինձ զունդոյաց ձեռս ժանգոտէ: * Զգոյշ լեր՝ 11
զանձն քո պահեա 'ի նմանէ, և եղիցիս դու անձին քում
ոպ՟ հայելի ջնջեալ: * Յաջմէ քո մի նստուցաներ զնա՝ 12
զի մի խնդրեսցէ զտեղի քո. և յետոյ յիշեսցես զբանս
իմ: * Զի զթովիչ օձահար՝ ով ապաշաւէ. և կամ զայն՝ 13
որ մխէ զձեռն իւր 'ի բերան գազանաց. սոյնպէս և որ
մերձենայ յանօրէն՝ թաթաւի 'ի մեղս նր՟: * և թէ սա- 14
ժամ մի խոյս տայ գործոյն, կամակիցն ոչ համբերէ:
* Նոյնպէս թշնամի քաղցր է շրթամբք, և 'ի սրտի իւ- 15
րում խորհի կործանել զքեզ: * Մղէ զարտասուս ա- 16
ռաջի քո, այլ թէ ժամ գտանէ՝ արեամբ քո ոչ յագի:
* Եթէ քեզ չար դիպի՝ առաջի քո չար գտանես զնա: 17
Կարծիս տայ օգնել քեզ, * և շարժէ զգլուխ իւր՝ թէ 18
երբ գտից ժամանակ կործանել զբարեկամս: * Եւ զե- 19
րեսս իւր շրջէ յոգւոց հանելով, այլ ոչ ես տեսանել
զքեզ կենդանի:

ԳԼ. ԺԳ.

Ով որ մերձենայ 'ի ձիւթ՝ շաղախի. և որ հաւատայ 1
այնպիսւոյն՝ ապականի: * Որդեակ՝ ծանր ինչ 2
քան զքեզ 'ի վեր մի առնուր, և որ մեծատուն է և
հզօր՝ ընդ նմա մի հաղորդիր: * Զի՞նչ հաւասար է 3
պղնձի ը̄ կաթսայի, զի 'ի բախել առ իրեարս՝ 'ի կաթ-
4 սայէն մանրի կաւն: * Մեծն զրկէ զաղքատն՝ և դար-
ձեալ մենչէ. 'ի մեծէն աղքատն զրկի, և 'ի նմանէ սա-
10 ստնի: * Զգոյշ լեր մի մոլորիցիս, և յուրախութե՟ մի
11 կորանայցես: * Յորժամ ուրախութե՟ միջի իցես՝ չա-
12 րաց զգոյշ կաց, զի չարն ը̄ բարին շրջայ խառնի: * Ե-
թէ հանդիպեսցիս չարաց մարդոց՝ և կոչեսցեն զքեզ
'ի խրախութի, հեռացիր 'ի նոցանէ՝ և մի հասցեն քեզ:
13 * Մի անձամբ 'ի ներքս անկանիր՝ զի մի կործանես-
14 ցիս, * և բազմադէմ խօսից նր՟ մի հաւատար, զի 'ի
15 բազում խօսից փորձէ զքեզ՝ և ծիծաղի զքեզ: * Ադ-
եակ՝ որ ոչ պահեսցէ զբանս բարեկամի՝ անխնամ է.
19 * զի սիրէ անասունն զնմանիս իւր, և մարդ զհաւա-
20 սար իւր: * Ազգ յազգ երթայ, և մարդ 'ի նմանիս
21 իւր: * Գայլոյ ընդ գառին զի՞նչ նմանութի, սոյնպէս
22 չիք մեղաւորի ընդ արդարոյ: * Բորենի ընդ շան զի՞նչ
հաւասարութի, սոյնպէս չիք խաղաղութի աղքատաց
23 ընդ մեծատան: * Որս առիւծու յանապատի՝ էշ վայ-
24 րենի, սոյնպէս ճարակք մեծատանց՝ տնանկք: * Գար-
շի ամբարտաւանն 'ի խոնարհէն, սոյնպէս մեծատունն
25 յաղքատէն: * Եթէ շարժի մեծն՝ 'ի բարեկամաց իւ-
րոց հաստատի, իսկ աղքատն յիւրոց բարեկամաց ան-
26 կանի: * Եթէ յանցանէ մեծն՝ օգնականք նմա բազում
են, և թէ անարժան խօսի՝ արդարացուցանեն զնա:
27 * Եւ իբրև յանցանէ աղքատն՝ յարուցեալ 'ի վր՟ պա-
տուհասակոծ առնեն զնա, և եթէ իմաստուն բան խօ-
28 սի՝ ծիծաղին և չտան թոյլ նմա: * Խօսեցաւ մեծն՝ և
ամենքն լռեցին, և բարձրացուցին զբանն նր՟ մինչև յամպս:
29 * Բայց զայս գիտասջիր՝ զի սոցա և նց՟ հատուցումն կայ՝
30 և տր՟: * Մեծութի բարի է՝ ուր ոչ գոն մեղք, և աղքա-
31 տութի չար 'ի բերան ամբարշտաց: * Եթէ չար և եթէ
32 բարի՝ * դէմք մարդոյ ցուցանեն զղուարթն և զբարին:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Որ ոչ գայթագղեսցի բերանով՝ * երանի նմա. և որ
2 անձամբ զանձն ոչ վրիպեաց 'ի յուսոյ տն՟ իւրոյ:
3 * Մեծութի առն կարճամտի ոչ վայելէ, և նախան-
5 ձոտ մարդոյ ընդէ՞ր է մեծութի: * Որ անձին չար է՝
6 այլոց բարի ոչ լինի: * Զի՞նչ չար քան զայն որ նա-
7 խանձի ը̄ անձն իւր, * և 'ի վախճանի յայտնեսցի չա-
9 րութի նր՟: * Ակն ագահի մասամբ ոչ յագի, * զի ակն
10 չարութբ՟ զայրացեալ 'ի վր՟ սեղանոյ ցամաքեցուցանէ
11 զանձն: * Որդեակ՝ մինչդեռ ձեռնհաս ես՝ բարի գնա
12 ը̄ անձին քում. * յիշեա զի մահ ոչ յամեսցէ: * Ընդ
13 բարեկամս քո բարի գնա, և ըստ կարի ձեռնտու լեր
14 նմ՟ մինչև մեռեալ իցես: * Յաւուրց բարեաց մի նուա-
16 զիր, և մասն իմաստութե՟ մի անցցէ զքև: * Յառաջ
17 քան զմահ զարդարութի գործեա. * և յառ և 'ի տուր
18 անարատ և ուղ՟ պահեա զանձն քո: * Իբրև զձորձս մա-
շի ամ մարմին, և 'ի դժոխս չիք գիւտութի, զի ուխտ
19 մահու խզգբանէ է: * Ոպ՟ զտերև 'ի վր՟ վարսաւոր
ծառոց, է որ թօթափի՝ և է որ բուսանի. նոյնպէս
20 և մարդիկ՝ է որ ծնանի, և է որ մեռանի: * Ամենայն
գործ անցանէ, և որ գործէ զնա՝ ընդ նմին գնասցէ:
21 * Երանեալ է այր՝ որ իմաստութբ՟ խորհի, և 'ի խոր-
հուրդս հանճարոյ իւրոյ խօսի:

ԳԼ. ԺԵ.

14 Որդեակ զմարդն իսկզբանէ յանձնիշխան կամս ես-
17 տեղծ ած՟, * զհուր և զջուր եդ առաջի, զի յոր
18 կամեսցի մխեսցէ զձեռս իւր. * զի առաջի մարդոյ է
19 մահ և կեանք: * Տր՟ հզօր է զօրութբ՟՝ տեսանէ զամ՟, և
21 ինքն ոչ տեսանի: * Ումեք նա ոչ հրամայեաց ամբարշ-
տել, և զանօրէնութի 'ի մէջ մարդկան ոչ կամեցաւ.
զի

---

(30) Ոմանք. Մարթեա առնուլ: (31) Ոմանք. Պատրաս-
տեն 'ի նմանէ նենգ՟: (34) Ոմանք. 'Ի փոքր բան ինչ
իրաց:

ԳԼ. ԺԲ. (10) Ոմանք. ժանկոտէ: (12) Ոմանք. Յաջմէ
քումմէ: (13) Ոմանք. Այնպէս որ.. և թաթաւի:

ԳԼ. ԺԳ. (23) Ոմանք. Էշ վայրի: (25) Ոմանք. Յիւրոց
բարեկամաց անգանի: (27) Եւ թէ իբրև յանցանէ:

ԳԼ. ԺԴ. (10) Ոմանք. Զարութե՟ զայրացեալ: (19) Ո-
մանք. Ոպ՟ և մարդիկ: (21) Եւ 'ի խորհուրդս ճանա-
պարհի՟ իւրոյ:

զի և զմնուն իւր ոչ 'ի սէր հաստատեաց: * Զի լաւ 3
է մին արդար որ առնէ զկամս այ, քան բիւր անօրէն:

Գլ: ԺԶ:

Որդեակ՝ մի ցանկար բազմութեան անպիտան որդւոց: 1
եթէ աճեն երկիւղ այ ոչ է, * զհետանս քո մի հա- 2
ւատար 'ի նա, և ոչ զմտոն հոգւոյ քո, այլ դու տուր
յաւանդ պաշտօնի. * և լաւ համարեսջիր լինել անոր- 4
դի, քան ստանալ որդիս ամբարիշտս: * 'Ի ժողովս մե- 7
ղաւորաց հուր բորբոքեսցի, և յազգ անօրէն բարկու-
թն վառեսցի: * Զայր 'ի գործս իւր դատեսցի. * զի 13
մեղաւորն 'ի յափշտակութե իւրում ոչ ապրեսցի, և 14
արդարն 'ի համբերութե իւրում ոչ սողոսի: * 'Ի պատ- 9
գխտութիւնս զօրաց խնայեաց. * և զվեցհարիւր հա- 11
զարն սատակեաց, * զի 'ի նմանէ է արդարութիւն և 12
ողորմութիւն: Քաւել կարող է, * և կշտամբանս բաղ- 13
մապատիկս հատուցանել: * Ըստ մեծնոյն ողորմած ողոր- 15
մութն գացէ, զի հատուցանողն արդար ըստ գործոց
դատեսցի: Զսիրտ փարաւոնի տր խստացոյց, զի 'ի
ներքոյ երկնից երևեսցին գործք նր: Որդեակ՝ տն ա-
րարածոց յայտնի է ողորմութիւն նր, մինչ զի զլոյս և
զխաւար բաշխեաց 'ի մէջ մարդկան: * Մի ասիցես՝ 16
'ի տնէ թաքեայց, և զիս 'ի բարձանց ով յիշեսցէ. * և 17
կամ զի՞նչ է անձն իմ 'ի մէջ այսչափ արարածոց: * Զայս 18
գիտասջիր՝ զի երկինք և երկինք երկնից, և երկիր տն
անդընդոց հաստատութե, * միանգամայն 'ի հայել նր 19
դողացեալ շարժի. զի բազում են գործք նր կամելն մի-
այն, որ 'ի ծածուկ մեծ սքանչելեօք. ով զի և զարժա-
նապէս օրհնութիւն յերմէ օրհնի, զի 'ի մերմէ նուաստ
օրհնութեամբ՝ ոչ թերանայ և ոչ լնանայ: * Որդեակ՝ 24
լուր ինձ, և ընկալ զխրատ իմ. * զի յայտնեցից * ըղ- 25
գործս տն իսկզբանէ արարածոց իւրոց: 26

Գլ: ԺԷ.

Տր յերկրէ ստեղծ զմարդն, * թիւ աւուրց և չափ 1
ժամանակաց ետ նը. * ըստ կարի և ըստ զօրութե 2
նը զգեցոյց զնա: * Զահ և զերկիւղ նը եդ 'ի վր ամ 3
մարմնոց, տիրել ամ գազանաց երկրի՝ և թռչնոց երկ- 4
նից: * Կատարեալ զգայարանօք՝ և բանաւորութե զար- 5
դարեաց զնա: * Զբարի և զչար ծանոյց նը, * և եցոյց 6
զմեծութե գործոց իւրոց. * զի պատմեսցեն զփառս 7
նր, և օրհնեսցեն զանուն սրբ նր: * Յաւել 'ի նա զհան- 8
ճար արուեստից, * և ուխտ յաւիտենից կացոյց ընդ 9
նա: * Զսքանչելիս փառաց տեսին աչք նը, և զբար- 10
հաւրերլի ձայնն նր լուան ականջք նը: * Եւ պատուէր 11
ետ նը զգոյշ լինել յամ չարէ, և պահել զպատուիրանն 12
ընծայի: Զորն զբարութի ուսոյց նը, և զոծ և զսէրն
արարչական եա արհամարհել նոցա: Եւ զեւթնեակ
շնորհսն հան 'ի նոցանէ, և եւթն յանցանօքն զնն.
և յերկրէ ուստի առան՝ զնոյն անիծից երկիր ժառան-
գեցին. և յետ այնորիկ մեղս աղէտ աղէտ ուսոյց նը,
մինչև ջրով ջնջել զմիշտանգ նը: Եւ որդւոց քանանու
դարձեալ դարձան 'ի չարութի միաշուրթն լեզուաւ
մինչև յաշտարակին վաղափուլ: * և տր բաժանեաց լե- 13
զուս և ազգս, * և իւրաքանչիւր ազգի կացոյց առաջ- 14
նորդս: * Եւ յետ բազմահաւաք ամաց՝ ետ բաժին իւր 15
զիսրայէլ, * և աչք նր պահէր զճանապարհս նը, * և 16
անօրէնութիւնք նը ոչ ծածկեցան 'ի նմանէ, զի և մեղք 17
ամ մարդոյ գրեալ է առաջի նր. * և արդարութի մար- 18
դոյ և շնորհք կնքեալ է առաջի նր: * Սակայն մեղա- 20
ւորաց դարձ ապաշխարութե շնորհեաց. * և յանկարծ 18
իբրև զբոց ակամ * զարթիցէ, և հատուսցէ զհատու- 19
ցումն: Որդեակ՝ այր անզգամ մոլորեալ միտք՝ մոլո-
րութի խորհի: * Արդ դարձ քո առ բարձրեալն՝ և 21
թողու զմեղս քո. * և յանիրաւութե դարձիր՝ և ա- 23
տեա զպղծութի: * Փոխանակ կենդանեաց զբարձրեալն 24
25 'ի դժոխս ով օրհնեսցէ: * Որ հանիցէ նմ խոստովա-
26 նութի, * 'ի մեղօք մեռելոյն, իբրև 'ի չեղելոյ կորեաւ
27 խոստովանութիւն: * Կենդանիք և ողջք յամ ժամ օրհ-
29 նեսցեն զտր. * զի ոչ է մարթ ամ լաւութե լինել 'ի
31 մարդ, զի չէ անմահ որդի մարդոյ՝ * այլ հող և մո-
30 խիր: * Զի՞նչ լուսաւորագոյն քան զարեգակն, սա-
կայն և նա նուազի:

Գլ: ԺԸ:

1 Որ կենդանին յաւիտենից է՝ արար զամ: Տէր միայն
3 անպատմելի և արդար. * զի ո՞ կարասցէ քննել
4 զմեծութի նր, * և զզօրութի և զողորմութի նր ո՞ կա-
6 րիցէ պատմել: * Զի յորժամ պատրաստեսցի մարդ
պատմել զսքանչելիսն, յայնժամ սկիզբն իցէ պատմել
8 զզօրութիւնսն: * Թիւ աւուրց մարդոյ թերևս հա-
րիւր ամ, սակայն իբրև կաթ մի 'ի ծովէ՝ և խիճ մի յա-
ւազէ. այսպէս հարիւր ամն 'ի թիւս ժամանակաց:
Զի հազար ամն յայամ աշխարհի՝ իբրև զմի օր ոչ են
9 յաշխարհն արդարոց: * Զի տր արկ զողորմութի իւր
10 'ի վր նը, զի սիրեցին զնա և զհրաման նր. * վս այ-
12 նորիկ բազմացոյց զքաւութի իւր: * Զի գութ մար-
դոյ 'ի վր ընկերի իւրոյ, և գութ այ 'ի վր ամ մար-
13 մնոց: * Կշտամբէ խրատէ և ուսուցանէ, և դարձու-
14 ցանէ իբրև հովիւ զհօտ իւր: * Որ անսայ և փութայ
յխրատունս նր՝ ողորմի նը, զի իւր են դատաստանք:
15 * Որդեակ՝ բարեաց բամբասանս մի տար, և մի յամ
16 տուրս տրտմութի բանից: * Տապ տօթոյ զովարթա-
ցուցանէ զցօղ, այսպէս լաւ բան ուրախ առնէ քան
18 զտուրս: * Անբան նախատէ այր անմիտ: * Ուսանիջիր
19 նախ՝ և ապա խօսեսջիր: Մինչև քո ընդ թշնամիս
20 մարտուցեալ իցէ, խնդրեա քեզ օգնական. * և յա-
ռաջ քան զախտանալն՝ զգուշասջիր բժշկաց: Յառաջ
21 քան 'ի դատաստան մտանել, քննեսջիր զանձն քո, * և
'ի խոնարհ կալ զանձն քո: Եւ 'ի ժամանակի յանցա-
22 նաց դարձ յապաշխարութե: * 'Ի ժամ մահու մի մնար
արդարանալ: Եւ զուխտ քո զոր եդեալ իցես՝ մի յա-
23 մեր, պատրաստեա հատուցանել * և զտր մի փորձեր:
24 * Յիշեա զպատուհսն յաւուր կատարածի, և 'ի ժամանա-
25 կի հատուցման 'ի դարձուցանել երեսաց: * 'Ի լիու-
թե ժամանակի զսով յիշեսջիր, և յաւուր մեծութե
26 զաղքատութի: * զի յայգուէ մինչև յերեկոյ փոփոխի
27 ժամանակ, և ամ ինչ արագաթև է առաջի տն: * Այր
իմաստուն յամի հնազանդէ, և 'ի ժամ մեղաց զգու-
28 շասցի: * Ամենայն իմաստուն ծանեաւ զհանճար՝ * և
29 զառակս հաստատուն 'ի միտս իւրոց բղխեաց: * Որդ-
31 եակ՝ զհեշտութի ցանկութե մի բաշխեր յանձն քո,
32 և ոտնհար լիցիս թշնամեաց: * Ընդ փափկութե մի ու-
33 րախ լինիր, և մի կայցիր ընդ նմա: * Եւ հանգամա-
կօք և փոխով մի աղքատանար:

Գլ: ԺԹ.

1 Օի և մշակ արբշիռ ոչ հարցէ 'ի մեծութե: Որ ա-
նարգէ զսակաւն՝ առ փոքր փոքր կործանեսցի:
2 * Կանայք և գինի կործանեն զիմաստունս: յանդուգն
4 յանձն՝ սատակեսցի: * Որ վաղվաղակի է 'ի հաւատալ՝
թեթև է սրտիւ, և որ յանցանէ՝ յանձն իւր մեղան-
5 չէ: * Որ լիրբ է միօք՝ բատգիւս լիցի բազմաց: * 'Ի
7 բարեկամին և 'ի թշնամին մի յօժարեր երկրորդել ըղ-
8 բան: * Եթէ մեղք ոչ իցեն 'ի ներքս՝ բնաւ և յայտներ
9 մի, * զի լուաւ նա՝ և զգուշացաւ 'ի քէն: * Լուար
10 ինչ բան՝ մեռցի 'ի սրտի քում, պինդ կաց՝ ոչ հերձաւ
12 և ելանէ արտաքս: * Իբրև նետ հարեալ 'ի մարմին
13 մարդոյ, այսպէս բան 'ի սրտի անմտի: * Յանդիմանէ
այր զբարեկամն՝ թերևս չիցէ ինչ յանցուցեալ, ա-
պա թէ իցէ մեղուցեալ, դարձեալ զգուշասցի զի բա-
16 րեկամութիւն հաստատեսցի: * Բազում են բանսար-
կու

Գլ. ԺԶ. (14) Ոմանք. Ոչ ապրեսցի: (15) Ոմանք. Զսիրտ:
(19) Զի 'ի մերմէ նուաստութեամբ՝ ոչ թերանայ:
Գլ. ԺԸ. (10) Ոմանք. Վս այնորիկ բազմացոյց: (20) Ոմանք. Զգուշասջիր բժշկաց: (22) Ոմանք. Մի յապա-
ղեր:
Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Որ անարգէ զսակաւս:

կութիւք, և դու ՛ի ՛մ բանից մի հաւատար : * Է՛ ոք որ 17
գթէ՝ և ոչ մտօք, զի ա՛յլ է՝ որ ոչ յանցեաւ մտօք կամ
լեզուաւ : * Ամենայն իմաստութիւն երկիւղ տ̃ն : * Չէ՛ 18
իմաստութիւն խրատ չարեաց, և ո՛չ ՛ի խորհուրդ մեղա- 19
ւորաց իմաստութիւն : * Լաւ է պակասամիտն երկիւ- 21
ղած, քան որ լի է մտօք, և յանդգնի անցանել ըստ
օրէնս : * Է՛ խորագիտութիւն ճշմարիտ, և լի է ապի- 22
րատութբ̃ և անիրաւութբ̃ : * Եւ է՛ որ կործանէ 23
զշնորհս՝ զի յայտնի արասցէ զիրաւունս : Եւ է խորա-
մանկ խոնարհ՝ շրջի ՛ի ծածուկ, և փոր նորա լի է
նենգութբ̃ : * Մարդ յակնանէ իսկ երևի, և ՛ի պատա- 26
հել երեսաց ճանաչի իմաստութիւն : * Հանդերձ մար- 27
դոյ և ծաղր երեսաց և քայլ ոտից պատմէ զնմանէ :
* Է՛ յանդիմանութիւն՝ որ ոչ է բարի · և է լռութիւն որ 28
է իմաստութիւն :

ԳԼ. Ի.

Իբրև զի կարի լաւ է յանդիմանել քան ցասնուլ : 1
* Եւ որ առնէ զդատ բռնութ̃ք, այնպէս է՝ * որ- 3
պէս ներքինի ցանկայ կուսի կուսութ̃ն : * Է՛ որ ՛ի 2
շատխօսութ̃է ատելի լինի ամենեցուն · * և են՝ որ ոչ 5
գոն բանք ՛ի բերան : Են որ լռեն են, զի գիտեն զժա- 6
մանակ բանից : * Այր իմաստուն լռեսցէ մինչև ՛ի ժա- 7
մանակ, և որ անզգամ է և ամբարիշտ՝ յառաջ վարես-
ցի : * Որ յաճախէ զբան իւր՝ արհամարհեսցի, և որ 8
ատելի լիցի՝ անչափ սաստկանայ : * Է՛ յաջողութիւն ՛ի 9
վերայ չարեաց մարդոյ, և են գիւտք ՛ի պակասութի :
* Են տուրք՝ որ ոչինչ օգնեն, և են տուրք՝ որ հատու- 10
ցումն կրկնակի ունի : * Է՛ պակասութի՝ որ վ̃ս փառաց 11
է, և են՝ որ վ̃ս խոնարհութ̃ն : Են՝ որ գլուխ ՛ի վեր
բարձին · * և են՝ որ գնեն զմեծն փոքու, և են՝ որ 12
տուժին եւ եւթնպատիկ : * Որ իմաստուն է բանիւք՝ 13
զանձն սիրելի առնէ : Շնորհք մորոսաց ամաչեսցեն :
* Անզգամաց տուրք օգուտ ոչ լիցի, զի աչք նց̃ ընդ 14
միոյն ՛ի բազմս նոյին · * սակաւ ինչ տայ՝ և մեծամեծս 15
նախատէ, և իբրև քարոզ բանայ զբերան իւր : * Մո- 17
րոսն այսպէս ասէ՝ չիք իմ բարեկամ, և շնորհք բա-
րեաց ոչ գոյ ինձ : * Լաւ է յոտից գայթագղել՝ քան ՛ի 20
լեզուէ : այսպէս չարեաց կործանումն վաղվաղակի
հասցէ : * Առասպել տարաժամ այր անշնորհք : * ՛Ի 21
բերանոյ առն անմտի անարգին առակք · զի ոչ ասէ 22
զնա ՛ի ժամու : * Է՛ որ ՛ի մեղաց արգելեալ է վ̃ս տկա- 23
րութ̃, և ՛ի հանգստեան իւրում ոչ զղջանայ : * Է՛ որ 24
կորուսանէ զանձն վ̃ս ամօթոյ, և կորնչի յակնառութ̃
իւրում : * Է՛ որ ամօթ յանձն առնու վ̃ս բարեկամի, 25
և ՛ի տարապարտուց ստացաւ զնա իւր թշնամի : * Չար 26
բիծ ՛ի մարդ ստութիւն : * Ա՛յլ է գողութիւն, և ա՛յլ է 27
ստուն, և երկոքեան զկորուստ ժառանգեսցեն : * Ա- 28
նարգանք անձին մարդոյ՝ բանք սուտ իւրոյ, և ամօթ
նորին կանխեսցէ ՛ի նմին : Որդեակ՝ պահեա զբանս իմ,
և խելամուտ լեր ՛ի գնա ՛ի տուէ և ՛ի գիշերի, զի և
որդի հարազատ և ժառանգ մեծազգի որ զնախնեացն
զմեծանձնութիւն ոչ նորոգէ և յառաջ բերէ՝ ամօթ մեծ
և նախատինք է նմա հաւուց իւրոց, և անէծք նորուն :

Բանք առակաց · Եւնորոց :

* Որ բանիւք իմաստուն է՝ առաջնորդեսցէ նմա, և 29
իմաստուն մարդ հաճոյ լիցի մեծամեծաց : * Պատա- 31
րագք և կաշառք կուրացուցանեն զաչս իմաստնոց,
և իբրև գայլ ՛ի բերան հարեալ անդրէն դարձուցա-
նէ : * Իմաստունն ծածկեալ գանձ աներևոյթ, և արդ՝ 32
յերկոցունց զի՞նչ օգուտ : * Լաւ է մարդ որ ծածկէ 33
զմորոսութիւն իւր, քան որ ծածկէ զիմաստութիւն :

ԳԼ. ԻԱ.

1 Որդեակ՝ փախիր ՛ի մեղաց՝ ո՞չ յերեսաց օձի, զի թէ
2 մերձենաս՝ հարկանէ զքեզ : * Ամենայն անօրէ-
4 նութիւն ո՞չ սուր երկսայրի է՝ և հարուածոյ նր̃ չիք
5 բժշկութիւն : * Սպառնալիք և պատուհասք աւերեսցեն
զմեծութիւն, այնպէս և տունք ամբարտաւանից կոր-
6 ծանեսցին : * Աղօթք աղքատաց մերձ է առ նա, և
7 նր̃ իրաւունք փութապէս եկեսցեն : * Եւ որ ատէ զյան-
դիմանութիւն՝ ՛ի ճանապարհս մեղաւորաց գտանի · զի
որ երկնչի ՛ի տ̃է՝ դառնայ վաղվաղակի սրտիւ իւրով :
8 * ՛Ի հեռաստանէ յայտնի է հզօրն լեզուաւ իւրով ·
9 իսկ զգայթագղելն նր̃ գիտէ իմաստունն : * Եւ որ շի-
նէ զտուն իւր ընչիւք օտարաց, այնպէս է՝ ո՞չ առնէ
10 ոք քարինս ձեղջակայս : * զի ժողով անօրինաց խծուծ
11 կուտեալ է, և կատարած նց̃ բոց հրոյ : * Մեղաւո-
րաց ճանապարհք ողորկ և հորդեալ քարաքար, բայց
12 վախճան նց̃ կորուստ ՛ի դժոխս : * Իսկ որ պահէ զօ-
13 րէնս՝ խորհրդոց իւրոց հասու լինի, * և վախճան եր-
14 կիւղի տ̃ն իմաստութիւն : * Մարդ որ ոչ է խորագէտ՝
15 ոչ խրատի, * զի է խորագիտութիւն որ յաճախէ ՛ի դառ-
16 նութիւն · * և իմաստնոյ գիտութիւն ո՞չ հեղեղ յորդես-
17 ցէ, և ո՞չ բղխումն աղբեր : * Սիրտ անմտի ո՞չ աման
18 ջախջախեալ, զի զգիտութիւն ամենևին ոչ ընդունի : * Ի-
մաստունն իբրև լուէ զբան հանճարեղին՝ գովէ զնա և
յանդի ՛ի նա : անառակն իբրև լուէ ուծա՛ն լինի,
19 դարձուցանէ զերեսս՝ և զայն յետս ընկենու : * Ճառ
բանից առն մորոսի՝ բեռն ընկեցեալ ՛ի ճանապարհի ·
22 * և իբրև կապանք յոտս անմտաց իմաստութի : * Մո-
23 րոսն ՛ի ծիծաղելն իւրում բարձրացուցանէ զձայն ·
24 իսկ խորագէտն հազիւ թ̃ քիմն ժպտի : * Իբրև զարդ-
ոսկի է իմաստնոյ խրատ, և ո՞չ ապարանջան յաջոյ ձե-
27 ռին նր̃ : * Անմտութի է մարդոյ կալ առ դուրս՝ և ունկն
դնել ՛ի ներքս, և որ իմաստուն է՝ ծանր թուի նմա
29 այս և անարգանք : * Առն անմտի սիրտ ՛ի բերան իւր
է, և բանք իմաստնոյ կշիռ կայցէ ՛ի բերան և ՛ի սիրտ :
30 * Անիծանէ ամբարիշտն զսատանայ՝ և ո՞չ իմանայ թէ
31 անիծանէ զանձն իւր : * Զանձն իւր պղծէ քսուն, և
՛ի բնակութի իւրում ատեցեալ լինի :

ԳԼ. ԻԲ.

1 Նման քարիւ շաղախելով հարաւ, և ա՛մ ոք կոխէ
2 զնա ՛ի վ̃ր անմաքրութ̃ նր̃ : * Ցեխով շաղախեալ վատ, և
3 որ բուռն հարկանէ զնմանէ՝ թօթափէ զձեռս : * Հօր
ամօթ են ծնունդք անխրատք : Եւ դուստր ծնունդ
5 նուազութ̃ · * և կին անզգամ զհայր և զայր յամօթ
6 առնէ : * Երգք արտմութ̃ իբրև պատգամք տարա-
ժամք : իմաստութիւն և խրատ յամ ժամ իմաստնոյ է ·
7 * և ո՞չ զխեցի ոք կարկատէ, այնպէս է՝ և որ ուսու-
8 ցանէ զմորոսն : * Որ պատմէ զբան այնմ որ ոչ ան-
սայ՝ այնպէս է՝ որ զարթուցանէ զքնած ՛ի խոր քնոյ :
9 * Որ պատմէ զիմաստութիւն առն անմտի, և խնդրէ ՛ի
10 նմանէ բան՝ ասէ, զի՞ ես, և կա՞ զի՞նչ ասացեր : * Լա՛ց
՛ի վ̃ր մեռելոյ՝ զի պակասեաց ՛ի լուսոյ, և ՛ի վ̃ր մո-
11 րոսի լաց՝ զի պակասեաց յիմաստութ̃ : * Սակաւ ինչ լաց
12 ՛ի վ̃ր մեռելոյն՝ զի հանգեաւ · * և մորոսին կեանքն
13 չար են քան զմահ : * Սուգ մեռելոյ զեւթն օր, և
14 ամբարշտին և անմտին ՛մ աւուրք իւր : * Ընդ առն
անմտի և անզգամի զբանս քո մի յաճախեր : ընդ անմը-
16 տին ՛ի ճանապարհ մի երթար · * Խոտորեա ՛ի նմանէ
և գտցես հանգիստ · ապա թէ ոչ՝ շաղախեսցիս ՛ի մահ
17 նր̃, և կի՛ նս յարեան քում : * Զի՞նչ ծանր քան զկա-
18 պար, զի՞նչ է անուն նր̃՝ բայց մորոս : * Աւազ և աղ
և շանթք երկաթոյ դիւր է կրել՝ քան զմարդ անմիտ :
19 * Եւ զոր օրինակ պահանակայ չինուած ՛ի ժամա-
նակի

---

(17) Օրին. Որ ոչ յանցեաւ լեզուաւ իւրով : (21) Օրին. Պակասամիտ մի տն երկիւղած :

Գլ. Ի. (14) Օրին. ՛Ի բազումս հայցին : (17) Օրին. Մորոսն այնպէս ասէ : (21) Օրին. Այր անշնորհ :

(29) Օրին. Առաջնորդեսցեն նմա : (31) Օրին. Գայլ ընդ բերան հարեալ :

Գլ. ԻԱ. (10) Օրին. Եւ կատարումն նց̃ բոց :

Գլ. ԻԲ. (19) Օրին. Պահանակայ չինուած :

նակի չարժման ոչ կործանեսցի ։ * սոյնպէս սիրտ հաս֊ 20
տատուն՝ 'ի վր̄ խորհրդոց իմաստութե̄ 'ի ժամանակի
խռովութե̄ ոչ դողասցի ։ * Որ շղով զակն հարկանէ զար֊ 24
տասուս իջուցանէ, այսպէս որ զայրացուցանէ զբարս՝
յայտնէ զխիղճ իւր ։ * և որ նախատէ զբարեկամ՝ քա֊ 25
կէ զբարեկամութի̄ ։ * Եթէ սուր հանցես 'ի վր̄ բարե֊ 26
կամի՝ զյոյս քո 'ի նմանէ մի հատաներ, զի գոյ անդ֊
րէն դարձ ։ * Մի նախատիցես զնա և մի զանգիտի֊ 27
ցես ։ զի գոյ տեղի հաշտութե̄ ։ բայց մի զխորհուրդ
նր̄ ցրուիցես, զի այն է որ քակէ զբարեկամութի ։
* Հաւատարիմ լիջիր դու յաղքատութե̄ ընկերին՝ զի 'ի 28
բարիս նորա ուրախ լինիցիս ։ * Յառաջ քան զկայծա֊ 29
կունս ծուխ և բոց ։ այսպէս յառաջ քան զարիւն՝ կագ
և հայհոյութի ։ * Ո՞ տացէ ինձ պահապան բերա֊ 33
նոյ, և 'ի վերայ շրթանց իմոց կնիք հաւատարիմ, զի
մի անդեայց 'ի նմանէ ։

ԳԼ. ԻԳ.

Տր̄ հայր կենաց իմոց՝ և ա̄ծ իմ, մի թողուր զիս 'ի 1
խորհուրդս նց ։ * Եւ 'ի վր̄ խորհրդոց իմոց ո՞ 2
կացուսցէ խրատ սաստից, և 'ի վր̄ սրտի իմոյ հանճար
իմաստութե̄ ։ * զի մի յաճախեսցեն տգիտութիւնք իմ, 3
և մեղք իմ 'ի վր̄ իմ մի բազմասցին ։ և մի ը̄ ոտիւք
գնայց անկեալ թշնամեաց իմոց ։ * Տր̄ հայր և ա̄ծ կե֊ 4
նաց իմոց ։ զբարձրումն աչաց ինձ մի տար, * և զցան֊ 5
կութի աչաց և սրտի հեռացո՛ յինէն ։ * Պէտք մարմնոյ 6
և ցանկութի պղծութե̄ ինձ մի յաղթեսցէ, և բանս ան֊
ձին ժպրհութե̄ ինձ մի պատրաստեր ։ * Զխրատ իմաս֊ 7
տութե̄ լուարուք, և որ պահեսցէ զնա՝ մի կործա֊
նեսցի շրթամբք ։ * Հպարտն և հայհոյիչն և անօրէնն 8
կործանեսցին ։ * Զբերան քո մի ընդելացուսցես յեր֊ 9
դումն՝ զի կործանումն մեծ է 'ի նմանէ ։ * Եւ յանուն 10
սրբոյն երդմամբք մի սովորիր, * զի որ յաճախէ երդնուլ՝ 11
'ի մեղաց ոչ ազատի ։ * զի թէ սխիցէ՝ մեղք նր̄ 'ի վր̄ 13
նր̄, և թէ անցցէ ընդ երդումն՝ կրկին մեղս ։ * և թէ 14
'ի տարապարտուց երդուաւ՝ սակայն ոչ արդարանայ ։
* Զի են բանք երդման՝ որ հաւասար են մահու, մի 15
գտցին այսուիկ 'ի ժառանգութե̄ արդարոց ։ * և 'ի 16
մեղս անօրինաց մի գնասցես, * և զբերան քո մի սո֊ 17
վորեցուսցես յերդումն ընդ նմ, * զի մի յետոյ բացցես 19
զաչս, և զօր ծննդեան քո նզովեսցես ։ * Երկու իրք 21
են որ յաճախեն 'ի մեղս, և երրորդն հասուցանէ զբար֊
կութի ։ * Բարկ անձն իբրև զհուր՝ զի այրի և ոչ շի֊ 22
ջանի, մինչև կլանէ ինչ ։ * և մարդ պոռնիկ անդամօք 23
մարմնոյն՝ ոչ դադարէ, մինչև հուր բորբոքի ։ * զի մար֊ 24
մին նր̄ քաղցր է, և 'ի չարեաց ոչ դադարէ մինչև մեռ֊ 25
ցի ։ * Զի ասէ 'ի կենդանութե̄ իւրում, * թէ ես 26
յումմէ երկնչիմ, * և զմեղս իմ բարձրեալն ոչ յի֊ 27
շեսցէ ։ * Ոչ գիտաց՝ թէ աչք տն̄ տեսանէ զգաղտնիս, 28
և զվախճան նր̄ նա սահմանեաց ։ * 'ի մէջ քաղաքաց 30
պարտաւորեսցի այնպիսին, * և ուր ակն ոչ ունիցի՝ 31
կալցին զնա ։ * Այնպէս կին որ թողու զայր իւր, և 32
ստանայ ժառանգ յօտարէ ։ * նախ՝ զօրէնս բարձրե֊ 33
լոյն անարգեաց, երկրորդ անգամ՝ յայր իւր մեղաւ,
երրորդ անգամ՝ շնութեամբ պոռնկեցաւ ։ * Զայնպիսին 34
յատեան մատուսցեն, և որդւոցն հանդերձ դատաս֊
տանեսցեն ։ * զի արմատք որդւոցն մի հաստատես֊ 35
ցին, և ոստք նր̄ պտուղ մի բերցեն ։ * զի յիշատակ նր̄ 36
յանէծս հասցէ՝ և մի ջնջեսցի, * զի ծանիցեն մնաց֊ 37
եալքն՝ թէ չիք ինչ լաւ՝ քան զերկիւղ տն̄, և չիք այլ
քաղցր՝ քան զհայել 'ի պատուիրանս տն̄ ։

ԳԼ. ԻԴ.

Օրհնութիւն զգօնութեան ։

1 Օզոնութե̄ գովեսցէ զանձն իւր ։ * բացցէ զբե֊
2 րան իւր յեկեղեցիս, և առաջի զօրաց նր̄ պար֊
5 ծեսցի ։ * Ես 'ի բերանոյ անտի բարձրելոյն ելի, * և
6 իբրև զմէգ ծածկեցի զերկիր ։ * Ես 'ի բարձունս բնա֊
7 կեցի, և աթոռ իմ իբրև զսիւն ամպոյ ։ * Շրջեցայ ես
8 զծագօք երկրի, և զանդունդս խորոց կոխեցի ։ * Շրջե֊
9 ցայ ես 'ի վր̄ ալեաց ծովու՝ և ընդ ամ̄ երկիր, * և զամ̄
10 ազգս սասացայ ։ * Եւ յետ այսր ամի հանգիստ խնդրե֊
11 ցի ։ Եւ արդ՝ յո՞ր ժառանգութե̄ հանգեայցես ։ * Եւ
13 ասէ ցիս տր̄, 'ի մէջ յակոբու բնակեսցես դու, և իէլ
14 ժառանգութի քո ։ * 'ի սրբութե̄ նր̄ պաշտեցից, * և
15 'ի սիոն հաստատեցայ 'ի սիրեցեալն իմ քաղաք, նա իբ֊
րև զիս ։ Եւ հանգեայ ես յերուսաղէմ իշխանութի իմ,
16 և ես 'ի նմա ։ * Եւ հաստատեցայ 'ի մէջ ելի՝ 'ի վիճակ
17 ժառանգութե̄ տն̄ ։ * Իբրև նոճ բարձր 'ի լերինն լի֊
18 բանանու ։ Եւ իբրև սարդ 'ի լերինն հերմոնի ։ * Եւ
19 իբրև վարդենի նորատունկ յերիքով ։ * Եւ իբրև ձի֊
թենի վայելուչ 'ի դաշտի ։ Եւ իբրև սօսս 'ի գնացս
20 ջուրց բարձրացայ ։ * Հոտ արձակեցի իբրև զկինամոն,
և իբրև զմուռս ընտիր արձակեցի հոտ անուշութե̄ ։
22 * Եւ իբրև բեւեկնի արմատացուցի զոստս իմ ։ Ոստք
26 իմ ոստք փառաց և շնորհաց ։ * Մատիք առ իս որ ցան֊
27 կայք ինև, և 'ի պտղոյ արմտեաց իմոց լցջիք ։ * Յի֊
29 շատակ իմ ազգէ յազգ ։ * և որ ըմպեն յինէն՝ դար֊
32 ձեալ փափագեսցեն յիս ։ * Այս ամ̄ գիրք կտակա֊
35 րանաց տն̄ բարձրելոյ, * գիտութի ճշմարտութե̄ 'ի
36 վր̄ մեր՝ իբրև զդկլաթ * որ լնու իմաստութբ̄ զեփրատ,
37 և իբրև զյորդանան յաւուրս հնձոց, * և իբրև զգե֊
38 հոն յաւուրս կթոց ։ * Ոչ առաջինք հասանել կարա֊
39 ցին, եւ յետինք և ոչ զվերջն իմացան ։ * Զի 'ի ծո֊
վէ բազմացաւ իմաստութի նր̄, և խորհուրդ նր̄ յան֊
41 դնդոց բազմաց ։ * Ես իբրև զջրմուղ 'ի գետոյ, և
43 իբրև զվտակ՝ զի յորդէ մտանել 'ի դրախտ ։ * Եւ ահա
եղև ինձ ջրմուղն իբրև զգետ, և գետն եղև ինձ իբ֊
46 րև զծով ։ * Սփռեցից զվարդապետութի իմ իբրև ըզ֊
մարգարէութի, և բաշխեցից զնա ազգաց յաւիտենից ։
47 * Ահա տեսէք զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ
ամենեցուն որ խնդրեն զնա ։

ԳԼ. ԻԵ.

Իմաստութիւն խրատական ։

3 Երեք են զոր ատեաց անձն իմ, և զարշեցայ յոյժ 'ի
4 կենաց նոցա ։ * Զհպարտ աղքատ, և զմեծատուն
6 սուտ՝ զալեւոր պոռնիկ և պակասեալ 'ի մտաց ։ * Իբ֊
7 րև զի գեղեցիկ է ծերոց իմաստութի * և մտօք և հան֊
8 ճար փառաւորաց ։ * Իմաստութի ծերոց պսակ, և պար֊
9 ծանք նց երկիւղ ։ * Երանեցի ինն խորհրդոց սրտիւ
10 իմով ։ * մարդոյ զուարճացելոյ յորդիս, և կենդան֊
11 ւոյն տեսցէ զբեկումն թշնամեաց ։ * և որ կայցէ ընդ
կնոջ իմաստնոյ, և որ ոչ լծեաց զեզն և զէշ 'ի միասին ։
և որ լեզուաւ իւրով ոչ գայթագղեաց, և անարժանի
12 ուրուք ոչ ծառայեաց ։ * Եւ երանեալ է առն որ ե֊
գիտ զիմաստութի, և ոչ կործանեաց զնա աղքատու֊
13 թի և անանկութի ։ * Որ զիմաստութի̄ եգիտ՝ մեծ է,
14 այլ այնպէս ոչ է՝ ոռ̄ * երկիւղ տն̄ ։ * Բնաւն հար ըղ֊
15 նմանէ որդեակ՝ զի չիք ինչ նման նմա ։ * Ընկալ զամ̄
17 ցաւ՝ և մի զվէրս սրտի ։ Ամ̄ չարիք չար են, բայց չա֊
22 րութի կնոջ վերագոյն ։ * Գլուխ չար քան զօձի չիք ։
26 և չկայ թշնամութի չար քան զկնոջ ։ * Վիճակ չարեաց
27 եկեսցէ նա, և ժառանգութի ամբարշտաց ։ * Իբրև զաւա֊
'ի

Գլ. ԻԳ. (6) Ոմանք. Եւ 'ի բանս անձին ժպրհութե̄ ։
(37) Ոմանք. Եւ չիք ինչ քաղցր քան ։
Գլ. ԻԴ. (14) Ոմանք. Առաջի նր̄ պաշտեցայց ։ (19) Ո֊
մանք. Ջուրց բազմաց ։ (20) Ոմանք յաւելուն. Զկինամոն,
[illegible] և իբրև ։ (22) Ո֊
մանք. Արմատացուցի զոստս իմ ։ (41) Ոմանք. Եւ իբ֊
րև .. 'ի գետոյ ։
Գլ. ԻԵ. (9) Ոմանք. Երանեցին ինձ խորհրդով ։

'ի վեր աւազի առ ոտս ծերոց, այնպէս լեզուանի կին
առն հեզոյ։ * Մի պատրիր 'ի գեղ կնոջ, և մի խղածար 28
դու 'ի չքնեղն նր։ * 'Ի կնոջէ սկիզբն մեղաց, և 33
վն նր հանապազ մեռանիմք։

ԳԼ. ԻԶ.

Կնոջ խոհեմոյ երանելի է այր իւր, և թիւ աւուրց 1
իւրոց կրկին։ * Կին խոհեմութիւն բաժին բարեաց, 3
և մասն երկիւղածաց։ * Յերեցս յայսցանէ զանգիտեաց 5
սիրտ իմ. * Բարկութիւն քաղաքի 'ի ժողովոց բազմաց. 6
* քսուն տարապարտուց՝ քան զմահ չար. * տանջանք 7
լեզուի ամի բաւական։ * Կին գինեսէր բարկութիւն մեծ, 9
և զանարգանս իւր ծածկել ոչ կարէ։ * Պոռնկութիւն 11
կնոջ յաչս և յօնս իւր ծանիցի։ * 'Ի վերայ անամօթի 12
դստեր հաստատեա զգուշութիւն։ * Զի իբրև ծարաւուի 13
ոք բանայ զբերան՝ և յամ ջրոց ըմպել խնդրէ։ այսպէս 15
է կին պոռնիկ. ամ մարդոյ բանայ զսէր իւր։
* Պարգև 'ի տնէ կին յածուն, * և չիք գինք նմա։ Կին՝ 17
բարեացօղ և լեզուանի իբրև փող յորդորիչ պատերազմի 18
համարեալ է։ * 'Ի վր երկուց այսոցիկ տրտմեցաւ 25
սիրտ իմ, և 'ի վր երրորդին՝ ցասումն եկին ինձ։
* Զայր քաջ՝ զի սկարացի վն աղքատութե։ Եւ արք իմաստունք՝ 26
եթէ անարգեսցին յանմտաց։ * Եւ այր արդար 27
որ դառնայցէ 'ի մեղս յետ բազում վաստակոց։ * Զի 28
ոչ ապրեցուցանէ զանձն իւր 'ի մեղաց վաճառականն։

ԳԼ. ԻԷ.

Օ ի բազումք մեղան վն յուլութե։ * Եւ եթէ ոչ 1
զահէ տն բուռն հարցէ, արագ արագ կործանեսցին 4
տունք նր։ * Զանօթս կաւեղէնս թրծէ հնոց, 6
և մարդոյ փորձութիւն 'ի խորհուրդս իւր։ * զի իբրև 7
զբեր ծառոյ երևեսցի պտուղ նր. այնպէս բանք խորհրդոց
'ի սիրտ մարդոյ։ * Եթէ զհետ արդարութե երթաս՝ 9
վաղ հասանես նմա, և զգենուս զնա իբրև զպատմուճան
փառաց։ * Ամ թռչուն առ իւր նմանին դընայ, 10
և ճշմարտութիւն առ այնս որ գործեն զարդարութիւն։
* Ճառք արդարոյ յամ ժամ իմաստութիւն։ * Սպասեսջիր 12
ժամանակի 'ի մէջ անմտաց, բայց 'ի մէջ խորհրդականաց 13
կանխեսջիր։ * Ճառք յիմարաց ձանձրոյթ, 14
և ծաղր նց գրգռութիւն մեղաց։ * Իսկ որ 'ի վեր հանէ 17
զխորհուրդս՝ զհաւատս իւր կորուսանէ։ * Զբարեկամ 18
քո սիրեա և հաստատեա դու 'ի նա։ * Ապա 19
թէ ցուցցես զխորհուրդ նորա, զհետ նորին մի ևս երթար։
* զի ոպ կորուսանէ մարդ զթշնամին իւր, այնպէս 20
կորուսեր դու զբարեկամութիւն նր, * և այլ ոչ 21
կարասցես ըմբռնել զնա։ * Մի երթար զհետ նր զի 22
հեռացաւ 'ի քէն. * զի խորհուրդ նր յայտնեցաւ, և 24
յոյսն սիրոյ հատաւ 'ի մնաց։ * Քաղցրացուցանէ զբան 26
իւր առաջի քո՝ և բանիւ զարմացուսցէ զքեզ. և
յետոյ ծռեսցէ զբերան իւր, և բանից քոց եղերանս
դիցէ։ * Հարուածք նենգաւորի առաւել են քան զվէր։ 28
* Որ ընկերի հոր հատանէ՝ ինքն լցցէ զնա։ 29

ԳԼ. ԻԸ.

Որ խնդրէ իրաւունս 'ի տնէ՝ գտցէ վրէժխնդրութիւն։ 1
* Զվնաս ընկերի քո թող, և ապա թողցին քեզ 2
մեղք քո։ * Զի եթէ ոխս ընկերին պահեսցես, զիարդ 3
ի տնէ խնդրեսցես թողութիւն։ * Յիշեա զվախճան քո, 6
և դադարեա 'ի թշնամութենէ։ * Զմտաւ ած զմահ ապականութեն, 7
և պահեա զպատուիրանս։ * Ած ըզմտաւ 9
զուխտ բարձրելոյն, և թող 'ի բաց զանմտութի
քո։ * Հեռացո 'ի քէն զմարտ և զկագ, և նուազեսցին 10
'ի քէն մեղք։ * Այր բարկացօղ բորբոքէ զմարտ, 11
և այր մեղաւոր խռովէ զբարեկամս, զի 'ի մէջ խաղաղութե
արկանէ բանսարկութիւն։ * Եթէ փչես 'ի 14

կայծակն՝ բորբոքի նա, և եթէ թքանես 'ի վր՝ շիջուցանես
զնա. և այս երկոքեան 'ի բերանոյ քումմէ ելանեն։
15 * Զքսուն և զերկլեզուն առհասարակ նզովեցէք,
16 զի զբազումս 'ի խաղաղութե սատակեցին։ * Լեզու երեքգիմի
17 արտաք հալածական զազգս յազգաց, * և ըզքաղաքս
հզօրս կործանեաց, և զապարանս մեծամեծս
20 քակեաց։ * Որ զայնպիսի լեզու սիրէ՝ ոչ գտանէ խաղաղութիւն,
22 և ոչ կարէ բնակել 'ի խաղաղութե։ * Բազումք
են որ անկեալ են 'ի սուր սուսերի, այլ ոչ այնպէս
25 ոպ անկեալքն 'ի ձեռն լեզուի։ * Մահ չարաչար
26 մահ նր, և լաւ են դժոխք քան զնա։ * Զարդարոնս
մի յաղթահարեսցէ, և 'ի հուր նր նոքա մի այրեսցին։
27 * Որք թողին զտր՝ նք անկցին 'ի ձեռս նր. 'ի վր նց
28 անկցի իբրև ինձ ապականիչ նոցա։ * Որդեակ՝ ըզգոյշ
լեր, պատեցո զանձն քո, և դիր դուռն բերանոյ
29 քո։ * Զարծաթ և զոսկի քո ծրարեա, և բանից քոց
30 առնիջիր չափ և կշիռ։ Բերանոյ քո կացո դուռն։ * և
զգոյշ լեր զի մի գայթակղեսցիս լեզուաւ քո։

ԳԼ. ԻԹ.

1 Որ առնէ զողորմութիւն փոխ տայ ընկերի, և որ սփռէ
4 ձեռամբ՝ պահէ զպատուիրանս։ * Բազումք են որ
զփոխն իբրև զգիւտ համարեցան, և ջան մեծ հասուցին
5 փոխատուաց իւրեանց։ * Յառնուլն համբուրեն
զձեռս, և յայլոյ իրաց զիւր ձայնն յեղուկս արկանէ,
6 * և 'ի ժամանակի հատուցմանն յապաղէ զժամանակն՝
7 և բանս տայ ձանձրալիս. * և եթէ կարի տագնապիցէ՝
զկէսն թէ վճարէ, և նա 'ի միտս համարի եթէ գիւտ
9 գտի։ * զանէծս և զբամբասանս արկանէ 'ի վր նր. * և
8 տանայ զնա իւր թշնամի տարապարտուց, * և փոխանակ
9 մեծարանաց անարգանս։ * Յաղագս պատուիրանին
12 օգնական լեր աղքատի, և յողորմութե մի ունայն
13 զնա արձակեր։ * Կորո՛ զարծաթ վն եղբօր և բարեկամի,
և մի ժանգակեր լիցի ընդ կորուստ վիմաւ։
14 * զգանձս տուր չքաւորաց ըստ պատուիրանին, * և պաշտպան
17 լիցի քեզ յերեսաց թշնամւոյն։ * Այր բարերար
19 երաշխաւոր լիցի բարեկամի. * և զշնորհս երաշխաւորութե
20 նր մի մոռանար, զի նա ետ զանձն փոխանակ
24 քո։ * Երաշխաւորութիւն զբազումս կորոյս՝ և
25 եհան 'ի բարւոյ։ * և մոլորեցոյց զնոսա յազգ օտար։
26 * Յերաշխաւորութիւն մեղաւորի մի անկցիս, և չարայօժարն
28 մտցէ 'ի դատաստան նորա։ * Սկիզբն կենաց
մարդկան՝ ջուր, հաց, և հանդերձ, և տուն որ
29 ծածկէ զանարգանս։ * Լաւ են կեանք աղքատին ընդ
յարկաւ փայտից իւրոց, քան զպարահս մեծամեծս յօտար
30 սեղանոյ։ * Զմեծն և զփոքրն յականէ մի փորձեր։
31 * Կեանք չար է փոխել տանէ 'ի տուն, և ուր պանդխտեսցիս՝
32 ոչ գտցես համարձակութի. * Թէպէտ ջամբես
և վաստակես՝ անօգուտ է, և 'ի վր այսր ամի չար բանս
34 լսես, * եթէ Եկ եւ 'ի տանէ այտի. պարապեցո ըզտունդ
յորում ես, զի եղբայր սիրելի և բարեկամ եկեալ
35 է։ * այս ծանր է մարդոյ լսել՝ որոյ միտք իւր
առ իւր է. զի պախարակեաց զնա կենդանւոյն, և ըզտառապանօք
կեանս նր մասն արար բաղմաց։

ԳԼ. Լ.

Բան խրատական յաղագս բարեխնամաց և որդւոց։

1 Որ սիրէ զորդի՝ յաճախեսցէ 'ի վր նր զգան։ * Որ
2 խրատէ զորդի՝ շահեսցի զնա, և 'ի մէջ բարեկամաց
3 փառաւորեսցի։ * Որ ուսուցանէ զորդի՝ նախանձաբեկ
առնէ զթշնամին, և առաջի բարեկամաց ցնծասցէ։
4 * Մեռաւ հայր նր՝ և չէ մեռեալ, զի նման իւր
5 եթող յաշխարհի։ * Ետես նա զկեանս իւր՝ և ուրախ
6 եղև, և 'ի վախճանի իւրում ոչ տրտմեցաւ։ * Առաջի

Գլ. ԻԶ. (5) Ոմանք. Յայսցանէ զարհուրեաց սիրտ։
(11) Ոմանք. Բարկութիւն մեծ է։
Գլ. ԻԷ. (26) Ոմանք. Եւ յետոյ ծանուսցէ զբան իւր։
(29) Ոմանք. Յինքն լցցէ զնա։

Գլ. ԻԸ. (22) Ոմանք. 'Ի ձեռս լեզուի։ (27) Ոմանք. Որք
թողին զնա... 'ի վր նր առաքեսցի իբրև ինձ։
Գլ. ԻԹ. (5) Ոմանք. Համբուրեն զձեռան, և յայլոյ։

զի թշնամեաց եթող վրէժխնդիր, և առ բարեկամս շնորհս հատուցանէ: * Խնամէ զորդի՝ և պատէ ըզ- 7
վէր նր: * Ձի թերավարժ՝ ելանէ խիստ, և որդի ընդ- 8
արձակ՝ ելանէ բաց խրատ: * Մի սովորեցուցաներ 9
զնա լինել՝ զի մի տրտմիցիս. * և մի քծնիր ընդ նմա, 10
զի մի մրուր տացէ նա քեզ. և 'ի փոխանակ գանալից
առնէ: * 'Ի մանկութե զորդի քո մի համարձակեցու- 11
ցաներ, և զմեաս աղխտութե նր մի ընդ վայր համա-
րիր: * Մինչդեռ տղայ իցէ՝ զպարանոց նր խոնար- 12
հեցո, * զի մի յանդգնութե նորա անկցիս: * Լաւ է 13
աղքատ հզօր յարբանեկել իւրում զօ̄ կարի, քան մեծն 14
չարագանեալ 'ի մարմին իւր: * Առողջութի և բժշկու- 15
թի քան զոսկի լաւ է, և քան զմեծութի բազում.

Բան խրատական յաղագս կերակրոց:

Ոչ է մեծութի լաւ քան զմարմնոյ ողջութիւն, և չիք 16
այլ ուրախութի սրտի: * Մահ լաւ է քան զկեանս 17
դառնութե: * Եւ ոպ խորտիկք յօրինեալ դնելով 'ի վր 18
գերեզմանի, * այնչափ են ողջակէզք և զոհք կռոց ա- 19
ռաջի: Զի որ զայս արասցէ՝ աչօք տեսանէ զի ոչ ու-
տէն, * և նա լայ և յոգւոց հանէ: * ոպ ներքինի զի 20
գիրկս արկանէ կուսի՝ և ոչ յագի: * Տրտմութե մի տար 21
զանձն քո, և 'ի խորհուրդս մի նեղեր զքեզ: * Կեանք 22
մարդոյ ուրախութի սրտի: * Զուարթութի 'ի բաց ա- 23
րա՛ 'ի քէն, * զի չիք ինչ օգուտ 'ի տրտմութե: * Տրտ- 24
մութի և նախանձ նուազեն յաւուրց: և յառաջ քան 25
զժամանակ հասուցանէ հոգք զծերութի: 26

ԳԼ. ԼԳ.

Ջողէ ես ոպ ձմաքաղ զհետ կթողաց՝ * և լցայ օրհ- 16
նութե ան իբրև զհնձան կոխողի: * Հայեցարուք 17
և տեսէք՝ զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ ամն 18
որ խնդրեն զիմաստութի: * Լուարուք ինձ իշխանք 19
ժողովրդոց, և առաջնորդք՝ ունկնդիր լերուք: * Մի 20
տայք իշխանութի կնոջ և որդւոյ՝ եղբօր և բարեկա-
մի 'ի կենդանութե ձերում: * Մինչ դեռ կենդանի 21
ես՝ մի փոխանակեր զքեզ ամ մարմնոյ: * Լաւ է քեզ 22
զի որդիքն քո զքև գայցեն, քան թէ դու հայեցես 'ի
ձեռս նց: * Յամ գործս մի լինիր առաւել, և մի տար 23
բամբասանս փառաց քոց: * Բիր և բեռն՝ և բուռ 25
իշոյ, հաց և գան՝ և գործ ծառայի: * Զպրացիր նմա 26
զանիւ, և գտցես հանգիստ: * Լուծ և փոկ զպարա- 27
նոց ամբարտաւանից խոնարհեցուցանեն, * և ըծառայ 28
չարագործ տանջանք և կապանք: 'Ի գործ կացո զնա
զի մի յուլասցի 'ի մարմին իւր: * Եւ առանց իրաւանց 30
մի ինչ գործեր, * այլ ընկալջիր զնա իբրև զանձն քո: 31

ԳԼ. ԼԴ.

Ունայնութիւնք և հմայք և երազք * զմիտս անմտաց 5
զարթուցանեն: * Զի բազումք խաբեցան յերա- 6
զոց, և անկան 'ի յուսոյ ան: * Օրէնք առանց ստու- 7
թե կատարեսցին, և իմաստութի հաւատարմաց կատա- 8
րեալ լիցի: * Այր հանճարեղ ծանեաւ բազում 9
բանս, և իմաստութի առաջեցաւ 'ի նմանէ:

Յաղագս անօգուտ պատարագաց:

Ողջակէզ յապիրատութէ՝ պատարագ արհամարհեալ, 21
* զի ոչ ընդունի բարձրեալն զպատարագս ամբարշ- 23
տաց: և ոչ 'ի բազմութե ողջակիզաց նոցա քաւէ զմեղս
նց: * Որ մատուցանէ ողջակէզս յինչից աղքատաց, 24
այնպէս է՝ ոպ զենու ոք զորդի յանդիման հօր: * Հաց 25
կարօտութե կեանք աղքատաց, և որ զրկեն զնոսա՝ ա-
րեան նոցա 'ի գլուխ նոցա: * Սպանօղ է ընկերի իւ- 26
րում որ հատանէ զկեն նր. * ընդ արիւնահանս համա- 27
րեսցի՝ որ հատանէ զվարձկանի վարձ: * Զինչ օգուտ 28
29 գործեն, բայց աշխատութիւն, * զի միմ օրհնէ՝ և միւսն
31 անիծանէ, ո՞յր ձայնի լուիցէ ան. * այսպէս է մարդ՝ որ
պահէ վս մեղաց, և դարձեալ դառնայ անդրէն 'ի նոյն:

ԳԼ. ԼԵ.

1 Որ պահէ զօրէնս՝ յաճախէ 'ի պատարագս. * և որ
3 առնէ զողորմութի՝ նուիրէ ան օրհնութի: * Հա-
4 ճոյ է ան մեկնել 'ի չարէ, * և փրկութի ողոց՝ ապրել
5 'ի գեհենէ: * Պատարագ առն արդարոյ ընդունելի
9 է, և յիշատակ պատարագաց նր մի մոռասցի: * Պաշ-
10 տեա զա յակն առատութե, և մի գծուծ առներ ըզ-
11 պտուղ ձեռաց քոց: * Յամ տուրս քո զուարթ կալ
15 զերեսս, և ուրախութը պաշտեա զտասանորդս: * Մի
հայիր 'ի պատարագս անօրինաց, զի ան իւրն դատա-
16 ւոր է, և ոչ է անձնառութիւն առաջի նր: * Զաղօթս
17 զրկելոյն լսէ վաղվաղակի, * և ոչ արհամարհէ զայրին
23 և զորբն՝ յորժամ սփռէ զաղօթս իւր առաջի նր. * և
զհատակս անողորմից խորտակեսցէ. և զբազմութե ամ-
26 բարտաւանից ջնջեսցէ: * Իբրև զի գեղեցիկ է ողոր-
մութի 'ի ժամանակս նեղութե՝ որպէս անձրև 'ի ժա-
մանակս երաշտութեան:

ԳԼ. ԼԶ.

Յաղագս հայցուածական խնդրուածոց:

1 Ողորմեաց մեզ տր ած ամի, և հայեաց 'ի մեզ: * Արկ
2 զահ քո 'ի վր ամ հեթանոսաց. * ամբարձ զձեռն
3 քո 'ի վր ազգաց օտարաց: * Զի ծանիցեն զքեզ՝ ոպ
5 և մեք ծանեաք, զի ոչ է այլ ած բաց 'ի քէն տր: * Դար-
6 ձո զսքանչելիս՝ * և փառաւորեա զաջ քո: * Զարթո
7 զսրտմութիս քո, և հեղ՝ զբարկութի քո, * բարձ
8 զհակառակորդն՝ և ջնջեա զթշնամի: * Ճեպ տուր ժա-
9 մանակի, և յիշեա զդատաստան: * 'Ի բարկութե հրոյ
10 սատակեսցի թշնամին: Եւ որ չարչարեն զժողովուրդ
11 քո գտցեն զկորուստ ապականութեան: * Խորտակեա
12 զգլուխս չար իշխանաց, որք ասեն՝ չիք այլ ոք բաց 'ի
13 մէնջ: * Ժողովեա զցրուեալ ազգս յակոբայ՝ զի քո են
տր, և զքեզ օրհնեսցեն:

ԳԼ. ԼԷ.

Յաղագս ընտրելոց հոգոց:

1 Տրտմութի մեծ՝ մաշէ զոսկերս, * և հոգք արտմու-
2 թե մերժէ զննջել: Հիւանդութի ծանր արթուն
3 առնէ 'ի քնոյ: * Ջանացաւ մեծն ժողովել ինչս, և 'ի
4 հանգստեան իւրում յագեցաւ փափկութե: * Ջա-
նացաւ աղքատն 'ի նուազել կենաց իւրոց, և 'ի հան-
5 գստեան իւրում կարօտեալ գտաւ: * Որ սիրէ զոս-
կի՝ ոչ արդարասցի, և որ երթայ զհետ անօրէնութե՝
6 ապականեսցի: * Բազումք 'ի կորուստ մատնեցան վս
8 ոսկւոյ, և եղև կորուստ նց առաջի նոցա, * Երանի
մեծատան որ գտանի անարատ, և զհետ ոսկւոյ ոչ մո-
14 լորեսցի: * Ակն մարդոյ չար է, * արդ՝ յինչ և հայ-
16 եսցի նա՝ մի ձգեր զձեռն քո: * Խորհեա դու բարի
18 անձին քում, զնոյն կամեաց և ընկերին: Զի եթէ դու
բարի կամիս քեզ՝ և այլոց չար, ժամանակ տացէ քեզ
տր եւթնպատիկ չար, զի դու ընկերին բարի ոչ կա-
մեցար: Ա՛ռն անմտի և հաց քուլեփի միօս մի գներ,
և խրատու իմաստութե հաւանեա: Որ իմաստուն է
և խաղաղարար, յամենայն ժամ ցանկայ տեսանել զնա:
Մարդ որ յազմուկ սովորէ՝ սատանայի նմանէ, զի սա-
տանայ բարի ոչ լինի՝ և ոչ մարդն այն խաղաղարար:
Հան զնա 'ի միջոյ՝ և խաղաղացիր 'ի նմանէ, զի այլք
որ չգիտէին զինքն՝ գիտասցեն, և զքեզ ոչ պարսաւես-
ցեն, և հալածեսցեն զնա քաղաքէ 'ի քաղաք. մինչև վախ-
ճանի

Գլ. Լ. (14) Օմն. Չարագանեալ 'ի: * Օմն. Բան խրատու յաղագս կե": (19) Օմն. Զի ուտէ:
Գլ. ԼԳ. (25) Բղլ. Եւ բուռ իշոյ:
Գլ. ԼԴ. (29) Օմն. Ո՞րդ՝ որում ձայնի լսէ ած:

Գլ. ԼԶ. (8) Օմն. Զարթո զողորմութիս քո:
* Օմն. Օգնոց. կմ հոգւոց:
Գլ. ԼԷ. (18) Օմն. Քուլ եփի, միտ մի գներ, և
և խրատու իմաստութե:

ճանի նա ուր ոչ գիտէ ։ Որդեակ՝ առն անմտի հան_
դիպեցայ ես՝ և շատ տարտամեցայ 'ի նմանէ, զի էր
ծառայ սիրոյն և հաւատարիմ, և զառնութիւն խօսէր
բերան նր̄. և զխօսս անձին իմոյ՝ և ընկերի արդար
ամուսնոյ՝ պատմէր առաջի թշնամեաց յայտնի և 'ի կա_
տակսն ։ Իմաստուն բանիւք խրատեցի զնա, և ոչ
լուաւ ; հատուցի նմա զան՝ և հաւանեցաւ ։ Լաւ է
առն մորոսի բիր գլխոյն, քան բարձս փետրալիցս, զի
իմաստութիւն ոչ խրատի. մի յապաղեր առ նմա զօգուտ
նորա. զի թէ վաղ և անագան՝ այսու խրատեսցի նա ։
* Լուր ինձ որդեակ՝ և մի անարգեր զիս, և 'ի վախ_ 26
ճանի գտցես զբանս իմ ։

Յաղագս արբեցողաց գործոց, և այլոց խրատուց ։

Լեր դու կայտառ 'ի գործս քո, և հիւանդութիւն քեզ 27
ոչ հասցէ ։ * Լեր հացիւ առատ՝ և գովեսցեն ըզ_ 28
քեզ մարդիկ հաւատարիմ ։ Ամենայն մարդ՝ մարդ է,
բայց դու ընտրեա զպիտանին՝ որ 'ի ժամանակի նե_
ղութեան օգնեսցէ քեզ. և զհաց քո լիով տուր նմա, և
լեր կարօտելոց ակըան, և օրհնութիւն քո 'ի նդէ հաս_
ցէ յամ ատղնս ։ * Առ գինւով մի զօրանար, զի բազում 30
կորեան 'ի գինւոյ ։ * Պաշտօնութիւն սրտի՝ գինի անչափ ։ 38
Ցնծութիւն և ուրախութիւն սրտի՝ գինի առակաւ ։ * Մի 41
կշտամբեր զընկեր քո 'ի գինարբուս, * և բանս նախա_ 42
տանաց մի ասեր ընդ նմա, զի մի գինւով չարիք մըտ_
ցեն 'ի ձեզ՝ և սատակիցիք 'ի միմեանց ։

ԳԼ. ԼԲ.

Որդեակ՝ թէ գլուխ լիցես բազմաց՝ մի հպարտանար 1
'ի վր̄ նց̄. լեր դու իբրև զմի 'ի նոցանէ, * և հա_ 2
նապազ խնամեա զնս̄, և նք̄ զանձինս իւրեանց 'ի մահ
գիցեն 'ի վր̄ քո ։ Եւ զպարգևս խոստման քո մի սպա_
կասեցուցաներ 'ի նոցանէ. * հոգ տար նց̄ 'ի սեղանս, 3
և զուրախութիւն նց̄ քեզ համարեա ։ * Խօսեա դու իբ_ 4
րև զծեր՝ զի վայել է քեզ հաստատութիւն իմաստութեան ։

ԳԼ. ԼԳ.

Եւ զյայտնութիւն պատասխանին յառաջ պատրաս_ 4
տեա զի ամենեցուն լսելի լիցի ։

Յաղագս անմիտ մարդոյ, և պէսպէս խրատուց ։

Որդեակ՝ անիւ սայլի է գութ մորոսոյ, և իբրև սռնի 5
շրջի խորհուրդ նց̄ ։ * Հակառակ է չարին բարւոյ, ոչ 15
կեանք մահու ։ Եթէ հնար իցէ մարդոյ՝ զչարն առի_
ցէ, և ողորմութիւն տացէ անձին իւրում 'ի ժամ մահու ։

ԳԼ. ԼԴ.

Ընկերաւոր խորհրդակցաց պահեա զանձն քո * և 9
ընդ այնոսիկ մի խորհիր դու, որ ը̄ ակամբ նայի_ 7
ցին 'ի քեզ, այլ և 'ի նախանձաւորաց քոց թագուցիր
զբանս քո ։ Մի ը̄ առն ամբարշտի՝ վասն սրբութեան,
և մի ընդ առն անիրաւի՝ վս̄ արդարութեան ։ * Մի ը̄ 12
առն վատասրտի՝ վս̄ պատերազմի, և մի ը̄ առն վաճա_
ռականի վս̄ վաճառաց փոխանակելոյ ։ * Մի ը̄ առն չա_ 13
րակամի՝ վս̄ գոհութեան, մի ընդ առն անողորմի վս̄ գթոյ,
և մի ընդ առն վատի՝ վս̄ ամ̄ գործոյ ։ * Մի ընդ առն 14
վարձկանի՝ վս̄ վարձուց իւրոց, մի ընդ վատ ծառայի՝
վս̄ մեծագործ հրամանի. ընդ այնոսիկ մի խառներ ըզ_
խորհուրդս քո ։ * Այլ ընդ առն ածապաշտի արդա_ 15
ցես զխորհուրդս քո. մանաւանդ եթէ առուգեալ գի_
տասցես՝ թէ զպատուիրանս ած̄ պահեալ է ։ * Եթէ 17
ոչ գտցես այսպէս՝ հաստատեա դու 'ի քեզ զխորհուրդս
սրտի քում, զի ոչ գոյ քեզ հաւատարիմ քան զնա ։ * Եւ 19
'ի վր̄ այսր ամի զբարձրեալն աղաչեսջիր, զի ուղղես_
ցէ ճշմարտութեամբ զճանապարհս քո ։ * Սկիզբն ամ̄ գոր_ 20
ծոյ՝ բանք են, և առաջին քան զամ̄ գործ՝ խորհուրդ ։

21 * Շուինք առակայ 'ի սիրտ, զի չորք առաջք ծագեն
22 'ի նմանէ, բարի և չար՝ կեանք և մահ ։ * Գոյ այր խո_
րագէտ բազմաց խրատիչ, և անձին իւրում անպիտան ։
23 * Է՛ որ ճարտարաբան լինի բանիւք՝ * և յամ̄ իմաս_
24 տուէ պակասեալ գտանի, զի ոչ տուեալ նմա շնորհք
25 'ի տնէ ։ * և իմաստունն՝ յանձն իւր է, և պտուղ իւ_
27 մաստութե̄ իւրոյ 'ի բերան իւր հաւատարիմ ։ * Այր
իմաստուն լցցի օրհնութեամբ, և երանեսցեն նմա բղ̄ մէ՝
29 որ հային ընդ նա. * և անուն նր̄ կեցցէ յաւիտեան ։
32 * Որդեակ՝ մի ագահեր դու յամենայն փափկութիս
33 քո, և մի չուայլիր դու 'ի պէսպէս խորտիկս, * զի 'ի
34 բազում խորտկաց մահուն ցաւք ։ * Յագահութէ̄
բազումք մեռան. իսկ որ զգոյշ լինի անձին իւրոյ՝
յաւելու 'ի կեանս ։

ԳԼ. ԼԸ.

1 Պատուեա զբժիշկ 'ի պէտս անձին քո, զի և նա յԱյ̄
2 արարեալ է ։ * Բայց բժշկութիւն 'ի բարձրելոյն է ։
15 * Է՛ ժամանակ՝ զի 'ի ձեռս նոցա է բժշկութիւն քեզ ։
14 * զի և նոքա զՏր̄ աղաչեսցեն՝ զի յաջողեսցի գործ նց̄ ։
16 * 'Ի վր̄ մեռելոյ լիջիր արտօսր՝ և մի արհամարհեսջիր ըզ_
18 գիր հրամանի նր̄. * և կաց 'ի սուգ օր մի կամ երկուս,
19 և մխիթարեսջիր 'ի տրտմութէ̄ ։ * Զի 'ի տրտմութէ̄
բազում անգամ և մահ լինի, և տրտմութի̄ սրտի կոր_
21 կամեցուցանէ 'ի զօրութէ̄ ։ * 'Ի բաց արա 'ի քէն զտրտ_
22 մութի̄, * և մի մոռանար՝ զի դարձ քո անդրէն է. * զի
23 նա այսօր՝ և դու վաղիւն երթայցես ։ * 'Ի հանգստեան
24 մեռելոյն հատո նմա զյիշատակ նորա ։

Յաղագս արուեստից մարդկան և խրատուց

26 Ո՛րչափ իմաստնանայ այր մանկական, և կամ պարծի
'ի փայտ խթանի իւրոյ ։ Եւ այս է գործ նորա, եզինս
վարել՝ և անդէն ամալ առ նոսա ։ Պատմութիւնք նր̄ 'ի մէջ
27 որդւոց ցլուց ։ * և տքնութի̄ նորա 'ի մէջ զուարակաց,
28 և սիրտ նորա զանկեալ զակօսիւք ։ * Այսպէս ամ̄
հիւսն և ճարտարապետ, որ դրօշեն զքանդակեալ պատ_
կերս, և առեղծանեն զկերպարանս. միտք իւր տացէ
նմանութի̄ պատկերի, և տքնութի̄ իւր գործ կատարէ ։
29 * Այսպէս դարբինն առ սալ՝ և զննէ զչանթս դատարկ
30 երկաթոյ. * մրրիկ հրոյ հալէ զմարմին նորա, և ձայն
31 ուռան խլացուցանէ զականջս նր̄ ։ * Սիրտ նր̄ տայցէ
32 կատարումն գործոյ իւրոյ ։ * Այսպէս և բրուտն՝
որ նստի 'ի վր̄ գործոյ իւրոյ, և ամփոփեալ ը̄ ոտիւք
իւրովք շարժէ զանիւն. որ հանապազ 'ի հոգս կայ վս̄
34 գործոյ իւրոյ, և յարգի է ամ̄ բանն նր̄ ։ * Կատարեալ
է սիրտ նր̄ առողջութի̄, և տքնութի̄ նր̄ սրբէ զբով նր̄ ։
35 * Ամենեքեան սոքա 'ի ձեռս իւրեանց յուսացան, և իւ_
36 մաստնացան 'ի գործս իւրեանց. * և առանց սոցա ոչ
37 շինեսցին քաղաքք բնակչօք իւրեանց ։ * Բայց յաթոռս
38 դատաւորաց մի նստցին, * և զիրաւունս և զխրատ
39 մի յայտնեսցեն ։ * այլ աղօթք նց̄ 'ի գործ ճարտարու_
թեան իւրեանց ։

ԳԼ. ԼԹ.

Յաղագս իմաստութեան և պէսպէս խրատուց ։

1 Իմաստութի̄ զամենայն խոր բան քննեսցէ, և մար_
2 գարէութի̄ սանէպ տրասցէ ։ * Զպատմութիւնս անուա_
3 նի արանց պահեսցէ, * և յառակս օրինաց նոցա շըր_
6 ջեսցի ։ * Զսիրտ իւր տացէ կանխել առ Տր̄, և առա_
7 ջի բարձրելոյն * բացցէ զբերան իւր, և քաւեսցին մեղք
10 նր̄ ։ * Զբանս անհաս քննեսցէ, * և զխրատ վարդա_
11 պետական յայտնեսցէ, և հանապազ յօրէնս կտակա_
12 րանաց Տն̄ պարծեսցի ։ * Զիմաստութի̄ նր̄ տեսցեն
բազումք, և յաւիտենից յաւիտենից օրհնեսցեն զնա ։
13 * և անուն նր̄ կեցցէ՝ և մի ջնջեսցի յիշատակ նորա ։

* Լու_

Գլ. ԼԱ. (42) Ոմանք. Եւ սատակիք 'ի միմեանց ։
Գլ. ԼԴ. (14) Ոմանք. Ընդ այնոսիկ մի խառն ։ (15) Ոմանք. Առասցես զխորհուրդ քո ։

Գլ. ԼԸ. (29) Բնագ. Դատարկ երկաթ ։
Գլ. ԼԹ. (3) Ոմանք. Եւ յառակս օրինակաց նորա շրջեսցի ։

* Լուարո՛ւք ինձ որդիք նե՛ք՝ և բղխեցէք զծաղիկս վար- 17
դի տնկեալ 'ի գնացս ջուրց : * Օրհնեցէ՛ք զտ̃ր յա̃մ 19
գործս նորա, * յերգս շրթանց՝ և 'ի քնարս ձայնից : 20
* Տո՛ւք անուան նորա մեծվայելչութիւն. * զի յաւիտե- 19
նից մինչև յաւիտեանս հայեցաւ, և ոչինչ է զարմանա- 25
լի յաչս նորա : * Օրհնութիւն նորա իբրև գետք ծաւա- 27
լեցան, * սոյնպէս բարկութիւն նորա զհեթանոսս ժա- 28
ռանգեսցէ : * Սկիզբն ա̃մ պիտոյից մարդկան՝ ջո՛ւր 31
և հա՛ց, հո՛ւր՝ և երկաթ, կա՛թն և մե՛ղր, գինի և ձէթ.
յա՛րկ և ձո՛րձ : * Այս ա̃մ բարեգործաց 'ի բարիս՝ և 32
անօրէնաց 'ի չարիս : * Զսրտմտութիւն արարչին կար- 34
ծեսցեն * հո՛ւր և կարկուտ՝ սով և մահ : * և այս 'ի 35
վրէժխնդրութիւն և 'ի սատակումն ամբարշտաց : * Ահա 36
զայս ա̃մ խորհեցայ 'ի միտս իմ, և գրով արարի զնա̃մ : 38

ԳԼ. Խ.

Օ խաղս կատականաց և ծաղու տուեալ է 'ի մար- 1
դիկ, բայց յօրէնս իւր և 'ի պատգամս բերանոյ :
Զի և ծանր լուծ եդ 'ի վ̃ր ոդամոյին ծննդոցս : Զի
յելանել մարդոյ յարգանդէ մօր իւրոյ՝ փութով դարձ-
ցի առ մայրն ամենեցուն :

Յաղագս անզգամ նախանձու, և դժնդակ խրատուց :

Խորհուրդ չարութե̃ մինչև յօր կատարածի. * 'ի փա- 2
ռաւորէ որ նստի յաթոռ փառաց՝ և մինչև ցայն որ 3
նստի փոխանակ բարձի 'ի վ̃ր մոխրոյ : * Նախանձ և 4
գրգռութիւն և խռովութիւն և ոխութիւն * եղծանէ զգի- 5
տութի̃ 'ի քուն գիշերոյ : * Կեանք բաւականանայ 'ի 18
գործս ձեռաց բարեաց : * Եւ շինուած քաղաքաց զա- 19
նուն քո հաստատեն : և քան զսոսա զերկոսին լաւ հա-
մարեալ է կին անարատ : * Գինի և երգ արուեստա- 20
կանաց ուրախ առնեն զսիրտ, և քան զերկոսին զսո-
սա սէր իմաստութե̃ : * 'Ի շնորհս և 'ի գեղեցկութե̃ 22
ցանկայ ակն, * և քան զսոսա զերկոսին՝ կին լուարթ : 23
* Արծաթ և ոսկի * բարձրացուցանեն յոյժ. բայց 25
քան զսոսա զերկոսին երկիւղ ա̃ն : 26

ԳԼ. ԽԱ.

Յաղագս մահու, և դժնդակ խրատուց :

Ո՛վ մահ՝ որպէս զի դառն է յիշատակ քո մարդոյ խա- 1
ղաղացելոյ 'ի վերայ ստացուածոց իւրոց : * Ո՛ մահ՝ 3
զի գեղեցիկ են դատաստանք քո, կարօտելոյ առն, և
նուազելոյ 'ի զօրութե̃ : * Այս դատաստանք 'ի տն̃է 5
ա̃մ մսեղեաց : * Իսկ արդ՝ զի՞ յապաղես 'ի կամաց բարձ- 6
րելոյն : * Գարշ և պիղծ են ծնունդք մեղաւորաց : 8
* Որդւոց մեղաւորաց կորիցէ ժառանգութի̃ : * Ըզ- 9
հայր ամբարիշտ և որդիք բամբասեն : * Վա՜յ ձեզ մար- 10
դիկ ամբարիշտք՝ որ թողէք զօրէնս ա̃յ բարձրելոյն : 11
* Խրատ խաղաղութե̃ պահեա որդեակ, * և անուն 17
բարի յաւիտենական : 16

ԳԼ. ԽԲ.

Առաջի ամենայն կենդանեաց փորձ և ընտիր գտջիր : 8
* Դուստր՝ հօր 'ի ծածուկ տքնութի̃ է : * 'Ի վ̃ր 9
լրբագոյն դստեր հաստատեա́ պահպանութի̃. * և 'ի 11
մէջ կանանց մի յածախեր. * զի 'ի հանդերձից ելանէ 12
ցեց, և 'ի կանանց չարիք : * Լաւ է չարութի̃ առն՝ քան 13
զբարութի̃ կնոջ : Գեղեցկութի̃ դիմաց կնոջ 'ի յօնս իւր 14
ծանիցի. և կին ամօթածու 'ի նախատինս :

Յաղագս արարչական հրամանի ա̃ն, և դժնդակ խրատուց :

Յիշեցի զգործս ա̃ն, և որ ինչ տեսի պատմեցից : 'Ի 15
հրամանս բանի ա̃ն գործք իւր, և եղեն կամք նր̃ և կա-
19 տարեցաւ : * Գիտաց տ̃ր զա̃մ միտս, և հայեցաւ 'ի
20 նշան յաւիտենից : Յայտնէ զծածուկս գաղտնեաց, * և
23 ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ ոչ բան և ոչ խորհուրդ. * և
26 ա̃մ գործք իւր ցանկալիք են : * Հաստատեաց նա ըզ-
բարիս, և ո՞վ յագեսցի պատմել զփառաց նր̃ :

ԳԼ. ԽԳ.

9 'Ի հաստատութե̃ երկնից * զարդ են աստեղք, և զաշ-
10 խարհս լուսաւորէ տ̃ր 'ի բարձանց : * Հայեա՛ց յա-
12 ղեղն որ յամպս՝ և օրհնեա́ զարարիչ նորա, ա̃յ զի գե-
13 ղեցիկ է լոյս փառաւորութե̃ իւրոյ : * Ձեռք բարձ-
17 րելոյն հաստատեաց զխորանս երկնից : * 'Ի հայել նր̃
18 լերինք հալեսցին, և 'ի կամս նորա հնչէ հարաւ : * Ձայն
որոտալոյ իւրոյ կշտամբէ զերկինս, և մրրիկ հիւսի-
19 սոյ նորա կուտէ զհողմս : * Եւ իբրև զթռչունս թաւա-
ցեալ արկանէ տարափ. և իբրև զժողովս բանակաց մա-
20 րախոյ դնէ զնա յերկրի : * Գեղեցկութե̃ սպիտակութե̃
նորա խաղտէ զաչս, և ընդ բերել նր̃ զարմանայ սիրտ :
21 * Եւ զեղեամն իբրև զաղ ցանեալ յերկիր : Եւ իբրև
26 սառուցանէ՝ առնէ իբրև զսեգ նիզակաց : * Եւ որ ի-
ջանեն յանդունդս նաւուք 'ի ծով. պատմեն զսաստկու-
թե̃ նր̃ : Եւ մեք 'ի լուր ականջաց մերոց զարմանամք :
31 * Ահարկու տ̃ր մեծ և ահեղ յոյժ : * 'Ի փառաւո-
32 րել զտ̃ր բարձր արարէք զբարբառ ձեր՝ որչափ և ի-
36 ցէ կար ձեր : * Զի շատ ևս քան զայս կան ծածկեալ
խորհուրդք՝ և սքանչելիք : Զի սակաւ ինչ տեսաք
մեք 'ի գործոց նորա, և պաշտօնէից իւրոց տուեալ
է իմաստութի̃ :

Կատարեցաւ բանք սիրաքայ :

ԽՕՍՔ ՍԻՐԱՔԱՅ :

Մի՛տք հնազանդ և ողկոր պարկեշտ՝ փառք են մարդոյ. իսկ ագահքն նման են անօթոյ ծակի որ ոչ լնու : Այր նախանձոտ յիւրոց մտացն այրեսցի. իսկ պարզամիտքն նման են մրտենոյ որ յարաժամ կանաչի : Հարստնիք և ուրախութիւն նախանձոտի և կեղծաւորի լալիս լինի նմա : Յորժամ կերիցէ այր չար և կեղծաւոր մեղր՝ զդառնըղձի առցէ զհամ : Հաչին և հալին արք ամբարիշտք 'ի միտս իւրեանց : Այր նիազ և գուճ թէպէտ և ունիցի գանձս բազումս, և ականս պատուականս, այնպիսին աղքատ է. և բաժին յընչից իւրոց խոզան մի հասցէ նմա թոշակ. և 'ի զուր ծովածուփ լինիցի : Իսկ առատաձեռնից դովասացիկքն բզ̃մ են քան զաւազ ծովու, և սիրտ նր̃ մի տրտմեսցի : Իսկ ընդվայրածախքն և բազից առատաձեռքն փութով եղծանին : Դանգի միոյ ծախք 'ի պատշաճն ժամու բզ̃մ ոսկոյ ունի գովութի̃ : և որ յանդէպսն ծախիցէ հազար դահեկան՝ դանգի մի պղնձոյ համարեսցի : Զերեսս մարդահաճոյից և կեղծաւորացն ոչ տեսանես կարմրացեալ, այլ իբրև զբանջար խորշակահար լեալ : Զօրութի̃ հսկայից և ըմբշաց՝ յոյժ են, բայց որ զբարկութի̃ անձանց իւրեանց և ցանկութի̃ արգելուն, և պատերազմին ը̃ միտս իւրեանց, այն է սաստիկ ուժ և զօրութի̃ : Որ աղքատ են ընչիւք՝ 'ի ծառայից և յաղախնեաց իւրեանց անարգեալ լինին, և 'ի հրապարակս ոչ ընդունին զպատիւ, և 'ի դրունս թագաց ոչ մեծարին : Դուստր անզգամ, նա տայ քարշել զմայր իւր՝ և անարգել և սպանել. իսկ պարկեշտն լաւ է քան զեւթն որդի : Զայր անագորոյն և զամբարիշտ
ոչ

---

(27) Ոմանք. Իբրև զգետ ծա՛ : (31) Ոմանք. Խաղող գինւոյ, և յարկ և ձորձ, և ձէթ :
Գլ. խ̃. (1) 'Ի խաղս կատա՛ :
Գլ. խա̃. (8) Ոմանք : Պիղծք են :
Գլ. խբ̃. (15) Ոմանք. Եւ կատարեցան :
Գլ. խգ̃. (18) Ոմանք. Որոտալոյ նր̃ կշտամ՛ : (36) Ոմնք. Քան զևս կան ծածկեալ :

* Աստէն աւարտեալ ա̃մ օրինակք գրոց սիրաքայ՝ ոմանք յաւելեան և զյաջորդ բանս, նշանակեալ 'ի վերնագրին. Կարծեմ որդւոյ կատարելոյն սիմէոնի : յորս զաղաւաղութիւն գըրչաց՝ առ նորագոյնն անխուլ օրինակաց նահանջիմք ուղղագրել :

ոչ ցածուցանէ՝ յորժամ մեռեալ ատեանիցէ զընկեր իւր ։ Շուրթն ցոփ և լեզու հպարտ ոչ ճանաչէ 'ի պտղոյ խաղաղութե և արդարութե ․ լեզու ողոք և շուրթն քաղցր՝ զմեծ պարգևաց ունի զտեղի ։ Խորհուրդ անկեալ 'ի փորամոլն, այնպէս է՝ ոպ̃ կրակ 'ի կերպասի ։ Որ ծիծաղելով գործէ զչարիս՝ նմանեալ է լերդաբեկլին ծաղերն ։ Ամբարիշտն նման է քարի՝ որ դառնացուցանէ զկերակուրսն, և մեաս առնէ ընտամեքսայն ․ նոյնպէս և չարիք մարդոյ որ վարին նովաւ ։ Ո՛չ ոք խնդայ ը̃ մահ մարդոյ՝ բայց միայն յափշտակողն որ բը̃մ խնդութն լինի ։ Եթէ դիցես աստղատանց գործիք, և արդարոց որոգայթ ․ իսկ մեղաւոր յիւրոց ձեռաց ըմբռնեսցի ։ Մեղս և արդարութ ոպ̃ պղնձալից արծաթ ոչ գործեսցի, և իբրև զհուր և զփայտ օտար են 'ի միմեանց ։ Վասն ոչ տալոյ 'ի կատար զգործ պատերազմի ․ իսկ քաջն թէպէտ և սիրէ զխաղաղութն՝ ոչ տկարանայ ։ Զգեղ պատուական ապականէ բարկութ ։ Նման է պակշոտն թմբրել գայլոց ։ Զխրատուն արմատն դառն տասցին, և զպտուղն քաղցր ․ բայց թէ կամիս իմաստուն լինել՝ ծանիր զժամանակն ։ Որք զերդումն կամուրջ համարին՝ յանուրջ խորս ընկղմեսցին ․ և վայ որ անցանեն ընդ այն կամուրջ ։ Յոր կողմն դարձցի այր ածանէր և իրաւարար՝ արև քաղցր ծագեսցի երեսաց նր ։ Վայ գնացելոյ զհետ նանրութե, զի նմանեցաւ նա հովանոյ մարդոյ ․ և որ ը̃դէմ երթայ ցանկութեցն անձին, նա տայ փրկանս հոգւոյն իւրոյ ։ (Վնաս 'ի լեզուէն՝ կառափն գլուխն, և ջարդին ծնօտքն ։) Անմտին երկաթ և պղինձ՝ ոսկի ընտիր թուեսցի ․ և անձնահաճքն ստէպ ամաչեսցեն ։ Լեզու յանդիմանախօս և ժանդ՝ զաւատութն ձեռաց արհամարհել տայ ․ իսկ լեզուք ճշմարիտք՝ 'ի հրապարակս ոչ լքանին ։ Երեսաց սուտ վկայի թէ միտ դիցես՝ յայտնի ստութն ։ Եթէ մոլցես յեկեղեցի, լեզուչան մեռելոտոյ և լեզու սուտ ը̃ռնին 'ի հրապարակս ․ որ իմաստունն է՝ է կնիք անլուծանելի ։ Նենգաւորն թէպէտ և ազատ իցէ՝ պոռնկորդի իցէ ։ Ծառայ միամիտ՝ ազատ անգին ։ Հարաւային հողմն ոչ գայցէ նենգաւորին գարնանն ։ Այր օխակալ նման է հրոյ՝ տաճար բարկութե ։ Որդի անհնազանդ՝ նա տայ սիրել զորդի աղախնոյ ։ Որդիք նենգաւորաց թէպէտ և միամիտք իցեն՝ զբարութն ոչ ժառանգեն ։ Որ նստի ը̃ իմաստունս՝ գովի յիմաստնոց ․ իսկ որ կցորդ լինի անմըտաց՝ դիւրաւ անմտասցի ։ Որ թողու զորդի իւր գնալ ը̃ս կամս անձին իւրոյ՝ նա ատեայ զնա ։ 'Ի տանէ անօրինաց խուսին արդարք, և ոչ լուծանեն զքաղց իւրեանց ․ իսկ անօրէնք յագեսցին 'ի տանէ մեղաւորաց ։ Ճանապարհք որ թուի միոյն ուղիղ, և բազմաց թիւր, եղուկ որ գնայ ընդ նա ։ Եթէ ոք ծիծաղեսցի յանդուգն՝ թողցէ մասն ինչ լալոյ ։ Զայր պարզամիտ ամ ոք խաբէ ։ Ոպ̃ յուղես արկչաց գանձից քոց կշռոց ամուրս, յուղեա և խաղաղութ խորհրդակցի քո, և պատուեա զնա ։ Մեղք մահաբերք թափի 'ի բժշկաց ճարտարաց, և կաշառառուաց անձինք անբժշկելի եղիցին ։ Ոպ̃ հալի այծեամն առաջի առիւծոյ, այնպէս և մեղք առաջի ողորմութե ։ Որ ոտն հարկանէ ընկերին՝ մի մոռասցի զգարձ փոխարինի նր ։ Թշնամւոյ քո մի յաճախեր թշնամութ, այլ թողցես տեղի սիրելութե նր ։ Սիրելւոյ քո և բարեկամի զամ գանձս խորհրդոյ քոյ մի բացցես ։ Մեծ պատրաստութ լինի 'ի հրապարակս 'ի լուռ մարդոյ, գնեն ունկն առհասրկ ամենեքեան յորժամ խօսեսցին ։ Զի եթէ խօսելն ը̃ արծաթոյ համարեսցի, լուռ կալն ը̃ ոսկոյ է ։ Ո՛չ է պարտ յարել 'ի տուն բազմաց ։ Ո՛չ դադարէ ապաճառ գնել զած այր անմիտ և ամբարիշտ ։ Լաւ է իմաստուն թշնամի քան զանմիտ սիրելի ։ Եթէ շօշափեսցի շուք, կա ըմբռնեսցի արև, ապա և օգտեսցի ապաշաւանք անցեալ գործոց ։ Որ ապստամբէ 'ի տնէ այ̃, որ ճանաչէ զնա յարուցէ նմա կափիչ՝ որ ոչ ճանաչէ զտր ած ։ Հարքացկոտ սիրելիք անհաստատ թշնամիք, բազմաց խորհրդովք ճապաղեալք ։ Մի յաճախեսցես զդուշացուցանել զայր թագաւոր, զի մի զկայծ բերիցէ զքէն չարի ։ Փախչի այր դուժ և կոծելի 'ի գեղջէ՝ որ յանցս ճանապարհաց է ․ իսկ որ աւատն է՝ ոչ միայն հացիւ, այլ և բանիւք անուշիւք ընդունի զհիւրսն ։ Լեզու սուր ծառայէ մարդոյ ոչչափ լռէ ․ իսկ յորժամ խօսի զանպատշաճն՝ ծառայ եղեր նմ ։ Լեզու գաղտն ընտանի է 'ի բերան մարդոյ ․ իսկ յորժամ արձակէ զնա՝ ուտէ զինքն ։ Առն անմտի հազար բանն ոչ առնէ արդիւնս կէս բանի ․ իսկ իմաստնոյն կէս բանն կապէ զհազարս բանից ։ Ոպ̃ երխվարաց որոգայթ են առ 'ի կող պաժեալք ․ այսպէս ոչ օգտի զրահս և սաղաւարտս եթէ ագանիցի ընդ կնոջ լեզուանոյ և անզգամի ։ Եթէ ճանաչել կամիս զանձնահաճն և զանմիտս՝ այսպէս ծանիր ․ փոյթ առ 'ի բարկանալ և տալ պարգևս ուր չեն արժանի, և չմեկնել զթշնամին 'ի սիրելոյն, և ոչ պահել զբանս 'ի սրտի, և շատախօս լինել յանպատշաճ ժամու, և վստահանալ յամ մարդ ։ Երկու իրք երթան որդեակ զհետ մեռելոյն ցդերեզմանն, մնացիրսն և վերջանացք նր ։ Իսկ որ մնցէ ը̃ իւր՝ այս մնասցէ առ իւր, գործքն բարի կամ չար ․ իսկ երկուքն դառնան 'ի տեղիս իւրեանց, և մեռեալն ոչ օգտի 'ի նցէ ։ Նման է մարդ ծառոյ ․ որպէս ջուր օգտէ ծառոյ՝ նոյնպէս և աղօթք մարդոյ յանձին ։ Ոպ̃ ճիւղք փառք ծառոյ, նոյնպէս և պահք անձին մարդոյ ։ Ոպ̃ տերև կանաչ պայծառութն է ծառոց ․ նոյնպէս և աղքատսիրութ մարդոյ ․ արդ՝ եթէ մի պակաս գտանի յայսցանէ՝ ծառն ոչ առնու արմատ ․ նոյնպէս և մարդ եթէ այսպիսի իր ինչ ոչ գործէ՝ ոչ ասի նմա մարդ կատարեալ ։ Ո՛չ է պարտ առն խորհրդականի զամ գիշերն ննջել ․ որոյ իշխանութն և պէտք յանձին է ։

* * *

ԵԶՐ ԵՐՐՈՐԴ ։

1 Ես Սաղաթիէլ՝ որ և Եզր կոչեցայ ․ և 'ի բաբելոնդւր ։
2 յամին երեսներորդի կայի յանկողնի իմում, * և ա̃ ․
զմտաւ ածէի վն աւերածոյն սիոնի, և վն շինածոյն
3 բաբելոնի, * և անդէն իսկ սաստեալ լինէի 'ի հոգի իմ,
4 և սկսայ ասել ցբարձրեալն զբանս ահագինս ։ * Եւ
ասացի, ասեմ տր ած իմ, դու արարեր զերկինս և զեր-
5 կիր և զամ որ 'ի նս ։ * և յետ այնորիկ ստեղծեր անա-
պական ձեռօք քովք զմարդն, և փչեցեր 'ի նմա շունչ
6 կենդանի, և է առաջի քո ․ * և եդիր 'ի դրախտին փափ-
7 կութե զոր անկեաց աջ քո * որում պատուէր ետուր
զի ծանիցեն թէ քո գործ է ։ Եւ նա էանց զայնիւ, և
պատրեցաւ ։ վն որոյ յիրաւի որոշեցեր վաղվաղակի վն
8 նր զմահ, և ամենեցուն որ 'ի նմանէ ազգ էին, * որք
և անցին զօրինօք սրբոց քոց հրամանաց ․ զի եղեն ազգ
9 և ազինք, և տոհմք 'ի նոցանէ, որ ոչ գոյ թիւ ․ * ածեր
11 'ի վերայ նոցա զջրհեղեղն և կորուսեր զնս ։ * Խնա-
եցեր 'ի ծառայն քո նոյ ․ և վասն նորա յորդիսն նորա
12 ամ տամբն իւրով ․ և եգիտ շնորհս առաջի քո ․ * Եւ
դարձեալ 'ի զաւակէ նր բազմացուցեր զմարդիկ ․ և
նք նոյնպէս ամբարշտեցան առաջի քո ․ և եղեն անօ-
րէնութք իւրեանց, և զհետ գնացին անօրէնութեն ։
13 * Գտաւ այր մի 'ի նս որում անուն էր աբրահամ ․ * զոր
14 սիրեցեր և հաճեցար ը̃ նա միայն, * և եդիր ը̃ նմա
15 ուխտ բազմացուցանել զզաւակ նորա իբրև զաստեղս
երկնից բազմութ ․ և իբրև զաւազ առ ափն ծովու ան-
չափ ․ և այնպէս ետուր նմա որդի զիսահակ, և սա-
16 հակայ զյակոբ ․ * և յակոբայ այլօք մեծամանիւքն հան-
դերձ զյովսէփ, և վասն յովսեփայ տարար զհարսն յե-
17 գիպտոս և կերակրեցեր զնս ամս բազումս ․ * Եւ յետ
այնորիկ հաներ զնս 'ի ձեռն ծառային քում մովսէսի,
և տարար զնս յեգիպտոսէ 'ի յանապատն ․ և կերակ-
րեցեր զնս ամս քառասուն, և յետ այնորիկ տարար զնս
յեր-

---

* Զբովանդակեալ փոփոխութիս օրինակաց ոչինչ զանց առնեմք նշանակել, զոր համարելով աւելորդաբանին 'ի նս զհետ երթալ ։

յերկիրն զոր խոստացար ծառային քո աբրահամու·
և ետուր նմա օրէնս, և ոչ պահեցին· և ետուր նմա դատաւորս
դատել և խրատել զն̄ս յօրէնս քո ամս բզ̄մս,
մինչև ցսամուէլ մարգարէն՝ որ կարդայր զանուն քո։
քանզի կայր և մնայր 'ի նմ̄ սէրս· * մերժեցան օրէնք 23
քո 'ի որդւոց ն̄ց, մինչև կացուցեր 'ի վ̄ր ն̄ց իշխան ըզդաւիթ
ծառայն քո։ * զոր և ասացեր դարձեալ շինել 24
զեմ̄· և 'ի նմա մատուցանել քեզ պատարագս։ յետ
ն̄ր յարուցեր զորդի ն̄ր զսողոմոն· որում հրամայեցեր
շինել զտաճարն 'ի տեսիլ գիշերոյն· և 'ի նմա առնել
ամ̄ ժողովրդեանն զաղօթս, և մատուցանել զպատարագս։
* Եւ իբրև այն լինէր, մեղաւ ժողովուրդն որ 25
'ի քաղաքին բնակեալ էր * և վ̄ն ն̄ր մատնեցաւ քաղաքն 27
'ի ձեռս հեթանոսաց որ շուրջ զնովաւ էին։ Իսկ
մինչդեռ էաք յերկրին մերում, ասէի 'ի սրտի իմում,
* մի թէ լաւագոյն ինչ գործեն որ 'ի բաբելոն բնակեալն 28
են, և վ̄ն այնորիկ արհամարհեցաւ սիոն· * զի իբրև 29
եկի այսր, տեսի ամբարշտութիւն բազում որ ոչ գոյ թիւ·
և ապստամբս բզ̄մ յոյժ ետես անձն իմ, այս ահա երեսուն
ամ· վ̄ն այնորիկ զարմացեալ է սիրտ իմ, * ըզմտաւ 30
ածելով թէ որպէս ներես անօրինաց, և խնայեցեր
յամբարիշտս, և կորուսեր զժողովուրդն քո· և
խնայեցեր 'ի թշնամիսն քո։ * մի թէ լաւագոյն ինչ 31
գործեաց բաբելոն քան զսիոն· * և կամ այլազգի ոք 32
ծանեաւ քան զիէ̄լ· և կամ որ ազգ հաւատաց ուխտի
քում իբրև զյակոբ· * որոյ պտուղն ոչ երևեցաւ։ 33
շրջելով շրջեցայ ը̄ ազգս և գտի զն̄ս յղփացեալս, որք
ոչ յիշէին զպատուիրանս քո։ * Արդ այժմ եթէ կշռեսցես 34
'ի կշիռս զմեր անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գտցի
'ի կշիռս կշռոցն՝ եթէ յոր կոյս հակեսցէ· * Երբ ոչ մեղան 35
բնակիչք երկրիս այսորիկ առաջի քո· ո՞ր ազգ պահեաց
զպատուիրանս քո * թերևս ուրեք նուազարանս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրեք։

Գլ· Եւ յետ խօսելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրեշտակ 1
Դ· մի՝ որոյ անուն էր ն̄ր Ուրիէլ, * խօսել սկսաւ 2
ը̄ իս և ասէ· ափշեալ է սիրտ քո յոյժ կեանս, առ 'ի
կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն։
* Եւ ասեմ· աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա զիս։ Եւ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ, * յորոց 4
եթէ զմին ասիցես ինձ· և ես քեզ ասացից վ̄ն որոց
փափագեալդ ես գիտել։ * Ետու պատասխանի և ասեմ, 5
ասա տ̄ր իմ։ Եւ ասաց ցիս երթ կշռեա դու ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ· և կամ ընդկրկնեա
դարձո զօրն անցեալ։ * Ետու պատասխանի և ասացի· 6
ո՞վ 'ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես արարից։
* Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ ըզքեզ՝ 7
քանի՞ շտեմարանք են 'ի սիրտ ծովու, կամ քանի՞
առաջք երևելին երակաց խորոց, կամ քանի՞ շաւիղք
են 'ի վ̄ր հաստատութեան· կամ քանի՞ ելք են դժոխոց,
կամ քանի՞ մուտք են դրախտին։ * Ապա եթէ ասիցես 8
ինձ՝ 'ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ ընդ անդունդս·
և ոչ ելի 'ի վերոյ քան զերկինս· և ոչ իջի 'ի
դրունս դժոխոց· ոչ մտի 'ի դրախտն· * այժմ ոչ հարցից 9
քեզ զայդ· այլ վ̄ն հրոյ, և հողմոյ, և տուընջեան,
որոց տեղեակ ես, և յորոց ոչ կարես հեռի լինել· * զի 10
որ ինչ ը̄ քեզ սնեալն են ոչ կարես ճանաչել· * զիա՞րդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լինել·
քանզի անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն· ապականացու
ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կարես
ճանաչել զճանապարհս անապականին։ * Ետու 12
պատասխանի և ասացի ցնա։ Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութ̄ և 'ի տանջանս
մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր պայթակղիմք։ * Ետ 13
պատասխանի և ասէ ցիս· լուր առակին· չոգաւ գնաց անտառին
փայտն 'ի դաշտն· խորհեցաւ, * և ասէ ցընկերս 14
իւր· եկայք երթիցուք տացուք պատերազմ ը̄ ծովու,
զի հեռացեալ մերժեսցի առաջի մեր, զի արասցուք 'ի
նմա այլ անտառս։ * Դարձեալ ալիք ծովուն խորհեցան 15
երթեալ կռուել ը̄ անտառ դաշտին՝ պատրաստել
լերանց այլ տեղի· * եկն հուրն և այրեաց զանտառն· 16
17 * նոյնպէս և աւազն եկաց ը̄դէմ, և արգել
18 զալիսն։ * Արդ եթէ էիր դատաւոր՝ զո՞ 'ի նց̄է արդարացուցանէիր,
և կամ դարձեալ զո՞վ պարտաւորէիր։
19 * Ասացի զերկոսեանն, զի 'ի նանիր խորհուրդ
խորհեցան· ք̄զի երկիր տուաւ անտառաց· իսկ տեղի
20 աւազոյ ծովու զդէմ ունել ալեացն։ * Եւ ասաց ցիս·
բարւոք դատեցար· ը̄է՞ր զոր ասացի քեզ ապա ոչ դատեցար·
21 * որպէս երկիր տուաւ անտառոց, և տեղւոյ
աւազոյ ալեացն· սոյնպէս և որ յերկրի են՝ տուեալ
են զերկրաւորս գիտել· և որ յերկինս են զերկնաւորն
22 ճանաչել։ * Եւ ասացի ես, խնդրեմ 'ի քէն
տ̄ր, իսկ ը̄է՞ր տուաւ ինձ այնպիսի միտք զայնպիսիսն
23 ածել զմտաւ * զի ոչինչ յօգուտ է ինձ հարցանել որ
'ի վեր է քան զմ̄· այլ լաւ է մեզ զայն գիտենալ՝ որ
ը̄ մեզ հանապազ անցանեն վիշտք։ Արդ՝ ը̄է՞ր իէ̄լ
մատնեցաւ 'ի ձեռս հեթանոսաց· և զոր ա̄ծ սիրեր ըզժղ̄ղդն,
մատնեցաւ 'ի ձեռս ամբարշտաց· և մոռացան
օրէնք հարցն մերոց· և գրեալ կտակարանքն ոչ ուրեք
24 գտանին· * և կամք աստ իբրև զմարախ որոց ոչ գոն
օրէնք, ոչ հրամանք, ոչ կտակարանք· և գնամք յաշխարհէս՝
25 չեղեալք արժանի քո ողորմութ̄եդ· * զի՞նչ
ես առնելի ընկալցուք մեք, յորս կոչեցաւ անուն ն̄ր 'ի
26 վ̄ր մեր։ * Ետ պատասխանի և ասէ ցիս· այժմ մինչդեռ
աստէն ես՝ տեսանես, անդր երթեալ՝ զարմասցիս· ք̄զի
27 փութայ այս աշխարհս անցանել՝ * առ 'ի չհանդարտել
բառնալ զնորոյ ժամանակի զչար· վ̄ն զի մարդիկ
29 աշխարհիս այսորիկ լի են անօրէնութ̄· * վղ̄ և անցցեն
'ի վ̄ր ն̄ց կալք· զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ 'ի վ̄ր
ն̄ց հունձք· և ոչ արդարոցն հասցէ օր բարկութ̄, որ
30 բարութեց են պտուղք։ * Աղէ ած զմտաւ, զի եթէ
սակաւ յանցանս ադամայ այնչափ չար գործեաց, աճեցեալ
յայնմ հետէ չարն 'ի վ̄ր երկրի՝ ամ̄ց կորուստ որք
33 անօրինին պատրաստին։ * Պատասխանի ետու և ասեմ· մինչև
34 ցե՞րբ իցէ այս։ * Եւ ասաց ցիս· չես իմաստնագոյն
քան զբարձրեալն, թէ արագես վաղվաղակի հասանել
զկատարածն· զի դու փութաս վ̄ն քո միայն· իսկ
35 բարձրեալն երկայնամիտ է վ̄ն բազմաց։ * Ք̄զի վ̄ն ն̄ր
խնդրեցին 'ի բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն·
մինչև յերբ եմք աստ, երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժամանակեայ
36 մերոյ։ * Ետ պատասխանի տ̄ր ն̄ց՝ և ասէ· համբերեցէք
37 մինչև լցցի սահմանեալ ժամանակն· * ք̄զի
չափով չափեաց զամս· և կշռով կշռեաց զյաւիտենականսն,
և թուով թուեաց զժամանակս· մի շարժեսցէ,
և մի զարթուսցէ մինչև հասցէ սահմանեալ ժամանակն։
38 * Ետու պատասխանի և ասեմ· խնդրեմ 'ի քէն տ̄ր՝
'ի բազում կթութէ բարձրելոյն, զի համբերէ վ̄ն մեր
39 անօրինացս, առ 'ի չածելոյ զկատարածն· * այլ երկայնամտէ
վ̄ն մեր զարդարսն առ 'ի վայելել ն̄ց զբարիս
40 զոր խոստացեալ է ն̄ց։ Ետ պատասխանի և ասէ· այդպէս
իսկ է ոպ̄ ասացերդ· բաց եկեսցէ 'ի ժամու իւրում·
զի ոպ̄ կին մարդ ոչ կարասցէ յառաջ քան զսահմանեալ
ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ իններորդ ամիսն
42 լցցի· * ոպ̄ կին փութայ 'ի հասանել ժամանակին ապրել
յերկանց, և 'ի վշտէ ծննդոցն· նոյնպէս շտեմարանք
երկրի փութան հատուցանել զպտուղն՝ որ հատուցանելոյն
43 է նմա· * արդ յորժամ եկեսցէ ժամանակն,
տեսցես և ծանիցես· վ̄ն որոց ցանկացեալն ես
44 գիտել։ * Եւ խնդրեցի 'ի նմէն, և ասեմ։ Աղաչեմ
զքեզ տ̄ր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո· և եթէ արժանի
45 եմ, * յայտնեա ինձ վ̄ն ժամանակին, եթէ աւելի
47 անցեալ է, կամ կայցէ։ * Եւ ասաց ցիս· կաց յաջակողմն
կոյս, և ցուցից քեզ զկերպարանս առակին։
48 * և կացի։ Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ
49 վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ· * և յետ վարի
միոջ եկն ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ։
50 և յետ անցանելոյ անձրևին ցօղ։ * Եւ ասաց ցիս· 'ի
միտ առ զայս· ոպ̄ յաճախէ հուրն քան զծուխն, և անձրևն
քան զցօղն· այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամանակի։
51 * Դարձեալ աղաչեցի զնա և ասեմ· ո՞ 'ի մէնջ
կենդանի իցէ արդեօք· կամ ո՞վ 'ի մէնջ իցէ արդեօք
յաւուրսն յայնս· և կամ զի՞նչ նշան իցէ ժամանակացն

այ-

այնոցիկ: * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս, վ՟ն նշանացն կարեմ 52
քեզ ասել, իսկ վ՟ն կենաց ձերոյ ոչ առաքեցայ ասել քեզ:
Գլ. * Լուր վ՟ն շնորհացն • ահաւասիկ աւուրք գան • և յաւուրն 1
Ե. յայնս զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծամեծս,
զօղեսցէ յուղղութենէ հաւատոց ճշմարտութեն • * և 2
յետ բազմանալոյ յամբարշտութեն, եղիցին ոմանք 'ի վ՟ր
երկրի խօսել, կամ կորստանօք ստութե և առասպելեօք՝
պալպլիւք՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կեղծաւորութե սրբութե
պաշտաման ըմբռնեալք անժուժկալութե • * և եղիցի 3
անհանգիստ և անճանապարհ և անապատ այս երկիր
նախ յառաջ զոր դու տեսանես • * Թէ տացէ ա՟ծ, տեսցես 4
զարմանալիս: յետ երրորդ տեսլեանն եղիցի երկիր
ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լուսինն
'ի տուընջեան, * և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, 5
և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս
հարցին և բռնասցին նշանագործք, զօրասցին
առասպելարկուք: * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
բ՟ն անգամ տեղիս փոխեսցէ, և վհկք եղիցին • և օդք
փոխեսցին, և թռչունք երկնից տեղափոխեսցին • * և 7
Սոդոմայեցւոց ծովն ձկունս եռացուսցէ • * և հուր 8
բ՟մ անգամ առաքեսցէ • և նշան 'ի կանանց ծնցի, * և 9
'ի ջուրս քաղցրունս աղունն գտցի: Մարտիցեն մարդիկ
ը՟ միմեանս, որդիք ը՟ հարս, և հարք ը՟ որդիս • մարք
ը՟ դստերս հակառակք ը՟ միմեանս, եղբարք ը՟ եղբարս •
սիրելիք ը՟ ծանօթս • ազգ ը՟ ազգս • ժողովուրդք ընդ
ժողովուրդս • քահանայք ը՟ քահանայս • և թաքուսցեն
զարդար զպատուիրանս բարձրելոյն • * և հզօրասցի 10
'ի նմ՟ ստութե և մերժեսցի իմաստութե սրբոց • և յետ
այնորիկ խնդրեսցեն և ոչ գտցի • զի բազմասցին անօրէնք,
և յաճախեսցէ ստութե • և հալածեսցին հարք
ն՟ց, և նուաղեսցին ուղիղք, * և հարցէ երկիր զմերձաւորս 11
իւր՝ և ասասցէ • միթէ ոք գնացէ 'ի վ՟ր քո
որ ունէր զհաւատս, և խօսէր զճշմարտութեն: կամ գործէր
զարդարութեն, կամ ատէր զանօրէնութեն, կամ 'ի
կողմ անկանէր ճշմարտութեն • կամ առնէր զողորմութեն,
կամ ատէր զյափշտակութեն, կամ խնդրէր զբարձրեալն
տ՟ր սրտիւ իւրով, կամ սիրէր ոք սրբութե ընկեր
զընկեր իւր: Տացէ պատասխանի և ասասցէ • եթէ ոչ
ոք գտանի առ իս այսպիսի, * ըստ այնմ ժամանակաց 12
ակն կալցին մարդիկ առնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն, խնդրեսցեն
և ոչ առցեն • վաստակեսցեն աշխատանօք և ոչ
հանգիցեն • ճաշեսցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձեռաց
իւրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհս
իւրեանց • ըմբռնեսցեն 'ի վախճան ժամանակաց • 'ի
ցաւոց և 'ի տրտմութենէ և 'ի հեծութեց • զի ոչ միայն
փոխեսցին զօրէնսն, այլև զնոյն ևս զբարձրեալն 'ի վ՟ր
երկրի որչափ 'ի նմ՟ էր • վ՟ն այնորիկ եկեսցէ 'ի վ՟ր ն՟ց
չար, և թագաւորեսցէ յատենի բարձրեալն, և եկեսցէ
փոխեսցէ զնոսա • և ցուցցէ յիւրմէ զփառս բարձրեալն
'ի նմ՟ • յայնժամ հատուսցէ ն՟ց զատանջանս, ո՟ր
և խորհեցանն ամբարտաւանութե, և անարգեսցէ զն՟ս
նոյնպէս: * Զայս զնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ • 13
թէ դարձեալ միւսանգամ պահօք և արտասուօք խնդրեսցես
'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուիցես
քան զայս մեծամեծս: * Եւ իբրև զարթեայ՝ և 14
լուեալ զայս 'ի մտի ունէի, և յերկեղէն եղծան կերպարանք
մարմնոյ իմոյ • և զօրութի իմ հեռացաւ յինէն,
և մերձեցաւ անձն իմ 'ի նուաղել: Ածի զմտաւ
և ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ապրել 'ի մէնջ, և մեռանիմ
ո՟պ զանասունս, յորս ոչ գոյ 'ի նմ՟ իմաստութեն և
ատեանս 'ի տանջանս յաւիտենից: Զայս իմ յոյժ զմտաւ
ածեալ հոգայի: * Եկն դարձեալ ուրիէլ հրեշտակն՝ 15
և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի
վ՟ր ոտից իմոց, և ասաց ցիս • մի՛ տրտմիր, զի ցուցաւ
քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր առնելոց է բարձրեալն
յաւուրսն վախճանին • գտեր շնորհս յա՟յ: * Եւ 16
յետ այսորիկ եկն առ իս փանուէլ, որ էր առաջնորդ
ժողովրդեանն, և ասէ ցիս • ընդէ՞ր այդպէս տրտմեցաւ
գոյն երեսաց քոց • * ոչ գիտես եթէ ի՟էլ քեզ 17
յանձնեաց յայսմ աշխարհի պանդխտութեանս մերոյ:
* յոտն կաց և ճաշակեաց հաց՝ զի մի վախճանեսցիս 18

և թողուցուս զմեզ ո՟պ հովիւ զհօտ իւր 'ի ձեռն գայլոց
19 չարաց: * Եւ ես ասացի ցնա • 'ի բաց երթ յինէն,
և մի՛ մերձենար յիս ցեւթն օր • և գնաց յինէն ը՟ բանին:
20 * Եւ ես լալով և ողբալով պատմէի զմեղս իմ,
և պահեցի զեւթն օր, ո՟պ և հրամայեաց ինձ հրեշտակն:
21 * Եւ եղև յետ լնլոյ եւթն աւուրցն՝ դարձեալ
22 խորհուրդք սրտի իմոյ տանջէին զիս յոյժ: * Ընկալաւ
սիրտ իմ զհոգի իմաստութեն • և սկսայ ասել առաջի
23 բարձրելոյն զբանս զայս: * Եւ ասացի • ո՜վ տ՟ր՝ դու
ես որ կամօք բարձրելոյն, զա՟մ սրաբեր և պատուաստեցեր •
և իմաստութ՟ք քով զա՟մ վարես, և հաստուցանես
իւրաքանչիւր ը՟ ճանապարհաց իւրեանց: դու տ՟ր
24 յա՟մ նիւթոց փայտից ընտրեցեր քեզ զորթ ծառ • * և
26 յա՟մ ծաղկանց՝ զշուշան ծաղիկ • * և յա՟մ թռչնոց՝ աղաւնի,
25 և յա՟մ չորքոտանեաց՝ զոչխար, * և յա՟մ բազմութե
ջուրց՝ զյորդանան գետ • յա՟մ քաղաքաց՝ զսիոն
27 քաղաք • * և յա՟մ բնակութեց երկրի՝ զերկիրն
սրբութե • և յա՟մ ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զզաւակն
աբրահամու • և յա՟մ ընտրեալք առ 'ի քէն օրէնք
28 զոր շնորհեցեր ցանկալի ժողովրդեանն: * Եւ
տ՟ր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ յիշես զմեզ • և ընդէր
մատնեցեր զժողովուրդս քո 'ի ձեռս ամբարիշտ ազգի •
յորոց կոչեցեալ էր անուն քո • և զոր սիրեցեր զաւակ
29 այնպէս ցրուեցեր ը՟ հեթանոսս • * և կոխանս արարեր
30 ո՟պ զհող երկրի 'ի ներքոյ ոտից ն՟ց • * և ատելով
ատեցեր զժողովուրդն քո վ՟ն չար գործոց նոցա •
31 պարտ էր զն՟ս 'ի ձեռաց քոց խրատել: * Եւ եղև իբրև
խօսէի ը՟ նմա զայս ա՟մ • առաքեցաւ առ իս հրեշտակն,
որ յառաջ խօսեցաւ ը՟ իս յանցանելն 'ի գիշերին,
32 * և ասէ ցիս • լո՛ւր ինձ և ունկնդիր լեր • և հայեաց,
33 և յաւելից ասել առաջի քո: * Եւ ես ետու պատասխանի
և ասեմ • խօսեաց տ՟ր իմ • զի լուիցէ ծառայ քո: Եւ
ասէ ցիս • ը՟ է՞ր այդպէս զարմացաւ սիրտ քո խորհել
զայդպիսի խորհուրդս • մի՛ եթէ դու առաւել ես քան
34 զբարձրեալն սիրեցեր զի՟էլ, * Եւ ասացի • ոչ տ՟ր, այլ
առ վշտի խօսեցայ • քանզի պահանջեն յինէն հանապազ
երիկամունք իմ, և խնդրեն հասու լինել շաւղաց բարձրելոյն,
35 և քննել զմասն մի 'ի դատաստանաց ն՟ր: * Եւ
ասէ ցիս • որ 'ի վեր քան զքեզն է մի՛ քններ, և զծածկեալն
յորդւոց 'ի մարդկանէ մի՛ զններ • որ ինչ ասացաւ
քեզ, զայն պահեա՛ առ քեզ • և մի՛ քններ զճանապարհս
բարձրելոյն, զի մի՛ վրիպեսցես 'ի նմանէն • զի
ոչ է պիտոյ քեզ վ՟ն դատմնեաց: Եւ ասացի • ապա ընդէ՞ր
ծնայ, և ոչ եղև ինձ գերեզման արգանդ մօր իմոյ •
զի ոչ տեսեալ էր իմ զկորուստն յակոբայ և զմահն
ի՟էլի, և զլլումն հեթանոսաց որ ոչ ճանաչեն զա՟ծ:
Եւ ասաց ցիս • մի՛ բանադատիր գիտել զանդէտսն, ահա
36 ասացի քեզ բան մի՝ եթէ ասասցես ինձ: * Եւ ասացի •
ասա՛ ինձ զթիւ ծնելոցն և զմեռելոցն • պատմեա՛
ինձ զլայնութեն ծովու և զբազմութեն ձկանց, կամ զբարձրութեն
երկնից • կամ զգունդս աստեղաց • կամ
զընթացս արեգական, կամ զգնացս աստեղաց • կամ
զկերպարանս հաստատութեն • կամ զընդարձակութեն երկրի,
կամ զթանձրութեն հողոյ: Համարեա՛ դու ինձ զթիւ
մազոյ մարմնոյ քոյ, կամ զքթթել ականց քո, կամ
զլսելոյ զզօրութեն, կամ զհոտոտելոյ զպատրաստութեն,
կամ զձեռաց զշօշափութեն • կամ զխաղալ երակաց, կամ
զմտաց գացես զհետս, կամ զշնչոյ գացես զտեսիլ, կամ
զյափ, կամ զկերպարանս, կամ զգոյնս, կամ զիմաստութե
զբոյնս, կամ զհաւուց թռչնոց զիմաստութեն:
կամ զընթացութեն զեռնոց որ 'ի ցամաքի, և որ 'ի ջուրս
միմեանց թշնամի են • կամ զընթացս առանց ոտից • կամ
զշնչել հողմոց • և ամփոփեա՛ դու ինձ զտարած և զսփիւռ
և զշիթս անձրևաց, և դալարացո՛յ զցամաքեալ
37 ծաղիկս: * Բա՛ց դու ինձ զախտեալ շտեմարանս երկրի,
և մատո՛ դու ինձ որ 'ի նմա արգելեալ և փակեալ
կան հողմք • և կամ ցո՛յց ինձ զկերպարանս հողմոյ, և
կամ զհոգւոյ զտեսիլս, և յայնժամ հասու լիցիս շաւղաց
բարձրելոյն, և ծանիցես զընտրութեն ճանապարհաց
38 ն՟ր: * Եւ զարմացեալ ը՟ բանս ը՟ այնոսիկ, և ասացի,
ո՜վ տ՟ր տ՟ր • և ո՞վ 'ի մարդկանէ կարէ զայդ գիտել

տել կամ առնել, եթէ ոչ այն որ ը̅ մարդկան չէ իւր
բնակութի̅։ * Եւ ասէ ցիս․ որպէս ոչ կարես 'ի նոցանէն 40
մի ինչ առնել կամ ասել․ նոյնպէս ոչ կարասցես զի֊
մաստութի̅ բարձրելոյն քննել, և գիտել զզօրութի̅ ճա֊
նապարհաց նր̅, և կամ գտանել զդատաստանս նր̅․ կամ
զվախճան սիրոյ նր̅՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց․
և կամ առ 'ի նմանէ զբարիսն՝ զոր ակն ոչ ետես, և
ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ․ և ոչ
զմտաւ երբէք ած մարդ՝ զոր պատրաստեաց ա̅ծ սիրե֊
լեաց իւրոց։ * Պատասխանի ետու և ասեմ․ ահա զայս որպէս 41
ասացեր ցիս․ որ սրբութ̅ ծառայեցին, և որք լինին նմա
հաճոյ, խոստացեալ է․ մեք զի՞նչ գործեսցուք մեղա֊
ւորքս․ զի անօրինեցաք յառաջ քան զգիտելն զայս․ և
ահա երթամք մեք անդ ունայնք և սուտք։ * Եւ ասէ 42
ցիս, պատկ 'ի նմանէն իրաւունք նր̅, որպէս ոչ նուազի 'ի
հեզգութ̅ նր̅, նոյնպէս ոչ յառաջանայ յարագութ̅ նր̅։
* Դարձեալ յաւելի և ասացի ցնա․ ոչ կարէ առնել 43
արդեւք, որք անցին, և որք կան․ որք լինելոցն ե֊
ցեն միանգամայն․ զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս,
և եկեսցէ դատաստան․ և իւրաքանչիւրոք գիտասցէ
եթէ զի՞նչ է պատրաստել նմա։ * Եւ պատասխանի հրեշ֊ 44
տակն և ասէ ցիս․ գիտեմ զի որոշեաց բարձրեալն ը̅
ժամանակի, և 'ի ժամանակի առնել որ ինչ լինելոցն
իցէ․ և ոչ կարեն փութալ արարածք, որպէս սահմա֊
նեալ է բարձրելոյն․ քանզի ոչ իսկ յանձն առնոյր զա̅մ
միանգամայն, * Եւ ես ետու պատասխանի, թէ զիա՞րդ ա֊ 45
սաց բարձրեալն պարձուցանել զա̅մ զմարդկեղէն ա֊
րարածս․ զի եթէ ասաց բարձրեալն, զա̅մ միանգա֊
մայն յարուցէ զոր և գտցէ յայնմ ժամանակի՝ զկեն֊
դանիս մեռելոց հանդերձ․ և յորժամ յարիցեն․ և նո֊
րոգեսցէ զա̅մ․ և ընկալցի զա̅մ յայնմ աշխարհ․ և
համբարիցէ․ ընդէ՞ր այժմ այս աշխարհս ոչ կարաց ըն֊
դունել զա̅մ միանգամայն։ * Եւ ասաց ցիս․ հա՛րց 46
դու զարգանդ կնոջ՝ և ասա՛ ցնա․ զի եթէ ծնանելոց
իցես տասն անգամ, ընդէ՞ր զա̅մ միանգամայն ոչ ծնա֊
նիս, այլ մի ը̅ միոջէ։ * Եւ ասացի ցնա․ եթէ ոչ կա֊ 47
րասցէ զայն առնել։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս․ նոյն֊ 48
պէս և երկիր ոչ կարէ զայս առնել, քանզի արգանդի
նման է․ և որոշել ժամանակաց․ և հրամայեալ է 'ի
հնազանդութի̅ կալ․ * զի որպէս մանուկ ոչ կարէ ծնա֊ 49
նել․ և ոչ յորժամ պառաւ է՝ կարէ ծնանել․ նոյնպէս
և ոչ երկիր յառաջ քան զժամանակն կարէ առնել։ * Ե֊ 50
տու պատասխանի և ասեմ ցնա․ որովհետև գտի շնորհս ա֊
ռաջի քո, հարցից քեզ բան միւս ևս․ զի եթէ արգա֊
լի արգանդ է երկիր և 'ի նմանէ եմք․ յայնժամ մա֊
նուկ էր եթէ ծեր։ * Եւ ասէ ցիս․ հա՛րց զծնօղն, * և 51
ասա՛ եթէ ընդէ՞ր զորս ծնարն ոչ են նմանք առաջնոցն․ 52
այլ նուաղք են հասակաւ և տկարք զօրութ̅․ * Եւ ա֊ 53
սասցէ ցքեզ արգանդն․ թէ այլ զօրութի̅ էր որ 'ի ման֊
կութեն ծնանէի, և այլ որ 'ի ծերութեն․ * իմասցիր 54
և դու թէ տկարք էք դուք քան զառաջինսն․ * Եւ որ 55
յետ ձեր լինելոց են քան զձեզ․ իբրև թէ 'ի ծերու֊
թեն իցէ երկիր, և անցեալ է մանկութի̅ իւր։ Ետու
պատասխանի և ասեմ զհրեշտակն․ խնդրեմ 'ի քէն տր̅․ մի
դարձուցաներ զերեսս քո յինէն․ որ հարցանեմ զքեզ
վս̅ բազմաց․ զայս հրամայեա՛ ինձ ուսանել 'ի քէն․ վս̅
որոց կամիս հարցանել։

Գլ․ Եւ ասէ ցիս․ հա՛րց որում ցանկացեալ է անձն քո․ և 1
Է․ ես պատմեցից քեզ՝ զոր պարտ է քեզ գիտել։ Եւ ա֊
սեմ ես․ աղաչեմ զքեզ, լուր ինձ երկայնմտութ̅, հարքն
մեր երկայնմտութե̅ն հաւատացին․ քանզի յայտնի ցու֊
ցանէր զինքն նց̅․ ենովքայ, նոյի, աբրահամու, իսահա֊
կայ, յակոբու, մովսէսի, ահարոնի, և ա̅մ սրբոյն նր̅․ և
յետ սոցա ամն̅ ունէր ժողովուրդն զգիր օրինացն․ և
'ինչէ ուսուցանէին առնել զկամս բարձրելոյն։ Իսկ
այժմ ոչ բարձրեալն յայտնի խօսի, և սր̅քն փոխեցան
սատի․ և կտակարանքն այրեցան․ որպէս այս անխրատ
ժողովս զկամս բարձրելոյն գիտասցէ։ Ետու պատասխանի և
ասէ ցիս․ բարձրեալն եկեսցէ և արասցէ և ուսուս֊
ցէ․ բայց ժողովուրդս այս խստապարանոց է, և ան֊
թլփատ սրտի․ և մինչև ցվախճան թերահաւատք․ զի

եկեսցէ 'ի վր̅ նց̅ չար։ Եւ ասացի ցնա․ որպէս եկեսցէ
40 բարձրեալն․ և կամ յե՞րբ լիցի գալուստ նր̅։ Եւ ա֊
սէ․ նախ յառաջ եկեսցէ, յետ սակաւ ժամանակի 'ի
կերպարանս որդւոյ մարդոյ․ և ուսուսցէ զծածկեալսն,
և անարգեսցեն զնա․ և ուրասցեն, և արասցեն իւր֊
եանց չար, և յետ այնորիկ բազմասցին անօրէնութի̅ք․
և մոլորեցուսցէ զնս̅ հոգին մոլորութե̅՝ հարթել ըզ֊
լերինս բարկութ̅, և առնել նշանս, որպէս եթէ և զոմանս
'ի սր̅ցն մոլորեցուցանել․ և յետ այնորիկ բարձրեալն
41 եկեսցէ 'ի տեսիլ փառաց, և դադարեցուսցէ զհոգին
մոլորութե̅, և թագաւորեսցէ նա․ և հաստուսցէ նր̅ց
սրբութի̅, և ամբարշտաց զանօրէնութի̅։ Եւ յայնժամ
ա̅մ անօրէն ազգ ժողովրդեանն կործեսցին, և ոչինչ օ֊
42 գուտ լիցի նց̅, քանզի ուրացան 'ի նմանէ։ Ահա պատ֊
մեցի քեզ զխորհուրդս ա̅մ․ եղիցի քեզ իբրև զնիք․
վս̅ այնորիկ ահա պատուիրեմ քեզ ունել քեզ 'ի մտի
43 մինչև 'ի լնուլ ժմկցն․ քզ̅ի պատրաստեաց բարձրեալն․
և յառաջ քան զլինել բնութե̅ երկրի․ և յառաջ քան
զկշռել զելս աշխարհիս այսորիկ, և յառաջ քան զբազ֊
մութի̅ օդոց, և յառաջ քան զդնել ձայնի որոտմանց․
44 2 * և յառաջ քան զլուսաւորականն զկարգս աստեղաց,
3 և յառաջ քան զհաստատել զյատակս դրախտին․ * և
յառաջ քան զերևել զեղեցկութե̅ նր̅․ և յառաջ քան
զօրանալ սաստկութե̅ շարժմանցն նր̅․ և յառաջ քան
4 զգումարել զանթիւ զգունդս հրեշտակաց․ * և յառաջ
45 քան զպարարեալ հաստատութե̅ երկնից․ և յառաջ քան
5 զառնել զհիմն երկրի զհաստատութե̅ ցամաքի․ * և յա֊
ռաջ քան զմտաւ ածել զաշխարհս ա̅մ․ և յառաջ քան
զկնքել զվարձս հաւատացմանն, որք զծնմրտութի̅ հաւա֊
11 տոցն պահիցեն։ * Ետու պատասխանի և ասեմ․ որովհե֊
12 տև գտի շնորհս առաջի քո, * ցո՛յց ինձ զնշանն որ լի֊
13 նելոցն է 'ի վախճան ժամանակաց։ * Եւ ասէ ցիս․ ո֊
46 րովհետև խուզես և քննես զճանապարհս բարձրելոյն․
17 արի կաց 'ի վր̅ ոտից քոց։ * և յարեայ կացի․ և ասէ
13 ցիս․ * եթէ լուիցես զձայն գոչման, * և եթէ շար֊
47 14 ժեսցի տեղին յորում դուն կայցես․ * մի երկնչիցես,
48 15 զի 'ի գլուխ ելանելոց է առ 'ի նմանէն բանն․ * դողաս֊
16 ցէ երկիր, և շարժիցէ առ 'ի խօսելն ը̅ քեզ։ Եւ յետ
խօսելոյն իմոյ զայս՝ ահա փառքն տն̅ լուսաւորէին ըզ֊
49 17 տեղին յորում կայի, * և անդէն ձայն եղև խօսելոյ՝
և բարբառ նր̅ իբրև զձայն ամբոխի յոյժ․ կամ որպէս ըզ֊
50 ջուրց հոսանաց բազմաց հեղեղատեալ զառ 'ի վայր ըն֊
18 թանայցէ։ Եւ ասաց ցիս․ * ահաւասիկ եկեսցեն ա֊
ւուրք յորում կամեցայց այց առնել բնակչաց երկրիս․
19 * տեսից զանիրաւութի̅ անիրաւաց, և զանօրէնութի̅ ա֊
51 նօրինաց․ և զուրացութի̅ ուրացողացն․ և որով գայ֊
52 թակղեցուցանէին զժողովուրդս իմ․ և յորժամ լցցին
53 20 տառապանք ծառայից իմոց․ * և յորժամ կամիցիմ մեր֊
ձեցուցանել զվախճան այսր կենացս ձերոց, այս նշան
54 եղիցի ձեզ․ սիրեսցի ստութ̅, և ծնցի նախանձ, գըր֊
55 գռեսցի անօրէնութի̅, և ատեսցի արդարութի̅․ յա֊
ճախեսցէ անժուժկալութ̅, և խափանեսցի զգաստու֊
թի̅․ աճեսցէ պատերազմ, և նուազեսցէ խաղաղութ̅․
արհամարհեսցի ողորմութի̅, և փառաւորեսցի արդա֊
րութի̅․ և յաճախեսցին տառապանք ծառայից իմոց,
և բարձրասցին ամբարշտացն ամբարտաւանութի̅։ վս̅
այնորիկ եղիցին 'ի տեղիս տեղիս սովք և շարժմունք
և ընկղմութիք․ և եղիցի նշան յերկնից․ հուր յաճախ
յօդս երևեսցի․ և յերկրի եղիցին նշանք բազումք 'ի
21 տեղիս տեղիս․ * և մանկունք տարեորք խօսեսցին․ և
որ յղիքն են, չորհս ծնցին և կեցցեն և զարգասցին․
22 * և յանկարծակի 'ի տեղիք սերմանեալք առանց սեր֊
24 ման ունայնք գտցին․ * և յարիցեն քաղաքք 'ի վր̅ քա֊
ղաքաց, օրէնք 'ի վր̅ օրինաց, որդիք զհարս սպանա֊
նիցեն, եղբարք զեղբարս, ազգ զազգս, սիրելիք զսի֊
րելիս, տոհմք զտոհմս․ և եկեսցէ յայտնի ապստամ֊
բութի̅, գալով եկեսցէ անուն իմ նոր նորոգմամբ ան֊
ճառ փառաց իմոց և զօրութ̅, և զբազումս գայթակ֊
ղեցուսցէ, և զօրասցի․ և որք չհաւատան 'ի նա՝ հնա֊
զանդեցուսցէ, և յետ այնր նշանացն եղիցի այս 'ի բզ̅մ
քաղաքս և 'ի գիւղս և 'ի դաշտս, և դադարեսցին

ջուրք . և մի՛ գնասցեն յաւուրսն յայնոսիկ մինչև 'ի ժա֊
մանակս երիս : * Եւ յետ կատարելոյ նշանացս այսո֊ 25
ցիկ 'ի վ՟ր երկրի , գիրք բացցին , և յայնժամ երևես֊
ցի փառք իմ , * և տեսցեն առ հա զթռուցեալսն 'ի բար֊ 26
ձունս զա՟մ զսէր իմ . և ա՟մ որ զտանն սրտաւր արժա֊
նի լինի , եկեսցէ և փառաւորեսցի և լուսաւորեսցի ա֊
ռաւել քան զարեգակն : յայնժամ դարձցին սիրտք բը֊
նակչաց աշխարհիս այսորիկ յայլ բարիս . * Ջնջեսցի և 27
բարձցի չարն , և անցցէ նենգութի՟ . և յամօթ լիցի թե֊
րահաւատութիւն . * ծաղկեսցեն հաւատք , յաղթեսցի 28
ճշմարտութի՟ որ կայր մնայր մինչև ցայժմ , առանց պըտ֊
ղոյ յայսչափ ամս . կորիցէ ստութի՟ , և երևեսցի անա֊
պականութի՟ . փոխանակեսցի ապականութի՟ . և այնպէս
երևեսցէ հասցէ կատարած աշխարհիս : * Զայս իբրև ա֊ 29
սաց ցիս՝ իբրև զսեռիլ փայլատականց երևեցան ինձ
փառքն ա՟յ , և տեղին յորում կայի շարժէր սակաւ մի .
և սկսաւ խռովել , և ոչ կարէի հանդուրժել փառացն .
և ըմբռնեաց զիս երկիւղ . եկն հրեշտակն և զօրացոյց
զիս : * և ասաց ցիս , մի՛ երկնչիր և մի՛ զարհուրիր . ե֊ 30
րանի է քեզ՝ զի գտեր շնորհս 'ի հզօրէն . * գիտացի 32
զուղղութի՟ սրտի քո , և զսրբութի՟ անձին քո , զոր ու֊
նէիր 'ի մանկութենէ քումմէ . * և վ՟ս այնորիկ արժանի 33
եղեր բարբառոյն ա՟յ , և խորհրդոցն ընդերկար ժամա֊
նակաց . * պահեա դու այլ ևս աւուրս եւթն , և յայտ֊ 31
նեսցէ քեզ աւելի ևս քան զայս : * Եւ եղև յետ այ֊ 35
սորիկ և պահեցի զեւթն օր . * և դարձեալ սիրտ իմ 36
խռովէր՝ և սկսայ ասել առաջի բարձրելոյն . * և ա֊ 38
սեմ . Տ՟ր ա՟ծ իմ , դու արարեր զերկինս և զերկիր և
զա՟մ որ 'ի ն՟ս . * դու հրամայեցեր ծագել լուսոյ , ո֊ 40
րոշեցեր 'ի խաւարէ , և կոչեցեր զնա տիւ , և որ խաւա֊
րին * ը՟ն բազմութե՟ ջուրցն ը՟ն երկրի՝ դու բաժանե֊ 41
ցեր և որոշեցեր զերկիր ուրոյն մեկուսի . մասն մի ջրոյն
յանդունդս 'ի ներքինսն որոշեցեր՝ հաստատեալ զեր֊
կիր 'ի վ՟ր ն՟ր . և մասն մի 'ի վերոյ քան զերկինս կա֊
ցուցեր , որոյ 'ի ներքոյ նմանութե՟ ձեղուան ձգեցեր ,
և սահմանեցեր զհաստատութիւն . և որ մնացեալն էր
ժողովս ջուրց , աւազով պարսպեցեր և արգելեր . քան֊
զի յառաջ էին խառնակ ը՟ն միմեանս , յորոյ վ՟ր հոգին
շրջէր , և խաւար ունէր այնչափ . և չև ևս էր երկիր ,
քանզի բարբառ մարդոյ չև՛ ևս էր . հրամայեցեր մատ֊
չել ճառագայթից լուսոյ , որով երևեսցին գործք քո
զարմանալիք : * Իսկ յերկրորդումն աւուր զհաստա֊ 42
տութե՟ երկնից անջրպետեցեր , և բարձրացուցեր 'ի
բարձունս . և հրամայեցեր ջրոցն ներքնոց՝ մասին միոյ
անջրպետել 'ի միմեանց . զի մասն մի ն՟ր 'ի վեր ան֊
ջրպետեսցի , և մասն մի ն՟ր 'ի խոնարհ մնասցէ : * Եւ 43
դարձեալ յերրորդում աւուրն որ մնայ . զերկիր հաս֊
տատեցեր՝ բղխել 'ի նմանէ զբանջար սերմանեաց և ըզ֊
ծաղիկս խոտոց , և զպտուղ ծառոց պտղաբերս . * և 44
բղխեաց զազգի ազգի բազմութիւն՝ զսերմանիս 'ի կե֊
րակուր զօրութեց . և զխոտս անոյշ 'ի քաղցրութե՟ քմաց .
և զպտուղս ծառոց յանոյշ ճաշակս : * Եւ 'ի չորրոր֊ 45
դում աւուրն հրամայեցեր արեգական լինել , լուսա֊
ւորել , և սնուցանել զաճումն և զբղխումն երկրի . նոյն֊
պէս և զլուսինն լուսաւորել զխաւար գիշերոյ , և մեկ֊
նել զփոփոխմունս ժամուց և զընթացս ժամանակաց :
* Իսկ 'ի հինգերորդումն աւուր տասցեր երկրի բղխել 47
զեռունս կայտառ շունչ կենդանի , և թռչունս ազգի
ազգիս : և եղև բազմութե՟ կերպարանաց կարգել պէ֊
ղեցիկ գունովք , և ազգի ազգի տեսլեամբք առ ըստ֊
րութե՟ . * սոյնպէս և ծով բղխեաց բազմութե՟ ձկանց . 48
զմեծամեծս 'ի նշէ 'ի վայելել կերակրով յագման . և
զմանունս առ 'ի յաճումն : * Եւ դարձեալ 'ի վեցե֊ 53
րորդում աւուրն բանիւ հրամանաւ քով բղխեաց եր֊
կիր զչորքոտանիս , զսողունս և զթռչունս : * և յետ ն՟ց 54
զա՟րն տէրունական ձեռօք ստեղծեր զմարդն , և 'ի նման
քաղաքի տնկեցեր զդրախտն , և եդիր զնա 'ի ներքս .
և ո՟չ ոք որդւոց իւրում զա՟մ ինչ առաջի արարեր նմա
'ի վայելել , և 'ի քաղցրութե՟ և 'ի փափկութեան այնպէս
ա՟մ կերպարանօք զարդարեցեր զդրախտն , իբրև ժա֊
ռանգորդի 'ի ձեռս ետուր զոր 'ի հողոյն ստեղծեր , և

շնչով կենդանացուցեր . և 'ի կողից ն՟ր զկին ն՟ր ստեղ֊
ծեր բնակել ը՟ն նմա . և խօսակից յորդահատել ազգի
մարդկան , զարդարեցեր զնա կամօք ազատութե՟ , և յօ֊
ժարութե՟ , իշխան և թագաւոր 'ի վ՟ր ա՟մի որ 'ի քէն
եղեալ էին 'ի վ՟ր երկրի կացուցեր զնա . այլ և յերկրա֊
ւոր սպասաւորէն ոչ արարեր զնա կարօտ , և իբրև ըզ֊
գիրս պատուոյ և ընտրութե՟ ետուր նմա զպատուիրանն .
զոր ընկէց 'ի ձեռաց՝ և ել 'ի դրախտէն փափկութե՟ ,
օտարացաւ յանապականութենէն , և արժանի եղև աշ֊
խատութե՟ , և սպառնացեալ հրամանացն 'ի ձեռն մա֊
հու մատնեցաւ . հող էր և 'ի հող դարձաւ , և 'ի նմանէ
55 ամէքն մեք մարդիկ սերմանեցաք : * Զայս ա՟մ ասացի
56 առաջի քո , * զի ասացեր զհեթանոսաց թէ չե՛ն ինչ և
յոչինչ համարեցան . և նմանեալ են փշրեալ ապակւոյ՝
57 և շթոյ անձրևաց յանօգուտ . * զիա՞րդ իշխեն հեթա֊
նոսք ժողովրդեան քում ընտրելոյ , և զծառայի քո աբ֊
58 րաամու կոխել զզաւակ * և զժողովուրդ քո զոր ըն֊
տրեցեր . և կոչեցեր ընտրեալ զոր անուանեցեր սեփհա֊
կան . որում խոստացար տալ 'ի վիճակ ժառանգութե՟
զերկիրն բարեաց և զաւետեաց , և մատնեցեր 'ի ձեռս
անպիտան հեթանոսաց զժողովուրդն և զերկիրն խոստա֊
59 մանց : * Զի եթէ ժողովրդեան քում խոստացար տալ ,
զիա՞րդ հեթանոսք որ ոչ ընկալան զօրէնս , առին զնա
'ի վիճակ ժառանգութե՟ . և մեք 'ի պանդխտութե՟ գերի
վարեալք հնազանդիմք ը՟ն նոքօք , և իշխեն 'ի վ՟ր մեր :
1 Եւ եղև իբրև կատարեցի զբանս զայսոսիկ , առաքեցաւ Գ՟ր
2 առ իս հրեշտակն այն որ յառաջն խօսեցաւ ը՟ն իս , * և Է .
ասէ ցիս . Եզրա՛ արի և լո՛ւր զոր խօսելոցս եմ ը՟ն քեզ :
3 * յարեայ և կացի և ասեմ , խօսեաց : Եւ ասէ ցիս .
4 ծով եթէ կայցէ յընդարձակի տեղւոջ . * և մուտն իւր
5 լիցէ 'ի նեղ , զի եղիցի նա նեղ գետոյ նման . * եթէ
ոք կամեսցի մտանել 'ի ծովն և տիրել 'ի վ՟ր ն՟ր , ապա֊
քէն եթէ ոչ նախ ը՟ն նեղն անցանիցէ՝ զիա՞րդ կարաս֊
6 ցէ մտանել 'ի լայնութի՟ ն՟ր . * և կամ դարձեալ յաւան
քաղաք մի զարդարեալ , և գեղեցկացուցեալ ա՟մ բա֊
7 րեօք . * և մուտ ն՟ր լիցէ 'ի նեղ , և նուրբ , և դժուա֊
րատեղիք . իբրու թէ յաջմէ կողման լիցէ հուր , և 'ի
8 ձախմէ ջուր խոր յոյժ , * և ճանապարհ մի միայն ընդ
մէջն անցանիցէ հրոյն և ջրոյն . մի՛ ինչ այլում ումեք
9 լինել տեղի , բայց միայն շաւիղ առնն մարդոյ . * եթէ
ոչ որ կամեսցի զնա ժառանգել , անցանիցէ նախ ընդ
10 նեղն . ոչ կարէ ըմբռնել զժառանգութիւն : * Եւ ես
ասացի , թէ այդպէս է : Եւ պատասխանի և ասէ ցիս . ը՟ն
11 նմին օրինակի տացի Ի՟ղի մասն ժառանգութե՟ . * զի վ՟ս
մարդկան արար ա՟ծ զաշխարհս զայս և ելից զնա ա՟մ
բարութե՟ , և ետ ն՟ց օրէնս . զի որով վարեսցին և թա֊
գաւորեսցեն թագաւորութի՟ բարի և զգաստ և ամբիծ .
իսկ ն՟ք ոչ պահեցին , այլ մերժեցին զնա . և բարձրեալն
եդ 'ի մահ մերժել զնա , որ ապստամբ եղեն 'ի նմանէ .
12 * վ՟ս այսորիկ մուտ աշխարհիս այսորիկ խիստ են և
13 դժուարին և լի տառապանօք . * զի թէ նախ մտցեն
14 ը՟ն նեղ և ընդ նուրբ շաւիղ աշխարհիս այսորիկ . * և
մտեալքն չերկայնմտիցեն , ոչ ընկալցին զպատրաստեալ
15 ն՟ց բարիսն որ յառաջ քան զաշխարհս էր : * Բայց դու
16 մի՛ շփոթիր զի մահկանացու ես . * և մի՛ խռովիր զի ա֊
պականելոց ես , այլ հայեա առ մտաւորն , և դի՛ր 'ի
17 մտի քում որ առ յապայն լինելոց իցէ : * Եւ ես ա֊
սացի . ապա ուրեմն արդարք ժառանգեն զբարիս . և
վ՟ս այնորիկ բարւոք համբերեն մտանել ը՟ն նեղ և ընդ
18 նուրբ ճանապարհն . * իսկ որ ակարքն են և սրբուք՟
զկեանս իւրեանց ոչ անցուցանեն , և զփորձնեղութի՟
ոչ գիտէին , 'ի մշտնջենաւոր բարութենէն հեռասցին :
19 * Եւ ասէ ցիս , և ես քեզ ասեմ , եթէ ոչ ես դու լա֊
ւ քան զբարձրեալն , և ոչ քաղցր քան զա՟ծ , և ոչ մար֊
20 դասէր քան զնա : * կորիցեն ամենեքեան որ անցանեն
զպատուիրանաւն ա՟ն , քան թէ արհամարհեսցին օրէնքն
21 ա՟յ : * պատուիրելով պատուիրեաց ա՟ծ մարդկան , թէ
զի՞նչ արասցեն և կեցցեն , եթէ զի՞նչ պահեսցեն և մի՛
22 տանջեսցին : * Իսկ ն՟ք յա՟մէ հրաժարեցին . և 'ի վ՟ր
այսր ա՟մի ասացին թէ ոչ բարձրեալն է , և ոչ հատու֊
ցումն բարեաց և չարեաց գործոց . զճանապարհս իւր֊

եանց խոտորեցին ․ * և զօրէնս նր̅ մերժեցին ․ և ըզ֊ 24
հրամանս նր̅ անարգեցին , և ուրացան զուխտ նր̅ , և՚ի
բանից սրբոց նր̅ թերահաւատեցին , և զընտրեալս նր̅ ․
արհամարհեցին , * և վս̅ այսորիկ լուր դու եզր ․ ունայ֊ 25
նութիւն ունայնից եղելութիւն լիոց ․ * աւա եկեսցէ ժա֊ 26
մանակ յորում եղիցին նշանն որ յառաջն ասացաւ քեզ ․
յայտնեսցի քաղաքն որ այժմ ոչ երևի , և ամ̅ ծունր
՚ի վր̅ երկրի սողեսցի ․ * և ամ̅ որ գտցի անբիծ տես֊ 27
ցէ զփառս բարձրելոյն * յայնժամ երևեսցի օծեալն 28
իմ՝ յայտնի մարդկան , և ուրախ արասցէ զմնացեալսն
՚ի հաւատս և ՚ի համբերութե̅ , * և ամք̅ն կանգնես֊ 32
ցին որ թաղեալն են յերկրի ձայնիւ նր̅ ․ * և կայցեն 33
առաջի հզօր դատաւորին , և եկեսցեն հասցեն կեանքն
որ ոչ երևէին ․ * և անցցէ ապականութիւն և դադարես֊ 34
ցէ ողորմութիւն , և պարապեսցեն գթութիւնք , և խափա֊
նեսցին դրունք ապաշխարութե̅ , յինքն ամփոփես֊
ցի երկայնմտութի̅ , և հաւատք ցուցցեն զպտուղ իւր֊
եանց : * Եւ յետ գործոց վարձք իւր և արդարութիւն 35
ծաղկեսցէ ․ և յայնժամ երևեսցի տեղի հանգստեան սր̅ցն , և Դժոխոց դրախտն փափկութե̅ , և դէմ յանդիման ուղին բոլք հրոյ և տանջանք յաւիտենից , և որդն անմահ , զոր պատրաստեալն է ամբարշտաց և անօրինաց : Եւ յայնժամ ասիցէ բարձրեալն ցարդարսն , տեսէք զտեղին հանգստեան ձերոյ զոր պատրաստեալն էր ձեզ նախքանէ արարածոց՝ մնէք այսուհետև և հանգերուք , և խայտացէք իբրև զորթս արձակեալ ՚ի կապոյ : Եւ ասասցէ ցամբարիշտն և ցանօրէնսն ․ տեսջիք և իմասջիք զնա որում ոչն ծառայեցէք , և կամ յորմէ ուրացայքն ․ և կամ զոր օրէնս արհամարհեցէք , հայեցարուք որ առաջի կայ ձեզ պատրաստեալ արդարոցն փափկութի̅ , և ձեզ ամբարշտաց հուրն և տանջանք յաւիտենից : Եւ եղիցի օրն դատաստանի այսպիսի , ոչ արեգակն կացցէ լուսատու՝ և ոչ լուսին , և ոչ աստեղք պայծառացեալ , և ոչ ամպք հովանաւորք , և ոչ որոտումն նշանաւոր ժամանակաց , և ոչ հողմ զովացիկ , և ջուր ՚ի ծարաւ հանգստեան , և ոչ հողմ քաղցրախառն և ոչ երեկոյ ՚ի հանգիստ վաստակոց , և ոչ գիշեր ՚ի դադարել աշխատութեց , և ոչ աջողութիւն գործոց ՚ի յօժարութի̅ ․ և ոչ համարակօր ՚ի Ճաշակումն կերակրոց ․ ոչ ձմեռն ՚ի գործ երկրի պատրաստութե̅ ․ ոչ ՚ի գարուն ՚ի ծնունդ երկրի պարարտութե̅ ․ ոչ յամառն տօթ , և ոչ աշուն ՚ի խնամ աճել պտղոց (հասնոց) ․ ոչ կարկուտ ՚ի բռնութե̅ օդոց , և ոչ անձրև յաճումն ծառոց , ոչ ցօղ ՚ի միխթարութի̅ տնկոց , և ոչ առաւօտ որ նշանակէ զլոյս տուընջեան , և ոչ զամբար գիշերոյ խաւարի յայտնիչ , բայց միայն պսակ փառաց արդարոցն ուրախութի̅ : Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ , և աղջամուղջ յաւիտենից , և տանջանք մշանջենաւորք , այս է դատաստանն : Ետու պատասխանի՝ յոգւոց հանելով և ասեմ ․ երանի է նց որ սակաւ ժամանակս համբերեցին վս̅ բարձրութե̅ փառացն , և եղուկ մեզ՝ որ առ սակաւ ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ , և ՚ի տանջանս յաւիտենից մտանեմք , և յանշէջ հուրն տանջիմք հանապազ ․ լաւ էր թէ չէաք իսկ ծնեալ : Ով ՚ի մարդկեղէն կենդանեացս ոչ մեղաւ ․ և կամ ով ՚ի ծնելոցն ոչ անց զհրամանաւ նր̅ ․ ոչ աւանեմն՝ սակաւուց է այն աշխարհ յուրախութի̅ ․ և բազմաց ՚ի տանջանս , զի ամենեքեան առ հասարակ անօրէնութք թաթաւեալ եմք , գնացաք զՃանապարհս կորստեան և զշաւիղս մահու , և հեռացաք ՚ի Ճշմարտութե̅ կենացն : Ետ պատասխանի և ասէ ցիս ․ դու ասացեր թէ սակաւք են արդարք , և բզ̅մք են ամբարիշտք ․ և արդ լուր առ այս ․ ակունս պատուականս թէ ունիցիս՝ ապաքէն զամ̅ ինչ ը̅ նց արժանաւորութեն պատրաստեսցես զնիւթն ․ մինչ որ անարժանն իցէ՝ նց նման համարեսցիս , և կամ նման կապարոյ , և կամ խեցւոյ , և կամ այլ իմիք նման : Եւ ասացի ոչ : Եւ ասէ ցիս ․ ասա դու ցերկիր ․ ընդէ՞ր ոչ զխեցին շատ ծնանիս , նոյնպէս և զոսկին ոչ բղխես : և նա պատասխանի տայէ քեզ և ասիցէ ․ քանզի յաՃախ է խեցին քան զերկաթն , և երկաթն քան զկապարն , և կապարն քան զպղինձ , և պղինձ քան զարծաթն , և արծաթն քան զոսկին , և ոսկին քան զականս պատուականս ․ ընտրեա այսուհետև , և տես թէ որ պատուական է և ցանկալի : Եւ ասացի թէ ով ոք ոչ գիտէ թէ սակաւն և նուազն է ցանկալի : Եւ ասէ ցիս , թէ ո՞չ մարդկան թուի նուազն՝ պատուական և ցանկալի , նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարք պատուական են ․ և ուրախ լինի ՚ի վր̅ սակաւուցն , որ փառաւորեցին զանուն նր̅ ՚ի վր̅ երկրի , և ՚ի ձեռն նց անուն նր̅ օրհնի և գովի ․ վս̅ այնորիկ ծաղկեսցեն արդարքն , և փառաւորեսցին առաջի այ̅ : Իսկ բազմամբոխն անխրատ՝ մրրկի նմանեսցէ , և պատրաստեալ է հրոյն բորբոքելոյ ․ եղիցին երեսք նց յամօթ և յանարգանս : Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ը̅ իս , ես հանի յոգւոց և խռովէի , և նուաղէր յիս հոգի իմ , և ասէի ․ ո՞վ երկիր ընդէ՞ր ծնար զմարդն , զի ՚ի տանջանս յաւիտենից մտանեցաւ ․ վս̅ այսորիկ սգասցէ ազգ մարդկան , և ցնծայ գազանն վայրի , և կոծեսցին ամ̅ ծնունդք բանաւորաց , և ուրախ լինիցին ամ̅ չորքոտանիք ․ յոյժ լաւ է նց քան մեզ , զի ոչ յարութե̅ ակն ունին , և ոչ դատաստանաց ահն : մեզ զի՞նչ օգուտ է եթէ ՚ի դատաստան մտանեմք և ՚ի տանջանս անդադարս ․ երանի թէ չէր մեզ յարութի̅ , զի յաւիտենից տանջանացն ապրեաք : Եւ զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի , և ասէ ցիս ․ նախքանէ արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ ՚ի վր̅ երեսաց երկրի , յառաջագոյն բարձրեալ յառաջագոյն պատրաստեաց զտեղի փափկութե̅ , և զտանջանաց ․ իմաց այսուհետև զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել՝ և ոչ պահեցին , այլ արհամարհեցին ․ զի՞նչ պատասխանի ունիցին տալ յաւուրն վախՃանի : զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց բարձրեալն ․ և նք̅ արհամարհելով կորուսին զանձինս իւրեանց : Ետու պատասխանի և ասեմ ցհրեշտակն տն̅ ․ խնդրեմ ՚ի քէն տր̅՝ ասա ինձ , եթէ յետ մահու յորժամ պահանջի ՚ի մէնջ զիւրաքանչիւր զոգիս մեր ․ երթայցեմք ՚ի տեղի տանջանաց ․ եթէ յանդորրութե̅ լինիցիմք մինչև ցօր դատաստանին ․ եթէ յայսմ հետէ մտանիցեմք ՚ի տանջանս : Եւ պատասխանի և ասէ ․ ասասցից և զայս քեզ ․ դու մի հաշուիր զքեզ ը̅ մահապարտսն ․ զի քեզ և նմանեաց քոց պատրաստեալ է գանձն լի բարեօք , որ ոչ յայտնեսցին քեզ , մինչև ՚ի վախՃան ժամանակաց : Լուր այսուհետև վս̅ օրոց հարցերդ , այսպէս է բանն ․ զի յորժամ հրաման մահու ելանէ յառաջ քան զմարդոյն ոգիս հանելոյ , անդէն վաղվաղակի բաժանի շունչն ՚ի մարմնոյն , և երթայ ՚ի տեղի որոշմանն իւրոյ ․ և եթէ իցէ լի գործովք բարեօք , և պահեալ զպատուիրանս բարձրելոյն ․ և յորում ժամանակի էր յապականական ՚ի բնական մարմնոյն բնութե̅ , ծառայեաց ամբծութ̅ ՚ի հաստատուն յամ̅ ժամու վշտաց ․ նա ցնծայ և ուրախ լինի ՚ի հանգստեանն յեւթնեկեան Ճանապարհին : Առաջին Ճանապարհն՝ որ բզ̅մ աշխատութե̅ ճգնեցաւ առ ամ̅ մեղօ : Երկրորդ Ճանապարհն՝ տեսեալ զպատրաստականն ըզմեղացն զտանջանսն : Երրորդ Ճանապարհն՝ վկայութեն զոր վկայէ նմ̅ ած̅ , եթէ մեծ հաւատովք պահեաց որ տուան նմա օրէնքն : Չորրորդ Ճանապարհն՝ յորում յայտնին նմա պատրաստեալ բարիքն , եթէ որպ̅ ը̅ հրեշտակս ՚ի բազում խաղաղութե̅ ապաստաւորեալ պահի : Հինգերորդ Ճանանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրախութը̅ , զի մերկացաւ զապականութե̅ ․ և այնուհետև ը̅ հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախՃան լոյսն : Վեցերորդ Ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ որպ̅ երեսք իւր լուսաւորին իբրև զարեգակն , և ոչ այնուհետև ապականութը̅ մթանան : Եւթներորդ Ճանապարհըն՝ որ ՚ի վեր է քան զամ̅ Ճանապարհս , յորում պարծի վստահութը̅ և համարձակութը̅ , ոչ ամաչելով և կամ պատկառելով , այլ ցնծալով փութայ տեսանել զերեսս այ̅ ․ որպ̅ ծառայեաց ամբծութը̅ ՚ի կենդանութեն , որով և փառաւորելոցն է ․ և ընդունելոց է զվարձս հատուցմանն : այս են Ճանապարհք հոգւոցն արդարոյն : Իսկ ամբարշտացն հոգիք , և որք ոչն պահեցին զպատուիրանն բարձրելոյն , և արհամարհեցին զօրէնս նր̅ , և գարշեցան ՚ի ծառայից նր̅ , նք̅ ոչ մտցեն յաւիտեան ՚ի

տեղի

տեղի հանգստեան, այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն
'ի մարմնոյն տրտմութ̄ և վշտօք ընդ եւթն ճանապարհս
մտցեն 'ի տանջանսն յաւիտենից։ Առաջին ճանապարհն՝
զի թողին զօրէնս և փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն։
Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան դառնալ և ապաշխարել
մինչդեռ յայսմ աշխարհի էին։ Երրորդ ճանապարհն՝
յորում նեղին տեսանելով զարդարսն 'ի
հանգիստն, և զնոցա տանջանսն։ Չորրորդ ճանապարհն՝
որ կայ և մնայ 'ի վախճան ժամանակաց 'ի մըշտնջենաւոր
հուրն։ Հինգերորդ ճանապարհն՝ յորում
տեսանեն զայլոց հանգիստ հաճոյ բարձրելոյն, և պահպանեալ
'ի հրեշտակաց սպասաւորութե և յանբծութե
յոյժ։ Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ տեսանեն յայնմ
հետէ զպատրաստեալ արքայութիւն սէ̄ց՝ և զնոցանց
անձանցն ամենեւին զկորուստն։ Եւթներորդ ճանապարհըն՝
որ է քան զա̄մ ճանապարհս 'ի վեր, յորում հաշին
և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են
խմտութ̄ և երկեղիւ. իբրև տեսանեն զճանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն 'ի մարմնի,
և առաջի արդարոցն տանջելոց են։ Ետու պատասխանի և
ասեմ. տացի ժամանակ հոգւոց առ 'ի տեսանել թէ
ո̄ղ տանջիցին յետ հրաժարելոյ նո̄ց 'ի մարմնոյ անտի։
Եւ ասէ ցիս. տացի ժամանակ, ոչ անդորրութ՝ այլ
տանջանաց. զի 'ի տեղիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պահին 'ի տանջանս ահաւոր հրեշտակաց
մինչև յօրն յանդիմանութե և դատաստանաց
և հատուցման բարեաց և չարի։ Ասացի. խնդրեմ 'ի
քէն՝ Տէր իմ և զայս հարցանել. և արդ՝ յաւուրն
դատաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել
զամբարիշտս, և կա̄մ տանել յաղաչանս վ̄ո նո̄ց, ո̄ղ հարք
վ̄ո որդւոց, և կամ որդիք վ̄ո հարց. և կամ եղբարք
վ̄ո եղբարց, կամ ազգ վ̄ո ազգի, և կամ սիրելիք վ̄ո
սիրելեաց։ Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. մի ոք խաբեսցի
յայսմ. զի յաւուրն դատաստանի անաչառութի լինի,
և ա̄մ ճշմարտութ կնքեսցի. զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոք 'ի մեռանել ը̄նդ, կամ 'ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուտել, և կամ յըմպել, նոյնպէս
և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վ̄ո ուրուք պաղատել.
և կամ զոք հրաժարեցուցանել 'ի տանջանաց. իւրաքանչիւր
իւրեանց գործքն բարեխօսեն։ * Ետու պատասխանի 36
և ասեմ. զիարդ գտանեմք, զի եթէ աբրահամ աղաչեաց
զա̄ծ վ̄ո զօդոմայ և վ̄ո տան նո̄ր, և մովսէս վասն
հարցն մերոց. որ մեռան յաւուրս նո̄ր, * և դաւիթ վ̄ո 38
հարուածոց ժողովրդեանն, և սողոմոն վ̄ո սրբութե,
* և եղիա վ̄ո գալոյ անձրևին, և եղիսէ վ̄ո կենաց մե- 39
ռելոյն, * և եզեկիայ վ̄ո ժողովրդեանն յաւուրս սե- 40
նեքերիմայ, և վ̄ո իւրոյ առողջութե, և այլք վ̄ո այլոց,
* զի թէ յորժամ ապականութ զարգանայր և ա- 41
նիրաւութի աճէր, խնդրեցին արդարքն վ̄ո ամբարշտացն
յա̄յ, և ընկալան. ընդէ՞ր յայնժամ այս ոչ լինի։
* Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. յայսմ աշխարհի եթէ խընդ- 42
րեսցեն արդարք՝ առցեն. քանզի յօգուտ է նո̄ց ապաշխարութի
վ̄ո որոյ բարեխօսեն. * զի յաշխարհս այս 43
կատարման է, և ոչ փառաց։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կենաց,
յորում անցանէ կարգ ապաշխարութն, * և վախ- 44
ճանեալ է ապականութի, և լուծեալ է աղքատութի,
և խափանեալ են հաւատք, և զարգանայ արդարութի,
և ծագէ ճշմարտութի, * ոչ ոք կարէ ողորմել, որ վ̄ո 45
իւրոյ յանցանաց գործոցն է 'ի տանջանս և 'ի դատաստանի։
* Եւ ասացի ցնա. ոչ խնդրանէ իսկ ասացի 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ 'ի վ̄ր երկրի,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ. * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ 'ի բազում ժամանակս, և
կեանքն տրտմութ̄ իցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունիցի
տանջանաց. * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութի յետ մահու. և մեք
արժանի մահու գործս գործեցաք. * զի՞նչ օգուտ ի- 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. * զի՞նչ օգուտ ի- 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ շտեմարանք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք չարեօք. * զի՞նչ հայո- 52
գութն իցէ մեր ը̄ յուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
53 բարեաց. մեք ը̄ դժուար ճանապարհս գնացաք. * զի՞
անէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անբծայն, որոյ պտուղն անթառամ է. յորում կայ
55 փափկութի և ցնծութի անվախճան, * թէ մեք ոչ մտա-
54 նիցեմք. * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորեսցին
իբրև զարեգակն, և մեր երեսք մթասցին իբրև
զգիշեր աղջամղջին. արդարև իսկ ոչ երբէք ածաք ըզ-
միտ 'ի կենդանութե եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետ մահուն
48 կրել։ * Ո՞վ ադամ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մե-
ղար, և քեզ միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ
57 ամե̄ն որ 'ի քէն ծնան։ * Ետ պատասխանի և ասէ, աշխա-
տեսցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի կրեսցեն զայն
զոր ասացին. այլ մերժելով զչարն՝ ընկալցին զբարիս։
59 առ մարդկանէ * ընտրել զկեանս և զմահ։ քանզի մով-
60 սէս ասաց զայս նո̄ց, * և նք̄ ոչ հաւատացին նմա, և
ամե̄ն յետ նո̄ր մարգարէից, և ա̄ծ որ խօսեցաւ ը̄նդ նս̄։
62 * Ետու պատասխանի և ասեմ. գիտեմ և այդպէս հաւա-
63 տամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և 'ի
64 գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա. * երկայնամիտ
65 է որք մեղանչեն. * և պարգևիչ, քանզի յօժար է և
'ի շնորհել և 'ի թողուլ զյանցանսն, զի՞նչ շահ իցէ բարձ-
րելոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր արար, և
66 սակաւ ոգիք միայն մի կորիցեն. * գիտեմ զի բազում-
67 ողորմ է. * եթէ ոչ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ա̄մ
68 մարդ. * նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և
թեթևացուսցէ զմեղս մեր իւրով մարդասիրութ̄ն. ոչ
69 կարասցէ ա̄մ մարմին ապրել։ * Դատաւոր է որ յան-
դիմանէ և դատէ, և յետ յանդիմանութե̄ն չմեղադրէ.
զի թէ ոչ մեղադրիցէ և տանջիցէ զբազմութի ստահա-
կութե, ոչ ոք մնասցէ յա̄մ բազմութ̄ն արտաքս քան զսա-
կաւսն. և ո՞ւր իցէ ողորմութի նո̄ր զոր խոստացաւն,
կամ գթութի, կա̄մ քաղցրութի, կամ մարդասիրութի.
ո՞ւմ օգուտ իցէ այն, եթէ ոչ տուեալ մեղաւո-
րացն։ Միթէ վ̄ո այնորիկ ստեղծ զայնչափ ոգիս՝ զի
կորուսցէ, քաւ լիցի, ո՞չ գիտութ̄ լի է, չգիտիցէ թէ
զի՞նչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանելն նո̄ր. և
ա̄մի նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նո̄ր։

1 Ետ պատասխանի և ասէ ցիս, որ 'ի վեր է քան զքեզ Գլ.
մի խօսիր զայն, և մի կեղծաւորիր առաջի ա̄յ. որ ը̄.
հրամայեալ է քեզ զայն խմաց։ Զայս աշխարհս վասն
բազմաց արար, իսկ զայն վ̄ո սակաւուց. զի թէ-
պէտ և յառաջգիտութի առ 'ի նմանէն բազում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զզար-
ծոյն գիտութի, զի գիտասցեն զոր գործեն՝ թէ ոչ
տանջին. ընդէ՞ր որք զնոյն մարմին ունին, և զնոյն
ախտ շարժմանցն, և արդարոյն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա-
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան 'ի վարուց նո̄ց. վասն
այնորիկ բարձրեալն սակաւս պահեաց յայն յաշխարհ։
2 * Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ.
թէ խնդրեցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ տե-
ղիս պատուականս և մեծագին. և տացէ քեզ երկիր
որ աճէ տեսիլս ազգի ազգի, ո̄ղ զպատուականն ա-
կաւ, և զանարգն կրկին. ոչ նստիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն 'ի բաց ընկենուցուս։ * Ի-
մացիր այսուհետև եթէ ճշմարիտ է օրինակդ. և ա-
4 սացի թէ ուղիղ է, * և սկսայ ասել ը̄ միտս իմ. ո̄վ
անձն իմ վայելեա ո̄ղ և կամիս. և ցածո զմիտս եր-
5 կիր զի լուիցես, * և երթիցես ուր ոչ կամիցիս։ զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչութե. բայց զայս միայն սակաւ ժամանակս կե-
6 նաց։ * և եդի 'ի մտի դարձեալ ասել բանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն, եթէ ո̄ղ տացէ մեզ սերմանիս արդ-
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ ո̄ղ բերի-
ցէ ա̄մ տեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ, թէպէտ և ոչ տացէ։ * Գործ եմք ձե-
ռաց նո̄ր, և վ̄ո այնորիկ արժանի եմք ողորմութե նո̄ր,
8 * զի աստ կենդանացուցանէ զմեզ. յայտ է յորոց յար-
գանդին ստեղծու հանապազ զմարդն. և տայ կենդա-
նութի և կերակուր, նոյնպէս և տնտեսութե ազգի

ազգի սերմանցն գինւով և ձիթով, հրով և ջրով, իննամսեայ ժամանակաւ 'ի բնութ՟ե յարգանդի մօրն ծնանի
ղմանուկն, իմաստութ՟բ մատակարարէ նմա * և ըղգուշութ՟բ 9
պահէ զնա· և յորժամ հատուցանէ և տայ
'ի ժամանակի իւրում զողջյն, * զոր նա հրամայեաց 10
ծնանել, 'ի գիւղ ըկալթն * մինչև ց ժամանակ մի, և 11
յետ այնորիկ վարել նմա իւրով իմաստութ՟բ, և կերակրել բերովք պտղոյ իւրոյ· * և խրատէ զնա իւրովք 12
օրինակօք· և առ սակաւ սակաւ աճեցուցանել 'ի նմ՟
զիմաստութ՟ի և զգիտութ՟ի ա՟մ չարեաց և բարեաց· և
որ չէն նոյնպէս։ * և յետ այսր ա՟մի մեռուցանէ զնա· 13
այնպէս ունի իշխանութ՟ի 'ի վ՟ր գործոց իւրոց· * իսկ 14
ապա թէ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս ստեղծեալ և ծնեալ աշխատութ՟բ և ցաւօք և վաստակօք,
սնուցեալ, և խրատեալ դիւրին կարգօք, զի՞նչ օգուտ
իցէ։ * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, բացի զբերան իմ 15
և սկսայ աղաչել զբարձրեալն՝ և ասէի· տ՟ր ա՟ծ, իբրև
զա՟ծ քում գործոց ողորմեա, և քում արարածոց· և
օգնական լեր քում ստացուածոց, և աւելի ևս քում
ժողովրդեանն· վ՟ս որոյ ես սգամ, և ժառանգութ՟ե
քում, վ՟ս որոյ ես տրտմեալ եմ, * և ազգիս Ի՟ղի· վ՟ս 16
որոյ ես սգամ, և զաւակի աբրահամու, վ՟ս որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս 'ի մեզ, և հաշուիս զմեզ, և զյանցանս մեր· * զի լուայ ես զանխնայութ՟ե մեծ, զոր առ 18
յապայն լինելոց իցէ· * վ՟ս այնորիկ արարիչ ա՟մի երկայնամիտ 19
բարձրեալ՝ լո՛ւր ձայնի իմում, և ունկն դիր
բանից իմոց զոր խօսիմս առաջի քո, յաղօթս կալ առաջի քո։

Աղօթք Մարգարէին Եզրայ։

Որ բնակեալդ ես յաւիտեան, որոյ աչք զա՟մ ինչ հաւաստեաւ 20
տեսանեն և քննեն, և վերանայարկք իւր
յօդս։ * որոյ աթոռ անճառ, և փառք անպատում· 21
զորով շուրջ կան բազմութ՟իք զօրաց հրեշտակաց՝ երկիւղիւ պաշտել, * և հրամանաւ ն՟ր և բանիւ զոգիս 22
'ի հուր դարձուցանէ· * որոյ բանն անշարժ և հզօր, 23
զա՟մ յօրինէ ը՟ս իւրաքանչիւր կարգի, որոյ հրամանն
սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայելն ցամաքեցուցանէ զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պատառէ
զերկիր· զա՟մ զոր կամի յոչնչէ ստեղծու, և զեղեալն
զօրութ՟բ փոխէ· որոյ ճշմարտութ՟ին վկայէ։ * Լո՛ւր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածոց պաշտօնէի
քում, անսա բանից իմոց· * մինչդեռ կենդանիս եմ 25
խօսեցայց· * մի՛ հայիր 'ի գլորումն· որք ունին կամս 26
պահել զհրամանս քո, յաղթեալ են 'ի խորհրդոց չարէս։ այլ ողորմեա՛ց իբրև բարերար և փրկիչ· և խնայեա և հաստատեա իբրև զգարմանիչ, որ դու միայն
ես առանց մեղաց, այո՛ խնդրեմ 'ի քէն, մի՛ հայիր յանցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ուղղին ծառայեցին
քեզ ճշմարտութ՟բ, * խնայեա, մի՛ հատուցաներ ըստ 27
գործս իւրեանց անօրինաց, այլ վ՟ս այնոցիկ որք երկիւղիւ պահեցին զուխտ քո՝ խնայեա, * և մի՛ ածեր 28
զմտաւ վ՟ս այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութ՟բ առաջի քո·
այլ յիշեա որք կամօք զերկեղ քո ծանեան, * և մի՛ կա- 29
միր կորուսանել՝ որք զբարսն իւրեանց անասնոց նմանեցուցին, այլ հայեաց գթութ՟բ 'ի ծառայս քո՝ որ 'ի
փառս քո յուսացեալ են։ * Զի մեք և որ յառաջ քան 31
զմեզ արժանի մահու կամաց գործեցաք, դու տ՟ր մարդասէր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար,
* զի թէպէտ և մեք ը՟ս ողորմի բարւոք գործովք էաք, 32
և ո՛չինչ ը՟ս կամաց քոց արարաք, այլ զհետ մարմնոյ
պղծութ՟ե գնացաք, դու գթասցիս ողորմել· յայնժամ
կոչեսջիր ողորմած, * ք՟զի սրբովք քովք կամօք գոր- 33
ծեցին սրբութ՟բ, ո՛չ են կարօտ ողորմութ՟ե· զի իւրեանց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն· * Զի՞նչ եմք մեք 34
մարդիկ, զի բարկացիս մեզ ստուգութ՟բ։ * ո՛չ ոք է 35
'ի վ՟ր երկրի ծնեալ՝ որ ո՛չ մեղաւ· * յայսմ ծանիցի քո 36
գթութ՟ին, յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես մեզ· և
թողցես զամբարշտութ՟իս մեր, որք ո՛չ ունին զհիւթ
բարեաց գործոց։ * Եւ պատասխանի ինձ տ՟ր, և ա- 37
սէ ցիս, եթէ դառնալով դարձցին առ իս մեղաւորք

38 յա՟մ սրտէ իւրեանց· * ո՛չ խորհեցայց ը՟ս առաջին մեղաց ն՟ց հատուցանել· այլ 'ի վախճան ելից հոգւոյ
ն՟ց, ո՞չ գտից՝ և դատեցայց· և այնպէս ուրախ եղէց
39 'ի ն՟ս, որ դառնան 'ի բարի գործս· * ո՞չ ուրախ իցեմ յարդարս իմ։ * Նմանեցի՛ զիս միամիտ մշակի· ո՞չ
41 մշակ վարէ անկէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ· և ըստ
ժամանակի իւրաքանչիւր ինամ տանի, ո՞չ պարտ է·
թէպէտ լինիցի 'ի ն՟յէ ումեք տկարանալ և մերձենալ
յապականութ՟ե, որոց 'ի դէպ զհոգաբարձութ՟ե առնէ·
և եթէ հոգաբարձութ՟բն յաղթէ, ուրախութ՟բ ուրախ
լինի· զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ· ապա թէ
ո՛չ ինչ օգտիցի 'ի դէպ ժամանակի, հոգաբարձութ՟ե 'ի
բաց եղիցի լի տրտմութ՟բ, այսպէս եղիցին 'ի վ՟ր երկրի,
երկայնամիտ լինիցի 'ի վ՟ր ն՟ց բարձրեալն· զի թէ զըղջասցին ը՟ս այն զոր օրինեցանն, գործեսցին զբարիս·
42 ապա թէ ո՛չ տանջեսցին։ * Պատասխանի ետու և ասեմ·
որով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո,
43 աղաչեմ զքեզ ասա ինձ ծառայի քում· * սերմանիք
մշակին, եթէ ոչ առցեն չափով զանձրևն չորանայ,
44 * Նոյնպէս և մարդ որում դու ո՛չ ողորմեսցիս՝ ո՛չ կա-
45 րէ ապրել· * վ՟ս այսորիկ խնայեա տ՟ր 'ի ժողովուրդ
քո, և ողորմեա ժառանգութ՟ե քում, քոց ստացուա-
46 ծոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցիս։ * Եւ պատասխանի
50 և ասէ ցիս· * թշուառութ՟բ թշուառասցին մարդիկ՝
որ բնակեալն են յայսմ աշխարհի· փոխանակ զի բ՟մ
ամբարշտութ՟բ գնացին· և վ՟ս հանդերձեալ ժամին ո՛չ
51 գտաւ 'ի ն՟ս ումեք գիտութ՟ի։ * այլ դու վ՟ս քո ած
52 զմտաւ, և վ՟ս փառացն որ քեզ մնայ՝ հոգա՛· * զի բաց
կայ քեզ ճշմարիտ դրախտն, և տնկեալ ծառն ճշմարիտ դրախտին· և պատրաստեալ են կեանքն՝ հանդերձեալ փափկութ՟ե· շինեալ է ք՟ղքն, յօրինեալ է հանգիստն, պաճուճեալ է բարութ՟իւն, կնքեալ է 'ի ձէնջ
53 * հիւանդութ՟ին, խափանեալ է 'ի ձէնջ մահ· յամօթ
եղեն դժոխք· հալածեալ է 'ի ձէնջ ապականութ՟ի·
54 * անջատեալ է 'ի ձէնջ ա՟մ աշխատութ՟ի· յայտնեալ են
55 ձեզ գանձք անմահութ՟ե։ * մի՛ ևս աղաչեր վ՟ս կորստեան
59 ժողովրդեանն, * զի ո՛չ ձեզ պատրաստեալ է՝ ո՛չ վերագոյնն ասացի· նոյնպէս և ն՟ց պապակումն հանդեր-
60 ձեալ են և տանջանքն։ * Եւ արարի զմարդն զի պահեսցէ զհրամանս իմ, և խորշեսցի 'ի մահուանէն յաւիտենից, ն՟ք յա՟մ ժամու հանապազ դառնացուցին
61 զիս, * վ՟ս այսորիկ դատաստան իմ հաստատուն է։ Եւ
խօսեցայ ը՟ տ՟ն և ասացի· աղաչեմ զքեզ տ՟ր՝ խօսեա՛ց
ը՟ թշուառական ժողովրդեանն, զի լուիցեն 'ի քէն՝ և
հաւատասցեն· երկիցեն և դարձցին՝ և մի՛ կորիցեն·
այլ ապրեսցին։ զի եթէ այլ ոք խօսեսցի, թերևս ո՛չ
հաւատասցեն յայսմ 'ի մարդկանէ։ Եւ պատասխանի տ՟ր
և ասէ, ես յա՟մ ժամ ծառայից իմոց որ հաճոյ են ինձ՝
երևեցուցի զանձն իմ, և խօսեցայ ը՟ արժանիս իմ·
իսկ այլոցն 'ի ձեռն մարդկան ծանուցի զիս· ես եմ
տ՟ր որ քննեմ զսիրտս և զերիկամունս, և ճանաչեմ
զմարդն· որ յառաջ քան զելանելն ն՟ր յորովայնէ· ես
գիտեմ եթէ խօսեցայց ը՟ ն՟ս յանդիման՝ ն՟ք ո՛չ հնազանդեսցին, այլ առաւել ևս ստամբակեսցին սամբակելով։ Ետու պատասխանի տ՟ն և ասեմ· խնդրեմ 'ի քէն
բարձրեալ, ընդէ՞ր ո՛չ տուաւ մեզ այնպիսի սիրտ, զի
գիտասցուք միայն զբարի, և զայն միայն արասցուք·
և նմ՟ միայն ցանկասցուք, և զնա միայն գիտել քաղցր·
այլ յորժամ առաք զչարին գիտութ՟ին՝ ը՟ այն կամիմք
զոր դուն ատես· ընդէ՞ր իսկ բնաւ ստեղծեր զմարդն,
զի զայն ունիցիմք և նովաւ մեղանչիցեմք։ Եւ պատասխանի
ինձ տ՟ր և ասէ· ես արարի զմարդն զի մի՛ կորիցէ,
այլ զի զայս կեանս պատուով կեցցէ· և զայն կեանս
ժառանգեսցէ, և հանգոյն հրեշտակաց իմոց ետու նմ՟
զիմաստութ՟ի, գիտել եթէ զի՞նչ է բարին, կամ զի՞նչ
է չարն· և պատուեցի զնա, և ետու նմա զիշխանութ՟ի
առնել զոր և կամիցի· և հնազանդ արարի նմա զա՟մ
որ 'ի ներքոյ երկնից, զի իշխեսցէ ն՟ց· ետու օրէնս և
պատուիրանս զի ասա մարթասցեն կեալ, և կամ ո՞չ
զանմահ բարիսն ստասցին։ Իսկ նա զայնպիսի իշխանութ՟ի յինէն առ· զոր բարւոք ստեղծեալ էր՝ ո՛չ բար-

ւոք

ւոք 'ի կեր արկ՝ և մեղաւ․ ոչ եթէ յոռի ինչ ստեղծի,
այլ զնա զոր արարի բարի յոյժ, իւրաքանչիւր որ եղեն՝
'ի պէտս իւրեանց եղեն։ զի ոչ եղև երկաթ, ոչ
զի սպանցէ, այլ զի զերկիր գործիցէ, և 'ի պէտս
մարդկան եղիցի․ իսկ մարդիկ ոչ յոր ստեղծան 'ի նմին
կացին, այլ որ ոչն գործեցաւ բարւոք՝ յայն ձեռնամուխ
եղեն․ նոյնպէս և զայլ ինչ բարւոք եղեալ՝ 'ի
չար փոխեցին։ Ո՛չ այսուհետև որ բարւոքն ստեղծիցէ
պատճառք, այլ որ ոչն վայելեաց բարւոք՝ թշնամանեաց
զարարիչն նոցունց։ վն այնորիկ կան մնան նոցա
տանջանքն․ զի որք յլինէն եղեալքն իցեն՝ ամենեցուն
պարտ է նոքօք առաջնորդեալ գնացեն զնա։ նա և
որ ոչն վայելեաց 'ի նոցանէն ծանեաւ զնա։ դադարեա՛
այսուհետև, և մի ինչ հոգար վն նց։ * Ետու պատասխանի 63
և ասեմ, խնդրեմ 'ի քէն տր՝ ոչ պահես զոխս, ոչ ունի
ժոյժ անձն իմ չհարցանել զքեզ․ վն այսորիկ լուր
ծառայի քում․ վն այսորիկ յաճախեցեր ինձ զբազմութն
նշանացն․ և ոչ ասացեր ինձ՝ թէ երբ իցէ կամ յորում
ժամու։

Գլ. Ետ պատասխանի և ասէ ցիս տր․ չափելով նշանակեա դու 1
Թ․ զգալուստ նշանացն, և իցէ՝ յորժամ տեսցես եթէ մերձ
իցէ տմ առ 'ի կատարել․ * յայնժամ իմասջիր զկատարածն, 2
պարտ է նախ լինել որ ասացան նշանքն, և այնպէս
գալ կատարածին։ * Եղիցի 'ի մերձենալ ժամանակին՝ 3
խռովութիւն ժողովրդոց, շարժմունք տեղեաց
հեթանոսաց, նենգութիւն առաջնորդաց, տատանումն
ոէց, հալածանք քահանայից․ խոտորումն ոք հաւատոց,
և երկմտութիւն ժողովրդեանն․ չփոթ հեթանոսաց,
նեղութիւն քաղաքի, բորբոքումն հրոյ 'ի տեղիս
տեղիս․ սասանութիւն բազում․ որոշումն ազգի ազգի
քաղաքաց և գիւղից․ առաւելութիւնք մոլորութեց յայսոց
պղծոց։ յայնժամ իմասցիս եթէ մերձ է վախճան․ * և 8
որ յայնժամ գտցի ինձ արժանի, նա ապրեսցի, և տեսցէ
զփրկութիւն իմ․ և զերկիր նոր, և զսահմանս իմ․
զոր սրբեցի յառաջ քան զյաւիտեանս։ * Եւ յայնժամ 9
տեսցեն արհամարհողք, և կծեսցին և զարմասցին,
որ այժմ տեսանեն զճանապարհս իմ․ վն այնորիկ կայ
և մնայ նց պատրաստեալ դատաստանն․ փոխանակ զի
ոչ ծանեան զերախտիս օրինացն իմոց, պահել զնա որ
'ի նմա գրեալն է։ * Բայց դու մի խառներ զքեզ ընդ 13
այնպիսիս, զոր բոց հրոյն ապրելոց է։ * Ետու պատասխանի 14
և ասեմ․ * տր բազում անգամ ասացի եթէ բազումք 15
են կորուսեալք, և սակաւք են ապրեալք, և նոքա
բազում աշխատութբ․ ով կարասցէ զգուշութբ պատրաստել
այնպէս, ոչ և քո օրէնքն հրամայեն։ Ետ պատասխանի
տր և ասէ, ոչինչ 'ի վեր քան զմարդն հրամայեցի, և
ոչ անհնար․ բայց ասեմ քեզ համառօտիւք, թէ ոչ դու
կամիս պատուել 'ի ծառայէ քումմէ, զնոյն արա և դու
ոյ կենդանւոյ, և որ քեզ չար թուի, դու մի ընկերի
քում առներ․ և ոչ կամիս երախտաւոր լինել, եթէ
սիրեսցես զնոյն, և դու արասջիր․ զի եթէ զայս կրել
յեղբօրէ քումմէ քեզ թիւր թուեսցի, և դու նմ առասջիր․
զի զձերդ ձեզ իսկ պատուիրեցի։ զի ոչ և
կամքն են, նոյնպէս և գործքն․ և ոչ գործքն են, նոյնպէս
և վարձքն։ Կորիցէ անզգամն և անմիտ ազգ, և
ապրեսցին պատուականքն և մարգարիտքն․ զի ոչ կամի՞
ընդ բազմութն ամբարշտաց՝ ոչ փափագեմ սակաւուց
և սրբոց։ այսպէս եղիցի, և այս կացցէ, և այսպէս
սահմանեալ է յլինէն, և ոչինչ 'ի նոցանէն անցցէ մինչև
եղիցի դատաստան, և վախճան բանից իմոց։ Եւ
իբրև դադարեաց տր 'ի խօսելոյ ընդ իս, և տեսանէի ըզփառս
բարձրելոյն բիւրապատիկ լուսաւորագոյն քան զարեգակն․
յայնժամ դեռ ևս ունէր զիս ահ և դողումն, յանկարծ 'ի փառացն գայր առ իս հրեշտակն որ
յառաջնումն խօսեցաւ ընդ իս, և զօրացոյց զիս, և դարձոյց
զզարմանս իմ յիս։ Եւ պատուէր ետ ինձ և ասէ․
մի երկնչիր և մի դողար, զի գտեր մեծ շնորհս առաջի
ոյ․ * պահեա դու այլևս աւուրս եւթն, * երթալ 23
'ի դաշտն ուր ոչ գուցէ տուն կամ յարկ, և ոչ այլ ինչ․ 24
բայց միայն ծաղիկք․ և մի ինչ ճաշակեսցես, և բայց
միայն 'ի ծաղկաց դաշտին, ջուր դուն իցես։ * և խնդրեա 25
'ի բարձրելոյն առանց ձանձրանալոյ․ և յետ այնորիկ
26 եկից ես առ քեզ։ * Եւ գնացի ես ըստ բանի նր
'ի դաշտ՝ 'ի տեղին որ անուանեալ կոչի արդար․ և նստայ
անդ 'ի վր ծաղկացն, և ճաշակէի անտի, և լինէր
ճաշակն նց ինձ 'ի քաղցրութիւն, և յագումն, և 'ի կարողութիւն
27 զօրութե իմոյ։ * Եւ եղև յետ աւուրցն՝ մինչ
բազմեալ կայի ես 'ի վր խոտոյն, և դարձեալ խռովեր
28 յիս սիրտ իմ ոչ զառաջինն․ * և բացաւ բերան իմ
29 և սկսայ խօսել առաջի բարձրելոյն՝ և ասել․ * Ո՛վ
տր տծ՝ որ ամենայն հոգւոց արարիչ ես, յայտնելով
յայտնեցար հարցն մերոց յերկիրն յանապատ, յորժամ
ելանէին յեգիպտոսէ անցանելով ընդ անապատն
30 անջուր և անպտուղ․ և ասացեր ցնա, * թէ լուարո՛ւք
որդիք Իլի, և ունկնդի՛ր լերուք բանից իմոց զաւակ
31 յակոբայ․ * ահաւասիկ ես սերմանեմ զօրէնս իմ,
եթէ արասցէ պտուղ փառաւորեցայց 'ի ձեզ․ իսկ հարքն
մեր ոչ պահեցին զօրէնս քո; վն այնորիկ կորեան։
36 * Նոյնպէս և մեք որ ընկալաք զօրէնս քո՝ յանցեաք և
37 անօրինեցաք։ * բայց օրէնքն քո ոչ կորեան․ այլ մնացին
38 'ի փառս իւրեանց։ * Եւ մինչդեռ զայս ընդ իս խօսէի,
համբարձի զաչս իմ և տեսի յաջմէ կողմանէ․ և
ահա կին մի կոծէր և ցաւէր և լայր մեծաբարբառ յոյժ,
պատառեալ զհանդերձս իւր, և արկեալ մոխիր ընդ
39 գլխով իւրով․ * և թողուի զառաջին զբանս իմ յորում
էի, զմտաւ ածեալ զարմանայի, թէ յայսպիսում տեղւոջ
կին մարդ երևեցաւ, դարձեալ առ նա ասէի ցնա
40 * թէ ընդէ՞ր լաս և ընդէ՞ր կոծիս դառնապէս։ Ետ
41 պատասխանի և ասէ ցիս * թոյլ տուր ինձ տէր՝ զի լացից
զիս՝ և յաւելից յաշխարել․ զի յոյժ դառնացեալ եմ
42 յոգի իմ, և լի եմ տառապանօք։ * Եւ ասեմ ցնա․
43 զի եղև ասա ինձ։ և ասէ․ * ամուլ եղէ ես աղախին քո,
44 և ոչ ծնայ զերեսուն ամ կեցեալ ընդ առն իմում․ * և
ես հանապազ օր և ժամ յերեսուն յամն յայն խնդրէի
45 'ի բարձրելոյն 'ի տուէ և 'ի գիշերի․ * և եղև յետ երեսուն
ամի, և լուաւ տծ աղախնոյ քում․ և հայեցաւ
'ի տառապանս իմ, և ետ մեզ որդի, և ուրախ եղաք
'ի նա՝ ես և այր իմ, և ամ քաղաքակիցք իմ, և փառաւորեցաք
46 զտծ։ * և սնուցաք զնա աշխատութբ բազմաւ։
47 * և եղև յորժամ աճեաց և զարգացաւ, և կամեցաք
առնուլ նմ կին, և առնէաք օր ուրախութե։
1 Եւ եղև իբրև եկն որդին յառագաստ իւր, անկաւ Գլ.
2 և մեռաւ․ * և անցուցաք զլոյսն, և յարուցաք փոխանակ Ժ․
մեծ ուրախութեն սուգ անչափ, և յարեան ամ
քաղաքակիցքն իմ վն նր մխիթարել զիս, և յետ բազում
մխիթարելոյ զիս՝ դադարեցի մինչև 'ի վաղիւ
3 անդր գիշերոյն։ * և եղև իբրև դադարեցին ամքն 'ի
մխիթարելոյ զիս, լռեցի և ես, և յարեայ գիշերի և
փախեայ, և եկի այսր, ոչ տեսանես զիս յայսմ դաշտի։
4 * զմտաւ ածեալ մի ևս դառնալ 'ի քաղաքն, այլ
աստէն դադարել․ մի ուտել և մի ըմպել, այլ միշտ
5 ողբալ և պահել մինչև մեռայց։ * Եւ թողեալ զբանս
իմ յորում էի։ Ետու պատասխանի ցասմամբ՝ կնոջն և
6 ասեմ․ * զոր իմանալ լաւ ինչ իմանաս քան զամ կանայս․
7 ոչ տեսանես զսուգս մեր, * որ եհաս 'ի վր սիոնի, որ է մայր մեր ամցն․ հեծելով հեծէ Ելէմ, և տրտում է, և տառապեալ յոյժ․ և արդ ոչ սգաս առաւել
8 յոյժ․ * զի ամքն 'ի տրտմութե և 'ի զղջման և 'ի
9 սուգ եմք․ այլ տրտում ես վն միոյ որդւոյ քո․ * հարցցես
երկիր, և նա ասասցէ քեզ, թէ պարտ է նմ սգալ․
զի այնչափ ծնեալ 'ի նմանէն բազմութե յապականութե
11 դարձան․ * արդ ում արժան է սգալ․ որ այնչափ
բազմութե կորոյս․ եթէ քեզ վն միայն ողբալ․ եթէ ասասցես՝
12 * եթէ ոչ է նման տրտմութե երկրէն իմ սուգս,
զի ես զպտուղ որովայնի իմոյ կորուսի զոր ցաւօք
13 ծնայ․ * իսկ երկիր ըստ ճանապարհաց իւրոց գնաց,
մերժեցաւ և գնաց մօտաւոր սուգ նր՝ ոչ և եկն։ և
14 ես քեզ ասացից, * թէ ոչ աշխատութբ ծնեալ է, նոյնպէս
և երկիր ետ զմարդն իսկզբանէ արարչին իւրում։
15 * արդ այսուհետև կալ դու զտեղին քո, և առաքինութբ
18 համբերեա վշտացն որ եղեն քեզ․ * զի և զքո
որդին յարիցէ 'ի ժամանակի իւրում․ և դու ընդ կանայս

նոյս անուանեսցիս ․ * դարձ այսուհետև անդրէն 'ի 17
քաղաքա առ այր քո ։ Եւ ասէ ցիս, * ոչ արարից զայդ , 18
և ոչ մտից 'ի քաղաք , այլ աստէն մեռայց ։ * և յաւելի 19
խօսել ը̅ նմա և ասացի , * մի առնել զայդ իրս ․ այլ 20
հաւանեաց վ̅ս տրտմութեն սիոնի , և մխիթարեաց վ̅ս
քաղաքին եմի ․ * Հայիս ապաքէն և 'ի նա , զի սրբութի 21
մեր ապականեալ է , և սեղանն կործանեալ է ․ * և 22
օրհնութիւքն դադարեալ են , և պարծանքն մեր քակտեալ
են ․ և լոյս ճրագին անցեալ է ․ և տապանակն
կտակարանաց մերոց 'ի գերութե վարեալ է , և սրբութ
մեր պղծեալ են ․ և անունն որ կոչեցեալ է 'ի վ̅ր մեր'
յանմանէ օտարացեալ եմք ․ և ազատք մեր թշնամանեալ
են , և քահանայք մեր լայեալ են , և ղևտացիք
մեր 'ի ծառայութ անկեալ են , և կանայք մեր բռնադատեցան
․ և հզօրք մեր 'ի պարտութ մատնեցան , * և 23
քան զամ̅ ոք առաւել անարգեցաւ սիոն , իբրև զանօթ
անպիտան , և լուծաւ 'ի փառաց իւրոց , և մեք մատնեցաք
'ի ձեռս թշնամեաց մերոց ։ * Բայց դու թօթափեա 24
'ի քէն զբազմութի տրտմութեդ , և 'ի բաց ընկեա
'ի քէն զյաճախութի ցաւոցդ , զի հաշտեսցի ը̅ քեզ
հզօրն , և հանգուսցէ զքեզ 'ի ցաւոց քոց և 'ի վաստակոց
։ * Եւ եղև իբրև խօսէի ը̅ նմա , զուարթանայի 25
երեսք ն̅ր յոյժ , և տեսիլ ն̅ր լինէր իբրև զփայլակն ,
և կերպարանք իւր այսպիսի ահագին առ մերձաւորս
իւր ․ և սիրտ իմ յոյժ զարհուրեալ էր , զմտաւ ածեալ
ասէի' թէ զի՞նչ իցէ այս ․ * և նա յանկարծակի մեծաւ 26
բարբառով աղաղակեաց ահիւ , և ճչեաց առ 'ի շարժել
երկրի 'ի ձայնէն ․ տեսանէի , * և ահա ոչ ևս երևէր 27
ինձ կինն , այլ քաղաք շինեալ 'ի հարուստ հիմանց ․ զարհուրէի'
և աղաղակէի մեծաբարբառ և ասէի , * ու՞ր 28
իցէ ուրիէլ հրեշտակն որ յառաջնում աւուրն եկն
առ իս , զի նա արար ինձ գալ յայս տեղի զարմանալեաց
, և եղեն ինձ խնդրուածք իմ , և զվախճան 'ի թըշնամանս
յոյժ ։ * Եւ զայս մինչդեռ խօսէի , եկն հրեշտակն' 29
և ետես զիս , * և ահա անկեալ դնէի իբրև ըզմեռեալ 30
, և իմաստութ իմ եղծանէր ․ և կալաւ զաջոյ
ձեռանէ իմմէ , և զօրացոյց զիս և հաստատեաց զիս 'ի
վ̅ր ոտից իմոց , և ասէ ցիս ․ * զի՞ եղև քեզ , ը̅է՞ր խռովեցար 31
, և կամ ընդէ՞ր եղծաւ իմաստութ քո , և միտք
սրտի քո ։ * և ասացի թէ ընդէ՞ր թողեր զիս , զի ես 32
արարի ը̅ս բանի քում , և եկի 'ի տեղիս յայս , և ահա
տեսի որում ոչ կարեմ հասու լինել ։ Եւ ասէ ցիս ․
* կա՛ց իբրև զմարդ , և խօսեցայց ը̅ քեզ ։ և ասացի ․ 33
* խօսեա՛ց տ̅ր , բայց միայն մի թողուր զիս զի մի ընդվայր 34
մեռայց ։ * տեսի' զոր ոչ էր տեսեալ , և լուայ' 35
զոր ոչ գիտէի , * բայց միայն միտք իմ մոլորեալ են , 36
և անձն իմ ապականեալ է ․ * արդ խնդրեմ 'ի քէն 37
պատմեա ծառայի քում , վ̅ս սքանչելեացս այսոցիկ ։
Եւ պատասխանի և ասէ ցիս , * լո՛ւր ինձ' և ուսուցից քեզ , 38
վ̅ս որոյ երկնչիսդ , վ̅ս այնորիկ բարձրեալն յայտնեաց
քեզ զբազում խորհուրդս ․ * զի ետես զուղղութի քո , 39
եթէ անձանձրոյթ տրտմեալ ես վ̅ս ժողովրդեանն ,
և յոյժ սգաս 'ի վ̅ր սիոնի ․ * այս իրք են ։ * Կինն որ 40
երևեցաւ քեզ փոքր մի յառաջագոյն , որ սգոյր էր ․ և 41
սկսար մխիթարել զնա ․ * արդ այսուհետև ոչ ևս 'ի 42
կերպարան կնոջ տեսցես , այլ երևեցաւ քեզ քաղաք
շինեալ ․ * և զի պատմէր քեզ վ̅ս տրտմութե որդւոյ 45
իւրոյ ․ այս կին այն սիոն է' զոր տեսանէիր , զոր այժմ
տեսանես քաղաք շինեալ ․ և զի ասացն ցքեզ , ամուլ
եղէ ես ամս երեսուն , զի ամս բազումս ունէր յայսմ
աշխարհի ․ և յորժամ եղեն և շինեցաւ , մատեաւ 'ի
նմ̅ պատարագ ․ * և յետ այնորիկ շինեաց սողոմոն զքաղաքն 46
և զտաճարն , և մատոյց 'ի նմա պատարագ ։ Ե՞րբ
էր յորժամ ամուլն ծնաւ * աշխատութ , այն բնակութ 47
նմի էր ․ * և յորժամ ասաց ցքեզ , եթէ որդին իմ 48
իբրև եմուտ յառագաստ իւր և մեռաւ , պատահէր
տրտմութի յոյժ , այն որ լինէր գլորումն եմի ․ * տեսեր 49
զի սգայր 'ի վ̅ր որդւոյն իւրոյ' և սկսար մխիթարել
վ̅ս տրտմութեցն որ հասեալ էին նմա ։ * իբրև ետես 50
բարձրեալն եթէ յամ̅ սրտէ հոգաս վ̅ս ն̅ր , եցոյց քեզ
զլուսաւորութի փառաց ն̅ր , և զգեղեցկութի վայելչութ
51 ն̅ր ․ * վ̅ս այսորիկ ասացի քեզ' զի մնասցես 'ի դաշտին
52 ուր տունն շինէր ․ * գիտէի թէ բարձրեալն կամի ցուցանել
53 քեզ զայս ամ̅ , * և վ̅ս այնորիկ ասացի քեզ գալ
54 'ի տեղիս յայս , ուր ոչ էր շինուած հիման ․ * ուր ոչ
կարէր գործ շինուածոց մարդկան , 'ի տեղւոջն ուր
55 ցուցանելոցն էր քեզ զքաղաքն բարձրելոյ ։ * բայց դու
մի երկնչիր , և մի զարհուրեսցի սիրտ քո , այլ մուտ
և տես զպայծառութի քաղաքին , և կամ զմեծութի շինուածոյն
56 , որչափ ակն քո բաւական է տեսանել ։ * և
յետ այսորիկ լուիցես որչափ բաւական իցէ քո լսելիք
57 ականջաց ․ * զի դու երանելի եղեր քան զբ̅մ ․
58 և հաճոյ եղեր բարձրելոյն ո̅պ սակաւք , * մնա́ դու
59 աստ զվաղուեան գիշերն աստէն , * և ցուցից քեզ որչափ
բարձրեալն 'ի տեսիլ երազոյ ցուցցէ քեզ' որ լինելոցն
իցէ 'ի վ̅ր բնակչաց երկրի յաւուրս վախճանի ։
60 * Եւ մաք 'ի տուն զերկուս գիշերսն որպէս և հրամայեաց
ինձ հրեշտակն տ̅ն ։
1 Եւ եղև յերկրորդում գիշերին , ահա ելանէր 'ի ծովէ Կըր ․
արծուի , որոյ էին թևքն երկոտասան , և գլուխք ե ժա̅ ․
2 րեք ․ * և համբառնայր զթևս իւր և թռչէր ը̅ ամ̅ երկիր
, և ամ̅ հողմք երկնից շնչէին և առ նա ժողովէին ․
3 * և տեսանէի 'ի թևոյն ն̅ր , այլ թև բուսեալ , և այն
4 լինէր փոքրիկ թևս և մանունս ․ * իսկ գլուխք արծւոյն
'ի լռութե կային , և միջին գլուխն մեծ էր քան
զայլսն , բայց սակայն և նա 'ի լռութե դադարեալ էր
5 ը̅ ն̅ս ․ * և ահա համբառնայր զթևս իւր տիրել երկրի
6 և բնակչաց ն̅ր ։ * Եւ տեսանէի ո̅զ հնազանդէր նմա́
ամ̅ ինչ որ 'ի ներքոյ երկնից , և ոչ ոք ընդդէմ դառնայր
7 նմա յարարածոց որ 'ի ներքոյ երկնից ։ * և տեսանէի
զի յառնէր արծուին և կայր 'ի վ̅ր ոտից իւրոց ․
8 և ասէր , * միանգամայն զամենեսեան կամիցիք արթուն
կալ ․ այլ 'ի քուն մտցէ իւրաքանչիւր 'ի տեղւոջ իւրում
9 , և 'ի ժամանակի իւրում զարթիցէ , * և գլուխքն
10 'ի վախճան պահեսցին ․ * և տեսի և ահա ոչ ելանէր
11 բարբառ 'ի գլխոյ ն̅ր , այլ 'ի միջոյ մարմնոյ ն̅ր ։ * և
12 թուեցի զաւելորդ թևս ն̅ր , և այն է ութ ․ * և տեսի
յաջմէ կողմանէ ն̅ր , զի կանգնէր թև մի , և իշխէր
13 'ի վ̅ր ամ̅ երկրի ։ * Եւ իբրև այն լինէր , հասանէր նմա
վախճան ․ զի ամենեւին մի երևեսցի տեղի ն̅ր ։ և երկրորդն
յառնէր և տիրէր , և ունէր զբազում ժամանակս
14 , * և յետ տիրելոյն հասանէր վախճան ն̅ր ․ զի
15 կորիցէ իբրև զառաջինն ։ * Եւ լինէր բարբառ ը̅ ն̅մ և
16 ասէր , * լո՛ւր դու զաւետիս քո որ այնչափ ժամանակս
17 կալար զերկիր յառաջ քան զքո կորնչել ․ * ոչ
ոք յետ քո կալցի յայնչափ ժամանակս իբրև զքեզ , այլ
18 ոչ զկէս քո ․ * և յարեաւ երրորդն , և կալաւ զիշխանութին
19 ․ և կորեաւ իբրև զառաջինն * և նա ։ և այնպէս
ունէր իշխանութի թևոցն ամենեցուն ․ և դարձեալ
20 կորնչէր ։ * և տեսի զամ̅ թևսն , և զայն 'ի ժամու
իւրում կանգնեալ յաջմէ կողմանէ ունել զիշխանութին
․ ունէր 'ի նոցանէն և վաղվաղակի կորնչէր ․
21 * և ո̅մն 'ի նոցանէ կանգնէր և չկարէր ունել զիշխանութին
22 ։ * Եւ յետ այնորիկ տեսանէի , զի երկոտասանեքին
թևքն կորնչէին , և երկու աւելորդ թևոցն ․
23 * և ոչինչ մնայր յանդամս արծւոյն ․ բայց միայն յերից
24 գլխոցն զօղելոց ․ * և վեց թևն յորոց բաժանէին երկուքն
, և երթային դադարէին առ գլխոյն յաջմէ կողմանէ
25 , և չորքն մնացին 'ի տեղւոջ իւրեանց ։ * Եւ տեսանէի
զի չորք թևքն խորհէին կանգնել և տիրել ․
26 * և ապա տեսանէի զմին , որ թէպէտ և կանգնեցաւ ․
28 վաղվաղակի կորեաւ ․ * և տեսանէի ․ և ահա երկուն
մնային 'ի նոցանէ , որ խորհէին առաւել լինել և տիրել
29 ։ * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի , մի 'ի գլխոյ անտի
30 զօղելոց որ էին մեծագոյն ․ * և ապա զերկոսին գըլուխս
31 առնոյր ը̅ իւր , * և դառնայր գլուխն մարմնով
հանդերձ' և ուտէր զաւելորդ թևսն որ կամէին տիրել
32 ․ * և այն գլուխ տիրէր ամ̅ երկրի ․ և հնազանդեցուցանէր
զբնակիչս ն̅ր աշխատութ բազմաւ , և բռնանայր
33 բնակութեց երկրի քան զթևոցն բռնութի ։ * Եւ
տեսի յետ այնորիկ զգլուխն միջին կորուսեալ իբրև
34 զթևսն ․ * մնային երկու գլուխքն , և ն̅ք տիրէին երկրի
․

րի, նոյնպէս և բնակչաց նր̅ · * տեսանէի և ահա զի 35
ուտէր զգլուխն, և ապականէր որ յաջմէն էր զձախակողմն ։ * Եւ լուսոյ բարբառ որ ասէր ցիս · հայեցա՛յ առաջի քո, 36
և տե՛ս զի՞նչ տեսանես ։ * տեսի և ահա առիւծ 37
զարթուցեալ յանտառէ գոչէր և մռնչէր, և աղաղակէր 'ի բարբառ մարդոյ · և լսէի, զի ասէր ցարծուին,
* Լո՛ւր ինձ և խօսեցայց ը̅ քեզ · այսպէս ասէ 38
բարձրեալն, * ո՞չ դու մնացեր 'ի չորից կենդանեացն 39
զոր արարի տիրել 'ի վ̅ր երկրի իմոյ, զի 'ի ձեռն նց̅ եկեսցէ վախճան ժամանակաց · * և դու չորրորդ եկիր 40
և յաղթեցեր նց̅, և բռնացար միշտ վաստակով բազմաւ, վարեցեր զաշխարհս այսչափ ժամանակս նենգութ̅, * և դատեցար զերկիր ոչ ճշմարտութ̅, * յափշտակեցեր զհեզս, և վնասեցեր խոնարհաց, ատեցեր 41 42
զճշմարիտս, և սիրեցեր զսուտս, աւերեցեր զամրութ̅
գոյաւորաց, և քակեցեր զպարիսպս որ ոչ յանցեան
քեզ · * և ելին թշնամանք քո առ բարձրեալն, և ամբարտաւանութ̅ քո առ հզօրն · * և հայեցաւ բարձրեալն 'ի ժամանակս իւր, և ահա կատարեալ էին, * վ̅ 43 44 45
այնորիկ կորնչելով կորիցես դու արծուի, և թևք քո
անօրինաւոր, և գլուխ քո չար, և մագիլք քո դժնդակք, և ա̅մ մարմին քո ապիրատ ։ * զի հանգիցէ երկիր, և թեթևասցի ա̅մ աշխարհ վճարել 'ի քումմէ 46
բռնութէ̅ · ակնունել դատաստանի, և ողորմութէ̅ որ
արար զնա ։

Գլ· ԺԲ·

Եւ եղև յորժամ խօսեցաւ առիւծն զբանս զայս ընդ 1
արծուոյն · * և ահա որ մնացեալ էր գլուխն՝ կորեաւ, 2
և երկու թևքն որ ը̅ նմա էին՝ կանգնեցան և փոխէին
առ 'ի տիրել · և էր իշխանութ̅ նց̅ վատթարութ̅ և չփոթութ̅ լի · * և ապա նք̅ ևս կորնչէին · և ա̅մ մարմին 3
արծուոյն կիզոյր · և ափշէր երկիր յոյժ ։ Եւ ես 'ի շատ
զարմանալոյն և 'ի բզ̅մ երկիւղէ զարթեայ՝ և ասացի
ցանձն իմ, * արդարև դու արարեր ինձ քննել զճանապարհս բարձրելոյն · * և ահա լուծեալ է անձն իմ, 4 5
հոգի իմ, և տկար եմ յոյժ, և ոչ կայ յիս զօրութ̅ 'ի
բզ̅մ երկեղէն զոր երկեայ 'ի գիշերիս յայսմիկ ։ * արդ աղաչեմ զբարձրեալն զի զօրացուսցէ զիս մինչև 'ի վախճան ։ * և ասեմ տ̅ր տ̅ր իմ եթէ գտի շնորհս յաչս քո, 6 7
թէ արդարև երանեցայ բզ̅մ անգամ 'ի քէն, և եթէ
արդարև ել խնդիր իմ առաջի երեսաց քոց՝ * զօրացո՛ 8
զիս, և յայտնեա ծառայի քո զպատգամս և զիրս, և
զմեկնութ̅ ահաւոր երազոյն զոր տեսի · զի լիով մխիթարեսցես զանձն իմ · * որովհետև արժանի արարեր 9
ցուցանել ինձ զամաց վախճան · և զժամանակաց կատարած ։ Եւ ասէ ցիս · * այս է մեկնութ̅ երազոյն՝ 10
* զոր տեսեր · արծուին որ ելանէր 'ի ծովէն՝ չորրորդ 11
թագաւորութ̅ է որ յայտնեցաւ եղբօր քում դանիէլի · * այլ ոչ յայտնեցաւ նմա այսպէս՝ ոպ̅ և ես յայտնեմ քեզ ։ * Ահա աւուրք եկեսցեն՝ և յարիցէ թագաւորութ̅ 'ի վ̅ր երկրի, և եղիցի ահեղ քան զա̅մ թագաւորս որ յառաջագոյն էին, * և առաջի նր̅ թագաւորեսցեն 'ի նմա թագաւորք երկոտասան մի ըստ միոջէ ։ * Իսկ երկրորդն 'ի թագաւորացն աւելի ժամանակս կալցի քան զերկոտասանս · * այս է մեկնութ̅ 12 13 14 15 16
երկոտասան թևոյն զոր տեսեր ։ * Եւ որում լուար 17
ձայնին որ խօսէր, որ ոչ 'ի գլխոյն բարբառէր, այլ
'ի միջոյ մարմնոյն իւրոյ · * այդ բան է որ 'ի մէջ ժամանակի այնր արքայութե̅, եղիցին որոշմունք ոչ սակաւք, մերձեսցի 'ի կործանել և ոչ անկցի երբէք, այլ 18
կանգնեսցի կացցէ յառաջին իշխանութե̅ն ։ * և զի տեսեր զաւելորդ թևսն ը̅ բուսեալ շուրջ զմեծ թևովք 19
նր̅, * այս այն բան է · յարիցեն 'ի նմանէ ութ թագաւորք, որոց եղիցին ժամանակք թեթևք, և ժամք 20
փութով · երկու 'ի նոցանէն կորիցեն * 'ի մերձենալ 21
ժամանակին, և 'ի հասանել իշխանութե̅ նր̅ · չորքն պահեսցեն 'ի ժամանակն, յորժամ կամեսցի մերձենալ առ
նր̅ կատարած ժամանակին · երկուն 'ի վախճան պահեսցին ։ * Եւ զի տեսեր 'ի նմա երիս գլուխս լռեալս 22
և դադարեալս, * այս այն բան է, 'ի վախճանի նր̅ յարուսցէ բարձրեալն երիս թագաւորս, և նորոգեսցեն 23
բզ̅մ ինչ · խրատեսցեն զերկիր, * և զբնակիչս նր̅ իշխանութ̅ բազմաւ, քան զա̅մ ոք որ յառաջն եղեալք 24
էին · վ̅ այնորիկ անուանեցան նք̅ գլուխք արծուոյն ·
25 * Նք̅ եղիցին գլուխ թագաւորութե̅ իւրեանց, և լցցեն
26 զվախճան նր̅ ։ * Եւ զի տեսեր զգլուխն մեծ չնջեալ
և կորուսեալ, մին 'ի նոցանէն վախճանեսցի չարչարանօք,
27 * և երկուքն որ մնասցեն՝ զնս̅ սուր կերիցէ · * և
28 ընդ նոսին և ինքն միանգամայն 'ի վախճանի 'ի սուր
29 անկցի ։ * Եւ զի տեսեր զերկուս աւելորդ թևսն փոխեալ
30 'ի գլուխն յաջակողմն կոյս, * այս այն բանքն են՝
զորս պահեաց բարձրեալն 'ի վախճան նր̅, որոյ իշխանութի̅
31 նր̅ անարգ և լի խռովութ̅ · * ոպ̅ հայեցար ը̅
առիւծն, և տեսեր ելեալ 'ի մայրւոյ, սթափեալ և զարթուցեալ 'ի քնոյ, մռնչելով խօսէր ը̅ արծուոյն և յանդիմանէր զանիրաւութիւնս նր̅, ը̅ ա̅մ բանիցն զոր լըւարն ։
32 * Նա է օծեալն, զոր առաքեսցէ բարձրեալն
'ի ժամանակս վախճանի յազգէ դաւթի · նա ինքն ծագեսցէ և եկեսցէ և խօսեսցի ը̅ նմա, և զամբարշտութիս յանդիմանեսցէ, և վ̅ անիրաւութե̅ նր̅ խօսեսցի,
33 և դիցէ առաջի նր̅ զնզովս, * և ածցէ զնա յիւր դատաստանն կենդանի և յորժամ յանդիմանեսցէ զնա,
34 յայնժամ կորուսցէ զնա ։ * և զմնացեալ ժողովրդեանն
նր̅ փրկեսցէ գթութ̅, և զմնացեալսն 'ի սահմանս նր̅
փոխեսցէ, և ուրախ արասցէ զնս̅ մինչև եկեսցէ վախճան դատաստանին, վասն որոյ խօսեցաւ իսկզբանն ։
35 * Ա՛յս է զոր տեսերն, և ա՛յս է մեկնութի̅ նր̅ · * դու
36 միայն արժանի եղեր գիտել զխորհուրդս բարձրելոյն ·
37 * գրեա՛ զայդ 'ի գիրս զոր տեսեր, և դի՛ր զդա յանքոյթ
38 տեղւոջ, * և ուսուսցես զիմաստունս ժողովրդեան քո զդս̅ · և դիցես զնա 'ի դէպ տեղւոջ, և լուսաւորեսցես նոքօք զիմաստունս և զերկեղածս իմ ·
զորոց գիտես զսիրտս թէ ը̅ունին զնա՝ առ 'ի պահել
39 զխորհուրդս զայս ։ * Բայց դու կա՛ց և մնա՛ աստէն,
այլ ևս աւուրս եւթն, զի ցուցից քեզ զայն զոր կամի
40 բարձրեալն յայտնել քեզ ։ * Եւ գնաց հրեշտակն յինէն,
և եղև իբրև լուաւ ժողովուրդն, եթէ էանց եւթն
օրն, ես չև ևս դարձեալ էի 'ի քաղաքն, ժողովեցաւ
ա̅մ ժողովուրդն 'ի փոքունց մինչև ցմեծամեծս · և եկին
41 առ իս, և ասեն · * զի՞նչ մեղաք քեզ և կամ զի՞նչ
յանցեաք ։ զի այսպէս լքեր թողեր զմեզ, և աստէն
42 նստեր յայսմ տեղւոջ · * դու միայն մնացեր մեզ յա̅մ
մարգարէից իբրև ողկոյզ կթոց, և իբրև ճրագ յաղջամղջին տեղւոջ, իբրև նաւահանգիստ մի միայն փրկութե̅ ·
43 * ոչ է բաւական չարս որ եհաս 'ի վ̅ր մեր,
44 * այլ և դու ևս զմեզ լքեր թողեր · որչափ լաւ էր մեզ
45 կիզուլ և այրիլ 'ի հուր ը̅ սիոնի · * զի էր մեզ լաւ
քան զհին մեռեալս նր̅ ։ և յասել նց̅ զայս՝ լացին մեծաբարբառ ։
46 * Եւ տու պատասխանի և ասեմ ցնս̅ · քաջալերեաց
47 տունդ յակոբայ, * զի կայ յիշատակ մեր առաջի բարձրելոյն · և հզօրն ոչ մոռացաւ զմեզ իսպառ ·
48 * այլ ես ոչ թողի զձեզ, այլ եկի 'ի տեղիս յայս՝ աղաչել զտ̅ր վ̅ աւերածոյն սիոնի, և խնդրել զողորմութ̅
49 վ̅ տառապանաց մերոց ։ * և արդ երթիցեն իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ 'ի տուն իւր, և ես եկից առ ձեզ
50 յետ այսց աւուրց ։ * Եւ գնաց ժողովուրդն 'ի քաղաքն՝
51 ոպ̅ ասացի նց̅ · * և ես նստայ 'ի դաշտին զեւթն
օր, ոպ̅ և հրամայեաց ինձ հրեշտակն տ̅ն · և ուտէի
'ի ծաղկանց և 'ի բանջարոց դաշտին, և եղև ինձ 'ի
կերակուր այն զաւուրսն ։

Գլ· ԺԳ·

1 Եւ դարձեալ տեսանէի 'ի տեսլեան գիշերոյ, * և տեսանէի
2 'ի ծովէ կողմանէ հողմ մեծ՝ զի շարժէր զա̅մ
3 ալիս նր̅ · * և հանէր ինքն հողմ 'ի սրտէ ծովուն 'ի
նմանութ̅ մարդոյ, և ընթանայր և թռչէր ը̅ նմ̅ մարդն
ամպովք հանդերձ · և ուր զերեսս իւր դարձուցանէր՝
4 դողային յորս հայէրն, * և ուր հասանէր բարբառ
բերանոյ նր̅, հալէին և մաշէին ամենեքեան որ լսէին
զձայն նր̅, ոպ̅ հալի մոմ յորժամ մերձենայ 'ի հուրն ։
5 * Եւ տեսանէի յետ այնորիկ՝ ժողով լինէր բազմութե̅
մարդկան 'ի չորից կողմանց երկրի, որոց ոչ էր թիւ,
զի մարտիցեն ը̅ մարդոյն որ ելանէր 'ի ծովէ անտի,
6 * և տեսանէի թէ ոպ̅ կոփէր իւր զլեառն մեծ և մտանէր
7 'ի նա · * և ես խնդրէի գտանել զերկիրն եղա_

զին

զին ուր փորեցաւն, և ոչ կարացի: * Եւ յետ այնորիկ 8
տեսի՝ և այս ամենեքեան ժողովեցան առ նա մարտն֊
չել ընդ նմա. երկնչէին յոյժ, բայց սակայն կռուէին
կռուելով. * և յորժամ ետես զբազումս դիմել գալ 9
հասանել բազմութիւն 'ի վր̃, ոչ համբառնայր զձեռն
իւր առնուլ զզէն 'ի վեր, և ոչ այլ ինչ անօթ պատե֊
րազմի, բայց միայն տեսի 'ի պատերազմին, * զի ոպ̃ 10
բոց հրոյ բղխէր 'ի բերանոյ նորա, և 'ի շրթանց իւրոց
իբրև զփայլակն լուսոյ, * և յարձակէր յարձակելով 11
'ի վր̃ պատրաստ բազմութե̃ն կռուել, և կիզոյր յան֊
կարծակի զամենեսեան առհասարակ, առ 'ի չգտանել
բնաւ ամենեւին յայնչափ 'ի բազմութե̃, բայց միայն ա֊
ճիւն մոխրոյ և հոտ ծխոյ տեսի, և զարմացայ 'ի միտս
իմ: * Եւ յետ այսորիկ տեսի այր մի զի 'իջանէր 'ի լեռ֊ 12
նէ միոջէ, և կոչէր առ ինքն այլ ևս բազմութի̃ խա֊
ղաղութե̃. * և գային առ նա տեսանել բզ̃մք 'ի մարդ֊ 13
կանէ, ոմանք 'ի նոցանէն ուրախութբ̃ էին, և ոմանք
տրտմութբ̃, և ոմանք 'ի նոցանէ կապեալս ածէին, և
ես 'ի բազմութե̃ ամբոխին զարթեայ և աղաչեցի զբարձ֊
րեալն, և ասեմ, * դու տր̃ իսկզբանէ ցուցեր ծառայիս 14
քում զսքանչելիս քո զայս, և արժանի համարեցար
զիս ընդունել զխնդրուածս իմ. * արդ և այժմ յայտ֊ 15
նեա ինձ զայսր երազոյ մեկնութի̃, * ոպ̃ կարծեմ մտօք 16
իմովք, եթէ այս իցեն որք մնասցեն յաւուրսն յայնս,
աւաղ եղուկ են մնացեալքն յաւուրսն յայնս: * տեսա֊ 19
նեմ վիշտս մեծամեծս և տառապանս բազումս, ոպ̃ և
նշանակէ երազս այս. * արդ ապաքէն օգուտ էր հա֊ 20
սանել 'ի ժամանակն յայն, եթէ անցանել իբրև զամպ,
և մի տեսանել որ հասանելոցն իցէ վախճան ժամա֊
նակի: Եւ պատասխանի հրեշտակն և ասէ ցիս, * ասացից 21
քեզ և զայս երազոյ մեկնութի̃, այլ և վս̃ մնացելոցն,
* և վս̃ որոց խօսեցաւ նա առ 'ի վախճան ժամանա֊ 22
կաց, այս բանք են: * Երանի իցէ այնոցիկ որ հասա֊ 23
նիցեն յաւուրսն յայնոսիկ, և որ պահիցեն 'ի համբե֊
րութե̃ զհաւատսն և զճշմարտութի̃ և զողորմութի̃.
* գիտեա այսուհետև զի առաւել երանեցան մնաց֊ 24
եալքն քան զանցեալսն: * Իսկ մեկնութի̃ երազոյն այս 25
է, զայրն զոր տեսեր որ ելանէր 'ի ծովէ անտի, * այն 26
է զոր առաքեսցէ բարձրեալն յետ բզ̃մ ժամանակաց,
և 'ի ձեռն նր̃ փրկեսցէ զարարածս իւր. և նա դար֊
ձուսցէ զմնացեալսն. * և զի տեսեր զի ելանէր շունչ 27
հրոյ, * և զի ոչ ունէր 'ի ձեռին զէն, և ոչ կաց ինչ 28
պատերազմի, և զի յաղթեաց բազմութե̃ յարձակելոցն
որք գային կռուել ը̃ նմա, այս այն բան է. * զի ա֊ 29
հա աւուրք եկեսցեն յորժամ կամեսցի փրկել բարձ֊
րեալն որ 'ի վր̃ երկրի, * հասցեն զարմանք 'ի վր̃ ամ̃ 30
բնակչաց երկրի. * խորհեսցին ը̃ միմեանս տալ պա֊ 31
տերազմն, տեղի ը̃ տեղւոյ, ազգ ը̃ ազգի, թագաւո֊
րութի ը̃ թագաւորութե̃, ժողովուրդք ը̃ ժողովուրդս,
առաջնորդք ը̃ առաջնորդս, քահանայք ը̃ քահանայս,
և հաւատք պաշտաման բաժանեսցին յիւրաքանչիւր
կողմանց. * և եղիցի լինել նշանացս այսոցիկ, զոր ես 32
քեզ ասացի. երևեսցի բարձեալն զօրութբ̃ մեծաւ.
սա է այրն այն զոր տեսեր երևեալ 'ի ծովէ անտի. և
փշրեսցէն 'ի հեթանոսաց զպատկերս պղծութե̃ իւր֊
եանց: * և յորժամ լուիցեն զնմանէ, հեռասցին յառաջ 33
ը̃ միմեանս պատերազմ. * և ժողովեսցին միանգամայն 34
բազմութի̃ այնչափ յամ̃ բնակչաց երկրի, ծառայել տն̃
հաւատովք: և առ 'ի մերձենալ վախճանին քակտե֊
ցին 'ի միմեանց. այս է բազմութի̃ն զոր տեսեր, որ կա֊
մէր գալ և տալ պատերազմ ը̃ նմա, * այլ նա կացցէ 35
'ի վր̃ լերինն գլխոյ որ է սիոն, * զի 'ի սիոնէ եկես֊ 36
ցէ, և երևեսցի ամ̃ պատրաստողաց, * և յանդիմա֊ 37
նեսցէ զամբարշտութիս այլոց, և զչարաչար գործս նց̃,
և ցուցցէ նց̃ զդատաստանն որով դատեսցի զնս̃: * և 38
յետ այնորիկ առանց աշխատութե̃ կորուսցէ զնս̃: * Եւ 39
զի տեսեր զնս̃, զի ժողովէր այլ բազմութի̃ խաղաղութե̃՝
* նք̃ են, որ յանարգ հեթանոսաց ժողովեալ վարե֊ 40
ցան, և 'ի զաւակէն աբրահամու խառնեցան ը̃ նոսա.
այս է բազմութիւն ժողովեալ և խաղաղական. և որք
համբերեն 'ի նոցանէ՝ ցուցցէ նց̃ բարձրեալն աւելի

նշանս. և պաշտպանեսցէ նց̃: Եւ ասացի՝ թէ երանի
իցէ այնմ ազգի, քան այժմու ժողովրդեանս: և ասէ
ցիս. այսպէս եղիցի ոպ̃ տեսերն, և մեկնեցաւ քեզ:
51 * Եւ ասեմ ցնա. տր̃ և զայս ևս յայտնեա ինձ. ըէ̃ր
52 տեսի մարդ յայտ եղեալ գալ 'ի ծովէ անտի: * Եւ ա֊
սէ ցիս. ոպ̃ ոչ ոք կարէ տեսանել, կամ քննել, կամ
գիտել զանդունդս խորոց. այնպէս այժմ ոչ ոք կա֊
րասցէ 'ի վր̃ երկրի ճանաչել, կմ̃ գիտել զխորհուրդս
բարձրելոյն, եթէ ոչ 'ի ժամանակի փառաւոր յայտ֊
53 նութե̃ նր̃: * այս է մեկնութի երազոյն զոր տեսեր: և
վասն այնորիկ քեզ միայնոյ յայտնեցաւ այս յերկրի.
54 * թողեալ զքո հոգս որ հոգաբարձու եղեր վս̃ անու֊
ման, և վս̃ օրինաց նր̃. խնդրեցեր դու վս̃ ժողովրդ֊
55 եան նր̃, և աղաչեցեր. * զի զկեանս քո վարեցեր ի֊
56 մաստութբ̃ և գիտութբ̃. * վս̃ այնորիկ եցոյց քեզ զայս
տր̃, զի յետ այլ երից աւուրց ասացից քեզ. և երևես֊
57 ցին քեզ զարմանալիքս: * Եւ իբրև շրջեալ գնայի 'ի
58 տեղւոջ դաշտին, և փառաւորէի զմեծազօրն տր̃, * զի
այնպէս զարմանէ և առաջնորդէ. և ոչ արհամարհէ
զազգս մարդկան. և կացի անդ զերիս աւուրս:
Եւ եղև յետ երրորդ աւուրն, ես նստէի 'ի ներքոյ ԳԼ.
2 կաղնւոյ միոյ, * և այլադէմ յանդիման իմ 'ի մորեն֊ ԺԴ.
ւոջ ելանէր բարբառ, և ասէր ցիս. եզրա եզրա: և
ասացի. ահաւասիկ եմ ես: իբրև զայս ասէր՝ յոտն
3 կացի 'ի վր̃ ոտից իմոց. և ասէ ցիս. * երևելով երևե֊
ցայ 'ի մորենւոյս, և խօսեցայ ը̃ մովսէսի. յորժամ
4 ժողովուրդն ծառայէր յեգիպտոս. * և առաքեցի զնա,
և հանի զժողովուրդն իմ յեգիպտոսէ. և ածի զնս̃ 'ի
5 լեառն սինա. և կալայ զնս̃ աւուրս բզ̃մս. * և ցուցի
նմա բզ̃մ սքանչելիս. և յայտնեցի նմա զխորհուրդս
ժամուց. և ծանուցի նմա զվախճան ժամանակաց. և
6 պատուէր ետու նմա ասել * զբանս համարձակութե̃
7 յայտնի. և չէ ինչ որ ծածկեալ է. * և այժմ քեզ
8 ասեմ * զխորհուրդս զայս զոր յառաջ նշանակեցի: և
զերազս զոր տեսեր, և զմեկնութիւն զոր իմացար, 'ի
9 միտ քում պահեա. * զի դու համբարձցիս 'ի մարդկա֊
նէ, և ընդ իս լինիցիս այսուհետև, և որ քեզ նման
13 ոք իցէ մինչև 'ի կատարումն ժամանակաց. * հրաման
տուր այսուհետև և վս̃ տան քո, և մխիթարեա զառ֊
աւելեալս նց̃, և խրատեա զժողովուրդ քո, և իմաստ֊
14 նացո զիմաստունս նոցա. * հրաժարեա դու այսուհե֊
տև յապականական կենացս, և մերժեա 'ի քէն զչփո֊
թեալ միտս, և հեռացո 'ի քէն զմարդկեղէն ծանօթու֊
թի̃, և 'ի բաց ընկեա 'ի քէն զհոգս, և զյուզական
15 միտս. և փութա փոխել յայսմ երկրէ, * զոր այժմ
տեսեր զպատահեալն չարն. դարձեալ ևս քան զայս տես֊
16 ցես * զի որչափ կեանքս այս անցանեն, նոյնչափ բազ֊
17 մանան չարիք 'ի վր̃ երկրի. * հեռասցի յոյժ ճշմար֊
տութիւն որ առ ա̃ծ, և որ առ մարդիկս էր, մերձես֊
ցի սրտմտութի̃ և սատակումն, ահաւասիկ փութայ ար֊
18 ծուին գալ՝ զոր տեսեր 'ի տեսլեան: * Եւ ետու պատասխանի
և ասեմ. խօսեցայց սակաւիկ միւս ևս առաջի քո տր̃.
19 * ահա երթամ ոպ̃ և հրամայեցեր ինձ, և խրատեցեր
զմօտական ժողովուրդն: իսկ որ միւսանգամն ծնանի֊
20 ցենն ո՞վ խրատեսցէ. * զի կայ աշխարհս 'ի խաւարի,
21 և բնակիչք սորա առանց լուսոյ. * զի օրէնք քո այ֊
րեցան. և ոչ ոք յետ այսոցիկ ծանիցէ զգործս զար֊
մանալեաց քոց. և ոչ զպատուիրանս քո զոր պատուի֊
22 րեցեր: * զի եթէ գտի շնորհս առաջի քո, ա՛րկ յիս
զհոգի ս̃բ, զի գրեցից զա̃մ որ եղև իսկզբանէ յայսմ
աշխարհի. և որչափ ինչ էր գրեալ յօրէնս քո, թերևս
կարասցեն մարդիկ զշաւիղս փրկութե̃ գտանել, և որք
23 կամին կալ 'ի սրբութե̃ ճանապարհին: * Եւ պատասխանի
և ասէ ցիս. երթ ժողովեա դու զժողովուրդն, և ա֊
սասցես ցնս̃ զի մի խնդրեսցեն զքեզ աւուրս քառա֊
24 սուն: * և դու պատրաստեա քեզ տախտակս բզ̃մս,
և առ ը̃ քեզ զգարիան և զարաբիան և զշերմիան, և
զեղկանա. և զեթեն. զնս̃ հնգեսեան, զի պատրաս֊
25 տեսցեն 'ի գրել: * և եկեսցես 'ի կարգի, և վառեցից
բորբոքեցից 'ի սրտի քում ճրագ իմաստութե̃ որ ոչ
26 անցցէ մինչև 'ի կատարել զոր գրելոցն իցես: * և յոր֊
ժամ

ժամ զայս կատարեսցես, է ինչ 'ի նոցանէն զոր յայտնեսցես, և է ինչ զոր գաղտնի 'ի ծածուկ իմաստնոց
ուսուսցես: վաղիւ յայսմ ժամու սկսիր գրել: * Եւ 27
գնացի՝ ո՟պ հրամայեաց ինձ տ՟ր. և ժողովեցի զա՟մ ժո-
ղովուրդն, և ասացի ցնոսա: * Լո՛ւր ի՟էլ զբանս զայս 28
զիմ. * պանդխտութ՟բ պանդխտեցան հարքն մեր յե- 29
գիպտոս 'ի նախնմէ, և փրկեցան անտի. * և ընկալան 30
օրէնս կենաց զոր ոչ պահեցին, զորով և դուք անցէք.
* և տուաւ ձեզ երկիրն 'ի ժառանգութի, և յերկ- 31
րի ձերում դուք և հարքն ձեր անօրինեցայք, և ոչ
պահեցէք զճանապարհս զոր պատուիրեաց ձեզ բարձ-
րեալն; * և արդար դատաւորն. և զերծ հան 'ի մէնջ 32
'ի ժամանակի զպարգևեալն, * և արդ՝ դուք աստ էք, 33
և եղբարք ձեր ներքսագոյն քան զձեզ են. * թէ գնի- 34
ցէք 'ի մտի ձերում և խրատիցէք, և հնազանդեցու-
ցէք զսիրտս ձեր, կենդանիք պահեսջիք: * զի դատաս- 35
տանն յետ մահու եկեսցէ, յորժամ դարձեալ կենդա-
նասցուք. յայնժամ արդարոցն անուն յայտնեսցի, * և 36
առ իս ոք մի՛ մերձեսցի այսուհետև, և մի՛ խնդրեսցէ
ոք զիս մինչև ց՟քառասուն օր: * Եւ առի ը՟ իս զհնգե- 37
սեան արսն զոր հրամայեաց ինձ, և գնացի 'ի դաշտն
և եղէ անդ: * և եղև 'ի վաղիւ անդր, և ահա ձայն 38
բարբառոյ կոչեաց զիս և ասէ. Եզրա՛ Եզրա՛, բա՛ց զբե-
րան քո և կո՛ւլ զոր ես քեզ տամ: * և բացի զբերան 39
իմ, և ահա բաժակ մի տուաւ ինձ, և գոյն ն՟ր էր ջրոյ,
* և առի արբի: իբրև արբի, սիրտ իմ բխեաց զիմաս- 40
տութի, և միտք իմ յաւելին զհանճար, և հոգի իմ
բխեաց զյիշատակս, * և բացաւ բերան իմ և ոչ փա- 41
կեցաւ. * և բարձրեալն ետ զիմաստութի՟ հնգեցունց 42
արանցն, և գրեցին փոխանակաւ զասացեալ նշանսն
գրով, զորս ոչ գիտէին. և նստայ անդ աւուրս քա-
ռասուն, և ն՟ք 'ի տունջեան գրէին, * և 'ի գիշերի հաց 43
ուտէին. և ես 'ի տուէ խօսէի, և 'ի գիշերի դադա-
րէի. * և գրեցին 'ի քառասուն աւուրն գիրս իննսուն 44
և չորս: * Եւ եղև յետ լնուլ քառասուն աւուրն՝ խօսե- 45
ցաւ ը՟ իս բարձրեալն և ասէ, զառաջինն զոր գրեցեր
յայտ դիցես, և կարդասցեն զնա արժանիք. * և զերկ- 46
րորդն պահեսջիր առ յուսուցանել զիմաստունս ժո-
ղովրդեանն. * զի 'ի ն՟ս են առակք իմաստութե՟, և 47
աղբիւր հանճարոյ և գիտութե՟: և արարի այնպէս.
յամին չորրորդի շաբաթին ամաց. յետ ամաց հինգ
հազար արարածոց աշխարհի, և երկուց ամսոց աւ-
ուրց. և ինքն եղև վերացաւ և համբարձաւ 'ի դունդ
նմանողաց իւրոց ը՟ ս՟բս և ը՟ արդարս: Գրեցի զայս
ա՟մ. և յորջորջեցայ դպիր բարձրելոյն: որում փառք
յաւիտեանս. Ամէն:

* * *

ԱՂՕԹՔ
ՄԱՆԱՍԵԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ:

Տ՟Ր ամենակալ ա՟ծ աբրահամու սահակայ յակոբայ զաւակի նոցա արդարոց:

Որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ և զամենայն զարդ նոցա:

Կապեցեր զծով բանիւ հրամանաւ քով, փակեցեր զխորս, կնքեցեր ահաւոր և փառաւորեալ անուամբ քով:

Որ ամենայն ինչ սարսեալ և դողայ յերեսաց ահի զօրութե՟ քո:

Անբաւ է մեծվայելչութի՟ փառաց սրբութե՟ քոյ. սաստիկ է բարկութի՟ սպառնալեաց քոց 'ի վերայ մեղաւորաց, անչափ և անքննելի են ողորմութիւնք աւետեաց քոց:

Դու տ՟ր բարձրեալ երկայնամիտ բազումողորմ, և զղջանաս 'ի վերայ չարեաց մարդկան:

Դու ա՟ծ ոչ եդիր ապաշխարութի՟ վասն արդարոցն, աբրահամու սահակայ յակոբայ, որք ոչն մեղան քեզ:

Այլ եդիր ապաշխարութի՟ վ՟ս իմ մեղաւորիս, զի մեղայ աւելի քան զաւազ առ եզր ծովու, և բազմացան անօրէնութիւնք իմ:

Չեմ արժանի հայել և տեսանել զբարձրութիւնս երկնից՝ 'ի բազմութենէ անօրէնութեան իմոյ:

Կորացեալ եմ ես 'ի բռնութէ կապանաց երկաթեաց. և ոչ դոյ ինձ հանգիստ:

Բարկացուցի սրտմտութ՟բ, և չար առաջի քո արարի, կանգնեցի պատկեր և բազմացուցի զցասումն:

Եւ արդ՝ խոնարհեցուցանեմ զծունր սրտի իմոյ, և խնդրեմ 'ի քաղցրութէ քումմէ:

Մեղայ տ՟ր մեղայ, և զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէն գիտեմ:

Աղաչեմ և խնդրեմ 'ի քէն թո՛ղ ինձ տ՟ր թո՛ղ ինձ, և մի՛ կորուսաներ զիս ըստ անօրէնութե՟ իմոյ:

Մի՛ յաւիտեան բարկանար ինձ, և մի՛ յիշեր զչարիս իմ, և մի՛ պարտաւորեր զիս ընդ այնոսիկ, որ իջանեն 'ի ներքոյ երկրի չարեօք:

Զի դու ա՟ծ ա՟ծ ապաշխարողաց ես, և յիս ցո՛յց զբարերարութիւնդ քո՝ որ անարժանս եմ:

Կեցուսցես զիս ըստ բազում ողորմութե՟ քում, և օրհնեցից զքեզ զամենայն աւուրս կենաց իմոց:

Զքեզ տ՟ր օրհնեն ամենայն զաւրութիւնք երկնից. և քո են փառք յաւիտեանս. Ամէն:

* * *

ԹՈՒՂԹ
ԿՈՐՆԹԱՑԻՈՑՆ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԱԼՆ ՊԱՒՂՈՍ:

1 Ստեփանոս և որք ընդ նմ՟ երիցունք, դաբնոս եւ-
բուղոս, թէոփիլոս և քսինոն, առ պաւղոս հայր
մեր և աւետարանիչ, և հաւատարիմ վարդապետ 'ի
2 ք՟ս յ՟ս, ողջոյն: * Արք ոմանք երկու եկին 'ի կորըն-
թոս, սիմոն անուն և կղէոբոս, որք կործանեցին քաջ
քաջ զոմանց հաւատս, հրապուրօղս, և ապականեալ
3 բանիւք: * յորոց բանից վերայ դու ինքնին պարտիս
4 հասանել. * զի մեք 'ի քէն ոչ երբէք լուաք զայնպիսի
5 բանս, և ոչ յայլոցն առաքելոց. * այլ այսչափ գի-
տեմք որ ինչ 'ի քէն լուաք, և որ ինչ 'ի նոցանէն լուաք
6 հաստատուն պահեմք: * Բայց յայսմիկ յորժ ողորմե-
ցաւ տ՟ր, զի մինչ դու իսկ մարմնով ը՟ մեզ ես, միւ-
7 անգամ լուիցուք: * Արդ՝ կամ գրեա՛ դու առ մեզ.
և կամ ինքնին դու առ մեզ վաղվաղակի եկեսջիր.
8 * մեք հաւատամք 'ի տ՟ր՝ թէ ո՟պ յայտնութի ցուցաւ
թէոնինեայ, եթէ փրկեաց զքեզ տ՟ր 'ի ձեռաց անօրի-
9 նին: * Եւ են բանք մոլորութե՟ պղծոյն. զոր ասենն
և

---

* Զբաժանումն տանց հանդերձ թուահամարով՝ համաձայն անգղիական տպագրութենէն եդաք առ 'ի դիւրութի՟:

* Ոմանք. Թուղթ ստեփաննոս երիցու և առ պաւղոս առաքեալն 'ի կորնթացւոց: (1) Ոմանք. Երիցունք՝ նումենոս, եւբուղոս, թէոփիլոս, և նոմեսոն, առ պաւղոս եղբայր. ողջոյն: (2) Ոմանք. Արք ոմանք եկին.. և կղոբէոս, որք սասանեն քաջ քաջ.. հրապուրող և ապա": (4) Ոմանք. Մեք ոչ 'ի քէն լուաք զայսպիսի բանս: (5) Ոմանք. Բայց այսչափ գիտեմք թէ զոր 'ի քէն ընկալաք, և զոր 'ի նցէ՝ հաստատուն պահեցաք: (6) Ոմանք. Բայց յայսմ յորժ ողորմեցաւ մեզ տ՟ր. զի մինչդեռ մարմնով ը՟.. միւսանգամ 'ի քէն լուի": (7) Ոմանք. Արդ՝ թուղթով վաղվաղակի գրեսջիր առ մեզ զատոյդն. և կամ դու ինքնին իսկ առ մեզ: (8) Ոմանք. 'Ի տ՟ր եթէ այսպէս յայտնութի ցուցաւ, և նովաւ փրկեաց զմեզ տ՟ր 'ի ձեռաց ա": (9) Ոմանք. Իսկ են բանք ն՟ց մոլայք.

և ուսուցանեն, այսպէս․ * Չէ պարտ ասեն զմարգարէսն 10
ընդունել․ * և ոչ զած ասեն ամենակալ․ 11
* և ոչ ասեն յարութի մարմնոց մեռելոց․ * և ոչ զմարդն 12
ասեն բնաւ ստեղծեալ յայ․ * և ոչ 'ի կուսէն մարիամայ 13
ծնեալ ասեն զյս քս մարմնովն․ * և ոչ զաշխարհս 14
արարած ասեն այ, այլ հրեշտակի ուրումն։ * Արդ՝ 15
փոյթ յանձին կալջիր հասանել առ մեզ․ * զի առանց 16
գայթագղութե կացցէ քաղաքս կորնթացւոց․ * և նոց 17
յիմարութեն յայտ յանդիմանութբ ամենեցուն խայտառակեալ 18
մերժեսցին։ Ո՛ղջ լեր։

Առին, տարան զթուղթն սարկաւագք 'ի քաղաքն փիլիպեցւոց 19
թերեպտոս և տիքոս․ զի իբրև առ զայն
թուղթն պաւղոս՝ թէպէտ և ինքն 'ի կապանս էր վն
ստրատոնիկեայ ապոփողանի կնոջ, իբրև մոռանալ նմ
զկապանս, և սուգ առնուլ նմ վն բանիցն զոր լուաւ։
և ասէ լալով, իբրև թէ լաւ էր ինձ եթէ վախճանեալ
էի և ընդ տն էի, քան թէ աստէն նովին մարմնով,
և զայսպիսի բանս և զաղէտս լսեմ զսուտ վարդապետութե,
զի տրտմութի 'ի տրտմութե վերայ հասանէ
աւադիկ։ Եւ յայդչափ տարակուսանաց վերայ կալ 'ի
կապանս, և տեսանել զայդ աղէտ տարակոյս, առ որս
ընթացեալ սատանայի և մենքենայից նր, գործել հնարս
զչարիս։ Եւ այսպէս բազում չարչարանօք ասէր
պաւղոս թղթոյն պատասխանի։

Պաւղոս կալանաւոր յսի քսի առ եղբարս կորնթացիս, 1
'ի բզմ վտանգս աստի ողջոյն։ * Ես ոչինչ կարի 2
զարմացեալ եմ՝ եթէ այդչափ վաղվաղակի ընթանան
հրապոյրք չարին։ * Այլ զի տր յս վաղվաղակի 3
արասցէ զգալուստն իւր վն այնորիկ՝ որ փոփոխեն և
անարգեն զհրամանս նր։ * Այլ ես իսկզբանէ զայն 4
ուսուցի ձեզ, որ ես ինքնին ընկալայ յառաջնոց առաքելոցն,
որ զամ ժամանակս ընդ տն մերոյ յսի քսի
շրջէին։ * Եւ արդ՝ ասեմ, զի տր յս քս 'ի մարիամայ 5
կուսէ ծնաւ, որ էր 'ի զաւակէն դաւթի, * ըստ աւետեաց 6
հոգւոյն սբյ, առ 'ի հօրէ 'ի յերկնից առաքելոյ
'ի նմա․ * զի յաշխարհս մտեսցէ յս, և ազատեսցէ 7
զամ մարմին իւրով մարմնովն․ զի զմեզ 'ի մեռելոց
յարուսցէ․ * ոպ եցոյց զանձն օրինակ։ * Եւ զի յայտ 8
լիցի զի մարդն 'ի հօրէ ստեղծաւ․ * վն այնորիկ մարդն 9
'ի կորստեանն իւրում անխնդիր ոչ մնաց, * այլ խնդրեցաւ, 10
զի 'ի ձեռն որդեգրութեն կենդանասցի։ * Քզի 11
ած որ ամի տրն է, հայր տն մերոյ յսի քսի․ որ արար 12
զերկինս և զերկիր, առաքեաց նախ 'ի հրեայսն զմարգարէսն․
13 * զի 'ի մեղաց անտի նոցա զնս կորզեսցէ, և
14 հանցէ յարդարութեն իւր։ * Զի կամէր նա փրկել
զտունն իսլի, բաշխեաց արկ նա յոգւոյ անտի 'ի վր
15 մարգարէիցն․ * որ զանմոլարն ածպաշտութե և զծնունդն
16 քսի քարոզեսցեն ժամանակօք բզմօք։ * Իսկ
որ անօրէնն իշխանն էր իբրև ածանալ կամեցաւ, ձեռն
17 արկանէր 'ի նոսա․ * և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր․
18 * քանզի և դատաստանք աշխարհի մերձեալ էին։
19 * Ած ամենակալ իբրև արդարացուցանել կամեցաւ,
20 և ոչ կամեցաւ խոտել զիւր ստեղծուածն, * իբրև ետես
21 չարչարեալ, ողորմեցաւ․ * և առաքեաց 'ի վախճան
ժամանակաց զհոգին սբ 'ի կոյսն, յառաջագոյն
22 նկատեալ մարգարէիւք։ * Որ իբրև սրտի մտօք հաւատաց,
եղև արժանի յղանալ և ծնանել զտր մեր յս
23 քս։ * Զի կորստական մարմնովն, որով հպարտացեալ
յարգի լինէր չարն, նովին մարմնովն կշտամբեալ յանդիմանեսցի,
24 * թէ չէր իսկ ած։ Զի 'ի մարմին անդր
յիւր յս քս կոչեաց և փրկեաց զկորստական մարմինն․
և ձգեաց զնս 'ի կեանսն յաւիտենից 'ի ձեռն հաւատոցն։
25 * Զի արդարութե տաճար սբ յիւր մարմինն
26 անդր լինելոց ժամանակացն պատրաստեսցէ․ * յոր
27 և մեքն իբրև հաւատացաք, ազատեցաք։ * Ապա գիտասջիք
եթէ ոչ են նք որդիք արդարութե, այլ բարկութե․
28 * զի զողորմութիւն այ կարճեն յանձանց իւրեանց,
29 * և ասեն եթէ ոչ են երկինք և երկիր և ամ
30 արարածք՝ ձեռագործք հօրն ամի։ * Այլ նոքա անիծեալքն
31 զօձին ուսումն ունին․ * բայց դուք՝ զօրութբ
այ 'ի բաց մերժեցարուք 'ի նցէ․ և զխոտոր վրդպտութի
32 նց 'ի ձէնջ 'ի բաց հալածեցէք։ * Զի ոչ էք դուք որդիք
անհնազանդութե, այլ մանկունք սիրեցելոյն եկեղեցւոյ․
33 * վասն որոյ ժամանակ յարութե քարոզեցաւ
34 ընդ ամենեսեան։ * Բայց որ ասեն՝ չիք յարութի մարմնոյ․
նոքա իսկ չեն յառնելոց 'ի կեանսն յաւիտենից,
35 * այլ 'ի դատապարտութի։ Զի 'ի դատաստան յարիցեն
36 թերահաւատ մարմնով․ * զի զմարմինն զոր ասեն
թէ չիք յարութի, նց մի լիցի յարութի․ զի այնպիսիքն
37 'ի յարութէն ուրացեալք գտանին։ * Նա և
դուք արք կորնթացիք գիտէք զցորենոյդ սերմանէ,
38 և զայլոց սերմանաց․ * զի հատ լոկ մերկ անկանի յերկիր․
39 և անդ 'ի խոնարհ նախ մեռանի․ * և ապա յառնէ
40 կամօքն տն զնոյն մարմին՝ զգեցեալ․ * և ոչ եթէ
լոկ մարմին մեկին յառնէ․ այլ բազմապատիկ տոհմականօք
41 կանգնեալ օրհնի։ * Այլ մեզ պարտ էր ոչ
միայն

զի ասեն այսպս։ (10) Ոմանք․ Եթէ ոչ է պարտ զմարգարէսն ընթեռնուլ։ (11) Ոմանք․ Եւ ոչ զած։ (12) Ոմանք․ Եւ ոչ յարութի ասեն մարմնոյ։ (13) Ոմանք․ Եւ ոչ բնաւ զմրդն։ (14) Ոմանք․ Ծնեալ ասեն․․ մարմնով։ (15) Արարած ասեն յայ։ (16) Ոմանք․ Արդ եղբայր փոյթ։ (17) Ոմանք․ Կացցէ քղքս։ (18) Մերժեսցի․ ողջ լեր 'ի տր։ (19) Ոմանք․ Սրկւգունն․․ թերեպոս և տեքոս։ իբրև առեալ պաւղոսի զթուղթն, թէպ''․․ վն ոնատիկեայ ա''․․․ և սուգ առեալ վն բա''․․ և ասէր լալով, լաւ էր ինձ յառաջագոյն վախճանել, և ընդ․․ քզի աստէն նովին մարմնովս եմ, և այսպիսի բանս աղէտից լսեմ զվրդպտութե․ տրտմութի 'ի վր տրտմութե հասա''․․․ զայդ աղէտս, ընթանալ մեքենայից սատանայի։ Եւ այսպս։ (1) Ոմանք նորգէն վերնագիր այսպէս․ Պաւղոսի թուղթ 'ի բանտէ առ կորնթացւոց ընթերցմունք։ (1) Ոմանք․ 'ի բզմ խոցելոյ վտանգակէս, ողջոյն։ (2) Ոմանք․ Ոչինչ զարմանամ թէ այդպս վղվկի։ (3) Ոմանք․ Անարգեն զպատգամս նր։ (4) Ոմանք․ Զայն ինչ ուսուցի ձեզ, զոր ես․․ առաքելոց անտի․․․ ընդ տն շրջեցան։ (5) Ոմանք․ Որ է 'ի զաւակէ։ (6) Ոմանք․ Առ 'ի յերկնից 'ի հօրէ առաքելոյ 'ի նա։ (7) Ոմանք․ Զի աշխարհս մխիթարեսցի յս։ (8) Ոմանք․ Ոպ և եցոյց զանձն իւր օրի''։ (9) Ոմանք․ Յայտնի լիցի զի։ (10) Ոմանք․ Վն որոյ և 'ի կորստեանն իւրում մրդն անխնդիր ոչ։ (11) Ոմանք․ Կենդանացուսցէ։ (12) Ոմանք․ Առաքեաց նա առ հրեայսն՝ մարգա''։ (13) Ոմանք․ Անտի կորզեսցէ զնս․․ 'ի յարդա''։ (14) Ոմանք․ Եւ արկ նա 'ի հոգւոյ անտի իւրոյ 'ի վր։ (16)(17) Ոմանք․ Ձեռն արկանէր․ եւ զնս և զամ մարմին մեղ''։ (19) Ոմանք․ Ոչ կամեցաւ։ (21) Ոմանք․ Առաքեաց նա 'ի վախ''․․․ յառաջագոյն նկարել մարգարէից։ (22) Ոմանք․ Իբրև սբ մտօք հաւատաց, արժանի եղև։ (23) Ոմանք․ Յոր հպարտացեալ։ (24) Ոմանք․ Եթէ չէր ած․ զի 'ի մարմին անդր․․․ և ձգեաց զնա 'ի կեանսն յաւիտենից։ (25) Ոմանք․ Իւր մարմին։ (26) Ոմանք․ Իբրև հաւատացեալքն, ազա''։ (27) Ոմանք․ Արդ գիտասջիք․․․ այլ որդիք բարկութե։ (28) Ոմանք․ Որ զողորմութի գթութեն այ կար''։ (29) Ոմանք․ Որ ասեն եթէ ոչ երկինք և ոչ երկիր․․ այ հօր ամի։ (30) Ոմանք․ Անիծեալ զանձինս նովին։ (31) Ոմանք․ Այլ դուք զօր''։ (32) Ոմանք․ Զի մի եղիջիք որդիք անհնազանդիցն․ այլ մանկունք էք դուք սիրե''․․ եկեղեցւոյ այ։ (33) Ոմանք․ Վայ և ժմկ։ (34 Ոմանք․ Արդ որ ասեն․․ նք ոչ են յառնելոց։ (35) Ոմանք․ Այլ 'ի դտպրտութի և 'ի դտսն յարիցեն թերահաւատք մար''։ (36) Ոմանք․ Որ ասէ թէ չիք․․ նր մի լիցի յարութե կենաց․ զի այնպիսի յարուցելոյն, անտի, ուրացեալ գտանին։ (37) Ոմանք․ Բայց արդ և դուք կորնթացիք․ ապա գիտացէք ցորենոյ սերմանս և զայլոց սերմանեաց։ (38) Ոմանք․ Զի հատ մի ոչ մերկ անկանի յերկիր, և անդէն 'ի խո''։ (39) Ոմանք․ 'ի նոյն մարմին, և զգեցեալ։ (40) Ոմանք․ Լոկ նոյն մարմին յառնէ․ այլ բզմպատիկ լցեալ օրհնութբ։ (41) Ոմանք․ Այլ մեզ միայն 'ի սերմանց անտի բերել

միայն 'ի սերմանոց անտի առակս 'ի մէջ բերել, այլ 'ի
պատուական մարմնոց մարդկանէ: * Դուք ինքնին 42
գիտէք զյովնան որդի ամաթեայ. * վ̃ն զի յամառեաց 43
նա 'ի քարոզելն նինուէացւոց, ընկեցաւ 'ի փոր ձկանն
զերիս տիւս և զերիս գիշերս: * յետ երից աւուրց 44
լուաւ աղօթից ն̃ր ա̃ծ, և ած 'ի վեր 'ի ներքին
անդնդոց անտի. * և ոչ ինչ ապականեցաւ մարմինն 45
ն̃ր, և ոչ արտեւան մի կորացաւ. * որչափ ևս առաւել 46
վ̃ն ձեր թերահաւատք: * Եթէ հաւատայջիք դուք 'ի 47
տ̃ր յ̃ս ք̃ս, յարուսցէ զձեզ ո̃պ ինքն յարեաւ: * Զի 48
եթէ ոսկերքն եղիշէի մարգարէի 'ի վ̃ր մեռելոյն անկեալ
յարուցին զմեռեալն. * դուք որչափ ևս առաւել, 49
որ 'ի մարմին և յարիւն և 'ի հոգին ք̃ի յեցեալ
էք, յայնմ աւուր յարիցիք ողջանդամք մարմնով: * Իսկ 50
եղիա մարգարէ զորդի այրւոյն գիրկս առեալ և յարոյց
'ի մեռելոց. * որչափ ևս առաւել յ̃ս ք̃ս և զձեզ յարուսցէ 51
յաւուրն յայնմիկ, ո̃պ և ինքն իսկ յարեաւ 'ի
մեռելոց ողջանդամ մարմնով: * Ապա թէ այլ ինչ տարապարտուց 52
ընդունիք, * աշխատ ոք յայսմ հետէ զիս 53
մի արասցէ. զի ես զկապանս զայս յանձին իմում
կրեմ, * զի զք̃ս շահեցայց. և կտտանաց մարմնոյս 54
այսմիկ համբերեմ, զի յարութեան մեռելոցն արժանի
եղէց: * Եւ դուք իւրաքանչիւրոք ո̃պ ընկալարուք 55
զօրէնսն 'ի ձեռաց երանելի մարգարէիցն, և ս̃բ աւետարանին
հաստատուն կացջիք: * և վարձս ընկալջիք 56
'ի յարութեան մեռելոց, զկեանսն յաւիտենից ժառանգեսջիք
: * Ապա եթէ թերահաւատ ոք լինիցի և 57
յանցանիցէ, դատաստան անձին իւրում նիւթէ ընդ
չարագործսն, և ընդ այնոսիկ որ զայնպիսի առաջարկութիւն
մոլորութեան մարդկան ունին, պատժին: * Զի 58
նոքա ինքնին իսկ են ծնունդք իժից և կորիւնք օձից
և քարբից: * Մերժեցարուք և 'ի բաց մեկնեցարուք 59
'ի նցէ զօրութեամբ տ̃ն մերոյ յ̃ի ք̃ի: * Եւ եղիցի ընդ 60
ձեզ խաղաղութիւն և շնորհք անդրանիկին սիրելւոյ.
Ամէն:

ՀԱՆԳԻՍՏ

Սրբոյն Յովհաննու առաքելոյ և աւետարանչի:

Էր ընդ եղբարսն երանելին յոլով ժամանակս մեծաւ ուրախութեամբ 'ի տ̃ր: Եւ յաւուր միում կիւրակէի եղբարք ամ̃ ժողովեալ էին առ նա, սկսաւ խօսել ընդ նս̃ այսպէս: Եղբարք իմ և ծառայակիցք և ժառանգակիցք, և հաղորդք տ̃ն արքայութեան. գիտէք եթէ քանի զօրութիւն 'ի ձեռն իմ ետ ձեզ ա̃ծ. քանի նշանս, քանի արուեստս. որչափ շնորհս. որպիսի վարդապետութիւնս, վերակացութիւնս, հանգիստս, ապաստանութիւնս, փառս, հաւատս, միաբանութիւնս, ձիրս, պարգևս. որչափ և քանի տեսէք աչօք ձերովք զառնելն ձեզ, որք ոչ երևին աչացս այսոցիկ, և ոչ ականջացս այսոցիկ լսելի լինիցին:

բ̃. Արդ՝ հաստատեցարուք 'ի նա՝ յիշելով զնա յամ̃ 'ի գործս ձեր: Գիտէք զխորհուրդ մատակարարութեան որ եղև 'ի մարդիկ, եթէ ո՞յր աղագաւ արար տ̃ր: Աղաչէ զձեզ եղբարք՝ ինքնին տ̃ր 'ի ձեռն իմ և մաղթէ. կալ մնալ առանց թշնամանաց, առանց նենգութեան. առանց անառակութեան: Քա̃ջ գիտէ զթշնամանսն որ 'ի ձէնջ, գիտէ և զանարգութիւն, գիտէ և զնենգութիւն, գիտէ և զանառակութիւն, 'ի ստունգանելն ձեր 'ի սրբոց պատուիրանաց ն̃ր: Արդ՝ մի տրտմեսցի 'ի ձէնջ բարերարն: ա̃ծ, գթածն և ողորմածն. ս̃բն, յստակն, անարատն, անհիւթն, միայնն; մինն, անփոփոխն, ըւտոյգն. աննենգն, անպատումն. որ 'ի վեր է քան զամ̃ ասելի և իմանալի անունն՝ Ա̃ծ իմ յ̃ս: Արդ՝ ուրախ լիցի 'ի բարւոք կրօնաւորութեան մերում, խնդասցէ 'ի ս̃բ կեանս մեր. հանգիցէ 'ի պարկեշտ վարս մեր. անհոգ լիցի 'ի ժուժկալութեան մերում. հաճեսցի 'ի միաբանութեան մերում. ժպտեսցի 'ի զգաստութեան մերում. բերկրեսցի 'ի սիրելս մերում զնա:

գ̃. Զայս այժմ խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք. փութացեք 'ի յառաջակայ գործս ձեր, արդէն իսկ կատարեալ 'ի տ̃ր: Քա̃ջ զի՞նչ այլ ունիցիմ ասել ձեզ, ունիք զն̃յ ձերոյ զգրաւականն. ունիք զբարերարութեն ն̃ր զտուրս. ունիք զանհրաժեշտ գալուստ ն̃ր: Զի թէ ոչ ևս մեղիցէք՝ զոր յանգիտութեան գործեցէք, թողցէ ձեզ ա̃ծ: ապա թէ և գիտացեալ զնա, և 'ի նմանէն ողորմութիւն գտեալ, և նոյնպէս վարիք. և զառաջինսն ևս համարեսցի ձեզ. և ոչ ընկալջիք 'ի նմանէ ողորմութիւն:

դ̃. Եւ զայս ասացեալ առ նս̃, յաղօթս եկաց այսպէս:

Ո՛ որ

'ի մէջ. այլ.. մարմնոյ մարդկան: (42) Օրին. Որդին եմատթեայ: (43) Օրին. Նա քարոզել նինուէացւոց, ընկլաւ նա 'ի փորս: (44) Օրին. Եւ ապա յետ երից.. ա̃ծ աղօթից ն̃ր: (45) Օրին. 'ի մարմնոյ ն̃ր.. կորացաւ, և ոչ մազ մի 'ի մարմնոյ ն̃ր թափեցաւ: (47) Օրին. Հաւատայք դուք.. և զձեզ ո̃պ և ինքն: (48) Օրին. Յարոյց զմեռեալն: (49) 'ի գրչագր''. [illegible]''. Որ 'ի մարմին էք. արիւն յ̃ի յեցեալ էք, յայնմ աւուր առնիջիք: (50) Օրին. Գիրկս արկեալ յարոյց: (52) Օրին. Արդ մի այլ ինչ տարապարտուց ընդունիցիք: (53 Օրին. Այսուհետև աշխատ ոք զիս մի արասցէ. զի ես զչարչարանս ք̃ի 'ի մարմնի իմում կրեմ: (53) Յօրինակս սկսեալ յայսմ բանէ. Զի զք̃ս շահեցայց. ևն. մինչև վերջն պակասին. և փոխանակ ն̃ր ասէին. Շնորհք տ̃ն մերոյ յ̃ի ք̃ի ը̃ հոգւոյդ ձերում եղբարք ամէն: (55) Օրին. Իւրաքանչիւր որպէս... և ս̃բ աւետարանչին: (59) Եւ 'ի բաց կացէք 'ի նցէ: (60) Օրին. յաւելուած. Սիրելւոյ: Տ̃ր ընդ ձեզ ամենեսին: Ամէն:

ա̃. Օրին. Յաւուր միում, ք̃ղի կիւրակէ էր, և եղբ'': Տպ. Ընդ ժողովել եղբարցն առ նա սկսաւ:

բ̃. Բղ̃. Աղաչէ զձեզ ինքնին տ̃ր: Օրին. Եւ զթշնամանս որ 'ի ձեզ: Տպ. Եւ զխառնագանելն ձեր 'ի ս̃բ պատ'': Օրին. Զերում, խնդասցէ 'ի ս̃բ կեանս ձեր.. 'ի ժուժկալութեան ձերում... ձերում... 'ի սիրելն ձեր զնա:

գ̃. Տպ. փութացէք առաջիկայ... կատարել 'ի տ̃ր: Օրին. Յառաջիկայ գործն... կատարեալ 'ի տ̃նէ: Օրին. Զի՞նչ այլ ինչ ունիցիմ... ընկալջիք մասն կամ ողորմութիւն 'ի նմանէն:

դ̃. Օրին. Քոյին հիւամամբդ յ̃ս... զկենարար բանս քո: Բղ̃. Ո՛ որ միայն ողորմած ես և մարդասէր: Օրին. Ծածկես զամենեսեան ոյք... մերոյ զամենայն ուրեք զմեքենայս:

ե̃. Տպ. Հացիս մատուցաք քեզ. այլ միայն զքեզ տ̃ր յ̃ս անուանեսցուք: Օրին. Զյարուն քո զոր ցուցեր քև մեզ: Բղ̃. Զանխօս մարգարէան: Տպ. Զմեծութեն, Ո՛ր զպատկեր զայս հիւսեցեր քոյով հիւսմամբդ յոյ : Ո՛ր զբղխմ ծաղկիս զայս յանթառամելի ծաղկինք քո յօդեցեր : Ո՛ր սերմանեցեր զկենդանարար բանս քո զայսոսիկ : Ո՛ր միայնդ ես խնամակալ քոց ծառայից , և բժիշկ՝ որ ձրի բժշկես : Ո՛ր միայնդ ես բարերար և անամբարտաւան : Ո՛ր միայն գթած ես և մարդասէր : Ո՛ր միայն փրկիչ և արդար : Ո՛ր միշտ ես և յամենայնի , և ամ ուրեք մերձ ես ած իմ յն · դու քոյով պարգևօքդ ծածկեա զամենեսեան որ 'ի քեզ յուսան : Ո՛ր փրկես զպարախօսին մերոյ ամ ուրեք ընմենքենայս և զբանութե :

Ե · Եւ ապա խնդրեաց հաց՝ և գոհացաւ այսպէս · Զոր օրհնութի կմ զոր պատարագ կմ զոր գոհութի 'ի բերկանել հացիս անուանեսցուք , այլ միայն զքեզ յն քն : Փառաւորեմք տր զքո առաքեալ հօր անուն : փառաւորեմք զմուտ դրան քո : փառաւորեմք զյարութի քո որ ցուցաւ մեզ : փառաւորեմք զճանապարհն քո : Փառաւորեմք զսերմն քո · զբանն · զճրագն · զհաւատն · զաղն · զանհատ մարգարիտն · զգանձն · զուրախն · զուռկանն · զմեծութին՝ որ վն մեր կոչեցար որդի մարդոյ · զճշմարտութին · զհանգիստն · զգիտութին · զզօրութին · զպատուիրանն · զհամարձակութին · զազատութին · զառ 'ի քեզ փախուստն : Զի դու ես տր՝ արմատ անմահութե · և աղբիւր անապականութե , և հիմն յաւիտենից · անուանեալ զայս ամ վն մեր : Որպ զի մեր կոչեցել զքեզ այսօրինակ , գիտասցուք զմեծութիւն քո , որ է աներևոյթ 'ի մեզ 'ի ժամանակիս յայսմիկ · որ սրբոց միայն է տեսանելի · և 'ի միայնով 'ի քում մարդն կերպարանեալ :

Զ · Եւ բեկեալ զհացն կարկառ նց · և 'ի վր իւրաքանչիւր եղբօր աղօթս առնելով , արժանի լինել շնորհացն ան և սրբ գոհութե : և ճաշակեալ նա նոյնպէս և տուացեալ թէ՝ և ինձ մասն եղիցի ընդ ձեզ , և խաղաղութի ընդ ձեզ սիրելիք իմ : Եւ ասէ ցբևռոս · առ ը քեզ երկուս յեղբարցդ՝ հանդերձ երկու որդւովք , և փայտատօք , և եկ զկնի իմ : Եւ բևռոս տուանց յապաղելոյ արար զոր հրամայեաց նմա ծառայն այյ յովհաննէս : Եւ ելեալ երանելին յովհաննէս 'ի տանէն գնայր առաջի դրացն · հրամայեալ բաղմութե մեկուսանալ 'ի նմանէ · և հասեալ 'ի շիրիմ ինչ եղբօր մերոյ՝ ասաց ցպատանիսն · բրեցէք որդեակք : և նոքա բրեցին : Իսկ նա սաստկէր զնս և ասէր · խորագոյն լիցի բրածդ : Եւ նա 'ի բրելն նց խօսէր ը նս զբանն կենաց , և յորդորէր զեկեղեցն ը նս 'ի տանէն , շինելով և հաստատելով զնս 'ի մեծութին ան · և աղօթս առնելով 'ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք ամենեցուն : Իսկ մեք ոչինչ իմանայաք ամենեքին :

Է · Եւ իբրև կատարեցին զբրածն պատանիքն շուրջանակաւ , մերկանայր երանելին զհանդերձն զոր զգեցեալն էր , և սատանայր իբրև զանկողին ինչ 'ի խորութ բրածին · և միայն նափորտամբն կացեալ համբարձ զձեռս իւր 'ի վեր , և յաղօթս կայր այսպէս : Ո՛ր ընտրեցեր զմեզ յառաքելութի հեթանոսաց : Ո՛ր առաքեցեր զմեզ յաշխարհ՝ ած : Ո՛ր ցուցեր զքեզ 'ի ձեռն մարգարէիցն քոց : Ո՛ր ոչ դադարեցեր երբէք · այլ միշտ կեցուցեր զկարօտեալսն : Ո՛ր 'ի ձեռն ամենայն բնութեց զքեզ ծանուցեր : Ո՛ր և անասնոց անգամ քարոզեցար : Ո՛ր զանապատ և զվայրենի հոգին զբօն և հանդարտ արարեր : Ո՛ր ծարաւելոյն նմ՝ քոյով բանիւ զքեզ խմել ետուր : Ո՛ր մեռելոյն նմա արագ յայտնեցար : Ո՛ր ընկղմելոյն նմա յանօրէնութե արագ օրէնք ցուցար : Ո՛ր հեղձելոյն նմ բնաւին 'ի սատանայէ՝ ընծայեցար փրկիչ : Ո՛ր յաղթեցեր հակառակորդին՝ 'ի քեզ ապաւինելոյն : Ո՛ր ետուր նմա զքո ձեռնդ , և յարուցեր զնա 'ի գժոխական իրաց : Ո՛ր ոչ թողեր զնա 'ի մարմնի կրօնաւորել : Ո՛ր ցուցեր նմա զթշնամին իւր : Ո՛ր զգիտութի սուրբ արարեր առ իմ յն : Ո՛ր հայրդ ես որոց 'ի վեր քան զերկինս , և աւ երկրաւորաց : Ո՛ր օրէնքդ ես եթերականաց , և օդականաց ընթացք · երկրաւորաց պահապան · և երկիւղ սանդարամետականաց : Ընկալ և զքոյոյ յովհաննու զհոգիս , թերևս արժանի եղելոյ 'ի քէն :

Ը · Ո՛ր զիս պահեցեր մինչև 'ի ժամանակս յայս՝ անմերձ 'ի խառնակութե կանանց : Ո՛ր և զհայելն ինձ 'ի կին մարդ՝ ծանր զրեցեր : Ո՛ր յառաժամանակեայ կենացս փրկեցեր զիս , և 'ի մշտնջենաւորն առաջնորդեցեր : Ո՛ր 'ի մարմնաւոր պղծեղութե որոշեցեր զիս : Ո՛ր 'ի գաղտն մահուանէ պերծուցեր զիս , և 'ի քեզ միայն հաստատեցեր : Ո՛ր զծածուկ ախտ ոգւոյ իմոյ սանձեցեր , և զյայտնի գործս նորին խափանեցեր : Ո՛ր նեղեցեր և հալածեցեր զխռովարարն որ յիս : Ո՛ր անբիծ զխիղճն իմ որ առ քեզ հաստատեցեր : Ո՛ր աւանից սայթաքելոյ պահեցեր զշաւիղս իմ որ 'ի քեզ : Ո՛ր աներկմիտ ետուր զհաւատս իմ որ 'ի քեզ : Ո՛ր զսր գիտութին որ 'ի քեզ սահմանեցեր ինձ : Ո՛ր գործոց իւրաքանչիւր վարձս հատուցանես : Ո՛ր եդիր յոգւոյ իմում , մի ինչ ստացուած պատուականն քան զքեզ համարել :

Թ · Եւ արդ տր յն քն , զխոստակարարութն զոր ընկալայ 'ի քէն կատարեցի · արժանաւորեա զիս քում հանգստեանդ , զքո զողորմութեդ շնորհելով ինձ , որ է անփախուստ և անճառ փրկութի : Եւ 'ի գալս իմում առ քեզ , ընկրկեսցի հուրն : վանեսցի խաւարն : տկարասցի վիհն : համրասցի հնոցն : շիջցի գեհենն : ամաչեսցեն հրեշտակք չարին : երկիցեն դևք : զմրեսցին իշխանք : զօրութիւնք նր ընկճեսցին : աջակողմանքն կայցեն : ձախակողմանքն մի մնասցեն : Բանսարկուն պապանձեսցի · սատանայ զարհուրեսցի · սրտմտութի նր տոչորեսցի · մոլորութի նր սուղեսցի · տանջանարանք նր պատկառեսցին · յարձակմունք նր կապտեսցին · մանկունք նր չարչարեսցին · և ամ արմատ նր տարակուսեսցի , և սգասցի մինչև խաղաղ :

Ժ · Եւ տուր ինձ զճանապարհս իմ որ առ քեզ՝ անբաւսիլ և անբռնադատ վճարել · առնուլ զայն զոր խոստացարն այնոցիկ որ սրբութը կեցին , և պարկեշտութը սիրեցին զքեզ : Եւ ապա կնքեալ զամ զինքն , և տուացեալ՝

զխոնարհութին՝ որ վն մեր . . . և հիմն յաւիտենից : Անուանեալ այսու ամին վն . . . և միայնով 'ի քում մարդն կերպարանեցելոյն :

Զ · Տպ · Կարկառեաց նց · 'ի վր . . . առ 'ի արժա" . . . և սրբն գոհութը ճաշակեալ նց : Եւ ասաց ցմեզ , թէ և ինձ մասն ը ձեզ լիցի՝ սիրելիք իմ , և խաղաղութի ան ը ձեզ : Օրին · Հրամայեաց բաղմաց մեկու" : Տպ · Եղբօր ուրումն : Օրին · Զնս առնուլ և ասէր : Տպ · Շինել և հաստատել զմեծութին ան 'ի միտս նց :

Է · Տպ · Շուրջանակի՝ ոտս և նա կամէր · մերկանայր յիւրմէ երանելին : Օրին · Եւ տարրանայր իբրև զանկողին ինչ : Տպ · Զգեցեալ էր : Եւ միայն նափորտամբն կայր 'ի խորութ բրածին : Համբարձ : Օրին · Համբարձեալ զձեռս : Տպ · Ո՛ր ոչ դադարիս երբէք : Օրին · Կեցուցանես զկարօտեալսն : որ ծարաւելոյն նմ արագ յայտնեցար : Ո՛ր մեռելոյն քով բանիւ զքեզ խմել ետուր : Տպ · Ընկղմելոյն յանօրէնութե արագօրէն ցուցար : Օրին · 'ի սատանայէ՝ ծանուցար փրկիչ : Տպ · Հակառակորդին տալով զօգնութի 'ի քեզ ապաւէն" . . . զթշնամին իւր :

Ը · Տպ · Անփորձ 'ի խառնակութե . . . պատրանացս փրկեցեր զիս , և 'ի մշտնջենական կեանս առաջնորդեցեր : Օրին · Իւրաքանչիւր արժանեաց՝ վարձս հատուցեր : Տպ · Իւրաքանչիւր գործոց արժանաւոր վարձս հատուցանես . . . ստացուած առաւել համարել քան զքեզ :

Թ · Տպ · Անճառ խնդութի : Օրին · Եւ արդ 'ի գալս իմ առ քեզ . . . համրասցի հնոցն : Օրին · Սատանայ կործանեսցի : Օրին · Տանջանք նր խափանեսցին · յարձակմունք նր սկալասցին :

Ժ · Տպ · Կնքեալ զինքն՝ ասաց , դու լեր ընդ իս . . . Եւ ասաց ցմեզ խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք իմ : Ոցեալ՝ թէ դու լեր ընդ իս տր իմ յս քս։ և կողմնեցաւ 'ի խորափորն, ուր զհանդերձն իւր տարածեաց։ Եւ ասացեալ ցմեզ. խաղաղութի ընդ ձեզ եղբարք։ և մինչդեռ մեք ուրախ էաք և լայաք, աւանդեաց զհոգին 'ի ձեռն տն՝ սբ առաքեալն և աւետարանիչն յովհաննէս։ Եւ յոյ փառք, և քոյ պատիւ, և զօրութի յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն։

* * *

ԱՂԵՐՍ ԵՒԹԱՂԻ.

Ամենայն ուրեք տմ իւրեք ժամանակի է, անձն դայ հասանէ յաստիս, և դարձեալ միւսանգամ անդրէն դադարէ։ Բայց յաղթօղն կարեաց միայն տմի յաղթէ։ Մի լինիր ամբարտաւան՝ յորժամ 'ի ցանկալի փառաւորութիս իցես, և մի գձուձ՝ յորժամ 'ի թշուառութի հասանիցես։ Զի եթէ այսպէս զկեանս ունիցիս, արդար կշռիչ կենաց աշխարհիս լինիցիս։ Քզի ոչ 'ի պարզ, և ոչ 'ի յօդուածոյս 'ի հաստատութիս անկաք. այլ 'ի բնմս և յանհնարինս և 'ի մէջ այսպէս դառնութիս. և չիք ոք որ այնց մխիթար լինիցի մեզ։ Յոմ կասկածելոց բարուեց միանգամայն վրիպեցաք՝ յաշխարհէ և 'ի կենաց, և 'ի մեծութէ. և միայն օգնական չարեաց զանմտութին դոր։ Եւ արդ՝ քզի բմ վշտօք պատեցար ով անձն, մի վհատիր յաշխատութիս. այլ համբեր ով սիրելի, իբրև զլաւ ինչ ածեալ մնաս. եթէ ոչ զոր կամի ոք և խորհի՝ զայն առնէ, այլ զոր ոչն խնդրէ ոք և փախչի՝ զայն կրէ. այլ ածեղէն ամենայն տմի յաղթել խորհրդ։ Ասաց ոմն, աստ մեզ նմանէս. պաետիկոս գլուխ մի. եթէ յոյսք առ կենդանիսութք, անյոյսք մեռանելին։ Եթէ այնպէս իցէ, սպառ է համբերել վշտաց, և տանել առաքինութէ կարեաց։ Զի ոչ ոք է ինչ՝ և չէ ինչ 'ի կեանս երկրածնաց. և ոչինչ 'ի նմին հաստատութէ իրաց մարդկան կայ. այլ իբրև զանիւ շրջի տմ և ընթանայ։ Եւ արդ՝ ես թախծեալ մտօք ընդ այսր տմի, գրեմ անձամբ անձին իմում և առ մնունդ հօր իմոյ զբաղումն թշուառութեն իմ։ Վայ է ինձ յորժամ ածեմ զմտաւ զփոփոխմունս զամենայն ինչ մարդկան իբրև զմարդկան տեսանեմ. և մի միայն հաւատալիմ յոյս թողի ինձ զայս եւեթ զմարդասիրութին։

Ձեռ. Զհոգին իւր երանելին յովհաննէս 'ի ձեռս տն մերոյ յսի քսի, որում փառք յաւիտեանս. Ամէն։

* Ոմնք. Մխայն յամի յաղթէ։ Ոմնք. Արդարակշռիչ կենաց Տի։ Ոմնք. Յոմ կարծեաց բարուեցս.. յԱէ և 'ի փառաց և 'ի մեծութէ... բմ վշտօք պարտեցար ով անձն։ Ոմնք. Թշուառութիս իմ.. իբրև զմարդ-տեսանեմ։

ՎԱԽՃԱՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՈՅ.

Ցուցակ վրիպակաց առաջիկայ տպագրութեան մատենիս :

Սխալ:	Ուղիղ:
Ծննդ. խզ. 'ի ծան". (64) Յուղտու անոխ :	Յուղտու անոխ :
Ելից. զ. 10. Ցերեկէ և յեռ":	Ցերեկէ և յեռ":
Ժ. 'ի ծան". (15) Այտ. Երկրին եգիպտացւոց":	(15) Ոմանք. Յամ երկրին եգիպտացւոց":
Երկ. օրէն. զ. 10. Թէ եկեղեցացւոյ : Ուր 'ի ծան". Թէ եկեղեցացւոյ :	Թէ եկեղեցացուն : 'ի ծան". Թէ եկեղեցացն :
Երկ. օրէն. լզ. 27. Այն իշխանութեան :	Այն իշխանութեանն :
Յես. խա. 32. Երէցս. Եւ զատուցեալսն :	Երէցս. Եւ զզատուցեալսն :
Դատ. Է. 'ի ծան". (30) Երագոնցն գոյն :	Երանգոցն գոյն :
Զ. 26. Հանցես յաղջակէղ:	Հանցես յողջակէզ:
Ա. Թագ. Բ. 'ի ծանօթ". (9) Զուխս ուխտաւո":	Զուխտս ուխտաւո":
Իզ. 'ի ծան". (15) Եւ գաւիթ նա":	(15) Ոմանք. Եւ գաւիթ նա":
Գ. Թագ. Է. 40. Եւ տաշտան :	Եւ զտաշտան :
Ա. Մնաց. Ա. 13. Եւ քանաան ծնաւ:	Եւ քանան ծնաւ :
Ժ. 26. Սերուգ:	Սերուք:
Զ. 'ի ծան". (14) Վեհ ղի կենսունք էին :	Վա ղի հնտուունք էին :
ԺԶ. 'ի ծան". (3) Պատար մի :	Պատառ մի :
Ա. Եզր. Է. 29. Որդիք ասախփայ :	Որդիք ասխփայ :
Բ. Եզր. Բ. 61. Որդի ակուս :	Որդիք ակուս :
Նեէմ. Է. 5. Եւ ժողովուրդն 'ի ժո":	Եւ զժողովուրդն 'ի ժո":
Թ. 13. Եւ զպատուիրանս բա":	Եւ պատուիրանս բա":
Յովբ. Է. 9. Որդւոցս իլի :	Որդւոցս ելի :
Տոբ. Է. 16. Մուհակօք :	Մուրհակօք :
Բ. Մակ. ԺԶ. 'ի ծան". (14) Ազգքն փախստական :	Ազգքն փախստական :
Գ. Մակ. Ա. 11. Ընթացս յադգնուէ :	Ընթացս յանդգնուէ :
Իմաստ. ԺԲ. 'ի ծանօթ". (7) Ծնողք մանկացն :	Ծնողք մանկանցն :
ԺԹ. 17. Զանիւք :	Զայնիւք :
Եսայ. լզ. 10. Արդ՝ յարեաց:	Արդ՝ յարեայց :
Երեմ. խզ. 14. 'Ի մագդող:	'Ի մակդող :
Դան. Ա. ծան". (21) [illegible] :	Յաւել ծան". (21) Յօրինակին. Կիւրոսի արքայ :
Զ. 10. Եւ նուագարանաց :	Եւ զնուագարանաց :
Միք. ԺԶ. 'ի ծան". (8) Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկու ո":	(8) Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկուս ո":
Մաղ. ԺԶ. 'ի ծան". (23) Ոմանք. Գոհացաւ եւ :	(23) Ոմանք. Գոհացաւ և եւ :
Ղուկ. Բ. 8. Որ պահէին :	Որք պահէին. 'ի ծան". (8) Ոմանք. Որ պահէին :
Եր. 723. 'ի վերնագ". Յառաջաբան գործոց առա":	Յառաջաբան գրոց գործոց առա":
Անտ. Անխագոյն :	Կանխագոյն :
Գործ. ԺԶ. 10. Սատանայի. Թշնամի : Ուր 'ի ծան". Եւ թշնամի :	Սատանայի, և թշնամի : Ուր 'ի ծանօթ". Թշնամի :
ԺԵ. ծան". (6) [illegible] :	Յաւել ծան". (6) Յօրինակին. Ժողովեցան առ առաքեալսն :
ԺԶ. 8. Ըստ միսիա :	Ընդ միսիա :
ԻԵ. ծան". (42) [illegible] :	Յաւել ծանօթ". (42) Յօրինակին պիտէր. Մի ոք լուծեսցի :
Յակ. 'ի վերնագ". Առաքելոյն Յակոբայ :	Առաքելոյն Յակովբայ :
Ա. Պետ. Ա. ծան". (1) [illegible] :	Յաւել ծանօթ". (1) Յօրինակին. Մեղ հանդէպք հաւատոց :
Հռով. Գ. 2. 'Ի նմին կեցեմք :	'Ի նմին կեցեմք :
ԺԶ. 11. Հերովդիոնայ :	Հերովդիոնեայ :
Եր. 777. Է. Պատշածիցն առնելոյ:	Պատշաճիցն առնլոյ :
Ա. Կորն. Է. ծան". (11) [illegible] :	Յաւել ծան". (11) Յօրինակին. պիտէր. Բայց եթ յուսամ
Զ. 'ի ծան". (8) Յօրինակին պիտէր. Փառօք և անարգութ գով":	(8) Յօրինակին. Փառօք և անարգութէ :
Եփես. Է. 'ի ծան". (21) Ոմանք. Երկնուղին քնի :	(21) Ոմանք. Ցերկնուղին քնի : Ուր օրինակ մի. Երկնուղեն տյ:
Ա. Թեսաղ. Զ. 'ի ծան". (8) Յօրինակին. պիտէր. Կենդանի եմք եթէ :	(8) Յօրինակին. Կենդանի եմ եթէ :
Յայտ. Է. 13. Ցերկինս և երկրի :	Ցերկինս և յերկրի :
ԽԱ. 27. Եւ պիղծ սուտն :	Եւ պիղծ և սուտն :

UNIVERSITY OF N.C. AT CHAPEL HILL
00034818127